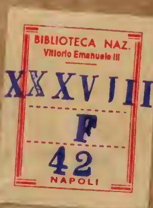

BIBLIOTECA NAZ.
Vittorio Emanuele III
XXXVIII
F
42
NAPOLI

ONOMASTICUM ROMANUM

Auctore

FELICE FELICIO

SABINO MONTOPOLITANO

E Societate IESU.







VENETIIS, M.DC.LXXXI.

Apud Paulum Balleonium.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIO.



FELIX FELICIVS
E SOCIETATE IESV

Anagnostæ suo Gaudium & Faustitatem.



N Tibi dulcissime Anagnosta Romanum Onomasticum sicut nullo adiutore conditum primo, sic postea nullius adminiculis auctum, sed, vt dicitur, Marte nostro, licet casibus tot, tantisque ita obnoxium, vt infortuniorum scopus queat non immeritò nuncupari; sit ne opus eiusmodi, hoc est amussitatum adeò, vt probetur in vulgus, quæstio est: Onomastico enim (quæ fuit eius infortunitas) per manus complures contigit cursitare, non tamen omnes opiferas, & hospitales, cùm earum quædam videri potuerint coruinæ potiùs, miluinæque, aut etiam Vulturinæ. Pentas omnino fuit eorum, qui cum Onomastico habuere commercium. Amanuenses alij fuerunt, atque Calcographi: censores alij correctoresque, vni vt imprimenda recognoscerent: alteri vt iam impressa corrigerent, his adijce curat ores, ita libet appellare, quos operis huiusce aut ex toto, aut ex parte ius, fasque fuit, studiosiorem suscipere curaturam: tot scilicet fuere manus, quas Onomasticum peruadere coactum est: hoc dumtaxat felix, quod haud coæuos habuerit veteres illos Gigantes Cottam videlicet, Gygemque, ac Briareum, quos maiorum fabulositas non vnimanos, vt natura more progenerat, sed centimanos fuisse commenta est: si enim æuo illo gigantæo nasci datum esset, tactionem vtique manuum trecenarum neutiquam effugisset: at opus exteris manibus non fuisset, vbi plus satis fuere nostrates: quarum vario tractatu vereor, ne quid Onomasticum vel amiserit sui, vel duxerit alieni. Quod si fortè contigit, facta operi necessitudo est aquas æmulandi, quæ subterraneo vagè transcursu, sicut insita bonitate fraudantur, sic alienas contrahunt qualitates. Hinc ergo quasdam & salmacidas nouimus, vel nitrosas, hinc vel aluminatæ fluunt, vel bituminatæ. Hinc acidæ amaræue, hinc olidæ, calidæque & coloratæ, Hinc medicatæ prodeunt cuiusmodi sulphuratæ sunt, ferratæque, saxificas experimur alias, quæ immersa in saxeam duritiem transfigurant: aliæ vini modo temulentos efficiunt, è diuerso aliæ vini abstemios & osores; nec absunt, quæ soporem, furoremque afferunt, quibus mortiferæ accedunt, quia potæ illico perimunt. Quorundam potu vellera pecudes tum albis nigra, tum nigris alba permutant, quæ antè potum erant vnicolores à potu Jecophæo fiunt lanitio bicolores; nonnullæ Xantho è fluuio bibentes mirè rufescunt: ex quo fluuius ipse Xanthi nomen est nactus: atqui ex aquis eas poturi maximè probant, quæ cum nihil recipiant, redoleant nihil, congenita retinent, aduentitia non admittunt. Quærenti ab Seneca consultori cuipiam, quidnam esset sibi præcipuè fugitandum existimaret; turbam, inquit, rerum optimus æstimator. Ego certè, idem ait, nunquam mores, quos extuli refero, inimica est multorum conuersatio. Nemo non aliquid nobis vitium aut commendat, aut imprimit, aut nescientibus allinit; vtique, quò maior est populus, cui commiscemur, plus periculi est, auarior redeo, ambi-

 tiosior,

tiosi or,luxuriosior,imò crudelior,& inhumanior,quia inter homines fui:Sortem hanc Onomastico diceres obtigisse, vt quam plurium arbitrio, & alienas peruaserit manus,& sua domum infortunia retulerit, quæ prodere singulatim operę nunc non est: summatim dumtaxat innui, vt res citra legentis tædium transigatur,illud non duxi tacendum,quod cęteris casibus binæ quasi comites accesserunt,pestilentiæ lues,quæ ritu echeneidos euntem inhibentis nauem imprimendum remorata est opus: altera ipsius auctoris ægrotatio, qua operis eiusdem maior aliqua est absolutio præpedita. dicam non minus breui, quàm verè:si personarum ratio ducatur,ac temporum,tot,tantisq; casibus misellum opus hoc patuit, vt infortunitatum sedes dici non falsò queat. mentem hic subit vetus illa Epigrammatopoei conquestio, qui venarum pulsum explorantibus medicis, mediculisque, vt fit, cùm è multijugi dexterarum algentium tactu febrem, quam non habuerat contraxisset. Simmacum sic queribundus alloquitur: Centum me tetigere manus Aquilone gelatæ: Non habui febrem, Simmache,nunc habeo. Idem conqueri Onomastico fas est, quod moltijuges manus tangendo sæpiùs, tractandoq;aut febriens omnino, aut febrienti consimile tradiderunt. Poetæ consonat Orator, dum amicos culpat infidos, amici aiebat ille, partim deseruerunt me, partim etiam prodiderunt; ne longum faciam, ex ea vt antè dixi hominum pentade, suos Onomasticum vel desertores habuit,vel proditores.Iam verò è munificum pentade,quibus rem cum opere hoc fuisse dicebam, nonnulli sanè in officio fuere, alij ab eodem quadantenus discesserunt, quocircà Onomastico quidam per benè,quidam verò parum benè sunt meriti. De parum ergo beneficis, vt quod sentio eloquar,quidquid aut deliquerunt amanuenses, aut calcographi peccauerunt, eo ignoscibilius est, quod mercenarij sunt Opifices, quos quidem,vt alios eiusdem notæ,sordida in arte versari,vulgatum est Oratoris effatum. Itaq;mirum non est, si fortè Onomastico mercenarijs, & potior quæsticulus, & lucellum carius, & mercedula fuit antiquior.De Onomastici verò censoribus,quorum è numero plures fuere censorculi, quàm censores, illud habeo non euulgare solum, sed conqueri, quod immeritò, insciteque voluerunt,vel additum quidpiam, vel ademptum. Hypocoristicè dixi censorculos,hanc ob causam,quia iuniores, quia nondum è discentibus, vix dum ex ephebis excesserant. Hi fortasse sibi excusatè videbuntur errasse, quod exiguum quid vel addiderint, vel ademerint, sed vt mea fert opinio, ipsa duntaxat iuuentus excusat, quæ ignoscentiam ideò meretur, quòd iuuenis. Censoribus addendi sunt correctores;hos benè oculatos nescio, an quispiam vocitet, corrigendi namque munus videntur inunctis more lippientium oculis exequuti, eos citrà culpæ notam oculis præditos ipse dixerim, non Aquilę,non Draconis; Aquila enim cernit clarissimè, vt aiunt Phisiologi, eademque non adulterina non degener solem immobilis, & inconniuens contuetur aduersum; Draco autem in Græcis à visus acumine Draconis nomen accepit;Romanus olim populus aures quidem vt legimus hebetiores, oculos verò & acres habuit,& acutos;At horum è diuerso quales fuerint aures non eloquar,hebetiores fuisse,videtur dici posse non falsò. Quales iam fuerint, quos dicebam Onomastici curatores non multis expediam; eorum opera res acta leui brachio est, ac negotium omne quasi somno premerentur, vel oscedine laborarent,somniculosè,oscitanterq;confectum: forsitan quòd ità poscere videretur,aut operis humilitas cum de vocibus agatur,& voculis; aut paruitas conditoris, cum sit vnus è vulgo, & pretij nullius. non magno curandum opere sunt arbitrati, quod fuit eorum vel muneri creditum,vel fidei commendatum:duo illa, quæ ab Oratore cognorant tenuere: alienis implicari, mole-

stum

ſtum eſt:ſatis,ſuperq;ſibi eſt ſuarum cuiq;rerum cura,duo illa è contrario retinenda penitus fuere,& pro re nata publicitus exhibenda. Platonis vnum,Stoicæ alterum diſciplinæ,non nobis ſolum,ait Plato, nati ſumus, ortuſque noſtri partem patria vendicat, partem patentes, partem amici. Stoicis verò ſic placuit: quæ in terris gignuntur ad vſum hominum creari, homines autem hominum cauſa eſſe prognatos, vt inter ſe alij alijs prodeſſe poſſent.mutuam hìc beneficentiam ſuaderi nemo non videt, qua nihil præſtantius eſt, vt Philologiæ Princeps admonet,nihil naturæ hominis accommodatius,beneficijs enim excellentes viros cœlitibus inſeruit beneficentia, quæ olim apud Ægyptios belluas etiam conſecrauit. Vtilis,eleganſque obſeruatio eſt,quam Romanus orator obſeruat,cur veteres Iouem antè optimum quàm maximum nominarent. Vt aptius quæſtio diſſoluatur, eumdem par eſt ſic loquentem audire. Iuppiter, ideſt iuuans pater, quem conuerſis caſibus appellamus à iuuando Iouem, à Poetis, Pater, Diuumque hominumq; dicitur; à maioribus autem noſtris; Optimus, Maximus; quia maius eſt, certèque gratius prodeſſe omnibus quàm opes magnas habere. Quamuis autem Onomaſticum ijs non fuiſſet, quos dixi caſibus opportunum, nemini tamen exploratum eſt fore vt probetur in vulgus, faciat populo ſatis, multitudini non dubitanter arrideat, cum omni hac turba res Onomaſtico eſt futura, cogetur videlicet manus omnium peregrinari, manibus item omnium teri, atq; ſordeſcere, non diſcentium modo, ſed etiam docentium.Obuios illicò dabunt ſeſe cenſores, atque cenſorculi: præſto erunt naſutuli Ariſtarchi, momique Criticorum ſatis erit ſuperque improbantium,& affatim,& abundè: Caſtigatores non deerunt, non aberunt reprehenſores.Mirum hoc ne cuipiam videatur,bellua multiceps eſt multitudo, vt ait Plato, ſi quis verò, vt lyriſta Romanus, Cerberi cognomen vſurpet, multitudo bellua centiceps eſt,vt nemo vnus ambigat, quin quot capita ſunt, tot etiam ſententiæ ſunt futuræ; ſcinditur incertum ſtudia in contraria vulgus, vatis verbum eſt, illud Oratoris, vulgo nihil incertius, in quo non eſt conſilium, non ratio, non diſcrimen; eiuſdem illud quoque: multo plura iudicant homines aliqua mentis permotione, quàm veritate, atque præſcripto. Demum eiuſdem & illud: Ex veritate pauca, ex opinione multa æſtimat vulgus; effectus eloquentiæ, aiebat Philologiæ Princeps, audientium eſt approbatio, ipſe non ineptè dixerim, non inſcitè. Onomaſtici effectus eſt multitudinis commendatio, atqui cum bellua hæc ſit, vt dixi, multiceps, aut centiceps, difficile factu erit, vt quod ſcripſi & probetur in vulgus, & ſit multitudini non ingratum. Cùm igitur diuerſa ſint vulgi ſtudia, ſententiæ diſpares, variæ voluntates, optata quorumdam ſuper opere hoc, quia nec dubia ſunt, nec incredula non tacitus præteribo. Multilingue alijs vel cordi fuiſſet Onomaſticum, vel voluptati, hoſce videlicet cupitores, aut æuo mithridatico natos oportuit, aut quia diem obijt mithridates, idem eſſet ab inferis excitandus: quo de, ſic tradunt Hiſtoriæ, Mithridates Pontis, ac Bithiniæ Rex duarum, & viginti gentium, quas ſub ditione habuit, linguas percalluit, earumque omnium gentium viris haud vnquam per interpretem loquutus eſt: ſed vt quemque appellare vſus fuit, perindè lingua ipſius non minus ſcitè, quàm ſi gentis eius eſſet,loquutus eſt, ab hoc nimirum Rege voti compotes non dubiè diſcederent linguarum complurium auidi petitores. Paucitas vtique, vt mea fert opinio, fuit optanda, non multitudo linguarum, quo pauciora tutius, & honeſtius verba funderent ij, quos loquendi occupat morbus. Vnius modò linguæ miniſterio ſi verba propè innumera funditantur, multiplicatis iam linguis, neſcio qui

aut

aut loquendi modum, aut garriendi finem importuni faciant loquutores: duo nimirum sunt, si græcos audimus, quæ mortalium plerosque sibi obstrictos tenent, inscientia, quæ multa, vt facundiæ docet antistes, in hominum vita versatur: & multitudo verborum, quam iure loquendi morbum dixere maiores; quia hoc genus homines in verba prouectos, & loquutuleios, & blaterones, & linguaces non iniuria vocitarunt. ad linguæ procacitatem coercendam poetarum prudentissimo auscultandum Hesiodo est; qui monet, linguam perinde vt thesaurum non esse vulgandam, sed recondendam, eiusque esse in promendo gratiam plurimam, si modesta, & parca sit, & modulata. ipsamet natura dum linguæ vallum opposuit, non dentium modo, sed labiorum loquendi parcitatem omnibus commendauit, atque præscripsit, eis maximè, quorum oratio largiloqui cùm sint non in pectore nascitur, sed in ore, contra morem scilicet Vlissis, qui sapienti facundia præditus vocem (vt ait Homerus) ex pectore, non ex ore mittebat. Lucro igitur Anagnostæ apponant, si eisdem non multilingue offerimus Onomasticum, sed bilingue. Quidam verò qui breuiora omnia cupiunt, & minuta, qui homunculos, homulosue comprobant spitamœos, quibusque myrmecides minutorum opusculorum fabricator arridet, formæ, figuræue minoris Onomasticum peroptarunt; Enchiridio vtique proximum, aut pauxillo cuipiam libello persimile, vt vestiario inditum sacculo posset quoquo tempore, aut quoquo versus gestantis arbitrio circumferri. Non aliena fortasse cupiditas videretur, si res, aut equites, peditesue tangeret viatores, aut si errones quosuis non multiuagos tantùm, sed omniuagos res maneret: quoniam verò id genus volumen ijs potissimum destinatur, qui suo quisque affixi museo vitam sedentariam, & vmbratilem actitant schematis formæue maioris codex, cuius lectitanti erit aptior, quam minoris. typo alios grandiore opus hoc iuuaret impressum, minusculas enim dolent litterulas formicina veluti cruscula legentium oculis obuersari; Græcorum hic agnosco nictalopas, myopasue, quos latini vocitant lusciosos, proinde in rem suam iure litteras expetunt grandiores; hi breue hoc responsum ferant: me non Mijopibus, vel Nictalopibus, non cæcultantibus nec lusciosis, sed vt mortalium plerique sunt, vel clarè videntibus, vel non malè oculatis Onomasticum condere sum arbitratus. Hoc genus hominum, aut collyrio aliquo sibi consulant, si quid profici possit, aut marathro, seu fœniculo, cuius & gustatu senectam exuunt angues, & succo aciem reficiunt oculorum, sic enim produnt Phisiologi: fœniculum, aiunt, nobilitauere serpentes; gustatu senectam exuendo, oculorumque aciem succo eius reficiendo, vnde intellectum est hominum quoque caliginem præcipuè eo releuari. Quibusdam verò, qui sumptuariam professi legem nihil magis, quàm impensa reformidant, modici admodum, paruique sumptus Onomasticum perplaceret, quod vili coemptum rem nummariam leuiter oneraret. Acu forsan rem ipse tangam: sordidis ac deparcis capitibus vel diobolare, vel ad summum triobolare Onomasticum arrideret, Cupiditatis huiusce causa si fortè sit seu census tenuitas, seu breuior argirotheca, seu marsupij macritudo nihil vel pusillum errati est. Si verò habendi amor cupidinem hanc fecit, cupitor erit vel inter auaros, vel inter macropsychos reponendus; auari enim non ea solùm, quæ habent libidine augendi cruciantur, sed etiam amittendi metu: Micropsychi verò cum paruo sint animo, minutoque, sumptum quemlibet perhorrescunt; id genus quippe hominum non grauis est, paulo largior impensa; sed mortis instar aeris vel parua detractio. Non defuere nouitatis amatores, quibus complacitum est Onomasticum transnominare; vt quod ante

hoc

hoc tempus Romani cognomen passim ac vulgo gessit, post hanc diem, abolita veteri Eponimia, vel Felicianum diceretur cognomine, vel Sabinum. Nullo tamen pacto debuit transnominari, cùm iam pridem Operi Romanum cognomen arriserit, quod quidem fuit non modò genitiuum, sed antegenitale: priùs enim quàm lucem aspiceret, operis conditor haud alio destinauit afficiendum cognomine, quàm quo ad hoc æui affectum diatribas, & musęa circumijt. Iure suo igitur cognomen in posterum retinebit, quod iure suo in præteritum gestitauit, Romani autem cognomen inditum operi est, quia Romanum sermonem hoc est latinum docet: quia eius conditor vt Sabinus Romanos è Sabinis oriundos, haud dubia cognatione contingit: postremò quia Romæ conditum est, quam Regum vrbem Pyrrhi Regis legatus Cineas dixit; alij vrbium Principem, Populique omnium gentium victoris altricem, alij Orbis terræ caput, atq; Miraculum, alij rerum dominam Regumque pulcherrimam nominarunt. Quidam denique Onomasticum optarent vndique perfectum, omnibus expletum partibus, & quod aiunt Stoici numeris omnibus absolutum, hoc est vocibus offertum adeò, vt vox planè nulla sit, quæ non sit obuia quæritanti. Rerum vniuersitati, vt video, cuius & Architecton fuit, & molitor Deus, verborum additam vniuersitatem, multiuoli Petitores: hanc ex Onomasticographo vniuersi non petunt modò, sed exigunt, non inconsultum sanè optatum, non incongruens, non alienum, si onus modicis æquum viribus imbecilla per se mortalitas comprobaret, aut si res habitura esset facultatem, qua quoniam deficitur earum habenda est numero, quæ fieri neutiquam possunt; atqui horum optatis facient satis eruditorum profata, quæ plura & luculenta nobis fauent impensius; sunt autem huiuscemodi: præclara quæ sunt eadem sunt & rara: difficilius nihil est quam reperire quod suo in genere sit omni ex parte perfectum, omnibus in rebus optimi perfectio difficilis est: simplici in genere natura omni ex parte perfectum nihil expoliuit, Ne canis quidem ipsis cunctarum rerum prudentiam dedit natura; & quicumque sunt habiti mortalium sapientissimi, multa dicuntur scisse non omnia. Cœterùm vera vt eloquar, dum talia super Onomastico flagitant huiuscemodi Cupitores, bona illorum venia dixerim aliena omnino dicunt, non inter se cohærentia proferunt, adynata postulant & quod pluris est pugnantia se loqui non vident. Quod verò ad me attinet illud velim omnibus innotescat precariam mihi planè fuisse, & aduentitiam, non arbitrariam, siuè vltroneam Onomastici confecturam. Rogitanti enim amico sum obsequutus, vel morigeratus. Quocircà & onus, & opus in me suscepi. Onus quidem ipsum Ætna, vt aiebat ille, grauius, ac proinde prorsus ingestabile, opus verò arduum, & operosum adeò, vt septicum, vel tabificum dici queat non malè, insaniæ proximum quispiam dixerit, cum insaniæ faciundæ videri possit accommodum. In vltima quadam terra, quæ Albania dicitur memoriæ proditum est gigni homines, qui in pueritia canescunt, citò canescere cupienti haud opus Albania est, Onomastica scribat vt citò canescat; si quam ipse fidem apud alios, & re ipsa expertus, & diutino vsu edoctus inueniam: ità pronuncio neminem fore modo sui compotem, qui se ad Onomastica conferat conscribenda, si rem suo pendat pondere, aut æqua, vt aiunt, pensitet lance, si non vulgarem, siue triuialem adhibeat scribendi modum, si nullius adminiculo, sed vt dicitur Marte suo scribat, si demum opus efficiat vndique absolutum, ac proinde probetur in vulgus; quæ omnia si attentiùs pensitantur, Onomastica scribere destinantes afficient adeò, vt optabiliora sibi iudicent ministeria licet humilia & abiecta, & ingloria, quibus

aut

aut institores, aut grytapolæ, aut scoparij, aut id genus homines occupantur, quàm condendis Onomasticis detineri. Onomasticorum sibi vel arbitrium, vel censuram nemo non vendicat. Censores primum, atque censorculi, deinde docentes, discentesque, postremò vtrumque vulgus & eruditum, & rude, horumue arbitrio si anicularum fortè accedat iudicium, hoc genus censura, ceu perfecta vndique suos omnes, vt aiunt Stoici, numeros continebit. Onomasticographi ob materiæ humilitatem, paruitatemque scriptorum loco, ac numero vix habentur, duram quippe scribendis Onomasticis capiunt prouinciam, eamdemque molestam, & operosam, (& quod peius est) propè tabificam, non tamen vulgo admirabilem, non speciosam, non prædicabilem, non magni nominis effectricem, minoris vtique scripturæ quasi humilium, ac minutorum operum conditores, id, me iudice, assequuntur, vt cognomine Rhyparographi queant non immeritò nuncupari, velut minutorum, & humilium pictores Rhyparographos legimus appellatos, eadem enim vox & pingere significat græcis, & scribere, omnino scribentium Onomastica infelix, & improspera conditio est: id enim ab eis exigunt omnes, quod à nullo scribente requirunt; si quis Ethica scribat, vel physica, si quis Oeconomica, vel politica litteris prodat, si quis hoc genus alia scriptitet, nemo vnus erit vel flagitator imprudens, vel iniquus nostrarum virium pensitator, qui à scribente flagitet, vt quidquid quoque in genere scribi queat, id omne nullo prorsus omisso in medium afferatur. Onomastica duntaxat scribentium ista pensio est, à quibus omnes, vt immites, ac rigidi exactores id exigunt pertinaciter, nulla vt planè sit vox, quæ non arbitrio sese offerat quæritantis. Contra si fortè accidat, Onomasticographi & opera, & oleum omnino perijt. Opus tanquam vocibus defectissimum arguitur: Operis auctor, vt scribendo parum idoneus maximè culpitatur, eò hæc dixi, vt omnes intelligant non esse cuiusuis Onomastica condere, condituri verò antequam prima operi manus accedat, etiam atque etiam cogitent, videantque quid in se suscipiant oneris, quàm operosum, & arduum, quàm tædij plenum, & ingestabile, quàm censoribus, atque censorculis expositum, quàm multis & Aristarchorum, & Momorum arbitrijs opportunum. Vale mi Anagnosta vale, vale, & salue.

ONomasticum hoc, vt monogrammum, gracilentius ante hac, exuctiusque circumijt, posthac, vt adultum, longè habitius, atque succosius oberrabit. Cui farciendo, quadrifariam Onomasticographi laborauit industria, vt in promptu anagnostarum votis quadrigemina sit supellex. Habita enim ratio est primum voculationis, vel prosodiæ, tum loquendi modulorum, dein copia idiomatis vtriusque, Latialis, atque Vernaculi. Nec vocum Tyrrhenicarum omissa est cura, quo Philonomastici, vno eodemque studio Tyrrhenicè doceri valeant, & latinè.

ONO-

ONOMASTICVM ROMANVM.

A B



ABacare, Sen. albacare, voce, che par tratta da abaco, ma non ha che far con quel significato, vsandosi dal volgo per vaneggiare, vedi vaneggiare.

Abacchiare. Fior. battere con bacchio, cioè bastone, ò pertica.] Baculo, vel pertica percutere, ex Ouid. 1. fast. & Cic. pro. Rosc. Am. 2. fuste, vel pertica verberare. ex Plaut. in Amph. & Bacch.

Abachiera Sen. albachiera. Fior. ragioniera, cioè computatrice, ò calculatrice, donna intendente d' abaco, che sà cõputare, ò calculare, e far conti.] Calculatrix, cis. 1. 3. & 4. l. & 2. b. ex Mart. l. 10. ep. 62. & Cat. c. 143. 2. Rationatrix, cis. 1. 2. & 4 b. 3. & 5. l. ex Cic. 1. off & Quint. l. 3. c. 4. 3. Rationaria, riæ, 1. 2. & 5. b & 3. & 4. l. ex Amm. Marc. & Plin. l. 11. cap 24. Tabularia, riæ. 1. 2. & 4. b. 3. l. ex Sen. l. 13. ep. 89 & Plin. l. 21 c. 2. 5. Mulier arithmetica, ex Plaut. 6. Mulier arithmeticæ docta, vel polita, ex Suet. de Clar. gram. 7. & Aristot. 7. Mulier arithmeticis exculta, vel erudita, ex Cic. ad Att. l. 13 & 2. off 8. Mulier arithmeticis instructa, vel instituta. Ex Cic. ad Att. l. 13. & 1. deor. 9 Mulier computandi, vel supputandi perita, ex Cic. 2. Phil. & 3. off 10. Mulier ratiocinandi docta, vel callens. Ex Virg. 10 Æn. & Plin. l. 21. c. 31. 11. Logistica, cæ. 1. & 3. b 2. 1 ex Plat. 12. Mulier à rationibus, ex Suet. in Claud. 13. Mulier calculo imbuta, ex Iulio Capit. 14. Mulier computationis vel ratiocinij gnara, vel sciens ex Plin l. 6. c. 33 15 Computatrix, cis. 1 3. l 2 b. ex Scop. in Spic. 16. Supputatrix, cis f. g. 1. 3. l 2. b. Thes. græc. 17. Mulier arithmetica, ex Aristot.

Abachiere, & abachista. Sen. albachiere, & albachista: Fior. ragioniere, & algorista, cioè calculatore, computista, ò computatore: huomo intendente d'abaco, che sà computare, ò calculare, e far conti.] Calculator, ris. 1. & 3. l. 2. b. Mart. l. 10 ep. 62.

> Nec calculator, nec notarius velox
> Maiore quisquam circulo coronetur.

2. Ratiocinator, ris. 1. 2 & 4. b. 3 & 5 l. Cic 1 off Consuetudo, exercitatioque capienda est, vt boni ratiocinatores officiorum esse possimus, & addendo, dedùcendoque videre, quæ reliqui summa fiat. 3. Rationarius, rij 1. 2 & 5. b. 3 & 4. l. Amm. Marc. Ex mercatore opulento rationarius apparitor. 4 Tabularius, rij. 1. 2. & 4 b. & 3. l. Sen. l 13 ep. 89 Arithmetica potius doceat, nihil ad rem pertinere istas computationes, non esse feliciorem, cuius patrimonium tabularios lassat. 5. Computator, ris. 1. 3. l. 2. b. 4. b. in rect. & l. in obl. Sen. l. 13. ep 88. Vos diligentissimi cõputatores sic rationem ponitis singulorum, quibus, aut pecuniam credituri estis, aut beneficia; nam hæc quoque expensa fertis. 6. Supputator, ris. 1. 3. l. 2 b. Thes græc. 7. Logista, stæ m. g. 1. b. 2. l græc. Plaut. de non irasc. 8. Psephista, stæ. m g. . . . . s. & 2. l græc. 9. Vir arithmeticus ex Aristot. 10. Vir arithmeticæ doctus, vel politus es Suet. de Clar. gram. 11. Vir arithmeticis excultus, vel eruditus, ex Cic. ad Att lib. 13. & 2. off. 12. Vir arithmeticis instructus, vel institutus, ex Cic. ad Att: l. 13. & 1. de or. 13. Vir computandi, vel supputandi peritus, ex Cic. 2. Phil. 14. Vir calculandi, vel ratiocinandi doctus, vel callens, & Vitru. & Virg. 10. Æn. 15. Vir computationis, aut ratiocinij gnarus, vel sciens ex Plin. l 6. c. 33. & Col. l 5 c. 1. 16. Vir à rationibus Suet. in Claud. cap. 28. 17. Vir calculo imbutus, ex Iul. Capit. dum ait: Puer calculo imbutus.

Da abachiere, abachiera, ò abachista addiect.] Ratiocinatorius, a, m. 1 2. 4. 7. b 3. 5 & 6 l. Matth Rad. in Mart. l. 10. ep. 62 2 Calculatorius, a, m. 1. 3 4 l. 2 5. b. Matth. Rad. ibidem. 3 Supputatorius, a, m. 1. 3. 4. l. 2 5 b. ex Lexic. & alijs. 4 Arithmeticus, a, m. 1. 4. b. 2. 3. l. ex Arist. 5. Logisticus, a, m. 1. 3 b. 2. l. ex Plat. 7. de Rep.

Da abachiere, ò da abachista, auuerb.] Arithmeticè, 1. 4. b. 3 5. l. ex Aristot 2. Logisticè 1. 3. b. 2 4. l. ex Plat. 3. Calculatoriè 1. 3 4 6 l. 2. & 5. b ex Cic. & Rad. 4. Ratiocinatoriè 1 2 4. 7 b. 3. 5. 6. l. ex Cic. & Rad. 5. Supputatoriè 1. 3. 4. & 6. l. 2. 5 b ex Cic. & Lexic.

Abachieruzzo, e ragionieruzzo: calculatorello, e computisterello, diminutiuo. abachiere, ragioniere, calculatore, ò computista piccolo.] Calculatorculus, li. 1 3. & 4 l. 2. & 5. b. ex Mart. lib. 10. ep. 56. cuius est vox calculator, ex Plaut. in Pœn. cuius est vox amatorculus. 2 Ratiocinatorculus, li. 1. 2. 4. & 7. b. 3 5 & 6. l. ex Colum. lib 3. cap. 3. cuius est vox ratiocinator, & Plaut. in Pœn. cuius est amatorculus.

Abachista, vedi abachiere.

Abaco, Sen. albaco, Fior. algorismo, & aritmetica, cioè arte, ò scienza di numerare, ò far conti.] Arithmetica, cæ. f g. 1. & 4 b. 2 & 3 l. Sen. l. 13. ep. 89. Numerare docet arithmetica, & auaritiæ commodare digitos: potius doceat, nihil ad rem pertinere, &c. 2 Arithmetica, corum, n g & num. plur. Cic. Att l. 14 ep. 8. Hæc conscripsi occubans apud Vestorium hominem remotũ à dialecticis, in arithmeticis satis exercitatum 3. Ars ratiocinandi, ex Cic. 1. Tusc. 4. Ars numerorum, ex Cic. 5. Ars calculatoria, ratiocinatoria, vel supputatoria ex Cic. & Rad 6. Ars, vel scientia numeralis ex Plin. 7 Ars, vel scientia logistica, ex Cic. & Plaut. 8. Logistica, cæ, seu logistice, ces. græc. 1. & 3 b. 2 l. ex Plat. 7 de Rep.

Abaco, carta, ò tauoletta dell'abaco.] Tabula ratiocinatoria, seu calculatoria Matth Rad. in Horatij carmen. Læuo suspensi loculos, tabulamque lacerto: tabulam ratiocinatoriam, inquit, seu calculatoriam intelligit. 2. Abacus, ci. masculini gen. 1. 2 b. Bud.

Abaco, Sen Albaco, qui vale calculo, ò computamento, cioè conto] Ratio, nis. f g 1. 5. b. Cic Phil. 5 Pecuniæ ratio in ædelopis confecta est. 2 Computatio, nis. f. g. 1. & 3. l. 2 4. b. Plin l 17. c. 22. Operarum ista computatio est. 3. Calculus, li. m g 1 l. & 2. b. Plin in Pan. Assuescat Imperator cum imperio calculum ponere: sic exeat, sic redeat tanquam rationem redditurus. 4 Ratiocinium, nij. n g. 1. 2. & 4. b. & 3. l. Col. lib. 5. c. 1: Hæc nõ aliena, nec procul à ratiocinio, quod tradituri sumus, breuiter præfari oportuit.

Far l'abaco, cioè calculare, far il conto.] Computo, as. 1. l. 2. b. Cic Phil. 2. Computerat hospitem præsens, computarat, pecuniam imperarat 2 Ratiocinor, aris. 1. 2. & 4 b. & 3. l. Cic. 1. Tusc. At nos metiendi, ratiocinandique vtilitate huius artis terminauimus modum 3 Calculo, as. 1 l. 2. b. Vitru. 4. Supputo, as, aui, atum.

Maestro d'abaco.] Calculator, ris. 1. 3 l. 2. b. Matth Rad. in illud Mart. l. 10 ep 62 Nec calculator, nec notarius velox. Hoc inquit loco Calculator dicitur is, qui ratiocinandi, seu supputandi artem, quam Græci arithmeticam nominant, docet: 2 Ratiocinandi, vel computandi magister, ex Cic. & alijs.

Scolaro d'abaco.] Calculator; ris. 1: 3. l. 2. b Matth. Rad. in Mart. l. 10 ep 62. ex D. Hieronymo Calculator, inquit, tam dicitur, qui docet, quam, qui discit. D. Hieron In litterario, inquit, ludo, vbi prima elementa excipiunt pueri abecedarij nuncupantur, vt syllabarij alij, quidam verò, & nominarij, nonnulli iam calculatores. 2. Ratiocinandi,

vel computandi discipulus, ex Cic. & alijs.

Intendente d'abaco, vedi abachiere.

Abante, nome proprio di due huomini, de quali vno fù Greco, e Rè de gl'Argiui, e l'altro fù Troiano, e compagno d'Enea.] Abas, ntis. 1.b.Virg.

Di Abante, nom.possess.] Abantæus, a, um, s.b 2.3.l Ouid.15. Met.

Discendente da Abante.] Abantiades, des, m.g. 1.3.4. b.2.l.

Abantico, cioè anticamente.] Antiquitus. 1.2 l.& 3.4.b. Quint.l 1.Opinio antiquitus accepta. 2.Iam inde antiquitus Plin. in Paneg. Video iam inde antiquitus maritos dearum, ac deorum liberos, non dignitate nuptiarum magis, quam ijs artibus inclaruisse. 3. Olim s.l. Ter.Eun. act. 2. sc. 2. Olim isti fuit generi quondam quæstus apud seclum prius. 4. Tempore antiquo, vel prisco. ex Quint. l.10 c 10.

Abbacinare, abbagliare, & abbarbagliare, dicesi di troppa luce, ò d'altro simile, che offusca la vista.] Perstringo, gis, vel præstringo, gis 1.a.l. Auct ad Her. Existimat se gemmæ nitore, & auri splendore oculos omnium perstringere.

Abbacinare per accecare, vedi accecare.

Abbadare, vedi badare.

Abbadessa. Sen. Badessa, Fior, Presidente, ò Superiora delle Monache. Abbatissa, æ.f g ex Gell.l.10 c 15.& Petr.Gal. 2. Antistita sacrarum virginum Tursel. in Xauer. lib 2. c.2. Erat Xauerij soror Gandiæ, (vrbs est Hispaniæ nobilis) antistita sacrarum virginum, quas ob summam vitæ asperitatem discalceatas appellant. 3 Virgo maxima ex Suet. in Do mit. c.8.4 Monialium, vel sanctimonialium moderatrix ex Plaut. & Ven.5 Monasticarum rectrix ex Col.6. Monasterij, vel asceterij gubernatrix aut temperatrix, ex Tac.7. Antistes monastica ex Val. Max 8 Monastriarum, vel Asceteriarum præses ex Pandect vbi voces sunt monastria, & asceteria, & Senec. Hippol. cuius est Dea Terræ præses.

Abbadia, Sen. badia, Fior. abitatione, ò Chiesa d'Abbate, e Monaci,] Abbatia, æ.f 2.3 l Hor. Tursel.Laur. hist. lib 4. cap. 14. Syluestrinorum Præpositus Generalis Lauretano templo Abbatiam, Pontifice approbante, concessit. 2. Monasterium, rij.n g Petr Gal.3 Monasticum domicilium, vel cœnobium 4 Monachorum vel monasteriarum sedes.

Abbagliamento, & abbaglio, qui val error di vista, ò d'altro simile.] Hallucinatio, nis, f g 1 2 4.l.3.b.Varr.2. Erratio, nis, f g.1.2 l.3 b.Pomp.Fest. l. 1. Hallucinatio erratio est. 3. Error, ris. m. g. 1.l.2.b. in rect. & l.in obl. Cic 4. Acad.

Abbagliamento mentale, e corporale.] Mentis, & corporis hallucinatio Var. apud Non. Marc & Nicol Perott. Aliud oscitantem vidit, atque illius quidem delicatissimas mentis, & corporis hallucinationes.

Abbagliare, & abbarbagliare, offender la vista, vedi abbacinare.

Abbagliare, & abbarbagliare, in neut errare per inauuertenza, ò per debolezza di vista.] Hallucinor, narts, verb. dep. 1 2.l 3 b. Auct. Comment. ling. lat. t.1. hallucinari propriè ad oculos referunt nonnulli, eiseque dicunt idem, quod in contuendo; & conspiciendo errare, ac falli, dum alterum pro altero capimus.

Abbagliarsi, pigliar errore, ingannarsi.] Erro, as. 1.a.l.Cic Att. l.1. ep 13 Erras Clodi: non te iudices vrbi, sed carceri reseruarunt.

Abbaglio, & abbagliare, vedi abbagliamento.

Abbaiamento, e latrato; propriamente l'abbaiar del cane.] Latratus, tus m.g 2.com 2 l. Var. de ling l.6. Quod voce indicant, quæ noctu latent latratus appellatus est. 2. Baubatus, tus m.g 5.2 l.Nicol Perott.

Abbaiamento, metafor.il dir mal d'altri.] Obtrectatio, nis, f. g.1 2.3.l.4.b. Cic.l.1.ep.7. Maleuolentissimis quorundam obtrectationibus nos scito de vetere illa nostra, diuturnaque sententia propè iam esse depulsos. 2. Obtrectatus, tus, m. g. 2. 2. 3.l Gel. lib.20. cap. 10 Quæ porro noua sibi, ignotæque offenderint, æquum esse puto, vt sine vano obtrectatu considerent.

Abbaiante, ò latrante part che abbaia, ò latra.] Latrans, latrantis, om.g.1.com.2.l.Virg.ecl 3.

Abbaiare, e latrare propriamente, fare la voce, ò il suono del cane.] Latro, as, 1 com.Cic. pro Rosc. Am. Ince quoque canes latrant, cum Deos salutatum aliqui veniunt Plaut. in Pœn. Etiamne meæ in me latrant canes. 2. latratum edere, Plin.l.7.c 2. Megasthenes auctor est, in multis montibus genus hominum esse capitibus caninis, ferarum pellibus velari, pro voce latratum edere, vnguibus armatum venatu, & aucupio vesci. 3. latratum mittere. Ex Col. & Liu. 4. Latratum emittere ex Var. & Quint. 5. Latratum dare, ex Plin. & Ouid.6 Baubo, bas, vel baubor, aris, depon. Non. Marc. Baubare est latrare, à canum voce, & Lucret. & cum deserta baubaretur in ædibus omnes.

Abbaiare, Metafor. Dire male d'altri.] Allatro, as. 1.l.2.com. Colum l 1.præf Studium canioum (sicut dixere veteres) locupletissimum quemque allatrandi præstantius non est. Liu lib.8 bel Maced Is, viuo quoque eo, allatrare eius magnitudinem solitus erat 2. obtrecto, as, 1.2.l Cic.3 Tusc.& inuidere ægritudinem est. & æmulari, & obtrectare 3. obloquor, eris, 1.l 2 b Plaut Curt 4. oblatro, tras, 1.l.2.com. Sil.It.lib.8.

Abbaiare insieme] Conlatro, as, 2 com Sen.de vita beata cap. 17. Nonnulli Philosophiam conlatrant.

Abbaiare di quà, e di là, ouer in quà, e'n là.] Dilatro, as, 1.l.2. com.A Gell l.1.cap 2.

Abbaiare contra, ouero attorno.] Oblatro, as.2 com. Lactant. l 5.& Sil It.l.8.

Abbaiato partic. Quegli contra del quale s'abbaia.] Latratus, a, m Stat 1.Achil.

Essere abbaiato.] Latror, aris, 1 com. Plin. lib. 25. c 10.

Abbaiatore propriamente. Che abbaia] Latrator, oris, m.g. 1.com 2.l.3 b.in rect & l.in obl. Virg. Æn.l 8. omnigenumque Deum monstra, & Latrator Anubis.

Abbaiatore metafor. Detrattore, Maldicitore.] Obtrectator, ris, 1 2.3. l.4 b in rect.& l.in obl.Cic.pro Plan. communes obtrectatores, atque omnium inuidi multa finxerunt.2.obloquutor, ris, 2.3.l 2 4.b.in rect. & l.in obl. Plaut. in Mil. Obloquutor non sum alteri.

Abbaiatore, qui vale gridatore, ò sclamatore.] Clamator, oris, s.& 2 l.Cic de Clar.Or.Ego ita de vnoquoque dicam, vt intelligi possit quem existimem clamatorem, quem oratorem fuisse.

Abbaiatore, che abbaia contra, ò intorno.] Oblatrator, ris, 1. 3.l.2.com.ex Plaut.

Abbaiatorello, diminut. d'abbaiatore,] Latratorculus, li. 2. com 2.3.l 4.b.ex Plaut & Virg.

Abbaiatorello, cioè, detrattorello, maldicitorello] Obtrectatorculus, li.1.2.3.4.l.5.b.ex Plaut. & Cic.2. Obloquutorculus, li.1.3.4.l.2.5 b.Ex Plaut.in Poen.& Mil.

Abbaiatorello.cioè, gridatorello] Clamatorculus, li.s.2.3.l.4. b.Ex Plaut & Cic.

Abbaiatrice, colei che abbaia,] Latratrix, cis.2.com 2.3.l.ex Virg & Plaut.in Mil.

Abbaiatrice; Che abbaia contra ò intorno.] Oblatratrix, cis, f.g.1 2 4. l 2.com. Plaut. in Mil. Nolo mihi oblatratricem in ædes intromittere.

Abballare, & imballare. Far balle.] Fasces, vel Sarcinas componere, Ex Ter. Hæc. act 4. sc.3. & Gel. l. 9. c.4. 2. Fasces, vel Sarcinas conuoluere. Ex Plin. Gel. & Cæs.

Abbandonamento, & abbandono. l'abbandonare.] Relictio, nis, f.g.s.3.b.2.l.Cic.Act.l 26.c 4.& 3.Verr. Quibusdam, relictionem, proditionemque consulis sui gratiam sperat fore. 2.Deserrio, nis, f g.1 2 l 3 b. Liu dec.5.lib.5 Cur execrabilis ista nobis solis veluti desertio generis humani est. 3.Destitutio, nis, f.g.s.3.l 2.4b.Cic.pro Clu. Qui se motos errore, destitutione iratos Oppianico reddiret.

Abbandonare vno, per accostarsi à vn'altro.] Desciscere ab aliquo ad alium Cic.

Abbandonamento totale.] Derelictio, nis, f g.1.3.l.2.4.b. Cic. de

de Off. l. 3. Communis vtilitatis derelictio contra naturam est: est enim iniusta. 2. Derelictus, tus, m.g. 2. 3. l 2. b. Cels. L. 4. c. 12. Si quis arborem suam, vineamq; habuerat derelictui, non id fine pœna fuit.

Abbandonare, lasciare, mettere in abbandono, ò piantare.] Linquo, quis, liqui, lictum, 1 l. Cic. de Fat. Quæ Causa in rerum natura continebatur fore, vt Philoctetes in Insula Lemno linqueretur? 2. Relinquo, is. 1 b. 2. l. Cic. de Fat. Ex æternitate vera fuit hæc enunciatio. Relinquetur in Insula Lemno Piloctetes. 3. Desero is. deserui, desertum. 1. l. 2. b. Cic ad Q. Fr. l 2 ep. 2. Ego quid sperem non dispicio, cum inimici plurimùm valeant, amici, partim deseruerint me, partim etiam prodiderint. 4. Destituo, is, 1. l. 2 3. b. Cic. pro Rosc. Am. Roscius socios induxit, decepit, destituit.

Abbandonare affatto.] Derelinquo, quis, 2. 3. l. . b. Cic. pro Planc. Sitientem me virtutis tuæ deseruisti, ac dereliquisti 2. Habere derelictui, cum accus. rei, vel pers. Cels. l. 4. c. 12.

Abbandonare spesso.] Deserto, as, 1. 2. l Nic. Per. A verbo desero fit deserto frequentatiuum. Accius: Cum me solum vterque parens desertassent.

Abbandonarsi, cioè, perdersi d'animo, ò sbigottirsi, vedi perdersi d'animo.

Abbandonatamente auuerb. senza ritegno:] Præcipitanter 1. 4. l. 2. 3. 5. b. Lucret. l. 3. Currit agens manos ad villam, hic præcipitanter. 2 Procliuiter. 1. & 2. l. 3. & 4. b. Ex Cic. 3. Effrænatè. Cic. de Sen.

Abbandonatissimo, superl.] Desertissimus, a, m. 1. 2. 3. l. 4. b. Ex Cic. & Hor.

Abbandonato, partic.] Relictus ta, tum, 1. b. 2. l. Plau. Cist. Omnibus relictis, mihi frequentem operam dedistis. 2. Desertus, ta, tum 1. 2 l. Plin l. 18 c. 5. Nihil est damnosius deserto agro 3. Destitutus, ta, tum, 1. 3. l. 2. b. Cic. 1. Off.

Più abbandonato. Compar.] Desertior, & hoc, tius, Cic. in Pis. Sic iste triennio post in vrbem se intulit, vt nullius negotiatoris obscurissimi reditus vnquam fuerit desertior.

Abbandonato affatto.] Derelictus, ta, tum, 1. 3. l 2 b. Plin. 10. c 60. Oua vrina fiunt incubatione derelicta, quæ alij cynosura dixere.

Essere abbandonato, verb. Pass] Linquor, queris, 1. l. Curt. l. 9. Patefacto latiùs vulnere, & spiculo, euulso ingens vis sanguinis manare cæpit, linquique animo rex, & caligine oculi 2 offusa, veluti moribundus extendi 2 Relinquor, eris. 1. b. 2. l. Cic. Att. lib 8. Tyronem nostrum à quartana relictum audia. 3. Deseror, eris. 1. l 2 b. Cic Att. lib. 3. Ego ita doleo, vt non modò à mente, non desærar, sed id ipsum doleam, & cæt. 4. Destituor, eris, 1. l. 2. 3. b. Cic. Att, Ità sum destitutus, vt nihil requietis habeam.

Tenere per abbandonato.] Habere pro derelicto. Cic. ad Att. Oppida, atque oram maritimam ille pro derelicto habet.

Abbandonatore; Quegli; che abbandona.] Desertor, oris. 1. 2. l. Cic Att. l 8 ep. 9. Quid hoc miserius, quàm alterum existimari conseruatorem inimicorum, alterum desertorem amicorum.

Abbandonatorello, diminut.] Desertorculus, li. 1. 2 3. l. 4 b. ex Plaut in Pœn. & C c ad Att.

Abbandonatrice, Quella, che abbandona. Desertrix, cis, 1. 2 3. l. ex C c & Plaut.

Abbandonatricetta, diminut.] Desertricula, læ, 1 2. 3. l. & 4 b. Ex Cic. & Hor.

Abbandono. 3. l. Vedi abbandonamento.

Lasciare, ò mettere in abbandono; vedi abbandonare.

Abbarbagliare, abbagliare, vedi abbacinare.

Abbarbagliato: Quegli, che in vedere, ò considerare vna cosa s'inganna.] Hallucinatus, ta, tum, 1. 2 4. l. 3. b. Ex Cic. 1. de nat.

Abbarbaglio, vedi abbarbagliamento.

Abbarbicare, per mettere radici, vedi barbare.

Abbarcamento Fior. ammontamento, Sen. ammontinamento, cioè l'abbarcare. ammontare, ò ammontinare.] Aceruatio, nis, f. g. 1 4. b. 2. 3 l. Plin. l 11. c. 53. Homini cibus vtilissimus simplex: aceruatio saporum pestifera, & condimenta perniciosiora 2 Coaceruatio, nis, f g 1 2 5. b. 3 4 l. Cic. in Part.

Abbarcare, Fior. ammontare, Sen. ammonticare, far mucchio, ò montone.] Aceruo, as, 1. b. 2. l. Plin. lib. 6. cap. 4. Plura vndique aceruabimus. 2. Coaceruo; as, 1. 2. b. 3. l.

Abbaruffare, mettere in confusione.] Confundo, is. 1. 2. l. Cic.

Abbassagione, & abbassamento. Fior. anche bassamento. L'abbassare, ouero il bassare, vedi bassamento.

Abbassamento, depressione, sommissione.] Inclinatus, tus, m. g. 1. 2 3 l. Ex Gel. l. 3. c. 12 2. Inclinatio, nis. f g. 1 2. 3. l 4. b Ex Liu 4. bel Pun 3. Demissio, nis f. g. 1. 2. l 3 b. Cic. 3. Tusc. 4. Submissio, nis. f. g 1. 2. l. 3. b. Cic. 1. Off.

Abbassare, vedi bassare.

Abbassare l'ardire d'alcuno.] Comprimere audaciam alicuius.

Abbassare, metaf Humiliare. sommettere.] Demitto, is, 1. 2. l. Cic. 1. de Inu. Oratione habita grauiter & sententiosè demittitur animus hominum, & ad misericordiam comparatur. 2. Submitto, is, 1. 2. l. Cic. de Am. vt ij qui superiores sunt, submittere se debent in amicitia, sic quodammodo inferiores, extollere.

Abbassare, deprimere, ò auuilire.] Deprimo, is 2. l 2. b. Cic. in Pis. Vos meam fortunam deprimitis, vestram extollitis.

Abbassarsi, vedi sbassarsi.

Abbassato,] Deiectus, ta, tum, 1. 2. l. 2. Depressus, sa, sum. 1. 2. l. Demissus, sa, sum. 1. 2. l. ex Cic. 3. Tusc.

Abbatte il superiore de Monaci, ò padrone d'Abbadia.] Abbas, tis. m. g. 1 2. l. Bud. & Gres 2 Abbas, abbæ m. g. Georgius Valla 3 Archimandrita, tæ m. g. 1 3. 4. l. 2. b. Lex. græcolat. Archimandrita est, qui pluribus monachis præest, abbas, inquit, Bud. 4 Monachorum, vel monastarum Antistes Ex Greg. & Turs. 5. Antistes monasticus, vel asceticus, ex Greg. & Cic. 6. Monasterij, vel asceterij moderator, ex Greg. & Cic. 7. Monacorum præses ex Dyonis.

Abbattere, porre in sbaraglio,] Sterno, nis, aui, atum. 2 Profligo, gas, aui, atum. 3. Prosterno, nis, aui, atum. Pall. 4. Fundo dis, di, sum.

Abbattere, atterrare, mandare à terra Euerto, tis, 1. 2. l. Cic. pro Mil Addè casus, adde incertos exitus pugnarum, Martemque communem, qui sæpè spoliantem iam, & exultantem euertit. & perculit ab abiecto. 2. Percello, is, perculi, perculsum. 1. 2. l. Cic. pro Dom. machinis sperant me restitutum posse labefactari, quibus antea stantem perculerant.

Abbattere la Vela, ò la Tenda, è termine marinaresco. Per calare la vela, ò la tenda.] Velum demittere. Ex Plin. & Virg.

Abbattere, cioè defalcare, vedi defalcare.

Abbattere, cioè, imbattersi. Vedi imbattersi.

Abbattimento, conflitto.] Conflictus, tus, m g. 1. 2. l. Cic. pro Cecin.

Abbattimento val distruttione.] Euersio, nis, f. g. 1. 2. l. 3. b.

Abbattitore, che abbatte, ò atterra.] Euersor, ris, 1 2 l. 3. b. in rect & l. in obl. Cic. in Part.

Abbattersi, imbattersi, incontrarsi à caso.] Incido, dis 1. l. 2. b. Cæs. 1. bell. Gall. & Cic. 4 4. Verr. 2 Incurro, is. 1. 2 l cum accus.

Abbattuto, vel destrutto, ò rouinato.] Euersus, sa, sum. 2. 2. l. Cic.

Abbatuffolare, Fior. cioè raccorre, ò metter insieme scompigliatamente.] Cogere confusè, vel confusim ex Plin. & Cic.

Abbellimento, vedi ornamento.

Abbellire, & abbellare; il primo è di prosatori, il secondo de poeti, vedi ornare.

Colei, che al bellisce, vedi ornatrice.

Colui, che abbellisce, vedi ornatore.

Abbellirsi, vedi ornarsi.

Abbellito, vedi ornato,

Abbendare, vedi Bendare.

Abbeuerare, dare da beuere, e dicesi propriamente delle bestie.] Adaquo, as. 1. & 2. b. Suet in Galba c. 7 Cum de proprietate iumenti quereretur, leuibus vtrinque argumentis, & testibus, ideòque difficili coniectur veritatis, ita decreuit, vt ad lacum, vbi adaquari solebat, adduceretur capite inuoluto, atque ibidem reuelato eius esset, ad quem spontè se à potu recepisset. 2. Potum dare cum dat: Plin. lib. 17 c. 26. Arborum communia remedia sunt, ablaqueatio, accumulatio, afflari radices, aut cooperiri, riguis dato potu, vel ablato.

Abbeueraticcio, cioè l'auanzo del liquore di chi hà beuuto prima.] Reliquiæ potionis, vel potus, ex Cic. 2. de nat. 2. Reliquum potionis, vel potus, ex Cic. 7. Ver. 3. Residuum potionis, vel potus, ex Suet. in Galba c. 7 4. Potio reliqua, vel residua, ex Cic. & Liu. 5. Potus reliquus, vel residuus, ex Plin. & Cicer.

Abbeuerato inteso di Bestie.] Adaquatus, ta, tum. 1 & 2. b. 3. l. ex Cæs. 1. de bel. ciuil.

Abbeueratoio, dicesi d'ogni luogo, ò vaso, doue beuono le bestie.] Aquarium, rij. n g. 1. 3 b. & 2. l. Cato de re rust. c. 1. Prædium sub radice montis fiet, in meridiem spectet, loco salubri, operariorum copia fiet, boumque, ibique aquarium, & oppidum validum prope fiet.

Abbeueratoio piccolo, e più breuemente, Abbeueratoretto, diminut.] Aquariolum 1, n. g. 1. 3. & 4. b. & 2. l. Ex Cat. & Lex.

Abbicare. Fior. far bica, cioè, cumulo, & è proprio del grano metuto.] Aceruo, as. 1. b. 2. l. Plin. Plura vndique aceruabimus.

Abbiettamente, auuerb. vilmente.] Abiectè. 1. 2. 3. l. Cic. Tusc. In dolore maximè est prouidendum nequid abiecte, nequid timidè, nequid ignauè, nequid seruiliter, muliebriterue faciamus.

Abbiettione, viltà.] Abiectio, nis. f g. 1. 2. l. 3. b. Cic. in Pison. vbi habetur animi debilitatio, atque abiectio.

Abietto, adiect. vile.] Abiectus, a, um. 1. 2. l. Cic. de fin. l. 5. nihil abiectum, nihil humile cogitant.

Più abietto, Compar.] Abiectior, & hoc, tius 1. 2. l 3. b. Cic. de Am. Sæpe io quibusdam, aut animus abiectior est, aut spes amplificandæ fortunæ fractior.

Abbigliamento, l'abbigliare, ò l'adornare.] Concinnatio, nis, f. g 1. 2. 3. l 4. b Ex Cat de re rustica. c. 106. 2. Exornatio nis. f g. 1. 2. 3. l 4. b Cic de In. l 2.

Abbigliamento, qui vale ornamento, cioè, cosa con cui s'adorna, vedi Ornamento

Abbigliamenti di Cauallo, ò di Caualiero, e nobile.] Phaleræ, arum f. g. & num plur. & 2 b 3. l. Cic. ad Att. l. 15. ep. vlt. 2. Equi ornamenta Nicol. Perot.

Abbigliamento di donna.] Cultus muliebris. Plin. l 33. c. 1. Qui sic ait. Fabricam etiam Deum, fibulas, & alia muliebris cultus, inaures in primordio facti asse. 2. Mundus muliebris Sen. Nat. Quæst. l 1. c 17. Adeo nunc omnia indiscreta sunt peruersissimis artibus, vt quicquid mundus muliebris vocabatur, sarcinæ viriles sint.

Abbigliare, per adornare, vedi adornare.

Abbigliare inteso di Cauallo, ò di Caualiero, e nobile.] Phaleris insignire cum accusat. ex Virg. 7. Aen. 2. Phaleris instruere cum accus. Ex Ouid.

Colui, che abbiglia.] Concinnator, ris. 1. 2. 3. l. Colum. de Re rust. l. 1 præf. Capitumque, & capillorum concinnatores non solùm esse audiui, sed & ipse vidi.

Cosa pertinente à colui, che abbiglia.] Concinnatorius, a, um. 1. 2. 3. 4. l. 5 b Paul. in l. Instrumentum.

Abbigliato, partic. Acconciato, adornato] Concinnatus, a, um. 1 2 3. l. Ex Plaut. 2. Ornatus, a um 1. 2. l.

Abbigliato inteso di Cauallo, ò di Caualiere, ò Nobile.] Phaleratus, ta, tum. 1. & 2. b. 3. l. Liu. 10 bell. Pun. Munera, quæ legati ferrent Regi, decreuerunt, Sagula purpurea duo cum fibulis aureis singulis, & lato clauo tunicis, equos duos phaleratos.

Abbioccamento, l'abbioccare, inteso propriamente di galline.] Incubandi cupiditas. Col. de re rust. l. 8. c. 5 Inhibetur cupiditas incubandi, pinnula per nares traiecta. 2 Incubatus, vel incubitus cupiditas Ex Plin. & Col. Incubationis, vel Incubitionis cupiditas. Ex Plin. & Col.

Abbioccamento, l'abbiocare, inteso metafor. cioè l'auuilirsi, ò perdersi d'animo.] Animi contractio. Cic. 4. Tusc. Eodem vitio est effusio animi in lætitia, quo in dolore contractio. 2. Animi defectio. Cic. Att. l. 3. epist. 18. Q. Frater homo mirus, omnia mittit spei plena, metuens, credo, defectionem animi mei.

Abbioccamento piccolo.] Animi contractiuncula. Cic. 3. Tusc. Hoc detracto, ægritudo erit sublata illa mœrens, morsus tamen, & contractiunculæ quædam animi relinquentur. 2. Animi defectiuncula. Ex Cic.

Abbioccare, ouero abbioccarsi. Sen. propriamente dicesi della Gallina quando vuole couare.] Velle incubare. Col. de Re rust. l. 8. c. 5. Oua, quam recentissima supponantur gallinis glocientibus: Sic enim rustici appellant aues eas, quæ volunt incubare 2 Cupere incubare. Col. de re rustic. l. 8. c. 5. Gallinæ incubare cupiunt ab Idibus Ianuarijs 3. Glocientem fieri ex Col. de re rust. l 8. c. 5. 4 Incubatum, vel incubitum meditari. Ex Col. & Plin. 5. Incubationem, vel incubitionem cogitare, ex Plin. & Cicer. 6. Ad incubatum, vel incubitum spectare, Ex Plin. & Liu. 7. Incubaturio, vel incubiturio, ris. 1. 3. l. 2. 4 5. b. ex Mart.

Abbioccare, ouero abbioccarsi. Metaforicamente vale auuilirsi, ò perdersi d'animo.] Animum contrahere, vel demittere. Cic. ad Q. F. l. 1. ep. 1. Hoc te rogo, ne contrahas, aut demittas animum. 2. Animo deficere. Cicer. pro Rosc. Am. Sin à vobis id, quod non spero, deserar: tamen animo non deficiam, & id, quod suscepi, quoad potero, perferam.

Abbiosciare. Fior. per ricadere.] Recido, is. 1. & 2. b. Liu. 4. bell. Pun.

Abbisognare. Fior. per bisognare. Vedi Bisognare.

Abbisso, propriamente. Profondità d'acqua] Aquæ altitudo, vel profunditas. 2. Aqua alta, vel profunda.

Abbisso di bontà, ò sapienza. Metaforic. Vale profondità di bontà, ò sapienza.] Bonitatis, vel sapientiæ altitudo.

Abboccamento, l'abboccarsi, cioè, parlarsi insieme.] Colloquium, colloquij. n. g. 1. l. 2 3. b. Var. de ling. l 5. Hinc colloquium, cum conueniunt in vnum locum loquendi causa 1. Collocutio, nis f g 1 3. l. 2. 4. b. Cic Phil. 11.

Abboccamento segreto.] Colloquium clandestinum. Cic. de Sen. Cum hostibus clandestina colloquia.

Abboccamento, che vuo fà con alcuno.] Cuiuspiam cum alliquo colloquium. Cicer. Att. l. 14. ep. 6 Antonij colloquium cum heroibus nostris pro re nata non incommodum.

Abbocamento, l'abboccare, inteso di Cane, quando prende la fiera.] Captus, captus. m. g 1. l Ex Plin. l. 24 c. 20. 2. Prehensio, nis. f. g. 1. 3. b. 2 l. Ex Cæs. de Bell. Ciu. l. 2. 3 Comprehensio, nis f g. 1. 3. l 2 4 b. Ex Cic. & Quint.

Abboccamento, l'abboccare, inteso di quando si finisce d'empire.] Expletio, nis. f. g. 1. 2 l. & 3. b. Ex Cicer. de fin. l. 5.

Abboccamento l'abboccarsi, cioè, ricontrarsi à combattere.] Congressus, sus m g Cic. 2. de Or. Ante congressum multa fiunt, quæ non ad vulnus, sed ad speciem valere videantur.

Abboccare, dicesi del cane, quando prende la fiera] Morsu, vel mordicus apprehendere. Plin. l. 11. c. 24 Aranei lacertarum catulos ve antur, hos primum, tela inuoluentes, & tunc demum labra, vtraque morsu apprehendentes, amphitheatrali spectaculo cum contingit. 2. Morsu, vel mordicus corripere Plin. lib 10 c 40.

Abboccare, finir d'empire il vaso.] Implere ad summum. Col de Re rust l 12. cap. 36. id mustum conijcies in amphoram nouam, & implebis ad summum. 2. Compleo, es. 1. l. 2. b ex C. pro Clu 3 Expleo, es 1. l 2. b. ex Plaut.

Abboccarsi, cioè parlarsi insieme.] Colloquor, eris. 1. l. 2 b. Cicer Att. l. 7. Formias venimus, & ab hora octaua ad vesperum, secretò collocuti sumus 2 Alloquor, eris 1. l. 2. b. Ter. in Andr. act. 2. sc. 2. Cessas alloqui? 3. Affor, aris, atus

tum, prima persona inusitata est. Virg 2. Æo. Tum sic affari, & curas his demere l. dis.

Abboccarsi con alcuno.] Colloqui cum aliquo, Cic. l. 1. ep. 2. Per literas tecum quam sepissimè colloquor. 2 Colloqui alicui. Plaut. Merc. Nulli colloquor libentiùs. 3. Aliquem alloqui Plaut. Amph. 4 Alloqui te perparcè liceat obsecro. 5. In allocutionem venire cum aliquo Auct. ad Her. l 1. C. Pompilius cum à gallis obsideretur, neque effugere vllo modo posset, venit cum hostium ducibus in allocutionem.

Abboccarsi insieme.] Simul colloqui. Plaut. Amph. Extra turbam ordinum colloquuntur simul.

Abboccarsi tra di se.] Inter se colloqui Cic. de Diu l. 1. In Persis augurantur, & diuinant magi, qui congregantur in fano commentandi causa, atque inter se colloquendi. 2 Inter se colloquium habere. Cas. de Bel. Ciu. l. 3. Crebra inter se colloquia milites habebant.

Abboccato, cioè dolce amabile, e dicesi del vino.] Lenis, & hoc lene. 1 l. Ter. Heaut. ac 2 sc. 1. Hor carm. l. 3 od. 29. 2. Mollis, & hoc molle. Virg. Geor. l. 1. Stomaticus, ca, cum, 1 2. 3. b. Græc.

Abboccato, si dice per ischerzo di colui, che mangia assai, presto, e d'ogni cosa.] Homo profundæ festinæ, & promiscuæ gulæ. ex Suet. in Vitel c. 13.

Abbocconamento, l'abbocconare] Concisura, ræ. f g. 1. 2. & 3. l. Sen l. 16. ep. 101. Desit sanè varietas marmorum, & concisura aquarum à cuniculis interfluentium. 2. Confectio, nis f. g. 1. a. l. 3 b. Cic. de nat. l. 2. 3 Sectura, vel sectio in frusta, vel in partes, ex Plin. & Quint. l. 4. Sectura, vel sectio frustulenta. ex Plin. & Plaut.

Abbocconare, Fior. per tagliare à pezzi.] Concido, is. 1. 2. l. Cas 2 bel. Gal magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt. 2. Conseco, as. 1. l 2 b. Plin. l. 36 c. 26. Ouid. 3. Trist. El 9 3 Secare in frusta Virg. 1. Æn. Pars in frusta secant, verubusq; trementia figunt. 4. Secare in partes Cic. 4. frustatim secare, ex Plin. & Cic.

Abbocconato particip. Tagliato à pezzi.] Concisus, a, um. 1. 2. l. Cic. Att. l. 5 2 Consectus, a, um, 1 2. l. Plin. lib. 9. cap. 15.

Abbominabile, vedi Abbomineuole.

Abbominabilmente, vedi abbomineuolmente.

Abbominamento, abbominatione, abominio, & abbominanza, l'abbominare.] Abominatio, nis. f g. 1. & 3. b. 2 & 4. l. Guil. Morel. in Com. verb. lat. & lexicographi.

Abbominanza. Fior. per abbominatione, vedi abbominamento

Abbominando, particip. da essere abbominato.] Abominandus, a, um. 1. & 3 l. & 2. b Plin. l. 12. c. 4. Eadem graminea corona vocatur obsidionalis, liberatis obsidione, abominandoque exitio totis castris.

Abbominanza, Fior. Per abbominatione, vedi abbominamento.

Abbominare, hauere in abbominatione, abborrire, detestare.] Abominor, aris. 1. & 3. b. & 2. l. Plin l. 28 c. 2. Incendia inter epulas nominata, aquis sub mensas profusis abominamur.

Abbominatione, vedi abbominamento.

Abbominatissimo, superl.] maximè abominatus, a, um.

Abbominato, particip Abborrito, ò detestato.] Abominatus, a, um. 1 & 3. b. 2 & 4. l. Plin. l. 10 c. 12.

Abbomineuole, & abbominabile, abbominioso, & abbominoso, degno d'abbominatione.] Abominabilis, & hoc bile. 1. 3. & 5 b. 2 & 4. l Guil Morel. in comment. verbor. lat. 2. Abominatione dignus, a, um. ex Lexic.

Abbomineuolmente, & abbominabilmente, auuerb. con abbominatione.] Cum abominatione, vel per abominationem.

Abbominio, Fior. per abbominatione, vedi Abbominamento.

Abbominioso, & abbominoso, vedi abbomineuole.

Abbonacciamento, l'abbonacciare.] Tranquillitatis effectio.

Abbonacciare, tranquillare, calmare, far bonaccia, render tranquillo.] Tranquillo, as. 1. 2. l. Cic. 1. de fin. Semper aliquid, quod vi sua, atque natura tranquillet animos. 2. Tranquillitatem facere Plaut. in Merc. Hic Fauonius serenus est, hic Auster imbricus, hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus conciet. 3 Facere tranquillum, vel tranquillam. Plaut. epid. Habet animum lenem, & tranquillum face.

Abbominacciarsi, calmarsi, farsi bonaccia, ò calma.] Tranquillor, aris 1. 2. l. Plin. l. 2. c. 103 Mare omne oleo tranquillatur: & ob id vrinantes ore spargunt, quoniam mitiget naturam, lucemque deportet. 2 Tranquillitatem fieri, vel effici. ex Plaut. & Cic.

Abbonacciato, calmato, particip. che stà in bonaccia, ò calma] Tranquillatus, a, um. 1. 2. 3. l. ex Plaut. capt 2 Tranquillus, a, um. 1 2 l. Plaut. Truc.

Più abbonacciato.] Tranquillior, & hoc lius. 1. 2 l. 3. b. Claud. & Luc.

Sommamente abbonacciato.] Tranquillissimus, a, um 1. 2. 3. l 4 b. Cic. Att. l 7. epist. 7. Tranquillissimus autem animus meus, qui totum istud æqui. boniq; facit.

Abbondamento, Fior. per abbondanza, vedi abbondanza.

Abbondante, & abbondeuole, e diuitioso, e douitioso, aggett. che abbonda.] Abundans, antis. o g 1. b. 2. 3 l dicitur tùm de re, tum de persona, & nunc genitiuo, nunc ablatiuo iungitur Cic. 1. de orat. Græci homines non solùm ingenio, & doctrina, sed etiam otio, studioque abundantes. Idem Cic. pro Quint. Quia tam perditus, ac profusus nepos, non adesa iam, sed abundanti pecunia, sic dissolutus fuisset, vt fuit Sextus Neuius? Virg Bucolic. Ecloc. 2. Quam diues pecoris, niuei, quam lactis abundans. 2. Affluens, tis. o. g. 1. 3. l. 2. b. refertur ad rem, & ad personam. Cic. de off Nonnulli omnium rerum affluentibus copijs ditantur. 3 Circumfluens, tis, o g. 1. 2. 4. l. 3 b. Cic. Att. l 2. 4 Copiosus, sa, sum. 1 & 3 l 2. b. Cic. 1. ver. Lilybetana mulier copiosa planè, & locuples fuit. 5. Largus, ga, gum, 1. l. Cic. 2. de Nat. Sol ita mouetur, vt cum terras larga luce compleuerit, easdem modò his, modò illis partibus opacet. 6. Vber, vberis adiect o. g. 1. l. 2. b. Cic. in orat. Periclem ab Anaxagora fæcundum, atque vberem fuisse constat.

Molto abbondante.] Percopiosus, a, um. 1. 2. 4. l. 3. b. Plin.

Più abbondante, compar.] Abundantior, & hoc, tius 1. 4. b 2. 3. l ex Cic. 2. de orat. 2. Affluentior, & hoc tius 1. 3. l. 2 4. b. Cic. de nat. l. 1. Deorum ea vita est, qua nihil beatius, nihil omninò bonum, & omnibus affluentius excogitari potest. 3. Copiosior, & hoc sius. 1. & 3. l. 2. 4. b. Cic. Att l 13. legi epistolam: multa de meo Catone, quem sæpissimè legendo, se dicit copiosiorem factum. 4. Largior, & hoc gius 1. l. 2. b. Liu. 10. bel. Maced. largiore vino est vsus. 5. Vberior, & hoc vberius 1. l & 2. b. Cic. de Clar. Nemo plenior, & vberior ad dicendum fuit.

Abbondantemente, abbondeuolmente, & abbondosamente, diuitiosamente, e douitiosamente, auerb. con abbondanza,] Abundanter. 1. 4. b. 2 3. l. Cic. 2. de or. Nonnulli abundanter, & illuminatè, & rebus, & verbis dicunt. 2. Abundè. 1 b. 2. 3. l. Cic de Sen. Voluptatibus senectus etiamsi non abundè potitur, non omnino caret. 3. Affatim. 1. l. 2. b. Pomp. Fest de verb. vet. sign. l. 1. Affatim dictum à copia, fandi, siue abundanter: Liuius. Affatim edi. bibi lusi, & Terent. 4. Affluenter 1. 3. l 2. 4 b. ex Cic. 5. Tusc. 5. Copiosè 1. 3. 4 l 2 b. Cic 1. de orat. Oratoris est compositè, ornatè, copiosè loqui 6. Largè. 1. 2 l. Cic de Nat. l. 2. Pastum animantibus largè, & copiosè natura eum, qui cuique aptus erat, comparauit 7. Largiter 1 l. 2. 3. b. Plaut in Truc. 8. Vbertim 1. 2. l. Suet. in Tito. c. 10. Titus spectaculis absolutis, in quorum fine, populo coram, vbertim fleuerat, Sabinos petit. 9. Fatim 1. b. Seruius Honorat. Fatim abundanter dicimus; vndè, & affatim. Nicol. Perott. Sunt qui fatim aduerbium, quod significat abundanter à fando dictum velint, quod verborum maior, quàm rerum copia sit, à quo fit compositum affatim eiusdem significationis.

Più abbondantemente. compar.] Abundantiùs. 1 4 5. b. 2. 3. l. Cic. in Trop. Alijs disputationibus abundantius occurrunt, alijs angustius, 2. Affluentiùs 1. 3. l. 2 4. 5. b.

Cic. 5. Tusc. Illum, quem libidinibus inflammatum & furentem videmus, omnia tabidè appetentem cum inexplebili cupiditate, quoque affluentiùs voluptates vndique hauriat, eo grauiùs ardentiùsque sitientem, nonne rectè miserrimum dixeris? 3. Copiosiùs 2. & 3. l. 2. b. ex Cic. ad Att. 4. Largiùs 5. l. 2. 3. b. Liu 5. bel. Pun. Largiùs epulas celebrarunt. 5. Vberiùs 5 l 2. b. Cic 2 de Nat Hæc cum vberiùs disputentur, & fusiùs, faciliùs effugiunt academicorum calumniam, cum autem breuiùs, angustiùsque, tum apertiora sunt ad reprehendendum.

Abbondantia, vedi Abbondanza.

Abbundantio nome prop. d huomo.] Abundantius, tij, s. 4 b. 2. 3. l.

Abbondantissimamente, & abbondeuolissimamente; diuitiosamente, e douitiosamente, auerb. superl.] Abundantissimè 1. 5 b 2. 3 4 l. ex Cic. in Top & 2 de orat 2. Affluentissime 5. 3. 4 l 2 5 b. ex Cic. Tusc. & Thes. lat ling. 3 Copiosissimè. 1. 3 4 l 2 5. b. Cic. pro Cluent. & 1. off. 4 Largissimè 1. 2. 4. l. 3 b. Cic 3 Ver 5. Vberrimè 1 2. 4. l. 3 b Cic 2. de Diu. locus hic est à Platone, Aristotele, Theophrasto, totaque Peripateticorum familia tractatus vberrimè.

Abbondantissimo, & abbondeuolissimo, diuitiosissimo, e douitiosissimo. superl. sommamente abbondeuole, e douitioso.] Abundantissimus, a, m. 1. 5 b. 2. 3 4. l. Cic 2. de or. Timæus fuit longè eruditissimus, & rerum copia, & sententiarum varietate abundantissimus. 2. Affluentissimus, a, m. 1. 3. 4 l. 2. 5. b. ex Cic. de Am. 3. Copiosissimus, a, m 1. 3 4 l 2. 5 b Plin. epist. 579 Homini erat, & copiosissimum ingenium, & par ingenio materia. 4 Largissimus, ma, mum 5. 2 l. 3. b. ex Liu. 50. bel. Mac. 5. Vberrimus, ma, mum, 1 2 l. 3. b. Cic. 5. Tusc. Quot dies erimus in Tusculano, & potissimùm agamus quæ leuationem habeant, ægritudinem, formidinum, cupiditatum, qui omni è philosophia est fructus vberrimus.

Abbondanza, e quantità, copia, e copiosità, diuitia, e douitia, abbondamento, & abbondo, l'essetui d'vna cosa, più che à sufficienza] Abundantia, æ, f g. 5. & 4 b 2. 3. l. Cic. Parad 6. Diuitiarum fructus in copia est: copiam autem: declarat societas rerum, atque abundantia 2 Affluentia, æ. f. g. 1. 3 l 1 4 b. Cic. contra Rull. Ex hac copia, atque omnium rerum affluentia ea nata est luxuries, quæ ipsum Annibalem armis etiam tum inuictum, voluptate vicit. 3. Copia, æ f g 1. l. 2 b. Cic. de Sen. Nec in summa inopia leuis esse senectus potest, ne sapienti quidem, nec in summa copia insipienti non grauis. 4 Largitas, tis. f g 3 l. 2. b. Cic. de Nat. l. 2 Terra verò, fœta frugibus, & vario leguminum genere, quæ maxima largitate fundit, ea ferarum ne, an hominum causa gignere videtur? 5. Vbertas, tis f g 1 2 & 3 l. Cic. in or. Vbertas omnis, & quasi silua dicendi ducta ab Academicis est. 6 Vis, vim, vi Cic. de sumo Quem, vt vidi, equidem vim lachrymarum profudi.

Abbondanza di denari.] Copia nummaria, vel pecuniaria. Ex Plaut in Cas & Cic. ad Att. & in Brut. 2. Copia rei nummariæ, vel pecuniariæ, ex Plaut. & Cic.

Abbondanza di grano.] Copia frumentaria, ex Plaut. & Cic. 2. Copia rei frumentariæ. Tacit l. 5.

Abbondanza di grascia, ò vettuaglia.] Annonæ affluentia. Plin. in Paneg. Instat ego perpetui congiarij puta affluentiam annonæ. 2. Annonæ vilitas Cic pro leg Man. Tanta repentè vilitas annonæ, ex summa inopia, & caritate rei frumentariæ consecuta est vnius, spe, & nomine, quantam vix ex summa vbertate agrorum diuturna pax efficere potuisset. 3 Copia cibaria, vel escaria ex Plaut. in Cas. & Gell. l 7. c. 1. 4 Cibariorum copia, vel affluentia, ex Cæs. 6. bel Gal 5 Rei cibariæ, vel escariæ copia, vel affluentia, ex Plaut Plin & Gel.

Abbondanza grandissima.] Annonæ vilitas incredibilis Plin. l. 18. c. 3 Ergo ijs moribus non modo sufficiebant fruges, nulla prouinciarum pascente Italiam, verùm etiam annonæ vilitas incredibilis erat.

Abbondanza d'olio, e vino] Copia, vel affluentia olearia, & vinaria. Ex Plaut in Cas Plin. & Cic.

Abbondāza di pesce] Copia piscaria. Plaut in Cas act. 2. sc. 8. In re præsenti ex copia piscaria cōsulere licebit quid emā,

Abbondare, hauere, ò essere più, che à sufficienza] Abundo, as, 1. b 2. l. Non. Marc. de propr serm. Abundare supra modum aliquid esse, tractum ex amnibus qui quoties augentur imbribus maioribus, & crebris vndis eriguntur 2 Affluo, is, xi, xum 1. l. 2. b. Cic 2 de fin. Mihi fet videbatur, si in vitiosa, & flagitiosa vita afflueret voluptatibus. 3. Circumfluo, is, xi, xum, 1 2 l. 3 b. Cic de Am. Quis est qui velit, vt neque diligat quemquam, neque ipse ab vllo diligatur, circumfluere omnibus copijs, atquè in omnium rerum abundantia viuere.

Abbondeuole. vedi Abbondante.

Abbondeuolissimamente, vedi abbondantissimamente.

Abbondeuolmente, vedi Abbondantemente.

Abbondo. Iust. Fior. per abbondanza, vedi abbondanza.

Abbondosamente, Fior. per abbondantemente, vedi Abbondantemente.

Abbondoso. Fior. per abbondante, vedi Abbondante.

Abbonire, far maturo, vedi maturare.

Abborracciare, fare alla grossa, vedi Acciabattare.

Abborrare, Fior. per errare, ò smarrirsi] Aberro, as. 1. b. 2. l. Plaut. in Menach.

Abborrimento, l'abborrire.] Horror, m g l. 2 b. in rect. & in l. in obl. Varro Ira, odium, horror eos ab incæpto retrahit. 2. Auersatio, ois. f. g 1. 2 3. l. 4 b. Quintil l. 8. c. 2. Ego mihi cernere videor eorum, qui aderant, tacitam auersationem, & timidam verecundiam.

Cosa che cagiona abborrimento vedi horribile.

Abborrire, hauere in abborrimento, cioè odiare, e fuggire vna cosa.] Horreo, res, rui, 5. l 2. b Cic. Att. l 9. ep. 2. Ingrati animi crimen horreo. 2. Horresco, scis, rui 2. 2. l Virg. 3. Æn. Nec tu mensarum morsus horresce futuros. 3 Abhorreo, res, rui 1. 3 b 2. l. Cic. Att. l 14 Quintus frater aducenda vxore sic abhorret, vt quicquam libero lectulo neget esse iucundius. 4 Abhorresco, scis, rui. 2. b 2. 3. l. Lat Firm. de Ira Deum terra contremiscit, contremiscit, cœlumque, & mare, & latebræ tartareæ, & dæmones abhorrescunt. 5. Abhorrentem esse. Ex Cic pro Flac. Ego à genere isto non abhorrens fui.

Abborrire assai] Exhorreo, res, rui, vel Exhorresco, scis, rui, Ex Cic. 1. de fin. & 3 de orat. Perhorreo, es, rui, vel Perhorresco, scis, rui. Ex Cic. ad Att. l 9

Degno d'essere abborrito.] Horrendus, vel Auersandus, a, m.

Chi abborrisce vna cosa.] Auersus, a, um, cum ablat. & præpos. Col. li. 15. cap. 5. Sit villicus à venereis amoribus auersus.

Chi sommamente abborrisce vna cosa.] Auersissimus, ma, mum. Cic. ad Att. l. 14. ep. 5. Quintus auersissimus à me animo fuit

Abbottinamento, ammutinamento.] Seditio, nis. f g 5 l 2 3. b à seorsum sedendo, vel à seorsum eundo dicta est Cic. 6. de Repub. & ad Att lib 5 ep. 14. Seditio militum sedata ab Appio.

Con abbottinamento, cioè seditiosamente.] Seditiosè. Cic. pro Cluent.

Abbottinamento, il mettere in commune.] In commune collatio. Ex Cic. pro Quint. & Liu. 4. ad verb. 2. in medium collatio Ex Cic 1. Off & Liu. 4.

Abbottinarsi, Fior ammutinarsi, Sen. dicesi de soldati, che dal Capitano si rebellano.] Seditionem concire. Liu. 4. ab vrb. Ex composito relatum ad Senatum est de seditione, quam Metelius, Metilius que largitione pessimi exempli concirent. 2. Seditionem concitare. Cic. pro Maur 3. Seditionem facere Cic. ad Brut. Seditionem commouere. Cic. Att. l. 1 ep. 15. seditionem conflare. Cic. de orat. 6. Deficio, cis, 5. l. 2. b.

Abbottinatore, Seditioso.] Seditiosus, sa, sum. 1. 4. l. 2. 3. b. Cic. 3. Ver.

Abbottonamento, l'abbottonare. Orbiculorum vestiariorum nexus Ex Lud. Viues, & plin.

Abbottonare, allacciare i bottoni.] Vestem orbiculis vestiarijs nectere. Ex Lud. Viues, & Horat 5 car od 29. 2. Vestiarijs globulis fibulare Ex Colum. l. 1. c. 6 3. Globulis iungere, vel coniungere ex Plin l. 33. c. 3. & Curt l 4 qui sic ait, Lycum amnem ponte iunxit. 4. Globulis nectere, & Liu.

& Liu. l. 9. bel. Maced. & Cic. de somn.

Abbottonatura, & anche bottonatura, numero, & ordine de bottoni, per abbottonare vn vestito.] Orbiculorum vestiariorum versus, vel ordo, vel Series. Ex Lud. Viu. Virg. Plin. & Cic.

Abbozzamento, l'abbozzare.] Adumbratio, nis. f. g. 1. 4 b. 2 & 3. l Cic. in Orat. Nulla est illa in genere laus orationis, cuius in nostris orationibus, non sit aliqua, si non perfectio, at conatus tamen, atque adumbratio. 2. Descriptio, nis, f g. 1. 2 l. 3 b Cic. in Off.

Abbozzando, auerbialm con abbozzamento. Adumbratim, 1 b. 2. 3 l. Lucr 4.

Abbozzare, disegnare alla grossa, propriamente si dice di cosa non ridotta à perfettione] Adumbro, as. 1. b. Quint. l. 7. c. 10. Tradi omnia, quæ ars efficit, non possunt; nam quis pictor omnia, quæ in rerum natura sunt, adumbrare didicit?

Arte d'abbozzare, delineare, ò schizzare] Graphis, dis. f. g 1. 2. b. Vitr. l. 1. c. 1. Graphidos scientiam habere oportet architectum, quo facilius exemplaribus pictis, quam velit operis speciem deformare valeat.

Chi non sà abbozzare, ò disegnare.] Graphidos imperitus] Vitr. l. 1. c. 1 Non debet, nec potest esse architectus pictor, vt Apelles, sed graphidos non imperitus.

Abbozzato, & adombrato, cioè disegnato alla grossa.] Adumbratus, a, m. s. Cic. 1 de Nat. Cedo mihi adumbratorum Deorum lineamenta, atque formas.

Abbozzatura, vedi Abbozzamento.

Abbracciamento, l'atto dell'abbracciare.] Amplexus. xus, m. g. 1. 2. l. Cic. de Diu. l. 1. Roscius cum esset in cunabulis, noctu, lumine apposito experrecta nutrix, animaduertit puerum dormientem, circumplicatum serpentis amplexu. 2. Complexus, xus, m. g. 1 2. l. Cic. 2. de Nat. Mundus omnia complexu suo exercet, & continet.

Abbraciamento attorno, ouero intorno, è quello, che si fa da ogni parte] Circumplexus, xus, m g. 1 2 3. l. Plin l. 10 c 63. Lacertæ, vt ea, quæ sine pedibus sunt, circumplexu Venerem nouere.

Abbraccia mento scambieuole.] Complexus mutuus. Plin. lib. 2. c 5. Ità mutuo complexu diuersitatis effici nexum, & leuia ponderibus inhiberi, quo minus euolent: contraque grauia ne ruant, suspendi, leuibus in sublime tendentibus.

Abbracciamento stretto, e tenace.] Complexus arctus, ac tenax. Luc. l. 8 & Ouid. 4 Metam.

Abbracciare, circondare, e stringere con le braccia.] Amplector, teris. 1 3. l Plaut Bud. Amplectimur tibi genua, egentes, opum. 2. Complector, teris. li. 2. l Cic. de orat. Pater complexus est filium, flensque, eum centumuiris commendauit. 3 Amplexum, vel amplexus dare cum dat. Virg 1 Æn 4 Complexum, vel complexus dare, cum dat. Ouid. 10. metam 5 Brachia dare. cum dat Hor. 3, car. od. 9. & 2, od. 12.

Abbracciare attorno, ouero intorno.] Circumplector, teris. s. s 3. l. Plin. lib. 13. c. 10 Siluestris fuit. & circa Memphim regio tam vastis arboribus, vt terni nequirent, vel circumplecti. 2. Brachijs circumdare cum accus. rei, vel pers. Plaut. Asin. Circundato me brachijs, meumque collum circumplectere 3 Brachia circumdare. cum dat rei, vel pers. Ouid 9 met Quod sua frater ou circumdat brachia collo. 4. Amplexu, vel amplexibus ambire. cum accusat. ex Ouid. l. 12 metam. 5. Complexu, vel complexibus ambire. cum accusat. Ouid metam. l 12

Abbracciare souente, spesso, ò spessamente.] Amplexor, aris. s. 1. l. Cic. l. 1 ep. 9. Quidam nobiles homines, & de me optimè meriti, nimis amabant inimicum meum, meque inspectante, sæpè eum in Senatu modò seuerè seducebant, modò familiariter, atque hilarè amplexabantur.

Abbracciare stretto, ò secretamente.] Arctè complecti. ex Cic de Diu l. 1.

Abbracciare vno in mezo.] Aliquem medium amplecti Virg. Æn. l. 2. 2. Aliquem medium complecti. Ter. Andr. act. 1. sce.

Abbracciare con tutte due le braccia.] Vtroque brachio complecti. Plin. l. 9. c 30. ostendere Lucullo caput Polypi, dolii magnitudine, amphorarum quindecim capax; atque barbas, quas vix vtroque brachio, esset complecti, clauorum modo torosas longas pedum 30. 2. Vtraq; manu amplecti Gel lib 20. cap. 25. Tum sex. Cæcilius amplexus vtraque manu Phauorinum.

Abbracciarsi insieme, ouero l'vn l'altro.] Inter se complecti. Cic. de Diu. l. 1. Inquietè videre repentè lætum extitisse, nosque inter nos esse complexos. 2. Amplexu, vel complexu mutuò, iungi Plin l 2 c 5. & 65. 3 Amplexus, vel complexus mutuos dare, ex Virg. & Plin 4 Amplexus, vel complexus iungere. ex Cic 1 de orat. & Ouid. 2 metam. 5. Amplexus, vel complexus inter se iungere ex Cic & Ouid. 6. Inter se amplecti, vel amplexari Plaut. in Mil. Nam postquam exierunt porta, nihil cessarunt illico osculari, atque amplexari inter se.

Abbraccista, vale abbracciamenti replicati.] Amplexus, vel complexus iterati, vel repetiti. ex Plaut. & Cic. 2. Amplexuum, vel complexuum iteratio, vel repetitio. ex Cic. in orat. & 3 de orat.

Fare ò dare vn'abbracciata] Amplexus, vel complexus iterare, vel repetere. Ex Plaut. & Cic.

Abbraciato in significatione att.] Amplexus, vel complexus, xa, xum. 1 2 l. Cic. pro Font. Soror fratrem complexa tenet.

Abbracciato in significatione pass.] Amplexus, vel complexus, xa, xum. Cic pro Rosc. Am. Scelestum, ac nefarium facinus, atq; eiusmodi, quo vno maleficio scelera omnia complexa esse videantur.

Essere abbracciato,] complexum accipere Liu 2. ab Vrb. Absede sua cum ferret matri obuiæ complexum, mulier in iram ex precibus versa. sine priùs, quam complexum accipio, sciam, inquit, ad hostem, an ad filium venerim. 2. Amplexum accipere Ouid. ep. 13.

Abbraciare, Fior. per infocare.] Arcendo, dis. Plin:

Abbrancamento, vedi afferramento.

Abbrancare, vedi afferrare.

Abbreuiamento, & abbreuiatione, l'abbreuiare.] Contractio, nis f g Cic. in orat. Contractio, & breuitas grauitatem non habet. 2 Arctatio, nis. f g & 2. l Var. 4. de ling. Literarum enim fit demptione, aut additione. & propter syllabarum arctationem, item earum productionem. 3, Coartatio, nis. f g 3 l. Liu. 7. bel. Pun.

Abbreuiamento piccolo.] Contractiuncula, læ. f. g Cic. 3. Tusc. 2 Arctatiuncula, læ f g. 1. l. ex Cic. & Var. Coarctiuncula, læ, f g. 3. l. ex Liu. & Cic.

Abbreuiamento di sillaba.] Syllabæ arctatio. Var. 4. de ling.

Abbreuiamento di strada.] Itineris contractio, ex Prop. l. 3 el. 20 2. Itineris, vel viæ compendium, ex Cic, & Sen

Abbreuiamento di tempo.] Temporis diminutio. ex Cic. 3. de orat. & 1. Tusc.

Abbreuiamento de termini, cioè di parlare.] Orationis contractio. Ex Cic in Part & 5. ad Att 2 Sermonis, vel orationis compendium. ex Plin. lib. 5. cap 5.

Abbreuiare, far breue, accortare,] Contraho, his. 3 b. Cic. 1. Acad. Ea contraherent, in angustumque deducerent. Ouid. de Arte l. 3 Iamque dies medius tenues contraxerat vmbras. 2. Corripio, pis. 2. b. Gel. l. 2. c. 17. Ouid. metam. l. 9. 3. Arcto, as. Colum de re Rust. l. 12. cap 43 4 Coarcto, as. 1. b. Cic. 1 de orat. Tu hoc nobis de Sceuola, & perficè, vt Crassus hæc quæ coarctauit, & perangustè refersit, in oratione sua dilatet. nobis, atque explicet. 5. Angusto, as. Sen. de Consol. ad Albinam. 6. Coangusto, as. 1. b. Var. de re rust l. 3. c. 16. 7. Breuem, aut breue facere Quint. l. 2. c. 21. Quæ quidem possumus omnia; sed breue nobis tempus nos facimus. 8. Breuio, as 1 b. Quint. l. 1. c. 9. Qua paraphrasi, & breuiare quædam, & exornare, saluo modò poetæ sensu, permittitur. 9. Abbreuio, as. 2. b. Veget. in prol. l. 3. c. 10. In breue cogere Hor. l. 1, ep. 19. 11. Curto, tas 1 ex Hor 2. ser. sat. 2. qui ait: Quantulum enim summæ curtabit quisque dierum. 12. Decurto, tas. 1. & 2. l. ex Plin. l. 25. c. 5. vbi ait, leguntur tenuissimæ radices, breuesq; ac velut decurtatæ. 13 Curtum, vel curtam efficere, aut facere, ex Cic. in orat. & 1. de Nat.

Abbreuiare oiù, ò maggiormente.] Breuiorem, aut breuius facere. ex Cic. 3. de orat.

Abbreuiare sommamente, ouero assaissimo.] Breuissimum, aut breuissimam facere. ex Cic. 3. de orat.

Abbreuiare i termini, cioè il parlare] Orationem contrahere. Cic. in Part. Quæ simplicibus verbis ita tractatur, vt aut ea verbo diluatur, aut in verbum contrahatur orario. 2. Rem pauca in verba conferre. Plaut. in Perf. Tu pauca in verba confer. quid datur? 3. Rem in pauca conferre. Plaut. in Pœn. Rem in pauca confer fitiunt qui sedent. 4. Verba ad compendium conferre Plaut. in Mil. Quàm potea, tam verba confer. ad compendium. 5. Rem breui expedire Cic. de senect. 9 Rem paucis complecti Cic. 7. Dictis, aut verbis compendium facere Plaut. in Capt.

Abbreuiare il tempo.] Tempus coarctare, vel arctare. Val. Max. Potestatis eius, quia nimis magna videbatur, tempus coarctandum maiores iudicarunt 2. Tempus diminuere, vel imminuere ex Cic.

Abbreuiare la strada, ò camino] Iter contrahere. Ex C c. & Prop. 3. Viæ, vel itineris compendium facere. Ex Plaut. in Rud. si ea deorsum cadit, errationis fecerit compendium.

Abbreuiare vna sillaba.] Syllabam corripere, Gel. l. 2. & c. 17. 2 Syllabam arctare. vel coarctare. Ex Var 4 de l. n.

Abbreuiatamente, auuerb. con abbreuiamento.] Breuiter 2. b. Gel. l. 2. c. 17. Quibus in verbis ex primæ literæ sunt, quæ in sapiente, atque felice. productè dicuntur, in cæteris verò omnibus breuiter. 2. Correptè Gel l. 2 c 17 Proficisci, & profundere, & profugere, & profanum, & profestum correptè dicimus, proferre autem, & profligare, & proficere productè.

Abbreuiatione, vedi abbreuiamento.

Abbreuiationcella, diminut.] Contractiuncula, æ. Cic. 4. Tusc.

Abbreuiato, particip Contractus, a, um. Cic. de clar. Dialecticæ, quæ contracta, & astricta eloquentia putanda est. 2. Correptus, a, um.

Più abbreuiato, compar.] Contractior, & hoc contractius. Cic. in Parad. Accipies igitur hoc paruum opusculum lucubratum his iam contractioribus noctibus, quoniam illud maiorum vigiliarum munus in tuo nomine apparuit.

Abbreuiatore, colui, che abbreuia.] Correptor, ris. m. g. ex Sen. 2. de Ira.

Abbreuiatrice, colei, che abbreuia.] Correptrix, cis. f. g. ex Sen. & Cic.

Abbreuiatura, e breuiatura, parola scritta abbreuiata] Nota compendiaria. Ex Suet. in Tito, c. 3. & Cic. 2. off 2. Literarum contractio.

Abbriuidare, Sen. Abbruuidare, diuenir secco dal freddo grande, che altrimenti diciamo stecchirsi] Algore, vel rigore inarescere, & Sal. in Cat & Plin. l. 2. ep. 17.

Abbriuidito, Sen. Abbruuidito, diuenuto secco dal freddo grande, che altrimenti diciamo stecchito.] Algore, vel rigore inarefactus, a, um. 1. b. 2. l 3. com. ex Plaut. in Rud. & Plin. l. 31. c. 10.

Abbronzamento, & abbronzatura, l'atto dell'abbronzare.] Vstio leuis, vel superficiaria. ex Plin. l. 34 c. 25. & Sen. l. 23. ep 89. 2. Adustio leuis, vel superficiaria. ex Plin. & Sen.

Abbronzare, incuocere & abbrustiare. Sen. abbrustiare; cioè abbruggiare leggiermente, e nella superficie sola; onde tra gl' altri si dice anco de gl'vccelli pelati, che si mettono alla fiamma del fuoco, per tor via quella lanugine, che lor rimane, leuate le penne.] Suburo uris. 1. b. 2. l. Suet. in Aug. cap. 68. Augustus solitur erat crura suburere nuce ardenti, quo mollior pilus surgeret 2. Vrere, vel adurere leuiter summatimque. Ex Cic 5 Tusc. & Colum. de Arb. c. 6. 3. Aduro, is. Cic 5 Tusc.

Esser abbronzato dal sole.] Sole tingi Plin. lib. 6. c. 19. A Gange versa ad meridiem plaga tinguntur sole populi, iam quidem infecti, nondum tamen Aethiopum modo exusti: quantum ad Indum accedunt, tantum colore præferunt sidum. 2. Sole infici. Plin. ibid.

Abbronzato, tra l'altre cose si dice anco di colui, che hà la carne incotta dal sole.] Subustus, a, um. ex Suet. in Aug. c. 62. Adustus, a, um. ex Liu 7. bel. Pun. qui ait; Si qui fortè adustioris coloris, vt ex recenti via essent.

Abbronzato dal sole, cioè incotto dal sole.] Sole adustus. Plin. l. 37. cap. 7. 2. Sole infectus. 3 Sole tinctus Plin. lib. 6. cap. 19.

Abbronzato grandemente dal sole.] Sole perustus. Horat. ode 2. epod Sabina qualis, aut perusta solibus Pernicis vxor Appuli

Abbrucciamento, incendio.] Vstio, nis. f. g Cat. de re rust. c. 38 2 Incendium, dij. Cic 3. Ver. 3. Incensio, onis. f. g Cic, pro Syl

Abbrucciamento totale.] Exustio, nis. f. g. Cic. in som. Scip.

Abbrucciante, e bruciante] Vrens, tis. o g.

Abbruciare, bruciare, ardere, ò incendere.] Cremo, as, aui, tum. Plin l. 24 c 8 & l. 7. c. 30. Venus cum ipsa æde cremata est. 2. Incendio cremare. 3. Vro, is, ussi, ustum Plin. lib. 11 c. 4 4 Incendo, is. Plaut. in Menæch. 5. Torreo, es, torrui, tostum. Cic. in Pis. 6 Flagro, as. 7. Ardeo, es.

Abbruciare affatto.] Concremo, as. 2. b. Plin. lib 7. cap. 25. 2. Comburo, is 2 l. Cic. 2. Tusc 3. Deuro, is Liu. l. 9 bel. Maced. 4 Exuro, is Cic. 3 Ver. 5. Peruro, is Plin. l. 34. c 17. 6. Conflagro, gras.

Abbrucciare insieme] Concremo, as. 2. b. Plin. l. 12. cap. 18. 2. Comburo, is 2 l Cic.

Abbrucciar intorno.] Amburo, is 2 l. Plaut. in Epid.

Abbruciare leggiermente, vedi abbronzare.

Abbrucciar prima, ò dauanti, ouer abbruciar nella cima, ò estremità.] Præuro, is. Liu l. 1 ab Vrb.

Abbruciar souente, ò spesso.] Vrito, vritas. r. l 2. b. Plaut. in Most. Calidum hoc est: etsi procul abest, vritat male.

Abbrucciarsi.] Ardeo, des. Plin. l. 12. c. 14. 2. Flagro, as. Plin. l. 14 c. 20. & Cic. 2. Nat.

Abbrugg'arsi affatto.] Deflagro, as. Cic. 3. off. Phaeton ictu fulminis deflagrauit.

Abbruciato, ò bruciato.] Vstus, sta, stum.

Abbruciato d'ogn'intorno.] Ambustus, a, um.

Mezzo abbruciato.] Semiustus, sta, stum, & per Syncopen Semiustus sta, stum, Virg. 3 Æn.

Abbruciatore, colui, che brucia.] Vstor, ris. m. g. Catul. de Rufa, & Rufo.

Abbruciatoio, luogo doue s'abbrucia.] Vstrina, næ. f. g. 2. l. Plin. l. 36. c. 21.

Abbrucistrice, colei che brucia.] Vstrix, cis. f. g. ex Catull.

Abbrunare, far bruno, cioè fosco, ò nereggiante.] Fusco, as. ex Ouid. 2. Trist. el. 10. 2. Infusco, as. Plin l 2. c. 51. Fulmina, quæ sicca veniuot non adurunt, sed dissipant: quæ humida non vrunt, sed infuscant. 3. Deoigro, as. 1. l. 2. com. Plin. lib. 23. cap. 5. Palmæ cortex capillum deoigrat suffitu.

Abbrunato.] Fuscatus, a, um ex Ouid 2. Infuscatus, a, um. Col.

Abbrunatore, colui, che abbruna.] Fuscator, oris. Lucan, lib 4.

Abbrunatrice, colei, che abbruna.] Fuscatrix, cis. ex Liu. & Plin.

Abbrunire, diuenir bruno, cioè fosco, e nereggiante.] Fuscor, aris. Ouid. 1 de Arte. Munditiæ placeant, fuscentur corpora campo: Sit benè conueniens, & sine labe toga. 2. Infuscor, aris. Col Virg. Geor. l. 3. Summaque ieiuna sanie infuscatur arena.

Abbrunito.] Fuscatus, a, um. ex Ouid. 1. de arte, 2. Infuscatus, a, um. Colum. l. 11. c. 2. Naturalis autem maturitas vindemiæ est, si cùm expresseris vinacea, quæ acinis celantur, iam infuscata, & nonnulla propemodum nigra fuerint.

Abbruscare, vedi abbronzare.

Abbrustiare, Sen. Abbrustire, vedi abbronzare.

Abbruzzese, vedi Abruzzese.

Abbruzzo, vedi Abruzzo.

Abbucinare. Sen. Assordare con le grida, e si dice di chi chiacchiera molto, e forte.] Auditum obtundere. Plur.

Plin.l.24 c.11 2. Arundinum lanugo illata auribus obtundit auditum. 2. Aures obtundere Cic. in orat. Nc breuitas defraodasse videatur, neuè longitudo obtudisse.

Abbuiare, far buio, cioè oscuro.] Obscuro, as. Cic. de nat. l. 2. Nos autem tenebras cogitemus tantas, quantæ quondam eruptione Ætneorum ignium finitimas regiones obscurauisse dicuntur. 2. Tenebras obducere cum dat. Cic. 4 Acad. 3. Obscuritatem, vel tenebras afferre.

Abbuiarsi, cioè obscurarsi. e vale farsi sera, farsi notte.] Vesperascit, scebat, rauit Ber. in Heaut. Et vesperascit, & non nouerunt viam. 2. Aduesperascit, scebat, rauit. Cic.6. Ver. Quum iam aduesperasceret, discessimus. 3. Vesperat, rabat, auit. Gel.l.17 c 8 4. Contenebrat, bat. Var.l. 2. de re rust.c.2 Oues ab occasu ad bibendum appellunt, & rursus pascunt, quoad contenebrauit.

Abburattare, cernere, in teso di farina, e simili.] Cerno, cernis, creui, cretum. Plin.l. 18. cap. 11. 2. Cribro, as. Plin.l.25 c.5.

Abburattare, per simil. battere vna cosa in quà, & in là.] Vltrò, citroque iactare. ex Lin.l.6.2 Agito, as. Cic.l. de nat. 3. Quasso, as. Plaut. in Mercat. Tristis incedit, quassat caput.4. Vexo, as Gell.l.2. c.6. Qui fertur, & raptatur, atque hùc, atque illùc distrahitur, is vexati propriè dicitur.

Abburattare vno, per strapazzarlo metaf.] Vexo, as, Cic.

Abbuscare.] Erusco, as.

A, Be, Ce, ouer A, Bi, Ci, le prime tre lettere dell'alfabeto latino, e significano il raccolto de gl'elementi della lingua latina.] Abecedarium, rij. n. g. ex Diuo Hieron.

Chi insegna l'A, Be, Ce,] Magister abecedarius, vel elementarius. ex Diuo Hieron.

Non saper l'a, b, c, dicesi di chi è idiota, e non sà lettere.] Literarum nihil admodum scire. Cic in Brut. Curio literarum admodum nihil sciebat. 2. Nihil sapere. Cic. 2. Phil. Iam inuiden magistro tuo, qui te tanta mercede nihil sapere docuit. Idem Cic. in Verr. Hic planè nihil sapit.

Abecedario, fust raccolto delle lettere elementali, così detto dalle tre prime lettere A B.C. con le quali si comincia, dicesi anco l'a, b, c, come anco l'a, bi, ci,] Abecedarium, rij. n.g.1. & 4.l.2. & 3 b. Cel. Rhod.l.4.c.24 Abecedarium Augustinus intelligit litterarum ordinem illum, quem puerum condiscunt.

Abecedario, addiett. quegli che impara l'a, b, c, ò lettere elementari.] Abecedarius, a, um. 2.& 4.l.2 3.& 3.b. Amalth. Onom. cuius est Tyrunculus abecedarius

Maestro, che insegna l'abeced ario, cioè le prime lettere.] Magister abecedarius ex D. Hieron. cuius est vox, abecedarius. 2. Magister elementarius ex Sen.l.5.ep.36. cuius est vox elementarius.

Discepolo, che impara l'abecedario, cioè le prime lettere.] Discipulus abecedarius ex D. Hieron. qui sic ait. In litterario ludo, vbi prima elementa excipiunt pueri, abecedarij nuncupantur. 2. Discipulus elementarius. ex Sen.l.5. ep.36. vbi sic ait. Turpis, & ridicula res est, elementarius senex.

Abel, figlio di Adamo, e di Eua, e fratel di Caino, dal quale fù per inuidia vccilo.] Abel, abelis, m.g.1.b.& 2.l. in rect. & obl.

Aberdon, Città in Ibernia, ò come altri vogliono in Scocia, la quale però ancor essa fù detta Ibernia secondo alcuni, nobile per lo studio.] Aberdona, æ, f. g. 1.b. & 3.l.

Aberdonese, nome gent e poss. d'Aberdone,] Aberdonensis, & hoc nense.

Abesperto, vedi per esperienza.

Abetaia, luogo pieno d'abeti.] Solum abiete, vel abietibus consitum. ex Colum.& Plin.

Abetello, ò abetino dimin. abete piccolo.] Abiecula, læ, f.g. 3 4.b. Amalth. Onom. Laur.

Abeto, abete, arbero assai noto.] Abies, etis. f. g. 1.b. 3.l. in rect.& b. in obl. Plin.l.16. c.2. Firmissima ad tectum abies; eadem valuarum repagulis, & ad quæcumque libeat intestina opera aptissima, siue Græco, siue Campano, siue Siculo fabricæ artis generis spectabilis. 2. Arbor abiegna. ex Plin. l.19 c.4. cuius est arbor sambucea.

Abeto soprano, ò superiore.] Abies supernas. Plin. lib. 16. cap. 39.

Abeto sottano, ò inferiore.] Abies infernas. Plin. lib.16. c 39. Arbores in totum deteriores ex humidis, opacisque spissiores ex apricis & diuturnæ. Ideò Romæ infernas abies supernati præfertur.

La parte inferiore dell'abeto.] Sapinus, ni, f.g. 3.b. 2.l. Plin.l.16.c 39

Pertinente ad abeto.] Abietarius, a, um. 1.2. 3.b. 4.l. Sipont. in Matt. Veteres abietaria negotia vocarunt, quæ nunc materiaria dicimus, & abietarios negotiantes materiarios, ab abietibus, & alijs lignorum generibus coemendis.

La parte superiore dell'abeto.] Susterna, æ, f.g. Plin.l.16. c 39. Abietis, quæ pars à terra fuit, enodis est: hæc, qua diximus, ratione, fluuiata decorticatur, atque ita sapinus vocatur, superior pars nodosa, duriorque fusterna.

Di abeto, addiett.] Abiegnus, gna, gnum, dictio est quadrisyllaba, sed apud poetas interdum etiam trisyllaba. Col. de re rust.l.12 c 43. Quidam eadem ratione arida pulnea, vel abiegna scobe virides vuas custodiunt. 2. Sapinus, a, um 1.b 2 l Col.l.12.c.5.

Abieto, vedi vile.

Abissare, inabissare, vale profondare, e sprofondare, cioè cadere nel profondo.] Desido, desidis, desedi, desessum. 1.& 2.l C.de Diu.l.1.2 Subsido, subsidis, subsedi, subsessum 2.l. Var. de re rust l.3.& Lucan.l.1.

Abisso, e nabisso, profondità propriamente d'acqua.] abyssus, si, f.g. & 1 b Thes. lat. lng 2 Aquæ altitudo.

Abisso, e nabisso, cioè inferno.] Tartarus, ri, m. g. & plur. Tartara, rorum. Virg 6 Æn

Abisso di bontà] bonitatis altitudo.

Abitare, vedi habitare,

Ablatiuo caso festo.] Ablatiuus, ui. 2.l. Quint. l 7. c.9.

Ablatiuo ipsi, vt in primo diximus in est naturalis amphibolia, Cœlo decurrit aperto: vtrum per apertum Cœlum, aut cœlum apertum esset. 2 Casus ablatiuus. Quint. l.1. c 5. apud Latinos est casus ablatiuus, quem Græci non habent. 3. casus sextus Varro, & Quintil.l.1. c. 4. 4. casus auferendi. Grammat recent.

Aborigini, populi antichissimi, che habitarono in quella regione d'Italia, doue Roma fù fabricata] aborigines, ginum, m.g.& num. plur. 1.& 2 b.& 3.l. Pomp Fest. de verb. vet. sign. l.1. Aborigines appellati sunt, quòd errantes conuenerint in agrum, qui nunc est Populi Romani: fuit enim genus antiquissima Italiæ.

Abortiuo, addiett. Nato inanzi tempo.] abortus, a, um. 1. b Pomp. Fest. de verb vet sign. 1. abortum grauidæ mulieris dicitur, quod non fit intempestiuè ortum. 2. abortiuus, a, um. 1.b. Suet. in Aug. & Hor. 1. Ser. Sat. 3.

Abortiuo adiett. Pertinente ad aborto.] Abortiuus, a, um 1.b Plin & Suet.

Abortiuo per aborto, vedi aborto, creatura dispersa.

Aborto, creatura dispersa, & altramente Sconciatura, cioè il feto, che nasce innanzi il tempo.] Abortus, tus, m. g. 3.b. Plin. Leporinum iecur, illitum cum croco, & pomi succo, vellere apposito, abbortus mortuos expellit. 2. fætus abortiuus. Phrynich.

Aborto de i primi mesi del concepimento.] Aborsus, sus, m.g Non Marc. de prop serm.

Aborto vicino al tempo debito di nascere.] Abortus, tus, m. g & 1.b. Non Marc. de propr serm. Aborsus, & abortus varias habent significationes: aborsus enim ille dicendus est in primis mensibus, quum concepti exordium factum est: abortus prope tempus pariendi: tunc enim moritur, quod nascitur: in plurimis hoc recòditum inuenimus.

Aborto, lo sconciarsi delle Donne grauide, & altrimente Sconciatura, cioè il partorire innanzi tempo.] Abortus, tus, m.g & 1 b. Plin l.2 c 21. Extat in monumentis etiam medicorum, & quibus talia consectari curæ fuit, vno abortu duodecim puerperia egesta. 2. Abortio, onis, f.g. &

f.g.& 1 b.Plaut.Truc.Celabat,mutuebatque te,ne sibi persuaderes,vt abortioni operam daret. 3.Abortium,tij n.g. D.Hieron.in ep. ad Pammach.

Cagionare aborto,fare isconciamento.] Abortum facere. Plin.l.25 c.18. Appollodorus Cyperon fæminis abortum facere non dubitat 2. Abortum inferre. Plin. l.24. c.16. Dracunculi semini tantùm inesse virus Græci tradidere,vt olfactum grauidis abortum inferat. 3. Partum abigere. Cic.pro Cluent. Memoria teneo, Milesiam quandam mulierem, cum essem in Asia, quod ab hæredibus secundis accepta pecunia, partum sibi ipsa medicamentis abegisset, rei capitalis esse damnatam. 4. Fœtum abigere. Col. de re Rust. Hæc omnia incommoda fœtum abigunt.

Cosa, che cagiona aborto, ouero, che fa sconciare.] Abortiuus,a,um. Plin.l.20 c.21.Olympias Thebana dicit,maluas abortiuas esse cum adipe anseris.

Fare aborto, & altramente sconciarsi, cioè partorire innanzi tempo] Abortum facere.Plin.epist. 163. Quo magis cupis ex nobis pronepotes videre, hoc tristius audies, neptem tuam abortum fecisse, dum se prægnantem esse puellariter nescit. 2. Abortum pati. Plin. l. 28. c 7. Constat equas, si sint grauidæ tactas menstruo, abortum pati.

Abraam,& Abraamo, Patriarca notissimo, e Padre di tutti i credenti.]Abrahamus,ni,& 3.l. Maff. Hist.Ind.l 1.Deus, eximia fide, ac sanctitate virum, Abrahamum, ex hominum fæce seuocauit, & propterea insutum nota ipsum, & prolem eius,tanquam generosi armenti sobolem,& quidem præclara cum testificatione sepofuit.

Abrostine, & abrostino, vedi Lambrusca.

Abrotano, vedi Bruotina.

Abruzzese, nome gent. d'Abruzzo.] Samnis,tis,o.g 1.l.a. b. 10 rect. & l.in obl.Strab l.5 Sabinorum gens antiquissima est, & indigena ab his originem duxere Picentes, atque Samnitas, ab his porrò Lucani,& ab his Brutij.Pompeius Fest. de verb vet. sig l.17 Samnites ab hastis appellati sunt, quas Græci saunia, appellant, has enim ferre assueti erant,siue à Colle Samnito, vbi ea Sabinis orti Samnites tenuerunt 2 Sabellus,a.um.6. voa est à Sabinis hypocoristicè ducta, vt ait Strabo l.5. 3.Saunita,tæ,m. g.Plin l 3,c.12.Samnitium, quos Sabellos, & Græci Saunitas dixere.

Abruzzese,nome poss. d'Abruzzo.]Samniticus, a, um. a l. Suet.in Vitel c.1 Samnitici belli tempore quidam ex Vitellijs Nuceriæ subsederunt. 2. Sabellicus, a, um. 1.b. Virg.l.3 Geor.

All'abruzzese,ouero da Abruzzese,auuerb.come si costuma in Abruzzo.] Samnitico more. Ex Cic.pro Cœl.2.Samnitium more Ex Cic.ad Att. 3 Samniticè.

Abruzzesi Marittimi,ò maremmani, che sono vicini al mare]Samnites maritimi: Turs Hist. Laut.l 4 c 2. Turcicæ classis Duces, in Samnites maritimos rabiem verterunt suam.

Abruzzo,& Abruzzi, prouincia celebre d'Italia,sotto il cui nome sono compresi molti altri popoli particolari, come Peligni, Precutini,Vestini,& altri] Samnium, nij. n. g. Val.Max l.5.c.2.Fabio dictatori Magister equitum Minutius scito plebis, quod numquam antea factum fuerat, æquatus,partito exercitu separatim in Samnio cum Annibale conflixerat.

Absenza,absentia,& assenza, Vedi assenza.

Abudemio,nome proprio d'huomo.]Abudemius, mij.

Abusare,vsare male,vsare malamente.] Abutor, eris, 1. b. & a l. Suet. in Nero c. 30. Diuitiarum, & pecuniæ fructum non alium putabat Nero quam profusionem: Sordidos, ac deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret, prælautos, vereque magnificos, qui abuterentur, ac perderent. Cic.1. in Cat Quousque tandem abutere Catilina patientia nostra? Plaut. Trin. Ego abusus sum rem patriam. 2. Malè vtor. Quint. l.1. proœm. Vt primum lingua esse cœpit in quæstu, institutumque eloquentiæ bonis male vti, curam morum, qui diserti habebantur;reliquerunt. 3 Peruersè vti. Cic. 3. de Nat. Deorum beneficio multi peruersè vtuntur. 4. Improbè vti Cic. 3. de Nat. Ratione quidam peruersè, & improbè vtuntur.

Cosa da abusare.] Abutendus, a, um. 1. b. & a. l. Suet. in Gal c 14. His diuersis vitiorum genere grassantibus adeo se abutendum permisit, & tradidit Galba, vt vix sibi ipsi constaret.

Abusato, partic. pass.] Abusus a, um. 1.be. & a. l. Plaut. Asin.vbi,quæ dedi antè?C.abusa sunt.

Essere abusato] Abutor, eris. Varro apud Priscian. l.8. Vtile vtamur potius, quàm ab rege abutamur.

Abusione, Catacresi, vedi catacresi.

Abusione. cioè mal'vso.] Abusus,sus, m.g. 1.b. a.l. Cic.in Top. Mulieris vsus à viro, non abusus legatus est 2.Abusio,onis,f.g 1 b.& a.l.Thes. Ling. Lat.& Græc.

Abusione,ouero abuso,disusanza, trasandamento.] Desuetudo,nis f.g.Liu.l.1 ab.Vrb.

Cosa, che gia è andata in abusione, cioè, che per disusanza non è più in vso.] Desuetus,a,um.Liu. 3.ab vrbe Quidnam incidit, cur ex tanto interuallo res desueta vsurpatur.

Abusiuamente, auuerb. per abusione] Abusiuè. 1.b. Quint. l.8. c.6 Poetæ solent abusiuè etiam in rebus, quibus nomina sua sunt,vicinis potius vel, quod rarum in prosa est. 2. Per abusionem. Quintil.l 3. c. 3 Oeconomia,quæ Græcè est appellata ea cura rerum domesticarum, & hic per abusionem posita,nomine Latino caret. 3. Catachresticè, apud Grammat. 4. Per Cathecresim. Ex Quintil. l.3 c 3.

Abusiuamente, qui vale falsamente, ingiustamente come dire:abusiuamente: si chiama Rè,chi non è Rè.] falsò, falsè, Immeritò. Salust de bell.Tugur.

Abusiuo,adiett. detto per abusione.] Abusiuus, a, um. Ex Quintil. in Grammat. 2. Catachresticus, ca, um. Ex Græc.

Abuso, vedi abusione.

Abuso, qui vale vsanza, ò costume cattiuo.] Consuetudo mala. Cic 1 de Leg. Tanta est corruptela malæ consuetudinis, vt ab ea tanquam igniculi extinguantur, à natura dati, exorianturque & confirmentur vitia contraria. 2. Mos malus. Cic. 5. Tusc. Nos animum opinionibus, maloque more delinitum molliuimus. 3 Mos improbus. Plaut. Trin 4. Mos, peruersus. Cic. pro Rosc. Com. 5. Consuetudo vitiosa. Cic. de Clar. orat.

Abuso, cioè disusanza, vedi Disusanza.

A C.

ACa Città della Francia, la quale poi fù detta Tolemaide]Aca,cæ.f.g.& 1.b.Strabo l.16.

Acacia, vedi acacia

Acacali, 3 br.seme,ò frutto d'vna certa pianta, che nasce in Egitto]Acacalis, acacalis,f g. Diosc. l.1.c. 101. Acacalis fructus est nascentis in Ægypto fruticis, semini myricæ quadantenus similis.

Acacali, 3.b. Figlia del Rè Minoe.] Acacalis, is. Apol. in Argon.

Academia, vedi accademia.

Acantio Pianta aculeata, e simile alla spina] Acanthium, thij,n.g.& a b.Plin.l.24.c.12 Spinæ albæ similis est spina illa,quam Græci acanthion vocant, minoribus multo folijs, aculeatis per extremitates, & araneosa lanugine obducti, qua collecta etiam vestes quædam, bombycinis similes fiunt in Oriente Diosc.l.3.c.16.

Acantho, & altrimente Branca orsina, herba cosi detta.] Acanthus,thi,m g. & 1 b Plin. l.22 c 22. Acanthus est topiaria, & vrbana herba elato, longoque folio. Duo genera eius sunt, aculeatum, & crispum, quod breuius alterum læue, quod aliqui pæderota vocant, alij melamphyllum. 2. Pæderota, æ. Diosc. l 3. c.17. Acanthum Romani pæderotam vocant, nascitur in hortis petrosis, & riguis. Folia habet multò lactucæ latiora, & largiora, erucæ diuisura, nigricantia, pinguia, leuia; caulem binum cubitorum, digitali crassitudine, læuem.

Acantho domestico, ouer satiuo.] Acanthus satiuus. Diosc.l.3.c.17.

Acantho saluatico.] Acanthus syluestris. Diosc l.3. c. 7. nascitur & syluestris acanthus, scolymo similis, aculeatus, breuior quàm satiuus, & is, qui in hortis prouenit: cuius radix ad eadem, ad quæ superior, efficax.

Di acantho addiett.] Acanthinus, a, um. 1 & 3. b. Plin. l. 25.c 7. Euphorbia, quàm res Iuba inuenit, spectatur folijs acanthinis.

Acarnania, Regione dell'Epiro, cioè dell'Albania.] Acarnania, æ, f g. 1. & 4. br & 3. l Plin. l 4 c 1. Acarnaniæ, quæ antea Curetis vocabatur, oppida Heraclia, Echinus, & in ore ipso colonia Augusti Actium.

Acarnanico, 4. b addiet. poss. di Arcanania.] Acarnanicus, a, um. 1. & 4 b. & 3. l.

Arcanonio, addiet. poss.] Arcananius, a, um. Luc. io dial. meretr.

Acarnano, nome gent. di Acarnania.] Acarnan, nis, o. g. & 5 b. Plin. l. 4 c. 1. Acarnanum vrbes, Halizea, Stratos, Argos Amphilochicum cognominatum.

Acarra, Città dell'Acaia.] Acharra, æ. f. g. & 1. b. Stephan. de Vrb.

Acarreo nome gent di Acarra.] Acarrhæus, a, um 1. b.

Acasta, Ninfa nata d'Occeano, e Tetide.] Acasta, æ, & 1. b. Hesiod. in Theog

Acasto figlio di Pelia, Rè di Tessaglia, e saettatore eccellente.] Acastus, sti, & 1 b Ouid.

Acatalettico, si dice di verso, à cui non manca sillaba alcuna Acatalecticus, ca, cum. græc. apud Grammat.

Acataletto, quello ancora si dice di verso, à cui non manca sillaba alcuna] Acatalectus, a, um, apud Grammat.

Acacia, acacia pianta spinosa, medicinale.] Acacia, æ, f g. Plin l. 24. c. 12. Est & acaciæ spina: fit in Ægypto alba, nigraque arbore, item viridi, sed longè melior è prioribus, Diosc. l. 1. c. 115. Acacia in Ægypto nascitur spina instar arboris fruticosa, non se in rectum attollens. 2. Spina, æ, f g & 1 l Matth. in Diosc l 1 c. 115 Arbor, quæ Dioscoridi acacia vocatur, Theophrasto spina simpliciter dicitur l 4. c 3 de Plant. hist. vbi de ea ita scriptum reliquit: Spina ea eo nomen accepit, quod tota arbos aculeis horret, excepto caudice: nam & super germina, folia que aculeos gerit. 3. Spina Ægyptia Diosc. l. 1. c. 115. Alterum acaciæ genus in Cappadocia, Pontoque prouenit, Ægyptiæ spinæ similitudine, longè minus, re. nerius humile.

Acacio, nome propr. di più huomini, vno de quali essendo celebre oratore, fiorì nel tempo di Libanio, e di Giuliano.] Acacius, c'j. apud Suidam.

Acca nome proprio di Donna nutrice di Romulo, e di Remo.] Acca, accæ. Aulus Gel. l. 6. c. 7 Sabinus Massurius in primo memorabilium, secutus quosdam historiæ scriptores, Accam Laurentiam Romuli nutricem fuisse dicit: ea, inquit, mulier ex duodecim filijs maioribus vnum morte amisit: in eius locum Romulus Accæ Laurentiæ sese filium dedit; seque, & cæteros eius filios fratres aruales appellauit.

Accademia 4 b. già setta, e luogo de Filosofi, detti Academici, e fù di due sorti vecchia, e nuoua; hoggi vale adunanza, e luogo d'huomini di lettere.] Academia, æ, 1. & 2. b 3 l. & 4 com. Cic. de Diu. l. 1. Academiæ proprium est iudicium suum nullum interponere, ea probare, quæ simillima veri iudicantur; conferre causas, & quid in quamque sententiam dici possit, exprimere: nulla adhibita sua auctoritate, iudicium audientium relinquere integrum, ac liberum. Diog. Laert. in vita Plat Academia est locus in suburbano nemorosus, à quodam heroe Academo appellatus, sicut & Epulis, & Timone testantur.

Accademia nuoua.] Academia adolescentior. Cic. l 6 ep. 8. Misi ad te quatuor admonitores, non nimis verecundos: nostri enim professio ocius adolescentioris Academiæ. 2. Academia recentior Cic. de orat. Abarcesilia recentior Academia emanauit. 3 Academia noua. Cic. de fin. l. 5. Audebo te ab hac Academia noua, ad veterem illam vocare, in qua non ij soli numerantur, qui Academici vocantur, Speusippus, Xenocrates, Polemo, Crantor, cæterique, sed etiam Peripatetici veteres, quorum princeps Aristoteles.

Accademia vecchia.] Academia vetus. Cic. de Clar. orat. Brutus ex vetere Academia Philosophorum sectam secutus est.

Academia inconstante, ò mutteuole.] Academia volatica.

Accademicamente, auuerb all'accademica, da accademico.] Academicè 1. a & 4 b & 5. l. ex Cic 2. ad fin 2. Academico more, vel ritu, ex Cic. pro Cæl. 3 Academicum in modum. ex Liu. & Cic. 4 Academicorum more, vel ritu. Cic. de nat. l. 3. Ille verò in synephebis Academicorum more contra communem opinionem non dubitat pugnare ratione.

Accademico, addiett. d'accademia] Academicus, a, um. 1. & a b. 3. l. Cic de orat Academicorum sunt ancipites viæ, rationesque, & pro omnibus, & contra omnia disputandi. Idem Cic de fin. l 2. Cum Academicis incerta luctario est, qui nihil affirmant, & quasi desperata cognitione certi, id sequi volunt, quodcumque verisimile videatur.

Accademietta, diminut. accademia piccola.] Academiola, æ. 3. l. & 5. b. ex Cic. ad Att. l b. 1. ep. 8 2. academia paruula, vel pusilla. ex Cic.

Academo nome proprio d'huomo, da cui trasse il nome l'Accademia.] Academus, mi 1. & a b & 3. l. Horat. l 2. ep. 2. Scilicet vt possem curuo dignoscere rectum, atque inter syluas Academi quærere verum.

Accadere, vedi occorrere, auuenire.

Accaffare, & arraffare, pigliar con forza.] Arripio, ipis, 1. b. Cic. in P son 2. Corripio, is, 2 b. Cic. 5 Verr.

Accagionare, Fior. per imputare, ò incolpare, vedi incolpare.

Accampare, appadiglionare, attendare, sono termini militari, e vagliono mettersi à Campo, porre tende, rizzare padiglioni.] Castra constituere. Cæs. 2 Castra facere. Sal. in Iug. Duobus locis haud longè inter se castra faciebant. 3. Castra locare. Cic. l. 17. ep 2 Per Cappadociæ partem eam, quæ cum Cilicia continens est, iter feci: castraque ad Cyb stra, quod oppidum est ad montem Taurum, locaui 4. Castra metari. Castra propè Tyberim metatus est. Cæs 3 bel. ciu. Pompeius propè Dyrrachium constitit, castraque metari iussit. 5 Castra metor, aris, 3. l. Sal. in Iug Sylla pariter cum ortu solis castra metabatur. 6 Castra ponere. Cic. l. 15. ep 1. Mihi literæ redditæ sunt à Tarcondimoto, Pacorum Orodi regis Parthorum filium, cum permagno equitatu Parthico transisse Euphratem, & castra posuisse Tybæ. 6. Tentoria ponere Ouid. 3 fast 7. Tentoria figere Lucan. l. 1.

Stare accampato, si dice di chi in alcun luogo campeggia.] Castra habere. Cic. ad Att. l. 9. Pompeius se oppido tenet, nos ad portas castra habemus.

L'accamparsi.] Castrametatio, ois, f g Bud. ex Polybio, a. b, 3. & 4. l 2. Castrorummetatio. ex Cic & Colum.

Colui, che s'accampa.] Castrametans, tis o. g. 2 b. & 3 l. Liu. 4 bel. Mac. Romanos castrametantes, quanticumque ipsum, cum equitibus, atque expeditis prægressum auxiliares tyranni abortt fuot. 2. Castrametator, ris. Vitr. l 8. c. 5.

Colui, che s'è accampato.] Castrametatus, a, um, 2. b. 2. & 4. l. ex Liu. & Sal.

Accampatosi, ouero accampatisi, essendosi accampato, ouer accampari.] Castris positis. Liu. de bel. Pun. Exercitus, castris propè flumen positis, nocturno itinere, atque operis labore fessus, quiete vnius diei reficitur.

Accanare, ouero accaneggiare, lassare il Cane dietro alla fiera.] Canem admittere cum præpos. In. ex Liu. 5. bel. Pun. 2. Canem emittere cum prepos. In. ex Liu. 4. bel. Pun. 3 Canem immittere cum præpos In. Ex Virg 3 Geor.

Accanato, dicesi d'animale seluaggio seguitato da Cani.] Cane, vel canibus agitatus, ta, tum. Ex Cic. pro Rosc. Am. a Cane, vel canibus pressus, sa, sum. ex Cic. pro Clu.

Accanire, ouer accaneggiare hà la sua proprietà nella fiera, la quale si dice accanita, ò accaneggiata quando stretta, ò ferita da cani, stà molto stizzata: per meta f. si dice di persona, che arrabia di stizza, odio, e vendetta.] In rabiem vel furorem agi. ex Plin. l. 7. c. 15.

Accanito, accaneggiato, ſi dice di chi è ſtizzato, & infuriato.] Ira afferatus, ta, tum. Liu.5. ab Vrb.2. Ira percitus, ta, tum.2 b.Plaut.Caſ.

Accannellare, auolger ſeta od'altro ſopra del cannello.] Internodio, vel internodijs aduoluere, vel circumuoluere cum accuſat. rei. ex Virg.2.Æn. & Plin.l.9.c 47.& Hor. l.1.ep.13.2. Internodis, vel internodijs aglomerare. ex Virg.2 Æn.

Accanto, allato, e vicino auuerb.] Iuxta 1.& 2 l.Plin.lib. 21.cap.6. Crocum gaude, calcari, & atteri, pereundoque melius prouenit, ideò iuxta ſemitas, ac fontes lætiſſimum.2.Propè 1.2.b. Cic.7.fam. epiſt.23. Tu non modo propè me, ſed planè mecum habitare poſſes.

Accapigliamento, & accapigliatura. Sen. ſcapigliatura, il fare à capelli.] Mutua capillorum, crinium, vel comæ vulſura. ex Var. de re ruſt. l.2 c.11. & Plin. & Cic.2. Mutua capillorum, crinium, vel comæ laceratio. ex Cic. Tuſc.3 & Ouid.14. metam. 3. Mutuus capillorum, crinium, vel comæ laniatus. ex Cic. 2. Tuſc. & Ouid.9. met. 4 Mutua capillorum crinium, vel comæ ſciſſura. ex Plaut. Ciſt.& Plin lib.11.

Accapigliare, ouer' accapigliarſi, fare à capelli.] Mutuo ſibi capillos, crines, vel comam vellere. ex Plin.ep.66. & Hor 1.ſer ſat.3 2. Inuicem ſibi, capillos, crines, vel comam lacerare. ex Plaut. Men.& Ouid.14 Met. 3. Mutuò ſibi capillos, crines, vel comam laniare. ex Plaut. Mil. & Ouid.9. Met 4. Inuicem ſibi capillos, crines, vel comam ſcindere, vel rumpere. ex Plin. ep.66.& Ouid.3. Triſt.& 10.metam.

Accapitolare, appicare a i libri i corriggiuoli, detti capitoli, ò capitelli.] Addere, vel affigere capitella cum dat.ex Plin l 24 c.19.& Virg.5 Æn.

Accapiare, legare col cappio, cioè in modo, che tirandoſi da vn capo ſi ſciolga] Nexu, vel nodo ſolutili aſtringere. ex Cic.6.Ver & Suet.in Ner.c.34.

Accapricciare, vedi raccapricciare.

Accarrezzamento.] Blandimentum, ti, n g.Cic.1. Blanditia, æ, f.g.Cic.3. Blanditus, tus. Lucret.l.2.4. Delineamentum, ti.n g.Liu.l.10.bel.Pun.5. Delinitio, nis, f.g. Cic.2. off.

Accarrezzare, e carezzare. Sen. anco careggiare, & altrimenti vezzeggiare, far carezze, far vezzi] Blandior, irit, Cic. ad Q Fr.lib.2. ep.10. De Comageno Rege, quod rem diſcuſſeram, mirificè mihi, & per ſe, & per Pomponium blanditur Appius. 2. Delinio, nis. t.l.a.b.Plaut. Stio.Hominem aduenientem ne is dictis deliniam. 3. Demulceo, ces, ſi, ſum. s.l.Ter. Heaut. Non poſſum pati, quin tibi caput demulceam: accede huc ſyre.

Accarrezzare alquanto.] Subblandior, iris Plaut.Bacch.

Accarezzar molto.] Perblandior, iris.ex Plaut.

Accarezzarſi l'vn l'altro.] Inter ſe blandiri.Plin. l.10.c.37. qui hc air, eſt ars illit, inter ſe blandiri.

Accarezzato.] Delinitus, a um.Plaut.

Accarezzatore, colui, che accarezza.] Delinitor, ris. 3.l.Cic. de clar.orat.

Accarnare, & accarnire, far preſa, e penetrare nella carne.] Carnem icere, vel mordere. ex Hor.4. carm.od.9.& Cic.pro Roſc.Am 2. Carnem perſtringere vel vulnerare. Cic pro leg. agr. & Cæſ.1.bel. Ciu. 3. Carnem penetrare ex Plin.

Accarnare, prendere carne, cioè ingraſſarſi.] Pingueſco, is.Col.l 2 c 11.

Accarnare, cioè ſaldare vna ferita.] Glutino, nas. Celſ.l.5. c.20.

Accaſare, cioè ammogliare, vedi Ammogliare.

Accaſare, & accaſarſi, aprir caſa in vn luogo.] Domicilium collocare Cic 3. Ver. 2. Sedem capere. Liu 8. bell. Mac. Inter mitiſſimum genus hominum ferox natio, peruagata bello propè orbem terrarum, ſedem cepit. 3. Sedem collocare. Cic pro Arch. Arch. 22 ſedem omnium rerum, & fortunarum ſuarum Romæ collocauit. 4. Sedem conſtituere. Cic. Ant. Dij, Deæque immortales, qui ſedem Capitolij in ſaxo incolitis conſtitutam. 5. Sedem figere. Iuuenal ſat 3.

L'accaſarſi.] Sedis, vel domicilij collocatio, vel conſtitutio. ex Cic.

Colui, che s'accaſa.] Sedis, vel domicilij, conſtitutor, ex Cic.& Quint.

Accaſato, pieno di caſe.] Domibus, vel domicilijs frequens. ex Cic.& Ouid.

Molto accaſato.] Domibus, vel domicilijs infrequentiſſimus, a, um.

Poco accaſato.] Domibus, vel domicilijs infrequens, ex Cic & Ouid.

Accaſciare, in att. infiacchire, opprimere.] Debilito, at. t.l. 2.& 3.b.Cic.pro Rab.Poſth. Me dolor debilitat, includitque vocem. 2 Opprimo, is.2 b.Cic.2 Tuſc. Dolor opprimitur patientia 3. Eneruo, as. Cic. de ſeneƈt.

Accaſciare in neutr. paſſ metterſi giù per non potere ſtare in piedi.] Decumbo, bis, t.l. Cic. 2. Tuſc. Quis gladiator non modò ſtetit, verùm etiam decubuit turpiter.. Deſido. dis.s.& a.l Celſ. l 8.c.5. In naribus & os, & cartilago frangi ſolet: ſi alterum ex his fractum eſt, nares deſidunt, difficulter ſpiritus trahitur.

Accaſciare, ouero accaſciarſi, ſignifica cedere, mancare, cadere ſotto il peſo.] Cedo, is 2. Deficio, is. Cic. ad Attic. l.1.3. Succumbo, is. cum dat. Liu.6. ab Vrbe. Cic. 3. Tuſc.

Accataſtare, far cataſta.] Struo, is. Cæſ.8.bel. Gal.2. Coaceruo, as. t.& a b Cic. pro leg.agr. Habes tantam pecuniam, qua hoſce omnes agros non modo emere, verùm etiam coaceruare poſſis. 3. Congero, is.2.b. Tib.lib.1.el.1. Virg.6. Æn.4. Conſtruo, is. Cic.1. de orat.5. Struem facere. Liu.1. bel. Pun. Struem ingentem lignorum faciunt.

L'Accataſtare, accataſtura.] Structura, æ. f.g.Col.l. 22.2. Coaceruatio, nis.f g.1 & 2.b,& 4.l. Cic. in Part. 3. Congeſtus, ſtus, m g C c.2.de Diu. 4. Conſtructio, nis. f. g. Cic.de clar.

Colui, che acataſta.] Structor, oris. 2.b. in rect. & l. in obl. Cic. ad Q. Fr. l 2. ep. 8. Res agebatur multis structoribus.

Coſa, che ſi può accataſtare.] Structilis, & hoc le.2.b. Colum.l.11.c.3.

Coſa acataſtata.] Congeſtus, a, um. 3.b.Colum.l.2.c.10.

Accattamento, vedi mendicamento

Accattare, mendicare vedi mendicare.

Accattare, prendere in preſto.] Rem vtendam, vel mutuam ſumere. ex Plin.& Cic.

Accattare, inteſo di coſa, che non ſi rende la medeſima.] Mutuor, aris. depon & t l Cic. Att.lib.8. Tironem noſtrum video in ſumptum ab alijs mutuatum. 2. Mutuo, as act.& t.l. Val Max. l.6.cap 2. Mulier alienigeni ſanguinis, præſidium à libertate potius, quam ab innocentia mutuauit. 3. Mutuum, vel mutuam ſumere cum ſubſt. rei. Cæſ. 1. bel. ciuil. A Centurionibus mutuas pecunias ſumpſit: has exercitui diſtribuit.

Accattare, inteſo di coſa, che ſi rende la medeſima.] Vtendum, vel vtendam accipere, vel ſumere, cum ſubſt. rei. Cic. Tuſc.3. Et grauiter feras, te, quod vtendum acceperis, reddidiſſe.

Accattato, vedi mendicato.

Accattato, riferito à coſa che non ſi rende la medeſima.] Quod ſumptum eſt mutuum. Ex Plaut.& Cic.2. mutuatus, ta, um.1.l. Ex Cæcilio, & Val.Max.l.6.c.2

Accattato, riferito à coſa, che ſi vende la medeſima.] Quod ſumptum eſt vtendum. Ex Plaut.& Cic.

Accattatore, cioè Mendicante. Vedi mendico,

Accattatore, inteſo di chi prende impreſto coſa, che ſi rende la medeſima.] Rei vtendæ acceptor. Ex Cic. & Plaut. 2. Vtendorum acceptor. Ex Cat.& Plaut.

Accattatore, inteſo di chi prende in preſto coſa, che non ſi rende la medeſima.] Mutuans, tis, m g. & s.l. Ex Plaut. & Cic. 2. Rei mutuæ acceptator. Ex Plin. & Plaut.

Accattatrice, vedi mendica.

Accattatrice, colei, che piglia in preſto coſa, che ſi rende la medeſima.] Rei vtendæ acceptatrix. Ex Cat. & Plaut.

Accattatrice, colei, che piglia in preſto coſa, che non ſi rende la medeſima.] Rei mutuæ acceptatrix. Ex Plin. & Plaut.

Accattatura, accatteria, & accatto, l'accattare, cioè il prendere in presto cosa, che si rende, la medesima.] Rei vendæ sumptio, vel acceptio. Ex Cat. & Cic.

Accattatura, accatteria, & accatto, l'accattare, cioè il prendere in presto cosa, che non si rende la medesima.] Rei mutuæ sumptio, vel acceptio. Ex Plaut. & Cicer.

Accatto, Accattatura, vedi mendicamento.

Accaualciare, stare sopra vna cosa à caualcioni, cioè come si stà à cauallo.] Rei, vt equo inhærere, vel insidere. Ex Colum. & Cic. 2. In re, vt in equo insistere, vel sedere. Ex Cic. 6 & 7. Ver.

Accauallare, & Incauallare, soprapporre.] Superdo, das, dedi. Cels. l. 7 c. 2 2. Superpono, nis. Col. l 1. c. 3. 3. Superpono, nis. Plin. lib. 31 cap 9.

Accauallato. Incauallato. Superimpositus, ta, tum. 2. Superpositus, ta, tum.

Accauigliare, auuolgere, ò distendere seta, ò altro sopra la cauiglia.] Aduoluo, is. Plin.

Accecamento, l'accecare.] Cæcitatis affectio. Ex Cic 3. & 5. de fin 2. Visus ademptio Ex Quintil. l. 1. cap 3. & Cic. pro Dom 3 Cæcitatis creatio. Ex Cic 5. de fin & 3. de leg 4. Luminis, aut lucis ademptio. Ex Virg. 3. Æn & Ouid. 14. Metam & Cic. pro Dom 5. Luminum, vel oculorum orbatio Ex Plin. l. 11. cap. 34 & Sen. l. 13. epist. 88. 6. luminis, aut lucis orbatio, vel priuatio. Ex Virgil. Ouid. Sen. & Cicer.

Accecare, cecare, & abbaccinare, far cieco, priuar della luce degl'occhi.] Cæco, as, 1. l. ex. Plut. de Vir. illustr. 2. Excœco, as. Plin l. 17 cap. 22. 3. Obcæco, as. Liu. 5. ab Vrb. 4 Cæcitate afficere, cum accusat pers. Sen. l. 10. ep 75 Bona valetudo viciata, in malam transfertur; acies oculorum extincta, cæcitate nos afficit. 5. Cæcitatem inferre, vel afferre Plin. 12. cap. 8 Contermina, Indis gens, Ariana appellatur; apud quam spina tradita est, cuius liquor aspersus oculis, cæcitatem infert omnibus animalibus. 6. Cæcitatem facere, vel creare. Ex Liu. & Col. 7. Cœcum, aut cæcam facere, vel efficere. Ex Plaut. & Cicer. 8. Luminibus, vel oculis orbare, aut priuare cum accus. pers. Plin l. 4. ep. 22. 9. Visum adimere. Ex Quint. & Plaut. 10. oculum, vel oculos cæcare. Colum. l. 4 c. 24 Videndi, vel oculorum sensu orbare, vel priuare cum accusat pers. Ex Cicer & alijs. 12 Acies oculorum extinguere. Sen l. 10. ep. 75. 13. Aspectum amittere. Cic. 1. Tusc.

Accecarsi, & anco cecarsi, diuenir cieco] Cæcor, aris. Plin. de Vir. Illustr. 34. Appius Claudius Go...os Herculis Sacerdotes pretio corrupit, vt Sacra Herculea seruos publicos edocerent· vnde cæcatus est. 2 Excæcor, aris. Plin. l. 20 cap. 18 3 Obcæcor, aris. Auth. ad Her. l. 3. 4. Cæcitatem contrahere cum nom. pers. ex colum. lib. 6. cap. 27. 5. Oculorum lumina, vel aciem amittere, ex Lucr. l. 4. & Cæs. 3. bel. Ciu. 6 Cæcum, aut cæcam fieri, ex Plaut. in Aul. & Trin. 7. Videndi, vel oculorum sensu destitui. ex Quint. l. 4. & Cicer. 1. Tusc. 8. Cæcitate affici. Sen. lib. 10 ep 75. 6. Luminibus cap 1 Val. Max l. 1. cap. 2. omnes erant numero super triginta puberes, intra annum extincti sunt. Nomenque positum in 12. familias diuisum prope interijt. Appius verò luminibus captus est. 10. Oculis capi. Cic. de Diu. 11. Oculorum visum amittere. Plin. l. 7. c. 50. Publ. Corn Rufus dormiens oculorum visum amisit, cum id sibi accidere somniaret.

Accecarsi da se, spontaneamente.] Cæcitatem sibi consciscire. Gel. l. 10 cap 17. Democritus Abderites cæcitatem facile solertia subtilissima conciuit 2. Cæcitatem, sibi inferre. Plin. l. 12. cap. 8. 3. Luminibus oculorum sua sponte se priuare, vel orbare. Gel. l 1. cap. 7. Democritum Philosophum aiunt, virum præter alios verendum, luminibus oculorum sua sponte se priuasse: quia existimaret, cogitationes, commentationesque animi sui in contemplandis naturæ rationibus vegetiores, & exactiores fore, quas videndi illecebris, & oculorum impedimentis liberasset. 4. Videndi facultatem, vel visum sibi adimere, aut eripere. Ex Cæs. 1. bel. Ciu. & Cicer. l. 3 ep 5.

Accecarsi affatto.] Aspectum omnino amittere. Cicer. 1. Tusc. Sæpe vsu venit, cum quidam acriter oculis deficientem solem intuerentur, vt aspectum omnino amitterent.

Accecato part. Priuato della luce degl'occhi.] Cæcatus, a, um, Cic. de Clar Or. 2. Excæcatus a, um. Plin. l. 20. c 18 3. Obcæcatus, a, um. Cic. l 15. ep. 1. 4 Luminibus, vel oculis orbatus, a, um. Plin l 4. ep. 22 Incidit Sermo de Catulo Messalino, qui luminibus orbatus, ingenio sæuo mala cæcitatis addiderat. 5. Cæcitate affectus, a, um, Sen. l. 10 ep 75

Accecatore, colui, che acciеca.] Cæcans, Excæcans, vel Obcæcans, tis, m. g. Ex Col. Plin. & Liu. 2. Visus ereptor. Ex Quint. & Cic.

Accecatrice, colei, che acciеca.] Cæcans, tis, Excæcans, vel Obcæcans, tis, f. g. Ex Col. Plin. & Liu. 2. Visus ereptrix, cis. Ex Quint. & Cic.

Accessare, pigliare col cesso, abboccare.] Morsu, vel mordicus apprehendere. Plin. l. 11 c. 24 Morsu, vel Mordicu corripere. Plin. l 10 c 40.

Accelerare, vedi Affrettare.

Acceleratione, vedi Affrettamento.

Accendente part. che accende.] Accendens, tis. o. g. ex Plin. & Cic.

Accendere, appicciar fuoco.] Accendo, is. Cic. de Vn. Deus ipse solem, quasi lumen accendit. 2. Incendo, dis. Cic. l. 5. ep 12. Genus scriptorum tuorum vicit opinionem meam, meque ita vel cœpit, vel incedit, vt cuperem quam celerrime res nostras monumentis commendare tuis. 3. Flammo, as, Tacit. l. 18 & 20. 4 Inflammo, as, Cic 6. Ver. Proserpinam cum inuestigare, & conquirere Ceres vellet, dicitur inflammasse tædas ijs ignibus, qui ex Ætnæ vertice erumpunt. 5. Succendo, dis Liu. 8 bel. Pun. 6 Candefacio, cis 2. & 3. b. Plin. l 25 c. 10. 7 Excandefacio, cis, Var l. 3 c. 2. 8. Ignem adhibere cum dat. Cic. 3 Tusc. Res, quas malas esse opinamur, nos lacerant, vexant, stimulos admouent, ignes admouent, respirare non finunt.

Accendere la candela, ò la lucerna.] Accendere lumen. Cic. 1 Offic.

Accendersi, concepire, ò prendere fuoco.] Accendor, deris. Plin l 12 c 4. Accendi ebenum Fabianus negat: vritur tamen odore iucũdo. 2 de Or. Nulla mens potest incendio nisi ipse ad eam ardens accesseris. 3 Flammor, aris Ex Tacit l. 18 & 20. 4 Inflammor, maris. Cic Tusc. Corporis facibus inflammari solemus ad omnes ferè cupiditates. 5. Succendor, deris. Liu. 8. bel. Pun 6. Excandesco, scis. Cat de re rust c. 95 Hæc coquito sub dio, nam si in tecto coquas, quum bitumen, sulfur additum est, excandescet. 7. Incandesco, scis. Virg. 3. Geor. & Ouid. 12. Met 8. Ardesco, scis. Plin. l. 33. c. 33. Aurum prunæ violentissimæ igni indomitum palea citissime ardescit. 9. Exardesco, scis. Cic. 2 de Or. Materies facilis ad exardescendum. 10 Inardesco, scis. Virg. 8. Æn. Solis inardescit radijs, longeque refulget. 11 Ignem concipere. Cic 2. de Or Nulla materia tam facilis ad exardescendum, quæ, nisi admoto igne, ignem concipere possit. 12. Ignem comprehendere. Virg. 7. Aen. Visa (nefas) longis comprehendere crinibus ignem. 13. Ignem suscipere. Virg. 1. Aen 14 Ignesco, scis. Virg. 9. Æn. Ignescunt iræ, & duris dolor ossibus ardet.

Accendersi, cioè innamorarsi, vedi Innamorarsi.

Accendimento, l'accendere.] Incensio, nis. f. g Cic. in Cat l 2. Inflammatio, nis. f. g. ex Corn Cels. l. 7. & Cic 6. Ver. 3. Incendiatio, nis. f g ex Plaut.

Acceditore, colui, che accende.] Accendens, tis, m. g. Ex Liu. & Cic. 2. Inflammans, tis. m. g. Ex Cic. 6. Ver.

Accenditrice, colei, che accende.] Accendens, tis. f. g. Ex Liu. & Cic. 2. Inflammans, tis. f. g. Ex Cic. 6 Ver.

Accennamento, l'accennare.] Nutus, nutus m. g. & 1. l. Cic. ad Q. Fr l. 1. ep 1. 2. Significatio, nis. f. g 2. & 3. b. & 4. l. Cic. in Ant. Significatio vestra declarat, quid sentiatis 3 Significatus, tus, m. g. 2. & 3. b. Plin. l. 18. c. 25. 4. Indicium, cij, n. g. & 2. b. Plaut. in Rud. 5. Indicatio, nis, f. g. Ex Plaut. in Pers. 6. Indicatura, æ. f. g.

f g. 2. b. 3. & 4. l. 7. Signum, signi. n. g. Ex Ter. in Eun.

Accennamento di nò.] Renutus, tus. m. g. 1. b. & 2. l. Plin. l. 1. ep. 7.

Accennamento di sì.] Nutus, tus. m. g. & 1. l. Plin. l. 1. ep. 7. Ego quoque sim linutu, ac renutu respondere voto tuo possum.

Accennamento grande.] Significatus vehemens Plin. lib. 18. c. 31.

Accennamento piccolo.] Significatio exigua. Cic. l. 5. ep. 7.

Accennare, ò significare, cioè far cenno, ò segno.] Innuo, is, nui, utum. Auct. ad Her. l. 5. 2. Nuo, nuis, nui, nutum. Nicol. Perott. Nuo veteres pro volo vsurpabant; propriè autem nuere est signo capitis voluntatem suam ostendere: a quo nutus signum ipsum capitis dicitur, & voluntas, quæ ex eiusmodi signo declaratur. 3. Significo, as, 2. & 3. b. Plaut. Truc. Ne inter vos significetis ego ero paries 4. Significationem dare. Cic. 2. de Or. 5. Significationem facere. Cicero de Am. 6. Indico, as, 2. b. Cic. pro Flac. 7. Indicium facere. Plaut. Rud. Sapientior nata, quid velim, indicium facit. 8. Signum dare. Ter. Eun. 9. Signum edere. Liu. ab Vrb.

Accennare, dar qualche poco d'inditio con poche parole.] Breuiter, cursim, leuiter, vel strictim attingere. Cic. ad Attic 2. Breuiter, cursim, leuiter perstringere. Cic. de Orat.

Accennare di nò.] Abnuo, abnuis, abnui, abnutum. Plaut. in capt. Vbi cœnamus, inquam? atque illi abnuunt. 2. Renuo, is, nui, nutum 1 b. Quint. l. 11. c. 3. Si gestus, ac vultus ab oratione dissentiant, tristia dicamus hilares, affirmemus aliqua renuentes, non authoritas modo verbis, sed etiam fides desit.

Accennare di sì.] Annuo, annuis, annui. Liu. 5. ab Vrb. Cum quidam, seu spiritu diuino tactus, seu iuuenili ioco, Visne Romam ire Iuno? dixisset: annuisse cæteri Deam clamauerunt.

Accennare spesso] Nuto, nutas, 1. l. Plaut. Asin. Nec illa vlli homini nutet, annuat, nictet.

Accennare spesso di nò.] Abnuto, tas, 1 l. Plaut capt. Longius quid mihi abnutas? tibi ego abnuto?

Accennare spesso di sì] Annuto, tas, 1. l. ex. Plaut. Capt.

Accennare con gl'occhi.] Nicto, as. Plaut. Asin.

Accenare, fingere, far vista] Fingo, gis Cic 4. Acad. 2 Simulo, as. 1 & 2. b Cic. 2. Ver. Simulat, his se rebus confidere: sed video, quid agat.

Accenso, addiett. è poetico, e vale acceso, vedi Acceso.

Accento, cioè voce, ò parola.] Vox, vocis. f. g. Cic. 1. Acad. 2 Verbum, bi f g. Cic. in Part.

Accento, quel segno, che si mostra doue vno habbia da posarsi nel proferire la parola.] Nota prosodiaca. Ex Cic. & Gram 2. Accentus, vel toni nota. ex Plin. & Quint. 3. Lineola, vel notula prosodiaca.

Accento, risonanza, ò tuono del dire, ouer posa, che si fà più in vna sillaba, che nell'altre, quando si proferisce la parola: ouer alzamento, e bassamento di voce nel proferire.] Accentus, tus. m. g. Diom. Gram. l. 2. Accentus est acuta, vel grauis, vel inflexa elatio orationis: voci sue intensio, vel inclinatio, aut inflexio, sono regens verba: nam vt nulla vox sine vocali, ita sine accentu, nulla est: qui accentus, vt quidam rectè putauerunt, est velut anima vocis: dictusque est ab accinendo, quod sit quasi quidam cuiusque syllabæ cantus. 2. Prosodia, æ, f g 1 & 3 b. & 2. l. Thes lat. ling. Prosodia græcè, accentus latinè dicitur: estque lex, siue regula ad eleuandam deprimendamue syllabam cuiusque particulæ orationis accommodata. 3. Sonus, soni. m. g & 1. b. Cic. in Or 4. Sonus pronunciandi Cic 1. de or. 5 Sonus vocis Cic. 1. de Diu Nunnulli sono quodam vocum, & Phrygijs cantibus incitantur 6. Tenor, ris. m. g 1 b. Quintil. l. 1. c 5. Difficilior obseruatio est per tenores, quos quidem ab antiquis dictos tenores comperi, vt videlicet declinato à græcia verbo, qui tonos dicunt, vel accentus, quos Græci prosodias vocant. 7. vocis nota, vel moderamentum.

Accento acuto.] Accentus acutus Diom. Gram. l. 1. 2. Sonus acutus. Quint l 1. c. 5. Scio quosdam eruditos, nonnullos etiam grammaticos, sic docere, ac loqui, vt propter quædam vocum discrimina, verbum interim acuto sono finiant. 3. Tenor acutus. Quint l. 1 c. 5. Item quantum, quale, interrogantes, graui comparantes, acuto tenore concludunt. 4. Tonus summus Gell. l. 13. c. 25. Nigidius autem summum tonum prosodiam acutam dicit, & quem accentum nos dicimus, voculationem appellat. 5. Prosodia acuta Gell. l. 13. c. 25.

Accento graue.] Accentus grauis. Diom. Gram l 2. 2. Sonus grauis. Quint. l. 1. c. 5. Trium porrò, de quibus loquor, media longa, aut acuta, aut flexa erit: eodem loco breuis, vt quę grauem habebit sonum. 3. Tenor grauis. Quint. l. 1. c. 5.

Accento circonflesso.] Acentus circumflexus. Diom. Gram. l. 2. Sunt autem accentus tres; acutus, grauis, & qui ex duobus factus est. Circumflexus 2. Acentus inflexus. Diom. Gram. 3. Sonus flexus Cic. 3. de or. 4. Tenor flexus. ex Quint. l 1. c. 5. & Cic. 3 de Or.

Con accento circonflesso auuerbialm.] Cicumflexè. Gel. l. 4. c. 7. In eo cursu nisi tertia syllaba de Annibalis nomine circunflexè ponatur, numerus claudus est.

Prononciare vna syllaba con l'accento circonflesso, ouero mettere in vna syllaba l'accento circonflesso.] Syllabam flectere, vel inflectere. Diom. Gram. 2. Syllabam circunflectere. Gel. lib. 4. & 7. Valerius Probus grammaticus inter suam ætatem præstanti scientia fuit. Is Annibalem, Asdrubalem, & Amilcarem ita pronuntiabat, vt penultimam circunflecteret

Di accento ouero pertinente ad accento.] Prosodiacus, ca, cum. 1. & 4. b. & 2. l. Græc.

Con accento auuerbialm.] Prosodiacè. 1. & 4. b. 2. & 5. l.

Accentare, proferire le parole con l'accento debito.] Per tenores, aut per sonos pronuntiare. Ex Quint. l. 1. c. 5 & Plin. l. 3. ep. 5. 2. Verba prosodiacè proferre. ex Plin. lib. 1. ep. 16. & Græc.

L'accentare.] Verborum prosodiaca pronuntiatio, vel prolatio. ex Cic. Plaut. & Græc.

Accerchiare, cerchiare, & attorniare: intorniare, il medesimo, che circondare.] Circundo, as. Cic. de Vn. Animum Deus circundedit corpore, & vestiuit extrinsecus. 2. Cingo, gis. Cic. de nat. l. 3. Vrbia muros vos Pontifices sanctos esse dicitis, diligentiusque Vrbem religione, quam ipsis mœnibus cingitis 3 Ambio, ambis, ui, tum. 4. l. Cic. de Vniu. Mela l. 1. c. 1. Regio hæc ambitur omnis oceano.

Accerchiare, andare attorno.] Circumeo, circumis, vel circuo, circuis. Liu. ab Vrb. lib. 1. 2. Obeo, obis. Quint. Curt. lib 4. 3. Oberro, as. Plin. lib. 16. cap. 4.

Accerchielato. Fior. circondato di cerchi. Sen. accerchiato, ò cerchiato, propriamente si dice delle botti.] Circulis cinctus, a, um. Plin. lib. 14. c. 21. 2. Circulis vinctus, a, um. ex Plin. l. 14. c. 21 & Cat. de re rust. c. 39. 3. Circulis alligatus, a, tum. ex Plin. l 14. c. 21. & Cat. de re rust. c. 39.

Accerchiato, cioè attorniato.] Circundatus, a, um. 3. b. ex Cic. de Vn. 2. Cinctus, a, um. ex Cic 3. de Nat.

Accertare, certificare, far certo] Certiorem facere. Cic. Att. lib. 1. ep. 11. Tu quid agas, vbi sis, cuiusmodi istæ res sint, fac me quàm diligentissimè certiorem. 2. Certioro, as, 3. l. Vlpian. plus semel. 5. Certum facere Plaut. in Pseud. fac certum quid tibi sit.

Accertare, aggiustare vna cosa, taluolta si dice indouinare.] Assequor, eris 2 b. Cic. de Nat. l. 3. Ratione, & intelligentia vtimur ad eam rem, vt apertis obscura assequamur. 2. Rem acu tangere. Plaut. in Rud. Rem acu tetigisti. Tu l'hai accertata.

Accertare, affermare.] Affirmo, as. Cic. lib 1: ep. 7. Illud tibi affirmo, si rem istam ex sententia gesseris, fore vt ab omnibus collaudere. 2. Confirmo, as. Cic. l. 1. ep. 4. Ego tibi confirmare possum, te, & Senatus, & Populi Rom. summo studio amplitudinem tuam retenturum.

Accettare, dare, e percuotere di mira, vedi dare nella mira.

Accertarsi, certificarsi, farsi certo.] Exploratè percipere, & cognoscere. Cic. de Nat.l.1. Quid tam temerarium est, tamque indignum sapientis grauitate, atque constantia, quam aut falsum sentire, aut quod non satis exploratè perceptum sit, & cognitum, sine vlla dubitatione defendere.2.Certò comperire.Ter.Eun. Quid ait venefica? atqui certo comperi.3.Liquidè discere. l 10.9. bel Maced.nihil horum, neque Demetrium docere dilucidè, nec se satis liquidò discere ab eo, Senatus, cum cerneret, posse.

Accertatamente.]Asseueranter.2.Affirmatè.

Accertello, vccello di rapina, ma che difende però le colombe, e spauenta li sparauieri.] Tinnunculus, li.m.g. Plin.l.10.c.37. Cum Columba habenda est alijs, quæ Tinnunculus vocatur; defendit enim illas, terretque accipitres naturali potentia, in tantum, vt visum, vocemque eius fugiant.

Accesamente, auuerb. ardentemente.] Ardenter.Cic.2.Tusc 2. Flagranter. 1 com. ex Tacit lib 1.

Acceso, & in verso anche Accenso.] Accensus,a, um. Tacit. lib.17 2. Flagrans,tis om.g.& 1.com. Cic.4. Tusc.3. Incensus,a,um Cic.de Prou.

Accessare, Fior. cioè cessare, ò fermarsi. vedi Cessare.

Accessione, accostamento,vedi accostamento.

Accessione di febre.] Febris accessio. Cels.l.3.c 5.Però verò grauiorem febris accessionem leuior nox sequitur:quo fit, vt grauiorem accessionem nox quoque tristior antecedat.2 Paroxysmus,mi,m.g.& 1.b.Galen & Lexic Græcol.Item paroxymus est accessio, id est particularis motus morbi à remissione ad deterius.Thes.ling.latin. Paroxysmus accessus febris dicitur.

Accetta con l'e chiuso, & altramente scure, strumento noto da tagliar legna.] Securis,securis.f. g.1.b.& 2.l.Cat.de se rust.c.13.

Accetta da due tagli, ò che taglia da due bande.] Bipennis, bipennis f g & 1. b. 2. Securis vtrinque habens aciem. Quintil l.1 c.4. nec miretur puer cur ex scamno fiat scabellum: aut a prima, quod est acutum, securis vtrinque habens aciem bipennis: ne illorum sequatur errorem, qui quia à pennis duabus hoc esse nomen existimant, pinnas auium, dici volunt. 3 Securis anceps. Ouid. met.l 8.Accipitemque manu tollens vtraque securi. 4. Securi bipennis. Varro apud Nonium. Marc. ferros ferream humero bipennem securim.

Accetta piccola. & altramente scuricino.] Securicula, æ,f. g 1.& 3.& 4.b.& 2.l.Plin.lib 18 c.19.

Accetta da sacrificij.] Securia saerifica Ouid 12.Met.

Accetta piccola da fare innesti.]Securicula insitua. Plin.l. 18.c.19. Securiculam insitiuam pendere oportet, qua intercidantur radices.

Accetta piccola da due tagli.] Securicula anceps vel ancipes. Plaut. Rud. Post altrinsecus est securicula ancipes.

Accetta ben affilata, ò molto tagliente.] Securis, vel bipennis præacuta Plin.l 8 c 8.

Colui, che apporta l'accetta.]Securifer, ra,rum 1.& 3.b & 2.l Ouid 12 Met. 2. Securiger, ra, rum 1. & 3.b.& 2.l. Ouid.epist 4.

Accettabile, & accetteuole, degno d'esser accettato.] Accipiendus,a,um,2.b.Cic.de or 2. Dignus qui accipiatur. ex Cic.de leg l.3.

Accettabile, & accetteuole, cioè accetto, e grato, vedi Accetto.

Accettagione, & accettatione,l'accetare.] Acceptio,nis,f g. 2.&1.3.b. Cic. in Top. neque deditio, neque donatio sine acceptione intelligi potest.

Accettagione di persone, cioè partialità.] Personæ, vel personarum acceptio. Cic. de clar. Or.& in Top 2. Personæ,vel personarum respectus.ex Cic.in Prf.& Liu. 2. ab Vrb 3.Prosopolepsia, æ,f g 2.& 3.b.& 2.l. græc. D.Paul. ad Rom 2.& Ephes.6.

Accettare, riceuere.] Accipio,pis,2.b Cæs.5.bel.Gal.Cic ad hæc vnum modò respondit,non esse consuetudinem Populi Rom. vllam accipere ab hoste armato conditionem.

Accettare vno per amico.] Accipere in amicitiam. Cic. ad Att.l 2.

Accettare, approuare.] Accipio, pis, 2 b.Cic l.12.ep 25. Quod tu mihi de Sempronio purgas, accipio excusationem.

Accettar persone, considerar ne gl'huomini non la natura humana, ò diuina imagine; ma ricchezza,nobiltà,bellezza, e somiglianti.] Personas acipere ex Corn. Cels. l.1 procem. & Cic.5.de fin. 2.Personas respicere ex Cic.1. off.& Cæs.1 bel Ciu.

Accettare in Religione.] Religiosum in ordinem recipere.

Accetare la buona volontà, non il dono] Rei gratiam accipere.ex Liu.l.2 Populus Rom.aurum à Ciuitatibus allatum,gratia rei accepta,non accepit.

Accettare nel Collegio, come de Dottori.] Cooptare in collegium.

Accettar spesso.] Acceptito, tas. Plaut. Qui apud Regem in latrocinio fuisti, stipendium,acceptitasti 2 Accepto,tas, Plin.l 19.c 3. Tubera, quibusdam locis acceptantur rigais,& feruntur sicut Mitylenis.

Acceptatione,vedi Accettagione.

Accettato, approuato.] Adscitus, ta,um, . Acceptus ta, um.

Accettatore,colui,che accetta.] Acceptor, oris,m g 3.b.in rect. & l.io obl. Plaut. Trin. Ego illorum verbis falsis acceptor fui.

Accettatore di persone cioè partiale.] Personarum acceptor. ex Plaut.& Cic. 2. Prosopolepta, tæ m.g.1. & 3.b & 2 l græc.D.Luc Act 10 3. Personarum respiciens. ex Cic,1.Off.& pro Planc.4.Personas respiciens ,ex Cic. de Fin.& 2 de Nat

Essere accettatore di persone. vuol dire, esser partiale.] Personam,vel personas accipere.ex Liu.2 bel.Pun.& Cic.1. Off 2 Personarum,vel personas respicere ex Cic.de clar. Or & ad Brut ep 14 3. Personæ, vel personarum rationem aut respectum habere.ex Liu.7.bel. Pun & Plin. lib. 38 cap 1.

Accettatrice, colei che accetta.] Acceptatrix, cis,f. g. ex Plaut.& Cic.

Accetteuole, vedi Accettabile.

Accettina diminut d'accetta, vedi Accetta piccola.

Accetto, con l'e largo, & altramente accettabile, & accetteuole,cioè grato,e caro. Acceptus, a,um. Cic.5. Tusc. Quicquid est, quod bonum sit, id expetendum est:quod autem expetendum, id certè approbandum: quod verò appeobaris, id gratum, acceptumque habendum.

Più accetto, compar.] Acceptior, & hoc, tius. Cic. de som. Nihil est Deo, qui omnem hunc mundum regit, quod quidem in terris fiat, acceptius, quam concilia, cætusque hominum iure sociati, quæ ciuitates appellantur.

Accettissimo, superl] Acceptissimus, a, um. Cic. Anteq. iret io Exil

Acchetare, vedi Quietarsi.

Acchetarsi, vedi Quietarsi.

Acchetato, vedi quietato.] Sedatus,ta,tum 2 l.

Acchiappare. ò chiappare,coglierе all'improuiso.] Deprehendo,dis.Cic.& Plaut.

Acchiappare, pigliare all'improuiso, e con forza.] Arripio, is. Ter.in Adel 2 Corripio,is. Plin.l.10.c.40.

Acchinare, vedi Humiliare.

Acchinarsi, vedi Humiliarsi.

Acchiudere,Fior.per chiudere,vedi Chiudere.

Accia,stoppa, ò capecchio di lino, o di canape filata.] Stamen, staminis n g 1.l.& 2 b.io rect.& obl Plin.lib.8. c. 48. Indefactum, vt nubentes Virgines comitaretur colus compta, & fusus est stamine. 2. Filum, li n. g. & 2.l Lucil. Surge mulier, duce filum non malum 2. Nema, tis, n g & 1.l. græcol. Lexic. Græcol. Nema est, quod nendo è colo deductum est filum,stamen.4 Acia,æ, f g.& 2 b Cels l 5.

Acciabattare, acciarpare, & anco abborracciare, far qualche cosa alla grossa, ouero far presto, e male. Crassè facere, vel agere.ex Horatio,qui crassè cōpositū dicit.l.2. ep.1.2.

ep.1.2. Pingui Minerua facere, vel agere. ex Cic de Am. & Col.de re rust.l.1. in proem. 3. Crassa Minerua facere, vel agere. Ex Hor.2.Ser. Sat.2.4. Crassiore musa facere, vel agere ex Quint.l.1.5. Tumultuario aliquid facere.6. Properè, ac temerè aliquid facere.

Acciaccamento, ammaccamento, & ammaccatura.] Contusionis, f. g & 3 l. Colum. de re rust. l.12. cap.47. Oliua ex contusione liuorem contrahit. 2 Collisus, sus. m. g. Plin. l.9. c.35. 3. Compressus, sus. m. g. Ter. ad Adel.4. Compressio, nis, f. g Cic. de clar. Orat.

Acciaccare, ammaccare] Contundo, dis, di, sum. Col. de re rust. l.12.c 47. Quidam oliuam non contundunt, sed acuta arundine insecant: idque operosius quidem, sed melius est, quia hæc candidior est oliua, quam ea, quæ ex contusione liuorem contrahit. 2. Collido, dis. Colum. l.12. c.16. Vuæ debent in tabulas paulisper porrigi, ne inter se pondere suo pressæ collidantur. 3. Comprimo, mis, 1. b. Cic. 2. de Nat.

Acciaffare, & acciuffare. Sen. voce plebea, per acceffare, vedi acceffare.

Acciaio, & acciaro, ferro raffinato, ouero ferro duro, e fino.] Chalybs, bis, m g. & 1. b. nomen habet à Chalybibus populis in Ponto iuxta Termodoontem fluuium, qui ferro cæteris prestare dicuntur. Virg 8. Æn. & 1. Geor 2. Nucleus ferri. Plin. l.34. c.14. In fornacibus quidem oucleus ferri excoquitur ad indurandam aciem, alioque modo ad densandas incudes, malleorumque rostra. 3. Acies, ei, f. g. & 1 b. Plin l. 34. cap.14. Ex omnibus ferri generibus palma Serico ferro est, Seres hoc cum vestibus suis, pellibusque mittunt. Secunda Parthico: neque alia genera ferri ex mera acie temperantur, cæteris enim admiscetur.

Acciaio per focile, vedi Focile.

Di acciaio, addiett.] Chalybicus, a, um, græc. ex Lexico graph.

Acciaiuolo, vedi Focile.

Accialino, vedi Focile.

Acciano adiett. poss. d'Accio.] Accianus, a, um. Cic 3. Tusc. Hinc ille Agamemnon Homericus, & idem Accianus, scindens dolore identidem intonsam comam.

Acciarpare, vedi Acciabattare.

Accidentale, cioè non sustantiale.] Accidentarius, a, um. Ex Philos Theol. 2 Fortuitus, a um, Cic. 1. & Tusc h.

Accidentale, cioè casuale, vedi Casuale.

Accidentalmente, cioè non sustantial mente] Accidentariè. Ex Caf. 3. bel. Ciu. & Philos. 2. Ex accidenti. Ex Suet. & Quintil

Accidentalmente, cioè casualmente, vedi Casualmente.

Accidente, cioè caso, vedi Caso.

Accidente, male repentino Morbus subitus, vel repentinus. Cic. 2. Malum subitum, vel repentinum Cic.

Accidente, quello che può essere, ò non essere nel soggetto senza corrompersi. Accidens, tis, n. g. & 2. b. Quintil.

Accidia, tedio, di ben fare, & vno de sette peccati capitali.] Desidia, æ, f. g, 1 l. & 2. b. Cic. off. Nihil magis cauendum est senectuti, quàm ne languori, desidiæque se dedat. 2. Tædium laboris. Quintil. l. 2. c 2. Sit magister ingaudandis discipulorum dictionibus, nec malignus, nec effusus: quia res altera tædium laboris, altera securitatem parit 3. Accedia, æ, f. g. 1. b. & 2. l. græc. Cass de spir. Aced. l. 10. c 1. Græci Acediam vocant, quàm nos tædium, & anxietatem cordis possumus nuncupare. 3. Segnitia, æ, vel segnities, ei. Ter. in Andr. 4. Socordia, æ. Tacit. l.2.

Accidiato, vedi accidioso.

Accidiosamente, auuerb con accidia.] Desidiosè. 1. l. & 2 b. Lucret. l 4 2. Segniter Liu. 2. ab Vrbe.

Accidiosissimo Superl. Desidiosissimus, a, um. 1 & 4 l. & 2. b. Cic. contra Rul. Campanam arrogantiam, atque intolerandam ferociam ratione, & consilio. maiores nostri ad inertissimum, & desidiosissimum otium perduxerunt.

Accidioso, & accidiato, trascurato, negligente.] Desidiosus, a, um, 1. l. & 2 b Cic. 3 de b. 2. Defes, desidis. com. g. Liu. 3. Socors, socordis, g com Colum. l. 1. c. 2.

Più accidioso, compar.] Desidiosior, & hoc sius. 1. & 4. l. & 2.

b. Var. de re rust l 2. in Proem. Maiores nostri, vt eos, qui in villa viuunt, ignauiores, quam, qui in agro versarentur in aliquo opere faciédo, sic qui in oppido sederent, qui rura colerent, desidiosiores putabant.

Accigliare, cucire le palpebre di gl'vccelli di rapina, per addomesticarli.] Palpebras consuere. Ex Plaut. & Cic.

Accigliato, addiett. chi hà le palpebre cucite.] Qui Palpebras est consutis. Ex Plaut. & Cic. 2. Qui palpebras consutas gerit. Ex Plaut. & Cic.

Accigliato, adiett. si dice anco di colui, che per ira, ò tristezza tiene il ciglio basso.] Oculos ex ira, vel tristitia demissus, a, um Ex Pomp. Mela, & Ouid 15. Met. 2. Terram ex ira, vel tristitia intuens. Ex Caf. 1 bel. Gal.

Accignersi, prepararsi, mettersi in punto.] Accingo, is, cum accusat. pers. Virg. 2. Aen. Illi se prædæ accingunt. 2. Accingor, eris. Liu. 2. ab Vro. In hoc discrimen, si iuuat, accingere.

Accinto, apparecchiato, prepaeato adiett.] Accinctus, a, um. Ex Liu. 2. ab Vrb.

Accinto, addiett. cioè cinto di qualche cosa attorno] Accinctus, a, um Tacit. l.12. & 20.

Accio, voce trisillaba, propriam. di più huomini, de' quali vno fu poeta tragico Accius, ij. Quint. l. 10. c. 1. Tragœdiæ scriptores, Accius, atque Pacuuius clarissimi, grauitate, sententiarum, verborum pondere, & authoritate personarum.

Acciò, voce dissillaba, accioche, affinche, e perche congiuntioni, che denotano causa finale. Vt. Ter. in Hecy. Vt ad pauca redeam, vxorem deduxit domum 2. Vti. 1. b. 2. l. Cic. l. 2 3. ep. 1. Patro ad me Romam literas misit vti te sibi placarem 3. Quò Cic. de Som. Sed quò sis Africane alacrior ad tutandam Rempub sic habeto, omnibus, qui patriam conseruauerint, adiuuerint, auxerint, certum esse in Cælo, ac definitum locum, vbi beati æuo sempiterno fruantur. 4. Ne non. Caius. in l. Posthum. Hommem exhæredare nominatim debeo, ne non iure faciam testamentum.

Acciò non, accioche non, affinche non.] Ne. Cic. l. 4. ep. 7. Neque tum multum interfuisti rebus gerendis, & ego id semper egi, ne interesses 2. Vt ne. Cic l. 1. ep. 4 Satis prouisum est, vt ne quid saluis auspicijs, aut legibus agere possint. 3 Vti ne Cic pro Dom. Neque vti facta firmo præsidio de sensus Sex. Roscius, verum vti ne omnino desertus esset 4. Quo ne Cic. l 7. ep 2. Sed eo vidisti multum, quod præfinisti, quo ne pluris emerem.

Acciò da nessun luogo.] Necunde 1. Liu. 2. bel. Pun. circumspectabat, necunde impetus in frumentatores fieret.

Acciò in nessun luogo.] Necubi. 1 l. & 2. b. Liu. 3. ab Vrb. Quia quondam publica sacra per ipsos reges factitata erant, necubi regum desiderium esset, regem sacrificiorum creant.

Acciò che niuno, à finche niuno.] Ne quis.

Acciò à nessun luogo] Nequò. 1. & 2 l. Cic. ad Att l. 8. ep. 1. Leptam ad Popeium misi. & literas: ipse, ne quo inciderem, reuerti Formias. 2. Ne quoquam. Plaut. Most.

Acciò per nessun luogo.] Nequà. 1. & 2. l. Ex Cic. ad Att. l. 8. & Cat. c. 152.

Accircondare, Fior per circondare, vedi Circondare.

Acciuffare, Sen. voce plebea, per acceffare, vedi Acceffare.

Acciuire, Fior. per prouedere, vedi prouedere.

Accoccamento, fraude, inganno.] Impostura, æ, f. g. Gol. Bud. in Pand. Impostura est fallacia, ab eo dicta, quod adulterinas merces pro veris supponat. 2. Fallacia, æ. f g. & 2. l. Bud. in Pand.

Accoccare, fraudare, ingannare, o fargliela.] Impono, nis, 2. l. Bud. in Pand. cuius est: Inde imponere pro decipere simpliciter accipitur. Tacit. l. 17. Palluntur, quibus luxuria speciæ liberalitatis imponit. 2. Imposturam facere. Bud. in Pand. in Impolluræ dictioni a expositione Accursius imposturam posseri tati fecit.

Accoccatore, fraudulente, ingannatore.] Impostor, oris, m g. 3. b. in rect. & 1. in obl. Bud. in Pand. Impostores (inquit Accursius) qui imponunt aliquid alicui. Impostores dicuntur versuti, & fallaces homines. 2. Fallax, cis, m. g. 1. & 2. l. Cic de Diu. l. 1 Barbatiu ani, atque fallaces.

Accoccatore molto scaltrito.] Planus, ni, m. g. & 1 b. Bud. in Pand.

Pand. Impostores etiam à Græcis plani dicuntur, sed certi cuiusdam generis impostores, insigni versutia præditi: quo vocabulo potius, quàm latino Cicero pro Cluentio vsus est.

Accoccatrice, fraudulente, ingannatrice.] Impostrix, cis, f.g. & 3.l. Fallax, cis. f.g. 2.l. in rect. & in obl. Cic. 12. Philip.

Accoccolarsi, vedi accosciarsi.

Accoglienza, & accoglimento, riceuimento benigno, e cortese d'amici, ò d'altre persone care.] Benigna, vel comis acceptio. Ex Cic. in Top. & alibi.

Accoglienza, & accoglimento, qui vale benignità, e cortesia vsata in riceuere amici, ò altre persone care.] Benignitas, tis, f. g. & 1. b. Cic. pro Sest. 2. Comitas, tis. f. g. & 1.l. Cic. de Sen. Comitate condita grauitas.

Accogliere, fare accoglienze ad alcuno, come si suole, quando si riceuon'amici, ouero altre persone care.] Leuiter aliquem clementerque accipere. Cic. 6. Ver. Numquam fuit crudelis: leniter hominem, clementerque accipit. 2. Comiter, vel humaniter accipere. Cic.

Accogliere vno con splendore.] Splendidè aliquem recipere. Auct. ad Her. l. 4. Casu veniunt hospites, qui illum splendidè, dum peregrinaretur, receperunt.

Accogliere vno da Rè.] Regio apparatu aliquem accipere. Cic. de Som. Post Regio apparatu accepti sermonem in multam noctem produximus.

Accogliere per adunare, vedi adunare.

Accoglimento, per accoglienza, vedi accoglienza.

Accoglimento per adunamento, & altramente accolta.] Collectio, nis, f.g. Cic. pro Leg. Man. Medeam prædicant in fuga, fratris sui, membra in his locis, qua separens persequeretur, dissipauisse, vt eorum collectio dispersa, mærorque patrius celeritatem persequendi retardaret. 2. Coactio, nis, f.g. ex Suet. in Vesp. c. 1.

Accogliticcio, addiett. accolto, adunato, messo insieme] Collectitius, a, um. 3.b. Cic l. 7. ep. 3. Pompeius Imperator signa tyrone, & collectitio exercitu cum legionibus robustissimis contulit. 2. Collectaneus, a, um, 3.l. ex Plin. l. 24. c. 9.

Accogliticcio, Sust. ragunata, di cosa fatta in fretta.] Collectio tumultuaria. Ex Plin. & Liu. 2. Coactura tumultuaria. Ex Col. & Liu.

Accoglitiuo, addiett. che accoglie, ò che hà forza d'accogliere] Collectiuus, a, um. Quint. l. 7. c. 2.

Accoglitore, cioè ragunatore.] Collector, oris, 3.b in rect. & l. in obl. Ex Lexicograph. 2. Coactor, ris. 3.b. in rect. l. in obl. Cato de re rust. c. 150.

Accoiare, & Incoiare, Fior. per Inzotichire, vedi Inzotichire.

Accolpato, Fior per incolpato, vedi Incolpato.

Accolta, cioè accoglimento, vedi accoglimento per adunamento.

Accolta, cioè Ragunanza, vedi Ragunanza.

Accoltellamento, l'accoltellare inteso de gladiatori.] Pugna gladiatoria. Cic. pro Mil. In gladiatorijs pugnis timidos, & supplices, & , vt viuere liceat, obsecrantes, etiam odisse solemus. 2. Certamen gladiatorium. Cic 2. de orat. 3. Congressus gladiatorius. Plin. l. 8. c. 2.

Accoltellare, ouero accoltellarsi, far à coltellate, ouer combattere a spada, a spada.] Digladior, aris. 1.l. 2.b. Cic. 2. de Off. Philosophi ea, quæ plerique vehementer expetunt, de quibus inter se digladiari solent, contemnunt, & pro nihilo ducunt. 2. Inter se gladiatorios congressus edere. Plin. l 8. c. 2. Vulgare erat. Elephantos per auras arma iacere non auferentibus ventis, atque inter se gladiatorios congressus edere, aut lasciuiente pernicitate colludere. 3. ferro dicertare. Cic. pro Planc. 4. Gladijs pugnare, vel depugnare. Ouid. 3. de Art. & Plaut. in Cas. 5. Ferro, vel gladio sese appetere, vel percutere. ex Cic. pro Dom.

Accoltellatore, ò Gladiatore. Gladiator, oris. m. g. 1.b. Nicol. Perott. Gladiatores dicuntur generaliter omnes, qui gladijs pugnant, etiam discendi gratia, antequam in ludum producantur.

D'accoltellatore, cioè di gladiatore, addiett.] Gladiatorius, a, um. 1.b. 3. & 4 l. Cic. 4. Tusc. At sine hac gladiatoria iracundia videmus progredientem apud Homerum, Aiacem multa, cum hilaritate, cum depugnaturus esset cum Hectore.

Accoltellatura, cioè arte, od essercitio d'accoltellatore.] Gladiatura, æ, f.g. 1. b. 3. & 4. l. Tacit. l. 3. Adducuntur è seruitijs gladiaturæ destinati.

Accommanda, Sen. accomandita, cioè consegna, o deposito] Traditio, nis, f g. 1. l. & 2. b. Cic. in Top 2. Depositum, ti n g. 1 l. & 3.b. Cic 3. Fin.

Accomandagione, & accomandiglia, cioè tutela, protettione.] Tutela, æ, f. g. 1. & 2.l. Cic. de Prou. sit in eius tutela Gallia, cuius virtuti, fidei, felicitati commendata est.

Accommandare, Fior. per raccommandare. Vedi raccommandare.

Accommezzare, Fior. per vnirsi nel mezzo di qualche cosa.] Medio cuipiam iungi, vel copulari. Ex Cic. de Diu. 2. Medio cuipiam cohærescere. Ex Cic. 2. de Leg.

Accommiatare, vedi licenciare.

Accommiatarsi, vedi licentiarsi.

Accomodamento, adattamento.] Accommodatio, nis, f.g. 3. b. & 4 l. Cic. 1. de Inu. 2. Concinnatio, onis, f.g. & 3. l. Cato. c. 106.

Accomodamento, per acconciamento, vedi Acconciamento.

Accomodare, adattare.] Accomodo. as, 3.b. Cic. pro Leg. Man. Pompeius semper ad nouos casus temporum nouorum consiliorum rationes accommodauit. 2. Apto, as. Quint l. 10. c. 2. Hoc ijs accidit, qui non introspectus penitus virtutibus ad primum se velut aspectum orationis aptarunt, 3. Adapto, as. Suet. in Othone.

Accomodare, per acconciare, vedi acconciare.

Accomodare ogni cosa al suo luogo.] Quo quidque loco conueniat, aptare, vel suo quidque loco aptare. Quint. L. 10. c. 2. Cum totum exprimere, quem elegeris, penè sit homini inconcessum, plurium, bona ponamus ante oculos, vt aliud alio hæreat, & quod quidque loco conueniat, aptemus.

Accomodare se con iscomodare altri.] Ex incommodis alterius sua commoda comparare. Ter. in And. act. 4. sc 1. Vt malis gaudeat alienis; atque ex incommodis alterius sua vt comparet commoda.

Accommodar le spese all'entrate.] Ad vectigalia sumptus accommodare. ex Cic. ad Att. l. 2.

Accomodare vno, cioè adagiarlo.] Commoditates alicui creare. Plaut. Poen. Potire vt taceas? S. taceo, atque abeo. M mihi commoditates creo. 2. Cuiuspiam commodis, vtilitatique seruire. Cic. ad Q Fr l. 1. ep 1. Est autem non modo eius, qui socijs, & ciuibus, sed etiam eius, qui seruis, qui mutis pecudibus præsit, eorum, quibus præsit commodis vtilitatique seruire. 3. Commodis aliquem afficere. Cic. 7. Ver & pro Clu.

Accomodare vno per Seruidore, vedi acconciare vno per Seruidore.

Accomodarsi, od essere accomodato, il Pass d'accomodare.] Accommodor, aris 3.b. Cic. 2. de Diu. adhibuit etiam latebram obscuritatis, vt ijdem versus alias in aliam rem posse accommodari viderentur. 2. Aptor, aris Cels. l. 1. Ei rei commodè aptatur. 3. Concinnor, aris. Plin. l. 14. c. 20.

Accomodarsi, cioè adagiarsi] Sua sibi commoda comparare. Ter. in And. 2. suis commodis, vtilitatique seruire. Cic. ad Q. Fr. l 1. ep. 1 3. Sua sibi commoda prouidere.

Accomodarsi ad altri, cioè al altrui volere.] Ad alterius arbitrium, & nutum se fingere, & accommodare. Cic. pro Dom. Ad illius arbitrium, & nutum totum se finxerat, & accommodauerat

Accomodarsi al tempo.] Obedire tempori. Cic. de Clar. Or. Plurimum in hac vrbe pollet, multorum obedire tempori, multorumque, vel honori, vel periculo seruire. 2. Seruire tempori. Cic ad Att l. 8 ep. 3. Necesse est seruire tempori, & non admittere tempus, cum sit datum. 3. Populo, & Scenæ, seruire. Cic. ad Brut ep 9. At in hi tum Brutæ, officio solum erat, & naturæ; tibi nunc populo, & Scenæ, vt dicitur, seruiendum est. 4. Tempori parere.

Cic. Att. l. 7. Sed stomachari desinamus, tempori pareamus. 5 Tempori obsequi. ex Cic. l. 1. ep. 9. 6. Tempori obsecundare Ex Cic.

Accomodatamente, Fior. accomodeuolmente, auuerb.] Accomodatè. 3. b. Cic. 2. de Or. Primum oratoris officium est, dicere ad persuadendum accomodatè. 2. Accommodè. 3. b. & 4. l Ex Quint. l. 4. c. 1.

Più accomodatamente, compar.] Accomadatius. 3 b. & 4. l. Ex Cic.

Accomodatissimamente, auuerb. superl.] Accommodatissimè. 3 b. & 4 l Cic. 5. de Fin. 2. Maximè accommodatè. Cic. in orat. 3 Accommodatissimè. Quint. l. 4 c. 1.

Accomdaatissimo, superl.] Accommodatissimus, a, um. 3. b. & 4. l. Ex Cic 5. de Fin 2 Maximè accommodatus, a, um. Cic in Ep. Pam.

Accommodato, cioè atto, addiett.] Accommodatus, a, um, 3. b. & 4 l. Cic in Acad. Appetere id debemus, quod accommodatum ad naturam appareat. 2. Accomodus, a, um. 3 b. Virg. Æn. Est curuo anfracta valles accommoda fraudi.

Molto accomodato.] Peraccommodatus, a, um. 1. & 4. b. Cic. l. 3. ep. 5.

Più accommodato compar.] Accommodatior, & hoc tius, 3. b. & 4. l. Plin. l. 15 c. 23. Nuces vocamus, & castaneas, quanquam accommodatiores glandium generi.

Accompagnamento, vedi accompagnatura.

Accompagnare, per accoppiare, vedi accopiare.

Accompagnare, far compagnia ad vno per honorarlo, ò per assicurarlo.] Comitor, taris. depon. vel com. 1. & 2. b. iungitur accusat interdum etiam datiuo, sed rarò. Suet. in Tib. c. 6. Tiberius pubescens Actiaco triumpho currum Augusti comitatus est, sinisteriore funali equo, cum Marcellus Octauiæ filius dexteriore veheretur Cic. 5 Tusc. Nullo modo mihi placuit bis in die saturum fieri, necunquam pernoctare solum, cæteraque, quæ comitantur huic vitæ. 2 Comito, as, act. Ouid. 2 de Pont. Quem pia nobiscum proles comitauit euntem.

Accompagnare corteggiando.] Affector, aris. Cic. de Orat. 1. Quum ædilitatem Crassus peteret, eo maior natu, & consularis, Sergius Galba assectatus est. 2. Turbam facere cum dat. pers. Mart. l. 12. ep 69 Dum negligentem ducit ad pedes vernam. Qui solus inopi præstat, & facit turbam.

Accompagnar corteggiando all'andare, e tornare.] Deducere, & reducere aliquem. Cic. de Sen.

Accompagnare vno alla scuola.] In scholas quempiam comitari. Suet. de clar. Gram. & Rhemmius Palæmon, primò, vt ferunt, textrinum, deinde herilem filium dum comitatur in scholas, litteras didicit.

Accompagnare vno alla sepoltura] Alicuius exequias comitari. Plin l. 18. c. 24. Apes defunctas progerunt, funerantiumque more comitantur exequias 2. Funeris cuiuspiam exequias prosequi Cic pro Clu. Mater exequias funeris prosecuta, mortem se filij lugere simulabat. 3 Cuiuspiam funus prosequi. Plin. l. 7. c. 32. Chilonis funus, quum victore filio Olympiæ expirasset gaudio, tota Græcia prosecuta est. 4. Alicuius exequias prosequi. Ouid, 1. Trist. el. 7. vt neque respiceres, neque solarere iacentem, Dure, nec exequias prosequerere meas.

Accompagnare vno à cauallo.] Cum equo aliquem prosequi. Cic. ad Q Fr. l. 2 ep. 11. Flagitati à Domitio publicani, quod eum essent cum equis prosecuti.

Accompagnare il Santissimo Sacramento.] Eucharistiam prosequi, vel comitari ex Trid. & Plin. l. 7. c. 32 & l. 11. cap. 18.

Accompagnare vno per ceremonia, ò per viaggio.] Aliquem prosequi. Cic 6. Ver. Segestanij matronas, & Virgines, quum Diana exportaretur ex oppido, vsque ad agri fines prosecutæ sunt.

Accompagnare, cioè vnire, congiungere.] Socio, as 1 b Cic 3. de Or. Tu, summi Imperij gubernatione districtus tantam vim rerum cum dicendi exercitatione sociasti 2. Consocio, as, 2 b. Cic 3. de fin. Rectum non est cum amicis, aut benemeritis consociare, aut coniungere iniuriam. 3 Associo, as 2 b. Stat 3. Th. b

Cosa che si deue accompagnare] Sociandus, a, um. 1. b. Horat. 4. Car od 9 verba loquor socianda chordis.

Cosa, che si può accompagnare] Sociabilis, & hoc bile. 1. b. & 3. l. Plin. l. 16 c. 42 Aptissima curribus abies, maximè sociabilis glutino in tantum, vt findatur ante, quà solida est.

Cosa, che non si può accompagnare.] Insociabilis, & hoc bile 2 b. & 4 l. Liu. 7. bel. Pun. Insitati antea alienigenis, nec videre ipsi aduenam in terra sua assueti, omni generi humano Insociabiles erant.

Accompagnarsi, aggiungersi, ò darsi per compagno.] Comitem se, vel socium adiungere. Cic. Att l. 9 Nihil enim dignum faciebat, quare eius fugæ comitem me adiungerem. 2. Comitem se, vel socium præbere. Cic. l 1. ep. 9. In eis verò vlciscendis, mirificum me tibi comitem præbuissem. Comitem se, vel socium dare, vel addere. ex Liu. 3. ab Vrb. qui sic ait, si se plebi comitem Senatui det.

Accompagnarsi, prender compagno.] Comitem sibi, vel socium capere, vel sumere. ex Plaut. in Sticho, vbi sic habetur, qui nos socias sumpserunt sibi. 2. Comitem sibi, vel socium adiungere, vel asciscere. Plaut. Asin. Hic homo socium ad malam rem quærit, quem adiungat sibi.

Accompagnato, inteso di chi hà compagno in viaggio, ò in altro simile.] Comitatus, ta, tum 1. & 2. b. Cic pro Cæl. Ideo viam muniui, mulier, vt eam tu alienis viris comitata celebrares?

Più accompagnato, compar.] Comitatior, & hoc, tius, 1. & 2 b. & 3. l. Cic. 5. Tusc. Asclepiadem ferunt, non ignobilem Eretrium philosophum, cum quidam quæreret, quid ei cæcitas attulisset, respondisse, vt puero vno esset comitatior.

Sommamente accompagnato.] Commitatissimus, a, um 1. & 2 b. & 3 l. ex Bud.

Non accompagnato, inteso, di chi non hà compagno in viaggio, ò in altro simile.] Incomitatus, a, um. 2. & 3. b. Cic. de Or. Cuius artem quum indotatam esse, atque incomitatam, & incomptam videres, verborum eam dote locupletasti, & ornasti Var de re rust. l 2 c 10.

Accompagnato, cioè vnito, congiunto.] Sociatus, a, um. 1 b. Ouid 2. Am. el. 8. 2. Consociatus, a, um, 2. b. Cic in Parad.

Accompagnatore, cioè vnitore, congiugnitore.] Sociator, oris. m. g & 1 b. ex Val. 5. Arg.

Accompagnatrice, cioè vnitrice, congiugnitrice.] Sociatrix, cis, f. g & 1. b. ex Val 5. Arg.

Accompagnatura, accompagnamento, e compagnia, l'accompagnare, inteso di viaggio, ò simile.] Comitatus, tus, m g. 1. & 2 b. Quint. l. 1. c. 2. Licet amicum grauem virum, aut fidelem libertum lateri filij sui adiungere, cuius assiduus comitatus etiam illos meliores faciat, qui timebuntur.

Accompagnatura, intesa di chi corteggiando, accompagna nell'andare, e tornare.] Deductio, & Reductio. Cic.

Accompagnatura, cioè vnione, congiugnimento.] Consociatio, nis. f g. 2 b. & 4 l. Cic 1. Off. sequemur id, quod ad hominum consociationem accommodatum est.

Accomunare, far comune.] Communem, vel commune facere. Sen de Cons ad Polyb. Videtur rerum natura, quod grauissimum fecit, commune fecisse, vt crudelitatem fati consolaretur æqualitas 2 Communico, as. Plin l. 11. c. 30. & Suet in Aug. c. 75.

Acconionare, mettere in comune] In commune conferre. Cic. pro Quint. Posteaquam nescio quid impendit; & in commune contulit, mediocri quæstu contentus esse non poterat. 2. In communionem conferre. Cic. pro Mil. In communionem tuorum temporum bona, ac fortunas meas contuli 3. In medium afferre. Cic. 1 Off.

L'accomunare, ouero accomunamento.] In commune, vel in communionem collatio. Ex Cic. pro Quint. & pro Mil atque ex Liu 4. ab Vrb.

Accomunarsi, farsi commune.] Communem, vel commune fieri Cic. pro Quint Rosc. Seruus gratis factus est communis cum alio, qui precio proprius fuisset.

Acconciezza, Fior. per ornamento, vedi Ornamento.

Acconciamente, attentamente.] Aptè. Cic.1. de Fin. 2. Concinnè. Plaut. Epid.

Acconciamente, cioè garbatamente, vedi Garbatamente.

Acconciamento, & acconciatura, l'acconciare.] Concinnatio, ois f g & 3.l Cato de re rust. c.105. 2. Concinnitas, tatis. Cic. de Clar Orat.

Acconciamento, inteso di chioma, ò testa.] Comptus, comptus. m g. Lucret, l.2.

Acconciare, accomodare.] Concinno, as. Pomp. Fest. l.3. Concinnare est aptè componere; concinnare enim conuenire est.

Acconciare, inteso di chioma, ò testa.] Como, comis. compsi, comptum, 2.l Quint. l.2.c.5 Qui specie capiuntur, vulsis, læuatisque, & inustas comas acu comentibus, & non suo colore nitidis, plus esse formæ putant, quàm possit tribuere incorrupta natura. 2. Compono, nis. 2 l. Cic. pro Rosc. Am.

Acconciare, cioè accordare, pacificare.] Ad concordiam adducere. cum accus. pers. Cic. ad Att l.7.

Acconciare, cioè preparare, vedi Preparare.

Acconciare, per assettare, vedi assettare.

Acconciare, per condire, vedi Condire.

Acconciare, per ornare, vedi Ornare.

Acconciare il vino.] Vinum concinnare. Cat. de re rust. c.122.

Acconciar la strada.] Viam concinnare. Plaut. in Stich.

Acconciare la veste.] Vestem concinnare. Plaut. in Menæch.

Acconciare per seruitore, cioè mettere al seruitio d'vno.] Aliquem in famulatum, vel in seruitium locare. Ex Cic. 3. Off. & Plaut. in Trin. 2. Aliquem in famulatum, vel in seruitutem dare. Ibidem.

Acconciarsi, accommodarsi, il pass. d'acconciare, ò accommodare] Concinnor, aris. Plin. l.14 c.20. Cato iubet vina concinnari (hoc enim vtitur verbo) cineris lixiuij, cum defruto cocti parte quadragesima, pulegij, vel salis sesquilibra.

Acconciarsi, inteso di chioma, ò testa.] Comor, eris, 1.l. & 2.b Ter. in Heaut. act. 2 sc 1. Nosti mores mulierum. Dum poliuntur, dum comuntur, annus est.

Acconciarsi, cioè accordarsi, e pacificarsi insieme, vedi Pacificarsi.

Acconciarsi dell'anima, cioè prepararsi all'altra vita, ouer à morire.] Sese ad vitæ exitum comparare. Ex Liu. 8. bel. Pun.

Acconciarsi per seruitore, cioè mettersi al seruitio d'vno.] Sese in famulatum, vel in seruitium locare. ex Cic. 3. off. & Plaut. in Trin. 2. Sese in famulatum, vel in seruitutem dare. ex Cic 3. Off. & Plau. in Trin.

Acconciarsi con vno per le spese, cioè mettersi al seruitio d'vno per gl'elementi.] Operam alicui, ob quærendum victum locare. Gel. l.3.c.3. Plautus quum pecunia omni, quam in operis artificum scenicorum pepererat, in mercationibus perdita, inops Romam redisset, ob quærendum victum, ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locauit.

Acconciato, cioè composto, e fatto con garbo.] Concinnaticius, a, um. 3.l & 4.b. ex Apul 2. de Al. qui dicit concinnaticiam mensulam.

Acconciatore, quello, che acconcia.] Concinnator, oris, m. g. & 3 l. Col. de re rust. l.1. in proœm. Contemptissimorum vitiorum officinas gulosiùs condiendi cibos, & luxuriosiùs fercula struendi, capitumque, & capillorum concinnatores non solum esse audiui, sed & ipse vidi.

Cosa d'acconciatore.] Concinnatorius, a, um. 3 & 4 l. Paul. in l. Instrumentum. ff. de Penu legata. Instrumentum pistrini, item vniuersa vasa concinnatoria penu non continentur.

Acconciatrice, quella, che acconcia.] Concinnatrix, cis, & 3.l. ex Col. & Cic.

Acconciatura, cioè acconciamento, vedi acconciamento.

Acconciatura, cioè la massa di quegli ornamenti, che hanno in testa le donne] Cultus muliebris crinalis. ex Cic. & Claud. 2 Comptus muliebris crinalis. ex Lucret. l.1. & Ouid. 9. met.

Acconciare 3.l. acconciamento di case, poderi, e simili.] Instauratio, nis, f.g. & 3.l Cic. de Arusp. resp. 2. Refectio, nis. f.g. & 1 b. Col. l.12. c.3.

Acconcio, sust. cioè commodo, vtile, sust. vedi Commodo, vtile, sust.

Acconcio, addiett. cioè atto accomodato, vedi accomodato.

Acconcio, cioè ornato, vedi Ornato.

Acconcissimo, superl. cioè attissimo, vedi attissimo, ò accommodatissimo.

Acconsentiente, vedi Consentiente.

Acconsentimento, vedi Consentimento.

Acconsentire, vedi Consentire.

Accoppare, ammazzare col dare nella coppa.] Occipitio percusso mactare. ex Cat c 4. & Cic de arusp. resp.

Accoppiamento l'accoppiare.] Consociatio, nis. f.g. a.b. & 4. l Cic. 1. Off 2. Copulatio, nis. f g. 1. & 3.l. & 2. b. Cic 2. de Nat. 3. Iunctio, nis, f.g. Cic. 1. Tusc. 3 Iunctura, æ Col. l 2 c.2.

Accoppiare, accompagnare, & appaiare, cioè congiungere, dicesi propriamente di due.] Socio, as, 1.b Colum. l.3.c.3. Qui cum scientia sociauerint diligentiam, non, vt ego existimo, tricenas, vel quadragenas, sed vt Græcinus, minimum computans, amphoras vicenas percipient. 2. Copulo, as. 1.l. & 2 b. Cic. 2 Acad. Tu, cum honestas in voluptate contemnenda consistat, honestatem cum voluptate, tanquam hominem cum bellua copulabis. 3. Iugo, as, 1.b. Cic. 2. Tusc. Hoc quidem commune est virtutum: omnes enim inter se nexæ, & iugatæ sunt. 4 Coniugo, gas. 1.l. 2 b Cic. 1. Off Ea iucundissima est amicitia, quam similitudo morum coniugauit.

Cosa, che non si può accoppiare.] Insociabilis, & hoc bile, 2 b. & 4 l. Plin. l.17. c.19 Est etiam noua inserendi ratio, quà vel diuersæ, insociabilesque naturæ arborum copulentur. vt fici, atque oleæ.

Cosa, che si può accoppiare.] Sociabilis, & hoc bile, 1. b. & 4 l Plin l 16 c 42. aptissima curribus abies, maximè sociabilis glutino in tantum, vt findatur ante, quà solida est.

Cosa, che si deue accoppiare.] Sociandus, a, um. 1.b. Horat. 4. car. od. 9. Verba loquor socianda chordis.

Accoppiarsi.] Socior, aris. 1 b. Liu 9 bel. Maced. Sunt, qui aut coniurare, aut sociari facinoribus. aut stuprum pati voluerint 2 Copulor, aris. 1.l. & 2 b Cic. in Part. Verborum constructio, tum coniunctionibus copuletur, tum dissolutionibus relaxetur.

Accoppiatamente, con accoppiamento.] Copulatè Gel. l.10. c. 24 Coniunctè. Cic. 2. de orat. 3 Coniunctim. Cæs. 6. bel. Gal. 4. Iunctim. Suet.

Accoppiato,] Sociatus, a, um 1.b. Cic. de Som. Nihil est Deo, quod quidem in terris fiat acceptius, quam concilia, cœtusque hominum iure sociati, quæ ciuitates appellantur. 2. Copulatus, a, um, 1.l. 2.b. Cic de Fat. Quædam sunt in rebus simplicia, quædam copulata.

Accoppiatore, colui, ch'accoppia, & vnisce.] Coniugator, oris. Catull.

Accoppiatrice, colei, ch'accoppia, & vnisce.] Sociatrix, cis. Val.

Accoramento, affanno, che prema il cuore, vedi affanno.

Cosa, che cagiona accoramento.] Anxius a, um. Cic. Att. l 2. ep. 24. Non ignoro, quàm sit amor omnis sollicitus, atque anxius 2 anxifer, ra, rum. 2.b Cic. 1. Tusc. Tu tamen anxiferas curas requiete relaxas.

Con accoramento, auuerb. vedi con affanno.

Accorare, dare affanno che prema il cuore, cioè affligere, e contristare grandemente, vedi affannare.

Accorare, per rincorare, Fior. vedi Rincorare.

Accorarsi, riceuere affanno che prema il cuore.] angor, eris. Cic. Att l.9. ep.4. antea sollicitus eram, & angebar, quum consilio explicare nihil possem: nunc autem postquam Consules ex Italia exierunt: non angor, sed ardeo dolore. 2 animo angi. Cic in Brut. Equidem angor animo, non ingenij armis egere Rempublicam, quæ didiceram tractare, quibusque me assuefeceram. 3. angore affici Ex Cic 6 ad Att & Lucr. l. 3 4 animi sese angere. Terent. in Heaut. animi sese angebat, facti pœnitens.

Accorarsi intimamente.] Angi intimis sensibus. Cic. ad Att. l.5.ep.10. Sed hæc ipsa fero equidem fronte, & vultu bellissimis, sed angor intimis sensibus; ita multa vel iracundè, vel insolenter, & dicuntur, & tacentur quotidiè.

Accorarsi per causa, ò rispetto d'alcuno.] De aliquo angi. Cic. Att. l.7 ep. 20. Sed non possum sine dolore accusare eum, de quo angor, & crucior. 2. De aliquo anxium esse. Quint. l.5.

Accorarsi spesso.] Afflictor, atis. Cic. Att. l.11. ep.1. De nostris domesticis rebus acerbissimè afflictor.

Inclinato, ò dispesto ad accorarsi.] Anxius, a, um. Cic 4. Tusc. Iracundia ab ira differt: estq; aliud iracundum esse, aliud iratum, vt differt anxietas ab angore: neque enim omnes anxij, qui anguntur aliquando; neque anxij, semper anguntur. 2. Anxitudo, nis. f g. 2. b. Cic. de Rep. l.2. anxitudo prono ad luctum, & mærens semperque ipsa se sollicitans.

Accorato, che patisce accoramento, vedi affannato.

Essere, ò stare accorato.] Animo anxio esse. Cic 2 de Fin. Num igitur postea censes anxio animo, aut sollicito fuisse? nihil minus. 2. Cordolium esse cum dat. pers. Plaut. Cistel. mihi cordolium est Io stò accorato.

Accorciare, cioè scortare] Curto, tas.

Accorciato, scortato.] Curtatus, a, um.

Accordamento, Fior. anche accordanza.] Concordia, æ. f. g Cic. 1. Off.

Accordamento, il fare, che voci, ò strumenti musicali consuonino.] Temperatio, nis, f. g. 2 b 3. l Cic. de Som.

Accordamento, il fare, che i discordanti concordino.] Conciliatio, nis, f g. 2. b & 4 l Cic. 2. Off. 2. Conciliatura, æ f g. 2. b. 4 & 5. l. Sen. l.16. ep.98. 3. Conciliatus, tus. m g. & 2 b. Lucret. l.2.

Accordamento, accordanza, inteso propriamente.] Temperamentum, ti Ex Plin. l.12. c 25. 2 Temperatio, nis, ex Tusc 3 Temperatura, æ, ex Plin. l.34. c.2. 4 Temperies, ei, ex Plin. l.4.

Accordamento, accordanza, inteso metaf.] Conciliatio nis. f. g. Cic. 1 Off. 2. Concordiæ conciliatio. Ex Cic. pro Clu. 3. Conciliatura, æ. Sen. ep 98.

Accordare, esser d'accordo, vedi accordarsi.

Accordare, fare che voci, ò strumenti musicali consuonino.] Tempero as, 2. b Cic. de Som Qui acuta cum grauibus temperans, varios æquabiliter concentus efficit. 2. Attempero, as. 3 b. Sen. l 4 ep 30.

Accordare, far che i discordanti concordino.] Concilio, as, 2. b. Cic. pro S. R. Ipsa etiam feras inter sese partus, atque educatio, & natura ipsa conciliat. 2. Ad concordiam adducere, cum accus rei, vel pers. Cic. Att. l 7. 3. Conciliare concordiam. Ex Cic. l 10 ep. 29.

Accordarsi, ridursi à concordia.] Concilior, aris. 2. b. Cic. de Or. 2. Ad concordiam adduci. Cic. ad Att. l.7.

Accordarsi, esser d'accordo.] Concordo das. Cic. 3. Tusc. Sanitas animi dicitur, quum eius iudicia opinionesque concordant. 2. Congruo, is Plaut in Curc. Sanè illi inter se congruunt concorditer. 3. Consentio, tis. Cic. 1. Philip. Ciuica omnes de Reip salute vna, & mente, & voce consentiunt. 4. Conuenio nis. Cic. 1. de Diuin. Somnium cum re mirificè conuenit Ter. in Adel. Hæc fratri mecum non conueniunt. 5. De aliqua re conuenire. Quint. l.4. c.2.

Accordatamente, d'accordo.] Concorditer. Plaut. Curc. 2. Pari consensu.

Accordato, inteso di voci, ò strumenti musicali.] Temperatus, a, um 2. b. Cic. de Som 2. Attemperatus, a, um. 3. b. Sen l 4. ep 30.

Accordato, cioè ridotto à concordia.] Conciliatus, a, um. Plin. l.19. c.23. 2. Ad concordiam adductus, a, um. Cic. ad Att. l.7.

Più accordato, inteso di voci, ò strumenti musicali.] Temperatior, & hoc ius, 2. b. & 3. l. Ex Cic. de Som & in Or.

Più accordato, inteso di chi più accorda.] Conciliatior, & hoc ius, 2. b. & 4 l Quint. l 4. c. 3.

Sommamente accordato, inteso di chi sommamente concorda.] Conciliatissimus, a, um. 2. b. & 4. l. Ex Quint, l 4. c. 3, & Cic. 6. Ver.

Accordatore inteso di voci, ò strumenti musicali.] Temperator, ris. 2 b Cic in Or. & Mart l.1.

Accordatore, inteso di chi trà discordanti mette concordia.] Conciliator, oris. 2 b. Var. l 2. c.4.

Accordatrice, intesa di voci, ò strumenti musicali.] Temperatrix, cis 2 b. ex Cic. in Or & 5. Tusc.

Accordatrice, intesa di chi trà discordanti mette concordia.] Conciliatrix, cis. 2 b Cic. 5. de Nat.

Accordeuole, & anco concordeuole, vale Corrispondente, Proportionato, Diceuole, ò Conforme.] Congruens, tis, o. g. 2. Consentiens, tis. o. g. Cic. 3. Consentaneus, a, um. Cic. 9. Philip.

Accordeuolmente, vedi Concordeuolmente.

Accordo, concordia, conuentione.] Concordia, æ, f g Cic. 2. Philip. 2. Congruentia, tiæ, f. g. Suet. 3. Consensio, nis, f g. Cic. 1. Tusc. 4 Conuenientia, tiæ f g. Cic. 2 de Din. 5. Vnanimitas, tis. f g. Liu. l.20 bel. Maced.

Si dice, che si verrà d'accordo.] Sermo est, rem esse conuenturam ex Cic 1. Philip.

In questo io non sono d'accordo con te.] Hoc mihi tecum non conuenit ex Cic. 5. de Fin. 2. De hoc mihi tecum non conuenit ex Plaut. in Cap.

In questo son d'accordo con voi.] Hoc mihi tecum conuenit. ex Ter in Adel

Accordo di pareri.] Consensus, sus. m g Cic. pro Dom. 2. Consensio, nis. f g. Cic 1 de Nat.

Accordo di voci, vedi Conserto.

D'accordo, auuerbialm] Concorditer. 3. & 4 b. Plaut. in Curc.

Molto d'accordo, auuerb.] Concordissimè Cic. pro Rab.

Esser d'accordo. vedi accordarsi.

Noi siamo d'accordo.] Inter nos conuenit. Cic. 4. de Fin.

Noi siamo d'accordo trà di noi] Nobis inter nos conuenit. Ex Iuuen. sat. 15. Sæuis inter se conuenit vrsis.

Noi siamo bene d'accordo.] Pulchrè nobis conuenit. ex Catul ep. 53. Pulchrè conuenit improbis cinædis.

Senza che niuno se n'accorga.] Nullo sentiente. Plin. l.34. c.14.

Accorgersi, & auuedersi: val conoscere, ò venir in notitia.] Sentio, tis, 1. l. Plin. l.9 c 29. Sepiæ vbi sensere se apprehendi, effuso atramento, quod pro sanguine his est, infuscata aqua absconduntur. 2. Animaduerto, tis. 1. 2 b. Cic. in Parad. 3. Animum aduertere, cum datiuo, & accusat. cum præpos. ad. 4 Aduerto, is. Ter. Heaut.

Senza accorgersi, ò auuedersi] Sine sensu. Cic. de Sen. Sensim, & sine sensu ætas senescit.

Con accorgersi, ò auuedersi.] Cum sensu. Cic. de Or.

Senza punto accorgersi de l'inganno.] Absque vllo doli sensu.

Accorgimento, auuedimento, l'accorgersi, l'auuedersi.] Animaduersio, nis. f. g. 1. & 2. b. Cic. 1. de Fin. 2. Sensus, sus. Ex Cic.

Accorgimento per accortezza, vedi Accortezza.

Accorrere. Fior. per correr presto.] Accurro, is. Cic. Att. l.2. ep 20 Si me amas tantum, quantum profectò amas, expeditus facito, vt sis, si inclamauero, vt accurras.

Accorrimẽto, & accorso, l'accorrere.] Accursus, sus. m. g. Cor. Tac. l.1. An Lentulus lapidis ictu cruentus, & exitij certus, accursu multitudinis protectus est.

Accortamente, sagacemente, con accortezza, ò sagacità.] Cautè Cic. pro Clu. A me omnia cautè, pedetentimq; dicentur. 2. Prudenter 1 l. Cic de Am. 3. cautim. Ter. Heaut. Hæc ita, vt sunt, cautim, & paulatim dabis. 4. Sagaciter. Cic. 2. de Orat. 5. Callidè. 6. Solerter. 7. Acutè.

Più accortamente.] Cautius. Cic. pro Deiot.

Accortare, vedi Abbreuiare

Accortezza, & anche accorgimento, cautela, ò sagacità.] Cautio, nis. f. g. Cic. Tusc. Vt bona, natura appetimus, sic à malis, natura declinamus: quæ declinatio si cum ratione fiat, cautio appellatur, eaque intelligitur in solo esse sapiente; quæ autem sine ratione, & cum exanimatione humili, atque fracta nominatur metus. 2. Prudentia, tiæ. f. g. 1. & 2. l. Cic. in Part. 3. Sagacitas, tis. Cic. 6. Ver. 4. Solertia, tiæ. 5. Calliditas, atis. f. g.

Accortiſſimamente, cautiſſimamente, auuerb. ſuperl. con ſomma cautela. Cautiſſimè. Cic. 2. de Orat.

Accortiſſimo, ſuperl. ſommamente accorto, ò cauto.] Cautiſſimus, a, um.

Accorto. auueduto, ſagace.] Cautus, a, um. Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep. 8. Te velim cautum eſſe in ſcribendo. 2. Prudens, tis. o. g. & 3. l. Cic. pro Marc. Si in alterutro peccandum ſit, malim videri nimis timidus, quàm parum prudens. 3. Sagax, cis. Cic. 2. de Fin. 4. Acutus, a, um. 6. Solers, tis, o g.

Più accorto.] Cautior, & hoc cautius, Cic. Phil. 12.

Accoſciarſi, il medeſimo, che accoccolarſi. Sen. accoccolarſi, dallo ſtare, che fanno le fiere nel couolo, ò couile.] In clunes conſidere. ex Plin. l. 8 c. 37. & Virg. 2. & 9. Æn. 2. In clunes reſidere. Plin. l. 8 c. 37.

Accoſtamento, & accoſtatura, l'accoſtare.] Admotio, nis. f. g. & 3. l. Cic. 2. de nat. Ad Pingendum, ad fingendum, ad neruorum eliciendos ſonos, ac tibiarum, apta manus eſt admonitione digitorum. 2. Admotus, tus. m. g. & 2. Plin. l. 2. c. 11. Arundo, quæ in India, Syriaque naſcitur vrinam mouet cum gramine, aut apii ſemine decocta, ciet menſtrua ad motu. 3. Appoſitio, nis. f. g. 2. & 3. b. Ex Cic. in Parad. 4. Appoſitus, us. m. g. 2. & 3 b. Plin. l. 24. c. 5. Galbanum abortus non excuoces trahit appoſitu, vel ſuffitu. 5. Appulſus, ſus, m. g. Liu. 7. bel. Pun. 6. Applicatio, nis. f. g. 2. b. 3. l. Cic. de Am. & 1. de Orat. 7. Adiunctio, nis. f. g. Cic. Att. l 7. Si hæc non eſt, nulla poteſt homini eſſe ad hominem naturæ adiunctio.

Accoſtamento, acceſſione, & accoſtatura, l'accoſtarſi.] Acceſſus, ſus. m. g. Cic. de Or. Luna acceſſu, & receſſu ſuo ſolis lumen accipit. 2. Acceſſio, nis. f. g. Plaut. in Trin. Quid ſibi interpellatio, aut in conſilium huc acceſſio eſt? 3. Appulſus, ſus. Cic. 1. de Nat. Terræ maximas Regiones, inhabitabiles, incultaſque videmus: quod pars earum appulſu ſolis exarſerit, pars obriguerit niue, pruinaque, longinquo Solis abceſſu. 4. Appropinquatio, nis. f. g. 2. b. & 4 l. Cic. 3. de Fin. Et mendicitatem multi perpetiuntur, vt viuant; & anguntur appropinquatione mortis confecti homines ſenectute.

Accoſtamento, & accoſtatura, l'accoſtarſi, ouero lo ſtare accoſto, inteſo di coſa contigua, ò vnita all'altra.] Adhæſio, nis. f. g. & 1. b Cic. 1. de Fin. Epicurus aiebat, ita effici complexiones & copulationes, adhæſione atomorum inter ſe. 2. Adhæſus, ſus. m. g. & 1. b Lucret l. 3. Nam neque pulueris interdum ſentimus adhæſum. 3. Cohærentia, æ. Cic. 2 de Nat.

Accoſtante, & accoſteuole, che ben s'accoſta.] Hærens, tis. o. g Cic. 2. de Nat. Linguam autem ad radices eius hærens excipit ſtomachus. 2. Adhærens, tis. o. g. & 1. b. Ex Liu. 9 bel. Mac. & Cic. 2. de Nat. 3. Cohærens, tis. o g. & 2. b. Cic. 2 Philip. 4. Inhærens, tis. n. g. & 1. b. Ouid. 1. Triſt. el. 3.

Accoſtare, appreſſare, & auuicinare, far vicino.] Admoueo, es. 2. b. cum dat. vel accuſat. cum præpoſ ad. Auct. ad Heren. Hoc eſt à natura datum, vt quamproximi vultum admoueamus ad auditores, ſi quam rem docere eos, aut vehementer inſtigare, velimus. 2. Applico, as. 2. b. cum dat. vel accuſ. cum præpoſ. ad. Liu. 2. bel. Maced. Cornelius Flumini caſtra applicuit 3 Appello, is. cum dat. vel accuſ. cum præpoſ. ad. Cæſ, 1. bel. Ciu. Pompeius Naues, omni genere tormentorum completas, ad opera Cæſaris appellabat, vt rates perumperet, atque opera diſturbaret. 4 Appono, is. 2. l. cum dat. & accuſ. cum præpoſ. ad. Ci 7. Ver. Verres autem coronam habebat vna in capite, alteram in collo: reticulumque ad nares ſibi apponebat tenuiſſimo lino, minutis maculis, plenum roſæ. 5. Adiungo, is, cum dat. vel accuſ. cum præpoſ. ad. Cic. de Am.

Accoſtar più, cioè più vicino.] Admouere propius. Cic. de Am.

Accoſtarſi, appreſſarſi, & auuicinarſi, farſi vicino.] Accedo, dis. 3. l. cum dat. vel accuſ. cum præpoſ. ad. Cic. ad Att. l. 2. ep. 2 Qui me epiſtola petiuit, ad te, vt video, cominus acceſſit. 2. Propinquo, as. 1. b. Plaut. Truc. Iam propinquat miles. 3. Appropinquo, as, 2. b. cum dat. vel accuſat. cum præpoſ. ad. Cic. 4. de Fin. Quis ignorat, ſi plures ex alto emergere velint propius fore eos ad reſpirandum, qui ad ſummam aquam appropinquent. 4. Aduento, as, cum dat. vel accuſ. cum præpoſ. ad. Tacit. l. 20. Reipublicæ excidium aduentabat. 5. Appeto, is, 2. b. Liu. ab Vrb. l 5. Appetebant fata Veiorum. 6. Acceſſum facere. Cic. l. 9. ep. 14. Legi concionem tuam: nihil illa ſapientius: Ita pedetentim, & gradatim tum acceſſus à te ad cauſam facti, tum receſſus. 7 Acceſſionem facere. Cic. de Vn. Ad corpora neceſſitate cum acceſſio fieret, tum abſceſſio.

Accoſtarſi più, cioè più vicino.] Accedere propius. Cic. pro Cæc.

Accoſtarſi, inteſo di coſa, che non ſia per eſſer contigua, & vnita all'altra.] Adhæreſco, is. 1. b. cum dat. vel accuſ. & propoſ. In. Cic. ad Att. l. 4. ep. 4. 2. Inhæreſco, ſcis. 1. b. Cic. 2. de Nat. 3. Cohæreſco, ſcis. Cic. de Nat

Accoſtarſi carpone, ouero pian piano.] Adrepo, is. pſi. 2. l. Var. de re Ruſt. l 3. c. 7. Intrinſecus quam leuiſſimo marmorato toti parietes, ac camere periſtereonis oblinuntur, & extrinſecus circum feneſtras, ne mus, aut lacerta, quà adrepere ad columbaria poſſit.

Accoſtarſi per collegarſi, vedi Far lega.

Colui, che s'accoſta.] Acceſſor, oris. 3. b. in rect. & l. in obl. Val. Max.

Accoſtatamente, auuerb. con accoſtamento.] Adhæſè. 1. b. 2. 3. l Gel. l. 3. c. 9.

Accoſtato, partic.] Admotus, a, um, 1. 2. l. Cic. pro R. P. Demetrius aſpide ad corpus admota, vita ſe priuauit, 2. Applicitus, a, um. 2 & 3. b. Plin. l. 2. ep 17. Applicitum eſt cubiculo hypocauſtum per exiguum, quod anguſta feneſtra ſuppoſitum calorem, vt ratio exigit, aut effundit, aut retinet. 3. Appoſitus, a, um, 2. & 3 b. Plin. l. 8. cap. 28. In Thracia vulpes amnes gelatos, lacuſque, non niſi ad paſtus ituræ, redituræque tranſeunt; obſeruatum, eas aure ad glaciem appoſita coniectare craſſitudinem gelu. 4. Appulſus, a, um. Plin.

Più accoſtato, comparat] Appoſitior, & hoc tius. 2. & 3. b. Ex Cic. 6. Ver. & Plin l. 8. c. 28.

Eſſere, ò ſtare accoſtato, inteſo di coſa contigua, & vnita all'altra] Hæreo, es. Sen. l. 10. ep. 75. Omnia iſta nobis accedant, non hæreant: ſi abducantur, ſine vlla noſtri laceratione diſcedant. 2. Adhæreo, es Liu. 9. bell. Maced. 3. Inhæreo, es. Colum. l. 3. 4. Cohæreo, es. Plin. l. 5. ep. 5.

Accoſtatura, vedi accoſtamento.

Accoſteuole, vedi Accoſtante.

Accoſtumanza, vedi Coſtume.

Accoſtumare, e coſtumare dar buoni, ò cattiui coſtumi.] Moribus aliquem imbuere. 2. Inſtituo, is. Cic.

Accoſtumarſi apprender coſtumi.] Moribus imbui vel inſtitui. Ex Cic.

Accoſtumatamente, con buoni coſtumi, vedi coſtumatamente.

Accoſtumatamente, per coſtume, per conſuetudine, per vſanza.] More. 3. l. Plaut. Trin. Petere honorem pro flagitio, more fit. 2. De more. Plin. in Paneg. 3. Ex more. Liu. 4. Conſuetudine. Cic. pro Roſc Am. 5. Ex conſuetudine. Cic. pro Cluen.

Accoſtumato, e coſtumato, che hà coſtumi.] Moratus, a, um. Ter. in Hec. 2. Inſtitutus, a, um.

Ben'accoſtumato, ben creato, che hà buoni coſtumi, ò creanze] Bene moratus, a, um. Cic. 2 Off 2. Rectè moratus, a, um. Horat. de Arte poet. 3. Benè, vel rectè inſtitutus, a, um.

Accoſtumato mezzanamente.] Mediè morigeratus, a, um. Apul. de Phil. Qui nec planè optimi, nec oppido deterrimi ſint, ſed quaſi mediè morigerati.

Male accoſtumato, che hà mali coſtumi.] Male moratus, a, um 2. Praue moratus, a, um.

Accoſtumato, aſſuefatto, vedi Auuezzo.

Accotonare, arricciare il pelo al panno di lana.] Panno villum, aut villos arrigere, erigere, ſurrigere, vel excitare. Ex Cic. Plin. Virg. & Mart. 2. Pannum pexum villoſum

 reddere,

reddere, vel facere. Ex Plin.& Cic.

Accottonato, ſi dice del panno, che hà il pelo arricciato.] Pexus, a, um. Plin l.8 c.48. Iſtriæ, Liburniæque lana, pilo propior, quàm lanæ, pexis aliena veſtibus, & quam ſola ars ſcutulato textu commodat in Luſitania 2. Villoſus, a, um. Plin l.12.c.17. Oeſypum hircorum barbis, genibusque villoſis inhæret.

Accozzamento, vedi Adunamento.

Accozzamento, inteſo di carte da giocare.] Compoſitio, nis, f g.Cic.1 Off.

Accozzare vedi adunare.

Accozzare, inteſo di carte da giocare, quando i Giocatori di vantaggio mettono inſieme le carte buone, per farſi le venir in mano.] Compono, nis 2. l. ex Ter. in Hecy.

Accozzare, dar di cozzo, cioè vrtare, ò percuotere con le corna.] Cornu petere cum accuſ. Virg 9 Æn.2. Cornu ferire. cum accuſ. Virg. Eclog 9 3. Arieto, as. Cic. de Diu.

Accozzarſi; cioè cozzare inſieme, come fanno i Montoni, ò ſimili.] Cornibus inter ſe dimicare Plin.l.9.c.30 Oblique in latera procedunt locuſtæ: cornibus inter ſe dimicant. 2. Aduerſis cornibus incurſare Plin l.9 c.31. Dimicant inter ſe cancri, vt arietes aduerſis cornibus incurſantes. 3. Inter ſe concurrere. Vitr l.1. c.7. Arietes duo inter ſe concurrentes, alius, alium præterierunt.

Accozzarſi, per metaf. contraſtare, ò combattere.] Decerto, as. 1.l. Cic. 1. Off. Genera decertandi duo: vnum per diſceptationem, alterum per vim. 2 Confligo, is, 3 l.Cic.2. in Cat. Cauſæ inter ſe confligunt 3. Certamen conſerere. Liu.5.bel.Maced 4. Manum conſerere. Cic. Att.l 3.5. Pugnam conſerere Liu.2.bel.Maced.

Accreditare, cioè, dar, ò cagionar credito, ò autorità ad vno.] Auctoritatem, vel fidem adiungere. Cic.2. de Diu. Auctoritatem vllam debemus, nec fidem commentitijs rebus adiungere. 2. Auctoritatem afferre. Cic. de Sen Non cani, non rugæ auctoritatem afferre poſſunt. Plin l.24. c 17. Id ipſum authoritatem voluminibus affert 4 Fidem facere, cum dat. rei, vel perſ. ex Quint.l 5.c 7. vbi ſic. ait. Debet, vel fieri, vel detrahi teſtibus fides oratione perpetua. 4 Fidem afferre. Quint.l.5 c.10. vbi ſic habetur: Aliaque his ſimilia afferunt fidem, aut detrahunt. 5. Fidem conciliare cum dat. ex Quint l 8.c.3. dum ſic ait, quædam vtilia ſunt ad conciliandam fidem.

Accreditar molto.] Authoritatis, & fidei plurimum afferre. Quint.l.12.c.9. Super omnia perit illa, quæ plurimum oratori, & auctoritatis, & fidei affert, modeſtia.

Accreſcenza, Fior. accreſcimento, vedi Accreſcimento.

Accreſcere, aumentare, e creſcere in att. far maggiore.] Augeo, es. Cic. Att.l.11. ep. 22. Litteras tuas vellem nunquam mihi redditas; auxerunt mihi dolorem. 2. Adaugeo, es. 2. b. Auct. ad Her l 2. Nonnihil eiuſmodi ſigna, adaugent ſuſpicionem. 3. Amplifico, as, 2.& 3.b Cic. 2. de Nat. Academia ſibi facultatem diſſerendi à rhetoricis exercitationibus acceptam amplificauit. 4. Amplio, as. Plin.l.23. c.2. Fex aceti cremata, ampliat vires. 5 Maiorem, vel maius facere. Cic.2. de Fin. 6. Ampliorem, vel amplius facere. Ter. in Hecy. act 3.7. Acceſſionem facere. Cic. pro Rab. Poſth. Non intelligo hoc quale ſit, vtrum acceſſionem decumæ, vt noſtri facere coactores ſolent, centeſima, an deceſſionem de ſumma fecerit 8. Acceſſionem adiungere. Cic. 1. Offic Scaurus acceſſionem adiunxit ædibus. 9. Acceſſionem afferre. Cic. Att. l.16. Ad paternas neceſſitudines magnam attulit acceſſionem tua voluntas erga me. 10. Acceſſionem dare. Cic 5 Ver. 11. Acceſſionem facere. Planc. ad Cic.l.10. ep. Fam 12 Incrementum dare, Quint.l.3.c 3. Cui dubium eſt, quin ſermonem ab ipſa rerum natura geniti, protinus homines acceperint? huic ſtudium, & incrementum dederit vtilitas, ſummam ratio, & exercitatio. 13. Incrementum afferre. Cic. de Fin Epicurus negat ſummo bono afferre incrementum diem. 14. Augmine donare cum accuſ. Lucr. l.2. Vnde abeunt, minuunt, quò venere augmine donant.

Accreſcere aſſai, ouero molto.] Exaugeo, es. Plaut. in Sticho. Here ſubueni, benefacta maiorum tuorum exauge. 2. Acceſſionem magnam afferre. Cic. Att.l.16 3. Incrementum magnum dare, vel afferre. Ex Quint.l.3.c.2 & Cic. 3. de Fin. 4 Incremento ingenti augere, cum accuſ. Liu. l.1.5. Adaugeo, es Cic. pro Roſc. Amer.

Accreſcere colmando.] Cumulatè augere. Cic. in Orat. 2 Cumulo augere, cum accuſ: Cic.l 13 ep.62.

Accreſcere colmando aſſai, ouer molto. Magno cumulo augere, cum accuſ Cic.l.13. ep 62. Quint Fratrem meum, ſi me diligis, eo numero cura vt habeas, quo me: ita magnum beneficium tuum magno cumulo auxeris

Accreſcer ſpeſſo.] Aucto, as. 1.l. Plaut Amph. Cuius eſt; res amplo auctare lucro. 2 Auctito, tas. 1. l. 2.b. apud Corn. Tacit. Cuius eſt, pœcunias fœnore auctitare.

Accreſcere falſamente.] In falſum augere. Corn. Tacit.l.3. Modica de moribus adoleſcentis, neque in falſum aucta, retulit.

Colui, ch'accreſce.] Augens, tis. o g. Cic. de Fat. Nos eam partem philoſophiæ de moribus appellare ſolemus: ſed decet augentem linguam latinam nominare moralem.

Accreſcerſi, aumantarſi.] Augeſco, ſcis. 2. Adaugeſco, ſcis, xi.

Accreſcimento, & aumentamento, aumento, & agumento. Fior anco accreſcenza, cioè l'accreſcere, ò l'aumentare.] Auctus, tus m g 1.l. Plin. epiſt Fontis mira natura ter in die ſtatis auctibus, & diminutionibus creſcit. 2 Incrementum, ti n g. & 2 l. Liu 1. ab Vrb 3. Accrementum, ti, n g & 2.l. Plin l.9 c.3 4 Accretio, nis. f g & 2 l. Cic.1. Tuſc. Luna accretione, & diminutione luminis quaſi faſtorum notat, & ſignificat dieſ 5. Acceſſio, nis, f.g. Cic ad Att.l.16. Ad paternas neceſſitudines magnam attulit acceſſionem tua voluntas erga me 6 Amplificatio, nis f.g 2.& 3.b & 4 l. Cic.1. Off. Amplificatio rei familiaris nemini nocens vituperanda non eſt. 7. Augmen, augminis, n.g. Lucr.l.2.& 3. cuius eſt: perfectum corporis augmen.

Accreſcitiuo, ed aumentatiuo, aggett. che hà forza ò virtù d'accreſcere.] Auctificus, a, um. 1.l.2.3. b. Lucr.l.2. Cuius eſt: motus auctificus.

Accreſcitore, colui, ch'accreſce.] Amplificator, ris m g.2. & 3.b. Cic. 5 Tuſc. Pythagoras non ſolum philoſophici nominis inuentor, ſed rerum etiam ipſarum amplificator fuit. 2. Auctor, oris. Seru. 12 Æn. Priſc l.5.

Accreſcitrice, colei, che accreſce. 2. Amplificatrix, cis. f.g.2. & 3. b. Ex Cic l 10 ep.12.& 1. de Nat. Auctrix, cis. Ex Seru 12. Æn. Priſc.l.5.

Accreſciuto, aumentato] Auctus, ta, um. Cic.4 in Cat. Deorum benignitate auctas, exaggeratasque fortunas vna nox pene deleuit.

Più accreſciuto.] Auctior, & hoc auctius. Plaut. capt. Ægritudo auctior eſt in animo.

Accreſciuto aſſai, ouer molto.] Incremento ingenti auctus, a, um Liu.1 ab Vrb. Res incremento ingenti aductæ.

Accreſpare, vedi Increſpare.

Accumulare, ammaſſare. far cumulo, ò maſſa.] Accumulo, as. 2. & 3.b Cic. de leg. agr. Vix iam videtur locus eſſe, qui tantos aceruos pecuniæ capiat: auget, addit, accumulat aurum, argentum ex præda. 2. Cumulo, as. 1 & 2.b. Liu. dec.1.l.2. Nonnulli æs alienum cumulant vſuris. 3. Aceruo, as 1.b. Plin l.6. c.4. Plura vndique aceruabimus. 4. Aggero, as. 2 b. Col. de Arb.c 28. Cacumina Cythiſorum vere diſpoſito: ſtercoratam terram circa aggerato. 5. Coaceruo, as Cic pro leg. Agr.

Accumulare inſieme.] Coaceruo. 1.& 2 b Cic. de leg. agr. Habes tantam pecuniam, qua hoſce omnes agros non modo emere, verum etiam coaceruare poſſis. 2. cumulum, vel cumulos coaceruare. Liu.5 ab Vrb. Armorum cumulos, vt mos eis eſt, coaceruant.

Accumulare aſſai.] Exaggero, as. 3.b. Plin.l.19. c.8.

Accumulatione, l'accumulare.] Accumulatio, nis. f. g. 2. & 3 b. & 4. l. Plin l. 17. c.26. communia omnium arborum remedia ſunt ablaqueatio, accumulatio, afflari radices, aut cooperiri. 2. Aceruatio, nis f.g, 1.b.& 3.l. Plin. l.32.

l.11.c.53. Homini cibus vtilissimus simplex, aceruatio saporum pestifera, & condimenta, perniciosiora.

Accumulatione fatta insieme.] Coaceruatio,nis.f.g. & 2. b. Cic in part.

Accumulatione grande.] Exaggeratio,nis.f.g.3. b. & 4.l. Ex Cic.2.Tusc.

Con accumulatione auuerbialm.] accumulatè.1.4.5.l.2.3.b. Ex Auct.ad Her.l 1.2. Cumulatè. 1. & 2 b. Ex Cic.2. de Fin.& Liu.dec.1.l.2.

Con accumulatione grande auuerbial.] Accumulatissimè. 1. l.2.& 3.b Auct ad Her.Cumulatissimè. 1. 2.b. & 3.l. Cic. l.5.ep.11. Nec tu mihi gratiam modò habuisti, verùm etiam cumulatissimè retulisti.

Accomulato, particip & addiett.] Accumulatus, a, um. 2. & 3.b. Ex Ouid.2.Fast.2. cumulatus, a, um. 1. & 2. b. Cic. l.9. epist.14 3. congestitius, a, um. Colum. l.2. c.10.

Più accumulato, comparat.] accumulatior, & hoc, latius. Ex Auct.ad Her.l.1.2. cumulatior, & hoc latius. Liu. 2.. ab Vrb.

Sommamente accumulato.] Accumulatissimus, a, um. Ex Auct.ad Her.l.1.2.Cumulatissimus,a,um.Plaut.in Vul.Ego ne te emittam manu, scelerum cumulatissimè?

Accusa, accusatione, ò accusamento, querela, che si dà al Giudice.]Accusatio,nis.f g 2.& 3.l. Cic pro Cęl. aliud est maledicere, aliud accusare, accusatio crimen desiderat, rem vt definiat, hominem vt notet, argumento probet, teste confirmet: maledicere autem nihil habet propositi præter contumeliam, quæ si petulantius iactatur, conuitium, si facetius, vrbanitas nominatur. Delatio, nis. f. g. 1. & 2. l. Vt ne hæc mihi delatio detur: 3. Delatio nominis. Cic. 1. Ver. In P. Gabinum Vir fortissimus, & innocentissimus L. Piso. delationem nominis postulauit.

Accusabile, degno d'accusa.] Accusabilis, & hoc abile.. 2.3.l. Cic.4 Tusc.

Accusamento, vedi accusa.

Accusare, notificare al Giudice l'altrui fallo, acciò che lo castighi.] Accuso,as.1.l. Nicol.Perot in Epigr.46. ad Titum. A causa deducitur accuso, quod propriè significat in causam traho, hoc est apud Iudicem, vel alium quemlibet,aliquem peccasse ostendo. 2. Defero defers.1.l.Cic. pro Cor.Bal. Ille in Consulatu præfectum Fabium detulit. 3. Deferre nomen.Cic.3 Ver. Longo interuallo veterem consuetudinem retuli, & rogatu sociorum, nomen hominis audacissimi detuli. 4. Accersio, is, & Accerso, is. accersiui, vel accersij. sup accersitum. Infin accersire, vel accersere cum genit. Cic.2. de Inuent. Quidam hominem capitis accersierunt. 5. Arcesso, arcessis, præt. arcessiui, sup. arcessitum: 3.l. In fin arcessere, 3.b. Cic 2. Off. Præceptum hoc officij diligenter retinendum est, ne quem vnquam innocentem iudicio capitis arcessas. 6. Criminor, aris.1 l.& 2.b. Ter.Eun. act.5. sc.2. Hanc metui, ne me criminaretur tibi.

Accusare vno al Giudice.] aliquem ad Iudicem deferre. Ex Plin.l.7.ep 6. Mater amisso filio, libertos eius, eosdemque cohæredes suos detulerat ad principem. 2 Aliquem apud Iudicem postulare Ex Corn.Tac.lib.2. Fulcinius Pisonem apud Consules postulauit.

Accusare vno d'ambitione.] Ambitus aliquem accusare. Cic.pro Cæl. Numquam tam Cælius amens fuisset, vt, si se isto infinito ambitu commaculasset, ambitus alterum accusaret. 2. De ambitu aliquem postulare. Cic. ad Q.Fr. l.1.ep.2 Cato Gabinium de ambitu vellet postulare. 3. Ambitus crimine aliquem accersere. Cic.pro Cæl.Cælius alterum ambitus crimine accerseret.

Accusare vno di lesa maestà.] Maiestatis aliquem accusare, vel accersire. Auct.ad Her.Cæpio maiestatis accersitur. 2. Maiestatis aliquem deferre.Corn.Tacit. Maiestatis delatus est homo. 3. De maiestate aliquem postulare. Cic. ad Q.Fr.l.3.ep 1. L Lentulus Gabinium de maiestate postulauit.

Accusare vno dell'ingiurie fatte.] Cum aliquo iniuriarum agere. Auct.ad Her. Mimus quidam nominatim Accium Poetam compellauit in scena; cum eo Accius iniuriarum agit. Cic. 2. de In. Agitis, cui manus præcisa est, iniuriarum.

Accusare vno di restitutione, ouero per rihauere il suo. Repetundarum aliquem postulare. Suet. in Cæs.c 1. Cæsar compositiua seditione ciuili, Cornelium Dolabellam, consularem, & triumphalem virum, repetundarum postulauit. 2. Repetundis aliquem postulare. Corn. Tacit. l.4. Ancharius Priscus Cæsium Cordum Proconsulem Cretæ postulauerat repetundis. 3. Alicuius nomen de repetundis deferre. Cic. in Ver. Hominis nomen de repetundis delatum est.

Accusare vno per la vita, ouer con accusa capitale.] Capitis aliquem accusare. Cic.2. de Fin. Cuius est, eam capitis accuset. 2. Capite aliquem accusare. Cic. Æschines à Demostene capite fuit accusatus. 3 Capitis aliquem accersere. Cic pro Deiot. Inimicitias more hominum gerere poteratis: non ficto crimine insectari, non expetere vitam, non capitis arcessere. 4. Rei capitalis aliquem accusare. Cic. in Ver. Si apud Sacerdotem rei capitalis accusatus est.

Accusare leggiermente.] Subaccuso,as Cic.ad Att.

Accusare, cioè confessare, ò palesare.] Confiteor, eris. 2 b. Cic. 2. de Nat. T.Gracchus peccatum suum, quod celari posset, confiteri maluit, quàm hærere in Repub. religionem. 2. Enuncio,as.1.l Cic.de Or Si quæritis planè quod sentiam, enunciabo apud homines familiarissimos, quod adhuc semper tacui, & tacendum putaui.

Accusare il fatto.] Factum confiteri.ex Cic 2.de Nat.2.Factum prodere.Ouid.14.Met.

Accusare le lettere.] Litteras redditas, vel acceptas enunciare.ex Cic.ad Att.l 1.ep.14

Accusarsi peccatore.] Sese peccantem dicere, vel prædicare. ex Virg.Cic.& alijs. 2. Sese non inculpatum dicere, vel prædicare.ex Aul.Gell.l 7.c.22.

Accusatiuo, caso quarto.] Accusatiuus,ui,m.g 2. & 3. l.Priscian.l.5.Gram.2. Casus accusatiuus, vel incusatiuus, vel causatiuus.Thes.ling lat. Accusatiuus casus à Grammaticis dicitur, qui etiam incusatiuus, vel causatiuus. 3. Casus laudatiuus.Thes.ling.lat.Per hunc casum, vel accusamus, vel laudare videmur, vnde, & laudatiuus dicitur. 4. Accusandi casus Em. Alu. de Inst. Gram. Varro accusatiuum, accusandi casum appellat. 5. Casus quartus.

Accusato, partic.] Accusatus,a,um.Cic.pro Syl.

Accusato, sust. cioè Reo.] Reus,rei.Plaut.in Truc. Reus solutus causam dicit.

Accusatore, spia, ò spione, quello, che accusa.] Accusator, ris.m.g.2.& 3.l.Quint l.6 c.1. Et accusator habet interim lachrymas ex miseratione rei, quem vlciscitur, & reus de indignitate calumniæ interim queritur. 2. Delator, ris. m.g.1.& 2.l Suet in Dom.c.9. Domitianus fiscales calumnias magna calumniantium pœna repressit: ferebaturque vox eius; Princeps, qui delatores non castigat, irritat.

Accusator di veduta.] Accusator oculatus.ex Plaut. in Truc, cuius est Testis oculatus.

Accusator d'vdita.] Accusator auritus ex Plaut. in Truc.cuius est Testis auritus.

Fare l'accusatore, cioe l'arte, ò l'officio d'accusatore.] Accusationem, factitare Cic de Clar. Or. M. Brutus cum tanto nomine esset, accusationem factitauit, vt Athenis Licurgus. 2. Accusationem profiteri. Quint. l.2 c.17. Agnon detraxit sibi inscriptione ipsa fidem, qua Rhetorices accusationem professus est. 3. Accusationes exercere. Tacit.l 17. Crispus accusationes cum præmio exercuit. 4 Delationes factitare. Tacit. l.17. Neronis temporibus delationes factitauerat.

Accusatoraccio accrescitiuo, cioè accusator grande, ò che accusa molto.] Accusator magnus, vel ingens ex Plaut. in Menæch.cuius est. Amator magnus.

Accusatorello, dimin. accusator piccolo, ò che accusa poco.] Accusatorculus,li. 2.3.4.l 5.b.ex Plaut. in Pœn.cuius est vox, Amatorculus

Accusatoriamente, auuerb d'accusatore.] Accusatoriè Cic. 6. Vert. Latinè me scitote, non accusatoriè loqui.

2. More accusatorio. Cic. pro Flac.

Accusatorio, addiett. d'accusatore.] Accusatorius,a,um 1. 2. 3 4. l. Cic. pro Rosc Am. Non tu in isto artificio accusatorio callidior es, quam hic in suo.

Accusatrice, quella, che accusa.] Accusatrix, cis. Plaut. Asin 2. Delatrix, cis. ex Suet. in Domitian. c. 9.

Acerbamente, auuerb. con acerbezza, od acerbità.] Acerbè. a. b. 2. & 3. l. Cic l. 1. ep. 5. Pompeius in Senatu a Catone asperè, & acerbè, omnium magno silentio est accusatus.

Più acerbamente] Acerbius. 2. & 3. b. Cic 1. Tusc.

Acerbetto, diminut. d'accerbo.] Subacerbus,a,um. 2. & 2. b. ex Cic. 1 de Inu. 2. Leuiter acerbus,a,um ex Cic. de Inu. 3 Modicè acerbus,a,um. ex Plin. l. 6. c. 22. 4. Subasper, a, um. 1. b, ex Cic. 2. de Fin.

Acerbezza, asprezza, & acerbità, astratto d'acerbo.] Acerbitas, tis. f. g. 1. 3. b. ex Cic. pro Planc. Fructus non lætos, & vberes, sed magna acerbitate permistos tulissem. 2. Acerbitudo nis, f g 1 & 3. b. Gel l. 13. c. 3 Nihil quicquam interest, suauitudo dicas, an suauitas, sanctitudo, an sanctitas; acerbitudo, an acerbitas, acritudo, an acritas. 3. Saporis acerbitas. ex Plin. l. 15. c 27 4. Saporis asperitas ex Plin. l. 15.

Acerbissimamente, auuerb. superl] Acerbissimè, ex Cic.

Acerbissimo, superl. d'acerbo.] Acerbissimus, a, um ex Plin. l. 15. c. 27. 2. Asperrimus, a, um. Plin. l. 15. c. 28.

Acerbità, vedi accerbezza.

Acerbo, addiett. propriamente non maturo.] Acerbus, a, um. 2. b. Ouid. l. 2. Amor. el 14 Quid plenam fraudas vitem crescentibus uvis, Pomaque crudeli vellis acerba manu. 2. Immaturus, a, um. Plin. l. 12. c. 13 3. Immitis, & hoc immite. Plin. l 15. c. 1. Immitia sunt, & adhuc cruda poma. 4. Crudus, a, um. Plin.

Molto acerbo.] Peracerbus, a, um, 1 2 b. Cic. de Sen. Vua, & succo terræ, & calore solis augescens, primo est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit.

Più acerbo, compar.] Acerbior, & hoc acerbius. Cic. 1. de Or Orator omnia, quæ putantur in communi vitæ consuetudine, mala, ac molesta, & fugienda, multò maiora, & acerbiora verbis facit.

Fare acerbo.] Acerbo, as, 1 b. Virg 11. Æn.

Fare molto acerbo.] Exacerbo, as. Suet. in Gel. c. 16.

Acero, albero noto] Acer, ris. 1 & 2. b. Nicol Perott. & Matth Rad. in Matt. ab Acer. adiect. nomen accipit Acer arbor, quòd in hac arbore acria artificum ingenia exerceantur. Est enim arbor amplissima, & operum elegantia, ac subtilitate primum post cedrum locum obtinet.

Acero bianco] Acer album. Plin. l. 16. c. 15. Acer album quod præcipui candoris, vocatur Gallicum, in traspadana Italia, transque alpes nascens. 2. Acer Gallicum. Plin. ibidem.

Acero, crespo, ouer increspato.] Acer crispum, ex Plin. l. 16. c. 15 vbi ait. Acer crispo macularum discursu, qui cum excellentior fuit à similitudine caudæ pauonum nomen accepit in Istria, Rhetiaque præcipuum.

Acero campestre, cioè di Campo.] acer campestre. Plin. lib. 16 c 13.

Acero maschino.] Acer mas. Ex Plin. l. 16. cap. 16 Aceris mas, & prius florent

Acero montano, cioè di montagna.] Acer montanum. Plin lib. 16. c. 15. Græci situ discernunt Acer: Campestre enim candidum esse, nec crispum, quod Glinon vocant, montanum verò crispius, duriusque, etiam num è masculo crispius ad lautiora opera.

Acero rosso.] Zygia, æ, f g græc. Plin. l 16. c. 15. Græci tertium aceris genus vocant Zygiam, rubentem, fissili ligno, cortice liuido, & scabro. Hoc alij proprij generis esse malunt, & latinè Carpinum appellant.

Acero triuiale, cioè di vil pregio.] acer crassiuenium. Plin. l. 16. Acer à viliori genere crassiuenium vocatur.

Di acero, addiet.] Acernus, a, um, 1. b. Virg 2. Æn.

Acetire, & inacetire inforzare, & infortire: dicesi anco aguzzarsi, e puntarsi, cioè diuenir forte, ò farsi aceto.] Acesco, acescis, acui. 1. b. Cor. Cels. l. 1. c. 8. Cui cibus acescit, is ante eum bibere aquam egelidam debet, & vomere. 2. Acorem capere. ex Col. l. 7. c 8. & Plin. l 23. c. 1. 3. Acorem concipere. Col. lib 7. c. 8. Caseus lacte fieri debet sincero, & quam recentissimo: nam requietum, vel mistum, celeriter acorem concipit. 4. acorem trahere. Ex Col. l. 7. c. 8. Plin. l. 28. c. 30. 5. acorem contrahere. ex Col. l. 7. c. 8. & Plin. l. 18. c. 30. 6. acorem ducere. ex Col. l. 7. & Quint. l. 10 7. In acetum verti. Plin. l. 14. c 20. Proprium est inter liquores, vino, mucescere, aut in acetum verti. 8. acetum fieri. ex Var. de re rust. l. 1. c 68.

Acetire affatto.] Coacesco, scis, cui. 2. b. Cic. de Sen. Vt enim nõ omne vinum, sic non omnis ætas vetustate coacescit. 2. Exacesco, scis, cui. 2 b Col. de Re rust. l. 12. c. 17. Quum exacuit ficus, & remisit liquorem, quicquid est aceti, diligenter colatur. 3. Peracesco, scis, cui. 1. & 2. b. Plaut. in Bacch. Hoc, hoc est, quod peracescit, hoc demum est, quod percrucior, me hoc ætatis ludificari.

Far acetire, far che diuenti aceto.] acorem facere. cum dat. Colum. de Re rust. l. 3. c. 21. Quæ res mox acorem facit. 2 In acetum vertere. ex Plin. l. 14. c. 20. 3 In acetum conuertere. Ex Plin. l. 14. & Cic 3. Off. 4. In acetum mutare. ex Plin. l. 14. & Plaut. in Amph.

L'acetire, il farsi aceto.] In acetum transitus. Ex Plin. l. 11. c. 36. 2. In acetum transitio. Ex Plin. l. 14. & l 10. 2. ab Vrb. 3. In acetum conuersio. ex Plin l. 14. c. 20. & Colum. l. 6. c. 17. 4. In acetum mutatio. ex Plin. l. 14. & Cic. 4. de Nat.

Cosa, che acetisce.] Acescens, tis. o. g & 1. b. Plin. l. 11 c. 16. Apes nimio fumo inficiuntur: quarum iniuriam celerrimè sentiunt mela, vel minimo contractu roris acescentia.

Cosa, che fà acetire.] acorem faciens. ex Col. l. 3. c. 20.

Acetito, & inacetito: inforzato, & infortito, fatto aceto.] In acetum versus, a, um. Plin. l. 14. c. 20. acidus, a, um. 1. & 2. b Plin l. 10, c. 70. Culices, acida petunt, ad dulcia non aduolant.

Alquanto acetito, ò inacetito.] Subacidus, a, um. Cato. c. 108. Si vinum subacidum erit, non durabit. 2. Acidulus, a, um. Plin l. 15. c. 15.

Molto acetito.] acidissimus, a, um. Plaut. in Pseud. Ecquid habet is homo aceti in pectore? C. N. atque acidissimi. 2. Peracidus, a, um. Ex Plaut. in Bacch.

Aceto, vino inforzato, ò infortito.] Acetum, ti, n. g. & 1. b. Plin. l 23 c. 1. aceti summa vis est in refrigerando, non tamen minor in discutiendo, ita fit, vt infusum terræ spumet. Diosc. l. 5. c. 27. acetum refrigerat, & adstringit. Stomacho, vtile, appetentiam excitat: erumpentem vndecunque sanguinem potu, in fessu ve sistit. 2. Vinum acre, vel acidum. Col. lib. 12. cap. 2. Vinum acre fiet è Nicol. Perott. Ab acer fit acetum, quod nihil aliud est, quàm acre vinum. 3. aceti liquor, vel humor ex Cic & Plin. l 14. c. 22 4. Res acetaria. ex A. Gell l. 16. c. 11. qui sic ait Psyllos re aquaria defectos.

Aceto di bettonica.] acetum è betonica. Diosc l. 5. c 42. Fit etiam num è betonica acetum, ad eadem vitia vtile.

Aceto eccellente.] acetum primæ notæ. Col. l. 12. c 17. Hoc primæ notæ acerrimi aceti vsum præbet, nec vnquam situm, aut mucorem contrahit, si non humido loco positum est. Sunt qui multitudini studentes, aquas ficis permiscent, & subinde maturissimas ficus recentes adijciant, & patiantur in eo iure tabescere, donec satis acris aceti sapor fiat.

Aceto di pera.] acetum de piris. Pallad l. 3. c. 21. acetum sic fit de piris. Pira syluestria, vel asperi generis, matura in cumulo reseruantur per triduum, deinde mittuntur in vasculum, cui fontana, aut pluuialis aqua miscetur, & operum vas per triginta dies relinquitur, ac subinde quantum sublatum fuerit aceti, ad vsum, tantum redditur aquæ ad reparationem.

Aceto di stecade.] acetum è stæchade. Diosc. l. 5. c. 42. Fit ad eadem, acetum è stæchade herba, vt paulò antè diximus, aceto macerata, quod eosdem implet effectus.

Aceto Egittiano.] Acetum Niliacum. Mart.lib.13. ep.117. Amphora Niliaci non sit tibi vilis aceti:esset quum vinum, vilior illa fuit. 2 Acetum Pharium. Iu.sat 3.

Aceto forte.] Acetum acre. Plin lib.20.cap.9 2. Acetum acidum, Plaut. Pseud. 3. Acetum acerbum. Plaut. Truc. In melle sunt linguæ sitæ vestræ, atque orationes: Corda in felle sunt sita, atque acerbo aceto. 4. Acetum asperum. Plin.l.34 c.18 5 Acetum mordax. Pers. sat. 5.

Aceto alquanto forte.] Acetum subacidum. Ex Col.l.12. & Cat. c. 108. 2. Acetum acidulum. Ex Horat. 2. ser. sat. 3. & Plin.l.15.c.15. 3. Acetum modicè acre. Ex Plin. lib. 34. cap. 18

Aceto molto forte.] Acetum peracidum. Ex Plin. l. 34. c. 18. & Cic.lib.9 ep.16.2. Acetum peracerbum. Ex Col. l.12. & Cic.de Sen. 3. Acetum perasperum. Ex Plin.l.34. cap.28. & Cels.l.5 c.28.

Aceto fortissimo.] Acetum acerrimum. Col. 12 c.17 2. Acetum acidissimum. Plaut. in Pseud. 3. Acetum asperrimum. Plin.l.34 c.18.

Aceto inacquato.] Oxycratum, ti. n g.2.& 3.b. Lexic.Græcolat. Oxycraton potio ex aceto, & aqua permistis, posca, seu pusca. Diosc.2. Posca, æ; f.g Plin.lib. 30.si 7. Tormina sanat palumbus ferus ex posca decoctus. 3 Pusca, puscæ. f.g. Corn Cels. Aluum astringunt merulæ, palumbus, magisque si in pusca decoctus est. 4. Acetum aqua temperatum, vel mistum. Ex Plin. lib. 14. cap. 17. & lib. 31. cap. 6.

Aceto inoliato, compositione, ò condiutra d'aceto, e d'olio.] Oxelæum, æi. n g Lexic.Græc. Oxelæon, conditura genus aceto, & oleo simul temperatis. 2 Acetum oleo temperatum. Ex Plin.l.24.

Aceto laserpitiato, ò di laserpitio.] Acetum laserpitiatum. Plin.l.18.c.30. Alij lentem aceto laserpitiato respergunt, siccatamque oleo inungunt.

Aceto melato, ouer ossimele] Acetum mulsum Diosc. l. 5. cap. 18. Acetum mulsum, quod oxymel vocant, hoc modo temperatur. 2. Acetum melle dilutum. Plin. l. 19. cap.8. Cardui condiuntur aceto melle diluto. 3. Acetum melle temperatum. Ex Plin. lib.14. cap 17. Acetum melle temperabatur; adeo nihil intentatum in vita fuit, Oxymeli hoc vocarunt. 4 Oxymel, litis. n.g.1. b. Pallad. l. 2. tit. 7 2. Oxymeli, tis. n g.2. 3. b. Plin. lib. 23. cap. 42

Aceto pepato.] Acetum piperatum. Col.l.12. c.7. Plerique exiguum aceti piperati, & plusculum mellis aut mulsi adijciunt, oleoque viridi irrorant.

Aceto raffreddatiuo.] Acetum frigorificum. Gel. l.17. 8. Acetum autem omnium maximè frigorificum est: atque id nunquam tamen concrescit.

Aceto rosato.] Acetum rosaceum. Ex Plin.l.2.

Aceto di vin rosso.] Acetum rubens, Mart. lib. 11. ep 33. O quam magnus homo es, qui fæce rubentis aceti, Et stipula, & nigro pane carere potes.

Aceto salato.] Oxalme, oxalmes. f g Matt. in Diosc.lib.5.c.19. Oxalmes vsus ætate nostra prorsus exoleuit. Parabatur autem veteribus alia ex sale, & aceto; vel ex muria, & aceto. 2. Muria acida Diosc.l 5.c.19. Acida muria, quam Græci oxalmen vocant, contra nomas potu, putrida vlcera, canum morsus & venenatos ictus auxiliatur. 3. Acetum salsum. Lexici Græcol. oxalme, acida muria. Quidam explicant acetum salsum.

Aceto sassifrago, che rompe i sassi.] Acetum saxifragum. Ex Plin.l.23.c 2. & Cic. 3. de Or.

Aceto senza feccia.] Acetum defæcatum. Diosc. lib. 5. cap. 21. Post eum dierum numerum, Scilla eximitur, & expressa abijcitur, defæcatum acetum transfunditur, & reponitur.

Aceto squillino, ouero squillitico, cioè di squilla, specie di cipolla.] Acetum scillinum. Diosc lib. 5. cap.21. Scillinum acetum hoc modo fit: scilla, quæ candida fuerit, expurgata conceditur, traiectaque lino segmenta modicis interuallis, ne se se contingant, siccantur in vmbra quadraginta diebus, Plin. lib. 23.cap. 2. 2. Acetum scilliticum. Col. lib. 12. cap. 34. qui scilliticum acetum facere volunt, 3. Acetum scillites. Plin. l. 32.c.10. Vrtina marina trita ex aceto scillite.

Aceto triacale, cioè contra veleno.] Acetum theriacum ex Pallad. de re rust. lib. 3. tit. 28. qui sic ait. Theriacam vitem sic facies, cuius iste profectus est, vt vinum eius, vel acetum proficiat contra morsus omnium bestiarum.

Aceto, che stà al fine.] Acetum moriens Pers.sat.4. Pannosam fæcem morientis sorbet aceti.

Di aceto, ò attenente ad aceto aggett.] Acetarius, a, um. 1. & 4.b 2 & 3.l. Plin lib.10.c.20.

Essere aceto, ouer forte come aceto.] Aceo, aces, acui. 1.b. Cato de Re rust. c.148. Vini in culeos singulos quadragenæ, & singulæ vanæ dabuntur, quod neque aceat, neque muceat.

Acetosa, herba di sapore acetoso.] Oxalis, lidis. f. g. 2.& 3.b Matth in Diosc.lib.2.cap.108. Oxalis, quam vulgus officinarum acetosam appellat, acuta, seu acida gustu sentitur.

Acetosetto, diminut. d'acetoso.] Acidulus. a, um. 2. & 3. b. Plin.l.15 c.15 Pira autumnalia acidulo sapore iucunda 2. Subacidus, a, um. 1.2 & 3.b. Cat de Re rust.c.108. Si vinum subacidum erit, non durabit. 3. Modicè acidus, a, um. Ex Plin.l. 34 c.18 & l.20.b.70.

Acetosissimo.] Acidissimus, a, um. Plaut.

Acetosità, astratto d'acetoso.] Acor, oris. m. g. & 1. b. Quint. lib. 9. cap. 3. In cibis acor ipse iucundus est. 2. Acrimonia, oiæ Col.l.10. 3. Acritudo, inis. Vitruu.l.8.c.3. Succus acer, & acidus subest in terra, per quam egredientes venæ intinguntur acritudine. 4. Acritas, tis. Gel. lib. 13. cap. 3.

Acetoso, addiett. che hà sapore d'aceto] Acidus, a, um. 1. & 2. b. Col.l 5 c.9. vbi ait fructum acidum. 2 Acore affectus, a, um. Ex Col.l.5 & Liu.4 ab Vrb. 3 Acore præditus, a, um. Ex Col.l.5. & Tacit.l.11.4 Acutus, a, um. Plin in epist.123. Si cœnam tibi facerem dulcibus cibis acres, acutosq; miscerem, vt obtusus illis, & oblitus stomachus, his excitaretur.

Ach, Città nobilissima di Germania.] Aquisgranum, ni n g. & 3 l. Thes.lat. ling. Aquisgranum Germaniæ nobilissima Ciuitas, prius Vegerra dicta, Caroli Magni sepulchro nobilitata, vulgo Aix in Alemagna.

Achaia, nome di due Prouincie in Grecia: vna trà la Macedonia, e la Morea, hora detta Liuadia; l'altra nell'istessa Morea, che si crede essere la propria Achaia, hoggi di Romania alta.] Achaia, æ. f g.& 1 b. Plin.lib.4. cap.5. Achaiæ nomen prouinciæ, ab Isthmo incipit: ante Aegialos vocabatur, propter vrbes in littore per ordinem dispositas. Idem Plin.lib.4 cap.6.2. Hellas, dis Ptolom.

Di Achaia, nome gent.] Achæus, a, um. 1.b. Cic. de Prou. Achæi ingentem pecuniam pendunt L. Pisoni quotannis. 2. Achiuus, a um. 1.b.& 2 l. Cic. 1. de Diu.

Di Achaia, nome poss.] Achaicus a. um. 1.b.& 2 l Cic. ad Brut. epist. 15. In medio Achaico cursu, cum Etesiarum diebus austea me in Italiam, quasi dissuasor mei consilij retulisset, te vidi Veliæ.

Di Achaia, inteso di genere feminino.] Achæias, achæiadis. f.g. Ouid epist. 3. Inter Achæiades longè pulcherrima matres 2 Achais, achaidis. f.g Ouid metam.l 5.

Achate, compagno d'Enea.] Achates, tæ. 1 b. & 2 l. Seru. in 1. Æn. Diximus quæri, cur Achates Æneæ sit comes: melius tamen hoc fingitur, vt tractum nomen sit à Græca etymologia, achos enim dicitur sollicitudo, quæ regum semper est comes.

Achate, fiume in Sicilia.] Achates, tæ. m.g 1.b 2.l. Plin.lib.37. cap. 10. Achates in magna fuit auctoritate, nunc in nulla est.

A chè, cioè perchè, quando si dubita, ò si dimanda.] Cur, Quare, vel Quid. Terent. in And

A chè vale, à che fine, à che proposito.] Quo, Cic. lib 7. epist. 23 Martis verò signum quo mihi pacis auctori? 2. Quorsum. Terent. in Adel. Quorsum istuc? M quia tu hæc malè iudicas. 3 Quorsus. Cic de Clar. Or. Quorsus istuc? non enim intelligo.

A chè, qui val'à che termine.] Quo. Virg. Æn. quò discordia ciues perduxit miseros.

A che modo, auuerb.] Quomodo.

Acheloo, fiume in Albania, il quale prima chiamossi Thoa, e poi Acheloo, dal Rè Acheloo.] Achelous, loi.m.g. 1.& 2. b.& 3.l. Plin lib.2 c 85. Terræ nafcuntur aliquando flumi-num inuectu, Echinades infulæ, ab Acheloo amne conge-ftæ, maiorque pars Ægypti à Nilo.

Di Acheloo, adiett. poff.] Acheloius, ia, ium. Virg.1. Georg. Poculaque inuentis Acheloia mifcuit vndis.

Di Acheloo, intefo del genere feminino.] Achelolas, ia-dis. f.g. Ouid. 14. met. Sulfure fumantes Acheloiadum-que relinquit firenum fcopulos. 2 Acheloia, idis. f.g. Ouid. 5. metam. Commeruiffe poteft vobis, Acheloides. vndæ.

Acheronte, fiume Infernale, come dicono i poeti.] Acheron, tis.m.g.1.& 2.b. Cic. 3 de Nat. fluere apud Inferos dicun-tur, Acheron, Cocytus, Styx Phlegeton. 2. Acherons, tis. Plaut. Amphit. Verbero, etiam, quis ego fim, me rogitas, vlmorum Acherons.

Acheronte fiume di Calabria.] Acheron, tis. m.g.1.& 2.b. Plin l.3 c.5 Intus in peninfula fluuius Acheron, a quo op-pidani Acherontini.

Di Acheronte, addiett. Intefo di fiume infernale.] Acheron-ticus, a, um. 1 2 & 4 b. Plaut. Bacch Regiones colere ma uellem ego Acheronticas. 2. Acherontius, a, um. Cic. in Tufc. Acherontia templa alta orci. 3 Acherontæus, a, um. 1.& 2.b.& 4 l. Ex Aristoph 4. Acherufius, a, um.1. & 2.b.& 3.l. Lucret. l 3. At contra nufquam apparent Acherufia templa.

Achilla, nome proprio d'vn feruo Egittiano, dal qual fù ammazzato Pompeo Magno.] Achillas, læ m.g. & 1.b. Lucan. l. 8. Permittunt famuli: fceleri delectus A-chillas.

Achille, nome prop.] Achilles, lis, vel Achilleus, lei. Gell.l.2. c.11 L. Sicinio dentato nomen factum ob ingentem forti-tudinem, appellatufque eft Achilles Romanus.

Achille, figlio di Peleo, e Tetide, & allieuo di Chirone, e trà Greci fortiffimo.] Achilles, lis 1 b Cic pro Arch. Alexan-der Magnus cum in Sigæ ad Achillis tumulum aftitiffet, O fortunate, inquit, adolefcens, qui tuæ virtutis Homerum præconem inueneris. 2 Achilleus, achillei Achilli Hor.1. Car. od. 15. Matronifque Phrygum claffis Achillei. Virg. 6. Æn. Ipfumque Æaciden, genus armipotentis A-chilli.

Di Achille, nome poffeff.] Achilleus, a, um. 1.b.2 3.l. Virg.3. Æn. Stirpis Achilleæ faftus.

Acino 2.b. Il granello dell'vua, ellera, fambuco, e fimili] Aci-nus, ni. m.g.1.& 2.b. Col. de Arb.c.9. Genus eft Infitionis, quod vuas tales creat, in quibus varij generis, colorifque reperiuntur acini: hoc autem ratione tali efficitur, Plin. l. 15.c.24.2. Acinum, ni.n.g.1.& 2.b. Colum.l.12.cap.39 Paf-fum fi ex vua aplana facere volueris, vuam apianam inte-gram legito, acina corrupta purgato, & fecernito. Gell l. 7.c.20.3 Granum, grani.n.g & 1.l. Col l 12 c.30. Vt paf-fum fiat, cum exaruerint acina decerpere, & in dolium co-niicere, eodem multum quàm optimum, fic, vt grana fub-merfa fint, adijcere oportete.

Acino di Cocco.] Acinus coccineus. Plin. lib. 21. cap 31. Halicacabum vocant, cui funt acini coccinei, granofi folliculi.

Acino d'vua.] Acinus vinaceus. Cic de Sen.2. Granum vina-ceum: ex Col.l 12.c.39.

Acino di più angoli, come quello della melagrana.] Acinus angulofus. Plin. l 15. c.24. Plurimum differunt hederæ, fambuciq; acini: & figura etiam punici, angulofi, quip-pe foli.

Di acino addiett.] Acinaceus, a, um. 1.2.& 4.b & 3.l. Vlpian. Digeft. de vino legato. Acinaceum planè vinum contine-bitur. 2. Acinaticius, a, um. 1.2 & 4.b & 3.l Pallad.l.1.tit. 6. Nigras vites omninò repudies, nifi in prouincijs, in qui-bus acinaticium fieri confueuit.

Acinofiffimo, fuperl. d'acinofo] Acinofiffimus, a, um 1.& 2.b. & 3.l. Plin.l.14.c 3 Columbinæ vites acinofiffimæ.

Acinofo, addiett. pieno d'acini.] Acinofus, a, um. 1. & 2. b. Plin, l.12.cap.13, Afari femen acino fum, faporis calidi, ac vinofi.

Aco, vedi Ago.

Acolito, quegli, che hà il quarto ordine minore.] Acolythus, thi. 1.2.& 3.b.

Aconito, pianta velenofa.] Aconitum, ti. n g.1 & 2 b.& 3 l. Plin.l 27.c.2 Aconiti ea eft natura vt hominem occidat, vbi inuenerit, quod in homine perimat. Cum eo folo col-luctatur, velut pari intus inuento. Sola hæc pugna eft, quum venenum in vifceribus reperit, mirumque ex tialia per fe ambo quum fint, duo venena in homine commo-riuntur, vt homo fuperfit. Idem Plin l.27.c 3. Aconitum nafcitur in nudis cautibus, quas aconas nominant; & ideo aconitum aliqui dixere, nullo iuxta, ne puluere quidem nutriente. Hanc aliqui rationem nominis attulere. Alij, quoniam ius eadem in morte effet, quæ cotibus adferri a-ciem deterrendam, ftatimque admota velocitas fentire-tur. Ouid 7. Metam. Quæ quia nafcuntur dura viuacia cau-tè, Agreftes acconita vocant.

Acconito, che vccide le beftie.] Aconitum theriophonum. Diofc.l.4.c.79. Aconitum alij myoctonum, alij theriopho-num vocant. Folia habet cyclamini, aut cucumeris, tria, aut quatuor, minora, & fubhirfuta; caulem palmo altum: radix fcorpij caudam æmulatur, & alabaftri modo fplendet.

Aconito, che vccide cani, e lupi.] Aconitum cynocto-num, & lycoctonum. Diofc. l.4 c.73. Aconitum alterum eft, quod aliqui cynoctonum, alij lycoctonum appel-lant &c.

Aconito, che vccide le femine.] Aconitum thelyphonum. Plin. l.27. cap 2.& 3. Conftat omnium venenorum ocyffi-mum effe aconitum: & tactis quoque genitalibus fæminini fexus animalium eodem die inferre mortem. Quare qui-dam Thelyphonum appellauere.

Aconito, che vccide pantere.] Aconitum Pardalianches. Plin. l 27.c 2 Venatores tangunt carnes aconito, necantque gu-ftatu earum pantheras, nifi hoc fieret, repleturas illos fi-tus: ob id pardalianches appellauere. At illas ftatim li-berari morte, excrementorum hominis guftu, demon-ftratum.

Acconito, che vccide i forci.] Acconitum Smyoctonum. Plin. l.27.c. 3. Aconiti radix incuruatur paulùm fcorpionum modo, quare & fcorpion aliqui appellauere. Nec defuere, qui myoctonum appellare mallent, quoniam procul, & è longinquo, odore mures neat.

Aconito di Ponto.] Aconitum Ponticum, ex Plin.l.27.c.2. vbi fic ait: Fabulæ narrauere, aconitum è fpumis Cerberi ca-nis, extrahente ab inferis Hercule: ideoque apud Hera-cleam Ponticam, vbi monftratur eius ad inferos aditus, gi-gni. Diofc.l.4 c.73.

Acoro 2 b. & altrimenti calamo odorato: herba medicina-le.] Acorum, ri.n.g.1.2.b græc. Diofc.l.1.c.2. Acorum folia iridis habet, anguftiora tamen: radices non diffim iles, complicatas, non in rectum fed in obliquum actas. 2 Aco-rus, ri, f g 1 2 b. Plin.l.25 c 13 Acori optimæ Ponticæ, dein-Galaticæ, mox Creticæ, fed primæ in Colchide iuxta Pha-fin amnem.

Acqua, vno de quattro elementi.] Aqua, æ. f.& 1.b. Sen. nat. quæft l 3. cap.13 Aqua, ait Thales, valentiffimum elemen-tum eft: hoc fuiffe primum putat, ex hoc furrexiffe om-nia. Pomp Feft. l. 1. Aqua, & igni interdici folet dam-natis, quam accipiunt nuptæ, quia hæ duæ res huma-nam vitam maximè continent. Itaque funus profecuti, redeuntes ignem fupergrediebantur aqua afperfi, quod purgationis genus vocabant fuffitionem. 2. Aquæ ele-mentum. Plin. l.31.cap.1. Aquæ elementum cæteris omni-bus imperat: terras deuorant aquæ, flammam necant, fcandunt in fublime, & cœlum quoque fibi vendicant, ac nubium obtentu vitalem fpiritum ftrangulant. 3. Aquæ liquor, vel humor ex Cic. 2. de Nat. & Var. l.1.c.64.4. Humor, is, m.g.& 1 l. Cic.2. de Nat. Nos aliud à terra fum-pfimus, aliud ab humore, aliud ab igne, aliud ab ae-re, quem fpiritu ducimus. 5 Aquæ aquarum f.g. & num. plur. Plin l 15. cap 27. Mirum tria naturæ præcipua ele-menta fine fapore effe, fine odore, fine fucco, aquas, ae-rem, ignem. 6. Res aquatica ex A. Gel. lib.16.c.11. qui fic ait, Pfyllos re aquaria defectos.

Acqua acetofa.] Aqua acida. ex Vitruu lib. 8. cap. 3. Vbi fontium quorundam venas acidas dicit. 2 A-

qua aluminata. Plin. lib. 31. cap. 6.

Acqua alloppiata, cioè temperata con oppio.] Aquæ opio mixta, vel temperata Ex Virg.

Acqua d'alume.] Aqua aluminosa. Plin. l. 31. cap. 3. 2 Aqua aluminata. Plin. l. 31. c. 6.

Acqua amara.] Aqua amara. Plin. l. 24 c. 1. Nitrosæ, aut amaræ aquæ, polenta addita mitigantur, vt intra duas horas bibi possint. 2. Aqua amari saporis. Col. l. 1. c. 5. Quæratur aqua, quæ non sit haustua profundi, non amari saporis, aut falsi.

Acqua artificiale, ò lauorata.] Aqua factitia, vel fictitia. Ex Liu. l. 15 c. 7 & l. 14 c 16.

Acqua bassa, luogo nel fiume, che si può guazzare.] Vadum, vadi. n. g. & 1. b. Cæs 4. bel. Gal 2 Breuia. breuium. n. g. & num. plur. Virg 1 Æn. 3. Aqua breuis. ex Ouid. ep. 17. 4. Aqua tenuis. Liu. 2. ab Vrbe. 5. Aqua vadosa. Ex Cas. 1. bel. Ciu.

Acqua benedetta, ouer acqua santa.] Acqua lustralis. Maff. Hist. Ind. l. 13. Ægroti, debilesque lustrali, vt plurimum, aqua sanati. 2. Aqua piacularis. Maff. de reb. Ind. Multi aduersa valetudine, ac præsertim febre vexati, ad templum confugiunt: statim, & aqua piaculari, seu benedicta epota, eadem ipsa hora sanantur. Idem virtutis expertæ remedium est contra venenatos serpentium ictus. 3. Aqua sacra. Turs. in Xauer l. 6 cap 3. Saijs constat à Xauerio moribundis etiam multis, vel Crucis signo, vel aquæ sacræ aspersione, desperatam sanitatem corporis restitutam. 4. Aqua sancta. Maff. lib 3. epist 2. Alij semet cædebant, alij mare sacris reliquijs, & aqua sancta lustrabant, alij nummos in cultum diuinorum à vectoribus petebant. 5. Aqua benedicta. Maff lib 1. epist. 6 Ægrorum corpora non alio medicamento curantur à nobis, nisi aqua benedicta, cuius virtus præsertim in oculorum curatione, quibus Iaponij vulgo laborant, est comprobata.

Vaso dell'acqua benedetta.] Amula, læ. Græ. hs.

Acqua da bere.] Aqua poculenta, vel potulenta. Ex Cic. 2. de Nat.

Acqua bollente, ò bogliente] Aqua candens. Col l 12. cap. 53 Sues, vel aqua candente, vel ex tenuibus lignis flammula facta glabrantur 2. Aqua feruens. Plin lib 15. c. 3. Oliuæ fiunt præcoces, feruenti aqua perfusæ, quamlibet immaturæ.

Acqua bollita] Aqua feruefacta. ex Plin l. 20. c. 3.

Acqua che fa bolle, ò sonagli] Aqua bullans. Plin. l. 9. c. 7. 2. Aqua bullis stellans. Plin lib 31. cap 2. Gallia fontem habet plurimis bullis stellantem, qui tertianas febres discutit.

Acqua calda.] Aqua calens. Sen. de Diu. prou. In medijs fluctibus calentes aquæ. 2. Aqua calida, vel calda. Plin lib. 8. c. 45. Boues lauatione calidæ aquæ traduntur pinguescere, & si quis incisa cute, spiritum arundine in viscera adigat. 3. Calida, dæ. Plin. l. 31. c. 6. Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse demiror, cum alioquin lauari calida frequenter induceret. 4. Calda, dæ Plin. lib. 23. cap. 4. Oleum cycinum bibitur ad purgationes ventris cum pari caldæ mensura.

Acqua cattiua.] Aqua vitiosa. Plin. lib. 31. cap. 3. Vitiosæ aquæ remedium est, si decoquatur ad dimidias partes.

Acqua molto cattiua.] Aqua deterrima. Col. lib. 1. cap 5

Acqua chiara] Aqua liquida Cato. c. 73.

Acqua di Cisterna.] Aqua cisternina. Col l. 12. c 43.

Aqua di colle] Aqua collina Col l 1. c. 5.

Acqua continua, ò perpetua, che non manca mai.] Aqua iugis. Cic. 2. de Diu. 2. Aqua perennis. Cic 6 Ver. Enna est loco præcelso, atque edito: quo in summo est æquata agri planities, & aquæ perennes.

Acqua corrente.] Aqua fluens. Cic. ad Q. Fr. lib. 3. ep. 1. In Arcano Messidium cum Philoxeno, aquamque, quam ij ducebant non longè à villa, belle sane fluentem vidi. 2. Aqua profluens Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 1. & Liu. decad. 1. l. 1. ep. 1. & Liu. decad. 1 l. 1 Sacerdos vincta in custodiam datur; pueros in profluentem aquam mitti iubet. 3. Aqua manans. Col l 1. cap 5 Si spes arctior aquæ manantis coegerit, vastæ cisterna hominibus, piscinæque pecoribus instituantur 4 Vnda fluens. Col l 1 c. 5 Si deerit fluens vnda, putealis quæratur in vicino 5. Vnda currens. Virg. 3. Geor 6 Profluens, tis f. g 2 3 l 2. b Auct ad Heren l. 1. Qui parentem necasse iudicatus erit is obuolutus, & ligatus culeo, deuehatur in profluentem.

Acqua cotta] Aqua decocta Plin l. 31 c 3 Neronis principis inuentum est decoquere aquam. vitroque demissam in niues refrigerare omnem vtiq; decoctam vtiliorem esse conuenit 2 Decocta, æ Iuuen. sat. 5.

Acqua dolce] Aqua dulcis. Plin. l. 31. cap. 3. Aqua semper dulcis in argillosa terra, frigidior in topho. 2. Aqua dulcis saporis ... Col. l 1 c. 5 3 Humor dulcis Plin. lib 31. c. 6 Quia sæpè nauigantes, defectu aquæ dulcis laborant, hæc quoque subsidia demonstrabimus. Expansa circa nauem vellera madescunt accepto halitu maris, quibus humor dulcis exprimitur. Item demissæ reticulis in mare concauæ è cera pilæ, vel vasa inania obturata, dulcem intra se colligunt humorem; nam in terra marina aqua argilla percolata dulcescit.

Acqua elementale, ò elementare.] Aqua elementaria. Ex Sen ep 36 l. 5. & Plin. l 2 81.

Acqua con la mota, o fango.] Aqua limosa. Plin. lib. 31 cap. 3 sabulum aquas exiles, limosasque promittit

Acqua senza mota, ò fango.] Aqua illimis. Ouid. 3. Metam.

Acqua feccinosa] Aqua feculenta plin l 31. c 3.

Acqua femina, ouer feminile.] Aqua muliebris. Sen. Nat. quæst. lib. 3. cap. 14 Ægyptij quatuor elementa fecere, deinde ex singulis bina, marem, & fœminam. Aquam virilem vocant mare, muliebrem omnem aliam.

Acqua morta, ò ferma. Aqua stans Pallad. lib. 1. tit. 17. Anguillas, pisciculosque fluuiales mitti in cisternas, pascique conueniet, vt horum natatu aqua stans agilitatem currentis imitetur.

Acqua ferrata.] Aqua ferrata Sen. Quæst. Nat. lib. 3. c. 2 Aquarum quædam medicatæ sunt, ea quibus sulphuratas dicimus ferratas, aluminosas.

Acqua di fior d'aranci.] Aqua è floribus aurantijs. ex Matth. & alijs.

Acqua di fior di gelsomini.] Aqua è floribus gelsominis. Ex Matth & alijs.

Acqua di fiume.] Aqua fluuialis, fluuiatilis, vel fluuiatica. Ex Virg 4. Æn. & Col

Acqua fontanale, e fuori della porta Capena, hoggi S. Bastiano.] Aqua fontanalis. Vitruu l. 8. c. 3.

Acqua fredda, ò fresca.] Aqua frigens. ex Sen. de Diu prou. 2. Aqua frigida. Liu. l 31. c. 3. Aqua frigida iniecta sistitur sanguis: æstus in balineis arcetur, si quis ore teneat. 3. Aqua gelida. Cic Orat. 1. in Cat Sæpè homines ægri morbo graui, quum æstu, febrique iactantur, si aquam gelidam biberint, primò releuari videntur: deinde multo grauius, vehementiusque affliguntur. 4. Frigida, æ. Plin. in epist. ille post solem plerumque frigida lauabatur.

Acqua molto fredda, ò fresca.] Aqua rigens. Plin. l. 31. cap. 3. Radices montium saxosæ, & silex rigentes promittunt aquas.

Acqua freschissima.] Aqua gelidissima. Plin. lib. 31. c. 2. Cutiliæ aquæ in Sabinis gelidissimæ sunt.

Acqua ghiacciata, pendente, ò stillante.] Stiria, æ. f. g & 1. l. Nicol. Perott. Stiria propriè est aqua, frigore concreta, pendens, stillansque guttatim. Plin. lib. 34. cap. 12.

Acqua ghiacciata, ò gelata] Aqua glaciata. Plin. lib. 2. c. 39. Humor glaciatus. Plin. l. 2. c. 30. 3. Aqua gelata. Col. l. 7. c 8.

Acqua greue.] Aqua grauis. Sen. Quæst. Nat. lib 3. c. 2. Aquæ omnes, aut leues, aut graues sunt.

Acqua grassa, ò grossa.] Aqua crassa Ouid. 3. Amor. eleg. 5. De turpi crassas gurgite voluit aquas 2 Aqua pinguis. Sen. Quæst. Nat. l. 3. c. 2. Aquarum quædam tenues, quædam pingues.

Acqua intorbidata.] Aqua turbata, vel obturbata. Plin. lib. 8. c. 18.

cap. 18. Cameli bibunt, obturbata conculcatione prius aqua.

Acqua lanfa, ò nanfa. Aqua odorata. ex Plin. lib. 2. cap. 5. & l. 21. cap. 4.

Acqua da lauare.] Aqua purgatoria, vel cathartica. Ex Plutar. & alijs. 2. Aqua lotria, ex Turfel. 3. Aqua purgationibus vtilis. Plin. lib. 31. cap. 6. Aqua bituminata, aut nitrosa, qualis Cutilia vtilis est bibendo, atque purgationibus.

Acqua Martia è la più celebre di tutte. Hebbe il nome da Anco Martio Rè de Romani, che la condusse in Roma.] Aqua Martia. Plin. lib 31. cap 3. Clarissima aquarum omnium toto orbe, frigoris, salubritatisque palma, præconio vrbis, Martia est, inter reliqua, Deum munere vrbi tributa. Primus eam in vrbem ducere auspicatus est. Ancus Martius Rex in Pretura; rursusque M. Agrippa.

Acqua maschia, ouer maschila] Aqua virilis. Sen. Nat. Quæst. l 3 cap. 14.

Acqua medicinale] Aqua medicata. Plin. l. 31. c. 6. Nec verò aquas omnes, quæ sint calidæ, medicatas esse, credendum. sicut in Egesta Siciliæ, Larissa, Troade, Magnesia, Melo, Lipara. 2. Aqua medica Claud epist. 8.

Et fragilem nostri miseratus corporis vsum.
Telluri medicas fundere iussit aquas.

3. Aqua medicamentosa. Vitruu l. 8. c. 3.

Acqua melata, compositione d'acqua piouana, e di mele.] Aqua mulsa. Diosc. lib 5. cap. 13. Aqua mulsa fit duabus pluuiæ aquæ veteris ad vnam mellis partem additis, & insolatis. Alij fontanam aquam adijciunt, & ad tertias partes decoquunt, & ita recondunt. Nec desunt qui hydromeli appellant, quod à melle, elutis aqua fauis confici, ac seruari soleat. 2. Aqua mulsea. Col. l. 8. c. 5. Qui volunt non solum opimas, sed etiam teneras aues efficere, mulsea recente aquæ hordeaceam farinam conspergunt, & ita farciunt. 3. Aqua melle temperata, vel mista. Ex Plin. lib. 14. cap. 17 4. Melicratum, ti. n. g. 2. & 3. b. Matth. in Diosc. lib. 5. cap 13. Quod Græcis Melieraton, Latinis item Melicratum, & aqua mulsa vocatur. Italia, acqua melata. 5. Mulsæ, æ. f. g. Pallad. lib. 2. tit 16. Alij prius limo liquido per triduum nuces eas macerant: deinde die, & nocte esse patiuntur in mulsa, sed quæ suspicionem tantum possit habere dulcedinis. 6. Aqua mellita. Lexic. Græcol. Hydromeli, aqua mellita, seu aqua melle mista, quam Latini aquam mulsam appellant. 7. Hydromeli, tis. n. g. & 3. b. Plin. lib. 14. cap. 17. Fit vinum, & ex aqua, ac melle tantum. Hoc vocatur hydromeli, & vetustate saporem vini assequitur nusquam laudatius, quo in Phrygia. Idem Plin. lib 31. cap. 6. Hydromeli quoque ex imbre puro cum melle temperabatur quondam, quod daretur appetentibus vinum ægris, velut innocentiore potu.

Acqua melata composta con acqua di mare.] Thalassomali, tis. n. g. Plin. l. 31. c. 6. Inueteratur thalassomali æquis portionibus, maris, mellis, & imbris.

Acqua melata vecchia.] Aqua mulsa inueterata. Plin. lib. 22. cap. 24. Aquæ mulsæ inueteratæ vsum damnauere posteri, minus innocentem aqua, minusque vino firmum. Longa tamen vetustate transit in vinum, vt constat inter omnes, stomacho inutilissimum, neruisque contrarium.

Acqua minuta.] Aqua tenuis. Virg. 4. Gior.

Aqua morta.] Aqua reses. Var. de re rust. l. 3 c. 17 Hortensius M Luculi, piscinas despiciebat, quod æstuaria idonea non haberet, ac in residem aquam, & locis pestilentibus habitarent pisces eius. 2. Aqua stagnans, vel pigra. Plin. lib. 31. cap. 3. Medici stagnantes aquas, pigrasque merito damnant, vtiliores, quæ profluunt, existimantes; cursu enim percussuque ipso extenuari, atque proficere.

Acqua odorifera.] Aqua odorata. ex Varr. l. 3. c 9.

Acqua d Orefice, ò d'Alchimista.] Aqua acerrima. Matth. in Dioscor. lib. 6. cap 29. Aqua est omnium acerrima, qua Aurifices, & Chimistæ aurum ab argento separant

Acqua pendente Città in Toscana.] Aquicula, æ. Phil. Venut. 2 Aquapendens. Fran. Benc.

D'Acquapendente.] Acquiculanus, a, um. Fran Benc.

Acqua pestilentiale.] Aqua pestilens. Col de Re rust. lib. 1. cap. 6. Aqua pestilens est, quæ in palude semper consistit.

Acqua per pioggia, vedi Pioggia.

Acqua piouana, ouer piouente.] Aqua cælestis. Col. lib. 1. cap 5. Paludis humor, edomitus imbribus mitescit ex quo cælestis aqua maximè salubris intelligitur. 2. Aqua pluuia. Cic. pro Mur. Ille tenet, & scit, vt hostium copiæ, tu vt aquæ pluuiæ arceantur. 3. Aqua pluuialis. Col lib. 1. cap 5. Cisternæ instruantur, colligendæ aquæ pluuiali, quæ salubritati corporis est accommodatissima; sed ea sic habetur eximia, si fictilibus tubis in contectam cisternam deducatur. 4. Aqua pluuiatalis. Col. lib. 9. cap. 1. Si viuario naturalis desunt aqua, vel inducitur fluens, vel infossi lacus, signino consternuntur, qui receptam fluuialem contineant. 5. Aquæ imbrium, Plin. lib. 31. cap. 3. Miror cisternarum aquam ab aliquibus maximè probari. Sed hi rationem afferunt, quoniam leuissima sit imbrium aqua, & quæ subire potuerit, ac pendere in aere. 6. Aqua imbrica, ex Plaut. Merc. 7. Humor pluuius. Palad. lib. 1. tit. 4 Campus apertior humorem pluuium cliuo fallente subducit. 8. Humor imbricus. Ex Plaut. Merc.

Acqua profonda, ò alta.] Aqua alta. Ex Cæs. 8. bel. Gall. & Virg 4 Geor.

Acqua rosa, ò rosata.] Aqua rosacea, vel Rosacea, æ, absolutè. ex Plin. lib. 29. cap. 2. 2. Rosarum aqua ex Matth.

Acqua rossa.] Aqua rubra, vel rubens. Plin. lib. 31. cap. 5. Mutantur, & colores aquarum, sicut Babyloniæ lacus, æstate rubras habet diebus vndecim.

Acqua salsa.] Aqua salsa. Col. de Re rust. lib. 12. cap. 25. Quoniam quidam, immo etiam ferè omnes Græci aqua salsa, vel muria mustum condiunt, eam quoque partem curæ non omittendam putaui. 2. Aqua salsi saporis. Col. lib 1. cap 5 3. Aqua salita. Maff. lib. 4. epist. 2. Siluestres homines in prælio sauciati, salitis aquis abluunt vulnera.

Acqua sana.] Aqua salubris. Plin. lib. 31. c. 3. Aquarum salubrium sapor, odorue nullus esse debet.

Acqua mal sana.] Aqua insalubris. Plin. lib. 20. cap. 14. Si aquæ insalubres bibendæ sint, pulegium tritum inspergitur.

Acqua sorgente.] Aqua nascens. Pallad. lib. 1. tit. 2. Aqua sit salubris, & facilis, vel ibi nascens, vel adducta, vel imbre collecta. 2 Aqua scatens, vel scaturiens. Ex Cic. 2. Tusc. & Colum. lib 5. cap. 1. 3. Aqua emicans, vel erumpens Plin. lib. 31 cap. 2. Emicant passim aquæ, auxilia morborum conferentes, & hominum tantùm causa, erumpentes.

Acqua sottile.] Aqua tenuis. Sen. Quæst. Nat. lib 3. cap. 2. Aquarum quædam tenues. quædam pingues.

Aqua ferma.] Aqua consistens. Colum. lib. 1. cap. 5. 2. Aqua immobilis, vel immota.

Acqua stillata] Aqua stillatitia Ex Plin. l. 6. c. 11. 2. Aqua stillata. ex Ouid. 2 Metam.

Acqua di sterco.] Aqua è stercore. Matth. in Diosc. lib 2 cap. 73 Ex humano stercore fit aqua vitreis organis, quæ excedentibus, sinuosis, & contumacibus vlceribus mirificè prodest.

Acqua sulfurata, ò di Solfo.] Aqua sulphurata Plin. l. 31. c. 6. Aqua sulphurata vtilis & neruis. 2 Aqua sulphurea. Virg. 7. Æn.

Acqua del Teuere.] Aqua Tyberina. Ex Cic. pro Mur. & pro Leg Man.

Acqua del Teuerone.] Aqua Aniena. Ex Cic. ad Q. Fr. l. 3. & Virg Geor l. 4

Acqua tiepida.] Aqua tepida Plin. lib. 31. cap. 2. Passim emicant aquæ, alibi frigidæ, alibi calidæ, alibi tepidæ. 2. Aqua e gelida. Cels. lib. 6. cap. 18. Vlcus id, si hyems est, egelida, si aliud tempus, frigida aqua fouendum est.

Acqua

Acqua turchina, od azzurra.] Aqua cærulea. Plin. lib. 31. cap. 5. Borysthenes lacus æstatis temporibus cæruleus fertur, quamquam omnium aquarum tenuissimus, ideòque innatans Hypani.

Acqua vergine.] Aqua virgo. Plin. l. 3 c 3. Idem M. Agrippa, & aquam virginem adduxit ab octaui lapidis diuerticulo. 11. M pass. Prænestina via. Iuxta est Herculaneus riuus, quem refugiens, Virginis nomen obtinuit. Horum amnium comparatione differentia supradicta deprehenditur, cum quantum Virgo tactu, tantùm præstet Martia haustu.

Acqua vite, ouer' acqua ardente, cioè vino stillato.] Vini stillatitij, seu stillati aqua, liquor, vel humor. Ex Cic. Plin. & Ouid. 2. Vinum stillatitium, seu stillatum. Ex Plin. & Ouid. 3. Vinum igni eliquatum, vel vini latex. Auct. damnat.

Acqua viua.] Aqua viua, vel viuens. Var. lib. 1 c. 11. In villa si omnino aqua non est viua, cisternæ faciendæ subtectis, & lacus sub dio: ex altero loco, vt homines, ex altero, vt pecus vti possit.

Acqua di buon odore.] Aqua iucundè olens. Plin. l. 31. cap. 3. Vnus in toto orbe traditur fons aquæ iucundè olentis in Mesopotamia Carubæ. Fabulæ rationem afferunt, quoniam eo Iuno perfusa sit.

Acqua da bere.] Aqua bibendo vtilis. Plin. lib. 31. cap. 6. Aqua Cutilia vtilis est bibendo. 2. Aqua potui vtilis. Ex Plin. 3. Aqua poculenta, vel potulenta. ex Gell. lib. 4. cap. 1.

Acqua da inaffiare, ò rigar herbe, ò piante.] Aqua rigua. Plin. lib 17. cap 17. 2. Aqua irrigua. Ouid. 2. Amor. eleg. 16. 3. Aqua rigando, vel irrigando vtilis, ex Plin. l. 31. cap. 6.

Acqua de gli acquedotti, ò di fontana, che abbonda, ò cade.] Aqua caduca. Var. de Re rust. l. 3. c. 5. Ex canalibus aqua caduca, quæ abundat, & exit per fistulam facit, vt luto agri laborent.

Acqua d'alume.] Aqua aluminata. Plin. l. 31. c. 6. Aqua aluminata vtilis est paralyticis, aut simili morbo solutis. 2. Aqua aluminosa Plin. l. 31. c. 3.

Acqua di bitume.] Aqua bituminata. Plin. l. 31. c. 6 2. Aqua bituminea. Ex Plin. & Ouid.

Acqua di Cannella.] Aqua cinnamomina, ex Plin. l. 2. & Ath. lib 5.

Acqua di Conserua.] Aqua fluuialis è cisterna. Turs. Nom. 2. Aqua ex Hydrotheca Ex Liu. & Athen.

Acqua di Cotogne.] Hydromelum, li. n. g. 2. b. & 3 l. Diosc lib. 5 cap 25 Fit Hydromelum duabus mensuris aquæ coctæ, & sub Caniculæ sidus insolatæ, additis ad vnam melomelitis facti ex cotoneis.

Acqua di ferraro, nella quale si tuffa il ferro infocato.] Aqua ferraria Plin. l. 28 c 16. Quidam vrinam equi aquæ ferrariæ ex officinis miscent, eademque potione, & lymphaticis medentur.

Acqua di fiume.] Aqua fluuialis. Col. lib. 6 cap. 21. Vaccæ non tam fluuios, riuosque desiderant, quàm lacus manufactos, quoniam fluuialis aqua, quæ forte frigidior est, partum abigit, & cælestis iucundior est.

Acqua di fontana.] Aqua fontana. Colum. lib. 12. cap. 9. 2. Aqua fontalis. Plaut. in Stich 3. Humor fontanus. Pallad. l. 1. tit. 6 Hortus, qui Cœlo clementi subiacet, & fontano humore percurritur prope est, vt liber sit, & vllam ferendi disciplinam requirat.

Acqua di lago.] Aqua lacustris. Ex Colum lib. 1. cap. 5.

Acqua di mare.] Aqua marina. Plin lib. 2. cap. 103. Aquas marinas tardius gelare, celerius accendi, quem fallit? 2 Aqua pelagia, vel pelagica. Ex Col. lib. 8. cap. 16. & 17.

Acqua di neue.] Aqua niualis. Gel. lib. 19. cap. 5. Aristoteles philosophus rerum omnis humanæ peritissimus aquam niualem frugibus sanè, & arboribus fœcundam dicebat, sed hominibus potu nimio insalubrem esse: tabemque & morbis sensim, atque in diem longam visceribus, infeminare. 2. Aqua è niue. Gel. lib 19. cap. 5 In Aristotelis libro scriptum fuit, deterrimam esse potui aquam è niue: namque soli lius, latiusque concretam, esse eam, quam christallon Græci appellant. 3. Aqua ex diluta niue. Gel. lib. 19. cap. 5. Vir bonus ex peripatetica disciplina benè doctus, & Aristotelis vnicè studiosissimus, nos aquam multam ex diluta niue bibentes coercebat, seuerìusque increpabat.

Acqua d'orzo.] Zythum, i. n. g. vel zythus, hi. m. g. Plin. lib. 22. cap. 25

Acqua di palude.] Aqua palustris Col. l. 1. cap 5. Aqua deterrima palustris est, quæ pigro lapsu repit.

Acqua di pozzo.] Aqua puteana. Plin. lib. 14 cap. 19. Quidam tusas, leniter, vuas exprimunt; deinde quantum ex presserre, adijciunt vinaceis aquæ puteanæ. 2. Vnda putealis. Col l. 1. c. 5. Si deerit fluens vnda putealis quæratur in vicino, quæ non sit haustus profundi, non amari saporis, aut salsi.

Acqua di Salnitro.] Aqua nitrata. Col lib. 12. cap. 55. Et impositis paucis carbonibus viniaaquam nitratam suffundito. 2. Aqua nitrosa. Plin lib. 31. cap. 10. Aquæ verò nitrosæ pluribus locis reperiuntur sed sine viribus densandi.

Acqua di verno.] Aqua hyberna. Sen. Quæst nat. lib. 3. cap. 1. E fluminibus alia hybernia aquis intumescunt, alia in defectu cæterorum omnium crescunt.

Acqua, che vccide.] Aqua lethalis. Sen. Natur. Quæst. lib. 3 cap. 21. Talis est aer, talis locus, ex quo lethalis aqua distillat 2. Aqua mortifera. Sen. Nat. Quæst. l. 3. c. 2. Aquæ sunt salubres, & vtiles, sunt mortiferæ, sunt quæ cogruntur in lapidem.

Acqua, che corre per la scala.] Aqua per gradus labens. Sen. l. 13. epist. 87. Quid cum ad balnea libertinorum peruenero? quantum statuarum, quantum columnarum est, nihil sustinentium, sed in ornamentum positarum, impensæ causa; quantum aquarum per gradus cum fragore labentium.

Acqua, che schizza, ò salta fuori dà cannoncelli.] Aqua saliens. Plin lib. 2. ep 17. Hæc amœnitas deficitur aqua salienti: sed puteos, ac potius fontes habet: sunt enim in summo. 2. Aqua siphunculis effluens, emicans, vel erumpens. Ex Plin.

Acqua raccolta di pioggia.] Aqua imbre collecta. Pallad. l. 1. tit. 2. In agro aqua sit salubris, & facilis, vel ibi nascens, vel adducta, vel imbre collecta.

Acqua, che si passa à guazzo.] Aqua vadosa. Ex Liu. & Lucan.

Acqua, che stà nella cima, nel mezzo, ò nel fondo de fiumi, fonti, e simili] Aqua summa, vel media, vel ima siue inferior ex Plin l. 31. c 10

Acqua, che beuono li Serui, ò Schiaui.] Aqua serua. Ouid. 1. Amor. eleg 6 Excute, sic nunquam dura religere catena, Nec tibi perpetuo serua bibatur aqua.

Acqua che gioua, e nuoce.] Aqua ambigua. Ouid. Metam. 15. Est lacus Arcadiæ Phencum dixere priores Ambiguis suspectus aquis, quas nocte timeto. Nec te nocent potæ, sine nocte luce bibuntur.

Le prime acque, cioè quelle, che vengono sul fine della State.] Imbres primores. Var. de Re rust l. 2. c. 2 Primitus oritur herba imbribus primoribus reuocata.

Cosa, che hà in se acqua] Aquatus, a, um. 1. b Ex Plin. lib. 28. cap. 9.

Cosa, che hà in se più acqua] Aquatior, & hoc tius 1. b. & 2. l. Plin l 28. c. 9. Omne autem lac vernum aquatius æstiuo, & de nouellis.

Cosa, che ha in se molt' acqua.] Aquatissimus, a, um 1. b. & 2. l. Ex Plin. l 28. c. 9.

Colui, che teme l'acqua.] Hydrophobus, a, um. Plin. lib 29 c. 5. Et limus saliuæ sub lingua rabiosi canis, qui datus in potu, fieri hydrophobos non patitur

Condurre, ò tirare acqua.] Aquam ducere. Cic. ad Q. Fr lib. 3. ep. 1. In Arcano aquam ducebant non longè a villa. 2. Aquam adducere. Plin. lib. 31. cap 3. M Agrippa Virginem aquam adduxit ab octaui lapidis diuerticulo 11 M. pass. Prænestina via. 3. Aquam deducere. Cic a d. Diu Albana aqua deducta est ad vtilitatem agri suburbani, non ad arcem, vrbemque retinendam. 4. Aquam inducere. Ex Col. de Re rust. lib 1. cap. 5. Vbi sic aret Sub autem vel intra villam, vel extrinsecus inductus

fons perennis, lignatio, pabulumque vicinum. 5. Aquam perducere. Plin. l. 31. cap. 3. Aqua Martia oritur in vltimis montibus Pelignorum, transit Marsos, & Fucinum lacum, Romam non dubiè petens. Mox specu mersa, in Tiburtina se aperit, IX. M. pass. fornicibus structis perducta. 6. Aquam corriuare. Plin l. 31. c. 4. Plerumque verò damnosi torrentes corriuantur, detracta collibus sylua, continere nimbos, ac digerere consueta. 7. Aquam deriuare. Plaut. Truc. Quasi de fluuio aquam deriuat sibi.

Conducimento, ò tirata d'acqua.] Aquæ ductus. Cic. 2. Off. Adde ductus aquarum, deriuationes fluminum. 2. Aquæ ductio. Cic. a de Leg. & Cels. l. 2. cap. 12. 3 Aquæ deductio. Cic. in Top. 4. Aquæ corriuatio. Plin. l. 31. c. 3. Salix errasica, & alnus, aut vitex, aut hedera sponte proueniunt, & corriuatione aquæ pluuiæ, in locum humiliorem è superioribus defluentis. 5. Aquæ deriuatio. Cic. 2. Off.

Conducitore, ò tiratore d'acqua.] Aquæ ductor. Ex Cic. 2. Off. & 1. Tusc. 2. Aquæ deductor. Ex Cic. a de Leg. 3. Aquæ perductor. Ex Plin. l. 31. & Plaut. in Most.

Far acqua, cioè prender acqua.] Aquor, aris. 1. b. Liu. 2. bel. Pun. Ex minoribus tamen castris, quæ posita trans Aufidum erant liberius, aquabantur Romani.

Il far acqua] Aquatio, nis. f. g. 1. b. & 2. l. Liu. 10. bel. Pun. Aquatio intra teli coniectum erat.

Per far acqua.] Aquationis causa. Cæs. 4 bel. Gal.

Quegli, che fa acqua.] Vedi Acquaiuolo sust.

Raccogliere acqua.] Aquam colligere. Cic. ad Q. Fr. l. 3. epist. 1.

Raccoglimento d'acqua.] Aquilegium, aquilegij. n. g. 1 & 2. & 3 b. Plaut. Si pluet, aquilegio me iuuabo.

Raccoglitor d'acqua.] Aquilex, legis. m. g. 1 & 2. b. Plin. l. 25. c. 6. Tussilago siluestris vbi nascitur, subesse aquas credunt, & hoc habent signum aquileges.

Acquagliamento, vedi Quagliamento.

Acquagliare, vedi Quagliare.

Acquagliarsi, vedi Quagliarsi.

Acquagliato, vedi Quagliato.

Acquaio sust. Sen luogo in cucina, deputato à tener vasi con acqua, ò senza, doue è il Canale, che riceue l'acque, che si gettan via.] Aquarium, arij. o. g. 1. b. & 2. l. Ex Cat. de Re rust. c. 1.

Acquaiuolo, & acquarolo, sust. Quegli, che fà acqua.] Aquator, oris. m. g. & 1. b. Liu. 2. bel. Pun. Aufidus amnis vtrisque castris affluens, ad itum aquatoribus ex sua cuiusque opportunitate haud sine certamine dabat.

Acquaiuolo, & acquarolo sust. Quello, che và vendendo acqua per la Città.] Venditor aquarius. Ex Cic. in Top. & in Vat. 2. Hydropola, æ, m. g. Græc.

Acquarella, acquetta, & acquicella diminut. d'acqua.] Aquula, æ f. g. & 2. n. Cic. 1. de Orat. Platanus mihi videtur non tam ipsa aquula, quæ describitur, quam Platonis oratione, creuisse.

Acquarella, termine de Pittori. cioè colore inacquato.] Color aquatus, vel dilutus. Ex Plin. l. 35 c. 12. & lib. 28. c. 9. 2. Color aqua maceratus.

Acquarella, vino meschiato dalle feccie.] Vinum fæcatum Cato appellat.

Acquarello, & altrimente acquato, vedi Vino secondario.

Acquario, adiett. pertinente ad acqua.] Aquarius, a, um. 1. b. & 2. l. Cic. in Vat. In eo magistratu tibi magno clamore aquaria prouincia forte obtigit.

Acquario, sust. segno vndecimo del Zodiaco.] Aquarius, rij, m. g. 1. b. & 2. l. Col. l. 11. 2 xvi. Kalendes Februarias Sol in aquarium transit. 2 Aquarij signum. Ex Plin. lib. 9. cap. 19.

Acquarolo, vedi Acquaiuolo.

Acquastrino, vedi Acquistrino.

Acquatico, & acquatile, addiett. chè stà, ò viue in acqua.] Aquaticus, a, um. 1 b. 2. l. Plin. lib. 10. cap. 48. Phalerides in Seleucia Parthorum, & in Asia aquaticarum, aiuntur laudatissimæ. 2 Aquatilis, & hoc le. 1. & 3. b. & ad. Cic. 2. de Nat. Bestiæ aquatiles eæ, quæ gignuntur in terra, veluti Crocodili, fluuiatilesque testudines, quædamque serpentes, ortæ extra aquam, simul ac primum niti possunt, aquam persequuntur.

Acquaio, vedi Vino secondario.

Acquatello, vedi Vino secondario.

Acquattare, Sen. Agguattare, chinare per ascondere.] Acclinem occulere, vel occultare. Ex D. Hier. & Plin. 2. Submissim occulere, vel occultare. Ex Suet. & Plin.

Acquattarsi, Sen. agguattarsi, chinarsi per ascondersi.] Acclinem occuli, vel occultari. Ex D. Hier. & Plin. 2. Submissim occuli, vel occultari. Ex Suet. & Plin.

Acquazzone, pioggia grande, continoua, e breue.] Nimbus, nimbi. m. g. Nicol. Perott. Nimbus modò repentinam, & præcipitem pluuiam significat modò vasi genus, quo vina, vnguenta, & alij liquores funduntur. 2. Subitus crassæ aquæ imber Mart. lib. 12. ep. 14 Et subitus crassæ decidit imber aquæ.

Acquazzoso, addiett. piouoso.] Aquosus, a, um. Plin. l. 18 cap. 17. Nascitur phalangius in Buro, bestiola aranei generis, si hyems aquosa sit. 2 Pluuiosus, a, um. 1. b. Plin. l. 18 c. 25. Sidus nubilo occasu pluuiosam hyemem denuntiat. 3. Imbricus, a, um. Plaut. Mercat. Fauonius Serenus est, Auster imbricus. 4 Imbrifer, a, um. Col. l 7. c. 6. 5. Pluuius, a, um. Var. 1. de Re rust. c 13.

Acquazzoso, addiett. abbondante d'acqua.] Aquosus, a, um. Plin. lib. 18. cap. 27 In solo autem rubricoso, vel pullo, vel arenoso, si non sit aquosum, seri debet lupinum.

Acqueo, addiett. che habbia dell'acqua.] Aquatilis, & hoc tile. 1 3 b. & 2 l. Var. de Re rust l. 1 c 64. Amurca, quæ ex olea est expressa, humor est aquatilis.

Acquetare, vedi Quietare.

Acquetarsi, vedi Quietarsi.

Acquetta, cioè poc'acqua, vedi Acquarella, diminu. d'acqua.

Acquetta, vino mischiato con quantità d'acqua.] Posca, æ. f. g. Plaut. Truc. 2 Pusca, puscæ. f. g. Coen. Cels.

Acquidoccio, vedi Acquidotto.

Acquidolo, addiet. humido, che hà in se dell'acqua.] Vdus, a, um. 1. l. Colum. 2 c 18.

Acquidotto, & acquidoccio, condotto d'acqua.] Aquæductus, us m. g. Cic. ad Att. l. 13. de Aquæductu probe fecisti. 2. Aquagium, gij. n. g. Pomp. Fest. l. 1. Aquagium, quasi aquæ agium idest aquæductus appellatur.

Acquilegio, ricolta, ò ricolto d'acqua.] Aquilegium, gij. 1. 2. & 3. o. Ex Plaut. qui sic ait. Si pluet, aquilegio me iuuabo.

Acquistamento, vedi Acquisto.

Acquistare, far acquisto.] Acquiro, ris. 2. l. Cic. de Am. 2. Adipiscor, eris. 1 & 2. b. Plaut. in Stich. Nunc potestas tibi adipiscendi est gloriam, laudem, decus. 3 Assequor eris 2 b Cic. Post red. Honores sumus gradatim singulos assecuti. 4 Consequor, eris. 2 b. Cic. 2. de Or. Nemo sapientiæ laudem, & eloquentiæ, sine summo studio, & labore, & doctrina consequi potest. 5. Pario, is 1. b. Cic 4 Fam. Ep Te hortor, & obsecro, animo vt maximo sis; nec ea solum memineris, quæ ab alijs accepisti, sed illa etiam, quæ ipse ingenio, studioque peperisti. 6. Paro, as. 1. b. Cic. de Am. Nihil stultius, quam parare pecuniam, equos, famulos, vestem egregiam, vasa pretiosa: amicos non parare, optimam, & pulcherrimam vitæ supellectilem. 7. Comparo, as. 2. b. Cic. 1. de Fin. Amicitias comparare, Cato monet. 8. Quæro, is. Plaut. in Curc. Qui homo maturè quæsiuit pecuniam, nisi eam maturè parcit, maturè esurit. 9. Nanciscor, sceris. Cic ad Q. Fr. lib. 2. ep. 11. Ciceroni tuo, nostroq; magistrum me profitebor, cuius eci nonnullam consuetudinem nactus sum in horum dierum otio, Cicerone nostro minore perdocendo. 10. Indipiscor, eris. 2. b. Plaut. in Trin. Dolorem indipiscor, egomet me concoquo, & macero, & defatigo.

Cosa, che si deue acquistare.] Acquirendus, a, um. 1. l. Cic. de Am. Semper aliqui acquirendi sunt, quos diligamus, & a quibus diligamur. 2. Adipiscendus, a, um.

1. &

1. & 2. b. Cic. de Off. lis, qui habent à natura adiumenta rerum gerendarum, abiecta omni cunctatione, adipiscendi sunt magistratus. 3 Pariendus, a, um. Cic. 20. Fam. Pax victoria, non pactione parienda est.

Cosa, che si può acquistare, ouero, che facilmente s'acquista.] Parabilis, & hoc, le. 1. 3. b. Cic. de Fin. Natura diuitias, quibus contenta est, & parabiles, & terminatas habet.

Acquistare appetito.] Famem opsonare. Cic. 3. Tusc. Socrates cum vsque ad vesperum contentius ambularet, quæsitumque esset ex eo, quare id faceret, respondit, quo melius cœnaret, opsonare ambulando famem.

Acquistar nome di giusto, e diuoto.] Colligere famam iustitiæ, & pietatis. Mafl in Ignat l. 1. c. 2.

Acquistar sete.] Sitim quærere. Cic. 5. Philip. M. Antonius decem, & septem dies de me in Tiburtino Scipionis declamitauit, sitim quærens, hæc enim causa esse solet declamandi.

Acquistato, partic.] Adeptus, a, um 3 b. Sal. de Con Cat Incredibile memoratu est, adepta libertate, quantum breui creuerit ciuitas. 2. Indeptus, a, um. Ex Liu 6 bel P n. & Sallust. de Con Cat. 3. Partus, a, um Plaut. Amph. Laude parta, domum se recipiat. 4. Quæsitus, a, um Cic in Parad. lib, qui honeste rem quærunt mercaturis faciendis, inteligimus opus esse quæsito.

Bene acquistato, ouero di buon'acquisto.] Benepartus, a, um Sen. lib. 10 ep. 134. Sæpe cultus esse debebis cum infamia, & tunc si sapis, mala opinio, bene parta, delectat. 2. Honeste partus, a, um. Cic. pro Quint. Hominem non modo honestè partis bonis, verum etiam communi luce priuauit. 3. Virtute partus, a, um. Cic. 2. de Or 4 Bona opera partus, a, um. Ex Plaut. Asin.

Mal'acquistato, ouer di mal'acquisto.] Male partus, a, um. Cic. 2. Philip Sed, vt est apud poetam nescio quem, Male parta, male dilabuntur. 2. Improbè partus, a, um. Cic. 1. de Fin. Quorundam cupiditates nulla præda vnquam improbè parta minuit, sed à get potius, atque inflammat. 3. Inhonestè partus, a, um. Terent. in Andr. & Cic. pro Quint 4. Mala opera partus, a, um. Plaut. in Asin. Hæc mereant viginti minæ bonæ, mala opera partæ. 5. Vitio partus, a, um. Cic. 2. de Or. 6. Malis artibus adeptus, a, um. Ex Sall. de Rep. Ord. & de Con. Cat.

Acquistato sustantiuo, cioè acquisto, vedi Acquisto.

Acquistato, sust. cioè quello, che s'è acquistato.] Quæsitum, ti. n. g. Horat. Quæsitique tenax.

Acquistatore, colui, che acquista.] Partor, ris. m. g. & 2 l. in obl. Plaut. in Truc. Vnde ante parta demus post partoribus. 2 Quæsitor, ris Ex Virg 6 Æn. & Cic. in Catil.

Acquistatrice, colei, che acquista.] Partrix, cis. f. g Ex Plaut. in Truc. 2 Quæsitrix, cis. Ex Virg. 6 Æn. & Cic. in Catil.

Acquisto, acquistamento, & acquistato, sustan.] Adeptio, nis. f. g. & 1 b. Cic. 2 de Fin. Nos beatam vitam adeptione, non depulsione boni iudicemus.

Acquitrino, Sen. acquistrino, dicesi terreno, doue l'acqua cola per non hauer sfogo.] Solum stagnans ex Plinio, qui sic ait. Agri humidi, atque stagnantes. 2. Solum restagnans apud Cas. 2. bell. Ciuil.

Acquosissimo, superl. d'acquoso.] Aquosissimus, a, um. & 3. b. 2. l. Sen. Nat quæst. l. 3. c. 11. Aquosissima ferè sunt, quæcunque vmbrosissima.

Acquosità, l'astratto d'acquoso.] Aquositas, tis. f. g. 2. l. 3. b. Ex Cic. 1. Off & de Sen. 2. Aquolum, li n g. Ex Horat. de Art. 3. Humor aquatilis. Ex Var. de Re rust. lib. 1. cap. 64.

Acquoso, addiett. pieno d'acqua, ò di natura acquea.] Aquosus, a, um. Plin. lib. 18 cap. 17 Milium, & Panicum in frigido, & aquoso agro pius serendum, postea in calido.

Più acquoso, compar. d'acquoso.] Aquosior, & hoc, sius 2. l. 3. b. Plin. lib. 18, cap. 17. In creta, & rubrica & aquoso flore agro adoreum serendum est.

Acro, vedi Agro.

Acuità, acutezza, acume l'astratto d'acuto Acumen, nis. n. g. 3. b. & 2 l. Plin. l 14 cap 20 Ratio autem condiendi musta primo feruore, qui nouem diebus, quum plurimum, peragitur, aspersu picis, vt odor vino contingat, & saporis quædam acumina.

Acutezza acume, & acuità, astratto d'acuto.] Acumen, nis. n. g. 1 & 3. b. 2. l Plin. lib. 10. cap. 71. Animalium alia dentibus præliantur, alia vnguibus alia rostri aducitate carpunt, alia latitudine ruunt, alia acumine excauant.

Aculeo, punta, pungolo, pungiglione, proprio dell'Api, e Vespe.] Aculeus, ei, m g Plin. l 20 & 45 Maluæ aculeos extrahunt illitæ crudæ cum nitro

Aculeo picciolo.] Aculeolus, li Ex Guliel Morel.

Aculeato, ch. ha l'aculeo. Aculeatus, a, um. Plin. l. 20. c. 22. Sisymbricum efficax est aduersus aculeata animalia, vt crabrones, & similia.

Acume, acu.. zza, vedi Acuità.

Acutamente, auuerb con acutezza.] Acutè. 1 b.C... Orat. Multa tu colligebas non modo acutè, sed etiam ridiculè, & facetè.

Alquanto acutamente.] Acutulè. 1. 3. b. 4. l. Ex Cic. Gell. & Apul

Molto acutamente.] Peracutè, 2. & 3. b. Cic. 1. Acad.

Più acutamente.] Acutius 2 l Cic. 2. de Inu. Quædam tenuius, & acut us, & subtilius tractantur.

Acutello, & acutetto, aguzello, & aguzetto, dimin alquanto acuto, od'aguzo.] Acutulus, la, lum. Cic. 3 de Nat. ... legimus; B. ... & acutulas conclusiones.

Acutissimamente, auuerb. superl.] Acutissimè. 1. b. & 2. l. Cic. 5. Ver.

Acutissimo, superlatiuo d'acuto.] Acutissimus, a, um. 2. l. Cic. 1. de Or Q. Sceuola, homo omnium, & disciplina iuris eruditissimus, & ingenio, prudentiaque acutissimus, & oratione, maxime limatus, atque subtilis.

Acuto, aguto, & aguzzo. addiett Che hà in se acutezza.] Acutus, a, um. 1. b Cic. 1 de Or. Ingenij celeres motus esse debent, qui ad excogitandum acuti, & ad explicandum, ornandumque sint vberes, & ad memoriam firmi, atque diuturni. 2. Acuminatus, a, um. Plin. l. 11. c. 2. Culici telum est fodiendo acuminatum, pariter, sorbendoque fistulosum.

Acuto, per metafora, si riferisce ad ingegno, sapore, odore, e sim li.] Acutus, a, um. Cic. 2. de Diuinat. Plin. lib. 15. cap 28.

Molto acuto.] Peracutus, a, um. 1. & 2. b. C. c. pro Planco. Fingenda fuit mihi causa peracuta, vt ei, quem mihi debere oporteret, ego me omnia debere dicerem.

Più acuto, compar. d'acuto.] Acutior, & hoc, tius. 2. l. Cic. contr Rull.

A D

Adacquamento, annaffiamento, & innaffiamento, inteso di herbe, ò piante.] Rigatio, nis. f g. 1. & 3. b. & 2. l. Col. lib. 11. cap. 3 2. Irrigatio, nis. f. g. 2. & 4. b. & 3. l. Cic. 2. Off.

Adacquamento di strade] Conspersio nis. f. g. Ex Cic. 2. de Leg. & Suet. in Calig. c 43.

Adacquamento, & innacquamento di vino.] Temperatio, nis. f g 2 b. & 3. l. Ex Cic. 1. Tusc & Tib. lib. 3.

Adacquare, annaffiare, & innaffiare, ouero rigare, & irrigare, inteso d'herbe, ò piante.] Adaquo, as. 1. & 2. b. Plin. lib. 17. cap. 20 Debent amygdalæ denis diebus adaquari, donec grandescant. 2 Rigo, as 1 b. Colum. semina debent conspergi potius, quam rigari. 3. Irrigo, as. 2 b. C. c. 2. de Nat Ægyptum Nilus irrigat: & quum tota æstate obrutam, oppletamque tenuit, tum recedit, mollitosque, & oblimatos agros ad serendum, relinquit.

Adacquare le strade.] Aqua vias conspergere. Suet. in Cal. cap 43.

cap. 43. Interdum adeo segniter, & delicatè conficiebat, vt octophoro veheretur, atque à propinquarum vrbium plebe verri sibi vias, & conspergi propter puluerem exigeret.

Adacquare, & innacquare il vino.] Vinum diluere. Plin. 2. Vinum aqua temperare. Tibul.l.3.el.7.3. Vinum aqua miscere. Plin.l.7.c.56. Vinum aqua misceri Staphylus Sitheni filius inuenit.

Adacquato, & innacquato, inteso di vino, ò d'altri liquori.] Dilutus,a,um. 1. & 2 l. Cels.lib.2.cap.3. Omnibus fatigatis aptum est, cibum sumere, eoq; humido vti: aqua, vel certè diluta potione esse contentos. 2. Aqua mistus,a, um. Tib.L. 3.el.7.

Adacquato, annaffiato, & innaffiato, ouer rigato, & irrigato inteso di piante, ò d'herbe.] Rigatus,a,um. ex Col. 2 Riguus, a, um. ex Plin. 3. Irrigatus, a, um. ex Cic. 2 de Nat.

Alquanto adacquato.] Subriguus,a,um. Plin. lib. 17. cap. 18.

Cosa, che s'adacqua, inteso d'herbe.] Riguus, a, um. Col. lib. 2 cap. 17. Pratorum duo genera: quorum alterum est siccaneum, alterum riguum. 2 Irriguus, a, um. Plaut. Trin. Mores mali, quasi herba irrigua succrescunt vberrimè.

Cosa, che adacqua, e con la quale s'adacqua.] Riguus, a, um, vt Amnes rigui. Virg. 2. Geor. 2. Irriguus, a, um. Virg. 4. Geor. qui ait: Aquæ irriguæ. Tibul. l. 2.

Adagiare, & agiare, accommodare.] Curo, as. Plaut. in Stich. Amicos meos curabo huc aduenientes. 2. Benè, vel probè curare Plaut. 10 Pseud.

Adagiare in neutr. pass. vedi Trattenersi.

Adagio, sust. Fior. cioè Comodità, vedi Comodità.

Adagio, auuerb. cioè comodamente.] Commodè. 2. b. Cic. lib. 15 ep. 16. Ille cui mandaui, satis scitè, & commodè tempus ad te cepit adeundi.

Adagio, auuerb. cioè lentamente.] Cunctanter. Plin. l. 33. c. 1. Anulos, qui primus instituit, cunctanter id fecit, læuisque manibus, ac latentibus induit. 2 Sensim. Cic. Tusc. 3. Sensim, & pedetentim progrediens, extenuatus dolor. 4. Lentè. Cic. Att. lib. 2. Librum tibi ego non essem ausus mittere, nisi eum lentè, & fastidiosè probauissem. 5. Sedatè. Cic. 2. Off.

Molto adagio.] Lentissimè. Col. l. 2. cap. 15 Stercus optimum existimatur, quod asinus facit, quoniam id animal lentissimè mandit, ideoque facilius concoquit, & benè confectum, atque idoneum, protinus aruo fimum reddit.

Più adagio, compar.] Leotius. Cic. in Par. Sed hæc obscuriora videri possunt, quum sine appositione exemplorum lentius disputantur.

Adamante, vedi Diamante.

Adamantino, vedi Diamantino.

Adasperare, vedi Inasprire.

Adattare, accomodare vna cosa all'altra, vedi Accomodare.

Addattarsi, vedi Addestrarsi.

Adatto, acconcio.] Conueniens, tis. 2. Congruus a, um. 3 Concionus, a, um. Gref.

Adda, fiume di Lombardia, che nato dall'Alpi, per il Lago di Como, entra nel Pò.] Addua, æ. m. g. Plin. lib. 2. c. 103. Quædam, & dulces aquæ supermeant alias: vt in Fucino lacu inuectus, amnis in Lario Addua, in Verbano Ticinus.

Addanaiato, vedi Denaroso.

Addare, ouero addarsi, voce bassa, e vale accorgersi, vedi Accorgersi.

Addebolire, Fior. per indebolire, vedi Indebolire.

Addecimare, Fior. per decimare, vedi Decimare.

Addentare, prendere, ò ferir con denti.] Dente petere, cum accus. Hor. Serm. lib. 2. Sat. 1. Dente lupus, cornu taurus petit. 2. Dente appetere, cum accus. Ex Liu. 7. ab Vrb. 3. Dente impetere, cum accus. Ex Var. l. 3. c. 16. 4 Dente ferire, cum accus. Ex Virg. Ecl. 9. 4. Dentibus, vel mordicus prehendere, apprehendere, vel comprehendere Ex Cic. Plin. & alijs.

Addentato, partic. preso, ò ferito co' denti.] Dente appetitus, a, um. Ex Liu. 7. ab Vrb. 2. Dente percussus, a, um. Ex Cic. 3. Ver.

Addestare, suegliare, vedi Destare.

Addestrare, Fior. per andar alla staffa del Caualiere.] Equitanti ad pedes adesse, ex Plaut. Amph. & Cic. 2. de Diu.

Addestrare, Sen. per ammaestrare, vedi Ammaestrare.

Addestrarsi per addattarsi.] Accommodare se. Cic. in Orat. Qui probari volunt, ad aliorum voluntatem, arbitrium, & nutum totos se fingunt, & accommodant. 2. Aptare se.

Addestrato, vedi Ammaestrato.

Addietro, & indietro, auuerb. vedi Dietro auuerb.

Addimanda, & addomanda, vedi Domanda.

Addimandare, & addomandare, vedi Domandare.

Addimandita, 4. b. vedi Domanda.

Addimesticarsi, vedi Domesticarsi.

Addirizzamento, vedi Dirizzamento.

Addirizzare, vedi Dirizzare.

Additare, accennare, ò mostrare col dito.] Digito demonstrare. Quint. lib. 6. cap. 3. C. Iulius digito demonstrauit imaginem Galli in scuto Mariano pictam. Cic. de Som. Scip. 2. Digito monstrare, Pers. Sat. 1. Horat. 4. Car. Od. 3.

Totum muneris hoc tui est.
Quod monstror digito prætereuntium.
Romanæ fidicen Lyræ.

3. Indice digito monstrare. Horat Serm. lib. 2. Sat. 8.
Nomentanus ad hoc, qui si quid forte lateret
Indice monstraret digito.

4. Digito ostendere, Ouid. 2. de Arte. 5. Digitum intendere, cum accus. & præpos. ad Cic. 3. de Or. Et vt fieri solet, digitum ad fontes intenderem. 6. Digito denotare, Sen. lib. 7. Contr. 5. Puer procuratorem digito denotauit.

Additione, giunta, & aggiunta, vedi Giunta.

Addiuenire, per occorrere, vedi Occorrere.

Addogato, Fior. listato per lungo, simil tolta dalle Doghe,] Zonis, vel fascijs in longum variatus, discretus, distinctus, vel discriminatus, a, um, ex Cic. Phil. 12.

Addogliare, vedi Addolorare.

Addogliarsi, vedi Addolorarsi.

Addogliato, vedi Addolorato.

Addolcimento, & addolcimento, propriam.] Dulcedinis, vel dulcitudinis effectio. ex Cic.

Addolciare, & addolcire, propriamente far dolce.] Dulcem facere, vel efficere. Ex Plaut. & Cic. 2. Dulcedinem facere, vel efficere. Sen. lib. 19. ep. 112. Hoc habent in se pessimum cauillationes, dulcedinem quandam sui faciunt, & animum specie subtilitatis inductum tenent, ac remorantur. 3. Edulco, as, 2. l. Co. Martius apud Nonium. Marc. edulcare conueoit vitam, curasque acerbas sensibus gubernare.

Addolciare, & addolcire, metafor. mitigare, & allenire.] Mitigo, as. 1. l. & 2 b. Cic. 4. de Orat. Tristitiam mitigat, & relaxat risus. 2 Lenio, ois. 2 l. Cic. Att. l. 12. epist. 4 Me scriptio, & literæ non leniunt, sed obturbant. 3. Mitifico, as. Plin. lib. 8. cap. 7. Elephantes ordei succo celerrimè mitificantur.

Addolciarsi, & addolcirsi propriamente diuenir dolce, farsi dolce.] Dulcesco, scis. Cic. de Sen. Primò vua est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit. 2. Dulcem, vel dulcis fieri. ex Plaut. & Cic. 3. Dulcedinem concipere, vel contrahere. Ex Col. l. 7. c. 8. & l 12. c. 4.

Addolciarsi, & addolcirsi, metafor. mitigarsi, allenirsi.] Mitesco, scis. 1. l. Liu. 5 ab Vrb. Mitescere discordiæ intestinæ metu communi, vt fit, cœptæ. 2 Lenior, ris. 2. l. Cic. ad Q. Fr. Catienus, homo leuis, ac sordidus, sed tamen equestri censu, etiamsi leniter: 3. Mulceor, mulceris. Plin lib. 8 cap. 16. Opinio est, mulceri alloquijs feras, 4. Emollior, ris. Gref.

Addolcimento metafor.] Lenimentum, ti. n. g. Ex Cic. ad Att.

Addolorare, & addogliare, dar dolore, ò doglia.] Dolore afficere, cum accus. Cic. ep. 19 2 Dolorem afferre, cum dat. Cic. 2. Tusc. 3 Dolorem dare, cum dat. Cic. ad Att. l. 7. Qui vt aliud nihil, hoc tamen profecit, dedit illi dolorem. 4. Dolorem facere. Cic. ad Oct. Fecisse non tam libenter, quàm necessario; nulla enim remedia, quæ vulne-

vulneribus adhibentur, tam faciunt dolorem, quam quæ sunt salutaria. 5. Dolorem efficere. Cic. ad Att. lib. 12. ep.4. Dum recordationes fugio, quæ quasi morsu quodam dolorem efficiunt, refugio à te admouendo. 6. Dolorem mouere. Cels. lib. 7. cap.4. Ani fistulæ dolorem mouent. 7. Dolorem commouere. Cic. 6 Ver. Res hæ fortitan vobis paruæ esse videantur: sed magnum, & acerbum dolorem commouent, mulierculis præsertim, quum eripiuntur è manibus ea, quibus ad res diuinas vti consueuerunt. 8. Dolorem excitare. Cels. lib. 2. cap. 1. Aquilo mouet dolores lateris, & pectoris excitat. 9. Dolorem inferre. Plin. lib. 24. cap. 5. Cedri succus magnus ad lumina vsus, ni capitis dolorem inferret. 10. Dolorem incutere. Cic Att. lib. 1. Quidam putauerunt fore, vt victrix nequitia pœnas ab optimo quoque peteret sui doloris, quem improbissimo cuique inussérit seueritas consulatus mei. 11. Dolorem gignere. Lucret. lib. 4. 12. Dolorem parere. Cic. 1. de Fin. Voluptates quædam reijciuntur, quia dolorem pariunt. 13. Dolorem inurere. Cic. 3. Tusc. Proprium est, irati cupere, à quo læsus videatur, ei, quàm maximum dolorem inurere. 14 Dolorem concire. Ouid. 2. Trist 15. Dolorem irritare. Cels. l. Hyems capitis dolores irritat. 19. Dolori esse Cic. ad Att. lib. 1. ep 19. Pompeius, nostri amores, quod mihi summo dolori est, ipse se afflixit.

Addolorarsi, & addogliarsi, prender, ò sentir dolore, ò doglia.] Condolesco, scis. a.b. Cic. 1. Acad. Philosophi quidam perturbationem animi ex homine non tollunt; naturaque condolescere, & concupiscere, & extimescere, & efferri lætitia dicunt. 2. Indolesco, scis. 2. b. Plin lib. 31. cap. 3. Tanta intentione oculorum opus est, vt indolescant. 3. Dolore tangi. Cic. 4. Ver. Stenius ferebat, vt poterat: tangebatur tamen animi dolore necessario, quòd domum eius exornatam, atque instructam ferè iam iste reddiderat, nudam, atque inanem. 4. Dolore corripi. Plin. lib. 1. ep. 12. Cornelius Rufus, tertio, & tricesimo anno, vt ipsum prædicantem audiebam, pedum dolore correptus est. 5. Dolorem concipere. Cic. 3. de Nat. 6. Dolorem contrahere. Cels. lib. 4 cap. 4. Interdum grauior est dolor, sed breuis, neque tamen mortiferus, qui vel vino, vel cruditate, vel frigore, vel igne, aut sole contrahitur. 7. Dolore affici. Cic. lib. 9. ep. 19 Balbus tantis pedum doloribus afficitur, vt se conueniri nolit. 8. Dolore attingi. Ex Cic. 3. de Fin. 9. Dolorem capere. Ter. in Andr. Ex eo nunc missa dolorem capit. 10. Dolorem accipere. Cic. Att. lib 6. Accipiam equidem dolorem, nihil illum irasci, sed multo maiorem, non esse eum talem, qualem putassem. 11. Dolorem percipere. Cic. lib. 14. ep. 1. Cicero filius, quum primum sapere cæpit, acerbissimos dolores, miseriasque percepit. 12. Dolorem suscipere. Cic. pro Corn. Balb. In alienis, dolorem suscepimus. 13. Dolorem haurire. Cic. pro Cel. Vidi, & dolorem hausi acerbissimum.

Addolorarsi molto.] Perdoleo, es, Cæs. 2. bel. Ciu. Suos labores, & apparatus male cecidisse perdoluerunt.

Addoloratamente, dolorosamente, e dogliosamente, auuerb. con dolore, ò doglia.] Dolenter. 1. 3. b. a l. Cic. de Or. Casus humanarum miseriarum grauiter accipiuntur, si dicuntur dolenter.

Più dolorosamente compar. con più dolore.] Dolentius. Cic. pro Sext.

Addolorato, & addogliato, Fior. ancor addoloreuole, doloroso, doglioso dolente, e dogliente, che hà, ò sente dolore, ò doglia.] Dolens, tis. b.g. Cic. in Parad. Sapienti soli contingit, vt nihil faciat inuitus, nihil dolens, nihil coactus. 2. Dolore affectus, a, um. Ex Cic. l. 6. ep. 19 3 Dolore tactus, a, um. Ex Cic. 4. Ver.

Essere, ò stare addolorato.] Doleo, es. Plaut. in Capt. 2. Esse in dolore Cic. Philip. 11.

Addoloreuole, addiett.] Fior. per doloroso, ò dolente, vedi Addolorato.

Addomanda, & addimanda, vedi Domanda.

Addomandare, vedi Domandare.

Addomandita. 4. b. vedi Domanda.

Addomesticare, vedi Mansare.

Addoppiamento, vedi Doppiamento.

Addoppiare, vedi Doppiare.

Addoppiato, vedi Doppiato.

Addormentamento, vedi Addormentatione.

Addormentare, assonnare, & addormire, in att. indur sonno.] Sopio, sopis. 4. l. Liu. 4. bel. Pun. Sonus lentior, æqualiorque accidens auribus, magnam partem hominum sopiuit. 2. Soporo, as. 1. b. & 2. l. plin. lib. 21. 31. Nec illud prætereibo, aspidum naturæ halicacabum in tantum aduersam, vt radice eius propius admota, soporetur illa sopore enecans vis earum. 3. Somnum afferre. Cic. Att. lib. 9. ep. 6. Mihi dormiendum: etenim litteræ tuæ mihi somnum attulerunt. 4 Somnum allicere Plin. lib. 9. cap. 13. Vituli marini dexteræ pinnæ vim soporiferam inesse, somnosque allicere subditam capiti tradunt. 5. Somnum conciliare. Plin. lib. 21. cap. 20. Iris succo duritias omnes emollit, somnum conciliat, sed genituram consumit. 6. Somnum facere. Plin. lib. 20. cap. 7. Lactucarum vires sunt, somnum faciendi, veneremque inhibendi, æstum refrigerandi, stomachum purgandi sanguinem augendi. 7. Somnum concitare. Plin. lib. 20. cap. 17. Anisum potum somnum concitat. 8. Somnum parere. Plin. lib 19. cap. 8. Lactucæ omnes somnum parere creduntur. 9. Somnum inuitare. Ouid. 11. Metam. Inuitat somnos riuus. 10. Somnum dare. Virg. 4 Æn. Dat somnos, adimitque, & lumina morte resignat. 11, Somnum accersere. Stat. lib. 5. Syl. Extrecere genas, dulcesque accersere somnos, 12. Somnum ducere, Ouid. 2. Metam. Vetetes in dextera, qua somnos ducit, & arcet, Virga fit. 13. Somno sopire, cum accus. Ouid. 7. Met. & Virg. 1. Æn.

Cosa, ch'addormenta, ò che concilia il sonno.] Somnifer, a, um. a.b. Plin. Vis est somnifera etiam satiuo papaueri. 2. Somnificus, a, um. 2. & 3. b. Plin. l. 29. c 4. Cimicibus vincitur aspidum somnifica vis. 3. Soporifer, a, um. 1. & 3. b. & a. l. Plin. lib. 19. cap. 8. Est etiam num alia distinctio atræ lactucæ, quæ meconis vocatur à copia lactis soporiferi.

Addormentare bene, & anco insieme.] Consopio, consopis. a. l cum accus. Cic. 1 Tusc. & Lucr. l 6. 1. Somno consopire, cum accus Cic 2 de Diu.

Addormentarsi, assonnarsi, & addormirsi, pigliare sonno.] Obdormisco, scis, miui, itum. Cic. 1. Tusc. Sin autem supremus ille dies perimit, ac delet omnino: quid melius, quàm in medijs vitæ laboribus obdormiscere, & ita conuenientem, somno consopiri sempiterno? 2. Sopior, iris. 1. l. Liu. 7. ab Vrb. 3. Soporor, ris. 1. b. & 2. l. Plin. lib. 28. cap 8. Chamaleontis cauda flumina, & aquarum impetus sisti, serpentes soporari, tradunt. 4. Somnum capere. Cic. ad Att. lib 8. Ego si somnum capere possem, tam longis, te epistolis non obtunderem. 5. Somnum captare. Col. lib. 7. cap. 10. Solet etiam suillum pecus ægrotare ita, vt emacietur, nec cibos capiat, productumque in pascua, medio campo procumbat, & quodam veterno pressum, somnos æstiuo sub sole captet. 6. Somno dari. Plin. lib 8 cap. 25. 7 Somno se dare. Cic. 1. Tusc. Epulati cum Matre adolescentes somno se dederunt. 8. Somnos ducere. Virg. 4. Æn. Nate dea, potes hoc sub casu ducere somnos? 9. Somnum inire. Virg. Ecl. 1 Sæpè leui somnum suadebit inire susurro. 10. Somnum petere. Quint. lib. 9 cap 4. Pythagoræ is moris fuit; & cum euigilassent, animus ad lyram excitare, quo essent ad agendum erectiores: & cum somnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, vt si quid fuisset turbidiorum cogitationum, componerent. 11. Dormisco, scis, miui, itum. Plaut. Curc. Caput deponit: quem dormiscit, e subduco annulum.

Addormentarsi bene, & anco insieme.] Consopior, consopiris. 2 l. Cic. 1. Tusc. Somno consopiri. Cic. 2. de Diu. Cum Ptolomæus in prælio telo venenato ictus esset, eoque vulnere summo cum dolore moreretur, Alexander assidens, somno est consopitus. 3. Condormisco, scis,

miui, itum. Plaut. Rud. Obsecro hospes, des mihi aliquid loci, vbi condormiscam parum.

Addormentatione, l'addormentarsi.] Somni captatio. Ex Cic. de Sen. & in Part. 2. Somni petitio. Ex Cic. 5. Tusc. & de Clar. 3. Somni initus, Ex Plin. & Virg.

Addormentato, & assonnato, part.] Sopitus, a, um. 1. 2. l. Liu. 5. bel. Pun. Nico ex improuiso ad portas sopitos vigiles in cubilibus suis obtruncat. 2. Soporatus, a, um. 1. b. & 2. 3. l. Plin. l. 10. c. 75. Aquatilia quiete cernuntur placida, ceu soporata: neque aliud, quam caudas mouentia, & ad tumultum aliquem exp[a]uentia.

Addormentato bene, ouer insieme.] Consopitus, a, um. 2. & 3. l. Cic. 1. Tusc.

Mezzo addormentato.] Semisopitus a, um. 1. 4. l. 2. & 3 b. Liu. 5. bel. Pun. Pars semisopitos hostes cædunt, pars ignis ef[f]ecas stramento arido tectis inijciunt. 2. Semisomnis, & hoc semisomne. 1. l. & 2. b. Liu. 7. bel. Mac. Pedites ordinati, & præparati sparsos per negligentiam, & semisomnes prope adorti sunt: cædes passim, fugaque per campos facta est. 3. Semisomnus, a, um. Cic. lib. 7. epi. Non dubito, quin tu per eos dies matutina tempora lectiunculis consumpseris, cum illi interea, qui te isthic reliquerunt, spectarent communes mimos semisomni.

Non addormentato.] Insopitus, a, um 2. l. Ouid 7. Metam. Terrigenasque, feros, insopitumque draconem. 2. Insomnis, & hoc insomne Tacit. l. 1. Romani oberrabant tentorijs, insomnes magis, quam peruigiles.

Leggiermente addormentato.] Leuisomnus, a, um. 1. & 2. b. Lucret. lib. 5. Et leuisomna canum fido cum pectore corda.

Tutto addormentato.] Somniplenus, a, um. Cic. Vir somni, stupri, vini plenus.

Addormentatore, colui, che addormenta.] Somni conciliator. Ex Plin. l. 21. c. 20. & Var. l. 1 c. 4. 2. Somni concitator. Ex Plin. lib. 20. cap. 17. & Cic pro Dom. 3. Somni dator. Ex Virg 4. Æn. & Plaut. Truc.

Addormentatrice, colei, che addormenta.] Somni conciliatrix Ex Plin. l. 21. c. 26. & Cic. da Am. 2. Somni concitatrix. Ex Plin. l. 20. c. 17. & l. 26. c. 10 3. Somni datrix. Ex Virg 4. Æn. & Plaut. Truc.

Addormire, vedi Addormentare.

Addormirsi, vedi Addormentarsi.

Addossare, mettere qualche cosa su'l dosso.] Impono, is. 2. l. cum dat. vel accus. cum prepos. In, Cic. ad Att. lib. 5. Non audeo tibi omnia onera imponere. Plaut. in Bacch. In te onus impone. 2. Dorso, vel indorsum imponere. Ex Hor. 1. Ser. Sat 9. & Plaut. in Persa. 3. Humeris, vel in humeros imponere. Ex Cic. 1. de Orat. & Plaut. in Pers.

Addossare vn delitto, ad vno, cioè incolpare vno di delitto.] Crimen in aliquem conferre. Cic 2. de Or. 2. Crimen in aliquem conijcere. Liu. 3. ab Vrb. Testis in tempora crimen conijecit.

Addossare vn negotio ad vno, cioè commettere vn negotio ad vno.] Negotium alicui dedere. Ter. Andr. act. 5. sc. 4 Dauo istuc dedam negotij. 2. Negotium alicui legare. Plaut. in Cas. Quin potius, quod legatum est tibi negotium, id, curas?

Addossarsi, mettersi addosso.] Sibi imponere. Cæs. 3. bel. Ciu. Tantum erat studium infamiæ sarciendæ, vt sibi quisque etiam pœnæ loco, grauiores imponeret labores. 2. Sibi sumere. Cic. pro Marc Nunquam iste plus militi laboris imposuit, quam sibi sumpsit.

Addossarsi vn delitto.] Crimen subire. Cic. Att. lib. 9 ep. 6. Ita meruitti illum de me puto, vt acharistiæ crimen subire non audeam. 2. Crimen suscipere. Cic. pro Rab. Ego autem si mihi esset integrum, susciperem crimen hoc, agnoscerem, confiterer. 3. Crimen in se trahere. Ouid. Metam. 14. Quisque in se traxit crimen, voluitque videri. Olenus esse nocens.

Addossarsi la colpa, ò peccato d'alcuno.] Cuiuspiam in se peccatum transferre Ter. in Adel Ille omnia sibi post putauit esse præ meo commodo, & peccatum meum in se transtulit.

Addossarsi vn negotio.] Negotium subire. Quint. l. 1, c. 1, Præcipus dicentis auctoritas est, si omnis in subeundo negotio suspicio sordium, aut odiorum, aut ambitionis abfuerit. 2. Negotium suscipere. Cic. 3. Catil. Homines sine mora negotium susceperunt.

Addossarsi, qui vale accostarsi addosso ad altri.] Adhæresco, scis. 2. Adhæreo, es. Liu. 9. bel. Maced. 3. Applico, as.

Addosso, auuerbial. in sul dosso.] Dorso, in dorso vel in dorsum, prout verbum postulat.

Andare, ò correre addosso ad vno.] In aliquem inuadere. Cic. pro Cæc. Antiocho, Ebutij seruo imperatum est, vt in Cæcinnam aduenientem cum ferro inuaderet. 2. in aliquem inuolare Plaut. in Milite. Iam me in hominem inuolo? 3 In aliquem irruere Cic. pro Dom.

Dare addosso ad vna cosa, vuol dire, perseguirla, e dirne male.] Inuehor, eris Cic. 2. de Nat. Carneades libenter in Stoicos inuehebatur. 2. Insector, aris. Cic. ad Att. Aut nos temeritatem bonorum insequamur, aut audaciam improborum insectemur.

Porre gl'occhi addosso ad'vno, cioè guardarlo, vedi Adocchiare.

Mettere le mani addosso a vno, val pigliarlo, ò batterlo.] Alicui manum inijcere. Liu. 3 ad Vrb. Virgini venienti in forum, ministre Decemuiri libidinis manum iniecit 2. Manum in aliquem inijcere. Plaut. Truc. Ego in te manum inijciam, venefica

Metter le mani addosso ad alcuno, come fà chi lusinga.] Alicui manus adhibere vel admouere Ex Cic.

Stare addosso à qualch'vno, cioè starli sopra.] Supersto, as. Liu. 7 ad Vrb. Stratis vos corporibus hostium superstetis. 2. Immineo, es. Plin. in Paneg.

Stare addosso ad vno, metaforicam. val sollecitarlo, e mouerlo à qualche cosa.] Insto, as, stiti, stitum. Cic. pro Quint. Hortensius tibi instat, vt eas in Concilium. Plaut. in Curc 2, Insisto, stis, stiti, stitum. Col lib. 12. c. 3. Villica insistere debet atriensibus, vt ferramenta detersa nitideantur.

Recarsi addosso, vuol dire addossarsi, vedi Addossarsi.

Addottoramento, e dottoramento, maestramento, e conuentamento Fior. cioè l'addottorare.] In Doctores cooptatio, ex Liuio, qui 4. ab Vrbe sic ait. Nobilitatem, non genere, nec sanguine, sed per cooptationem in Patres habetis. 2. Doctoris creatio, vel effectio, ex Cic.

Addottorare, e dottorare, maestrare, e conuentare, metter nel numero de Dottori.] Doctorem facere, efficere, vel creare, ex Tursl. & alijs. 2. Aliquem doctrinæ laurea donare Maff de Iapon. reb lib. 5 3. Doctoris gradu aliquem cohonestare, insignire, condecorare. 4 Aliquem doctrinæ insignibus decorare. Maff de Iapon. reb. l. 5. 5. Doctoribus adscribere. Ex Plin. lib. 2. cap. 7. 6. In doctores, vel inter doctores referre, reponere, collocare. Ex Cic. 1. de Nat. & lib. 13 ep. 35. Ex Plaut. & Cæs. 7. Doctoris laurea, vel insignibus aliquem donare. ex Plin. l. 7. cap. 28. 8. Laurea magistrali donare. Ex Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 21.

Addottorare in Filosofia, e Teologia.] Philosophicæ, & Theologicæ doctrinæ insignibus honestare. 2. Philosophiæ, ac Theologiæ doctorem efficere.

Addottorare in legge Canonica, e Ciuile.] Pontificij, ac Cæsarei iuris doctorem facere. 2. Vtriusque iuris doctorem creare. 3. Inter doctores vtriusque iuris referre.

Addottorar vno in Medicina] Medicinæ doctorem facere, ex Tur. 2. Medicinæ doctoribus adscribere. 3. Medicæ doctrinæ insignibus honestare.

Addottorarsi, ouero dottorarsi.] Doctorem fieri, vel in cooptari. Ex Cic. & alijs. 2. Doctrinæ lauream, vel insignia capere, vel accipere. Ex Cic. 3. Doctrinæ laurea donari. 4. Doctrinæ insignibus decorari. Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 10. 5. Magistrali laurea donari ex Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 21.

Addottorato, ò dottorato, addiett.] Doctrinæ insignibus, vel laurea donatus, vel decoratus ex Hor. & Maff. 2. Doctoribus adscriptus, a, um, ex Plin. 3. Inter do-

ctores velatus, a, um. Ex Cic. 1. de Nat.

Addottrinare, chi addottrina.] Doctor, ris. Cic. 3. de Orat. 2. Magister, ri. m. g. 3. Docens, tis. o. g. Quint. lib. 1. ep. 2

Addottrinale docile, ò capace di dottrina.] Docilis, & hoc docile. Quint. l. 1. Dociliora sunt ingenia priusquam obduruerunt. 2. Doctrinæ capax.

Non addottrinale, non dottrinenole, vedi Indocile.

Addottrinare, e dottrinare, insegnar dottrina, e far dotto.] Doctrina quempiam erudire, instruere, vel polire. Cic. 3. de Orat. ad Q. Fr. lib. 1. ep. 1. vedi anco Disciplinare.

Addottrinar bene.] Doctrina excolere, expolire, vel perpolire. Ex Cic. & alijs.

Addrappato Fior. ornato di drappi.] Serico, aut holoserico velatus, vel amictus, a, um. Ex Hor. Turs. Laur. hist. Plin. & Cic.

Adduare, Fior. per addoppiare, vedi Doppiare.

Adducere, vedi Addurre.

Adducitore, quegli, che adduce.] Adducens, tis. m. g. Ex Plin. lib. 30. cap. 15.

Adducitrice, quella, che adduce.] Adducens, tis. f. g. Ex Plin. lib. 30. cap. 15.

Addurare, vedi Indurare.

Addurato, vedi Indurato.

Addurre, & addurre, arrecare.] Adduco, cis. 2. l. Plin. lib. 30. cap. 15. Ebriosis, oua noctuæ, per triduum data in vino, tædium eius adducunt. 2. Affero, ers. Cic.

Addurre, ò addurre, val condurre, inteso d'acqua, ò di cose, che seguita chi l'adduce.] Duco, cis. 2. Adduco, cis. Ter. in Phorm. Ab. Phædria eum sequire, & adduce huc. 3. Deduco, is. 4. Perduco, is. Cic. 2. Philip.

Addurre inteso per cose, che si portano con vettura.] Adueho, aduehis. Cic. 3 Off. 2. Conueho, his. Cic. pro Mil. 3. Comporto, as. Cic. in Pison.

Addurre, cioè condurre, ò ridurre, inteso di termine, ò stato.] Adduco, is. Cic. 6. Philip. Res in extremum est adducta discrimen. 2. Deduco, is. Cic. l. 4. ep. 2. Quem in locum res deducta sit, vides, Cic. Att. l. 2. Res eo est deducta, spes vt nulla sit. 3 Reduco, cis. Col. 4. Redigo, gis. Cic.

Adeguare, vedi Pareggiare.

Adeguatione, vedi Pareggiamento.

Adempimento, esecutione.] Effectio, nis. f. g. Cic. 3. de Fin 2. Executio, nis, f. g. 2 b & 3. l. Plin. l. 35 c 8.

Adempimento di desiderio.] Optati effectio. Ex Cic. in Pis. & 1 Acad.

Adempimento di profetia.] Vaticinationis comprobatio. Ex Cic. 2. de Nat & 5. de Fin 2 Vaticinationis euentus. Ex Cic. 1 & 2. de Diu.

Adempimento di promessa.] Promissi effectio. Ex Cic. in Part. & 2. Offic.

Adempimento di voto.] Voti redditio. Ex Cic. 3 de Nat. & Quint. lib. 8. cap. 3. 2. Voti solutio. Ex Cat. cap. 83 & Cic. ad Att. lib 6.

Adempire Fior. adempiere, cioè esseguire, effettuare, ò compire.] Efficio is. 2. b. Cic. Att. lib. 1 ep. 11. Tu mandata effice, quæ recepisti. 2. Exequor, eris. 2. b. Cic. de Sen. Massinissa, Numidarum Rex 90. annos natus, omnia regis officia, & munera exequebatur. 3 Impleo, imples. Plin. ep. 58. Ille fidem peractæ mortis impleuit. 9 Perficio, is. Ter. in And. 5 Reefficio, reefficis. Cic. l 13 ep. 6. Id quando assequi non possum, tu re velim efficias. 6. Perficio, cis. Cic.

Adempire il desiderio.] Votum implere, Q. Curt. l. 4. Darius votum meum impleuit. 2. Optata perficere. Ex Cic. in Pison. & pro Deiot.

Adempire, ò esseguir i detti.] Rem ad verba conferre. Ter. Eun act 4. sc 6.

Adempire le profetia.] Vaticinationem comprobare. Ex Cic. in Orat. vindicait. Patris dictum sapiens, filij temeritas comprobauit. 2. Vaticinationem implere. Ex Q Curt lib. 3. Vtcunque, Alexander gladio ruptis omnibus loris, oraculi sortem vel impleuit, vel elusit.

Adempire la promessa, vedilo alla voce Promessa.

Adempire il voto.] Votum implere. Ex Q. Curt. lib. 4. 2. Votum reddere. Cic. 2. de leg. Impius ne audeto placare donis iram deorum. Sancte vota reddunto. Pœna violati iuris esto. 3. Votum soluere. Cic. Philip 3. Antonius neglectis sacrificijs solemnibus, ante lucem ea vota, quæ nunquam solueret, nuncupauit. 4 Votum dissoluere. Cic. Att. lib. 15. Absurdum erat. quæ si stetisset Respub. vouissem, ea me, euersa illa vota dissoluere. 5. Votum exoluere. Plaut. in Amph. Quæ apud legionem vota voui, si domum redissem saluus, ea ego exoluam omnia 6. Votum persoluere. Cic. de Arusp. Imperatores nostri maximis, & periculosissimis bellis, Matri Deorum vota fecerunt, atque in ipso Pessinunte ad illam ipsam principem aram persoluerunt.

Adempire il voto, fatto à Dio.] Votum Deo exoluere. Ex Liu. 1. bel. Pun. vbi sic ait; Annibal Gades profectus, Herculi vota exoluit; nouisque se obligat votis, si cætera prospera euenissent.

Douere adempire il voto fatto à Dio.] Votum Deo debere. Ex Cic. 6. Ver. vbi sic ait: Verres, qui non Honori, neque Virtuti, vt ille, sed Veneri, & Cupidini vota deberet, is Mineruæ templum spoliare conatus est.

Adempirsi, effettuarsi.] Efficior, efficeris. 2. b. Cic. in Or. Maius opus institutum est, quam vt effici potuerit. 2. Impleor, impleris. Plin.

Adempirsi la profetia.] Vaticinationem impleri. Plin. 2. Vaticinationem exitu comprobari. Cic.

Adempitore, colui, che adempie.] Effector, oris. m. g. Cic. in Tusc. 2. Executor, ris. m. g & 2 b. Suet. in Vesp. cap. 14. 3. Implens, entis. m. g. Ex Q. Curt. lib. 4. & Colum.

Adempitrice, colei, che adempie.] Effectrix, cis. f. g. Cic. 1. de Fin. 2. Executrix, cis. f g & 2 b Ex Suet. in Vesp. c. 14 3. Implens, tis. f. g. Ex Q. Curt. & Colum.

Aderente, partiale, & partzionale, aggetr. amico, e fautore d'vna delle due parti.] Addictus, a, um. 1. 2. l. Cic. ad Att. Lucceijs cuncti sunt addicti. 2. Cupidus, a, um. 1. 2. b. Cic. 4 Ver. Homines istius cupidi, liberaliter ex istius cibarijs tractati sunt. 3 Deditus, a, um. 1. l. 2. b. Cic. lib. 5. ep. 8. Hoc magis cum Publio deditus, quod me sicut alterum parentem, & obseruat, & diligit. 4. Emancipatus, a, um. 1. 4. l. 2. b. Ex Cic. de Sen. vbi sic habetur. Senectus nemini emancipata. 5. Studiosus, a, um. 1. 2. b. 3. l. Cic. ad Att. lib. 3. ep. 22. Ego quod mei studiosos habeo Dyrrachinos, ad eos perrexi. 6. Fautor, ris. 1 l. 2. b. in rect. & l. in obl. Cic. pro Quint. Rosc. Vir nobilitatis fautor. 7. Sectator, eis. m. g. Cic. pro L. Mur. Lex Fabia est de numero sectatorum.

Molto aderente, ò partiale.] Percupidus, a, um. 1. l. 2. 3 b. Cic. lib. 1. ep. 7. Hortensium cognoui percupidum tui, Lucullum studiosum. 2. Perstudiosus, a, um. 1. 4. l. 2. 3 b. Cic. ad Att. lib. 5. ep. 20. Thermum intellexi esse perstudiosum tui. 3. Vnicè studiosissimus, a, um. Gell. lib 19. cap. 5.

Essere aderente d'alcuno.] Cupiam cupere. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep 2. Ego Fundario non cupio? non amicus sum? non misericordia moueor? 2. Cuipiam fauere. Cic. pro Planc. Homines nobilitati fauent. 3 Cuipiam studere. Cic. Att l. 4 ep. 14. Scauro studet Pompeius: sed verum fronte, an mente, dubitatur.

Aderente, inteso di genere feminino.] Fautrix, cis. f. g. Ter. in Eun. Thais nostra est omni fautrix familiæ. 2. Sectatrix, cis f. g. Ex Cic pro Mur. 3. Fauens, tis. 1. b 2. l. Ex Liu. 5. bel. Maced.

Adergere, Fior. per ergere, vedi Ergere.

Aderire, parteggiare, essere partiale, accostarsi ad vna parte.] Faueo, fanes. 1. b. Cic. pro Planc. Quidam nobilitati fauent. 2. Studeo, es. 1. b. Cic. pro Cæl. Adolescentes multi Catilinæ, homini nequam, atque improbo studuerunt. 3. Sector, aris. Cic. pro Mur 4 Sequor, eeris. Cic. de Amic.

Aderire ad vno.] Ab aliquo esse. Cic. 2. de Or. Vide, ne hoc, Scæuola, totum sit à me, 2. Ab aliquo stare. Cic. de Clar. Nemo contra ciuium perditorum popularem, turbulentamque dementiam à Senatu, & à bonorum causa stetit constantius. 3. Ab aliquo facere. Cic.

Cic. 1. de Inu. Commune est, quod nihilo magis ab aduersarijs, quàm à nobis facit. 4. Cum aliquo stare. Liu. 6. bell. pun. Quum aliæ super alias clades, cumularentur, Dij prope ipsi cum Annibale stabant. 5. Cum aliquo facere. Cic. Att. lib. 6. ep. 8. Cum Cæsare Lentulus Consul facit.

Adescare, vel Inescare, metter l'esca su l'amo.] Hamum esca occulere. Ex Horat. lib. 1. ep. 7. 2 Hamum esca instruere, ex Senec. in Here.

Adescare, ò inescare vn luogo, cioè gittarui, ò porui l'esca.] Locum esca spargere, vel inspergere.

Adescare, ò inescare; prender gl'vccelli all'esca.] Inesco, as. Liu. & Ter. Adel. Nunquam rem facies abi, ni escis inescare homines. 2. Esca capere.

Adesso & hora, auuerb. cioè al presente, vedi Hora.

Adesso] Nunc enim verò. Cic.

Adice, ouer Adige, fiume, che nasce dall'Alpi di Trento, passa per Verona, mette nel Pò, e sbocca nell'Adriatico.] Athesis. m g. Plin. l. 3. cap. 16. Ex Virg 9. Æn. qui Athesim, amœnum dicit.

Adirare, vedi Irare.

Adirarsi, vedi Irarsi.

Adiratamente, vedi Iratamente.

Adirato, vedi Irato.

Adireuole. Fior. che muoue ad Ira.] Stomachosus, a, um. 1. & 2. b. Cic. 2 de Or. Me quidem valde mouent stomachosa, & quasi submorosa ridicula.

Più adireuole, compar.] Stomachosior, & hoc Stomachosius. Cic. lib. 3. ep. 11.

Adireuolmente. Auuerb.] Stomachosè. Ex Cic. ad Att. lib. 10.

Più adireuolmente.] Stomachosius. Cic. Att. l. 10.

Adiroso, vedi Iracondo.

Adiutore aiutante, chi porge aggiuto.] Adiutor, oris. Cic. pro Flac. Sperabam honoris potius Flacci me adiutorem futurum, quàm miseriarum deprecatorem. 2 Auxiliator, oris. Quint. l. 12. c. 3. Litigantium auxiliator egebat auxilio.

Adizzamento, Fior. Sen. Aizzamento, l'adizzare.] Immissio, nis. f. g Ex Cic. de Sen. & Virg. 3. Geor. 2. Incitatio, nis. f. g. 2. b. & 3 l Cic. de Or. 3. Incitus, tus. m. g & 2 b Plin. l. 2. c 45. 4. Impulsio, nis. f. g Cic. de Or. 5. Impulsus, sus. m. g. Cic. 3. Ver.

Adizzare, Fior. Sen. aizzare, dicesi anco aissare, cioè l'ammettere, ò incitare il Cane à mordere.] Admitto, admittis. Liu. 5. bel. Pun. 2. Immitto, immittis. Virg 3 Geor 2 b. Cæs. 4. bel. Gal.

Adizzare, Metaf.] per prouocare, vedi Prouocare.

Adizzato, partic ammesso, incitato.] Admissus, a, um. Cæs. 1. bel. Gal. 2. Immissus, a, um. Virg. 3. Geor. 3. Instinctus, a, um. Liu. 4. ab Vrb.

Adizzatore, colui, che adizza.] Instinctor, ris. Tacit. lib. 17. Non deerat sceleris instinctor. 2. Impulsor, ris. Cic. de Prou.

Adizzatrice, colei, che adizza.] Impultrix, cis. Ex Cic. 5. Tusc.

Adobbare, vedi Ornare.

Adobbi, vedi Paramenti.

Adocchiamento, l'adocchiare, vedi Sguardo.

Adocchiare, & aocchiare por gl'occhi in vna cosa, ò guardas fisso.] Cupiam oculum adijcere. Cic 4 Ver. Videbant homines adiectum esse oculum hæreditati. 2. Ad Quidpiam oculos adijcere. Cic. de Leg. 2. gr. Ad omnia velita pauci homines cupiditatis oculos adiecissent. 3. In quidpiam oculos conijcere, defigere, inferre, vel deponere. Cic. & Alij.

Adolescente, chi è nell'adolescenza, giouane, che stà in crescenza.] Adolescens, tis o g. 1. & 2. b. Cic. de Sen. Sperat adolescens, diu se victurum, sed insipienter sperat.

Adolescenzia, & adolescenza, giouanezza, propriamente da 14 anni fin'a 25., Adolescentia, æ f g 1. & 2. b Cic. de S. n. Senectuti cum adolescentia communis est mors impendens.

Adombramento, & abbozzamento, l'adombrare, ò abbozzare, vedi Abbozzamento.

Adombramento, & ombramento, l'adombrare, ò far ombra.] Adumbratio, nis. f. g. ex Col l. 5. c. 5. 2. Vmbratio, nis. f. g. ex Plin. l. 19. c. 6.

Adombramento, l'adombrarsi, cioè il pauentare.] Pauor, oris. m. g. & 2. b.

Adombramento, l'adombrarsi, cioè il sospettare, vedi Sospetto.

Adombrare, & ombrare, far ombra, si dice anche ombrare, & ombreggiare.] Adumbro, as. 2. b. Col lib. 5. cap. 5 M. Columella, vir illustribus disciplinis eruditus, ac diligentissimus agricola, sub ortu caniculæ, palmeis segetibus vineas adumbrat. 2. Vmbro, as. Plin. lib. 19. cap. 2 Marcellus velis forum vmbrauit, vt salubrius litigantes consisterent. 3. Inumbro, as. Col lib. 4. cap 14 Solum frequenter exercendum est, dum id incremento suo vitea inumbrent. 4. Obumbro. as. Plin. lib. 16 cap. 36 His annis solem ipsum obumbrant.

Adombrare, qui vale figurare, ò disegnare alla grossa, vedi Abbozzare.

Adombrarsi, dicesi d'animale, che pauenta, val prendere ombra, e pauentare.] Pauesco, pauescis. 2. b. Col. lib. 6. cap. 2. Iuuencorum ventri, & subfœmina manum subijcere conuenit, ne ad huiusmodi tactum postmodum pauescant. 2. Pauesio, pauesis. 1. 2. b. Gel. lib. 19 cap 1.

Adombrarsi si dice d'huomo, che sospetta d'inganno, val prendere ombra, e sospettare, vedi sospettare.

Chi facilmente, ò spesso s'adombra, cioè pauenta] Pauidus, a, um. 1. & 2 b Ouid. 2. de Art.

Adombratamente, auuerb. con adombramento.] Adumbratim. 1 b. Lucret l. 4

Adombratione, l'adombrare, vedi Adombramento.

Adombrato, da adombrare, in signif. di far ombra.] Adumbratus, a, um. 1. b. Col. l. 5 c. 5.

Adombrato, cioè disegnato alla grossa. vedi Abozzato.

Adombrato, inteso di chi pauenta:] Pauefactus, a, um. 1. & 2. b. Ouid 1. 3. Met.

Adombrato, inteso di chi sospetta, vedi Sospettoso.

Adone, nome proprio d'huomo] Adonis, genit. Adonis, & Adonidis. 1. b. & 2 l. Plin. lib. 19. cap. 4. Antiquitas nihil prius mirata est, quam Hesperidum hortos, ac Regum Adonis, Alcinoi, itemque pensiles, siue illos Semiramis, siue Assyriæ Rex Cyrus fecit.

Adone, nom. prop. di fiore.] Adonis, genit. nis, & nidis. m. g. 1. b. & 2. l. Auson. Sect. 2 in Cupid. cruc. Et crocus auricomans, & murice pictus Adonis.

Adone, nom. propr. di fiume.] Adonis, nis, & nidis. m. g. 1. b. & 2. l. Ptolem. Adonis fluuius est ex Libano Monte profluens, non procul à Byblo vrbe Phænicum.

Adone, nom. prop. di pesce.] Adonis, nis, & nidis. m. g. 1. b. & 2 l Plin. lib. 9. c 19. Miratur Arcadia suum Exocœtum, appellatum ab eo, quod in siccum somni causa exeat, circa Clitorium. vocalis hic traditur, & sine brachijs; idem aliquibus Adonis dicitur.

Di Adone, addiett. poss.] Adonicus, a, um. 1. b. & 2. l. Ammian. Hist lib. 22.

Festa d'Adone.] Adonia, orum. n. g. & num. plur. 2. b. & 2. l. Ammian. Hist. lib. 22. Euenerat isdem diebus, annuo cursu completo, Adonia celebrari, ritu veteri, amato Venesis, vt fabulæ fingunt, apri dente ferali deleto.

Adonio, spetie d'Abruotano.] Adonium, nij. n. g. 1. b. & 2. l. Plin Lat. c. 10.

Adonio, Imagine, ò Statua d'Adone.] Adonium, nij. n. g. 1. b. & 2. l Calep.

Adontare, & aontare, far'onta, vedi Ingiuriare.

Adontarsi, & aontarsi, pigliar'onta, vedi Sdegnarsi.

Adoperamento, l'adoperare, il seruirsi d'vna cosa.] Vsus, sus. m. g. & 2. l. Cic. 3. de Nat. Epicurus docet nihil agere, nihil curare confirmat, membrisque hominis esse prædito, sed eorum membrorum vsum nullum habere. 2. Vsurpatio, nis. f g. & 2. l. Liu. 7. bel. Pun. Sed amplissimum ducerent, tacitè iudicarent, vocis vsurpatione abstinerent. 3. Vsio, nis. f. g & 2. Gel. lib. 4. cap. 1. Ea, quæ longe vsionis gratia reconduntur, ex co,

do, quod intus, & penitus habeaotur, penus dicta sunt. Cato c. 149.

Adoperamento, l'adoperare, il fare, vedi Operatione.

Adoperante, partic chi adopera, chi si serue d'vna cosa.] Vtens, tis. o. g. & s. l. Cic. in Top. Anteponantur, quæ propter se expetenda sunt ijs, quæ propter aliod: perfecta inchoatis: tota partibus: ratione vtentia rationis expertibus: voluntaria necessarijs. 2. Vsurpans, tis. o. g. & 1. l. Cic.

Adoperante, chi adopera, chi fà, vedi Operante.

Adoperare, vsare, seruirsi d'vna cosa.] Vtor, vteris. t. l. Cic. 1. de Nat. Vtatur suis bonis oportet, & fruatur, qui beatus futurus est. 2 Vsurpo, as. 1. l. Cic. in Orat. Hoc semper in omnibus dictis, & factis minimis, & maximis vsurpamus. 3. Adhibeo, es. t. & 2. o. Cic. Att. lib. 12. ep. 2 Cura, obsecro, vt valeas, eamque, quam ad omnes res adhibes, in primis ad conualescendum, adhibe prudentiam.

Adoperare, cioè operare, ò fare, vedi Operare.

Adoperare spesso.] Vsitor, aris. 1. l. & 2. b. Gel. lib 9 cap. 10. Græcos veteres annulum habuisse in digito accepimus sinistræ manus, qui minimo est proximus. Romanos quoque homines aiunt sic plerunque annulis vsitatos.

Adoprare vno, cioè seruirsi dell'opera d'vno.] Aliquo vti. Cic. lib 13 ep 2. C. Arriano Euandro, qui habitat in tuo sacrario, & ipso multum vtor, & patrono eius M. Æmilio familiarissimè. 2. Alicuius opera vti Plaut. in Aul. Da mihi operam, amabo. M. Tua est, vtere, atque impera, si quid uis.

Adoperare vno in conseglio, cioè seruirsene per conseglio.] Aliquem in consilium adhibere Cic. lib. 2 ep. 7. Tecum loquere, mi Curio, te adhibe in consilium: tibi obtempera.

Adoperare vno in ogni cosa, cioè valersi dell'opera sua.] Aliquo vti ad omnia. Cic. lib. 1. ep. 5. A me nullum tempus prætermittitur de tuis rebus, & agendi, & cogitandi, vtorque ad omnia Q. Selicio: neque enim prudentiorem quemquam ex tuis, neque fide maiore esse iudico, neque amantiorem tui.

Adoperare vno per rubbare, e misfare.] Aliquo ad furta, & flagitia vti. Cic 5. Ver.

Adoperarsi, affaticarsi.] Laboro, as 1. b. Cic. de Sen. Quidam laborant in eis, quæ sciunt nihil ad se pertinere. 2. Curo, as. Nunc infinitum postulat, nunc particulas vt, vel ne. Cic. & alij 3. Curam, vel diligentiam adhibere. Cic. 4. Acad 4 Dare operam.

Adoperarsi in qualche cosa.] In aliqua re versari. Cic. l. 4. ep. 3. Seruius in omnibus ingenuis artibus, ità versatur, vt excellat.

Adoperarsi con mani, e con piedi, cioè far'ogni sforzo, e diligenza.] Omni ope, atque opera eniti. Cic Att. lib. 14. ep. 11. Omni ope, atque opera enitar, adiuuante me, scilicet auctoritate tua, & gratia, & summa æquitate causæ, vt de Buthrotijs Senatus Consultum, quale scribis, fiat. 2. Omni opere anniti. Plin. lib 7 cap. 53 L. Domitius clarissimæ gentis, Corfinij captus à Cæsare, veneno poto propter tædium vitæ, postquam biberat, omni opere, vt viueret, annixus est. 3. Summa ope niti. Sal. de Con. Cat. Omnes homines, qui se se student præstare cæteris animantibus, summa ope niti decet, ne vitam silentio transeant, veluti pecora, quæ natura prona, atque ventri obedientia finxit. 4. Omnes machinas adhibere. Cic. ad Brut. ep. 18. Omnes adhibeo machinas ad tenendum adolescentem, ne famam subeam temeritatis. 5. Manibus, pedibusque conari. Ter. Andr. Ego Pamphile hoc tibi pro seruitio debeo, conari manibus, pedibusque, noctesque, & dies capitis periculum adire, dum prosim tibi. 6. Manibus, pedibusque omnia facere. Ter. Andr. Quem ego credo manibus, pedibusque obnixe omnia facturum, magis id ageo, mihi vt commodet, quam vt obsequatur gnato. 7 Neruos omnes contendere, vel intendere. Cic. lib. 15. ep. 14 Omnes tuos neruos in eo contendas, ne quid mihi ad hanc prouinciam, temporis prorogetur. 8. Neruis omnibus contendere. Cic. 5. Ver. Omnibus neruis mihi contendendum est, atque in hoc laborandum.

Adoperarsi, qui vale occuparsi in qualche affare] In opere, vel negotio esse. Cæs. 7. bel Gal. Ter. in Hec. 2. Actuosum esse. Cic. 1. de Nat. Virtus est actuosa, & Deus vester nihil agens. 3. Negotiosum esse. Sal. Prudentissimus quisque maximè negotiosus erat. 4. Operosum esse. Cic. de Senect. Non languida, atque iners, sed operosa est Senectus.

Adoperatore, colui, che vsa, ò si serue d'vna cosa.] Vtens, vtentis. m. g. t. l. & Cic. in Top. 2. Vsurpans, antis. m. g. & r. l. Cic. 1. Philip.

Adoperatore, colui, che opera, ò fà, vedi Operatore.

Adoperatrice, colei, che vsa, ò si serue d'vna cosa] Vtens, tis. f. g. Cic. in Top. 2. Vsurpans, tis. f. g. & 1. l. Cic. 1. Philip.

Adoperatrice, colei, che opera, ò fà, vedi Operatrice.

Adoppiare, ed alloppiare, dar l'oppio, per far dormire, vedi Oppiare.

Adoppiato, particip. vedi Oppiato.

Adoramento, Sen. adoratione, l'adorare, vedi Adoratione.

Adorare, far'atto di riuerenza, e d'humiliatione, che si deue prima à Dio, e poi à Santi, & alle cose Sacre.] Adoro, as. 1. b. & 2 l. Plin. lib. 12. cap. 14. Alexandro Magno in pueritia, sine parsimonia, thura ingerentiaris, pædagogus Leonides dixerat, vt illo modo, cum deuicisset thuriferas gentes, supplicaret. At ille Arabia potitus, thure onustam nauim misit ei, exhortatus, vt largè Deos adoraret. 2. Colo, is. 1. b. Cæs. de bel. Gal lib. 6 Galli Deum maximè Mercurium colunt: huius sunt plurima simulacra. Hunc omnium inuentorem artium ferunt, hunc viarum, atque itinerum ducem, hunc ad quæstus pecuniæ, mercaturasque habere vim maximam arbitrantur. 3 Veneror, aris. 1. & 2. b. Cic. 3. de Nat. Dicamus igitur oportet contra illos etiam, qui hos Deos ex hominum genere in Cœlum translatos non re, sed opinione esse dicunt, quos auguste omnes, distinctèque veneramur. 4. Cultum adhibere, cum dat. Cic. 1. de Nat. Si Dij neque possunt nos iuuare, nec volunt, nec curant omnino, nec quid agamus animaduertunt, quid est, quod illis cultus, honores, preces adhibeamus? 5. Cultum tribuere, cum dat. Cic. 2. de Inuent.

Adorar vn come Dio.] Numinis vice aliquem colere. Plin. lib. 8. cap. 46. Bos in Ægypto etiam numinis vice colitur. 2. Diuino quempiam honore colere. Q. Curt. lib. 4. Hoc quoque acceptum fore Ioui Vates respondit, vt ipsi victorem Regem diuino honore colerent.

Adorare vno per Dio.] Aliquem pro Deo colere. Q. Curt. lib. 4. Id, quod pro Deo colitur, non eamdem effigiem habebat, quam vulgo Dijs artifices accommodauerunt. 2. Aliquem pro Numine colere. Suet. in Vitell. cap. 1. Vitellios Fauno Aborigenum Rege, & Vitellia, quæ multis locis pro numine coleretur, ortos, toto Latio imperasse tradunt. 3. Aliquem pro Deo venerari. Cic. pro Planc. Lapidem è sepulchro venerantur, pro Deo.

Adorare gl'Idoli, vedi Idolatrare.

Adoratione, & adoramento, l'adorare.] Adoratio, nis. f. g. 1. b. 2 & 3. l. Plin. lib. 28. cap. 2 Cur fascinationibus adoratione peculiari occurrimus? 2. Cultus, tus. m. g. Cic. 1. Tusc. Philosophia nos primum ad Deorum cultum, deinde ad ius hominum, quod situm est in generis humani societate, tum ad modestiam, magnitudinemque animi erudiuit. 3. Veneratio, nis. f. g. 1. & 2. b. 3. l. Plin. lib. 8. cap 1 Elephantibus est amoris, & gloriæ voluptas: imò verò (quæ etiam in homine rara) probitas, prudentia, æquitas, religio quoque syderum, solisque, ac lunæ veneratio.

Adoratione di Dulia, è quella, che fi deue à Santi.] Duliæ cultus, vel adoratio, ex Maff. 2. Dulia, duliæ. Græc.

Adoratione d'hiperdulia, è quella, che fi deue alla Madonna.] Hyperduliæ cultus, vel adoratio. ex Maff. 2. Hyperdulia, æ. Græc.

Adoratione di Latria, è quella, che fi deue à Dio, & alla Croce.] Latriæ cultus. ex Maff. lib. 2. ep. 2 Ethnicus quidam Chriftianæ ancillæ mortis minis interdixit, ne ad Crucem adorandam fefe conferret: illa verò diuino fulta præfidio nihil idcirco ab inftituta Crucis latria defiftere, quoad eam herus obuiam in itinere factus, occidit.

Adoratione de gl'Idoli, vedi Idolatria.

Adoratore, colui, che adora.] Adorans, tis m.g.1.b.& 2.l ex Plin. lib 12. cap 14. & Cic. pro Planc. 2. Cultor, ris. ex Cic. 1. Off & Cæf. 6. bel. Gal 3. Venerator, ris. m g.1.& 2.b. Ouid. de Pont l.2. eleg. 2.

Adorator d'Idoli, vedi Idolatra.

Adoratrice, colei, che adora.] Adorans, tis. f g.& 1.b. ex Plin. l.12. c.14 & Cic pro Planc. 2 Cultrix, cis. f g Cic. 5. de Fin. 3 Veneratrix, cis. f.g 1.& 2.b 3.l. Ex Ouid. de Pont. lib. 2. e leg 2.

Adornamente, auuerb. vedi Ornatamente.

Adornamento, vedi Ornamento.

Adornare, vedi Ornare.

Adornato, adiett. vedi Ornato addiett.

Adornato, fuft. vedi Ornato fuft.

Adornatura, modo d'ornare, vedi Ornamento.

Adornatura, cioè ornamento, vedi Ornamento.

Adornezza, vedi Ornamento.

Adorniffimamente, auuerb. fuperl. vedi Ornatiffimamente.

Adottamento, adottatione, & adottione, l'adottare.] Adoptio, nis f.g.1.b.& 2.l. Gel. l.5. c.19. Quum in alienam familiam, inque liberorum locum extranei fumuntur: aut per prætorem fit, aut per populum: quod per prætorem fit adoptatio dicitur, quod per populum, arrogatio, quia genus hoc in alienam familiam tranfitus per populi rogationem fit.

Adottante, partic. Che adotta.] Adoptans, tis. o.g & 1.b. Plin. l 9. c.16. Siculo bello, ambulante in littore Augufto pifcis è mari ad pedes eius exiliit, quo argumento vates refpondere, Neptunum patrem adoptantem eum fibi, Sex. Pompeio repudiato.

Adottare, prendere fecondo la legge alcuno per figliuolo.] Adopto, as. 1. b. Cic. pro Dom Quod eft ius adoptionis? nempe, vt is adoptet, qui neque procreare iam liberos poffit: & quum potuerit, fit expertus. 2. In liberorum locum fumere. Gel. lib. 5. cap. 19. 3. In fuam familiam fumere. Gel. lib. 5. cap. 19. 4. Quempiam fibi pro filio adoptare. Plaut. in Pœn. Senex puerum adoptat fibi pro filio. 5. Quempiam fibi filium adoptare. Plaut. Adoptat ille puerum fubrepticium fibi filium.

Adottatione, vedi Adottamento.

Adottato, partic.] Adoptatus, a, um. 1.b. ex Gel. lib. 5. cap. 19.

Effere adottato.] Adoptor, aris. 1.b. Gel. lib. 5. cap. 19. Libertinos ab ingenuis adoptari quidem iure poffe, Mafurius Sabinus fcripfit: Sed id neque permitti dicit, neque permittendum effe vnquam putat, vt homines libertini ordinis per adoptionem in iura ingenuorum inuadant.

Addottatore, colui, che adotta.] Adoptator, ris. m. g. 1.b 2 l. Gel. lib. 5. cap. 19. Animaduertimus in oratione P. Scipionis, quam Cenf. habuit ad populum de moribus, inter ea, quæ reprehendit, quod contra maiorum inftituta fierent, id etiam eum culpauiffe, quod filius adoptiuus patri adoptatori inter præmia patrum prodeffet.

Adottatrice, colei, che adotta.] Adoptatrix, cis. f.g.& 1.b. ex Gel l.5 c.19.

Adottione, vedi Adottamento.

Dare in adottione.] In adoptionem dare. Quint. lib. 3. cap. 6. Qui ex duobus legitimis alterum in adoptionem dederat alterum abdicauerat, fuftulit nothum.

Effer dato in adottione] In adoptionem dari. Gel. l 5 c.19. Si iuris ifta antiquitas feruetur, etiam feruus à domino per prætorem dari in adoptionem poteft.

Adottiuo, addiett. di adottione, ouer' attenente per adottione.] Adoptiuus, a, um. 1 b Cic. pro Dom. Tu neque Fonteius es, qui effe debeas; neque patris hæres; nec amiffis facris paternis, in hæc adoptiua veniſti. 2. Adoptitius, a, um 1 & 4. b. & 3. l. Plaut. Pœn. Demarcho ipfe fuit adoptitius. 3 Optiuus, a, um, 2 l Hor. lib. 2 ep 2 Fit Mimnermus, & optiuo cognomine crefcit. 4 Adoptatitius, a, um. 1.b.2. 3.4. l. Plaut. in Pœn.

Adri, & Adria, e più volgarmente Atri, Città antichiffima, hoggi affatto diftrutta, donde fù detto il Mare Adriatico.] Adria, æ. f g & 2.b. Liu Dec 1. l.5. Tufci mari fupero, inferoque, quibus Italia infulæ modo cingitur quantum potuerint, nomina funt argumento, quod alterum Tufchum communi vocabulo gentis, alterum Adriaticum mare ab Adria Tufchorum colonia, vocauere Italiæ gentes. 2 Atria, æ. f. g. & 2. b. Plin. lib. 3. cap. 16. Thufcorum oppidum Atria eft, à quo Atriaticum mare ante appellabatur; quod nunc Adriaticum.

Adriano, addiett. poff. d'Adri.] Adrianus, a, um. Cic. in Pifo. Ille autem nocte intempefta, crepidatus vefte feruili, nauem confcendit, Brundufiumque vitauit, & vltimas Adriani maris oras petiuit. 2. Atrianus, a, um. Plin lib. 3. cap. 16. Omnia ea flumina, foffafque à Sagi fecere Thufci, egefto amnis impetu per tranfuerfum in Atrianorum paludes, quæ feptem maria appellantur.

Adria, e volgarmente Atri, Città molto antica in Abruzzo, e Colonia de Romani, donde traffe origine Adriano Imperatore.] Adria, æ. f.g. Plin. lib. 3. cap 13 Tenuere Picentes ab Aterno amne, vbi nunc ager Adrianus, & Adria colonia.

Adriano, nome prop d'huomo.] Adrianus, ni. Hift. Adrianus decimus quintus Romanorum Imperatorum fuit, & Traiani fucceffor, qui Hierofolyma à Tito deleta, muro cinxit, atque à prænomine fuo Æliam appellauit.

Adrianopoli, & Andrinopoli, città di Tracia.] Adrianopolis. f g. 3 l 4. & 5 b. Cæl. Rhod lib. 17. c. 2. Adrianopolis ciuitas eft Thraciæ ad Hebrum fluuium, primum nominata Oreſta, à nomine Oreftis conditoris: poftea ab Adriano inftaurata, dicta eft Adrianopolis.

Adrianopolitano, nome gent. & poff. di Adrianopoli.] Adrianopolitanus, a, um.

Adriatico, addiett. 4 b. d'Adri.] Adriaticus, a, um. 3. l. & 4. b. Cic Att. l 10. ep. 5 Cuius eft. Adriatico mari. 2. Adriaticus, a, um. 3. l & 4 b Plin. lib. 3 cap. 16. Thufcorum oppidum Atria eft: à quo Atriaticum mare ante appellabatur; quod nunc Adriaticum. 3. Adriaticus, a, um. 3. b. Prop. lib. 3. el. 21. Ergo ego nunc rudis Adriatici vehar æquoris hofpes. 4. Atriaticus, a, um. 3. b. Ex Plin. l. 3. c. 16. & Prop. l. 3 el 21.

Adrio, Monte in Dalmatia.] Adrius, ij. Strab. l. 7. Adrius mons eft Dalmatiam per medium fecans.

Adro, & atro, voce poet. cioè nero come carbone.] Ater, a, um. 1. l. Ter. in Adel. Tam excoctam reddam, atque atram, quam carbo eft.

Aduento, vedi Auuento.

Aduggiare, far vggia, cioè ombra, vedi Adombrare.

Adulare, lufingare, lodar altrui fintamente.] Adulor, is. 1 b. & 2. l. cum accuf. vel dat. Quint. lib 9 cap. 3. Si antiquum fermonem noftro comparemus, penè iam quicquid loquimur, figura eft: vt huic rei inuidere, non vt omnes veteres, & Cicero præcipuè, hanc rem vt incumbere illi, non in illum: & Plenum vino, non vini; & huic, non hunc adulari, iam dicitur, & mille alia: vtinamque non peiora vincant. 2. Adulo, as. 1. b. & 2. l. Lucret lib. 5. Longè alio pacto garritu vocis adulant. 3. Affentor, aris. Cic. de Clar. Hæc germana Ironia eft: cur ita fentiam, non dicam, ne me tibi affentari putes. 4. Blandior, tis, etiam dat. Cic. ad Q. Fr. lib. 2. ep. 10. Appius mirificè mihi,

mihi, & per se, & per Pomponium blanditur. 5. Palpor, palparis, dep. cum dat. Plaut. in Amph. Obseruatore quàm blande mulieri palpabitur. 6. Palpo, as, cum accus. Iuuen. Sat. 1.

Quod superest, quem Massa timet, quem munere palpat.

Carus, & à Trepido Thymele summissa Latino.

7. Auribus blandiri, Sen. de Clem. l. 1. c. 2. Diutius me remorari hic patere, non vt blandiar auribus tuis.

Adulare vno in qualche cosa, ouero dire vna cosa per adulare vno.] Cuiuspiam auribus dare Treb. Cic. 26. Noli putare, Cicero, me hoc auribus tuis dare.

Adulare in ogni cosa.] Omnia assentari. Ter. in Eun. act. 2. sc. 2. Negat quis, nego; ait, aio, postremo imperaui egomet mihi omnia assentari.

Chi non si lascia adulare, ouero chi non può esser adulato] Inadulabilis, & hoc bile. 1. & 2 b. 3. & 4. l. Gel. lib. 14. cap. 4. Iudicem, qui iustitiæ antistes est, oportet esse grauem, sanctum, seuerum, incorruptum, inadulabilem, contraque improbos, nocentesque immisericordem, atque inexorabilem: erectumque, & arduum, ac potentem vi, & maiestate, æquitatis, veritatisque terrificum.

Adulationcella, diminut.] Assentatiuncula, æ. f. g. 3. l. Cic. l. 5. ep. 12. Non vereor, ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar.

Adulatione, lusinga, lusingamento, l'adulare, illusingare.] Adulatio, nis. f. g. 1. b. 2 & 3 l. Cic. de Am. Vt igitur & monere, & moneri proprium est veræ amicitiæ: & alterum liberè facere, non aspere; alterum patienter accipere, non repugnanter: sic habendum est, nullam in amicitijs pestem esse maiorem, quàm adulationem, blanditias, assentationem. 2 Assentatio, nis. f. g. & 3 l. Cic. de Am. In obsequio autem comitas adsit, assentatio vitiorum adiutria procul amoueatur, quæ non modo amico, sed ne libero quidem digna est. 3. Blanditia, æ, f. g. & 2 b. Plaut. Bacch. Viscus merus vestra est blanditia. 4 Blandimentum, ti. n. g. & 2. b. Plin. l. 17. c. 13. Hoc blandimento radices impetrantur. 5. Blanditus, tus, m. g. & 2. l. Lucret. l. 2. Vt res per Veneris blanditum secla propagent. 6. Palpatio, tionis. f. g. & 2. l. Plaut.

Adulato, partic. pass. Adulatus, a, um. 1. b. & 2. l. Prisc.

Esser adulato.] Adulor, ris. 1. b. & 2. l. Cic. Off. 1. In secundissimis rebus maximè est vtendum consilio amicorum: hisque etiam maior, quam ante, tribuenda est auctoritas: ijsdemque temporibus cauendum est, ne assentatoribus patefaciamus aures, nec adulari nos sinamus.

Adulatore, assentatore, lusingatore, lusinghiere colui, che adula, ò lusinga.] Adulator, ris. m. g. 1. b. & 2. l. Auct. ad Heren. Nolo esse laudator, ne videar adulator. 2. Assentator, ris, m. g. Cic. de Am. Assentator ad alterius non modo sensum, ac voluntatem, sed etiam vultum, atque nutum conuertitur. 3. Palpator, ris. m. g. & 2. l. Plaut. in Merc. Palpator nullus est blandior.

Il parlar proprio d'adulatore.] In alienam voluntatem sermo compositus. Senec.

Adulatoriamente, lusinghseuolmente, auuerb. con adulatione, ò lusinga.] Adulatoriè 1 b 2. 3, & 4. l. Ex Tacit. l. 5. & Cic. ad Q. Fr. lib. 2 ep. 13. 2. Assentatoriè. 3. & 4. l. Cic. ad Q. Fr. lib. 2. ep. 13 Hæc ita sentio, iudico, ad te exploratè scribo; dubitare te, non assentatoriè, sed fraternè veto.

Adulatorio, lusingheuole, addiett. d'adulatore, e lusinghiere.] Adulatorius, a, um, 1. b. 2 3. & 4 l. Tacit. lib. 5. Vitellius formidine C. Cæsaris, familiaritate Claudij, turpe in seruitium mutatus, exemplar apud posteros adulatorij dedecoris habetur. 2. Assentatorius, a, um. 3. & 4. l. Ex Cic. ad Q. Fr. lib. 2. ep. 13. & Tacit. lib. 5.

Adulatrice, assentatrice, lusingatrice, e lusinghiera, colei, che adula, ò lusinga.] Adulatrix, cis. f. g. 1. b. & 2. l. Ex Auct. ad Heren. & Quint. lib. 2. cap. 20. Assentatrix, cis. f. g. Ex Cic. 2. Off. & 4. de Fin. 3. Palpatrix, cis. f. g. Ex Plaut. in Merc. & Cic. 5. de Fin.

Adultera, & adulteratrice, colei che commette adulterio.] Adultera, æ. f. g. & 3. b. Plin. lib. 8. c. 16. Odore pardi coitum sentit in adultera leo, totaque vi consurgit in pœnam, & Pomp. Fest. l. 1. Adulter, & adultera dicuntur, quia & ille ad alteram, & hæc ad alterum se conferunt. 3. Mœcha, æ, 1. l. Mart. lib.

Quæ nubit toties, non nubit, adultera lege est.

Offendor Mœcha simpliciore minus.

Adulteramente, auuerb. modo d'adultera, ò d'adultero.] More adulterino. Ex Plaut. in Bacch. & Plin. l. 7. cap. 2. 2. More adulteræ, vel adulteri. Ex Cic. pro Mur. & Plin. l. 8. 3. In modum, vel morem adulterinum, vel in Adulteræ, vel adulteri modum.

Adulterare, commettere adulterio: & è proprio di persone coniugate, quando l'vna non mantiene la fede all'altra.] Adultero, as. 1. & 3. b. absolutè ponitur, vel cum accus. Gel. 10. cap. 23 In adulterio vxorem tuam si deprehendisses, sine iudicio impunè necares: Illa te si adulterares, digito non auderet contingere; neque ius est, Suet. in Aug. cap 67. Proculum ex acceptissimis libertis mori coegit, compertum adulterare matronas. 2. Adulteror, aris. Depon. Cic. 1. Off. Latrocinari, fraudare, adulterari, turpe est, sed dicitur non obscenè. 3 Mœchor, aris. Catul. ep. 89. 4. Mœchisso, mœchissas. Plaut. in Cas. 5. Adulterium admittere. Gel. lib. 10. cap. 23. M. Cato non solum existimatas, sed mulctatas quoque à iudice mulieres refert non minus, si vinum bibissent, quàm si probrum, & adulterium admisissent. 6. Adulterium committere. Quint. lib 7. cap. 3. Quemadmodum dicimus, non feci furtum, non accepi depositum, non commisi adulterium: ita non est hoc furtum, non est hoc adulterium facere. Gell. Desieris ne facere adulterium, an non?

Adulterare, per falsificare, Vedi Falsificare.

Adulterato, partic. pass. deprauato con adulterio.] Adulteratus, a, um. 1. & 3. b. Suet. in Cæs. cap 48. Cæs. 48. Cæsar libertum gratissimum, ob adulteratam equitis Rom. vxorem, quamuis nullo querente, capitali pœna affecit.

Essere adulterato.] Adulteror, ris. pass. Hor. Epod. 16. Mirus amor, iuuet vt tigres subsidere ceruis, Adulteretur, & columba miluo.

Adulteratore, per adultero, vedi Adultero.

Adulteratrice, per adultera, vedi Adultera.

Adulterino, addiett. d'adultera, ò d'adultero, ò d'adulterio.] Adulterinus, a, um 1. & 3. b 2. & 4 l. Plin. l. 7. c. 2. Psyllorum in Africa mos est, liberos genitos protinus obijciendi sæuissimis serpentium: eoque genere pudicitiam coniugum experiendi, non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus.

Adulterino, cioè bastardo, vedi Bastardo.

Adulterino, cioè falsificato, vedi Falsificato, ò falsato.

Adulterio, congiugnimento illecito di maritata, ò d'ammogliato.] Adulterium, rij. n. g. 1. & 3. b. Corn. Tac. de Mor. Germ. Paucissima in tam numerosa Germanorum gente adulteria, quorum pœna præsens, & maritis permissa. Accisis crinibus, nudatam coram propinquis expellit domo maritus, ac per omnem vicum verbere agit: publicatæ enim pudicitiæ nulla venia.

Colto in Adulterio.] In adulterio deprehensus, a, um. Gell. l. 10. c. 23. M Cato refert, in adulterio vxores deprehensas ius fuisse maritis necare.

Adulterio, per falsificamento, vedi Falsamento.

Adultero, & adulteratore, colui, che commette adulterio.] Adulter, ri. m. g. 1. & 3 b. Pomp. F. lib 1. Adulter, & adultera dicuntur, quia, & ille ad alteram, & hæc ad alterum se conferunt. 2 Mœchus, mœchi. m. g. M. Cælius. Cic. lib. 8. ep. 7. vel 10. Nemi persuasisset, se mœchum esse. 3. Adulterio, nis. m. g. 1. & 3. b. Non. Marc. Adulterionem pro adultero Laberius in primo dixit.

Adulto, partic. Cresciuto.] Adultus, a, um. 1. b. Plin.

lib. ts. cap. 29. In Cyrenaica regione lex est, ter anno debellandi locustas, primo oua obterendo, deinde fœtum, postremo adultas. 2. Ætate adultus, vel adulta. Cic 5. Ver.

Piu adulto. Compar.] Adultior, & hoc tius. 1.b Plin. lib.10. c 33. Hirundines notabili munditia egerunt excrementa pullorum, adultioresque circumagi docent, & foris saturitatem emittere.

Sommamente adulto, superl.] Adultissimus, a, um. 1.b. Ex Plin. l.11. c.29. & l.10.

Aduna, & auna, auuerb. accordo, vedi d'Accordo.

Adunabile, ragunabile, & raunabile, addiett. Che si può adunare.] Congregabilis, & hoc bile. 2. b. 3 l. Cic 2. Off. Apum examina non fingendorum fauorum causa congregantur, sed cum congregabilia natura sint, fingunt fauos.

Adunamento, ragunamento, ò raunamento, adunatione, congregatione, ragunatione, e raunatione, l'adunare, ò ragunare.] Coactio, tis. f g Suet. in Vesp. cap. 1. Petrou us, municeps Reatinus coactiones argentarias fecit tauit. 2 Collectio, nis. f g Sen. lib.10 ep 75. Non facit collectio amicorum sapientiorem, non facit illustriorem detractio: ergo non b. stiorem, aut infeliciorem. 3 Congregatio, nis, f. g. 1.b. & 3. l. Cic. 4. de Fin. Quòd nemo in solitudine vitam agere velit, ne cum infinita quidem voluptatum abundantia, facile intelligitur, nos ad coniunctionem, congregationemque hominum, & ad naturalem communitatem esse natos. 4. Contractio, nis. f. g. Ex Liu. & Cic. 5. Coactura, ræ. f. g. 3. l. Col. lib. 12, cap. 50

Adunanza, ragunanza, e raunanza, cioè gente adunata.] Conuentus, tus. m. g. Cic. 2. de Fin. Sophistarum è numero primus est ausus Leontinus Gorgias in conuentu poscere quæstionem, idest iubere dicere, qua de re quis vellet audire. 2. Cœtus, us. m. g. Cic. 1. Catil. Neque nox tenebris obscurare cœtus nefarios, nec priuata domus parietibus continere vocem coniurationis tuæ potest. 3. Concilium, lij n. g. & 2 b. Cic. 2 de Fin. Quid necesse est tanquam meretricem in matronarum cœtum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere?

Adunanza piccola, ouero di poca gente.] Conuenticulum, li. n. g & 3. b. Lexicogr. Conuenticulum diminutiuum est conuentus.

Adunare, ragunare, raunare, accogliere, congregare, & accozzare, metter insieme, & vnire.] Cogo, is. 1 l. Cic. 2 de Or. Crassus pollicitus est, se ius ciuile, quod nunc diffusum, & dissipatum est, in certa genera coacturum, & ad artem facilè redacturum. 2. Colligo is. 2 b. Cic. in Cat. Catilina ex agris magnum numerum perditorum hominum collegerat. 3. Congrego, as. 2. b. Cic. 1. de Nat. Chrysippus, qui Stoicorum somniorum vaferrimus habetur interpres, magnam turbam congregat ignotorum, atque ita ignotorum, vt eos ne coniectura quidem informare possimus. 4. Contraho, is. Cn. Pomp. apud Cic. 8. ad Att. Vos hortor, vt quodcumque militum contrahere poteritis, contrahatis. 5 Aduno, as. 1. b. & 2. l. Plin. lib. 19. cap. 2. 6 In vnum conferre, cum accus. Quint.

Cosa che si può adunare.] Congregabilis, & hoc bile. o g. Cic. 2. Off. Apum examina cum congregabilia natura sint, fingunt fauos.

Adunarsi, ragunarsi, e raunarsi.] Coeo, is. Ter. Eun. Heri aliquot adolescentuli coijmus in Pyræo.

Adunata, vedi Adunanza.

Adunatione, vedi Adunamento.

Adunatiuo, addiett. Che hà forza di adunare.] Cogendi, vel congregandi vim habens. o. g. Ex Cic. 2 de Or. & 1 de Nat.

Adunato, sust.] Collectum, collecti. n. g Plin. l. 11. cap. 37. Cornea, & acuta volucribus rostra, eadem rapto viuentibus adunca: collecta, recta.

Adunato, addiett. Collectaneus, a, um. 1 b. Plin. l. 34 c 9. Massa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia portio æris collectanei, hoc est ex vsu coempti, 2. Collectitius, a, um. 3. b. Cic. l. 7. ep. 3.

Adunato, partic.] Coactus, a, um. Cn. Pomp. apud Cic. 8 ad Att. Copiæ in vnum locum coactæ. 2. Collectus, a, um. Cic 2 in Cat. Ego exercitum magnopere contemno, collectum ex senibus desperatis, ex rusticis mendiculis, ex decoctoribus, 3. Congregatus, a, um. 2 b Cic pro Dom. Hominum multitudo ex seruis conducta congregata. 4. Contractus, a, um. Liu 6. bel Pun. 5. Adunatus, a, um. 1. b. & 2. l. Plin. l. 19. c. 1.

Adunatore, ragunatore, e raunatore, colui, che aduna.] Coactor, oris m. g Cato de Re rust cap. 150.

Adunatrice, ragunatrice, e raunatrice, colei, che aduna.] Coactrix, cis f. g. Ex Cat.

Aduncare, fare adunco.] Aduncum, vel vncum facere. Ex Plin. & Cic. 2. Vncinatum, vel hamatum facere. Ex Cic. 4. Acad. & Plaut in Epid. 3. A summo inflectere, cum accus. Cic. de Diu. l. 1

Adunchezza, adunchità, & aduncità, astratto d'adunco.] Aduncitas, tis. f g 1. & 3. b Cic 2. de Nat. Iam verò alia animalia gradiendo, alia serpendo ad pastum accedunt, alia volando, alia nando. cibumque partim oris hiatu, & dentibus ipsis capessunt, partim vnguium tenacitate arripiunt, partim aduncitate rostrorum.

Adunco, addiett. ritorto in cima.] Aduncus, a, um. 1. b. Plin. l 11. c. 37 Labra animal generantibus: pro ijs cornea: & acuta volucribus rostra: eadem rapto viuentibus adunca: collecto recta: herbas ruentibus, limumque lata, vt suum generi 2. Vncus, a, um. Plin. lib. 10. cap. 13 Vncos vngues, & nocturnæ aues habent; vt noctuæ, bubo, vlulæ. 3. Vncinatus, a, um. 2. b. & 3. l. Cic. 2. Acad. Democritus asperis, & leuibus, & humanis, vncinatisque corporibus concreta, hæc esse dicit, interiecto inani.

Alquanto adunco.] Leuiter à summo inflexus, a, um. Cic. 1. de Diu. Romuli lituus est incuruum, & leuiter à summo inflexum bacillum.

Adunque, vedi Dunque.

Ad vn tratto, vedi Repente.

Adusare in att. auuezzare, vedi Auuezzare.

Adusarsi, vedi Auezzarsi.

Adustione, disseccamento, e riardimento.] Adustio, nis. f. g & 1. b. Plin. lib. 14. cap. 20. Vitia, præter supradicta, acor, aut fumidum virus, picis autem adustio, a Vstio, nis. Cato cap. 38. 3. Ariditas, tis. Plin. lib. 11. cap. 35. Sitit Araneus, & omnem humorem absorbens, ariditatem ampliat. 4 Aritudo, nis. Var. lib 1. cap. 12. Bestiolæ, aut afflantur, aut aritudine pereunt. 5. Siccitas, tis.

Adustiuo, addiett. che hà forza di riardere, disseccare, ò ardere.] Causticus, a, um. a. b. Plin. l 20. c. 21. Adurens, tis. o. g 1 b. & 2. l. Cels.

Adusto. partic. diseccato, riarso.] Adustus, a, um. 1. b. Ter. Adel Hoc salsum est, hoc adustum est, hoc lautum est parum. 2. Aridus, a, um. 3. Exsiccatus, a, um. Cic. de Fato. Loci differunt inter se: in alijs enim esse pituitosos, & quasi redundantes, in alijs exsiccatos, atque aridos videmus. 3. Exuccus, a, um. Sen. ep. 30. Bassum Aufidium semper infirmi corporis, & exucci fuisse non ignoras. 4. Exustus, a, um Gell. lib. 20. cap 7. Luna nunc senescit; ea re ostrea quoque tenuia, exustaque sunt. 5. Siccus, a, um, vel Siccatus, a, um, Plaut. Curcul. & Ouid. 13 Metam. 6. Siccaneus, a, um, Col. lib. 12. cap. 17. Prati duo genera sunt, alterum siccaneum, alterum riguum. 7. Siccaneus, a, um. Plin. lib. 16 cap. 37. Italia ex vlmis siccanas præfert, quæ non sint riguæ.

Piu adusto.] Adustior, & hoc, tius. Liu 7. bel Pun. Si qui fortè adultioris coloris, vt ex recenti via, essent.

A E

AEre, & aria, vno de quattro elementi, il primo è di genere mascolino, e feminino, e però dicesi aere buono, e buona: il secondo è solo di genere feonino, e dicesi aria buona, e non buono.] Aer, tis. m. g. 1. l. Cic. 2. de Nat. Mari finitimus aer, die, & nocte distinguitur: isque tum fusus, & extenuatus in sublime fertur; tum autem concretus in nubes cogitur; humoremque colli-

colligens, terram auget imbribus; tum affluens huc & illuc ventos efficit, idem annuas frigorum, & calorum facit varietates; idemque & volatus alitum sustinet, & spiritu ductus, alit, & sustentat animantes. 2. Anima, æ. f. g. 1. & 1 b. Var. l. 1. c. 4. Agriculturæ principia sunt eadem, quæ mundi esse Ennius scribit Aqua, Terra, Anima, & Sol. Cic. 2. de Nat. 3. Cœlum, li. n. g. Plin. l. 2. c. 38. Hactenus de mundo ipso, syderibusque. Nunc reliqua Cœli memorabilia. Namque & hoc cœlum appellauere maiores, quod alio nomine aera: omne, quod inani simile, vitalem hunc spiritum fundit. 4. Spiritus, tus, m. g. & 1 l. Plin. l. 2. cap. 5. Nec de elementis video dubitari, quatuor ea esse. Ignium summum, inde tot stellarum collucentium illos oculos. Proximum spiritus, quem Græci, nostrique eodem vocabulo aera appellant. Vitalem hunc, & per cuncta rerum meabilem, totoque consertum: huius vi suspensam, cum quarto aquarum elemento, librari medio spatio tellurem. 5. Natura animabilis, spirabilisque. Cic. 2. de Nat. Terra sita in media parte mundi, circumfusa vndique est animabili, spirabilique natura, cui nomen est aer, græcum illud quidem, sed receptum iam tamen vsu à nostris: tritum est enim pro latino. 6. Aura, æ, f. g. Quint. l. 6. Ego tuum corpus frigidum, exangue complexus animam recipere, auramque communem haurire amplius potui?

Aere agitato da Scirocco.] Austrinum Cœlum. Plin. l. 16. c. 26. Prius, & Amygdalæ, si fiat austrinum cœlum, aut nubilum, amittunt flores: & primos fructus, si quum defloruere, tales dies fuerint.

Aere annebbiato, ouero nebbioso.] Aer nebulosus. Plin. l. 22. c. 7. In Ægypto minimè odorati flores, quia nebulosus, & roscidus aer est à Nilo flumine. 2. Cœlum caliginosum. Cic. 1. Tusc. Vt penetret, & diuidat omne cœlum hoc, quod & humidum, & caliginosum est propter exhalationem terræ.

Aere annuuolato, ouero nuuoloso.] Aer nubilus. Sen. Nat. Quæst. l. 1. c. 1.

Aere senza nuuole.] Aer innubilus, vel innubis. Ex Lucr. l. 3. & Sen. in Herc. Oet.

Aere appestato, ouero infetto.] Aer morbidus. Lucret. lib 6.

Aere brusco, ò crudo.] Cœlum asperum, vel austerum. 2. Cœlum immite, vel inclemens.

Aere buono] Cœlum bonum. Cato de Re rust. c. 1. Prædium animaduertito, vti bonum cœlum habeat, ne calamitosum siet.

Aere cattiuo.] Cœlum malum. 2. Cœlum noxium, vel noxij Cœli spiritus Pallad. de Re rust. tit. 3.

Aere, chiaro, e sereno.] Aer purus, & liquidus. Plin. l. 2. c. 23. Inde purus, liquidusque, & imperturbatæ lucis est aer.

Aere condensato, e rarefatto.] Aer densus, & laxatus. Quint. l. 5. c. 9. Densatus, & laxatus aer facit, vt sit inde auium concentus.

Aere dolce, & soaue] Cœlum clemens, vel mite.

Aere, che fa grandine.] Cœlum grandinosum. Colum. l. 3. c. 1. Vites, quæ folijs duris, latisque sunt, grandinoso Cœlo concides.

Aere femina, ò feminile] Aer fœmina. Sen. Quæst. Nat. lib. 3. c. 14. Ægyptij aerem marem iudicant, quà ventus est: fœminam, quà nebulosus, & iners.

Aere grosso.] Aer crassus. Cic Acad l. 2. Dicit me acrius videre, quam vllos pisces fortasse, qui neque videntur à nobis, & nunc quidem sub oculis sunt: neque ipsi nos suspicere possunt: ergo vt illis aqua, sic nobis aer crassus offunditur. 2. Cœlum crassum. Cic de Fato. Neque tenue cœlum efficiet, vt aut Zenonem quis, aut Arcesilam, aut Theophrastum audiat: neque crassum, vt Nemea potius, quam Isthmo victoriam petat. 3. Cœlum pingue. Cic. 2. de Diu Si obscurior quasi caliginosa Caniculæ stella extiterit, significatur pingue, & concretum esse cœlum, vt eius aspiratio grauis, & pestilens futura sit.

Aere molto grosso.] Aer crassissimus. Cic. 2. de Nat. Intelligimus, omnia supera esse meliora; terram autem esse infimam, quam crassissimus circumfundit aer.

Aere humido.] Cœlum humidum.

Aere inconstante, cioè hora caldo, & hora freddo.] Cœlum varians, vel varium. Plin l 14 c. 2. E vitibus vix vlla magis, quàm Biturica, tàm denso vuarum, partu, impatiens variantis cœli, sed contra tenorem ventum algoris, æstusue constans.

Aere maschio, ò maschile.] Aer mas. Sen. Quæst. Nat. l. 3. c. 14 Ægyptij aerem marem indicant: quà ventus est: fœminam, qua nebulosus, & iners.

Aere natio.] Cœlum patrium, vel natale. Ex Sen.

Aere pessimo, aere molto mal sano.] Cœlum grauissimum, insaluberrimum, vel pestilentissimum. Ex Cic. Plin & alijs.

Aere di primauera, ò simile à quei di primauera.] Cœlum vernum, aut vernans. Plin. l. 7. c. 2. Pygmæi degere narrantur salubri cœlo, semperque vernante.

Aere puro, purgato, ò purificato.] Cœlum purum. Cic. 1. de Diu. Si illustris, & perlucida stella apparuerit, significat cœlum esse tenue, purumque.

Aere rugiadoso.] Aer roscidus. Plin. l. 21. c. 7.

Aere sano.] Cœlum salubre. Cic. 1. de Diu. Si caniculæ stella illustris, & perlucida apparuit, significatur cœlum esse tenue, purumque, & propterea salubre. 2. Aer salutaris. Pallad. l. 1. tit. 2. In primis spectare oportet, vt eis locis, quæ colere destinabis, aer sit salutaris, & clemens, aqua salubris, & facilis, vel ibi nascens, vel adducta, vel imbre collecta, terra verò fæcunda, & situ commoda.

Aere mal sano.] Cœlum insalubre. Ex Cic. 1. de Diu & Colum. l. 1. c. 14.

Aere sottile.] Cœlum tenue. Cic. de Fato. Athenis tenue cœlum, Thebis crassum, ex quo acutiores sunt Attici, pingues, & valentes Thebani.

Aere di verno.] Cœlum hybernum. Plin. lib. 2. c. 47. Ver aperit nauigantibus maria: cuius in principio, Fauonij hybernum molliunt cœlum, Sole aquarij 25. obtinente partem.

All'aere, ouero all'aria, vale allo scoperto, taluolta si dice al sereno.] Sub dio, vel sub diuo. Cic. 3. Ver. & Hor. 2. Carm. Od. 3.

Stare, ò passeggiare all'aria.] Sub dio esse, vel ambulare.

Andare, ò vscire all'aere, ò aria.] Cœlo se credere, vel committere. Virg. 6. Æn.

Cosa, che stà all'aere, ò allo scoperto.] Subdialis, & hoc le. Plin. l. 14. c. 1. Vitis vna subdiales inambulationes vmbrosis operculis opacat. 2 Hypæthrus, vel Hypæthrius, a, um. Vitr. l. 1. c. 2. Ioui ædificia sub diuo, hypæthraque constituuntur.

Appendere, ò appiccar'vna cosa all'aere.] In vento suspendere.

Chi camina, ò và per aere.] Aeroporus, a, um. Ex Plaut. 2. Aerobata, æ. m. g. 1. l. 2. 3. 4 b. Græc.

Castelli in aere, cioè cosa in vano disegnata.] Commentum, ti. Ter. Andr. Mihi quidem hercle non fuit verisimile, atqui ipsis commentum placet. Commentitia, orum, n. g. & num plur. 3. b. Ex Suet. in Claud. c. 21. & Cic. 5. de Fin. 3. Inaniter, seu temere destinata. Ex Cic 4. Tusc. & Liu 2. ab Vrb. 4. Specierum inanium formatura. Ex Quint. Curt.

Far castelli in aere, cioè in vano disegnar che che sia.] Species inanes animo figurare. Quint. Curt. l. 7. Vtinam prudentius solicita esset pro filio, & non inanes quoque species anxio animo figuraret. 2. Futilia, vel inania commisci. Ex Hor. de Art. Cuius est: Nubes, & inania captat. E Var. 5. de Ling. Qui sic ait. Comminisci dictum à con, & mente, cum finguntur in mente, quæ non sunt. 3. Animo futilia, vel commentitia destinare. Ex Suet. in Claud. c. 21. & Cæs 1. bell. Ciuil. 4. Sibi somnia fingere. Ex Virg. Ecl 8. Qui sic ait, Credimus? an qui amant, ipsi sibi somnia fingunt? 4. Inania machinari, vel moliri.

Colui, che fa castelli in aere.] Futilium, vel inanium commentator, machinator, vel molitor.

Colei, che fa castelli in aere.] Futilium, vel inaniũ molitrix.

Fondare in aere, si dice di chi parla, ò opra senza fondamento.] Temerè, inaniter, leuiter, vel malè fundare. Ex Liu. 2. ab Vrb. Cond. & alijs.
Fondarsi in aere, vale non hauere fondamento nel suo dire, ò fare.] Fundamento leui, vel nullo niti.
Parlare in aere, cioè vanamente, e senza fondamento.] Temerè, vel inaniter loqui.
Il parlare in aere.] Locutio vana, vel futilis. 2. Vaniloquentia, æ. Liu 4 bel. Maced.
Chi parla in aere.] Loquutor temetarius, vel inanis. 2. Vanedicus, a, um. P. aut in Trinum. 3. Vaniloquus, a, um. Liu. 5. bel. Maced. Is, vt plerique solent, vaniloquus maria, terrasque inani sonitu verborum compleuit. 4. Inaniloquus, a, um Plaut. Pseud.
Mutare aere.] Mutare cælum. Horat. 2. Cœli statum mutare. Colum. l 6 c. 5. Cum in gregem incidit pestilentia, confestim mutandus est cœli status.
Pigliare, ò prender aere.] Auram captare. Virg. 3. Æn 2. Auram, vel auras captare. Virg 1 Geor.
Porre, ò mettere all'aere.] Ponere sub dio 2. Ponere in auram.
Tenere all'aere.] Habere sub dio Cic. l. 6. c. 6.
Pieno d'aere] Animæ plenus. Lucret. l 6.
Tirare à se l'aere, e rimandarlo fuori.] Animam ducere, ac respirare. Cic 2. de Nat. Aspera arteria accipit animam, quæ ducta est spiritu, eandemque à pulmonibus respirat, & reddit. 2. Aerem ducere, ac reflare. Lucr. l. 4. Aer ducitur, atque reflatur. 3. Auras accipere, ac reddere. Virg. Taurinis follibus auras accipiunt, redduntque.
Aereo, addiett. d'aere, ò d'aria.] Aereus, a, um 4 Syl. 1. & 3. b. Cic. in Top. Sunt aerei volatus aurum, atque cantus. 2. Aerius, a, um. 1. l & 3. b Cic de Vn. Erant autem animantium genera quatuor, quorum vnum diuinum, atque cœleste, alterum penniger um, & aerium, tertium terrestre, quartum diuinæ animationia, maximè speciam faciebat ex igne, itaut splendidissimum esset, & aspectu pulcherrimus. 3. Animalia, & hoc ale 1 & 3 b. Cic. 1. Tusc. Quæ cum constent, perspicuum debet esse, animos cum è corpore excesserint, siue illi sint animales, idest spirabiles, siue ignei sublimè ferri. 4. Animabilis, & hoc bile. 1. & 3. b. 3. l. Cic. 2. de Nat. Terra sita in media parte mundi circumfusa vndique est animabili, spirabilique natura, cui nomen est aer. 5. Spirabilis, & hoc, le. Cic. ibid.
Aescare, vedi Inescare.

A F

Afa, affanno cagionato da grauezza d'aria, ò da gran caldo, che non lassa respirare.] Angor, ris, m. g. Cic 2. de Fin 2 Anxietas, tis. f. g Cic. 2 de Repub.
Affabile addiett. 3 b. Chi vsa affabilità.] Affabilis, & hoc bile. 1. 2. l. 3 b Ter. Adel. Meditor esse affabilis, & bene procedis.
Più affabile compar.] Affabilior, & hoc lius. 1. 2 l. & 3. b. Ex Cic. 1. Off. & in Læl.
Affabilissimamente, auuerb superlat.] Affabilissimè. 1. 2. l. & 3. b. Gel. l. 16 c. 3. Hæc tum Phauorinus, multaque istiusmodi alia affabilissimè dicebat.
Affabilissimo superl. d'affabile.] Affabilissimus, a, um. 1. 2 l. & 3 b Ex Cic. in Læl. & Gel. l. 16 c. 3.
Affabilità, virtù, e maniera di parlare, e di conuersare dolce, ò domesticamente] Affabilitas, tis f. g. 1. 2 l. 3. & 4 b Cic. Off 2. Difficile dictu est quantoperè concillet animos hominum comitas, affabilitasque sermonis.
Affabilmente auuerb con affabilità.] Affabiliter 1. 2. l. & 3 b. Ex Gel. l. 16 c. 3. Spart. in Caracall. Quos occidere parabat, affabiliter est allocutus.
Più affabilmente, compar.] Affabilius 1. 2. l. & 3. b. Ex Gel. & Cic.
Affaccendato, vedi Infaccendato.
Affacciare, lauoro di pietra, ò di legno, val ridurre la sua superficie in piano.] Complano, nas, 1. 2 l. Ex Cato de Re rust. c. 151. 2. Esplano as, 1. & 2. l. Plin. l. 16. c. 8. Suberi minima arbor, glans pessima, rara, cortex tantum in fructu praecrassus, ac renascens, atque etiam in denos pedes vndique explanatus. 3. Planum, vel planam facere.
Plaut. in Trinum. Tibi paterqua, ausque facilem facit, & planam viam ad quærendum honorem.
Affacciarsi, mettere fuori la faccia, come dalla finestra, ò d'altro luogo.] Faciem, aut os fenestra, vel aliunde exerere, aut promere. Ex Col. l. 8 c 7. Gallinæ habeant ex vtraque parte foramina: vnum quo caput exeratur, alterum, quo cauda, clunesque; vt & cibos capere possint, & eos edere digestos. 2. Vultum, vel caput promere, depromere, vel proferre Ex Ouid. 6. Met.
Affacciarsi spesso.] Faciem, aut os exertare, vel promptare. Ex Virg Æn. 3. & Plaut. in Pseud.
Stare affacciato alla finestra.] Exerto ad fenestram vultu stare, vel esse.
Affacciato, cioè ridotto in piano, ouero spianato] Complanatus, a, um. Cic de Vniuers.
Affamare, cioè cagionar, ò indur fame.] Famem facere Col. l. 2 c. 2 Itaque hic ager, siue exercetur, seu cessat, colono est pœnitendus, ac tanquam pestilens fugiendus. Nam ille mot. cm facit; hic deterrimam comitem mortis famem. 2. Famem inferre Cic. Att. l. 6. epist 12. Me meis ciuibus famem, vastitatem inferre Italiæ? 3. Esurientem facere. Ex Plaut. in Amph & Merc. 4. Famelicum facere. Ex Plaut in Cas. & Cic. Phil. 2 5. Esuritionem facere Gel. l. 16 c. 3. Esuritionem faciunt (ait Erasistratus) inanes, patentesque intestinorum fibræ, & caua intus ventris, & stomachi vacua hiantia.
Affamare, Pior hauer fame] Esurio, ris, iui, itum. 1. l. & 2. b. Plaut. in Cure. Qui homo maturè quæsiuit pecuniam, nisi eam maturè parsit, maturè esurit. 2. Fame laborare. Colum. l. 1 præfat. Nobis ex transmarinis prouincijs aduehitur frumentum, ne fame laboremus.
Affamare, tormentare con la fame.] Aliquem fame premere. vel torquere. Cic.
Affamatissimo, superl. d'affamato, famelico sopra modo; si suole dire morto di fame.] Fame enectus. Cic. 2. de Diuinit Auis inclusa in cauea, & fame enecta, in offam pultis inuadit. 2 Fame confectus, a, um. Cic. in Catil. Fame, frigore, inopia rerum omnium confectus. 3 Summè famelicus. Ex Cic. 3. Ver. & Plaut. Rud. 4. Esurientissimus, a, um 1 l 2. & 3. b. Cic.
Affamato, e famelico addiett. che hà gran fame.] Famelicus, a, um. 1. b. & 3 l. Plaut. in Pseud. Homines ridebunt saturati, mordebunt famelici. 2 Esuriem, tis o. g. 1. l. & 2. b Cic Tusc. 5 Numquam videlicet esuriens ederat Ptolomæus, cui cum peragranti Ægyptum, comitibus non consecutis, cibarius in casa pania datos esset, nihil visum est illo pane iucundius. 3 Fame laborans, o. g. Ex Colum. l. 1. præfat. 4 Edundi appetens o. g Gel. l. 16. c. 3. Mirum videri non debet, quod cum æger antehac semper edundi fuerit appetens, nunc post imperatam inediam tridui, omnis eius appetitio pristina elanguerit. 5. Esuritor, oris, m. g. 1 & 3. l & 1 b Mart. l 2. ep. 11. Romam petebat esuritor. Tucius. 6. Esurio, nis, m g. 1 l. & 2. b. Plaut. in Pers. Esurio venio, non aduenio saturio.
Più affamato, compar d'affamato.] Magis famelicus, a, um. Ex Ter. in Eun. & Plaut. in Pseud. 2. Esurientior, & hoc, entius. Ex Gel. l. 16. c. 3.
Affamatuzzo, diminut. d'affamato.] Esuritorculus, li. 1. & 3. l. 2. b. Ex Mart. l. 3 ep. 13. & Plaut. in Pœn. 2. Esurientulus, a um 1. l. & 2 b. Ex Cic 3. Tusc. & Plaut. in Cas.
Affangare, ouero affangarsi, diuenir fango.] Lutesco, scis, 2. b. Colum l. 8. c. 17. Stagna, quæ limo, cœnoque lutescunt, conchylijs magis, & iacentibus apta sunt animalibus.
Affangato partic. diuenuto fango.] In cœnum versus, a, um. Ex Cic. 4. Tusc & Plin. lib 9. cap. 35. 2. Lutulentus, a, um. 1. & 2. b. Col. de Arb. cap. 12. Lutulentam terram neque arare, neque fodere oportet, quia valdè durescit, & finditur.
Affannare, dare affanno.] Ango, angis, anxi. Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep. 3. Me illa cura sollicitat, angitque vehementer, quod dierum iam amplius quinquaginta interuallo nihil à te, nihil à Cæsare, nihil ex istis locis non modo literarum, sed ne rumoris quidem affluxit. 2 Affligo, gis. 1 l. Cic. Tusc. 4. Turbidi animorum concitatique motus important ægritudines anxias, atque acerbas, animosque affligunt.

affligunt, & debilitant metu. 3. Solicito, as. 1 2 & 3. b & apud Poetas. Sollicito, as. Pomp. Fest. l. 17. Solicitare est solo citare, idest ex suo solo mouere. Solum autem quin significet locum, quis dubitat? Cum exules quoque dicantur, loco patriæ suæ pulsi. 4. Solicitudinem afferre. Cic in epist. fam. l. 9. Cum explorati nihil haberem, nec tibi solicitudinem ex dubitatione mea, nec spem ex affirmatione afferre volui. 5. Angore, vel solicitudine afficere. cum accus. pers. Ex Lucret. l. 3 de Rerum Nat. & ex Cic. de Clar. 6. Solicitum habere. Cic. l. 7. ep 3, Cum in Pompeianum vesperi venissem, tu mihi solicito animo præsto fuisti. Solicitum autem te habebat cogitatio, tum officij, tum periculi mei. 7. Anxium habere, cum accus. pers. Plin l. 2. ep 9 Sexti Erici petitio anxium me, & inquietum habet. 8. Solicitudini esse. cum dat pers. Ter. in Phorm. Ist hæc mihi res solicitudini est. 9. Ægrè facere. cum dat. pers. Ter in Eun. Voluit facere contra huic ægre. 10. Exerceo, es Cic 12 fam. ep. 4 Me reliquiæ vestræ exercent, & quidem præter cæteros, me.

Affannar molto.] Magnæ solicitudini esse. Cic. l. 16 ep. 8. Magnæ nobis est solicitudini valetudo tua.

Affannare spesso.] Afflicto, as. Cic. Att l. 3. ep 12. Tu me accusas, quod me afflictem, cum ita sim afflictus, vt nemo vnquam.

Affannarsi, riceuere affanno, ò pigliarsi affanno, vedi Accorarsi

Affannatissimo, superl. d affannato.] Summè anxius, a, um. Ex Cic. l 13. ep. 19. & Plin l 15. c. 18. 2. Summè afflictus, a, um. Ex Cic. 3. Ver. & pro Syl 3. Summè solicitus, a, um. Ex Cic. 4. de Fin. & pro Dom. 4 Solicitissimus, a, um. Ex Quint. l 7 c. 2. & Sen de Benef l. 3. c 13.

Affannato, che sente affanno.] Anxius, a, um Plin l 15. c. 18 Cato perniciali odio Carthaginis flagrans, nepotumque securitatis anxius. 2. Afflictus, a, um. Cic Phil 12. Auxerat meam quidem spem, credo item vestram, quod domum Antonij afflictam mœstitia audiebam. 3. Solicitus a, um. Cic. Att. l. 4. ep. 7. Epistola tua me solicitum de Quinto nostro, valde leuauit. 4 Angore, aut solicitudine affectus, a, um Ex Cic. 6. ad Att.

Più affannato. comparat. d'affannato.] Afflictior, & hoc, ctius. Ex Cic. l. 5. epist. 9. 2. Solicitior, & hoc, citius, 1. 2. & 3. b. Quint. Nos circa litera raras solicitiores, ridiculi videmur.

Affannatore, & affannone Fior. Quegli, che souerchiamente s'affanna.] Immodicè anxius Ex Cic Tusc. 4. & Plin. lib 15. cap. 18. 2. Sui afflictor immodicus. Ex Cic.

Affanno, ambascia, angoscia, ansietà.] Angor, oris. m. g. 2. b in rect. & l, in obl. Pomp. Fest. lib. 1. Angor est animi, vel corporis cruciatus, à Græco Synanche, id est strangulatione dictus: vnde faucium dolor angina vocatur. 2 Ægritudo premens. Cic. 4 Tusc. Angor est ægritudo premens. 3 Afflictio, nis, f. g Cic. 3. Tusc. Tabem, cruciatum, afflictionem, fœditatem habet ægritudo. 4. Afflictus, tus. m. g Cic. 2. Tusc. Effæminata virtus afflictu occidit. 5. Anxietas, tis. f. g. Plin. l. 7. cap. 53 M. Lepidus nobilissimæ stirpis, quem eueuti anxietate diximus mortuum, flammæ vi è rogo electus, recondi propter ardorem non potuit. 6. Anxitudo, nis, f. g. & a b Cic. 2. de Rep. Anxitudo prona est ad luctum, & mœrens, semperque ipsa se solicitans. Accius apud Non Vbi cura est, ibi anxitudo. 7. Solicitudo, nis, f. g Cic. 2. de Diu. Perfugium videtur omnium laborum, & solicitudinum esse somnus, at ex ipso plurimæ curæ, metusque nascuntur. 8. Cordolium, lij. n g. Plaut. in Pœn. 9. Molestia, æ, f. g. 1. b. Cic. pro Quint. Rosc. Numquam hac te cura, & molestia liberabo.

Affanno con trauaglio di corpo.] Afflictatio, nis. f. g. & 3. l. Cic. 4. Tusc. Afflictatio est ægritudo cum vexatione corporis.

Affanno pensoso.] Solicitudo, nis. f g. Cic. 4. Tusc. Solicitudo est ægritudo cum cogitatione.

Con affanno, auuerbialm.] Anxiè. Sal. in Iug. Nobis satis compertum est illum non tàm anxiè laturum fuisse, si adempta prouincia alij quàm Mario traderetur. 2. Solicitè. Ouid. 4. de Pont. Eleg. 6.

Con più affanno.] Solicitius. Quint. l. 2. c. 15. Quidam sollicitius, ac verbosius adhibuerunt discrimina.

Con sommo affanno.] Solicitissimè. Ex Quint. l. 2. c. 15.

Che cagiona affanno, vedi Cosa, che cagiona accoramento.

Affannoso, addiett. pieno d'affanni.] Angorum plenus, a, um. Ex Cic. de Am. & Ter. in Eun 2. Apprimè anxius, a, um. Ex Ter. in Andr & Liu 7 bel Pun. 3. Valdè Solicitus, a, um Ex Cic. 4 Acad. & Plaut. in Merc

Affardellare, far fardello, ò fardelli.] Sarcinam, vel sarcinas colligere. Varro de Re rustic. l 1. c. 1 Annus octogesimus admonet me, vt sarcinas colligam ante, quàm proficiscar è vita 2. Sarcinam, vel sarcinas componere. Ex Plaut. in Mostel. & Terent. in Hecy act 4 sc. 3. vbi sic ait. Ite ergo intro, & compone quæ simul cum ferantur. 3. Sarcinam, vel sarcinas conuoluere. Ex Varr. l. 1 c. 1 & Plin. l. 16. c 72. 4. Vasa colligere. Cic. 6 Verr. Diodorus ex Sicilia castra iam mouerat, & vasa collegerat.

Affardellare, intesa di fardellino, ò fardellini.] Sarcinulam, vel sarcinulas colligere. Iuuen Sat. 6. Collige Sarcinulas dicet Libertus, & exi.

Affare, ouer affarsi, cioè confarsi] Conuenio, nis. 2 b. Ter. in And. Non conueniunt hæc nuptijs. 2, Decet, bat 1 b. Cic. de Off Maximè quemque decet, quod est cuiusque suum maximè. 3. Congruo, is.

Affare, nome, faccenda, negotio] Negotium, ij. n. g 1. b. & 2. l. Cic. pro Planc. Mihi fuit negotium numquam otiosum.

Affare, conditione] Conditio, nis. f g. & 2 b Cic. de Off Est autem infima conditio, & fortuna seruorum. 2 Fortuna, æ f g Cic 5 de Fin Quid, quòd homines infima fortuna, nulla spe rerum gerendarum, opifices denique delectantur historia? 3. Sors, tis. f. g. Ouid. Amor. l. 2. Eleg 2

Huomo d'alto affare.] Vir Summa fortuna. Ex Cic. 5. de Fin. 2. Vir ad summa natus. Cic. de Clar.

Huomo di basso affare.] Homo infima fortuna. Cic. 5. de Fin. 2. Homo ad ima natus. Ex Cic. de Clar.

Affare grande, ò alto.] Magnum, vel graue negotium.

Affare piccolo, di poco rilieuo.] Negotiolum, li. Cic. ad Q Fr l 3 2 Leue negotium. 3. Leuis momenti negotium. Ex Plin.

Per affare, ouero affari.] Negotij, vel negotiorum causa. Ex Cic. & alijs

Affarsi, vedi affare.

Affasciare, far fascio, come dire, affasciar biade, sarmenti, e simili.] In fascem, vel fasces colligare. Ex Plin. l. 19. c. 1. Linum euulsum, in fasciculos manuales colligatur, siccatur in sole, conuersis supernæ radicibus. 2. Colligere in fasciculos. Ex Ouid. 7. Metam.

Affatato, & anche fatato, cioè inuiolabile, che non può esser ferito] Inuiolabilis, & hoc bile, 3 b. & 4 l. Syl. l. 16. 2. Vulnere inuiolabilis. Ex Virg 2 Æn.

Affatato, ouer fatato: vale fatalmente destinato.] Fataliter definitus Cic. 2 de Diuin Omnia, quæ fiunt, quæque futura sunt, ex omni æternitate definita, dicis esse fataliter. 2. Fato decretus, vel constitutus, a, um. Ex Cic. & alijs.

Affaticamento, vedi Faticamento.

Affaticante, vedi Faticante.

Affaticare, vedi Faticare.

Affaticato, vedi Faticato.

Affaticoso, & affatichevole, vedi Faticante.

Affatto, auuerb al tutto, del tutto, in tutto.] Omnino. 2. Cic. 1 Tusc. Eram defensionum laboribus, aut omnino, aut magna ex parte liberatus 2. Penitus. 1. & 2. b. Cic. 1. de Fin. Multi se ipsos penitus perdiderunt. 3. Funditus. 2. b. Cic. in Orat. Ne spondeus quidem funditus est repudiandus. 4. Planè. 1. & 2 l. Cic. de Clar. Homo perfectè, planèque eruditus. 5. Prorsum, Ter. in Eun. Vnde is? Chær. ego hercle nescio, neque vnde eam, neque quorsum eam: ita prorsum oblitus sum mei. 6. Prorsus. Plaut. in Cas. Neque suaue esse potest quicquam, vbi amor non admiscetur 7. Vndecunque. Ex Liu. 4. bel. Pun. Bellum vndecunque cum Annibale Consulibus mandatur. 8. Vndique. 2. & 3. b. Cic. 5. de Fin. Si homines ipsam honesta-

neitatem, vndique perfectam, & absolutam, penitus viderent, quonam gaudio complecrentur, cum tantopere eius adumbrata opinione lætentur? 9. Vsquequaque. Cic. 8. Phil. Aut vndique Religionem tolle aut vsquequaque conserua. 10. Ex toto. Cels. l. 3. c. 3. Tertianarum febrium quoddam genus est, quod non ex toto in remissione desinit, sed tantùm leuius est. Rursus aliæ sic desinunt, vt ex toto sequatur integritas. 11. in totum. Colum. l. 3. c. 12. Iulius Græcinus oimiam siccitatem destituere plantas dicit naturali alimento, aut in totum oecare, aut scabras, & retorridas facere. 12. Ex omni parte. Cic. de Am. Omnia preclara, rara: nec quicquam difficilius est, quàm reperire, quod sit omni ex parte in suo genere perfectum. 13. Ab omni parte. Hor. Carm. 2 Od. 16. Nihl est ab omni parte beatum. 14 Omoifsriam. Gel. l. 12 c. 13. Cum oceanus omnes terras omnifariam, vt vndique versum circumfluat: nihil citra enim est sed vndarum illius ambitu terris omoibus conuallatis, in medio eius sunt omnia, quæ intra oras eius inclusa sunt. 1. Omnimodè. 2. & 3. b. Lucret. l 2. Omoimodè expertus fueris, quam quisque det ordo, 2. b. Omnimodis. Lucr. l. 3. Si non omnimodis, at magna parte animi priuatus. 17. Omnimodo. Plin. l. 17. c. 16. In cilia mas, & fæmina differunt omni modo. 18. Omnibus modis. Plaut. in Cas Omnia palam sunt probra, omnibus modis occidi miser. 19. Omnibus partibus. Cæs. 5. bel Gal. Equites hostium acriter prœlio cum equitatu nostro io itinere conflixerunt: ita tameo, vt nostri omnibus partibus superiores fuerint: atque eos in siluas, collesque compulerint.

Affatturamento, ammaliamento, l'affatturare, ò ammaliata.] Fascinatio, nis, f g 2. b & 3. l. Plin. l. 28. c 2. Cur fascioationibus adoratione peculiari occurrimus? 2 Effascinatio, nis, f. g. 3. b. & 4 l. Plin. l 37. c. 10. Antipathes nigra non translucet; Experimentum eius, si coquatur io lacte, facit enim hoc mirrhæ simile immissa. Eamque contra effascinationes auxiliari Magi volunt.

Affatturamento, stregoneria, malia, ò fattucchieria] Veneficium, cij. Plin. Arbor ante atrium sata, omnibus veneficijs remedio est. 2 Fascinum, fascini. 2. b Horat. Epod 8. Minusue languet fascinum. 3. Medicamentum malum. Plin. l. 28. c. 9. Masurius palmam lupino adipi dedisse antiquos tradit, ideò nouas nuptas illo perungere postes solitas, ne quid mali medicamenti ioferretur.

Arte, o scienza di conoscer l'affatturamento.] Hosognomonica, cæ, f. g. 1. 4. & 3. b. 2. & 3. l. Græc. Diog. Laert.

Far vn'affatturamento, ò fattura.] Veneficium facere. ex Plin. l. 29. c. 5. Qui sic ait. Veneficijs ex mustela siluestri factis, contrarium est ius gallinacei veteris, largè haustum.

Far vn'affaturamento contro vno.] Veneficio aliquem afficere. Lex. græc. & Bud.

Il far vn'affaturamento, ò fattura.] Pharmaceusis, ceusis. f. g. 1 & 3. l. 2 & 4. b. Ex Plat de Leg. 2. Pharmacia ciæ. f. g 1. & 3. l. 2. & 4. b. græc. 3. Veneficium, cij, n. g. 1. & 3. b. 2. l. Cor. Tac. l. 12. Locusta, nuper veneficij damnata.

Quegli, contro di cui si è fatto vn'affatturamento, vedi Affatturato.

Affatturare, ammaliare. Rom. streggare. Fior. stregonare, cioè far fattura, ò malia.] Fascino, as, 2 b. Virg. Eclog. 3. Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. 2. Effascino, as, 3. b. Plin. l. 7. c. 2. Isigonus tradit in Triballis, & Illyrijs esse, qui visu effascinent, interimantque, quos diutius intueantur, iratis præcipuè oculis: quod eorum malum facilius sentire puberes.

Cosa, che affattura.] Veneficus, a, um. 1. & 3. b. 2. l. Plin. l. 28. c. 3. Hominum monstrificas oaturas, & veneficos aspectus plenius diximus in portentis gentium.

Affatturato, ammaliato, particip.] Fascinatus, a, um. 2. b. Ex Virg. Eclog. 2. Effascinatus, a, um. Ex Plin. l. 7. c. 2. 3. Veneficio, vel fascino laborans. Ex Cic. pro Clu. & 1. de Fin. 4 Veneficio affectus, a, um. Lex. græc. & Bud.

Affatturatore, ammaliatore, quello, che affattura, ò ammalia.] Fascinans, tis, m. g & 2 b. Plin. l 13. c. 3. Cuius est: Contra fascinantes. 2. Effascinans, tis. m. g. & 3. b. Plin. l. 7. c. 2. In Africa familias quasdam effascinantium esse, Isigonus, & Nymphodorus tradunt, quarum laudatione intereant probata, arescant arbores, emoriantur infantes. 3 Veneficus, ci m g 1. & 3. b. & 2. l Nicol. Perott. Venefici dicuntur non modo qui venena, aut toxica conficiunt, sed etiam, qui iocantationibus, & cæteris malis artibus vtuntur. 4. Magus gi. 1. b Hor 1. Carm. Od. 27. Magorum solertia occultandis fraudibus. 5. Pharmaceuta, tæ. m g 1 & 3 l. & 2 b. Græc. 6 Pharmacus ci. m. g. 2. l. 2. b. Plat. in Symp. 7. Pharmaceus, ei Græc. Synes.

Affatturator grande, ouer'Stregonaccio.] Triueneficus, ci. 1. 2. & 4 b. & 3. l. Ex Plaut. Aul. & Nicol Perott. A venefico fit teruenenficus, hoc est excellens veneficus. 2. Terueneficus. Plaut Bacch.

Cosa pertinente ad affatturatore, ò affatturatrice, à stregone, ò à strega.] Pharmaceuticus, a, um. 1. & 2. l. & 4. b Græc.

Affatturatrice, ammaliatrice, quella, che affattura, ò ammalia.] Fascinans, tis 2. b. Ex Plin. l. 13. c. 4. Effascinans, tis, 3. b. Ex Plin. l. 7. c. 2. 3. Venefica, æ. f. & 3 b. & 2. l. Ouid. ep. 6. Barbara oarratur venisse venefica tecum. 4. Saga, æ, 1. l. Col. l. 1. c. 8. Sacrificia nisi ex præcepto domini, facere nesciat villicus: auspicem, sagamque sua sponte non nouerit, quæ vtraque genera vana superstitione rudes animos infestant. 5. Pharmaceutria, iæ, f. g 1. & 3. l. & 4. b. Ex Theoci. & Virg. 4 Pharmacis, cidis. f. g. 2. l 2 & 3. b. in rect & obl. Aristoph.

Affatturatrice graode, cioè gran strega, ouer'stregaccia.] Triuenefica, æ, f g 1. 2. & 4. b. 3. l. Plaut Aul.

Mirum quio tua nunc me causa faciat Iuppiter
Philippum regem, aut Dariom triuenefica.

2 Teruenefica. ea Plaut. Bacch.

Affazzonare, ornare straordinariamente, vedi Ornar' assai.

Affeminato, vedi Effeminato.

Affermare, dir di sì.] Affirmo, as. Cic. ad Brut. ep. 1. Non solo temere affirmare de altero: est enim periculosum propter occultas hominum voluntates, multiplicesque naturas. 2 Assero, is, rui, ertum. 2. b Cic. 3 Off. 3. Asseuero, as, 2. b. & 3. l Cic. 2 Acad Nemo vlla de re potest contendere, neque asseuerare sine aliqua eius rei, quam sibi quisquam placere dicit, certa, & propria nota. 4. Aio, is, it. Cic. 2. Acad. A respondendo se substinet sapiens, vt neque neget aliquid, neque aiat. Næuius: An ita res est? vel ai, vel nega.

Affermare di certo.] Certum affirmare. Liu. 3. ab Vrb. L. Cornelium Cos bellum gessisse, oppidumque cepisse, certum affirmare non ausim.

Affermare per cosa certa.] Pro certo affirmare. Liu. l. 1. ab Vrb. Quis rem tam veterem pro certo affirmet?

Affermare asseuerantemente, ouer' con energia] Asseueranter affirmare. Ex Cic. ad Att l. 15. 2 Valdè affirmare, Cic ad Att. l. 7. Quid opus est de Dionysio tàm valdè affirmare? Nutus mihi tuus fidem facit.

Affirmare molto asseuerantemente, ò con grand' energia.] Fortissimè affirmare. Quintil l 2. c 4 Qui hoc fortissimè affirmant nullo satis idoneo auctore nituntur. 2 Omni asseueratione affirmare. Cic Att. l. 13 Omni tibi asseueratione affirmo, mihi maiori offensioni esse, quàm delectationi possessiunculas meas. 3. Firmissimè asseuerare. Cic. Att. l. 10.

Affermatione, l'affermare.] Affirmatio, nis. f. g. & 3 l. Cic. l. 9. ep. Cum explorati nihil haberem; nec tibi sollicitudinem ex dubitatione mea, nec spem ex affirmatione afferre volui. 2. Assertio, nis, f. g. Cic. 1. Acad. Academici omnia latere censebant in occulto, neque esse quicquam, quod cerni, aut intelligi possit: quibus de causis nihil oportere, neque profiteri, neque affirmare quemquam, neque assertiooe approbare. 3 Asseueratio, nis. f. g. 2. b. 3. & 4 l. Cic. Att. l. 13 Omni tibi asseueratione affirmo, mihi maiori offensioni esse, quam delectationi possessiunculas meas.

Affermatiuamente, affermatiuamente, auuerb. con affermatione.] Affirmatè. Cic. 3. Offic. Quod affirmatè, quasi Deo teste, promiseris, id tenendum est. 2. Asseueranter, 2. b. & 3. l. Cic. Att. l. 15. Statius scripsit ad me, locutum secum esse. Q. Ciceronem valdè asseueranter, se hac

ferrè

certum sibi esse ad Brutum, & Cassium transire. 3. Asseueratè.2.b.& 3.l. Ex Gel.l.7.c.5. Polus histrio, qui gestus, & vocis claritudine, & venustate cæteris antestabat, tragœdias poetarum nobilium scitè, atque asseueratè actitauit.

Più affermatiuamente, compar.] Affirmatius. 3.l. Ex Cic. 3.Off. & Gel.l.20.c.12. Asseuerantius, 2.b. & 3.l. Cic. 2. Acad.

Molto affermatiuamente, superl.] Affirmatissimè. 3.l. Gell.l.10.c.12. Plerique nobilium Græcorum, & Phauorinus philosophus, memoriarum veterum exequentissimus, affirmatissimè scripserunt, simulacrum columbæ è ligno ab Archyta ratione quadam, disciplinaque mechanica factum, volasse. 2. Asseuerantissimè.2.b.& 3.l.Ex Cic. ad Att.l.15.& 2.Acad.

Affermatiuo, addiett. che afferma.] Affirmans, tis.o. g. Ex Cic.ad Brut. ep.1. 2 Afferens tis.o g.& 2.b.Ex Cic.3.Off. & Bud. ex Philon. 3. Asseuerans, tis. o. g. 2.b. & 3.l. Ex Cic.2. Acad.

Affirmatore, colui, che afferma.] Affirmans, tis, m g. Ex Cic.1. & Col.2. Afferens,tis.m.g. & 2.b. Ex Cic. & Bud. 3. Asseuerans, tis.m.g. 2.b. & 3.l. Ex Cic.2. Acad. 4. Assertor,ris.Ex Liu 3.Ab Vrb.

Affermatrice, colei, che afferma.] Affirmans,tis m.g. Ex Cic. 2. de Orat. 2. Afferens,tis.f g. Ex Cic.& Bud. 3. Asserens, tis, f. g. Ex Cic. 2. Acad. 4. Assertrix, cis. Ex Liu.3. Ab Vrb.

Afferrabile, addiett. che si può afferrare.] Comprehensibilis,& hoc, bile. Cic.1. Acad.

Afferramento, ò abbrancamento, l'afferrare.] Comprehensio,nis.f.g.Cic.2. Philip. Cum comprehensio sontium mea, animaduersio senatus fuerit.

Afferramento spesso.] Prensatio, nis. f g. & 2.l. Ex Cic. ad Att l.1 ep.1.

Afferramento di porto, pigliamento di porto, l'afferrare, ò pigliare porto, vedilo alla voce porto.

Afferrare, prendere, & abbrancare, cioè tenere con forza, così detto da strumenti di ferro, che fanno tale effetto.] Arripio,is, 2 b. Plaut.in Rud. Ego te barba continuo arripiam, & in ignem conijciam. 2. Corripio,is. 2. b. Plin. l.10. c.40. Platea nominatur auis, aduolans ad eas, quæ se in mari mergunt; & capita illarum morsu corripiens, donec capturam extorqueat. 3. Apprehendo, dis, & per Syncopen Apprendo, dis. Plin.l.11.c 24. Aranei lacertarum catulos venantur, hos primum tela inuoluentes, & tum demum labra vtraque morsu apprehendentes amphitheatrali spectaculo, quum contingit. 4. Comprehendo, dis, & per syncopen comprendo, dis. Cic.ad Q.Fr.l.1. ep.2. Plato quidam Sardianus Epicureus, eum Licinium fugitiuum esse, ex Æsopi literis cognosceret, hominem comprehendit, & in custodiam Ephesi tradidit. 5. Prehendo, dis. Et per syncopen, Prendo, dis. Cels. l.7. c. 12. Sæpè forceps cum dentem comprehendere non possit, aut frustra comprehendat, os gingiuæ prehendit, & frangit.

Afferrar porto, vedilo alla parola, Porto.

Afferrare spesso.] Prehenso, as. Et per syncopen Prenso, as. Ex Liu. 1. ab Vrb. Tarquinius muliebribus instincta furijs, circumire, & prehensare minorum maximè gentium patres incepit. Cor. Tacit. l.1. Genua circumstantium prensare aggressus est.

Affettamento, d'affettare con l'e stretta, il tagliare à fette.] Concisio, nis. f g. & 2.l. Cic in Part.2. Concisura, æ, f.g. 2.& 3.l. Sen.l.16.ep.105. 3. Confectio, nis, f. g. Cic.2. de Nat.

Affettare, con l'e stretta, e tagliare à fette, e far fette.] Concido, dis, 2.l. Colum.l.12.c.22. Hæc minutè concidito, & admisceto pici nemeturicæ. 2. Confeco, as. 2.b. Var.l.1.c.59. Ouid. Trist. l.3. el.9. Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo. Membra sorot fratris consecuisse sui. 3. Frustatum concidere. Ex Plin.l. 20. c.9. & Col.l.12. c.22. Frustatim consecare. Ex Plin. l.20. c.9. & Var.l.1. c.59. 6. In frusta concidere. Ex Virg. 1. Æn & Col.1.l.12. c.22. In frusta consecare. Ex Virg. 1. Æn. & Var. l.1. c.59. 7. In frusta secare. Virg.1. Æn. Pars in frusta secant, verubusque trementia figunt. 8.

Particulatim consecare, vel concidere. Plin. l.9. c.15. Pelamides in apolectos, particulatimque consectæ in genera Cybiorum dispartiuntur. 9. Frustatim scindere, vel secare Diosc. l.5. c.24. Mala cotonea exemptis seminibus frustatim rapi modo scindantur.

Affettar in fette grosse.] Crassas in partes recidere. Pallad. l.13.c.5.

Affettar in fette sottili.] Minutas in partes recidere. ex Pallad.l.13 tit.3.

Affettare con l'e larga significa bramare immoderatamente, e con ansietà.] Affecto, as, Liu. l.1. Ab Vrbe Regnum affectabat. 2. Appeto, is. Cic. pro Mil. Sp. Melius in suspicionem incidit Regni appetendi.

Chi affetta.] Appetens, tis. 2.b. Sal. de Coniur. Catilinæ animus alieni appetens, sui profusus.

Chi sopra modo affetta.] Appetentissimus, a, um. Cic. 2. Tusc. Sumus natura studiosissimi, atque appetentissimi honestatis.

Affettare, cioè vsare souerchio studio, & artificio in qualche cosa, come per esempio, affettare il fauellare Toscano.] Affecto, as. Plin. l.17. c.1. Diligentiam in superuacuis affectare non nostrum est.

Affettatamente, auuerb. con affettatione, cioè con souerchio artificio, e squisitezza] Cum affectatione. Ex Cic. pro Clu & Quint. l 4. c.1 2. Non sine affectatione. Ex Plin. l.3. Putidè. 1.l.& 2.b. Cic. de Clar. Si quis eos, qui nec ineptè dicunt, nec odiotè, nec putidè, Atticè putat dicere, is rectè, nisi Atticum probat neminem. 4. Nimis exquisitè. 2. & 3. l. Ex Cic. 1. Off. & de Clar. Or.

Affettatamente, con affettione, cioè con brama souerchia.] Auidè. Cic. de Senect. Græcas litteras sic auidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens. 2. Cupidè. Plin. l.18. c.5 Prædium ne cupidè emas.

Più affettatamente, cioè con più artificio, compar.] Putidiùs 1.l.& 2.b. Cic. 3. de Orat. Nolo exprimi litteras putidiùs; nolo verba exiliter exanimata exire, nolo inflata, & anhelata grauiùs.

Alquanto più affettatamente.] Putidiusculè. 1. l.& 2. & 5.b. Ex Cic l 7 ep.5. & l 16. ep 1.

Affettatello, diminut. alquanto affettato.] Putidulus, a, um. 2.l.2.& 3.b. Mart. l.4. ep.20. Altera ridicula est, altera putidula.

Affettatione, l'affettare, cioè diligenza, ò artificio souerchio] Affectatio, nis. f. g. & 3.l Quint. l.1. c.6. Sed opus est modo, vt neque crebra sint hæc, neque manifesta quia nihil est odiosius affectatione.

Affettatissimo, superl. d'affettato.] Putidissimus, a, um. 1. l & 2.b. Ex Cic. 3. de Or. & 4 ad Att. 1. Summè putidus, a, um Ex Cic. 3 & Ver. & 1 Offic.

Affettato, addiett da affettare, con l'e larga, bramato, e cercato con troppa diligenza, & esquisitezza.] Affectatus, a, um. Plin. in Paneg. Affectata alijs castitas, tibi ingenita, & innata. 2 Putidus, a, um. 1.l. & 2.b. Paul Manut. in Schol. Epist. fam. Putidum appellat Cicero, in quo nimia diligentia reprehendi possit; vt de Off. l.1. Litteræ neque expressæ, neque oppressæ, ne aut obscurum esset, aut nimis putidum. Et de Orat. lib. 3 Nolo exprimi litteras putidiùs, nolo obscurari negligentiùs. 3. Nimis exquisitus, a, um. Cic. 1. Off. Munditia non odiosa, neque exquisita nimis adhibenda est.

Affettato, si dice anco di chi ne suoi detti, ò fatti vsa souerchio artificio.] Putidus, a, um. Cic. In Orat. Demosthenes exagitatur, vt putidus.

Più affettato, compar.] Putidior, & hoc, ius. 1. l.& 2. b. Ex Cic. 1. Off. & 3. de Or.

Alquanto più affettato.] Putidiusculus, a, um. 1.l. & 2.b. Cic. l.7. ep.5. Nos sumus putidiusculi, quàm per te via licet.

Non affettato, vedi Inaffettato.

Affettato, da affettare, con l e stretta tagliato à fette.] Concisus, a, um. Ouid 2. Fast. Ligna senex minuit concisaque construit arte. 2 Confectus, a, um. Var. l.1. c 59. Seruare rapa confecta in sinape, nuces iuglandes in arena. 3 Particulatim cōsectus, a, um. Plin. l.9. c.15. 4. Frustatim cōcisos, vel

consectus,

confectus, a, um. Ex Plin. l. 20. c. 9. & Var. lib. 1. cap. 59.

Affettatore, da affettare, con l'e larga, colui, ch'affetta.] Affectator, ris, m. g. Quint. l. 6 c. 3 M. Cicero, non solùm extra iudicia, sed in ipsis etiam orationibus habitus est nimius risus affectator.

Affettatrice, colei, che affetta.] Affectatrix, cis, f. g. Ex Quint. l. 6 c. 3.

Affettionare, cagionare affettione.] Concilio, as. 1 b. Cic. 1. Off. Homines inter se conciliat oratio. 2. Amorem facere. Ouid. 1. Metam.

Deque sagittifera prompsit duo tela pharetra.
Diuersorum operum: fugat hoc, facit illud amorem.

Affettionare vno ad vn'altro.] Aliquem alteri conciliare. Cæs. 5 bel. Gal. Cæsar Principibus Treuirorum ad se conuocatis, eos singillatim Cingetorigi conciliauit. 3 Alicuius beneuolentiam alteri conciliare. Cic. l. 4. ep. 13. Amicis omnibus careo, quorum beneuolentiam nobis conciliarat, per me quondam, te socio, defensa Respub. 3. Aliquem alteri amicum facere. Horat. l. 2. sat. 5. Tibi me virtus tua fecit amicum. 4 aliquem alteri adiungere. Cic. Att. l. 2. ep. 11. Hic dies me valde Crasso adiunxit.

Affettionare vno alla virtù.] Virtutis amorem alteri excitare. Cic. 2 de Fin. & pro Sest. 2. Virtutis amorem alteri facere. Ex Cic. l. 1. ep. 6. & Ouid. 3 Metam.

Affettionarsi, hauere affetto, ò passione.] Afficior, eris.

Affettionarsi porre affettione.] Amicè affici. Ex Cic. de Am. & lib. 16. epist. 6. 2. Beneuolè affici. Ex Cic. de Am. & l. 16. ep. 16.

Affettionarsi alcuno.] Aliquem sibi adiungere Cic. l. 5. ep. 7. Illud non dubito, quin si tu mea summa erga te studia parum mihi adiunxerunt, Resp. nos inter nos conciliatura, coniuncturaque sit. 2. Aliquem sibi conciliare. Cic. l. 12. ep. 23. Antonius legiones quatuor sibi conciliare pecunia cogitabat. 3 Aliquem sibi demerere, vel demereri. Plaut. in Most. Is esca vna sibi me demeruit. Liu. 3. ab Vrb. Ille sibi Ciuitatem beneficio demeretur. 4. Alicuius amorem sibi conciliare. Cic. pro Arch. 5. Cuiuspiam sibi animum conciliare. Cic. Off. Hominum animos conciliare, & ad vsus suos adiungere, proprium virtutis est. 6. Alicuius beneuolentiam sibi conciliare. Cic. 1. de Fin. Opes, vel fortunæ, vel ingenij liberalitati magis conueniunt, qua qui vtuntur, beneuolentiam sibi conciliant, & quod aptissimum est ad quietè viuendum, charitatem. 7. Alicuius gratiam sibi conciliare. Cic. pro Leg. Man. Pompeij gratiam mihi per hanc causam conciliari puto. 8. Cuiuspiam sibi voluntatem conciliare. Cic. ad Att. l. 1 ep. 1. Ad eorum voluntatem mihi conciliandam maximo te mihi vsui fore video. 9. Alicuius beneuolentiam sibi adiungere. Cic. pro Mur. Præter officiosionem vitat æquabilitate decernendi, beneuolentiam adiungit lenitate audiendi. 10. Amorem sibi ab aliquo conciliare. Cic. pro Arch. Ille corporis motu amorem sibi conciliauit ab omnibus. 11. Aliquem sibi beneuolum facere, vel efficere. Cic. 1. de Inuen. & 2 de Orat.

Affettionarsi ad alcuna.] In aliquem amicè affici. Ex Cic. 1. de Fin. & de Am. 2 In aliquem beneuolè affici. Ex Cic. 1. de Fin. & l. 13. ep. 21. 3. Alicuius amore capi. Cic. pro Clu. Socrus amore generi sui capta est. 4. Alicuius amore incendi, vel succendi. Catul. in Arg. & Ouid ep. 21. 5 Erga quempiam affici. Cic. de Am. Eodem modo erga amicum affecti simus, quo erga nosmetipsos.

Affettionarsi alla virtù.] Virtutis amorem concipere. Ex Ouid. 20. Met. 2. Virtutis amorem suscipere. Ex Cic. l. 10. ep. 1. 3 Ad virtutem affici. Ex Cic.

Affettionatamente, auuerb. con affettione, cioè con beneuolenza, e con amore.] Beneuolè 3. b. Cic. l. 13. ep. 21. C. Auianus in me magna officia contulit, mihique molestissimis temporibus fideliter, beneuolèque præsto fuit. 2 Amanter. 1 b. Cic. Att. l. 2 ep. 4 Valde hoc velim ante quam proficiscare, amanter, vt soles, diligenterque conficias. 3. Studiosè. Cic. 2. de Or. Homo ille pila studio è ludit. 4. Amicè. 1. b Cic. de Amic. Hæc accipienda sunt amicè, quum beneuolè fiunt.

Affettionatamente, con affettione, cioè con passione.] Cum affectu. Ex Cic. pro Clu. & Quint. l. 6. c. 2. 2. Per affectum. Ex Cic. 1. Ver. & Quint. l. 4 c. 23. Animo affecto. Ex Cic l. 2. de Diu.

Molto affettionatamente.] Peramanter. 1. & 2. b. Cic. l. 9. ep. 20 Mane salutamus bonos viros multos, qui me perofficiosè, & peramanter obseruant. 2. Perstudiosè. 2. b. Cic. de Clar.

Più affettionatamente, compar.] Amantius. 1. b. Ex Cic. ad Att. l. 9. c. 15. 2. Cupidius. 1. & 2. b. Cic. de Orat. 3. Studiosius. 1 & 2. b. & 3. l. Quint. l. 3. c. 6.

Affettionatissimamente, auuerb. superl.] Amantissimè. 1. b. Cic. ad Q. Fr. l. 3. epist. 8. 2. Cupidissimè. Cic. 3. Studiosissimè. Ex Cic. & Quint.

Affettionatissimo. superl. d'affettionato.] Amantissimus, a, um. 1. b. Cic l. 16 ep. 2. Cura igitur te, & confirma: & cum commodè, & per valetudinem, & per anni tempus nauigare poteris, ad nos amantissimos tui veni. 2. Cupidissimus, a, um. 1. & 2 b. Cic. 1. de Or. Homo nostri cupidissimus. 3. Studiosissimus, a, um, 1. & 2. b. & 3. l. Cic. 4. Ver. Hæc vna causa fuit, quod Stenium, quem ego existimationis meæ studiosissimum, cupidissimumque cognoui, tam crudeliter, sceleratèque tractasti. 4. Beneuolentissimus, a, um. Cic. Officiorum fructus beneuolentissimi atque amicissimi. 5. Percupidus, a, um. Cic. 1 Fam. ep. Hortensium cognoui percupidum tui.

Affettionato quegli, che porta affettione à qualche cosa, cioè beneuolo, ò beneuogliente.] Amans, tis. o. g. & 1. b. Cic pro Rab. Post. Amicum ille studiosum, amantem, & obseruantem sui, labentem excepit, corruere non siuit: fulsit, & sustinuit, re, fortuna, fide. 2. Cupidus, a, um. 1 & 2. b. Cic. l. 5. Fam. ep. Homo sui cupidus, nostri amantissimus. 3. Studiosus, a, um 1. & 2. b & 3 l. Cic. l. 6. Fam. ep. Viri sunt optimi, & tui similium studiosi. 4. Beneuolus, a, um. Ter. in Heaut. 5. Beneuolens, tis. o g. Plaut. in Trin. Commune hic meus, & tuus beneuolens inuentus est.

Molto affettionato.] Peramans, tis. o. g. 1. & 2. b. Cic. Att. l. 4. ep. 8 Fabius homo peramans semper nostri fuit, ac bene frugi. 2. Percupidus, a, um. 2 b. Cic. l. 1. ep. 7. Hortensium cognoui percupidum tui, studiosum Lucullum, Lautem Racilium, & fide, & animo in te singulari. 3. Perstudiosus, a, um. 2. b Cic. Att. l. 5. ep. 20. Terenum intellexi esse perstudiosum tui.

Più affettionato, compar. d'affettionato.] Amantior, & hoc tius, 1. b Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 1. Si quem forte tui cognouisti amantiorem, quam temporis; hunc ad tuum numerum libenter adscribito. 2. Cupidior, & hoc ius. 1. & 2 b Cic. de Orat. Græci sunt contentionis cupidiores, quam veritatis. 3. Studiosior, & hoc, ius. Cic. 1. b. l. 12. Fam. epist. De P. Luceo nihil tibi concendo, quò studiosior eius sis, quàm ego sum: est enim nobis necessarius.

Essere affettionato, voler bene.] Cupio, is, cum dat. pers. Cæs. 1 bel. Gal. Propter affinitatem fauebant, & cupiebant Heluetijs. 2. Studeo, es. Cic. Att. l. 4. ep. 1. Pompeius Scauro studet, sed vtrum fronte, an mente, dubitatur. 3. Penè affectum esse, cum accusat. & propos. in, vel erga. Ex Cic.

Essere poco affettionato, si dice di chi non è fauoreuole, anzi è contrario.] Male affectum esse, cum accus. & præpos. Aduersus, vel erga. 2. Malè amicus. Virg. 2. Æn.

Affettione, per affetto d'animo, vedi Passione.

Affettione, cioè affetto, amore, ò beneuolenza.] Amor, ris, m. g. & 1. b. Cic. de Nat. l. 1 Carum verbum est amoris, ex quo amicitiæ nomen est ductum. 2. Beneuolentia, æ, f. g. 1. 2. & 3. b. Cic. Off. 2. Malus custos diuturnitatis metus, beneuolentia, fidelis est, vel ad perpetuitatem. 3. Studium, dij. 1 b. Cic. 1. de Orat. 4. Charitas, tis, 2 b. 1. 3. l. in rect. & obl. Plin. l. 8. c. 43. Asinis partus charitas summa, sed equarum tædium maius. Per ignes ad fœtus tendant. 5. Affectio, nis. Plin. l. 8. c. 54. Similiter in genere præcipua erga fœtum affectio. Gestant catulos, quos mansuefactæ intra domos peperere, omnibus demonstrant, tractarique gaudent, similem gratulationem.

nem intelligentis. Itaque magna ex parte complectendo pecant. 6. Affectus,tus,m g. Plin. l.25. c.10. Alexander Magnus,non rem tantum suam, sed etiam affectum donauit artifici.

Affetto,addiett. cioè affettionato, vedi Affettionato.

Affetto per amore, vedi Affettione.

Con affetto cordiale, ò sviscerato.] Ex animo. Ter.in Heaut.Tibi benè ex animo volo.

Affetto grande, ò cordiale.] Studium acre. 2. Studium ardens. 3 Studium flagrans. Ex Cic.& alijs.

Affetto per desiderio, vedi Desiderio.

Mal affetto, mal disposto d'animo, ò di corpo.] Male affectus, a,um.

Con ogni affetto.] Toto pectore. Cic 1. de Leg. Amicus per se amatur toto pectore, vt dicitur.

Affettuosamente, auuerb con affetto.] Studiosè 1.b. Cic. Att.l.16. Ego,quæ te velle,quæque ad te pertinere arbitrabor, studiosè, diligenterque curabo 2 Vehementer. Cic Philip 8. Vehementer me agere fateor: iracundè nego 3. Amanter,vel beneuolè Ex Cic.

Affettuosamente, con affetto, cioè con desiderio.] Cupidè, optato, vel studiosè Cic.

Affettuosamente, con affetto, cioè con vehemenza] Acriter, vel vehementer. Cic 4. Tusc. Quædam vehementer, acriter, animosè fiunt.

Più affettuosamente, compar.] Studiosius, 1. b & 3. l. Quint.l 3.c.6.

Affettuosissimamente, superl d'affettuosamente.] Studiosissimè,1.b & 2 l. Ex Cic & Quint.

Affettuosissimo, superl.d'affettuoso.] Studiosissimus,a,um. 1.b. & 3 l.Cic 4 Verr.

Affettuoso,addiett. pieno d'affetto.] Studiosus, a, um. 1.b. Cic & Quint

Affettuoso, amoroso.] Amans, tis o g 2 Beneuolens,tis,vel Beneuolus,a, um. Cic. pro Rab.Posth.

Affiammare, vedi Infiammare.

Affiammato, vedi Infiammato.

Affiato, quadrisillaba coll'i, vocale, che paga fio, vedi Tributario.

Affibbiamento, l'affibbiare.] Iunctio fibularis. Ex Cic. & Suet.

Affibbiare, congiugnere insieme, propriamente si dice di fibbie, e di bottoni.] Fibulo, as, 1. 2.b Ex Col. l.1. c 6. 2. Infibulo, as,2. l.& 1.b Cels l.7. c. 25. Infibulare adolescentulos, interdum vocis, interdum valetudinis causa quidam consueuerunt. 3. Fibula iungere. Ex Liu 7.bel. Pun.& Plin eo.243. 4. Fibula nectere, vel connectere. Ex Liu.l.9 bel.Maced.& Cic.de Somn.

Affibbiatura, cioè la parte del vestimento, che s'affibbia.] Vestis pars fibularis

Affibbiatura, per assicurare.] Tutum, vel tutam facere. Ex Plin.l.11.c.25 & Cæs.2.bel Gal.

Affidare per fidare, vedi Fidare.

Affidarsi, per assicurarsi, come dire. Non s'affidò per dimorare in Francia.] Audeo, es, sus, sum. Ter.in Andr. Nihil iam mutire audeo.

Affidarsi, per confidarsi, vedi Confidarsi.

Affiebolire, & affieuolire, vedi indebolire.

Affigere, cioè figere, ò ficcare à qualche cosa, ò lungo.] Affigo,is, 2. l. Cic. 3. de Nat. Minerua quinta Pallantis est, quæ patrem dicitur interemisse, virginitatem suam violare conantem: cui pinnarum talaria affigunt.

Affigurare. Fior. per affigurare, vedi Raffigurare.

Affilamento, l'atto di metter a fila.] In ordinem collocatio. Ex Plaut. Merc. 2. In ordinem dispositio. Ex Sen. in Hipp

Affilamento l'atto d'assottigliare il taglio, e dar il filo à ferri.] Exacutio,nis,f g 2.b. & 3.l. Plin. l.17. c.24. Calami exacutio,medullam ne nudet.

Affilare, far fila, mettere in fila, porre in ordinanza, ò schiera.] In ordinem collocare. Ex Plaut Merc. 2. In ordinem disponere. Sen in Hipp. 3 Struere ordinatim. ex Cæs.2 bel.Gal. 4 Ordine locare, vel collocare. Auth. ad Her.l.3.Et.Virg.5.Æn.

Affilare,assottigliare il taglio, e dare il filo a ferri con la ruota, ò altro, dicesi anco aguzzare, & arruotare.] Acuo, acuis, 1. b. Colum.l. 3 Quoties falcem acueris,pelle aciem detergito. 2. Acutum, vel acutam reddere. Hor. de Arte.

Nil tanti est, ergo fungar vice cotis acutum.
Reddere,quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.

Affilare ben bene.] Exacuo,is,2 b.Plin.l 34 c.14 In exacuendo oleares cotes, & aquariæ, æquè differunt, & oleo delicatior fit acies. 2. Peracuo, is 1 & 2 b. Cat. de Re rust. c 40. Sumito surculum durum, eum peracuito, salicem græcam discindito,argillum,vel cretam coaddito.

Affilato, messo à fila.] In ordinem collocatus, a, um. ex Plaut. Merc. 2. In ordinem dispositus, a, um. ex Sen. in Hipp.

Affilato, aguzzato. Acutus, a, um. Plaut. in Epid. Acutum cultrum habeo, qui senis ventrem in marsupium.

Affilato ben bene.] Exacutus,a,um. 2.b Plin l 34 c.14 & l.38 c 18. 2. Peracutus, a, um. 1. & 2 b Ex Cat c.50. 3. Præacutus, a, um. 1. & 2.b. Plin. l. 8. c. 8. Bipennis præacuta.

Alquanto affilato.] Acutulus, a, um. 1. b. & 2.l Ex Cic 3. de Nat

Più affilato, compar. d'affilato] Acutior, & hoc, tius. 1.b. & 2.l. Oui l.5 Met.

Sommamente affilato.] Acutissimus, a, um. 2 b. & 2.l. Ex Cic. de Or.

Affilato inteso di Naso, val diritto, come Naso affilato.] Rectus,a,um Ex Horat de Art.

Affilato, riferito ad huomo, val'asciutto, e smagrato.] Gracilis & hoc le, 1 & 2.b. Cels l 2 cap.1. Gracile corpus, infirmum,obesum,habes est 2. Tenuis,& hoc tenue. 1.b. Cels. 1 c.9 Frigus inimicum est seni,tenui, vulneri, præcordijs,& intestinis.

Affilettare, legare i filetti della ragna da basso che la tenga. no tirata.] Rete auiarium infernè alligare. Ex Varr. Plin & Cic.

Affinamento, purificatione, ò purga.] Purificatio, nis. Plin. l.15. c.30 Laurus purificationibus adhibetur. 2. Purgatio,nis. Plin.l 6 c.44.

Affinamento,per perfettione, vedi Perfettione.

Affinare, ridurre à perfettione,vedi Perfettionare.

Affinare, raffinare, purificare, purgare.] Emendo, as,vel expurgo,as.Colum. Si ampla messis prouenerit, quicquid exteretur capisterio expurgandum erit. 2. Purifico, as, Plin.l.10 c 42 Gallinæ villares inhorrescunt edito ouo, excutiuntque se se, & circumactæ purificant.

Affinchè, vedi acciò.

Affine, Fior. parente d'affinità.] Affinis. & hoc affine, 2.l. Modestin.l 38. Pand. leg. Non facilè Degrad & affin. Affines sunt viri, & vxoris cognati dicti ab eo, quòd duæ cognationes, quæ diuersæ inter se sunt per nuptias copulantur, & altera, ad alterius cognationis finem accedit: ab eo affinitas deriuatur.

Affinire, Fior. per mancare, vedi Mancare.

Affinità parentela di maritaggio.] Affinitas, tis.f g 2.l & 3 b. Liu. Dec 1.l. 1 Quidam prælio victum Latinam pacem cum Ænea, deinde affinitatem iunxisse tradunt.

Affiocare, arrocare diuenir fioco,ò roco.] Irraucesco, scis, irraucui. 2 l. Cic. 1. de Or. Nos raucos sæpè attentissimè audiri video: at Æsopum, si paulum irraucuerit,explodi. 2. Raucesco,is,raucui Plin.quem cit Guliel. Morel. 3. Raucum, vel raucam fieri. Cic l. 9. ep 2. Te nolo, nisi ipse rumor iam raucus erit factus, ad Baias venire.

Far affiocare, ouer'arrocare, cagionare fiocagine, ò raucedine.] Raucum, vel raucam facere. Ex Cic.l.9. ep.2 & Plaut.in Menæch.2. Raucitatem, vel raucum facere. Ex Plin. l.32. c 23 & l.14 c 2

Affisare, & affissare gl'occhi in qualche cosa, e vale guardare fiso.] Oculos in aliquid defigere Cic. 11. Philip. Cuius sanguinem non bibere illos censetis? in cuius possessiones, atque fortunas non imprudentissimos oculos spe, & mente defigere 2 Immobilibus oculis contueri. Plin.l.7.c.2. Gymnosophistæ ab exorto ad occasum perstant contuentes solem immobilibus oculis.

Affissare, val fermare, onde diciamo affissarsi in Roma, ò altroue.]

altroue.]Consisto, is. Cic. pro Roscio. Com. Veritas mihi manum iniecit, & paulisper consistere, & commorari iussit. 2. Subsisto, is. Plin. ep 234.

Affissare, gl'occhi in terra.]Oculorum aciem in terram defigere. Plin. l. 8. c. 56. Leæna cum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expauescat. 2. Oculus humi defigere. Ex Cic. de Somn.

Affisso, partic. da affigere.] Affixus, a, um. Cic. 1. de Or. Ithacam in asperrimis saxulis tanquam nidulum affixam, sapientissimus vir Vlysses immortalitati anteponebat.

Affittare, dare à fitto.] Loco, as, 1. b. Cic. de Invent. Si Rhodijs turpe non est, portorium locare, nec Hermocreonti quidem turpe est conducere. 2 Eloco, as, 1 l. 2. b. Col. l. 1. c. 7. Serui maximè vexant, qui boues elocant, eosdemque, & cætera pecora malè pascunt, nec industriè terram vertunt.

Affittare spesso.] Locito, tas, 1. & 2. b. Ter. Adel. act. 5. sc. 8. Quid facere? D. agelli hic est sub vrbe paulum, quod locitas foras.

Huic demus, qui fruatur.

Cosa, che si puol affittare.] Locabilis, & hoc, bile, Ex Plaut. in Aul.

Cosa, che non si può affittare.] Illocabilis, & hoc bile. o. g. Ex Plaut. in Aul.

Affittatore, colui, che affitta.] Locator, ris. Ex Cic. & Plin.

Affitto, ouer' fitto, locatione, cioè l'affittare.] Locatio, nis, f. g 1. b. & 2. l. Cic. Att l 1 Asiani, qui de Censoribus conduxerunt, questi sunt in Senatu, se cupiditate prolapsos, nimium magno conduxisse: vt induceretur locatio postulauerunt. 2. Conductio, nis. Cic pro Cecin. Cum idem in eadem conductione fuerit in fundo.

Pigliar'ad affitto]Conduco, cis, xi, ctum. Cic. l. 16. ep 18.

Prezzo, ò pagamento dell'affitto.] Locarium, rij, n g. Var. l. 14. de lin. Locarium à loco, quod datur in stabulo, & taberna, vbi consistant. 2. Locationis merces, vel pretium.

Affittuario, e fittaiolo, colui, che piglia affitto.] Conductor, ris. Ex Cic. ad Q. Fr.

Afflato, spiramento, ò inspiratione.] Afflatus, tus, m. g. 2. L. Plin. l. 37. c 13. in Italia benignus est ventorum afflatus.

Affliggere, dare afflictione.] Affligo, gis. a. l. Cic. ad Att. l. 4. Vt me leuarat tuus aduentus, sic discessus afflixit. 2. Ango, gis. Cic. de Sen. Hoc me maximè angit, & sollicitum habet. 3. Crucio, as, 2 b. Ter. in Eun. Ne crucia te obsecro.

Affliggere spesso.] Afflicto, as. Tacit. l. 13. Quod Italiam luxuria, sæuitiaque afflictauisset, veneno damnationem anteuerterit. 2. Conflicto, tas, Tac. l. 5. Rempub. ille plura per scelera conflictauit.

Affligersi, ouer'essere afflitto.] Affligor, eris 2. l. Colum. l. 2. c. 10. Lupinum si non ante hyemem coualuerit, frigoribus affligitur. 2 Angor, eris. Cic. Att. l. 7. Non possum sine dolore accusare eum, de quo angor, & crucior. 3. Crucior, aris 1. b. Ter. in Heaut. Crucior, bolum tantum ereptum, mihi tam subitò è faucibus. 4. Se cruciare. Ter in Eun. Ne crucia te obsecro.

Affliggersi spesso, ouer essere afflitto spesso] Afflictor, aris. Cic. in Catil. Sæpè homines ægri, quum æstu, febrique iactantur, si aquam gelidam biberint, prius relaxari videntur: deinde multo grauius, vehementiusque afflictantur. 2. Conflictor, aris Cic. l. 6. ep. 13. Cæsar diutius velle videtur eos habere solicitos, à quibus se putat diuturnioribus esse molestijs conflictatum.

Affliggitore, quello, che affligge.] Afflictor, oris. m. g. Cic. in Pison. Senatus odit te, afflictorem, & proditorem non modo dignitatis, & authoritatis, sed omnino ordinis, ac nominis sui.

Affliggitrice, quella, che affligge.] Afflictrix, cis. Ex Cic. in Pison. 2. Affligens, tis. f. g. Ex Cic Att. l. 4.

Afflittione, noia, dolore, cordoglio, ò tormento.] Afflictio, nis, f g. Cic. 2. Tusc. Habet ægritudo, tabem, cruciatum, afflictionem, fœditatem. 2. Afflictus, tus, m. g. Apud Cic. 2. Tusc. Effœminata virtus afflictu occidit.

Afflittione spessa] Afflictatio, nis, f g & 3. l Cic. 4. Tusc. Afflictatio est ægritudo cum vexatione corporis. 2 Conflictatio, nis, f g & 3. l. Gel l 3 c 6.

Afflittiuo, addiett. che affligge, e cagiona afflittione.] Affligens, tis, o. g & 2 l. Ex Cic Plin. & Cels. 2. Afflictionis efficiens o g Ex Cic. 2. de Fin & 3. Tusc. 3. Affligendi facultate præditus, a, um.

Afflitto, addiett. cioè pieno d'afflittione.] Afflictus, a, um. Cic. 5 Ver. Tu prouinciam afflictam, & perditam erexisti.

Affluenza, soprabbondanza, Fior anche affluitudine.] Affluentia, æ, f. g Cic. de leg Agr. Ex hac copia, atque omnium rerum affluentia nata est arrogantia.

Affocare, per abbrucciare, vedi Abbrucciare.

Affocare, per infiammare, vedi Infiammare.

Affogamento, per sommersione, vedi Annegamento.

Affogamento, inteso di maritaggio] Mala locatio, vel collocatio. Ex Plaut. Aul.

Affogamento, per soffogatione, vedi Soffogatione.

Affogare, sommergere, vedi Annegare.

Affogare, soffogare, e strangolare, vedi strangolare.

Affogare in vn bicchier' d'acqua, dicesi di colui, che si perde in poco pericolo] Leui momento frangi. Ex Cic. 2. de Lege Agr & pro Cor. Bal.

Affogare vna Zitella, dicesi quando mal si marita.] Virginem malè locare Ex Plaut. Amph. & Aul.

Affogarsi, vedi Annegarsi.

Affollamento, per condensamento di gente.] Glomeratio nis, f g. 1. & 2 b. & 3. l. Plin. lib. 8. c. 42. In Hispania Gallica gens, & Allurica, equini generis, quos thieldones vocamus, minori forma appellatos asturcones gignunt: quibus non vulgatis in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. 2. Conglobatio, nis, f. g. 1. b. & 3 l. Sen Nat quæst. l. 1.

Affollare, per folla, dicesi di moltitudine di popolo, che si strigne insieme.]Condenso, sas. Var. l. 2. c. 3. Caprino in grege minor est numerus, quàm in ouino, quòd capræ lasciuæ sunt, & dispergunt se: oues contra se congregant, & condensant in locum vnum. 2. Confercio, is, si, tum. Var. l. 3. c 16 Quæ crebriùs pugnabunt apes, aspergi eas oportet aqua mulsa. Quo facto non modo desistunt pugna, sed etiam conferciunt se lingentes. 3. Constipo, as. 2. l. Cæs. 5. bel. Gal. Eo die magnus numerus hostium vulneratus, atque interfectus est, vt se sub ipso vallo constipauerant, recessumque primis vltimi non dabant. 4. Globo, as. 1. b. Plin l. 18. c. 35. Si ante solis exortum nubes globabuntur, hyemem asperam denuntiabunt. Conglobo, bas. 1 b. Liu. l 8. ab Vrb. Qui Latinorum pugnæ superfuerant, se in vnum conglobarunt. 6. Glomero, as. 1. & 2. b. Virg. 6. Æn. Quàm multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus. 7. Agglomero, as. 2. & 3. b. Virg. 12. Æn. Agmen agit densi cuneis se quisque coactis Agglomerant. 8. Conglomero, as, 2. & 3. b. Lucr. l. 3. & Ennius in Thyest.

Affollatamente, auuerb. con folla, ò calca.] Confertim. Liu de bell Maced. Confertim pugnant, & cadunt. 2. Conglobatim. 2. b. & 3. l. Liu. l. 5 bel. Pun.

Affollatissimo, superl. d'affollato.] Confertissimus, a, um. Liu. 1 ab Vrb. In confertissima turba probè regium tribunal constituit.

Affollato, addiett. che stà con folla, ò calca.]Confertus a, um. Cæs. Numquam conferti, sed rari, magnisque interuallis præliabantur.

Più affollato, compar. d'affollato.]Confertior, & hoc, tius, Liu 9 ab Vrb.

Affoltare, neutr. pass. Far con furia.] Agere vehementer. Cic. 8. Philip. Me tecum iracundè agere dixisti solere? non est ita vehementer me agere fateor, iracundè nego. 2. Agere concitatè. Ex Col. l. 6. c. 6.

Affollata, Fior. il fare con furia.] Actio vehemens. Cic. 2. de Or. 2. Actio concitata. Ex Cic. 1. Off. & de Fin.

Affondare, cioè attuffare, vedi Attuffare.

Affondare, mandar in infondo.] Ad imum, vel ima dimittere.

Affondare, far profondo, come dire affondare vna fossa.]

In pro-

In profundum agere, seu deprimere. Ex Plin. l.16. c.31. & l.31. c.3. 2. In altitudinem deprimere. Cic. 7. Ver. Opus totum ex saxo in mirandam altitudinem depresso, & multorum operis penitus exciso. 3. Altè deprimere. Ex Liu. & Vlp. 4 Deprimo, is. a.b. Vlpian. Locus deprimatur, pecoris appellendi gratia. 5. Altè defodere. 6. In altitudinem fodere, vel excauare. Ex Colum.

Affondato, per sommerso, vedi annegato.

Affondato, cioè fatto con profondità.] In profundum actus, a, um. Plin l.16. c.31. 2. In altitudinem depressus, a, um. Cic. 7. Ver. 3. Altè depressus, a, um. Ex Liu. & Vlpian. 4. Depressus, a, um. Ex Vlpian.

Affondo, addiett. Fior. per profondo, vedi Profondo.

Affortificare, Fior. per fortificare, vedi Fortificare.

Affossare, cingere, ò fortificare con fosso qualche luogo per difenderlo da contrarij.] Fossa munire, cum accusat. rei. Ex Cic. 5. Tusc. & Plaut. in Pers. 2. Fossa circundare, cum accus. rei. Cic. l.15. ep 4. Pindenissum oppidum vallo, & fossa circundedi. 3 Fossam circundare, cum dat. rei. Cic. 5. Tusc. Quum Dionysius fossam latam cubiculari lecto circumdedisset, eiusque fossæ transitum ponticulo ligneo coniunxisset: cum ipsum, cum fores cubiculi clauserat, detorquebat. 4 Fossa circummunire, vel consepire. Col. c.18.

Affossato, partic. cinto, ò fortificato con fosso.] Fossa munitus, a, um. Ex Cic. 5. Tusc. & Plaut in Pers. 2. Fossa circumdatus, a, um Cic. 15. ep 4.

Affrancare, per guadagnare, vedi Guadagnare.

Affratellarsi, & anco apparentarsi, si dice di chi procede con più domestichezza, che non conuiene.] Æquo liberiùs, & familiariùs agere.

Affratellarsi per domesticarsi, far amicitia stretta con alcuno.] Insinuare se alicui Suet. de Clar. Gram. 2. Insinuare se in amicitiam cum aliquo Plaut. in Cist. 3. Insinuare se in familiaritatem alicuius. Cic. 3. Ver. 4. In alicuius se consuetudinem dare. Cic. de leg. Agr.

Affreddare, vedi Raffreddare.

Affreddato, vedi Raffreddato.

Affrenare, vedi Raffrenare.

Affrettamento, affrettanza, & acceleratione, l'affrettare.] Acceleratio, nis. f. g. 2. & 3 b. & 4. l. Auct. ad Her. l.3. Continuatio est orationis enunciandæ acceleratio clamosa. 2 festinatio, nis. f g 2 & 3 l. Cic. Att. l.3. ep 1. Causæ festinationem mihi tollis. 3. Properatio, nis. f g 2. & 2. b. & 3. l. Cic l.5. ep. 12. Ad properationem meam quoddam interest, non te expectare. 4. Maturatio, nis. f. g. 2. 2. & 3. l. Auct. ad Her. l.3. 5. Properantia, æ. Sal. in Iugur.

Affrettanzza. Fior. per fretta, ò prescia, vedi Prescia.

Affrettare, raffrettare, & accelerare, fare in fretta, ò con fretta.] Celero, ras, 1. & 2.b Virg 3. Æn Hæc celerans, iter ad naues tendebat Achaiea. 2 Accelero, as, 2. & 3 b. Tacit. l.3. Augustus homini. Consulatum accelerauerat. 3. Propero, as. 1. & 2. b. Plaut. in Pœn. Quicquid agit, properat omnia. 4. Appropero, as. 2 & 3 b. Tacit. l.16. Intercisis venis, mortem appropecauit. 5. Festino, as, 2 l. Plaut. Asin Remigio, veloque quantum poteris festina, & fuge. 6. Maturo, as. 1. & 2. l. Cic pro Cluent. Huic mortem maturabat inimicus: quod illi vnum in malis perfugium erat calamitatis.

Affrettare, porre, ò far' fretta ad alcuno.] Insto, as, stiti, stitum, cum datiu. person. Cic. pro Quint. Hortensius tibi instat, vt eas in consilium. 2 Solicito, as. Ex Liu. 4. bel. Maced. 3. Vrgeo, es, vrsi Cic pro Planc.

Affrettare innanzi tempo.] Præfestino, as, 3 l. Plaut. in Rud. Huic aliquis infortunium præfestinat.

Affrettar' il camino.] Iter accelerare. Liu. 5. bel. Maced. Huic vt occurrerent, legati Regis iter accelerarunt. 2. Iter vrgere Ouid. 6. Fast.

Affrettare il passo, ouer' i passi.] Gradum accelerare. Liu. 2. ab Vrb. 2. Gradum addere. Liu. dec. 3. l.6. Milites alacres alius alium, vt adderet gradum, hortabantur. 3. Gradum approperare. Plaut. Trin. Stultitiam abde, gradum appropera.

Affrettarsi, neutr pass. darsi fretta.] Celero, as, 1. & 2.b. Cic. de Vn. Motus, genus vnum est, quod in omnibus, atque vno modo celerat. 2. Accelero, as. 2 & 3. b. Cic. 2. Catil. Aurelia via profectus est Catilina: si accelerare volent, ad vesperum consequentur. 3. Propero, as, 2. & 2. b. Plaut. in Amph. Ne propera. Non t'affrettare, non ti dar' fretta. Idem Plaut. in Cist. Propera ocyus Affrettati più, datti più fretta. 4. Appropero, as. 2. & 3. b. Plaut. in Cas. Intro abi, appropera. Cic. Att. l.4. 5. Festino, as. 2. l. Plaut. in Asin. Remigio, veloque, quantum poteris, festina, & fuge. 6. Maturo, as, 2. & 2. l. Cic. l.2. ep 17. Successor tuus non potest ita maturare vllo modo, vt tu me in Asia possis conuenire. 7. Celeritatem adhibere. Cic. l.11. c.12. Quidam opprimi potuisse Antonium, si celeritas adhibita esset, existimant. 8. Celeritate vti. Cic. Att. l.16. ep. 5. Antonius facilè me esset assecutus: aiunt enim eum Cæsariana vti celeritate. 9. Festinationem adhibere. Col. l.1 c. c.2. vbi sic habetur: Vel abstinere possit operibus, vel festinationem adhibere. 10. Festinatione vti. Ex Cic. ad Att. l 5. ep. 14. & l.16. ep. 5.

Affrettarsi molto.] Depropero, as, 1. l. 2. & 3. b. Plaut. in Cas. Citò introite, & citò deproperate.

Affrettarsi innanzi tempo.] Præfestino, as, 3. l. Liu. l.3. bel. Pun.

Bisogna affrettare, ouer' affrettarsi.] Celeritate opus est. Cic. Philip. 5. Celeritate autem opus est, quasi essemus vsi, bellum, vt sæpè dixi, nullum haberemus. 2. Maturato opus est. Liu. 2. ab Vrb. Ardeam ad virum mittit Lucretia, vt cum amicis veniat: ita facto, maturatoque opus esse, rem atrocem incidisse. 3. Properato opus est. Cic. pro Mil. Nihil erat, cur properato opus esset.

Affrettatamente, auuerb. frettolosamente, con prestezza, con fretta, ouer' in fretta.] Celeriter, 3. b. Cæs. 5. bel. Gal. Illi autem imperata celeriter fecerunt. 2. Festinanter. 2 l. Colum. l.6. c.2. Ex bubus robora corporum citra maciem conseruant, qui ex commodo, quàm qui festinanter mandunt. 3. Festinato. 2. & 3. l Plin. l 28. c.10. vbi sic habet. Quod nisi festinato peragatur, lurido colore mucescere. 4. Festinè. 2. l. Cic. Att. l.4. ep. 13. vbi sic ait: (Soles enim tu hæc festinè odorari.) 5. Maturatè. 1. 2. & 3. l. Liu. 2. bel. Maced. Cæteros iussit, quantum maximo possent, maturatè sequi. 6 Maturè. 1. & 2. l. Cic. l.15. ep. 1. Nisi exercitum maturè in has prouincias miseritis, summum periculum est, ne amittendæ sint omnes hæ prouinciæ, quibus vectigalia Populi Rom. continentur. 7. Properè. 2. & 2. b. Cæs. 1. bel. Gal. Cæsar de tertia vigilia, T. Labienum properè cum duabus legionibus summum iugum montis ascendere iubet, quid sui consilij sit, ostendit. 8. Properatò. 1. & 2. b. & 3. l. Tacit. l.13. Narcisus Claudij Libertus, haud nimis properatò ad mortem agitur. 9. Properanter. 2. & 2. b. Accius. Illi autem remis nisi properanter nauim in fugam vertunt. 10. Properatim. 1. & 2. b. & 3. l. Cæc. Properatim in tenebris istud confectum est opus. 11. Properiter. 3. b. Catullus, Animula miserrima properiter abit 12. Festinatè. 1 2 3. 4. l. Ex Corn. Tac. l. 15.

Molto, ò troppo affrettatamente, con molta, ò troppa fretta.] Præfestinè. 3. l. Plaut. in Rud. sine labore extraxi hanc præfestinè satis. 2. Præmaturè 3. l. Plaut. in Most. Me in Acherontem recipere Orcus noluit: quia præmaturè vita careo. 3. Præproperè 2. & 3. b. Liu. 2 bel. Pun. Eum satis apparebat, nec deos, nec homines consulentem, ferociter omnia, ac præproperè acturum. 4. Præfestinatim. 2. & 3. l. Sisen. Histor. l.4. vbi sic habet. Vti iudices, quos vellent, instituerent præfestinatim, & cupidè.

Più affrettatamente, compar.] Celerius. 1. & 2. b Cic. in Ver. Eo celerius de isto transigamus, quo maturius ad Apronium venire possimus. 2. Festinantius. 2. l. Plin. l.17. c.11. Populos, & fraxinos, quia festinantius germinant, disponi quoque maturius conuenit, hoc est Idibus Februar. 3 Maturius. 1. & 2. l. Cic. 4. Ver. Iste postero die manè, quum multo maturius, quàm vnquam antea surrexisset, iudices citari iubet.

Alquanto più affrettatamente.] Celeriusculè. 1. 2. & 3. b. Auct. ad Her.

Affrettatissimamente, superl.] Celerrimè. 1. & 3 b. Cic. 2. de Fin. Celerrimè multa simul agitabat. 2. Maturrimè. 1. & 2. l. Cic. pro Cæc. Vt quæque res est turpissima, sic ma

altroue.] Consisto, is. Cic. pro Roscio. Com. Veritas mihi manum iniecit. & paulisper consistere, & commorari iussit. 2. Subsisto, is. Plin. ep 234.

Affisare, gl'occhi in terra.] Oculorum aciem in terram defigere. Plin. l. 8. c. 16. Leæna cum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expauescat. 2. Oculus humi defigere. Ex Cic. de Somn.

Affisso, partic. da affigere.] Affixus, a, um. Cic. 1. de Or. Ithacam in asperrimis saxulis tanquam nidulum affixam, sapientissimus vir Vlysses immortalitati anteponebat.

Affittare, dare à fitto.] Loco as, 1. b. Cic. de Inuent. Si Rhodijs turpe non est, portorium locare, nec Hermocreonti quidem turpe est conducere. 2. Eloco, as, 1 l. a. b. Col. l. 1. c. 7. Serui maximè vexant, qui boues elocant, eosdemque, & cætera pecora malè pascunt, nec industriè terram vertunt.

Affittare spesso.] Locito, tas, 1. & 2. b. Ter. Adel. act. 5. sc. 8. Quid facere? Dagelli hic est sub vrbe paulum, quod locitas foras.

Huic demus, qui fruatur.

Cosa, che si puol affittare.] Locabilis, & hoc, bile, Ex Plaut. in Aul.

Cosa, che non si può affittare.] Illocabilis, & hoc bile. o. g. Ex Plaut. in Aul.

Affittatore, colui, che affitta.] Locator, ris. Ex Cic. & Plin.

Affitto, ouer' fitto, locatione, cioè l'affittare.] Locatio, nis, f. g. 1. b. & 2. l. Cic. Att. l. 1. Asiani, qui de Censoribus conduxerunt, questi sunt in Senatu, se cupiditate prolapsos, nimium magno conduxisse; vt induceretur locatio postulauerunt. 2. Conductio, nis. Cic pro Cecin. Cum idem in eadem conductione fuerit in fundo.

Pigliar'ad affitto] Conduco, cis, xi, ctum. Cic. l. 16. ep 18.

Prezzo, ò pagamento dell'affitto.] Locarium, rij, n. g. Var. l. 24. de lin. Locarium à loco, quod datur in stabulo, & taberna, vbi consistant. 2. Locationis merces, vel pretium.

Affittuario, e fittaiolo, colui, che piglia affitto.] Conductor, ris. Ex Cic. ad Q. Fr.

Afflato, spiramento, ò inspiratione.] Afflatus, tus, m. g. 2. l. Plin. l. 37. c. 13. in Italia benignus est ventorum afflatus.

Affliggere, dare afflictione.] Affligo, gis. 2. l. Cic. ad Att. l. 4. Vt me leuarat tuus aduentus, sic discessus afflixit. 2. Ango, gis. Cic. de Sen. Hoc me maximè angit. & solicitum habet. 3. Crucio, as, a b. Ter. in Eun. Ne crucia te obsecro.

Affliggere spesso.] Afflicto, as. Tacit. l. 13. Quod Italiam luxuria, sæuitiaque afflictauisset, veneno damnationem anteuertit. 2. Conflicto, tas, Tac. l. 5. Rempub. ille plura per scelera conflictauit.

Affliggersi, ouer' essere afflitto.] Affligor, eris 2. l. Colum. l. 2. c. 10. Lupinum si non ante hyemem conualuerit, frigoribus affligitur. 2 Angor, eris. Cic. Att. l. 7. Non possum sine dolore accusare eum, de quo angor, & crucior. 3. Crucior, aris 1. b. Ter. in Heaut. Crucior, bolum tantum ereptum, mihi tam subitò è faucibus. 4. Se cruciare. Ter in Eun. Ne crucia te obsecro.

Affliggersi spesso, ouer essere afflitto spesso] Afflictor, aris. Cic. in Catil. Sæpè homines ægri, quum æstu, febrique iactantur, si aquam gelidam biberint, prius relaxari videntur: deinde multo grauius, vehementiusque afflictantur, 2. Conflictor, aris Cic. l. 6. ep. 13. Cæsar diutius velle videtur eos habere solicitos, à quibus se putat diuturnioribus esse molestijs conflictatum.

Affliggitore, quello, che affligge.] Afflictor, oris. m. g. Cic. in Pison. Senatus odit te, afflictorem, & proditorem non modo dignitatis, & authoritatis, sed omnino ordinis, ac nominis sui.

Affligitrice, quella, che affligge.] Afflictrix, cis. Ex Cic. in Pison. 2 Affligens, tis. f. g. Ex Cic Att. l. 4.

Afflittione, noia, dolore, cordoglio, ò tormento.] Afflictio, nis, f. g. Cic. 2. Tusc. Habet ægritudo, tabem, cruciatum, afflictionem, fœditatem. 2. Afflictus, tus, m. g. Apud Cic. 2. Tusc. Effœminata virtus afflictu occidit.

Afflittione spessa] Afflictatio, nis, f. g. & 3. l. Cic. 4. Tusc. Afflictatio est ægritudo cum vexatione corporis. 2 Conflictatio, nis, f. g. & 3. l. Gel. l. 3. c. 6.

Afflittiuo, addiett. che affligge, e cagiona afflittione.] Affligens, tis, o. g. & 2. l. Ex Cic Plin. & Cels. 2. Afflictionis efficiens o. g. Ex Cic. 2. de Fin. & 3. Tusc. 3. Affligendi facultate præditus, a, um.

Afflitto, addiett. cioè pieno d'afflittione.] Afflictus, a, um. Cic. 5. Ver. Tu prouinciam afflictam, & perditam erexisti.

Affluenza, soprabbondanza, Fior. anche affluitudine.] Affluentia, æ, f. g. Cic. de leg Agr. Ex hac copia, atque omnium rerum affluentia nata est arrogantia.

Affocare, per abbrucciare, vedi Abbrucciare.

Affocare, per infiammare, vedi Infiammare.

Affogamento, per sommersione, vedi Annegamento.

Affogamento, intrso di maritaggio] Mala locatio, vel collocatio. Ex Plaut. Aul.

Affogamento, per soffogatione, vedi Soffogatione.

Affogare, sommergere, vedi Annegare.

Affogare, soffogare, e strangolare, vedi strangolare.

Affogare in vn bicchier' d'acqua, dicesi di colui, che si perde in poco pericolo] Leui momento frangi. Ex Cic. 2. de Lege Agr. & pro Cor. Bal.

Affogare vna Zitella; dicesi quando mal si marita.] Virginem malè locare Ex Plaut. Amph. & Aul.

Affogarsi, vedi Annegarsi.

Affollamento, per condensamento di gente.] Glomeratio nis, f. g. 1. & 2 b. & 3. l. Plin. lib. 8. c. 42. In Hispania Gallica gens, & Asturica, equini generis, quos thieldones vocamus, minori forma appellatos asturcones gignunt: quibus non vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. 2. Conglobatio, nis, f. g. 1. b. & 3 l. Sen Nat quæst. l. 1.

Affollare, per folla, dicesi di moltitudine di popolo, che si strigne insieme.] Condenso, sas. Var. l. 2. c. 3. Caprino in grege minor est numerus, quàm in ouino, quòd capræ lasciuæ sunt, & dispergunt se: oues contra se congregant, & condensant in locum vnum. 2. Confercio, is, si, tum. Var. l. 3. c. 16 Quæ crebriùs pugnabunt apes, aspergi eas oportet aqua mulsa. Quo facto non modo desistunt pugna, sed etiam confercìunt se lingentes. 3. Constipo, as. 2. l. Cæs. 5. bel. Gal. Eo die magnus numerus hostium vulneratus, atque interfectus est, vt se sub ipso vallo constipauerant, recessumque primis vltimi non dabant. 4. Globo, as. 1. b. Plin l. 18. c. 35. Si ante solis exortum nubes globabuntur, hyemem asperam denuntiabunt. Conglobo, bas. 1. b. Liu. l. 8. ab Vrb. Qui Latinorum pugnæ superfuerant, se in vnum conglobarunt. 6. Glomero, as. 1. & 2. b. Virg. 6. Æn. Quàm multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus. 7. Agglomero, as. 2. & 3. b. Virg. 12. Æn. Agmen agit densi cuneis se quisque coactis Agglomerant. 8. Conglomero, as, 2. & 3. b. Lucr. l. 3. & Ennius in Thyest.

Affollatamente, auuerb. con folla, ò calca.] Confertim. Liu de bell Maced. Confertim pugnant, & cædunt. 2. Conglobatim. 2. b. & 3. l. Liu. l. 5 bel. Pun.

Affollatissimo, superl. d'affollato.] Confertissimus, a, um. Liu. 2 ab Vrb. In confertissima turba probè regium tribunal constitit.

Affollato, addiett. che stà con folla, ò calca.] Confertus a, um. Cæs. Numquam conferti, sed rari, magnisque interuallis præliabantur.

Più affollato, compar. d affollato.] Confertior, & hoc, tius, Liu 9 ab Vrb.

Affoltare, nautr. pass. Far con furia.] Agere vehementer. Cic. 8. Philip. Me tecum iracundè, agere dixisti solere: non est ita vehementer me agere fateor, iracundè nego. 2. Agere concitatè. Ex Col. l. 6. c. 6.

Affollata, Fior. il fare con furia.] Actio vehemens. Cic. 2. de Or. 2. Actio concitata. Ex Cic. 1. Off. & de Fin.

Affondare, cioè attuffare, vedi Attuffare.

Affondare, mandar in infondo.] Ad imum, vel ima dimittere.

Affondare, far profondo, come dire affondare vna fossa.]

In profundum agere, seu deprimere. Ex Plin.l.16.c.31. & l.31. c.3. 2. In altitudinem deprimere. Cic. 7. Ver. Opus totum ex saxo in mirandam altitudinem depresso, & multorum operis penitus exciso. 3. Altè deprimere. Ex Liu.& Vlp.4 Deprimo, is. a.b. Vlpian. Locus deprimatur, pecoris appellendi gratia. 5. Altè defodere. 6. In altitudinem fodere, vel excauare. Ex Colum.

Affondato, per sommerso, vedi annegato.

Affondato, cioè fatto con profondità.] In profundum actus, a,um. Plin l.16. c.31. 2. In altitudinem depressus, a, um. Cic.7.Ver.3. Altè depressus,a,um. Ex Liu.& Vlpian.4. Depressus,a,um. Ex Vlpian.

Affondo, addiett Fior. per profondo, vedi Profondo.

Affortificare, Fior. per fortificare, vedi Fortificare.

Affossare, cingere, ò fortificare con fosso qualche luogo per difenderlo da contrarij.] Fossa munire, cum accusat. rei. Ex Cic.5.Tusc. & Plaut. in Pers. 2. Fossa circundare, cum accus rei. Cic.l.15. ep 4. Pindenissum oppidum vallo, & fossa circundedi. 3 Fossam circundare, cum dat. rei. Cic.5. Tusc. Quum Dionysius fossam latam cubicu ari lecto circumdedisset, eiusque fossæ transitum ponticulo ligneo coniunxisset: eum ipsum, cum fores cubiculi clauserat, detorquebat. 4 Fossa circummunire, vel consepire. Col.c.18.

Affossato, partic. cinto, ò fortificato con fosso.] Fossa munitus, a, um. Ex Cic.5. Tusc. & Plaut in Pers.2. Fossa circumdatus, a, um Cic.15.ep 4.

Affrancare, per guadagnare, vedi Guadagnare.

Affratellarsi, & anco apparentarsi, si dice di chi procede con più domestichezza, che non conuiene.] Æquo liberiùs, & familiariùs agere.

Affratellarsi per domesticarsi, far amicitia stretta con alcuno.] Insinuare se alicui Suet. de Clar.Gram. 2. Insinuare se in amicitiam cum aliquo Plaut. in Cist 3. Insinuare se in familiaritatem alicuius.Cic,3. Ver.4. In alicuius se consuetudinem dare. Cic.de leg. Agr.

Affreddare, vedi Raffreddare.

Affreddato, vedi Raffreddato.

Affrenare, vedi Raffrenare.

Affrettamento, affrettanza, & acceleratione, l'affrettare.] Acceleratio, nis. f. g. 2. & 3 b. & 4.l. Auct. ad Her. l.3. Continuatio est orationis enunciandæ acceleratio clamosa. 2 Festinatio, nis.f g 2 & 3 l. Cic. Att.l.3. ep 5. Causæ festinationem mihi tollis. 3. Properatio, nis. f g 1.& 2. b. & 3.l. Cic l.5. ep.12. Ad properationem meam quoddam interest, non te expectare. 4. Maturatio, nis. f. g. 1.2.& 3. l. Auct. ad Her. l.3. 5. Properantia, æ. Sal. in Iugur.

Affrettanzza. Fior. per fretta, ò prescia, vedi Prescia.

Affrettare, raffrettare, & accelerare, fare in fretta, ò con fretta.] Celero, ras, 1.& 2.b Virg 3. Æn Hæc celerans, iter ad naues tendebat Achates. 2 Accelero, as.2.& 3 b. Tacit. l.3. Augustus homini. Consulatum accelerauerat. 3. Propero, as.1. & 2. b. Plaut. in Pœn. Quicquid agit, properat omnia.4. Appropero, as.2 & 3 b.Tacit.l.16. Intercisis venis, mortem appropetauit. 5. Festino, as, 2 l. Plaut. Asin Remigio, veloque quantum poteris festina, & fuge. 6. Maturo, as. 1.& 2.l. Cic. pro Cluent. Huic mortem maturabat inimicus: quod illi vnum in malis perfugium erat calamitatis.

Affrettare, porre, ò far' fretta ad alcuno.] Insto, as, stiti, stitum, cum datiu person. Cic. pro Quint. Hortensius tibi instat, vt eas in consilium. 2. Solicito, as. Ex Liu.4. bel. Maced. 3. Vrgeo, es, vrsi Cic pro Planc.

Affrettare innanzi tempo.] Præfestino, as, 3 l. Plaut. in Rud. Huic aliquis infortunium præfestinat.

Affrettar' il camino.] Iter accelerare. Liu.1. bel. Maced. Huic vt occurrerent, legati Regis iter accelerarunt. 2. Iter vrgere. Ouid 6. Fast.

Affrettare il passo, ouer' i passi.] Gradum accelerare. Liu.2. ab Vrb. 2. Gradum addere. Liu.dec.3.l.6. Milites alacres alius alium, vt adderet gradum, hortabantur. 3. Gradum approperare. Plaut. Trin. Stultitiam abde, gradum appropera.

Affrettarsi, neuer pass. darsi fretta.] Celero, as, 1. & 2.b. Cic. de Vn. Motus, genus vnum est, quod in omnibus, atque

vno modo celerat. 2. Accelero, as. 2 & 3. b. Cic.2. Catil. Aurelia via profectus est Catilina: si accelerare volent, ad vesperum consequentur. 3. Propero, as, 1.& 2.b. Plaut. in Amph. Ne propera. Non t'affrettare, non ti dar' fretta. Idem Plaut. in Cist. Propera ocyus Affrettati più, datti più fretta. 4. Appropero, as.2. & 3. b. Plaut. in Cas. Intro abi, appropera. Cic. Att.l.4. 5. Festino, as. 2.l. Plaut. in Asin. Remigio, veloque, quantum poteris, festina, & fuge. 6. Maturo, as, 1.& 2.l. Cic.l.2. ep 17. Successor tuus non potest ita maturare vllo modo, vt tu me in Asia possis conuenire. 7. Celeritatem adhibere. Cic. l.15. c.12. Quidam opprimi potuisse Antonium, si celeritas adhibita esset, existimant. 8. Celeritate vti. Cic. Att. l.16. ep.5. Antonius facilè me esset assecutus: aiunt enim eum Cæsariana vti celeritate. 9. Festinationem adhibere. Col.l.11. c.2. vbi sic habetur: Vel abstinere possit operibus, vel festinationem adhibere. 10. Festinatione vti. Ex Cic. ad Att.l 5.ep.14. & l.16. ep.5.

Affrettarsi molto.] Depropero, as, 1.l. 2. & 3.b. Plaut. in Cas. Citò introite, & citò deproperate.

Affrettarsi innanzi tempo.] Præfestino, as, 3.l. Liu l.3. bel.Pun.

Bisogna affrettare, ouer' affrettarsi.] Celeritate opus est. Cic. Philip.5. Celeritate autem opus est, quasi essemus vsi, bellum, vt sæpè dixi, nullum haberemus. 2. Maturato opus est. Liu.1. ab Vrb. Ardeam ad virum mittit Lucretia, vt cum amicis veniat: ita facto, maturatoque opus esse, rem atrocem incidisse. 3. Properato opus est. Cic. pro Mil. Nihil erat, cur properato opus esset.

Affrettatamente, auuerb. frettolosamente, con prestezza, con fretta, ouer' in fretta.] Celeriter, 3.b. Cæs.5. bel. Gal. Illi autem imperata celeriter fecerunt. 2. Festinanter. 2 l. Colum.l.6.c.2. Ea bubus robora corporum citra maciem conseruant, qui ex commodo, quàm qui festinanter mandunt. 3. Festinato. 2.& 3.l Plin.l 18. c.10. vbi sic habet. Quod nisi festinato peragatur, lurido colore mucescere. 4. Festinè. 2.l. Cic. Att.l.4. ep.13. vbi sic ait: (Soles enim tu hæc festine odorari.) 5. Maturatè. 1. 2.& 3. l. Liu.2. bel. Maced. Cæteros iussit, quantum maximo possent, maturatè sequi. 6 Maturè. 1.& 2.l. Cic.l.15. ep.1. Nisi exercitum maturè in has prouincias miseritis, summum periculum est, ne amittendæ sint omnes hæ prouinciæ, quibus vectigalia Populi Rom. continentur. 7. Properè. 1.& 2.b. Cæs.1. bel. Gal. Cæsar de tertia vigilia. T. Labienum properè cum duabus legionibus summum iugum montis ascendere iubet, quid sui consilij sit, ostendit. 8. Properatò. 1.& 2.b. & 3.l. Tacit.l.13. Narcisus Claudij Libertus, haud nimis properatò ad mortem agitor. 9. Properanter. 1.& 2.b. Accius. Illi autem remis nimi properanter nauim in fugam vertunt. 10. Properatim. 1. & 2.b. & 3.l. Cæc. Properatim in tenebris istud confectum est opus. 11. Properiter. 3. b. Catullus, Animula miserrima properiter abit 12. Festinatè. 1 2 3. 4. l. Ex Corn. Tac.l. 15.

Molto, ò troppo affrettatamente, con molta, ò troppa fretta.] Præfestinè. 3.l. Plaut. in Rud. sine labore extraxi hanc præfestinè fatis. 2. Præmaturè 3.l. Plaut. in Most. Me in Acherontem recipere Orcus noluit: quia præmaturè vita careo. 3. Præproperè 2.& 3.b. Liu.2 bel. Pun. Eum satis apparebat, nec deos, nec homines consulentem, ferociter omnia, ac præproperè acturum 4. Præfestinatim. 2. & 3.l. Sisen. Histor. l.4. vbi sic habet. Vti iudices, quos vellent, instituerent præfestinatim, & cupidè.

Più affrettatamente, compar.] Celerius. 1. & 2.b Cic. in Ver. Eo celerius de isto transigamus, quo maturius ad Apronium venire possimus. 2. Festinantius. 2.l. Plin. l.17. c.11. Populos, & fraxinos, quia festinantius germinant, disponi quoque maturius conuenit, hoc est Idibus Februar. 3 Maturius. 1. & 2.l. Cic.4. Ver. Iste postero die mane, quum multo maturius, quàm vnquam antea surrexisset, iudices citari iubet.

Alquanto più affrettatamente.] Celeriusculè. 1. 2. & 3.b. Auct. ad Her.

Affrettatissimamente, superl.] Celerrimè. 1.& 3. b. Cic.2. de Fin. Celerrimè multa simul agitabat. 2. Maturissimè. 1. & 2.l. Cic. pro Cæc. Vt quæque res est turpissima, sic maturissimè,

turissimè iudicanda est: at ea, in qua existimationis periculum est, tardissimè iudicatur. 3. Maturrimè. Cic. 1 de Or. Ipse omnium maturrimè ad publicas causas accessi.

Affrettato, partic. fatto in fretta.] Properatus, a, um. 1. & 2.b. Tacit. l. 4. Accusatio properata. 2. Approperatus, a, um. 2. & 3 b. Liu. 7. bel. Pun. Virtutis ædes addita est opere approperato. 3 Festinatus, a, um. 2. l. Quint. in Proœm. l. 6. Obseruatum fere est, celerius occidere festinatam maturitatem. 4 Celeratus, a, um. Ex Cic. in Verr. 5 Acceleratus, a, um Ex Cic 2. Catil.

Affrettatore, colui, che affretta.] Festinans, antis. 1. & 2. l. Cic 9. Philip.

Affrettatrice, colei, che affretta.] Festinans, tis. 2. & 2. l. Plin. in Pan.

Affrettosissimo, e frettolosissimo, sommamente frettoloso.] Celerrimus, a, um. 1. 3. b. Catul. ep. 4

Affrettoso, Fior. frettoloso Sen. pien di fretta, ouero, che hà gran fretta.] Celer, hæc celeris, & hoc celere. 1. & 2. b. in rect. & obl Hor. l. 1. ep 18.

Oderunt hilarem tristes tristemque iocosi.
Sedatum celeres, agilem, gnauumque remissi.

2 Festinus, a, um, 2. l. Ouid. 11. Metam. 3. Properus, a, um. 1. & 2. b. Plaut. Properam video ancillam venientem.

Molto affrettoso.] Præproperus, a, um 2. & 3. b. Liu. 7. bel. Pun. 2. Præfestinus, a, um. Ex Plaut & Cic.

Più affrettoso, compar.] Celerior, & hoc, ius. 1. & 2. b. Cic. In Orat Mente nihil est celerius.

Affrica, & Africa vna delle trè parti del Mondo, così detto, ò da Afro, vno de i descendenti d'Abram, come scriue Gioseffo, ouero dall'esser priua di freddo, come altri vogliono.] Africa, cæ, f g. & 2. b. Pomp. Mel. l. 1. cap. 4. Africa ab Orientis parte Nilo terminatur, pelago à cæteris: breuior est quidem, quàm Europa, quia nec vsquam Asiæ, & non totius huius littoribus obtenditur, longior tamen ipsa, quàm latior, & quà ad fluuium attingit latissima: Quantum incolitur, eximiè fertilia. Verùm quod plerumque eius inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob sitim Cœli, terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo, ac malefico genere animantium, vasta est magis, quàm frequens. 2. Lybia, æ. 1. & 2. b Plin. in Proœm. l. 5. Africam Græci Lybiam appellauere, quà mare ante eam Lybicum incipiens, Ægypto finitur. Nec alia pars terrarum pauciores recipit sinus, longè ab Occidente littorum obliquo spatio. Populorum eius, oppidorumque nomina vel maximè sunt ineffabilia, prçterquam ipsorum linguis, & aliàs castella fermè inhabitant.

Affricana, donna, od altra cosa, che in genere feminino appartiene ad Affrica.] Afra, æ, f. g. & 1 c Hor. 2 Epo. Non Afra auis descendat in ventrem meum. 2. Africana, æ. f. g. 2 b. 3 l. Plin. l. 8 c. 17. Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret, Africanas in Italiam aduehere. 3. Libyssa, æ. f. g. & 2. b. Catull. epigr. 7.

Quam magnus numerus Libyssæ arenæ.
Laserpiciferis iacet Cyrenis.

4. Libystis, libystidis. f. g. 1. & 3. b. in rect. & obl. Virg. 6. Æn. Horridus in iaculis, & pelle libystidis vrsæ. 5. Libystias, libystiadis. f. g. 2 & 4. b. in rect. & obl. Stephan.

Affricano, huomo, od altra cosa, che in genere masculino appertiene all'Affrica.] Afer, Afri. m. g. & 1. l. Hor. 4. Carm. od. 4. Dirus per vrbes Afer it Italas 2. Africanus, ni. m. g & 2. b. Cic. pro Deiot. Eo tempore ipso Nicæam, Ephesumque mittebat qui rumores Africanos exciperent & celeriter ad se referrent. 3 Africus, ci, m. g. & 2. b. Plin. l. 10. c. 1. Auium grandissimi, & penè bestiarum generis struthiocameli Africi, vel Æthiopici, altitudinem equitis insidentis equo excedunt, celeritatem vincunt. 4. Libys, libys m. g. & 2 b. Ambros. Calep. Libys, libys, vel libyos gentile est masculinum, cuius fœmininum est libyssa, sicut à Phœnix, Phœnissa.

Di Affricana, ouero di Affrica, voce poss.] Libystinus, a, um. 2. & 3 b. Catull. epigr 56 de Rufa. Num te Leæna Montibus libystinis mente dura procreauit, ac tetra. 2. Libysticus, a, um. 2. & 3. b. Stephan de Vrb.

Affricano, voce addiett. poss. quì vale d'Africa.] Afer, ra, rum. 2. l. Horat. 4. carm. Od. 4. & 2. Epod. 2. Africanus, a, um. 2. b. Cic. pro Deiot. & Var. l. 3. c 9. 3. Africus, a, um. 1. & 2. b. Plin. l. 10. cap. 1. 4. Libycus, a, um, 1. l. & 2. b. Virg. 4. Æn.

All'Affricana, auuerb. cioè all'vsanza d'Affrica, da Affricano.] Africano more. Ex Cic. 3 Ver. 2. Africano ritu. Ex Cic 2. Philip. 3. Afrè. 4. Africè. 5. Africanè. 6. Libycè. Ex Cic.

Africo, Agherbino, Garbino, e Lebeccio, vento Occidentale, che spira trà l'Austro, e'l Zeffiro.] Africus, ci. m. g. & 2. b. Plin. l. 18. c 34. Ex aduerso Aquilonis ab occasu brumali Africus flabit, quem Græci Liba vocant, in hunc à coitu cum se pecus circumegerit, fœminas conceptas esse scito. 2. Libs, libys m g. & 1. b. in obl. Plin. l. 2. c. 47. A meridie spirat Auster, & ab occasu brumali Africus, Noton, & Liba Græci nominant.

Affrontare, per assalire, vedi Assaltare.

Affrontare, per assaltare, vedi Azzuffare.

Affrontare, ingiuriare, vedi Ingiuriare.

Affrontare, dar nel bersaglio, vedi dar nella mira, alla voce Mira.

Affrontare, far affronto, cioè confondere, ò far vergognare.] Pudefacio, cis 1. & 3. b. Ex Gell l. 15. c. 17. 2. Pudore afficere, cum accus. pers. Cic. pro Cæc.

Affrontarsi, stare à fronte, ò à rimpetto.] Obuertor, eris, sus, sum. Plin. lib 14. c 21. Cellæ vinariæ latus, aut certè fenestras obuerti in Aquilonem oportet. 2. Aduersum esse cum dat. Col. l. 1. c 5 Ædificij frons versa sit ab infestis ventis, & amicissimis aduersa. 3 Obuersum esse cum dat. Col. l 1. c. 3. 4. Oppositum esse. Cic. 1 de Diuin. 5. Contra esse, stare, vel astare. Plaut. in Pers. Quis illic est, qui contra me adstat. 6. E regione esse. Cic. 4 Acad Sunt è regione nobis, qui aduersis vestigijs stant contra nostra vestigia. Cic. 2. de Diu. Luna è regione Solis facta incurrit in vmbram terræ. 7 Ex aduerso, vel ex aduersum esse, cum dat. vel genit. Ter. in Phor. Exaduersum ei loco tonstrina erat. Plin. l. 5 c. 31. Chios posita est inter Samum, & Lesbum ex aduerso Erythrarum.

Affrontato, confuso, ò smaccato.] Pudefactus, a, um. Gel. l. 15. c 17. 2. Pudore affectus, a, um Cic. pro Cæc.

Affrontato, vale à fronte, come dire battaglia affrontata.] Aduersus, a, um.

Affrontato, per assalito, vedi assaltato.

Affrontato, per ingiuriato, vedi ingiuriato.

Affrontato, scornato, ò smaccato.] Dedecoratus, a, um. Suet. in Ner. 2 Ignominia affectus, a, um. Ex Cic. 3 Pudefactus, a, um. Ex Turs. Nom. 4 Pudore, vel dedecore affectus, a, um. Ex Plin. & Cic.

Affronto, Sen. per ingiuria, vedi ingiuria.

Affronto, per zuffa, vedi Zuffa.

Affronto, cioè vergogna, dishonore.] Dedecus, coris. n. g. 1 l. & 2. b. Cic. 1. Off. 2 Dehonestamentum, ti. n. g & 2. b. Tacit. l. 12 Hominem ille, auribus decisis, viuere iubet ostentui clementiæ suæ, & in nos dehonestamento. 3. Ignominia, æ, f. g 2. l. & 3. b. Cic. de Or Hominum vitia, fraudesque damnis, ignominijs, vinculis, verberibus, exilijs, morte mulctantur. 1. Contumelia. æ. Ter. in Eun. Hanccine ego vt contumeliam tam insignem in me accipiam?

Far affronto ad vno, e farli scorno, e smacco.] Ignominia quempiam afficere. Cic pro L Rosc. 2 Dedecoro, as, 1. & 4 b. 2. l. Cic. 3. Off. Ter. Hecy. Et me, & te, & familiam dedecoras. 3 Maculæ, ac dedecori esse, cum dat. pers. Cic. 1. Off. Maiorum gloriæ dedecori esse nefas, & vitium iudicatur. 3. Alicui dedecus inferre.

Tener per affronto.] Dedecori, vel ignominiæ ducere. Ex Ter in Adel. 2 In dedecore, vel ignominia ducere. Ex Plin. l. 31. cap 6.

Affumare, & affumicare, tingere, ò annerare vna cosa con fumo.] Fumo denigrare. Ex Cic. in Pis. & Plin l. 23. c 5. 2. Fumo inficere. Ex Cic ad Q Fr. l 1 ep. 2. & Cæs 5. bel Gal. 3. Fumo infuscare. Ex Plin. l. 12. c. 17. & l. 2. c. 51.

Affumare, inteso di luogo, significa ricoprirlo di fumo.] Locum aliquem fumo implere, complere, vel replere.

Affumarsi, & affumicarsi, tingersi, & annerarsi di fumo.] Fumo infici, vel infuscari. 2. Fumo denigrari, vel tingi. Ex Cic. & alijs. 3. Fumo nigrescere. Ex Plin.

Affumato, & affumicato, tinto, ò annerato di fumo.] Fumidus, a, um. 1. l. & 2. b. Plin. l. 37. c. 7. Suos qui præferant gemmas Arabicas Indicis, fumidæque chrysolitho illas similes dicunt. 2 Fumosus, a, um. 1. & 2 l. Cic. in Pis. Obrepsisti ad honores errore hominum, commendatione fumosarum imaginum: quarum simile habes nihil, præter colorem. 3 Fumo infectus, a, um. Ex Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 2. & Cæs. 5 bel. Gal. 4. Fumo infuscatus, a, um. Ex Plin. l. 12. c. 17. & Colum. l. 9 c. 10. 5. Fumo denigratus, a, um. Ex Cic. in Pis. & Plin. l. 13 c. 5. 6 Fumo tinctus, a, um Ex Plin. l. 6. c. 19. Qui sic ait: A Gange versa ad meridiem plaga tinguntur sole populi.

Affumicare, per affumare, vedi affumare,

Affumicatione, & affumicamento, sust. l'affumicare, ò dar fumo.] Suffitio, nis, f. g. 2. l. Col. l. 1 c. 6. Qui sic ait: Ne vina nimia suffitione medicata sint 2. Suffitus, tus m. g. 2. l. Plin. l. 24 c. 11 Herba sabina partus emortuos apposita extrahit, & suffitu.

Affumicare cioè dar fumo.] Fumico, vel fumigo, as, 1. l. & 2. b. Var. l. 3. c. 16. Verno tempore, & æstiuo ferè ter in mense mellarius inspicere debet fumigans leuiter eas, & à spurcitijs purgare aluam, & vermiculos eijcere. 2. Fumifico, as, 1. 2 l. & 3. b. Plaut. in Mil. Inde ignem in aram, vt Ephesiæ Dianæ lætas laudes, gratesque agam eique vt arabico fumificem odore. 3 Suffio, is. Plin. l. 25. c. 5. Helleborum nigrum ex his melampodion vocant, quo & domos suffiunt, purgantque spargentes, & pecora cum precatione solemni 4 Suffumigo, as. Corn. Cels. l. 4 c. 20. Sulphure suffumigari debet pars dolens.

Affumicato, in senso di dar fumo] Fumigatus, a, um. 1 l. 2 b. Ex Var. l. 3 c. 16 2 Suffitus, a, um 2 l. Col l. 9. c. 14. Hoc tempore, & vsque in Autumni æquinoctium decimo quoque die alui aperiendæ sunt, & fumigandæ.

Affumicato, per affumato, vedi Affumato.

Aforismo, sentenza, ò detto sententioso, che con breuità in se abbraccia tutte le proprietadi della cosa.] Aphorismus, mi, m. g. 1 & 2 b. græc. Lex. Græcol Apud Hippocratem aphorismi sunt sententiæ, quæ breuissimis verbis omnes rei proprietates amplectuntur.

Afranio, nome propr. di più huomini, de quali vno fù Poeta Comico Latino, e l'altro fù Capitan dell'essercito di Pompeo contra Cesare.] Afranius, nij, m. g. 2 l Quint. l. 10. c. 1. Togatis excellit Afranius vtinamque non inquinasses argumenta fædis amoribus, mores suos fassus. Lucan. l. 4. Iure pari rector castris Afranius illis, ac Petreius erat.

Africa, vedi affrica.

Africano, vedi affricano.

Africo, vedi affrico.

Afrissimo, vedi acerbissimo.

Afro, addiett. di sapor acerbo, vedi acerbo.

Afro, sust. cognome propr. d'huomo.] Afer, afri. m. g. & 2. l. Quint. l. 6. c 3.

A G

AGalloco, & altrimenti lignoaloe.] Agallochum, chi, n. g. 1. & 3. b. Diosc. l 1. c. 21. Agallochum lignum est, quod ex India, & Arabia deportatur, thuiæ ligno simile, maculatum, odoratum gustu adstringens cum quadam amaritudine, cute verius, quam cortice vestitur aliquantulum versicolore. 2 Lignum Aloes. Matth. in Diosc. l. 1. c 21. Agallochum à Græcis, & Latinis recentioribus sicuti ab Arabis, lignum Aloes appellatur. Optimum à Lusitanis è Calecuto, Indiæ emporio ad nos conuehitur: siquidem igni accensum, suauissimum, ac periucundum spirat odorem.

Agamede. 3. l. nome proprio d'huomo.] Agamedes, medis, 1. & 2. b. & 3 l Cic. 1. Tusc. Trophonius, & Agamedes quum Apollini Delphis templum exædificassent, petierunt, quod esset optimum homini. Qui, vt illuxit dies tertius, mortui sunt reperti. Iudicauisse Deum dicunt, mortem esse optimum homini.

Agamede 3. l. Terra dell'Isola Lesbo.] Agamede, des, f. g. 1. & 2. b. & 3. l. Plin. l. 5. c. 31.

Agamennone, 4. b. Figlio d'Atreo, e Rè di Micene.] Agamemnon, nis, 1. 2. & 4. b. in obl Cic. l. 9. ep. 14 Non est alienum à dignitate tua, quod ipsi Agamemnoni Regum Regi fuit honestum, habere in consilijs capiundis Nestorem: mihi verò gloriosum, te iuuenem Consulem florere laudibus, quasi alumnum disciplinæ meæ. 2. Agamemno, nis. Sine littera n. in rect Stat. 1 Achil. Conclamant Danai, stimulatque Agamemno volentes.

Di Agamennone, addiett. poss.] Agamemnonius, a, um. 1. 2. & 4. b. 3. l Virg 4 Æn

Eruet ille Argos, Agamemnoniasque Mycenas.

Aganippe, fonte in Beotia, dedicato ad Apolline, & alle muse.] Aganippe, aganippes, f. g 1. & 2 b. Plin. l. 4 c. 7. Fontes in Bœotia sunt Oedipodia. Psammate, Dirce, Epigranea, Arethusa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphie.

Aganippeo. 4. l. addiett poss. d'Aganippe.] Aganippæus, a, um. 1 2. b. 3. 4. l. Claud. epigr. 22. Fons Aganippæa Permessius educat vnda.

Aganippide. 4. b. Cosa, che in genere femminino pertiene ad aganippe.] Aganippis, aganippidis. f. g. 1. 2. & 4. b. in rect. & obl Ouid 5. Fast

Dicite, quæ fontes Aganippidos, Hippocrenes,
Grata Medusæi signa tenetis equi.

Agapenore 4 b. Capitan dell'armata del Rè Agamennone.] Agapenor, ris, 1. 2. & 4. b. in rect. & obl. & 3. l. Homer. Iliad. 2.

Agapito nome proprio d'huomo.] Agapetus, ti. 1. & 2. b. & 3. l Euseb. Hist. Eccles.

Agarico. 3 b. spetie di fongo medicinale.] Agaricum, ci. n. g. 1 2. 3. b Diosc. l. 3. c. 1. Agaricum gignitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur. Plin. l. 16 c 8 Galliarum glandiferæ maximè arbores agaricum ferunt. Est autem fungus candidus, odoratus, antidotis efficax, in summis arboribus nascens, nocte relucens. Signum hoc eius, quo in tenebris decerpitur.

Agarico femmina] Agaricum fœmina Diosc. l. 3. c. 1.

Agarico maschio] Agaricum mas. Diosc. l. 3. c. 1 Agarici duo sunt genera: fœmina, quæ præfertur, rectis intus venarum discursibus constat: mas rotundus est, & vndique compactior. Vtrique gustus in initio dulcis, mox ex distributione in amaritudinem transit.

Agata nome proprio di donne, tra le quali vna fù nobilissima Siciliana, Vergine, e Martire celeberrima.] Agatha, æ. 1. 2 b Edmund. Campian. Rat 10. Nostræ sunt virgines illæ perbeatæ Agatha, & Lucia, quæ decretam pudicitiam aduersus & hominum, & dæmonum tyrannidem firmauerunt.

Agata nome di pietra pretiosa.] Achates. atæ. m g 1. b. 2. l. Plin. l. 37. c 10. Pyrrhus ille, qui aduersus Romanos bellum gessit, habuisse traditur achaten, in qua nouem Musæ, & Apollo, citharam tenens spectarentur, non arte, sed sponte naturæ, ita discurrentibus maculis, vt Musis quoque singulis sua redderentur insignia.

Agata, in cui apparisce vn arbusco] Dendrachates, tæ, m. g. 2. b & 3. l. Plin. l 37. cap 10. Dendrachates velut arbuscula insignis apparet.

Agata bianca.] Leue achates, tæ. m. g. 2. b. & 3. l. Plin. l 37. c. 10.

Agata colombina, in cui si vede, come vna colomba saluatica.] Phassachates, tæ. m. g. 2. b. & 3. l. plin. l. 37. c. 10

Agata corallina.] Coralloachates, tæ. m. g. 2. & 4. b. Plin. l. 37. c. 10. Gemma est corallo achates, guttis aureis, sapphiri modo distincta. Putant eam contra araneorum, & scorpionum ictus prodesse.

Agata mirrale, che quando si brucia rende odore di mirra.] Antachates, tæ, m. g. 2. b & 3. l. Plin. 37. c. 10. Antachates, quum vritur, myrram redolet.

Agata di color simile alla cera.] Cerachates, tæ. m. g. Plin. l. 35. c. 10.

Agata sanguigna, di color simile al sangue.] Hæmachates, tæ. 2 b. 3. l Plin ibidem.

Agata. 2. l per agugliata, cioè quella quantità di refe, che si mette nell ago per cucire, o far rete. Tantum lini, vel fili, quanto acus instruitur. Ex Corn. Cels. & Plin. 2. Tantum lini, vel fili, quantum acus exposcit. Ex Corn. Cels. & Plin.

Agathia, 3 l. historico chiarissimo.] Agathias, æ, m. g. & 2. b. 3 l. Suid. Agathias cognomento scholasticus, Smyrnæus patria, scripsit post Procopium res gestas Iustiniani Principis, eiusque ducum Belisarij & Narsetis.

Agatirsi popoli di Scithia.] Agathirsi, sorum, m. g. n. plur. 1. 2. b. Plin. l. 4. c. 12. qui ait Agathirsi cæruleo capillo.

Agatone, 3. l. nom. propr. di più huomini, de quali vno fù Filosofo pitagorico.] Agatho, nis, m. g. 1. & 2. b. & 3. l. in obl. Ælian. de var. Hist. Agatho philosophus pythagoricus adhibitus quondam conuiuio ab Archelao rege, cuius erat familiarissimus, interrogatusque ab eo, cum iam esset annorum octoginta, si robur adhuc vllum seruaret: Sanè inquit: nam non solum ver, sed autumnus solet bona & prosperitatem afferre.

Agatonio, addiett. poss. d'Agatone.] Agatonius, a, um 1. & 2. b. & 3. l. Thes. ling. lat.

Agatuzza, nome propr. diminut. d'Agata.] Agathula, læ, f. g. 1. 2. & 3. b. Ex Plaut. in Epid.

Agaue, tragedia di Statio poeta, così detta.] Agaue, ues, f. g. 1. b. & 2. l. Iuuen. Sat. 7. Esurit intactam Paridi nisi vendat Agauen.

Agauno, voce quadrisil. e 3. b. hoggi S. Mauritio, terra nel paese de Suizzeri.] Agaunum, ni, n. g. & 1. b. 2. l. Abr. Ort. Agaunum, in Heluetijs oppidum, quod rupibus vndique cingitur.

Agelade, Scultore, ò statuario celebre, e maestro di Pollicleto.] Ageladas, dæ, 1. & 2. b. 3. com. apud poet. Plin. l. 34. c. 8. Col. c. 10.

Agenore, 3. b. nom. propr. di due huomini, de quali vno fù Rè della Fenicia, figlio di Belo, e padre di Cadmo, e l'altro fù figlio d'Antenore.] Agenor, ris, 1. & 3. b. & 2. l. Virg. 1. Æn. & Hom. Illiad. 11.

Di Agenore, addiett. poss.] Agenoroeus, a, um, 1. 3. & 4. b. & 2. l. Sil. Ital. l. 7.

Figlio, Nipote, ò suddito d'Agenore.] Agenorides, ridæ, a. 3. & 4. b. & 2. l. Ouid. 3. Met.

Agenoria, nome di Dea presso gl'antichi.] Agenoria, riæ, 1. & 2. b. & 3. l. D. August. Agenoriam Deam vocauerunt antiqui, quæ ad agendum excitaret, ab agendo dictam.

Agente, operante, ò facente, quegli che opera ò fà.] Agens, tis, n. g. & 1. b. Cic. 3. Offic. Omnea aliud agentes, aliud simulantes, perfidi improbi, malitiosi sunt.

Agente libero.] agens liberum, vel arbitrarium. Cic. in Brut. & Gel. l. 18. c. 10.

Agente naturale.] agens physicum, vel naturale. Ex Cic. in Brut. & Gel. l. 18. c. 10.

Agente necessario.] agens necessarium. Ex Cic. de Sen. & Philip. 10.

Agente sopranaturale.] agens naturali maior.

Agente, quel tal'colui, che tratta negotij altrui, massime de grandi.] Curator oris. 1. & 2. l. Sal. in Iug. De Rep. nostra, cuius huc curator missus es, paucis accipe. 2. Procurator, ris. 1. 2. & 3. l. Cic. Att. Pylæ nostræ villam, villicosque procuratores tradidissem. 3. Actor, ris, 2. b. in rect. & 1. in obl. Cic. pro Sest. Cato, & dux, & auctor, & actor illarum rerum fuit.

Ageuolare, per facilitare, vedi Facilitare.

Ageuolare, per isgrauare, vedi alleggierire.

Ageuole, per mansueto, ò domestico, vedi Manso.

Ageuolezza, l'astratto, d'ageuole, e vale facilità, vedi Facilità.

Ageuolissimamente, superl. d'ageuolmente, e vale facilissimamente, vedi Facilissimamente.

Ageuolissimo, superl. d'ageuole, vedi Facilissimo.

Ageuolmente, auuerb. con ageuolezza, vedi Facilmente.

Aggauignare, pigliare vna cosa in modo, che la mano la possa strignere con balia.] Apprehendo, is Cic. pro Cluent. Quod ego apprehenderam, statim extorquebat è manibus. 2. Comprehendo, dis. Cic. in Orat. Tenemus Brutè, quem quærimus, seu animo: nam manu si comprehendissem, nec ipse quidem persuasisset, vt se dimitteret.

Aggelare, congelare, e gelare, indurar, ò cagionare gelo, vedi gelare.

Aggelarsi, diuenir gelo, vedi Gelarsi.

Agghiacciare in att. vedi Ghiacciare in att.

Agghiacciare in neutr. vedi Ghiacciare in neutr.

Aggio, voce bissillaba, quel vantaggio, che si dà, ò si riceue per pareggio d'vna moneta con vn'altra.] Collybus, bi, m. g. & 3. b. Græc. Bud. In Pand. Collybus id detrimentum pecuniæ est, quod in ratiocinijs emptio nem auri appellant, & vulgò cambium dicitur, quum pecunia ad exteras nationes exportanda est, & apud numularios alijs nummis commutanda. Cic. in Verr. act. 5. Collybum appellat pecuniæ permutationem, & nummorum quasi intertrimentum. Hactenus Bud. in Pand.

Aggiogare, mettere al giogo, propriamente de buoni.] Iugo, as, 1. b. Ex Colum. l. 12. c. 39. 2. Adiugo, as, 2. b. Ex Pacuuio. 3. Coniugo, as 2. b. Cic. 1. Off. 4. Ad iugum alligare, aut religare, cum accus. rei. Ex Plin. & Cic. 5. Iugo subdere, cum accus. rei. Plin. l. 8. c. 16. Leones iugo subdidit, primusque Romæ ad currum iunxit M. Antonius, & quidem ciuili bello, cum dimicatum esset in Pharsalicis campis, non sine ostento quidem temporum, generosos spiritus iugum subire illo prodigio significantes. 6. Iugo, vel ad Iugum iungere, cum accus. rei. Ex Plin. l. 8. c. 16. 7. Iugum imponere, cum dat. Ouid. ep. 9.

Aggiornare, deputare il giorno.] Diem statuere. Cic. Att. l. 6. Diem statuo satis laxam, quam ante si soluerint, dico, me centesimas dicturum, si non soluerint ex pactione. 2. Diem constituere. Cic. ad Att. Diem Tyrannioni constituemus. 3. Diem præstituere. Cic. 3. Ver. Diem præstituit operi faciendo, Cal. Decembris. 4. Diem præfinire. Cic. de Petit. consul. Legem, quam non putat, eam quoque seruat, præfinit enim diem. 5. Diem dicere. Cic. 3. Ver. Opus in acceptum retulit quadriennio postquam diem operi dixerat. 6. Diem præscribere. Ex Ter. in Andr. & Cic. pro Cæc.

Aggiornare, ouer aggiornarsi, cioè farsi giorno.] Lucescit, scebat, luxit. 1. l. Plaut. in Amph. Exire ex Vrbe, priusquam lucescat, volo. 2. Dilucescit, scebat, diluxit. 1. & 2. l. Cic. in Catil. Ipsi comprehensi ad me, quum iam dilucesceret, deducuntur. 3. Illucescit, scebat, illuxit, 2. l. T. Liu. Vbi illuxit, recepere classem. 4. Diluculat, labat, diluculauit. Gell. l. 2. c. 29. Segetes maturuit, & manum iam postulat, idcirco die crastina, vbi primùm diluculabit, fac amicos adeas, & roges, vt veniant, operamque mutuam dent, & messem hanc nobis adiuuent.

Aggiornato, partic. quegli à cui è stato prefisso il giorno, ò termine.] Is, cui dies est præfinita, vel præstituta.

Aggiramento, vedi Giramento.

Aggirare, vedi Girare.

Aggirarsi.] Versor, aris. Quint. l. 2. c. 16. Rhetorica versatur circa res omnes.

Aggirata, vedi Girauolata.

Aggiratore, vedi Giratore.

Aggiudicare, assegnare per sentenza in giuditio.] Adiudico, as, 2. l. Cic. 1. Off. In medio relictum quod erat, Populo Rom. adiudicauit.

Aggiungere, & aggiugnere per aggregare, vedi aggregare.

Aggiugnere, & anco giongere, cioè accrescere.] Addo, is. Cic. 5. Ver. 2. Adijcio, cis. Cic. 1. Off.

Aggiungimento, l'aggiugnere, ò giungere.] Adiectio, nis, f. g. Liu. 1. ab Vrb. 2. Adiectus, ctus, m. g. Vitr. l. 9. c. 9.

Aggiugnitore, quello, che aggiugne.] Adiunctor, oris. 3. b. in rect. & 1. in obl. Cic. Att. l. 8. ep. 3. Pompeius fuit Galliæ vlterioris adiunctor.

Aggiugnitrice, quella, che aggiugne.] Adiunctrix, cis, 3. l. in rect. & obl. Ex Cic. ad Att. l. 8. ep. 3.

Aggiunto, sust. vedi Giunta.

Aggiuntione, accrescimento, vedi Giunta.

Aggiustare, pareggiare, ridurre al douere le cose, e à giusto termine, vedi pareggiare.

Aggiutare, vedi aiutare.

Aggomitolamento, Sen. aggomicciolamento, l'aggomitolare, ouer aggomicciolare.] Glomeratio, nis, f. g. 1. & 2. b. & 3. l. Ex Plin. l. 8. c. 42. & Ouid. 6. Met.

Aggomitolare, Sen. aggomicciolare, far gomitolo, ouer gomicciolo.] Glomero, as. 1. & 2. b Ouid. 6. Metam.

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Siue leui teretem versabat pollice fusum,
Seu pingebat acu, scires à Pallade doctam.

2. Agglomero, as, 2. & 3. b. Ex Virg. 12 Æn. & Ouid. 6. Met. 3. Conglomero, as, 2. & 3. b. Ex Ennio in Thyest. 4. In glomum, vel glomos conuoluere. Ex Plin. l. 8. c. 37.

Aggomitolare, metaf. val' ammucchiare, vedi Accumulare.

Aggomitolato, Sen. aggomicciolato, partic.] Glomeratus, a, um. 1. & 2 b. Ex Ouid. 6. Met. 2. In glomum, vel glomos conuolutus, a, um Ex Plin. c. 37.

Aggradeuole, vedi Gradeuole.

Aggradire, & aggradare, verbo della quarta maniera, il quale della prima hà anche aggrado, & aggrada nel presente, & aggraderà nel futuro, e vs l'esser' à grado, cioè sodisfare, ò piacere.] Arrideo, arrides. 2. l. Cic. Att. l. 13. Nunc ad rem, vt redeam, inhibere illud tuum, quod valdè mihi arriserat, vehementer displicet; est enim verbum totum nauticum. 2. Placeo, es 1. b. Cic. Att. l. 14. Brutus non modo mihi, sed etiam tibi scripsit, sibi illud, quod mihi placeret, non probari. 3. Probor, aris. 2. b. Cic. Att. l. 5. ep. vlt. Habes meam causam, quæ si Bruto non probatur, nescio cur illam amemus, sed auunculo eius certè probabitur.

Aggradire molto.] Perplaceo, es. 2. b. Cic. l. 3. Si est aliquid in spe, vide legem, quam T. Fabio scripsit T. Vrsellius: ea mihi perplacet.

Aggradir spesso.] Placito, as. 1. & 2. b. Plaut. in Bacch. Mores non placitant.

Aggranchiare propriamente dicesi delle dita, che per gran freddo si piegano come gambe di granchio.] Cancri modo contrahi, vel curuari. Ex Plin.

Aggranchiare, in neutr. pass. attaccarsi con le mani vncinate] Vncia manibus prensare. Ex Colum l. 7. c. 11. & Virg. 2. Æo.

Aggrandire, vedi Ingrandire.

Aggrappare, vedi Grappare.

Aggrapparsi à qualche cosa.] Aliquid apprehendere. Ex Plin. l. 15 & Plaut. in Amph.

Aggrapparsi vna cosa.] Sibi aliquid arripere. Cic. pro Sest.

Aggratiatamente, e garbatamente, auuerb. con garbo.] Lepidè 2. & 2. b. Plaut. Truc. Gratiam lepidè referam. 2. Venustè. 1. b. Cel. apud Cic. l. 8. ep. 4. Vbi sic habetur. Perquam venustè illud cecidit. 3. Cum venustate. Cic. 1. de Or. vbi habetur: agere cum venustate, & dignitate. 4. Scitè 1. 2. l. Plaut. in Cas. Eho nimium scitè scitus est 5. Concinnè. 3 l. Cic. 2. de Orat. cuius est: Concinnè dicere, & Plaut. in Epid. cuius est: Concinnè vestitus. 6. Eleganter. 1. 2. 4 b. 3. l. Cic. 2. Tusc. cuius est: Eleganter scribere. 7. Festiuè. 1. 2. 3. l. Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 16. cuius est: Fabella festiuè acta.

Alquanto aggratiatamente.] Lepidulè. 3. Plaut. in Pseud. 2. Venustulè 1. & 3. b. Ex Plaut. Asin. & Pseud.

Molto aggratiatamente.] Perlepidè. 2. & 3. b. Ex Plaut. in Pseud. & Truc. 2. Perquam venustè. Cæl. apud Cic. l. 8. ep. 4. 3. Peruenustè. Idem Cæl.

Aggratiatello. diminut.] Lepidulus, a, um. Ex Plaut. Pseud. 2. Venustulus, a, um. Plaut. in Asin.

Aggratiato, addiett. che hà gratia.] Lepidus, a, um, 1. & 2. b. Cic. in Catil. Pueri lepidi, ac delicati non solum amare, & amari, neque cantare, & psallere, sed etiam sicas vibrare, & spargere venena didicerunt. 2. Venustus, a, um. 1. b. Cic. in Pison. Græcus facilis, & venustus, nimis pugnax esse noluit.

Alquanto aggratiato.] Lepidulus, a, um. 3. b. Plaut. in Pseud. 2. Venustulus, a, um. 1. & 3. b. Plaut. in Asin.

Molto aggratiato.] Lepidissimus, a, um 4 b. Ter. in Eun. act. 3. sc. 3. Capitulum lepidissimum. 2. Venustissimus, a, um. 1. & 4. b. Cic. 1. de Or. Quum omnium sis venustissimus, & vrbanissimus, omnium grauissimum, & seuerissimum & esse, & videri, quod isti contigit vni, id mihi via ferendum videbatur.

Più aggratiato, compar.] Lepidior, & hoc, dius. 1. & 2. b. Plaut. in Mil. At quidem illuc ætatis qui sit, non inuenies alterum lepidiorem ad omnes res. 2. Venustior, & hoc, tius, 1. b. Catul. ep. 3.

Aggraticciare, & aggraticciarsi, per attaccarsi stregnendo.] Prenso, as. Hor. 1. Ser. Sat. 9. Et prensare manu lentissima brachia nutans. 2. Capto, as. Ouid. ep. 8. Non ego captaui breuibus tua colla lacertis.

Aggratigliare, per cuocere sopra la graticola.] In graticula coquere. Ex Cat. c. 13. & Cic. 5 Tusc.

Aggrauamento, e grauamento, l'aggrauare.] Percussus, percussus, m. g. Cic. Tusc 2. Vt onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt; Simillimè animus intensione sua depellit pressum omnem ponderum, remissione autem sic vrgetur, vt se nequeat extollere. 2 Oppressio nis. f. g Cic. de Off & pro Dom.

Aggrauante, partic. che aggraua.] Aggrauans, tis. o g. & 2. b. Plin. l. 12. c 17. Scrobi arboris odor redit à cameris ad solum iucundus, sed aggrauans capita, citra dolorem tamen: hoc somnum ægris quærunt.

Aggrauare, grauare, porre, ò metter peso.] Grauo, as, 1. b. Plin. l. 18. c. 54. Perniciosissimum, & in omni quidem vita, quod nimium; præcipuè tamen corpori, minuique, quod grauat quolibet modo vtilius. 2. Onero, as, 1. & 2 b. Plin. l. 29. c. 3. Præter oua, nullus est alius cibus, qui in ægritudine alat, neque oneret, simulque vim potus, & cibi habeat. 3. Aggrauo, as. 2. b. Quint. l. 5. c. 7. Sparsa plerumque argumenta colligimus, quæ per se nihil reum aggrauare videantur. Liu. l. 6. ab Vrb. 4. Pondus facere. Plin. l. 12. c. 19. Casia probatur recens maximè, & quæ sit odoris mollissimi, gustuvè quàm maximè feruens potius, quam lento tepore leniter mordens, quæque plurimum minimum ponderis faciat. 5. Grauitatem facere. Cels. l. 1. c. 3. Ora hæc grauitatem pectori faciet.

Aggrauar molto.] Degrauo, as. 2. l. 2. b. Liu. 4. ab Vrb. Alios etiam peritos nandi, lassitudo, & vulnera, & pauor degrauant. 2. Prægrauo, as, 1. l. 2. b. Liu. 8. bel. Mac. Primo constanter initium pugnæ accepit: Dein cum prægrauaret multitudo, cedere sensim, nihil confusis turmarum ordinibus, cœpit.

Aggrauarsi, diuenir graue.] Grauesco, scis, 1. b. Tacit. l. 14. Mala publica in dies grauescebant. 2. Aggrauesco, scis. 2. b. Terent. in Hecy. act. 3. sc 2. Male metuo, ne Philumenæ magis morbus aggrauescat. 3. Ingrauesco, scis. 2. b. Cic. ad Brut. ep 10. Ingrauescit in dies intestinum malum, nec externis hostibus magis, quàm domesticis laboramus.

Aggrauato, partic.] Aggrauatus, a, um. 2. b. Liu. l. 4. 2. Oppressus, a, um. Cic. Att. l. 15. ep. 1.

Aggrauio, torto, ò ingiuria, vedi Ingiuria.

Aggrauio, grauezza] Onus, eris, n. g. & 1. b. Cic. 4. Ver. in tributis imperandis tantum oneris plebi imponebatur, vt etiam si homines tacerent, res ipsa illum censum repudiaret.

Aggregare. Fior. anche aggreggiare, cioè aggiugnere.] Aggrego, as, 2. b. Nicol. Perott. A grege fit etiam aggrego, quod est addo, adiungo, & quasi in gregem duco. 2 Adiungo, gis. Cic. pro Leg Man. Pompeius vndequinquagesimo die, totam ad Imperium Populi Rom Ciliciam adiunxit. 3. Auersionem facere. Cic. pro Rab. Post Vtrū accessionem decumæ, an decessionem de summa fecerit, non intelligo. 2. Adgrego, as. 1. l. 2. b. Pomp. Fest. l. 1. Abgregare, est ab grego, adgregare ad gregem ducere; segregare ex pluribus gregibus partes seducere.

Aggregatione, l'aggregare.] Aggregatio, nis, f. g. 2 b. & 3. l. Ex Cic 4. de Fin. 2 Adiunctio, nis, f. g Cic ad Att. l. 7. Si hæc non est, nulla potest homini esse ad hominem naturæ adiunctio: qua sublata, vitæ societas tollitur.

Aggregato, particip.] Aggregatus, a, um. Ex Nicol. Perott. 2. Adiunctus, a, um. Ex Cic. pro Leg. Man.

Aggrinzare, vedi Increspare.

Aggrinzato, vedi Grinzoso.

Aggroppare, vedi Annodare.

Aggroppato, vedi Annodato.

Agguagliamento, agguaglianza, & agguagliatione, cioè

l'agguagliare.] Æquatio,nis,f.g. & a.l. Liu.l 8 2 Æquiparatio,nis,f.g. a.& 3 b 4.l.Gel.l 14.c.3. 3.Exæquatio,nis, f.g & 3.l Liu 4.bel.Maced.

Agguaglianza,per egualità, vedi Egualità.

Agguagliare, far eguale.] Æquo,as. Plin. l. 2. c.19 Sol autem ipse quatuor differentias habet, bis æquata nocte diei, vere, & autunno. 2. Adæquo,as. Cic.ad A.Fr.l 2.ep. 6. Pompeij offensio nobis obsistit: senatorum enim vrna copiosè absoluit, equitum adæquauit. 3. Coæquo, as. Cic.5. Ver. Tu ordinem Senatorium despexisti, tu ad iniurias, libidinesque tuas omnia coæquasti. 4. Exæquo, as. Cic.4. Ver. Prætor omnia iura pretio exæquauit, omniumque rerum delectum, atque discrimen pecunia sustulit. 5. Peræquo,as,1.b. Col.l.3.c.3. Illa videtur prodigaliter in nostris Ceretanis accidisse, vt aliqua vitis apud te excederet vuarum numerum duorum millium, & apud me octogena stirpes insitæ intra biennium septenos culleos peræquarent. 6. Parem, vel par facere.Cic.3. de Leg. Ille patriciis omnem honorem eripuit, omnia infima,summa paria fecit.

Agguagliare, far eguale, ò pari, vedi Pareggiare.

Agguaglio, sust. cioè comparatione, vedi Comparatione.

Agguatare, cioè insidiare, vedi Aguatare.

Agguattare, Sen. vedi Acquattare.

Aggustare,dar gusto, vedi Dilettare.

Aghirbino, Sen. Garbino vento, che spira tra ponente, e mezzo dì, vedi Affrico.

Aghetta, & anche spuma d'argento, da gli Speciali hoggi s'appella terra aghetta, litargirio,e piombo arso,vna sorte di minerale così nomata]Spuma argenti. Plin.l 33 c.6. Fit in isdem metallis, & quæ vocatur spuma argenti. Diosc l 5.c 6a & 27. 2. Lithargyrus,ri. f. g. 2.& 3 b. Lexic. Græcol Lithargyrus. spuma argenti, medicamentum metallicum, non spontè quidem nascens, sed in secundis fornacibus emergens, dum plumbum, vel eius arena ab argento, aut auro secernitur. 3. Lithargyrium,rij.n g 2.& 3.b.Ioan.Scop.in Spic.

Aghetto, diminut. ago piccolo.] Acuncula,æ,f.g. 1. & 3.b. Scop in Spic.

Aghetto, Fior la punta d'ottone, che si pone alle stringhe, Sen. puntale.] Acicula, æ, f.g. 1.& 3 b. 2 l. Galef. & & Tursel.

Aghirone, ouer' airone, vccello di rapina.] Ardea, æ f. g. Plin. l 18. c. 35. Ardea in medijs arenis tristis hyemem denunciat. 2. Erodius,dij.m.g 1.b. & 2. l. Scop. in Spic.

Aghirone picciolo.] Ardeola, æ f g. & 3.b. Scop. in Spic. 2. Erodiolus, li. m. g. 2. & 4. b. & 2. l. Ex Plin. l.21 c 11.

Agiamento, vedi agio.

Agiatamente, per comodamente, vedi Comodamente.

Agiatamente, per pigramente, vedi Pigramente.

Agiatamente, per riccamente, vedi Riccamente.

Agiatezza, per comodità, vedi agio.

Agiatezza, per pigritia, vedi Pigritia.

Agiatezza, per ricchezza, vedi Ricchezza.

Agiato, per comodo, vedi Comodo.

Agiato, per pigro, vedi Pigro.

Agiato, per ricco, vedi Ricco.

Agibile, come dire cose agibili, che con altro nome si dicono prattiche.] Agendus, a, um. 2. Gerendus, a, um. Cic. de Sen.

Agile, addiett. 3.b. presto, e pronto nell'operare.] Agilis, & hoc le, 1. & 2. b Nonius Marc. de propr.Ser.Agilem,celerem ab agendo dicunt.

Più agile, compar.] Agilior, & hoc ius. 1. & 2.b. Plaut. in Epid. Corpulentior videre,atque agilior.

Agilissimamente.auuerb supesl.] Agillimè 2.& 3.b. Plaut. Stich.

Agilissimo, superl.] Agillimus, a, um. 2.& 3.b. Ex Plin. l.7.c 16.

Agilità, astratto d'agile.] Agilitas,tis, f.g. 1. 2. & 3. b. Colum. de Re rust. l.1. Eiusdem agilitatis homo frugi melius, quam nequissimus faciet.

Agilmente, auu. r. con agilità.] Agiliter. 2. . & 3.b. Ex Liu.4. bel.Pun.

Più agilmente, compar.] Agilius. 1 2.b. Colum l.2.c.2. Sed nec in media parte versuræ consistat bubulcus, detque requiem in summa, vt spe cessandi totum spatium bos agilius enitatur.

Agina. Fior. per fretta, ò prestezza, vedi Prescia.

Agio, sust. voce bissillaba, e val comodo,ò comodità.]Commodum, di, n.g. & 2.b. Cic. Att.l 12 Homo nequam, qui tuum commodum non expectauit, quum ob eam vnam causam missus esset. 2.Commoditas,tis.Cic.de Amic.Plurimas, & maximas commoditates continet amicitia. 3. Opportunitas,tis,1 2.3.& 5. l & 4. b. Cic 2. de Nat. Consultrix & prouida vtilitatum, opportunitatumque omnium est natura.

A bell'agio, auuerbialm. cioè con comodo.]Otiosè. 1. & 3. l. Cic.6. Ver Accessit ad argentum, contemplari vnumquodque otiosè, & considerare cœpit. 2 Per otium Cic. 2. de Inu. Studia recta,atque honesta per otium concelebrata ab optimis coluerunt.

A grand'agio, con ogni comodo.] Per summum otium. Ex Cic.pro Sest. Rosc. 2 Percommodè, 3. b. Liu.10. bel. Pun. Illi percommodè omnia explorauit.

A tuo agio, con tua commodità.] Tuo commodo. Cic. de Clar. Or. Ego expectabo ea, quæ polliceris, neque exigam,nisi commodo tuo.

Far' suo agio, Sen. per isgrauare il ventre, andar del corpo, ò cacare.] Aluum exonerare.Plin.l 10. c.44. Iuba tradit Diomedeas aues aluum exoneraturas,subuolare semper, & contrario flatu. 2. Ventrem exonerare. Mart.l.10. ep. 48.

Exoneraturas ventrem mihi villica maluas.

Attulit, & varias, quas habet hortus opes.

3. Aluum deijcere. Cato c.15.6 Aluum si voles deijcere, superiorem sumito cymam brassicæ, quæ leuissima erit. 4. Aluum leuare. Plin.l.23.c.7. Si quis matutino cerasa roscida cum suis nucleis deuoret, tot anrum leuatur aluus, vt pedes morbo liberentur. 5 Cibos digestos edere. Colum.l.8. c.7. Aues inclusæ caueis habeant vtraque parte foramina: vnum, quo caput exerat, alterum, quo cauda, clunesque, vt & cibo capere possint, & eos digestos sic edere,ne stercore coinquinentur. 6 Saturi atrem emittere. Plin.l.10. c.33. Hirundines notabili munditia egerunt excrementa pullorum: adult orefque circumagi docent, & fori saturitatem emittere. 7. Cibi onus reddere. Plin. l. 8. c.27. Simile quiddam & volucris in eadem Ægypto monstrauit, quæ vocatur Ibis, rostri aduncitate per eam partem se perluens, qua reddi ciborum onera,maximè salubre est. 8. Caco,as,1.b. Mart.

Ventris onus misero,nec te pudet,excipis auro.

Basse bibis vitro: carius ergo cacas.

9. Aluum euacuare Plin.l.20. c.6. Allium hydropicis cum centaurea, aut in fico duplici ad euacuandum aluum datur. 10. Ventrem exinanire Cels. lib. 4 cap. 12. Commodissimum est post cibum vomere atque ita ventrem exinanire. 11. Cibum confectum, consumptumq; detrahere. Ex Cic de Na.qui sic ait: Nec verò desiderabat, aut alimenta corporis,aut detractionem confecti, & consumpti cibi. 12 Stercus facere. Colum. lib.2. c.15. Stercus optimum existimatur, quod asinus facit, quoniam id animal lentissimè mandit, ideoque facilius concoquit, & ex eo confectum atque idoneum protinus aruo fimum redditur.

Hauer voglia di far suo agio, ouer di cacare.] Cacaturio, ris,riui,vel rij,itum,1.3 b 2 l.Mart in Vacerram.

Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

Agitabile,addiett. che si può agitare.] Agitabilis, & hoc bile,s & 2.b. & 3 l. Ouid.Metam.l.1. Terra feras cepit, volucres agitabilis aer

Agitamento, agitatione, l'agitare.] Agitatio,ois. f.g.1. & 2.b.& 3.l. Cic. de Nat.l.2 stomachus agitatione, & motibus linguæ quum depulsum, & quasi detrusum cibum accepit,depellit.

Agitare, mouere spesso.] Agito, as.1.& 2.b. Cic.de Nat.l.2. Naturæ ista sunt, Balbe, naturæ non artificiosè ambulantis,vt ait Zeno; sed omnia cientis, & agitantis motibus & mutationibus suis.

Agitatissimo, superl. d'agitato.] Agitatissimus, a,um 2 2. & 5. b.

& 5 b. & 3.l. Ex Cic de Som & Sen.l 19.ep 109.

Agitato, partic.] Agitatus,a,um.1 & 2 b. & 3.l. Cic. de Off. Est viri magnanimi,rebus agitatis, punire sontes, multitudinem conseruare.

Più agitato, compar.] Agitatior,& hoc tius. 1. & 2 b.& 3.l. Sen l.19.ep.109. Agitatiorem mihi animum esse credebam,nec tibi hodie affirmauerim, an fuerit.

Agitatore, quello, che agita] Agitator, ris, m.g. 1. & 2. b. & 3.l 4 b. in rect.& l.10 obl. Cic. Att.l.13. Nec est meltua quicquam, quàm vt Luculus sustineat currum, vt bouus sæpè agitator, equosque.

Agitatrice, quella, che agita.] Agitatrix, cis,f.g 1.& 2.b. & 3.l. Ex Cic.2 Acad.& 1. de Nat.

Agliaia, herba di sapore. & odore simile all'aglio.] Alliaria, æ,vel Alliaris, huius alliaris. f.g & 3.l. Matt. in Diosc.l. 3. c.108. Herba quædam iuxta sæpes, & in agrorum marginibus nascitur, quæ odore, & sapore ita abundè allium refert, vt non temerè vulgò alliaris, siue alliaria vocitetur.

Agliata, voce trissillaba, sauore fatto con aglio] Alliamentum,ti,n.g.& 3.l. Ex D.Hier.ep.151. Nostrorum quoque condimentorum te alliamenta delectant. 2. Embamma aliatum. Ex Colum.l.12.c.55.& Plaut.Most.3.Intinctus alliatus. Ex Plin.l.20.c 9. & Plaut Most.4 Alliatum, ti,n.g.& 3.l. Scop.in Spic.& Plaut Most.

Agliato, addiett. fatto con aglio] Alliatus,a,um,3 l. Plaut. Most.Sine me alliato fungi fortunas meas.

Aglieto, luogo piantato d'agli.] Solum allijs consitum, vel conuestitum. Ex Colum.& Cic.2. Allietum,ti,n. g. & 3.l. ex Pallad. Cuius est:Lilietum.

Aglieto, diminut. aglio piccolo.] Allium paruulum.Diosc. l.2.c.145. 2. Alliolum, li,n.g & 3.b. Ex Plaut. Cuius est Palliolum.

Aglio agrume noto,da Galeno chiamato teriaca de Rustici.] Allium, lij. n. g. Plin. l.20. cap 6. Allio magna vis, magnæ vtilitates contra aquarum, & locorum mutationes. Serpentes abigit, & scorpiones odore: atque, vt aliqui tradidere, bestiarum omnium ictibus medetur potu,vel cibo,vel illitu.

Aglio domestico.] Allium satiuum, vel hortense. Diosc. l:2. c.146

Aglio lesso] Allium elixum. Plin l.20. c.6. In totum autem alium coctum, vtilius est crudo, elixumque tosto: sic & voci confert.

Ag'io maschio.] Allium mas.Matth in Diosc. l 2. cap 145. Quamquam scribit Dioscorides, allium quod non cohærentibus nucleis, sed singulari, & solido capite constat, in Ægipto nascit, eiusmodi tamen & in Hetruria; & in compluribus Italiæ locis proueniat, ibique allium mas appellatur.

Aglio pesto.] Allium tritum. Plin.l.20.c 6. Suspiriosis aliquid allium tritum in lacte dederunt. Praxoras contra morbum regium vino miscuit: & contra ileum in oleo, & pulte, sic illinens strumas quoque. Antiqui insanientibus dabant crudum. Diocles phreneticis elixum.

Aglio saluatico.] Allium siluestre. Diosc.l 2 c.146. 2 Allium anguinum Diosc. ibidem. 3. Ophioscorodum, di. Idem Diosc.l.2.c.146. Allium est siluestre, quod Ophioscorodon, idest anguinum, vocant. 4 Allium ceruinum. Lexic. Græcol 5. Elaphoscorodum,di. n.g.& 4.b. Diosc. l.2. c.146 Eosdem effectus præbet allium anguinum, quod & Elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit, vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi prodest. 6. Allium vrsinum Plin l.19 c.6 Est & siluestre allium, quod vrsinum vocant, odore molli capite prætenui,foliis grandibus.

Aglio campestre,ò campareccio.] Alum,li n g: & 1.l. Plin. l.19.c.6.Allium est, & in aruis sponte nascens, alum hoc vocant, quod aduersus improbitatem alitum depascentium semina coctum, ne renasci possit,abijcitur: statimque, quæ deuorauere aues, stupentes manu capiuntur, & si pau'ùm commorauere sopitæ.

Aglio primaticcio.] Allium præcox. Plin.l.19.c.6. Allium præcox maturescit sexaginta diebus.

Aglio fresco.] Allium recens, vel viride Plin.l.16 c.6.Diocles allium hydropicis cum centaurea, aut in fico duplici ad euacuandam aluum dedit: quod efficacius præstat viride cum coriandro in mero potum.

Aglio turchesco, è molto maggiore de gl'ordinarij.] Vlpicum, ci, n g. & 2. b. Plin.l 19.c.6. Sunt qui & allium, & vlpicum inter compitalia, ac saturnalia seri aptissimè putent. 2. allium Cyprium. Plin l.19.c 6. Vlpicum quoquo in hoc genere appellauere allium Cyprium, alij antiscorodon, præcipuè Africæ celebratum inter pulmentaria ruris, grandius allio. Tritum in oleo, & aceto mirum quantum increscat spuma. 3. Allium Punicum. Colum.l. 11. c.3. Vlpicum quod quidam allium punicum vocant; Græci autem apphoroscorodon appellant,longè maioris est incrementi, quàm allium. 4. Allium vlpicum Plaut.in Pœn.

Aglio forte.] Allium acre,vel asperum.Ex Plin. l. 19.cap.6.

Aglio spicchiato, che hà de spicchi.] Allium nucleis coagmentatum, vel compactum. Ex Plin.l.19. c.6. Vbi sic habet. Allium pluribus coagmentatur nucleis, & his separatim vestitis.

Capo d'aglio.] Allij caput Col.l.6.c.13. Equi nausea discutitur, si caput allij tritum cum vini hemina sæpius potandum præbeas.

Spicchio d'aglio.] Allij nucleus. Plin.l.19. c.6. Allium pluribus coagmentatur nucleis: quod eo asperius est, quo plures nuclei fuere. 2. A'lij spica. Col.l.a.c. 1. Inter palmaria spatia spicæ allij disponendæ sunt. 3. Allij glebs. Ex Col.

Aglione, accrescit. aglio grande, ò grosso.] Allium grande, vel magnum. Ex Diosc.l 2 c.146.

D'aglio, addiett.] Alliaris, & hoc alliare. | l. Matth.In Diosc.l 3.c.108. 2 Alliarius, a,um. 3.l. Matth. in Diosc. l.3. cap.108. 3. Alliaceus, a, um, 3.l.Ex Plin.& Pallad.apud quos est,à Folio Foliaceus.& à Lilio Liliaceus.

Chi gusta di mangiar'agli.] Alliarius, rij.m g. & 3. l. Ex Mart.cuius est,Carnarius.& Piguiarius.

Agna, voce poet.vedi Agnella.

Agnella, e poeticamente ancor agna pecora giouane.] Agna,æ, f.g. Var. l 2.c.2. Oues oportet bonas emere, quæ sit ætate, si neque vetulæ sunt, neque meræ agnæ: quòd alteræ iam nondum, alteræ iam non possunt dare fructum. 2. Agnus fœmina. Gel.l.4. c.3. Numæ regis lex antiquissima hæc fuit: Pellex ædem Iunonis non tangito, si tangit, Iunoni crinibus dimissis, agnum fœminam cædito.

Agnella mongana, ò di latte.]Agna lactens.Ouid.4 de Pont. El.8. 2.Agna subruma. Ex Var.l.2 c.1.

Agnella giouane.] Agna nouella. Ouid.1 de Art.2.Agna tenera.Stat.8.Theb.

Agnella nera.] Agna nigra, vel pulla. Var. l.2.c.2.& Horat. 1.Ser.Sat 8.

Agnelletta, & agnellina,diminut. agnella piccola .] Agna parvula,vel pusilla.Ex Var.l.2.c 2. & Cic ad Att.l.12. 2. agnella,æ.Ex Plaut.in Asin cuius est: agnellus.

Agnelletto, & agnellino diminut. agnello piccolo.] Agnellus, li, m. g. Plaut. in Asin agnellum hœdillum me tuum dic esse. 2. Agnus paruulus, vel pusillus. Ex Var.l.2.c.2. & Cic. ad Att.l.12. 3. Agnellulus,li, m.g. ex Cic Parad. cuius est: Mullulus barbatulus. 4. Agnus tener. Virg. Ecl. 1. Sæpè tener nostris ab ouilibus imbuet agnus. 5. Agnellus minusculus ex Plaut. Asin.

Agnello, & in verso ancor agno,parto della pecora, che non hà finito l'anno.] Agnus, agni m.g. Colum. l.7. c.3. Agnus autem, quum est editus, erigi debet, atque vberibus admoueri,tunc etiam eius diductum ore pressis humectare papillis, vt condiscat maternum trahere alimentum. 1. Ouiantas Var.4. de ling.l.s, cui oui mari testiculi dempti, est idcò, vt natuua verso, veruex declinatus.

Agnello giouane.] Agnus nouellus. Ex Colum.l.7. & Ouid. 1.de Art.2 Agnus tener. Colum.l.7.c.3.

Agnello mongano, ò di latte.] Agnus lactens. Var.l.2.c.11. Agni lactentes à lacte dicuntur. 2. Agnus subrumus Var. l.2.c.1.Agnos pastor,si parum habet lactis mater,subijciat sub alterius mammam, qui appellantur subrumi, id-

est sub mamma, antiquo enim vocabulo mamma rumis, vt opinor, dicta.

Agnello di più collori] Agnus varius. Var. l. 2. c. 2. Animaduertendum est, ne arietis lingua nigra, aut varia sit, quòd ferè, qui talem habent, nigros, aut varios procreant agnos. Hor. 1. Ser.

Agnello di cinque mesi.] Agnus quinquemestris. Plin. l. 8. c. 48. Castrari agnos, nisi quinquemestres, præmaturum existimatur.

Agnello di due capi.] Agnus biceps. Liu. Dec 4. l. 2. Asculi agnus biceps cum quinque pedibus natus. Formijs duo lupi oppidum ingressi, obuios aliquot laniauerunt.

Agnello di primauera.] Agnus vernus. Colum. lib. 7. cap. 3.

Agnello d'autunno.] Agnus autumnalis. Colum. l 7. c. 3. Agnus melior est autumnalis verno, quia magis ad rem pertinet, vt ante æstiuum, quàm hybernum solstitium conualescat, solusque ex omnibus animalibus bruma commodè nascitur.

Agnello di verno] Agnus hybernus. Plin l. 8. c. 47. Multi hybernos agnos præferunt vernis, quoniam magis intersit ante solstitium, quàm ante brumam firmos esse: solumque hoc animal vtiliter bruma nascitur.

Agnello d'vn'anno.] Agnus anniculus. Ex Var. l. 2 c. 1. & 5. 2. Agnus hornus. Prop. l 4 El. 1.

Agnello ermafrodito, cioè maschio, e femmina.] Agnus hermaphroditus. Ex Plin. l 8. c. 48 & l. 11 cap. 49. vbi ait: Neronem hermaphroditas subiunges carpento suo equas ostentasse. 2 Agnus mas, idemque fœmina. Liu. l 8. bel. Pun. Cære natus est porcus bipes, & agnus mas, idemque fœmina.

Agnello tardio.] Agnus chordus, vel cordus. Plin. l. 8. c. 47. Coitus omnibus à 3. Idus Maias ad 13. Calendas Augusti. Gerunt partum diebus 150 Postea concepti inualidi. Cordos vocabant antiqui post id tempus natos

Agnello slattato.] Agnus à lacte depulsus. Virg. Eclo. 6. 2. Agnus à mamma disiunctus. Var.

Agnello di pelo duro.] Agnus hirsutus. Ex Colum. l. 7. c. 2.

Agnello di pelo morbido.] Agnus mollis. Ex Col. l. 7. c. 2.

Di Agnello, ò di agnella, addiett.] Agninus, a, um. 2. l. Plin Muris aranei morsus sanatur coagulo agnino, in vino poto.

Agnesa, nom. propr. di donna.] Agnes, Agnetis, 2 l. in rect. & obl. D. Ambros. 1. de Virg. de Agnete quid dignum loqui possumus, cuius ne nomen quidem est vacuum luce laudis? Agnetis enim nomen titulus est pudoris.

Di Agnesa, nome poss.] Agneticus, a, um, vt apud Claud. cuius est: Magneticus, a, um, à Magnes, etis.

Agesina, diminut. d'Agnesina.] Agneticula, æ. Ex Var. l. 2. c. 11. cuius est: Tegeticula.

Agno, per agnello poet. vedi Agnello.

Agno, Fior. enfiatura nell'anguinaia, vedi Anguinaia.

Agno casto, & anco vitice, arbuscello medicinale.] Vitex, viticis, f. g. & 2 b. in obl. Plin. l 24. c. 9. Non multùm à Salice vitilium vsu distat vitex, foliorum quoque aspectu, nisi odore gratior esset: Græci Lygon vocant, alij agnon, quoniam matronæ thesmophorijs Atheniensium, castitatem custodientes, his folijs cubitus sibi sternunt. 2. Lygus Lygij, f. g. 1. b. Diosc. l. 1 c. 116. Viticem ligon, quasi vimen vocant Græci, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem. 3. Agnus castus. Diosc. l 1. c. 116. Viticem, Agnum, quasi dicas castum vocant Græci, quoniam matronæ in thesmophorijs Atheniensium, castitatem custodientes, huius folijs cubitus sibi sternunt. 4. Salix Amerina Matth in Diosc l. 1. c. 116. Vitex, siue Salix Amerina, quam vulgus herbariorum Agnum castum appellat, arbuscula est in Italia vulgaris notitiæ

Agno casto maggiore, ò bianco] Vitex maior, vel candida. Plin. l. 24 c 9.

Agno casto minore, ò nero.] Vitex minor, vel nigra. Plin. l. 24. c 9. Viticis duo genera sunt: maior in arborem, Salicis modo, assurgit; minor ramosa folijs candidioribus lanuginosis.

Agnolo, per Angelo, vedi Angelo.

Agnusdei, effigie di cera, che rapresenta Christo, agnello celeste.] Agnus cereus, Tursell. Hist. Laur l. 4. cap. 14. Pius Quintus inter primum Pontificatus sui rudimentum cereos agnos de more consecraturus, effigiem Domus Lauretanæ Angelorum humeris vectæ, multis eorum imprimendam curauit. 2. Agni cœlestis cerea effigies. Maff in Ignat. l. 3. c. 1. Piacularia verò grana, quæ dicuntur, & cereas agni cœlestia effigica, pictasque Sanctorum iconunculas, & alia id genus, quæ ab impijs irridentur, ita studiosè tuebatur, & caras habebat Ignatius, vt in eius scrinio post mortem, nihil ferè aliud apparuerit.

Agnusdei ricamato.] Agnus cereus opere Phrygio exornatus. Ex Maff. Turs & alija.

Ago, Sen. aco, Fior. & secondo altri agugli a, strumento sottile d'acciaio, nel quale s'infila seta, ò refe, per cuccire.] Acus, us f. g. & 1. b. Valla, l. 1. Acus dicitur, qua vestes farciuntur.

Ago di rete.] Acus retiaria. Ex Plaut. Men. & Quint. l 6 c. 3.

Ago da bastaro.] Acus clitellaria. Ex Plaut. Rud. & Most.

Ago da materazzaro'.] Acus culcitraria. Ex Cels. l. 7. c. 7. & Robert Const.

Ago, il ferro della statera, sopra del quale sono segnate le libre, e l'oncie.] Librile, librilis. n. g. & 2. l. Pomp. Fest. l. 10. Libræ scapus. Nicol. Perotto Libripens, stipis ponderandæ pensator. Et librile, scapus libræ Fest l 10.

Ago, ouer'aculeo, cioè la spina, ò punta, che hanno le vespe, e le pecchie. vedi Aculeo.

Ago, quel ferretto, che stando appiccato alla toppa, entra nel vano della chiaue.] Acus claustraria.

Ago, il ferro dell'arpione, che entra nella bandella.] Acus cardinea, vel cardinis.

Ago, quel ferruzzo, col quale si smoccola la lucerna, che si chiama ancora smoccolatoio, ò stuzzicatoio.] Acus lucernaria, vel emunctoria.

Ago, quel ferruzzo sottile, nel quale s'annoda la calamita della bossola, ò degl'orioli da sole.] Acus magnetica.

Agobbio, Città nota nel ducato d'Vrbino, vedi Gubbio.

Agognare, vedi Bramare.

Agonale, addiett. d'agone, cioè giostra, ò combattimento; & anco di Agone nome proprio.] Agonalis, & hoc, le, 1. b. 2 & 3. l. Ouid. 6. Fast. & Var. 5. de lin.

Agonarca, il presidente della giostra, combattimenti, ò giuochi.] Agonarcha, chæ, m. g. 1. b. & 2. l. Sophocl. in Aiac.

Agone, Fior. agughione, accrescit. Ago, ò agugli a grande.] Acus magna, vel ingens. Ex Plaut. Menæch. & Cap.

Agone nome propr. d'huomo, e secondo altri Agnone.] Agon, nis, vel Agnon, nis. Plin. l. 33. c. 3. Agonem Telum, Alexandri Magni præfectum, aureis clauis suffigere crepidas consueuisse, tradunt. Plutar. in Alex.

Agone, voce poet. cioè il campo di giostra, ò giuochi.] Agon, nis, m. g 1. b. Græc.

Agone, cioè combattimento, giostra, ò giuochi.] Agon, nis, m. g. & 1 b. Pl. l 4. ep. 22. Placuit agona tolli, qui mores Viennensium infecerat, vt noster hic omnium. Idem Gymnicus agon celebrabatur.

Agonia, 3. l. cioè angoscia di persona moribonda.] Agonia, æ f g. 1. b. 2. l. Isocr in Euagr.

Agonio giorno, nel quale appresso i Romani dal Rè si sacrificaua l'hostia.] Agonium, nij, n. g 1. b. & 2. l. Pomp. Fest lib. 1. Agonium dies appellabatur, quo Rex hostiam immolabat. Hostiam enim antiqui agoniam vocabant.

Agonio, cioè Dio de Gentili presidente à negotij.] Agonius, nij, 1. b. & 2. l. Pomp Fest. l. 1. Agonium veteres putabant deum dici præsidentem rebus agendis.

Festa del Dio Agonio.] Agonalia, agonalium. n. g. & num. plur. Pomp. Fest.

Agonizamento, agonizzatione, l'agonizzare.] Cum morte luctatio, vel conflictio. Ex Cic. de fato, & Virg. 4. Æn. 2. Cum morte certatio, vel contentio. Ex Cic. 2. de Fin.

3. Cum morte conflictus, vel congressus. Ex Cæs. 1. bel. Ciu. 4. Agonismus, mi. m g Dion hist. l 16. 5. Agonisma, tis. n. g. Plaut.

Agonizzante, partic che agonizza.] Cum morte luctans, vel concertans. Ex Cic. pro leg. Man. 2. Cum morte colluctans, vel confligens. Ex Plin. & Cic. 3. Animam agens. n. g. Ex Liu. 4. In confinio vitæ, mortisque versans, vel constitutus. Ex Col. & Cæs. 5. Vitæ, mortique intersitus, vel interiectus.

Agonizzare, star'in agonia, e si dice di chi stà morendo.] Animam agere. T. Liu. Itaque noctem totam plerique eorum, ac diei consequentis partem quum animam egissent, omnes tamen prius quam aperirentur portæ, expirarunt. & M. Cœl. ad Cic. lib. 8 ep. 2. Q Hortensius, quum has litteras scripsi, animam agebat. 2. Cum morte confligere, vel concertare. Ex Cic 4. Tusc. & pro leg. Man. 3. Cum morte contendere, vel colluctari. Ex Cic. 7. ad Att. & Plin. lib. 27. cap. 2 4. Morti obluctari. Lucan lib. 3. Ex Colum. lib. 6. cap. 16. & lib. 8. cap. 24. 5. In confinio vitæ, mortisque versari, vel esse. Ex Col. lib 3. cap. 5.

Agostiniano, addiett. poss. d'Agostino.] Augustinianus, a, um.

Agostino, add. nato d'Agosto.] Sextili mense prognatus, um. Ex Hor. l. 1. ep. 11. & Liu. 1. ab Vrb.

Agosto, l'ottauo mese dell'anno, secondo la Chiesa, & il sesto, secondo l'Astrologia.] Augustus, ti. Colum. lib. 11. cap. 2. Pridie Idus Augusti Fidis occidit mane, & autumnus incipit. 2. Augustus mensis. Pal. lib 9 t. 1. Augusto mense vltimo, circa Calendas Septembris, ager, planus, humilis, exilis incipiat exarari. 3. Sextilis, lis. 2. l. Hor. lib 1. ep 7. 4. Sextilis mensis. Suet. in Aug. cap. 31. Annum à D. Iulio ordinatum, sed postea negligentia conturbatum, atque confusum, rursus ad pristinam rationem redegit: id cuius ordinationes Sextilem mensem è suo cognomine nuncupauit. magis quam Septembrem, quo erat natus: quia hoc sibi, & primus Consulatus, & insignes victoriæ obtigissent.

Di Agosto, addiett.] Augustus, a, um. Col. lib. 11. cap. 2 Tertio decimo Calendas Augustas Sol in leonem transitum facit. 2. Sextilis, & hoc Sextile. 2. l. Hor. lib. 1. ep. 12.

Agramente, auuerb. con agrezza.] Acriter. 2. b. Cic. pro Flac. Acriter, & vehementer dixerat accusator.

Più agramente, compar.] Acrius. Cic. 1. de Or. Nemo ferè est, quin acutius, atque acrius vitia iudicet, quàm ea laudet quæ recta videat.

Agresta, & agresto, sust. cioè l'vua acerba, & immatura.] Vua acerba. Cic. de Sen. 2. Vua immatura. Ex Plin. & Cic. 3. Vua immitis. Hor 2. car. Od. 5. 4. Omphax, cis, m. g. apud Plut. 5 Omphax, cis. f g. Homer.

Agresto, addiett. cioè rustico, saluatico.] Agrestis, & hoc agreste. 1. b Cic. in Part. Hominum genus indoctum, & agreste vtilitatem semper antefert honestati.

Alquanto agresto] Subagrestis, & hoc, greste. 1. b. Cic. de Clar.

Più agresto, ouer agreste.] Agrestior, & hoc, stius. Cic 5. Tusc. Quæ barbaria India vastior, aut agrestior? In ea tamen gente ij, qui sapientes habentur, nudi ætatem agunt, & Caucasi niues, hyemalemque vim perferunt sine dolore, quumque ad flammam se applicauerint, sine gemitu aduruntur.

Agresto, sust. per agresta, vedi Agresta.

Agresto, sust. cioè licore tratto dall'vua acerba, che s'adopera nelle viuande in vece di agresta.] Omphacium, cij. n. g. & 2. b. Dios. lib. 5. cap. 6 Omphacium succus est acerbæ vuæ, non dum maturescentis. 2. Omphace. ces. f. g. & 2. b Ex græ col Omphace est ex acerbis vuis expressa melligo. 3. Vuæ acerbæ succus. Diosc. lib. 5. cap. 6. 4. Vuæ immitis liquor. Ex Horat. & Plin 5 Omphax, cis. m. & f. g. 1. l 2. l. in rect. & b. in obl. Græc. Plut. in præc. connub. & 3. Symp. 6. Vua cruda, vel acerba Digest. lib. 9 tit 2. leg 27. 7. Vua immitis, vel immatura. Hor. 2. Carm. Od. 5. cuius est: Immitis vuæ cupido.

Agresto melato.] Omphacomeli, omphacomelitis. n. g. 4. & 5. b. Diosc. lib. 5. cap. 29. Omphacomelitis faciendæ ratio hæc est Acerbæ vuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimontur succi partes, mellis optimi despumati, singulæ partes adijciuntur: & insolatur. in vasa transfusum Vim reprimendi, ac refrigerandi habet, stomachicis, cæliacisque conuenit: vsus post annum est. 2. Omphacium melle temperatum. Ex Diosc. lib. 5. cap. 6 & Plin.

Agreste saluatico, cioè lambrusca immatura.] Oenanthe, thes. Plin. lib. 12 c. 28. Eodem, & oenanthe pertinet, est autem vitis labruscæ vua.

D'agresto.] Omphacinus, a, um. 3. b. Plin. l. 23. c. 4.

Agretto, addiett. diminut alquanto agro.] Acidulus, a, um. 1. a. & 3. b. Plin. lib. 15. cap 15. Post autumnalia pyra, acidulo sapore iucunda. 2 Subacidus, a, um. 1. a. & 3. b. Cato de Re rust. cap. 108. Si vinum sapiet id, quod in dolio est, scito duraturum, si subacidum erit, non durabit. 3. Acutulus, a, um. 1. & 3. b. & 2. l. Ex Cic. 3. Nat. & Plin. epist. 123. 4. Subacris, & hoc re. 1. b. 2. l. Diosc. lib 1. cap. 27. Helenium radicem habet subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam.

Agretto, sust. cioè nasturcio, vedi Nasturcio.

Agrezza, astratto d'agro.] Acrimonia, æ. f. g. 2. b. & 3. l. Cat. de Re rust. cap. 157. Si vlcus acrimoniam eius brassicæ ferre non poterit, farinam ordeaceam misceto, ita apponito. 2. Acritudo, nis. f. g. 2. b. & 3. l. Vitru. lib. 8. cap. 3. Succus acer, & acidus in ea terra subest, per quam egredientes venæ intinguntur acritudine. 3. Acritas, tis. f. g. & 2. b. Gell. lib. 13. cap. 2. Nihil quicquam interest, suauitudo dicas, an suauitas sanctitudo, an sanctitas: acerbitudo, an acerbitas: acritudo, an acritas. 4. Acor, ris. m. g. & 1. b. Quint. lib. 9. cap. 3. In cibis acor ipse iucundus est.

Agricoltore, e coltiuatore, colui, ch'esercita l'agricoltura, ò che coltiua i campi.] Agricola, læ. com. g. 2. & 3. b. Cato de Re rust cap. 1. Ex agricolis & viri fortissimi, & milites strenuissimi gignuntur: maximeque pius quæstus, stabilissimusque consequitur: minimèque male cogitantes sunt, qui in eo studio occupati sunt. 2. Ruricula, læ. com. g 1. l. 2. & 3. b. Col. lib. 10. & Ouid. 5. Metam. 3. Agricultor, oris. m. g & 2. b. Liu. 6. bel. Pun. 4. Cultor agri. Liu 4 ab Vrb. 5. Colonus, ni. m. g. 1 b. & 2. l. Cato de Re rust. cap. 1. Maiores nostri virum bonum quum laudabant, ita laudabant. Bonum agricolam, bonumque colonum. Amplissimè laudari existimabatur, qui ita laudabatur.

Agricoltore inutile.] Agricola nequam. Plin. lib. 16. c. 6. Veteres censebant, nequam agricolam esse, quisquis emeret, quod præstare ei fundus posset.

Agricoltrice, ò coltiuatrice, colei, che esercita l'agricoltura, ò che coltiua, ouer la moglie dell'agricoltore.] Colona, æ. f. g 2. b & 2. l. Ouid. 4. Fast. 2. Agricultria, cis. f. g. & 2. b. Ex Liu. 6. bell. Pun & Cic. 5. de Fin. 3. Cultrix agri. Ex Liu. 4. ab Vrb & Cic 5. de Fin.

D'agricoltrice, d'agricoltore, ò d'agricoltura addiett.] Colonicus, a, um. & 3. b. 2. l. Colum. l. 7. c. 5 & Var. de Re rust. c. 2. vbi sic ait: Leges Colonicas tollis.

Agricoltura, l'arte del coltiuare.] Agricultura, ræ. f. g. 1. com. 2 b. 3. 4 l. Cic. 1. Off. Nihil est agricultura melius, nihil vberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius. 2. Agricultio, nis. f. g. Cic. de Sen. Num igitur eorum senectus miserabilis fuit, qui se agricultione oblectabant? 3. Cultura agri. Plin. lib. 18 De cultura agri præcipere, principale fuit, & apud exteros: siquidem, & reges fecere, Hiero, Philometor, Attalus, Archelaus: & duces Xenophon, & Pœnus etiam Mago. 4. Cultus agri. Plin. l. 15. cap. 1. Hesiodus quoque in primis cultum agrorum docendam arbitratus vitam, negauit oleæ satorem, fructum ex ea percepisse quemquam. Tam tarda tunc res erat: at nunc etiam in plantarijs serunt, translatarumque altero anno decerpuntur baccæ. 5. Agricolatio, nis. f. g. 1. com 2. 3. & 5. b. 4. l. Col. de Re rust. Qui non semel hac voce vsus est. lib. 1. cap. 6. & lib. 11. cap. 1.

Agrippa, nome propr. di più huomini, de quali vno fù genero d'Augusto.] Agrippa, pæ. Plin. l. 7. c. 8. In pedes procedere

nascen-

nascentem, contra naturam est: quo argumento eos appellauere Agrippas, vt ægrè partos: qualiter M. Agrippam ferunt genitum vnico prope felicitatis exemplo in omnibus ad hunc modum genitis.

Agrippina, nome propr. di più donne, tra le quali vna fù madre di Nerone.] Agrippina, næ. 3.l. Tacit.l.14. Agrippina in morte Centurioni ferrum distringenti, protendens vterum, ventrem feri, exclamauit, adijciens, hic est fodiendus ferro, monstrum, qui tale tulit, multisque vulneribus confecta est.

Agrippinese, addiett. d'Agrippina.] Agrippinensis, & hoc, ense. Tacit. l 20.

Agrire, vedi Acetire.

Agrissimamente, auuerb superl. con somma agrezza.] Acerrimè. 1.l.& 3.b.Cic.7. Ver. Seruilium lictores circumsistunt valentissimi, & ad pulsandos, verberandosque hominea exercitatissimi cædunt acerrimè virgis.

Agrissimo, superl. sommamente agro.] Acerrimus, a, um. 1. l. & 3. b. Corn Cels. Asclepiades multarum rerum auctor bonus, acetum ait, quàm acerrimum esse sorbendum. 2. Acerbissimus, a, um. 2. & 4. b. Ex Cic. & Plin.l 17.c.25.

Agro, & acro, addiett. per proprietà si dice di sapore contrario al dolce, per metaf. si dice di persona seuera, e crudele.] Acer, acris, acre. 1. l. Interdum etiam. Acris, & hoc acre, vt acris somnus apud Ennium teste Prisciano, & Plin. lib. 7. ep. 3. Si cauam tibi facerem, dulcibus cibis acres, acutosque miscerem. 2. Acerbus, a, um. 1. b Plin. lib. 17. cap. 25. Prodigio autem fiunt ex dulcibus aceiba poma, aut dulcia ex acerbis. 3. Asper, a, um. 2. b. in rect & obl. Virg 4. Georg. 4 Acer, cra, crum. 2. l. Pallad. lib 9. cap. 5. Si radicem ex nimis acram dulcem fieri velis, sereno die & nocte melle macerabis, aut passo.

Molto agro.] Peracer, peracris, peracre. 1.b.& 2.l. Interdum etiam peracris, & hoc peracre. Ex Ennio apud Priscianum. Cic lib.9.ep 16 2. Peracerbus, a, um. 1 & 2 b. Cic. de Sen. Vua primo est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit.

Più agro, compar] Acrior, & hoc, ius. Tacit. lib.14. cap 2. Acerbior, & hoc, ius. 1.b. Ex Cic. de Or. & Plin. lib. 17. cap. 25.

Agro, & acro, sust.] Acrimonia, æ. f.g 2. b. & 3.l. Ex Colum. lib.9.cap.14.

Agrume, nome generico di tutti gli hortaggi di sapor forte.] Acrimonia, æ. f.g.2.b.& 3.l. Colum. lib.9 cap. 14. Qui apes nutrit, quum aluos tractare debebit, abstinea fere ab omnibus redolentibus esculentis, vt sunt salsamenta, & eorum omnia liquamina, itemque fœtentibus acrimonijs alij, vel ceparum, cæterarumque rerum similium.

Aguatare, ouer aguatarsi, val porsi in aguato, cioè in luogo nascoso, per assalir vno alla sproueduta.] Se in insidijs locare. Cic pro Cæl.

Aguatar il camino.] Iter insidere. Liu. Ingens hostium exercitus itinera occultus insederat. 2. Iter insidijs occupare.

Aguatare alcuno cioè insidiarlo.] Insidior, aris. 2. b. Cic. in Catil. Tu mihi sæpe insidiatus es. 2. Insidijs appetere, cum accusat. person Cic. pro Rosc. Am.

Aguatato, inteso di luogo.] Infessus, a, um. Liu. 9. ab Vrb. Infessis circa viam siluestribus locis. 2. Insidijs infestus, a, um. Ex Cæs 2. & 8. bell Gal.

Aguatato, inteso di chi stà in aguato.] In insidijs locatus, a, um. Cic. pro Cæl.

Aguatato, inteso di persona, à cui si mette aguato.] Insidijs appetitus, a, um. Cic. pro Rosc. Am.

Aguatatore, insidiatore, colui, che fà aguato, ò tende insidie.] Insidiator, oris. 2 b. Cic. in Catil Nullus est portæ custos, nullus insidiator viæ. 2. Insessor, oris. Non. Marc. Insessores dicuntur qui sedentes insidiantur. 3. Subsessor, ris. Val. Max. lib. 7. cap 2.

Aguatatrice, insidiatrice, colei, che fà aguato, ò tende insidie] Insidiatrix, cis. 2.b. Ex Cic. pro Mil.

Aguateuole, addiett. cioè insidioso, atto a gl'aguati, ò pieno d'aguati. 1. Insidiosus, a, um. 2.b.4.l. Ouid. ep. 19. c 25.

Aguato, agguato, imboscata e guato, cioè inganno nascoso per offendere.] Insidiæ, arum. f.g. & num. plur. 2. 3. b. Cic. pro Planc. Vigilandum est semper: multæ insidiæ sunt bonis. Aur. in Comment. Ling. Lat. Insidias vsurpant latini pro dolosa espectatione ad aliquem aggrediendum. 2. Obsidiæ, arum. f g. & num. plur. 1.l.2. & 3.b. Sipont. in Mart. Obsidiæ quoque sicut insidiæ dicuntur. 3. Subsella, sæ. 1. & 2 l. Veget. de re mil. apud Gul. Motel 4. Enedra, æ. 1.b.2. com. græc. Thuc.

Essere, ò stare in aguato.] Esse, vel sedere in insidijs. Plaut Pseud. Ingredere in viam dolis, & ego hic in insidijs ero.

Porre, ò fare aguato.] Insidias facere. Cic. pro Mil Reliquum est Iudices, vt quæratis, vter vtri insidias fecerit. 2. Insidias tendere. Cic. 1. de Leg. Sensus nostros non multitudinis consensus abducit à vero: animis omnes tenduntur insidiæ.

Dare, ò incappare in aguato.] In insidias deuenire, vel delabi. Plaut. in Menæch. Perij, in insidias deueni. 2. In insidias incidere, vel incurrere. Ex Cic 1. de Leg & pro Planc.

Aguglia, Fior. per ago, vedi Ago.

Aguglia, per Aquila vccello, vedi Aquila vccello.

Aguglia, per sasso piramidale, vedi Guglia.

Agugliata, vedi Agata. 2.l. per agugliata.

Aguglino, Fior. per aquilotto, vedi Aquilotto.

A guisa.] Instar. Virg. Æn. 2. ad instar.

Agurio, & augurio, segno, ò presagio di cosa auuenire] Augurium, rij. n.g. & 2 b Isid Orig lib. 8. cap. 9 Auspicia dicta sunt, quasi auium aspicia: & auguria, quasi auium garria, hoc est auium voces, & linguæ. Item augurium, quasi aui gerium, quod aues gerunt. Auguria autem auium Phryges primi inuenerunt: 2. Omen, nis. n. g. Gell. lib 18. cap 6.

Aguroso, addiett. cioè superstitioso, che da fede anguri.] Superstitiosus, a, um. 1. & 3. b. Plaut. Am.

Aguretto, diminut. alquanto acuto, vedi Acutello.

Aguto, addiett. che ha in se acutezza, vedi Acuto.

Aguto, sust per chiodo, vedi Chiodo.

Aguzino, vedi Comito.

Aguzzamento, l'aguzzare, ò appuntare.] Exacutio, nis f g 2 b & 3.l Plin. lib 17 cap 14. Calami exacutio medullam ne nudet 2. Fastigatio, nis f g 2 & 3 l. Plin. lib. 17. cap 14. Vt fastigatio leui descendat cuneo, tribus non amplior digitis.

Aguzzamento d'appetito, inteso assolutamente.] Appetentiæ irritatio. Ex Plin. l. 23. & Gel. lib. 7. c 16. qui ait, Edendi Irritationes repertas esse. 2 Auiditatis inuitatio. Ex Plin. l. 20. cap 7 & Cic. 2. de Or. 3. Cupiditatis inuitatio. Ex Cic. 5. Phil. & 3 Tusc.

Aguzzamento d'appetito, inteso de'cibi.] Edendi irritatio. Gel. l 7 c. 16. Has vndique vorsum indagines cupediarum, tanquam edendi irritationes quasdam repertas esse aiunt, non per vsum vitæ necessarium, sed per luxum animi, parata, atque facilia fastidientis.

Aguzzappetito, la cosa, che aguzza l'appetito.] Appetentiæ irritamentum. Ex Cic 4 Tusc. & Liu. 10. bell. Pun 2 Auiditatis incitamentum. Ex Cic de Sen. & pro Arch. 3. Cupiditatis inuitamentum. Ex Cic 5. Phil. & lib. 10. ep. 10. 4 Gulæ irritamentum. Plin lib 16. cap. 8. Sed, & boletos suillosq: gulæ nouissima irritamenta, quæ circa radices gignuntur.

Aguzzappetito, inteso dèl mangiare.] Edendi irritatio, vel irritamentum.

Aguzzare. & appuntare, far'aguzzo, e far la punta.] Acuo, is 1. b. Cic Tusc. 5 2. Cacumino as. 1 b. & 2 l Ouid. 3. Met. Dat spatium collo, summasq; cacuminat aures. 3 Cuspido, as 2 b Plin. lib. 11 c. 37 Vrorum cornibus Barbari Septentrionales potant: vrnasque binas capitis vnius implent: alij præfixa his pila cuspidant. 4 Fastigio, as. 2.l. Plin. lib. 18 c 7 Frumenta hyeme in herba sunt, verno tempore fastigiantur in stipulam, quæ sunt hyberni generis 5. Fastigo, as. 2.l Cæsar, & Sil. 6. Spiculo, as. 1.l.& 2.b. Plin l.b 11. cap 2. Natura in culice telum perfodiendo tergori, quo spiculauit ingenio. 7. In cacumen fastigiare. Liu. 7. bel. Maced. Collis est in modum metæ in acutum cacumen a fun-

do fa-

tis lato fastigiatus 8. In mucronem fastigiare. Plin. lib. 18. cap. 18.

Aguzzar bene] Exacuo, is. a b. Virg. 1 Geor. Exacuunt alij vallos, furcasque bicornes. 2. Peracuo, is, 1. & 3. b. Cato c. 40. Sumito tibi surculum durum, eum preacuito, falcem gracam discindito.

Aguzzare l'appetito, inteso assolutamente.] Appetentiam excitare. Ex Plin. l. 23 c. 50. & l. 20. c. 5. 2. Aviditatem incitare. Plin. l. 20. c. 7.

Aguzzare l'appetito, inteso de'cibi.] Cibi appetentiam facere. Plin. lib. 19. cap. 8. Lactucis est natura refrigeratrix, & ideo æstate gratæ stomacho fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt. 2. Cibi aviditatem facere. Plin. 3. Cibi aviditatem incitare. Ex Plin. 4. Cibi appetentiam facere, vel præstare. Plin. lib. 10 cap. 17. 5 Palatum excitare Sen. lib. 6 ep 47 Obsonatoribus dominici palati notitia subtilis est, qui sciunt cuius rei sapor illum excitet. 6. Cibi aviditatem excitare. Ex Plin. l. 20. c. 14. Mentæ odor animum excitat, & sapor aviditatem in cibis, ideò embammatum misturæ familiaris.

Aguzzarsi, divenir aguzzo.] Acuor, eris. 1. b. Cic. 5. Tusc. Ac vocem citharœdi non audiunt: ne stridorem quidem serræ tum, quum acuitur: aut grunnitum quum iugulatur sus: nec quum quiescere volunt fremitum murmurantis maris. 2. In mucronem migrare: Plin. lib. 11. cap. 37. Animalium cornua in mucronem migrant.

Aguzzarsi, inteso di vino, vale puntarsi, & inacetire, vedi Acetire.

Aguzzatiuo d'appetito, addiett.] Anastomaticus, a, um. Ex Athen.

Aguzzato, & appuntato.] Acutus, a, um. 1. b. Virg 2. Geor. cutus est: Acuto robore vallos. 2. Cacuminatus, a, um. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Plin. lib. 10 c 52. Aquatilium oua rotunda, reliqua fere fastigio cacuminata 3 Cuspidatus, a, um. 3. b. Plin. lib. 18 c. 19. Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rulla. 4. Fastigiatus, a, um 2. l Cæs de bel. Gal l. 4 5. Fastigatus, a, um. Ex Cæs. 6. Acuminatus, a, um. 1 & 3. b. 2 & 4 l. Plin lib. 11 cap 2 Natura telum in culice ita reciproca geminauit arte, vt fodiendo acuminatum pariter, sorbendoque fistulosum esset. 7. Mucronatus, a, um. 2. l. Plin. lib. 32. cap. 2. Trebius niger auctor est, xiphiam, idest gladium rostro mucronato esse, ab hoc naues perfossas mergi in Oceano.

Aguzzetto, huomo intrinseco di persona potente, che serue per mezzo, ò strumento à eseguite imprese di mal'affare] Scelerum, vel facinorum administer. Ex Cic. 4. Ver. qui sic ait: Timarchides erat adiutor ister. Verris cupiditatum. 2. Scelerum, vel facinorum perfector. Ex Ter. Eun. vbi sic loquitur: Parmeno meatum voluptatum omnium inuentor, inceptor, perfector. 3. Scelerum, vel facinorum transactor. Ex Cic. 4. Ver qui sic ait. Timarchides rerum huiusmodi omnium transactor, & administer.

Esser aguzzetto.] Scelestam seruitutem seruire. Plaut. Curc. Malè istis eueniat, qui scelestam seruitutem seruiunt.

Aguzzo, & acuto, addiett. sottile in punta.] Acutus, a, um. 1 b Plin lib. 11. cap. 37. Pro labris cornea, & acuta volucribus rostra. 2. Fastigatus, a, um. 2. l Cæs.

Alquanto aguzzo.] Leuiter fastigatus, a, um. Cæs. Col. is leuiter fastigatus. 2. Subacutulus, a, um. Ex Gell. lib. 15. cap 30.

Molto aguzzo.] Peracutus, a, um. 1. & 2. b. Cic. pro Cec.

A H

AH, & ahi interiettione, ò tramezzo, che s'vsa per mostrare diuersi affetti, secondo la diuersità del suono nell'esprimersi.] Ah Priscian. Ab aha fit ah per apocopen. Plaut. in Bach. Ah nimium ferus es. 2. Aha. Plaut. in Bacch. Manum da, & consequere B. Aha minimè.

Ahi, interiettione, ò tramezzo.] Hei. Plaut. Amph. Hei, perij miser. 2. Heu Plaut. Pseud. Heu, quam ego malis perdidi modis, quod tibi detuli.

Ahime, & hoime, voce di dolore.] Hei mihi. Plaut. in Amph. Hei mihi. B. Ne paue. 2. Heu mihi. Plaut. in Mil. Heu mihi nequeo, quin fleam.

A I

AIra, & ara, luogo piano da trebbiare, ò battere il grano, & altre biade.] Area, æ. f. g. & 1. l. Cat. de Re rust. cap 91. Aream sic facito: locum, vbi facias, confodito; postea amurca conspergito bene, sinitoque combibat, postea comminuito bene glebas, deinde coæquato, & pauiculis verberato postea denuo amurca conspergito, sinitoq; arescat; si ita feceris neque formicæ nocebunt, neque herbæ nascentur. 2 Locus terendis frugibus destinatus, Sen. Nat. Quest. lib. 5. cap. 2 Ob hoc tales splendores Græci areas vocauere, quia fere terendis frugibus loca destinata, sunt rotunda.

Aia assodata] Area solidata. Pall. de Re rust. lib. 1. tit. 36 Area longè à villa esse non debet, & propter exportandi facilitatem, & vt fraus minor timeatur domini, vel procuratoris vicinitate suspecta.

Aia ronuessa.] Area extumida. Var. lib. 2. cap. 51. Aream esse oportet in agro sublimiori loco, qua perflare possit ventus: hanc esse modicam pro magnitudine segetis, potissimum rotundam, vt si pluerit, non consistat aqua, sed vt quam breuissimo itinere extra aream defluere possit: e medio ad extremum, solida terra pauitam, maximè si est argillosa, ne æstu rimosa, in rimis eius grana oblitescant, & recipiant aquam, & ostia aperiant muribus, & formicis.

Aia selciata, ò feliciata] Area silice constrata Col. lib. 2. c. 6. Area, si competit, ita constituenda est, vt vel à domino, vel certè à procuratore despici possit: eaque optima est silice constrata, quod & celeriter frumenta deteruntur, non cedente solo pulsibus vngularum, tribularumque, & eadem euentilata, mundiora sunt, lapillisque carent, & glebulis, quas per trituram fere terrena remittit area.

Aia diserta.] Area terrena. Col. l. 2. c. 20 Area si terrena erit, vt sit ad trituram satis habilis, primum radatur, deinde confodiatur paleis cum amurca, quæ salem non accepit, extergatur, nam ea res à populatione murium, formicarumque frumenta defendit.

Aia, per quaderno, cioè quel spatio quadro, che si fà ne gl'horti, ò giardini per seminarui dentro.] Area, æ. f. g. & 1. l. Pall. lib. 1. cap. 34. Areæ faciendæ sunt angustiores, & longæ, idest duodecim pedum longitudine, & sex latitudine, vt sint propter spatia vtrinque purganda dioisæ.

Aiace, nome propr. di più huomini, de quali vno fù figlio di Telamone Rè di Salamina, e l'altro fù figlio d'Oileo, Rè de Locresi.] Aiax, cis. 3 2. l. in rect. & obl. Plin. lib. 35. cap. 11. Timomachus Byzantius, Cæsaris dictatoris ætate Aiacem, et pinxit, & Medeam, ab eo in Veneris genitricis æde positas, octoginta talentis venundatas.

Aiace, nom. propr. di Leofante.] Aiax, cis. m. g. Plin. lib. 8 c. 5. Antipater autor est, duos elephantes Antiocho Regi in bellicis vsibus celebres etiam cognominibus fuisse: quorum alter Aiax est appellatus.

Aiata, sust. voce trisillaba, e vale tanto di biade in paglia, quanto basti à empire l'aia per trebbiare in vna volta.] Tritura, æ. f. g 1 & 2. l. Virg. 1. Geor. qui sic ait:

at superant fœtus, pariter frumenta sequentur;
Magnaque cum magno veni et tritura calore.

2. Tantum frugis, quantum area pollulat in trituram. Ex Plin. & Colum.

Due, ò tre aiate di grano.] Frumenti trituræ binæ, vel ternæ. Ex Virg & Col. 2. Tantum frumenti, quantum area binas, vel ternas in trituras exigit.

Aietta, & aiuola, diminut. aia piccola, in significatione ò di luogo, doue si tritano biade, ò di quaderno, doue si seminano herbaggi.] Areola, æ. f. g. 1. &

nestatem, vndique perfectam, & absolutam, penitus viderent, quoniam gaudio complerentur, cum tantopere eius adumbrata opinione lætentur? 9. Vsquequaque. Cic. 8. Phil. Aut vndique Religionem tolle aut vsquequaque conserua. 10. Ex toto. Cels. l. 3. c. 3. Tertianarum febrium quoddam genus est, quod non ex toto in remissione desinit, sed tantùm leuius est. Rursus aliæ sic desinunt, vt ex toto sequatur integritas. 11. in totum. Colum. l. 3. c. 12. Iulius Græcinus nimiam siccitatem destituere plantas dicit naturali alimento, aut in totum necare, aut scabras, & retorridas facere. 12. Ex omni parte. Cic. de Am. Omnia præclara, rara: nec quicquam difficilius est, quàm reperire, quod sit omni ex parte in suo genere perfectum. 13. Ab omni parte. Hor. Carm. 2 Od. 16. Nihil est ab omni parte beatum. 14. Omnifariam. Gel. l. 12 c. 13. Cum oceanus omnes terras omnifariam, vt vndique versum circumfluat: nihil citra enim est; sed vndarum illius ambitu terris omnibus conuallatis, in medio eius sunt omnia, quæ intra oras eius inclusa sunt. 15. Omnimodè. 2. & 3. b. Lucret. l 2. Omnimodè expertus fueris, quam quisque det ordo. 16. b. Omnimodis. Lucr. l. 3. Si non omnimodis, at magna parte animi priuatus. 17. Omnimodo. Plin. l. 17. c. 16. In tilia mas, & fæmina differunt omni modo. 18. Omnibus modis. Plaut. in Cas. Omnia palam sunt probra, omnibus modis occidi miser. 19. Omnibus partibus. Cæs. 5. bel Gal. Equites hostium acriter prœlio cum equitatu nostro in itinere conflixerunt: ita tamen, vt nostri omnibus partibus superiores fuerint: atque eos in siluas, collesque compulerint.

Affatturamento, ammaliamento, l'affatturare, ò ammaliare.] Fascinatio, nis, f g. 2. b & 3. l. Plin. l. 28. c 2. Cur fascinationibus adoratione peculiari occurrimus? 2 Effascinatio, nis. f. g. 3. b. & 4 l. Plin. l 37. c. 10. Antipathes nigra non translucet; Experimentum eius, si coquatur in lacte, facit enim hoc mirrhæ simile immissa. Eamque contra effascinationes auxiliari Magi volunt.

Affatturamento, stregoneria, malia, ò fattucchieria] Veneficium, cij. Plin. Arbor ante atrium sata, omnibus veneficijs remedio est. 2. Fascinum, fascini. 2. b Horat. Epod 3. Minusue languet fascinum. 3. Medicamentum malum. Plin. l. 28. c. 9. Masturius palmam lupino adipi dedisse antiquos tradit. Ideò nouas nuptas illo perungere postes solitas, ne quid mali medicamenti inferretur.

Arte, o scienza di conoscer l'affatturamento.] Hosognomonica, cæ, f. g. 1. 4. & 5. b. 2. & 3. l. Græc. Diog. Laert.

Far vn'affatturamento, ò fattura.] Veneficium facere. ex Plin. l. 29. c. 5. Qui sic ait. Veneficijs ex mustela siluestri factis, contrarium est ius gallinacei veteris, largè haustum.

Far vn'affatturamento contro vno.] Veneficio aliquem afficere. Lex. græc. & Bud.

Il far vn'affatturamento, ò fattura.] Pharmaceusis, ceusis. f. g. 1. & 3. l. 2 & 4. b. Ex Plat de Leg 2. Pharmacia ciæ. f. g 1. & 3. l. 2. & 4. b. græc. 3. Veneficium, cij, n. g. 1. & 3. b. 2. l. Cor. Tac. l. 12. Locusta, nuper veneficij damnata.

Quegli, contro di cui si è fatto vn'affatturamento, vedi Affatturato.

Affatturare, ammaliare. Rom. streggare. Fior. stregonare, cioè far fattura, ò malia.] Fascino, as, 2 b. Virg. Eclog. 3. Nescio quis teneros oculus mihi fascinat agnos. 2. Effascino, as, 3. b. Plin. l. 7. c. 2. Isigonus tradit in Triballis, & Illyrijs esse, qui visu effascinent, interimantque, quos diutius intueantur, iratis præcipuè oculis: quod eorum malum facilius sentire puberes.

Cosa, che affattura.] Veneficus, a, um. 1. & 3. b. 2. l. Plin. l. 28. c. 3. Hominum monstrificas naturas, & veneficos aspectus plenius diximus in portentis gentium.

Affatturato, ammaliato, particip.] Fascinatus, a, um. 2. b. Ex Virg. Eclog. 2. Effascinatus, a, um. Ex Plin. l. 7. c. 2. 3. Veneficio, vel fascino laborans. Ex Cic. pro Clu. & 1. de Fin. 4 Veneficio affectus, a, um. Lex. græc. & Bud.

Affatturatore, ammaliatore, quello, che affattura, ò ammalia.] Fascinans, tis, m. g & 2 b. Plin. l 13. c. 3. Cuius est: Contra fascinantes. 2. Effascinans, tis. m. g. & 3. b. Plin. l. 7. c. 2. In Africa familias quasdam effascinantium esse, Isigonus, & Nymphodorus tradunt, quarum laudatione intereant probata, arescant arbores, emoriantur infantes. 3 Veneficus, ci m g 1. & 3. b. & 2 l Nicol. Perott. Venefici dicuntur non modo qui venena, aut toxica conficiunt, sed etiam, qui incantationibus, & cæteris malis artibus vtuntur. 4. Magus. gi. 1. b Hor 1. Carm. Od. 27. Magorum solertia occultandis fraudibus. 5. Pharmaceuta, tæ. m g 1 & 3 l. & 2 b. Græc. 6 Pharmacus ci. m. g. 1. l. 2. b. Plat. in Symp. 7. Pharmaceus, ei Græc. Synes.

Affatturator grande, ouer'Stregonaccio.] Triueneficus, ci. 1. 2. & 4 b. & 3. l. Ex Plaut. Aul. & Nicol. Perott. A venefico fit triueneficus, hoc est excellens veneficus. 2. Terueneficus. Plaut Bacch.

Cosa pertinente ad affatturatore, ò affatturatrice, à stregone, ò à strega.] Pharmaceuticas, a, um. 1. & 2. l. & 4. b Græc.

Affatturatrice, ammaliatrice, quella, che affattura, ò ammalia.] Fascinans, tis 2. b. Ex Plin. l. 13. c. 4. Effascinans, tis, 3. b. Ex Plin. l. 7. c. 2. 3. Venefica, æ. f. & 3 b. & 2. l. Ouid. ep. 6. Barbara narratur venisse venefica tecum. 4. Saga, æ, 1. l. Col. l. 1. c. 8. Sacrificia nisi ex præcepto domini, facere nesciat villicus: auspicem, sagamque sua sponte non nouerit, quæ vtraque genera vana superstitione rudes animos infestant. 5. Pharmaceutria, iæ, f. g. 1. & 3. l. & 4. b. Ex Theoci. & Virg. 4 Pharmacis, cidis. f. g. 2. l 1 & 3. b. in rect & obl. Aristoph.

Affatturatrice grande, cioè gran strega, ouer'stregaccia.] Triuenefica. æ, f g 1. 2. & 4. b. 3. l. Plaut Aul.

Mirum quin tua nunc me causa faciat Iuppiter
Philippum regem, aut Darium triuenefica.

2 Teruenefica. ca Plaut. Bacch.

Affazzonare, ornare straordinariamente, vedi Ornar' assai.

Affeminato, vedi Effeminato.

Affermare, dir di sì.] Affirmo, as. Cic. ad Brut. ep. 1. Non solo temere affirmare de altero: est enim periculosum propter occultas hominum voluntates, multiplicesque naturas. 2 Assero, is, rui, ertum. 2. b Cic. 3 Off. 3. Asseuero, as, 2. b. & 3. l Cic. 2 Acad Nemo vlla de re potest contendere, neque asseuerare sine aliqua eius rei. quam sibi quisquam placerè dicit, certa, & propria nota. 4. Aio, is, it. Cic. 2. Acad. A respondendo se substinet sapiens, vt neque neget aliquid, neque aiat. Næuius: An ita res est? vel ai, vel nega.

Affermare di certo.] Certum affirmare. Liu. 3. ab Vrb. L. Cornelium Cos bellum gessisse, oppidumque cepisse, certum affirmare non ausim.

Affermare per cosa certa.] Pro certo affirmare. Liu. l. 1. ab Vrb. Quis rem tam veterem pro certo affirmet?

Affermare asseuerantemente, ouer' con energia] Asseueranter affirmare. Ex Cic. ad Att l. 15. 2 Valdè affirmare, Cic ad Att. l. 7. Quid opus est de Dionysio tàm valdè affirmare? Nutus mihi tuus fidem facit.

Affirmare molto asseuerantemente, ò con grand' energia.] Fortissimè affirmare. Quintil l 2. c 4 Qui hoc fortissimè affirmant nullo satis idoneo auctore nituntur. 2 Omni asseueratione affirmare. Cic Att. l 13 Omni tibi asseueratione affirmo, mihi maiori offensioni esse, quàm delectationi possessiunculas meas. 3. Firmissimè asseuerare. Cic. Att. l. 10.

Affermatione, l'affermare.] Affirmatio, nis. f. g. & 3 l. Cic. l. 9. ep. Cum explorati nihil haberem; nec tibi sollicitudinem ex dubitatione mea, nec spem ex affirmatione afferre volui. 2. Assertio, nis, f. g. Cic. 1. Acad. Academici omnia latere consebant in occulto, neque esse quicquam, quod cerni, aut intelligi possit: quibus de causis nihil oportere, neque profiteri, neque affirmare quemquam, neque assertione approbare. 3 Asseueratio, nis. f. g. 2. b. 3. & 4 l. Cic. Att. l. 13 Omni tibi asseueratione affirmo, mihi maiori offensioni esse, quam delectationi possessiunculas meas.

Affermatiuamente, affettiuamente, auuerb. con affermatione.] Affirmatè. Cic. 3. Offic. Quod affirmatè, quasi Deo teste, promiseris, id tenendum est. 2. Asseueranter, 2. b. & 3. l. Cic. Att. l. 15. Statius scripsit ad me, locutum secum esse, Q. Ciceronem valdè asseueranter, se hac

certum sibi esse ad Brutum, & Cassium transire. 3. Asseuerate. 2.b.& 3.l. Ex Gel.l.7.c.5. Polus histrio, qui gestus, & vocis claritudine, & venustate cæteris antestabat, tragœdias poetarum nobilium scitè, atque asseuerate actitauit.

Più affermatiuamente, compar.] Affirmatius. 3. l. Ex Cic. 3. Off & Gel. l. 20. c. 12. Asseuerantius, 2. b. & 3. l. Cic. 2. Acad.

Molto affermatiuamente, superl.] Affirmatissimè. 3. l. Gell. l. 10. c. 12. Plerique nobilium Græcorum, & Phauorinus philosophus, memoriarum veterum exequentissimus, affirmatissimè scripserunt, simulacrum columbæ è ligno ab Archyta ratione quadam, disciplinaqua mechanica factum, volasse. 2. Asseuerantissimè. 2.b.& 3.l. Ex Cic. ad Att. l. 15. & 2. Acad.

Affermatiuo, addiett. che afferma.] Affirmans. tis. o. g. Ex Cic. ad Brut. ep. 1. 2 Asserens tis. o g.& 2.b. Ex Cic. 3. Off. & Bud. ex Philon. 3. Asseuerans, tis. o. g. 2.b. & 3.l. Ex Cic. 2. Acad.

Affirmatore, colui, che afferma.] Affirmans, tis, m g. Ex Cic. 1. & Col. 2. Asserens, tis. m. g. & 2.b. Ex Cic. & Bud. 3. Asseuerans, tis. m. g. 2 b. & 3. l. Ex Cic. 2. Acad. 4. Assertor, ris. Ex Liu 3. Ab Vrb.

Affermatrice, colei, che afferma.] Affirmans, tis m. g. Ex Cic. 2. de Orat. 2. Asserens, tis. f g. Ex Cic. & Bud. 3. Asserens, tis, f. g. Ex Cic. 2. Acad. 4. Assertrix, cis. Ex Liu. 3. Ab Vrb.

Afferrabile, addiett. che si può afferrare.] Comprehensibilis, & hoc, bile. Cic. 1. Acad.

Afferramento, ò abbrancamento, l'afferrare.] Comprehensio, nis. f. g. Cic. 2. Philip. Cum comprehensio sontium mea, animaduersio senatus fuerit.

Afferramento spesso.] Prensatio, ois. f g. & 2. l. Ex Cic. ad Att l. 1 ep. 1.

Afferramento di porto, pigliamento di porto, l'afferrare, ò pigliare porto, vedilo alla voce porto.

Afferrare, prendere, & abbrancare, cioè tenere con forza, così detto da strumenti di ferro, che fanno tale effetto.] Arripio, is, 2 b. Plaut. in Rud. Ego te barba continuo arripiam, & in ignem conijciam. 2. Corripio, is. 2. b. Plin. l. 10. c. 40. Platea nominatur auis, aduolans ad eas, quæ se in mari mergunt; & capita illarum morsu corripiens, donec capturam extorqueat. 3. Apprehendo, dis, & per Syncopen Apprendo, dis. Plin. l. 11. c 24. Aranei lacertarum catulos venantur, hos primum tela inuoluentes, & tum demum labra vtraque morsu apprehendentes amphitheatrali spectaculo, quum contingit. 4. Comprehendo, dis, & per syncopen compendo, dis. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 2. Plato quidam Sardianus Epicureus, cum Licinium fugitiuum esse, ex Æsopi literis cognosceret, hominem comprehendit, & in custodiam Ephesi tradidit. 5. Prehendo, dis. Et per syncopen, Prendo, dis. Cels. l. 7. c. 12. Sæpè forcepa cum dentem comprehendere non possit, aut frustra comprehendat, os gingiuæ prehendit, & frangit.

Afferrar porto, vedilo alla parola, Porto.

Afferrare spesso.] Prehenso, as. Et per syncopen Prenso, as. Ex Liu. 1. ab Vrb. Tarquinius muliebribus instinctus furijs, circumire, & prehensare minorum maximè gentium patres incepit. Cor. Tacit. l. 1. Genua circumstantium prensare agressus est.

Affettamento, d'affettare con l'e stretta, il tagliare à fette.] Concisio, ois. f g. & 2. l. Cic in Part. 2. Concisura, æ, f. g. 2. & 3. l. Sen. l. 16. ep. 101. 3. Confectio, nis, f. g. Cic. 2. de Nat.

Affettare, con l'e stretta, e tagliare à fette, e far fette.] Concido, dis, 2. l. Colum. l. 12. c. 22. Hæc minutè concidito, & admisceto pici nemeturicæ. 2. Conseco, as. 2. b. Var. l. 1. c. 59. Ouid. Trist. l. 3. el. 9. Inde Tomos dictus locus hic, quia fertur in illo. Membra soror fratris consecuisse sui. 3. Frustatum concidere. Ex Plin. l. 20. c. 9. & Col. l. 12. c. 22. Frustatim consecare. Ex Plin. l. 20. c. 9. & Var. l. 1. c. 59. 6. In frusta concidere. Ex Virg. 1. Æn & Col. 1. l. 12. c. 22. In frusta consecare. Ex Virg. 1. Æn. & Var. l. 1. c. 59. 7. In frusta secare. Virg. 1. Æn. Pars in frusta secant, verubusque trementia figunt. 8. Particulatim consecare, vel concidere. Plin. l. 9. c. 15. Pelamides in apolectos, particulatimque consectæ in genera Cybiorum dispartiuntur. 9. Frustatim scindere, vel secare Diosc. l. 5. c. 24. Mala cotonea exemptis seminibus frustatim rapi modo scindantur.

Affettar in fette grosse.] Crassas in partes recidere. Pallad. l. 13. 5.

Affettar in fette sottili.] Minutas in partes recidere. ex Pallad. l. 13 tit. 5.

Affettare con l'e larga significa bramare immoderatamente, e con ansietà.] Affecto, as, Liu. l 1 Ab Vrbe Regnum affectabat 2 Appeto, is, Cic. pro Mil. Sp. Melius in suspicionem incidit Regni appetendi.

Chi affetta.] Appetens, tis, 2.b. Sal. de Coniur. Catilinæ animus alieni appetens, sui profusus.

Chi sopra modo affetta.] Appetentissimus, a, um. Cic. 2. Tusc. Sumus natura studiosissimi, atque appetentissimi honestatis.

Affettare, cioè vsare souerchio studio, & artificio in qualche cosa, come per esempio, affettare il fauellare Toscano.] Affecto, as. Plin. l. 17. c. 1. Diligentiam in superuacuis affectare non nostrum est.

Affettatamente, auuerb. con affettatione, cioè con souerchio artificio, e squisitezza.] Cum affectatione. Ex Cic. pro Clu & Quint. l 4 c. 1 2. Non sine affectatione. Ex Plin. l. 3. Putidè. 1. l. & 2. b. Cic. de Clar. Si quis eos, qui nec ineptè dicunt, nec odiotè, nec putidè, Atticè putat dicere, is rectè, nisi Atticum probat neminem. 4. Nimis exquisitè. 2. & 3. l. Ex Cic. 1. Off. & de Clar. Or.

Affettatamente, con affettione, cioè con brama souerchia.] Auidè. Cic. de Senect. Græcas litteras sic auidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens. 2. Cupidè. Plin. l. 18. c. 5. Prædium ne cupidè emas.

Più affettatamente, cioè con più artificio. compar.] Putidiùs 1. l. & 2. b. Cic. 3. de Orat. Nolo exprimi litteras putidiùs; nolo verba exiliter exanimata exire, nolo inflata, & anhelata grauiùs.

Alquanto più affettatamente.] Putidiusculè. 1. l. & 2. & 5. b. Ex Cic l 7. ep. 5. & l 16. ep 1.

Affettatello, diminut. alquanto affettato.] Putidulus, a, um. 1. l. 2. & 3. b. Mart. l. 4. ep. 20. Altera ridicula est, altera putidula.

Affettatione, l'affettare, cioè diligenza, ò artificio souerchio] Affectatio, nis. f. g. & 3. l Quint. l. 1. c. 6. Sed opus est modo, vt neque crebra sint hæc, neque manifesta quia nihil est odiosius affectatione.

Affettatissimo, superl. d'affettato.] Putidissimus, a, um. 1. l & 2. b. Ex Cic. 3. de Or. & 4 ad Att. 2. Somè putidus, a, um Ex Cic. 3 & Ver. & 1 Offic.

Affettato, addiett. da affettare, con l'e larga, bramato, e cercato con troppa diligenza, & esquisitezza.] Affectatus, a, um. Plin. in Paneg. Affectata alijs castitas, tibi ingenita, & innata. 2 Putidus, a, um. 1. l. & 2. b. Paul Manut. in Schol. Epist. fam. Putidum appellat Cicero, in quo nimia diligentia reprehendi possit; vt de Off. l. 1. Litteræ neque expressæ, neque oppressæ, ne aut obscurum esset, aut nimis putidum. Et de Orat. lib. 3 Nolo exprimi litteras putidiùs, nolo obscurari negligentiùs. 3. Nimis exquisitus, a, um. Cic. 1. Off. Munditia non odiosa, neque exquisita nimis adhibenda est.

Affettato, si dice anco di chi ne suoi detti, ò fatti vsa souerchio artificio.] Putidus, a, um. Cic. in Orat. Demosthenes exagitatur, vt putidus.

Più affettato, compar.] Putidior, & hoc, ius. 1. l. & 2. b. Ex Cic. 1. Off. & 3. de Or.

Alquanto più affettato.] Putidiusculus, a, um. 1. l. & 2. b. Cic. l. 7. ep. 5. Nos sumus putidiusculi, quàm per te via licet.

Non affettato, vedi Inaffettato.

Affettato, da affettare, con l e stretta. tagliato à fette.] Concisus, a, um. Ouid 2. Fast. Ligna senex minuit concisaque construit arte. 2 Confectus, a, um. Var. l. 1. c 59. Seruare rapa confecta in sinape, nuces iuglandes in arena. 3 Particulatim cōsectus, a, um. Plin. l. 9. c. 15. 4. Frustatim cōcisos, vel

consectus,

confectus, a, um. Ex Plin. l. 20. c. 9. & Var. lib. 1. cap. 59.

Affettatore, da affettare, con l'e larga, colui, ch'affetta.] Affectator, ris. m. g. Quint. l. 6 c. 3 M. Cicero, non solùm extra iudicia, sed in ipsis etiam orationibus habitus est nimius risus affectator.

Affettatrice, colei, che affetta.] Affectatrix, cis, f. g. Ex Quint. l. 6 c. 3.

Affettionare, cagionare affettione.] Concilio, as. a b. Cic. 1. Off. Homines inter se conciliat oratio. 2. Amorem facere. Ouid. 5. Metam.

Deque sagittifera prompsit duo tela pharetra.
Diuersorum operum: fugat hoc, facit illud amorem.

Affettionare vno ad vn'altro.] Aliquem alteri conciliare. Cæs. 5 bel. Gal. Cæsar Principibus Treuirorum ad se conuocatis, eos singillatim Cingetorigi conciliauit. 3 Alicuius beneuolentiam alteri conciliare. Cic. l. 4 ep. 13. Amicis omnibus careo, quorum beneuolentiam nobis conciliarat, per me quondam, te socio, defensa Respub. 3. Aliquem alteri amicum facere. Horat. l. 2. sat. 5. Tibi me virtus tua fecit amicum. 4 aliquem alteri adiungere. Cic Att. l 1. ep. 11. Hic dies me valde Crasso adiunxit.

Affettionare vno alla virtù.] Virtutis amorem alteri excitare. Cic. 2 de Fin. & pro Sest. 2. Virtutis amorem alteri facere. Ex Cic l. 1. ep. 6. & Ouid 1 Metam.

Affettionarsi hauere affetto, ò passione.] Afficior, eris.

Affettionarsi porre affettione.] Amicè affici Ex Cic. de Am. & lib 16. epist 6. 2. Beneuolè affici. Ex Cic. de Am. & l 16. ep. 16.

Affettionarsi alcuno.] Aliquem sibi adiungere Cic. l. 5. ep. 7. Illud non dubito, quin si te mea summa erga te studia parum mihi adiunxerunt, Resp. nos inter nos conciliatura, coniuncturaque sit. 2. Aliquem sibi conciliare. Cic. l. 12. ep. 23. Antonius legiones quatuor sibi conciliare pecunia cogitabat. 3. Aliquem sibi demerere, vel demereri. Plaut in Most. Is est a vna sibi me demeruit. Liu 3. ab Vrb. Ille sibi Ciuitatem beneficio demeretur. 4. Alicuius amorem sibi conciliare. Cic. pro Arch. 5. Cuiuspiam sibi animum conciliare. Cic Off. Hominum animos conciliare, & ad vsus suos adiungere, proprium virtutis est. 6. Alicuius beneuolentiam sibi conciliare. Cic. 2. de Fin. Opes, vel fortunæ, vel ingenij liberalitati magis conueniunt, qua qui vtuntur, beneuolentiam sibi conciliant, & quod aptissimum est ad quietè viuendum, charitatem. 7. Alicuius gratiam sibi conciliare. Cic pro Leg Man. Pompeij gratiam mihi per hanc causam conciliari puto. 8. Cuiuspiam sibi voluntatem conciliare. Cic. ad Att. l. 1 ep 1. Ad eorum voluntatem mihi conciliandam maximo te mihi vsui fore video. 9. Alicuius beneuolentiam sibi adiungere. Cic. pro Mur. Præter offensionem vitat æquabilitate decernendi, beneuolentiam adiungit lenitate audiendi. 10. Amorem sibi ab aliquo conciliare. Cic. pro Arch. Ille corporis motu amorem sibi conciliauit ab omnibus. 11. Aliquem sibi beneuolum facere, vel efficere. Cic. 1. de Inuen. & 2 de Orat.

Affettionarsi ad alcuna.] In aliquem amicè affici. Ex Cic. 1. de Fin. & de Am. 2 In aliquem beneuolè affici. Ex Cic. 1. de Fin. & l. 13. ep 21. 3. Alicuius amore capi. Cic pro Clu. Socrus amore generi sui capta est. 4. Alicuius amore incendi, vel succendi. Catul. in Arg. & Ouid ep. 21. 5 Erga quempiam affici. Cic. de Am. Eodem modo erga amicum affecti simus, quo erga nosmetipsos.

Affettionarsi alla virtù.] Virtutis amorem concipere. Ex Ouid. 10. Met. 2. Virtutis amorem suscipere. Ex Cic. l 10. ep. 1. 3 Ad virtutem affici. Ex Cic.

Affettionatamente, auuerb con affettione, cioè con beneuolenza, e con amore.] Beneuolè 3. b. Cic. l 13. ep. 22. C. Auianus in me magna officia contulit, mihique molestissimis temporibus fideliter, beneuolèque præsto fuit. 2 Amanter. 1. b. Cic. Att. l 2. ep 4. Valde hoc velim antequam proficiscare, amanter, vt soles, diligenterque conficias. 3. Studiosè. Cic 2. de Or. Homo ille sola studio è ludit. 4. Amicè. 1. b Cic. de Amic. Hæc accipienda sunt amicè, quum beneuolè fiunt.

Affettionatamente, con affettione, cioè con passione.] Cum affectu. Ex Cic. pro Clu. & Quint. l. 6. c. 2. 2. Per affectum. Ex Cic. 1. Ver. & Quint. l. 4 c. 23. Animo affecto. Ex Cic l. 2 de Diu.

Molto affettionatamente.] Peramanter. 1. & 2. b. Cic. l. 9. ep. 20 Mene salutamus bonos viros multos, qui me perofficiosè, & peramanter obseruant. 2. Perstudiosè. 2. b. Cic. de Clar.

Più affettionatamente, compar.] Amantius. 1. b. Ex Cic. ad Att. l 9. c. 15. 2. Cupidius. 1. & 2. b. Cic. de Orat. 3. Studiosius. 1 & 2. b. & 3. l. Quint. l. 3. c. 6.

Affettionatissimamente, auuerb. superl.] Amantissimè. 1. b. Cic. ad Q Fr. l. 3. epist. 8. 2. Cupidissimè. Cic. 3. Studiosissimè. Ex Cic. & Quint.

Affettionatissimo, superl. d'affettionato.] Amantissimus, a, um. 1. b. Cic. l. 16 ep. 2. Cura igitur te, & confirma & cum commodè, & per valetudinem, & per anni tempus nauigare poteris, ad nos amantissimos tui veni. 2. Cupidissimus, a, um. 1. & 2. b. Cic. 1. de Or. Homo nostri cupidissimus. 3. Studiosissimus, a, um, 1. & 2. b. & 3. l. Cic. 4. Ver. Hæc vna causa fuit, quod Stenium, quem ego existimationis meæ studiosissimum, cupidissimumque cognoui, tam crudeliter, sceleratèque tractasti. 4. Beneuolentissimus, a, um. Cic. Officiorum fructus beneuolentissimi atque amicissimi. 3. Percupidus, a, um. Cic. 1 Fam. ep. Hortensium cognoui percupidum tui.

Affettionato quegli, che porta affettione à qualche cosa, cioè beneuolo, ò beneuogliente.] Amans, tis. o. g. & 1. b. Cic pro Rab. Posth. Amicum ille studiosum, amantem, & obseruantem sui, labentem excepit, corruere non siuit: fulsit, & sustinuit, re, fortuna, fide. 2. Cupidus, a, um. 1 & 2. b. Cic. l. 5. Fam. ep. Homo sui cupidus, nostri amantissimus. 3. Studiosus, a, um 1. & 2. b & 3 l. Cic. l. 6. Fam. ep Viri sunt optimi, & tui similium studiosi. 4. Beneuolus, a, um. Ter. in Heaut. 5. Beneuolens, tis. o g. Plaut. in Trin. Communis hic meus, & tuus beneuolens inuentus est.

Molto affettionato.] Peramans, tis. o. g. 1. & 2. b. Cic. Att. l 4. ep 8 Fabius homo peramans semper nostri fuit, ac bene frugi. 2. Percupidus, a, um. 2 b. Cic. l. 1. ep 7. Hortensium cognoui percupidum tui, studiosum Luculum, L. autem Racilium, & fide, & animo in te singulari. 3. Perstudiosus, a, um. 2. b Cic. Att. l. 5. ep. 20. Terentium intellexi esse perstudiosum tui.

Più affettionato, compar. d'affettionato.] Amantior, & hoc tius, 1. b Cic. ad Q Fr. l. 1. ep. 1. Si quem forte tui cognouisti amantiorem, quam temporis; hunc ad tuum numerum libenter adscribito. 2. Cupidior, & hoc ius. 1. & 2 b Cic. de Orat. Græci sunt contentionis cupidiores, quam veritatis. 3. Studiosior, & hoc, ius. Cic. 1. b. l. 12. Fam. epist. De P. Luceo nihil tibi concedo, quò studiosior eius sit, quàm ego sum; est enim nobis necessarius.

Essere affettionato, voler bene.] Cupio, is, cum dat. pers. Cæs 1 bel. Gal. Propter affinitatem fauebant, & cupiebant Heluetijs. 2. Studeo, es. Cic. Att. l 4. ep. 1. Pompeius Scauro studet, sed verum fronte, an mente, dubitatur. 3. Penè affectum esse, cum accusat. & propos. in, vel erga. Ex Cic.

Essere poco affettionato, si dice di chi non è fauoreuole, anzi è contrario.] Male affectum esse, cum accus. & præpos. Aduersus, vel erga. 2. Malè amicus. Virg. 2. Æn.

Affettione, per affetto d'animo, vedi Passione.

Affettione, cioè affetto, amore, ò beneuolenza.] Amor, ris. m. g. & 1. b. Cic. de Nat. l 1. Carum verbum est amoris, ex quo amicitiæ nomen est ductum. 2. Beneuolentia, æ, f. g. 1. 2. & 3. b. Cic. Off. 2. Malus custos diuturnitatis metus, beneuolentia, fidelis est, vel ad perpetuitatem. 3. Studium, dij. 1 b. Cic. 1. de Orat. 4. Charitas, tis, 2 b. s. 3. l in rect. & obl. Plin. l 8. c 43. Asinis partus charitas summa, sed equarum tædium maius. Per ignes ad fœtus tendunt. 5. Affectio, nis. Plin. l. 8. c 54. Simiarum generi præcipua erga fœtum affectio. Gestant catulos, quæ mansuefactæ intra domos peperere, omnibus demonstrant, tractarique gaudent, similes gratulationem.

nem intelligentis. Itaque magna ex parte complectendo necant. 6. Affectus,tus,m g. Plin. l.25. c.10. Alexander Magnus,non rem tantum suam, sed etiam affectum donauit artifici.

Affetto,addiett. cioè affettionato, vedi Affettionato.

Affetto per amore, vedi Affettione.

Con affetto cordiale, ò suiscerato.] Ex animo. Ter.in Heaut.Tibi benè ex animo volo.

Affetto grande, ò cordiale.] Studium acre. 2. Studium ardens. 3 Studium flagrans. Ex Cic.& alijs.

Affetto per desiderio, vedi Desiderio.

Mal affetto, mal disposto d'animo, ò di corpo.] Male affectus,a.um.

Con ogni affetto.] Toto pectore. Cic 1. de Leg. Amicus per se amatur toto pectore, vt dicitur.

Affettuosamente, auuerb con affetto.] Studiosè 1.b. Cic. Att.l.16. Ego,quæ te velle,quæque ad te pertinere arbitrabor, studiosè, diligenterque curabo 2 Vehementer. Cic Philip 8. Vehementer me agere fateor: iracundè nego 3. Amanter,vel beneuolè Ex Cic.

Affettuosamente, con affetto, cioè con desiderio.] Cupidè, optato, vel studiosè Cic.

Affettuosamente, con affetto, cioè con vehemenza] Acriter, vel vehementer. Cic 4. Tusc. Quædam vehementer, acriter,animosè fiunt.

Più affettuosamente, compar.] Studiosius, 1. b & 3. l. Quint.l 3.c.6.

Affettuosissimamente, superl d'affettuosamente.]Studiosissimè,1.b & 3 l. Ex Cic & Quint.

Affettuosissimo, superl.d'affettuoso.] Studiosissimus,a,um. 1.b. & 3 l.Cic 4 Verr.

Affettuoso,addiett. pieno d'affetto.] Studiosus, a, um. 1.b. Cic & Quint

Affettuoso, amoroso.] Amans.tis o g 2 Beneuolens,tis,vel Beneuolus,a, um. Cic. pro Rab.Posth.

Affiammare, vedi Infiammare.

Affiammato, vedi Infiammato.

Affiato, quadrisillaba coll'i, vocale, che paga fio, vedi Tributario.

Affibbiamento, l'affibbiare.] Iunctio fibularis. Ex Cic. & Suet.

Affibbiare, congiugnere insieme, propriamente si dice di fibbie, e di bottoni.] Fibulo, as, 1. 2. b Ex Col. l.1. c 6. 2. Infibulo, as,2. l.& 3.b Cels l.7. c. 25. Infibulare adolescentulos, interdum vocis, interdum valetudinis causa quidam consueuerunt. 3. Fibula iungere. Ex Liu.7.bel. Pun.& Plin ep.243. 4. Fibula nectere, vel connectere. Ex Liu.l.9 bel Maced.& Cic.de Somn.

Affibbiatura, cioè la parte del vestimento, che s'affibbia.] Vestis pars fibularia

Affibbiatura, per assicurare.] Tutum, vel tutam facere. Ex Plin.l.11.c.25 & Cæs.a.bel Gal.

Affidare per fidare, vedi Fidare.

Affidarsi, per assicurarsi, come dire. Non s'affidò per dimorare in Francia.] Audeo, es, sus, sum. Ter.in Andr. Nihil iam mutire audeo.

Affidarsi, per confidarsi, vedi Confidarsi.

Affiebolire, & affieuolire, vedi indebolire.

Affigere, cioè figere, ò ficcare à qualche cosa, ò luogo.] Affigo,is, 2. l. Cic, 3. de Nat. Minerua quinta Pallantis est, quæ patrem dicitur interemisse, virginitatem suam violare conantem: cui pinnarum talaria affigunt.

Affigurare. Fior. per affigurare, vedi Raffigurare.

Affilamento, l'atto di metter a fila.] In ordinem collocatio. Ex Plaut. Merc. 2. In ordinem dispositio. Ex Sen. in Hipp

Affilamento l'atto d'assottigliare il taglio, e dar il filo à ferri.] Exacutio,nis,f g 2.b. & 3.l. Plin. l.17. c.14. Calami exacutio,medullam ne nudet.

Affilare, far fila, mettere in fila, porre in ordinanza, ò schiera.] In ordinem collocare. Ex Plaut Merc. 2. In ordinem disponere. Sen in Hipp. 3 Struere ordinatim. ex Cæs 2 bel.Gal. 4. Ordine locare, vel collocare. Auth. ad Her.l.3.Et,Virg.5.Æn.

Affilare, assottigliare il taglio, e dare il filo a ferri con la ruota, ò altro, dicesi anco aguzzare, & arruotare.] Acuo, acuis, 1. b. Colum.l.3. Quoties falcem acueris,pelle aciem detergito. 2. Acutum, vel acutam reddere. Hor. de Arte.

Nil tanti est, ergo fungar vice cotis acutum.
Reddere, quæ ferrum valet, exors ipsa secandi.

Affilare ben bene.] Exacuo,is,2 b.Plin.l 34 c.14 In exacuendo oleares cotes, & aquariæ, æquè differunt, & oleo delicatior fit acies. 2. Peracuo, is 1 & 2 b. Cat de Re rust. c 40. Sumito surculum durum, eum peracuito, salicem græcam discindito,argillum,vel eretam coaddito.

Affilato, messo à fila.] In ordinem collocatus, a, um. ex Plaut. Merc. 2. In ordinem dispositus, a, um. ex Sen. in Hipp.

Affilato, aguzzato. Acutus, a, um. Plaut. in Epid. Acutum cultrum habeo, quo seni exenterem marsupium.

Affilato ben bene.] Exacutus,a,um. 2.b Plin l 34 c.14 & l.38 c. 18. 2. Peracutus, a, um. 1. & 2 b. Ex Cat c.50. 3. Præacutus, a, um. 1. & 2. b. Plin. l.8. c. 8. Bipennis præacuta.

Alquanto affilato.] Acutulus, a, um. 1. b. & 2. l Ex Cic 3. de Nat

Più affilato, compar. d'affilato] Acutior, & hoc, tius. 1.b. & 2.l. Ouid l.5 Met.

Sommamente affilato.] Acutissimus, a, um. 1 b. & 2.l. Ex Cic. de Or.

Affilato inteso di Naso, val diritto, come Naso affilato.] Rectus,a,um Ex Horat de Art.

Affilato, riferito ad huomo, val asciutto, e smagrato.] Gracilis & hoc gracile, 1 & 2.b. Cels l 2 cap.1. Gracile corpus, infirmum, obesum, habes est 2. Tenuis,& hoc tenue. 1.b. Cels l 1 c.9 Pingue inimicum est seni,tenui, vulneri, præcordijs,& mollitiis.

Affilettare, legare i filetti della ragna da basso che la tenga no tirata.] Rete aulatium infernè alligare. Ex Varr. Plin & Cic.

Affinamento, purificatione, ò purga.] Purificatio, nis. Plin.l.25. c.30 Laurus purificationibus adhibetur. 2. Purgatio,nis Plin l 6 c.44.

Affinamento,per perfettione, vedi Perfettione.

Affinare, ridurre à perfettione, vedi Perfettionare.

Affinare, raffinare, purificare, purgare.] Emendo, as, vel expurgo,as.Colum. Si ampla messis prouenerit, quicquid exteretur capisterio expurgandum erit. 2. Purifico, as, Plin.l.10 c.41 Gallinæ villares inhorrescunt edito ouo, excutiuntque se se, & circumactæ purificant.

Affinchè, vedi acciò.

Affine, Fior. parente d'affinità.] Affinis, & hoc affine, 2.l. Modestin.l 38. Pand. leg. Non facilè Degrad & affin. Affines sunt viri, & vxoris cognati dicti ab eo, quòd duæ cognationes, quæ diuersæ inter se sunt per nuptias copulantur, & altera, ad alterius cognationis finem accedit: ab eo affinitas deriuatur.

Affinire, Fior. per mancare, vedi Mancare.

Affinità parentela di maritaggio.] Affinitas, tis.f g 2. l & 3 b. Liu. Dec 1.l. 1. Quidam prælio victum Latinum pacem cum Ænea, deinde affinitatem iunxisse tradunt.

Affiocare, arrocare diuenir fioco, ò roco.] Irraucesco, scis, irraucui. 2 l. Cic. 1. de Or. Nos raucos sæpè attentissimè audiri video: at Æsopum, si paulum irraucuerit, explodi. 2. Raucesco,is,raucui Plin. quem cit Guliel. Morel. 3. Raucum, vel raucam fieri. Cic l.9. ep 2. Te nolo, nisi ipse rumor iam raucus erit factus, ad Baias venire.

Far affiocare, ouer'arrocare, cagionare fiocagine, ò raucedine.] Raucum, vel raucam facere. Ex Cic.l.9. ep.2. & Plaut. in Menæch. 2. Raucitatem, vel rauim facere. Ex Plin. l.22. c 23 & l.24 c 2

Affisare, & affissare gl'occhi in qualche cosa, e vale guardare fiso.] Oculos in aliquid defigere Cic. 11. Philip. Cuius sanguinem non bibere illos censetis? in cuius possessiones, atque fortunas non imprudentissimos oculos spe, & mente defigere 2. Immobilibus oculis contueri. Plin.l.7.c.2 Gymnosophistæ ab exortu ad occasum perstant contuentes solem immobilibus oculis.

Affissare, val fermare, onde diciamo affissarsi in Roma, ò altroue.]

altroue.] Consisto, is. Cic. pro Roscio. Com. Veritas mihi manum iniecit, & paulisper consistere, & commorari iussit. 2. Subsisto, is. Plin. ep 234.

Affissare, gl'occhi in terra.] Oculorum aciem in terram defigere. Plin. l. 8. c. 16. Leæna cum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expauescat. 2. Oculus humi defigere. Ex Cic. de Somn.

Affisso, partic da affigere.] Affixus, a, um. Cic. 2. de Or. Ithacam in asperrimis saxulis tanquam nidulum affixam, sapientissimus vir Vlysses immortalitati anteponebat.

Affittare, dare à fitto.] Loco as, 1. b. Cic. de Inuent. Si Rhodijs turpe non est, portorium locare, nec Hermocreonti quidem turpe est conducere. 2. Eloco, as, 1 l. a. b. Col. l. 1. c. 7. Serui maximè vexant, qui bouea elocant, eosdemque, & cætera pecora malè pascunt, nec industriè terram vertunt.

Affittare spesso.] Locito, tas, 1. & 2. b. Ter. Adel. act. 5. sc. 8. Quid facere? D. agelli hic est sub vrbe paulum, quod locitas foras.

Huic demus, qui fruatur.

Cosa, che si puol affittare.] Locabilia, & hoc, bile, Ex Plaut. in Aul.

Cosa, che non si può affittare.] Illocabilis, & hoc bile. o. g. Ex Plaut. in Aul.

Affittatore, colui, che affitta.] Locator, ris. Ex Cic. & Plin.

Affitto, ouer fitto, locatione, cioè l'affittare.] Locatio, nis, f. g. 1. b. & 2. l. Cic. Att. l. 1. Asiani, qui de Censoribus conduxerunt, questi sunt in Senatu, se cupiditate prolapsos, nimium magno conduxisse: vt induceretur locatio postulauerunt. 2. Conductio, nis. Cic. pro Cecin. Cum idem in eadem conductione fuerit in fundo.

Pigliar'ad affitto] Conduco, cis, xi, ctum. Cic. l. 16. ep. 18.

Prezzo, ò pagamento dell'affitto.] Locarium, rij, n. g. Var. l. 14. de lin. Locarium à loco, quod datur in stabulo, & taberna, vbi consistant. 2. Locationis merces, vel pretium.

Affittuario, e fittaiolo, colui, che piglia affitto.] Conductor, ris. Ex Cic. ad Q. Fr.

Afflato, spiramento, ò inspiratione.] Afflatus, tus, m. g. 2. l. Plin. l. 37. c. 13. in Italia benignus est ventorum afflatus.

Affliggere, dare afflittione,] Affligo, gis. 2. l. Cic. ad Att. l. 4. Vt me leuarat tuus aduentus, sic discessus afflixit. 2. Ango, gis. Cic. de Sen. Hoc me maximè angit, & solicitum habet. 3. Crucio, as, 2 b. Ter. in Eun. Ne crucia te obsecro.

Affliggere spesso.] Afflicto, as. Tacit. l. 13. Quod Italiam luxuria, sæuitiaque afflictauisset, veneno damnationem anteuerterit. 2. Conflicto, tas, Tac. l. 5. Rempub. ille plura per scelera conflictauit.

Affligersi, ouer'essere afflitto.] Affligor, eris 2. l. Colum. l. 2. c. 10. Lupinum si non ante hyemem conualuerit, frigoribus affligitur. 2 Angor, eris. Cic. Att. l. 7. Non possum sine dolore accusare eum, de quo angor, & crucior. 3. Crucior, aris 1. b. Ter. in Heaut. Crucior, bolum tantum ereptum, mihi tam subitò è faucibus. 4. Se cruciare. Ter in Eun. Ne crucia te obsecro.

Affliggersi spesso, ouer essere afflitto spesso] Afflictor, aris. Cic. in Catil. Sæpè homines ægri, quum æstu, febrique iactantur, si aquam gelidam biberint, primus relaxari videntur: deinde multo grauius, vehementiusque afflictantur, 2. Conflictor, aris. Cic. l. 6. ep. 13. Cæsar diutius velle videtur eos habere solicitos, à quibus se putat diuturnioribus esse molestijs conflictatum.

Affliggitore, quello, che affligge.] Afflictor, oris, m. g. Cic. in Pison. Senatus odit te, afflictorem, & proditorem non modo dignitatis, & authoritatis, sed omnino ordinis, ac nominis sui.

Affligitrice, quella, che affligge.] Afflictrix, cis. Ex Cic. in Pison. 2. Affligens, tis. f. g. Ex Cic. Att. l. 4.

Afflittione, noia, dolore, cordoglio, ò tormento.] Afflictio, ois, f. g. Cic. 2. Tusc. Habet ægritudo, tabem, cruciatum, afflictionem, fœditatem, 2. Afflictus, tus, m. g. Apud Cic. 2. Tusc. Effœminata virtus afflicta occidit.

Afflittione spesso.] Afflictatio, nis, f. g & 3. l. Cic. 4. Tusc. Afflictatio est ægritudo cum vexatione corporis. 2. Conflictatio, nis, f. g & 3. l. Gel. l. 3 c 6.

Afflittiuo, addiett. che affligge, e cagiona afflittione.] Affligens, tis, o. g. & 2 l. Ex Cic Plin. & Cels. 2. Afflictionis efficiens o g Ex Cic. 2. de Fin & 3. Tusc. 3. Affligendi facultate præditus, a, um.

Afflitto, addiett. cioè pieno d'afflittione.] Afflictus, a, um. Cic. 5 Ver. Tu prouinciam afflictam, & perditam erexisti.

Affluenza, soprabbondanza, Fior anche affluitudine.] Affluentia, æ, f. g. Cic. de leg Agr. Ex hac copia, atque omnium rerum affluentia nata est arrogantia.

Affocare, per abbrucciare, vedi Abbrucciare.

Affocare, per infiammare, vedi Infiammare.

Affogamento, per sommersione, vedi Annegamento.

Affogamento, inteso di maritaggio] Mala locatio, vel collocatio. Ex Plaut. Aul.

Affogamento, per soffogatione, vedi Soffogatione.

Affogare, sommergere, vedi Annegare.

Affogare, soffogare, e strangolare, vedi strangolare.

Affogare in vn bicchier' d'acqua, dicesi di colui, che si perde in poco pericolo] Leui momento frangi. Ex Cic. 2. de Lege Agr & pro Cor. Bal.

Affogare vna Zitella, dicesi quando mal si marita.] Virginem malè locare Ex Plaut. Amph. & Aul.

Affogarsi, vedi Annegarsi.

Affollamento, per condensamento di gente.] Glomeratio nis, f. g. 1. & 2 b. & 3. l. Plin. lib. 8. c. 42. In Hispania Gallica gens, & Asturica, equini generis, quos thieldones vocamus, minori forma appellatos asturcones gignunt: quibus non vulgaris in cursu gradus, sed mollis alterno crurum explicatu glomeratio. 2. Conglobatio, ois, f. g. 1. b. & 3. l. Seo Nat quæst. l. 1.

Affollare, per folla, dicesi di moltitudine di popolo, che si stringe insieme.] Condenso, sas. Var. l. 2. c. 3. Caprino in grege minor est numerus, quàm in ouino, quòd capræ lasciuæ sunt, & disperguntse: oues contra se congregant, & condensant in locum vnum. 2. Confercio, is, si, tum. Var. l. 3. c. 16 Quæ crebriùs pugnabunt apes, aspergi eas oportet aqua mulsa. Quo facto non modo desistunt pugna, sed etiam conferciunt se lingentes. 3. Constipo, as. 2. l. Cæs. 5. bel. Gal. Eo die magnus numerus hostium vulneratus, atque interfectus est, vt se sub ipso vallo constipauerant, recessumque primis vltimi non dabant. 4. Globo, as. 1. b. Plin l. 18. c. 35. Si ante solis exortum nubes globabuntur, hyemem asperam denuntiabunt. Conglobo. bas. 1 b. Liu. l 8. ab Vrb. Qui Latinorum pugnæ superfuerant, se in vnum conglobarunt. 6. Glomero, as. 1. & 2. b. Virg. 6. Æn. Quam multæ glomerantur aues, vbi frigidus annus. 7 Agglomero, as. 2. & 3. b. Virg. 12. Æn. Agmen agit densis cuneis se quisque coactis Agglomerant. 8. Conglomero, as, 2. & 3. b. Lucr. l. 3. & Ennius in Thyest.

Affollatamente, auuerb. con folla, ò calca.] Confertim. Liu de bell Maced. Confertim pugnant, & cædunt. 2. Conglobatim. 2. b & 3. l. Liu. l. 5 bel. Pun.

Affollatissimo, superl. d'affollato.] Confertissimus, a, um. Liu. 2 ab Vrb. In confertissima turba probè regium tribunal constit.

Affollato, addiett. che stà con fol'a, ò calca.] Confertus a, um. Cæs. Numquam conferti, sed rari, magnisque interuallis præliabantur.

Più affollato, compar. d'affollato.] Confertior, & hoc, tius, Liu 9 ab Vrb.

Affoltare, neutr. pass. Far con furia.] Agere vehementer. Cic. 8. Philip. Me tecum iracundè agere dixisti solere: non est ita vehementer me agere fateor, iracundè nego. 2. Agere concitatè. Ex Col. l. 6. c. 6.

Affoltata, Fior. il fare con furia.] Actio vehemens. Cic. 2. de Or. 2. Actio concitata. Ex Cic. 1. Off. & de Fin.

Affondare, cioè attuffare, vedi Attuffare.

Affondare, mandar in infondo.] Ad imum, vel ima dimittere.

Affondare, far profondo, come dire affondare vna fossa.] In pro-

In profundum agere, seu deprimere. Ex Plin.l.16.c.31. & l.31. c.3. 2. In altitudinem deprimere. Cic. 7. Ver. Opus totum ex saxo in mirandam altitudinem depresso, & multorum operis penitus exciso. 3. Altè deprimere. Ex Liu.& Vlp.4 Deprimo, is. 2.b. Vlpian. Locus deprimatur, pecoris appellendi gratia. 5. Altè defodere. 6. In altititudinem fodere, vel excauare. Ex Colum.

Affondato, per sommerso, vedi annegato.

Affondato, cioè fatto con profondità.] In profundum actus, a, um. Plin l.16. c 31. 2. In altitudinem depressus, a, um. Cic.7.Ver.3. Altè depressus, a, um. Ex Liu.& Vlpian.4. Depressus, a, um. Ex Vlpian.

Affondo, addiett Fior. per profondo, vedi Profondo.

Affortificare, Fint. per fortificare, vedi Fortificare.

Affossare, cingere, ò fortificare con fosso qualche luogo per difenderlo da contrarij.] Fossa munire, cum accusat. rei. Ex Cic.5.Tusc. & Plaut. in Pers. 2. Fossa circundare, cum accus rei. Cic.l.15. ep 4. Pindenissum oppidum vallo, & fossa circundedi. 3 Fossam circundare, cum dat. rei. Cic.5. Tusc. Quum Dionysius fossam latam cubiculari lecto circumdedisset, eiusque fossæ transitum ponticulo ligneo coniunxisset: eum ipsum, cum fores cubiculi clauserat, detorquebat. 4 Fossa circummunire, vel consepire. Col.c.18.

Affossato, partic. cinto, ò fortificato con fosso.] Fossa munitus, a, um. Ex Cic.5. Tusc. & Plaut in Pers.2. Fossa circumdatus, a, um Cic.15.ep 4.

Affrancare, per guadagnare, vedi Guadagnare.

Affratellarsi, & anco appatentarsi, si dice di chi procede con più domestichezza, che non conuiene.] Æquo liberiùs, & familiariùs agere.

Affratellarsi per domesticarsi, far amicitia stretta con alcuno.] Insinuare se alicui Suet. de Clar. Gram. 2. Insinuare se in amicitiam cum aliquo Plaut. in Cist. 3. Insinuare se in familiaritatem alicuius. Cic, 3. Ver. 4. In alicuius se consuetudinem dare. Cic. de leg. Agr.

Affreddare, vedi Raffreddare.

Affreddato, vedi Raffreddato.

Affrenare, vedi Raffrenare.

Affrettamento, affrettanza, & acceleratione, l'affrettare.] Acceleratio, nis. f. g. 2. & 3 b. & 4.l. Auct. ad Her. l.3. Continuatio est orationis enunciandæ acceleratio clamosa. 2 festinatio, nis. f g 2 & 3 l. Cic. Att.l.3. ep 1. Causæ festinationem mihi tollis. 3. Properatio, nis. f g 1.& 2. b. & 3.l. Cic l.5. ep.12. Ad properationem meam quoddam interest, non te expectare. 4. Maturatio, nis. f. g. 1.2.& 3. l. Auct. ad Her. l.3. 5. Properantia, æ. Sal. in Iugur.

Affrettanzza. Fior. per fretta, ò prescia, vedi Prescia.

Affrettare, raffrettare, & accelerare, fare in fretta, ò con fretta.] Celero, ras, 1.& 2.b Virg 3. Æn Hæc celerans, iter ad naues tendebat Achates. 2 Accelero, as, 2.& 3 b. Tacit. l.3. Augustus homini. Consulatum accelerauerat. 3. Propero, as, 1. & 2. b. Plaut. in Pœn. Quicquid agit, properat omnia. 4. Appropero, as. 2 & 3 b. Tacit. l.16. Intercisis venis, mortem approperauit. 5. Festino, as, 2 l. Plaut. Asin. Remigio, veloque quantum poteris festina, & fuge. 6. Maturo, as. 1.& 2.l. Cic pro Cluent. Huic mortem maturabat inimicus: quod illi vnum in malis perfugium erat calamitatis.

Affrettare, porre, ò far' fretta ad alcuno.] Insto, as, stiti, stitum, cum datiu person. Cic. pro Quint. Hortensius tibi instat, vt eas in consilium. 2. Solicito, as. Ex Liu.4. bel. Maced. 3. Vrgeo, es, vrsi Cic pro Planc.

Affrettare innanzi tempo.] Præfestino, as, 3 l. Plaut. in Rud. Hoic aliquis infortunium præfestinat.

Affrettar' il camino.] Iter accelerare. Liu.1. bel. Maced. Huic vt occurrerent, legati Regis iter accelerarunt. 2. Iter vrgere Ouid.6. Fast.

Affrettare il passo, ouer' i passi.] Gradum accelerare. Liu.2. ab Vrb.2. Gradum addere. Liu. dec.3. l.6. Milites alacres alius alium, vt adderet gradum, hortabantur. 3. Gradum approperare. Plaut. Trin. Stultitiam abde, gradum appropera.

Affrettarsi, neutr pass. darsi fretta.] Celero, as, 1. & 2.b. Cic. de Vn. Motus, genus vnum est, quod in omnibus, atque vno modo celerat. 2. Accelero, as. 2 & 3.b. Cic.2. Catil. Aurelia via profectus est Catilina: si accelerare volent, ad vesperum consequentur. 3. Propero, as, 1.& 2.b. Plaut. in Amph. Ne propera. Non t'affrettare, non ti dar' fretta. Idem Plaut. in Cist. Propera ocyus Affrettati più, datti più fretta. 4. Appropero, as. 2. & 3. b. Plaut. in Cas. Intro abi, appropera. Cic. Att.l.4. 5. Festino, as. 2.l. Plaut. in Asin. Remigio, veloque, quantum poteris, festina, & fuge. 6. Maturo, as, 1.& 2. l. Cic.l.2. ep 17. Successor tuus non potest ita maturare vllo modo, vt tu me in Asia possis conuenire. 7. Celeritatem adhibere. Cic. l.11. c.12. Quidam opprimi potuisse Antonium, si celeritas adhibita esset, existimant. 8. Celeritate vti. Cic. Att. l.16. ep.5. Antonius facilè me esset assecutus: aiunt enim eum Cæsariana vti celeritate. 9. Festinationem adhibere. Col.l.11. c.2. vbi sic habetur: Vel abstinere possit operibus, vel festinationem adhibere. 10. Festinatione vti. Ex Cic. ad Att.l 5.ep.14. & l.16. ep.5.

Affrettarsi molto.] Depropero, as, 1.l. 2. & 3.b. Plaut. in Cas. Citò introite, & citò deproperate.

Affrettarsi innanzi tempo.] Præfestino, as, 3.l. Liu l.3. bel. Pun.

Bisogna affrettare, ouer' affrettarsi.] Celeritate opus est. Cic. Philip.5. Celeritate autem opus est, quasi essemus vsi, bellum, vt sæpè dixi, nullum haberemus. 2. Maturato opus est. Liu.1. ab Vrb. Ardeam ad virum mittit Lucretia, vt cum amicis veniat: ita facto, maturatoque opus esse, rem atrocem incidisse. 3. Properato opus est. Cic. pro Mil. Nihil erat, cur properato opus esset.

Affrettatamente, auuerb. frettolosamente, con prestezza, con fretta, ouer' in fretta.] Celeriter, 3.b. Cæs.5. bel. Gal. Illi autem imperata celeriter fecerunt. 2. Festinanter. 2 l. Colum.l.6.c.2. Ex bubus robora corporum citra maciem conseruant, qui ex commodo, quàm qui festinanter mandunt. 3. Festinato. 2.& 3.l Plin.l 18. c.10. vbi sic habet. Quod nisi festinato peragatur, lucido colore mucescere. 4. Festinè. 2.l. Cic. Att.l.4. ep.13. vbi sic ait: (Soles enim tu hæc festine odorari.) 5. Maturatè. 1. 2.& 3. l. Liu.2. bel. Maced. Cæteros iussit, quantum maximo possent, maturatè sequi. 6 Maturè. 1.& 2.l. Cic.l.15. ep.1. Nisi exercitum maturè in has prouincias miseritis, summum periculum est, ne amittendæ sint omnes hæ prouinciæ, quibus vectigalia Populi Rom. continentur. 7. Properè. 1.& 2.b. Cæs.1. bel. Gal. Cæsar de tertia vigilia. T. Labienum properè cum duabus legionibus summum iugum montis ascendere iubet, quid sui consilij sit, ostendit. 8. Properatò. 1.& 2.b. & 3.l. Tacit.l.13. Narcisus Claudij Libertus, haud nimis properatò ad mortem agitur. 9. Properanter. 1.& 2.b. Accius. Illi autem remis nixi properanter nauim in fugam vertunt. 10. Properatim. 1. & 2.b. & 3.l. Cæc. Properatim in tenebris istud confectum est opus. 11. Properiter. 3 b. Catullus, Animula miserrima properiter abit 12. Festinatè. 1 2 3. 4. l. Ex Corn. Tac.l. 15.

Molto, ò troppo affrettatamente, con molta, ò troppa fretta.] Præfestinè. 3.l. Plaut. in Rud. sine labore extraxi hanc præfestinè satis. 2. Præmaturè 3 l. Plaut. in Most. Me in Acherontem recipere Orcus noluit: quia præmaturè vita careo. 3. Præproperè 2.& 3.b. Liu.2 bel. Pun. Eum satis apparebat, nec deos, nec homines consulentem, ferociter omnia, ac præproperè acturum 4. Præfestinatim. 2. & 3.l. Sisen. Histor. l.4. vbi sic habet. Vti iudices, quos vellent, instituerent præfestinatim, & cupidè.

Più affrettatamente, compar.] Celerius. 1. & 2.b Cic. in Ver. Eo celerius de isto transigamus, quo maturius ad Apronium venire possimus. 2. Festinantius. 2.l. Plin. l.17. c.11. Populos, & fraxinos, quia festinantius germinant, disponi quoque maturius conuenit, hoc est Idibus Februar. 3 Maturius. 1. & 2.l. Cic.4. Ver. Iste postero die manè, quum multo maturius, quàm vnquam antea surrexisset. Iudices citari iubet.

Alquanto più affrettatamente.] Celeriusculè. 1. 2. & 3.b. Auct. ad Her.

Affrettatissimamente, superl.] Celerrimè. 1.& 3 b. Cic.2. de Fin. Celerrimè multa simul agitabat. 2. Maturissimè. 2. & 3. l. Cic. pro Cæc. Vt quæque res est turpissima, sic maturissimè.

tutissimè iudicanda est: at ea, in qua existimationis periculum est, tardissimè iudicatur. 3. Maturrimè. Cic. 3 de Or. Ipse omnium maturrimè ad publicas causas accessi.

Affrettato, partic. fatto in fretta.] Properatus, a, um. 1 & 2.b. Tacit. l 4. Accusatio properata. 2. Approperatus, a, um. a. & 3 b. Liu. 7. bel. Pun. Virtutis aedes addita est opere approperato. 3 Festinatus, a, um. 2.l. Quint. in Proem. l. 6. Obseruatum fere est, celerius occidere festinatam maturitatem. 4 Celeratus, a, um. Ex Cic. in Verr. 5 Acceleratus, a, um Ex Cic 2. Catil.

Affrettatore, colui, che affretta.] Festinans, antis. 1. & 2. l. Cic 9. Philip.

Affrettatrice, colei, che affretta.] Festinans, tis. 1. & 2. l. Plin. in Pan.

Affrettolissimo, e frettolosissimo, sommamente frettoloso] Celerrimus, a, um. 1. 3. b. Catul. ep. 4

Affrettoso, Fior. frettoloso Seo. pien di fretta, ouero, che hà gran fretta.] Celer, haec celeris, & hoc celere. 1. & 2. b. in rect. & obl Hor. l 1. ep 18.

Oderunt hilarem tristes tristemque iocosi.
Sedatum celeres, agilem, gnauumque remissi.

2 Festiuus, a, um, 2. l. Ouid. 11. Metam. 3. Properus, a, um. 1. & 2. b. Plaut. Properam video ancillam venientem.

Molto affrettoso.] Praeproperus, a, um 2. & 3. b. Liu. 7. bel. Pun. 2. Praefestiuus, a, um. Ex Plaut & Cic.

Più affrettoso, compar.] Celerior, & hoc, ius. 1. & 2. b. Cic. in Orat Mente nihil est celerius.

Affrica, & Africa vna delle trè parti del Mondo, così detto, ò da Afro, vno de i descendenti d'Abram, come scriue Giosesso, ouero dall'esser priua di freddo, come altri vogliono.] Africa, ae, f g. & 2. b. Pomp. Mel. l. 1. cap. 4. Africa ab Orientis parte Nilo terminatur, pelago à caeteris: breuior est quidem, quàm Europa, quia nec vsquam Asiae, & non totius huius littoribus obtenditur, longior tamen ipsa, quàm latior, & quà ad fluuium attingit latissima: Quantum incolitur, eximiè fertilis. Verùm quod pleraque eius inculta, & aut arenis sterilibus obducta, aut ob sitim Coeli, terrarumque deserta sunt, aut infestantur multo, ac malefico genere animantium, vasta est magis, quã frequẽs. 2. Lybia, ae. 1. & 2. b Plin. in Proem. l. 5. Africam Graeci Lybiam appellauere, quà mare ante eam Lybicum incipiens, Aegypto finitur. Nec alia pars terrarum pauciores recipit sinus, longè ab Occidente littorum obliquo spatio. Populorum eius, oppidorumque nomina vel maximè sunt ineffabilia, praeterquam ipsorum linguis, & aliàs castella fermè inhabitant.

Affricana, donna, od altra cosa, che in genere feminino appartiene ad Affrica.] Afra, ae, f. g. & 1 c Hor. 2 Epo. Non Afra auis descendat in ventrem meum. 2. Africana, ae. f. g. 2 b. 3 l. Plin. l. 8 c. 17. Senatusconsultum fuit vetus, ne liceret, Africanas io Italiam aduehere. 3. Libyssa, ae. f. g. & 2. b. Catull. epigr. 7.

Quam magnus numerus Libyssae arenae.
Laserpiciferis iacet Cyrenis.

4. Libystis, libystidis. f. g. 1. & 3. b. in rect. & obl. Virg 6. Aen. Horridus in iaculis, & pelle libystidis vrsae. 5. Libystias, libystiadis. f. g. 1 & 4. b. in rect. & obl. Stephan.

Affricano, huomo, od altra cosa, che in genere masculino appertiene all'Affrica.] Afer, Afri, m. g. & 2. l. Hor. 4. Carm. od 4. Dirus per vrbes Afer it Italas 2. Africanus, ni, m g & 2. b. Cic. pro Deiot. hoc tempore ipso Niceam, Ephesumque mittebat qui rumores Africanos exciperent & celeriter ad se referrent. 3. Africus, ci, m. g. & 2. b. Plin. l. 10 c. 1. Autum grandissimo, & penè bestiarum generis struthiocameli Africi, vel Aethiopici, altitudinem equitis insidentis equo excedunt, celeritatem vincunt. 4. Libys, libys m. g. & 1. b. Ambros. Calep. Libys, libys, vel libyos gentile est masculinum, cuius foeminnino est libyssa, sicut à Phoenix Phoenissa.

Di Affricana, ouero di Affrica, voce poss.] Libystinus, a, um. 2. & 3 b. Catull. epigr 56. de Rufa. Num te Leaena Montibus libystinis mente dura procreauit, ac tetra. 2. Libysticus, a, um 1. & 3. b. Stephan de Vrb.

Affricano, voce addiett. poss. quã vale d'Africa.] Afer, ra, um. 2. l. Horat. 4. carm. Od. 4. & 2. Epod. 2 Africanus, a, um. 2. b. Cic. pro Deiot. & Var. l. 3. c 9. 3. Africus, a, um. 1. & 2. b. Plin. l. 10. cap. 1. 4. Libycus, a, um, 1. l. & 2. b. Virg. 4. Aen.

All'Affricana, auuerb. cioè all'vsanza d'Affrica, da Affricano.] Africano more. Ex Cic. 3 Ver. 2. Africano ritu. Ex Cic 2. Philip. 3. Afrè. 4. Africè. 5. Africanè. 6. Libycè. Ex Cic.

Africo, Agherbino, Garbino, e Lebeccio, vento Occidentale, che spira trà l'Austro, e'l Zeffiro.] Africus, ci. m. g. & 2. b. Plin. l. 18. c 34. Ex aduerso Aquilonis ab occasu brumali Africus flabit, quem Graeci Liba vocant, in hunc à coitu cum se pecus circumegerit, foeminas conceptas esse scito. 2. Libs, libys m g. & 1. b. in obl. Plin. l. 2. c. 47. A meridie spirat Auster, & ab occasu brumali Africus; Noton, & Liba Graeci nominant.

Affrontare, per assalire, vedi Assaltare.

Affrontare, per assaltare, vedi Azzuffare.

Affrontare, ingiuriare, vedi Ingiuriare.

Affrontare, dar nel bersaglio, vedi dar nella mira, alla voce Mira.

Affrontare, far affronto, cioè confondere, ò far vergognare.] Pudefacio, cis 1. & 3. b. Ex Gell l 15. c. 17. 2. Pudore afficere, cum accus. pers Cic. pro Caec.

Affrontarsi, stare à fronte, ò à rimpetto.] Obuertor, eris, sus, sum. Plin. lib 14. c 21. Cellae vinariae latus, aut certè fenestras obuerti in Aquilonem oportet. 2. Aduersum esse cum dat. Col. l. 1. c 5 Aedificij frons versa sit ab infestis ventis, & amicissimis aduersa. 3 Obuersum esse cum dat. Col. l. 1. c. 3. 4. Oppositum esse. Cic. 2 de Diuin. 5. Contra esse, stare, vel astare. Plaut. in Pers. Quis illic est, qui contra me adstat. 6. E regione esse. Cic. 4 Acad Suot è regione oobis, qui aduersis vestigijs stant contra nostra vestigia Cic. 2. de Diu. Luna è regione Solis facta incurrit in vmbram terrae. 7. Ex aduerso, vel ex aduersum esse, cum dat. vel genit. Ter. in Phor. Exaduersum ei loco tonstrina erat. Plin. l. 5. c. 31. Chios posita est inter Samum, & Lesbum ex aduerso Erythraeorum.

Affrontato, confuso. ò smaccato.] Pudefactus, a, um. Gel. l. 15. c 17. 2. Pudore affectus, a, um Cic. pro Caec.

Affrontato, vale à fronte, come dire battaglia affrontata.] Aduersus, a, um.

Affrontato, per assalito, vedi assaltato.

Affrontato, per ingiuriato, vedi ingiuriato.

Affrontato, scornato, ò smaccato.] Dedecoratus, a, um. Suet. in Ner. 2 Ignominia affectus, a, um. Ex Cic. 3 Pudefactus, a, um. Ex Turs. Nom. 4 Pudore, vel dedecore affectus, a, um. Ex Plin. & Cic.

Affronto, Sen. per ingiuria, vedi ingiuria.

Affronto, per zuffa, vedi Zuffa.

Affronto, cioè vergogna, dishonore.] Dedecus, coris. n. g. 1 l. & 2. b. Cic. 1. Off. 2 Dehonestamentum, ti. n. g & 2. b. Tacit. l. 12 Hominem ille, auribus decisis, viuere iubet ostentui clementiae suae, & in nos dehonestamento. 3. Ignominia, ae, f. g 2. l. & 3. b. Cic. de Or Hominum vitia, fraudesque damnis, ignominijs, vinculis, verberibus, exilijs, morte mulctantur. r. Contumelia. ae. Ter. in Eun. Hanccine ego vt contumeliam tam insignem in me accipiam?

Far affronto ad vno, e farli scorno, e smacco.] Ignominia quempiam afficere. Cic pro L. Rosc. 2 Dedecoro, as, 1. & 4 b 2. l. Cic. 3. Off. Ter. Hecy. Et me, & te, & familiam dedecoras. 3 Maculae, ac dedecori esse, cum dat. pers. Cic. 3. Off. Maiorum gloriae dedecori esse nefas, & vitium iudicatur. 3. Alicui dedecus inferre.

Tener per affronto.] Dedecori, vel ignominiae ducere. Ex Ter io Adel. 2 In dedecore, vel ignominia ducere. Ex Plin. l. 31. cap 6.

Affumare, & affumicare, tingere, ò annerare vna cosa con fumo.] Fumo denigrare. Ex Cic. in P f. & Plin l. 23. c 5. 2. Fumo inficere. Ex Cic ad Q. Fr. l 1 ep. 2. & Caes 5. bel Gal. 3. Fumo infuscare. Ex Plin. l. 12. c. 17. & l. 2. c. 51.

Affumare, inteso di luogo, significa riempir lo di fumo.] Locum aliquem fumo implere, complere, vel replere.

Affumarsi, & affumicarsi, tingersi, & annerarsi di fumo.] Fumo infici, vel infuscari. 2. Fumo denigrari, vel tingi. Ex Cic. & alijs. 3. Fumo nigrescere. Ex Plin.

Affumato, & affumicato, tinto, ò annersto di fumo.] Fumidus, a, um. 1.l. & 2.b. Plin l 37. c 7. Sunt qui præferant gemmas Arabicas Indicis, fumidæque chrysolitho illas similes dicunt. a Fumosus, a, um. 1. & 2 l. Cic. in Pif. Obrepsisti ad honores errore hominum, commendatione fumosarum imaginum: quarum simile habes nihil, præter colorem. 3 Fumo infectus, a, um. Ex Cic. ad Q. Fr. l. r. ep 2. & Cæs 5 bel Gal 4. Fumo infuscatus, a, um. Ex Plin l. 12. c. 17. & Colum. l 9 c. 10. 5 Fumo denigratus, a, um. Ex Cic. in Pif & Plin. l. 13. c. 5. 6 Fumo tinctus, a, um Ex Plin. l. 6. c. 19. Qui sic ait: A Gange versa ad meridiem plaga tinguntur sole populi.

Affumicare, per affumare, vedi affumare.

Affumicatione, & affumicamento, sust. l'affumicare, ò dar fumo.] Suffitio, nis. f g 2.l. Col. l 1 c. 6. Qui sic ait: Ne vina nimia suffitione medicata fint 2. Suffitus, tus m g. 2.l Plin. l. 24 c 11 Herba sabina partus emortuos apposita extrahit, & suffitu.

Affumicare cioè dar fumo.] Fumico, vel fumigo, as, 1.l. & 2.b. Var. l. 3. c 16. Verno tempore, & æstiuo ferè ter in mense mellarius inspicere debet fumigans leuiter eas, & à spurcitijs purgare aluam, & vermiculos eijcere. 2. Fumifico, as, 1 2 l. & 3.b. Plaut. in Mil. Inde ignem in aram, vt Ephesiæ Dianæ lætas laudes, gratesque agam eique vt arabico fumificem odore. 3 Suffio, is. Plin. l 25. c 5. Helleborum nigrum ex hia melampodion vocant, quo & domos suffiunt, purgantque spargentes, & pecora cum precatione solemni 4 suffumigo, as. Corn. Cels. l 4 c. 20. Sulphure suffumigari debet pars dolens.

Affumicato, in senso di dar fumo.] Fumigatus, a, um. 1 l. a b. Ex Var. l. 3 c. 16 2 Suffitus, a, um 1 l Col l. 9. c. 14. Hoc tempore, & vsque in Autumni æquinoctium decimo q uo que die alui aperiendæ sunt, & fumigandæ.

Affumicato, per affumato, vedi Affumato.

Aforismo, sentenza, ò detto sententioso, che con breuità in se abbraccia tutte le proprietadi della cosa.] Aphorismus, mi, m g. 1 & 2 b. græc. Lex. Græcol Apud Hippocratem aphorismi sunt sententiæ, quæ breuissimis verbis omnes rei proprietates amplectuntur.

Afranio, nome propr. di più huomini, de quali vno fù Poeta Comico Latino, e l'altro fù Capitan dell'essercito di Pompeo contra Cesare.] Afranius, nij, m. g. 2 l Quint. l. 10. c. 1. Togatis excellit Afranius vtinamque non inquinasset argumenta fædis amoribus, mores suos fassus. Lucan. l. 4. Iure pari rector castris Afranius illis, ac Petreius erat.

Africa, vedi affrica.

Africano, vedi affricano.

Africo, vedi affrico.

Afrissimo, vedi acerbissimo.

Afro, addiett. di sapor acerbo, vedi acerbo.

Afro, sust. cognome propr. d'huomo.] Afer, afri. m g. & 1.l. Quint. l. 6. c 3.

A G

AGalloco, & sterimenti legnoaloe.] Agallochum, chi, n. g. 2. & 3.b. Diosc. l 1. c. 21. Agallochum lignum est, quod ex India, & Arabia deportatur, thuiæ ligno simile, maculatum, odoratum gustu adstringens cum quadam amaritudine, cute verius, quam cortice vestitur aliquantulum versicolore. 2 Lignum Aloes. Math. in Diosc. l. 1. c 21. Agallochum à Græcis, & Latinis recentioribus dicuti ab Afris, lignum Aloes appellatur. Optimum à Lusitanis è Calecuto, Indiæ emporio ad nos conuehitur: siquidem igni accensum, suauissimum, ac periucundum spirat odorem.

Agamede. 3.l. nome proprio d'huomo.] Agamedes, medis, s. & 2.b. & 3 l Cic. 1. Tusc. Trophonius, & Agamedes quum Apollini Delphis templum exædificassent, petierunt, quod esset optimum homini. Qui, vt illuxit dies tertius, mortui sunt reperti. Iudicauisse Deum dicunt, mortem esse optimum homini.

Agamede 3.l. Terra dell'Isola Lesbo.] Agamede, des, f. g. 1. & 2. b. & 3.l. Plin. l. 5. c. 31.

Agamennone, 4.b. Figliuol d'Atreo, e Rè di Micene.] Agamenon, nis. 1. 2. & 4.b. in obl Cic. l. 9. ep. 14 Non est alienum à dignitate tua, quod ipsi Agamemnoni Regum Regi fuit honestum, habere in consilijs capiundis Nestorem: mihi verò gloriosum, te iuuenem Consulem florere laudibus, quasi alumnum disciplinæ meæ. 2. Agamemno, nis. Sine littera n. in rect Stat. 1 Achil. Conclamant Danai, stimulatque Agamemno volentes.

Di Agamennone, addiett. poss.] Agamemnonius, a, um. 1.2. & 4.b. 3.l Virg 4 Æn
Eruet ille Argos, Agamemnoniasque Mycenas.

Aganippe, fonte in Bœotia, dedicato ad Apolline, & alle muse.] Aganippe, aganippes, f. g 1. & 2.b. Plin. l. 4 c. 7. Fontes in Bœotia sunt Oedipodia. Psammate, Dirce, Epigranea, Arethusa, Hippocrene, Aganippe, Gargaphie.

Aganippeo. 4.l. addiett poss. d'Aganippe.] Aganippæus, a, um. 1 2. b. 3. 4.l. Claud. epigr. 22. Fons Aganippæa Permessius educat vnda.

Aganippide. 4.b. Cosa, che in genere femminino pertiene ad aganippe.] Aganippis, aganippidis. f. g. 1. 2. & 4.b. in rect. & obl Ouid 5. Fast
Dicite, quæ fontes Aganippidos, Hippocrenes,
Grata Medusæi signa tenetis equi.

Agapeoore 4 b. Capitan dell'armata del Rè Agamennone.] Agapeoor, ris, 1. 2. & 4.b. in rect. & obl. & 3.l. Homer. Iliad. 2.

Agapito nome proprio d'huomo.] Agapetus, ti. 1. & 2.b. & 3.l Euseb. Hist. Eccles.

Agarico. 3 b. spetie di fongo medicinale.] Agaricum, ci. n. g. 1. 2. 3.b Diosc. l. 3. c. 1. Agaricum gignitur in Sarmatiæ regione, quæ Agaria dicitur. Plin. l. 16 c 8 Galliarum glandiferæ maximè arbores agaricum ferunt. Est autem fungus candidus, odoratus, antidotis efficax, in summis arboribus nascens, nocte relucens. Signum hoc eius, quo in tenebris decerpitur.

Agarico femmina.] Agaricum fœmina Diosc. l. 3. c. 1.

Agarico maschio.] Agaricum mas. Diosc. l. 3. c. 1. Agarici duo sunt genera 1 fœmina, quæ præfertur, rectis intus venarum discursibus constat: mas rotundus est, & vndique compactior. Vtrique gustus in initio dulcis, mox ex distributione in amaritudinem transit.

Agata nome proprio di donne, tra le quali vna fù nobilissima Siciliana, Vergine, e Martire celeberrima.] Agatha, æ. 1. 2 b Edmund. Campian. Rat 10. Nostræ sunt virgines illæ perbeatæ Agatha, & Lucia, quæ decretam pudicitiam aduersus & hominum, & dæmonum tyrannidem firmauerunt.

Agata nome di pietra pretiosa.] Achates, atæ. m. g 2. b. 3.l. Plin. l. 37. c 10. Pyrrhus ille, qui aduersus Romanos bellum gessit, habuisse traditur achaten, in qua nouem Musæ, & Apollo, citharam tenens spectarentur, non arte, sed sponte naturæ, ita discurrentibus maculis, vt Musis quoque singulis sua redderentur insignia.

Agata, in cui apparisce vn arbusco] Dendeachates, tæ, m. g. 2.b & 3.l. Plin. l 37. cap 10. Dendrachates velut arbuscula insignis apparet.

Agata bianca.] Leue achates, tæ. m. g. 2. b. & 3.l. Plin. l 37. c. 10.

Agata colombina, in cui si vede, come vna colomba saluatica.] Phassachates, tæ. m. g. 2. b. & 3.l. plin. l. 37. c. 10.

Agata corallina.] Coralloachates, tæ. m. g. 1. & 4.b. Plin. l. 37. c. 10. Gemma est corallo achates, guttis aureis, sapphiri modo distincta. Putant eam contra araneorum, & scorpionum ictus prodesse.

Agata mirrale, che quando si brucia rende odore di mirra.] Antachates, tæ. m. g. 2.b & 3.l. Plin. 37. c. 10. Antachates, quum vritur, myrram redolet.

Agata di color simile alla cera.] Cerachates, tæ. m. g. Plin. l. 35. c. 10.

Agata sanguigna, di color simile al sangue.] Hæmachates, tæ. a b. 3.l. Plin ibidem.

Agata. 2.l per agugliata, cioè quella quantità di refe, che si mette nell'ago per cucire, o far rete. Tantum lini, vel fili, quanto acus instruitur. Ex Corn. Cels. & Plin. 2. Tantum lini, vel fili, quantum acus exposcit. Ex Corn. Cels. & Plin.

Aggomitolare, Sen. aggomicciolare, far gomitolo, ouer gomicciolo.] Glomero, as. 1. & 2.b Ouid. 6. Metam.

Siue rudem primos lanam glomerabat in orbes,
Siue leui reretem versabat pollice fusum,
Seu pingebat acu, sctres à Pallade doctam.

2. Agglomero, as, 2. & 3.b. Ex Virg. 12 Æn. & Ouid. 6. Met. 3. Conglomero, as, 2. & 3. b. Ex Ennio in Thyest. 4. In glomum, vel glomos conuoluere. Ex Plin. l. 8. c. 37.

Aggomitolare, metaf. val' ammucchiare, vedi Accumulare.

Aggomitolato, Sen. aggomicciolato, partic.] Glomeratus, a, um. 1. & 2 b. Ex Ouid. 6. Met. 2. In glomum, vel glomos conuolutus, a, um. Ex Plin. c. 37.

Aggradeuole, vedi Gradeuole.

Aggradire, & aggradare, verbo della quarta maniera, il quale della prima hà anche aggrado, & aggrada nel presente, & aggraderà nel futuro, e val'esser' à grado, cioè sodisfare, ò piacere.] Arrideo, arrides. 2. l. Cic. Att l. 13. Nunc ad rem, vt redeam, inhibere illud tuum, quod valdè mihi arriserat, vehementer displicet: est enim verbum totum nauticum. 2. Placeo, es 1. b. Cic. Att. l. 14. Brutus non modo mihi, sed etiam tibi scripsit, sibi illud, quod mihi placeret, non probari. 3. Probor, aris. 1. b. Cic. Att. l. 5. ep. vlt. Habes meam causam, quæ si Bruto non probatur, nescio cur illam amemus, sed auunculo eius certè probabitur.

Aggradire molto.] Perplaceo, es. 2. b. Cic. l. 3. Si est aliquid in spe, vide legem, quam T. Fabio scripsit T. Vrsellius: ea mihi perplacet.

Aggradir spesso.] Placito, as. 1. & 2. b. Plaut. in Bacch. Mores non placitant.

Aggranchiare propriamente dicesi delle dita, che per gran freddo si piegano come gambe di granchio.] Cancri modo contrahi, vel curuari. Ex Plin.

Aggranchiare, in neutr. pass. attaccarsi con le mani vncinate.] Vncis manibus prensare. Ex Colum l. 7. c. 11. & Virg. 2. Æn.

Aggrandire, vedi Ingrandire.

Aggrappare, vedi Grappare.

Aggrapparsi à qualche cosa.] Aliquid apprehendere. Ex Plin. l. 15 & Plaut. in Amph.

Aggrapparsi vna cosa.] Sibi aliquid arripere. Cic. pro Sest.

Aggratiatamente, e garbatamente, annerb. con garbo.] Lepidè 1. & 2. b. Plaut. Truc. Gratiam lepidè referam. 2. Venustè. 1. b. Cæl. apud Cic. l. 8. ep. 4. Vbi sic habetur. Perquam venustè illud cecidit. 3. Cum venustate. Cic. 1. de Or. vbi habetur: agere cum venustate, & dignitate. 4. Scitè 1. 2. l. Plaut. in Cas. Eho nimium scitè scitus est 5. Concinnè. 3 l. Cic. 2. de Orat. cuius est: Concinnè dicere, & Plaut. in Epid. cuius est: Concinnè vestitus. 6. Eleganter. 1. 2. 4. b. 3. l. Cic. 2. Tusc. cuius est: Eleganter scribere. 7. Festiuè. 1. 2. 3. l. Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 16. cuius est: Fabella festiuè acta.

Alquanto aggratiatamente.] Lepidulè 3. Plaut. in Pseud. 2. Venustulè 1. & 3. b. Ex Plaut. Asin. & Pseud.

Molto aggratiatamente.] Perlepidè. 2. & 3. b. Ex Plaut. in Pseud. & Truc. 2. Perquam venustè. Cæl. apud Cic. l. 8. ep. 4. 3. Peruenustè. Idem Cæl.

Aggratiatello. diminut.] Lepidulus, a, um. Ex Plaut. Pseud. 2. Venustulus, a, um. Plaut. in Asin.

Aggratiato, addiett. che hà gratia.] Lepidus, a, um, 1. & 2. b. Cic. in Catil. Pueri lepidi, ac delicati non solum amare, & amari, neque cantare, & psallere, sed etiam sicas vibrare, & spargere venena didicerunt. 2. Venustus, a, um. 1. b. Cic. in Pison. Græcus facilis, & venustus, nimis pugnax esse noluit.

Alquanto aggratiato.] Lepidulus, a, um. 3. b. Plaut. in Pseud. 2. Venustulus, a, um. 1. & 3. b. Plaut. in Asin.

Molto aggratiato.] Lepidissimus, a, um 4 b. Ter. in Eun. act. 3. sc. 3. Capitulum lepidissimum. 2. Venustissimus, a, um. 1. & 4. b. Cic. 1. de Or. Quum omnium sis venustissimus, & vrbanissimus, omnium grauissimum, & seuerissimum & esse, & videri, quod isti contigit vni, id mihi vix ferendum videbatur.

Più aggratiato, compar.] Lepidior, & hoc, dius. 1. & 2. b. Plaut. in Mil. At quidem illuc ætatis qui sit, non inuenies alterum lepidiorem ad omnes res. 2. Venustior, & hoc, tius, 1. b. Catul. ep. 3.

Aggraticciare, & aggraticciarsi, per attaccarsi stregnendo.] Prenso, as. Hor. 1. Ser. Sat. 9. Et prensare manu lentissima brachia nutans. 2. Capto, as. Ouid. ep. 8. Non ego captaui breuibus tua colla lacertis.

Aggratigliare, per cuocere sopra la graticola.] In graticula coquere. Ex Cat. c. 13. & Cic. 5 Tusc.

Aggrauamento, e grauamento, l'aggrauare.] Percussus, percussus, m. g. Cic. Tusc 2. Vt onera contentis corporibus facilius feruntur, remissis opprimunt; Similliniè animus intensione sua depellit pressum omnem ponderum, remissione autem sic vrgetur, vt se nequeat extollere. 2. Oppressio nis. f. g Cic. de Off & pro Dom.

Aggrauante, partic che aggraua.] Aggrauans, tis. o g. & 2. b. Plin. l. 12. c 17. Strobi arboris odor redit à cameris ad solum iucundus, sed aggrauans capita, citra dolorem tamen: hoc somnum ægris quærunt.

Aggrauare, grauare, porre, ò metter peso.] Grauo, as, 1. b. Plin. l. 11. c. 54. Perniciosissimum, & in omni quidem vita, quod nimium; præcipuè tamen corpori, minnique, quod grauat quolibet modo vtilius. 2. Onero, as, 1. & 2 b. Plin. l. 29. c. 3. Præter oua, nullus est alius cibus, qui in ægritudine alat, neque oneret, simulque vim potus, & cibi habeat. 3. Aggrauo, as. 2. b. Quint. l. 5. c. 7. Sparsa plerumque argumenta colligimus, quæ per se nihil reum aggrauare videantur. Liu. l. 6. ab Vrb. 4. Pondus facere. Plin. l. 12. c. 19. Casia probatur recens maximè, & quæ sit odoris mollissimi, gustuvè quàm maximè feruens potius, quam lento tepore leniter mordens, quæque plurimum minimum ponderis faciat. 5. Grauitatem facere. Cels. l. 1. c. 3. Ora hæc grauitatem pectori faciet.

Aggrauar molto.] Degrauo, as. 1. l. 2. b. Liu. 4. ab Vrb. Alios etiam peritos nandi, lassitudo, & vulnera, & pauor degrauant. 2 Prægrauo, as, 1 l. 2. b. Liu. 8. bel. Mac. Primo constanter initium pugnæ accepit: Dein cum prægrauaret multitudo, cedere sensim, nihil confusis turmarum ordinibus, cœpit.

Aggrauarsi, diuenir graue.] Grauesco, scis, 1. b. Tacit. l. 14. Mala publica in dies grauescebant. 2. Aggrauesco, scis. 2. b. Terent. in Hecy. act. 3. sc 2. Male metuo, ne Philumenæ magis morbus aggrauescat. 3. Ingrauesco, scis. 2. b. Cic. ad Brut. ep. 10. Ingrauescit in dies intestinum malum, nec externis hostibus magis, quàm domesticis laboramus.

Aggrauato, partic.] Aggrauatus, a, um. 2. b. Liu. l. 4. 2. Oppressus, a, um. Cic. Att. l. 15. ep. 1.

Aggrauio, torto, ò ingiuria, vedi Ingiuria.

Aggrauio, grauezza] Onus, eris, n. g. & 1. b. Cic. 4. Ver. in tributis imperandis tantum oneris plebi imponebatur, vt etiam si homines tacerent, res ipsa illum censum repudiaret.

Aggregare. Fior. anche aggreggiare, cioè aggiugnere.] Aggrego, as, 2. b. Nicol. Perott. A grege fit etiam aggrego, quod est addo, adiungo, & quasi in gregem duco. 2 Adiungo, gis. Cic. pro Leg Man. Pompeius vndequinquagesimo die, totam ad Imperium Populi Rom. Ciliciam adiunxit. 3. Auersionem facere. Cic. pro Rab. Post Verũ accessionem decumæ, an decessionem de summa fecerit, non intelligo. 2. Adgrego, as. 1. l. 2. b. Pomp. Fest. l. e. Abgregare, est ab grego, adgregare ad gregem ducere; segregare ex pluribus gregibus partes seducere.

Aggregatione, l'aggregare.] Aggregatio, nis, f. g. 2 b. & 3. l. Ex Cic 4. de Fin. 2 Adiunctio, nis, f. g Cic ad Att. l. 7. Si hæc non est, nulla potest homini esse ad hominem naturæ adiunctio: qua sublata, vitæ societas tollitur.

Aggregato, particip.] Aggregatus, a, um. Ex Nicol. Perott. 2. Adiunctus, a, um. Ex Cic. pro Leg. Man.

Aggrinzare, vedi Increspare.

Aggrinzato, vedi Grinzoso.

Aggroppare, vedi Annodare.

Aggroppato, vedi Annodato.

Agguagliamento, agguaglianza, & agguagliatione, cioè l'aggua-

l'agguagliare.] Æquatio,nis,f g. & s.l. Liu.l 8 2 Æquiparatio,nis,f.g.2.& 3 b 4.l.Gel.l 14.c.3. 3.Exæquatio,nis, f.g & 3.l Liu 4.bel.Maced.

Agguaglianza,per egualità, vedi Egualità.

Agguagliare, far eguale.] Æquo,as. Plin.l.2.c.19 Sol autem ipse quatuor differentias habet, bis æquata nocte, diei, vere, & autunno. 2. Adæquo,as. Cic.ad A.Fr.l 2.ep. 6. Pompeij offensio nobis obliuit: senatorum enim vrna copiosè absoluit, equitum adæquauit. 3. Coæquo, as. Cic.5. Ver. Tu ordinem Senatorium despexisti, tu ad iniurias, libidinesque tuas omnia coæquasti. 4. Exæquo, as. Cic.4. Ver. Prætor omnia iura pretio exæquauit, omniumque rerum delectum, atque discrimen pecunia sustulit. 5. Peræquo,as,1.b. Col.l.3.c.3. Illa videntur prodigaliter in nostris Ceretanis accidisse, vt aliqua vitis apud te excederet vuarum numerum duorum millium, & apud me octogenæ stirpes insitæ intra biennium septenos culleos peræquarent. 6. Parem, vel par facere. Cic.3. de Leg. Ille patribus omnem honorem eripuit, omnia infima, summa paria fecit.

Agguagliare, far eguale, ò pari, vedi Pareggiare.

Agguaglio, sust. cioè comparatione, vedi Comparatione.

Agguatare, cioè insidiare. vedi Aguatare.

Agguattare, Sen. vedi Acquattare.

Aggustare dar gusto, vedi Dilettare.

Agherbino, Sen. Garbino vento, che spira tra ponente, e mezzo dì, vedi Affrico.

Aghetta, & anche spuma d'argento, da gli Speciali hoggi s'appella terra aghetta, licargirio, e piombo arso, vna sorte di minerale così nomata.] Spuma argenti. Plin.l 33 c.6. Fit in ijsdem metallis, & quæ vocatur spuma argenti. Diosc l.5.c 62 & 27. 2. Lithargyrus,ri. f. g. 1.& 3 b. Lexic. Græcol Lithargyrus. spuma argenti, medicamentum metalicum, non spontè quidem nascens, sed in secundis fornacibus emergens, dum plumbum, vel eius arena ab argento, aut auro secernitur. 3. Lithargyrium,rij. n g.1.& 3.b.Ioan. Scop. in Spic.

Aghetto, diminut. ago piccolo.] Acuncula,læ.f g. 1. & 3.b. Scop in Spic.

Aghetto, Fior la punta d'ottone, che si pone alle stringhe, Sen. puntale.] Acicula, æ, f. g. 1.& 3 b. a l. Gales. & & Tursel.

Aghirone, ouer' airone, vccello di rapina.] Ardea, æ f. g. Plin. l 18. c.35. Ardea in medijs arenis tristis hyemem denunciat. 2. Erodius,dij.m.g 1.b. & 2. l. Scop. in Spic.

Aghirone picciolo.] Ardeola, æ f g. & 3.b. Scop. in Spic. 2. Erodiolus, li. m. g 1. & 4. b. & 2. l. Ex Plin. l.21 c 11.

Agiamento, vedi agio.

Agiatamente, per comodamente, vedi Comodamente.

Agiatamente, per pigramente, vedi Pigramente.

Agiatamente, per riccamente, vedi riccamente.

Agiatezza, per comodità, vedi agio.

Agiatezza, per pigritia, vedi Pigritia.

Agiatezza, per ricchezza, vedi Ricchezza.

Agiato, per comodo, vedi Comodo.

Agiato, per pigro, vedi Pigro.

Agiato, per ricco, vedi Ricco.

Agibile, come dire cose agibili, che con altro nome si dicono prattiche.] Agendus, a, um. 2. Gerendus, a, um. Cic. de Sen.

Agile, addiett. 2.b. presto, e pronto nell'operare.] Agilis, & hoc le, 1. & 2.b Nonius Marc. de propr.Ser. Agilem, celerem ab agendo dicunt.

Più agile, con par.] Agilior, & hoc ius. 1. & 2.b. Plaut. in Epid. Corpulentior videre, atque agilior.

Agilissimamente. auuerb superl.] Agilimè.1.& 3.b. Plaut. Stich.

Agilissimo, superl.] Agillimus, a, um. 1.& 3.b. Ex Plin. l.7.c 16.

Agilità, astratto d'agile.] Agilitas, tis, f. g. 1. 2. & 3. b. Colum. de Re rust. l.1. Eiusdem agilitatis homo frugi melius, quam nequam faciet.

Agilmente, auuer., con agilità.] Agiliter. 1. 2. & 3.b. Ex Liu.4. bel.Pun.

Più agilmente, compar.] Agilius. 1 2.b. Colum l.2.c.2. Sed nec in media parte versuræ consistat bubulcus, detque requiem in summa, vt spe cessandi totum spatium bos agilius enitatur.

Agina Fior. per fretta, ò prestezza, vedi Prescia.

Agio, sust. voce bissillaba, e val comodo, ò comodità.] Commodum, di, n.g. & 3.b. Cic. Att.l 12 Homo nequam, qui tuum commodum non expectauit, quum ob eam vnam causam missus esset. 2. Commoditas,tis. Cic.de Amic. Plurimas, & maximas commoditates continet amicitia. 3. Opportunitas,tis, f 2.3.& 5. l & 4. b. Cic 2. de Nat. Consultrix & prouida vtilitatum, opportunitatumque omnium est natura.

A bell'agio, auuerbialm. cioè con comodo.] Ociosè. 1. & 3. l. Cic.6. Ver Accessit ad argentum, contemplari vnumquodque ociosè, & considerare cœpit. 2. Per otium Cic. 1. de Inu. Studia recta, atque honesta per ocium concelebrata ab optimis enituerunt.

A grand'agio, con ogni comodo.] Per summum otium. Ex Cic. pro Sest. Rosc. 2 Percommodè, 3. b. Liu. 10. bel. Pun. Illi percommodè omnia explorarunt.

A tuo agio, con tua commodità.] Tuo commodo. Cic. de Clar. Or. Ego expectabo ea, quæ polliceris, neque exigam, nisi commodo tuo.

Far' suo agio, Sen. per isgrauare il ventre, andar del corpo, ò cacare.] Aluum exonerare. Plin.l 10. c.44. Iuba tradit Diomedeas aues aluum exoneraturas, subuolare semper, & contrario flatu. 2. Ventrem exonerare. Mart. l.10. ep.48.

Exoneraturas ventrem mihi villica maluas.
Attulit, & varias, quas habet hortus opes.

3. Aluum deijcere. Cato c.156 Aluum si voles deijcere, superiorem sumito cymam brassicæ, quæ leuissima erit. 4. Aluum leuare. Plin.l.23.c.7. Si quis matutino cerasa roscida cum suis nucleis deuoret, in tantum leuatur aluus, vt pedes morbo liberentur. 5 Cibos digestos edere. Colum.l.8. c.7. Aues inclusæ caueis habeant vtraque parte foramina: vnum, quo caput exeratur; alterum, quo cauda, clunesque, vt & cibo capere possint, & eos digestos sic edere, ne stercore coinquinentur. 6 Saturitatem emittere. Plin.l.10. c.33. Hirundines notabili munditia egerunt excrementa pullorum: adultiores que circumagi docent, & fori saturitatem emittere. 7. Cibi onus reddere. Plin. l. 8. c.27. Simile quiddam & volucris in eadem Ægypto monstrauit, quæ vocatur Ibis, rostri aduncitate per eam partem se perluens, qua reddi ciborum onera, maximè salubre est. 8. Caco, as, 1.b. Mart.

Ventris onus misero, nec te pudet, excipis auro.
Basse bibis vitro: carius ergo cacas.

9. Aluum euacuare Plin.l.20. c.6. Allium hydropicis cum centaurea, aut in fico duplici ad euacuandum aluum datur. 10. Ventrem exinanire Cels. lib. 4 cap. 12. Commodissimum est post cibum vomere atque ita ventrem exinanire. 11. Cibum confectum, consumptumq; detrahere. Ex Cic de Vn. qui sic ait: Nec verò desiderabat, aut alimenta corporis, aut detractionem confecti, & consumpti cibi. 12 Stercus facere. Colum. lib.2. c.15. Stercus optimum existimatur, quod asinus facit, quoniam id animal lentissimè mandit, ideoque facilius concoquit, & bene confectum atque idoneum protinus aruo fimum redditur.

Hauer voglia di far suo agio, ouer di cacare.] Cacaturio, ris, riui, vel rij, ritum, 1, 3 b 2 l. Mart in Vacerram.

Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

Agitabile, addiett. che si può agitare.] Agitabilis, & hoc bile, 1 & 2.b. & 3.l. Ouid. Metam. l.1. Terra feras cepit, volucres agitabilis aer.

Agitamento, agitatione, l'agitare.] Agitatio, nis. f.g.1. & 2.b.& 3.l. Cic. de Nat.l.2. stomachus agitatione, & motibus linguæ quum depulsum, & quasi detrusum cibum accepit, depellit.

Agitare, mouere spesso.] Agito, as.1.& 2.b. Cic.de Nat.l.2. Naturæ ista sunt, Balbe, naturæ non artificiosè ambulantis, vt ait Zeno; sed omnia cientis, & agitantis motibus & mutationibus suis.

Agitatissimo, superl. d'agitato.] Agitatissimus, a, um 1 2. & 5. b.

& 5 b. & 3.l. Ex Cic de Som & Sen.l 19.ep.109.

Agitato, partic.] Agitatus,a,um.1 & 2 b. & 3.l. Cic. de Off. Est viri magnanimi,rebus agitatis, punire sontes, multitudinem conseruare.

Più agitato, compar.] Agitatior,& hoc tius. 1. & 2 b.& 3.l. Sen l.19.ep.109. Agitatiorem mihi animum esse credebam,nec tibi hodie affirmauerim, an fuerit.

Agitatore, quello, che agita] Agitator, ris, m.g. 1. & 2. b. & 3.l. 4 b. in rect.& l.in obl. Cic. Att.l.13. Nec est melius quicquam, quàm vt Luculus sustineat currum, vt bonus sæpè agitator, equolque.

Agitatrice, quella, che agita.] Agitatrix, cis,f.g 1.& 2.b. & 3.l. Ex Cic.2 Acad.& 2. de Nat.

Agliaia, herba di sapore. & odore simile all'aglio.] Alliaria, æ, vel Alliaris, huius alliaris. f.g & 3.l. Matt. in Diosc.l. 3. c.108. Herba quædam iuxta sæpes, & in agrorum marginibus nascitur, quæ odore, & sapore ita abundè allium refert, vt non temerè vulgò alliaris, siue alliaria vocitetur.

Agliata, voce trissillaba, sauore fatto con aglio] Alliamentum,ti,n.g.& 3.l. Ex D.Hier.ep.151. Nostrorum quoque condimentorum te alliamenta delectant. 2. Embamma aliatum. Ex Colum.l.12. c.55.& Plaut Most. 3. Intinctus alliatus. Ex Plin.l.20. c 9. & Plaut Most.4 Alliatum, ti,n.g.& 3.l. Scop.in Spic.& Plaut Most.

Agliato, addiett. fatto con aglio.] Alliatus,a,um.3 l. Plaut. Most.Sine me alliato fungi fortunas meas.

Aglieto, luogo piantato d'agli.] Solum allijs consitum, vel conuestitum. Ex Colum.& Cic.2. Allietum,ti,n. g. & 3.l. ex Pallad. Cuius est: Lilietum.

Aglieto, diminut. aglio piccolo.] Allium paruulum. Diosc. l.2.c.145. 2. Alliolum, li,n.g & 3.b. Ex Plaut. Cuius est Palliolum.

Aglio agrume noto,da Galeno chiamato teriaca de Rustici.] Allium, lij, n. g. Plin. l.20. cap 6. Allio magna vis, magnæ vtilitates contra aquarum, & locorum mutationes. Serpentes abigit, & scorpiones odore: atque, vt aliqui tradidere, bestiarum omnium ictibus medetur potu,vel cibo,vel illitu.

Aglio domestico.] Allium satiuum, vel hortense. Diosc. l.2. c.146

Aglio lesso] Allium elixum. Plin l.20. c.6. In totum autem alium coctum, vtilius est crudo, elixumque tosto: sic & voci confert.

Ag'io maschio.] Allium mas.Matth in Diosc. l 2. cap 145. Quamquam scribit Dioscorides, allium quod non cohærentibus nucleis, sed singulari, & solido capite constat, in Ægipto nascit, eiusmodi tamen & in Hetruria; & in compluribus Italiæ locis prouenit, ibique allium mas appellatur.

Aglio pesto.] Allium tritum. Plin.l.20. c 6. Suspiriosis aliquid allium tritum in lacte dederunt. Praxoras contra morbum regium vino miscuit: & contra ileum in oleo, & pulte, sic illinens strumas quoque. Antiqui insanientibus dabant crudum. Diocles phreneticis elixum.

Al'o saluatico.] Allium siluestre. Diosc.l 2 c.146. 2 Allium anguinum. Diosc. ibidem. 3. Ophioscorodum, di. Idem Diosc.l.2. c.146. Allium est siluestre, quod Ophioscorodon, idest anguinum, vocant. 4 Allium ceruinum. Lexic. Græcol 5. Elaphoscorodum, di. n.g & 4.b. Diosc. l.2. c.146 Eosdem effectus præbet alljum anguinum, quod & Elaphoscorodon dicitur: latas ventris tineas in cibo sumptum abigit, vrinas detrahit: contra viperarum ictus, & priuatim hæmorrhoi prodest. 6. Allium vrsinum Plin l.19 c.6 Est & siluestre allium, quod vrsinum vocant, odore molli capite prætenui,foliis grandibus.

Aglio campestre,ò'campareccio.] Alum,li n g: & 1. l. Plin. l.19.c.6. Allium est, & in arnis sponte nascens, alum hoc vocant, quod aduersus improbitatem alitum depascentium semina coctum, ne renasci possit,abijcitur: statimque, quæ deuorauere aues, stupentes manu capiuntur, & si pau'um commoratere sopitæ.

Aglio primaticcio.] Allium præcox. Plin.l.19. c.6. Allium præcox maturescit sexaginta diebus.

Aglio fresco.] Allium recens, vel viride Plin.l.16 c.6. Diocles allium hydropicis cum centaurea, aut in fico duplici ad euacuandam aluum dedit: quod efficacius præstat viride cum coriandro in mero potum.

Aglio turchesco, è molto maggiore de gl'ordinarij.] Vlpicum, ci. n g. & 2. b. Plin.l 19. c.6. Sunt qui & allium, & vlpicum inter compitalia, ac saturnalia seri aptissimè putent. 2. allium Cyprium. Plin.l.19. c 6. Vlpicum quoquo in hoc genere appellauere allium Cyprium, alij antiscorodon, præcipuè Africæ celebratum inter pulmentaria ruris, grandius allio. Tritum in oleo, & aceto mirum quantum increscat spuma. 3. Allium Punicum. Colum.l.11.c.3. Vlpicum quod quidam allium punicum vocant; Græci autem apphoroscorodon appellant,longè maioris est incrementi, quàm allium. 4. Allium vlpicum Plaut.in Pœn.

Aglio forte.] Allium acre, vel asperum. Ex Plin. l. 19 cap.6.

Aglio spicchiato, che hà de spicchi.] Allium nucleis coagmentatum, vel compactum. Ex Plin.l.19. c 6. Vbi sic habet. Allium pluribus coagmentatur nucleis, & his separatim vestitis.

Capo d'aglio.] Allij caput Col. l.6. c.13 Equi nausea discutitur, si caput allij tritum cum vini hemina sæpius potandum præbeas.

Spicchio d'aglio.] Allij nucleus. Plin.l.19. c.6. Allium pluribus coagmentatur nucleis: quod eo asperius est, quo plures nuclei fuere. 2. A'lij spica. Col.l.2.c. 1. Inter palmaria spatia spicæ allij disponendæ sunt. 3. Allij glebs. Ex Col.

Aglione, accrescit. aglio grande, ò grosso.] Allium grande, vel magnum. Ex Diosc.l.2 c.146.

D'aglio, addiett.] Alliaris, & hoc alliare. 3 l. Matth.in Diosc.l 3.c.108. 2 Alliarius, a,um. 3.l. Matth. in Diosc. l.3. cap.108. 3. Alliaceus, a, um, 3.l.Ex Plin.& Pallad.apud quos est,à Folio Foliaceus,& à Lilio Liliaceus.

Chi gusta di mangiar'agli.] Alliarius, rij. m g. & 3. l. Ex Mart.cuius est,Carnarius,& Pinguiarius.

Agna, voce poet. vedi Agnella.

Agnella, e poeticamente ancor agna. pecora giouane.] Agna, æ, f. g. Var. l.2. c.2. Oues oportet bonas emere, quæsita ætate, si neque vetulæ sunt, neque meræ agnæ: quòd alteræ iam nondum, alteræ iam non possunt dare fructum. 2. Agnus fœmina. Gel.l.4. c.3. Numæ regis lex antiquissima hæc fuit: Pellex ædem Iunonis non tangito, si tangit, Iunoni crinibus dimissi, agnum fœminam cædito.

Agnella mongana, ò di latte.] Agna lactens. Ouid.4 de Pont. El.8. 2. Agna subruma. Ex Var.l.2 c.1.

Agnella giouane.] Agna nouella. Ouid. 1 de Art.2. Agna tenera. Stat.8.Theb.

Agnella nera.] Agna nigra, vel pulla. Var. l.2.c.2.& Horat. 1.Ser.Sat 8.

Agnelletta, & agnellina, diminut. agnella piccola.] Agna paruula, vel pusilla. Ex Var.l.2. c 2. & Cic. ad Att. l.12. 2. agnella,æ. Ex Plaut. in Asin cuius est: agnellus.

Agnelletto, & agnellino diminut. agnello piccolo.] Agnellus, li. m. g. Plaut. in Asin. aguellum hædillum me tuum dic esse. 2. Agnus paruulus, vel pusillus. Ex Var.l.2 c.2. & Cic. ad Att.l.12. 3. Agnellulus, li, m.g. ex Cic Parad. cuius est: Mullulus barbaculus. 4. Agnus tener. Virg. Ecl. 1. Sæpè tener nostris ab ouilibus imbuet agnus. 5. Agnellus minusculus ex Plaut. Asin.

Agnello, & in verso ancor agno, parto della pecora, che non hà finito l'anno.] Agnus, agni m.g. Colum. l.7. c.3. Agnus autem, quum est editus, erigi debet, atque vberibus admoueri, tunc etiam eius diductum os pressis humectare papillis, vt condiscat maternum trahere alimentum. 1. Ouis mas Var.4. de ling.lt, cui oui mari testiculi dempti, est idtò, vt natiua verso, veruex declinatus.

Agnello giouane.] Agnus nouellus. Ex Colum.l.7. & Ouid. 1.de Art.2 Agnus tener. Colum.l.7.c.3.

Agnello mongano, ò di latte.] Agnus lactens. Var. l.2. c.11. Agni lactentes à lacte dicuntur. 2. Agnus suorumus. Var. l.2.c.1. Agnos pastor, si parum habet lactia mater, subijciat sub alterius mammam, qui appellantur subrumi, id-

est sub mamma; antiquo enim vocabulo mamma rumis, vt opinor, dicta.

Agnello di più collori] Agnus varius. Vac.l.2.c.2. Animaduertendum est, ne arietis lingua nigra, aut varia sit, quòd ferè, qui talem habent, nigros, aut varios procreant agnos. Hoe. 5. Ser.

Agnello di cinque mesi.] Agnus quinquemestris. Plin.l.8. c.48. Castrari agnos, nisi quinquemestres, præmaturum existimatur.

Agnello di due capi.] Agnus biceps. Liu. Dec 4. l.2. Asculi agnus biceps cum quinque pedibus natus. Formijs duo lupi oppidum ingressi, obuios aliquot laniauerunt.

Agnello di primauera.] Agnus vernus. Colum. lib.7. cap.3.

Agnello d'autunno.] Agnus autumnalis. Colum. l 7. c. 3. Agnus melior est autumnalis verno, quia magis ad rem pertinet, vt ante æstiuum, quàm hybernum solstitium conualescat solusque ex omnibus animalibus brumæ commodè nascitur.

Agnello di verno] Agnus hybernus. Plin l.8. c.47. Multi hybernos agnos præferunt vernis, quoniam magis intersit ante solstitium, quàm ante brumam firmos esse: solumque hoc animal vtiliter bruma nascitur.

Agnello d'vn'anno.] Agnus anniculus. Ex Var.l.2 c.1.& 5. 2. Agnus hornus. Prop.l 4 El.1.

Agnello ermafrodito, cioè maschio, e femmina.] Agnus hermaphroditus. Ex Plin.l 8. c.48 & l.11 cap.49. vbi ait: Neronem hermaphroditas subiunges carpento suo equas ostentasse. 2 Agnus mas, idemque fœmina. Liu. l 8. bel. Pun. Cære natus est porcus biper, & agnus mas, idemque fœmina.

Agnello tardio] Agnus chordus, vel cordus. Plin.l.8. c.47. Coitus omnibus à 3. Idus Maias ad 13. Calendas Augusti. Gerunt partum diebus 150 Postea concepti inualidi. Cordos vocabant antiqui post id tempus natos

Agnello slattato.] Agnus à lacte depulsus. Virg. Eclo.6. 2. Agnus à mamma disiunctus. Vac.

Agnello di pelo duro.] Agnus hirsutus. Ex Colum. l.7. c.2.

Agnello di pelo morbido.] Agnus mollis. Ex Col. l.7. c.2.

Di Agnello, ò di agnella, addiett.] Agninus, a, um. 2. l. Plin Muris aranei morsus sanatur coagulo agnino, in vino poto.

Agnesa, nom. propr. di donna.] Agnes, Agnetis, 3 l. in rect. & obl. D. Ambros. 1. de Virg. de Agnete quid dignum loqui possumus, cuius ne nomen quidem est vacuum luce laudis? Agnetis enim nomen titulus est pudoris.

Di Agnesa, nome poss.] Agneticus, a, um, vt apud Claud. cuius est: Magneticus, a, um, à Magnes, etis.

Agnesina, diminut. d'Agnesina.] Agneticula, æ. Ex Var. l.2. c.11. cuius est: Tegeticula.

Agno, per agnello poet. vedi Agnello.

Agno, Fior. enfiatura nell'anguinaia, vedi Anguinaia.

Agno casto, & anco vitice, arbuscello medicinale.] Vitex, viticis, f g. & 2 b. in obl. Plin.l 24. c.9. Non multùm à Salice vitilium vsu distat vitex, foliorum quoque aspectu, nisi odore gratior esset: Græci Lygon vocant, alij agnon, quoniam matronæ thesmophorijs Atheniensium, castitatem custodientes, his folijs cubitus sibi sternunt. 2. Lygus. Lygij, f. g. 1. b. Diosc. l.1 c.116. Viticem ligon, quasi vimen vocant Græci, propter inuictam ferè ramorum flexilitatem. 3. Agnus castus. Diosc. l 1. c.116. Viticem, Agnum, quasi dicas castum vocant Græci, quoniam matronæ in thesmophorijs Atheniensium, castitatem custodientes, huius folijs cubitus sibi sternunt. 4. Salix Amerina Matth in Diosc l.1. c.116. Vitex, siue Salix Amerina, quam vulgus herbariorum Agnum castum appellat, arbuscula est in Italia vulgaris notæ

Agno casto maggiore, ò bianco.] Vitex maior, vel candida. Plin.l.24 c 9.

Agno casto minore, ò nero.] Vitex minor, vel nigra. Plin. l.24. c.9. Viticis duo genera sunt: maior in arborem, Salicis modo, assurgit; minor ramosa folijs candidioribus lanuginosis.

Agnolo, per Angelo, vedi Angelo.

Agnusdei, effigie di cera, che rapresenta Christo, agnello celeste.] Agnus cereus, Tursell. Hist. Laur l.4. cap.14. Pius Quintus inter primum Pontificatus sui rudimentum cereos agnos de more consecraturus, effigiem Domus Lauretanæ Angelorum humeris vectæ, multis eorum imprimendam curauit. 2. Agni cœlestis cerea effigies. Maff in Ignat. l.3. c.1. Piacularia verò grana, quæ dicuntur, & cereas agni cœlestis effigies, pictasque Sanctorum iconunculas, & alia id genus, quæ ab impijs irridentur, ita studiosè tuebatur, & caras habebat Ignatius, vt in eius scrinio post mortem, nihil ferè aliud apparuerit.

Agnusdei ricamato.] Agnus cereus opere Phrygio exornatus. Ex Maff. Turs & alijs.

Ago, Sen. aco, Fior. & secondo altri aguglia, strumento sottile d'acciaio, nel quale s'infila seta, ò refe, per cucire.] Acus, us f.g. & 1.b. Valla, l. 1. Acus dicitur, qua vestes farciuntur.

Ago di rete.] Acus retiaria. Ex Plaut. Men. & Quint. l 6 c.3.

Ago da bastaro.] Acus clitellaria. Ex Plaut. Rud. & Most.

Ago da materazzaro.] Acus culcitraria. Ex Cels. l.7. c.7. & Robert Const.

Ago, il ferro della statera, sopra del quale sono segnate le libre, e l'oncie.] Librile, librilis. n. g. & 2. l. Pomp. Fest. l.10. Libræ scapus. Nicol. Perotto Libripens, stipis ponderandæ pensator. Et librile, scapus libræ Fest l 10.

Ago, ouer'aculeo, cioè la spina, ò punta, che hanno le vespe, e le pecchie. vedi Aculeo.

Ago, quel ferretto, che stando appiccato alla toppa, entra nel vano della chiaue.] Acus claustraria.

Ago, il ferro dell'arpione, che entra nella bandella.] Acus cardinea, vel cardinis.

Ago, quel ferruzzo, col quale si smoccola la lucerna, che si chiama ancora smoccolatoio, ò stuzzicatoio.] Acus lucernaria, vel emunctoria.

Ago, quel ferruzzo sottile, nel quale s'annoda la calamita della bossola, ò degl'orioli da sole.] Acus magnetica.

Agobbio, Città nota nel ducato d'Vrbino, vedi Gubbio.

Agognare, vedi Bramare.

Agonale, addiett. d'agone, cioè giostra, ò combattimento; & anco di Agone nome proprio.] Agonalis, & hoc, le, 1.b. 2 & 3. l. Ouid. 6. Fast. & Var. 5. de lin.

Agonarca, il presidente della giostra, combattimenti, ò giuochi.] Agonarcha, chæ, m. g. 1. b. & 2. l. Sophocl. in Aiac.

Agone, Fior. aguglione, accrescit. Ago, ò aguglia grande.] Acus magna, vel ingens. Ex Plaut. Menæch. & Cap.

Agone nome prope. d'huomo, e secondo altri Agnone.] Agon, nis, vel Agnon, nis. Plin. l. 33. c. 3. Agonem Telum, Alexandri Magni præfectum, aureis clauis suffigere crepidas consueuisse, tradunt. Plutar. in Alex.

Agone, voce poet. cioè il campo di giostra, ò giuochi.] Agon, nis, m. g 1. b. Græc.

Agone, cioè combattimento, giostra, ò giuochi.] Agon, nis, m. g. & 1 b. Pl. l 4. ep. 22. Placuit agona tolli, qui mores Viennensium infecerat, vt noster hic omnium. Idem Gymnicus agon celebrabatur.

Agonia, 3. l. cioè angoscia di persona moribonda.] Agonia, æ f g. 1. b. 2. l. Isocr in Euagr.

Agonio giorno, nel quale appresso i Romani dal Rè si sacrificaua l'hostia.] Agonium, nij, n. g 1. b. & 2. l. Pomp. Fest lib. 1. Agonium dies appellabatur, quo Rex hostiam immolabat. Hostiam enim antiqui agoniam vocabant.

Agonio, cioè Dio de Gentili presidente à negotij.] Agonius, nij, 1. b. & 2. l. Pomp Fest. l. 1. Agonium veteres putabant deum dici præsidentem rebus agendis.

Festa del Dio Agonio.] Agonalia, agonalium. n. g. & num. plur. Pomp. Fest.

Agonizamento, agonizzatione, l'agonizzare.] Cum morte luctatio, vel conflictio. Ex Cic. de fato, & Virg. 4. Æn. 2. Cum morte certatio, vel contentio. Ex Cic. 2. de Fin.

3. Cum morte conflictus, vel congressus. Ex Cæs. 1. bel. Ciu. 4. Agonismus, mi. m g Dion hist. l 36. 5. Agonisma, tis. n. g. Plaut.

Agonizzante, partic che agonizza.] Cum morte luctans, vel concertans. Ex Cic. pro leg. Man. 2. Cum morte colluctans, vel confligens. Ex Plin. & Cic. 3. Animam agens. o. g. Ex Liu. 4. In confinio vitæ, mortisque versans, vel constitutus. Ex Col. & Cæs. 5. Vitæ, mortique interstitus, vel interiectus.

Agonizzare, star'in agonia, e si dice di chi stà morendo.] Animam agere. T. Liu. Itaque noctem totam plerique eorum, ac diei consequentis partem quum animam egissent, omnes tamen prius quam aperirentur portæ, expirarunt. & M Cœl. ad Cic. lib. 8 ep. 2. Q Hortensius, quum has litteras scripsi, animam agebat. 2. Cum morte confligere, vel concertare. Ex Cic 4. Tusc. & pro leg. Man. 3. Cum morte contendere, vel colluctari. Ex Cic. 7. ad Att. & Plin. lib. 27. cap. 2 4 Morti obluctari. Lucan lib. 3. Ex Colum. lib. 6. cap. 16. & lib. 8. cap. 14. 5. In confinio vitæ, mortisque versari, vel esse. Ex Col. lib. 3. cap. 5.

Agostiniano, addiett. poss. d'Agostino.] Augustinianus, a, um.

Agostino, add. nato d'Agosto.] Sextili mense prognatus, um. Ex Hor. l. 1. ep. 11. & Liu. 1. ab Vrb.

Agosto, l'ottauo mese dell'anno, secondo la Chiesa, & il sesto, secondo l'Astrologia.] Augustus, ti. Colum. lib. 11. cap. 2. Pridie Idus Augusti Fidis occidit mane, & autumnus incipit. 2. Augustus mensis. Pal. lib 9 t. 1. Augusto mense vltimo, circa Calendas Septembris, ager, planus, humilis, exilis incipiat exarari. 3. Sextilis, lis, 2. l. Hor. lib 1. ep 7. 4. Sextilis mensis, Suet. in Aug. cap. 31. Annum à D. Iulio ordinatum, sed postea negligentia conturbatum, atque confusum, rursus ad pristinam rationem redegit: id cuius ordinationes Sextilem mensem è suo cognomine nuncupauit, magis quam Septembrem, quo erat natus: quia hoc sibi, & primus Consulatus, & insignes victoriæ obtigissent.

Di Agosto, addiett.] Augustus, a, um. Col. lib. 11. cap. 2 Tertio decimo Calendas Augustas Sol in leonem transitum facit. 2. Sextilis, & hoc Sextile. 2. l. Hor. lib. 1. ep. 18.

Agramente, auuerb. con agrezza.] Acriter. 2 b. Cic. pro Flac. Acriter, & vehementer dixerat accusator.

Più agramente, compar.] Acrius. Cic. 1. de Or. Nemo ferè est, quio acutius, atque acrius vitia iudicet, quàm ea laudet quæ recta videat.

Agresta, & agresto, sust. cioè l'vua acerba, & immatura.] Vua acerba. Cic. de Sen. 2. Vua immatura. Ex Plin. & Cic. 3. Vua immitis. Hor 2. car. Od. 5. 4. Omphax, cis. m. g. apud Plut. 5 Omphax, cis. f g. Homer.

Agresto, addiett. cioè rustico, saluatico.] Agrestis, & hoc agreste. 1. b Cic. in Part. Hominum genus indoctum, & agreste vtilitatem semper antefert honestati.

Alquanto agresto] Subagrestis, & hoc, greste. 1. b. Cic. de Clar.

Più agresto, ouer agreste.] Agrestior, & hoc, stius. Cic 5. Tusc. Quæ barbaria India vastior, aut agrestior? In ea tamen gente ij, qui sapientes habentur, nudi ætatem agunt, & Caucasi niues, hyemalemque vim perferunt sine dolore, quumque ad flammam se applicauerint, sine gemitu aduruntur.

Agresto, sust. per agresta, vedi Agresta.

Agresto, sust. cioè licore tratto dall'vua acerba, che s'adopera nelle viuande in vece di agresta.] Omphacium, cij. n. g. & 2. b. Dios. lib. 5. cap. 6 Omphacium succus est acerbæ vuæ, nondum maturescentis. 2. Omphace. ces. f. g. & 2. b Lex græcol Omphace est ex acerbis vuis expressa intelligo. 3. Vuæ acerbæ succus. Diosc. lib. 5. cap. 6 4. Vuæ immitis liquor. Ex Horat. & Plin 5 Omphax, cis. m. & f. g. 3. l. 2. l. in rect. & b. in obl. Græc. Plut. in præc. connub. & 3. Symp 6. Vua cruda, vel acerba Digest. lib. 9 tit 2. leg. 27. 7. Vua immitis, vel immatura. Hor. 2. Carm. Od. 5. cuius est: Immitis vuæ cupido.

Agresto melato.] Omphacomeli, omphacomelitis. n. g. 4. & 5. b. Diosc. lib. 5. cap. 29. Omphacomelitis faciendi ratio hæc est Acerbæ vuæ adhuc immaturæ, & tribus diebus insolatæ exprimuntur succi partes, mellis optimi despumati, singulæ partes adijciuntur: & insolatur, in vasa transfusum Vim reprimendi, ac refrigerandi habet, stomachicis, cæliacisque conuenit: vsus post annum est. 2. Omphacium melle temperatum. Ex Diosc. lib. 5. cap. 6 & Plin.

Agreste saluatico, cioè lambrusca immatura.] Oenanthe, thes. Plin. lib. 12 c. 28. Eodem, & oenanthe pertinet, est autem vitis labruscæ vua.

D'agresto.] Omphacinus, a, um. 3. b. Plin. l. 23. c. 4.

Agretto, addiett. diminut alquanto agro.] Acidulus, a, um. 1. a. & 3. b. Plin. lib. 15. cap 15. Post autumnalia pyra, acidulo sapore iucunda. 2. Subacidus, a, um. 1. a. & 3. b. Cato de Re rust. cap. 108. Si vinum sapiet id, quod in dolio est, scito duraturum, si subacidum erit, non durabit. 3. Acutulus, a, um. 1. & 3. b. & 2. l. Ex Cic. 3. Nat. & Plin. epist. 123. 4. Subacris, & hoc re. 1. b. 2. l. Diosc. lib 1. cap. 27. Heleniom radicem habet subalbidam, interdum subrufam, odoratam, subacrem, vegetam, magnam.

Agretto, sust. cioè nasturcio, vedi Nasturcio.

Agrezza, astratto d'agro.] Acrimonia, æ. f. g. 2. b. & 3. l. Cat. de Re rust. cap. 157. Si vlcus acrimoniam eius brassicæ ferre non poterit, farinam ordeaceam misceto, ita apponito. 2. Acritudo, nis. f. g. 2. b. & 3. l. Vitru. lib. 8. cap. 3. Succus acer, & acidus in ea terra subest, per quam egredientes venæ intinguntur acritudine. 3. Acritas, tis. f. g. & 2. b. Gell. lib. 13. cap. 2. Nihil quicquam interest, suauitudo dicas, an suauitas sanctitudo, an sanctitas: acerbitudo, an acerbitas: acritudo, an acritas. 4. Acor, ris. m. g. & 1. b. Quint. lib. 9. cap. 3. In cibis acor ipse iucundus est.

Agricoltore, e coltiuatore, colui, ch'esercita l'agricoltura, ò che coltiua i campi.] Agricola, læ. com. g. 2. & 3. b. Cato de Re rust cap. 1. Ex agricolis & viri fortissimi, & milites strenuissimi gignuntur: maximeque pius quæstus, stabilissimasque consequitur: minimèque male cogitantes sunt, qui in eo studio occupati sunt. 2. Ruricula, læ. com. g 1. l. 2. & 3. b. Col. lib. 10. & Ouid. 5. Metam. 3. Agricultor, oris. m. g & 2. b. Liu. 6. bel. Pun. 4. Cultor agri. Liu 4 ab Vrb. 5. Colonus, ni. m. g. 1 b. & 2. l. Cato de Re rust. cap. 1. Maiores nostri virum bonum quum laudabant, ita laudabant. Bonum agricolam, bonumque colonum. Amplissimè laudari existimabatur, qui ita laudabatur.

Agricoltore inutile.] Agricola nequam. Plin. lib. 16. c. 6. Veteres censebant, nequam agricolam esse, quisquis emeret, quod præstare ei fundus posset.

Agricoltrice, ò coltiuatrice. colei, che esercita l'agricoltura, che coltiua, ouer la moglie dell'agricoltore.] Colona, æ. f. g 1. b & 2. l. Ouid. 4. Fast. 2. Agricultrix, cis. f. g. & 2. b. Ex Liu. 6. bell. Pun & Cic. 5. de Fin. 3. Cultrix agri. Ex Liu. 4. ab Vrb & Cic 5. de Fin.

D'agricoltrice, d'agricoltore, ò d'agricoltura addiett.] Colonicus, a, um. & 3. b. 2. l. Colum. l. 7. c. 5. & Var. de Re rust. c. 2. vbi sic ait: Leges Colonicas tollit.

Agricoltura, l'arte del coltiuare.] Agricultura, ræ. f. g. 2. com. 2 b. 3. 4 l. Cic. 1 Off. Nihil est agricultura melius, nihil vberius, nihil dulcius, nihil homine libero dignius. 2. Agricultio, nis. f. g. Cic. de Sen. Num igitur eorum senectus miserabilis fuit, qui se agricultione oblectabant? 3. Cultura agri. Plin. lib. 18 De cultura agri præcipere, principale fuit, & apud exteros: siquidem, & reges fecere, Hiero, Philometor, Attalus, Archelaus: & duces Xenophon, & Pœnus etiam Mago. 4. Cultus agri. Plin. l. 15. cap. 1. Hesiodus quoque in primis cultum agrorum docendam arbitratus vitam, negauit oleæ satorem, fructum ea ea percepisse quemquam. Tam tarda tunc res erat: at nunc etiam in plantarijs serunt, translatarumque altero anno decerpuntur baccæ. 5. Agricolatio, nis. f. g. 1. com 2. 3. & 5. b. 4. l. Col. de Re rust. Qui non semel hac voce vsus est. lib. 1. cap. 6. & lib. 11. cap. 1.

Agrippa, nome propr. di più huomini, de quali vno fù genero d'Augusto.] Agrippa, pæ. Plin. l. 7. c. 8. In pedes procedere nascen-

nascentem, contra naturam est: quo argumento eos appellauere Agrippas, vt ægrè partos: qualiter M. Agrippam ferunt genitum vnico prope felicitatis exemplo in omnibus ad huoc modum genitis.

Agrippina, nome propr. di più donne, tra le quali vna fù madre di Nerone.] Agrippina, næ. 3.l. Tacit. l. 14. Agrippina in morte Centurioni ferrum distringenti, protendens vterum, ventrem feri, exclamauit, adijciens, hic est fodiendus ferro, monstrum, qui tale tulit, multisque vulneribus confecta est.

Agrippinese, addiett. d'Agrippina.] Agrippinensis, & hoc, ense. Tacit. l 20.

Agrire, vedi Acetire.

Agrissimamente, auuerb superl. con somma agrezza.] Acerrimè. s.l. & 3.b. Cic. 7. Verr. Seruilium lictores circumsistunt valentissimi, & ad pulsandos, verberandosque homines exercitatissimi cædunt acerrimè virgis.

Agrissimo, superl. sommamente agro.] Acerrimus, a, um. 1. l. & 3. b. Corn Cels. Asclepiades multarum rerum auctor bonus, acetum ait, quàm acerrimum esse sorbendum. 2. Acerbissimus, a, um. 2. & 4. b. Ex Cic. & Plin. l 17. c. 25.

Agro, & acro, addiett. per proprietà si dice di sapore contrario al dolce, per metaf. si dice di persona seurra, e crudele.] Acer, acris, acre. 2. l. Interdum etiam. Acris, & hoc acre, vt acris somnus apud Ennium teste Prisciano, & Plin. lib. 7. ep. 3. Si cœnam tibi facerem, dulcibus cibis acres, acutosque miscerem. 2. Acerbus, a, um. 1. b Plin. lib. 17. cap. 25. Prodigio autem fiunt ea dulcibus acerba poma, aut dulcia ex acerbis. 3. Asper, a, um. 2. b. in rect & obl. Virg 4. Georg. 4 Acer, cra, crum. 1. l. Pallad. lib 9. cap. 5. Si radicem ex nimis acra dulcem fieri velis, sereno die & nocte melle macerabis, aut passo.

Molto agro.] Peracre, peracria, peracre. 1. b. & 2. l. Interdum etiam peracria, & hoc peracre. Ex Ennio apud Priscianum. Cic lib. 9. ep 16 2. Peracerbus, a, um. 1 & 2 b. Cic. de Sen. Vua primo est peracerba gustatu, deinde maturata dulcescit.

Più agro, compar] Acrior, & hoc, ius. Tacit. lib 14. cap 2. Acerbior, & hoc, ius. 1. b. Ex Cic. de Or. & Plin. lib. 17. cap. 25.

Agro, & acro, sust.] Acrimonia, æ. f. g 2. b. & 3. l. Ex Colum. lib. 9. cap. 14.

Agrume, nome generico di tutti gli hortaggi di sapor forte.] Acrimonia, æ. f. g. 2. b. & 3. l. Colum. lib. 9 cap. 14. Qui apes nutrit, quum aluos tractare debebit, abstinea fere ab omnibus redolentibus esculentis, vt sunt salsamenta, & eorum omnia liquamina, itemque fœtentibus acrimonijs alij, vel ceparum, cæterarumque rerum similium.

Aguatare, ouer aguatarsi, val porsi in aguato, cioè in luogo nascoso, per assalir vno alla sproueduta.] Se in insidijs locare. Cic pro Cæl.

Aguatar il camino.] Iter insidere. Liu. Ingens hostium exercitus itinera occultus insederat. 2. Iter insidijs occupare.

Aguatare alcuno cioè insidiarlo.] Insidior, aris. 2. b. Cic. in Catil. Tu mihi sæpe insidiatus es. 2. Insidijs appetere, tum accusat. person Cic. pro Rosc. Am.

Aguatato, inteso di luogo.] Insessus, a, um. Liu. 9. ab Vrb. Insessis circa viam siluestribus locis. 2. Insidijs infestus, a, um. Ex Cæs 2. & 8. bell Gal.

Aguatato, inteso di chi stà in aguato.] In insidijs locatus, a, um. Cic. pro Cæl.

Aguatato, inteso di persona, à cui si mette aguato.] Insidijs appetitus, a, um. Cic. pro Rosc. Am.

Aguatatore, insidiatore, colui, che fà aguato, ò tende insidie.] Insidiator, oris. 2 b. Cic. in Catil. Nullus est portæ custos, nullus insidiator viæ. 2. Insessor, oris. Non. Marc. Insessores dicuntur qui sedentes insidiantur. 3. Subsessor, oris. Val. Max. lib. 7. cap 2.

Aguatatrice, insidiatrice, colei, che fà aguato, ò tende insidie.] Insidiatrix, cis. 2. b. Ex Cic pro Mil.

Aguateuole, addiett. cioè insidioso, atto a gl'aguati, ò pieno d'aguati.] Insidiosus, a, um. 2. b. 4. l. Ouid. ep. 19, c 21.

Aguato, agguato, imboscata, e guato, cioè inganno nascoso per offendere.] Insidiæ, arum. f. g. & num. plur. 2. 3. b. Cic. pro Planc. Vigilandum est semper: multæ insidiæ sunt bonis. Ant. iu Comment. Ling. Lat. Insidias vsurpant latinè pro dolosa expectatione ad aliquem aggrediendum. 2. Obsidiæ, arum. f g. & num. plur. 1. l. 2. & 3. b. Sipont. in Mart. Obsidiæ quoque sicut insidiæ dicuntur. 3. Subsessa, sæ. 1. & 2 l. Veget. de re mil. apud Guil. Morel 4. Enedra, æ. 1. b. 2. com. græc. Thuc.

Essere, ò stare in aguato.] Esse, vel sedere in insidijs. Plaut. Pseud. Ingredere in viam dolis, & ego hic in insidijs ero.

Porre, ò fare aguato.] Insidias facere. Cic. pro Mil Reliquum est iudices, vt quæratis, vter vtri insidias fecerit. 2. Insidias tendere. Cic. 1. de Leg. Sensus nostros non multitudinis consensus abducit à vero: animis omnes tenduntur insidiæ.

Dare, ò incappare in aguato.] In insidias deuenire, vel delabi. Plaut. in Mercach. Perij, in insidias deueni. 2. In insidias incidere, vel incurrere. Ex Cic. 1. de Leg. & pro Planc.

Aguglia, Fior. per ago, vedi Ago.

Aguglia, per Aquila vccello, vedi Aquila vccello.

Aguglia, per sasso piramidale, vedi Guglia.

Agugliata, vedi Agata. 2. l. per agugliata.

Aguglino, Fior. per aquilotto, vedi Aquilotto.

A guisa.] Instar. Virg Æn. 2. ad instar.

Agurio, & augurio, segno, ò presagio di cosa auuenire] Augurium, rij. n. g. & 2 b Isid Orig lib. 8. cap. 9 Auspicia dicta sunt, quasi auium aspicia: & auguria, quasi auium garria, hoc est auium voces, & linguæ. Item augurium, quasi aui gerium, quod aues gerunt. Auguria autem auium Phryges primi inuenerunt: 2. Omen, nis. n. g. Gell. lib 18. cap 6.

Agurioso, addiett. cioè superstitioso, che da fede anguri.] Superstitiosus, a, um. 1. & 3. b. Plaut. Am.

Aguretto, diminut. alquanto acuto, vedi Acutello.

Aguto, addiett. che ha in se acutezza, vedi Acuto.

Aguto, sust per chiodo, vedi Chiodo.

Aguzino, vedi Comito.

Aguzzamento, l'aguzzare, ò appuntare.] Exacutio. nis f g 2 b & 3. l Plin. lib 17 cap 14. Calami exacutio medullam ne nudet 2. Fastigatio, nis f. g 2 & 3 l. Plin. lib. 17. cap 14. Vt fastigatio lrui descendat cuneo, tribus non amplior digitis.

Aguzzamento d'appetito, inteso assolutamente.] Appetentiæ irritatio. Ex Plin. l. 23. & Gel. lib. 7. c 16. qui ait, Edendi Irritationes repertas esse. 2 Auiditatis irritatio. Ex Plin. l. 20. cap 7 & Cic. 2. de Or. 3. Cupiditatis inuitatio. Ex Cic. 5. Phil. & 3 Tusc.

Aguzzamento d'appetito, inteso de' cibi.] Edendi irritatio. Gel. l 7 c. 16. His vndique vorsum indagines cupediarum, tanquam edendi irritationes quasdam repertas esse aiunt, non per vsum vitæ necessarium, sed per luxum animi, parata, atque facilia fastidientia.

Aguzzappetito, la cosa, che aguzza l'appetito.] Appetentiæ irritamentum. Ex Cic 4 Tusc. & Liu. 10. bell Pun 2 Auiditatis incitamentum. Ex Cic de Sen. & pro Arch. 3. Cupiditatis inuitamentum. Ex Cic 5. Phil. & lib. 10. ep. 10. 4 Gulæ irritamentum. Plin lib 26. cap. 8. Sed, & boletos suillosq: gulæ nouissima. irritamenta, quæ circa radices gignuntur.

Aguzzappetito, inteso del mangiare.] Edendi irritatio, vel irritamentum.

Aguzzare. & appuntare, far'aguzzo, e far la punta.] Acuo, is. 3. b. Cic. Tusc. 5 2. Cacumino as. 1 b. & 2 l Ouid. 3. Met. Dat spatium collo, summasq; cacuminat aures. 3 Cuspido, as 2 b Plin. lib. 11 c. 37 Vrorum cornibus Barbari Septentrionales potant: vrnasque binas capitis vnius implent: alij præfixa his pila cuspidant. 4. Fastigio, as. 2. l. Plin. lib. 18 c 7 Frumenta hyeme in herba sunt, verno tempore fastigiantur in stipulam, quæ sunt hyberni generis 5. Fastigo, as 2. l. Cæsar, & Sil. 6. Spiculo, as. 1. l. & 2. b. Plin lib 11. cap 2. Natura in culice telum perfodiendo tergori, quo spiculauit ingenio 7. In cacumen fastigiare. Liu. 7. bel. Maced. Collis est in modum metæ in acutum cacumen a fun-

do fa-

tis lato fastigiatus 8. In mucronem fastigiare. Plin. lib. 18. cap. 18.

Aguzzar bene] Exacuo, is. 2 b. Virg. 1. Geor. Exacuunt alij vallos, furcasque bicornes. 2. Peracuo, is, 1. & 2. b. Cato c 40. Sumito tibi surculum durum, eum peracuito, falcem græcam discindito.

Aguzzate l'appetito, inteso assolutamente.] Appetentiam excitare. Ex Plin. l. 23 c 10. & l. 20 c. 5. 2. Auiditatem incitare. Plin. l 20. c. 7.

Aguzzare l'appetito, inteso de'cibi.] Cibi appetentiam facere. Plin. lib. 19. cap. 8. Lactucis est natura refrigeratrix, & ideo æstate gratæ stomacho fastidium auferunt, e biquè appetentiam faciunt. 2. Cib. auiditatem facere. Plin. 3. Cibi auiditatem incitare. Ex Plin 4 Cibi appetentiam facere, vel præstare. Plin. lib. 20 cap. 17. 5 Palatum excitare Sen. lib. 6 ep 47 Obsonatoribus dominici palati notitia subtilis est, qui sciunt cuius rei sapor illum excitet. 6. Cibi auiditatem excitare. Ex Plin. l. 20. c. 14. Mentæ odor animum excitat, & sapor auiditatem in nobis, ideò embammatum mixturæ familiaris.

Aguzzarsi, diuenir'aguzzo.] Acuor, eris. 2. b. Cic. 5. Tusc At vocem citharœdi non audiunt: ne stridorem quidem serræ tum, quum acuitur: aut grunnitum quum iugulatur sus: nec quum quiescere volunt fremitum murmurantis maris. 2. In mucronem migrare: Plin. lib 11. cap. 37. Animalium cornua in mucronem migrant.

Aguzzarsi. inteso di vino, vale puntarsi, & inacetire, vedi Acetire.

Aguzzatiuo d'appetito, addiett.] Anastomaticus, a, um. Ex Athen.

Aguzzato, & appuntato.] Acutus, a, um. 1. b. Virg 2. Geor. cutua est: Acuto robore vallos. 2. Cacuminatus, a, um. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Plin. lib 10. c 52. Aquatilium oua rotunda, reliqua fere fastigio cacuminata 3 Cuspidatus, a, um. 2. b. Plin. lib. 18 c. 19. Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rulla. 4. Fastigiatus, a, um 2. l Cæs de bel. Gal l. 4 5. Fastigatus, a, um. Ex Cæs 6. Acuminatus, a, um. 1 & 3. b. 2 & 4 l. Plin lib. 11 cap 2 Natura telum in culice ita reciproca geminauit arte, vt fodiendo acuminatum pariter, sorbendoque fistulosum esset. 7. Mucronatus, a, um. 2. l. Plin. lib. 32. cap 2. Trebius niger auctor est, xiphiam, idest gladium rostro mucronato esse, ab hoc naues perfossas mergi in Oceano.

Aguzzetto, huomo intrinseco di persona potente, che serue per mezzo, ò stromento à eseguire imprese di mal'affare] Scelerum, vel facinorum administer. Ex Cic 4. Ver. qui sic ait: Timarchides erat administer. Verris cupiditatum. 2. Scelerum, vel facinorum perfector. Ex Ter. Eun. vbi sic loquitur: Parmeno mearum voluptatum omnium inuentor, inceptor, perfector. 3. Scelerum, vel facinorum transactor. Ex Cic. 4. Ver qui sic ait. Timarchides rerum huiusmodi omnium transactor, & administer.

Esser'aguzzetto'.] Scelestam seruitutem seruire. Plaut. Curc. Malè illis eueniat, qui scelestam seruitutem seruiunt.

Aguzzo, & acuto, addiett. sottile in punta.] Acutus, a, um. 1 b Plin lib. 11. cap. 37. Pro labris cornea, & acuta volucribus rostra. 2. Fastigatus, a, um. 2. l Cæs.

Alquanto aguzzo.] Leuiter fastigatus, a, um. Cæs. Col. is leuiter fastigatus. 2. Subacutulus, a, um. Ex Gell. lib. 15. cap 30.

Molto aguzzo.] Peracutus, a, um. 1. & 2. b. Cic. pro Cec.

A H

AH, & ahi interiettinne, ò tramezzo, che s'vsa per mostrare diuersi affetti, secondo la diuersità del suono nell'esprimerli.] Ah Priscian. Ab aha fit ah per apocopen. Plaut. in Bach. Ah nimium ferus es. 2. Aha. Plaut. in Bacch. Manum da, & consequere B. Aha nimmiè.

Ahi, interiettione, ò tramezzo.] Hei. Plaut. Amph. Hei, perij

miser. 2. Heu Plaut. Pseud. Heu, quam ego malis perdidi modia, quod tibi detuli.

Ahime, & hoime, voce di dolore.] Hei mihi. Plaut. in Amph. Hei mihi. B. Ne paue. 2. Heu mihi. Plaut. in Mil. Heu mihi nequeo, quin fleam.

A I

AIra, & ara, luogo piano da trebbiare, ò battere il grano, & altre biade.] Area, æ. f. g. & 1. l. Cat. de Re rust. cap 91. Aream sic facito: locum, vbi facias, confodito; postea amurca conspergito bene, finitoque combibat, postea comminuito bene glebas, deinde coæquato, & pauiculis verberato postea denuo amurca conspergito, finitoq; arescat; si ita feceris neque formicæ nocebunt, neque herbæ nascentur. 2 Locus terendis frugibus destinatus, Sen. Nat. Quest. lib. 2. cap. 2 Ob hoc tales splendores Græci areas vocauere, quia fere terendis frugibus loca destinata, sunt rotunda.

Aia assodata] Area solidata. Pall. de Re rust. lib. 1. tit 36 Area longè à villa esse non debet, & propter exportandi facilitatem, & vt fraus minor timeatur domini, vel procuratoris vicinitate suspecta.

Aia conuessa.] Area extumida. Var lib. 2 cap. 51. Aream esse oportet in agro sublimiori loco, qua perflare possit ventus: hanc esse modicam pro magnitudine segetis, potissimum rotundam, vt si pluerit, non consistat aqua, sed vt quam breuissimo itinere extra aream defluere possit: e medio ad extremum, solida terra pauitam, maximè si est argillosa, ne æstu rimosa, in rimis eius grana oblitescant, & recipiant aquam, & ostia apeiant muribus, & formicis.

Aia selciata, ò seliciata.] Area silice constrata Col. lib. 2. c. 6. Area, si competit, ita constituenda est, vt vel à domino, vel certè à procuratore despici possit: eaque optima est silice constrata, quod & celeriter frumenta deteruntur, non cedente solo pulsibus vngularum, tribularumque, & eadem euentilata, mundiora sunt, lapillisque carent, & glebulis, quas per trituram fere terrena remittit area.

Aia di terra.] Area terrena. Col. l. 2. c. 20 Area si terrena erit, vt sit ad trituram satis habilis, primum radatur, deinde confodiatur paleis cum amurca, quæ salem non accepit, extergatur, nam ea res à populatione murium, formicarumque frumenta defendit.

Aia, per quaderno, cioè quel spatio quadro, che si fà ne gl'horti, ò giardini per seminarui dentro.] Area, æ. f. g. & 2. l. Pall. lib. 2. cap. 34. Areæ faciendæ sunt angustiores, & longæ, idest duodecim pedum longitudine, & sex latitudine, vt sint propter spatia vtrinque purganda diuisæ.

Aiace, nome propr. di più huomini, de quali vno fù figlio di Telamone Rè di Salamina, e l'altro fù figlio d'Oilelo, Rè de Locresi.] Aiax, cis. 1 2. l. in rect. & obl. Plin. lib. 35. cap. 11. Timomachus Byzantius, Cæsaris dictatoris ætate Aiacem, et pinxit, & Medeam, ab eo in Veneris genitricis æde positas, octoginta talentis venundatas.

Aiace, nom. propr. di Leofante.] Aiax, cis. m g. Plin. lib. 8 c. 5. Antipater autor est, duos elephantes Antiochi Regi in bellicis vsibus celebres etiam cognominibus fuisse: quorum alter Aiax est appellatus.

Aiata, sust. voce trisillaba, e vale tanto di biade in paglia, quanto basti à empire l'aia per trebbiare in vna volta.] Tritura, æ. f. g 1 & 2. l. Virg. 2. Geor. qui sic ait:

> at superant fœtus, pariter frumenta sequentur;
> Magnaque cum magno veniet tritura calore.

2. Tantum frugis, quantum area postulat in trituram. Ex Plin. & Colum.

Due, o tre aiate di grano.] Frumenti trituræ binæ, vel ternæ. Ex Virg & Col. 2. Tantum frumenti, quantum area binas, vel ternas in trituras exigit.

Aietta, & aiuola, diminut. aia piccola, in significatione ò di luogo, doue si tritano biade, ò di quaderno, doue si seminano herbaggi.] Areola, æ. f. g. 1. l. &

1. & 3. b. Plin. l. 5. ep 6. Areola mihi est, quæ quatuor platanis inumbratur.

Aio, voce bisillaba, e vale ammaestratore, ò maestro di buone creanze, e di ben viuere.] Magister morum. Cic. lib. 3. ep. 13. Quum hæc scribebam, Censorem iam te esse sperabam: eo breuior est hæc epistola, &, vt aduersus magistrum morum, modestior. 2. Formator morum. Plin. l. 8. ep. 23. Iunius Auitus, ita me diligebat, ita verebatur, vt me formatore morum, me quasi magistro vteretur. 3. Animi formator, Col. de Re rust. lib. 1. procem. Animi sibi quisque formatorem, præceptoremq; virtutis è cœtu sapientium arcessit. 4 Rector morum. Ex Cic. 3. de Leg. 5. Formator ætatis. Matth Rad. in Mart. l. 2. ep 62. Si adolescentes malè morati euadunt, id primò ætatis formatoribus imputandum est. 6. Censor, oris. Paul. Man. in Cic. l. 3. ep. 13. Magistri morum Censores vocabantur, quia regendis moribus, quinto quoque anno creabantur, de quibus Cicero de leg. l. 3. Censores equitum, peditumque prolem describunto? cœlibes esse prohibento, mores populi regunto 7. Rector morum. Ex Cic. 3. Leg 8. Viuendi præceptor Cic. l 2. de Inuent. In victu consideratur, quos habuerit artium liberalium magistros, quos viuendi præceptores. 9. Magister virtutis. Cic. 4. Tusc. Ad magistros virtutis Philosophos veniamus.

Esser'aio d'alcuno.] Mores cuiuspiam regere. Cic. 3. de leg. 2. Mores cuiuspiam formare. Ex Plin. lib. 8. epist. 23.

Aio, Dio cosi detto da gl'antichi Romani] Aius, ij. Cic. 2. de Diu. At paulo post audita est vox monentis, vt prouiderent, ne à Gallis Roma caperetur: Ex eo Aio loquenti aram in noua via consecratam. Quid ergo Aius iste loquens, quum eum nemo norat, & aiebat, & loquebatur, & ex eo nomen inuenit: posteaquam & sedem, & aram, & nomen inuenit obmutuit? 2. Aius Locutius. Liu. dec. 1. l. 5. Expiandæ vocis nocturnæ, quæ nuncia cladis ante bellum Gallicum audita, neglectaque esset mentio illata; Iussumque templum in noua via Aio Locutio fieri.

Aione, accresciт. voce trisillaba, e vale aia grande.] Area magna, vel ampla. Ex Col. & Auct. ad Her.

Aiflamento, vedi Adizzamento.

Aitsare, vedi Adizzare.

Aita 2. l. vedi Aiuto.

Aitare, vedi Aiutare.

Aitorio, vedi Aiutorio.

Aiutamento, l'aiutare.] Opis, vel auxilij latio. Ex Cic. 1. Off. & pro Mur. 2. Opis, vel auxilij datio. Ex Plaut. Cistell. & Varr. l. 3. c. 9.

Aiutamento, per aiuto, vedi Aiuto.

Aiutante, partic. che aiuta.] Iuuans, tis. o. g. & 1. b. Liu. 7. bel. Pun. Iter Dijs bene iuuantibus, corpora curare. 2. Adiuuans, tis. o. g. & 2. b. Liu 4 bel. Maced Illis adiuuantibus ignem, qui alias ad extinguendum opem ferre solent. 3 Auxilians, tis. o. g. & 2. b. Ex Cic. epist. fam. l. 5. 4. Opitulans, tis. o. g. 1. 2. & 3. b. Ex Cic. Epist. fam. lib 4. 5. Adiutans, tis. o. g. & 2. l. Terent. in Phorm. Ptol Bonitasque vestra adiutans, atque æquanimitas. Vbi Donatus: Sic veteres dicere maluerunt, quàm adiuuans. Varro de Re rust. lib 2 cap. 7.

Aiutante di Camera.] Adiutor cubicularis. Ex Cic. de Am. & 5. Tusc.

Aiutante di Studio.] A studijs. Suet. in Claud. cap. 28. Super hos suspexit Claudius Polybium à studijs, qui sæpè inter duos Consules ambulabat. 2 Adiutor studiorum. Ex Cic. de Am 3. Adiutor litterarius. Ex Cic. pro Flac. & Quint. l. 1. c. 4.

Aiutare, & aitare, Fior. ancor'aitare, porgere, ò dare aiuto.] Iuuo, as. 1. b. Cic. lib. 11. ep. 17. & Plin. lib. 7 cap. 2. Deus est mortali iuuare mortalem, & hæc ad æternam gloriam vita. 2. Terent. in Hecy. Sane homo voluptati obsequens fuit, dum vixit: & qui sic sunt, haud multùm hæredem adiuuant. Idem Terent. in Phorm. Fortes fortuna adiuuat. 3. Auxilior, aris. 2. b. Terent. Adel. Hoc mihi dolet, nos penè serò scisse, & penè in eum locum redijsse, vt si omnes cuperent, nihil tibi possent auxiliari. 4 Opitulor, aris. 1. 2 & 3. b. Cic. lib. 12. ep. 30. De sumptu, quem te in rem militarem facere, & fecisse dicis, nihil sanè possum tibi opitulari, propterea quòd incredibiles angustiæ pecuniæ publicæ sunt, quæ conquiritur vndique, vt optimè meritis militibus promissa soluantur. 5. Adiumento esse. Cic. pro Quint. Hoc mihi consueuit in causis esse adiumento. 6. Adiumentum afferre. Cic. 1. Off. Quam quidem ad rem, nos, vt videmur, magnum adiumentum attulimus hominibus nostris. 7. Adiumentum dare. Plaut Epid. Nec mihi plus adiumenti das, quàm ille, qui nunquam etiam natus est. 8 Auxilio esse. Terent Heaut. act. 5. sc. 2. Matres filijs in peccato adiutrices, auxilio in paterna iniuria solent esse. 9. Auxilium dare. Liu. 8 bel. Maced. Coeunt in vnum Galli, & auxilia Nicodemi dant aduersus Zibæam 10. Auxilium facere. Tacit. lib. 5. Mittit, qui auxilia mercede facerent 11. Auxilium ferre. Terent. Adelph. Obsecro populares ferte misero, atque innocenti auxilium. 12. Auxilium afferre. Terent. Adelph. Si omnes omnia sua consilia conferant, atque huic malo salutem quærant, auxilij nihil afferant. 13. Auxilium adhibere cum dat. Cels lib. 2 cap. 15. 14 Opem dare. Plaut. Cistell. Nisi quid mihi opis Dij dant, disperij, neque vnde auxilium mihi, aut præsidium expectam, habeo. 15. Opem ferre. Cic. lib. 4. ep 1. Vtinam, Serui, saluis rebus, colloqui potuissemus inter nos, profectò aliquid opis occidenti Reipub. tulissemus. 16. Opem afferre. Terent Phorm Vide, si quid opis potes afferre huic 17. Adsum, ades, Liu. 2. bel. Pun. Pueri, fœminæque supra animi, corporisque vires, adsunt pugnantibus, tela ministrant. 18. Præstò esse. Cic. l. 3. ep. 21 Anitmontum libertum commendo tibi maiorem in modum, propterea quòd in me ipsum magna officia contulit, mihique molestissimis temporibus fideliter, beneuolèque præstò fuit. 19 Adminiculo, as. 2. 3. & 4. b. Var. de Liber. educ. apud Non. Marc. Quod petisti, vt eius educationis fierem tibi socius, quod potui, adminiculaui tuam voluntatem scribendo. 20. Adminiculor, aris, depon. 2 3 & 4 b. Cic. 5. de Fin 21 Adminiculum dare. Plaut. Most. Quum itur adminiculum eis dabunt tum iam aliquem cognatum suum. 22 Suppetior, aris depon. & 2 b Apul. lib 8. Vobis facile est, suppetiari miserrimo seni. 23. Suppetias ferrè. Plaut. Epid. Sed memento, si quid sæuiunt senes, suppetias mihi cum sorore ferre. 24. Suppetias afferre. Plaut. Menæch. 25. Subuenio, subuenit. 2. b. Cic. lib. 10. ep 10 Incumbe toto pectore ad laudem, subueni patriæ, opitulare collegæ, omnium gentium consensum, & incredibilem conspirationem adiuua. 26. Succurro, ris. Cic. pro Mil. Serui domino succurrere prohibebâtur. 27. Præsidium ferre. Cic. ad Brut. ep. 18. Respondi id, quod sentiebam, & dignitati, & existimationi tuæ maximè conducere, te primo quoque tempore ferre præsidium labenti, & inclinatæ Reipub. 28. Præsidio esse. Cic. 7. Ver. Quocunque venerint, hanc sibi rem præsidio sperant esse futuram. 29. Subsidium ferre. Cæs. de bel. Gal Alij subsidium ferebant. 30. Adiumento esse cum dat. pers. Var. de ling.

Aiutare prima, od auanti.] Præiuuo, as. 2. b. Tacit. lib. 12.

Aiutar souente, ò spesso.] Adiuto, as. 1. & 2. l. Terent. in Andr. Necquid id agam, certum est, Pamphilum ne adiutem, an auscultem seni.

Aiutare vno à ben morire.] Moribundo, vel morienti adesse. Ex Cic. pro Sest. & de Sen. 2. Moribundum, vel morientem confirmare. Ex Liu. 6 bel. Pun. & Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 3. 3. Animam agenti adesse. Maff. Hist. Ind. Xauerius pratoris animam agenti adfuit.

Aiutar' vno, ò consigliando, ò facendo.] Aliquem aut consilio, aut re iuuare. Cic. l. 7. Fam.

Dio aiuta, chi s'aiuta.] Deus facientem adiuuat. Ex Var. l. 1. cap. 1. Et quoniam, aiunt, Dei facientes adiuuant, prius inuocabo eos.

Non aiutare vno.] Opem alicui negare. Ouid. ep. 3.

Aiutarsi.] Auxilio non deesse. Auxilio non parcere. Ex Cic. pro Planc.

Non aiutarsi.] Auxilio deesse. Cic. pro Planc. Tu dixisti non auxilium mihi, sed me auxilio defuisse. 2. Auxilio parcere. Cic. pro Planc. Ego fateor, quòd viderim, mihi auxilium non deesse, idcirco me illi auxilio pepercisse.

Aiutatiuo, addiett. atto d'aiutare.] Auxiliaris, & hoc,are. 2. b.& 4.l.Plin.lib.23 cap.1. Vua theriacæ contra serpentium ictus estur pampinos quoque eius edendos censent, imponendosque, vinumque, & acetum ex his factum auxiliarem contra eadem vim habent 2. Auxiliarius, a, um. 2.b & 4.l.Cic.de Prou. 3.Opifer, a, um. 1.2.& 3. b.Plin.11. cap. 37.

Aiutato, partic] Adiutus,a,um.2.l.Ouid.15.Met.2.Adminiculatus,a,um 2.3.& 4 b,Gell.l.14.cap.2.

Più aiutato,compar.] Adminiculatiot,& hoc,ius. 2.3. & 4 b. & 5.l.Gell.l.10.c.10.

Esser'aiutato.] Iuuor,aris 2 b Plin lib.17.c.24.Cortice in orbem detracto, necantur arbores, excepto subere, quod sic etiam iuuatur. 2.Adiuuor, aris. 2.b.Cic.2.de Nat Dentibus in ore constructis manditur, atque ab his extenuatur, & mollitur cibus: eorum aduersi acuti morsu diuidunt escas, intimi autem conficiunt, qui genuini vocantur: quæ confectio etiam à lingua adiuuari videtur. 3.Adminiculor, aris. 2.3 & 4 b.Gell.lib.2.cap 30. Id autem ipsum, quod dicimus, ex illis quoque homericis versibus, si quis non incuriosè legat, adminiculari potest.

Aiutatore, vedi Aiutore.

Aiutatrice, vedi Aiutrice.

Aiuto, aiutorio, & aita, opera di soccorso ne mali, e nelle fatiche.] Auxilium, lij. n g.& 2 3.b Var.4.de ling. Auxilium appellatur ab auctu, cum accesserant, qui adiumento essent, alienigenæ. 2 Adiumentum, ti. n g.& 2.l.Cic 5.de Fin. Animum autem natura reliquis rebus ita perfecit, vt corpus: sensibus enim ornauit ad res percipiendas idoneis, vt nihil, aut non multùm adiumento vllo ad suam conformationem indigeret. 3. Adminiculum, li n.g.2.3 & 4.b.Cic.3.Off. Hanc igitur partem relictam explebimus nullius adminiculis, sed vt dicitur, marte nostro. 4 Opis, opem, ope, f.g.& 1.b. Cic.Off. Vt quisque maximè opis indiget, ita ei potissimum opitulari debemus. 5 Præsidium, dij. n.g. & a.b. Cic. 2. Tusc. Qui mortem non times, magnum is sibi præsidium ad beatam vitam comparat. 6 Subsidium, dij. n.g.& 2 b.Cic.ad Q.Fr.lib.2 ep.3. Sextus, multis in templo Castoris vulneribus acceptis, subsidio Bestiæ seruatus est. 7. Suppetiæ, arum. f.g.& num.plur. & a.b. Ex Plaut. Amph. Non metuo quin meæ vxori latæ suppetiæ fient. 8. Adiutorium tij. n. g. & 3. l. Sen. lib. 4. ep. 31. Quemadmodum sine adiutorio ignis, nihil calidum est, nihil sine aere frigidum: ita honesta, & turpia, virtutis, & malitiæ societas efficit. 9. Adiuuamen, nis. n. g. 2. & 3. l. Nicol. Perott. Ab adiuuo fit adiumentum, quod & adiuuamen dicitur. 16. Iuuamen, minis. n. g. 1. b. & a. l. Nicol. Perott. 11. Iuuamentum, ti. n.g. & a.l. Nicol. Perott. A iuuo fit iuuamentum, idest auxilium, quod & iuuamen dicitur.

Aiuto di costa, cioè aiuto pecuniale aggiunto all'ordinario.] Rei nommariæ auctarium. Ex Cic.6.Ver.& Plaut. in Merc.

Aiuto di denari.] Auxilium argentarium, vel nummarium. Plaut. in Pseud. Spero aliunde hodie me bona opera, aut mala tibi inuenturum esse auxilium argentarium.

Aiuto presto, & efficace.] Auxilium præsens. Virg.2.Georg. 2.Auxilium validum. Cels.l.3.

Aiuto vano, & inefficace.] Auxilium emortuum. Plaut.Epid. 2.Auxilium inualidum. Tacit.l.1.

Aiuto scambieuole.] Auxilium mutuum.Quintil.lib.5.cap.4. Stant mutuis auxilijs omnia.

Ci vuole aiuto.] Auxilio opus est. Ouid.2.de Rem.

Con l'aiuto di Dio.] Deo iuuante Cic.2.de Nat. Multos, & nostra ciuitas, & Græcia tulit singulares viros: quorum neminem, nisi iuuante Deo talem fuisse credendum est. 2. Deo bene iuuante. Liu 5. bell.Pun. Ite Dijs bene iuuantibus, corpora curatee. 3 Deo adiutore.Cic.pro Planc 4.Dei auxilio. Cic. pro Q. Rab. Deorum Dearumque immortalium ope, & auxilio multò magis Respub. quam ratione hominum, & consilio gubernatur. 5. Dei adiutorio. Val. Max.

Con l'aiuto de Santi.] Diuis bene iuuantibus. Pont.

Dare qualche aiuto à vno.] Auxilio aliquo quempiam adiuuare. Plaut.Rud.

Dare aiuto di consiglio, e di fatti.] Consilio, & auxilio iuuare. Cic. Top. Consilio iuuare ciues, & auxilio æqua in laude ponendum est.

Dare aiuto ò di robba, ò di fatica, ò di consiglio.] Aliquem aut re, aut opera, aut consilio iuuare. Plaut. in Pseud.

Non dare aiuto veruno.] Nihil adiuuare. Cic.3. Ver.Nihil te te iudicium Neronis adiuuat.

Se tu dai qualche aiuto.] Si quid tu adiuuas. Plaut.in Pœn.

Chiamare vno in aiuto.] In auxilium quempiam inuocare. Quint.l.4. procem.

Chiedere aiuto à vno.] Auxilium ab aliquo implorare. Cic pro Rab 2. Aliquem implorare. Cic. de Or. Nemo est questus, nemo Rempublicam implorauit.

Venire in aiuto à vno.] Cuipiam auxilio venire. Liu 9. ab Vrb.Hic,Hernicis subactis, maturauit collegæ venire auxilio. 2 Adiutorem alicui venire. Cic.2. de Nat. Non mihi, sed tibi hic venit adiutor.

Aiutore, & aiutatore, quegli, che porge aiuto.] Adiutor,ris. 2.l.Cic.lib.15. ep 4. Huic meæ voluntarij, vt faueas, adiutorque sis, vehementer te rogo. 2.Auxiliator, ris. 2.b. Quint.lib.22.cap.3. Ipse litigantium auxiliator egebit auxilio. 3.Opitulator, ris. 1.& 2 b. Nicol Perott. Ab ope fit opitulor verbum, & opitulus Iupiter, & opitulator. 4 Opis lator. Pomp.Fest.lib.13. Iupiter opitulus, & opitulator dictus est, quasi opis lator. 5.Opifer, ri. 2.2.b. Ouid. 15. Met.

Aiutorio, vedi Aiuto.

Aiutrice, & aiutatrice, quella, che porge aiuto.] Adiutrix, cis. 2 l. Cic. de Am. Vitiorum adiutrix assentatio. 2. Auxiliatrix, cis. 2 b. Ex Quint. lib. 12. cap. 3. & Cic. de Am. 3 Opitulatrix, cis. 2. & 3.b. Ex Nicol. Perott.& Quint.lib.3.cap.4.Inst Or 4.Opis latrix. Ex Pomp. Fest.lib.13.& Cic.3.de Nat.5.Opifera, æ. 3.b.Plin.lib.11. cp. 37.

Aix, Città di Prouenza.] Aquæ aquarum. f. g. & num. plur. Ptolem.2.Aquæ Sextiæ. Plin.l.3.c.4. Plutarc.in Mar.

Di Aix, nome poss] Aquensis, & hoc aquense. Ex Plin.

Aizzare, vedi Adizzare.

A L

ALa, nome propr. d'huomo, vedi Hala.

Ala ouer'ascella, membro, col quale volano gl'vccelli.] Ala, læ. f.g & 1 l. Quint lib.2 cap.4 Quæritur, an sit credibile, super caput Valerij pugnantis sedisse coruum, qui os, oculosque hostis Galli rostro, atque alis verberaret.

Ala di Cigno] Ala olorina. Ouid.6.Metam.

Ala di pelle, qual'è quella del pipistrello.] Ala membranacea. Plin l 10.c.61.

Ala di piedi, qual'era di Mercurio.] Ala plantaris. Sat. 1. Theb

Ala per corno d'esercito.] Ala,læ.f.g. & 1.l. Gell.l.16 cap.4. Alæ dictæ exercitus equitum ordines, quòd circum legiones dextera, sinistraque, tanquam alæ in auium corporibus, locabantur. 2.Ala exercitus. Gell.l.16 c 4 3 Ala equitum. Liu.6. bell. Pun.7. Ala militaria. Ex Cic. Off & in Catil.

Ala per lato di muro, che si distenda] Ala, læ f g & 1. l Ex Liu.& Cic 2. Ala muri. Ex Gell.lib.16. & Cic.1.Off.3. Ala muralis. Ex Liu.6.bell.Pun.& Plin l 24.

Ala, cioè misura di trè palmi in circa, con la quale si misurano i panni d'Arazzo, che si vendano à tanto l'ala.] Atrebaticæ vestis mensura tripalmis. Ex Ouid.8.Met.& Var. lib.3.cap.7.

Fare ala, far largo, cioè allargarsi, dando luogo à chi passa.] Iter præbere, cum dat Colum. lib 3. cap 16. 2. Decedo, dis. 1.& 2.l.cum dat. Cæs 6. bel Gall. Plaut. In Amph. 3. Decedere via. Suet. in Tib. Nec mirum, cum palam esset ipsum quoque eisdem assurgere, & decedere via. 3. Decedere de via. Plaut. in Trin. Decedam ego illi de via, de semita, de honore populi. 5.

Locum dare, & cedere. Cic. 2. de Nat. Aer, quacunque imus, quacunque mouemur videtur quasi locum dare, & cedere. 6. Viam dare. Plaut. 10 Aul. Date viam mihi, dum ego hic officium meum facio. 7 Viam facere. Plin. l.9.cap. 36. Huic fasces, securesq; Romanæ viam faciunt. 8. Iter dare. Sen de Breuit. vitæ cap. 15. Hi tibi dabunt ad æternitatem iter, & te in illum locum, ex quo nemo eijcietur, subleuabunt.

Star'su l'ale, prouerbialm. è starsi con desiderio, & in punto di partire.] Discessum, vel abitum cogitare. Ex Cic. l. 5. ep. 9. & l. 2 ep 16. 2. Profectionem, vel abitionem meditari. Ex Cic. 1 Phil. & Plin. l. 8. c. 32.

Alaba, Città della Spagna Tarraconese.] Alaba, æ. f. g. & 2. b. Ptolem.

Alabandæ, Città douitiosa della Caria.] Alabanda, æ. f. g. 1 & 2. b. Plin l. 37. c. 2 Steph de Vrb. 2. Alabandæ, darum, f. g. & num. plur. 1 & 2. b. Iuuen. Sat. 3.

Alabandese, nome gent. di Alabanda] Alabandensis, & hoc, ense. 1. & 2 b. Cic. 3. de Nat.

Alabandico. 4. b. nom. posseff. di Alabanda, ò di Alabandese.] Alabandicus, a, um. 1. 2. & 4. b. Hermol. in Plin.

Alabanda, nome di Deità appresso gli Alabandesi.] Alabandus, di. Cic. 3. Nat. Alabandenses quidem sanctius Alabandum colunt, à quo est Vrbs illa condita: apud quos non inurbanè Stratonicus, cum quidam ei molestus Alabandum Deum esse confirmaret, Herculem negaret: ergo inquit, mihi Alabandus, tibi Hercules sit iratus.

Alabarda, spetie d'arme in hasta, che hà ferro pungente in cima, e che anco da i lati ferisce.] Hasta securi præfixa. Ex Plin. l. 7. c. 28. & Cic. 10 Pis. & Liu. 6. bel. Pun 2. Securis hastæ præfixa. Ex Plaut. Aul. & Virg. 6. & 10. Æn. 3. Securis mucronata, vel rostrata. Ex Cic. 7 Ver. & Plin. lib. 32. cap. 2 & Liu. 8 bel. Pun. 4. Alabarda, æ. f. g. & 2 b. Iou. Hist. l. 2 p 23. Quarta ferme Heluetiorum, Germanorumque pars ingentibus securibus, quarum è summo quadrata cuspis prominebat, erat instructa has cæsim, punctimque feriendo, ambabus manibus regebant: alabardæque eorum lingua vocabantur. 5. Romana securis, & Amazonica securis. Iou. 6. Amazonica securis. Ex Orat. 2. Car Od. 4. & Turs. Nom.

Alabardata, cioè percossa, ò colpo d'alabarda.] Alabarda percussus, vel ictus ex Ioa. Cic. & Col.

Alabardiera portatrice d'Alabarda, come costumauano le Amazoni.] Securigera, ræ. 1. 3. 4. b. lib. 2. Ouid. epist 4.

Prima securigeras inter virtute puellas.

2. Securifera, ræ. 1. 3. 4 b. 2. l Ouid. 2 Metam.

Alabardiere, portator d'alabarda Securiger, ri. 1. 3 b. 2. l. Ex Ouid. ep 4. 2. Securifer, ri. 1. 3 b. 2. l. Ouid. 12. Met. 3. Doryphorus, ri. 1. 2 3. b. Græc. Quint. Cur. lib. 3 Turba muliebriter propemodum culta, luxu magis, quam decoris armis conspicua erat, doryphori vocabantur. 4. Speculator, ris. 1 & 3. l. 2. b. 4. b. in rect. & l. in obl. ex Corn. Tac. qui sic ait: Dilapsis speculatoribus cætera cohors non est aspernata concionem. 5. Alabardarius, rij, vt apud Suet. Lanarius.

Alabastrino, addiett. d'alabastro.] Ex alabastrite. Plin. l. 36. c. 7. Cornelius Nepos tradit, magno fuisse miraculo, cum P. Lentulus Spinter amphoras ex alabastrite, & vrceos magnitudine cadorum ostendisset. 2. Onychinus, a, um. 1. 2. & 3 b. Diosc.

Alabastro, spetie di marmo bianco, fino, e trasparente, così detto da Alabastride, luogo non lontano dà Thebe d'Egitto.] Alabastrites, alabastritæ. m g. 4 l. & 1. & 2 b. Plin. lib. 37. c. 5. Iuba est author, smaragdum, quem colan vocant, in Arabia ædificiorum ornamentis includi, & lapidem, alabastriteo Ægyptij vocant. 2. Lapis alabastrites. Plin l. 36. c. 8. Lapidem alabastriten vocant, quem cauant ad vasa vnguentaria, quoniam optimè seruare incorrupta dicitur. Idem & vstus emplastris conuenit. 3. Onyx, onychis. m. g. & 1. b. Plin. lib 36. cap. 7. Onychen etiam tum in Arabiæ montibus, nec vsquam alibi nasci putauere nostri veteres. In Germania tamen apud Sudines reperitur primum potorijs vasis inde factis, deinde pedibus lectorum, sellisque. Cornelius Nepos tradit, magno fuisse miraculo, quum P. Lentulus Spinter amphoras ex eo, & vrceos magnitudine cadorum ostendisset.

Alabastro di gran stima.] Alabastrites probatissimus. Plin. l 36 c 8. Nascitur alabastrites probatissimus in Carmania, mox Indis: iam quidem, & in Syria, Asiaque.

Alabastro di nessun pregio.] Alabastrites vilissimus. Plin. lib. 36 cap. 8 Vilissimus autem est alabastrites, & sine vllo nitore in Cappadocia.

Alabastro cotogn no, cioè di color simile al mele] Alabastrites mellei coloris. Plin. l. 36. cap 8. Alabastritæ probantur quam maximè mellei coloris, in vertice maculosi, atque translucidi. Vitia in ijs corneus color, aut candidus, & quicquid simile vitro est.

Alabastro bruciato.] Alabastrites crematus, vel combustus. Diosc. l. 5 c 110. Alabastrites crematus, resina, aut pice exceptus, duritias discutit, stomachi dolores cum cerato leuat. gingiuas comprimit.

Alabastro, fiume di Eolide nell'Asia minore.] Alabastrus, stri. m g. Plin l. 5 c. 30.

Alabastro, terra in Egitto.] Alabastrum, stri. n. g. Plin. lib. 5. cap. 9.

Alabese, addiett d'Alaba.] Alabensis, & hoc, alabense. Hermol. in Plin l. 3. c 3.

Alaccia, ouer'alone, accrescit. ala grande.] Ala grandis, vel insigna. Iuuen. Sa. 14.

Alamagna, ouer'Alemagna, vedi Terra Tedesca.

Alano, nome d'vna sorte di cane grosso, e generoso, che nasce in Inghilterra.] Canis anglicus.

Alare, Fior. per capifuoco, vedi Capifuoco.

Alare, addiett. d'ala.] Alarius, a, um. 1. & 2. l. Cæs. bel. Gal. Omnes alarios in conspectu hostium pro castris minoribus constituit, quo minus multitudine militum legionariorum pro hostium numero valebat, vt ad speciem alarijs vteretur. 2. Alaris, & hoc alare. 1. & 2 l. Liu. ab Vrb. l 10. qui ait. Cohortes alares.

Alarico, 3. l. nom propr. di più huomini, che furono Rè de' Goti.] Alaricus, ci 3. l. Paul. Diac.

Alato, addiett. che hà ale] Alatus, a, um. 1. & 2. l. Virg 4. Æn. 2. Aliger, a, um. 1. l. & 1. 3. b. Plin l. 2 c. 7. Deorum alios esse grandæuos, semperque canos, alios iuuenes, atque pueros, atri colores, aligeros, claudos, ouo editos, & alternis diebus viuentes, morientesque, puerilium prope deliramentorum est. 3 Alifer, a, um. 1. l. & 2. b. Ouid 4. Fast. 4. Ales, alitis. o. g Cic. 2. de Iou. Angues ingentes, alites, iuncti iugo.

Chi hà il piede alato, o veloce.] Alipes, alipedis. o g. 1. l. 2 b. Vt Deus alipes, hoc est, Mercurius apud Ouid. 11. Metam. Et equi alipedes, hoc est præueloces apud Virg. 11. Æn.

Alatri, città antichissima del Latio, doue miracolosamente fù portato il corpo di S. Sisto primo, Papa, e Martire.] Aletrium, trij. n. g Strab. Georg. lib. 5. & Magin. in Lat. Aletrium oppidum est vetertimum Hernicorum. 2. Alatrium, trij. o g. Plaut. in Capt. & Frontin. lib. de Colon.

Alatrino, ouer'Alatrese, addiett. possess. d'Alatri.] Alatrinas, natis. o. g & 3. l Liu. l. 8. ab Vrb 2 Aletrinas, natis. o g. & 3. l. Plin. l. 3. c. 5. & Cicero pro Cluent. 3 Aletrinensis, & hoc, nense. Cic. pro Corn. Balb.

Alba, & albore, ouer'aurora, cioè lo splendor, che appare nel Cielo auanti allo spuntar del Sole.] Aurora, æ. f g. & 2. l. Var. 6. de Ling. Aurora dicitur ante solis ortum ab eo, quòd ab igne solis tum aureo aer aurescit. 2 Diluculum, li. n g 1. & 2. l. & 3. b Nicol Perott. A die dicitur diluculum, hoc est aurora, quòd tum dies lucescere incipiat. 3. Dies lux parua. Nicol. Perott. Diluculum aurora est, quasi parua diei lux. 4 Leucothea, theæ. 1. l. 2 3. b. Cic 1. Tusc. Ino Cadmi filia nonne Leucothea nominata à Græcis, Matuta habetur a nostris. 5. Matutatæ. 1. 2. l. Ouid. 6. Fast. Leucothea Graijs Matuta vocabere nostris. 6. Dea rosea Ouid. 3. de Art.

All'alba, all'aurora, ouer'al far del giorno.] Diluculo. Cic. Att. l 19 Cum ante lucem de Sinuessano surrexissem, venissemque diluculo ad Pontem Tiretium, in quo flexus est ad iter Arpinas, obuiam mihi fit tabellarius. 2. Cum

dilu-

diluculo. Plaut. Amph. Ego ne abij hinc hodie cum diluculo?

Sù l'alba, ouer sù l'aurora.] Sub aurora. Ouid. epist. 18. Namque sub aurora, iam dormitante lucerna. 2. Sub auroram. Ex Liu. 9. ab Vrb.

Su'l far dell'alba, su'l apparir de primi albori, ouer su'l far del giorno.] Primo diluculo. Cic. pro Rosc. Am. Quum ille post horam primam noctis occisus esset, primo diluculo nuncius hic Ameriam venit. 2. Primulo diluculo. Plaut. Amph. Primulo diluculo abij sti ad legiones. 3. Prima luce. Liu. 1 ab Vrb Edixit, vt omnes Ciues Romani equites, peditesque in suis quisque centurijs in Campo Martio prima luce adessent. 4 Cum prima luce. Cic. Att. l. 4. ep. 3. Milo in comitium de nocte venit. Metellus cum prima luce furtim in campum itineribus prope deuijs currebat. 5. Primo mane, Col. lib. 12. cap. 1. Villico, & primo mane cum familia prodeundum est, & crepusculo, peractis operibus fatigato, redeundum. 6. Multo mane. Cic. Att. lib. 5. Beneuenti binas litteras accepi, quarum alteras Furius multo mane mihi dedit. 7. Summo mane. 8. Prima aurora. Plin. lib. 11. cap. 12. Itaque tum prima aurora folia arborum melle roscida inueniuntur.

Dall'alba, dall'aurora, ouer dallo spuntar del giorno.] A prima luce. Cæs. 1. bel. Ciu. Hocidem postero die à prima luce faciunt. 2. A summo lucis ortu. Gel. lib. 2. cap. 1. Socrates stare solitus dicitur perdius, atque pernox à summo lucis ortu ad solem alterum orientem inconniuens, immobilis, ijsd. in io vestigijs, & ore, atque oculis eundem in locum directis cogitabundus. 3. A primo lucis. Macrob. Saturn. l. 1. cap. 5. A primo lucis in cœnæ tempus.

Spuntar l'alba, vedi Aggiornare.

Il primo spuntar dell'alba, ouer il principio dell'alba.] Primum diluculum. Suet. in Vitel. cap. 15. 2. Primulum diluculum. Plaut. in Amph.

Alba delle mosche, cioè giorno chiaro.] Mane clarum. Pers. Sat. 3.

Nempe hoc assiduè? iam clarum mane fenestras.
Intrat, & angustas, extendit lumine rimas.

Alba scura.] Mane obscurum. Colum. lib. 7. cap. 12. Pastor in propulsandis lupis subobscuro mane, vel etiam crepusculo, si non sit canis albo colore conspicuus, pro lupo canem feriet.

Alba della mattina] Lux prima, incipiens, vel oriens. Ex Cic. Liu. & Plin.

Alba della sera.] Lux extrema desinens, vel occidens. Ex Cic. Plin. & Plaut.

Alba, nom. prop. d'huomo.] Alba, æ. m. g. Liu. Dec. 1. lib. 1. Latino Alba ortus: Alba Atys: Aty Capys: Capy Capetus.

Alba, nome propr. di fiume.] Alba, æ. f. g. Plin. lib. 3. cap. 3.

Alba, & Albi. Città ne Marsi.] Alba, æ. f. g. Plin. l. 3. c. 12. Albensium Alba ad Fucinum lacum.

Alba, città nota in Monferrato.] Alba Pompeia. Plin. lib. 3. cap. 5. Augusta Vagiennorum, Alba, Pompeia, Asta.

Alba, Città di Spagna.] Alba, æ. Plin lib. 31. cap. 1. Oppida in mediterraneo celeberrima sunt Segeda, quæ Augurina cognominatur: Iulia, quæ Fedetia. Virgao, quæ Alba.

Alba, Giulia, Città di Dacia, che trasse il cognome da Giulia Augusta, madre di Aurelio Antonino Imp.] Alba Iulia. Abraham Ortel.

Alba Greca, Città in Pannonia.] Alba Græca. Ambros. Calep.

Alba, & Alba longa, Città celebre nel Latio.] Alba, æ. f. g. Var. lib. 2 cap. 4. Sus Æneæ Lauinij triginta porcos peperit albos: itaque quid portenderit factum, triginta annis, vt Lauinienses conderent oppidum Albam. 2. Alba longa. Liu. Dec 1. lib. 1. Ascanius vrbem sub Albano monte condidit, quæ ab situ porrecta in dorso vrbis, longa Alba est appellata.

Alba reale, Città nobile d'Vngaria, e da Tedeschi detta Stuolmeissemburg.] Alba Regalis. Hist. Pannoniæ vrbs dicta est Alba Regalis, quod in ea Pannonum Reges inaugurati soleant, & inungi.

Albacare, Sen. vedi Abacare.

Albaco, Sen vedi Abaco.

Albagia, 3. l Superbia di chi si reputa più di quel, che è, altezza, alterigia, boria.] Arrogantia, æ. f. g. & 2. b. Cic. ad Q. Fr. lib. 3. ep. 6. Cessator esse nolui: & illud γνῶθι σεαυτόν, noli putare ad arrogantiam minuendam solum esse dictum, verùm etiam, vt bona nostra norimus. 2. Superbia, æ. f. g. & 1. b. Cic. in Part. Magnitudinem animi superbia imitatur in animis extollendis. 3. Animi elatio. Cic. 4. Tusc.

Albanense, nome gent d'Albania.] Epirota, tæ. m. g. 1. 2 & 3. l. Liu. Dec. 4. l. 6. Epirotæ Romam missi, Senatum adierunt. 2. Chaon, nis. Plin l. 4. proem.

Albanese, nome poss. d'Albania.] Epiroticus, a, um. 1. 2. & 3. l. & 4. b. Var. lib. 2. cap. 5. Epirotici boues transmarini non solum meliores totius Græciæ sunt, sed etiam Italiæ.

All'Albanese, inteso d'Albano auuerb.] Albanensi more, vel ritu. Ex Plaut. in Menæch. & Cic.

Albania, 3. l. prouincia, ò regione della Grecia.] Epirus, ri. f. g. 1. & 2. l. Plin. lib 4. cap 1. Epirus ad Magnesiam, Macedoniamque tendens, à tergo suo Dassaretas liberam gentem, mox feram Dardanos habet. 2 Chaonia, æ. f. g. 1. l. 2. & 3 b. Plin. lib. 4. proem. Epirus in vniuersum appellata, Acroceraunijs incipit montibus. In ea primi Chaones, à quibus Chaonia: dein Thesproti, Antigonenses. 3. Molossia, æ. f. g. 1. & 3. b. Georg. Epirus, in qua Pyrrhus olim regnauit, Molossia primum dicta est.

Albano, nome proprio d'huomo.] Albanus, ni. Hist. Eccl.

Albano, Città nel Latio, il cui Vescouo è vn de sei, che assistono al Papa.] Albanum, ni. n g. & 2. l. Philip. Cluer. Ital. ant. t. 2. Ad Appiam viam fuit Cn. Pompeij Villa, Albanum Pompeij dicta, quæ postea oppidum euasit, nomine Albanum, quod hodieque vulgo vocatur Albano.

Albano, Città dell'Armenia maggiore, chiara per il martirio di S. Bartolomeo Apost.] Albanum, ni. Hist. Eccles.

Albano, nome gent. e poss. d'Albano nel Latio.] Albanus, a, um. 2. l. Liu. Dec. 1. l. 1 Albana pubes inermis ab armatis septa in varijs voluntatibus, communi tamen metu cogente silentium tenet.

Albatico, spetie d'vua così detta.] Vua albatica. Ex Recent.

Alabatra, & alabatrella, vedi Cerasa marina.

Alabatro, vedi Ceraso marino.

Albeggiare, vedi Biancheggiare.

Albereggiare, diuenir albero.] Arboresco, scis. 2. b. Plin lib. 19. cap. 4. Tradunt auctores, in Arabia maluas septimo mense arborescere, baculorum vsum præbere exemplò.

Alberello, barattolo, ò vasetto di terra, ò di vetro.] Alueolus, li. m g. & 3. b Liu. 8. bel. Pun.

Alberese, spetie di pietra viua, da far macine per i molini.] Lapis molaris. Plin. lib. 36. cap. 23. Calix vilior è molari lapide, quia est quædam pinguior natura eius.

Al bereto, Fior arboreto, Sen. luogo piantato d'alberi.] Arbustum, sti. n. g. Colum. de Arb cap 16. Arbustum inter quadragenos pedes dispositum esse conuenit: sic enim & ipsæ arbores, & appositæ vites melius conualescent, fructumque meliorem dabunt: segetes etiam, quæ in eo erunt, minus vmbra laborabunt. 2. Arboretum, ti n. g. & 2. b Gell. l. 17. c. 2 Conualles, inquit, & arboreta magna erant, arboreta ignobilius verbum est, arbusta celebratius. 3 Locus arbustiuus Colum. l. 3 c. 13 Ex omni, siue arbustiuo, siue siluestri loco, quem vineis destinauerimus, omnis frutex, atque arbor erui, & summoueri debet. 4. Solum arboribus consitum, vel conuestitum. Ex Col. lib 2. cap. 8.

Albereto Francese.] Arbustum Gallicum. Col. lib 5. cap. 6. Gallici arbusti genus est, quod vocatur rumpotinum. Id

desi-

desiderat arborem homilem, nec frondosam. Cui rei maximè videtur idonea opulus. 2. Rumpotinetum, ti. n.g.2.& 4.l.& 3.b.Col.l.5.c.6. Ita constitutum rumpotinetum animaduerti, vt ad octo pedes locis siccis, & cliuosis, ad duodecim locis planis, & vliginosis tabulata dispo- nantur.

Albereto Italiano.] Arbustum Italicum. Colum. lib. 5. cap.5.& 6.

D'albereto, addiett.] Arbustiuus, a, um. 3. l. Colum. lib. 12. cap. 41.

Facimento, ò piantamento d'albereto.] Positio arbustiua. Colum.l.4.c.1. Positio arbustiua multo validiorem, fertilioremque stirpem reddit.

Fare, ò piantare albereto.] Arbustum constituere. Colum.de Arb.c.16. Qui arbustum constituere volent, ante annum, quàm deponant arbores, scrobes faciant quatuor pedum quoquouersus, deinde circa Calend. Martias in eandem scrobem vlmum, & opulum, vel fraxinum deponant: vt si vlmus defecerit, opulus, vel fraxinus locum obtineat: si autem vtraque vixerint, altera caimatur, & alio loco deponatur. 2. Arbustum facere. Pallad.lib.3.tit. 10. Arbusta, qui faciet plantas arborum de his generibus ponat, si agro suppetit abundantia, opulo, vlmo, fraxino in montanis, & asperis, in quibus vlmus minus læta est. 3. Arbusto, as, vi: Agrum, vel solum arbustare. Plin. lib.17. cap. 23. Transpadana Italia, præter supradicta, corno, populo, tilia, acere, orno, carpino, quercu arbustat agros: Venetia salice propter vliginem soli.

Ordinare, ò disporre albereto,] Arbustum disponere. Plin.lib.17.cap.11. In disponendis arboribus, arbustisque, ac vineis quincuncialis ordinum ratio vulgata, & necessaria, non perflatu modo vtilis, verum & aspectu grata, quocunque modo intueare, in ordinem se porrigente versu.

Albergagione, vedi Albergo.

Albergamento, Fior. anco albergheria, l'albergare, in att.] Admissio hospitalis, Ex Plin. in Pan. & Plaut. in Pœn. 2. Receptio hospitalis. Ex Plaut. in Af. & in Pœn.

Albergamento, Fior. anco albergheria, l'albergare in neutr.] Commoratio hospitalis. Ex Cic.lib 6 epist.19.& pro Lege Agr.2 Hospitium, iij. n.g.& 2 b.Colum.lib.1. cap. 5. Hæc autem prætereuntium viatorum popularionibus, & assiduis deuertentium hospitijs infestat rem familiarem.

Albergare, & alloggiare, Fior. anche hospitiare in att. riceuere nell'albergo, alloggio, ospitio.] Hospitio accipere. Var.lib.3.cap.2. Ex quibus rebus scriba librarius, qui me hospitio accipiebat, in annos singulos plus quinquagena millia HS. è villa capiebat. 2. Hospitio excipere. Liu. 5. ab Vrb. Timasitheus Liparensis Romanos legatos hospitio excepit, ac Delphos vsque deduxit. 3. Hospitio recipere. Cæs. 3. bel. Ciu. Quod factum adeo Ciues Romani comprobauerunt, vt domum ad se quisque hospitio cupidissimè reciperet. 4. Tecto recipere. Cic. pro Cluen. Hominem propter importunitatem animi nemo recipere tecto vellet. 5. Domum recipere. Liu. 9. bel. Maced. Hominem ipsi domum recipere non audebant.

Albergare, & alloggiare, Fior. anco ospitiare, in neutr. stare nell'albergo, ò nell'alloggio, ò nell'ospitio.] Diuersor, aris. 1.l. Cic.3. Ver.C. Verres Rubrium delicias suas parum lautè diuersari dicit, ad Philodamum deduci iubet. 2. Hospitor, aris. 2. b Sen de Vit. beat Quid est cur illis bonum locum inuideat? Veniant, hospitentur. Plin.lib.17 cap 20. Castanea translata nescit hospitari, pauetq; nouitatem.

Albergare in casa d'alcuno.] Apud aliquem diuersari. Cic. Att.lib.13 ep.8. Hominem inuito per litteras, vt apud me diuersetur.

Inuitar vno ad albergar in casa sua.] Hospitio quempiam inuitare. Cic. Phil. 12. Tota Clodij familia occurret, hospitio inuitabit. 2. In hospitium inuitare. Liu. 8. bel. Pun. Ve eos benigno vultu, ac sermone in hospitium inuitatos, sopitosque vino vincirent. 3. Tecto, ac Domo inuitare. Cic. 6. Ver. Rex ecquis est, qui Senatorem populi Rom. tecto, ac domo non inuitet?

Albergata, sust. quella, che è riceuuta nell'albergo.] Hospita, tæ. 2.b. Terent. Andr. act.2.sc.6.
Nam, illi molestæ quippiam hæ sunt nuptiæ,
Huiusce propter consuetudinem hospitæ?

Albergato, addiett. fornito d'alberghi, dicesi di luogo, doue sono molti alberghi.] Diuersorijs, vel hospitijs frequens: Ex Cic.de Sen. & Ouid 8.Met.

Albergato, partic. pass. riceuuto nell'albergo.] Hospitio exceptus, a, um Liu.l.5.

Albergato, partic. neutr. Stato nell'albergo.] Diuersatus, a, um. Cic.

Albergato, sust. quegli ch'è riceuuto nell'albergho.] Hospes, tis, m g.& 2.b. Cic.Off. Domus est, in quam & hospites multi recipiendi, & admittenda hominum cuiusque generis multitudo. 2. Diuersor, oris. m g. 1. & 3. l. in obl. Cic. 2 de In. Caupo cum quibusdam diuersoribus illum, qui ante exierat, consequitur; in itinere hominem comprehendit.

Di albergato, addiett.] Diuersorius, a, um. 1. & 3.l. Suet. in Ner. cap. 27. Quoties Ostiam Tyberi defflueret, aut Baianum sinum prænauigaret. Nero, dispositæ per littora, & ripas diuersoriæ tabernæ parabantur.

Albergatore, colui, che alberga.] Hospes, tis.m g.& 2.b.Cic. 5. de Fin. Scis, me quodam tempore Metapontum venisse tecum, nec ad hospitem ante diuertisse, quam Pythagoræ ipsum illum locum, vbi vitam ediderat, sedemque viderim.

Albergatrice, colei, che alberga.] Hospita, tæ 2.b.Cic.4.Ver. Contemnere signum illud Humeræ iam videbatur Verres, quòd eum multo magis figura, & lineamenta hospitæ delectabant.

Albergheria. 4 l. Fior. per albergamento,] vedi Albergamento.

Albergheria.4.l. Fior. per albergo, vedi Albergo.

Alberghetto, diminut. albergo piccolo.] Diuersoriolum, li. n.g 1.& 3.l & 5 b.Cic lib.12.ep.20. Gratæ mihi tuæ litteræ, nisi quod Sinuessanum, diuersoriolum contempsisti: quam quidem contumeliam villa pusilla iniquo animo feret. 2. Hospitiolum, li. n g. 2.& 4.b. Digest.

Albergo, & albergagione, Fior. anche albergheria, con altro nome alloggiamento, Sen. alloggio, propriam. casa publica, doue à prezzo i viandanti s'alloggiano.] Diuersorium, rij. n g.1. & 3.l. Non Marc. Diuersoria dicta sunt hospitia à diuertendo. 2. Hospitium, tij. n.g.& 2. b. Cic. de Sen. Ex vita ista discedo, tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo; commorandi enim natura diuersorium nobis, non habitandi dedit. 3. Domus hospitalis, vel locus hospitalis. Mass. 4. Hospitale, lis. n. g. Vitruu.lib.6.cap.10. Habentes secretam in hospitalibus libertatem.

Albero, & arboro, Sen. arbore: alcuna volta s'è detto alboro, & arboro, ma i due primi son'vsati: arbore si truoua in genere masc. hile, e femminile, come dire arbore fronzuto, & arbore fronzuta.] Arbor, ris. f.g. & 2 b.Plin. l 12 c.1. Mille sunt vsus, arborum, sine quis vita degi non possit. Arbore sulcamus maria, terrasque admouemus: arbore ædificamus tecta. Ex arbore & simulacra Numinum fuere, nondum pretio excogitato belluarum cadaueri, antequam, vt à Dijs nato iure luxuriæ eodem ebore Numinum ora spectarentur, & mensarum pedes.

Albero, che si semina, e fa frutto.] Arbor fœlix. Gell. lib.10. cap.15 Flaminis Dialis vnguium, & capilli segmina subter arborem fœlicem terra operiuntur. Pomp. Fest lib.6. qui sic ait: Fœlices arbores Cato dixit, quæ fructum ferunt. infelices, quæ non ferunt. 2. arbor fructifera. Columm.

Albero, che non si semina, ne fa frutto.] Arbor infelix. Pomp. Fest.l.6.Plin lib.16.c.26. Infelices autem existimantur arbores, damnataque Religione, quæ neque seruntur vnquam, neque fructum ferunt.

Albero,

Albero, che produce lana.] Arbor lanifera. Plin. lib. 13. cap. 14 Æthiopia, Ægypto conterinina insignes arbores non fere habet, præter laniferas, quarum natura in descriptione Indorum, atque Arabiæ dicta est. 2. Arbor lanigera. Plin. lib. 12 cap. 10. Eiusdem insulæ sunt excelsiore suggellu lanigeræ arbores alio modo, quàm Serum.

Albero con la vite.] Arbor marita. Ex Plin. lib. 14. cap. 1. In Campano agro vites populis nubunt: maritasque complexæ, atque per ramos earum procacibus brachijs geniculato cursu scandentes, cacumina æquant. 2. Arbor amicta vite. Ouid. 5. Metam. 3. Arbor intexta vite. Virg. 2. Geor. 4. Arbor iuncta vite. Ouid. epist. 5.

Albero senza vite.] Arbor cælebs. Plin. lib. 17. cap. 23. Deflectitur vitis, vel palmes iuxta suam arborem, aut circa proximam cælibem. 2. Arbor vidua. Hor. 4. Carm. Od. 5.

Condit quisque diem collibus in suis,
Et vitem viduas ducit ad arbores.

Albero giouane, ò vecchio.] Arbor nouella, vel vetula. Cic. 5. de Fin. Earum etiam rerum, quas terra gignit, educatio quædam, & perfectio est, non dissimilis animantium. Itaque & viuere vitem, & mori dicimus; arboremque & nouellam, & vet ulam, & vigere, & senescere.

Diuenir, ò farsi albero.] Arboresco, scis. 2. b. Plin. lib. 19. cap. 4. In Arabia maluæ septimo mense arborescunt, baculorumque vsum præbent extemplo. 2. Arborem fieri. Plin. l. 16. c. 34. Edera arborea, tanta crassitudine augetur, vt ipsa arbor fiat.

Chi pianta, ò coltiua alberi.] Arborator, ris. Plin. l. 18. cap. 33.

Albero di frutto amaro.] Arbor amara. Plin. lib. 17. cap. 24. Maximè arborum, hoc sentiunt pyri, mali, fici, mious, quæ amaræ sunt, & odoratæ.

Albero di frutto dolce.] Arbor dulcis. Ex Plin. ibidem.

Albero primotico, ò primaticcio, che tosto frutta.] Arbor præcox. Plin. l. 16. cap. 25. Floret prima omnium amygdala mense Ianuario, abeo proximè floreut armeniaca, dein tuberes, & præcoces.

Albero tardio, ò tardio, che tardi fà frutto.] Arbor sera, vel serotina. Ex Colum. de Arbor. cap. 21 & Plin. l. 16. cap 25.

Albero, che ritien sempre la fronde.] Arbor sempiterna coma virens. Plin lib. 16. cap 19. Arborum alijs decidunt folia: alia sempiterna coma virent. 2. Arbor sempiterna fronde. Plin. lib 16. cap. 20. Herbam hanc alij nerion vocarunt, alij rhododaphnen, sempiternum fronde, rosæ similitudine, caulibus fruticosum. 3. Arbor æterno virens. Plin. lib. 2. cap. 107. Viret æterno hunc fontem igneum contexens fraxinus. 4. Arbor nunquam folia dimittens. Plin. lib 12. cap. 1. Est Gortynæ in insula Creta iuxta fontem platanus vna, insignis vtriusque linguæ monumentis, nunquam folia dimittens.

Albero domestico.] Arbor mitis, vel vrbana. Plin. l. 16. cap. 19. Arborum quædam sunt omnino siluestres, quædam vrbaniores, quas bis placet nominibus distinguere. Ergo mites, quæ fructu, aut aliqua dote, vmbrarumue officio humanius iuuant, non improbè dicantur vrbanæ.

Albero alto.] Arbor prolixa, vel procera. Var lib. 1. cap. 9. In Hetruria licet videre fructuosas segetes, ac restibiles, & arbores prolixas. & omnia sine musco.

Albero basso.] Arbor humilis, vel improcera. Ex Cic. 5. Tusc. & Gell. lib. 4. cap. 19 2. Arbor humili statu. Colum. lib. 4 cap 1.

Albero nano.] Arbor nana. Gell lib. 19. cap 13 2. Arbor pumilio. Ex Plin. lib. 12. cap 2. & Colum. lib 8. cap. 2. 3. Arbor coactæ breuitatis. Plin. l. b. 12 Chamæplatani vocantur coactæ breuitatis, quoniam arborum etiam abortus inuenimus. Hoc quoque in genere pumilionum infelicitas dicta erit.

Albero mezzano, cioè nè grande, nè piccolo.] Arbor mediocris. Pallad lib. 13. tit. 8 Hypomelides mediocri arbores nascuntur, & flore candidulo.

Albero, che frutta ogn'anno.] Arbor annifera. Plin. lib. 16. cap. 26. Cedrus, & iuniperus, & ilex annifera habentur: nouusque fructus in his cum annotino pendet.

Albero, che produce incenso.] Arbor thurifera. Vitr. lib. 8. cap. 3.

Albero, che frutta due volte l'anno.] Arbor bifera. Ex Plin. lib. 16. cap. 27. In Cea insula caprifici triferæ sunt.

Albero, che frutta molto.] Arbor multifera. Ex Plin. l. 19. cap 8. Post cymam ex eadem brassica contingunt æstiui, autumnalesque cauliculi, mox hyberni, iterumque cymæ, nullo æque genere multifero, donec sua fertilitate consumatur.

Albero, che si taglia per far legname, ò da fuoco, ò da lauoro.] Arbor cædua. Ex Colum. l. 3 c 3 2. Arbor caduæ naturæ. Plin.

Albero, che non si taglia per far legname, ò da fuoco, ò da lauoro. Arbor incædua. Ex Ouid. 2. Fast. 2. Arbor incæduæ naturæ. Ex Plin.

Albero, che germoglia, e frutta.] Arbor germinalis. Papin. Si arbores cæduæ fuerint, vel germinales, puto dici oportere in fructum cædere.

Albero capellare, ò capellato, così era nomato l'albero, nel quale i giouani, e le Vestali appiccauano i capelli di prima tosatura.] Arbor capillaris. Nicol. Perott. Adolescentibus apud veteres Romanos comam nutrire mos erat quandiu imberbes essent, alioquin deformes habebantur: adulti verò, quum primo tondebant barbam, etiam crinium longitudinem deponebant, eosque in arbore, quam ex argumento capillarem, siue, capillatam nominabant, suspensos dicabant Deo, quasi depositia adolescentiæ illecebris, iam vtilitatem ingredi viderentur, simili modo, & primam barbam consecrabant. 2. Arbor capillata. Nicol. Perott. Erat in vrbe Roma arbor antiquissima, quam supra trecentos, & septuaginta annos durasse, compertum est, quæ capillata dicebatur, quod virginum Vestalium capillos ad eam deferre, mos erat.

Albero, che produce oro.] Arbor aurifera. Sophocl. apud Cic. 2. Tusc. 2. Arbor aurigera. Valer. Flac. lib. 8.

Albero terminale, che termina, e diuide i campi.] Arbor terminalis. Paulus. l Conf.

Albero dedicato à Dio.] Arbor religiosa. Plin. l. 17. c. 28. Cato arbores religiosas, lucosque succidi permisit, sacrificio prius facto: cuius rei rationem, notionemque eodem volumine tradidit.

Albero saluatico] Arbor fera. Plin. lib. 14 cap. 2. Differentiam, rationemque faciendi proximo volumine demonstrabimus inter arbores feras. 2. Arbor siluestris. Plin. lib. 14 cap 20.

Albero di Naue.] Malus, li. m. g & 2. l. Plin. lib. 7. cap. 56. Vela Icarus, Dædalus malum, & antennam inuenit. 2. Nauis malus. Plin l. 16. cap. 39. Nauium malis, antennisque propter leuitatem, præfertur abies. 3. Arbor, ris. f. g. Iuuen. Sat. 12.

Pertinente ad albero.] Arborarius, a, um. a b & 3. l. Cat. de Re rust. cap. 11. Villicum habere oportet falces vineaticas sex, scirpiculas quinque, falces siluaticas quoque, arborarias tres, rusticarias decem.

Di albero, addiett.] Arboreus, a, um. 2. 3. b. Plin. lib 16. cap. 36.

Alberone, Sen Fior arborone, accresceit. albero, ò arbore grande.] Arbor magna, vel ingens. Plin. lib 17. cap. 12. 2. Arbor procera, vel prolixa. Var l. 1. c 9.

Alberto, nome prope. di più huomini, de quali vno fù detto Magno, per l'eccellenza della dottrina, e fù anche maestro di S. Tomaso d'Aquino.] Albertus, ti.

Albi città celebre di Francia.] Alba augusta. Ptolem. 2. Alba Heluorum. Plin. l. 3 c. 4.

Albigense, nome gent. e poss. d'Albi.] Albigensis, & hoc, ense.

Albore. a.l. il medesimo, che alba, & è propriamente quello splendor bianco del Cielo, che apparisce il su'l partir della notte, vedi Alba per Aurora.

Albore. a.l. qui vale semplicemente biancheggiamento di splendore.] Albor, oris. m.g.a.b. io rect. & l. in obl Varro. Qui viden eius alborem eius admirantur.

Alboricello, & albuscello, si dice anco arbuscello, & arbuscula, arbusco, & arbuscula dimiout. albero piccolo.] Arbuscula, læ. f.g.& 3.b.Var.lib.3.cap.15. In gliario arbusculas esse oportet, quæ ferant glandem: quæ quum fructum non ferunt, intra maceriam iacere oportet glandem, & castaneam, vnde saturi fiant glires. 2 Arbor parua Plin.lib.15.cap.25. Sunt, & macedonica cerasa paruæ arboris, raròque tria cubita excedentis.

Albuccio, vedi Pioppo.

Albucilla, nome propr. di donna.] Albucilla, læ. Tacit.l.5 Albucilla multorum amoribus famosa, cui matrimonium cum Satrio Secundo coniurationis indice fuerat.

Albume, parte nota dell'vouo, che anco si dice chiara, ò bianco d'vouo.] Alumen, nis. n.g a.l.& 3 b. in rect.& obl.Plin.lib.28 cap.6. Salpe fouet oculos firmitatis causa: illinit fole vsta, cum oui albumine. 2. Albor, ris. m. g.a.b. in rect. & l. io obl. Apicius, & Pallad. 3. Albugo, ginis. f.g. & a.l.Plin 4. Candor, oris. m.g.a.b. in rect. & l. in obl. Plin. lib. 10. cap 53. Pullo increscente, oui candor in medium vertitur, luteum circumfuoditur. 5 Oui caodidum. Plin. lib. 29. cap. 3. Aiunt, & vulnera oui candido glutinari, calculosque pelli. 6. Oui liquor albus. Plin lib 10.cap.53. Animal in auibus ex albo liquore oui corporatur: cibus eius in luteo est. 7. Oui albumen. Plin. lib. 28. cap. 6. 8. Candidus oui liquor. Plin. lib.33.cap 6 9. Oui album. Plin.lib.28.cap.11. Felle Tauri cum oui albo collyria fiunt. 10. Oui candor, vel albor. Ex Pallad.

Albunea, nome proprio di fonte.] Albunea, neæ. f. g.a. & 3. b. Lamb. in Horat. l. 1. Ode 7. Albunea Nympha, & Sibylla fuit Italica, & ab ea fons, & nemus appellatum.

Albunea, oome proprio di selua.] Albunea, neæ. f.g. a. & 3. b. Acro. in Horat. l. 1. Od. 7. Delectabile nemus est, Albuneæ Nymphæ consecratum, à qua & nomen accepit.

Albunea, nome proprio di Sibilla.] Albunea, neæ. f g.a.& 3. b. Lactanc. Firm. de falsa Relig. lib. 1. cap. 6. Inter Sibyllas decimam Tyburtem fuisse tradunt nomine Albuneam, quæ Tyburi colitur, vt Dea iuxta ripas Anienis: cuius io gurgite simulacrum eius inuentum esse dicitur, tenens in manu librum cuius sacra Senatus in Capitolium transtulerit.

Albuscello, diminut. Albero piccolo, vedi Alboricello.

Alcairo, vedi Babilonia d'Egitto.

Alcalà d'Henares, città di Spagna, nel Regno di Toledo nobile per lo studio.] Complutum, ti. n.g & a.l.Ptolem.

Di Alcalà, nome gent. e poss.] Complutensis, & hoc, tense. a. l.Maff.in Ignat.l.1.c.17.

Alcaquengi, herba gioueuole alla vessica, e suol mali.] Halicacabus, bi. Plin.l.21.cap.31. Nec illud præteribo aspidum naturæ halicacabum io tantum aduersam, vt à radice eius propius admota, soporetur illa, sopore enecans vis earum. 2. Vesicaria, riæ. f.g. Plin.l.21.c.31. Halicacabum alij vocant, nostri vesicariam dicunt, quoniam vesicæ, & calculis prosit.

Alchimia, e non archimia. 3. b. arte di mescolare, raffinare, e trasmutare i metalli.] Alchimia, æ. f.g. a. & 3.b.Mart Del Rio. Disq.Mag lib.1.cap.5.q.1.sect 1. Quid aliud alchimia est, quam pyrotechnics, siue igniaria ars, resolutoria, & purificatoria metallorum? 2. Alchimica, cæ. f.g.a. & 3 b. Idem. 3. Alchimice, ces. f. g. Idem. 4. Chymia, æ. f.g.1.a b.& Idem. lib 1.cap.5.q.1. sect. 1.5. Chimica, cæ. f g.1.& a b. Idem ibidem. 6. Chimice, ces. f g 1.& a.b. Idem ibidem. 7. Ars alchimica. Idem. 8. Ars chimica. Idem lib.1.cap.5 q.1. sect. 1. Chimicam ego artem, quæ medicinæ adminiculatur fune laudo, ac veneror, vt physiologiæ fœtum, præstantissimum, inuentricem auri potabil s, rei non minus vtilis ad sanandum, quam ad alendum, &, quoad fieri potest, ad vitam propagandam.

Alchimico, addiett. d'Alchimia.] Alchimicus, a, om. a.& 3.b. Matth. in Diosc.l.a.c 176 a Chimicus, a, um.a.& 3.b Mart. Del Disq. mag.l.1.c 5 q.1. sect 1. Mihi quidem dubium non est liquorem illum Olibij maximi, cuius beneficio lucerna multis seculis conseruata fuit ardens, Chymicum fuisse.

Alchimista, quegli, che esercita l'Alchimia] Alchimista, æ, m g & a.b. Ex Matth. io Diosc.l.a.c 176.2. Alchimicus, ci. a.& 3 b.Mart.Del. Disq. mag. lib 1 cap 5 q 1. sect. 1.3. Chimista, tæ. m g & 1 b. Matth. in Diosc.l.a cap.176.4 Chimicus, c.1.& a.b.Mart.Del. Disq Mag. lib.1.cap.5 quæst.1. sect. 1.

Alchimizzare, esercitare, ò fare l alchimia.] Alchimiam, vel Chimiam exercere Ex Quint.l 3 cap.6.2 Artem alchimicam, vel chimicam factitare. Ex Cic in Orat.

Alchimizzare, per falsare, vedi Falsare.

Alcione, vedi Halcione.

Alcorano, Legge di Maometto.] Alcoranum, ni. Maff. de Reb. Indic.

Alcuno, vedi Qualchuno.

Alcun particolare] Vnus aliquis Cic.

Se alcuno.] Si quis Vlpian.l.1 ad Edictum. Verbum hoc, si quis, tam masculos, quam fœminas complectitur.

Alcuna volta, vedi Qualche volta.

Alemaono, vedi Tedesco.

Alessandra, nome proprio di donne: vna delle quali fù figliuola del Rè Priamo.] Alexandra, dræ.

Alessandra, nome proprio di tragedia.] Alexandra, dræ. f.. a.& 3 l.Thes. Græc. Alexandra nomeo est tragœdiæ, quam Lycophoron de vaticinijs Cassandræ, siue Alexandræ Priami filiæ confecit.

Alessandreggiare, od Alessandrizzare, val Imitare, & anco fauorir Alessandro.] Alexandrizzo, as 1.b a. 3.& 4. l. Græc. a Alexandrum æmulari, vel imitari Ex Cic pro Flac. a. Alexandro cupere, vel studere. Ex Cic. pro Cæl & Cæs. 1.bel.Gal.

Alessandria 4 b. Città nobile in Lombardia, fabricata dalle Città confederate io grazia d'Alessandro Papa III. di questo nome.] Alexandria, æ. 4 l Hor Turs.Hist. Laur.l.5. c.9. Alexandria Vrbs Longobardiæ haud ignobilis, in Alexandri Tertij Pontificis Max. gratiam à fœderatis Ciuitatibus condita, & appellata.

Alessandrino, voce gent. & poss. d'Alessandria.] Alexandrinus, a, um. Plin.l.15 cap.18. Alexandrina ficus è nigris est, candicante rima cognomine delicatæ.

Alessandro, nome proprio d'huomini, nobilitato già con reami, & imperi, mà molto più con eccellente santità di molti Santi.] Alexander, dri. 1.b. a. & 3 l. Plin. lib 35. cap.10. Alexander Magnus Appelli rem dilectam sibi dono dedit. Magnus animo, sui maior imperio, nec minor hoc facto, quam victoria aliqua; quippe se vicit, nec rem tantùo suam, sed etiam affectum donauit artifici.

Aletta, dimin ala piccola.] Alula, læ. f.g. Græf.

Alfa, primo elemento dell'alfabeto greco, vsato tal'hora per primo, ò principio, si come l'Omega per vltimo, ò fine.] Alpha. n.g.& indecl. Mart.l.a. Epigr 41.

Non ipse Codrus Alpha Pœnulatorum.

Matth. Rad. in Mart. Dum dicit alpha pœnulatorum, intellige pauperum, alpha enim in ordine primum significat, seu primus sit inter diuites, seu pauperes, seu indoctos; ve omega vltimum.

Alfabetario, addiett. pertinente ad alfabeto.] Alphabetarius, a, um, vt apud Senecam Elementarius, a, um.

Alfabetico, addiett. d'alfabeto.] Alphabeticus, a, um.

Alfabeto, sust. raccolto di lettere, ò elementi di linguaggi, denominato dalle due prime del Greco, come noi dalle trè del nostro, che lo chiamiamo A, bi, ci.] Alphabetum, ti. n.g.1.& 3.l.a.b. Thes. Lat. Quemadmodum à primus duabus litteris græcis dicitur alphabetum, sic à quatuor primis latinis dicitur abecedarium. 2. Litteræ elementariæ. Ex Iul. Capit. qui ait. Puer litteris elementaris, & calculo imbutus.

Chi.

Chi non sà l'alfabeto, e per conseguenza molto ignorante.] Analphabetus, a, um. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Bud. in Pand. A Græcis analphabeti dicuntur homines, qui nec elementarias quidem litteras nouerunt, quas Fulgentius, quasi verbo, è verbo ducto abecedarias appellat in l. 3. Mythologiæ.

Alfiere, & anco vessilliere, vedi Confaloniere.

Alga, & Aliga. a.b Herba acquatica.] Alga, gæ. f.g.

Alice, forte di pesce à tutti noto.] Halec, vel halex lecis. f & interdum. n.g 1. & a.l. Cato de Re rust. cap. 58. Vbi oleæ comesæ erunt, halecem, & acetum dato: ego fæcem primus, & halec inueni.

Alicetta dimin. alice piccola.] Halecula, læ. 1. 2 l. 3 b Colum. lib. 8 cap 17. qui sic ait: Et halecula; & quisquis est incrementi minuti piscis maiorem alit.

Alice di rio.] Halec riualis. Col. l. 8. c. 15.

Alicorno, vedi Liocorno.

Alimentare, vedi Nutrire.

Alimento, e nutrimento, cioè ogni cibo, che alimenta, ò nutrica.] Alimentum, ti. n.g 1. & a.b. 3. l. Plin. lib. 8. cap. 33. Chamaleon solus animalium, nec cibo, nec potu alitur, nec alio quam aeris alimento. 2 Alimonia, niæ. 1. 2. & 4. b. 3. l. A. Gell. lib. 12 cap. 1. vbi sic legitur: Filium consueti sanguinis alimonia priuare. 3 Alimonium, nij. 1. 2. & 4. b 3 l. Gell. lib. 17. cap. 15 Amisso naturalis alimonij fundamento, homo exhaustus interit. 4 Nutrimentum, ti. 1 2. 3. l. Cic. in Orat. Educata nutrimentis eloquentia ipsa se postea colorat, & roborat. 5. Nutrimen, minis Ouid 15. Met. 6. Nutritus, tus

Aliso, Fiordaliso, Fior. Giglio, Rom. vedi Giglio.

Allacciare propriam. legare con laccio.] Illaqueo, as. Cic. de Arusp. resp. 2. Laqueo ligare, obligare, vel vincire. Ex Ouid. 6 Metam. & alijs. 3. Laqueo constringere Cic. pro Sest. 4 Laqueo nodare, cum accusat. Ouid. 1. de remed.

Allacciato, legato, e stretto con laccio.] Laqueatus, a, um. Cic. lib. 6 cap. 19. Quadrupedis corpus laqueatum, & distensum neruoribus obligatum. 2. Illaqueatus, a, um. Cic de Arusp. resp. 3 Laqueo constrictus. Cic. pro Sest.

Allagamento, & inondatione.] Abundatio, nis. f. g. Plin. lib. 3. cap 16. Omnia e x Philistinæ fossæ abundantione nascuntur 2 Exundatio, nis. Plin. lib 19. cap 3. Tubera quibusdam locis non nascuntur, nisi exundatione fluminum inuecto semine. 3. Inundatio, nis. Plin lib. 2. cap. 84. Fuit simul cum terræmotu, & inundatione maris. 4. Alluuies. Liu 1. ab Vrb. 5. Alluuio, nis. f. g. Cic. 1. de Orat.

Allagare, inondare, coprir d'acqua.] Exundo, as. 2. Inundo, as. 3. Stagno, as. 4 Restagno, as.

Allargamento, dilatanza, dilatamento, l'allargare, ò dilatare.] Laxamentum, ti Cic. pro Cluent. Non modo causæ, sed ne legi quidem laxamenti quicquam per tribunos plebis datom. 2. Amplificatio, nis. Cic. 1. Off 3. Prolatio, nis. Tacit. lib. 19.

Allargare, dilatare, ampliare, contrario di strignere.] Dilato, as. Cic. 2. de Nat Patres, quæ sunt infra, quàm id, quod deuoratur, dilatantur. quæ autem supra, contrahuntur. 2. Prolato, as. Colum l. 1. 3. Laxo, as. Cic. Att. 4. Vti forum laxaremus, & vsque ad atrium libertatis explicaremus. 4 Amplifico, as. Cic. pro Leg. Manil. 5. Amplio, as. Colum. lib. 7. cap. 1. Amplianda scalpello plaga est.

Allargarsi, dilatarsi, inteso di piante, ò fiumi.] Fundere se in latitudinem. Plin l. 17 c. 20.

Allargarsi, slargarsi, dilatarsi.] Latesco, scis. Col. lib. 2. cap. 10.

Allato, appresso.] Apud, vedi Accanto.

Allattare dar il latte, vedi Lattare.

Allattare prender il latte, vedi Lattare.

Allegamento, allegatione; cioè stupefaccimento, ouero stupefattione, riferit'à denti.] Stupor, ris. m.g. 1. b. & a. l. in obl. Diosc. lib. 2. cap. 157. Portulaca commanducata, dentium stupores sedat. 2. Stupiditas, tis. f g. Ex Cic. 2. Phil.

Allegare, citare.] Profero, fers. Cic. 4. Acad. Aliquos ex antiquis claros viros proferunt 2. Produco, cis. Gel. l. 17. c. 13. Phauorinus in febris laudibus, testem etiam Platonem produxit. 3. Cito, as. Cic. 1. Offic. Citetur Salamis clarissimæ testis victoriæ. 4 Allego, as. 2 l. Cic. pro Cluent. Plin. epist. 59.

Allegare vno per sospetto.] Aliquem iniquum citare. Cic.

Allegare, instupidire, fare stupido, inteso de denti.] Stupefacio, cis. Ex Liu. 5. ab Vrbe Priuatos luctus stupefecit publicus pauor. 2. Obstupefacio, cis. Ter in Phor. Non potuit cogitata proloqui: ita obstupefecit pudor.

Allegarsi, instupidirsi, diuenir stupido, riferito à denti.] Stupesco, scis. Cic. 3. de Orat. 2. Obstupesco, scis. Cic. 2 de Diuin. Plin. l. 35 c. 7. 3. Stupesio, fis. Cic. 3 de Or 4 Obstupefio, fis. Cic. 1 de Diuin.

Alleggierimento, alleggiamento, & alleuiamento] Leuatio, nis. f. g. Cic. 4. de Fin. Vitiorum leuatio magna fit his, qui habent ad virtutem progressionis aliquantum. 2. Alleuatio, nis. f. g. Cic. 2. de Fin. Dolor in longinquitate leuis, in grauitate breuis est, vt eius magnitudinem celeritas, diuturnitatem alleuatio consoletur. 3. Leuamentum ti. Cic. pro Syl.

Alleggerire, & alleggerare: alleggiare, & alleuiare, cioe sgrauare: far lieue, ò leggiero.] Leuo, uas. 1. b. Cic Att. lib. 1. epist. 13 Tu sæpissimè curam, & angorem animi mei sermone, & consilio leuasti tuo. 2. Alleuo, as 2. b. Cic. pro Sex. Rosc. Si onus vos aliqua ex parte alleuabitis, feram, vt potero. 2. Leuamento esse, cum dat. Cic. Att. l. 12. 4. Leuationem facere. Cic. 4. de Fin. 5. Leuamentum præstare. Plin. lib. 30. cap. 3.

Allegraggio. Fior. per allegrezza, vedi Allegrezza.

Allegramente, auuerb. con allegrezza.] Hilarè. 1. & 2. b. 3. l. Cic. 3. de Or. Quis vnquam res, præter Cæsarem, tragicas penè comicè, tristes remissè, seueras hilarè, forenses scenica prope venustate tractauit. 2. Hilariter. 3. b. Auctor ad Her. 3 Hilaritus. 3. b. Plaut. in Mil. Et, bibe, animo obsequere mecum, atque onerato hilaritus me. 4. Lætè. Cic. Philip. 9. Antonius declarauit, quàm odisset Senatum, quum auctorem Senatus extinctum, lætè, atque insolenter tulit. 5. Lætanter. Lamprid. in Corn. 6. Iucundè. Cic. 1. de Fin. 7. Hilari animo. Cic. ad Q. Fr. lib. 2. epist. 15. 8. Lætanti animo. Cic. pro Cluenti 9. Animo gaudenti. Cic. Att. lib. 2. epist. 2. Interea quidem cum Musis nos delectabimus animo æquo, immo verò etiam gaudenti, ac libenti.

Molto allegramente] Periucundè. Cic.

Più allegramente, compar.] Hilariùs. 1. & a.b. Cic. 3. Tusc. 2. Lætiùs. Plin. l. 16. c. 31. 3 Iucundiùs Ex Cic.

Allegranza, Fior. per allegrezza, vedi Allegrezza.

Allegrare, rallegrare, letificare: indurre allegrezza, ò letitia, far'allegro, ò lieto.] Hilaro, ras. 1. & 2. b. Ex Cic. 2. de Fin. Catul. epist. 58. 2. Lætifico, as. 2. & 3. b. Cic. 2 de Nat. sol terram lætificat, vt cum cœlo hilarata videatur. 3. Gaudio afficere, cum accus. Cic. pro Mil. 5. Hilaritatem afferre. Cum dat. Plin. lib. 26. cap. 11. 6. Lætitiam dare cum dat. Cic. pro Planc. 7. Lætitiam afferre cum dat. Cic. 1. 10. Ep Fam. 8. Lætitiam facere, cum dat. Cic 1. de Fin. Recta, & honesta quæ sunt, ea faciunt ipsa per se lætitiam. 9. Hilarum facere. Ter. in Adel. Hilarum, & lubentem facite io nati nuptijs. 10. Lætantem facere. Plaut. in Stich. Olim quos abiens affeci ægrimonia, eos nunc lætantes faciam aduentum eo, 11. Lætum facere. Virg. 1. Geor. 12. Læto tas. Accius. Te vt triplici lætarem bono. 13 Lætitia perfundere, cum accus. Cic. 5 de Fin. 14. Lenio, nis. 1. l. Cic. Att. l. 12. Me scriptio, & litteræ non leniunt, sed obturbant.

Allegrare molto.] Exhilaro, as. 2. & 3. b. Colum. lib. 11. cap. 1. Villicus varijs exhortationibus in opere ipso exhilaret laborantes. 2. Gaudio magno afficere, cum accus. Ex Cic. 5. de Fin. 3. Perlætum facere Ex Liu. l. 30. & Ter. in Adel.

Allegrarsi, e rallegrarsi, Fior. anco letitiare, prendere, ò sentire allegrezza.] Hilaresco, scis. 1.& 2.b.Var.ep.lat.l.1. In vocum amicorum domus fumat, hilaresco. 2 Hilaror, raris. 1.& 2.b.Plin.lib 10.c 42.Constat psittacos mirum in modum hilatari, si audierint id verbum. 3.Lætor, aris. Cic. lib.7.epist.1. Vtrumque lætor, & sine dolore corporis te fuisse, & animo valuisse, quum ea, quæ sine causa mirantur alij, neglexeris. 4.Gaudeo, es. Cic.de Am.Peccasse quidam se, non anguntur; obiurgari molestè ferunt, quod contra oportebat, delicto dolere, obiurgatione gaudere.

Allegrarsi molto.] Pergaudeo, des. Cic. ad Q Fr.lib. 3.epist.1. Trebonium meum à te mari, teque ab illo, pergaudeo.

Allegrarsi con altri, cioè congratularsi.] Gratulor, aris 1.l & 2.b. Cic.2. Ver. appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur.

Allegrarsi infinitamente.] Immortaliter gaudere. Cic ad Q. Fr.l.3.ep 1 Quòd scribis, te à Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo.

Non allegrarsi di nessuna cosa.] Nihil gaudere. Gell. lib.19. cap. 12.

Allegrarsi del bene, & atteristarsi del male.] Lætari bonis rebus, & dolere contrarijs. Cic.de Am. Proprium est animi benè constituti, & lætari bonis rebus, & dolere contrarijs.

Allegrarsi senza mostrarlo.] In sinu gaudere. Cic. 3. Tusc. In sinu gaudeant, gloriosè loqui desinant.

Allegretto, alquanto allegro.] Hilarulus, a, um. 1 a. 3 b. Cic. Att.l.16. Attica hilarula est.

Allegrezza contento, e gaudio, Fior. anco allegrezza, & allegraggio, l'allegrarsi.] Gaudium, dij. n.g.Cic. 4.Tusc. Quum in bono aliquo ratione animus mouetur placidè, atque constanter, tum illud gaudium dicitur: quum autem, & inaniter, & effusè animus exultat, illa lætitia gestiens, vel nimia dici potest: quam ita definiunt: sine ratione animi elationem. 2. Hilaritas, tis. f.g.1.2. & 3.b. Cic. Att. l. 1.2. Hilaritatem, qua tristitiam temporum condiebamus, in perpetuum amisi. 3. Lætitia, æ. f. g. a.& 3. b. Cic. 4. Tusc. Lætitia est opinio recens boni præsentis, in quo efferri rectum esse videtur. 4. Lætitudo, dinis. f. g. Accius.

Chi hà tutte l'allegrezze del mondo.] Lætitijs omnibus lætus, a, um. Cic.de Fin. Cæcilianus omnibus lætitijs lætum esse se narrat.

Cosa degna d'allegrezza, cioè della quale vno deue, ò può rallegrarsi.] Lætabilis, & hoc, le. 1.2.l.3.b.Cic.4.Tusc.Is est sapiens, ac beatus, cui nihil humanarum rerum, aut intolerabile ad demittendum animum, aut lætabile ad efferendum videtur.

Cosa indegna d'allegrezza, della quale vno non dee, ò non può rallegrarsi.] Illætabilis, & hoc, bile. Virg.3.& 12. Æn.

Allegrezza immoderata, e vana.] Lætitia gestiens, vel nimia. 2.Sine ratione animi elatio. Cic. 4. Tusc. Cum in bono aliquo inaniter, & effusè animus exultat, tùm illa lætitia gestiens, vel nimia dici potest: quam ita definiunt, sine ratione, animi elationem.

Allegrissimamente, auuerb. superl. con somma allegrezza.] Lætissimè. 1.2.& 4.l 3.b.Aul. Gell.lib.3.cap.15. 2. Hilarissimè Plaut. in Menæch 5. Iucundissimè Cic. 2. de Fin.

Stare allegrissimamente.] Lætissimè gaudere. A. Gell. lib 3. cap.15.Philippides, comœdiarum poeta cum in certamine poetarum præter spem vicisset, & lætissimè gauderet, inter illud gaudium repentè mortuus est.

Allegrissimo, super. Sommamente allegro.] Hilarissimus, a, um. 1.2.& 4.b Plaut.in Men.2.Lætissimus, a, um. Cic.2.de Nat. 3. Summo gaudio affectus, a, um. Ex Cic.5.de Fin.4. Summa lætitia affectus, a, um. Ex Cic.pro Mil.5.Summè hilaris. Ex Cic.4.de Fin.& 1.Tusc.6. Summè lætus. Ex Cic.3. Ver.& pro Sest.

Allegro, addiett. che stà in allegrezza.] Hilaris, & hoc hilare. 1. & 2. b. Cic.1. Tusc.2.Hilarus, a, um. 1.& 2. b. Cic.Att.lib.5.3.Lætus, a, um. Cic.2.Ver.4.Gaudens, tis. o g.Cic.Att.lib.2.epist.2.5.Lætans, tis. o.g.Cic.pro Cluent.

Molto allegro.] Perlætus, a, um. Liu.10. ab Vrb. Supplicatio perlæta fuit.

Più allegro, compar.] Halarior, & hoc halarius. 1.& 2.b.Cic. de Clar.2.Lætior, & hoc, tius Cic.de Sen.

Huomo di natura allegro.] Vir ingenio hilari. Ex Plaut. Mostell.

Allenare, ò allenarsi, perdere la lena, & indebolirsi, onde si dice; il caldo, ò freddo s'allena.] Frango, gis. Cic. 1 de Orat.Scæuola paulum requiescet, dum se calor frangat. 2. Remitto, tis. absolutè. Liu.10 bel.Maced.Remiserunt imbres; le pioggie sono cessate, ò scemate. Cels.lib. 30.cap.12. Horror eas fere febres antecedit, quæ certum habent circuitum, & ex toto remittuntur. 3 Remitto, tis. cum accus. Tibul.l.2.eleg.2. 5.Hyems se remittit.

Allenire, lenire, lenificare, & addolcire.] Lenio, nis.1.l.Cic.3. Tusc.2.Mollio, lis. Ter.in Phorm. Adeo ne ingenio es duro, atque inexorabili, vt neque misericordia, neque precibus molliri queas?

Allentamento, l'allentare.] Laxamentum, ti. Cic. pro Cluent.Liu.2.ab Vrb.2 Remissio, nis. Cic.lib.7.epist.27. Visa est mihi vel loci mutatio, vel animi etiam relaxatio, vel ipsa fortasse iam senescentis morbi remissio profuisse.

Allentare, e lentare, far lento.] Lento, as. 2. Laxo, as. Cic. Att. lib.6.Nihil ex eo, quo astricti sumus laxari velim. 3. Relaxo, as. 4.Remitto, tis. Plin.ep 104.Dolori si frænos remittas nulla materia non summa est.

Allenzare, vedi Lenzare.

Allessare, vedi Lessare.

Allesso, sust. la cosa allessa.] Elixum, xi. n.g.

Allettamento, l'allettare.] Allectatio, nis. Quint l.1. cap.10. Chrysippus etiam nutricum, quæ adhibentur infantibus, allectationi suum quoddam carmen assignat. 2. Illicium, cij, Var.l.3. c.16.3.Illecebra, æ. Cic.pro Mil.Spes impunitatis maxima illecebra est peccandi. 4.Illex, illicis. o.g. a b in obl.Plaut. in Pœn. 5. Illectus, tus. m g. Plaut. in Bacch.

Allettare, inuitare, & incitare con piaceuolezze.] Allicio, is. a.b.Cic.1. de Diuin. Magnes lapis est, qui ferrum ad se allicit, & trahit. 2 Illicio, cis. Plaut. in Asin.3 Pellicio, cis. Cic.pro Flac.4.Perficio, cis. Liu.l.4.

Allettar spesso.] Allecto, as. Col.lib.2.cap.3.Cum cibum assumpserint boues, ad aquam duci oportet, sibiloque allectari quo libentius bibant. 2. Perlecto, as. Cic. pro Flac.

Allettatore, colui, che alletta.] Allector, oris. Colum.l.7.cap. 10.Turdi ab aucupibus in hunc vsum nutriti, quasi allectores sint captiuorum.

Allettatrice, colei, che alletta.] Allectrix, cis. Ex Colum.lib.8. cap. 10.

Alleuare, nutrire, alimentare.] Alo, lis, lui, altum.1.b.Cic.2.de Nat. A Luna manant, & fluunt multa, quibus animantes alantur, augescantque, & pubescant, maturitatemque assequantur, quæ oriuntur è terra. 2.Educo cas. 2.b.Tit. Liu.2.ab Vrb.Pauperes satis stipendij pendunt, si liberos educent. 3.Educo, cis. 2.l.Plaut.in Truc.Meo cibo, & sumptus eductus est. 4.Nutrio, is. Plin.lib.11.cap.40. Balenæ, vitulique mammis nutriunt fœtus. 5. Nutrico, cas. 2.l. Plaut.in Mil.Bona mea inhiant, certatim nutricant. 7.Nutricor, aris depon. Cic. 2 de Nat. Mundus omnia, sicut membra, & partes suas nutricatur, & continet.

Alleuare, ammaestrare, accostumare.] Erudio, dis. 1. l.& 2. b. Liu.1.ab Vrb. Puer liberum loco cœptus haberi, eruditique artibus, quibus ingenia ad magnæ fortunæ cultum excitantur. 2. Instituo, is. 2.b.Var.de liber.educ. Liberos educit obstetrix, educat nutrix, instituit pædagogus.

Alleuiare, vedi allegerire.

Alle volte.] Non numquam. 2 Numquam non.

Allora, auuerbialm. di tempo, dicesi anco all'hora, cioè à quel tempo.] Tum. Cic. Att. lib. 9. epist. vlt. Tum eramus in maxima spe, nunc ego quidem in nulla.

2. Tunc. Cic. 7. Philipp. Erat tunc excusatio oppressis, misera illa quidem, sed tamen iusta: nunc nulla est. 3. Tunc temporis. Iustin. lib 5. Persarum gens erat tunc temporis obscura.

Allora che, ouer'allora quando.] Tum, quum. Cic. 2. Philip 2. Id temporis, quum Gell. lib 1 cap. 23. Catonis verba huic prorsus commentario indidissem, si libri copia fuisset id temporis, quum hæc dictabam.

Allora più che mai.] Tum maximè. Cic. de Am. Fructus ingenij, & virtutis tum maximè capitur, quum in proximum quemque confertur.

Allibramento, l'allibrare.] In codicem, vel in tabulas relatio.

Allibrare, mettere, ò scriuere nel libro.] Referre in codicem, vel in librum.

Allieua, colei, che s'allieua.] Alumna, næ. 1. b. 2. l. apud Cic. 1. de Diu

Vos quoque signa videtis aquai dulcis alumnæ,
Cum clamore paratis inanes fundere voces.

Allieuo, colui, che s'allieua.] Alumnus, ni. Cic. 7. Ver. Italia autem alumnum suum, seruitutis extremo, summoque supplicio fixum videret.

Allignare, radicare, appigliarsi alla terra con le radici, & è proprio delle piante, vedi Radicare.

Allisciare, vedi Lisciare.

Alliuidire, vedi esser Liuido.

Allogare, cioè maritare, vedi Maritare.

Allogare, cioè affittare, vedi Affittare.

Alloggiamento, vedi Albergamento.

Alloggiamento di soldati.] Castra, orum. n. g. num. plur. Liu. 1. bel. Pun. Castra militem ditauere.

Alloggiare, vedi Albergare.

Allongare, vedi Slongare.

Allontanare.] Seiungo, gis, xi, ctum.

Allontanarsi per assentarsi, vedi Assentarsi.

Allontanarsi, andar in paesi lontani.] Peregrè proficisci. Turs.

Alloro, albero, vedi Lauro.

Alludere.] Alludo, dis.

Allumare, far lume.] Alluceo, es, xi, cum dat. Suet. in Vitel. qui ait: Bono animo estote, nobis alluxit.

Allungare, per prolungare, vedi Prolungare.

Allungare, far lungo, vedi Slungare.

Allungare da dì in dì, vedi Procrastinare.

Allungare i passi.] Gradum facere grandiorem. Plaut. in Curc.

Allungare il tempo.] Producere diem. Cic.

Almanacco, ò il efemeride, cioè vn libro che contiene la costitutione de pianeti giorno per giorno.] Ephemeris astronomica, vel mathematica. Plin lib 29 cap. 1. Crinas Massiliensis arte geminata, vt cautior, religiosiorque, ad syderum motus, ex ephemeride mathematica cibos dando, horasque obseruando, authoritate eum præcessit. 2. Calendarium syderale, vel astronomicum. Ex Digest. & Plin.

Almeno.] Saltem. Cic. 2. At certè. 3. At saltem. Cic. Att.

Alocco, e locco animale volatile.] Vlula, læ. f. g. Ouid 2. Ocris, ocridis.

Alnè, vedi Agalloco. 3. b.

Alpe nel minor numero, e nel maggiore Alpi, monte, ò Monti altissimi, che diuidono l'Italia dalla Francia, e dalla Germania.] Alpes, alpis. f. g. & num sing. Claud. in Paneg. & Luc. lib 3 2. Alpes, alpium. f g & num plur qui numerus frequentior est. Fest. l. 2. Sabini Alpum dixerunt, quod nos album. vnde credi potest nomen Alpium à candore niuium vocitatum.

Alpestro, & alpestre, nome addiett. tratto dall'Alpi, e significa aspro, fiero, rigido.] Ferus, a, um. Cic. de Inuent. Eloquentia homines ex feris, & immanibus, mites reddidit, & mansuetos. 2. Syluestris, & hoc syluestre. Cic. 1. de Inuent.

Cosa, che sta nell'Alpi.] Inalpinus, a, um. 1 b. 2 & 3. l Plin. l. 3. c. 4. Adiecit formulæ Galba Imperator ex Inalpinis Auanticos, atque Ebroduntios.

Cosa, che stà di là dall'Alpi.] Transalpinus, na, num. 3. l.

Cosa, che stà di quà dall'Alpi.] Cisalpinus, a, um. Ex Plin.

Cosa intorno all'Alpi.] Circumalpinus, a, um. Ex Plin. lib. 18. cap 10.

Alpiano, & alpignino habitator d'Alpi, e cosa d'Alpi.] Alpinus, a, um. Liu. l. 1. bel. Pun.

Alquanto, auuerb cioè vn poco.] Aliquantum. 1. & 2. b. Plaut. in Bacch. Credo timida es aliquantum soror. 2 Aliquantulum. Ter. in Andr. Ille subtristis visus est esse aliquantulum. 3. Aliquantillum. Ex Plaut. in Capt. 4. Non nihil. Cic. pro Quint. Non nihil commoueor. 5. Parumper.

Alquanto, nome addiett.] Aliquantus, a, um. 1. 2 b. Pallad lib. 13. tit. 5. Post aliquantos dies gustibus explora.

Altamente, auuerb. con altezza, od altura] Altè. Cic. 2. Phil. M. Brutus cruentum pugionem altè extollens Ciceronem nominatim exclamauit. 2. Sublimè. 1. l. 3. 4. b. Cic. 2. de Diu. Scuta, quæ fuerant sublimè fixa, sunt humi inuenta. 3. Sublimiter. 1. 2 l. 3 4. b. Colum. lib. 8. cap 11. Pauonum genus, nec sublimiter potest, nec per longa spatia volitare. 4. Elatè. 1. 2. & 3. l. Cic. in Orat. Ita fit vt Demosthenes summissè dicere, elatè Lysias fortasse non possit.

Altare, mensa, in cui s'offerisce sacrificio.] Altare, ris. n. g. 1. & 2. l. Pomp. Fest. l 1. qui sic ait. Altaria ab altitudine dicta sunt, quod antiqui Dijs superis in ædificijs, à terra exaltatis sacra faciebant, Dijs terrestribus in terra, Dijs infernalibus in effossa terra. 2 Ara, aræ. f. g. 1. l. apud Sipont. in Mart. qui sic ait, Varro in lib rerum diuinarum scribit, aras primo ansas dictas, quod necessarium esset à sacrificantibus eas teneri; ansis autem, hoc est manubrijs teneri vasa, manifestum est: quoniam ergo qui immolabant, non voce modo Deos precabantur, sed aras etiam manibus apprehendebant, ansæ dictæ sunt: deinde litterarum commutatione aræ vocari cœptæ.

Altar maggiore, ò grande.] Ara maxima. Tursell. in Xauer. l. 4. cap. 7 Ante aram maximam, sacrosanctamque Eucharistiam submissis genibus orabat Xauerius. 2. Ara princeps. Cic. de Arusp. Imperatores nostri, votum ad ipsam principem aram persoluerunt.

Altar minore, ò piccolo.] Ara minor.

Altare portatile.] Ara subductilis. Maff. Hist. Indic. lib. 2. pag. 26.

Altar priuilegiato per i morti.] Altare, vel mortuarium, vel emortuale, vel piaculare. Ex Pomp. Fest. lib. 1. & Catone apud Gell. lib. 18. cap. 7. cuius est vox, Mortuarius, & Plaut. in Pseud. cujus est vox, Emortualis, & Maff. in Ignat lib. 3 cap. 14. cuius est, Sacrum piaculare. 2. Altare priuilegio peraditum, vel donatum. Ex A. Gell. lib. 10. cap 20 Et Cic. pro Cæl.

Fare vn'Altare. Aram excitare. Maff. de Iaponic. rebus, epist. lib. 4.

Altarino, dimin. Altar piccolo.] Altare paruulum, vel pusillum. Ex Plin. l. 15. c. 30. & Cæs. 3 bel. Ciu. & Cic. 3. de Or. 2. Arula, æ. 1. l. 2. b. Ex Sipont. in Mart. cuius est vox, Morula. 3. Ara minuscula.

Altarone, accresc.] Altare grande, vel magnum, vel amplum, vel spatiosum. Ex Pomp. Fest. lib. 1. & Plin. lib. 12. cap. 26. & Colum. lib. 6. cap. 2.

Alterare.] Conturbo, bas, ui, tum. 2. Perturbo, as, vi, tum. 3. Commoueo, es, ui, tum. 2 b.

Alterarsi.] Conturbor, aris, tus, sum. 2. Perturbor, aris. 3. Commoueor, eris.

Alteratione.] Commotio, nis. 2. Perturbatio, nis.

Alterigia, vedi Superbia.

Alternare, Fior. anco auuicendare, cioè far'vna cosa à vicenda.] Alterno, as. Plin. lib. 7. cap. 13. Item alij, aliæque fœminas tantum generant, aut mares; plerumque, & alternant, sicut Gracchorum mater duodecies, & Agrippina Germanici nouies.

Alternatamente, vedi Scambieuolmente.

Altezza, altitudine, & altura, l'astratto di alto.] Altitudo, dinis 1. & 3. l. 2 b Plin. l. 12. c. 15. Myrrhæ arbori altitudo ad quinque cubita, nec sine spina, caudice duro, & intorto, crassiore, quam thuris. 2 Elatio, nis. f. g. 2. & 2. l.

Cic.1.Off. cuius est: Animi elatio, & magnitudo. 3. Excelsitas, tis. f g.1.2 l.3 b.Cic.3 Off. Etenim multo magis est secundum naturam excelsitas animi, & magnitudo. 4. Sublimitas, tis. f.g.1 & 2.l 3.b.Plin l.19 cap.5. Cucurbitæ scandentes parietum aspera in tectum vsque, natura sublimitatis auida.

Altezza d'vn piede. Altitudo pedalis. Plin.lib.25. cap.19.

Altezza di due piedi.] Altitudo bipedalis. Plin. lib. 25. cap. 2.

Altieramente, vedi Superbamente.

Altiero, vedi Superbo.

Altissimo, superlat] Summus,a,um 2. Altissimus,a,um.

Alto,] Altus,a,um. 2. Sublimis,me. 3. Excelsus,a,um.

Alquanto più alto, ouer poco più alto.] Altiusculus,a, um. Suet. in Aug. Calceamentis altiusculis vsus est, vt procerior, quàm erat, videretur.

Da alto, da cima, da capo.] A summo. Plin.lib.21.c.17. Mira est anthemidis natura, quod à summo florere incipit, cum cæteræ omnes, quæ particulatim florent, ab ima sui parte incipiant.

Altramente, altramenti, & altrimenti, cioè in altro modo, io altra guisa, foggia, ò maniera.] Aliter. 1 2 & 3.b.Plin. l 8.cap.18. Cameli, cum bibendi occasio est, implentur, & in præteritum, & in futurum, turbata conculcatione prius aqua: aliter potu non gaudent, & Cic.Att.l.16.ep. 7. Ne sim saluus, si aliter scribo, ac sentio. 2 alio modo Cic de Diu. Signiferi orbis vnaqueque plus alia alio modo mouet, immutatque Cœlum. 3. Secus. 1. & 2. b. Cic. de Orat. Illud, quod dixi, non dixi secus ac sentiebam.

Altre sì, cioè similmente.] Pariter. 2. Similiter. 3. Æquè. 4. Itidem, & coniungitur cum ac, & atque.

Altretanto.] Alter,a,um, tantus,a,um. Plaut. Epid. alterum tantum auri non meream.

Altre volte.] Aliàs. Cic.

Altre volte, cioè per il passato.] Olim. 2. Quondam.

Altri due, altri tre, altri quattro.] Alteri duo, alteri tres, alteri quattuor. Ex Cic. 5. Tusc. qui sic ait. ad Brutum nostrum hos libros alteros quinque mittemus.

Altro.] Cæterus,a,um. Val.Max. in procem Cætera diuinitas opinione colligitur, tua paterno, auitoque syderi par videtur. 2. Reliquus, a, um. Idem ibidem. Deos reliquos accepimus, Cæsares dedimus.

Di altro, ò di altri aggiett.] Alienus, a,um. 1.2.b. 3.l. Sen. 2. de Ira. cap. 28. Aliena vitia in oculis habemus, a tergo nostra sunt.

Altro inteso di due.] Alter,a,ud. Cic. pro Planc. Alter exercitum prodidit, alter vendidit. Vno tradì l'essercito, l'altro lo vendè.

Altro inteso di più.] Alius, a, ud. Cic.1. Offic. Nos quantum profuerimus aliorum sit iudicium.

Altro diuerso da quel che si parla, ò s'intende.] Alius,a,ud. 1. 2.b.Cic.1. Off. Homines hominum causa sunt generati, vt alijs alij prodesse possint.

Altronde, auuerb. loc. d'altro luogo.] Aliunde Plin.l.15.c.19. Inde repertum, vt allatæ aliunde, & inter se colligatæ, inijcerentur fico.

Altroue, auuerb. loc. ad altro luogo.] Aliò. 1. 2. b. 3. l. Plin. lib. 10. cap. 33. Picæ quum diligentius visum ab homine nidum sensere, oua transferunt alio, surculo super bina oua imposito, ac ferruminato alui glutino, subdita ceruice medio, aqua vtrinque libra portant aliò.

Altroue, auuerb. loc. in altro luogo.] Alibi. 1. & 2 b. & 3. l. Plin. lib. 33. procem. Tellus alibi diuitijs foditur, quære te vita aurum, argentum, electrum, æs: alibi delicijs gemmas, & parietum, digitorumque pigmenta, alibi temeritati ferrum, auro etiam gratius. inter bella, cædesque. 2. Aliubi. 1. 2. & 3. b. & 4. l. Plin. lib. 11. cap. 14. Aliubi mellis faui cera spectabiles gignuntur, vt in Pelignis, Sicilia: aliubi mellis copia, vt in Creta, Cypro, Africa: aliubi magnitudine, vt in septentrionalibus, viso iam in Germania octo pedum longitudinis fauo, in caua parte nigro.

Cosa altrui, cosa d'altri.] Alienus,a,um. Sen.l.1.cap.1. Omnia aliena sunt: tempus tantum nostrum est.

Alume, miniera di color cristallino di più sorti, ò come altri dicono, spetie di terra minerale.] Alumen,nis.n.g.Plin. l.35 c.15. A bitumine dissimile non est alumen, quod intelligitur salsugo terræ.

Alume liquido] Alumen liquidum. Plin.l 35.c.15. Aluminis liquidi probatio est, vt sit liquidum, lacteumque, ac sine fricantium offensis.

Alume di piuma.] Alumen scissile. Diosc l.5.c 82 Matthiol. in Diosc l 5 cap 82 Crediderim cum rei medicinæ studiosis, alumen scissile nil aliud esse, quam quod vulgo officinis vocatur, alume di piuma.

Alume scaglioso.] Alumen squammosum. Matth. in Diosc. lib.5.cap. 82.

Di alume, addiett. Aluminatus, a, um. Plin.lib.31.cap 6. Aqua aluminata vtilis est paralyticis, & simili morbo solutis.

Alumiera, caua, ò miniera d'alume.] Aluminis fodina.

Alzamento, inalzamento, leuamento, eleuamento, leuatione, eleuatione, cioè l'alzare, ò leuare in alto.] Elatio, nis. f.g 1. & 2.l.Cic.in Top.2. Sublatio,nis. f.g 1.2 l.& 3.b. Ex Quint.l.9.

Alzare, inalzare, leuare, eleuare, solleuare, cioè mandare, ò mettere da basso in alto.] Effero, effers 2.b.in 1.pers. Liu. 1. bel. Pun. Legati non pennis sublime elati, Alpes transgressi sunt. 2. Tollo, lis. Cic de Ar. resp. Tollam altiùs tectum, non vt ego te despiciam, sed tu ne aspicias vrbem eam, quam delere voluisti. 3 Attollo, is. Cels. l.1. Venæ, modò submittunt se, modò attollunt. 4. Extollo, is. Plaut. Plaudite. valete: lumbos extollite, atque exurgite. 5. Sustollo, is. Plaut. in Cist. 6 Arrigo, gis. 2. b. Plaut. in Rud. Suo mihi hic sermone arrexit aures. 7. Erigo, gis. 1.l.& 2 b. Quint. lib. 2.cap.3. Homines statura breues in digitos eriguntur, & plura infirmi minantur. 8. Subrigo, gis. 2 b. Plin. lib 10. cap. 29. Vpupa colorem mutat, obscœna alias pastu auis, crista visenda plicatili contrahens eam, subrigensque per longitudinem capitis. 9. Leuo, as. 1. b. Plin. lib. 2. cap. 16. Stellæ Solis radio inhibentur rectum agere cursum, & ignea vi leuantur in sublime. 10. Alleuo, as. 2. b. Quint. lib. 1. cap. 12. Vidi multos, quorum supercilia ad singulos vocis conatus alleuarentur. 11. Eleuo, as. 1. l. & 2. b. Plaut. Cape lapidem hunc, atque eleua. 12. Subleuo, as. 2 b Cic. Att. lib. 10. ep. 4. Alter, nos sibi quondam ad pedes stratos ne subleuabat quidem.

Alzare in alto.] In sublime erigere. Plin. lib. 10. cap 21.

Alzato, part.] Sublatus, a, um. Plaut. 2. Elatus, a, um. Ex Liu. 2. bel Pun.

A M

AMabile, addiett. degno d'esser amato.] Amabilis, & hoc, bile. 1. & 3.b.& 2.l. Ex Cic 1. de Nat. 2. Amore dignus, a, um. Ex Cic.

Amabile, addiett. soaue, inteso del vino, che pende al dolce.] Mollis, & hoc, molle. Virg. 1. Geor.

Più amabile, compar.] Amabilior, & hoc, lius. Cic. de Nat. l. 1. Nihil est virtute amabilius, quam, qui adeptus erit, vbicunque erit gentium, à nobis diligetur.

Amabilissimamente, auuerb. superl. con amabilità grandissima.] Amabilissimè. Cic.

Amabilissimo, superl.] Amabilissimus, a, um. Cic. de Am. Amabilissimus, est amicitiæ nodus.

Amabilità, l'esser atto d'amabile.] Amabilitas, tis. f.g 1.3.b.2. l. Plaut. in Stich. Amabilitas tibi nostra placet, tibi amabo accepti sumus.

Amabilmente, auuerb. con amabilità.] Amabiliter Anton. ad Cic in epist ad Att. lib 14. Si humaniter, & sapienter, & amabiliter in me cogitare vis, facilem te profectò præbebis.

Più amabilmente, auuerb. con amabilità maggiore.] Amabilius. Ex Ant. ad Cic.

Amadore, vedi Amatore.

Amagione, ouero atto d'amare.] Amatio, nis. f g. 1. & 3.b.2.

3.b.a.4. commun. in rect. & l. in obl. Plaut. in Merc. & in Pœn.

Amalfi, Città splendida, e potente in Campagna, e per il corpo di S. Andrea Apostolo chiarissima.] Amalphis, phis. f. g. 1.b. & 3.l.

Di Amalfi, nome gent. Amalphitanus, a, um. Grat. decr. 2.

Di Amalfi, nome possess. Amalphicus, a, um.

Amante, che ama.] Amans, tis. o.g. & 2.b. 3.l. Cic. Att. Ciues amantes patriæ, mare infestum habebimus.

Più amante, compar.] Amantior, & hoc tius. Cic. ad Q. Fr. lib. 1. epist. 1. Si quem forte tui cognouisti amantiorem, quàm temporis, hunc ad tuum numerum libenter ascribito.

Amantissimamente, auuerb.] Amantissimè. Cic. de Am. P. Sulpitius cum Q. Pompeio coniunctissimè, & amantissimè viuerat.

Amantissimo, superl.] Amantissimus, a, um. Cic. l. 5 ep. 15 Tu me l...missimis, & amantissimis verbis vtens, re grauiter accusas.

Amanza, Fior. e per aferesi Manza, Sen. cioè donna amata.] Amasia. æ. 1 3 b. 3 l.

Amaramente, auuerb. con amarezza, ò amaritudine.] Amarè. 1.b. 2. & 3. l. Sypont. in Mart. A voce amarus, aduerbium fit amarè. 2. Cum amaritudine, vel amaritare. Ex Plin. lib. 11. cap. 37. & Vitr l. 2. cap. 9. 3. Cum amaritie, vel amarore. Ex Catul. ep. 63 & Lucr. l. 4.

Più amaramente, compar.] Amariùs. 1. 3. & 4. b. & 2. l. Ex Col. lib 1. cap. 7.

Amaranto, & altramente fior velluto.] Amaranthus, ti. m. g. 1. & 2. b. Plin. lib. 21. cap. 8. Amarantus est spica purpurea veriùs, quàm flos aliquis, & ipse fine odore. Mirumque in eo, gaudere decerpi, & lætiùs renasci. Alexandrino palma, qui decerptus asseruatur. Mirumque, postquam defecere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiscit, & hybernas coronas facit. Summa eius natura in nomine est, appellato, quoniam non marcescat.

Amare, voler bene.] Amo, as. 1. b. Cic. de Am. Amare nihil est aliud, nisi eum ipsum diligere, quem ames, nulla indigentia, nulla vtilitate quæsita. 2. Diligo, gis. 1. l. & 2. b. Cic. 3. de Leg. Non solum ciues vt obtemperent, obediantque magistratibus, sed etiam vt eos colant, diligantque præcipimus. 3. Bene velle, cum dat. pers. Ter. in Heaut. act. 5. sc. 2. Tibi bene ex animo volo.

Amare con perseueranza.] Peramo, as. 1. & 2 b. Ex Cic 1. de Leg. & 4. ad Att.

Amare di cuore.] Ex animo amare. Cic ad Q. Fr. lib. 1. epist. 2. Te alienum hominem ament ex animo, & non sui commodi causa simulent. 2. Amare medullitus. Plaut. in Most.

Amare di tutto cuore.] Toto pectore amare Cic. 1. de Leg Vbi illa arcta amicitia, si non ipse amicus per se amatur toto pectore, vt dicitur?

Amar da fratello.] Fraternè amare. Grat. Nom.

Amare con amor singolare.] Vnicè diligere. Cic. lib. 5. epist 8

Amare con amor grande, ò maggiore.] Amo, as. Non. Marc. Inter amare, & diligere hoc interest, quòd amare vim habet maiorem, diligere autem est leuius amare. Cic. lib. 13. ep 47. Vt scires eum non à me diligi solùm verùm etiam amari.

Amare con amore minore.] Diligo, gis. Non. Marc. de Propr. Serm. Cic. l. 9 ep 14. Ad eum amorem quem erga te habebam, tantum accessit, vt mihi nunc denique amare videar, antea dilexisse.

Amare assai, amare molto.] Adamo, as. 1. & 2. b Cic 6. Ver. 2. Deamo, as. 2. 2. b. Ter. Heaut. Næ ego sum fortunatus: deamo te, Syre. 3. Examo, as 2 b. Plaut. Truc. Vt ego me rursum iam examauerim. 4. Valde diligere, vel amare. Cic ad Brut. epist. 1. Clodius Trib. Pleb. designatus, valde me diligit, vel, vt emphaticoteron dicam, valde me amat. 5. Peramo, as. 1. 2. b. Cic. 1. de Leg. Sipont. in Mart. Ab amo fit peramo, quod est vehementer amo, vel vsque ad finem amo.

Cominciare ad amare.] Amasco, scis. 1. b. Diomed. Gram. lib. 1. Veteres ex Amo inchoatiuo modo dixerunt Amasco.

Amar vna per ispofarla.] Quampiam in matrimonium amare. Quintil. lib. 11. cap. 1. Pater ex meretrice natum, quod amet meretricem in matrimonium, abdicat.

Amareggiare, diuenir amaro.] Amaresco, scis. 1. b. & 2 l. Pallad. Amygdalus, si rodatur, amarescit. 2. Amaritudinem ducere, vel trahere. Plin. 3. Amaritiem concipere, vel contrahere. Ex Colum. 4. Amarum fieri.

Amareggiare, sapere d'amaro.] Amaritudinem sapere, vel resipere. Ex Plin. 2. Amarè sapere, vel resipere. Ex Colum. 3. Amarum sapere, vel resipere. Ex Plin.

Amareggiare, far amaro, vedi Inamarire.

Amareggiato, & amaricato, addiett. partic.] Amaritudine affectus, a, um. Ex Plin. l. 10. c. 9. & Plaut. in Stic.

Amareggiato, & amaricato, metaforicam mesto, e disgustato.] Ægritudine affectus, a, um. Plaut. in Stic.

Amaretto, diminut. alquanto amaro.] Subamarus, a, um. 2. & 2. b. Cic. de Fat. In naturis hominum dissimilitudines sunt, & alios dulcia, alios subamara delectant.

Amarezza & amaritudine, amarore, & amaro, sust. astratto d'amaro.] Amaritudo, nis. f. g. 1. & 3 b. a. & 4. l. Plin. lib. 20. c. 9. In Ægypto brassica propter amaritudinem non estur. 2. Amarities, ei. f. g. Catul. epigr. 63.
Multa satis lusi, non est Dea nescia nostri.
Quæ dulcem curis miscet amaritiem.
3. Amaror, oris. m. g. 1. b & 2. l. Gell. lib. 1. cap. 21. & Lucret. lib. 2. & 4.

Amarina frutto, vedi Marasca.

Amarino, arbore, vedi Marasco.

Amarissimamente, auuerb. superl. con somma amarezza.] Amarissimè. 1. b. & 2. l. Ex Plin.

Amarissimo, superl. Sommamente amaro.] Amarissimus, a, um. 1. b & 2. l. Cic. 3 de Nat.

Amaro sust. per amarezza, vedi Amarezza.

Amaro addiett. che hà in se amarezza.] Amarus, a, um. 1. b. 2. l. Cic. 3. de Nat. Omne animal sentit, & calida, & frigida, & dulcia, & amara: nec potest vllo sensu iucunda accipere, & non accipere contraria.

Molto amaro.] Amarulentus, a, um. 1. & 3. b. & 2. l. Gell.

Più amaro, compar.] Amarior, & hoc, ius. 1. b. & 2. l. Ex Cic. & Plin.

Amarsi.] Se se diligere. Cic. 5 Fin.

Amarsi scambieuolmente, ouer l'vn l'altro.] Inter se diligere, vel amare. Cic. ad Q. Fr. lib. 3 epist 3. Negotia nostra sic se habent: domestica verò, vt volumus: valent pueri, studiosè discunt, diligenter docentur, & nos, & inter se amant.

Amata sust. nome proprio di donne, tra le quali vna fù Vergine vestale, e la prima, che con tal nome si nomasse.] Amata, tæ. 1. b. & l. Gel. la... 1. cap. 12 Virgo vestalis, Amata inter capiendum à Pont. Max. appellatur, quoniam quæ primò capta est, hoc fuisse nomine, traditum est.

Amatissimo, superl. Sommamente amato.] Amatissimus, a, um. 1. b & 2 l. Ex Cic.

Amatista, gioia di color simile al fior del pesco, mà di poco pregio, Onde di lei, e del crisolito si dice. Crisoliti, & amatiste, trà le gioie le più triste.] Amethystus, sti. m. g. vel f. 1 & 2 b. Lex. Grecol. Amethystus est nomen gemmæ cuiusdam, sic dictæ, quòd ebrietati resistat.

Amatista d'India.] Amethystus Indica. Plin. l. 37. c. 9. Principatum Amethysti Indicæ tenent.

Amatista di poco pregio.] Amethystus vilis. Ex Plin. lib. 37. c. 9. Amethysti sordidissimæ, atque vilissimæ sunt, quæ in Tharsis, & Cypro reperiuntur.

Di amatista, addiett.] Amethystinus, a, um. 1. 2. & 4. b. Mart. lib. 1 ep. 97.

Cosa simile all'amatista. Amethystizon, tis. n. g. 1. & 2 b. Plin. l. 37. c. 7. Optimos esse aiunt carbunculos amethystizontas, hoc est, quorum extremus igniculus in amethysti violam exeat.

Amatiſta, pietra medicinale, tenera, come geſſo, che ſerue anco per diſegnare, e n'è della nera, e della roſſa.] Hæmatites, hæmatitæ. m.g 2. b.& 3. l. Plin. lib. 36. cap. 20. Hæmatiteo diſcernunt venæ rubentes, & friabilis eſt natura. Oculis cruore ſuffuſis mirè conuenit. Siſtet profluuium mulierum potus. Bibunt eum, & qui ſanguinem reijecerunt cum ſucco punicı mali, & in veſicæ vitijs efficax. Bibitur & in vino contra ſerpentium ictus.

Amato, addiett.] Amatus, a, um. 2 Dilectus, a, um.

Eſſer amato.] Amori eſſe. Caſſius ad Cic lib. 15. epiſt. 19 Spero homines intellecturos quanto ſit omnibus odio crudelitas, & quanto amori probitas, & clementia. 2 In amore eſſe.

Amatoraccio accreſcit amator grande, ò che ama molto.] Amator magnus vel ingens. Plaut. in Menæch. Tu magnus amator mulierum es, Meſſenio.

Amatore.] Amator, ris. m g. 2 Dilector, ris Apul. Florid. l. 2. & apud veteres. Amaſcus, ci Plaut. in Truc. Iucundos amaſcos.

Amatorello, dimin amator piccolo.] Amatorculus, li. 1. 4 b. 2. & 3 l. Plaut. in Pœn.

Amatoriamente auuerb da amatore.] Amatoriè. 1. & 4. b. 2. 3. & 5. l. Cic. 1. Phil. Amatoriè ſcripta epiſtola.

Amatorio, addiett. d'amante.] Amatorius, a, um. 1. & 4 b. 2. & 3. l. Cic. 4. Tuſc. Anacreontis tota poeſis eſt amatoria.

Amazone, nome di donne, così nomate, perche haueuano vna mammella ſola.] Amazon, is. f.g. 1. b. 2 & 3. l. in recto, ſed in obl. 3. b. 2. l. Iuſtin. lib. 2 Si qui mares naſcerentur, interficiebantur, virgines in eundem ipſum morem non ocio, neque lanificio, ſed armis, equis, venationibus exercebant, inuſtis infantium dexterioribus mammis, ne ſagittarum iactus impediretur, vnde Amazones dictæ ſunt. 2. Amazonis, nidis. f g. 1. 2. l. 3. & 4. b. Virg. 1. Æn.

Ducit Amazonidum lunatis agmina peltis
Pentheſilea furens.

Amazonico, & Amazonio, addiett. d'Amazone.] Amazonius, a, um. 1. 3. & 4 b. 2. l. Pomp. Mela l. 1. c. 21. Amazonius, a, um. 1. 3. & 4. l. 2 b. Virg 5 Æn.

Ambage. 2. l. voce lat. e val circuito, e giro di coſe, ò di parole.] Ambages. f.g. & num. plur. dat. & ablat. Ambagibus, accuſ. ambagea, & in ſing. ablatiuo ambage. 2. l. Ouid. 8. Metam. Ducit in errorem variarum ambage viarum. Gell. lib. 14 cap. 1. Ambages fallacioſæ confutantur.

Ambaginſo, addiett. pieno d'ambage.] Ambagioſus, a, um. 2. & 4. l. Gell. l 14. c. 1.

Ambaſceria, e meſſaggeria. Fior. ambaſceria, & ambaſciaria. Sen. & altramente legatione, officio, e grado d'Ambaſciadore.] Legatio, nis. f.g. 1. & 2. l. Cic. de Aruſp. Ius legationis cum hominum præſidio munitum, tum etiam diuino iure eſt vallatum. 2. Legationis munus. Cic. Philipp 9 Cui legatio ipſa morti fuiſſet, eius monumentum extare voluerunt maiores noſtri, vt in bellis periculoſis obirent homines legationis munus audaciùs.

Ambaſceria di pace.] Legatio pacificatoria. Cic. Philip. 12. Id nunc ipſi negant, poſtea quam nos pacificatoria legatione implicatos putant.

Ambaſcieria libera.] Legatio libera. Bud. in Pand. Legationes liberæ olim ornamenti tantùm cauſa ab ſenatu impetrabantur.

Ambaſceria di cinque anni.] Legatio, quinquennalis. Bud. in Pand. Ex Cic. ad Att. l. 15.

Ambaſceria d'honore.] Legatio libera, vel honoraria Cic. Att. l. 15. Habent liberæ legationes definitum tempus lege Iulia, nec facilè addi poteſt.

Mandare Ambaſceria.] Legationem mittere Quint. lib. 10. cap. 1.

Dare ambaſceria, far ambaſciadore.] Legationem dare Cic. de Leg. agr.

Hauere, ò eſſeguir l'ambaſceria, vedi eſſer ambaſciadore.

Ambaſcia, voce di trè ſillabe, propriam. difficultà di reſpiraré, che naſce da ſouerchia fatica.] Anhelatio, nis. f.g. 1 & 4. b 2 & 3 l. Plin l. 21. cap 21. Thymum prodeſt, & orthopnoicis, & anhelationi, mulierumque menſibus retardatis. 2 Spirandi difficultas. Celſ l. 4. c 4. Faucium malum omne in difficultate ſpirandi conſiſtit. 3. Spiritus difficultas Celſ. l. 5. c. 25.

Ambaſcia, metaf. val faſtidio, noia, trauaglio, & affanno, vedi Affanno.

Ambaſciadore, meſſo, meſſaggio. Fior. Imbaſciadore. Sen. & altramente legato, propriamente quegli, che porta imbaſciata di Repub. ò Signori grandi.] Legatus, ti. 1. & 2. l. Cic. Philip. 8 C. Popilius quum ad Antiochum regem legatus miſſus eſſet, & verbis Senatus denunciaſſet, vt ab Alexandria diſcederet, quam obſidebat: quum tempus ille differret, virgula ſtantem circumſcripſit. 2. Orator, ris. 1. & 2 l. Cic. de Clar. C. Fabritius ad Pyrrhum de captiuis reddendis miſſus eſt Orator. 3 Nuntius, tij. Cic. in Piſ. Ex prouincia te imperatore nuntius ad ſenatum allatus eſt nullus.

Ambaſciadore di Rè.] Legatus Regius. Cic pro Dom.

Ambaſciador d'Imperadore.] Legatus Imperatorius. Ex Cic. pro Dom. & pro Corn.

Ambaſciador di pace.] Caducenator, ris. m.g.

Ambaſciadore, che non hà ottenuto l'intento.] Legatus legationis irritus. Corn. Tac. lib. 20. Legatus irritus legationis redijt.

Eſſere ambaſciadore, ſtare in ambaſceria.] Legatione fungi. Quint lib. 3. cap. 2. Gentes quædam vagæ ſunt, & ſine vrbibus, ac ſine legibus, & tamen qui ſunt in his nati, & legationibus funguntur, & accuſant aliqua, ac defendunt. 2 Legationem agere. Aſcon. Ped. 3. Legationem gerere. Quin. lib. 7. Apud Græcos malè geſtæ legationis accuſabatur. 4. Legationem habere. Cic. pro Flac. Legationem, quam habet, non accepit à ſuis ciuibus, ſed vſque Timolo petiuit. 5. Legationem obire Cic. pro Leg. agr. Quidam, rerum priuatarum cauſa, legationes liberas obeunt. 6. In legatione eſſe. Quint. lib. 7. cap. 2. Ille aberat, & militabat, & in legatione erat.

Ambaſciadoruzzo Fior imbaſciadoruzzo, Sen diminut. Ambaſciadore piccolo, e ſi dice in diſpregio.] Legatulus, li. 1. & 2. l & 3 b Ex Cic. l. 7. ep. 33. 2 Oratorculus, li. 2. & 2. l. & 4. b. Ex Plaut. in Pœn.

Ambaſciadrice, Fior. Imbaſciadrice, Sen. meſſaggiera, colei, che porta, ò fà l'imbaſciate.] Nuntia, æ. Ouid. 1. Met.

Ambaſciadrice, quì vale la moglie dell'ambaſciadore.] Legati, vel oratoris vxor. Cic.

Ambaſciata, e meſſaggio. Fior. imbaſciata. Sen. quel che riferiſce l'ambaſciadore.] Mandatum, ti, n.g & 2. l. Cic. Epiſt. Fam. lib. 11. Et ſi ex mandatis, quæ Galbæ, Volumnioque ad Senatum dediſti, quid timendum, ſuſpicandumque putares, ſuſpicabamur: tamen timidiora mandata videbantur, quam erat dignum tua, populique victoria. 2. Mandatus, tus. m. g. apud Paul. iuriſconſ. 3. Mandata, orum. n g & num. plur. Plin. lib. 8. cap. 40. Alexandro Magno Rex Albaniæ canem mittens addidit mandata, ne in paruis experiri vellet, ſed in leone, elephantoue. 4. Res mandatæ Cic. pro Q. Roſc. vbi ait, Rem mandatam ſui commodi gratia, aut negligentiùs gerere.

Fare l'imbaſciata.] Mandata exponere. Cic. Epiſt. Fam. lib. 11. Poſtridie me mane conuenit, tuaque mihi mandata diligentiſſime expoſuit. 2. Mandata agere Cic. Att. l. 9. Mandata tua nobis curæ ſunt, eaque, vt tempus poſtularit, agemus. 2. Mandata peragere Plin. l. 7. c. 52. Argumentum fore veritatis, quod peractis mandatis protinus expiraturus eſſet.

Mandare ambaſciata à vno per vn'altro.] Mandata alicui ad aliquem dare. Cic. ad Att. l. 8. Ego Vetuſtileo, ad te mandata dedi.

Portare ambaſciata à vno.] Mandata ad aliquem afferre. Cic. ad Att. lib. 7. epiſt. 19. C. Caſſius attulit mandata ad Conſules, vt Romam venirent, pecuniam de ſanctiore ærario auferent. 2. Mandata ad aliquem deferre. Idem.

Man-

Mandata Cæsaris ad Pompeium detulit. 3 Mandata ad aliquem perferre. Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep. 17. Vibulius Cæsaris mandata de mea mansione ad Pompeium pertulit.

Ambasciatore, vedi Ambasciadore.

Ambasciosо, addiet. propriam. chi per souerchia fatica, difficilmente respira] Anhelans, tis, o. g. 1. b. & 3 l. Ex Colum. 6 c. 6. 2. Anhelus, a, um. 2 b. & 2. l. Virg. 2. Geor.

Ambasciosо, metaf. pieno di noia, ò trauaglio.] Anxius, a, um. Cic. 2. de Fin. 3. Angore affectus, a, um. Ex Lucr. l. 3.

Ambidestro, vedi Dritto mancino.

Ambiguamente, dubiosamente, auuerb. con ambiguità, ò dubbio.] Ambiguè. 1. 4. l. & 2 3. b. Corn. Tacit. l. 21. Missus in eos eques cum expeditis cohortibus ambiguè certauit. 2. Dubiè. 1. 2. b. 3. l. Cic. 1. de Diu. Potest accidere, vt aliquod signum dubiè datum, pro certo sit acceptum.

Ambiguità, & anche dubio, sust. l'astratto d'ambiguo.] Ambiguitas, tis, f. g. 1. 5. l. 2. 3. & 4 b. Cic. in Part. Obscurum autem fit aut longitudine, aut contractione orationis, aut ambiguitate, aut inflexione, atque immutatione verborum. 2. Amphiologia, vel amphibolia, æ. f. g. Græc. Cic.

Ambiguo, & anche dubio, oggett. che può intendersi in diuerso senso.] Ambiguus, a, um. 1. 2. 3. b. Pomp. Fest. l. 2. Ambiguū est quod in ambas agi partes animo potest.

Ambitione.] Ambitio, onis, f. g.

Ambitiosamente, con ambitione.] Ambitiosè. Cic.

Ambitioso.] Ambitiosus, a, um.

Ambra, materia di color giallo trasparente come cristallo.] Succinum, ni, 2. b. Ab arboris succo dictum est Plin. l. 37. c. 3. Succinum nascitur defluente medulla Pini generis arboribus, vt gummi in cerasis, resina pineis: arbor. s succum esse prisci nostri credidere, ob id succinum appellantes. Pineæ autem arboris esse iudicio est pineus in attritu odor. 2. Electrum tri, vel à Sole, qui Elector, est appellatus, vel à lacu, quem Mauri electum vocant. Plin. l. 37. c. 2. Phaetontis sorores mutatas in arbores populos, lacrimis electrum omnibus annis fundere iuxtà Eridanum quem Padum vocamus & electrum appellatum quoniam Sol vocitatus sit Elector, plurimi Poetæ d xerunt. 3. Chrysophorum ri. n. g. r. l. & 2. 3. b. Diosc. l. 1. c. 93. Lacrymam popolorum commemorant, quæ in Padum amnem defluat, durari, & coire in succinum, quod electrum, vocant, alij chrysophorum. Id attritu iucundum odorem spirat, & aurum colore imitatur.

Ambra di miniera, ò che si caua] Electrum fossile Plin. l. 37. c. 3. Philemon electrum fossile esse, & in Scythia nasci duobus locis ait.

Ambra di color d'oro] Chryselectrum, tri. n. g. Plin. l. 37. c. 3. Succini differentiam nouam attulit. Callistratus appellando Chryselectrum quasi coloris aurei, & matutino gratissimi aspectus, rapacissimum ignium, & si iuxta fuerint celerimè ardescens.

Ambra bianca.] Succinum candidum. Plin. l. 37. c. 3.

Ambra di color di vino.] Succinum falernum Plin. l 37. c. 3. Falernis succinis summa laus, à vini colore dictis molli fulgore perspicuis.

Ambra di color di fuoco.] Succinum igneum. Plin. l 37. c. 3.

Ambra gialla.] Succinum fuluum. Plin. l. 37. c. 3. Succina candida, odoria præstantissimi, sed nec his, nec ceteris pretium, fuluis maior auctoritas.

Ambra naturale.] Electrum natiuum. Plin l. 33. c. 4. Electri natura est ad lucernarum lumina clarius argento splendere: quod est natiuum, & venena deprehendit.

Ambra trasparente.] Succinum translucens, vel perspicuum, Plin. l. 37. c. 3.

D'ambra, nome addiett.] Succinus, a, um. Plin. l 22. c. 23. Mart. l. 6. 2. Electricus, a, um, apud Spartian.

Arbore, che produce ambra.] Electrix, dis, f. g. Plin. l. 37. c. 2. Sotacus credidit electrum in Britannia arboribus effluere, quas electridas vocauit.

Ambra, ouero ambracane. Profumo pretiosissimo.] Ambarum, ri. Matth. in Diosc. l. 1. c. 20. Ambarum est odoramenti genus, quod nos vulgò vocamus Ambracane. 2. Ambar, ris. f. Ampar, ris. n. g.

Ambrosia, cibo de i Dei, si come il nettare la beuanda, come fauoleggiano i Poeti.] Ambrosia, siæ, f. g. 1. l. 2. & 3. b. Ouid. 1. de Pont. el. 1 r.

Nectar, & Ambrosiam, latices, epulasque Deorum.
Det mihi formosa gnaua Iuuenta manu.

Di ambrosia, aggett. pass.] Ambrosiacus, a, um. 1. l. 2. 3. & 4. b. Ex Cic. 2. de Orat. & Plin. l. 14. c. 3 Cuius est: Vitis ambrosiaca. 2 Ambrosius, a, um. 1. l. 2. & 3. b. Ex Col. l. 10. qui dicit; Succos ambrosios, & Mart. l. 4. qui dicit; Dapes ambrosias.

Ambrosia pianta così detta, perche presa in cibo slunga la vita.] Ambrosia, siæ. 1. l. 2. & 3. b. Matt. in Diosc. l. 3 c. 112. Poetæ, plantarumque scriptores non contemnendi dixere, nulla alia de causa præstantissimam hanc plantam fuisse à veteribus ambrosiam vocatam, quàm quòd suo incibis vsu longæuos faciat homines, quemadmodum ambrosiam illam, quæ Deorum fertur cibus, Deos immortales conseruare fabulantur.

Amelia, municipio già, e colonia de Romani, adesso Città douitiosa, & antica d'Italia nell'Vmbria. Ameria, riæ. 1. a. & 3. b. Philipp. Cluer. Ital. ant. l. 2. cap. 7. Ameria Vmbriæ vrbs est ab annis ante Romam 383. & ante Christum natum 1137. Pom. Fest. lib. 1. Ameria Vrbs in Vmbria, ab Amero appellata. 2. Amerium, rij, n. g Stephan. Epist. apud Cluer. Ital. ant. l. 2. c. 7 Qui sic ait: Amerium ciuitas est Italiæ, gentilitium Amerinus. 3. Amerinum, ni. n. g. Abraham. Ortel. Georg qui sic ait: Ameria Vmbriæ ciuitas Festo, Ptolemæo, & Ciceroni. Amerium Stephanus, Amerinum Seruius vocat.

Amelino nome gen poss. d Amelia.] Amerinus, a, um. r. 2. b. 3. l. Plin. l. 2. c. 57. Tertio Marij consolatu ab Amerinis, & Tudertibus spectata arma cœlestia ab ortu occasuque inter se concurrentia, pulsis, quæ ab occasu erant.

Amenissimo, superl. sommamente ameno.] Amœnissimus, a, um. Cic Acad.

Amenità, l'astratto d'ameno.] Amœnitas, tis. f. g. r. & 3. b Sen. l. 7. ep. 55. His cogitationibus, loca feria, sanctaque eligere oportet: effœminat animos amœnitas.

Con amenità, auuerbialm.] Amœnè. Sipont. Amœnum ab amando iucundum dicimus, & amœnè incundè & amœnitas iucunditas. 2. Amœniter. 1. & 3. b. Gell. l. 10. cap. 7. Annianus poeta infundo suo, quem in agro Falisco possidebat, agitare erat solitus vindemiam hilarè, atque amoenitas.

Ameno, addiett. diletteuole, giocondo,] Amœnus, a, um. 1. b. & 2. l. Sen l. 7. ep 52. Amœna sine dubio aliquid ad corrumpendum vigorem, potest tegio. 2. Iucundus, a, um. 3. Suauis, & hoc, ue. 4. Delectabilis, & hoc bile. Cic.

Luoghi, o paesi ameni] Amœna, amœnorum. n. g. & num. plur. Tacit l. 3. Crebrò quærebatur, quod vagus interim per amœna Asiæ, atque Achai, scelerum probationes subuerteret.

Più ameno, compar.] Amœnior, & hoc, ius. 2. b. & 2. l.

America, la quarta parte del mondo.] America, cæ, Abraham Hortel. 2. Athlantis Insula.

Amfiteatro, vedi Teatro ritondo.

Amica, sust. fem.] Amica, cæ, 1. b 2. l. Cic. Att. l. 10.

Amicabile, addiett. vedi amicheuole.

Amicabilmente, auuerb. vedi amicheuolmente.

Amicarsi, vedi Far amicitie.

Amichetta, diminut. amica piccola.] Amicula, læ, r & 3 b. & 2. l. Plin. l. 3. ep. 9. & Suet. in Calig. c. 33. Quoties vxoris, vel amiculæ collum exosculаretur, addebat. Tam bona ceruix simul ac iussero, demetur.

Amichetto, dimin. amico piccolo.] Amiculus, li, 1. & 3. b. 2. l. Cic. 5. Verr. & Suet. in Calig.

Amicheuole, & amicabile, addiett. d'amico.] Amicabilis, & hoc, bile, 1. & 4 b. 2. 3 l. Plaut. in Mil. Vos, vt occœpistis, operam date amicabilem. 2. Amicus, a, um 2. b. & 2. l. Virg. Æn. Vincla iuber Priamus, dictisque ita fatur amicis.

Amicheuolmente, & amicabilmente, auuerb. da amico.] Amicè 1. b. 2. & 3. l. Cic. de Am. Tu, qui mihi tantum tribui dicis, quantum ego nec agnosco nec postulo, facis amicè.

2. Ami-

a.Amiciter. 1 & 3 b. & 2.l. Plaut. in Perf. Amica amiciter hanc commodatis copiam. 3. Amici more, vel ritu ex Virg. & Cic. 4. Amicum in modum, vel morem. Ex Liu & Plaut.

Più amicheuolmente.] Amicitiùs. Ex Cic.

Amicissimamente, auuerb. superl.] Amicissimè. t. & 4 b. & 2.l. Cic. in Verr.

Amicissimo, superl. Sommamente amico.] Amicissimus, a, um. 1.& 4.b. 2.l. Cic l. 3. ep 3

Amicitia, & amistà, Fior. amor amistanza propriam, amore scambieuole trà due, nato da conformità de costumi.] Amicitia, æ 1. & 3.b 2.l. Cic. a. de Inu. Amicitia est voluntas erga aliquem rerum bonarum, illius ipsius causa, quem diligit cum eius pari voluntate. Sunt, qui propter vtilitatem modo petendam putant amicitiam: sunt, qui propter se solum: sunt, qui propter se, & vtilitatem.

Amicitia intrinseca.] Familiaritas intima: Ex Cic. 4. Ver. & l. 3. ep. 1.

Amicitia stretta.] Familiaritas, arcta. Plin l. 3 ep. 55. Artemidorum iam tum, com in Syria tribunus militarem, arcta familiaritate complexus sum.

Hauer amicitia stretta con alcuno, esser amico stretto d'alcuno.] Arcta quempiam familiaritate complecti. Plin. l. 4. ep. 15. Rufus Cornelium Tacitum, scis quem virum, arcta familiaritate compleaus est.

Amicitia à tempo.] Amicitia temporaria. Sen. l 1. ep. 9. Parauit quis amicum aduersus vincula laturũ opem: quum primùm crepuerit catena, discedet. Hæ sunt amicitiæ, quas temporarias populus appellat.

Amicitia perpetua.] Amicitia sempiterna. Cic. de Am. Si vtilitas amicitias conglutinaret, eadem commutata dissolueret. Sed quia natura mutari non potest, idcircò veræ amicitiæ sempiternæ sunt.

Amicitia di nessun frutto.] Amicitia sterilis. Ex Iuuen. Sat. 12.

Amicitia di sommo gusto] Amicitia iucundissima. Cic. 2. Off. Amicitia iucundissima est, quam similitudo morum coniugauit.

Amicitia simile à quella di Pilade con Oreste, cioè molto grande.] Amicitia Pyladea. Cic. 2. de Fin. Etiam fine hac Pyladea amicitia, multorum te beneuolentia præclara & tuebere, & munies.

Amicitia mezzana, cioè nè molta, nè poca.] Amicitia mediocria. Cic 2 de Fin. Satis est tibi in te, satis in legibus, satis & in mediocribus amicitijs præsidij.

Conseruar, ò mantenere l'amicitia.] Amicitiam retinere. Ex Cic. & Sal. 2. Gratias retinere. Cic. Att. l. 1. ep. 1. Videa in quo cursu simus, & quam omnes gratias non modo retinendas, verùm etiam acquirendas putemus.

Fare amicitia.] Amicitiam parare. Sal. in Con Cat Romani magis dandis, quàm accipiendi beneficijs amicitiam parabant. 2. Instituere amicitiam. Liu. 4 bell. Maced. 3. Coniungere amicitiam. 4. Amicitiæ fores aperire. 5. Aggregare se ad amicitiam. 6. Consuetudinem facere. 7. Necessitudinem constituere, vel facere. Cic. 8. Amicitiam coniugare. Cic. 2. Off Iucundissima est amicitia, quam similitudo morum coniugauit. 9. Amicitiam connectere, Plin. l 4 ep 15.

Far'amicitia.] Amicitiæ institutio. Cic. 1. de Fin.

Guastar l'amicitia.] Amicitiam dissociare. Cic de Am. Dispares enim mores disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias.

Amico.] Amicus, ci. 1 .b & 1.l. Tacit. l. 20. Nullum boni imperij maius instrumentum est, quam bonus amicus. Cic. de Am. Verus amicus est is, qui est tanquam alter idem.

Amico di cuore, ò cordiale.] Ex animo amicus. Cic. 11. Philip. Deiotarus ex animo amicus, verèque beneuolus.

Amico fidato, ò fedele.] amicus fidus, vel fidelis. Cic. de Amic.

Amico, non fidato.] amicus infidus. Cic. de Amic. Tarquiniustum, cum exul esset, intellexit, quos fidos amicos habuisset, quosque infidos.

Amico finto, ò lusinghiero.] amicus blandus. Cic. de Amic.

Amico intrinseco, ò stretto,], Amicus intimus, ex Cic. ad Att. l. 4. ep. 15. M Pautore, & verbis ostendi, quid tua commendatio ponderis haberet. Itaque in intimis est meis, cum antea notus non fuisset. Cic. de Am. & pro Sext Ros. 2. amicus summus. Ter. in Phorm. act. 1. sc. 2. Amicus summus meus, & popularis Geta. 3. amicus summus atque intimus. Ex Plaut. in Truc. Mr fuisse huic fateor summum atque intimum. 4. Amicus intrarius. Ex Plaut. Caros mihi, atque intrarios amicos. 5. Familiaris intimus. Cic l. 3. ep 1 L. Valerius est ex meis domesticis, atque intimis familiaribus.

Amico molto intrinseco.] Perfamiliaris, vel pernecessarius. Cic. l. 5. Fin & l. 3, ep 51. P. Mess. equitem Rom. omnibus rebus ornatum, meumque perfamiliarem tibi commendo.

Amico, neutrale, quello, che non è più dall'vna parte, che dall'altra.] Amicus ambiguus. 2. Amicus medius, ac neutram partem sequens. Suet in Ner.

Amico vecchio, cioè antico nell'amicitia.] Amicus antiquus. Cic 4. Varr. 2. Amicus vetus. Cic. de Am. Amici noui non sunt veteribus anteponendi.

Farsi amico alcuno.] Aliquem sibi conciliare. Quintil. l. 6. c. 1. Vtrisque commune est conciliare sibi, & auertere ab aduersario iudicem, concitare affectus, & componere.

Farsi amico ogn'vno, ò guadagnarsi gl'animi di tutti.] Omnium voluntatem promereri. Suet. in Tito. c. 1. Plurimum Tito ad promerendam omnium voluntatem, vel ingenij, vel artia, vel fortunæ superfuit.

Farsi delli amici.] Sibi amicos instituere, vel parare. Cic. 6. Verr. Fecilti item, vti prædones solent; qui cum communes hostes sint omnium, tamen aliquos sibi constituunt amicos, quibus non modo pareant, sed etiam præda quos augeant. Ter. in Andr. act 2. sc. 1. Sine inuidia laudem inueniat, atque amicos pares. 2. Amicitias sibi parare. Sall. de Con. Cat. Romani magis dandis, quam accipiendis beneficijs amicitias parabant.

Perderti gl'amici.] Gratias perdere. Maff. l 1. ep 2.

Tenessi alcuno per amico, hauerlo per amico.] Aliquem habere sibi amicum. Cato de Re rust. c 5. Villicus amicos domini, eos habeat sibi amicos.

Amido, & ancosa da, cioè materia bianca, che si caua da grano, ò da radice di gicherò macerato in acqua.] Amylum, li. n g. Ex eo appellatum est, quod fiue mola fiat. Plin. l. 18. c 25 2. Cremo, oris. Cato de Re rust. c. 86. & 87.

Ammaccamento, vedi acciaccamento.

Ammaccare, vedi acciaccare.

Ammaestramento, ammaestranza, & ammaestratura, l'ammaestrare.] Eruditio, ois, f. g 1 & 3. l. 2. & 4 b. Cic. 1. De Fin. Quiot. l 2 c. 3. Eruditio in scholis potior, quàm domi. 2 Institutio, nis f. g. 1. & 3. l. 2. & 4 b. Cic. 4 Acad. 3. Instructio, nis. 1 a. l & 3 b. Ex Cic. 2. de Nat. 4. Instructus, tus, m. g. 1. & 2. l. Ex Cic. 3. de Or.

Ammaestramento da gentil'huomo.] Eruditio liberalis. Cic. 2. Tusc.

Ammaestramento di putto.] Institutio puerilis. Quint. l. 1. c. 1.

Ammaestrare, addottrinare, essercitare vno in arte, scienza, e simili.] Erudio, dis. 1 l. 2. b. Cic. de Amic. & pro Rosc. Com. 2. Instituo, is. 2. b. Cic. 10. Philip. & pro Quint. 3. Edoceo, es. 1. l. 2. b. Liu. 5. bel. Pun. & 1. ab Vrbe. 4. Instruo, is. Cic. de Orat. Ingenuis artibus est instructus.

Ammaestrato, addottrinato, aggett.] Eruditus, a, um. Plin. l. 1 ep. 5. Vir est multis experimentis eruditus, & qui futura possit ex præteritis prouidere. 2. Edoctus, a, um. Liu 5. bel. Puo. Edoctus belli artes sub magistro. 3. Instructus, a, um. Cic. 1. de Orat.

Ammaestratore, colui, che ammaestra.] Doctor, oris. Cic. 1. de Diuin. 2 Instructor, ris. Ex Cic. post Red. in Sen. 3. Præceptor, ris. Cic. 3. de Orat. Doctores dissuadi non erant, sed ijdem erant viuendi præceptores, atque dicendi.

Ammaestratrice, colei, che ammaestra.] Præceptrix, cis. Cic. 1. de Fin. Sapientia est, quæ mœstitiam pellit ex animis quæ nos exhorrescere metu non sinit, qua præceptrice in tranquillitate viuitur.

Ammae-

mmaestreuole, addottrineuole, atto ad esser ammaestrato, ò addottrinato.] Docilis, & hoc, docile. Cic. l.7. ep.21. Plin. l. 10. c.42. Cæsarea habeban: luscinias, Græco, atque Latino sermone dociles.

mmaestreuolmente, con maestria, con arte] Scitè. Cic.4. Verr. Capella erat scitè facta, & venustè. 2. Scienter. Cic. de Clar. Orat Ex neruorum sono in fidibus, quam scienter ij pulsi sint, intelligitur.

mmagliare, dicesi di balle, ò altre simile, quando si legano con legatura à guisa di rete.] Maculis vincire, deuincire, euincire.

mmainamento, l'ammainare.] Velorum contractio. Ex Cic. ad Att. l. 1. 2. Velaria contractio. Ex Plin. & Cic.

mmainare, termine marinaresco, e vale calar le vele.] Vela contrahere. Cic. Att. l.1. ep.13. Contraxi vela, perspiciens inopiam iudicum.

mmalarsi, infermarsi, perder la sanità.] Ægresco, scis. Plin. l.10. c 12. Corui ægrescunt sexagenis diebus, sibi maximè, antequam fici coquantur autumno. 2. Morbo affici. Cic. pro Cluent. 3. Morbo corripi. Plin. l 10. c.12. Cornix ab eo tempore corripitur morbo 4. Morbum concipere Ex Col. l.7. c.5. Morbus æstate plerumque concipitur. 5. Morbum contrahere. Colum. l.1. c.5. Ex palude sæpè contrahuntur cæci morbi, quorum causas ne medici quidem perspicere queunt. 6. Valetudinem aduersam contrahere. Plin. ep.150. Iter commodè explicui, excepto quod quidam ex meis aduersam valetudinem feruentissimis æstibus contraxerunt. 7. In morbum cadere. Cic. 1. Tusc. Panætius aiebat, nihil esse, quod doleat, quin id ægrum esse quoque possit: quod autem in morbum cadat, id etiam interiturum. 8. In morbum incidere. Cic. l 13. ep.29. Ille in morbum continuo incidit, ex quo non conualuit. 9. In morbum incurrere. Cic. 1. de Fin Tum in morbos graues, tum in damna, tum in dedecora incurrunt. 10. In morbum labi, vel delabi. Cic. Att. l.7. Pyliam in idem genus morbi delapsam, curam tibi afferre maiorem sentio. 11. Aduersa valetudine affici. Col. l.12. c.1. Si quis ex familia cœperit aduersa valetudine affici.

mmalare, ò ammalarsi à morte.] Læthaliter ægrescere, vel mortiferè ægrotare. Ex Plin. l.11.

ar ammalare.] Morbum facere. Plin. l.22 c. 2 2. Ægrum, vel ægram facere. Cels. l.1. c.1. Cœlum pessimum est quod ægrum fecit. 2. Aduersa valetudine afficere. cum accus. Ex Col. l.12. c.2.

Ammalato, vedi Malato.

ffer ammalato, star male.] Ægroto, as Cic. 1. Tusc. 2. In morbo esse. Idem 3. Tusc. 3. Aduersa valetudine affici. Colum. l.12. cap.1. 4. Morbo affici. 5. Morbo afflictari. Liu. 9. bel. Pun. 6 Morbo conflictari. Plin. l.29. c.3. Anser, coruusque ab æstate in autumnum morbo conflictari dicuntur.

ffer ammalato à morte, star male à morte.] Morbo vrgeri mortifero, lethali, vel lethifero. Cic. de Fato. Vt in eo, qui mortifero morbo vrgeatur, verum sit: hic morietur hoc morbo.

Ammaliamento, vedi affatturamento.

Ammaliare, affatturare, far malia, ò fattura, vedi Affatturare.

Ammaliatore, affatturatore, maliardo, stregone, vedi affatturatore.

Ammaliatrice, affatturatrice, maliarda, strega, vedi affatturatrice.

Ammannamento, & ammannimento, arredo, arnese, fornimento.] Instrumentum, ti. n. g. Cic. 5. Ver. Apronius in eorum arationes venit, omne instrumentum diripuit. 2. Supellex, supellectilis, f. g. & 1. b. Cic. 2. Philip.

Ammannare. Fior. ammannire, Sen. metter in ordine, apparecchiare, vedi preparare.

Ammansare far mansueto, domesticare; vedi Mansare.

Ammantare, mettere addosso il manto, ò cosa simile al manto.] Pallium, aut vestem inijcere. Cic. 3. de Nat. 2. Amiculum, vel pallium inijcere. Cic. 3. de Nat. Dionysius aureum Ioui detraxit amiculum grandi pondere, eique laneum pallium iniecit. 3. Pallio, aut veste tegere,

contegere. Ex Cic. 2. de Diuin. & pro Sest. 4. Pallio, aut veste velare, conuelare. Ex Cic. pro Dom. & Plin. l.17. cap.22.

Ammantatura, l'atto di ammantare.] Pallij, aut vestis iniectio Ex Sen. 3. de Tranquillit. vitæ. 2. Pallij, aut vestis iniectus. Ex Plin. l.8 c 26. & l.11. c.17.

Ammantatura, manto, & ammanto, specie di vestimento, simile al mantello.] Pallium, lij, si sermo sit de viris, si verò de mullieribus. Palla, læ. Gel. l.9 c.2. Video barbam, & pallium. philosophum non video. Plaut. in Trin. Tunica propior pallio est. Isidor. Orig. l.19. c. 25. Palla, est quadrum pallium muliebris vestis, deductum vsque ad vestigia, affixis in ordinem gemmis. Non. Marcel. c.14. Palla est honestæ mulieris vestimentum, hoc est, tunicæ pallium. Var. 4. de Lin. Palla dicta est, quòd foris, ac palam gestatur.

Ammarcire, vedi far marcia.

Ammassare, far massa, cioè adunare, ò metter insieme.] Congero, ris. Cic pro Leg. Man. Ouid. 4. Fast. 2. Construo, is. Cic. 2. Philip. Tanti aceerui nummorum construuntur.

Ammassarsi, adunarsi, congregarsi.] Coeo, cois. Ex Cæs. 1. bel. Ciu. Reliqui coeunt inter se, sinistras sagis inuoluunt, gladiosque distringunt. 2. Conuenio, nis. Liu. 2. bel Maced. In vnum omnes conueniunt.

Ammattire, in neutro impazzare, & impazzire, diuenir matto, ò pazzo.] Insanio, nis. 1. 2. l. Cic. 6. Ver. Sine vlla dubitatione insanire omnibus, ac ludere videbatur. 2. Exire ex potestate. Cic. 3. Tusc. Qui effrænati feruntur, aut libidine, aut iracundia, exisse ex potestate dicuntur, quia non sunt in potestate mentis, cui Regnum totius animi à natura tributum est. Cic. 4. Tusc. Iratos propriè dicimus exisse de potestate, idest da consilio, de ratione. 3. Exire de mente. Cic 4. Tusc. 4. Exire de ratione, vel de consilio. Cic. 4 Tusc. 5. Desipio, pis, pui. s. l. 2. & 3. b. Cic. l. 2. epist. 9 Quum obiurgarer, quòd nimio gaudio penè desiperem. 6 Dementio, tis, tiui, titum. s. 2 l Lucret. l. 3.

Sæpè animus dementit enim, deliraque fatur.

Ammattire allegramente, ò con allegrezza, essere vn matto allegro.] Insaniam hilarem insanire. Sen. de Vita beata.

Far ammattire, indur pazzia, far diuenir matto, ò pazzo.] Insaniam afferre. Cæcilius Plotio. Consequitur comes insomnia ea porrò insaniam affert. 2. Insaniam facere. Plin. l.20. c.12. Ocimum insaniam facit, & lethargos, & iocineris vitia. 3. Insaniam gignere. Sen. l.2. ep. 18. Immodica ira gignit insaniam. 4 Delirantem facere. 5. Ad insaniam adigere. Ter. Adel. Tu homo adiges me ad insaniam. 6 Insanum facere. Ter. in Eun. act.2. sc.2. Scitum hercle hominem: hic homines prorsus ex stultis insanos facit. 7. Demento, as. s. 2. l. Apul. in Mag. Mulier confessa est, sese mea magia in amorem inductam dementare. 8. Mentis alienationem facere. 9. Insaniam mouere.

Ammattito, vedi Matto.

Ammazzamento, veddi Vccisione.

Ammazzare, vedi Vccidere.

Ammettere, vedi Accettare.

Ammezzare, vedi Mezzare.

Amministrare, vedi Ministrare.

Ammirabile, vedi Marauiglioso.

Ammiraglio, cioè general di Mare, ò d'Armata.] Archithalassus, si. 1. 4. l. 2. 3. b. Archithalassus est classis maritimæ Præfectus. Ex Amalth. Onom. 3. Classis Imperator. Lucret. l.5. vbi poeticè dicitur, Induperator classis. 4. Classis dux, vel ductor, vel præfectus. Virg. 6. Æn. Lyciæ ductorem classis Orontem. Cic. in Ver. 7. Relicto à duce, præfectoque classis.

Ammiraglio, Fior. per specchio, vedi Specchio.

Ammirare, guardare, vedi Guardare.

Ammirare, per marauigliarsi, vedi Marauigliarsi.

Ammiratione, vedi Marauiglia.

Ammogliamento, l'ammogliarsi, il prendere moglie.] Vxoris assumptio, vel ductio. Ex Cic. pro Sest. & 3. de Fin. & ex Corn. Cels. l.2. c.12. 2. Matrimonij, vel nuptiæ

ptiarum contractio. Ex Cic. pro Clu. & pro Sest.

Ammogliamento fatto per forza.] In nuptias coniectio. Ex Ter. in Andr.

Ammogliare, dar moglie.] Marito, as, 1.b. & 2.l. Tacit. l.12. Capto rursus initio, quando maritandum Principem cuncti suaderent, deligi oportere fœminam nobilitate, puerperijs, sanctimonia insignem. 2. Vxorem dare. Terent. in Andr. Cum dote summa filio vxorem vt daret. 3. Nuptijs alligare. Cic. pro Clu. 4 Matrimonij vinculis quempiam obstringere. Ex Cic. 5. Verr. & pro Planc. 5. Matrimonio aliquem coniungere, vel iungere Liu. l.9. ac bel. Pun.

Ammogliare vno per forza, ouero astringere vno ad ammogliarsi.] In nuptias aliquem conijcere. Ter. in Andr. Herum fefelli, in nuptias conieci herilem filium.

Ammogliarsi, pigliar moglie.] Maritor, aris. 1.b. & 2 l. Ex Tacit. l.12. 2 Matrimonium contrahere. Suet. in Calig. c.25. Matrimonia contraxerit turpius, an dimiserit an tenuerit, non est facile discernere. 3. Nuptias contrahere. Maff. 4. Vxorem assumere. Plin. in Pand. Multis dedecori fuit, aut inconsultiùs vxor assumpta, aut retenta patientiùs. 5. Vxorem ducere. Cic.

Ammogliarsi con vna.] Sibi quampiam iungere.] Corn. Tacit in Agric. Agricola Domitiam Decidianam, splendidis natalibus ortam, sibi iunxit. 2. Ducere aliquam in matrimonium. Cic pro A. Lic. Cluent. 3. Matrimonio aliquam accipere. Corn. Tac. l.11 4. Nuptias cum aliqua contrahere. Maff.

Chi non s'ammoglia.] Matrimonij exors. Plin. l.5. c.8. Garamantes matrimoniorum exortes passim cum fœminis degunt. 2. Cælebs, cœlibis. o. g. Quint. lib. 5. cap. 10.

Ammogliato, partic. che hà moglie.] Maritus, ti. 1. b. & 2 l. Quint. l 5. c.10. Conditioni etiam distantia est: nam clarus, an obscurus: magistratus, an priuatus: pater, an filius: ciuis, an peregrinus: liber, an seruus: maritus, an cælebs: parens liberorum, an orbus sit, plurimum distat. 2. Nuptijs alligatus Cic. pro Clu 3. Matrimonio coniunctus, vel iunctus. Liu. l.9. cap 20. bel. Pun.

Ammogliato per forza.] In nuptias coniectus. Ter. in Andr.

Ammollare, far molle, vedi Mollificare.

Ammollare, per bagnare, vedi Bagnare.

Ammollirsi, addolcirsi, vedi Addolcirsi.

Ammollirsi, & ammollarsi, per bagnarsi, vedi Bagnarsi.

Ammonimento, ammonitione, ed ammonigione, l'ammonire.] Monitio, nis. f.g. 1.2. b. Cic. de Am. Adhibenda diligentia est, vt monitio acerbitate, obiurgatio contumelia careat. 2. Admonitio, ois. f g. 1.l.2 3. & 4. b. Cic. 2. de Or. Admonitio, quasi lenior obiurgatio est. 3. Monitus, tus. m g 1. & 2. b. Cic. 2. de Diu. Sortes hodie Fortunæ monitu tolluntur. 4 Admonitus, tus. m. g. 1. l. 2. & 3. b. Cic. de Arusp Huic malo Populus Rom. ipse nullo Aruspicum admonitu, sua sponte prospexit. 5. Monitum, ti. 1. & 2. b. Cic. Phil. 14. Omnes memoria tenent, meas aures, dies, noctesque, omnium præceptis, monitisque patuisse. 6. Admonitum, ti. n. g 1. l 2 b. Cic 2. de Or. Nunc ad agimus, vt doctissimis hominibus quasi quædam admonita tradamus. 7. Commonitio, nis. f g. 1. l. 2. 3. & 4. b. Quint. l. 4. c 2.

Ammonire, auuertire, ò auuisare, cioè far l'ammonitione, ò l'auuiso.] Moneo, nes. 1. b. Cic. de Am. Monere, & moneri proprium est veræ amicitiæ. 2. Admoneo, nes. 1. l 2. b. Cic. de Nat Qui admonent amicè, docendi sunt: qui inimicè insectantur, repellendi. 3. Commoneo, nes 1. l. 2. b. Auth 4. ad Her. Te nuptiales tibiæ eius matrimonij commonebant 4. Commonefacio cis 1. l 2. 3. 4 & 5. b. Cic. 4. Ver. Hominem commonefaciunt, vt, si ei videatur, vtatur instituto suo.

Ammonitore, colui, che ammonisce.] Monitor, ris. 1. & 2. b. 3 b. in rect. & l. in obl. Cic. de Or. Præceptum hoc magis est monitoris non fatui, quam eruditi magistri.

Ammontare, ammonticare, & ammontonare, far monti, ò mucchio.] Aceruo, as, 1 b. Plin. l.6. c 4. & l.21. c.17. 2. Aceruum extruere. Col. l.6. c.3. Stramenta precisa in aceruum extrui debent.

Ammorbare, puzzare grandemente.] Grauiter olere.

Ammorbare, ammalare, vedi ammalare.

Ammorbidire, vedi Molificare.

Ammoscire, languire, diuenir moscio, ò languido.] Flaccesco, scis, flaccui. Col. l.5 cap. 12. Cytisum quum aridum facere voles, circa mensem Septembrem, vbi semen eius grandescere incipiet, condito, paucisque horis dum flaccescat, in sole habeto. 2. Languesco, scis, gui. Plin. l.18. c.15. Vicia viribus præripit succum, languescuntque si in arbustis seratur. 3 Languorem trahere, vel contrahere. Ex Plin. l.7. c.56. & Virg ecl 9. 4 Languidum vel flaccidum fieri. Ouid. 5 Fast. 5 Languefio, fis. Cic. 2. de Leg.

Far ammoscire, far moscio.] Languefacio, cis 2. & 3 b Cic. 2. de Leg. 2. Languorem afferre. Cum dat. Cic 2. Off 3. Languidum, vel flaccidum facere. Ex Cic. 2. de Fin. & Col. l.5 c.12. 4 Vietum facere Var l.1. c 59.

Ammoscir affatto.] Elanguesco, scis, elangui. Gell. lib. 3. cap 1.

Ammoscito, particip.] Languefactus, a, um. 2. b. Cic. 2 de Leg. 2. Languidus, vel flaccidus factus, a, um. Ouid. 5. Fast.

Lilia deciderant violas arere videres.
Filaque punicei languida facta croci.

Ammucchiare, vedi Accumulare.

Ammutire, ammutolare, & ammutolire. Fior. ancor'ammutare, diuenir muto, ò mutolo.] Obmutesco, scis, tui. 1. & 2. l. Cic. pro Dom. Miror, ai, & linguam obmutuisse, & manum, obtorpuisse. 2. Mutesco, scis, tui. 1. 2. l Vel lei. Patere Hist 2. qui sic ait; Feriras nouitate incognitæ disciplinæ mutesceret. 3. Mutum, vel mutam fieri. Ex Cic. 5. Tusc.

Ammutito, & ammutolito. Fior. anco ammutato, cioè diuenuto muto.] Linguæ, aut sermonis vsu defectus, a, um. Ex Plin. & Colum.

Amo, strumento da pescare, vedi Hamo.

Amore, ò sia buono, ò cattiuo.] Amor, ris, 1. b. Plaut. In Trucul. Interim ille hamum vorat, si semel amoris poculum accepit.

Amor di parenti.] Charitas consanguinea. Val. Max. l.5. cap 5.

Amor fraterno.] Charitas fraterna. Val. Max. l.5. c.5. 2. Beneuolentia fraterna. Idem ibidem.

Corrispondere in amore.] In amore respondere. Cic. ad Brut. ep 1. Nihil minus hominis videtur, quam non respondere in amore ijs, à quibus prouocere.

Amore proprio, ò di se stesso: il quale è cieco, e da Scrittori cieco è chiamato.] Amor sui. Sen. de Ben. l.4. c.17. Nemo in amorem sui cohortandus est, quem, cum nascitur trahit. Horat. 1. Car. Od 18 Cornu tymbana, quæ subsequitur cæcus amor sui. 2. Philautia, tiæ. f. g 1. b. & 2. l. Græc. Cic. Att. l. 13. ep. 13. Libri quidem ita exierunt, nisi fortè me communis philautia decipit, vt in tali genere ne apud Græcos quidem simile quicquam.

Per amor tuo, ò mio, per ben, ò interesse tuo, ò mio.] Tua causa, & mea. Cic l.16. ep. 5. Te valere tua causa primùm volo, tùm mea mi Cicero.

Amore vicendeuole, amore scambieuole.] Charitas mutua. Quint. l 1. c. 2.

Per amore, per amoreuoleza.] Amoris ergo 2. Beneuolentiæ causa. Maff. Ignat. l. 1. c. 2.

Amor di sapienza.] Philosophia, æ, f. g. Cic.

Amore di lettere.] Philologia, æ, f g. Græc.

Per amor tuo, per l'amor, che ti porto.] Tui amore. Cic. l. 5. Epist Fam

Per amore, vtile, ò bene del prossimo.] Alterius causa. Cic. de Leg. Is verò, qui nihil alterius causa facit, & metitur suis commodis omnia. 2. Ob alterius causam. Ex Cic.

Cosa, che cagiona amore, ò fà inamorare.] Amatorium, rij 1. & 4. b. 2. 3. l. Plin. l.25. cap 3. Ego nec abortiua dico, ac ne amatoria quidem, memor Lucullum, imperatorem clarissimum amatorio perijsse. 2. Philtrum, tri. 1. l. Græc Ouid. 2. de Art. Nec data profuerint pallentia philtra puellis.

Philtra nocent animis, vimque furoris habent.

Con grandissimo amore.] Amantissimè. Cic. Att. l. 14. Litteræ aman-

amantissimè, & honorificentissimè scriptæ.

Per amor di Dio.] Dei causa. Ex Liu.l.6. Ab.V.C. Conclamatum à Patricijs est Iuuenibus, se id honoris Deum immortalium causa libenter acturos.

Amoreuole, vedi affettionato.

Amoreuolezza, vedi affettione.

Amoreuolissimo, vedi affettionatissimo.

Amoreuolmente, auuerb. con amoreuolezza.] Amanter. 1. & 3 b 2 l. Plin ep.511. Nos ille amicos paternos, & amanter, & modestè complectebatur. Beneuolè. 1. 2 3 b. & 4.l. Cic. de Am. Hac accipienda sunt amicè, cum beneuolè faciunt.

Ampiamente, auuerb. con ampiezza.] Amplè. 1. & 2.l. Cic. 6. Verr. Regem ad cœnam vocant Verres: exornat amplè, magnificèque triclinium: exponit ea, quibus abundabat, plurima, ac pulcherrima vasa argentea. 2. Ampliter. 2. & 3.b. Plaut. in Cas. Argento ne parcito, opsonato ampliter. 5. Amplificè, 2 & 3.b.

Più ampiamente, compar. con ampiezza maggiore.] Ampliùs. Magis amplè, vel ampliter. Ex Plaut. in Most. & Cic. 5. Tusc.

Ampiezza, & ampio, sust. l astratto d'ampio.] Amplitudo, nis. f. g. 2 b. & 3.l. Cic. de Inuent. Amplitudo est potentiæ, aut maiestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia. Plin. ep. 502 Homini huic meatus animæ, propter amplitudinem corporis grauior, & sonantior erat.

Ampiezza, ò grandezza smisurata.] Vastitas immensa. Plin. l.2. c.41. Vastitas cœli immensa.

Ampio, addiett. cioè largo, grande, ò spatioso.] Amplus, a, um. Cic. 6. Ver. Dianæ erat admodum amplum, & excelsum signum cum stola.

Ampio, sust. per ampiezza, vedi ampiezza.

Molto ampio.] Peramplus, a, um. Cic. 6. Ver. Ante ædem Cereris in aperto, ac propatulo loco signa duo sunt, Cereris vnum, alterum Triptolemi, & pulcherrima, & perampla.

Più amplo compar. Amplior, & hoc, lius. Cic. de Prou. Pompeius ampliorem honorem alteri tribuebat, quàm ipse erat consecutus.

Amplissimamente, auuerb. superl. con somma ampiezza.] Amplissimè. Cato de Re rust. c. 2. Veteres, virum bonum quum ita laudabant: Bonum agricola, bonumque colonum: amplissimè laudari existimabatur, qui ita laudabatur.

Amplissimo, & amplissimo, addiett. superl. sommamente ampio.] Amplissimus, a, um. Cic. pro Rosc. Amer. Is videbatur amplissimus, qui sua virtute in altiorem locum peruenit, non qui ascendit per alterius incommodum, & calamitatem.

Ampliare, far ampio, accrescere, dilatare.] Amplio, as. Plin. l.23. c.2. Fex aceti cremata, ampliat vires. 2. Amplifico, as. 2 & 3.b. Liu. 1. ab. Vrbe. Hic vrbem amplificauit.

Ampliatione, aumento.] Ampliatio, nis. f. g. & 3.l. Ex Ascon. Ped. 2. Amplificatio, nis. 2. & 3.b. & 4.l. Cic. 2. de Diu. Extis pecuniæ mihi amplificatio ostenditur.

Amplificatione, l amplificare; figura oratoria.] Amplificatio, nis. f. g. 4 l. 2. 3. & 5 b. Cic. de Part. & auct. ad Her. l. 3. Amplificatio est oratio, quæ aut ad iracundiam inducit, aut ad misericordiam trahit auditoris animum.

Ampolla vasetto di vetro, ò d'altra materia, vedi Caraffa.

Ampolla da tenerui olio.] Ampulla olearia. Apul. in Flor. Hippias ampullam oleariam gestabat lenticulari forma, tereti ambitu, pressula, rotunditate.

Di Ampolla.] Ampullaceus, a, um. Colum. l.5. c.2. Impedienda est Galli procacitas ampullaceo corio.

Di Ampolla, ò appartenente ad ampolla.] Ampullarius, a, um. Plaut. in Stich. Vel vnctiones sudatorias, vel malacas ampullarias.

Ampollaio, facitor d'ampolle.] Ampullarius, rij. Plaut. in Rud. Erit tam syncerum, vt quiuis ducat ampullarius optimum esse faciundo corium.

Fatto à foggia d'ampolla.] Ampullaceus, a, um. Plin. l.57. c.15. A tempore pyra dicuntur hordearia collo ampullacea.

Ampolline per la Messa.] Vrceoli, orum. Turs. l.5. Hist. Lau. c.8. Bini vrceoli argentei cum suo pollubro pulcherrimè calati.

A N

ANabattista, cioè ribattezzatore.] Anabaptista. Græc.

Anacordo, noce così detta dalla somiglianza del cuore.] Anacordium, dij. n. g. Matt. in Diosc. l 1. c. 541. Scribenti mihi de nucibus anacordia sese obtulere, Græcis veteribus ignota: sunt autem anacordia, vt ait Serapio, fructus cuiusdam arboris, auicularum corculis non dissimiles, vnde & nomen: colore etiamnum, cordis modo rubescente, cum ab arbore decerpuntur.

Anagogia. 4. l. termine teolog e dicesi quando in senso letterale si volta in spirituale.] Anagogia, æ. Græc.

Anagogicamente, auuerb.] Anagogicè. Ea Greg. Naz.

Anagogico, addiett.] Anagogicus, a, um. Ex Areth. in Apoc

Analogetico, addiett. cioè proportioneuole.] Analogeticus, a, um. 4 l. Græc.

Analogia. 4. l. proportione, conuenienza.] Analogia, æ. Var. 9. de Ling. Ea ratio conficit id, quod postulat Analogia. 2. Analogum, gi. n. g & 3.b. Var. 9. de Ling. Quæ est ratio, & proportio, quæ à Græcis vocatur anrlogum, hinc dicta analogia. 3. Proportio, onis. f. g. Cic. de Vn. Quæ Græcè analogia, latinè, quoniam hoc primum à nobis nouatur, comparatio, proportione dici potest. 2. Ratio, nis. f. g. Var. 9. Ling. p. 148. Quam rationem duo ad vnum habent eandem habent viginti ad decem.

Analogicamente, auuerb.] Analogicè. Ex Lucr.

Analogico, addiett. d'analogia, ò spettante ad analogia.] Analogicus, a, um. Gel. l.4. c.56. Cæsar in his analogicis omulai stiusmodi sine littera dicenda censet.

Cose, che hanno analogia, e proportione.] Res rationes inter se habentes, & res analogæ, & analoga, gorum. Ex Var. 9. Ling. p. 147. & res proportione similes. 9. Lin. p. 148. Proportione similia esse dicunt amorem, amori: dolorem, dolori.

Analogo, addiett, che hà analogia.] Analogus, a, um. Græc.

Anatomia, & anche Notomia, arte anatomica.] Anatomica, cæ, vel Anatomicè, ces. Græc. Ex Gel. 2. Ars anatomica. Ex Macr Sat. l.7. c.15.

Anatomia, & anche Notomia, cioè atto anatomico.] Anatoma, æ, vel anatome, es. f. g. & 3 b Græc. Ex Aristot. 2. Incisio, onis f g. 1. 2.l. Ex Col. & Cels. 3. Incisura, ræ, f. g. Ex Col. & Cels.

Fare l'Anatomia.] Incido, dis. 2 l. Cels. in Prœm. l. 5. 2. Inseco, cas. 2.b. Plin. l.59. c.5.

Fare l'Anatomia di corpo morto.] Mortui corpus incidere. Cels. in Prœm. l.1. Necessarium ergo est, incidere corpora mortuorum.

Fare l'Anatomia di corpo viuo.] Viuum incidere Cels. in Prœm. l. 5. Longè optimè fecerunt Herophilus, & Erasistratus, qui nocentes homines à Regibus ex carcere acceptos viuos inciderint.

Anatomicamente, auuerb.] Anatomicè Græc.

Anatomista, & anche Notomista, che sà, ò fà anatomia.] Anatomicus, ci, Gal. 8. Membrorum, aut corporum professor. Ex Tertul.

Anazarbo, Città della Sicilia, e patria di Dioscoride, hoggi e detta Axar secondo Moletio.] Anazarbus, bi, & Anazarba, bæ. 2. Cæsaraugusta, stæ, apud Plin.

Anche, anco, ancora, & altresì, particella copulatiua, che inferisce continuatione di più.] Et Plin l 11. c. 37. Est exemplum dentis homini, & in palato genit 1. 2. Etiam 1. 2. b. Cic. de Clar. Or. Forma etiam magnifica. 3. Quoque 1. 2. b. Ter. in Hecy. Tu quoque proterue iucundus es

Ancino pesce, cioè riccio marino.] Herinaceus marinus. Plin.

Ancira, hoggi Angouri, Città della Galatia.] Ancyra, ræ. f. g.

Anciranο, natiuo d'Ancira.] Ancyranus, a, um. apud Suid.

Et an-

Et anco.] Atquè etiam. Plin.l.14.c.18. 2.Nec non & Plin. l.14.c.19.

Anco Martio, quarto Rè de Romani; fù Sabino, e Nipote di Numa Pompilio.] Ancus Martius. T.Liu.l.1.ab Vrb. Anco Martio Rege, non vrbs tantum creuit, sed etiam ager, finesque.

Ancona, antica Colonia de Romani, Città nobilissima, & antichissima d'Italia sul Marchigiano fabricata da Greci la quale honoreuolmente,, nominata in Greco, e Latino, da il cognome alla Prouincia, che chiamasi Marca Anconitana, ò d Ancona] Ancon, nis f.g.1.& 2.l. Græc.Phil. Cluer. de Ital. Ant. l.1. c.11. Quum Græcis sub rei argumento vrbs diceretur Ancon, vocabulum id postea Latinis formatum fuit Ancona. Cic. ad Att. l.7 ep 11. & 17. Plin.l.11.c 72. & l.14. c.6 Luc l.2. Obnoxia fluctibus Ancon. Iuuen. sat.4. Ante donum Veneris, quam Dorica sustinet Ancon. 2. Ancona, næ. 1.& 2.l. Liu.l.41 Cæs.l.1. Belli Ciu. & Catull. Phil. Clu de Ital. ant. l 2. cap 11 Ancona portu suo tota ferè Italia nobilissima est.

Anconitano, nome gent. & poss. d'Ancona.] Anconitanus, a, um, 1.2.3.& 4.l. Phil. Cluer de Ital Ant. l 2. c 11. Oppidani, ab Ancona, dicebantur Græcis Ancon i, & Anconitæ, Latinis, Anconitani. Cic. pro A Clu. Anconitanum quemdam.

Ancora 2.b. Stromento di ferro da fermare i Nauili.] Anchora, æ, 2.b. Plin.l 7.c.6. Tyrrheni anchoram inuenerunt. 2. Vncus naualis. Ex Valer.Flac.

Ancora di due denti.] Anchora bidens. Plin.l.7.c.56 Eupalamus anchoram bidentem inuenit.

D'Ancora, nome addiett.] Anchoralis, & hoc anchorale. Liu. 7. bel. Maced. 2. Anchoranus, a, um. Cæs. 2.Bel. Ciuil.

Colui, che hà cura dell'Ancora] Anchorarius, rij.

Ancora sacra, e la più grande, ò forte dell'altre, il cui vso è ne' bisogni estremi.] Anchora sacra.

Ancora. 2.l. vedi anche.

Ancudine, & incudine, in verso Ancude, & Incude, strumento, ò massa di ferro, sopra la quale i fabri battono il ferro.] Incus, dis. 2.l. in rect & obl f.g. Plin. l 3. c.4 Incudibus adamantes deprehenduntur ita respuentes ictum vt ferrum vtrinque dissultet, incudesque etiam ipsæ dissiliant.

Andaluzia, Regione di Spagna, così detta.] Hispania bætica, à Fiuuio qui Bætis à Ptolomæo, & Tartessus, & Strabone nominatur Abrah Ortel. Ex Ptolom. 2 Hispania vlterior. Plin. 3. Turdetania, niæ. Strabo. l. 3. Regionem à flumine Bæticam, ab incolis Turdetaniam vocant.

Andamento, vedi andata.

Andare, e poeticamente anco gire, muouersi con moto progressiuo] Eo, is, iui, itum. Cic.2.Phil Celeriter isti, & redisti. Quint. in procem. lib.1. Altiùs ibunt, qui ad summa nitentur. 2. Vado, dis. 1.l Cic. ad Att.l.4. ep.9 Pompeius misit ad me, qui salutem nuntiaret: ad eum postridie mane vadebam, quum hæc scripsi. 3 Pergo, gis. Plin.l, 2.c.43. Qui quidem venti cum è mari redeunt tropæi vocantur, si pergunt apogæi.

Andar spesso.] Ito, as. Suet. de Clar. Rhet. 1. Maiores nostri, quæ liberos suos discere, & quos in ludos itare vellent instituerunt.

Andar' à torno.] Circumeo, is. Plaut. in As.

Andar pe'l fatto suo.] Viam suam abire. ex Plaut. in Rud. Sine, me hinc abire, tu abi tacitus tuam viam.

Andare in alto.] In sublime tendere. Plin.l.10.c.69. 2. Sublime ferri. Plin.l.20 c.22.

Andar d'ambio, vedi andar di traino alla voce Traino.

Andar bene.] Rectè procedere. Cels l 2. c.27. Rectè procedit curatio.

Andar bene, cioè prosperamente.] Prosperè cedere, vel decedere. Suet. in Cæs.c.24. Res prosperè decedunt.

Andar male, cioè infelicemente.] Improsperè cedere, vel decedere. Ex Col.l.1.c.1. & Suet. in Cæs.c.14.

Andar'in buon hora, cioè in pace, ò con Dio.] Pede fausto ire Horat.l.1. ep 2. Quo virtus tua te vocat, i pede fausto. 2 Bonis auibus ire. Ouid.15.Met.

Ite bonis auibus, prolemque accersite nostram.

3. Felici via ire. Ouid.1, Fast.

Andar' in mal hora, modo di maledittione assai noto.] Pede infausto ire. Ex Horat.l 2.ep.2. & Ouid.14 Met. 2. Malis auibus ire Horat.1 carm. Od 15. & Ouid. 15. Metam. 3. Infelici via ire. Ex Ouid.1. Fast.

Andare in cocchio, ò carozza.] Curru vehi. Plin. l.7. cap 43.

Andar scalzo, ouer à piedi scalzi.] Nudis pedibus ire. Plin.l.28.c 7.

Andar in carozza à due Caualli.] Bigis vehi. Plin.l.37.c.10. 2 Vehiculo, vel curru Bijugo vehi. Ex Virg.

Andar in Carozza à quattro Caualli.] Quadrijugo vehi, vel ferri. 2. Vehiculo, vel curru quadriugo vehi.

Andare à Cauallo, vedi Caualcare.

Andar à trouar vno.] Conuenio, nis 2. 3.b. Cic.l.5. ep.12. Pompeium, si opus esse videbitur, ipse conueniam.

Andar à piedi.] Pedibus ire. Plaut. Stich. Pedibus ire non queo.

Andar à dormire, ò riposare] Ad somnum proficisci. Cic. 1. de Diuin. Plato iubet sic ad somnum proficisci corporibus, vt nihil sit, quod errorem animis, perturbationemque afferat. 2. In somnum ire. Plin l.26 c.8 Datur in somnum euntibus. 3 Dormitum ire. Plaut. in Curc. Quin tuis dormitum? 4. Ad quietem ire, vel abire. Cic. 1. de Diu. 5. Quieti se tradere. Ibid.

Andare, ò caminare à dietro.] In auersum ferri. Ex Plin. 2 Retrò ferri, vel cedere. Ex Plin l.8.c.45.

Andare, ò venire in potere, ò in mano de' Nemici.] In aduersariorum potestatem deuenire. Suet. in Cæs.c.36.

Andar' in contro, ouer' ad incontrare.] Occurro, ris. Quint. Curt. lib.10. Orsines Alexandro, cum omnis generis donia, non ipsi modo ea, sed etiam amicis eius daturus occurrit.

Andar in fretta, vedi affrettare.

Andar auanti, ouer inanzi, andar prima.] Antecedo, dis. 2 b.& 3.l. Cum dat. vel accus. Cic. de Fat. Idem Cic. ad Att. lib.8. Pompeius expeditus antecesserat Legiones. 2. Anteeo, is. Cum dat. vel accus. Cic contr. Rul. Lictores Prætoribus anteibant cum fascibus duobus. 3. Antegredior, deris. 1 l 2.3 b. Cic. 2. de Nat. Veneris stella, Lucifer latinè dicitur, cum antegreditur Solem, cum subsequitur autem Hesperus 4 Procedo, dis Cum dat. vel accus. Plaut. in Asin. 5. Præeo, præis. 1.& 2.b. Cum dat. vel accus. Plin. ep 64. Mihi præire digneris, quid me putes obseruare debere. Liu.8. ab Vrb. Pontifex præi verba, quibus me pro legionibus deuoueam. 6. Eo præ. Ter. in And. Emaus iam nunc intrò. Sim. I præ, sequar. 7. Prægredior, deris. cum dat. vel accusat. Var.l 2 c 7 Equi boni futuri signum est, si cum flumen traijciendum est, gregi prægreditur, nec respectat alios.

Andar. vscir incontro.] Obuiam ire. 2. Obuiam prodire. 3. Obuiam procedere.

L'andare auanti, ouer' innanzi, l'andar prima.] Antecessio, nis, f g. Cic.1. Offic. Homo qui rationis est particeps, principia, & causas rerum videt, earumque progressus & quasi ante cessiones non ignorat. 2. Antecessus, sus, m.g. Quint. & Senec. 3. Prægressio, onis. f.g. Cic. de Fat. Nihil fieret, nisi prægressione causæ.

Andare, ò caminare inanzi.] Prouersum ire, vel cedere. Var.6. de Ling Qui exit in vestibulum, prodire, & procedere dicitur, quod cum leno non faceret, sed secundú parietem transuersus iret, dixit. Vt transuersus cedit quasi cancer non prouersus, vt homo. 1. In aduersum ferri. Ex Plin l 9.c.31.

Andare à visitare.] Inuiso, sis. 2. Viso, sis.

Andare, ò caminare inanzi, e in dietro.] Prorsum, rursum cursare, vel commeare. Ter. Hec. Trepidari sentio, cursari rursum, prorsum. 2. Vltro, citroque commeare. Suet. in Calig. c.19. Per hunc pontem vltrò, citroque commeauit.

Andare, ò caminare à trauerso.] Obliquè in latera procedere. Plin l.9 c.30. Locustæ in pauore obliquè in latera procedunt. 2 Transuersum ferri, cedere, procedere. Plaut. 3. In obliquum ferri. Ex Plin.l.9 c.31.

Andare col ventre per terra.] Adrepo, pis.

Andare dritto.] Rectè ferri. Cic.1 de Finibus.

Andare à fondo, ouero al basso] Subsido, dis. 1 2.l. Plin.

Anda-

Andare in fumo, cioè suanire.] In vanum abire. Sen.ep.95. Abibunt in vanum monentium verba.
Andare appresso, ò addietro, inteso di cosa, che segue l'altra.] Pone ire.
Andar del corpo, vedi far sù agio, alla voce agio.
Andare à galla, & altramente galleggiare, vedi Galleggiare.
Andar in paese forastiere, e strano.] Peregrè proficisci, vel abire ex Plin. l.35. c.12. qui sic ait, Dibutradis Sicyonij filia, iuuene illo abeunte peregrè, vmbram ex facie eius, ad lucernam in pariete lineis circumscripsit:
Andare à giù, ò à giuso, andar in giù, ò all'ingiù, andare à basso.] Deferor, ria, 1.l. & 2.b. Sen. Quæst. Nat. l.2. c.24. Ignis natura in verticem surgit, & si nihil illum prohibet, ascendit, sicut aqua natura defertur. 2. Descendo, dis. Cic pro Cæc. 3 Deorsum ferri. Cic 1 de Nat. Atomus pondere, & grauitate directò deorsum fertur. 4. Deorsum tendere. Ex Col.l.5.c.6.
Andar in giro.] In orbem ire. Plin l.2.c.25.
Andare per istrada.] Viam gradi. Col.l.6.c.37. Vterque sexus viam rectè graditur.
Andare à male, ò in mal'hora, cioè guastarsi, ò perdersi.] Pessum ire. Col.l.12.cap.30. Ne flos vini pessum eat. 2. Pessum abire. Plaut. in Truc.3. Dispereo, is. 1.l. 2.b. Var. l.1.de Re rust.c.21. Fructus solent disperire.
Andare in quà, & in là.] Huc, & illuc passim vagari. Cic. 2. de Diu.
Andare in posta correr la posta.] Mutato ad celeritatem equo vehi, vel ferri. Val.Max.l.5.c.5.
Andare pensando, dicendo, facendo, cioè pensare, dire, fare.] Cogito, tas. Dico, dicis. Facio, cis, absolutè.
Andare in rouina.] Pereo, peris.
Andare à zonzo, cioè andar errando, vedi Vagare.
Andare souente, ò spesso.] Ito, itas. Cic.9. Fam.ep.24. Te ad cœnam itare desisse molestè fero.
Andar sù, ouer'in sù, andar sopra, o in alto, salire.] Subeo, is. Plin.l.31.c.3. Leuitatis in pluuia aqua argumentum non est subisse eam in Cœlum, cum etiam lapides subire appareat. 2. Tendere in sublime. Plin.l.1.c.5. 3 Supernè temdere. Plin. l.19 cap.5. 4. Scando, dis. 5. Ascendo, dis.
Lasciar'andare.] Omitto, tis. 1.b. 2.l. Plaut. in Pseud. Omitte me.
Lasciami andare.] Me missum face. Ter. in Andr.
Lasciamo andar queste cose, cioè non parliamo di queste cose.] Missa hæc faciamus. Ter. in Eun.
Andar tastone, ò à tastone, si dice anco andar brancolando, & andar al tasto, è proprio di chi camina co'l piede, ò con la mano tastando.] Viam, vel iter prætentare. Plin. l.9.c.32. Oculis carene Cochleæ, itaque corniculis prætentant iter.
Andata, ò andamento, & in verso ancor gita, ò l'andare.] Itio, nia, f.g. 1 2.b. Ter Phorm. Crebræ itiones, & mansionea diutinæ. Cic. Att l.11. ep.16. Obuiam itio. 2. Itus, tus. m.g. 1. b. Suet. in Tib. c.38. Vota pro itu, & reditu suo suscipi passus est.
Andata à casa.] Domum itio. Cic. 1. de Diu. Rhodiorum classis domum itionem dare.
Andata, partita, vedi partenza.
Andatura, cioè modo di andare.] Incedendi, vel ingrediendi ratio, vel modus. Ex Cic. pro Sest. & pro Lege Man. 2. Incessus, vel ingressus ratio, vel modus. Ex Cic. pro Cæl & de Or.
Andate in pace, andate in buon'hora, andate con Dio.] Felix faustusque sit tuus discessus. Maff. de Iappon. reb. Ep. l.8. c.153. 2. Vade feliciter. Sen.l.6. Nat.c.32.
Anelare, respirar con affanno, vedi ansiare.
Anellare, aggett. d'anello.] Anullaris, & hoc, re. 1.3.l. 2.b. Sipont. in Mart. Ab anulus, fit anularis, vnde anularis digitus minimo proximus in manu sinistra. 2. Anularius, a, um 1.3.l 2.& 4.b. Ea Cic. in Verr.
Anellato, ouer inanellato aggett che hà, ò porta l'anello.] Anulatus, a, um. 1.3.l 2.b. Ea Plaut. in Pen. Incedunt cum anulatis auribus.
Anuletto, anello piccolo.] Anellus, li, 1.2.l. Plaut. in Epid. Lunulam, atque anellum aureolum in digito.
Anelliero, factor d'anelli.] Anullarius, rij. 1. & 3.l. 2 4.b. Cic. Acad.
Anelliere, facitor d'anelli.] Annularius, rij. 1. & 3.l. 2.4.b. Cic. in Verr.
Anello, cerchietto d'oro, ò d'altro metallo, che si porta in dito.] Anulus, li. Plin. l.33. c.1. Græci anulum à digitis appellauere: apud nos, prisci vngulum vocant, postea, & Græci, & nostri symbolum.
Anello senza pietra.] Anulus purus.
Anello sponsalitio.] Anulus pronubus.
Anello di ferro.] Anulus ferreus. Plin.l.33.c.15.
Anello ingemmato, che hà la gemma.] Anulus gemmatus. Liu. Dec.l.1.
Anello d'oro.] Anulus aureus. Plin.l.33.c.1.
Luogo, ò parte dell'anello in cui s'incastra, ò liga la gemma.] Pala, læ. Cic.3. Off.
Anello da sigillare.] Anulus signatorius. Val. Max. l.8. cap.15.
Anello di vela.] Anullus velaris. Plin l 15. c.9.
Anello di verga] Anulus virgeus. Plin. l.16. c.29 Myrti virgæ gestatæ manu viatori prosunt in longo itinere peditū: quin & virgei anuli expertes ferri inguinum tumori medentur.
Porsi, ò metersi l'anello.] Anulum induere. Cic.3. Off. Gyges, regius pastor, vt mortuo anulum detraxit, ipse induxit.
Mettersi l'anello in dito.] Digito anulum inserere. 2. Digito anulum induere. Plin.l.33.c.1. Pessimum vitæ scelus, fecit, qui anulum primus induit digitis.
Portar l'anello in dito.] Digito anulum gerere. Plin.l.33. c.1. 2 Digito anulum gestare. Idem.
Hauer l'anello in dito.] In digito anulum habere. Plin. l.23 c 31.
Lasciar l'anello, che vale, por giù, o leuarsi l'anello] Deponere anullum, ponere anulum. Plin.l.33.c.1.
Leuar l'anello ad alcuno.] Detrahere anulum alicui. Plin. l.33 c.1.
Chi porta l'anello, vedi anellato.
Anelo, addiett. da anelare, che vale ansare, cioè respirar con affanno, ripigliando il fiato frequentemente.] Anhelus, a, um. 1 b & 2.l. Virg 2. Georg.
Aneto, con l'e chiusa, pianta nota simile al finochio.] Anethum, thi n.g. 1.b. & 2 l. Plin.l.20.c.18.
Di aneto, addiett.] Anethinus, a, um. 1. & 3.b. 2.l. Diosc. l.1.c.50.
Angelicamente, auuerb. all'angelica, da Angelo.] Angelicè 1 4 l.2.3.b. Ea Maff.l.1 ep.9 & A.Gel. l.2.c.25. 2. Angelico ritu, vel more. Ea Maff. & Cic.3.Ver.3. Angelicum in modum, vel morem. Ea Maff. & Liu 2. bel. Maced.4. Angelorum ritu, vel modo. Ex Turs. Laur. hist. l.1.c.2. & Cic. 2. Phil.
Costume, ò simiglianza ad Angelo.] Angelicus mos. 2. Angelica similitudo.
Angelica, addiett. di Angelo, da Angelo.] Angelicus, a, um. Diomed Sacchin. in Stanisl. Os vultusque angelicus, color propè candidus, virgineo rubore aspersus.
Angelo, & Agnolo, dicesi de spiriti celesti, che in noue cori son diuisi.] Angelus, li, 1.b. 2.l. Hor. Turs. Laur. hist. l 5.c.25. In ea pictura Deiparæ, & Angelorum imagines tanto artificio sunt expressæ, vt spirare videantur.
Angelo in carne, si dice di chi fà vita angelica in carne mortale] Angelus mortalis. Sacchin. in Stanisl.
Angelo custode.] Angelus custos. Turs. in Xauer. l.4.c.7. Angelum custodem suum Xauerius in suis conatibus, ac periculis inuocabat. 2. Angelus tutelaris. Ex Vlp. & Turs. & Macrob. Sat qui ait Deos tutelares.
Angelo ribello, come Satanasso con i seguaci.] Angelus apostata. Ex Græc.
Angolare, aggett. ò angolo.] Angularis, & hoc re. 1.3.l. 2. b. Cato de Re rust. c.14. Faber pilas ea lapide angulari faciat.
Angolato, ò cantonuto, aggett. che hà angoli ò cantoni.] Angulatus, a, um. 1.3 l. 2.b. Cic. 1. de Nat. Democritus, ac Leucippus aiunt, esse corpuscula, quædam læuia, alia aspera, rotunda alia, partim angulata, curuata quædam, & quasi

& quasi adunca. 2. Angulosus, a, um. 1. & 3 l. 2. b. Plin. l.4. cap 4. Ægæi maris angulosi recessus. 3. Angulis incisus. a, um Cic. 2. de Nat. Cuius est Figura angulis nihil incisum habens.

Angoletto, cantonuccio, e cantoncino, dimin. cioè angolo, canto, ò canton piccolo.] Angellus, li r. 2 l. Lucr. l 2. cuius est Angellis paulum prostantibus. 2. Angulus exiguus, vel paruus Ex Cic. 5. Ver. & 1. de Leg.

Angolo, canto, e cantone, quel che risulta da due linee, che terminano nel medesimo punto.] Angulus, li. 1 l. 2. b. Plin. l.7. c 46 Aglaus Psophidius, senior, in angustissimo Arcadiæ angulo paruum, sed annuis victibus largè sufficiens, prædium colebat, nunquam ex eo egressus.

Di molti angoli, ò cantoni.] Polygonius, a, um. Vitr. l 5. c.5. Tutres rotundæ, & prolygoniæ sunt faciendæ 2. Multangulus, a, um Lucr. l 4.

Angolo ottuso.] Angulus obtusus Lucr l 4.

Angolo retto.] Angulus normalis. Quint. l. 11.

Angoscia, vedi affanno.

Anguilla pesce lubrico, e simile alla serpe.] Anguilla, læ. Sic dicitur, eo quod corporis forma anguem præseferat. Var. 4 de Ling.

Di anguilla, ò pertinente ad anguilla.] Anguillarius, a, um. D.l.18 tit.1.l 69.

Anguillaia, luogo, ò ridotto d'anguille.] Anguillarum receptaculum, domicilium, vel sedes Ex Colum. l. 9. c.4. & 5.

Anguillara, la quale anticamente fù la nobil Città de Fidenati. Fidenæ. narum. T Liu.

Anguinaia, e volgarmente anguinaglia, parte del corpo humano che è tra la coscia, e'l ventre.] Inguen, inis, n.g. Cels. l.7. c.20. Si multa intestina prolapsa sunt, secari supernacuum est, non quod excludi, à scroto non possint, sed quod repulsa inguinibus immorentur ibique tumorem excitent, atque ita fiat mali non finis, sed mutatio.

Anguinaia, qui val il male che viene trà la coscia, & il ventre.] Inguen, inis n.g. & 2.b. Cels. l. 3. c 5. Si semel tantum febris accesserit, deinde desijt: eaqua vel ex inguine, vel ex lassitudine, vel ex æstu, aliave simili re fuit. 2. Inguinis tumor, aut vitium. Ex Corn Cels. l 7. c. 20. 3. Morbus inguinarius. Ex Plaut. Curc. & Plin l.26. c 9. Bubo, onis, m.g. Græc. Pollux.

Cagionare l'anguinaia.] Inguinis tumorem excitare. Cels. l.7. c.20.

Tor via l'anguinaia.] Inguen, vel inguina discutere. Plin. l.2c. c.20. Hæc, vel panos, vel inguina discutit.

Chi patisce l'anguinaia] Inguinarius, a, um. 2. b. & 3. l. Ex Plin. l 26. c 9. & Colum. l.7. c.5.

Patire d'anguinaia.] Bubone, vel inguine laborare. Ex Plin. & Cic.

Anguinaria, & altrimente asterattico, & argemone, pianta vtile all'anguinaia.] Inguinaria, æ. f g. 2.b. & 3. l Plin. l.26. c.9. Inguinaria, quam quidam argemonen vocant, passim in vepribus nascens, vt prosit inguinibus, in manu tantum habenda est. 2. Bubonium, ij. n.g 1. & 2. l. Plin. lib.27. cap. 5. 3. Argemone, nes. f. g. 2 b. & 3. l. Plin. l.26. cap.9. 4. Aster, asteris, m g. 1. b. & 2. l. in rect. & obl. Plin. l.27. c.5. Aster ab aliquibus Bubonion appellatur, quoniam inguinum præsentaneum remedium est. 5. Aster Atticus Diosc. l.4. c.115 Aster Atticus capitulum habet foliolis, stellæ modo radiatis: procidua sedi, ac inguinibus illitu auxiliatur.

Anguinario, addiett. d'anguinaia.] Inguinarius, a, um. 2. b. & 3. l Ex Plin. l.26 c.9.

Anguistara, vedi Caraffa.

Angustia, affanno] Angustiæ, arum. f.g. & numeri plur.

Angustia, per carestia, vedi Carestia.

Angustiare, cruciare.] Excrucio, as. Cic.

Angusto, stretto.] Angustus, a, um.

Anice. Fior aniso, Sen. pianta nota la cui pannocchia, detta cocca, ò galla è simile a quella del finocchio] Anisum, si. n.g. 1. & 2. b Plin l 20. c.17. Anisum aduersus scorpiones e vino bibitur. 2. Anicetum, ti. n g 1. 2 b. & 3 l Plin. l.20. c.17 Anisum oris halitum iucundiorem facit, fœtoremque tollit, manducatum matutinis vulkum iunio-rem præstat: insomnia leuat suspensum in puluino: appetentiam ciborum præstat: ob has causas quidam anicetum id vocauere.

Anice fresco.] Anisum recens. Plin. l. 20. c.17. Anisum efficacius semper recens, ex quo nigrius: stomaco inutile est, præterquam inflato.

Anice di Candia.] Anisum Creticum. Plin l.20. c. 17. Anisum laudatissimum est Creticum, proximum Ægyptium, hoc Ligustici vicem præstat in condimentis, dolores capitis leuat suffitum naribus.

Anima, & in verso alma, parte componente, forma del composto, e cagione di vita.] Animus, mi. m g. Col. l.6. c.1. Pecudes pro regionis, Cœli que statu, & habitum corporis, & ingenium animi, & pili colorem gerunt. 2. Anima, æ. f g Sal. in lugur. Ingenij egregia facinora, sicuti anima, immortalia sunt.

Anima intellettiua, ò intellettuale, che hà intelletto.] Anima intelligens, vel animus intelligentiæ particeps. Ex Cic. 1 de Diu. Pars animi, rationis, & intelligentiæ particeps tum maximè viget, cum plurimum abest à corpore.

Anima ragioneuole] Animus rationis compos & particeps. Cic. de Vniuers. 2. Animus mentis, & rationis particeps. Cic. 1. de Diuin.

Anima sensitiua, che hà senso.] Anima sentiens. 2. Anima sensu prædita. 3. Anima sentiendi, & sensus effectrix.

Anima separata, cioè senza corpo.] Animus corpore vacans. Cic. Tusc Quidam suscipiunt posse animum manere corpore vacantem. 2. Animus segrex. Ex Sen. l.4. de Ben. 3 Animus corporis expers. Ex Cic. 1. Acad. 4. Animus corpore solutus. Ex Cic.

Anima vegetatiua, che hà virtù di vegetare.] Anima vegetans. Ex Cic. 1. de Diu 2. Anima vegetationis effectrix. Ex Apul. de As. & Cic. de Vn. 3 Anima vegetandi effectrix. Ex Cic de Or. & Gel. 4. Anima altrix. Ex Plin. l.10. c 64. Fætus altricem habet per se vitam illam, quæ satis arboribusque contingat.

Immortalità dell'anima.] Animæ immortalitas. Macrob. in Som. Scip. l 1. c.1. Nisi prius de animæ immortalitate constaret. 2. Animæ perpetuitas. Idem ibidem. Fide facta perpetuitatis animarum.

Animalaccio accresc. animal molto grande.] Animal maximum. Plin l.7. c.2. Maxima in India gignuntur animalia, indicio sunt, canes grandiores cæteris 2 Animal incrementi magni. Ex Col. l 8. c.15.

Animalaccio, cioè animal cattiuo.] Animal improbum vitiosum, vel malum. Ex Cic de Vn & Plaut. in Mil.

Animalaccio, per ischerno, dicesi ad huomo poco ragioneuole.] Vir belluini moris. Ex Liu. 9. bel Maced. 2. Belluini moris imitator. Ex Gel lib.18. cap. 2. & Mart. l.1. ep 123.

Animale, quello, che hà anima sensitiua.] Animal, lis. n. g. Plin l.27 c.3. Pudendum, omnia animalia, quæ sunt salutaria ipsis, noscunt, præter homines. 2. Animans, tis m.g Cic.

Animale aquatico.] Animal aquatile. Cic. 1. de Nat. 2. Animal aquaticum. Plin 18.27.

Animale, che viue in acqua, & in terra.] Anima amphibium. Colum. l.8. c.13. Græci aues quasdam vocant amphibia, quia non magis humo, quam stagno consueuerunt. 2 Bestia anceps. Cic. 2 de Nat. Bestiarum autem terrenæ sunt, aliæ partim aquatiles, alia quasi ancipites in vtraque sede viuentes 3. Animal vitæ ancipitis. Diosc. l 2. c 25. Fiber ancipitis vitæ animal, plerumque cum piscibus, & cancris ex aqua victum capessit.

Animale con la punta, ò pungiglione, come sono le pecchie, vespe, e simili.] Animal aculeatum.

Animale bruto. cioè insensato, e stolido.] Animal brutum Plin l 8. c 35

Animale compagneuole.] Animal congregabile. Cic. 5. Tusc.

Animal campareccio:] Bestia agrestis. Cic. de Amic.

Animale, che camina.] Bestia grediens. Cic. 5. Tusc.

Animal morto da se] Morticinus, a, um 2 b 3 l. Ex Plin cuius est. Caro morticinia, & Var. cuius est Ouis morticina.

Anima-

Animale d'vn piede, qual dicono ritrouarsi nell'India.] Animal monopos, monopodis. 2. Animal vnipes, pedis. Ex Plin.l.7.c.2.

Animale di due piedi.] Animal bipes. Ex Cic. pro Dom. Minister omnium non bipedum solum, sed etiam quadrupedum impurissimus.

Animale di tre piedi, quale dicesi esser, chi camina col bastone, e quello, che si disse esser nato in Riete.] Animal tripes. Liu. lib.10. bel. Maced. Simul procuratum est, quod tripedem mulum Reate natum nunciatum erat.

Animale di quattro piedi.] Animal quadrupes. Col. l.11. c 2. Nec minus maiora quadrupedia charactere signari debent.

Animale di sei piedi, qual'è l'ape, ò pecchia.] Animal sexipes. Ex Var.l 3.c 43 & Plin l 11.c.11.

Animale di otto piedi, come il granchio, & il calamaro.] Animal octipes. Ouid.1.Fast.
Octipedis frustra quæruntur brachia cancri.

Animale domestico.] Animal domesticum. Ex Col. l.9.c.1. Sen. l.12. epist.86. 2. Pecus domestica. Col.lib.9.cap 1. 3. Bestia cicur. Cic 5. Tusc. 4. Animal placidum. Plin. l.28. c.20.

Animale nè domestico, nè saluatico.] Animal neque mansuetum, neque ferum. Plin.l.55.c.5

Animale di fiume.] Animal fluuiaticum. Col.l.8 c.15.

Animale, che ad arte s'ingrassa, ò s'è ingrassato, come sono vccelli, pesci, ò quadrupedi, & anco tal'hora di chiocciole, ò ghiri.] Altilis, & hoc, le. s.l.3 b. Plin.l.10. c.50. qui dicit, Altilem gallinam. 2 Fartilis, & hoc, le. 1.l. 2.b. Plin.l.10 c. 22. Anseribus fartilibus in magnam amplitudinem crescit iecur.

Animale di grandezza mezzana.] Animal mediocris incrementi. Ex Colum l.8. c.15.

Animale, che mangia carne.] Animal carniuorum. Plin. lib 10. cap.73. Serratorum dentium animalia carniuora sunt omnia.

Animale da mangiara.] Animal esculentum. Plin. lib.8. cap.55.

Animale, che rumina.] Animal ruminans. Plin. l.11. cap.37.

Animale, che serpeggia.] Bestia serpens. Cic. Tusc.

Animale insatiabile.] Animal inexplebile. Plin. l. 10. cap.47.

Animale insetto.] Animal insectum. Plin. lib.11 c.1. Animalia insecta appellata sunt ab incisuria. quæ præcincta separant membra, tenui modo fistula cohærentia.

Animale mezzo saluatico.] Animal semiferum. Plin. l.8.cap.57.

Animale nociuo.] Animal maleficum. Plin. lib. 10. c.58. 2. Animal noxium. Plin l.13.c.53.

Animale non nociuo.] Animal innocuum. Plin.lib.8, cap.55.

Animale nuotante, cioè che nuota.] Bestia nans, vel natans. Cic. 5. Tusc. Natura bestias nantes aquarum incolas esse voluit.

Animale penoso, ouero pennuto.] Animal pennatum. Plin.l.15.c.36.

Animale saluatico.] Pecus fera. Col.l 9.c 1. 2. Pecus siluestris. Col.l 9.c.1. 3. Animal ferum. Sen. l.12. ep.86. 4 Bestia immanis. Cic.5.Tusc.

Animale solitario.] Bestia soliuaga. Cic.8.Tusc.

Animal, che viue sotto terra.] Animal subterraneum. Plin.l.9.c.57.

Animale stellato, quale è la Salamandra.] Animal stellatum. Plin. l.10. c 67.

Animal terrestre.] Animal terrestre. Plin. lib.10. c.62. 2. Animal terrenum. Cic.1. de Nat.

Animale velenoso.] Animal venenatum. Plin.l.20. c.24.

Animale volante, ò volatile.] Bestia volucria. Cic.5.Tusc. Natura bestias volucres, cælo libero frui voluit. 2. Animal volatile. Col.l.8. c.4.

Animaletto, diminut. animal piccolo.] Animal paruum. Quint.l.5.c.11. Ostendas apes etiam, formicasque, non modò muta, sed etiam parua animalia, in commune tamen laborare. 2. Animal exiguum. Virg.1. Georg. 3. Bestiola, læ. f.g. 1.l. 2 3.b. Cic.2. de Nat. Sic dissimillimis bestiolis communiter cibus quæritur. 4. Animalculum, li, n g. 1.2 & 4 b.3.l 5 Animal minutum Varro l.1. c 12. In locis palustribus crescunt animalia quædam minuta, quæ non possunt oculi consequi, & per aera intus in corpus, per os, ac nares perueniunt, atque efficiunt difficiles morbos. 6. Animal incrementi parui. Col.l.8. c.15. Si quæ sunt incrementi parui fluuiorum animalia. 7 Animal pusillum.

Animaluzzo, diminut. animaletto piccolo.] Animal minimum. Plin.l 2.c.41. Constat minimum animal formicam sentire vires Lunæ interlunio semper cessantem. 2 Bestiola minima. Cic.2.de Nat Prouisum etiam est, vt si qua minima bestiola conaretur irrumpere, in sordibus aurium, tanquam in visco inhæresceret.

Animante, per animale, vedi animale.

Animante, partic che anima, cioè che dà, od infonde l'anima.] Animans, antis. o. g. 1. & 2. b Ex Ouid.4. Metam.

Animante, partic. che anima, cioè che inanimisce, ò fà animo.] Confirmans, tis. o.g. Ex Cic.pro Quint.

Animare, inanimare, dar, ò far animo, vedi Inanimare.

Animare, dare, ò infonder l'anima, auuiuare.] Animo, as. Ouid.4. Metam. 2. Animam indere. Plin. lib 16. c.25. 3. Animam infundere. Pom.Mel.l 1.c.9. Nilus glebis etiam infundit animam, ex ipsaque humo vitalem effingit. 4 Animam inferre, cum dat. Plin. lib.16. cap.25. Fauonius genitalia spiritus mundi à fouendo dictum, animam infert omnibus satis. 5. Vita afficere, cum accusat. Gel.l.1.c.12

Animare, atto di dare, ò infonder l'anima.] Animatio, onis, f g. 1.2.& 4.b. 3.l. Cic.de Vniu. 2. Animatus, tus, m g. Plin.l.11.c.3. Volare quidem aliquo & animatu carere, in ipso spiritu viuentia habere sensum victus, generationis, operis, atque etiam de futuro curam, quis facilè crediderit.

Animarsi, & inanimarsi, farsi animo, vedi Inanimarsi.

Animar, riceuer l'anima, e cominciar à viuere.] Viuisco, scis. Plin.l 9. c.5 Anguillæ atterunt se scopulis: ea strigmenta viuiscunt nec alia est earum procreatio. 2. Animor, aris. Col.l. 8. c.5. 3. Spiritum accipere. Plin.l.7. c.15. 4. Animam sumere. Ex Horat. 3. Car.Od. 30.

Animato, che hà l'anima.] Animatus, a, um. Cic.1. Tusc. 2. Animalis, & hoc, ale. Quint.l.8. c.6. Metaphora etiam est, quando pro rebus animalibus, inanimalia ponuntur. 3. Anima, vel animo præditus, a, um. Cic.1.de Nat. Neque vero mundum animo, & sensibus præditum rotundum, ardentem, volubilem Deum, portenta & miracula non differentium philosophorum, sed somniantium.

Animato, affetto, ò disposto d'animo.] Animatus, a, um. Cic.l.11. fam.ep.7. Ad omnia ita paratus, atque animatus esse debes, vt nihil nisi iussus facias.

Anime in vece di persone.] Capita, tum Mart. l.1.ep.2.

Anime, che stanno in peccato mortale.] Animæ, quæ lethali peccato tenentur Maff.l.1.ep.2.

Anime del Purgatorio.] Animæ, quæ Purgatorio igne torquentur. Maff.l.1. ep 2

Anime separate, anime de morti.] Animæ corporibus exutæ. Macrob. In Somn Scip 2. Defunctorum, seu mortuorum animæ. Plin.l.18. cap.12. Pythagorica sententia damnatur falsa, quoniam mortuorum animæ sunt in ea.

Animella, animetta, diminut. di anima.] Animula, læ. Ex Cic l.4. Fam. ep.5. In vnius mulierculæ animula si iactura facta est, tantopere commoueris. 2. Animulus, li. m. g. Plaut. in Cassina. Mi animule.

Animelle, o lattimelle: sorte d'interiori nell'animale dilicata, e gusteuole.] Lactes, tium f g. & num.plur. Non. Marc. de propr.serm. Lactes dicuntur intestina. Titinius, Psalteria: Farticula, cerebellum, lactes agninas.

Animo.] Animus, mi. Cic 1. de Diu.

Animo irragioneuole.] Animus mentis, & rationis expers. Ex Cic.1.de Diu. 2. Animus ratione carens.

Animo maggiore delle forze.] Animus voluntate maior, quam

quam facultate. Turfel. Xauer.

L'animo mi dicea, ouero il cuore mi dicea, che.] Animus mihi præsagibat. Cic.1.de Diuin.Præsagibat animus frustra me ire, cum exirem domo.

Animo maschile.] Animus masculus. Apul. de Af.l.6.Quin igitur masculum tandem sumis animum.

Animo feminile.] Animus muliebris, apud Cic.1. Off. Vos etenim iuuenes, animos geritis muliebres.

Esser di buon'animo, intentione, ò mente: hauer buon animo, intentione, ò mente.] Benè cogitantem esse. Ex Cat. de Re rust in proœm. 4. Benè cogitare.

Esser di mal'animo, ò intentione, ò mente.] Malè cogitantem esse. Cato de Re rust. in proœm. Minimè malè cogitantes sunt, qui in agriculturæ studio occupati sunt.

Di animo ben disposto.] Viridis animo, ac vigens. Sen. ep.67. Claranum condiscipulum meum vidi senem, sed viridem animo, ac vigentem, & cum corpusculo suo colluctantem.

Animo ben regolato.] Animus benè affectus, vel constitutus.

Che animo hai, di che animo sei.] Quid tibi est animi. Cic.pro Deiot.

Animosamente, vedi Coraggiosamente.

Animosità, vedi Coraggio.

Animoso, vedi Coraggioso.

Aniso, vedi Anice.

Anitra, vccello aquatile, minor dell'Oca, se ben simile.] Anas, anatis. 1.b.2.l. in rect & b in obl. f g. Plin l. 30. c.7. In terminibus anate apposita ventri transire morbum, anatemque mori traditur.

Anitra maschio.] Anas mascula. Plin.l.10. c.7. Sistit & Anatum mascularum sanguis.

Anitra di ponto.] Anas pontica. Plin. l.25. c.1. Ponticæ anates veneno viuunt.

Di Anitra, addiett.] Anatinus. 1 2.b.3.l.

Anitroccolo, anitra giouane, ò piccola.] Anaticula, læ. f.g. 1.2.& 4.b.& 3.l. Cic.5.de Fin Serpere anguiculos, nare anaticulas, euolare merulas, cornibus vti videmus boues, vespas aculeis, suam denique cuique naturam esse ad viuendum ducem. 2. Anas exigua, vel pusilla. Ex Plaut. in Capt.& a de Diu.

Anitraio, & anitrato, custode di anitre.] Anatarius, rij. 1.2.& 4 b. 3.l. Ex Plin.l.10 c.3. & Col.l.8. c.3.

Anitraio, luog, doue si nutriscono l'anitre.] Anatarium, rij. Ex Col. cuius est, Gallinarium.

Anitrario, addiett pertinente ad anitra.] Anatarius, a, um. 1. 2. & 4 b. 3.l. Plin.l.10.c.3. Vbi dicit. Aquilam anatariam.

Anitrino, sust. pulcino d'anitra.] Pullus Anatinus. Ex Cic. ad Q. Fr. lib.2. ep 2. & Plaut. in Rud. 2. Anatis pullus. Ex Plaut. in Capt.& Plin.l.10.c.3. Cuius est: Aquilæ pullus.

Anitrino, addiett. d'anitra.] Anatinus, a, um. 1.2.b.& 3.l. Plaut.in Rud.cuius est: Fortuna anatina, & Vtinam fortuna nunc ego anatina vterer.

Anna nome propr.di più Donne, vna delle quali fù figlia di Belo, e sorella di Didone.] Anna, næ. Ouid. Fast.l.3. Pellitur Anna domo.

Anna Perenna, nome di Dea appresso i Gentili.] Anna Perenna Ouid. Fast l.3.

Ipsa loqui visa est: Placidi sum nympha Numici.
Amne Perenne latens, Anna Perenna vocor.

Annale, addiett di anno, ò pertinente ad anno.] Annalis, & hoc, le. Ver.l.7 c 27. Tempora duorum generum sunt: vnum annale, quod Sol circuitu suo finit, alterum menstruum, quod Luna circumiens comprehendit.

Annale, Storia, che distingue per ordine d'anni le cose successe.] Annales, annalium. m g. & num. plur. Historias esse aiunt rerum gestarum, vel expositionem, vel demonstrationem, vel quo alio nomine id dicendum est. Annales verò esse cum res gestæ plurimum annorum, obseruato cuiusque anni ordine, deinceps componuntur. 2. Annales libri. Gel.l.5.c.18. Annales libri tantummodo quod factum, quoque, anno gestum sit id demonstrabant. 3. Annalis, lis. m.g. 1.2.l. Plin.l.7. c.4. Ex fæminis mutari in mares fabulosum non est. Inuenimus in annalibus Cassini puerum factum ex Virgine.

Annasamento, vedi Odoramento.

Annasare, & annusare, vedi Odorare.

Annasatore, vedi Odoratore.

Annata, cioè anno, ouer'anno intero.] Annus, ni. m. g. vel annus totus.

Annata, cioè quello, che à vno si dee dare in vn anno.] Annum, nui. Plin.epist. 248. Serui publici annua accipiunt.

Annebbiare, offuscare con nebbia.] Nebula offundere cum dat. Ex Liu.& Pl. 2. Nebula obtegere.

Annebbiato, addiett. guasto da nebbia.] Nebula affectus, a, um. Ex Liu 4. ab Vrb & Suet. in Gal.c.9. Nebula labefactus, a, um. Ex Ter. in Adel. & Virg.4. Æn.3. Nebula vitiatus, a, um.

Annegamento, affogamento.] Submersio, nis. Ex Cic. de Diu.

Annegare, sommergere, & affogare.] Submergo, is. Cic.

Annegarsi.] Submergor, eris Liu.1. ab Vrb. Tyberinus in traiectu Albulæ amnis submersus, celebre ad posteros nomen flumini dedit.

Anneghittire, & annighittire, diuenir neghittoso, cioè negligente, pigro, infingardo.] Pigresco, scis Plin.l.18. c.18. Nilus euagari incipit a solstitio, & noua luna, ac primo lentè, deinde vehementius, quamdiu, in Leone Sol est Mox pigrescit in Virginem transgressu, atque in Libra residet. 2. Torpesco, scis, pui. Sal in Iug. Ingenium nonnulli, quo neque melius, neque amplius in natura mortalium est, incultu, atque socordia torpescere sinūt. 3. Negligentem, aut desidem fieri. Ex Ter in ... nd dr.

Fare anneghittire, fare diuenir neghittoso.] Negligentem, aut desidem facere. Ter. in And Si te æquo animo ferre accipiet, negligentem feceris.

Anneramento, l'annerare, il far nero.] Nigritudinis effectio. Ex Plin. & Cic. 2. Nigroris inductus. Ex Aut. ad Her.& Pac.

Anneramento, l'annerarsi, il diuenir nero.] Nigritiæ ductus. Ex Plin. & Cic. 2. Nigritudinis ductio. Plin. & Cels. 3. Nigroris conceptio, vel contractio. Ex Pac & Cic.

Annerare, & annerire, far nero, Fior. dinigrare. Sen. denigrare.] Denigro, as. 1 l. 2.com. Var. l 1. c.65. Amurca non solum denigrat terram, sed multitudine facit sterilem. 2. Nigro colore inficere, cum accus. Plin.l.22.c.25. Siliquæ virides priusquam indurescant, cum suo caule, folijsque contritæ, capillos nigro colore inficiunt. 3. Nigrum facere. Ex Var. 4 Nigritiem inducere, cum dat. Ex Plin l.35. cap.10. 5. Nigritudinem facere. Ex Cic. & Plin.

Annerarsi, & annerirsi, diuenir Nero.] Nigresco, nigrescis. nigrui. 1. c. Col.l.12 c 48. Oliuas condiendas, cum iam nigruerint, nec adhuc tamen permaturæ fuerint, sereno cœlo distinguere manu conuenit. 2. Nigro colore infici. Ex Plin. l 22. c.25. 3. Nigritiam ducere. Ex Quint.l.10. & Virg Eclo 9. 4. Nigritudinem trahere. Ex Plin.l.18.cap.30. 5. Nigrum colorem trahere. Ouid. 2. Met.

Anneuare, tinfrescar con neue.] Niuo, as. Ex Suet.

Anneuato, addiett. rinfrescato con neue.] Niuatus, a, um. 1. s.b. 2.l. Suet.in Ner. cap 27. Nero refotus sæpius calidis piscinis, ac tempore æstiuo niuatis.

Annichilamento, & annichilatione, l'annichilare.] Adnihilum reductio. Ex Plin. l 27. cap.12. & Cic. lib. 1. epist 17.

Annichilamento, cioè l'annichilarsi.] In nihilum interitus. Ex Cic.1. Acad. & 1. Tusc. 2. In Nihilum occasus. Ex Cic.de Diu.& in Top.

Annichilare, & annientare, annullare. Fior. anteor annentare, ridur à nulla, ò niente.] Ad nihilum redigere. Lucr l.1. 2. Ad nihil reducere. Ex Plin.l.27. c.12.& Cic.1. Acad. 3. In nihilum vertere. Ex Lucr. & Vlpian.

Annichilarsi, annientarsi, & annullarsi, ridursi à niente.] Ad nihil recidere. Ex Cic. Att l.4 ep.15. Ideo puto, vt multa eiusdem ad nihil recasurum. 2. Ad nihilum recidere. Ex Cic. in Or. Videsne, vt ad nihilum omnia recidant, cum sint ex aptis dissoluta. 3. In nihilum occidere. Cic. 2. de

2 de Diu. Erit aliquid quod aut ex nihilo oriatur, aut in nihilum subito occidat? 4 In nihilum interire. Cic. 1. Acad. Quæ tota omnia intereunt non in nihilum, sed in suas partes. 5. Ad nihilum venire. Ex Cic. 1. Tusc. Oratorum quidem laus ita ducta ab humili, venit ad summum, vt etiam, quod natura fert in omnibus ferè rebus, senescat, breuique tempore ad nihilum ventura videatur. 6 Ad nihilum redigi. Lucr. l. 1.

Ne res ad nihilum redigantur funditus omnes.

7. Ad nihilum verti. Ex Tacit. l. 13. 8. In nihilum verti. Ex Plin. l. 8.

Annichilatore, ò annichilatrice.] Ad nihilum reductor, vel reductix, ex Plin. l. 27. & Liu. 2 ab Vrb.

Anni giouanili, ò della giouentù, anni più verdi, e fioriti.] Anni primitiui. Ex Colum. de arb. c. 23. Ea res & fertilem arborem reddit, & primitiuis annis fructum vinosum. 3. Anni venientes. Horat. de Arte. 2. Anni crescentes. Mart. l. 1. ep. 27. qui dicit.] Alcimum raptum crescentibus annis.

Anni della vecchiezza.] Anni recedentes. Horat. de arte.

Multa ferunt anni venientes commoda secum.
Multa recedentes adimunt.

2 Anni decrescentes, ex Mart. l. 1. ep. 72. qui dicit; Senescente annos.

Il fior de gl'anni.] Flos ætatis. Lucr.

Anni della puerititia.] Anni pueriles. Plin. l. 29 c. 4.

Anni veloci, che passano presto.] Anni euntes. Horat. l. 2 ep 2.

Singula de nobis anni prædantur euntes.
Eripuere iocos, venerem, conuiuia, ludum.

Anniuersario, addiett. diceſi à cosa che ogn'anno si fà.] Anniuersarius, a, um 1. 3. & 4. l. 2. & 5. b. Cic. 6. Verr. Mercurius sacris anniuersarijs apud Tyndaritanos, ac summa religione colebatur.

Anniuersario, sust. officio de morti, ch'ogni anno per qualche morto si celebra.] Anniuersarium, rij n. g. 1. 3. & 4. l. & 5 b Ex Cic. in Cat.

Anno, quello spatio di tempo, che consuma il Sole, nel corso del Zodiaco.] Annus, ni, & 1. l. Plin. l. 7. c. 48 Annum alij æstate vnum determinabant, & alium hyeme: alij quadripartitis temporibus, sicut Arcades, quorum anni trimestres fuere: quidam Lunæ senio, vt Ægyptij. Itaque apud eos aliqui, & singula millia annorum vi a. ise producunt 2 Tempus, aut spatium annale. Var. de Re rust. c. 27. Tempora duorum generum sunt: vnum annale, quod Sol circuitu suo finit, alterum menstruum, quod Luna circumiens comprehendit. 3. Spatium annuum. Plin. l. 9. c. 10. Testudines educant fœtus annuo spatio. 4. Tempus annuum. Plin. l. 9. c. 15. Cordyllæ verò limosæ à luto pelamides incipiunt vocari, & cum annuum excessere tempus, thynni. 5. Anni spatium. Ex Cic. ad Q. Fr. 6. Solis cursus annalis. Var. de Re rust. l. 1. c. 27. Solis cursus annalis primum ferè circiter ternis mensibus, ad fructus est diuisus in quatuor partes totus, & idem subtilius sesquimensibus in octo.

Anno nuouo.] Annus incipiens P in. l. 28. c. 2. Cur primum anni incipientis diem lætis præcationibus inuicem fastum ominamur. 2. Anno renascens. Plin. l 17. c. 25. Arborum flos est pleni veris indicium, & renascentis, flos gaudium arborum. 3. Anous recurrens. Ex Plin. l. 17. c. 25. & Horat. 4. Anous nouus. Tibull. l. 1. el. s.

Vn'anno.] Annus, ni. m. g. Sen. l. 8. ep. 64. Annum fœminis ad lugendum constituere maiores, non vt tandiu lugerent, sed ne diutius. 2. Anni spatium. Pl n. l. 19. c. 9. Semen cannabis in Italia cibus est. Conditur quippe, durat que in vrceis vel anni spatio. 3 Spatium annuu. Plin. l 36. c. 15. Agrippa operibus ijs 300. signa ærea, aut marmorea imposuit, columnas ex marmore 400. eaque omnia annuo spatio. 4. Tempus annuum. Plin. l. 9 c. 15.

Un'anno, e mezzo.] Sesquiannus, ni. Ex Plin. ep. 4. 2. Sesquianni spatium Maff lib. 3. ep. 2. Nunc ea perscribam, quæ mihi Gomex lapone repetenti in itinere sesquianni spacio contigerunt.

D'anno in anno.] In annos singulos. Cic.

Mezz'anno.] Semiannus, ni. Ex Cic. pro Rab.

Due anni.] Biennium, ij. n. g. Cic. pro Cæc. Lex vsum, & authoritatem fundi iubet esse biennium. 2. Biennij spatium. Cic. ad Q. Fr. l 1. ep. 1. Si quis est, qui tibi biennij spatio numquam in suspicionem auaritiæ venerit, nihil est quod non ei, & committi, & credi rectissimè putem. 3. Spatium bienne. Plin. l 2. c. 82. Terræ tremores quidam annuo, & biennij spatio durauerunt.

Tre anni, spatio, ò tempo di tre anni.] Triennium, nij. n. g. Cic. 4. Acad. Inimicorum calumnia triennio tardius, quam debuerat triumphauit. 2 Triennij spatium. Ex Cic. ad Q. Fr. 3. Spatium trienne. Ex Plin. l. 2. c. 8. 4 Trieteris, ridis. f. g. 2. b. & 3. l. Mart. l. 7. ep 95.

Sex mihi de prima deerant trieteride menses.

5. Spatium vel tempus, trietericum. Ex Plin. l. 2. c. 28. & Virg. 4 Æn. cuius est; Orgia trieterica.

Tre anni compiti, ò finiti, ò interi.] Trieteris plena. Mart. l. 6. ep. 37.

Aspicit vt paruus, nec adhuc trieteride plena.
Regulus auditum laudet, & ipse patrem.

Quattr'anni, lo spatio di quattr'anni.] Quadriennium, nij. n g. Cic.

Cinque anni. Fior. cinquennio. Sen. quinquennio; tempo, ò spatio di cinque anni.] Quinquennium, nij. n g. 1. & 2. l. & 3. b. Plin. l. 15. c. 25. Minus quinquennium est, quod prodiere cerasa, quæ vocantur laurea, non ingratæ amaritudinis, insita in laureo 2 Lustrum, stri. n. g. 1. l. Var l 5. de ling Lustrum nominatum tempus quinquennale à luendo, hoc est soluendo, quòd quinto quoque anno vectigalia, & tributa per Censores persoluebantur. 3. Olympias, adis. f. g. 1 3 & 4 b 2 l. Græc Bud. in Pand. Lustrum à Latinis vocatur, quod olympias apud Græcos dicitur idest quinquennium, ita tamen, vt quadriennio exacto, quinto quoque anno ineunte, lustrum peractum esse intelligatur. 4. Pentæteris, dis. f g. 1. & 3 l 2. & 4. b. Græc. Thucyd. 5. Spatium quinquennale Bud. in Pand. Lustrum, quinquennale spatium significat, in quo annos prædia locari olim solebant, vt nunc in ter ternos, idest nouenos. 6. Tempus quinqueonale Pom. Fest. l 10 Lustrum significat nunc tempus quinquennale, nunc populi lustrationem tempus. 7. Tempus, vel spatium lustrale. Ex Liu. 1. ab Vrb.

Chi hà cinque anni.] Quinquennis, & hoc, ne. 1. & 2. l. Col. l. 7. c. 6. Ante sex annos consenescit caper, itaque quinquennis parum idoneus habetur fœminis implendis.

Cosa, che dura cinqu'anni, ò si fà ogni cinqu'anni.] Quinquennalis, & hoc, le. 1. 2. & 3. l. Liu. 4. ab Vrb. vbi ait. Alios magistratus annuos esse, quinquennalem censuram grauem esse. 2. Pentetericus, a, um. 1. & 3. l. 2. & 4. b. Græc.

Sei anni, lo spatio di sei anni.] Sexennium, nij. Cic. 1. de Diu. Quod quidem sexennio, post Veios captos factum esse videmus.

Sett'anni, lo spatio di sett'anni.] Septennium, nij. Ex Ter.

Di sett'anni.] Septennis, & hoc, ne. 1. 2. l. Sipont. in Mart. Quotennis significat quot annorum, sicut septennis septem annorum. 2. Septuennis, & hoc, ne. 1. 3. l. 2 b. Plaut. in Merc.

Quid ego tibi ætatis videor? Lys Acherontieus.
Senex, vietus, decrepitus, peruersè vides.
D. Puer sum lysimche septuennis.

Ott'anni; lo spatio di ott'anni.] Octennium, nij. n g. Ex Plin.

Nou'anni, lo spatio di nou'anni.] Nouennium, nij. 1. 3. b. 2. l. Ex Lexico Græc

Diece'anni, lo spatio di dieci anni.] Decennium, nij. n. g. 1. 3. b. 2. l. Maff. l. 1. Hist. Ind.

Di diece anni aggett.] Decennis, & hoc, ne. 1. b. 2 l. Plin. de Vir. Illust. Hist. 23. Marcus, Furius Camillus Veios decenni obsidione domuit, deque i js triumphauit.

Hauer diece'anni.] Annum decimum agere. 2. Annum decimum gerere. Ex Suet. in Vesp. c. 2. Extinctus est annum gerens ætatis 60.

Molti anni fà.] Multis ab hinc annis. Plaut.

Anno bisestile, ò del bisesto.] Annus intercalaris, vel intercalarius. Plin. l.2.c.47. Est principium lustri eius semper intercalari anno caniculæ ortu.

Anno intero, ouer compiuto.] Annus solidus. Liu.1.ab Vrbe. 2.Annus plenus. Hor.3 Carm.Od.18.

Si tener pleno cadit hœdus anno.

Anno Santo, ouero anno del Giobileo.] Annus sæcularis sacer And. Scotus in vita. Fr. Borg.l.1.c.2.

L'anno del Signore, ò di nostra salute.] Annus à partu Virginis. vel à Christo nato. Maff.l.1. Hist. Indic. 2. Annus post Christum natum. Turs.l.1.Hist.Laur. c.1. 3. Annus à Christipara Virgine. Maff. de reb. Indic. comm. 4. Annus post Virginis partum. Ex Maff. 5. Annus à Deipara Virgine. Ex Maff.6. Annus post Christiparam, vel Deiparam Virginem.

Anno di sei mesi.] Annus semestris. Ex Plin.lib.7. cap 58. Annum alij semestrem, æstate vnum determinabant, & alterum hyeme.

Anno di tre mesi, qual'era appresso de gl' Arcadi.] Annus trimestris. Plin. l.7. c.48. Annum alij determinabant quadripartitis temporibus sicut Arcades, quorum anni trimestres fuere.

Anno lunare, ò della Luna, il quale è d'vn mese.] Annus lunaris, aut menstruus, aut breuis. Macrob. de somn. Scip.l.2. sic ait: Virgilius ad descriptionem lunaris anni, qui breuis est.

Anno mondano, ò celeste.] Annus mundanus, vel Cœlestis, Macrb. de Somo, Scip.l 2. Mundanus est annus, cum stellæ omnes, omniaque sydera, quæ Aplanes habet, ex certo loco ad eundem locum ita remeauerint, vt ne vna quidem cœli stella in alio sit, quà in quo fuit. Hoc autem, vt physici volunt post annorum quindecim millia peracta contingit.

Anno solare, ò del Sole, qual'è di dodici mesi.] Annus solaris, vel magnus. Macrob. de Somo Scip. sic habet. Annum, qui cursu Solis efficitur, significare volens Virgilius, ait.

Interea magnum Sol circumuoluitur annum.

D'vn anno, aggett.] Anniculus, a, um. 1.l. 2.3 b. Plin. l.11. c.31. Primus sermo anniculo est. 2. Hornus, a, um. Prop. lib.4.

Illa dies agnis cœdem denunciat hornis.

3. Hornotinus, a, um. 1.l.2. 3.4. b. Cic.5. Ver. Ex Sicilis frumenti hornotini.

Di due anni.] Bimus, a, um. 1.l. Col.l.7.c.6. Pessima est factura, quum capræ bimæ ternos hædos efficiunt.

Di tre anni.] Trimus, a, um. Plin. l.18. c 24. Semen optimum anniculum, bimum deterius, trimum pessimum, vltra sterile.

Di quattr'anni.] Quadriennius, a, um. c.l.2.l. Horat. 1. Od.9.

Deprome quadrimum Sabina.
O Thaliarche dyota.

Caus il vino di quattr'anni.

Di cinqu'anni.] Quinquennis, & hoc, quinquenne. Horat. 2. Ser. Sat.8.

Vino quinquenni, verùm citra mare nato.

Di sei anni.] Sexennis, & hoc, ne. Plin.l 8. cap.32. Indicia ætatis in illis gerunt, singulos annis adijcientibus ramos, vsque ad sexennes.

Di sett'anni.] Septennis, & hoc, ne. Plaut. in Bacch.

Di ott'anni.] Octennis, & hoc, ne.

Di nou'anni.] Nouennis, & hoc, ne. 1.b. 2.l.

Di dieci anni.] Decennis, & hoc, ne. 1 b. 2.l.

Di molti anni, colui, che hà molti anni.] Annosus, a, um. 1. 2. l. Plin. l.4. c.12. Pone Riphæos montes, vltraque aquilonem gens felix, si credimus, quos Hyperboreos appellauere, annoso degit æuo.

Vna volta l'anno.] Semel in anno. Ex Plin.

Ogn'anno, vedilo alla voce, Ogni.

Quello, che si fà ogn'anno.] Anniuersarius, a, um Plin.

Finito l'anno.] Anno circumacto, & exacto.

Vn'anno sì, e l'altro nò.] Alternis annis. Cat. cap.39. Plin. lib.17. cap.23. 2. Altero quoque anno. Ex Cels. lib.3.cap.21.

Dentro al termine d'vn'anno.] Intra annum. Val.Max.l.2, c.2. Puberes, qui erant numero super 30. omnes intra annum extincti sunt.

Più d'vn'anno.] Vltra annum spatium. Plin. l.14. c.19. Vinum tale vltra annum spatium non durat. 2. Anno diutius. Ex Cat. de Re rust.

Cosa, che si fà ogni tre anni.] Trietericus, a, um. 1. 2.4.5.b. & 3.l. Virg.4.Æn. & Ouid. 6. Metam.

Tempus erat quo sacra solent trieteria Bacchi,
Sithoniæ celebrare nurus.

Cosa di cinqu'anni, cioè, che dura cinqu'anni.] Quinquennalis, & hoc, le. 1.2 3.l. Quintil.l.7.c.4 Perpetuo an quinquennali sit exilio mulctandus in contrauersiâ venit.

Anni della discretione i son quei, ne' quali vn di scerne il ben del male, il che suol'esser circa il settim'anno.] Sapientiæ anni. Ex Plin.l.7. c. 51. cuius est. Sapientiæ morbus. Et Cic. l.14. Fam. ep. 1. Cuius est: Cum primum sapere cœpit puer.

Hauer gl' anni della discretione, ouer'vso di ragione.] Sapio, sapis, pui, vel pij, pitum. 1. b. Ex Cic. l. 14. Fam. ep. 1. Qui sic ait: Cicero puer cum primum sapere cœpit, acerbissimos dolores, miseriasque percepit. 2. Animo vti. Cic. 5. de Fin Dum sic ait: Parui cum & animo vtuntur, & sensibus. 3. Ratione vti. Plaut. in Cas.

Annuo, aggett. dicesi à cosa d'vn anno, ed'à cosa, che si fà ogn'anno.] Annuus, a, um. 1 l.2.b. Plin.l 9 e 15. Limosæ à luto pelamides incipiunt vocari, & cum annuum excessere tempus, thynni. Idem Plin. lib.10. cap.20. Pauo cauda annuis vicibus amissa cum folijs arborum donec renascatur iterum cum flore, pudibundus, ac mœrens, quærit latebram.

Annobilire, vedi Nobilitare.

Annodare, & aggroppare, far nodi, ò groppi.] Nodo, das. 1 l. Cat. de Re rust. c.32. Vites benè nodentur, per omnes ramos. 2. Nodo, vel nodis vincire, vel adstringere. Quint. Curt. l.3 3. Necto, tis, xui, xum. 4. Connecto, tis, xui, xum. Ex Ter. & Plaut. 5. Implico, as. Var. l.2. 6. Nodo nectere. Ex Ouid. 4. Met. cuius est: Bracchia nodis nexa.

Annodare con due nodi, si suol far per più comparenza.] Nodo laxo gemino adstringere. Plaut. Adstringe nodo laxo gemino, quod est elegantius.

Annodare insieme.] Connodo, das. 1.& 2.l. Cato.

Annodato, aggroppato.] Nexus, a, um. 2. Connexus, a, um. Ex Ter.

Annoiare, vedi Infastidire.

Annotare, segnare, puntare.] Noto, as. 1.b. 2. Obseruo, as, aui, atum.

Annotatione, l'annotare, ò la cosa annotata.] Annotatio, onis. f.g. 1. 3.l. 2 & 4. b. 2. Adnotamentum, ti, n.g Gel. l.1.c.7. Multam locutionem, talium copiam his annotamentis inspesimus.

Annotationcina.] Annotatiuncula, læ. Gel. lib.19.c.7. & l.17. c. vlt.

Annottare, ouer' annottarsi, cioè farsi sera, ò notte.] Vesperascit, scebat, rauit. 2.b. Ter. in Heaut. Et vesperascit, & non nouerunt viam. 2. Aduesperascit, scebat, rauit. Cic. 6. Ver. Cum iam aduesperasceret, discessimus. 3. Vesperat, rabat, rauit. Gel.l.17. cap.8. T aurus philosophus accipiebat nos cœna plerumque ad id diei, vbi iam vesperauenerat. 4. Contenebrat, brabat, brauit. Var.l.2. Oues ab occasu paruo interuallo interposito, ad bibendum appelluot, & rursus pascuot quoad contenebrauit.

Annouerare, vedi Connumerare.

Annualmente, cioè ogn'anno, ouer'anno per anno, vedi Ogn'anno, alla voce Ogni.

Annullare, far nulla.] Irritum facere. Cic. 2. Philip. Irritum fecit testamentum. 2. Abrogo, as. Cic. de Clar. 3. Antiquo, quas. Cic. 3 de Leg.

Annullare, vna legge.] Legem abolere, abrogare, antiquare, vel rescindere. Cic.

Annullatione.] Abrogatio, nis, f.g. 1. 3.l. 2.& 4. b. 2. Antiquatio, nis, f.g. 1. 2. 3.l.& 4.b.

Annullato.] Abrogatus, a, um. 2. Irritus, a, um. 2. 3.l. 1.& 4.b. 3. Rescissus, a, um.

Anountiare] Nuncio, as. 2. Significo, as. 2. 3.b.

Annuntiatione della Madonna.] Beatæ Virginis annunciatio, Annun-

annunciata, la B. Vergine, in quanto fù annunciata dall' Angelo] B. Virgo Annunciata. Turs. Hist. Laur. l. 5. c. 28. Ara B. Mariæ annunciatæ, titulo inclyta, sacrosancto sacello Lauretano extrinsecùs adiecta est.
annuntio, presagio.] Præsagitio, nis. f. g. 1 2 & 3. l.
annuuolare, annuuolire, & rannuuilare, Sen rannugolare. Fior. l'oscurar del Cielo, che fanno le nuuole.] Obnubilo, as, s. l. 2. b. Gell. l. 5. c. 1. a. Nubilo, as, s. 2 l 3. b. Var. de Re rust. 3. Nubilor, aris. Cato, de Re rust. cap. 88.
anfare, & ansare, respirar con difficoltà.] Anhelo, as. 1. b. 2. l. Virg. 2. Ex imo pectore spiritum ducere.
ansietà, affanno, vedi affanno.
ansiosamente.] Anxiè Salust.
ansioso.] anxius, a, um.
ontano arbore, vedi Ontano.
antecedente, partic. che và innanzi.] Antecedens, tis. o. g. 2. b. 1 & 3 l Horat 3, Carm. Od. 2.
Raro antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.
2. Præcedens, tis. o. g 1. & 2 l. Horat. l. 1. ep 2.
antecessore, precessore, e predecessore, colui, che è stato nel medesimo Offitio prima d'vn'altro, ouer quegli, che và innanzi.] Antecessor, oris. 2. b. Ex Suet. in Vitel. c. 17. Irruperant autem iam agminis antecessores. 2. Decessor. oris. 1. l. Vlpian. in Leg. Obseruare, in Tract. de Offic Proconsul. Recte autem, & ordine faciet, si edictum decessori suo mittit, significetque, quo die fines sit ingressurus.
antelucano, cioè cosa d'auanti giorno.] Antelucanus, a, um. 2. b. 3. 4 l. Ex Cic in Catil Var. Col.
antenato, & antecessore nel numero minore, & antenati, ò antecessori nel numero maggiore il qual' anco è più vsato.] Maiores, maiorum m g. & num. plur. Cic. in Catil. Homo per se cognitus, nulla commendatione maiorum. 2. Priores, rum Plin. l. 18 c. 28. Fuit hoc quoque maioris impendij apud priores. 3. Prisci, orum 4. Veteres, rum. 5. Antiqui, orum. 6. Superiores, rum. Cic. 2. Acad. l. Lucullus non modo opinionem vicit omnium, quæ de virtute eius erat, sed etiam gloriam superiorum.
antenna, legno, doue si lega la vela.] Antenna, æ, f. g. Plin. 7. c. 56. Syderum obseruationem in nauigando Phœnices inuenerunt remum Copæ, latitudinem eius Platææ, Vela Icarus, malum, & antennam Dædalus.
antennetta, diminut antenna piccola.] Antenna pusilla, Ex Cic. 3. de Or & l. 2. ep. 7.
anteporre, vedi antiporre.
anteriore, che procede all'altro in tempo, ò luogo.] Prior, & hoc prius. Cels. l. 8. c. 20.
antica, à modo antico.] Antiquè. Hor. l 2. ep. 1. 2. Anquo more, vel modo. 3. In antiquum morem, vel moum. Ex Plaut.
o all'antica.] Antiquo artificio, vel opere factus, ic.
ere all'antica.] Moribus viuere antiquis. plaut. Trin. Moribus viuiro antiquis.
icamera, stanza, ò luogo innanzi la camera.] Procœon, tonis. m g. 1. b. 2 3 l Plin. l. 2. ep. 17. Procœton inde, & cubiculum porrigitur in solem. Idem Plin. ibidem. cubiculum cum procœtone altitudine æstiuum, muniuentis hybernum.
icatone, auuersario di Catone.] Anticato, onis, 2. 3. 4 com. in rect & l. in obl. Quint. lib. 1. c. 5. Verba componuntur, aut ex nostro, & peregrino, vt biclinium, ut contra, vt epitogium, & anticato. 2. Catonis aduerrius.
caglia, edificio disfato.] Parietinæ, narum. f. g. 1. 2. b. l. Plin l. 25 c. 8.
camente, à tempo antico.] Antiquitus. s. 2. l. 3. 4. b. c. 2. Antiquo tempore. Ex Cic.
chità, Fior. ancor antichezza. l'astratto d'antico] Antiquitas, tis. f. g 1 2. & 4. l. 3. b. Cic de Or. In exemplis auoritatem habet antiquitas. 2 Vetustas tis. 1. b. 2. & 3. l. c pro Deiot. Hæc nulla vnquam vetustas, nulla vnquam lebit obliuio.
hità, quì vale l'vniuersità de gl'antichi.] Antiquitas, tis. Cic 2. de Diuin. Errabat multis in rebus antiquitas.
Anticipare, vedi Preuenire.
Anticipato, vedi Preuenuto.
Antico, aggett. dicesi in cosa di tempo antico] Vetus, eris, s 3 b. o g. & Vetustus, a, um. 1 b. 2. l. Cic. l. 13. ep. fam. 36. 2 Antiquus, a, um. Cic. 3. Ver.
Antichristo, auuersario di Christo] Antichristus, ti. Græc. 2. Christi aduersarius
Anticuore, malattia così detta, perche è nimica al cuore.] Morbus cardiacus. Plin. l 11. c. 37 Cor negatur cremari posse in ijs, qui cardiaco morbo obierint.
Colui, che patisce d'anticuore] Cardiacus, a, um. 1. l. 2. 3. b. Cic. 1. de Diu. Ego autem haud scio, an nec cardiacis hoc tribuendum sit, nec phrenæticis
Antidoto, cioè rimedio, che si dà contro i veleni, ò altri morbi] Antidotum, ti. n g. Diosc. l. 2. cap. 1 13. Semen brassicæ in antidota theriaca additur.
Antifrasi, figura d'oratione, la qual dice vna cosa con nome contrario à quel, che è.] Antiphrasis, sis. f g. 1. l 2. & 3 b. Græc. Quint l. 8. c. 6. Thes. Græc. Antiphrasis apud Grammaticos figura est, qua bellum dicitur, ex eo quod minimè sit bellum, & manes quod minimè sint manes, id est boni, hæc enim per antiphrasim dici, cum alij, tum Seruius scribit.
Dire, ò chiamar vna cosa per antifrasi.] A contrario nomine dicere, vel appellare. Ex Var. 4. de Ling vbi sic ait: Cœlum dictum scribit Ælius, quòd est cælatum: aut à contrario nomine cælatum, quòd apertum est. 2. Ex aduerso appellare, vel dicere. Plin. l. 27. c. 10. Holosteon, sine duritia est herba, ex aduerso appellata à Græcis. sicut fel dulce, tenuis vsque in capillamenti speciem.
Antiguardia, e vanguardia, dicesi ancora auantiguardia, val la parte dell'essercito, che và inanzi nel marciare.] Agmen primum, vel anticum. Cæs. 2. bel. Ciuil. Eodem tempore vis magna pulueris cernebatur, & vestigio temporis primum agmen erat in conspectu. 2. Exercitus frons. Tacit.
Antinome, ouer prenome, vocabolo, che si pone auanti al nome proprio.] Prænomen, nis. n g. 1. & 2. l. & 3. b. Suet. in Calig. c. 60. cuius est: Cæsares omnes, quibus Caij prænomen fuit.
Antiochia Città matrice della Soria.] Antiochia, æ. 1. 4. l. 2. 3. b. & Theopolis, lis dicta est à Iustiniano Imp.
Antiocheno, natiuo d'Antiochia.] Antiochenus, a, um. 1. 4. l. 2. 3. b. & Antiochensis, & hoc Antiochense.
Antipapa, cioè Papa illegitimo.] Pseudopontifex, cis. 1. 3. l. 2. 4 b. Hot. Turs Laur hist. l. 1. c. 21. Vrbano huius nominis sexto, à factione Gallicana Clemens VII. Pseudopontifex obiectus.
Antiparistasi.] Antiparistasis, is. 1. 4. l. 2. 3. 3. b. Theophrast. l. 2 de caus. plant Var obser. c. 6. 2. Circum obsistentia, æ. Var. obser. c. 6. Sæpè sententiam præceptoris de ipsa circumobsistentia secutus est Theophrastus.
Antipasto, ò prima imbandigione, quel che si pone in tauola per primo cibo.] Cibus primus. Corn Cels. l. 1. c 2. Si quis Stomacho parum valet, palmulas, pomsque, & similia melius primo cibo assumit. 2. Esca prima. Horat. 2. ser. Sat. 8.

.... Da si graue non est,
Quæ prima iratum ventrem placauerit esca.

3. Edulium primum. Ex Corn. Cels. l. 5. c. 2. & Valla in Rud. 4. Ferculum primum Mart. l. 3. ep. 39.
Alter perlegitur dum fercula prima morantur.
5. Protoferculum, li. 1. & 3. l. 2. & 4. b. verbum est ex duabus vocibus, Græc. & Latina Quint. l. 1. c. 5. 6. Missus primus. Ex Lamprid. in Heliog. Quem aliquando missus omnes sola phasianorum carne struxisse, aie.
Antipatia, 4. l. discordia, ò ripugnanza, che naturalmente hanno tra di se alcune cose, cagionata da contrari affetti.] Antipathia, æ, f. g. 2. & 3 b & 4. l. Plin. l. 24. c. 4. 2. Rerum, vel naturarum repugnantia. Plin. l. 32. c. 2. Quod ad repugnantiam rerum attinet, quam Græci antipath am vocant, nihil est vsquam venenatius, quam in mari pastinaca. 3. Discordia, diæ, f. g. Plin. l. 37. c. 4. Itaq;

quod totis voluminibus hia docere, & mandare conati sumus a discordia rerum, concordiaque, quam antipathiam, & simpathiam appellauere Graci. 4 Rerum discordia. Plin. l 37. c. 4.

Antipatia naturale, ò di natura.] Naturæ repugnantia. Plin. l. 22. c 23. Nulli satia custodita mixturis concordia naturæ, ac repugnantia. 2. Naturæ dissimilitudo. Ex Cic. l. 11. ep. 27. Cuius est vitæ dissimilitudo.

Antipatia di costumi.] Morum repugnantia. Ex Plin. loco supra cit. 2 Morum dissimilitudo. Ex Cic. l. 11. ep 27.

Antipatia d'animo.] Animorum dissociatio. Ex Plin. lib. 7. c. 13.

Antipatia di corpo.] Corporum dissociatio. Plin. l. 7. c. 13. Est quædam priuatim dissociatio corporum.

Hauer antipatia con alcuno.] Cum aliquo dissidere. Ex Plin. l. 37. c. 4. Adamas dissidet cum magnete lapide intantum, vt iuxta positus, ferrum non patiatur trahi.

Hauer con vno antipatia di natura, è di costumi.] Cum aliquo natura, & moribus discrepare. Ex Cic. 2. & 4. de Fin 2. Cum alicuius natura, & moribus discrepare. Ex Cic de Am. & 4. de Fin.

Antipode, colui, che di rimpetto à noi habita nell'Hemisfero.] Antipus, podis. com. g 2. b. Sen l. 22. c. 123. Sunt quidem in eadem Vrbe antipodes, qui vt Marcus Cato ait, nec orientem vnquam Solem viderunt nec occidentem. 2. Antichthon, o. g. Plin. l. 6. c. 22. Taprobanen alterum orbem terrarum esse, diu existimatum est Antichthonum appellatione. 3 Ij qui aduersa nobis vrgent vestigia. Ex Cic. de Som. Australis ille cingulus, in quo qui insistunt, aduersa nobis vrgent vestigia. 4. Ij qui aduersis vestigijs stant contra nostra vestigia. Cic. 2. Acad. Nonne etiam dicitis esse è regione nobis, è contraria parte terræ, qui aduersis vestigijs sunt contra vestigia nostra, quos antipodas vocatis. 5. Ij, quos natura sedibus nostris subditos è contrario posuit. Sen. l. 22 ep. 123. Sunt qui officia lucis, noctisque peruertunt, nec ante diducunt oculos, hesternæ graues crapula, quàm appetere nox cœpit, qualis illorum conditio dicitur, quos natura, vt ait Virgilius sedibus nostris subditos è contrario posuit.

Antiporre, anteporre, e preferire, Fior. anco antimettere, cioè stimar vna cosa più dell'altra.] Antefero, fers, tuli, latum. 2. & 3 b Cic. l 6. ep. 6. Ego iniquissimam pacem iustissimo bello anteferrem. 2. Antehabeo, hes. t. l. 2. 3. b. Corn. Tac. l. 4. Diuulgata, atque incredibilia, auidè accepta, veris, nequè in miraculum corruptis antehabet, 3 Præfero, ers Cic 6 Phil. 4. Antepono, nis, sui, situm. 2. b. & 3. l præf. & b. in præt. Cic. l. 3. ep 7. Ego Cn. Pompeium omnibus, qui vnquam fuerunt antepono 5. P. æpono, nis, fui, situm. 2. l. in præsenti, & b in præterito. Cic. Phil. 9. Ser. Sulpitius difficillimo Reip tempore, graui, periculosoque morbo affectus auctoritatem Senatus, salutemque Populi Rom. vitæ suæ præposuit.

Antiuedere.] Prauideo, es. Cic.

Chi non antiuede vna cosa.] Improuisus, a, um. Var. l. 2. de Re rust. c. 12. Repentinæ prædonum manus improuisos faciliùs opprimunt.

Antonia, nome proprio di donne.] Antonia, æ. 1. 2. l. Plin. l. 7. c. 19 Sed hæc praua naturæ insignia in multis varia cognoscuntur: vt in Antonia Drusi numquam expuisse. in Pomponio consulari poeta ouuquam ructasse.

Antoniano, addiett. poss. d'Antonia, o d'Antonio] Antonianus, a, um, 1. 2 4. l. 3. b. Plin. lib 2. c. 30. Fiunt prodigiosi, & longiores Solis defectus, qualis occiso dictatore Cæsare, & Antoniano bello totius penè anni pallore continuo.

Antoniastro, fust formato per dispreggio del nome Antonio.] Antoniaster, stri apud Prician.

Antonio, nome proprio d'huomini chiarissimo per il martirio, e santità di più Santi, e per le singolari prodezze di molti.] Antonius, nij. 1. 2. l. Plin. l. 3. c. 13. Antonius Musa medicus cum incidisset insanabilia vlcera, viperas edendas dabat, miraque celeritate persanabat.

Antredoco, & Anderdoco, Antredoco, & Antrdoio, Intredoco, & Intredoio Castello d'Italia nell'Abruzzo.] Interocrea, crea. f. g. 1. 2. 4. b. 3, com. Strabo. l. 5. Anternum, & Reate, cui propinquus est Vicus Interocrea, & frigidæ aquæ ad Cutilias. Interocreum, crei n. g. 1 l. 2. 4. b 3 com. Cluer. Ital. ant. l. 2. c. 9 Interocreum Strabo vicum sua ætate fuisse testatur

Antro, cauerna.] Antrum, tri n. g. Plin.

Anzi.] Immò. Cic 2. Quinimò.

Anzi, per auanti, vedi auanti.

Anzi di più.] Quin. 2. Quinetiam. Cic.

A P

APatia, ò priuatione d'affetti, mancanza di passioni.] Apathia, thiæ. 1. 2 b 4 l. A. Gell lib. 19 c. 12. Apathiæ sectatores, qui viderise esse tranquillos, & intrepidos, & immobiles volunt, nihil cupiunt, nihil dolent, nihil irascuntur, nihil gaudent. 2 Affectuum vacuitas. 3. Affectionum priuatio.

Ape, ò pecchia, e secondo altri vccel delle Muse, animaluzzo, che fà mele, e cera, onde tra gl'insetti è il più nobile, ed vtile di tutti.] Apis, pis, f. g 1. b. Plin. l. 11. c 17. Sedere apes in ore infantia Platonis, suauitatem illam prædulcis eloquij portendentes Sedere in castris Drusi Imperatoris. 2. Animal mellisferum. Ex Ouid. 15. Metam. cuius est: apis mellifera, & Quint. l. 7. c. 3. cuius est animal hinniens. 3. Animal mellificans. Ex Plin. l. 11. c. 18 cuius est Vox mellificans, & Quint. l. 7. c 3. cuius Mellificum, & Quintil. l. 7. c. 3. 4. Mellis mater Var l. 2. c. 5 Ea boue nascuntur dulcissimæ apes mellis matres. 5 Musarum volucris Var. de Re rust. l. 3. c. 16. Apes cum causa, Musarum esse dicuntur volucres; quod quando displicatæ sunt, cymbalis, & plausibus, numero reducunt in locum vnum. Et vt his Dijs Helicona, atque Olympum attribuerunt homines, sic his floridos, & incultos natura attribuunt montes.

Ape domestica.] Apis cicur. Var. l. 3. c. 16. Apes cicures dico, quæ multis in locis pascitant. 2. Apis vrbana. Plin l. 11. c. 18.

Ape lauoratrice, cioè, che fà il mele.] Apis opifex Var. de Re rust. lib. 3. cap. 16. 2. Apis operaria. Ex Plaut. in Bacch.

Ape saluatica.] Apis fera. Var. l. 3. c. 16. Apes feras dico, quæ in syluestribus locis pascitant. 2. Apis rustica. Plin. l. 11. c. 18. Apes rusticæ, syluestresque horridæ sunt aspectu, & multo iracundiores, sed opere, ac labore præstantes. 4 Apis syluestris. Var. l. 3. c 16. Syluestres apes minores sunt magnitudine, & pilosæ, sed opifices magis.

Ape, che non fà mele.] Fucus, fuci. Plin. l. 11. Fuci sunt maiores apibus, & sine aculeo, velut imperfectæ apes, & quasi seruitia ferarum apum. Idem Plin. l. 11. Fuci sicut fures grandissimi sunt inter apes, sed nigri, lataque aluo ita appellati, quia furtim deuorent mella.

Apetta, diminut ape piccola.] Apicula, læ. Plin. l 7. c. 21. Mirmecides nauem ex ebore fabricatu est, quam apicula pinnis absconderet. Apis parua. Var. l. 2. c. 16. 3. Apis breuis. Plin. l. 11 c 18.

Apetta, il parto dell'ape.] Apis pullus. Plin. l. 11. c 16. Incumbant apes caloris faciendi gratia, qui necessarius est excludendis pullis.

Chi hà cura dell'api.] Apiarius, rij. Plin. l. 5.

Cosa appartenente ad api.] Apianus, a, um. 1. 2. 4. b. & 3. l. Col. l. 12. c. 45. Vineatum conseminalium non tam est firmum vinum, quam si per se sincerum amineum, vel apianum condideris.

Luogo doue stanno l'api] Apiarium, rij. Colum.

A pena Rom. à fatica. Fior. cioè con difficoltà, con istento.] Vix. Plaut Pseud. Via decumus quisque est, qui ipsum sese nouerit. 2. Vix, ægreque. Ex eodem in Pœn.

A pennello, auuerb dicesi di cose fatte con diligenza, e squisitezza.] Affabrè. 2. Fabrè. 3. Scitè. 4. Ad vnguem.

Apertamente, scopertamente, auuerb.] Apertè. 1 b. Cic. de Am. Apertè, vel odisse alterum, magis ingenuum est, quàm fronte occultare sententiam. 2. Patenter. Ex Cic.

Più apertamente, compar.] Apertiùs. 1. 3. b. 2. l. Cic. pro Q Rap. Dicam pleniùs, & apertiùs, 2. Patentiùs. 1. & 3. b. 2. l. Cic. de Inu.

Apertissimamente, auuerb. superl.] Apertissimè. 1.& 4 b. Cic 4. Ver. Legatus posset multas istius,& varias iniurias quam apertissimè vobis, planissimèque explicare. 2.Patentissimè. Ex Cic.

Apertissimo, superl. sommamente aperto.] Apertissimus,a, um. 1.& 4.b. Cic.6. Ver. Siculi statuerunt, se nihil tam clausum, neque tam reconditum posse habere, quod non istius cupiditati apertissimum esset. 2.Patentissimus,a,um. 1 & 4 b. Col.l.12. c.8. Dolium oris patentissimi.

Apertiuo,& apritiuo, che hà forza, ò virtù d'aprire.] Aperiens,tis,om g 1.& 2 b. Ex Corn.Celso,& Plin.2.Aperiendi naturam vel vim habens. Ex Plin

Aperto, ouero, che si può aprire.] Adapertilis, & hoc, le. Ouid. 3. Trist. Eleg.11.

Aspicis à dextra latus hoc adapertile Tauri;
Hoc tibi, quem perdes, conijciendus erit.

Aperto, addiett. il contrario di chiuso.] Apertus,a, um. 1. b. Liu.1. ab Vrb. Castra erant in apertis posita. 2 Patens, tis. o.g. & 1.b. Cic. pro Quint. Habere domum clausam pudori, & sanctimoniæ, patentem, atque expositam cupiditati, & voluptatibus non decet. 3 Patefactus,a,um. 2.& 2.b. Cic.de Orat. Vos estis facillimè ad ea, quæ cupitis, peruenturi, aditu, ianuaque patefacta. 4 Adapertus, a,um.2.& 2.b. Liu.3.bel.Pun.Qui improuiso adorti semiplenas stationes,& adapertas fores portæ.

Mezzo aperto, addiett.] Semiapertus, a, um. 1.l 2, & 3 b. Liu 6.bel Pun. Paucos ex multis trepida fuga incedentes semiapertis portarum foribus in Vrbem compulit.

Più aperto, compar.] Apertior, & hoc, tius, 1.b. C c. pro Cluent. 2.Patentior, & hoc tius. 1.b. Liu 7. ab Vrb. Legiones egressæ castris via patentiore ad hostem ducuntur.

Apoplesia. 4 l, infermità di neruì con priuatione di senso, e di moto.] Apoplexia,æ. f.g.& 4.l. Corn. Cels.

Aposta.] Data opera. 2.Spontè.Græc.

Apostasia, rinegamento di suo stato, e conditione, e massime di Fede, ò Religione.] Apostasia, æ. Plur. a Apostasis,sis. Græc.Thuc.l 3 3.Apostasium,sij. Ex Lexicogr. 4. Defectio,onis, f.g Liu l 1. Dec.5.

Apostasia di fede.] A recta fide defectio. Ex Maff. & al js. 2.Rectæ fidei desertio.

Apostata, colui, che si ribella della fede, ò Religione.] Defector, oris Suet.in Nero c.43. Cæs.6. bell. Gal. Liu.3. ab Vrb 2 Apostata, tæ m.g.

Apostatare, partirsi, e ribellarsi della Fede, ò Religione.] Deficio, deficis. Cic. pro Planc. Consules à Rep. & à bonis moribus defecerunt. 2 Desciso, scis. Cic.4. de finibus. Zeno ab antiqua institutione desciuit.

Apostaticamente, da Apostata.] Apostaticè.

Apostatico, nome addiett. d'Apostata, ò d'Apostasia.]Apostaticus,a, um.apud Greg.

Apostema, vedi Postema.

Apostemarsi, vedi Postemare.

Apostemato, vedi Postemato.

Apostolato grado, e dignità d'Apostolo.] Apostolatus, tus, 1 3 b 2.4.l.2. Apostolicus honor, vel gradus.

Apostolicamente, auuerb. da Apostolo, all'apostolica.] Apostolicè 2.3 & 4.b 2 & 5.l. Ex Suid. 2.Apostolico ritu, vel more. Maff.io Ignat.l 2. c.1 8 3. Apostolicum in modum, vel morem. Ex Liu.2.bel. Pun.

Apostolico, addiett. d'Apostolo.] Apostolicus, a, um. Ex Suid.& Maff.in Ignat.

Apostolo, nome de dodeci Nuntij dell'Euangelio eletti da Christo.]Apostolus,li, 1.3. b. 2 l.

Appagarsi.] Acquiesco, scis. cum ablat. vt acquiescere in aliqua re. Cic.2. Conquiesco, scis. Cic pro Rab. Hyeme omnia bella iuxe gentium conquiescunt.

Appalesare, vedi Palesare.

Appaltare, pigliar, ò dar in appalto.] Conducere, vel locare vectigalia.

Appannare, offuscare, come fa il fiato nello specchio.] Offusco, as.

Apparare, vedi Imparare.

Apparato, vedi Preparatione.

Apparecchiare. vedi Preparare.

Apparecchiar la mensa, ò tauola, vedilo alla voce Mensa.

Apparecchiar il companatico.] Facere obsonium.

Apparecchio, vedi Preparatione.

Apparecchio di guerra, ò di combattimento.] Procinctus, tus. m.g Cic.2.de Nat.

Appareggiare, vedi vguagliare, vedi Pareggiare.

Apparentare, vedi Imparentare.

Apparente, falso.] Mentitus, a, um. 2.l. 2 .Falsus,a,um.

Apparente, cioè bello, vedi Bello.

Apparenza, sembianza, & apparisccenza, quel che appare, ò parisce.] Facies, ei, f.g 1.2 b. 3.l. A.Gell.l.13.c.16. Non solum in hominum corporibus, sed etiam in rerum cuiusque modi aliarum facies dicitur. Nam montis, & Cœli, & maris facies, si tempestiuè dicatur, probè dicitur. 2.Species,ei, f.g. 1.2.b. 3 l. Plaut. in Pers. Vrbis speciem vidi, hominum mores prospexi parum.

In apparenza.] Specie. Cic 7. Phil. Milites cum gladijs præsidio sunt, specie Consuli,re, & veritate nobis. 2. In speciem.

Apparire, dimostrarsi.] Appareo, es. 1.3.l. 3.b. 2. Compareo,es.1.2.l. 3.b.

Appartamento d'auanti.] Anticæ ædium partes. Ex Cic. & Maff.l.1.ep.5.

Appartamento di dietro.] Posticæ ædium partes. Maff. l.1 ep.5.

Appartamento delle donne.] Gynæceum, cei. 1.b. 2.3.l. Cic.2.Philip. Ter. in Phorm.2.Gynæconitis, nitidis. 1.3. 5.b.2.4.l.

Apartamento de giouani.] Ephebeum,bei.1.b. 2. 3.l. Vitr. l.5.c.11. 2.Ephebium,bij,1.b 2.3.l.

Appartamento de gl'huomini.] Andron,nis, m.g. 1.2.l.Vitru.l.6.c.9. 2. Andronitis,nitidis. 3.l. ex accentu.

Appartamento de putti.] Pædagogium, gij. o.g. 1.3.l.Plin, l.7. ep.27. Puer in pedagogio dormiebat.

Appartamento de seruidori.] Pædagogium, gij. 1.3.l. Plin. l.7.ep.27.

Appartamento di sopra d'vna casa. Domus superior. Cic Att l.12. Tota domus superior vacat. 2.Ædium pars superior.Maff.in Ignat.l 3.c.3.

Appartamento di sotto.] Domus inferior. Ex Cic. Att. lib. 12. 2. Ædium pars inferior. Ex Maff. in Ignat. l.3.c.5.

Appartamento delle Vergini, ò Zitelle.] Parthenon,nonis. m g. 1.3.l. 2.b. Græc Maff.in Ignat.l.3.c.13. 2. Virginum conclaue.

Appartenere, vedi Partenere.

Appassionare, trauagliare, vedi affannare.

Appassito, vedi passo addiett.

Appellare, nominare, vedi Nominare.

Appellare domandar nuouo giudice.] Appello, as. 1. 2. l. cum accus. Cic.pro Planc Populum appellaui. Mi sono appellato al popolo. 2.Prouoco, as.1.2.l. 2 b. Liu.l.8. ab Vrb. Tribunos plebis appello, & prouoco ad populum.

Appellarsi ad vno] Aliquem appellare. Liu.2. ab Vrb. Ad Voleronem lictor missus est à Consulibus, Volero appellat Tribunos. 2.Ad aliquem appellare Cic.ad Att l.13.Ad Tribunos quod appelles,valdè probo.

Appellatione, & appello, sust. l'appellarsi, cioè domandar vn'altro giudice.] Appellatio, nis, f. g. 1. & 3.l. & 4.b. Cic. pro Q. Videturne intercessisse appellatio Tribunorum. 2.Prouocatio,onis f.g 1.& 3.l.2.& 4. b.Cic.3. de Leg. Quid turpius, quam Senator sine prouocatione, quam Legatus sine mandatis.

Appellatione, che si fà al Rè.] Regis appellatio. Ex Cic.pro Q. vbi ait: Appellatio Tribunorum. 2. Ad Regem appellatio. Ex Plin.6.c.22. vbi ait: Appellationem esse ad populum. 3. Ad Regem prouocatio. Ex Cic 3. de Leg.vbi ait: Ad populum prouocatio esto.

Appendere, appiccare, vedi appiccare.

Appendere, attaccare, vedi attaccare.

Appennino, monte celebre, e salutenole.] Apenninus, ni. Plin.l.3.c 1. Intra Sabinos Latium est, à latere Picenum, à tergo Vmbria, Apennini iugis Sabinos vtrinque vallantibus.

Nato nell'Appennino.] Appenninigena, æ. om g 1. 2.3.l.4. 5.b, Claud.in Pane g.

Habitator dell'Appennino.] Appenninicola, læ. o. g. 1. 2. 3. l. 4. 5 b Virg. 2. Æn.
Appennito, sorte di pasta, vedi Pennito.
Appestare, cagionar la peste.] Pestilentiam facere. Col. l. 6. c. 5. 2. Pestilentiam afferre. Plin. l. 10. c. 28. 3. Pestilentia contagio labefactare. Ex Col. l. 6. c. 5.
Appestarsi, contrar la peste.] Pestilentiam contrahere. Plin. l. 36. c. 27
Appestato, infettato di peste.] Pestilentia laborans. Ex Col. 2. Pestilentia affectus, a, um. Ex Cic. pro Corn. Balb.
Esser' appestato.] Pestilentia laborare. Col. l. 7. c. 2.
Appetire, vedi Desire.
Appetito, voglia, ò passione.] Appetitio, onis. f g. 2. Cupiditas, atis.
Appetito, desiderio di mangiare.] Cibi cupiditas. Col. l. 2. c. 2. & Corn. Cels. l. 8. c. 4. Si cupiditas cibi reuerterit, satisque somni accedat, in eodem medicamento erit perseuerandum 2. Cibi auiditas. Cic. de Sen. Habeo senectuti magnam gratiam, quæ mihi sermonis auiditatem auxit, potionis, & cibi sustulit.
Aguzzare l'appetito.] Facere, vel excitare auiditatem. Plin. l. 23. c. 8. Vuæ in ollis seruatæ os, stomachumque, & auiditatem excitant. 2. Facere famem. Cels. 3. Cibi auiditatem, vel cupiditatem excitare. Ex Sen. l. 15. ep. 96. Inuentæ sunt mille conditure, quibus auiditas excitaretur. 4. Appetentiam præstare. Plin. l. 20. c. 17. Anisum cibi appetentiam præstat.
S'è perso l'appetito, non ci è appetito.] Cibi cupiditas non est. Cels. l. 2. c. 8.
Acquistar appetito.] Famem obsonare. Cic. 5. Tusc. Socratem ferunt, cum vsque ad Vesperum contentiùs ambularet, quæsitumque esset ex eo, quare id faceret, respondisse, se, quo meliùs cœnaret, obsonare ambulando famem.
Far tornar l'appetito.] Cibi auiditatem reuocare. Plin. l. 22. c. 24. Mulsum appetendi reuocat auiditatem cibi.
Appianare, vedi Spianare.
Appiccamento, l'appiccare.] Suspendium, dij. Cic. 5. Ver. Gell. Suspendio vitam finiuit Morì appiccato.
Appiccare, ed impiccare, appendere, ed impendere, suspendere, ed inforcare, l'vltimo è Fiorentino, e val punire i rei col supplicio della forca.] Suspendo, dis. Cic. Att. l. 13. 2 In furcas suspendere apud Vlpian. qui sic ait; Scio multos ad bestias damnasse sacrilegos nonnullos, & viuos exussisse, alios verò in furcas suspendisse. 3 In furcas agere. Ex Cic. pro Clu. cuius est. Strabo in crucem actus est. 4. In furcas tollere. Ex Cic. 7. Verr. cuius ; est: In crucem tollere: 5. Furcis afficere. Ex Cic. 3. Vert. cuius est: Cruce afficere.
Appiccare per la gola, ò per il collo:] Collo, seu ceruice suspendere. Ex Plin. l. 18. c. 30.
Appiccare per vn piede.] Altero pede suspendere. Plin. l. 18 c. 30.
Appiccare per i piedi.] Pedibus suspendere. cum accus. Plin. l. 29. cap. 4 qui ait; Vespertilionem pedibus suspensum.
Appiccare vno ad vn' arbore.] Aliquem arbori suspendere. Cic. pro Rab. I lictor, colliga manus, caput obnubito, arbori infelici suspendito. 2 Suspendere de arbore, vel ex arbore. Cic. 2. de Orat. 3. Suspendere in arbore. Cic. 5. Ver.
Far, che vno s'appicchi da se.] Ad laqueum quempiam compellere. Plin. l. 36. c. 5. Hipponax indignatus, amaritudinem carminum distrinxit in tantum, vt credatur ab aliquibus ad laqueum eos compulisse. 2. Ad suspendium adigere. Plaut. Aul. Vtinam me Dij adegissent ad suspendium.
Appiccarsi, proprio de disperati.] Laqueo sibi spiritum eripere Val. Max. l. 6. c. 1. Teutonicorum coniuges, re non impetrata, laqueis sibi nocte proxima spiritum eripuerunt. 2 Se suspendere. Cic. 5. Ver. Dioclem Centuripinum hominem locupletem suspendisse se, constat. 3. Pensilem se facere Plaut. Pseud. Restim volo mihi emere qua me pensilem faciam.
Appiccato.] Suspendiosus, a, um. Plin. lib. 28, cap. 4. Capitis dolor sedatur laqueo suspendiosi circumdato temporibus
Star appiccato, cioè sospeso in aria.] Pendeo, pendes. Plaut. in Asin. Pendebis per pedes.
Colui, che stà appiccato.] Pendens, entis. o. g. Ter. in Phorm. Ego plectar pendens. 2. Pendulus, a, um. Hor. l. 3 Car. Od. 27 3 Pensilis, & hoc pensile. Plaut. in Pseud. Restim volo mihi emere, qua me pensilem faciam.
Appigionare, cioè dar à pigione, ò affitto, vedi Affittare.
Applaudere, vedi plaudere.
Applauso, vedi plauso
Applicarsi.] Applico, as. 2 Adiungo, gis. 3. Ascisco, scis.
Applicatione.] Applicatio, nis.
Appoggiare, e poggiare, accostar vna cosa all'altra, che la sostenga.] Admoneo, es.
Appoggiarsi.] Innitor, eris, xus, sum. 2. Hereo, es, si, sum. 3. Adhæreo, es, si, sum. 4. Nitor, eris. 5. Adhærescto, scis.
Appoggiato.] Acclinis, & hoc accline. Plin. lib. 8. c. 15. Mach. l. in. Feram aiunt non cubatam, sed acclinem arbori in somno, eaque incisa ad insidias capi. 2. Nixus, a, um. Cic.
Appoggio, cioè soccorso.] Auxilium, lij. n. g. 2. Subsidium, dij n. g.
Appollonia, Città] Appollonia, æ. Cic. in Anton. Appollonia vrbs magna, & grauis.
Appontare, Sen appuntare. Fior. far la ponta, ò punta.] Acuo, is. 1 2. b. Cic. 5. Tusc. 2 Cuspido, das 1. l. 2. b. Plin. l. 11. c. 37. Barbari prosixa cornibus pila cuspidant. 3. Spiculo, as. 1. l 2 b. Plin. l. 11. c 2 Culici telum perfodiendo natura tergori speculauit.
Appontare, cioè attaccar con aco.] Leniter assuere.
Appontato, Sen. appuntato. Fior. che hà ponta, ò punta.] Acuminatus, a, um. 1. 3. b 2. 4 l. Plin. l. 11. c. 2. 2. Cuspidatus, a, um. 1. 3. l. 2. b. Plin. l. 18. c. 19. cuius est; Stimulus cuspidatus.
Apporre, por di sopra.] Appono, nis. Cic.
Apporre, incolpare, vedi Incolpare.
Apportare, arrecare, vedi recare.
Apposta, appostatamente, à bello studio, vedi Scientemente.
Appostare, cioè osseruare, vedi Osseruare.
Apposticcio, vedi posticcio.
Apptendere, vedi pigliare.
Appressare, accostare, vedi accostare.
Appressarsi, accostarsi, vedi accostarsi.
Appresso, vedi presso.
Apprezzamento, vedi prezzo.
Apprezzare, vedi stimare.
Approbbare, approuare. Comprobo, bas. 1. b. Cic. pro Dom. Deos immortales, id quod ego sentio, nomine suo redditum meum dicerent comprobasse. 2. Alicuius sententiæ assentire. 3. Probo, bas 4 Admitto, tis. Grets.
Approbatione.] Approbatio, nis. f g. 2. Comprobatio, nis. f g
Approbato, & approuato.] Approbatus, a, um. 2. Probatus, a, um. 3. Confirmatus, a, um. 4. Roboratus, a, um. 5. Commendatus, a, um.
Appropriare, & appropiare, far proprio, ò propio, cioè vsurpare. vedi vsurpare.
Appropriarsi vna cosa.] Vendicare sibi aliquid. 2. Adscisco, scis.
Approssimarsi, vedi accostarsi
Appuntare, per determinare, vedi determinare.
Appuntare, per aguzzare, vedi aguzzare.
Appuzzare. Fior. anco apputidare, far puzza, ò render puzzolente. vedi puzzare.
Apragopoli, Città di gente scioperata, ed oziosa,] Apragopolis, lis. 1. com. 2 3 & 4. b. Græc. Suet. in Aug. c 98. Vicinam capreis insulam, Apragopolin appellabat Augustus è desidia secedendium illuc è comitato suo.
Apragopolitano, cittadino d'Apragopoli, cioè scioperato, ed ozioso.] Apragopolita, tæ, vel Apragopolites, tæ. m. g. Græc. 2 Apragopolitanus, a, um. Ex Plin. l. 5. c. 18. cuius est vox Decapolitanus.

Aprico,

Aprico, assolato, e solstio 3. l'aggett. esposto al sole.] Apricus, a, um. Pomp. Fest l. 1. Apricum locum à Sole apertum à græco vocabulo phricis appellamus, quasi aphricis, idest sine horrore frigoris, vnde putatur etiam Africa appellari. 2. Soli ostentus, a, um. Col. 3. Soli expositus, a, um. Plin 4. Insolatus, a, um. 1. 2. & 3. l. Col.

L'esser aprico.] Apricitas, tis. f.g. Col. l. 8. cap. 15. Apricitate diei gestiunt aues.

Aprile, il quarto mese dell'anno Ecclesiastico, & il secondo dell'Astrologico.] Aprilis, lis, m.g. Var. de Ling. lib. 5. Secundus mensis, vt quidam scribunt, à Venere dictus est, quod ea sit Aphroditis. Ego magis puto dictum, quod ver omnia aperit, Aprilem. Ouid. 4. Fast.

Nam quia ver aperit tunc omnia densaq; cedit
Frigoris asperitas, fœtaque terra patet;
Aprilem memorant ab aperto tempore dictum,
Quem Venus iniecta vindicat alma manu.

2. Mensis Aprilis. Suet. in Nero. cap. 55. Mensem quoque Aprilem Neroneum appellauit. 3. Veneris mensis. Ouid. 1. Fast.

Martis erat primus Mensis, Veneris; secundus.
Hæc generis princeps, ipsius ille pater.

Di Aprile addiett.] Aprilis, & hoc, le. Cic. l. 1 ep. 9. Marcellino & Philippo Consulibus, Nonis Aprilibus mihi est Senatus assensus.

Aprimento, l'atto d'aprire.] Apertio, onis. f g. Var. de Re rust. lib. 1 cap. 63. Quò cum periculo introitur receoti apertione. 2. Patefactio, nis. f.g. Cic. 2 de Fin.

Aprire, schiudere, dischiudere, e disserrare.] Aperio, is. 1. 2 & 3. b. Cic. 1. de Diu. In tempo Herculis valuæ clausæ repagulis, subitò se ipsæ aperuerunt. 2. Recludo, dis. 1. com. & a. l. Plaut. Capt. Cellas refregit omnes, reclusitque armarium. 3. Resero, as. 1. & 3 b. Cic. 2. Off. Nec ita claudenda est res familiaris, vt eam benignitas aperire non possit, nec ita reseruanda, vt patrat omnibus. 4 Patefacio, cis. 1. a. & 3. b. Liu 2. ab Vrb. Induxit in animum hostibus potiùs, quam Regibus portas patefacere. 5. Pando, dis, di, sum. Plaut Bacch.

Aprir con chiaue.] Resero, as. 1. 3 b Sipont. in Mart. A sera fit verbum sero, quod est claudo, à quo resero, quod est aperio.

Cosa, che si può aprire.] Adapertilis, & hoc, le. 1. & a b. Ouid. de Trist. l. 3. eleg. 11.

Aprir bene, cioè affatto.] Adaperio, is. 1. & 3. b. Plin. l. a. c. 47. Nubes discusse adaperuere Cœlum.

Aprirsi il contrario di chiudersi.] Aperior, ia. Plin. lib. 2. cap. 11. 2 Patesio, fis. Ter. Phorm. Patesco, is, tui. Liu. 2. Bel. Pun.

Aprirsi inteso di cosa, che si fende] Dehisco, is. Cat. de Re rust. cap. 12. Confibulis ligneis arbores comprimat, si dehiscent. 2. Fatisco, is. 1. b. Virg. 1. Æn.

Accipiuot inimicum imbrem, rimisq; fatiscunt. 3. Hiasco, scis. Cato. de Re rust. Nuces vbi primum incipiunt hiascere, tum legi oportet. 4. Hisco, scis. Ex Pauc. in Pseud.

Aprirsi inteso de' fiori, e simili.] Dehisco, scis. Plin. lib. 21. c. 4. Rosa paulatim rubescens dehiscit, ac se pandit. 2. Hiasco, scis. Ex Cat. de Re rust. 3. Hisco, scis. Ex Plaut. in Pseud.

Apritiuo, addiett che ha la virtù d'aprire] Aperiendi vim, & vires habens. Ex Plin. 2. Aperiens, tis. Ex Plin.

Apritore, colui, che apre.] Aperiens, tis. m.g. Ex Plin.

Apritura, vedi Apertura.

A Q

AQuario, vno de' dodeci segni del Zodiaco] Aquarius, rij. 1. 3 b. & a. l. 2. Aquarij signum Plin.

Aqueo, & aquatile aggett. d'acqua.] Aquatilis, & hoc, le. 1. 3. b. & a. l. Var 1. de Re rust. cap. 64. Amurca humor est aquatilis. 2 Aqueus, a, um.

Aquila Città douitiosissima, e potentissima d'Italia nell' Abbruzzo, la quale l'Imperador Federico II. ordinò, che per honor dell'Imperio, Aquila si nomasse.] Aquila, læ. 1. 2. b. Io. Ant. Mag. Geogr. Samnitium primaria, & vrbs, & caput est Aquila, quæ inter vrbes eius regni potentissimas numeratur.

Aquilano, nome geot. e poss. dell'Aquila.] Aquilanus, a, um. 1. 2. b. Io. Ant. Mag. Geogr. Aquilæ vrbis in Samnio clarissimæ, ager cum retum aliarum, tùm croci præsertim fœcundissimus est, ex quo aureorum 40. millia, vectigal noo troue quotannis capiunt Aquilani.

Aquila, & Aguglia, vccello generosissimo, e notissimo.] Aquila, læ. f.g. 1. a. b. Plin. lib. 2. cap. 55. Vitulum solum ex marinis non percutit fulmen, sicut nec è volucribus aquilam, quæ ob hoc armigera huius teli fingitur. 2. Alra regia. Ouid. lib. 4. Metam 3 Ales fulminis minister. Horat. 4. Car. Od. 4.

Qualem ministrum fulminis alitem.

Aquila anitraria, cioè cacciatrice d'anitte.] Aquila anataria. Plin. lib. 10. cap. 3. Tertij generis est, quæ anataria dicitur, secunda magnitudine, & vi, huicque vita circa lacus.

Aquila simile all'auoltore.] Aquila vulturina. Plin. l. 10 c. 3. Quarti generis est Aquila specie vulturina, sed imbellis, & degener; eadem semper iriunæ auiditatis, & querulæ murmurationis.

Aquila occhiuta, cioè d'acuta vista.] Aquila clarissima oculorum acie. Plin. l. 1. c 3.

Aquila nericcia, & è, si come più piccola, così più forte dell' altre.] Aquila nigricans. 2. Aquila valeria. Plin. lib. 10. c. 3. Aquila valeria dicta est minima magnitudine, viribus præcipua, colore nigricans.

Aquileia Città principale, & metropolitana, nel Frioli.] Aquileia, æ. f.g. 1. 2. b. 3. l. Ptolem. Strabo, & Plin. 2. Aquilia, æ. 1 2 3. l.

Di Aquilea, nome gentile, ò possess.] Aquileius, a, um. Abraham Ortel. 2. Aquileiensis, & hoc Aquileiense. Hyppolit. Saluian.

Aquilino nome poss. di Aquila.] Aquilinus, a, um. Plaut. in Pseud. Antu inuenire postulas quemquam coquum, nisi sit miluinis, & aquilinis vngulis.

Aquilone, vento, vedi Tramontana.

Aquilonare, vedi Di Tramontana.

Aquilotto. Fior. anco aguglino il figliuol dell'Aquila, ò d'Aguglia. Aquilæ pullus. Plin. l. 10 c. 7. Massurius fanqualem ossifragam esse dicit, immussulum autem pullum aquilæ prius quam albicet cauda. 2. Pullus aquilinus. Ex Plin. lib. 10. cap. 3 & Plaut. in Pseud.

A R

ARabescamente, & Arabicamente, auuerb. cioè all'Araba, arabesca, ò Arabica ouer da Arabo.] Arabicè. 1 a. 3. b. & 4. l. Pom. Fest. l. 1. Arabicè olet idest ex odoribus arabicis. 2. Arabico ritu, vel more. Ex Plaut in Merc. & Cic. pro Cæl. 3. Arabicum in morem, vel modum. Ex Plaut. Merc. & Liu. 2. bell Maced.

Arabesco, & anche Rabesco, forte di pittura à fogliame, & intrecciatura di linee, fatta all'Araba.] Pictura foliata, vel foliosa Ex Plin. lib. 24. c. 15. & Mart. lib. 12. 2. Pictura Arabica, vel Arabia.

Arabesco, & Arabico, nome possess di Arabia.] Arabicus, a, um Plaut. Merc. Arabico fumificem odore 2. Arabius, a, um. Plaut. in Pœn. Arabius odor est.

Arabia, regione amplissima, che diuide la Giudea dall'Egitto, così detta da Arabo figlio d'Apolline.] Arabia, æ. 1. 2. & 3. b. Plin. 1 6. c 28. Arabia gentium nulli postterenda, amplitudine longissima.

Arabia felice.] Arabia felix. Plin. l. 5 cap. 24. 2. Arabia Eudæmoo. Plin. lib. 6. cap 27 Charax oppidum est Persici sinus intimum, à quo Arabia Eudæ mon cognominata excurrit. 3. Arabia beatæ cognomine inclyta Plin. l 3. c. 21. & lib. 12. c. 18 Vltra Pelusiacum Arabia est ad rubrum mare pertinens, & odoriferam illam, & diuitem, ac beatæ cognomine inclytam

Arabo, nome gentile, d'Arabia.] Arabs, bis. m.g. 1. b. & 2. l. in eccet. & b. in obl. Plin. lib. 6. cap. 28. Arabes mitrati degunt, aut intonso crine; barba abraditur præterquam in su-

in superiore labro: alijs, & hæc intonsa.

Aragno, vedi Ragno.

Aragona, Aranona, e Raona, Città, e Prouincia di Spagna.] Tarraco, nis. f.g.1.b. Liu.2. Hispania citerior. Plin.

Di Aragona, nome possess. Tarraconensis, & hoc Tarraconense 1.3.4.l.2.b.Plin.l.3.c.1. A fine Vrgitano Hispania citerior est, eademq; Tarraconensis ad Pyrenæa iuga. 2. Aragonensis, & hoc, se.

Araldo, colui, che porta le disfide delle battaglie, e le conclusioni delle paci, e che manifesta a' Popoli i commandamenti de' Magistrati.] Fecialis, lis.m.g.1 a.b.3.l.Pom.Fest. lib. 6. Feciales à feriendo dicti sunt: apud hos enim belli pacisque faciendæ ius est. 2. Belli, pacisque medius. Ex Horat.l.2.Car.Od.19. Pacis eras, mediusq. belli. 3. Caduceator, is. Quint.Curt.lib.3 4 Pacis, belliq. nuntius. Cic. in Vatin.

Bacchetta, ò verga dell'Araldo, che chiede, ò portà la pace.] Caduceum, ei. n.g.1.2.3.l.Plin.l.29.c.3.

Aramento, aratura, & aratione, l'arare.] Aratio, nis.f.g 1.3.b. & 2 l.Plin.l.18 c.26. Narcissus, & Scilla ter florent, primoque flore primam arationem ostendunt, medio secundam, tertio nouissimam.

Aramento piccolo.] Aratiuncula, læ. 1.3.5. b.2.4.l. Ex Plaut. Truc.

Arancetto, e melarancetto: melangoleto, e cedrangoleto, luogo doue son piantati molti aranci, ò melaranci, melangoli, ò cedrangoli.] Solum aurantijs obsitum, vel consitum. Ex Col.& Varr.

Arancio, melarancio, melangolo, e cedrangolo, arbore, che produce frutto di color rancio, ouer d'oro.] Malus aurea. Ex Virg 2.Chrysomalus, li. f g 1.3.l.2.b.Malus arantia, & aurantia.

Arancio, pomo.] Malum aureum. Ex Virg eclog 3.2.Chrysomalum, li.n.g.1.3.l 3.b.Malum aurantium, per sincopen. Arantium. Matthiol.l 1.in Diosc.cap.131. Quæritur vnde emanauerit Arantiorum vocabulum, ego existimauerim vulgo arabtia quasi aurantia, altera expuncta littera dicta fuisse, nam hæc poma cum auri colore reluceant, ab auro meritò nomen accepisse videntur. Vnde quantum equidem reor aurantia, hoc est aurea mala ducta fuere.

Arare, romper la terra col vomere.] Aro, as. 1 b.Plin.l 1.cap. 19. In arando magnopere seruandum est Catonis oraculum. Quid est primum? Agrum bene colere. 2. Aruum sulcare. Colum.lib.2.cap.2. Penitus aruis sulcatis, maiore incremento, segetum, arborum que fœtus grandescunt. 3. Aruum sulco subigere. Plin.l.18.c.19 Omne aruum rectis sulcis, mox & obliquis subigi debet. 4 Aratro terram vertere, ex Col.lib.1.cap.7 cuius est: Industriè terram vertunt. Et de arb.c.21. Bidentibus terram vertere, vtilius est, quam aratro.

Arare in cima, cioè nella superficie.] Summatim arare. Ex Colum.

Arare à fondo.] Altè, vel penitus, vel altè sulcare. Colum. lib 2.cap 2.

Arare intorno.] Circumaro, ras. 2.3.b.Plin.lib.18. cap. 3. Dona amplissima Imperatorum, ac fortum ciuium, quantum quis vno die plurimum circumarauisset. 2. Obaro, ras. 1 & 2.b. Liu. 3. bel.Pun. Cum hostes obarassent quidquid herbidi terreni extra murum erat, raporum semen ioiecerunt.

Arar sotto.] Subaro, as. 1. & 2.b. Plin. lib.16. cap.27. Quæ subarantur, aut quæ ablaqueantur, celeriora negligitis.

Arar tutto.] Peraro, as. 1.2 b. Ouid.4 Metam.

Aratiuo, che si può arare.] Arabilis, le. 1.3 b.2.l.

Arato, addiett. solcato con l'aratro.] Aratus, a, um. 1.b.2.l. Ouid. 1 Fast.

Non arato, addiett] Inaratus, a, um. 1.& 2 b. Horat. Epod.16. Ouid.1.Metam.

Campo, ò paese arato.] Aratio, nis. f.g.1.3.b.2. l.Plin. lib.29.cap.8. Calla nascitur in arationibus. Nasce in terreni arati.

Arato, sust. nome propr. d'huomeni, vno de quali fù Poeta, e l'altro Tiranno.] Aratus, ti. Cic. de Orat. Constat inter doctos, hominem ignarum, Astrologiæ, probatissimis, atq. optimis versibus Aratum de Cœlo Stellisque scripsisse.

D'Aratro, addiett.] Arateus, a, um. 3.l. Cic. 2. de Diu. In quo nostra quædam Aratea memoraritet à te pronunciata sunt.

Aratore, quegli che ara.] Arator, is. m.g.1.b & 2.l. Plin. lib. 18. cap. 19. Arator, nisi incuruus, præuaricatur.

Aratorello, aratoruzzo, diminut. arator piccolo.] Aratorcalus, li. Ex Plaut. in Pœn.

Aratro, & arato, & anche, aratolo, strumento da lauorar la terra con buoi.] Aratrum, ri. n.g 1.b.& 2.l. Plin.l.7. c.56. Bouem, & aratrum inuenit Buzyges Athemiensis, vt alij, Triptolemus.

Aratura, vedi Aramento.

Arazzeria, quantità d'Arazzi.] Atrebaticorum peristromatum vis, aut numerus.

Arazziere, artefice, ò maestro d'Arazzi.] Atrebatici peristromatis opifex, artifex, vel confector. Ex Cic. 2. Ver. 2. Atrebaticæ vestis opifex, vel confector. Ex Cal.Rhod. & Cic.

Arazzo, Città di Fiandra, oue si fanno gl'arazzi.] Atrebatum, ti. Anton. Magin. in Geog. Fuit quondam Atrebatum Flandriæ primaria Ciuitas, vulgo Arras, à qua denominantur panni varijs figuris contexti, qui vulgò dicuntur panni d'arazzo.

Arazzo, panno tessuto à figure da parare stanze, detto così dal farsi nella Città d'Arazzo.] Aulæum Atrebaticum. 2. Vestis Atrebatica. 3. Peripetasma, vel Peristroma Atrebaticum.

Arbitrare, pensare stimare, giudicare.] Arbitror, aris. Plaut. in Capt. Secede huc si videtur, ne arbitri dicta nostra arbitrari queant.

Arbitrato, cosa giodicata dall'arbitro.] Arbitratus, a, um. Gel. l.1.cap.13 Anceps quæstio, & in vtramque partem à prudentibus viris arbitrata est.

Arbitrario, & albitrario, addiett pertinente ad arbitrio, ò albitrio.] Arbitrarius, a, um. 1.3.l.2.4.b.Plaut.10 Amph. Hoc profectò certum est, non arbitrarium. Gel. lib 18. cap.10. Sphygmus est intentio motus, & remissio in corde, & in arteria, naturalis, non arbitrarij.

Arbitrato, nome addiett. fatto d'arbitrio, e d'autorità.] Arbitrarius, a, um. Gell lib.18.cap.10.Plaut in Amph.

Arbitrato, sust. giuditio d'arbitri.] Arbitrium, rij. 1. l. 2. b. Cic. Att. lib. 15. Orationem tibi misi; eius custodiendæ, & proferendæ arbitrium tuum sit. 2. Arbitratus, tus.

Arbitratore, & albitratore, che arbitra, ò giudica.] Arbiter, tri. 2 b Cic. Att. l. 15. Hirtius arbitrum me statuebat totius Consulatus sui. 2. Iudex, cis. Cic. 3. de Fin. Te æquissimum habeo studiorum, quæ mihi communia tecum sunt, æstimatorem, & iudicem.

Arbitrio, & albitrio, cioè volontà.] Arbitrium, ij. 1.l.2. & 3. b.Cic pro Mur. Viuunt complures ad aliorum arbitrium, non ad suum.

Arbitrio, autorità, potestà.] Auctoritas, tis. f.g.1.2.l.& 3.b. Cic.2.Potestas, tis. Cic.

Arbitro, propriamente giudice eletto dalle parti.] Arbiter, tri. 2.b.Cic.1 Off. Ter.10 Heaut. Vicini nostri ambigunt de finibus; me cepere arbitrum.

Arbore, vedi Albero.

Arbuscello, & arbuscella, vedi Alborcello.

Arbusto, vedi Alboricello.

Arca, cioè cassa, ò simil vaso.] Arca, æ. f.g Var.4. de Ling. Arca dicta est, quòd arcebantur fures ab ea clausa.

Arca, cioè auello, ò sepolcro.] Arca, cæ. f.g. Plin. lib.13 cap. 13. Hemina vetustissimus author annalium prodidit, Terentium, scribam agrum suum in ianiculo repastinantem offendisse arcam, in qua Numa, qui Romæ regnauit, situs fuisset.

Arca del testamento, doue si conserua il testamento.] Arca testamentaria. Ex Plin. & Cic.

Arca di Noè.] Arca Noetica.

Arcade

Arcade figlio di Gioue, e di Calistone, da cui hebbe il nome l'Arcadia.] Arcas, dis. m.g.& a 3 b.

Arcade nome gentile, d'Arcadia.] Arcas, dis. om.g a.3.b. Var. 4.de Lin. Euander Arcas fuit.

Arcadia, Prouincia della Morea, cosi detta da Arcade figlio di Gioue.] Arcadia, æ. 2 b Cic. 3. de Nat. Ioues tres numerant ij, qui Theologi nominantur, ex quibus primum, & secundum natos in Arcadia ferunt.

Arcadico, addiett. possess. di Arcadia.] Arcadicus, a, um. 2 3. b. Ex Lexic. Arcadius, a, um. Propert. l. 1. el. 7.

Arcadio, addiett possess. di Arcadia.] Arcadius, a, um. Propert. l. 1. eleg. 17.

Arcaio, & arcaro, facitor d'Arche.] Arcarius, rij. 1.2.l.3 b.2. Arcarum fabricator. Cic. Parad. & Acad.

Archangelo, nome di quei Beati Spiriti, che son superiori al coro de gl'Angeli.] Archangelus, li. r.s.l 3.b. Turs. in Xauer l.6.c 5. Xauerius Archangelum Michaelem Cœlestium Principem, ac propugnatorem Ecclesiæ, egregio colebat studio.

Archeggiare in attiuo; torcere, ò piegare qualche cosa a foggia d'arco.] Arcuo, as. 1.1.2 b. Ex Plin. a. In arcus modum flectere, vel torquere.

Archeggiare in neut. pass. val torcersi, ò piegarsi à foggia d'arco.] Arcuor, aris. 1.1.2.b. Plin. l. 29. c. 6. Cuius est. Illam, quæ non arcuatur.

Archetipo, cioè prima forma, ò primo esemplare.] Archetypus, pi. m.g.s 3 b Cic. Att. lib 6.

Archetto, strumento, col qual si suona la lira.] Plectrum, tri. n. g.

Archibugiata, ò archibusata, colpo d'archibugio, ò d'archibuso.] Sclopi percussus, vel ictus. Maff. de Reb. Ind. Coment. Rex comitem expeditionis vnum à Societate habuerat, cuius brachium in eo prælio sclopi ictu vulneratum est.

Archibugiere, & archibusiere, soldato, che milita, con archibugio, & ancor maestro, che fà archibugi.] Sclopetarius, rij. m.g.2 Sclopetarius, rij. Maff. l. 1. ep Semel cum symphonia sacrificauimus, & solemni supplicatione: Præibant Sclopetarij quadraginta cum displosione festiua:

Archibugio, & archibuso.] Sclopus, pl. m g Maff. de Reb. Ind. comp. 2. Bombarda minor. 3. Tormentum manuale. 4. Fistula, læ. f.g.

Sparata d'archibugio.] Sclopororum displosio. Maff. lib. 1 epist. 9.

Sparar l'archibugio.] Sclopum displodere. Ex Maff. lib. 1. epist. 9.

Palla d'archibugio.] Sclopi glans. 2. Fistulæ globus.

Archidiacono, il principal Diacono.] Archidiaconus, ni. Græc. 2 Diaconorum primus, vel princeps.

Archipendolo. Sen. Archipensolo. Fior. vedi Liuello.

Architettare, inuentare, ò disporre la forma d'vn edificio.] Architector, aris 2 b Vitr. lib. 1. cap. 1. De veteribus architectia Pythius Prienæ ædem Mineruæ nobiliter est architectatus.

L'architettare.] Architectatio, nis. f. g. 2. b. & 4. l. Plin lib. 10. cap. 71. 2. Architectio, nis. f. g. Plin. lib. 10. cap. 71.

Architetto, & architettore, colui, che esercita l'architettura.] Architectus, cti. m.g 1.& 3.1.2.b. Vitr. lib. 1. cap. 1. Pythius, ait in suis commentarijs, architectum omnibus artibus, & doctrinis plus oportere posse facere, quam qui singulas res suis industrijs, & exercitationibus ad summam claritatem perduxerunt. 2. Architecton, nis. m. g. 2. b. 3 l. Plaut. in Pœn. 3. Architector, ris. m.g. Plaut. in Mon.

D'Architetto, e d'architettura.] Architectonicus, a, um. Vitru. lib 9 cap. 4.

Da Architetto, ò con architettura.] Architectonicè. Ex Vitr.

Architettura, arte, ò scienza di formar edificij.] Architectura, ræ f.g. 1.3.& 4.l a b. Vitr. lib. 1. cap. 1. Architectura est scientia pluribus disciplinis, & varijs eruditionibus ornata, cuius iudicio probantur omnia, quæ à cæteris artibus perficiuntur opera. 2. Architectonica, æ, vel Architectonicè, es. f.& 3 l.2.4.& 5.b. Græc. Quin. lib. 2. cap. 21. Aliæ quoque artes minores habent multiplicem materiam, velut architectonicè; namque ea in omnibus, quæ sunt ædificijs vtilia versatur. 3. Ædificandi scientia.

Architraue: quel membro d'architettura, che posa immediatamente sopra colonne, ò stipiti.] Superliminare, ris. n g. 1.& 4.b.2.3 & 5.l. Plin. lib. 29. cap. 4. vbi legimus Vespertilionem pedibus suspensum sursum in superliminari. 2. Limen superum. Nævius. Exime limen superum, quod mihi misero sæpè confregit caput: inferum quoque, vbi ego omnes defregi digitos. Plaut. Limen superum, inferumque salue, simul autem vale. 3. Epistylium, lij. r. 3. 4. b. 2 l. Græc. Vitr. l. 3. Epistyliorum ratio sic est habenda.

Archiuio, Cancellaria, luogo, doue si conseruano libri, e scritture publiche.] Archiuium, ij, vel Archium, ij. 1. 2. l Bud. in Pand. Ex quo factum est, vt archium, & interposita, u, archiuium, si tamen rectè legitur, significet chartophylacium, quia archia vicina sunt carthophylacijs, quæ eadem sunt cum Grammatophylacijs. 2. Tabularium, rij. Cic. pro Arch. Tabulas desideras publicas, quas incenso tabulario, interijsse, scimus omnes. 3 Tablinum, ni. 2.l. Plin. lib. 35 cap. 7. Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in Magistratu gestarum. 4 Chartophylacium, cij, & Grammatophylacium, cij. Græc. Bud. in Pand.

Archiuista, Cancelliero, che ha cura dell'Archiuio, ò Cancellaria. Tabularius, rij. Tacit. l. 14. Fabianus tabularis, alijsque minus illustribus obsignata. 2. Archiota, æ. m.g. 3. Scriba, æ. m.g. Cic.

Arciduca.] Archidux, cis 2.b. Turs Hist Laur. lib. 5. cap 1. Caroli Archiducis Austriæ donum fuit numisma aureum suo nomine conscriptum.

Arciduchessa.] Archiducissa, æ. Ex Maff.

Arciera, vedi Saettatrice.

Arciero, Fior. arcadore, & arcatore, tirator d'arco, vedi Saettatore.

Arcipelago, da Turchi, detto mar bianco, parte del mar mediterraneo, che diuide la Græcia dall'Asia.] Mare Ægeum. Var l. 6. de ling Ægeum dictum est ab insulis, quod in eo mari sic scopuli vocantur à similitudine caprarum Æges. 2. Mare Græcum. Thucyd 3 Macedonicum mare. 4. Mare Græciense. 5. Cycladum mare.

Arcipressato, vedi Cipressato.

Arcipresso, Vedi Cipresso.

Arcipretato, cioè principale, ò primo presbiterato.] Archipresbyteratus, us. 1. 3.& 6.l.2.4.& 5.b. Ex Hor. Turs.

Arciprete, cioè sourano, ò primo Prete.] Archipresbyteri, ri. s.& 3.l.2.4.& 5 b. Turs. Laur. Hist.

Arciuescouato, primo, ò principal Vescouato.] Archiepiscopatus, us. 1 4 6.l.2 3. 5.b.

Arciuescouo, sourano, ò primo Vescouo.] Archiepiscopus, pi. s 4 6 1 2 3 5.b Maff.

Cosa appartenente ad Arciuescouo.] Archiepiscopalis, & hoc, le. 1.4.6.l.2 3.5.b. Ex Maff. & Turs.

Arco.] Arcus, us Cic pro Sest.

A foggia d'arco, in sembiante, ò à guisa d'arco aggett.] Arcuatus, a, um. 1.3 l 2 b. Liu 1 ab Vrb. cuius est: Curru arcuato vehi. Pl. epist. 254. Cuius est: Aquam opere arcuato perducere. 2 Arcatus, a, um. 1.3.l. Ouid. 1 1. Metam. Iris, & arcato cœlum curuamine signans.

A foggia d'arco, auuerb.] Arcuatim. 1. 3. l. 2. b. Plin. l.b. 29. cap. 6. Multipeda animal est è vermibus pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactuque contrahens se.

Tendere, ò caricar l'arco.] Arcum tendere. Plin. l. 8. c. 8. Alij pari conatu arcua tendunt.

Arco teso, arco carico.] Arcus intentus. Cic. pro Sest. Fuerat ille annus tanquam intentus arcus in me vnum.

Arco, cioè quel ch'è fabricato à somiglianza d'arco, come arco de ponti, finestre, e simili.] Fornix, cis. m. g. 1 2. l. in rect. & b in obl. T Liu. dec. 4. l. 3. L. Stertinius de manubijs duos fornices in foro boario ante fortunæ ædem, & matris Matutæ fecit, & his fornicibus signa aurata imposuit.

Arco

Arco baleno, ò arco celeste, Fior. Iri, e Sen. Iride, quel segno, che si scuopre nell'aria, quando l'acqua nel piouere è percossa dal Sole.] Iris, iridis. f.g. Virg. 4. Æn. 2. Arcus, cus. Cic. 1. de Nat. 3. Arcus imbrifer. 4. Arcus pluuius. 5. Arquus, qui. m.g. N. n. Mar. de propriet. Serm. Arcus, & arquus hoc distat, quod arcus suspensus fornix appellatur. Arquus, non n-fi, qui in Cœlo apparet, quem irim Poetæ dixerunt. Vnde arquati dicuntur, quibus color, & oculi virent in arqui similitudinem. 6. Arcus coloratus. Cic. 3 de Nat. 7 Arcus cœlestis: Plin. lib. 2. cap. 59. Arcus cœlestes, nisi Sole aduerso non fiunt, nec vnquam, nisi dimidia circuli forma, nec noctu, quamuis Aristoteles prodat aliquando visum: quod tamen fatetur idem, non, nisi quartadecima Luna posse.

Di arcobaleno, addiett.] Irinus, a, um. 1 l. a. b. Diosc. l. 1. c. 55. cuius est: Vnguentum irinum.

Arcuccia, diminut. arca piccola.] Arcula, læ. 1 b. Arcella, læ. 3 Arculula, læ. Diomed. Gram.

Ardentemente, cioè focosamente, vedi Focosamente.

Ardentemente, auuerb. con ardore.] Inflammato animo. Cic. 4 Tusc 2 Ardenter. 3. Vehementer.

Ardere vedi Abbruciare.

Ardire, ardimento, arditezza, audacia Fior. ancor ardiranza.] Audacia, ciæ 1.2 l. Cic. 2 de Inu. Vnicuique virtuti finitimum vitium reperitur: vt audacia, quæ fidentiæ finitima est. 2 Audentia. tiæ. 1.2. l. 3. b. Plin. l. 8 ep 4 Si datur Homero, & mollia vocabula, & græca ad lenitatem versus contrahere, extendere, inflectere, cur tibi similis audentia, præsertim non delicata, sed necessaria negetur?

Hauer ardire.] Audeo, es, ausus sum.

Ardire per sfacciataggine, vedi Sfacciamento.

Arditamente, & audacemente, auuerb con ardire, ò audacia.] Audacter. Cic. 4. ad Her. Audacter territas, humiliter placas. 2. Fidenter. 3. Audaciter. 1. & 2. l. 3 & 4 6. Ter. in Phorm. prol. Multò audacieer quam lædit, læderet. 4. Audacem in modum. Ex Liu 2. bel. Mac. cuius est: Seruilem in modum. 5. In modum audacis. Ex Suet. de Clar. Gramm.

Arditello, & audacetto dimin. alquanto ardito, ò audace.] Audaculus, a, um. P. Fest. l. 1. Audax diminutiuum facit Audaculus.

Ardito, audace.] Audax, cis. Cic. 2. Petulans, tis. 2 b.

Tutto ardito cioè arditissimo.] Audacia plenus, a, um. Ex Cic. pro Mur.

Ardore, caldo grande.] Ardor, ris. 2. b. Plin.

Arduo, vedi Difficile.

Arena, e rena] Arena, næ. f.g 1. b. 2. l. Plin. l 36 c. 26.

Arena, che hà in se dell'oro.] Arena aurosa. Lamprid. in Heliogab.

Arena di miniera, ò che si caua.] Arena fossitia. Vitr. lib. 1. cap. 2. Vbi non est arena fossititia, vtendum est fluuiatica, aut marina lota. 2. Arena fossilis. Plin lib. 36. cap 26.

Arena di fiume.] Arena fluuiatica. Vitr. lib. 1. cap. 2. 2. Arena fluuialis. Pal. l 1. c. 6.

Arena minuta.] Arenula, læ. f.g. Plin lib. 30. cap. 3. Arenulæ, quæ inueniuntur in cornibus cochlearum, cauis dentium inditæ, statim liberant dolore.

Di arena, ò rena addiett.] Arenaceus, a, um. 1.4 b. 2. 3 l. Plin l. 30. c. 15. Inueniuntur in corniculis cochlearum arenaceæ duritiæ.

Simile all'arena, addiett.] Arenaceus, a, um. Plin. l. 22. cap. 16. Semen alteri arenaceum.

Mescolato, ò fatto con l'arena.] Arenatus, a, um. Cato de Re rust. cap. 18.

Arena mescolata con calce.] Arenatum, ti. Plin. lib. 36. cap. 23.

Pertinente ad arena, come dire chi caua arena chi combatte in arena, ò simile.] Arenarius, a, um.

Leuar l'arena da qualche cosa, ò luogo.] Exareno, as. 1. 3. l. 2. b. Plin. l 33. c. 3.

Colui che combatte nell'arena, ò amphiteatro.] Arenarius, rij. 2. Bestiarius, rij, 3. Theriomachus, chi. Græc.

Arenaria, caua d'arena.] Arenaria, æ. 1. 4. b. 2. 3. l. Cic. pro Cluent.

Arenoso, abbondante, ò pieno d'arena] Arenosus, a, um. 1 b. 2. 3. l. Littus non est arenosum, sed alga, & fluuiorum sordibus plenum.

Arenga pesce noto.] Halec, vel alex, ecis. f g. 2. l. Martial.

Arenga salata.] Halec condicanea. Ex Cat.

Arenga sfumata] Halec infumata. Ex Plaut.

Arenghetta, diminut. d'arenga.] Halecula, æ. 3. b. Cel. lib. 8. cap 7. Piscibus præberi conuenit tabentes haleculas.

Argano. 2. b ordigno da condur pesi.] Ergata, tæ. f g. 1. b. 2 Organum tractorium. Vitr. lib. 10. cap 4. 3. Machina tractoria.

Argentaio, argentario, & argentiero, che lauora d'argento, vedi Orefice.

Argentaria, 4. l & anche argenti, vasellamenti d'argento.] Argentum, ti. 2. l. C c. 6. Ver. Trichlinia strata erant, argentumque expositum. 2. Supellex argentea

Spandere l'argentaria] Argentum exponere. Cic. 6. Ver. vbi ait, Argentum expositum, & 1. de Orat. vbi ait, Argentum propositum.

Argentato, per inargentato, vedi Inargentato.

Argentatore, vedi Inargentatore.

Argentiera miniera, ò caua d'argento] Argentaria, riæ. 3. l. Liu. 4. bel Maced 2. Argenti fodina. Plin. lib. 33. cap. 6. Gel. lib. 2 cap 22.

Argentina Città di Germania.] Argentoratum, ti. Ptolem Marcellinus, & Sex. Aurelius. 2. Argentina, næ. f. g.

Di Argentina] Argentoratensis, & hoc, cense.

Argentina, herba] Argemone, es. f g. 1. 4 l. 2. 3 b. 2. Inguinaria, riæ. f g. 1. 3. l. 2 4. b.

Argentino, addiett. di color d'argento, ò simile all'argento.] Argenteus, a, um. Plin. l 33 c. 5.

Argento metallo assai noto]. Argentum, ti. Plin l. 1. cap. 56. Erichthonius Athaniensis, argentum inuenit. 2 Argenti metallum. Ex Virg 8 Æn. cuius est, Auri metallum. 3. Materia argentea. Ex Cic. 2 de Inuent. qui pro ligno dicit. Materiam ligneam.

Argento battuto, cioè coniato. ò monetato.] Argentum signatum, vel percussum. Isid. Orig. lib. 16. c. 17 Tria sunt genera argenti, auri, & æris, signatum, factum, infectum Signatum est quod in nummis est: factum est quod in vasis, & signis est: infectum est, quod in massis est, quod, & graue dicitur, idest massa.

Di argento, addiett.] Argenteus, a, um. 1. 2 l. 3. b.

Argento filato.] Argentum netum. Ex Plin. lib. 33. cap. 3 2 Argentum in fila tenuatum. Ex Plin. lib. 11. cap. 23.

Argento fino, cioè puro, e perfetto.] Argentum pustulatum. Suet. in Ner. vbi sic ait. Exegit nummum asperum, argentum postulatum, aurum obryzum Ad quem locum sic ait Bud. in Pand. Postulatum argentum pro purgatissimo, & excoctissimo posuit. 2. Argentum purum, & putum. A. Gell. l. 6. c. 5 qui sic ait. Cautum est, vt Carthaginienses Populo Romano darent centum pondus argenti puri & puti. Ad quem locum sic ait Bud. in Pand. Argentum purum putum Gellius intelligi voluit expurgatum excoctumque, atque aliena omni materia carens.

Argento lauorato, ò messo in opera.] Argentum factum. Cic. 7. Ver.

Argento sodo, cioè non messo in opera.] Argentum infectum. Liu 4. bel. Maced.

Argento solimato.] Argentum sublimatum. Matth in Diosc. l 9. cap 70.

Argento viuo.] Argentum viuum. Plin. lib. 33. c. 6 2. Mercurium, rij. n g. 3. Argentum factitium.

Attenente ad argento.] Argentarius, a, um. Cato cap 2. & Plaut. in Pseud. cuius est, Inopia argentaria.

Bottega, doue si cambia argento, ò denaro.] Taberna argentaria. Cat. c. 2.

Argine, riparo di riue di fiumi.] Agger, ris. 2.b.Virg. Æn.

Argo, mostro di cent'occhi.] Argus, gi. m. g. Ouid. Metam. 6.

Argomentare.]Argumentor, aris.

rgomento, proua, ò ragione da prouare.] Argumentum, ti. 1.2. 3.l.a. Argumentatio, nis. f.g. 3. Ratio, nis. Cic. 1. de Fin. p.53. Epicurus, quomodo efficiatur, concludaturque ratio, non tradit. 4. Ratio rei dubiæ faciens fidem.

rgomento certo.] Argumentum confessum. Quintil. lib. 5. cap. 12. Argumentum oportet esse confessum, dubijs enim probari dubia non possunt.

rgomento conuincente.] Argumentum confrctrium. Cic. 4 de Fin.

rgomento demonstratiuo.] Argumentum apodicticum. Gel. l. 17. cap. 3. Marcum Tullium existimabat argumento vsum esse non probo, neque apodictico.

rgomento insolubile, ouer indissolubile, che non si può sciorre.] Argumentum inenodabile, vel insolubile, vel indissolubile. Cic. & Quint.

rgomento necessario.] Argumentum necessarium Cic. de Inuent. 2. Argumentum rem necessariè demonstrans. ibidem.

rgomento probabile.] Argumentum probabile. 2. Argumentum rem probabiliter ostendens. Cic. de Inuent.

rgomento sofistico, od inganneuole.] Argumentum captiosum. Cic. 1. de Fin. Epicurus qua via captiosa soluantur, ambigua distinguantur, non ostendit.

orre l'argomenro, rispondere all'argomento.] Argumentum dissoluere, enodare, explicare, vel soluere.

gomentoso, abondante d'argomenti.] Argumentosus, a, um. 2.3.4.l. Quint. lib 5. cap 9. Paulò numerosius opus dicitur argumentosum, idest, nimia argumentorum mole refertum.

gonauta, nome di quegli Heroi, che nauigarono in Argo, naue così detta.] Argonauta, æ. Var. lib. 2. c. 1. Ad Arietis auream pellem profecti regio genere dicuntur Argonautæ.

gutamente, con argutia.] Argutè.

gutia, viuacità, sottigliezza.] Argutia, tiæ. 1.2.l.

guto, spiritoso pronto add.] Argutus, a, um. a. 2.l.

quanto arguto.] Argutulus, a, um. 1.2.l.3.b.2. Subargutus, a, um. 1.b.2. 3.l.

a, vedi Aere.

dezza, & aridità, vedi Secchezza.

do. 2.b. vedi Secco.

ete vno de dodeci segni celesti.] Aries, etis. m gen. 1.2. b. l. in rect. & b. in obl.

ete, vna spelie di machina da guerra.] Aries, etis. g.

mino, & anche Rimino, Città chiarissima della Romana, e Colonia de Romani.] Ariminum, ni. 1.3.b.2. l. Plin. 3. c. 15.

minese, & anco Riminese, nome gent. & possess. d'Arimino.] Ariminensis, & hoc, ense. 1.3.b.2.4.l. Cic. 3. Ver. & ro Cec.

nga, & aringheria, diceria, e parlamento, che si fà publicamente in ringhiera.] Concio, onis. f. g. Cic. b. 9. epist. 14. Legi concionem tuam: nihil illa sapienus. 2. Dictio, onis. Cic. de Clar. Orat. Malim mihi . Crassi vnam pro Marco Curio dictionem, quam castellanos triumphos duos. 3. Oratio, onis. Cic. 3. de rat. Ne exilis, ne inclita, ne vulgaris, ne obsoleta sit ratio. Plaut. in Asin. Nec caput, nec pes sermonis appareet.

ga breue, ò di poco rilieuo.] Conciuncula, æ. Cic. Att. l. 2. Dictiuncula, æ. Ex Cic. 3. Oratiuncula, læ. Cic. 3. de Nat. elij aureola fuit oratiuncula.

ngare, far publica diceria in ringhiera, cioè orare, ò arlar'in publ.] Concionnor, aris. 1.3.l 2.b. Cic. 1. Tusc. agna eloquentia est vtendum, ac velut superiore è co concionandum. 2 Dico, dicis. Cic. in Orat. 3. Concionem agere, vel habere. Cic. Att. l. 4. 4. Oro, oras. Cic. Clar. Orat. 5. Orationem, agere vel habere. Cic. At. l. c.

Aringatore, colui, che aringa.] Concionator, oris. Cic. 4 in Catil. 2. Orator, oris. Cic. 2 de Orat. Plenus, & perfectus Orator est, qui de rebus omnibus possit variè, copiosèque dicere.

Aringhiera, e ringhiera, luogo doue s'aringa.] Concio, onis. f g. Liu. 2. ab Vrb. Vocato ad consilium populo, in concionem ascendit. Cel. lib. 18. cap. 7. Concio tria significat, locum, suggestumq; vnde verba fiunt, cœtum populi assistentia, & orationem ipsam, quæ ad populum dicitur.

Arione, nome prop. d'huomo, che fù sonator di cetera, ò lira nobilissimo.] Arion, nis. 1. 3.b.2.l. Gell. l. 16. c. 19. Vetus, & nobilis Arion cantator fidibus fuit.

Arione, nome proprio di cauallo, che fù di Adrasso Rè de gl' Argiui.] Arion, nis. 1.3.b.2.l. Stat 6. Theb.

Spargitur in gyros, dexterque exertat Arion.

Aristagora, 4. b. nome propr. di più huomini, de quali vno fù figlio d'Aristarco Grammatico, e l'altro Capitan dell'essercito di Dario contra i Greci.] Aristagoras, ræ. m. g. 1. 3. & 4. b. Suid. Aristarchus minor filios reliquit Aristarchum, & Aristagoram ambos stultos.

Aristarco nome prop. di più huomini, de quali vno fù Grammatico tririco, l'altro Poeta tragico, & il terzo Tiranno Efesino.] Aristarchus, chi. m. g. 1. b. Ælian. Aristarchum Grammaticum tam castigato fuisse iuditio tradunt, vt Homeri versus non putaretur, quem ipse non probaret.

Aristide, nome proprio d'huomo giustissimo appresso gli Atenicsi.] Aristides, dis. 1. b. 2 & 3. l. Cic. pro Sest. Aristides, qui vnus omnium iustissimus fuisse traditur.

Aristocratia, Signoria, ò Dominio de gl'Ottimati.] Aristocratia, æ. 2.3.b.5.l.2. Optimatum Imprrium, vel Dominatus.

Aristocratico, nome addiett. pertinente à tal Signoria.] Aristocraticus, a, um.

Aristocraticamente, auuerb. secondo l'aristocratia.] Aristocraticè.

Aritmetica, vedi Abaco.

Arli, Città nobilissima della Gallia Narbonese, la quale Costantino ordinò che si nominasse Constantina.] Atelate, tis. n. g 3 l. Plin 2. Arelatum, ti. Ptolem.

Di Arli nome gent. & poss. di Arli.] Arelatensis, & hoc, ense.

Arma, & arme in sing. arme, & armi in plur. strumento di soldato.] Telum, li. n. g. 1. l. Cic. in Catil. Omnes sciunt, te stetisse in Comitio cum telo. Idem Cic. 6. Ver. Agrigenti nemo, neque ætate tam effæta, neque viribus tam infirmis fuit, qui non illa nocte, eo nuntio excitatus, surrexerit, telumque, quodcunque fors offerebat, arripuerit. Quint. lib. 10. cap. 1. Per abusionem Sicarios etiam omnes vocamus, qui cædem telo quocunque commiserit.

Arma da tirare.] Telum missile. Liu. l. 2. & 5. 2. Telum iaculabile. Ouid. 7 Met.

Arma tutta di ferro.] Soliferreum, rei. Liu. 4 bel. Maced. Ve emissis soliferreis, falaricisque, gladios strinxerunt, tum velut redintegrata est pugna.

Armaiolo, colui, che fà arme.] Armamentarius, rij.

Armare, vestir d'arme.] Armo, as. Cic. pro Planc. Egentes in locupletes armabantur. 2. Armis tegere, cum accus. Cic. 2. Tusc. 3. Telis instruere. cum accus. Cæs. 3. de bel. Ciu. 4. Ferro instruere. cum accus. Virg. 12. Æn.

Armar bene, armar tutto] Perarmo, as. Q. Curt. Instructo exercitu, & perarmato, Babylone copias mouit.

Armar intorno.] Obarmo, as. Hor. 4. Carm. Od. 4. cuius est: Dextras obarmat.

Armaria Sen. armeria Fior] Armamentarium, rij. n. g. Cic. pro Rab. Ex armamentarijs publicis arma populo Romano distributa sunt.

Armaria bottega, doue si fanno l'armi.] Armorum officina. Cic. 7. Phil. Armorum officinam in Vrbe videtis.

Armarietto diminut. armario piccolo.] Armariolum, li. Plaut. in Truc. cuius est; Græcum armariolum.

Armario, ò credenza, arnese di legno fatto per riporui che che sia.] Armarium, rij. 2.2 l. 3.b.Cic.6 Verr.Parieti in bibliothecæ speciem armarium insertum est.

Armario cioè scanzia, vedi Scancia.

Armarione accrescit.armario grande.]Armarium ingens,vel magnum. Ex Cic.pro Cæl.& 4. Acad.

Armarsi,vestirsi d'arme.] Arma induere. Virg Æn.l.9.& 11. Ouid. 14. Metam.

Armata, ò essercito.] Classis, sis. 2.Copiæ,arum. f.g.& num. plur.

Armata per mare.] Copiæ nauales. Cæs.

Armata per terra.] Copiæ terrestres Cæs.

Armatissimo superl.molto ben armato.] Armatissimus,a,um. Cic pro Cæc.Sed proinde valebit, quasi armatissimi fuerint, si reperirentur ita parati fuisse, vt vim vitæ, aut corpori potuerint afferre.

Armato, partic.] Armatus, a, um. Cic. pro Cæc. Armatos si latinè loqui volumus, quos appellare verè possumus? opinor eos, qui scutis, telisque parati, ornatique sunt.

Mezzo armato.]Semiermis, & hoc, me. Liu.5.bel Pun. qui ait: Exercitum magna ex parte tumultuarium, & semiermem.

Armato di brocchiero.] Clipeatus,a,um.

Armato di giacco.] Loricatus,a,um.

Armato di lancia.] Lanceatus,a,um. 2.Hastatus,a,um.

Armato tutto.] Cataphractus,a,um.

Armato di mazza.] Clauatus,a, um.

Male, ò poco armato.] Leuiter armatus. Sen.de Benef.lib.5. cap. 4. Tam par tibi sum, quàm multis armatissimis nudi, aut leuiter armati.

Armatura.] Armatura,ræ. f.g.2. Armatus,tus. m.g.

Armatura da petto.] Pectorale, lis. n.g.

Arme d'asta, ouer'arme in asta, cioè asta con ferro in punta.] Hasta præferrata. Ex Plin.l.7 c.28.& lib 18.c.20.cuius est: Pilum præferratum. 2. Hasta ferro præfixa. Ex Cic. 2. de Fin. & Liu.6. bell. Pun. cuius est: Iaculum ferro præfixum.

Arme difensiue.] Arma ad tegendum. Cic.pro Cæc.Arma esse sui nominibus alia ad tegendum, alia ad nocendum. 2. Arma in sui tutelam comparata Ex Quint.lib.3 cap 2. Nisi quia dicit etiam, gladium fabricatum ab eo priùs, qui ferrum in tutelam, quàm qui in perniciem alterius comparauit.

Arme offensiue.] Arma ad nocendum. Cic. pro Cæc. 2. Arma in perniciem alterius comparata. Quint. lib. 3 cap. 2.

Arme, impresa, ò contrasegno di Città, Popoli, e Famiglie.] Insigne, gnis. n g.2.& 2.l.Ex Cic.3. Ver. vbi legimus, indicium, atque insigne fortunæ, & Plin.lib. 8. cap. 16. qui sic ait: Quos pardi generauere, insigni hoc carent.

Arme di famiglie.] Insigne gentile. Turs.Laur. hist.lib 2. cap.5. Innocentius IV.auream bullam cum gentilibus insignibus donū misit.2.Insigne gentilitium Bud in Pand.vbi sic ait. Pro ijs, vt opinor, posteriora tempora insignia gentilitia habuerunt, quæ arma vulgo vocantur: quæ ipsa quoque primum, vt simile est veri, virtutis præmia fuerunt, ac rerum præclarè gestarum decora.

Arme forti, quali erano quelle di Vulcano.] Arma Vulcania. Cic 2 Tusc.Pungit dolor, vel fodiat sanè: si nudus es, da iugulum: sin tectus Vulcanijs armis, idest fortitudine, resiste.

Arme da combatter da lontano.] Tela, orum. n g. Fest. de v.s.l.1. Arma, quibus procul præliamur, propriè dicuntur tela.

Arme da combatter da vicino: & sono quelle, che si soglion portare adosso, come scudo, spada, pugnale, e simili.] Arma, armorum. Fest.de v.s.l.1. Arma propriè dicuntur ab armis idest humeris dependentia, vt scutum, gladius, pugio, sica.

Armellino, animaletto bianchissimo.] Mus. Plin.

Armento, gregge, vedi Gregge.

Armonia, vedi Conserto.

Arnese, vedi Masseritie.

Arnese di guerra.] Belli instrumentum. Cic.2. Acad.

Arnese da caccia, ò da cacciare, ò da cacciatore.] Instrumentum venatorium. Plin.lib 3.epist.19.Inest huic computationi sumptus supellectilis, sumptus atrieosium, topiariorum, fabrorum, atque etiam venatorij instrumenti.

Arnesi da viandante, ò da viaggiare, ò da viaggio.] Instrumentum viatorium. Ex Cic. pro Dom. & P.in lib. 16. cap 10.

Arnione, parte carnosa attaccata alle reni, per spurgar le vene, vedi Rognone.

Aromato, & aromati, spetie, e spetiarie, cose à tutti note.] Aromata, rum. n.g & num. plur.1. & 3. b.2.l. Ex Col. de Re rust.cap.20. qui sic ait. Cum videbitur mediocriter calere defrutum, aromata contusa, & cribrata paulatim insperges 2.Odores, rum. m.g & num plur.1 b.2. l Ex Col.lib.12 cap.20.qui sic ait. Odores autem vino fere apti sunt, qui cum defruto coquuntur, iris, fœnum græcum, schœnum.

Arpa strumento musicale di corde vent'vna in forma triangolare.] Psalterium, ij. n g.1.& 2 l.& 3.l.Thes græc.Ex D. Hieronymo in psalmos, & Athen lib.14. Diximus psalterium de certo quodam organo, & instrumento musico dictum fuisse: de eo proculdubio, quod arpam vulgus nominat, & antiqui magadin. 2.Psalterium trigonum. Arist.in Probl.3 Magadis, dis. f.g.1.l.& 2 b. Thes.græc. Vt harpa viginti, & vna chordis intenta est nostro seculo, ita olim magadis teste Anacreonte apud Athen.l.14. 4. Organum, vel instrumentum psalticum. Thes.græc.Atheneus lib.14 Ex Anacreonte tradit magadin esse organum psalticum, Lydorum inuentum.

Sonar l'arpa.] Psallo,lis, psalli, græc.Cic in Catil.Pueri lepidi, ac delicati, qui non solum amare, & amari, neque cantare, & psallere, sed etiam sicas vibrare, & spargere venena didicerunt.

Sonator d'arpa.] Psaltes, tæ. m.g.1.l.græc. Quint. lib.1. cap. 10. Senex reposcenti filium patri, velut rationem impendiorum, quæ in educationem contulerat, opponens, psaltis se, & geometris multa dicit dedisse. 2. Psaltes, tis. græc.1 & 2 l.Plaut.

Di sonator d'arpa.] Psalticus,a,um. 1.l.2. b.græc.

Sonatrice d'arpa.] Psaltria, riæ. 1. l. & 2. b, Græc. Ter. Adel. Iam penes vos psaltria est. Cic.3. Tusc.

Arpeggiare, vedi Occare.

Arpicordo, strumento di musica triangolare, che hà le corde di grossezza, e longhezza, disuguali.] Sambuca, cæ. f.g & 2.l Fest.l.18.Sambuca organi genus est, a quo Sambucistriæ dicuntur.

Sonator d'arpicordo.] Sambucista,stæ,vel sambucistes,stæ. 2. l græc.Ex Liu 9 bel.Maced.

Sonatrice d'arpicordo.] Sambucistria, æ. Liu.l 9 bel. Maced. Psaltriæ, sambucistriæque & conuiualia ludionum oblectamenta sunt addita epulis Fest.l.17.

Arpie mostri.] Harpyæ,arum. f.g.num.& plur.1.2.l.Virg.

Arra, ouer'caparra, vedi Caparra.

Arrabbiare, diuenire rabbioso, & è proprio de'cani.] Rabidum fieri. Plin.lib 29. cap. 5. Est vermiculus in lingua canum, quo exempto infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt. 2 Rabiosum fieri. Plin. lib.28.cap.7. Mulieris, quæ marem peperit, lacte gustato, canes rabiosos fieri negant. 3. In rabiem agi. Plin. lib 7.c.15. In rabiem aguntur gustato mulierum profluuio canes.

Fare arrabbiare.] Rabiem creare. Colum.lib.7.cap.12.Liquor coctæ fabæ feruens rabiem creat. 2. Rabidum facere. Ex Plin.lib.29 cap 5.3.Rabiosum facere. Ex Plin.lib. 28. cap.7.

Arrabbiatamente, e rabbiosamente, con rabbia.] Rabidè. 1.& 2.b.3.l.Cic 5.Tusc Hominem libidinibus inflammatum, & furentem videmus, omnia rabidè appetentem, cum inexplebili cupiditate. 2. Rabiosè. 1. 2. b.3.4.l.Cic 4. Tusc. Aiax. & Hector collocuti prius inter se, nihil ne in ipsa quidem pugna iracundè, rabioseue fecerunt.

Arrabbiatello, e rabiosetto diminut.] Rabiosulus, a,um. 1.2. 4.b 3.l.Cic.l.7. ep.16.

Arrabbiato, ò rabbioso, addiett. pieno di rabbia.] Rabidus, a, um. 1. & 2. b Plin. lib. 8. c. 9. Domantur elephanti rabidi, fame, & verberibus. 2 Rabiosus, a, um. s. 2. b. 3. l. Plin. lib. 29. cap. 5. Idem vermiculus ter igni circumlatus, datue morsis à rabioso, ne rabidi fiant.

Arrapparsi, & aggrapparsi.] Adrepo, is, psi, reptum. 1. 2. l 2. Correpo, is, psi, reptum. 1. 2. l.

Arrampinare.] Inunco, as. s. b. 2. l.

Arrendersi, ò renderfi, cioè darsi in mano al nemico, ò auuersario, confessandosi vinto.] Dedo, is, didi, ditum. 1. l Cæs. l. 2 bel. Gal. Si prius quam acies murum attigisset, se dedidissent. 2. Deditionem facere. Quint. lib. 3. c. 8. Deditionem ad hostem facit. 3 Manus dare. Cic. Att. l. 2. Ad extremum manus dedir. Alla fine s'arrese. Plaut. in Perf. Vobis do manus: A voi m'arrendo.

Arrendersi, cioè piegarsi, vedi Piegarsi.

Arrendeuole, vedi Pieghenole.

Arrendimento, e rendimento, l'arrendersi.] Deditio, nis. f. g. 2 l. 2. 3. b. Cic. pro Leg Man.

Arrestare, vedi Fermarsi.

Arricchire, in neutro, diuenir, ò farsi ricco.] Ditesco, is. 1. 2. l. Lucret. l. 4. & 5. 2 Copiosum, diuitem, locupletem, vel opulentum fieri.

Arricchire, in att. far ricco.] Dito, as. 1. l. Liu. 1 bel. Pun. Castea militem ditauere. 2. Diuito, as. 1. l. 2. b Accius. A ftyan. Nihil ceedo anguribus: qui aures verbis diuitant. 3. Locupleto, as. 1. & 2. b 3. l. Cic 2. de Fin. Sapientem locupletat ipsa natura: cuius diuitias Epicurus ipse parabiles esse docuit. 4. Opulento, as. s. & 2. b. & 3. l. Col. lib. 8. cap 5 Villaticæ pastiones, sicut pecuariæ non minimum colono stipem conferunt; quum, & auium stercore macerrimis vineis, & omni furculo, atque aruo medeantur, & eisdem familiarem focum, mensamque pretiosis dapibus opulentent. 5. Diuitem facere. Sen. l. 3. ep. 21. 6 Locupletem facere. Sen. lib 3. epist 21. Hortatur, vt Pythocles locupletem non publica, nec ancipiti via faciat. 7 Collocupleto, tas. s. 4. l. 2. & 4. b. Ter. in Heaut. Dum propter te errans, patria careo demens, tu interea loci collocupletasti te Aotiphila.

Arricchito.] Ditatus, a, um. 1. 2 l. Ex Liu.

Arricciare, ioteso di crini, vedi Far riccio, alla voce Riccio.

Arricciare, inteso di muraglia, che si copre con calcina.] Aspero, as. Ex Pallad l. s. tit. 11. Vbi ait Prouidendum est, vt siccis, & asperatis parietibus lateritijs inducatur tectorium, quod humidis, ac læuibus adhærere non poterit. 2. Asperè trusillare Ex Vitr. l. 7. c. 3. qui sic ait: Coronis explicatis parietes quam asperrimè trusillentur.

Arrischiare, arrisicare, & auuentorare, cioè tentar, vna impresa con rischio, ò risico, cioè con pericolo.] In casum dare. Corn. Tac. l. 1. Fixum Tiberio fuit, non omittere capot rerum neque se, Remq. pub. io casum dare. 2. In discrimen, vel periculum adducere cum accus. Cic. 3 Phil. Res in discrimen adducta est. 3. Io discrimeo offerre. Cic. pro Sest. 4. In aleam, vel discrimen dare. Tacit. l. 2.

Arrischiarsi, mettersi in pericolo] Io aleam ire Liu. ab Vrbe. In dubiam Imperij, seruitijque aleam imus. 2. Aleam adire. Sen de Benef. l. 4. c. 11. Vt æquiore animo adirent aleam, danda illis aliqua potestas fuit.

Arrischiato, arrisicato, & arrisicoso.] Audens, tis. o. g. Cic.

Arriuare, ò peruenire. Sen: giognere. Fior. giugnere, e giungere à qualche cosa, ò luogo.] Perueoio, is. 1. 2. 3 b. Cic 2. de Diu. Cyrus ad septuagesimum peruenit annum, cum 40 natus annos regnare cœpisset. 2. Aduenio, nis. Col. 2. 3 Pertingo, is. 1 2 l. Plin. lib. 11. cap. 37. Verum ab oculis pertingere ad cerebrum peritissimi authores tradunt.

Arriuare in porto à saluamento.] In portum salua naue peruenire Quint. l 2 c 17.

Arriuare, Rom. Sen. raggiognere, Fior. raggiugnere, in att. vn, che camina innanzi.] Assequor, is. s. l. 2. b Cic. ad Att l. 3. ep. 5. Si non es Romæ, iam me assequi non potes: sin es in vis, cum eris me assecutus, coram agemus, quæ erunt agenda. 2. Consequor, eris. s. l. 2. b Cic. ad Att. lib. 3. epist. 4. Nunc tu propera, vt nos consequare. 3. Aduenio, nis. s. l. & 2. b.

Non arriuarà à domane.] Io crastinum non perueniet. Ex Quiot. l. 5. c. 10 Credibile est, eum qui rectè valeat in crastinum peruenturum.

Prima d'esser arriuato à gl'anni della discrettione.] Ante consilij, & rationis exortum. Gel. l. 12. c. 5.

Arriuo, vedi Venuta.

Arrocarsi, diuenir roco, vedilo sla voce Roco.

Arrogante addiett. che procede con arroganza.] Arrogans, tis. om. g. 1. & 3. l. 2. b. Cic. 3. Ver. Homines arrogantes hoc adiutore. Q. Opinium pee ludum, & locum fortunis omnibus euertisse.

Tutto arrogante, cioè arrogantissimo.] Arrogantiæ plenus. Cic. pro Mur. Sermo plenus arrogantiæ.

Arrogantemente, auuerb con arroganza.] Arroganter, 1. & 3. l 2. 4. b. Cic. pro Lig. Arroganter peto, si oemo impetrauerit.

Arroganza, presuntione, ò stima troppo grande di se stesso.] Arrogantia, æ. f. & 3. l. & 2 b. Cic. de Clar. Vir grauis, sine segnitia verecundus.

Arrollare, scriuere à rollo.] In album referre. 2. Conscribo, is. Cic. pro Sest. Cum vicatim homines conscribereotur.

Arossare, Fior. arrossire. Sen. diuenir rosso.] Rubesco, is. ui. s. b. Plin. lib. 9 c. 35 Miroe ipso tantum margaritas cœlo gaudere, sole rubescere, candoremque perdere, vt corpus humanum. 2. Rubesio, fis. Ouid. 3. Metam.

Arrossare, & arrossire per vergogna.] Erubesco, is. Cic. 2. de Fin.

Far arrossire, ò arrossare.] Rubefacio, cis. Ouid. 3. Met.

Arrossito.] Rubefactus, a, um. Ex Ouid. 1. Rubors tinctus, vel infectus, a, um.

Arrostimento, l'arrostire.] Torrefactio, nis. Ex Col. lib. 6. c. 7. Assatio, ois. Plio. 3. Coctio ficca, vel arida. Ex Plin.

Arrostire, cuocere arrosto.] Torreo, res. 1. l & 2. b. Fest. lib. 18. Torrere propriè significat siccare, atque arefacere, sed vsurpatum est iam pro eo, quod est igne vrere. Plaut. In furnum calidum condito, atque ibi torreto. 2. Torrefacio, is. s. l. 2 3. b. Col. l. 6 c. 7. Vinaceorum duas libras torrefaciunt, & ita conterunt. 3. Asso, sas, aui, tum. Plin. 4. Inasso, sas. Ex Diosc.

Arrostir bene.] Perasso, as Diosc. l. 2. c. 152.

Arrostire à fuoco lento.] Leui fauilla torrere. Col. lib. 8. cap 11.

Arrostire al Sole.] Sole torrere. Plin. lib. 12. cap. 7. qui sic ait, Hæ decerptæ, tostæq. Sole, faciunt quod vocatur piper longum.

Arrostir su la bragia.] In pruna torrere. Plin. l. 30. c. 6.

Arrostir su la cenere, ò carbone.] Cinere vel carbone torrere. Plin lib. 18 cap 11.

Buono per arrostire, ò da farsi arrosto.] Assarius, a, um. Ex Plin.

Arrostirsi, cuocersi arrosto.] Torresco, is. Lucret. lib. 3. 2. Torresio, is. s. 3. l.

Arrostito, partic. cotto arrosto.] Torrefactus, a, um. 1. 3. l. Col. lib. 6. c. 23 Bouí fœtæ eythisus viridis, & torrefactum hordeum, maceratumq; eruum præbetur. 2. Torridus, a, um. 1. l. 2. b. Col. l. 6. cap. 23. Cuius est, Milium torridum. 3 Tostus, a, um Plio. l. 18 cap. 2. Numa instituit far torrere, quoniam tostum cibo salubrius esset, & Ouid. 12 Met. cuius est, Carotosta. 4. Innassatus, a, um. 1. b. 2. & 3. l. Plin. lib. 30. cap. 7. Turdus inassatus cum myrti baccis dysentericis medetur. 5. Assus, a, um. Coro. Cels. l. 7. c. 3. Transcundum paulatim ad assa ab elixis.

Mezzo arrostito.] Semiassus, a, um. 1. & 3. l. 2 b. apud. Cic. 1. Tusc.

Arrosto, viuanda cotta senz'acqua.] Assum, si. n g Cic. l 9 ep. 20. Integram famem ad ouum affero, itaque ad assum vitulinum opera perducitue.

Arrosto di porco.] Assum porcinum, vel suillum. Ex Cic. l 9. ep. 20. & Liu. 2. bel. Pun.

Arrotamento, l'arrotare.] Exacutio, nis. f. g. Ex Plin. lib. 17. cap. 14.

Arrotare, assottigliare il taglio de ferri alla ruota.] Acuo, is. Cic. 5. Tusc.

Arrotare beo bene.] Exacuo, is. Plin. l. 17. c. 14.

Arrotare i denti, cioè aguzzarli, e disporli per mordere.] Acuo, is. 2. Exacuo, cuis. Ex Plin. & Varg.

Arro-

Arrotare, lisciare, ò pulire.] Læuigo, as. Var. de Re rust. lib. 2. c. 11. 2. Læuo, as. Cels. l. 8 c. 3. 3. Polio, lis.

Arrotatore, quegli, che arrota ferro.] Acuens, tis. m. g. Ex Plin. & Colum.

Arrotatore, quegli, che arrota mattoni.] Læuigans, tis. m. g. Ex Plin & Var.

Arrouentare, fare rouente, vedi Rouentare.

Arrozzire, in att. fare, ò render rozzo.] Rudem, vel rude facere, vel efficere. Ex Cic. 3. de Nat.

Arrozzire in neutr diuenir rozzo, ò farsi rozzo.] Rudem, vel rudi fieri, vel effici. Ex Cic. pro Flac. & a Verr.

Arrugginirsi, diuenir rugginoso.] Rubiginem trahere, contrahere, vel ducere. Plin. lib. 34. c. 14. A ferro sanguis humanus se vlciscitur, contactum namque eo celerius subinde rubiginem trahit. 2. Rubiginor, aris. Apul. l. 3 Flor. Vt clariùs vsu splendescit, situ rubiginatur, ita non in vagina silenti condita diutino tempore hebetatur.

Arruuidare, Fior. arruuidire. Sen. diuenir ruuido.] Ruidum, siue ruidam fieri. Ex Plin. lib. 18. cap. 10. & Plaut. in Epid.

Arsenale, cioè luogo, doue si fanno nauili, & ogni altra cosa necessaria alla nauigatione, & à guerra nauale.] Nauale, is. n. g 1. & 2 l. Mar. Nix. Nauale locus est, in quo naues, nauiliaque opera omnia fiunt, & seruantur. 2. Armamentarium, ij. n. g. 1. 2. 3. & 4. l. & 5. b. Liu. de bel. Maced. Conflagrarunt horrea regia, armamentarium cum ingenti apparatu machinarum, & tormentorum.

Arsenico.] Auripigmentum, ti. n g.

Arso.] Vstus, a, um. 2. Ambustus, a, um.

Arsura. Ardor, is m. g. 1. 2. Ambustio, nis. f. g.

Arte, vera, e retta ragione delle cose fattibili, cauata dall'esperienza.] Ars, tis. f. g. Cic. de Clar. Orat. Ars est, quæ dat rationes certas, & præcepta faciendi aliquid, quæ habent ordinem, & quasdam, errare in faciendo non patientes vias. Pomp. Fest l. 1. Artifices dicti, quòd scientiam suam per artus exercent, siue quòd aptè opera inter se artent, qua ex causa etiam artes appellatæ sunt.

Arte, ò essercitio.] Artificium, cij. 1. l. & 2. 3. b. Cic. l. 1. de Inu. Consideratur, quo in negotio, quæstu, artificio sit occupatus. 2. Opificium, cij. n. g.

Arte liberale,] Artes bonæ, vel ingenuæ, vel liberales. Plin. l. 14. in Procem. 2. Disciplinæ bonæ, vel ingenuæ, vel liberales. Gel l. 6. c. 15.

Arte di lauorare ferro.] Fabrica ferrea. Plin. lib. 7. c. 56. Fabricam ferream inuenere Cyclopes.

Arte di lauorar legname.] Fabrica materiaria. Plin. lib. 7. c. 56. Dedalus fabricam materiariam inuenit, & in eam, serram, asciam, perpendiculum, terebram, glutinum, ichtyocollam.

Con l'arte, e con la natura. Per arte, e per natura.] Ex natura, & artificio. Cic. lib 1 de Inuent. Hoc non natura modo, verum etiam artificio comparatur

Ad arte, con arte, con artificio, ò artificiosamente.] Arte. Cic. 1. de Inuent. Oratori minimum est de arte loqui, multo maximum est arte dicere.

Esercitare vn'arte.] In aliquo artificio occupari. Cic. 1. de Inu.

Artefice, artiere, artigiano, & artista, quegli, che fa arte mecanica.] Artifex, cis. m. g. 1. l & 2. b. 3. l in rect. & b. in obl. Vitr. l. 1. cap. 2. Neq; ingenium sine disciplina, neque disciplina sine ingenio perfectum artificem potest efficere. 2. Opifex, cis. m. g. 1. & 2. b. 3 l. in rect. & b. in obliq. Cic. Tusc. Opifices post mortem nobilitari volunt. 3. Officinator, is. 1. 3. & 4. l. 2. b. Vitr.

Artemisia, nome proprio di donne, vna delle quali fù Regina, e moglie di Mausolo Rè di Caria, à cui morto ella fabricò vn sepolcro, che è vno de sette miracoli del mondo, e si chiamò Mausoleo.] Artemisia, æ. A. Gell. l. 10. c. 18. Artemisia molita est ingenti impetu operis, conseruandæ mariti memoriæ causa, sepulchrum illud memoratissimum, dignatumque numerari inter septem omnium terrarum spectacula.

Artemisia, nome propr. d'herba.] Artemisia, siæ. 1. l. 2 b. Plin. lib. 25. cap. 10. Artemisiam secum habentibus, negant nocere mala medicamenta, bestiamue vllam, ne solem quidem. 2. Parthenis, dis. 1. l. 2 & 3. b. Plin. l. 25. cap. 7. Mulieres hanc gloriam affectauere, in quibus Artemisia vxor Mausoli, adoptata herba, quæ antea Parthenis vocabatur.

Arteria.] Arteria, æ. 1. 2. l 3. b. Cels lib. 18. cap 10. Arteria est conceptaculum spiritus naturalis misti, confusique cum sanguine, in quo plus spiritus est, minus sanguinis.

Artetica, infermità di gionture.] Arthritis, dis. f. g. 1. & 2 l. & 3. b. Græc. Vitr. lib. 1. cap. 6 Vitia hæc difficulter curantur grauitudo, arthritis, tussis, pleuritis, phthisis, sanguinis electio, quæ non detractionibus, sed adiectionibus curantur. Herodian. l 3. 2. Morbus articularis. Plin. lib. 21. cap. 21 Thymum coxendi cibus imponitur, & sarticularibus morbis. 3 Morbus articularius. Plin. lib. 21. cap. 20. Melissophylli succus articularios morbos sedat, canisque morsus. 4. Articulorum, vel artuum dolor. Cic. Att. lib. 1. epist. 4. Tereotia magnos articulorum dolores habet. 5. Articulorum, vel artuum morbus. Ex Plin.

Hauer l'artetica, ouero patire d'artetica.] Arthritide laborare. Ex Vitru. lib. 1. cap 6. & Cic. 1 de Fin 2. Articulorum dolore affici. Ex Cic. ad Att. l. 1. epist. 4. & ad Fam. lib 6. epist. 19. 3 Arthritide affici, ex Vitr. lib. 1. cap. 6. & Plin. lib. 10 cap. 10. Vbi legitur. Affici podagra. 4. Ex Articulis laborare. Ex Cic. lib 9. epist. 23. Vbi habetur, ex pedibus laborares. 5. Arthritide vrgeri. Ex Cic. de Fat. vbi legitur; Qui morbo vrgeatur. 6. Articulari morbo implicari. Ex Plin l. 21. cap. 21. 7. Morbus arthriticus, ex Cic. lib. 9. epist. 23

Artetico, infermo di artetica.] Articularius, a, um. 1. & 4. l. 2. 3. & 5. b. Plaut. in Merc. Nec podagricus, nec articularius est. 2. Arthriticus, a, um. 1. & 2 l. 3. b. Græc. Cic. lib. 9. epist. 23. Non enim arbitror coquum etiam te arthriticum habere. 3. Arthriticus, a, um. 1. l. & 2. b. Græc. Hyppocr. 4. Arthritide affectus, a, um. Ex Vitr. lib. 1. cap. 6. & Plin. lib. 10 cap. 10. Vbi est Affici podagra. 5. Arthritide laborans. Ex Vitr. lib 1. cap. 6. & Cic. 1. de Fin. 6. Articulari morbo implicitus, a, um. Ex Plin. l. 21. c. 21. & Liu. l. 3. ab Vrb.

Articolare, addiett. spettante ad articolo.] Articularis, & hoc, lare. Phocus. Grammat.

Articolare, verbo, val proferir le parole distintamente.] Articulo, as. Apul. in Florid. Facilius verba hominis articulantur potentiore plectro.

Articoli della Fede.] Fidei articuli, vel capita Maff. l. 1. epist. 1.

Articoli del Credo] Symboli capita. Tursel in Xauer. lib. 2. c. 9. Symboli capita voce magna pronunciat.

Articolo, quello, che si prepone à i nomi, che si declinano.] Articulus, li. Phoc. Gram.

Articolo di morte, ò termine di morte.] Momentum, quo vita, & mors distinguitur Val Max. lib. 5. cap 5. 2. Vitæ, mortisque confinium. Ex Col. l 3. c. 5.

Artiera, & artigiana, esercitatrice d'arte mecanica] Artifex, cis. f g. 1. l. & 2. b. & 3 l. in rect. & b. in obl. Ex Plin. lib. 22. cap. 24. Vbi ait. Non fecit cerata malagmata emplastra, collyria, antidota parens illa, ac diuina rerum artifex. 2 Opifex, cis. f g. 1. & 2. b. 3. l. in rect. & b. in obl. Ex Cic. 1 Tusc. & Var. lib. 3. cap. 16. Vbi ait. Apes syluestres minores sunt, & pilosæ, sed opifices magis. 3. Officinatria, cis. 1. 3. & 4. l. & 2. b Ex Vitr. lib. 6. cap. 11. Cuius est vox, Officinator.

Artificiale, agget. cosa fatta con arte.] Artificialis, & hoc, le. 1. 5. l. 2. 3. & 4 b.

Artificio.] Artificium, cij.

Artificiosamente, vedi ad Arte.

Artificioso.] Artificiosus, a, um.

Artiglieria, machina di bronzo, che carica con palle, e poluere, à forza di fuoco si scarica.] Balista ærea, Maff. Hist. Indic. l. 11. 2. Bombarda, dæ. f. g. Apud Iouium, & alios. 3. Tormentum æneum. Turs. Laur. Hist. cap. 21. Leo X. satis etiam tormentorum æneorum adijcit, ad propugnandum, & procul arcendum hostem. 4. Tormentum

bellicum, Hor. Turs. in Xauec. lib. 3. c. 10. Qui ait: Barbaros tormentorum bellicorum strepitu excitos.

Artiglieria di Carro.] Tormentum curule. Maff. Hist. Indic. l. 21 Balista curulis. Idem.

Artiglieria grossa, & anco pezzo grosso d'artiglieria.] Tormentum grande, vel magnum. 2. Tormentum grandius, vel maius Maff. Hist. Indic. l 15.

Artiglieria molto grossa.] Tormentum æneum prægrande. Turs Hist. l. 1. c. 12.

Artiglieria piccola, ouer pezzo piccolo d'artiglieria.] Tormentum patuum, vel minus. Maff. Hist. Indie. lib. 11.

Capitan dell'artigliarie.] Rei tormentariæ Præpositus, vel Præfectus apud Neot.

Palla d'artiglieria.] Globus tormentarius. Maff. de reb. Indic. epist. 50.

Attenente ad artigliaria, aggett.] Tormentarius, a, um. 1. a. 3. l. 4. b. Apud Neot.

Artiglio, & vnghione, cioè vnghia ritotta d'vccello, od' altro animale grifagno.] Vnguis vncus. Plin. l. 11. cap. 45. Simiæ vngues imbricati, hominibus lati, & defuncto crescunt: capacibus vnci. 2. Vnguis aduncus. Plin. lib. 10. cap. 11. Aduncos vngues habentia, carne tantum vescuntur. 3. Vngula vnca, vel adunca, ex Plaut. in Pseud. & Plin lib. 11. c. 45. & lib. 10. c. 11. 4. Vnguis hamatus. Ouid. 12. Met.

Artiglio d'aquila, ò di nibbio.] Vngula miluina, vel aquilina. Plaut. in Pseud.

An tu inuenire postulas quenquam coquum,
Nisi sit miluinis, aut aquilinis vngulis?

Artista, vedi Artefice.

A S

ASbergo, cioè corazza, vedi Corazza.

Ascella, vedi Ala.

Ascendere, vedi Salire.

Ascesa, vedi Salita.

Ascia, strumento da tagliare, vsato da legnaiuoli, à guisa di zappa, ma col manico assai più corto.] Ascia, æ. f. g. 1. l. 2. b. Plin. l. 7. c. 56. Dædalus fabricam materiariam inuenit, & in eam, ferram, asciam, perpendiculum, terebram glutinum, ichthyocollam.

Asciare, lauorare con l'ascia.] Ascio, as. Vitru. lib. 7. cap. 2. Sumatur ascia, & sicut materia dolatur, sic calx in lacu macerata ascietur. 2. Exascio, as. 1. 2. l. 3. b. Plaut. Asin. 3. Ascia dolare, vel polire. Pallad. lib. 1. cap. 14. Calcem ergo vt vtilem probes, ascia calcem, quasi lignum dolabis. Ex Cic. 2. de Leg. vbi ait, rogum ascia ne polito.

Asciar bene.] Exascio, as. Plaut. in Asin. Iam opus est exasciatum. 2 Dedolo, as. 1. l. 2. b.

Asciugare, vedi Sciugare.

Asciugatoio, vedi Sciugatorio.

Ascoli Città in Puglia.] Asculum, li. n. g. Flor. lib 1. cap. 18. In Apulia deinde apud Asculum melius dimicatum est, Curio, Fabricioque Consulibus. 2. Asculum oppidum. Plut. in Pyrrho. Pyrrus adsumpto exercitu, ad Asculum oppidum cum Romanis signa contulit. 3. Asculum Apulum. Phil. Cluer. Ital antiq. l. 4.

Ascoli, già Municipio, e Colonia celebre de' Romani, & hoca Città della Marca.] Asculum, li n g 1. l. & 2. b. Plin. lib. 3 cap. 13. Cupra Oppidum, Castellum Firmanorum, & super id Colonia Asculum Piceni nobilissima. Iul. Flor lib. 1. cap. 18. Picentes & caput gentis Asculum. 2. Asculum Picenum. Cæs. 1. bell Ciu. Interea legio duodecima Cæsarem consequitur; cum his duabus Asculum picenum proficiscitur. 3. Asclum, li. n. g. Philip Cluer. Ital. antiq. lib. 2. Asculum picenum, insignis, hodieq; Vrbs, Græcis authoribus Strabon lib 5. Plutarcho in Pomp. Appiano. l. 1. bel Ciu. ac Stephani Epitomatori duabus syllabis dicitur Asclum, sicut & Tusclum. 4. Asculana Ciuitas, vel Vrbs. Ex Cic. in Brut. & pro Flac. 5. Asculanorum Ciuitas vel Vrbs. Ex Cic. in Brut. & 6. Verr. 6. Asculani Populi ciuitas, vel Vrbs. Ex Vitr. lib. 6. cap. 1.

Ascolano, nome gent. e possessiuo.] Asculanus, a, um. 1. & 3. l. & a b. Cic. de Clac. Barrus Asculanus, cuius sunt aliquot Orationes Asculi habitæ. 2. Asculanus picenus. Ex Cic. in Brut. & Cæs. 1. bel. Ciu. 3. Asculeus, a, um. 1. l. 2. & 3. b. Lucan. l. 2. Depellitur arce Lentulus Asculea.

Ascoltante, vedi Vditore.

Ascoltare, vedi Vdire.

Ascondere, vedi Nascondere.

Ascriuere, vedi Attribuire.

Asia, di numero, e la terza parte del Mondo, di grandezza la metà.] Asia, æ. f. g. 1. 2. b. Cic. pro lege Man. Asia tam opima est, & fertilis, vt & vbertate agrorum, & varietate fructuum, & magnitudine pastionis, & multitudine earum rerum, quæ exportantur, facilè omnibus terris antecellat.

Asianamente, ò Asiaticamente, auuerb. all'Asiana, ò da Asiano.] Asianè. 1. a. b 3. & 4. l. Quint. l. 12. c. 10. Tertium dicendi genus Rhodium est, quod velut medium esse, atque ex vtroque mistum volunt: neq; enim Atticè pressi, neq. Asianè sunt abundantes. 2. Asiaticè. 1 2 4 b. 3. 5. l. Cic. de Clac. & de opt gen. 3. Asiatico more, vel titu. Cic. in Orat. 4. Asiaticum in morem, vel ritum, ex Cic. de Clac. & Liu 2 bel. Maced.

Asiani, gente, ò popoli d'Asia.] Asiana gens. Quint. l. 12. cap. 10. Mihi autem orationis differentiam fecisse, & dicentium, & audientium naturæ videntur, quod Attici limati quidem, & enunciati, nihil inane, aut redundans ferebant: Asiana gens tumidior alioqui, & iactantior, vaniore etiam dicendi gloria inflata est.

Asiano, & Asiatico, nome genc. e poss. d'Asia.] Asianus, a, um. 1. 2. b. 3. l. Quin lib. 12 cap. 10. Antiqua quidem diuisio inter Asianos, & Atticos fuit, cum hi pressi, & integri, contra inflati illi, & inanes haberentur: & in his nihil superflueret, illis iudicium maximè, ac modus deesset. 2. Asiaticus, a, um. 1. 2 4. b. 3. l. Cic. de Clar. Or.

Asima, & asma, difficultà di respirare, cagionata da strettezza di petto.] Anhelatio, nis. f g. Plin. lib. 21. cap. 21 Prodest Orthopnoicis, & anhelationi. 2. Spiritus difficultas. Cels. lib. 2. c 40. Quidquid fauces difficultate spiritus strangulat, sanguinis detractionem requirit. 3. Spirandi difficultas. Cels. lib 2. cap. 1. Obesi plerumque difficultate, respirandi strangulantur, subitoque moriuntur. 4. Asthma, tis. 2. l. 2 b. n g. Græc. Cels. lib. 4 c. 4. Spirandi difficultas cum vehementior, vt spirare æger sine sono, & anhelatione non possit, asthma vocatur. 5. Suspitium, cij. 1. 2. l. Plin. lib. 20. cap. 9.

Asina, & anche somara, la femina dell'asino.] Asina, æ. Plin. lib. 10. cap. 43. Asina gignit tota vita, quæ est ei ad 30. annum.

Asinaio, asinaro, somaraio, somacaro, custode d'asini.] Asinarius, rij. 1. 3. & 4. b. 3. l. Suet. In Aug. cap. 96. Augusto apud Actium descendenti in aciem, asellus cum asinario occurrit. 2. Asinorum curator. Ex Cic in Vat & Salbel. Iurg. 3. Asinorum custos. Ex Cic. 3. Phil. 4. Agaso, nis. m. g. 1. b. & 2. l. 5. Asinorum ductor. Liu. 10. ab Vrbe.

Asinella diminut. Asina piccola.] Asella, æ. Ouid. 3. de Arte Am.

Asinello, diminut. Asino piccolo.] Asellus, li. m. g. 1. b. & 2. l. Plin. lib 17. cap. 5. Campum, nullis quum ficus est arabilem tauris, post imbres, viti asello, & à parte altera iugi, anuuomerem trahente vidimus scindi.

Asinello da soma.] Asellus dossuarius. Var. de Re rust. cap. 6. Quidam asellis dossuarijs comportant ad mare oleum, vinum, itemque frumentum, aut quid aliud.

Asinello, cioè polledro di Asina] Asini pullus, vel pullus asininus. Var. l. 2. c. 8. Pullum asininum à partu recentem subijciunt equæ.

Asinino, addiett. di asino, ouero da asino.] Asininus, na, num. 1 2. b. 3. l. Plin.

Asino, Sen. anche somaro: animal da soma notissimo.] Asinus, ni. m. g. 1. & 2. b. Var. lib. 2. cap. 6. Asini Reatini optimi

 sunt,

sunt, & maximi. 3. Animal rudens. Ex Quintil.lib.*.cap 3. Cuius est: Animal hinniens, & Ouid.s.Fast.cuius est: Asellus rudens.

Asino lento nel caminare.] Asinus tardus, vel tardi gradus. Virg 3.Georg.

Asino da molino, che volta il molino.] Asinus molarius. Var. l. 3. & Cat. de Re rust. cap. 11. qui sic ait. Habere oportet asinum molarium vnum, vasa torcularia instructa tria.

Asino da basto.] Asinus clitellarius. Cato de Re rust.c.10.Habere oportet boues ternos, asinos instratos clitellarios, qui stercus vectent tres.

Asino domestico.] Asinus mansuetus. Var.lib.2.c.6. Asinorum duo sunt genera, vnum ferum, quem vocant onagros, alterum mansuetum.

Asino d'vn corno, quale nasce nell'Indie.] Asinus vnicornis. Plin.lib.11.c.47.Indicus asinus vnicornis est, folijs, spinisque, vel perticis salignis alitur.

Asino da carretta.] Asinus plostrarius, Cato de Re rust. cap. 11 qui sic ait: Oportet hab. re asinarium vnum, subulcum vnum, asinos plostrarios duos.

Asino stallone, quel che si tiene per far razza.] Asinus admissarius. Var. de Re rust. lib. 2. cap 8. In Reatino tricenis, & quadragenis millibus admissarij aliquot asini venierunt.

Attenente ad asino.] Asinarius, a, um. 1.2.& 4.b. 3.l. Ex Cat. cap 10 & Plaut Asin.

Asino saluatico, ouer Onagro.] Onager, gri. 1 a.b.Var. lib. 2. cap. 6. In Phrygia, & Lycaonia Onagrorum greges multi sunt. 2 Onagrus, gri. s.b.2.c.Var lib 2.cap 6. Ad seminationem onagrus idoneus est, quòd è fero fit mansuetus facilè, & è mansueto ferus nunquam 3. Asinus ferus. Plin. lib. 8. cap. 15. Septentrio fert equorum greges ferorum, sicut asinorum Asia, & Africa. 4. Asinus sylvester. Plin. lib 8. cap.30. Hyænæ plurimæ gignuntur in Africa, quæ, & asinorum sylvestrium multitudinem fundit.

Il figlio dell'asino saluatico, ouer dell'onagro.] Lalisio, nis. m.g.s.& 3.b.a.l 4 com.in rect.& l.in obl.Mart.l.13.ep.97. vel 97.

> Dum tener est onager, solaq; lalisio matre
> Pascitur, hoc infans, sed breue nomen habet.

Ad quem locum Matth.Rad sic ait: Onager dum est infans, & lactens, lalisionis nomen habet, simul atque à lacte depellitur, non lalisio, sed onager appellatur. 2. Onagri pullus. Plin.l.8.cap 44.Onagri in Phrygia, & Lycaonia præcipui. Pullis eorum ceu præstantibus sapore, Africa gloriatur, quos lalisiones appellant.

Asino, che stà in stalla.] Asinus stabularius.

Asina, vedi Asima.

Asmatico, che patisce d'asma, e difficilmente respira.] Anhelator, oris. Plin. lib. 22. cap. 23. 2. Suspiriosus, a, um. Plin.lib 20.cap.23. Asthmaticus, a, um. 1.l.2.3. b. Græc.

Asparago, vedi Sparago.

Aspergola, & aspergolo strumento per vso dell'acqua santa, vedi Spargola.

Aspo, vedi Naspo.

Aspettamento, & aspetto Fior. anche aspettanza, cioè l'aspettare.] Expectatio, nis.f.g.1 a.& 3 l.& 4.b.Cic.ad Brut. epist. 15. Summa est expectatio tui. Tu sei sommamente aspettato. 2. Mansio, nis.f.g.s.l.& 2.b.Ex Plaut.in Menæch. & Cic 3.de Fin.

Aspettare, fermarsi per attender qualche persona.] Expecto, tas. 1.& 2 l. Cic. Att. lib. 2. epist. 21. Transitum tempestatis expectare. Aspettar che passi la tempesta. 2. Maneo, nes. 1. & 2. b. Plaut. in Mænech. Hic me mane. Aspettami qui. 3. Opperior, riris, oppertus, & opperitus sum. Plaut. in Asin. Ego te opperiar domi. Io t'aspettarò in casa. Idem in Most. Seni non otium erat, id sum oppertus. Ter. in Phorm. Si non tum dedero, vnam præterea horam ne oppertus sis. 4. Præstolor, aris. 1. b. & 2. l. cum dat. vel accus. Plaut. in Cas. Quid agit mea festiuitas? C. Te ecastor præstolabor. Cic. 1. Catil. Quanquam quid ego te inuitem, a quo iam sciam esse præmissos, qui tibi ad forum præstolarentur armati. 5. In expectatione esse. Ex Plin.

Aspettare di giorno in giorno.] Diem ex die expectare. Cic. ad Att. l 7. Tibi autem crebro ad me scribenti de eius officio, nihil rescripsi, quod diem ex die expectabam, vt statuerem quid esset faciendum.

Aspettare, come quando diciamo, aspetto d'esser inuitato, d'esser pregato, e simili.] Expecto dum roger. Maneo, vt moneat. Plaut. in Stic. act. 1. sc 2. Qui manet, vt moneatur semper officium suum, haud probus est.

Aspettatione, vedi Aspettamento.

Aspettato.] Expectatus, a, um. a Exoptatus, a, um.

Aspetto, faccia, volto.] Os, oris. n.g Cic.2.Facies, ei:f.g.Mart. l.7. Epig.

> Nec grata est facies, cui gelasinus abest.

Di bello aspetto.] Ab ore honestus. Apul.in Apol.Multi fuere philosophi ab ore honestissimi, qui gratiam corporis morum honestamentis ornauerunt.

Aspidetto, aspidino, & aspiduzzo, diminut. il figlin piccolo dell'aspide] Aspidis catulus Plin.lib.10. cap 74. Phylarchus author est aspidem, cum ad mensam cuiusdam veniens in Ægypto aleretur assidue, enixam Catulos, quorum ab vno filium hospitis interemptum: illam reuersam ad consuetudinem cibi, intelexisse culpam, & necem intulisse catulo, nec postea in tectum id reuersam.

Aspide, & aspe serpe nota.] Aspis, idis. f.g.Cels l.5 cap.27. Puer cum ab aspide ictus esset, acetum, quod forte secum habebat ebibit & liberatus est.

Aspido, che sputa veleno.] Ptyas.ptyadis f.g & a.b.Plin.l.28. c.6. Puerorum impubium vrina valet contra saliuas aspidum, quæ ptyadas vocant, quoniam venena in oculos hominum expuunt.

Aspiratione, chiamata da Latini, e da Greci spirito.] Afflatus, tus. m.g Ex Var. l. 3. de Re rust c.1. Æoles Boetij sine afflatu vocant Æolis Thebas. 2 Spiritus, tus. in Gel.l. 2.c 3.

Porre, ò metter l'aspiratione à qualche lettera, ò vocabolo.] Litteræ cuipiam, vel vocabulo inspirare. Ex Gell. cuius est. Atticos multa inspirantes primæ literæ.

Aspramente, auuerb. con asprezza.] Asperè. 1.& 3 l & 2 b Cic. 1. de Or.M. Cato Galbæ grauis, atq; acer inimicus, asperè apud Populum Rom. & vehementer est locutus.

Molto aspramente.] Perasperè. Ex Corn. Ta c.l.3.& Cels.lib. 5.cap.28.

Più aspramente.] Asperiùs. 1. l.2. 3. & 4. b. Cic. ad Att. lib. 9.

Asprezza, astratto d'aspro.] Asperitas, tis, f.g.s.& 4 l.2. & 3. b.Cic.9. Phil. Ser. Sulpitium non vis hyemis, non niues, non longitudo itineris, non asperitas viarum, non morbus ingrauescens retardauit. 2. Aspredo, dinis. f.g.1.& 2.l.3.com.in rect.& b.in obl.Corn.Cels.lib.5.cap 25.& cap. 27. Interdum simile his, quæ vocant Græci condilomata, aspredine quadam, & magnitudine sua. 3 Asperitudo, dinis. f.g.1.& 3.l.2 b.4 com in rec.& b.in obl.Corn. Cels.lib 7.cap.23. Præter hæc ingens fitis, & linguæ asperitudo.

Asprezza, & acerbità, vedi Acerbità.

Aspro, & acerbo, vedi Acerbo.

Assaggiamento, saporamento, assaporamento, e gustamento, il saporare, ò il far saggio d'vna cosa.] Gustatus, tus. m. g 1.& 2.l.Cic. 2. de Nat. Tanta vbertas, & varietas pomorum, eorumque iucundus non gustatus solum, sed odoratus etiam, & aspectus. 2. Gustus, tus. m.g.1.l.Plin. lib.27. cap.12. Gustus acutus, & odoratus.

Assaggiare, & assaporare, gustare, e saporare, far saggio d'vna cosa, leggiermente gustandola.] Gusto, as. 1.l.Cic.lib. 7.epist.26. Fugi in Tusculanum, cum quidem biduum ita ieiunus fuissem, vt ne aquam quidem gustarem. 2. Libo, bas. 1. l.Virg.

> Purpureosque metunt flores, & flumina libant.

3. Degusto, stas. 1.& 2.l.Cato cap.148. Vinum, quod neque accat,

aceat, neque muceat, boni viri arbitratu degustato. 4. Delibo, bas. 1. & 2. l. Liu 5. ab Vrb. Nec satis constat, cur primus, ac potissimus ad nouum delibandum honorem sit habitus. 5. Gustu explorare. Col. l. 1 cap. 8. Dominus ipse, panis, potionisque bonitatem gustu suo exploret, vestem, manicas, pedumque tegmina recognoscat.

Assaggiar molto leggiermente.] Primis labris gustare. Cic. 1. de Nat. Hunc censes primis, vt dicitur, labris gustare physiologiam, qui quidquam, quod ortum sit, putet æternum esse posse? 2. Primoribus labris gustare. Cic. pro Cæl. Equidem multos, & vidi, & audiui, non modo, qui primoribus labris gustassent genus hoc vitæ, & extremis, vt dicitur, digitis attigissent, sed qui totam adolescentiam voluptatibus dedissent, emersisse aliquando, & se ad frugem bonam, vt dicitur, recepisse. 3. Summatim gustare. Cic. de Orat. Istorum omnium summatim causas, & genera ipsa gustaram.

Assaggiar di nouo.] Regusto, stas. 1. b. & 2. l. Cic. Att. l. 13. Varronis, & Olij mittas laudationem; Olij vtique, nam illam legi; volo tamen regustare.

Assaggiar vna cosa per veder s'è buona.] Rei bonitatem gustu explorare. Colum. Dominus ipse diligenter panis, potionisque bonitatem exploret.

Assaggiare prima.] Prægusto, as. 1. & 2. l. Plin. l. 21. cap 3. Gratificationem, eimena ipsius Regina Antonius non nisi prægustatos cibos sumebat.

Chi assaggia, ò fà la credenza ad altri.] Prægustator, ris. m. g. 1. 2. 3. l. Suet. in Claud. cap 44. Datum ei venenum quidam tradunt per Nolatium Spadonem prægustatorem.

Assai, grandemente.] Valdè. 2. Admodum. 3. Multum. Ter.

Assai, auuerb.] Satis. 2. Sat. Plin. & Horat.

Assaissimo, vedi Moltissimo.

Assalito, vedi Assaltato.

Assalitore, vedi Assaltatore.

Assaltamento, vedi Assalto.

Assaltare, andar alla volta d'alcuno per offenderlo.] Adorior, ris. Cic. 7. Ver. Postremam quamque nauem Piratæ primam adoriebantur. 2. Aggredior, eris. cum accusat. Plaut. in Persa. 3 Inuado dis. cum accus. Interdum quidem absolutè, interdum verò cum præpositione in Cic. pro Cec.

Assaltare vno à tradimento.] Aliquem de insidijs, vel ex insidijs aggredi. Ex Cic.

Assaltare vno dinanzi.] A fronte aliquem adoriri, vel aggredi. Ex Cic.

Assaltare vno di dietro.] A tergo quempiam adoriri, vel aggredi. Cic pro Mil.

Assaltato. & assalito.] Aggressus, a, um. 2. Adorsus, a, um. 3. Inuasus, a, um. Ex Col.

Assaltatore, ò assalitore, colui, che assalta, ò assalisce.] Adoriens, tis. 2. Aggrediens, tis. Inuadens, tis. o. g. Ex Colum. & Sen. 4. Aggressor, ris. Vlp. D lib. 19. tit 5. l. 3.

Assalto, & assalius, assaltamento, & assalimento, l'assaltare, ò assalire.] Aggressio f. g. Ex Cic. in Orat 2 Impetus, tus. m. g. Cels l 2. c. 15. Melius quiete febris impetus sustinetur. 3. Aggressurs, ræ Vlp. D. l 29 tit 5.

Assalto, batteria, che si da a luoghi assediati.] Oppugnatio, onis. f g. Cæs. 2 bel. Gall. & Cic. 8. Phil. Neque punctum quidem temporis oppugnatio respirauit.

Dar l'assalto.] Oppugno, as. cum accus. Cic. lib. 2. epist. 9.

Dare vn'assalto gagliardissimo.] Vehementissimè oppugnare. Cic.

Colui che dà l'assalto.] Oppugnator, toris. Cic. pro Corn.

Assassinamento, vedi Latrocinio.

Assassinare, assaltare alla strada i viandanti, per vcciderli, e tor loro la robba.] Grassor, aris. Pomp. Fest. l. 7. Grassari antiqui ponebant pro adulari: grassari autem dicuntur latrones vias obsidentes, gradi siquidem ambulare est, vnde tractum, grassari, videlicet ab impetu gradiendi. 2. Latrocinor, naris. Cic. 2. de Nat. 3. Prædor, aris, Interdum absolutè, interdum verò, cum accus. Cic. 3 Ver. & Ouid 1. Amor. & 3. de arte. 4. Despolio, as. Cic. Att. l. 5. 5. In latrocinio esse. Ex Plaut. 6. Latrocinium agere. Corn. Tac l. 12.

Assassino, e ladrone, Malandrino, e masnadiere, Fior. rubbator di strade.] Grassator, ris. 1. s. l Cic de Fat. Viator bene vestitus causa grassatori fuisse dicitur, cur ab eo spoliaretur. 2. Latro, nis. 2. com. Pomp Fest l. 10. Latrones eos antiqui dicebant, qui conducti militabant, nunc viarum obsessores dicuntur, quòd à latere adoriuntur, vel quòd insidiantur lateri. 3. Grassans, tis. o. g. Ex Liu. l. 3. 4. Latrocinans, tis. o. g. 1. com. 2. 4. l. 3. b. Ex Plaut. in Mil. 5. Prædo, nis. Hor. Ser. l. 1. Sat. 2. 6. Prædator, ris. Cic. in Catil. 7. Viæ insidiator, vel obsessor. Pomp. Fest. lib. 8. Latro, atque obsessor viarum.

Arte d'assassino.] Grassatura, ræ. f. g. 1. 2. 3. l. Ex Suet. in Tib. & Tacit. l. 3. 2. Latrocinium, nij. n. g. 1. com. 2. l. 3. 4. b. Ex Plaut. qui ait: Apud regem in latrocinio fuisti.

Cosa di Assassino, attenente ad assassino.] Prædatorius, a, um. Liu. 4 bel. Mac. & 9. bell. Pun. 2. Grassatorius, a, um. Ex Pomp. Fest.

Asse, legno, intorno à cui s'aggirano le ruote del carro.] Axis, is. m g. Virg 3. Georg.

Volat vi feruidus axis.

Assedere, sedere vicino.] Assideo, es. 2 b. Sall. de Con. Sed vbi ille assedit.

Assediare, metter'assedio, ò star'in assedio.] Obsideo, es. 1 l. 2. b. Cic. Phil. Mutinam coloniam populi Rom. & Consulem designatum obsedit Antonius. 2. Circunsideo, es. 1. & 2. l. 3. b. Cic. Phil. 5. Antonius bellum intulit Galliæ, circumsedit Mutinam firmissimam, & splendidissimam Populi Rom. coloniam. 3. Obsidione cingere, cum accus. Virg. 3. Æn. 4. Obsidione vallare. Ex Plin. de Vir. Illustr. 58. Pub. Scipio Æmilianus cohortes octo obsidione vallatas, consilio, & virtute seruauit, à quibus corona obsidionali donatus est. 5. Obsidione claudere, cum accus. Lucan. 6. Obsidium facere. Gell. lib. 15. cap. 31. 7. Circumsedeo, des. 1. 2. l. 3. b. Cic. Phil. 7. Brutum oppugnet Antonius, circumsedeat Mutinam.

Assediato, partic. detto di luoghi, ò di persone circondate da esercito assediante.] Obsessus, a, um. 1. 2 l. Plin. lib. 16. cap. 5. Dulcissima omnium fagi glans, vt qua obsessos etiam homines durasse in oppido Chio, tradat Cornelius Alexander. 2. Circumsessus, a, um. 1 2. & 3. l. Cic. Phil. 12. Ego semel circumsessus lectis valentissimorum hominum viribus, cecidi sciens, vt honestissimè surgere possem.

Assediatore, colui, che assedia.] Obsessor, ris. 1. 2. l. 3. b. Cic. pro Dom. vbi legitur. Depopulator fori, obsessor patriæ. 2. Circumsessor, ris. Ex Cic. 12. Phil. & pro Dom.

Assedio, ed assediamento, Fior. anco asseggio, l'assediare.] Obsidio, nis. f. g. 1. l. 2. & 3. b. Quint. lib. 1. cap. 10. Archimedes vnus obsidionem Syracusarum in longiùs traxit. 2. Obsidium, dij. n. g. 1. l. 2. & 3. b. Col. lib. 9. cap. 7. Licet apibus vitare pestis obsidia. 3. Obsessio, nis. f. g. 1. & 2. l. 3. b. Cic. pro Corn. Balb. Hominem honestissimo loco natum, nullius laboris, nullius obsessionis, nullius prælij expertem fuisse concedis.

Di assedio, ò di asseggio, addiett.] Obsidionalis, & hoc, le. 1. 4 & 5. l. 2. & 3. b. Plin. de Vir. Illustr. 17. Lucius Quint. Cincinnatus Q. Minutium Consulem obsidione liberauit, quare à Minutio, & eius exercitu obsidionali corona donatus est.

Leuar l'assedio.] Obsidionem soluere.

Assegnamento, l'assegnare.] Assignatio, nis.

Assegnare, consegnare.] Assigno, as. 2. Attribuo, is. 3 Adscribo, bis.

Assennare, dar senno, ò far saggio, ò prudente.] Sapientem, vel prudentem facere. Quint lib 1. cap. 10. 2. Prudentia, vel sapientia imbuere, cum accusat. person. Ex Cic. 2. de Orat. & Liu. 1. ab Vrb.

Assennato, pieno di senno, sauio, ò giuditioso.] Ca-

sus, a, um. Plin. lib. 7. cap. 31. Reliquis animi bonis, præstituere cæteros mortales sapientia, ob id Cati, Corculi apud Romanos cognominati. 2. Cordatus, a, um. Cic. de Or.

Molto assennaro] Egregiè cordatus, a, um. Q. En. Apud Cic. 1. Tusc. 2 Prudens, entis. Cic. 1. de Diu. Qui res multo ante prospiciunt, eos prudentes possumus dicere : idest præuidentes 3. Sapiens, entis. Cic. 10 Catil Misera mors viro sapienti non potest accidere. 4 Scitus, a, um. Ter. in Eun. Scitus hercle homo, qui ex stultis insanos facit.

Assentameoto, & allontanamento, l'allontanarsi, ò discostarsi.] Abscessus, sus. m. g Cic. 1. de Nat. Regionum pars quædam appulsu Solis exarsit, pars obriguit niue, pruinaque longinquo Solis abscessu. 2 Abscessio, nis f g Cic. de Vniuers. Necessitate tum accessio fit ad corpora, tum abscessio. 3. Discessus, sus. m g. Cic. Att. lib. 11. Vt me leuarat tuus aduentus, sic discessus afflixit. 4. Discessio, ois. f. g. Cic de Offic. Quarundam rerum, neque accessione melior vita fit, neque discessione peior. 5. Recessus, sus. Cic. 3. de Nat. Bestijs natura sensum, & motum dedit, vt cum quo dam appetitu accessum ad res salutares, & à pestiferis recessum.

Assentamento, lontananza, assenza.] Absentia, æ. Cic. io Pis.

Assentarsi, & allontanarsi, scostarsi. e discostarsi Abscedo, dis. Liu. 4. bel. Pun. 2. Discedo, dis. Cic. de Amic Nunquam à senia latere discedebam. 3. Recedo, dis Cic. pro Planc 4 Recessum facere. Cic. lib. 9. ep. 14. 5. Abscessionem facere. Cic. de Vn. Ad corpora necessitate cum accessio fit, tum abscessio.

Assente addiett. il contrario di presente.] Absens, entis. om. g. Cic 4. Tusc. Harum rerum est absentium metus, quarum præsentium est ægritudo. a Longinquus, qua, quum Cic l. 15. epist. 7 Nos longinqui, & a te ipso missi in vltimas gentes ad Cœlum te tollimus verissimis, ac iustissimis laudibus.

Assentio, & assenzo, herba amarissima] Absinthium, this. m. g. Diosc. lib. 3. c. 23. Absinthium vestes ab erodeotium ioiuria vindicat.

Assentio Saotooio, è proprio di Francia.] Absinthium santotonicom. Diosc. l. 3 c. 24 Tertium genus absinthio assignatur, quo Gallia Alpibus finitima scatet, sed patrio nomine santonicum vocant, regionis in qua nascitur cognomento.

Assentio marino.] Absinthium marinum. 2. Absinthium seriphium. Plin. lib. 27. cap. 7. Absinthium marinum, quod quidam Seriphium vocant, pellit animalia interaneorum.

Assentio pontico.] Absinthium ponticum. Plin. lib. 27. cap 7. Appellatur ponticum absinthium à Ponto, vbi pecora pinguescunt illo, & ob id sine felle reperiuntur, neque aliud præstantius, multoque Italico amarius, sed Pontici medulla dulcis

Temperato, ò mescolato con assentio.] Absinthiatus, a, um. 4. l. Sen. in Suas. pro Cic. Salutarem pueris dant potionem absinthiati poculi.

Assentire, vedi Acconsentire.

Assenza, lontananza.] Absentia, tiæ. f. g. Cic.

Assiepare siepare, & assiepare, propriam circondar di siepe, ò siepe] Sepio, pis, sepsi. ptum, vel sepiui, sepitum. 1. l. Cic. l. 15. ep 4. Oppidum vallo, & fossa circumsedi, sex castellis, castrisque maximis sepsi. 2. Sepe circumdare cum accus Ex Cic l. 5. ep 4. 3. Sepem circumdare. cum dat Ex Cic. pro Quint 4. Sepe claudere. Co. um. lib. 10 5. Sepe cingere. cum accus. Ex Cic. pro Flacc. 6. Sepem prætendere. cum dat. Virg.

Assiepare, siepare, od assiepare intorno] Circumsepio, pis. 1. & 2. l. Ex Cic. in ep. ad Oct. vbi dicitur Senatus cohortibus armatis circumseptus est. 2. Obsepio, pis. 1. 2. l. Ex Liu. 2. ab Vrb. qui sic ait ; Postquam dolo viam obseptam vid

Assessione, & assessura, il seder vicino, ò à lato.] Assessio, nis. f. g 1. & 2. l. 3. b. 4. com. in rect. & l. in obl. Cic. Lib. 11. epist. 27. Quæ tua fuerit assessio, oratio, confirmatio animi mei &c. 2 Assessura, ræ. 1. 2. & 3. l. Vlpian.

Assessore, colui, che siede vicino, ouero à lato.] Assessor, ris. 1. & 2 l 3. b. in rect & l in obl Cic. 1 de Diu Athenienses omnibus publicis consilijs diuinos quosdam sacerdotes, quos Mantes vocant, adhibuerunt, & Lacedæmonij regibus suis augurem assessorem dederunt.

Assestrice, colei, che siede vicino, ò à lato] Assestrix, cis. 1. 2. & 3 l Afran. apud Sipont. Dimittit assestricem, me ad se, se vocat.

Assetare, indur sete] Sitim facere, vel accendere. Cels l 3. c. 6 Sitim accendit febris.

Assetarsi diuenir sitibondo.] Sitim colligere, vel concipere. Virg. 3. Georg & Ouid. 5 Metam.

Assetato partic. che ha sete.] Sitiens, tis. 1. 2. b. 3. l Siticulosus, a, um 1. 3. b. 2 4. l. Col. de Arb. c. 16.

Assettamento, l'assettare.] Concinnatio, ois. f. g. Cato de Rerust c. 106.

Assettare, acconciare.] Concinno, as. Plaut. Asin.

Assettarsi, vedi Sedere.

Assettatura, garbo ; Concionitas, tis. f g.

Assetto dimin. de piccolo.] Asiculus, li. Vitr. lib. 16.

Assicurare, far sicuro. Securum aliquem reddere. 2. Securitatem parere vel afferre. 3. Aliquem metu liberare Turs. Nom.

Assicurare, porre in sicuro, od'in saluo qualche cosa.] In tuto ponere, vel collocare. Auct. 3 ad Her. Virtutibus vti nemo potest, qui suas rationes in tuto non collocarit.

Assicurar dal pericolo.] In tutum recipere, vel collocare.

Assicurarsi, ò liberarsi dalla paura.] Liberare se metu. Turs.

Assiduamente, vedi Continuamente.

Assistente, che assiste.] Assistens, tis. o g.

Assistere, trouarsi presente, à qualche attione.] Assisto, is.

Asso del dado.] Canis, nis, vel canicula, læ. f g.

Assodare, cioè far sodo.] Solido, das. Pallad. lib. 7. tit. 1. Area premenda est rotundo lapide, vel quocunque fragmento, cuius volutatio possit eius spatia solidare, de hinc Sole siccetur.

Assolato, esposto al Sole, vedi Aprico.

Assoldare, far soldati, vedi Soldare.

Assoluere, liberare.] Absoluo, uis, ui, lutum Cic.

Assolutamente, perfettamente, vedi compitamente.

Assolutamente senza conditione.] Absolutè.

Assolutione,] Absolutio, ois. f. g.

Assoluto.] Absolutus, a, um.

Assomigliare.] Assimilo las. Plin. lib. 3. cap. 5. & Ouid. 15. Metam.

Protinus assimilat, tetigit quoscuoque colores.

Assomigliarsi, e rassomigliarsi.] Regenero, as. Plin. l. 14 c. 21. Non alio magis, quam violentia Drusus Cæsar regenerasse patrem Tiberium ferebatur.

Assongia, vedi Songia.

Assonnare, vedi Addormentare.

Assordare, far sordo] Exurdo, as. Plin. lib. 32 cap. 10. Panicula flos si aures intrauerit, exurdat. 2. Auditum auferre. Plin. l 6 c. 29. Nilus præcipitans se, fragore auditum accolis aufert 3 Surditatem facere. Ex Cic. 3. Tusc. & 1. de Fin. 4 Surdum facere. Ter. Andr 5 Auditu orbare cum accus. Ex Cic.

Assordare met. vale intronare il capo.] Obtundo, dis. Ter. in Adel. Ausculta ne me obtundas.

Assordarsi, diuenir sordo] Obsurd. sco, scis, dui. Cic de Somn. Scip. Hoc sonitu oppletæ aures obsurduerunt. 2. Exurdor, daris. Ex Plin lib. 6. cap 29. 3. Surdum fieri. Ter. in Andr. act. 3. sc. 1. Vtinam, aut hic surdus, aut hæc muta facta sit.

Assottigliare, far sottile.] Tenuo, as. 1. 2. b. 2. Attenuo, as. 1. l. 2. 3 b. 3. Extenuo, as.

Assuefare, vedi Auuezzare.

Assuefarsi, vedi Auuezzarsi.

Assumere voce latina, e val prendere.] Assumo, mis, 1. 2. l.

1. 2 1. Corn. Celf. l. 1. prooem. Naturales corporis actiones appellant, per quas spiritum trahimus, & emittimus, & coquimus cibum, potionemque assumimus, & coquimus.

Assunta, nostra Donna in Cielo assunta.] Deipara Virgo in Cælum assumpta. Ex Maff. & alijs.

Assuntione, l'assumere.] Assumptio, nis. 2. 1 l. Cic. 3. de Fin. Artes propter se assumendas putamus. Quia fit in his aliquid dignum assumptione.

Assuntione, cioè la festa di nostra Donna in Cielo assunta.] Deiparæ Virginis assumptio. Maff. in Ignat. l. 1. c. 21. Xviij. cal. Septembr. Assumptionis Mariæ Virginis anniuersaria grarulacio celebrabatur.

Assurdamente, vedi Inconuenientemente.

Assurdissimo, vedi Molto inconueniente.

Assurdo, vedi Inconueniente.

Asta, vedi Hasta.

Astenersi, contenersi.] Abstineo, es. Cic. 2. de Diu. Pythagorei faba vtique abstinent, quasi eo cibo mens, non venter inflecur. Idem de Orat Ab alienis oportet mentem, oculos, manus abstinere. 2. Tempero, as. Celf. lib. 4. cap 24. Quidam cum toto anno à vino, mulso, venere sibi temperaslent, securitatem totius vitæ sunt consequuti. 3. Contineo, es. cum ablat. & præp a, vel ab. Cic. 7. Ver. A præsenti supplicio tuo se continuit Populus Rom.

Astenersi da ogni diletto carnale, ributtare da se ogni carnalità.] Venerem omnem abdicare. Plin. l. 5. c 17. Gens est io toto orbe præter cæteras mira, sine vlla fœmina, omni venere abdicata, sine pecunia.

Astinenza, vedi Continenza.

Astore, vccel grifagno, ò di rapina della specie de sparuieri.] Astur, ris. m. g. Plin.

Astringente, vedi Stitico.

Astringere per sforzare, vedi Sforzare.

Astrignere, necessitare, vedi Necessitare.

Astrolabio, strumento, co'l quale s'osseruano, e si conoscono i moti delle stelle.] Astrolabium, bij. Maff. lib. 1. Hist. Indic. p. 3.

Astrologia, e strologia, astronomia, e stronomia, scienza, che tratta de' Cieli, e delle Stelle.] Astronomia, æ Plat & Suid. 2. Scientia syderalis. Plin. lib. 19. in procem. Verè intelligentibus non minus conferunt rura deprehendendo cælo, quam syderalis scientia agro colendo. 3 Litterarum cælestium scientia. Plin. lib. 2. cap. 58. Celebrant Anaxagoram Clazomenium prædixisse cælestium litterarum scientia, quibus diebus casurum esset saxum è Sole. 4. Rerum Cœlestium scientia. Ex Colum. lib. 3 cap 6 & Plio lib. 2. cap. 49. 5 Astrologia, giæ. 2. & 3. b. Cic 2. de Diu. Eudoxus Platonis auditor in astrologia, iudicio doctissimorum hominum, facilè princeps, sic opinatur, id quod scriptum reliquit. Chaldæis in prædicatione, & in notatione cuiusque vitæ ex natali die, minimè esse credendum. 6. Astrologiæ scientia. Ex Seru. Sulp. ad Cic. lib. 4. 7. Astrologorum scientia. Ex Cic. de Diu. qui dicit, Magorum scientiam. 8. Sapientia, vel scientia astrologica. Ex Plin. lib. 7. cap. 53. 9. Syderum ratio. Quint. lib. 1. cap. 4. Si rationem syderum ignoret Grammaticus, Poetas non intelliget, qui toties ortu, occasuque signorum in declarandis temporibus vtuntur. 10. Syderum disciplina. Solin. c 27. Memoria pollent elephanti, syderum seruant disciplinam.

Astrologia giudiciaria.] Astrologia diuinans, vel diuina. Ex Cic 1 de Diu. & Horat. carm. lib. 3 Od. 27.

Chi non sà astrologia.] Syderum expers, tis. o. g. Plio. lib. 18. c. 24. His nulla naturæ cura est, illis nimia, & ideo cæca subtilitas, cum res inter rusticos geratur, litterarumque expertes, non modo syderum.

Dottore, ò maestro d'astrologia.] Sapientiæ astrologicæ professor. Ex Plin. lib. 7. cap. 53. vbi sic habet. Pudore obijt Diodorus, sapientiæ dialecticæ lusoria quæstione, non protinus ad interrogationes Stilbonis dissoluta. 2. Scientiæ syderalis præceptor. Ex Quint. lib. 2. cap. 8. 3. Professor, vel doctor astrologicus Ex Sueton. 4. Astrologiæ doctor, vel magister. Ex Tacit 5 Institutionis astrologicæ doctor, vel professor Ex Corn. Tac.

Astrologicamente, & astronomicamente, auuerb. secondo l'astrologia, ò astronomia, ò da astrologo.] Astronomicè. Ex Lexicograph. 2. Ex Astronomia. 3. Ex scientia syderali. Ex Cic. & Plin. 4. Ritu, vel more astronomico. 5. In modum vel morem astronomicum, vel astrologicum. Ex C c. 6. Astrologicè. 2. 3. & 4. b. 1. 5. l. 7. More astrologico. Ex Cic. 3. Ver.

Astrologico, & astronomico addiett. d'astrologia, ò astronomia.] Astrologicus, a, um. 1. l. 2. 3. & 4. b. vel Astronomicus, a, um.

Astrologo, & astronomo, professore d'astronomia, ò astrologia.] Astronomus, mi. Plat. 2 Rerum Cælestium studiosus. Col. lib. 3. cap. 6. Quem Solis circuitum apocataftasin vocant studiosi rerum cælestium. 3. Sideralis scientiæ consultus. Ex Plin. 4. Litterarum cælestium scientia excultus. Ex Plin. & alijs. 5. Cæli, ac syderum peritus. Q. Curt. lib. 4. Alexander Ægyptios vates, quos Cæli, ac syderum peritissimos credebat, quid sentirent, expromere iubet. 6. Astrologus, gi. m. g. 1. l. 2. 3. b Iacob. Pont. ad Virg. Eclog. 6. qui sic ait. Astrologi hominum membra Signis Cælestibus assignant, caput Arieti, ceruicem Tauro, humeros Geminis, cor Cancro, pectus Leoni, ventrem Virgini, renes Libræ, partes procreatrices Scorpio, femur Sagittario, genua Capricorno, tibias Aquario, pedes Piscibus. 7 Astrologicus, gici. 2. 3. & 4. b. Ex Plut & Gell. lib. 5. cap. 9. 8. Astrologia imbutus, vel instructus. Ex Cic. 1. de Diu & pro Deiot. 9 Astrologiæ consultus. Ex Cic. de Or. 10. Astrologicis eruditus, vel instructus. Ex Cic. ad Att. lib. 4. epist. 16. 11. Astrologicè doctus, vel excultus. Ex Suet. de Illustr. Gramm.

Astutamente, auuerb. con astutia, scaltritamente, trincatamente.] Astutè. Cic. ad Q Fr. lib. 1. epist. 1. Nihil nec temere dicere, nec astutè reticere debeo. 2. Astu. Ter. in Eun. Astu rem praenotauit. 3 Callidè. 5. 3 l 2. b Cic. 2. de Fin. 4 Vafrè. Cic. in Ver. Nihil vafrè, nec malitiosè fecit. 5. Versutè. Cic. de Clar. Or. Nihil subdolè, nec versutè.

Alquanto astutamente.] Astutulè. C Apul.

Molto astutamente.] Perastutè. Plaut. in Truc.

Chi parla astutamente, ò con astutia.] Versutiloquus, a, um. 1. 2. l. 3. 4 b. Cic. 3. de Or. Videtis, & Versutiloquus, & Expectorat, ex coniunctione facta esse verba, non nata.

Astutia, malitia, frodolenza.] Astutia, æ. f. g. & 2. l. Cic. 3. Off. Aliter leges, aliter philosophi tollunt astutias. 2 Astus, tus. m g. Quint. l. 9. 3. Calliditas, atis. f. g. 2. & 3. b Cic. 1. Off. Scientia, quæ est remota ab iustitia, calliditas potiùs, quam sapientia appellanda est.

Astuto, addiett. scaltrito, trincato.] Astutus, a, um. 2. l. Pomp. Fest. l. 1. Astutus dicitur arte tutus. 2 Callidus, a, um. 2. b Cic. 3. de Nat. Callidos eos appello, quorum tanquam manus opere, sic animus vsu concalluit. 3. Vafer, a, um. 1. b. Cic. 3. de Rep. Non sunt in disputando vafri, non veteratores, non malitiosi. 3. Versutus, a, um. 2. l. Cic. 3. de Nat. Versutos eos appello, quorum celeriter mens versatur.

Alquanto astuto, & fo voa parola. Astutello.] Astutulus, a, um. L. Apul.

Molto astuto.] Perastutus, a, um. Ex Plaut. io Truc.

Astuto, muta volto, muta pelle, dicesi di persone finte, e doppie.] Versipellis, & hoc, le. Plin. lib. 8 cap. 22. Homines in lupos verti, rursumque restitui sibi, insita vulgò fama est, in tantum, vt in maledictis versipelles habent.

A T

Atalanta, nome propr. d'Isola.] Atalanta, æ. Sen. Quæst. Nat l. 6. c. 24.

Atalanta, nome propr. di Donna.] Atalanta, æ. f. g. 1. & 2. b. Ouid. 10. Met.

Scitanti Deus huic de coniuge: coniuge, dixit,
Nihil opus est Atalanta tibi, fuge coniugis vsum.

Atalanteo. 4. l. addiett. poss. di Atalanta.] Atalantæus, a, um. Stat 4. Theb.

Atamante, nome propr. d'huomo.] Athamas, antis. 1. & 2. b. Ouid. 4. Metam.

Atamante, nome propr. di Monte.] Athamas, mantis. 1. & 2. b. Plin. l. 4. c. 8.

Atamanteo 4. l. addiett. possess. di Atamante.] Athamantæus, a, um. 1. & 1. b. Ouid 4 Metam.

Atanasia, herba medicinale.] Parthenium, nij. n. g. 2. & 3. b. Diosc. lib 3. cap. 138. Parthenium, aliqui Amaracon vocant, folijs est coriandri, tenuibus: flore per ambitum albo.

Atanasia, nome propr. di Donna.] Athanasia, æ. 1. & 2 b.

Athanasio, nome propr. d huomo.] Athanasius, sij. 1. & 2. b.

Atanato, nome proprio d'huomo di somma fortezza.] Athanatus, ti. 3 b. Plin. l 7. cap. 10. Nos quoque vidimus Athanatum nomine, prodigiosæ ostentationis, quingenario thorace plumbeo indutum, cothurnisque quingentorum pondo calciatum per scenam ingredi.

Atena, & Atene, nome di trè Città, delle quali vna già nobilissima Città della Grecia, hora è borghetto di poche case, detto Sattine.] Athenæ, arum. f. g. & num. plur. 1. b 2 l. Var. de Anal. Cum trinæ fuerint Athenæ, ab vna dicti Athenæi, ab altera Athenienses, à tertia Athenopolitæ Cic. de Or. Athenæ omnium doctrinarum inuentrices, in quibus summa dicendi vis, & inuenta est, & perfecta. 2 Vrbs Atheniensium. Cic. in Orat. De Atheniensium vrbis possessione propter pulchritudinem, etiam inter Deos certamen fuisse proditum est.

Ateneo. 3 l nome propr d'huomo.] Athenæus, næi, 1. b. & 2. l. Quint. l. 3. c 1 Fecit deinde velut proprium Hermagoras viam, quam plurimi sunt secuti, cui maximè par, atque æmulus videtur Athenæus fuisse.

Ateneo, 3. l. luogo dedicato à Minerua, doue i professori essercitauano i suoi studi.] Athenæum, nei. n. g. 1. b. & 2 l. Iul. Capit. Postea verò vbi adoleuit in Athenæo.

Ateniese, nome gent. e poss. di Atene.] Atheniensis, & hoc, niense. Cic pro Flac. Adsunt Athenienses, vnde humanitas, doctrina, religio, fruges, iura leges ortæ. atque in omnes terras distributæ putantur.

Atemone, nome propr. d'huomo.] Athenio, nis. Plin. lib. 35. cap 11.

Atenodoreo. 5. l addiett. d'Atenodoro.] Athenodoreus, a, um. Ex Quint. lib 3. cap. 1.

Atenodoro, nome propr. di più huomini, de quali vno fù Filosofo, e l'altro Statuario.] Athenodorus, dori. Plin. lib. 36. cap 5. Ex vno lapide Laocoontem, & liberos, draconumque mirabiles nexus de consilij sententia fecere summi artifices Agesander, & Polydorus, & Athenodorus Rhodij.

Atenopoli, Città di Francia.] Athenopolis, polis f. g. Plin. lib. 3 c. 4 In ora autem hac Athenopolis Massiliensium. Pomp. Mel. l 2. c 5.

Ateo 1. b. huomo, che nega Dio.] Atheus, a, um. 1. 1. b. Ex Plut. & Greg

Atina, a l nome di tre Città in Italia, la prima de' Lucani, la seconda de' Marsi, la terza de' Latini.] Atina, æ f g. 1. & 2. l Cic. pro Planc.

Atinate, nome gent. e possess. di Atina.] Atinas, atis. m. g. 1. b. 2. & 3. l. Cic. pro Planc. Tui municipes sunt illi quidem splendidissimi homines, sed tamen pauci, si quidem cum Atinatibus conferantur.

Atlante fiume, che nato dall'Hemo sbocca nell'Istro.] Atlas, antis. 1. com m. g Herodot. l. 4.

Atlante, hoggi, Catena, monte altissimo in Mauritania.] Atlas, antis. m. g Plin. l. 53. c. 54. Atlas mons peculiari proditur sylua, de qua diximus. Virg. 4 Æn.

Atlante, nome di trè Regi, il primo d'Italia, il secondo d'Arcadia, il terzo di Mauritania, il quale fù inuentor dell'Astrologia, onde da Scrittori, sostenitor del Cielo vien nomato.] Atlas, antis 1. com 2. l. Vitr. lib. 6 cap. 10. Atlas historicè formatur sustinens mundum, ideò quod is primum cursum solis, & lunæ, syderumque omnium ortus, & occasus, mundique cessationum rationes, vigore animi, solertiaque curauit hominibus tradendas, eaque re à pictoribus & statuarijs deformatur pro eo beneficio sustinens mundum.

Atlanteo, 3 l. & Atlantico. 3. b. aggett. poss. d'Atlante.] Atlanteus, a, um 1. com. 2 & 3. l. Horat. 1. carm. od 34 Cuius est. Atlanteus finis, & Ouid. 3 Fast. Cuius est Pleiades Atlanteæ. 2. Atlanticus, a, um. 1. com. 1. l. 3. b. Horat. 1. carm. Od. 31. Cuius est. Atlanticum æquor.

Atlantiade, figlio ò nipote d'Atlante.] Atlantiades, adæ. 1. com. 1 & 5. l. 3. & 4. b. Ouid. 8. Metam. qui de Mercurio agens sic ait.

Atlantiades positis caducifer alis.

2. Atlantides, dæ. 3. b. Ex Ouid.

Atlantide fu nome di più figlie d'Atlante.] Atlantis, dis. 1. com. & 3 b. Vitr. lib. 6. cap. 10 Atlas à pictoribus, & statuarijs deformatur pro eo beneficio sustinens mundum, filiæque eius, quas nos Vergilias, Græci Pleiadas nominant, cum syderibus in mundo sunt dedicatæ. 1. Atlantias, adis. Sil. lib. 16.

Atlantide Isola, che stà rimpetto al Monte Atlante.] Atlantis, tidis. 1. com 1. l 3. b Plin. lib. 6. cap. 31. Traditur, & alia insula contra Montem Atlantem, & ipsa Atlantis appellata.

Atleta. 2 l. voce græca, e vale combattitore ne' spettacoli di giuochi di lotta, ò di combattimento con le bestie.] Athleta, tæ. m. g 1. com. 2. l. Plin. lib 23. cap. 7. Siccæ fici corpus, & vires adiuuant, ob id ante Athletæ hoc cibo pascebantur: Pythagoras excitator, primus ad carnes eos transtulit.

Atletica. 3 b. l'arte de gli athleti.] Athletica, cæ. f. g. 1. Com. 2 l. 3. b. Plin. lib. 7. cap 56. Hercules Olympiæ Athleticam inuenit.

Atleticamente, auuerb da Atleta.] Atleticè. Plaut. Epid. Quid herilis noster filius valet?

T. Pugilicè, atque athleticè valet.

Atletico, addiett d'Atleta.] Athleticus, a, um. 1. com. 1. l. Cels. lib 4 cap. 6. Si malum inueterauit, athletico victu corpus firmandum est.

Atomo. 2. b corpo per la sua piccolezza indiuisibile.] Atomus, mi. f. g. 1. & 2. b. Græc. Cic. 1. de Nat In hac igitur immensitate latitudinum, infinita vis innumerabilium volitat atomorum, quæ interiecto inani, cohærescunt tamen inter se, & aliæ alias apprehendentes, continuantur. 2. Corpus indiuiduum. Cic. 1. de Nat. Democritus atomos, quas appellat, idest corpora indiuidua propter soliditatem, censet in infinito inani, in quo nec summum, nec infimum. nec medium, nec vltimum, nec extremum sit, ita ferri. 3. Corpus insecabile Quint. lib. 1 cap. 17. 4 Corpusculum indiuiduum. Ex Cic. 1. & 2. de Nat. vbi sic ait, Esse corpuscula quædam læuia, alia aspera, rotunda alia, partim angulata, partim curuata: ex his effectum esse Cœlum, atque Terras, nulla cogente natura, sed concursu quodam fortuito. 5. Corpusculum insecabile. Ex Cic. 1. de Nat. & Quint. lib. 2. cap. 17.

Atreo, Figlio di Pelope, e Rè di Micena.] Atreus, ei. 1. com. Hor. in Art.

Aut humana palam coquat exta nefarius Atreus.

Di Atreo, addiett. poss. Atreus, a, um. 1. com. 2. l. Stat. Theb. lib. 8.

I precor Atreus si quid tibi sanguinis vnquam.

Atrepice, 3 b herba, che si mangia cotta.] Atriplex, atriplicis. n. & f. g Plin lib. 20. cap. 20. Atriplex, & syluestre est, & satiuum accusatum à Pythagora, tanquam faceret hydropicos, morbosque regios, & pallorem; coqueretur difficillimè, ac ne in hortis quidem iuxta id nasci quicquam, nisi languidum culpauit. 2. Chrysolachanum, ni. n. g. & 1. l. 2. 4 b. Diosc. lib 2. cap 112 Atriplicem, aliqui Chrysolachanon vocant: cognitum olus. 3. Olus aureum. Ex Diosc. lib. 2. cap. 111 4. Atriplexum, xi. n. g. Pomp. Fest. libro. 1. Atriplexum herba, quæ nunc atriplex dicitur.

Atro, addiett. cioè negro, ouer'oscuro.] Ater, atra, atrum. 1. l. Cic. ad Quint. Frat. lib. 2. ep. 11. Risi niuem atramque.

teque.

teque hilari animo esse, & prompto ad iocandum valde me iuuat.

Più atro, compar.] Atrior, & hoc atrius. Plaut. Pœn. Ità replebo atritate, vt atrior mul-ò fiet, quàm Ægyptij.

Atroce, addiett. fiero, ò crudele.] Atrox, cis. om. g 1. com s. l. Cic. pro Sex Rosc. Res scelesta, atrox, nefaria.

Più atroce, compar.] Atrocior, & hoc, atrocius, Plin. l. 9. c. 30. Trebius Niger negat vllum esse atrocius animal Polypo ad conficiendum hominem in aqua.

Atrocemente, auuerb. con atrocità.] Atrociter. 2. l. Cic. 7. Ver. Gauius Verri nimis atrociter est minitatus.

Più atrocemente, compar.] Atrocius. s l. Tacit. l. 17. Labores itinerum, inopia commeatuum, duritia imperij atrocius accipiebantur.

Atrocissimamente, auuerb. Superlat.] Atrocissimè. a l.

Atrocissimo, addiett. superlat.] Atrocissimus, a, um. 3. l. Liu 8. bel. Pun. Certamen fuit atrocissimum.

Atrocità, fierezza, ò crudeltà.] Atrocitas, atis. f g. & s. l. 3. b. Cic. ad Q. Fr. l b. 1. ep. 1. litteræ aba te per iocum missæ ad C. Fabium, inuidiosam atrocitatem verborum habent.

Attaccamento di cosa viscosa.] Adhæsio, ois. f g. Cic. 1. de Fin. 2. Adhæsus, sus. m. g Lucret. lib. 3.

Attaccamento di male, ò vitio.] Morbi, vel vitij transfusio. Ex Plin. l. 34 c. 18.

Attaccare, cioè legare, vedi Legare.

Attaccare vna cosa al collo.] Rem aliquam collo suspendere. Colum. lib. 7. cap. 10. 2 De collo, vel è collo suspendere. Plin. lib. 20. cap 20 3. Ex ceruice suspendere. Plin lib. 11. cap. 28.

Attacarla ad vno, cioè fargli qualche burla, ò male.] Impono, nis. Cum datiuo personæ. Cic. ad Q Fr. lib. 2 ep 10. Catoni egregiè imposuit Miln. Tacit. l 15. Quibusdam luxuria specie liberalitatis imponit.

Me l'hai attaccata, ma te la rattaccherò.] Mihi imposuisti, sed reponam. Ex Iuuen. Sat. 1.

Come tu me l'hai attaccata, così io te la rattaccherò.] Idem tibi reponam. Ex Cic. lib. 1. epist. 9. Tibi idem reponam cum veneris.

Attaccare il male ad vno.] Contagione quempiam inficere. Ex Cic. 2. de Diu. & 3 de Leg. 2. Valetudine aliquem contactu inficere. Tacit. l. 5. 3. Morbum, vel contagionem transfundere. Cum accus. & præpos. in Ex Cic. 2. Philip.

Attaccare ad vno qualche vitio.] Aliquem vitio inficere. Cic 3. de Leg. Vt cupiditatibus Principum, & vitijs infici solet Ciuitas: sic emendari, & corrigi continentia 2. Vitium in aliquem infundere. Cic. 3. de Leg. Quo perniciosiùs de Rep. merentur vitiosi Principes, quod non solum vitia concipiunt ipsi, sed ea infundunt in Ciuitatem neque solum obsunt, quod ipsi corrumpuntur, sed etiam, quod corrumpunt, plusque exemplo quam peccato nocent.

Attaccare la scaramuccia, ò battaglia.] Prælium, vel pugnam committere. Cic.

Attaccare con chiodi, ò spilletti.] figere, vel affigere cum accus. Cic. Attic. lib. 3.

Attaccarsi, riferito à cosa viscosa.] Adhæresco, scis. Cato de R e rust.

Attaccarsi insieme.] Cohæresco, scis. Cic. 1. de Fin. Atomos ita ferri, vt concursionibus inter se cohærescant.

Attacco, metaforicam. Scusa, colore, ò pretesto.] Causa, æ. Liu. lib. 2. cap. 24. Vt per aliquam causam sustineret à tergo agmen.

Attamente.] Aptè. 2. Appositè. 3. Accommodatè.

Attanagliare, cioè tormentare con tanaglie infocate.] Candenti forcipe vellicare, vel torquere.

Attediare, cagionar tedio, vedi Tediare.

Atteggiare, far'atti, ò gesti.] Gesticulor, aris.

Attempare, ouero attempasi, vel inuecchiare, ouer'inuecchiarsi.] Senesco, scis, nui. 1. b. & a. l. Cic. de Or. Sensim, & sine sensu senescit ætas. 2 Senem fieri. Cic. de Sen. Solonem in versibus gloriantem vidimus, qui se quotidie aliquid addiscentem senem fieri dicit. 3. Senectutem adipisci. Cic. de Sen. 4 Ad senectutem venire. Cic. de Sen. 5. Veterasco, is, veteraui. 1. & 2. b. Col. lib. 2. cap. 15. 6. Vetustesco.

Attemparsi bene, ouer affatto.] Consenesco, scis, nui. 1. & 3. l. & a. b. Plaut. in Capt. Macesco, consenesco, & tabesco miser.

Attempato, diminut. alquanto attempato.] Sub grandis natu. Cic. ad Q Fr. l. 3 ep. 2. & 3. Ver. 2. Natu grandior. Cic. 2. de In. Consideratur in etate puer, an adolescens, natu grandior, an Senex.

Attemperatezza l'astratto di attempato.] Grandæuitas, tis. f g. 1. 2. & 4. l & 3 b Accius Alcimacho. Nec vos, nec ille impunè irrideret meam grandæuitatem. Pacuuius Hermione. 2. Longæuitas, tis. f. g. 1. 2 & 4. l 3 b Macrob. Saturn. lib. 7 cap. 10. Liquor vitalis longæuitate Siccatus est. 3. Ætatis, vel æui granditas. 4. Ætatis longinquitas. Ter. in Hec. a&. 4. sc. 2 Hæc mihi nunc cura est maxima, vt ne cui mei longinquitas ætatis obstet, mortemque exoptet meam. 5. Æuitas, tis. f. g. 1. & 3. l. & 2. b. Gell. lib. 20. c. 1. Verba sunt hæc de lege. Si in ius vocat, si morbus æuitasue vitium esset: qui in ius vocabit iumentum dato.

Attempatissimo superlatiuo, sommamente attempato.] Natu grandissimus, a, um. Ex Cic. 3. Ver. & Plin. l. 10 cap. 1 2. Natu maximus, a, um. Ter. in Adel. a&. 5. sc 4. Id mea maximè refert, qui sum natu maximus. 3. Summè grandæuus. Ex Cic. 4 de Fin. & Plin. l 2 c. 7. 4. Maximè longæuus. Ex Cic. 3. Ver. & Virg 6. Æn.

Attempato, particip. che hà del tempo.] Grandæuus, a, um. 5. & 2. l. Plin. lib. 2. cap. 7. E Dijs credunt alios esse grandæuos, semperque canos, alios iuuenes, atque pueros. 2. Longæuus, a, um. 1 & 2. l. Virg 5 & 6. Æn. 3. Natu grandis. Cic. 3. Ver. Spectaculum acerbum, & miserum; grandis natu parens adductus ad supplicium, ex altera parte filius. 4 Ætate prouectus, a, um. Cic. 2. de Diu. Equidem ex his etiam fructum capio laboris mei, qui iam ætate prouecti, in nostris libris acquiescunt. 5 Ætate grauis. Liu. 10 ab Vrb. Ingressi milites, refractis foribus, paucos graues ætate, aut inualidos inueniunt. 6. Annis maturus, a, um. Corn. Tac. l. 1 Tiberium Neronem, maturum annis, spectatum bello: sed vetere, atque insita Claudiæ familiæ superbia. 7. Annis grauis. Virg. 9. Æn. 8. Æui maturus, a, um. Virg. 5. Æn. 9. Æuo maturus, a, um. Ouid. 8. Met. 10. Aetate antecedēs. Suet. in Cæs. cap. 13. Cæsar potentissimos duos competitores, ætate, ac dignitate antecedentes superauit.

Esser più attempato.] Ætate antecedere, cum accus. pers. Ex Suet. supra cit.

Molto attempato, addiett, di molta età.] Aetatis plenus, a, um. Plaut. in Men. 2. Annosus, a, um. 1. 2. l. Ouid. 1. de Art. Cuius est. Senex annosus, & 2 Fast. cuius est, Anus annosa.

Attendare, & appadiglionare, por tende, ò padiglioni, vedi Accampare.

Attendere.] Incumbo, is, bui, bitum, e si dice incumbo in studium, ad studium. 2. Operam, do, das. 3 Operam nauo, as. Cic. 4. Vaco, as. Cic. de Diu. Ego philosophiæ semper vaco.

Attendere all'honore.] Seruire, vel studere honori. Cic.

Attendere, ò osseruar la promessa, vedilo alla voce Promessa.

Attendere, cioè star, attento.] Præbere aures. 2. Aduerto, is.

Attendi à ciò, che fai.] Quod agis, id agas. Plaut. in Most.

Atterrare, gettar à terra.] Euerto, tis. Cic. 2. Subuerto, tis. Gell. lib. 9. cap 13. 3. Sterno, nis. Colum. de Arb. lib. 29.

Atterrare del tutto.] Peruerto, tis. Cic. Funditus euerto.

Atterrire, spauentare, vedi Spauentare.

Atterrirsi, sbigottirsi, vedi Sbigottirsi.

Atterzare ridurre vna cosa in tre parti.] Ad tertias partes redigere. Col.

Atteso che.] Cum. 2. Quippè. 3. Quandoquidem.

Atti, cioè fatti.] Res gestæ. Cic.

Attillatamente, acconciamente.] Concinnè. Cic. 2. de Orat.

Attillatezza, attillatura.] Concinnitas, atis. Cic. de Clar. Orat. 2. Concinnitudo, dinis. Cic. 1. de Inuent. 3. Elegantia, æ. Cic.

Attilato, acconcio, addiett.] Concinnus, a, um. Cic. in Pison. 2. Elegans, tis. 3. Cultus, a, um. Gratf.

Attillatuzzo, diminut.] Concinnulus, a, um. Ex Cic.

Attione, vedi Opera.

Attioncella, ouero attioncina.] Actiuncula, læ. Plin. lib. 8. epist.

Attiuamente, auuerb. con attiuità.] Actiuè, vel effectiuè, ex Quint. l. 2. cap. 18. 2. More, aut ritu actiuo, vel effectiuo Ex Cic. 3. Ver. & Quint. l. 2. cap. 18. 3. In modum vel morem actiuum, vel effectiuum. Ex Liu. 2. bell. Maced.

Attiuità l'astratto d'attiuo, e val forza, ò virtù di operare.] Agendi uis, vel facultas, ex A Gell. lib. 18. cap. 12. & Cic de Or. 2. Efficiendi uis, vel potestas, Ex Cic. de Inu. & 1. de Or.

Attiuo, addiett. che fà, ò può fare.] Actuosus a, um. Cic. 1. de Nat. Virtus est actuosa, & Deus vester nihil agens.

Attizzare, cioè prouocare, vedi Prouocare.

Attizzar il fuoco, cioè vnir, à i tizzoni] Torres committere, vel conferre.

Atto, Fior anco atteuolr, vedi Habile.

Atto, cioè attione, vedi Opera.

Attondare, vedi Tondare.

Attonito, vedi Sbigottito.

Attorcere, auuolgere vna, e più cose insieme. Contorqueo, ques, torsi. Plin lib. 11. cap. 37. & l. 12. c. 9.

Attorniare, circondare, vedi Accerchiare.

Attorniare, inteso d'huomini, che si mettono attorno à qualche persona, ò luogo.] Circumsisto, is. Cic. 7. Verr. Seruilium lictores circumsistunt valentissimi, & ad pulsandos, verberandosque homines exercitatissimi, cædunt acerrimè virgis.

Attorno, vedi, Intorno.

Attossicare, & attoscare, inteso di cosa, che s'infetta con tossico, ò tosco.] Toxico inficere, cum accus. Ex Plin.

Attossicare, & attoscare, inteso di persona, cioè dare il tossico, ò tosco.] Toxicum dare cum dat. Ex Cic.

Attrauersare, vedi Intrauersare.

Attribuire, & ascriuere.] Tribuo, is. Cic. 1. Off. de beneuolentia autem, quam quisque habet erga nos, primum illud est in officio, vt ei plurimum tribuamus, à quo plurimum diligimur, sed beneuolentiam, non adolescentulorum more, ardore quodam amoris, sed stabilitate potius, & constantia iudicemus. 2. Adscribo, bis, psi. 3. Assigno, as.

Attristare, vedi Contristare.

Attristarsi, vedi Contristarsi.

Attualmente, vedi Effettiuamente.

Attuffare. Sen. tuffare. Fior. cioè metter sott'acqua.] Mergo, gis. Cic. 2. de Nat. P. Claudius per iocum Deos irridens, cum cauea liberati pulli non pascerentur, mergi eos in aquam iussit, vt biberent, quoniam esse nollent. 2. Demergo, gis. Cic. 3. Immergo, gis.

Attuffarsi, Sen. tuffarsi. Fior. mettersi sott'acqua.] Mergor, eris. Cic. 2. de Nat. 2. Demergor, eris. 3. Immergor, eris.

Attuffato, partic.] Demersus, a, um. Ex Cic. 2. de Nat. 2. Mersus, a, um. 3. Immersus, a, um.

Atturare, serrare, ò chiudere, vedi Turare.

A V

AVa, & auola, vedi Nonna.

A D'auantaggio.] Vltrò. 2. Nimium multum. 3. Satis, superque. Cic.

Auanti prima, & innanzi, auuerb.] Antè. 2. b. Cic l. 3. epist. 7. 2. Anteà.

Auanti che, prima che.] Antequam. Cic. 2. Prius quam.

Da qui auanti per l'auuenire.] Post hac. 2. Inposterum, vel in futurum. 3. Deinceps.

Auanzare, rimanere, ò restare, vedi Restare.

Auanzare, guadagnare, vedi Guadagnare.

Auanzare, esser da più d'vn'altro.] Præsto, stas, stiti, tum. 2. Præcello, lis, lui. 3. Antecello, lis, lui.

Auanzare, esser d'auanzo.] Superfum, res, superfui. Cic. de Or. In definitione, neque absit quidquam, neque supersit. 2. Supero, as. 1. 2 b. Cic. 5 de Fin. Parui, cum animo vtuntur, & sensibus, dant se ad ludendum, fabellarumque auditione ducuntur; deque eo, quod ipsis superat, alijs gratificari volunt.

Auanzo, & auuanzaticcio: resto, e residuo: restante, e rimanente, quel che auanza, resta, ò rimane.] Reliquum, qui. n. g. 2. & 2. b. Cic. 5. Ver 2. Residuum, dui. n. g. s. 2. & 3. b. Cic. lib. 1 ep. 9. Residuum tamen insciente me, fuisset. 3. Reliquiæ, arum. f. g. & num. plur. 1. 2. & 3. b. Cic. 2. de Nat. Cibi reliquiæ depelluntur, tum astringentibus se intestinis, tum relaxantibus. 4 Analecta, orum, n. g. & num. plur. Mart. l. 7.

Colligere longa turpe, nec pudet dextra,
Analecta, quicquid, & canes reliquerunt.

Auanzo di tauola, quel, che auanza dopò pranzo ò cena.] Prandij, vel cœnæ reliquiæ Cic.

Molto, ò poco auanzo.] Magnæ, vel tenues reliquiæ.

E d'auanzo] Abundè est. Col. l. 8. cap. 17. Piscibus stagni hæc in altitudine gurgitis mensura abundè est.

Auaramente, auuerb. con auaritia, ò con auarezza.] Auarè. Cic 3 Off. Nihil auarè, nihil iniustè, nihil libidinosè, nihil incontinenter faciendum est. 2. Auariter. Plaut. in Curc. & Rud.

Auaritia, & auarezza, amore, ò desiderio immoderato, di robba.] Auaritia, æ. f. g Cato in Carm. de morib. Veteres auaritiam omnia vitia habere putabant. Sal in Con. Cat. Auaritia pecuniæ studium habet, quam nemo sapiens concupiuit; ea quasi venenis malis imbuta, corpus, animumque virilem effœminat, semper infinita, insatiabilis est, neque copia, neque inopia minuitur. 2. Auiditas, tis. f. g. 3. Cupiditas, tis. f. g. Plin. 4. Auarities, ei. Lucret. l. 3.

Denique auarities, & honorum cœca cupido,
Quæ miseros homines cogunt transcendere fines.

Auarizzare, mettere ad effetto l'Auaritia.] Auarè facere, vel agere. Ex Cic. & alijs. 2. Auaritiam exercere 3. Auaritiæ operam dare.

Auaro, Fior anco paruifico, addiett. dedito all'Auaritia.] Auarus, a, um. 1. b. 2 l Sen. l. 19. ep. 109. In nullum auarus bonus est, in se pessimus. 2. Illiberalis, & hoc, le. 2 4. l. 3. 5. b. Cic. l. 13. ad Mem. ep. 1. Non te to me illiberalem, sed me in se negligentem putabit.

Auarone, accrescit. grand'auaro.] Ardenti vir auaritia. Cic. 3. de Fin. 2 Ingenti vir auaritia. Ex Cic 4. Ver.

Audace, vedi Ardito.

Audacemente, vedi Arditamente.

Audacetto, vedi Arditello.

Audacia, ardire, vedi Ardire.

Audacia cioè sfacciataggine, vedi Sfacciamento. v. 3

Audienza, vedi Vdienza.

Audire, vedi Vdire.

Audito, vedi Vdito.

Auditore, vedi Vditore.

Auditore, officiale.] Causarum quæsitor.

Auditor generale del campo.] Militarium causarum quæsitor generalis.

Auellana, vedi Nocchia.

Auellano, vedi Nocciuolo.

Auello, sepoltura, ò sepolcro di pietra.] Conditorium lapideum, vel saxeum. Ex Plin. l. 7. c. 16. & Liu. 1 ab Vrb. 2. Conditium lapideum, vel saxeum, ex Sen. l. 8 ep. 6. & Liu. 1. ab Vrb. 3. Sepulchrum lapideum, vel saxeum, ex Cic. 9. Phil. & Liu. 5. ab Vrb.

Aue Maria, cioè pallottolina della Corona della B. V. Maria.] Globulus precarius, siue precatorius minor.

Aue Maria, la salutatione, ò saluto dell'Archangelo Gabriele à nostra Donna.] Angelica salutatio. Maff. lib. 2. epist 3.

Dir trè Auemarie.] Ter salutationem Angelicam recitare, ex Maff. in ep.

Suono dell'Aue Maria, cioè tocco di campana, con il quale si ricorda alli diuoti Christiani il recitare l'Aue Maria, in tre tempi di giorno, principio, mezzo, e fine, in vno de quali si crede che la Beata Vergine fu salutata dall' Archan-

Archangelo Gabriele.] Angelicæ Salutationis ſignum Maff.

Auena, vedi Vena.

Augello, vedi Vccello.

Augurare.] Auguror, aris. 2. Auſpicor, aris. Cic.3. Ominor, aris.

Augubin, Città, vedi Gubio.

Augurio, vedi Augurio.

Augusta, e volgarmente Husberg, ouero Angsburch, Città famoſiſſima di Germania] Augusta Vindelicorum.

Augusta, nome, ò titolo d'Imperatrice.] Augusta, tæ.

Augusto, nome, col quale, prima d'ogni altro fù nominato Ceſare Ottauiano.] Augustus, ti. Hor. Turſel. Hiſt.l.3. Cæſar Octauianus, ob ſanitatem, ſiue ob auctum imperium, Augustus à Senatu primus appellatus, Augusto Menſi, qui antea Sextilis dicebatur nomen dedit.

Di Augusto, nome poſſ.] Augustalis, hoc augustale. Tacit. lib.1. Tribuni plebei pertinere, vt proprio ſumptu ederent ludos, qui de nomine Augusti, faſtis additia, Augustales vocarentur.

Auidamente, vedi bramoſamente.

Auidità, vedi Brama.

Auido, vedi Bramato.

Aumentare, vedi Accreſcere.

Aumento, vedi Accreſcimento.

Auola, vedi Nonna.

Auo, e Nono, il padre del padre, ò della Madre.] Auus, ui. s.b. Cic. pro Mur. L.Murenæ proauus, & auus prætores fuerunt.

Auolo da canto di padre.] Auus paternus. Hor.l.1.Sat.6,

Nec quod auus tibi maternus fuit atque paternus.

Olim qui magnis legionibus Imperitarunt.

2. Patris pater Pomp. Feſt. l.2. Auus eſt patris, matriſque pater.

Auolo da canto di Madre.] Auus matèrnus. Hor. s. Serm. Sat 6.

Littus arenoſum Lybiæ, ventiſque ſecabat.

Materno veniens ab Auo Cyleoia proles.

Di Auo, & Auola, coſa ſpettante à tali perſone.] Auitus, a, um. s.b. 2.l. Cic.2. Ver. Nulla res cuiuſquam, tam patria, atque auita fuit, quæ non ab eo imperio iſtius iudicaretur.

Auoltoio, Fior. auuoltore. Sen. Vccello di rapina.] Vultor, uris, m.g. Plin. l.10. c.6. Vmbricios aruſpicum nostro æuo peritiſſimus, tradit vultores tridno ante, aut biduo volare, vbi cadauera futura ſunt. 2. Vulturia, huius vulturia. Ennius.

Vulturis in ſyluis miſerum mandebat homonem.

3. Vulturius, rij. s.l 2 3.b. Plaut. Truc. Iam quaſi vulturij, tridno priùs prædiuinabant.

Di auoltoio, ouero di auoltore, addiett.] Vulturinus, a, um. 2.3.l. 2.b. Plin.lib.30. cap.4. Vulturinus, ſanguis cum chamaleontia albæ radice, & cedria tritus, contectuſque braſſica, lepra ſanat

Auoltoietto, ouero aultoretto, il figlio piccolo dell'Auoltoio, ò Auoltore.] Pullus vulturinus. Plin.l.30. c.10. Medetur cor pulli vulturini adaligatum. 2. Vulturis pullus. Plin.l.10. cap.7. Immuſſulum aliqui vulturis pullum arbitrantur eſſe.

Auorio dente de Leofante.] Ebur, boris n. g. 1. & 2. b. Plin lib.8. cap.30. Elephantium arma, quæ Iuba cornua appellat, Herodotus tanto antiquor, & conſuetodo melius, dentes: hoc ſolum ebur eſt. 2. Elephantus, ti. Apud Poæt. Virg. 3. Georg

In foribus pugnam ex auteo, ſolidoque Elephanto.

3. Elephanti dens, aut dentes. Plin lib.8. cap.3 Elephanti, dentes decidnos caſu aliquo, vel ſenecta defodiunt: hoc ſolùm ebur eſt: Cætero, & in his quoque, quà corpus intexit, vilitas oſſea. 4. Dens elephantinus. Celſo lib.5.c.19. Cuius eſt vox Elephantinus. 5. Indus dens, Mart.l.2 ep.35.

Tu Lybicos Indis ſuſpendis dentibus orbes.

Fulcitur teſta fagina menſa mihi.

6. Elephantus candens Poeticè, Virg.6. Æn. cuius eſt. Porta candenti nitens Elephanto. 7. Materia eburnea. Ex Cic.2. de Inuent. qui pro ligno dicit, Ligneam materiam.

Guernito d'auorio, aggett.] Eboratus, a, um. s. 2.b. 3.l. Var. apud Non. Marc. qui ſic ait: Cum in eborato lecto, ac purpurei operis toro cubare videas ægrotum, & Plaut. in Aul. & Stic.

Auorio di caua, ò miniera.] Ebur foſſile. Plin.l.36. c.18. Theophraſtus autor eſt, ebur foſſile candido, & nigro colore inueniri.

Di auorio, adiett.] Eboreus, a, um. Plin.lib.7. cap.53. 2. Eburneus, a, um. Cic.6. Ver.3. Elephantinus, a, um. Vopiſc. in Tacit.

Limatura d'auorio.] Scobis eburnea. Col.l.7. cap.10. Suibus nauſeantibus ſalutaria habetur eburnea ſcobis ſale fricto, & fabæ minutæ fræſæ commiſta, ieiuniſque prius, quam in paſcua procedant obiecta.

Aura, venticello piaceuole, proprio dell'eſtate.] Aura, ræ. f.g. Virg.4. Georg.

Aurora, vedi Alba.

Austeramente, auuerb. con auſterità.] Auſterè. Cic pro Mur. Agit auſterè,

Auſterità, ſuſt. l'aſtratto d'auſtero.] Auſteritas, tis. f.g. Plin.l.35 cap.10.

Auſtero, addiett.] Auſterus, a, um. s 2 l. Col.l.3. c.2.

Auſtrale, addiett. d'Auſtro.] Auſtralis, & hoc, le. Cic.1 Tuſc. & 2. de Nat. 2. Auſtriuus, a, um. Col.l.7. cap. 3. & Plin.l.6.c.19

Auſtro, & Oſtro vento meridionale, ò di mezzo giorno.] Auſter, ſtri. m.g. 1.l. Plin. 2. Notus, ti.

Tira, ſpira, ò ſoffia Auſtro.] Cœlum eſt auſtrinum. Plin. l.16. c.26. Pyrus, & amygdala etiam ſi non pluat, ſed fiat auſtrinum Cœlum, aut nubilum, amittunt florem, & primos fructus.

Autenticamente, ò autoreuolmente, auuerb. con autorità, fede, ò credito.] Authenticè. 1. 2. 4. l. 3. b. Cic. ad Att.l.9. ep.18.

Autenticare, far' autentico, dicesi per lo più di ſcritture.] Authenticum facere. Ex Vlpian. 2. Litteris publicis conſcribere, vel conſignare. Cic. 3 de Leg Conſignatam litteris publicis publicam memoriam nullam habemus.

Autore, inuentore d'vna coſa, ò quegli da cui qualche coſa trae la ſua prima origine.] Autor, oris. Plin.l.11. c.17. Non conſtat inter autores, apum rex nullum ne ſolus habeat aculeum, maieſtate tantum armatus; an dederit eum quidem natura; ſed vſum eius illi tantum negauerit. 2 Auctor, ris. Cic.

Autore claſſico.] Auctor, ſeu ſcriptor claſſicus. Gel.l.19. cap 8. 2. Auctor locuples. Cic.3. Auctor celebratus. Plin.l 25. c.25.

Autore di prima claſſe.] Auctor primæ claſſis. Ex Gel.7. cap.13. 2. Auctor primæ notæ. Ex Col. lib.2.

Autore di ſeconda, terza, ò quarta claſſe.] Auctor infra Claſſem. Gel lib 7. c.13 Homines primæ tantum claſſis dicebantur, qui &c. Infra claſſem autem appellabantur ſecundæ claſſis, cæterarumque omnium claſſium, qui, &c.

Autore bono.] Auctor bonæ notæ. Ex Col. de Arb. c.4.

Autore cattiuo.] Auctor malæ notæ. Ex Colum.

Autore di poco, ò niun conto.] Auctor proletarius. Gel. l.19. c 9. Scriptor eſt claſſicus, aſſiduuſque non proletarius. 2. Auctor ſordidus. Ex Hor.l.1. Car. Od.28.

Autore ſufficiente.] Auctor idoneus. Cic.5. Ver.

Autore di poca ſtima, indegno di fede.] Auctor leuis. Liu 5 ab Vrbe.

Autore di conto, degno di fede.] Auctor grauis. Tacit. l.19 2. Auctor locuples. Cic. de Clar Orat.

Autoreuole, nome addiett. d'autorità.] Auctoritate prædirus. Cic.5. Ver. Homo illa auctoritate, & ætate præditus, quid faceret, neſciebat. 2. Auctoritate grauis. Cic.1. de Orat.

Autori greci, e latini.] Vtriuſque linguæ auctores. Suet. in Aug.c.89.

Autorità, facultà, e podeſtà.] Auctoritas, atis. f.g. Cic. pro Flac.

Hauer autorità, ò dominio.] Ius esse, cum accus. & præpos. in. Cæs. 6. bel. Gal. In hos eisdem omnia sunt iura, quæ dominis in seruos.

Autorizzare, dar l'autorità.] Auctoritatem dare, vel tribuere. Cic. 3. de Nat. 2. Auctoritatem adiungere.] Cic. 2. de Diu. Auctoritatem oul'am debemus, ne fidem commentitijs rebus adiungere. 3. Auctoritatem facere. Plin. l. 29. c. 1 Ea in arte auctoritatem pessimis boni faciunt.

Autunno, vna delle quattro parti dell'anno, posta frà l'estate e'l verno.] Autumnus, ni. m g. 1. 2. l. Ouid. 2. Metam.

Stabat & Autumnus, calcatis sordibus vuis.

2. Autumnitas, tis. fœm. gen. 1. 2. & 4 l. 3. b. Cato de Re rust. c. 5. Circum o'eaa Autumnitate ablaqueato, & stercore addito, confoueto. 3. Autumni tempus. Ex Plin. l 7 c. 4. Vbi habetur. Veris tempore. 4. Tempus Autumnale. Var. l 1. c. 39. Videmus alia florere verno tempore, alia æstiuo, neque eadem autumnali, quæ hyberno. 5. Tempus ætati senescenti adiunctum. Cic. . de Nat. Ea duo tempora, quorum alterum hyemi senescenti adiunctum est, alterum æstati. 6. Tempestas autumnalis, vel autumna. A. Gell. l. 19. c. 7 qui sic ait: Molli quodam tempestatis Autumnæ die.

Di Autunno, addiett appartenente ad Autunno.] Autumnalia, & hoc, le, 1 2 3. l. Var. l. 1 c. 39. Alia florem verno tempore, alia æstiuo, neque eadem autumnali, quæ hyberno. 2. Autumnus, a, um. Gel. l. 19. c. 7. Molli quodam tempestatis Autumnæ die.

Tempo d'autunno.] Autumnitas, tatis. f g. 1. 2. 4. l. 3. b. Cato de Re rust. c. 5.

Il principio d'Autunno.] Autumnitas prima. Cato de Re rust. cap 155. Prima autumnitate, cum pluuia est, tum maximè ab aqua periculum est.

Il fine dell'Autunno.] Exitus autumnalis. Var. l 2. de Re rust. Ouis prægnans est diebus. 150. Itaque fit par tus exitu autumnali.

Auualorare, dar forza, ò valore.] Virtutem addere. Sal. in Catil. Compertum habeo milites, verba virtutem non addere, neque fortem ex timido exercitum imperatoris oratione fieri.

Auuederſi, vedi accorgerſi.

Auueduto, vedi Accorto.

Auuelenamento, l'auuelenare.] Veneficium, cij. n. 3. b. 2. l. Gell. l. 12. c. 7. qui de muliere, quæ virum, & filium veneno necauerat, loquens, sic ait: Neque absolutum mulieris veneficium est, neque nocens damnata.

Auuelenare, & auuelenire, infettar con veleno.] Veneno, as. 2. Veneno imbuere. Cic. 2. Tusc. 3. Veneno inficere. Suet. & alij Venenum præbere. Cic. 1. Tusc.

Auuelenarſi, darſi la morte col veleno.] Veneno sibi mortem consciscere. Cic. de Clar. Themistocles veneno sibi mortem consciuit.

Auuenimento, per accidente, vedi Caso.

Per l'auuenire, e per innanzi, cioè per il tempo auuenire.] Post hac Cic. l. 7. ep. 1. Postac ad ludos venies, nosque vises. 2. In reliquum tempus. Cæs. 6. bel. Gal. Id magni interesse etiam in reliquum tempus existimabat. 3. Post hoc tempus, ex Cic.

Auuenire, accadere, ò occorrere, vedi occorrere.

Auuentarſi adosso ad vno, val correrli adosso.] Inuado, dis, 1. 2. l. Tacit. l 2. An. Repentè lymphati districtis gladijs in centuriones inuadunt. 2. Irruo, is. 3. Impetum facere.

Auuento, per venuta, vedi Venuta.

Per auuentura, vedi Casualmente.

Auuenturare, vedi arrischiare.

Auuenturarſi, vedi arrischiarſi.

Auuenturato, vedi Felice.

Auuenturoſamente, vedi Felicemente.

Auuerare, vedi Verificare.

Auuerbio parte d'oratione, che non ſi declina.] Aduerbium, bij. n. g. Priscian.

Con auuerbio, & auuerbialmente.] Per aduerbium. Gell.

Auuerſaria, cioè nemica, ò contraria.] Aduersaria, riæ, 2. 2. 3. l. 4. b. Cic l. 2. ep. 4. Tibi grauis aduersaria constituta, & parata est, quam tu facilimè vinces. 2. Aduersatrix, cir. 1. 2. 3 & 4. l. apud Plaut. Nunc assentatrix scelesta est, dudum aduersatrix erat. 3. Aduersans, tis. Ex Cic. de Sen.

Auuerſario.] Aduersarius, rij. Cic. 2. Aduersator. oris Plaut.

Auuerſità, auuerſitade, ed auuerſitate, val infortunio, calamità, ò disauuentura.] Ærumna, næ. 1. 2. l. Cic. Parad. 2. Te miseriæ, te ærumnæ premunt omnes.

Auuerſità, auuerſitadi, tutte nel numero del più, e vaglio- no coſe auuerſe.] Aduersa, orum. m. g. & num plur 1. 2.] Sen. l 5. ep. 39. Qui ponet se extra ius, ditionemque fortunæ, secunda temperabit, aduersa comminuet, & alijs admiranda despiciet. 2 Res aduersæ. Cic. 1. Off Vt aduersas res, sic secundas immoderatè ferre, leuitatis est. 3. Fortuna grauis.

Auuertire, osseruare, far osseruatione.] Obseruo, as. Quintil. l. 6. in Proœm. Obseruatum est celeriùs.

Auuertire, per ammonire, vedi ammonire.

Auuezzare, & adusare, ed ausare, assuefare io att. far che vn s'auanzi à qualcosa.] Assuefacio, cis. 1. 3. l. 2 4. & 5. b. 6. c. Cic. l. 4. ep. 13. Itaque orbus ijs rebus omnibus, quibus, & natura me, & voluntas, & consuetudo assuefecerat; cum cæteris, tum mihi ipse displiceo. 2. Consuefacio, cis. 1. & 3 l. 2 4. & 5. b. 6. c. Ter. in Adel. Ea ne me celet, consuefeci filium. 3. Consuesco, scis. 1. & 3. l. 2 b. 4. c. Colum. l 6. c. 2. Vbi plaustro, aut aratro iuuencum consuescimus ex domitis bubus valentissimum, eumdem placidissimum cum indomito iungimus, qui & procurrentem retrahat, & cunctantem producat.

Chi è auuezzo à far' vna coſa.] Solens, entis. om. g. Plaut. in Amphytr. Si dixero mendacium solens meo more fecero.

Chi non è auuezzo à fare vna coſa.] Insolens, entia om. g. Gel l. 19. 12. Homo Tracius vltima Barbaria, iuris colendi insolens erat. 2. Insuetus, a, um. Cels. l. 1. c. 3.

Auuicinare, vedi accostare.

Auuicinarſi, vedi accostarſi.

Auuignare, cioè porre, piantare, ò far vigna.] Vineam ponere. Ex Col. l. 4. cap. 3. Experto mihi crede Syluine, benè positam vineam, bonique generis, & bono cultore, numquam non cum magno fœnore gratiam reddidisse.

Auuilire, dispregzare, vedi Dispregiare.

Auuilirſi, perderſi d'animo, vedi Sbigottirſi.

Auuiluppare, vedi Inuiluppare.

Auuiſare, far'intendere.] Significo as. 2. Certiorem facere. Cic. 3. Nuncio, as Suet. in Galb.

Auuiſo.] Nuncius, eij. Cic.

Auuiuare, far viuo.] Animo, as. com accus. Cic. 1. de Nat.

Auuiuarſi, diuenir viuo.] Viuesco, scis. 1. 2. l. Plin. L 16. c. 25. Fauonio maritantur viuescentia è terra, quo etiam equæ in Hispania. Lucret. l 4. 2. Viuisco, scis. 1. 2. l. Plin. l. 9. c. 11. Anguillæ atterunt se scopulis ea strigmenta viuiscunt, nec alia est earum procreatio.

Auuizzare, & auuizzire: inuizzare, & inuizzire, cioè diuenir, ò farſi vizzo.] Languesco, scis, langui. 1. & 2. l. Cic de Sen. Metuo, ne languescat senectute. 2. Languidum, siue languidam fieri. Ex Plin. l. 15. c. 29. qui sic ait: Languida autoritas patrum facta est. 2. Flaccesco, scis. 1. 2 l. Plin. l. 16. c. 29 Myrtus patritia multis annis præualuit, flaccescente plebeia. 4. Flaccidum, vel flaccidam fieri. Ex Plin. l. 15. c. 29. & 30. 5. Vietum, vel vietam fieri. Ex Col. l 12. cap. 15. & Plin. l. 15. cap. 39.

Auuocare, difender le cauſe altrui.] Aduocationem suscipere, 2. Causam alicuius agere. Cic.

Auuocato, colui, che difende la cauſa.] Actor causarum. Suet. in Cæs cap. 39.

Auuocatione, l'auuocare, officio d'auuocato.] Aduocatio, ois, f. g. Vlpian. D. l. 16. tit. 19.

Auuolgere, per auuoltare, vedi Inuolgere.

Auuolgere, intrigare, vedi Inuiluppare.

Auuolgerſi come fan le ſerpi.] In se met conuolui. Plin. l. 10. c. 72. Conuoluuntur in se met dracones.

Azarole

Azarole, vedi Lazzarole.
Azarolo, albero, vedi Lazzarolo.
Azimo, addiett. non fermentato.] Azymus, a, um. 1.l.2. b. græc Bibl.
Azzoppare, vedi far Zoppo, alla voce Zoppo.
Azzuffare, ò azzuffarsi, venir alle mani, e combattere.] Confligo, gis, 1.2.l. vt cum hoste confligere. 2. Congredior, eris. Cic pro Syl. Cum hoste congressus victor redijt. 4 Conferere certamen. Liu 4. bel. Maced. 4 Conferere manum. Cic. Att. l.7. 5 Conferere prælium. Liu.5.ab Vrb. 6. Conferere pugnam. Liu.2.bel.Maced.
Azzuffarsi tra se.] Inter se confligere Cic.pro Leg.Man.
Azzurriccio, & azzurrino, addiett. alquanto azzurro, ouero che tende all'azzurro, cioè tra bianco, & azzurro.] Subcæruleus, a, um, vel subcærulus, a, um. Cel. l.6 c.5. 2. Color ad cæruleum, seu cyaneum declinans, seu inclinans. Ex Plin.
Azzurro, & azzurrino; sbiadato, e sbiauato, e turchino, son tutti nomi di color assai noto.] Cæruleus, a, um. 1 l.a.b. Plin. l 9. c 15. In Gange Indiæ tradunt esse vermes branchijs binis 60. cubitorum, cæruleos, His tantas esse vires, vt elephantos ad potum venientes, morsicus comprehensa manu eorum, abstrahant. 2. Cyaneus, a, um. Plin. l. 10. c. 32. Halcyon auis paulò amplior passere colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis, & candidis admixtis pennis collo gracili, ac procero.

B A

Baiuola, Sen. e bauaglio, Fior. pezza lina, che si mette à fanciulli, perche non s'imbrattino i panni mangiando.] Pectorale cœnaticum, vel cœnatorium. 2. Pectorale saliuarium. 3. Vestis saliuaria. Ex Plin. l. 34 c.7. & l.9. c.51. 4. Vestis cœnatica, vel cœnatoria. Iul. Capit. in Maxim. Cum ad cœnam ab Alexandro esset vocatus, quod ei deesset vestis cœnatoria, ipsius Alexandri accepit.
Babbo, voce fanciulesca, cioè padre, vedi Padre.
Babbuaggine, e babbuassagine, cioè balordaggine.] Stoliditas, tis. 1 a.3.b.4.l. Gel. l.18. c.4. Gn. Lentulo stolidior est, & vanior, qui ignorat eiusdem stultitiæ esse vsoitatem, & stoliditatem. 2. Stultitia, æ. Plin. lib. 11. c.52. Auricularum magnitudo, loquacitatis, & stultitiæ nota est.
Babbuasso, e balordo besdo, e besso, cioè sciocco, e scipito.] Stolidus, a, um. 1 a.b. Gel. lib. 18 c 4. Didicimus stolidos vocare non tam stultos, & excordes, quam tetros, & molestos, & illepidos. 2. Bardus, a, um. Plaut. Epid. Ego me assimulabam quasi stolidum, cum bardum me faciebam. 3. Fatuus, a, um. Græf. 4 Stultus, a, um. 5. Excors, dis. Gel. supra cit.
Babbuinello, diminut. di babbuino.] Simiolus, li, 1.l. 2. & 3.b. Cic. l.7 ep 2. Hic simiolus, animi causa, me, in quem inueheretur, delegerat.
Babbuino, specie di bertuccia, ò di Scimia.] Simius, ij. 2.l a.3 b. Mart. lib. 14.
Callidus emissas eludere Simius hastas.
2. Simia, æ. 1.l a.b. Cic. 1. de Diuin Rex in delitijs habebat Simiam, quæ & sortes ipsas, & cætera, quæ erant ad sortem parata, disturbauit, & aliud alio dissipauit.
Babilonia, nome di due Cittadi, vna d'Assiria, hora Baldac, ò Baldacco, secondo alcuni, e l'altra d'Egitto, hora Cairo, ò A'cairo.] Babylo, nis. f.g. 3 & a.b. 3.l Plin. l.6. c.26. Babylon Chaldaicarum gentium caput, diu summam claritatem obtinuit, in toto Orbe, propter quam reliqua pars Mesopotamiæ, Assyriæque Babylonia appellata est. 2. Babylonia, æ. f.g. 1. & 2.b. & 3.l. Q. Curt. lib. 5. Babyloniam Semiramis condidit, vel, vt plerique credidere Belus, cuius Regia ostenditur. Murus instructus laterculo coctili, bitumine interlitus, spatium 30. & duorum pedum latitudinem amplectitur quadrigæ inter se occurrentes, sine periculo commeare dicuntur. Altitudo muri 50. cubitorum eminet spatio. Turres denis pedibus, quam murus altiores. Totius operis ambitus. 368. stadia complectitur: Singulorum stadiorum structuram singulis diebus perfectam esse proditum est.
Babilonia regione, che dalla città di Babilonia trasse il nome.] Babylonia, æ. f.g. 1. & 2.b. & 3 l. Plin. l.6. c.26. Propter Babylonem reliqua pars Mesopotamiæ, Assiriæque Babylonis appellata est.
Babilonico, addiett. poss. di Babilonia.] Babylonicus, a, um. 1. 2. 4.b & 3.l. Plin l 8 c.48 Metellus Scipio triclinaria Babylonica sestertium octingentis millibus venisse iam tunc posuit in Capitonis criminibus, quæ Neroni Principi quadragies sestertio nuper stetere.
Babilonio, nome gent. di Babilonia.] Babylonius, a, um. 1.2 4.b. 3 l. Plin l,7 c.56. Apud Babylonios 720. annorum obseruationes syderum coctilibus laterculis inscriptas docet Epigenes.
Bacalare, per derisione d huomo, che stia in riputatione, e che grandeggi.] Vir elatus, ac tumidus. Ex Cic. pro Arch. 2. Vir fastuosus. Ex Mart. l. 10. c.13. & Ouid. ad Pison.
Bacaleria, cioè presuntione, ò albagia.] Animi elatio. Cic.4. Tusc. 2. Animi tumor Cic 3. Tusc.
Bacarozzo, ò bacarozzolo, diminut. di baco, e val vermicello.] Vermiculus, li, m.g. 2.3.b. Plin. l. 10. c.65. Muribus obituris vermiculum in capite gigni traduntr.
Bacca, donna, che celebraua le feste di Bacco.] Baccha, bacchæ, f.g 1.l. Cic. l.7. ep 23 Liu. l.9. bel. Mac. 2 Bassaris, dis, a.3.b in rect. & obl. Pers. Sat. 1. 3 Mænas, dis. 1.l. a.b. in rect. & obl. Ouid. 6. Fast. 4. Thyas, dis. 1.l. & 2. b. in rect. & obl. Horat. l.3. Car. Od. 15
Bacca, cioè statua di tal donna.] Baccha, chæ, f.g. Cic. l.7. epist. 23. Bacchis verò vbi est apud me locus? at pulchellæ sunt.
Bacca, frutto d'albero, vedi Coccola.
Baccano, Castello di Toscana, due miglia distante da Campagnano.] Mæsium, ij, n g. 1.l.2 b. Leander Albert. Ex Catone.
Di Baccano, voce addiett.] Mæsius, a, um.
Baccano strepito, e rumore, ò de baccanti, ò simile à quello de baccanti.] Strepitus bacchicus, vel bacchæus. Ex Cic. & Ouid.
Baccano, rumore, e strepito cagionato dallo sconcio scherzar de giouani.] Clamor inconditus, ac turbidus. Plin. epist. 190.
Far baccano.] Inconditè strepitare. Ex Cic. 3. Off. & Virg. 1. Georg.
Far baccano, strepitare à modo de baccanti.] Bacchatim strepere vel obstrepere. Ex Apul. & Cic.
Baccelleria, 4.l. grado di lettere.] Baccalaurei gradus, vel honos, m. g. Ex Maff. in Ignat. & alijs. 2. Baccalaureatus, tus. Ex Maff. l.2. c 17. & lib.2. c.18. m.g. 1.2. 3. 5. l. 4.b.
Baccelliere, nome di chi habbia disputato, dando saggio di sè in lettere.] Baccalaureus, rei. m.g. 1.2.3.l. 4.b Maff, in Ignat. l. 1. c 17.
Baccello, generalmente il guscio de' legumi.] Siliqua, æ, f.g. 1. & a.b. Plin l. 18. c.12. Siliquæ rotundæ ciceris, cæteris leguminum longæ, & ad figuram seminis latæ.
Baccello, propriamente il guscio delle faue fresche.] Siliqua fabalis. f.g. Plin l.22. cap.25. Fabalium sili quarum cinis ad neruorum dolores cum adipis suilli vetustate prodest.
Baccello, per similitude si dice di persona semplice, e sciocca.] Stultus, a, um. 1.b. Plaut. in Menœch. cuius est, Mulier stulta.
Baccellone, accrescit. di baccello, cioè gran sciocco.] Stultissimus, a, um 3.b. Insciitissimus, a, um. 2.l. 4.b. Plaut. in Mostel. Tu quid confugisti in aram hanc inscitissimus.
Bacchetta, verga, ò scudiscio.] Virga, æ. f.g. Cic. pro Rab. Portis lex virgas à Ciuium Rom. corpore amouit, hic misericors flagella retulit.
Baccheta non polita.] Virga rudis.
Di bacchetta.] Virgeus, a, um. 1. l. 2. b. Colum. lib. 1. cap. 6.
Bacchetta di corniale, ò di cornio.] Virga cornea. Plaut.

Bacchetta di corbeffolo.] Virga arbutea. Virg.11. Æn.
Bacchetta da Cenfore.] Virga Cenforia. Quintil. lib.t. cap.5.
Bacchetta impaniata, ò inuefcata, cioè coperta di pania, ò vefco.] Virga vifcata. Ouid. 15. Metam.
Bacchettare, e fcudifciare, percuotere con la bacchetta, ò fcud fcio] Virga cædere, vel pulfare.
Raccolta di bacchette.] Virgindemia, æ. f g. 1.2.3 l. 4.b. Var in Agath. Scapulæ metuunt virgindemiam.
Bacchettata, percoffa, ò colpo di bacchetta.] Virgæ ictus, m.g. Col.l 7.c.10. Venam ab ictu virgæ tumentum ferro refcindi oportet.
Dare vna, ò più bacchettate ad vno.] Aliquem virga icere, cædere, pulfare, percutere, verberare. Ex Cic. pro Flac.
Bacchettina, vergella, ò verghetta, diminut. bacchetta, ò verga piccola.] Virgula, læ. f.g 1 l a b. Cic. 8. Phil. C. Popilius cum ad Antiochum Regem Legatus miffus effet, cum virgula ftantem circumfcripfit.
Bacchettina non polita.] Rudicula, læ, 1 3. b. 2.l.
Baccino, e baccile Sen. baccino Fior. cioè vafo di metallo in forma ritonda, od ouata, & alquanto cupa, in vfo di lauar le mani, e'l vifo.] Pollubrum, bri. n.g 1. & 3 l. Non. Marc. Aquam manibus dato, pollubrum finiftra manu teneto, dextra vas cum aqua.
Baccino per la meffa.] Pollubrum facrificale. Ex Liu. & Tacit.l 2.
Bacco, nome proprio d'huomo, tenuto trà Dei da Gentili.] Bacchus, bacchi m.g Horat l.2. Car. Od 19.2. Dionyfus, fij. m.g. Cic. de Nat. 3. Liber, eri. Plin. l.7. cap.56. Emere, ac vendere, inftituit Liber pater: Idem diadema regum infigne, & triumphum inuenit.
Di Bacco, nome poffeff.] Bacchicus, a, um. 1. l. 4. b. Ouid. 1. Triftium Eleg.6. 2. Bacchæus, a, um. 1. & 2 l Ouid. 11. Metam. 3. Bacchius, a, um. 1.2.l. 3. b. Quadrifyllabum apud Poetas.
Fefte di Bacco.] Bacchanalia, liorum, aut lium. n.g. & nom. plur. 1.2. 3.l. & 4. b. Pomp. Feft. lib.2. Bacchanalia dicebantur Bacchi fefta. 2. Dionyfia, orum, n g. 1.2. 3.& 4.b. Thef. Ling. Lat. 3 Liberalia, lium. n. g. & num. plur. 1.& 3.l. 2.& 4 b. Cic. lib. 12. epift. 25 Liberalibus litteras accepi tuas. 4 Bacchanal, lis, vel bacchanale. lis. n.g. 2.l. Plaut in Mil. Vos in cella vinaria Bacchanal facitis.
Celebrare, ò fare la fefta di Bacco.] Bacchor, aris. 1 x Cic. de Clar. Orat. Plin. l.3 c.1. 2. Debacchor, aris. 1. Ex Ter. in Adel. Si fatis debacchatus iam es, audi fi vis nunc. 3. Bacchanal agere, facere, vel exercere. Plaut Bacchanal te exercuiffe oportuit. 4. Agitare bacchanalia, Dionyfia, vel Liberalia. Ex Gell.
Chi celebra la fefta di Bacco.] Bacchabundus, a, um. 1. 2. 3 l. Quint. Curt l 9. Per dies feptem baccabundum agmen inceffit. 2. Bacchans, antis. c.g. Plin. lib.3. c 1 M. Varro tradit, lufum Liberi patris, ac Lifam cum eo baccantem nomen dediffe Lufitaniæ.
A guifa, ò modo di chi celebra la fefta di Bacco.] Bacchatim, apud Apul. 2. Bacchantum ritu, vel more. Ouid. 7. Metam.
Il celebrare la fefta di Bacco.] Bacchatio, nis. f g 1.2. l. 3. b. Cic. in Verr. Sileatur de nocturnis eius bacchationibus.
Luogo, doue fi celebra la fefta di Bacco.] Bacchanal, lis, n.g. 1.2. l. vel Bacchanale, lis. n.g. 1.2.3. l. Plaut. in Aul. Ego ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatum.
Baciamento, il baciare.] Ofculatio, nis. f g 1.& 3.l. 2. & 4.b. Cic. pro Cel. 2 Exofculatio, nis f g. 1. 2 & 4.l. & 5.b. Plin. l.10. cap.12. cuius eft: Exofculationem in columbis effe. 3. Suauiatio, nis. f.g. 1. 3.& 5.b.& 4 l. A. Gell. l.18. cap.2. 4 Bafiatio, nis. f.g. 2 & 3.l. 2.& 4 b. Catul. ep.7. 5. Deofculatio, nis. f.g. 1.3 5.b 2 4 l. Ex Martiali, & Plin 3 Diffuauiatio, nis. f g. 3.& 5.l.
Baciare, toccare con le labra in fegno d'amore, e di riuerenza.] Ofculor, ris. 2. l. 2. b. Pomp. Feft. l.1. Aufculari dicebant antiqui pro ofculari, quod eft os cum ore conferre. 2. Suauior, aris. Cic. ad Att. l.16 3. Bafio, as. Mart. l.6. Et bis, terque, quaterque bafiauit. 4. Ofculo impertire, cum accuf. Suet. in Nero. cap.37. Nero neque adueniens, neque proficifcens quemquam ofculo impertiuit, ac ne refalutatione quidem. 5. Ofculum dare. Liu. dec.1. lib.1. Iuuenes inter fe vter prior, cum Romam rediffet, matri ofculum daret, forti permittunt. 6. Ofculum ferre Liu. dec.1. l.1. Imperium fummum Romæ habebit, qui veftrum primus ò Iuuenes ofculum matri tulerit. 7. Ofculo contingere. Idem ibid. Brutus, velut fi prolapfus cecidiffet, terram ofculo contigit: fcilicet, quod ea communis mater mortalium effet. 8. Ofculo appetere. Plin. l 11. c.45. Dextra ofculis auerfa appetitur, in fide porrigitur. 9. Ofculum admouere, cum datiuo. Ouid. 10. Metam. 10 Ofculum ingerere, cum dat. vel accuf. & præpof. in Suet. de Clar. Grammat. 11. Ofculum porrigere. Ouid. 3. Metam. 12 Ofculum inferre. Ex Ouid. Metam. 13 Deofculor, aris. 1.& 3.b. Mart. 18. Hos amplectitur, hos deofculatur. 14. Exofculor, aris. 3.b.
Baciarla mano ad vno più, e più volte.] Ofculis alicuius dexteram fatigare. Tacit. l.15. Agere grates Deis, ornare lautu domum, genua Neronis aduolui, & dexteram ofculis fatigare.
Baciare più cofe.] Ofcula difpenfare, cum dat. Ouid 6. Metam. 2. Ofcula diuidere. Horat. l.1. Car. Od.36. 3. Ofculo difpertire.
Bacile, vedi Baccino.
Bacinetto, e fecondo altri mezza trifta, forte di armatura, come fcuffia per armar il capo.] Galea, æ. f g.& 1. b. Plin. lib.7. c 56. Lacædemonij galeam, gladium, & haftam inuenere. 2 Caffis, caffidis. f.g 1.l.a.b. Ex Plaut.in Trin Mihi fumpfero caffidem in caput.
Bacio.] Ofculum, li. n g. 1.l. 2.b. Suet. in Galb. 2. 2. Suauium, uij. 3. Bafium fij.
Baco, e baccarozzo, nome generico d'ogni verme, ò vermicello, & particolarmente di quello, che fa la feta.] Bombyx, cis m g 1.& 2 l. Plin. l 11. cap. 22. Bombyces telas araneorum modo texunt ad veftem, luxumque fœminarum, quæ bombycina appellatur. Mart. l.8. ep.33.
Non vaga tam tenui difcurfat aranea tela,
Tam leue, nec bombyx pendulus vrget opus.
2. Vermis fericarius. m g.
Di baco, addiett.] Bombycinus, a, um. 1.& 2.l. 3.b. Ex Plin. l 11. c. 22. cuius eft, Veftis bombycina.
Bacocca, e meniaca Sen. Bricoccola Rom. Meliaca Fior. frutto affai noto fimile alla perfica, mà minore.] Malum armeniacum. Col. l.5. c.10. Armeniaca perfica, quæ à Latinis præcocia dicuntur minora funt fupradictis perficis, & ftomacho vtiliora. 2. Perficum præcox. Hor. Turf. Nom.
Bacocco, e meniaco Sen. Bricoccolo Rom. Meliaco Fior arbore noto.] Malus armeniaca. Plin. l.16. c 25. 2. Armeniaca, cæ. 2 l.2.3 4.b. Plin. loco cit. Floret prima omnium amygdala, deinde armeniaca.
Bada, indugio, ò tardanza, vedi tardamento.
Star a bada.] Moror, aris abfolutè ponitur. Cic. Att. l.8. Propterea moratus, quod Cæfar Firmo progreffus in Caftrum Treuentinum venit.
Tenere a bada, trattenere, vedi tardare.
Badeffa, vedi Abbadeffa.
Badia, vedi Abbadia.
Badile, la paletta del fuoco.] Batillum, li. 1. b. 2.l. Horat. 1. Serm. Sat.5. cuius eft; Prunæque batillum. Plin. l.33. cap 8.
Baffi, vedi Bafette.
Bagaglie, arnefi, ò maffaritie de' foldati.] Impedimenta, orum. n g. & num. plur. 1 3 4. l. 2. b. Cæf. 1. bell. Gal. Heluetij impedimenta in vnum locum contulerunt. 2 Sarcinæ, arum. f.g a b. & num plur. Cæf. bell. Gall. Cum prima legio in caftra veniffet, reliquæque legiones magnum fpatium abeffent, hanc fub farcinis adoriri ftatuit.
Bagagliole, diminut.] Sarcinulæ, larum. f.g. & nu. plur. 1.l a. 3.b. Catul. ep.g.
Bagaglione, faccardo, e faccomanno; quegli, che conduce le bagaglie dell'effercito] Calo, nis. m.g. 1.l. 2. com. in rect. & 1. in obl. Liu. & Perf. Sat.5.
Sambucam citiùs caloni aptaueris alto.
Bagattella, giuoco di mani, da far trauedere.] Præftigia, æ. f. g. 1. 2 l. 3. b. Plaut. Operta quæ fuere, aperta funt, patent præftigiæ. Frequentiùs tamen in num plur.

Præstigiæ, arum. Quint.l.4.c.1. Hulus velut, præstigiæ plausum petat. Cic pro Rab.Posth. illinc omnes præstigiæ, illinc omnes fallaciæ.

Baie burle, ò ciancie, diconsi di cose ridicole.] Iocularia, rium. n.g. & num.plur.1.2.4 b.3.l. Ex Horat.1 Serm. Sat.1. cuius est: Iocularia ridens. 2 Ludicra, orum. n. g. 1.l.2.com. Virg 12 Æn.& Liu.7.ab Vrb 3. Nugalia, lium. 1.a.l.3.b. A.Gell.lib 13.c.16. cuius est, Alia quædam nugalia. 4. Nugatoria. orum. n.g. & num. plur 1.2.3.l 4.b. Ex Cic r de Nat.& Horat.1 Serm. 5. Nugæ, arum f. g. 1.a l. Plaut.in Menæch Nugæ sunt meræ. 6 Nugamenta, orum n.g 1.2.3.l. Apul l 1. A quo nugamenta hæc comparasti? 7. Ridicula, orum. n g 1. l.2. & 3 b. Cic. 1. de Or. 8 Ridicularia, orum n.g.1. & 4.l. 2. & 3.b. Plaut. in Asin. cuius est; Mitte ridicularia.

Bagattelliera, colei, che con giuochi di mani fà trauedere.] Præstigiatrix, cis.f.g.1.2.4.l. 3.b. Plaut. in Amph. Hæc præstigiatrix Mulier est.

Bagattelliere, colui, che con giuochi di mani fà trauedere.] Præstigiator, ris m g. 1.2 4 l. 3.b. Plaut. Pœn.
Præstigiator hic quidem Pœnus probus est.
Perduxit omnes ad suam sententiam.

Bagattino, & anche picciolo moneta, che vale il quarto d'vn quattrino.] Teruncius, cij. m g. 1 .b. Var.4. de Ling. Teruncius, quod libellæ valet quarta pars.

Bagnamento, il bagnare] Aquæ, vel imbris aspersio. Cic.2. de Leg.2 Aquæ, vel imbris aspersus. Plio.l 11.c.53.

Bagnare, & ammollare, sparger acqua, ò altro liquore, sopra qual cosa.] Madefacio, cis.1.2 3 b. Cic.14. Philip. & Col 1 2 c 4.

Bagnarsi, & ammollarsi.] Madesco, scis, dul.1.b 2 l. Col. l 7. Stabulentur sicco loco, ne humore madesc ant vngulæ. 2. Madefio, fis, 1 2 b. 3 l. Suet. in Cæs. cuius est: Ne libelli madefierent. 3 Madeo, es, ui 1.2.b.Cic.2.Phil.

Bagnato] Madens, tis o.g. 2 b. 2.l. Cic. Post.red.in Sen 2. Madidus, a, um.1.2.b. Plioius l 13.c. 21. Madefactus, a, um. 1.2. b. 3 l. Ouid. 8. Met.

Bagno per Stufa, vedi Stufa.

Bagno luogo da lauarsi] Lauacrum, cri. 1.b 2.l. n. g. Gel. l.1.c.2 Æstu anni flagrantissimo propulsabamus caloris incommoda, ædium posticum refrigerantibus lauacris.

Bagno particolar di casa.] Balneum, nei. n g 2. Balineum, Cic.l.14.ep.20 Labrum si in balneo non est, fac vt sit. Plin. l.1. epist. 3. Balineum illud plurimus sol implet, & circuit.

Bagno piccolo.] Balneolum, li. n.g 1.3.l. Iuu. Sat.7.
. . . Cum iam noti, celebresque Poetæ.
Balneolum Gabijs, Romæ conducere furnos
Tentarent.

Bagni d'acqua calda.] Thermæ, arum. f.g. & nu. plur.

Bagni d'huomini doue si lauano gl'huomini.] Balneæ virsles. f.g Gell.l.10.c.3. Consul vxorem dixit in balneis virilibus lauari velle.

Bagni publici.] Balneæ, arum. f.g. & num. plur.2. Balnea, orum. n.g & num. plur. Cic. pro Sex Rosc. Occiditur ad Balneas Palatinas rediens à cœna Roscius.

Bagni di Lucca] Aquæ Lucenses.

Bagni di Pozzuolo] Aquæ Puteolanæ Ex Plin. l. 31.

Parte della Villa, ò casa, doue sono i bagni.] Balnearia, orum. n.g nu plur 1.3 l 2.4 b. Cic ad Q.Fr. Nihil restabat præter balnearia, & ambulationem.

Di bagni, addiett. cioè cosa attenente à bagni.] Balnearis, & hoc, re, vel balnearius, ria, rium, vt argentum balneare, & furea balnearij apud Vlpian.

Maestro de' bagni, vedi Stufaroio.

Baiare, vedi Abbaiare.

Baie, ciancie, vedi bagattelle.

Baio sorte di colore così detto.] Color spadix. Gel. l.2. c.26. Color rutilus, & spadix. phœnicei synonima sunt. 2 Color phœniceus, vel puniceus Gel l.3 c.9 3. Color badius. Var. apud Non Equi coiore dispares, hic badius, iste giluus, ille murinus. 4. Color spadiceus. Ex Lexicogr.

Cauallo baio. Spadix, cis. m. g. Virg.

Baiochella moneta d'vn baiocco.] Libella, læ f.g. 1.2.l. Cic. ad Att.l.6. Facit palam te hæredem ex libella, me ex teruncio.

Mezza baiocchella, moneta d'argento d'vn mezzo baiocco.] Sembella, læ. f g. Var.4 de Ling. Sembella dicta est, quod sit libellæ dimidium, quod semis assis.

Baiocco, moneta di cinque quattrini] As, assis m g vel Assis, assis, Var.l.4 de Ling As ab ære dictus est Suet in Oct. Aug. c.91. Augustus ex nocturno visu etiam stipem, quotannis die certo emendicabat à populo, cauam manum asses porrigentibus præbens.

Moneta di mezzo baiocco, la metà d'vn baiocco.] Semis, semissis m.g. vel semissis, semissis. 2. Semia, semiassis. 3. Dimidium assis. Var 4. de Ling Semis dictus est, quod Semias, idest dimidium assis.

Moneta d'vn baiocco, e mezzo.] Sesquias sequiassis.m.g. Ex Var.

Moneta di due baiocchi.] Dipondius, dij, vel dupondius, dij. m.g. 1.2.l. 3 b. Var. de Ling. qui sic ait: As est simplex, dupondius fictus, quod duos asses pend bat.

Pertinente à moneta di due baiocchi.] Dipondiarius, a, um, vel dupondiarius, a, um.1.2.4.l. 3.5.b. Plin. l. 34 c.2. cuius est: In sextertijs dupondiarijs.

Moneta di tre baiocchi.] Tressis, tressis. m g. Var.4. de Ling. Ab tribus assibus tressis est appellatus

Moneta di otto baiocchi.] Octussis, sis. m.g. 1.2.l. Amalt. Onom Octussis nummus est valens octo assibus.

Moneta di noue baiocchi] Nonussis, sis. m g. Var.4. de Ling. Ab nouem assibus dictus est nonussis.

Moneta di dieci baiocchi] Decussis, decussis. m.g. Var.4. de Ling. Ab decem assibus decussis est.

Moneta di venti baiocchi.] Vicessis, vicessis. m.g. Var.4. de Ling A duobus decussibus vicessis factus est.

Moneta di trenta baiocchi.] Tricessis, tricessis. m. g. Var.4. de Ling. A tribus decussibus est tricessis.

Moneta di cento baiocchi.] Centussis, centussis. m g Var.4. de Ling Sic proportione dicitur vsque ad centussis.

Baione, vedi burlone.

Balausta, e balaustra fior di mela grana domestica.] Cytinus, ni, m.g. Plin l.23.c.6 Punici pomi partus florere incipientis cytinus vocatur à Græcis, miræ obseruationis, multorum experimento. In hoc ipso cytino flosculi sunt, antequam scilicet malum ipsum prodeat, erumpentes, balaustium vocari diximus. Hos quoque experti inuenerunt scorpionibus aduersari.

Balaustro, vna di quelle colonnette, ò cancelli, che si fanno di legno, pietra, ò metallo, per difesa, ò guarnigione di qualche luogo.] Balaustium, stij.1.b. Ex Morel. ex Calep.2.l. 3.b. Vitr apud Horat Turs Nomencl.

Balbamente, a costume di balbo, cioè balbettando, ò tartagliando.] Balbe.1.& 2 l. Non Marc de propr.ser.2. Ritu, vel more balbo. Ex Cic pro Cæl.& 4. Ver.

Dir vna cosa ba bettando.] Aliquid balbutire. Cic.

Balbettare, e balbuttire, scilinguare, e tartagliare: Fior. anche Balbuzzare, lingettare, e trolleggiare, proferir male, ò con difficoltà le parole.] Balbutio, tis, 1. & 2.l. & 3.b. Cic.5. Tusc. M. quidem autore, Peripatetici, veteresque Academici balbutire desinant aliquando. 2. Ore blæso, seu lingua blæsa loqui Ex Mart.l.10. & Ouid 3 de Art.& Hor.de Art Poet. 3. Ore blæso, seu lingua blæsa esse. Ex Mart l.10. & Cic.4. Ver. 4. Lingua hæsitare. Cic.2. de Or. 5. Lingua titubare Cic. pro Dom. & Fac.

Balbezza, e balbuttimento, vitio di balbettare, ò di chi balbetta.] Balbuties, ei. f.g. 1 2 & 4 l & 3 b. Bud. in Pand. Balbuties est literam exterere vel syllabam desinere pronunciando, eximere, vel prætermittere. 2. Blæsitas, tis f.g. 1.& 3 l. & 2 b Bud in Pand. Blæsitas est litteram aliquam exprimere non posse, eamque non quamlibet, sed certam. 3. Linguæ hæsitantia f.g. Bud in Pand. Linguæ hæsitantia est, syllabam, syllabæ iungere properè non posse.

Balbo, troglio, e sciling aro, addiett che balbetta. scilingua, ò tartaglia.] Balbus a, um 1.l. Cic 1. de Or. Demosthenes cum ita balbus esset, vt ipsius artis, cui studeret, primam litteram non posset dicere, perfecit meditando, vt nemo planius eo locutus putaretur. 2. Blæsus, a, um. 1.l. Mart. l.10.

Os blæ-

Os blæsum tibi, debilisque lingua est. Ouid. 3. ad Art.

Balbo, che non hà lingua spedita.] Atypus, pi. m g. 1. & 2. b. Bud. in Pand. Existimo ab etymologia vocabuli eos esse atypos dictos, qui non satis expedito plectro linguæ vterentur.

Balco, Fior. palco, Sen. cioè il legname, che regge il pauimento delle stanze, e l'istesso pauimento, vedi Solaro.

Balco, e palco, cioè più tauole tra di se vnite per diuersi vsi.] Tabulatum, ti. n. g 1. 2. b. 3. l. Cæs. 6. bell. Gal. & Liu. 5 bell. Pun.

Balco, poggiolo per vedere.] Podium, dij, n g. Suet. in Ner Toto podio adaperto spectare consuluerat.

Balcone, fenestra, vedi Finestra.

Baldachino 3. l. vna foggia di padiglione in piano con drappelloni pendenti attorno, che si mette sopra gli altari, ò sogli de Principi grandi.] Vmbella, æ. f. g. Maff. de Iapon. rebus epist. l. 2. Paschali die, quæ consequuta est, Corpus Domini circumtulimus sub vmbella, cereis, & candelis accensis.

Baldacchino, e solecchio, ombrello, e parasole, stromento da parare il Sole, vedi Ombrella.

Baldanza, Fior. anche baldezza, e baldore: vn certo ardire allegro, che mostra coraggio, e letitia.] Alacritas, tis. f. g. 1. & 3. b. 2. com. & 4. l Cic. 4 Tusc. Cupiditas auidè semper aliquid expetens, & inanis alacritas, idest lætitia gestiens, non multum differunt ab amentia.

Baldanzosamente, e baldamente, auuerb. con baldanza.] Alacriter 1. 3 & 4. b 2 com. Plin. l. 20. c. 52. Alacrè Plaut. in Amph. Verùm quidem è loco compellemus alacrè.

Baldanzoso, addiett.] Alacer, cris, cre. 1 2. 3. b Cæs. 3. bell. Gal. Ad bella suscipienda Gallorum alacer, & promptus est animus. 2. Alacris, & hoc, cre. 1. 2. 3. b. Ter. in Eun. Quid tu es tristis? quidve alacris?

Balena, pesce marino della maggior grandezza.] Balena, næ. f g. 1. & 2. l. Plin. l. 9 c. 13. Quæ pilo vestiuntur, animal pariunt, vt pistrix, balena, vitulus. 2. Cetus, ti. m g 1. l. Plaut. in Capt. cuius est cetum, & mollem cascum. Col. l 8. cap 31. Plin. l. 9. c. 50. Pisces attritu ventrium coeunt, tanta celeritate, vt visum fallant: delphini & reliqua cete simili modo, & paulò diutiùs. In hoc Plinij testimonio vox cete græca est. n. g. & num. plur. vt apud Virg. 5. Æneid. Immania cete, & apud Stat. 1. Achill. Scopulosa cete, à recto singulari cetos. n. g. quo Celsus in primo casu, & Plin. in quarto vsus est. l 32. c. 1. 3. Pistrix, cis. f g & 1. l. Pomp. Fest. l. 2. Balenam belluam marinam, ipsam dicunt esse pistricem, ipsam esse, & cetum.

Di balena, addiett. poss.] Cetaceus, a, um. 2. & 2. l. & 3. b. Plin. l. 9. c. 6.

Figlio di balena] Ceti, vel balenæ vitulus. Plin. l. 9. c. 6. Irrumpunt ergo in secreta orcæ, ac vitulo balenarum, & fœtas, vel etiam num grauidas lancinant morsu. 2. Vitulus cetaceus. Ex Plin. l 9. c. 7.

Balenamento, folgoramento, e lampeggiamento, il balenare, folgorare, ò lampeggiare.] Fulguratio, nis. f. g. 2 b. 3. l. Sen. Nat quæst. l. 2. c 12. Tria hæc sunt, fulgurationes, fulmina, & tonitrua, quæ vna facta seriùs audiuntur, fulguratio ostendit ignem, fulminatio emittit.

Balenare, folgorare. lampeggiare, dicesi del fuoco, che subito, e spesso apparisce tra le nuuole.] Coruscat, bat, auit. 1. b. 2. l. Cic. 3. de Or. Flamma inter nubes coruscat, cœlum tonitru contremit. 2. Fulget, bat, fulsit. Cic. 2. de Diuin. Si fulserit, si tonuerit, si tactum aliquid de cœlo. 3. Fulgurat, bat, auit. 2 b. Plin l. 9. c. 35. Si fulguret, comprimuntur conchæ.

Mentre balena.] Cœlo fulgente. Cic. 2. de Nat.

Balenatore, folgoratore, lampeggiatore, quegli, che balena.] Fulgurator, ris. m. g Ex Cic. 2. de Diu.

Baleno, folgore, ò lampo.] Fulgor, ris. 2. b. in rect. l. in obl. m. g. Cic. 2. de Diu.

Prospera Iuppiter his dextris fulgoribus edit.

2. Fulgor, ris. n. g. 2. rect. & obl Cic. 2. de Leg. 3. Fulgetra, ræ. f. g. 2. l. Plin. l. 28. c. 2. Fulgetras popysmis adorare consensus gentium est. 4. Fulgetrum, tri. n. g. & 2. l. Plin. l. 2. c. 54. Fulgetrum prius cerni, quam tonitru audiri, cum simul fiant, certum est. Nec mirum quoniam lux sonitu velocior.

Pertinente à baleno, addiett.] Fulguralis, & hoc, le. 2. b. 3. l. Cic. 1. de Diuin Quod Hetruscorum declarant, & aruspicini, & fulgurales, & rituales libri, nostri etiam augurales.

Contemplatore, ò interprete di baleno.] Fulgurator, ris. m g. Cic. 2. de Diu. Eadem conclusione vti possunt, & aruspices, & fulguratores, & interpretes ostentorum, & augures, & sortilegi, & chaldæi.

Balestra, strumento militare di legno, con arco di ferro vsato anticamente in guerra per tirar freccie, ò pietre.] Balista, stæ. Plin. l. 7. c. 56. In tormentis scorpionem Cretas, catapultam Syros, balistam, & fundam Phœnicas inuenisse, tradunt.

Caricare la balestra.] Balistam intendere. Plaut. in Pœn.

Scaricare la balestra.] Balistam emittere. Plaut. in Pœn.

Corda della balestra.] Neruus, ui. m. g.

Balestra d'vccelli.] Balista auiaria. Ex Cic. de Var.

Balestra da tirar freccie.] Balista sagittaria. Ex Cic.

Balestra da tirar pietre.] Balista lapidaria. Ex Cic.

Balestraio, facitor di balestre.] Balistarij, rij. 1. 2. 3. 4. b. Ex Plaut. 2. Balistarum opifex, vel artifex. Ex Cic. 3. Fabricator balistarius. ex Cic. 4. Acad.

Balestratore, ò balestriere, tirator di balestra.] Balistarius, rij. m g. 1. 2. 3 l. Ex Plaut. & Cic.

Balestriera, & altrimenti, feritoia, buca nelle muraglie, per donde si balestra, e ferisce il nemico di fuori.] Balistarium, rij. n. g. 1. 2. 3. l. Plaut. Pœn.

Balia 2. l. cioè autorità, ò potestà.] Imperium, rij. n. g 2. 3. b. Plin. l. 35 c 10. Alexander fuit magnus animo, maior imperio sui, quippè se vicit.

Balia. 2 b. cioè Nutrice, ò Nutricatrice. Donna, che allatta gl'altrui figliuoli.] Nutrix, cis. f. g 1. l. Cic. 3. Tusc. simul atque editi in lucem, & suscepti sumus, in omni continuò prauitate versamur, vt penè cum lacte nutricis errorem suxisse videamur. Cic. de Vniu. 2. Educatrix, cis, f. g. 1. 3 4 l. 2 b. 3. Altrix, cis. f. g 4 Nutricia, æ. f g. 1. 2. l. 3. b. Cic 1. de Leg

Baliatico, mercede, ò salario di balia.] Nutricia, orum. n. g. & num. plur. 1. & 2. l. 3. b. Apud Vlpian. 2. Merces nutricia. Ex Cic pro Arch. & pro Cæl.

Balietta, e baluccia. e diminut. balia piccola.] Nutricula, læ f. g. 1 2. l 3. b. Hor. l. 1 ep. 4.

Balio. 2 b. e nutricatore, colui, che nutrisce, ò nutrica, onde il marito della balia, ò nutrice.] Altor, ris. m. g. 1. l. 2 b. in rect. & l. in obl. Cic. 2 de Nat. Omnium autem rerum, quæ natura administrantur, seminator, & sator, & parens, vt ita dicam, atque educator, & altor est mundus 2. Educator, ris. m. g 1. & 3. l. 2 b. 4 b. in rect. l. & in obl. Cic. 2 de Nat loco iam citato. 3. Nutricius, cij m. g. 1. 1 l. & 3. b. Plin l. 18. c. 34 Fauonius, qui Zephyrus à Græcis nominatur, vites putandi, frugesque curandi, poma inserendi, oleas tractandi ius dabit afflatuque nutricium exercebit. 4 Nutritor, ris. m. g. 1. & 2. l. 3. b. in rect & l. in obl. Stat. 10. Theb. 5. Enutritor, ris. m. g. Cic. 1. 2. 3. l.

Balio. 2 longa, seruo commune.] Seruus publicus. 2. Seruus municipij

Balio. 2. l. quegli, che publica il bando, vedi Banditore.

Di balio, ò balia, appartenente à balio, ò balia.] Nutricius, a, um. Colum. l. 3 cap. 13

Balla, quantità di roba, accommodata per caricarla sopra bestie.] Congeries, ei f. g 1. & 4 l. 2. & 3. b. Ex Plin l. 10. c. 34. & Claud 8 Pan cuius est Bonorum congeries. 2. Strues, is f g Ex Plin. l. 14 c. 4. Cuius est, Strues vuarum. 3 Fascis, scis. m g. & 1. l. Thes. ist. Fascis est lignorum, aut alterius cuiuscumque rei, ligata congeries.

Ballare, vedi Danzare.

Ballarino, vedi Danzatore.

Ballata, cioè canzone, che si canta in ballo.] Cantio saltatoria. Ex Plaut. in Bacch & Cic. in Pison. 2 Saltantium carmen. Ex Cic pro Mur & Plin. l 7. c. 56.

Ballatetta, dimin. ballata piccola.] Cantiuncula saltatoria, ex Cic 5. de Fin. & in Pison.

Balletta, diminut, balla piccola.] Fasciculus, li. m. g. 1. l. 2 & 3. b. Hor.

3 b. Hor l.1.ep.13. Fasciculum portas librorum.
Ballo, vedi Danza.
Alla balorda, alla cieca, senza consideratione, senza pensieri, à chius' occhi] Opertis oculis. Seneca de beneficijs l.4.c 37. Multa Reges opertis oculis donant.
Balordaggine, vedi babbuaggine.
Balordo, vedi babbuasso.
Balsamo, e balsimo, Arbuscello molto odorifero.] Balsamum, mi. n.g. Plin.l.12. c.25. Balsamum, vni terræ Iudeæ concessum inciditur vitro, lapide, osseisue cultellis. 2 Balsami arbuscula. f g. Plin.l.12, c 25. Omnibus odoribus præfertur balsamum vni terræ Iudeæ concessum, quondam in duobus tantum hortis, vtroque regio. Ostendere arbusculam hanc Vrbi Imperatores Vespasiani.
Balsamo, che si miete.] Balsamum eutheristum. Plin. l.12. cap.25 Balsami genus tenui, & capillacea coma est, quod vocant eutheristum. 2. Balsamum theristum.
Balsamo ruuido, e scabroso, è il più odorifero.] Balsamum scabrum Plin l 12.c.25. Alterum balsami genus est scabro aspectu, incuruum fruticosum, odoratius.
Balsamo artificiale, ò lauorato.] Balsamum factitium. Ex Plin.
Di balsamo.] Balsaminus, a, um. 1 l 2. 3. b. Plin. l.23. c.4. Balsaminum oleum contra omnes serpentes efficax.
Legno di balsamo.] Xilobalsamum, mi 2.2. & 4. b. 3.l. Plin.l.12.c.25. Xilobalsamum coquitur in vnguentis.
Sugo di balsamo.] Opobalsamum, mi. n g 1.2 4 b. 3. l. Plin.l.12 c.25. Succus è plaga manat, quem Opobalsamum vocant, eximiæ suauitatis.
Far baluardi ad vna fortezza.] Arcem propugnaculis communire. Ex Hor. & Cæs.
Baluardo, riparo delle fortezze assai noto.] Propugnaculum, li. n.g 1.2.& 3.l. & 4.b. Plin l.32. c.1. Armatæ classes imponunt sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque pugnetur, velut è muris.
Seruire ad vno in vece di baluardo] Cuipiam propugnaculo esse Cic.7. Ver. Nauis erat ita magna, vt propugnaculo cæteris posset esse.
Balza, e balzo luogo scosceso, ò precipitoso delle montagne.] Rupes, is. f.g. 1.l. Cæs.2. bel.Gall. Cum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes haberet.
Balzano inteso di cauallo, vedi cauallo Balzano.
Balzare, quel innalzarsi, che fa la palla, ò simili.] Salto, lis. Virg.
Balzo di palla, ò simili.] Saltus, tus, tui.
Bambagia, bambagio; lanugine bianca à tutti nota.] Gossipium, pij. n. g. 1. l 2. 3 b. Plin. l 19. c.1. Paruus est frutex, quem aliqui gosypium vocant, plures xylum, similemque barbatæ nucis defert fructum, cuius ex interiore bombyce lanugo netur, nec vlla fuit ei in candore, mollitiave præferenda. 2. Xilum, li. 2. b. n g. Ex Plin.l.19.cap.1.
Bambagino, tela di bambagia.] Textile gossipinum, vel xylinum Ex Plin.
Di bambagio.] Gossipinus, a, um. 2 Xylinus, a um. 1. l.2. 3. b.2 Xylinus, a, um. 1 & 2 b Ex Plin.l.19 c.1.
Bambina, Fior bambola. Sen cittina, cioè fanciulla piccola.] Puella, læ. Cic. ad Att. De tutela legitima, in qua dicitur esse puella, nihil vsu capi potest.
Bambineria, attione da bambino.] Puerilitas, tis. f.g 1 2. & 4 b.& 5 l. Sen. l.1. ep.4 Adhuc non pueritia in nobis, sed quod grauius est, puerilitas remanet, & hoc quidem peius est, quod autoritatem habemus senum, vitia puerorum.
Bambino, Fior. bambolo, Sen. cittino, cioè fanciullo piccolo.] Puer. m g. 2 Infans, tis. m.g, Plin l 35. c.9. Hercules infans dracones strangulat, Alcmena matre coram pauente, & Aphitryone.
Bambocci, statue piccoline di creta, ò stracci per trastullo di fanciulli.] Simulacra puerilia n. plur. 2. Crepundia, orum. n. plur. Plaut.
Banca, mensa, ò tauola, vedi Mensa.
Bancherotto, diminut. banchiere piccolo.] Nummulariolus, li. 2 3 l. 4 b. apud. Sen. in Controu. 2. Mensularius, rij. 1. 3 l. 2 4.b.
Banchettare; star à banchetto, ò conuito.] Conuiuor, aris, 1 & 2 l. Cic 5. Ver. Dixerunt Apronium quotidie solitum esse non modo in publico, sed etiam de publico conuiuari 2 Epulor, aris. 1.& 2.b. Cic.l.9. epist 26. Sic igitur viuitur, quotidie aliquid legitur, aut scribitur: deinde, ne amicis nihil tribuamus, epulamur vnà non modo contra legem, si vlla tunc lex est, sed etiam intra legem.
Banchettare, far' vn banchetto ad vno.] Conuiuio, aliquem accipere. Quint. Curt l 8.2 Epulum, alicui dare Cic. pro Mur. Cum epulum Q. Maximus Africani patrui sui nomine populo Romano daret.
Banchettar lautamente, à costume di Greci.] Græcor, aris. 1.l Hor.2. Ser. Sat 2.

M ilitia assuetum græcari.

Vbi Lambinus sic ait: Græcari interdum valet intemperantiùs potare. & Græcorum more bibere, vnde M. Tullius. 3. Verr. Fit sermo inter eos, & inuitatio, vt Græcorum more biberetur. 2. Congræcor, aris. 1.& 2.l. Plaut. in Bacch. Pollicetur se daturum aurum mihi, quod comedam, & congræcer. 3. Pergræcor, aris. 1. & 2.l. Plaut. in Mostel. Dies, noctesque bibite, pergræcamini.
Banchettarsi l'vn l'altro.] Mutua inter se conuiuia agitare. Gell. l.2 c 24 2 Mutito, as. 1.l.2.b. A Gell. l.2. cap.24. Principes ciuitatis, qui ludis Megalensibus antiquo ritu mutitarent; idest mutua inter se conuiuia agitarent.
Banchettato inuitato al banchetto.] Conuiua, æ, 1. 2. l. 2. Epulo, nis 1 2.b Græs.
Banchetto, diminut cioè banco piccolo.] Scamnulum, li. 2 b Diomed Grammat l.1.
Banchetto, e conuito, cioè desinare, ò cena splendida.] Conuiuium, uij. n.g. 1.& 2.l. & 3.b. Cic de Sen. Benè maiores accubationem epularem amicorum, quia vitæ coniunctionem haberet, conuiuium nominarunt meliùs, quàm græci, qui hoc idem tum compotationem, tum concœnationem vocant. 2 Epulum, li n g 1.2.b Iuuen.

Vnde Epulum posses centum dare Pythagoræis.

3. Epulæ, arum. f g & num. plur. Cic.4 Tusc. Cato in originibus dixit, morem apud Maiores hunc epularum fuisse, vt deinceps qui accubarent, canerent ad tibiam clarorum virorum laudes, atque virtutes.
Banchetto, conuito, ò pasto sontuosissimo.] Epulum largissimum Suet. in Domit cap.4
Banchetto, ò conuito, che si fà il giorno dopò le nozze, ò natiuità del figlio.] Repotia, orum. n.g. num. plur. Hor. l.2. Ser Sat 2.

Ille repotia, natales, aliosue dierum
Festos albatus celebret.

Et Gel. lib.2 cap. 24. Lege Iulia finiuntur nuptijs, & repotijs. H S millies.
Banchetto, ò conuito di molte persone.] Conuiuium frequens. Gell l 2 c 22 In conuiuio frequenti loqui solum vnum, neque honestum est, neque commodum.
Banchetto pacificatorio: era quello, doue solamente inteterueniuano i parenti per pacificarsi.] Charistia, orum. n.g. & num. plur. 1.& 3.b & 2.l. Græc. Val. Max l.2. c.1. Conuiuium etiam solemne maiores instituerunt, idque charistia appellauerunt, cui præter agnatos, & affines nemo interponebatur: vt si qua inter necessarios querela esset orta, apud sacra mensæ, & inter hilaritatem amicorum, fautoribus concordiæ adhibitis, tolleretur. Ouid.2 Fast.

Proxima cognati dixere charistia cari;
Et venit ad socios turba propinqua Deos.

2. Conuiuium pacificatorium, ex Cic. de Sen. & 12. Phil.
Di banchetto, ò conuito, addiet.] Conuiualis, & hoc, le, 1. 2.& 3.l. Liu.9 bel. Mac. Tunc psaltriæ, sambucistriæque, & conuiualia ludiorum oblectamenta addita epulis. 2 Epularis, & hoc, re. 1. 2. b.& 3.l. Cic. de Sen. qui dicit, Accubationem epulare.
Lo stare a Banchetto.] Epulatio, nis. f g. 1.2. b. 3.l. Col. lib.12 c 3
Chi fa il banchetto.] Conuiuator, ris. m g Græs.
Banchiere, ò cassiere, colui, che hà aperto il banco.] Argentarius, rij, m.g. 1.2 3.l 4.b Plaut. in Pers. Argentarij, vbi quid credideris, à foro fugiunt. Cic pro Cec. 2. Mensarius, rij. m.g. 2.2.l.3.b. Suet. in Aug. & Liu.7. ab Vrb.

Solu-

Solutionem æris alieni in publicam curam verterunt, quinque viris creatis, quos mensarios, à dispensatione pecuniæ appellarunt. 3. Mensularius, rij. m.g. 1. 3. l. 2. 4. b. Bud in Pand Mensularij quidem, non iam pecuniarum permutationem, quàm maiorem negotiationem exercerent. 4 Nummularius, rij. m.g. s. 3. l. 2 4. b. Bud. in Pand. Argentarij, & nummularij dicuntur, & mensarij, mensularijque. 5. Collybista. stæ, m.g. 1. 3 l. 2 b. Græc. Bud. in Pand. Collybus inquit Pollux: est pecuniæ permutatio: ab hoc collybistæ dicti nummularij. 6. Trapezita, tæ m.g. 1. b 2 3. l Græc. Bud. in Pand. Argentarij, qui & nummularij, & mensarij, mensularijque, & Græcis verbis trapezitæ, & collybistæ dicuntur. Plaut. in capt.

Di banchiere, aggett.] Collybisticus, a, um. 1. 3. l. 2. & 4. b. Græc. ex Bud. 2. Trapeziticus, a, um. 1. 4 b. 2. 3. l. Græc. apud Demost.

Banco, Rom. banca, Sen. panca, Fior. dicesi anco scanno, strumento di legno da sederci più persone insieme.] Subsellium, lij. n g. Var 4. de ling. Vt subsipere, quod non planè sapit, sic quod non planè erat sella subsellium dictum. 2 Sedile, lis. n.g. 1. b. 2. l. Plin. ep. 101. Sunt locis pluribus disposita sedilia è marmore. 3. Sissibulum, li n. g. 1. l. 2. 3. b. Plaut. in Pœn Quæ tibi olant stabulum, statum, sellam, & sessibulum merum. 4. Scamnum, ni. 1. l. n g.

Banco da due.] Bisellium, ij. n.g. s. b. Var. 4. de Ling. Vbi duo sedebant bisellium dictum est.

Banco da tre.] Trisellium, ij. n g. 2. b. Var. 4 de Ling.

Banco da quattro.] Quadrisellium, lij. 1. com. apud Poet. 2 b. Ex Var. 4. de Ling.

Banco di galera, ò altro nauilio.] Transtrum, tri. n. g. Pomp. Fest. lib. 18. Transtra, & tabulæ nauium dicuntur, & tigna.

Banco di macellaio.] Mensa lanionia, ex Suet. in Claud.

Banda, cioè parte, ò lato.] Pars, tis. f.g.

Banda d'inanzi.] Pars antica. 2. l. Cic. de Vniuers. 2. A fronte.

Banda di dietro,] Pars postica. 2 l. Pomp. Fest. l. 14. Quæ ante nos sunt, antica, quæ post nos sunt, postica dicuntur. 2. A tergo.

A banda destra.] Dextrorsum.

A banda sinistra.] Sinistrorum. 1. b.

Banda di dentro.] Pars interior. Cels.

Banda di fuori.] Pars exterior. Id.

Banda di sopra.] Pars superior. Id.

Banda di sotto.] Pars inferior. Id.

Da qualche banda.] Alicundè. Cic.

Banda, trauersa di drappo, che si porta al collo.] Fascia collaris.

Banda, compagnia di Soldati.] Cohors, cohortis. f. g. s. b 2 l. Cic.

Banda di caualli, ò di soldati à cauallo.] Torma, mæ. f.g. Cic. pro Marcel Nihil sibi ex ista laude Centurio, nihil Præfectus, nihil cohors, nihil turma decerpit 2. Turma equitum. f g. Cic. Att. l. 5. Appius noster turmas aliquot equitum dederat Scaptio, per quas Salaminios coerceret. 3. Turma equestris. Claud.

Da ogni banda, da ogni lato, da ogni parte.] Ex omni latere. Gel. l. 1. c 20. Quoquouersus. Col. l. 5. c. 5. Commodius habemus, eandem quoquouersus dare mansuram scrobibus. 3. In quamque partem Plin. l 7. c. 22. Sulco latitudo palæ satis est scrobibus ternorum pedum in quamque partem.

Bandella, spranga di ferro, che è conficcata nell'vscio, ò posta su'l ganghero.] Cardo mobilis, vel facilis. m g. Ex Horat. 1. Car Od. 25. qui de ianua loquens, sic ait:

Quæ prius multum, faciles mouebat Cardines.

2. Cardo versatilis. m.g. Ex Plaut. in Curc. & Lucr. l. 5.

Banderuola, lamina sottile di ferro, che si pone sù le torri per notitia de' venti.] Petalum, li. n.g. & 2. b. Amalth. Onom. Petalum, bractea est in piramidibus, vel turribus, ventorum index.

Bandiera, vedi Gonfalone.

Bandire, per esiliare, vedi Esiliare.

Bandire, notificar per bando, vedi fare, ò publicare vn editto, alla voce Editto.

Bandito, vedi Esiliato.

Banditore, ò balio. 2 l. quegli, che publica il bando, ò editto.] Præco, nis. m.g 1. l. 2. com. in rect. & l. in obl. Cic. pro Quint. De quo homine præconis vox prædicat, & pretium conficit.

Grida, o mestiere di banditore.] Præconium, nij. n.g. r. & 2 l. & 3. b. Cic. ad Att. l. 13. Quicquid scripsero, tibi præconium deferam.

Esser banditore, ò balio., far mestiere di banditore, o di balio.] Præconium facere Cic. l 6. ep. 18. Balbus rescripsit, eos, qui facerent præconium, vetari esse in decurionibus, qui fecissent, non vetari.

Bando, esilio, pena, che si dà à delinquenti.] Expulsio, onis. f.g 2 Eiectio, nis f.g. Græcs. vedi Esilio.

Bando, editto, legge, ò decreto del Prencipe, che da Ministro publico si notifica, vedi Editto.

Bara, vedi Cataletto.

Baratro, profondità d'acqua.] Baratrum, tri. n.g. 1. 2. b. 2. Immensa aquæ altitudo.

Barattare, vedi Scambiare.

Barattaria, luogo di giocatori.] Forum aleatorium. Suet.

Barattiere.] Aleator, ris. m g. Ex Suet.

Baratto, vedi Scambio.

Barattoletto, dim. barattolo piccolo.] Alueolus, li. m.g. s. l. 2 3. b. Colum. l. 8. c. 5. qui dicit, Alueolum ligneum.

Barattolo, & alberello, vaso piccolo di terra, ò di vetro per vso di conserue, e simili.] Alueus, uei, 1. l. 2. b. m. g. Ex Ouid. 8. Metam cuius est: Alueus ligneus.

Barattolo, vaso di speciale, da tener medicamenti, vnguenti, e simili.] Narthecium, ij. n g. 1 2 l. 3. b. Cic. a de Fin. Doloris medicamenta illa epicurea, tanquam de narthecio promant.

Barba, per radica, vedi Radica.

Barba, i peli, che l'huomo hà nelle guancie, ò nel mento.] Barba, bæ. f.g. Gel. & Plaut. in Bacch.

Barba di capra.] Aruncus, ci. m g. Ex Plin.

Barba crespa, riccia, ò inanellata.] Barba crispa. Plaut. in Capt. 2. Barba vibrata. Plin. l. 2 c 78. Æthiopas vicini syderis vapore torreri, adustisque similes gigni, barba, & capillo vibrato, non est dubium.

Barba folta.] Barba opaca. Catul. ad Contuber. Equati, opaca quem bonum facit barba.

Chi fà, ò mette barba.] Pubescens, tis. o.g. s. 2. 3. l. Ex Liu. s. bell. Pun. cuius est: Filius pubescens.

Chi non fà, ò non mette barba.] Impubescens, tis. o. g. r. 3 4. l. Plin.

Barba semplice, ò liscia, cioè non crespa.] Barba simplex. Ex Plin. lib 8. cap. 16. Qui sic ait: Leones crispioribus, pubis, pauidiores esse, tradunt, quam longo, simplicique villo.

Barba finta.] Barba ficta, vel adscita. Ex Liu.

Barba lunga] Barba promissa. Liu. 5. ab Vrbe. M. Papyrius Gallo barbam suam (vt tum omnibus promissa erat) permulcenti, scipione eburneo in caput incusso iram mouit. 2. Immissa, vel promissa barba, Sen. l. 1 controu. con. r.

Barba oltremodo lunga.] Barba propè ad vmbilicum demissa, vel barba propè ad pubem vsque porrecta. Gell. l 9. cap. 2. Ad Herodem Atticum adijt palliatus quispiam, & crinitus, barbaque propè ad pubem vsque porrecta.

Fare, ò metter barba.] Pubesco, scis, pubui. 1. 2. l. Cic. s. Off. Herculem tradunt, cum primum pubesceret, quod tempus à natura ad deligendum quam quisque viam viuendi sit ingressurus datum est, exisse in solitudinem; atque ibi sedentem diù secum multumque dubitasse, cum duas cerneret vias, vnam voluptatis, alteram virtutis, vtram ingredi melius esset. 2. Imbarbesco, scis. Pomp Fest. l. 9. Qui sic ait: Imbarbescere est barbatum fieri.

Prima barba, cioè, che comincia à spuntare.] Prima barba. Sen. in Hypp.

Cum prima puras barba signaret genas.

2. Lanugo, ginis. f.g. 1. 2 l. 3. Barba incipiens. Ouid. 12. Metam.

Barba rossa.] Barba rutila. Suet. in Nero. cap. 1. L. Domitio iure quondam reuertenti iuuenes gemini traduntur ex occursu adeo permulsisse malas, vt è nigro rutilum, ærique.

ærique assimilem capillum redderent; quod insigne mansit, & in posteria eius, ac magna pars rutila barba fuerunt. a Barba ænea Suet. in Nero. c 2. In Cn. Domitium dixit Licinius Crassus, non esse mirandum, quod æneam barbam haberet, cui esset os ferreum, cor plumbeum.

Barba rasata, ò rasa.] Barba resecta, vel rasa. Ouid. 1. de Arte.

Lisciarsi la barba.] Mulcere barbam. Plin. l. 18. c. 13. Magorum est commentum, rabiem hircorum si mulceatur barba, mitigari.

Barba da tosarsi.] Barba tonsilis Plin l 17 c 27.

Colui, che hà la barba rossa.] Ænobarbus, bi 1 3. l 2 b. Suet. in Nero c 1. Ænobarbi autorem originis, itemque cognominis habent, L. Domitium.

Poca barba, cioè di pocchi peli, per ischerzo si dice, barba da trent'vn pelo.] Barba rarispila. Ex Colum. in proœmio l 1. de Re rust.

Barbacane, cioè contraforte, ò sperone, muro à scarpa, che da basso si fa agl'edificij per sicurrezza, e fortezza] Anteris, ridis. f g. 1. l. 2. & 3 b Græc. Vitr. l 6. c 11 2 Erisma, mæ. f. g 1. b. & 2. l Græc. Vitr l 6. c. 11. Deinde in frontibus anterides, siue erismæ sint 3. Erisma, tis. n. g. 1. & 3. b. & 2 l Græc. Vitr l. 1. c 1. Ex catenationibus, & erismatum fulturis continetur. 4. Erma tis n. g 1. l 2 b Græc. Hippocr 5. Hermana, tis n g. 1 & 2. l. 3 b Galen. 6. Pila muro obnitens.

Barbagianni, ò Gufo, vccello notturno, detto così forse dalla barba, ch'egli hà sotto il becco.] Bubo, onis m. g. 1. l. 2 com. in recto, & l. in obliquo. Plin. l 10. c 12 Bubo funebris, & maximè abominatus, publicis præcipuè auspicijs, deserta incolit, nec tantum desolata; sed dira etiam, & inaccessa: noctis monstrum, nec cantu aliquo vocalis, sed gemitu. Itaque in vrbibus, aut omninò in luce visus, dirum ostensum est.

Il figlio piccolo del barbagianni.] Bubonis pullus. m g. Plin. l. 29. c 4. Magis sanguine pulli bubonis etiam crispari capillum promittunt. 2 Bubunculus, li m g.

Barbagliare, vedi Abbacinare.

Barbara, nome propr. di Donna.] Barbara, æ. f g 2 b.

Barbaramente, ò barbarescamente, auuerb. cioè da barbaro, ouer alla barbara, ò barbaresca 1 Barbarè. 1 3 l. 2 b. Cic. 2 Tusc. Si grammaticum se professus quispiam, barbarè loquatur, hoc turpior fit, quòd in eo ipso peccet, cuius profitetur scientiam. 2 In barbarum modum. Ex Plaut. Cas 3. More barbarico. Vitr. l 2 c. 1. Efficiunt barbarico more testudinata turrium recta. 4. Barbarorum ritu. Ex Cic. 2. de Or. & 2. Philip. 5 Barbaricè. 1 4. l. 2. 3 b. Plaut. Capt.

Barbare, 2. l. metter le barbe, altramente, barbicare, & abbarbicare, propriam. dicesi delle piante, che con le lor barbe, ò radici fan presa.] Comprehendo, dis 2. b. Colum. l. 5. c. 6. Salix, vbi aliæ arbores comprehendunt ponenda non est, quia vini saporem infestat. 2 Concipio, pis. 2 b. Plin l. 18. c. 24. Festinata satione, densum spargi semen debet, quia tardè concipiat: Serotina rarum, quia densitate nimia necetur.

Barbaresco, e barbaro. addiett. di barbaro.] Barbaricus, a, um 2. & 3. b. Liu. 1. bell. Pun. Præda parui pretij rerum fuit, suppellex barbarica, ac vilium mancipiorum

Barbaresco, addiett. di Barbaria, ò di barbaro, inteso di regione, particolare d'Africa.] Numidianus, a, um. 1. 2. 3 b. 4. l Plin. l. 15. c. 15. Patriæ nomina habent pira, serissimaque omnium Amerina, Picentina, Numantina, Alexandrina, Numidiana, Græca, & in ijs Tarentina. 2. Numidicus, a, um. 1 & 3. b. Colum. lib. 8. cap 2. Africana gallina est, quam plerique Numidicam dicunt.

Barbaria, e barberia 3 l. cioè terra, ò natione barbara.] Barbaria, riæ. f. g. 2. 3 b. Cic de Fin l 5. Omnium ferè Ciuitatum, non græciæ solum, sed etiam Barbariæ mores, instituta, disciplinas, ab Aristotele cognouimus. 2 Barbaries, riei. f. g. 2. b. 4. l. Cic. de Nat l. 1. At non Ægyptij nec Syri, nec fere cuncta Barbaries.

Barbaria. e barberia, 2. l. cioè regione particolare d'Africa.] Numidia, f. g. 2 2. & 3. b. Pomp. Mela l. 1. c. 6. Ab eo Numidia ad ripas exposita Ampsagæ, spatio, quidem quam Mauritania angustior est, verum, & culta magis, & ditior. 2. Metagonitis terra, vel Metagonitis, metago, nitidis. f. g 1 2. & 3. b 3. & 4. l. Its dicitur à Metagonio promontorio quòd Africam à Numidia diuidit. Plin. l. 5 c. 3. Ab Ampsaga Numidia est, Massinissæ clara nomine, Metagonitis terra à Græcia appellata

Barbaria. e barberie. 3. b. asprezza di costumi, propia di barbari.] Barbaria, æ. vel barbaries, riei f. g 2 & 3. b Cic. pro Corn Balb. C. Cæsar inueteratam quandam barbariam ex Gaditanorum moribus, disciplinaque deleuit.

Barbaria, e barbarie. 3. b. durezza di parlare, propria di Barbari.] Barbaria. æ, vel barbaries, ei. f g. 2. & 3 b Cic. de Clar. Omnes ferè, qui nec extra Vrbem hanc vixerant, nec quos aliqua barbaries domestica infuscauerat, rectè loquebantur.

Barbarismo, error di linguaggio nel parlare, ò nello scriuere.] Barbarismus, mi. m g & 3 b Quint. l 1. c. 5. Vitium, quod fit in singulis verbis est barbarismus. Auct. ad Her l 4 Barbarismus est, quum verbum aliquod vitiosè effertur. Emman. Aluar. de fig constr. Barbarismus est dictio omnino barbara: aut latina quidem, sed vitiosa scripta, vel pronuntiatione. 2. Barbarum, ri. n g & 2. b. Gel. l. 5. c. 20 Nos neque solæcismum, neque barbarismum apud Græcorum idoneos adhuc inuenimus: nam sicut barbarum, ita solœcum dixerunt. Cic. Att l 1 ep 16. Panormi Lucullus de suis historijs dixerat, se, quo faciliùs illas probaret, Romani hominis esse, idcirco barbara quædam & obsoleta dispersisse.

Fare barbarismo, parlare barbaramente.] Barbarismum facere Quint l. 1. cap 5. Duos in vno nomine, faciebat barbarismos Tinca Placentinus, preculam pro pergulam dicens.

Barbarissimo superlat. di barbaro.] Barbarissimus, a, um. 2 b Ex Plin. & Ouid

Barbaro. addiett gener si dice d'huomini stranieri, e poco humani.] Barbarus, a, um. 2. b. Pomp. Fest. lib. 2. Barbari dicebantur antiquitùs omnes gentes exceptis græcis. Vnde Plautus Næuium poetam latinum, barbarum dixit. Strabo l. 14 Barbari factitio nomine dicti sunt ab initio, qui difficulter, asperè, atque duriter loquebantur quasi duriloqui, & crassilingues.

Più barbaro, compar.] Barbarior, & hoc, rius. 1. l. 2. & 3. b. Ouid 3. de Pont. el. 2.

Sacra suo facio barbariora loco.

Barbaro di lingua, e di natione.] Lingua, & natione barbarus, a, um. Cic. 6. Ver.

Barbaro di natura, e di costumi.] Natura, & moribus barbarus, a, um. Cic. 6 Ver. Neque tam barbari lingua, & natione illi, quàm tu natura, & moribus.

Barbaro di fauella.] Sermone barbarus, a, um. Ouid. de Rem. l 1.

Barbara sermone est? fac tecum multa loquatur.

Barbatella, Sen barbatello, quel ramicello, che si mette sotterra, perche faccia le radiche, per trapiantarlo.] Surculus, li. m g. 2 b. Cic. 2. de Or. Amabo te, inquit, da mihi ex ista arbore, quos seram, surculos. 2. Taleola, læ. f. g. 1. l. 2. b. Col l. 3. c. 17. De positione surculi non minima disputatio fuit inter auctores: quidam totum flagellum, sicut erat, matri detractum crediderunt sationi conuenire; idque per gemmas quinas, vel etiam senas partiti, complures taleolas terræ mandauerunt.

Barbatello, diminut. alquanto barbato.] Barbatulus, a, um. 1. & 2. l. & 3. b. Cic ad Att l. 1. ep 11. Concursabant barbatuli iuuenes, totus ille grex Catilinæ, duce filiola Curionis.

Barbato, e barbuto, che hà barba.] Barbatus, a, um. 1. & 2 l Cic. de Nat. Isto enim modo dicere licebit, Iouem semper barbarum, Apollinem semper imberbem, cæsios oculos Mineruæ, cœruleos esse Neptuni. 2 Barbiger, a, um 1. l. & 2 b Lucret. l. 5.

Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta.

Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum.

Molto Barbato, & in vna parola, barbato.] Bene barbatus, a, um. Cic. 2 in Cat. Homines pexo capillo nitidos, aut imberbes, aut bene barbatos videtis. 2. Multibarbus,

a, um 2.b. Apul. in Flor Homo multibarbus, spinis obsitus, & pilis.

Poco barbato.] Male barbatus, a, um. Ex Cic.2. in Cat. & in Pis.

Barbato, per radicato, vedi Radicato.

Barbetta, e barbettina, dimin. barba piccola, ò galante.] Barbula, læ. Cic pro Cæl.

Barbiera, colei, che tosa.] Tonstrix, cis. f g. s.2. l. Plaut. in Truc. Tonstricem nouisti nostram. 2. Cureutria, æ. s. 2.l. 3 b. græc. apud Plut. 3. Cureotis, tidis. 1.& 3.l. 2 & 4 b Græc. apud Hesych. 4. Tondens, tis. f.g. s. & 2.l. Ex Virg. ecl.1.

Barbiere, ò barbiero, colui, che tosa.] Tonsor. oris. m.g. 1.l.2.b. in rect. & l. in obl. Plin.l.7. cap 59 In Italiam ex Sicilia venere tonsores post Romam conditam anno 454. adducente P. Licinio Mena, vt autor est Varro: ante intonsi fuere. Primus omnium radi quotidie instituit Africanus: sequens D. Augustus culteris semper vsus est. 2. Tondens, tis. m. g. s. & 2 l. Ex Virg. ecl. 1. vbi ait:

Candidior postquam tondenti barba cadebat.

3. Cureuta, tæ. m. g. vel Cureutes, tæ. m.g 1.& 2.l. Græc. ex Plaut. 4. Cureus, ei. 1.l.2.l. in rect. & b. in obl. Græc. Plaut.

Arte di barbiere.] Ars tonsoria, ex Plaut. Trinum, & Cic. 2. Off. 2. Tonsoria, riæ. f.g. 1. & 2. l. 3.b. ex Plaut. in Amph.

Esser barbiere, ò far il barbiere.] Tonsoriam facere, vel factitare. Ex Plaut. Amph qui dicit: Iouem histrionum facere. 2. Tonstrinam exercere. Ex Suet. de Clar. Gram. 23. vbi sic ait: Cum officinas promercalium vestium exerceret.

Barbieria bottega di barbiere.] Tonstrina, næ. 1.2.l. Plin. l 29 c.6. Aranei tela vulneribus tonstrinarum sanguinem sistit. 2. Officina tonsoria. Ex Cic.6. Ver. & 2 Off. 3 Tonstrinæ officina. Plin.l.36 c 22. cuius est: In tonstrinarum officinis. 4. Tonsoris officina. Ex Cic.2. de Orat. cuius est: Rhetoris officina.

Barbieruzza, barbierina, barbierella, e barbieretta, dimin. barbiera piccola.] Tonstricula, læ. 1. & 2 l. 3.b. Cic.5. Tusc. Dionysius Syracusanorum tyrannus, ne tonsori cultum committeret, tondere filias suas docuit; ita sordido, ancillarique artificio regiæ Virgines, vt tonstriculæ, tondebant barbam, & capillum Patris.

Barbieruzzo, barbierino; barbierello, e barbieretto, dimin. barbiere piccolo.] Tonsorculus, li. m.g 3.b. Ex Plaut. in Pœn.

Barbuccia, radichetta minuta, e sottile à guisa di capelli.] Fibra, æ. f.g. s. com. Cic.1. de Diuinat.

Cosa, che hà le barbucce.] Fibratus, a, um. 1. com. 2.l. Plin.l.25.c.5.

Barca, vedi Naue.

Barca da fiume.] Cymba, æ, f g Cic.3. Offic. Cymbarum ante hostiu'os multitudo. 2. Linter, tris. m. g. sed frequentiùs fœminini. Cæs.bel. Gall. Lintrea magno sonitu. semorum incitatus in eandem partem mittit.

Barca da pescare.] Nauigium piscatorium. Quint.l 6.c 4. Quomodo transierit Fabritius, vtrum rate, an piscatorio nauigio; nemo sciebat.

Barca tutta d'vn pezzo.] Monoxylus, a, um. Plin.l.6. c.23. Piper monoxylis lintribus conuehunt.

Barcarolo, quegli, che traghetta i passeggieri di là dal fiume.] Portitor, oris. m.g. 2.b. Virg.6. Æn.

Portitor has horrendus aquas, & flumina seruat.
Terribili squallore Charon.

Barchetta da fiume.] Cymbula, læ. f g. 2.b. Plin. epist. 173. Sæpè minores maioribus, velut cymbulæ onerarijs adhærescunt. 2. Lintriculus, li. m g.2.3.b. Cic. Att l.10.

Bardella, specie di sella senza legno, vsata da contadini.] Clitellæ, arum f. g. num plur.

Bargellato, sust. vffitio, ò carica di bargello.] Ducatus. lictorius, vel satellitius. Ex Suet. in Tib.c 19. & Plin.l.7. c.30. 2. Ducatus lictorum, vel satellitum. Ex Suet. in Nero. c.35 & Liu. lib.1. ab Vrb.

Bargello, capitano de birri.] Dux lictorius, vel satellitius. Ex Cic. pro Dom. & Plin.l.7. cap.30. 2. Dux lictorum, vel satellitum. Turs. Nomencl.

Barile, vaso di legno per vso de vini, & altri liquori.] Cadus, di. m.g. s b. Virg. & Plin.

Barile da oglio.] Cadus olearius. Plin.l.15.c.8.

Barile piccolo da tener fichi secchi.] Orca, cæ. f. g. Pers.

Bariletto, e barlotto, Fior. bariletta, Sen. barletta. dimin. barile piccolo.] Cadiscus, sci. m g. 1.b. 2.l. Græc. apud Iul. Poll. 2. Cadus exiguus, vel paruus. Ex Plaut. Amph & Cic. 3 de Or.

Barlume Fior. borlume Sen. cioe spatio di tempo fra giorno, e notte nel cominciar, ò finir del giorno.] Lux crepera ex Non. Marc. de propr. ser. 2. Lux dubia. Idem. ibid. qui sic ait: Crepusculum dicitur lux dubia. 3 Lux incerta. Maff. in Ignat.l.3 c.9. Curatori rei domesticæ, incerta etiam, tum luce, quidam repentè sacculum auro plenum attulit.

Baronare, ò andar baronando, Fior. anco andar alla birba, dicesi de vauagabondi, che van mendicando.] Errando mendicare, vel mendicando errare. Ex Cic. pro Clu & Plaut. Amph.

Baroncelo, dimin. baron piccolo inteso di mendico vagante.] Mendiculus erraticus, vel oberrans. Ex Cic. in Catil. & A Gell. l.2.c 2.

Baroncello, dimin. baron piccolo, inteso di chi hà giurisdittion di barone.] Dynasta, vel dynastes paruus. Ex Cic.11. Phil & 6. Verr.

Barone, Fior. anco birbone, cioè vagabondo, mendicante.] Mendicus erraticus, vel erroneus. Ex A Gell. l.2. cap. 2. & Vlpian. 2 Erro mendicus, vel mendicans. Ex Plin. ep.34 & Plaut.

Barone, dicesi anco d'huomo primario, ò principale d'vna Città.] Barro, nis. Cic. Att l.5 ep.11. Apud Patronem, & reliquos barones te in maxima gratia posui.

Barone, cioè Signore, che hà giurisdittione] Dynasta, tæ. vel Dynastes, tæ m g. s b. 2.l. Græc. Cic.11. Phil. 2. Baro, nis. Ex Cic ad Att.

Di barone, aggett.] Dynasticus, a, um. 1. 3.b. 2.l.

Baronessa, donna principale d'vna Città.] Mulier primaria, vel princeps Ex Cic. & alijs.

Baronessa, donna, che hà dominio, ò giurisditione.] Dynastis, tis f g 1.b. 2.l. Græc Demetr. Phaler 2.

Barra, e sbarra: tramezzo, che si pone per separare, ò per impedir il passo.] Septum, pti. n.g. & 1.l. Var l.1.c.14. 2. Phragmis, tis. n g 1 l 2 b. Græc. 3. Obex, icis. m.g. & interdum, f. 2 com. Virg. Æn.

Arietat in portas, & duros obice postes.

Silius Ital. lib.3

Et fidos certant obices auertere sylua.

Barrire, il gridar che fà l'Elefante.] Barrio, is. Pom. Fest. l.2. Barrire elephanti dicuntur, sicut oues dicimus balare, vtique à sono vocis. 2. Barritum ciere. Ex Virg. 2. Æn cuius est, Mugitum ciet taurus. 3. Barritum dare. Ex Ouid.15 Met qui dicit: Mugitum dare. 4. Barritum edere. Ex Ouid.7. Met. qui dicit: Mugitum edere.

Barrito la voce dell'Elefante] Barritus, tis. m.g.1.2.l.

Base, della collonna.] Basis, sis. f.g.1.b.

Basette, Fior. Mostacci. Sen. barba, ò peli nell'huomo, tra le labbra, & il naso.] Myxtax, cis. f.g 1 l. 1 l. in rect & b. in obl. Thes. Græc. Myxtax quibusdam dicitur labrum superius, & in eo pili enati. 2: Muxtax, cis. f.g.1.& 2 l. in rect. & 2 b. in obl. Gaza, apud Aristot.l.3. anim. 3 Hyporthynium, nij. n.g 1.& 4.b. 2 & 3.l. Græc Thes. Hyporthynium est barba, quæ sub naribus enascitur. Poll. 4. Hypene, nes. fœm.g. n. 1.b 2.l. Thes. Gram. Hypene propriè barba, quæ est circa labia; vnde à Gaza apud Aristot.l.3. anim. exponitur mustax. 5. Labri superioris barba, vel pili, ex Plin l.6.c.28. qui sic ait: Arabes mitrati degunt, aut intonso crine: barba abraditur, præterquam in superiore labro.

Basilica, Chiesa patriarcale, ò principale.] Basilica, cæ. f. g. 1 2. 3 b.

Basilicata, prouincia nota d'Italia nel Regno di Napoli.] Lucania, niæ. f.g. s.l. & 3.b. Strab. Geogr. l.6. Lucania inter oram Tusci, atque Siculi maris sita est. Pomp. Mela. l.2.c.4. 2. Lucaniæ ora. Ex Plin.

Della Basilicata, addiett. gent. & poss.] Lucanus, a, um 1. & 2. l. Plin. l. 3. c. 5 Lucani à Samnitibus orti, duce Lucio. 2. Lucanicus, a, um. 1. & 2 l 3. b. Strab. Geogr. l. 6. Post Pyxuntem, & Laus sinus, & Fluuius Laus, & vrbs Lucanicarum extrema.

Basilicò, Sen. ozzimo, Fior. herba odorifera, & à tutti nota.] Ocymum, mi. n g 1. l. 2. b. Diosc. l. 2. c. 135. Ocymum scorpionis ictibus per se prodest. Et Plin. l. 20. c. 12. Ocymum verrucas mixto atramento sutorio tollit.

Basilico saluatico.] Ocymastrum, stri. 1 & 3. l. 2. b. Plin. l. 20. c. 13. Syluestri ocymo vis efficacior ad eadem omnia, peculiaris ad vitia, quæ vomitionibus crebris contrahuntur.

Basilico cedrato, è quello, che hà le frondi larghe, e grosse, simili al cedro.] Ocymum citratum.

Basilico gentile, alcuni lo chiamano basilico garofolato, hà le fronde strette, minute, e più odorose de gl'altri.] Ocymum cariophyllatum.

Di basilico, addiett. Ocyminus, a, um. 3. b.

Basilisco, serpe di cosi fiero veleno, che subito vccide non solamente col morso, ma anche col solo alito, ò fischio, ò sguardo.] Basiliscus, sci. m g 1. & 2. b. 3. l. Plin. l. 8. c. 21. Basiliscum Cyrenaica generat prouincia. 12. non amplius digitorum magnitudine, candida in capite macula, vt quodam diademate i signem; sibilo omnes fugat serpentes: nec flexu multiplici, nec reliqua corporis impellit, sed celsus, & erectus in medio incedens. 2. Regulus, li, 1. l. 2 b. Matth. in Diosc. l. 6. cap. 55. Sunt qui scribant tantæ perniciei animal esse basiliscum, quem Latini Regulum vocant, vt solo oculorum intuitu, alij sibilo tantum, alij halitu, alij morsu homines statim interimat.

Bassamente, ò basso, auuerb con bassezza.] Humiliter. 1. 2. & 3. b. Liu. 4. bel. Pun Hæc natura multitudinis est: aut seruit humiliter, aut superbè dominatur. 2. Demissè. 1. l. Cic. ad Att. Ego me tueor, vt oppressis omnibus, non demissè, vt tantis rebus gestis, parum fortiter. 3. Submissè. Cic. pro Planc. Ego meum beneficium potiùs ad eum detuli, qui à me contenderat, quam ad eum qui mihi non minùs submissè supplicarat 4. Submissim. Suet. in Aug. c. 74 Augustus ad communionem sermonis tacentes, vel submissim fabulantes prouocabat.

Più bassamente, compar.] Humilius 1. 2. & 3. b. Ex Cic. 5 Tusc. & Ouid. l. 1. ep 2. Demissiùs, 1. l. 3. 4. b. Ouid. Trist. l. 3 el. 4.

Nempè quod hic altè, demissiùs ille volabat.

3. Submissiùs. Cic 1. Offic. Vt quanto superiores simus, tanto nos geramus submissiùs.

Bassamento, e sbassamento: abbassamento, & abbassagione, il bassare, ò sbassare, od abbassare.] Demissio, onis, f. g. 1. l. Cic 3 Tusc. Verisimile est igitur, in quem cadit ægritudo, cadere in eundem timorem, & infractionem quandam animi, & demissionem. 2. Submissio, onis. f. g. Cic. 1 Off. Ex locutione, & reticentia, ex côtentione vocis, ex submissione facilè iudicabimus, qui aptè fiat.

Bassanza, bassezza, e sbassanza, il contrario d'altezza] Humilitas, atis. f. g. 1. 2. & 3 b. Cic 5. Tusc. Septem alia sydera suos quæque tenent cursus, multum inter se, aut altitudine, aut humilitate distantia. 2. Demissio, nis f g. Cic. 3. Tusc. Infractio animi, & demissio. 3. Submissio, nis. f. g. Cic. in Top. Parium autem comparatio, nec elationem habet, nec submissionem: est enim æqualis.

Bassare, Fior. cioè sbassare, & abbassare, il contrario d'alzare, ò inalzare.] Demitto, demittis 2. l. Cic. de Orat. Memmius in forum descendens, caput ad fornicem Fabianum demittebat. 2. Submitto, submittis. Cic. de Am. Vt ij, qui superiores sunt, submittere se debent in amicitia, sic quodam modo inferiores extollere. 3. Deprimo, mis, 1. l. & 2. b. Cic. in Pison. Etiam ne vos meam fortunam deprimitis, vestram extollitis? 4 Inclino, as.

Bassarsi, Fior. cioè sbassarsi, ò abbassarsi.] Demittor, eris, 1. & 2. l. Cic. 3. Tusc. Ægritudo est opinio recens mali præsentis, in quo demitti, contrahique animo rectum esse videatur. 2. Submittor, eris, 1. & 2. l. Plin. in Pan. Descendis in omnia familiaritatis officia, & in amicum ex Imperatore submitteris.

Bassetto, diminut. alquanto basso.] Leuiter, vel modicè demissus, a, um. Ex Cic. 1. de Diu. & 2. ad Att.

Bassissimamente, auuerb. Superl. con somma bassezza.] Humillimè 1 & 3. b. 2. 4 l. Plin. l. 6. ep. 100. Eadem facta, claritate, vel obscuritate facientium, aut tolluntur altissimè, aut humillimè deprimuntur. 2. Demississimè. 1. 2. 3 5. l. 4 b. Cæs. l. 2. bell. Ciu. Afranius hæc quam potest demississimè, atque subiectissimè exponit. 3 Submississimè, 1. 2. 3 5. l. 4. b. Ex Cic & Cæs.

Bassissimo, superl. sommamente basso.] Humillimus, a, um 1. & 3. b. Tac. l. 18. Cic. Vir humillimo cuique credulus. 2 Demississimus, a, um. 1. l. & 4. b. Ex Cæs 1. bel. Ciu. 3. Submississimus, a, um. Ex Cic. & Cæs

Basso, addiett. il contrario d'alto.] Humilis, & hoc humile. 1. & 2 b. Colum. l. 4. c 1. Apud prouinciales agricolas humili statu vitis plerumque iuxta terram coercetur. 2. Demissus, a, um, 1. l. Cæs. 3 bell Ciu Locademissa & palustria. 3 Submissus, a, um. Var. l. 1. c. 49. De pratis submissis cum herba crescere desijt, & æstibus arescit, subsecari falcibus debet. 4 Depressus, a, um. Auct. ad Her. l. 3. Vox sedata, & depressa.

Più basso, compar.] Humilior, & hoc, lius 1. 2 3. b. Cic. pro Quint. Indignum est ab inferiore, atque humiliore vinci, 2. Demissior, & hoc. sius 1 2 l. 3 b Plin. ep. l. 100 Tiberis alueum excessit, & demissioribus ripis altè superfunditur. 3. Submissior, & hoc, sius. Ex Cic. 1 Off 4 Depressior, & hoc sius. Col. l. 2 c 4 Quotiescunque iterabitur, modo in elatiora, modo in depressiora cliui obliquum agi sulcum oportebit.

Basso, auuerb. vedi Bassamente.

Basso fust nome propr. d'huomo.] Bassus, bassi. Cic. l. 1. ep. 20. Bassus noster me de hoc libro celauit.

Basso, addiett. non alto, riferito à cose, che crescono.] Improcerus, a, um. 1. 2 3, l. Gel. 4. c. 19. Si pueri impuberes plurimo cibo, nimioque somno vtantur, & ipsi hebetiores, & eorum corpora improcera fiunt, minusque adolescunt.

Basso, voce musicale.] Grauissima vox, vel grauissimus sonus Cic. Somn. Scipion. Baryphonia, æ. f. g.

Chi fà il basso.] Cantor grauissimus, ex Cic. 3. de Orat. è de Somn.

Far il basso.] Grauiter canere, vel sonare Cic. Somn. Scipion. 2 Grauem in modum canere. Ex Plaut. in Trin. & Cic. 4. Tusc.

Mi basta l'animo fare, dire.] Non dubito facere, dicere. Ex Cic. 4 Acad

Bastagio, vedi Facchino.

A Bastalena, Fior. cioè per quanto si può.] Pro facultate. Cic pro Cornel. Quæ ab homine pro facultate facta sunt, grata nobis esse debent. 2. Pro viribus. Cic. de Sen. Quod homini naturaliter insitum est, eo vti decet; quicquid agas agere pro viribus. 3 Pro virili parte. Cic. pro Sest. Hæc qui pro virili parte defendunt, optimates sunt. 4. Pro virili portione. Tacit. in vita Agric. 5. Pro modo virium. Quint. l. 2. c. 4. Pro modo virium, & exigendum, & corrigendum opus.

Più che à basta lena.] Plus quam pro viribus. Ex Cic. Phil. 13. & de Sen 2. Plus quàm pro virili parte. Liu. 7. ab Vrb

Bastante, vedi Basteuole.

Bastardo, cioè figlio illegitimo.] Adulterinus, a, um. 1. & 3 b. 2 & 4 l. Plin. l 10. c. 3. Aquilarum haliæctus tantum implumes etiam num pullos suos percutiens, subinde cogit aduersos intueri solis radios, & si conniuentem humectantemque animaduertit, præcipitat è nido, velut adulterinum, atque degenerem: illum, cuius acies firma contra steterit, educat. 2 Sanguine adulterino natus, a, um. Plin. l. 7. c. 2. Psyllorum in Africa mos est liberos genitos protinus obijciendi serpentium sæuissimis, eoque genere pudicitiam coniugum experiendi, non profugientibus adulterino sanguine natos serpentibus. 3. Nothus, a, um 1. b 4 Spurius, a, um: 1 3 b.

Bastardume, cioè razza bastarda.] Genus adulterinum, ex Plin. l. 10 c. 3.

Bastare, essere à bastanza, ò à sufficienza, esser bastante, ò basteuole.] Sat esse. Plaut. in M. l Sat est mihi, quod vis.

2. Satis esse. Plin.l. 18. c. 3. M. quidem Curij nota concio est, perniciosum intelligi ciuem, cui sepetem iugera non essent satis. 3. Sat habere. Plaut. in Menæch. Quæso, vt sat habeas id pater, quod Chrysalus obiurgauit me. 4. Satis habere. Cic. l. 5. ep. 2. Satis habeas. nihil me tecum de tui fratris iniuria conqueri. Ti basti, ouer contentati, che io non mi lamento dell'ingiuria. 5. Sufficio, cis. 2. l. 2 & 3. b. Cic. in Verr. Paucorum cupiditati, tum, cum obsistere non poterant, tamen sufficere aliquo modo poterant.

Bastare d'auanzo.] Satis, superque esse. Cic. de Am. Satis, superque esse sibi suarum cuique rerum curam. 2. Satis, superque habere. Cic. pro Q. Rosc. Satis, superque habeo, quod mihi dederis.

Bastare, à pagar l'interessi, ò frutti, che corrono.] Satis esse in fœnus. Cic. ad Att. Ea vix in fœnus Pompeij, quod satis sit, efficiunt

Meo di quel, che basta.] Minus satis. Ex Ter. in Eun. 2. Minus quam satis est, ex Cic. l. 9. ep. 14.

Più di quel, che basta.] Plus Satis. Ter. in Eun. act. 5 sc. 2. Accede ad ignem hunc, iam calesces plus satis. 2. Plusquam satis est. Ex Cic. l 9. ep. 14.

Bastaio, e bastaro, quegli, che fa basti.] Clitellarius, rij. m g. s. 2 3. l. 4. b. Ex Plaut. Most cuius est vox, Clitellarius, & Mart. l. 12. ep. 46. Cuius est vox 3 Ærarius. 2. Clitellarum artifex, vel opifex, aut effector. Ex Cic. ad Att. l. 5. & de Vn.

Basteuole, bastante, ò sufficiente.] Sufficiens, tis. o. g. 1. l. 2. & 3. b. Plin l. 7. c. 46. Agalus Psophidius iam senior, in angustissimo Arcadiæ angulo paruum, sed annuis victibus, largè sufficiens, prædium colebat.

Basteuolmente, ò sufficientemente. A bastanza, ò à sufficienza.] Sat. Cic. pro Rosc. Am. Te pugna Cannensis accusatorem sat bonum facit. 2 Satis. s. 2 b. Ter in Andr. Satis iam delusum censeo : nunc rem, vt est, eloquamur. 3. Sufficienter. 1. 4. l. 2 3 5. b. Vlpian.

Basteuolmente, e d'auantagio.] Satis, superque. Cic. 2 de Nat. Contra Epicurum satis, superque dictum est.

Basti sin qui.] Sed de his hactenus. 2. Sed hæc satis. Cic.

Bastione.] Vallum, li. n. g. Cic. 2 Propugnaculum, li. n g. s. 2. 3. l. 4. b. 3 Agger, ris. m. g. Liu. l. 3.

Basto, Fios. basto, Sen. spetie di sella, che si pone alle bestie, che portano la soma.] Clitellæ, larum, f. g. & nu. plur s. 2. l. Cic. ad Att. Clitellæ boui sunt impositæ non est nostrum onus; sed feremus.

Metter il basto al giumento.] Clitellas iumento imponere Cic. ad Att. l. 1. C itellæ boui sunt impositæ.

Animale da basto, cioè da carico, ò soma, come sono i giumenti.] Veterinus, a, um. s. 2 b. 3. l. Plin. l. 17. c. 23 Veterina à iugo. & Canes è cursu volutatio iuuat. 2. Clitellarius, rij 3. 2, l. 4. b Cat de Re rust.

Leuar il basto al cauallo.] Clitellas equo detrahere. Liu. 10. ab Vrb. Mulus detractis clitellis.

Bastonare, battere, con bastone, dar delle bastonate.] Fuste cædere. Suet. in Tito. cap. 8. Delatores, mandatoresque, assiduè in foro flagellis, ac fustibus cæcidit. 2. Fustè percutere. Valer. Max. l. 6. c. 3. Egnatius Metellus, vxorem, quòd vinum bibisset, fuste percussam interemit. 3 Fustè verberare, Ex Cic. pro Dom. 4. Fustè pulsare. Ex Plaut. in Amph. & in Pœn.

Bastonata, Fior. anco bacchiata, colpo, ò percossa di bastone, ò bacchio.] Fustis percussio. f. g. vel percussus, vel ictus. m. g. Ex Cic 7. Ver. & 3. Off. 2 Baculi ictus. m. g. Ex Col. de Re rust. Cuius est: Virgæ ictua.

Carico, ò mano di bastonate.] Fustuarium, rij. n. g. 1. & 3. l. 2. 4. b. Cic 3. Phil. Fustuarium meruerunt legiones, quæ Consulem reliquerunt.

Bastoncello, diminut. bastone piccolo.] Bacillus, li. m. g. Vel Bacillum, li. n. g. 1. b.

Bastone, Fior. bacchio.] Baculus, li. m. g. Vel Baculum, li. n. g. s. 2. b. Liu. 6. Ab Vrb. Cond. 2 Fustis. Plaut. Amphyt. 3. Scipio, nis. m g. s. l Liu. 5. Ab Vrb. M. Papyrius, Gallo barbam suam permulcenti, Scipione eburneo in caput incusso iram mouit.

Baston da Vecchio.] Scipio senilis.

Bastone fatto al torno.] Baculus tornatilis. Maff. in Ignat. l. 5. c. 3. Ibi coemit Ignatius tornatilem baculum, & in vsum aquæ cucurbitam.

Bastone della vecchiaia, metaf. per aiuto, ò sostenamento di tal'età] Præsidium senectutis.

Batacchio, e battaglio, Sen. quel ferro, che stà dentro la campana, e col muouersi battendola la risonare.] Malleus, vel tudes campanarius, ex Pomp. Fest. l. 18. Hor. Turs. Laur Hist. 2. Campanæ Malleus, vel tudes, ex Maff. epist. & Pomp Fest l 18.

Battaglia, ò ornata combattimento, ò fatto d'arme.] Prælium, lij. n g. 1. l 2 b Non. Marc. Bellum, & prælium, hoc differunt, quod prælia partes sunt belli, hoc est, io bello congressiones. Lucil. l 16 Populus Romanus victus vi, & superatus prælijs sæpè est multis, bello verò numquam, in quo sunt omnia. 2. Pugna, æ, f g. Gel. l. 1. c. 25. Pax non est induciæ: bellum enim manet, pugna cessat. 3. Pugna præliaris. Plaut in Curc. 4. Prælij dimicatio, f. g. Cic. ad Q. Fr l 3 ep. 5. Nullas insidias hostium, nullam prælij dimicationem pertimescimus. 5. Dimicatio præliaris. Ex Plaut & Cic. 6. Conflictus bellicus. Ex Cic. 2. de Nat. 7. Conflictus militaris, ex Cic. 5. de Inu.

Battaglia dubbia, ò dubbiosa.] Prælium anceps Cels. l. 3. c. 7. Fit prælium diu anceps, tandem superat multitudo.

Battaglia nauale, quella, che si fà in mare] Prælium nauale. Quint. l. 1. c. 57. 2 Pugna naualis. Cic. de Senect. 3. Naumachia, f g. 1. l. 2. & 3 b. Suet. in Claud. Cæs 21. Emissurus Fucinum lacum, naumachiam ante commisit. 4. Prælium maritimum. 5 Pugna maritima. Ex Cæs.

Battaglia di Caualli, ò di Caualleria.] Pugna equestris. Cic. 6. Ver. Pugna erat equestris Agathoclis regia in tabulis picta præclarè. 2 Prælium equestre. Cæs bell. Gal.

Battaglia mal succeduta] Prælium malè pugnatum. Sal. in Iug. Quæ negotia multo magis, quam prælium malè pugnatum ab suis, Regem terrebant.

Battaglia di fanti, ò di fanteria.] Pugna pedestris. Cic. de Senect.

Battaglia molto fiera.] Pugna acerrima. Cic. pro Mur.

Battagliare, far battaglia, ò giornata, combattere.] Prælior, aris. 1. l. 2 b. Cic 1. de Diu. Eudemus ad Syracusas prælians occidit 2. Pugno, as. Cic. l. 5. ep. 21. Pacem accipere malui, quam cum valentiore pugnare 3 Pugnam pugnare. Gel. l. 3 c. 28. Pyrrhus Rex cum in terra Italiæ esset, vnam, atque alteram pugnam prosperè pugnauit. 4. Prælium facere. Cic. de Orat. Salinator ex arce Tarentina multa prælia præclara facit. 5. Prælium pugnare. Horat. 4. Car. Od. 9. 6. Dimico, as, aui, tum. 1. l. 2. b. Cæs 5 bel. Gall. 7. Depugno, as, 1. 2. l Cic 4. Acad. Depugnat voluptas cum honestate.

Battagliatore, combattitore, colui, che combatte, ò battaglia.] Pugnator, ris.

Battagliatore in battaglia nauale.] Naumachiarius, rij. m. g. 1. 4. l. 2. 3. 5 b. 2. Naumachus, chi. m. g. 2. 3 b. Suet. in Claud. Cæs. c 21 Proclamantibus naumachiarijs, Aue Imperator, morituri te salutant.

Battaglio, vedi Battacchio.

Battello barchetta, nauiglio piccolo, che stà legato al nauilio grande per ogni bisogno, vedi Schifo.

Battere, picchiare, ò percotere.] Cædo, dis, cæcidi, cæsum. s. l. Sed in præt. s. 2. l. Quint. l 1 c. 3. Cædi discipulos deforme, ac seruile est, quamquam id receptum sit, & Chrysippus non improbet. 2. Pulso, as, Auct. ad Her. Pueri tui modo me pulsauerunt. 3. Verbero, ras. 2. b. Cic. 5. Ver. Videtis pendere alios ex arbore, pulsari autem alios, & verberari.

Battere vna Città,] Vrbem quatere. Ex Cic. 8. Phil. 2. Vrbem verberare, ca Cic. loco citato.

Batter la zecca.] Aes, vel argentum signare. Cic. 3. de leg. Aes, argentum, aurumque publicè signato.

Batter vno fin che muoia.] Cædere aliquem ad mortem. Horat. s. Ser. Sat. 2. 2. Cædere aliquem ad necem. Cic. 5. Ver.

Batteria. 3. l. luogo doue stanno i cannoni.] Suggestus tormentarius, vel tormentorum sedes.

Batteria, 3. l. il percuotere le muraglie nemiche con l'artiglierie.] Quassus muralis. m. g. Ex Liu. & Plin. 2. Verberatio

ratio muralis. Ex Cic. ad Tironem, & Plin.l.7.

Dare la batteria.] Mœnia tormento quatere. Ex T.Liu. qui sic ait: Carthaginis mœnia nunc quatit ariete. 2. Tormentis verberare, cum accus. rei. Cic.Phil.8. Ante Consules, oculosque Legatorum, tormentis Mutinam verberauit.

Battesimale, addiett. di battesimo.] Baptismalis, & hoc baptismale Turs.l.1.ep.6. Pueri priùs lucis vsuram, quam baptismalem innocentiam amittant.

Battesimo il primo de sette Sacramenti di S.Chiesa.] Baptisma, tis. o g. 1.& 2 l. 3.b. Turs. Laur. Hist. l.4. cap.12. Anconæ primores instabant Hebræo, vt baptismate ablueretur. 2. Baptismus, mi. m.g. 1 & 2.l.Turs. Laur. Hist. l 4 c.12. Laureti Christianis mysterijs imbutus Hebræus, baptismo expiatur. 3. Baptismi Sacramentum. Conc.Trid. sess de Bapt.can.3

Battezzare, conferire, ò dare il battesimo.] Sacro fonte abluere cum accus. Maff l 4. epist. 2. Baptismatis fonte lustrare, cum accus. Maff.l.4 epist. 3. Baptismali fonte abluere. Ex Maff. Sacro latice intingere. Maff Hist. Indic l.14. Angerum probe institutum sacro intinxit latice, ac Paulum appellauit. 5. Sacro fonte lauare Maff. l.1 cap 6. 6. Cœlesti lauacro expiare. Maff.l 2 ep 2. Atque duo cœlesti lauacro expiati sunt. 7. Baptizo. zas. 1.& 2 l. Turs. in Xauer.l.2.c 7 Franciscus Euangelio recitato moribundam fœminam ritè baptizat. 8 Baptismo lustrare. Turs. in Xauer.l.2.c.7. Franciscus primùm modò natum infantem, domesticos inde omnes baptismo lustrat, non minus miraculo attonitos, quàm lætitia gestientes. 9 Baptismate abluere, cum accus. pers. Ex Turs. Laur. Hist l.4. c.12. Vbi sic ait: Vt Hebræus baptismate ablueretur. 10. Baptismo expiare cum accus. pers. Tur.Laur. Hist l.4. c.12. Vbi sic habetur: Hebræus baptismate expiatur. 11. Christianis sacris initiare, cum accus. pers. ex Turs.Laur. Hist.l.4.c.12 vbi sic habetur: Hebræus Christianis initiatus sacris. 12. Cœlesti lauacro purgare, cum accus. pers. Maff.l.2.ep.1.

Battezzarsi, riceuere il battesimo.] Baptismi Sacramento renasci. Maff Iapon. reb. ep. l.5. 2. Sacro baptismo initiari. Maff. de reb.Indic.

Battilana.] Lanarius, rij. m.g. 1.2.l.

Battiloro, artefice così detto.] Bractearius, rij. m. g. 1. 3.l. Iul. Firm. Matheseos lib.4. 2. Bracteator, ris. m. g. Robert. Constant.

Battimento, il battere.] Verberatio, nis.f.g. 1.3.l.2.4.b.

Battimento di mani per dolore.] Planctus, tus. m.g Luc l.2.

Battimento di mani per allegrezza.] Plausus, sus. Cic 2. Philip.

Battimento di piede.] Pedis supplosio. f. g. Cic. 1. de Orat.

Battisterio, luogo doue si battezza.] Baptisterium, rij. 1 2. 3 l. 4.b. Græc.

Battitura.] Verber, ris. n.g. Cic.

Battocchio della campana, vedi Battocchi.

Battuta la misura della musica.] Modus, di. m.g. 1.b.Cic. 2. Numerus, ri, m g. 1.2.b. Plin. 3. Modulatio, nis. f. g. 1.2 4.b. 3.l.

Baua, cioè schiuma, che da se stessa esce dalla bocca de gl'animali.] Saliua, uæ. f. g. 1.b.2 l. Col. l 6. c.8. Bouis febricitantis signa sunt, manantea lacrhymæ, grauatum caput, oculi compressi, fluidum saliui os, longior, & cum quodam impedimento tractus spiritus.

Bauoso pieno di baua.] Saliuosus, a, um, vt labia saliuosa, apud Apul. in Apol. 2. Saliuis fluidus, a, um. Col l.6.c.8.

Bauaglio, vedi Babaiuola.

Bauero, il colare del ferraiolo.] Bauarus, ri. m.g.

Bauiera, regione nota.] Bauaria, riæ. f g. 1 2. 3. b. Hor. Tur. Laur. h st. l.5 c.7.

Duca di Bauiera.] Bauariæ Dux. Turs.hist. Laur. l. 5. cap.7. In Ædia Lauretanæ culto Dynastarum plurium Gulielmus Bauariæ Dux primas tulit, vir vel opibus, vel pietate Germanorum longè princeps 2 Dux Bauarus Hor. Turs.Laur hist.l 5. c 7 Dux Bauarus Lauretum veniens, ad Patres Societatis Iesu, de quo Ordine optimè meritus erat, persamiliariter diuertit.

BEare, ò beatificare. far beato.] Beo, as, aui, atum. 1.b. Ter. Eun. Ecquid beo te? Plaut. Amph. Hoc me beat, quod perdules vicit. 2. Beatum, vel beatam efficere. Cic.1. Tusc. Quomodo igitur, aut cur mortem malum tibi videri dicis; quæ aut beatos nos efficiet, animis manentibus, aut non miseros, sensu carentes: 3. Beatum, vel beatam facere. Horat.l.1.ep 6.

Nil admirari propè res est vna Numici,
Solaque, quæ possit facere & seruare beatum.

4. Beatitatem, vel beatitudinem facere. Ex Cic. 1. de Nat & Liu.lib.9.bel Pun.

Beare, ò beatificar molto.] Perbeatum, vel perbeatam facere, vel efficere. Ex Cic.

Bearsi, ò beatificarsi, cioè farsi, od esser beato.] Beor, aris. Ex Ter. in Eun. 2. Beatum, vel beatam fieri. Cic. in Salust. Dic vnde tu repentè tanquam somnio beatus factus es?

Bearsi, ò beatificarsi molto.] Perbeatum, vel perbeatam fieri, vel effici. Ex Cic.

Beatamente, auuerb. con beatitudine, ò da beato.] Beatè, 1 b. 2.3.l. Cic in Parad. Nihil est aliud bene, beatèque viuere, nisi honestè, & rectè viuere.

Molto beatamente.] Perbeatè, 1. 3.4.l 2 b. Ex Cic. de Or. & in Parad.

Più beatamente, auuerb. comparat.] Beatiùs. 1.3.b. 2.l.

Beatello, diminut. alquanto beato.] Beatulus, a, um. 1. & 3 b. Pers Sat 3.

Beatificare, far beato, vedi Beare.

Beatificare, cioè annouerare, ò metter vno nel numero de Beati, il che è proprio del Pontefice Romano.] Beatis adscribere. Ex Plin. l.2. c 7 & Cic. de Somn. 2. In beatis adscribere ex Cic. pro Arch. & 2. de Fin. 3. In beatos adscribere. Ex Cic. 3. Off 4 Ad numerum beatorum adscribere Ex Cic.ad Q.Fr.l.1.ep 1.5. In numerum beatorum adscribere. Ex Cic.2. Philip.6. Beatis annumerare Ex Cic. in Sall. 7. In beatorum numero locare. Ex Quint. l.10.c. 10. 8 In beatorum numero collocare. Ex Cic. ad Q.Fr. l.1.epist.1. 9 In beatorum numerum referre. Ex Cic. de Clar. 10. In beatos referre. Ex Cic ad Att. 11. Inter beatos referre. Ex Plin.de Vir.Ill. 12. In beatis reponere Ex Ant. ad Cic. lib.10. ad Att 13. In beatos reponere. Ex Cic. 1.de Nat. 14. Inter beatos reponere. Ex Plin.de Vir. Ill. 15. In beatorum numero reponere. Ex Cic.pro Sest. 16. In beatorum numerum reponere. Ex Cic.1. de Inu.

Beatificatione, il dichiarare vno per beato.] In beatorum ordinem, vel numerum adscriptio. f.g. Ex Cic.pro Cec. & 2.Philip. 2 In, vel inter beatos relatio. Ex Cic lib.13. epist. 36. & pro Rosc. Amer. 3. In beatorum concilio, vel numero collocatio. Ex Cic 3. Off. & ad Q.Fr. lib.1. epist 1.

Beatifico, addiett. che fà beato.] Beatificus, a, um. 1. 3. 4. b. 2 l. Ex Apul. de Dogm. Plat. vbi sic ait: Deus beatus, & beatificus, & optimus.

Beatissimo, superl. di beato] Beatissimus, a, um 2.l. & 4.b. Cic. Parad. 2 Nemo potest non beatissimus esse, qui est totus aptus ex sese, quique in se vno sua ponit omnia.

Beatitudine, felicità compiuta.] Beatitas, tis. f.g. 2 l. & 3. b. Cic. 1. de Nat. Ista siue beatitas, siue beatitudo dicenda est, vtrumque omnino durum, sed vsu molliendanobis verba sunt. 2. Beatitudo, dinis. f.g. 1. & 4.l & 3.b. Quint.l.8.c.1.

Beato, contento, ò felice.] Beatus, a, um. 1.b. 2.l. Cic. 5. Tusc. Eos existimo beatos, qui sint in bonis, nullo adiuncto malo. Idem Cic. de Somn. Scip. Omnibus, qui patriam conseruauerint, adiuuerint, auxerint, certus est in Cœlo, ac definitus locus, vbi beati æuo sempiterno fruantur.

Molto beato.] Perbeatus, a, um. 1. 3.l 2 b. Cic 1. de Orat.

Beccafichino, il parto del beccafico.] Ficedulæ pullus. Ex Plin.

Beccafico, vccelletto, che s'ingrassa co' fichi.] Ficedula, læ, f g. 1.& 2. l. 3 b Ab edenda ficu dicta est. Var. 4. de Ling Ficedulæ, & Miliariæ, à cibo dicuntur, quod altera fico, altera milio fiant pingues. Plin l.10. c 29. Ficedulæ formam simul, coloremque mutant. Hoc nomen, non

nisi Autumno habent : postea Melancoryphi vocantur; Gell.l.9 c.8. Quidam negant, vllam auem, præter ficedulam, totam comesse oportere. Mart.l 13.ep.48.

Cum me ficus alat, cum pascar dulcibus vuis,
Cur potius nomen non dedit vua mihi?

Idem Mart l.13 ep.5.

Quum tibi forte datur, si sapis, adde piper.

Beccafico pepato.] Ficedula piperata. Petron. Ficedulam pinguissimam inueni piperatam.

Beccaio, e beccaro. vedi Macellaio.

Beccamorto Sen, becchino Fior. colui, che sotterra i morti.] Vespillo, onis. m.g. 1.2.l.3.com. in rect. & l.in obl. Mart.l.1. epigr 40.

Nuper erat medicus, nunc est vespillo Diaulus.
Quod vespillo facit fecerat, & Medicus.

2.Funerarius, rij. m g 1.3.l. 2.4 b. Ex Iurisconf. 3 Funerator, ris, m.g. 1.3.l. 2.b. 4.Sandapilarius, rij. m.g 1.4. l.2.3 5.b.

Beccare, pigliar il cibo col becco.] Rostro cibum, vel pastum capere vel capessere. Ex Cic.2 de Nat.

Beccarello, diminut. di becco.] Hirculus, li. m. g. 2.b. Ex Plin.

Beccata, colpo di vccello, che si dà col becco, ò per mangiar, ò per altro.] Rostri petitio, vel appetitio. f g. vel Rostri ictus Ex Cic.2. Auis, vel auium morsus. m g Cic. in Caton. Contra auium minorum morsum munitur vallo aristarum. 3 Rostri percusus, m.g. Ex Col.

Dare delle beccate ad vno] Rostro quempiam vellere. Plin. lib.10 c.74. Æsalon parus est auis, cuius pulli infestantur à vulpe. Inuicem hæc catulos eius, ipsamque rostro vellit. 2 Rostro pulsare, petere, appetere, tundere, vel verberare. Plin.

Becco, il maschio della Capra domestica.] Hircus, ci. m. g Var.l.2.c.2. 2 Caper, capri. m.g.1.b. Ex Plin.

Mezzo becco.] Semicaper, pri. 1.l. 2. 3.b. Ouid. 14. Metamorph.

Di becco, aggett. spettante à becco.] Hircinus, a, um 1. & 2.l. Plin.

Puzzolente, ò hispido, come vn becco.] Hircosus, a, um. 2.l. Plaut in Menæch. Cum sis iam ætatis plenus, anima fœtida, senex, hircosus.

Becco, strumento da ficcar pali.] Fistuca, æ, f g.1. 2.l.

Ficcar col becco.] Fistuca adigere. Cum accus. Cæsar.3. bell.Gall.

Becco, il rostro, e bocca de gli vccelli.] Rostrum, tri. n. g. 2.l. Cic.2.de Nat. Ibes maximam vim serpentum conficiunt, cum sint aues excelsæ, cruribus rigidis, corneo, proceroque rostro.

Becco di martello.] Mallei rostrum. Plin.l.34.c.14. In fornacibus quidem nucleus ferri coquitur ad densandas incudes, malleorumque rostra.

Becco piccolo.] Rostellum, li, n g. Colum.l.8. c 5 Die vndevigesimo animaduertat Auiarius, an pullis rostellis oua percuderint, & auscultetur, si pipiant.

Chi hà il becco] Rostratus, a, um. 2 l.

Becco di sopra.] Rostrum superius. Plin l.10.c.3.

Becco di sotto.] Rostrum inferius. Idem ibidem.

Becco giallo.] Rostrum luteum. Plin.l.10.c.56.

Beffa, e beffe, burla, scherno, e dileggiamento, Fior. ancor vccellamento: il beffare, ò burlare, il dileggiare, od vccellare.] Ludibrium, brij. n.g. 1.l. 2 com. apud Poet. 3 b Plin.lib 3. ep 37. Vides quot periculis, quot contumelijs, quot ludibrijs simus obnoxij. nec est quod quisquam possit esse securus, quia sit remissus, & mitis. 2. Ludificatio, nis, f g 1. & 4 l. 2. 3.& 5 b. Liu.dec.4 l.8. Ferri iam ludificatio ista non potest. 3. Risio, onis. f g 1.l. 2,b. Plaut. in Stich. Quot ego voluptates fero, quot risiones, quot iocos? 4.Risus, sus. m.g. 1.l. Sen.l.2. In sapientem non cadere iniuriam c 19 Inquieta vita, omnium risus, omnium linguas timenti. 5 Irrisus, sus. m g. 2.l. 6. Derisio, nis. f.g. 1.2.l. 3 b 7. Ludicrum, cri. n.g. 2.b. Plin.l.3, c.18.

Per beffa, per burla, per ischerno.] Derisus gratia. Val. Max l.1 c.5. Pro classe Sybillam derisus causa miserunt. 2. Per ludicrum. Liu.4 bell.Pun. Legati per ludicrum auditi, dimissique sunt. 6 Per ludibrium, Tac. l.1. Neroni vxor adducta. Pontifices per ludibrium confusi.

Beffare, beffeggiare, burlare, schernire, e dileggiare, & vccellare, farsi beffe d'alcuno, ò beffeggiarlo.] Aliquem ludere. Plaut in Cas. 2. Aliquem illudere. Cic.1. de Orat. 3. Ludos aliquem facere. Plaut in Capt Nunc iste ludos facit. 4. Ludibrio aliquem habere Liu.8.bel.Pun. Consul Senatum ludibrio habet. 5. Irrideo, es, si, sum. a.l. 6. Eludo, dis, si, sum. 2.l. 7. Derideo, des, si, sum. 2. l 8. Illudo, dis, cum dat. vel accus. pers. 2.l Q Curt. Darij coniugem adeò non violauit Alexander, vt summam adhibuerit curam, ne quis captiuo corpori illuderet. 9 Ludifico. as 1 l. 2 3 b. Plaut in Amph. Horum ludificas dictis delirantibus. 10 Ludificor, aris, depon. 1.l.2. 3.b. Plin.l.6. c.20. Plerique lymphati terrificis vaticinationibus, & sua, & aliena mala ludificabantur.

Beffardo, & beffatore: colui, che volentieri beffa, ò beffeggia.] Risor, ris 1.l 2.b. in rect. & l.10 obl Hor. in Arte. 2. Derisor, ris. 1 2 l 3.b. in rect. & l. in obl. Plin.l. 11.c 52. Quibus iuxta tempora sunt inflexa supercilia, derisores significant. 3. Irrisor, is. 1.2.l. 3.b. in rect. & l. in obl.

Beffato, burlato. schernito, ò dileggiato.] Irrisus, a, um. 2 l. Ex Col 2. Derisus, a, um. 2 l Ex Plaut.

Beffeuole. addiett. degno di beffe, ò burla, degno d'esser beffato, ò burlato.] Ludificabilis, & hoc, le, 1.& 4.l. 2. 3.& 5 b. Ex Plaut. in Cas.

Belamento, il belare.] Belatus, tus. m.g. 1 2.l. Virg. 4. Georg

Belare, il gridare, che fà la pecora, ò la capra.] Balo, as. 1.l. Pomp. Fest. l.2. Barrire elephanti dicuntur, sicut oues dicimus balare, vtique à sono vocis Quint. l.2 cap.5. 2. Balatum edere, vel dare. Ouid.7 Metam.

Belare spesso.] Balito, as. 1. l.2 .b Plaut. in Bacch.

Far belare.] Balatum concitare. cum dat. Plin.l.20. c.14. Pulegium gustatum à pecore, caprisque, balatum concitat.

Belato, sost il grido di pecora, ò di capra.] Balatus, tus. m.g 1 & 2 l. Virg 4 Georg.

O bella cosa, si dice taluolta ironicamente di cosa, ò attione, che realmente non è tale.] O rem præclaram. Ex Cic.1. de Fin 2 O factum præclarè, ò factum benè.

Belletto, quello, di che si seruono le donne per farsi belle, vedi Liscio.

Dar il belletto, vedi Imbellettare.

Bellezza, beltà, e beltade; formosità, e formositade, l'astratto di bello, ò formoso, & è vna conueniente proportione delle parti, e de' colori.] Decor, ris, m.g. 1 b. 2.l. in rect. & l. in obl Suet. in Domit.c 18. Scias, nec gratius quicquam decore, nec breuius. 2. Forma, æ. Salust. Catil. 3. Pulchritudo, dinis. f g. 1 & 3 l. 2 b. 4. com. in rect. & b. in obl Cic Tusc 4 Vt corporis est quædam apta figura membrorum, cum coloris quadam suauitate; eaque dicitur pulchritudo: sic in animo opinionum, iudiciorumque æquabilitas, & constantia, cum firmitate quadam, & stabilitate virtutem subsequens, aut virtutis vim ipsam continens, pulchritudo vocatur. 4. Formositas, tis. f.g 1.2.& 4 l.3.b Cic 1. Off

Bellico, & vmbilico, la ligatura de gl'intestini, che si vede nel mezzo del ventre.] Vmbilicus, ci. m g. 2 b. 3. l. Cels l 6.c 17. Ad vmbilicos prominentes ne manu, ferroque vtendum sit, ante tentandum est.

Bellicato, ouer' vmbellicato, addiett. che hà bellico, ouer fatto à foggia di bellico.] Vmbilicatus, a, um. 1 3.. & 4 l 2.b. Plin.l 13. c.4. Lignum est in aluo media plerisque vmbilicatum.

Bellicoso. & armigero, huomo di guerra.] Bellicosus, a, um. 2 Pugnax, cis. o.g

Bellino, belletto, belluccio. vistosello, & aggratiatello, diminut. di bello, vistoso, ò aggratiato.] Pulchellus, a, um. Cic. lib. 7. epist. 23. Bacchæ pulchellæ sunt; noui optimè, & sæpè vidi. 2. Venustulus, a, um. 1. 3. b. 2.l. Plaut. in Asin. cuius est Oratio venustula. 3. Formosolus, a, um. 1. & 2.l. 3.b. Ex Cic. lib.7. Fam. epist. 16. cuius est vox. 2 Rabiosulus.

Bello, vistoso, & aggratiato, addiett.] Formosus, a, um.

um. 2 l. Var. lib. 4. de Ling. Quem puerum vidisti formosum, hunc vides deformem in senecta. 2. Speciosus, a, um. 1. 2. b. 3. l. 3. Pulcher, a, um. Cic.

Bello di faccia.] Ab ore honestus. Ex Apul. in Apolog. Multi philosophi ab ore honestissimi fuere, qui gratiam corporis; morum honestamentis ornauerunt.

Più bello, che buono, più bello, che vtile.] Specie quam vsu potior. Salust. Iugur.

Benche, vedi Sebene.

Bencreato, vedi Accostumato.

Benda, propriamente fascia, ò striscia, che s'auuolge intorno al capo.] Fascia, æ, 1. l. 2. b. Cic. de Clar. Orat. 2. Linteolum, li. 2. 3. b. Ex Plin. lib. 10. cap. 17. 3. Vitta, æ. Plin. lib. 18. cap. 2. Virg. 4. Æneid.

Bendare, coprir con bende.] Velare, vel tegere fascia, vel linteolo, vel vitta. Virg. 4. Æneid. Ouid. 5 Metam.

Bendato, coperto con benda.] Vittatus, a, um. 1. 2. l. Plin. l. 7. cap. 30. Virg 5. Æneid.

Bendelle da legar le treccie delle donne.] Vittæ, arum. f. g. & oum. plur. D. Hieron. Habent vittas, quibus crines ligant.

Bendone, striscia, che pende da mitra, scuffia, od altro, che si porti in capo.] Tænia, æ. f. g. Pomp. Fest. Tænias græcam vocem sic interpretator, vt dicat ornamentum esse laneum capitis honorari.

Bene, e ben', auuerb. con bontà; il contrario di male auuerb.] Bene. 2. 1. b. Cic. lib. 6 epist. 1. Bene sentire, rectèque facere, satis est ad bene, beatèque viuendum. 2. Probè, 1. b. 2. l. Cic. Tusc 3. Oculus conturbatus non est probè affectus, ad suum munus fungendum. 3. Rectè. Cic. ad Att. lib. 13. Tuæ litteræ rectè sperare iubent. 4. Pulchrè. Cato de Re rust. cap. 74. Farinam subigito pulchrè, vbi bene subegeris, coquito. 5 Bellè. Cic. Att. lib. 13. Horum ego vix attigi penulam, tamen remanserunt, cecidit, bellè.

Alquanto bene, diminut.] Bellè, vel bellulè. Pomp. Fest. l. 2. qui sic ait: Bellulè apud Plautum diminutiuum aduerbium est à bene, quod facit belle, ac bellulè.

Molto bene.] Perbenè. 2. b Plaut. in Men. Prandi perbenè. 2. Adprobè, vel approbè. 2. b. Gel. lib 7. c. 7. Ad prouerbium, tum fermè aceueretur, cum significaret, *ἐπίτασιν*, quam intentionem nos dicimus: sicuti adfabrè, & admodum, & adprobè dicuntur. 3 Valdè benè. Cic. l. 1. cap. 8. Rem te valdè bene gessisse, rumor erat. 4. Bellissimè. Cic. l. 16. cap. 9. Corcyram bellissimè nauigauimus 5. Perpellè. Cic. Att. l. 4 Perbellè feceris, si ad nos veneris.

Bene, e ben'. sost. cosa buona.] Bonum, ni. n. g & 1. b. Ennius apud Cic. 2. de Fin. Minimum boni est, cui nihil est mali.

Assai bene, ouer' honestamente bene.] Satis bellè. Cic. 5. de Fin. Mihi quidem Antiochum, quem audis, satis bellè videris attendere.

Da bene, cioè buono.] Bonus, a, um. 1. b. Cic. 3. Off. Vir bonus prodest, quibus potest, nocet nemini. 2. Probus, a, um. 1. b.

Molto da bene.] Perprobus, a, um. 1. b. Ex Cic pro Flac.

Bene, ò male, quando si dubita, ò si domanda.] Rectè an perperam. 2. Rectè, an secus. Var. l. 7. Ling. 3. Rectè, secus ne. Ex Ter.

Il bene, & il male.] Bona, & mala, 2. Res bonæ, & malæ. Salust. Iugurt.

Bene di fortuna, come le ricchezze, e simili.] Bonum fortuitum. Cic. 3. Nat.

Tutte le cose passan bene, ogni cosa và bene.] Nihil non prospetè non procedit. Cic. lib. 12. Fam. epist 9.

Star bene, vedilo alla voce Stare.

Far bene.] Honestè facere. Quint. l. 3. cap. 8. Videtur honestè fecisse, quod quosdam errores suos, ne posteri errent, confessus est.

Render ben per male.] Iniuriam beneficio rependere. Maff. in Ignat. lib. 3. cap. 4. Ignatius non modo iratus amico non est, verum etiam insigni beneficio rependit iniuriam.

Per ben publico, per prò, e beneficio publico.] Communis commodi causa. Cic. l. 2. de Inueot Non modo labores excipiendos, communis commodi causa, sed etiam vitam amittendam existimarent.

Benedittino, aggett. poss. di Benedetto.] Benedictinus. a, um. 1. 2. b. 3. 4. l. Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 3. Ignatius religionis causa celeberrimam B. Virginis ædem adire decreuit, quæ in Monte serrato à Monachis Benedictinis incolitur.

Benedetto, nome proprio di huomini.] Benedictus, ti, 1. 2. b.

Benedire, mandar benedittione, cioè pregar bene da Dio alla persona, che si benedice.] Benè precari cum dat. Ex Cic. in Piso. & Plaut. in Merc. 2. Bona precari, cum dat. Ex Cic. in Piso.

Benedire, far vna cosa di profana sacra, come benedir acqua, candela, palma, e simili.] Sacro, as. 1 b. apud Orat. com. apud Poet. Consecro, as Turs. Hist. Laur l. 5. cap. 8. Romani Pontifices Dominica quadragenarij ieiunij quarta, veteri, solemnique more rosam auream consecrant.

Benedir il popolo, cioè dar la benedittion'al popolo.] Populo benè precari. Horat. Turs. Laur. Hist. lib. 2. cap. 12 Iulius II. in suggestum ascendit, & populo bene precatus, amplissimam delictorum indulgentiam largitur omnibus.

Benedire l'Agnusdei.] Cereas Agni Cœlestis imagines consecrare. Maff. de Iapon. reb epist. l. 4 2. Agnos cereos consecrare. Turs. Laur. Hist. l. 4. cap. 14. Pius V. inter primum Pontificatus sui rudimentum cereos agnos, de more consecraturus, effigiem Domus Lauretanæ, Angelorum humeris vectæ multis eorum imprimendam curauit.

Benedirsi l'vn l'altro.] Benè inter se precari. Ex Plaut. & Cic.

Benedittione, l'atto del benedire, col quale vna cosa di profana diuien sacra.] Consecratio, nis, f. g. 1. 3. l. 2. b. apud Or. com. in v. rs. Ex Cic. pro Dom.

Benedittione, il pregar bene à vno.] Boni, vel bonorum precatio. Ex Cic de Am. & pro Mor.

Dar la benedittione, come fa il Papa.] Sublatis prioribus dextræ digitis, bene precari, cum dat. pers Ex Turs. Laur. Hist l. 1. cap 2 Qui sic ait: Puer Iesus priores dextræ digitos benè precantis in morem tollit.

Colui, che benedice, ouero, che dà, ò manda benedittione.] Boni, vel bonorum precator. Ex Cic. de Am. & Ter. in Pharm. act. 1. sc. 2.

Colei, che benedice, ouero, che dà, ò manda benedittione.] Boni, vel bonorum precatrix. Ex Ter. Phorm. & Plaut. Asin.

Benefattore, colui, che fà bene altrui.] Bene merens, bene merentis. 1. 2. 3 b. Cic. 5. Philip Honores, & præmia bene de Reip. meritorum, & merentium: 2. Bene meritus, benemeriti. m g. 1. 2. 3 4. 5. b. Cic. 1. Off. Bene de Rep. meritos, aut merentes aliquo honore, aut imperio affectos obseruare, & colere debemus. 3 Beneficus, ci. m. g 1. 2. 3. b. Cic. 1. de Leg. Beneficus est, qui alterius causa benignè facit.

Benefattor grande.] Optimè meritus, optimè meriti. m. g. Ex Cic. 2. Beneficentissimus, mi. Cic. 2. de Nat. Iuppiter à maioribus nostris optimus, maximus dicitur; & quidem ante optimus, idest beneficentissimus, quam maximus: quia maius est, certèque gratius prodesse omnibus, quàm opes magnas habere.

Esser gran benefattor d'alcuno.] Optimè de aliquo mereri.

Benefattrice, colei, che fà bene altrui.] Bene merens, bene merentis, f. g. 1. 2. 3. b. 4. l. Ex Cic. 2. Philip. 2. Bene merita, tæ. Ex Cic. 1. Off. 3 Benefica, cæ. 1 2. 3. b. Ex Cic. 2. Off.

Benefattrice grande.] Optimè merita, optimè meritæ.

 Ex Cic.

Ex Cic. 2. Beneficentissima, æ, 1. 2. 3. 4. 5. l. Ex Cic. 2. Offic.

Beneficamento, e beneficenza, Sen. beneficiamento, Fior. il beneficare, ò beneficiare.] Beneficij collatio. Ex Cic. 1. Offic. & 1. de Orat 2. Beneficij datio. Ex Cic. 4. Ver. & Var. l. 3. c. 9. 4. Beneficij positio. Ex Cic. pro Mur. & pro Flac. 3. Beneficentia, tiæ, 1. 2. 3. & 5 b. & 4. l. Cic. 1. de Diuin. Neque hoc Dij alienum ducunt maiestate sua: Nihil est enim beneficentia præstantius. Et Cic. 1. Offic.

Beneficare, ò benificare, Sen. Beneficiare, ò benificiare, Fior. far beneficio, ò benificio.] Beneficio afficere, cum accusat. Cic. lib. 10. epist. 14 Quod si erit factum, mi Plance, & Rempub. diuino beneficio affeceris, & ipse æternam gloriam consequere. 2 Beneficium collocare, cum accusatiuo pers. & præpos. apud Cic. 2. Offic. Meliùs apud bonos, quam apud fortunatos beneficium collocari puto. 3. Beneficium conferre, cum accusat. pers. & præpos. in. Cic. 2. de Am. Odiosum sanè genus hominum officia exprobrantium, quæ meminisse debet is, in quem collata sunt, non commemorare, qui contulit. 4. Beneficium dare, cum datiu. pers. Sen. 3. de Benef. cap. 14. Quidam beneficia, Deos imitatur; qui repetit, fœneratores. 5. Beneficium tribuere. Cic. Att. lib. 6. Hoc plus est, quam ferre, tribuere etiam beneficij aliquid, & honoris. 6. Beneficium facere. Gell. lib 7. cap. 0. 7. Benefacio, benefacis. 1. 2. 3. 4. 5 b. Sen. de Benef. l 5. cap. 10. Quod datur, sine altero non est, & beneficium sine altero non est. Nemo autem sibi benefacit. 8. Benignè facere. Cic. 1. de Leg. Beneficus est, qui alterius causa benignè facit. 9 De aliquo mereri. Plaut. Amphit. prol. Meruimus, & ego, & pater de vobis, & republica. 10. Bona cuipiam facere. Plaut. Amphit. Vidi Martem, & Bellonam commemorare, quæ bona vobis fecissent. 11. Bene de aliquo mereri, Ex Plaut.

Beneficiata, cioè sorte fausta, ò fauoreuole.] Sors fausta, felix, vel fortunata.

Beneficato, e beneficiato, partic. che hà riceuuto beneficio, ò piacere.] Beneficiarius, a, um. 1. 2. 3. 4. b. 5. l. 2. Beneficio affectus, a, um. Cic. pro Leg. Man. Me hoc honore præditum, tantis vestris beneficijs affectum.

Esser beneficato, ò beneficiato, cioè riceuer beneficio, ò piacere.] Beneficium accipere. Cic. Att. l. 14. Litteræ tuæ sic me effecerunt, vt non dare tibi beneficium viderer, sed accipere.

Beneficenza, vedi beneficamento.

Beneficiato, colui, che ha beneficio di Chiesa.] Sacerdotio præditus, a, um. Maff. in Ignat. l. 2. cap. 14. 2. Sacerdotio affectus. Ex Cic. 1. Off.

Beneficietto, diminut. beneficio, ò seruigio piccolo.] Beneficium exiguum, vel paruum. Ex Cic. 5. Ver. & 3. de Or. 2. Beneficiolum, li, n g. 1. 2. 3. 4. 5. b. Ex Cic. cuius est, vox. Negociolum.

Beneficio, e benificio, gratia, e piacere. Fior. seruigio, Sen. Seruitio, ciò, che si fà, per giouare altrui.] Beneficium, cij. n. g. 1. 2. & 3. b. Cic. Liberale officium est, ferere beneficium, vt metere possis fructum. 2. Officium, cij. n. g. 1. l. 2. 3. b. Cic. l. 10. ep. 1. Te hoc existimare volo, quicquid in Furnium nostrum officij contuleris, id ita me accipere, vt in me ipsum te putem contulisse. 3. Meritum, ti. 1. 2. b. 4. Promeritum, ti. 1. l. 2. 3. b.

Render beneficio.] Beneficium reddere. Sen. lib. 11. epist. 81.

Beneficio, e benificio, entrata, ò rendita clericale.] Sacerdotium, tij. n. g 1. & 4. b. 2. & 3. l. Petr. Gall. & Maff. 2. Vectigal Ecclesiasticum, vel clericale.

Beneficio buono, cioè di molta rendita.] Sacerdotium opimum. Maff. in Ignat. l. 3. cap 4. Andreas Lippomanus Collegio Nostrorum hominum constituendo Patauij, opimum Sacerdotium eiusdem Vrbis addixerat. 2. Sacerdotium opulentum, Maff. in Ignat. lib. 2. cap. 14. Per eos dies nomen Societati dederat è Pontificia familia Petrus Codatius Laudunensis, vir honoratus, & opulento Sacerdotio præditus, 3. Sacerdotium pingue. Maff. in Ignat. lib. 2 cap. 18. Pari deinde constantia sese Ignatius idem opposuit. cum nostris hominibus pinguia Sacerdotia, quibusdam verò Cardinalatus etiam deferretur.

Beneficio molto buono.] Sacerdotium præpingue. Ex Maff. in Ignat. l. 2. c. 18. & Plin. l. 8. c. 32.

Beneficio piccolo, cioè di poca rendita.] Sacerdotium tenue, vel exile. Ex Maff. & Cic. pro Quint.

Beneficio molto piccolo.] Sacerdotium pertenue, vel per exile. Ex Maff. & Cic. pro Cec.

Beneficio curato, che hà cura d'anime.] Sacerdotium curiale. Ex Pomp. Fest. & alibi. 2. Sacerdotium curionatum. Ex Pomp. Fest. l 3. Curionium æs dicebatur, quod debebatur curioni ob Sacerdotium curionatum. 3. Sacerdotium animarum cura præditum, vel affectum. Ex Cic. 1. Offic. 4. Sacerdotium curionium, ex Pomp. Fest. l. 3.

Beneficio semplice, che non hà cura d'anime.] Sacerdotium non curionium, vel non curiale. Ex Fest. l. 3. de Verb signif. 2. Sacerdotium animarum cura vacuum, vel vacans. Ex Plin. l. 10. c. 33. 3. Sacerdotium curionatu vacuum, vel immune.

Beneuentano, nome gent. e poss. di Beneuento.] Beneuentanus, a, um. 1. & 2. b. 3. 4. l. Cic. 3. Ver. Bona quedam proscriptorum, in agro Beneuentano diripienda concessit.

Beneuento. Città nel regno di Napoli, fabricata da Romani.] Beneuentum, ti n. g. 1. & 2 b Plin lib. 3. cap. 11. Hirpinorum colonia vna Beneuentum, auspicatius mutato nomine, quæ quondam appellata, Maleuentum, Eutrop. l. 2. A Romanis conditæ sunt Ciuitates Ariminum in Gallia, & Beneuentum in Samnio.

Beneuolo, vedi Beniuolo.

Benignamente, vedi Cortesemente.

Benignissimo, vedi Cortesissimo.

Benignità, vedi Cortesia.

Benissimo ottimamente, ò molto bene.] Perbenè. 1. l. 2. 3. b. Cic. de Clar. 2. Optimè. 2. b. 3 l. Cic. 3. Probissimè. 1. 3. b 2. 4. l. Ter. in Adel. 4. Pulcherimè. 1. 2. 4 l. 3. b. Cic. 3. Ver. 5 Rectissimè. 1. 2 4. l. 3. b.

Beniuolenza, beneuolenza, e beneuoglienza.] Beneuolentiæ, tiæ. f. g. 1. 2. 3. 5. b. 4. l. Cic. 2. Off Malus est custos diuturnitatis metus, beneuolentia fidelis est ad perpetuitatem. 3. Amor, ris. m. g. 1. b. Cic 1. de Nat. Carum est verbum amoris, ex quo amicitiæ nomen est ductum.

Beneuolissimo, superl. sommamente beneuolo.] Beneuolentissimus, a, um. 1. 2. 3. 6. b. 4. 5. l. Cic. l. 5. ep. 16. Existimab am officio me functum beneuolentissimi, atque amicissimi, quem me tibi, & fuisse semper existimes velim, & futurum esse confidas.

Beniuolo, e beneuolo, benuogliente, e beniuogliente, che vuol bene.] Beneuolus, a, um. 1. 2. 3. b. Cic in Or. Iubent exordiri, ita vt eum, qui audiat, beneuolum nobis faciamus, docilem, & attentum. 2. Beneuolens, tis. o. g. 1. 2. 3. b. 4. l. Plaut. Trin Communis hoc meus, & tuus beneuolens commentus est.

Più beneuolo, compar.] Beneuolentior, & hoc tius. Cic. l. 13. ep. 60. Beneuolentior, quam semper fui, esse non possum.

Benvenuto, ouer siate il ben venuto.] Felix, faustusque sit tuus aduentus. Maff. l. 3. ep. 1. pag 153.

Bentornato, ouer siate il ben tornato. [Felix, faustusque sit tuus reditus. Ex Maff. l. 3. ep. pag. 153.

Beona, vedi beuitrice.

Beone, vedi beuitore.

Bere, ò beuere, prender per bocca vino, acqua, ò altro liquore.] Poto, as. 1. l. Cic. 2. de Fin. 2. Bibo, bis. 1. b. Gell. l. 19. c. 2. Socrates dicebat, multos homines propterea viuere, vt ederent, & biberent sese bibere, atque esse vt viuerent. Plin. l. 11. c. 54. Quædam animalia, & pecudes quoque in Africa quarto die bibunt. 3. Potionibus vesci, Cic. 2.

Cic. 2. de Nat. Dij nec efcis, nec potionibus, vefcuntur.
Bere acqua all'vltimo.] Potiones omnes aqua includere. Celf.lib.1.c.9.
Bere affai, beuer molto.] Bibere liberaliter. Celf. l.5. c.28.In eiufmodi cafu aquam liberaliter bibere expedit. 2. Largè bibere. Plin.lib.20.c.34.
Columbarum, & turturum proprium eft, cum bibunt, colla refupinare, largè bibere iumentorum modo.
Bere con la canna, ò cannello.] Per arundinem bibere, vel haurire. Ex Plin.l.26.c.6.
Beuer poco.] Sitim exiguo guftu fedare. Plin Animalium quædam exiguo guftu famem, ac fitim fedant.
Bere à poco, à poco.] Pitiffo, as. 1 l.Ter. in Heaut.
Bere con l'acqua, ò ben adacquato.] Dilutiùs bibere. Celf.l.1. cap.3.Verè paulum cibo demendum, adijciendumque potioni, fed dilutius bibendum eft.
Bere poco, e ben inacquato.]Parcius, & dilutius bibere, ex Plin.lib 14.cap.7.& Celf.l.1.c.3.
Bere fenza acqua, ò poco adaquato.] Meraciùs bibere. Celf lib.1.cap.3. Hyeme conuenit, minus, fed meracius bibere.
Bere fpeffo.] Potito, tas. 1.l.2.b. Plaut. in Amph. Rex potitare folitus eft patera aurea.
Bere, ò beuer'alquanto.] Subbibo, bis. 1.l.2.b. Plaut. in Truc. Qui improbus eft, fiue fubbibit, fiue adeo caret temeto, tamen ab ingenio eft improbus.
Bere tutto, bere affatto.] Bibo, bis. 1.& 2.b. Plin.lib 8.cap.12. Aiunt Elephantos, à draconibus ebibi, ficcatofque concidere, & dracones inebriatos, opprimi, commorique. 2 Epoto, as. 1.2.l.Cic.pro Cluent. 3.Perbibo, bis 1.l.2.b. Col. lib.7.cap.4.Vbi per triduum delibuto tergore medicamina perbiberit. 4 Perpoto, as. 1.& 2.l.Cic.Phil.2.M. Antonius delituit in quadam cauponula, atque ibi fe occultans, perpotauit ad vefperum.
Il bere bene, ò tutto.] Perpotatio, ois. f.g.1.2.& 3.l.4 b. Cic. in Pif.
Bere intemperantemente.] Græcor, aris, Lambio. in Hor. 2. fer. Sat. 2. Græcari interdum valet intemperantius potare. 2. Græcorum more bibere. Cic. 3 Verr. Fit fermo inter eos, & inuitatio, vt Græcorum more biberetur.
Bere caldo.] Thermopoto, as. 1.3 l.2 b Apud Plaut. in Trin. Poftquam thermopotafti, recipe te. 2.Calentia, vel calida bibere. Ex Plaut.
Bere vna cofa nel vino, ouer col vino.] Aliquid per vinum potare. Plin. Ex vino potare. Plin.
Beuer frefco.] Pfytropoto, tas. 1. & 3. l. 2. b Ex Plaut. in Perf.
Beuer à forfetti.] Hauftibus exiguis bibere, fiue potare. Ouid. 3. Faft.
Bere à digiuno] Ieiunè bibere. Ex Plin.
Bere poco] Modicè, vel parcè bibere. Ex Cic.
Bere più del folito.] Vltra folitum bibere Ex Plin.
Bere fenza fattarfi.] Citra fatietatem bibere. Ex Plin.
Il bere infieme, ò in compagnia.] Compotatio, ois. f.g.1.2.& 3.l 4.b. Cic io Cat. Græci conuiuium, tum compotationem, tum concœnationem vocant.
Dar'a bere.] Potum dare, vel præbere, ex Var.& Lucr.
Bere con iftrepito.] Sonorè, vel cum fono bibere, ex A. Gell.lib 4.cap.20.qui fic ait: Quidam clarè nimis, & fonorè ofcitauit.
Bere fenza ftrepito.] Tacitè vel fine fono bibere, ex Ouid. 1. Faft. Cuius eft: Annus tacitè labens.
Bere in mezzo, cioè tra viuanda.]Interbibo, bis. 1.2.l. 3.b.Ex Plaut in Aul.
Dar da bere, dar in beuanda.] Dare potui. Celf.lib.2 cap.12. Eiufmodi medicamentum, quod potui datur, non femper ægris prodeft, femper fanis nocet. 2. Aliquid potandum dare. Colum.3 Rem aliquam propinare. Plin.l 20.cap.20. Quidam ad vului dolorem, afparagi radicem cum vino dulci propinant.
Dar'da bere qualche cofa à poco à poco.] Aliquid in potum paulatim dare. Plin.lib.28. cap.27 Hydropicis auxiliatur vrina veficæ apri paulatim data in potum.
Il molto bere, il bere affai.] Potio larga, vel liberalis. Celf. lib. 7. cap. 4. Cibus dari debet humidus potio liberalis.
Il poco bere.]Potio exigua. Celf.lib.1.cap.3.Aluum aftriogit exigua potio.
Bere io vna volta, ò in vn fiato.] Vno impetu epotare. Plin. l.14.c.vlt.2.Vno potu exhaurire. Plio ibidem. 3. Raptim, & fine interfpiratione haurire. Plin.l.13 c.1.
Cofa, che non fi può bere.] Inguftabilis, & hoc, le. 1.2.3.l.4. b.Plin.lib.2.cap.106.Bitumen temperandum fonte illo inguftabili.
Dopò bere.] A vino. Plin.l.27 c.4.
Berretta, vefte da cuoprir'il capo.] Pileus, ei. m g.1.l.Ex Col. & Plaut.2 Pileum, ei.n.g.1.l.Perf.Sat.5.3.Capitis tegmen. Ex Cic & Ouid.
Berretta da Prete.] Pileus facerdotalis. m.g. Ex Liu.l.4. bel. Pun.& lib.5.ab Vrb.
Berretta fchiacciata, beretta baffa, ò piana.] Pileus feffilis, vel Pileum feffile, vel feffile capitis tegumentum. Ex Plin.lib.37.cap.2. Verrucæ non eminentes, fed vt in corpore feffiles.
Con la berretta, ò cappello in capo, fenza cauarfi la beretta.] Operto capite, ex Cic.de Sen.
Con la berretta, ò cappello in mano, col capo fcoperto.] Aperto capite, ex Cic.de Sen.
Berettaio, ò berettaro, nom.fubft.quegli, che fà, ò vende berette.] Pileo, nis. m.g.1.l.2.Pilopæus ei. m.g.1.3.l.2. b.Græs.
Berettino, colore così detto.] Cinereus color. m.g. Plin.2.Color cineraceus. Plin.l.33.
Berettino, diminut. di berretta.] Pileolus, li. m.g.1.l.2. 3.b. Maff.
Bergamafco, nome genit. & poff. di Bergamo.] Bergomas, atis. o.g.1. 3. l. 2. b. Plin. lib. 3.cap.17. Interijt Oppidum Orobiorum Barra, vnde Bergomates Cato dixit, ortos, etiamnum prodeontes, fe altiùs, quam fortunatiùs fitos.
Bergamo, già municipio de Romani, al prefente Città antichiffima d'Italia in Lombardia.] Bergomum, mi. 1. l.2. b. Plin.lib. 3 cap.7. Orobiorum, ftirpis effe Comum, atque Bergomum, autor eft Cato. 2. Bergamum, mi, vel Pergamum, mi, & plurali numero. Bergama, vel Pergama, morum. Cluuer.Ital.ant.l.1.cap.26.
Berlina.] Collaria Forenfis.
Bernardino, nome proprio di huomini.] Bernardinus, ni, m. g.1.2.3.l.
Di Bernardino aggett.poffeff.] Bernardinianus, a, um. 1.2.3. 5 l.4 b.Vt Conftantinianus, a, um.
Berfaglio, fegno, al qual fi tira per auuezzarfi con l'arco, baleftra, ò altro fimile ftromento à tirar giufto.] Deftinatum, ti. n.g 1.3.l.& 2.b Liu.Dec.4 l.8.2.Scopus, pi. m g 1. b.ex Gell.lib.9.cap.1.
Dar nel berfaglio.] Collimo, mas. 2.l.Cic 1.de Diu. Quis eft, qui totum diem iaculans, non aliquando collimet? 2. Collineo, as. 1.2.l.3.b.Cic.3 de Fin. Cui propofitum eft collineare haftam aliquò, aut fagittam, huic omnia facienda funt, vt collineet. 3.Scopum, vel fcopulum ferire, vel percutere. Ex Gell.lib.9.cap 1.4 Deftinatum petere. Liu.Dec. 4.l 8.Stantes quo denfiores erant, eo plura, velut deftinatum petentibus, vulnera accipiebant. 5. Ferio, is. Cic. 3. de Fin.
Bertuccia, vedi Scimia.
Beftemmiare, attribuire à Dio, ò alli Santi quel, che non fe li conuiene, ò leuarli quel, che fe li deue.] Blafphemo, mas. 2, 3.l.Græc.Vocem impiam, feu nefariam in Deum, fuperofue mittere, vel iactare. Ex Cic.& alijs.
Beftemmia, peccato affai noto contra Dio, e fuoi Santi.]Blafphemia, æ. 1.2 l.Græc.Plat.2.Vox nefaria, vel impia in Deum, Cælitefue. ex Cic Plin.& alijs.
Beftemmiatore, quegli, che beftemmia.] Blafphemator, ris. m.g.1 2 3.l 2. Blafphemus, i. m g.1.2. l.Apud Demofth.
Beftia, e Bruto, nome generico de gl'animali bruti.] Bellua, æ. f g.1.l 2 b. Cic.3. de Nat. Singulas enim ftellas numerat, Deus, eafque, aut belluarum nomine appellat, vt Capram, vt Lupam, vt Taurum, vt Leonem; aut rerum inanimatarum, vt Argon, vt Aram, vt Coronam. 2. Beftia, æ, f.g.Cic.

f.g Cic.5.Tusc.Natura namque, alias bestias nantes, aquarum incolas esse voluit; alias volucres cælo frui libero, serpentes quasdam esse gradientes. 3. Fera, ræ. f.g.1.b. Cic.1. Off. Feræ rationis, & orationis expertes. 4. Pecus, dis. f.g & 1.b.Cic.5.de Fin. Non inscitè dictum videtur in sue, animum illi pecudi datum pro sale, ne putresceret.

Bestia da soma, ò carico.] Bestia veterina Pomp Fest.lib.19. Veterinam bestiam iumentum. Cato appellauit à vehendo: Opilius veterinam dici putat, quasi vterinam, quod ad ventrem suos religatum gerat.

Bestiaccia, vedi Bestione.

Bestiale, e brutale, addiett. di bestia, ò bruto.] Belluinus, a, um. 1 & 3.l.2.b.Gel lib.19.cap 2. Nos eos, qui belluinis voluptatibus, atque gustus, sese dediderunt, eos, vel incontinentes dicimus, vel intemperantes. 2. Ferinus, a, um. 1.b.& 2.l.Gel.lib.19 cap.2. Voluptates duæ, gustus, atque tactus, idest libidines in cibos, atque in Venerem prodigæ, solæ sunt hominibus communes cum bestijs; & ideo in pecudum, ferorumque animalium numero habetur, quisquis est his ferinis voluptatibus prauinctus. 3. Bellualis, e. 3. l. 2. b. Macrob.

Bestialmente, auuerb. alla bestiale, da bestia, ouer à costume di bestie.] Bestiarum more. Cic. 1. de Inu. Fuit quoddam tempus, cum in agris homines passim bestiarum more vagabantur, & sibi victu ferino vitam propagabant. 2. Belluarum ritu. Quint. Curt. lib. 5. Quò ruimus belluarum ritu in perniciem non necessariam? fortium virorum est magis mortem contemnere, quam odisse vitam.

Bestiame, quantità di bestie non seluaggie.] Pecus, oris.n.g.r. 2.b.in rect & obl.

Bestiame di buona razza.] Pecus generosum. Col. lib. 6. cap. 23.

Bestiame cauallino.] Armentum equinum. Col.l.6.cap.2r. 2.Pecus equinum, Idem lib.6.cap.26.Genus equinum. Id. ibid.

Bestiame coperto, ouero impellicciato.] Pecus tectum. Col. lib.7.cap.2.

Bestiame forastiero.] Pecus peregrinum. Col. lib. 7. cap. 3.

Bestiame grosso, come caualli, boui, e simili] Pecus armentinum Var.de Re rust l.2.c.5.2.Pecus maius. Var.lib.2.c.1.3. Pecudes maiores Var.de Re rust.l.2. c.10.

Bestiame minuto, come sono pecore, capre, simili.] Pecudes minores. Var.lib.2.cap.10. Ad maiores pecudes habendi suot pastores ætate superiores, ad minores etiam pueri. 2. Pecus minus. Var. de Re rust. A minore pecore nomina hæc habemus. Porcinus, Ouinus, Caprious.

Bestiame infermiccio.] Pecus morbosum. Var. lib. 2. cap.4.

Bestiame da lana.] Pecus lanare. Var.l.2.c 9.

Bestiame da lauoro, come sono buoi, ò simili.] Pecus operarium. Colum. lib.6. cap. 2. Iam vitium est bubulci pinguem, quam eaiem bouem reddere; Humilis enim, & modica corporatura pecoris operarij debet esse, neruisque, & musculis robusta, non adipibus obesa: vt nec sui tergoris mole, nec labore corporis degrauetur.

Bestiame del Paese.] Pecus vernaculum. Col. lib. 7. cap. 3 Vernaculum pecus, peregrino longè est vtilius.

Bestiame pecorino. Pecus ouiaricum. Colum.l.7.cap.6.2.Pecus Ouillum. Idem.l.7.c.2.

Bestiame pecorino di pelo duro.] Pecus ouillum hirsutum, Colum l 7.c 2.

Bestiame pecorino di pelo molle.] Pecus ouillum molle. Col. lib 7.cap 2.

Bestiame vaccino, si dice di bestie, che nascon da Vacca.] Pecus bubulum. Var. 2 de Re rust. c. 5. Dicam de bubulo pecore, quam acceperim scientiam. 2 Pecus bucerum. Pomp. Fest. l. 2. Bucerum pecus de bubus dicimus. 3. Armentum bucerum, Ouid.6. Met. Armentaq; bucera pauit.

Bestiame vecchio.] Pecus veteranum. Colum. lib. 6. cap. 2.

Abbondante di bestie, aggett.] Bellnosus, a, um. 1. 3.l 2.b. Horat. 4. Carm. 14. Cuius est, Oceanus belluosus.

Bestiuola, ò bestiuolo, diminut bestia picciola.] Bestiola, æ. f. g 1.l.2 3 b. Cic.1. Tusc. Apud Hypanim fluuium bestiolæ quædam nascuntur, quæ vnum diem viuunt; ex his igitur, hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est; quæ vero occidente sole, decrepita.

Bestione, e bestiaccia accresc bestia grande.] Bellua, vel bestia grandis, vel immanis. Cic.4. Acad.2 Bellua ingens. Corn. Tac.l.4 Saltus ingentium belluarum feraces.

Bettolo, luogo, doue si vende vino.] Oenopolium, lij.n.g.1.& 3.l.2.& 4.b.Græc.Plaut. Asin. A pistore panem petimus; vinum ex oenopolio.

Bettonica, herba nota, e piena di molte virtù.] Betonica, æ. f.g.1.l.2. 3.b Gal.Simp.med.lib.7. Cestron.aut Psychotrophon, romanè verò betonica, vim habet incidendi, vt gustus indicat. Vettonica, cæ. f.g r.l.2. & 3.b Plin.lib.25.cap. 8. Morsibus imponitur vettonica præcipuè; cui vis tanta perhibetur, vt inclusæ circulo eius serpentes, ipsæ se se interimant flagellando. 3. Cestrum, tri. n. g. Psycotrophum, phi. n.g.& 3.b.Diof.lib.4 cap 2 Cestron, Psychotrophon vocitatur, quoniam frigidis locis inueniatur, Latini Betonicam appellant. 5. Ferratula, æ. f. g. Plin. lib.25. cap.8.

Beuagna, Città dell'Vmbria, fertile di bestiame grosso, e minuto, e Patria di Propertio poeta.] Meuania, æ. Plin.lib. 35.cap.14.

Di Beuagna.] Meuanas, atis. om.g.Plin.lib.3.cap.14.

Beuanda, Fior. ancor beueraggio, e beueragione, materia da bere.] Potio, nis. f g 1.& 2.b. Cic.de Sen. Tantum cibi, & potionis adhibendum est, vt reficiantur vires, non opprimantur. Potus, us. m.g. 1.l. Plin. & Cic de Diu. Animi pars, in qua feritas quædam, atque agrestis immanitas est, cum sit immoderato obstupefacta potu

Prender'io beuanda, ò à modo di beuanda.] Sorbitionis modo sumere. Plin.l.20 c.ar.

Beuanda picciola.] Potiuncula, læ. f.g.r.3.l 2.4.b. Suet. In Domit.

Beuanda temperata.] Potio diluta. Cels.lib.6.cap.6. Cibis vtendum ex imbecillima materia, magisque assumendæ dilutæ potiones.

Beuanda non temperata.] Potio meraca. Plin.l.23.cap.1. Meracis potionibus per viginti dies ante Canis ortum, totidemque postea suadet Hesiodus vti.

Beuanda molto bene temperata.] Potio dilutissima. Cels. l.1. c.3. Æstate aptissima est potio quam dilutissima, vt sitim tollat, nec corpus intendat.

Chi beue poco.] Potandi parcus. Ex Cic.2.Phil.& Hor. 2. Serm. Sat.5. Cuius est, Iuuentus donandi parca. 2. Potu parcus, a, um Ex Plaut.in Rud. Cuius est, Opera haud fui parcus.

Chi beue pochissimo vino.] Vini parcissimus. Suet. in August. cap. 77. Vini quoque, natura, parcissimus erat.

Chi beue vin puro.] Merobibus, ba, um. 1.2. & 3.b. Plaut. in Curc.

Chi non beue vino.] Abstemius, a, um. 1.l 2 & 3.b.Gel.lib.10. cap 23 Romæ, atque in Latio, mulieres, ætatem abstemiæ agebant, idest vino semper, quod, temetum, prisca lingua appellabat, abstinebans.

Chi beue volontieri.] Bibax, cis. o.g. r.b. 2.l. A.Gel. lib. 3. cap. 12.

Colui, che beue in compagnia.] Compotor, oris. m. g. 1 3.l. Cic.in Pison. & 2. Phil.2. Combibo, bonis. m g 1. l.2.b. Cic.l 9.ep.25 Controuersias habeo cum tuis combibonibus epicureis.

Chi beue molto.] Multibibus, a, um. 1. l. 2. & 3. b. Plaut. in Curc. Nomen est lenæ multibiba, atque merobiba.

Beuere, vedi Bere.

Beuero il maschio della Londra, vedi Castore.

Beuerone, beuanda, che si dà per medicina, à boui, ò ca-

ò caualli.] Medicata bouum, vel equorum potio. Ex Col.& Plin.

Beuimento, beuitura, e beuuta, il bere] Potatio, nis. f.g.1.& 2.l.3.b Plaut. in Stic. cuius est, Mulsi potatio.

Beuimento grande, ò smoderato] Perpotatio, nis. f.g 1.2.3. l.4.b Cic. in Pison. Quid, cum tuis sordidissimis gregibus intemperatissimas perpotationes prædicem?

Beuitiuo, aggett. dicesi, à ciò, che si beue] Poculentus, a, um. 1.3 l.2.b. A.Gell. lib.4 cap.1. Q Scæuolam, ad demonstrandum penum, his verbis vsum audio. Penus est, inquit, quòd esculentum, aut poculentum est. 2. Potabilis, & hoc, le. 1.2.l.& 3.b.

Beuitore, beone, e beuone, colui, che bee, ò beue assai.] Potor, ris. m.g 1.l.2 b. in rect.l. in obl. Plin. lib. 10 cap. 54 Scitum de quodam potore reperitur, Syracusis tam diu potare solitum, donec cooperta terra, fœtum ederent oua. 2. Potator, oris. m.g.1. 2. l. Plaut. in Menæch. Homines voluptuarij, atque potatores maximi. 3. Bibax, cis. 1. b.2.l. Aul.Gell. lib.3. cap.12. Bibendi auidum P. Nigidius bibacem, & bibosum dicit, bibacem, vt edacem a plerisque alijs dictum etiam, nusquam reperi, nisi apud Laberium. 4 Bibendi cupidus, vel auidus Aul.Gel. loc. cit. 5. Multi vini bibax, Ex Colum. l.6. cap.2. Cuius est: Boues multi cibi edaces.

Beuitor d'acqua.] Aquæ potor. Hor. lib.1. ep.20. 2. Hydropota, tæ. m.g 3.l. Græc. Xenoph.

Beuitor di latte.] Lactis potor. Ex Col. & Horat 2 Galactopota, tæ. 1.3.b.2.4.l. Col. lib.1. cap.2. Quibusdam nationibus lactia abundantia victum commodat, ex quo Nomadum, Getarumque plurimi Galactopotæ dicuntur.

Beuitorello, aggiett. alquanto inchinato al beuere.] Bibaculus, li. m.g.1.3 b 2.l. Ex Gell. & Fest.

Beuitorella agg. donna alquanto inchinata al beuere.] Bibacula, læ. f.g 1 3.b.2.l.

Cosa beuuta] Potus, a, um. 2.l. Cic. de Cla. Orat. Themistocles tauri sanguine poto, mortuus concidit. 2. Potatus, a, um. 1. 2 l. Plin. l 2. c 103.

Beuuta il bere, vedi Beuimento.

Chi hà beuuto.] Potus a, um 1 l. Cic. pro Mil. Adde inscitiam pransi, poti, oscitantis ducis.

Chi hà beuuto bene, cioè molto.] Benè potus, a, um. Cic. lib.7 ep 232. Probè appotus, a, um. Plaut. in Amph. & Rud. 3. Poculentus, a, um. 1.3.l.2.b. Suet. in Othon. cap.2. Vagabatur noctibus solus, atque inualidum quemque obuium, & potulentum corripiebant.

Bezzuaro, pietra di rara virtù contra ogni sorte di veleno.] Lapis bezehar. m.g. Matt. in Diosc. lib. 3. cap.73. Lapis, qui Arabicè Bezhar appellatur, antidotum est omnium præstantissimum contra omnia venena, quippè qui non haustus modo, sed etiam alligatus, ita vt nudam sinistri lateris carnem contingat, venena omnia superat.

B I

Biacca.] Cerussa, sæ f.g 1.& 2.l. Ouid.

Nec cerussa tibi, nec vitri spuma rubentis.

Biaccato.] Cerussatus, a, um. 1 2. 3. Mart. l.7. epig.24.

Et cerussatis candidiora niue.

Biada, e secondo altri biadume, nome generico d'ogni sementa, come grano, orzo, spelta, vena, e simili.] Seges, segetis. f.g. 1.2.b in rect. & obl. Var. lib.1.c 6.

Biada di pianura] Seges campestris. Varr. lib.1. c.6. Segetes meliores existimantur esse campestres, vinea collinæ, Syluæ montanæ.

Bianca sorte di gioco, così detta.] Sors tristis. f. g. Var.

Biancheggiante partic.] Albicans, tis. o.g.2.b.2. Albescens, tis. o g. Ex Plin. & Cic 4. Acad.

Biancheggiare mostrar bianco.] Albico, as. 2.b. Cic. 4. Acad

Biancheria, Fior. biancaria, Sen. cioè panni lini per vso di vestire, ò di tauole, ò di letto.] Linea, orum. n g. & num. plur. 1.l.2.b. Ex Ouid 11. Met. & Sen. de consf. ad Marc. 2. Lintea, orum. n.g. & num. plur. 1.l.2. b. Ex Ouid.

11. Met. & Sen. de Consf. ad Marc 3. Res lintearia, ex A.Gell. lib.7. cap.1. Cuius est Res cibaria, & Vlp cuius est vox Lintearia.

Bianchezza, bianco, sust. biancore, candidezza, e candore, l'astratto del bianco.] Albor, oris. m.g.2.b in rec.l in obl. Var. 2. Albitudo, nis. f.g.2 b.3.l. Plaut. 3. Candor, oris. m.g. 2 b. in rec.l in obl. Plin. l.9. c.35 4. Candicantia, æ. f.g. 2.b. Plin. l.37. c.13.

Bianco, candido, addiett.] Albus, a, um. 2. Candidus, a, um. 2.b.

Bianco in mezzo, nome addiett.] Mesoleucus, a, um. Plin. lib.27. cap.11.

Gocciato, ò picchiato di bianco.] Leucostictus, a, um. Plin. lib.36. cap.7.

Bianco, ò chiara d'ouo, vedi Albume.

Bianco mangiare, cibo delicatissimo fatto di polpa di cappone pesta, e zuccaro.] Leucophagum, gi. o.g. 1 l.2 3.b.

Biasimare, ò riprendere, il contrario di lodare.] Culpo, pas. 1.l. Plaut. in Bacch. Illum laudabunt boni, hunc etiam ipsi culpabunt mali. 2. Vitupero, as. 1.l 2. 3.b. Plaut. Aul 3. Reprehendo, dis. 1.2 b. Cic. Att lib.9. ep.11. Quod consules laudas, ego quoq; animum laudo, consilium reprehendo.

Biasimare, ò riprendere spesso.] Culpito, tas. 1. l. 3. b. Plaut. Cistel. Verum haud metuo, ne iurandum nostrum quisquam culpitet.

Biasimatore, ò vituperatore, quegli, che biasima, ò vitupera.] Vituperator, ris. m.g.1.4.l.2. 3.b. Cic. 1. de Fin.

Biasimeuole, vituperabile, e vitupereuole, dicesi anco riprendeuole, e riprensibile. aggett. degno di biasmo, ò vitupero.] Vituperabilis, & hoc, le. 1.4. l. a 3.b. Cic. 3 de Fin. Quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum puto; vel etiam à vitio dictum vituperari.

Biasimo.] Vituperatio, nis. f.g.1. 4.l.2.3.b. Cic.6. Verr.

Biastemare, vedi Bestemmiare.

Biastematore, vedi Bestemmiatore.

Bibbia, tutto il corpo della sacra Scrittura.] Biblia, orum. n. g. plur.1.l.2.b. Edmundus Camp. Rat.1 Nihil æquè Aduersariorum diffidentiam in causa loquitur, atque Sanctorum Maiestas Bibliorum fœdissimè violata. 2. Diuini Codices, vel Diuina volumina. Edmundus Camp. Eò redacti sunt Aduersarij, vt stare nequeant, nisi diuinis ipsis Codicibus vim, & manus intulerint. 3. Litteræ sacræ, vel diuinæ Maff. ep. lib.1. Vbi sic habetur: Iob à Diabolo, Sacræ litteræ, nonnisi concedente Domino ledi potuisse testantur.

Di bibbia addiett.] Biblicus, a, um. 1.l.2 b. Ed. Camp. Rat.1. Nescio quo illi Iure Corpus Biblicum detruncent, atque diripiant. 2. Tabulæ diuinæ. Idem Rat. 1. Aduersarij diuinas ipsas tabulas, si quæ ad stomacum non fecissent, obliterant. 3. Diuinum vel Cæleste Chirographum. Ibidem Inuenti sunt Rhetorculi, qui temulento quodam impetu in Cæleste Chirographum inuolarunt. 4. Diuinæ, vel sacræ litteræ.

Bicchieraio, ouer bicchieraro, facitore, di bicchieri.] Vitrarius, rij, vel Vitriarius, rij. m g. 1. 3. b.2 l Sen. lib.14. epist.91. Vitrarius est, qui spiritu vitrum in habitus plurimos format, qui vix diligenti manu effingerentur. 2. Cyathorum artifex. m.g. Ex Cic. de Vn. 3. Calicum Opifex. m.g Ex Cic. 5. Tusc. 4. Cyathorum, vel poculorum effector. m.g. Ex Suet. in Cæs. c.49. & Cic. 1. Tusc 5.

Bicchiere, vaso di vetro da bere.] Cyathus, thi. m.g. 1.& 2.b. Suet. in Cæs. c.49 C. Memmius etiam ad Cyathum, & vinum Nicomedi stetisse obiecit. 2 Poculum, li. n.g. 1.l & 2 b Cic.6. Ver. Pocula duo Mentoris manu summo artificio facta. 3. Poterium, rij. n.g.1.& 2 l.3. b. Plaut. in Stich. Nos bibimus nostro Samiolo poterio, tamen viuimus. 4. Potorium, rij. n.g 1 & 2.l.& 3.b. Plin. lib 33. cap. 10. Ptolemæum, Varro tradit, Pompeio res gerente circa Iudæam, octona millia equitum sua pecunia tolerauisse: mille conuiuas, totidem aureis potorijs mutantem vasa, cum ferculis, saginasse. 5. Scyphus, phi. m.g.1.

m.g.1.b Plin lib.33.cap.11.L.Crassus orator duos scyphos Mentoris artificis manu cælatos sextertijs centum habuit. 6.Calix, cis.m.g.1.b.Plaut.Capt. Ollas, calicesque omnes confregit.

Picchicretto, e bicchierino, bicchiere piccolo.] Cyathium, thij.n g 1.2.& 3.b.Græc.Iul.Poll.2.Pocillum, li. o.g.1. & 2.l.Cato, cap.157. Per liotcum exugeto succum, quasi heminam, io pocillum fictile. 3.Modicus calix. Plin.lib.36.c. 26.4 Caliculus, li. m.g.1.2.3.4.b. Cels.lib 2.cap.18. Si cætera defecerunt, caliculus et rei commodè adaptatur. 5. Poculum pauxillum Plaut.in Stich.cuius est: Vinum poculo pauxillo exantlauit.

Bicchierone.] Calix maximus. Cic.in Pis.2.Iuuen Sat.13.3. Poculum immane. Cic a Phil.

Bidello, scolare, che hà per visto di aiutar'il maestro nelli esercitij della scuola.] Adiutor didascalicus, vel magistralis. Ex Cic.1.de Nat. cuius est vox, Adiutor, & Xenoph. cuius est vox Didascalicus, & Maff.in Ignat.lib.1.c.21.Cuius est vox, Magistralis.

Bidente zappa di due denti.] Bidens, ntis. m.g. 1.b.2 l. Columella l.4

Biennio, sust.tempo di due anni.] Biennium, nij 1.3.b.2.l.Cic. pro Cæcin. Lex vsum, & authoritatem fundi iubet esse biennium.

Bieta, e bietola, herba nota.] Beta, betæ. f. g. 1.l. Plin.

Birtola domestica.] Beta hortensis, vel satiua. Plin.

Bietola sciapita.] Beta fatua. Mart.L.14.ep.....
Vt sapiant fatuæ, fabrorum prandia betæ.

Di bietola.] Betaceus, ea, um 1.2.l.3.b.Var.l.1.de Re rust.c.2. Malo de meis pedibus audire, quam quemadmodum pedes betaceos seri oporteat.

Bietolone, si dice d'huomo grande, e dapoco.] Homo plumbeus Ter in Heaut.

Bifolco, guardian de boui.] Bubulcus, ci. 1.b.2 l. Cato de Re rust.cap.5. Boues maxima diligentia curatos habeto, bubulcis obsequitor statim, quo libentiùs boues curent. 2. Boarius, rij. 1. 3. b.2.l. Plin. lib. 28 cap. 2. 3 Busequa, quæ m g 1.l 2. b. Apul. in Apol Vir vltra virgilianos opiliones, & busequas rusticanus. 4 Bonum custos. Ouid.1.ep.

Far l'arte del bifolco, ò buaro.] Bubulcitor, aris. 1. 3.b.2.l.

Biforcato, e biforcuto, diuiso à simiglianza di forca.] Bifurcus, a, um. 1.b.Col.l.3.c.18.& l.5.c.11.

Bigatto, & anche baco seta uolo: verme, che fà la seta, vedi Baco.

Bigatiolo, si dice d'ogni animaluzzo, l'istesso, che bestiuola, vedi Bestiuola.

Bigio. e grigio, sorte di colore, ceneriecio, ò nero mescolato di bianco.] Color Leucophæus. 1 3 l 2.b. Plin.l. 32 cap. 10. Quiait. Rubetæ cos adalligatur in panno leucophæo. 2. Color cinereus, vel cineraceus. 3. Color rauus. Ex Hor.

Cosa di color bigio.] Rauus, a, um. 1. l. Hor. lib. 3. Od. 27.
Impios parræ recinentis omen
Ducat, & pregnans canis, aut ab agro
Raua decurrens lupa Lanuuino.
2. Leucophæus, a, um. 1.l. 2.b. 3.l Ex Plin. lib. 32. cap 10.

Bilancia. strumento noto da pesare, che hà due vasidi rame contrapesati insieme.] Libra, bræ. fœm. ge. 2. l. Cic. 5. Tusc. Quæro quam vim habeat libra illa Critola, qui cum in alteram lancem animi bona imponat, in alteram corporis, & externa, tantum propendere illam boni lancem putet, vt terram, & maria deprimat.

Bilanciare, pesare con bilancia.] Libro, as. 1. 3. Ex Plin & Apul. Omnia, priusquam aliquid statuas, libranda sunt.

Bilicare, mettere in bilico.] Libro, as. 1.l. Plin. lib. 19. cap. 5.

Bilico, positura d'vn corpo sopra l'altro, che posi giustamente senza pendere piu da vna banda, che dall'altra.] Æquilibritas, tis, f.g.1.3.5.l.in rect.& obl. 2 4. b.Cic.1. de Nat.2. Æquilibrium, ij. n.g.1.3.l.2.4 b.Gel. lib.20.cap 1.3 Æquipondium, ij. n.g.1.3.l.2.4 b Vitru. lib.10.cap.6.

Stare in bilico.] Neutrò inclinare, vel propendere. 2 Neutram in partem propendere, vel inclinare.

Bilingue, chi hà due lingue, ò parla in due lingue.] Bilinguis, & hoc, bilingue. 1.b.Horat.l 1.

Biocca, vedi Chioccia.

Biondeggiare diuenir biondo.] Flauesco, scis. 1. & 2.l. Semen cupressi Tarentinæ, per ver legi oportet, vbi hordeum flauescet. 2 Colorem flauum ducere, vel trahere. Ex Cic. Col & Virg.3 Flauum, vel flauum fieri. Ex Col. l 2 cap 21.& Plaut.3.Flaueo, es. 1.l 2 b.Col.l.b 2.cap 21. Æqualiter flauentibus, iam satis, antequam ex toto grana indurescant, quum rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est.

Biondetto, dimin. alquanto biondo.] Subflauus, a, um. Suet. in Nero. Nero statura fuit pene iusta corpore maculoso, & fædo, subflauo capillo, vultu pulchro magis, quam venusto.

Biondezza l'astratto di biondo.] Color flauus. Gell. l. 2. cap 26. Flauus color videtur ex viridi, rufo, & albo concretus.

Biondo, addiett. che hà color giallo dorato, & è proprio de capelli.] Flauus, a, um. Gell. lib.2. cap.26. Color flauus videtur ex viridi, & rufo, & albo concretus. 2. Flauens, tis. o g.1.l. Idem Gell ibidem. Sic flauentes comæ, & quod mirari quosdam video, frondes olearum à Virgilio dicuntur flauæ.

Più biondo.] Magis flauus, ex Ter. in Hecyra, & Gell. lib.2. cap 26.

Biondissimo, superl.] Summè flauus. Cic.in Ver.

Birraglia, e birreria. Fior. sbirraglia. Fior. & sbirraria, Sen. cioè quantità di birri, ò sbirri.] Cohors lictoria. Ex Var.4.de Ling.& Plin.lib.7.cap.30.2.Cohors lictorum. Turf.Nom.3.Satellitium, tij.n.g 1.3 b.2.l.Hor.Turf.Laur. Hill.lib.4 cap.20 Cæterum haud ignarus, fore. vt à satellitio Principis conquireretur summa ope, & grauius in semet, tanquam fugitiuum consuleretur. 4.Ministerium forense. Maff in Ignat.lib. 3. cap 9 Oeconomus ad necessariam ædificationem ære alieno contracto, in præsentia soluendo non est: impatientes moræ creditores, ad auferenda pignora ministerium forense miserunt. 5. Lictorum, vel satellitum manus. Ex Cic.ep.Fam.lib.15.epist.4. Cuius est: Militum manus.

Birro, Fior. Sbirro, Sen. ministro di giustitia, sottoposto al Bargello.] Lictor, oris. m g & 2. b. in rect. & l. in obliq. Gel.lib.3.cap.3 Valgius Rufus Lictorem dicit à ligando appellatum esse, quod cum magistratus Pop.Rom. virgis quempiam verberari iussissent, crura, & manus ligari, vincirique à viatore solita sint; itque, qui ex Collegio viatorum officium ligandi haberet, lictor sit appellatus, vtiturque ad eam rem testimonio M Tullij ex Orat. quæ dicta est, pro C. Rabirio, Lictor inquit. colliga manus. Hæc ità Valgius, & nos sanè cum illo sentimus. Sed Tyro Tullius. M Ciceronis libertus, lictorem, vel à lino, vel à licio dictum scripsit. 2. Satelles, satellitis. 1. & 3 b in recto, & obliquo. Cic. contra Rul. Ianitores ducentos, in annos singulos, stipatores corporis constituit; eosdem ministros, & satellites potestatis. 3. Spiculator, oris. m. g. 1. & 3. l. & 2. b. Cor. Tac. 4. Prætorianus miles, vel minister. Plin.

Birri à cauallo.] Satellites celeres. Ex Cic.

Bisaccia, saccoccia, che da mendicanti si porta in spalla.] Mantica, cæ. f.g. 2.b.Catul.Non videmus manticæ, quod in tergo est.

Bisaccie, per bolgia, vedi Bolgia.

Bisauola, bisaua, e bisnonna.] Proauia, viæ. f.g.1.2.3. b. Græs.

Bisauolo, bisauo, e bisnonno.] Proauus, ui. m. g. 2 3 b. Græs.

Bisbigliare. Fior. anco pispigliare, fauellar sotto voce.] Mutio, tis 1.l.2 b.Ennius. Palam mutire plebeio, piaculum est. 2 Admurmuro, as. 3 b.Cic.7.Ver.

Bisbigliar spesso.] Musso, as. 1.l. Pomp.Fest.lib.11.Mussare est murmu-

murmuratio, nis. f.g.3.b.4.l.Cic.pro Leg.Man. Vestra ad murmuratio facit, Quirites, vt agnoscere videamini, qui hæc fecerint.

Biscaro. Seu Bischero, Fior. quel legnetto nella cima del manico del liuto, ò altro simile strumento, à cui s'attaccano le corde. Paxillus fidicinus. r.2.3.4.b.Ex Col.l.8.cap.8.& Plaut. in Rud.

Biscia femina.] Colubra, æ. f.g.1.b.2.com.Cels.lib.5. cap.23.

Biscia, maschio.] Coluber, bri. m.g r.b.Virg.2 Æn.

Bisciuola, diminut. figliuolino della biscia.] Colubræ catulus. Ex Plin.

Biscottare, fare biscotto.] Panem buccellatum facere, vel conficere. Ex Plin.& Spart. 2. Panem recoquere. Ex Cic.& Plin.

Biscottare, fare pane à modo di biscotto.] Panem in bucellati modum facere, vel conficere. Ex Plin.& Spart.

Biscottino, diminut.] Pastillus bucellatus. Ex Fest. Am.& Spart.

Biscotto, pane due volte cotto.] Panis buccellatus. Ex Am. Marc.l.17. Triginta dierum frumentum ad vsus diuturnitatem excoctum, buccellatum vocant, humeris militum impofuit. 2. Panis in bucellas.

Bisestile, addiett. di bisesto.] Intercalaris, & hoc, lare. 3.b.4.l. Macrob.Sat.lib.1.cap.16. Quidam veterum non solum mensem apud Romanos, verum etiam diem intercalarem, fuisse dicant. 2. Intercalarius, a, um. 3.b. & 4.l. Cic. 4. Ver. Cephaledisani decreuerunt intercalarium, quadraginta quinque dies longum, vt reliqui menses in suam rationem reuerterentur. 3. Bissextilis, & hoc, tile. 3.l. Bud. in Pand. Etiamsi bissextili anno, & intercalari die natus est minor. Et Cat.

Bisesto, quel giorno, che ogni quattro anni s'aggionge al mese di Febraio.] Dies intercalaris. Plin.lib.2.cap.8. Quam ob causam quinto anno vnus intercalaris dies additur, vt temporum ratio Solis itineri congruat. 2. Dies intercalarius. Ex Plin.lib.2.cap 8.& lib.18.cap. 25. 3. Dies insititius. Bud. in Pand. Februarius mensis intercalaris ob hoc dicitur, quod ei, dies vnus interseritur: diesque ipse insititius intercalaris latinè dicitur. 4. Dies bissextus. Ex Macrob. Sat. lib. 1. cap 14. Iulius Cæsar statuit, vt quarto quoque anno Sacerdotes vnum intercalarent diem, ante quinq. vltimos Februarij dies: idque bissextum censuit nominandum. 5. Dies embolimæus. Ex Plut.& alijs Græc. apud Bud. in Pand.

Anno bisestile, ò del bisesto.] Annus intercalaris, vel intercalarius. Plin lib.2.cap.47. Est principium lustri eius semper intercalari anno, canicula ortu. 2. Annus bissextilis. Bud.in Pand.

Mese bisestile, ò del bisesto.] Mensis intercalarius, vel intercalaris. Liu.7.bel.Mac. Scipio triumphauit mense intercalario, pridie Calendas Martias. 2. Mensis bissextilia. Ex Bud. in Pand.

Bisleffamento, lo bisleffare.] Sufferuefactio, nis. f.g. Vt est Calefactio, apud Plin.l.31.c.9.

Bisleffare mezzo leffare dare un bollore.] Subferuefacio, cis. 1.& 2.l.3.& 4.b. Ex Plin.lib.27.cap 9.2. Leuiter coquere, Colum.Pallad.3.Modicè coquere. Col l.6.cap.6.4. Leuiter feruefacere. Diosc.l.2 c.33.

Bisleffarsi, ouer mezzo leffarsi, hauer vn bollore.] Subferuefio, fis. 1.2 & 4.l.3 b.Plin.lib.27.cap.9. Qui fidem promisso huic quærunt, affirmant lapillos, qui subferuefiant, vnà rumpi. 2 Leuiter feruefio, fis.

Bisleffato, mezzo leffato, che ha hauuto vn bollore.] Subferuefactus, a, um. 1.2 4.l.& 3.b.Plin. lib.24.cap.7. Ad mulierum mammas brutia pice vtuntur, ex vino subferuefacta, cum polline farraceo. 2. Leuiter feruefactus, a, um.

Bislongo, aggett. che tende al longo.] Oblongus, a, um. 1.& 2.l.Plin.l.10.c.52. Quæ oblonga sint oua, gratioris saporis putat Horatius Flaccus.

Bisogna, ò bisognamento, negotio, ò faccenda, vedi negotio.

Bisognare, Fior. anche abbisognare, cioè far bisogno, far di bisogno, far di mestiere.] Oportet oportebat, oportuit. verb. imperf. 1.b.2.l. Cic. pro Cor. Bal. Accusator ait, Pomp. fecisse, quod ei facere non licuerit, quod grauius est, quam si id factum ab eo diceret, quod non oportuisset: est enim aliquid, quod non oporteat, etiamsi licet: quidquid vero non licet, certè non oportet. 2. Opus esse. Cic. Att. lib. 7. epist. 8. Quid opus est de Dionysio tam valdè affirmare? An mihi nutus tuus non faceret filem. 3. Vsus est. Plaut. in Amph. Citius, quod non facto est vsus. 4. Necesse est. Cic. 2. de Inu Corpus mortale aliquo tempore interire, necesse est. Idem Cic. 5. Ver. Hoc orator assequi per triennium non potuit: vendiderit instrumentum necesse est. 5. Necessum est. Plaut. in Stic. Foras necessum, quidquid habeo vendere.

Bisogna affrettarre, ouero, bisogna far presto.] Opus est maturato. Liu. 1. ab Vrb Sed maturato opus est. 2. Opus est properato. Cic. pro Milo. Nihil erat, cur properato opus esset. 3. Opus est maturè facto. Salust. de Con. Cat. in proœm. Et priusquam incipias, consulto, & vbi consulueris, maturè facto opus est.

Bisogna andare à trouar Cesare.] Cæsare conuento est opus. Ex Plaut.in Curc. Celeriter mihi hoc homine conuento est opus.

Bisogna cercare.] Quæsito opus est. Cic. in Parad.

Bisogna cercar bene.] Exquisito opus est. Plaut.in Amph. Mihi isthuc exquisito opus est.

Bisogna far cautamente.] Opus est cauto. Plaut. in Capt. Cauto est opus, vt sobriè, sineque arbitris accuratè hoc agatur.

Bisogna consultare, ò far consulta.] Consulto opus est. Sal. Sal.in Cat. proœm.

Bisogna dire, e fare.] Et dicto, & facto opus est. Ex Plaut. in Amph. Citius, quod non facto est vsus sit quam, quod facto est opus.

Bisogna far così.] Ità facto opus est. Ter. in Andr. act.4. sc.2. Vbi eadem planè verba ponit.

Bisogna tacere.] Tacito opus est. Auct. ad Heren. Tacito, quum opus est, clamas, quum loqui conuenit, obmutescis.

Bisogna vdire, & vedere.] Audito est opus, & viso. Ex Plaut.

Bisogna star'apparecchiato.] Parato est opus. Ter. in Andr.

Bisogna star attento.] Intento opus est animo. Cic. 4. Tusc.

Bisognaua farlo, ouero hauerlo fatto.] Factum oportuit. Plaut.in Sticho. Age, tu ocyus pinge humum. Conspergè ante ædes. G. faciam. D. factum oportuit.

Bisognaua, ciò fare, ò hauer fatto vn pezzo fà.] Hoc iam pridem factum esse oportuit. Cic.r. Catil. Hoc, quod iam pridem factum esse oportuit, certa de causa nondum adducor, vt faciam.

Bisognaua vciderla, ouer'hauerla vccisa.] Interemptam oportuit. Terent. Heaut. Iam primum, si meum imperium exequi voluisses, interemptam oportuit.

Secondo, che bisogna.] Prout, opus est. Plin. lib. 29. cap. 2.

Hauer bisogno di qualche cosa.] Egeo, eges, egui. 1.b. Plaut in Merc. Egebit, qui suum prodegerit. Cic. ad Att. lib. 7. Egeo consilij, Gal lib. 7 cap. 8. Multis eget, qui multa habet. 2. Indigeo, indiges, indigui. 2. b. Cic. Att. lib. 2. Amalthea mea te expectat, & indiget tui. Idem ibid. Precibus nostris, & cohortatione non indiges. 3. Egentem, vel egenum esse. Auct. ad Heren. lib. 4. Egens æque est is, qui non satis habet, & is, cui nihil satis potest esse. 4 Indigentem, vel indigum esse. Cic de Am. Africanus erat indigens mei? Minimè hercule, at ne ego quidem illius, sed admiratione quadam virtutis eius; ille vicissim opinione fortasse nonnulla, quam de meis moribus habebat, me dilexit.

Hauer'i suoi bisogni, dicesi di persona, à cui niente manca.

ca.] R nulla defici, vel destitui. Ex Cic. pro Cluent. & Quintil. 4.
Per bisogni] In vsum, vel in vsus. Col. lib. 12. cap. 17.
Bisogno, scarsezza, ò mancamento di qualche cosa.] Indigentia, æ. f. g. a. b. Gel. lib. 9 cap 8. Magnam, aiunt, indigentiam non nasci, ... inopia magna, sed ex magna ...
Bisognosissimo, superl. sommamente bisognoso.] Egentissimus, a, um. 1. 3. & 4. Cic. pro Rosc Am. Qui in sua re fuisset egentissimus, ... fit, insolens in aliena. 2. Summè egens, vel indigens. Ex Cic. 3. & 4. Verr.
Bisognoso, addiett. che hà bisogno.] Egens, entis om g & 1. b. Cic. de Am. In amicitia, & absentes adsunt, & egentes abundant, & imbecilli valent. 2. Indigens, entis. om. g. 2. b. Cic. 2. de Fin. Tu de omnibus optimè meritus es, tu opem indigentibus, salutemque tulisti. 3. Egenus, a, um. 1. b. & 2. l. Liu. 9. ab Vrb. Hostes omnium egena corpora humi prostrauerunt. 4. Indigus, a, um. 2. b. Plin. lib. 8. cap. 40. Colophonij, itemque Castabalenses, propter bella, cohortes canum habuerunt: ex primæ dimicabant in acies nunquam detrectantes: hæc erant fidissima auxilia, nec stipendiorum indiga.
Più bisognoso, compar.] Egentior, & hoc. tius. 1. b. Cic ad Att. l. 6. Nihil illo regno spoliatius, nihil Rege egentius. 2. Magis egens, vel indigens. Ex Ter. in Eun.
Bisonto, Sen. bisunto, Fior. aggett. assai onto, ò vnto: cioè ontissimo, ò vntissimo.] Perunctus, a, um. 1. b. 2. l. Ex Hor. 5. Epod. qui dicit: Adulterum nardo perunctum. 2. Vnctissimus, a, um. 1. & 2. l. 3. b. Ex Cic. de Clar. Or.
Bisso, ò lino, tela nobilissima del medesimo nome.] Byssus, byssi. f. g. 1ūl. Poll. l. 7. Byssus lini quoddam genus est apud Indos.
Di bisso, addiett.] Byssinus, a, um. 2. b. Plin. lib. 19. cap. 1. Lino asbestino principatus in toto Orbe, proximus byssino, molierum maximè delitijs, circa Elim in Achaia genito, quaternis denarijs scrupula eius permutata quondam vt auri.
Bisticciare, Fior. val contendere, ò contrastare.] Certo, as. 1. 1. Cic. 4. Acad. 2. Contendo, dis. 1. 2. l. Cic. 1. Tusc.
Bisticciare, Sen. parlare bisticciando, cioè mutando lettere con somiglianza di voci, e dissomiglianza di senso, come se vn dicesse: marte morte: merto, mirto.] Per paronomasiam, seu annominationem loqui, vel dicere, ex Cic. 2. de Or. & 4. ad Heren. 2. Paronomasiam, seu annominationem loquendo, vel dicendo vsurpare, ex Cic. 2. de Or. & 1. Phil.
Bisticcio, Sen. cioè mutation di lettere con somiglianza di senso.] Agnominatio, nis. 1. 2. & 4. l. 3. & 5. b Quint. lib. 9. cap. 3. Genus est figurarum, quæ sunt similitudine aliqua vocum; aut partibus, aut contactia vertunt in se aures, & animos excitant. Huic nomen est paronomasia, quæ dicitur agnominatio. Ea non vno modo fieri solet; sed ex vicina quadam prædicti nominis ducta, casibus declinatur. 2. Annominatio, ois. f g. 1. 2. 4. l. 3. 5. b. Ad Her. 4. Annominatio est, cum ad idem verbum, & idem nomen accedit commutatione vnius litteræ, aut ad res dissimiles similia verba accommodantur, ea multis, & varijs rationibus conficitur. 3. Paronomasia, æ. 1. 2. 3. 4. b. 5. anc. Græc. Cic. 2. de Or. Alterum genus est, quod in littera positum græci vocant paronomasiam.
Bistondo, aggett. che hà del tondo.] In rotunditatem, siue rotundum vergens. Ex Plin. lib. 9. cap. 39. & Cas. 1. bel. Ciuil.
Bistortezza, l'astratto di bistorto.] Distorsio, nis. f g. 1. & 2. l. 3. b. Cic.
Bistortissimo, superl. sommamente bistorto.] Distortissimus, a, um. 1. 2. 3. l. & 4. b. Cic. pro Mur. Zenonis, & Stoicorum sententia est, solos sapientes esse, si distortissimi sint, formosos: si mendicissimi, diuites: si seruitutem seruiant, reges.
Bistorto aggett. e val più che torto, ouer torto per ogni verso.] Distortus, a, um. 1. & 2. l. Quint lib. 2. cap. 5. Distortis, & quocunque modo prodigiosis corporibus, apud quosdam maius est precium, quam ijs, quæ nihil ex communis habitus bonis perdiderunt.
Bistrattamento, il bistrattare.] Tractatio mala, vel incommoda. Quint. de Inst. Or.
Bistrattare, cioè trattar male.] Incommodè, vel male tractare, Ex Cic. de Am. & Quint. de Inst Or.
Bitume.] Bitumen, nis. n. g. 2. l. & 3. b. in rect. & obl. Vitr. lib. 1. cap. 5. Babylone liquido bitumine pro calce, & arena, & cocto latere factum habent murum.
Bituminato, addiett. di bitume.] Bituminatus, a, um. 1. 3. b. 2. 4. l. Plin. lib. 31. cap. 6. Aqua bituminata, aut nitrosa, qualis Cutilia, vtilis est bibendo, atque purgationibus.
Biturro. vedi Burro
Biuaro, animale, vedi Castore.
Bizzarria.] Cerebrositas, tis. Ex Horat.
Bizzarro.] Cerebrosus, a, um. Horat. lib. 1. Serm. Donec cerebrosus prosilit vnus.

B L

Blattaria: erba simile al verbasco, ò tasso barbasso.] Blattaria, æ. f. g. 1. & 2. l. & 3. b. Plin. lib. 25. cap. 9. Est similis verbasco herba, quæ sæpè fallit pro ea capta. Hæc abiecta blattas in se contrahit; ideoque Romæ blattariam vocant.

B O

Bocata per liscia, vedi Liscia.
Bocata, Sen. bucata, Fior cioè inbiancatura di panni lini fatta con cenere, & acqua bolleote.] Lixiorum, seu linteorum cineraria expurgatio, Ex Var. 4. de ling. & Plaut. in Amph. & in Merc.
Bocca, parte nota ne gli animali, per la quale si prende il cibo.] Os, oris, n. g. & 1. 2. l. in rect. & in obl. Cic 2. de Nat. Ex animalibus cibum partim oris hiatu, & dentibus ipsis capessunt, partim vnguium tenacitate arripiunt, partim aduncitate rostrorum.
Bocca aperta.] Os hians. Plin. lib. 8. cap. 3. 2. Os patens. 3. Os diductum.
Bocca bauosa, qual'è quella de bambini, ò vecchi sdentati.] Fluidum saliuis os. Col. l. 6. cap 8. Signa febricitantis bouis manantes lacrymæ, oculi compressi, fluidum saliuis os. 2. Os saliuosum. Ex Plin. lib. 16. cap. 58. Cuius est, Humor saliuosus.
Chi patisce mal di bocca.] Stomaticus, a, um. 1 2. 3. b. Græc. Plin. lib. 24. cap. 14. Idæi rubi flos cum melle epiphoris illinitur, & ignibus sacris, stomaticisque, ex aqua bibendus datur.
Cosa pertinente à bocca.] Stomaticus, a, um. 1. 2. 3. b. Græc. Plin. l 24 c. 14.
Chi non hà bocca.] Astomus, a, um. 1 l. 2. b. Græc. Plin. lib. 7. cap. 2. Prodigium est, ad extremos fines Indiæ Astomorum gentem sine ore, corpore toto hirtam, vestiri frondium lanugine, halitu tantum viuentem, & odore, quem naribus trahunt. 2. Inorus, a, um. 1. b. 2. l. A. Gell. l 7 cap. 6. Quædam animalium, aut cæca natura gignuntur, aut inora, inauritaue.
Bocca, che arriua fio all'orecchie.] Os ad aures vsque rescissum. 2. Os ad aures dehiscens. Plin. lib. 8. cap. 25.
Bocca, che stà nel petto.] Os pectori affixum. Plin. lib 5. cap. 8. Blemmys traduntur capita abesse, ore, & oculis pectori affixis.
Bocca di verità.] Os veridicum. Lucret. l. 6.
Bocca sdentata, cioè senza denti.] Os edentulum. Ex Plaut. in Cas.
Bocca di fiume, ò di mare.] Fluminis, vel maris ostium. Cic. 2. Philip. Et pro lege Man. 2. Fluminis, vel maris fauces. Ex Plin. l. 5 c. 9.
Bocca di forno.] Præfurnium, nij. n. g. 1. 2. l. Cat. de Re rust. cap. 36. Ventus ad præfurnium caueto, ne accedat.
Per bocca, come quando diciamo, pigliar per bocca, mangiando, ò beuendo.] Per supera, vel per superna sumere. Plin. l. 25. c. 11.

Con

Con la bocca aperta.] Ore adaperto. Ex Plin. lib. 35. cap. 9. Polynotus pictor instituit os adaperire, dentes ostendere, vultum ab antiquo rigore variare.

Bocca molto larga, e grande.] Os patientissimum. Col. l. 12. c. 40.

Boccale, misura di vino capace di quattro fogliette.] Terriarius, rij. m. g. 1. 3. l. a. 4. b. Cato.

Mezzo boccale.] Scatatius, rij. m. g. 1. a. l. 3. b. Cato. cap. 57.

Boccale, vaso da metter liquore.] Vas, sis. n. g. Ex Cic. 6. Verr.

Boccale da lauar le mani.] Guttus, ti Liu. & Plin. li. 16. Curius iurauit se, ex præda nihil attigisse, præter guttum phaginum, quo sacrificaret Varro de Orig. Vt vinum minutatim funderet, à guttis guttum appellarunt.

Boccale da acqua.] Vas aquarium, Ex Cic. 6 Ver. Erat vias vinarium ex vna gemma pergrandi, trulla cacauata cum manubrio aureo.

Boccaletto.] Vasculum, li. n. g. 2. b. Quint.

Boccaletto da dar l'acqua à le mani.] Guttulus, li. m. g. 2. b. Plaut. Vt guttulam hauriret ex guttulo.

Bocche in vece di persone.] Capita, tum. n. g. num. pl. Ex Maff. lib. 1. cap. 6.

Bocchina, ò boccuccia, diminu bocca piccola.] Osculum, li. n. g. 1. l. a. b. Plin. a Ofrillum, li. n. g. 1. & a. l. Col. l. a. cap. 10. Simul atque oscilla lupinorum ederunt vermes, reliqua pars enasci non potest.

Bocconcello, e bocconcino, Fior. morsello, e morsellino, dimin. boccone piccolo.] Buccella, læ. f. g. 1. & a. l.

Boccone, Fior. morso.] Buccea, æ. f. g. a. b. Suet. in Aug. cap. 76. In balneo post horam primam noctis duas bucceas manducaui. a. Bolus, li. 1. l. Ter. in Heaut. Crucior bolum tantum mihi ereptum de faucibus.

Boccone buono, cioè gustoso.] Gulæ irritamentum. n. g. Plin. l. 16. cap. 8. Robora boletos, suillosq; gulæ nouissima irritamenta, quæ circa radices gignuntur, ferunt.

Boccone piccolo, & in vna parola bocconcello, è bocconcino, diminut.] Buccella buccellæ. f. g. 1. & a. l. a. Buccea exigua, vel parua. Ex Suet. in Aug. cap. 76 & Cic. pro Deiot. 3. Bolus tenuis, vel pusillus. Ex Plaut. Truc. & Cic. pro Quint.

Boccone, Fior. bocconi, Sen. auuerb. con la pancia verso la terra, contrario di supino.] Pectore, vel ore prono. Ex Plin. li. 7. cap. 17. & Ouid. 1. Met. 2. In pronum modum, Ex Plaut. in Most. qui sic ait.] Nunc pol ego perij planè in perpetuum modum. 3. Pronè 1. a. l.

Cader boccone, ò bocconi.] Pronum, vel pronam corruere.] Ex Var. l. a. cap. 7 Et Liu. 1. ab Vrb.

Giacer boccone, ò bocconi.] Pronum vel pronam cubare. Ex Plin. lib. 7. cap. 17 & Cic. 2. de Diu.

Chi cade, ò giace, ò stà boccone.] Pronus, a, um. 1. l. Plin. lib. 7. cap. 17. Virorum cadauera supina fluitant, fœminarum prona, velut pudori defunctarum parcente natura. a. In os, aut pectus, aut ventrem pronus, a, um. Ex Var. lib. a cap. 7. qui sic ait. Cum ad manus arcedere consueuerint equuli, oportet imponere his puerum bis, aut ter pronum in ventrem, postea iam sedentem.

Boia, carnefice, giustitiere, manigoldo, e maestro di giustitia, quegli, che giustitia i condannati.] Carnifex, cis. a. b. 3. l. in rec. b. in obl. Pom. Fest. lib 5. Carnificis locus habebatur, qui se vulneraslet, vt moreretur. a. Tortor, oris. 1. l. a. b. in rect. & 1. in obl. liquo. m. g. Cic. Tusc. 5. Constantia, grauitas, fortitudo, sapientia, reliquæq. virtutes rapiuntur ad tortorem, nullumq; nec recusant supplicium, nec dolorem. 3. Lictor, oris. m. g. a b. in rect. & l. in obl. Liu. Illictor, colliga manus: caput obnube, arbori infelici suspende. Idem Liu. Missi sunt lictores ad sumendum supplicium: nudatos virgis cædunt, securique feriunt. 4. Supplicij exactor. m. g. Liu. 9. bel Mac. Mulieres damnatas, cognatis, aut in quorum manu essent tradebant, vt ipsi in priuato animaduerterent in eas: si nemo erat idoneus supplicij exactor, in publico animaduertebatur.

Di boia, addiett poss.] Tortorius, a, um. a l. Ex Ouid. a Met. & Tusc. Nom. a. Lictorius, a, um. a. l. Plin. lib. 7. cap. 30. 3. Carnificius, a, um. 1. l. a. 3. 4. 5. b. Ex Plaut. Most. O carnificium cribrum, quod credo fore, ita te forabunt patibulatum per vias stimulis.

Far l'arte del boia, ouero esser boia.] Carnificinam facere, vel factitare. Plaut. Capt. Vel carnificinam hunc facere, possum perpeti. a. Carnificinam exercere. Ex Plaut. in Capt. & Plin. lib. 22. cap. 25. 3. Carnificis artem exercere.

Luogo, doue il boia giustitia i condannati, ouero luogo di giustitia.] Carnificinæ locus. m. g. Suet. in Tiber. cap. 62. Carnificinæ eius ostenditur locus Capreis, vnde damnatos post longa, & exquisita tormenta, præcipitari coram se in mare iubebat, excipiente classiariorum manu, & contis, atque remis elidente cadauera, ne cui residui spiritus quicquam inesset. a. Carnificina, næ. f. g. s. & 3. b. 4. l. Plaut. Quid si desperatis rebus carnificinam petat? Liu. a. ab Vrb. Ductum se ab creditore non id seruitium, sed in ergastulum, & carnificinam esse. 3. Carnificis officina. f. g. 4. Officina carnificia. Ex Plaut. in Most. 5. Supplicij locus. m. g. Ex Cic. 7. Ver. & Suet in Tib.

Boldone, bastone, doue è nascosto stocco, ò spada.] Dolo, nis. m g 1. b. a com in rect. & l. in obl. Suet. & Virg. lib. 7.

Pila manu sæuosque geunt in bella dolones.

Vbi Seruius, aut dolonem flagellum esse, intra cuius virgam lateat pugio.

Bolge, Sen. valligia. Fior. cioè bisaccia, ò tasca fatta di filo grosso di canape, ò di cuoio da mettere all'arcion di dietro della sella per portar robbe in viaggio.] Bulgæ, arum. f. g. & num. plur. Pomp. Fest. l. a. Galli bulgas sacculos scorteos appellant. a. Hippoperæ, arum. f. g & num. plur. 1. 3. l. a. b. Græc. Sen. lib. 13. epist. 88. M. Cato, canterio vehebatur, & hippoperis quidem impositis, vt secum vtilia portaret. 3. Latcraria vsatoria. Scæuola. lib. 32 cap 110.

Bolla vessicheta, che nasce ne corpi nostri per rogna, ò altro male.] Pustula, læ. f. g. a. b. Mart. lib. 14. epist. 567.

Feruida ne trito tibi pollice pustula surgat.

Bolla, scrittura publica di Prencipe.] Diploma, atis. n. g. a. a. l. Cic. lib. 6. epist. 12. Diploma statim non est datum.

Bolla del Papa.] Apostolicum, vel Pontificium diploma. Maff. in Ignat. l. a. c. 13.

Bolla, gallozza, sonaglio, & è quel rigonfiamento, che fa l'acqua, ò piouendo, ò bogliendo, ò gorgogliando, il che fanno anche altri liquori.] Bulla, læ. f. g. Var. l. 1. c. 1. Si est homo bulla, eo magis senex.

Far bolle, in att.] Bullas facere, vel excitare Corn. Cels. lib. a. cap 5.

Far bolle, ò sonagli, in neutro.] Bullo, as. Plin. lib. 28. cap. 6. Vrinæ mala signa rubræ, pessima nigræ; mala bullantis, & crassæ, si album est significat circa articulos, aut viscera dolorem imminere.

Bollare, per mercare, ò marcare, vedi Marcare.

Bellicola, Gallozzola, sonagliuzzo, bolla piccola, diminut. di bolla, in significato di rigonfiamento, cagionato dalla pioua, ò altri liquori.] Bullula, æ. f. g. a. b. Cel. lib. a. cap. 5. Si vrina bullulas excitat longior erit morbus.

Bollente.] Feruens, tis. n. g. a. Feruidus, a, um. a. b.

Bolletta, polizzetta di contrasegno di licenza, bollata col sigillo.] Tessera, ræ. f. g. a. b. Ex Suet. in Aug. cap. 40. & 41. Vbi legimus, Tesseras nummarias. a. Symbolum, li. n. g. 1. l. a b Maff. in Ignat. l. 1. c. 12.

Bolletta falsa, ò falsificata.] Symbolum adulterinum, vel adulteratum. Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 12. Tessera adulterina.

Bolletta della sanità.] Valetudinis tessera. Maff. in Ignat. l. 1. c. 12. Nemo ex Venetis exploratoribus Ignatium nulla munitum valetudinis tessera, ne appellauit quidem.

Bolletta; cioè chiodetto.] Clauulus, li. m g. 1. l. a. b. Varr. lib. a. cap 9.

Bolletta molto piccola.] Clauulus minutulus. Var. lib. a cap. 10.

Bollettare, vedi Imbollettare.

Bolli-

Bollire.] Ferueo, ues. 2 b. Plin. l. 14. c. 9. Bullio, lis. a. b. Celſ. lib. 2 cap. 19 Ebulio, lis. Cato. c. 105.

Bollire inſieme] Conferueo, es. 1 a. l. 3. b.

Bollire vn pocchetto,] Sufferuco, ea. 1. a. l. 3. b. Turſ. Nom.

Far bollire.] Feruefacio, cis. 1. l. a 3 4. b. Cat. de Re ruſt. cap 123 a. Inferuefacio, cis. 1. a. l. 3. 4 5. b. Colum. lib. 12. cap. 17.

Ceſſar di bollire] Deferueſco, ſcis 1. l. Turſ Nom.

Bollitura, cocitura] Decoctum, ti. n. g. 1. l.

Bollore.] Feruor, oris. m g Plin. l 11. c 21.

Bologna nome di tre Città, vna in Pannonia, l'altra in Francia, e la terza in Lombardia, la quale fù colonia, e municipio celebre de Romani hora Città nobiliſſima, & antichiſſima d'Italia, nell'Emilia] Bononia. n. æ. 1 & 3 b. a l. Io. Ant Mag. Geogr Bononia vrbs eſt antiquiſſima, & nobiliſſima, prius Felſina dicta eſt, inter vrbes ab Etruſcis olim conditas, primaria.

Bologneſe, nome gent & poſſ. di Bologna.] Bononienſis, & hoc. ſe. 1 3 b a 4 l. Paul. Iou Hiſt. Cæſaris latus a Bononienſium iuuentute, non cuſtodiæ, ſed honoris cauſa cingebatur.

Bolognino, moneta bologneſe di ſei quattrini.] Obolus, li. m. g. 1. & a. b Ter in Andr. act 2. ſc. 2 Olera, & piſciculos minutos ferre obolo in cenam ſeni.

Moneta di due bolognini.] Diobolus, li. 1. 2. 3. b. Amalth. Onom.

Pertinente à moneta di due bolognini.] Diobolaria, & hoc, re. 1. 2. 3 b 4. l. Plaut. in Pen. Seruulorum ſordidorum ſcorta diobolaria.

Moneta di tre bolognini.] Triobolus, li. m. g 1. 2 3 b. Plaut. in Bac. Negat ſe debere tibi triobolum.

Pertinente à moneta di tre bolognini.] Triobolaris, & hoc, re. 1. 2. 3 b. 4. l.

Bolſena, Città celebre di Toſcana.] Volpinium, nij n. g. 1. 2. l. 3. b Abram. Ortel Volſiniorum Tuſciæ Vrbs. 2 Vrbs Volſinienſis. Abram Ortel Volſinienſem vrbem, caput Etruriæ vocat Valerius Max.

Bolſeneſe, nome gent. & poſſ. di Bolſena.] Volſinienſis, & hoc, enſe. 1 a. l. 3. b T. Liu. l 5. Volſinienſes ſuperbia elati vltrò agros Romanos incurſauere

Bolzone ſorte di freccia, che ſi tira con la baleſtra, la quale in vece di punta è armata di capocchia.] Sagitta capitulata, Ex Cic. 6. Ver. & Corn. Celſ l. 8. c 1.

Bombarda, nome d'artiglieria, Bombarda. dæ. 1 & a l Maff. de Iap. reb. l. 1. ep 2. Barbari noſtrarum perterriti ſtrepitu bombardarum, ita in fugam vertere ſe ſe, nunquam vt poſtea comparuerint.

Bombardiere, quegli, che carica, ò ſcarica bombarde, od artigliere.] Librator tormentarius, Paul Iou. 2. Bombardarius, rij. m g 1. 2. 3. l. Turſ Nom.

Bona, Città d'Africa, di cui fù Veſcouo S. Agoſtino.] Hippo, onis, modo maſc. modo fœm gen. Plin.

Bonaccia, propriamente la tranquillità del mare, vedi Calma.

Far bonaccia, cioè render tranquillo, e quieto, vedi Abbonacciare.

Boniſſimo, vedi Ottimo.

Bono, vedi Buono.

Bontà, l'aſtratto di bono.] Bonitas, tatis. 1. & 2. b. 3. l. in rec & obl. Sen lib. 4. epiſt 34 Pars magna bonitatis eſt velle fieri bonum. Scis quem dicam bonum? perfectum, abſolutum, quem malum facere nulla vis, nulla neceſſitas poſſit.

Borboitamento di corpo.] Ventris ſonitus. m. g. Colum lib. 6. cap. 6. Cruditatis ſigna ſunt crebri ructus, ac ventris ſonitus. 2. Ventris murmur. E a Plaut. Mihi inteſtina murmurant ieiunitate.

Borbottare, vedi Brontolare.

Bordaglia, plebe minuta, vedi Canaglia.

Bordeos, Città nota.] Burdigala læ f. g. 1 3 b. Abr. Ortel. Burdigala, Biturigum Vibiſcorum vrbs, hodie celebre emporium eſt.

Borea, vento, vedi Tramontana.

Bordone.] Haſtile peregrinatorium, Col. lib 4. cap. 12.

Borgo, raccolta di caſe fuori della Città.] Suburbium, bij. n. g 1. 3. b. 2. l. Cic. Phil. 12.

Borgo di S. Dioniſio, Città della Lombardia] Fidentia, æ. f. g Abr. Ortel.

Borgo S. Sepolcro, Città mediterranea in Toſcana.] Biturgia, æ. 1. 3. b. a l Abr Ort Geogr. Biturgia, Tuſciæ mediterranea vrbs eſt Ptolemeo, Aliquibus hodie Borgo S. Sepolcro dicitur, vt tradit Leander.

Borgogna, prouincia della Francia.] Burgundia, diæ. f g 1. 2. l 3 b. Turſ

Borgognoni, popoli di Borgogna.] Belgæ, arum. m. g. & num. plur.

Boria, vedi Faſto.

Borra, cimatura, il pelo, che ſi taglia nel cimare.] Panni tomentum. n g

Borraccia, borra cattiua.] Panni tomentum malum.

Borraccia, fiaſca, ò fiaſco di cuoio da tener vino. od altro liquore, per vſo di viandanti.] Lagena, æ. f g a l. 1 b. a. Scortea, æ, vel Oenophorum ſcorteum.

Borrana Fior. borragine, Sen. herba hortolana, che ſi mangia.] Buglosſus, ſſi. f g & 1. l Græc. Plin. lib. 25. cap 8 Iungitur huic buglosſus, boum linguæ ſimilis: cui præcipuum, quod in vinum deiecta, animi voluptates auget, & vocatur Euphroſynum. 2. Bugloſſum, ſſi. n. g & 1. l. Græc. Dioſc. l. 4. cap. 113. Bugloſſum herba eſt bubulas imitans linguas, & abſceſſibus vtilis. 3. Lingua bubula. Matth. 10 Dioſc. lib. 4 cap. 123 Herba, quæ Græcis bugloſſon, Latinis item bugloſſum, & lingua bubula nominatur. 4. Lingua bouina. Auicen. l. 2. ſui canonis. Lingua bouis eſt herba lata, habens folia ad tactum aſpera, & rami eius aſperi, ſicut pedea locuſtarum. 5 Corrago, ginis. f. g. & a l. de herbarum medicaminibus Lucani bugloſſum corraginem nuncupant prioris tantum litteræ mutatione, quod cordis affectibus, quam maximè opitulatur.

Borſa, Fior. anco fonda: taſchetto, ò ſacchetto da tener denari.] Crumena, næ. f g. 1. b. a. l. Plaut Epid. Ipſe meo in collo tuus pater crumenam collocauit. 2. Marſupium, pij. n g 1. 2. l. Cato de liber. educ. Perſpicuum eſt, maiorem curam habere nos marſupij noſtri, quam vitæ. 3. Loculus li. m g. 1. & a. b. & loculi, orum. m g & num. plur. Hor l 2. ep. 1.

Geſtit enim nummum in loculos demittere, poſthac. 5. Zona, onæ. fœmin. gen. 1 l. Apul Palma erat pretioſiſſimis monilibus, & auro monetali, zonis refertis in cincta. 6. Theca nummaria. Cic. ad Att. lib. 4 epiſt. 7. Quare in hoc thecam nummariam non retexeris, in alijs eris cautior. 7. Sacculus, li. m g. 2. b. Apud Sen. qui ſic ait. Arceſilaus amico pauperi, & paupertatem ſuam diſſimulanti; ægro autem, & ne hoc, quidem confitenti, deeſſe ſibi in ſumptum ad neceſſarios vſus, cum clam ſuccurrendam iudicaſſet, puluino eius ignorantis, ſacculum ſubiecit.

Di borſa, ò appartenente à borſa.] Zonarius, a, um. 1 a l. 3 b. Ea Plaut.

Borſa con i denari.] Marſupium nummatum. Plaut. in Amph.

Borſa con molti denari.] Marſupium benè nummatum. Plaut. in Amph. Vt bene nummatum ſeruatur marſupium.

Borſa con pochi denari.] Marſupium male nummatum. Ex Plaut. in Amph.

Borſa ſenza denari.] Marſupium vacuum, vel inane, ex Plaut. in Epid. & Cic. de Fat. 2. Crumena nummis vacua. Ex Plaut. Epid. 3. Crumena non nummata. Ex Plaut. in Amph. 4 Loculi inanes, Ea Plaut. Caſ. & Amph

Chi fà, ò vende borſe.] Zonarius, rij. m. g. 1. 2. l

Borſetta, borſettino, dimin. borſa piccola.] Crumenucula, læ. 1. 3 b a. l 2. Locellus, li. m. g. 1. b. 2. l. Mart. lib. 14. epiſt. 10. vel 13.

Si quid adhuc ſupereſt in noſtri fæce locelli.
Munus erit: nihil eſt; ipſe locellus erit.

3. Marſupiolum, li. n g. 1 a. l. 3. 4 b. Ex Cic. ad Quint. Fr. lib. 3. ep. 20 4 Sacculus, li. m g. a b.

Borzacchino, ò ſtiualetto, vna foggia di calzare di cuoio fin'a mezza gamba, che s'vſa per le maſcherate.] Cothurnus,

thurnus, i. m.g.1.b.a.l. Cic.Phil.3. Tuditanus nempe ille, qui cum palla, & cothurnis; nummos populo de rostris spargere solebat.
Chi porta i borzacchini, ò stiualetti.] Cothurnatus, a, um. 1.b 2.& 3.l. Ouid. 5 Fast. cuius est. Dea cothurnata.
Boscaglia, vedi Bosco.
Boscaglia d'Alberi.] Arboretum, ti, m.g.1.3 l a.b.
Boscareccio, aggett.] Nemorosus, a, um. 1. a b.5.l.2. Saltuosus, a, um. Græts.
Boschetto da vccellare.] Aucupium, pij. n.g.1.Plin.l.16.cap. 18. Vacinia Italiæ in aucupijs
Bosco, ò boscaglia, luogo pieno d'alberi saluatichi.] Nemus, oris. n g 1.a b.in rec.& obl.
Bosco di Baccano.] Sylua Mœsis T.Liu.1.ab Vrb. Anco Martio Rege Sylua Mœsia Veientibus adempta.
Bosco di Monte Fiascone.] Lucus volsiniensis, vel Volsiniensium lucus. Abrah.Ortel. Ex Leandr. Alber.
Di bosco aggett.] Nemoralis, & hoc, le. 1 2.b.3.l.
Bosco, che si tosa.] Nemus tonsile. Plin.lib.12.cap.1.Cn. Marius nemora tonsilia inuenit
Bossetto, luogo piantato di bussi, vedi Busseto.
Bosso, vedi Busso.
Di bosso, vedi di Bosso.
Bossoletto, vasetto, cosi detto di legno, e simili.] Pixidula, læ. f.g. a.3.b.2. Pixidicula, æ. f.g.a 3 4.b. Cæl. lib 6 cap 6.
Bossolo, vaso di legno, ò altro cosi detto.] Pixis, idis. f g a b.in rec.& obl Cic.pro Cæl.Cum iam manum ad tradendam pixidem porreaisset Licinius, retraxit, ac se in fugam coniecit.
Bossolo, ò bossola, vaso, in cui si mettono i voti delle cose proposte in Consiglio.] Vrna æ. f g Cic.2. de Diuinit Simia vrnam euertit, sortes dissipauit.
Di bossolo, ouer bossola] Vrnalis, & hoc, le. 2.l. Plin. lib.9. cap. 50.
Bossolo da nauigare.] Pixidicula nautica.
Fatto à foggia di bossolo.] Pixidatus, a, um. .2.l.3 b. Plin.lib 31.cap.6.
Botare, cioè, far boto, vedi Votare.
Boto, vedi Voto.
Botta, rospo, vedi Rospo.
Botta, cioè colpo.] Ictus, ctus. m.g.Cic.2.Percussio,nis. f.g.3. Percussus, sus. 1.2.l.
Bottaio, vedi Bottaro.
Bottarella, e botticina. Sen. botticella, botticello, e botticino, Fior. dimin. botte piccola.] Doliolum, li. n.g.1.l a.& 3.b.Col.lib.12. cap.43.
Bottaro, e bottaio, colui, che fa le botti.] Doliarius, rij. m.g 1 3.l 2.4 b.Plin.lib.3 cap.6. Ænaria Insula à statione nauium Æneæ Homero Inarime dicta. Græcia. Pythecusa. non è Simiarum multitudine, vt aliqui existimauere, sed à figlinis doliariorum. 2. Pithopœus, pœi. m.g.1.2.b.3 l.Græc.3. Doliorum factor. Pallad.lib.1. tit. 6. Ferrarij, lignarij, doliorumque factores necessariò adhibendi sunt.
Botte, vaso da conseruar vino.] Dolium, lij. n g 1.l. 2. b. Plin. lib. 2 cap. 15. Fulmine dolia exhauriuntur intactis operimentis, nulloque alio vestigio relicto.
Botte da aceto.] Dolium acetarium Auct.Onom.
Botte da oglio.] Dolium olearium. Cato de Re rust. cap. 69.
Botte da vino cotto.] Dolium defrutarium. Ex Colum. lib.1.cap 6 & lib.12.cap 19.
Botte di terra.] Dolium fictile, vel terrenum. Plin. 35 cap. 12.
Luogo, doue stanno le botti.] Doliarium, rij. n.g. 1. 3. l.2 4.b.
Di botte, ò appartenenti à botte, ò che hà capacità, e forma di botte.] Doliaria, & hoc, are. 3 3.l 2.b.Plaut. in Pseud.
Fondo della botte.] Dolium, imum, vel infimum. Cato. cap. 150.
Ristringere, ò raccociar le botti.] Sarcire, vel resarcire dolia. Plin. lib. 18. cap. 26. qui ait; Dolia quassa sarcire.

Acconcia botti.] Doliarius, rij. m.g.1.2.4 b.3.l Cic.
Cerchiare le botti con cecchi di quercia.] Dolia quernea materia alligare, cingere, vel vincire. Cato de Re rust. cap. 39. Dolia plumbo vincito, vel materia quernea.
Bottega, luogo doue si lauora.] Officina, næ. f.g 2.b.& 3.l.Sipont.Officina est locus, in quo artifices opera sua faciunt: & hoc distat à taberna, quod officina est, vbi opera efficiuntur; taberna vbi venduntur: vnde opifices, & tabernarij dicuntur.
Bottega, doue si vende.] Taberna, æ. f.g.& 1.b.Horat. Serm.l.1.Sat.4.
Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.
Bottega, in cui si fanno arme] Armorum Officina. f.g. Cic. Phil 7. Armorum officinas in Vrbe videtis.
Bottega di barbiere, vedi Barbieria.
Bottega doue si lauora di bronzo.] Officina æratia. Plin. lib.18.cap.10.Hoc ærariæ officinæ vtuntur.
Bottega, doue si fa la carta vedi Cartieta.
Bottega di caldaraio.] Officina cupraria. Ex Plin.lib. 18. cap. 10.
Bottega di calzolaio, vedi Calzolaria.
Bottega di falegname.] Officina carpentaria, lignaria, materiaria, vel tignaria Ex Plin.lib 18.cap.10.
Bottega di libraro, cioè di legator di libri.] Officina libraria, Ex Cic.
Bottega di libraro, cioè di venditor di libri.] Taberna libraria. Cic. 2. Phil. Tu hominem gladio stricto insecutus es: negotiumque transegisses, nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ coniecisset.
Bottega, doue si fanno i mattoni.] Lateraria, æ. f. g.1. 2.4 b.3.l. Plin.lib.7. cap.56. Laterarias, ac domos constituerunt primi Eurgalus, & Hyperbius fratres, Atheniis.
Bottega di Ottonaio.] Officina æraria. Plin. lib. 18. cap. 10.
Bottega di pianellaio.] Officina crepidaria Ex Gel lib.13. cap. 21.
Bottega, doue si lauora piombo.] Officina plumbaria. Plin.lib.34 cap.18. Cerussam plumbariæ dant officinæ.
Bottega di pittore.] Officina pictoria.
Bottega di profumiero, ò vnguentario, vedi Profumeria.
Bottega di sartore, vedi Sartoria.
Di bottega, ò bottegaro.] Tabernarius, a, um. 1.4.b. a 3.l. Ex Plin.lib 18.cap.10.
Bottegara, e bottegaia: donna di bottega.] Artifex, cis. f.g.1 l a b 3 l in rect & b.in obl Ex Plin.lib 8.cap.40 2.Opifex, cis f g.1 a.b.3.l.in rect.& b in obl. Ex Varr. lib.3. cap.16.qui dicit: Ap opifices. 3 Officinatrix, cis. a. 3.4.5 l a.b.Ex Vitr lib.6.cap 11.cuius est: Officinator.
Bottegaio, Sen Buttigaio, quegli, che fà, ò vende le sue merci.] Opifex, ficis, vel Tabernarius, rij. m.g. Cic.
Bottegaio, che lauora.] Opifex, ficis. m.g 1 & 2.b.Cic.de Off. Opifices omnes in sordida arte versantur; nec verò quicquam ingenuum potest habere Officina. 2. Artifex, cis. m. g. 2. b. Pomp. Fest. lib. 1. Artifices dicti, quod scientiam suam per artus exercent, siue, quod aptè opera inter se arctent. 4. Officinator, oris. a. b. 3 & 4. l. Ex Vitru. lib. 6. cap. 11. Cuius est: Officinatoris probabitur exactio.
Botteghina, doue si vende.] Tabernula, læ. f. g. 1. 3. b. 2. l.
Botteghina, doue si lauora.] Officinula, læ. f.g. 1.3.l. 2. 4. b.
Botticella, vedi Bottarella.
Bottigliere, colui, che tien cura del vino, che si dà in tauola] Vini epularis, vel quotidiani administer. siue curator. m g.Ex Cic.pro Rosc cuius est; Puer victus quotidiani administer.
Offitio di bottigliere] Vini epularis, vel quotidiani curatio. f.g.Ex Cic.pro Sext.Rosc.& Liu.2 ab Vrb.
Bottino, vedi Preda.
Bottonare, vedi Abbottonare.
Bottonatura, vedi Abbottonatura.
Bottone, strumento di ferro, che hà in cima vna pallottola à guisa di bottone, col quale s'incende.] Cautee, teris, m.g 1.

Bollire.] Feruen, ues. 2 b. Plin. l. 14. c. 9. Bullio, lis. 2. b. Celf. lib. 2. cap. 19. Ebulio, lis. Cato. c. 105.

Bollire insieme] Conferueo, es. 1 2. l. 3. b,

Bollire vn pocchetto,] Sufferuco, es. s. 2. l. 3. b. Turf. Nom.

Far bollire.] Ferucfacio, cis. 1. l. 2 3 4. b. Cat. de Re rust. cap 123 2. Inferucfacio, cis. s. 2. l. 3. 4 5. b. Colum. lib. 12. cap. 17.

Cessar di bollire] Deferuesco, scis 1. l. Turf Nom.

Bollitura, cocitura.] Decoctum, ti. n. g 1. l.

Bollore.] Feruor, oris. m g Plin. l 11. c. 21.

Bologna nome di tre Città, vna in Pannonia, l'altra in Francia, e la terza in Lombardia, la quale fù colonia, e municipio celebre de Romani hora Città nobilissima, & antichissima d'Italia, nell'Emilia] Bononia. n. æ. 1 & 3 b. 2 l. Io. Ant. Mag. Geogr. Bononia vros est antiquissima, & nobilissima, prius Felsina dicta est, inter vrbes ab Etruscis olim conditas, primaria.

Bolognese, nome gent & poss. di Bologna.] Bononiensis, & hoc. se. 1 3 b 2. 4 l. Paul. Iou Hist. Cæsaris latus a Bononiensium iuuentute, non custodiæ, sed honoris causa cingebatur.

Bolognino, moneta bolognese di sei quattrini.] Obolus, li. m. g. 1. & 2. b Ter. in Andr. act 2. sc. 2 Olera, & pisciculos minutos ferre obolo in cenam seni.

Moneta di due bolognini.] Diobolus, li. s. 2 3. b. Amalth. Onom.

Pertinente à moneta di due bolognini.] Diobolaria, & hoc, re. 1. 2. 3 b 4. l. Plaut. in Pen. Seruulorum sordidorum scorta diobolaria.

Moneta di tre bolognini.] Triobolus, li. m. g 1. 2 3 b. Plaut. in Bac. Negat se debere tibi triobolum.

Pertinente à moneta di tre bolognini.] Triobolaris, & hoc, re. s 2. 3 b. 4. l.

Bolsena, Città celebre di Toscana.] Volsinium, nij n. g. s. 2. l 3. b Abram. Ortel Volsinium Tusciæ Vrbs. 2 Vrbs Volsiniensis. Abram Ortel Volsiniensem vrbem, caput Etruriæ vocat Valerius Max.

Bolsenese, nome gent. & poss. di Bolsena.] Volsiniensis, & hoc, ense. s 2. l. 3. b T. Liu. l 5. Volsinienses superbia elati vltrò agros Romanos incursauere

Bolzone sorte di freccia, che si tira con la balestra, la quale in vece di punta è armata di capocchia.] Sagitta capitulata, Ex Cic. 6 Ver. & Corn. Cels l. 8. c 1.

Bombarda, nome d'artiglieria, Bombarda. dæ. s & 2 l Maff. de lap. reb. l. 1. ep 2. Barbati nostrarum perterriti strepitu bombardarum, ita in fugam vertere se le, nunquam vt postea comparuerint.

Bombardiere, quegli, che carica, ò scarica bombarde, od artiglierie.] Librator tormentarius, Paul Iou. 2. Bombardarius, rij. m g s. 2. 3. l. Turf Nom.

Bona, Città d'Africa, di cui fù Vescouo S. Agostino.] Hippo, onis, modo masc. modo fœm gen. Plin.

Bonaccia, propriamente la tranquillità del mare, vedi Calma.

Far bonaccia, cioè render tranquillo, e quieto, Vedi Abbonacciare.

Bonissimo, vedi Ottimo.

Bono, vedi Buono.

Bontà, l'astratto di bono.] Bonitas, tatis. s. & 2. b. 3. l. in rec & obl. Sen lib. 4. epist 34 Pars magna bonitatis est velle fieri bonum. Scis quem dicam bonum? perfectum, absolutum, quem malum facere nulla vis, nulla necessitas possit.

Borbottamento di corpo.] Ventris sonitus. m. g. Colum lib. 6. cap. 6. Cruditatis signa sunt crebri ructus, ac ventris sonitus. 2. Ventris murmur. Ex Plaut. Mihi intestina murmurant ieiunitate.

Borbottare, vedi Brontolare.

Bordaglia, plebe minuta, vedi Canaglia.

Bordeos, Città nota.] Burdigala læ f. g. 1 3 b. Abr. Ortel. Burdigala, Biturigum Vibiscorum vrbs, hodie celebre emporium est.

Borea, vento, vedi Tramontana.

Bordone.] Hastile peregrinatorium, Col. lib 4. cap. 12.

Borgo, raccolta di case fuori della Città.] Suburbium, bij. n. g s. 3. b. 2. l. Cic. Phil. 12.

Borgo di S. Dionisio, Città della Lombardia] Fidentia, æ. f. g Abr Ortel.

Borgo S. Sepolcro, Città mediterranea in Toscana.] Biturgia, æ. 1. 3. b. 2. l. Abr Ort Geogr. Biturgia, Tusciæ mediterranea vrbs est Ptolemeo, Aliquibus hodie Borgo S. Sepolcro dicitur, vt tradit Leander.

Borgogna, prouincia della Francia.] Burgundia, diæ. f g s. 2. l 3 b. Turf

Borgognoni, popoli di Borgogna.] Belgæ, arum. m. g. & num. plur.

Boria, vedi Fasto.

Borra, cimatura, il pelo, che si taglia nel cimare.] Panni tomentum. n g

Borraccia, borra cattiua] Panni tomentum malum.

Borraccia, fiasca, ò fiasco di cuoio da tener'vino od altro liquore, per vso di viandanti.] Lagena, æ. f g. 2 l. 1. b. 2. Scortea, æ, vel Oenophorum scorteum.

Borrana Fior. borragine. Sen. herba hortolana, che si mangia.] Buglossus, ssi. f g & 1. l Græc. Plin. lib. 25. cap 8. Iungitur huic buglossus, boum linguæ similis: cui præcipuum, quod in vinum deiecta, animi voluptates auget, & vocatur Euphrosymum. 2. Buglossum, ssi. n. g & 1. l. Græc. Diosc. l. 4. cap. 123. Buglossum herba est bubulas imitans linguas, & abscessibus vtilis. 3. Lingua bubula. Matth. in Diosc. lib. 4 cap. 123 Herba, quæ Græcis buglosson, Latinis item buglossum, & lingua bubula nominatur. 4. Lingua bouis. Auicen. l. 2. sui canonis. Lingua bouis est herba lata, habens folia ad tactum aspera, & rami eius asperi, sicut pedes locustarum. 5 Corrago, ginis. f. g. & 2. l. de herbarum medicaminibus Lucani buglossum corraginem nuncupant prioris tantum litteræ mutatione, quod cordis affectibus, quam maximè opitulatur.

Borsa, Fior. anco fonda: taschetto, ò sacchetto da tener denari.] Crumena, næ. f g 1 b. 2. l. Plaut Epid. Ipse meo in collo tuus pater crumenam collocauit. 2. Marsupium, pij. n g 1. 2. l. Cato de liber. educ. Perspicuum est, maiorem curam habere nos marsupij nostri, quam vitæ. 3. Loculus li. m g. s. & 2. b. & loculi, orum. m g & num. plur. Hor. l 2. ep 1.

Gestit enim nummum in loculos demittere, posthac.

5. Zona, onæ. fœmin. gen. 1 l. Apul Palma erat preciosissimis monilibus, & auro monetali, zonis refertia in cincta. 6. Theca nummaria. Cic. ad Att. lib. 4 epist. 7. Quare in hoc thecam nummariam non retexeris, in alijs eris cautior. 7. Sacculus, li. m g. 2. b. Apud Sen. qui sic ait. Arcesilaus amico pauperi, & paupertatem suam dissimulanti; ægro autem, & ne hoc, quidem confitenti, deesse sibi in sumptum ad necessarios vsus, cum clam succurrendum iudicasset, puluino eius ignorantis, sacculum subiecit.

Di borsa, ò appartenente à borsa.] Zonarius, a, um. 1 2 l. 3 b. Ex Plaut.

Borsa con i denari.] Marsupium nummatum. Plaut. in Amph.

Borsa con molti denari.] Marsupium benè nummatum. Plaut. in Amph. Vt bene nummatum seruatur marsupium.

Borsa con pochi denari.] Marsupium male nummatum. Ex Plaut. in Amph.

Borsa senza denari.] Marsupium vacuum, vel inane, ex Plaut. in Epid. & Cic. de Fat. 2. Crumena nummis vacua. Ex Plaut. Epid. 3. Crumena non nummata. Ex Plaut. in Amph. 4. Loculi inanes, Ex Plaut. Cas. & Amph.

Chi fà, ò vende borse.] Zonarius, rij. m. g. s. 2. l

Borsetta, borsettino, dimin. borsa piccola.] Crumenucula, læ. 1. 3 b 2. l 2. Locellus, li. m. g. 1. b. 2. l. Mart. lib. 14. epist. 10. vel 13.

Si quid adhuc superest in nostri fæce locelli.
Munus erit: nihil est; ipse locellus erit.

3. Marsupiolum, li. n g. 1 2. l. 3 4 b. Ex Cic. ad Quint. Fr. lib. 3. ep. 20 4 Sacculus, li. m g. 2 b.

Borzacchino, ò stiualetto, vna foggia di calzare di cuoio fin'à mezza gamba, che s'vsa per le mascherate.] Cothurnus,

thurnus, i. m.g.1.b.2.l. Cic.Phil.3. Tuditanus nempe ille, qui cum palla, & cothurnis; nummos populo de rostris spargere solebat.

Chi porta i borzacchini, ò stiualetti.] Cothurnatus, a, um. 1.b 2. & 3.l. Ouid. 5 Fast. cuius est. Dea cothurnata.

Boscaglia, vedi Bosco.

Boscaglia d'Alberi.] Arboretum, ti. m.g.1.3 l 2.b.

Boscareccio, aggett.] Nemorosus, a, um. 1. 2 b.5.l.2. Saltuosus, a, um. Græcs.

Boschetto da vccellare.] Aucupium, pij. n.g.1.Plin.l.16.cap. 58. Vacinia Italiæ in aucupijs

Bosco, ò boscaglia, luogo pieno d'alberi saluatichi.] Nemus, oris. n g 1.2 b.10 rec.& obl.

Bosco di Baccano.] Sylua Mœsia T Liu.1.ab Vrb. Anco Martio Rege Sylua Mœsia Veientibus adempta.

Bosco di Monte Fiascone.] Lucus volsiniensis, vel Volsiniensium lucus. Abrah.Ortel.Ex Leandr.Alter.

Di bosco aggett.] Nemoralis, & hoc, le. s 2.b.3.l.

Bosco, che si tosa.] Nemus tonsile. Plin.lib.12.cap.2.Cn. Marius nemora tonsilia inuenit

Bossetto, luogo piantato di bussi, vedi Busseto.

Bosso, vedi Busso.

Di bosso, vedi di Bosso.

Bossoletto, vasetto, così detto di legno, e simili.] Pixidula, læ. f.g. 2.3.b.1. Pixidicula, æ. f.g.2 3 4.b. Cæl. lib 6 cap 6.

Bossolo, vaso di legno, ò altro così detto.] Pixis, idis. f g 2 b.in rec.& obl Cic.pro Cæl.Cum tam manum ad tradendam pixidem porrexisset Licinius, retraxit, ac se in fugam coniecit.

Bossolo, ò bossola, vaso, in cui si mettono i voti delle cose proposte in Consiglio.] Vrna æ. f g Cic.2. de Diuinit Simia vrnam euertit, sortes dissipauit.

Di bossolo, ouer bossola] Vrnalis, & hoc, le. 2.l. Plin. lib.9. cap. 50.

Bossolo da nauigare.] Pixidicula nautica.

Fatto à foggia di bossolo.] Pixidatus, a, um. .2.l.3 b. Plin.lib 31.cap.6.

Botare, cioè, far boto, vedi Votare.

Boto, vedi Voto.

Botta, rospo, vedi Rospo.

Botta, cioè colpo.] Ictus, ctus. m.g.Cic.2 Percussio, nis. f.g.3. Percussus, sus. 1.2.l.

Bottaio. vedi Bottaro.

Bottarella, e botticina. Sen. butticella, botticello, e botticino, Fior. dimin. botte piccola.] Doliolum, li. n.g.1.l 2.& 3.b.Col.lib.12.cap.43.

Bottaro, e bottaio, colui, che fà le botti.] Doliarius, rij. m.g 1 3.l 1.4 b.Plin.lib. 3 cap.6. Ænaria Insula à statione nauium Æneæ Homero Inarime dicta. Græcia. Pythecusa. non è Simiarum multitudine, vt aliqui existimauere, sed à figlinis doliariorum. 2. Pithopœus, pœi. m.g.1. 2.b.3 l.Græc. 3. Doliorum factor. Pallad.lib.1 tit. 6. Ferrarij, lignarij, doliorumque factores necessariò adhibendi sunt.

Botte, vaso da conseruar vino.] Dolium, lij. n.g 1.l. 2. b. Plin. lib. 2 cap. 15. Fulmine dolia exhauriuntur intactis operimentis, nulloque alio vestigio relicto.

Botte da aceto.] Dolium acetarium Auct.Onom.

Botte da oglio.] Dolium olearium. Cato de Re rust. cap. 69.

Botte da vino cotto.] Dolium defrutarium. Ex Colum. lib.1.cap 6 & lib.12.cap 19.

Botte di terra.] Dolium fictile, vel terrenum. Plin. 35 cap. 12.

Luogo, doue stanno le botti.] Doliarium, rij. n.g. 1. 3. l.2 4.b.

Di botte, ò appartenenti à botte, ò che hà capacità, e forma di botte.] Doliaris, & hoc, are. 1.3.l 2.b.Plaut. in Pseud.

Fondo della botte.] Dolium, imum, vel infimum. Cato. cap. 150.

Ristringere, ò racconciar le botti.] Sarcire, vel resarcire dolia. Plin. lib. 38. cap. 26. qui ait; Dolia quassa sarcire.

Acconcia botti.] Doliarius, rij. m.g.1.2.4 b.3.l Cic.

Cerchiare le botti con cerchi di quercia.] Dolia quernea materia alligare, cingere, vel vincire. Cato de Re rust. cap. 39. Dolia plumbo vincito, vel materia quernea.

Bottega, luogo doue si lauora.] Officina, næ. f.g 2.b. & 3.l.Siponi. Officina est locus, in quo artifices opera sua faciunt: & hoc distat à taberna, quod officina est, vbi opera efficiuntur; taberna vbi venduntur: vnde opifices, & tabernarij dicuntur.

Bottega, doue si vende.] Taberna, æ. f.g.& 1.b. Horat, Serm.l.1.Sat.4.

Nulla taberna meos habeat, neque pila libellos.

Bottega, in cui si fanno arme] Armorum Officina. f.g. Cic, Phil 7. Armorum officinas in Vrbe videtis.

Bottega di barbiere, vedi Barbieria.

Bottega doue si lauora di bronzo.] Officina æraria. Plin. lib.18.cap.10. Hoc ærariæ officinæ viuntur.

Bottega, doue si fa la carta vedi Cartiera.

Bottega di caldaraio.] Officina cupraria. Ex Plin.lib. 18. cap. 10.

Buttega di calzolaio, vedi Calzolaria.

Bottega di falegname.] Officina carpentaria, lignaria, materiaria, vel tignaria. Ex Plin.lib 18.cap.10.

Bottega di libraro, cioè di legator di libri.] Officina libraria, Ex Cic.

Bottega di libraro, cioè di venditor di libri.] Taberna libraria. Cic.2. Phil. Tu hominem gladio stricto insecutus es: negotiumque transegisses, nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ coniecisset.

Bottega, doue si fanno i mattoni.] Lateraria, æ. f. g.1. 2.4 b.3.l. Plin.lib.7. cap.56. Laterarias, ac domos constituerunt primi Eurgalus, & Hyperbius fratres, Athenis.

Bottega di Ottonaio.] Officina æraria. Plin. lib. 18. cap. 10.

Bottega di pianellaio.] Officina crepidaria Ex Gel lib.13. cap. 22.

Bottega, doue si lauora piombo.] Officina plumbaria. Plin.lib.34 cap.18. Cerussam plumbariæ dant officinæ.

Bottega di pittore.] Officina pictoria.

Bottega di profumiero, ò vnguentario, vedi Profumeria.

Bottega di sartore, vedi Sartoria.

Di bottega, ò bottegaro.] Tabernarius, a, um. 1.4.b. 2 3.l. Ex Plin.lib 18.cap.10.

Bottegara. e bottegaia: donna di bottega.] Artifex, cis. f.g.1 l.2 b 3 l 10 rect & b.in obl Ex Plin.lib 8.cap.40 2.Opifex, cis f.g.1 2.b.3.l.in rect.& b in obl.Ex Varr.lib.3. cap.16.qui dicit: Ap opificea. 3 Officinatrix, cis. 1. 3.4.5.l 2.b.Ex Vitr lib.6.cap 11.cuius est: Officinator.

Bottegaio, Sen Buttigaio, quegli, che fà, ò vende le sue merci.] Opifex, ficis, vel Tabernarius, rij. m g.Cic.

Bottegaio, che lauora.] Opifex, ficis. m.g 1 & 2.b.Cic.de Off. Opifices omnes in sordida arte versantur; nec verò quicquam ingenuum potest habere Officina. 2. Artifex, cis. m. g. 2. b. Pomp. Fest. lib. 1. Artifices dicti, quod scientiam suam per artus exercent, siue, quod aptè opera inter se arctent. 3. Officinator, oris. 2. b. 3 & 4. l. Ex Vitru. lib. 6. cap. 11. Cuius est: Officinatoris probabitur exactio.

Botteghina, doue si vende.] Tabernula, læ. f. g. 1. 3. b. 2. l.

Botteghina, doue si lauora.] Officinula, læ. f.g. 1.3. l. 2. 4. b.

Botticella, vedi Bottarella.

Bottigliere, colui, che tien cura del vino, che si dà in tauola] Vini epularia, vel quotidiani administer. siue curator. m g. Ex Cic. pro Rosc. cuius est: Puer victus quotidiani administer.

Officio di bottigliere] Vini epularis, vel quotidiani curatio. f.g. Ex Cic. pro Sext. Rosc. & Liu. 2. ab Vrb.

Bottino, vedi Preda.

Bottonare, vedi Abbottonare.

Bottonatura, vedi Abbottonatura.

Bottone, strumento di ferro, che hà in cima vna pallottola à guisa di bottone, col quale s'incende.] Cauter, teris,

m.g.1.3.l.apud Hippocrat.a. Cauterium, terij. n.g.2.3.l. Apud Lucret.
Bottone, cioè detto mordace.] Dicacitas, tis. f.g. 1. 3.b.3 l. Scomma, tis. f.g.
Bottone del fiore.] Calyx, lycis. m.g.1 b.2.l.in rect. b.in obl. 2. Folliculus floris. m.g.
Boue, vedi Bue.
Bouina, e buina, sterco di bue.] Fimum bubulum: Plin. lib.17. cap.9.
Bouino, e buino, aggiett. di bue.] Bubulus, a, um. 1.l & 2. b. Var. lib.2.cap 5. In bubulo genere, ætatis gradus dicuntur quatuor: prima vitulorum, secunda iuuencorum, tertia bouum nouellorum, quarta vetulorum. Plin. lib.8. cap. 23. Stomachum exulceratum lactis asinini potus reficit, item bubuli.
Bozzare, per abbozzare, vedi Abbozzare.

B R

BRabantis, e Brabante, Prouincia di Fiandra, & è Ducato.] Brabantia, æ.
Bracchetto, diminut. bracco picolo.] Catulus venaticus. Hor. 1 ep. st 2. Catulus vestigator, vel sagax. Ex Var. 4. de Ling. & Cic. 1. de Diuin 3. Catulus Gallicus. Ex Ouid.
Bracchiero, colui, che hà cura de bracchi.] Canum vel catulorum vestigatorum, vel sagacium curator, custos, vel præfectus. Ex Cic de Nat. Deor. cuius est vox Catulus, & 1.1.ad Att Cuius est vox Curator.
Bracciaiuola, ò bracciuola, bracciauolo, ò bracciuolo, cioè appoggio, ò sostegno delle braccia.] Fulcimentum, siue fulchrum brachiale. Ex Plaut. Trinum, cuius est vox, Fulcimentum, & in Pœn. cuius est vox Brachialis.
Bracciale, armadura, ouer ornamento del braccio.] Brachiale, lis. n.g 1 3.l a b. Plin. lib.27. cap 7.
Bracciale da giocare al pallone.] Brachiale lusorium, vel pugillatorium.
Braccianese, nome gent. & poss. di Bracciano.] Brygianensis, & hoc, se.
Bracciano, Città in Toscana.] Arcennum, ni. n. g M. Cato. 2. Larcennum, ni. n.g.3. Brygiannm, ni. n.g.1. 2.b.3.l Abrah. Ortel. Thes. Geogr. Arcennum, Tusciæ vrbs est M. Catoni. Vitertiensis dicit quoque Arcennum, & Brygianum vocatum.
Braccio parte dell'huomo, della spalla fin'alla mano.] Brachium, chij. n.g 1.l.a.b Plin lib.11 cap.43 Bracchia non omnibus paria secum. Studioso Thraci in C. Cæsaris ludo notum est dextram fuisse prœceriorem.
Braccio ritirato.] Brachium contractum. Ex Cic. in Orat.
Braccio steso.] Brachium porrectum. Ex Aut ad Her. lib 3.
Grossezza d'vn braccio.] Crassitudo. brachialis Plin. lib. 20. cap. 23.
Storpiato d'vno, ò due bracci.] Bracchio altero, vel vtroque captus, a, um, vel orbus. Ex Plin. lib. 35. cap. 10. Cuius est: Altero lumine orbus
Di braccio, addiett.] Brachialis, & hoc, le. 1 3 l. a.b. Plin lib.28. cap.11. Plaut. in Pœn. qui ait, Neruum brachialem.
Chi hà bracchi.] Brachiatus, a, um. 1.3 l. a.b. Ex Col l. 5. cap. 5. Vbi habet, Vineas brachiatas.
Chi hà buoni, ò mali brachi.] Benè, vel malè brachiatus, a, um. Ex Plaut. Most. & Col lib. 5 cap 5
Braccio inteso di misura.] Cubitus, ti m g 1 2 b. Plin. l. 36. cap. 12. In pyramide maxima, est intus puteus. 86. cubitorum. 2. Cubitum, ti. n.g 1.2.b. Plin. lib. 35. cap. 8. Coralitius lapis mensuræ non vltra bina cubita, est. 3. Vlna, næ f g 1.l. Plin. lib. 36. cap. 13 Pyramides erant complures quadragenarum vlnarum.
D'vn braccio, inteso di misura.] Cubitalis, & hoc, le. 1.2.b 3 l Liu. 4. bel. Pun.
D'vn mezzo braccio.] Semicubitalis, & hoc, le. 1.l.2.3. 4.b.5.l. Liu Dec. 5. l.2.
D'vn braccio, e mezzo.] Sesquicubitalis, & hoc, le. 1. 2. 3. 4. 5. 3. l.
Di due braccia.] Bicubitalis, & hoc, le. 1.2.3 b. Ex Plin. lib. 20. cap 23.
Di tre braccia.] Tricubitalis, & hoc, le. 1.2.3.b. Ex Plin.
Bracciolino, diminut. braccio piccolo.] Brachiolum, li, 1.l 2.3.b Catul. in Epith. Iul. ep 56.
Bracco, cane da caccia, che troua, e leua la fiera.] Canis sagax. Cic. 1. de Diu. Sagire est acutè sentire: ex quo sagaces dicti canes. 2. Canis Odorus. Virg. 4 Æn. 3. Canis vestigator, vel indagator. Ex Var. 4 de Ling. Vestigator dictus est à vestigijs ferarum, quasi indagator. 4. Canis nare vestigans. Ex Col. lib. 8. cap. 17. 5. Canis odore vestigans. Ex Plin. lib. 8. cap. 18. 6. Canis odorisequus. Auct. dam. 7. Canis Gallicus. Ouid. 8. Catulus venaticus Hor. lib. 1. epist. 2. qui sic ait: Venaticus ex quo.

Tempore ceruinam pellem latrauit in aula,
Militat in syluis Catulus.

Brace, e bracia, brage, e bragia, fuoco senza fiamma, che resta di legna brugiate.] Pruna, æ. f g. & 1.l. Plin. lib 19. cap. 6. Menander autor est, alium edentibus, si radicem betæ in pruna tostam superederint, odorem extingui. 2. Carbo candens. Cic. 2 Off Dionysius caodente carbone sibi adurebat capillum. 3. Carbo viuus. 4. Carbo flagrans. 5. Ignis viuus. Vell. Pater. cap. 2. Hist. Seruilia Lepidi vxor, viuo igni deuorato, interijt. 6. Fauillæ ardentes Mart.

Dixit, & ardentes auido bibit ore fauillas.

Bracero, ò braciero, val focone, vedi Focone.
Brache, vedi Calzoni.
Barchiero, e brachiere, fascia di ferro, ò altra materia per sostenere gl'intestini, che cadono per crepatura.] Fulcimentum, siuè fulcrum Enterocelicum. Ex Plaut. in Trin. Cuius est vox fulcimentum, & A Gell lib 20. cap 36. Cuius est vox Enterocelicus. 1 Fultura enterocelica. Ex Plin. lib. 16. cap. 35. Cuius est vox Fultura. 3. Succingulum lumbare. 4 Baltheus lumbaris. 5. Fascia lumbaris. Ex Festo, cuius est vox Fascia, Baltheus, & Succingulum.
Bragia coperta.] Pruna obducta. Virg. in Muret.
Bragia dureuole, cioè, che non così presto si smorza.] Prunæ viuaces. Plin lib 11. cap. 14.
Bragia lenta, cioè poca, ò leggiera.] Pruna, leota. Plin. lib. 32. cap. 7.
Bragiola, vedi Brasuola.
Brama, & auidità, cupidigia, cupidità, Fior. ancor cupidigia, e cupidezza, desiderio grande, ò immoderato.] Auiditas, tis. f.g. 1.2.& 3. b.2. & 4.l. Cic. de Sen. Senectuti magnam habeo gratiam, quæ mihi sermonis auiditatem auxit, potionis, & cibi sustulit. 2. Appetentia, tiæ. 1. & 3.l 2 & 4.b. Cic. 4. Tusc. Lætitia profusam hilaritatem, libido effrænatam appetentiam efficit. 3. Appetitio, nis. f. g. 1.& 3 l. 2. 4.b 4. Cupiditas, tis. 1. 2. 3.b 4 l. Cic 1. de Fin Cupiditates sunt insatiabiles, quæ non modo singulos homines, sed vniuersas familias euertunt, ex cupiditatibus odia, dissidia, discordiæ, seditiones, bella nascuntur. 5. Cupido, dinis. f. g 1 b.2 l Salust de Bell. Iug. cuius est. Cupido, atq; ira pessimi consultores 6 Libido, dinis. f.g 1 b.2 l 3. com. in rect. & l. in obl. Col. lib. 1. cap 3. Licinius flammatas est, quod agri modum, quem in magistratu rogatione tribunitia promulgauerat, immodica possidendi libidine transcendisset.
Bramare, desiderare auidamente.] Concupisco, scis. 2. & 3.l.2. b. Cic. 4 Tusc. Vt turpes sunt, qui efferunt se lætitia tum, quum fruuntur venereis voluptatibus, sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt. 2. Appeto, tis. 2. b Cæs bell. Gall. Ille ob eam causam, quod regnum appetebat, ab ciuitate erat interfectus. 3. Expeto, tis. 2.b. Cic 1. Off. quæ ait. Nihil, nisi honestum expetere oportere.
Bramosamente, con brama.] Cupidè. 1. 2. b. Cato. cap. 1. Prædium ne cupidè emas. 2. Auidè. 1 2. b. Cic. de Sen. Græcas litteras sic auidè arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens. 3. Inflammato animo. Cic. 4. Tusc.
Molto bramosamente, con somma brama.] Auidissimè. 1 2. 4.

1.1.4.b.3.l.Cic. 14. Phil. Eam rem auidissimè ciuitas expectat.

Bramoso, e voglioso, auido, e cupido, Fior. anco cupidoso, immoderatamente disioso.] Auidus, a, um. r. & 2.b. Pomp. Fest l.2. Auidus à non videndo propter nimium cupiditatem appellatur, sicut amens, qui mentem suam non habet. 2. Appetens, tis, o.g 2 b. Cic.

Branca per zampa, vedi Zampa.

Brancata, manata, e manciata, cioè quanto si puol pigliar con vna mano.] Quantum manus apprehendit. Ex Plin. 2 Manipulus, li. m g 1 2.3 b.

Brancata di fave.] Fabæ manu apprehensæ, Ex Plin.

Branca orsina, herba, vedi Acantho.

Branco, cioè multitudine] Multitudo, dinis. a b.3.l.2. Numerus, ri. m g r a b. Grex gis. f g.

Brandire, ò vibrare, cioè muouer qual cosa, come spada, ò sim. con prestezza scotendo.] Vibro, as. 1. c. Cic. 2. de Orat. Samnites vibrant hastas ante pugnam, quibus in pugnando nihil vtuntur.

Brando, voce poet per spada, vedi Spada.

Brasuola, ò gragnola sorte di viuanda.] Ofella, læ. f. g. 1. b.

Brauamente, vedi Coraggiosamente.

Brauare.] Minor, aris 1.b.

Brauar spesso.] Minitor, aris. r. 2 b.

Brauata.] Minæ, arum. f g r. 2.b. 2. Comminatio, nis. f g.2.b.3.l.

Brauo, vedi Coraggioso.

Brauo, nome sust. e significa alle volte huomo facinoroso, che serue appresso à qualch'vno per guardia ò per vccidere il nemico.] Sicarius, rij m.g.1.2.l Cic. pro Rosc. Am. Vetus, videlicet sicarius homo audax, & sæpè in cæde versatus 2. Sceleris administer. Cic.

Brauura, vedi Coraggio.

Breccia, ouer ghiara.] Glarea, æ.

Breccia, ouer, ghiara minuta.] Glareola, læ. f.g. Plaut. Glaream manu effundens.

Breccioso, ouer ghiaroso] Glareosus, a, um.

Bregantino, barca coperta.] Aphractum, cti. n g.

Brenta, misura di vino.] Amphora, ræ f.g.1. b. Bud. l. 3. de Asse.

Brentatore.] Amphorarius, rij. m g 2.b.3.l.

Brescia, colonia, già de'Romani, hora Città grande, popolata, e ricca in Lombardia] Brixia, æ. Plin.

Breue, & anco brieue, addi ti cioè corto, il contrario di lungo] Breuis, & hoc breue. 1 b. Ouid. l.1. Trist.

Salus ab hac terra breuis est Tentyra peteoti. Hor. de Art. Poet.

Sylaba longa breui subiecta vocatur Iambus.

Alquanto breue.] Breuiculus, a, um. 1 2.3.b.

Molto breue.] Perbreuis, & hoc, ue. 1 l 2 3 b. Cic de Clar. Quod que difficile est, idem & perornatus, & perbreuis. Idem Cic. pro Clu. Altera pars per breuis mihi, & non magnæ in dicendo contentionis fore videtur.

Più breue.] Breuior, & hoc, ius 1.2 & 3.b Cic. de Orat. Quidpiam fit, aut contractione breuius, aut productione longius.

Breue nel parlare.] Breuiloquens, tis. om. g. 1. 2. 3. b. Cic. Att. lib. 7. epist. 18. Breuiloquentem iam me tempus ipsum facit.

Di breue, di corto.] Breui. 1. b. Cic. 2 Breui tempore. Cic. lib 7 epist 3.

Breue, sost. piccola, e corta scrittura.] Breuiarium, rij, vel Summarium, rij. n.g. Sen. lib 5. epist. 39. Commentarios, quos desideras diligenter ornatos, & in angustum coactos, ego verò componam: sed vide ne plus profectura sit oratio ordinaria, quam hæc, quæ nunc vulgo breuiarium dicitur: olim cum latinè loqueremur, summarium vocabatur.

Breue Apostolico, cioè del Papa.] Litteræ pontificiæ. Turs Hist.1. 1.2.2 Diploma pontificium, vel pontificale. Hor. Turs. Laur. Hist. lib.4 c.3

Dir in breue, ò con breuità.] Rem paucis verbis comprehendere. Cels. lib.2. cap.24. Hoc à vetustissimo authore Hippocrate paucis verbis comprehensum est.

Breuemente, auuerb. con breuità.] Breui. 1. b. Cic. de Sen. 2. Breuiter. 1.2.3 b. Idem in Orat 3. Cum breuitate. Idem. 2. de Legibus. 4 Paucis. Ter. in Andr

Breuiario, compendio, dell'hore canoniche.] Breuiarium, rij. n g 1.2.b 3 l Turs. Xauer. lib 4 cap 7. Nouo ternarum lectionum breuiario vti nolens Xauerius, vetus breuiarium nouenarum lectionum perpetuò recitauit. 2. Codex sacrarum precum, vel codex horarius 3 Canonicarum horarum epitome. 4. Horariarum precum epitome.

Breuiatura, vedi Abbreuiatura.

Breuissimo, sommamente breue.] Breuissimus, a, um. 1.& 3.b.2.l.Cic.

Con la breuità, che potrò.] Vt breui potero. Ex Var. 9 de Lin. Quid esset analogia, vt breui potui, confirmaui.

Breuità astratto di breue.] Breuitas, atis. r. 2 b. 3. l. in rec. & obl. Cic. Brut. Breuitas laus est in aliqua parte dicendi: in vniuersa eloquentia laudem non habet.

Per breuità, per non esser lungo.] Breuitatis gratia. Plin. lib.18 cap 25.2. Breuitatis causa. Cic.2 Offic.3. Propter rationem breuitatis. Id.3. Ver.

Breuità succinta, ò compendiosa.] Breuitas concisa. Cic 3 de Orat 2 Breuitas coacta Plin lib.12.cap 2.

Breuità nel parlare.] Breuiloquentia, æ. f.g.1.2.3.b. Cic. Resp.

Bricia, Fior. briciola, e briciolo, Sen. cioè minuzzolo, che casca da cose, che si mangiano.] Mica, cæ, f. g. 1 Ouid. 1. Fast.

Far erat, & puri lucida mica salis.

Sipont. in Mart. Mica propriè est paluisculus ille, qui in arena, quasi argentum fulget, à quo, & panis, & omnium rerum minimæ partes micæ dicuntur, quasi minutim cadentes. 2 Analecta, orum. n. g. & num. plur. Græc. 1. & 2. b. 3 l. Mart l 14.

In pretio scopas testatur palma fuisse:
Sed pretium scopis nunc analecta dabunt.

3 Cibi reliquiæ Ex Cic. 2. de Nat. & Plaut. in Menæch. 4 Esculentorum part cula decidua, vel cadens. Ex Cic. 3. de Nat. & Plin. lib. 21. cap. 37.

Raccorre le bricie, ò briciole.] Analecta colligere, vel legere. Mart lib. 7.

Colligere longa turpe, nec pudet dextra.
Analecta quicquid, & canes reliquerunt.

Raccoglitore di bricie] Analecta, ctæ. m. g. Græc. 1. & 2 b. 3. l. 1. Ex Sen. qui sic ait Suasit illi, vt grammaticos haberet analectas.

Raccoglitrice di bricie.] Analectis, tidis. f. g. 2. 2. & 4. b. & 3 l. Græc. Ex Cælio. lib. 7 cap. 51.

Briciolino, Sen. dimin bricia, ò briciolo, piccolo.] Micula, læ, 2. l. & 3. b. Ex Cic. de Or. 2. Mica exigua, vel minuta. Ex Ter. in Andr. act.2. sc.2.

Briga, negotio, vedi Negotio.

Briga, per rissa, vedi Rissa.

Briga, per noia, ò fastidio, vedi Fastidio.

Brigata, compagnia.] Turba, bæ. f. g. 2. Conciliabulum, li. n.g 2.3.5.b 4.l. Plaut. Bacch. Vt solet in istis fieri conciliabulis.

Briglia, e redini, cioè freno, che regge il cauallo.] Habenæ, arum, f. g. & num. plur. 1. b 2. l. Curt. lib. 9. & Virg Geor.

Talis Amyclæis domitus Pollucis habenis.

Tirar, ò allentar la briglia.] Adducere, vel remittere habenas. Cic. in Læl. Commodissimum est, quam laxissimas habenas habere amicitiæ, quas vel adducas, cum velis, vel remittas.

Metter la briglia, vedi Imbrigliare.

Abriglia sciolta.] Effusis habenis. Curt. l 7. Ipsum præualens equus vehebat, quo sæpius in cuneos barbarorum effusis habenis euectus, magnam stragem ecuderat.

Andar à briglia sciolta.] Solutis loris ferri, vel ire. Ouid. 1. de Art.

Dum licet, & loris passim potes ire solutis.

Brillare, mostrar con segno esteriore l'allegrezza del cuore.] Iubilo, as, aui, tum. 1.l.2.b. Pomp. Fest. l.9. Iubilare est, rustica voce inclamare.

Brillo, vna ſpetie di gioia, della quale dice Plinio trouarſene di noue ſorti.] Berillus, li. m. g. 1. & 2. l. Plin. lib. 37. cap. 5. Berilli poliuntur omnes ſexangula figura, quoniam hebeſcunt, ni color ſurdus repercuſſus angulorum excitetur.
Brillo di color d'oro.] Chryſoberillus, li. m. g. 1. 3. & 4. l. 2. b. Plin. lib. 37. cap. 5. Chryſoberilli ſunt paulo pallidiores, ſed in aureum colorem exeunte fulgore.
Brillo di gran preggio.] Berillus probatiſſimus. Plin. lib. 37. cap. 5. Berilli probatiſſimi ſunt, ex ijs, qui viriditatem puri maris imitantur.
Brina, e brinata, rugiada congelata.] Pruina, æ. f. g. 1. b. 2. l. Plin. lib. 17. cap. 24. 2. Humor in pruinam concretus. Plin. l. 2. cap. 39. Quædam ſydera ſuot humoris in pruinam concreti fæcunda.
Brina molto fredda.] Pruina gelida, vel acris. Virg. 2. Georg. & Lucret. l. 3.
Brindis, inuito vſato, mentre ſi beue, e ne conuiti.] Inuitatio epularis. Ex Cic. 3. Ver. & de Sen. 2. Propinatio conuiualis. Ex Seo lib. 14. ep 94. & Liu. 9. bell. Maced.
Far brindis à vno, e inuitarlo à bere, coſa vſata ne conuiti.] Propino, as. 1. com. 2. l. cum dat. perſon. Plaut. Aſin. Tecum vna poſtea aquæ pocula potitet. Aſtet, accipiat, tibi propinet; tu bibas. 2. Poculo quempiam inuitare Plaut. Rud. Neptunus magnis poculis hac nocte eum inuitauit. 3. In potum, vel potionem inuitare. Ex Cic 4. Ver. qui ſic ait. Tu tuos in prædam inuitabas. 4 Præbibo, is. 1. l. 2. b.
Far brindis con vn bicchierone.] Magnum poculum propinare. Plaut. in Curc. Propino magnum poculum, ille ebibit.
Il far brindis.] Propinatio, nis. f. g. 1 & 4 b. 2. & 3. l. Aul. Gell. lib. 10. cap. 17. Eſt enim perſona diuitis auari, & parci, ſumptum plurimum, & propinationem adoleſcentis filij deplorantis. 2. Ad bibendum, vel potandum inuitatio. Ex Cic. 3. Tuſc. 3. Ad potum inuitatus, vel inuitamentum. Ex Cic. 4. Off. & lib. 7. epiſt. 5.
Il far brindis con vn bichierone.] Magni poculi propinatio. Ex plaut. in Curc. & Aul. Gell. lib. 10. cap. 17.
Quegli, che fà brindis.] Propinator, ris. 1. com. 2. & 3. l. Ouid. 1. de Art. 2. Ad potum, vel potionem inuitans. Ex Cic. l. 10. epiſt. 28.
Accettar'il brindis.] Propinationem accipere. Sen. lib. 2. cap. 21. Ego ab eo beneficium accipiam, à quo propinationem acceptuurus non ſim?
Non accettar'il brindis.] Propinationem recuſare. Sen. l. 14. epiſt. 94. Cum penes te palam fuerint, & propinationes tuas ſtrati recuſauerint.
Brinoſo, ſoggetto à brina, ò ricoperto di brina.] Pruinoſus, a, um. 1. b. 2. 3. l. Col. lib. 7. cap. 3. Pruinoſa ijs diebus herba pecudi grauedinem creat, ventremque proluit. Ouid. 4. Met.
Solque pruinoſas radijs ſiccauerat herbas.
Brocca, vaſo da portar aqua.] Vrna, æ. f. g. Var 4. de Ling. Vrnæ dictæ, quod vrinant in aqua haurienda, vt vrinator. 2. Lagena, næ. f. g. 2. l. Græſ.
Brocca del vino.] Cirnea, æ. f. g. Græſ.
Broccati, adobbamenti di broccato.] Attalica, orum. n. g. & num. plur. 2. 3. b. Attalica peripetaſmata, ſeu periſtromata. Cic. 6. Ver.
Broccato, ſuſt. drappo teſſuto in oro.] Veſtis attalica. Plin. lib. 8. cap. 48. Aurum intexere in eadem Aſia inuenit Attalus rex: Vnde nomen Attalicis. 2. Attalicum textile. Ex Plin. lib. 8. cap. 48. & Liu. Dec. 5. l. 5.
Di broccato, come quando ſi dice pianeta, ò piuiale di broccato.] Ex veſte attalica. Turſ. Hiſt. lib. 5. cap. 1. 2. Attalicus, a, um. 2 3 b. Propert.
Broccato riccio.] Veſtis attalica criſpans. Ex Plin. & Turſ. Laur. Hiſt. l. 4. cap 13. Ducis Grauinenſis donum fuit amiculum aræ ex attalica veſte criſpante.
Broccato riccio ſopra riccio.] Attalica veſtis bifariam criſpans. Hoc Turſ. Laur. Hiſt. lib. 4. cap. 16. Cardinalis Montini munus fuit, aræ amictus ex attalica veſte, bifariam criſpante.
Broccato d'oro.] Aureum textile.
Brocchetta, dimin. brocca piccola.] Vrnula, læ. f. g. Ex Var. 4. de Ling.
Brocchiere.] Parma, mæ. f. g. Liu. l. 8. ab Vrb. Virg Æn. lib. 11.
Enſe leuis nudo, parmaque in glorijs alba.
Brocchiere à guiſa di mezza luna.] Pelta, tæ. f. g. 2. Cetra, træ f. g. 3. Scutum amazonicum. Turſ.
Il mezo, ò metà del brocchiere.] Vmbo, nis. m. g. 2. l. in obl. Liu.
Manico del brocchiere.] Clipei anſa, vel capulus.
Brocchiere piccolo.] Parmula, læ. f. g. Horat. 2. carm. od 7.
Tecum Philippos, & celerem fugam
Senſi, relicta non benè parmula.
Facitore di brocchiere piccolo.] Parmularius, rij. m. g. 2. b. 3. l. Quint. lib. 2. cap. 11.]
Broccoli, cauoletti, cime, ò vette de cauoli più tenere, e delicate.] Braſſicarum cymæ. f. g. num. plur. Plin. lib. 19. cap. 8. Braſſicæ cymas à prima ſectione præſtat proximo vere. 2. Braſſicæ coliculi. Ex Col. de Re ruſt. lib. 6 cap 8. Modicæ magnitudinis coctos braſſicæ coliculos ieiuno dari conuenit. 3. Cauliculi delicatiores, vel teneriores. Plin. lib. 19. cap. 8. 4. Coliculi prototomi. Mart. lib. 14. epiſt. 91.
Cum mihi boleti dederint tam nobile nomen.
Prototomis putet heu, ſeruio coliculis.
5. Prototomi, orum m. g. & num. plur. 1. l. 2. 3. b. Mart. l. 10. epiſt. 45.
Et faba fabrorum, prototomique rudes.
6. Prototomi caules. Col. lib. 10.
Sed iam prototomos tempus decidere caoles.
7. Cauliculi, vel coliculi, orum. m. g. & num. plur. 1. l. 2. 3. b. Plin lib. 19. cap 8. Poſt cymam ex eadem braſſica contingunt æſtiui, autumnaleſque cauliculi, mox hyberni; iterumque cymæ nullo æquè genere multifero, donec ſua fertilitate conſumatur.
Brocoli d'Inuernata.] Cauliculi hyberni. Plin. lib. 19. cap. 8. Poſt cymam ex eadem braſſica contingunt æſtiui, autumnaleſque cauliculi, mox hyberni.
Broda, vedi Brodo.
Brodaio, e brodaro, brodaiuolo, e brodarolo, ſi dice à chi piace la broda.] Iuri, vel iuris amicus, ca, cum. Ex Horat. 2. Ser. ſat. 4. & l. b. 2. epiſt. 2. cuius eſt: Amica luteſus. 2. Iuris auidus, vel appetens. Ex Ter. Eun. act. 5. ſc. 4. & act. 2. ſc. 4
Brodetto, e brodetta, dimin. broda poca, ò brodo poco.] Iuſculum, li. 1. l. 2. b. Cato de Re ruſt. cap. 156. Braſſicam inferuefacito paulisper; poſtea inde iuſculum frigidum ſorbere, & ipſam braſſicam eſſe oportet.
Brodo, e broda, acqua in cui ſia ſtata cotta carne, herbe, ò legumi.] Ius, iuris. n. g. 1. l. Cic lib. 16. epiſt. 6. Medici curationes non probo: ius enim tibi dandum non fuit, cum cacoſtomachus eſſes.
Brodo d'Agnello.] Ius agninum. Ex Plaut. in Aul.
Brodo alterato.] Ius medicatum. Ex Plin.
Brodo bollente, ò bollito.] Ius feruens. Cic.
Brodo di Cappone.] Ius è capo, vel capone. 2. Ius caponinum. Ex Col. lib. 8. cap. 5.
Brodo di Caſtrato:] Ius veruecеum, vel veruecinum. Ex Plaut. in Capt.
Brodo di gallina.] Ius gallinaceum. Ex Cic. 2. de Diuin.
Brodo di Gallo vecchio.] Ius è vetere gallinaceo.
Brodo di pollo.] Ius è pullo gallinaceo. Ex Var. lib 3. cap. 9.
Brodo con zafferano.] Ius crocatum. Ex Plin. lib. 16. cap. 24.
Brodo lardiero.] Ius laridarium, ſeu lardarium. Ex Plaut.
Brodi meſcolati inſieme.] Iura confuſa. Plaut. in Muſtel.
Pigliare, ò bere vo brodo.] Ius ſorbere, vel haurire. Cato cap. 156.
Coſa con brodo.] Iurulentus, a, um. 2 b. Celſ. lib. 2. cap. 18. Res eadem magis alit iurulenta, quam aſſa: magis aſſa, quam elixa. 2. Iuſſulentus, ta, tum. 2. b. Apul. in Apol. Magnus Ennius oſtendit, qualiter quiſque piſcium aſſus, aut iuſſulentus optimè ſapiat.

Bronco:

Bronco, pesce senza scaglie, di forma, e di colore, simile all'anguilla.] Conger, gri, vel congrus, gri. m g. Plin.lib.9.cap.20.

Brontolamento, borbottamento, borboglio, e borbogliamento, il borbogliare, il brontolare, ò borbottare.] Murmuratio, nis. f.g.2. b.3.l Sen. in epist. Deum, quo authore cuncta proueniunt, sine murmuratione sequi optimum est. 2. Murmuratio querula. Ex Plin. lib.10. cap. 3. 3. Murmur querulum. Sen. in Herc. Oeth. 4. Mussitatio, nis. f g.2.b.3.l. Ex Cic.

Brontolamento picciolo, ouer leggiero.] Murmurillum. li. Plaut. in Rud. Nolo murmurillum, neque susurrum fieri mihi.

Brontolare, borbottare, e borbogliare, Fior anche bosbunchiare, dicesi propriamente di chi mal contento d'vna cosa, se ne duol tra se stesso pian piano.] Murmuro, as. a b. Ex Plaut. Intestina mihi murmurant ieiunitate. 2. Murmuror, aris. 2.b Varro. 3 Mutio, tis. 1.l. Ter. in And. Nihil iam mutire audeo. 4. Musso, as. 1.l. Pomp Fest lib.11. Mussare est murmurare. Ennius. In occulto mussabant. Vulgo verò pro tacere dicitur, vt idem Ennius. Non decet mussare bonos. 5. Submissim queri, vel conqueri. Ex Suet. in August. cap 74. & Plaut. Asin. 6. Dolenter mussare, vel murmurare. Ex Cic. pro Dom. 7. Dolenter sub lingua immurmurare. Ex Cic. de Or. & Pers. Sat. 2. vbi ait:

Illa sibi introrsum, & sub lingua immurmurat.

Brontolar spesso.] Mussito, tas. 1.l a.b. Plaut. in Mil. Illi inter se certant donis, ego mecum mussito.

Brontolare alquanto.] Murmurillo, as. Plaut. Quid murmurillas tecum, ac te discrucias.

Brontolatore, borbottatore, colui che brontola, ò borbotta.] Murmurans, antis. 2 b. vel Obmurmurans, tis. m.g. 2 Querulæ murmurationis homo. Ex Plin. lib.10. cap. 3. Eadem aquila ieiunæ semper auiditatis est, & querulæ murmurationis

Brontolatrice, borbottatrice, colei, che brontola, ò borbotta.] Murmurans. antis, vel Obmurmurans, antis. f.g. 2. Querulæ murmurationis mulier Ex Plin.

Bronzo, metallo noto.] Æs, eris. n g.1.l. Plin. 2. Æris metallum. Ex Virg. 8. Æn. cuius est, Auri metallum. 3. Materia ænea, seu ærea. Ex Cic. 2 de Inu. qui pro ligno dicit Materiam ligneam.

Appartenente a bronzo.] Ærarius, a, um. 1 2 l. 3.b. Plin. lib 7. cap. 56. cuius est; Fabrica æraria, & l. 34 c.12. cuius est, Lapis ærarius.

Bronzo da lauorar col martello.] Æs ductile. Gras.

Cosa di bronzo.] Æneus, a, um, vel Æreus, a, um. 2. b. Plin

Bruco, vedi Ruca.

Brug are, e bruciare, vedi Abbruciare.

Brugna, frutto noto, vedi Prugna.

Bruno, addiett. color bruno] Color aquilus. Plaut. in Pœn. Statura haud magna, corpore aquilo.

Bruotina. Sin. bruotino, & altrimenti abrotano, & abrotina, herba nota medicinale.] Abrotonum, ni. n. g.1.l.a. 3.b. Plin. lib 21. cap.21. Abrotonum duorum traditur generum: Campestre, ac montanum; hoc fœminam, illud marem intelligi volumus, amaritudo absinthij in vtroque Siculum laudatissimum, deinde Galaticum.

Di Bruotina, addiett.] Abrotoninus, a, um. 2 b.

Brusca, brusco, e bruscolo pezzolino minutissimo di legno, paglia, e simili.] Festuca, æ. f.g & 3.l Col. lib. 8. cap 15. Festucæ. surculique in aiarijs passim spargendi sunt, vt colligere possint aues, quibus nidos construant.

Bruscamente, cioè adiratamente, vedi Iratamente.

Bruschetto, diminut. di brusco.] Subacidus, a, um. 1. 3.b. 2 l. Si vinum subacidum erit, non durabit. 2. Acidulus, a, um. 1 2 3.b Plin lib 25. cap 15. Autumnalia pyra sunt acidulo sapore iucunda.

Brusciare, vedi Abbruciare.

Brusciolo, ciccolino, carboncello, infermità nota.] Carbunculus, li m.g 3.b. Plin. l. 23. c.42 Furunculus, li. m.g. 3 b. Plin. lib. 20. cap. 13.

Brusco per adirato, vedi Irato.

Brusco, si dice di sapor, che tira all'aspro, mà senza dispiacer del gusto.] Acer, acris, acre. 1.l. Col l.12.c.5 Ex vino vapido acre fit acetum. 2. Acidus, a, um. 1.a.b. Col. lib. 5. cap.10. Virg. Æn.

Fermento, atque acidis imitantur vitea sorbis.

3. Acutus, a, um. 1.b.a.l. Plin. ep 123 Si cœnam tibi facerem, dulcibus cibis acres, acutosq; miscerem.

Brusselles, città in Fiandra.] Bruxellæ, larum. f g & num. plur Turs.

Brustolare, meno, che ardere.] Vstulo, las, aui, atum. 2. b. Pacuu. & Catull.

Infelicibus vstulanda lignis.

Brutale, addiett. vedi Bestiale,

Brutino, addiett. di Bruto in signif. d'huomo di questo nome.] Brutinus, a, um. 2 l Cic ad Brutum ep.15 Cum Antonium in me incitauissem, concilia inire cœpi brutina planè, Reipublicæ liberandæ.

Bruto, sust. nome prop. di più huomini, de' quali vno fù primo Console de Romani.] Brutus, ti 1.l. Plin. de Viris Illust hist.10. Iun. Brutus sorore Tarquinij superbi genitus, cum eandem fortunam timeret, in quam frater inciderat, qui ob diuitias, & prudentiam fuerat ab auunculo occisus, stultitiam finxit: vnde Brutus dictus est.

Bruto sust animale irragioneuole, vedi Bestia.

Bruto, addiett. insensato, irragioneuole, ò stolido.] Brutus, a, um. 1.l. Plin. lib. 2. cap 43. Hinc bruta fulmina, & vana, vt quæ nulla veniant ratione naturæ Sipont. in Mart. Brutum dicitur, quod tardum, stolidum, & sine sensu est.

Bruttare, vedi Imbrattare.

Bruttezza, vedi Deformità.

Bruttissimo, superl sommamente brutto.] Deformissimus, a, um 1.l. Ex Cic. lib 4 epist. 9. 2. Informissimus, a, um. Ex Virg. Ecl. 2. & Cic. lib 4. epist 9 3. Turpissimus, a, um. Ex Cic ad Att lib.9 & Catul. epist 39 4 Fœdissimus, a, um. Ex Cic. 1. Off & Plin lib. 5. 5. Omnino deformis, & hoc, me.

Brutto, e laido, e contrafatto, scontrafatto, deforme, e difforme, sformato, e disformato, vedi Contrafatto.

Bruttarello, cosa leggiermente brutta.] Turpiculus, a, um. 2. 3.b. Catull. ep 39.

Ista turpiculo puella naso.

Bruttezza, bruttura, laidezza.] Sordes, dis f g. Plaut. in Pœn. 2. Illuuies, ei. f.g. 2. 3.b. 3 Turpitudo, nis. 2 b. 3.l. f.g. 4 Fœditas atis. f g. 1 .l. 2.b. 3 l. in rect. & obl. 5. Deformitas, atis. f.g 1. 2.l. 3.b.

B V

Buaccio, accresc. bue grande.] Bos vastus. Colum. lib. 6. cap. 1. Vmbria plerumque boues progenerat vastos, & albos, eademque rubros, nec minus probabiles animis, quam corporibus.

Buaccio, qui val bue cattiuo.] Bos piger. Horat. Optat ephippia bos piger, optat arare caballus.

Buaccio per metaf. si dice d'huomo da niente.] Homo nequam, vel nihili. Cic. 2. de Orat.

Buario, addiett. pertinente à bue.] Boarius, a. um. 1. 3 b & 2 l Plin. lib. 28. cap. 2. & Liu 9. bell Pun. qui ait: Forum boarium.

Bubbola, vccello, vedi Vpupa.

Buca, buco, bugo, caua, e pertugio, forame, e foro col primo o stretto, apertura picciola.] Cauum, ui n.g 1.o Cato de Re rust Ibi ad lineam grana bina, aut terna palo dimittito, eodem palo cauum terra operito 2. Cauus, ui. m g. 1 b. 3. Foramen, minis. n.g. 1. 3 b 2 l. Plin. lib. 10. cap. 70. 4 Foramentum, ti. n.g. 1.b 2 3.l.

Bucare far buco, vedi Forare.

Cosa, che ha molte buche] Multicauatus, a, um. 2. 3.b. 4.l. Var. lib. 3 cap.16 Fauus est, quem apes fingunt multicauatum è cera, cum singula caua sena latera habeant, quot singulis pedes natura dedit.

Che viue ò stà nelle buche.] Cauaticus, a, um. 1. 3 b. 2.l. Plin. lib. 8. cap. 39. Cochleæ in balearibus insulis, cauaticæ

appellatæ, non prorepunt è cauis terræ, sed vuæ modo inter se cohærent.

Bucata, per liscia, vedi Liscia.

Bucata, luogo, doue si lauano i panni.] Fullonica, æ. f.g. 1.a.l. 3.b. Vlpian.l. apud Trebat. ff. de aqua pluuia arcenda. 2. Officina fullonia. Ex Plaut. Asin.

Bucata, arte.] Fullonia, æ. f.g. Plaut. Asin. 16. Non didicisti fulloniam? Non hai imparato à far la bucata. 2. Ars fullonica. Plin. l. 7. cap. 56. Fullonicam artem Nicias Megarensis inuenit.

Buccataro, e bucataio: purgator de panni, ò causmacchie.] Fullo, onis. m.g. 2. com. in rect. l. in obl. Plaut. Aul. 15. 36. Stat fullo phrygio aurifex lanarius.

Cosa pertinente à bucataro, ò bucata.] Fullonius, a, um. 2 l. Plin. lib. 27 cap. 10 Hyppophæston nascitur in spinis, è quibus fiunt æneæ fulloniæ.

Bucefalo, il cauallo d'Alessandro Magno.] Bucefalus, li. m.g. 1. l. 2. 3.b. Plin. l. 8. cap 42 Eidem Alexandro equi magna raritas contigit: Bucefaloo eum vocarunt, siue ab aspectu toruo, siue ab insigni taurini capitis armo impressi.

Bucheira, buchetto, e forello, dimin. buca, ò bugo piccolo.] Foramen angustum. Plin. l. 28. cap. 9 Butyrum fit crebro iactatu in longis vasis, angusto foramine spiritum recipientibus.

Bugo, vedi Buca.

Budelle, ò interiora.] Exta, orum n.g. & num. plur. Plin. l. 13. 2. Intestina, orum. n.g. & num. plur. 2 l. Col. l. 9. c. 14 4. Viscera, rum. n.g. 2.b.

Bue, animal noto, da giogo.] Bos, bouis. com. g. 1 b. in obl. Varro de Re rust. l. 2 cap. 5. Bos in pecuaris maxima debet esse authoritate, præsertim in Italia, quæ à bubus nomen habere sit existimata.

Bue balzano, cioè segnato di bianco.] Bos insignis. Fest. l. 6. Boues appellantur insignes, qui in femore, & in pede album habent, quasi insigniti.

Bue chino, bue che camina chino. dicesi de buoi vecchi, e stracchi dal giogo.] Bos camurus. Ex Virg. lib. 3. Georg. cuius est Camuris lurtæ sub cornibus aures. 2. Bos camuranus.

Bue domestico.] Bos domesticus. Ex Colum. lib. 6. cap. 1. & l. 10. præfat. 2. Bos cicur. Ex Var. lib. 2. cap 5. & Cic. 5. Tusc.

Bue d'vn corno.] Bos vnicornis. Plin. lib. 8. cap 21. Indici boues vnicornes tricornesque sunt.

Bue da due corna.] Bos bicornis. Ex Plin. lib. 8 cap. 21. & lib. 11 cap. 46.

Bue da tre corna.] Bos tricornis. Plin. l. 8 c. 21.

Bue senza corna.] Bos mutilus. Var. de ling. lib. 8. Si, quis viderit mutilum bouem, aut luscum hominem, claudicantem equum, neget in cornibus boum, hominibus, & equorum naturam similitudinis proportione constare.

Bue da Aratro.] Bos arator. Ouid 1 Fast.

Bue da carro.] Bos iugatorius Var. l. 2 cap 5. Boues in Italia boni sunt generis: plerique Gallici ad opus: contra iugatorij Ligustici.

Bue, che non è stato sotto il giogo.] Bos iniugis. Pomp. Fest. lib. 9. Boues iniuges dicuntur, qui sub iugo non fuerint.

Bue da ingrassare, ò ingrassato.] Bos altilis. Var. l. 2. cap. 1. E porcis, qui iam pur. sunt ad sacrificium, vt immolentur, olim appellati sacres; quos appellat Plautus, quum ait, quanti sunt porci sacres? sic boues altiles, ad sacrificia publica saginati, dicuntur opimi.

Bue da lauoro.] Bos operarius. Colum. l. 6. c 2.

Bue giouane.] Bos nouellus Var. l. 2 c 5.

Bue manso, e posato.] Bos placidus, & quietus. Col. lib. 6. cap 2.

Bue saluatico.] Bos ferus. Plin. l. 8 c. 15 Scythia paucissima animalia gignit, inopia fruticum: pauca contermina illi Germania: insignia tamen boum ferorum genera. 2 Bos siluester. Plin. l. 28. c 19

Bue mezo saluatico.] Bos perferus. Var. de Re rust. l. 2. c 21. Boues perferi etiam nunc sunt multi in Dardania, & Media, & Thracia.

Capo di bue.] Caput bubulum. Pomp. Fest. lib. 2.

Chi hà capo di bue.] Bucephalus, li. m.g. 3 b. Pomp. Fest. l. 2. Bucephalus vocatus est equus Alexandri regis propter quandam bubuli capitis similitudinem.

Bue vecchio.] Bos vetulus. Varr l. 2 c 25.

Bue veterano, che già vn pezzo hà tirato l'aratro.] Bos veteranus. Col. l. 6. c 2. Iuuencus piger medius inter duos veteranos iungitur.

Bue giacitore, cioè che spesso si pone à giacere.] Bos cubitor. Col. lib. 6 cap 2. Vtilius est circa corporis vexationem fame potius & siti cubitorem bouem emendare, nam eum vehementiùs afficiunt naturalia desideria, quam plagæ.

Mezzo bue.] Semibos, semibouis. m g 1. l. & 2. b. Ouid. 4. Trist. el. 7.

Di mezzo bue, addiett.] Semibubulus, a, um. 1. l.

Buetto, diminut. bue piccolo.] Bubulus, li. m.g. 1. l. & 2. b. Colum. lib. 6. cap 2.

Buinamente, ò bouinamente, auuerb. da bue, ò boue, ouer'à modo di bue, ò boue.] Bouatim. 1. b. 2. l. Non. Marc. & P. Nigidius, qui sic ait: Sunt etiam ad similantiter dicta hæc, canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur.

Bufala, la femina del bufalo.] Bubalis, alidis. f.g. 1. l. 2. b. Lexico. Græc.

Bufalo, overo bufolo, Fior. da certi è detto bue saluatico.] Bubalus, li. 1. 2 b Plin. l. 8. c 15

Bufalo, si dice, come di bue, d'huomo grosso, & ignorante.] Homo hebes, & rudis. Cic. 2 de Diuin. 2. Homo ineptus Cic. Att. lib 4 ep. 14. 3 Homo pinguis. Cic. de Fato, & 4 Acad. 4. Homo rudis, & impolitus. Cic. 2 de Orat. 5 Homo tardus. Ter. Eun. Factus est, insulsus, tardus, stertit, noctesque, & dies.

Bufalone, bufalaccio, gran bufalo. Huomo di pasta molto grossa, cioè assai rozzo, & inetto.] Homo ineptissimus, vel tardissimus. Cic. 3. de Orat. 2. Homo omnium rerum rudis.

Bufalino, addiett. di bufalo. Bubalinus a, um. 1 3. l. 2. b.

Buffa, e visiera Fior. e oco bauiera cioè la parte dell'elmo, che difende il viso, & a voglia altrui s'alza, e si cala.] Buccula, læ. 1. l. 2 b. Ex Cæs.

Buffone, Fior. si dice di chi fà professione di trattener altri con dir ciancie, e barzellette.] Scurra, ræ. m.g. & 1. l. Cic. pro Quint. Verus est, de scurra multo facilius diuitem, quam patrem familias fieri posse. 2 Ridicularius, rij 1. & 4. l. 2. & 3. b. Gell. lib. 4. cap. 20. Qui iurabat cauillator quidam, & canicula, & nimis ridicularius fuit. 3 Scurrans, tis. m.g. 1. & 2 l Hor. lib 1. epist. 9 4 Risus conciator, vel motor. Ex Cic. 2. Phil. & pro Dom. & Mart. l 11.

Buffoneggiare, far del buffone.] Scurror, aris. 1. l. Hor. lib. 1 epist. 18. Scurror ego ipse mihi, populo tu. 2 Artem scurrilem facere, vel exercere. Ex Cic. 2 de Or. & Plaut. in Aul. qui sic ait. Continuò cor meum cæpit artem facere ludicram. 3. Scurram, vel ridicularium agere. Ex Corn. Tacit. lib. 17. & Val. Max. l. 2 4 Scurrilia agere. Gratf.

Buffoneria, l'arte del buffone.] Ars scurrilis. Ex Col. l 1. Præf. & Cic. 2. de Or. 2. Scurrilitas, tis. f.g. 1. 2. & 4 l & 3. b. Quint. lib 11 cap. 2. Humiliora illa vitia, submissa adulatio affectata scurrilitas.

Buffonescamente, auuerb. da buffone, alla buffonesca.] Scurriliter 1. & 2 l 3. & 4 b Plin. epist 90 Quid hunc putamus domi facere, qui in tanta re, tam serio tempore scurriliter ludat? 2. Ritu, vel more scurrili. Ex Cic. pro Cel & 2. de Orat. 3 Scurrilem in modum. Ex Quinc. lib. 6. cap 3. & Liu. 2. bel. Maced.

Buffonesco, addiett. da buffone, ò di buffone.] Scurrilis, & hoc, le. 1. & 2 l. Cic. 2. de Orat. Vitandum est oratori, ne aut scurrilis iocus sit, aut mimicus.

Detto buffonesco.] Scurriliter dictum. Ex Plin.

Bufo, vccello notturno.] Bubo, nis. m.g. 1. l Gratf.

Buganza, male, che viene à i calcagni per freddo.] Pernio, nis. m.g. Plin. l. 20. c 3

Buganzetta, il diminutiuo di buganza.] Perniunculus, li. m. g 4. b. Plin. l. 26. c. 11.

Bugia,

Bugia, menzogna: il bugiare, ò mentire.] Mendacium, cij. n. g. 1. & 2. l. & 3. b. Cic. pro Mur. Improbi hominis est mendacio fallere.
Bugia giocosa] Mendacium ludricum, vel iocosum.
Bugia officiosa.] Mendacium officiosum.
Bugia perniciosa] Mendacium damnosum, detrimentum, perniciale, vel perniciosum.
Bugia monstruosa, ò esorbitante.] Mendacium prodigiosum, vel monstrificum. Ex Plin. & Ouid. 2 Mendacium impudens Ex Cic. pro A. Cluent. Magnum & impudens mendacium.
Dir'vna grossa, ò gran bugia.] Multum, aut grauiter mentiri. Quint. l. 6 c. 3. Vibius Curius multum de annis ætatis suæ mentitus est.
Dir'vna bugia piccola] Paruum, aut leuiter mentiri. Ex Quint l. 6 c. 3.
Bugiardello, dimin. bugiardo piccolo.] Mendaculus, a, um. 1. & 2. l. & 3 b Ex Lucret. l. 4. cuius est, Flagrans odiosa loquacula.
Bugiardissimo, superl sommamente bugiardo] Mendacissimus, a, um. Ex Hor l. 2. ep. 1 & Cic. ad Att. lib. 3.
Bugiardo, mentitore, e menzognerre, chi dice bugie, ò menzogne] Mendax, cis. o g. 3 & 2 l Cic de Diu. Mendaci homini, ne verum quidem dicenti, credere solemus 2 Mendaciloquus, a, um. 1. & 2. l. 3 & 4 b. Ex Plaut. Trinum vbi habetur; nihil est mendaciloquius. 3. Falsidicus, a, um, 1. l. 2. & 3. b. Plaut. in Capt.
Più bugiardo compar.] Mendacior, & hoc, cius. 1. & 2 l. & 3. b Hor l. 2 ep 1. vbi legitur. Parthis mendacior 2 Mendaciloquior, & hoc, quius. 1 & 2 l. 3 & 4. b. Plaut Trin vbi legitur Nihil est profecto stultius, neque stolidius, neque mendaciloquius.
Bugiardo in sommo grado, & altrimente, impastato di bugie.] Ex mendacio compositus, a, um. Cic. pro Clu Homo qui esset totus ex fraude & mendacio compositus.
Bugiare, e mentire, dir bugia, ò menzogna.] Mentior, itis. 1 l. Cic. 2. de Acad. Si dicis te mentiri, verumque dicis, mentiris igitur. 2 Mendacium dicere. Aul. Gell lib. 11. cap 11 Inter mendacium dicere, & mentiri, distat, inquit P. Nigidius; qui mentitur, ipse non fallitur, sed alterum fallere conatur, qui mendacium dicit ipse fallitur, qui mentitur fallit quantum in se est, at qui mendacium dicit, ipse non fallit, quantum in se est. Vir bonus præstare debet ne mentiatur: vir prudens, ne mendacium dicat. 3. Falsum dicere. Plaut. In Amph.
Bugietta dimin. bugia ò menzogna piccola] Mendaciolum, li. n. g. 1. & 2 l 3 & 4 b. Cic. 2. de Or. Quod tamen est mendaciolis aspergendum.
Buglossa, herba nota, vedi Borrana.
Buio, vedi Oscuro.
Buono Fior. bono Rom. aggett. che hà bontà] Bonus, a, um. 1 b. Cic 3 Off. Vir bonus est is, qui prodest, quibus potest, nocet nemini.
Buono à molte cose, che serue, ò vale à molte cose.] Multos vsus habens Plin l. 29. c. 2. Sordes pecudum, sudorq; feminum, & alarum adhærentes lanis, (œsipum vocant) innumeros prope vsus habent.
Buono à ogni cosa.] Ad omnia vtilis. Plin.
Esser buono à qualche cosa, seruire, ò valere à qualche cosa.] Alicui rei esse. Ex Gel. lib. 13 cap 29. In aliquo vsu esse. Plin. lib 25. cap. 55.
Quin & ipsæ frugum pestes, in aliquo sunt vsu.
Infelix dictum est à Virgilio lolium: hoc tamen ex aceto coctum, impositumq; sanat impetigines.
Non esser buono à niente.] Nulli rei esse. Gel. l. 13 c. 29. 2. Nulli rei vtilis. Plin lib. 16 cap. 29 3 Ad omnia inutilis. Plin. l. 20. c. 3 Bruti, hordei, tritici, & lupini radix ad omnia inutilis. 4 Nullo in vsu esse. Plin.
Cose buone, cose honeste.] Honesta, orum, vel Recta, orum. n. g. & num plur. Gel lib. 2. cap. 7. Quæ sua vi recta, aut honesta sunt.
Alla buona, cioè non di rigor di giustitia.] Ex ciuili more, & æquitate Cic l. 1. de Inuent. Quid iuris ex ciuili more, & æquitate sit, consideratur.
Alla buona, ouero alla schietta.] Aperto pectore. Plin. ep. l. 6. 2. Candidè, sincerè, sine dolo.
Buona pezza è, che; gran tempo è, che; gran pezzo è, che.] Olim. Plin. lib 1 ep. st. Olim nullas mihi epistolas mittis.
Bupresti, animal velenoso, e nociuo à boui.] Buprestis, tis. f. g Plin lib 30. cap 4. Buprestis animal est rarum in Italia, simillimum scarabeo longipedi, fallit inter herbas bouem maximè, vnde, & nomen inuenit, deuoratumque tacto felle ita inflammat, vt rumpat.
Burasca fortuna, vedi Tempesta.
Burla per beffa, beffeggiamento, ò scherno, vedi Beffa.
Burla, scherzo, e giuoco, il burlare, scherzare, ò giuocare.] Iocus, c. m g. 1 b. 2 loci, orum. m. g. num plur. vel ioca, orum. n. g num. plur. Sal in lug. Ioca, & seria cum h imillimis agebat 3 Ludus, di. m. g 1. l Cic 1. de Fin. Ludus est illa perpendere.
Per burla, scherzo, ò giuoco.] Ioco. 1. 3. b. Ter. in Heaut. Ioco ne, an seriò hæc dicas, nescio. Non sò se dice da burla, ò da doueto. 2. Ioculo. 1. 3 b Plaut in Stich & Most Noui illum. Ioculo hæc dicit. 3 Iocosè 1 & 2. l. Cic ad Q. Fr. lib. 2 ep. 14 Hominem iussi iocosè satis 4 Per ludum, vel iocum. Cic. 3 Ver
Prender vna cosa in burla.] Ioco, vel ioculo aliquid accipere. Ex Plaut & Cic. 2. Iocosè, vel iocularitèr aliquid accipere. Ex Plin. & Cic.
Mettere in burla, quando si burla.] Inter iocum. Suet. in Iul. Cæs. cap. 4. Prædones redactos in potestatem, supplicio, quod illis sæpe minatus fuerat inter iocum, affecit
Metter in burla vna cosa.] Rem ad ridiculum vertere, vel conuertere. Ex Cic. 2. de Or. qui sic ait: Etiam interpretatio nominis habet acumen, cum ad ridiculum conuertas. 2. Rem ludo vertere, vel conuertere. Hor. de Art.
Verum ita risores, ita commendare dicaces,
Conueniet satyros, ita vertere seria ludo.
3. In risum vertere. Hor. l. 1. ep. 13.
Cognomen vertas in risum, & fabula fiat.
Burla, per beffe, vedi Beffe.
Burlando, burlando. Per ludum, & iocum. Cic. 3. Verr. Homines pauci, & arrogantes hoc adiurore, Q. Opimium per ludum, & iocum fortunis omnibus euerterent. 2. Per ioculum, & ludum Plaut. in Truc. Custodem oblectant per ioculum, & ludum.
Burlare, scherzare, e giocare.] Ludo, dis. 1 l. 2. Ioca agere. Salust. in Iug 3. Iocor, aris. 1. b. 4. Iocosè ludere. Cic.
Farsi burlare da vno.] Cupiam risum dare. Hor. 2. Serm. sat. 5.
Captatorque dabit risus Nasica Corano.
2. Cupiam irridendi sui facultatem dare. Cic. 2. de Diu. Doleo, tantam Stoicos nostros Epicureis irridendi sui facultatem dare.
Burlare, cioè beffare, vedi Beffare.
Esser burlato.] Risui esse. Liu. lib. 4. cuius est Viros domi, militiæque spectatos, primis annis sugillatos, repulsos, risui Patribus fuisse. 2 Irrisui esse. Cæs. 2 bell. Ciuil. Milites suam virtutem irrisui fore perdoluerunt.
Burlescamente, burleuolmente, e burleuolemente, auuerb. da burla, ò da burlone.] Collusoriè. 1 2. 3. 5. l. 4 b. Vlpian. Si hæreditatis iudex contra hæredem pronunciauerit, non agentem causam, vel collusoriè agentem, nihil hoc nocebit legatarijs. 2. Per iocum. Cic. 3. Ver. 3. Iocos. 2. b. 2. l.
Burlesco, burleuole, Fior. anco gabbeuole, addiett. che burla volentieri.] Iocularis, & hoc, lare 1. 2. b. 3. l. 2. Iocularius, a. um. 1 2 b. 3. l. 3. Iocosus, a, um. 1. b. 2. l. Ex Cic.
Burlone, e burliero, e baione, colui, che sempre mai stà in baie, ò burle.] Ioculator, ris. 1. & 2. b. 3. l. 4. b. in rect & l. in obl. Cic. ad Att l. 4. Huic ioculatorem senem illum, vt noras, interesse sanè nolui. 2. Iocabundus, a, um. 2 b. 2. 3. l. Val. Max lib 2 cap. 15. Iuueotus rudi, atque incomposito motu corporum iocabunda gestus dedit. 3. Iocosus, a, um. 1. b. 2. l. Var. de Re rust. lib. 2. cap 5. Q. Lucceius,

ceius, homo humanus, & iocosus. 4. Lusor, ris. 1.l.2. b. in rect. & l. in obl Plaut. in Amph 5. Nugator, ris. *. 2.l.3.b. in rect. & l in obl Plaut. io Curc. Phedromus nugatorem lepidum nactus est.

Alfa de burlooi, baioni, cianciooi. ò cianciatori, cioè il maggior, ò primo tra simil gente.] Ioculatorum, siue ioculantium alpha. Ex Mart. l 2 ep 41. qui sic ait.

Non ipse Codrus alphs penulatorum.

urro, e biturro, Fior. butiro. e buturo, Sen. quella parte più oontuosa del latte, che può feruire io vece d'oglio, ne'cibi.] Butyrum, ri. n.g 1 l. & 2 com. Plin. l.28. c.9 E lacte fit butyrum, barbararum gentium laudatissimus cibus, & qui diuites à plebe discernat.

Burro buono.] Butyrum probatum.

Burro fresco.] Butyrum recens. Diosc. l. 2 cap. 66. Butyrum recens obsonijs additum, olei vicem pensat, & adipis vice fungitur in bellarijs.

Burro staotio.] Butyrum requietum. Ex Plin. l. 11. c. 41. & Col. lib. 7. cap. 8.

Burro mollificatiuo.] Butyrum emolliens.

Burro di bufala,] Butyrum bubalinum. Ex Plin. lib. 29. cap. 3.

Burro di capra.] Butyrum caprinum. Ex Plin. lib. 28. cap. 9.

Burro di pecora.] Butyrum ouillum. Plin. lib. 30. cap. 13.

Burro di Vacca] Butyrum bubulum. Plin lib. 28. cap. 9.

Di burro, addiett.] Butyrinus, na, num. 1. & 2. l. 3. breu.

Bussar, val battere.] Pulso, sas. Cic. 7. Ver. 2 Percutio, tis. 2. b. Plaut. Amphit.

Busseto, e bosseto, Sen. anche bossoleto, luogo di molti bussi.] Buxetum, ti. n g. 1. & 2. l. Mart. l. 5. epigram.

Non otiosis ordinata myrtetis,
Viduaque platano, tonsilique buxeto.

2. Solum buxo consitum. Ex Colum.

Bussifero, che produce busso.] Buxifer, ra, rum. 2. b. Cat. cap. 4.

Busso, e bosso, Sen. anche bossolo arbore noto di perpetua verdura.] Buxus, xi. f.g. 1. l. Plin. lib. 16 c 40 Spississima ex omni materie, ideo, & grauissima iudicatur ebenus, & buxus, graciles natura: neutra in aquis fluitat, nec suber, si dematur cortex, nec larix. 2. Buxum, xi. n.g. 2. l. Virg. 2. Georg.

Nec tiliæ leues, aut torno rasile buxum.
Noo formam accipiunt, ferroq; cauantur acuto.

Di busso, addiett.] Buxeus, a, um. 1. l. 2. b. Col. l. 9. c. 86. & lib. 8. c. 15. Auium cubilia interstitis buxeis, aut mirteis fruticibus contegantur.

Bussola, vedi Bossola.

Bossoso, molto simile al bosso, ò che hà molti bossi] Buxosus, a, um. Plin. lib. 12. c. 25. Balsamum buxosum, est optimum, & odoriferatissimum.

Busto, parte del vestito, vedi Imbusto.

Busto, corpo senza testa.] Truncus, ci. m.g. Cic. 2. Truncus corporis. Cic. pro Rosc.

Busto, il corpo dell'huomo dalla gola alla cintura, non computando le braccia.] Thorax, racis. m.g. 1. & 2 l. apud Plin. & Corn Cels. 2 Pectus, toris. o.g 1. l. 2. b. Plio. lib. 11. cap. 37. Pectus, hoc est ossa præcordijs, & vitalibus natura circundedit.

Butiro, vedi Burro.

C A



ACA, nome proprio di donna, che fù sorella di Caco.] Caca, cæ. 1. com. Ioan. Fug. in Etym. Lat. qui sic ait. Caci soror fuit Caca, quæ boues furto ablatos Herculi indicauit.

Cacare, andar del corpo, vedi Far sù agio, alla voce Agio.

Cacarella, vedi Flusso.

Cacatoio, e cacatoro publico, luogo aperto, e palese, doue si và del corpo.] Forica, cæ. f. g. 1. 2. b. Iuuen. sat. 3.

Conducunt foricas, & cur non omnia cum sint?

Amb. Calep. Latrina locus priuatarum sordium ad exonerandum ventrem accommodatus: à latendo. Foricæ verò loca publica, in quibus licet omnibus ventrem exonerare.

Cacatoio, e cacatoro segreto, cesso, e necessario, sust. luogo nascosto, doue si và del corpo.] Latrina, næ. f g 1. com. 2. l. Colum.

Immundus quacumque vomit latrina cloacis.

Cacatura, cioè l'atto del cacare.] Alui dejectio. f g. Corn. Cels. l. 1. cap 3. & Liu. l. 9. ab Vrb 2. Cibi confecti, consumptique detractio. f. g. Cic. de Vn Nec verò desiderabat, aut alimenta corporis, aut detractionem confecti, & consumpti cibi. 3. Alui redditio. f. g. Ex Quint. lib. 8. cap. 3. & Cels lib. 2 cap 7

Caccabaldole Fior. cacabaldole Sen. vezzi, ò carezze puerili.] Blandimenta puerilia Ex Ouid. 6. Metam. 2 Blanditia infantilis, vel puerilis. Plaut. in Bacch Viscus merus vestra est blanditia. 3 Blanditiæ pueriles, vel infantiles. num. plur. Ouid. 6 Met.

Mistaq; blanditijs puerilibus oscula iunxit.

Cacchiata di pane, cioè alcuoi pani, ò pagnotte, tra se vnite.] Panum, vel cohærentia, vel coagmentatio, vel compactio. Ex Cic. 2 de Nat. cuius est: Mundi cohærentia, & de Vo cuius est 1 Corporis coagmentatio, & 5. de Fin. cuius est; Membrorum compactio.

Cacchista di quattro paoi, ò pagnotte.] Panum cohærentium terras. Ex Græc. quorum est vox, Tetras, tetradis, & Sipont. in Mart cuius est vox, Quaternio, ois.

Cacchiata di sei pani, ò pagnotte.] Panum cohærentium hexas, vel senio. Ex Græc. cuius est vox. Hexas, hexadis, & Suet in Aug. cap. 31 cuius est vox, Senio, ois.

Cacchiatella, cioè panellini, ò panetti, ò panini, tra se vniti, od appiccati.] Pastilli cohærentes. Ex Pomp. Fest. l 14. cuius est vox Pastillus, & Cic. 2. Phil. cuius est vox Cohærens. 2. Pastillorum cohærentia. Ex Pomp. Fest. lib. 14. & Cic 2 de Nat.

Cacchio, dicesi de'primi tralci, ò messi che fà la vite; onde dicono scacchiare, quando si leuano via.] Flagellum, li. n.g. 1. b. Colum l. 5. In ordinarijs vitibus obtinendum est, ne pluribus flagellis emacrentur. Var. lib. 1. cap. 31.

Cacchione, vermicello bianco, che col crescere diuenta pecchia.] Apis pullus. Plin.

Cacchioni, si dicono li primi peli dell'vccelli.] Lanugo, ginis. f. g 1 2. l.

Caccia, e cacciagione, propriamente perseguitamento di fiere seluaggie.] Venatus, tus. m.g. 1. & 2. l. Cic. Tusc. 5. Epularum condimenta sunt labor in venatu sudor, fames, sitis. 2. Venatio, nis. f.g. 1. & 2 l. Cic. Att l. 16. ep 3 Venatio postridie Indos Apollinares futura est. 3. Venatura, ræ. f.g. 1 2. 3. l. Plaut. Mil.

Caccia, & cacciagione, cioè la preda di fiere, che si fà nella caccia.] Venatus, tus. m.g. 1. 2. l. Plin. lib. 10. cap. 5. Est percelebris apud Sestoo vrbem aquilæ gloria; educatam à virgine retulisse gratiam: aues primo, mox deinde venatus aggerentem. 2. Venatio, ois. f.g. 1. 2. l. 3. b. Liu. lib. 5. bel. Pun. Conuenerat, vt Philomenes portula assueta venationem inferens, armatos induceret.

Caccia per gli huomini, e cani, che cacciano.] Venantes, tium. m.g. & num. plur. Plin. lib. 8. cap. 59. Inuogi, laqueisque calceari imitatione venantium traduot. 2. Venatores, rum. m. g. & num. plur. Cic. Tusc. 2. Pernoctant venatores in niue, in montibus vri se patiuntur.

Caccia di cani.] Venatio per canes. Grat.

Caccia, per fuga.] Fuga, gæ. f. g. 1. b. Cic. pro Leg. Man.

Da caccia, ò di caccia, aggett. inteso dell'atto di cacciare, ò della preda, che si fà.] Venaticus, a, um. 1. 2. l. 3. b. Var. lib. 2. cap. 9. Canum genus vnum est venaticum.

Caccia, quel segno, che si pone doue si ferma la palla, con la quale si giuoca.] Nota lusoria, siue ludicra. Ex Col. & Plin.

Cacciafrusto, vedi Fionda.

Caccia lepra, herba nota.] Sonchus, chi. m g. 2 Cicerbita, tæ. f.g. 1. 3. b. 2. l.

Cacciamento, discaciamento, scacciamento, caccista, scacciata, e discacciata, il cacciare, ò discacciare.] Eiectio, onis. f.g 1 2. l. 3. b. Cic. l 2. ad Att. Mortem, & eiectionem, quasi maiora timemus, quæ multò sont minora. 2. Exactio, nis. f.g. s. 2. l. 3 b. Cic. s. de Orat. Regum exactio. 3. Expulsio, nis. 1. 2. l. 3. b. Cic. 2. Off. Benemeritorum ciuium expulsiones.

Cacciamosche, vedi ventaglio.

Cacciare, scaeciare, e discacciare, mandar via.] Eiicio, cis. s l. 2. 3 b. Cic. l. 54. ep. 3. Eijcere nos magnum fuit, excludere facilè est. 2. Exigo, gis. s. l. 2. b Cic. 2. Phil. Mimam suas res sibi habere iussit, causam addidit, exegit. 3. Expello, lis. s. 2. l. Cic. 2. de Leg Agr. Exturbabitur, & expelletur plebs ex agris, non constituetur, & collocabitur. 4. Pello, lis. s. l. Cic 1. de Fin. Sapientia vt vna, quæ mœstitiam pellit ex animis, quæ vos exhorrescere metu non finit. 5. Abigo, gis. s. & 2. b. Plaut Asin. Cic. de Orat. Puer abige muscas. 6. Exturbo, bas Cic. pro Dom. 7. Agito, si s. 2. b. Ex Cic. 2 de Diu. Aquila insectans alias aues, atque agitans.

Cacciare, assolutamente detto, vale perseguitare le fiere per prenderle.] Venor, aris, 1. l. Cic. l. 2. ep 21. De pantheris, per eos, qui venari solent, agitur mandato meo diligenter.

Cacciar bene, assai, ò per tutto.] Peruenor, aris. 1. 2. l. Plaut. in Merc.

Cacciare, trarre, ò cauare.] Extraho, extrahis. 5. l. 2. b. Cic. pro Cluent.

Cacciare, cauare, ò trarre vn'occhio.] Oculum effodere. Plaut. Trin. Oculum tibi effodiam, si verbum addideris. 2. Oculum eruere. Plin. l 11 c. 37 Serpentium catulis; & hirundinum pullis si quis oculos eruat, renasci tradunt. 3 Oculum excludere. Plaut. Pseud. Excludito mihi oculum, si dedero. 4. Oculum excutere. Plaut. Pers. Ego tibi hoc cyatho oculum excutiam tuum.

Cacciare, ficcare con forza.] Adigo, adigis. s. & 2. b. Colum. de Arb

Cacciata, cioè cacciamento, e discacciamento, vedi cacciamento.

Cacciatore, cioè perseguitatore, e persegultor di fiere.] Venator, ris. 1. 2. l. 3 b. in rect. & l. in obl. Cic. 2. Tusc. Consuetudinis magna vis est: pernoctant venatores in niue, in montibus vri se patiuntur. 2. Venans, tis. s. 2. l. Plin. 3. Venandi studiosus. Cic de Am. Quidam ineunte ætate venandi, aut pilæ studiosi fuerunt.

Da, ò di cacciatore, agget.] Venatorius, a, um s. 2. 3. l. 4 b. Plin. ep 63. cuius est: instrumenti venatorij sumptus. 2. Venaticus, a, um. s. 2. l. Var. l. 2. c. 9. Canum genus vnum est venaticum.

Da cacciatore, auuerb. Venatoriè. s. 2 3. & 5. l. 4 b. Ex Cic. in Orat. 2. Venatoris modo, vel more.

Cacciatore, scacciatore, e discacciatore, colui, che manda via.] Expulsor, ris. s. & 2. l. Cic. pro Quint.

Cacciatrice, perseguitrice di fiere.] Venatrix, cis. s. 2. 3. l. Virg. s. & 9. Æn. 2. Venans, tis. f.g. s. 2. l. Ex Plin l 8. cap. 54

Da cacciatrice, ò di cacciatrice, agget.] Venatricius, a, um 1. 2 3. l 4 b. Ex Cic. pro Cæl.

Da cacciatrice, auuerb.] Venatriciè. s. 2. 3. & 5. l. 4. b. Ex Plaut. in Mil.

Cacciatrice, scacciatrice, e discacciatrice, colei, che manda via.] Expultrix, cis, 1 2 3. l. Cic. 5 Tusc. vbi habetur: Philosophia vitiorum expultrix.

Cacciare, luogo, doue si fà, ò ripone il cacio.] Caseale, lis. n g. 1. 3. l. 2. b Col. l. 2. c 15. Quædam quotidie, vt culina, & caseale: quædam pluuijs diebus, vt publilia, & ouilia debent emundari. 2 Cascaria, riæ f.g. 1. & 3. l. Matth Rad. in Mart. l. 13. ep. 32. Est autem casearia, vt Vlpian. vocat, taberna, vbi veteres caseos reponebant.

Caciarolo, e formaggiere.] Casearius, rij. m.g. Ex Plin. s. 3. l. 2 4. b.

Cacio, cascio, e formaggio, latte di capra, ò pecora, ouero di bufala, ò vacca rappreso insieme.] Caseus, sei. m. g. 1 3. l. 2 b. Plin. l. 30. c. 15. Caseos, si cerebrum mustellæ coagulo addatur, negant corrumpi vetustate, aut à muribus attingi.

Cacio bufalino, ò di bufala, il medesimo, che prouatura.] Caseus babulinus. Matth. in Diosc. l. 2. cap. 66. Caseus bubalinus in globos vinceis vinculis constrictus conformatur.

Cacio vaccino.] Caseus bubulus.

Cacio caprino.] Caseus caprinus. Varro, de Re rust. l. 2. c. 11 Ex hoc lacte, casei qui fiunt, maximi cibi sunt, bubuli, & qui difficillimè transeant sumpti: Secundo ouilli minimi cibi, & qui facillimè deijciantur, caprini.

Cacio cauallino.] Caseus æquinus. Plin. lib. 28. c. 9. Sextius, eosdem effectus equino caseo, quos bubulo tradit, hunc vocant hippacem. 2. Hippace, hippaces. f. g. & 2. b. græc. Diosc. l. 2. c. 65. Quod hippacen vocant, caseus est equinus.

Cacio cauallo, si fà di latte vaccino, ma per diuerse ragioni trae il nome dal cauallo. Vedi caccio vaccino.

Caccio pecorino.] Caseus ouilius. Varr. de Re rust. l. 2. cap. 11.

Cacio arrostito.] Caseus inassatus. Diosc. l. 2. c. 65. Caseus decoctus, & expressus, deinde inassatus aluum sistit.

Cacio fresco.] Caseus musteus. Plin. l. 11. c. 42. sic ait: Musteo caseo tantum commendatio est. 2. Caseus recens. Diosc. l. 2. c. 65. Caseus recens sine sale sumptus alit: stomacho vtilis est. 3. Caseus viridis. Colum. l. 7. c. 8. Si tenui liquore conficitur caseus, quam celerrimè vendendus est, dum adhuc viridis succum retinet: si pingui, & opimo longiorem patitur custodiam.

Cacio molle, ò tenero.] Caseus mollis, vel tener. Plin. l. 28 c 9 Caseus, recens cum melle sugillata emendat; mollis aluum sistit, sedat tormina pastillis in vino austero decoctis, rursusque in patina tostis cum melle.

Caccio marcio, ò putrido.] Saprum, sapri. n.g.

Cacio salato.] Caseus salitus. Diosc. l. 2. c. 65. Caseus qui recens salitus est, minus alimenti præbet. 2. Caseus salsus. Plin. l. 28. c. 9. Casei stomacho vtiles, qui non sunt salsi, idest, recentes.

Forma di cacio, vedi Forma.

Far, ò formar il cacio.] Caseos figurare. Plin. l. 16. cap. 38. Lacteo humori ad caseos figurandos coaguli vis est.

Cacio secco.] Caseus aridus. Var. de Re rust. l. 2. c 11. Est etiam discrimen, vtrum casei molles, ac recentes sint, an aridi, & veteres; quum molles sunt magis alibiles, in corpore non resides: veteres, & aridi contra.

Cacio vecchio.] Caseus vetus. Plin l 28 c. 9. Casei veteres aluum sistunt, corpusque minuunt, stomacho vtiliores: & in totum salsa minuunt corpus, alunt mollia.

Cacio bucato, occhiato, cio spugnoso.] Caseus fistulosus. Colum. l 7. c. 8. Caseus clauso, neque ventis obnoxio loco stipatur per complura tabulata: sic neque fistulosus, neque salsus, neque aridus prouenit. Quorum vitiorum primum solet accidere, si paruum pressus: secundum si nimio sale imbutus, tertium si sole exustus est.

Cacio di Riuiera.] Caseus Ligusticus.

Cacio Lunigiano.] Caseus Lunensis. Plin l. 11. cap 42. Hetruriæ, atque Liguriæ confinio Lunensis caseus magnitudine conspicuus: quippe, & ad singula millia pondo premitur.

Grattar il cacio.] Caseum in scrobem atterere.

Cacio Parmigiano.] Caseus parmensis. Plin.

Cacio Siciliano.] Caseus Siculus. Athen. l. 14. c. 30. Siculus caseus optimus est.

Cacio grattato, ouer grattugiato.] Caseus descobinatus. Ex Plin & Var.

Cacio sfumato.] Caseus fumosus, vel infumatus. Ex Plin. l 11. c 42. & l. 28 c. 9

Cacio rappreso.] Caseus gelatus Colum. l. 7. c. 8. Caseus paulum gelatus in mulctra dum est tepefactus rescinditus. & feruente aqua perfusus, vel manu figuratur, vel buxeis formis exprimitur. 2. Caseus glaciatus. Colum. l. 7. c. 8. Nec dubium, quin fici ramulis glaciatus caseus iucundissimè sapiat.

Caccio strabuono, eccellente, ed esquisito.] Caseus laudatissimus. Plin. l. 11. cap 42. Apenninus mittit proximum Vrbi Vestinum caseum, eumq; è caditio campo laudatissimum.

mum. 2. Caseus optimus. Colum.l.7.c.8. Optimus caseus est, qui exiguum medicaminis habet.

Cacio marzolino, così detto perche si fà nel mese di Marzo.] Caseus Martius. Ex Matth. in Diof. l.2 c.76.

Caco, nome proprio d'huomo, del quale più Poeti fan' mentione.] Cacus, ci. 5. l. Ouid. in Fast.
Cacus Auentinæ timor, atque infamia syluæ
Non leue finitimis, hospitibusque malum.

Cadauero propriamente corpo d'huomo morto.] Cadauer, ris, n.g. 5. 3.b. & 2.l. Plin.l.7 c.17. Virorum cadauera supina fluitant, fœminarum prona, velut pudori defunctarum parcente natura. Corpus defunctum. Plin. l.7 c.17. Mares fœminis præstant pondere, & defuncta viuentibus corpora omnium animalium, & dormientia vigilantibus. Corpus exanime. Quint.l.4.c.2. Teucer Vlyssem reum facit Aiacis occisi, dicens inuentum eum in solitudine iuxta exanime corpus cum gladio cruento. 4. Corpus exanimum. Plin.l.10. c.3. Quarti generis aquila est ieiunæ semper auiditatis, & querulæ murmurationis: sola aquilarum exanima fert corpora. 5. Corpus anima cassum. Lucr.l.3.
Cassum anima corpus durare, & sensibus vti.
6. Corpus vita functum, vel defunctum. Virg.6. Æn.
Matres, atque viri, defunctaque corpora vita.
7. Corpus mortuum. Virg.8. Æn.
Mortua quin etiam iungebat corpora viuis.
8. Corpus animæ inane. Ouid.2. Metam.
Corpus inane animæ frigus lethale secutum est.
9. Corpus exanimatum. Plin.l.11.c.20. Qui sic ait: Virgilius apes in totum amissas reparari putat iuuencorum corpore exanimato, sicut equorum vespas, atque crabrones, sicut asinorum scarabeos.

Cadaueroso, addiett. sim. e al cadauero.] Cadauerosus, a, um. 1 & 3. b. 2. & 4.l. Terent. in Hecy. act.3. sc.3. Facies cadauerosa.

Cadere, e cascare, andare, à dar in terra.] Cado, dis. 5.b. Cic. in Orat. Minimè in lubrico versabitur orator, & si semel constiterit, nunquam cadet.

Cader con furia. Ruo, is.

Cader disteso.] Concido, dis. 2 b. Corruo, is. 2.b.

Cader à poco, à poco.] Labor, eris 1 l.2.b.Cic.

Cader sotto.] Succumbo, is. Cic.

Cader ammalato.] In morbum incidere. Plin.

Cader spesso.] Caso, as, vel casito, tas. 5.2.b. Sipont. in Mart. A cado fit caso frequentatiuum, & ab eo aliud frequentatiuum casito.

Chi cade spesso.] Casabundus, a, um, 1.b. 2.l. Sipont. in Mart. A caso fit casabundus, crebrò cadens.

Cader altamente, cioè da lungo alto.] Altè cadere. Cic. in Orat. Magnum tamen periculum non adibit: altè enim cadere non potest.

Cader bassamente, cioè da luogo basso.] Humiliter cadere. ex Liu.4. bel. Pun. & Cic. in Orat.

Cadere dall'albero.] Ex arbore prolabi. Plin.l.2 7 c.8.

Cadere boccone, ouer bocconi, cioè con la panza verso terra.] Pronum cadere. Ex Plin.l.6.c.17. 2. Pronum in ventrem cadere. Ex Var.l.1 c.7. 3. Pronum in pectus cadere. Ouid.4 Met. 4. In aduersum cadere. Ex Plin.

Cadere da cauallo.] Ex equo prolabi. Plin.l.7. bell. Pun. 2. Ex equo, vel de equo cadere. Cic. pro Cluent. Plaut. in Mil. 3. Equo, vel ex equo decidere. Cæs.l.1 bel. Gal.

Cadere dentro.] Incido, is. 2.b. Cic. pro Cec.

Cadere à dietro ouer supino.] Supinum cadere. Ex Plin.l.7. c.17. 2. In aduersum cadere. Ex Plin.

Cadere giù.] Decido, is. 2 b. Cic. de Sen. Matura, & cocta poma decidunt. Idem Cic.2. Offic. Ficta omnia celeriter, tanquam flosculi decidunt.

Cadere insieme.] Concido, is. 2.b. Cic. pro Pomp. Ruere, illa non possunt, vt hoc non eodem labefacta motu concidant.

Cadere di nuouo.] Recido, is. 2 b. Cic.2. de Nat. & recidunt omnia in terras, & oriuntur e terris. Liu.4. bel. Pun. Grauiorem in morbum recidit.

Cadere dal tetto.] De tegulis decidere. Plaut.

Cadere à trauerso.] Obliquum cadere. Ex Cic. in Som. Scip. 2. In obliquum cadere. Ex Plin.31. & l.11. c.37. 3. Obliquè cadere. Ex Cic. 1. de Fin. 4. In latus cadere. Ex Pl n.l.9.c.10.

Cadere tutto, ouer affatto.] Omninò concidere. Cæs.3. bel Ciuil. Turris omninò concidisset.

Cadeuole, caduco, e cascaticcio, agg. tt. atto à cadere.] Caducus, a, um 1 b.2.l Ouid 2. Amor. el 16.
Verba puellarum folijs leuiora caducis,
Irritaque, vt visum est, ventus, & vnda ferunt.

2. Cadiuus, a, um. 1.b. 2.l Plin. lib.15 c.16. cuius est poma cadiua.

Caduco, cioè fragile, vedi Fragile.

Caduta, cascata, e cadimento. Fior. anco caditura, cioè il cadere.] Casus, sus. m.g. 2 1. Quint. l.1. c.11 Infantium corpora nec casus, quo in terram toties deferuntur tam grauiter affligit, nec illa per manus & genua reptatio. 2. Lapsus, sus. m g. 5 l. Plin.l.7 c.37. Asclepides medicus suprema in senecta lapsu scalarum exanimatus est. 3. Lapsio, nis, f.g. Cic.4. Tusc. 4. Ruina, næ. f g. 1.b. 2.l. Cic 2 de Diu.

Cagionare, vedi causare.

Cagione, vedi causa.

Essere cagione, che.] Facere, vt. Cic.l.7. ep 14. Chrisippus fecit, vt te non immemorem putarem mei.

Esser cagione, che non] Facere, vt ne. Ex Cic.

Cagli, citta nota nell'Vmbria.] Callium, lij n g.

Di Cagli, nome gent. e poss.] Calliensis, & hoc, calliense.

Cagliare, per quagliare, vedi Quagliare.

Cagliare, dicesi, quando vno dopò hauer conteso con parole, tace, e cede, ò per timore, ò per forza della ragione.] Obmutesco, is, ui. 2 l. Cic.2 de Fin. 2 Silesco, is, ui. 1.b 3 Conticesco, is, ui, 2.b. 4 Cedo, is. cessi, cessum. 1.l Virg.

Caglari, citta antichissima, e chiarissima di Sardegna.] Calaris, is. f g 1.& 2.l. & 3 b Plin.l.3 c.108 Pomp. Mela l 2. cap 7 Sardiniæ Vrbium antiquissimæ sunt Calaris, & Sulchi. 2. Carallis. apud Hirtium, & Carallis, is apud Ptolom.

Cagliaritano, nom. gent. poss. di Cagliari.] Calaritanus, a, um. vel Caralitanus, a, um. 1. 2. b. 3 4.l. Plin. lib.3 c 7.

Caglio, vedi Presame.

Cagna, cane femmina.] Canis, nis. f g. & 1 b. Plaut. in capt. Ne canem quidem imitarier 2. Canis fœmina Ex Plin.

Cagna, che ha figliato,] Canis fœta. Plin.l.8 c.40 Optimus in fœtu, qui nouissim è cernere incipit, aut quem primum fert in cubile fœta.

Cagna di primo parto.] Canis primipara. Plin l.8.c.48. Pereunt ab ea, quæ fœmina sit ea primipara genita, Faunos cerni.

Cagnola, cagnuola, e catella, diminut. cagna piccola.] Catella, læ. 1. b 2 l. Cic. 1. de Diu qui sic ait: Erat autem mortua catella eo nomine. 2. Canicula, læ. 1.3.b. 2.l Cic. de Nat. Deor. 3. Pudentis est, intelligere se habere sensum, & rationem, & orationem: hæc eadem & caniculam non habere. Sipont. in Mat. Canis diminutiuum est caniculus, hoc est paruus, canis cuius fœmininum est canicula. 3. Canis parua, vel pusilla. Ex Plaut & Plin.

Di cagnola, ò di cagnolo, add. ett.] Catulinus, a, um. 1. & 2. b. 3.l Plin.l.29. cap.4. Gentico mane catulo res diuina fit, & in canis Deum ponitur etiam nunc catulina. 2. Canicularis, & hoc re 1.3.b. 2.4.l. Ex Sipont. in Mart.

Cagnoletta, e cagnolina, catelletta, catellina dimin. cagnuola, cagnola piccola.] Catella, paruus, vel pusilla. Ex Plin.l.;7.c.10. & l 10 c.74 3. atellula, læ. 1.3 b. 2.l. Ex Catul. cuius est vox Puellula in Epith. Iul.

Cagnoletto, e cagnolino, catalletto, e catellino, diminut. cagnolo, ò catello piccolo.] Catellus, li. m g. 1.b. & 2.l. Plaut in Stich Tantillum loci, vbi catellus cubet, id mihi sat loci. 2. Caniculus paruus, vel pusillus, ex Plaut. in Pseud.

Cagnotto, cioè bracco, vedi Bracco.

Cagnuolo, canino, e catello, diminut. cane piccolo.] Caniculus, li. m g. 1.& 3 b 2.l. Sypont in Mart. A canis item, caniculus, diminutiuum, hoc est paruus canis, cuius fœmininum est canicula, à quo canicularis adiectiuum. 2. Catulus, li. m.g. 1. & 2.b. Var.4. de ling. Catulus à sagaci sensu,

fenfu, & acuto dictus, hinc canis. 3. Canis paruus.
Cagnolo di latte.] Catulus lactens. Plin. l. 29. cap. 4. Prisci catulos lactentes adeò puros existimabant ad cibum, vt etiam placandis numinibus, hostiarum vice, vterentur. 2. Catulus infans. Plin l. 29 c 5. Est vermiculus in lingua canum, quo exempto infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec fastidium sentiunt.
Cagnuolo di Malta, è piccolo, e delicato.] Catulus Melitensis, vel Melitæus. Plin. l. 3. c 26. Inter corcyram, & Illiricum, Melita est, vnde catulos Melitæos appellari, Callimachus autor est.
Cagnuolo fegugio, spetie di bracco, che troua, e leua la fiera.] Catulus sagax. Ouid. 1. de Rem. & Apul. Catulus secum ducens venaticos, atque sagaces.
Caia, ouer Gaia, nome proprio di donna.] Caia, iæ. Cic. pro Mur. Quia in alicuius libris, exempli causa, id nomen inuenerant, putarunt omnes mulieres, quæ coemptionem fecerunt, Caias vocari.
Caiano, ouer Gaiano, addiett. pass. di Caia, ò Caio.] Caianus, a, um, 1. & 3 l. Suet. in Tito. c. 2. Titus natus est, 3. Cal. Ian. insigni anno caiana nece, prope septizonium, sordidis ædibus, cubiculo verò perparuo, & obscuro, nam manet adhuc, & ostenditur.
Caio, ò Gaio, nome proprio d'huomo.] Caius, Caij. quod nomen nunc dyssyllabum est, nunc, trisyllabum. Quint. l. 1. c. 7 Quid, quæ scribuntur aliter, quam enunciantur? Nam, & Caius C. littera notatur, quæ inuersa. C. mulierem declarat; quia tam Caias esse vocitatas, quam Caios, etiam ex nuptialibus sacris apparet.
Cairo, 2 b. città principalissima, e regia dell'Egitto, la quale hoggi è in potestà del Turco:] Memphis, is. f. g. Plin. l. 5. c 9. Memphis quondam arx Ægypti Regum: vnde ad Ammonis oraculum duodecim dierum iter est.
Del Cairo, inteso di genere maschile.] Memphites, tæ. a. 1 Tibul. l. 1. cap. 7.
Del Cairo, inteso di genere feminile.] Memphitis, tidis. a. l. Iuuenal. Sat 15.
Del Cairo non posses.] Memphiticus, a, um. 1. l. & 3. b. Ouid. l. de Arte. & Mart. l 6 ep 80.
Nauita derisit Pharios memphiticus hortos,
Vrbis vt intrauit limina prima tuæ.
Calabrese, nome gent. di Calabria.] Calaber, a, um. 1. & a. b. Pomp. Mel. l 2 c 4. Tunc Italici populi Picentes, Frentani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini.
Calabrese, nome poss. di Calabria.] Calabricus, a, um. 1. 2. & 3 b. Col. l. 12. c. 49 Veruntamen habetur præcipua in hos vsus olea calabrica, quam quidam propter similitudinem, oleas stellum vocant.
Calabria, e Calauria regione vltima d'Italia in forma di penisola.] Calabria. æ 1. & a b. Plin. l 3. c. 11. Connectitur fecunda regio amplexa Hirpinos Calabriam, Appuliam Salentinos. 250 M sinu, qui Tarentinus appellatur, ab oppido Laconum in recessu hoc intimo sito, contributa eò maritima colonia, quæ ibi fuerat. Abest. 136. M. pass à Lacinio promontorio, aduersam et Calabriam in peninsulam emittens. Græci Messapiam à Duce appellauere: & ante Peucetiam a Peucetio Oenotri fratre.
Calabria inferiore, ed altrimente Sicilia di qua dal Faro.] Brutij, orum m. g. & n plur. 1. l. Iust Hist. l. 23 Dionysius Siciliæ Tyrannus sexcentos Aftos ad compescendos eos miserat, quorum castellum proditum sibi per Brutiam mulierem expugnarunt ibi ciuitatem, concurrentibus ad opinionem nouæ vrbis pastoribus, statuerunt, Brutiosque se ex nomine mulieris vocauerunt.
Calabria superiore.] Magna Græcia Pomp. Fest. Magna Græcia dicta est, quod multæ, magnæque ciuitates in ea fuerint à Græcis conditæ. 2. Maior Græcia Iustin. l. 20. Metapontini quoque in templo Mineruæ, ferramenta, quibus Epeus, a quo conditi sunt, equum Troianum Fabricauit, ostentant, propter quod omnis illa pars Italiæ, Maior Græcia appellatur.
Calabrone, e calabrone: scarafone, e scardafone, animale, simile alla vespa; ma alquanto maggiore, che vola ronzando, e ne sono di piu sorti.] Crabro, nis. m. g. 1 com. Plin. l. 28 c. 3 Alsorpione aliquando percussi, nunquam postea à crabronibus, vespis, apibusue feriuntur.
Calabrone saluatico.] Calabro silueftre. Plin. l. 11 c. 21. Crabronum siluestres in arborum cauernis degunt, hyeme, vt cœtera insecta, conduntur; vita bimatum non transit.
Calabrone, che opera.] Crabro opifex. Plin. l. 11 cap 21. Crabronum, qui miciores videntur duo genera: Opifices minores corpore, qui moriuntur hyeme: Matres quæ biennio durant; ij & clementes.
Calamaio, e calamaro, vasetto, doue s'intigne nell inchiostro la penna, per iscriuere.] Atramentarium, rij n. g. 1 2. 3. & 4 l. Laur. Val. & Hor. Turs
Calamaio piccolo.] Atramentarium paruum, vel pusillum. Ex Laur. Val. & Plin. 2 Atramentariolum, li. n g. 1. 2. 3. 4. l. 5. 6. b. Ex Valla, & Cic
Calamaio, e calamaro. pesce così detto per vn liquore nero com'inchiostro, che hà in se, col quale intorbida l'acqua per non esser preso da' pescatore.] Loligo, loliginis, f. g 1. & 2 l. Plin. l. 32. Trebius niger loligines euolare ex aqua tradit, tanta multitudine, vt nauigia demergant. 2. Sepia, æ. f g & 1 l. Plin. l 9 c. 29. Sepiarum generia mares varij, & nigriores, constantiæque maioris; percussæ tridente fœminæ auxiliantur: at fœmina icto mare fugit: ambo autem vbi sensere se apprehendi effuso atramento, quod pro sanguine his est, infuscata aqua, absconduntur.
Calamaio piccolo.] Loliguncula, æ f. g. & 2. l. 4. b. Plaut. Cas 2 Sepiola, æ f g 1. l. 2 3. b. Plaut. Cas
Calaminta, e calamento: nepitella, e nipitella, e secondo altri mentuccia, spetie di herba odorifera.] Nepeta, æ. f. g. 1 3. b. Plin. l. 20. cap. 14 Nepeta vires contra serpentes habet; fumum eæ, nidoremque fugiunt, quam substernere in metu obdormituris vtile est. 2. Calamintha, thæ, 1 3. b. Græc. Diosc l 3. c. 36. Græci calaminthan, Latini nepitam vocitant.
Calamita, & anco pietra calamita, spetie di pietra molto nota, & è di più sorti, vna delle quali trae il ferro, e l'altra lo scaccia.] Magnes, tis m. g. 1. a l. Magnes est appellatus, vel ab inuentore, nomine Magnor vt ait. Plin. l. 36. c. 16. vel à Magnesia regione, vbi repertus est. Propert. l. 4 ad Lenam.
Illa vellit, poterit Magnes non ducere ferrum.
Et volucris nidis esse nouerca suis.
2. Magnes lapis. Diosc. l 5 c 105. Magnes lapis optimus est, qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, densus, nec admodum grauis. 3. Lapis siderites; ita dicitur, quia ferrum trahit, quod græcè sideros appellatur. Plin. l. 36. c 16. qui sic ait, siderin lapidem ab hoc alio nomine appellant. 4. Lapis heracleus. 3 l. Pl. n. l. 36. c 16. Magnetem quidam heracleon appellant.
Calamita d'Etiopia.] Magnes Æthiopicus. Plin l. 36. c. 16. Æthiopicis magnetibus laus summa datur, pondusque argento rependitur. Æthiopici argumentum est, quod magnetem quoque alium ad se trahit.
Calamita di color sanguigno.] Magnes hæmatites Græc. Plin. l. 36 c 16. Ibi reperitur, & hæmatites magnes, sanguinei coloris, sanguinemque reddens, si teratur.
Calamita bianca.] Magnes candidus. Plin l 36. c 16. Magnes candidus, ac pumici similis, deterrimus est, neque & trahit ferrum; compertum tanto meliores esse, quanto fuot magis cærulei.
Di calamita, aggett poss.] Magneticus, a, um. 1. 2. l. 3. b. Claud de magnete. 4. Cuius est: Venerem magneticagemma figurat.
Calamità con l'accento, nell'vltimo, cioè infelicità, disfauuentura, ò ruina.] Calamitas, tis. 1. 2. 3. b. 4. l. Cic. pro Leg. Man.
Calamitosamente, calamità, ò disgratia.] Calamitosè. 1. a 3. b. & 4. l. Cic. 3 Off.
Calamitoso, disgratiato, infelice.] Calamitosus, a, um. 1. a 3 b. & 4. l. Cic. 5 Ver.
Calandra, vccello.] Acredula, æ. f g. 1. 3 b. 1. l.
Calare, mandar giù.] Demitto, is. Sallust. l. 3. Hist.
Calare, mancare, vedi Mancare.
Calare, scendere.] Descendo is. Cic pro Cæc.
Calarla ad vno, vedi Atraccarla ad vno.
Calca, folla, Fior. anco pressa con l'e larga, moltitudine di popolo stretta insieme.] Multitudo conferta. Plin. l. 2. c. 18.

c.18. Multitudo conferta inest, circa dimidios orbes Lunæ. 2. Turba conferta, vel frequens. Liu.2. ab Vrb. 3. Vulgus humeris densum. Hor.1. Carm. Od.13. 4. Turba densa.

Calca maggiore.] Turba confertior. Liu. 2. & 9. ab Vrb.

Calca grandissima.] Turba confertissima. Liu.2. ab Vrb. In confertissima turba propè regium tribunal constitit.

Far calca, vedi Affollare.

Calca di donne.] Mulieres confertæ. Ex Liu. & Cæs.

Calca d'huomini.] Homines conferti. Ex Liu. & Cæs.

Calcagno, la parte di dietro del piede.] Calx, cis m.g. & f.g. Plin.l. 9. c.46. Caniculæ inguina, & calces appetunt. 2. Calcaneum, nei. n.g. 1.2.l. 3.b. Ex Virg. in Mur. cuius est: Rimis calcanea scissa. 3. Calcaneus, ei. m.g.1. & 2.l. 3.b. Sipont. in Mart. A voce calx, calcis, fit calcaneus, posterior pars imi pedis globosa.

Calcagnuolo, la parte della scarpa, che cuopre il calcagno.] Calcei pars auersa, vel postica. Ex Cic. & Plin.

Calcare, aggrauare co piedi, vedi Calpestare.

Calce, ò calcina, pietra cotta in fornace, che macerata con acqua s'adopra à murare.] Calx, cis f.g. 1.l. Plin. l. 36. c.23. Calcem è vario lapide Cato Censorius improbat. Ex albo melior, quam ex duro, & structuræ vtilior, quæ ex fistuloso, tectorijs. At vtrumque damnatur ex silice. Vtilior eadem ex effosso lapide, quàm ex ripis fluminum collecto. Vtilior è molari, quia est quædam pinguior natura eius. 2. Lapis crematus. Plin. l.36. c.27. Igne lapides in æs soluuntur; igne ferrum gignitur, ac domatur; igne cremato lapide cæmenta in tectis alligantur. 3. Lapis coctus. Cato.c.38.

Smorzare, ò spegnere la calce.] Extinguere calcem. Vitr.

Calce bagnata, ò smorzata.] Calx temperata. Plin.l. 36. c.24. 2. Calx aquis aspersa. Plin.l. 36. cap 30. 3. Calx macerata. Plin.l. 36. c.23.

Calce lattata, cioè bianca come latte.] Calx lactea. Ex Plin.l. 36. c.38.

Calce nuoua, ò fresca.] Calx recens. Plin.l. 36. c.24.

Calce viua, calce non macerata con aqua.] Calx viua. Plin. lib.29. c.3. Candidum ex ouis admixtum calci viuæ, glutinat vitri fragmenta.

Fornaciaro di calce.] Calcarius, rij m.g 1. 3.l. Cato c.15.

Fare la calce, cioè cuocer la calce.] Calcem coquere, vel conficere. Cic.

Far calce, cioè impastar calce.] Calcem subigere. Maff. de Iaponiæ reb. ep. l.5. Calcem non arena commixtam, sed candidissimo chartæ genere subigunt.

Cosa pertinente à calce.] Calcarius, a, um 1. & 2.l. 3.b. Plin. l.17. c.9. Nuper repertum, oleas gaudere maximè cinere è calcarijs fornacibus.

Quegli, che fà, ò cuoce le calce.] Calcarius, rij 1. & 2.l. 3.b. Cato de Re rust. c.16. Calcem partiario coquendam qui dant, ita dant: Calcarius perficit, & coquit.

Coperto, ò pulito con calce.] Calcatus, a, um 1. & 2.l. Sipont. in Mart. Calcata ædificia, dicuntur calce polita.

Luogo, doue si fà, ò cuoce la calce, cioè fornace di calce, ò di calcina.] Fornax calcaria. Plin. l. 17. cap.9. Nuper repertum oleas gaudere maximè cinere è calcarijs fornacibus. 2. Calcatorium, eij. n.g. Ex Amalth. Onom. & Pallad.

Calcetto, cioè scarpino, vedi Scarpino.

Animale, che tira calci.] Calcitrosus, a, um. 1. 3.l. 2.b. Col. l. 2. c.2. 2. Calcitro, nis. m.g. 1.l. 2.b. 3. com. in rect. l. in obl. Apul.

Tirar calci, vedi Calcitrare.

Ritirar calci.] Repetere calcibus. Sen. de Ira. Sibi satis non constat, qui mulam calcibus repetit, & canem morsu. 2. Calces regere.

Calcinaccio, pezzo di calcina di muraglie rouinate.] Rudus, ris. n.g. 1.l. 2.b. in rect. & obl. Liu.6. bel. Pun. Rudera milites religione inducti, iaciebant. Tirauano calcinacci.

Leuar via il calcinaccio da qualche luogo.] Erudero, ras, a. l. 3.b. Var. l. 2. de Re rust. Solum oportet esse eruderatum, & procliuum, vt euerri facile queat.

Luogo sgombro, e pieno di calcinacci.] Ruderatus, a, um. 1.3.l. 2.b. Plin.l.21. c.4. Rosa seri, nec pinguibus, vult nec argillosis locis, nec riguis, contenta raris, propriéque ruderatum agrum amat.

Calcidonia, sorte di pietra pretiosa.] Onychium, chij. n.g. 1. 2. 3.b.

Calcio, percossa, che si dà col piede.] Calx, calcis. m.g. 1.l. Sat. 2.

Nil mihi respondes? aut dic, aut accipe calcem.

2. Calcis ictus. Suet. in Nerone. c.35. Poppæam ictu calcis occidit, quòd se ex aurigatione ferè reucrsum, grauida, & ægra conuicijs incesserat. 3. Pedis ictus, vel perculsus. Ex Suet.

Tirar calci ad vno.] Calce, vel calcibus aliquem petere. Hor. 2. Ser. Sat.1.

Vt neque calce lupus quenquam neque dente petit bos.

2. Pede aliquem percutere. Plaut. in Cas. Continuò in genua altanti pectus mihi pedibus percussit. 3. Calcibus aliquem cædere. Plaut. in Pœn. 4. Calce percutere, vel ferire. Quint. l. 2. c.8. 5. Calce premere. Ad. ad Heren. l.4. 6. Alicui calces incutere. 7. Calcibus aliquem percutere. Plaut. in Cas.

Calcina, vedi calce.

Calcitramento, calcitratione, e calcitrato, Fior. ancor scalcheggiamento. Il calcitrare, il tirar calci.] Calcitratus, us. m.g. 1. & 3.l. & 2.b. Plin. l.8. c.44. Mulæ calcitratus inhibetur vini crebriore potu.

Calcitrare, Fior. incalcitrare, e scalcheggiare, tirar calci.] Calcitro, tras. 1.l. 2.b. Plin.l.30. c.16. Diximus mulas non calcitrare, cum vinum biberint. 2. Calce vel calcibus petere, appetere, vel impetere. Hor. Ser. l. 2. Sat.1.

Vt neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos.

Calcitroso, addiett. che tira calci.] Calcitrosus, a, um. 1. & 3.l. 2.b. Col. l. 2. c.2. Numquam stimulo lacessat iuuencum, quòd retractantem, calcitrosumque eum reddit.

Calcole, quell'instrumento, che hà sotto i piedi il tessitore.] Insilia, orum, n.g. & num. plur. 1. l. 2. 3.b.

Calculare, computare, ò conteggiare, far il conto.] Computo, tas. 1. l. 2.b. Sen. de Ben. l. 3. c.16. Cuius est: Fœminæ annos computant.

Calculo, ragione, vedilo alla voce Abaco.

Calculo, e calcolo, pietra, che si genera, nelle reni, vedi Pietra.

Calda, e scaldata, sust. l'atto di scaldare.] Calefactus, a, um. m.g. 1. 2.b. Plin. l. 29. c.3. Ous transmeant faucium tumorem, calfactuque obiter fouent.

Darsi vna calda, ò scaldata.] Sibi calfactum adhibere. Ex Plin. lib. 29. c.3. & Cic 3. Tusc.

Cald'alesse.] Castaneæ elixæ. 2. Castaneæ molles. Virg.

Cald'arroste.] Castaneæ assæ, vel tostæ.

Caldamente, auuerb. con caldezza, cioè con affetto, ò diligenza.] Studiosè. 1. 2.b. 3 & 4 l. Ex Cic. 2. Ardenter. Cic. 4. Tusc. Bonum illud non est quod, aut cupias ardenter, aut adeptum are efferas insolenter. 3. Feruenter loqui est captum. 4. Feruidè. 2.b. Plaut. in Truc. 5. Flagranter. Ex Tacit. l.1.

Caldarino da cuocere.] Lebes tis. 2.b. 2.l. in rect. & obl. Virg. 2. Æn.

Ingens argentum, Dodonæosque lebetes.

Caldaro, caldaia, e caldara, cioè vaso grande di rame, da scaldaruí dentro acqua, ò altro.] Ahenum, ni. n.g. 1.b. 2.l. Virg. 1. Æn. vbi Seruius sic ait; Ahenis vtebantur non ad elixandas carnes, sed ad se lauandum: Heroicis enim temporibus carne non vescebantur elixa. 2. Caldarium, rij. 2. l. Plin. 3. Cacabus, bi. 1. l. 2. b. Plin.

Caldarone.] Ahenum ingens, vel magnum.

Calderaio, e calderaro, quegli, che fa caldaie, ò altri vasi di rame, e simili metalli.] Ærarius, rij. 1. & 2.l. 3. b. Mart. l. 12. ep 57.

Nec cogitandi sparse, nec quiescendi
In vrbe locus est pauperi; negant vitam.
Ludimagistri manè, nocte pistores,
Ærariorum marculi die toto.

lib. 34. cap 1. Faber ærarius. Plin. Æqualem vrbi auctoritatem æria declarat vetustas a Rege Numa collegio tertio, ærariorum fabrorum instituto. 3. Æris faber. Hor. l. 1, ep. 1.

Marmo-

Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit.

Caldar rostaio, e caldar rostaro, venditor di caldarroste, ò castagne cotte arrosto.] Castanoptopola, læ.m.g. 1. 3. & 5.l. 2.& 4 b. Græc. Castanon enim græcè, castanea dicitur latinè. 2. Castanearum, vel assarum, vel tostarum venditor. Ex Plin.l.15.c.23.& Cic. 1.Off.

Caldo, calore, e caldezza, ò caldura, fost vna delle prime qualità molto nota.] Calor, is.1.b. Cic.de Orat. Scæuola paulum requiescet, dum se calor frangat. 2. Caldor, ris. 2.b in rect & 1.in obl. Var.l.3 c.9 Euitare caldorem, & frigus oportet. Gel.l.19.c.14. In timore sanguis, & caldor in intima coactus mouet plerumque aluum, & incitat.

Caldo, addiett. che hà calore.] Calidus, a, um, 1 a.b. Cic. 2. de Nat. Omne, quod est calidum, & igneum cietur, & agitatur motu suo. 2. Caldus, a, um. Cato c.6. In agro crasso, & caldo olea conditiua serenda est. 3. Caleos, tis. o g. 1.b. Hor. Carm 2.Od.16. Liu.5 bel.Pun.

Esser caldo, hauer caldo.] Caleo, es, 1.2.b. Cic. 1. Ver.

Diuenir caldo, scaldarsi.] Calesco, scis. 1.b. Plin.l.20.c.22. 2. Egelidor, aris. 1.l.2.3 b. 3. Regelor, aris. 1 a.b.

Esser molto caldo, hauer gran caldo.] Æstuo, as. 2.b. Col. l.4.c 8. Radicem in summa parte terreni, & frigore infestantur, & calore maiorem in modum æstuant.

Caldo eccessiuo.] Calor nimius. Cic.2.de Nat. Etheslarum flatu nimij temperatur calores.

Caldo di febre.] Calor, siue ardor febrilis. Ex Apul. qui aie. Sudor febrilis.

Caldo humido.] Calor fluidus, vel homens. Ouid. 15. Metam.

Caldo della Luna.] Calor lunaris. Macrob.l.7. Sat. cap.16. Calor ipse lunaris putrefacit carnem, cui diutulè fuerit infusus.

Caldo moderato, ò temperato.] Calor æquus. Ouid 2. Met.

Caldo, ò calore naturale, ò vitale.] Calor inclusus. Cic. 2.de Nat. Omne quod viuit, siue animal, siue terra editum, id viuit propter inclusum in eo calorem. 2. Calor viuus. Ouid.4. Metam.

In vinum tentat reuocare calorem.

Caldo di Sole.] Solis calor, ardor, æstus, vel vapor; Plin.l.2. c. 40. Caniculæ exortu accendi Solis vapores quis ignorat?

Caldo ardente.] Æstus feruidus. Hor. 3.Car.Od.24.

Caldo esteriore, estrinseco.] Calor aduentitius, & externus. Ex Cic 5.de Fin

Caldo interiore, & intrinseco.] Calor innatus, vel insitus. Ex Cic in Top.

Così moderatamente calda, tiepida, ne troppo calda, ne troppo fredda.] Tepidus, a, um. 1.2.b. Plin. l.2. cap.47. Cuius est. Tepidi Vulturnus, & Fauonius. 2 Egelidus, a, um. 1.l.2.3.b. Ouid.

Sed gelidum Boream, egelidum, notum. Colum.

Nunc ver egelidum, nunc formosissimus annus.

Cosa sommamente calda.] Æstuosus, a, um. Cic.l.2. Attic. Iter conficiebam æstuosa, & puluerulenta via.

Fà caldo, e caldo.] Calor est. Cels l.2.c.1.

Patir caldo.] Ab æstu laborare. Var.l.2. De Re rust. cap.2. Oues, & frigore, & ab æstu, ne quid laborent, curandum est.

Calendario, cioè raccolto de giorni dell'anno, doue si distinguono i giorni festiui da feriali.] Calendarium, rij. 1.4 b.2.3 l. Sipont. in Mart. Calendarium dictum est libellus, in quo quid singulis cuiusque mensis diebus gestum, accommodatum, mutuatum, locatum sit scribitur. Item dies festi, profestique, & feriæ notantur. 2. Calendarij liber. Sen.l.13. ep.88. 3. Fasti, orum. Pomp. Fest.l.6. Fasti appellantur libri, in quibus totius anni fit descriptio; fasti enim dies festi sunt. 4. Ephemeris, idis, f.g. 3.b. Propert.

Et ponit duras inter ephemerides.

Calende, primo giorno del mese.] Calendæ, arum. f.g. 1.b. 2 l.

Calice, vaso à guisa di bicchiero vsato dal Sacerdote, quando sacrifica.] Calix, cis. 1. b. 2.l. in rect. & b. in obl. Var.4. de Ling. Calix à caldo, quod in eo aqua calida apponebatur, & caldum bibebant. Festus l.3. Calix quod in eo calidum bibitur.

Calice tempestato di smeraldi.] Calix smeragdis textus. Ex Plin.l.33. in proœm. Turba gemmarum putamus, & smaragdis teximus calices.

Calicetto, dimiout. calice piccolo] Caliculus, li. 1.2.3.b. m.g. Plin.l.9. cap.90. Cato, c.108. cuius est Polentam in caliculum nouum indito.

Cosa fatta à foggia di calicetto, aggett.] Caliculatus, a, um. 1.2.3 b. 4 l. Ex Plin.l.9.c.36.

A foggia di calicetto, auuerb.] Caliculatim. 1 2. 3 b. 4.l. Plin.l.9.c.36. Alterum genus purpura vocatur, caliculatim procurrente rostro, & calculi latere introrsus tubulato, qua proferatur lingua.

Calle via stretta.] Callis, lis. m. g. 2. Samita, tæ.f.g. 1.l.2.b.

Caligine.] Caligo, ginis. f.g. 1.& 2.l. 2. Tenebræ, arum. f.g. nom.plur.1.2.b

Caliginoso, addiett. pieno di caligine.] Caliginosus, a, um. 1.3.b. 2 4 l.

Callo, carne indurita per fatica continuata, ò altro accidente] Callum, li n.g. Cic.5 Tusc. Mihi calciamentum est solorum callum. 2. Callus, li.m.g. Ex Cic.

Far il callo, vedi Incallire.

Hauer vno, ò più caualli.] Calleo, es, lui. Plaut. Pseud. Plagis costæ calleot.

Chi hà fatto già il callo.] Callosus, a, om. 2.l. Plin. lib.16. c.15. 2 Occallatus, a, um. 3.l. Sen 4. Nat.qu.

Callosità l'astratto di calloso.] Callositas, tis. f.g. 1.2.& 4.l. 3.b. Ex Corn. Cels.l.5.cap 28. & Cic. de Sen

Calloso, aggett. che hà calli ouer pien di calli.] Callosus, a, um. 1.& 2.l. Corn. Cels. lib.5. cap 28. Chironium autem vlcus appellatur quod, & magnum est, & habet oras duas callosas, tumentes.

Calma, bonaccia, tranquillità di mare.] Malacia, æ.f.g. 1. & 2.l. Cæs. 3.b.l.Gal. Conuersis in eam partem nauibus, quo ventus ferebat, tanta subita malacia extitit, vt se loco mouere non possent. 2. Tranquillitas, tis. f. g. 1. 2. & 4 l. & 3 b Cic. Att.l.6. Nos longis nauibus tranquillitatem aucupati eramus. 3. Maris malacia f.g. Ex Cæs. 3. bel. Gal. & Cic. 5. Tusc. 4. Maris tranquillitas. Cic. 5. Tusc. Vt maris tranquillitas intelligitur, oulla, ne minima quidem aura fluctus commouente; sic animi quietus, & placatus status cernitur, quum perturbatio nulla est, qua moueri queat.

Calmare, vedi Abbonacciare.

Calo, scemamento.] Diminutio, nis. f.g. 1.3.l.2.4 b. Var. 2. Decessio, nis. f.g. 1.2.l.3.b. Cic. pro Rab. Posth. Vtrum accessionem decumæ, an decessionem de summa fecerit, non intelligo. 3 Intertrimentum, ti. n.g 1.2.3 4.l. Var 4. de Ling. Intertrimentum ab eo dicitur, quod ea, quæ inter se trita sunt, etiam diminuta sunt

Calpestamento, e conculcamento, Fior. anche scalpicciamento, e scalpicamento, il calpestare, ò conculcare.] Conculcatio nis f.g. 1.2.3.l.4.b. Plin l 8. cap.18. Sitim Camelli & quatriduo tolerant, impleoturque cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum, obturbata conculcatione prius, aqua, aliter potu non gaudent. 2 Calcatura, ræ.1.2.& 3 l. Ex Vitr. l.10.c.10. cuius est: Sine operarum calcatura.

Calpestare, e conculcare, Fior. scalpicciare, e scalpitare, calcar con piedi.] Calco, as. Plin.l. 21. cap 6 Crocum gaudet calcari, atteri, pereundoque meliùs prouenit, id circo iuxta semitas, & fontes lætissimum. 2. Conculco, as. Cic. in Pis Ex ea prouincia sic redij, vt ad portam Esquilinam Macedonicam lauream conculcarim. 3 Occulco, as. Var. de Re rust. c.49. Vitem pronito in scrobe, aut in sulco, operitoque, & bene occulcato. 4. Proculco, as. Colum l 1 5.c.15. In labra fictilia, vel lapidea congerunt ficos. Tum pedibus lotis, in modum farinæ proculcant. 5. Calce premere. Auth. ad Her. l 4. Illi præco faciebat audientiam: hic subsellium quoddam, calce premens, dextra pedem defringit.

Calpestare attorno.] Circumculco, cas. Col. lib. 5. cap 6.

Calpestio, a.l. strepito, che si fà co' piedi.] Pedum sonitus, tus. m g. penult. b. Ex Plaut. in Menech. 2. Pedum pulsus, Virg 2. Æn.

Calpe-

Calpestio de caualli.] Vngularum equinarum sonitus. Ex Plaut. in Men. Agite equi, facitote, sonitus vngularum appareant.

Caluezza, astratto di caluo.] Caluitium, tij. n. g. & a b. Cic 3. Tusc Hinc ille Agamemnon Homericus, & idem Accianus, scindens dolore identidem intonsam comam, in quo facetum illud Bionis, perinde stultissimum Regem in luctu cap llum sibi euellere, quasi caluitio mœror leuaretur. a Caluities, ei. f g & a.b. Nicol. Per. Comæ contrarium caluities est, & qui capillo carent, calui dicuntur: & caluere est caluum esse.

Caluezza, con la quale vn nasce.] Caluitium Innatum. Plin l. 11. c. 37. Caluitium vni tantum animalium homini, præterquam innatum.

Caluetto, diminut. alquanto caluo.] Caluaster, stri. m. g. 1. l. a Modicè caluus. Ex Cic & Suet.

Caluiniano, addiett. poss. di Caluino.] Caluinianus, a, um. 2. l. Edm Camp. Rat. 1.

Calumo nome proprio.] Caluinus, ni. Idem.

Calunnia, impositione falsa di qualche delitto.] Calumnia, niæ, f. g. 1 3. b. Cic. in Vat. A quo S. H. C M per calumniam malitiamque petita sunt.

Calunniare, incolpar falsamente.] Calumnior, aria. s. 3. b. Cic. pro Sex Rosc. Is apertè ludificari, ac calumniari sciens videtur.

Calunniatore, quegli, che calunnia.] Calumniator, ris. m g. 1 3 b. a 4 l. Cic. in Vat Calumniatores de finu suo apposuit, qui illam hæreditatem Veneri Erycinæ commissam esse dicerent.

Caluo, fust nome proprio d'huomo.] Caluus, ui. m. g. Quint. l. 12. c. 6.

Caluo, addiett. quegli, che hà buona parte del capo senza capelli.] Caluus, a, um Suet. in Cæs. c. 51. Vrbani seruate vxores, mœchum caluum adducimus. 2. Caluatus, a, um. a. l Cato c. 37.

Caluo d'auanti.] Recaluus, a, um. s. b Plaut. in Rud. Senex recaluus.

Alquanto caluo d'auanti.] Recaluaster, stri. m. g. s. b. a. l. Valla. l. 1.

Diuenir caluo.] Caluefio, fis. 1 3. l. a b. Var. l. 1. c. 37. Ego istud non solum in ouibus tondendis, sed in meo capite à patre acceptum seruo, ne decrescente Luna tondens caluefiam. Caluesco, scis. Plin. l. 10. c. 29. Picia quibusdam, quæ longa cauda variæ appellantur, proprio est caluescere omnibus annis.

Esser caluo.] Calueo, es, lui. Plin. l. 11. cap. 37. Animalium quædam naturaliter caluent sicut strutbiocameli, & corui aquatici.

Calza, vestimento di gamba, vedi Calzetta.

Calzamento, tutto que lo, che serue per calzar la gamba, ò'l piede.] Calcearium, rij. n g. 1. 3. l. a. 4 b. Vlpian. de Alim. leg.

Calzamento militare, ò da soldato.] Caliga militaria. Plin. l. 7. c 43.

Calzare, vestire gamba, ò piede.] Calceo, as, a. b. vel Calcio, eas. a. b. Plin. l 7. cap 20.

Calzare, nome sost. e significa scarpe, e simili.] Calceamen, nis. n g. s. 3. l. a b Plin. l. 15. e a. Soc us, ci. m. g Plin. l. 7. c. 30. & Suet in Calig. Caligula modò processit in speculatoria caliga, nonnumquam socco muliebri.

Calzare da comedia, ò comediante.] Soccus comicus. Plin. l. 7. cap. 30 Menandro magnum in comico socco testimonium Regum Ægypti, & Macedoniæ contigit, classe, & per legatos petito.

Calzare da donna.] Calceatus mulibris.

Calzare da huomo.] Calceatus virilis.

Calzare da state.] Calceatus æstiuus.

Calzare da tragedia, ò tragediante.] Cothurnus tragicus. Plin l 7. c 29. Sophoclem tragici cothurni principem defunctum sepeliri Liber pater iussit, obsidentibus mœnia Lacædemonijs.

Calzare da verno] Calceatus hybernus. Plin.

Calzato, partic. che hà le scarpe, ò calze.] Calceatus, a, um. 1 3. l. a. b. Plaut. in Pseud. Quod in eius Dei templa calceati intreeunt.

Calzatoia Fi r. Calzatoio. Sen. strumento per calzare scarpe.] Calceatorium, rij. 3. 4. l. 5 b. Horat. Turs. Nomenclat. a. Clatea ulum, li. n. g 3 l. & 4 b Scopas in Spicil. 3. Inductorium, rij Pont. vol. 4 prog 4. Da inductorium; calcei sunt angusti, & breuea.

Calzeta, e calza, vestimento di gamba.] Tibiale, lis n. g. 1. 3. l. a b. Suet. in Aug cap 82. a Cruris, vel tibiæ tegm n. n. g Ex Plin. l 8 cap. 24. & Colum. l. 1. cap. 8 3. Tibiæ, vel cruris integumentum n. g. Ex Corn. Cels. lib. 8. c. 1. & Cic. post red. in Sen. 2. Tegumen, fru tegumen tibiale. Ex Liu. 1. ab Vrb. & 6. bell. Maced.

Calzino. a. l. cioè la ca z 1, che cuopre solamente dal ginocchio, al piede.] Tibiale breuius.

Calzolaio, e calzolaro, quegli che fà scarpe, ò altri lauori di cuoio da vestire.] Sutor, ris. s. l. Mart. lib. 14. epist 96.

Vilia sutoris calicem monumenta Vatini.
Accipe; sed nasus longior ille fuit.

Sipont. in Mart. Suere propriè sarcinare est: vnde sutores dicuntur, qui calceos suunt, & sutrinæ sutorum tabernæ. a Calceolarius, rij. 1. 4. l. a 3 b Plaut. Aul. Propolæ, linteones, calceolarij. 3 Calceorum artifex. Ex Cic 1. de Orat. 4. Calceorum opifex. Ex Cic. s. de Inu.

Arte di Calzolaio.] Sutrinum, ni. n g. a. l. Sen. l. 14. ep. 91. Non multum abfuit quin sutrinum quoque inuentum à sapientibus diceret Posidonius. a Sutrina calcearia. Maff. de reb. Indic. comment. Pueri varijs in vsus hominum artibus, atque opificijs instituuntur, alij quippe calceariam, alij vestiariam sutrinam, alij textrinam, alij ferrariam fabricam exercent. 3 Ars sutoria.

Di calzolaio addiett. poss] Sutorius, a, um. s & a l. Plin. lib 20. cap. 12. Ocimum verrucas mixto atramento sutorio tollit.

Calzolaretto, dimin calzolaio piccolo.] Sutorculus, li. r. l. 3 b. Ex Plaut. in Pœn.

Calzoleria, Sen. calzolaria, bottega di calzolaio.] Sutrina, næ. f. g. a l. Plin. l. 10. c 43. Tiberio Principe corui pullus in oppositam sutrinam deuolauit. a. Officina sutoria. Ex Plin l. 10. cap. 43. & l. 10. cap. 12. & l. 20 cap. 12. 3. Taberna sutoria.

Calzoleria, qui val contrada, doue stanno i calzolari.] Vicus sutorius. Ex Cic. pro Mil. & Ouid. 6 Fast.

Calzoni, vestimento, che cuopre le coscie.] Feminalia, lium. n. g. 1 a. & 4 b & 3 l. Suet. in Aug c. 82 Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis, & subuculæ thorace laneo, & feminalibus & tibialibus muniebatur. a. Femoralia, lium. n g. & num. plur. 1. 2. 4 b 3 l. Sipont. in Mart qui sic ait Vt à femore femoralia, sic à femine f mina lia dicuntur, nam femur exterior pars in coxendice dicitur, femen interior pars est, vel femur pars posterior, femen anterior appellatur. 3 Coxarum, seu coxendicum tegmina, seu tegumenta. Ex Colum. l. 1. cap. 8. cuius est: Pedum Tegmina, & Cic a de Nat. vbi sic habetur: Tegumenta corporum, vel texta, vel suta. 4. Feminum, seu femorum tegmina, vel integumenta. Ex Sipont. in Mart & Colum. l. 1. cap 8.

Cama, vedi Lulla.

Camaleonte, animale, che viue d'aria.] Chamæleon, ontis, m g. 1. 3. b. a. l Plin. l. 8. cap. 33. Animalium solus chamæleon, nec cibo, nec potu alitur, nec alio, quam aeris alimento.

Camamilla, e camomilla, herba medicinale assai nora.] Anthemis, midis. f g. a & 3 b. in rect & obl. Plin. lib. 22. c. 21 a. Leucanthemis, midis. f. g. 1. a. l. 3. 4. b. in rect. & obl. Plin. l. 22 c. 21. 3. Leucanthemum, mi. n g. 3. b. Plin. l. 22. c. 21. 4 Eranthemum, mi. n g. 3 b. Idem. 5. Melanthemum, mi. n. g. 3. b. 6. Camemilum, li. n g. 3. l. Idem. Anthemis magnis laudibus celebratur ab Asclepiade. Aliqui Leucanthemida vocant. Alij Eranthemon quoniam Vere floreat, al j Camæmilon quoniam odorem mali habeat. Nonnulli Malanthemon vocant.

Camangiare ogn'herba, che si mangi, ò cruda, ò cotta.] Olus, oleris. n. g. s. & a b. in rect & obl. Plin. l 19. c. 10. Semen olerum, si succo eius madefactum feratur, olera nulli animalium obnoxia futura tradunt. a. Olus edule, pen long. Ex Hor. l. 2. ep. a. & Plin. l. 19 c. 10.

Camangiare, per companatico, vedi Companatico.

Caman-

Camangiaretto, e man caretto. Fior. viuanda composta di più cose.] Ferculum varium, vel miscellum. Ex Suet. in Aug cap 74. & in Calig. cap 20. 2. Edulium confusaneum, vel miscellaneum ex Valla, & A. Gell. lib. 20. cap. 21.

Cambiamento, vedi Scambio.

Cambiare, vedi Scambiare.

Cambio, vedi Scambio.

Lettere di cambio.] Tesseræ colybisticæ. Ex Bud.

Camelaio: guardian di camelli.] Camellarius, rij. 1.& 4. b. 2.& 3 l, Bud. in Pand. qui sic ait: Camelarij à Græcis camelitæ dicuntur, quos Herodotus insidere camelis in acie facit. 2. Camelorum custos. Ex C c.2 de Nat. & 3. Phil. 3. Camelita, tæ. m g. 1. b.& 3. l. græc.

Camelino, aggett. di camelo.] Camelinus, a, um. 1. b, 2.& 3. l. Plin. l. 28. c. 9 Dulcissimum ab hominis lacte camelinum, efficacissimum ex asinis.

Camelo: animal noto.] Camelus, li. 1. b. 2. l. Plin. l 8. c. 18. Camelos inter armenta pascit Oriens, quorum duo genera, Bactriani, & Arabici: differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, hi singula, & in pectore alterum, cui incumbant.

Camelo picchiato, animale di capo simile al Camelo, di macchie simile alla pantera.] Camelopardalis, is. f. g. 1.3.5. b. 2 4. l. Plin. l. 8. c. 18.

Camera, Fior. camara. Sen. cioè stanza da dormire.] Cubiculum, li. n g 1.3. b 2 l. Var. 4. de Ling. Vbi cubabant, cubiculum, vbi cœnabant, cœnaculum vocitabant antiqui. 2. Conclaue, uis. n. g. 1 & 2 l. Vitr l. 7. cap 2. Tunc machinis comparatis, camerarum dispositiones in conclauibus expediantur.

Camera altrui, ò d'altri.] Cubiculum alienum. Cic. 2. de Orat. Quando tandem Galba de triclinio tuo exibit? cum tu, inquit, de cubiculo alieno.

Camera calda.] Cubiculum vaporatum. Ex Colum. lib. 1. cap. 5.

Camera da dormire.] Cubiculum dormitorium. Plin. l. 3. cap. 6. Est dormitorium cubiculum, quod diem, clamorem, sonumque excludit.

Camera fredda.] Cubiculum algens, vel frigidum.

Camera di state.] Cubiculum æstiuum. Colum. l 1. cap. 6. Æstiua cubicula spectent meridiem æquinoctionalem.

Camera da studiare.] Cubiculum litterarium.

Camera di sposa.] Thalamus, mi. m g. 2. a. b Virg.

Camera, ò stanza del Preposito del Tempio.] Pastophorium, rij. n. g. 2 & 3. b. 4. com. Hieron. in cap. 22. Pastophorium interpretatur pro thalamo, in quo habitat Præpositus templi.

Camera di verno.] Hyemalis temporis cubiculum Ex Col. lib. 1, cap. 6. Hyemalis temporis cubicula spectent brumalem Orientem. 2. Cubiculum hybernum. Plin. l. 2. c. 17. 4. Cubiculum hyemale.

Camera con l'anticamera.] Cubiculum cum procœtone. Plin. l. 2. cap. 17. Post cœnationem est cubiculum cum procœtone, altitudine æstiuum, munimentis hybernum.

Camera scura.] Cubiculum tenebricosum, vel blattarium. Ex Sen. l b. 1 3. epist 87 vbi dicit, Balneolum tenebricosum, & balnea blattaria.

Camera cieca, cioè senza finestra.] Cubiculum cæcum. Var. 8. de Ling. Nemo dicit cubiculum surdum ad silentium: at si fenestram non habet, dicitur cæcum.

Camera per il giorno.] Cubiculum diurnum. Plin. lib. 5. epist 3.

Camera per la notte.] Cubiculum nocturnum. Idem ibidem. Quid agunt cubicula diurna, nocturnaque?

Di camera, aggett. poss.] Cubicularis, re, 1. 3 b. 2.4. l. Plin. 1.8. c. 38. Cic 5. Tusc cuius est; Lectus cubicularis.

Mastro di camera, vedilo alla litt. M.

Camerata, cioè adunanza di persone, che viuono insieme.] Contubernium, nij, n g. 1. & 3 l. 2. b. Cic. in Vat. Vbi illud contubernium muliebris militiæ in illo delicatissimo littore?

Colui, che è dell'istessa camera.] Contubernalis, & hoc, le. 1. 3. l. 2. b. Cic l 9. ep st. 20.

Camerella, cameretta, e camerino. Fior. Camarella, camaretta, e camarino Sen. dimin. camera, ò camara picola.] Cubiculum paruum. Ex Cic. 4. Ver. & 2. de Leg. 2. Cubiculum exiguum.

Camerettina, e camerellina, diminut. camera molto picciola.] Cubiculum perpetuum. Suet. in Tito cap. 2. Natus est Titus propè septizonium, sordidis ædibus, cubiculo verò perparuo, & obscuro: nam manet adhuc, & ostenditur.

Cameriera, colei, che serue altri alla camera.] Cubicularia, æ f.g. 1.3.5. b. 2.4. l. Ex Cic. 5. Verr. 2 Cubicularis, ris. f. g. 1.& 3 b. 2.& 4 l. Suet. in Ner. cap 38.

Cameriere, colui, che serue altri alla camera.] Cubicularius, rij. m g. 1 & 3. b. 2.& 4 l. Suet. in Dom. cap. 17. Domitianum Saturius decurio cubicularioru, & quidam è gladiatorio ludo vulneribus septem contrucidauerunt. 2. Cubicularis, ris. m. g. 1.& 3 b 2.& 4. l. Suet. in Ner. c. 38. Nero incendit Vrbem tam palam, vt plerique consulares, cubicularesque eius cum stupa, tædaque in prædijs suis deprehensos non attigerint. 3. A cubiculis.

Camerier segreto.] Cubicularius intimus. Hor. Turs. Laur. Hist.

Camatino, vedi Camerella.

Camerino da studiare.] Musæum, æi. m. g. 1. 2. l. Gratf.

Camerlengato.] Quæstura, ræ. f. g. 1. 2. l. 2. Cura ærarij. f g.

Camerlingo. Fior. Camarlengo, Sen. quegli, che tien conto dell'entrate publiche.] Quæstor, ris. 1. l. 2 b. in rect. & 1. in obl. Sipont. in Mart Cic. pro Mur. Quæstores sortiebantur prouincias. 2. Ærarij curator, vel procurator. Ex Cæs 5. bel Ciu. & Cic. 3 de Leg. 3 Ærario præpositus, vel præfectus. Ex Cic. 3. Tusc. & pro Mil. 4. Ærarij præfectus. Plin. in Epist.

Di Camerlingo, ò Camerlengo, aggett.] Quæstorius, a, um, 1. 2. l. 3 b. Cic. pro Planc. qui sic ait: Abijcere quæstoriam personam, comitisque suoere.

Camerone, Fior, camerone, Sen. accrescit. camera grande.] Cubiculum grande, amplum, vel magnum. Cic. ad Q Fr.

Camice, ò camisce. s. b. veste di lino bianca, è lunga, che portano i Preti, nel celebrare.] Alba, bæ. Amalth. Onom. vbi sic habetur: Alba, vestis est linea sacerdotalis, vulgo Camice. 2. Alba Sacrifica, vel sacrificalis. Ex Sil. Ital. l. 3. Cuius est, sacrifica vestis, & Corn. Tac l. 2. Cuius est Sacrificalis apparatus, & Pont. Vol 2. Prog. 93. Sequitur alba, & subauditur vestis. Hæc est lintea prælonga, & laciniosa tunica, manicis laxamis, quam sacrificaturus induit, eiusque vestis gerit, imaginem, qua Christum Herodes contumeliosè fatuum operuit.

Camicia, e camiscia veste de lino, che si porta in su le carni.] Indusium. ij, 2. Intusium, ij. 1. 2. l. Var. 4. de Ling. Alterum vestis genus est, quod intus induitur, à quo intusium est appellatum 3. Subucula, læ, f. g. 3. b. Var. de lin. Subucula dicta est, quod subtus geratur. Hor. l. 1 ep. 1.

Occurris, rides, si forte subucula pexa.

4. Tunica intima. A Gel l. 10. c. 15. Flamen dialis tunicam intimam, nisi in locis tectis, non exuit; ne sub Cœlo, tanquam sub oculis Iouis, nudus sit. 5. Corporis intimum, seu penitissimum tegumentum. Ex Cic. 2. de Nat. cuius est, Corporum tegumenta, & Plaut. Cuius est voa, Penitissimua.

Camiscia bianca, cioè fresca dalla bucata.] Subucula recens.

Camiscia logra, e consumata.] Subucula trita. Horat. lib 1 epist. 1.

Camiscia stracciata.] Indusium lacerum.

Chi hà la camicia indosso, ouer incamiciato.] Indusiatus, a, um. 1. 2. 4 l. 3. b. Ex Plaut. in Epid. 2. Subuculatus, a, um. 1.3. b. 2.4 l. Quint. l. 8. c. 3.

Camiciaro, che fà, ò vende le camicie.] Indusiarius, rij. 1.2.4. l. 3.5. b.

Camiciotto, gonnella di tela lina] Cyclas lintea.

Camiciuola, farsetto di panno, ò d'altra materia, che si porta in su la camicia per difesa del freddo.] Thorax, cis. m g. 1. & 1 10 rect. & obl. Iuuen. Sat. 5.

Camilla, nome proprio di donne: vna delle quali fù Regina de Volsci, donna guerriera, e militare.] Camilla læ, 1. b. 2. l. Virg. 7. Æn.

Hos su-

Hos ſuper aduenit Volſca de gente Camilla
Agmen agens equitum, & florentes ære cateruas
Bellatrix non illa colo.

Camillo nome proprio d'huomini, come di Furio Camillo, che fù detto il ſecondo fondator di Roma.] Camillus, li. 1.b.2.l. Plutarchus in Camillo, qui ſic ait: M Furius Camillus victorias, & clariſſimas retulit, & plurimas. Quinas idem geſſit Dictaturas, triumphos egit quaternos, alterque Romæ fundator eſt appellatus.

Caminare. Sen. camminare, Fior. cioè andare, ò far viaggio.] Ambulo las. 1.l. 2.b. Plin l 10 cap.65. Ægyptij muribus durus pilus, ſicut herinaceis. Iidem bipedes ambulant, ceu Alpini. 2. Gradior eris 1.a & 2.b. Plin. l.8 cap.37. Sunt Alpinis muribus pares & in Ægypto i Similiterque reſidunt in clunes, & binis pedibus gradiuntur, prioribuſque, vt manibus vtuntur. 3 Ingredior, eris, 1.l. 2 3.& 4 b 4. Incedo, dis. 1 & 2.l Plin l 15. cap. 29. Poſthumius Tubertus, qui primus omnium ouans, ingreſſus vrbem eſt, quoniam rem leuiter ſine cruore geſſerat, myrto Veneris victricis coronatus inceſſit 5 Procedo, dis. 1 & 2 l Plin l 9 c 30 Locuſtæ cornibus erectis in pauore obliquè in latera procedunt.

Caminare à trauerſo.] Obliquè procedere. Plin ibid. 2. In latus, vel in latera procedere. Plin.

Caminare attillato, caminar ſu, fuſo, ò da Zerbino] Graphicè incedere Maff grat.

Caminare ſu la corda.] Per funem ambulare Sen. l 12 epiſt 86 Æthiops minimus, elephantem iubet ambulare per funem

Caminare forte, cioè con vehemenza. ; Contentè, vel contentiùs ambulare. Cic.5. Tuſc. 2. Concitatè ambulare. Ex Col l 6 c.6

Caminare alla grande.] Magnificè incedere. Liu. 1. Ab Vib. Ipſe enim ille noſtris decoratus inſignibus, magnificè incedit.

Caminar con pena, ò ſtento] Gradu laborioſo incedere. Ex Mart.l.7 ep.33. qui ſi ait

Et ſanas linit, obligatque plantas.
Inceditque gradu laborioſo.

Caminar' all'indietro.] Retrogradior, eris. 1.3.4 b 1 l.Plin. l 8. c.15 Animal hoc retrograditur in paſcendo 2 Retro ambulare Plin.l.8.cap.45. Apud Garamantes boues haud aliter, quam retro ambulantes paſcuntur.

Caminare intorno.] Obambulo, as, 1 3 b. Liu. Dec. 4. l.7. Obambulare murum cœpit. Cominciò a caminare intorno le mura. 2 Circumambulo, as. in l poſt Paul.

Caminare molto paeſe, ò gran paeſe.] Multas terras peeambulare. Var. de Re ruſt l 1.c 2

Caminar à paſſo, à paſſo, pian piano. Gradatim, ſeu pedetentim procedere. Sen.l 5. ep 40 Philoſophia debet pedetentim procedere? Len è ambulare. Celſ.l 1. cap 3. Oportet lentè paululum ambulare. 3. Lentè ingredi Celſ. l.1. cap.3. Ingredi lenè eodem modo debet 4. Placidè ambulare. ol.l.7 cap 6

Caminar ſaltando.] Aſſultim ingredi Plin. l.11.c 44 Araneorum quorundam nouij ortus, corpus exiguum, varium, acuminatum, aſſultim ingredientium

Chi camina. ò danza ſu la corda.] Funambulus, li. m.g. 1. 2.l. 3.b. Terent 2.Funitepus, pi. m.g 1.3.l.a.b.

Chi non può caminare.] Inualidus ad ingrediendum. Gel. l.10 cap.1. Morbo, aut ætate æger ad ingrediendum inualidus eſt.

Caminatore, colui, che camina.] Ambulator, ris, 1.& 3.l. 2.b 4.b.io recte. & l in obl Cato de Re ruſt. cap 5. Villicus ne ſit ambulator, ſobrius ſiet ſemper, ad cœnam ne quò eat.

Caminatorello, diminut caminator piccolo] Ambulatorculus, li. 1. 3.& 4.l. 2. 5.b. Ex Cato c.5. & Plaut. in Pœn.

Caminatrice, colei, che camina] Ambulatrix, cis. 1. 3. & 4.l 2.b Cato de Re ruſt c 143. Villica ad cœnam ne quo eat, neue ambulatrix ſiet.

Caminatricella, diminut. caminatrice piccola.] Ambulatricula, læ 1. 3. & 4.l. 2. 5.b. Ex Cato c. 143. & Cic. pro Seſt.

Camino, per viaggio, vedi Viaggio.

Camino. Sen. cammino, Fior. cioè luogo, doue in caſa ſi fà fuoco.] Caminus, ni. 1.b. 2.l. Suet. in Vitel. cap. 8. Nec aute in prætorium redijt, quam flagrante triclinio, ex conceptu camini. 2 Infumibulum, li. n.g. 1.& 2.l. 3. & 4 b. Sipont in Mart.

Camino con vn buon fuoco.] Caminus luculentus. Cic. l.7. ep.10. Vnde metuo, ne frigeas in hybernis; quamobrem camino luculento vtendum cenſeo.

Fatto à foggia di camino.] Caminatus, a, um. 1 b. 2 & 3. l. Plin.l.17 c.11 Scrobes vbique caminata foſſura, ore compreſſiore ſint.

Fare à foggia di camino.] Camino, as 1.b. 2 l. Ex Plin. l 16 c.6. qui ſic ait: Aceruì conferta taleis recentibus luto caminantur.

Camomilla, vedi Camamilla.

Camoſcio, ſorte di corame.] Aluta, tæ. f. g. 1. b. 2.l. Iuuen. Sat 6.

Appoſitam nigræ Lunam ſubtexit alutæ.

Campagna, luogo ſpatioſo. e piano.] Campus, l m. g. Cic.

Chi ſta in campagna, ò alla campagna.] Campeſtris, & e hoc, tre Horat.

Coſa di campagna, ò che appartiene à campagna.] Campeſtris tre. Var. l.1 de Re ruſt c.6.

Campagna di Roma, vedi Latio.

Campagnuolo, campaiuolo, cioè huomo di campo.] Agreſtis, & hoc, ſte 1.com 1 l. Virg 9 Æn.

Lydorumque manum. collectos armat agreſtes.

2 Campeſtris, & hoc, ſtre, 1.2.l Hor.3. Carm. Od.24. Campeſtres melius Scythæ

Campagnuolo, habitator della campagna di Roma.] Latinus, a, um. 1.b 2 l. Plin.l 14 c.12. Mezentium tradunt, Hetruriæ Regem, auxilium Rutulis contra Latinos tuliſſe vini mercede, quod tum in latino agro fuiſſet. 2 Latij cultor, vel cultrix. Ex Cic. pro Arch. & 3 de Nat.

Campana, ſtromento di metallo, per ſuonare, e dar qualche ſegno al popolo] Campana, næ 1 2 l. Turſ. Laur. Hiſt l.2 c.21. Leo X. Perfectis Laureti monimentis, campanam raræ magnitudinis fundendam curauit viginti millium pondo, eamque Lauretam oppidi nomine appellauit. 2. Æs campanum. Maff. l.1. ep 9. & Hor. Turſ. Laur Hiſt. lib.4 c.7. Antonius turrim conſcenderat, campanum æs de more pulſaturus.

Campane.] Æra campana. Maff. lib.1. ep.9. Æra campana vi ſumma pulſantur.

Sonar la campana.] Æs campanum, vel campanam pulſare, Tur. l. aur. Hiſt. l.4 c.7. Antonius à S.Stephano, caſtello Lucenſis ditionis, attroci procella ingruente, turrim aſcenderat, campanum æs. de more, pulſaturus.

Sonar la campana alla diſteſa.] Æs campanum vi ſumma pulſare. Maff l.1 ep 9. Vbi verò Angelicus hymnus intonauit, confeſtim æra campana vi ſumma pulſantur.

Campanone, accreſcit. campana groſſa, ò grande.] Campana magna, vel maior, vel maxima. Maff l.5 ep 4. Imperato maiore campana ſilentio, vt concionator ſuggeſtum aſcendit, tum nos quoque ſemſim irrepſimus.

Campanaro, e campanaio. facitor di campane.] Campanarius faber, artifex, vel opifex Ex Turſ Laur. Hiſt. vbi legitur Campanaria turris, & Plin l.14.c.4. Vbi legimus, Fabrum ferrarium. 2.Campanarium faber, artifex, vel opifex Ex Maff ep. & Cic. 1. de Nat.

Campanaro, quegli, che ſona le campane.] Pulſator campanarius Ex Turſ. Laur H ſt lib. 2 cap.14 2.Campanarum pulſator, ſeu percuſſor. Ex Maff. in ep.

Campanella, campanello, e campanuzzo, diminut. di campana.] Tintinabulum, li, n g. 1.2.& 3 l.& 4 b. Plaut. in Pſeud.

Campanile, torre, in cui pendono le campane.] Turris campanaria. Tur. Laur. Hiſt. l 2.c.14. Campanæ duæ eximia magnitudine, ac ſpetiæ fuſæ turris campanariæ fundamenta iacta lul j ſecundi opera ſunt.

Camparello, ò campicello, diminut. campo piccolo.] Agellus, li m g 1.b.& 2.l. Ex Var.

Campeggiare, Fior anco oſteggiare. cioè ſtar in campo ouer ſtar con l'eſercito in campo.] In caſtris agere, vel eſſe. Ex Tacit. l.17. & Cæſ.4. bel. Gal. 2. In armis eſſe, vel agere. Cæſ.6. bel. Gal.

Campidoglio, luogo noto in Roma, oue si conduceuano in trionfo gl'Imperatori Romani doppò qualche insigne vittoria, cosi detto, perche ne cauarsi i suoi fondamenti, vi si trouò vn capo di huomo.] Capitolium, lij, r & 2 b. 3. l. Liu Dec. r. l. 5. Vt virtus vestra transire alio possit fortuna certè loci huius transferri non potest. Hic Capitolium est, vbi quondam capite humano inuento responsum est, eo loco caput rerum, summamque imperij fore.

Di Campidoglio, ouer appartenente à Campidoglio.] Capitolinus, a, um. Val. Max. l. 6 c. 9. Q. Catulo nihil impedimento fuit, quo minus eius nomen in Capitolino fastigio fulgeret.

Campo, terra che si lauora.] Ager, agri, m. g. 1. b. Cic. de Xenophonti, nihil tam regale videtur, quam studium agri colendi.

Campo arato.] Aruum, ui, n. g. Var. lib. 1. de Re rust. cap. 29. Aruum dicitur, quòd aratum, nec satum est.

Campo arato, e seminato.] Seges, tis. f g. 1. & a. b. in rec. & obl. Idem ibidem. Seges dicitur, quod aratum, & satum est.

Campo di getti, ò germogli.] Ager surcularius. Var. lib 1. De Re rust. cap. 2. Colonus in agro Surculario, ne capras compascat.

Campo di gran rendita.] Ager quæstuosus. Idem ibidem. Ager, quamuis quæstuosus fiet, videto ne sumptuosus fiet.

Campo di gran spesa.] Ager sumptuosus. Cato de Re rust.

Campo grasso, & fertile.] Ager crassus, & lætus. Cato. De Re rust. c. 6. Vbi ager crassus, & lætus est, sine arboribus, cum agrum frumentarium esse oportet.

Campo da grano.] Ager frumentarius. Cato de Re rust. cap. 6.

Campo da lauoro, da coltiuarsi.] Ager colonus. Cic. 5. Phil. Vt Consules cognoscerent, qui ager colonus esset.

Campo, che si pasce communemente.] Ager compascuus. Cic. in Topic.

Campo piantato, ò seminato.] Ager consitus, vel cultus. Var 4 Ling.

Campo non piantato, ò non seminato.] Ager inconsitus, vel incultus. Var. 4 Lin.

Campo purgato da sassi.] Ager exossatus. Pers. Sat. qui sic ait. Exossatus ager iuxta est. 2. Agere lapidatus. Plin. l. 17. cap 4.

Purgar'il campo da i sassi.] Agrum elapidare, vel exossare. Ea Plin l. 17 c 4 & Pers. Sat. 6.

Campo, che ogni anno si semina.] Ager restibilis, Var. 4. Lin & Col lib 2 c. 10. Fasellus terræ mandabitur, melius pingui, & restibili agro.

Campo, che non si semina ogn'anno.] Ager noualis. Var. 4. Ling Qui intermittitur, à nouando noualis ager.

Campo, che stà in colle.] Ager collinus. Idem ibidem.

Campo, che stà in piano. Ager campestris. Var. lib. 1. de Re rust. c 6 2 Ager planus.

Campo di montagna.] Ager montanus.

Campo, alloggiamento di soldati, vedi Alloggiamento.

Campo Marzo luogo assai noto in Roma.] Martius campus. Suet. in Claud. c. 21. Edidit in Martio campo expugnationem, direptionemque oppidi ad imaginem bellicam. 2. Campus Tiberinus A Gell l. 6. c. 7. C. Tarratia, siue illa Suffetia est, Campum Tiberinum, siue Martium Populo Romano condonauit.

Campo Vaccino, luogo in Roma, doue si vende bestiame vaccino.] Forum boarium Plin. lib. 10. cap. 29. Romæ in Aedem Herculis in foro boario, nec muscæ, nec canes intrant.

Campo, ò piazza doue si vendono herbaggi.] Forum olitorium.

Campo, ò piazza doue si vendono i pesci.] Forum piscarium.

Campo, ò piazza, doue si vendono porci.] Forum suarium.

Chi hà molti campi, ò possessioni.] Agrosus, a, um, 1 b. a. l. Var 4. Ling. Ab agro ad agrosum hominem, & agricolam peruenero.

Canaglia, e marmaglia, ciurma, e ciurmaglia, gentame, e gentaglia, vil plebe, ò popolazzo, gente bassa, ò minuta.] Plebecula, læ, 1. & 2 l. 3 b. Cic Att. lib. 1 ep. 13. Cuius est. Ieiuna plebecula. 2. Plebs infima. Cic Att l. 4 ep. 1 Cum venissem ad portam Capenam, gradus templorum ab infima plebe completi erant, 3. Plebs humilis. Cic. in l. 2 Eutr. 4. Multitudo infima Cic. pro Mil. 5. Populi sordes, aut fex Ex Cicer. ad Att lib. 1 epist. 13. qui sic ait. Noster autem status est hic Apud bonos ijdem sumus, quos reliquisti apud sordem vrbis, & fæcem multò meliùs, quam reliquisti 6 Vulgus humile. Plin. in præfat. 7 Gens infima Hor. 2. Car. Od. 3. 8. Plebs minuta, Maffin Ignat. l. 2. c. 6. Quæ te ratio miser impulit (aiebat Dæmon) vt vel stipem in triuijs erogares, vel inter infimas plebis minutæ quisquilias lateres inglorius?

Canagliaccia, accrescit, cioè canaglia, oltre modo abietta, e vile.] Fæx Ciuitatis. Cic. pro Flac. Opifices, & Tabernarios, atque illam omnem fęcem ciuitatum, quid est negotij concitare? 2. Fæx infima populi. Cic. Q. Fr. l. 2. epist. 6. Pompeius apud illam perditissimam, atque infimam fæcem populi propter Milonem suboffendit, 3 Sordes vrbis. Cic Att. l. 1. ep. 13.

Canagliuola, diminut. canaglia piccola] Plebecula minuta. Ex Cic. ad Att. l. 1. ep. 13. 2. Plebecula minutula, vel minuscula. Ea Cic.

Cànale, luogo doue corre l'acqua ristretta insieme à similitudine d'vna canna.] Canalis, is. m. & f g. 1 b. Cæs. 2. bel. Ciu. l. 2. Sypho, nis. m g 1 2. l in rect. & in obl.

Canale murato, cioè fatto di pietre, ò mattoni.] Canalis structilis. Vitru. l. 8. c 7.

Di canale, nome add.] Canalicius, a, um, 1. 3 4 b. 2. l.

Canale di canna.] Canalis arundineus. Virg. 4. Geor.

Canaletto, diminut.] Canaliculus, li, 1. 3 4. b. 2. l. 2. Canalicula, æ. 2. 3. 4. b. 2. l. Gel. l. 17. c 11 3. Syphunculus, li. m. g. r. 2 l 3 b.

Fatto à canaletti, cioè scannellato à guisa di canaletti.] Canaliculatus, a, um. 1. 3. b. 2 5 l Plin. l. 19. cap. 7. & lib. 17. cap 9.

Canapa, Fior, canape. Sen. herba molto alta, del cui filo si fan corde, ò funi.] Cannabus, bis, f g. 1 l. & 2. b Plin. l. 19. c. 23. Cannabis in siluis primum nata est, nigriore filo, & asperiore, semen eius extinguere genituram virorum dicitur. 2. Cannabus, bi, m g. vel cannabum, bi, n. g. 2. b. Pallad. l. 3. c 5. Februario mense vltimo cannabum seris terra pingui stercorata rigua, vel plana, atque humida, & altius subacta.

Di canape.] Cannabinus, a, um, 2. 3. b Col. lib. 6. cap. 2. In domitura iuuencorum cannabinis funibus cornua eorum religant.

Canario, addiett. attenente à cane] Canarius, a, m. 1 . b. & a. l. Pomp Fest. l. 16. Canes immolantur sacrificio canario pro frugibus.

Canata, ò rabuffo, cioè branata, ò riprensione aspra, e risentita.] Obiurgatio, nis. f. g. 3. l. Ex Cic. in Off. 1. Admonitio dura, vel acris. Ex Cic. 2. de Orat.

Di canata, ò rabbuffo.] Obiurgatorius, a, um, 3. 4. l. Ea Cic.

Far vna canata ad vno.] Acriter aliquem obiurgare. Ex Cic. 2. Male aliquem verbis accipere Cic. 3. Ver. Ille Rabonium malè accepit verbis, 3 Grauiter increpare. Plin. ep. 13 Saluius Liberalis summo die reliquos legatos grauiter increpuit, 4 Ferociter increpare. Plaut. Amph. Superbi minis ferociter legatos nostros increpant.

Canattiere, colui, che tiene cura de cani.] Curator, vel custos canarius. Ex Cic. & Plin 2 Canum curator, vel custos. Ex Cic: & Plin 3. Canum præfectus.

Canauaccio, e canouaccio, panno di lino più grosso per la gente bassa.] Tela lintea crassior, Ex Cic. 6. & 7. Verr.

Cancaro, ouer canchero, vlcere, che sempre rodendo cresce, & è male incurabile, ò di cura molto difficile.] Cancer, cancri, 1. l. Cels l. 5. c. 25. Omnis cancer non solùm id corrumpit, quod occupauit, sed etiam serpit. Ouid. 2. Met.

Vtque malum latè solet immedicabile cancer
Serpere, & illæsas vitiatis addere partes.

2. Carcinoma, atis. n g. 1. & 3. l. 2. & 4. b. Cato de Re rust. c. 1 37. Si quid in mammis vlceris natum, & carcinoma brassicam tritam apponito, sanum faciet.

Cancaro infistolito.] Cancer fistulosus. Cato. ibidem. Si cancer fistulosus est subtus, subpurat sub carne.

Cancaro nero.] Cancer ater. Cato.c.157. Si Cancer ater est, ia olet, & saniem spurcam mittit.

Cancaro marcioso. Cancer purulentus. Cato.c.175.

Cancellamento, vedi Cassamento.

Cancellare, e scancellare, vedi Cassare.

Cancellare, chiudere con cancelli.] Cancello, as. Colum. l. 4.c. 2. Vitis, quæ toto prostrata corpore, solum, quasi cancellauit, atque irretiuit, cratem facit. 2 Clatro, as, 1. l. Colum. lib. 21. cap. 1. Satis est vacerras inter pedes octonos defigere, serisque transuersis ita clatrare, ne spatiorum laxitas, quæ foraminibus interuenit, pecudi præbeat fugam 3. Cancellis, vel Clatris, claudere, vel munire. Col. lib. 8. cap. 3.

Cancellare intorno] Cancellos, vel Clatros circundare cum dat. Cic. pro Quint. Extra cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circundedi. 3. Cancellis, vel Clatris circumscribere, cum accusat. Cic. 1. de Orat.

Cancellato, addiett. chiuso con cancelli, ouero fatto à foggia di cancelli.] Cancellatus, a, um. 4 l. Plin. l.9. c. 51. Polypus fœmina cauernam cancellato brachiorum amplexu claudit, 2. Clatratus, a, um. 1.2. l. Plaut. Mil. Certò neque solarium apud nos est, neque hortus vllus, neque fenestra nisi clatrata.

Cancelleria, ò cancellaria, vedi Archiuio.

Cancelliere, vedi Archiuista.

Cancello, e cancellata, riparo assai noto, di materie diuerse.] Cancelli, orum. m.g & num. plur. Cicer. pro Quint. Ab his cancellis declinauero. 2. Clatri, orum. m. g. & num. plur. Hor. de Art.

Obiectos caueæ valuit si frangere clatros.

A foggia di cancello, auuerbialm.] Cancellatim. 1. 2. 3. l. Plin. l 8. c. 20. Tritanum armatura celebrem, filiumque eius militem, & rectos, & transuersos cancellatim toto corpore habuisse neruos, in brachijs etiam, manibusque, autor est Varro in prodigiosa virium relatione.

Cancrena, Sen. canchetella, Fior. carne morta d'vna piaga, che sempre dilatandosi, difficilmente si cura.] Gangræna, næ. f.g. 1. s. l. Varro. Digitus est præcidendus, ne ad brachium veniat gangræna.

Cancro vno de dodici segni celesti.] Cancer, ri. m.g. Plin. l. 18. c. 25. 2. Cancri sydus. n. g. Virg Eglog 10. 3. Cancri signum. n. g. Ouid. 6. Fast. Cancer, cris. 2. b. Lucret. l. Carcinus, ni. 2. b. Lucan. l. 9.

Par Geminis Chiron, & idem, quod Carcinus ardens
Humidus Ægoceros.

Candela, e candelotto, specie di cereo piccolo.] Candela, læ. f. g. 1. & 2. l. Var. lib. 4. de Ling. Candelabrum candela dictum, ex his enim funiculi ardentes figebantur.

Candelaia, Fior. Candelora, Sen. La festa della Purificatione di nostra Donna.] Deiparæ purificatæ solemnia. Ex Maff. in ep 2. Festum Candelarium. Ex A. Gell. & Bud. in Pand.

Candelletta, e candeluzza, dimin. candela piccola.] Candelula. læ, f. g. 1. & 2. l. 3. b. Ex Corn. Cels. l. 2. c. 5. Culus est bullula. 2. Candela paruula. vel minuta. Ex Plin. & Col.

Candeliere, Sen. Candelliere, Fior. e secondo altri Lucerniere, strumento per il più di metallo, doue si ficcano le candele per far lume.] Candelabrum, bri. n. g 2. & 3. l. Plin. lib. 34. cap. 3. Ægina Candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit. Var. lib. 5. de Ling. Candelabrum à candela dictum: Ex his enim funiculi ardentes figebantur. 2. Lychnuchus, chi. m. gen. 2. l Plin. l. 34. cap. 3.

Candeliere basso.] Candelabrum humile. Quin. l.6.c 3.

Candeliere da desinare] Candelabrum pransorium Quint. l. 6. c. 3. Mirantibus, quod humile candelabrum emisset, pransorium erit, inquit.

Candeliere da sospendere.] Candelabrum pensile. Tursl. l. Laur. Hist. l. 5. cap. 7. Inter dona Gulielmi Bauariæ Ducis. Lauretum missa, fuit candelabrum argenteum pensile, non magis pondere, quam opere egregium 2 Lychnus pensilis. Plin. lib. 34. Cic. in 3. Placuere, & Lychnuchi pensiles in delubris, aut arborum modò mala ferentium lucentes.

Candelotto, vedi Candela.

Candia, Isola.] Creta, tæ, f.g. 1. l. Virg. Ecl. 1.

Pars Scythiam, & rapidum Cretæ veniemus Oaxem.

Candido, vedi Bianco.

Candiotto di Candia.] Cretensis, & hoc, se. 3. l Cic. de Nat. Deor. Tertius Iupiter Cretensis Saturni filius, 2. Cres, cretis, 1. l. Cic. pro Mur. Cretes, quorum nemo gustauit vnquam cubans, 3. Creticus, a, um, 1. l. 2. b. Ex Cic. ad Att.

Candore, vedi Bianchezza.

Cane animal domestico assai noto.] Canis, is, m. gen. 1. b. Colum. l. 7. cap. 12. Quis hominum clarius, aut tanta vociferatione bestiam, vel furem prædicat, quàm canis latratus, 2. Animal siue latrans siue baubans, Ex Quint. lib. 7. cap. 3. Cuius est Animal hinniens, & Virgil. ecl. 3. Cuius est vox, Latrans, & Lucret. l. 5. cuius est vox, Baubor.

Cane d'Archibugio, stromento noto per accendere la poluere nel poluerino dell'Archibugio.] Catellus silicis sclopetarij. Ex Plaut. cuius est vox Catellus, & Vlp. cuius est vox Sclopetarius, 2. Forceps silicis sclopetarij. Ex ijsdem.

Cane di buona razza.] Canis generosus. Ex Col. l. 7. c. 12. Nunquam eos canes, quorum generosam volumus indolem conseruare, patiemur alienæ nutricis vberibus educari.

Cane da caccia.] Canis venaticus. Cicer. 6. Verr. Mirandum in modum canes venaticos diceres; ità odorabantur omnia, & peruestigabant 2. Canis venatorius. Ex Plin. ep. 63.

Cane guarda bestiame.] Canis pecuarius. Col l. 7. cap 12. Pecuarius canis, neque tam strigosus, aut pernix debet esse.

Cane da Villa.] Canis villaticus. Col. l 7. cap. 12. Canes villaticos satis est seueros esse.

Cane da catena.] Canis catenarius. Sen. l. 3. de Ira. Irasceris catenario cani, & hic cum multum latrauit, obiectio cibo mansuescit.

Cane di cattiua razza.] Canis degener. Plin. lib. 11. cap 50. Sues caudam intorquent, canum degeneres sub aluum reflectunt.

Cane da difesa] Canis defensor. Ex Col. l. 7. c. 12 Plin. lib 8. c 40. Cimbris cæsis, canes defendere domos eorum plaustris impositas.

Attenente à cane, addiett. Canarius, a, um, 1. & 3. b. 2. l. Plin. lib. 18 cap. 3. cuius est Augurium canarium.

Cane da guardia.] Canis custos. Ex Col. l. 7. cap. 12. Cane quis custos incorruptior?

Cane da guerra.] Canis bellicus, vel bellator. Ex Plin. l. 8. cap 40. & Ouid. 15. Metam. 2. Canis militaris. Ex Sal. de Con Cat. 3. Canis prælians, vel præliaris. Ex Plaut. in Curc & Plin. l. 8. c. 40.

Cane d'hortolano.] Canis olitorius.

Tu sai come il cane dell'hortolano, il quale non mangia i cauoli, ne li lascia mangiare ad altri.] Nec tibi benè esse potes pati, nec alteri. Plaut. in Trinu.

Cane da guida.] Canis dux, vel ductor.

Cane infernale, ò dell'inferno.] Canis infernus. Horat. l. 1. Serm. Sat. 8. 2. Canis tartareus. Sen. in Herc. fur. 3. Canis vipereus. Ou. 3 Am el. 2.

Cane, che piglia le fiere viue, e le porta al padrone.] Canis vertagus. vel Vertagus gi, 2. b Mart. l. 14 c. 177.

Non sibi, sed Domino venatur vertagus acer.

Cane leuriere, vedi Leuriere.

Cane di macellaio.] Canis lanionius. Ex Var. l. 2. c. 9. & Suet. in Claud.

Cane di pastore.] Canis pastorius, vel pastoralis. Ex Cicer. ad Att. l 5.

Cane di giusta misura, nè grande, nè piccolo.] Canis quadratus. Col. l. 7. c. 12. Canis villaticus probatur, quadratus potius, quam longus, aut breuis.

Cane piccolo.] Canis breuis. Colum. ibid.

Cane da quaglie.] Canis coturnicarius.

Cane, instrumento da barbieri per cauar i denti.] Forfex, ficis, f.g.

Cane rabbioso, ò arrabbiato.] Canis rabidus, Plin. lib. 29. c. 5. In canis rabidi morsu tuetur à pauore aquæ, caninι capitis cinis illitus vulneri, 2. Canis rabiosus. Plin. l. 29. c. 5.

Est il.

Est limus saliuæ sub lingua rabiosi canis. Col. lib. 7. cap. 12.

Cane segugio, spetie di bracco, che troua, e leua la fiera] Canis odorus, vel sagax. Ex Virg. 4. Æn. Plaut. in Curc. 2. Canis indagator. Pomp. Fest. Canes indagatores sagaces sunt appellati.

Cane da sentinella.] Canis excubitor. Colum. lib. 7. cap. 12.

Chi hà capo di cane.] Cynocephalus li. s. 2 3 & 4 b. Græc. Plin. lib. 8. c. 54. Efferatior Cynocephalis natura, mitissima satyris, & sphingibus.

Cane di tre capi, come Cerbero, secondo i Poeti.] Canis triceps 1. b Cic. 1. Tusc. Canis tergeminus. Ouid. 3. de Art. Canis triformis. Sen. in Herc.

Cane di pelo lungo.] Canis villosus. Ex Colum. lib. 7. cap. 12.

Faccia di cane] Facies canina. Ex Cic. de Orat. & Plaut. in Cas.

Chi hà faccia di cane.] Cynoprosopo, pi. m. g. 1. & 3. b. 2. com & 4. l. Luc.

Cane, stromento da cauar denti, vedi Cauadenti.

Cane di bottai, stromento noto, che adoprano i bottai per tener forte i cerchi della botte nel cerchiarla.] Harpago, vel vncus doliaris. Ex Liu. 10. bel. Pun. Cuius est voa, Harpagn. & Cic. pro Rab. perd. cuius est vox, Vncus, & Plaut. in Pseud. cuius, est voa, Doliaris.

Canestrino, doue lauorano le donne.] Quasillus, li. m. g. Græts. 2. Qualus, li. m g.

Canestro, ouer paniere.] Canistrum, stri. n g. s. b. a Panarum, rij n g. 1. 2. l. Suet. 3. Calathus, i m. g. Corbis, bis. m. g. & f. Var. l. 4. de ling. Corbes dictæ ab eo, quòd spicas, aliudue quid corrumbant.

Canestro piccolo] Corbula, læ. f. g. a. b. Var. 4 de ling. 2. Corbicula, læ. f g 2. 3. b. Pallad. l. 3. tit. 10. Fit ea vimine parua corbicula.

Canettere, vedi Canattiere.

Cangiamento, vedi Scambio.

Cangiante colore, vedi Colore.

Cangiare, vedi Scambiare.

Caniccio Sen. canniccio, Fior. spetie di graticcio fatto di canne.] Ceates cannea. Ex Cato. c. 40 Colum. l. 1 a. c. 50.

Canicola, e canicula, nome d'immagine, ò segno celeste.] Canicula, æ. f. g s & 3 b & 2. l Cic. 1. de Diu Ceos accepimus, ortum caniculæ diligenter quotannis solere seruare, coniecturamque capere, vt scribit Ponticus Heraclides, salubris ne, an pestilens annus futurus 2 Caniculæ sydus. Plin. lib. 2. c 47. Ardentissimo autem Æstatis tempore oritur Caniculæ sydus, Sole primam partem Leonis ingrediente: qui dies 15. ante Augusti calendas est. 3. Procyon, onis. m g. s & 3. b. in obl. Colum li. 11 cap. a. Id bus Iulij Procyon exoritur mane tempestatem significans. 4. Antecanis, nis. m g. a. & 3 b Cic. 2. de Clar. Antecanis, graio Procyon, qui nomine fertur.

5. Canis minor Pl. l. 8 c 28. Aegypto exoritur procyon matutino æstuosus: quod sydus apud Romanos non habet nomen, nisi caniculam velimus, intelligi, hoc est minorem canem: Sane, vt in astris pingitur. 6. Sirius, rij m. g. & s. l. Luc. l. 10.

Sydera sunt Cancro, rabidos quos Sirius ignes.

Canicolare, e caniculare, addiett. di Canicola, ò Canicula.] Canicularis, & hoc, lare. 1. & 3 b. 2. & 4 l. Vitruu, l. 8. tic. 1. cuius est: Iulio mense, vel ante caniculares dies.

Caninamente, auuerb. à guisa di cane.] Canatim 1. b. & 2. l. P. Nigid. in comment. Grammat. apud Non. Marc. Sunt etiam assimilanter dicta hæc canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur. 2. Ritu, vel more canino. Ex Cic. de Am. & Colum. l. 1. præf.

Canile sust. 2. l. letto da cane.] Cubile caninum. Ex Colum. lib. 7. c. 9. & l. 1. præf. 2. Canile, lis. n g. 1. b. 2. l. Vt bubile, & suile apud Col. l. s. cap 6 & l. 7. cap. 9.

Canino, addiett. di cane.] Caninus, a, um. s. b. & 2. l. Plaut. in Cas. Hac ibo, caninam cœnam spero meliorem fore.

Canino, sust. vedi Cagnuolo.

Canitie, e canutezza, astratto di canuto, cioè bianchezza di peli cagionata da vecchiezza.] Canities, ei. f. g. s. l & 2. b. Plin. l. 11. c. 37. Canities homini tantum, & equis, sed homini semper à priori parte capitis, tum deinde ab auersa. 2. Canitudo, nia. f g. s. & 3. l. & 2. b. Varr Aborig. apud Fest. & Non. Neque vetulus cantherius, quam nouellus melior, nec canitudini comes virtus. 3. Capitis albitudo. Plaut. in Trin. Item alterum ad ipsam capitis albitudinem. 4. Cani, rum. m g & num plur. 3. & 2. l. Cic. de Sen. Non cani, non rugæ repente autoritatem afferre possunt.

Canitie inanzi tempo.] Canities præmatura. Dion. Lamb. in Horat. l s. ep. 20. Canities præmatura solet accidere iracundia natura, & calamitosis, diuturnoque animi dolore affectis, quod confirmat. Pind. Idil. 3. Cani crebro nascuntur etiam iuuenibus præter ætatis conuenienstempus.

Canna, pianta di fusto longo, nodoso, e vuoto.] Arundo, nis. f. g. 1. b. Plin. lib 16. cap. 36. Differre mares, ac fœminas in arundinibus quoque Indi tradunt. Spissius mari corpus fœminæ capacius.

Canna d'Archibugio.] Fistula sclopparia. Ex Vlpian.

Canna della gola.] Arteria aspera. Cic. 2. de Nat Aspera arteria, sic enim à Medicis appellatur, ad pulmones vsque pertinet, excipitque animam eam, quæ ducta sit spiritu, eandemq; à pulmonibus respirat, & reddit. 2. Animæ canalis, apud Plin.

Canna imbastardita.] Arundo degener. Col. l. 7. c. 9.

Canna da far freccie, ò saette.] Calamus sagittarius. Plin. l. 16. c. 36. Suum genus sagittario calamo, vt diximus, sed Cretico longissimis internodijs. 2. Calamus aptus, vel vtilis sagittis. Plin.

Canna da far sampogne, ò zampogne.] Calamus fistularis. Thes Græc. 2. Calamus fistulis vtilis. Plin. l. 16. c. 36. 3. Syringia, giæ. 1. & 3. b. & 2. l. Græc. Theophr. Idem. Calamus verò alius totus concauus, quem syringiam vocant, vtilissimus fistulis, quoniam nihil est ei cartilaginis, atque carnis.

Canna da far pifari, ò piue.] Calamus, vel arundo tibialis. Plin lib. 16. c. 36. Tertia est arundo tibialis calami, quem auleticon dicebant. 2. Calamus auleticus Idem. Orchomenius est calamus continuo foramine peruius, quem auleticon vocant. Hic tibijs vtilior, fistulis ille. 3. Calamus tibijs vtilis Idem.

Canna da pescare, ò da pescatore.] Arundo piscatoria. Plin. lib. 16 cap. 35. Aucupatoria arundo à Panhormo laudatissima: piscatoria Abaritana ex Africa. 2. Arundo piscacia. Idem. & Ex Plaut. in Stich. cuius est Hamus piscarius.

Canna da vccellare, ò da vccellatore.] Arundo aucupatoria Plin. l. 16 c. 36.

Canna d'Organo.] Tubus Organicus. Ex Cic. 2. de Leg. cuius est vox Tubus, & Vitr. cuius est vox Organicus.

Di canna, ò simile à canna.] Arundinaceus, a, um. s. 3. & 5. b. 2. & 4 l. Plin. l. 18 c. 7 Frumentis folium arundinaceum, fabæ rotundum, & magnæ leguminum parti. 2. Arundineus, a, um. s. 3. & 4. b. 2. l. Plin. l. 10. c. 29. 3. Canneus, a, um. s l. & 2 b. Colum. l 12 c 50.

Cannella, legno bucato, donde si caua il vino dalla botte.] Epistomium, mij. s. 3. 4. b. 2. l. Var. lib. 3. cap. 5. Vitru. l. 10. Singulis canalibus singula epistomia inclusa sunt, manubrijs ferreis collocata, quæ manibus contorquerentur. 2. Epistomisma, matis. 3. Fistula, æ. f g. 2. b. Ex Cat.

Cannella d'vrina.] Vrinæ fistula. Cels. 2 Fistula vrinaria.

Caonella, spetie particolare d'aromato.] Amomum, mi, n. g. s. b. s l 2. Cinnamomum, mi. n g. 2. b 3. l. Plin. l. 12. c. 19.

Legno di cannella, ò d'amomo.] Xylocinnamomum, mi. n. g. s 2. & 4. b. 3. & 5. l græc. Plin. l. 12. c. 19 Ipsum vero lignum in fastidio est propter originî accimoniam, Xylocinnamomum vocatur.

Di cannella.] Cinnamominus, a, um.

Cannello, pezzo di canna, che è tagliato tra vn nodo, e l'altro della canna.] Internodium arundineum, siue Arundinis internodium. Ex Plin. lib. 7. cap. 2. vbi sic habetur; Indicæ arundines tantæ sunt proceritatis, vt singula internodia, aluco nauigabili, ternos interdum homines ferant.

Canneto, luogo piantato di canne.] Arundinetum, ti, n. g. 1. 3. b. 2. 4. l. Ex Col. a. Solum ex arundinibus consitum. Ex Col. de Arb.

Cannocchiale, instrumento noto, di coi vsano i Matematici, per vedere più chiaro, e distintamente le cose lontane.] Tubus opticus. Ex Plin. l. 16. c. 48. cuius est vox, Tubus, & Vitru. cuius est vox Optice.

Cannone, artiglieria più grossa.] Tormentum maius, vel grandius. Ex Cic. 2. Tusc. & 1. de Or.

Cannone da batteria.] Tormentum morale. Ex Virg. 1. Aen. 2. Tormentum obsidionale.

Cannone di corsia.] Tormenta fororum naualium. Ex Cic. 2. Tusc. & de Sen. cuius est vox Tormentum, & Fori.

Canonico, sust. alcuni dicono Canonaco, & altri Calonaco, colui, che hà il canonicato.] Canonicus, ci m. g. 1. 3. b. 2. l. Turs. l. 2. c. 28. Lauretana ædes optimis Canonicis instructa est.

Canonizzare, dicesi quando il Sommo Pontefice dichiara vno per Santo.] Consecro, as, cum accus. Ex Cic. 3. de Nat. 2. cum Sanctis, vel in Sanctis annumerare. Ex Cicer. pro Rosc. Amer. 3. Sanctis adscribere. Ex Cicer. 5. Tusc. & Plin. l. 25. c. 1. cuius est. Italia Circe, Diis adscripta, 4. Sanctorum ordini, vel numero adscribere. Ex Hor. Fl. l. 3. Od. 3. cuius est.

Illum ego lucidas
Adire sedes, ducere nectaris
Succos. & adscribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.

5. Ad, vel in Sanctorum ordinem, aut numerum adscribere. Ex Cic. ad Q. Fr. ep. 1. & 2 Philip. 6. In Sanctorum ordine, vel numero ponere. Ex Cic. 2. de Diu. n. 7. In Sanctorum ordine, vel numero reponere. Ex Cic 5. Ver. & 2. de Nat. 8. In Sanctorum concilio, vel numero collocare, Ex Cic. 3. Off. & ad Q. Fr. l 1. epist. 1. 9. In Sanctos referre. Ex Cic. 2. Philip. 9. Inter Sanctos referre. Ex Plin. de Vir. Illustr. 10. In Sanctorum numerum, vel ordinem referre. Ex Cic. de clar. Orat. & 4 Acad & Plin. ep. 52. 11. In Sanctorum numerum, vel ordinem reponere. Ex Cicer. 1. de Inuent. Colum. l. 9. c. 12. Sanctorum honorem, cultumque decernere, cum dat. Ex Cic. ad Att. l 5 13 Sanctorum concilio, coetuique adscribere. Ex Cic. de Sen. 14 Sanctis annumerare, cum accus. Ex Cic. de Clar. & 2. de Diuin. 15. Cælestes honores ritè decernere, vel constituere, cum dat. pers. Hor. Turs. in Xauer. l. 6. c. 9.

Canonizzatione, il dichiarare vno per Santo.] Consecratio, nis. Ex Cic. 3. de Nat. 2. In Sanctorum numerum, vel ordinem relatio. Ex Cic. 3. de Sen 3. In Sanctorum numerum vel ordinem descriptio. Ex Cic. pro Cec. & 2. Philip. 4 In Sanctorum concilio, vel numero collatio. Ex Cic. 3. Off. & ad Q. Fr. l. 1. ep. 1. 5. In vel inter Sanctos relatio. Ex Cic. & Sen.

Canoua, vedi Cantina.

Canouaro, vedi Cantiniere.

Cansare, vale fuggire vna cosa, vedi Schifare.

Cansare, vale muouere vna cosa da vn luogo in vn'altro, acciò non sia d'impedimento.] Demoueo, es, moui, motum, t. l. 2. 3. b. Loco mouere, vel dimouere. Cæs. 3. bel. Gal.

Cansatoio, luogo nascosto da ritirarsi, per fuggire il nemico, ò altro pericolo.] Effugium, ij. n. g. 1. l. 2. 3. b. 2. Profugium, gij 1. 2. 3. b. n. g. Cic. pro Cæc. Exilium est profugium, portusque supplicij. 3 Locus profugij.

Cansatoio, vale ancora luogo sacro da ritirarsi per fuggire i birri, ò vero per star sicuro dalla corte.] Locus profugij. Cic. in Verr 2. Asylum, li. o. g. 1. b. 2. l. Cic. Ibidem, & Virg. 2. Æn.

Et iam porticibus vacuis. Iunonis Asylo.

Seruius. Dicitur asylum, quasi asyron, quod io de extrahi nullus possit: nam io id fugientes tuti erant, nec per vim extrahi poterant.

Cansare, e scansare, vedi Schifare.

Cantarella, verme terrestre noto, di color cangiante in verde, & oro, che stritolato in poluere, & applicato à corpi alza in essi vesiche piene di humori, che da Medici si chiamano vessicatorij.] Cantharis, tidis, f. g. 1. l. 2. 3. b. in rect. & obl. Ouid. in Ibin.

Cantharidum succos, dante parente, bibas.

2. Cantharida, dæ. f. g 1. l. 2. 3 b.

Cantare, mandar fuori la voce con misura, dicesi solo de gl' huomini, e de gl'vccelli.] Cano, n 2 1 b. vel Canto, as. 2. Cantum edere. Cic. 2. de Diu. vbi habetur, Gallos cantus edere, quiete satiatos.

Cantare vna canzone.] Carmen canere, vel cantare. Gel. l 1. c. 11.

Cantare inanzi, ò prima.] Præcino, is, præcinui, præcentum, 1. l. 2. b. Cic. 4. Tusc.

Cantare, e sonare.] Canere, vel cantare, & psallere. Suet. in Tit. c. 3. Ne musicæ quidem rudis erat, vt, qui cantaret, & psalleret iucundè, scienterque.

Cantar spesso.] Cantito, as 2. b. Suet. in Ner. c 39.

Non si può cantar, e portar la croce, prouerbialm. dicesi, quando non si posson far più cose insieme.] Simul flare, sorbereque non licet. Plaut. in Most.

Cantar lauorando, ò mentre si lauora.] Inter opus canere, vel cantare. Tibul. l. 1. el. 7.

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Cantaro, 2 b. vedi Pitale.

Cantatrice, ò cantrice: colei che canta.] Cantrix, cis. 1. 2. l. Var. de Re rust. l. 3. c 5. Intra rete aues sunt omne genus, maximè cantrices, vt lusciniolæ, ac merulæ, 2. Cantatrix, cis. 1. 2 3. l. Ex Mart. l. 15. ep 77. & Varr. l. 3 c. 5.

Cantatricetta, e cantricetta, dimin. cantrice, ò cantatrice piccola.] Cantricula, læ. 1. 2. l. 3. b. Ex Varr. l. 3. c. 1. Ex Cic. 5. Verr. 2. Cantatricula, læ. 1. 2. 3. l. 4 b. Ex Mart. l. 15 ep. 77. Cic. pro Sest.

Cantica, e cantico, canto di Profeti, ò Santi.] Canticum, ci, n. g. 1. l. 2. b. Edmun. Camp. Rat. 1. Mysticum Salamonis canticum, vt Paradisum animæ, vt manna reconditum, vt opiparas in Christo delicias Catholici admirantur.

Cant'io banco, vedi Ciarlatano.

Cantina, ò canoua; luogo sotterraneo da tener il vino.] Cella vinaria. Plin. l. 14. c. 21. Latus cellæ vinariæ, aut certè fenestras obuerti in Aquilonem oportet, vel vsque in exortum æquinoctialem. 2. Apotheca, cæ. f. g. 1. 2. b. 3. l. græc. Plin. l. 23. c. 2. Vinum si sit fumo inueteratum, insaluberrimum est. Mangones ista in apothecis excogitauere. 3. Cellarium, rij, n. 2. l. 3. b. Plin. lib. 36. c. 25.

Cantiniere, ò canouaro, quegli, che tien cura della cantina, ò canoua.] Cellarius, rij, m. g. 1. 2. l. Col. l. 11. c. 1. Eorum verò, qui rectè valebunt, non minor habenda erie ratio, vt cibus, & potio sine fraude à cellarijs præbeatur.

Fatto à cantone, ò angolo.] Angularis, & hoc, lare, 1. 3. l. 2. b. Cato de Re rust. Pilas ex lapide angulari,

Fatto à sei cantoni.] Sexangulus, a, um. 12 l. 3. b. Plin. l. 11. c. 12. Apum omnes cellæ sexangulæ.

Fatto à trè cantoni.] Triangulus, a, um. 1. 3. b. 2. l. Col. l. 5. c. 2. Esto ager triangulus pedum quoque versus trecentorum.

Cantoniera, dicesi à meretrice abbietta, e vile.] Scortum diobolare. Ex Plaut. in Pœn. qui sic ait: Seruulorum sordidorum scorta diobolaria.

Cantonuto, addiett. che hà cantoni, vedi Angolato.

Cantore, e cantatore, colui che canta;] Cantor, is. 1. l. 2. b. in rect. & l. in obl. Cic. 1. de Or. cuius est; Præco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum. 2. Cantator, ris. 2. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Mart. l. 13. ep. 77.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipse sui.

Cantorello e cantorino, cantatorello, e cantatorino, dimin. cantore, ò cantator piccolo.] Cantorculus. li. 1. 2. l. 3. b. Ex Cic. 1. de Or. & Plaut. in Pœn. 2. Cantatorculus, li. 1. 2. 3. l. 4. b. Ex Mart. l. 13 ep. 77. & Plaut. in Pœn.

Canutezza, vedi Canitie.

Canuto, addiett. bianco di pelo per vecchiezza.] Canus, a, um. 1. l. Plaut. Bacch. Vir cano capite, atque alba barba. 2. Incanus, a, um. 2. l. Plaut. Rud. Ecquem tu hic hominem crispum, incanum videris.

Canuto inanzi tempo.] Præcanus, a, um. 2. l Horat. l. 1. ep. 20. Corporis exigui, præcanum, solibus aptum. Dion. Lamb. in eandem epist. Præcanus dicitur, a qui ante tempus est canus.

Diue-

Diuenir, ò farsi canuto, vedi Incanutire.
Esser canuto.] Caneo, es, oui s.l. Virg.1.Æn.
Temporibus geminis canebat sparsa senectus.
Canzone, ò cantilena.] Cantio, nis, f.g. 1 l a.b. Plaut. in Bacch.Pol.Ego quoque meuo, lusciniolæ ne desuat cantio. 2. Canticum, tici. 1.l.a b. Quint. l 1. c 14. Sit lectio poetarum vitiis non in caoticum dissoluta. 3 Cantilena, næ. 1.3 l. 2.b. Ter.in Phorm. Cantilenam eandem canit. 4. Carmen, nis, n. g. 1.l. a.b. Cic.pro leg. Agr. Carmen hoc tribunus plebis, non vobis, sed sibi intus canit.
Canzonetta, ò canzoncina, diminut. canzone picola.] Cantiuncula, læ 1.3.l. a.4.b. Cic.5. de Fin.
Capeccio, vedi Testaccia.
Capace, addiett. atto à capire.] Capax, cis. o. g. 1.b. 3.l. Plin.l.7.c.25 C. Iul. Cæsaris nunc non commemoro sublimitatem, omnium capacem, quæ cœlo continentur, sed proprium vigorem, celeritatemque quodam igne volucrem. 2 Capiens, tis. o g A Gel.l 4.c.1. Tum profectò mihi diceres, hominem esse mortale animal rationis, & scientiæ capiens.
Più capace, compar.] Capacior, & hoc, cius. Plin.l.25. cap. 37.
Capacissimo, superl. sommamente capace.] Capacissimus, a, um. Plin l 1.ep.24
Capacità, capacitade, e capacitate; attitudine à capire.] Capacitas, tatis. f.g. 1.b. 2 l. Cic.1. Tusc. Verum capacitatem aliquam in animo putamus esse, quò taoquam in aliquod vas ea, quæ meminimus infundantur. 2.Captus, tus, m. g. Ter. Adel. Homo, vt captus est seruulorum, non malus.
Capanna, Fior. cappanna, Sen. stanza di strame.] Casa, æ, f.g.1.b. Cic.Tus.5. Ptolomæo, quum peragrantel Ægyptum cibarius in casa panis datus esset, nih l visum est illo pane iucundius. 2.Tugurium, rij. n.g. 1.& 2 b. Col.l. 12.c.15. Crates inter se accliues testudineato tecto, more tuguriorum intexeceotem ficum, à tore, & pluuia defendant.
Capannetta, Fior. cappannetta, Sen. diminut. capanna piccola.] Casula, æ. f.g. 1.2 b.Plin l.35. c.10. Protogenes casula contentus erat in hortulo suo. 2.Tuguriolum, li, n. g. 1.2.3.4.b. Ex Col.l.11.c.15.
Capatello, vedi Capezzolo.
Caparra, & arra, parte di pagamento precedente alla compra.] Arrha, æ f.g. Plin.lib.33. cap.1. Vulgi consuetudo ad sponsiones tracta est, ab eo tempore, quo nondum erat Arrha velocior. 2. Arrhabo, nis f.g 3.com.in rect.& l. in obl Var.4 de Ling. Arrhabo sic dicta, vt reliquum reddatur.
Dar la caparra.] Arrhabónem date. Plaut. Rud. Mihi striginta sibi puellam destinat, datque arrhabonem, & insciurando sll gat.
Dare per caparra] Arrhaboni dare. Plaut. Most. Sed Arrhaboni has dedit quadraginta minas.
Caparrare, & incaparrare, fermare la compra, dandone la caparra.] Emptionem arrhis, vel Arrhabone, firmare, stabilire, vel confirmare. Ex Cic l lin.& Var.
Caparrone, capocchio, huomo scimonito, scempiato, senza senno.] Naris obesæ, vel obtusæ homo. Ex Hor. Epod.12 cuius est Naris obesæ iuuenis, & Liu l.5. ab Vrb. cuius est: Obtusus animi vigor. Meotis obesæ, vel obtusæ homo 3 Homo hebes, mente tardior. Ex Cic.
Capel amento, cappellatura, e capelliera: tutti i capelli del capo.] Cappillamentum, ti, n g 1.b. 2 3. & 4 l. Plio.l. 21.c 6 Herba croci est folio angusto pene in capillamenti modum 2 (api, orum m.g.& oum plur.1.b. & 2.l. Cic.10 Pis. Erant illi compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ.
Capello, propriamente, pelo, che nasce nel capo.] Capillus, li. m.g.1.b.Pl n.l 17.c.5. 2 Capitis pilus Pl n.l 11, c.37. In capite cunctorum animalium homini plurimus pilus.
Cappelli acconci con artificio.] Cappillus arte compositus. Gell.l.3.c.5.
Capelli bianchi.] Capilli albi, vel candidi. Plio. l 7.c.2. Quidam in iuuenta candido sunt capillo, quidam in senecta nigrescunt.
A modo, ò forma di capelli.] In capillamenti speciem, vel modum. Plin.l 27.c.10. Holosteon sine duticia est herba tenuis vsque io capillamenti speciem.
Capelli biondi.] Capilli, vel crines flaui, vel flauentes. Ex Col l.a. c.21. & Ouid.2 Fast.
Capelli, che cadono.] Capilli fluentes. Plin.l.10.c.9. Fluentes capillos retinet.
Capelli di color d'ambra.] Capilli succini, vel succinei, Plin.l. 37.c.5.
Capelli lunghi.] Capillus promissus. Suet. in Cal. cap.24. Caligula Syracusis propterè tedijs barba, capilloque promisso.
Capelli rossi.] Capilli rufi. Ex Plin.l.23.c.2. 2.Capilli rutili. Ex Plin.l.6 c.21.
Capelli, che pendono dalla fronte.] Antiæ, rum. Apul. Flor.l.1. Apollinis crines præ multis antijs promissis.
Capelli crespi, ed inanellati.] Capillus vibratus, vel crispus. Plin. lib 2. cap 68. Æthiopes vicini sideris vapore torreri, adustisque similes, gigni barba, & capillo vibrato, non est dubium.
Capelli semplici, ò lisci, cioè non crespi.] Capillus simplex. Ex Plin.l 8 c 16. qui sic aie, Leones crispioribus iubis pauidiores esse tradunt, quam longo simplicique villo.
Di capelli, ò simili à capelli, addiett.] Capillaceus, a, um. 1. & 4. b. 2. & 3. l. Plin. l.12. c 25. Balsamum quodam tenui, ad capillacea coma est, quod vocant eniberiston.
Capelli con zazzera.] Coma cæsariata. Apul.de Mund.
Chi hà capelli.] Capillatus, a. um. 1.b. 2 3.l. 2.Comatus, a, um. 1.b.2.l. Sen.de Tranquillit.vit.cap.8
Chi hà i capelli bianchi.] Leucocomus a, um. 1.l. 2. 3.b. Ex Plin.l 13.c.19. Samia, & Ægyptia distinguntur crytocomus, & leucocomis.
Chi hà capelli neri.] Atricapillus, a, um. Pomp Pestus. Melancoriphis genus, auium, qui latioè vocantur atricapillus, eò quod summa earum capita nigra sint.
Far venire, ò nascere i capelli.] Capillum euocare. Plin. l.23 cap 4.
Chi hà serpi per capelli.] Anguibus crinitus, a, um.
Capelliera, vedi capellamento.
Capeluenere, herba medicinale, che fà intorno all'acque.] Adiantum, ti n.g. 1.& a. b 3. l. Plin. l 22. c.21. Aliud adianto miraculum: æstate viret, bruma non marcescit, aquas respuit, perfusum, mersumue, sicco simile est, tanta dissociatio deprehenditur, vnde, & nomen à Græcia alioquin frutici topiario. 2.Calitrichum, chi. 1.& 3.b.& 2.com. Plin.l.21. cap.21 Adiantum quidam calitrichum vocant, alij polytrichum vtrumque ab effectu, tingit enim capillum & hoc decoquitur in vino cum semine apij, adiecto oleo copioso, vt crispum, densumque faciat; defluere autem prohibet.
Capeluenere maggiore.] Polytrichum, chi.1.& 3.b.2.com. græc. Plin l.22 c.21.
Capeluenere minore.] Trichomanes, nis. n.g. 1 2.3 b.græc. Plin.l.22 c.21.
Capestro, e capezza, fune da strangolare.] Capistrum, stri, n g. 1.b. Var. de Re rust. c.6 2 Laqueus, ei m.g. 1. 2 b. Plin.l.28.c.4. Capitis dolorem sedare aiunt laqueum suspendiosi, circumdatum temporibus.
Capezzale Fior. guanciale Sen. anche piumaccio: guanciale lungo, che si pone alla testa del letto, per posar il capo.] Ceruical, lis, vel ceruicale, lis. n.g. 1.& 2.l. Mart. lib.14.
Tinge caput nardi folio, ceruical olebit.
Plin.l.8.c 4.
Capezzaletto, Fior. anche piumacciolo, diminut. capezzale, ò piumaccio piccolo.] Ceruical paruulum. Ex Plin. l.28.& Cic 2.de Inuent.
Capezzolo, 3 b caparello, Sen. & anco zezzoso, la punta, ò capo delle poppe delle donne d'onde esce il latte.] Papilla, læ. f g 1.b.& 2 l Pomp.Fest. l 14. Papillæ capitula mammarum dictæ, quod papularum sunt similes. 2.Mammæ capitulum.
Capifuoco, Sen. alare, Fior. strumento di ferro, che nel focolare, tien sollcuate le legna, acciò possino ardere meglio.]

meglio.] Ligni fulcrum. n g. Ex Plin.& Gel. l 20. c.15. 2.Fulcrum lignarium. Ex Virg.& Liu. 3 Fulmenta,æ.f. g. Plaut in Trin 4 Fulmenta focaria, vel fulmentum focarium. Ea Var.

Capigliara, vedi Zazzera.

Capire, cioè intendere, e penetrare vna cosa.] Assequor, ris.a.b 2 Percipio, is, cepi, ptum. Gel l.20.c 1.

Capitale, sust. la sorte principale di robba, ò danari.] Caput, tis. n g 1 a b Cic. contra Rull. An caput vestræ pecuniæ disperire patiemini. 2. Sors, tis. f.g 1.l. Plaut. Most. Quatuor quadraginta illi debentur minæ, & sors, & fœnus. 3 Summa, mæ f g. Græc.

Capitale, addiett. del capo, onde delitto capitale si dice quello, che si castigha con la pena del capo, cioè della vita.] Capitalis, & hoc, le. 1 2 b. 3.l. Cic. 1. de Nat. Fiunt in Ciuitate facinora capitalia.

Più capitale, compar.] Capitalior, & hoc, lius. 1. & 2. b. 3.l. Cic. de Sen. Archytas Terentinus nullam capitaliorem pestem, quam corporis voluptatem hominibus, dicebat, à natura datam.

Capitalmente, auuerb. con pena, e pericolo della vita.] Capitaliter 1.& 2.b. 3 l. Plin. l 1. epist 5. M. Regulus reminiscebatur, quam capitaliter ipsum me apud Centumuiros lacessisset.

Capitana, e condottiera: dicesi propriamente a donna guerriera, che è capo dell'altre, qual fù tra le Amazzoni Pentesilea.] Dux, cis. f.g. 1.l. in rect. & b. in obl. Ex Virg. 1. Æn qui ait: Dux fœmina facti. 2. Ductrix, cis. f. g. Ex Cic. 1. Tusc.

Capitanato, e capitananza. Fior. anco capitaneria, grado, & officio di capitano.] Ducatus, tus. m.g. 2. Suet. in Tib. c.19. In omni ducatu expertissimus. 2. Ductus, tus. m.g. 1.l. Liu. 4. ab Vrb. Fabij ductu, cui sorte ea prouincia obuenerat, nil dignum memoratu actum.

Capitanato generale.] Rei militaris imperium. Plin. l.7. c.28. T. Romulius conuictus est male acti imperij rei militaris.

Capitano, e condottiere: dicesi propriamente ad huomo guerriere, che è capo de gl'altri.] Dux, cis. m.g. 1.l. in rect. & b. in obl. Cic. l 9. epist. 25. Summum me ducem litteræ tuæ reddidere. 2 Ductor, ris. 1.l. 2. b in rect. & l, in obl. Cic. 1 Tusc. Quoties non modo ductores nostri, sed vniuersi etiam exercitus, ad non dubiam mortem concurrerunt?

Capitano, ò General dell'armata.] Præfectus classis. Val. Max. l. 1. c 2. Præfectus classis, è fano Iunonis dentes eburneos eximiæ magnitudinis sustulit.

Esser capitano.] Ducem agere.

Capitano dell'artigliaria.] Rei tormentariæ præfectus. Recent.

Capitan della guardia.] Præfectus præsidij.

Capitare, ò venire.] Deuenio, nis, ueni, uentum 1. l. 2. b. Cic. Att l. 1. Nolebam illum nostrum sermonem in alienas manus deuenire.

Capitato, Fior. caputo, e capituto, Sen. che hà capo] Capitatus, a, um. 1. 2 b & 3.l Var. l. 2. c.9. Imponuntur canibus collaria, quæ vocantur mellum, idest cingulum ca corio firmo cum clauulis capitatis.

Capitello, capo, ed ornamento della collonna] Capitellum, li. n.g 1.& 3 l Plin. l. 36. cap. 23 In Ephesiæ Dianæ æde primum columnis spiræ subditæ, & capitella addita. 2. Capitulum, li. n.g. 1. 2. & 3 b Plin. l 34 c 3. Inuenio à Cn. Octauio, qui de Perse Rege naualem triumphum egit, factam porticum duplicem, quæ Corinthia sit appellata, à capitulis æris columnarum. 3. Caput columnæ. Plin l. 34. c. 3. Syracusana sunt in Pantheo capita columnarum à Marco Agrippa.

Capitombolare, saltare, ò cadere in terra col capo all'ingiù.] In caput salire. Ex Plin l. 10 c. 64. cuius est: in capita gignunt, & Liu. l. 5 bc. Pun. cuius est De muro salire. 2. In caput voluí. Ex Virg. 5. Æn. cuius est: Pronusque magister Voluitur in caput.

Capitombolo, salto col capo in giù, dicesi quando vno saltando casca in terra riuolto col capo all'ingiù.] Saltus in caput pronus. Ex auctoribus iam citatis.

Capitone, la seta più grossa, e più ineguale dell'altra.] Sericum crassius, & inæqualius. Ex Propert. l. 1. el. 13. & Ouid. 1. Met.

Capitozza, quercia scapezzata,] Quercus decacuminata. Ex Cic. de Leg. & Col l. 5. c. 6.

Capiuolgere, e capouolgere, volgere vna cosa à reuerscio di quel che naturalmente, dourebbe essere.] Inuerto, tis, 1.l. Ex Horat. l. 1. Serm. Sat. 3 cuius est: Nos virtutes inuertimus.

Capiuolgimento, il capiuolgere.] Inuersio, n s. f g 1 & 2.l. 3.b. Ex Cic. 2. de Orat. cuius est: Verborum inuersio.

Capo, vedi Testa.

Capocroce, strada che si diuide in molte, ò molte si riduchino in vna.] Triuium, uij. n g. 1 a b. Cic 1. Agr. Vt in atrijs auctionarijs potiùs, quam in triuijs, aut compitis auctionentur.

Capo d'anno, cioè il primo giorno dell'anno nuouo.] Primus anni incipientis dies. Plin. l. 18 cap. 2.

Dare ad vno il buon capo d'anno.] Fausto aliquem renascentis anni exordio impertire. Ex Plin. l. 16. cap 25.

Darsi vicendeuolmente il buon capo d'anno.] Primum anni incipientis diem inuicem faustum ominari. Plin.

Di suo capo, vedi Testareccio.

Da capo à piede, da alto à basso.] A summo ad imum. Gel. l. 17. c. 8 Litteras in eo loco per transuersas iuncturarum oras versibus à summo ad imum proficiscentibus inscribebat. 2. A vertice ad vestigium. Plin l. 7. c. 57. Quod sit hominum spatium à vestigio ad verticem, id esse passis manibus inter longissimos digitos, obseruatum est. 3. A vertice ad talos. Hor l. 2. ep 2.

Dalla cima del capo fin'all'estremità de piedi.] A summo vertice ad imos vngues. Ex Cic pro Rosc. com.

Capoccacia, cioè sopraintendente, ò sopracapo della caccia.] Venationis præfectus. Ita Cic de Sen. & 7. Verr. 2. Venatui præpositus Ex Plaut in Rud. & Cic. pro Mil.

Capofuoco, vedi Capifuoco.

Caponero, vccello così detto dalla nerezza del capo.] Atricapilla, læ. f.g 1. 4 l. 2. 3 b. Fell. Genus est auium, quæ Latinis vocantur Atricapillæ, eo quod summa earum capita nigra sint.

Capo verde, Promontorio della Libia interiore così nominato] Arsinarium, rij, n.g Ptolem.

Capogirlo, vedi vertigine.

Capolino, testicciola diminut. capo, ò testa piccola.] Capitulum, li. n.g 1 2. & 3.b. Plaut in Curc. Vbi quid surripuere, operto capitulo caldum bibunt. 2. Capitellum, li. n g 1. & 2 b. & 3. l. Ex Plin.

Chi hà capolino.] Capitulatus, a, um 1.1. & 3. b. & 4. l. Corn. Cels. l. 8. c. 1.

A foggia di capolino.] Capitulatim. 1. 1. & 3. b & 4. l. Ex Plin. l. 6. ep 21. & l 9. c. 33. cuius est: Cuniculatim.

Capone, vedi Testaccia.

Caporale, quegli, che è guida, ò capo di molti.] Princeps, pis. m g 2. Decurio, onis. m.g. 1. 2. 3 b. & 4. com. in rect. & l in obl.

Capotorto, e collotorto, torcicollo, e storcocollo, & antorcicollo: vccello, che immoto nel rimanente, solo il collo riuolge addietro.] Iynx, iyngis. f g. 1. b. & 2 l Plin. l. 11. c. 47. Iynx sola vtrinque binos habet digitos. Eadem, linguam serpentium similem in magnam longitudinem porrigit, collum circumagit in auersum: vngues ei grandes, ceu graculis. 2. Torquilla, læ. f. g. 1. & 2. l.

Capouolgere, e capouoltare, volgere, ò voltare al rouerscio, ò vero sossopra.] Inuerto, is, ti sum. 1. 1. l. Ter. in Heaut. Noui inuersa verba, inuersas ceruices tuas. 2 Peruerto, tis, t, sum. 1. 2 l. Ex Plin. l. 10. c. 16. qui sic ait: Hylas tradit, noctuam, bubonem, picum arbores cauantem, trogonem, cornicem, à cauda de ouo exire; quoniam pondere capitum peruersa oua posteram partem corporum fouendam matri applicent.

Capouolgimento, capouoltamento, il capouolgere, ò capouoltare.] Inuersio, nis. f g 1. & 2. l. & 3. b. Ex Cic. 2. de Or. & Plin. l. 25. c 27.

Capouolto, ouer capouoltato. particip.] Inuersus, a, um. Plin. l. 15. c. 17. Sorba dicunt, & in scrobibus gypsato operculo, duorum pedum terra superinducta, in loco aprico, in-

co, inuersis vasis, & in dolijs, vt vuas cum ramis suspendi.

Cappa, vedi Ferraiolo.

Cappari interiettione di marauiglia.] Papè. s. b. Persius.

Marcus Dama? papè, Marco spondente recusas.

Capparo, pianta nota simile all'oliua.] Capparis, ris. f.g. & 2.b. Colum.

Capparis, & tristes inulæ, ferulæque minaces.

Cappella, luogo doue stà l'altare.] Sacellum, li. 1 b. 2.l. Gel. l.6.c.12. Sacellum est locus paruus Deo sacratus cum ara. Idem Gel. ibidem. Sacellum, & simplex verbum est; & non ex sacro, & cella compositum, sed ex sacro diminutum.

Mastro di capella.] Phonascus, sci. 1. & 2.l. Ex Suet. in Aug. c 84. qui sic ait: Pronunciabat dulci, & proprio quodam oris sono, dabatque assiduè phonasco operam.

Cappella di casa.] Sacellum domesticum.

Cappella principale.] Sacellum maximum. Maff. lib. 1. epist 9.

Cappella del Papa.] Sacellum Pontificium.

Cappella del Sacramento.] Sacellum Eucharisticum.

Cappellaio, e capellaro, quegli, che fà, ò vende capelli.] Pileorum artifex. Ex Plaut. in Capt & Cic. de Vn 2. Petasorum opifex. Ex Plaut. in Amph & Cic. 5. Tusc 3. Pilearius, rij. Ex Plin.

Cappellaccio, Sen. cappel vecchio, e consumato.] Pileum vetus, vel tritum. Ex Plaut & Hor.

Capellaccio, quì vale rabuffo, brauata, ò riprensione.] Obiurgatio vehemens, vel acris. Ex Cic. pro Clu. & 2. de Orat.

Far vn cappellaccio à vno.] Quempiam vehementer, aut acriter obiurgare. Ex Cic. 4 Tusc. & 2 ad Att.

Cappellano, Prete, che vffi. ia qualche cappella.] Sacerdos à sacello Ex Maff & alijs.

Cappellano, Prete, che stà con Prencipi per dir messa à lor talento.] Sacerdos à missæ sacro. Ex Maff. & alijs.

Cappelletta, e cappellina, diminut cappella piccola.] Sacellum paruum, vel modicum. Coro. Tac l.19. Ioui conseruatori modicum sacellum, aramque posuit. 2. Sacellum, li. n g. 1.3.b. 2.l Ex Catul. in Epith Iul. 56. 3. Ædicula, læ, f g. 2 3. b. Hor. Turs. Laur. Hist. lib.4. cap. 3 Cooimbricensem Episcopum ingens cupido incessit, ædiculam Lauretanæ similem in suo Episcopatu condendi.

Cappelletto, diminut. di cappello.] Pileolus, li. m.g. 3.b. Col de arb. c.25.

Cappello, quel, che si porta fuori di casa io capo, per coprirlo.] Galerus, ri. o.g. 1 & 2.l. Iuuen Sat.6. Flauo crinem abscondere galeros. 2. Petasus, si. m.g 1. & 2.b. Plaut. in Amph. Ego has habebo vsque in petaso pinnulas. 3. Pileus, lei. m.g. 1.l. & 2.b. Plaut. in Capt. Pileum quem habuit, diripuit, eumque ad Cœlum tollit. 4 Pileum, lei. n g. 1.l. & 2.b. Plaut. Te obsecro Lide pileum meum, mi sodalis, mea salubritas. Pers. Sat 5.

Cappel giallo.] Galerus croceus. Maff Hist. Ind. l.14 Quini ab dextra sedent aureo baltheo, & qui regius est color, croceo galero. 2. Galerus flauus Iuuen. Sat.6.

Cappel verde.] Clorogalerus. Ex Plaut. Fest & Gel. 2. Galerus prasinus. Ex Iuuen. Sat.6. & Plin. l.32.

Cappel bigio.] Galerus leucophæus. Ex Gell. l.10. c.15. & Plin. l.32. c.10.

Cappel torchino.] Galerus cæruleus. Maff. ibidem. Quini ab læua sedent cingulo argenteo, & cæruleo galero distincti.

Cappel nero. Nigrogalerus. Ex Fest. l.5.

Cappel rosso.] Rubrogalerus. Ex Festo.

Cappello bianco] Albogalerus, ri. 4 l. Fest. l.1. de V. Sign. Albogalerus à galea nominatus: Est enim pileum capitis, quo Sacerdotes Iouis vtebantur. 2. Galerus albus Gel. l 10. cap. 15. Flamen Dialis solum album habet galerum.

Cappio, vedi Laccio.

Capponare, cioè castrare, dicesi solamente de' polli.] Castros, as. Var. l.3 c.9.

Cappone, gallo castrato.] Capus, i. m.g. 1.l. Varr. l.3. c.9. E tribus generibus fœminæ vocantur gallinæ, mares galli, capi semimares, quòd sunt castrati. 2. Gallus castratus. Ex Varr lib.3. c.9. Gallos castrant, vt sint capi. 3. Gallus gallinaceus castratus Var. Ex gallo gallinaceo castrato fit capus 4 Capo, nis. 1.l. Martial. 5 Gallus semimas. Ex Var. l 3. c 9 Vbi sic habetur, fœminæ sunt gallinæ, & mares galli, capi semimares 6. Gallus exectus.

Cappone mal capponato, cioè mal castrato, & in vna parola, gallastrone.] Gallus perperam exectus. Gallus haud ritè castratus.

Cappuccetto, diminut. cappuccio piccolo.] Cucullulus, li. m g. 1. 3.b. 2 l. Ex Cic in Parad.

Cappuccino.] Cœnobita cucullatus.

Cappuccio, parte di veste, che cuopre il capo.] Cucullus, li. m.g. 1.b. Iuuen. Sat.6.

Tempora Santonico velas adoperta cucullo.

Cappuccio alla Venetiana] Cucullus venetus. Iuuen.

Contentusque illis Veneto, duroque cucullo.

Cosa fatta à modo di cappuccio.] Cucullatus, a, um. 1. b. 3.l. Col. l.11. c.1. Pellibus manicatis, & sagis cucullatis.

Capra, ò Caura, Rom. Zeba. Fior. animal noto.] Capra, æ. f.g. 1. con Var. de Re rust lib. 2. c. 3. Capræ potiùs syluestribus saltibus delectantur, quam pratis: à carpendo capræ nominatæ. 2. Pecus barbigera. Lucret l 5.

Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta
Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum.

3. Hirci vxor.

Capra di buona razza.] Capra generosa. Col. l.7 c 6. Parit autem capra, si est generosa frequenter duos; nonnunquam trigeminos.

Capra di meglior razza] Capra melior semine. Var. de Re rust. l.2. cap.3. Capræ meliore semine, eæ, quæ bis pariunt.

Capra di tre anni.] Capra trima. Plin. l.8 c.50. Capræ pingue dine sterilescunt: trimæ minus vtiliter generant, nec vltrà quadriennium.

Capra saluatica]Capra fera. Var. de Re rust. l 2. c.3. 2. Capra Siluestris. Plin. l.28. c.19. Rupicapra, æ. Plin. l.11. cap.17.

Nato di capra, addiett.] Caprigenus, a, um. 1. com. 2.3.b. Plaut in Epid.

Capra da tosare.] Capra villo tonsili vestita. Plin. lib.8. cap.50. Capræ in Cilicia circaque Syrtes villo tonsili vestiuntur.

Capraio, capraro, guardian di capre.] Caprarius, ij. m.g. 2. com. 2.l. 3.b. Var. l.2 c.3. Caprarius adduxit cappellas ad Vrbem. 2. Caprarum custos vel pastor, ex Var. l.2. c.3. & Cic. 3. Phil.

Caprareccia stalla, ò luogo di capre, vedi Mandra di capre.

Capre.] Caprinum genus. Var.

Capre senza corna.] Capræ mutilæ. Plin l.8. c.50. Capris mutilis lactis maior vbertas.

Capretta, diminut. capra piccola.] Capella, læ. f.g. 2.b. Colum. l.7. c.6.

Mongitor di capre, vedi Mugnitore.

Capretino, ò caprettuzzo, dimin. capretto piccolo.] Hædulus, li. m.g. 1.l. & 2.b. Iuuen. Sat.11.

De Tiburtino veniet pinguissimus agro.
Hædulus, & toto grege mollior, inscius herbæ.

2 Hædillus, li. m.g. 1. & 2.l. Plaut. Asin. Dic igitur me tuum passerculum, gallinam, coturnicem, agnellum, hædillum. 3 Hædus tener. Ouid. 13. Met.

Splendidior vitro, tenero lasciuior hædo.

4 Hædus tenerior. Gell l.3. c.11. Pythagoram porculis quoque minusculis, & hædis tenerioribus victitasse, Aristoxenus refert.

Capretto, Rom. beccarello, Sen. beccherello, Fior. figliol di capra.] Hædus, di. m.g. 1.l. & Sabine Fœdus, dl. Var. 4. de ling qui sic ait: Hircus, quod Sabinis Fircus, & quod illic fœdus, in Latio rure hædus. 2. Capræ partus, aut fetus, ex Iuuen Sat 6. vbi ait.

Tanti partus equæ, quanti vna venefica constat.

3. Fetus, vel partus caprinus. Ex Cic. 2. de Nat.

Gregia di capretti.] Hædorum grex m.g Virg. ec.2.

Hædorumque gregem viridi compellere hibisco.

mum. 2. Caseus optimus. Colum.l.7.c.8. Optimus caseus est, qui exiguum medicaminis habet.

Cacio marzolino, così detto perche si fà nel mese di Marzo.] Caseus Martius Ex Matth. in Diosc l.2 c.76.

Caco, nome proprio d'huomo, del quale più Poeti fan mentione.] Cacus, ci. 1. l. Ouid. in Fast.

Cacus Auentinæ timor, atque infamia syluæ
Non leue finitimis, hospitibusque malum.

Cadauero propriamente corpo d'huomo morto.] Cadauer, ris. n.g. 1.3.b. & 2.l. Plin.l.7 c.17. Virorum cadauera supina fluitant, fœminarum prona, velut pudori defunctarum parcente natura. 2. Corpus defunctum. Plin. l.7 c.17. Mares fœminis præstant pondere, & defuncta viuentibus corpora omnium animalium, & dormientia vigilantibus. 3. Corpus exanime. Quint.l.4.c.2. Teucer Vlyssem reum facit Aiacis occisi, dicens inuentum eum in solitudine iuxta exanime corpus cum gladio cruento. 4. Corpus exanimum. Plin.l.10. c.3. Quarti generis aquila est ieiunæ semper auiditatis, & querulæ murmurationis: sola aquilarum exanima fert corpora. 5. Corpus anima cassum. Lucr.l.3.

Cassum anima corpus durare, & sensibus vti.

6. Corpus vita functum, vel defunctum. Virg.6. Æn.

Matres, atque viri, defunctaque corpora vita.

7. Corpus mortuum. Virg 8. Æn.

Mortua quinetiam iungebat corpora viuis.

8. Corpus animæ inane. Ouid.2 Metam.

Corpus inane animæ frigus lethale secutum est.

9. Corpus exanimatum. Plin l 11. c.20. Qui sic ait: Virgilius apes in totum amissas reparari putat iuuencorum corpore exanimato, sicut equorum vespas, atque crabrones, sicut asinorum scarabeos.

Cadaueroso, addiett. simile al cadauero.] Cadauerosus, a, um. 1 & 3. b. 2. & 4. l. Terent. in Hecy. act. 3. sc. 3. Facies cadauerosa.

Cadere, e cascare, andare, à dar in terra.] Cado, dis. 1. b. Cic. in Orat. Minimè in lubrico versabitur orator, & si semel constiterit, nunquam cadet.

Cader con furia. Ruo, is.

Cader disteso.] Concido, dis. 2 b. Corruo, is. 2.b.

Cader à poco, à poco.] Labor, eris. 1 l. 2.b. Cic.

Cader sotto.] Succumbo, is. Cic.

Cader ammalato.] In morbum incidere. Plin.

Cader spesso.] Caso, as, vel casito, tas. 1. 2 b. Sipont. in Mart. A cado fit caso frequentatiuum, & ab eo aliud frequentatiuum casito.

Chi cade spesso.] Casabundus, a, um, 1 b. 2. l. Sipont. in Mart A caso fit casabundus, crebrò cadens.

Cader altamente, cioè da luogo alto] Altè cadere. Cic. in Orat. Magnum tamen periculum non adibit: altè enim cadere non potest

Cader bassamente, cioè da luogo basso.] Humiliter cadere. ex Liu 4. bel. Pun. & Cic. in Orat.

Cadere dall'albero.] Ex arbore prolabi. Plin. l.27 c.8.

Cadere boccone, ouer bocconi, cioè con la panza verso terra.] Pronum cadere. Ex Plin. l.6. c 17. 2 Pronum in ventrem cadere. Ex Var. l.1 c.7. 3 Pronum in pectus cadere. Ouid.4 Met. 4. In aduersum cadere. Ex Plin.

Cadere da cauallo.] Ex equo prolabi. Plin. l.7. bell. Pun. 2. Ex equo, vel de equo cadere. Cic. pro Cluent. Plaut. in Mil. 3 Equo, vel ex equo decidere. Cæs. l.1 bel. Gal.

Cadere dentro.] Incido, is. 2.b Cic. pro Cec.

Cadere à dietto ouer supino.] Supinum cadere. Ex Plin l.7. c.17. 2 In aduersum cadere Ex Plin.

Cadere giù.] Decido, is. 2 b Cic. de Sen. Matura, & cocta poma decidunt Idem Cic. 2. Offic. Ficta omnia celeriter, tanquam flosculi decidunt.

Cadere insieme.] Concido, is. 2.b. Cic. pro Pomp. Ruere illa non possunt, vt hoc non eodem labefacta motu concidant.

Cadere di nuouo.] Recido, is. 2 b. Cic. 2. de Nat. & recidunt omnia in terras, & oriuntur è terris. Liu. 4. bel. Pun. Grauiorem in morbum recidit.

Cadere dal tetto.] De tegulis decidere. Plaut.

Cadere à trauerso.] Obliquum cadere. Ex Cic. in Som. Scip. 2. In obliquum cadere. Ex Plin. 31, & l. 11. c. 37. 3. Obliquè cadere. Ex Cic 1. de Fin. 4. In latus cadere. Ex Plin l.9. c.30.

Cadere tutto, ouer affatto.] Omninò concidere. Cæs. 2. bel Ciuil. Turris omninò concidisset.

Cadeuole, caduco, e cascaticcio, aggett. atto à cadere.] Caducus, a, um 1 b. 2. l Ouid 2. Amor. el 16.

Verba puellarum folijs leuiora caducis.
Irritaque, vt visum est, ventus, & vnda ferunt.

2. Caduus, a, um. 1.b. 2.l. Plin. lib.15 c.16. cuius est poma caduca.

Caduco, cioè fragile, vedi Fragile.

Caduta, cascata, e cadimento. Fior. anco caditura, cioè il cadere.] Casus, sus. m.g 1 l. Quint. l.1. c.12 Infantium corpora nec casus, quo in terram toties deferuntur tam grauiter affligit, nec illa per manus & genua reptatio. 2 Lapsus, sus. m g. 1 l. Plin. l 7 c. 37. Asclepides medicus suprema in senecta lapsu scalarum exanimatus est. 3. Lapsio, nis, f.g. Cic. 4. Tusc. 4. Ruina, næ. f g. 1.b. 2.l. Cic 2 de Diu.

Cagionare, vedi causare.

Cagione, vedi causa.

Essere cagione, che.] Facere, vt. Cic. l.7. ep.14. Chrisippus fecit, vt te non immemorem putarem mei.

Esser cagione, che non] Facere, vt ne. Ex Cic.

Cagli, città nota nell'Vmbria.] Callium, lij n g.

Di Cagli, nome gent. e poss.] Calliensis, & hoc, calliense.

Cagliare, per quagliare, vedi Quagliare.

Cagliare, dicesi, quando vno dopò hauer conteso con parole, tace, e cede, ò per timore, ò per forza della ragione.] Obmutesco, is, ui. 2 l. Cic. 2 de Fin. 2 Silesco, is, ui. 1.b 3 Conticesco, is, ui, 2.b. 4 Cedo, is. cessi, cessum. 1.l Virg.

Cagliari, città antichissima, e chiarissima di Sardegna.] Calaris, is. f g 1. & 2.l. & 3 b Plin. l 2 c.108 Pomp. Mela l.2. cap 7 Sardiniæ Vrbium antiquissimæ sunt Calaris, & Sulchi. 2. Carallis, apud Hirtium, & Carallis, is apud Ptolom.

Cagliaritano, nom. gent. e poss. di Cagliari.] Calaritanus, a, um. vel Caralitanus, a, um. 1. 2. b. 3 4. l. Plin. lib. 3 c 7.

Caglio, vedi Presame.

Cagna, cane femmina.] Canis, nis. f g. & 1 b. Plaut. in capt. Ne canem quidem imitarier 2. Canis fœmina Ex Plin.

Cagna, che ha figliato,] Canis fœta. Plin. l 8 c.40 Optimus in foetu, qui nouissimè cernere incipit, aut quem primum fert in cubile foeta.

Cagna di primo parto.] Canis primipara. Plin l.8. c.48. Ferunt ab ea, quæ fœmina sit ex primipara genita, Faunos cerni.

Cagnola, cagnuola, e catella, diminut. cagna piccola.] Catella, læ. 1. b 2 l. Cic. 1. de Diu qui sic ait: Erat autem mortua catella eo nomine. 2. Canicula, læ. 1. 3. b. 2. l Cic. de Nat. Deor. 3. Prudentis est, intelligere se habere sensum, & rationem, & orationem: hæc eadem & caniculam non habere. Sipont. in Mar. Canis diminutiuum est caniculus, hoc est paruus, canis cuius fœmininum est canicula. 3. Canis parua, vel pusilla. Ex Plaut & Plin.

Di cagnola, ò di cagnolo, addiett.] Catulinus, a, um. 1. & 2. b. 3. l Plin. l.29 cap. 4. Genitoo mane catulo res diuina fit, & in cænis Deum ponitur etiam nunc catulina. 2. Canicularis, & hoc re 1. 3. b. 2. 4 l. Ex Sipont. in Mart.

Cagnoletta, e cagnolina, cattelletta, catellina dimin. cagnola, catella piccola.] Catella, parua, vel pusilla. Ex Plin. l. 10. c 10. & l 10 c.74. 3. Catellula, læ. 1. 3 b. 2 l. Ex Catul. cuius est vox Puellula in Epith. Iul.

Cagnoletto, e cagnolino, catalletto, e catallino, diminut. cagnolo, ò catello piccolo.] Catellus, li. m g. 1.b. & 2.l. Plaut in Stich Tantillum loci, vbi catellus cubet, id mihi sat est loci. 2. Caniculus paruus, vel pusillus, ex Plaut. in Pseud.

Cagnotto, cioè bracco, vedi Bracco.

Cagnuolo, canino, e catello, diminut. cane piccolo.] Caniculus, li. m g. 1. & 3 b 2. l. Sypont in Mart. A canis item, caniculus, diminutiuum, hoc est paruus canis, cuius fœmininum est canicula, à quo canicularis adiectiuum. 2. Catulus, li. m. g. 1. & 2. b. Var. 4. de ling. Catulus à sagaci sensu,

: senſu, & acuto dictus, hinc canis. 3. Canis paruus.
Cagnolo di latte.] Catulus lactens. Plin.l.29.cap. 4. Priſci catulos lactentes adeò puros exiſtimabant ad cibum, vt etiam placandis numinibus, hoſtiarum vice, vterentur. 2. Catulus infans. Plin l.29 c 5. Eſt vermiculus in lingua canum, quo exempto infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec faſtidium ſentiunt.
Cagnuolo di Malta, è piccolo, e delicato.] Catulus Meliteniſis, vel Melitæus. Plin.l.3.c 26. Inter corcyram, & Illiſicum, Melita eſt, vnde catulos Melitæos appellari, Callimachus author eſt.
Cagnuolo ſegugio, ſpetie di bracco, che troua, e leua la fiera.] Catulus ſagax. Ouid. r. de Rem. & Apul. Catulus ſecum ducens venaticos, atque ſagaces.
Caia, ouer Gaia, nome proprio di donna.] Caia, iæ. Cic. pro Mur. Quia in alicuius libris, exempli cauſa, id nomen inuenerant, putarunt omnes mulieres, quæ coemptionem fecerunt, Caias vocari.
Caiano, ouer Gaiano, addiett. paſſ. di Caia, ò Caio.] Caianus, a, um, r.&a l.5t et, in Tito.c.a. Titus natus eſt. 3.Cal. Ian. inſigni anno caiana oece, propè ſeptizonium, ſordidis ædibus, cubiculo verò perparuo, & obſcuro, nam manet adhuc, & oſtenditur.
Caio, ò Gaio, nome proprio d'huomo.] Caius, Caij. quod nomen nunc dyſſyllabum eſt, nunc, triſyllabum. Quint. l.1.c.7 Quid, quæ ſcribuntur aliter, qoam enunciantur? Nam, & Caius C. littera notatur, quæ inuerſa. C. mulierem declarat; quia tam Caias eſſe vocitatas, quam Caios, etiam ex nuptialibus ſacris apparet.
Cairo, a b. città principaliſſima, e regia dell'Egitto, la quale hoggi è in poteſtà del Turco.] Memphis, is. f.g. Plin.l.5.r 9. Memphis quondam arx Ægypti Regum: vnde ad Ammonis oraculum duodecim dierum iter eſt.
Del Cairo, inteſo di genere maſchile.] Memphites, tæ.a. 1 Tibul.l.1.cap.7.
Del Cairo, inteſo di genere feminile.] Memphitis, tidis. a.l. Iuuenal. Sat 15.
Del Cairo non poſſeſſ.] Memphiticus, a, um. a.l. & 3.b. Ouid.3.de Arte, & Mart.l 6 ep 80.
Nauita deriſit Pharios memphiticus hortos,
Vrbis vt intrauit limina prima tuæ.
Calabreſe, nome gent. di Calabria.] Calaber, a, um. 1. & 2. b. Pomp. Mel.l a c 4. Tunc Italici popul Picentes, Frentani, Dauni, Appuli, Calabri, Salentini.
Calabreſe, nome poſſ. di Calabria.] Calabricus, a, um. s.2. & 3 b. Col.l 12 c.49. Veruntamen habetur præcipua in hos vſus olea calabrica, quam quidam propter ſimilitudinem, oleas ſtellum vocant.
Calabria, e Calauria regione vltima d'Italia in forma di penisola.] Calabria, æ. s.& a b. Plin.l 3, c.11. Connectitur ſecunda regio ampleɑa Hirpinos Calabriam, Appuliam Salentinos. 250 M ſinu, qui Tarentinus appellatur, ab oppido Laconum in receſſu hoc intimo ſito, contributa eò maritima colonia, quæ ibi fuerat. Abeſt. 136. M. paſſ à Larinio promontorio, aduerſam ei Calabriam in peninſulam emittens. Græci Meſſapiam à Duce appellauere: & ante Peucetiam à Peucetio Oenotri fratre.
Calabria inferiore, ed altrimente Sirila di qua dal Faro.] Bruttij, orum m.g. & n plur. s.l. Iuſt Hiſt. l.23 Dionyſius Siriliæ Tyrrannus ſecretos Afros ad compeſcendos eos miſerat, quorum caſtellum prod tum ſibi per Bruttiam mulierem expugnarunt ibi ciuitatem, concurrentibus ad opinionem nouæ vrbis paſtoribus, ſtatuerunt, Bruttioſque ſe ea nomine mulieris vocauerunt.
Calabria ſuperiore.] Magna Græcia. Pomp. Feſt. Magna Græcia dicta eſt, quod multæ, magnæque ciuitates in ea fuerint à Græcis conditæ. 2 Maior Græcia. Iuſtin. l 20. Metapontini quoque in templo Mineruæ, ferramenta, quibus Epeus, a quo conditi ſunt, equum Troianum fabricauit, oſtentant, propter quod omnis illa pars Italiæ, Maior Græcia appellatur.
Calabrone, e calauronc: ſcarafone, e ſcardafone, animale, ſimile alla veſpa; ma alquanto maggiore, che vola ronzando, e ne ſono di più forti.] Crabro, nis. m.g. 1 com. Plin.l 28 c.3 Aſcorpione aliquando percuſſi, numquam poſtea à crabronibus, veſpis, apibuſue feriuntur.
Calabrone ſaluatico.] Calabro ſilueſtre. Plin.l.11 c.21. Crabronum ſilueſtres in arborum cauernis degunt, hyeme, vt cœtera inſecta, condnntur; vita bimatum non tranſit.
Calabrone, che opera.] Crabro opifex. Plin.l.11 cap 21. Crabronum, qui maiores videntur duo genera: Opifices minores corpore, qui moriuntur hyeme: Marres quæ biennio durant; ij & clementes.
Calamaio, e calamaro, vaſetto, doue s'intigne nell'inchioſtro la penna, per iſcriuere.] Atramentarium, rij. n.g. 1 a.3.& 4 l Laur. Val. & Hor. Turſ.
Calamaio piccolo.] Atramentarium paruum, vel puſillum. Ex Laur. Val. & Plin. 2 Atramentariolum, li. n g. 1.2.3.4. l.5.6.b. Ex Valla, & Cic
Calamaio, e calamaro, peſce così detto per vn liquore nero com'inchioſtro, che hà in ſe, col quale intorbida l'acqua per non eſſer preſo da' peſcatore.] Loligo, loliginis, f g 5.& 2 l. Plin.l 32. Trebius niger loligines euolare ex aqua tradit, tanta multitudine, vt nauigia demergant. 2. Sepia, æ. f g & 1 l. Plin l 9 c.29. Sepiarum generis mares varij, & nigriores, conſtantiæque maioris; percuſſæ tridente fœminæ auxiliantur: at fœmina icto mare fugit: ambo autem vbi ſenſere ſe apprehendi effuſo atramento, quod proſanguine his eſt, infuſcata aqua, abſconduntur.
Calamaio piccolo.] Loliguncula, æ f.g. & a.l. 4.b. Plaut. Caſ 2 Sepiola, æ f g r.l.a 3.b. Plaut. Caſ
Calaminta, e calamento: nepitella, e nipitella, e ſecondo altri mentuccia, ſpecie d'herba odorifera.] Nepeta, æ. f.g. 1 2.b. Plin.l.20 cap.14 Nepeta vires contra ſerpentes habet; fumum ex ea, nidoremque fugiunt, quam ſubſternere in metu obdormituris vtile eſt. 2. Calaminrha, thæ, 1 a.b. Græc Dioſc l 3. c.36. Græci calaminrham, Latini nepitam vocitant.
Calamita, & anco pietra calamita, ſpetie di pietra molto nota, & è di più ſorti, vna delle quali trae il ferro, e l'altra lo ſcaccia.] Magnes, tis m.g.s.a.l. Magnes eſt appellatus, vel ab inuentore, nomine Magnor vt ait. Plin.l.36. c.16. vel à Magneſia regione, vbi repertus eſt. Propert. l.4 ad Lenam.
Illa velit, poterit Magnes non ducere ferrum.
Et volucris nidis eſſe nouerca ſuis.
2. Magnes lapis. Dioſc.l 5 c 105. Magnes lapis optimus eſt, qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, denſus, nec admodum grauis. 3. Lapis ſiderites, ita dicitur, quia ferrum trahit, quod græcè ſidiros appellatur. Plin.l.36. c 16. qui ſic aie, ſiderin lapidem ab hoc alio nomine appellant. 4. Lapis heracleus. 3. l. Plin. l.36. c.16. Magnetem quidam h racleon appellant.
Calamita d'Etiopia.] Magnes Æthiopicus. Plin l.36. c. 16. Æthiopicis magnetibus laus ſumma datur, ponduſque argentum rependitur. Æthiopici argumentum eſt, quod magnetem reperiat alium ad ſe trahit.
Calamita di color ſanguigno.] Magnes hæmatites Græc. Plin.l.36 c 16. Ibi reperitur, & hæmatites magnes, ſanguinei coloris, ſanguinemque reddens, ſi teratur.
Calamita bianca.] Magnes candidus. Plin l 36. c. 16. Magnes candidus, ac pumici ſimilis, deterrimus eſt, neque ad trahendum ferrum; compertum tanto meliores eſſe, quanto ſunt magis cærulei.
Di calamita, aggett poſſ.] Magneticus, a, um. s. 2. l. 3.b. Claud de magnete. 4. Cuius eſt: Venerem magnetica gemma figurat.
Calamità con l'accento, nell'vltimo, cioè infelicità, diſauuentura, ò ruina.] Calamitas, tis. f. 2.3.b. 4.l. Cic. pro Leg. Man.
Calamitoſamente, calamità, ò diſgratia.] Calamitosè. s. a 3.b. & 4.l. Cic. 3 Off.
Calamitoſo, diſgratiato, infelice.] Calamitoſus, a, um. 1. a 3 b. & 4.l. Cic.1 Ver.
Calandra, vccello.] Acredula, æ. f g. r. 3 b. 2.l.
Calare, mandar giù.] Demitto, is. Salluſt. l.3. Hiſt.
Calare, mancare, vedi Mancare.
Calare, ſcendere.] Deſcendo is. Cic pro Cæc.
Calarla ad vno, vedi Attaccarla ad vno.
Calca, folla, Fior. anco preſſa con l'e larga, moltitudine di popolo ſtretta inſieme.] Multitudo conferta. Plin.l.2. c.18.

c.18. Multitudo conferta ineft, circa dimidios orbes Lunæ. 2. Turba conferta, vel frequens. Liu 2. ab Vrb. 3. Vulgus humeris denfum. Hor.1. Carm. Od.13. 4. Turba denfa.

Calca maggiore.] Turba confertior.Liu.2.& 9.ab Vrb.

Calca grandiffima.] Turba confertiffima. Liu.2. ab Vrb. Io confertiffimi turba propè regium tribunal conftitit.

Far calca, vedi Affollare.

Calca di donne.] Mulieres confertæ. Ex Liu.& Cæf.

Calca d'huomini] Homines conferti. Ex Liu.& Cæf.

Calcagno, la parte di dietro del piede.] Calx, cis m.g. & f.g. Plin.l.9.c.46 Caniculæ inguina, & calces appetunt. 2.Calcaneum,nei. n.g. 1.&1 3.b. Ex Virg. in Mor. cuius eft: Rimis calcanea fciffa. 3 Calcaneus, ei. m.g.1. & 2.l. 3 b Sipont.in Mart.A voce cala, calcis, fit calcaneus, pofterior pars imi pedis globofa.

Calcagnuolo, la parte della fcarpa,che cuopre il calcagno.] Calcei pars auerfa, vel poftica. Ea Cic.& Plin.

Calcare, aggrauare co piedi, vedi Calpeftare.

Calce, ò calcina, pietra cotta io fornace, che macerata con acqua s'adopra à murare.] Calx, cis f g 1.l. Plin. l. 36. c.23. Calcem è vario lapide Cato Cenforius improbat. Ex albo melior, quam ex duro, & ftructuræ vtilior, quæ ex fiftulofo, tectorijs At vtrumque damnatur ex filice. Vtilior eadem ex effoffo lapide, quàm ex ripis fluminum collecto. Vtilior è molari, quia eft quædam pinguior natura eius. 2. Lapis crematus. Plin.l.36. c.27. Igne lapides in æs foluuntur; igne ferrum gignitur, ac domatur; igne cremato lapide cæmenta in tectis alligantur. 3.Lapis coctus Cato.c.38

Smorzare,ò fpegnere la calce.] Extinguere calcem. Vitr.

Calce bagnata,ò fmorzata]Calx temperata. Plin.l 36.c.24. 2. Calx aquis afperfa.Plin.l 36. cap.23. 3.Calx macerata. Plin.l.36.c.23.

Calce lattata, cioè bianca come latte.] Calx lactea. Ex Plin.l 16.c.38.

Calce nuoua, ò frefca.] Calx recens.Plin.l.36.c.24.

Calce viua, calce non macerata con aqua.] Calx viua.Plin. lib.29. c.3. Candidum ex ouis admixtum calci viuæ, glutinat vitri fragmenta.

Fornaciaro di calce,] Calcarius, rij m.g.1.3.l. Cato c.15.

Far la calce, cioè cuocer la calce.] Calcem coquere, vel conficere. Cic.

Far calce, cioè impaftar calce.] Calcem fubigere Maff. de Iaponiæ reb. ep.l.5. Calcem non arena conmixtam, fed candidiffimo chartæ genere fubigunt.

Cofa pertinente à calce,]Calcarius,a,um 1.& 2 l 3 b Plin. l.17. c 9. Nuper repertum, oleas gaudere maximè cinere è calcarijs fornacibus.

Quegli, che fà, ò cuoce le calce.] Calcarius,rij 1.& 2.l.3.b. Cato de Re ruft. c.16 Calcem partiario coquendam qui dant, ita dant Calcarius perficit,& coquit.

Coperto, ò pulito con calce.] Calcatus,a um 1. & 2.l. Sipont.in Mart Calcata ædificia,dicuntur calce polita.

Luogo, doue fi fà, ò cuoce la calce cioè fornace di calce, ò di calcina.] Forma calcaria Plin l 17. cap.9 Nuper repertum oleas gaudere maximè cinere è calcarijs fornacibus. 2. Calcatorium, rij. n g. Ex Amalth.Onom. & Pallad.

Calcetto, cioè fcarpino, vedi Scarpino.

Animale, che tira calci.] Calcitrofus,a,um. 1.3 l. 2.b. Col l 2.c 2 2. Calcitro, nis. m.g 1.l. 2.b. 3 com. in rect. Lin obl Apul.

Tirar calci, vedi Calcitrare.

Ritirar calci.] Repetere calcibus Sen. de Ira. Sibi fatis non conftat, qui mulam calcibus repetit, & canem morfu. 2. Calces regere.

Calcinaccio, pezzo di calcina di muraglie rouinate.] Rudus, eris. n g. 1.l 2 b in rect & obl. Liu.6.bel Pun Rudera milites religione inducti, iaciebant. Tirauano calcinacci.

Leuar via il calcinaccio da qualche luogo.] Erudero,ras,2. l.3.b Var.l 2.de Re ruft.2 Solum oportet effe eruderatum, & procliuium,vt euerri facile queat

Luogo fcag io, e pieno di calcinacci.] Ruderatus,a, um. 1.3.l.2.b. Plin.l.21.c.4. Rofa feri, nec pinguibus, vult nec argillofis locis, nec riguis, contenta raris, propriéque ruderatum agrum amat.

Calcidonia, forte di pietra pretiofa.] Onychium, chij. n g.1.2.3.b.

Calcio, percoffa, che fi dà col piede.] Calx, calcis. m. g.1.l.Sat. 2.

Nil mihi refpondes?aut dic,aut accipe calcem.

2. Calcis ictus Suet. in Nerone. c.35. Poppæam ictu calcis occidit, quòd fe ex aurigatione ferè reuerfum, grauida, & ægra conuicijs inceffer at. 3. Pedis ictus, vel percuffus Ex Suet.

Tirar calci ad vno.]Calce, vel calcibus aliquem petere. Hor.2.Ser Sat.1.

Vt neque calce lupus quenquam neque dente petit bos.

2. Pede aliquem percutere. Plaut. in Caf. Continuò in genua alfanti pectus mihi pedibus percutit. 3. Calcibus aliquem cœdere. Plaut.in Pœn. 4.Calce percutere, vel ferire. Quint l 2 c.8. 5.Calce premere.Act. ad Heren.l.4. 6. Alicui calces incutere. 7. Calcibus aliquem percutere. Plaut in Caf.

Calcina, vedi calce.

Calcitramento, calcitratione, e calcitrato, Fior. ancor fcalcheggiamento. Il calcitrare, il tirar calci.] Calcitratus,us.m g.1.& 3.l.& 1.b Plin l 8.c.44 Mulæ calcitratus inhibetur vini crebriore potu.

Calcitrare, Fior. io calcitrare, e fchalcheggiare, tirar calci.] Calcitro, tras, 1.l. 2.b.,Plin.l.30. c.16 Diximus mulas non calcitrare, cum vinum biberint. 2 Calce vel calcibus petere, appetere, vel impetere. Hor.Ser.l.2 Sat.1.

Vt neque calce lupus quemquam, neque dente petit bos.

Calcitrofo, addiett che tira calci.] Calcitrofus, a, um. 1. & 3.l. 2 b Col.l.2.c.2. Numquam ftimulo laceffat iuuencum, quòd retractantem, calcitrofumque eum reddit.

Calcole, quell'inftrumento, che hà fotto i piedi il teffitore.] Infilia,orum, n g & num.plur 1 l.2.3.b.

Calculare, computare, ò conteggiare, far il conto.] Computo, tas. 1 l. 2.b. Sen. de Ben.l 3.c.16. Cuius eft: Fœminæ annos computant.

Calculo, regione, vedilo alla voce Abaco.

Calculo, e calcolo, pietra, che fi genera, nelle reni, vedi Pietra.

Calda, e fcaldata. fuft l'atto di fcaldare.] Calefactus, a, um.m g. 1. 2.b. Plin.l. 29.c 3 Oua tranfmeant faucium tumorem, calfactuque obiter fouent

Darfi vna calda, ò fcaldata.]Sibi calfactum adhibere. Ex Plin lib,29.c.3 & Cic 3.Tufc.

Cald'aleffe.] Caftaneæ elixæ 2.Caftaneæ molles.Virg.

Cald'arrofte]Caftaneæ affæ, vel toftæ.

Caldamente, auuerb. con caldezza, cioè con affetto, ò diligenza.] Studiosè. 1 2.b. 3 & 4 l. Ex Cic.2. Ardenter. Cic.4. Tufc Bonum illud non eft quod, aut cupias ardenter, aut adeptus re efferas infolenter. 3 Feruenter loqui eft captum. 4. Feruidè. 2 b.Plaut.in Truc. 5. Flagranter. Ex Tacit.l.1.

Caldarino da cuocere.] Lebes tis. 1.b. 2.l. in rect. & obl. Virg. 2.Æn.

Ingens argentum, Dodonæofque lebetes.

Caldaro, caldaia, e caldara, cioè vafo grande di rame, da fcaldarui dentro acqua, ò altro]Ahenum, ni n g 1.b 2.l. Virg 1. Æn. vbi Seruius fic ait; Ahenis vtebantur non ad elixandas carnes, fed ad fe lauandos: Heroicis enim temporibus carne non vefcebantur elixa. 2. Caldarium, rij. 2 l. Pl n 3 Cacabus, bi, 1 l 2.b. Plin.

Caldarone.] Ahenum ingens, vel magnum.

Calderaio, e calderaro, quegli, che fà caldaie, ò altri vafi di rame, e fim. di metalli.] Ærarius,rij. 1.& 2.l.3. b. Mart l. 12. ep 57.

Nec cogitandi fparfe, nec quiefcendi
In vrbe locus eft pauperi; negant vitam.
Ludimagiftri manè, nocte piftores,
Ærariorum marculi die toto.

lib.34.cap 1. Faber ærarius. Plin. Æqualem vrbi auctoritate in æris declarat vetuftas à Rege Numa coll gio tertio, ærariorum fabrorum inftituto, 3. Æris faber. Hor.l.2.ep.2.

Marmo-

Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit.

Caldar rostaio, e caldar rostaro, venditor di caldarroste, ò castagne cotte arrosto.] Castanoptopola, læ.m.g. s. 3. & 5.l. 2.& 4 b. Græc. Castanon enim græcè, castanea dicitur latinè. 2.Castanearum, vel assarum, vel tostarum venditor. Ex Plin.l.25.c.23.& Cic.3.Off.

Caldo, calore, e caldezza, ò caldura, sost. vna delle prime qualità molto nota.] Calor, is. s.b. Cic.de Orat. Scæuola paulum requiescet, dum se calor frangat. 2. Caldor, ris. 2.b in rect & l.in obl. Var.l.3 c.9 Euitare caldorem, & frigus o portet. Gel.l.19. c.14. In timore sanguis, & caldor lo intima coactus mouet plerumque aloum, & incitat.

Caldo, addiett. che hà calore.] Calidus, a, um, 1 2.b. Cic. 2. de Nat. Omne, quod est calidum, & igneum cietur, & agitatur motu suo. 2.Caldus, a, um. Cato c.6. In agro crasso, & caldo olea conditiua serenda est. 3. Calens, tia.o g. 1.b.Hor.Carm 2.Od.16.Liu.5 bel.Pun.

Esser caldo, hauer caldo.] Caleo, es. 1.2.b. Cic.3. Ver.

Diuenir caldo, scaldarsi.] Calesco, scis. 1.b.Plin.l.20.c.22. 2. Egelidor, aris. 1.l 2.3 b. 3.Regelor, aris.2 a.b.

Esser molto caldo, hauer gran caldo.] Æstuo, as. 2.b. Col. l.4.c.8. Radicea in summa parte terreni, & frigore infestantur, & calore maiorem in modum æstuant.

Caldo eccessiuo.] Calor nimius. Cic.2.de Nat. Ethesiarum flatu nimij temperatur calores.

Caldo di febre.] Calor, siue ardor febrilis. Ex Apul. qui ait. Sudor febrilis.

Csldo humido.] Calor fluidus, vel humens. Ouid. 15. Metam.

Caldo della Luna.] Calor lunaris. Macrob.l.7. Sat.cap.16. Calor ipse lunaria putrefacit carnem, cui diutulè fuerit infusus.

Caldo moderato, ò temperato.]Calor æquus. Ouid 2.Met.

Caldo, ò calore naturale, ò vitale.] Calor inclusus. Cic. 2.de Nat. Omne quod viuit, siue animal, siue terra editum, id viuit propter inclusum in eo calorem. 2. Calor viuus. Ouid.4.Metam.

In vinum tentat reuocare calorem.

Caldo di Sole.] Solis calor, ardor, æstus, vel vapor; Plin.l 2. c. 40. Caniculæ exortu accendi Solis vapores quis ignorat?

Caldo ardente.] Æstus feruidus. Hor. 3.Car.Od.24.

Caldo esteriore, estrinseco.] Calor aduentitius, & externus. Ex Cic 5.de Fin

Caldo interiore, & intrinseco.] Calor innatus, vel insitus. Ex Cic in Top.

Cosa moderatamente calda, tiepida, ne troppo calda, ne troppo fredda.] Tepidus, a, um. 1.2.b. Plin. l.2. cap.47. Cuius est. Tepidi Vulturnus, & Fauonius. 2 Egelidus, a, um. 1.l.2.3.b. Ouid.

Sed gelidum Boream, egelidum, notum. Colum.

Nunc ver egelidum, nunc formosissimus annus.

Cosa sommamente calda.] Æstuosus, a, um. Cic.l.2.Attic. Iter conficiebam æstuosa, & puluerulenta via.

Fà caldo, e caldo.] Calor est. Cels l.2.c.1.

Patir caldo.] Ab æstu laborare. Var.l.2. De Re rust. cap.2. Oues, & frigore, & ab æstu, ne quid laborent, curandum est.

Calendario, cioè raccolto de giorni dell'anno, doue si distinguono i giorni festiui da feriali.] Calendarium, rij. 2.4 b. 2.3.l. Sipont. in Mart. Calendarium dictum est libellus, in quo quid singulis cuiusque mensis diebus gestum, accommodatum, mutuatum, locatum sit scribitur. Item dies festi, profestique, & feriæ notantur. 2. Calendarij liber. Sen.l.13. ep.88. 3.Fasti, orum. Pomp. Fest.l.6. Fasti appellantur libri, in quibus totius anni fit descriptio; fasti enim dies festi sunt. 4. Ephemeris, idis. f.g. 3.b. Propert.

Et ponit duras inter ephemerides.

Calende, primo giorno del mese.] Calendæ, arum. f.g. 1.b. 2 l.

Calice, vaso à guisa di bicchiero vsato dal Sacerdote, quando sacrifica,] Calix, cis. 1. b. 2.l. in rect. & b. in obl. Var.4. de Ling. Calix à caldo, quod in eo aqua calda apponebatur, & caldum bibebant. Festus l.3. Calix quod in eo calidum bibitur,

Calice tempestato di smeraldi.] Calix smeragdis tectus. Ex Plin.l.33. in procem. Turba gemmarum putamus, & smaragdis teximus calices.

Calicetto, diminut. calice piccolo] Caliculus, li. 1.2.3.b. m.g. Plin.l.9. cap.90. Cato, c.108. cuius est Polentam in caliculum nouum indito.

Cosa fatta à foggia di calicetto, aggett.] Caliculatus, a, um. 1.2. 3.b. 4 l. Ex Plin.l.9.c.36.

A foggia di calicetto, auuerb.] Caliculatim. 2 2. 3 b. 4.l. Plin.l.9. c.36. Alterum genus purpura vocatur, caliculatim procurrente rostro, & calculi latere introrsus tubulato, qua proferatur lingua.

Calle via stretta.] Callis, lis. m. g. 2. Samita, tæ.f.g. 2.l. 2.b.

Caligine.] Caligo, ginis. f.g. 1.& 2.l. 2. Tenebræ, arum. f g. num.plur.1.2.b

Caliginoso, addiett. pien di caligine.] Caliginosus, a, um. 1.3.b. 2 4 l.

Callo, carne indurita per fatica continoata, ò altro accidente]Callum, li n g. Cic.5 Tusc. Mihi calciamentum est solorum callum. 2.Callus, li.m.g. Ex Cic.

Far il callo, vedi Incallire.

Hauer vno, ò più caualli.] Calleo, es, lui. Plaut. Pseud. Plagia costæ callent.

Chi hà fatto già il callo.] Callosus, a, um. 2.l. Plin. lib.26. c.25. 2 Occallatus, a, um. 3.l. Sen 4.Nat.qu.

Callosità l'astratto di calloso.] Callositas, tis.f.g. 1.2.& 4.l. 3.b. Ex Corn. Cels.l.5.cap 28. & Cic.de Sen

Calloso, aggett. che hà calli ouer pien di calli.] Callosus, a, um. 1.& 2.l. Corn. Cels.lib.5.cap 28. Chironium autem vlcus appellatur quod, & magnum est, & habet oras duas callosas, tumentes.

Calma, bonaccia, tranquillità di mare.] Malacia, æ.f.g. 1. & 2.l. Cæs 3.b.l. Gal. Conuersis in eam partem nauibus, quo ventus ferebat, tanta subita malacia extitit, vt se loco mouere non possent. 2. Tranquillitas, tis. f. g. 1. 2. & 4.l. & 3 b Cic. Att.l.6. Nos longis nauibus tranquillitatem aucupati eramus. 3.Maris malacia f.g. Ex Cæs.3. bel.Gal. & Cic.5. Tusc. 4.Maris tranquillitas. Cic.5.Tusc. Vt maris tranquillitas intelligitur, nulla, ne minima quidem aura fluctus commouente; sic animi quietus, & placatus status cernitur, quum perturbatio nulla est, qua moueri queat.

Calmare, vedi Abbonacciare.

Calo, scemamento.] Diminutio, nis. f.g.1.3.l.2.4 b.Var. 2.Decessio, nis. f.g. 1.2.l.3.b. Cic.pro Rab. Posth. Verum accessionem decumæ, an decessionem de summa fecerit, non intelligo. 3 Intertrimentum, ti. n.g 1.2.3 4.l. Var.4. de Ling. Intertrimentum ab eo dicitur, quod ea, quæ inter se trita sunt, etiam diminuta sunt

Calpestamento, e conculcamento, Fior. anche scalpicciamento, e scalpitamento, il calpestare, ò conculcare.] Conculcatio nis f g. 2.1. 3.l. 4.b. Plin l 8. cap.18. Sitim Camelli & quatriduo tolerant, implenturque cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum, obturbata conculcatione prius, aqua, aliter potu non gaudent. 2 Calcatura, ræ.1.1.& 3 l. Ex Vitr.l.10.c.10. cuius est: Sine operarum calcatura.

Calpestare, e conculcare, Fior. scalpicciare, e scalpitare, calcar con piedi.] Calco, as. Plin.l. 22. cap 6 Crocum gaudet calcari, atteri, pereundoque meliùs prouenit, ideò iuxta semitas, & fontes lætissimum. 2. Conculco, as. Cic.in Pis Ex ea prouincia sic redij, vt ad portam Esquilinam Macedonicam lauream conculcarim. 3 Occulco, as. Var.de Re rust.c.49. Vitem pronito in scrobe, aut in sulco, operitoque, & bene occulcato. 4. Proculco, as. Colum l 25.c.15. In labra fictilia, vel lapidea congerunt ficos. Tum pedibus lotis, in modum fariox proculcant. 5. Calce premere. Auth.ad Her. l 4. Illi præco faciebat audientiam: hic subsellium quoddam, calce premens, dextra pedem defringit.

Calpestare attorno.] Circumculco, cas. Col. lib. 5. cap 6.

Calpestio, 2.l. strepito, che si fà co' piedi.] Pedum sonitus, tus. m g. penult. b. Ex Plaut. in Menech. 2.Pedum pulsus. Virg 1.Æn.

Calpestio de caualli.] Vngularum equinarum sonitus. Ex Plaut. in Men. Agite equi, facitote, sonitus vngularum appareant.

Caluezza, astratto di caluo.] Caluitium, tij. n. g. & 2 b. Cic 3. Tusc. Hinc ille Agamemnon Homericus, & idem Accianus, scindens dolore identidem intonsam comam, in quo facetum illud Bionis, perinde stultissimum Regem in luctu capillum sibi euellere, quasi caluitio mæror leuaretur. 2 Caluities, ei. f g & 2.b. Nicol. Per. Comæ contrarium caluities est, & qui capillo carent, calui dicuntur: & caluere est caluum esse.

Calucaza, con la quale vn nasce.] Caluitium Innatum. Plin l.11.c.37. Caluitium vni tantum animalium homini, præterquam innatum.

Caluetto, diminut. alquanto caluo.] Caluaster, stri. m. g. 1.l. 2 Modicè caluus. Ex Cic & Suet.

Caluiniano, addiett. poss. di Caluino.] Caluinianus, a, um. 2.l. Edm. Camp. Rat. 1.

Caluino nome proprio.] Caluinus, ni. Idem.

Calunnia, impositione falsa di qualche delitto.] Calumnia, niæ, f.g. 1 3.b. Cic. in Var. A quo S.H.C M per calumniam malitiamque petita sunt.

Calunniare, incolpar falsamente.] Calumnior, aris. 1.3.b. Cic. pro Sex Rosc. Is apertè ludificari, ac calumniari sciens videtur.

Calunniatore, quegli, che calunnia.] Calumniator, ris. m g. 1 3 b. 2 4 l. Cic. in Vat Calumniatores de sinu suo apposuit, qui illam hæreditatem Veneri Erycinæ commissam esse dicerent.

Calue, fust nome proprio d'huomo.] Caluus, ui. m.g. Quint. l.12.c.6.

Caluo, addiett. quegli, che hà buona parte del capo senza capelli.] Caluus, a, um Suet. in Cæs. c.51. Vrbani seruate vxores, mœchum caluum adducimus. 2. Caluatus, a, um. 2.l Cato c.37.

Caluo d'auanti.] Recaluus, a, um. 1.b Plaut. in Rud. Senex recaluus.

Alquanto caluo d'auanti.] Recaluaster, stri. m. g. 1.b. 2.l. Valla. l.1.

Diuenir caluo.] Calursio, sis. 1.3.l. 2 b. Var. l.1. c.37. Ego istud non solum in ouibus tondendis, sed in meo capite à patre acceptum seruo, ne decrescente Luna tondens caluesiam. Caluesco, scis. Plin. l.10. c.29. Picis quibusdam, quæ longa cauda variæ appellantur, proprio est caluescere omnibus annis.

Esser caluo.] Calueo, es, lui. Plin. l 11. cap. 37. Animalium quædam naturaliter caluent sicut struthiocameli, & coerui aquatici.

Calza, vestimento di gamba, vedi Calzetta.

Calzamento, tutto quello, che serue per calzar la gamba, ò'l piede.] Calcearium, rij. n g. 1.3.l. 2 4 b. Vlpian. de Alim. leg.

Calzamento militare, ò da soldato.] Caliga militaris. Plin. l.7. c 43.

Calzare, vestire gamba, ò piede.] Calceo, as. 2.b. vel Calcio, cias. a.b. Plin. l 7. cap. 20.

Calzare, nome sost. e significa scarpe, e simili.] Calceamen, nis. n g. 1.3.l. 2.b. Plin. l.15. c.2. Soccus, ci. m. g Plin. l.7. c.30. & Suet in Calig. Caligula modò processit in speculatoria caliga, nonnumquam socco muliebri.

Calzare da comedia, ò comediante.] Soccus comicus. Plin. l.7. cap. 30 Menandro magnum in comico socco testimonium Regum Ægypti, & Macedoniæ contigit, classe, & per legatos petito.

Calzare da donna.] Calciatus muliebris.

Calzare da huomo.] Calciatus virilis.

Calzare da state.] Calceatus æstiuus.

Calzare da tragedia, ò tragediante.] Cothurnus tragicus. Plin l.7. c 29. Sophoclem tragici cothurni principem defunctum sepeliri Liber pater iussit, obsidentibus mœnia Lacædemonijs.

Calzare da verno.] Calceatus hybernus. Plin.

Calzato, partic. che hà le scarpe, ò calze.] Calceatus, a, um. 1 3 l. 2. b. Plaut. in Pseud. Quod in eius Dei templa calceati introeunt.

Calzatoia Fi. r. Calzatoio, Sen. strumento per calzare scarpe.] Calceatorium, rij. 3.4.l. 5 b. Horat. Turs. Nomenclat. 2. Clateaculum, li. n.g 3 l. & 4 b Scopas in Spicil. 3. Inductorium, rij Pont. vol. 4 prog 4. Da inductorium; calcei sunt angusti, & breues.

Calzeta, e calza, vestimento di gamba.] Tibiale, lis n. g. 1.3.l. 2 b. Suet. in Aug cap. 82. 2 Cruris, vel tibiæ tegmen. n.g Ex Plin. l 8 cap. 24. & Colum. l.1. cap. 8 3. Tibiæ, vel cruris integumentum n.g. Ex Corn. Cels. lib. 8. c.1. & Cic. post red. in Sen. 2. Tegimen, seu tegumen tibiale. Ex Liu. 1. ab Vrb. & 6. bell. Maced.

Calzino. 2.l. cioè la calza, che cuopre solamente dal ginocchio, al piede.] Tibiale breuius.

Calzolaio, e calzolaro, quegli che fà scarpe, ò altri lauori di cuoio da vestire.] Sutor, ris 2.l. Mart. lib. 14. epist 96.

Vilia sutoris calicem monumenta Vatini.
Accipe; sed nasus longior ille fuit.

Sipont. in Mart. Suere propriè sarcinare est: vnde sutores dicuntur, qui calceos suunt, & sutrinæ sutorum tabernæ. 2 Calceolarius, rij. 1.4.l. 2 3 b Plaut. Aul. Propolæ, linteones, calceolarij. 3 Calceorum artifex. Ex Cic 1. de Orat. 4. Calceorum opifex. Ex Cic. 1. de Inn.

Arte di Calzolaio.] Sutrinum, ni. n g. 2.l. Sen. l.14. ep. 91. Non multum abfuit quin sutrinum quoque inuentum à sapientibus diceret Posidonius. 2 Sutrina calcearia. Maff. de reb. Indic. comment. Pueri varijs in vsus hominum artibus, atque opificijs instituuntur, alij quippe calceariam, alij vestiariam sutrinam, alij textrinam, alij ferrariam fabricam exercent. 3 Ars sutoria.

Di calzolaio addiett. poss.] Sutorius, a, um. 1. & 2 l. Plin. lib 20. cap 12. Ocimum verrucas mixto atramento sutorio tollit.

Calzolaietto, dimin calzolaio piccolo.] Sutorculus, li. 1. l. 3 b. Ex Plaut. in Pœn.

Calzoleria, Sen. calzolaria, bottega di calzolaio.] Sutrina, næ. f.g 2 l. Plin. l.10. c 43. Tiberio Principe corui pullus in oppositam sutrinam deuolauit. 2. Officina sutoria. Ex Plin l.10. cap. 43. & l.10. cap. 12. & l.20 cap. 12. 3. Taberna sutoria.

Calzoleria, qui val contrada, doue stanno i calzolari.] Vicus sutorius. Ex Cic. pro Mil. & Ouid. 6 Fast.

Calzoni, vestimento, che cuopre le coscie.] Feminalia, lium. n g. 1 2. & 4 b & 3 l. Suet. in Aug c. 82 Hyeme quaternis cum pingui toga tunicis, & subuculæ torace laneo, & feminalibus & tibialibus muniebatur. 2. Femoralia, lium. n g. & num. plur. 1.2.4 b 3 l. Sipont. in Mart qui sic ait: Vt à femore femoralia, sic à femine feminalia dicuntur, nam femur exterior pars in coxendice dicitur, femen interior pars est, vel femur pars posterior, femen anterior appellatur. 3 Coxarum, seu coxendicum tegmina, seu tegumenta. Ex Colum. l.1. cap. 8. cuius est: Pedum Tegmina, & Cic 2 de Nat. vbi sic habetur: Tegumenta corporum, vel texta, vel suta. 4. Feminum, seu femorum tegmina, vel integumenta. Ex Sipont. in Mart & Colum. l.1. cap 8.

Cama, vedi Lolla.

Camaleonte, animale, che viue d'aria.] Chamæleon, ontis, m g. 1.3.b. 2.l Plin. l.8. cap. 33. Animalium solus chamæleon, nec cibo, nec potu alitur, nec alio, quam aeris alimento.

Camamilla, e camomilla, herba medicinale assai nota.] Anthemis, midis f g. 2 & 3 b. in rect & obl. Plin. lib. 22. c. 21 2. Leucanthemis, midis. f.g. 1.2.l. 3.4.b. in rect. & obl. Plin. l.22 c.21. 3. Leucanthemum, mi. n g. 3.b. Plin. l.22. c.21. 4 Eranthemum, mi. n g. 3 b. Idem. 5. Melanthemum, mi. n.g. 3.b. 6. Camemilum, li. n g. 3.l. Idem. Anthemis magnis laudibus celebratur ab Asclepiade. Aliqui Leucanthemida vocant. Alij Eranthemon quoniam Vere floreat, alij Camæmilon quoniam odorem mali habeat. Nonnulli Malanthemon vocant.

Camangiare ogn'herba, che si mangi, ò cruda, ò cotta.] Olus, oleris. n.g. 1. & 2 b. in rect & obl. Plin. l 19. c.10. Semen olerum, si succo eius madefactum feratur, olera nulli animalium obnoxia futura tradunt. 2. Olus edule. pen long. Ex Hor. l.2. ep. 2. & Plin. l.19 c.10.

Camangiare, per companatico, vedi Companatico.

Camangiaretto, e man caretto. Fior. viuanda composta di più cose.] Ferculum varium, vel miscellum. Ex Suet. in Aug cap 74. & in Calig. cap 20. 2. Edulium confusaneum, vel miscellaneum ex Valla, & A. Gell. lib.20. cap.25.

Cambiamento, vedi Scambio.

Cambiare, vedi Scambiare.

Cambio, vedi Scambio.

Lettere di cambio.] Tesseræ colybisticæ. Ex Bud.

Camelaio: guardian di camelli.] Camellarius, rij. 1.& 4. b. a.& 3 l, Bud. in Pand. qui sic ait: Camelarij à Græcis camelitæ dicuntur, quos Herodotus insidere camelis in acie facit. 2. Camelorum custos. Ex C c.a de Nat. & 3.Phil. 3.Camelita, tæ.m g.s.b.& 3.l. græc.

Camelino, aggett. di camelo.] Camelinus, a, um. s.b, 2.& 3.l. Plin.l.28. c.9 Dulcissimum ab hominis lacte camelinum, efficacissimum ex asinis.

Camelo: animal noto.] Camelus, li. s.b.2.l. Plin.l.8.c.18. Camelos inter armenta pascit Oriens, quorum duo genera, Bactriani, & Arabici: differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, hi singula, & in pectore alterum, cui incumbant.

Camelo picchiato, animale di capo simile al Camelo, di macchie simile alla pantera.] Camelopardalis, is. f. g. s.3.5. b. 2 4.l. Plin.l.8.c.18.

Camera, Fior. camara. Sen. cioè stanza da dormire.] Cubiculum, li. n g s.3.b 2 l. Var.4.de Ling. Vbi cubabant, cubiculum, vbi cœnabant, cœnaculum vocitabant antiqui. 2. Conclaue, uis. n.g. s.& 2.l. Vitr l.7.cap 2. Tunc machinis comparatis, camerarum dispositiones in conclauibus expediantur.

Camera altrui, ò d'altri.] Cubiculum alienum. Cic.2. de Orat. Quando tandem Galba de triclinio tuo exibit? cum tu, inquit, de cubiculo alieno.

Camera calda.] Cubiculum vaporatum. Ex Colum. lib.1. cap.5.

Camera da dormire.] Cubiculum dormitorium. Plin. l.3. cap.6. Est dormitorium cubiculum, quod diem, clamorem, sonumque excludit.

Camera fredda.] Cubiculum algens, vel frigidum.

Camera di state.] Cubiculum æstiuum. Colum. l 1. cap.6. Æstiua cubicula spectent meridiem æquinoctionalem.

Camera da studiare.] Cubiculum litterarium.

Camera di sposa.] Thalamus, mi. m g. s.2.b Virg.

Camera, ò stanza del Preposito del Tempio.] Pastophorium, rij. n.g. 2 & 3. b. 4. com. Hieron. in cap.21. Pastophorium interpretatur pro thalamo, in quo habitat Præpositus templi.

Camera di verno.] Hyemalis temporis cubiculum Ex Col. lib.1.cap 6. Hyemalis temporis cubicula spectent brumalem Orientem. 2. Cubiculum hybernum. Plin.l.2. c. 17. 4. Cubiculum hyemale.

Camera con l'anticamera.] Cubiculum cum procœtone. Plin.l.2. cap.17. Post cœnationem est cubiculum cum procœtone, altitudine æstiuum, munimentis hybernum.

Camera scura.] Cubiculum tenebricosum, vel blattarium. Ex Sen. lib.1 1. epist 87 vbi dicit, Balneolum tenebricosum, & balnea blattaria.

Camera cieca, cioè senza finestra.] Cubiculum cæcum. Var. 8. de Ling. Nemo dicit cubiculum surdum ad silentium: at si fenestram non habet, dicitur cæcum.

Camera per il giorno.] Cubiculum diurnum. Plin. lib. 5. epist 3.

Camera per la notte.] Cubiculum nocturnum. Idem ibidem. Quid agunt cubicula diurna, nocturnaque?

Di camera, aggett. poss.] Cubicularis, re, 1. 3 b. 2.4.l. Plin. l.8. c.38. Cic.5. Tusc cuius est; Lectus cubicularis.

Mastro di camera, vedilo alla lett. M.

Camerata, cioè adunanza di persone, che viuono insieme.] Contubernium, nij, n g. 1. & 3 l. 2. b. Cic. in Vat. Vbi illud contubernium muliebris militiæ in illo delicatissimo littore?

Colui, che è dell'istessa camera.] Contubernalis, & hoc, le. s 3.l. 2.b. Cic l 9.epist.20.

Camerella, cameretta, e camerino. Flor. Camarella, camaretta, e camarino Sen. dimin. camera, ò camara picciola.] Cubiculum paruum. Ex Cic. 4. Ver. & 2. de Leg. 2. Cubiculum exiguum.

Camerettina, e camerellina, diminut. camera molto picciola.] Cubiculum perpetuum. Suet. in Tito cap.2. Natus est Titus propè septizonium, sordidis ædibus, cubiculo verò perparuo, & obscuro: nam manet adhuc, & ostenditur.

Cameriera, colei, che serue altri alla camera.] Cubicularia, æ f.g. s.3.5.b. 2.4.l. Ex Cic.5.Verr.2. Cubicularis, ris. f.g. s.& 3 b. 2.& 4 l. Suet. in Ner.cap 38.

Cameriere, colui, che serue altri alla camera.] Cubicularius, rij. m g. 1 & 3.b. 2.& 4 l. Suet. in Dom.cap.17. Domitianum Saturius decurio cubiculariorum, & quidam è gladiatorio ludo vulneribus septem contrucidauerunt. 2. Cubicularis, ris. m.g. s.& 3.b. 2.& 4.l. Suet. in Ner. c. 38. Nero incendit Vrbem tam palam, vt plerique consulares, cubicularesque eius cum stupa, tædaque in prædijs suis deprahensos non attigerint. 3. A cubiculis.

Camerier segreto.] Cubicularius intimus. Hor. Turs. Laur. Hist.

Camarino, vedi Camerella.

Camerino da studiare.] Musæum, æi. m.g. 1.2.l. Græc.

Camerlengato.] Quæstura, ræ. f.g. 1.2.l. 2. Cura ærarij. f g.

Camerlingo. Fior. Camarlengo, Sen. quegli, che tien conto dell'entrate publiche.] Quæstor, ris. 1.l. 2 b. in rect. & l. in obl. Sipont. in Mart Cic. pro Mur. Quæstores sortiebantur prouincias. 2. Ærarij curator, vel procurator. Ex Cæs 3. bel Ciu. & Cic. 3 de Leg. 3 Ærario præpositus, vel præfectus. Ex Cic.3. Tusc. & pro Mil. 4. Ærarij præfectus. Plin. in Epist.

Di Camerlingo, ò Camerlengo, aggett.] Quæstorius, a, um, 2.2.l. 3 b. Cic. pro Planc. qui sic ait: Abijcere quæstoriam personam, comitiisque summere.

Camerone, Fior, camerone, Sen. accrescit. camera grande.] Cubiculum grande, amplum, vel magnum. Cic. ad Q Fr.

Camice, ò camisce. s.b. veste di lino bianca, è lunga, che portano i Preti, nel celebrare.] Alba, bæ. Amalth. Onom. vbi sic habetur: Alba, vestis est linea sacerdotalis, vulgo. Camice. 2. Alba Sacrifica, vel sacrificalis. Ex Sil.Ital.l. 3. Cuius est, sacrifica vestis, & Corn. Tac l.2. Cuius est Sacrificalis apparatus, & Pont. Vol 2. Prog. 93. Sequitur alba, & subauditur vestis. Hæc est lintea prælonga, & laciniosa tunica, manicis laxjmis, quam sacrificaturus induit, eiusque vestis gerit, imaginem, qua Christum Herodes contumeliosè fatuum operuit.

Camicia, e camiscia veste de lino, che si porta in su le carni.] Indusium. ij, 2. Intusium, ij.1.2. l. Var.4. de Ling. Alterum vestis genus est, quod intus induitur, à quo intusium est appellatum. 3. Subucula, læ, f.g. 1.b. Var. de lin. Subucula dicta est, quod subtus geratur. Hor.l.1 ep.1.

Occurris, rides, si forte subucula pexa.

4. Tunica intima. A Gel l.10. c.15. Flamen dialis tunicam intimam, nisi in locis tectis, non exuit; ne sub Cœlo, tanquam sub oculis Iouis, nudus sit. 5. Corporis intimum, seu penitissimum tegumentum. Ex Cic.2. de Nat. cuius est, Corporum tegumenta, & Plaut. Cuius est vox, Penitissimus.

Camiscia bianca, cioè fresca dalla bucata.] Subucula recens.

Camiscia logra, e consumata.] Subucula trita. Horat. lib 1 epist. 1.

Camiscia stracciata.] Indusium lacerum.

Chi hà la camicia indosso, ouer incamiciato.] Indusiatus, a, um. s.2.4 l. 3.b. Ex Plaut. in Epid. 2. Subuculatus, a, um. s.3.b. 2.4.l Quint.l.8.c.3.

Camiciaro, chi fà, ò vende le camicie.] Indusiarius, rij. s.2.4.l. 3.5.b.

Camiciotto, gonnella di tela lina] Cyclas linea.

Camiciuola, farsetto di panno, ò d'altra materia, che si porta in su la camicia per difesa del freddo.] Thorax, cis. m g.s.& 2.l 10 rect.& obl. Iuuen. Sat.5.

Camilla, nome proprio di donne: vna delle quali fù Regina de Volsci, donna guerriera, e militare.] Camilla læ, 1.b. 2.l. Virg.7.Æn.

Hos su-

Hos super aduenit Volsca de gente Camilla
Agmen agens equitum, & florentes ære cateruas
Bellatrix non illa colo.

Camillo nome proprio d'huomini, come di Furio Camillo, che fù detto il secondo fondator di Roma.] Camillus, li. 1.b.2 l. Plutarchus in Camillo, qui sic ait: M Furius Camillus victorias, & clarissimas retulit, & plurimas. Quinas idem gessit Dictaturas, triumphos egit quaternos, alterque Romæ fundator est appellatus.

Caminare. Sen. camminare. Fior. cioè andare, ò far viaggio.] Ambulo las. 1.l. 2.b. Plin l 10 cap.65. Ægyptijs muribus durus pilus, sicut herinaceis. Ijdem bipedes ambulant, ceu Alpini. 2. Gradior etis 1.2 & 3.b. Plin. l.8 cap.37. Sunt Alpinis mur bus pares & in Ægypto: Similiterque residunt in clunes, & binis pedibus gradiuntur, prioribusque, vt manibus vtuntur 3 Ingredior, eris, 1.l. a 3.& 4 b 4. Incedo, dis. 1 & 3.l Plin l 15. cap. 29. Posthumius Tubertus, qui primus omnium ouans, ingressus vrbem est, quoniam rem leuiter sine cruore gesserat, myrto Veneris victricis coronatus incessit 5 Procedo, dis, 1 & a l Plin l 9 c 30 Locustæ cornibus erectis in pauore obliquè in latera procedunt.

Caminare a trauerso.] Obliquè procedere. Plin ibid. 2. In latus, vel in latera procedere Plin.

Caminare attillato, caminar fu. fuso, ò da Zerbino] Graphicè incedere Maff 'gnat.

Caminare su la corda.] Per funem ambulare Sen. l 12 epist 86 Æthiops nuoimus, elephantem iubet ambulare per funem

Caminare forte. cioè con vehemenza.] Contentè, vel contentiùs ambulare. Cic.5. Tusc. 2. Concitatè ambulare. Ex Col l 6 c.6

Caminare alla grande.] Magnificè incedere. Liu. 1. Ab Vrb. Ipse en ille nostris decoratus insignibus, magnificè incedit.

Caminar con pena, ò stento] Gradu laborioso incedere. Ex Mart.l.7 ep.33. qui si ait:
Et fama linit, obligatque plantas.
Incedit que gradu laborioso.

Caminar' all'indietro.] Retrogradior, eris. 1.3.4 b a l.Plin. l 8. c 15 Animal hoc retrograditur in pascendo 2. Retro ambulare Plin.l.8.cap.45. Apud Garamantes boues haud aliter, quam retro ambulantes pascuntur.

Caminare intorno.] Obambulo, as, 1 3 b. Liu. Dec. 4. l.7. Obambulare murum cœpit. Cominciò a caminare intorno le mura. 2 Circumambulo, as in l poss Paul.

Caminare molto paese, ò gran paese.] Multas terras perambulare. Var. de Re rust l 1 c 2

Caminar à passo, à passo, pian piano. Gradatim, seu pedetentim procedere. Sen.l 5. ep 40 Philosophia debet pedetentim procedere? Lento ambulare Cell.l 1. cap. 3. Oportet lentè paululum ambulare. 3. Lentè ingredi Cels. l.1. cap. 3. Ingredi lentè eodem modo debet 4. Placidè ambulate. ' ul.l.7 cap 6.

Caminar saltando.] Assultim ingredi Plin. l.11 c 44 Araneorum quorundam noxij morsus, corpus exiguum, varium, acuminatum, assultim ingredientium

Chi camina, ò danza su la corda.] Funambulus, li. m.g. 1. 2.l. 3.b. Terent 2. Funirepus, pi. m.g 1.3 l.a.b.

Chi non può caminare.] Inualidus ad ingrediendum. Gel. l.10 cap.8. Morbo, aut ætate æger ad ingrediendum inualidus est.

Caminatore. colui, che camina.] Ambulator, ris, 1.& 3.l. 2.b 4.b.in p. & & l in obl Cato de Re rust. cap 5. Villicus ne sit ambulator, sobrius fiet semper, ad cœnam ne quò eat.

Caminatorello, diminut caminator piccolo] Ambulatorculus, li. s. 3. & 4. l. 2. 5. b. Ex Cato c.5. & Plaut. in Pœn.

Caminatrice, colei, che camina.] Ambulatrix, cis. s. 3. & 4.l 2.b Cato de Re rust c 143. Villica ad cœnam ne quo eat, neue ambulatrix fiet.

Caminatricella, diminut. caminatrice piccola.] Ambulatricula, læ s. 3. & 4.l. 2. 5. b. Ex Cato c. 143. & Cic. pro Sest.

Camino, per viaggio, vedi Viaggio.

Camino. Sen. cammino, Fior. cioè luogo, doue in casa si fa fuoco.] Caminus, ni. 1.b. 2.l. Suet. in Vitel. cap. 8. Nec ante in prætorium redijt, quam flagrante triclinio, ex concepto camini. 2. Infumibulum, li. n.g. 1.& 2.l. 3. & 4.b. Sipont in Mart.

Camino con vn buon fuoco.] Caminus luculentus. Cic. l.7. ep.10. Vnde metuo, ne frigeas in hybernis; quamobrem camino luculento vtendum censeo.

Fatto à foggia di camino.] Caminatus, a, um. 1 b. 2 & 3. l. Plin.l.17. c.11 Scrobes vbique caminata fossura, ore compressiore fint.

Fare à foggia di camino.] Camino, as 1.b. 2 l. Ex Plin. l 16 c.6. qui sic ait: Aceruj confertis taleis recentibus luto caminantur.

Camomilla, vedi Camamilla.

Camoscio, sorte di corame.] Aluta, tæ. f. g. 1. b. 2.l. Iuuen. Sat 6.
Appositam nigræ Lunam subtexit alutæ.

Campagna, luogo spatioso, e piano.] Campus, i m. g. Cic.

Chi ... ur in campagna, ò alla campagna.] Campestris, & & hoc, tre Horat.

Cosa di campagna, ò che appartiene à campagna.] Campestris. tre. Var.l.1 de Re rust c.6.

Campagna di Roma, vedi Latio.

Campagnuolo, campaiuolo, cioè huomo di campo.] Agrestis, & hoc, ste 1.com 3 l. Virg 9 Æn.
Lydorumque manum, collectos armat agrestes.
2 Campestria, & hoc, stre, 1.2.l Hor. 3. Carm. Od.24.
Campestres melius Scythæ

Campagniuolo, habitator della campagna di Roma.] Latinus, a, um. 1.b 2 l. Plin.l 14 c.12. Mezentium tradunt, Hetruriæ Regem, auxilium Rutulis contra Latinos tulisse vini mercede, quod tum in latino agro fuisset. 2 Latij cultor, vel cultrix. Ex Cic. pro Arch. & 2 de Nat.

Campana, stromento di metallo, per suonare, e dar qualche segno al popolo] Campana, næ 1 a l. Turs. Laur. Hist l.2 c 21. Leo X. Perfectis Laureti munimentis, campanam raræ magnitudinis fundendam curauit viginti millium pondo, eamque Lauretam oppidi nomine appellauit. 2. Æs campanum. Maff. l.1. ep 9 & Hor. Turs. Laur Hist.lib.4 c.7. Antonius turrim conscenderat, campanum æs de more pulsaturus.

Campane.] Æra campana. Maff lib.1. ep.9. Æra campana in summa pulsantur.

Sonar la campana.] Æs campanum, vel campanam pulsare, Tur. Laur. Hist. l.4 c.7. Antonius à S.Stephano, castello Lucensis ditionis, attroci procella ingruente, turrim ascenderat, campanum æs. de more, pulsaturus.

Sonar la campana alla distesa.] Æs campanum vi summa pulsare. Maff.l.1 ep 9. Vbi verò Angelicus hymnus intonauit, confestim æra campana vi summa pulsantur.

Campanone, accresce. campana grossa, ò grande] Campana magna, vel maior, vel maxima. Maff l.5. ep 4. Imperato maiore campanæ silentio, vt concionatur suggestum ascendit, tum nos quoque sensim irrepsimus.

Campanaro, e campanaio, facitor di campane.] Campanarius faber, artifex, vel opifex Ex Turs Laur. Hist. vbi legitur; Campanaria turris, & Plin l 14.c.4. Vbi legimus, Fabrum ferrarium. 2. Campanarum faber, artifex, vel opifex Ex Maff ep. & Cic. 1. de Nat.

Campanaro, quegli, che sona le campane.] Pulsator campanarius Ex Turs. Laur Hist lib. 3 cap.14. 2. Campanarum pulsator, seu percussor. Ex Maff. in ep.

Campanella, campanello, e campanuzzo, diminut. di campana.] Tintinabulum, li, n g. 1.2.& 3 l.& 4.b. Plaut. in Pseud.

Campanile, torre, in cui pendono le campane.] Turris campanaria. Tur. Laur. Hist. l 2.c.14. Campanæ duæ eximia magnitudine, ac spetiæ fusæ turris campanariæ fundamenta iacta lulij secundi opera sunt.

Camparello, ò campicello, diminut. campo piccolo.] Agellus, li m g 1.b.& 2.l. Ex Var.

Campeggiare, Fior ancor osteggiare, cioè star in campo, ouer star con l'esercito in campo.] In castris agere, vel esse, ha Tacit. l.17. & Cæs.4.bel.Gal. 2. In armis esse, vel agere. Cæs.6.bel.Gal.

Campidoglio, luogo noto in Roma, oue si conduceuano in trionfo gl'Imperatori Romani doppò qualche insigne vittoria, cosi detto, perche ne cauarsi i suoi fondamenti, vi si trouò vn capo di huomo.] Capitolium, lij, s & 2 b. 3. l. Liu Dec. 1. l. 5. Vt virtus vestra transite aliò possit fortuna certè loci huius transferri non potest. Hic Capitolium est, vbi quondam capite humano inuento responsum est, eo loco caput rerum, summamque imperij fore.

Di Campidoglio, ouer appartenente à Campidoglio.] Capitolinus, a, um. Val. Max. l 6 c. 9. Q. Catulo nihil impedimento fuit, quo minus eius nomen in Capitolino fastigio fulgeret.

Campo, terra che si lauora.] Ager, agri, m. g. s. b. Cic. de Xenophonti, nihil iam regale videtur, quam studium agri colendi.

Campo arato.] Aruum, ui, n. g. Var. lib. 1. de Re rust. cap. 29. Aruum dicitur, quòd aratum, nec satum est.

Campo arato, e seminato.] Seges, tis. f g. s. & 2. b. in rec. & obl Idem ibidem. Seges dicitur, quod aratum, & satum est.

Campo di getti, ò germogli.] Ager surcularius. Var. lib. 1. De Re rust. cap. 2 Colonus in agro Surculario, ne capraa compascat.

Campo di gran rendita.] Ager quæstuosus. Idem ibidem. Ager, quamuis quæstuosus fiet, videto ne sumptuosus fiet.

Campo di gran spesa.] Ager sumptuosus. Cato de Re rust.

Campo grasso, & fertile.] Ager crassus, & lætus. Cato. De Re rust. c. 6. Vbi ager crassus, & lætus est, sine arboribus, cum agrum frumentarium esse oportet.

Campo da grano.] Ager frumentarius. Cato de Re rust. cap. 6.

Campo da lauoro, da coltiuarsi.] Ager colonus. Cic. 5. Phil. Vti Consules cognoscerent, qui ager colonus esset.

Campo, che si pasce communemente.] Ager compascuus. Cic. in Topic.

Campo piantato, ò seminato.] Ager consitus, vel cultus. Var 4 Ling.

Campo non piantato, ò non seminato.] Ager inconsitus, vel incultus. Var. 4 Lin.

Campo purgato da sassi.] Ager exossatus. Pers. Sat. qui sic ait. Exossatus ager iuxta est. 2. Agere lapidatus. Plin. l. 17. cap 4.

Purgar'il campo dai sassi.] Agrum elapidare, vel exossare. Ex Plin l. 17 c 4 & Pers. Sat. 6.

Campo, che ogni anno si semina.] Ager restibilis, Var. 4. Lin & Col. lib 2. c. 10. Fasellus terræ mandabitur, melius pingui, & restibili agro.

Campo, che non si semina ogn'anno.] Ager noualis. Var. 4. Ling Qui intermittitur, à nouando noualis ager.

Campo, che stà in colle.] Ager collinus. Idem ibidem.

Campo, che stà in piano.] Ager campestris. Var. lib. 1. de Re rust. c 6 2 Ager planus.

Campo di montagna.] Ager montanus.

Campo, alloggiamento di soldati, vedi Alloggiamento.

Campo Marzo luogo assai noto in Roma.] Martius campus. Suet. in Claud. c. 21. Edidit in Martio campo expugnationem, direptionemque oppidi ad imaginem bellicam. 2. Campus Tiberinus A Gell l. 6. c. 7. C. Tarratia, siue illa Suffetia est, Campum Tiberinum, siue Martium Populo Romano condonauit

Campo Vaccino, luogo in Roma, doue si vende bestiame vaccino.] Forum boarium Plin. lib. 10 cap. 29. Romæ in Aedem Herculis in foro boario, nec muscæ, nec canes intrant.

Campo, ò piazza doue si vendono herbaggi.] Forum olitorium.

Campo, ò piazza doue si vendono i pesci.] Forum piscarium.

Campo, ò piazza, doue si vendono porci.] Forum suarium.

Chi hà molti campi, ò possessioni.] Agrosus, a, um, 1 b. 2. l. Var. 4. Ling. Ab agro ad agrosum hominem, & agricolam peruenero.

Canaglia, e marmaglia, ciurma, e ciurmaglia, gentame, e gentaglia, val plebe, ò popolazzo, gente bassa, ò minuta.] Plebecula, læ, 1. & 2 l. 3 b. Cic Att. lib. 1. ep. 13. Cuius est, l eiuna plebecula. 2 Plebs infima. Cic Att l. 4 ep. 1 Cum venissem ad portam Capenam, gradus templorum ab infima plebe completi erant, 3. Plebs humilis. Claud. 2 Eutr. 4. Multitudo infima Cic. pro Mil. 5. Populi sordes, aut fęx Ex Cicer. ad Att lib. 1 epist. 13. qui sic ait, Noster autem status est hic Apud bonos ijdem sumus, quos reliquisti apud sordem vrbis, & fæcem multò meliùs, quam reliquisti 6 Vulgus humile. Plin. in præfat. 7 Gens infima. Hor. 2. Car. Od. 3. 8. Plebs minuta, Maffin Ignat. l. 1. c. 6. Quæ te ratio miser impulit (aiebat Dæmon) vt vel stipem in triuijs erogares, vel inter infimas plebis minutæ quisquilias lateres ingloriua?

Canagliaccia, accrescit, cioè canaglia, oltre modo abietta, e vile.] Fæx Ciuitatis. Cic. pro Flac. Opifices, & Tabernarios, atque illam omnem fęcem ciuitatum, quid est negotij concitare? 2. Fœx infima populi. Cic. Q Fr. l. 2. epist. 6. Pompeius apud illam perditissimam, atque infimam fœcem populi propter Milonem suboffendit, 3 Sordes vrbis. Cic Att. l. 1. ep. 13.

Canagliuola, diminut canaglia piccola] Plebecula minuta. Ex Cic. ad Att. l. 1. ep. 13. 2. Plebecula minutula, vel minuscula Ex Cic.

Cànale, luogo doue corre l'acqua ristretta insieme à similitudine d'vna canna.] Canalis, is. m. & f g. 1 b. Cæs. 2. bel. Ciu. l. 2. Sypho, nis. m g 1 2. l in rect. & in obl.

Canale murato, cioè fatto di pietre, ò mattoni.] Canalis structilis. Vitru. l. 8. c 7.

Di canale, nome add.] Canalitius, a, um, 1. 3 4 b. 2. l.

Canale di canna.] Canalis arundineus. Virg. 4. Geor.

Canaletto, diminut.] Canaliculus, li, 1. 3 4. b. 2. l. 2. Canalicula, æ. 2. 3. 4. b. 2 l. Gel. l. 17. c 11 3. Syphunculus, li. m. g. 1. 2 l 3 b.

Fatto à canaletti, cioè scannellato à guisa di canaletti.] Canaliculatus, a, um. 1. 3. b. 2 5 l Plin. l. 19. cap. 7. & lib. 17. cap 9.

Canapa, Fior, canape. Sen. herba molto alta, del cui filo si fan corde, ò funi.] Cannabis, bis, f g. 1 l. & 2 b Plin. l. 19. c. 23. Cannabis in siluis primum nata est, nigriore filo, & asperiore, semen eius extinguere genituram virorum dicitur. 2. Cannabus, bi, m g. vel cannabum, bi, n. g. 2. b. Pallad l. 3. c 5. Februario mense vltimo cannabum seria terra pingui stercorata rigua, vel plana, atque humida, & altius subacta.

Di canape.] Cannabinus, a, um, 2. 3. b Col. lib. 6. cap. 2. In domitura iuuencorum cannabinis funibus cornua eorum ligant.

Canario, addiett. attenente à cane] Canarius, a, m. 1. b. & 2. l. Pomp Fest. l. 16. Canes immolantur sacrificio canario pro frugibus.

Canata, ò rabuffo, cioè brauata, ò riprensione aspra, e risentita.] Obiurgatio, nis. f. g. 3 l. Ex Cic. in Off. 2. Admonitio dura, vel acris. Ex Cic. 2. de Orat.

Di canata, ò rabbuffo.] Obiurgatorius, a, um, 3. 4. l. Ex Cic.

Far vna canata ad vno.] Acriter aliquem obiurgare. Ex Cic. 2. Male aliquem verbis accipere Cic. 3. Ver. Iste Rabonium malè accepit verbis, 3 Grauiter increpare. Plin. ep. 13 Saluius Liberalis summo die reliquos legatos grauiter increpuit, 4 Ferociter increpare. Plaut. Amph. Superbi nimis ferociter legatos nostros increpant.

Canattiere, colui, che tiene cura de cani.] Curator, vel custos canarius. Ex Cic. & Plin. 2 Canum curator, vel custos. Ex Cic. & Plin 3. Canum præfectus.

Canauaccio, e canouaccio, panno di lino più grosso per la gente bassa.] Tela lintea crassior, Ex Cic. 6. & 7. Verr.

Cancaro, ouer canchero, vlcere, che sempre rodendo cresce, & è male incurabile, ò di cura molto difficile.] Cancer, cancri, 1. l. Cels l. 5. c. 25. Omnia cancer non solùm id corrumpit, quod occupauit, sed etiam serpit. Ouid. 2. Met.

Vtque malum latè solet immedicabile cancer
Serpere, & illæsas vitiatis addere partes.

2. Carcinoma, atis. n g. 1. & 3. l. 2. & 4. b. Cato de Re rust. c. 157. Si quid in mammia vlceris natum, & carcinoma brassicam tritam apponito, sanum faciet.

Cancaro infistolito.]Cancer fistulosus. Cato. ibidem. Si cancer fistulosus est subtus, subpurat sub carne.

Cancaro nero.]Cancer ater. Cato.c.157. Si Cancer ater est, ia olet, & saniem spurcam mittit.

Cancaro marcioso. Cancer putulentus. Cato.c.175.

Cancellamento, vedi Cassamento.

Cancellare, e scancellare, vedi Cassare.

Cancellare, chiudere con cancelli.] Cancello, as. Colum. l. 4.c. 2. Vitis, quæ tota prostrata corpore, solum, quasi cancellauit, atque irretiuit, cratem facit. a Clatro, as, 1. l. Colum. lib. 21. cap. 1. Satis est vacerras inter pedes octonos defigere, serisque transuersis ita clatrare, ne spatiorum laxitas, quæ foraminibus interuenit, pecudi præbeat fugam 3. Cancellis, vel Clatris, claudere, vel munire. Col. lib. 8. cap. 3.

Cancellare intorno] Cancellos, vel Clatros circundare cum dat. Cic. pro Quint. Extra cancellos egredi conabor, quos mihi ipse circundedi. 3. Cancellis, vel Clatris circumscribere, cum accusat. Cic. 1. de Orat.

Cancellato, addiett. chiuso con cancelli, ouero fatto à foggia di cancelli.] Cancellatus, a, um. 4. l. Plin. l. 9. c. 51. Polypus fœmina cauernam cancellato brachiorum amplexu claudit, 2. Clatratus, a, um. 1. 2. l. Plaut Mil. Certò neque solarium apud nos est, neque hortus vllus, neque fenestra nisi clatrata.

Cancelleria, ò cancellaria, vedi Archiuio.

Cancelliere, vedi Archiuista.

Cancello, e cancellata, riparo assai noto, di materie diuerse.] Cancelli, orum. m. g & num. plur. Cicer. pro Quint. Ab his cancellis declinauero. 2. Clatri, orum. m. g. & num. plur. Hor. de Art.

Obiectos caueæ valuit si frangere clatros.

A foggia di cancello, auuerbialm.] Cancellatim. 1. 2. 3. l. Plin l 18. c. 20. Tricanum armatura celebrem, filiumque eius militem, & rectos, & transuersos cancellatim toto corpore habuisse neruos, in brachijs etiam, manibusque, autor est Varro in prodigiosa virium relatione.

Cancrena, Sen. cancherella, Fior. carne morta d'vna piaga, che sempre dilatandosi, difficilmente si cura.] Gangræna, næ. f. g. 1. 2. l. Varro. Digitus est præcidendus, ne ad brachium veniat gangræna.

Cancro vno de dodici segni celesti.] Cancer, ri. m. g. Plin. l. 18. c. 25. 2. Cancri sydus. n. g. Virg. Eglog 10. 3. Cancri signum. n. g. Ouid. 6. Fast. Cancer ieris. a. b. Lucret. l. Carcinus, oi. a. b. Lucan. l. 9.

Par Geminis Chiron, & idem, quod Carcinus ardens
Humidus Ægoceros.

Candela, e candelotto, specie di cero piccolo.] Candela, læ. f. g. 1. & 2. l. Var. lib. 4. de Ling. Candelabrum candela dictum, ex his enim funiculi ardentes figebantur.

Candelaia, Fior. Candelora, Sen. La festa della Purificatione di nostra Donna.] Deiparæ purificatæ solemnia. Ex Maff. in ep 2. Festum Candelarium. Ex A. Gell. & Bud. in Pand.

Candelletta, e candeluzza, dimin. candela piccola.] Candelula. læ, f. g. 2. & 2. l. 3. b. Ex Corn. Cels. l. 1. c. 5. Culus est bullula. 2. Candela paruula, vel minuta. Ex Plin. & Col.

Candeliere, Sen. Candelliere, Fior. e secondo skri Lucerniere, strumento per il più di metallo, doue si ficcano le candele per far lume.] Candelabrum, bri. n. g 2. & 3. l. Plin. lib. 34. cap. 3. Ægina Candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit. Var. lib. 5. de Ling. Candelabrum à candela dictum: Ex his enim funiculi ardentes figebantur. 2. Lychnuchus, chi. m. gen. 2. l Plin. l. 34. cap. 3.

Candeliere basso.] Candelabrum humile. Quin. l. 6. c 3.

Candeliere da desinare] Candelabrum pransorium Quint. l. 6. c. 3. Mirantibus, quod humile candelabrum emisset, pransorium erit, inquit.

Candeliere da sospendere.] Candelabrum pensile. Turs. l. Laur. Hist. l. 5. cap. 7. Inter dona Gullelmi Bauariæ Ducis Lauretum missa, fuit candelabrum argenteum pensile, non magis pondere, quam opere egregium 2 Lychnus pensilis. Plin. lib. 34. Cic. in 3. Placuere, & Lychnuchi pensiles in delubris, aut arborum modò mala ferentium lucentes.

Candelotto, vedi Candela.

Candia, Isola.] Creta, tæ, f. g. 1. l. Virg. Ecl. 1.

Pars Scythiam, & rapidum Cretæ veniemus Oaxem.

Candido, vedi Bianco.

Candiotto di Candia.] Cretensis, & hoc, se. 3. l Cic. de Nat. Deor. Tertius Iupiter Cretensis Saturni filius, 2. Cres, cretis, r. l Cic. pro Mur. Cretes, quorum nemo gustauit vnquam cubans, 3. Creticus, a, um, 1. l. 2. b. Ex Cic. ad Att.

Candore, vedi Bianchezza.

Cane animal domestico assai noto.] Canis, is, m. gen. 1. b. Colum. l. 7. cap. 12. Quis hominum clarius, aut tanta vociferatione bestiam, vel furem prædicat, quàm canis latratus, 2. Animal siue latrans siue baubans, Ex Quint. lib. 7. cap. 3. Cuius est Animal hinniens, & Virgil. ecl. 3. Cuius est vox, Latrans, & Lucret. l. 5. cuius est vox, Baubor.

Cane d'Archibugio, stromento noto per accendere la poluere nel poluerino dell'Archibugio.] Catellus silicis scloparij. Ex Plaut. cuius est vox Catellus, & Vlp. cuius est vox Sclopariu s, 2. Forceps silicis sclopetarij. Ex ijsdem.

Cane di buona razza.] Canis generosus. Ex Col. l. 7. c. 12. Nunquam eos canes, quorum generosam volumus indolem conseruare, patiemur alienæ nutricis vberibus educari.

Cane da caccia.] Canis venaticus. Cicer. 6. Verr. Mirandum in modum canes venaticos diceres; ità odorabantur omnia, & peruestigabant, 2. Canis venatorius. Ex Plin. ep. 63.

Cane guarda bestiame.] Canis pecuarius. Col l. 7. cap 12. Pecuarius canis, neque tam strigosus, aut pernix debet esse.

Cane da Villa.] Canis villaticus. Col. l 7. cap. 12. Canes villaticos satis est seueros esse.

Cane da catena.] Canis catenarius. Sen. l. 3. de Ira. Irasceris catenario cani, & hic cum multum latrauit, obiecto cibo mansuescit.

Cane di cattiua razza.] Canis degener. Plin. lib. 11. cap 50. Sues caudam intorquent, canum degeneres sub aluum reflectunt.

Cane da difesa] Canis defensor. Ex Col. l. 7. c 12 Plin. lib 8. c 40. Cimbris cæsis, canes defendere domos eorum plaustris impositas.

Attenente à cane, addiett. Canarius, a, um, 1. & 3. b. 2. l. Plin. lib. 18 cap. 3. cuius est Augurium canarium.

Cane da guardia.] Canis custos. Ex Col. l. 7. cap. 12. Cane quis custos incorruptior?

Cane da guerra.] Canis bellicus, vel bellator. Ex Plin. l. 8. cap 40. & Ouid. 15. Metam. 2. Canis militaris. Ex Sal. de Con. Cat. 3. Canis prælians, vel præliaris. Ex Plaut. in Curc & Plin. l. 8. c. 40.

Cane d'hortolano.] Canis olitorius.

Tu fai come il cane dell'hortolano, il quale non mangia i cauoli, ne li lascia mangiare ad altri.] Nec tibi benè esse potes pati, nec alteri. Plaut. in Trinu.

Cane da guida.] Canis dux, vel ductor.

Cane infernale, ò dell'inferno.] Canis infernus. Horat. l. 1. Serm. Sat. 8. 2. Canis tartareus. Sen. in Herc. fur. 3. Canis vipereus. Ou. 3 Am el. 2.

Cane, che piglia le fiere viue, e le porta al padrone.] Canis vertagus. vel Vertagus gi, 2. b Mart. l. 14 c. 177.

Non sibi, sed Domino venatur vertagus acer.

Cane leuriere, vedi Leuriere.

Cane di macellaio.] Canis lanionius. Ex Var. l. 2. c. 9. & Suet. in Claud.

Cane di pastore.] Canis pastorius, vel pastoralis. Ex Cicer. ad Att. l 1.

Cane di giusta misura, nè grande, nè piccolo.] Canis quadratus. Col. l. 7. c. 12. Canis villaticus probatur, quadratus potius, quam longus, aut breuis.

Cane piccolo.] Canis breuis. Colum. ibid.

Cane da quaglie.] Canis coturnicarius.

Cane, instrumento da barbieri per cauar i denti.] Forfex, ficis, f. g.

Cane rabbioso, ò arrabbiato.] Canis rabidus, Plin. lib. 29. c. 5. In canis rabidi morsu tuetur à pauore aquæ, caninis capitis cinis illitus vulneri, 2. Canis rabiosus. Plin. l. 29. c. 5.

Est Il.

Est limus saliuæ sub lingua rabiosi canis. Col. lib. 7. cap. 11.

Cane segugio, spetie di bracco, che troua, e leua la fiera] Canis odorus, vel sagax. Ex Virg. 4. Æo. Plaut. in Curc. 2. Canis indagator. Pomp. Fest. Canes indagatores sagaces sunt appellati.

Cane da sentinella.] Canis excubitor. Colum. lib. 7. cap. 12.

Chi hà capo di cane.] Cynocephalus, li. 2. 2 3 & 4. b. Græc. Plin. lib. 8. c. 54. Efferatior Cynocephalis natura, mitissima satyris, & sphingibus.

Cane di tre capi, come Cerbero, secondo i Poeti.] Canis triceps 2. b Cic 1. Tusc. Canis tergeminus. Ouid. 3. de Art. Canis triformis. Sen. in Herc.

Cane di pelo lungo.] Canis villosus. Ex Colum. lib. 7. cap. 12.

Faccia di cane] Facies canina. Ex Cic. de Orat. & Plaut. in Cas.

Chi hà faccia di cane.] Cynoprosopo, pi. m. g. 2. & 3. b. 2. com & 4. l. Luc.

Cane, stromento da cauar denti, vedi Cauadenti.

Cane di bottai, stromento noto, che adoprano i bottai per tener forte i cerchi della botte nel cerchiarla.] Harpago, vel vncus doliaris. Ex Liu. 10. bel. Pun. Cuius est vox. Harpago & Cic. pro Rab. perd. cuius est vox, Vocus, & Plaut. in Pseud. cuius, est vox, Doliaris.

Canestrino, doue lauorano le donne.] Quasillus, li. m. g. Græt. 2. Qualus, li. m g.

Canestro, ouer paniere.] Canistrum, stri. n g. 1 b. 2 Panarium, rij n g. 1. 2. l. Suet. 3. Calathus, i m. g. Corbis, bis. m. g. & f. Var. l 4. de ling. Corbes dictæ ab eo, quòd spicas, aliudue quid corruebant.

Canestro piccolo] Corbula, læ. f. g. 2. b. Var. 4 de ling. 2. Corbicula, læ. f g 2. 3. b. Pallad. l. 3. tit. 10. Fit ex vimine parua corbicula.

Canettere, vedi Canattiere.

Cangiamento, vedi Scambio.

Cangiante co'ore, vedi Colore.

Cangiare, vedi Scambiare.

Caniccio Sen. canniccio, Fior. spetie di graticcio fatto di canne.] Crates cannea. Ex Cato. c. 40 Colum. l. 12 c. 50.

Canicola, e canicula, nome d'imagine, ò segno celeste.] Canicula, æ. f. g. 1 & 3 b & 2. l. Cic. 1. de Diu Ceos accipimus, ortum caniculæ diligenter quotannis solere seruare, coniecturamque capere, vt scribit Ponticus Heraclides, salubris ne, an pestilens annus futurus 2 Caniculæ sydus. Plin. lib. 2. c 47. Ardentissimo autem Æstatis tempore oritur Caniculæ sydus, Sole primam partem Leonis ingrediente: qui dies 15. ante Augusti calendas est. 3. Procyon, onis. m g. 1 & 3. b. in obl. Colum li. 11 cap. 2. Id bus Iulij Procyon exoritur mane tempestatem significans. 4. Antecanis, nis. m. g. 2. & 3 b Cic. 4. de Clar. Antecanis, graio Procyon, qui nomine fertur.

5. Canis minor Pl. l. 8. c 28. Aegypto exoritur procyon matutino æstuosus: quod sydus apud Romanos non habet nomen, nisi caniculam velimus, intelligi, hoc est minorem canem: Sane, vt in astris pingitur. 6. Sirius, rij m. g. & 1. Luc. l. 10.

Sydera sunt Cancro, rabidos quos Sirius ignes.

Canicolare, e caniculare, addiett. di Canicola, ò Canicula.] Canicularis, & hoc, lare. 1. & 3 b. 2. & 4. l. Vitruu, l. 8. tit. 1. cuius est; Iulio mense, vel ante caniculares dies.

Caninamente, auuerb. à guisa di cane.] Canatim 1. b. & 2. l. P. Nigid. in commeot. Grammat. apud Non. Marc. Sunt etiam assimilanter dicta hæc canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur. 2. Ritu, vel more canino. Ex Cic. de Am. & Colum. l. 1. præf.

Canile sust. 2. l. letto da cane.] Cubile caninum. Ex Colum. lib. 7. c. 9. & l. 1. præf. 2. Canile, lis n g. 1. b. 2. l. Vt bubile, & suile apud Col. l. 1. cap 6. & l. 7. cap. 9.

Canino, addiett. di cane.] Caninus, a, um. 1. b. & 2. l. Plaut. in Cas. Hac ibo, caninam cœnam spero meliorem fore.

Canino, sust. vedi Cagnuolo.

Canitie, e canutezza, astratto di canuto, cioè bianchezza di peli cagionata da vecchiezza.] Canities, ei. f. g. 1 & 2. b. Plin. l. 11. c. 37. Canities homini tantum, & equis, sed homini semper à priori parte capitis, tum deinde ab auersa. 2. Canitudo, nis. f g. 1. & 3. l. & 2. b. Varr. Aborig. apud Fest. & Non. Neque vetulus cantherius, quam nouellus melior, nec canitudini comes virtus. 3. Capitis albitudo. Plaut. in Trin. Item alterum ad ipsam capitis albitudinem. 4. Cani, rum. m g & num plur. 1. & 2. l. Cic. de Sen. Non cani, non rugæ repente autoritatem afferre possunt.

Canitie inanzi tempo.] Canities præmatura. Dion. Lamb. in Horat. l 1. ep. 20. Canities præmatura solet accidere iracundis natura, & calamitosis, diuturnoque animi dolore affectis, quod confirmat. Pind. Idil. 3. Cani crebro nascuntur etiam iuuenibus præter ætatis conuenientem tempus.

Canna, pianta di fusto lungo, nodoso, e vuoto.] Arundo, nis. f. g 1. b. Plin. lib 16. cap. 36. Differre mares, ac fœminas in arundinibus quoque Indi traduot. Spissius mari corpus fœminæ capacius.

Canna d'Archibugio.] Fistula scloparia. Ex Vlpian.

Canna della gola.] Arteria aspera. Cic. 2. de Nat Aspera arteria, sic enim à Medicis appellatur, ad pulmones vsque pertinet, excipitque animam eam, quæ ducta sit spiritu, eandemq; à pulmonibus respirat, & reddit. 2. Animæ canalis, apud Plin.

Canna imbastardita.] Arundo degener. Col. l. 7. c. 9.

Canna da far freccie, ò saette.] Calamus sagittarius. Plin. l. 16. c. 36. Suum genus sagittario calamo, vt diximus, sed Creticol longissima internodijs. 2. Calamus aptus, vel vtilis sagittis. Plin.

Canna da far sampogne, ò zampogne.] Calamus fistularis. Thes Græc. 2. Calamus fistulis vtilis. Plin. l. 16. c. 36. 3. Syringia, giæ. 1 & 3. b. & 2. l. Græc. Theophr. Idem. Calamus verò alius totus concauus, quem syringiam vocant, vtilissimus fistulis, quoniam nihil est ei cartilaginis, atque carnis.

Canna da far pifari, ò piue.] Calamus, vel arundo tibialis. Plin lib. 16. c. 36. Tertia est arundo tibialis calami, quem auleticon dicebant. 2. Calamus auleticus Idem. Orchomenius est calamus continuo foramine peruius, quem auleticon vocant. Hic tibijs vtilior, fistulis ille. 3. Calamus tibijs vtilis Idem.

Canna da pescare, ò da pescatore.] Arundo piscatoria. Plin. lib. 16. cap. 36. Aucupatoria arundo à Panhormo laudatissima: piscatoria Abaritana ex Africa. 2. Arundo piscaria. Idem. & Ex Plaut. in Stich. cuius est Hamus piscarius.

Canna da vccellare, ò da vccellatore.] Arundo aucupatoria Plin. l. 16. c. 36.

Canna d'Organo.] Tubus Organicus. Ex Cic. 2. de Leg. cuius est vox Tubus, & Vitr. cuius est vox Organicus.

Di canna, ò simile à canna.] Arundinaceus, a, um. 1. 3. & 5. b. 2. & 4 l. Plin. l. 18 c. 7 Frumentis folium arundinaceum, fabæ rotundum, & magnæ leguminum parti. 2. Arundineus, a, um. 1. 3. & 4. b. 2. l. Plin. l. 10. c. 29. 2. Canneus, a, um. 1 l. & 2 b. Colum. l 12 c 50.

Cannella, legno bucato, donde si caua il vino dalla botte.] Epistomium, mij. 1. 3. 4. b. 2. l. Var. lib. 3. cap. 5. Vitru. l. 10. Singulis canalibus singula epistomia inclusa sunt, manubrijs ferreis collocata, quæ manibus contorquerentur. 2. Epistomisma, matis. 3. Fistula, æ. f g. 2. b. Ex Cat.

Cannella d'vrina.] Vrinæ fistula. Cels. 2 Fistula vrinaria.

Cannella, spetie particolare d'aromato.] Amomum, mi, n. g. 1. b. 1 l. 2. Cinnamomum, mi. n g. 2. b 3. l. Plin. l. 1 c. 19.

Legno di cannella, ò d'amomo.] Xylocinnamomum, mi. n. g. 1 2. & 4 b. 3. & 5 l græc. Plin. l. 12. c. 19 Ipsum vero lignum in fastidio est propter origanum accimoniæ Xylocinnamomum vocatur.

Di cannella.] Cinnamominus, a, um.

Cannello, pezzo di canna, che è tagliato tra vn nodo, e l'altro della canna.] Internodium arundineum, siue Arundinis internodium. Ex Plin. lib. 7. cap. 2. vbi sic habetur; Indicæ arundines tantæ sunt proceritatis, vt singula internodia, alueo nauigabili, ternos interdum homines ferant.

Canneto, luogo piantato di canne.] Arundinetum, ti, n.g. 1. 3.b. a.4 l. Ex Col. 2. Solum ex arundinibus consitum. Ex Col. de Arb.

Cannocchiale, instrumento noto, di cui vsano i Matematici, per vedere più chiaro, e distintamente le cose lontane.] Tubus opticus. Ex Plin. l.16.c.48. cuius est vox, Tubus, & Vitru. cuius est vox Optice.

Cannone, artigliaria più grossa.] Tormentum maius, vel grandius. Ex Cic. 2 Tusc. & 1 de Or.

Cannone da batteria.] Tormentum murale. Ex Virg. 1. Aen. 2. Tormentum obsidionale.

Cannone di corsia.] Tormentum fororum naualium. Ex Cic. 2. Tusc. & de Sen cuius est vox Tormentum, & Fori.

Canonico, sust. alcuni dicono Canonaco, & altri Calonaco, colui, che hà il cannnicato.] Canonicus, ci m.g. 1. 3.b. 2. l. Turs. l.2 c.28. Lauretana ædes optimis Canonicis instructa est.

Canonizzare, dicesi quando il Sommo Pontefice dichiara vno per Santo.] Consecro, as, cum accus. Ex Cic. 3. de Nat. 2. cum Sanctis, vel in Sanctis annumerare. Ex Cicer. pro Rosc. Amer. 3. Sanctis adscribere. Ex Cicer. 5. Tusc. & Plin. l.25. c.2. cuius est. Italia Circe, Dijs adscripta, 4. Sanctorum ordini, vel numero adscribere. Ex Hor. Fl. l.3. Od. 3. cuius est.

Illum ego lucidas
Adire sedes, ducere nectaris
Succos & adscribi quietis
Ordinibus patiar Deorum.

5. Ad, vel in Sanctorum ordinem, aut numerum adscribere. Ex Cic. ad Q. Fr. ep.1. & 2 Philip. 6. In Sanctorum ordine, vel numero ponere. Ex Cic. 2. de Diu. n.7. In Sanctorum ordine, vel numero reponere. Ex Cic 5. Ver. & 2. de Nat. 8. In Sanctorum concilio, vel numero collocare, Ex Cic. 3. Off. & ad Q. Fr. l 2. epist. 1. 9. In Sanctos referre. Ex Cic. 2. Philip. 9. Inter Sanctos referre. Ex Plin. de Vir. Illustr. 10. In Sanctorum numerum, vel ordinem referre. Ex Cic. de clar. Orat. & 4 Acad & Plin. ep. 52. 11. In Sanctorum numerum, vel ordinem reponere. Ex Cicer. 1. de Inuent. Colum. l.9. c.12. Sanctorum honorem, cultumque decernere, cum dat. Ex Cic. ad Att. l 5 13 Sanctorum concilio, cœtuique adscribere. Ex Cic. de Sen. 14 Sanctis annumerare, cum accus. Ex Cic. de Clar & 2. de Diuin. 15. Cælestes honores ritè decernere, vel constituere, cum dat. pers. Hor. Turs. in Xauer. l.6. c.2.

Canonizzatione, il dichiarare vno per Santo.] Consecratio, nis. Ex Cic. 3. de Nat. 2. In Sanctorum numerum, vel ordinem relatio. Ex Cic. 3. de Sen 3. In Sanctorum numerum vel ordinem descriptio. Ex Cic. pro Cec. & 2. Philip. 4 In Sanctorum concilio, vel numero collatio. Ex Cic. 3. Off. & ad Q. Fr. l.1. ep. 1. 5. In vel inter Sanctos relatio. Ex Cic. & Sen.

Canoua, vedi Cantina.

Canouaro, vedi Cantinere.

Cansare, vale fuggire vna cosa, vedi Schifare.

Cansare, vale muouere vna cosa da vn luogo in vn'altro, acciò non sia d'impedimento.] Demoueo, es, moui, motum, 1. l. 2. 3. b. Loco mouere, vel dimouere. Cæs. 3. bel. Gal.

Cansatoio, luogo nascosto da ritirarsi, per fuggire il nemico, ò altro pericolo.] Effugium, ij. n.g. 1. l. 2. 3. b. 2. Profugium, gij 1. 2. 3. b. n. g. Cic. pro Cec. Exilium est profugium, portusque supplicij. 3 Locus profugij.

Cansatoio, vale ancora luogo sacro da ritirarsi per fuggire i birri, ò vero per star sicuro dalla corte.] Locus profugij. Cic. in Verr 2. Asylum, li. n.g. 2. b. 2. l. Cic. ibidem, & Virg. 2. Æn.

Et Iam porticibus vacuis. Iunonis Asylo.

Seruius. Dicitur asylum, quasi asyron, quod inde extrahi nullus possit: nam in id fugientes tuti erant, nec per vim extrahi poterant.

Cansare, e scansare, vedi Schifare.

Cantarella, verme terrestre noto, di color cangiante in verde, & oro, che stritolato in poluere, & applicato à corpi alza in essi vesiche piene di humori, che da Medici si chiamano vessicatorij.] Cantharis, ridis, f.g. 1. l. 2. 3. b. in rect. & obl. Ouid. in Ibin.

Cantharidum succos, dante parente, bibas.

2. Cantharida, dæ, f.g 2. l. 2. 3 b.

Cantare, mandar fuori la voce con misura, dicesi solo de gl'huomini, e de gl'vccelli.] Cano, is 2. 3 b. vel Canto, as. 2. Cantum edere. Cic. 2. de Diu. vbi habetur, Gallos cantus edere, quiete satiatos.

Cantare vna canzone.] Carmen canere, vel cantare. Gel. l 1. c.11.

Cantare inanzi, ò prima.] Præcino, is, præcinui, præcentum, 2. l. 2. b. Cic. 4. Tusc.

Cantare, e sonare.] Canere, vel cantare, & psallere. Suet. in Tit. c. 3. Ne musicæ quidem rudis erat, vt, qui cantaret, & psalleret iucundè, scienterque.

Cantar spesso.] Cantito, as 2. b. Suet. in Ner. c 39.

Non si può cantar, e portar la croce, prouerbialm. dicesi, quando non si posson far più cose insieme.] Simul flare, sorbereque non licet. Plaut. in Most.

Cantar lauorando, ò mentre si lauora.] Inter opus canere, vel cantare. Tibul. l.1. el.7.

Crura sonant ferro, sed canit inter opus.

Cantaro, a.b. vedi Pitale.

Cantatrice, ò cantrice: colei che canta.] Cantrix, cis. 2. 2. l. Var. de Re rust. l. 3. c 5. Intra rete aues sunt omne genus, maximè cantrices, vt lusciniolæ, ac merulæ, 2. Cantatrix, cis. 2. 2 3. l. Ex Mart. l.15. ep 77. & Varr. l. 3 c.5.

Cantatricetta, e cantricetta, dimin. cantrice, ò cantatrice piccola.] Cantricula, læ. 1. 2. l. 3. b. Ex Varr. l. 3. c.1. Ex Cic. 5. Verr. 2. Cantatricula, læ. 1. 2. 3. l.4 b. Ex Mart. l. 15 ep. 77. Cic. pro Sest.

Cantica, e cantico, canto di Profeti, ò Santi.] Canticum, ci. n. g. 1. l. 2. b. Edmun. Camp. Rat. 1. Misticum Salamonis canticum, vt Paradisum animæ, vt manna reconditum, vt opiparas in Christo delicias Catholici admirantur.

Cant'in banco, vedi Ciarlatano.

Cantina, ò canoua; luogo sotterraneo da tener il vino.] Cella vinaria. Plin. l.14. c.21. Latus cellæ vinariæ, aut certè fenestras obuerti in Aquilonem oportet, vel vsque in exortum æquinoctialem. 2. Apotheca, cæ. f.g. 1. 2. b. 3. l. græc. Plin. l. 23. c. 1. Vinum si sit fumo inueteratum, insaluberrimum est. Mangones ista in apothecis excogitauere. 3. Cellarium, rij, 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 36. c. 15.

Cantiniere, ò canouaro, quegli, che tien cura della cantina, ò canoua.] Cellarius, rij, m.g. 1. 2. l. Col. l.11. c.1. Eorum verò, qui rectè valebunt, non minor habenda erit ratio, vt cibus, & potio sine fraude à cellarijs præbeatur.

Fatto à cantone, ò angolo.] Angularis, & hoc, lare, 2. 3. l. 2. b. Cato de Re rust. Pila ex lapide angulari,

Fatto à sei cantoni.] Sexangulus, a, um. 13 l. 3. b. Plin. l. 11. c. 11. Apum omnes cellæ sexangulæ.

Fatto à trè cantoni.] Triangulus, a, um. 1. 3. b. 2. l. Col. l. 5. c. 2. Esto ager triangulus pedum quoque versus trecentorum.

Cantoniera, dicesi à meretrice abbietta, e vile.] Scortum diobolare. Ex Plaut. in Pœn. qui sic ait: Seruulorum sordidorum scorta diobolaria.

Cantonuto, addiett. che hà cantoni, vedi Angolato.

Cantore, e cantatore, colui che canta:] Cantor, is. 1. l. 2. b. in rect. & l. in obl. Cic. 1. de Or. cuius est; Præco actionum, cantor formularum, auceps syllabarum. 2. Cantator, ris. 1. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Mart. l. 13. ep. 77.

Dulcia defecta modulatur carmina lingua
Cantator cycnus funeris ipse sui.

Cantorello e cantorino, cantatorello, e cantatorino, dimin. cantore, ò cantator piccolo.] Cantorculus. li. 1. 2. l. 3. b. Ex Cic. 2. de Or. & Plaut. in Pœn. 2. Cantatorculus, li. 1. 2. 3. l. 4. b. Ex Mart. l.13 ep. 77. & Plaut. in Pœn.

Canutezza, vedi Canitie.

Canuto, addiett. bianco di pelo per vecchiezza.] Canus, a, um. 1. l. Plaut. Bacch. Vir cano capite, atque alba barba. 2. Incanus, a, um. 2. l. Plaut. Rud. Ecquem tu hic hominem crispum, incanum videris.

Canuto inanzi tempo.] Præcanus, a, um. 2. l Horat. l. 1. ep. 20. Corporis exigui, præcanum, solibus aptum. Dion. Lamb. in eandem epist. Præcanus dicitur, qui ante tempus est canus.

Diuec

Diuenir, ò farsi canuto, vedi Incanutire.
Esser canuto.] Caneo, es, nui 1.1. Virg.1.Æn.
Temporibus geminis canebar sparsa senectus.
Canzone, ò cantilena.] Cantio, nis. f.g. 1 l a.b. Plaut. in Bacch. Pol. Ego quoque metuo, lusciniolæ ne defuat cantio. 2. Canticum, tici. 1.1. a b. Quint l 1. c 14. Sit lectio poetarum virilis non in canticum dissoluta. 3 Cantilena, næ. 1. 3 l. 2.b. Ter. in Phorm. Cantilenam eandem canis. 4. Carmen, nis, n.g. 1.1. a.b. Cic. pro leg. Agr. Carmen hoc tribunus plebis, non vobis, sed sibi intus canit.
Canzonetta, ò canzoncina, diminut. canzone picola.] Cantiuncula, læ 1.3.1. 2.4.b. Cic. 5. de Fin.
Capaccio, vedi Testaccia.
Capace, addiett. atto à capire.] Capax, cis. n. g. 1.b. 2.l. Plin.l.7.c.25 C. Iul. Cæsaris nunc non commemoro sublimitatem, omnium capacem, quæ cœlo continentur, sed proprium vigorem, celeritatemque quodam igne volucrem. 2 Capiens, tis. n g A Gel. l 4. c.1. Tum profectò mihi diceres, hominem esse mortale animal rationis, & scientiæ capiens.
Più capace, compar.] Capacior, & hoc, cius. Plin. l. 11. cap. 37.
Capacissimo, superl. sommamente capace.] Capacissimus, a, um. Plin. l 1. ep. 18
Capacità, capacitade, e capacitate; attitudine à capire.] Capacitas, tatis. f.g. 1.b. 2 l. Cic. 1. Tusc. Verum capacitatem aliquam in animo putamus esse, quò tanquam in aliquod vas ea, quæ meminimus infuodantur. 2. Captura, tus. m. g. Ter. Adel. Homo, vt captus est seruulorum, non malus.
Capanna, Fior. cappanna, Sen. stanza di stame.] Casa, æ, f.g. 1.b. Cic. Tusc. 5. Ptolomæo, quum peragranti Ægyptum cibarius in casa panis datus esset, nih l visum est illo pane iucundius. 2. Tugurium, rij. n.g. 1.& 2 b. Col. l. 12. c. 15. Crates inter se accliuata testudineato tecto, more tuguriorum marcescentem ficum, à rore, & pluuia defendant.
Capannetta, Fior. cappannetta, Sen. diminut. capanna piccola.] Casula, æ. f.g. 1.2 b. Plin l. 35. c. 10. Protogenes casula contentus erat in hortulo suo. 2. Tuguriolum, li. n.g. 1.2. 3.4.b. Ex Col. l. 11. c. 15.
Caparello, vedi Capezzolo.
Caparra, & arra, parte di pagamento precedente alla compra.] Arrha, æ f.g. Plin. lib. 33. cap. 1. Vulgi consuetudo ad sponsiones tracta est, ab eo tempore, quo nondum erat Arrha velocior. 2. Arrhabo, nis f.g 3. com. in rect. & l. in obl. Var. 4 de Ling. Arrhabo sic dicta, vt reliquum reddatur.
Dar la caparra.] Arrhabonem dare. Plaut. Rud. Minia triginta sibi puellam destinat, datque arrhabonem, & iureiurando alligat.
Dare per caparra.] Arrhaboni dare. Plaut. Most. Sed Arrhaboni has dedit quadraginta minas.
Caparrare, & incaparrare, fermare la compra, dandone la caparra.] Emptionem arrha, vel Arrhabone, firmare, stabilire, vel confirmare. Ex Cic l 3. in, & Var.
Caparrone, capocchio, ignorante, scimonito, scempiato, senza senno.] Naris obesæ, vel obtusæ homo. Ex Hor. Epod. 12 cuius est Naris obesæ iuuenis, & Liu l. 5. ab Vrb. cuius est: Obtusus animi vigor. Mentis obesæ, vel obtusæ homo; Homo hebes, mente tardior. Ex Cic.
Capelamento, cappellatura, e capelliera: tutti i capelli del capo.] Cappillamentum, ti. n g 1.b. 2 3. & 4 l. Plin. l. 21. c 6 Herba croci est folio angusto pene in capillamenti modum 2 (api, orum m.g. & num plut. 1.b. & 2.l. Cic. in Pis. Erant illi compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ.
Capello, propriamente, pelo, che nasce nel capo.] Capillus, li. m.g. 1.b. Pl n.l 17. c. 5. 2 Capitis pilus Pl n. l 1, c. 37. In capite cunctorum animalium homini plurimus pilus.
Cappelli acconci con artificio.] Cappillus arte compositus. Gell. l. 3 c. 5.
Capelli bianchi.] Capilli albi, vel candidi. Plin. l 7. c. 2. Quidam in iuuenta candido sunt capillo, quidam in senecta nigrescunt.
A modo, ò forma di capelli.] In capillamenti speciem, vel modum. Plin. l 27. c. 10. Holosteon sine duritia est herba tenuia vsque in capillamenti speciem.
Capelli biondi.] Capilli, vel crines flaui, vel flauentes. Ex Col l. 2. c. 21. & Ou.d. 2 Fast.
Capelli, che cadono.] Capilli fluentes. Plin. l. 10. c. 9. Fluentes capillos retinet.
Capelli di color d'ambra.] Capilli succini, vel succinei. Plin. l. 37. c. 5.
Capelli lunghi.] Capillus promissus. Suet. in Cal. cap. 24. Caligula Syracusis properè rediit barba, capilloque promisso.
Capelli rossi.] Capilli rufi. Ex Plin. l. 3 c. 2. 2. Capilli rutili. Ex Plin. l. 6 c. 22.
Capelli, che pendono dalla fronte.] Antiæ, rum. Apul. Flor. l. 1. Apollinis crines præ multis antijs promissis.
Capelli crespi, od inanellati.] Capillus vibratus, vel crispus. Plin. lib 2. cap. 78. Æthiopas vicini sideris vapore torreri, adustisque similes, gigni barba, & capillo vibrato, non est dubium.
Capelli semplici, ò lisci, cioè non crespi.] Capillus simplex. Ex Plin. l 8 c 16. qui sic ait, Leones crispioribus iubis pauidiores esse tradunt, quam longo simplicique villo.
Di capelli, ò simili à capelli, addiett.] Capillaceus, a, um. 1. & 4. b. 2. & 3. l. Plin. l. 12. c 25. Balsamum quodam tenui, ad capillacea coma est, quod vocant enthetriston.
Capelli con zazzera.] Coma cæsariata. Apul. de Mund.
Chi hà capelli.] Capillatus, a, um. 1.b. 2 3.l. 2. Comatus, a, um. 1.b. 2.l. Sen. de Tranquillit. vit. cap. 8
Chi hà i capelli bianchi.] Leucocomus a, um. 1 l. 2. 3.b. Ex Plin. l 13. c. 19. Samia, & Ægyptia distinguntur ctytocomis, & leucocomia.
Chi hà capelli neri.] Atricapillus, a, um. Pomp Festus. Melancoriphis genus, auium, qui latinè vocatur atricapillus, eò quod summa earum capita nigra sint.
Far venire, ò nascere i capelli.] Capillum euocare. Plin. l. 23 cap 4.
Chi hà serpi per capelli.] Anguibus crinitus, a, um.
Capelliera, vedi capellamento.
Capeluenere, herba medicinale, che fà intorno all'acque.] Adiantum, ti n.g. 1. & 4. b. 3. l. Plin. l. 22. c. 21. Aliud adianto miraculum: æstate viret, bruma non marcescit, aquas respuit, perfusum, mersumue, sicco simile est, tanta dissociatio deprehenditur, vnde, & nomen à Græcis alioquin frutici topiario. 2. Calitrichum, chi. 1. & 3.b. & 2. com. Plin. l. 21. cap. 21 Adiantum quidam calitrichum vocant, alij polytrichum vtrumque ab effectu, tingit enim capillum & hoc decoquitur in vino cum semine apij, adiecto oleo copioso, vt crispum, densumque faciat; defluere autem prohibet.
Capeluenere maggiore.] Polytrichum, chi. 1. & 3. b. 2. com. græc. Plin l 22 c. 21.
Capeluenere minore.] Trichomanes, nis. n.g. 1. 2. 3 b. græc. Plin. l. 22 c. 21.
Capestro, e capezza, fune da strangolare.] Capistrum, stri, n g. 1. b. Var. de Re rust. c. 6 2 Laqueus, ei m.g. 1. 2 b. Plin. l. 28. c 4. Capitis dolorem sedare aiunt laqueum suspendiffi, circumdatum temporibus.
Capezzale Fior. guanciale Sen. anche piumaccio: guanciale lungo, che si pone alla testa del letto, per posar il capo.] Ceruical, lis, vel ceruicale, lis. n.g. 1. & 2. l. Mart. lib. 14.
Tinge caput nardi folio, ceruical olebit.
Plin. l. 8. c 4.
Capezzaletto, Fior. anche piumacciolo, diminut. capezzale, ò piumaccio piccolo.] Ceruical paruulum. Ex Plin. l. 28 & Cic 2. de Inuent.
Capezzolo, 3 b caparello, Sen. & anco zezzolo, la punta, ò capo delle poppe delle donne d'onde esce il latte.] Papilla, læ. f g 1. b. & 2 l Pomp. Fest. l 14. Papillæ capitula mammarum dictæ, quod papularum sunt similes. 2. Mammæ capitulum.
Capifuoco, Sen. alare, Fior. strumento di ferro, che nel focolare, tien sollevate le legna, acciò possino ardere meglio.]

megiio.] Ligni fulcrum. n g. Ex Plin. & Gel. l 20. c. 15. 2. Fulcrum lignarium. Ex Virg. & Liu. 3 Fulmenta, æ. f. g. Plaut. in Trin 4 Fulmenta focaria, vel fulmentum focarium. Ex Var.

Capigliara, vedi Zazzera.

Capire, cioè intendere, e penetrare vna cosa.] Assequor, ris. a. b 2 Percipio, is, cepi, ptum. Gel l. 20. c 1.

Capitale, sust. la sorte principale di robba, ò dsnari.] Caput, tis. n g 1 a b Cic. contra Rull. An caput vestræ pecuniæ dispertite patiemini. 2. Sors, tis. f. g 1. l. Plaut. Most. Quatuor quadraginta illi debentur minæ, & sors, & fœnus. 3 Summa, mæ f g. Græcf.

Capitale, addiett. del capo, onde delitto capitale si dice quello, che si castigha con la pena del capo, cioè della vita.] Capitalis, & hoc, le. 1 2 b. 3. l. Cic. 2. de Nat. Fiunt in Ciuitate facinora capitalia.

Più capitale, compar.] Capitalior, & hoc, lius. 1. & 2. b. 3. l. Cic. de Sen. Archytas Tarentinus nullam capitaliorem pestem, quam corporis voluptatem hominibus, dicebit, à natura datam.

Capitalmente, auuerb. con pena, e pericolo della vita.] Capitaliter 1. & 2. b. 3 l. Plin. l 1. epist 5. M. Regulus reminiscebatur, quam capitaliter ipsum me apud Centumuiros lacessisset.

Capitana, e condottiera: dicesi propriamente a donna guerriera, che è capo dell'altre, qual fù tra le Amazoni Pentesilea.] Dux, cis. f. g. 1. l. in rect. & b. in obl. Ex Virg. 1. Æn qui ait: Dux fœmina facti. 2. Ductrix, cis. f. g. Ex Cic. 1. Tusc.

Capitanato, e capitananza. Fior. anco capitaneria, grado, & officio di capitano.] Ducatus. tus. m. g. 2. Suet. in Tib. c. 19. In omni ducatu expertissimus. 2. Ductus, tus. m. g. 2. l. Liu. 4. ab Vrb. Fabij ductu, cui forte ea prouincia obuenerat, nil dignum memoratu actum.

Capitanato generale.] Rei militaria imperium. Plin. l. 7. c. 28. T. Romulius conuictus est malè acti imperij rei militaris.

Capitano, e condottiere: dicesi propriamente ad huomo guerriere, che è capo de gl'altri.] Dux, cis. m. g. 1. l. in rect. & b. in obl. Cic. l 9. epist. 25. Sumum me ducem litteræ tuæ reddidere. 2 Ductor, ris. 1. l. 2. b in rect. & b. in obl. Cic. 1 Tusc. Quoties non modo ductores nostri, sed vniuersi etiam exercitus, ad non dubiam mortem concurrerunt?

Capitano, ò General dell' armata.] Præfectus classis. Val. Max. l. 1. c 2. Præfectus classis, è fano Iunonis dentes eburneos eximiæ magnitudinis sustulit.

Esser capitano.] Ducem agere.

Capitano dell' artigliaria.] Rei tormentariæ præfectus. Recent.

Capitan della guardia.] Præfectus præsidij.

Capitare, ò venire.] Deuenio, nis, ueni, uentum 1. l. 2. b. Cic. Att l. 1. Nolebam illum nostrum sermonem in alienas manus deuenire.

Capitato, Fior. caputo, e capituto, Sen. che hà capo] Capitatus, a, um. 1. 2 b & 3. l Var. l. 2. c. 9. imponuntur canibus collaria, quæ vocantur mellum, idest cingulum ex corio firmo cum clauulis capitatis.

Capitello, capo, ed ornamento della colonna] Capitellum, li. n. g 1. & 3 l Plin. l. 36. cap. 23 In Ephesiæ Dianæ æde primùm columnis spiræ subditæ, & capitella addita. 2. Capitulum, li. n. g. 1. 2. & 3 b Plin. l 34 c 3. Inuenio à Cn. Octauio, qui de Perse Rege naualem triumphum egit, factam porticum duplicem, quæ Corinthia sit appellata, à capitulis æris columnarum. 3. Caput columnæ. Plin l. 34. c. 3. Syracusana sunt in Pantheo capita columnarum à Marco Agrippa.

Capitombolare, saltare, ò cadere in terra col capo all'ingiù.] In caput salire. Ex Plin l. 10 c. 64. cuius est: in capita gignunt, & Liu. l. 5 b. Pun. cuius est: De muro salire. 2. In caput voluì. Ex Virg. 2. Æn. cuius est: Prouusque magister Voluitur in caput.

Capitombolo, salto col capo in giù, dicesi quando vno saltando casca in terra riuolto col capo all'ingiù.] Saltus in caput pronus. Ex auctoribus iam citatis.

Capitone, la seta più grossa, e più ineguale dell'altra.] Sericum crassius, & inæqualius. Ex Propert. l. 1. el. 13. & Ouid. 1. Met.

Capitozza, quercia scapezzata,] Quercus decacuminata. Ex Cic. de Leg. & Col l. 5. c. 6.

Capiuolgere, e capouolgere, volgere vna cosa à reuerscio di quel che naturalmente, douerel be essere.] Inuerto, tis. 1. l. Ex Horat. l. 1. Serm. Sat. 3 cuius est: Nos virtutes inuertimus.

Capiuolgimento, il capiuolgere.] Inuersio, n 1. f g 1. & 2. l. 3. b. Ex Cic. 2. de Orat. cuius est: Verborum inuersio.

Capo, vedi Testa.

Capocroce, strada che si diuide in molte, ò molte si riduchino in vna.] Triuium, uij. n g. 1 2 b. Cic 2. Agr. Vt in atrijs auctionarijs potiùs, quam in triuijs, aut compitis auctionentur.

Capo d'anno, cioè il primo giorno dell'anno nuouo.] Primus anni incipientis dies. Plin l 18 cap. 2.

Dare ad vno il buon capo d' anno.] Fausto aliquem renascentis anni exordio impertire. Ex Plin. l. 16. cap 25.

Darsi vicendeuolmente il buon capo d'anno.] Primum anni incipientis diem inuicem faustum ominari. Plin.

Di suo capo. vedi Testareccio.

Da capo à piede, da alto à basso.] A summo ad imum. Gel. l. 17. c. 8 Litteras in eo loco per transuersas iuncturarum oras versibus à summo ad imum proficiscentibus inscribebat. 2. A vertice ad vestigium. Plin l. 7. c. 17. Quod sit hominum spatium à vestigio ad verticem, id esse passis manibus inter longissimos digitos, obseruatum est. 3 A vertice ad talos. Hor l. 2. ep 2.

Dalla cima del capo. fin'all'estremità de piedi.] A summo vertice ad imos vngues. Ex Cic pro Rosc. com.

Capoccacia, cioè sopraintendente, ò sopracapo della caccia.] Venationis præfectus. Ex Cic de Sen. & 7. Verr. 2. Venatui præpositus Ex Plaut in Rud. & Cic. pro M l.

Capofuoco, vedi Capifuoco.

Caponero, vccello così detto dalla nerezza del capo.] Atricapilla, læ. f. g 1. 4 l. 2. 3 b. Fell. Genus est auium, quæ Latinis vocantur Atricapillæ, eo quod summa earum capita nigra sint.

Capo verde, Promontorio della Libia interiore così nominato] Arsinarium, rij, n. g Ptolem.

Capogirlo, vedi vertigine.

Capolino, testicciola diminut. capo, ò testa piccola.] Capitolum, li. n. g 1 2. & 3. b. Plaut in Curc. Vbi quid surripuere, operto capitulo caldum bibunt. 2. Capitellum, li. n. g 1. & 2 b. & 3. l. Ex Plin.

Chi hà capolino.] Capitulatus, a, um 1. 2. & 3. b. & 4. l. Corn. Cels. l. 8. c. 1.

A foggia di capolino.] Capitulatim. 1. 2. & 3. b & 4. l. Ex Plin l. 6 ep 2. & l 9. c. 33. cuius est: Cuniculatim.

Capone, vedi Testaccia.

Caporale, quegli, che è guida, ò capo di molti.] Princeps, pis. m g 2. Decurio, onis. m. g. 1. 2. 3 b. & 4 com. in rect & l in obl.

Capotorto, e collotorto, tortocollo, e stortocollo, & antorcicollo: vccello, che immoto nel rimanente, solo il collo riuolge addietro.] Iynx, iyngis. f g. 1. b. & 2 l Plin. l. 11. c. 47. Iynx sola vtrinque binos habet digitos. Eadem, linguam serpentium similem in magnam longitudinem porrigit, collum circumagit in auersum: vngues ei grandes, ceu graculis. 2. Torquilla, læ. f. g. 1. & 2. l.

Capouolgere, e capouoltare, volgere, ò voltare al rouerscio, ò vero sottosopra.] Inuerto, is, ti. sum. 1. 2. l. Ter. in Heaut. Noui inuersa verba, inuersas ceruices tuas. 2 Peruerto, tis, ti, sum. 1. 2 l. Ex Plin. l. 10. c. 16. qui sic ait: Hylas tradit, noctuam, bubonem, picum arbores cauantem, trogonem, cornicem, à cauda de ouo exire; quoniam pondere capitum peruersa oua posteram partem corporum fouendam matri applicent.

Capouolgimento, capouoltamento, il capouolgere, ò capouoltare.] Inuersio, nis. f g 1. & 2. l. & 3 b. Ex Cic. 2. de Or. & Plin. l. 15. c 17.

Capouolto, ouer capouoltato. particip.] Inuersus, a, um. Plin. l. 15. c. 17. Sorba dicunt, & in scrobibus gypsato operculo, duorum pedum terra superinducta, in loco aprico, in-

co, inuersis vasis, & in dolijs, vt vuas cum ramis suspendi.

Cappa, vedi Ferraiolo.

Cappari interiettione di marauiglia.] Papè. s. b. Persius.
Marcus Dama? papè, Marco spondente recusas.

Capparo, pianta nota simile all'oliua.] Capparis, ris. f.g. & a.b. Colum.
Capparis, & tristes inulæ, ferulæque minacea.

Cappella, luogo doue stà l'altare.] Sacellum, li. 1 b. a.l. Gel.l.6.c.12. Sacellum est locus paruus Deo sacratus cum ara. Idem Gel. ibidem. Sacellum, & simplex verbum est; & non ex sacro, & cella compositum, sed ex sacro diminurum.

Mastro di capella.] Phonascus, sci. s. & a.l. Ex Suet. in Aug. c 84. qui sic ait: Pronunciabat dulci, & proprio quodam oris sono, dabatque assiduè phonasco operam.

Cappella di casa.] Sacellum domesticum.

Cappella principale.] Sacellum maximum. Maff. lib.1. epist 9.

Cappella del Papa.] Sacellum Pontificium.

Cappella del Sacramento.] Sacellum Eucharisticum.

Cappellaio, e capellaro, quegli, che fà, ò vende capelli.] Pileorum artifex. Ea Plaut. in Capt. & Cic. de Vn 2. Petasorum opifex. Ea Plaut. in Amph & Cic.5. Tusc 3. Pilearius, rij. Ex Plin.

Cappellaccio, Sen. cappel vecchio, e consumato.] Pileum vetus, vel tritum. Ex Plaut. & Hor.

Capellaccio, quì vale rabuffo, brauata, ò riprensione.] Obiurgatio vehemens, vel acris. Ex Cic. pro Clu. & 2. de Orat.

Far vn cappellaccio à vno.] Quempiam vehementer, aut acriter obiurgare. Ea Cic.4 Tusc. & a ad Att.

Cappellano, Prete, che sta à qualche cappella.] Sacerdos a sacello Ex Maff. & al js.

Cappellano, Prete, che on Prencipi per dir messa à lor talento.] Sacerdos à missæ sacro. Ex Maff. & alijs.

Cappelletta, e cappellina, diminut cappella piccola.] Sacellum paruum, vel modicum. Corn. Tac l.19 Ioui conseruatori modicum sacel um, aramque posuit. 2. Sacellum, li. n g. s.3.b. a.l. Ex Catul. in Epith Iul. 56. 3. Ædicula, læ, f.g. a 3. b. Hor. Turs. Laur. Hist. lib.4. c.p.3 Coombricensem Episcopum ingens cupido incessit, ædiculam Lauretanæ similem in suo Episcopatu condedi.

Cappelletto, diminut. di cappello.] Pileolus, li. m.g. 3.b. Col de arb. c.25.

Cappello, quel, che si porta fuori di casa in capo, per coprirlo.] Galerus, ri. n.g.s & a.l. Iuuen Sat.6. Flauum crinem abscondere galeros. 2. Petasus, si, m.g. s. & a b. Plaut. in Amph Ego has habebo vsque in petaso pinnulas. 3. Pileus, lei. m.g. s.l. & 2.b. Plaut. in Capt. Pileum quem habuit, diripuit, eumque ad Cœlum rollit. 4 Pileum, lei. n.g. 1.l. & 2.b. Plaut. Te obsecro Lide pileum meum, mi sodalis, mea salubritas. Pers. Sat 5.

Cappel giallo.] Galerus croceus. Maff Hist. Ind. l.14. Quini ab dextra sedent aureo balteo, & qui regius est colos, croceo galero. 2. Galerus flauus Iuuen. Sat.6.

Cappel verde.] Clorogalerus. Ea Plaut. Fest & Gel. 2. Galerus prasinus. Ea Iuuen. Sat.6. & Plin. l.32.

Cappel bigio.] Galerus leucophæus. Ex Gell. l.10. c.3 5. & Plin. l.35. c.10.

Cappel torchino.] Galerus cæruleus. Maff. ibidem. Quini ab læua sedent cingulo argenteo, & cæruleo galero distincti.

Cappel nero. Nigrogalerus. Ea Fest. l.1.

Cappel rosso.] Rubrogalerus. Ex Festo.

Cappello bianco] Albogalerus, ri. 4 l. Fest. l.s. de V. Sign. Albogalerus à galea nominatus: Est enim pileum capitis, quo Sacerdotes Iouis vtebantur. 2. Galerus albus Gel. l 10. cap. 15. Flamen Dialis solum album habet galerum.

Cappio, vedi Laccio.

Capponare, cioè castrare, dicesi solamente de' polli.] Castros, as. Var. l.3 c.9.

Cappone, gallo castrato.] Capus, i. m.g. 1.l. Varr. l.3. c.9. E tribus generibus fœminæ vocantur gallinæ, mares galli, capi semi mares, quòd sunt castrati. 2. Gallus castratus. Ea Varr lib.3. c.9. Gallos castra ir, vt sint capi. 3. Gallus gallinaceus castratus Var. Ea gallo gallinaccio castrato fit capus 4 Capo, nis. r.l. Martial. 5 Gallus semimas. Ea Var. l 3. c 9 Vbi sic habetur, fœminæ sunt gallinæ, & mares galli, capi semimares 6. Gallus exectus.

Cappone mal capponato, cioè mal castrato, & in vna parola, gallastrone.] Gallus perperam exectus. Gallus haud ritè castratus.

Cappuccetto, diminut. cappuccio piccolo.] Cucullulus, li. m g. s. 3.b. a l. Ea Cic in Parad.

Cappuccino.] Cœnobita cucullatus.

Cappuccio, parte di veste, che cuopre il capo.] Cucullus, li. m g. s.b. Iuuen. Sat. 6.
Tempora Santonico velas adoperta cucullo.

Cappuccio alla Venetiana.] Cucullus venetus. Iuuen.
Contentusque illis Veoetn, duroque cucullo.

Cosa fatta à modo di cappuccio.] Cucullatus, a, um. s. b. 3.l. Col. l.11. c.s. Pellibus manicatis, & sagis cucullatis.

Capra, ò Caura, Rom. Zeba. Fior. animal noto.] Capra, æ. f.g. s.com Var. de Re rust. lib.2. c 3. Capræ potius syluestribus saltibus delectantur, quam pratis: à carpendo capræ nominatæ. 2. Pecus barbigera. Lucret l 5.
Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta
Barbigeras pecudes, homini quæ est acre venenum.
3 Hircivxor.

Capra di buona razza.] Capra generosa. Col. l.7 c 6. Parit autem capra, si est generosa frequenter duos; nonnumquam trigeminos.

Capra di meglior razza.] Capra melior semine. Var. de Re rust. l.a. cap.3. Capræ meliore semine, ex, quæ bis pariunt.

Capra di tre anni.] Capra trima. Plin, l.8 c.50. Capræ pinguedine sterilescunt: trimæ minus vtiliter generaor, nec vltrà quadrimatum.

Capra saluatica] Capra fera. Var. de Re rust. l a.c.3. 2. Capra Siluestris. Plin. l.28. c.59. Rupicapra, æ. Plin. l.11. cap.37.

Nato di capra, addiett.] Caprigenus, a, um. 1.com. 3.3.b. Plaut in Epid.

Capra da tosare.] Capra villo tonsili vestita. Plin. lib.8. cap.50. Capræ in Cicilia circaque Syrtes villo tonsili vestiuntur.

Capraio, capraro, guardian di capre.] Caprarius, ij. m.g. s. com. a.l. 3.b. Var. l.a c.3. Caprarius adduxit cappellas ad Vrbem. 2. Caprarum custos vel pastor, ex Var. l.a. c.3. & Cic. 3. Phil.

Caprareccia stalla, ò luogo di capre, vedi Mandra di capre.

Capre.] Caprinum genus. Var.

Capre senza corna.] Capræ mutilæ. Plin l.8. c.50. Capris mutilis lactis maios vbertas.

Capretta, diminut. capra piccola.] Capella, læ. f.g.a.b. Colum. l.7. c.6.

Mongiror di capre, vedi Mognitore.

Caprettino, ò caprettuzzo, dimin. capretto piccolo.] Hædulus, li. m.g. s.l. & 2 b. Iuuen. Sat. 11.
De Tiburtino veniet pinguissimus agro.
Hædulus, & toto grege mollior, inscius herbæ.
2 Hædillus, li. m.g. s. & a.l. Plaut. Asin. Dic igitur me tuum passerculum, gallinam, coturnicem, agnellum, hædillum. 3 Hædus tener. Ouid. s 3. Met.
Splendidior vitro, tenero lasciuior hædo.
4 Hædus tenerior. Gell l 3. c.ss. Pythagoram porculis quoque minusculis, & hædis tenerioribus victitasse, Aristoxenus refert.

Capretto, Rom. beccarello, Sen. beccherello, Fior. figliol di capra.] Hædus, di. m.g. s.l. & Sabine Fœdus, di. Var. 4. de ling. qui sic ait: Hircus, quod Sabinis Fircus, & quod illic fœdus, in Latio rure hædus. 2. Capræ partus, aut fætus, ex Iuuen Sat 6. vbi ait.
Tanti partus equæ, quanti vna venefica constat.
3. Fetus, vel partus caprinus. Ex Cic. 2. de Nat.

Gregia di capretti.] Hædorum grex m.g Virg. ec.2.
Hædorumque gregem viridi compellere hibisco.

3. Grex hædinus, Ex Cic. 7. ad Att. & pro Mur.

uermolti capretti, ò gran quantità di capretti.] Hœdo abundare. Cic. de Sen. Villa tota locuples est, abundat porco, hœdo, agno, gallina, lacte, caseo, melle.

Capretto di latte.] Hœdus lacteus. Var. 2. Hœdus Subrumus. Ex Var c. s.

Di capretto, nome addiett.] Hœdinus, a, um. 2. l. Var. de Re rust. l. 2. c. 11.

Capria, Sen. cauria, Fior. dicesi anche capriuola, Sen. e cauriuola, Fior. cioè capra, ò caura saluaggia.] Caprea, eæ. 1. com. 2. b Plin. l. 8. cap. 58. In Africa autem, nec apri, nec cerui, nec capreæ, nec vrsi sunt. 2. Capra fera. Var. l. 2. c. 3. Sicut oues, quas pascimus, ortæ sunt ab ouibus feris. Sic capræ, quas alimus, à capris feris sunt ortæ.

Capriccio.] Libido, dinis. f. g. 1. b. 2. l. Suet.

A capriccio.] Ad libidinem. Seut. in Iul Cæs. c. 76. Iulius Cæsar nonnullos honores ad libidinem cœpit, & dedit.

Li venne capriccio.] Cupido incessit animo. Curt. l. 3. Cupido incessit animo sortis eius adimplendæ.

Capriccioso, vedi Testardo.

Capricorno, segno celeste.] Capricornus, i, m. g. 1. com. 2 b. 3. l. vel Ægoceros, otis, m g. 1. l 2. 3. b.

Caprino, e caurino, aggett. di capra, ò capra.] Caprinus, a, um, 1. com. 2. l. Cic. 1. de Nat. Iunonem sospitam tu nunquam, ne in somnis quidem vides, nisi cum pelle caprina. 2. Caprilis, & hoc le, 1. com. 2. l Var. de Re rust. l. 2. cap. 3. Qui sic ait; Ouium semen tardius esse dico, caprile mobilius.

Caprio, Sen. caurio, Fior. dicesi anche capriuolo, Sen. e cauriuolo, Fior.] Capreolus, li. n. g 1. com. 2. 4. b. Col. de Re rust. l. 9. c. 1. Feræ pecudes, vt capreoli, damæque, lautitijs, & voluptatibus dominorum seruiunt, modo quæstui, ac redditibus.

Caprone, cioè becco castrato.] Caper, pri, m g 1. b. in rect. com. in obl. Iacob. Pont. ad illud Virgilij ecl. 7. Vir gregis ipse caper; sic ait: Caper propriè est hircus castratus: sed istis catachresibus nihil apud poetas frequentius. Idem etiam ecl. 9 sic ait: Auctore Marco Varr. Is demum caper dicitur, qui castratus est.

Caputo, vedi capitato.

Caracollare, dicesi della Soldatesca à cauallo, quando tira attorno, per inuestire, e rompere la fanteria.] Obequito, as, aui, atum. 1. 2. 3 b. Liu Dec. 1. l. 2. Hetrusci lacessere ad pugnam obequitando castris, prouocandoque. 2. Circumequito, as, aui, atum. Ex Cic. pro Dom & alibi.

Caracollo, sust. il girare della soldatesca per inuestire la fanteria.] Obequitatio, onis. f. g. 1. 2. 3. b. 4. l. 2. Circumequitatio, onis. f. g.

Caraffa, Fior. anguistara, inguistara. Sen. guastarda: vaso di vetro assai noto.] Ampulla, læ, f. g. 1. & 2. l. Cic. 4. de Fin. Stoici dicunt, si ad illam vitam, quæ cum virtute degatur, ampula, aut strigilis accedat, sumpturum sapientem eam vitam. 2. Phiala, læ. f. g. 1. & 2 b. Martial. lib 8. epigr. 33.

Quid tibi cum phiala, ligulam cum mittere posses?

Lecytus, ti. f. g 1. l. 2. b.

Caraffetta, e caraffina, Fior. anguistaretta, inguistaretta, e guastadetta, Sen. guastardetta, diminut. caraffa piccola.] Ampullula, læ. f. g. Ex Cic. 4. de Fin. & Cels. l. 2. c. 5. Cuius est, Bullula, Tur. & alijs.

Caramente, auuerb.] Carè 1. 2. l.

Carattere.] Character, ris. m g. 1. b. 2 3. l. in rect. & obl. 2. Forma, mæ f g Cic.

Carbonaro, e carbonaio, colui, che fà carbone.] Carbonarius, ij m g. 1. 2. 3. l. 4. b. Plaut. Sine, modo rus veniat, remittam ad te virum cum furca in Vrbem, tanquam carbonem.

Arte di carbonaro, ò carbonaio.] Ars carbonaria. Ex Quint. lib. 3. c. 6. 2. Negotium carbonarium. Plin. de viris illustr. 72.

Esser carbonaio, far l'arte del carbonaro.] Carbonariam factitare. 2 Negotium carbonarium exercere. Plin. de vir. Illustr. 72. M. Æmilij Scauri pater, quamuis Patritius, ob paupertatem carbonarium negotium exercuit. 3. Carbonariam facere. Ex Plin. supra cit. qui ait; An argentariam faceres?

Carbonario, aggett. di carbone.] Carbonarius, a, um. 1. 2. 3. l 4 b. Plin. de Vir. Illustr. 72. Cuius est negotium carbonarium.

Carboncello, e carbonchio, gioia del colore di carbone acceso & di marauiglioso splendore.] Carbunculus, li. m. g 1. 2. l. 3. b. Plin. 37. c. 7. Principatum habent carbunculis à similitudine ignium appellati, cum ipsi, non sentiant ignea, ob id à quibusdam vocati apyroti.

Carboncello cicolino, nascenza, ò infiatura infuocata, e rossa.] Carbunculus, i, m. g 1 2. l. 3 b Plin. l 36. c. 12.

Carboncello, diminut. di carbone, cioè legno bruciato] Carbunculus, li. m. g. 1. 2 l. 3 b Auct ad Heren. Ipse à vicinis cum testa ambulans, carbunculos corrogaret.

Patir di carboncelli.] Carbunculo, as, aui, atum. Carbunculor, aris, atus, sum. Plin.

Chi patisce di carboncelli.] Carbunculatus, a, um. 1. 2. 4. l. 3. b. Ex Plin.

Carbone acceso, e viuo.] Carbo candens. Cic. 2. de Off. Dionysius cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi adurebat capillum. 2 Pruna, æ f g. 2 l. Plin. l. 19. cap. 6. 3. Carbo viuus. Col. l 12. c. 35. Et impositis paucis carbonibus viuis aquam nitratam suffundito. 4. Carbo flagrans, vel ardens.

Carbone ben bene acceso.] Carbo flagrantissimus.

Carbone smorzato.] Carbo emortuus. Plin. l. 18. c. 6. Hoc quoque inter reliqua neglectæ religionis est, quod emortuo carbone sacrificatur. 2. Carbo restinctus. Plin. l 16. cap. 7.

Di carbone, addiett.] Anthracinus, ex Var. qui sic ait. Adolescentulæ propinquæ anthracino amiculo, capillo demisso, sequebantur luctum.

Far carbone.] Carbones coquere. Cato.

Carcame, Sen. schelatro, ossatura d'animal morto, tenuta insieme da nerui, senza carne.] Sceletus, ti. m. g. 1 & 2. b. Galen. & alij. 2. Cadauer aridum. 3. Corpus arefactum. Thes Græc. Sceletus est corpus arefactum.

Carcame, ò schelatro d'huomo.] Sceletus, ti. f. g. 1. & 3 b. Galen. Sceletus est omnium humani corporis ossium inuicem commissorum vniuersa syntaxis. 2. Cadauer hominis exiccatum. Thes. Græc. 3. Corpus hominis arefactum. Thes. Græc. Sceletus dicitur cadauer hominis exiccatum, corpus hominis arefactum.

Carcare, vedi Incaricare.

Carcasso, vedi Faretra.

Carcerare, incarcerare, prigionare, imprigionare, mettere in carcere, ò prigione.] In carcerem condere. Liu. dec. 5. l. 5. Captiuos in carcerem condi placuit. 2. In custodiam condere. Tac. l. 20. 3 In custodiam dare. Cic. 1. Catil. Tu te ipsum in custodiam dedisti. 4. In custodiam tradere, Cic ad Q Fr l 1. ep. 2 5. In carcerem conijcere. Cic. 1. Tusc. 6. In carcerem includere. Cic. 3. Ver. & 5. Tusc. Dionysius propter iniustam dominatus cupiditatem in carcerem quodam modo ipse se incluserat. 2. In custodiam includere. Cic. 7. Ver.

Carcerato, vedi Prigione.

Carcere, vedi Prigione. fœm.

Carcioseto, e carciofoleto, luogo piantato di carciofi, ò carciofoli.] Carduetum, ti. n. g. 1. & 3. l. 2. b. Pallad. de Re rust. l. 4. tit. 9. Contra talpas prodest catos frequenter habere in medijs carduetis. 2. Solum carduo, vel cinara consitum. Ex Col Gel. & Pallad.

Carciofo, e carciofolo, spetie di cardo, nota.] Cinara, ræ. f. g. 1. & 2. b. 2. Carduus satiuus. Turs. Nomencl.

Carco, sust. vedi Carica.

Carco, ouer carcato, addiett. vedi Carico.

Cardare, e scardazzare, si dice della lana, vedi Scardassare.

Cardello, e cardarello: calderello, e calderino, vccelletto assai noto, di capo giallo, e rosso, e di dolce canto.] Carduelis, lis. f. g 1. & 3 l. 2 b. Plin. l. 10. cap 42. Minimæ auium carduelis imperata faciunt, nec voce tantum, sed pedibus, & ore pro manibus. 3. Achantis, tidis. f. g. 2. l & 3. b. in rect. & obl. Plin. l 20. c. 47. Achantis in spinis viuit, idcirco, & asinos ipsa odit flores spinarum deuorantes.

Cardinalato, dignità, ò grado di Cardinale.] Cardinalatus, us. m. g. 1 3. & 4 l. & 2. b. Turs. Laur. Hist. l. 5. c. 21. Cardinalis

nalis Sfonderatus, annuallium egregiom cardinalatus insigne, clam sibi met detrahit, & B. Mariæ dicatum rel nquit. Anoulus est aureus, egregio adamante illustris, quingentis aureis extimatur.
Cardinale.] Cardinalis, lis. m.g.2.b.3.l.Maff. in Ignat. lib.2. cap. 14.
Cardinalitio, addiett. di Cardinale.] Cardinalitius, a, um. 2. 4.5.b.1.3.l.
Cardine, vedi Ganghero.
Cardo herba spinosa, che nasce da se, di più sorti.] Carduus, ui. m.g.2 b. Plin. lib. 20. cap. 23. Carduus manducatus ndorem commendat oris.
Careggiare, carezzare, vedi Accarezzare.
Carestia di denai, ò denari.] Caritas, vel difficultas nummaria, seu pecuniaria. Cic. 4. Ver. Ostendit, se in summa difficultate esse nummaria.
Carestia di vettouaglia, ò vittuaglia.] Caritas, vel difficultas escaria, vel cibaria. Ex Cic. 4. Verr. & Plaut. in capt.
Carestia di graoo, vino, & oglio.] Caritas, vel difficultas frumentaria, vinaria, & olearia. Ex Cic. 5. Verr. & 6. Verr. & Colum. l.1 c.6.
Carezze per vezzi, vedi Vezzi.
Carezze inteso di cose da mangiare.] Blandimenta Epularia, vel edulia. Cic. pro Cœl. cuius est voa Blandimenta, & in Cat. cuius est vox: Epularis, & Horat. 2. Serm. Sat. 4 cuius est vox: Edulis. 2. Blanditiæ cibariæ, vel escariæ. Ex Cic. de Am. cuius est vox Blanditiæ, & Plaut. in Capt. cuius vox est Cibarius, & Plin. lib. 36. cap. 26. cuius est vox: Escarius.
Far carezze, cioè accarezzare, vedi Accarezzare.
Far carezze, inteso di quelle, che à vno si fanno di cose mangiatiue.] Cuipiam cibis, escisue blandiri, Ex Plin. l. 10. cap. 42. Auium quædam docentur secretè, & vbi nulla alia vox misceatur, assidente, qui crebro dicat ea, quæ condita velit, & cibis blandiente. 2. Esculentis, aut re cibaria cuipiam blandiri. Ex Plin. lib. 10. cap. 42. & Cic. 2. de Nat. & Plaut. in Capt.
Caria. 2. b. Città della Morea.] Carya, æ f.g. Vitr. lib. 1. cap. 1. Carya ciuitas Peloponnesi, cum Persis hostibus contra Græciam consensit.
Donna di Caria.] Caryatis, tidis. f.g.1.3 l.a.b. Vitr. lib. 1. cap. 1. Architecti statuas marmoreas, mulierea stolatas, quæ Caryatides dicuntur pro columnis in opere statuerunt.
Huomo di Caria.] Caryas, atis. m.g.1.3.l.2 b. in rect. & obl. Vitr. l.1. cap 1. Græci per victoriam gloriosè bello liberati communi consilio Caryatibus bellum indixerunt.
Carica, carico, e carco, Fior. anche caricamento, quel, che si pone addosso à quel che si carica.] Onus, neris. n.g.1.2 b. in rect. & obl. Cic. 2 Tusc.
Caricare, vedi Incaricare.
Caricare l'Archibugio.] Sclopum, siue sclopetum instruere, vel aptare. Ex Plaut. in Rud. cuius est: Domum iostruam. Ex Pompon. apud Nonium, cuius est: Aptate pueri conuinium. 2 Sclopum, siue sclopetum ad ictum iostruere, vel aptare. Ex T. Liu. l. 4 bel. Pun. cuius est; Instructus ad cædem.
Caricar l'arco] Tendere arcum. Sen l 5. ep. 36. Si in Parthia natus esset, arcum infans statim tenderet.
Carico, e carco.] Onustus, a, um. 1. b. 2 l Cic. Att. l. 1. Philippus omnia castella expugnari posse dicebat, in quæ modò asellus onustus auro posset ascendere.
Carico di soma, aggett.] Sarcinatus, a, um. 1. & 3. l. 2. b. Plaut. in Pæn. Viden homines sarcinatos consequi? 2. Sarcina onustus, a, um. Ex Cæs. 2. bell. Gall. & Liu. 4. bell. Mac.
Carico, cioè offitio, vedi Offitio.
Carità, amor di Dio, voa delle tre virtù Theologali, e maggior dell'altre.] Charitas, atis. fœm. g. 1. 3. l. in rect. & obl. 2. b. Maff. in Ignat. lib. 2. cap. 18. Charitas nihil omninò habet in vita propositum nisi vnius gloriam Dei.
Carità fraterna, ò fratelleuole.] Fraterna charitas. Liu. 7. bel. Mac. Ab ea germanitate fraternam sibi cum ijs charitatem esse.

Caritatiuamente, cariteuolmente, auuerb. con carità.] Cum charitate, Ex Cic. 4. de Fin. & pro Sest. 2. Ex charitate, Ex Cic. 2. de Leg. & de Am.
Caritatiuo, caritateuole, e cariteuole, addiett. che hà carità.] Charitate affectus, a, um. Ex Cic. de Am. & in Part. 2. Charitate præditus, a, um. Ex Cic. de Am. & pro Dom.
Carlina, e crocodilio, pianta così detta.] Crocodilium, lij. n.g.1.2.4.b.3.l. Diosc lib. 3. cap. 10. Crocodilium chamæleontis nigri figuram habet. Nascitur in syluosis radice longa leui, aliquantulum lata, odore, vt nasturtij, acuto.
Carlino, moneta così detta.] Carolinus, ni. m. g. 1. 3. l. 2. b.
Carmelo monte, così detto.] Mons carmelus.
Carmelitano.] Carmelitanus, a, um. 1.2 3.4. l. Turs. Hist. L. au. lib. 2. cap 5.
Carna, nome di Dea secondo la gentilità.] Carna, oæ. f.g. Ouid. lib. 6. Fast.
Prima dies tibi, Carna datur; Dea cardinis hæc est.
Carnaggio, cioè ogni sorte di carne da mangiare.] Carnes cibariæ, escariæ, vel edules, Ex Plin. lib 6. cap 30 & Plaut. Menech. 2. Carnium genus esculentum, Ex Plin. lib. 6. cap. 30. & l. 8. cap. 59.
Carnaiuolo, Sen. mangiator di carne. Carniuorus, a, um. 1. l. 2. & 3 b. Plin. lib. 10. cap. 73. Animalia serratorum dentium carniuora sunt omnia.
Carnale per libidinoso, vedi Libidinoso.
Carnalità, libidine, vedi Libidine.
Carnasciale, e carneuale.] Bacchanalia, orum. o.g. num. plur. 1.2.3. l. Iuuen. Sat. 2.
Qui curios simulant & Bacchanalia viuunt.
2. Liberalia, orum. n.g. num. plur. 1. 3. l. 2. 4 b. Cic. Att. Liberalia tu accusas. 3. Dionysia, orum.
Fare il Carnouale, significa viuere più lauto, e liberamente nel tempo di Carneuale.] 1. Viuere Bacchanalia. Iuuen. Sat. 22. Bacchor, aris, atus, sum. Virg. l. 2. Georg.
Flumina amem, syluasq. inglorius, ò vbi campi, Sperchiusque, & Virginibus baccata lacænis Taygeta?
Cic. in Catil. Hic tu quibus gaudijs exultabis? qua voluptate bacchabere? 3. Bacchationibus indulgere. Ex Cic. cuius est vox Bacchatio, & Indulgeo. 4. Bacchanalia celebrare. Ex eodem.
Il fare il Carnouale, atto di fare il carnouale.] Bacchatio, onis. f.g.1.2.l.3.b 4. com. in rect & l. in obl. Cic. in Ver. Sileatur de nocturnis eius bacchationibus.
Luogo, doue si fà il Carnouale.] Bacchanal, vel Bacchanale, lis. n.g. 1.2 l. Plaut. in Aul. Ad Bacchas veni in Bacchanal coquinatum.
Carne, parte più tenera dell'animale.] Caro, nis. f.g. 1 b. Plin. l. 8. c. 36. Vrsæ pariunt 30. die, ac vt plurimum qui nos. Hi sunt candida, informisq. caro, paulò muribus maior, sine oculis, sine pilo: Vngues tantum prominent; hanc lambendo paulatim figurant.
Carne di caccia, vedi Saluaggina.
Carne allessa, ò arrosta.] Caro assa, vel elixa. Cels. l. 1. c. 2. Caro assa optima, aut elixa est.
Di carne, aggett.] Carneus, a, um. 1. l. 2. b.
Carne di cagnuolo.] Catulina, næ. 1.2 b. 3. l. Plin. l. 29. cap. 4. Genito mane catulo res diuina fit, & in cœnis Deum, etiamnum ponitur catulina.
Carne di cane.] Canina, næ. Var. de Ling. l. 5. Canis caninam non est.
Carne io bona quantità.] Caro grandis.
Carne flosscia, ò siceuole.] Caro fluida. Plin. l. 9 c. 30.
Carne d'agnello.] Agnina, næ. 1.2. l. Plaut. in Aul. Rogito pisces, indicant caros, agninam caram bubulam, vitulinam.
Carne di vacca.] Bubula, læ. 1. l. 2. b. Plaut. in Aul.
Carne di vitella.] Vitulina, næ. 1 2 b. 3. l. Plaut. Aul.
Carne di bufola.] Bubalina, næ. 2. 3 l. 2. b. Ex Plaut. Aul.
Carne di capra.] Caprina, næ. 1. com. 2. l. Ex Plaut. Aul. & Liu. 2. bell. Pun.

Carne

Carne di pecora.] Ouilla, læ. 1. b. 2. l. Ex Plaut. Aul. & Liu 2. bell. Pun.

Carne in guazzetto. Caro iurulenta. Cels. l. 5. cap. 27. 2. Caro iussulenta. Apul.

Carne salata.] Caro salsa, vel sa'ita. Plin. lib. 32. cap. 10. Siluri fluuiatilis carnes med ntur imposita recentea, siue salsæ.

Carne morta.] Caro exanimis. Plin lib. 11. cap. 33. 2. Caro emortua. Cels. lib. 7 cap 16.

Carne di animal morto da se.] Caro morticina. Plin. Sola hæc animal in eo genere morticinam carnem non attingit.

Carne secca.] Caro arida. Gel. lib. 2. cap. 24. Licinia lex carnis aridæ, & salsamenti, certa pondera in singulos dies constituit.

Carne, per la carnalità, vedi Libidine.

Chi mangia carne, vedi Carnaiuolo.

Carne di porco.] Suilla, læ. 1. b a l. Ex Plaut. Aul. & Liu. 2. bel Pun.

Carne di porco salato.] Succidia, æ. f. g 1 2 l. 3. b. Var. 4. de lin Succidia dicta est ab suibus concidendis; nam id pecus primum occidere cœperunt domini, & vt seruarent, salire.

Carne senz'anima.] Caro inanima. Plin. lib 7. cap. 15.

Carne, che sopracresce.] Caro supercrescens. Cel. l. 5. 22.

Carnefice, vedi Boia.

Carneuale, vedi Carnasciale.

Carnicella, dimin carne poca, ò piccola.] Caruncula, læ. 1. 3. b. 2. l Cic. 2. de Diu. n tu carunculæ vitulinæ mauis, quàm Imperatori veteri credere.

Carniere sorte di bisaccie per il viaggio.] Carnarium, rij. n. g 1 2. l. 3 b. Ex Plaut. in Capt.

Carnoso, carnuto, addiett. pien di carne.] Carnosus, a, um. 2. 2. l. Plin. lib 11 cap 52. Qui carnosos à naribus angulos habent, malitiæ notam præbent.

Caro addiett cioè grato. ed accetto.] Carus, a, um. 1. l. Cic. 1. de Fin. Diligi, & carum esse, iucundum est, propterea quia tutiorem vitam, & voluptatem efficit pleniorem.

Caro, addiett. che vale, ò si stima assai.] Carus, a, um. 1. l. Cic. de Nat. Deor. Carum ipsum verbum est amoris, ex quo amicitiæ nomen est ductum. 2. Pretiosus, a, um. 1. a b. 3 l.

Caroba, e carobola, Rom. carruba, Fior. gallola, Sen. il frutto dell'arbore carobo, carrubo, ò gallola.] Siliqua, quæ. 2 & 2 b Plin. lib. 15. cap 24. 2. Siliqua græca. Colum. de Arbor. cap. 25, Siliquam græcam, quam quidam ceratium vocant, deinde persicum, ante brumam per Autumnum serio. 3. Siliqua prædulcis. Plin. lib. 15 cap. 24. A castaneis haud procul abesse videantur, & prædulces siliquæ, nisi quod in ijs cortex ipse manditur. Digitorum hominis longitudo illis, & interim falcata pollicari latitudine. 4 Ceratium, tij. Græc. 1. a. 3. b. Colum. loco cit.

Carobo, & carobolo, Rom. carrubo. Fior. gallolo, Sen. albero, che produce carobe, ò carobole, carrube, ò gallole.] Ceratina, næ. 1 2. 4 b. 3. l Græc apud Galen.

Carota, specie di radice.] Siser, ris. n. g. 1. b Plin. & Colum. lib. 11. cap. 3. Pastinaca, & siser, atque inula conualescunt altè pastinato, & stercorato loco.

Carpine 2. b. arbore noto.] Carpinus, ni. f. g & 2. b. Plin l. 16. cap. 15. Græci tertium aceris genus vocant zygiam rubentem fissili ligno, cortice liuido, & scabro. Hoc alij, generis proprij esse malunt, & latinè carpinum appellant.

Di carpine, addiett.] Carpineus, a, um. 2 3. b. Plin. lib. 16. cap. 41. Hyginus manubria rusticis carpinea, iligna, cerrea, fieri iubet.

Carpire, suellere herbe, radiche, e cose simili.] Vello, is, velli, & vulsi, vulsum. Plin. lib. 19. cap. 9. Cannabis vellitur post vindemiam, ac lucubrationibus decorticata purgatur.

Carretta, specie di carro assai noto.] Plaustrum, stri. n. g. 1. l. Cic. 1. de Diu. Alter aiebat, se interfectum in plaustrum à caupone coniectum. 2. Plostrum, stri. 2. l. Cato cap. 62 Quot iuga boum, mulorum, asinorum habebis, totidem plostra esse oportet. 3. Vehes, vel vehis, is. f. g. Plin. lib. 36. cap. 15 Amplitudinem cauis eam fecisse proditur Tarq. Priscus, vt vehem fœni largè onustam transmitteret.

Di carretta, aggett.] Plaustrarius, a, um. 1. 2. l. 3 b. Ex Vlpian. Digest. 2 Plostrarius, a, um. 1. 2. l. 3. b. Ex Cat. de Re rust. cap 11. qui ait. boues duos, & asinos plostrarios duos.

Carrettiere, Fior. anco carrettaio, quegli, che guida la carretta.] Plaustrarius, rij. 1. a. l 3. b. Vlpian. 2 Plostrarius, rij 1 2 l 3 b. Ex Cat cap. 11.

Carrettina, dimin. carretta piccola.] Plostellum, li. 1. a. l. n g.

Carriaggi, le cose, che si portano in viaggio, per seruitio di persone grandi.] Impedimenta, torum. n g & num. plur. 1 3 4. l 2 b. Cic. pro Mil. Miloni obuiam fit Clodius, expeditus in equo, nulla rheda, nullis impedimentis, nullis Græcis comitibus, vt solebat. 2. Sarcinæ, narum. f g num plur. a. l. 2 b. Ex Quint. qui sic ait. Iacent relictæ sine hærede sarcinæ.

Carriera, vedi Corsa.

Carriola da letto, letticciuolo basso, che stà sotto i letti grandi, & è posto sopra carrucole, ò girelle, per più facilmente tirarlo fuori, e rimetterlo dentro.] Lectus ambulatorius. Ex Cæs.

Carriola, e carrucola, stromento noto per tirare in alto pesi, ò muouere cose da vn luogo all'altro.] Trochlea, eæ. f. g. 1. a. b. Ex Lucret.

> Multaque per trochleas, & timpana, pondere magno.
> Commouet, atque leui sustollit machina dorso.

Carro.] Carrus, i. m. g Cæs. 1. bell. Gall. Iter erat per Sequanos angustum, & difficile inter montem Iuram, & flumen Rhodanum, vix qua singuli carri ducerentur.

Carro à due rote.] Cisium, sij. n g. 1. 2 b. Cic pro S. Rosc. Hic sex & quinquaginta millia passuum cisijs peruolauit.

Carrozza.] Currus, rus, rui. m. g. Cic. de Diu. Quidam visus est in somnis curru quadrigarum vehi. 2 Rheda, æ. f. g 1. l Cic. pro Mil. Clodius fit obuiam expeditus in equo, nulla rheda.

Montar'in carrozza.] Currum conscendere. Ouid. 3. Trist. el. 8.

> Nunc ego Triptolemi cuperem conscendere currus.

Di carrozza, aggett.] Curulis. & hoc, le. 1. b. a. l. Cic. in Catil Sedes hæc honoris, sella curulis nunquam vacua mortis periculo fuit.

Carrozza à vettura.] Currus meritorius, vel vehiculum meritorium. Suet. in Gal. cap. 39 2. Rheda meritoria. Suet. in Cæs. cap 57.

Carrozza à due caualli.] Biga, æ. f. g. r. l Suet. in Tib. cap. 26. Natalem suum plebeijs incurrentem circensibus, vix vnius bigæ adiectione honorari passus est. 2. Bigæ, arum. f. g. & num. plur. 1. & 2 l Plin. lib. 33. cap. 3. Nota argenti fuere bigæ, atque quadrigæ. 3. Currus bijugis, vel bijugus.

Carrozza à tre caualli.] Triga, gæ. f. g 1. l. Vlpian. 2. Trigæ, arum. f. g. & num. plur. 1. a. l. Ex Vlpian. & Plaut. in Pœn.

Di carrozza à tre caualli, aggett.] Trigarius, a, um. 1. a. l. 3. b Plin. lib. 37. cap. 13.

Carrozza à quattro caualli.] Quadrigæ, arum. num. pl. Quadriga, æ. num. sing. 1 com. a. l. 2. Currus quadrigus, vehiculum, seu vectabulum quadrijugum. 3. Currus quadriiugis, vel quadriiugus. Apul. in Flor. Vni omnes prouinciæ quadriiuges, & seiuges currus ponere gratulantur.

Di carrozza à quattro caualli.] Quadrigalis, & hoc, le. 1. com. a. 3. l. Pomp. Fest. l. 3. Curules equi quadrigales appellantur.

Carrozze à quattro caualli, che s'incontrano.] Quadrigæ inter se occurrentes. Q. Curt. lib. 5. Babyloniam Semiramis condidit, vel vt plerique credidere, Belus, cuius regia ostenditur. Murus instructus laterculo coctili, bitumine interlitus, spatium 30. & duorum pedum latitudine amplectitur: quadrigæ inter se occurrentes, sine periculo commeare dicuntur.

Carrozza à sei caualli.] Currus seiugis, vel seiugus. Apul. in

pul. in Flor. Vnl omnes prouinciæ quadriiuges, & seiuges currus ponere gratulantur.

Carrozza à dieci caualli.] Currus decemiugis, vel decemiugus, Suet. in Nero cap. 24. Aurigauit quoque plurifariam, Olympijs verò etiam decemiugem.

Carrozzetta, vedi Carrozzins.

Carrozzare, andare, ò far viaggio in carrozza.] Curru inuehi. Cic de Somn. Cum eris curru Capitolium inuectus. 2. Curru inuehere. Ex Cic de Nat. Deorum.

Chi carrozza, ò và in carrozza.] Curru inuectus. Cic. de Somn. 2. Curru inuehens. Ex Cic. de Nat. Deorum, cuius est. Triton natantibus inuehens belluis, & de Clar. Orat. Bruti adolescentia per medias laudes, quasi quadrigis vehens, idest vectus.

Carrozziere, ouer cocchiere, colui, che guida la carrozza, ò cocchio.] Auriga, gæ. 1 a. l. Ouid. 2. Metam.

Hic situs est Phaeton, currus auriga paterni.

2 Currus agitator. m. g. Ex Cic. ad Att. lib 13. Vbi sic ait Nec est melius quicquam, quam vt Lucullus sustineat currum, vt bonus sæpè agitator, equosque. 3. Currus rector, vel moderator, Ex Cic. a. de Nat. 4. Agitator, seu rector, aut moderator curulis, Ex Cic. 2 Acad. & pro Cluent. 5. Aurigans, tis. s. 2. l. Ex Suet. in Callig. c. 18.

Di carrozziere, agget.] Aurigarius, a, um. s. 2. 3. l. 4. b. Suet. in Ner.

Esser carrozziere, ò guidar la carozza.] Aurigo, as. s. a. l. Suet. in Nero. cap. 22. Mox & ipse aurigare, atque spectari sæpius voluit. 2. Currum agere, vel agitare. Ouid. 2. Metam. & Virg. (3. Georg. 3. Aurigor, aris. s. 1. l. Non. Marc. qui sic ait. Aurigatur honestè positum, pro moderatur, ac regit. Varr. Natura aurigatur, non necessitudo.

L'esser carrozziere, ò il guidare la carrozza.] Aurigatio, nis. f. g. 1. 2. 3 l. 4 b. Suet. in Ner. cap. 35. Qui sic ait, se ex aurigatione sero reuersum. 2. Currus agitatio, seu rectio, vel moderatio, Ex Cic pro Cæl. & 5 de Fin. 3. Agitatio, vel sectio, vel moderatio curulis, Ex Cic. pro Clu. & 5. de Fin.

Carozziere di carozza à due caualli.] Bigarius, rij. s. & a l. 3. b. ex Plin lib. 28 cap 17.

Carozzier di carrozza a tre caualli.] Trigarius, rij. s. & a. l. 3. b Plin. lib. 28. cap. 17.

Carrozzier di carrozza à quattro caualli.] Quadrigarius, rij. 1. 4. b a 3. l. Suet. in Ner. cap. 6.

Carrozzier di carrozza à sei caualli.] Seiugis, aut seiugi currus, auriga, vel agitator, Ex Apul. in Flor. & Ouid. 2. Met.

Carrozzier di carrozza à dieci caualli.] Decemiugis, aut decemiugi currus auriga, vel agitator, Ex Suet. in Ner. cap. 24 & Cic a. de Nat. & 4 Acad.

Carrozzina, e carrozzetta, dimin.] Curriculus, li. m. g. a. 3. b. Pomp. Fest. lib. 3. Curiculus diminutiuum est à curru. 2. Curriculum, li. n. g. a 3. b. Q. Curt. lib. 8. Equi turbati in amnem præcipitauere curricula. 3. Currus paruulus, vel pusillus, Ex Cic. pro Cæl. & 2. de Inuent.

Carrozzina, ò carrozzetta à due caualli.] Curriculum biiuge, vel biiugum. Suet. in Calig cap. 19 Postridie quadragenario habitu, curriculoque biiugi famosorum equorum.

Carrozzina, ò carrozzetta à quattro caualli.] Quadrigula, læ. f. g. s. com a. l. 3 b. Plin. lib. 34. cap 8. Simulacrum læua tribus digitis quadrigulam tenuit tantæ paruitatis, vt totam eam, currumque, & aurigam integeret alis simul facta musca.

Carta, foglio ampio, e sottile per vso di scriuere.] Charta, æ. f g Plin. lib. 13. cap. 12. Spectatur in chartis tenuitas densitas, candor, læuor. 2 Papyrus, ri. f g 1. s. b. 2. l. Mart. lib 3. epist. 2.

Cordillas ne dida tegas papyro.

3. Papyrum, ri n. g. s. b. 2. l. Plin 13 cap. 11. In Euphrate nascens circa Babylonem papyrum intellectum est eundem vsum habere chartæ.

Carta che non è buona da scriuere.] Charta scribendo inutilis. Plin. lib. 13. cap. 12. cuius est. Charta emporetica inutilis est scribendo.

Carta da scriuere.] Charta scribendo vtilis. Ex Plin. lib. 13. cap. 12. 2 Charta libraria. Ex Plin. lib. 35. cap. 6. 3. Charta scriptoria. Ex Cell lib. 6. cap. 4 Charta graphica.

Carta, ò cartella da scriuere, e cassare, che volgarmente si dice carta biaccata.] Palimpsestus, ti. m. g. s. b. a. 3. l. Catull. ad Varum.

Puto esse ego illi millia, aut decem, aut plura
Perscripta, nec, sic, vt fit in palimpsesto
Relata.

2. Charta deletilis. Amalt. Onom. 3. Charta deletita, apud Vlpian.

Cartella da scriuer con lo stiletto.] Pugillar, is. m. & n. g. 1 & a. l. Ex Auson. cuius est: Bipatens pugillar expedi. 2. Pugillares, rium. m. g. & num. plur. & Pugillaria, rium. n. g. & num plur. Plin. lib. 13. cap 11. qui sic sit, Pugillarium vsum fuisse ante Troiana tempora, inuenimus apud Homerum. Catull. de Arm. qui sic ait, En negat mihi vestres redditurum pugillaria.

Carta, cioè pagina, ò foglio, l'vna, e l'altra facciata della carta.] Pagina, næ. f. g. 1. l. 2 b. Plin. lib. 2. cap. 7.

Carta fina, carta da scriuere.] Charta augusta. Plin.

Carta da nauigare.] Tabula nauigationis. f g Msff. l. 5. Hist. Indic.

Carta pecora, ò pecorina, dicesi anco carta pergamena.] Membrana, næ. 1 & 2 l. Plin lib. 13. cap. 11. qui sic ait Varro membranas P. rgami tradidit repertas.

Carta reale.] Charta Claudiana. Ex Plin. lib. 13. c. 12 2. Macrocollum, li. n g. Idem ibidem. 3. Charta Regia. Græc.

Carta, che risonde le lettere.] Charta litteras transmittens. Plin. lib 13. cap. 12.

Carta da scriuere.] Phylira, ræ. f. g r. 2. b. Plin l. 13. cap. 11. Præparantur ex papyro chartæ diuisæ acu in prætenues, sed quam latissimas phyliras.

Carta straccia.] Charta emporetica, vel emporeutica, vel emporica. Plin. lib. 13 cap. 12. Charta emporetica inutilis scribendo inuolucris chartarum, segestiumque in mercibus vsum, Ideò à mercatoribus cognominata.

Carta suga, ò succhia, dicesi à quella, che non regge all' inchiostro.] Charta bibula.

Carta di cui si fanno libri sacri, come Antifonarij, & altri libri simili. Charta hieratica. Plin. lib. 13. cap 12. Hieratica appellatur antiquitus, religiosis tantum voluminibus dedicata.

Cosa di carta, ò fatto di carta.] Papyraceus, a, um. r. 4. b 2. 3. l. Plin. lib. 28 cap. 11. 2. Chartaceus, a, um. a. 2. l. 3 b. Plin. lib. 13. cap. 11.

Cattaro, chi vende, ò fa carta.] Chartarius, rij. m. g. s. 2. l.

Carte da giocare.] Aleæ, arum. f. g. & num. plur. 1. l. 2. b s. Chartulæ lusoriæ. Ex Cic lib 7. epist. 18. cuius est vox Chartula, & Plin. lib. 7. cap. 56. cuius est: Pila lusoria.

Cartella, cosa di carta per tener i scritti.] Theca scriptoria. 2. Integmentum scriptorium.

Cartello, compositione in biasmo d'alcuno.] Libellus, li. m. g. 1. b. a Libellus famosus. A Iris n. lun.

Cartello sfidatorio.] Libellus prouocatorius. Horat. Torsell Nomencl.

Cartiera, bottega, doue si fa la carta.] Officina chartaria. Plin. lib. 8. cap 10. Ærariæ officinæ, chartariæque vtuntur.

Cartilagine.] Cartilago, ginis. f. g. t. 2. 3. l.

Cartina foglio piccolo, fasciatina] Pagiuula, æ. f. g. 1. l. 2. 3. b. Pagella, æ. f g. 1. b.

Cartina, ò cartuccia dimin. carta piccola]. Chartula, æ. f. g. r. l. a. b. Cic. lib. 7. epist. 18. Schedula, æ. f. g. r. 2. b.

Cartocetto, dimin. cartoccio piccolo.] Inuolucrum chartaceum, vel papyraceum paruulum, Ex Maff. in Ignat. lib. 3. epist. 9 & Cat. 3 bel ciuil. 2. Cucullus chartaceus, vel papyraceus paruulus. Ex Mart. lib. 3. epist. 2 & Cic. 2. de Inu.

Cartoccio inuoglio di carta noto] Inuolucrum chartaceum, vel papyraceum. Maff in Ignat. l. 3. cap. 9. Venit in manus chartaceum inuolucrum aureis refertum, ita nitidis, atque micantibus, ac si tum primum ex officina prodirent. 2. Cucullus chartaceus, vel papyraceus, Ex Mart. l. 3. ep 2.

Cordyl-

Cordyllas madida tegas papyro,
Vel thuris, piperisque fiscucullus.

Cartoccione, accrescit. cartoccio grande.] Inuolucrum chartaceum, vel papyraceum grande, vel magnum. Ex Maff in Ignat.l.3.cap.9 & Ouid.6 Fast.a.Cucullus chartaceus, vel papyraceus grandis, vel magnus. Ex Mart.l.3. ep 2.& Virg.1.Geor.

Cartoncello, e cartoncino, dimin. cartone men grosso.] Papyrus, vel charta subcrassa. Ex Plin.l.16.cap.8.& Cat. de Re rust.c.156.

Cartone, accresc.carta molto titta, e grossa, per vso di far coperte a' libri.] Charta vel papyrus præcrassa. Ex Plin. l.16. cap.8.cuius est: Cortex præcrassus.

Cartuccia, pezzuol di carta, vedi Cartina.

Casa, fabrica di muraglie per habitatione dell'huomo.] Ædes, ædium. f g.& num.plur.Cic ad Q Fr.lib.3.epist.1.Absolutum est in ædibus tuis tecum. 2.Domus, mus. f g.1. b. Plin.l.7.cap.56.Laterarias, ac domos constituerunt primi Euryalus, & Hyperbius fratres Athenis: antea specus erant pro domibus Gellio Doxius, Cæli filius, lutei ædificij inuentor placet, exemplo sumpto ab hirundinum nidis.

Casa ben fornita, e ricca.]Domus optimè, atque opiparè instructa. Plaut.Bac.

Casa fabricata di cattiuo legname.] Ædes malè materiatæ. num.plur.Cic.

Casa di persone maritate. [Domus marita. Liu. 7. bel. Pun.

Casa ruinosa, che minaccia ruina.] Ædes ruinosa. Cic.

Casa stretta, e scura.] Gurgustium, i. n g.3.b.Cic. in Pison.

L'entrata della casa.] Vestibulum, li. n.g.2.l.a.3.b.Virg. lib. 6.

Vestibulum ante ipsum, primisq; in faucibus Orci.

La santa Casa di Loreto.] Natalis B.Virginis domus. Turs. 1. l.Hist. Lauret. 2.Natale B.Mariæ tectum Idem ibidem. 3. Cælestis Reginæ cunabula. 4.Virginalis domus. 5.Ædes lauretana. 6.Templum lauretanum. Turs.in Præfat.Hist. Lauret.

Di Casa, vedi Domestico.

Casa isolata, ouer in Isola, cioè casa non vnita con le altre.] Insula, læ. 1.l.a.b.Pomp.Fest.lib.9. Insulæ dictæ sunt propriè domus, quæ non iunguntur communibus parietibus conuicinis, sed circuitu publico, aut priuato cinguntur, à similitudine videlicet earum terrarum, quæ fluminibus, aut mari imminent, suntque in salo. Cic pro Cæl. Nunc demum intellige P. Clodij insulam esse venalem.

Di casa in casa, ouero per le case.] Domesticatim s & 3.b.2.& 4 l.Suet.in Cæs.cap.26.

Starsene in casa.] Domi vel Domo se tenere. Cic pro Dom.Ego domi me tenui, quandiù turbulentum tempus fuit. Idem post. red. in sen.Populus Rom. propter metus dimicationis domo se tenebat.

Parte secreta della casa.] Ædes intimæ num.pl.

In casa d'altri, ouer altrui.] Domi alienæ, vel domus alienæ. Cic.1. Tusc. Qualis animus in corpore sit tanquam alienæ Domus, quam qualis cum exit rit, & in Cælum quasi in domum suam venerit.

Casa boscareccia.] Tectum syluestre. Cic.l.1. de Inuent. Homines in tectis siluestribus abditos compulit in vnum locum, & congregauit.

Casacca.] Clamys, dis. f.g s. 2.b.in rect.& obl.Curt.l.5. De Alex. Demptaq. sibi clamide corpus Darij, contexit.

Chi porta la casacca.] Clamidatus, a, um. 1.2.b.3.l.Plaut. Pseud Quis hic homo clamidatus est?

Casale.] Vicus, ci. s.l.m.g.

Casalengo, e casareccio, Sen.casalingo, e casareccio, Fior.addiett.cioè domestico, vedi Domestico.

Casa matta, luogo, ò cauerna sotterranea à fianchi delle fortezze.] Cææ cryptæ. Ex Iuuen. cuius est vox 2. Crypta. 2. Imæ cryptæ ad latera propugnaculosum.

Casata, e casato, cioè famiglia, ò stirpe.] Domus, us. f.g.2.b.Cic.l.1.ep.8. Sum consecutus non modo, vt domus tua tota, sed vt cuncta ciuitas me tibi amicissimum esse cognosceret. a Progenies, ei. f.g 1. l.a. & 3. b.Cic. ad Octau Audiet Brutus eum populum, quem ipse primò, post progenies eius à regibus liberauit pro turpi stupro ductum in seruitutem.

Della casata.] Gentilitius, a, um. 1.2.l.3.4.b.

Della medema casata.] Gentilis, & hoc,le s 2.l.

Casalino, casaccia, casa caduta, ouero rouine sparte di casa rouinata.] Ruinæ, arum. f.g. num.pl s.b.a.l.Cic. 3. Tusc. Quæst. Magis me monerunt subito aspectæ parietum ruinæ, quam ipsos Corinthios. 2 Rudus, eris. n. g.1.l a.b.in rect. & obl. Ex Plin.cuius est Complanatæ veteri videre erant viæ. 3.Rudera, erum. n.g.num. plur. s.l. a b.

Cascare, vedi Cadere.

Cascata, vedi Caduta.

Cascio, vedi Cscio.

Casella, casetta, casino, casuppola, e casellina, dim.casa piccola] Ædiculæ, stum. f.g & num.plut. s.l a & 3 b.Cic. in Parad. M. Manilius patrum nostrorum memoria pauper tandem fuit, habuit enim ædiculas in carnis. 2.Domuncula, læ. 1.& 3 b a.l.Maff.in Ignat lib 2 c 4.Erat extra Vrbem domuncula ruinosa, & deserta nullis foribus, aut fenestrarum obicibus, vento cuilibet peruia. 3 Domuscula, læ 1 & 3.b. & a.l.

Casella stretta.] Gurgustiolum, li. n.g.s.2.l.3.4.b. Apul. lib.1.de Asin.

Caso, auuenimento, accidente.] Casus, us. m.g.1.l.Sen.lib.1. contr.con.1.

Caso frangente.] Importunus casus, Ex Cic.in Brut.

Caso termine grammaticale proprio de nomi.] Casus, us. 1. l. Pomp. Fest. l. 3. Casus dicimus non modò ea, quæ fortuita hominibus accidunt, sed etiam vocabulorum formas, quia in aliam, atque aliam cadunt effigiem.

Caso nominatiuo, ò retto.]Casus natiuus, rectus, vel directus Var.l.9.de ling.

Caso obliquo, ogni caso, che non è nominatiuo.] Casus obliquus. Var.l 9. de ling.

Caso plurale.]Casus multitudinis. Var.de ling.

Caso singulare.] Casus singularis. Var.l.9. de ling.

Di caso, appartinente à caso.] Casualis, le. s 3.l.a.b. Var.ibidem.

Caso di conscienza.] Quæstio de officijs. Maff de reb. Indic. com. Quæstiones de officijs, quos casus conscientiæ appellant, publicè explicantur. 2.Conscientiæ quæstiones.

A caso, vedi Casualmente.

Cassa, ò coperta di qualche cosa.] Theca, æ. f.g.1.l.Ex Quint. lib.5.cap.3. & Cic.in Verrem, cuius est. Efferri vasa sine thecis.

Cassa, in vso di tener panni, denari, ò somiglianti cose.] Arca, cæ. f.g.s.l. Var.4.de ling. Arca dicta est, quod arcebantur fures ab ea clausa. Cic. Parad. 6. Animus hominis diues, non arca appellari solet. 2.Capsa, æ. f.g.1 l.Cic.1 Verr. Mihi quam multis custodibus opus erit, si te semel ad meas capsas admisere?

Cassa col coperchio tondo.] Arca concamerata. Ex Vulp.

Cassa, arcuata.

Cassa da morto.] Solium, ij. n.g.1.2.b.Quint.Curt.l.10. 2.Loculus, li. m.g.s.s.b.3.Conditiuum, ui n.g. 1. 3.l. 2.b Conditorium, rij. n.g.s.3.l.2 b.Suet.in Aug cap.18. Conditorium, & corpus Alexandri corona aurea imposita, ac floribus aspersis veneratus est Augustus.

Cassa da tener denari.] Arcs nummaria, vel pecuniaria. Ex Cic.Parad.6.Off.3.& pro Clu.

Cassa da tener vesti.] Arca vestiaria. Cato de Re rust. cap. 11.

Cassare, cancellare, scancellare, annullare lo scritto.] Deleo, es, eui, etum. 1 l.a.b.Cic.lib.14.epist.3. Accepi ab Aristocrito tres epistolas, quas ego lacrymis prope deleui. 2.Induco, cis, xi, ctum. 1.& 2.l Cic ad Att. l. 13. Et si nomina iam facta sunt, vel induci, vel mutari possunt. 3. Oblitero, as, aui, atum. 1.& 2 l.3.b. Non Marc. oblitterare, & obscura facere, & in obliuionem ducere. 3. Aboleo, es, eui, itum. 1.2.b.5.Tollo, is, (sub-latu)

sublatum, 6. Adimo, is, emi, emptum, r. 2. b.
Cosa, che non si può cassare.] Indelebilis, & hoc, le, 2.2. & 3.l. 4.b. Ouid. 15. Met. cuius est; Nomen erit indelebile nostrum.
Cosa, che si può cassare ò cancellare, addiett.] Delebilis, & hoc, le, 2.2.l. 3 b Mart. lib. 7. ep. 83.
Cassboa hic nullis delebilis.
Cassato, scancellato, annullato.] Deletus, a, um, 2.l. 2. l Ex Cic 2. Ademptus, a, um, 1. b 2.l. 3. Abolitus, a, um, 1. 2. 3. b. Ex Col.
Cassatore, e cancellatore, colui, che cassa, ò cancella.] Deletor, is, 2. & 2 l. 3. b. Ex Cic. de Arusp. cuius est vox: Deletrix.
Cassatrice, ò cancellatrice, colei, che cassa, ò cancella.] Deletrix, cis, r. 2. 3. l. Cic. de Arusp. cuius est; Sica est deletrix.
Cassatura, e scassatura.] Litura, æ, f. g. 1. b. 2. l. Hor. in Arte.
——— Carmen reprehendite, quod non,
Multa dies, & multa litura coercuit, atque.
Perfectum decies non castigauit ad vnguem.
Cassetta, cassettina, cassettino dimin cassa piccola.] Arculs, læ, f. g 2. b. Capsula, læ, f. g. 2. b. Arcella, vel capsella, læ, f. g. Cic. 2. Att.
Cassettina piccola, ouero cassettino piccolo.] Arcellula, æ, f g. 3. b. Diomedes, l 2. Gram. Veteres in diminutionibus ad tertiam vsque formam descendebant, vt arca, arcula, arcella, arcellula.
Cassettina, con più compartimenti.] Arca, vel Arcula loculata. Var. lib. 3. de Re rust. c. 17.
Cassia, 2 b. nome di due piante, cioè d'herba, e albero.] Cassia, æ, f. g. 1. & 2. b. Col. l. 3. c. 8. Pluribus locis Vrbis iam casiam frondentem conspicimus, iam thuream plantam, florentesque hortos myrra, & croco, 2. Cassia, fiæ.
Cassia in canna.) Cyphocassia, æ, f. g. 1. 2. 3. b. Iacob. Græc. 2. Cassia lignea, Iacob. Græc.
Cassia coronata, herba molto grata dell'api.] Casia, æ, Virg 2. Georg.
Vix humiles apibus casias, roremque ministrat, Plin. l. 21. c. 12.
Cassia falsa.] Pseudo cassia, Diosc. l. 1. c 12 Pseudo cassia gustu coarguitur, cum nec acris, nec odorata sit.
Cassia fistola così detta, perche dentro è vota, come fistula.] Casia fistula, 2. Casia fistularis.
Cassia solutiua.] Casia deiectoria, 2. Siliqua Ægyptia.
Cassiano, nome proprio d'huomo.] Cassianus, ni.
Cassiano, addiett. poss. di Cassio.] Cassianus, a, um, 3. l. Cic. 2. Philip. Si te in iudicium quis adducat, vsurpetque illud Cassianum, cui bono fuerit, vide quæso, ne hæreas.
Cassio, nome proprio d'huomo.] Cassius, ij, m g. 2. b. Plin. epist. 144. Lætor quod domus Cassij huius, qui Cassianæ scholæ princeps, & parens fuit, feruiet domino non minori.
Castagna frutto assai noto, à cui Castanea città di Ponto diede il nome per essere in tal città douitia grande di castagne.] Castanea, æ, 1. l. 2. & 3. b. Plin. l. 23. c. 8. Castaneæ vehementer sistunt stomachi, & ventris fluxiones, aluum cient, sanguinem excreantibus prosunt, carnes alunt, 2. Nux castanea. Plin. l. 15. c. 23. Nuces vocamus, & castaneas, quanquam accommodatiores glandium generi, 3. Nux castanaica. Lex Græcol. Castanea Vrbs Tessaliæ, & Ponti, vnde Castanaica nux, quæ in ea Tessaliæ, seu Ponti parte prouenit, quæ & Castanum nominatur, 4. Glans Iouis, 5. Glans Sardiana, 6. Lopimum, n. gen. 2. & 2. b. Diosc. l. 2. c. 222. 7. Balanus Sardianus. Plin. l. 15. c. 23. Sardibus castaneæ prouenere primum: ideò apud Græcos Sardianos balanos appellane, 8. Nux Heracleotica. Macrob. Sat. l. 2. c. 18. Heracleotica nux vocatur, quidam Castaneam nominant.
Castagna arrostita.] Castanea tosta, vel assa. Ex Plin. lib. 15. c. 23. Torrere castaneas in cibis gratius.
Castagna in forno.] Castanea furnacea, Ex Plin. l. 18. c. 9. Qui panes furnaceos dicit.
Castagna allessa, Fior. cald'allessa, castagna cotta nell'acqua bollente.] Castanea elixa. Ex Plin. & Plaut.
Castagna cotta sotto la cenere.] Castanea subcinericia; Ex Matth. in Diosc. l. 1. cap. 121. Castaneæ quæ cineribus obrutæ torrentur prius in latere cortice, crudis, & elixis innocentiores redduntur, præsertim si cum pipere, & sale, vel saccharo eduntur.
Castagna che si monda.] Castanea purgabilis. Plin. lib. 15. c. 23. Castanea rotundior, quæ balanitis vocatur, purgabilis maximè, & sponte prosiliens.
Castagna spinosa, cioè col riccio.] Castanea echinata, ex Plin. l 15. c. 23. 2. Castanea echino, vel echinato calyce armata. Ex Plin l 15. c. 23. 3. Castanea hirsuta. Virg. Eclog 7. Cuius est: Castaneæ hirsutæ, 4. Castanea spinis hirsuta, Ex Cic 2. de Nat. cuius est: Animantes spinis hirsutæ.
Castagna porcina.] Castanea suis pabulo genita, Ex Plin. l. 15. cap. 23. Castaneæ suum pabulo gignuntur scrupulosa corticis intra nucleos quoque ruminatione.
Castagnaio, e castagnaro, venditor di castagne.] Castanearius, rij, m. gen. 2. & 4 l. 2 & 3. b. Ex Gul. Bub. in Pand. cuius est vox Bractearius, 2. Castanopola, læ, m. g. 1. & 4. l. 2 & 3. b Græc 3. Castanearum venditor, Ex Plin. lib. 15. c. 23. & Cic 3 Offic.
Castagne più grosse, e migliori, le quali si dicono marroni. Castaneæ grandiores.
Castagneto) Castanetum, i, n g. 1. 3 l. 2 b. Col. l. 1. c. 33.
Castagneto giouine, nouello.] Castanetum nouellum. Col. l. 1. cap. 33. Propter quæ sæpè nouella castaneta caluescunt.
Riccio di castagna, vedilo alla voce Riccio.
Castagno, albero, che fa le castagne.] Castanea, neæ, f g. 2. 3. b. Plin. l. 15. cap. 25. Sardibus castaneæ prouenere primum, ideò apud Græcos Sardianos balanos appellant.
Castaldo, vedi Fattore.
Castamente, auuerb. con castitade.] Castè, 1. & 2. l.
Castelletto, e castelluccio, dimin. castello piccolo, quantità di case circondatæ di mura.] Castrum, ri, n g. 2. l. Cic. ad Cat. Sex castellis, castrisque maximis sepsi, 2. Castellum, li, n g Plin. l. 5. in Proem. Cic. pro Cæc. Ecce ipse Ebutius in castellum venit.
Castello, e cittadella, rocca, e fortezza, luogo guarnito, e forte per difesa delle cittadi.] Arx, arcis, f gen. 2. l. Var. 4. de ling. Arx dicta est ab arcendo, quod sit locus munitissimus vrbis, à quo facillimè possit hostis prohiberi, 2. Castellum, li. 1. & 2 l. Hor. Turs. Laur Hist. lib. 2. c. 21. Hor. Lauretum templi, oppidique munitionibus septum adiuuante collis situ, muniti castelli, etiam eminus, haud vanam speciem gerit.
Castel S. Angelo, la rocca, ò cittadella di Roma.) Adrianæ molis arx. Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 2. c. 24. Capta Vrbe Roma, Clemens in arcem molis Adrianæ receperat se, 2. S. Angeli Arx Tur. Hist. l 4. c 4.
Castelli in aria diconsi cose, che vno vanamente disegna.) Animi commenta. Ex Ouid. 13. Metam. qui sic ait, Animi commenta retexit, 2. Commenta, orum, n gen. & nu. plur. 1. 2 l. Cic. 2. de Nat. Opinionum commenta delet dies, 3. Res commentitiæ. Cic 2. Acad. Tu vero ne fueris commentitijs rebus assensus, 3 Commentitia, orum, n. gen. & num. plur. 1. & 2. l. 3. 4. b. Ex Cic 2 de Or. 4. Commentum aerium, vel inane, ex Ter. in And. act. 2. sc. 3. & Edm. Camp. rat. 3. vbi habetur, Corpus hoc aerium.
Castigare, vedi Gastigare.
Castiglia Regno di Spagna.] Castella, læ.
Castigliano, di castiglia.] Castellanus, a, um, 1. 2. l. Maff. Hist. Ind. li. 14. Alphonsum Cyprianum genere Castellanum D. Thomæ coloniam destinauit.
Castità, vedi Pudicitia.
Castità, della quale si è fatto voto.] Castimonia, niæ, f. g. l. 3. l. 2 4 b. Castitas votiua, ex Maff.
Osseruar castità.] Castitatem colere, vel custodire.
Casto, puro, vedi Pudico.
Castone la parte dell'anello, in cui la gemma è posta.]

posta] Pala, læ, f.g.1.l.Cic.3.Offic. Quum palam eius annuli ad Palmam conuerteret, à nullo videbatur.

Castore, e con altro nome Beuero, e Biuaro animale, che viue in acqua, & in terra, simile alla londra.] Fiber, bri, m.g 1.b Plin.l.8.c.30 2.Castor, ris, m.g.1.l.2.b in rec. & obl. Plin. l.32.c.3. Animalium quibusdam & in terris, & in aqua victus est, sicut fibris, quos castores vocant, & castorea testes eorum. 3. Canis Ponticus.

Castore Pontico, cioè di Ponto.] Fiber Ponticus, Plin. l. 32.c.9.

Di castore, addiett.] Fibrinus, a, um, 1. com.2.l Plin. l. 32. c.9.2. Castoreus, a, um. Ex Plin.l.32.cap 3.

Castramento, vedi Castratura.

Castraporcelli, colui, che fa l'arte di castrare animali.] Sector pecuarius. Ex Cic. pro Rosc. Am. & pro Quint. 2. Sector suarius. Ex Plaut. in Trinum, & Plin. l.7.c.12. 3. Virilitatis, vel virilium sector. Ex Plin.l.23.c.1.& l 21. c.27.

Castrare, e sanare.] Castro as, aui, atum, Plin l.18 cap. 32. Verres, iuuencos, arietes, hædos, decrescente luna, castrato. Colum. lib.11. cap.2. In locis frigidis ab Idibus Martij vsque in Idus Maias, omnia recte pecora castrantur. 2. Execo, as, 2 b. cum accus. Cic. 2 de Nat. Vetus hæc opinio Græciam oppleuit, exectum Cœlum à filio Saturno, vinctum autem Saturnum ipsum à filio Ioue. 3. Virilitate orbare cum accusat. 4 Virilitatem adimere cum dat. Corn. Tac. l.5. Annal. cuius est Ademptæ virilitatis. 5. Virilitatem eripere, Ex Mart. l.9. ep.8.

Non puer auari sectus arte mangonis
Virilitatis damna moneret erepta

6. Virilitatem excindere, Ex Quint. l.5 c.12. Mancipiorum negotiatores, formæ puerorum, virilitate excisa, lenocinantur. 7. Eunucho, as, 2.l. Ex Var. cuius est. Is, qui se eunuchat. 8. Eunuchum facere Iuuen. Sat. 12.

Cæpit cum ventis, imitatus castora, qui se Eunuchum ipse facit cupiens euadere damno. Emasculo, as, 1.l. & 3.b. Scop. In Spic. 11. Semimarem facere. Ouid. 12. Testes, aut testiculos demere, vel detrahere. Var. lib.2. cap.7. Equi demptis testiculis fiunt quietiores, & ideo quod semine carent, ij canterij appellati, vt in suibus maiales, in gallis gallinaceis capi 13 Excastro, as. 1. 2.l. A. Gell. lib 9. cap 9. qui sic ait: Marco Varrone auctore is demum latine caper dicitur, qui excastratus est. 14. Euiro. as, 1.l. 2.b Varr.

Castrato, partic] Castratus, a, um, 2.l. Cic. 3. de Or 2. Exactus, a, um, Cic. 2. de Nat. 3. Euiratus, a, um, 1. & 3.l. & 2 b. Plaut. Adolescens euiratus, ac mollis, 4. Emasculatus, a, um, 2. & 4 l. & 3.b. Seruius, 5 Eunuchatus, a, um, 2.l. Afran. Itaque eunuchatus in medium prodit, 6. Sectus, a. um, Mart. l.9. 7. Excastratus, a, um.

Castrato, castrone, & eunucho, huomo castrato.] Spado, nis, m.g. 1.b, 2.l. in obl. Plin. lib.13. cap.4. Palmæ omnium clarissimæ, quas regias appellauere ab honore, quoniam Regibus tantum Persidis seruarentur Babilone natæ vno in horto Bagore, ita vocant spadones, qui apud eos etiam regnauere, 2. Eunuchus, chi. m g. 2.l. Cic. in Or. Eunuchi, e Syria, Ægyptoque, & Claud.

Omnia cesserunt Eunucho consule monstra.

Vlpianus iurisconsultus, quidquid dicant nonnulli, Spadonum nomen esse generale affirmat, eoq; omne genus euiratorum comprehendit. 3. Castratus, ti, Q. Curt. l.10. & Cic. de Or. Nolo morte dici Africani castratam esse Rempublicam 4. Seminas, ris, m g. 1.l. 2.3. b. in obl. Var. de re rust. E genere gallinaceo fœminæ vocantur gallinæ, mares galli, capi semimares, quòd sunt castrati. 5. Semiuir, ri, m g. 1.l 2. 3.b Plin. lib.11. cap 49. 6. Exectus, ti, m. ge. Ci. 2. de Nat. Vetus hæc opinio Græciam oppleuit exectum cœlum à Saturno filio, 7. Ademptæ virilitatis homo. Tacit. 5. 8. Euiratus homo, Ex Mart. qui ait; Spadone euiratior.

Castrato, e castrone inteso d'agnello castrato.] Veruex, cis, m.g. 2.l. Cic. 2. de Leg. & Var. 4 de lin. Natura versa veruex declinatus, 2 Agnus castratus, Ex Varr. l.2. c.1. 3. Agnus seminas, ex Varr. l.3. c.9.

Castrato guidarello, che guida gli altri.] Veruex sectarius. Plaut. in cap Patroni nomen indiunt veruecí sectario.

Di castrato, addiett.] Veruecinus, a, um, 2. & 3.l. Ei morbo, & hircinus, & veruecinus adeps vtilis est. 2. Veruceus, a, m, 1.l & 3.b. Plaut, in capt.

Castratore, quegli che castra bestie, ò huomini.] Castrandi, vel exccandi artifex. Ex Cic. 1. de Orat. & 2 de Nat 2. Virilitatis ereptor. Ex Mart. l 9. & Cic. pro Sest. 3. Castrator, ris.

Castratura, e castramento, l'astratto del castrare.] Castratio, nis, f.g. & 2.l. Colum. l.6. c.25 Castrandis vitulis optimum genus castrationis, quod adhibetur ætati teneræ sine vulnere. 2 Castratura, ræ, f g 2. & 3.l Plin. l. 18. 3. Virilitatis ademptio. Ex Cic. pro Dom 4. Virilitatis excisio. Ex Colum. l.6 c 25. & Cic. pro Cluent. 7. Euiratio, nis, f.gen 1. & 3.l. & 2 b. Ex Plin. lib.19. cap.1. & Sen. de vita beata, 8. Virilium amputatio, 9. Emasculatio, nis, f g.1. & 4 l. 3.b Scopus In Spic.

Castratura, luogo, ò parte castrata.] Pars execta, vel castrata, Ex Cic 2. de Nat.

Castritio, nome propr. di più huomini, de quali vno fù maestro di Retorica in Roma.] Castritius, tij, m g 2 3. b. Gell. l 13 c. 21. Castritius rhetoricæ disciplinæ doctor, qui habuit Romæ locum principem declamandi, & dicendi, summa vir auctoritate, grauitateque fuit.

Castroneria, vedi Pecoraggine

Casuale, di caso aggett. cosa fatta à caso.] Fortuitus, a, um, 1.l. 2 b. Cic. 1. de Nat. Democritus siuè etiam ante Leucippus volebat à corpusculis quibusdam læuibus, alijs asperis, rotundis alijs, partim angulatis, curuatis quibusdam, & quasi aduncis effectum esse Cœlum, atque terras nulla cogente natura, sed concursu quodam fortuito.

Casualmente, auuerb. à caso.] Casu, 1.l. Cic. pro Mil. Fortunæ crimen appellatur, quum quis casu non dedita opera peccat. 2. Forte, 1.l. 2.b Plaut. Curc. Me illò frustra aduenisse, fortè aspicio militem, aggredior hominem, 3. Fortè fortuna. Plaut. in Mil. fortè fortuna per impluuium huc despexi proximum, 4 Fortuitu, vel fortuito. Cic. 2. de Diu

Casuccia, casa piccola, vedi Casella.

Catacresi, ò abusione, figura cosi detta da Grammatici.] Abusio, nis, fœm.gen. 1 3. b. 2 l. Auct. ad Heren. Abusio est, quando verbo simili, & propinquo pro certo, & proprio abutimur, hoc modo: Vires hominis breues sunt, 2. Cathacresis, sis, f.g. 1. b.2. com. 3 l Quintil l.8 cap 6. Necessaria est Cathacresis, quam rectè dicimus abusionem, quæ non habentibus nomen suum accommodat.

Catafalco, edificio di legname, che s'empie di fiaccole accese in honor del morto.] Tumulus honorarius. Suet. in Claud. c.1. Cæterum exercitus honorarium ei tumulum excitauit, circa quem deinceps stato die quotannis miles decurreret, Galliarumque ciuitates publicè supplicaretur, 2. Tumulus inanis. Virg. 3 Æn.

Hectoreum ad tumulum, viridi quem cespite inanem &c.

3 Cenotaphium, ij 1. 2. 3 4 b. græc. Mig de reb. Indic lib. 1 ep.9. Toto autem tempore cenotaphium habemus atratum: super id responsum vnum verbis conceptis quotidie pronuntiamus, 4. Sepulchrum inane. Ouid. 6. Metam.

Cataletto, feretro, ò bara, stromento di legno da portare i morti alla sepoltura.] Feretrum, tri, n.g. 1.b. 2 com. Plin. l.7. c 52 2. Loculus, li, m g. 1.2. Plin. l.7. cap.2. 3. Sandapila, læ, f.g. 1. l.2. 3 b. Suet. in Domit. c.17. Domitiani cadauer in suburbano latina via funeratum est populari sandapila.

Catalogo. 3. b cioè lista, ò registro de' nomi.] Catalogus, gi, m g 1.2.3. b. Græc. Plaut. in Mil.

Catanese, nome possess. di Catania.) Catiniensis, & hoc se. Cic. l.13. ep. 30. L. Manilius fuit Catiniensis, sed & vna cum reliquis Neapolitanis, ciuis Rom. factus est, decurioque Neapolit. 2. Catanensis, & hoc, ense. Ex Strab. 3. Cataneus, a, um.

Catania, città antica, e nobile di Sicilia.) Catina, næ, 1. & 2 b. Catana, næ, Cic.

Cataratta, pellicina, che coprendo gl'occhi toglie la vista.] Membrana, næ, f.g. 1.2. l. Plin. l.7. c.12. In Laphitarum

gente

gemme, tres, intermisso ordine, obducto membrana oculo genitos accepimus, 2. Squamma, mæ, f.g. 1. l. Plin. l. 29. c 1. Squamma in oculis emouenda potius est, quam extraheoda.

Catarrale, addiett. di catarro.] Pituitarius, a, um, 3. b & 4. l. Plin. l. 23. c. 1. a. Phlegmaticus, a, um, 3. b. Galen.

Catarro, Fior. anco rema humore, che distilla dalla testa.] Pituita, tæ, f g. 1. 2. b. 3. l. Col. l. 6. c. 7. Si ventris non restiterit citata in boue proluuies, ciboſq; respuet, si sæpius, quàm consueuit, lachrymæ ab oculis, & pituita è naribus profluent, vsque ad ossa frons media vratur, naresque ferro scindantur, 2 Phlegma, tis, n.g. 1. l. 2. b. Galen 3. Catarrhus, ri, m.g 1 b Græc.

Catarro con grauezza di testa.] Grauedo, inis, f.g. 1. b. 2. l Cels. l 4. cap 2 Grauedo nares claudit, vocem obtundit tussim siccam mouet.

Cattaroso, Fior. anco ramatico, addiett. che hà catarro, ò rema.] Pituitosus, a, um, 1. 1. b. 3. & 4 l. Cic. de fato. Inter locorumnaturas quantum intersit fit videamus: alios esse salubres, alios pestilentes In alijs esse pituitosos homines, & quasi redondantes: In alijs exsiccatos, atque aridos. Multaque sunt alia quæ. inter locum, & locum plurimum differunt, 2. Phlegmaticus, a, um, 1. l. 2. 3. b.

Catarroso con grauezza di testa.] Grauedinosus, a, um, 1. & 3 b 2. & 4. l. Cic. 4. Tusc. Sunt alij ad alios morbos procliuiores. Itaque dicimus grauedinosos quosdam, quosdam torminosos, non quia semper sint, sed quia sæpè sint.

Catasta, massa di legna, ò simili.] Strues, is, f.g.

Catecumeno, che impara i primi principij della Religione Christiana per esser poi battezzato] Cathecumenus, a, um, 3 4 b. 2. l. Maff. de rebus Iod. Epist.

Cathedra, Sen. Catedra, Fior. Sedes, dis, f gen. 1. l. 2. Cathedra. dræ, f.g. 1. b 2 com. ap. Poet. Marc. l 1. Epig.

Et steriles cathedras basia sola crepant.

Categoria, vedi Predicamento.

Catena.] Catena, næ, f. gen. 1. b. 2. l. Ouid. 15. Metamorph.

Vel si dignos erit, grauibus vincite catenis.

Catena d oro. Torques, quis, m. gen. Cic. de Fin. T. Manlius Galli torque detracto cognomen inuenit.

Anello della catena.] Anulla, læ, f.g. 1. b.

Di catena, ò da catena, addiett.] Catenarius, a, um, 3. & 4. b. 2. l Sen. de Ira. l. 3. Irasceris catenario cani, & hic quum multum latrauit, obiecto cibo mansuescit.

Catenaccio Fior. chiauistello, Sen portio. 1. b. stromento di ferro da serrar la porta.] Pessulus, li, 1 l. 2. b. Ter. in Eun. Pessulum ostio obdo, 2 Ferreus ostij obex, Ex Ter. Eun. & Pomp Fest. l. 13 Vectis, ctis, m g. Cic. de Nat Deor. cuius est. Quæ ferramenta, qui vectes.

Serrar à catenaccio.] Pessulo fores occludere. Plaut. in Aul. Occlude fores ambobus pessulis, 2. Pessulum foribus obdere. Ter in Heaut. Anus foribus obdit pessulum, ad lanam redit. 3 Ostio Pessulum obdere. Ter. in Eun. Satin explorata sint; video esse, pessulum ostio obdo.

Catenaio, e catenaro, faccitor di catene.) Catenarius, rij, 1. & 4. b. 2, & 3. l. Ex Sen. de ira, l. 3. cuius est voa Catenarius.

Catenato, vedi in catenato.

Catenella, e catenuzza, dim. catena piccola.] Catella, f.g. 1. b. & 2. l Liu 9. bel. Mac Quintius prætor suos equites catellis, & funibus donauit, 2 Catellum, li, n g. 1. b. & 2. l. Plaut. Curc. Delicatum te hodie faciam, cum catello, vt accubes ferreo, 3. Catenula, læ, f. g. 1. & 3. b. & 2. l.

Caterina, nome proprio di donne.] Catharina, æ, 1. & 2 b. 3. l. Hor. Turs Laur. Hist. lib 1. cap 20. Gregorius XI. simul Italiæ incommodis, simul Catharinæ Senensis, virginis mirificæ sanctitatis insignibus instyte precibus motus, Pontificalem sedem aliquando retulit Romam anno 70.

Catholicamente, catolicamente, o cattolicamente, auuerb. da catolico, alla catolica.] Catholicè, 1. 2. & 3. b, Græc. 2. Catholico ritu, vel more. Maff. de Iapon. reb. Epist. 15. Dominica in palmis catholico ritu, cæremoniſque transacta est, 3. Catholicorum ritu, vel more. Ex Maff. epistol. l. 5. & Cic de Sen 4. Catholicum in modum, vel morem. Ex Maff epistol. l. 5. & Liu. 5 ab Vrb.

Catholico, catolico, e cattolico, nome proprio de Christiani che hanno la retta fede.] Catolicus, a, um, 1. 2. 3. b. Edmund, Camp. rat. 2. Catholicæ fidei cultor, vel cultrix ex Edmund. Camp. Rat. 1. & Cic. 1. Off.

Catholico, titolo de Rè delle Spagne per la loro singolare, & antica pietà, zelo, e valore nel difendere, mantenere, e propagare, fede Catholica.] Catholicus, a, um, 1. 2. 3. b. Maff. in Vit. Ign. Loiol. l 1. cap 1. Natus est Ignatius anno post Virginis partum MC DXI. regnantibusin Hispania Ferdinando, & Elisabetha cognomento Catholicis.

Catilina, nome proprio d'huomo, à tutti noto.) Catilina. æ, f. g. 1. 2. b. 3. l Salust. de Con. Cat. L. Catilina nobili genere natus, fuit magna vi, & animi, & corporis, sed ingenio malo, prauoque.

Catilinario, aggett. poss. di Catilina.] Catilinarius, a, um, 1 2 b 3 4 l. Quint. l. 3 c 10 Crispus Sallustius in bello Iugurthino, & Catilinario nihil ad historiam pertinentibus principijs orsus est.

Catinello, e catinella, catino piccolo.) Catinellus, li, m.g. 1. b. 2 3 l. Catillus, li, m g. 1. b. Diomed gram. l. 1. 4. Catillum, li, n.g Plin. l. 30 c. 5. Malluuiolum, li, n.g. 2. 3. 4. b. Ex Pomp. Fest. l. 11. & Cic.

Catino vaso di terra per vso di lauar piatti, ò altre stouiglie.) Catinus, ni, m.g vel Catinum, ni, n.g 1. b. 2. l Var. 4. de Lint. A capiendo catinum nominauerunt, nisi quod Siculi dicunt cati non vbi assa ponebant, 2. Malluuium, ij, o g Pomp. Fest. l. 11. Malluuium dictum est à manuum lauatione.

Catinone, e catinaccio, accrescie, catino grande.] Catinus ingens, vel Magnus, Maff. ep 1 5. Simul etiam ingens catinus, ad rogum vsque, tintinnabuli vice pulsatur.

Catone, nome proprio d'huomini, de quali due furon' assai celebri,] Catone Censorino, e Catone Vticense. Cato, nis, m.g. 1. b. 2. com. in rect. & l. in obl. Plin. l. 7. c. 27. Cato primus Porciæ gentis tres summas in homine res præstitisse existimatus est: optimus orator, optimus imperator, optimus seruator. Catonis proprium est quatuor, & quadragies dixisse, nec quenquam sæpius postulatum, & semper absolutum.

Catone falso, ò finto.) Pseudocato, nis, 1. l. 2. & 3. b. 4. com. in rect Cic. Att. lib. 1. ep. 1 1. Bonis vtimur Tribunis pleb Cornuto verò Pseudocatone.

Catoniano, addiett di Catone.) Catonianus, a, um, 1. & 3. b. 2. & 4. l. Sen. l 14 ep 95. Catoniana præcepta sunt, Emas, non quod opus non est, sed quod necesse est. Quod opus est asse carum est.

Auuersario di Catone, vedi Anticatone.

Cattiuamente, vedi Tristamente.

Cose cattiue, cose vitiose.] Inhonesta, orum, n.g. nu plur. 1. 2. b. 3. l. Turpia, ium, n.g. num plur. 2 b. Gel. l 2. cap. 7. Hæc, & his similia per se & ipsa, neque inhonesta, neque turpia.

Cattiuezza, vedi Tristitia.

Cattiuissimo, vedi Pessimo.

Cattiuità, e cattiuitade, Fior. ancor cattiuanza, cioè schiauitudine, ò seruitù.] Captiuitas, tis, f gen. 1. 2. 4. l. 3. b. Corn. Tac. Annal. qui sic ait, Quocunque oculos Romanus intenderet, captiuitatem, clademque, & dira omnia obuersari.

Cattiuo, vedi Tristo.

Cattolico, vedi Catholico.

Cattura, nom. sust. bullettino del Notaio publico, in cui si comanda dal Principe, che sia preso prigione qualch' vno.] Libellus catalepticus. Ex Corn. Tac. l. 17. cuius ea voa, Libellus, & Greg. Naz. cuius est vox, Catalepticus, 2. Tabella catalepica. Ex Plin. l. 7 cap 53. cuius est vox, Tabella, & Epict. cuius est vox, Catalepticus.

Cattura, nom. sust. significa l'atto di imprigionare, di menar prigione.] Comprehensio, onis, fœm. gen.

gen. 1. l 2 4. b. 5. com. in rect. l in obl. Cic. In Ant. Comprehensio fontium mea, animaduersio Senatus fuit.

Catturare, pigliar prigione, menar prigione, e dicesi quando i birri menano in prigione qualchuno ò per debito, ò per delitto.] Comprehendo, is, prehendi, prehensum, 1. 3. l. 2. 4 b. Cic pro Cæl. Erant enim illi positi, vt comprehenderent Licinium, 2. In carcerem condere, vel conijcere. Cic 7. Verr. & 1. Tusc. 3. Ducere vinctum in carcerem, Ex Cic.

Caua. cioè buca, vedi Buca.

Caua, e miniera, luogo, doue si cauano diuersi minerali.] Fodina, næ. f g 1. b. 2. l. Ex Plin. l. 33. c. 6. Odor ex argenti fodinis inimicus omnibus animalibus, sed maximè canibus.

Caua d'arena.] Arenaria, æ, f gen 1 4. b 2 & 3 l Cic. pro Clu. In arenarias quasdam extra portam Esquilinam perductus occ ditur. 2. Arenæ fodina. vel fodina arenaria, 3. Arenarius rij n g 1 4. b. 2. 3. l. Vitr. lib. 2. c. 4. Si non erunt arenaria vnde arena fodiatur.

Caua d'argento, vedi Argentiera.

Caua di creta] Cretæ fodina. Caius Iureconsf. Leg. Sed, & ij. de Publ. 2 Cretifodina, næ, f g.

Caua di coti.] Cotaria. riæ. 1 & 2. l. & 3. b. Alphenus leg. Cæsar dig. de Publicania. Cæsar cum insulę Cretæ cotarias locaret, legem ità dixerat. Ne quis præter redemptorem post Idus Martias cotem ea Insula Creta fodito, neuè eximito, neuè auellito, 2. Cotifodina, næ, 1. & 4. l 2. & 3. b. Ex Plin lib. 33. c. 6 3 Fodina cotaria. Ex Plin. & Alph.

Caua di bronzo, ò di rame.] Æraria æ, f. g. & 2. l, 2. Ærifodina. Ex Vitr. l. 8. c. 3. 3 Fodina æraria. Ea Plin. l. 33. c. 6. & l. 7. cap 56. 4 Metallum ærarium. Plin. l, 33. cap. 5. Laudatiorem chrisocollam in ærarijs metallis, & proximum in argentarijs fieri compertum est.

Caua di ferro.] Ferraria, æ. f g & 2 l M. Cato apud Gel. l. 2. cap 22 In his regionibus ferrariæ sunt, & argenti fodinæ pulcherrimæ, 2 Ferri fodina. Ea Plin. l. 33. ca 6 3. Fodina ferraria. Ex Plin. l. 33. & l. 28. c. 16. 4. Metallum ferrarium. Plin. lib 34 c. 14.

Caua di marmi.] Fodina marmoraria. Ea Plin. l. 33. ca 6. ex Sen. l. 13. ep. 89 2 Marmoris fodina. Ex Vitru, l. 8. c. 3. 3. Marmorum lapicidina. Plin. l 3. c. 3. Metallis, plumbi, ferri, æris. argenti, auri tota ferè Hispania scatet, Citerior, & specularibus lapidibus: Bætica, & minij sunt, & marmorum lapicidinæ.

Caua di pietre, ò di sassi.] Lapicidina, næ, f 1. 2. 3. b. 4. l. Pomp. Fest. l. 10. Lapicidinæ sunt, vbi lapides exciduntur, 2. Latomia, miæ, 1 2 b. Pomp. Fest. l. 10. Latomias ex græco, & maxime à Syracusanis, qui latomias, & appellant, & habent ad instar carceris, ea quibus locis excissi sunt lapides ad extruendam vrbem, 3 Latomia lapidaria Plaut. 4. Fodina lapidaria, Ea Plaut. Capt. 5. Saxifodina, æ, 1. 4. l. 2. 3. b. Bud. in Pand. 6. Lapidifodina, æ, f g 1. 2. 3. 4. b. 5. l. Ex Plin. & Bud. 7.

Caua di pietra dura.] Lapicidina dura. Vitr. l. 2. c 7. Lapicidinæ nonnullæ durę sunt, vti siliceæ.

Caua di pietra dolce, cioè facile à cauarsi, ò lauorarsi.] Lapicidina mollis, Vitr. l. 2. c. 7

Caua di trauertino.] Lapicidina Tyburtina. Vitr. l. 2. c. 7. Aliæ lapicidinæ sunt temperatæ, vti Tyburtinæ, Amiternæ, Soractinæ.

Caua d'oro.] Auraria, æ, f g. 2. l Tacit. l. 3. Tiberius aurarias sibimet seposuit. 2 Aurifodina, næ, f. gen. 1. 4. l. 2. 3. b. Plin. l. 33. c. 4. Extat lex censoria Ictimulorum aurifodinæ, qua in Vercellensi agro, cauebatur, ne plus quinque M. hominum in opere publicani haberent. 3. Fodina auraria. Ex Plin. l. 33. c. 6. & Tacit. l 3. c. 4. Metallum aurarium. Plin. l. 37. c. 12. Lampsaci in metallis aurarijs vna inuenta gemma est, quæ propter pulchritudinem Alexandro Regi missa fuit.

Caua di piombo.] Plumbaria, æ f. g 2. l. Ex Plin. l. 34. cap. 28. & Cæs. 7. bel. Gal. 2. Fodina plumbaria. Ea Plin. l. 33. c. 6. & l. 34 c. 18. 3. Plumbi fodina. Ea Plin. l. 33. c. 6. 4. Metallum plumbarium. Plin. l. 33 c. 5. Inuenitur chrisocolla, & in plumbarijs metallis, vilior etiam auraria.

Caua di Sale.] Salifodina, æ, f. g. 1. 2. 3. b. 4. l. Vitru. l. 8. c. 3. Sunt autem pluribus locis, & fontes, & flumina & lacus, qui per salifodinas percurrentes necessariò sale perficiuntur, 2. Fodina salaria. Ea Plin. l 33. c. 6 & Liu. 9. bel. Pun. 3 Salina, næ, f. g 1. b. Plin. l 31. c 6.

Caua di salnitro.] Nitraria, æ, f. gen. 2 l. Plin. lib. 31. cap. 10. Ægyptijs nitrariæ egregiæ, 2 Fodina nitraria. Ex Plin. l 33. cap. 6. & l. 31. cap. 10. 3. Nitrifodina. Ex Plin. l. 31. cap. 4.

Caua di minio.] Miniaria, riæ f. g 1. 2. & 4. b. & 3. l Plin. lib. 33 c. 7 Sisaponensibus autem miniarijs suæ venæ arena sine argento excoquitur. auri modo probatur.

Cauadenti, maestro, che caua i denti.] Dentiducus, ci, 3 l. Ea Cæl. Aurel. 2. Odontagogus, gi, 4. l. Græc.

Cauadenti, strumento col quale si cauano i denti.] Dentiducum, ci, 3. l. Cæl. Aurel. 2 Odontagogum, gi. 4. l Græc. 3. Odontagra græ, Plaut. 4. Forceps dentaria, vel dentalis. Cel. l. 7. c. 12.

Cauapozzi, colui che caua i pozzi.] Putearius, rij, m. g. 1. 2. b 3 l Plin.

Caualcare, montar à cauallo.] Equum ascendere. Suet. in Cæs. 2. In equum ascendere. Cic. de Sen. Liu. 10. bel Punt. 3. In equum conscendere. Ex Cic. l. 14. ep 7. 5. Equum inscendere. Gel. lib. 5. cap 2. Alexandri Regis equus, & capite, & nomine Bucephalus fuit, hic vbi ornatus erat, armatusque ad prælium, haud nunquam inscendi sese ab alio, nisi a Rege passus est, 6. In equum inscendere, Ex Plaut. in Asin. & Aul. 7 Equum insilire. Liu. 6. ab Vrb.

Caualcare, cioè andar' à cauallo.] Equito, tas, aui, atum, 1. 2. b Gell. l. 18. c. 5. Equitare etiam verbum e vocabulo equitis inclinatum est, & homo equo vtens, & equus sub homine gradiens dicebatur, 2. Equo vehi, vel ferri. Pomp Fest l 5. Equo vehi flamini diali non licebat, ne, si longius digrederetur, sacra negligerentur, 3. In equo vehi, vel ferri Cic. 2. de Diu. 4. Equitem ire, vel incedere, Ex Virg 10. Æn.

Caualcare vn camelo.] Camelum equitare. Ex Plin. l. 8. c. 18. In Oriente cameli iumentorum dorso funguntur, atque etiam equitantur in prælijs.

Il caualcare, il montar' à cauallo.] In equum ascensus. Cic. 6. Verr.

Il caualcare l'andar à cauallo.] Equitatio, nis, f g 1 2. b. 3 l. Plin. l. 38. ca. 4. Equitatio stomacho, & coxis vtilissima, 2. Equitatus, tus, m g. 1. 2. b. 3. l. Plin. l. 28. c. 15. Fœmina teri, vtrique equitatu notum est.

Caualcare allato, ò vicino.] Adequito, tas, aui, atum, 1. 2. & 3 b. Liu. 9 ab Vrb. En ferocius adequitare Samnites vallo, neque otium pati.

Caualcare in mezzo, ò per mezzo.] Interequito, tas, aui, atum, 1. l. 2 3. & 5. b. Q. Curt. In conspectu omnium, duces interequitans alloquebatur.

Caualcare per qualche luogo.] Perequito, tas, aui, atum, 1. 2. & 3. b Cæs 4. bel. Gall. Per omnes partes perequitant, & tela conijciunt.

Caualcare a disdosso, cioè senza sella, ò basto.] Equo nudo, vel vacuo equitare. Ea Liu. & Cic. 2. Equo non instrato vehi. Ea Plin. l. 8. & Ouid. 3 de Art.

Caualcar intorno.] Circumequito, tas, aui, atum, 1. l. 2 & 3. b. Liu. 10. ab Vrb. Ne quam occultam in fraudem incautus rueret, duas turmas sociorum latini nominis, circumequitare mœnia, atq; explorare omnia iubet, 2. Obequito, tas, aui, atum, 1. 2. & 3. b. cum dat. vel accusat. T. Liu. Luce orta postero die obequitauit stationibus hostium.

Caualcare insieme.] Coequito, tas, 2 2. & 3 b. Liu. bel. Maced Coequitant sex millia equitum.

Caualcar d'vn luogo per andar in vn'altro.] Abequito, tas, 1. 2 & 3. b Liu. 4. bell. Pun. Vt prætores pauidi inter tumultum abequitarent Syracusas.

Lasciarsi caualcare.] In sedem recipere, Ex Plin. l. 8. c. 42. Vbi sic ait: Bucephalus neminem alium, quam Alexandrum regio instratus ornatu recæpit in sedem, alios passim reijciens, 2. Dorso recipere. Ex Plin. l. 8. ca. 42. Vbi sic ait. Nec Cæsaris dictatoris quenquam alium recepisse dorso equus traditur, idemque homini similes pedes priores habuisse.

Caual-

Caualcata, cioè fcorreria d'huomini armati à Cauallo.] Incurfus equefter. Ex Cic. pro Cec. 2. Incurfio equeftris, f. g. Ea Cic. pro Cluent.
Caualcatore, maeftro dell'arte del Caualcare, vedi Cozzone.
Caualcatura, beftia, che fi caualca.] Equus, Mulua, Afinus, equefter, vel equitabilis, Ex Quint. Curt. l. 4.
Caualcareccio, addiett. dicefi di luogo per lo quale fi può caualcare] Equitabilis, & hoc, bile, 1. & 2. b. 3. l. Q. Curt. l. 4. Opportuna explicandis copijs regio erat, equitabilis, & vafta planities.
Non caualcareccio.] Inequitabilis, & hoc, bile, 1. 2. & 3. b. 4. l. Quint. Cur. l. 8. Imber, violentius, quam alias fufus campos lubricos, & inequitabiles fecerat.
Caualcania, 4. l. cioè arco fatto à fomiglianza di ponte da vna cafa all'altra fopra la via.] Pons, tis, m. g. Ea Cic. pro Rofc. & 5. Tufc.
Caualiere, vedi Caualliere.
Caualla la femmina del cauallo.] Equa, æ, b. Plin. l. 18. c. 12.
Caualla di buona razza.] Equa generofa. Pallad lib. 4. tit. 1. Martio menfe faginati, ac pafti ante admiffarij generofis equabus admittendi funt.
Cauallaccia, e cauallaccio, caualla, e cauallo cattiuo.] Equa, & equus ignauus. Ea Quint. Curt. qui ait. Equus nobilis vel virgæ vmbra regitur ignauus ne calcaribus quidem concitari poteft.
Cauallarizzo, maeftro di ftalla.] Stabuli præfectus. Turf. Nom. 2. Stabulo præpofitus, Ex Col. l. 8. c. 11. & Cic. pro Leg. Man.
Cauallaro, e cauallaio, guida, ò paftore di caualli.] Agafo, onis, m. gen. 3. b. 2. l. 3. com. in rec. l. in obl. Perf. Sat. 4.
Veftigo facit; hic dama eft, non treffis agafo. Pomp. Feft. l. 1. Agafones dicti funt equas agentes, ideft minantes. Græc. 2. Equarius, rij. 1. & 3. b. 2. l. Ex Iul. Solin. qui fic ait Alexandri Magni equus cum ab equario fuo alias etiam molliter federetur, accepto regio ftrato, neminem vnquam alium præter dominum, vehere dignatus eft. 4. Equorum cuftos, Ex Cic. 1. Off. & 3. Phil. 5. Equorum paftor, Curt.
Cauallereccio, dicefi, di ciò, che è atto, à portarfi da caualli.] Quod equo vehi, vel ferri poteft. Ex Cic. & alijs. 2. equo non ingeftabilis, Ex Plin l. 7. c. 6.
Cauallereffa, moglie di caualliere.] Vxor equeftris, vel equitis vxor.
Caualleref camente, alla cauallerefca da caualliere.] Equeftri more, vel ritu. Ea Cic. 2. equeftrem in modum, vel morem Ex Cic. & Liu. a bell. Maced.
Caualleresco, addiett. da caualliere, ò di caualliere.] Equeftris, & hoc, ftre, 1. b. 2. l. Pomp. Feft. lib. 5. equeftre dictum eft, quod equiti dabatur.
Caualleria, dignità, ò grado di caualiere.] Equitatus, tus, maf. gen. 1. & 2. b. 3. l. Plin. l. 33. cap. 2. equitum nomen fæpè variatum trahebatur. 2. Ordo equeftris. Plin. l. 33. cap. 2. M. Cicero ftabiliuit equeftre nomen in confulatu fuo, ei fenatum conciliana, ea fe ordine profectum effe celebrans 3. Dignitas equeftris.
Caualleria, foldatefca, ò gente à cauallo.] Equitatus, us, m. g. & 2. b. 3. l. Plin. l. 12. c. 8. Ibi, & frutex peftilens raphani, folio lauri, odore equos inuitante, qui pene equitatu orbauit Alexandrum, 2. equites, tum, m. g. & num. plur. 1. & 2. b. Liu. 10. Pun. vbi habetur equites in pugnam inducere. 3. equitum acies, f. g. Corn. Tac. l. 20. Ann. 5. equitum copiæ, f. g. num plur. Ea Liu. 7. bell. Pun. qui dicit: peditum copias. 6. Copiæ equeftres. 7. Agmen equeftre. Ouid. 8. equites Agminales, ex Tac. l. 20. 9. Agmen equitum. Virg. l. 7. Aen.
Cauallata, animale fimile al grillo, vedi Locufta.
Cauallata, metaf frode, ò inganno.] Impoftura, ræ, f. g. 1. a & 3. l. Vlpian.
Fare à vno la cauallata, cioè ingannarlo con aftutia.] Impono, nis, fui, fitum, 2. l. cum dat. perf. Tac. l. 17. Falluntur, quibus luxuria fpecie libertatis imponit.
Far vna bella cauallata.] Egregiè imponere. Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 10. Legibus perniciofiffimis obfiftitur, maxime Catonis, cui tamen egregiè impofuit Milo.
Caualletta, e cauallina, dimin. caualla piccola.] Equula, læ, f. g. 1. a. b. Var. Nemo eft tam negligens, qui eligat afinum, qui faltat equulam.
Cauallatto, e cauallino, dimin. cauallo piccolo.] Equulus, li, m. g. 1. a. b. Cic. 2. de Nat. Chrifippus omnia in perfectis, & maturia docet effe meliora, vt in equo, quàm in equulo, in cane, quam in catulo; in viro, quam in puero. 2. equuleus, lei, m. gen. 1. a. 3. b. Ea Cic. in Tufc. quæft vbi fic habet. Vt iniecto equulei fræno repentè tactu exagitantur nouo.
Caualli, beftiame cauallino.] Equorum genus, neut. gen. Col. de re ruft. l. 6. cap. 7. Eadem anas maiore profectu multos, & equorum genus confpectu fuo fanat.
Caualliere, foldato à cauallo.] Eques, equitis, a. b. in rec. & in obl. Gel. l. 18. c. 5. Pleraque veterum ætas, & hominem equo infidentem, & equum qui infideretur, equitem dixerunt.
Caualliere huomo, che è in dignità, ò grado di caualliere.] Eques, tis, 1. & 2. b. in rect. & obl. Cic. pro Cl. 2. equites ordini fenatorio dignitate proximi.
Caualliere di Malta.] Eques Rhodius. Turf. Laur. Hift. l. 2. cap. 29. Magnus Rhodiorum equitum Magifter.
Caualier del Tofone.] Eques aurei velleris.
Caualliere, cioè gentil'huomo grande, ò d'alto affare.] Vir primarius. Cic. de Senect. 2. Vir fummas, fummatis. Ea Plaut. in Pfeud. 3. Vir magnas, magnatis. Ex Maff. in Ign. 4. Vir primas, primatis.
Caualliere, fignifica alle volte rialto di terra fopra le muraglie.] Tumulus vel agger mœnibus impofitus. Ex Virg. cuius eft vox Tumulus lib. 2. Æn. & Seruio, cuius eft vox Agger in hac fignificatione.
Cauallino, addiett. di cauallo, ò caualla.] Equinus, a, um, 1. b. 2. l. Col. l. 6. c. 26. Summam Sedulitatem, & largam fatietatem defiderat equinum pecus. 3. Caualinus, a, um, 1. b. 2. 3. l. Perf. in Prol.
Nec fonte labra prolui Caballino.
Cauallo animale generofo, e noto.] Equus, equi, m. gen. 2. b. Plin. l. 8. c. 24. equi præfagiunt pugnas & amiffos lugent dominos, lacrymafque interdum fundunt. 2. Caballus, li, 1. b. 2. l. Horat. lib. 1. epift 4.
Optat ephippia bos piger; optat arare caballus 3. Animal hinniens. Quint. l. 7. c. 3.
Cauallo da caualcare, ò da caualiere.] Quadrupes eques, tis, mafc. gen. 1. 2. b. in rec & obl. Enn. l. 7. Ann. Denique vi magna quadrupes, eques, atque elephantus projiciunt fefe. Virg. 3. Georg. & Gell. lib. 18. cap. 5. Pleraque veterum ætas, & hominem, equo infidentem, & equum, qui infideretur equitem dixerunt.
Andar à cauallo, vedi Caualcare.
Chi caualca vn cauallo.] Equi, vel caballi vector. m. gen. Mart. l. 12. ep. 21.
Non vector libyci niger caballi.
Cauallo abbigliato, che ha i fuoi abbigliamenti.] Equus phaleratus. Liu. 10. bel. pun.
Cauallo ambiante, ò di portante.] equus gradarius. Lucil. lib 14. 2. equus Tolutarius Sen. ep. 88.
Cauallo balzano, dicefi quando effendo d'altro mantello, hà i piedi fegnati di bianco.] equus leucopus, podis, 2. l. 3. b. in obl. Ex Plin. l. 10. cap. 48.
Cauallo balzano d'vn piede.] equus albo pede. Ex Plin. l. 10. c. 48. 2. equus pede, vel pedem albus, vel albens. Ex Gel. l. 19. c. 10.
Cauallo balzano da due piedi.] equus duos pedes albus, vel albens. Ea Gel. & Plin.
Cauallo imbaftato, che hà in doffo il bafto.] equus clitellatus, ea Cæf. 4. bel. Gal.
Cauallo da bafto.] equus clitellarius. Ex Cic. in Top. 2. equus clitellis aptus. 3. equus ad vecturam idoneus.

Idoneus. Ex Var.4. Equus dossuarius. Ex Var 2. de Re rust c 10. Ad quam rem habent iumenta dossuaria.5. Equus vectarius. Ex Var. 2. de Re rust.c.7. 6. Equus sarcinarius.

Cauallo bolzo, ouero asmatico.] Equus suspiriosus, vel anhelus. Ouid 2. Equus asthmaticus.

Cauallo calcitroso, che tira calci.] Equus calcitro. Gel.l 4. cap.s 2 Equus calcitrosus. Ex Col.l 5 c.2.

Caual castrato.] Equus canterius. Var.lib.2.c.7. Equi demptis testiculis fiunt quietiores, & ideò quod semine carent, cantrrij sunt appellati. 2. Equus castratus, ex Var. l.s.c.7.

Di caual castrato.] Canterinus,a,um,1.3. l.2. b Plaut. qui ait. Cantrrino ritu somniat.

Cauallo in ordine per la caccia.] Equus venatui adornatus, Tacit l.12.

Cauallo di carrozza.] Equus curulis. Pomp.Fest.l.3. cuius est Equi curules.

Cauallo da carrozza à quattro caualli.] Equus quadrigalis. Pomp. Fest l.3. Curules equi quadrigales appellantur, 2. Equus quadrigarius. Var. l.s.c.7.

Cauallo senza caualiere, ò altra cosa indosso.) Equus vacuus, vel inanis. Cic.4. in Ver. Tindaritani deiecerunt in foro, & eadem de causa equum inanem reliquerunt.

Cauallo de caualieri, ò che si daua à caualieri, stato mezzano fra il Senatorio, e il Plebeo.] Equus militaris, vel publicus. Plin. l 33. cap.1 Annuli medium ordinem, tertiumque plebi, & patribus inseruere, ac quod antea militares equi nomen dederant, hoc nunc pecuniæ iudices tribuunt. Idem ibidem. Equitum nomen subsistebat in turmis equorum publicorum.

Caual con le corna.] Equus cornutus, vel cornibus armatus Plin.l.8.c.21.

Cauallo di poca corporatura.] Equus minutus. Var. l.2. c.2 & 7.

Cauallo di molta corporatura.] Equus vastus. Var. l.s. c.7. Equi medij erunt magnitudine, quod nec vastos, nec minutos decet esse.

Cauallo spiritoso.] Equus acer. Virg 4 Æn.

At puer Ascanius medijs in vallibus acri
Gaudet equo, iamque hos cursu, iam præterit illos

Caual di passo veloce.] Equus velox Ouid. 1. de Remed. Amor.

Aspicis vt prensos vrant ioga prima iuuencos,
Et noua velocem cingula lædat equum?

2 Equus rapidus. Ouid 1. de Art.

Fleuit Amirthorides per inania lumina Phœnix
Hippolitum rapidi dissipuisstis equi. 3. Equus celer Tibul.l.4.eleg. ad Messal.

Aut quis equum, celeremue arcto compescere freno,
Possit, & effusas tardo permittere habenas?

4. Equus pernix. Plin. l 8. cap.18 Totus fœtus, qui numerosus est, ab insidiante capitur equo quam maximè pernici, atque in recentem subinde transfertur.

Cauallo da correre.] Equus ad cursuram idoneus, Ex Var.

Cauallo duro di bocca, & anco sboccato, che non si può reggere.] Equus tenax, vel non parens. Liu. Dec.4 l. 9 Equus tenax, non parens, frænis asperioribus castiganduf est. 2. Equus duri oris. Ouid.

Cauallo fiumale] Hippopotamus,mi,m g.r.l.2 3 4 b.Plin. l.8 c.25. & 16. Romæ hippopotamum, & quinque crocodillos M. Scaurus primus ostendit. 2. Equus fluuiatilis. Plin.l 8.c 21.

Cauallo non domato, ò scozzonato.) Equus indomitus. Horat.2. Serm Sat.2. Leporem sectatus, equoue lassus ab indomito. 2. Equus intractatus, & nouus Cic. in Lel. Atqui in ipso equo, cuius modo mentionem feci, si nulla res impediat, nemo est, qui non eo, quo consueuit, libentiùs vtatur, quam intractato, & nouo. 3. Equus indomabilis. Plaut. in Cas. Næ tu si esses, equus esset indomabilis.

Caual'lo gricciolosо, che atterra il caualiere.) Equus sternax, acis, Virg.12 Æneid.

Cauallo guarnito, ouer'ornato.) Equus instratus, aut ornatus. Plin. l.8 c.24 Alexandri equus neminem alium, quam Alexandrum regio instratus ornatu recepit in sedem.

Cauallo ignudo, cioè senza sella.) Equus desultor ios. Suet. in Cæs. Quadrigas, bigasque, & equos desultorios agitauerunt nobilissimi iuuenes, 2. Equus non stratus, vel non instratus.

Caual da guerra, buon da combattere.) Equus bello vtilis. Ouid 14 Metam.

Rex fuit vtilium bello studiosus equorum.

2. Equus bellator. Virg 3 Georg.

Hinc bellator Equus campo sese arduus infert.

3. Equus Duellius. Lucr.2.

Sæpè itaque ex vno tondentes gramina campo,
Lanigeræ pecudes, & equorum duellica proles.

4 Equus Armiger Prop. l 3.eleg 3.

Et solitum armigeri ducere munus equi.

5. Equus bellicus, prop.l 4.eleg.4.

Bellicus ex illo fonte bibebat equus.

6. Equus ad rem militarem idoneus Var. l.2.cap 7.

Equi alij sunt idonei ad rem militarem.

7. Equus militaris Salust. Coniur. Catil. Iuuentus Romana magis in decoris armis, & militaribus equis, quam in scortis, atque conuiuijs libidinem habebat

Cauallo imbrigliato, che hà la briglia.] Equus frænatus. Liu 2 bel.Pun. Equus instructus, frænatusque, 2. Equus infrænatus. Liu. Dec 47.

Cauallo leggiero.) Veles, itis, r. l 2. b. in rect. & obl. Liu. l.38.

Di caual leggiero.] Velitaris, & hoc, velitare, r.3 l.2. b. Liu. 6 bel. Pun.

Caual magro.] Equus strigosus, vel gracilentus. Gell.l.4. c.12

Cauallo di maneggio, cioè addottrinato, & ammaestrato) Equus edoctus Ex Liu.5. bel Pun.2 Equus eruditus. Ex Cic.3. de Orat & Ouid.l.1. Amor'eleg 14 3. Equus institutus, Equus institutus, Ex Cic.2. de Orat.

Cauallo paesano, ò del paese.] Equus indigena Apul. de Asl 1. Ardua montium, & lubrica vallium, & roscida cespitum, & glebosa camporum emersi, me equo indigena peralbo vehens.

Caual marino.] Hippocampus, pi, m.g. vel Hippocampe, pes, f.g. 2.b. Plin. l.32. c.7. Lepras tollit hippocampi, & delphini cinis ex squa illitus.

Di caual.] Hippocampinus, a, um, s. b. 4. l Plin. l. 32. c.7. Alopecias replet Hippocampinus cinis nitro, & adipe suillo mixtus, aut sincerus.

Cauallo ombroso, ò pauroso.] Equus pauidus. Plin. l.s 1. c.37. In equis, & omnium iumentorum genere indicia animi præferunt aures: Fessis marcidæ, micantes pauidis, subrectæ furentibus, resolutæ ægrit.

Cauallo pomato, ò frisone.] Equus scutulatus. Pallad. l.4. tit.13.

Cauallo da portar le bagaglie, ò arnesi di guerra.] Equus agminalis. Bub. in Pand apud quem sic habetur: Veluti agminales equi: ego agmaticos intelligo, qui agmen exercitus sequuntur ad conuehenda impedimenta. 2. Equus sarcinarius. Ex Cæs. 1. bell. Ciuil. cuius est vox sarcinarius.

Caual di pezza, di rispetto, ò di prezzo.] Equus generosus. Virg.3. Georg.2. Equus nobil.s. Quin. Curt. 3. Equus pretiosus. Cic 3. Off. Si in mari iactura facienda sit, equi ne pretiosi iacturam faciat, an seruuli vilis?

Cauallo restio.) Equus retractans. Ex Colum. l.2. c.2. 2. Equus refractarius, vel retrogradus.

Cauallo saluatico.] Equiferus, ri, m.g 1.2.3.b.Plin.l 8.c.1 3. Suspiriosis ante omnia efficax est potus equiferorum sanguinis, 2. Equus ferus, ex Plin. l.8. c 10. Qui ait: Eos ferus.

Cauallo sellato, che hà in dosso la sella.] Equus ephippiatus Cæs 4 bell. Gall.2. Equus stratus. Liu. Dec.4 l.7 3. Equus instratus. Plin.lib.8 cap 42.

Cauallo da fella.] Equus ephippiarius. Ex Cic. in Topic. a. equus ephippio, vel ad ephippium aptus, vel idoneus. Ex Var. l. 3. c. 7.
Cauallo senza briglia.] Equus non frænatus, non infrænatus.
Cauallo stallio, a. l. quello, che assai è stato in stalla senza essere adoprato.] Equus requietus. Ex Liu. Dec. 5. l. 4.
Cauallo, che trotta, dicesi di quel che scuote il caualcante) equus succussor. Lucil. apud Gell. lib. 1. c. 16. cuius est. Sonipes succussor, a. equus succutiens. Ex Virg. a. Aen. & Ouid a. Met. 3. equus, vel sonipes succussor apud Lucilium qui lib. 15. sic ait.
Campanus sonipes succussor nullus sequetur a. equus succussator. apud Lucil. cuius est Succussator caballus, a. equus succussans. Ex Virg 9 Aen. & Accio, cuius est vox, Succusso, as.
Cauallo da vettura.] equus meritorius; Ex Suet. in Calig. c. 39
Chi và à cauallo.) Equo, vel in equo vehens, Gell. l. 2. c. a. Ei consuli pater proconsul obuiam in equo vehens venit. a. equo iuuehens. Ex Cic. 1 de Nat. Triton pingitur natantibus inuehens belluis.
Mettere vn à cauallo.) In equum tollere, vel inserere. Cæs. de bel. Gall 1 6. Illum in equum quidam ex suis iutulit. a. In equum imponere.
Star à cauallo, andar à caualo.] In equo sedere, vel insidere. Gel. l 5. c. 2.
Cosa appartenente à Cauallo.] Caballinus, a, um, r. b. a 3. l.
Cauamacchie.] Fullo, nis, mascul. gen. Plaut. & Plin. lib. 28 cap. 6. Vrina virilia podagris medetur argumento fullonum, quos ideo tentari eo morbo negant.
Cauapozzi, ò cauator di pozzi, colui, che caua i pozzi.] Putearius, rij, masc. gen. 1. a. & 4. b. 3. l. Plin. l. 31. c. 3. Depressis puteis sulphurata, vel aluminosa occurrentia putearios necant; experimentum huius periculi, est demissa ardens lucerna, si extinguatur.
Cauare, trarre, vedi Cacciare.
Cauar' acqua, vino, e simili.) Haurio, is, si, stum, accusat. rei, 1. b. Cic. 1. de Diuin. Aquam haurit de iugi puteo.
Cauar i denti.) Edento, tas, 1. 2. l. Plaut. Rud. Nimis vellim homini improbissimo malas edentauerint. a Dentes exturbare. Plaut. in Pœn. Exturbo oculos, atque dentes. 3. Dentes euellere Plin. l. 30. c. 3.
Il cauar denti.] Dentium euulsio. Cic. 3. de Nat.
Cauar fuora] Effodio, dis, fodi, fossum, a b. Cic. 2. Off. Nec ferrum, æs, aurum, argentum effoderetur, penitus abditum.
Cauar fuori inteso di cosa già coperta, ò nascosta.] Promo, is, prompsi, promptum, 1 l. Cic. 5. Ver. Senatus tibi ex ærario pecuniam prompsit. 2. Depromo, is, psi, ptum, 1. a. l. Cic. a. de Offic. Ex arca pecunia, ex virtute opera depromitur. 3. Expromo, mis, psi, prum, 1. a. l.
Cauar spesso fuori.] Prompto, as, Plaut. in Bacch. Qui malum promptet, in dies facit minus.
Cauar fuori per i bisogni.] In vsus promere, cum accusat. rei. Col.
Cauar con forza.] Eruo, is, rui, rutum, Plin.
Cauar con gentilezza.] Elicio, is, licui, licitum, 1. l a 3. b. Liu. l. 10 bel. Mac. Arcana eius elicuit.
Cauar gl'occhi.] Oculos excutere. Suet. in Cæs. 2. Oculos effodere. Plaut. 3. Oculos exculpere. Ter. 4. Oculos eruere. Valer. Max. 5. Oculos exturbare. Plaut. in Pœn.

Ne ego homo triobolì sum, nisi ego illi mastigiæ
Exturbo oculos, atque dentes.

Cauar di mano con carezze.] Eblandior, itis, ditus sum, 1. l. Liu. l. 27. Neque enim omnia emebat, aut eblandiebatur, sed vim etiam flagitijs adhibebat.
Cauar vn occhio à vno, ouer far vno lusco.] Elusco, as, 1 & 2. l. Apud Iurisconf. qui aiunt. Aquila eum teneri, qui eluscauerit discipulum in disciplina.
Cauare a sorte.] Sortior, iris, ritus, sum, cum accusat. Cic. ad Q. Fr. l 2. ep. 1. Marcellinus cum grauiter de Clodiana incendijs, trucidationibus, lapidationibus questus esset sententiam dixit, vt ipse iudices per Prætorem vrbanum sortiretur. 2. Sortito capere. Cic. 4 Ver. Siracusis lex est de religione, quæ in annos singulos Iouis Sacerdotem sortitò capi iubet. 3. Sorte ducere. Tacit. in Agric. Ad extremum eò inopiæ venere, vt infirmissimos suorum sorte ductos vescerentur. 4. Sortitionem facere. Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 1 Vt iudicum sortitione facta comitia haberentur.
Il cauare a sorte.] Sortitio, nis, fœmin. gen. 1. 2. l. 3 b. Cic pro Cluent Irà statuerunt maiores nostri, vt si multis esset flagitium rei militaris admissum, sortitione in quosdam animaduerteretur, 2. Sortitus, tus, m g. 2. l. Cic. pro Dom. Pluribus de rebus vno sortitu retulisti.
Colui, che caua a sorte.] Sortitor, tis, a. l. Sen. in Troad. Iniquæ ferus sortitor vrnæ.
Cauar sangue, vedi Sanguinare.
Cauarsi la berretta, ò cappello.] Caput aperire. Cic. 2. Philipp. Homo misericors caput aperuit.
Il cauarsi la berretta, ò cappello.) Capitis apertio. fœmin. gen. Ex Varr. l. 1. cap. 36. 2. Capitis apertura, ex Vitruu.
Cauatosi la berretta, ò cappello.] Capite aperto. Cic. de Sen.
Caudatario, quel che sostien la coda, ò strascico del manto de Cardinali, ò Prælati, mentre camminano.] A Sirmate Ex Suet. in Ner. cap. 49. Cuius est Epaphroditus à libellis, a Seruus à Syrmate. Ex Cic. ad Att. 18. ep. 5. qui sic ait. Pollucem seruum à pedibus meum Romam misi.) Syrmatarius, rij, 2. & 3. l. 2. & 4. b. Ex Cic. ad Att. l. 1. & 6 4. Syrmati præpositus, vel præfectus, Ex Mart. l 12. ep. 74. & Suet in Dom. cap. 16. 5. Syrmatis eleuans, vel attollens. Ex Mart. l. 2. & Cæs. 1. bell. Ciuil.
Cauiale, spetie di salume fatto di vuoua di pesci.] Garum, ri, n. g. 1. b. Plin. lib. 32. c. 7. Liquor is eaquisiti generus est, quod garon vocauerunt, intestinis piscium, cæterisque, quæ abijcienda essent sale maceratis, hoc, olim conficiebatur ex pisce, quem Græci garon vocabant. Mart. lib. 7. ep. 93. Vnguentum fuerat, quod onyx modo parua gerebat.
Olfecit postquam Papilus, ecce garum est.
Cauolo, herba ortolana à tutti nota.] Brassica, cæ, f. g. 1 l. 2. b. Cato. cap. 156 Si voles libenter cœnare, ante cœnam esto, crudam brassicam. a. Caulis, m. g. Plin. l. 19 c. 8. Præcipuus fit caulis sapore, ac magnitudine, primùm omnium si in repastinato fetas.
Cauolo cappuccio.) Brassica capitata. Cato de Re rust.
Cauolo crespo, ò riccio.] Brassica apiana, vel crispa. Cato. c. 157.
Cauolo fiore.) Brassica Pompeiana, vel Cypria.
Cauolo liscio.] Brassica lenis. Plin. l. 19. c. 8.
Cauo, vedi Concauo.
Causa, ò cagione, cosa, che dà l'essere al suo effetto.] Causa, sæ, fœm. gen. 1. l. Cic. de Fat. Causa est quæ id efficit, cuius est causa, vt vulnus mortis, cruditas morbi, ignis ardoris.
Causa certa, ò stabile.] Causa stata. Plin. lib. 2. cap. 39. Tempestatum, rerumque quasdam status esse causas, quasdam verò fortuitas, manifestum est.
Causa efficiente.] Vis, & causa efficiendi. Cic. 1. Fin. De materia disseruerunt, vim & causam efficiendi reliquerunt.
Causa genetatiua, cioè che hà forza di generare, & produrre vna cosa.] Causa genitalis. Plin. l. 9. cap. 2 In mari accipiente causas genitales, è sublimi, semperque parturiente natura, pleraque etiam monstrifica reperiuntur.
Causa incerta, ò indeterminata, cioè casuale.] Causa fortuita, Plin. l. 2. c. 39.

Causa vrgente.] Causa premens, vel cogens. Gell. l. 15. cap. 3.

Causale, addiett. attenente à causa.] Ad causam pertinens, tis, o. g.

Causalità, il causare.] Effectio, nis, fœmin. gen. 1. a. l. Cic. in Acad. 2. efficientia, tiæ, fœm gen. 1. 4 l. a. 3. b. Cic. de Nat l. a.

Causalmente, auuerb.] efficienter. a. b. Cic. de Nat.

Causare, ò cagionare, far vn effetto, dar l'essere à vna cosa.] Facio, cis, feci, factum, 1. a. b. Col. l. 2. cap. 2. de agrorum qualitate agens sic ait. Ille mortem facit, hic deterrimam comitem mortis famem. 2. efficio, cis, feci, fectum, 1. l. a. 3. b. Cic 1. de Fin. In omni re doloris amotio successionem efficit voluptatis, 3. Creo, as, aui, atum, 1. b. Cic. 1 Tusc. Principium extinctum nec ipsum ab alio renascetur, nec à se aliud creabit, 4 Gigno, nis, genui, genitum, 1. l. Cic. 1. de Nat. Omnia quæ terra gignit, maturata pubescunt, 5. Genero, as, aui, atum, 1. a. b. Cic. de Leg. Hominem, quod principium reliquarum rerum esse voluit, generauit, & ornauit Deus, 6. Pario, is, peperi, partum, 1. & 2. b.

Causetta, e cagionetta, dimin. causa, ò cagion piccola.] Caussula, læ, f. g. 1 l. s. b. Ex Cic. de opt. gen. Lysias paruarum rerum causulas scripsit.

Cautela per accortezza, vedi Accortezza.

Cautela, sicurezza, vedi Sicurezza.

Cautelare, assicurare con cautela.] Caueo, caues, caui, cautum, 1. b. Cic. 2. de Leg. Duæ sunt leges de sepulcris, quarum altera priuatorum ædificijs, altera ipsis sepulchris cauet.

Cautelatore, colui, che cautela.] Cautor, ris, f. gen. 1. l. a. b. in rect. & l. in obl. Cic. 3. de Orat. Iurisperiti cautores formularum.

Cautelatrice, colei, che cautela.] Cautrix cis, f g. 1. a. l. Ex Cic. 3. de Or.

Cauterio, cioè il rottorio, che si fà in diuerse parti del corpo per euacuare gl'humori cattiui.] Cauterium, rij, neut. gen. 2. 1. l. Plin. l. 2a. cap. 23. Laser tempestiuè datum cauterij vim obtinet, assuetis etiam vtilius, quam expertibus.

Cauterizzare, far cauterio.] Cautere, vel cauterio inurere, cum accusat. pat. Ex Hippocr. 2. Alicui cauterium adhibere.

Cautissimamente, vedi accortissimamente.

Cautissimo, vedi Accortissimo.

Cauto, vedi Accorto.

Cazzuola, la cucchiara del muratore da prender la calce.] Trulla, læ, 1. l. Scop. in Spic. Trulla instrumentum cæmentarij est.

E

CEcaggio, e cechezza, vedi Cecità.

Cecare, & accecare, vedi Accecare.

Cecarsi, vedi Accecarsi.

Cece, ò ciuaia, legume noto.] Cicer, ris, n. g. 1. & 2. b. in rect. & obl. Plin. l. 18. c. 12. Cicer, non nisi madefactum pridie seri debet.

Cece domestico.] Cicer satiuum. Plin. lib. 22. cap. 25.

Cece piccolo.] Cicer minutum. Idem ibidem.

Cece rosso.] Cicer venereum, aut venerinum, Plin. l. 15. cap. 12.

Cece simile alla testa di montone.] Cicer arietinum. Ex Plin. l. 18. c. 12. Cicer quoddam est arietino capiti simile, vnde ita appellatur.

Cecilia, nome proprio di più donne illustri.] Cæcilia, liæ, 1. a. l. 3. b. Pomp. Fest. l. 7. Gaia Cæcilia est appellata, vt Romam venit, quæ antea Tanaquil vocitata erat vxor Tarquinij Prisci regis Romanorum, quæ tantæ probitatis fuit, vt id nomen, ominis boni causa frequentent nubentes.

Ceciliano, addiett. di Cecilia, ouero di Cecilio.] Cæcilianus, a, um, 1. 4. l. 2. 3. b. pro Quint. Rosc. Hic Socrates commemoratur, hic Diogenes, Cæcilianum illud; sæpe est etiam sub palliolo sordido sapientia.

Cecilio, nome propr. di più huomini, de' quali vno fù Poeta comico.] Cæcilius, ij, 2. b. Quint. l. 10. cap. 1. In comedia maximè claudicamus, licet Cæcilium veteres laudibus ferant.

Cecie legume noto, vedi Cece.

Cecità, Sen. cechità, Fior. cecaggine, ò cechezza, l'astratto di cieco.] Cæcitas, tis, f. gen. 1. b. 3 l. in rect & obl. Cic. 3. Tusc. Tyresiam augeram, quem sapientem fingebant Poetæ, nunquam inducunt deplorantem cæcitatem suam, 2 Cæcitas luminis. Cic. de Arusp. resp. An tibi luminis obest cæcitas. 3. Orbitas luminis. Plin. l. 7. cap. 17. Magna, & Critobulo fama est, extracta Philippi Regis oculo sagitta, & citra deformitatem oris curata orbitate luminis, 4. Oculorum orbitas. Plin. l 28. cap 4. 5. Orbitudo, nis, f. g. a. b. & 3. l. 6. Acies oculorum extincta, Sen. l 10. ep. 75 7. Cæcitudo, nis, f g. a. b. 1. & 3. l. 4. com. in rect. & b. in obl. apud Pomp. Fest. l. 12. qui sic ait. Popilius Aurelius ait, nuscitiones esse cæcitudines nocturnas.

Cecità d'intelletto.] Mentis cæcitas. Cic. pro Dom.

Cedere, dar luogo.] Cedo, is, cessi, cessum, 1. l. Cic.

Cedere il luogo ad alcuno caminando.] Via vel semita cuipiam cedere. Val. Max. lib. 5. cap. 2. Senatus sanxit, vti fœminis semita viri cederent.

Cedolone, ò cartello, quella scritta, che s'appicca in luogo publico, per notificar vna cosa.] Libellus, li, maf. gen. 1. b & 2. l Cic. pro Quint. 2. Tabella, læ, f. gen. 1. b. 2. l. Liu. 4. bel. Mac.

Appiccamento, ò attaccamento di cedoloni, ò cartelli.] Libellorum propositio, f. g Ex Cic. pro Quint. & 3. de Orat. 2. Tabellarum suspensio, f g. Ex Liu. 4 bel. Maced. & Hist. 5. bel. Afric.

Appiccar, ò attaccar cedoloni, ò cartelli.] Libellos proponere. Cic. pro Quint. De quo libelli in celeberrimis locis proponuntur, huic ne perire quidem tacitè, obscurèque conceditur. 2. Tabellas suspendere, Liu 4. bel. Maced. Tabulas conscriptas celeberrimo loco supra sedem quotidianam magistratuum prima vespera suspendit.

Cedrino, addiett. di cedro.] Citrinus, a, um, 1. com. a. b. 2. Cedrinus, a, um, 1. com. a. b.

Cedro, e citrone, Fior. anco cederno frutto assai noto.] Cedris, dis, f. g. 1. com. 2. b. Græc. Plin l. 24. c. 5. Cedrides, hoc est fructus cedri tussi sanant, vrinam cient, aluum sistunt.

Pece di cedro.] Cedria, æ, 1. com. a. b. Plin. lib. 24. cap. 5. Cedrus magna, quam cedrelaten vocant, dat picem, quæ cedria vocatur dentium doloribus vtilissimam, frangit enim eos, & extrahit, dolores sedat.

Cedro, Fior. anche cederno, arbore, il cui frutto del medesimo nome è giallo, odorifero, e di bellissima vista.] Citrus, tri, f. g. 1. com. a. Arbor citrea, vel citria. 3. Malus medica. Græts.

Cedro grande.] Cedrelate, tes, f g. 1. a. b. 3. l. l. 24. c. 5. Cedrus magna, quam cedrelaten vocant dat picem, quæ cedria vocatur.

Cedrolo, a. l. Sen. cedruolo, Fior. cedriuolo, frutto simile alle zucche; mà minore, e di color verde, che maturandosi assai diuien giallo, & ha la buccia piena di porri.] Cucurbita, vel cucurbitula verrucosa, ex Plin. l. 19. cap. 5. & Cic. de Clar. 2. Citrulus, li, a. b.

Cedronella, e cetronella, herba nota.] Melissa, sæ, f. g 1. b. 2. Citrago, nis, f. g. 1. b. a. l.

Cedula] Scheda, dæ, fœm. gen. 1. b. Cic. 2. Schedula, læ, fœm. gen. 1. a. b.

Cedula di propria mano.] Chirographum, phi, neut. g. 1. 2. 3. b.

Cedula di denari, ò d'obligo.] Syngrapha, phæ, fœmin. gen. a. b. Cic. 2. Syngraphum, phi, neutr. gen. a. b.

Cefalo, cenalo, è muggine, pesce scapituto, è scaglioso.] Cephalus, li, m. g. 1. & 2. b. Hip. Sal. Quarta mugilum species cephalus appellatur, propterea quod magnum caput habeat. 2. Capito, nis, mas gen. 1. & 2. b. Hip. Sal. Cephalus vertitur capito. 3. Mugil, lis, m. gen. 1. l. & 2. b. in obl. Plin. l. 9. c. 17. Mugilum natura videtur in metu, capite abscondito, totos se occultari credentium.

Di cephalo, addiett.] Cephalæus, a, um, 1. 2. b. 3. l. Lucil. Sat. l. 1. Dabo cephalæamque carnem, 2. Cephalicus, a, um, 1. 2. 3. b. Ex Cels.

Cesso, muso d'animale.] Rictus, m. g. Plin.

Celare, nascondere.] Celo, las, aui, tum, 1. l. 2. Occulto, tas, aui, tum. 1. 2. l.

Celata, elmo, Fior. anco bacinetto. Sen. cioè mezza testa, è cappelletto, ò scuffia di ferro, che difende la testa.] Galea, leæ, f. g. 1. & 2. b. dicta est à galeto, vt ait Varro. 4. de ling. Virg. lib. 2. Aen.

Et conum insignis galeæ, cristasq; comantes.

Armato di celata, addiett.] Galeatus, a, um, 1. & 2. b. 3. l. Cic. 1. de Nat. Tu ex quo esse Deos suspicaris, habeo inquis, in animo istam informationem Dei, & barbati quidem Iouis, galeatæ Mineruæ.

Celatamente, nascostamente.] Clam. 2. Occultè. Plin.

Celebrare, magnificare.] Celebro, as, aui, atum, Cic. pro Planc. Laudes C. Cæsaris video P. R plurimis iudicijs esse celebratas.

Celebre, famoso.] Celeber, bra, brum, 1. 2. b. 2. Celebris, & hoc, bre, o. gen. 1. 2. Cic. pro Arch. Poeta. Natus est Antiochiæ, loco nobili, & celebri quondam vrbe. 3. Clarus, a, um, 1. l. Cic. in som. Scip. Ostendebat Chartaginem de illustri, & claro quondam loco.

Celebrare, far festa.] Celebrare diem. Cic. in Catil. Quirites celebratote illos dies cum coniugibus, & liberis vestris, erepti enim ex crudelissimo interitu vicillis.

Celebrare per lodate, vedi Laudare.

Celebratione.] Celebratio, nis, f. g. 1. 2. b. 3. l. Cic. pro Syll. Quæ domus? quæ celebratio quotidiana?

Celerità, prestezza.] Celeritas, tis, f. g. 1. 2. 3. b. Cic. pro Q. Rosc. Quid hæc tanta celeritas significat? 2. Festinatio, onis, fœm gen. 1. 2. 3. l. Cic. in Anton. Mea autem festinatio, non solum victoriæ auida est, sed etiam celeritatia.

Celeste, e celestiale, addiett. di Cielo.] Cælestis, & hoc, cæleste. Cic. Acad. Nos cogitantes supera, atque cælestia, hæc nostra, vt exigua, & minima contemnimus.

Più celeste, compat.] Cælestior, & hoc, istius. Sen. l. 9. ep. 67.

Nihil est diuino diuinius, nec cœlesti cœlestius.

Celestiale, addiett. vedi Celeste.

Celestissimo, e celestialissimo, superl. di celeste.] Cælestissimus, a, um, 1. 2. 3. l. 4. b. Vell. Paterc. 2. Hist. Cælestissimorum eius operum pro captu mediocritatis meæ adiutor fui. 2. Summe cælestis, & hoc, ste. Ea Cic. 3. Ver. & Plin. lib. cap. 7.

Celestro, e cilestro, color di Cielo.] Cæruleus, a, um, 1. l. 2. 3. b.

Celibato, cioè stato di donna che non si marita, ò d'huomo, che non s'ammoglia.] Cælibatus, tus, mas. gen. 1. 3. l. 2. b. Suet. in Galb. cap. 5. Verum amissa vxore lepida, duobusque ex ea filijs, remansit in cælibatu.

Celibe, aggett. chi viue in celibato.] Cælebs, libis, o. g. 1. l. 2. l. & in obl. b. Ex Suet. in Galb. c. 5. Agrippina viduata morte Domitij, adhuc maritum, nec dum cælibem Galbam, omnibus sollicitauerat modis.

Cella, stanza da riporui, qualche cosa.] Cella, æ, f. g. Var. l. 4. de Ling. Vbi quid conditum esse volebant, à celando cellam appellarunt.

Cella nome di quei buchi, doue gl'api fanno il mele.] Cella, æ, Plin. l. 11. c. 11. Apum Sexangulæ, omnes cellæ, à singulorum pedum opere, quas melle replent.

Cellaio, cellaro, stanza terrena da tener vino.] Cellarium, rij, n. g. 1. 2. l. 2. Apotheca, æ, 1. 2. b. 3. l. Plin. l. 11. c. 19. Vina in Apothecis Cania ortu mutantur.

Cosa attenente à cella.] Cellaris, & hoc, re, 1. 2. l. Col. lib. 8. cap. 8. Columbos cellares pinguissimos facere contingit.

Cembalo, vedi Cimbalo.

Celso, arbore, vedi Gelso.

Cena, il pasto, che si fà la sera.] Cœna, æ, f. g. 1. l. Gel. l. 19. c. 9. Pomp. Fest. l. 3 Cœna apud antiquos dicebatur, quod nunc est prandium, Vespertina, quam nunc cœnam appellamus.

Cena moderata, ò frugale.] Cœna frugi. Plin. epist. 45. Apponitur cœna non minus nitida, quàm frugi.

Cena di molte viuande.] Cœna dubia. Ter. in Phor. Cœna dubia apponitur. G. Quid istuc verbi est S. Vbi tu dubites, quid sumas potissimum.

Cena ordinaria.] Cœna quotidiana. Plin. cap. 35. Magnificam aliàs cœnam, sed quotidianam Antonio apposuit.

Cena domestica, ò di casa.] Domicœnium, nii, n. g. 1. 2. b. Mart. l. 5. ep. 119.

Si tristi domicœnio laboras.

A cena, stando à cena, mentre si cena.] Inter cœnam. Suet. in Aug. c. 71. Inter cœnam lusimus, & heri, & hodie, 2. Super cœnam. Plin. l. 4 ep. 21. De Catuli Messalini nequitia, sanguinarijsque sententijs in commune omnes super cœnam loquebantur.

Allungare, ò slungare la cena.] Cœnam producere. Horat. l. 1. serm. Sat. 5.

Doppò cena, finito di cenare.] Cœna comesa. Varr. de Re rust. lib. 1. cap. 2. Ad vos cœna comesa venimus, 2 A cœna. Plin. lib. 27. cap 4.

Il fondamento della cena.] Cœnæ fundus, & fundamentum, Gel. l. 17. c 8. Cœnæ fundus, & fundamentum omne erat in olla vna lentis.

Leuarsi da cena.] De cœna surgere. Hor. 1. serm. Satir. 2.

Dar da cena ad vno.] Cœnam præbere, cum dat. Suet. in Aug c. 74. 2. Cœnam alicui apponere, Plin. l 6. c. 35. Magnificam aliàs cœnam, sed quotidianam Antonio apposuit. 3. Cœnam dare, Plaut. in Curc. Tu nobis hodie tu cœnam des sororiam. 4. Cœna quempiam accipere. Suet. in Otho. c. 4. Quoties cœna principem acciperet, aureos excubanti cohorti viritim diuidebat. 5. Cœnam præbere. Suet. in Aug. c. 74. Cœnam ternis ferculis, aut cum abundantissime senis præbebat. 6. Cœnam largiri. Plaut. in Amph. Tu cœnam largire, si sapis esurientibus. 7 Cœnæ adhibere cum accus. pers. Suet. in Aug. c. 74 Tradunt neminem vnquam libertinorum adhibitum ab eo cœnæ.

Tener sempre vno à cena.] Omni cœnæ aliquem adhibere Suet.

Cenacolo, tinello, refettorio, doue si mangia, vedi Refettorio.

Cenare con alcuno.] Apud aliquem cœnare. Plaut in Mostel. Hic apud nos hodie cœnes.

Cenare con più appetito.] Melius cœnare. Cicer. 5. Tusc. Socrates quo melius cœnaret, obsonabat ambulando famem.

Cenare, giacendo, ouero sedendo.] Cubantem, vel sedentem cœnare. Val. Max. l. 2. c. 1. Fœminæ cum viris cubantibus sedentes cœnitabant.

Cenare con gusto.] Libenter cœnare. Cato c. 156. Si voles libenter cœnare, ante cœnam esto crudam brassicam.

Cenare à spese d'altri.] Alienum cœnare. Plaut. in Pers. Ille alienum cœnabit, nihil gustabit de meo.

Cenare spesso.] Cœnito, as, Var. l. 3 c. 4.

Cenar insieme, ò in compagnia.] Concœno, as, 1. 2. l. Ex Cic. de Sen.

Il cenar insieme, ò in compagnia.] Concœnatio, nis, fœm. gen. 1. 2. & 3. l. & 4 b. Cic. de Sen. Græci conuiuium, tum compotationem, tum concœnationem vocant.

Cenar sotto.] Subcœno, as, 1. & 2. l. Quint. l. 6. cap. 3. Et Gal-

Et Galba de piscibus, qui cum pridie ex parte adesi, & versati postero die oppositi essent, festinemus, alij subcœnant, inquit.

Hauer voglia di cenare.]Cœnaturio, is, riui, vel rij, ritum, 1.2.l.3 b Mart. in Vacerram.
  Cœnaturit Vacerra, non cacaturit.

Cenarella, cenetta, ò cenina, dimin. cena piccola.]Cœnula, læ, 1.l.a.b. Iuuen. Sat. 3. cuius est: Cœnula frugi, & Mart. l.10 ep 44.
  Paruus in his vna ponetur cœnula mensa
  Hœdus in humani raptus ab ore lupi.
2. Cœna breuis Hor. l.1. ep.19. 3. Cœnula parua. Mart. l.5. ep.75.
  Parua est cœnula, quis potest negare?

Chi non hà cenato.] Incœnatus, a, um, 1. 2. 3. l. Plaut. Pseud. I cubitum incœnatus. Và a letto senza cena. 2. Incœnis, & hoc, incœne. Plaut. in Cas. Senem illæ incœnem extrudere cupiunt ex ædibus.
  Vt ipsæ solæ ventres distendant suos.

Chi hà cenato.]Cœnatus, a, um, 1. & 2.l. Cic. ad Att. l.2. ep. 31. Cœnato mihi, & iam dorminanti pridie Cal. Maias epistola est illa reddita.

Cenere, la poluere, nella quale si risolue tutto quel che arde.]Cinis, neris, m.g. 1. & 2. b. Plin. lib.18. c.26. Muscis humore exanimatis, si cinere condantur, redit vita.

Di cenere, ò simile a cenere.)Cinereus, rea, reum, 1. 2. & 4 b. & 3.l. Plin. l.33.

Solennità delle ceneri, quella, che si celebra il primo giorno di quaresima.] Cineralia, um, vel liorum, n.g. & num. plur. 1.2.b 3 l Maff. l.1. ep.1. A cineralibus vsque ad Paschæ solemnia conciones quotidie cum sacrificijs habitæ sunt, 2. Cineralia solemnia Maff. l. 1. ep.6.

Cenetta, vedi cenarella.

Cengia di cauallo.) Cingulum, li, n.g. a, b, & Cingula, æ, f. g a. b. Ouid. de rem. Am.
  Et noua velocem cingula lædat equum.

Cennare, vedi Accennare.

Cenno, segno, che si fa senza parlare, ò con la testa, ò con altra parte del corpo.) Nutus, tus, m.g. 1.l. Plin. lib.6. c.30. Gentibus quibusdam pro sermone nutus, motusque membrorum est.

Cenno con l'occhio.) Nictatio, nis, f g. 1.2.l.2. Nictus, ctus, m gen.

Censo.] Census, sus, Iuresconſ. & Iuuen.
  Protinus ad censum, de moribus vltima fiet
    Quæstio.

Censore, riformator di costumi.] Censor, ris, m. gen. 2. b. in rect. l. in obl. Cic. de leg. Censores apud Romanos, Momophylaces apud Græcos, 2. Præfectus moribus.

Di censore, cosa attenente à censore.] Censorius, a, um, 1 2. l. Cic. de Or. Id opus committere, vide quam sit turpe homini censorio.

Censura, officio di censore.] Censura, ræ, f. gen. 1.l Cic. de Inu. Pop Rom. Gracchum post censuram consulem fecit.

Censurare. Censuram agere. Ouid 6 Fast. 2. Censuram facere. Gell. l.12. c.2 3. Culpo, as, Gell. l 1. c.6. Item aliud verbum culpauerunt.

Centauro, mostro fauoloso di mezz'huomo, e mezzo cauallo.] Centaurus, ri, mas gen. 1. 2. l. Cic. de Nat. Deor. Nubium vna Centauros genuisse dicitur.

Centesimare, punire, d'ogni cento vno.] Centesimo, as, e. 2. l. 3. b. Ex Suet. in Aug. c.24 2. Sorte centesimum quemque ad supplicium legere. Ex Liu. 2. ab Vrb. Cætera multitudo sorte decimus quisque ad supplicium lecti.

La centesima volta, ò fiata.] Centesimo. Ex Cic. de Inuent. 2. Cente[illegible]nium. Ex Cic 3. de Nat.

Centesimatione] Centesimatio, nis, f.g. Iul. Capit. in Macr. 2. Centesimi cuiusque ad supplicium lectio. Ex Liu. 2 ab Vrb.

Centesimo, numero ordinale.] Centesimus, a, um, 2.l. Plin. l.5. c.9. In totum autem reuocatur intra ripas centesimo die.

Centinaio, quantità, ò numero di cento.] Centenarius, rij, 2. Hecatontas, dis, Græc.

Cento, numero di dieci decine.] Centum. Cic pro Mil. Hi centum dies penes accusatorem cum fuissent, ab eo ipso accusatore producti sunt. 2. Centeni, næ, na, 2 l. Plin. l. 11. c. 7. Iecur maxime vetustatis patiens centenis durare annis obsidionum exempla prodidere.

D'ogni cento vno.] Centesimus quisque. Cic.

Cento libre.] Centena pondo. Pomp. Fest.

Cento mila.) Centum millia, vel Centena millia. Plin. l.33. c.10 Non erat apud antiquos numerus, vltra centum millia: itaque, & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, aut sæpius dicantur.

Cento mila volte.] Centies millies. Ex Cic.

Cento milioni.) Millies centena millia.

Cento piedi, ò cento gambe, vermicello che hà quantità di piedi, ò gambe.] Centipeda, dæ, 1.l. 2.3.b. Plin. l.29. cap 6.

Centorino, vedi Cinturino.

Centrale, addiett. di centro.] Centralis, & hoc, le. Plin. l.2. c.23.

Centura, vedi Cinta.

Centro, il mezzo d'vna sfera, ò circulo.] Centrum, tri, Punctum, cti, n.g. Cic. 2. Tusc. Persuadent Mathematici terram in medio mundo sitam ad vniuersi cœli complexum quasi puncti instar obtinere, quod centrum illi vocant. 2. Cardo, dinis, 2. com. in rect. b. in obl. Apul in Cosmogr. Cardinem mundi habet tellus. 3. Orbis, vel circuli medium. Cic. de Vniu.

Cosa appartenente à centro.] Centralis, & hoc, le. 1.2.l. Plin. l.2 c 23.

Centro del mondo.] Medius mundi locus, vel Infimus mundi locus. Cic. 5. Tusc. Quibus cauernis maria sustineantur: in quæ omnia delata grauitate medium mundi locum semper expetant, qui est idem Infimus in rotundo.

Centroso, addiett. che hà più centri.] Centrosus, a, um, 2.l. Plin. l.27. c.7.

Ceppi, instrumenti di legno, che si mette à piedi di carcerati.] Compedes, dum, f.g. & num. plur. Cic. pro Rab 2. Pedicæ, carum. f.g. & num. plur. 1.2.b. Liu. 3. Compes, dis, in sing 2.l. in rect. b. in obl Col. l.8. c 2.

Ceppi grossi, e pesanti.] Compedes crassæ, ac ponderosæ. Plaut. in Capt. Vbi ponderosas, crassas capiat compedes.

Star ne ceppi, star con i ceppi à i piedi.] Esse in compedibus. Cic. Tusc. quæst. Qui in compedibus corporis fuerunt, etiam cum soluti sunt, tardius ingrediuntur: 2. Habere compedes. Ter. in Phorm. Molendum vsque in pistrino, vapulandum, habendæ compedes.

Mettere in ceppi.] Compedio, dis, diui, ditum, 2. b. Ex Varr.

Messo in ceppi) Compeditus, a, um, 2.b.3.l.

Ceppo zocco, tronco d'albero, che hà le frondi.] Stipes, tis, m g 1.l.2 b. in rect & obl. Virg. 7 Æn.
  Stipitibus duris agitur, sudibusque præustis. 2. Caudex, dicis, 1. & 2. l. in rect. 2. b. in obl. Virg. 2. Georg.
  Quin & caudicibus sectis (mirabile dictu)
  Truditur e sicco radix, oleagina ligno.

Ceppo senza fronde.] Truncus, ci, mas. gen. Virgil. 2. Georg.
  Sed truncis oleæ melius propagine vites
  Respondent, solido Paphiæ de robore myrtus.

Ceppo per stirpe, ò casata, vedi Prosapia.

Cera, cioè aspetto.]Species, ei, f. 1. b. Cic. 1. Offic. Forma notio, & species viri boni.

Cera d'huomo da bene.) Boni viri species. Cic. 2. Off. Difficile est, nisi speciem præter boni viri fictam ras.

Cera d'vn tristo.] Mali viri species. Ex Cic.

Cera d'vn morto.) Hominis cadauerosi species.

Cera, cioè colore, ò sembianza di volto.] Color, ris, m. g. 2. b. Plin. l.22. c.25. Erui aquam decocti si quis quotidie iei[illegible]

Ieiunus biberit, vniuerso corpori meliorem fieri colorem, existimant. a Species,ei,s.a.b 3 l. Ex Cic.a Off vbi ait, speciem viri boni, & Lucret l a cuius est: Specie fœda teter.

Cera, materia tenace, la qual rimane spremuto, e cauato il mele da' fiadoni.] Cera,ræ,f g.& 1.l.Plin. l.as. cap.14. Cera fit expressis fauis, sed ante purificatis aqua, & triduo io tenebris siccatis, qua rto liquatis igni in nouo fictili.

Cera bianca] Cera punica. Plin. l. 21. cap. 14. Optima cera, quæ punica vocatur; proxima quam maxime fulua, odorisque mellei, pura. natione Pontica.

Cera da sigillar lettere, che alcuni chiamano cera di Spagna, ò lacca) Cera signatoria. Ex Vitruu. l 9 c.3.Val. Max l 8 c.15.

Cera piccola, ouer poca.]Cerula, æ, f.g.1.l.a.b. Cic.ad Att. l.18.

Cera vergine, dicesi di quella massa di cera che resta, cauati i faui di miele, e non è ancora con artifitio fatta bianca.] Cera Pontica a Cera pura. 3 Cera quam maximè fulua: 4 Cera odoris mellei Plin l 22 c.14. Optima autem cera quæ Punica vocatur: proxima quam maxime fulua, odorisque mellei.

Di cera, addiett.) Cereus,a, um, 1.l. Cic.3.de Nat. Si omnis cera commutabilis esset, nihil esset cereum, quod commutari non posset.

Co lui che lauora di cera.] Cerarius, rij, m gen. s. a. l 3.b. Cic.5.Ver.2. Ceroplasta, æ, mas. gen. 1.l. a. b. Ex Plaut.

Cerare, vedi Incerare.

Cerasa, Fior. ciregia, Sen. faragia frutto noto, di varie sorti, & diuersi nomi.] Cerasum, si, neut. gen. 1.& a.b.Plin. lib. 28. c.7. Cerasa aluum molliunt stomacho inutilia: eadem siccata aluum sistunt, vrinam cient. Inuenio apud authores; si quis matutino roscida cum suis nucleis deuoret, in tantum leuari aluum, vt pedes morbo liberentur, 3. Cerasus, si, f g.s. & a.b.Plin l.15. c.28. Carne, & succo mora constant: cute, & succo cerasi. Propr. l 4. Sat.2

Hic dulces cerasas, hic autumnalia pruna
Carois, & æstiuo mora rubere die..

4. Cerasi pomum. Pallad. l.11. tit.12. Si prædictis mensibus cerasi spargantur poma, summa facilitate nascentur.

Cerasa acquaiuola, cioè che hà dell'acquidoso.] Cerasum tenerum, vel Iulianum. a. Cerasum aquatum, vel aquosum. Ex Plin. l.28. cap & l.18. cap. 17.

Cerasa corbina, cioè molto nera.] Cerasum nigrum, vel Ætium. Plin. l.15. c.25. Cerasorum nigerrima sunt Ætia, & duracina.

Cerasa corgnalina.) Cerasum doracinum, vel Plinianum. Plin. l.15 c.25. E cerasis principatus duracioris, quæ Pliniana Campania appellat.

Cerasa rossa.) Cerasum rubeum, vel Apronianum. Plin. l.15. c.25. Cerasorum Aproniana maximè rubent.

Cerasa tonda..) Cerasum rotundum, vel Cæcilianum. Plin. l.15. c.25. Cerasorum Ætia nigerrima sunt, Cæciliana vero etiam rotunda.

Cerasa marina, Flor. corbezzola: Sen. albatra, ò albetrella, frutto del ceraso marino, il quale rosseggia nel giallo, & è dolce, tondo, e grosso, come grossa ciregia.] Vnedo, donis, f.g.s.l & a.b.& 3.l. in obl. Plin l.15. cap 24. Aliud corpus est terrestribus fragis, aliud congeneri eorum vnedoni. Pomum ast inhonorum, vt cui nomen, ex argumento fit vnum tantum edendi: Duobus tamen hoc nominibus appellant. Græci, Comaron, & mimæculon. 2. Arbutum, ti, n g & a b. Virg 1 Geor.

Prima Ceres ferro mortales vertere terram
Instituit quum iam glandes, atque arbuta sacræ
Deficerent sylvæ, & victum Dodona negaret. 3. Comarum, ri, n. gen. 1. & 2 b. Plin. 4 Mimæcylum, li, n. gen. Teophr. & Plin. Fœtus arbuteus. Ouid. 1. Metam.

Contentique cibis nullo cogente creatis
Arbuteos fœtus, montanaque fraga legebant,

Cornaque, & in duris hærentia mora rubetis.

Cerase amarene, ò marasche.) Cerasa laurea. Plin. l 15. c 25. Minus quinquennium est, quod prodiere, quæ vocant laurea, non ingratæ amaritudinis, insita in lauro.

Cerase fresche.) Cerasa viridia, vel recentia.

Cerase saluatiche.] Cerasa syluestria.

Cerasero, ciregeto Fior. farageto Sen luogo piantato dicerasi, ò ciregi, ò faragi.) Cerasetum, ti, n.gen. 1.a.b.3. l Ex Pallad. & Virg a. Solum ceraso conlitum. Ex Plin. & Col.

Ceraso, Fior. ciregio, Sen. faragio, arbore assai noto.) Cerasus, si, fœm gen 1.& 2 .b.Plin.l.12.c.3. Peregrinæ, & cerasi, persicæque. Idem Plin.l.15. c.25. Cerasi ante victoriam Mithridaticam L. Luculli non fuere in Italia. Ad vrbis annum 680. Is primum vexit è Ponto: annis 120. trans Oceanum in Britanniam vsque peruenere. 2. Cerasi planta, vel arbor. Pallad. l.11. tit.12. Cerasi plantam syluestrem trasferre debemus mense Octobris, vel Nouembris & eam primo Ianuario cum comprehenderit, inserere.

Ceraso nano, cioè piccolo, e basso.] Chamæcerasus, si, f. g. 1. 3 & 4.b. & a. l.Plin. l.15. c.15. Sunt & Macedonia cerasa paruæ arboris, raroque eria cubita excedentia, & minore etiamnum frutice chamæcerasi. 2. Cerasus parua, vel humilis. Ex Plin.l 15 c.25.

Ceraso marino, corbezzolo, Sen. ancor albatro albero noto.) Arbutus, tus, f g.

Di ceraso, nome addiett.)Cerasinus, a, um, 1. a.3 b.

Cerbero. a.b cane fauoloso, il qual era di tre capi, è portinaio dell'Inferoo] Cerberus, ri, 1.l. a.b. Cic.1. Tusc Dic quæso oum te illa terrent triceps apud inferos Cerberus, Cocyti fremitus, transuectio Acherontis, mento summam barbam attingens siti enectus Tantalus? a. Canis tartareus. Sen. in Herc fur.3. Canis triformis. Sen. in Oeth.4 Canis vipereus. Ouid 3 Amor.

Et tria vipereo fecimus ora cani.

Di cerbero aggett] Cerbereus, a, um, 1.l.a.3 b. Ouid.4. & 14. Metam. cuius est, Os cerbereum, & Stat. 5. Sylu. cuius est, Latratus cerbereus.

Cerca, ò cercamento, il cercare.] Inquisitio, nis, f. gen. 1.2. & 3.l. & 4 b. Plin.l.8. c.30. Ab voa hyæna produnt sepulchra erui inquisitione corporum, 2. Indagatio, nis, fœm. gen. 1. a.3.l 3 Inuestigatio, nis, f.gen.1.2.3.4 l.4 Quæstio, nis, 1.a.l,3.b 4.com. in rect. & l in obl. Plaut. in Cas. Caue in quæstione mihi sis. A. Vsq; adero Domi. 5. Quæsitus, m.geo.1. a.l.Plin lib.5. cap.9 Nilus ioermi quæsitu cognitus.

Cercare, inuestigare, far diligenza di trouare.) Quæro, ris, iui, itum, 1 l Plaut in Stich.

Alium conuiuam quærito in hunc diem tibi.

2. Inuestigo, gas, aui, atum, 3. l. Plin. lib 8 cap. 32. Cerui inuestigant serpentium cauernas, nariumque spiritu extrahunt renitentes, 3. Indago, as, aui, atum, 2 l.4. Vestigo, as, aui, atum 2 l 5. Inquiro, is, iui, itum, a.l.

Cercar con diligenza.] Exquiro, ris, iui. itum, 2 l.2. Exploro, as, aui, atum, 2 l.3. Scrutor, aris, atus, sum, 1.l. 4. Perquiro, is, siui, itum, a l.

Cercar souentemente, ò spesso.) Quærito, as, aui atum, 1.l. 2. b. Plaut. in Merc. Magnum est, quicquid quæritat.

Cercare, procacciare, far studio.) Curo, as, aui, atum, 2. l. 2. Operam dare, 3. Studeo, es, dui, 1. 2. b.

Cercar la gratia del popolo.)Colligere populi voluntatem.

Cercatore, ò inuestigatore.) Inquisitor, ris, m.g. 1.2.3.l.4. b. in rect. & l. in obl. Cic. in Verr. Ille Achaicus inquisitor. 2. Inuestigator, ris, m.g. 1 2.3 4 l.5.b. in rect. sed l. in obl. Cic. de Clar Orat. Varro diligentissimus inuestigator antiquitatis. 3. Speculator, ris, m.g. 1.3.l.a.b. Cic. Speculator venatorque naturæ.

Cerchiare, vedi Accerchiare.

Cerchiare botti, cioè mettere à quelle i cerchi.) Circulis olia cingere. Plin. l. 14. c 21. Circa Alpes ligneis vasis condunt vina, circulisque cingunt, atque etiam

etiam hyeme gelida ignibus rigorem arcent.

Cerchio.) Circus,circi,m.gen Cic. in Arat. Candens circus,ideſt lacteus circus,2. Circulus,li,m.g.2.b. Cic de Fin. Videmus quoſdam circulos,aut ſemicirculos conſectari, 3. Orbis,bis,m.g Cic.de Orat. Circuitus, & quaſi orbis verborum.

Cerchio d'huomini, vale radunanza di huomini diſpoſta in giro.] Corona, næ, fœm.gen. 1. b. 1.l.Cic.pro Mil. Non enim corona conſeſſus veſter vinctus eſt, vtj ſolebat.

Cero,cioè torcia, vedi Cero.

Cerere,dea del grano.] Ceres, ris, f.g.1.b.1.l.in rect & in obl.b.Cic.de Nat. Deor. Fruges Cererem appellamus, vinum autem Liberum, ex quo illud Terentij.

Sine Cerere, & Libero friget Venus.

Ceretano, vedi Ciarlatano.

Ceretto, dimin cero piccolo.] Cereolus,li, maſ.gen. 1.l. 2. & 3.b. 2. Ceres paruulus, vel minutus. Ex Feſt. & Plin.

Cerimonie, vale riti, & leggi preſcritte nel modo di far ſacrificij, & coſe ſacre.] Cæremoniæ,arum,f.g.num.pl. 2.1.3.l.4.b.Val.Max. l.1.c.1. de Relig. In oppido Cæretano cum ſumma veneratione ſacra recepta, grata memoria, ad hoc vſque tempus hoſpitalem humanitatem teſtantur: Inde enim inſtitutum eſt, Sacra Cæremonias vocari, quia Cæretani ea in fracto Reip. ſtatu, perinde ac florente, coluerunt.

Cerimoniero, maeſtro di cerimonie, quegli,che hà per vffitio d'inſegnar cerimonie, ò di aſſiſtere alli ſacrifitij, e funtioni ſacre inſegnando i riti di farle.] Cæremoniarum præpoſitus,vel Præfectus. Ex Cic.1.Tuſc & 7.Verr. 2 Præfes cæremoniarum. Ex Cic.pro Rab. Poſth 3. Curator cæremoniarum. Ex Cic.de Leg. cuius eſt vox Curator,& cæremoniarum.

Cerimoniato, vfficio del maeſtro di cerimonie.] Curatio cæremoniarum, vel cura cæremoniarum. Ex Cic. cuius pluribus in locis eſt vox Curatio, cura, & cæremoniarum.

Cerimonia, ſuſt.vale qualche volta componimento, ò termino di buona creanza.] Officium,ij, n.g.2. b. Cic. pro Mil. Tibi nullum ſtudij officium deſuit.2 Vrbanitas,atis, f.g 1.2 l.3.b.4.l.in rect.& obl. Cic.de Nat. Deor. Vir noſtrorum hominum vrbanitate limatus.

Cerimonie, vale qualche volta parole, ò atti finti, ò adulatorij di affetto, e lode.]Officij ſimulatio f.g. Ex Cic. de Offic.2.Species officij,f.g.Ex Cic.de Fin & Tuſc.Quæſt. 3. Officium compoſitum Ex eodem.

Per cerimonia.] Officij cauſa. Var.4. de Ling.2. Per officium. Cic.

Cernere, ò criuellare, vedi Vagliare.

Cero,e cerotto candela groſſa,ò grande di cera.] Cereus,ei, m.g. 1.l. 2.b. Pomp. Feſt.l.3.Cereos ſaturnalibus muneri dabant, humiliores, potentioribus, quia candelis pauperes, locupletes cereis vtebantur.

Cero pien di denari.] Cereus nummis obſitus. Turſ. Laur. hiſt.l 5. c.29. Sequuntur dona,argenteæ coronæ,calices, cerei nummis obſiti.

Ceroto, impiaſtro medicinale di materia viſcoſa, e tenace, che s'applica à luoghi offeſi da male per diuerſi effetti.] Ceratum,ti, n.g.1.& 2.l Plin.l.22. c.2. Herba quam noſtri, centum capita vocant, recedentes ab oſſibus carnes ſanat cum axungia ſalſa,& cerato,2.Cerotum,ti, neut.gen. 1.& 2.l.Plin. l.26.c.14 Plantago cum ceroto craſſa labra purgat.

Ceroto roſato.] Ceratum roſaceum, 2.Ceratum ex roſa factum. Celſ.l.4.c.24.

Cerreto, e cerraia, Fior. anco cerbaia, boſco di cerri.] Solum cerris conſitum. Ex Colum. 2. Cerretum, ti, neut. gener. 1. & 2.l. Ex Plin. l.15. c.30. 3. Sylua cerrea, vel cerrina, Ex Var.4.de Ling.& Plin. l.16. c 6. 4. Cerri ſylua, Ex Plin. l.15. c.30, vbi legitur, ſylua lauri.

Cerro, arbore noto.] Cerrus, ri, f.g. Plin. l.24. c.4. Cerri folia, & cortex, & glans, ſiccat collectiones, ſuppurationeſque.

Di cerro, addiett.] Cereus, a, um, 2.l. Plin. l. 16. c.6. Glandi huic proximam cerream tradit Nigidius, nec ex alia ſolidiorem carnem, ſed duram fieri, 2. Cerrinus, a,um, 2.b.Plin.lib.30.cap.10.

Cerruto, pien di cerri, addiett.] Cerris conſitus, vel obſitus,a,um, Ex Col.

Certame, ſuſt. combattimento, contraſto.) Certamen, nis,neut.gen. 1.l. Cic. 3. de Nat. Eſt mihi tecum pro aris, & focis certamen. 2. Certatio, nis, fœm.gen.2.l. Cic.2. de Fin. Non mihi cum Torquato, ſed virtuti cum voluptate certatio eſt. 3. Contentio, nis, fœm. gen. Cic. 4 Eſt inter eos non de terminis, ſed de tota poſſeſſione contentio.

Certamente, auuerb. con certezza.] Certè, 1. 2. l. Cic. de Diu. Mihi ne in Deum quidem cadere videtur, vt ſciat quid caſus, aut fortuitò futurum ſit: ſi enim ſcit, certè illud eueniet, ſin certè eueniet, nulla fortuna eſt, 2. Certò, 1. 2. l. Plaut. in Pœn. Nunc polego perij certò, haud arbitrario, 3. Haud dubiè. Plin. l.7. c.40. Gentium in toto orbe præſtantiſſima vna, omni virtute, haud dubie, Romana extitit. 3. Omninò. 4. Planè Ter.

Certezza, l'aſtratto di certo.] Certitudo, nis, fœm. gen.2.b.

Certificare, vedi Accertare, far certo.

Certo, & indubitato, cioè coſa certa.] Indubitatus, a, um, 1.4 l.2.3.b.Plin.l.19 in proœm. Syderum ratio, vel imperitis facili, & indubitato modo monſtrata eſt. 2. Confeſſus, a, um, Idem ibidem. Atque vt à confeſſis ordiamur vtilitatibus, 3. Exploratus, a, um, 2.3.l.4. Minimè dubius, a,um, 5. Certus,a,um, 1.l. Plaut. Pſeud. Certa amittimus, dum incerta petimus.

Per certo, vedi certamente.

Del certo è deſſa.] Planè ea eſt Ter.

Cerua Rom. cerbia Fior. ceruia Sen.] Cerua,uæ, f.gen.Val. Max. l.1. cap.3. Q.Sertorius per aſperos Luſitaniæ colles ceruam albam trahebat: ab ea ſe quænam agenda, aut vitanda eſſent, prædicans admoneri.

Ceruatto Rom. cerbiatto, Fior. ceruiatto, Sen.] Hinnulus ceruinus. Plin. l.8. c.32. Contra ſerpentium morſus præcipuum eſt remedium ex coagulo hinnuli ceruini, in ventre occiſi.

Ceruellato, viuanda,così detta.) Farcinum,ni,n g.

Ceruelletto, e ceruellino, diminut. ceruello piccolo.] Cerebellum,li,n.g 1.& 2.b.3.l.Plin.l.29. cap.5. Cerebello gallinaceo occurritur.

Ceruellino, cioè bizzarro, vedi Fantaſtico.

Ceruello, e cerebro, Fior. ancor celebro parte interna del capo, nella quale riſiede la virtù vitale.] Cerebrum, bri,n.g 1.b.& 2.com. Plin. l.18. cap.37. 2. Capitis vitalia. Plin. l 8. c.7. Pilum ſub oculo adactum in vitalia capitis venerat.

Chi non ſtà in ceruello, che non ſtà in ſe.) Mente captus. Var.l.1.de Re ruſt.

Chi ſtà in ceruello, chi ſtà in ſe.) Mente ſanus. Idem ibidem.

Eſſere, ò ſtare in ceruello; eſſere, ò ſtare in ſe, cioè eſſer ſaggio, ò ſano di mente.]. Apud ſe eſſe. Ter. in Andr. act.1. ſc.4. qui ſic ait Proin tu fac apud te vt ſies. 2. Animi compotem eſſe. Ter. In Adel. act.3. ſc.2. Me miſerum vix ſum compos animi, ità ardeo iracundia. 3. Mentis compotem eſſe. Liu.7. bell. pun. qui ſic ait. Vix vt compotes mentium præ gaudio eſſent. 4. Sui compotem eſſe. Corn. Celſ. lib.5. c.26. Qui de mulieribus agens ſic ait: quædam ſui compotes, neruorum, oculorumq; dolore vrgeri ſe confitentur.

Vſcir di ceruello.] De poteſtate mentis exire. 2. Deſeri à mente. Cic.

Ritornare in ceruello.] In poteſtatem mentis redire. Gel. l.7.c.3.

Ceruino, aggett.di cerua, ò ceruo.] Ceruinus, a,um, 1.2. l. Plin. l.28. c.24. Alumen ſiſtit ceruinus ſanguis.

Ceruo Rom. cerbio Fior. ceruio Sen. animale aſſai noto.) Ceruus,ui,m.g. Plin. l 8. c.27. Dictamum herbam extrahendis ſagittis cerui monſtrauere, percuſſi eo telo, paſtuque eius herba eiecto.

Ceruogia, e ceruoſa, beueraggio che ſi fà in diſperſe

uerse maniere.] Ceruisia, æ. f. g. r. 1. l. Plin. lib. 22. c. 25. Et frugum quidem hæc sunt in vsu medico. Ex ijsdem fiunt, & potus, zythum in Ægypto, celia, & ceria in Hispania, ceruisia, & plura genera in Gallia, alijsque prouincijs. a. Sicera, ræ. f. g. a. b.
Cerusico, vedi Cirugico.
Cesare, nome proprio di molti grand'huomini, tra quali fu insigne Cesare Dittatore.] Cæsar, ris. 3. l. a. b. Plin. l. 7. c. 25. Animi vigore præstantissimum arbitror C. Cæsarem dictatorem. Nec sublimitatem nunc commemoro omnium capacem, quæ cælo continentur, sed proprium vigorem, celeritatemque quodam igne volucrem Idem Plin. l. 7. c. 9. Auspicatus enecta parente gignuntur; sicut Scipio Africanus prior natus, primusque Cæsarum à cæso matris vtero dictus: qua de causa cæsones appellati. Simili modo natus est Manlius, qui Carthaginem cum exercitu intrauit.
Cesarea, e Cesaria, nome di più Città celebratissime.] Cæsaria, riæ, vel Cæsarea, reæ. r. & 3. l. a. b.
Cesarea di Fenicia detta di Filippo, e volgarmente Bellina, ò secondo altri Balbech.] Cæsarea Philippi.
Cesarea di Barbaria, hoggi Capo figalo.] Cæsarea Mauritaniæ.
Cesarea di Palestina, e hoggi secondo alcuni Ascor.] Cæsarea Palestina, vel Cappadocia.
Cesariense, nome addiett.] Cæsariensis, & hoc, ense. r. 3. & 4. l. a. b.
Cesariano, ouer' Cesareo, addiett. cosa di Cesare, appartenente, ò seguace di Cesare.] Cæsarianus, a, um. Cic. Att. l. 6. epist. 5. Antonium aiunt Cæsariana vti celeritate. Cæsareus, a, um. 3. l. 2. & 3. b. Ouid. 1. Trist. el. 1. qui dicit Cæsaream domum.
Cespo, e cespuglio, cioè mucchio d'herbe, ò virgulti, ouer herba suelta con la sua terra;] Cespes, pitis, m. g. 2. l. 2. b. lin. l. 2. c. 68. Conterminos pellimus, furtoque vicini cespitem affodimus.
Cessamento, cessatione, Fior. anco cessagione, il cessare.] Cessatio, nis. f. g. 3. a. l. 3 b. Cic. 1. de Nat. Nihil cessatione melius existimat Epicurus.
Cessare, finire.] Desino, is, siui, vel sij, situm. r. l. a. b. Cels. l. 1. c. 8. Malum desinit ex toto. 2. Cesso, as, aui, atum. 3. Desisto, stis, stiti, stitum.
Cessione.] Cessio, nis. f. g. Cic. in Top.
Cesso, necessario, vedi Cacatoio.
Cesta.] Cista, stæ. f. g. Cic. in Verr. HS. quos mihi Senatus dedit in cistam transferam.
Cestella.] Fiscina, næ. f. g. a. b. Cic. pro Flac. Homini Phrygi fiscinam ficorum obiecisti.
Cestelletta.] Fiscella, læ. f. g. Ex Tibull.
Tunc fiscella leui detexta est vimine iunci.
Cesto,] Calathus, thi. m. g. r. a b. Virg Ecl. 5.
Vina nouum funeam calathis Aruisia nectar.
Cestello, dimin. di cesto.] Calathiscus, ci. m. g. r. 2. b. 3. l. Ex Catull. in Argonaut.
Vellera virgati custodibant calathisci.
Cetera, strumento musicale concorde di fil d'ottone, ò d'acciaio, il qual si sona con la penna.] Cithara, ræ. f. g. r. 2. b. Plin. l. 7. c. 56. Citharam inuenit Amphion, vt alij Orpheus.
Arte di sonar la cetera.] Ars citharedica. Plin. l. 9. c. 8. & 7. c. 56.
Suono di cetera.] Citharisma, matis. n. g. r. 2. b. Plat. in Prorag.
Canzone, che si canta sù la cetera.] Carmen citharæ dicum. Plin. lib. 7. c. 56. Citharoedica carmina composuit Terpander.
Ceterare, vedi Citarizzare.
Ceteratore, vedi Citarista.
Ceteratrice sonatrice di cetera.] Citharistria, æ. r. 2. 4. b. 3. l. Græc. Ter. In Phorm. act. r. sc. 2. Vbi dicit: Puellam citharistriam. 2. Citharistica, cæ. r. 2 4. b. 3. l. Græc. Plato de leg. 3. 3. Cithara pulsatrix, Ex Val. Flac. 5. Argon.
Cetrino, colore simile al cedro.] Citrinus, a, um. a. b. Plin. lib. 19. cap. 5. Cocumeres citrini, aut nigri,
Cetro, vedi Cedro.
Cetrolo, vedi Cedrolo.
Cetta, vedi Accetta.

C H

Che, acciò che.] Vt quo.
Che nò.] Vt ne. a. Vt non. r3. Ne non, e si congionge, con Vereor. Timeo, & Metuo.
Che nò,] Quin. 2. Quominus. 2. b. e si congionge con Prohibeo, & Caueo.
Che accade che &c.] Quid est cur. Cic.
Che diresti se. &c.] Quid si. Cic.
Che non taci?] Quin taces? Cic.
Che se.] Quod si. Col.
Chelidro, chilidro, e chilindro, serpente aquatico, e terrestre.] Chelydrus, dri. m. g. r. b. 2. l. Græc. Virg. 3. Georg. 2. Chersydrus, dri. m. g. r. & 2. l. Græc. apud Nic.
Chetamente, e quietamente, auuerb. con quiete, ouer senza strepito, e romore.] Quietè r. b. 2. 3. l. Cic. de Sen. Quietè, & purè, & eleganter, actæ ætatis placida, ac lenis senectus est. 2. Tacitè. r. & 2. b. 3. l. Plaut. iu Asin. Tacitè auscul temus. 3. Silentiò, r. b. 4. l. Cic. in Tusc. Pueri Lacedemones, adolescentes olympia in arena excipiunt grauissimas plagas, & ferunt silentio. 4. Cum silent. Plaut. Trin. Valere adeste cum silentio. 5. Per silentium. Ter. Phorm. prol. Adeste æquo animo per silentium.
Più chetamente, auuerb. comp.] Quietius. 2. l. Ex Ouid. 2. Trist.
Chetanza, Fior. quitanza, Sen. Scrittura, che fà il creditore à colui, che lo paga per sua sodisfattione.] Cautio, nis. f. g. Cic. in Orat. Persecutionum, cautionumque præcepto in iure ciuili necessaria est. 2. Apocha, æ. f. g. r. & 2. b. Lex Græcol. Apud Iurisconsultos Apocha significat scriptum, quo pecuniam debitam creditor se accepisse, testatur, debitoremque liberat.
Far la chetanza ad vno.] Alicui cauere. Cic. de Inuent. Amentia est cum hæredi velis cauere, id ascribere, quo non ascripto, nihilominus hæredi caueatur. 2. Cautionem facere Cic. pro Dom.
Prendere la chetanza da vno, ouer farsi far la chetanza da vno.] Ab aliquo sibi cauere. Cic. in Bruto. Tibi ego Brute non soluam, nisi prius à te cauero.
Chetare, vedi Quetare.
Cheto, e quieto, addiett. che tace, non fa romore, e stà quieto.] Quietus, a, um. r. b. 2. l. Cic. 2. de Leg. Quieti dies, feriæ nominantur. 2. Tacitus, a, um. r. & 2. b. Cic. pro Marc. Hoc tacitus præterire non possum.
Chi inteso di due.] Vter, tra, trum. r. b. Cic. pro Cluent. Vter facilius suæ sententiæ rationem reddere?
Chi inteso di più.] Quis, quæ, quod. Cic.
E chi.] Ecquis nam. Cic. in Vat Ecquisnam tibi dixerit.
Chi mi dimanda.] Quis me vult.
Chiacchiera, vedi Ciarla.
Chiacchiarare, vedi Ciarlare.
Chiachiarone, vedi Ciarlatore.
Chiamare, domandare, nominare.] Vocò vocas, aui, atum. r. b. Cic. de Orat. Septem fuisse dicuntur vno tempore qui sapientes, & haberentur, & vocarentur. 2. Appello, as, aui, atum. Cic. 3. de Nat. Mercurium Ægyptij Moyth appellant, eodemque nomine anni primus mensis apud eos vocatur. 3. Nomino, as, aui, atum. r. l. & 2. b. Cic. 3. de Nat. Et Vulcanis quartus Menalio natus est, qui tenuit insulas, propter Siciliam, quæ Vulcaniæ nominabantur.
Chiamar spesso.] Nominito, as, aui, atum. r. l. 2. 3. b. Lucret. l. 3.
Suscipere hunc motum, quem sensum nominitamus.
Chiamare à qualche cosa, ò luogo,] Aduoco, as a. aui,

aui, atum.2.b.Cic.Att.l.12. Quod non aduocaui ad obligandum, mihi non venit in mentem.

Chiamare à consulta.] Ad consultandum aduocare. Liu. l.3. ab Vrb. Quo magis spatio interposito, ab impetu ad consultandum aduocabantur animi.

Chiamare à mangiare.] Esum vocare. Plaut. in Mænech. Homines illi esum, neque vocantur, neque vocant.

Chiamar dentro.] Introuoco, as, aui, atum. 3.b. Liu. 10. Ab. Vrb.

Chiamar qualch'ed'vno in disparte.] Seuocare aliquem.2. In secretum adducere. Liu. Dec. 3. l.2.

Chiamar fuori.] Excio, cis, ciui, citum. Plaut. Epid. Quid est pater, quod me exciuisti ante ædes.2. Euoco,as.1.l.2. b.Cic.2.de Or.Nunciatum esse Simonidi, vt prodiret, iuuenes stare ad ianuam duos, qui eum magnopere euocarent.

Chiamar giù.] Deuoco, as. 1. l. 2. b.Cic.5. Tusc. Socrates autem primus philosophiam deuocauit e Cœlo.

Chiamare di qualche luogo.] Deuoco, as.1.l.2. b.Liu. l.31. Lætus à tumulo suos deuocat. Cic. de Prou. Nihil est, quod eum de prouincia deuocent.

Chiamar vno per nome.] Nomine aliquem appellare.

Chiana, voce bissillaba, e val fiume della Toscana il qual congiugne il Teuere, con l'Arno.] Clania, nis. m.g.1.l. Abraham. Ortel. in Thes. Geogr. qui sic ait. Clanis, vel Glanis, vt quidam legunt apud Plinium, Etruriæ, Fluuius est, qui hodie Chiana dicitur. Hunc Stephanus circa Tiberim rectè describit, quia Tiberim vno coniungit.

Chiara nome proprio di donna.] Clara, ræ.1.l.

Chiara, ò bianco, d'vuouo, vedi Albume.

Chiaramente, vedi Manifestamente.

Chiarezza, e chiarità l'astratto di chiaro.] Claritas, tis, f.g. 2.l.2.b.3 l in rect. & obl.Cic.de Off. Horum scoteotia ad claritatem aptior est.

Chiarire, render, chiaro cosa, ò negotio.] Planum facere.2.Dilucide explicare.

Chiarirsi di qualche cosa.] Certum aliquid scire. 3. Pro explorato habere. 3.Perspicio. cis, exi. ectum.4.Cognosco, scis,oui, gnitum.

Chiaro,sust. inteso di pittura.] Lumen, minis. n.g.1 l.2.b. Quint.l.12.c.10 Zeusis, atque Parrhasius non multum ætate distantes fuerunt, quorum prior; luminum, vmbrarumque inuenisse rationem, secundus examinasse subtiliùs lineas traditur.

Chiaro,addiett. cioè manifesto.] Apertus,ta,tum.1.b. Cic. de In.l 1. Aperta, & dilucida narratio.

Chiaro, cioè limpido.] Clarus,a,um.2.l.Virg.4 Georg.
Claramque Lycæ onis Arcton.
Limpidus, a, um.2 b.Colum.l.12. c.28. Verè florente vinum, quam limpidissimum in vasa bene picata, & pura transferto.

Chiarore, cioè limpidezza.] Limpitudo, dinis. f. g. 1. 3.l. 2.b. 4 com in rect.b.in obl. Plin.l.32.c.18 Pernæ in arena defixæ, hiantes, quam limpitudo est, pedali non minus spatio cibum venantur.

Chiarore, cioè splendore, vedi Splendore.

Chiauaro, e chiauaio, Sen. magnano, Fior. chi fa le chiaui, ò serrature.] Artifex claustrarius. Lamparid. in Heliog. Mulionem curare iussit, iussit, & Cursorem, iussit, & cocum, & claustrarium artificem. 2. Claustrarius, rij. Rob. Constant. Claustrarius est, qui claustra, clauesque facit.

Chiaue, strumento di ferro, col quale si serrano, & aprono vsci, e casse.] Clauis, uis.f.g.2.l. Plin.l.7. cap. 56. Normanni, & libellam, & tornum, & clauem Theodorus Samius inuenit.

Chiaue della botte.] Siphunculus, li.m.g.3 b.1.2.l. Plin.ad Apoll. Syphunculi plures miscent iucundissimum murmur.

Chiaue falsa, ò contrachiaue.] Clauis adulterina. Salust. in Iug.

Serrar à chiaue.] Obsero, as 1.l.2.b.Ter.Eun.Tu abi,atque ostium obsera intus.

Chiauica,fogna, cloaca; Sen. chloca condotto sotterraneo per riceuere, ò sfogare, acqua, ò immonditie.] Cloaca, cæ. f g.1.b.2.l. Pomp. Fest.l. 3 Cloacare est inquinare: vnde. & cloacæ dictæ. Plin. l. 36.c 15. Senes tunc substructiones insanas Capitolij mirabantur; præterea cloacas, operum omnium dictu maximum suffossis montibus, atque vrbe pensili, subterque nauigata.

Di chiauica, ò fonga, addiett.] Cloacalis, & hoc. cale. 1.b. 2.& 3 l.Pomp Fest. l. 3 Cloacale flumen dixit Cato pro cloacarum omnium colluuie

Chiauicchetta, dimin.chiauica piccola.] Cloacula, læ. f g. Lamprid. in Heliog. Addita iniuria cadaueri est, vt in cloaculam milites mitterent.

Chiauistello, vedi Catenaccio.

Chiedere, vedi domandare.

Chierica, cherica, e corona, la cima, del capo tosata in segno del chericato] Vertex in orbem, aut sphericè tonsus. Ex Quint.l 8.cap 2 & Liu. 4. ab Vrb. 2. Clericorum tonsura clericalis. Ex Conc. Trid.sess 23.c 6.

Colui, che hà, ò porta la chierica.] Circa verticem tonsus Ex Plin l.7. ep 27.

Hauere, ò portare la chierica.] Verticem tonsum gerere, vel gestare.

Chiericale, addiett. di, ò da chierico.] Clericalis, & hoc, le.1.3.l.2.b. Conc. Trid sess 23. cap 6. Clericalem habitum, & tonsuram deferens.

Chierico, chi hà la prima tonsura.] Clericus, ci. m.g. 1. l. 2. b.

Chierico di Camera.] Apostolicæ Cameræ Clericus.

Chiesa, congregatione de gl'huomini, che professano, e credono la fede, e legge di Christo.] Ecclesia, æ. f. g 1. & 2.l.Edmund Camp. Rat.3. Apparet in scripturis, tum propheticis, tum Apostolicis, vbique honorificam Ecclesiæ fieri mentionem; Vocari ciuitatem sanctam, fructiferam vineam, montem excelsum, directam viam, columbam vnicam, regni Cœli, sponsam, & corpus Christi.

Chiesa, luogo destinato al culto diuino.] Templum. pli. n.g. Cic. in Verr. Herculis Templum fanè sanctum apud Agrigentinos, & religiosum. 2. Aedes sacræ. Maff. de Iaponiæ rebus.

Chiesa primitiua, cioè antica, e nascente.] Ecclesia vetus, & nascens. Maff. l. 1. c. 9. Ecclesia incipiens. Plin l. 32 c. 3.

Chiesa di Loreto.] Basilica Lauretana. Hor. Turs. Hist. l.2. c. 17. Inter hæc auait loci maiestatem, religionemque, haud exiguum Lauretanæ Basilicæ additum decus &c. 2. Aedes Lauretana Hor Turs. Laur. Hist. l.2. cap 15. Leo X. cumulatissimam delictorum veniam eo die Lauretanam Aedem ritè venerantibus impertiuit. 3. Templum Lauretanum Hor. Turs Laur Hist. l.2 c.18.

Chiesa di S. Maria Maggiore in Roma.] Basilica Liberiana ex Breu Rom.

Chiesa di S Pietro in Roma.] Basilica Vaticana, Ex Turs. Laur. Hist l.2.c.17. Ex Breu Rom.

Chiesa di S Gio. Laterano in Roma.] Basilica Lateranensis. Hor. Turs. Laur. Hist.2 Basilica Constantiniana.

Far vna Chiesa.] Aedem excitare. Ex Suet. in Domit. c. 5. Domitianus nouam excitauit ædem Ioui custodi.

Chiese de SS. Apostoli Pietro, & Paulo in Roma.] Apostolorum Petri, & Pauli limina. Turs.in Hist. Laur.

Chiese principali di Roma.] Præcipua Vrbis templa, Turs. Xau. l.s.c.7.

Far, ò edificare vna Chiesa.] Templum facere. Ex Val. Max. l.b.5.cap.2. Senatus, ædem, & aram fortunæ muliebri faciendam curauit.

Far le sette Chiese di Roma.] Septem Vrbis templa obire. Maff. in Ignat.

Chiesetta, chiesuola, chiesicciuola, dimin.di chiesa,e significante moltitudine catolica.] Ecclesiola, æ.f.g 1.2.l.3.4. b.Ex Maff.2. Ecclesia exigua, pusilla, vel parua. Ex Maff. & alijs.

Chiesetta, chiesuola, chiesicciuola, dimin. di chiesa significante il tempio.] Templum exiguum, val paruum. Ex Cic.& lib 2. Templum pusillum, Ex Cic.6. Ver.& 5.ad Att.3 Aedicula,læ f g 1.l.2.& 3.b.Liu.dec.4.l. 5. Iisdem diebus ædiculam Victoriæ Virginis prope ædem Concordiæ M.Portius Cato dedicauit. 4. Aedes exigua, vel parua, Ex Cic.1 Phil.& de Sen,

Chie-

Chiesone accresc. di chiesa in signif. di Tempio.] Templum ingens. Sen.l.14. ep. 91. Ingens omnium Deorum templum mundus iste referatur. 2. Templum immane. Virg.4. Æn.3. Templum grande. Pomp. Mel.l.1.c.9. In quodam lacu Chemnis insula, lucos, sylvasque,& Apollinis grande sustinens templum, natat, & quocunque venti agunt pellitur.

Chimera, vedi Fantasticaria.

Chimerizzare, vedi Fantasticare.

Chimica, vedi Alchimia.

China, vedi Cina.

Chinatione, & inchinatione, chinamento, & inchinamento, chinata, & inchinata, il chinare.] Inclinamentum, ti. n.g. 1 2.3.l. A.Gell l.4 cap.9.2. Inclinatio, nis. f.g.2.3.l.A. Gell. l. 14. c. 1. cuius est Cœli inclinatio 3. Inclinatus, tus. m.g 2.l. Apud Aul.Gell.

Chinare, & inchinare, cioè bassare.] Inclino, as, aui, atum. 1. 2 l.Liu.9 ab Vrb. Prius sol meridie se inclinauit. quam telum hinc, atque illinc emissum est 2 Demitto, tis, si, sum, 1.2.l. Vt oculos demittere apud Ouid 15.Metam. Et vultum demittere apud eundem 7.Metam.

Chinea, cauallo così detto.] Mannus, oi. m.g. Horat. Carm. l. 3. Ode 27.

Rumpat & serpens iter institutum,
Si per obliquum similis sagittæ
Terruit mannos.

Chinea piccola.] Mannulus, li. m.g. 2. b. Plin. lib 4. epist. 2.

Chino.] Inclinatus, a, um. 1.2.3.l.2. Pronus, a, um. 1.l.3. Demissus, a, um. 1.l.

Chino, cioè pendente.] Decliuis, ue. o.g. 1.2.l.

Chioccia, e biocca, la gallina, che coua l'oua, ò hà i pulcini seco.] Gallina glociens. Col. lib.8. c. 5. Oua quam recentissima supponuntur gallinis glocientibus, sic enim rusticiappellant aues eas, quæ volunt incubare. 2. Gallina singultiens. Col. l.8. c. 11. Possunt autem pulli, post quintum, & trigesimum diem, quam nati sunt, etiam in agro satis tuto educi, sequiturque grex, velut matrem, ga linam singultientem. 3. Gallina mater. Ex Col. lib.8 cap. 11. Pulli autem ad vnam, quæ sit melior nutrix, transferri debent, sed primo quoque die, dum mater suos, & alienos propter similitudinem dignoscere non potest, 4. Gallina matrix, Ex Colum. l.8. c. 2. Sint ergo matrices probi coloris, robusti corporis, quadratæ, pectorosæ, magnis capitibus, rectis, rutilisque cristulis.

Chiocciante, particip. che chioccia.] Glociens, tis o g.1.l. Col. 2. Glocitans, tis, o g 1.l 2. b. Ex Pomp. Fest. l. 7. & Col.

Chioccare, crocchiare, la voce che fa la chioccia.] Glocio, cis, ciui, citum, 1. l.8. c.5. vbi legitur: Gallinis glocientibus, 2. Glocito, tas, aui, atum. 1.l 2. b. Pomp. Fest. l. 7. Gloriare, & gocitare gallinarum proprium est, quum ouis incubituræ sunt.

Chioccio, e fioco, rauco, e roco, addiett. che hà perduto la chiarezza della voce, vedi Roco.

Chiocciola, vedi Lumaca.

Chiodetto, chiodo piccolo, vedi Bolletta.

Chiodo, e chiouo, & aguto, Fior. anche chiauo, e chiauello, strumento di ferro acuto, sottile con cappelletto per conficcare, e da poterlo ribattere.] Clauus, ui. m g 1 l. Plin. l.16. c 40. Robori tanta duritia est, vt terebrari, nisi madefactum, non queat: & ne sic quidem adactus clauus 2. Aculeus, ei m g 1.b. & 2. l. Colu. l 7. & 3. Capei, vel arietis sæuitiam pastores hac astutia repellunt, mensura pedali robustam tabulam configunt aculeis, & aduersam fronti cornibus religant: ea res feram prohibet à rixa, cum stimulatur, suo ictu ipsum se lanciat.

Chiodo annale, ò de gl'anni cioè chiodo, che soleua da gl'antichi ficcarsi nelli muri de temp j ciascun anno per sapere il numero de gl'anni] Clauus annalis. Pomp. Fest. lib 3. Clauus annalis appellatur, qui figebatur in parietibus sacrarum ædium per annos singulos, vt per eos numerus colligeretur annorum.

Chiodo di rame.] Clauus cupreus. Ex Plin. Clauus cuprinus. Palad l.2 c.17.

Chiodo di scarpe, ò zoccoli.] Clauus caligarius. Plin. l. 22. c. 22.

Chiodo col capo.] Clauus capitatus. Ex Varr.

Chioma, vedi Zazzera.

Chiostro, luogo chiuso.] Claustrum, tri. vel Clausum, si. n.g. Ex Colum. l.9 cap.8. Infundendi sunt grati apibus liquores, quibus intra clausum alantur.

Chiostro, claustro, Cortile, luogo scoperto della casa, e circondato di colonne.] Peristilum, li n.g 1.3.b.2.l. Suet. in Aug. c. 82, Æstate apertis cubiculi foribus, ac sæpe in Peristilo cubabat. Vitru. l.6. c. 9. Habent hæ domus vestibula egregia, porticusque peristylorum, 3. Andronitis tidis. Vitru. l.6. cap.9. Hæc autem peristylia Andronitides dicunt. 3. Atrium, ij. n.g 1.l a b. Cic. de leg. agr. Vt in atrijs auctionarijs potius, quam. in triuijs, aut compitis, auctionentur. 4. Cauædium, ij. n.g. Plin. c.41. 5. Impluuium, ij n.g.1.l. 2. 3 b. Cic. 3. Ver. Duo signa pulcherrima, quæ nunc ad impluuium tuum stant. 6. Compluuium, ij.n g 1 l. 2. 3.b. Suet. in Aug. c.92 Eodem inter iuncturas lapidum, ante domum suam palmam in compluuium Deorum penatium transtulit. 7 Cauum ædium. Var. l 9. de Ling. Cauum ædium dictum, qui locus tectus intra parietes relinquebatur patulus, quod esset ad communem omnium vsum.

Chiragra, la gotta che viene alle mani.) Chiragra, ræ, f gen. a.b. Græc. Plin. l.28 c.9. Sunt inter exempla, qui lac asininum bibendo, liberati sint podagra, chiragraue. 2. Chiragræ morbus. Ex Plin. l. 26. c.10 3. Morbus chiragricus. Ex Plin. l.26 c.10. & Dios. lib.5. c.103 4. Manuum dolor. Ex Cic. l.6. ep.19. 5. Manuum arthritis, arthritidis, f gen. Ex Cic. & Heroid. 6. Morbus manuum. Ex Plin. l.23. cap.1.

Hauer la chiragra.) Chiragra laborare. Ex plin. l.24. c. 10. & Mart l.1 ep.99 2. Chiragra affici. Ex plin. l.28 c.9. & l.30 c.10. 3. Ex manibus laborare Paul. Man. in Cic. l.9. ep 13. Chiragra dicitur cum ex manibus laboramus. 4. Manuum doloribus affici. Ex Cic. l 6 ep.19. 5. Manuum arthritide affici, vel laborare. Ex Cic. & Mart. 6 Chiragrosum esse. Ex plaut. in Pœn. 7. Manibus chiragrosis esse. Ex plaut. in Merc.

Esser molto trauagliato dalla chiragra.) Chiragræ doloribus ardere. Ex Cic.

Di Chiragra.) Chiragricus, a, um, 2 3.b.

Chiragrico, Sen. Chiragroso, che hà chiragra.) Chiragricus, a, um, 2. 3.b. Ex plin. l.2. c 8 2. Chiragrosus, a, um, 2.b. 3. l. Plaut. in Merc 3. Chiragra affectus, a, om, Ex Plin. l. 10. c 10 4. Chiragra laborans. Ex Cic l 9. ep 23. 6. Manuum dolore affectus, a, um, Ex Cic l 6. ep.7. Chirager, gri, 2. b. Ex Enn. & Claud ep. 39. 8 Manuum arthritide affectus, vel laborans. Herod. & Cic.9. Laborans ex manibus.

Chiromantia, arte d'indouinare per i lineamenti della mano.] Chiromantia, tiæ, f.g. 2 4 b.

Chiudere, cioè serrare, vedi Serrare.

Chiunque, vedi Qualunque.

Choro gente che balla, e canta insieme.) Chorus, ri, m. gen. 1, b. Virg. lib. 6. Æn.

Vescentes, lætumque choro Pæana canentes.

Da choro, ò di choro.) Choricus, a, um, 1 a b. Diomedes lib. 3. Quando chorus canebat choricis tibijs.

Choro, luogo doue si canta.) Odæum, ci, 2. l. Suet.

Chricca, congregatione di gente d'vn istesso senso.) Chorus, ri, m gen. 1.b. Cic. Att l.14. ep. Chorum illum de quo scire vis, cum perspexero, tum scribam.

Chrisippeo, 3.l. addiett possess di Chrisippo.) Chryppæus, a, um, 1.2. & 3.l. Cic.2. Acad. Hæc Chrysippæa sunt, ne ab ipso quidem dissoluta: quid cnim faceret huic conclusioni? Si lucet, lucet, lucet autem, lucet igitur.

Chrisippo Filosofo stoico, e discepolo di Zenone.] Chrysippus, pi, 1. & 2.l. Quint. l. b.1. cap.1. Nutrices si fieri posset, sapientes Chrysippus optauit: certè, quantum res pateretur, optimas eligi voluit.

Chrisolito, pietra pretiosa;) Chrysolitus, ti, m.g 1 2.3.b. Ouid 2. Met.

Per iugs chrysoliti, positæq; ex ordine gemmæ.

Christianamente, auuerb. da christiano, alla christiana.) Christianè. 2. 3. & 4. 1 2.b. Turs. Laur hist 1 5. c 55. Mulier delicijs, ac luxui dedita, in paucis tamen, christianè ad modum-

modum piè que nuper è vita decesserat. 2. Christiano ritu vel more. Maff. Hist. Ind. l. 16. Mulier perculsos metu conspicata viros magno animo hortatur vti signo Crucis Christiano more se muniant, ac prælium sine dubitatione committant. 2. Christiano ritu. Maff. 3 Christianorum ritu, vel more. Ex Maff Hist. Ind. l. 1. & Cic de Sen. 4. Christianorum in modum, vel morem, Ex Maff. Hist. Ind l. 1 & Liu. 5 ab Vrb. 5. Christianum in modum, vel morem. Idem l. 1. & Liu. 2. bel. Mac.

Christianeggiare,] Christianæ fidei facere vel studere. Edm. Camp. Rat. 5. & Cic. pro Gel 2. Christianis cupere, vel studere. Cic. pro Cel. & Cæs. 1 bell. Gall. 3. Christianos æmulari, vel imitari. Cic pro Flacc.

Christianesimo, e christianità, il popolo Christiano.] Christianorum cœtus m g Ex Maff. Hist. l. 5. & Cic. de de Som. 2. Christianorum genus. n. g Idem l. 4. & Cic. pro Rosc. Am. 3. Populus christianus. Idem l. 3. 4. Orbis Christianus. Hor. Turs hist. l. 1 cap 12. Martinus V. summo omnium consensu Pontifex Max. in Constantiensi concilio creatus, pacem orbi christiano, & concordiam peperit.

Christianesimo, e christianità, professione, ò religione christiana.] Religio, vel professio christiana. Ex Cic. 2. de Fin. & 1. de Or. 2. Christianæ religionis professio. Thes. græc.

Christianissimo: superl. di Christiano, ed è titolo antichissimo de Rè di Francia per il zelo infaticabile di propagare, e difendere la Religione Christiana.] Christianissimus, a, um 1. 3. 4. l. 2. 5. b. Bernard. Stephoninus in Orat. de Laud. B Agnetis Politianæ. Neque verò Gallorum Rex bellicosissime Henrice, indecorum tibi putasti ad immortalem bellicæ tuæ virtutis gloriam hanc quoque laudem, quasi coronidem pietatis accedere: quo Christianissimi cognomentum tua virtute partum haberes, quod hæreditarium à maioribus accepisses.

Christiano, chiunque professa la fede di Christo.] Christianus, a, um. 1. 3. l. 2. b. 2. Christianæ fidei cultor, vel cultrix. Christi cultor, vel cultrix.

Christiano nuouo, vedi Neofito.

Christiano più di nome, che di vita.] Non tam re, quam nomine Christianus, a, um. Tursel. in Xauer. l. 1. c. 1.

Farsi Christiano.] Christi sacra suscipere. Hor. Turs. lib. 1. epist. 4. Regulus Ethnicus populares suos Christi sacra suscipere prohibebat. 2 Christianis sacris initiari. Idem l. 1. ep 8. Dynastæ cuidam Regni hæreditas venit, qui nuper Christianis sacris initiatus est. 3. Christiana sacra suscipere. Idem ibid. Regi. si Christiana sacra susceperit, regnum restituatur. 4. Christianorum Religionem suscipere. 5. Christi sacra capessere. Maff. de reb. Indic. comm.

Christo, Dio, & huomo insieme, e Saluator del Mondo.] Christus, ti. m. g. Edmund. Camp. Rat. 10.

Christo crocefisso.] Christus cruce pendens. Maff.

Christo resuscitato.] Christus rediuiuus.

C I

Ciabata, cioè scarpa vecchia.] Calceus vetus. Ex Cic.

Ciabbattare, far presto, e male, vedi Acciabbatare.

Ciabbatteria, opera mal fatta, cosa fatta presto, e male.] Opus tumultuarium. 2. Opus tumultuariò, vel temerè factum. Quinc l. 7.

Ciabattiere. Fior. Ciabattino, Sen. Scarpinello, Rom. colui, che rattoppa le scarpe.] Sutor veteramentarius. Suet. in Vitel. c. 2. Auctorem generis Vitelliorum sutorem veteramentarium fuisse tradunt, cuius filius sectionibus, & consuturis, vberios compendium nactus est. 2. Cerdo, nis. 1. l. 2. com. in rect. l. in obl. Mart. lib. 3. epigr. 16.

Ebrius es: nec enim faceres id sobrius vnquam,
Vt velles corio ludere, cerdo tuo.

Ciaffo, è turaccio, vedi Turaccio.

Cialda.] Crustulum, li. n g Hor. l. 1. ser. Sat. 1.

Quid vetat? vt pueris olim dant crustula blandi
Doctores, elementa velint, vt dicere prima.

Ciamarra, vedi Zimarra.

Ciambella, cibo assai noto.] Spira, ræ. 1. l. Cato de Re rust. cap 77. qui sic ait. Spiram sic facito. 2. Spira escaria, vel edulis, Ex Cat. cap. 77. cuius est vox Spira. & Hor. 1. Serm. sat 4. cuius est vox Edulis.

Ciambellaio, e ciambellaro, facitore, ò venditore di ciambelle.] Spirarius, rij. 1. & 2. l. 3. b. Ex Cic. cap 77. & Mart. lib. 12. ep 46. cuius est vox Ærarius. 2. Spirarum effector. Ex Cic. 2. de Diu. cuius est. Deus rerum effector. 3. Spirarum venditor. Ex Cic. post Sen. cuius est: Venditor dignitatis. 4. Spiropœus, pœi. 2. & 3. l. a. b. Græc. 5. Spiropola, læ. m g. 1. & 3. l. Græc. 6. Pistor dulciarius. Mart.

Ciambelletta, ò ciambellina. ciambelletto, ò ciambellino, dimin. ciambella piccola.] Spicula, læ. 1. l. 2. b. Mart cuius est vox, Morula. 2. Spira exigua, vel minuta. Ex Cat. cap. 77. & Cic. 3. de Or 3. Spira paruula, vel pusilla. Ex Cat. cap 77 & Cæs 3 bell ciuil.

Ciambellotto, drappo tessuto di peli di capra.] Textile caprinum. n. g. Liu Dec. 5. lib 5. & Horat ep. 2.

Ciambellotto à onde.] Textile caprinum vndulatum,

Ciancia burla, scherzo, frascheria.] Nugamentum, ti. Apol. l. 1. a Nugæ, arum. f g. in plur. 1. l.

Di ciancia, aggett.] Nugalia, & hoc nugale. 1. 2. l. Gel. l. 1. c. 2. & l. 13 c 16.

Cianciare, scherzare.] Nugor, aris. 1. l. Cic. de Diuin. Democritus non inscite nugatur. 2. Nugas agere Plaut. in Trin. & Cistel

Cianciatore, & ciancione, colui, che gusta di cianciare.] Nugator, ris. 1 2. l. 3. b in rect. & l. in obl. Plaut Curc. Ædepol nugatorem lepidum lepidè hunc nactus est Phedromus.

Capo di cianciatori, cioè il primo tra simil gente.] Nugatorum, vel nugantium primipilus. Ex Cic. pro Flac. & Liu. l 7.

Cianciatore eccessiuo] Nugator nimius. Plaut. in Capt.

Da cianciatore, ò ciancione, auuerbial.] Nugatoriè 1. 2. 3. & 5 l. 4. b. Cic. ad Heren.

Di cianciatore, aggett.] Nugatorius, a, um 1. 2. 3 l. 4 b. Cic. pro Rosc, Am.

Ciarla, loquacità, e chiacchiera, il ciarlare, ò chiacchiarare vitiosamente.] Loquacitas, tis. f. g. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Cic. 3. de Or. Gerendus est tibi mos adolescentibus, Crasse, qui non Græci alicuius quotidianam loquacitatem sine vsu, neque ex scholis cantilenam requirant. 2. Garrulitas, tis. f. g. 1. l. 2. 3. b Plin. l. 16. c 2. vbi sic habetur: Ad verba, garrulitatemque descendere. 3. Loquentia. Sal de Con. Cat. Erat. in Catilina satis loquentiæ, sapientiæ parum. Gel. l. 1. cap. 1. Loquentia nouatori verborum Salustio maximè congruebat.

Ciarla smodata, od'eccessiua.] Loquacitas immodica. Plin. l. 28. c. 8. Democritus, loquacitates immodicas promisit, inhiberi cauda chamæleontis medicata cedro, & myrrha, illigataque gemino ramo palmæ.

Male di ciarla, ò di ciarlare, ò di ciarlone.] Loquendi morbus. M. Cato apud Gellium lib. 1. cap. 15 Vbi sic ait. Nunquam tacet, quem morbus tenet loquendi, tanquam veternosum bibendi, atque dormiendi.

Ciarlare, ò gracchiare, ò cicalare, ò chiacchierare, cornacchiare, ò scornacchiare, tutti questi modi vogliono parlar assai, e con poco senno.] Blatero, as, aui, atum. 2. & 3. b. Ex Horat. 2. Ser. Sat. 7. qui sic ait; Cum magno blateras clamore, fugisque 2. Garrio, is, iui, itum. 1. l. Ex Cic. 2. de Orat. qui sic ait. Sæculis multis ante Gymnasia inuenta sunt, quàm in his philosophi garrire cœperunt. 3. Cornicor, aris, atus, sum. 1. 2. l. Pers. Sat. 5.

Nescio quid, tecum graue cornicaris ineptè. 4. Verbis ineptè strepere, Ex Non. marc. de propr. Serm. qui sic ait. Garrire est ineptè strepere.

Ciarlatano, cerretano; ciurmadore, cantambanco, e saltambanco, Sen. anco ciarlone, colui, che per le piazze salito in banco vende varij medicamenti.] Pharmacopola circumforaneus. Cic. pro Clu. L. Clodius pharmacopola circumforaneus, &c. 2. Medicus circumforaneus. Grati. Nom. & Iac. Pont. vol. 3. prog 41. Cui titulus est. Circumforaneus medicus, 3. Circulator, ris, m. g. 1. & 3. l. 2. b.

l.a.b. Apul.lib.1. Circulatorem aspexi spatam præacutam mucrone infesto deuorasse.
Di ciar atano, addiett.] Circulatorius, a, um.r.3.& 4.l.a. & 5.b.Quint.l.a c 4.
Ciarlataoello, dimin.ciarlatano piccolo.] Circulatorculus, li.r 3 & 4 l.a b. Ex Plaut. in Poeo.
Donna, che và iotorno, & imita i ciarlatani.] Circulatrix, cis.r 3.& 4.l.a.b. Mart.lib.10 ep.3.
Et fœda linguæ probra circulatricis.
Ciarlatore, e ciarlone, Fior. anche loquace colui, che parla molto.] Garrulus, a, um.a.b.Plaut.io Merc.a.Loquax, cis.a.b.a.l. Cic. a de Or. Dialectica in excogitandis argumentis muta omnium est, io iudicandia, nimium loquax. 3. Locutuleius,ij. m.g 1. 3.b a 4.l.Gel.l.1.c.15.4 Blatero, nis.m g 1. a. b. Gell. l. 1. c. 15. Veteres nostri hoc genus hominum in verba prouectos locutuleios, & blaterones, & loquaces dixerunt, 5. Verbosus, a, um. 1.a.l. Cic. pro Mur. Vbi sic habetur: Verbosa prudentiæ simulatio. 6. In loquendo multus, a, um.7. Linguax, cis.1.a.l. Gell. lib. 1.cap.15.
Capo di ciarlatori, cioè il primo tra simil gente.] Linguacium, siue blaterantium antesignanus. Ex Cic. a. Philip.
Ciarliera, colei, che ciarla.] Garrula, læ.f.g.a.b. Ter. io Adel.
Ciaramella, Sen. cennamella, Fior. strumento musico, che si suona col fiato.] Monaulus, li. 1. b. a. l. Mart. l. 14. ep. 64.
Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis.
Sæpè duas pariter, sæpè monauloo habet.
Ciaschuno, e ciascheduoo.] Vousquisque, vnaquæque, vnumquodque. Cic. a. de Inuent. Voicuique virtuti, finitimum vitium reperitur. a. Quisque, quæque, quodque. Cic. 3. Phil. Diuina verò opportunitas, vt cuique apta esset, ea cuique obueniret prouincia.
Ciauariare, vedi, Titubare.
Ciauattino, vedi, Ciabattiere.
Cibamento, il cibare.] Cibatus, tus. m g.r.b.a l. Var.l.3 c 8. Plin.l.10.c.61. Vespertilioni coxendix voa trad..ur, & in cibatu culices gratissimi.
Cibare, dar il cibo.] Cibo, bas, aui, atum. 1. b. cum accusat. Colum.l.9. a. Cibum præbere, cum Dat. Lucret.3. Pasco is, paui, pastum. Plin l. 10. c.60. Coroicem incubantem mas pascit.
Cibarsi prender il cibo.] Cibor, aris, atus, sum. 1. b. Col. l.9. Quædam animalia iotra septa villæ cibantur, a. Vescor, eris. cum ablat. & interdum, cum accusat. Cic. a. de Nat. Dij nec escis, nec potionibus vescuntur. 3. Cibum capere. Cic. l.16. ep. 3. 4. Cibum sumere. Plin. l. 3. ep. 5. Cibum interdum leuem, & facilem, veterum more sumebat. 5. Pascor, eris. 1. l.a.b. Plin lib.10. cap. 34. Hirundo sola auium, nonnisi in volatu pascitur.
Cibi delicati, ò saporiti.] Scitamenta, orum. n. g. nu. pl. 1. a. 3. l. Macrob. l. 7. Sat. c.19. Apud propioatores pleraque scitamentorum cernimus proposita, ampliora specie, quàm corpore, Ideft iucundiora, pulmenta. a. Cupedia, orum, n. g. vel cupediæ, arum. f. g. Gell. l. 6. c. 13.
Cibo, tutto quel, che si mangia.] Cibus, cibi. m. g. 1. b. Plin.l.2a.c.14 Omois animi impetus cibo mollitur. Ideòque obseruanda sunt, quæ non solùm corporum medicinam, sed & morum habent.
Cibo del giorno precedente.] Cibus pridianus. Suet. in Vitell. Mandebat fumantia obsonia, vel pridiana, vel semesa.
Cibo di buona, ò cattiua sostanza.] Cibus boni, vel mali succi.] Cels.l.3.c.aa.
Cibo digesto.] Cibus perfectus. Plin.l.11.c.53.
Cibo da gente bassa.] Cibus illiberalis. Plin. l.19.c.5. Raphano vis mira colligendi spiritum, laxandique ructum, ob id cibus illiberalis.
Cibo indigesto.] Cibus imperfectus. Iuuen. Sat. 3.
Cibo mal sano.] Cibus insalubris. Plin.lib.19.c.5.
Cibo, che serue di pasto, e di beuanda insieme.] Cibus qui simul vim potus, & cibi habet. Plin. l. 29.c.3. Nullus est alius cibus præter oua, qoi in ægritudine alat magis, neque oneret, simulque vim potus, & cibi habeat. a. Cibus esculentus pariter, & poculentus.
Cibo pericoloso.] Cibus anceps. Plin. l. aa. cap.23. Quæ voluptas tanta ancipitis cibi.
Cibo di dura digestione, cioè difficile à digerire.] Cibus grauis, vel difficilis. Cic. a. de Natura Cleanthes negat vllum esse cibum tam grauem, quin in die, ac nocte concoquatur.
Cibo di facile digestione.] Cibus leuis, vel facilis. Plin.l.3. ep.5. Auunculus meus cibum interdiu leuem, & facilem veterum more sumebat.
Cibo sostantioso, cioè di molta sostanza, ò nodrimento.] Cibus valentissimus. Cels. l.1. cap. 18. Legumina omnia generis suor valentissimi: id valentissimum voco in quo plurimum alimenti est. a. Cibus firmissimus. Cels. l a. c. 18. Ex tritico firmissima est siligo, deinde similia.
Cibo d'vna forte.] Cibus simplex. Plio lib.11.c.53. Homini cibus vtilissimus simplex: aceruatio saporum pestifera, & condimenta perniciosiora.
Cibo condito coo molti intingoli, ò sapori.] Cibus aceruatis saporibus conditus. Ex eodem.
Ciborio, cioè tabernacolo del Santissimo Sacramento.] Eucharistiæ sedes, ac domicilium Orlaod. io annuis Societ. Summus Pontifex hoc etiam magis nostra delectatus est æde, quod præclara quadam Eucharistiæ sede, ac domicilio illustratur.
Cicala, animaletto noto. Cicada, æ.f g.1.b.a.l. Plin l.11. c.26. Cicadæ in Rhegino agro silent omnes, vltra flumen in Locrensi caount.
Cicala, che canta.] Cicada acheta. a.b. Plin l.11.c.26 Quæ canunt cicadæ vocantur achetæ. a. Cicada canora. Plin.l. 11. c.26.
Cicala, che non canta.] Cicada muta. Plin.lib.11.c.26. Cicadæ minores, quæ primæ proueniunt, & nouissimæ pereunt mutæ sunt.
Cicala matrice.] Tettigometra, ræ.f g a.& 3.b.& 4. l. Plin. lib 11. cap.26. fit primò vermiculus: deinde ex eo, quæ vocatur tettigometra, cuius cortice rupto circa solstitia euolant.
Cicala piccola. Tettigonis, æ.f.g.Plin.11. cap. 26. Quæ minores ex eis sunt tettigoniæ vocantur. Cicada minor. Plin l.11.c.26.
Cicala.] Cicada frumentaria, vel auenaria. Plin. l. 11. cap.26. Quidam alia duo genera faciunt earum: surculariam, quæ fit grandior; frumentariam, quam alij auenariam vocant; apparet enim cum frumentis arescentibus.
Cicalare per ciarlare, vedi Ciarlare.
Cicatrice, segno, che rimane doppo la ferita, ò percossa, già risanata.] Cicatrix, tricis.1 b.a 3.l.io rec.& obl.Cic. de Or. Iudicibus cicatrices aduersas senis imperatoris ostendere.
Cicatrice, ò segno di ferita, che stà dietro alle spalle.] Cicatrix auersa. Cic. ibidem, vbi habetur vox Cicatrix. Et vox auersus. Aduersus, & auersus impudicus es.
Cicatrice, ò segno di ferita, che stà nel petto.] Cicatrix aduersa Gell.l.1. cap.11. L. Sicinius Dentatus cicatricem auersam nullam, aduersas quinquaginta tulit. 3. Cicatrix aduerso corpore excepta. Cic. in Verr. Vt ostenderet cicatrices aduerso corpore exceptas.
Cicatrice piccola.] Cicatricula, læ.f.g.1 4.b.a 3. l Cels.l.a. cap. 10. Habendum est ita brachium donec valens cicatricula sit.
Cicciooe, Sen. cicolino, e nisciuolo, vedi Cicolino.
Cicerchia, legume noto.] Cicercula. læ f.g.1.3.b.a.l.Plin.l. 18.c.12. Est & cicercula minuti ciceris, inæqualis, angulosi, veluti pisum.
Cicerone, nome proprio d'huomo, voo de' quali fù celebre Oratore appresso li Romani, e però nomato Prencipe, e Padre della Romana Eloquenza.] Cicero, onis.m.g.1. a, b. 3.com. in rec. in obl. l. à cicere dictus est. Plin. l. 18. cap. 3. Fabiorum, Lentulorum, Ciceronum nomina, vt quisquis aliquod optimè genus sereret.

Ciceroniano, addiett. di Cicerone.] Ciceronianus, a, um, 1.a 4 b.3 5.l.

Ciclope.] Cyclops, pis. m.g.1.c.3. l. in rec. & obl. Stat. 1. Theb.

Cyclopum, magnique l'horo eos inclita fama. Iuuenal. Sat. 15.

Fingentem immanes Lastrigonas, atque Cyclopas.

Cosa di Ciclopi, o appartenente à Ciclopi.] Cyclopicus, a, um. 1. c.a. l. 3. b.2. Cyclopeus, a, um. 1. c.3. l. 3 com. Virg. 1. Aen.

Accestis scopulos vos, & cyclopea saxa.

A modo, e vsanza da ciclopi.] Cyclopicè. Ex Arist. l. 10. Ethic. c. vltimo.

Cicogna, vccello grande, senza lingua, e nemico de serpi. Ciconia, æ, f g. Plin. l. 18. c. 23.

Cicognino, figlio picciolo di cicogna.] Ciconiæ pullus. Plin. l. 29. c 6. Ciconiæ pullum qui ederit, negatur annis continuis lippiturus.

Cicoliuo, e nasciuolo, Sen. fignolo, e ciccione. Fior. cioè postema piccola, procedente da sangue, che si putrefà in quella parte. Furunculus, li. m.g. 1. l. Cels. l. 5. c. 28. Furunculus est, tuberculum acutum cum inflammatione, & dolore.

Cicorea, e cicoria, herba notissima. Cichoreum, i. n. g. 1. b. 3. c. 3. l. Hor. l. 1. Od 31. Impune me pascunt oliuæ.

Me cichorea, leuesq. maluæ. 2. Cichorium, ij, n g. 1. 3. b. 3. c. Diosc. l. 2. c. 125. 3. Cichore, es, vel ra, æ. 1. b & 3. l. Ex Teophr. Hist. plan. l. 7. c. 7.

Cicorea mazzocchi.] Cauliculi cichoreum.

Cicoriaro, e circoriain, venditor di cicoria.] Cichoriopola, læ. m g. 1. a. 3. 4. b. 5. l. Græc. Theop. de plant. lib 7. c. 7. cuius est vox, cichorium, & Mart. cuius est, bibliopola. 2. Cichoriarius, rij, 1. & 5. b. 4. l. Ex Plin. lib. 17. c. 9. cuius est vox, coriarius 3. Cichoriorum, vel cichoreorum venditor, ex Hor. 1 Carm od. 31.

Cicuta, erba, ò pianta, che vccide gli huomini, & ingrassa le capre.] Cicuta, tæ f.g. 1. b. 3. l. Plin. l. 14 cap. 5. Qui sic ait. Androcydes sapientia clarus ad Alexandrum Magnum scripsit, io temperantiam eius cohibens: Vinum potaturus, rex, memento, te bibere sanguinem terræ: sicut cicuta homini veoenum est, sic cicutæ vinum. Lucret lib. 5.

Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta Barbigeras pecudes, homini, quæ est acre venenum.

Alla cieca, senza considerazione, ò discorso.] Cæco casu. Cic. 2 de Diuin.

Ciecamente, auuerb. propriamente alla cieca. al buio all'oscuro.] In tenebris Cic. pro Rosc. Am. Nonnulli, tanquam si offusa Reip. sempiterna nox esset, ità ruebant in tenebris, omniaque miscebant.

Ciecare vedi Accecare.

Ciecarsi, vedi Accecarsi.

Ciechetto, alquanto cieco.] Cæculus, la, lum. 1. l. & 2. b.

Far il verso de ciechi.] Cæcultò, as. Fest. Cæcultare est cæcos imitari.

Ciechissimo, superl. sommamente cieco.] Cæcissimus, a, um. 3 b. Ex Horat. 1. serm. Sat 2.

Cieco.] Cæcus, a, um. 2. Luminibus orbatus, a, um. Plin. l. 4 ep. 20. Incidit sermo de catulo Massalino, qui luminibus orbatus, ingenio sæuo mala cæcitatis addiderat. 3. Luminibus orbus, a, um. Plin. l 7. cap. 43. Q. Metellus orbam luminibus exegit senectutem. 4. Oculis captus, a, um. Cic. 2 de Diu. oculis captus Tiresias fuit. 5. Cæcitate affectus, a, um. Sen. l. 10. ep. 75. 6. Orbus, a, um. 5 l.

Esser cieco.] Visu carere. Plin. l. 17. cap. 40.] Caprimulgi interdiu etiam visu carent.

Più cieco, comp.] Cecior, & hoc cæcius. 1. l. & 2. b. Horat. l. 1. ser. Sat. 2. Vbi legitur. Hypsea cæcior.

Mezzo cieco.] Semicæcus, a, um. 1. 3. l. & 2. b. 2. Cæcutiens, entis, o.g 1. 2. l. 3. b.

Cieco d'vn occhio.] Luscus, a, um. 2. Altero, oculo, vel lumine orbus, Plin. l. 3. c. 10. Pinxit, & Antigoni Regis imaginem altero lumine orbam. 3. Vnoculus, li. 1. l. 2. 3. b 4. Altero oculo captus. Suet. in Vitel. c. 6. 5. Defioculus li. m.g. 1. 2 l. 3. 4. b. Mart. l. 12. Hinc defioculus, & inde Lippus.

Cieco nato.] Cæcigena, næ. o.g. 1. l. a 3. b. 2. Cæcigenus, a, um 1 l. 2. 3. b. Lucr.

Cieco d'ambe due gl'occhi.] Lumine vtroque orbus, a, um. Plin. l. 35. c. 10 2. Oculo vtroque captus, a, um. Suet. in Vitell. c. 6.

Illuminare vn cieco, rendere la vista ad vn cieco.] Visum restituere cum dat. pers. 2 Cæcitate liberare cum accusat. pers. Ex Plin

Cielo, parte superiore del mondo.] Cælum, li. n. g. Var. 4. de ling Cœlum dictum scribit Aelius quod est cælatum, aut à contrario nomine cælatum, quod apertum est 2. Mundus, di. m.g. Macrob. de Somn Scip. l 2. Vnde mundanus dicitur, annus, quia mundus propriè cælum vocatur. Plin. l. 2. cap. 59. Inequalitatis causa, obliquitas est signiferi, cum pars aqua mundi super, subterque terras omnibus, fiat momentis. 3. Vniuersitas, tis, f g. 1. 3 5 l. 2. 4 b. Macrob. de somn. Scip. l. 2 Annus vero qui, mundanus vocatur, qui verè vertens est, quia conuersione plenæ vniuersitatis efficitur, largissimis seculis explicatur. Plin. l. 2. c. 5. Ita terram solam immobilem circa eam volubili vniuersitate eandem ex omnibus nexi, eidemque omnia inniti.

Cielo sereno senza vna minima nuuoletta.] Cælum liquidè serenum, Gel. l. 2. c. 21.

Cielo stellato.] Cælum stelliferum. Cic. de Somn. Scip 2 Cælum stellatum. Ex Cic. 5. Tusc. 3 Cælum stellans. Luc. l. 4 4. Cælum stellis confixum. Apul.

Dal cielo.] Cælitus. adu. 1. l 2. 3. b. Edmund. Camp. Rat 1. Spiritum Christianorum primo Cælitus illapsum finxerant Manichei, quum ipsorum Paracletus Persa nequissimus erupisset.

Contemplatore del Cielo.] Vranoscopus, a, um, ex Plin. l. 32. c 11.

Habitatori del Cielo.] Celestus, cium. n. pl. Cic. 2. Cælites cum. n pl 1 l. 2. b. Cic. de Somn Scip. 3. Cælicolæ, arum n. plur. 1. l. 2. b. Virg. 6. Aen.

Ciferista, scrittor di cifre.] Scriptor notarius. Ex Suet. in Cæs. & Plin. in Epist.

Cifolare, vedi Fischiare.

Cifra, ciffera, e ciffra, ziffera, e zifra, cioè forma di scriuer coperto.] Nota scriptoria, vel scribendi, ex Suet. in Iul. Cæs. c. 56. vbi sic habetur. Epistolas scripsit per notas. 2. Scribendi latebra, ex A Gell. l. 17 cap. 9. Vbi sic habetur; Qui hanc scribendi latebram parabant 3. Litteræ Singulares. Gel. l. 17 c. 9 In Epistolis. C. Cæsaris inueniuntur litteræ singulariæ, sine coagmentis syllabarum, ex quibus verba confici nul la possunt.

Scriuer in cifra, ò cifrare.] Per notas scribere, vel conscribere, ex Suet. in Iul. Cæs. cap 56 Vbi sic ait Extant eius epistolæ ad familiares domesticis de rebus: In quibus si qua occultius perferenda erant, per notas scripsit, idest sic structo literarum ordine, vt nullum verbum effici posset.

Lettera scritta con cifre.] Scytale, es, vel scytala, æ f g 2. b. Gel l. 17. c. 9 Hoc genus epistolæ lacædemonij Scytalen appellant.

Dichiarar le cifre, ò ciffere, il che si dice diciffrare, ò diciffrare.] Scriptorum notas exponere, vel explanare, ex Suet. in Cæs. & Cic. 4. Verr. 2. Scribendi latebram aperire, ex A. Gell. l. 17. cap. 9. & Cic. 1. de Fin.

Ciglio, sopraciglio, e sorciglio, quell'arco di pelli, che sta sopra l'occhio. per difesa, & ornamento.] Supercilium lij. o g. 1. & 3. b. Plin. l. 11. cap. 37 Supercilia, quibus porriguntur in rectum, molles significant, quibus porriguntur in rectum, molles significant, quibus iuxta nasum flexa sunt, austeros: quibus iuxta tempora inflexa, derisores: quibus in totum demissa maleuolos, & inuidos.

Cigna, vedi Cinghia.

Cignale, vedi Cinghiale.

Cignere, e ciogere, Fior. cegnere, Sen. propriamente val legare il vestimento nel mezzo della persona.] Cingo, gis,

gis, xi, ctum. s. 1. Cic. 3 de Nat. vot ò Pontifices diligentius vrbem religione, quam ipsius mœnibus cingitis, a. Incingo, gis xi, tum. s. a. l. Ex Liu. l. 8. cuius est: Incinctus cinctu Gabino 3 Præcingo, gis, xi, ctum. s. & a. l. Ex Plaut. in Bacch. cuius est: Cinctículo præcinctus.

Cignere attorno.] Circuncingo, gis, xi, ctum. s. a 3. l. Ex Sil. Ital. cuius est: Talis circuncingentibus.

Cigner spada.] Ense cingi. Ouid 3. Am. el. 7.

Cinger spada, e pugnale.] Gladio, ac pugione præcingi. Ex Hor. Turs. Laur. Hist l. 4. c. 5. cuius est; Vir gladio, ac pugione præcinctus.

Cigno, e cecero vccello aquatico di bianchissime piume, e di canto dolcissimo.] Cycnus, ni. m. g Cic. 1. Tusc. Cycni non sine causa Apollini dicati sunt, quod ab eo diuinationem habere, videantur, qua præuidentes quid in morte boni sit, cum cantu, & voluptate moriantur. a. Olos, oloris. 1. l Ouid. 7. epist.

Sic vbi fata vocant vdis abiectus in herbis,
Ad vada Meandri concinit albus olos,

Et Plin. lib. 10 c. 23. Olorum morte narratur flebilis cantus falsò, vt arbitror, aliquot experimentis. Iidem mutua carne vescuntur inter se.

Di cigno simile al cigno] Cygneus, a, um. 1. com. a. l. Cic. 3 de Orat. Cygnea fuit diuini hominis vox, & oratio. a. Olorinus, a, um. t b. a. & 3 l. Plin. l. 37. c. 10. Gasidanem gemmam Medi mittunt coloris olorini veluti floribus sparsam.

Cignotto, il figlio del cigno.] Pullus cycneus, vel olorinus. a Cycni, vel oloris pullus. Ex Cic. Var. & Plin.

Cigolare lo stridere, che fanno i ferri, ò le gnami, adoprandosi tra loro.] Strido, dis. Plin. ep. 203. Strident funes, curuatur arbor, gubernacula gemunt. a. Strideo, es. 1. l Virg 4 Aen.

Cilicio, veste fatta di crini da canallo.] Cilicium, cij. n g. a. 3. b. Ex Varr. & Veget.

Cilindro, pietra longa, e rotonda, a guisa di colonna] Cylindrus, dri. m. g. 1. b. Cat. de Re rust. cap. 29. & Virg. lib. 1 Georg.

Area tum primum ingenti est æquanda cylindro

Cilindrico addiett. di cilindro, ò simile al cilindro.] Cylindraceus, a, um. 1. 4. b. 3. 3. l. Plin. l. 18. c. 22. Piso sylique sunt cylindraceæ.

Cima, sommità, come dir di casa, ò simili.] Columen, nis. n. g. 1. 2 3 b. in rec. & obl a. Culmen, nis. n. g. a. b. in rec. & obl. 3. Fastigium, ij. n g s. a. l Var. l. 3. De Re rustic cap. 6. 4. Summum, mi. n. g. Plin. a. l cap. 12. 5. Cacumen, inis. s. b. a. l. 3 b. in rec & obl. Plin. l 2 7. cap. 12. 6. Vertex, cis. m. g. a. l in rec. b. in obl. Plin. & Virg.

Nella cima del monte.] In summo monte Cic.

Cima del capo.] Vertex, cis. m. g. vel Summum caput. Ex Plin l. 27. cap. 10. 2. Capitis vertex.

La cima della casa.] Domus, vel ædificij fastigium. Curt. l. 7.

In cima, ò nella cima.] In summo. Plin. l. 27.

Cimare, leuare al panno lano la cima del pelo.] Summum panno villum demere, vel tondere. Ex Plin. l. 8. c. 22. Et Plaut. in Aul.

Cimatione, ò cimamento.] Villorum summorum detractio, vel tonsura. Var. 2. de Re rust. c. 11.

Cimatore, quegli, che cima.] Summorum villorum seù sector, seù tonsor. Ex Plaut. & Var.

Le cime de' monti, ò alberi,] Montium, aut arborum summa. Sen. Nat. quæst. l. 5. c 5.

Cimasa, o gola riuersa, termine d'architettura.] Cimatium, tij n g.

Cimatura, propriam, quel pelo, che si leua da panni di lana.] Tomentum, ti. n. g. Var l. 3. c. 5. In culcitras tomentum calcabant. 2. Segmina, orum.

Ciambalo, instrumento musicale.] Cymbalum, li. n. g. a. b. Cic. in Pis. Quis te illis diebus in publico vidit? Cum collegæ tot domus cantu, & cymbalis personaret a. Cymbala, orum. n g. num. plur. 3. b.

Sonator di cimbalo, ouer cimbalista.] Cymbalista, stæ. m. g. s. & a. b. Apul. de Deo Socrat. vbi sic habetur; Barbaro autem strepitu cymbalystarum, & tympanistrium, & choraularum.

Sonatrice di cimbalo.] Cymbalistria, triæ. s. & 3. l. a. & 4. b. Sipont in Mart. A cithara dicitur cithsristria, sicut à cymbalo cymbalistria, & à sambuca sambucistria.

Cimice animaluzzo assai noto.] Cimex, cis. m. g. 1. l. a. b. in obl. Plin l. 29 c. 4. Concordia rerum, aut repugnantia medicinæ gignuntur, veluti cimicum animalis fœtidissimi, & dictu quoque fastidiendi natura, contra serpentium morsus, & præcipuè aspidum valere dicitur: item contra venena omnia: argumento quod dicunt, gallinas qua quotidie id ederint, non interfici ab aspide; carnes quoque earum ab illo percussis plurimum prodesse.

Cimice domestico.] Cimex lectularius.

Cimice saluatico, maggior del domestico di color verde, che viue, e si pasce di herba,] Cimex siluester, vel siluestris, aut viridis. a. Cimex agrestia. Plin. l. 19. cap. 4.

Cimiterro, e cimitero, luogo sagrato, che è allato della chiesa, nel quale si seppelliscono i morti.] Cœmeterium, rij. n. g. t. a. & 3. l. 4. b. Thes. græc. & Maff. de lap. c. 1. 3.

Cina, e china.] Sinæ, arum. f g s. l. num pl. Turs. l. 3. epist. 4 Absunt Sinæ laponia millia pastuum ad D. C.

Cinese natiuo della Cina.] Sina, næ. m. g. s. l.

Cinese nome possess.] Sinensis, & hoc, se. 1 l. Maff. de reb. Indic.

Cina, ouero china, radica, medicinale cosi detta.] Cina, æ, vel china, æ. Matth. in Diosc. l. 61. c 11. Radix, quam alij cinam: alij chinam vocant, Rhodiæ radicis æmula est.

Cinabro, materia di color rosso, che serue per tingere.] Cynnabaris, ris. m g. a. 3 b. Plin.

Cingere, vedi Cignere.

Cinghia, striscia, ò fascia, tessuta d i spago, che serue à diuersi vsi. è massimæ à tener ferme addosso alle bestie la sella, basto, e simili.] Cingula, æ. f. g. 1. l. a. b. Ouid. a. de Rem.

Et noua velocem cingula lædat æquum.

Cinghialaccio, ò cinghialone, e cignalaccio, e cignalone, accresce il cignale, ò cinghiale grande.] Aper grandis, vel magnus, vel ingens Mart. l. 14. ep 31.

Si deiecta geres longo venabula rostro.
Hinc breois in grandem cominus ibit aprum.

Cinghiale, cignale, ne' testi antichi anco cinghiale, porco saluatico.] Aper, pri. s b. Var 4. de Ling. Aper ab eo dictus quod in locis asperis est. 2. Sus agrestis. Plin. l. 8. c. 52. Suibus agrestibus pilus æro similis cæteris niger, 3. Sus ferus. Plin. l. 8 cap 51. Sues feri sapium vestigia palude confundere vrina fugam leuare. 4. Syager, gri, vel syagrus, gri. t. a. b. Græc.

Cinghiale di barco, ouero di parco, cioè rinchiuso nel viuaio.] Aper captiuus, Var lib. 3 cap 13.

Cinghiale maschio.] Aper. mas. Plin l. 8 c. 12. Apris maribus non nisi anniculis generatio.

Cinghiale, che non grugnisce.] Aper mutus. Plin. l. 11. cap. 51. Ranæ mutæ in Macedonia traduntur, muti, & apri.

Cinghiale femina, ouero cinghialessa.] Sus fera. Plin. l 8 c. 52. Sues feræ semel anno gignunt. 2. Apra, æ. f. g. s. com.

Cinghiale Indiano, ouero d'India] Aper Indicus. Ex Plin. l 8. cap. 52. Apris in India cubitales dentium flexus, gemini ex rostro, totidem à fronte, ceù vituli cornua, exeunt.

Cinghiale intero.] Aper solidus. Plin. lib. 18 c. 51. Solidum aprum Romanorum primus apposuit. P. Seruillius Rullus a. Aper totus Ex Iuuen Sat.

Cinghiale manso] Aper. cicur. Var. de Re rust. l. 3. c. 13. Apros habere posse in leporario, nec magno negotio sibi est captiuos, & cicures, & pingues solere fieri scis.

Cignale ingrassato, ò da ingrassare, che si tiene per ingras-

grassare.] Aper altilis. Iuuen. Sat. 5. Cuius est, aper fu-mat altilis.
Cinghiale, fiero.] Aper acer. Virg Ecl.10.
Cinghiale di Erimanto, monte d'Arcadia, vecisso da Hercole.] Aper Erymanth.cus. Cic.4 Tusc Herculem, quem in Cælum ista ipsa, quam vos iracundiam esse vultis, sustulit fortitudo, iratum ne censes conflixisse cum Erymanthico apro, aut leone Nemeæo? 2. Aper Erymanthæus Valer.1. Argon.
Cinghialetto, cignale piccolo.] Apriculus, li m. g. 1. com. a.3 b. Ex Apul. in Apol
Cinghialino addiett. di cignale.] Aprinus, a, um. 1. c 2. l. Plin.l....cap.19 Inflationi vuluæ fimum aprinum, suillumue cum oleo prodest. 2 Aprugnus, a, um.
Cingoli, Terra nobile della Marca, fondata da T. Attio Labieno legato di Cesare.] Cingulum, li. n. g a. b. Cas. l. 1. bel. Ciu.l. Etiam ex Cingulo, quod oppidum Labienus constituerat, suaque pecunia exædificauerat, ad Cæsarem legati veniunt. Cic. ad Att. lib. 2. eo. 12. Cingulum non tenemus, Anconem amisimus.
Di Cingoli, ò Cingolano, addiett.] Cingulanus, a, um. a. b. 3. l. Plin. l. 3. Cingulum, vnde muri Cingulani.
Cingolo, vedi Cinta.
Cinquanta numero di cinque decine.] Quinquaginta. 1. 2. 3. l. Plin. l. 18. cap 30 qui de pantheris agens sic ait Primus autem scaurus ædilitate sua variam centum quinquaginta misit: Pompeius Magnus quadringentas decem: Augustus quadringentas viginti. 2. Quinquageni, næ, na, 1. 2 3. l.
Cinquanta volte.] Quinquagies Cels. l. 2. c. 14.
Più di cinquanta volte.] Supra quinquagies. Cels. l. 4. cap 2.
Cinque, numero indeclinabile,] Quinque. Cic. 2. Quini, næ, na, numer. plur. 1. l
Cinque volte] Quinquies. Cic. 11. Phil. 1. Quinis vicibus. Ex Plin. l. 36. c 19.
Cinque fra tutti.] Quinque omninò Cic.
Cinquecento] Quingenti, æ, a.
Cinquecento volte.] Quingentiea. Suet. in Aug.
Cinque fogl.e, e cinque foglio, herba nota.] Quinquefolium, lij, vel Pentaphyllum, li. n g Græc.
Cinqueunio, Fior. Quinquennio, Sen. lustro Rom. vedi Cinque anni alla voce anno.
Cinquina, quantità, ò numero di cinque.] Pentas, adis. f. g. 1. l. a b. Græc.
Cinta, e cinto, e cintura, centola, e cintola, cintolo, e cingolo, e centolino, e centurino.] Cinctus, tus. m. g. vel cingulus, li. Var. 4. de ling. a. Zona, næ f. g Mart. in Apoph. cuius est: fiat nunc tibi zona breuis. 3. Zona fibularis.
Cinta, ò centurino piccolo.] Cinticulus, li. m. g. a, 3. b. 2. Zonula, læ. f. g. 2 b. 1 l. Ex Lamprid.
Cinta, ò cintura da donna.] Cingulum, li. n g 2 b. Var. 4. da Ling.
Cinta, ò cintura di spada] Baltheus, ei m. g. vel baltheum, ei. n g. 2. b. Val. 4. de Ling.
Chi fa, ò vende cente, ò centurini.] Zonarius, rij, m g. 1. 2. l. Cic. pro Flac. 2. Cingularius, rij, m g. 1. 3. l. 2. b. 3. Zonarum, vel cingulorum artifex, vel venditor.
Centurino, vedi Cinta.
Ciò, addiett. val questo, vedi questo.
Da ciò, val' atto, ò idoneo.] Aptus, vel idoneus, a, um.
E huomo da ciò.] Huic rei Aptus, vel idoneus est.
Non è huomo da ciò.] Huic rei ineptus est.
Cioè, particula dichiaratiua Idest. Cic. 2. Hoc est, 3. Videlicet. 4. Nempè, vel nimirum Cic.
Cipolla, agrume noto, e di più forte.] Cæpa, pæ. f. g. 1 l. Plin. l. 19. cap. 6. Cæpa optima, quæ rotundissima. 2. Cæpe, n. g. indeclin 1. l. Gell. l. 20. c. 7. Cæpe tùm reuirescit, & congerminat decedente luna, contra autem marcescit, adolescente, eam causam esse dicunt sacerdotes Aegyptij, cur Pelusiotæ cæpe non edant; quia solum olerum omnium contra lunæ aucta, atque damna, vices minuendi, & augendi habet contrarias.
Cipolla per vso de condimenti.] Cæpa condimentaria. Plin lib 19. c. 6. Cæparum apud nos duo prima genera, vnum condimentarium, alterum capitatum
Cipolla fresca.] Cæpa viridis, Ex Gell. cuius est vox cæpa. & Plin. cuius est vox viridis. Diosc L. 2. cap. 145. Cæpa longa acrior est, quam rotunda, item flaua, quam candida, & sicca quam viridia, & cruda, quam cocta, & sale condita, omnes tamen mordent, flatus gignunt appetentiam inuitant, sitim mouent, fastidium pariunt.
Cipolla schista, così detta dalle sue diuisure.] Cæpischista. Plin lib 19 cap. 6. Cæpam schistam hyeme cum coma sua relinquunt, vere folia detrahunt, & alia subnascuntur, ijsdem diuisuris, vnde, & nomen.
Cipolla di collo lungo.] Gethyum, thyi. n. g 1. l Plin l. 19. cap. 6 Gethyum pœnè sine capite est, ceruicis, tantum longæ: ideò & illud ferunt, nou deponunt.
Cipolla squilla, vedi Squilla.
Cipolla di più toniche. Cæpe runlecatum Pers. Sat. 4.
Cipolleto, luogo piantato di cipolle.] Cæpina, næ. f. g. 1. 2. l. Col. l. 3.
2. Solum cæpia consitum, Ex Col. l. 3
Cipolletta, e cipollina, diminut., cipolla piccola, che non hà ancor' ingrossato il capo.] Cæpulla, læ. f g 1. l. & 2 b. Turl. Nom 2. Cæpulla, læ f g 1 l. Pallad. l. 3 tit. 4. Februario mense cæpullas seres: sed constat, & vere, & autumno esse seminandas. 3. Cæpitium, tij. n. g 1. l. 2 3. b. Pall. & Prisc.
Cipresseto, & arcipressetto, luogo piantato di cipressi, ò d'arcipressi] Cupressetum, ti. n. g. 1. com. 2. & 3. l. Cic. 1. de leg. 2. Solum cupresso consitum, Ex Plin. & Col.
Cipresso, & arcipresso, arbore noto.] Cupressus, si f. g. 1. com. vel cupressus, sus. f g. Ex Plin. l. 16 cap. 33. 2. Cyparissus, si. f g. 1. & 2 b. Virg. 3 Aen.
Cipresso femina.] Cupressus fœmina. Plin. l. 16. c. 33. Cupressus fœmina sterilis diù, nec demum aspectu non repudiata, distinguendis tantùm pinorum ordinibus. Nunc vero tonsilis facta in densitate parietum coërcitaque gracilitate perpetuo tenera: 2. Cupressus, metæ in fastigium conuoluta. Plin. lib. 16 cap. 33. Cupressus, metæ in fastigium conuoluta, quæ, & fæmina appellatur. 3. Cupressus acuta, Ouid. Met cuius est Vallia acuta densa cupressu.
Di cipresso, addiett.] Cupresseus, a, um. 3 b. Vitr. l. 2. cap. 9. Cupressinus, a, um 1. com 3 b.
Cipro Isola molto celebre.] Cyprus, pri. f. g. 1. com. Hor. l. 1. Od 3.
Sic te diua potens Cypri
Sic fratres Helenæ lucida sidera.
Ventorumque regat Pater.
Cipriotto, addiett. di Cipro.] Cyprius, a, um. 1. c. 2. b. Cic. pro Domo, & de Diuin.
Circa, & incirca propos. Fior. dipresso, Sen à vn dipresso, e vale appresso od intorno.] Circa. 1. & 2. l. 2. Circiter. 2. b. Cic. Att. l. 2. 3 Sub, cum accus. Liu. Vtrinque legati sub idem tempus ad res, repetendas missi.
Circolarmente In cerchio. In orbem. Cic.
Circolo, ò circonferenza.] Apsis, idis Plin. lib 2. c. 16. Deductaà summa apside lineaa coarctari ad centrum necesse est, sicut in rotis radios. 2. Circulus, li. m. g 2 b 3. Orbis, bis, m. g.
Mezzo circolo, ò semicircolo.] Semicirculus, li g m. 1. 3. l. 2. 4. b. 2. Dimidius circulus. 3. Hemicyclus, li. 1. l. 2 b. 3. c. Cic. l. 3. de Fin.
Circoncidere, e circuncidere; cioè tagliar' attorno; propriamente dicesi de gli Ebrei, che tagliano il preputio à lor figlioli.] Circuncido, dis, cidi, cisum. 1 2. 3. l. Ex Var l. 1. cap. 54. Cum vinum desijt sub prælo fluere, quidam circuncidunt extrema, rursus premunt. 2. Circum seco, cas, cui, sectum. 1. 2. l. 3. b. Col. 7. cap 5. Tuberculum, cui subest vermiculus, ferro quam cautissimè circumsecari oportet. 3. Amputo, as, aui, atum, 1 l. 2. b. Cic. 5. de Fin. Ars agricolarum amputat, erigit, extollit, adminiculatur.
Circoncisione, e circuncisione, circoncidimento, e cir-

cuncidimento, cioè, il circoncidere, ò circuncidere.] Circuncisura, ræ. t. 2. 3. & 4. l. Plin. l. 16. cap. 40. 3. Amputatio, nis. f. g. t. 3 l. 2. 4 b. Ex Cic. de Sen

Circonciso, & circunciso, partic. chi hà preso la circoncisione.] Recutitus, a, um, 1. 2. b. 3. l. Mart. l. 7. ep 29.

Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum.

Circoncisus, a, um, vel circumsectus, a, um. Ex Col.

Circonciso, sust. quegli, che è stato circonciso.] Apella, læ. 2. b. 2. l Hor. 1 ser. Sat. 5.

Persuadere cupit, credat Iudæus apella.

Circondare, vedi accerchiare.

Circonferenza l'estremità del circolo.] Circuli, vel orbis extremitas. f. g. Cic. de vniuers 2. Orbis, vel circuli summum. Idem ibidem. 3. Circunferentia, tiæ. f g. 1. 2. 4. l. 3. b. Apul. Flor. 4. Peripheria, æ. 4. l. Græc.

Circonscrittione, il circonscriuere.] Circunscriptio, nis, f. g Cic. de Or. ad Br. Natura circunscriptione verborum comprehendit sententiam.

Circonscritto, addiett.] Circunscriptus, a, um. Cic. de Or. Arguti, & circunscripti verborum ambitus.

Circonscriuere, limitare, ò terminare.] Circunscribo, bit, psi, ptum 3. l. Cic. de Fin. & de Or. Orator nullis terminis circunscribit ius suum.

Circonspettione.] Circunspectio, nis. f. g. 2. Accurata consideratio. f. g. Cic. Acad. Quæst. Ex circunspectione aliqua, & accurata consideratione visum esse dicent.

Circonspetto, auertito, ò considerato.] Circunspectus, a, um, Ex eodem.

Circostanza.] Circunstantia, tiæ. f. g. Quintil. l. 5. cap. 10. Hoc genus argumentorum sanè dicamus ea circunstantia, quia Peristases dicere aliter non possumus, vel ex ijs, quæ cuiuscunque causæ propria sunt. 2. Res circumstans Auctor ad Heren. 3. Accidens, tis, n g 1. b. Quintil. l. 8. cap 3. Contingit eadem claritas ex accidentibus. 4. Adiunctum, ti. n g. Quintil. l. 5. Attributum, ti. n. g. 2. b. 3. l Cic. l. 1. de Inuent 6. Peristasis, sis. f. g s 3. b. 2. l. Græc. Quintil loco cit.

Circostanze di cose, ò di negotij.] Rerum, seu negotiorum attributa. Ex Cic. de Inuent l s Omnes res argumentando confirmantur, aut ex eo, quòd personis, aut ex eo, quod negotijs est attributum.

Circospetto, auueduto, accorto.] Circunspectus, a, um. Col. l. 7. cap. 12. Canes villatici esse debent circunspecti

Circostare, stare intorno à qualche persona, ò cosa] Circunsto, as. Cic. in Ant. Noctes, & dies nos fata circunstant. 2. Circunsisto, is. Cic. in Verr. Lictores valentissimi circunsistunt.

Circonuicino.] Circumiectus, a, um. Q. Curt. l. 5 Inde diffusus amnis circumiectos rigat campos. 2. Finitimus, a, um. 1. l 2 3. b. Cic. pro Leg. Man Regnum Ariobarzanis, quod finitimum est vestris vectigalibus.

Circuire, andar intorno.] Circumeo, it. 2. Circuo, is.

Circuito, sust. ristretto, ò spatio di luogo.] Ambitus, tus. Plin. l. 36. cap. 12. . Circuitus, tus. Plin. l. 2. cap 50.

Cirugia. 3. l. quella parte di medicina, che cura manualmente, cioè con la mano.] Chirurgia, æ. f. g s. 3 l. Cic. Att l. 4. ep. 3 Ego dieta curari incipio; chirurgiæ tædet. 2. Chirurgica, cæ, vel Chirurgice, ces. f. g. 3. b. Corn. Cels. l. 1. proœm. 3. Medicina Chirurgica. Corn. Cels l. 2. proœm. 4. Ars chirurgica. Lexic. Græcol. Ars chirurgica est ea part medicinæ, quæ sectione, & vstione, alijsque vti docet. 5. Medicina, quæ manu medetur Corn. Cels. l 1. proœm. Iisdem temporibus in tres partes medicina diducta est, vna esset, quæ victu, altera, quæ medicamentis: tertia quæ manu mederetur. Primam diætaticam, secundam Pharmaceuticam, tertiam Chirurgicam Græci nominauerunt.

Cirugico, cerusico, e cirusico, quegli, che esercita cirugia.] Chirurgus, gi. 1. l. Corn. Cels. l. 7. proœm. Esse autem Chirurgus debet adolescens, aut certè adolescentiæ propior, manu strenua stabili, nec vnquam intremiscente, eaque non minus sinistra, quam dextra promptus, acie oculorum acri, claraque; animo intrepidus, immisericors, sic vt sanari velit eum, quem accipit. 2. Vulnerarius, rij m. g 2. b 3. l. Plin. l. 29. cap. 1. Vulnerarium Archagathum tradunt fuisse vocatum, mirèque gratum aduentum eius initio, mox à sæuitia secandi, vrendique, transisse nomen in carnificem, & in tædium artem, omnesque medicos 3 Medicus vulnerum, vel vulnerarius. Plin. lib. 29. c. 1. 4 Medicus vulnerarius.

Di cirugico, ò cirugia, addiett.] Chirurgicus, a, um. 1. 2. l. & 3. b Corn. Cels. l. 1 proœm.

Da cirugico, auuerb.] Chirurgicè Ex Col.

Cispa, male noto de gl'occhi, che lagrimano.] Lippitudo, dinis, f g. 1. 3 l 2. b. Corn. Cels Si frons prurit lippitudinis metus est.

Cisposo. chi patisce di cispa.] Lippa, æ. n. g. Plaut. in Mil. Naucleru dixit cubare in naui lippam. Ex Mart. cuius est Lippa ficus, debilisque boletus. 2. Lippiens, tis. 3. Lippus, a, um.

Hauere la cispa, patire di cispa.] Lippio, is, liui, itum. Plaut. in Curg & Plin. lib. 28. Oculorum vitia fieri negant, nec lippire eos qui cum pedes lauant, aqua inde ter oculos tangant.

Cisterna, e citerna, ricettacolo di acqua piouana.] Cisterna, næ f. g Pomp. Fest. l. 2. Cisterna dicta est, quod est, cis, id est, infra terram.

Di cisterna, addiett.] Cisterninus, a, um. 1. 2. 3. l. Col. l. 12. c 43.

Cisternetta, ò cisternino, dimin. cisterna piccola.] Cisternula, læ f. g 3 b. Ex Plin. l. 37. c 11.

Citare 2. l chiamar à ragione, od in giuditio per mezzo di publico ministro.] Cito, as, aui, atum. 1. b. Cic. 4. Ver. Citat reum, non respondet: citat accusatorem: citatus accusator nescio quo casu non respondit. 2. In iudicium vocare. Cic. Off. 2 P. Sulpitij eloquentiam accusatio illustrauit, quum seditiosum, & inutilem ciuem. C. Norbanum in iudicium vocauit. 3. In ius vocare. Cic. pro Quint.

Citare per causa criminale.] In crimen vocare. 2. In reos referre.

Citare vno auanti al Gouernatore.] Diem alicui ad prætorem dicere. Gell. l 3. c. 4.

Citare, cioè allegare, vedi Allegare.

Fammi citare, si suol dire à chi pretende alcuna cosa da noi.] Lege agito mecum.

Citarista, e ceterizzatore, Fior. ancor ceterista, e ceteratore, cioè sonator di cetera.] Citharœdus, di. 1. 2 b. 3. l. Græc. Var. de Re rust. l 2. cap. 1. Non omnes, qui habent citharam, sunt citharœdi. 2. Citharista, stæ. m g. 1. 2 b. Cic 3. Phil. Saltatores, citharistæ, totus denique comessationis Antonianæ chorus. 3. Citharæ pulsor. Apoll. 4. Citharisticus, ci. m g. 1. 2. 4 b. Plat. de Leg. 5. Citharæ pulsator. Val. Flac. l. 5. Argon.

Citarista di coro, colui, che sona la cetera in coro.] Chorocitharista, stæ. m. g. 1. 2 3. 4 b. Suet. in Domit. c. 9. Certabant præter citharœdes, chorocitharistæ quoque, & psallo citharistæ.

Citarista, che insieme canta, e suona la cetera.] Psallo citharista, tæ. m. g. 1. l. 2. 3. 4. b. Suet. in Dom. cap. 14.

Da citarista, auuerbialm.] Citharœdice. 1. 2. 4. b. 3. 5. l Ex Suet. 2. Citharisticè 1. 2. 4 b. 2 5. l. Ex Plat.

Citaristico, aggett. di citarista.] Citharœdicus. a, um. 1. 2. 4. b. 3. l. Græc. Suet. in Ner. 2. Citharisticus, a, um. 1. 2. 4 b. 3. l. Græc. Plato de Leg.

Citarizzare, ed anticamente anco ceterare, cioè sonar di cetera] Citharizo, as. 1. 2. b 3. l. Græc Xenoph in Symph. 2. Cithara canere, ex Cic. 1. de Dia. & 2. de Orat. 3. Cithara sonare, vel personare Virg 1. Æn. 4. Citharam pollere, vel pulsare, ex Ouid. ad Pison.

Citarizzare, e cantare.] Cithara cum cantu canere. Plin. lib. 7. cap 56. Cithara cum cantu cecinit Amphion primus, vt alij, Linus.

Citarizzare, e non cantare.] Cithara sine voce canere. Plin. l. 7. cap. 56. Cithara sine voce cecinit Thamyras primus.

grassare.] Aper altilis. Iuuen. Sat. 5. Cuius est, aper fumat altilis.

Cinghiale, fiero.] Aper acer. Virg Ecl. 10.

Cinghiale di Erimanto, monte d'Arcadia, veciso da Hercole.] Aper Erymanthicus. Cic. 4. Tusc Herculem, quem in Cælum illa ipsa, quam vos iracundiam esse vultis, sustulit fortitudo, iratum ne censes conflixisse cum Erymanthico apro, aut leone Nemeæo? 2. Aper Erymanthæus Valer. 1. Argon.

Cinghialetto, cignale piccolo.] Apriculus, li m. g. 1. com. a. 3 b. Ex Apul. in Apol

Cinghialino addiett di cignale.] Aprinus, a, um. 1. c. 2. l. Plin. l.. cap. 19 Inflationi vuluæ fimum aprinum, suillumue cum oleo prodest. 2 Aprugnus, a, um.

Cingoli, Terra nobile della Marca, fundata da T. Attio Labieno legato di Cesare.] Cingulum, li. n. g a. b. Cæs. l. 1. bel. Ciuil. Etiam ex Cingulo, quod oppidum Labienus constituerat, suaque pecunia exædificauerat, ad Cæsarem legati veniunt. Cic. ad Att. lib. 2. ep. 12. Cingulum non tenemus, Anconem amisimus.

Di Cingoli, ò Cingolano, addiett.] Cingulanus, a, um. 2. b. 3. l. Plin. l 3. Cingulum, vnde muri Cingulani.

Cingolo, vedi Cinta.

Cinquanta numero di cinque decine.] Quinquaginta. 1. 2. 3. l. Plin. l 18 cap 30 qui de panthera agnes sic ait Primus autem scaurus ædilitate sua varias centum quinquaginta misit: Pompeius Magnus quadringentas decem: Augustus quadringentas viginti. 2. Quinquageni, næ, na, 1. 2 3. l.

Cinquanta volte.] Quinquagies Cels. l. 2. c. 14.

Più di cinquanta volte.] Supra quinquagies. Cels. l. 4. cap 2.

Cinque, numero indeclinabile,] Quinque. Cic. 2. Quini, næ, na, numer. plur. 1. l

Cinque volte] Quinquies. Cic. 11. Phil. 1. Quinis vicibus. Ex Plin. l. 36. c 19,

Cinque fra tutti.] Quinque omninò Cic.

Cinquecento.] Quingenti, æ, a.

Cinquecento volte.] Quingenties. Suet. in Aug.

Cinque foglie, e cinque foglio, herba nota.] Quinquefolium, lij, vel Pentaphyllum, li. n g. Græc,

Cinquennio, Fior. Quinquennio, Sen. lustro Rom. vedi Cinque anni alla voce anno.

Cinquina, quantità, ò numero di cinque.] Pentas, adis. f. g 1. l. a b. Græc.

Cinta, e cinto, e cintura, centola, e cintola, cintolo, e cingolo, e centolino, e centurino.] Cinctus, tus. m. g. vel cingulus, li. Var. 4. de ling. 2. Zona, næ. f. g Mart. in Apoph. cuius est: fiat tunc tibi zona breuis. 3. Zona fibularia.

Cinta, ò centurino piccolo.] Cinticulus, li. m. g. 2. 3. b. 2. Zonula, læ. f g. 2 b. 1 l. Ex Lamprid.

Cinta, ò cintura da donna.] Cingulum, li. n g 2 b. Var. 4. de Ling.

Cinta, ò cintura di spada] Baltheus, ei. m. g. vel baltheum, ei. n g. 2 b. Val 4. de Ling.

Chi fa, ò vende cente, o centurini.] Zonarius, rij, m g. 1. 2. l. Cic. pro Flac. 2. Cingularius, rij. m g. 1. 3. l. a. b. 3. Zonarum, vel cingulorum artifex, vel venditor.

Centurino, vedi Cinta.

Ciò, addiett. val quello, vedi questo.

Da ciò, val atto, ò idoneo.] Aptus, vel Idoneus, a, um.

È huomo da ciò.] Huic rei Aptus, vel idoneus est.

Non è huomo da ciò.] Huic rei ineptus est.

Cioè, particula dichiaratiua Idest. Cic. 2. Hoc est, 3. Videlicet. 4. Nempè, vel nimirum. Cic.

Cipolla, agrume noto, e di più forte.] Cæpa, pæ. f. g. 1 l. Plin. l. 19. cap. 6. Cæpa optima, quæ rotundissima. 2. Cæpe. n. g. indeclin 1. l. Gell. l. 20. c. 7. Cæpe rursum reuirescit, & congerminat decedente luna, contra autem inarescit, adolescente, eam causam esse dicunt sacerdotes Ægyptij, cur Pelusiotæ cæpe non edant; quia solum olerum omnium contra lunæ aucta, atque damna, vices minuendi, & augendi habet contrarias.

Cipolla per vso de condimenti.] Cæpa condimentaria. Plin. lib 19. c. 6. Cæparum apud nos duo prima genera: vnum condimentarium, alterum capitatum

Cipolla fresca.] Cæpa viridis, Ex Gell. cuius est vox cæpa. & Plin. cuius est vox viridis. Diosc l. 2. cap. 145. Cæpa longa acrior est, quam rotunda, item flaua, quam candida, & sicca quam viridis, & cruda, quam cocta, & sale condita, omnes tamen mordent, flatus gignunt appetentiam inuitant, sitim mouent, fastidium pariunt.

Cipolla schista, così detta dalle sue diuisure.] Cæpa schista. Plin lib 19 cap. 6. Cæpam schistam hyeme cum coma sua relinquunt, vere folia detrahunt, & alia subnascuntur, ijsdem diuisuris, vnde, & nomen.

Cipolla di collo lungo.] Gethyum, thyi. n. g 1. l Plin l. 19, cap. 6 Gethyum pœnæ sine capite est, ceruicis, tantum longæ: ideò & illud serunt, non deponunt.

Cipolla squilla, vedi Squilla.

Cipolla di più toniche. Cæpe tunicatum Pers. Sat. 4.

Cipolleto, luogo piantato di cipolle.] Cæpina, næ. f. g. 1. 2. l. Col. l. 3.

2. Solum cæpis consitum, Ex Col. l. 3

Cipolletta, e cipollina, diminut. cipolla piccola, che non hà ancor'ingrossato il capo.] Cæpulla, læ. f g 1. l. & 2 b. Turl. Nom 2. Cæpulla, læ. f g 1 l. Pallad. l. 3 tit. 4. Febrsario mense cæpullas seres: sed constat, & vere, & autumno esse seminandas. 3. Cæpitium, tij. n. g 1. l. 2 3. b. Pall. & Prisc.

Cipresseto, & arcipressetto, luogo piantato di cipressi, ò d'arcipressi] Cupressetum, ti. n. g. 1. com. 2. & 3. l. Cic. 1. de leg. 2. Solum cupresso consitum, Ex Plin. & Col.

Cipresso, & arcipresso, arbore noto.] Cupressus, si f. g. 1. com. vel cupressus, sus. f g. Ex Plin. l. 16 cap. 33. 2. Cypsrissus, si. f g. 2. & 2 b. Virg. 3 Aen.

Cipresso femina.] Cupressus fœmina. Plin. l. 16. c. 33. Cupressus fœmina sterilis diù, nec demum aspectu non repudiata, distinguendis tantùm pinorum ordinibus. Nunc vero tonsilis facta in densitate parietum coërcitaque gracilitate perpetuo tenera. 2. Cupressus, metâ in fastigium conuoluta. Plin. lib. 16 cap. 33. Cupressus, metæ in fastigium conuoluta, quæ, & fæmina appellatur. 3. Cupressus acuta, Ouid. Met cuius est Vallis acuta densa cupressu.

Di cipresso, addiett.] Cupresseus, a, um. 3 b. Vitr. l. 2. cap. 9. Cupressinus, a, um 1. com 3 b.

Cipro Isola molto celebre.] Cyprus, pri. f. g. 1. com. Hor. l. 1. Od 3.

Sic te diua potens Cypri
Sic fratres Helenæ lucida sidera.
Ventorumque regat Pater.

Cipriotto, addiett. di Cipro.] Cyprius, a, um. 1. c. 2. b. Cic. pro Domo, & de Diuin.

Circa, & incirca propos. Fior. dipresso, Sen à vn dipresso, e vale appresso od intorno.] Circa. 1. & 2. l. 2. Circiter. 2. b. Cic. Att. l. 2 3 Sub, cum accus. Liu. Vtrinque legati sub idem tempus ad res, repetendas missi.

Circolarmente In cerchio. In orbem. Cic

Circolo, ò circonferenza.] Apsis, idis Plin. lib 2. c. 16. Deductas à summa apside lineas coarctari ad centrum necesse est, sicut in rotis radios. 2. Circulus, li. m. g 2. b 3. Orbis, bis. m. g.

Mezzo circolo. ò semicircolo.] Semicirculus, li g m. 1. 3. l. 2. 4. b. 2. Dimidius circulus. 3. Hemicyclus, li. 1. l. 2 b. 3. c. Cic. l. 3. de Fin.

Circoncidere, e circuncidere; cioè tagliar' attorno: propriamente dicesi de gli Hebrei, che tagliano il preputio à lor figlioli.] Circuncido, dis, cidi, cisum. 1 2. 3. l. Ex Var l. 1. cap. 54. Cum vinum desijt sub prælo fluere, quidam circuncidunt extrema, rursus premunt. 2. Circumseco, cas, cui, sectum. 1. 2. l. 3. b. Col. 7. cap 5. Tuberculum, cui subest vermiculus, ferro quam cautissimè circunsecari oportet. 3. Amputo, as, aui, atum, 1 l. 2. b. Cic. 5. de Fin. Ars agricolarum amputat, erigit, extollit, adminiculatur.

Circoncisione, e circuncisione, circoncidimento, e circun-

cuncidimento, cioè, il circoncidere, ò circuncidere.] Circuncisura, re.1.2.3.& 4.l.Plin. l.16.cap.40. 3. Amputatio,nis.f.g.1.3 l.2.4 b.Ex Cic. de Sen.

Circoncifo, & circuncifo, partic.chi hà preso la circoncisione.] Recutitus,a,um,1.2.b.3.l.Mart.l.7.ep 29. Nec recutitorum fugis inguina Iudæorum. Circuncisus,a,um,vel circumfectus, a, um. Ex Col.

Circoncifo, fust. quegli,che è ftato circoncifo.] Apella, læ. 1.b.2.l Hor.1 fer.Sat.5. Perfuadere cupit,credat Iudæus apella.

Circondare, vedi accerchiare.

Circonferenza l'eftremità del circolo.] Circuli, vel orbis extremitas. f. g. Cic. de vniuerf 2. Orbis, vel circuli, fummum. Idem ibidem. 3. Circunferentia, tiæ. f g. 1. 2. 4. l. 3. b. Apul. Flor. 4. Peripheria, æ. 4. l. Græc.

Circonfcrittione, il circonfcriuere.] Circunfcriptio, nis, f. g Cic. de Or. ad Br. Natura circunfcriptione verborum comprehendit fententiam.

Circonfcritto, addiett.] Circunfcriptus, a, um. Cic. de Or. Arguti, & circunfcripti verborum ambitus.

Circonfcriuere, limitare, ò terminare.] Circunfcribo, bis, pfi,ptum 3.l.Cic.de Fin.& de Or.Orator nullis terminis circunfcribit ius fuum.

Circonfpettione.] Circunfpectio, nis. f. g. 2. Accurata confideratio. f. g. Cic. Acad. Quæft. Ex circunfpectione aliqua, & accurata confideratione vifum effe dicent.

Circonfpetto, auertito, ò confiderato.] Circunfpectus, a, um, Ex eodem.

Circoftanza.] Circunftantia, tiæ. f.g. Quintil.l.5. cap.10. Hoc genus argumentorum fanè dicamus ex circunftantis, quia Periftafer dicere aliter non poffumus, vel ex ija, quæ cuiufcunque caufæ propria funt. 2. Res circunftans Auctor ad Heren. 3. Accidens, tis, n g r.b. Quintil. l.8. cap 3. Contingit eadem claritas ex accidentibus. 4. Adiunctum,ti.n g.Quintil.l.5. Attributum, ti. n.g.2.b.3. l Cic.L1. de Inuent.6.Periftafis, fis. f.g 1 3.b. 3. l. Græc. Quintil loco cit.

Circoftanze di cofe, ò di negotij.] Rerum, feu negotiorum attributa. Ex Cic. de Iouent l 1 Omnes res argumentando confirmantur, aut ex eo,quòd perfonis, aut ex eo,quod negotijs eft attributum.

Circonfpetto, auueduto, accorto.] Circunfpectus, a, um. Col. l. 7. cap. 12. Canes villatici effe debent circunfpecti

Circoftare, ftare intorno à qualche perfona, ò cofa] Circunfto,as. Cic.in Ant. Noctea, & dies noi fata circunftant.2. Circunfifto,ìs.Cic. in Verr.Lictores valentiffimi circunfiftunt.

Circonuicino.] Circumiectus, a, um. Q. Curt.l.5 Inde diffufus amnis circumiectos rigat campos. 2. Finitimus,a, um.1.l 2 3.b.Cic.pro Leg. Man Regnum Ariobarzania, quod finitimum eft veftris vectigalibus.

Circuire, andar intorno.] Circumeo, is. 2.Circuo,is.

Circuito, fuft. riftretto, ò fpatio di luogo.] Ambitus, tus. Plin. l.36.cap.12. Circuitus, tus. Plin. L2. cap 10.

Cirugia. 3. l. quella parte di medicina, che cura manualmente, cioè con la mano.] Chirurgia, æ. f.g 1. 3 l. Cic. Att l.4. ep. 3. Ego dietà curari incipio; chirurgiæ tædet. 2. Chirurgica, cæ, vel Chirurgice, ces. f.g. 3.b. Corn. Celf. l.1. proem. 3. Medicina Chirurgica. Corn. Celf l. 2. proem. 4. Ars chirurgica. Lexic. Græcol. Ars chirurgica eft ea pars medicinæ, quæ fectione, & vftione, alijsque vti docet. 5. Medicina, quæ manu medetur Corn.Celf.l 1. proem. Iifdem temporibus in tres partes medicina diducta eft, vna effet, quæ victu, altera, quæ medicamentis: tertia quæ manu mederetur. Primam diætaticam, fecundam Pharmaceuticam, tertiam Chirurgicam Græci nominauerunt.

Cirugico, cerufico, e cirufico, quegli, che efercita cirugia.] Chirurgus, gi. 1. l. Corn. Celf. l 7. proem. Effe autem Chirurgus debet adolefcens, aut certè adolefcentiæ propior, manu ftrenua ftabili, nec vnquam intremifcente, eaque non minus finiftra, quam dextra promptus, acie oculorum acri, claraque; animo intrepidus, immifericors, fic vt fanari velit eum, quem accipit. 2. Vulnerarius, rij.m.g 3.b.3.l. Plin.l.29. cap.1. Vulnerarium Archagathum tradunt fuiffe vocatum, mirèque gratum adueotum eius initio; mox à fæuitia fecandi, vrendique, tranfiffe nomen in carnificem, & in tædium artem, omnefque medicos 3 Medicus vulnerum, vel vulnerarius. Plin. lib. 29.c.1. 4 Medicus vulnerarius.

Di cirugico, ò cirugia, addiett.] Chirurgicus,a,um.1.2.l.& 3.b Corn. Celf.l.1 proem.

Da cirugico, auuerb.] Chirurgicè Ex Col.

Cifpa, male noto de gl'occhi, che lagrimano.] Lippitudo, dinis, f g.1.3 l 2. b. Corn. Celf Si frons prurit lippitudinis metus eft.

Cifpofo. chi patifce di cifpa.] Lippa, æ. n.g. Plaut. in Mil. Nauclerus dixit cubare in naui lippam. Ex Mart. cuius eft Lippa ficus, debilifque boletus. 2. Lippiens, tis. 3. Lippus,a,um.

Hauere la cifpa, patire di cifpa.] Lippio, is, iui, itum. Plaut in Curg & Plin. lib. 28. Oculorum vitia fieri negant, nec lippire eos qui cum pedes lauant, aqua inde terr oculos tangant.

Cifterna, e citerna, ricetta colo di acqua piouana.] Cifterna, næ f.g. Pomp.Fell.l.2.Cifterna dicta eft, quod eft, cis, id eft, intra terram.

Di cifterna, addiett.] Cifterninus, a, um. 1. 2. 3. l. Col.l. 12. c 43.

Cifternetta, ò cifternino, dimin. cifterna piccola.] Cifternula, læ f.g. 3 b. Ex Plin.l.27.c.11.

Citare 2.l chiamar à ragione, ò in giuditio per mezzo di publico minifiro.] Cito, as, aui, atum. 1.b. Cic.4. Ver. Citat reum, non refpondet: citat accufatorem: citatur accufator nefcio quo cafu non refpondit. 2. In iudicium vocare. Cic.Off.2 P. Sulpitij eloquentiam accufationi illuftrauit, quum feditiofum, & inutilem ciuem, C. Norbanum in iudicium vocauit. 3. In ius vocare. Cic. pro Quint.

Citare per caufa criminale.] In crimen vocare. 2. In reos referre.

Citare vno auanti al Gouernatore.] Diem alicui ad prætorem dicere. Gell. l 3. c.4.

Citare, cioè allegare, vedi Allegare.

Fammi citare, fi fuol dire à chi pretende alcuna cofa da noi.] Lege agito mecum.

Citarifta, e cetterizzatore, Fior. ancor ceterifta, e ceteratore, cioè fonator di cetera.] Citharœdus, di. 1.2 b.3.l. Græc. Var. de Re ruft.l 2.cap.1. Non omnes, qui habent citharam, funt citharœdi. 2. Citharifta, ftæ.m g.1.2 b. Cic. 3. Phil. Saltatorea, citharifta, totur denique comeffationis Antonianæ chorus. 3. Citharæ pulfor. Apoll. 4. Citharifticus, ci.m g.1. 2.4 b. Plat. de Leg. 5. Citharæ pulfator. Val. Flac. l 5 rgeo.

Citarifta di coro, colui, che fona la cetera in coro.] Chorocitharifta, ftæ. m.g. 1.2 3.4 b. Suet. in Domit.c.9. Certabant præter citharœdes, chorocitharifta quoque, & pfallo citharifta.

Citarifta, che infieme canta, e fuona la cetera.] Pfallo citharifta, tæ. m. g. 1. l. 2. 3. 4 b. Suet. in Dom. cap. 14.

Da citerifta, auuerbialm.] Citharœdice. 1.2.4. b. 3. 5.l. Ex Suet. 2. Citharifticè 1.2.4 b.2 5.l. Ex Plat.

Citarifico, aggett. di citarifta.] Citharœdicus. a, um. 1.2. 4.b. 3.l. Græc. Suet. in Ner. 2. Citharifticus, a, um. 1. 2. 4 b. 3.l. Græc. Plato de Leg.

Citarizzare, ed anticamente anco ceterare, cioè fonar di cetera] Citharizo, as.1.2.b 3. l. Græc Xenoph in Symph. 2. Cithara canere, ex Cic. 1. de Dia. & 2. de Orat. 3. Cithara fonare, vel perfonare Virg 1. Æn. 4. Citharam pollere, vel pulfare, ex Ouid. ad Pifon.

Citarizzare, e cantare.] Cithara cum cantu canere. Plin. l.b.7. cap 56. Cithara cum cantu cecinit Amphion primus, vt alij, Linus.

Citarizzare, e non cantare.] Cithara fine voce canere. Plin. l. 7. cap. 56. Cithara fine voce cecinit Thamyras primus.

M Arto

Atar di citarizzare.] Citharistica, cæ 1.2 4 b 3 l Orac. Ex Plat de Leg.
Citatione: polizza con la quale vno è chiamato à ragione.] Libellus, li. m g 1. b. & 2 l Plaut Corc. Vbi tu es, qui m. libello citasti: ecce me sisto: ades contra.
Citatione, il citare.] In ius, vel in iudicium vocator, tus m g. Ex Cic. 3 de Orat. & Suet. in Calig. cap. 39
Citatione, allegatione, vedi Allegamento,
Citrino forte di colore; vedi Colore.
Città, e cittade, inteso di luogo, che habitano i Cittadini.] Vrba, bis f. g. 1. l Iustin. hist. c. 18 Cyneas interrogatus à Pyrrho qualis Roma esset, respondit: regnum vrbem sibi visam.
Città diuisa in due capi, ò fattioni.] Ciuitas biceps. Var. de Vita Pop. Rom.
Città fuor di strada.] Ciuitas deuia. Suet. Vesp. c. 4 Secessit in paruam, ac deuiam Ciuitatem.
Città di legno.] Vrbs lignea. Pomp Mela lib 1. c. 21, Budini, Geloni fæcundos pabulo ad alia steriles, nudosque campos tenent, Vrbem ligneam habitant.
Città di marmo.] Vrbs marmorea.
Città di mattoni.] Vrbs lateritia Aug.
Città matrice, ò principale.] Metropolis, lis. f. g. Maff. in Ignat. l 2 cap 21 Vrbs matrix. Ex Col.
Di città, addiett.] Vrbicus, a, um. 3 b. Suet. in Aug. cap. 46. Gel. lib. 15. cap. 1. 2. Vrbanus, a, um. 2. l. Cic. l. 12. ep. 1.
Città moltitudine, ò radunanza d'huomini, che viuono tutti sotto le medesime leggi.] Ciuitas, tatis. Cic. de Somn. Scip. Deo nihil est in terris acceptius, quam concilia, cœtusque hominum iure sociati, quæ ciuitates appellantur. Non. Marc. Inter vrbem, & ciuitatem hoc interest Vrbs est ædificia, ciuitas incolæ.
Città molto popolata.] Vrbs culta. & habitata frequentissimè. Cic. 6. Var. Colitur ea pars Vrbis, & habitatur frequentissimè.
Città otiosa ò de poltroni.] Apragopolis, lis f. g 4. b Suet. in Aug c 48.
Città di castello, Città nota dell'Vmbria.] Tifernum, oi. o. g. 1. 2 l.
Di città di castello, nome gent & possess.] Tifernas, atis, om g. 1. 2 3. l. in rec. & obl. Plin. lib. 3. cap. 14. Tifernates cognomine Tiberini.
Far vn luogo, città.] Ciuitatis iure donare locum aliquem cum accusat. Turs. l. 5. c. 11
Città forte per natura, e per sito.] Vrbs loco, & natura munita.
Città maritima.] Vrbs Maritima Cic. pro Flac.
Cosa, che si fà, ò stà intorno alla città.] Amburbialis, le. 1. 2 4. l. 3. b. Fest. l. t.
Habitatore, ò habitatrice di città.] Vrbanus, na, om 2 l. Cels. l. 1. cap. 2. Stomacho imbecilli magna para Vrbanorum.
Cittadella, ò cittadetta, dimin. città piccola.] Ciuitatula, læ. 1. & 3. l. 2. & 4. b. Ex Cic. 5. de Fin. cuius est vox, Æstatula. 2. Ciuitas exigua vel pusilla. Ex Cic. ad Att. lib. 5. epist. 2. Cuius est, Habuimus in cumano quasi pusillam Romam. 3. Vrbicula, læ. 1 2 & 3. b. Ex Cat. de Re cust. cap. 3. Cuius est vox, Orbiculus, ac Thes. Lat. 4. Vrbs exigua, vel pusilla. Ex Cic. ad Att. l. b. 5 ep. 2.
Cittadella, vale fortezza, vedi Castello.
Cittadina, donna della città.] Ciuis, uis. f. g. Cic. pro Corn. Bal.
Cittadinamente, cittadinescamente, da cittadino.] Ciuiliter. 1. 2. l. 3. 4 b. Cic. 1 Off.
Cittadinanza, ordine, ò grado di cittadino.] Ciuitatis, ius, o. g. vel ciuitas, tatis f g. Cic. pro Dom.
Acquistare la cittadinanza, diuenir cittadino.] Ciuitatem adipisci Cic. pro Corn. Bal. 2. Ciuitatem consequi. Cic. pro Corn. Bal.
Dare la cittadinanza, fare cittadino.] Ciuitatem dare. Cic. pro Corn. Bal. 2. In ciuitatem asciscere. Liu. 6. ab Vrb. Nos asciti sumus in ciuitatem. 3. In ciuitatem adscribere. Cic. pro Arch. 4. Ciuitati adscribere. Cic. pro Arch. 5. Ciuitate donare cum accusat. personæ. Cic. pro Corn. Bal. 6. Ciuitatem impertire vel impertiri, cum dat. personæ, Cic. pro Arch 7. Ciuitatem largiri. Cic. pro Arch & pro Corn. Bal 8 In ciuitatem recipere. Cic. pro Corn. Bal. 9. In ciuitatem suscipere. Cic. 2. de Leg.
Perdere la cittadinanza.] Ciuitatem amittere. Cic. pro Cec. Non prius ciuitatem quam vitam amitterent.
Torre, ò leuare la cittadinanza.] Ciuitatem adimere. Cic. pro Cec 2. Ciuitatem eripere. Cic. pro Dom.
Cittadinescamente, vedi Ciuilmente.
Cittadino, addiett. cioè cittadinesco.] Ciuilis, & hoc ciuile, 1. 2. l. Cic. 2. Ver. 6. Ciuicus, a, um. 1 l 2. b. Cic. in Pison.
Cittadino sust. huomo capace de gl'honori, e gradi della città.] Ciuis, ciuis, m. g. 1. l Cic 2 de Leg.
Cittadino di molte città.] Multarum vir ciuitatum, Cic. pro Corn. Bal.
Cittadini del Cielo.] Cælites, tum. Cic. Somn. Scip.
Cittadóna, e cittadone, accresc. città grossa, ò grande.] Ciuitas magna, vel ingens. Ex Cic. pro Mur. & laut. in Truc. 2. Vrbs ampla, vel grandis. Ex Corn. Tac. l. 19. & Cic. l. 3. ad Q. Fr. ep. 17.
Ciciaia, vedi Cece.
Ciuetta, coccouggia, vecello notturno assai noto.] Noctua, æ. f g. Var. 4. de lin. Noctua dicta est, quod noctu canit, ac vigilat. Plin. lib. 10. cap. 17. Noctuis in dimicatione auxiliatur accipiter.
Ciuetta, che canta.] Noctua garrula Plin. lib. 18 c. 31.
Vccellare con la ciuetta.] Per noctuam aucupari. Ex Plin.
Ciuffo stromento da facchino.] Instratum, ti. n. g. 2. Instratum baiuli.
Ciuffo, inteso di capelli. Frons capillatior.
Ciufolare, vedi Zuffolare.
Ciufolo, vedi Zufolo.
Ciuile, e cittadinesco, aggett. dal cittadino, ò di cittadino.] Ciuilis, & hoc, le. 1. 2. l.
Ciuilmente, ò cittadinamente, auuerb. da cittadino, e val con modo ciuile, cittadino, ò cittadinesco.] Ciuiliter. 1. 2. l. 3. 4 b. Cic Off. Cum ciuiliter contendimus, &c. 2. Vrbanè. 1 2. 3 l Cic. 2. de Fin. Pater facetè, & vrbanè stoicos irridebat. 3. Vrbanatim. 2. 2 3. l. Pomponius. At ego rusticatim tangam, vrbanatim nescio.
Ciuiltà, l'astratto di ciuile, ò cittadinesco.] Ciuilitas, tis. f. g. 1. 2 l 3. Vrbanitas. f g 1. 2. l. 3. b. Cic. ad Q. Fratrem. Desiderra Vrbis, & vrbanitatis depone.
Ciuità vecchia, luogo d'Italia, notissimo per la celebrità del porto.] Centum cellæ, larum, f g & num plur. 1. 2. 3. 4. l. Plin. Ciuer. Ital. ant. lib 2. c. 2. Centumcellæ oppidum cum portu, hodie cincellæ vulgò, sed vsitatius Ciuità vecchia nominatur, &c. 2 Pirgi, gorùm. m. g. & num plur. 1. & 2. l. Apud Horat. Tors. Nomencl.
Ciurma, e remitori, propriamente gli schiaui di galera, quali si dicono anco, galeotti.] Remiges. gino. m. g. & & num. plur. 1. l 2. b Plin. l. 14. cap 13 Cato cum in Hispaniam nauigaret, vnde cum triumpho rediit, non aliud inquit vinum bibi, quam remiges.
Ciurmadore, vedi Ciarlatano.
Ciurmaglia, canaglia, vedi Canaglia.

C L

Claostro, vedi Chiostro.
Clemente, piaceuole.] Clemens, tis. o g. 1. Mansuetus, ta, tum. 1 2 l.
Clementemente, con clemenza.] Clementer. Ex Cic.
Clemenza, virtù, che raffrena il desiderio di vendetta.] Clementia, tiæ. f g. 1. & 2. l. 3. b. Cic. de Inu. Clementia est, per quam animi temerè in odiom alicuius inuectionis concitati, comitate retinentur. 2. Lenitas, tis f. g. 1. l. 2. b 3. l. in rec. & obl Cic in Par. Lenitatem mollitia animi imitatur.
Cleopatra, l'vltima Regina d'Egitto.] Cleopatra, træ. f. g. 1.

g. 1. & 2.b. 3 com. Plin. lib. 9. cap. 35. Duo fuere maximè vniones per omne æuum, vtrumque possedit Cleopatra, Ægypti reginarum nouissima, per manus Orientis regum sibi traditos.

Cliente quegli, che è nella protettione d'alcuno.] Cliens. tis, m g. 3.b. Cic. pro Sex. Rosc. Manlius cliens tuus, & familiaris.

Clientela, protettione.] Clientela, læ. f.g 3.l. Cic. In Ant. Medius in Antonij clientela sit.

Clima, e climo: climate, e climato, spatio di terra, e di cielo, contenuto da due paralelli, tanto lontani da loro, che il maggior giorno dell'anno auanzi quel dell'altro d'vna mezza hora.] Clima, tis, n g 1.l. Vitr. l.1. c.1 2. Cæli inclinatio. Vitr. l.1. cap. 1. Disciplinam vero medicinæ nouisse oportet architectum propter inclinationes Cæli, quæ Græci climata dicunt, & aeres locorum, qui sunt salubres, aut pestilentes, aquarumque vsus. 3. Citus, ui. m. g. 1. l. Pontan. de reb. Cælest. l. 1.

Cloaca, vedi chiauica.

C O

COcca, la concauità della saetta, doue si pone la corda dell'arco.] Ctena, næ. f. g. & 1. l. Plin. l. 11. cap 37.

Cocchiere, chi guida il cocchio, ò carozza, vedi carrozziere.

Cocchio, carrozza, grande, e ciuile.] Carpentum, ti. n g. Liu. l. 1. Tullia per patris corpus carpentum egisse fertur.

Coccia, ò guscio, vedi Guscio.

Cocca, & altrimente Grana, herba, ò frutice, con le cui coccole si tingono panni in rosso, e pauonazzo.] Coccum, ci. n g 2. Coccus, cocci, m.g. Plin. l 9 c. 4. Coccum Galatiæ rubens.

Di cocco, ouero di grana, addiett. Coccineus, a, um. 1.3 b. Plin. l. 21. cap. 31. Genus alterum cui acini coccinei, granæ si folliculi, halica cabum vocant. 2. Coccinus, a, um. 2 b.

Vestito di cocco, addiett.] Coccinatus, a, um. Mart. l. 5. ep. 36. Clamat coccinatus Euclides.

Coccodrilo, aggett. poss. di coccodrillo.] Crocodilinus, a, um. 1. 2. b. 3. 4. l. Quint. lib. 1. c. 10 cuius est, ambiguitates crocodilinæ.

Cocodrillo animale aquatico, e terrestre ardito co' timidi, e timido con gl' arditi.] Crocodilus, li 1. 2. b. 3 l. Plin. l. 8. cap. 25. Crocodilus dies in terra agit, noctes in aqua, terribilis hæc contra fugaces bellua est, fugax contra insequentes.

Coccola, e bacca, frutto minuto d'alcune piante, come di lauri, oliui, e simili.] Bacca, æ. f g Cic. 1. de Diuin. Agricola cum florem oleæ videt, baccam quoque se visurum putat.

Che hà coccole.] Baccatus, a, um. 2. l Virg 1. Æn.

Coccoletta, e coccolina, dimin. coccola picciola.] Baccula, læ 1. l 2. b. Plin. l. 25. cap. 8. ferunt bacculas paruas, & capparis. 2. Bacca paruula. Plin. l. 16. c. 6. Paruulam baccam, & aculeatam gignit.

Albero che produce coccole.] Arbor Baccifera. Plin. l. 16. cap. 10.

Cocere, vedi Cuocere.

Cochiglia, Fior. conchiglia, Sen. cioè ostrica marina.] Conchylium, lij. n.g 1. 2. l. 3. b. Cic. 2 de Diu. Ostreis, & conchylijs omnibus contingit, vt cum luna crescant pariter, pariterque decrescant.

Pigliatore, ò ricoglitore di cochiglie.] Conchyta, tæ m.g. 2. 2. l. Plaut. in Rud. Saluete fures maritimi conchytæ, atque hamiotæ.

Coccitoio, e cocitoio: cottoio, e cottoro; dicesi anco di buona cucina, propriamente ha luogo nelle viuande, ò legumi, che tosto, e bene si cuocono.] Coctibilis, & hoc, coctibile. 1. l 2. & 3. b. Plin. l 16 c. 6 Glans fagea suem hilarem facit. carnem coctibilem, ac leuem, & vtilem stomacho. 2 Coctiuus, a, uum. 1. & 2. l. Plin. lib. 15 cap. 23. Qui dicit castaneas coctiuas.

Cocitura, cottura, e cucina, cioè il cocimento, il cuocere.] Coctio, nis. f. g. 1 2. b. Ex Plin. lib. 20 cap 9. vti coctionem facias. 2. Coctura, ræ 1 & 2. l. Ex Col. l. 12. cap. 18. Vbi ait; Vniuersam cocturam. 3. Culina, næ. 1. b. 2. l. Plin. lib. 29. cap 22. Coquere tanti non est.

Cocomaro, Sen. cocomero, Fior. dicesi anco melone d'acqua, frutto noto.] cucumer, eris. m.g 1 2 3. b. Pallad. de Re rust. tit, 9. Martio mense cucumeres seminantur, rarè sulcis factis, altitudine, sesquipedali, latitudine, pedum trium. Inter sulcos octo pedum spatium nudum relinquas, vbi possit vagari. 2. cucumis, mis. m g. 1. 2. b. Plin. lib. 19. cap 5. Cartilaginei generis, extraque terram est cucumis, mira voluptate Tiberio Principi expetitus.

Cocomero domestico] cucumis satiuus, Plin.

Cocomero saluatico.] Cucumer anguinus. Varr. lib. 1. de Re rust. cap. 1. cucumerum anguinum condito in aquam.

Cocomero da pergole.] cucumis camerarius. Plin. l. 19. cap. 5. cucumerum duo genera camerarium, & Plebeium.

Cocomero di scorpione.] cucumus scorpionius Plin. lib. 2. cap. 1. cucumim quendam esse aiunt ad speciem scorpionis cauda reflexa, sed candida, ex quo aliqui scorpionium cucumim vocant efficacissimum contra scorpionum ictus.

Cocomero, che non s' alza da terra.] cucumis plebeius. Plin. l. 19 c 5.

Cocomeraio l'orto doue son cocomeri.] Solum cucumere consitum. Ex Col. & Plin.

Cocuzza, vedi Zucca.

Cocuzzulo, vedi Zuccolo 3 b.

Coda, e strascico, la parte di dietro della veste, che si strascina per terra.] Syrma, tis n g. 1. l 2 b. Græc. Mart. l. 12. ep 74 vel 76. in Tuccam.

Transtulit ad tragicos se nostra Thalia cothurnos.
Aptasti longum tu quoque syrma tibi.

2. Peniculamentum, ti. n. g. 1. 4 5 l 2. 3 b. Amalth. Onom. Peniculamentum est pars vestis terram attingens.

Alzare la coda] Syrma leuare, vel alleuare: Eleuare, vel subleuare. Ex Mart. l. 12. ep. 74. & Plin. lib. 2. cap. 16. 2. Syrma tollere, vel attollere; extollere, vel sustollere. Ex Mart l. 12 ep. 74 & Ter Eun. act. 4. sc. 6. qui dicit; Attollere pallium.

Coda la parte estrema del corpo nell'animale.] Cauda, dæ. f. g. Plin. lib 11. cap. 50. caudæ præter hominem, ac simias omnibus ferè animalibus, & oua gignentibus nudæ, hirtis, vt apris; paruæ villosis, vt vrsis: prælongis, setosæ, vt equis. Amputatæ lacertis, & serpentibus renascuntur. 2 Coda, dæ. f. g 1. l. Varr. de Re rust. l. 2. cap. 5 Boues esse debent corpore amplo, benè costato, latis humeris, bonis clunibus, coda profusa vsque ad calces. 3. Penis, nis. m. g. 1. l. Cic. lib. 9. epist. 22. caudam antiqui penem vocabant, ex quo est propter similitudinem peniculus.

Coda d'vn braccio.] Cauda cubitalis. Plin. lib. 8. cap 48. Syriæ cubitales ouium caudæ, pluriumque in ea parte lanicij

Coda di color cilestro, ò turchino.] Cauda cerulea. Plin. l. 10 cap. 2.

Coda rintorta] Cauda intorta. Plin. lib 8 cap. 51 Suum generi quia grata in lutum volutatio, intorta cauda. 2. Detortus, a, um. Plin. l. 8 c. 51.

Coda biforcata, ò biforcuta, come quella del polpo, tra pesci, e della rondine trà gl'vccelli.] Cauda bisulca. Plin. lib 9 cap. 29. Polyporum cauda est bisulca, & acuta. 2. Cauda bifida. Ex Plin lib. 11. cap. 73. 3. cauda bifidata; Ex Plin. lib. 13 c 4.

Coda di cauallo intesa metaforicam. cioè pianta così detta.] Equisetum, ti, n g 1. & 2. b. Plin. lib. 18. cap. 18. Silia qua dira equisetis à similitudine equinæ setæ. 2 Salix equina Græc.

Coda falcata, cioè à modo di falce, qual'è quella del gallo.]

Cauda falcata. Plin. lib. 10. cap 21.
Coda senza peli.] Cauda nuda. Plin. lib. 11. c. 50.
Coda, che torce alla destra.] Cauda in dexterum detorta. Plin. l. 8. c 51.
Coda lunata, cioè à foggia di luna, come quella del delfino.] Cauda lunata, Sen. in Gel.
Coda, che torce alla sinistra.] Cauda in leuum detorta. Plin. l. 8 cap 51.
Coda vellosa, ò velluta, cioè piena di velli, ò peli] Cauda villosa Plin l. 7. c. 2. Ibi cauda villosa homines nascuntur.
Codardamente, auuerb. non codardia] Ignaue 2. l Cic. 2. Tusc. sed hoc quidem in dolore maximè est prouidendum, ne quid abiectè, ne quid ignauè, ne quid seruiliter, muliebriterue faciamus. 2 Ignauiter. 2 l. 3. b. Hirtius ad Cic. nep ad Att. lib 15 3. Timidè. 1. 2. b. Cic 2. de Diuin Non sanè hoc quidem mirabile, quod euelli primi hastati signum non potuerit: timide fortasse signifer euellebat, quod fidenter infixerat 4 Animo timido, humilique. Cic. 3. Offic. 5. Animo demisso, fractoque. Cic 3 Offic
Più codardamente, compar. con più codardia.] Ignauius. 2. l Ex Plaut. & Cic. 2 Timidius 1 2 b Cic. pro Cec.
Codardia l'assettato di codardo.] Ignauia, æ f g 2 l Cic 2. de Inu Fortitudini contraria est ignauia; institiæ, iniustitia. 2. Timiditas, tatis. f. g. 1. 2. 3 b. Cic. in Part. Verecundiam timiditas imitatur.
Codardissimamente, super. con somma codardia.] Ignauissime. 2. l 4. b Ex Liu. 5. Ex Cic. pro Cec. & l. 7. ad Att.
Codardissimo, superl. sommamente codardo.] Ignauissimus, a, um. 2. l. 4. b. Ex Liu. 5 ab Vrb. 2. Timidissimus, a, um. 1. 2. 4 b. Ex Cic pro Cec.
Codardo, addiett vile, pusillanimo. Ignauus, a, um. 2. l. Cic. de Sen Ignaua, & somniculosa senectus 2. Timidus, a, um 1 2 b Cic pro Sest. Nimirum me timidum, nullius animi, nullius consilij fuisse confiteor.
Più codardo, compar.] Ignauior, & hoc, oris. 2. l. Plaut. in Cas 2. Timidior, & hoc, timidius. 1. 2. b Cæs 8. bell. Gall.
Codata, percossa, ò colpo di coda.] Caudæ ictus, vel percussus. Plin. l. 32. cap. 2. Ouidius prodit, scatum inclusum naxis, non fronte erumpere, sed auersum caudæ ictus crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere.
Codato, e coduto.] Caudatus, a, um. 2. l. 2. Codatus, a, um. 1. 2. l. 3. Penitus, a, um. Pomp Fest. l b. 14. Veteres penam, caudam vocabant: vnde, & offam porcinam cum cauda, offam peniam dicebant.
Codenna, Sen. cotenna, Fior. la pelle del capo humano.] Capitis humani cutis f g. Ex Plin. lib. 28. c. 2. Et lib. 11. c. 39 2. Pericranium, nij n g 1. 2. 4 b 3. l. Græts. 3. Cutis capillorum gignens Cuio. Celf.
Codenna, e cotenna, si dice anco alla pelle del porco] Corium suillum. Ex Plin. lib 6 c 34 & l. 8 c. 52.
Codenzinzola, vedi Coditremola.
Coderone, codione, e codrione, l'estremità delle reni degl'vccelli, che vestita di penne fa la coda.] Orthopygium, vel oropygium, vel vropygium, gij, n. g 2 & 4. b. 3. l Aristoph.
Codetta, diminut. coda piccola.] Caudula, læ f. g. 1. l. 3. b. Cic. l. 15 ep. 16. 2. Caudicula, æ. f. g. 2. & 3. b. 3. Cauda parua. Plin. lib. 11. cap 50. Animalium hirtis caudæ nuda, vt apris, paruæ villosis, vt vrsis. 4. Codula, æ. f. g. 1. l. 2 b, Ex Cic l 15. ep 16. 5 Codicula, æ. f. g. 1. l. 2. 3. b.
Codiare, Fior. andar dietro à vno osseruandolo senza, che se n'accorga.] Obseruo, as, aui, atum Plaut. in Pseud. Obseruemus huc, quò eat, aut quam rem gerat.
Codiare, e codiare, Sen. dicesi delle donne, che volontieri vanno fuor di casa, in qua, in là senza bisogno.] Obseruo, as. 2. b Plin.
Codiatore quegli, che và osseruando.] Obseruans, tis. m g. Ex Cic. ad Att. l. 26.
Codiatrice, quella, che và codiando.] Obseruans, tis. f. g. Ex Cic. ad Att. l. 16.
Codice. 2. b. Libro famoso di legge ciuile.] Codex, cis. m. g 1. l. 2. b. in obl. Bud. in Pand.
Codicillare, addiett. di codicillo] Codicillaris, & hoc, lare 1. 4 l. 2. b. Lamprid.
Codicillo aggionta, ò dichiaratione che il testatore fà del voler suo al testamento] Codicilli, codicillorum, m. g & num plur. 1. l. 2. b. Init. c. ciuil. tit. de Codic Ante Augusti tempora constat codicillorum ius in vsu non fuisse, sed primus à Lentulus, ex cuius persona etiam fideicommissa esse comperiunt, codicillos introducit.
Codirosso vccello di specie di beccafico.] Phœnicurus. ri. m g. 2. b 3 l. Plin. l. 10. cap. 29 Ficedulæ formam simul, coloremque mutant. Hoc nomen non nisi autumno habent, postea, melancoryphi vocantur. Sic, & erithacus hyeme, idem Phœnicurus æstate.
Coditremola, e codenzinzola vccello così detto del moto continuo della coda.] Motacilla, æ. f. g 1. l. 2 b. Var. 4. de lin. Sic galerita, & motacilla dicuntur: altera quòd in capite habet plumam alatam: altera quòd semper mouet caudam.
Coduto, vedi Codato.
Coequale. addiett. insieme eguale.] Coæqualis, & hoc coæquale. 1. b. 3. l. Colum lib 8. cap. 14. Milium quoque, aut etiam triticum mistum cum aqua rectè præbetur anserculo; atque vbi se paulùm confirmauit in gregem coæqualium compellitur, & ordeo alitur a. Æqualis, & hoc le. 2. l Colum l 8. cap. 14.
Coerede, vedi Coherede.
Coetaneo, addiett. della medesima età.] Æqualis, & hoc, le. 2. l. Cic. de Sen. 2. Coæqualis, & hoc, le. 3. Coetaneus, a, um. 3. l. vel Coæuus, a, um. Cic. in Vat. Hunc tu morem ignorabas? nunquam epulum videras? nunquam puer, aut adolescens inter coæuos fueras?
Coeterno, addiett. insieme eterno.] Coæternus, a, um. Ex Cic.
Cofaccina Fior. vedi Foccacia.
Cofanetto, e cofanino. Sen. gofanetto, e gofanino, diminut. cofano piccolo.] Cophinus paruus. Ex Columm.
Cofano, Sen. gofano, ò corbe lo frumento tondo col fondo piano fatto di scheggie sottili per vso di portar robbe.] Cophinus, ni. m. g. 1. 2. b. Colum. lib. 11. cap. 3. 2. Corbis, bis. f. g. Plaut. Bacch.
Cofano per forziere, vedi Forziere.
Cogliere, e corre inteso de fiori frutti, & simili.] Lego, gis, legi, lectum 1. b. Plin. & Virg.
Cogliere in mezzo, inteso de fiori, frutti, e simili.] Interlego, legis 1. 2 l 3. b. Pall l. 8. c 2.
Cogliere, e corre, cioè sopragiongere, ò trouar' vno in delitto.] Deprehendendo, dis. 1. & 3. l. 2 b. Sen. declam 4. l. 2. Adulterum cum adultera qui deprehenderit, dum vtrunque corpus interficiat, sine fraude sit; liceat adulterium, & marito, & filio vindicare.
Cognata, la moglie del fratello.] Fratria, æ f. g. Fest. l. 6. Fratria est vxor fratris.
Cognata, la sorella del marito.] Glos, goris. f. g 2. l. in obl. Fest. l. 7. Glos dicitur viri soror.
Cognato, il fratello del marito.] Leuir, ri. m g. 2. b In obl. Non Marc. Leuir dicitur frater mariti, quasi læuus vir, viri frater.
Cognato, il marito della sorella.] Sororis vir. Pomp. Fest
Cognato, il fratello della moglie.] Vxoris Frater. Suet. in Cæs. cap. 5. Cæsar. L. Cinnæ vxoris fratri reditum in Ciuitatem rogatione Plotia confecit.
Cognettura, cogniettura, Sen. conghiettura, Fior. inditio ragioneuole da far fede di cosa fatta, ò da farsi.] Coniectura, ræ. f. g 1. 2. & 3. l Cic. Quint. l. 3. cap 6. Coniectura dicta est à coniecto, idest directione quadam rationis ad veritatem, vnde etiam somniorum, atque omnium interpretes, coniectores vocantur. 2. Coniectatio, nis. f. g. 1. 2. 3. l. 4. b. Plin. lib. 10. cap. 75.
Somni

Somni quæstio non obscuram coniectationem habet.
Per cognettura, cognietturando.] Coniectatoriè. 1. a. 3. 4. 6. l. Gell. l. 14 c 3.
Cognetturale, Sen. conghietturale, Fior. aggett. di cognettura, ò conghiettura.] Coniecturalia, & hoc, le. 1. 2. 3. & 4. l. Cic. in Top. Causæ coniecturales versantur in iudicijs.
Cognetturare, Sen. conghietturare, Fior. cioè far cognettura, ò conghiettura.] Conijcio, cis, ieci, iectum. Ter. Heaut. act. 1 sc. 1. Quid quæris? annos sexaginta natus es, aut plus eo, vt conijcio. Idem Ter. in Phorm act. 2. sc. 3. Iam depacisci mortem cupio: tu conijcito cætera. 2. Coniecto, as, aui, atum. a. & 2. l. Plin. l. 8 cap 28. Vulpes, animal alioqui solerti auditu, amnes gelatos, lacusque, non nisi ad pastus itura, redituræque transeunt. Obseruatum, eam, aure ad glaciem apposita, coniectare crassitudinem gelu. 3. Coniecturo, as. 1. a. & 3. l. Sen nat. quæst. l. 9. Nobis coniecturare tantum illa in occulto licet, nec cum certa inueniendi fiducia, nec sine spe. 4. Coniecturam facere. Cic. pro Mur. Ea vultu coniecturam faciunt quantum quisque animi habeat.
Quegli, che cognettura, ò fà cognettura.] Coniector, ris. 1. & 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Quint. lib. 3. cap 6.
Cognitione conoscenza, vedi notitia.
Cognito, vedi conosciuto.
Cogno, conio strumento da spaccar legna, ò simili] Cuneus, nei, m. g 1. 2. b. Virg. 1. Geor.
Nam primi cuneis scindebant fissile lignum.
Cognome, vocabolo, che si pone dopo il nome, il qual è comune alla famiglia.] Cognomen, nis. n. g. 1. 2. l 3. b. in rec. & in obl. Cic. de Am. Cato quasi cognomen iam habebat senectute Sapientis. 2. Cognomentum ti. n g. 1 2. & 3. l. Corn. Tac. lib. 15. Mensis Aprilis, Neronis cognomen tum acciperet.
Cognoscere, vedi Conoscere.
Cognoscimento, vedi Conoscimento.
Coherede, compagno nell' heredità.] Cohæres, redis. m. g. 1. b. 2 3. l. in rec. & obl. Cic. lib. 7. ep. 8. Lucius est cohæres meus.
Coio, vedi Cuoio.
Coimbra Città celebre, & Vniuersità publica di stud'j nel Regno di Portogallo.] Conimbrica, cæ. f. g. 3. b Plin. lib. 4. cap. 21. Oppida, Conimbrica, Olysippo, Eburo, Brilium. 2. Coimbriga, gæ. Ex Abr. Ortel.
Col', ho' è particella strumentale, & hor dinota compagnia, e si pronuntia coll'ò stretta.] Cum. Cic. de Off. Ira procul absit, cum qua nihil rectè fieri potest.
Colare, si dice di liquore.] Colo, las, aui, atum. 1. l. Manil. de Ven.
Et colare vagos immensis retibus amnes.
Colatoio.] Saccus, ci. m g. 3. Qualus, li. m. g Virg. Tu spisso vimine qualos.
Colaque prælorum fumosia deripe tectis.
Colcarsi, Sen. corcarsi, e coricarsi, Fior. cubo, as, cubui, cubitum. 1. b. Cic. 2 Tusc. Narrabat eum grauiter, & copiosè cubantem disputasse.
Colera, vedi Collera.
Colica, e colico, passione, ò dolor colico.] Coli dolor, vel colicus dolor. Thes. Græc.
Chi patisce di colica, ò dolori colici.] Colicus, a, um. 1 l. 2. b.
Coliseo, e culiseo. 3. l. Anfiteatro di Roma, così detto.] Amphitheatrum colossæum vel colossicum. Ex Vitru. l. 1. cap 7. & Plin. l. 37. cap. 7. & lib. 34. c. 8. 2. Theatrum colossæum, vel colossicum. Maff. in Ignat. lib. 3. cap. 9. Ioannes Cruceius rei domesticæ curator, quum in magnis rei familiaris angustijs Deo, superisque in Laterano supplicasset, in reditu ad colossæum Theatrum, illi subito vir quidam ignotus aureos centum in manu dedit, ac statim apparere desijt.
Colla materia viscosa, e tenace per attaccare, & vnir insieme.] Glutinum, ni. n. g. 1. l. 2. b. Plin. lib. 11. cap. 39. Boum corijs glutinum excoquitur. Gluten, nis, n g 1. l. 2. b. in rec. & obl. Plin. lib 26 cap. 8. Prienense quam simillimum est glutino taurino.
Colla da incollare legname.] Xilocolla, æ. 1. 2. b. 3. l. Diosc. lib. 3 c. 85. Glutinum quod xilocollam, alij Taurocollam vocant, ea bubulis corijs conficitur. 2. Ligni glutinum. Ex Plin. lib. 33. c. 5.
Colla da saldar ferite.] Sarcocolla æ, r 3. l. 2. b. Dioscor. lib. 3. cap. 83. Sarcocolla lacryma est arboris in Perside nascentis, quæ vulnera glutinat, oculorum fluxiones inhibet, emplastris inseritur.
Colla da saldar oro, volgarmente si chiama borace.] Chrysocolla, æ. f. g. Plin. lib. 33. cap. 1 Chrysocolla humor est in puteis per venam auri defluens. 2. Auri glutinum. Plin. l. 33. cap. 5. Auri glutinum est chrysocolla. Chrysocollam artifices sibi vendicant agglutinando auro.
Colla da saldar pietre.] Lithocolla, æ. 1. 2. b. 3. l. Diosc. lib. 5. cap. 151. Lithocolla glutinum est, quo lapides coniunguntur: conflatur autem ex marmore, lapide pario, & taurino glutino.
Colla di carnicchio.] Taurocolla, læ. f. g. 1. & 3. l. 2. b. Græc. Diosc. lib. 3. cap. 85. Glutinum, quod taurocollam vocant, præstantissimum Rhodiacum; quod ea bubulis corijs conficitur, id candidum est, & translucens: nigrum verò minus probatur, fit ea auribus, ac genitalibus taurorum. 2. Glutinum taurinum. Ex Plin. cuius est vox Gluten, & Virg. cuius est vox taurinus, a, um.
Colla di falegname, ò legnaiuolo.] Glutinum fabrile, Plin. lib. 28. c. 11. Medetur decoctibus fabrile glutinum in aqua decoctum, illitumque, & mox paulò detractum, ita vt confestim colluantur vino, in quo decocti sunt cortices mali punici dolcis.
Colla di librari, colla da incollar libri.] Bibliocolla, læ f. g. 1 2. 3 b. 4 l. Gluten librarium. Ex Plin. cuius est vox, Gluten, & Cic. cuius est vox, librarius.
Colla di pesce.] Ichthyocolla, æ. f. g. 1. 4. l. 2. 3. b. Plin. lib. 32. cap. 7. Ichthyocolla appellatur piscis, cui glutinosum est corium, idemque nomen glutino eius.
Colla, Fior. per corda, ò fune, propriam quella, che si dà per tormentare. vedi Corda da tormentare.
Collana, ornamento noto, che si porta al collo.] Torques, quis, vel torquia, quis. m g. & f. 1. l. Cic. de Fin. Titus Manlius Galli torque detracto cognomen inuenit.
Collana da donne.] Monile, lis. n. g. 1. b. 2. l. Pomp. Fest. lib. 11. Monile dictum est ornatus muliebris, qualem habuisse Eriphylam fabulæ ferunt, ea eo etiam equis perpendens à collo ornamentum, monile appellatur.
Collana tutta d'oro.] Torquis aureus solidus. Veget. lib. 2. Militibus torquis aureus solidus, virtutis præmium fuit, quem qui meruisset, præter laudem interdum duas consequebatur annonas.
Collana di gioie, ò perle.] Monile baccatum. Virg. 1. Æn. 2. Monile ea gemmis. Cic. 6. Verr. Eriphylam accepimus in fabulis ea cupiditate, vt cum vidisset monile, vt opinor ea auro, & gemmis, pulchritudine eius incensa salutem viri proderet. 3. Monile gemmeum, vel gemmatum. Ex Cic. 6. Ver. & Ouid. 10. Met.
Collana rossa come minio.] Torques miniatus. Plin. lib. 10. cap. 42. Super omnia humanas voces reddunt psittaci quidam etiam sermocinantes. India autem hunc mittit, Psittacen vocat, viridem toto corpore, torque tantum miniato in ceruice distinctam.
Chi hà, ò porta la collana.] Torquatus, a, um. Veget. l. 2. Mart. l. 13 ep 67.
Inguina torquati tardant, hebetantque palumbi;
Non edat hanc volucrem, qui cupit esse salax.
Chi porta la collana d'oro, ò d' argento.] Auro argentoue torquatus, a, um. Ex Ouid. epist. 2. qui sic ait.
Adfuit Alecto breuibus torquata colubris. 2.
Torque aurea, vel argentea torquatus, a, um.

Chi porta collana di perla, ò di gioie.] Margaritis, gemmisue torquatus, a, um. Ouid.
Donare à vno la collana.] Quempiam torque donare. Quint.l 6.cap.3.
Leuare à vno la collana.] Torquem alicui detrahere. Cic. 1.de Fin.
Leuarsi la collana. Torquem sibi detrahere, Ex Cic. 1. de Fin qui sic ait. Non existimo eum Torquatum, qui hoc primum cognomen inuenerit, torquem illum hosti detraxisse, vt aliquam ex eo perciperet corporis voluptatem.
Porsi al collo la collana.] Torquem induere. Gell. lib. 9. cap.13 T Manlius summo loco natus, apprimèque nobilis fuit: ei Manlio cognomentum factum Torquato: causam cognomenti fuisse accepimus, torquis, ex auro, quam ex hoste quem occiderat, detractam induit a Torquem sibi in collum imponere. Gell. lib. 9. cap. 13. T. Manlius vbi hostem euertit, caput præcidit, torquem detraxit eamque sanguinolentam sibi in collum imponit.
Collare, tela, che si porta al collo per ornamento.] Collare, ris.n g 2.l.Iac Pont
Collare con merletti.] Collare pinnatum. Ex Plin. Qui Pinnata folia dicit.
Collare liscio, ò semplice] Collare planum. Iac. Pont. Vol. 2. Malo ego collaria indusijs continentia plana super oram vestis aliquantulum proiecta. 2. Collare simplex. Tursel.
Collare con le lattughe, ò crespe.] Collare rugatum. Iac. Pont. vol. 2. Prog. p. 2. In Arca mihi sunt quatuor collaria rugata linea, quibus nouo inuento collum circumdare mos increbuit. 2. Collare canaliculatum, vel striatum. 3 Collare lactucatum Turs.
Collare da cane.] Mellum, li. n.g.2 l. Var. de Re rust. lib. 2. cap. 9. Canum collare vocatur mellium, idest circulus circum collum ex corio firmo cum clauulis capitatis.
Collata, cioè picchiata, ò percossa di collo.] Colli percussio, vel percussus. Ex Plin. & Cic 3. Tusc qui ait Pectoris, & capitis percussiones.
Collatione, e colatione Sen. colezione, fust. Fioren. cibo, che si prende la mattina auanti desinare.] Ientaculum, li. n g. 2 3 l. 3. b. Matth. in Rad. in Mart. l. 14 ep. 193. Ientaculum à iento, & hoc à ieiunio dictum est, quod tunc ieiunia sint corpora. Est autem apud Romanos primus, qui in die sumitur cibus, matutinus nempe. 2. Prandiolum, li. n. g. 2. l. 2. & 3. b. 3. Prandiculum, li. n. g. 2. l. 2. & 3. b. Pomp. Fell. l. 14. 4. Cibus matutinus.
Far collatione.] Iento, tas. r. 1. Afran. Hac ieiuna ientauit. Idem. Afran. Dum ex eo domum itentare nulla ientuitat.
Il far collatione. Ientatio, nis. f. g. 1. 2. l. & 3. b. Ab iento etiam ientatio deducitur.
Colle, sito rileuato, quasi piccol monte.] Collis, is. m. g. Var. 4. de Lin. Vbi campo proxima superiora loca, cole re cœperunt à collendo colles appellarunt. 2. Cliuus, ui. m. g. 2. l. Cic. ad Att l. 2. ep. Quem ego in cliuo Capitolino te signifero à principe collocaram.
Colle di montagna.] Collis montanus. Plin. lib. 6. cap. 22.
Colle di terra, cioè che hà terra senza pietre. Collis terrenus. Plin l 1. ep. 6. Pingues, terrenique colles planissimis campis fertilitate non cedunt.
Paese, ò luogo doue sono colli, ò colletti.] Cliuosus, a, um. Col. de Re rust. lib 2 c. 16.
Locis aridis, & Cliuosis aleę vices deponantur.
Colle Vecchio terra nota, e celebre della Sabina, patria d'huomini valorosi, dotti, e prudenti.] Collevetium, tij. n. g. 1. l 2. 3. 4. b. Collis vetus.
Di colle, addiett.] Collinus, a, um. 2. l. Col l. 12. c. 21.
Collegarsi, vedi Par lega.
Collera, ò collora, vno de quattro humori.] Bilis, bilis f g. 2. 4. l. Cic. 4. Tusc. Cum sanguis corruptus est, aut pituita redundat, aut bilis in corpore, morbi, ægrotationesque nascuntur. 2. Cholera, ræ f. g. 1 & 2. b. Græc. Ex Cor. Cels. l. 4 c 11.
Collera acquea, ouero acquosa.] Bilis aquatilis. Ex Cor. Cels. 2. Bilis aquæ similis. l 4. c. 11.
Collera, ouero collora, cioè ira, e stizza.] Ira, ræ. f. g. Cic. 4. Tusc., Ira est libido puniendi eius, qui videatur læsisse iniuria. 2. Iracundia. æ. 1. 2. l. Cic. de Orat. Quid est iracundia? Feruor ne mentis, an cupiditas puniendi doloris, 3 Stomachus, chi. Cic 4 Tusc 4. Vlciscendi libido. Idem ibid. Ira est vlciscendi libido.
Collera ardente.] Ira feruens Ouid. 3 Met. 2. Ira flagrans, vel ardens. Claud.
Collera capitale, ò mortale.] Ira capitalis. Hor. 2 Ser. Sat. 7.
Collera lunga, cioè che molto dura.] Ira tenax. Ouid. de ponto, l. 2. eleg 10.
Per collera.] Per iram Cic 4 Tusc.
La collera è passata.] Ira, vel iracundia deflagrauit. Ex Liu. dec. 4 l. 10. Spes animum subibat, deflagrare iras vestras, purgari suspiciones posse.
Andare, ò entrare in collera, vedi irarsi.
Essere, ò stare in collera.] Iratum esse. Cic. ad Att. l. 16.
Essere, ò stare in collera con alcuno.] Iratum alicui esse. Cic. pro Cæl.
Chi è, ò stà in collera, vedi Irato.
Chi è, ò stà in grandissima collera, vedi Iratissimo.
Essere, ò star acceso di collera.] Ardere ira, vel iracundia. Ter. in Adel. Me miserum, vix sum compos, animi, ità ardeo iracundia.
Far venir la collera, far prender collera: far andar in collera.] Iram mouere cum dat. Liu. 3 5. M. Papyrino Gallo barbam suam permulcenti scipione eburneo in caput incusso iram mouit. 2. Iram facere cum dat. Quint. l 6. cap. 1. 3. Iratum facere. Cic 1 de Offic. 4 Stomachum facere. Cic l. 1. epist. 7. Inimicum meum sic amplexabantur, sic fouebant, vt non mihi stomachum facerent, sed vt facere se arbitrarentur. 5. Stomachum mouere. Cic. ad Attic. l. 6. Ille mihi risum magis, quam stomachum mouet. Idem Cic. pro Mur. Si mihi stomachum moueritis, triduo me iurisconsultum esse profitebor. 6. Bilem mouere cum dat Mart. l 5. Iuuen. Sat. 157. Iram concitare Quint 8. Stomacho esse cum dat. personæ Cic. Attic. l. 5. Multa mihi maiori stomacho fuerunt, quàm ipsi.
Lasciar andar la collera.] Iracundiam omittere. Ter. in Adel. Omitte tuam istinc iracundiam. 2. Iram missam facere. Ter in Hecy. Missam iram faciet vxor 3. Iram ponere. Hort. de Arte.
Iram
Colligit, ac ponit temerè, & mutatur in horas.
Sfogare la collera contro d'alcuno.] Stomachum erumpere in aliquem. Cic. ad Attic. lib. 16. Si me amas effice ne in me stomachum erumpant, cum sint sibi irati 2. Iram euomere in aliquem. Ter. in Adel. Totam familiam dari mihi obuiam velim, vt iram hanc in eos euomam omnem? Vertere iram in aliquem Horat.
Raffrenare la collera, tenere à segno la collera.] Iracundiam cohibere. Cic. pro Mar. 2. Iram tenere. Ouid. 3. Met. 3. Iracundiam reprimere, Ter. in Adel. Reprime iracundiam, & ad te redi.
Collerico, chi abonda d'humor colerico.] Biliosus, a, um, 3 l. Cels. 2. Cholericus, a, um, 3 b. Plin.
Collerico, collerosio, adirosio, stizzoso, vedi Iracondo.
Colletto, Sen. coietto. Fior. cioè farsetto, ò giubbone, che cuopre il busto, & è senza maniche.] Colobium scorteum, ex Sipont. in Mart. qui sic ait, Romanorum antiqui tunicis quibusdam vtebantur, quas colobia vocitabant, quòd manicis essent mutilata, ex Varr. 6. de Ling. qui sic ait. Nunc dicimus scortea ea, quæ ex corio sunt facta. 2. Thorax scorteus. Ex Suet. in Aug. cap. 82. qui dicit Laneum thoracem, & Varr. 6. Ling.
Colletto, e con altri nomi, collare, collaretto, ò fazzoletto da collo; velo vsato dalle donne per coprire il collo, petto, e spalle.] Strophium, ij, n. g. 1. 2. b. Turpil. Me

Me miseram quòd epistola excidit mihi, quam inter tuniculam, & strophium collocaram.

Collicello, e collina, dimin. colle piccolo.] Colliculus, li. m. g 1 l. 2. & 3 b Mart. l. 12. ep. 22.

Quod mihi non credis, veteri Thelesine sodali.
Credis colliculis, arboribusque meis.

2. Cliuulus, li. m. g. 1 l. 2. b. Col. lib. 8. cap. 36. Locus est, qui duos parietes aduerso cliuulo inædificatos habet. 3. Cliuus modicus. Col. l. 5. cap. 7. Oleæ, neque depressa loca, neque ardua, magis modicos cliuos amant.

Collo, parte del corpo, che sostenta il capo tra le spalle, e la nucca] Collum, li. n g. Plin. lib 11. cap. 37. Quibus longa crura, ijs longa & colla. 2. Ceruix, cis. f. g. 2. l. in recto, & obl. Plin. l. 11. cap 37. Ceruix è multis vertebratisque orbiculatim ossibus flexilis. 3. Ceruices, cum f. g. & omn. plur. Cic. Philipp. 11. Verberibus, & tormentis quæstionem habuit pecuniæ publicæ, post à ceruicibus caput abscidit idque fixum gestari iussit in pilo. 4. Collus, li. m. g Plaut. capt. Collos detruncabo tergoribus. Ego collos detruncabo temporibus.

Collo lungo, e sottile.] Collum procerum ac tenue. Cic. de clar. orat. 2. Collum gracile, ac procerum. Plin. l. 10 c. 32.

Collo piccolo.] Ceruicula, æ. f. g. 2 l & 3. b. Cic. 5 Ver. Tamen ne putamus patronum tuum in hoc crimine ceruiculam iactaturum?

Collo torto.] Ceruix obstipa. Suet. in Tib. cap. 6. Incedebat ceruice rigida, & obstipa, adducto fere vultu, plerumque tacitus.

Chi tiene il collo torto.] Obstipus, a, um. 2. l. Ex Colum. l. 7. c. 10. Febricitantium signa sunt, quum obstipæ lues transmissa capita ferunt.

Collocare.] Colloco, as, aui, atum 2. b Cic pro Dom. sua. In eo loco me honores Pop Rom. collocauerunt. 2. Statuo, is, statui, statutum, Cic. de Inu. Thebani in eo confinio æneum trophæum statuerunt.

Collocatione.] Collocatio nis. f. g. 1. 3. l. 2. b Cic. de Off. Videtur eadem vis ordinis, & collocationis fore.

Collotola Fior. cicottola Sen cioè la parte dietro il capo tra'l collo, e la zucca.] Capitis, collisque confinium, Ex Col. l. 3. cap. 5. qui sic ait, Mediocritas in confinio boni, malique posita est 2 Pars, qua collo caput annectitur.

Colmare, Fior. sourempiere, Sen. sourempire.] Cumulo, as. 1. 2. b. Cic. in Cat. Alio incredibili scelere hoc scelus cumulasti.

Colmato, ò colmo aggett. empito à sommo.] Cumulatus, a, um. 1 2. b. 3. l. Cic. de Or. Omni rerum genere cumulata oratio.

Colmatura, cioè la parte, che sopranaza al vaso.] Cumulus li. m. g 1 2. b Cic pro S Rosc Vt ad illam prædam Senatus damnatio velut cumulus accedat.

Colmo, aggett. vedi Colmato.

Colmo, sust. cioe sommità, ò cima.] Culmen, nis. n. g. 1. l. 2 b Cic. in Arat.

Colmello, traue posto per lungo, in cima della casa, sopra del quale s'appogiano lerancelli, del tetto.] Columen, nis. 1 2. 3. b. in rect & obl Varr. 3. de Re rust. Quod habetur in turribus, ac columinibus villæ.

Colmo, sommità, vedi Cima.

Colomba, vccello, assai noto.] Columba, æ f. g. 1. b Var. l. 3. c. 7. Columbarum genus agreste, vt alij dicunt saxatile habetur in turribus, ac columinibus villæ, à quo appellatæ columbæ, quæ propter timorem naturalem, summa loco in tectis captant.

Colomba seluagia.] Palumbes, bis. f. g 1. b 2 l. Plin. lib. 10. c. 35. Nigidius putat: cum oua incubat, sub tecto nominatam palumbem selinquere nidos. 2. Palumba, bæ 1 b. 2 l. Ex Propert.

Colomba di campo.] Columba agrestis, vel saxatilis. Var. lib. 3 c 7 Columbarum vnum est genus agreste, vt alij dicunt, saxatile 2. Columba fera.

Colomba senza marito, ò vedoua.] Columba cælebs, aut vidua Plin. l. 10. c 24. Columba nisi cælebs, aut vidua nidum non relinquit.

A modo di colomba, ò di colombe, colombinamente aduerbial.] Columbatim. 3. l. Catul.

Colombaia, e colombara, colombaio, e colombaro, stanza, ò luogo di colombe.] Columbaria, riæ. f. g. 1. 4 b. 2. 3. l. Colum. lib. 9. qui sic ait: columbariæ tectis superponuntur. 2. Columbarium, rij n. g. Ex Varr. l. 3. 3. Peristereon, nis. 1. 3. 4. b. 5. l. In rec. & obl. Var. de Re rust. l. 3. c. 7.

Colombaio, e colombaro, quegli, che tien cura delle colombe.] Columbarius, rij. 1. 4. b. 2. 3. l. Varr. l. 3 c. 7.

Colombina, dimin. colomba piccola.] Columbula, læ. 1. 3. b. Ex Plin. ep 202.

Colombina seluagia.] Palumbula, læ. 1. 3 b.

Colombina, cioè sterco di colomba.] Fimus columbinus, vel stercus columbinum, Gel. l. 5. c 15. 1. Stercus columbare Colum. l 6.

Colombino, il figlio della colomba.] Pullus columbinus. Var. l. 3. c. 7 2 Pullus columbaris. Ex Col. l. 9. 3. Columbæ pullus.

Colombino nome addiett. di colomba, e colombo.] Columbinus, a, um 1. b. 3. l. Cic. l. 9. ep. 18. Columbaris, & hoc, re. 1. b. 2 3. l. Colum. l. 9. Partes hæ columbari carent stercore.

Colombo, il maschio della colomba.] Columbus bi. m. g 1. b. Col l. 8 c. 8.

Colombo seluagio.] Palumbes, bis. m. g 1. b 2. l Plin. l 10 c. 35. Viuere palumbes ad 30. annum, aliquos ad 40 habemus autores, vno tantum incommodo vnguium. 2. Palumbus, bi. m. g 1. b. 2. l. Plin. l. 30 c. 7 Caro palumbi in aceto decocta dysentericis, & cœliacis medetur. 3. Palumbus ferus, Plin l 30. c. 7.

Di colombo, ò colomba seluaggia addiett.] Palumbinus, a, um. 1. b. 2 3. l Plin l. 30. c. 11. In contractione neruorum caro palumbina in cibis prodest.

Colonia, Città di Germania, & patria di Agrippina, madre di Nerone.] Vbij, orum, m. g. Ex Tac. Agrippina Colonia. Abrah Ortel. Agrippina Colonia Vbiorum Vrbs ad Rhenum Agrippina Neronis matris patria.

Colonna, sostegno per il più di pietra in figura cilindrica.] Columna, næ. f g 1 b. Plin. lib. 36. c. 23. Columnarum genera quatuor: Quæ sextam partem altitudinis in crassitudine ima habent: Doricæ vocantur: quæ nonam Ionicæ: quæ septimam Thuscanicæ, Corinthijs eadem ratio, quæ Ionicis.

Colonna Attica.] Columna Attica. Plin. l. 36. c. 13. Atticæ columnæ sunt quaternis angulis.

Colonna bassa. Columna breuis, vel humilis. Ex Plin. & Var.

Colonna intagliata. Columna cælata. Plin. lib. 36. cap 14.

Colonne di Hercole.] Herculis columnæ. Pomp Mela l. 1. cap 5. Mons est præaltus ei, quem ex aduerso Hispania attulit, obiectus, hunc Abylam illum Calpen vocant, columnas Herculis vtrumque. Addit fama nominis fabulam: Herculem iunctos olim perpetuo iugo diremisse colles, atque ita exclusum antea mole montium oceanum ad quem nunc inundat admissum. Gaditanæ columnæ, Apul l. de mundo. Herculaneæ columnæ. Ex Gel. Herculeæ columnæ. Ex Plin.

Colonna grossa.] Columna crassa. Plin l. 36 c 2 3. Columnæ in æde densius positæ crassiores videntur.

Colonna fatta à chiocciola, ò à lumaca, qual è quella di Traiano, & d'Antonino Imperatori di Roma.] Columna cochlis. Gul. Philan. in Vitru. l. 9 c. 2. Romæ sunt cochlides columnæ Traiani, & Antonini.

Colonna di color mischio.] Columna maculosa. Ex Plin.

Colonna tonda.] Stylus, li. m. g. 1. b.

Colonna lattaiuola.] Columna lactaria. Pomp Fest lib. 10. Lactaria columna in foro Olitorio dicta, quod ad eam infantes lacte alendos deferebant.

Colonna di pietre ordinarie.] Columna cæmentitia. Ex Vitru l. 2. c. 8 2. Columna structilis. Ex Colum.

Colonna di più pezzi. Columna pactilis. Ex Plin. l. 21 c. 3. 3 Columna compactilis Ex Vitru l. 10 c 17.

Colonna d'vn pezzo, cioè d'vn sasso intero.] Columna integra, vel solida. Ex Plin. 2. Columna ex vno lapide. Ex Plin. Columna monolitha. Ex Græc. & Laberio, qui dicit, columnas monolithas.

Colonna quadra, quali erano l'Attiche.] Columna quadrata, vel columna quaternis angulis pari laterum interuallo. Plin.

Piedestallo della colonna.] Stylobata, tæ. m. gen. s. 1. 3. b.

Colonna rostrata.] Columna rostrata. Ex Plin. l. 16. cap. 4.

Colonna scannellata.] Columna striata. Ex Plin. lib. 9. cap 33.

Fatto con colonne, ouer' à colonne.] Columnatus, a, um. 1. b. s 3. l. Var. l. 3 c. 5. Tholus est rotundus, columnatus, si pro parietibus fecerit columnas.

Fatto senza colonne.] Non columnatus, a, um. Astylus, a, Græc. a. b Plin. l 34. c 8. Leontius fecit stadiodromen astylum, qui olympiæ ostenditur.

Cinto di colonne.] Peristy us, a, um. 3. b. Græc. Eurip.

Il corpo della colonna.] Columnæ scapus. Vitru. lib. 3. cap. 3.

La parte superiore del corpo della colonna.] Summus columnæ scapus. Vitru.

La parte inferiore del corpo della colonna.] Imus columnæ scapus. Vitru.

Colonella, e colonnello, diminut. colonna piccola.] Columnella, æ. f. g r & 2 b. & 3. l. Cic. 2. de Leg. Demetrius super terræ tumulum noluit quid statui, nisi columnellam tribus cubitis non altiorem.

Colonello, cioè capitano, che comandi à più compagnie di soldati.] Tribunus militaris Cic. de Sen Ego tribunus militaris pugnaui apud Thermopylas. 2. Tribunus militum. Pompon. de orig. iuris. l. Necessarium. 3. Præfectus cohortis. Græc. 4. Chiliarcus, chi. m. g Græcol. ex Lex.

oloquintida.] Colocynthis, thydia.

Colorare, e colorire. il secondo è più vsato, e vale dar colore.] Coloro, as, aui, atum. 1. b. & 2 l. Cic. 1. de Nat. Corpora indiuidua pellere, se ipsa, & agitare inter se concursu fortasse possent; formare, figurare, colorare, animare non possent. 2. Colorem inducere. Plin l 35. cap. 10. Huic picturæ quater colorem induxit. 3. Colorem dare. Quint. l. 3. c. 8. Deformibus dandus color. 4. Colore imbuere cum accus. rei. Ex Cic. Lucr. & alijs.

Colorarsi, e colorirsi, diuenir colorito, prender colore.] Colorem ducere. Quint. l. 10. Virgil. Eclog 9 2. Colorem trahere. Col. l 2. cap. 21. Antequam ea toto grana induresçant, quum rubicundum colorem traxerunt, messis facienda est 3. Colorem contrahere. Ex Col. l. 12. c. 4 & Plin. l. 14. c. 11. 4. Coloror, aris, a b. 2. l. Cic. de Or. Cum in sole ambulem, sit natura, vt colorer.

Colorstamente, e coloritamente, auuerb. con molto colore.] Coloratè, 1. b. 2 3. 4. l Ex Cic. 3. de Nat.

Coloratamente, fintamente, simulatamente.] Fictè, & Fallaciter. Cic. pro Dom. Maiores nostri, non fictè, & fallaciter populares, sed verè, & sapienter fuerunt. 2. Fictè, & simulatè Cic ad Q. Fr. l. 1. epist. 11 3 Per simulationem. Cic. post red Quirit

Colorato, e colorito] Coloratus, a, um. 1 b. 2. 3. l. Cic. 3. de Nat. Arcus ex nubibus coloratur. 2 Colore imbutus, a, um. Ex Cic. Lucret. & alija.

Colore, quello che apparisce nella superficie, de i corpi, & li rende visibili.] Color, ris s. b. 2. l. in rect. & l. in obl. Cic. pro Cluent. Crebra coloris mutatio; quæ erant ea, suspiciosa, hæc aperta, & manifesta. 2. Color, oris. s. b 2 l. Non. Marc. Vapos, & vapor, timos, & timor, labos, & labor, ità sunt colos, & color. Plin. l. b. 14. cap. 9

Colore artificiale.] Color fucatus. Ex Cic de Clar. Orat 2. Color facititius, Plin. l 35. c. 7.

Colore acceso.] Color ardens. Plin. l. 2. c. 17. Soli, color, cum oritur, ardens, postea radians.

Color biadetto,] Color cæruleo albidior, Plin. epist, 275.

Color bianchiccio.] Color albidus. Col. l. 1. c. 9.

Color bianco.] Color albus, vel albens, Cic 2. de Leg Color autem albus præcipuè decorus Deo est, tum in cæteris tum maximè in textilis.

Color bianco, e lustro.] Color candidus. Plin. l. 2. cap. 18

Color tra bianco, e verde] Color glaucus. Plin. l. 37. cap. 10.

Color tra bianco, e bruno.] Color inter aquilum, candidumque. Suet. in Aug.

Color buono, cioè sano, dicesi del colore del volto humano.] Color sanus. Var. l. 1. de Re rust. tit. 3. S: habitatoribus sit color sanus, & capitis firma sinceritas.

Colore carico, cioè vemente, ò pieno.] Color exuberans, Ex Gell. l. 2. c. 20. 2. Color satur Plin l 37. c. 10. Ion apud Indos violacea est, sed rarò saturo colore. 3. Color saturatus Plin. l. 21. c. 8.

Color dolce.] Color blandus, vel suauis, Cic. 5. Tusc.

Color di ferro infocato.] Color candens. Plin. l. 2. cap 18.

Color di mare.] Color Thalassicus. Plaut in Epid 1. Color pelagicus, vel marinus. 3. Color Thalassinus. Lucret.

Color smorto, ò pallido.] Color liuidus. Plin. l. 18. cap. 10.

Color naturale, ò natiuo.] Color naturalis. Ex Cic de Clar. In ea naturalis inesset, non fucatus nitor 2. Color natiuus. Plin. l. 38 c. 7.

Color che tende alla porpora] Color ad purpuram inclinans Plin l 21 c 8.

Color principale.] Color principalis. Plin. l. 21. c. 8. Colores animaduerto tres esse principales, vnum in cocco, qui in rosis micat, alium in amethisto, qui in viola: tertius qui propriè conchylij intelligitur.

Color rancio, ò ranciato.] Color croceus, aut luteus.

Color rosso d'vuouo.] Color Luteus. Gell. lib. 2 c. 26. Rubidus color est rufus atrore, & nigrore multo mixtus, luteus contra, rufus color est dilucidior.

Color, che tira al zaffarano.] Color ad crocum inclinans. Plin lib 22. cap. 32. Eadem trita vitri colorem reddit ad crocum inclinantem.

Cosa dell'istesso colore.] Concolor, ris. 2. b. 3. in rec. l. in obl. Plin. lib. 10. cap 29. Turdis color æstate circa ceruicem varius, hyeme concolor. 2. Eiusdem coloris. Plin. lib. 37. cap. 10. Eiusdem coloris lineas habeat.

Color fosco, ò nericcio.] Color aquilus. Pomp. Fest. lib. 1. Aquilus color est fuscus, & subniger, à quo aquila dicta est. Aquilus autem color ab aqua est nominatus; nam cum antiqui duos omninò naturales nossent, idest album, & nigrum; interuenerit autem is quoque qui ita neutri similis est, vt tamen ab vtroque proprietatem trahat, potissimum ab aqua eum denominarunt, cuius incertus est color.

Color incarnato, od incarnatino, ò scarnatino; tutti tre vagliano l'istesso, cioè color di carne, il qual' è tra bianco, e rosso.] Rubor candore mixtus. Cic. 1. de Nat. Candore mixtus rubor sanguis non est, sed sanguinis similitudo.

Cosa di color cangiante.] Versicolor, ris. om. g. 1. l. 2 & 3 b. Cic. 3. de Fin. Iam verò membrorum alia videntur propter vsum à natura esse donata; vt manus, crura, pedes, alia autem nullam ob vtilitatem quasi ad quemdam ornatum r vt cauda pauoni, plumæ versicolores columbis, viris mammæ, atque barba.

Cosa di molti colori.] Multicolor, ris. om. g. 1. l. 2. & 3. b. Plin. lib. 37. cap. Gemma hexecontalithos in parua magnitudine multicolor hoc sibi nomen adoptauit.

Cosa di più, ò diuersi colori.] Discolor, ris. om. g 1. l. 2. b. Cic. 2. Ver. Senatorius ordo iudicaret, vt discoloribus signis iuratorum hominum sententiæ notarentur. 2. Versicolor, is, 1. l. 2. & 3. b. Liu. 4 bel. Mac. C Oppius.

pius. Trib. pleb. Q. Fabio, & T. Sempronio. Coss. in medio ardore Punici bell, legem tulerat, ne qua mulier plus semuncia auri haberet, nec vestimento versicolori viteretur. 3 Color varius. Plin.

Cosa di vn colore.] Vnicolor, is, om gen 1.l.a 3.b. Plin. lib. 31. cap. 9 E pectinibus vrinam mares mouent, dulciores fœminæ sunt, & vnicolores.

Di due colori.] Bicolor, ris, o.g. 1.a. & 3.b. in rect. in obl. l. Plin. lib. 10. cap. 52. Intus autem omne ouum volucrum bicolor.

Cosa di vn medesimo colore, con vn'altra.] Res alteri concolor. Colum l 7. cap. 3 Non ea ratio est probandi arietis, si vellere candido vestitur, sed etiam si palatum, atque lingua concolor lanæ est.

Chi vende colori.] pigmentarius, rij, masc. gen. 1. 2. 3. l.

Colosso, cioè statua di smodata grandezza.] Colossus, si, masc gen. 1. b. Plin. lib 34. cap. 7. Moles excogitatas videmus statuarum, quas Colossos vocant, turribus pares, 2. Signum Collossicum, vel colossæum. 3. Statua Colossica, vel colossæa. Maff. de Iaponic. reb. Ep. l 5 Erat in templo Colossæum immanis magnitudinis signum.

Di colosso, ò simile al colosso, addiett.] Colossicus, a, um, 1. 3. b 2. l. Colossæus, a, um, 1. b. 2. & 3. l. Plin. Nero iussecat colossæum se pingi 120. pedum in linteo.

Mole, ò fabrica simile al Colosso.] Colossia, æ, apud Hæsychium.

Colpa, difetto, mancamento, ò errore.] Crimen, nis, neut. gen. 1. l 2. b. in rec. & obl. Cels. lib. 2. cap. 6. Ne crimen artis esset, si quod professoris sit, 2. Culpa, æ, f.g. Quint. l 7.

Riuersar, ò rigettar la colpa sopra d'vn'altro adosso d'vn'altro.] Crimen in alium transferre. Culpam in alium deriuare. Quint. lib. 7. cap. 4. Proximum est in alium transferre crimen si possumus. Et idem ibidem. Interim culpa deriuatur in rem.

Dar colpa, vedi incolpare.

Colpeggiare, dar de colpi ad vno, vedi Colpire.

Colpeuole, e colpabile, dicesi di chi è in colpa.] Culpa obstrictus, a, um, Ex Cic. 1. & 3. Off. 2. Culpa detentus, a, um, Ex Cic. 1. Off. & pro Marc. 3. Culpæ affinis, & hoc, ne. Cic. de Inuent. 4. Reus, ei, 5. Noxius, a, um.

Colpire, corre, ò toccare il segno.] Collimo, as, 1. l. Cic. diu. Quis est, qui totum diem iaculans, non aliquando collimet?

Colpire, ò colpeggiare, ò percuotere, cioè dar colpi, ò percosse.] Ferio, ris. Plaut. in Cist. Compressa palma, an porrecta ferio? 2. Ico, cis, ui, ictum, 2. l. Plin. lib. 2. cap. 55. Ex ijs, quæ terra gignuntur, lauri fruticem non icit fulmen, 3. Percutio, tis, cussi, cussum, 1 l. 2 & 3. b. Plaut Amph. Numnam hunc percussit Iuppiter?

Colpaccio, accrescit. colpo grande.] Ictus grauis, vel magnus. Ex Gell. l. 6. c. 11.

Colpetto, dimin. colpo piccolo.] Ictus leuis, vel paruus. Gell. lib 6. cap 2 Ictus modicus. Col. l. 6. cap. 1.

Colpo.] Ictus, tus, m g Plin. lib. 11 c. 25.

Colpo, che tocca, ò colpisce.] Ictus contiguus, vel non irritus. Gel. l 9. c. 1.

Colpo di pungiglione.] Ictus aculeatus. Plin. lib. 20. cap. 21.

Colpo di punta, e con altro nome puntata.] Ictus acuminatus. Ex Plin. lib. 11. cap. 2. & lib. 20 cap 21. 2. Ictus cuspidatus. Ex Plin. lib. 28. cap. 19. & lib. 20. cap. 11. 3. Ictus mucronatus. Ex Plin. lib. 20. cap. 21. 4. Ictus punctim illatus, vel vibratus. Ex Liu. bel. Pun. & Tac. l. 3. 5. Acuminis, cuspidis, vel mucronis ictus.

Colpo sordo, cioè senza strepito.] Ictus surdus. Plin. lib 19 cap. 1. Anaxilaus autor est, linteo asbestino circundatam arborem surdis ictibus, & qui non exaudiantur, cædi.

Colpo di taglio, & in altro modo tagliatura.] Ictus ex similatus, vel vibratus. Ex Liu. 2. bel. Pun. & Tac. l. 3. 2. Aciei ictus.

Colpo falso, colpo voto, colpo, che non colpisce.] Ictus vanus. Liu 4 bel Maced. Alij vani, alij leues ictus erant. 2. Ictus irritus Plin. lib. 8 cap. 24. 3. Ictus aberrans, vel deerrans. Plin. l. 28. c. 8.

Colpo mortale.] Ictus lethalis vel mortifer Plin. lib. 11. c. 53.

Colpo raddoppiato.] Ictus repetitus. Colum. lib. 4. cap. 24

Colpo tirato da lontano.] Ictus eminus illatus. Plin. l. 28. cap. 4.

Colpo tirato da vicino.] Ictus cominus illatus. Plin. lib. 28. c. 4.

Ribattere il colpo, la frezza, ò simile.] Ictum, vel sagittam regerere.

Tirare, ò dar vn colpo.] Ictum Inferre. Tacit. l 3 2. Ictum vibrare.

Coltellaccio, coltello cattiuo.] Culter malus, vel obtusus. Ex Cic. 2. Offic.

Coltellaro, e coltellaio, chi fà coltelli.] Cultracius, ij, m g. 1 2. l. 2. Faber cultrarius vel cultrorum, artifex, vel opifex 3. Faber cultrarius.

Coltellata, percossa, ò ferita di coltello, ò di spada] Cultri, seu gladij, aut ensis percussus, vel ictus. Ex Cic. de Off

Far à coltellate, vedi Accoltellare.

Coltelliera.] Theca cultellaria. Ex Suet cuius est vox Cultellarius, & Varr. cuius est vox Theca.

Coltellinaio, e cortellinaio, facitor di coltellini, ò cortellini.] Cultellarius, rij, 1 2. 3. l. 4 b Ex Suet. in Tib. cap 41. & Hor. Turs 2. Cultellorum Faber Suet. in Claud. c. 44 nu. 8.

Coltellinetto, coltellino piccolo.] Cultellus paruulus Suet. in Claud. c 34 n. 8.

Coltellino, dim. coltello piccolo.] Cultellus, li, 1. 2. l. Var. de Re rust cap. 69.

Coltellino da far insiti.] Cultellus insitiuus. Ex Plin l 18. cap 19.

Coltellino da temprare penne. vedi Temperatoio.

Fatto à foggia di coltellino.] Cultellatus, a, um, 3. l. Plin. l. 1. c. 25. & l. 32 c. 2.

Coltello, Fior. coltello Rom. strumento noto da tagliare.] Culter, tri, m.g. Suet. in Aug & Liu. 1. ab Vrb. cuius est; Culter cruore manans, 2. Cultrum, tri, neut gen. 1 l. Ex Propert.

Coltello lungo col manico d'auorio, e tondo vsato anticamente da Sacerdoti ne' sacrificij.] Secespita, tæ, 1. 3. b. 2. l. Suet in Tiber. cap 25 Lucio Scribonio inter Pontifices sacrificanti pro secespita plumbeum cultrum subijciendum curauit.

Coltello rintuzzato, quello, che taglia male.] Culter hebes. Ex Cic. lib. 2. Acad.

Coltello tagliante, ben'affilato, ò arrotato.] Culter probè acutus. Ex Plaut. in Milit.

Fatto à modo, ò foggia di coltello.] Cultratus, a, um. 2. l. Plin. l. 13. c. 4. Palmæ folia cultrato mucrone lateribus in se bifidatia bellas primum demonstrauere gemmas.

Coltiuamento, e cultiuamento, coltiuatura, e cultiuatura: Cultura, e cultura. Coltiuatione, & cultiuatione, il coltiuare, ò cultiuare.] Cultus, tus, masc. gen. 1. l. Cic. de Leg. agr Quod est tam asperum saxetum, in quo agricolarum cultus, non elaboret? 2 Cultio, nis, fœ. gen. 1. l. 2. b. Cic. 5. Ver Quid est Sicilia, si ei agri cultionem sustuleris. 3 Cultura ræ, 1. 2 l. Cic 2. Tusc. Ager quamuis fertilis sine cultura fructuosus esse non potest.

Coltiuare, e cultiuare, lauorare la terra, esercitare l'agricultura.] Colo, colis, colui, cultum, 2. b. Col. l. 2. cap. 2. Nihil aliud est colere, quam resoluere, & fermentare terram, ideoque maximos quæstus ager præbet.

Coltiuato.] Cultus, a, um, Ex Col l. 2. cap 2.

Coltiuatore, e cultiuatore, colui, che coltiua.] Cultor, ris, m. gen. 1. & 2. l. in obl. Liu. 4. ab. Vrb. Famem

cultor

cultoribus agrorum timentes, 2.Colonus,ni, m.g. 1.b.& 2.l.Cic.7.Ver.Agrorum coloni ad C Verris securem funestam sunt seruati.

Coltiuatrice, e cultiuatrice, colei, che coltiua.] Cultrix,cis, f.g.1.2.l.Cic.5.de Fin.2.Colona, næ f.gen. 1.b.2.l.Ouid 4. Fast.

Rus breue cum duro parca colona viro.

Colto, cioè raccolto, vedi Raccolto.

Coltre, coperta da letto propriamente imbuttita di bambagia.] Lodix,cis,f.g.1.2 l.Mart l.14 ep.139.

Lodices mittet docti tibi terra Catuli.
Nos Helycaonia de regione sumus.

2 Operimentum,ti,n g. 1.2.b.& 3.l.Cato de Re rust.c.10. Et habere oportet puluinos sexdecim, operimenta decem. 3.Opertorium,ij, n.g. 2 b.3.l.Sen.l.13 ep 8. Ego, & Maximus meus biduum iam beatissimum agimus: Culcitra in terra iacet, ego in culcitra, ex duabus penulis altera stragulum, altera opertorium facta est 4.Stragulum, li,n.g 1.l.& 2 b.6.Mart.lib.20 ep 24

Zoilus ægrotat: faciunt hanc stragula febrim.
Si sanus fuerit, coccina quid facient?

5.Vestis stragula.Vall.l.6.el.cap 46 Ego non memini,me reperisse stragulam vestem in hunc sensum, sed in opertorium lectorum, vbi,& dormiebant,& discumbebant. 6. Stroma, stis,n gen.1 l.& 2.b.Maff.in Ignat.l.3.c.7. Æstas erat summa, ingenti stromatum pondere premebatur Ignatius. 7.Instragulum,li,n.g.2.l.& 3 b.Cato de Re rust. cap.10. Habere oportet culcitras octo, instragula octo, puluinos sexdecim, operimenta decem.

Coltre ricamata.] Stragulum pictum Tib.lib 1.el.2.

Nam neque tum plumæ, nec stragula picta soporem,
Nec sonitus placidæ ducere possit aquæ.

Coltre tessuta.] Stragulum textile. Cic. 5. Tusc. Dionysius collocari iussit hominem in aureo lecto, strato pulcherrimè textili stragulo, magnificis operibus picto.

Coltre di broccato.] Stragulum ex veste Attalica. Turs. Laur.Hist. l.5.c 8.Extat hodie in templo Lauretano stragulum ingens ex veste Attalica, quod vndique ambit fascia prægrandis & holoserico villoso nigro, quà gentilitijs Caetanæ familiæ insignibus, qua crucibus aureis magnificè distincta, haud obscurum magnifici funeris argumentum.

Coltre da morto, ò da mortorio.] Stragulum funebre, vel emortuale. Ex Cic.Tusc.5.

Coltretta, copertina, e copertuzza, d mio coltra, ò coperta piccola.] Lodicula, læ, 1.2. l.3. b.Suet. in Aug. c 83.

Coltrice, 2.b.vedi Materazzo.

Colui, vedi Quello.

Comandamento, comando, e precetto.] Præceptum,pti,n. g Turs.Xauer.l 1. cap.9.Xauerius decalogi præcepta voce magna pronunciat.

Comandamento, ò precetto affermatiuo.] Iussum, si, n gen. Cic.de Leg.

Comandamento negatiuo, precetto negatiuo.] Vetitum,ti, n g 1.2.b Cic.de Leg.Hæc, & alia iussa, & vetita populorum vim habent.

Senza comandamento, senz'ordine.] Iniussu Cato de Re rust.c.5. Villicus iniussu Domini credat nemini.

Comandamento publico.] Edictum,cti,n.gen. 1 l. Cic. pro Quint. Edictum Prætoris de saltu, agroque communi à seruis communibus.

Per comandamento, per ordine.] Ex præcepto. Plin. lib.9. cap.35. Ex præcepto ministri vas ante Cleopatram posuere aceti.2. Iussu. Cic pro Pomp.Lucullus vestro iussu coactus abijt.

Comandare, ordinare.] Iubeo, bes, iussi, iussum, 2. b. Cic, de Harusp. Romani cum ludos facerent, seruos de caueis exire iubebant: Tu in alteram seruos immisisti, ex altera liberos eiecisti, 2.Impero,as,aui,tum,1 l.2.b.

Comandar spesso.]Præcepto,as,Pomp Fest. L.14. Præceptat in saliari carmine, est, sæpè præcipit.

Comandare in virtù di obedienza.] Pro imperio iubere. Maff in Ignat.l 2. c 18.2 Pro potestate imperare.

Comandare inteso di persona publica, come di Prencipe, ò Magistrato.] Edico,cis,xi,ctum,1 2 l.

Combaciare, cioè baciarsi insieme.] Inter se osculari. Plaut.in Mil Nam post quam exierunt porta, nihil cessarunt illicò osculari atque amplexari inter se.

Combattere, vedi Battagliare.

Combattere con alcuno, cioè esserli contrario, e fargli guerra.] Oppugno,as,vel Impugno,as,aui,atum. Quintil. l.7.cap.4. Si Cæsar deliberet, an Brittanniam impugnet.

Combattere à bandiere spiegate.] Conferre signa cum ablat. Liu. l.1. Aliquoties latinus exercitus commissus cum Romanis signa contulerat.

Combattere à corpo à corpo, ouero solo, à solo,] Viritim dimicare Q. Curt. l.7.

Combattimento, vedi Battaglia.

Combattitore, vedi Battagliatore.

Combinare, & anche compitare, vedi Compitare.

Come, ò sì come, auuerb. e vale in quel modo, che.] Vt, Plin. l.8.cap 47. Vt boues victum hominum excolunt, ità corporum tutela pecori debetur. 2. Quemadmodum, 3. b. Cic. de Am. Quemadmodum in se quisque, sic in amicum sit animatus, 3 Sicut.1.l.2.b.Plin. lib.2. cap.6.

Sicut ignium sedes non est nisi in ignibus, aquarum, nisi in aquis; spiritus, nisi in spiritu, ità terræ arcentibus cunctis in se locus non est.

Come, qui val'in che modo, guisa, ò maniera.] Quemadmodum, 3.b.Cic.in Pison. Magnificentius est dicere quemadmodum gesserimus consulatum, quam quemadmodum cæperimus. 2. Quomodo 1.l.2. 3.b. Cic.2. Orat. Vt quæras omnia, quomodo Græci ineptum appellent, non reperires.

Come à persona dotta.] Quippe homini erudito. Cic.

Come quello che.] Quippe qui. Cic.

Come se.] Quasi Cic.2 Perinde ac si, 3.Periode quasi. Cic.4. Tanquam si. 5 Ità quasi.

Come state.] Vt vales. Cic.

Come si costuma, come si suole.] Vt assolet. Cic. 2. de Leg. 2. Vt consuetudo est, Cic. Att.lib.12.3. Vt mos est.

Comedia.] Comœdia,diæ, f.g.1.b.2.l 2 Fabula, læ, f.gen.1. l.2. b.

Comediante, che recita in comedia.] Comœdus, di, m g.2. b.2. l.2. Comœdiæ actor.

Far il comediante.] Histrionem agere. Gratf.

Cometa vapore, come stella, che tal'hora apparisce nell'aria.] Cometa,tæ,m.gen.1.b 2.l.Plin.l 2. cap.25 Cometa græci vocant, nostri crinitas, horrentes crine sanguineo, & comarum modo in vertice hispidas. 2 Cometes,æ,m. gen.1 b.2.l.Sen Quæst.Nat.lib.7.cap. 5.Post mortem Demetrij Syriæ Regis, ante Achaicum bellum cometes non minor sole, 3 Sidus crinitum. Plin.l.2.cap.25 Ijs ipsis, ait Augustus, ludorum meorum diebus sidus crinitum per septem dies conspectum est, eo sidere significari vulgus credidit, Cæsaris animam inter Deorum immortalium numina receptam; quo nomine id insigne simulacro capitis eius, adiectum est, 4 Stella crinita. Suet. in Nero. cap.36. Stella crinita, quæ summis potestatibus exitium portendere vulgò putatur, per continuas noctes oriri cœperat. 5. Stella comans, vel comata, Ouid. Met. 15.

In sidus vertere nouum, stellamq; comantem.

6.Stella concinnata Cic.de Nat.l 2.Stellæ, quas Græci cometas, nostri concinnatas vocant, nuper bello Octauiani magnarum fuerunt calamitatum prænunciæ. Quo in loco Thes.Lat. & Mar. Nizolius aiunt alias, & emendatè cincinnatas legi, vbi alij crinitas legunt. 7. Cincinnata, tæ, vel crinita absolutè, f.g. Marius Nizolius verbo cincinnatus sic ait. Cincinnatæ pro cometis, aut crinitis ponuntur: citatque Ciceronis locum ex 2.de Nat.

Cometa barbata.] Pogonias,æ,m g.1 & 2.l 3.b Plin.l.2.cap. 25. Græci Pogonias vocant stellas, quibus inferiore ex parte in speciem barbæ longæ promittitur iuba. 2. Stella barbata, vel barbigera, Ex Plin.& Lucr.

Cometa bianca.] Cometes candidus. Plin.lib 2 cap.25. Fit, & candidus cometes argenteo crine, ità refulgens, vt vix contueri liceat, specieque humana Dei effigiem in se ostendens.

Cometa

Cometa crinuta da vna parte.]Cometes ex parte crinitus. Ex Sen. Quæst. Nat. l. 7 c 6.

Cometa crinuta da ogni parte.] Cometes vndique crinitus Sen. Quæst. l. 7. c 6 Cometæ crinitι vndique et iam immoti humiles ferè sunt, & eisdem causis, quibus trabes, facesque conflantur.

Cometa aguzza simile alla spada.] Xiphias, æ, m g. 1 2 b. Plin. lib. 2. cap. 22 Stellas tremores, & in mucronem fastigiatas, Græci xiphias vocauere, quæ sunt omnium pallidissimæ, & quodam gladij nitore, ac sine vllis radijs, 2. Cometes mucronatus Thes græcè, 3 Stella xiphophora Theon. apud Arat. 4. Stella in mucronem fastigata. Ex Pl l. 2 cap 22

Cometa simile alla botte.]Pithitea, tæ, m g. Plin. lib 2 cap. 25. Pithites doliorum cernitur figura in concauo fumidæ lucia.

Cometa simile al corno.] Ceratias, æ, masc. gen. Plin. lib 2. c. 25.

Cometa simile al dardo.] Acontias, æ, m. gen. 1. b. Plin. l. 2. c. 25 Acontiæ, iaculi modo, vibrantur ocyssimo significatu.

Comicamente à guisa di comedia. .] Comicè. 1. 3. l. 2. b. Cic de Orat. 2. More comico, 3. Vt comici solent.

Comico poeta di comedia.] Comicus, ci, m. g. 1. l. 2 b. 2. Poeta comicus.

Cominciamento, cominciata, cominciato, incominciamento, & incomincio. Fior. anche incominciaza, il cominciare.] Incœptio, nis, f g. Ter. An 1r Incœptio est amentium, 2. Cœptus, tus, m. g. Cic. de Fin 4 Ipsa institutio hominis si loqueretur, hæc diceret, primos suos quasi cœptus appetendi fuisse, vt se conseruaret in ea natura, in qua ortus esset, 3. Cœptum, ti, n gen. Ouid. 4. Met. 4. Incœptum, ti, n. g. Ter Andr.

Cominciare, ed incominciare, dar principio.] Incipio, is, 2. b. cæpi, cæptum. Plaut Trinum. Quis hic est, qui huc in plateam cursuram incipit. 2 Inchoo, as, aui, atum, 2 b. Cic. 1. de leg Communis intelligentia nobis notas res in animis nostris inchoauit, vt honesta in virtute ponantur, in vitijs turpia. 3. Instituo, tuis, tui, tutum. 2 b. Cic 4. de Fin Phidias potest à principio instituere signum, idque perficere Potest ab alio inchoatum accipere, & absoluere, 4 Occipio, pis, cæpi, cæptum, 2. b. Plaut. in Stich. Cantionem lepidam, & suauem occipio, 5 Cœpi, cœpisti, & apud veteres etiam Cœpio, is. Terent. Prius oi fecissent, quam ille, quicquam cœperit Cato Cœpiam tam seditiosa verba loqui, 6. Aggredior, deris, gressus, sum, 2 b. Cic 2 Off In omnibus negotijs prius, quàm aggrediare, adhibenda est præparatio diligens, 7. Ingredior, ingrederis, gressus, sum, 2 b. Cic. pro R P. Difficile est, quod cum spe magna sis ingressus, id non exequi vsque ad extremum. 8. Ordior, diris, orsus, & orditus, sum, Pomp. Fest. lib. 13. Ordiri est principium rei facere vnde, & togæ vocantur orditæ Cic. de Clar. Hortensius admodum adolescens, orsus est in foro dicere, 9 Exordior, iris, orsus, sum, Cic. 2. de Or. A re ipsa exordiri in paruis, atque frequentibus causis commodius est, 10. Initium capere, vel facere. Cic. Att. l. 9 Hic qua ratione initium fecit, eadem cętera aget. Costui come hà cominciato, così seguiterà.

Cominciar bene.] Initia benè ponere. Ex Cic. Att. l. 10. ep. vlt. 2. Bonis initijs ordiri. Cic. de clar. L. Bestia bonis initijs orsus tribunatum, tristes exitus habuit consulatus.

Cominciar male.] Initia male ponere. Cic. Att. l 10. ep. vlt. Vt malè posuimus initia, sic cætera sequentur. 2 Malis initijs orditi. Ex Cic de clar.

Cominciar à metter la barba.] Pubesco, scis, 2. Adolesco, scis.

Cominciar spesso.] Cœpto, as, 2 l. Tacit. l. 3. Eodem anno Galliarum ciuitates rebellionem cæptauere, 2. Incepto, as, 1. & 2 l.

Cominciare da qualche cosa.] Alicunde primordium capere. Cic. 2 de Leg A Dijs immortalibus sunt nobis agendi capienda primordia, 2. Alicunde principium trahere, petere, vel ducere. Val. Max l. 1. in Prolog.

Cominciarò da capo, ò dal principio, e seguitarò fin'al fine.] Ordiar ab initio, & perducam ad extremum. Cic. ep. ad Octau.

Cominciarsi, ouer esser cominciato.] Incipior, eris. Sal. Iul.

Cominciato, ed incominciato.] Inchoatus, ta, tum, 2. b. 3. l. 2. Cœptus, a, um, Ter.

Cominciatore, quegli, che comincia.] Incœptor, ris, Ter. Eun qui ait: Mearum voluptatum incæptor.

Comitiua, compagnia, per lo più si dice di gente, che accompagna per far corte, ò per honorare.] Comitatus, tus, m g. 1. 2 b 4 l. Cic. l. 6. ep. 19. 2. Comitantes, tium, m. g. & num plur. Tacit. l. 4. Vitat comitantes, rarus per vrbem, quasi valetudine inferiore.

Comitiua di gente, che ordinatamente caualca, per honor di gran personaggio; comunalmente dicesi Caualcata.] Equitantium agmen honorarium. Ex Cic. 6. Verr. & 1. Tusc.

Comitiua grande, ò molta.] Magnus comitatus.

Comitiua piccola, ò poca.] Modicus comitatus, Suet. in Cæs. c 31.

Comito, Sen. gomito, Fior col primo ò largo, dicesi anco aguzzino, quegli, che nelle galore commanda alla ciurma.] Celeustes, stæ, 1. b 2. l. Græc. Bud. in Pand. qui sic ait. Celeustes, est, qui remiges hortatur, quasi nauigationis moderator, qui à Plauto latinè hortator appellatur, quod ea hortamenta faciat, quæ verbo græco celeusmata dicuntur etiam à latinis apud Xen. Thuc. & Plut. 2 Portisculus, li, 3 b. Non. Marc. Portisculus est tenis guos hortator, qui perticam tenet, quæ portisculus dicitur, qua excursum, & exhortamenta moderatur, 3. Celeusta, stæ m. g. Græc.

Commandare, vedi Comandare.

Commemorare.] Memoro, ras, vel commemoro, as, aui, atum, 1 b.

Commemoratione.] Commemoratio, nis, 2. Mentio, nis, fœm. gen.

Commercio, affare insieme.] Commercium, cij, n. g.

Commessura, vedi Incastratura.

Commettere, dar commissione.] Committo, tis, si, sum, 2. Mando, as, aui, atum, 3. Demando, das, aui, atum, Suet. in Cæs.

Commettere, incastrare, vedi Incastrare.

Commilitio, compagnia di guerra.] Commilitium, tij, n. g. 1. & 2. l. 3 & 4 b. Corn Tac l 1. Chauci quum auxilia pollicerentur, in commilitium adsciti sunt.

Commilitone, compagno di guerra] Commilea, litis, 1. 2. l. 3. b. Cæs. 2 bel. Ciuil. Commilites nonnulli sermones militum vulgò durius accipiebant. 2. Commilito, nis, 1 2 l. 3 b. Suet. in Cæs. Nec milites eos pro concione, sed blandiori nomine commilitones appellabat. 3. Belli socius Ex Sen.

Commissario.] Commissarius, rij. 3. l. 2 Curator, ris, m. gen. 1. 2. l.

Commissione, ordine.] Mandatum, ti, n g 1. 2. l.

Commissura, giontura.] Iunctura, ræ, f g. 2 l.

Commouere, prouocare.] Commoueo, es, oui, otum, 2. Excito, tas, aui, atum.

Communicare, conferire, vedi Conferire.

Communicare, dar'ad vno il Santissimo Sacramento] Corporis Dominici aliquem participare. Ex D. Thom. & alijs. 2. Eucharistiam alicui præbere ex Conc Trident. ac Breu. Rom. 3 Christi corpus impertire. Turs. lib 1 ep. 24. In valetudinario ægrorum audio confessiones, ijsdem facio rem diuinam, & Christi corpus impertio.

Communicarsi, riceuere il Santissimo Sacramento.] Sacramentum communionis obire. Maff 2 Cęlesti dape reficiea Turs. Hist. Laur. lib. 5. cap. 23. Vbi ait: Animo ritè expiato, cælestiq; dape refecto. 3. Corpus Dominicum participare, Ex D Th. & alijs, 4. Cælesti mensa refici. Hor. Turs. Laur. Hist. lib 5. cap 29 Lauretanam Virginem adeuntium ferè hoc commune est, vt delictia expiati, cælesti mensa reficiantur.

Communione, il Sacramento dell'Altare.] Cœna mystica Edmund. Camp. Rat. 4. Noua secta est, qua è cœna mystica Christus excluditur.

Com-

Communità, vedi Vniuersità, e commune.
Commutare, vedi Scambiare.
Commutatione, vedi Scambio.
Como già municipio, e Colonia de Romani: al presente città ricca, e nobile d'Italia in Lombardia.] Comum, mi, 1.1. Io. Anton Mag Geogr. Comum vrbs est nobilis, & opulenta, loco sita est adeo amœno, vt ad solas delicias videatur ædificata. Cœlo vtitur saluberrimo, & iucundissimo: Agrum colit amœnissimum, omnique fructuum genere feracissimum; cuius coloni omnes industrij sunt, & solertes. Ex Plin. lib 1. ep. 3. Vbi suas Comum delicias vocat. 2 Nouum Comum. Abr. Ort. in Geogr. 3. Neocomum, mi, 1. 2 b 3 l. Græc. Appian lib. 2. Vrbem Neocomum Cæsar colonis frequentauit, donauitque Latij iure, vt magistratum quicumque gessisset, ius ciuium in Vrbe haberet: Id enim latinum valet. 4. Nouocomum, mi, 1 2. b. 3. l. Ex Appiano lib. 2. Cuius est vox Neocomum, & Cluuer. Ital. ant. lib. 1. cap. 25. Cuius est vox Nouocomensis.
Comasco, nome gent. e poss da, ò di Como.] Comensis, & hoc, se. 1. & 2. l. T. Liu. l. 33. Cuius est, Comensis ager, & comenses ad arma exciti. 2. Nouocomensis, & hoc, se. 1. 2. b. 3 & 4. l. Apud Strab. l. 5. Geogr. Vbi sic ait, Græci coloniæ nomen reliquere, vt Nouocomenses oppidani omnes appellarentur, 3. Neocomita, seu Neocomites, tæ, m. g. 1. & 2. b. & 4 l. Apud Appian. lib. 2. bell. Ciu. & Strab. l. 5 Geogr.
Comodamente, comodissimamente, e comodeuolmente, & agiatamente, auuerb. con commodità, ò comodo.] Commodè, 1 & 3. l & 2. b. 2. Per otium, Suet. in Cæs. c 4. 3. Ex commodo. Gel. lib. 6. cap 2.
Alquanto comodamente.] Commodulè, 1. 4. l. 2. 3. b. Plaut. in Stich. Pro opibus nostris satis commodulè nucibus, fabulis ficulis.
Comodetto, dimin. alquanto comodo, ò agiato.] Commodulus, la, lum, 1. 1 2. & 3. b. Ex Plaut.
Comodino, dimin quegli, che è vn pò dedito à comodi corporali.] Pelliculæ curatorculus ex Horat. 2. Serm. Sat. 5. Cuius est: Pelliculam curare iube, & Cic. 1. ad Att. ep. 1. Cuius est: Flaminiæ viæ curator, & Plaut. in Pen. cuius est: Amatorculus 2. Suorum seruulus commodorum. Ex Cic 3. Off. cuius est: Sui commodi causa, & Plin. ep. 175. cuius est; Libidinum serui. 3. Curandæ cuticulæ studiosulus. Ex Cat. de Re rust cap 1. Cuius est: Rei quærendæ studiosus, & Cic. l. 7. ep. 16. Cuius est vox: Rabiosulus.
Comodità agio, e comodo, vedi Agio.
Quando ci è la comodità.] Cum occasio est. Plin. lib. 18. cap. 71. Serpentes cum occasio est vinum præcipuè appetunt.
Comodo, sust. vedi Agio.
Comodo vtile, vedi vtile.
Comodo, & agiato, addiett.] Commodus, a, um, 2. b. Cic.
Molto comodo.] Percommodus, da, dum. Cic.
Comodo, ed agiato, sust. dicesi d'huomo, che vuol i suoi comodi.] Cuticulæ curator. Ex Pers. Sat. 4 & Cic. 3. de Leg. 2 Sui commodi studiosus. Ex Cic. de Off. & de Clar. Orat 3. Commodis deditus. Ex Cic 1. de Fin. qui dicit: Hominem voluptatibus deditum 2. Commodis addictus, Ex Cic. 1. de Inuent. & pro Quint.
Comodone dicesi d'huomo molto dedito à suoi commodi.] Commodorum auidissimus, aut persequentissimus. Ex Plin. l. 29. cap. 22. & Cic. de Inuent 2. Pelliculæ curator acerrimus, Ex Horat 1. Ser. Sat. 5. 3. Cuticulæ studiosissimus, Ex Cic. de Off. & lib. 5. ad Att.
Compagna, e compagnessa, la femina di compagno.] Socia, ciæ, 1. b. 2. Comes, tis, f. gen. 1. 2. b. Pamph. Ita Dijs placitum, voluptati vt mœror consequatur comes.
Compagnia di bere.] Compotrix, cis. 1. 2. 3 l. Ter. in Andr. act. 1. sc. 4 2. Sympotis, tidis, 1. l. 2. 3. b. Græc. 3. Sympotria, æ, 1. l. 2. com. 3. b. Græc.
Compagnia in federe.] Confestrix, cis.
Compagna di caualli.] Equitus, tus, Cic. 2. Cohors equestris. Maff. in Ignat. 3. Equitum turma, Turs. Hist, Laur, l. 4 c 5.
Compagnia di fanti, cioè di soldati à piedi.] Cohors peditum, vel pedestris. Ex Claud. de bel. Get.
Compagno.] Socius, cij.
Compagno di bere.] Compotor, ris, 1. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Cic. 2. phil. & in Pison. 2. Combibo, nis, 1. l. 2. b 3. com. in rect. & in obl. l. Cic. lib. 9. ep 25. In eontouerfijs, quas habeo cum tuis combibonibus Epicureis, M. Fabij opera vti soleo. 3. Sympota, tæ, m. g. 1. l. 2. b. Græc. apud Athe. & Luc.
Compagno di guerra, vedi Commilitone.
Compagno in federe.] Confessor, ris, 3. b. in rect. 1. l. in obl. Liu 4 bell. Maced. Cur diues pauperem confessorem fastidiret?
Compagno di viaggio.] Comes, tis, 1. 2. b. in rec. & obl. Plin.
Compagno nell'amicitia.] Coamicus, a, um, 1 2. b. 3. l. apud Cic. de Am. Hodie me ante omnes coamicos stultos senes versaris, atque luseris lautissimè.
Compagno d'officio, ò nell'officio] Collega, æ, m. gen. 2. l. Ex Cic.
Compagno di tauola.] Sodalis, is, o. g. 1. b. 2. l. Comessator, is, 1. 3. l.
Companatico, companatica, e camangiare: tutto quel, che si mangia col pane.] Obsonium, nij, 1. 2. l. 3. b. Suet. in Cal. cap 18. Sparsit, & missilia variarum rerum, & panaria cum obsonio viritim diuisit.
Companatico poco ò scarso.] Obsoniolum, li, n. g. 1. 2 l. 3 4. b Tursel. Xauer. l. 1. c. 6.
Comparabile, e paragonabile, addiett. che può compararsi, ò paragonarsi.] Equiparabilis, & hoc le. 1. & 4 l 2. 3. & 5. b. Ex Plaut Trin. qui ait. Ita tu nunc dicis, non esse æquiparabiles vestras cum nostris factiones atque spes. 2. Comparabilis, & hoc, le. 1. 3. l. 2 4. b. Cic. 1. de Incomparabile est, quod in rebus diuersis similem aliquam rationem continet.
Non comparabile, vedi Incomparabile.
Comparare, vedi Paragonare.
Comparatione, e paragone. Fior. comparagione, paragio, il comparare.] Comparatio, nis, f g 1. 3. l. 2. & 4. b. 2. Contentio, nis, f g Cic. 5. Tusc. 3 Collatio, nis, f. g. 1 2. l. 3. b. Cic 1. de Inu. Collatio est oratio rem cum re, ex similitudine conferens.
Facendo comparatione, ò paragonando.] Comparatè, 1. 3. 4. l. 2. b. Cic. in Topic. 2. Comparatiuè, 1 3. 4. l. 2. b. Gel. l. 5. c. 21.
Comparatiuamente, ò rispettiuamente auuerb. dicesi anco à rispetto, ed'in comparatione.] Comparatè. Cic. in Top.
Compare, quegli che tien al battesimo, alla cresima gl'altrui figliuoli.] Compater, tris, 1. l. 2. b. in rect. & com. in obl. 2 Susceptor, ris, Ap Rec.
Comparire.] Compareo, es, ui, itum, 1. 2. l. 2. Appareo, es, ui, itum, Virg. 3. Aen.
Apparent rari nantes in gurgite vasto.
Comparire auanti.] In conspectum venire. Cic. 1. de Fin. Et eum in conspectum suum venire vetuit.
Compartimento nell'opre d'architettura, cioè la corrispondenza delle parti trà di loro.] Symmetria, æ, f. g. Græc. 1. 1. 2. c. 3. b.
Compartire, vedi Spartire.
Compassamento, il compassare.] Circinatio, nis, f. g. 1. & 3. 1. 2. & 4 b Vitr l. 10. cap. 11.
Compassare, misurare, col compasso.] Circino, nas, aui, atum, 2. b. cum accusat. Ex Plin. lib 16. cap 38. Quædam mensarum genera fissis arboribus circinantur in pulpam 2. Circino describere, vel metiri.
Compassare intorno.] In orbem circinare. Plin. l. 17. cap. 12. Arbores quædam in orbem ramos circinant. 2. Orbiculatim circinare. Plin l. 11. c. 17.
Compassato. fatto à compasso.] Circinatus, a, um, 1. 3 l 2. b. Plin. l. 15. c. 23. Populi, albæ, nigræque folia, in iuuenta circinatæ rotunditatis fiunt, vetustiora in angulos exeunt.
Compassione, vedi Misericordia.
Compassioncuole, vedi Misericordieuole.
Compasso, & altrimenti sesta, strumento geometrico, che forma

forma cerchi, ò circoli.] Circinus, oi, m.gen. 2 b Plin. l.2.c. 15. Omnia hæc constant ratione circini semper indubitata.
Compasso curuo.] Circinus vulgus. Gal. Phil. in Vitr. l.3 cap 1.
Compasso dritto.] Circinus rectus Ex Vitr.l.3.c.1.
Far vn circolo col compassu.] Orbem circino ducere. Ex Ouid.8 Metam.
Primus, & ex vno duo brachia ferrea nodo
Iunxit, vt æqualis spatio distantibus illis,
Altera pars staret, pars altera duceret orbem.
Fatto à compasso.] Circino descriptus, vel dimensus, a, um, Ex Plin & Cic.
Compatriota, e paesano, quegli che è della medesima patria, ò paese.] Conterraneus, a, um. 1. 2.3 :. 4. b. Plin. in Præf qui sic ait: Vt obiter emolliam Catullum conterraneum meum, 2. Popularis, & hoc, re. 1. 2. b. 3. l. Plaut. in Pœn. Omni popularis salue, 4. Sympatriota, tæ, 1. 4. l. 2. com. 3.b. Græc. apud Poll. & Luc.
Di compatriota, addiett.] Patrioticus, a, um, s. com.2.4. b. 3.l. Græc.
Compendiamento il compendiare.] In arctum collectio, Ex Plin. lib.8. cap 16 Qui dicit, in arctum colligere, & Cic. pro Leg. Man. cuius est vox Collectio, 3. In breue coactio. Ex Liu. lib. 39. Qui sic ait: Causæ in breue coactæ, & Suet. in Aug. cap. 5. Cuius est vox Eaactio, 3. Compendiaria coactio, siue collectio, Ex Cic. 2. Off. & pro Leg Man. & Suet. in Aug. cap 5.
Compendiare, ridurre, ò ristringere in compendio.] Ad compendium conferre. Plaut Mil. Quam potes, tam verba confer ad compendium, 2. In pauca conferre. Plaut. pœn. Rem in pauca confer, 3. In arctum colligere. Plin. lib. 8. cap. 16 Aristo: e es quinquaginta fermè volumina de animalibus condidit: quæ a me collecta in arctum, quæso, vt legentes boni consulant, 4. In angustum cogere. Senec. lib.5. epist. 39. Commentarij in angustum coacti. Et Hor. lib.1. epist. 20. 5. In compendium cogere. Ea Cic. 2. de Or. 6. In compendium colligere. Ea Ouid. 3. Met 7. In compendium contrahere Ex Cic Part.8. In compendium redigere. Ex Plin. lib. 30. 9. Compendio colligere. Ex Virgil. in Aen.
Compendiario addiett. di compendio.] Compendiarius, a, um, 4 l. Cic. 2 Offic. Socrates hanc viam ad gloriam proximam, & quasi compendiariam dicebat esse, si quis ita ageret, vt qualis haberi vellet, talis esset.
Compendio, breue ristretto di longa narratione.] Compendium, ij, neut gen. 3.b. Quint. lib.1. cap.1. Syllabis nullum compendium est, perdiscendæ omnes, nec difficillima quæque earum differenda, 2. Summarium, rij, neut.gen & 2.l Senec. lib 5. ep 39. 3. Breuiarium, rij, n g. 1 b 3.l. Sen. l 5 ep. 39. Vide ne plus profectura sit Oratio ordinaria, quam hæc, quæ nunc vulgò breuiarium dicitur, olim cum latinè loquremur, summarium vocabatur.
Compendiosamente, e compendiariamente, auuerb. vedi Sommariamente.
Compendioso, vedi Compendiario.
Compensagione, compensatione, e compensamento, il Compensare.] Compensatio, nis, fœmin.gen. 3 l. Cic. 5 Tusc.
Compensare, e ricompensare.] Compenso, as, aui, atum, Cic. in Orat. Hoc illi vitium compensat, vel facultate, vel copia.
Compensatione, vedi Compensagione.
Compenso, riparo, rimedio.] Remedium, dij, masc. g. 1.2 3.b.
Compera, 2.b. Sen. Compra, vedi Compra.
Comperare, vedi Comprare.
Competere.] Competit, bat. imperf. Col.l 5. 2.l.
Competere per gareggiare, vedi Gareggiare.
Competere à con qualch'vno.] Aemulor, aris, atus, ata, atum, Liu. l.3. Tanquam mihi è minimo quoque periculum sit, nè mecum æmuletur, 2. Cum aliquo contendere. Plin.
Competitore, quegli che domanda, ò pretende con altri la medesma dignità, ò altra cosa] Competitor, ris, masc. gen. 2.b. 1.2.l. 3.b. 10 rec. l. lo obl. Cic. de Off. 5.
Compiacenza.] Obsequium, ij, neut. gen. 2. Indulgentia, tiæ, f.g.
Compiacere, far il voler altrui.] Obsequor, eris, utus, 2.b. 2. Morem gero, ris, gessi, gestum, 3. Obedio, is, 5. 3 b. 2 l.
Compiacersi.] Sibi indulgere.
Compiaceuole.] Obsequens, tis, o.g.
Compieta, voce trisillaba, & è l'vltima hora canonica dell'officio diuino.] Completorium, rij, neut.gen. 2 & 3.l. Maff. in Ignat 1 1 c.7. Factum est etiam aliquando, vt alienatus à sensibus Ignatius à completorio sabbati ad alterum vsque proximi sabbati completorium in altissimo quodam excessu perstiterit, 2. Completorij officium. Maff. in Ignat.l.1.cap.5. S Ignatius sacrificio matutino, vesperarum, & completorij officijs attentissima cura semper intererat.
Compieta per il tempo, nel quale suole celebrarsi l'officio di compieta.] Completorij tempus.
Compimenti, cerimonie.] Officia, orum, o.g. num pl. 1.l. 2 3.b. Cic.
Compimenti di parole.] Verborum officia. Cic.
Per compimento, per cerimonia.] Officij causa. Suet. in Tib. cap.27. Adulationes adeò auersus est, vt neminem Senatorum, aut officij, aut negotij causa ad lecticam admiserit.
Compimento perfettione, vedi Perfettione.
Compire, vedi Perfettionare.
Compire gl'anni.] Conficere annos, Cic. Tusc 1. Cum annos 60. confecerit.
Compitamente, Sen compiutamente, Fior. auuerb. e val interamente, ò perfettamente.] Absolutè, 1. 3. & 4 l. 2. b. Cic 3. de Fin Necessariò sequitur, omnes sapientes, semper feliciter, absolutè, fortunatè viuere; nulla re impediri, nulla egere, 2. Perfectè, 1. 2. & 3. l. Cic. 2. de Diu. Sic se profecta res habet, vt nunquam perfectè veritatem casus imitetur, 3. Integre, 2 c. 3 l.
Compitamento il compitare.] Litterarum inter se coniunctio. Quint. lib 1 cap.5. In lectione quoque erit vtilius non properare ad continuandam eam, vel accelerandam, nisi, quum in ostensa, atque indubitata litterarum inter se coniunctio suppeditare sine vlla cogitandi saltem mora poterit. 2. Litterarum inter se connexio. Ex Quint. l.1. cap 1 & l.5 cap 14. 3. Elementorum in syllabas connexio, Ea Cic & Quint. 4 Literarum in syllbas, aut verba coniunctio, vel coniunctura. Ex Cic. 4. Verr.
Compitare; accoppiare le lettere dell'alfabetto, per far sillabe, ò per formar la parola, come fanno i fanciulli, nell'imparare à leggere.] Litteras inter se coniungere. Ex Quint. l.1. cap.1. 2 Litteras inter se connectere. Ex Quint. l.1. 3. In syllabas elementa connectere. Ex Cic. 2. de Or. & 2. de Fin.
Compitezza, vedi Perfettione.
Huomo compito.] Vir excellens. 2. Vir omnibus numeris absolutus, 3. Vir singularis. 4. Vir omni laude insignis.
Compito, Sen. compiuto, Fior. che hà la sua perfettione, ò compimento.] Perfectus, a, um, 1.2.l. Cic. 1. de Leg. Est autem virtus nihil aliud, quam in se perfecta, & ad summum perducta natura, 2 Consummatus, a, um, 1. 2. 3. l. 3. Absolutus, a, um, 1. 3. l. 2. b. Cic. 5. de Fin.
Perfettamente compito.] Vndique perfectus, vel absolutus, a, um, Cic. 5 de Fin. Si homines ipsam honestatem vndique perfectam, & absolutam penitus viderent, quonam gaudio complerentur?
Compitore, colui che compisce.] Perfector, ris, Ter. Eun. qui ait: Mearum voluptatum perfector.
Complessionato bene, ò male, si dice di chi hà buona ò mala

mala compleſſione.] Benè, vel malè conſtitutus, a, um, Cic.

Compleſſione, temperatura del corpo.] Corporis conſtitutio, f.g. Cic 4. de Fin. 2. Corporis habitudo Auct. ad Her. 3 Corporis habitus Corn. Celſ.

Compleſſione buona.] Bonus corporis habitus, vel bona corporis habitudo, Auctor ad Heren. corporis bonam habitudinem tutor imitatur.

Compleſſione cattiua.] Malus corporis habitus Celſ. 2. Mala corporis habitudo. Theſ. Græc. 3. Mala corporis conſtitutio, Ex Cic 4 Fin.

Complice, cioè compagno in qualche delitto.] Criminis, aut ſceleris ſocius. Ex Cic 7. Ver. In eum locum aditus erat nemini, niſi qui, aut ſocius, aut miniſter libidinis eſſe poſſet, 2. Conſcius criminis vel particeps, 3. Culpæ ſocius, Cic. ad Att. l. 11. Præter Lælium, neminem habeo culpæ ſocium, 4. Culpæ conſors. Ouid 3 Faſt.

omporre.] Compono, nis, ſui, itum, 1. a l. Virg. 3. Aen.

Quam tuta poſſis vrbem componere terra.

Comporre, ò fare, inteſo d'opera di lettere.] Scribo, is, ſcripſi, ſcriptum, 1. l. Sen. l. 13 ep 89. Quatuor millia librorum Didymus grammaticus ſcripſit, miſer ſi tam multa ſuperuacua legiſſet. 2. Compono, ois, Plin. l. 2. cap. 12 Mox, & compoſito volumine, &c.

Comporre à lume di lucerna.] Lucubro, as, aui, atum, a. c. ap. Poe. 6. ap. Or. Car. de Orig. non ſolum ad Ariſtophania lucernam, ſed etiam ad Cleanthis lucubraui, 2. Lucubror, aris, atus, ſum 3 Elucubror, aris, atus, ſum, Cic. Par.

Comporre cantando.] Pango, gis, Virg.

Comportabile, cioè tolerabile, vedi Tolerabile.

Comportare, cioè patire, vedi Patire.

Più di quel che comporta la coſa.] Supra quam res patiatur. Plin. l. 1. Tu me putes iſta ſupra quam res patiatur ſuſtuliſſe.

Compoſitione, e componimento.] Compoſitio, nis, f. g. 1. l. 2. 3. 4 b. Cic. de leg. Turis Pontificalis compoſitio magnam religionem declarat.

Compoſitione infamatoria, diceſi anco paſquinata.] Scriptum famoſum, Ex Suet. Domit c. 8. Scripta famoſa, quibus primores viri, ac fœminæ notabantur, aboleuit.

Compoſitore, Sen. componitore. Fior. colui, che compone.] Compoſitor, is, 1 l. a. 3 4. b. in rect. & l. in obl. Cic. in Orat. Non inuentor, aut compoſitor, aut actor hæc complexus eſt omnia, ſed, & Græcè ab eloquendo rhetor, & latinè loquens dictus eſt.

Compoſto.] Compoſitus, a, um. 2. 3. b. Cic. ad Heren. Oratio puris verbis compoſita.

Compoſto a lume di lucerna.] Lucubratus, a, um, 2. b. 1. 3. l. Cic. in Parad.

Compra, e compramento, Sen. compera, e comperamento, Fior. il comprare, ò comperare,] Emptio, ois, f g 1. l. 2. b. Cic. Att. l 1. ep. 10. Emptione, & noi benè emiſſe iudicas ſumus, & homines intelligere cœperunt licere amicorum facultatibus in emendo ad dignitatem aliquam peruenire, 2 Coemptio, nis, f. gen. 1. b. 2. l. & 3 b. Cic. pro Flac. 3. Mercatio, nis, f. 3. l. 3 b. Gall. l. 3 cap. 3. Plautus, pecunia omni, quam in operis artificiorum ſcenicorum pepererat, in mercationibus perdita, inops Romam rediit.

Compra, e compera, qui vale il comprato comperato] Emptum, pti, n. gen. 1. l. Cic. 3. de Nat. Reliqua, quæ ex empto, aut vendito, aut conducto, aut locato contra fidem fiunt, 2. Res empta. Ex Cic.

Compra di caualli.] Emptio equina. Var. lib. 2 cap. 7. Emptio equina ſimilis ferè bonum & aſinorum.

Far compra, ouer vna compra.] Emptionem facere. Cic. pro Cæc. Emptione facta, pecunia ſoluitur à Ceſennia, 2. Coemptionem facere. Cic. pro Mur Iureconſulti putarunt, omnes mulieres, quæ coemptionem facerent, Caias vocari.

Far buona compra.] Benè emere. Ex Cic. ad Att. lib. 1. epiſt. 10.

Comprare, Sen. comperare, dar denari per robba equiualente.] Emo, emis, emi, emptum, 1. b. Plin. lib. 7. cap. 56. Emere, ac vendere inſtituit Liber pater. Cic. 6. Verr. Profecto hunc natum eſt; malo emere, quam rogare.

Comprar à buon mercato.] Paruo emere. Cic. Attic. l. 13. 2. Viliter emere, 3. Vili emere. Plaut. Epid. Iſtanc, quam emit, quanti emit? T Vili.

Comprar à buoniſſimo mercato,] Emere viliſſimè. Colum. l. 2. de Re ruſt. cap. 19. Lupinus, & minimum operarum abſumit, & viliſſimè emitur.

Comprar molto à buon mercato.] Perulli emere, vel mercari. Ex Mart. l. 12 ep. 54. Et Liu 1. bell. Maced. 2. Valdè vili emere, vel mercari, Ex Cic. ad Brut. ep. 16.

Comprar caro, cioè à gran prezzo.] Carè, aut magno emere, vel mercari, Ex Var. de Re ruſt. lib. 3. cap. 5. ep 9.

Comprar molto caro.] Permagno emere, vel mercari. Ex Cic. 5. Verr. qui dicit; Per magno vendere. 2. Valdè carè, aut valdè magno emere, vel mercari, Ex Cic. ad Brut. ep. 16. Cuius eſt; Valdè carè æſtimas tot annos.

Comprar à conto, ò miſura.] Numero, vel menſura emere. Ex Plin. l 18 cap 7.

Comprar con denari.] Pecunia, vel pretio emere, Tuſc.

Comprar à minuto, ouer à parte à parte.] Particulatim emere, vel mercari. Colum. lib 7. cap 6. Vbi capræ primum comparantur, melius eſt vnum gregem totum, quam ex pluribus particulatim mercari.

Comprar à denari contanti.] Præſenti pecunia emere, vel mercari. Plaut. in cap. 2. Numerata pecunia emere, vel mercari. Ex Cic. & Plaut. 3. Numerato mercari, Ex Cic. ad Att. cuius eſt; Numerato malim quàm æſtimatione.

Comprar à credenza.] Credita, vel debita pecunia emere. 2. Interpoſita fide mercari, 3. Nummis non præſentibus emere. Sen. de Ben. lib. 7. cap. 21. Pythagoricus quidam emerat à ſutore rem magnam, non præſentibus nummis, 4 Mercari pecunia non præſenti. Ex. Plaut. Capt. & Sen. de Ben. l. 7. c 21.

Comprar à peſo.] Pondere emere. Plin. lib. 21. cap. 7. Piper pondere emitur; vt aurum, & argentum.

Comprare à credenza, e vender à contanti.] Cæca die emere, oculata vendere. Plaut.

Comprar à miſura.] Menſura emere, Ex Plin. l. 18 c. 7.

Comprar à peſo d'oro, ò d'argento.] Auro, aut argento rependere. Plin. l. 35. c. 8. In confeſſo eſt tabulam rependiſſe auro Plin l. 35. c. 18 Pondus argento rependitur.

Comprar con prieghi.] Precibus emere. Sen. de Beneſ. lib. 2. cap 1. Nulla res grauius conſtat, quam precibus empta eſt.

Comprar alcuna coſa vn occhio, cioè molto caro.] Immenſo emere. Suet. in Calig. c. 38.

Comprar ſpeſſo.] Emptito, tas, a. b. Plin l. 33. c. 1. Troiani a temporibus res ipſæ permutabantur inter ſe: alijs corij a boum: alij ferro, captiuiſque rebus emptitabant.

Hauer voglia di comprare. Emptutio, is, 2. l. Var l. 2. in Proem.

Inclinatione à comprare.] Emacitas, emacitatis, f. g. 1. b. 2 l. Colum l. 4 c. 3.

Inclinato a comprare.] Emax, cis, om gen. 1. b. 2. l. Cato. cap. 2. Patrem familiam vendacem, non emacem eſſe oportet.

Comprato, particip] Emptus, a, um, 1. l. Col. & Plin.

Non comprato.] Inemptus, a, um, 1. b. Virg. 4. Georg Hor. epod. 2.

Comprato, nome addiett. cioè coſa comprata.] Empticius, tia, tium. 1. l. 2 3. b. Var. l. 2. c 2. Hic aprum glans empticia facit pinguem, illic gratuita exilem.

Compratore, che compra.] Emptor, oris, m g. Cic. 3. Offic. Nihil omnino quod venditor nouit, emptor ignoret, 2. Emens, tis, o. g. 1 b. 2. l. Plin. l. 12 cap 16. Pretia ex occaſione ementium varia. 3. Mercans, tis, 1. 2. l. Colum. l 7. cap 6.

Comprator, che ſpende aſſai.] Emptor pretioſus. Hor. car od. 6.

Dedecorum pretioſus emptor.

Comprator di caualli.] Hippona, næ, m g. Græc.

Comprator aſſai bramoſo di comprare.] Emptor hians Hor. 1. Ser. Sat. 2.

Comprendere, apprendere, ò capire.] Comprehendo, dis, di, ſum, a b. Cic. de Pet. Fac vt totam Italiam in animo comprehenſam habeas.

Compreſo.] Comprehenſus, a, um, 2. Perceptus, a, um.

Compto-

Compromesso, conuentione, che si fà di rimettere le sue differenze al giuditio d'altri.] Compromissum, si, n g. 2.l. Cic in Verr. & pro Q Rosc.

Compromettere. far compromesso.] Compromitto, is, si, ssum, a.l. Cic. ad Q. Fr. 2. Compromissum interponere. Cic. in Verr. & pro Q Rosc.

Computare, calculare, cioè far il computo.] Computo, as, aui, atum, a.b. Cic 2 Phil Sen. de Benef. l. 3. c 16. Illustres quædam, ac nobiles fœminæ non consulum numero, sed maritorum annos suos computant.

Computabile, che si può computare.] Computabilis, & hoc, bile, r. 3. l 2 4 b Plin l. 19 c 8.

Computista, colui, che hà ellercitio, & carico di far conti.] Ratiocinator, toris, 1.2 4 b. 3.5.l. Cic 1. Off. Consuetudo, exercitatioque capienda est vt boni ratiocinatores officiorum esse possimus, & addendo, deducendoque videre, quæ reliqui summa fiat 2. A rationibus Suet. in Claud. c 28. Suscepit ante omnes Narcissum ab epistolis, & Pallantem à rationibus, 3. Rationarius, rij, Marc. Ex Mercatore opulento rationarius apparitor, 4 Computator, ris, 2.b. Sen. l 13. ep 8. Diligentissimi computatores rationem ponitis singulorum, quibus aut pecuniam credituri estis, aut beneficia. 5. Tabularius, rij, t. 2 4 b. 3.l. Vlpian. l. 11 tit. 6. l. vltima. Actiones dandæ sunt in Tabularium, qui in computatione fefellit. 6. Calculator, ris, 2. b. Vlpian. D. l. vlt tit. 3. l. a.

Computo, vedi Abaco.

Comune, sust l'istesso, che comunità, e val popolo di città, ò castello, che si regge con proprie leggi.] Commune, nis, n g 1. l Hor. Turs. hist. Laur. l. 5. c. 18. Sacellum in eadem Lauretana, omnium maximum à Ducibus Hetruriæ, & Bauariæ expetitum, dirimendi certaminis causa, à communi Picentium, eximijs pictorum plasturumque operibus exculptum, plurimoque exornatum auro est.

Comune aggett. val quello, che è d'ogni vno.] Communis, & hoc, ne. 1.2. l Cic.

Comunicar e, vedi Communicare.

Comunicarsi, vedi Communicarsi.

Comunque In qualunque modo.] Vtcumque, quomodo, vel quomodocumque. Cic. l. 14. Fam. ep. 14. 2. Qualitercumque. Ex Colum 3. Vtvt.

Comunque sia.] Vtvt est. Cic.

Con propositione, ò particella, che dinota compagnia.] Cum. Cornif, 4. ad Heren. Alexandri virtutes per orbem terrarum cum laude, & gloria vulgatæ sunt. 2. Non sine. Plin l. 21. c 10 Abrotonus seritur semine melius, quàm radice, aut surculo: semine quoque, non sine negocio.

Con bel modo, ouer con bella maniera.] Bono modo. Cic. Attic. l. 13.

Con tutto che.] Cum Ter.

Conca, spetie di vaso, assai noto.] Apud Cat. de Re rust cap. 66. Qui sic ait: Capulator concha oleum, quam diligentissimè poterit, tollat.

Conca grande, ouer concone.] Concha maior. Cato de Re rust c 13.

Conca piccola, dicesi anche concola, e concolina.] Concha minor. Cato de Re rust. c. 13. Vbi sic habet: conchas maiores duas, & minores sex.

Coda concua, cioè à modo di conca, come la coda del pauone.] Cauda conchata. Plin. l. 10. c. 20. Pauo vmbræ quosdam repercussu conchata quærit cauda. omnesque in aceruum contrahit pennarum, quos spectari gaudet oculos.

Concamerante, compagno di camera.] Contubernalis, lis, m g 2.b. 4.l Cic. l. 9. Fam. Ep. Habuisses, non hospitem, sed contubernalem.

Concatenare.] Connecto, is, xui, um, Ex Plin. l. 35. proem. Ità connexa rebus.

Concatenato, connesso.] Cathenatus, a, um, t. b. 2. 3. l. Quint. l. 1. c 1. 2. Connexus, a, um, Plin.

Concauità, e concauo, sust. cioè luogo concauo.] Cauus, ui, m. g. 1. b. Var. Facere hic cauos oportet laxiores, 2. Cauum, ui, n. g. 1. b. Ex Col.

Concauo, cauo, ò cupo, addiett.] Cauus, a, um, 1 b. vel concauus, a, um, 2. b. Cic. Speluncatum concauæ altitudines.

Concedere.] Concedo, dis, cessi, cessum, a.l. Cic. pro Cluen. 2. Do, das, Plin. l. 7. c. 13 & Cic. Ac. Quæst.

Concepimento, e concettione, il concepire] Conceptio, nis, f g 1. & 2. l 5 b. Cic. 2. de Diu Mulæ conceptio contra naturam fortasse sed partus prope necessarius est, 2. Conceptus, tus, m. g. 1. 2. l. Cic. de Vn. Oceanum, salaciamque Cœli satu, Terræque conceptu, generatos, editosque memoremus.

Concepire, Fior. anco concepere, e concipere. 3. b. si dice quando si forma il feto nell'vtero della femmina.] Concipio, is, cepi, ceptum, 1. l. 2 & 3. b. Cic 2. de Nat. Verum igitur, quum concepit mula, an quum peperit, ostentum est?

Concepire nuouamente, nella pregnezza, ò nella grauidanza come fanno le lepri, e conigli.] Superfæto, as, 1. b 2 & 3. l Plin. l 8 c. 55. Lepus omnium prædæ nascens, solus præter dasypodem superfætat, aliud educans, aliud in vtero pilis vestitum, aliud implume, aliud inchoatum gerens pariter. 2. Prægnantem, vel grauidam concipere. Ex Var. l. 3. c. 12 qui sic ait: Lepus dicitur cum prægnans sit, tamen concipere.

Concepire senz'opera humana, ò senz'opra dell'huomo, come fece la B. Vergine.] Citra virilem satum, vel operam concipere.

Concepire di vento, come tal volta fanno le caualle, e le galline.] Vento concipere. Col. l 6. c 25.

Concertare, vedi Consertare.

Concerto, vedi Conserto.

Concessione, il concedere] concessio, nis, f g. vel concessus, sus, m. g Cic de Inu. & de diuin.

Concettino, dimin. concetto piccolo.] Sententiola, læ, 2. 2. l. 3. & 4. b Cic Phil 3. Sententiolas edicti cuiusdam memoriæ mandaui, quas videtur ille peracutas putare, &c. 2. Sensiculus, li, 1. l 2 3 b. Quint. l 8 c 5 Turpè, ac propè nefas ducunt respirare vllo loco, qui acclamationem non petierit. Inde minuti, corruptique sensiculi, & extra rem petiti.

Concettione, vedi Concepimento.

La Concettione di Christo.] Dei conceptus, 2. Christi Domini conceptus Turs in Præfat. Hist. Laur.

Concettione della Madonna.] Deiparæ conceptus.

Concetto, ò sentenza.] Sententia, tiæ, f. g. 1. 2. l 3. b. Cic. 2. Sensus, us, m. g. 1 1 2 b. Ex Quint. l 8. c. 5. Primi Aegyptij perfigurat animalium sensus mentis effingebant.

Concetto, cioè pensiero, ò cosa imaginata.] Opinio, onis, f. g Cic. de Am.

Concetto, opinione, che vno hà di vn'altro.] Existimatio, nis, f g. 1. 2. 4 l. 3. b Cic. pro Font. Prætura & cæteris ornamentis, & existimatione innocentiæ floruit. 2 Opinio, nis, f g. 1. b. Cic. de Amic. Amicitiæ conciliatrix est virtutis opinio.

Concetto buono] Bona existimatio. Cic pro Cluent. & Quint. Ecce bona existimatio vsque ad rogum prosequetur 2 Secunda existimatio Suet. in Claud c. 7.

Concetto molto buono.] Præclara existimatio. Cic. 6. Ver.

Hauer concetto d'alcuno.] De quopiam opinionem habere. Ex Cic de Am. Africanus vicissim opinione nonnulla, quam de meis moribus habebat, me dilexit.

Hauer buon concetto di qualche d'vno.] Benè de aliquo existimare. Cic. 5 Ver. Vtrum de te aratores, vtrum siculi vniuersi benè existiment.

Concettosamente, auuerb. con concetti.] Sententiosè, r 2. 4. & 5. l. 3. b. Cic. in Orat. Sinè sententijs dicere insania est: sententiosè autem sine verborum, & ordine, & modo Infantium.

Concettoso, aggett. pien di concetti.] Sententiosus, a, um, 1 2. 4. l. 3. b. Cic. de Clar. Asiaticæ dictionis vnum genus est sententiosum, & argutum, sententijs non tam grauibus, & seueris, quam concinnis, & venustis.

Conchiglia, vedi cochiglia.

Conchiudere, vedi concludere.

Concia luogo doue si concian le pelli.] Conciarij officina. Plin. l 23. c. 11. Nodia herba conciariorum officinis nota 2. Officina coriaria, Ex Plin. lib. 24. cap. 19. & lib. 18. cap. 20. Vbi ait: Hoc ærariæ officinæ, chartariæque vtuntur.

Cenciare, & acconciare, vedi Acconciare.
Conciar, le viuande, vedi Condire.
Conciare, inteso di grano, vedi Vagliare.
Conciar cuoij, ò pelli.] Coria perficere. Plin. lib. 13. c. 19. Corticis maior vsus è punicis acerbis ad perficiéda coria.
Conciator di pelli.] Coriarius, rij, 1. b. 3. l. Plin. l. 24. c. 11. Nodia herba coriariorum officinis nota, 2. Coriorum effector, Ex Plin. l. 13. c. 19.
Conciatura. Fior. per acconciamento.] Concinnatio, nis, f. g. 1. & 3. l. Cato de Re rustic c. 105.
Conciatura, Sen quell'immonditia, che si caua dal grano.] Cretura, ræ, f. g. 1. a. l. Pallad l. 1. tit. 24 Triginta columbis volantibus, diurni tres sextarij tritici sufficiunt, aut creturæ, 2. Excreta, orum, n. gen. & num. plur. a. l. Colum. s. Tritici excrementa. Colum l. 8 cap. 5 Quum parere desierint gallinæ, idest ab Idibus Nouembris pretiosiores cibi subtrahendi sunt, & vinacea præbenda, quæ satis commodè pascunt, adiectis interdum tritici excrementis, 4. Tritici excreta. Colum. lib. 8. cap. 4. Gallinis vbi annona est carior, excreta tritici minutè commodè dantur.
Conciliare.] Concilio, as, aui, atum, Plin. & Cic. de Ar Resp. Patriæ nos primum natura conciliat.
Concime, e concio, sost. pietra lauorata, e scarpellata.] Lapis politus. Plin. l. b 36. cap 13. Lapis quadratus, Plin. in epist 3. Saxum politum, vel quadratum. Liu. 6. ab Vrb. Capitolium saxo quadrato substructum est, 4. Lapis elaboratus. Maff. in Ignat. l. 3. cap 9. Omnia inde ferramenta, fores, fenestrarum obices, atque adeò elaborati lapidis quicquid potuit, secum asportauit.
Conclaue, luogo, doue si racchiudono i Cardinali per far il Papa.] Comitium Pontificium, vel Pontificale. Ex Cic. in Verr. & pro Dom.
Concludere, e conchiudere, venir alla conclusione.] Concludo, dis, si, sum, a. l. Cic. pro Sest. concludam extremum de optimatibus.
Conclusione dicesi ad ogni propositione di quelle, che si publicano, per disputarle.] Conclusio, nis, fœm. g Cic. Acad. Hæc conclusio quam habeat vim, consideia. Thesis, thesis, f. g. 1. b. Græc. apud Maff. in Ignat. lib. 3. ca. 9. Cum Martinus O'anius, excellenti vir ingenio, doctrinaque, theses aliquot de more proposuisset, in quibus erat caput de immaculato, vt appellant, Conceptu B. Virginis, &c. 3. Positionis, f. gen 1. a. 3. b. 4 amb. in rect. & l. in obl. Ex Quint. lib. 1. c. 3. Qui sic ait: Taceo de positionibus, & declamationibus rhetorum, 4 Propositio, nis, f. g. 1. l. a. 3. 4. b, 5. Amb. in rect. & l. in obl. Ex Quintil. l. 4. c. 4. Cuius est: Nuda propositio. Et l. 4. cap 5. Cuius est: Confessa propositio.
Sostentar, ò difender conclusioni.] Theses, aut positiones tueri, vel propugnare, Ex Maff. in Ignat. l. 3. c. 9. Et Suet. in Cæs. c. 23 Cuius est: Absentiam propugnare. 2. Theses, aut propositiones tutari, seu defensitare. Ex Cic 2. de Nat. & 4 Acad.
Sostenimento, difesa, ò difendimento di conclusioni.] Thesium, vel positionum siue tuitio siue tutamentum, Ex Cic. in Top. cuius est vox. Tuitio, & Liu. l 1. bel. Pun. cuius est vox, Tutamentum, 5. Thesium, vel propositionum propugnatio, siue defensio. Ex Cic. pro Sest. cuius est, vox, Propugnatio, & 4. Acad. cuius est, vox, Defensio.
Sostenitore, ò difenditore, ò difensor di conclusioni.] Thesium, siue positionum propugnator, siue defensor, Ex Cic. pro Mil. cuius est vox, Propugnator, & de Orat. cuius est vox Defensor.
Conclusioncina, dimint. conclusione piccola.] Conclusiuncula, læ, f. g. 2. 4 l. 3 5. b. Cic. 2 Acad.
Concocere, vedi Digerire.
Concomitanza, connessione, per la quale vna cosa è connessa all'altra.] Consecutio. nis, f. gen. 13 l. 2. b. a. Consequentia, æ f. g. 1. 3. l. a 4. b. Auct. ad Heren. 3. S. quela, læ, f. g. 1 b. a. l. Gell. l. 16. c 5.
Non per natura, mà per concomitanza.
Non per naturam, sed per sequelam. Gell. l. 6. c. 1.
Concordare, vedi Accordare.
Concordare Fior. anco concordiare, esser, ò star d'accordo.] Concordo, das, aui, atum, a 3 l. Ter. Phor. Si concordabis cum illa, habebis, quæ tuam senectutem oblectet. 2. Concorditer inter se congruere. Plaut Curc.
Concorde, e concordeuole.] Concors, dis, m. g. 1. 2. l. Cic. 1. Tusc. Alijs cor ipsum animus videtur: ex quo excordes, concordesque dicuntur.
Concordeuolmente, ed vnanimamente, auuerb. d'accordo, d'vn'animo.] Concorditer, 1. a. l. 3. & 4. b. Plaut. Curc. cuius est: Concorditer inter se congruere, 2. Vniter. 1. l. a. & 3. b Lucr. l. 3. quum corporis, atque anima. Difsidium fuerit, quibus hæsimus vniter apti.
Concordia.] Concordia, diæ, f. gen 1. 2 l. 3. b. Salust. de bel. Iug. Concordia paruæ res crescunt, discordia maximæ dilabuntur, 2 Concorditas, tis, f. gen 1. 2. & 4 l. 3. b. Pacuui & alij Vet.
Concordia, cioè pace, vedi Pace.
Concordissimamente, concordeuolissimamente, super. con somma concordia.] Concordissimè. 1 2. 3. & 5. l. 4. b. Cic. pro Rab Mors illi acerba eius fratris fuit. qui cum concordissimè vixerat.
Concordissimo, e concordeuolissimo, addiett superl. sommamente concorde, ò concordeuole.] Concordissimus, a, um, 3. l. 4. b. Cic. pro Lig. vbi legimus, fratres concordissimos.
Concorrente, vedi Emulo.
Concorrenre, per competitore, vedi Competitore.
Concorrere.] Conuenio, nis, ni, tum, 2. Concurro, is, ri, sum.
Concorso.] Conuentus, tus, m. g. Gell l. 1. c. 8. Conuentus ad eam ditiorum hominum ex omni Græcia celebres erant, 3. Concursus, sus, m g.
Concottione, vedi Digestione.
Concubina, donna, che stà con huomo, à cui non è moglie.] Concubina, næ, f. g. 2. b. 3. l. Ex Cic. 1. de Or. qui ait: Mater in concubinæ locum duceretur, 2. Pellex, icis, fœm. gen. 2. b. in obl.
Hor. l. 3. od. 27. Age te procellæ
Crede veloci: nisi herile mauis
Carpere pensum
Regius sanguis, dominæque tradi
Barbare pellex.
3. Pallaca, cæ. vel pallace, ces, Græc. 1. l. a. b. Suet. in resp. ca. 21. Post decisa quæcunque obuenissent negotia, gestationi, & inde quieti, vacabat, accumbente aliqua pallacarum.
Concupiscibile, concupiscenza, e concupiscenole, parte, ò facoltà dell'appetito, che si muoue circa l'oggetto, dal piacere, e gusto de' sensi.] Cupiditas, tis, 1. a. 3. b. 4. l. Cic. 1. Tusc. Plato triplicem finxit animam, cuius principatum, idest rationem in capite sicut in arce posuit, & duas partes separare voluit, iram, & cupiditatem, quas locis disclusit, iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit.
Condannare, e condennare, impor pena per misfatto.] Damno, as, aui, atum. Cic. ad Her Maiores nostri, si quam vnius peccati mulierem damnabat simplici iudicio multorum maleficiorum conuictam putabant. 2. Condemno, as, 1 a. l. Cic l. 14. ep. 14 Piso; & ab Vrbe discedit, & sceleris condemnat generum suum
Condannare all'Inferno.] Ad Inferna damnare, Ex Maff. ep l. 2. Iaponij persuasum habent alicubi, quæ mulieres ventrem ferant, eæ fœminam si pepererint, ad Inferna damnari.
Condannare vno ad essere decapitato.] Aliquem damnare ad gladium Vulpian. D. l. 47.
Condannare, ò mandar in galera.] Ad remum dare. Suet. 2. Remo affigere. Val. Max. lib. 9. cap. 15. 3 Ad triremem damnare.
Condannar vno à combatter con le bestie.] Damnare, aut condemnare aliquem ad bestias. Suet. in Calig cap 27. Et Bud. in Pand. Qui autem inuiti sic instituebantur in venatione, ad bestias damnati dicebantur; quæ pœna longè mitior est, quam feris obiectorum, qui protinus laniabantur à feris. Hos bestijs subiectos iurisconsulti vocant. 2. Aliquem in ludum damnare, Plin. ep. 248. Quidam, vel in opus damnati, vel in ludum.
Condannar vno ad esser gettato, e deuorato dalle bestie.]
Aliquem

Aliquem feris subijciendum damnare, Ex Bud. in Pand.
Condannar' vno con processo, ò senza processo.] Aliquem causa, vel cognita, vel incognita condemnare. Cic. de Nat.
Condannare vno à lauorare.] Damnare ad opus, Plin. lib. 10.2.In opus damnare. Plin. ep.248.
Condannare à morte.] Morti adoicere, Cic.
Condannare vno à far strade.] Damnare, aut condemnare aliquem ad munitiones viarum. Suet. in Calig. c.27.
Condannato, condennato, e dannato, addiett.] Damnatus, a, um, 2.l. Cic. pro Rab. Post. Causa iudicata, atque damnata. Plin. l.33. cap.12. Q. Ceponium inuenimus ambitus damnatum, quia vini amphoram dedisset ei, cuius suffragij latio erat.
Non condannato, addiett.] Indemnatus, a, um, Cic 1. Rul. Sylla indemnatorum ciuium bona vendidit.
Condecente, vedi Conueneuole.
Condensare, vedi Inspessare.
Condescendere, concedere.] Concedo, dis, cessi, cessum. Cic. pro Mur. Concessit senatus postulationi tuæ.
Condimento, cosa che perfettiona il sapor de cibi.] Condimentum, ti, 1.2.3.4 l. Cic.2 de Fin. Socratem audio dicentem cibi condimentum esse famem, potionis sitim, 2. Conditura, æ, f g 2.3.l. Sen. de Ira. l.3. cap.15. Harpago liberos epulandos apposuit Rex Persarum, & subinde quæsijt, an placeret conditura.
Di condimento, ouer pertinente à condimento.] Condimentarius, a, um, 1.2.3 4.l. Plin.l.19.c.6.& 8.
Condire, perfettionare le viuande con condimenti.] Condio, is, iui, itum, Cic.5. Tusc. Lacedæmonij sudore, cursu, fame, siti epulas condiebant.
Il condire.] Conditio, nis, f.gen. 1.2.l. 3.b.f g Cic.2. de Nat. Perspicuum est quò compositiones vnguentorum, quò ciborum conditiones, quò corporum lenocinia processerint. 2.Conditus, tus, m.g.2.l. Colum. l.2. c.22. Vuas, itemque oliuas conditui legere licet.
Cosa, che si può condire.] Condititius, a, um, 1.2.l. 3.4.b. vel Conditaneus, a, um, 1 2 3.l.4.b. Var.l.1.c.24.
Cosa, che si condisce.] Conditaneus, a, um, 1 2.3.l 4.b. Var. l.1.c.24. In agro crasso, & calido oleam conditaneam serere conuenit.
Conditionalmente, e conditionatamente.] Sub conditione. 2.Ea lege. 3.Ea conditione, vel ratione.
Conditionare.] Aptum reddere.
Conditione, stato.] Conditio, nis, f.g.1.l.2.b.2.Status, m.g.1. l.3.Ordo, nis, m.g. 1.l 2.b.io obl.
Conditione patto, partito.] Conditio, nis, f.g.2 Pactum, ti, n.g 3.Lex, gis, f g.
Condito, addiett. che hà condimento.] Condimentus, a, um, 2.l. Ex Cic. de Sen.2. Condititius, a, um, Ex Col. & Hor.
Più condito.] Conditior, & hoc, tius, Cic. de Sen. Conditiora faciunt cibaria aucupium, & venatio.
Conditore, quegli, che condisce.] Conditor, ris, 1.2.l. 3.b.io recto.l.in obliquo. Cic. Post.red. Hi sunt conditores, instructoresque conuiuij.
Condiscepola compagna nell'imparare.] Condiscipula, læ, f g 1.2.l 3 4 b. Mart.l.10. ep 35.
Condiscepolato.] Compagnia, nell'imparare.] Condiscipulatus, tus, m g.1 2.3.l. 3.b. Iustin. l.12. Multum profuere, & Callisthenis philosophi preces, condiscipulatu apud Aristotelem familiarissimi.
Condiscepolo, compagno nell'imparare.] Condiscipulus, li, m.g.1.2.l. 3.4.b. Cic.1. Tusc.
Condotta, e conducimento, il condurre.] Ductus, us, masc.gen.
Condotta per vettura, vedi Vettora.
Condottiere, vedi Capitano.
Condotto, acquidotto, canale per condorre acqua.] Tubus, tubi, m.g.1.b. Plin l.18. c.42. Pinus piceæ alui ad aquarum ductus in tubos cauantur.
Condotto piccolo.] Tubulus, li, m.g. 1.2.b. Colum de Arbore. cap.9. Virgas æqualiter compositas colligato, deinde in tubulum fictilem, vel cornu arctè inserito.
Condotto stretto.] Fistula angusta. Quintil. lib.5. cap.14. Non vti fontes angustis fistulis colliguntur, sed vt latissimi amnes totis vallibus fluat eloquentia.
Fatto à foggia di condotto.] Tubulatus, a, um, 1.2 b. 3.l. Plin.l.9.c.36.
Condurre, guidare, ò menare.] Duco, cis, duxi, ductum, 1.l. Plin.lib.10. cap.44. Diomedis auibus duos semper esse duces: alterum ducere agmen, alterum cogere, tradit Iuba.
Condurre à qualche cosa, persona, luogo.] Adduco, cis, 1.2.l. Ter. In Andr. Sine me expurgem, atque cibum huc coram adducam.
Condurre attorno.] Circunduco, ducis, 1. 2. 3. l. Plaut in Mil. Vnde venit aliquis, mitte, circunducere exercitum.
Condurre, menare, vedi Menare.
Condurre à fine.] Perago, gis, egi, actum, 1.b. de Sen. Nec histrioni, vt placeat, peragenda est fabula.
Conduttore, e conducitore, vedi Guida.
Confalone, vedi Confalone.
Confaloniero, vedi Gonfaloniere.
Confarsi, affare, vedi Affare.
Confederatione.] Fœderis, vel initus: vel ictus, us, ui, Ex Cic pro Corn. Balb. a Fœderis, vel percussio, vel percussus. Ex Plin de Viris illust. 3.Fœderis iunctio, vel sanctio. Ex Cic. pro Sest.
Confederato.] Fœderatus, a, um, 1.3.l.2 b. Cic. pro Arch. cuius est 3 Fœderatis ciuitatibus adscripti, 2.Fœdere iunctus, vel coniunctus, a, um, T.Liu.6.bel.Pun.
Confrrire, communicare i suoi pensieri.] Confero, ers, contuli collatum, 2.b. Cic. de Diuin 2.Communico, as, aui, atum, 1.2 l.3.b. Cic. pro Sex.Rosc.
Confermare] Confirmo, as, aui, atum, 2. Affirmo, as.
Confermar con parole.] Asseuero, as, aui, atum, 1.3.l.2.b. Cic. de Nat.Deor.
Confermatione vna delle sei parti oratorie.] Confirmatio, nis, 1.5. & 3.l. Cic. l.1. de Inuent. Confirmatio est per quam argumentando nostræ causæ fidem, & authoritatem, & firmamentum adiungit oratio.
Confirmatione, il confermare.] Confirmatiò, nis, f g. Cic. de Inu.
Confermato.] Confirmatus, a, um, Cic. pro Quint.
Confessare, affermar che sia.] Fateor, eris, 1. b. 2. Confiteor, eris, essus, sum, 1 l. 2. b. Cic. 2. de Nat. Tib. Gracchus vir sapientissimus, atque haud scio an omnium præstantissimus, peccatum suum, quod celari posset, confiteri maluit, quàm hærere in Repub. Religionem.
Confessar il falso.] Falsum, siue falsa confiteri. Cic. in Part. Mori maluit falsum fatendo, quàm verè inficiando dolere.
Confessar la verità.] Vera, vel verum fateri. Liu. 7. bell. Puo Metus tormentorum admotus vera fateri coegit.
Confessar schiettamente.] Apertè, atque ingenuè siue confiteri. Cic.l.5.ep.2.
Confessar con la corda, ò con altro tormento.] Non sine malo fateri. Ex Ter. in Eun. act.3. sc.4 Vbi sic ait: Non potest sine malo fateri.
Il confessare, vedi Confessione.
Il non confessare, il non dire la verità.] Reticentia, æ, f.g. 1. 2.4.b 3.l Cic.l 3.Offic. A Iuris Consultis etiam reticentiæ pœna est constituta.
Il confessar d'hauer errato.] Erroris confessio. Sen.Nat.q.l. 1. Confessio erroris est, mutanda fecisse.
Far confessar à forza di tormenti, ò à forza di corda.] Tormentis, vel tortorio fune confessionem exprimere, vel elicere. Sueton. in Tyb. c.19.
Confessare, vdire, confessioni.] Confessione audire, auscultare, excipere. Turs. & alij. 2.Confessionibus operam dare, vel confitentibus aures dare, vel præbere.
Il confessar, l'vdire confessioni.] Confessionum auditio, vel ascultatio.
Confessarsi, esporre Sacramentalmente i suoi peccati al confessore.] Pœnitentiæ Sacramentum obire. Maff.lib.1. ep.2.2.Sacramentum confessionis obire. Maff.l.4. epist.3. Confessione animum expiare. Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 5. cap. 23. 4. Animi noxas confessione abstergere. Hor. Turs.

N   Chi hà

Chi hà confessato.] Fassus, a, um. Confessus, a, um, Var. l. 5. de lin. A verbo fari dicti sunt fassi, & confessi, qui fati id, quod ab his quæsitum.

Confessato, cioè la cosa confessata.] Confessus, a, um, Quint. l. 5. cap. 14. Verum quærentes minutius, & scrupulosius scrutantur omnia, & ad liquidum, confessumque perducunt.

Confessione, e confessamento, il confessare.] Confessio, nis, f. g. 1. 2. l. 3. b. Cic 1. de Inuent. Taciturnitas imitatur confessionem. Chi tace confessa.

Confessione generale di tutta la vita.] Totius anteactæ vitæ confessio. Maff. in Ignat. l. 1. c. 4. & 11.

Confessione Sacramentale.] Confessio piacularis. Iacob. Pont. 2. Confessio Sacra. Maff. in Ignat. l. 1. c. 4. 3. Confessio Sacramentalis. Maff. l. 1. ep. 2.

Confessione valida, ò inualida.] Rata, vel irrita confessio. Ex Cic. 2. Leg.

Prima d'vdire la confessione.] Ante Sacramentalem criminum cognitionem. Maff. l. 1. ep. 2.

Nell'vdir la confessione.] In ipsa criminum cogitatione Sacramentali. Id. ibid.

Doppo vdita la confessione.] Post Sacramentalem criminum cognitione. Idem ibidem.

Far vna confessione generale.] Per sacram totius anteactæ vitæ confessionem contractas animi sordes eluere. Maff. in Ignat. Totius anteactæ vitæ noxas per sacram confessionem expiare. Maff. in Ignat. l. 1. c. 20.

Confessore, Sen. confessoro, Fior. Sacerdote, che confessa.] Confessarius, rij, 1. 2. 3. l. Hor. Turs. io Xauer. l. 6 c 17. Confessarios magnopere hortabatur Xauerius, vt animorum sanandorum cupidine accensi, comiter, benignaque confitentes exciperent, quo spiritualium medicorum lenitas eos pelliceret ad omnia conscientiæ vulnera haud cunctanter aperienda. 2. Sacræ confessionis auditor, vel auscultator. Ex Maff. in Ignat. 3. A confessionibus Maff. in Ignat. l. 2 cap. 13. Huiusce controuersiæ arbitrum deligamus, qui mihi à confessionibus est, quoque, vtor diuinæ voluntatis interprete.

Confessore, nome d'ordine, distinto da martiri.] Confessor, ris, m. g. Iac. Grets.

Confettare, far confettione.] Condio, dis, iui, itum, Plin. lib. 14 cap. 9. Vitis caulea summi condiuntur in aceto, & muria.

Confettione, confetti, e confettura si dicono tutte le cose confettate.] Bellaria, bellariorum, n g. & n pl. 2. l. Gell. l. 13. c. 11 Bellaria, inquit Varro, ea maximè sunt mellita, quæ mellita non sunt, 2. Tragemata, um, vel Pemmata, tum, n g & num plur. Græc Idem Gell. ibid. Quæ tragemata, aut pemmata dixerunt, veteres nostri bellaria appellauerunt.

Conficcare, vedi Inchiodare.

Confidanza, e confidenza; fiducia, e fidanza, speranza tenuta per certa] Fidentia, æ, f. g. 1. 2 l. 3 b Cic. 2. de Inu. Fidentia est perquam magnia, & honestis in rebus, multum ipse animus in se fiduciæ certa cum spe collocauit, 2. Fiducia, æ, fœmin gen. 1. 2 l 3. b. Cic. de Am. Tyrannorum vita est, in qua nulla stabilis beneuolentiæ potest esse fiducia. 3 Confidentia, æ, fœmin. gen 2. l. Plaut. Mil. Tute vnus si hoc recipere ad te dicis confidentia, est, 4. Confisio, nis, fœmin. gen. 1. 2. l. 3. b. Cic. Tusc 4. Si fidentia est, idest firma animi confisio scientia quædam est, & opinio grauis, non temerè assentiens.

Confidante, partic. che confida.] Fidens, tis, om. gen. 1. l Cic. Att. l. 6. Puer sibi benè fidens. 2 Confidens, tis, o. g. 2. l. Cic 3 Tusc. Qui fortis est, idem, & fidens. Plaut. capt. Decet innocentem seruum, atque innoxium confidentem esse.

Molto confidente.] Præfidens, præfidentis, om. g. 2. l. Cic 1. Off Homines secundis rebus effrænatos, sibique præfidentes, tanquam in gyrum rationis, & doctrinæ duci oportet.

Confidare, e fidare, neutr. pass. cioè confidarsi, fidarsi, ò affidarsi, hauer confidenza.] Fido, dis, 1. l cum dat. & ablat. Plin. ep. 174. 2. Confido, dis, si, sum, Cic 2. de Fin. Nemo confidit semper sibi illud stabile, & firmum permansurum, quod fragile, & caducum sit. 3. Credo, dis, credidi, creditum, 1. l. Plaut. Capt. Nec quenquam fideliorem, neque cui plus credas, potes mittere ad eum.

Confidar molto.] Perfido, dis, 2. l. Cic. in Off. & de Fin.

Confidarsi, vedi Confidare.

Confidato, e fidato, partic. che hà confidanza, ò fidanza.] Confisus, a, um, 2. l. Cic. pro Rosc. com Copia, & facultate causæ confisus. 2 Fretus, a, um, 1. l. Cic. l. 3. ep. 7. Hæc ad te scripsi liberius, fretus conscientia officij mei, beneuolentiæque.

Confidente, Fior. anche confida persona nella quale vno si confida.] Fidelis, & hoc fidele, 1. b. Cic. l. 4. ep. Si quem ad me mittas fidelem; ne aut tibi exire ex vrbe necesse sit, aut mihi accedere. 2. Fidus, a, um, 1. l. Cic. de Am. Tarquinius tùm, cum exul esset, intellexit quos fides amicos habuisset, quosque infidos. 3 Intimus, a, um, 2. b Cic. pro Rosc. Am. Tecti esse ad alienos possumus: intimi multa apertiora videant necesse est, 4. Consiliorum, sermonumque conscius. Cic. 14. Philipp. 5. Consiliorum, sermonumque particeps. Cic. Att. l. 1. ep. 13. Tu mihi, & in publica re socius, & in priuatis omnibus conscius, & omnium meorum sermonum, & consiliorum particeps esse soles.

Io tuo confidante.] Ego tui conscius. Ex Plaut. Marc. Tu amico homini, tuique conscio ità succenses miserè?

Tu mio confidante.] Tu meus particeps. Ex Plaut. Pseud. Me, & simul participes omnes meos præda onerabo.

Molto confidente.] Perfidelis, & hoc, le, 2 b. 3. l. Cic. Att. l. 2. Posthac autem ad te, si perfidelem habebo, scribam omnia planè.

Più confidante, compar.] Fidelior, & hoc, lius, 1. b. 2. l. Plaut. cap. Nec quenquam fideliorem, neque cui plus credat, potes mittere ad eum.

Confidentemente, auuerb. con confidanza.] Fidenter, 1. l. Cic. 4. Att. 2. Confidenter. 2. l. Plaut. in Mil.

Più confidentemente, compar.] Fidentius, 1. 2. l. Cic. l 6. ad Att. 2 Confidentius. 2. l. Cic. pro Cluen.

Confidentissimamente, auuerb. con somma confidanza.] Fidentissimè. 2. l. Ex Cic. 6. ad Att. 2. Confidentissimè, 2. l. Ex Cic. pro Cel.

Confidentissimo, superl. di confidente.] Fidelissimus, a, um, 1. b. Cic pro Font. Massilienses fortissimi, & fidelissimi socij, 2. Fidissimus, a, um, 1. l. Cic. l. 14 ep. 4.

Confidenza, vedi Confidanza.

Confinante, aggett. che confina] Confinis, & hoc, ne, 1. 2. l. Plin. lib 8. cap. 10. In extremis Africæ, quà confinis Aethiopiæ est, postium vicem in domicilijs præbere: sepesque in ijs, & pecorum stabulis pro palis elephantorum dentibus fieri Polybius tradit, 2 Conterminus, a, um, 1. 2. l. 3 b. Plin l. 12 c. 8. Contermina Indiæ gens, Ariana appellatur, 3. Finitimus, a, um, 1. l. 2 4 b.

Confinare, metter i confini.] Termino, as, aui, atum, 2. b 2. Fines constituere.

Confinare; esser contiguo. Alicuius fines attingere. Cic. Att. l. 5 2. Conterminum esse.

Confinare, bandire, vedi Exiliare.

Confine, Fior. confino, Sen.] Terminus, ni, masc. gen. 2 b. 2. Fines, nium, mascul. gen. & numer. plur. 1. l. 3. Confinium, nij, neut. gen. 1. 2. l. 3. b. Cic 4. Limites, tum, m g. 1 l 2. b.

Confiscare, applicare al fisco le facoltà de condannati.] Publico, cas, aui, atum, 2. b. 2. In ærarium referre. 3. Proscribo, bis, psi, tum.

Confiscatione.] Proscriptio, nis, f. g. Grets.

Confiscato.] Proscriptus, a, um, 2. Publicatus, a, um.

Confiteor, cioè formula di confession generale.] Confessionis generalis formula. Hor Turs. in Epist. lib. 1. ep. 12. Formula confessionis quotidie sua Deo peccata confitentibus, erit confessionis Sacramentalis loco quoad sacerdotum linguæ peritorum sit.

Dire il confiteor.] Confessionis generalis formulam recitare, Ex Maff in epist.

Conflitto, cioè battaglia, vedi Battaglia.

Confonder, mescolar confusamente.] Confundo, dis, fudi, fusum. Cic. 2. Perturbo, aui, atum, Cic. de Or.

Confor-

Conformare, far conforme.] Conformo, as, aui, atum, Cic. de Fin.
Conformarsi, esser conforme alla volontà d'alcuno.] Cum aliquo concordare. Ter. in Phor. act. 2. sc. 3. Si concordabis cum illa, habebis quæ tuam senectutem oblectent. 2. Congruo, is. Ex Col. de Re rust. l. 4. Qui dicit facultatem cum voluntate congruentem. 3. Cum aliquo consentire. Cic. 4. Acad. Epicurus cum Cyrenaicis de voluptate consentit. 4. Cum aliquo conuenire. Cic. 6. Ver. Is, cum L. Lucullo optimè conuenit. 5. Conspiro, as, aui, atum, 2. l. Cic. 2. de Leg. Agr. Vos conspirate nobiscum, consentite cum bonis, communem Reimpub. communi studio, atque amore defendite. 6. Se ad cuiuspiam voluntatem fingere, & accomodare. Cic. In Orat. 7. Ad cuiuspiam arbitrium, nutumque fingere, & accommodare. Cic. in Orat. Omnes, qui probari volunt, voluntatem eorum, qui audiunt, intuentur, ad eamque & ad eorum arbitrium, & nutum, se fingunt, & accommodant.
Conforme, e conformeuole, aggett. che hà conformità, con vn'altro.] Consentaneus, a, um, 3. l. Cic. Seruij Sulpicij mors consentanea vitæ fuit.
Conforme, per simile, vedi Simile.
Conforme, ò conformemente, auuerb.] Congruenter, vel conuenienter. Cic. de Fin. Conuenienter naturæ, congrueoterque viuere.
Conforme, prepos. cioè secondo.] Secundum, a. b. 2. l. Quint. l. 2. c. 6. Incipientibus danda erit velut præformata materia secundum cuiusque vires.
Confortare, consolare, vedi Consolare.
Confortare, dar conforto.] Confirmo, as, aui, atum, Cic. Ep. Fam. l. 19. ep. 5. Ego qui te confirmo, ipse me non possum.
Confortare, per esortare, vedi Essortare.
Confortinaro, chi vende, ò fà confortini.] Pistor dulciarius, 2. Crustularius, rij, masc. gen. 2. b. 3. l. vedi Ciambellaro.
Confortino, pasta fatta con miele:] Libum, bi, n. gen. 5. l. 2. Crustula, læ, f. g. a. b.
Conforto, e confortamento, confortagione.] Confirmatio, nis, f. g. Ex Cic.
Conforto per esortatione, vedi Essortatione.
Confrate, vno della confraternità.] Sodalis, is, c. b. 2. l. Turs. Laur. Hist. l. 4. c. 23. Atque autem omnia agmina accensis sodalium facibus collucebant.
Confraternità, compagnia di Laici, che conuengono per essercitij spirituali.] Sodalitas, tatis. f. g. 1. & 3. b. 2. l. Ex Cic. ad Quint. Fr. ep. 7. Senatusconsultum factum est vt sodalitates decuriæque discederent. 2. Sodalitium, tij, n. g. 2. 3. 4. b. 2. l. Ex Cic. pro Planc. Tu nomine legis liciniæ quæ est de sodalitijs, omnes ambitus legis complexus.
Confusamente.] Confusè.
Confusione, disordine.] Confusio, nis, f. g. 1. 2. l. 2. Perturbatio, nis, f. g. 1. 2. 3. l.
Confuso.] Confusus, sa, sum, 2. l.
Restar confuso, esser confuso.] Æstuo, as, aui, atum, Cic. 4. Ver. Quod vbi auditum est, æstuare illi, qui dederant pecuniam.
Confutare, ributtare.] Refuto, tas, aui, atum, a. b. 2. l. 2. Reijcio, cis, reieci, reiectum, 3. Coarguo, is, 4. Refello, refellis, refelli, 3. b. 2. l. Cic. 2. Tusc. qui sic ait. Et refellere sine pertinacia, & refelli sine iracundia parati sumus.
Confutatione vna delle sei parti dell'oratione.] Confutatio, nis, fœm. gen. 2. & 3. l. 4. b. Auct. ad Her. Confutatio est contrariorum locorum dissolutio. 2. Reprehensio, nis, f. g. 1. com. 2. & 4. b. 3. l. 5. com. in rect. & l. in obl. Cic. 2. de Inu. Reprehensio est, per quam argumentando aduersariorum confirmatio diluitur, aut infirmatur, aut alleuatur. 3. Refutatio, nis, fœm. gen. 5. b. 2. 3. l.
Congedo, commiato, cioè licenza di partire.] Discedendi, vel abeundi facultas, seu potestas. Ex Cic.
Dimandar congedo, cioè licentiarsi: dicesi di chi è di partenza.] Abeundi facultatem petere.
Dar congedo, ò licenza di partirsi.] Abeundi potestatem facere, concedere, permittere. Ex eod. Cic.
Nel prender congedo, nel licentiarsi da alcuno.] In supremo digressu. Virg. 3. Aen.

Nec minus Andromache digressu mœsta supremo.
Idem 8. Aen. Hæc genitor digressu dicta supremo.
Fundebat.

Congelare, vedi Gelare.
Congelarsi, vedi Gelarsi.
Conghietturale, vedi Cognetturale.
Conghietturare, vedi Cognetturare.
Congegnare, commettere, vedi Commettere.
Congiungere, vnire, vedi Vnire.
Congiungersi, vnirsi, vedi Vnirsi.
Congiuntione, e congiungimento, vedi Vnione.
Congiuntura, cioè giuntura, vedi Giuntura.
Congiuntura, occasione, vedi Occasione.
Congiura, Fior. anche giura.] Coniuratio, nis, fœm. gen. 2. 2. 3. l. 4. b. Sallust. de Catil. Con. Igitur de Catilinæ coniuratione, quàm verissimè potero, paucis absoluam. 2. Conspiratio, nis, f. gen. c. 2. 3. l. 4. b. Brutus ad Cic. l. 11. ep. 13. Vt quam paratissimi ab exercitu, reliquisque rebus, pro vestra salute contra sceleratissimam conspirationem hominum confligamus.
Congiurare, far congiura.] Coniuro, as, aui, a. l. Cæs. 2. bell. Gal. Conspiro, as, aui, atum, Suet. in Cæs. c. 80. In Cæsarem conspiratam facere, vel habere. Cic. in Catil.
Congiurarsi, vedi far lega, alla voce Lega.
Congiuro, addiett.] Coniuratus, a, um, 2. Conspiratus, a, um, a. 3. l. Suet. in Gall. c. 19. Conspirati rumores falsos de industria dissiparant.
Congratularsi, vedi Gratularsi.
Congratulatione, vedi Gratulatione.
Congregare, vedi Adunare.
Congregatione, vedi adunamento.
Coniare, cioè batter moneta.] Nummos, vel monetam cudere. Ex Plaut. In Monstel. qui sic ait: Cudere solet plumbeos nummos, 2. Nummos, vel monetam ferire. Plin. lib. 33. cap. 3. Constitutum est, vt asses sextanario, pondere ferirentur. 3. Nummos, vel monetam percutere. Plin. lib. 33. cap. 3. Aureus nummus post annum 62. percussus est, quàm argenteus. 3. Nummos, vel monetam signare. Plin. lib. 33. cap. 3. Seruius Rex primus signauit æs: antea rudi vsos Romæ Remeus tradit. Signatum est nota pecudum vnde & pecunia appellata.
Conciare, ò batter moneta di rame, oro, od'argento.] Æs, aurum, vel argentum cudere, ferire, vel percutere. Ex Plin. loco citato, & Ter. in Heaut. act. 4. sc. 4. qui sic ait: Quam rem agis scelus? S. Ego ne? Argentum cudo.
Coniatore, od'improntatore, colui, che conia, od'impronta moneta.] Cusor, ris, m. g. 5. l. 3. b. in rect. & l. in obl. T. Liu. Triumviri mensarij creati sunt: hique nummularijs, & monetæ omnis generis cusoribus præerant. 2. Percussor, ris, c. & 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Ex Plin. l. 8. c. 16. & l. 33. c. 3.
Per quanto si può conietturare.] Quantum coniectare licet. Suet. in Domit. c. 3.
Coniglio, animal noto di razza leporina.] Cuniculus, li, 5. 3. b. a. l. Var. l. 3. cap. c. 12. Cuniculi ab eo dicti, quo l sub terra cuniculos ipsi facere soleant, vbi lateant in agris. 2. Dasypus, podis a. l. 3. b in obl. Plin. lib. 10. cap. 63. Dasypode, omni mense pariunt, & superfœtant sicut lepores.
Da coniglio, ò à modo di coniglio.] Cuniculatim, 2. 3. b. 2. 4. l. Plin. l. 9. c. 33. & 36 qui plus semel aduerbium hoc adhibet. 2. In cuniculi modum, vel morem, Ex Suet de Clar. Gram. 23.
Conigliuzzo, il parto del coniglio.] Cuniculi catulus recens.
Abbondante, ò pieno di conigli.] Cuniculosus, a, um, Catal. ep. 37.
Conio per impronta, vedi Impronta.
Conio per zeppa, vedi Zeppa.

Connaturale, aggett. conforme alla natura.] Naturæ consentaneus, a, um, Ex Cic. 2. de Nat. & 5. de Fin. 2. Naturæ congruens, tis, Ex Cic. Tusc. & 5 de Fin.
Connettere, vedi Concatenare.
Connumerare, annouerare.] Connumero, as, Adnumero, aa.
Conocchia. & anco rocca, instrumento da filare. Colus, li, f g 1.b Græc.
Conoscenza, il conoscere.] Notitia, tiæ, 1. Sen. Nat. quæst. l.1. c 17. E speculo consequuta est sui notitia. 2. Cognitio, nis, f g 1.l. 2. 3. b.
Conoscere, e cognoscere, apprendere per mezzo del senso l'essere delle cose.] Nosco, scis, noui, notum. Cic 1. de leg. Nos met ipsos noscere, difficillimum est. 2. Cognosco, scis, cognoui, cognitum. 3. Dignosco, scis, Maff. l 1. epist 5.
Conoscer bene, ò à pieno.] Percognosco, scis. Ex Plin. l. 2. c. 45. 2 Pernosco, scis. Cic. Zopyrus Physiognomon profitebatur se hominum mores, naturasque, ex corpore oculis, vultu fronte pernoscere. 3. Probè pernoscere. Plaut. Aul. Vt matronarum hic facta pernouit probè 4. Penitus pernoscere. Cic. l. 1. de Or.
Conoscer molto bene.] Penitus perspicere. Cic. l. 13. ep 50. Tuam in me obseruantiam penitus perspexi. 2. Penitus nosse Cic. l. 2 ep. 16.
Dare à conoscere, dare, à diuedere; cioè mostrare.] Declaro, as, aui, atum. 1 2. l. Cic. l. 13. ep 43. Nunc ex causa tibi datur, in qua facilè declarare possis tuam erga me beneuolentiam.
Conoscer per fama, ò per vdito.] Fama, vel auditu cognitum habere. Plin. l. 30. c. 1.
Conoscer di nome.] De nomine nosse.
Conoscer quanto pesa, cioè conoscerlo bene.] Penitus nosse. Cic. l 2. ep. 16.
Conoscer di vista.] De facie nosse.
Far conoscere, dar notitia d'vna cosa.] Cognitionem facere. Cic. in Topic.
Conoscersi tra di se, ò l'vn l'altro. Inter se nosse. Ex Cic. ad Quint. Fr. l. 3 ep 19.
Chi conosce vna cosa. Alicuius rei gnarus, a, um, Ex Plin.
Chi non conosce vna cosa.] Ignarus, a, um, 2. l. Plin. epist. 176. Filiam pupillam, ignaramque aui, ignaramque patris reliquit.
Conoscimento, e cognoscimento, notitia, e cognitione.] Notitia, æ. 1. l. 2. 3. b. Cic 1. de Leg. Itaque ex tot generibus nullum est animal præter hominem, quod habeat notitiam aliquam Dei. 2. Notities, ei, 1 & 4. l. 2. 3 b. Vitr. lib. 6. proem. Ego potius tenuitatem cum bona fama, quàm abundantiam cum infamia sequendam probaui, ideò notities parum est adsecuta. 3. Notio, nis, 1. l. 2. b 3. com. in rect. & l. obl. Cic 5. Tusc. Democrito sine varietate colorum licebat viuere beate, sine notione rerum non licebat. 4. Cognitio, nis, 1. l. 2. & 3. b. Cic. in Top. Causarum cognitio, cognitionem euentorum facit.
Conoscimento di Dio, notitia con cui la creatura conosce il Creatore.] Dei vel diuina cognitio. Cic. 5. Tusc. Atlas sustinere Cœlum non traderetur, nisi Cælestium diuina cognitio nomen eius ad errorem fabulæ traduxisset. 2. Dei notitia Maff. lib. 1. epist. 1. 3. Dei cognitio. Maff. lib. 1. ep. 5.
Conosciutto, addiett. Cognitus, a, um, 2. b. Cic de clar. Summos honores homo per se cognitus sine vlla commendatione maiorum est adeptus. 2. Notus, a, um, 2. l. Plin. l. 16. c. 18. Alpina est arbor, nec vulgò nota.
Ben conosciuto.] Percognitus, a, um, 3. b Plin. lib. 2. cap 45. Natura lea ignota, etiamsi non dum percognita. 2. Perspectus, a, um, Cic. 2 Offic. Quorundam vita perspecta in rebus honestis, atque magnis est 3. Planè cognitus, a, um, Cic. de Or. Res penitus perspecta, planèque cognita. 4 Probè notus, a, um, Cic. 1. l. De Or. 5. Pulchrè notus, a, um, Plin. l. 2 c. 26.
Molto ben conosciuto.] Perspectissimus, a, um, non lo conosco, non ne hò cognitione.] Is mihi cognitus non est. Ex Cic. in Topic. Minimè sum admiratus, cum Philosophum rhetori non esse cognitum.
Conquassamento, conquassatione, e conquasso, il conquassare] Conquassatio, nis, f g 3. l. Cic 4 Tusc. Morbus & ægrotatio ex totius valetudinis corporis conquassatione, & perturbatione gignuntur.
Conquassare, e fracassare, val metter in conquasso, & in ruina.] Conquasso, as, aui, atum. Cato de Re rust. c 52.
Conquassato, partic. fracassato, messo in conquasso, ò in ruina.] Conquassatus, a, um, 3. l. Cic pro Sest. Exteras nationes illius anni furore conquassatas videbamus.
Conquasso, sust. vedi Conquassamento.
Conquestione, parte dell'oratione propria dell'oratore.] Conquestio, nis, f. gen. Cic. 1 de Inuent. Conquestio, est oratio Auditorum misericordiam captans. Ac primum animum auditorum in rem, & misericordem confitere oportebit, quo facilius conquestione commoueri possit.
Conquistare, vedi Acquistare.
Conquisto, vedi Acquisto.
Consagrare, e consacrare, far sacro.] Sacro, as, 1. com. ap. Poet. b. de Or. Cic. 2. de Leg. 2. Consecro, as. aui, atum, 2. com ap. Poet. 6. ap Orat. Cic. 3. de Nat 3 Sacris initiare. Tursell Hist. Laur. lib. 1. cap. 3. 4. Sacrum facere. Plin. lib 2. cap 63.
Consagrare, inteso dell'hostia nella messa.] Hucharistiam consecrare. Turs. Xauer. lib. 4. cap. 7. In sacro faciendo pietatis ardor in Xauerio præcipuus eminebat, vtique cum ad consecrandam Eucharistiam, sumendamque ventum erat.
Consagrare la chiesa.] Templum sacris initiare. Turs. l. 1. ep 2.
Consegrare, per dedicare, vedi Dedicare.
Consagratione, e consecratione, l'atto di consagrare.] Consecratio, nis, f. g Ex Cic.
Consagrato.] Sacer, ra, rum, 1. b. 2. Consecratus, a, um, Ex Cic.
Consanguineo, parente del medesimo sangue.] Cognatus, a, um, 1. l. Vlpian. lib. 1. ff. Vnde cognati. Cognati appellati sunt, quasi ex vno nati, vt Labeo, ait, quasi commune nascendi initium habuerint. 2. Consanguineus, nea, um, 3. 4 b. Plaut. in Pœn. Meis consanguineis nolo te iniustè loqui.
Consanguinità, parentela per canto di padre.] Consanguinitas tis, f. g. 3. 4 b. 2. Sanguinis coniunctio. Cic. 1. Off. Sanguinis coniunctio, & beneuolentia deuincit homines charitate.
Consapeuole, che sà il fatto.] Conscius, a, um.
Conscienza, e coscientia conoscimento di se medesimo.] Conscientia, tiæ, f g. 1. & 3. l. 2. 4. b. Cic. pro Mil. Magna vis est conscientiæ, iudices, & magna in vtranque partem, vt neque timeant qui nihil commiserint, & pœnam semper ante oculos versari putent, qui peccarint.
Buona coscienza.] Conscientia recta. Cic. ad Att. lib. 13. In omni vita sua quenquam à recta conscientia transuersum vnguem discedere non oportet. 2. Præclera conscientia. Maff. l 1. ep. 10.
Manifestar tutta la sua coscienza.] Omnes pectoris sui latebras, ac recessus aperire. Maff. l. 2. ep. 2. 2. Arcana pectoris sui planè nudare. Maff. l. 1. ep. 2.
Hauer, ò sentire rimorso di conscienza.] Conscientia morderi. Cic. 4 Tusc.
Consegliare, vedi Consigliare.
Consegna.] Assignatio, nis, f. g. 1. 2. 3. l. Ex Cic. 5. Ver. 3. Attributio, nis, 3. 1. 2. b.
Consegnare, vedi Assegnare.
Conseguente, che segue.] Consequens, tis, om gen. 2. b. vedi Conseguenza.
Conseguentemente, in conseguenza.] Consequenter. 2. b. 2. Per consequens. 3. Per sequulam, 1. b.
Conseguenza, termine logico, e val conclusion dell argomento.] Consecutio, nis. 1. 2. 3. b. 5 com. in rect. l. in obl. Cic. 1. de Inu. In ijs argumentationibus, in quibus exitus perspicuus est, consecutione vti non oportet.

oportet, 2. Collectio, nis, f. g. t 2. l. 3 b. Sen. lib. 6. epist. 48. Acutior est illa collectio: Mus syllaba est, syllaba autem caseum non rodit, mus, ergo caseum non rodit. 3. Complexio, nis, f. geo. t 2 l 5 b Cic. de Inuent. Complexio est, per quam id quod conficitur ex omni argumentatione, breuiter exponitur, 4 Conclusio, nis, fœm. gen. t 2 l. 3. b. Cic. 2. de Diu. Conclusio autem rationis ea probanda est, in qua ex rebus non dubijs id, quod dubitatur efficitur.

Conseguire] Consequor, eris, consequutus sum, 2. Cic. de Inu 2. Assequor, eris, 2. b.

Far la conseguenza, conchiuder l'argomento.] Colligo, gis, t. l. 3 b. Ex A. Pers. Sat. 5. qui sic ait, Mendosè colligis, inquit Stoicus & cæt. 2, Concludo, dis, t. 3. l. Ex Cic. in Top. vbi sic ait: Hoc modo concludas argumentum, 3. Complector, teris, 2. & 2. l. Ex Cic. t. de Inuent. cuius est vox, Complexio, & A Pers. Sat. 5. cuius est vox, Colligo, 4. Argumento clausulam imponere. Colum. l. 5. c. 29. Cuius est Disputationi clausulam imponamus

Far buona conseguenza.] Aptè, vel probè colligere. Ex Cic. 3. de Or. & 2. Off. 2. Probè, vel ritè vel rectè concludere. Ex Cic. 1. Tusc. & in Top.

Far mala conseguenza.] Mendosè, vel ineptè, vel vitiosè colligere. Ex A. Pers Sat 5. Vbi sic habetur: Mendosè colligis, inquit Stoicus, 2. Perperam, vel malè concludere. Ex Cic. pro Cæc. & in Top

Consenso, ouer consentimento.] Assensus, sus, m. g. Cic. 4. Acad. Qui Assensum tollit, is omnem actionem tollitè vita 2. Consensus, sus. Ex Cic. 2 de Nat.

Consentiente, che consente.] Consentiens, tis, 3. b. om. gen. Ex Cic. 1. Fin. 2. Assentiens, tis, omn. gen. Ex Cic. ad Att

Consentire, acconsentire, & assentire, prestare, ò dar consenso.] Consentio, tis, sensi, sensum, t 2. l. Cic. 2 de Fin. Non elogia monumentorum id significant: velut hoc ad portam uno ores cui plurimæ consentiunt gentes. 2. Assentio, tis t. 2. l. Cic. Att l. 9. ep. 11. Assentio tibi, vt in formiano potissimum commorer. 3. Assentior, ris, assensus, sum, cum dat. t. 2. l. Cic l. t. ep. 1. Afranius assentitur Volcatio.

Consertare, far conserto.] Consertum efficere. Cic. de Som. Scip. Sonus hic impulsu & motu ipsorum orbium conficitur, qui acuta cum grauibus temperans varios æqualiter consertus efficit. 2. Harmoniam efficere. Cic. Tusc. 1 Harmoniam ex interuallo sonorum nosse possumus, quorum varia compositio, etiam harmonias efficit plures: membrorum verò situs, & figura corporis vacans animo, quam possit harmoniam efficere, non video.

Consertare, ouer concertare, metafor. inteso d'vn fatto, ò negotio, è ordirlo, e pensatamente ordinarlo.] Architector, aris, atus sum, 2. b. Cic. 2. de Fin. & 3. ad Heren. 2. Machinor, aris, atus sum, t. l 2. b. Cic. 2. Ver. 3. Molior, iris, itus, sum, t. l. Cic. de Arusp. 4. Struo, is, struxi, structum. Cic. pro Cluent.

Conserto, addiett. congionto, connesso.] Consertus, ta, tum, Liu. Dec. 1. l 7.

Conserto, sust. consonanza, concerto, harmonia di voci, ò di strumenti musicali.] Harmonia, æ, f. g. 2. b. 3. l. Quint. l. 1. c. 10 2 Symphonia, æ, f. g. 2. 3. l. Cic. 5. Verr. Hominem è conuiuio reduxerunt mulieres, cantu, atque symphonia. 3 Sonorum, vel vocum concentus m. gen. Cic. de Off. Maior, & melior actionum, quàm sonorum concentus est. 4. Dissimilium vocum, ac tuorumq; concordia. Ex Quint. l. 1 c. 10. qui sic ait. Philosophi non contenti dissimilium concordia, quam harmoniam vocant, sonum quoque suis motibus dederunt, 5. Concentio, nis, f. gen. 2. l. 3. b. Cic. pro Sest

Conserto di strumenti.] Concentus organicus. Ex Catone, qui sic ait. Melos in cantibus est bipartitum, vnum quod vocant organicum. 2. Organorum concentus. Ex Cat. & Cic.

Conserto di voci.] Vocis concentus. Ex Varrone, 2. Vocum concentus. Ex Cic. in Off. 3. Concentus vocalis, Ex Cic. 2. de Nat. & Plin.

Con conserto, con harmonia, ouer harmoniacamente.] Harmoniacè, t. 5 l 2 3. 4 b. Ex Plin.

Di conserto, addiett. d'harmonia, ò harmoniaco.] Harmoniacus, a, um, 2. 3 4 b. Plin. l. 2. ep. 109.

Di conserto, congiuntamente, con connessione.] Consertè. Cic. de fato. Omnia naturali colligatione, consertè, conexèque fiunt.

Conserua, medicamento, col quale si conseruano i vini.] Condimentum, ti, n. g. 2 l. Col. l. 12. cap. 19. 2. Conditura, æ, f. g. 2 l Col. l. 12 cap. 21 3. Medicamen, minis, n. g. t. 2. b 3 l. Colum. l. 12. cap. 70. 4 Medicamentum, ti, n. g. 1 2 b. 3 4 l Col.

Conserua d'acqua] Hydrotheca, cæ, f g. r. e. 2 b. 3 l. 2 Hydrodochium, chi, m. g 1. c 2 3. b. 3. Hydrodochium, ij, n. g. 1. c 2 3 b 4 Cella aquaria, 5, Aquarium, rij, neut. gen. 1. b 2. l. 3 b.

Conserua, ò confettura, dicesi à cose mangiatiue, che si conseruano confettate, ò condite con zuccaro] Conditura, ræ, f gen. t. 2 3. l. Col. lib. 12. cap. 4. Vasa sint parua, prout conditio conditutæ exegerit. 2 Compositio, nis, f. g 1 l. 2 3 4 b 6. Colum. lib 12. cap. 18. Liquor hic vtilior est ad valetudinem, quàm alterius mytter nota compositio.

Conserua di rose, & altramente zuccaro rosato.] Rosacea conditura, vel compositio Ex Colum. loco cit.

Conserua di viole, & altrimente zuccaro violato.] Violacea conditura, vel compositio. Ex Colum. loco cit.

Conserua di scorza di cedro.] Citreæ acrimoniæ conditura, vel compositio Ex Plin l 5 r c. 10. & Colum.

Conserua di tutto cedro.] Cedromeli, vel solidi, vel totius, vel integri compositio, siuè conditura. Ex Diosc. l. 5. c. 131. Cuius est vox Cedromelum, & Colum. locis iam citatis.

Conseruabile, e conserueuole, addiett. che si può conseruare.] Seruabilis, & hoc, le, t 2. l. 3 b Plin. lib. 14. cap. 3. Vua duracina sine vllis vasis in vite seruabilis: Tanta est contra frigora, æstus, tempestatesque firmitas.

Conseruare, vedi Mantenere.

Conseruatemi in gratia vostra.] Tu in me seruabis amorem tuum, 2 Me vt amas, ama. Cic. l. 7. ep. 7. Cura, vt valeas, & me, vt amas, ama.

Conseruatore, quegli, che conserua. Seruator, ris, masc. gen. 1. 2. l.

Conseruator del mondo.] Vniuersi custos. Sallust.

Considerare, pensar bene vna cosa.] Considero, as, aui, atum, 2. Animaduerto tis, ti, sum, t 2 b

Considerar con diligenza.] Perpendo, dis, di, sum, 2. Examino, nas, aui, atum, t 2. l. 3 b.

Consideratamente, maturamente, con consiglio, ò maturità.] Consultè. Plaut. in Rud Consultè, doctè, atque astutè cauet, 2. Consultò. Cic. 1. de Leg. Vt ea quæ gignuntur, donata consultò nobis non fortuitò nata videantur, 3. Meditatè. Plaut. in Mil. Nouisse mores me tuos meditatè decet, 4. Meditatè. Maff. in Ignat. l. 5. cap. 6 Ignatius in loquendo fuit adeò consideratus, & parcus, vt nullum planè verbum, nisi consultò, ac meditatò proferret. 5. Consideratè. Cic. 1. Off Consideratè agere pluris est, quam cogitare prudenter. 6. Cogitatè.

Molto consideratamente, ò maturamente.] Perquàm meditatè. Plaut. in Bacch. Ne tu illorum mores perquam meditatè tenes.

Consideratione.] Consideratio, nis, 2. Animaduersio, nis.

Consigliare, dar consiglio.] Consilium dare. Cic. 12. Fam. ep. 9.

Consigliarsi, domandar consiglio.] Consulo, lis, consului, consultum, 2. b. cum accus. pers. Cic. 2. Ver. Iam vos consulo, iudices, quid mihi faciendum putetis. 2 c. Consilium petere cum ablat. pers. Cic. ad Att l. 7. Nullo modo à te petam consilium, vt soleo, 3. Aliquem in consilium adhibere. Cic. 2. Fam. ep. 7.

Consigliarsi spesso.] Consulto, tas, aui, atum, t. 2. l. Plaut. in Mil. Quid me consultas, quid agas?

Consigliarsi col tempo, cioè prender partito conforme al tempo.]

tempo.] Ex tempore consilium capere. Cic 9. Attic. epist 2.

Consigliatamente, auuerb. con consiglio, vedi. Consideratamente.

Consigliato.] Consultus, a, um, Gterf.

Consigliatore, vedi Consigliere.

Consigliatrice, e consigliera, colei che consiglia] Consiliatrix, tricis, f g. 1 & 4 l. 2. 3. & 5 b. Ex Cic 3. de leg. & Plaut. in Bacch. 2. Consultatrix, cis, 1 2 & 3 l Ex Cic 1. de Nat & Var l. 3. c. 2. de Re rust 3. Consilij datrix, Ex Cic. pro Clu. & Plaut. in Truc.

Consigliere, e consigliatore, coloi, che consiglia .] Consiliarius, rij, 1. & 4. l. 2. & 3. b. Cic. l 1. ep 9. Et ego te autore amicissimo, ac sapientissimo, & tu me consiliario fortasse non imperitissimo, fideli quidem, & beneuolo certè vsus esses, 2 Consultor, ris, 1. & 2. l. Var. l 3. cap. 2. Opinor non solum quod dicitur, malum consilium consultori esse pessimum: sed etiam bonum consilium, qui consulit, & qui consulitur, bonum habendum Aul Gell. l. 4. cap. 5. 3 Consiliator, is, 1. & 4 l. 2. & 3. b. Plin. ep 82. Ille in gerendis meis honoribus consiliator, & rector, 4. Consilij dator. Ex Cic.

Consiglio. Fior. conseglio, Sen. parere, ò risolutione di fare, ò non fare vna cosa.] Consilium, ij, neut gen. 2. & 3 b. Cic. 2. de Inuent. Consilium est aliquid faciendi verè excogitata ratio.

Di consiglio, consigliere, ò consigliera.] Consiliarius, a, um, 1. l. 2. 3. 5. b. Plaut. in Epid.

Chi domanda consiglio.] Consultor, oris, vel Consulens, entis, 2. b. Cic. de Clar

A chi non manca consiglio, chi abbonda di consiglio.] Consiliosus, a, um, 4 l. Gell. l. 4. c. 49.

Senza mio consiglio, senza consigliarsi meco, senza dirne niente à me, senza mia saputa.] Me inconsulto, vel inconsultu meo. Ex Var. l. 1. de Re rust Inscio, atque inconsulto Domino, serui sæpè ex agro discedunt. Plaut. in Trinum. Me absente, atque insciente, inconsultu meo ædes venales hasce inscribit litteris.

Consignare, assegnare.] Trado, dis, tradidi, traditum, 1. l.

Consobrino, vedi Cugino.

Consolare, e confortare.] Consolor, aris, atus, sum, 1. 2. l. Cic. de Clar. Or.

Consolatione.] Consolatio, nis, f g. 1 2 3. l 4 b. Ex Cic.

Consolatione, piacere, vedi Piacere.

Consolato, confortato.] Consolatus, ta, tum, 1. 2 3. l.

Consolato, officio di console.] Consulatus, tus, masc. gen. 2 b. 3 l.

Consolatore.] Consolator, ris, m. g 1. 2. 3. l 2 Suasor, ris, m. g. 1. l. 2. 3. b. in rec & l. in obl

Console, e consule.] Consul, lis, 2. b. in rect. & obl. l.

Esser console.] Consulatum gerere.

Chi è stato console.] Consularis, & hoc, re 2. b. 3. l. Plin. l. 7 c. 44.

Consonanza, vedi Conserto.

Consorte, vedi Moglie.

Conspetto, presenza.] Conspectus, tus, m g.

Conspirare.] Conspiro, as, aui, atum, a. l

Constante.] Constans, tis, o. g. 2 fortis. & hoc, te.

Constantemente, auuerb.] Constanter.

Constantinopoli città nobilissima della Tracia, così detta da Constantino imperatore, il quale marauigliosamente l'ampliò.] Constantinopolis, lis, fœm gen. 5. b. Constantinopolis Byzantium antea dicebatur, deindè ab Historicis, noua, & secunda Roma sæpiùs appellata.

Constanza, fortezza.] Constantia, tiæ, f. g. 3. b.

Constituire, ordinare, deliberare.] Constituo, is, constitui, constitutum, 2. b.

Constitutione, ordine.] Constitutio, nis, fœmin. gen. 2 4. b. 3 l.

Constringere, sforzare, vedi Sforzare.

Consueto solito, vsitato, vedi Solito.

Consuetudine, vsanza, vedi Solito fust.

Consulta, il consultare.] Consultatio, nis, f g. 1. 2. 3. l & 4 b. Ter. in Hecy. act. 4. sc. 4. Nulla tibi Pamphile hic iam consultatio est. 2. Deliberatio, nis, f g. 1 2. & 4 l. 3. & 5. b. Cic. de Or. Communicatio est quasi cum ijs ipsis, apud quos dicas, deliberatio.

La cosa hà bisogno di consulta.] Deliberationem res habet. Cic. ad Att. l 7. ep 3. Id coram considerabimus, quale sit: habet enim res deliberationem, & fi ex parte magna tibi assentior.

Consultare, far consulta, cioè trattare seco stesso, ò con altri, che cosa si debba fare.] Consulo, lis, 1. l. 2 b. Sallust. de Con. Cat & prius quàm incipias, consulto & vbi consulueris maturè facto opus est. Cæs 7 bell. Gall. Gallis bis, magno cum detrimento repulsi, quid agant, consulunt. 2. Consulto, tas, aui, atum, 1. 2 l. Sallust de Con. Cat. Omnes, qui de rebus dubijs consultant, ab odio, amicitia, ira, atque misericordia vacuos esse decet. 3. Delibero, as, aui, atum, 1. 2. l. 3 b. Pomp Fest. l 4. Deliberare à libella, quà quid perpenditur, dictum. 4. Deliberationem habere. Cic. in Phil. M. Antonius ad deliberationes eas, quas habebat domi de Rep. principes ciuitatis adhibebat.

Consultar ben bene, ò più, e più volte.] Etiam atque etiam deliberare. Cic ad Att. l. 2. ep. 7. De geographia etiam, atque etiam deliberabimus.

Consultore, colui, che consulta.] Consultor, ris, 1. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Ex Var de Re rust l. 3. cap. 2. qui sic ait: Opinor non solùm quod dicitur, Malum consilium consultori esse pessimum; sed etiam bonum consilium, qui consulit, & qui consulitur, bonum habendum.

Consultorello, dimin. consultor piccolo.] Consultorculus, li, 1 2 & 3. l 4 b. Ex Plaut. in Pœn.

Consumare.] Exedo, dis, exedi, exesum, 2. b. Cic. 3. Tusc. Ægritudo laceras, exest animum, planèque conficit.

Consumare, per logorare, vedi Logorare.

Consumare per spregare, vedi Spregare.

Consumarsi.] Conterere se. Cic. 1 de Fin. Vt Plato in musicis, geometria, numeris, astris se contereret, 2. Extabesco, scis, extabui, 2 l. Cic a. de Or.

Contadinello.] Rusticulus, li, m. g. 2. 3. b.

Contadino, e villano, huomo di contado, ò di villa.] Rusticus, ci, m g 2. b.

Contadino, che fà a parte col Padrone.] Rusticus partiarius Cat. de Re rust c 6.

Contado, propriamente tutto il paese fuori della città, che sia sotto al dominio d'essa.] Ager, gri, m. g. 1. com. 2 Vicus, ci, m. gen. 1. b. Cic. 3. Pagus, gi, m. g. 1. l. 4. Rus, ris, n. gen.

Contagione, male, che s'attacca.] Contagium, gij, n g. 2. l. 3. b. 2. Contagio, nis, f g. 2. l. 3. b.

Contagioso.] Contagiosus, sa, sum, 2 4. l. 3. b.

Contaminare, corrompere, ò infettare] Contamino, as, aui, atum, 1. 2 l. 3. b. Inquino, nas, aui, atum, 2. b. 3 Fœdo, das, aui, atum.

Contaminato.] Contaminatus, a, um, 1. 2. 4. l. 3. b. 2. Inquinatus, a, um, 1. 3. l. a. b.

Contanti, io contenti, vedi Denari contanti.

Contare, nouerare, e numerare: annouerare, & annumerare] Numero, as, aui, atum, 1 2 b. Cic ad Planc. in Ep. ad Att. l. 16. Atticus, qui ciuitatem conseruatam cuperet, pecuniam numerauit de suo, 2. Dinumero, as, 1 l. 2. & 3. b. Cic. Att. l 16. Octauius centurias dinumerat: iam iamque video bellum, 3. Enumero, as, 1 l 2. 3. b. Cic. l 13. epist. 10. Ne singula enumerem, totam tibi domum commendo, 4. Numerum inire Plin. ep. 193 Historicorum more scribis, numerum te inire non potuisse. 5. Numerum subducere, Catul. in Epithal. Iul.

Ille puluis Erythræi,
Syderumque micantium
Subducat numerum prius,
Qui vestri numerare vult.
Multa millia lusuum.

6. Numerum censere. Col. l. 6. c. 33. Recognosci grex poterit, numerusque censeri.

Contare, raccontare, vedi Raccontare.

Contarello, dimin. conto piccolo.] Ratiuncula, læ, fœmin. gen. 1. 2. & 4. b. 3. l. Terent. in Phorm. act. 1. sc. 1.

sc. 1. Erat ei de ratiuncula, reliquum pauxillum numerorum.
Far vn contarello.] Ratiunculam subducere Plaut. in Capt.
Ibo intrò, atque intus subducam ratiunculam
Quantillum argenti mihi apud trapezitam siet.
Contatore, colui, che conta.] Numerator, ris, 1.2 b 3.l.
Conte, signor di contea.] Comes, tis, masc. gen. 1.2.b. in rect. & obl.
Contea, 2.l. e contado, dominio, ò stato di conte.] Comitatus, tus, m.g. 1.& 2.b.3.l. Recent.
Contegno, grauità.] Grauitas, tis, fœmin.gen. 1.2.b.3.l lo rec. & obl.
Contegnoso, che stà in grauità.] Grauis, & hoc, ne, 1.b.
Contemplare.] Contemplor, aris, atus, sum, 2 1Animo intueri.
Contemplatione, consideratione.] Contemplatio, nis, f g. 3.l.2. Consideratio, nis, f.g. 2.4 l. 3.b.3. Mentis agitatio, nis, f gen.
Contemplatiuo.] Spectatiuus, 02, uum, Quint.l.3. c.5. Vt illa sit spectatiuæ partis, hæc actiuæ.
Contendere, contrastare.] Contendo, is, Sen. contrau. lib.1. Inter duos contendentes, medius elidor.
Contenere, comprendere.] Comprehendo, dis, 2. Contineo, es.
Contenere, raffrenare, vedi Frenare.
Contenersi, rattenersi, tenersi.] Teneor, eris, Cic. l.16. ep.24. Ego vix te neor, quin accurram.
Contenersi, astenersi, vedi Astenersi.
Contentare, far contento, compiacere, ò adempire l'altrui voglia.] Obsequor, eris, obsequutus, sum, 2.b. cum dat. Cic. 2. de Fin. Obsequor voluntati tuæ. Ti voglio contentare, 2. Obsecundo, das, aui, atum, 2 b. Plaut. io Truc. Nunc dum habes tempus, ei obsecundes, 3. Morem gerere cum dat. Cic 1. Tusc. Geram tibi morem. 4. Cuipiam morigerari. Ter. Adel. act 2. sc.2 Adolescenti esses morigeratus, hominum stultissime? 5. Contentum, vel contentam facere, vel efficere. Ex Plaut. in Merc. & Aul.
Contentare, sodisfare.] Satisfacio, facis, feci, 1.3.b. Cum dat. Cic. Att. l 2 ep.21. Varro satis mihi facit. Pompeius loquitur diuinitus.
Contentare appieno, cioè pienamente.] Cumulatè satisfacere. Cic. Att. l 6. ep.3. Cumulatè publicanis est satisfactum, 2. Planè satisfacere. Quint. l.4. c.1.
Contentare molto appieno, cioè pienissimamente.] Cumulatissimè satisfacere. Cic. l.10. ep.29. Tuis me cumulatissimè satisfecisse, certò scio. 2. Satis, superque facere, cum dat. Cic. de Or. Mihi satis superque abs te videtur istorum studijs esse factum.
Contentarsi, esser contento.] Contentum esse. Cato.cap. 143 Si villicam tibi dederit dominus in vxorem ea esto contentus. Cic. Parad. 6. Non esse cupidum, pecunia est: non esse emacem, vectigal est: contentum verò suis rebus esse, maximæ sunt, certissimæque diuitiæ.
Contentarsi di poco.] Paruo contentum esse. Cic. de Amic. 2. Paucis contentum esse.
Chi è difficile à contentarsi, chi difficilmente si contenta.] Fastidiosus, sa, sum, 2 2.4 l. 3.b. Colum. l 8 c.8. Columba tàm fastidiosa est, vt sæpè sedes suas perosa, si detur euolandi potestas, relinquat.
Contentarsi, vnito con l'infinito.] Satis habere. Cato. cap.1. Prædium ne satis habeas semel circumire.
Contentezza, e contento, cioè piacere, vedi piacere, nome.
Contentioso, inclinato à contendere.] Contentiosus, a, um, 4.l. Plinios, l. 2. ep. 9.
Contentioso, chi facilmente contrasta.] Iurgiosus, a, um, 3 l Gell l. 1. c.17.
Contento, sodisfatto, addiett.] Contentus, a, um, Cic. 1. de Sen. Quod cuique temporis ad viuendum datur, eo debet esse contentus.
Contento, sust. cioè allegrezza, vedi Allegrezza.
Contesa, contrasto, vedi Certame.
Contessa la moglie del conte.] Comes, tis, fœmin. gen. 1.2.b Hor. Tursl. Laur. hist. lib. 3. cap 8. Portiæ Comitis Populi donum fuit caput aureum librale.
Contestabile primo grado di militia, che dà il Rè, ò altro principe grande.] Magister equitum.
Contestare, dicesi delitti.] Contestor, aris, atus, sum, Bod. in Pand.
Contezza, vedi Notitia.
Continente, ò astinente, che si contiene, ò astiene.] Continens, tis, om. gen. 2.b. Ex Cic. 2. de In. 2. Abstinens, tis, om. gen. 2 b.
Continentemente, & astinentemente.] Abstinenter. 2.b.
Continenza, Fior. anche contenenza, virtù che ci astiene da piaceri illeciti.] Continentia, tiæ, f g. 1.3.l.2.4.b. Cic. de Inu. Continentia est, per quam cupiditas consilij gubernatione regitur.
Continuamente, del continuo, senza intermettere, ò tralasciare.] Assiduè. 2.3 b.4.l. Cic. in Orat. Omnia desiderata magis, quam assiduè percepta delectant, 2. Continenter, 2.b. Cæs. 1 Bel. Gal. Belgæ cum Germanis continenter bellum gerunt. 3 Continuè, 2.3.b. Quint. l 2.c 20.4. Indefinenter, 2.l.3.b. Var. l 2. cap.9. Alter indefinenter ager est. 5 Iugiter, 1.l.2.3.b. Plaut. in Mil.
Continuamento, continouanza, continuatione, e continuità.] Assiduitas, tis, 2.3 4 b. Continuatio, nis, 2 3.b. 4.l. Continuitas, c.3. 4.b. vel perpetuitas, atis, 2.3.4 b. Cic pro Sex. Rosc.
Continuare, e continouare, in att.] Continuo, as, aui, atum, 1. l. 2.b Cum accus. Plin. l.14. c2.22. Bibendi commendatione credidere. L. Pisonem, vrbis Romæ curatorem à Tiberio delectum, quod biduò. duabusque noctibus perpotationem continuasset.
Continuare, e continouare in neut.] Continuo, as, 1.l. 2.b. Sine accus. Corn. Cels l 2 c.1 Si à prima hyeme Austri ad vltimum ver continuarunt, laterum, laterum dolores, & iosania febricitantium, quàm phrenetin appellant celerrimè rapiunt.
Continuo, & assiduo, aggett. Continuus, a, um, 2 3.b. Assiduus, a, um, 2.3.b.
Conto, vedi Abaco.
Conto di denari, e grano.] Ratio argentaria, & frumentaria. Cato de Re rust. c.2. Vbi sic habet: Rationes putare argentariam, & frumentariam.
Conto di vino, & olio.] Ratio vinaria, & olearia. Cato de Re rust.
Conto piccolo.] Ratiuncula, læ, f.g. Plaut. in Capt. Subducam ratiunculam.
Far il conto, vedi Far l'abbaco alla voce Abbaco.
Fatto bene il conto.] Bene subducta ratione. Ter. Adel. Nunquam ita quisquam benè subducta rationem ad vitam fuit.
Saldar i conti.] Consolidare rationes. Cic. epist. l.1. Vt apud duas ciuitates rationes confectas, & consolidatas deponeremus.
Far li conti.] Rationes putare. Cato de Re rust. cap 5. Rationem cum Domino Villicus crebro putet. 2. Ratiocinor, aris Gratf.
Arte di conti, vedi Abaco.
Conto, stima, pregio, ò capitale, vedi Stima.
Essere in qualche conto.] In aliquo esse numero. Cæs. l.6. Bel. Gal In Gallia eorum, qui in aliquo sunt numero, atque honore, genera sunt duo.
Far pochissimo conto.] Minimi facere. Cic.2. Fin. Voluptatem virtus minimi facit.
Far grandissimo conto] Maximi facere. Plau. Epid.
Far più conto.] Pluris facere. Ex Cic.
Contorcere.] Iotorqueo, es, torsi, tortum. Ex Cic.
Contra, e contro prepositione di contrarietà, e s'adopra col secondo, terzo, e quarto caso.] Contra 1. & 2.l. Sen. lib.22 ep.122 Omnia vitia contra naturam pugnant, omnia debitum ordinem deserunt, 2. Aduersus, vel aduersum, 3. In b Plaut. in Trin. Hæc audio in te dici, excrucior miser.
Contra ragione.] Per iniuriam. Cic.
Contrabandiere.] Defraudator vectigalium. Plaut. in As.
Contracambiare, vedi Ricompensare.
Contracambio, vedi Ricompensa.

Render il contracambio, render la pariglia.] Vicem reddere. Plin. l.2. c.10. 2 Patria paribus respondere, vel Par pari respondere. Cic Att. 3. Paria facere. Ex Plin. 4 Par pari referre. Ex Teren.

Contrachiaue, cioè chiaue falsa.] Clauis adulterina. Salust. in Iug.

Contrada, ò vicinato, cioè parte di castello, terra, ò città.] Vicus, ci, m.g. 1.l. Cic. pro Mil.

Habitator di contrada.] Vicanus, na, num, 1. 2. l. Ex Cic. 1. de Diuin.

Di contrada in contrada, ouero per le contrade.] Vicatim, 1.2 l. Cic. pro Dom. Seruorum omnium vicatim celebratur tota vrbe descriptio.

Contradella, dimin. contrada piccola.] Viculus, li, m.g. 2.b. Vopisc. in Aurel. In minimis nati sunt viculis.

Contradire, repugnare.] Contradico, cis, xi, ctum, a.3.l.2. Repugno, as, aui, atum, 1.b.3. Reclamo, as, aui, atum, 1. com. 2.l. Cic. pro Leg. Man.

Contradirsi.] Pugnantia loqui. Cic 1. Tusc. Pugnantia te loqui non vides?

Contraditione, il contradire.] Contradictio, nis, f.g. 2. Repugnantia, tiæ, f.g. 1.b. Cic. 2. Philip.

Senza contradittione alcuna.] Nemine contradicente. Suet. in Cæs. c.20.

Contrafacimento il contrafare.] Imitatio, nis, 1.2. 4.b.3.l. Plin lib.8. cap.54. Simiarum mira solertia: visco inungi, laqueisque calceari imitatione venantium, tradunt, 2 Imitamentum, ti, n.g. 1.a.b. 3.& 4.l. A. Gell. lib.7. cap.5. & Corn. Tac. lib.13. cuius est tristitiæ imitamentum, 3. Imitamen, minis, n.g. 1.2.& 4 b. 3.l. Ouid. 4. Fast. cuius est, Facti imitamen.

Contrafare, od imitare, simigliare, ò somigliare: Assimigliare, od assomigliare, cioè fare à somiglianza, ò ad imitatione.] Imitor, taris, atus, sum, 1.2.b. Suet. in Tie. c.3. Imitabatur chirographa quæcunque vidisset, ac profitebatur se maximum falsarium esse potuisse. 2. Assimilo as, aui, atum, 1.l 2.& 3.b. Ouid. 15. Met. de chamæleonte loquens sic ait.

Id quoque quod ventis animal nutritur, & aura.
Protinus assimilat, fingit quoscumq; colores. Claud. ep. 37. de histrice sic dicit, Os porcum assimilat, 3. Assimulo, as, 1.l.2. 3.b Plin lib.8. cap.30. Traduut hyænam sermonem humanum inter pastorum stabula assimulare, nomenque alicuius addiscere, quem euocatum foras, laceret. Item vomitionem hominis imitari ad solicitandos canes, quos inuadat.

Contrafatto, e scontrafatto, cioè brutto.] Deformis, & hoc, me. 1.a.l. Cic 4. Tusc. Cur neq; deformem adolescentem quisquam amat, neque formosum senem, 2. Informis, & hoc, me 1.& 2.l. Corn. Tac. l.5. Repentinum, & informem exitum delegit. Virg. Ecl. 2.

Nec sum adeò informis, nuper me in littore vidi.
3. Fędus, a, um, 1.l. Liu. 2. ab Vrb. Inde ostentare tergum fędum recentibus vestigijs verberum, 3. Turpis, & hoc, pe; ex Ter. in Phor. act.1. sc.2. Cuius est Vestitu turpis, & ex Hor. 3. carm. od 27. Cuius est Macies turpis, & Ouid. 3. de Art. cuius est: Caput turpe sine crine, & Campus turpis sine gramine.

Contraforte, vedi Barbacane.

Contralto, & ancor' alo, sust. voce musicale assai nota.] Vox subacuta, Ex Cic. 2. de Nat. & Gell. l. 15. c.30.

Fare, ò cantare il contralto.] Subacutè canere. Ex Gell. loco cit. 2. Subacutum in modum canere, Ex Plaut. in Trin. & Cic. 1. de Leg.

Quegli, che fa, ò canta il contralto.] Cantor subacutus, Ex Cic. 1. de Orat. & Gell. lib. 15. c. 30.

Contramina.] Cuniculus contrarius. Ex Liu.

Contraminare, far contraminare.] Transuersis cuniculis cuniculos hostium excipere. Liu. 2. Cuniculos eludere.

Contrapesare, ricompensare] Compenso, as, aui, atum, Cic. In Pis. Sed sit offensus primo, non ne compensabit cum vno versiculo tot mea volumina laudum suarum? 2. Libro, as, aui, atum, 1.l. Cic.

Contrapesato.] Libratus, a, um, 1.2.l. Cic.

Contrapeso.] Aequipondium, dij, neut. gen. 2. b. 2. Aequamentum, ti, neut. gen. 2.l. 3. Æquilibrium, brij, neut. gen. 1.3. l.2. 4.b. Vitruu.

Contraporsi] Repugno, as, aui, atum, 1.b.2. Aduersor, aris, atus, sum, 3 Obsisto, stis, stiti, Cur. Cic.

Contrapasso, similitudine di vendetta, ò pena, vedi Taglione.

Contrariamente, auuerb. con contrarietà.] Aduersè, Gel. l.3. c.16 Id tam obscurè, atque præcisè, atque aduersè dictum Sabinus medicus enarrauit, 2. Contrariè. 2.l Cic. Relata contrariè verba, ornant in primis orationem.

Contrariare, Fior. anco contradiare, essere contrario, ò contradio.] Aduersor, aris, atus, sum, 1 2. l. Plin. lib. 29. cap 4. Scorpio tritus stellionum veneno aduersatur. Cic. pro Syl. Ego quibus ornamentis aduersor tuis? aut cui dignitati vestræ repugno? 2. Aduersum esse. Cic. pro Syl. Omnium mentes improborum mihi vni maximè sunt infensæ, & aduersæ. 3. Refragor, aris, atus, tum, 1. com. 2.l. Plin. l.19 c.8. Planta hæc maximè refragatur Veneti.

Contrarietà, oppositione.] Aduersitas, tatis, f.g. 3.b. Plin. lib.11. cap 25. Magnam aduersitatem scorpionibus oleo mersis, & stellionibus putant esse. 2. Oppositio, nis. f.g. 2. 3.4 b. Gel. l.6. ca.2. Fortitudo intelligi posset ex ignauiæ oppositione.

Contrarijssimo, superl. sommamente contrario.] Aduersissimus, a, um, 3. b. Cæs. ad Cic. l 10 ad Att. Omnia secundissima nobis, aduersissima illis accidisse videntur. 2. Inimicissimus, a, um, 1. 2. b. 3. l. Cic. de Amic.

Contrario, addiett. opposto, inimico, e nociuo.] Aduersus, a, um, Sal. in Cat. Multos mortales aduersos habeo, 2. Aduersarius, a, um, 3.l Var. l 1. cap. 12. Si quod est, quod aduersarium inferatur, facilius discutitur, 3. Contrarius, a, um, 2.l. Cic. 2. de Diu. Nihil est tam contrarium rationi, & constantiæ, quam fortuna, 4. Inimicus, a, um, 1. & 2. b. Plin. lib 21. cap. 43. Vomitiones inimicæ oculis maximè, ac dentibus.

Più contrario, compar.] Aduersior, & hoc, sius. Plin l.32. cap.4. Non est marina testudine aliud Salamandræ aduersius. 2. Inimicior, & hoc cius, 1.2.b. 3.l. Cic. de Am. Scipio negabat vllam vocem inimicorum amicitiæ potuisse reperiri, quam eius, qui dixisset, ita amare oportere, vt aliquando osurus sit.

Per lo contrario, ouero all'incontro.] Contra Ter. in Eun 2. E contrario. 3. E diuerso. Plin. l.18. c.7.

Contrascarpa, e contraforte, vedi Barbacane.

Contrastare, contendere.] Contendo, dis, di, sum, 2. Iurgo, as, aui, atum, 3. Rixor, aris, atus, sum, 4. Concerto, tas, aui, atum Cic. de Nat.

Contrastare con parole.] Altercor, aris, atus, sum, Cic. de Clar. Or.

Contrasto, vedi Certame.

Contrasto di parola.] Altercatio, nis, fœmin. gen. 1. 2. 3.l Cic. Ep.

Contrattare, far contratto.] Contraho, his, xi, ctum, Cum aliquo contrahere. Cic. Off.

Contratto,] Contractus, ctus, m.g. 2 Res contracta, Ex Cic. 1. Off. vbi ait: Res, rationesque contractæ.

Rogarsi del contratto.] Conficere tabulas publicas. Ex Cic.

Contratto da farsi.] Res contrahendæ. Cic. 3. Off. Tollendum est igitur ex rebus contrahendis omne mendacium.

Contratto illecito.] Contractus nefarius. Maff. de Reb. Indic. Comment.

Contrauenire, far contra, vedi Contrariare, e contraporsi.

Contribuire, ò contribuere, concorrer con la spesa.] Confero, ers, 1.l.2. b. Plin. lib. 21. c.3. Nec erat in bonis funeris impensa: Asses ergo contulit populus, ac funus elocauit, quaque præferebantur, flores è prospectu omni sparsit.

Contributione, il contribuire.] Collatio, nis, 1. 2. l. Liu. 4. ab Vrb.

Contristamento, disgusto, ò dispiacere.] Ægrimonia, æ, f. gen. 1.b. 3.l. Cic. ad Att. l.12. Ferrem grauiter, si noua

ægri-

ægrimoniæ locus esset. 2. Ægritudo, dinis. f.g. 2. b. 3. l. Cic. 4. Tusc. Est igitur ægritudo opinio recens præsentis mali, in quo demitti, contrahique animo, rectum esse videatur 3 Animi contractio. Cic. 4 Tusc. Ægritudo est animi aduersante ratione contractio.

Contristare, attristare, dar dispiacere ad alcuno.] Mærore, aut tristitia aliquem afficere. Cic. 2. Sollicito, as, aui, atum. 2. 3. b. 3. Aegrimonia afficere Plaut. in Stich.

Olim quos absens affeci ægrimonia,
Eos nunc lætantes faciam aduentu meo.

Contristarsi, ò attristarsi.] Mæreo, es, rui, vel mœstus, sum. 1. l. 2 b Cic. 2. In mœrore versari, vel iacere. 3 Contristor, aris, atus, tum. Cic. 4. Aegrimonia affici, Ex Plaut. in Stich.

Contro, e di contro, vedi Rimpetto.

Controuersia, cioè lite, vedi Lite.

Contumace.] Contumax, cis. o g 2 b. 3. l. in rec. & obl. Cic. ep. ad Att.

Contumacia.] Contumacia, ciæ f g 2. b. 3. l.

Conturbare, disturbare, metter sottosopra.] Conturbo, bas, aui, atum. 2 Disturbo, bas, aui, atum 3. Commoueo, es, moui, motum. 2. b. Ex Cic.

Conturbatione, conturbagione, e conturbamento, il conturbare.] Conturbatio, nis, f. g. 3 l. Cic. 4. Tusc. Stoici conturbationem definiunt, metum excutientem cogitata.

Conturbato.] Perturbatus, a, um. 3. l. 2. Commotus, a, um. 2. l. Cic ep.

Con tutto che, benche.] Quamquam 2. Et si.

Conualescente, chi dopò la malatia và racquistando la sanità, e le forze.] Conualescens, ntis. o. g. 2 b. Plin. l. 20. cap. 5. Siser erraticum cordi conuenit conualescentium. 2 Reualescent, tis. o. g. 1. 2. b. Ex Gell. lib. 16. cap. 13.

Esser conualescente.] Conualesco, scis, conualui. 2. b. Cic. l. 12. Att. epist. 2. 2. Reualesco, scis. 2. 2. b. Gell. l. 16. c 13.

Conualescenza.] Conualescendi tempus, vel studium. 2. Ab ægritudine recreatio. Plin lib. 22 c 23. Laser ab ægritudine recreationi efficax est in cibo.

Conualle, pianura da ogni parte rinchiusa da monti, ò colli.] Conuallis, lis. f g 1 2 l. Pomp Fest. l. 3. Conuallis est planities ex omni parte montibus, aut collibus comprehensa.

Conueneuole, e condecente.] Conueniens, tis. o. g. 2. 3 b. 2. Decens, tis. o. g 1. b. 3. Congruens, tis. o g 2. b 4 Decorus, a, um. 1. b. 2. l. Cic. 2 de Off. Quod animo magno, fit id decorum videtur

Conueneuolmente.] Decenter. 1. b. 2. Congruentes. 2. b. 3. Conuenientes. 2. 3. b. Cic. de Off.

Conueniente atto.] Idoneus, a, um. 1 b 2. l. 3. b. 2. Aptus, a, um. Ex Cic.

Conuenire esser d'accordo.] Conuenio, nis, conueni, conuentum. 1. b. Cic. de Diu.

Conuenire, adunarsi insieme.] Conuenio. nis 1. l. 2 3 b. Cic. Att. l 4. Irer ita feci, vt vndique ad me eum gratulatione legati conuenerint.

Conuenir spesso.] Conuento, tas, aui, atum. 2. l. Solin. c. 40. Externas in ea plurimos conuentasse, argumentum de Vrbibus & locis dabimus.

Conuenire, patteggiare, vedi Patteggiare.

Conuenire, esser conueneuole.] Conuenit, bat. 2. b. 2. Condecet, bat. 2. b. 3. Decorum, vel aptum esse.

Conuentione, patto, vedi Patto.

Conuentare, cioè dottorare, vedi Addottorare.

Conuenticola, adunanza di gente per lo più à mal fine.] Conuenticulum, li. n g. 4. b. Cic pro Dom. Plebi quoque vrbanæ maiores nostri conuenticula, & quasi concilia quædam esse voluerunt.

Conuentino, conuentuccio, diminut. conuento piccolo.] Cœnobiolum, li. n. g

Conuento, habitatione de religiosi.] Cœnobium sacrum, Mass in Ignat. l. 4. c. 10. Sacrorum hominum Cœnobium. n. g. Ex Tursel. in Xau. l. 4 c. 6.

Conuersare, ò practicare.] Versor, aris, atus sum. Cic. 1. Catil. Nobiscum versari iam diutius non potes. 1. Conuersor, aris, atus, sum Plin l 10. c 3 Aquila, quæ valeria dicitur, minima magnitudine, viribus præcipua, colore nigricans in montibus conuersatur 3. Consuetudinem facere.

Conuersatione, ò prattica, il conuersare, ò practicare.] Conuersatio, nis. f g. 2. 2 3. l. Plin. lib. 10. cap. 33. Perdices in quo loco peperere, non incubant: Neue cui frequentior conuersatio sit suspecta, oua transferunt alio. 2. Consuetudo, dinis. fœm. g. 1. 2. 3. l.

Conuersation dolce.] Consuetudo iucunda. Cic. in Brut. Consuetudine iucunda me priuatum videbam.

Conuersione, mutatione di mal à bene.] Conuersio, nis. f g.

Conuertire, far mutar la mente dal male al bene.] Conuerto, tis. conuerti conuersum. 2. Ad frugem corrigere, cum accus. pers Plaut. Trin. Qui tu eum restituis? quin ad frugem corrigis?

Conuertir vno à miglior vita.] A consuetudine aliquem ad melioris vitæ rationem traducere, Ex Cic. lib 1 de Inu. Vt homines à consuetudine subito conuerteret & ad diuersas vitæ rationes traduceret.

Conuertirsi.] Ad bonam se frugem recipere. Cic. pro Cal. Multi, qui totam adolescentiam voluptatibus dediderant emerserunt aliquando, & se ad frugem bonam, vt dicitur, receperunt.

Conuincere, confutare.] Redarguo, is. gui. tum. 1. b. 2. Conuinco, cis, conuici, conuictum. 3. Coarguo, is, coargui, coargutum. 1. b.

Conuinto.] Conuictus, a, um.

Conuitare, vedi Banchettare.

Conuito, vedi Banchetto.

Conuocare, chiamare à se.] Conuoco, cas, aui, atum. 2. b. 2. Congrego, gas, aui, atum. 2 b 3. Aduoco, as, aui, atum. 2 b.

Conuocatione, congregatione.] Conuocatio, nis. f. g. 2. b. 3. l. 2. Congregatio. nis. f g. 2. b. 3 l.

Coperchiare, e couerchiare, coprir col coperchio.] Operculo, as, aui, atum. 1 3 b. 2. l. Col. lib. 12. cap 15. Vasa confestim operculare conuenit, quo melius ficus perennet. 2. Operculo operire cum accusat. Plin. lib. 8. cap. 39. Est, & aliud cochlearum genus minus vulgare, adhærente operculo eiusdem testæ se operiens. 3. Operculum imponere cum datiuo. Ex Cic. 2. de Leg.

Coperchio, & anche turaccio.] Operculum. n. g 1. 3 b 2. l. 2. Cooperculum, li. n g 1. 2. 4 b. 3. l. Plin. l. 14. Sic coopercula doliorum meditanda sunt addita masticę, ac pice.

Coperchio, e couerchio, altramente copertoia, quel pezzo di terra, ò di rame, col quale si cuopre il pignatto.] Operculum vel tegmen ollare, Ex Cat. de Re rust c. 10. & Col. l. 11 c. 43. 2. Ollæ operculum, seu tegmen, Ex Cat. de Re rust

Coperchio, che si muoue innanzi, e indietro.] Operculum ambulatorium. Plin. l. 21. c. 14.

Coperta, cosa, con che si cuopre.] Operimentum, ti n. g. 1. 2. b Plin. lib. 8. cap 42. Equum altum, detracto oculorum operimento, & cognito cum matre coitu, petijsse prærupta, atque exanimatum.

Coperta da letto, vedi Coltre.

Dare à vno la coperta, cioè porlo sù la coperta, e gittarlo in alto.] Stragulo quempiam imposi um in sublime iactare. Ex Suet in Oth. cap 2 qui sic ait. Ferebatur vagari noctibus solitus, atque inualidum quemque obuiorum, vel potulentum corripere, ac distento sago impositum in sublime iactare.

Coperta, e copertoio, coprimento, e copritura, cioè cosa, con che si cuopre.] Tegimen, nis. n. g. 1. 2. 3. b. in rect. & in obl. Liu 7. bel. Maced. Testudinem, vbi collecta in suum regimen est, tutam ad omnes ictus video esse. 2. Operculum, n. g. Plin. lib. 14. cap. 1. Subdiales inambulationes vmbrosis operculis vitis operiat.

Copertamente, oscuramente.] Opertè.1.b. Obscurè. 2. l. vel symbolicè 2. 3.b. Gel.l.4 c.11. Testiculi more Pythagoræ opertè, atque symbolicè cyami sunt appellati. 2. Tectè.& 1.l.Cic.

Copertamente, e coperto, auuerb. segretamente Tectè. 1. 2.l.Cic. Att.l.1. epist.18 Ab illo apertè, tectè quicquid est datum libenter accepi 2 Furtim.Cic.pro Dom 3.Furtiuè. 2. Plaut in Pœn.

Più copertamente, auuerb. compar.] Tectius.1.l.2.3 b.Cic. l.9.ep.22.

Copertato, quegli, che fà le coperte.] Plumarius, rij. m. g. 1. 2. l.

Coperto, e couerto, particip. il contrario di scoperto, ò scouerto.] Opertus,a,um 1.b.2 l.Cic 5. de Diu. Apollinis operta,probata sunt. 2. Tectis verbis ea ad te scripsi,quæ apertissimis agunt Stoici.

Al coperto.] Sub tecto. Var.l.1. cap. 36. Cum in agris opus fieri non potest,quæ sub tecto possunt, tunc conficienda, antelucano tempore hyberno. 2. Intra tectum. Colum.l. 6. cap. 3. in operto. Cic.in Parad.4. Intra opertum, Ex Colum.

Star al coperto.] In operto esse. Cic. Parad. Tu in operto fuisti.

Al coperto, & allo scoperto.] Subdio, & sub tecto. Plin. l.17. cap.28.

Copertoia, vedi Coperchio.

Copia, abbondanza,douitia.vedi Abbondanza.

Far copia di se, dicesi di chi si lassa vedere, e dà facilmente vdienza.] Copiam sui facere.Plin.in Pen.

Copia,essemplo.] Exemplum,pli.n g. Cic.ad Att. Cæsaris epistolæ exemplum, ad te misi.2 Imago,ginis.f.g. 1.b.2. l Cic.4 vel 5.Ver. Descriptio, & imago tabularum. 3. Apographum, phi. n. g. Græc.1. b. 2. cap 3.b. Thes. Apographon substantiuum exemplum, vel libri,vel tabulæ latinè descriptum dicitur.

Copiare, trascriuere.] Describo, bis, scripsi, scriptum. Cic.Att l.8 ep.9. Epistolam ipse multis dedi describendam. 2 Exscribo,bis Cic 4. Ver. Tabulas in foro summa hominum frequentia exscribo. 3. Transcribo, bis. Cic. pro Clu. Oppianicus testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignauit. 4 Exemplum edere.

Dare à copiar vna cosa.] Quidpiam describendum dare. Cic. ad Att. Eam epistolam multis dedi describendam.

Copiato.] Descriptus, pta, ptum. 2. Exscriptus, pta, ptum.

Copiglio, cupile, e melario, cassetta, ò vaso, doue gli api fanno il mele] Aluus,ui f.g. Var.l.3 c. 26. Aluos a mellis alimonio vocat, quas ideò medias faciunt angustissimas,vt figuram imitentur apum 2. Alueus,uei m.g 3.b. n.l.r1.c.16. 3. Aluearе.n g 1.3.l.2.b Gel l 9 c,8. Apum frequentiam priusquam mereemur apertis aluearibus consideremus. 4 Aluearium,rij n g 3 l 2.4.b.Plin.lib. 11 c.10.

Copiosamente, vedi Abbondantemente.

Copioso, vedi Abbondante,

Copista, e copiatore, quegli, che copia, e trascriue.] Librarius, rij. m. g. 1. com. & 2 l Cic. Att. epist. 265. Peto à te, vt quam celerrimè mihi librarius mittatur, maximè quidem Græcus, qui mihi exscribat hypomnemata.

Copistuccio, dimin.] Librariolus, li. m. g 1. l. 4. b. Cic. Att. l. 4. Velim mihi mittas de tuis librariolis duos aliquos.

Coppa con l'ostretta, cioè la parte di dietro del capo.] Occipitium, tij 1 l 2 3 4.b Plin.lib 18. cap 51. Cuius est, Frontem domini plus prodesse, quam occipitium, non mentiuntur. 2. Occiput,pitis. n.g.1. l. 2 3.b. Pers Sat. 1.
Occipiti cæco, posticæ occurrito sannæ.
3. Capitis pars auersa. Plin.lib.11 c.52. Placuit in Ægypto nutrire portentum, binis, & in auersa capitis parte oculis,sed ijs non cernentem.

Coppa con l'o largo, si dice anco coperta,ouero ventosa, vaso per lo più di vetro, che s'appicca alle carni, per tirare il sangue] Cucurbitula,læ f.g.1 3.b. Cels.lib.2. c.10 2. Cucurbita medicinalis Plin.lib. 32.cap.20.

Coppa à sangue.] Cucurbitula sanguinaria, vel sanguinalis.2. Cucurbitula cum ferro.

Coppa à vento.] Cucurbitula ventosa,seu pneumatica, Ex Iuuen Sat.14 2. Cucurbitula sine ferro.Cels.

Attaccare le coppe ad alcuno.] Cucurbitulas, alicui adhibere, admonere, vel defignere.Cels.l.4 c.9.

Coppa con l'o larga,cioè vaso da bere.] Scyphus phi. m.g. 1.b. Plin.lib 33. cap. 11. Lucius Crassus orator duos scyphos habuit Mentoris artificis manu cælatos sestertijs centum

Coppia,con l'o stretta, paio ouero paro,due cose insieme.] Par, paris,n.g 1.l.in rect.b.in obl.Plin. lib.13.c.37 Lucius Axius eques Roman. denarijs quadringentis singula columbarum paria venditauit.

Coppiera,colei,che serue di coppa.] Poculorum,vel ministra,vel ministratrix,vel administra,Ex Cic 1 Tusc. & 2 de Nat 2 Calicum ministra, vel ministratrix, vel administra.Ex Catul.ep.54.

Coppiero, Fior.ancor mescitore, quegli, che serue di coppa, che da à bere à qualche Prencipe.] Poculorum minister. Macrob.Saturn.lib.5.c.16. Ganymedes Iouialium poculorum minister in cœlum ascitus est. 2. Seruus à poculis 3. Pincerna,næ m.g 4. A poculis.

Esser coppiere, ò seruir di coppa, cioè dar bere.] Pocula miscere, Ex Mart.l.24 ep 102. Qui sic aie.
Ab Ioue, qui veniet miscenda ad pocula, &c.
2. Pocula ministrare. Cic.1.Tusc Non ambrosia deos, aut nectare, aut Iuuentute pocula ministrante lætari arbitror. 3 Pocula infundere. Hor 5. Epod.4 Esse à poculis. Cic 1.de Nat.Etymol.lat.Ganymedem non pauci raptum fingunt,vt esset Ioui à poculis.

Coppo,cioe tegola,vedi Tegola.

Coprire.] Operio, ris, ui, tum. 1. 2.b.2. Tego, gis, xi, ctum.1 b.

Coprir bene, ò tutto.] Pertego, gis, 1 l. 2. b. Plaut. in Trin. Benefacta, benefactis alijs pertegito, ne perpluant.

Coprir con pelle.] Pelliculo, as, aui, atum. 1 3. b. Col. l. 12. cap. 39.

Coprir intorno.] Circumtego, gis, xi, ctum. 3 b.

Coraggio, arditezza, brauura, & animosità. cioè franchezza di cuore.] Animi præsentia. Plin. l. 8. c.25. Mensura hominum parua, sed animi præsentia mira est 2. Animus præsens. Ter. in Eun. Fac animo hæc præsenti dicas 3. Animus acer,& præsens.Cic.2.de Orat 4. Animus virilis, & præsens. Ter.in Phorm.

Coraggiosamente, & animosamente, auuerb con coraggio.] Virili, præsentique animo, Ex Ter.2 Animosè.

Coraggioso, intrepido, & animoso, Ex Cic. de Nat. 2. Intrepidus, a, um 2. 3. b. Animosus, a, um. 3. l. 4. Vir magno animi robore. 5. Vir plenus animi, & roboris.

Corallo pianta, che nasce nel fondo del mare, & indurisce all'aria.] Corallum, lij. n.g.1.l.2.b.Ouid 15. Met.
Sic & Corallium, quo primum contigit auras.
Tempore durescit, mollis fuit herba sub vndis.
2. Corallium, lij 1.b. 2 l. Auson, in Mosel
Et virides algas & rubra corallia nudat.
3. Coralium, lij.1.b.Sidon, in Epithal. Rur.
Lactea puniceo sinuantur colla coralio. 4. Curalium, lij. 1. Ita dictum, quia tondetur, seu præciditur. Plin.l.32. c. 2. Curalio forma est fruticis, color viridis. Baccæ eius candidæ sub aqua, ac molles exemptæ confestim durantur, & rubescunt, quasi corna satiua spetie ac magnitudine, aiunt tactu protinus lapidescere si viuat itaque occupari, euellique retibus, aut acri ferramento præcidi: hac de causa curalium vocitatum interpretantur.

Corallo rosso.] Corallium rubrum, vel rubens Plin.lib. 32. cap.2. Corallium probatissimum quam maximè rubens, & quam ramosissimum, nec scabrosum, aut lapideum, vel rursus inane, vel concauum.

Esser simile al corallo.] Coralizzo, as, Græc.

Corame, vedi Cuoio.

Corata intestini intorno al cuore.] Præcordia, orum. n. g. Plin lib 30. cap 5. Præcordia vocamus vno nomine

cata

exta in homine, quorum in dolore cuiusque partis, si catulus lactens admoueatur, apprimaturque his partibus, transire in eum morbus dicitur. 2. Exta, orum. Plin. ibidem.

Corarella, diminut. di corata.] Præcordiola, lorum.

Corazza, corazzina, e corsaletto; albergo, & vsbergo, cioè armatura del busto, ò petto] Lorica, cæ. f. g. 1. & 2 l. Var. 2. de Ling. Lorica, a loris, quòd de corio crudo pectoralia faciebant, postea succuderunt Galli è ferro sub id vocabulum ex anulis ferream tunicam. Liu. l. 5 ab Vrb. 2. Pectus, le, lia. n g 2 & 3. l. 2. b. Plin. l. 34 cap 7. Fecit, & Sp Caruilius Iouem, qui est in Capitolio victis Samnitibus sacrata lege pugnantibus, ex pectoralibus eorum, ocreisque & galeris. 3 Thorax, cis m. g 1 2. l. Plin. l 7 c. 20 ... quoque vidimus Athanatum nomine prod giosæ ost ... ationis, quingenario thorace plumbeo indutum cothurnisque quingentorum pondo calciatum per scenam ingredi.

Piastra di corazza. Squama, mæ. Virg f g.

Arte di far corazze, ò corsalette. Fabrica logicaria. Veget l. 2. In Romana militia habebant fabricas scutarias, & loricarias.

Corba, cesto, cosi detto.] Corbis, bis. fœm. g Cic. vedi Cesto.

Corba da portar letame.] Corbis stercoraria. Ex Col.

Corbacchiotto, corbicino, il figlio del corbo.] Corui pullus Ex Cic 1. de Diu. & l. 9. ep 18. 2. Pullus coruinus Ex Plin. l. 10. c. 3. & 12.

Corbella, dimin. corba piccola.] Corbula, læ. Cat.

Corbezzola, vedi Cerasa marina

Corbino, e coruino, addiett. e poss. di corbo, ò coruo.] Coruinus, a, um. Plin l. 10. cap 12 2. l 2 Coracinus, a. 2. b. 3 l. Vitr. lib 8 cap 3. Ex eo flumine pecora, quam sint alba, procreant alijs locis pulla. alijs locis leucophaa, alijs locis pulla, alijs coracino colore.

Corbo, ò coruo, vcce lo grande, e nero.] Coruus, ui. Plin l. 10 c. 43. 2 Corax, ais. 2. l 2 b. in obl. Cic 3. de Or. Patiantur coracem istum pullos suos excludere in nido.

Coruo caluo, ò aquatico.] Phalacocrax, cis. m. g. 4 b. Plin. l. 10. c 48

Corbo col becco giallo.] Procorax, cis, m. g. 3. b. Plin. l. 10 c 48.

Corbo nocturno.] Nicticorax, cis. m. g. 3. b.

Voce di corbo.] Crocitatus, us m g. 1. b. 3. l.

Far la voce del corbo.] Crocito, tas, aui, atum. 2. 3. b. Ouid. Philom.

Corda, cioè fune, vedi Fune.

Corda d'instrumento musico.] Corda, dæ Virg. 2. Fides, dis, 3. Neruus, ui Pers & Horat.

Corda di viola, ò di liuto.] Fidium neruiæ. Gell. l. 9. cap. 7.

Corda dell'arco] Neruus, ui m. g. Horat.

Corda fatta di budella d'agnelli per vso di stromento di suono, vedi minugia.

Corda, Fior colla, Sen. Fune, intesa di quella con cui si tormentano i rei per farli confessare.] Funis tortorius, vel colasticus, Ex Cas Tusc. & Plaut.

Dar la corda, Fior. dar la colla, Sen dar la fune, vsasi anche dal dialetto Fior. il verbo collare, cioè tormentar con colla, ò corda, ò fune.] Tortorio, vel colastico fune torquere, Ex Hor de Art.

Hauer la corda. Fior hauer la colla, Sen. hauer la Fune, dicesi anco dal dialetto, Fior. esser collato, e val esser tormentato con corda, ò colla, ò fune.] Fune torqueri. Ex Hor de Art. & Ouid 1. am el. 4.

Cordaro per funaro, vedi Funaro.

Cordaro, chi fà, ò vende corde, d'instrumenti musici.] Fidium venditor, vel artifex Ex Col & Plin

Cordella, e cordicella, funicella, e funicello, dimin. corda, ò fune piccola.] Funiculus, li m g 2. l 2 & 3. b. Quint. l 1. cap. 6 Funem masculinum esse, funiculus ostendit.

Cordella, e cordellina, quel laccetto di filo intrecciato, che si pone alle camiscie da capo, e da mano.] Funiculus vestiarius vel subucularis. Ex Plin. & Vlpian.

Cordella da tormentare.] Fidiculæ, arum. f. g. num. plur, 2. 3. b. Sen. de Ira l. 3. Equuleus, & fidiculæ, & ergastula, & Cruces.

Cordelliere, colui, che dà la corda.] Tortor, ris. m g. 1. l. 2. b. in rect. l. in obl. Cic. 3. Tusc.

Cordetta. vedi Cordella,

Cordetta, dimin corda piccola d'instrumento musico.] Fidicula, læ Ex Plaut.

Cordiaco, cordiale, cioè restoratiuo del cuore, & à quello gioueuole.] Cordi vtile, vel salutare Ex Cic. & Plin.

Cordiale. Fior. anche corale, cioè intimo.] Intimus, a, um. 2 b 2. Penitus Cic ad Q. Frat.

Cordiale, Rom. cordiaco, e corale, Fior. aggett. di cuore.] Cordiacus, a, um 1 l 2 3 b. Plin. l. 11 cap 37. Cor negatur cremari posse in ijs, qui cardiaco morbo obierunt, negatur. & veneno interemptis.

Cordialissimamente S n. coralissimamente. Fior. auuerb. superl. cioè intimissimamente] Corde intimo. Cic. 4. Tusc. 2. Penitissimo pectore Plaut. in Cistell.

Cordialmente. Sen Fior. anche coralmente, cioè di cuore, vedi di Cuore.

Cordoglio, vedi Afflittione.

Cordone, e cordoncino, vedi Cordella.

Cordouaniere, colui, che concia, ò vende cordouano.] Pellis cordubensis venditur, vel concinnator.

Corduano.] Pellis cordubensis.

Core, e cuore, Fior. anco coraggio, vedi Cuore.

Coretto, dimin core piccolo] Corculum, li. s. l 2 b Ex Plaut. qui sic ait. Meum corculum, meus mollicul us caseus 2. Cor paruum. Plin lib 11 c. 37 Bruta existimantur animalia, quibus cor durum riget, audacia, quibus paruum est Cor exiguum, vel ex Cic 2. de Diu.

Coretto, dimin coro piccolo.] Odeum exiguum, vel paruum Ex Maff in Ignat l 3. c 4 & Cic 3. de Or.

Corgniale, corgna, cornia, e corniola, frutto assai noto.] Cornum, ni n. g 1. l. Virg 3. Æn.... Lapidosaque corna.

Corgnale, corgno, cornio, e corniolo, inteso dell'albero.] Cornus, nus f g Plin. lib 16. cap 40 Ab his proxima est cornus: quanquam non potest videri materies propter exilitatem, sed lignum non aliò penè, quam ad radios rotarum vtile, aut si quid cuneandum sit in ligno, clausque figendum, ceu ferreis

Di corgnale, addiett] Corneus, a, um. 1. l. 2 b. Virg. 3. Æn. cuius est. Virgulta cornea.

Corgnaleto, cornieto, e corniol etto, luogo piantato di corgnale, cornij, ò corniole.] Cornetum, ti. n. g. 2 1. l Var. 4. de Ling. Cornieta. quæ abscissæ loco corni reliquerunt nomen, vt esculetum ab esculo dictum, & fragutal à frago

Cosa, che produce corgnali cornie, ò corniole, ò cornij, e corniole, addiett] Cornifer, a, um 1. l. 2. & 3. b Claud. de Rapt Pros. l. 1 Cuma est, Rami corniferi.

Coriandro, e pitartima, herba nota.] Coriandrum, dri. n g.

Corintio, addiett di Corinto] Corinthius a, um, vel Corinthiacus, a, um. Ouid 5. Met.

Corinto, e Coranto, Città dell' Archadia nella Morea.] Corinthus, thi f g Plin l. 4. c. 4

Cornacchia, e cornice, Fior. anche gracchia, vccello assai noto.] Cornix, cis. f g. 1. & 2 l. Plin. l. 7. cap. 48. Hesiodus multa de hominum æuo referens, cornici nouem nostras tribuit ætates, quadruplum eius ceruicis, id triplicatum coruis.

Cornacchiamento, e scornacchiamento, il cornacchiare.] Garrulitas, tis. f g 2. & 4. l. 2. 3. b. Plin. l 26. cap. 2. Vsu efficacissimo rerum omnium magistro, peculiariter medicinæ, ad verba garrulitatemque descendente. 2. Loquacitas, tis f. g 1. & 3 b 2 & 4 l Cic. 2. de Leg. Accij loquacitas habet aliquid argutiarum. 3. Loquentia, tiæ f. g. 1. 3. b. 2. l Salust de Con. Cat. Catilinæ fuit satis loquentiæ, sapientiæ parum.

Cornacchiare, e scornacchiare, metaf. si dice di chi assai parla, & à sproposito.] Cornicor, aris. 1. 2. l. Pers. Sat. 5.

Nescio quid tecum graue cornicaris ineptè.

2, Garrio, is. 1. l, 2. b. Cic. 2. de Or. Sæculis multis ante

Gymna-

gymnasia inuenta sone, quam in his philosophi garrire cœpe... 3. Blatero, as 1. 2. b. Pomp Fest. Blaterare est stulte, ac præcupide loqui, sed & camelos quum... voce... blaterare dicimus. 4. Blatio, tis. 1. b. Non. Marc. Blatis & blateras confringis; aut inconditè, aut inanitèr loqueris.

Cornacchietta, e cornacchina, Rom. cornicetta, e cornicina, Fior. dimin. cornacchia, ò cornice piccola.] Cornicula, læ, 1. a. l. 3. b. Horat. lib 1. ep. 3. Cuius est,
Moueat cornicula risum,
Furtiuis nudata coloribus.
2. Cornix exigua, vel pusilla. Ex Plin.

Cornacchino, il figlio della cornacchia.] Cornicis pullus. Ex Plin. l. 10. cap 12. Sola cornix, etiam volantes pullos aliquandiu pascit.

Cornacchione, accresc. cornacchia grande.] Cornix magna, vel grandis. Ex Plin.

Cornacchione per ciarlone, vedi Ciarlone.

Cornaccio, accresc. corno grande.] Cornu grande, vel magnum. Plin. l. 30 c. 15. Scarabeorum cornua grandia denticulata, ad alligata infantibus, amuleti naturam obtinent.

Cornamusa, strumento musicale, cioè piua con otricello.] Fistula siue tibia vtricularis. Ex Amalth. Onom. vbi sic habetur, Tibia vtricularis est, quæ vulgò dicitur cornamusa.

Cornamusiere, sonator di cornamusa.] Vtricularius, rij. 2. com. 2. & 4. l. 3. b. Suet. in Ner. cap. 54. Sub exitu, vitæ vouerat, prodituram se ludis etiam hydraulam, & choraulam, & vtricularium. 2. Ascaula, læ. vel ascaules, læ. m. g. 1. 2. l. Græc. Ex Mart. l. 10. ep. 3. Cuius est; Canus ascaules. Vbi Matth. Rad. sic ait: Ascaules dicitur, qui vtrem inflat. 3. Ascœdus, di 1. 2. l. Græc. apud Guil. Morel. in Com. 4. Ascita, tæ. m. g. 1. 2. l. Græc. Ex Guil. Morel. 5. Pithaula, æ.

Cornare, Fior. sonar il corno.] Cornu canere. Varr. 4. de Ling.

Cornata, colpo, ò percossa di corno.] Cornu, vel ictus vel percussio, vel percussus. Ex Plin. l. 28. cap. 11. & Cic. 3. Off

Cornatore, sonatore di corno.] Cornicen, cinis. 2. 3. b. in rect. & obliquo Liu 2 ab Vrbe. Cornicines, tubicinesque impositos canere ante iubet. 1. b. Græc.

Quegli, che corneggia, ò tira di corno.] Ceratistes, stæ. m. g. Græc.

Corneggiare, tirar di corno.] Cornu petere. Ex Virg. & Horat.

Cornetto, Città in Toscana.] Cornetum, ti.

Cornetta, insegna d'vna compagnia di caualli.] Vexillum equestre.

Cornetta del generale.] Vexillum imperatorium.

Cornetta, e cornetto, strumento musicale di forma di corno.] Buccina harmonica, Ex Plin. l. 16. c. 37. 2. Buccinum harmonicum, vel musicum. Ex Plin.

Sonator di cornetta ouer di corno.] Buccinator, oris. Cæs. 2. bell. Ciuil. 2. Cornicen, nis. Liu 2. ab Vrb. Cornicines, tubicinesque in equos impositos canere ante vallum iubet, sollicitumque hostem ad lucem tenere.

Cornetto, corno piccolo.] Corniculum, li. 1. l. 3. b. Plin. l. 11. c. 37. Coclearum oculorum vicem cornicula bina prætentata implent.

Cornetto da cacciatore.] Corniculum venatorium. Maff. de Indic. reb. ep. l. 16 Ethnicus fistulam è ceruice suspensam, corniculum venatorium manu gerebat.

Cornice, ornamento, e quasi cintura di edificij, che sporge in fuora.] Corona, næ. 1. b. 2. l. Vitr. l. 2. Structura testacea proiecturas habeat coronarum. 2. Coronis, dis. f. g. 1. b. Philand. in Vitru.

Cornice intagliata, ò lauorata.] Corona cælata. Vitru. l. 7. c. 3. Coronarum aliæ sunt puræ, aliæ cælatæ.

Cornice liscia, ò semplice] Corona pura. Vitru. l. 7. cap. 3.

Cornicetta, dimin. cornices piccola] Corolla, læ. 1. b. 2. l. Ex Vitru. l. 7 c. 3. cuius est vox Corona & Plin. l. 21. c. 2. cuius est vox Corolla. 2. Corona exigua, vel pusilla. Ex Vitr.

Cornicione, accresc. cornice grande.] Corona grandis, vel magna.

Corno, arme nota di molti animali.] Cornu, nu. n. g. Var. l. 6 de Liu Cornua à curuore dicta sunt, quod pleraque curuantur 2. Cornus nus. m. g. Plin. l. 2 3. cap. 11. Caprini cornus farina, vel cinis, capite raso, mirè continet fluentem capillum.

Corno massiccio, ò sodo, cioè non concauo.] Cornu concretum, vel solidum. Plin. l. 11 c. 37. Omnibus caua, & mucrone demum concreta sunt cornua, ceruis tantum solida, & omnibus annis decidua.

Di corno.] Corneus, a, um. Plin. l. 15 c 8.

Corno aguzzo.] Cornu præpilatum Plin. l. 9. c. 30.

Corna ramose] Cornua ramosa Plin. lib. 8. c. 34 2. Cornua in ramos sparsa Plin. l. 11 c 37.

Di vn corno.] Vnicornis, & hoc, ne. Plin l. 8 c 21. In India sunt boues solidis vngulis, vnicornes.

Di due corni.] Bicornis, & hoc ne. Ouid. l. 15. Met. qui ait. Caper bicornis

Di tre corni] Tricornis, & hoc, ne Plin. l. 8. c. 21. Indici boues vnicornes tricornesque sunt

Di quattro corna.] Quadricornis, & hoc, ne. Ex Plin. l. 11. c. 46.

Chi hà le corna larghe à foggia di mano.] Platyceros, tis. 1. 2. 3. b 4 l. græc Plin. l. 11. c. 37 Natura quorundam cornua finxit in palmas, digitosque emisit, vndè, platycerotas vocant. 2 Laticornis nis. 1 & 3. l. 2. b.

Corno di bue, ò vacca] Cornu bubulum. Varr. 4. de Lin. Cornua dicta, quod ea, quæ iam sunt ex ære, tunc fiebant ex bubulo cornu.

Corno da sonare.] Cornu pneumaticum. Var. 4. de Lin.

Corno dell'Euangelio, cioè luogo dell'altare, doue si recita l'Euangelio.] Dexterum aræ latus. Ex Tursel hist. Laur. l. 2 c 12. 2. Euangelij cornu. Turs.

Corno dell'epistola, cioè luogo dell'altare doue si recita l'epistola.] Sinistrum aræ latus. Tursel. histor. Lauret l. 2. c 12. 2. Epistolæ cornu. Idem ibid. Suspensus est bombardæ globus è pariete ab latere sinistro aræ, quod vulgò cornu epistolæ vocatur.

Corno voto.] Cornu cauum. Plin. l. 11. c. 37.

Diuenire, ò farsi corno.] Cornesco, cis. Plin. l. 11. c. 49. Vrso, simul vt expirauerit, cornescunt genitalia.

Chi lauora di corno.] Ceratopœus, pœi. Græc. 2. Ceraturgus, gi Græc.

Cornura, sust. quella che hà le corna.] Ceratidis, tidis, f. g. 1. l. Græc. Diosc. l. 4.

Cornuto, sust. quegli, che hà corna.] Ceratites, tæ. m. g. 3. l. Græc

Cornuto, addiett. che hà le corna.] Cornutus, a, um. 1. 2. l. Plaut Cornutam bestiam petis. 2. Corniger, a, um. 1. l. 2. 3. b. Plin. lib 11. cap. 37 Camelus vna ex ijs, quæ sunt cornigera in superiori maxilla dentes primores non habet. 3. Cornibus armatus, a, um. Plin. l. 8. cap. 21. Æth. generat penatos equos, & cornibus armatos, quos pegasos vocant. 4 Ceratophorus, a, um 4. b Arist.

Coro, luogo di Chiesa, doue si cantano i diuini officij.] Odeum, ei. 1 & 2. l. græc Hor Turs Laur. hist. l. 5. c. 2 Cæsalis, præses quia vetus odeum, erat angustius, nouum multò amplius instituit, pulcherrimè laqueatum, præclaris tabulis, exedrisque visendum. Maff. in Ignat. l. 3. cap 4.

Corona, e diadema.] Corona, næ. Plin. l. 15. c. 10. Corona pinea victores apud Isthmum coronantur. 2 Diadema, tis. n. g. 1. 2. 4. b. 2. l. Græc. Plin. l. 7. cap. 56. Liber pater diadema, regum insigne, & triumphum inuenit. 3. Coronamentum, ti. n. g. 1. b. 2. l. Sipont. in Mart. A corona fit coronamentum, quod modo pro corona ponitur, modo pro floribus, frondibusque, & alijs, ex quibus coronæ fiunt. 4 Opus coronarium. Ex Plin. l. 15. cap. 30. qui dicit, Ramos dodrantales topiarij & coronarij operis.

Corona di lauro, vedi Laurea.

Corona ciuica era di quercia, e si daua à chi in guerra hauesse saluato vn Cittadino.] Corona ciuica. Suet. in Cæs. cap. 2. Cæsar in expugnatione Mitilenarum coro-

corona ciuica donatus est.
Corona di tre rose.] Corona rosea, siue rosacea. Plin.l.21. c.3.L.Fuluius argentarius, bello Punico secundo, cum corona rosacea interdiu è pergula sua in forum prospexisse dictus, ex aut oritate senatus, in carcerem adductus, non ante finem belli emissus est.
Corona da far oratione.] Corona precatoria, vel precaria. Ex Liu.Curt.& Horat Turs.
Corona d'ambra.] Corona succina, vel è succino. Ex Plin. l.21.c.23.
Corona del Papa.] Thiare,ræ.f.g.
Corona di pietra pretiosa.] Corona gemmea. Ex Cic.
Corona di fiori, frondi, e simili.] Sertum,ti.n.g. Plin.l. 21. c. 2. Cum verò è floribus fierent serta, à serendo seruæ appellabantur.
Corona di più specie di fiori, vedi Pancarpia.
Corona, che si daua, à chi prima scalaua le muraglie.] Corona muralis.
Corona vernareccia, ò vernina, cioè da verno.] Corona hyberna. Plin.l.21.cap.2. Subire paulò mox hybernæ coronæ, cum terra flores negat, ramento è cornibus tincto.
Corona vsata ne giuochi.] Corona ludicra.
Corona di più pezzi.] Corona pactilis. Plin. l. 21. cap. 3.
Corona trionfale, dauasi à capitan generali, che trionfauano, questa fu prima di lauro, e, poscia d'oro.] Corona triumphalis. A Gell.l.5.cap.6. Triumphales coronæ sunt aureæ, quæ Imperatoribus, ob honorem triumphi, mittebantur: hæ antiquitus è lauro erant, post fieri ex auro captæ. Id vulgò dicitur aurum coronarium.
Corona che si dà à chi entra primo nel campo del nemico.] Corona castrensis.a Corona vallaris.
Corona militare: soleuasi dare à soldati per qualche attion valorosa.] Corona militaris. A. Gell.l.5.cap.6. Militares coronæ multifariæ sunt, quarum quæ nobilissimæ sunt, has ferme esse accepimus, triumphalem, obsidionalem, ciuicam, muralem, castrensem, naualem: est ea quoque corona, quæ oualis dicitur; est item postrema oleaginea, qua vti solent, qui in prælio non fuerunt, sed triumphum procurarunt.
Corona con gemme arricchita.] Corona fulgentibus gemmis.Cic.
Di corona, ò spettante à corona.] Coronarius, a, um. Cic. pro L. Agr. qui ait aurum coronarium.
Corona, che si daua à chi fin ua la guerra senza sangue, & era di mortella.] Corona oualis.
Coronara, e coronata, facitrice di corone.] Coronaria, riæ. s.4. b.2. 3.l. Plin.l.21.cap.2. Pausias pictor, Glyceræ coronariæ opera imitabatur pictura. 2. Coronarum opifex. Ex Hor. 3. carm.od 27. cuius est, Europæ, opifex coronæ.
Esser coronara, ò coronato.] Coronariam exercere, vel factitare.
Coronare, & incoronare, porre, ò metter altrui la corona.] Corono,as.1.b.2.l. Plin l 15. cap.40. Athenæ quoque victores olea coronant. 2. Corona euincere. Tacit. l. 5. ann.3. Coronam imponere cum dat. Cic.l.5.ep.12. Cum præconea coronas victoribus imposuerint, eorumque nomina magna voce proclamarint. 4. Coronam in caput ponere. Gell.l.3 cap.15. Diagoram tres filij adolescentes amplexi, coronisque suis in caput patris positis. 5. Corona induere cum accusat. Virg. 3. Æn 6. Corona redimire cum accusat. Lucret.l.5. vbi ait; Caput redimire coronis.
Coronar vn per Rè.] Aliquem insigni regali, vel regio euincere. Corn.Tacit.l.5. Surena patrio more Tiridatem insigni regio euinxit.
Coronar vn per Imperadore.] Aliquem insigni imperatorio euincere. Ex Corn. Tac l.5.& Cic.5.Ver.
Coronar vn per Papa.] Aliquem insigni pontificali, vel pontificio euincere. Ex Corn.Tac.l.5.& Cic.2.de Leg & 3.de Nat.
Coronaio, e coronaio, facitore di corone.] Coronarius, rij.r.4.b.2. 3. l. Sipont. in Mart. A corona fit coronarius, qui coronas conficit, & à Græcis stephanoplocus appellatur. 2. Stephanopola, læ.m. g 1 2. 3 b.4.l. Græc.apud Suid. 3.Stephanopœus,pœi.1.2.3.b 4 l Græc.4. Coronarum opifex Ex Horat.3 carm.od.27.
Coronato.] Coronatus,a,um.Cic.a Corona donatus.
Cosa di che si fan corone, come fiori, frondi, e simili.] Coronamentum,ti.n.g.1.b.2 3 l.Plin.l.21.c.1. In hortis seri, & coronamenta iussit Cato, inenarrabili florum maxime subtilitate: quando nulli potest facilius esse loqui, quam rerum naturæ pingere.
Coronetta, e coroncina dimin.corona piccola.] Corolla, læ.1.b.2.l. Plin l.21.cap.2. Paulatimque, & Romæ subrepsit appellatio corollis inter initia propter gracilitatem nominatis, mox, & corollarijs, postquam è lamina aurea inaurata, vel inargentata dabantur.
Corpacciata, cioè mangiata grande.] Cibatus largus, vel liberalis. Ex Var Cels & alijs. 2. Comestura larga, vel liberalis. Ex Car.c.157 Ex Liu.10.bel Mac.3. Comestura largior, vel immodica.
Chi hà fatto vna corpacciata di fichi.] Ficorum, vel ficis plenus,na,num Ex Cic.pro Flac.& Virgil. 1. Æn.2. Ficis, vel ficorum satur. Ex Horat.l.1 ep 7. cuius est: Altilium satur.
Far vna buona corpacciata di fichi.] Largè se ficubus ingurgitare. Ex Cic in Anton.& in Ver.
Corpaccio, e corpaccione, accrescit di corpo grande.] Corpus grande, vel magnum. Virg 2. Georg 2. Corpus ingens. Ouid.4 Met.3. Corpus immane. Virg Æn. l.3.& 6. Corpus vastum. Sen.in Hip 5. Corpus spatiosum. Ouid 2. de Rem cuius est:

Parua necat morsum spatiosum vipera corpus.

Corpacciuto, corpulento, e corputo, grosso di corpo, ouero, pieno di corpo.] Corpulentus,a,um.1 3 l.a.b.Pomp. Fest. l.3. Corpulentis Ennius pro magnis, nos corpulentum dicimus corporis obesi hominem. Colum l.6.c.3. Vinacia longè melius cum suis folliculis antequam eluantur, bobus præbentur, nam & c bi, & vini vires habent, nitidumque & hilare, & corpulentum pecus faciunt.
Corpicciuolo, e corpicello, dimin. corpo piccolo.] Corpusculum, li. 1. 2. l. 3 b. Cic 1. Acad. 2. Corpusculum paruum. Plin.l.10.c 26.3. Corpus minutum. Lucr.l.2.4. Corpus vescum. Plin.l.7. cap. 20 Corpore vesco, sed eximijs viribus Tritanum, filiumque eius fuisse author est Varro.
Corpo, parte corporea del composto dell'animale.] Corpus, oris.n.g.1.l.2.b.Cic. pro M Marcel. Nec verè nec vita tua dicenda est, quæ spiritu, & corpore continetur. Iacob. Pont. ad Virg. eclog.6. qui sic ait: Corporis partes Dijs certis erant consecratæ, frons dicata fuit Genio; quare Genium venerantes, frontem tangebant, Ioui caput, Mineruæ oculi, & digiti, Iunoni brachia, Dextra fidei, Neptuno pectus, Marti cinctus, partes quibus sexus discernitur Veneri, genua Misericordiæ, pedes Mercurio.
Corpo aereo, cioè fatto di aere.] Corpus animale. Ex Cic.5. Tusc.& 3.de Nat.2. Corpus spirabile. Ex Cic.5. Tusc.3. Corpus aereum, vel aerium.
Corpo attuo.] Corpus efficiens. Gel.l.5.c.15. Corpus est, quod aut efficiens est aut patiens.
Corpo diuisibile.] Corpus diuiduum. Cic.de Vn.
Corpo ne magro, ne grasso.] Corpus quadratum. Cels.l. 2. c.1. Corpus habilissimum quadratum est, neque gracile, neque obesum.
Corpo gagliardo, e grasso.] Corpus valens, & obesum. Gel. l.2.c.10.
Corpo induisibile.] Corpus indiuiduum. Gell.l.5 c.15.2. Corpus insecabile. Quint.l.2.c.12.
Corpo magro.] Corpus gracile. Cels.loco iam cit.
Corpo magro, & debole.] Corpus tenue, & infirmum. Gel. l.2.c.10. intereest inter valens corpus, & obesum, inter tenue, & infirmum.
Corpo mal affetto.] Corpus affectum. Gell.2. Corpus vitiosum. Horat.2.Ser.sat 7.
Corpo bene, ò mal complessionato.] Corpus benè, vel malè

malè constitutum. Cic. 2. Tusc. Metrodorus cum perfectè putat beatum, cui corpus benè constitutum sit, & exploratum ita semper fore. 2. Corpus boni, vel mali habitus. Cels.

Cattiua dispositione di corpo.] Malus corporis habitus. Cels. l. 2. cap. 1. & l 3. cap. 22. Altera tabis species est, quam Græci cathæxiam appellant, vbi malus corporis habitus est, ideoque omnia alimenta corrumpuntur.

Corpo mezzo morto.] Corpus semianime. Plin. l. 7. cap. 51.

Corpo monstruoso.] Corpus prodigiosum. Quint. lib. 1. cap. 1.

Corpo morto, vedi Cadauero.

Corpo patiuo.] Corpus patiens. Gel. 16.

Corpo sferico, cioè tondo.] Corpus rotundum. Cic. 1. Tusc.

Corpo smilzo, ò afflitto.] Corpus tenue. Cels. l. 2. c. 8.

Corpo di guardia.] Militum statio.

Corporale, e corporeo, addiett. che hà corpo, ò appartiene à corpo.] Corporatus, a, um. t. 3. l. 2. b. Cic. de Vn. Considerandum est semper ne fuerit mundus nullo generatus ortu, an ortus sit, quandoquidem cernitur, & tangitur, & est vndique corporatus. 2. Corporeus, a, um. 2. b. Cic. de Vn. Deus singularem hunc mundum, atque vnigenam procreauit. Corporeum autem, & aspectabile, itemque tractabile omne necesse est, quod natum est. 3. Corporalis, & hoc, le. 3. l. 2. b. Sen. l. 8. ep. 59. vbi vocem hanc bis vsurpans, sic ait: Quod est aut corporale est, aut incorporale, quædam incorporalia. Dicimus quædam corporalia. 4. Corpore præditus, a, um. Cic. 3. de Nat.

Corporatura, tutto il composto del corpo.] Corporatio, nis, f. g. t. 3. l. 2. 4. b. Col. l. 6. cap. 2. Custodiendum est ne in corporatione, vel statura, vel viribus imbecillis cum valentiore iungatur. 2. Corporatura, tæ. Colum. l. 6. c. 2. Humilis, & modica corporatura pecoria operarij debet esse, neruisque, & musculis robusta, non adipibus obesa.

Corporatura bassa.] Corporatura humilis. Colum. lib. 6. cap. 2.

Corporatura forte, e gagliarda.] Corporatura neruis, & musculis robusta. Col. l. 6. c. 2.

Corpulentia l'astrato di corpulento.] Corpulentia, tiæ. t. 3. l. 2. 4. b. Plin. l. 11. c. 53. Somno concoquere, corpulentiæ, quam firmitati vtilius, ideo athletæ malunt cibos ambulatione perficere.

Corpulento, vedi Corpacciuto.

Corregere, vedi emendare.

Correggia, vedi Petto con l'e chiusa.

Correggia, cintura di cuoio.] Corrigia, æ. f. g. dicitur quod ea corrigerentur serui. Cic. 2. de Diu. 2. Lorum, ri. n. g. Virg.

Tirar correggie, vedi Petteggiare.

Correggiola, e centinodia, herba così chiamata.] Polygonum, ni. t. 2. b. 3. l. Herba sanguinalis. Col. l. 6. cap. 12. Sanguinalis herba est, quam Polygonum Græci appellant. 3. Herba sanguinaria. Dioscor. l. 4. cap. 4. Plin. l. 29. cap. 12. Poligonon Græci vocant, quam nos sanguinariam.

Correndo, & anche di corso, auuerbialm.] Curriculò. 1. l. 2. & 3. b. Plaut. Epid. Vt apud portum te conspexi, curriculo occœpi sequi. 2. Cursim. 1. l. Auct. ad Heren. Cum Gracchus Deos inciperet precari, cursim isti impetum faciunt.

Corrente, sust. acqua che corre, vedi Corsia.

Con la corrente, secondo la corrente.] Amne, vel flumine secundo. Tacit. l. 21.

Contra la corrente, contro l'acqua.] Amne contrario. Plin. l. 21. c. 22. 2. Amne vel flumine aduerso. Virg. 1. Geor. 3. Aqua aduersa. Plaut. in Trin.

Correre, Sen. anche corrire, andar con più velocità, che si può.] Curro, ris. l. t. Cic. Att. l. 2. ep. 23. Si me amas tantùm, quantum profectò amas, si dormis expergiscere, si stas ingredere, si ingrederis curre, si curris aduola. 2. Cursum currere. Cic. pro leg. Agr.

Correre abasfalena, cioè velocissimamente.] Cursu ferri acerrimo. Plin. lib. 8. cap. 16.

Correre all'ingiù.] Currere per procliue. Sen. l. 5. epist. 40. Quemadmodum per procliue currentium non vbi visum est gradus sistitur.

Corre il palio.] Catadromum. t. 3. b. 2. com. currere, vel decurrere. Suet. in Nero. 2. Stadium, vel stadiodromum currere. t. 2. 4. b. 3. com. Cic. 3. Offic. Qui stadium currit, eniti, & contendere debet, quam maximè potest, vt vincat.

Correre, sù, e giù.] Sursum, deorsum decurrere. Plin. l. 24. cap. 18.

Il correre il palio. Stadij vel catadromi decursio. Ex Cic. 3. Offic. & 5 de Fin.

Chi corre il palio.] Stadiodromus, mi. 4. b. Iul. Firm. Stadij, vel catadromi decursor. Ex Cic. 3. Offic. & 2. Tusc.

Fatta la festa, e corso il palio, dicesi quando è fatto, e finito ogni cosa.] Facta, transacta omnia. Ter. in Andr.

Correre la posta, ouer andar in posta.] Commutatis ad celeritate equis vehi, vel ferri. Ex Cæs. & Plin.

Correre, ò scorrere per mezzo di qualche luogo, riferito à fiumi.] Interfluo, is. Curt. l. 3. Media illa tempestate mœnia interfluebat Marsia amnis.

Correre spesso.] Curso, as. Cic. Att. l. 9. ep. 11. Ne cursem huc, & illuc via deterrima. 2. Cursito, tas. 2. b. Ter. in Hec. Hodie mihi, aut potestas data est: ita cursitando, atque ambulando totum hunc contriui diem.

Cominciar' à correre.] Cursuram incipere. Plaut. Trin. Quis hic est, qui huc in plateam cursuram incipit?

Far correre.] Agere currentem. Col. l. 6. c. 6.

Correre rischio.] Subire discrimen.

Correre in aiuto.] Accurro, is.

Correre quà, e là.] Vltrò citròque cursare. Cic. pro Quint. Rosc. Homines cursare vltrò, & citrò non destiterunt. 2. Huc, atque illuc cursare. Cic. Att. l. 9. ep. 11. 3. Discurro, is. Suet. in Ner. c. 57. Tantum gaudium publicè præbuit extinctus Nero, vt plebs pileata tota vrbe discurreret. 4. Discurso, sas. 1. & 2. l. Ex Quint. lib. 6. cap. 3. cuius est. Manlius Sura, multum in agendo discursans. 5. Discursito, tas. Ex Ann. Sen. cuius est vox, Discursitatio.

Correr la lancia all'incontro.] Aduersis hastis incurrere, vel incursare. Ex Plin. l. 9. c. 31.

Correria, vedi scorreria.

Corridore, corritoro, e corritoio: andito per andare da luogo à luogo nelle fabriche.] Transitus, tus, m. g. 2. b. Plin. l. 2. ep. 17. Adhæret dormitorium membrum, transitu interiacente. 2. Iter, neris. n. g. 1. & 2. b. Vitr. l. 6. cap. 9. Cum autem in tricliniijs, cæterisque conclauibus maximus est vsus luminum, tum etiam in itineribus, cliuis, scalisque quod in his sæpius alij, al. js obuiam venientes, fereotes sarcinas, solent iocurrere. 3. Ambulacrum, cri. n. g. t. & 3. l. 3. b. Ex Plin. qui sic ait: Fora, atque gymnasia, & pro suis extenta porticibus ambulacra mittemur. 4. Ambulatio, nis. f. g. Pomp. Fest. l. t. Ambulacra sunt ambulationes.

Corridore, cioè loggia scoperta.] Hypethra ambulatio. Vitr. 2. Hypethrum, thri. 3. Subdialis inambulatio. Plin.

Corridoretto, corridore piccolo.] Ambulatiuncula, æ. Cic. ad Attic. l. 13. Tecta igitur ambulatiuncula addenda est.

Corriere portator di lettere.] Tabellarius, rij. 1. & 4. b. 2 & 3. l. Cic. l. 9. epist. 15. Duabus tuis epistolis respondebo: vni, quam triduo ante acceperam à Zeto: alteri, quam attulerat Phileros tabellarius. 2. Grammatophorus, ri. 3. l. & 2. l. 3. & 4. b. Græc. 3. Grammathophorus, ri. t. l. 2. 3. & 4. b. Polyb. & Plut. 4. Bibliophorus, ri. 1. l. 2. 3. & 4. b. Græc. Iul. Poll. 5. Epistoliaphorus, ri. 1. 3. 4. & 5. b. & 2. l. Xen. Hell.

Corrieri, che vengono fuori di tempo, ò tardi.] Tabellarij præposteri.

Corrigibile, & emendabile addiett. che può correggersi, ò emendarsi.] Emendabilis, & hoc, le. 1. 2. & 3. l. 4. b. Sen. l. 2. de Clemen. cap. vltimo. Aliquem verbis tan-

tantum admonebit, pœna non afficiet, ætatem eius emendabilem intuens.

Corrispondenza, cioè proportione, vedi Proportione.

Corrispondenza, conformità di animo.] Coniunctio animorum. Ex Cic.

Corrispondenza d'amore.] Par, & mutua beneuolentia. 2 Par, & mutua voluntas. Ex Cic.

Corrispondenza di cortesia.] Vicissitudo officiorum. 2. Officia mutua. 3. Paria, & mutua officia.

Corrispondenza, il corrispondere.] Responsus, us. m. g. 1. & 3 l. Vitr. l. 1. cap. 2 Symmetria est ex ipsius operis membris conueniens consensus; ex partibusque separatis, ad vniuersæ figuræ speciem ratæ partis responsus.

Corrispondere, hauer corrispondenza, e confarsi.] Respondeo, des. t. & 2. l. Cic. ad Brut. ep. 3. Nihil mihi minus hominis videtur esse, quam non respondere in amore ijs, à quibus prouocere 2. Congruo, is.

Corrispondere con le cortesie.] Mutuò officijs respondere. Cic.

Corrispondere all'espetratione.] Expectationem explere. Suet. in Cæs. c 30. Populi expectationem, quam de aduentu suo fecerat, explere non poterat.

Corrisponde il parlar, à i costumi.] Oratio consonat moribus.

Corritore, e corridore, colui, che corre.] Cursor, ris. Cic. 2. Tusc. In stadio cursores exclamant quam maximè possunt.

Corritorello, dimin.] Cursorculus, li. Ex Plaut. in Pœn.

Corritoretto, vedi Corridoretto.

Corritoro, vedi Corridore.

Corritrice, colei, che corre.] Curstrix. cis. Nic. Per. Ex Afran. apud Non. Marc Ita dicitur possestrix, ita impultrix, ita curstrix, ita affestrix.

Corriuo, vedi Credulo.

Corroborare.] Corroboro, as.

Corrompere, guastare, vedi infettare.

Corromperfi, marcirsi, vedi marcirsi.

Corrottela.] Corruptela, læ f. g.

Corrottione.] Corruptio, nis. f. g. 2. Deprauatio, nis.

Corrotto, guasto, vedi Marcio.

Corrucciarsi, vedi Irarsi.

Corrucciato, vedi Irato.

Corrucciofo, vedi Iracondo.

Corsa, corso, corrimento, e carriera, il corso, ò correre.] Cursura, ræ. f. g. 1. & 2. l. Plaut. in Bacch. Vbi pro disco damnum capiam, pro cursura, dedecus. Var. l. 2. cap. 7. Equus ad cursuram idoneus. 2. Cursus, sus. m. g. 3. l. & 2. b. Plin. l. 8 cap. 45 Asinæ incontinens vterus vrinam reddit, nisi cogatur in cursum verberibus. 3 Curriculum, li. n g. Cic. 3 de Leg. Ludis publicis, quod sine curriculo, & fine certamine corporum fiat. & Plaut. Trin. qui ait, Vnum quod curriculum face.

Corsale, corsare, e corsaro, ladron di mare.] Pirata, tæ m. g 1. & 2. l. Sypont. in Mart Piratæ dicuntur, qui maria latrocinijs infestant, sumpto vocabolo ab eo, qui primus hoc nomine mari infestus, nauigantibus fuit Cic. Off. 3. Pirata non est ex perduellium numero definitus, sed communis hostis omnium 2. Prædo maritimus. Ex Cic. pro Sest. Rosc. & 7. Ver. 3. Reptor Pelagius Ex Colum l. 7. c 12 & l. 8. c. 17 4. Ereptor marinus, Ex Cic. pro Sest. & Ouid. 1 3. Metam. 5. Prædator æquoreus, Ex Cic. 2. Catil. & Virg. Æneid.

Da corsale, ò di corsale, addiett.] Piraticus, ca, cum. 1. & 2. l. 3. b. Cic. 7. Ver. Myoparone piratico capto, dux liberatus, symphoniaci Romam missi.

Da corsale, auerb cioè à vsanza di corsale.] Piratico ritu, vel more. 2. Piraticum in modum. Ex Cic 2. Ver. & ad Att. l. 10 ep. 5.

Ricettacolo, ouer ricetto di corsali, luogo doue si ricourano i corsali.] Piraterium, rij n. g. 1. 2. & 3. l & 4. b Græc. ex Plut. in Pomp 2. Piratarum receptator locus, Ex Cic. pro mil. vbi fic ait, ipse ille latronum occultator, & receptator locus. 3. Piratarum sedes Thes. græc.

Arte, od esercitio di corsale.] Piratica, cæ f. g. & 2. l. & 3. b. Quint. l 8. c. 3. Piraticam quoque, vt musicam, & fabricam dici adhuc dubitabant mei præceptores. Cic. post red. in Sen. 2. Ars piratica. Ex Plaut. in Capt. & Cic. 7. Ver.

Par arte, od esercitio di corsale, vedi Corseggiare.

Guida, ò capo di corsali.] Archipirata, tæ. m. g. 1. 3. & 4. l. 2. b. Cic. 2. Off. Ille autem qui archipirata dicitur, nisi æquabiliter prædam dispertiat, aut occiditur à socijs, aut relinquitur. 2. Dux piraticus, Ex Cic. pro Fonr. & 7. Ver. 3. Piratarum princeps vel dux. Ex Cic. 2. de Nat. cutus est Socrates philosophorum princeps. 3. Princeps, vel Dux piraticus Ex Cic. de Arusp. cuius est; Omnium hic dux est, atque princeps.

Corsaletto. vedi Corazza.

Corseggiare, andare in corso.] Piraticam facere. Cic. post red. io Sen. Egestate, & improbitate coactus piraticam fecit. 3. Piraticam exercere, vel factitare. Valer. Max. l. 1. c. 2. Excepta in freto est à ciuibus piraticam exercentibus magni ponderis aurea cratera.

Corsa. 2. l. acqua di fiume corrente.] Profluens, tis. f. g. 1. & 3. l & b Haut. ad Her. Qui parente necasse indicatus erit, is obuolutus, & ligatus culeo, adueheatur in profluentem. 2. Aqua profluens Liu. 1. ab Vrb. Amulius pueros in profluentem aquam mitti iubet.

Corsia, la caminata di nauilio da poppa à prua.] Fori, rum, m g & num plur. 1. b 2. l. Cic. de Sen Nihil afferunt, qui in re gerenda versari senectutem negant, similes sunt, vt si qui gubernatorem in nauigando agere nihil dicant, cum alij malos scandant, alij per foros cursitent, alij sentinam exhauriant; ille clauum tenens sedeat in puppi quietus.

Corsica isola del mare mediterraneo.] Cyrnus, ni. m. g. 2. Corsica, cæ. f. g. Strabo. 3. Corsis, dis. Steph. 4. Therapne, nes. f. g 5 Villanouanus, Ex Ouid.

Corsiero, cauallo.] Equus cursorius.

Corso, con l'o aperta, addiett gentile di Corsica.] Corsus, a, um, Stepan 2. Cyrnus, a, um. Virg.

Corso, con l'o aperta, addiett. poss di Corsica.] Corsicus, a, um Ouid. Eleg. 3. 2. Corsicanus, a, um. Seruius. 4. Georg.

Corso e corrimento, vedi Corsa.

Corso doue si corre.] Stadium, ij. Cic. 2. Tusc. 2. Stadiodromus, mi. t. 2. 4. b 3 l. Plin. lib 34 c. 8. 3. Stadij curriculum Gel l 1. c 1.

Corso di Roma, strada, doue si corre.] Stadium Romanorum, vel Romani stadij curriculum. Ex Gell. l 1. cap 1.

Corso d'vn anno.] Cursus annalis. Var. l. 1 de Re rust. c. 27. Solis cursus annalis teros circiter mensibus ad fructus est diuisus in quatuor partes totus.

Corso della Luna.] Lunæ curriculum. 2. Lunare curriculum.

Corso del Sole.] Solis cursus. Plin. l. 18 c. 25.

Cæsar dictator annos ad solis cursum redegit singulos.

Far il suo corso.] Cursum agere Plin. l. 4 c. 8.

Corte, casa, ò palazzo di gran Signore.] Aula, læ. f. g. 1. l. Ann. Sen. Cum quidam homine m interrogaret, quomodo carissimam rem in aula consecutus esset senectutem: iniurias, inquit, accipiendo, & gratias agendo. Cic. pro Dom. infuodum vicini Consulis non instrumentum, aut ornamentum aulæ, sed arbores transferebantur.

Corte di Papa.] Aula pontificia, vel pontificalis, Ex Cic. pro Dom. & 3 de Nat. & 2. de Leg.

Corte di Rè.] Aula regia, vel regalis, Ex Cic. pro Dom. & de Somn & de Sen.

Corte d'Imperadore.] Aula imperatoria. Ex Cic. pro Dom. & 5 Verr. 2. Aula Cæsarea.

Corte, cioè corteggiani, famiglia, ò seruitor di personaggio grande.] Cohors, tis. f g. 1. b. 2. l. Cic. ad Q. Fr. l. 1. epist. 1. Quos verò aut ex domesticis conuictoribus, aut ex necessarijs apparitoribus tecum esse voluisti, qui quasi ex cohorte Prætoris appellari solent &c.

Corte, ò famiglia del Gouernatore, ò podestà.] Cohors prætoria, vel prætoriana. Suet. in Domit. cap. 6.

Corte, ò famiglia dell'Imperatore.] Cohors Imperatoria. Cic.ad Q.Fr.& 5.Verr.
Corte, ò famiglia del Papa.] Cohors pontificia, vel pontificialis. Ex Cic. ad Q. Fr. 3.de Nat. & 2.de Leg.
Esser ammesso in corte,] Decurio, as. 1. a. 3. b. a. Decurior,aris.
Di corte, ouer cortegglano, addiett.] Aulicus,a,um.1.l.2.b. Suet.in Dom.cuius est: Apparatus aulicus.
Fare corte, ò corteggio, fare spalliera.] Cateruam præbere. Cic.in Pis.91.Lictorea togulis acceptis sagula reiecerunt, caterua m.
Corteccia scorza, vedi Guscio.
Corteggiamento, vedi Corteggio, il corteggiare.
Corteggiano, chi corteggia vn'altro.] Affectator, oris Cic. pro Cor. Cum Ducibus ipsis non cum comitatu, affectatoribus confligant. 2. Affecla, æ.m g Cic.3. Verſ. 3. Sectator, otis. Cic. pro Mur. Fabia lex est de numero sectatorum.
Corteggiano, chi stà in Corte.] Aulicus,ci.1.l.a.b. Suet. in Neron.cuius est. Luctator aulicus.
Da corteggiano, ouer' alla corteggiana, auuerb.] Anlico ritu, vel more. Ex Suet. in Ner. & Corn. Tacit.l.5.
Corteggiare, far corte, accompagnare Signori.] Affector, aris.1.a.l. Cic.2. de Orat. Serg. Galba. Publ. Crassum assectabatur. 2. Sector, aris. Cic. 4. Ver. 2. Carpinatius Prætorem circum omnia fora, sectabatur, neque ab eo vnquam discedebat. 3. Affectationis, vel comitatus officium præstare cum Accus. perf. Ex Cic.l.4. ep 4.vbi habetur. Amicitiæ officium præstare. 4. Affectatione, vel comitatu colere cum accus perf.Ex Liu.1. bel. Maced. vbi habetur, Colere donis.
Corteggiato, partic.] Comitatu, vel affectatione cultus, ta, tum, Ex Cic.pro Mur. & de Arusp.
Corteggio, inteso di quelli, che corteggiano.] Comitatus, tus.m.g.1.& 2 b.3. l. Cic. pro Corn. Cum ducibus ipsis, non cum comitatu, affectatoribusque confligant. 2. Affectatores, rum m g num. plur. Cic. pro Corn. loco citato. 3. Affectatorum manus, Ex Cic. pro Corn. & 6. Verr.
Corteggio, e corteggiamento, il corteggiare.] Affectatio, nis f g.1 & 2.& 3.l.4.b.Cic pro Mur. qui dicit. Hanc in nostris petitionibus operam, atque affectationem, &c. 2. Cultus, tus.3 Obseruantia, tiæ.
Cortello, vedi Coltello.
Cortese, e benigno, quegli, che ha cortesia, ò benignità.] Humanus, a, um. Cic. de Sen. Cyrus omnibus in rebus comis erga Lysandrum, & humanus fuit. 2. Officiosus, a, um. Cic. 3. Benignus, a, um. Ex Cic.
Tutto cortese, ò compito.] Plenus humanitatis, Plin. lib.1.ep.10. Euprates philosophus elt obuius, expositus, plenusque humanitate.
Corteseggiare vsar cortesia.] Officium, vel officia in aliquem conferre. Cic. 2. Benignè facere, cum dat. perf. Cic.
Corteggiare, trattar con cortesia.] Comiter agere. Col.l. 2. Comiter agat Dominus cum colonis, facilemque se præbeat. 2. Facilem se præbere idem ibid.
Cortesemente, benignemente, auuerb.con cortesia, ò benignità.] Humaniter.Græcè.2 Humanè.3 Benignè.Ex Cic. ad Q.Fr l.2 ep.10.
Molto cortesemente.] Per benignè. Cic. ad Q. Fr. l. 2. epist.10.
Cortesia, ò benignità.] Benignitas, tis. 2. Humanitas, tis. Cic.
Per cortesia, per creanza.] Officij causa.
Vincere vno di cortesia.] Aliquem officio vincere. Maff. Ignat.l.3 c 4.
Cortesissimo, benignissimo.] Humanissimus, a, um. Cic. 2. Benignissimus, a, um.3. Officiosissimus, a, um.4. Officij Plenissimus, a, um. Ex Cic
Cortezza, vedi Breuità.
Cortile, & anche coro, vedi Chiostro.
Cortile, che riceue l'acque di tutti i tetti della casa.] Compluuium, uij.n.g.
Cortiletto.] Atriolum, li. Cic. 3. ad Q. Fr. Neque satis loci videbatur esse atriolo.
Cortina.] Valerium, rij. n.g.a. Cortina, næ.
Cortina da letto.] Conopæum, pæi n g.Græc.
Cortona, città in Toscana.] Cortonia, æ, vel Cortona, næ.
Corto, vedi Breue.
Coruo, vedi Corbo.
Cosa, ò negotio] Res, rei.f.g Cat.& 3 Plin.
Ogni cosa.] Nihil non. Ex Col. 2. Omnis, & hoc, ne... Cicer.
Alcuna cosa.] Non nihil.Col.l.1.c 3.
Prima d'ogni altra cosa, cioè prima di far, ò dir altra cosa.] Omnium primam Plaut Capt. Omnium primò salutem dicito matri, & patri, & cognatis, & quem alium beneuolentem videris.
Cosa, che à niente altro è vtile.] Res ad nihil aliud vtilis, Ex Plin.l. 31. cap. 18. Scombri capiuntur ad nihil aliud vtiles.
La cosa stà in buon termine.] Res bono est loco, Ex Cic. ad Att.l.6.
La cosa stà in molto buon termine.] Res perbono est loco, Ex Cic. ad Att. l. 6. vbi ait; Perbono loco res erat.
Cosa molto chiara, e conosciuta.] Res sole ipso illustrior, & clarior. Cic.1.de Fin.Ea, quæ dixi solo ipso clariora, & illustriora sunt.
Cosarella, vedi Cosetta.
Coscetta, dimin coscia piccola.] Coxendicula, læ. 1.a.l.3.4. b.Ex Cic.pro Rab Posth.
Cosetta, e cosettina, cosarella. Sen. coserella, Fior. dicesi anche cosellina, dim. cosa piccola, e di poco rilieuo.] Recula, læ.1.l. 2. b. Sipont. in Mart. qui sic ait, Recula à re diminutiuum est, & hoc est parua res 2. Res parua, vel exigua, vel pusilla. Cic. Parad. 3. Parua, inquia, res est: atqui magna culpa est; nec enim peccata, verum euentu, sed vitijs hominum metienda sunt. 3. Res tenuis, vel pauxilla, Ex Cic.pro Rosc. Com.& Plaut.in Pseud. Cuius est; Libellus pauxillulus.
Coscia parte della gamba.] Coxa, æ.f.g.2. Coxendix, cis. Varr.
Parte interiore della coscia.] Flegmen, nis. n g.1.2.b.Plin. l.28.c.15.
Parte esteriore della coscia.] Femur, oris. n. gen. 1. & 2.b.
Scorpiato d'vna, ò di tutte due le coscie.] Coxendice altera, vel vtraque captus, a, um. Ex Plin. lib. 35. & Cic pro Rab.
Cosciaccia, ò coscione, accrescit. coscia grande.] Coxendix magna, vel ingens, Ex Cat. c.160. Et Plaut. Pseud.
Coscienza, vedi Conscienza.
Coscino, guanciale.] Puluinar, ris. Puluinarium, rij.Liu. Puluinus m.m.g.Puluillus, li.m.g.Cic.
Coscinetto di seta.] Puluillus serico panno obductus.
Cosenza, Città in Calabria.] Consentia.Prol.
Cosi, auuerb. di similitudine, e val questo modo, ouer' in quel modo.] Sic. Corn.Celf.Proem.l.1. Vt alimenta sanis corporibus, sic sanitatem ægris medicina promittit. 2.Ità.1.2.b. Plin.lib.8. cap.47. Magna pecori gratia, vel in placamentia deorum, vel in vsu vellerum. Vt boues victum hominum excolunt, ità corporum tutela pecori debetur.
Cosi Dio m'aiuti come è modo di giurare.] Ità mihi Deum velim propitium. Cic.in Diuinit. Ità mihi Deos velim propitios, vt commoueor animo, ac toto corpore perhorresco. 2. Sic me Deus adiuuet.
Così ancora.] Item. Cic.
Cosi come.] Perindè atque. 2. Perinde vt Cic.
Cosi che.] Ita ne.2.Ita ne vero? Cic.
Cosi mal creato.] Tam inurbanus Cic.
Cosmografia.] Cosmographia, æ.f.g.
Cosmografo, chi studia cosmografia.] Cosmographus, graphi.m.g.
Costa, e costola 2. b. vno de gli ossi, che si partono dalla spina, e venendo al petto racchiuggono gl'intestini.] Costa, stæ, f.g.1.l.Plin.l.11. cap.37. Costæ homini tantum

tum octonæ fuibus denæ, cornigeris tredecim, serpentibus triginta.
Costa rotta, ò spezzata] Costa rupta, vel fracta. Plin. l.28 cap. 16. Costis quidem fractis laudatur vnicè caprinum fimum vino vetere, aperit, extrahit, persanat.
Spatio tra vna costa, e l'altra.] Mesopleura, æ.
Pelle sottile, che cuopre le coste, ò altra parte.] Succingens membrana. Ex Cic.
Dolore di coste, ò puntura.] Pleuritis, idos. græc a.l.
Costante, ò perseuerante, aggett.] Constans, tis. o.g.r. & 2. l.Cic.1 Offic Fortis animi & constantis est, non perturbari in rebus asperis.
Constantemente, ò fermamente, auuerb. con costanza, ò fermezza.] Constanter. r. & 1 l. 3 b Cic.de Am.
Constantia, e costanza, virtù, che fà l'huomo perseuerante nel bene.] Constantia, æ. 1 & 2 l.Cic.2 Verr.
Costanza, vedi Costantia.
Costare, esser noto, ò manifesto.] Consto, as. Plin. l 7.c.4. Sæpius in vtero moueri mares, & in dextera ferè geri parte, in læua fœminas constat.
Costare, valer di prezzo.] Consto, stas. 1. l. Plin. l.12. cap. 18. Tanto nobis deliciæ, ac fœminæ constant, & Sen. de Ben l. 2. Nulla res carius constat, quam quæ precibus emitur, & Sen. l. 2. epist. 19. Non potest paruo, res magna constare 2. Sto, as. Liu 3. bel. Pun. Multorum sanguine, ac vulneribus ea Pœnis victoria stetit. 3. Sum, es, est. Cic. in Verr. Tribus sestertijs modius est.
Costar assai, costare molto.] Magno stare, vel constare.
Costar caro, cioè molto.] Care stare, vel constare, Ex Var. l. 3. cap. 5. Maff Hist. Ind. 2. Magno stare, vel constare. Plin. l. 8. ep. 2. Magno mihi seu ratio, hæc seu facilitas stetit.
Costar molto caro] Valdè care constare. Ex Cic.
Costar vn'occhio, cioè carissimo.] Immenso constare. Ex Suet. in Calig.
Non costar niente, ò nulla.] Gratis, vel gratuitò constare. Cic. 7. Ver. Nauis mihi constat gratis. 2 Nullo impendio constare. Plin. l. 18 c 14. Nihil aliud præter lupinum, nullo impendio constat.
Costar pochissimo.] Vilissimè constare. Plin. l. 18. cap. 6. Quicquid per asellum fieri potest vilissimè constat. 2. Minimo impendio constare. Plin. l. 18. c. 5. Summa omnium fuit, vt fructus is maximè probaretur, qui quam minimo impendio constaturus.
Costato, quegli, che ha coste, ò costole.] Costatus, a, um. 1. 2 l. Var. l. 2. c. 5.
Costato per costa, vedi Costa.
Ben costato, che hà buone coste, ò costole.] Benè costatus, a, um. Var. l. 2. c. 5. Sint boues corpore amplo, benè costato, latis humeris, bonis clunibus, coda profusa vsque ad calces.
Mal costato, che hà male coste, ò costole.] Malè costatus, a, um. Ex Var. l. 2. c. 5.
Costato, sust. la parte del corpo, doue son le coste.] Latus, teris. n g. r. 2. b. Quintil. lib. 1. in procem. cuius est; Patiens laboris latus.
Costatello dimin. costa piccola.] Latusculus, li. r. 3. b. 2. l. apud Catul. ep. 22.
Costà auuerb. loc. significante moto à loco.] Istuc. Cic.
Per costà auuerb. loco di moto per loco.] Istac.
Costì auuerb. loc] Istic Cic.
Di costì auuerb loc di moto da luogo.] Istinc.
Costellatione.] Sydus, eris. Ptolem.
Costituire, vedi Constituire.
Costitutione, vedi Constitutione.
A mio costo, à spese mie.] De meo. Cic.
Costregnere, vedi Sforzare.
Costrettiuo, constringente, vedi stitico.
Costui, vedi Questo.
Costumare dar buoni costumi, vedi Accostumare.
Costumato, vedi Accostumato.
Costume, & accostumanza.] Mos, ris. m g. 2. Institutum, ti. 2 n. g. Vsus, sus. m. g.
Cote pietra da aguzzar' ferri di taglio.] Cos, tis f. g. 1. l. in rect. b. in obl Plin. l. 35. c. 14.
Cote da acqua.] Cos aquaria. Plin. lib 35. c 14 Cum in exacuendo, oleares cotes, aquari æquè differant.
Cotenna, vedi Codenna.
Cotesto, e costui, vedi questo.
Cotica, pelle dura dell'animale, vedi Cuoio.
Cotidiano, vedi Quotidiano.
Cotogna, frutto assai noto.] Cotoneum, nei. n g. r. & 3. b 2 l. Plin. l. 23. c. 6. Cotonea cocta suauiora, cruda tamen dumtaxat matura prosunt sanguinem excreantibus, ac dysentericis, cholericis. 2. Malum cydonium, vel cotoneum. Plin. l. 15. c. 11. Mala, quæ vocamus cotonea, & Græci cydonia ex Creta insula sunt aducta. 3. Malum laxatum, vel cauum. Virg.
Cotogna molto odorifera.] Malum cotoneum odoratissimum. Plin. l. 15. cap. 11. Sunt & parua syluestria strutheis odoratissima, in sæpibus nascentia.
Cotogna alquanto piccola.] Malum cotoneum minus. Plin l. 15. c. 11. 2. Malum cydonium strutheum. Plin l. 15. c. 11 Minora, ex eodem genera struthea odoratius vibrant serotino prouentu.
Cotognata, e cotognato, confettura di mele, cotogne, e zuccaro.] Cydonitis, nitidis. Pallad. 2. Cydonea, vel cotonea compositio, vel conditura, Colum. lib. 12. cap. 4. & 28.
Mele cotognato.] Melimeli, litis n g. 1 l. 2. & 3. b. Col. l. 12. c 45. Hæc ratio liquorem mulsei saporis præbet, qui sine noxa possit interdum dari febricitantibus; idque vocatur melimeli.
Cotogneto: luogo, doue son piantati molti cotogni.] Solum cotoneis, & cydoneis obsitum, aut consitum. Ex Col. & Diosc. l. 1. c. 131.
Cotognino, di color di cotogne.] Color melinus. Ex Plin. l. 23. c. 2.
Cotogno, arbore noto.] Cydonia, niæ. f. g. 1. & 3. b. 2. l. Pallad. l. 4. tit. 10. Nunc pirus, vel malus inseri, ac seri potest, & cydonia, & prunus inseritur. 2. Cotonea, æ. Ex Plin. l. 23 c 6.
Cotta, sopraueste bianca di lino, vsata in alcune funtioni sacre da chierici, ò religiosi.] Superpellitium, tij. n. g. 1. 4 & 5. b. 2. & 3. l. Maff. de Indic. reb. Com. Non modo viatico prorsus nullo conscendit Xauerius, sed etiam impedimenta nulla in nauem imposuit, præter Breuiarium, & alium libellum, & superpellitium. 2. Superpelliceum, cei. n. g. Amalt. Onom. vbi sic habetur. Superpelliceum vestis est super tunicas pelliceas hodie clericalis est, ac vulgò dicitur Cotta.
Cottimo.] Elocatio, nis. Ex Plin.
Dare à cottimo] Eloco, as Plin. l. 21. c. 3. Asses ergo populus contulit, & funus elocauit.
Cotto, aggett. il contrario di crudo.] Coctus, ta, tum 1. l. Plin. l. 20. c. 6. Allium coctum vtilius est crudo, elixumque tosto: sic & voci confert. 2. Decoctus, ta, tum. 1. & 2. l Plin lib. 20 c. 6. Tussi medetur allium cum adipe vetusto decoctum, vel cum lacte. 3. Coctilis, & hoc le 1 l 2. b. Plin. lib 7. cap. 56. Epigenes apud Babylonios 720. annorum obseruationes syderum coctilibusque laterculis inscriptas docet.
Alquanto cotto.] Subcoctus, ta, tum. 1 & 2 l. Ex Corn. Cels. l 6. c. 13.
Ben cotto.] Percoctus, ta, tum. 1. & 2. l. Ex Plin l. 15. cap. 19. qui Percoctas ficus dicit.
Mezzo cotto.] Semicoctus, ta, tum 1. & 3 l. 2. b. Col. l. 8. c. 5. Gallinis optimè præbetur ad satietatem ordeum semicoctum, nam & maius facit ouorum incrementum, & frequentiores partus.
Cotto dal sole.] Sole incoctus. Gell. l. 2. cap. 26. Fructus palmæ arboris, non admodum sole incocti.
Cottoio. vedi Cocitoio.
Cottonare, arricciare il pelo al panno.] Villum panno subrigere vel arrigere.
Cottone panno cottonato.] Pannus villosus, vel vestis villosa. Tib. l. 2 eleg. 3. 2 Subrecto, vel arrecto villo pannus. 3. Villo vestis crinquio.

Cottone per bambagia vedi Bambagia.

Cottura, vedi Cocitura.

Couacenere, dicesi a chi và sempre al fuoco per iscaldarsi.] Focarius, vel cinerarius incubator ex Iur. Cons & Macrob. cuius est vox: Incubator.

Couacenetaccio, e couacenerone, accresce gran couacenere.] Cineris, vel foci maximus Incubator. Ex Liu. s. bel. Pun. & Macrob. cuius est. Dionysius aulæ siculæ incubator.

Couacenerello, e couacenerino, picciol couacenere.] Cinerarius, vel focarius incuba torculus. Ex Iur. Cons. Plaut. in Pœn. & Macrob.

Couamento, e couatura il couare.] Incubatio, nis. Plin. l. 10. c. 60. Oua vrina fiunt incubatione derelicta, quæ alij cynosura dixere. 2. Incubatus, Plin. l. 8. c. 36. 3. Incubitus, tus, vel incubitio, nis. Ex Plin. l. 10. c. 54.

Couare, lo star dell'vccelli sù l'oua, perche nascano.] Incubo, as, bui, bitum, vel aui, atum. 1. l. 2. b Plin. l. 10 c 60. Al qua tricenis diebus incubat, & ferè maiores alites, minores vicenis.

Couare l'oua.] Oua fouere. Var. lib. 3. de Re rust. c. 9. 2. Sedere in ouis. Plin. l. 9. cap 51. Polypus fœminæ modo in ouis sedet.

Couata quantità d'vuoua, che gl'vccelli couano in vna volta.] Pullatio, nis f g. 1. s. l. 3. b. Col lib. 8 c. 5. Pleri que tamen etiam ab æstiuo solstitio non putant bonam pullationem.

Couatura per il tempo di couare.] Incubandi tempus. Ex Col. & Varr.

Couo, couile, e couacciolo, luogo, doue si riposa l'animale.] Cubile, lis. n g 1 b a. l.

Cozzo, e cozzata: cioè vrto di corna.] Cornus, vel cornuum ictus, percussio, vel percussus. Ex Plin. l. 11. c. 37. & Cic. 3. Off.

Cozzare, dar di cozzo, vedi Accozzare, Dar di cozzo.

Cozzone colui che doma i caualli.] Equorum domitor. Cic. in Hortens. Domitores equorum non verbera solum adhibent ad domandum, sed cibum etiam sæpè subtrahunt, vt fame debilitetur equorum nimis effreuata vis. 2. Domitor equarius. Ex Val. Max. l. 9 cap. 16. cuius est Medicus equarius, & Cic. 1. Off. qui sic ait: Equos propter crebras præliorum contentiones ferocitate exultantes domitores tradere solemus, vt his facilioribus possimus vti 3 Equiso, nis m. g. 1. & 2. b. in rect. & l. in obl. Varr. Triod. Trifil. Equus, qui ad vehendum est natus, tamen traditur magistro, vt equiso doceat tolutim incedere. 4. Equorum doctor, vel formator. Ex Lucret. l. 3 cuius est, doctus equæ pullus. 5. Magister equarius, vel equorum. Ex Var. & Solin. c. 57. Hippodamus, mi. 1. l. 2. & 3 b græc. Hom.

Cozzone, ò domator d'elefanti.] Elephantista, æ. vel Elephantistæ, stes. m. g. 1. 2. b. græc. Arist. hist. anim. l. 5.

C R

CRacouia città principale di Polonia.] Carodunum, ni, n. g. a. Gracopolis, lis.

Cranio, vedi Teschio.

Crapula mangiamento souerchio.] Crapula, læ. f. g. Plin l 23. c 1 Nouitium vinum relinatum capitis dolorem, & vertigines facit: ab hoc dicta crapula est.

Datto alla crapula.] Ventri deditus. Salust. in coniur. Catilin.

Crapulare, mangiare, e bere molto bene.] Pergræcor, aris. 1. 2. l. Pomp. Felt. lib. 14. Pergræcari est epulis, & potionibus inseruire. 2. Conuiuor, aris 1. 2. l. Suet. in Vesp. cap. 19. Conuiuabatur assiduè, & sæpius rectè, ac dapside, vt macellarios adiuuaret. 3. Epulor, aris, Liu. l. 25. Vulgò apertis ianuis in propatulo epulati sunt.

Creanza.] Vrbanitas, tis. f. g 2. l. 3. b. 2. Mos, ris. m. g 1. l. in rec. & obl.

Creare, e criare, far di nulla qual cosa, ed è proprio d Iddio.] Creo, as. 1. b. ex Cic. 5. de Fin. 3. De nihilo gignere, vel facere. Ex Pers. sat. 3. qui ait:

Ægroti veteris meditantes somnia, gigni.
De nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti.

4 Ex nihilo condere. Ex Cic. de Diu.

Creatione, ò criatione, il creare, ò criare.] Creatio, nis. f. g. 1. & 3. b. & 2. l. Ex Cic. 3. de Leg. 2. Procreatio, ois. f g 1. & 3. l. 2. & 4. b. Ex Cic. 1. Tusc. 3. De nihilo effectio. Ex Pers. sat. 3. & Cic. 3. de Fin. 4. Crisis, sis, f. g. græc.

Dalla creation del mondo.] A condito æuo. Plin. l 7. c. 34. Vir optimus semel à condito æuo iudicatus est Scipio Nasica à iurato senatui.

Creato. particip. fatto di nulla.] Creatus, ta, tum. 1. b. & 2. l. Ex Ouid. 5. Met. 2. Procreatus, ta, tum. 1. & 3. l. 2. b. Ex Plaut. Rud. 3. De nihilo effectus, ta, tum. Ex Pers. sat. 3. & Cic. de Diu.

Creato à voto di tutti.] Cunctis suffragijs creatus.

Creato, per accostumato, vedi Accostumato.

Molto ben creato.] Optimè moratus, ta, tum. Cic. pro leg. Agr. Genus hominum optimè moratum.

Mal creato.] Malè moratus. 2. Elegantiæ ignotus, Gratt.

Più mal creato.] Peius moratus.

Molto mal creato.] Pessimè moratus. Ex Cic. 2. pro Leg. Agr.

Creatore, e criatore, colui, che crea, ò cria.] Creator, ris. m. g. 1. b. 2 l. Ex Cic. pro Corn. Bal. & Maff. in Ignat. l. 3. cap. 1. Hoc suis familiarissimum esse cupiebat Ignatius, vt in singulis creatis rebus, quo ad eius fieri posset, creatoris potentiam, sapientiam, bonitatem agnoscerent. 2. Procreator, ris. 1. & 3. l. 1. 2. b. Ex Cic. de Vn. vbi legitur, Deus mundi procreator. 3. De nihilo effector. Ex Pers. Sat. 3. & Cic. 1. Tusc.

Creator del Cielo, e della terra.] Cœli terræque conditor. Maff. l. 6.

Creatore, ò facitor del Mondo.] Mundi artifex. Ex Cic. de Vn. Si pulcher est hic mundus si probat eius artifex profectè speciem æternitatis imitari maluit. 2. Mundi ædificator. Cic. 1. de Nat. Audite non opificem, ædificatoremque mundi Platonis de Timæo Deum, &c. 3. Mundi opifex. Cic. 1. de Nat. loco iam citato. 4. Rerum opifex Ouid. 1 Met.

Ille Opifex rerum, mundi melioris origo.

5. Rerum, vel mundi parens, effectorque. Ex Cic. de Vn. qui sic ait: Quorum operum ego parens, effectorque sum. 6. Effector mundi, molitorque. Cic. de Vn. Hanc igitur habuit rationem effector mundi, molitorque Deus, vt vnum opus totum, atque perfectum. Ex omnibus totis, atque perfectis absolueretur, quod omni morbo, senioue careret. 7. Vniuersitatis parens. Cic. de Ha. Atque illum quidem quasi parentem huius vniuersitatis inuenire difficile, & cum iam inueneris, indicare in vulgus, nefas. 8 Rerum creator, vel molitor. Ex Cic. pro Corn. Bal. cuius est: Greator Vrbis Romulus, & Suet. in Dom. cap 10 Cuius est: Nouarum rerum molitor. 9 Mundi genitor. Col. lib 3. Procem. Huminaturam ille Mundi genitor perpetua fœcunditate donauit.

Creatore, e conseruator del Mondo.] Vniuersi auctor, & custos. Sen Nat. q. l. 1.

Creatore dell'Vniuerso.] Rerum omnium parens. Plin. l. 27. cap. 13. Rerum omnium parens nullum animal ad hoc tantum, vt pasceretur, aut alia satiaret, nasci voluit.

Creatrice, e criatrice, colei, che crea, ò cria.] Creatrix, cis. 1. b. 2. l. Ex Lucret. l. 2. Vbi legitur. Natura rerum creatrix. 2. Procreatrix, cis. Ex Cic. 1 de Or. vbi laudandarum artium omnium procreatricem philosophiam vocat.

Creatura, cosa creata.] Res creata, Maff. in Ignat. lib. 2. c. 1. Suis hoc Ignatius cupiebat esse familiarissimum, vt in singulis creatis rebus, Creatoris potentiam, sapientiam, bonitatem agnoscerent. 2. Res procreata, Ex Cic. 4. Acad. & Plaut. Rud. 3. Res de nihilo effectu ex Pers. Sat 3. & Cic. 2. de Din. 4 Natura, ræ. Plin. l. 30. c. 2. de Nat. Naturæ Numini Diuino parent omnes.

Crea-

Creatura, cioè il parto, che viene à luce.] Fœtus,us.m.g.2. Puerperium, rij. n g. Suet.in Calig.c.8. Qualiſcunque partus ſine vllo ſexus diſcrimine puerperium vocatur, quod antiqui etiam puellas,pueras,ſicut,& pueros,puellos dicitarent. 3 Partus,tus. m. g. 1.l Cic.de Or. Si feræ partus ſuos diligunt, qua nos in liberos noſtros indulgentia eſſe debemus?

Creatura gia concetta nel ventre, & altrimente feto.] Conceptus, tus. m. g. Plin.l. 20. cap. 22 a. Fœtus, tus.m.g.

Le creature.] Rerum naturæ. Ex Plio.l.2 cap.1. Innumerabiles tradidere mundos, vt totidem rerum naturas credi oporteret.

Credenza, luogo da riporui qualche coſa.] Depoſitorium, rij Plin. lib 9 c.11 Teſtudinum putamina ſecare in laminas, lectoſque, & depoſitoria his veſtire. Carbilius Polio inſtituit.

Credenza del Argentaria.] Argentarium,rij.Vlpian.l.24. tit.2. l.19. Hoc non in argentario paterfamilias reponebat.2 Argyrotheca,cæ.

Credenza, e credenziera, cioè armario, doue ſi ripongono le coſe da mangiare, e vi ſi diſtendon ſopra i ſeruizi della tauola.] Abacus,ci.m.g.1,2.b. Cic 6. Ver. Verres à Diocle abaci vaſa omnia, vt expoſita fuerant, abſtulit. Idem Cic 5. Tuſc. Dionyſius abacos complures ornauit argento,auroque cælato.2.Abax,cis.m g 1 b.2 l. in rect. & 6 in obl Græc.Digeſt. 3. Sceuotheca, cæ.f.g 1. & 3 l. a. b Græc. 4. Vaſorum repoſitorium, Ex Cic. 7. Verr.

Credenza piccola, credenzetta, ò credenzina dimin. Abaculus, li.m.g.1,2. & 3. b. Ex Cic. 5. Tuſc. & Plio. l. 36

Credenza, ouero in credenza cioè non à danari contanti.] Ære credito.2.Pecunia credita. 3 Nummis non præſentibus.4 Fide interpoſita.Maff Hiſtor.Ind.l.19 5. Interpoſitione,vel Interpoſitu fidei.

Far credenza cioè dare, ò vendere non à contanti.] Credo, dis. 1. l.cum accuſ rei, & dat. perſ. Cato de Re ruſt cap 5 Villicus iniuſſu domini credat nemini, Varr. Sat Cras credo hodie nihil.

Chi fà credenza.] Creditor,ris.m g.Cic.l.6.Phil. 2. Credens,tis.m.g.Ex Ouid ep 2.

Far la credenza,cioè l'aſſaggiar,che fanno i Coppieri, e li Scalchi auanti ch'il Padrone magni,ò beua.] Cibos, vel pocula prægustare.Plin.l.21.c.3.

Colui, che fà la credenza.] Prægustator, ris. Suet. in Claud. cap. 44. 2. Prægustans, tis. Plin. l. 21. cap 3.

Il far la credenza.] Prægustatio nis.

Credenza,credulità, vedi Credulità.

Credenziere, e credenziero, colui, che tiene cura della credenza.] Abaci curator, præpoſitus, vel præfectus, Ex Cic. 6. Verr. & in Vat. 2. Ab argento, vel auro eſcario.

Credere, dar, ò preſtare fede.] Credo,is Sen.l.1. ep. 3. 2. Fidem habere cum datiuo. Cic. Diuin

Credere troppo, ò facilmente.] Citò, vel temerè credere. Cic.de Prou.Conſ

Chi crede facilmente ad vno.] Cuipiam credulus, a, um. Tac. l. 18. qui ait: Vir humillimo cuique credulus.

Creder poco ad vno.] Paruam alicui fidem habere. Ter. Eun act 1.ſc.2 Me miſeram, forſitan hic mihi paruam habeat fidem.

Creder molto ad vno.] Magnam alicui fidem habere. Ex Ter Eun.act.1 ſc.2.

Creder moltiſſimo ad vno Maximam alicui fidem habere. Ex Ter. Eun.act.1.ſc.2.

Creder pochiſſimo ad vno.] Minimam fidem habere. Ex Ter.Eun.act.1 ſc.2.

Crederſi, ouero eſſer creduto.] Fidem impetrare. Plin. lib.10.c.49.Nec Syrenes impetrauerint fidem, licet affirmet Deo. 2.Fidem habere.Cic.9. Acad. 3.Fidem nanciſci, vel inuenire.Cic.2 Acad.

Non crederſi, ouero non eſſer creduto.] Fide carere.Plin. l.7.c.1. Naturæ vis, atque maieſtas fide caret. 2. Fidem non habere. Cic 4. Acad. Hæres nullam fidem habebunt ſublata veri,& falſi nota.

Non credere.] Noli exiſtimare.2.Caue putes.Cic.

La coſa non ſi crede,non è credibile.] Res fidem non capit. Gell.l 19.c.3. Qui maledicit, & vituperat, plerumque fidem non capit.

La coſa ſi crede, è credibile] Fidem res capit. Gell.

Credibile. e credeuole, addiett. che ſi può credere.] Credibilis,& hoc, le.1.l.2.3.b.

Al mio credere.] Mea ſententia, vel, Vt mea fert opinio, Ex Cic.

Credeuole, e credibile, addiett. da eſſer creduto.] Credibilis, & hoc, credibile. 1. l a. & 3. b. Cic. 1. de Inu. Credibile eſt,quod ſine vllo teſte eſt auditoris opinione firmatur.

Credeuole, per credulo, vedi Credulo.

Credeuolmente, ò credibilmente, auuerb. con credulità.] Credibiliter. 1. l. 2. 3 4. & 5.b. Cic.pro Diot.Id vos, & à viro optimo, & ab homine minime ſtulto cogitatum eſſe confingitis; at quàm non modo non credibiliter,ſed ne ſuſpicioſè quidem.

Credito, tutto ciò, che vno deue hauer da vn'altro.] Creditum,i.n.g 1 1 a b.Sen.de Ben.l.2.cap.34. Aliter beneficium,aliter creditum ſoluitur.

Creditore,quello à chi ſi deue.] Creditor, ris.1. l.2. b. in rect.& l in obl Cic.pro Quint.Cur. Cæteri Sponſores, & creditores non conuenerunt.

Creditrice,colei, che hà d'hauere.] Creditrix, tricis.1.3. l. 2 com.Apud Paul. Iuriſconſ.

Creditricetta,dimin.creditrice piccola.] Creditricula, læ. 1. & 3.l.2.com.4,b.Ex Cic. pro Seſt. cuius eſt vox Conciliaticula.

Credo,il Simbolo de gl'Apoſtoli,ò della Fede.] Apoſtolorum ſymbolum.Maff.de reb Indic.comment.Franciſcus. Xauer.manibus,oculiſque ſublatis in Cœlum,clara voce, concionatoria inſtar, admodum piè proonuntiabat ſymbolum Apoſtolorum, vnà cum Decalogo 2. Fidei ſymbolum Breu.Rom.

Dire tre credi.] Ter Apoſtolorum ſymbolum,recitare, vel pronuntiare,Ex Maff

Credulità facilità in credere. Credulitas, tis.f.g.1 4.l.2.3. b. Planc ad Cic l.10 ep. 23. Confiterer imprudentia me lapſum,ſi vnquam lepido ex animo credidiſſem; Credulitas enim error eſt magis, quam culpa, & quidam in optimi cuiuſque mentem facillimè irrepit.1.Celeritas, vel temeritas credendi. Plaut. apud Cic. Fam. l.10. epiſt.23.

Credulo, Fior corribo,Sen.corriuo, cioè facile à credere.] Credulus, la, lum.1.l 2.b.Cic. de Am. Hæc in fabulis ſtultiſſima perſona eſt improuidorum, & credulorum ſenum.

Eſſer credulo, cioè creder facilmente.] Credulum ſe præbere. Cic. Att. l. 15. Verba mihi dari facilè patior in hoc, meque libenter præbeo credulum. 2. Temerè credere. Q. Cic. de pet Epicharmeum illud teneto, neruos, atque artua eſſe ſapientiæ, non temere credere. 3. Credulitate capi. Ouid. 2. de Pont. el. 2.

Cremona città di Lombarda] Cremona,næ.]

Cremoneſe,di Cremona] Cremonenſis, ſe.

Crepacciato, aggett. che hà crepacci, ò feſſure.] Rimoſus,a, um 1. 2.l. Colum.lib. 2. cap. 5. Quidquid appoſueris, fiſſum erit, rimoſumque. 2. Fiſſus, a, um. 2. l. Colum lib.1. cap 5 de Re ruſt. 3,Vitioſus, a, um. 1. 2 b. 3. l. apud Vlpian. Si tàm ampla domus, ſit, vt ſpatia inter vitioſam partem intercedant, &cæt.

Alquanto crepacciato.] Rimoſulus,a,um.1.2.l.3 b. Ex Colum lib.1.cap.5.& Cic. l.7. ep. 16.Cuius eſt vox, Rabioſulus.

Tutto crepacciato.] Rimarum plenus,a,um. Ex Ter. Eun. act.1.ſc.2.qui ſic ait.

Plenus rimarum ſum hac, atque illac perfluo.

Crepaccio, vedi Crepatura.

Crepare, ſcoppiare.] Crepo,pas,ui.Turſ.2.Diſrumpo, pis, upi.ptum.Turſ.

Crepare, val aprirsi, fendersi, ò rompersi.] Dehisco, scis. 3.b.a.I Plin lib 9. cap. 25 Thynni pinguescunt in tantum, vt dehiscant. s Fatisco, scis 3 b. a. I. Plin.l.11 cap. 45 Camelo tales fimines, sed minores paulò: est enim bisulcus discrimine exiguo pes imus, vestigio carnoso, vt vrsi; qua de causa in longiore itinere, sine calceatu fatiscunt. 3. Rumpor, eris. a. I 3 b. Cic. a. de Diu 4 Dirumpor. eris. 1. 3. I. 3 b. Plaut Curc. Geminos in ventre videor habere filius: nihil metuo, nisi medius dirumpar miser. 5. Se se dirumpere. Ex Cic. lib 7 ep. 1. qui sic ait, Dirupi penè me in iudicio Galli Caoinij familiaris tui. 6. Se se rumpere, Ex Plaut. Merc. qui sic ait. Ego me rupi currendo tua causa.

Crepar d' inuidia.] Inuidia rumpi. Mart. lib 9. ep.77.
Rumpitur inuidia, quidam, carissime Iuli.
Quod me Roma legit, rumpitur inuidia.
Rumpitur inuidia, quod amamur, quodque probamur,
Rumpatur, quisquis rumpitur inuidia.

Crepar di dolore.] Dolore disrumpi. Cic. ad Att. l. 7. epist. 12. Non deterreor periculo, sed dolore dirumpor.

Crepar per mezzo.] Medium disrumpi Plaut. in Curt. Nihil metuo nisi medius disrumpar m ser.

Non voglio crepar per te.] Ego me tua causa non rupturus sum. Plaut. in Capt.

Crepare per troppo magnare, e beuere.] Nimia satietate dehiscere. Plin. l. 11. c. 34.

Cosa, che non crepa, che non fà crepatura, che non fende.] Nullis rimis fissile Plin. lib. 16. cap. 36. Laticis ligonum inuentum est pictorum tabellis immortale, nullisque fissile rimis.

Crepato, e creuato rotto, vedi Rotto.

Crepatura, rottura, vedi Rottura.

Crepatura, ò crepaccio, cioè fessura di muro, e simili.] Rima. t. I. Plin. lib. 15 cap. 8. Amurca iubent subigi areas, terendis messibus, vt formicæ, rimæque absint. Vitium, vitij, a. a. b. Cic. lib. 8. Ep. Fam. Si nihil est parietibus, aut tecto vitij, cætera probabuntur.

Far vna crepatura, ò crepacceio.] Rimam agere. Cic. ad Att. lib. 14. Tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ rimas agunt. 2. Vitium facere Cic. in Top. Si ædes exelæ corruerunt: vitiumue fecerunt.

Turare, ò riparare vna crepatura.] Rimam explere. Cic. in Orat. Neque infarciens verba, quasi rimas expleat, &c.

Crepaturina, fessura piccola.] Rimula, læ. Apud Lexicogr.

Crepuscolo, cioè spatio di tempo, circa l'apparir del giorno.] Crepusculum, li. 2. 3. b. a. I Var. 5. de Ling. Crepusculum à crepo dictum: id vocabulum sumpserunt à Sabinis. Crepusculum significat dubium: ab eo res dubiæ dictæ creperæ, quod crepusculum dies etiam nunc sit, an iam nox, multis dubium. a. Lux dubia. Non. Marc. de propr. Serm. Crepera res propriè dicitur dubia, vnde, & crepusculum dicitur lux dubia, & senes decrepiti dicti, in dubio vitæ constituti. 3. Lucis dubiæ crepusculum. Ouid. 11 Metam.

Crepuscolo della sera.] Crepusculum vespertinum. Ex Var. 5. de Ling & Cic. lib. 1 3 ad Att. 2. Pars lucis extrema, & prima noctis. Ouid. ep. 14
Sed tamen experiar: modo facta crepuscula terris.
Vltima pars lucis, primaque noctis erat.

Crepuscolo della mattina.] Crepusculum matutinum, Ex Varr. 5. de Ling. & Cic. lib 1. ad Att. 2. Pars noctis extrema, & prima lucis. Ex Ouid. epist. 14 supra cit.

Crescenza, e crescimento, il crescere.] Accretio, nis. f g. a. 2. b. Cic. 1. Tusc. Lunam videmus accretione, & diminutione luminis, quasi fastorum notantem, & significantem dies. 2. Accrementum, ti a 7. 3. I Plin. lib. 6. cap 2. Cuius est: Molle fertile accrementum. 3. incrementum, ti. 1. a. I. 3. b. Cic. 2. de Fin. Qui bonum omne in virtute ponit, negat summo bono afferre incrementum diem,

Crescenza di fiume.] Alluuio, nis. Eluuio, nis. f. g. Cic.

Crescere, in att l'istesso, che accrescere, vedi Accrescere.

Crescere in neutr. cioè farsi grande. ò maggiore.] Cresco, scis Var. lib. 1. cap 49. Deprat s s. bm illis cum herba crescere desijt, & æstibus arescit subsecari falcibus debet. 2 Incresco, scis Cels. lib. 2. c 3. Cibo maximè eget, qui increscit.

Crescer per lungo.] In longitudinem excrescere. Plin. lib. 21. cap. 37. Homo cacrescit io longitudinem ad annos vsque terseptenos, tùm deinde in plenitudinem.

Crescere in grossezza.] In crassitudinem adolescere. Plin. lib. 13. cap. 7. Cypria ficus in caudice ipso fert pomum, & ramis, cum in crassitudinem adolescere. 2. Ad plenitudinem crescere. Plin. lib. 21. cap 37.

Crescere in età.] Adolesco, scis. 2. Ætate procedere.

Crescere in alto.] Excresco, scis, ui, tum.

Crescere insieme.] Concresco, scis, ui, tum.

Finire di crescere, non crescer più.] Ex olesco, scis.

Chi hà finito di crescere.] Exoletus, a, um. Fest. l. 2.

Crescimento. vedi Crescenza.

Cresciuto, vedi Adulto.

Cresima, sacramento de la Confirmatione] Confirmationis Sacramentum. Maff. Hist. Iudic. l. 10. 2. Crisma, atis. n. g Maff. Hist. Indic.

Cresimare, conferire il Sacramento della Cresima.] Confirmationis Sacramentum miniltrare. Maff Hist. Indic. l. 10. Sacrosancto Chrismate Confirmare. Maff. Hist. Indic. l 15. 3. Chrismate iungere, cum accus pers. Hor. Turs. ep. lib. a ep 6. Sacerdotibus potestatem, vt remotos populos Chrismate inungant pro Episcopo, incredibiliter expectamus.

Crespa, vedi Grinza.

Crespare, vedi Increspare.

Crespo, e cresposo, vedi Grinzoso.

Cresta.] Christa, tæ. f g. Plin. l. 10. cap 29 Mutat, & vpupa, obscena alias pastu auis, cristta visenda plicatili, contrahens eam subrigensque per longitudinem capitis.

Alzar la cresta.] Subrigere cristam. Plin. sup. cit.

Sbassar, la cresta] Contrahere cristam. Plin. lib. 10. cap. 29.

Crestarella, dimin. cresta piccola.] Cristula, læ. Col. l. 8. c 2. Sint ergo matrices probi coloris, robusti corporis, quadratæ, pectorosæ, magnis capitibus rectis, rutilisque cristu lis.

Chi ha la cresta] Christatus, a, um. Plin. lib. 8. c. 13. Quomodo mirum vnde cristatos Iuba crediderit & Mart. l. 14. Ep. vlt
Surgite iam pueri vendit ientacula pistor.
Cristataque sonant lucis aues.

Creta, terra tenace.] Argilla, læ Cic. in Pis. 2. Creta, tæ. Plin. l 5. c. 17

Creta di miniera.] Creta fossitia. Varr l 1. c. 7.

Creta, per leuar le macchie de i panni.] Creta cimolia. Plin. l. 35. c 17.

Creta da rallustrare l'argento.] Creta argentaria. Plin. l. 35. c. 17.

Creta da far vasi, ò da vasaio.] Creta figlina. Plin. l. 20. cap. 20. Galli desinunt canere castrati, quod duobus fit modis, lumbis adustis candente ferro, aut imis cruribus, mox vlcere oblito figlina creata. Facilius ita pinguescunt. 2. Creta figularis. Col. l. 6. cap. 16.

Creta da far bambocci, ò pupazzi.] Creta sigillaris, vel sigillaria.

Creta da far mattoni.] Creta lateraria. Plin. lib....

Cretina, ouero cretuzza, diminut.] Argi ula, læ. a. Cretula, læ Cic. 6. Ver.

Cretoso.] Argillosus, a, um, vel Cretosus, a, um. Ex Plin. & Cic.

Criminale, addiett.] Criminale, & hoc, le. Bud. in Pand.

Crine in sign. e crini in plur. peli lunghi, che à caualli pendono dal filo del collo.] Iuba, æ. f. g. 1. b. Cic. 1. de Diu. Dionysius exaudiuit hinnitum, respexitque, & equum alacrem lætus aspexit, cuius in Iuba examen apum consederat.

Crine pieno, ò folto.] Iuba comans. Gell. lib. 3. cap. 8.

Crino, sorte di cesta cosi detta.] Fiscina, næ. f. g. Plin. lib. 8. cap. 31.

Crinuto, addiett. inteso di caualli.] Iubatus, a, um. s. b 2. l. Ex Sen. Thyest, qui Leones iubatos dicit.

Crisocolla, cioe saldatura d'oro.] Chrysocolla, læ. r. 3. l. a. b. Græc. Plin. l. 33 cap. 5. Chrysocollam aurifices sibi vendicant agglutinando auro: & inde omnes appellatam similiter vtentra dicunt.

Crisolito, vedi Grisolito.

Crispigno, herba medicinale.] Sonchus, chi. 2. Cicerbita, tæ.

Crispo, cognome proprio di Salustio, celebre Storiografo.] Crispus, pi. m. g. Mart. lib. 14. ep. 569.
Hic erat, vt perhibent doctorum corda virorum,
Crispus Romana primus in historia.

Christallino, addiett. simile al cristallo.] Christallinus, a, um. 1. 7. l. 3. b. Plin. lib. 37. cap. 2. Nero amissarum rerum nuncio accepto duos calices cristallinus in suprema ira fregit illisos.

Cristallo, gemma di stima, che dicono esser ghiaccio petrificato.] Christallus, li, vel Cristallum, li. n. g. Plin. l. 3 c. 2.

Cristerino, cristeruzzo, seruitialetto, dimin.] Cristerium, rij. n. g. Ex Plin. & Corn Cels.

Scruitiale, Rom. Cristeo, Fior. Cristero. Sco. medicamento notissimo.] Clyster, ris. r. 2. l. 2. Clysterium.

Far vn cristiero à vno] Aluum cuipiam ducere, Ex Corn. Cels. lib. 7. cap. 14. Neque id satis est, sed alu us quoque ei ducenda est 2. Clysterium ingerere, infundere, vel adhibere cum datiu. perf. 3. Clystere aliquem purgare. 4. Aliquem clystere perluere. Plin. l. 8. cap. 27. Voluerit quæ vocatur Ibis rostri aduncitate per eam partem seperluit, qua ciborum onera redduntur. 5. Aluinm mouere, Coru. Cels. lib. 1. cap. 10. Aluus mouenda non est: atque etiam si per se mota est, comprimenda est.

Il far vn cristero.] Alui ductio. Cels. l. 2. c. 12. Deiectionem antiqui crebra alui ductione in omnibus ferè morbis moliebantur.

In vn cristero, ouer con vn cristero, come quando diciamo, questo si piglia in vn cristero.] Per inferna Plin. lib. 15. c. 21. Purgat cum fico sumptum per inferna, cum melle vomitionibus.

Cristiano, vedi Christiano.

Cristo, vedi Christo

Crinellare, vedi Vagliare.

Crivello, vedi Vaglio.

Croce, segno notissimo da punire i rei.] Crux, f. g. s. l. in rect. & b. in obl. Sipont. in Mart. Crux patibulum est, in quo figuntur damnati. Hanc veteres gabalum vocanere. Varr. Nos barbari, quod innocentea in gabalum suffigimus homines, vos non barbari, quod noxios absoluitis.

Croce segno notissimo dell'humana redentione.] Crux, cis. Maff. l. r. epist. Nullum aduersus Dæmones præsidium Cruce firmius inuenitur.

A piè della Croce.] Ad imam Crucem. Maff. de Iapon. reb. Epist. l. 4. ep. 185.

Farsi la Croce.] Signare se cruce. Turs. lib. 4. epist. 1. Iaponum Neophyti cum se cruce signare docentur, requirunt, quid sibi velit. In nomine patris, & filij, & spiritus. 5. Quid ficcausæ, cur dextra primum ad caput sublata dicatur. In nomine patris, deinde ad pectus demissa addatur, & filij; postremo à dextro humero ad sinistrum traducta adijciatur, & Spiritus sancti.

Crocetta, dimin. croce piccola.] Crux parua, vel pusilla. 2. Crucicula, læ. 1. 3. b. 2 l. Pomp. Fest. l. 12. qui Nux nuculas dicit.

Crocettina, crocetta piccola.] Crux perparua vel perpusilla.

Pisntar vna croce.] Crucem figere. Cic. 7. Ver. Vt quam damnatis crucis crucem fixeras, hanc indemnatiaciuibus Romania reseruarca. 2. Crucem statu. e., vel constituere, Ex Liu. bell. Mac. cuius est: Tabernacula in foro statuere, & Cic. ad Q Fr. l. 1. epist. 2 Cuius est. Crucem sibi constituere.

Stare in Croce.] In cruce pendere. Plin. lib. 14. cap. 1.

Crociare, vedi Tormentare.

Crociario aggett. degno di croce, ò d'esser crocifisso.] Cruciarius, a, um. r. 2 4 b. 3. l. Apul. de As. Nec tantillum cruciarius ille, vel conscientiæ conspectu curiæ, vel noxiè conscientia deterritus, &c.

Crociata esercito di fedeli, che con la croce in petto van contro gl'infideli.] Exercitus sacer cruce insignia. Ex Turs Laur hist. lib 1. c 36 2 Milites sacri, cruce insignea. Turs. ibid. 3. Militia Sacra. Turs. ibid. 4. Bellum sacrum. Ex Turs. ibidem.

Crocidamento, e gracidamento, il crocidare, ò gracidare.] Crocitatus, tus, m. g. Auctor in Alexandri vita. Qui tardius euntes derelicti fuerant, eos quò contenderc debercot crocitatu commouerunt corui. 2. Crocitus, tus. m. g s. b. 2. l. Sipont. in Mart. Crocatio, & crocitatio, & crocitus propriè sonus est, quem faciunt corui. Vnde crocire verbum, 3. Crocitatio, nis. f g. s. 2. & 4. b. 3 l. Sipont in Mart. A corui voce fit: factitium verbum croco; à quo crocito. Inde crocatio, & crocitatio deducuntur. Item crocito, à quò crocitua quartæ declinat. 4. Cantus coruinus, Ex P in. lib. 10. c 12 & Plaut. in Aul cuius est, Coruus cantst.

Crocidare, e gracidare. voce propria del corbo.] Crocito, tas. 1. a. b Auct de philom.
Dùm clangunt aquilæ, vultur pulpare probatur. Et crocitat coruus, graculus, & frigulat. 2. Crocio, cis. 1. b. Non. Marc. Crocire cum fit coruorum, Plautus in Aulularia cantare eos dixit: Non temerè est, quod coruus cantat nunc mihi ob læua manu.

Crocifero, che porta la croce.] Crucifer, a, um. Maff. l. 1. epist. 9.

Crocifigimento, e crocifissione, Fior. anche crocificcamento, il crocifigere, ouer crocificcare.] In crucem actio, Ex Cic. pro Clu. & 1. Off. 2. In crucem datio. Ex Plaut. in Capt. & in Mil. & ex Varr. l. 3. c 9. 3. Cruci datio. Ex Plaut. In Mil. & Varr. l. 3 c 9.

Crocifiggere, Fior. anco croccificcare, cioè conficcar in croce.] Cruce afficere. Suet. in Galb. cap. 9. Tutorem quòd pupillum, cui substitutus hæres erat, veneno necasset, cruce affecit, Cic. 3. Verr. 2. Cruci affigere. Q. Curt. l. 9. Cruci affixi, per ingens littoris spatium, perpenderunt. 3. Cruci suffigere. Suet. in Cæs. cap. 74. Cæsar piratas, quoniam suffixurum se cruci ante iurauerat, iugulari prius iussit deinde suffigi. 4. Crucifigo, gis. 1. 2. & 3. l. Plin. lib. 8. cap. 16. Tunc Icones obsidere Africæ vrbes, eaque de causa crucifixus vidisse se Polybius refert, quia cæteri metu pœnæ similis absterrerentur eadem noxa. Suet. in Domit. cap. 5 In cruce figere. Ex Cic. 3. ad Att. & 3. Verr. 6 In cruce suffigere. Hor. serm. l. 1. Sat. 3. 7. In crucem agere. Cic. pro Cluent. Strato in crucem actus est excrcta lingua. 8. In crucem tollere. Cic. 7. Ver. Facinus est vinciri ciuem Rom. scelus verberari, propè parricidium necari, quid dicam in crucem tollere. 9. Cruci dare cum Accus. pers. Plaut in Mil. 10. Figere cruci. Plin. l 36 c. 15. Tarquinius priscus passim conscita nece Quiritibus, tædium fugientibus, nouum, & in excogitatum antea, postea que remedium inuenit, vt omnium ita defunctorum figeret crucibus corpora, spectanda ciuibus, simul, & feris, volucribus laceranda. 11. Patibulo affligere, Val. Max. l 9. cap. 2. 12. Cruci dedere Plaut. Aul. Continuo hercle ego te decam discipulam cruci.

Crocifissetto, dimin. Crocifisso piccolo] Christi crucifixi sigillum. Ex Hor. Turs. Laur. Hist. l. 5. cap. 25. cuius est. Christi crucifixi signum, & Cic. 2. Verr cuius est vox Sigillum. 3. Christi Crucifixi imaguncula,

Crocifissione, vedi Crocifiggimento.

Crocifisso, particip. confitto in croce.] Cruce affectus, a, um. Cic. 3. Ver. 2. Cruci affixus, a, um. Q. Curt. l. 9. 3. Cruci suffixus, a, um. Cic. in Pison. 4 Cruci, datus, a, um. Plaut. in Mil. 5. Crucifixus, xa, xum. Plin. lib. 8. cap. 16. 6. In Cruce fixus, vel suffixus, a, um. Ex Cic. 3 ad Att. & Horat. Serm. l. 1. Sat. 3. 7 In Crucem actus, vel sublatus, a, um. Cic. 5. de Fin. & de 7. Ver.

Crocifisso assolutamente s'intende l'imagine di Nostro Signore in Croce.] Christi crucifixi effigies Turs. in Xauer. l. 6. cap. 4. In Xauerio castello Christi crucifixi effigiem haud dubio sudore fluxisse constat, quoties Xauerius grauius aliquid pateretur in India. 2. Christi crucifixi simulacrum. Turs. in Xauer lib 6. c 4. Christi crucifixi simulacrum anno, quo Xauerius extinctus est, ferijs sextis omnibus per totum annum sanguine sudauit. 3. Christi crucifixi imago Tur. in Xauer. 4 Christi crucifixi vexillum. Maff lib. 1. ep. 9. 5. Christi crucifixi signum. Maff. de Reb. Indic. ep. l. 3.

Crocifisso d'argento.] Argentea Christi crucifixi effigies. Tursel. Hist Lauret. l 4 c 25.

Crocifissore, colui, che crocifigge.] Crucidator, Ex Plaut. in Mil. & in Truc. 2. Cruci suffigens, tis. m. g Ex Cic. in Pison 3 Crucifigens, tis Ex Plin. l. 8. cap 16. 4. In crucem agens, vel actor, Ex Cic. pro Clu. & pro Sest.

Crocione, accrescit. croce grande.] Crux magna, vel ingens. Turs. Laur. Hist. l. 5. cap. 1. Alberti Bauariæ ducis donum fuit crux ingens smaragdina, auro pyropisque exornata, & crystallino quasi monti imposita.

Crocodillo, vedi Cocodrillo.

Crocomagma, cioè la feccia dell'vnguento di zaffarano.] Crocomagma. tis. n g. 1. 2. 4 b. 3 l Græc. Diosc. l r. cap 26. Crocomagma fit expressis vngenti crocini odoramentis, & in formas digestis. Optimum est odoratum, modicè myrrham olens, & c.

Crollamento il crollare] Concussio, nis, vel conquassatio, nis 3 Commotio, nis f g.

Crollare, muouer dimenando in quà, & in là.] Commoueo, es. 2. Concutio, tis. 3. Quatio, tis. 4 Quasso, as 5. Conquasso, as.

Crollo, e scossa.] Conquassatio, nis. f. g 3. l. Cic. 4. Tusc. 2. Quassus, us m. g. 3. Concussio, nis. 4. c. in rec. l obl 4. Concussus, sus. m. g.

Cronica, historia, con osseruatione de tempi.] Chronica, orum. n g num plur. 1. 2. b. 2. Chronographia, æ, vel chronologia, æ. 3. Libri, cronici. 4. Annales, lium. m. g. n pl. 2. l.

Chi scriue croniche.] Chronicus, ci, vel chronographus, phi. 1. b. 2. Chronologus, gi. m. g 1. 2. b. Plin. l. 35. c 9.

Croniche di Pontefici.] Annales Pontificum.

Scriuer croniche.] Singulorum annorum res mandare literis. 2 Conficere annales. Cic.

Crosta, cioè coperta, che naturalmente, si fà. dou' è rottura di pelle.] Crusta, tæ. 1. l. Sipont. in Mat. Crustam, ducere vulnus vel vlcus dicitur, quando solida detur, qua detracta, remanet cicatrix.

Crostarella, e crosticella, dimin. crosta piccola.] Crustula, læ. 1. l. 2 b. Ex Apul cuius est: Parua crustula.

Far crosta.] Incrusto, as. Var.

La crosta di sopra del pane.] Panis crusta superior, Ex Plin l 20. c. 17.

La crosta di sotto del pane.] Panis crusta inferior. Plin. l. 20. c. 17.

Crostata, sorte di torta, che si fà di frutti racchiusi, e cotti, con zuccaro tra sottilissime croste di pasta.] Placenta crustata, vel crustulata, Ex Amalth. Onom 2. Libum crustatum, vel crustulatum. Ex Amalth Onom. 3. Crustulum, li. n g. 1 l. 2. b. Apud Varr. 4. de Ling. qui sic ait, Crustulum a crusta pultis, cuius ea, quæ vt corium exuritur, crusta dicta. Iuuen. Sat 9.

Nos colaphum incutimus lambenti crustula seruos.

Crostato, aggett che ha croste.] Crustatus, a, um. 1. 2. l. Plin. l 11. cap. 37. In maximis crustata, & cartilaginea priores dentes habent.

Crostetta.] Crustula, læ. f g.

Crudele, addiett. che ha crudeltà,] Crudelis, & hoc, crudele. 1. 2. l. Sen. contr. 4. Non magis crudeles sunt, qui volentes vincere occidunt, quàm qui non finiunt. 2. Immanis, & hoc immane. 3 Ferus, a, um 4. Dirus, a, um. 5. Sæuus, a, um. Græf.

Crudelmente, auuerb. con crudeltà.] Crudeliter. 2. Dirè. 3. Immaniter. 4. Sauè. 5. Crudelem in modum. Suet. in Cæs c. 73.

Crudeltà l'astratto di crudele.] Crudelitas, tis. Ser. 2. Immanitas, tis. 3 Sæuitia, tiæ.

Crudezza, & crudità, l'astratto di crudo.] Cruditas, tis f. g.

Crudetto, dimin. alquanto crudo.] Subcrudus, a, um. 1. 2. l. Cato. c. 156. Brassicam conijcito in aquam feruentem, coquito paulisper, vti subcruda sit.

Crudo, addiett. il contrario di cotto.] Crudus, a, um. 1. l. Plin. l 20. c. 6. Antiqui allium insanientibus dabant crudum: Dioclea phreneticis elixum.

Mezzo crudo.] Semicrudus, a, um. 1 3. l 2. b. Colum. l. 6. cap 26.

Molto crudo.] Percrudus, a, um 1. 2. l. Col. l. 12. cap. 10.

Cruna il foro dell' ago,] Acus foramen. Cic. pro Hil. & 1. Tusc.

Crusca, Fior. Semola. Sen. Sembola, vedi Sembola.

C V

CVbicamente à guisa di cubo.] Cubicè. 1 2. b 3. l. Plutarch. de Orac Pyth. 2. In modum, vel morem cubicum. Ex Plaut. in Trinum, & Vitr. & lib præfat. 3. Modo, vel more cubico. Ex Cic. pro Cæl. & Vitr. l. 5. Præ fat.

Cubico addiett. 2. b. di cibo.] Cubicus, a, um. 1 2. b. Vitr. l. 5. præfat. Græci poetæ comici interponente, è choro canticum, diuiserunt spatia fabularum, ità partes cubica ratione facientes, intercapedinibus leuant actorum pronunciationes. Plat. in Tim. & Arist. in probl.

Cubito, vedi Gombito.

Cubo, corpo quadrato di sei lati egnali.] Cubus, bi. m. g. & 1. b. Vitr. l 5. præfat. Cubus autem est corpus, Ex sex lateribus æquali latitudine planitierum quadratum. Is quum est iactus, quam in partem incumbit, dum est intactus, immotam habet stabilitatem: vti sunt etiam tesseræ, quas in alueo ludentes iaciunt. 2. Corpus quadratum. Vitr. l. 5. præfat.

Cucchiara, vedi Mestola.

Cucchiaio, e cucchiaro: strumento concauo da pigliar il cibo liquido.] Cochlear, ris. n. g. 1. com. 2 l. 3. b in rect. & l. in obl. Col l. 12. c. 21. Cuius est; Musti cochlear cumulatum. 2. Cochleare, ris. n. g 1. com. 2. b. 3. l. Mart. l. 14. ep. 119.

Sum cochleis habilis, sed nec minus vtili ouis?
Numquid scis potius cur cochleare vocer.

3. Cochlearium, rij. 1. com. 2. 4. b. 3. l. Plin. lib. 28. cap. 17. Cuius est: Duorum cochleariorum mensura.

Cucchiaro colmo.] Cochlear cumulatum Colum. l. 12. c. 21. Musti cochlear cumulatum.

Cucchiaro da schiumar la pignatta.] Spatha, thæ. Græf

Cucchiarino, dimin.] Cochlear paruum, vel paruulum.

Cucchiarone, accrescit.] Cochlear grande, vel magnum.

Cucco, vedi Cuco.

Cucina, stanza doue si cuoce il cibo.] Coquina, næ. 1. b. 2. l. Non. Marc. Culinam veteres coquinam dixerunt 2. Colina, næ. 1. b. Var. de Vita. Pop Rom. l. 1. Culina dicta est ab eo, quod ibi colebant ignem locupletiorem domus.

Di cucina, addiett.] Coquinarius, a, um. 1. b. 2. 3. l. Plin. l. 33.

l.33.cap.12. Vasa coquinaria ex argento. Caluus orator fieri queritur. 2. Culinaris, & hoc, re.1.b.2.3 l. Bud. in Pand qui sic ait. Mirari quispiam possit, culinaris ministerij tantam rationem habitam à iurisconsultis esse, 3. Coquinaris, & hoc, re.1.b.2.3.l. Ex Varr. Geront; qui sic ait. Noctu cultro coquinari se traiecit.

Arte di cucina.] Coquinaria, æ.f.g.1.l.vel culinaria, æ.f.g.2.l.Apul.de Philos, qui sic ait, Harum imitatrices esse coquinariam, & vnguentariam.

Cucinare, far la cucina.] Coquino, nas. 1.b.2.l. Plaut. Pseud Hem mane, quanti istuc vnum coquinare perdocea. 2. Cibum coquere, vel concoquere. Varr. l. 2.c.30.

Cucinetta, dimin. cucina piccola.] Coquinula, læ.1.& 3.b. 2 l.Sipont in Mart A coquo fit coquina,locus, in quo dapes coquuntur, quæ, & culina dicitur, eius diminutiuum est coquinula 2 Culinula,læ.1.& 3.b.2.l. Ex Sipont. in Mart.loco iam citato.

Cuciniere, vedi Cuoco.

Cucire,attione nota,che si fà con ago,e filo.] Suo, is, sui, sutum 1.b.Ter.in Phor.act.3.sc.1.

Cucire à qualche cosa.] Assuo,ia.Hor.in Arte.

Cucire in qualche cosa.] Insuo,is.Var.lib.2.c.9.

Cucire sotto.] Subsuo ia.Plin.l.20.c.9.

Cucire insieme.] Consuo, ia.

Cucito.] Sutus, a.um.1.l. Cic. 2. de Nat. cuius est,Tegumenta corporum,texta, vel suta.

Cucitura.] Sutura,ræ.1.a l.Liu 8. Bell.Maced.

Cuco, cucculo, e cucco, vccel così detto dal suo canto.] Cuculus, li.m.g.1.2. b. Plin l 18.c.26 Sciat agricola,inde natam exprobationem fœdam putantium vites per imitationem cantus alitis temporarij, quem cuculum vocant. 2. Cuccyx, gis.m.g Græc. Plin.l.10 cap 9. Coccyx ex accipitre videtur fieri,tempore anni figuram mutans.

Cuffia,e scuffia.] Reticulum,li.n.g 1.l.2.3. b.2. Capillare, ris 1.b. 2.3.l. 3.Calantica,æ.f.g. Ex Cic.4. Capitium, tij.n.g.1.2.3 b.

Cuffia à rete.] Capitis reticulum. Iuuen Sat 2.

Cugina, consobrina,e consubrina, dicesi a' figliuoli di due sorelle.] Sobrina,næ.1.com.1.l.Plaut. in Pœn. Mihi sobrina,Ampligura tua mater fuit. 2 Consobrina, æ.1.3.l. 2. com. C c pro Quint.Quintij consobrinam habet in matrimonio Næuius.

Cugina, intesa di figliuole di doi fratelli.] Patruelis, lis. f g 1.com. 2. b. 3. l. Matth Rader. in Mart. l. 5. epist. 36. qui sic ait. Patrueles, vt Caius I. C. docet à patruo dicti fratres, vel sorores sunt, qui, quæue ex duobus fratribus progenerantur. 2 Soror patruelis. Ex Cicer. pro Planc. Cuius est: Frater patruelis.

Cugina, da canto di madre, cioè la figliola della sorella, ò del fratello della madre.] Matruelis, lis. f.g.1.3.l.2. b. Guilielm. Morel. in Comment. lat. verb. Matruelis est auunculi, vel materteræ filia. Mart. & Scop.

Cugino, consobrino, e consubrino, inteso de figliuoli di due sorelle.] Sobrinus, ni. 1. com. 2.l Sipont in Mart. filij sororum duarum, aut plurium inter se sobrini, quasi sororini appellantur. Cic. 2. Off. 2. Consobrinus, ni. 1.3.l.2. com. Nou. Mart. de propr. serm. Consobrini sunt ex duabus editi sororibus, quasi consobrini: de quibus exempla multa sunt in antiquis autoribus, & maximè in Afranio, & iuris vetustissimis scriptoribus.

Cugino inteso de figliuoli di due fratelli.] Patrue, lis, lis. 2. com.2.b.3.l. Sipont.in Mart. Patruelis à patruo dicitur, quippe patrueles dicuntur, patruorum filij, hoc est duorum, aut plurium filij. Cic. 5. de fin. qui sic ait. L. Cicero frater frattum noster cognatione patruelis amore germanus. 2. Frater patruelis. Cic. pro Planc. T. Torquatus, Cn. Plancij frater patruelis, & socer.

Cugino da canto di madre, cioè il figliolo della sorella, ò fratello della madre.] Matruelis, lis.m.g. 1. 3. l. 2. b. Guilielm. Morel. in Comment. lat. verb Matruelis est auunculi, vel materteræ filius Mart. & Scop.

Cugno.] Cuneus, nei.m.g.

Culla, vedi Cuna.

Cullare, vedi Ninnare.

Cumino, e comino, e cimino, erba nota il cui seme è dell'istesso nome, e piace molto à colombi.] Cyminum, ni.1.b.2.l. Plin. l. 19. cap. 8. Condimentorum tamen omnium fastidijs cyminum amicissimum. Nascitur in summa tellure, vix hærens, & in sublime tendens. In putridia, & calidis locis. medio serendum vere. 2 Cuminum, ni.1.b.2.l.Diosc.l.3.c.59.& 60.

Cumino satiuo, cioè domestico.] Cuminum satiuum Diosc. l.3.cap.59. Cuminum satiuum ori gratum est,sed multo magis Æthiopicum,quod Hippocrates regium appellauit: secundum locum tenet Ægyptium, reliqua sequuntur &c.

Cumino saluatico, ò seluaggio.] Cuminum rusticum. Plin.lib.19. cap. 8. Cumini genus alterum syluestre, quod rusticum vocant, alij Thebaicum; si tritum ex aqua potetur, in dolore stomachi prodest In Carpentaria nostri orbis maximè laudatur; alioqui Æthiopico, Atricoque palma est, 2. Cuminum syluestre. Diosc.lib 3.c.69. Syluestre cuminum, plurimum, efficaciusque in Lycia, & Galatia, Asiæ, atque Cartagine Hispaniæ gignitur,&cæt. Est & aliud Syluestria cumini genus,satiuo non dissimile,quod à singulis floribus elata promit cornicula.&c.

Cumulare, vedi Accumulare.

Cumulo, vedi Mucchio.

Cuna, e culla.] Cunabula, orum. n g. num plur. Plaut. in Amph. 2. Incunabula, orum. Plaut. in Truc. 3. Cunæ, arum. f g. Cic. de Sen. Si quis Deus mihi largiatur, vt repuerascam, & in cunis vagiam, valdè recusem.

Dalla cuna, dall'età tenera.] A Cunabulis. Col.l.1. c.7. 2. Ab incunabulis.

Cuniculo, vedi Mina.

Cuniculo, vedi Coniglio.

Cuoca, e cucinicra, colei, che cuoce il mangiare.] Coqua, quæ.1.b Iac.Pont.vol.2 prog.25.Escas absumi iam posse coqui respondit.

Cuocere.] Coquo, quis. Plin.

Cuocer bene.] Percoquos, quis, xi, ctum. 1. l. 2. b. Plin. lib.18 cap. 12. Aqua marina, aliaue salsa non percoquitur faba, 2. Decoquo, vel excoquo, is. Ex Plin.

Cuocer ne carboni, ò brage.] In pruna torrere. Plin. lib. 19 cap 6. Messander autor est allium edentibus si radicem betæ in pruna tostam superederint, odorem extingui.

Cuocer sù la cenere.] In cinere torrere. Apud Plin.

Cuocer in acqua, ò in olio,] Ex aqua siue oleo coquere, Plin.

Cuocer dentro, ouer tra qualche cosa,] Incoquo. quis. 1. l. 2 b.Plin.lib.12 cap.3. Assiria est malus, cuius grana Parthorum proceres incoquere diximus esculentis, commendandi halitus gratia.

Cuocere insieme.] Concoquo, quis. 1.l.3 b Plin l.2.c.30. Illirico mulieres ad focum afferunt ligna, & cibum concoquunt.

Cuocere à fuoco lento, cioè non grande, ò gagliardo.] Lento igne coquere. Plin. lib. 16. cap. 11. Alij vtilius putant sine aqua coquere lento igne tota die, vtique vase æris albi. 2. Lenta pruna decoquere. Plin. l. 32 cap. 7. 3. Vapore lento incoquere. Plin. lib. 15. cap. 7. Glencino mustum incoquitur vapore lento.

Cocchetto, e cuochino, diminut. cuoco piccolo.] Coculus, li. m. g. 1. & 2. b. Sipont. in Mart. Cocus cuius diminutiuum est coculus, à coquo deducitur.

Cuoco, e cuciniere, che cuoce le viuande.] Cocus ci. vel Coquus, qui.1.b. Plin.lib 9.cap.17 Quidam in Conquestione luxus coquos emi singulos pluris quam equos qui-

ritabant, & nunc coci triumphorum pretijs parantur, & coquorum pisces.

Cuoco dell'essercito.] Lixa, æ.m.g.Liu.

Cuoco principale.] Archimagirus, ri.m.g.1.4 l.1.3.6. Iuuen.Sat.9.

Fuerunt pariter librarius Archimagiri.

Di cuoco, ò cuciniere, addiett. poss.] Coquinus, a, um. 1. b. a. l. Plaut. in Pseud. cuius est Forum coquinum.

Arte, od esercitio di cuoco.] Coquinaria, riæ. 1.& 4.b.a & 3. l. Sipont. in Mart. A caupone fit cauponaria ars cauponandi, sicut coquinaria, ars coquendi. 2. Ars coquinandi. Ex Apul. in Capt. & Aul. & Sipont. apud quem habetur Ars cauponandi. 3. Magirica, cæ, vel magiricè, cæs. f. g. 1. & 3. b. a. l. Græc. Plato. l. 1. de Rep.

Esser cuoco, far il cuoco, far la cucina.] Coquinor, arie. 1. b. a. l. Sipont. in Mart. A coquina fit coquinor verbum, quod significat coquinam facio Plaut. Aul. Nunquam nisi hodie ad Bacchas veni in baccanal coquinatum. 2. Coquinam exercere Sipont. in Mart. A culina, & coquina fiunt duo verba culinor, & coquinor pro coquinor pro coquinam exerceo 3. Coquinariam facere, vel factitare. Ex Plin. l.33. cap. 11. & Plaut. Amph. 4. Coquum agere, vel exercere, & Val Max l. 2 c 1.& Suet. in Tib c.33.

Cuoiaio, conciator di cuoi, ò pelli.] Coriarius, rij m.g.1. & a.b.& 3 l Plin l 17.c 9

Cuoio, e pelle, coiame, e corame la spoglia dell'animale.] Corium, rij n.g.1.a b. Plin. lib.28. cap.16. Pesniones sanat corium combustum; melius ex vetere calceamento. 2. Corius, rij, m.g.1. b. Plaut in Pœn. Tres faciè corios contriuisti bubulos 3. Cutis, tis. f.g. 1. b. Plin. l. 7. cap. 2. Antropophagos, quos ad septentrionem esse diximus, ossibus humanorum capitum bibere, cutibusque cum capillo pro mantilibus ante pectora vti tradunt.

Cuor, e cuore, in prosa: cor, e core in verso; membro principale, doue è il seggio della vita de gli animali.] Cor, cordis. n.g 1. b. in rect. & l. in obl Plin. lib. 11 c. 37 Cor animalibus cæteris in medio pectore est: Homini tantum infra læuam papillam, turbinato mucrone in priora eminens, Piscibus solis ad os spectat. Hoc primum nascentibus formari in vtero tradunt: deinde cerebrum, sicut tardissime oculos, sed hos primum mori, cor nouissimè.

Cuore peloso.] Cor hirsutum, Plin. l. 11. cap. 37. Aristomeni Messenio Lacedæmonij pectus dissecuere, causa videndi, hirsutumque cor repertum est. 2. Cor hirtum. Plin. lib 11. cap. 37 Hirto corde gigni quosdam homines proditur, neque alios fortiores esse industriæ sicut Aristomenem Messennium, qui 300. occidit Lacedæmonios.

Le parti vicine al cuore.] Præcordia, orum.

Cuore piccolo.] Corculum, li. n.g 1. l. a. b. Plaut. in Cas. Eho corculum adsudassit iam ex motu mastigia? 2. Cor paruum. Plin. lib. 11. c. 37. Audacia existimantur animalia, quibus cor paruum est.

Cuore grande.] Cor magnum, vel grande. Ex Plin. & Plaut.

Cuore molto grande.] Cor prægrande. Plin. l. 11. cap. 37. Pauida existimantur animalia, quibus cor prægrande est. 2. Cor maximum. Idem. Plin. ibidem. Maximum cor est proportione muribus, leporì, asino, ceruo, panthera, mustelis, hyænis, & omnibus timidis, aut propter metum maleficis.

Cuore duro.] Cor durum, Plin. ibidem. Bruta existimantur animalia, quibus cor durum riget.

Cuore offeso.] Cor læsum Plin. ibid. Solum cor viscerum vitijs non maceratur, nec supplicia vitæ trahit, læsumque mortem illicò affert.

Cæteris corruptis vitalitas in corde durat.

Cuore fortificato.] Cor munitum. Plin. ibidem. Palpitat cor, & quasi alterum mouetur animal, intra præmolli, firmoque opertum membranæ inuolucro, munitum costarum, & pectoris muro, vt parlat præcipuam vitæ causam, & originem.

Di cuore, cioè appartenente al cuore.] Cardiacus, a, um. 1. l. a. 3. b. Græc. Plin. l. 11. cap. 17. Cor negatur cremari posse, in ijs qui cardiaco morbo obierint.

Di cuore, cordialmente, Fior. anche coralmente. Ex animo. Cic. ad Q. Fr. lib. 1. epist. 1. Te autem alienum hominem ament ex animo, ac non sui commodi causa simulent. Medullitus. 1. 3. b. a. l. Ex Plaut. Monst. At videas eas medullitus te amare. 3. Cordicitus. 1. l. a. 3. b. Ex Plaut. Mulier amat cordicitus.

Con tutto il cuore, ouer di tutto cuore, con tutto l'animo.] Tota mente. Cic. Att. l. 16. Mi Attice tota mente incumbe in hanc curam; magna enim res est. 2. Toto animo. Cic. 5. Tusc Discendi, quærendique delectationi toto se animo dedidissent. 3. Toto pectore. Cic. 2. Tusc. Ad ferendum dolorem placidè, & sedatè plurimum proficit toto pectore cogitare, quàm, id honestum sit.

Vi hò nel cuore, vi porto nel cuore, cioè vi amo cordialmente.] Mihi hæres in medullis. Cic. 15. Famil. Epist.16.

Di buon cuore, vedi Volentieri.

Di gran cuore, cioè ardito, e vigoroso.] Viridis animo, ac vigens. Sen. epist. 67. Claranum condiscipulum meum, vidi Senem, senem, sed viridem animo, ac vigentem, & cum corpusculo suo colluctantem.

Col cuore maggiore delle forze] Voluntate maiore, quam facultate. Turs. Xauer.

Il cuore mi diceua, l'animo mi dicea, che.] Animus mihi præsagibat. Cic. 1. de Diuin. Præsagibat animus frustra me ire cum exibam domo.

Cuppezza, sust. l'astratto di cupo, e val profondità.] Cauum, ui. n.g. 1. b. Ex Plin. l. 20. cap 6. Cuius est: Addatur in caua dencium. 2. Cauamen, minis. n.g. 1. & 3 b a l. Apud Solin.

Cupidamente, auidamente, ò bramosamente, auuerb. con cupidità, ò brama, ò auidità.] Auidè 1. & a.b 3. l. Cic. de Sen. qui de Catone agens, sic ait, Græcas litteras senex didici, quas quidem sic auide arripui, quasi diuturnam sitim explere cupiens. 2 Cupidè 1. a b. 3. l. Cato de Re rust c. 1. Prædium ne cupidè emas, neue opera tua parcas visceré, &c.

Cupidigia, e cupidità, brama, & auidità Fior. anche cupidezza, e cupiditia, son astratti d'auido, cupido, e bramoso, e significano gran voglia di che sia.] Auiditas, tis f.g. 1 2. 3. b 4. l. Cic. 3 de Fin. M. Catonem vidit in bibliotheca sedentem, multis circumfusum Stoicorum libris: Erat enim in eo inexhausta auiditas legendi, nec satiari poterat, &c. 2. Cupiditas, tis. f g. 1. 2. 3. b 4 l Cic. pro S. Rosc. Homines cæcos reddit cupiditas, & auaritia. 3. Cupido, dinis. f. g. 1. b a. l. 3. Amb. in rect. & b. in obl. Corn. Tac. l. 20. Gloriæ cupido sapientibus nouissima exuitur.

Cupido, 1 b. cioè auido, e bramoso, aggett. che hà cupidità, od auidità, ò brama di che, che sia.] Cupidus, a, um. 1. & a b. Quint. l 3. c. 3. Cuius est; Homines nouitatis cupidi a. Auidus, da, dum. 1. & a b Plin. lib. 17 c 10. Arborum quoque, vt hominum natura nouitatis, ac peregrinationis auida est.

Molto cupido.] Pericupidus, 1. l. 2. & 3. b. Cic. l. 1. epist. 7.

Cupido, 2. l. nome fù di due, vn de quali fù figlio di Mercurio, e di Venere da Gentili tenuto per Dio d' amore.] Cupido, dinis. m g. 1. b. a. l. 3. com. in rect. & b. in obl. Cicer. de Nat. Venus prima, cœlo, & die nata est: altera, spuma procreata, ex qua, & Mercurio Cupidinem secundum natum accepimus.

Cupido alato, ò pennato: pennoso, ò pennuto, che ha penne, od ale.] Cupido pennatus, vel pinnatus: aliger, vel alatus. Cic 3. de Nat. Dianæ plures fuere: pri-

prima Iouis, & Proserpinæ, quæ pinnatum Cupidinem genuisse dicitur.

Cupile, S:n. aluearïo, & arnia. Fior cioè cassa, ò cassetta da pecchie, in cui faonn il miele.] Aloeare, ris,n g s & 3. & 2.b.Plin.l 2.c.14 Aluearia optima é cortice, secunda ferula, tertia, vimine, multi ea ex speculari lapide fecere, vt operantes intus spectarent. a Alueus, ei, m, g 1 l.2.b. Plin. lib.11. cap.16. Spectatum hoc Romæ consularis cuiusdam suburbano, alueis cornu laternæ translucido factis. 3. Aluus, iui, f.g.1.l. Vae lib.3. cap.16 Alios alij faciunt ex viminibus, rotundas, alij è ligno, ac corticibus ex arbore caua, alij fictiles, alij etiam ex ferulis quadratas, longas pedes circiter ternos, latas pedem. Hæc omnia vocant à mellis alimonio aluos.

Cupo, cauo, e cauato, aggett. dicesi anche concauo, e concauato, scauato, ed incauato, diconsi à cosa, che hà cupezza, concauità.] Cauus, a, um, r. b. Plio. lib 8. cap 33. Chamæleontis oculi sunt in recessu cauo, tenui discrimine prægrandes, & corpori concolores, nunquam eos operit; nec pupillæ motu, sed totius versatione circumaspicit. a. Cauatus, a, um, r.b. a l Plin.lib. 19. cap.8 Cuius est: Arca in defossu cauata, &c. 3. Concauus, ua um, r.l.2 b.Cic.de Fat. Zopirus, physiognomon, qui se profitebatur hominum mores, naturasque ex corpore, oculis, vultu, fronte pernoscere, stupidum esse Socratem dixit, & bardum, quod iugula concaua non haberet: Obstructas eas partes, & obturatas esse dicebat, &c. 4. Concauatus, a, um, r.3.l. 2.b. Ex Ouid. a. Met.

Cupo, addiett. metaf. dicesi ad huomo di gran pensieri, & occulti.] Subobtegens. Tacit. l.4. Animus audax sui obtegens in alios criminator.

Cupola, volta, che girandosi intorno al medesimo centro si regge in se stessa, vsasi per ordinario, per coperchio di Chiese.] Tholus, li, masc. gen. 2.b. Græc. ex Thes. Græc. vbi sic habetur. Tholus est camera ædificij, quæ altius crescens rotunda forma in fastigiatum cacumen definit, siue, vt alij declarant, testudo in orbem circumacta.2. Templi hemisphærium. Hor. Turs Laur. H st.l.5. cap.13. Lauretani templi hemisphærium, plumbeis intectum laminis longè, lateque conspicitur.

Cupoletta, e cupolina, dimin. cupola piccola.] Hemisphæriolum, li, s.2.3.l. 4 5.b. Ex Hor.Turs.

Cupolarcia, cupolona, e cupolone, accrescit. cupola grande.] Hemisphærium magnum vel ingens, Ex Hor. Turs. & Plaut. in Pseud.

Cura, e pensiero.] Cura, æ, Cic.2. Studium, dij, neut gen.

Cura curagione, e curatione, il curare, qual'è quella, ch'il medico fà all'ammalato.] Curatio, nis, fœmin. gen. a.a.l. 3 b.Cic. l 1. de Inuent. Medici finis est curatione sanare.

Chi tiene cura, ò si piglia pensiero di qualche cosa.] Curiosus, a, um. Ex Senec. Scire licet Deos esse, qui præsident mundo, qui vniuersa, vt sua temperant, qui humani generis tutelam gerunt curiosi etiam singulorum.

Con gran cura, e diligenza.] Curiosè. Cel.l.1.cap.17. Curiosè io vestimentis inuoluendus est æger vt ad eum frigus non aspiret.

Dare, ò comettere la cura à qualched'vno di qualche cosa.] Curam demandare, cum dat. personæ. Suet. in Iul. Cæs c. 75. Trium legionum curam, & imperium liberi sui filio demandauit.

Curabile, sanabile, e medicabile Fine anco medicheuole addiett. che si può curare, sanare, ò medicare.] Medicabilis, & hoc, bile, 1.a.4 b.3.l.Ouid.1.Met.

Hei mihi? quòd nullis amor est medicabilis herbis.

2. Medibilis, & hoc, medibile, r 2.3. b.Pomp.Fest. lib.re, Medibile idem est, quod medicabile, 3. Sanabilis, le. Senec.l.19 ep.109.

Qui ad Philosophorum scholas venit, aut sanior domum redeat, aut sanabilior.

Curare, medicare.] Curo, as. Cic. l.1, de Inuent. Medici officium est curare apposité ad sanandum. 2. Curationem adhibere cum dat. Cic. 1. Off. Medici leniter ægrotos, leniter curantes, periculosas curationes, & ancipites adhibere coguntur.

Curare, hauer, ò tener cura.] Curo, as, 1.l.Cic. 2 de Fin. Animi conscientiam non curat improbus. 2. Curam agere, ex Val. Max. lib. 1. cap. de Relig. qui sic ait. Magna conseruandæ religionis apud maiores nostros cura acta est. 3. Curam gerere. Virg. 12. Æn.4 Curam habere apud Caton. qui sic ait. Ex qua perspicuum est, maiorem curam habere nos marsupij nostri, quam vitæ, 5. Curæ esse Ter. io Astel. act 1. sc.2. Serum domous curæ est. 6. Curæ habere cum accus. rei, vel personæ Sallust. de Con.Catil. Cohortatus est, vt petitionem suam curæ haberent.

Curarsi, prendersi cura, ò pensiero.] Curo, as, Auct ad Her. l.4. Ego capitis mei periculo patriam liberaui, vos liberi sine periculo esse non curatis. 2. Curam agere. Suet. in Claud. c.18.

Non curarsi, cioè non prezzare vna cosa, ne volerla.] Nihil morari, cum accusat. rei. Plaut. in Aul. 2. Non laborare. 3. Non curare. 4. Paenifacere. Gel. l.2. cap.27. Vsque adeo paruifecit, Cato rationes veras, solis, & lunæ deficientium, vel scire, vel dicere. 5. Negligo, is, Cic. lib.7. epist 1. Ea, quæ sine causa mirantur alij, neglexisti.

Curato, vedi Parocchiano.

Curatore, chi hà cura di qualche cosa.] Curator, is, m g.r. a l. 3.b.10 rect. & l.in obl. Cic. de o.g. orat. Curatores vrbis, & Annonæ ædiles.

Curatrice, chi hà cura di qualche cosa.] Curatrix, cis, f.gen. 1.2 L in rec. & obl. Non. Marc. Ita curatrix, ita plaustrix, ita assestrix.

Curiosamente, auuerb. con curiosità.] Curiosè, r. 3. 4 l, 2.b.Cic.

Curiosità, sust. l'affetto di curioso.] Curiositas, tis, f.gen. 1.3.l. 2.4.b.

Curioso, addiett. che hà curiosità.] Curiosus, a, um Ex Horat.2.3.l.2.b.

Cursore, quegli, che corre.] Cursor, ris.

Curuare, far curuo] Curuo, as. Plin.l.16. c.42. Palmæ arbor inualida, in diuersum enim curuatur. 2. Incuruo, as. Plin. l.16. cap.42. Robur, & olea incuruantur, ceduntque ponderi.

Curuarsi diuenir, ò farsi curuo.] Curuesco, scis. 2. Incuruesco, scis. Cic.

Cusire, vedi Cucire.

Cusito, vedi Cucito.

Cuscitura, vedi Cucitura.

Custode, vedi Guardiano.

Custodia, vedi Guardia.

Custodire, vedi Guardare.

Custodio, dis, 1 & a.l.Cic.l.9. ep.14. Fac, vt diligentissimè te ipsum, mi Dolabella, custodias.

Custodito.] Conseruatus, ta, tum, 2. Custoditus, a, um, 2.2.3.l.

Non custodito.] Incustoditus, a, um, r. 2. 3. 4 l, Ouid. 1. Trist. el.5

Incustoditum captat ouile lupus.

D A



A prepositione, che serue all'ablatiuo.] A, vel Ab, vel Abs.

Da banda à banda.] Ab vna in alteram partem.

Da beffe, da burla, cioè burlando.] Ioco Ter. in Heaut. ioco nè an serio ille dicat, nescio. a. Ioculo. Plaut. Io Stich. Non illum, ioculo hæc dicit. 3. Perludum, & iocum. Cic. 3. Ver.4. Perludicrum. Liu 4 bel. Pun 5. Per ludibrium. Tac l.16 Iocosè. r.b.2.3.l. Cic ad Q Fr. l.2. ep. 14 Hominem lusi iocosè satis. 7. Per risum. Cic. contra Rullum.

Da be-

Da bene,cioè di bontà,ouer buone.] Bonus,a,um, 1.b. Cic. 3.Offic.Probus,a,um,1.b.
Molto da bene.] Perbonus, a, um, 2. b. Cic. pro Flac.
Da ciò, cioè atto, ò inetto à ciò.] Huic rei aptus, idoneus, vel ineptus.
D'accordo.] Concorditer. 3.b. Plaut.in Curc. Concorditer inter se congruunt.
Molto d'accordo.] Concordissimè. Cic.pro Rab.
Dadetto,dimin.dado piccolo.] Taxillus,li, vel tesserula,læ, Var.l.3 de Re rust c.5.Deprehensus est quidam,qui tesserulas conijciebat in loculum.
Dado,osso di sei faccie, riquadrate,con segni di numero,fin' à sei da giuocare.] Talus,li,Mart.l.14.
Cum steterit nullus tibi talus, eodem
Munera me dices magna dedisse tibi.
2.Astragalus,li.Græc. Raderus,in Mart.l.13. ep.1 Tesseris tribus, talis quatuor ludebatur in alueolo ità vt inferior videretur tessera, & vilior, Astraga autem, seu tali nobiliores. 3 Tessera,ræ,f.g.Mart.l.14.
Non sim talorum,numero per tessera dum sit.
Maior,quam talis,alea sæpe mihi.
Di dadi,ouero spettante à dadi.] Talaris,& hoc talare, vel talarius,a,um,Cic.l.1.Offic.
Giuocar à dadi.] Ludere talis,vel tesseris.2.Astragalizo,as. Ex Plin. l.34. Po ycleatus fecit pueros, item nudos talis ludentes,qui vocantur astragalizontes.
Giuoco di dadi.] Ludus talarius, vel talaris. Cic. ad Att. l.1. epist. Non vnquam turpior in ludo talario consessus fuit.
Da douero, e dauero, da senno, e da buon senno, val veramente, od' in verità.] Seriò, 1.a.l a.b. Ter.in Heaut. act.1. sc.2. loco ne,an seriò ille dicat, nescio. Liu. Seriò rem agit.
Daga,spetie di spada corta,e larga.] Sica,cæ,fem.gen.1.l.Si pont.in Mart. Arma nonnulli affirmant ea solùm propriè dici,quæ ab humeris,hoc est armis dependent,vt scutum, gladius,pugio, sica; ea verò arma, quibus procul præliamur,tela esse: non arma; cuius sententiæ est Pomp. Fest.2. Machæra,ræ,f.g.1.b.a.l Græc.Sipont.in Mart. Machæra vero græca vox est,& latinè sica dicitur, & culter, siue cultellus.
Chi porta la daga per mal fare,qual'è vn micidiale,ò assassino.] Sicarius,rij. Cic.in Ver.Non sicarium, sed crudelissimum carnificem in iudicium adduximus.
Daghetta, dimin daga piccola. Sicula, læ, 1.l.2.b.Plaut. in Rud. Post est sicula argenteola, & duæ connexæ manuculæ. 2 Macheridium,dij,n.g Græc.
Daino,animale saluatico, simile al capriolo.] Dama, æ,f.g. Interdum,m g Mart l 13.
Imbelles damæ,nil nisi præda sumus.
Dalmata ò Schiauone. huomo di Dalmatia, ò Schiauonia.] Dalmata,tæ,m.gen 2.Cic.l 5.ep 11.Dalmatæ illustrabunt res tuas gestas; semper enim habiti sunt bellicosi. 2.Illyricus,ci,1.l.2 3.b. Tur.
Dalmatia, e Schiauonia, prouincia nota.] Dalmatia,tiæ,vel Illyricum, ci. Turs.
Di Dalmatia,addiett.] Dalmaticus,a,um,1.l 2.3.b. vel Illyricus,a,um,1.l.2 3.b.Tur.Nom.
Dama, cioè donna di qualità, e di rispetto.] Mulier primaria.2.Matrona, æ, 1.2.l.
Damarino, Sen damarino. Fior.dicesi ancor femminaccio, Sen.Femminacciolo,Fior.cioè vago di donne, ò femine.] Mulierosus,a,um,1.2 l. 3 b. 4 L.Sipont.in Mart.Mulierosi dicuntur viri mulierum appetentes. Mulieres virosæ,quæ appetentes sunt virorum.
Damasceno, ò Damaschino, addiett di Damasco.] Damascenus,a,um,1.b.a.l.Plin lib.15.cap 13 Damascena dicta sunt in peregrinis arboribus à Syriæ Damasco cognominata.
Damasco,Città nobilissima, à capo della Soria.] Damascus, sci,f g.1.b.Strabo. l.16. Damascus Vrbs est insignis, omnium ferè nobilissima quæ in ea sunt regione. Mart. Rad. in Mart.l 13. ep 18 Damascus, nobilis Syriæ Ciuitas vbi D.Paulus abstersa mentis, & corporis caligine cœlestis veritatis lumen aspexit, quod, & ipse per orbem longè, latèque propagauit.
Damasco,drappo così detto.] Vestis Damascena. Turs.Laur. h.st.l.5.c.8 Cardinalis Riarius aræ, & sacerdotis ornatum ex veste Damascena, Beatæ Virgini Lauretanæ donum dedit.
Dameggiare, vagheggiare donne.] Amatoriè mulieres contemplari vel affectari. Ex Cic.2. Philip. & Offic.
Damiata, Città d'Egitto edificata da Peleo padre d'Acchille.] Pelusium,ij,n.g.1.2 l. 3.b.
Di Damiata.] Pelusius,a,um, Mart.l.13.
Accipe Niliacam Pelusia munera lentem.
Di Damiata,natiuo di Damiata Pelusiota,tæ,m.g. Gel.l.20. c.7. Pelusiotæ cœpas non edunt quia solum olerum omnium contra lunæ aucta,atque damna, vires minuendi, & augendi habet contrarias.
Damigella,cioè donzella,vedi Giouanetta.
Damigella, donzella nobile, che serue à Prencipesse.] Pedissequa quæ,1.2.3.b.Ter.in Andr.act.1.sc.1.Cuius est: Accedo ad pedissequas.
Danaro,vedi Denaro.
Dannare per biasimare, vedi Biasimare.
Danare,condannare,vedi Condannare.
Daneggiar alcuno, far danno ad alcuno.] Cuipiam damnum dare. Cat.de Re rust. cap 144. Si quid redemptoris opera domino damni datum erit,resoluito. 2 Damnis afficere cum accusat.pers. 3. Detrimentum vel iacturam afferre, importare,vel inferre. Ex Cic.
Danneggiatore.] Damnificus,ca,cum,1. l.2.3.b Ex Col.l. 2 cap.21.
Danno, Sen.dannaggio, Fior. cioè nocumento in qualche modo.] Damnum,ni,n.g.
Danno,Sen. dannaggio,Fior. perdita,vedi Perdita.
Accrescere danno sopra danno.] Damnum damno cumulare. Ex Cic.
Obligarsi al danno, & interesse, che vn'altro possa patire.] Alienum damnum, vel damna alterius in se suscipere. Suet.in Claud.c 18.
Riceuere ò patire danno.] Damnum vel iacturam facere. 2. Damnum contrahere. 3 Detrimentum capere, accipere. Cic. de Fin.
Dannosamente,con danno.] Perniciosè.2.Damnosè.
Dannoso,e danneuole, Fior. anco danneggioso aggett. che induce danno,ò dannaggio.] Damnosus,a,um, 1.a.l. Col, de Re rust. l. 1. Quod per partes non nunquam damnosum est, to summa tamen fit compendiosum. 2 Detrimentosus,a,um,t.2 l Cæs.7.bell. Gall. Damnificus,a,um, Col.l 2.c 21.
Danubio, fiume famoso di Germania.] Danubius, bij, Plin. l.8 c 12 1.l.2.3 b. Ex Horat. l.4. Ep.
Non qui profundum Danubium bibunt.
2.Ister, stri.
Danza,ballo.] Saltatio,nis,f.g 1.a l. 3.b. Quint. l.1. cap.10. Lacedemonij saltationem quandam tanquam ad bella vtilem habuere inter exercitationes 2. Saltus,tus, m.gen. Liu. l 1. Per Vrbem ibant canentes carmina cum tripudijs solemnique saltatu. 3 Chorea, eæ
Danza tonda.] Circularis saltatorum chorus.
Danza,che si fà con arme.] Saltatio armata Plin. l.7. c.56. Saltationem armatam Curetes docuere Pyrrhicheo Pierhus.
Scuola di danza.] Ludus saltatorius. Cic.
Danzare,ò ballare.] Salto,as, Plin. l.7. cap.48. Maius miror Stephanionem, qui primus togatus saltare instituit, vtrasque secularibus ludis saltasse, & D.Augusti, & quos Claudius Cæsar fecit. 2.Choreas ducere.
Danzando cantare le lodi d'alcuno.] Cuiuspiam laudes saltare. Plin. in Paneg Imperatorum laudes ludis etiam, & comessationibus celebrabantur,saltabanturque.
Danzatore, Fior. ballatore,Sen ballarino,colui,che danza,ò balla.] Saltator,tris,1.a l. 3.b. in rect. & Liu obl. Quint. l.1. c.12. Non comœdum in pronuntiando, nec saltatorem in gestu facio.2. Saltans,tis. Ex Cic. pro Mur. & pro Sest. 3. Tripudians,tis,1.2.b.Cic. pro Sest. & Liu. 3. bell. Pun. 4. Ludio, ois, Græc.
Di danzatore, ò danza.] Saltatorius, a, um, Cic. in l M.

Danza-

Danzatorello, Fior. ballatorello, Sen. ballarinello, dimin. cioè danzatore, ò ballatore, ò ballarino piccolo.] Saltatorculus, li, s. 2. 3. l. Ex Cic. pro Mur. & Plaut. in Pen.

Danzatrice, ballatrice.] Saltatria, cis. Cic. in Pis.

Danzatricetta, ballatricetta, dimiout] Saltatricula, læ, Gel. l. 1. cap 5.

Danzetta, balletto, dimin. di danza, ò ballo.] Saltatiuncula, læ, fœm. gen 1. 2. & 4. l. 3. 5. b. Ex Cic. pro Mur. & 3. Tusc.

Dapocaggine, l'astratto di dà poco.] Inertia, æ, s. b. 2. l. Cic in Part. Animi affecti sunt virtutibus, vitijs, artibus, inertijs. 2. Ignauia, æ, 2. 1. 3. Segnities, ei, Græf.

Dapocagine grande.] Inertia strenua Horat l. 1. ep 11.

Dapocaggine piccola.] Inertia tenuis. Ex Cic. & Horat. 2. Inertiola, læ, 1. 3 4. b. 2 l. Ex Cic.

Dapoco, di poco, ò niun valore, Fior. ancu sciaperone.] Iners, tis, o. g 1. b. 2. l. Cic. 2. de Fin. Lustremus animo non has maximas artes, quibus carebunt, inertes à maioribus nominabantur 2. Segnis, gne, o g. 3. Ignauus, a, um, 4. Tardus, a, um, 5. Desidiosus, a, um.

Dapoi, dipoi, e dopò, poi, e poscia, aduerb. di tempo.] Post, vel postea. Cic.

Dardeggiare, tirar dardi.] Iaculor, aris, 1. 2. b Liu. 2. bell. Pun. 2. Iaculum emittere. Quint. l. 8. cap. 2. Qui iaculum emittit, iaculari dicitur.

Dardeggiatore, tirator di dardi.] Iaculator, ris, Liu. 1. & 7. bell. Pun.

Di dardeggiatore, addiett.] Iaculatorius, a, um, 1. b. 3. 4 l. Vlpian.

Dardeggiatrice, tiratrice di dardi] Iaculatrix, cis, 1. 2. b. 3. 4. l. in rec & obl. Ouid. 5. Metam.

Dardo arme da lanciare con punta di ferro, e due penne al piede.] Iaculum, li, n. g 2. 2. b. Var. 4 de l ing. Iaculum est, quod, vt iaciatur fit. 2. Telum iaculabile. Ouid. 7. Met.] Telum missile. Ex Ouid.

Dardo corto.] Veruturn, ti, n. g s. b 2. l Cæf.

Da tiratore di dardi aggett.] Iaculatorius, a, um, Auuerb. Iaculantium, vel Iaculatorum, vel Iaculatorium in modum, vel morem.

Dar l'acqua alle mani, dal'acqua da lauar le mani.] Cedo aquam manibus. Plaut. in Most.

Dammi il resto, dammi il rimanente.] Cedo reliqua. Ex Cic ad Attic. l 10.

Dammi le scritture.] Cedo tabulas. Cic 6. Ver.

Dare audienza, si dice di persone grandi, ò publiche per ascoltare.] Ad colloquium admittere. Cæf. 3. bell. Ciuil. Aliquem admittere, vel audire. Suet. in Vesp. cap. 21. Aliquem admittere audireque. Maff. in Ignat. l. 2. c. 12.

Dare da bere.] Potum dare, vel præbere, cum dat. Ex Var. & Lucr.

Dar'à guardar ad alcuno qualche cosa, darla in custodia, in cura, in guardia.] Aliquid apud aliquem deponere.

Dare ad vno il buon capo d'ann.] Fausto aliquem anni renascentis exordio impertire. Ex Plin. l 16. c. 25.

Dare ad vno le buone feste.] Inoffensas alicui, felicesque ferias impertire.

Dare ad vno la buona Pasqua.] Prospero aliquem Paschate impertire.

Dare ad vno il buon giorno.] Diem alicui prosperam impertire. Diurnam alicui faustitatem ominari.

Dare ad vno la buona notte.] Noctem alicui placidem impertire. Nocturnam alicui securitatem ominari.

Dare ad vno il buon viaggio.] Alicui securitatem itineris impartire, ex Cic. ad Attic. l. 2. ep. 27. Plin. l. 28. c. 28. 2. Cæsar post ancipitem vehiculi casum carmine ter repetito, solebat securitatem itinerum suspicari. Iter cuipiam inoffensum precari, vel impertire. Tac. l. r.

Dare la burla, cioè burlare altrui.] Ludo, is, Plaut. in Cas. Ludo hunc. 2. Illudo, dis, cum dat. vel accus. personæ. Q. Curt. Darij coniugem adeò non violauit Alexander, vt summam adhibuerit curam ne quis captiuo corpori illuderet Cic. 2. de Orat. Carneades Rhetorum præcepta solebat illudere 3. Ludifico, is. Plaut. in Amph. Horum ludificas dictis delirantibus. 4. Ludificor, caris, verb. depon. Plin. l 6. epist. 20 Plerique Lymphati terrificis vaticinationibus, & sua, & aliena mala ludificabantur. Ludos facere, cum accus. pers. pat. Plaut in Bacch. Hoc est quod percrucior, me hoc ætatis fit ludos factum cano capite, atque alba barba, cum accusat.

Il dare la burla.] Ludificatio, nis, f. gen Liu. Dec. 4 l. 8. Ferri iam ludificatio ista non potest Cic pro Sest

Degno à cui si dà la burla, degno d'esser burlato.] Ludificabilis, & hoc ludificabile. Plaut in Cas

Dare à credere, ò ad intendere, cioè persuadere.] Persuadeo, es. Cic. Att. l 10 Te tibi persuadere velim, mihi neminem esse te cariorem Animum inducere. Ter. in And. Ne illis animum inducas, illum esse quàm deterrimum. Non dar loro ad intendere, che &c. Idem Ter. in Heaut. Caussam hanc iustam esse animum inducere. Dateui à credere, che. In animum inducere 1 Plaut. in Rud. Hoc in animum scelesti inducunt suum Inuem placare se posse hostijs.

Darsi à credere, ò ad intendere.] Sibi persuadere. Animum sibi inducere.

Dare della madre, à vna.] Maternæ venerationis vocabulo, vel cognomine appellare cum accus. Ex Plin. l 2 cap 63. Terræ, eximia propter merita, cognomen indidimus maternæ venerationis. Matrem appellare.

Dare del padre à vno.] Paternæ venerationis vocabulo, vel cognomine appellare. Ex Plin. l 2. cap. 63. Patrem appellare.

Dare del Signore à vno dar del V. S.] Dominicæ venerationis vocabulo. vel cognomine appellare, cum accus. Ex Plin l. 2 c. 6:. Dominum appellare.

Dare del Tù.] Singulo aliquem numero compellere, Ex Gel. lib. 19. cap. 8. Vnitatis numero, vel vocabulo appellare.

Dare del voi.] Pluratiuo quempiam nomero compellare, Ex Gel. lib 19. cap 8. Multitudinis, numero vel vocabulo appellare.

Dare da dire, dar'occasione, ò materia da ragionar di se, ò d'altrui.] Alicui de se, vel de altero sermonem dare. Cic l. 9 ep 3.

Dare da fare, inteso da lauorare, ò artefice, à cui si da à fare qualche lauoro.] Faciendum locare. Liu 4. bel. Maced. Aediles ea ex multatitio, argento faciendam locarent. Plaut in Amph Agrum sterilem fodiendum locus opus iniungere, Ex Suet. in Tib. c. 18.

Dar da fatigare.] Laborem iniungere, cum dat. Col. l. 11. cap. 1. Scire debet Villicus, quis labor sit cuique iniungendus.

Dare dell'ignorante.] Inscienciæ, vel Ignorantiæ vocabulo appellare, Ex Cic. 2. de Diuin. Indoctum, vel inscientem appellare.

Dar fast dio.] Molestiam exhibere. Cic. l. 12. ep 19. Noli impudens esse, nec mihi molestiam exhibere.

Dar da mangiar'ad vno] Cibum alicui dare, vel præbere. Var. l 3 c 9. Lucr. l. 2. Cibo, bas, cum accus. Col. l. 9.

Dare à magnare vna cosa.] Aliud edendum, aut vescendum dare, Ex Plin. l 10. c. 28. & l. 20. c 5.

Dar negli assassini.] In latrones incidere.

Dar nelle secche.] In syrtes incidere.

Dar parole à vno, cioè intertener'o, & ingannarlo.] Aliquem lactare. Ter. in Andr. Me lactasti amantem, & falsa spe produxisti. Verbis aliquem lactar. Accius in Medea Alicuius animum lactare. Ter. in Andr. Adolescentu os eductos liberè in fraudem illicis, & pollicitando eorum animos lactas.

Dar buone parole, e cattiui fatti.] Benè dictis rem addere non bonam. Commodè dictis rem incommodam adijcere.

Dar pastocchie, impastocchiare, intertenere altrui con finsioni, ouer'ingannare.] Verba dare, cum dat.

Dar da pensare.] Curam, & cogitationem exhibere, cum dat.

Dar principio.] Fundamenta iacere. Cic. Philip. 1. In quo templo quantum in me fuit ieci fundamenta pacis. Diedi principio alla pace.

Dare il repete, si dice di chi corregge il Lettor di Tauola.] Perperam lecta iterari, aut repeti iubere. Ex Cic. & Ouid.

Ouid. Iubere anagnoften repetere, vel iterare. Anagnostæ offensanti repetitionem, vel iterationem imperare.
Colui, che dà il repete.] Corrector anagnosticus.
Darsi vicendeuolmente il buon capo d'anno.] Primum anni Incipientis diem inuicem faustum ominari. Plin.
Darsi la disciplina, vedi Disciplina.
Darsi bel tempo, attender' a' piaceri, e passatempi.] Animo obsequi. Plaut. in Mil. t. Es, bibe, animo obsequere mecum.
Darsi da se la zappa sù li piedi, farsi mal da se.] Suo se gladio iugulare, Ea Teren. in Adel.
Da se, da se stesso di sua natura.] Naturæ spontè. Plin. lib 7. io Procem. Sua spontè. Per se. Cels. l a c.14 Morbus, qui per se finem habiturus est, citatus adhibito auxilio tollitur.
Dare, trasferire vna cosa io altrui potere.] Do, das, 1.b. Cic. pro Sest. Rosc. Am. Commoda quibus vtimur, lucem, qua fruimur, spiritum, quem ducimus à Deo nobis dari, atque impertiri videmus.
Dar spesso.] Dato, as, a.b Plaut. Pseud. Ego res, rationesque heri Ballionis curo argentum accepto, & cui debet, dato.
Il dare.] Datio, nis, f g. Var. l. 3. c.9 & Plin l.7. cap.45 Troiano bello Pallamidea inuenit ordinem exercitus, signi dationem, tesseras, vigilias. s Datus, tus, m g. Plaut. in Triu.
Dare autorità, e con vna voce, autorizzare, od autenticare.] Auctoritatem dare, vel consiliare, cum dat. Cic. 3. de Nat. Vtrum poetæ Stoicos deprauarint, an Stoici poetis dederint auctoritatem, non facilè dixerim. s Auctoritatem afferre, cum dat. Cic. de Sen. Non cani, non rugæ, repentè auctoritatem afferre possunt. 3. Auctoritatem adijcere, cum dat. Plin. l 1. ep.50. Voluminibus auctoritatè quandam, & pulchritudinem adijcit magnitudo. 4. Auctoritatem adiungere, cum dat. Cic. 2. de Diu. Auctoritatem nullam debemus, nec fidem commentitijs rebus adiungere.
Dar luogo.] Cedo, dis. Cic. pro Mil. Ego cedam, atque abibo. a. Locum cedere, vel dare Græs.
D'assai, auuerbialmente posto, dicesi ad huom di pezza, cioè qualificato, e di valore.] Prætij, vel magni, vel summi homo. Ex Adel. act. 5. sc.6. Qui sic ait, Geta hominem maxumi pretij esse hodie tu iudicaui.
Datiera, vedi Gabelliera.
Datiere, vedi Gabelliere.
Datio, vedi Gabella.
Datore, quegli, che dà.] Dator, ris. Plaut. in Truc. & Virg. 1. Aen. qui ait. Bacchus lætitiæ dator.
Datorello, dimin. dator piccolo.] Datorculus, 1.3.b. a l. Ex Plaut. in Truc. & io Pœn. cuius est. vox, Amatorculus. 2. Dator exiguus, vel minutus. Ex Plaut. in Truc. & Cic. pro Quint.
Datrice, colei, che dà.] Datria, cis, 1 com. 2. l. Ea Virgil. Aen. & Cic. pro Dom. cuius est voa Vltrix.
Datillo, e dattolo, Sen. dattaro, Fior. dattero, frutto della palma.] Caryota, tæ, f. g. 1. 2. b. 3. l. Plin. l. 13. cap.4. Ab his caryotæ maximè celebrantur, & cibo quidem, sed & succo vberrimæ. Ea quibus præcipua vina Orienti, iniqua capitl, vnde pomo nomen. 2. Caryotis, tidis, f. g. 1. 2. & 4. b. & 3. l. Matt. lib. 11. ep.6. Hinc pistor fatuas facit placentas, Ee nocas caryotidas theatria. 3 Palma, mæ, f. g. 1 l. Diosc. l. 1. c. 125. Palma hæmorrodas sistit, vulneratas, glutinat illitu. 4 Palmula, læ, f. g 1. l. 2. b. Var. l. 1. c.67. Nucem glandem, & palmulam, & ficum sabioam quanto citiùs promas, iucundiore vtare, quod vetustatæ ficus fit pallidior, palmula cariosior, & nux aridior. 5. Dactylus, li, m. g. 1. l. a. b. Apicius. Croci drachmæ singulæ dactylorum ossibus torridis quinque, 6. Phœnicobalanus, ni, m. g. 1. 2. l. 3. 4. & 5. b. Diosc a. l. 1. c.25.
Osso di dattilo.] Palmæ nucleus. Diosc. l. 1. c. 123. Nuclei palmarum cremati in crudo fictili, & vino restincti, spodij vicem efficiunt. 2. Palmulæ, os. Suet. in Claud. cap 8. Quoties post cibum obdormisceret, olearum ac palmularum ossibus incessebatur.
Dattilo fresco.] Palma mustea. Plin. l. 13. cap.4. Est palmis tanta musteis suauitas, vt finis mandendi non nisi periculo fiat.
Dattilo verde, od'immaturo.] Palma viridis. Plin. lib. 13. cap.2. Alexandri milites palmis viridibus strangulati sunt.
Dattilo albero.] Dactylis, lidis, f. g.
Dattilo pesce,] Balanus, ni, m. g. a. 2. b. Mart.
Dauero, vedi Dadouero.

D E

DEA, & in vers. Diua. nome di deità fauolosa femminile appo gl'antichi.] Dea, deæ, 1. b. Cic. 3. de Nat. Vt in iure ciuili, qui est de matre, libera, liber est, item iure naturæ, qui de Dea matre est, Deus sit necesse est.
Debile, Sen. debole, Fior. vedi Fiacco.
Debilità, e debolezza. vedi Fiacchezza.
Debilitare, vedi Indebolire.
Debilitato, vedi Indebolito.
Debito, cioè officio.] Officium, ij, Cic. l. 7. de Inuen. Non meum fuit officium, nec mea potestas.
Mancar del debito] Officio deesse. Cic.
E debito mio, ò officio mio.] Meum est. Meum est officium, Meum est munus. Meæ sunt partes. Cic. l. 19. Fam. Epist. 3. Meum fuit officium, vel diligentia fortiter resistere.
Debito, aggett. cioè douuto.] Debitus, ta, tum, 1. l. 2 b Cic. 14. Philip. cuius est: Mota naturæ debita, & 3. Tusc cuius est. Officium debitum.
Debito, sust cioè obligo di dare, ò rendere.] Debitum, ti, 1 l. 2. b. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 2. Cuius est: Fundano debitum solutum esset.
Debito fatto in prender, denari ad interesse.] Aes alienum. Plin. lib.7. cap. 32 Chilonis Lacedæmonis tria præcepta Delphis, consecrata aurotis literis, hæc sunt: Nosse sequenque: Nihil nimium cupere: Comitem æris alieni, atque litis esse miseriam.
Debito grande, ò grosso.] Magnum æs alienum, Ea Cic. l. 7. ep. 3.
Debito grandissimo, ò grossissimo.] Maximum æs alienum. Cic. l. 7. ep. 3. Maximum alienum amplissimorum virorum.
Debito mio.] Aes meum alienum. Cic. Attic. l. 13. Si quid æri meo alieno superabit.
Debito piccolo, debitello, debituzzo.] Ae a alienum tenue, vel paruum. Ea Cic.
Debito tuo. Aes alienum tuum. Cic. Philip.
Addossarsi il debito d'alcuno.] Alicuius æs alienum suscipere. Cic.
Alleggerire il debito.] Aes alienum leuare, vel minuere. Cic.
Cauar di debito, vedi sdebitare.
Non hauer debito veruno.] In ære alieno nullo esse. Cic. 6. Vert. hominem video non modo in ære alieno nullo, sed in suis nummis multis esse, ac semper fuisse.
Esser causa, che vno faccia debito.] Aes alienum cuipiam afferre. Cic. l. 7. epist. Hæc duo signa mihi æs alienum attulerunt.
Far debito, vedi Indebitarsi.
Far nuouo debito.] Aes alienum nouum contrahere. Cic. ad Q. Fr l. 1. ep a.
Far vn debito per pagarne vn altro; mutar creditore.] Versuram facere. Cic. 4 Ver. 2. Versura soluere, vel dissoluere. Cic. Att. l 5. 3. Aes alienum versura facta soluere, vel dissoluere. Cic. Attic. l. 5.
Hauer debito.] Aes alienum habere. Cic. 6. Ver. 2. In ære alieno esse. Cic 6. Ver. 3. Aeratum, vel ob æratum esse. Ex Cic. & Cæs
Hauer gran debito.] Aere alieno obrui. Cic. Att. l. 2. 2. Aere alieno opprimi. Cic. pro font. 3. Ex ære alieno laborare. Cæs. l. 3. Bell. Ciuil.
Pagar il debito] Aes alienum soluere. Ex Cic. 2. Aes alienum luere. Q. Curt. l. 10.
Pagar affatto il debito.] Aes alienum persoluere. Plin. lib. 9. epist. 37. 2. Aes alienum dissoluere. Cic. pro Syl.
Pagar vn debito senza farne vn'altro.] Aes alienum sine mutatione, & sine versura dissoluere. Cic. 1. Tusc.

Vscir di debito, vedi sdebitarsi.

Debitore, in fu di denari.] Aeratus, a, um. Cic. Attic. l. 2. Obaeratus, a, um. Caes 5. bel. Gall. 3. Debitor, ris. Cic.

Debitorel o, dimin. debitor piccolo.] Debitorculus, li, s. & 3. l. 2. & 4. b Ex Plaut. in Poen. cuius est vox, Amatorculus.

Debitrice, obligata per debito.] Debitris, cis, s. & 3. l. 2. com. Ex Cic in Pison. & Paul. Iurisc. Cuius est vox Creditrix.

ebitricella d min debitrice piccola.] Debitricula, lae, s. & 3. l a com 4 b Ex Paul. Iurisc & A. Gell. l 5. c. 5. Cuius est vox, Saltatricula.

Esser debitor per cambio.] Pecuniam ex permutatione debere.

Debole vedi Fiacco.

Debolezza, vedi Fiacchezza.

Decalogo i diece commandamenti d'Iddio.] Decalogus, gi, m g. 1. a & 3 b. Graec. Maff de reb. Indic. comment. Xauerius manibus, oculisque sublatis in Caelum alta voce concionatoris instar admodum piè pronunciabat symbolum Apostolorum, vna cum Decalogo, &c. 2. Moysis decalogus D Hier comment. in Matt. 4. Dei dena praecepta. D. Hier. comment. in Matth. 5. Decalogi praecepta Turs in Xauer l 1. c. 9. Xauerius decalogi praecepta voce magna pronuntiat.

Decano.] Decanus, ni, ap. rec. 1. a. l.

Decapitamento, e decollatione, Sen. dicapitamento, Fior. decollatione, mozzamento, ò troncamento di testa.] Capitis ademptio, Ex Cic. Phil. 11. & pro Domo. 2. Capitis amputatio, Ex Cic. de Sen 3 Colli praecisio. Ex Cic. in Brut & 3. de Or. 4. Colli sectio, vel sectura. Ex Cic. 5. Ver. & Plin l 17.

Decapitare, e decollare, Sen. dicapitare, e dicollare, Fior. scapezzare, e discapezzare mozzarare, ò troncar il capo.] Caput abscindere. Cic. Philipp. 11. Verberibus ac tormentis quaestionem habuit pecuniae publicae, idque per biduum, post à ceruicibus caput abscidit, idque fixum gestari iussit in pilo. 2. Caput amputare. Suet. in Calig c 32. Miles decollandi artifex quibuscumque é custodia capita amputabat. 3. Collum decidere. Plaut. in Merc Decide mihi collum, si falsum ad te inquar. 4. Collum secare. Ex Cic pro Rosc. Am. vbi habet, sectores collorum, & bonorum. 5. Decollo, as, 1. a. l. Suet. in Cal c. 32. 6 Caput auferre T. Liu. lib. 8. bel. Pun. Miles C. Flauin consuli erepto ex equo caput abstulit. 7. Securi ferire, vel percutere Suet in Claud. Romam ciuitatem vsurpantes in campo Esquilino securi percussit. 8. Caput praecidere. 9. Collum desecare. Virg. 8. Aen. 10 Ceruicem desecare Propert. l. 4 el. 11. 12. Ceruicem demere. Suet. in Calig. cap. 33. Quoties vxoris, vel amiculae collum exoscularetur, addebat. Tam bona ceruix, simul ac iussero, demetur. 13. Caput à corpore diuidere, 3 Ex Liu. 1. bel. Maced. cuius est; Diuisa à corpore capita.

Decembre, e dicembre, l'vltimo mese dell'anno, secondo la Chiesa, e il decimo, secondo l'Astronomia.] December, ris, s. b. Var l. 5. Ling. Decimus mensis. 3 December mensis. Pallad. l 3 tit. 3.

Di Decembre, addiett.] Decembris, & hoc, decembre. Horat. 2. Serm. Sat. 7. Age libertate decembri.

Decennio, spatio di diec'anni.] Decennium, nij, n ge. Maff. l 5. Hist. Indic. Eadem causa decennium fame, totum, alios deinceps, aliosue prohibuit quominus è sententia migrarent.

Decente, diceuole, e conueniente, addiett.] Decorus, a, um. Cic. 2. Acad. Disputatio principibus ciuitatis non decora.

E decente.] Decorum est Ex Cic.

Decenza] Decorum, ri Cic.

Dechlarare, vedi Esporre.

Decidere risolu re, ò terminare vna lite.] Decido, dis, si, um, 3. a. l. Cic. pro Rosc Com .... & pro Quint. Nisi prius de rebus, rationibusque omnibus Societatis decidisset,

Decima, datio, ò granezza sopra beni, ò rendite.] Decima, mae, s. a. b Plaut. Vt decimas solueret Herculi. 2. Decima, mae, s. a. b. Cic. 3. de Nat. Herculi nemo decumam vouit vnquam, si sapiens factus esset. 3. Pars decima. Plaut. in Stich. Haec venisse iam opus est, vt decimam partem Herculi polluceam. 4 Pars decuma. Cic. 5. Ver. Cuius est, Ager decumanus, ex parte decuma.

Campo, che rende la decima] Decumanus, a, um, s. a. b. 3. l. Cic. 5. Verr. Omnis ager Siciliae ciuitatum decumanus est.

Riscotitor di decima.] Decumanus, ni, 1. a b. 3. l. Cic. 5. Verr Ea, quae ad salutem sociorum, vtilitatemq. Reipub. composita essent ad suos improbissimos quaestus converteret, qui primum certos instituerit, nomine decumanos, re vera ministros, ac satellites, cupiditatum suarum.

La decima volta.] Decimum, s. a. b. Liu 8. Ab Vrb. Nos reficietis decimum, tribunos.

Decimare, cioè tagliare le cime, vedi Scapezzare.

Decimare punir d'ogni diece vno.] Decimo, as, vel Decumo, as, a Decimum quenque sorte ductum punire. Corn. Tac. l. 3 Ann.

Decimatione] Decimatio, vel decumatio, nis, foemin. gen.

Decimo, addiett. nome del numero dieci.] Decimus, ma, mum, s. a. b. Cic. 2. Phil. Quum hora die decima venisset Antonius, delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultauit, perpotauit ad vesperum. 2. Decumus, ma, mum, s. & a. b. Plaut Pseud. In foro vix decumus quisque est, qui se nouerit. Cic. 5. Ver.

Decimo, sust. cioè la decima parte.] Pars decima decimam partem Herculi polluceam. 2. Pars decuma. Cic. 5. Verr. qui sic ait. Ager vectigalis ex parte decuma.

Decina, quantità, ò numero di dieci.] Decas, dis, 1. a b f. ge. Graec. 2. Decussis, sis, m g. Vitru. l. 3. c. 1 Ea singularibus rebus, quae monades apud Graecos dicuntur efficitur decussis.

Mezza decina.] Pentas, adis. Graec. 2. Semidecas, adis, f g. 3. Semidecussis, sis, m g.

Decisione, terminatione di lite.] Decisio, nis, f. ge. s. a. l. 3 b. Cic pro Rosc. Com. Dicat decisionem factam, quae facta non est.

Declinare, Fior. ancor decbinare, e dichinare,] Declino, as, 2. Deflecto, is, xi, xum.

Declinare, riferito, à nomi, ò vocabuli. Inclino, as, 1. l. Ex Gel. l 2. c. 16 Alia vocabula in singulos tantum casus, alia in nullum inclinantur. 2. Declino, as.

Declinare, scansare dalla strada.] Deflectere vel declinare de via. ap. Cic.

Declinatione] Inclinatus, tus, m. g. Gel. l. 3. cap 22. Nomen aliud non est quod simili inclinatu dicatur 2. Inclinatio, nis, f g vel Declinatio nis.

Decocere, far cuocere.] Decoquo, is, 1. l. a. b Plin. lib. 15. cap. 3. Neronis Principis inuentum fuit decoquere aquam

Decollare, vedi Decapitare.

Decollatione, il decollare, vedi decapitamento.

Decottione, Fior. decotto, Sen. liquore, nel qual rimane la fortanza di quel che dentro v'è cotto.] Decoctum, cti, neu. gen 1. a. l. Plin. lib. 23 cap. 8 Vinacei mammarum inflationi, triti cum melle vtiles. Decoctum eorum veteres dysentericos, & coeliacos iuuat, & potione, & foto. 2 Decoctura, rae, f g. 1. a. b 3 l. Diosc. lib. 5. cap. 3. V naceorum decoctura dysentericos, coeliacos, & foeminas fluxione vuluae laborantes iuuat

Decrepità, vecchiezza estrema.] Decrepitas, tis. Ex Cic.

Decrepito, vecchio d'estrema vecchiezza.] Decrepitus, a, um Cic. pro Cael Huic decrepito seni respondit Caelius. 2. Senectute confectus, a um Cic. 5 de Fin. Mendicitatem multi perpetiuntur, vt viuant, & anguntur appropinquatione mortis confecti homines senectute.

Decretare, Fior. ancor dicretare, ordinar per decreto, ò directo.] Decerno, nis, s. & a. l. Cic. 1. de Diu. Senatus tum,

tum, cum florebat imperium, decreuit, vt de principium filijs sex singulis Etruriæ populis in disciplinam traderentur a Constituo,is. Cic pro Cluent. 3 Sancio,cis. Cic. de Amic. 4.Statuo,is.Cic
ecreto,Sen decreto, Fior costitutione,ò determinatione.] Constitutum,ti.Cic.Att.l 6. 2 Decretum, ti, t.2 l.Bud in Pand Placitum autem latinè, ac decretum dicitur, quod græcè dogma & psephisma, & arreston dicitur.Cic 7.Ph l. Ne quia tabula vllius decreti Cæsaris, aut beneficij figeretur.
Far vn decreto.] Decretum facere. Cic pro Domo & pro Milone 2.2. Decretum sancire. Gel. l 6 c 10 3 Consultum facere Gel.l.s. c 13 Consil.um facito, vti post hac pueri, ne in Curiam introeant.
Far secondo il decreto.] Facere ex decreto, Ex Cic.
Decreto del Senato.] Senatus consultum, ti, neut. gen. Græsf.
Decreto della plebe.] Plebiscitum,ti,n g Græsf.
Dedalo, huomo giuditioso, famoso nelle fauole, e nelle historie.] Dædalus,li, masc. gen. 1.l. 2.b. Virg.l.6. Æneid.
Dædalus,vt fama est fugiens Minoia regna.
Præpetibus pennis ausus se credere Cœlo.
Dedicare,consecrare.] Dedico, as, 2.Consecro, as. Dico,as, aui, atum.
Dedicatione.] Dedicatio, nis,f g.
Defalcare, e difalcare, cioè sminuire, ò scemare.] Deduco, cis, 1.& 2.l.Cic.s Offic.Consuetudo.exercitatioque capienda est, vt boni ratiocinatores officiorum esse possimus,& addendo, deducendoque videre,quæ reliqui summa fiat. 2. Deductionem facere. Cic 5. Ver Ex omni pecunia,quam aratoribus soluere debuisti,certis nominibus deductiones fieri solebant. Primum pro spectatione, & collybo ; deinde pro nescio quo cerario. 2. Detraho, is.
Defalco,defalcamento,e difalcamento, il defalcare,ò difalcare.] Deductio,nis,f.g.1.2.l. 3 b. Sen.de Ben l.2. Beneficia tua integra, & illibata sine vlla deductione perueniant.2.Detractio,nis,3.Demissio, nis. Cic.pro Rab.
Definire, vedi Diffinire.
Definitione, vedi Diffinitione.
Defotmare, vedi Sformare.
Deforme,e difforme,contrafatto, e scontrafatto, cioè brutto, vedi Contrafatto.
Deformemente, auuerb.con bruttezza, ò deformità.] Turpiter, vel turpè.2.Fœdè.3.Deformiter.
Deformità corporale.] Corporis dehonestamentum. Saluft.in Hist. vt est apud Gell. l. 2. c.27. Sertorij faciem ostentabant aliquot aduersis cicatricibus, & effosso oculo,quo ille dehonestamento maximè lætabatur. 2.Deformitas,atis,f.g.Turpitudo, inis,f g. 1.3.l. 2.b Deprauatio, nis,fœm.g. 1.2.3.l.4.l. Fœditas, is, f.gen. 1. 3.Lin rect.& obl. 2.b.
Defraudare.] Fraudo,as,vel destaudo,as.
Degenerante, tralignante.] Degenerans, tis, 2.A virtute maiorum deflectens.
Degenerare,e dischiattare,e tralignare,e traslignare.] Degenero,as,s.l.2, 3.b 2. Ouid 6.Metam.
A maiorum virtute deflectere.
Degnamente,e giustamente Rom. meriteuolmen.Fior.meritamente,Sen auuerb.cioè secondo il giusto,ò conforme al merito.] Dignè. Cic.
Degnare,ò degnarsi.] Dignor,atis.
Non degnare.] Dedignor,aris, Virg 4. Aen.
Quos ego sum toties iam dedignata maritos.
Degnità,e dignità,l'astratto di degno, e val conditione honoreuole.] Dignitas tis, 1. & 3.l. 2.b. Cic. pro Mur. Ars militaris admirabilem dignitatem habet.
Degno, addiett.] Dignus, a, um, 2. Condignus, a, um. Cic.
Molto degno.] Perdignus,a,um Cic.l.1 3.ep.6.
Dei,& Idalj,deità de' Gentili.] Dij,eorum Senec.
Dei falsi.] Inanes Dij Maff. Hist. Indic. lib.12. 2. Dij commentitij, Maff. Hist. Indic. l.1. 3 Falsi Dij. Cic.2. de Nat.
Deificare,cioè porre vn tra Dei,come faceuano i Gentili.] In Deorum numero reponere. Cic. 2. de Nat. Quæ cum in syderibus inesse videamus, non possumus ea ipsa non in Deorum numero reponere. 2 In Deos describere, Ex Plin l.18 cap 28 Neque est minor ei veneratio,quam descriptionis in Deos stellis.
Deità, ò diuinità.] Diuinitas, tis, 1. 2. & 4. l. 3. b. D. Athan.
Delegare] Delego,as,a l. Cic.pro Dom.
Delettatione, vedi Diletto
Delfinato.Prouincia di Francia.] Allobroges,gum. Alobryges.gum Ptolom num plur.
Delfinello,ò delfinetto,figlio piccolo del delfino] Delphinicatulus. Plin. l 9 c.6. Delphini agunt sæpe coniugia ; pariunt catulos decimo mense,æstiuo tempore interim,& binos ; nu riunt vberibus sicut balenas. atque etiam gestant fœtus infantia infirmo. 2. Delphinus paruus. Plin. lib.9.cap.8
Delfino,pesce noto,e di somma velocità.] Delphin, nis,m. g.s.l.Ouid 3.Trist. el.10.
Tum neque se pandi possunt delphines in audas.
Tollere: conantes dura coercet hyems.
2 Delphinus,ni,m.g.1.2 l.Plin l 9.c 8.Velocissimum omnium animalium non solum marinorum est delphinus, ocyor volucre, ocyor telo : ac nisi multum infra rostrum os illi foret medio pene in ventre, nullus piscium celeritatem eius euaderet.
Deliberare,risoluere,determinare.] Decerno,nis,1.2.l Cic. 2.de Or.Decreui philosophari,vt Neoptolemus apud Ennium,paucis.2.Statuo,is,1.2.b Cic. de Clar. Crasso nihil statuo,fieri potuisse perfectius 3.Constituo. is.
Deliberatione, risolutione,ò determinatione.] Deliberatio, nis, 2. Consultatio, nis, 3. Consilium, lij, 4. Decretum, ti.
Deliberato,determinato.] Decretus, a, um, 2. Statutus,a, um.3.Constitutus. a,um.
Delicatamente,auuerb con delicatezza.] Delicatè. Cic.de Orat.Delicate ac molliter viuere.
Delicato, addiett.] Delicatus, a, um. Cic. ad Attic.18.
Delicature delitie, e delicatezze.] Deliciæ, arum. Cic. pro Deiot. Multarum deliciarum comes est extrema saltatio.
Delineare,vedi Abbozzare.
Delinquente, vedi Malfattore.
Deliquio,vedi Suenimento.
Delitare, vedi Vaneggiare.
Delitio, vedi Vaneggiamento.
Delitie,vedi Delicature.
Delitioso,pien di delitie. Delitijs affluens. Ex Cic.
Delitto,e misfatto.] Maleficium,ij.Cel.lib 20 cap. 21.Vlciscendi maleficij acerbitas benè,& cautè viuendi disciplina est.2.Delictum, ti. Tacit 3 An. Sic à maioribus est institutum, vt si antecessissent delicta pœnæ sequerentur 3. Peccatum,ti. Cic. de Am Nulla est excusatio peccati, si amici causa peccaueris.4.Praue factum Cic.1 Acad.Zeno rectè facta sola in bonis actionibus ponebat : praue facta, idest peccata,in malis.
Far il delitto, fare l'errore.] Noxam committere.Vlp.D.l.9. tit.1.1 s.2. Delinquo, is.
Delitto,ò peccato d'omissione.]Delictum,cti,neut.gen Cic. Att. l.11. Idque accidere nullo delicto tuo, summa culpa mea.
Delitto, ò peccato di fatto.] Peccatum, ti, neut.gen. Cic.
Del pari vgualmente.] Ex æquo.
Demeritare,far mancamento.] Pecco,as,vel delinquo, is. Cic ad Attic Si quid in te peccaui, ac potius quoniam peccaui ignosce.
Demerito, contratio di merito.] Culpa, pæ, fœmin. gen. Cic. ad Attic. l.11. Vel delictum, ti. Cic. pro Mar. Marc.
Democratia, Signoria, ò dominio di popolo.] Democratia, æ, 1.l. 2. Populi imperium, vel principatus.
Democraticamente, secondo la Democratia.] Democraticè.

Demo-

Democratico, nome addiett. spettante à Democratia.] Democraticus, a, um.

Demolire, rouinare, gittar à terra.] Demolior, iris. Cic. 2. Off. Scaurus demolitus hanc domum accessionem adiunxit ædibus.

Demoniaco, indemoniato, e spiritato, Fior. anco in-usato, addiett. oppresso dal demonio, vedi Indemoniato.

Demonio, vedi Diauolo.

Denaio, e denaro, Sen danaio. Fior nome di moneta.] Nummus, mi, Sipont. in Mart. Nummus à numisimate appellatus est, Græci enim nummum numisma vocant, quo vetbo & latini eodem modo vtuntur. 2. Res nummaria, seu pecuniaria. Cic 3. Off Prætores, & Tribuni plebis rem nummariam de communi sententia constituerunt.

Dato, ò dedito al denaio.] Nummarius, a, um, 1. 2 l. 3. b Cic. pro Cluent. Varia iudicum genera : nummarij pauci, sed omnes irati.

Denari, Sen danari, Fior. Pecunia, niæ, 1. 2. l. Plin. l. 33 cap 3. Seruius Rex primus signauit, æs, antea rudi vtebantur. Signatum est nota pecudum, vnde, & pecunia appellata.

Attenente à denari.] Nummarius, a, um, 1. l. 3. b. Cic. 5. Verr. cuius est : Iudicium nummarium.

Denari di buon acquisto.] Pecunia, lege, aut legibus parta. Cic. 2 de Fin. Sestilius magni æstimabat pecuniam, non modo, non contra legem, sed etiam legibus partam. 2. Pecunia benè, vel ritè parta. Ex Cic. 2. Philip. 3. Pecunia honestè parta. Cic. pro Quint. 4 Pecunia bono modo inuenta. Plin. l. 7. c. 43. Pecuniam magnam bono modo inuenire.

Denari di mal acquisto.] Pecunia contra Legem, aut leges parta. Cic. 2. de Fin. 2 Pecunia malè parta. Ex Cic. 2. Philip. 3. Pecunia malo modo inuenta. Ex Plin. lib. 7. cap. 43.

Denari buoni, cioè legitimi.] Nummi boni, Cic. 3. Offic.

Denari falsi.] Nummi adulterini. Cic. 3 Offic. Si sapiens adulterinos nummos acceperit imprudens pro bonis: quum id rescierit, soluturus ne sit eos, si cui debeat, pro bonis?

Denari contanti, & assolutamente contanti.] Pecunia numerata. Ex Cic. ad Attic & pro Cæc. 2. Pecunia præsens. Plaut. in cap. Vos grandi sum mercatus præsenti pecunia 3. Pecunia in numerato. Ex Plin. l. 3. c. 10.

A denari contanti] Præsenti, vel numerata pecunia. Ex Cic. & Plaut 2. Numeratè 1. 2. b. 3 4. l Cic. ad Att. l. 12. Mihi, & res, & conditio placet, sed ita, vt numerato malim, quàm æstimatione.

Denari consegnati.] Pecunia attributa. Cic. 10 Philip. Pecuniam redemptori soluendam, attribuendamque curent.

Denari della communità, ò del commune.] Pecunia publica. Cic. 3. Verr. & 7. Phil. Pecuniam maximam publicam dissipauit.

Denari in credito.] Pecunia in nominibus. 2. Pecunia credita. Sen. de benef. l. 3. c. 10.

Denari coniati, ò battuti.] Pecunia signata. Quin. l. 5. c. 11. 2. Aes signatum. Plin l 18 c 3. Seruius Rex ouium, boumque effigie primus æs signauit.

Denari di contributione.] Pecunia collatitia. Ex. Quint. & Sen. 2. Pecunia collectitia. Mart.

Denari, che non fruttano.] Nummi steriles, Papinian. D. l. aa tit 1. 17.

Denari di furto.] Pecunia furtiua. Ex Quint. l. 5 c. 3. & Plaut. in Persa.

Denari mescolati con rame.] Pecunia ærosa. Scæuola l. 102. ff. de solut. Pecunia qua Resp. vtebatur, quasi ærosa, iussu sublata est principis.

Denaro morto, che non si traffica.] Pecunia otiosa. Plin. Iun 2 Nummi vacui, Scæuola.

Il denaro more à danno mio.] Mihi vacat, vel cessat pecunia Bud in Pand.

Denari di pene, che si pagano per pena.] Pecunia mulctatitia, Ex Liu.

Denari di persone priuate, ò particulari.] Pecunia priuata. Quint. l. 3. c. 6.

Denari prestati.] Aes mutuum. Salust. in Iugurt.

Di denari spettante à denari.] Nummarius, a, um, Cic. 3. Offic. 2. Pecuniarius, a, um. Cic. pro Cluent.

Abondanza di denari.] Nummatio, nis. Cic. 2. Philip.

Con molti denari.] Grandi ære. Col. l. 8. c. 16. Cato piscinas pupilli sui Luculli grandi ære venditabat.

Pochi denari.] Pecunia tenuis. Gel. l. 3. c. 17. Memoriæ mandatum est Platonem Philosophum tenui admodum pecunia familiari fuisse.

Con pochi denari.] Aere pauco.] Gel. l. 19 c. 4 Libros plurimos ære pauco emo.

Scarsezza di denari.] Rei nummariæ difficultas. Cic. l 4. in Ver. Ostendit se in summa difficultate esse nummaria.

Cosa, che rende molti denari.] Multi nummus, a, um, Var. l. 3. de Re rust. Ego vno Seruulo, hordeo non multo, aqua domestica meos multinummos ala asinos.

Denari molti, ò assai.] Pecunia grandis. Cic. l. 13. ep. 61. Nicæenses pecuniam Silio grandem debent.

Cauar ad alcuno denari dalle mani.] Cuipiam nummos exprimere. Suet. in Otho. c. 5. Seruo Cæsaris pro impetrata dispensatione decies sestertium expresserat.

Far denari, accumular denari.] Pecuniam facere. Cic. 1. de Diuinat. 2. Pecuniam conficere. Cic. 3. Ver. 3 Pecuniam cogere. Congerere vel Coaceruate.

Batter denari, vedi Coniare.

Metter denari in banco.] Occupare pecuniam. Cic.

Gettar denari al popolo.] Nummos populo spargere. Cic. Phil. 3. Tuditonus nempè ille, qui eum palla, & cothurnis nummos populo de rostris spargere solebat.

Denaro di preda, ò bottino.] Pecunia prædatitia. Gell. l. 4. cap. 8.

Denarosissimo, superl. sommamente denaroso.] Pecuniosissimus, a, um, Cic. 4. Verr. cuius est. Syracusanorum pecuniosissimus 2. Summe nummatus, vel pecuniosus, Ex Cic. 3. Verr. & contra Rull. 3. 3. Nummatissimus, a, um, Ex Plaut. in Amph.

Denaroso, denaioso, & indenaiato. Sen, danaioso, addanaiato, & indanaiato, Fior. che hà molti denari.] Nummatus, a, um, 1. 2. l. Cic l. 7. ep. 16. 2. Pecuniosus, a, um, 1. 3 b. 2. 4. l. Var. 4. de ling. Pecuniosus à pecunia magna dictus est : pecunia, à pecu, à pastoribus enim hotum vocabulorum origo.

Esser denaroso.] In nummis esse Cic. 6. Ver.

Molto denarolo.] Benè nummatus, a, um. Cic. 1. de Leg. Agr. Iubæ regis filius adolescens non minus benè nummatus, quam benè capillatus. 2 Multinummus, a, um. Ex Var. l. 3. c. 17.

Esser molto denaroso.] In nummis multis esse. Cic. 6 Verr. Hominem video in suis multis nummis semper fuisse.

Poco denaroso.] Malè nummatus. Ex Cic. & Suet. in Otho.

Denaruzzo, e denaiuzzo, Sen. danaiuzzo, Fior. dimin. denaro piccolo.] Nummulus, li, 1 l. 2. b. Cic. ad Att. l. 14. Tu si tuis blanditijs à Sicyonibus nummulorum aliquid expresseris, velim me facias certiorem.

Densissimo, superl. sommamente denso.] Densissimus, a, um, 1 2 l. 3 & 4 b.

Denso, fitto, serrato, ò spesso, addiett. il contrario di rado.] Densus, a, um, 1. l. 2. b. Col. l. 2. c. 2 Nihil non melius resoluta humo, quàm densa prouenit. 2. Spissus, a, um, 1. l. 2 b. Col. l 2. cap. 2. His autem generibus singulis sex species contribuuntur soli, pingui, vel macri, soluti, vel spissi humidi, vel sicci.

Multo denso.] Prædensus, a, um, Plin. l 18. c 7.

Più denso, compar.] Densior, & hoc densius, 1. l. 2. & 3 b. Plin. lib. 16. cap. 36. Laconicis calamis ab vna parte folia densiora. 2 Spissior, & hoc, sius, Plin. l. 15. cap. 21. Arabica glans viridis, ac tenuior, & quoniam montosa sit, spissior.

Dentaccio, e dentone, accrescit. dente grande] Dens grandis, vel ingens Plin. l. 12. c. 4. Non omittendum id quoque, vicenos dentes elephantorum grandes, Archiopas eadem causa pendere solitos.

Dentale.] Dentale, lis.

Dentame, quantità da denti.] Dentium, uis, copia, vel numerus.

Dentato, che hà denti.] Dentatus, a, um. Plin. l. 7. c. 16. Quidam cum dentibus nascuntur sicut M Curius, qui ob id dentatus cognominatus est.

Dentato di sopra, e di sotto, ouero dell'vna, & dell'altra parte.] Vtrinque dentatus, a, um. Plin. l. 11. c. 41. Caseus non fit ex vtrinque dentatis.

Dentatura, e dentame, i denti medesimi] Dentes, dentium. Plin. l. 11 c. 37. 5. Dentium habitus, vel constitutio. Ex Cic. & Cels.

Dentatura buona, ò cattiua.] Dentes boni, vel mali. Plaut. in Truc. Bona, vel mala dentium constitutio.

Chi hà buona dentatura, ò buoni denti.] Benè dentatus, a, um. Ouid. 1 de Rem.

Dente, osso di bocca, che serue à masticare il cibo.] Dens, tis. Plin. lib 7. cap 16. Quidam cum dentibus nascuntur sicut Marcus Curius, qui ob id dentatus cognominatus est.

Dente bucato, ò incauato.] Dens cauus. Plin l. 30. c. 3. Cauis dentibus cinis ex murino fimo inditur, vel iecur aridum lacertarum.

Dente, che stà per cadere.] Dens casurus. Plin. lib. 53. cap 3.

Dente d'Elefante.] Dens eburneus. Val. Max. c. 2. Præfectus classis è fano Iunonis dentes eburneos eximiæ magnitudinis sustulit.

Dente consumato, ò roso] Dens exesus. Plin. l. 30 c. 3. Vermium terrenorum cinis exesis dentibus conie*c*tus ea faciliter cadere eos cogit.

Dente guasto] Dens viciatus. Plin. l. 25. c. 35 Est in farre vermiculus quo cauis dentium, cera incluso, cadere vitiati dicuntur.

Dente intero, ò non guasto.] Dens integer. Plin. l. 30. c. 3. Vermium terrenorum cinis dentes integros dolentes illitus iuuat.

Dente smosso, ò che si muoue.] Dens labans. Plin. l. 29. c. 2. Pilula tusæ in farinam, & illitæ dentibus miro prosunt etiam labantibus. 5 Dens mobilis. Plin. l. 28. c. 51. Dentes mobiles confirmant cer uini cornus cinis, dolorēque eorum mitigat.

Dentellato, addiett. che hà dentelli.] Denticulatus, a, um, s. & 4 l. s. & 3. b. Plin. l. 9 c. 31. In cancris, fœminæ primus pes duplex, mari simplex: præterea bina bracchia denticulatis forcipibus.

Dentello, dimin. dente piccolo.] Denticulus, li, s. l. s. 3. b. Vitr. l. 1. c. 2. Item si Doricis epistilijs in coronis denticuli scolpentur.

Dentelliere vedi Steccadenti.

Dentello, ornamento à guisa di denti, che và sotto le cornici, ò altro simile] Denticuli, lorum. Vitru. lib. 1. c. 2. Si Doricis Epistilijs in coronis denticuli sculpentur, offendetur aspectus.

Denti arruginati.] Dentes rubiginosi. Mart. lib. 2. epig. 29.

Rubiginosis cuncta dentibus rodit

2. Dente rubigint scabri. Ouid.

Denti d'auanti.] Dentes primi. Plin. l. 19 cap 5. 5. Dentes priores vel primores. Plin. l. 11. c. 37. 3. Dentes aduersi, & acuti. Cic. 2 de Nat Dentium aduersi, & acuti morsu diuidunt escas. 4. Dentes comici Cels l. 8. c. 1. 5 Dentes gelasini. Poll. l. 2. Gelasini dicti sunt dentes, qui in risu nundantur, quasi renidentes Matth. Rader. in Mart. l. 7. ep. 24. 6 Dentes incisores. Isidor.

Denti che cadono] Dentes decidui. Plin l 8. c. 3.

Denti, che si possono cauare.] Dentes exemptiles. Ex Col. l. 8. c. 1

Denti columellari, sono trà i canini, e mascellari.] Dentes columellares. Var. l. 5. c. 7.

Denti coperti di tartaro.] Dentes calceati. Plaut. in cap.

Denti corti.] Dentes breues. Cels. lib. 7. cap. 12. Dentes breues sunt, qui ferè longiores radices habent.

Denti fermi, ò stanti.] Dentes hærentes. Cels. l 7. cap. 12. Dens hærens cum summo periculo euellitur.

Denti mascellari.] Dentes molares, vel maxillares. Cels. l. 1. c. 1. Dentes molares dicti sunt, quia cibum molunt, atque conficiunt. 2 Dentes duplices. Plin. l. 11. cap. 37. 2 Dens intimus. Ex Cic. 2. de Nat. Dentibus in ore constructis manditur, atque ab his extenuatur, & molitur cibus: eorum aduersi acuti morsu decidunt escas, intimi autem conficiunt, qui genuini vocantur. 3 Dentes maxillares, qui sunt à caninis nullum animal mutat. Dens genuinus. Plin. l. 11. c. 37. Dentes homini nouissimi, qui genuini vocantur, circiter vicesimum annum gignuntur, multis, & octogesimo: fœminis quoque, sed quibus in iuuenta non fuere nati, decidere in senectà, & mox renasci certum est. 5. Genuinus, ni. Absolutè. s. 2. b. 3. l. Iuu. Sat. 5. qui sic ait.

Solidæ iam mucida frusta farinæ.

Quæ genuinum agitent non admittentia morsum.

6 Molaris, ris. Absolutè. s. l. 2. b. Iuuen. Sat. 6. Cuius est; Pressoque diu stridere molari.

Denti logri, ò lograti.] Dentes attriti. Ex Plin. l. 7. c. 16. Vsu dentes atteruntur.

Denti di mezzo] Dentes medij. Var. l. 5. c. 71. Equus triginta mensium dentes medios amittit, duos superiores, & totidem inferiores.

Denti dell'occhio, ouero canini.] Dentes canini. Cels. l 8. cap. 1. Dentes canini à canibus cognominati. Plin. li. 7. cap. 16.

Denti posticci.] Dentes asciti. Corn. Nep. 5. Dentes ementiti. Ex Cic. 3 Dentes ficti. Ex Plaut. in Truc. 4. Dentes subdititij. Ex Plaut. in Amph. 5. Dentes suppositititij. Ex Var. l. 5. c. 8.

Denti piccoli.] Dentes exigui. Suet. in Aug c. 79.

Denti, che sporgono in fuora.] Dentes exerti. Plin. lib. 11. cap 37.

Denti tarlati, e fetenti.] Dentes cariosi, & fœtidi. Plin. l. 35 c. 7.

Denti fatti à modo di sega, ò di serra, come son quei de cani, pesci, e serpi.] Dentes serrati. Plin. l. 11. c. 37. Dentium tria genera serrati, aut continui, aut exerti. Serrati pectinatim coeuntes, ne contrario occursu atterantur, vt serpentibus, piscibus, canibus: continui vt homini, equo, exerti apro, elephanto,

Denti continui, ò seguiti, come son quei dell'huomo, e del Cauallo.] Dentes continui. Plin. lib. 11. cap. 37. loco citato.

Cauar denti] Dentes eruere, euellere, vel exculpere. Plin. l 8 c. 8 & Cels. l. 2. c. 12. 2 Dentem eximere, vel excutere. Iuuen. Sat. 16.

Il cauar denti.] Dentium euulsio. Cic. 3. de Nat. Aesculapius primus purgationes alui. dentisq; euulsionem inuenit. 2. Dentium exemptio. Ex Col. & Var.

Metter i denti, cioè produrli.] Dentio, tis. Plin. l. 30. cap. 3. Caninorum dentium cinis pueros tardè dentientes adiuuat cum melle.

Il metter li denti, ouero l'atto di metter li denti.] Dentitio, nis, f. g Plin. lib. 28. cap 19. Dentes, qui equis primum cadunt facilem dentitionem præstant infantibus adalligati.

Denti vn poco in fuora] Dentes Eminuli. Var.

Denticchiare, mangiare morsicando senza appetito.] Carptim, & citrà appetentiam vesci. Ex Sal. & Maff. in Ignat

Dentice pesce] Dentex, cis, vel Synodis, Synodotis. Ex Plin

Dentone, vedi Dentaccio.

Dentro, auuerb. loc significante moto à luogo.] Intro. s. l. 2. amb significante stato in luogo. Intus, 5 l. 5. b. Quint. l. 1 c 5. Qui sic ait, Intro, & Intus loci aduerbia sunt; Eo tamen intus, & Intro sum, soloecismi sunt.

Dentro alli termini della legge.] Intra legem.

Dentro à termini della stanchezza.] Citra fatigationem. Cic.

Dentro lo spatio di diece anni.] Intra decem annos. Cic.

Dentro di dentro, nel di dentro.] Introrsus Senec. de vita beat. c. 4. Ista quæ spectantur, ad quæ consistitur, quæ alter alteri stupens monstrat, foris nitent, introrsus misera sunt.

Dentro, e fuor di casa] Domi Forisque. 2. Domi, ac pete-

gre.

grè. Plaut. in Amphit. prol. Res rationesque vestrorum omnium benè expedire vultis peregre, & domi.

Più dentro.] Interius, 1. l. s. 3. b.

Denuncia, e denunciatione, vedi Intimatione.

Denunciare, vedi Intimare.

Deponere, e deporre, metter giù.] Depono, nis.

Deponere l'officio.] Magistratu se abdicare. Cic. 1. de Diu.

Deponer vno dall'offitio.] Magistratum alicui abrogare. Cic. 4. Verr.

Depontano, ò dipontano, aggiunto di vecchio, che già sessagenario, era secondo gli antichi gettato dal ponte.] Depontaneus, a, um, 1. 2. 3 l. Pomp Fest. lib. 4. Depontani senes appellabantur, qui sexagenarij de ponte deijciebantur.

Depositare, e deponere, metter, ò dar'in deposito.] Depono, nis. Plin. l. 6. cap. 19. Candidati ne coniutentur, ne mittant munera ne pecunias deponant.

Depositario, chi piglia in deposito.] Depositarius, rij. Vlp. Reg. l. 16.

Deposito.] Depositum, ti, n. g. Quint. l. 5 c 7

Dar'in deposito qualche cosa ad alcuno.] Aliquid apud aliquem deponere. Cic. 3. Off. si gladium quis sana mente apud te deposuerit, repetat insaniens.

Deprauare.] Deprauo, as, s. 2. l. Cic de Fin. Epicureus, quæ corrigere vult deprauare mihi videtur.

Depredare.] Prædor, aris. Cic. 1. de Ver. Verres omnibus in rebus apertissimè prædatus est.

Deprimere, per abbassare, vedi Abbassare.

Depurare, commetter qualche carica.] Delego, as. 2. Committo, is.

Deputatione.] Delegatio, nis. Cic. ad Att.

Derelitto, vedi Abbandonato.

Deriuare, vedi Procedere.

Derogare.] Derogo, as, 1. l. 2. b. Cic. de Inu.

Descendere, per iscendere, vedi Scendere.

Descendere hauer'origine.] Genus ducere, vel deducere. Q. Curt. l. 8. 2. Descendo, dis.

Descendenti.] Posteri, orum, m g. & n. pl.

Descriuere vale definire.] Describo, is, s. 2. l. Cic. de Or. Crassus mihi visus est oratoris facultatem ingenij sui finibus immensis describere.

Descriuere, vale dispotre.] Describo, is, 1. & s. l. Cic. de Sen. Dimetiri, atque describere ordines arborum.

Descrittione.] Descriptio, nis.

Desertare, vedi Desolare.

Deserto, vedi Diserto.

Desiderabile, e desidereuole.] Optabilis, & hoc le. Sal. ad Cæs. de Repub. ordinanda. Libertas iuxta bonis & malis; strenuis, & ignauis optabilis, est verum eam plerique metu deseruot. s. Desiderabilis, & hoc. le.

Desiderare, e desiare, hauer desiderio.] Desidero, as, 1. 2. l. 3. b. Cic. 3. Tusc. Paupertatis onus disputando leuamus, docentes quam parua, & quam pauca sint quæ natura desideres. 2. Cupio, is. 3. Opto as.

Desiderare forte, ò molto.] Exopto, as. Salust. Gloriam, & honorem, Imperiumque boni, & ignaui sibi sæpè exoptant.

Desiderar più tosto vna cosa, che vn'altra.] Præopto, as, 1. b. s. l. Liu. 8. bel. Pun. Mortem in certamine, quam, vt alterius subigerentur imperio, præoptantes Quint. l 8 cap 3. Sterilis tonsasque myrtos, quam maritam vlmum, & vberes pleas præoptauerim.

Farsi troppo desiderare.] Nimiam sui expectationem facere. Cic. Acad. q. l 2. p. 3 Maiorem Expectationem mei faciam, quam modo fecit Hortensius.

Desiderare l'altrui, ò la robba d'altri.] Alienum appetere. Cic. pro Rosc. Am. Si eos putas, qui alienum appetebant, tu es in eo numero, qui nostris pecunia diues es.

Desiderar'assai, hauer gran desiderio.] Ardere cupiditate. Cic. l. 5. ep. 12. Ardeo cupiditate incredibili, nomen tuum, vt nostrum, scriptis illustretur, & celebretur tuis.

Desideratore, colui che desidera.] Cupitor, ris, m. g. 1. b. 2. l. Tacit. l. 15 Neque tamen repertus est nisi vnus talis matrimonij cupitor.

Desiderator dell'altrui, ò della robba d'altri.] Alieni appetens. Salust. de Con. Cat. Catilinæ animus audax, subdolus, varius, cuiuslibet rei simulator, ac dissimulator, alieni appetens, sui profusus. 2. Alieni cupitor. Ex tor, Corn. Tacit. lib 12. cuius est: Matrimonij cupitor.

Desideratrice, colei che desidera.] Cupitrix, cis. Ex Tac. l. 15 & Plaut. Asin.

Desiderio, Rom. desio, e desire. Sen desio, e desiro. Fior.] Desiderium, rij, neut. gen. 2. Cupiditas, tis, fœm. gen. 1. s. 3 b.

Desiderio grande, vedi Brama.

Desiderio sfrenato, vedi voglia sfrenata.

Desiderio di donne.] Mulierositas, tis.

Con desiderio, auuerbialm.] Optatò. Ter. in Andr. Te ipsum querebam, optatò aduenis.

Con gran desiderio.] Peroptatò, 1. b. s. 3. & 4 l. Cic. 2. de Orat. Otium, & rarò datur, & nunc peroptatò nobis datum est.

Desiderosamente, auuerb. con desiderio.] Optatò. Cic. l. 13. Att. Nisi quid te aliud impediet mihi optatò veneris. 2. Optabiliter.

Molto desiderosamente.] Peroptatò. Cic. de Or. Otium nunc peroptatò vobis datum est. 2. Peroptabiliter. 3. Cupidissimè.

Desideroso che hà desiderio.] Cupidus, a, um, s. 2. b. Cic. ep. 154 2. Appetens, tis, 2. b. Cic. de Am.

Desinare, vedi Pranzare.

Desio, vedi Desiderio.

Desolare, e disolare, distruggere, ò disertare.] Desolo, as, 1. 2. l Virg. 11. Aen.

Ingentes & desolabimus agros

2. Vasto, as. Cic. ep 66 Regiones vastauit.

Desolatione, e disertatione.] Desolatio, nis, 1. 2. 3. l. Ex Virg. 2. Vastatio, nis, f g Cic ep 153. Quis Italiam à vastatione defendat? 3. Excidium, ij n. g. 2. l.

Desolato, desertato, ò deserto.] Desolatus, a, um. Ex Virg s. Vastus, a, um. Pomp. Mel. l. 1. c. 3. Regio vasta est magis, quam frequens. 3 Vastatus, a, um 1. 2 3 l.

Destare, eccitare, e disonnare: fuegghiare, e fuegliare, risuegghiare, e risuegliare. Fior. anche sdormentare.] Somno excire cum accus. perf. Ex Liu. 1. ab Vrb. vbi ait Hercules ad primam auroram somno excitus. 2. Ex somno excire cum accus. perf. Liu 4. ab Vrb. Clamor subitò ortus, non consulis modo vigiles, exercitum deinde omnem, sed dictatorem quoque ex somno exciuit. 3. Somno excitare cum accus. perf. Liu. 5 bel. Pun Scipiones me amabo dies, noctesque curis, insomnisque agitant, & excitant sæpè somno. 4 Ex somno excitare cum accus. perf. Cic. pro Syl Excutient tibi istam verborum iactationem, & te ex somno sæpè excitabunt. 5. S. somno excitare cum accus. perf. Plaut. in Merc. An dormientes spectatores metuis ne è somno excites. 6. De somno excitare. Cic. 2 Phil. 7. Expergefacio, 1 2. l. 3. & 4. b Auct. ad Her. l. 4 Terrore subito expergefacit Italiam tumultus. 8. Expergifico, cas, s & s. l. 3. 4 b A. Gell. lib. 17. cap 12. Phauorinus opp'do quam libens in eas materias dicebat, vel ingenio expergificando ssius idoneas, vel exercendis argutijs, vel edomandis vsu difficultatibus. 9. E quiete suscitare. Catull. ep. 75. 10. Suscito, as, s. l. 2. b. Mart. l. 6 ep. 7.

In Pompeiano dormis, Læuine, theatro,

Et quereris si te suscitat Oceanus.

Destarsi, disonnarsi, e sdormentarsi, fuegghiarsi, risuegghiarsi, e fuegliarsi, cioè romper il sonno, ò risuegliarsi.] Euigilo, las, 1. l. 2. 3 b Plin. Epist. Euigilaueram; nuntius à Spurina, & e 2 Expergiscor, eris, 1. 2 & 3. l. Cic. ad Att l 2. ep. 23 Si me amas totum, quantum professo amas, si dormis expergiscere, sisi s ingredere, si ingrederis, curre, si curris, aduola 3 Expergefio, fis, 1. 2. & 4. l. 3 b. Ex Suet in Calig cap. 8. & Cic. 7 Verr. 4. Somno exciri, vel excitari. Ex Cic. 2. Phil. 6 Se expergefacere. Ex Cic. 7. Verr. qui sic ait. Si fortè expergefacere te posses. Somno solui Cic. de Somn. Scip. qui sic ait. Ille discessit, ego somno statim solutus sum.

Destato, e disonnato, sneghhiato, e suegliato, partic. l'istesso, che risuegliato.] Expergefactus, a, um, s 2.4.l. 3.b. Suet. in Calig cap. 38. & Cic. 7. Ver. 2. Experrectus, a, um, 1.2.3.l. Cic. 1. de Diu. Roscius amores, ac deliciæ sue cum esset in cunabulis, educareturque nocte lumine apposito, experrecta nutrix, animaduertit puerum dormientem circumplicatum serpentis amplexu, &c. 3 Somno expergefactus, a, um. Suet. in Calig. vbi habetur Cæsoniæ somno expergefactæ. 4. Somno excitus, vel excitatus, a, um. Cic.

Non destato.] Inexperrectus, a, um, 1.b. 2 3. 4. l. Ouid. 1 a. Met.

Destatoio, e suegliatoio. Sen. anco suegliа quella squilla degli oriuoli di camera, che fà strepito all'hora determinata.] Excitatorium, rij, 1. 3. 4. l. 2. & 5.b. 2. Horologium excitatorium. Turs.

Destillare, vedi Lambicare.

Destillatione, vedi Distillatione.

Destinare.] Addico, cis, xi, ctum 2 Mancipo, pas, paui, atum. 3. Adiudico, cas. caui, catum

Destinato.] Addictus, a, um. Mancipatus, a, um.

Destino, sorte.] Fatum, ti, neut. gen. Cic. 2. Vis Fatalis. 3. Fatalis casus. 4. Fatalis exitus. 5. Fati necessitas. Cic.

Per destino.] Fataliter. Cic.

Destra, man dritta.] Dextera ræ. Cic. vel dextra, træ.

Dalla destra, alla sinistra.] A læuo latere, ad dextrum. Plin. l. 2. c. 47. Venti à læuo latere in dextrum, vt sol ambiunt.

Destramente, auuerb. con destrezza.] Cautè. Cic. de Leg. 2. Callidè Cic. de Diu. Callidè accessit.

Destriero, vedi Cauallo.

Destro, disposto del corpo.] Agilis, le.

Destro, cioè sagace.] Cautus, a, um, vel Prouidus, a, um.

Destro per cacatoio, vedi Cacatoio.

Destro, dritto, e ritto, addiett opposto à sinistro, onde si dice lato destro, ò man destra.] Dexter, tra, trum, 1. l. Plin. l 8. c. 47. Aries, dextro teste præligato, fœminas generat; leuo mares. 2. Dexterior, & hoc, rius, 1. l. 2. & 3. b. Var. l. 2. c 5. Mas, & an fœmina sit concepta, significat descensu taurus, quum inijt, siquidem si mas est in dexteriorem partem abit, si fœmina in sinisteriore. 3. Dextimus, a, um. Sallust. Iug. 4 Dexter, tra, rum, 1. l. 2. b. Plin lib. 11. cap 37. Boues grauidas negant præterquam dextero vuluæ sinu ferre, etiam cum geminos ferant.

Detale, vedi Ditale.

Deteriorare, ò peggiorare, cioè far men buono, ò peggiore.] Deteriorem, vel deterius facere. vel efficere. Sen. de vita beata cap. 30. Qui se deteriorem facit, non sibi tantummodo nocet, sed etiam omnibus eis, quibus melior prodesse potuisset.

Deteriore, ò peggiore.] Deterior, & hoc, rius, Sen.

Determinare, vedi Deliberare.

Detestabile, vedi Abbominabile.

Detestare, vedi Abbominare.

Deto, vedi Dito.

Detrarre, ò ditrarre, dir male, diminuendo l'altrui lode, ò fama.] Detraho, his, 1. l. 2. b. cum dat. sæpius tamen cum ablat. & præpos. de. Ex Cic. 6. Verr. cuius est. Vt egomet mihi detraham, &c. Idem Cic. lib 3. ep. 18. cuius est: Si de tua fama detrahere cogitassem, &c. 2. Detrecto, as, 2. & 2 l. Sallust de Iugurt. Res humanæ ita se se habent: in victoria vel ignauis gloriari licet, aduersæ res etiam bonos detractant. T. Liu. 8. bel. Mac. Cæca inuidia est, nec quicquam aliud scit, quam detrectare virtutes. 3. Obloquor, queris, 1. l 2. b. cum dat. Plaut. in Curc.

Detrattione, ò ditrattione, il detrarre, ò ditrarre.] Detractio, nis, f. g. 1. & 2. l. 3. b 4. com in rect. & l. in obl. Ex Cic. 3. Off. cuius est; alieni detractio, & pro Cec. cuius est; De hominibus detrahit. 2. Detrectatio, nis, fœm. gen. 1 2. 3. l. 4. b. 3. com. in rect. & l. in obl. Ex Liu. 6. ab Vrb. Cuius est vox, Detractatio, & 8 bell. Maced. Vbi habetur, virtutes inuidia detrectat. 3. Obtrectatio, nis, fœm gen. 1 2. 3. l. 4. b. 5. com. in rect. & l. in obl. Ex Cic. 4. Tusc. dum sic ait, Obtrectatio est ægritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ipse concupierit. Et Liu. 8. ab Vrb. cuius est: Vt obtrectaretur laudibus ducis.

Detrattore, ò ditrattore, colui, che ditrae.] Detractor, is, 1. & 2. l 3 in rect. & l. in obl Sipont. 6. in Mart. Detrahere frequenter ponitur pro derogare, vnde detractores dicuntur, qui famæ alterius detogare nituntur. 2 Detrectator, is, 1. 2. 3 l. 4 b. in rect. & l. in obl. Liu 4. bel Maced. qui sic ait, Cato haud sanè detrectator laudum suarum. 3. Obtrectator, is, 1. 2. 3. l. 4 b. in rect. & l. in obl. Cic. de Clar. Dolebam, quod non aduersarium, aut obtrectatorem laudum mearum, sed socium potius & consortem gloriosi laboris amiseram. Oblocutor, is, 1. & 3. l 2. b. 4 b. in rect. & l. in obl. Plaut. in Mil. Oblocutor non sum alteri. 2. Obsequens, tis, 1. & 3 l 2. b. Ex Plin. l. 36. c. 16. qui sic ait. Dederat vocem saxis, homini respondentem, imò verò & obloquentem.

Dettame della ragione.] Rationis præscriptio, vel præscriptum.

Dettame naturale, ò della natura.] Naturæ præscriptio, vel præscriptum.

Dettame cattiuo.] Praua opinio.

Dettame guasto, ò corrotto.] Deprauata opinio. Cic. 3 Tusc Paruulos igniculos celeriter malis moribus, opinionibusque deprauatis restinguimus.

Dettare, ordinare, ò commandare.] Præscribo, is. Quint. l. 3. c. 6. Hoc ipsa nobis etiam natura præscribit.

Dettare, dire à quegli, che scriue.] Dicto, as. Cic. Att. lib. 7. Qui illis orationem dictauisset.

Dettatore, e dittatore, maestrato nella Republica Romana.] Dictator, ris, 1 2 l. 3. b. in rect & l in obl. Sipont. in Mart. Dictator à Consule dicebatur, eratque extraordinarius Magistratus. Summa hæc potestas erat, ius habens animaduertendi in cuiusque ciuis Romani caput, nec ab ea prouocandi ius erat, lictores, & vniuersa Regum insignia habebat: Dictator cæteros Magistratus eligere licebat, quibus dictandis quidam volunt dictatorem appellatum. Magistratum eius sex tantum mensibus durabat. 2 Magister populi. Var. 4 de Ling. Dictatoris in populum summa erat potestas à quo magister populi est appellatus.

Esser Dettatore, ouer amministrar dettatura.] Dictaturam gerere Cic. 2. Off.

Dettatorio, e dittatorio, aggett. da, ò di dettatore.] Dictatorius, a, um, 1. 2. 3. l. Cic. pro Cluent.

Dettatura, e dittatura, officio, ò grado di Dettatore, il qual era titolo supremo di Magistrato nella Repub Romana.] Dictatura, ræ 1. 2. 3 l. Corn. Tac 1. Annal. Vrbem Romam à principio Reges habuere Libertatem, & consulatum L. Brutus instituit. Dictaturæ ad tempus sumebantur, neque decemuiralis potestas vltra biennium erat. 2. Dictatoris magistratus Sipont in Mart Dictatoris Magistratus dictatura appellatur. 3. Magisterium populi Ex Var. 4. de ling. Cuius est Magister populi, & Fest. l. 1 2. Cuius est Magisterium equitum.

Detto addiett del verbo dire] Dictus, a, um.

Non detto.] Indictus, a, um. Ter in Phorm.

Il detto sia per non detto.] Dictum pro indicto sit. Ex Liu. 5 g. Ab Vrb.

Detto sustan. motto, Sentenza, prouerbio.] Dictum, ti. Ter. in Eunuch Nullum est iam dictum, quod non dictum sit prius. 2. Verbum, bi. Ter. in Ter. in Andr. Verum illud verbum est, vulgò quod dici solet. Omnes sibi melius malle esse, quam alteri.

Detto bello, detto d'oro] Dictum aureum. Lucr. l. 3. 2. Dictum bonum. Cic 2 de Orat.

Dal detto, al fatto vi è vn gran tratto, dicesi per prouerbio, quando ciò che si dice non si farà.] Inter herbam, & offam magnum est interuallum. Gell. l. 3. c. 17 2 Inter os, & offam multa interueniunt. Idem Gell. 3. Multa cadunt inter calicem, supremaque labra Gell.

A detto di tutti, ò d'ogn'vno] Omnium confessione. Plin. l. 9. c. 7. Spirant confessione omnium animalia in mari, quæ internorum viscerum pulmonem habent.

Detto da ridere] Ridiculè, vel facere dictum.
Deuiare vscir di strada] Deuio, as.
Deuotare, vedi Diu tare.
Deuotione, vedi Diuotione.
Deuoto, vedi Diuoto.

D I

DI riferito alla materia, donde si fà vna cosa, De. Plin. l. 36. c. 13. Intus columnæ de porphyrite lapide. 2. Ex Cic. & Col.
Di cioè giorno, vedi Giorno.
Di è dimmi modo imparatiuo dal verbo dire.] Cedo. s b. Ter in Eun Quid factum est. Cedo. Dimmi, che s'è fatto? 2. Cic. 5. Verr. Cedo mihi vnum ex triennio picturæ. Dimmene vno a Diu.
Di tù, come andò poi.] Cedo quid postea. Cic.
Diabolicamente, auuerb. cioè da diauolo, ouer'alla diabolica.] Diabolicè. Ex Maff & alijs. 2. Diabolico ritu, vel more. Ex Maff. & alijs. 3. Diabolicum in morem, vel modum. Ex Maff & alijs.
Diabolico, addiett da diauolo, ò di diauolo.] Diabolicus, a, um. Maff. in Ignat. lib. 1. cap 6. 2. Demonicus, a, um, s. l. a. 3. b. Græc. apud Lactant. cuius est: Dæmonicæ fraudes.
Diacono, nome d'ordine nella Chiesa Santa.] Diaconus, ni, m g. Maff.
Diadema, vedi Corona.
Diafanità, vedi Trasparenza.
Diafano, cioè trasparente, vedi Trasparente.
Diafragma.] Transuersum septum. Cel lib 4 cap 7. Plerumque infrà transuersum septum fit abscessus. 2. Diafragma, atis, n. gen Thes. Græc. 3 Disseptum, ti. Isidor. & Cels 1 1 c 4
Dialettica, vedi Logica.
Dialetticamente. vedi Logicamente.
Dialettico, vedi Logico.
Dialetto, voce greca, che vale idioma, e proprietà di fauella] Dialectus, cti, fœm gen. s. & a b. 3. l. Græc. Plaut. & Thes Græc qui sic ait. Dialectus est sermo vnicuique genti popularis, seu, sermonis forma. 2 Loquendi genus. Quint lib. 1 cap. 5 Sermonis difficilior apud Græcos obseruatio est, quia plura illis loquendi genera, quas dialectos vocant: & quod alias vitiosum, interim alias rectum est. 3. Sermonis, aut loquelæ forma. Thes. Græc.
Dialogo, ragionamento frà due.] Dialogus, gi, masc. gen. s. 2. 3 b. Cic. ad Att. Includere in dialogos. Quintil. l 9. c 2.
Dialtea, vedi Bismalua.
Diamante, in verso anco adamante, gioia nota.] Adamas, antis, masc. gen 1 2 b Plin lib. 37. cap. 4 Adamantis duritia inenarrabilis est, simulque ignium victrix natura, & nunquam incalescens, vnde & nomen indomita vis græcam interpretationem accepit. Idem Plin. lib. 37. cap. 4. Adamas dissidet cum magnete lapide in tantum vt iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi, aut si admotum magnes apprehenderit, rapiat, atque auferat. 2. Lapis adamantinus Ex Plin.
Diamantino, & in verso anco adamantino, addiet. fatto di diamante.] Adamantinus, a, um, 1 2 4 b. 3. l. Plin. lib. 37. c. 15. 2. Adamanteus, a, um, 3. 4 l Ouid. 7. Met
Diametro linea, che diuide per mezzo, la Sfera, ò cerchio.] Diameter, tri, f. g. 2. Diametrus, tri, f g. Colum. l. 5. cap. 2. Esto arcam rotunda, cuius diametrus habet pedes 70. 3. Diametiens, entis, f g. Plin l. 2. c 23.
Diametro della terra.] Terræ axis, vel axis terrestris. Cic. de Vn.
Dianzi] Modò. Cic. 2. Nuper.
Diarrea, e diarria, dicesi anco escita, od vscita, cioè flusso di ventre, ò di corpo.] Diarrhoea, rhoeæ, f. g. s. b. 2. & 3. l. Græc. Cic. l. 7. ep. 26. In cœna augurali, tanta me diarrhoea arripuit vt hodie primum videatur cœpisse consistere. 2. Fluor, is, masc. gen. s b, 2. l. in rect. & l in obl. Corn. Cels lib. 3. cap 6. Quisquis fluore æger est, cum venit in balneum, prius vrgendus, deinde in solium demittendus est. 3. Veneris, vel slui fluor, siue fluxio, siue fluxus. Ex Cic. Corn. Cels l. &c. Iam citatis, & Plin. lib. 31. cap. 23. Boleti fluxionibus alui, quas rheumatismos vocant, medentur, excrescentibus in sede carnibus.
Diario.] Ephemeris, dis, 1. 2. b f g. Græc.
Far il diario.] Diurna acta conficere. Suet. in Cæs. c. 20. Cæsar inito honore primus omnium instituit, vt tam Senatus, quàm populi diurna acta conficerentur, & publicarentur.
Diaspro, e iaspide, pietra pretiosa di varie sorti, e di vari colori.] Iaspis, dis, m g & interdum f g. Plin.
Di diaspro, ò simile al diaspro.] Iaspideus, a, um. Plin. l 53. c. 10.
Diauolaria, s. l. Seu diauoleria s. l. Fior cioè fatto, ò pensato diabolico] Diabolicè factum, vel dictum, vel cogitatum. Ex Cic. 1. Acad. Cuius est Prauè factum. 2 Factum, vel dictum, vel cogitatum diabolicum Ex Corn. Tac. lib. 18. Cuius est: Dictum vernile.
Diauolo, e Demonio, nome generico de gl'angeli rubelli,] Diabolus, li, 1. 2. 3 b Maff 1 1 c. 9. 1. Dæmon, nis. Maff. in Ignat lib. 3. cap. 11 Quibus artibus: Dæmon ad animarum perniciem vtitur, easdem Ignatius ad hominum salutem, ac beneficium transferebat. 3 Cacodæmon, nis. Maff. l 1. cp 2 4 Malus Dæmon Maff Hist Indic. l. 14. 5. Dæmonius, n'j. 6. Zabolus, li. Thes Græc. Quem Diabolum Græci Theologi vocant. H larius, & alij latini Zabolum dixere. 7. Ang lus apostata, vel apostates, ex D. Aug in Psalm. 86. qui dicit Angelos apostatas. 8. Angelus apostaticus Miss Rom.
Di botto, cioè subito.] Illicò. Continuo.
Di buona voglia, vedi Volentieri.
Dicembre, vedi Decembre.
Dichiarare, vedi Esporre.
Dichiaratione, vedi Esposition e.
Dici da vero partic. ammirat.] Ain verò. 2. Ain tandem? 3 Ain tu? Cic. Att. l. 12 Ain tu? Verum hoc fuit?
Dicinoue, nome numerale di diece, e noue.] Decem, & nouem. 2. Vndeuiginti. Cic. de Clar. 3. Vndeuiceni.
Dicinoue volte.] Vndeuicies.
Dicinouesimo] Vndeuicesimus, a, um. Cic. de Sen.
Diciotto, nome numerale di diece, e otto.] Duodeuiginti. Cic 2 Acad. Solem aiunt duodeuiginti partibus maiorem esse, quam terram 2 Duodeuiceni, næ, na. Liu. 4. bell. Pun 3. Decem, & octo.
Diciotto volte.] Duodeuicies.
Dicitore, vedi eloquente.
Di corto] Breui, s b. 2 Propediem Cic. s. 2. 3 b.
Dicrescere, vedi Discrescere.
Dieci, numero. Decem vel deni, næ, na 1 b. Plin. l. 38. cap. 3. Veteres triumphanti denas argenti libras in supellectile crimini dabant.
Dieci volte.] Decies. 1. 2. b. Plaut Decies in die mutat locum. 2. Denis vicibus. Ex Plin l. 36. c. 29.
Dieci volte il dì.] Decies die. Plaut. in Mil. Ea decies contemplabat die.
Numero di dieci.] Numerus denarius. Vitru. l. 3. cap. 1. Ex manibus denarius digitorum numerus est inuentus. 2. Numerus perfectus. Vitru. l. 3. c. 1. Perfectum antiqui constituerunt numerum, qui decem dicitur 3 Decussis, sis, masc gen. Vitru. lib 3. cap. 1. Ex singularibus rebus, quæ Monades apud Græcos dicuntur efficitur decussis.
Li dieci comandamenti, vedi Decalogo.
Dieta, astinenza di cibo per sanità] Inedia, æ, 1. 2 3. b. f. g. Cel. l 1. c 3. Inediam facillimè sustinent mediæ ætates, minus iuuenes, minimum pueri, & senectute confecti. 2. Dieta, ex Cic.
Dieta, cioè radunanza di persone.] Conuentus, tus, m. gen. 2 Concilium, ij, n. g.
Fare dieta] Habere conuentum. Celebrare conuentum. Cic. 2. Habere concilium.
Dieta per far elettione.] Comitia, orum, n. gen. num. plur. 1. 2. 3. b.

a.2.3 b. Sipont. in Mart. Erant autem comitia conuentus populi à simul itando sic appellata.

Dietro prepositione, che serue il terzo caso.] Pone, cum accusat. Liu. 10 bel. Maced. Pone Castra pabulatum, & ligna tum ibant. 2. Retrò. Cic.

Difendere, e protegere, riparare dall'offese.] Defendo, dis, 1 & 2 l. Cic. Off. 3. Qui non defendit iniuriam, neque propulsat à suis, cum potest, iniustè facit. 2. Tueor, eris, 1. b. Cic. ad Attic. lib 2 epist. 20. Cæcilium quibus rebus possum tueor diligenter. 3. Tego, gis, 1.b Cic. pro Cæc. Armorum alia sunt ad tegendum, alia ad nocendum. 4. Protego, gis, 1.l. 2.b. Cic. 4. Tusc. vbi sic habet. Qui sibi pepigissent propugnaturos absentiam suam. Cic. 1 Off. Probe definitur à stoicis fortitudo, cum eam virtutem dicunt esse propugnantem pro æquitate

Difendere à spada tratta, cioè à tutto potere.] Pugnacissimè defendere. Cic. 2. Acad. Pleriq. errare malunt, eamque sententiam, quam adamauerunt pugnacissimè defendere, quam sine pertinacia quid constantissimè dicatur, exquirere. 2. Pro virili parte defendere. Cic. pro Sest. Hæc qui pro virili parte defendunt, optimates sunt.

Difendere vno combattendo.] Aliquem propugnare. Suet. in Cæs. cap. 23. E competitoribus non alios adiuuabat quam sibi perpigissent propugnaturos absentiam suam.

Difender spesso.] Defenso, as, 1. & 2. l. Sallust. Arma capientes, alios ab hostibus defensabant. 2. Defensito, tas, 1. 2. l. 3.b A Gell. l. 2. c. 25 Duo autem græci grammatici illustres Aristarchus, & Crates summa ope ille analogiam, hic anomaliam defensitauit. 3. Tutor, aris, 1. l. Cic. Phil. 4. C. Cæsar Rempub. studio, consilio, patrimonio, denique tutatus est, & tutatur.

Difenditore, e difensore, colui, che difende.] Defensor, ris, 1 a. l. 3. b. in rect. & l in obl Cic. l 1. ep 1. Marcellus se acerrimum tui defensorem fore ostendit. 2. Propugnator, ris, 1. 2. 3 l. Cic pro Mil. Vir domi suæ nobilissimus, ac senatus propugnator. 3. Tutor, tis, 1. l. 2. b. in rect. & l. in obl. Cic. de Fin. Nos tutores misimus regibus.

Difenditrice, e difenstrice, colei, che difende.] Defenstrix, cis, 1 2 3. l. Cic. in Tim. apud Prisc.

Difesa, difendimento, e difensione, tutela, custodia, e protettione, il protegere, difendere, e custodire.] Defensio, nis, fœmin. gen. 1. & 2. l. 3. b. Cic. pro Ciu. Innocentiæ defensio sæpè multorum improbitate interclusa respirat. 2. Propugnatio, nis, fœm. gen. 1. 2 3. l. 4. b. Cic. lib. 1 epist. 7. Vbi habetur. Nostra propugnatio dignitatis est. 3. Tuitio, nis, fœmin gen. 1. 2. 3. b. Cic. in Top. Cuius est. Tuitio tui 4. Tutamen, nis, neut. gen. 1. 2. l. 3. b. Virg 5 Aen 5. Tutamentum, ti, neut gen. 1. 2. 3. l Liu. 2. bel Pun.

Prender la difesa d'alcuno, prender à difender vno.] Cuiuspiam defensionem suscipere. Cic. l. 5 ep. 8 In suscepta dignitatis tuæ defensione permanebo. 2 Propugnationem alicuius, vel pro aliquo suscipere. Cic l 5. epist. 8. Suscepi perpetuam propugnationem pro omnibus ornamentis tuis.

Difesetta, e difensioncina, dimin difension piccola.] Defensiuncula, læ Ex Cic de Clar. Or. cuius est vox, Oratiuncula.

Difettiuo, Rom. difettoso, Sen difettuoso. Pinr. che hà difetti, od imperfettioni.] Vitiosus, a, um, 1. 2 b 3. l. Cic. l. 1. ep. 11. Consul alter vno vitio minus vitiosus, quod somni plenus, imperitus.

Difetto mancamento, quando manca qualche cosa.] Defectus, tus, m g Plin l. 31 c. 6. Sæpè nauigantes defectu aquæ dulcis laborant

Difetto per colpa vedi Mancamento.

Differente, diuerso, differentiato, disuguale, e dissomigliante; vario, dissimile, e dispari.] Disparilis, & hoc. le, 1. l. Var de Re rust. l 3. cap. 1. Caseus propter loca, & pabulum disparile non vsque quaque idem fit. 2 Differens, tis, om gen Plin. l 9. cap 8. Delphinis lingua est contra naturam aquatilium, mobilis, breuis, atque lata, haud differens suillæ. 3. Inæqualis, le, o g. 4. Varius, ia, um, 1. b Cic. 2. de Off. Acerba, & multa, & varia in hominum vita versantur 5 Diuersus, a, um. 1. & 2 l. Plin l. 8 c 48 Colores diuersos picturæ intexere, Babylon maximè celebrauit. & nomen imposuit. 6 Dispar, ris, o g 1. l. 2 b in rect & 6. in obl. Cic. de Am. Dispares mores disparia studia sequuntur. quorum dissimilitudo dissociat amicitias.

Differentemente auuerb con differenza.] Differenter. 2. Discriminatim Varr. de Re rust. c 7

Differenza, disuguaglianza, e dissimilitudine, l'astratto di differente.] Differentia, tiæ. Plin. 2. Disparilitas, tis. Ex Var de Re rust. 3 Diuersitas, tis. Ea Plin. 4 Dissimilitudo, dinis 5. Discrimen, nis Varr.

Senza differenza, vedi Indifferentemente.

Differenza per lite, vedi Lite.

Differire, esser differente] Differo, ers. 2 Disto, as.

Differire, prolungare.] Differo, ers. Cic. 2. Profero, es. Gell. lib. 1. cap. 25. Res in diem posterum prolata est.

Non differire niente, non indugiare punto.] Moram nullam interponere Cic. 1. ad Att. Nullam moram interponendam putauimus, quin videremus hominem nobiscum amicitiæ vetustate coniunctum.

Difficile, difficultoso, arduo faticoso, e malageuole.] Difficilis, & hoc, le, 2 & 3 b. Cic. de Nat. Hæc ferè dicere habui de natura deorum, non vt eam tollerem, sed vt intelligeretis, quàm esset obscura, & quàm difficiles explicatus haberet. 2. Arduus, a, um Cic. in Orat. Magnum opus omninò, & arduum, Brute, conamur: sed nihil difficile amanti puto. 3. Operosus, a, um, 1. & 2 b. Cic. 1 de Nat Appareret multitudo. nec cessantium deorum, nec ea, quæ agant, molientium cum labore operoso, ac molesto 4. Laboriosus, a, um, 1. b & 2. l. Plaut. in Marc. Laboriosi nihil tibi quicquam operis imperabo.

Alquanto difficile, ò malageuole.] Subdifficilis, & hoc le, 3. b. Cic. de Am. Existit autem hoc, loco quæstio quædam subdifficilis.

Molto difficile.] Perdifficilis, & hoc, le, 3. b. Cic. de Part. Quæ perdifficilia sunt, perinde habenda sæpè sunt ac si effici non possint.

Più difficile compar.] Difficilior, & hoc, lius, 2 b. Cic. 2. de Leg Iure consulti, siue erroris subijciendi causa, quo plura, & difficiliora scire videantur, sique quod similius veri est, ignoratione docendi, quod positum est in vna cognitione, id in infinita dispertiuntur. 2. Operosior, & hoc, sius, 1. 2. b. 3. l Hor. 3. Carm. Od. 1. Cur valle permutem sabina diuitias operosiores. 3. Laboriosior, & hoc, laboriosius, 1. b. 2 & 4 l Cic. 5 de leg Si pareant homines his legibus, nihil his vrbe, nihil domo sua dulcius. nec laboriosius, molestiusque prouincia. 4. Arduior & hoc, uius. Emman. Aluar. de Instit. Gramm l. 1. Quæ ante us, u, vocalem habent apud priscos frequenter comparatiuum habebant, & superlatiuum. Cato arduius, arduissimus.

Far ò render vna cosa difficile, ò malageuole.] Difficultatem afferre. Cic. Quint Fr. l 1 ep. 1. 2. Difficultatem alicui rei facere Corn. Cels l. 7 c 26.

Alquanto difficile.] Subdifficilis, le Cic. de Amic.

Molto difficile] Perdificilis, le, Cic. in Part 2 Perarduus, a, um. Cic. 5. Ver.

Difficilissimamente, malageuolissimamente. auuerb. superl. con difficoltà, o malageuolezza grande] Ægerrimè, 3. b. & 4. l Cæs. 1. bell. Gall Ægerrimè confecerant, vt flumen transirent. 2. Difficillimè, 3 & 4 b. & 5. l. Plin. l. 16. c. 33 Cupressus aduena, & difficillimè nascentium fuit. 2 Operosissimè, 1. & 2 b 3 & 4. l. Ex Cic. in Or & Plin. lib. 18. c. 26. 3 Laboriosissimè, 1 & 5 b. & 4. l. Cic 1. Ver. Semper ij diligentissimè, laboriosissimèque accusarunt, qui se ipsos in discrimen existimationis venire arbitrati sunt.

Difficillissimo, malageuolissimo, superl. sommamente difficile, ò malageuole.] Difficillimus, a, um, 1. & 3. l. 5 & 4 b. Cic. 5. Phil. D Bruti opera consilio 2 virtute, Reipub. difficillimo tempore constat esse subuentum. 2. Operosissimus, a, um, 1. & 2. b. & 3. Plin. lib. 7.

l.7.c.35. Operosissima securitas mortis in M.Opilio Hilaro ab antiquis traditur comœdiarum histrione 3. Laborosissimus, a, um, 1.& 6 b. 2. 3.4.l. Ex Cic. 3. de Leb.& 5. Verr.

Difficilmente, malageuolmente, auuerb. con difficoltà, ò malageuolezza.] Ægrè. Cic. de Sen. 2 Difficilè, 1.l. 2.3. & 4 b. Cic.2. de Inuent Difficilè fieri dicimus id, quod quanquam laboris, sumptus, molestiæ, longinquitatis indiget, atq; aut maximas causas habet difficultatis, tamen his susceptis difficultatibus, complecti, atque ad exitum perduci potest. 3 Difficiliter. 2.3.4.b. Col. l.5. c.5. His igitur velut primordijs talis ratiocinij præceptis non difficiliter mensuras inibimus agrorum, quorum non omnes persequi species, & longum, & arduum est. 4. Difficulter 2 b Plin. l.11. cap 53. Difficulter autem perficiuntur omnia in cibis acria nimia & auidè hausta: & æstate, quàm hyeme, difficilius: & in senecta, quàm in iuuenta. 5. Operosè. 1.& 2 b. 3. & 4.l. Cic. in Orat Res non fiet operosè. 6. Laboriosè. 1.& 3.b.2.& 4.l. Plin. lib. 19. cap. 2 Spartum laboriosè euellitur ocreatis cruribus, manibusque, tectis manicis, conuolutum osseis ligneisuè commentis.

Molto difficilmente, ò malageuolmente.] Perdifficiliter. 3. 4 l.& 5. 6. b. Cic. 2. Acad Visa quædam perdifficiliter internoscuntur. 2. Perdifficulter, 3.b. Ex Cic. 2. de Inu.

Più difficilmente.] Aegrius. Cic 4. Tusc. Inueteratio autem, vt in corporibus ægrius depellitur, sic in animis quoque perturbatio: citiusq; repentinus oculorum tumor sanatur, quàm diuturna lippitudo depellitur. 2. Difficilius. 1.& 3.b. Plin. l.11. c.53. Perficiuntur autem cibi æstate, quàm hyeme, difficilius. 3. Operosius. 1.& 2. b.& 3.l. Plin. lib. 18. cap. 26. Fauonius ventus vnde spiret, quaque parte veniat diximus secundo volumine, & dicemus mox paulò operosiùs. 4. Laboriosius. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Cic. pro Q. Rosc. Quo quisque est solertior, & ingeniosior, & hoc docet iracundius, & laboriosius.

Difficoltà, malageuolezza.] Difficultas, tis, fœm. gen. 2.b. Cic 1. de Orat. Vt quisque optimè dicit, ità maximè difficultatem dicendi pertimescit. 2. Arduitas, tis, fœmin. gen. 3.b. Varr. de Re rust lib. 2. cap. 10 Neque senes, neque pueri collium difficultatem, aut montium arduitatem, neque asperitatem facilè ferunt. 3. Labor, ris, m. g. & 1.b. Cic. 4. Ver. Quod cuique negotij conflari volebat, nullo labore faciebat. 4. Operositas, tis, f.g. 1.& 2.b. & 3.l. Quint. l.8. c.3. Inter vitia orationis, est etiam, quæ periergia vocatur, superuacua, vt sic dixerim, operositas, vt à diligenti, curiosus, & à religione superstitio distat.

Con difficoltà grande.] Magno negotio. Cels. l.2. cap.3. Tela quæ illata corporibus intus hæserunt magno negotio ejjciuntur. 2. Non sine negocio Plin. l.21. c.10.

Senza difficoltà.] Nullo negotio. Ex Cels.

Diffidare, e diffidarsi.] Diffido, dis, sus, sum. Grætf. 5 2. l.

Diffidente.] Diffidens, tis, o.g. Cic. 1.2.l.

Diffidentemente.] Diffidenter. Ex Cic.

Diffidenza, disconfidanza, e sconfidanza, Fior anco sfidanza.] Diffidentia, tiæ, f.g Cic.

Diffinire, disfinire, dare la difinitione spiegando l'essenza, ò natura di qualche cosa.] Finio, nis, 1.l. 2.b Quint. lib. 7. cap 3. Finitio constat genere, specie, differentibus, proprijs; vt si finias equum genus est animal, species mortale, differentia irrationale, proprium hinniens. 2. Definio, nis, 1.& 2.l. 3.b. Cic. in Top. Dicendum est, qui sit definitionis modus. Sic igitur veteres præcipiunt, cum sumpseris ea, quæ sunt ei rei, quam definire velis, cum alijs communia vsque eo persequi, dum proprium efficiatur, quod nullam in aliam rem transferri possit.

Diffinitamente, cioè limitatamente.] Definitè, finitè, Cic. de Orat.

Difinitione, e diffinitione, vn breue parlar, che spiega l'essenza, ò natura di che, che sia.] Finitio, onis, f.g. 1. & 2.l. 3.b. Quint. lib.7. cap. 3. Finitio igitur est rei propositæ propria, & dilucida, & breuiter comprehensa verbis enunciatio. 2. Definitio, onis, f.g. 1.2.& 3.l.& 4. b. Cic. in Top. Definitio est oratio, quæ id, quod definitur, explicat quid sit.

Diffondere, vedi Spargere quà, e là.

Difformare, disformare, e disfigurare, vedi sformare.

Difforme, cioè brutto, vedi Contrafatto.

Difforme, dissimile, vedi Dissimile.

Difformità, bruttezza, vedi Deformità.

Diffusamente, largamente.] Diffusè.

Diffuso.] Diffusus, a, um.

Digerire, e digestire: concuocere, e smaltire.] Cibum coquere Corn. Cels. in Proem. Naturales corporis actiones appellant per quas spiritum trahimus, & emittimus, cibum, potionemque, & assumimus, & coquimus, item per quas eadem hæc in omnes membrorum partes digeruntur. 2. Cibum concoquere Ex Cic 2 de Nat. Cleanthes negat vllum esse cibum tam grauem, quin is die, & nocte concoquatur. 3 Cibum conficere. Plin. lib.26. cap.8. Plurimum homini negotij aluus exhibet, cuius causa maior pars mortalium viuit. Alias enim cibos non transmittit, alias non continet, alias non perficit. 4. Cibum perficere. Plin. l 11. cap.53. Somno coquere corpulentiæ, quàm firmitati vtilius. Ideò Athletæ malunt cibos ambulatione perficere. 5. Cibum digerere. Corn. Cels. lib. 3. cap.4 In morbo qui plus virium aufert celerius cibus dandus est, itemque ea cœlo, quo natus digerit. 6. Cibum vincere. Ex Plin. lib 11. cap. 53. Priuilegio quidem præcipuè vincuntur cibi. 7. Cibum peragere. Plin. lib 9 Huic tam igneum feruorem esse tradunt vt omnia in mari contacta adurat omnem cibum statim peragat.

Digerito.] Digestus, a, um. Cic. 2. Concoctus, a, um. Cic. 2. de Nat. 3. Peractus, a, um. Ex Plin 4. Confectus, a, um. Ex Plin. l.26. c.8.

Digestione, digestimento, e concottione, l'operatione, che fà al cibo, il calor naturale nello stomaco.] Coctio, nis, fœmin. gen. 1.l. & 2.b. Plin. lib.20. cap 9. Scilla coquitur in melle, cibique gratia, maximè vt coctionem faciat. 2. Concoctio, onis, f.g. 1.& 2 l. 3.b. Corn. Cels. l.1. cap.4. Antiqui medicamentis: quibusdam datis, concoctionem moliebantur, eo quod cruditatem maximè horrebant. 3. Digestio, nis, f. gen. 1.& 2.l.& 3.b. Cic. 5. Phil. M. Antonius decem, & septem dies, vt digestio potius, quam declamatio videretur, de me in Tiburtino Scipionis declamitauit, sitim quærens.

Digestibile, aggett. atto à digerirsi.] Concoquendo, vel digerendo habilis, & hoc, le. Ex Plin. lib.11. cap.53. & lib 34 cap.15. Cumis est. Ferrum habile tundendo. 2. Concoctioni, vel digestioni aptus, a, um. Ex Plin. l.20. c.5. & Cels. l.4. c 5.

Digestiuo, e concottiuo, addiett. che fà concocere, ò digerire.] Pepticus, a, um. Græc. Plin. l.20. c.18. 2. Concoquens, tis, o. gen. & Corr. qui sic ait. Pharmaca peptica dicuntur medicamenta concoquentia.

Digiunare, cioè osseruar il digiuno.] Ieiuno, as. Turs. Hist. Laur. l.1. c 1 2. Ieiunium seruare. Suet. in Aug. cap.76. Ne Iudeus quidem mi Tiberi, tam diligenter sabbatis seiunium seruat, quàm ego hodie seruaui.

Digiunare, qui val non mangiar semplicemente, ouer'essere, ò stare à digiuno.] Cibo abstinere. Ex Col l.6. c.7. qui ait. Prohibendus erit bos potione per triduum primo die cibo abstinendus. 2. Inedia, seu ieiunio affici. Ex Pomp. Mel. l.1. c.21.

Far digiunar'vno.] Inedia, seu ieiunio aliquem afficere. Pomp. Mela l 1. cap.21. Chalyes, vbi culpam prauè imperando reges meruere, inedia diei totius afficiunt. 2. Cibo aliquem abstinere, vel prohibere. Colum. de Re rust. lib.6. cap.7.

Digiuno.] Ieiunium, nij, neut. gen. Cels. l.1. cap.4. Si ieiunio caput læditur, assumendus etiam medio die cibus est.

Digiuno quaresimale, ò di quaresima, cioè di quaranta giorni.] Ieiunium quadragenarium. Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 5. cap. 8. Romani Pontifices dominica quadragenarij ieiunij quarta, veteri, solemnique

more rosam auream consecrant. 2. Ieiunium quadragesimale. Breu. Rom. 3. Ieiunium cinerale. Maff. in Ignat. l 3. c. 7. Cum ieiunia cineralia perseueranter obseruasset Ignatius, ipsa denique feria quarta sanctioris hebdomadæ, febri correptus est.

Digiuno di tre giorni, qual'è quello delle Tempora.] Ieiunium triduanum. Maff. Hist. Ind. l. 16

Digiuno votato, che si fà per voto.] Ieiunium votiuum.

Digiuno, addiett. chi non hà mangiato.] Ieiunus, a, um. Cels. l 5 c. 27. Omnis serpentis ictus, & ieiuni, & ieiuno magis nocet.

A digiuno aduerbialm. senza mangiare, nè bere.] Ieiunè. Plin.

Il troppo digiunare.] Nimia abstinentia Cels. l. 1. c 2. Sæpè inutilis est nimia abstinentia.

Dignità, e degnità, cioè grado d'vfficio, ò di preminenza.] Dignitas, tis, 1. & 3. l. 2 b. Cic. de Inuent. Dignitas est alicuius honesta, & cultu, & honore, & reuerentia digna auctoritas.

Dignità, Prelatura, ò officio vacante.] Honor cessans. Suet. in Iul. Cæs. c. 76. Repentina Consulis morte cessantem honorem in paucas horas petenti dedit.

Dignità, ò offitio del flamine.] Flaminium, nij. Val. Max. l. 1. c. 1 Quidam propter exta parum curiosè admota aria Flaminio abire iussi sunt.

Chi hà qualche dignità.] Honore aliquo affectus, a, um. Cic. 1. Off. Bene de repub. meritos aliquo honore affectos obseruare, & colere debemus. 2. Aliquo honore prædicus, a, um. Ea Cic. pro leg. Man.

Digressione.] Digressio, nis, f. g. Cic. ad Q. Fr. 2. Digressus, us, m. g Cic. de Sen.

Far digressione.] Digredior, eris, 1 l. 2 3. b. Cic 6. Ver. Verum vt Lilybeum vnde digressa est oratio, reuertatur.

Dilatare, vedi Allargare.

Dilatarsi, vedi Allargarsi.

Dilatione.] Mora, ræ f. g Cic. l. 2. de Inu. Verum statim fieri necesse sit, vtrum habeat aliquam moram, & sustentationem 2 Sustentatio, nis. Cic. ibid 3. Dilatio, nis. Cic. 4. Prolatio, nis. Cic.

Dilegiamento, scherno, vedi Beffe.

Dilegiare, schernire, vedi Beffare.

Dileguare. squagliare, vedi Liquefare.

Dileguarsi, vedi Liquefarsi.

Dilettabile, vedi Diletteuole.

Dilettare, porgere, ò dar diletto.] Delecto, as. Cic. in Orat. Eloquens est, qui ità dicit, vt probet, vel delectet, vt flectat. 2 Oblecto, as 3. Delectationem afferre cum dat. 4. Delectatione afficere cum accus. 5. Delectationi esse. Cic. Att. l 13. Omni tibi asseueratione affirmo, maiori mihi offensioni esse, quàm delectationi possessiunculas meas.

Dilettarsi, far professione di qualche cosa.] Alicuius rei studium esse. Cic. 3. de Nat. Cethegus, quod didicisset se semper bonorum ferramentorum studiosum esse.

Dilettarsi di caualcare.] Equorum studio flagrare. Suet. Ner. c. 25. Equorum studio, vel præcipuè ab ineunte ætate flagrauit.

Dilettatione, vedi Diletto.

Dilettevole, e dilettoso, gusteuole, e gustoso, aggett. che diletta, ò gusta.] Gratus, a, um, 1. l. Ex Plin. l. 12. cap. 17. Dum ait. Ladanum odore iucundo gratum. 2. Iucundus, a, um, 1. 2. l Ex Plin. l 13 c 4. Cuius est: Odor iucundus & l 13. c. 60 Cuius est. Sapor iucundus. 3. Voluptarius, a, um, 1. 4 b. 2 3. l. Cic. de Orat. vbi ait. Voluptarias disputationes. 4 Voluptabilis, & hoc, le. Plaut. Epid. Voluptabilem mihi tuo aduentu attulisti nuntium. 5. Voluptuosus, a, um. Plin. l 3 ep. 13.

Dilettevole per ameno, vedi Ameno.

Diletto, spasso, piacere, dilettamento, e dilettatione, Fior. anco dilettanza.] Delectatio, nis, fœmin gen. 1. 2. 3. l. Cic. 4 Tusc. Delectatio voluptas est suauitate auditus animum deliniens, & qualis est hæc aurium, tales sunt oculorum, & tactionum, & odo ratiorum, & sapo-rum, quæ sunt omnes vnius generis ad perfundendum animum tanquam illiquefactæ voluptates. 2. Delectamentum, ti, neut. gen. 1. 2 3. l. Cic in Pis. Inania sunt ista delectamenta penè puerorum captare plausus, vehi per vrbem, conspici velle. 7 Oblectatio, nis, fœmin. gen. 1. 2. 3. l Cic. de Am. In amicitia Scipionis mihi requies plena oblectationis fuit. 4. Oblectamentum, ti, neut. gen. 1. 2. 3. l. Suet. in Tib. vbi sic habetur. Tiberio erat in oblectamentis serpens draco 5. Delectamen, nis, neut. g. 1. 2. 3. l. 4 b. Sipont. in Mart. A delecto fit delectio, ac delectamentum, & delectameo. 6. Oblectamen, nis, neut. gen 1. 2. 3. l. 4 b. Stat. 3. Syl. Nec desunt variæ circum oblectamina vitæ. 7. Iucunditas, tis, fœmin. gen. 1. 3 b Cic 1 Off 8. Voluptas, tis, fœm. gen. 2. 3. l. Cic. de Sen. qui sic ait. Plato escam malorum voluptatem appellat, quod ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces. 9 Motus iucundus. Cic. 2. de Fin. Omnes iucundum motum, quo sensus hilaretur, voluptatem vocant.

Per diletto.] Voluptatis causa. Cic. 2. de Fin. Si Torquatus voluptatis causa cum Gallo apud Anienem depugnauit prouocatus &c.

Diletto, gusto.] Voluptas, tis, f. ge. 2 b. 3. l. Cic de Sen Plato escam malorum voluptatem appellat, quòd ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces.

Diletto corporale. ò del corpo.] Corporis voluptas. Cic. de Sen Archytas Tarentinus nullam capitaliorem pestem, quam corporis voluptatem hominibus dicebat à natura datam.

Diletto mentale, ò della mente.] Animi voluptas. Cic. 2. de Fin. Animi voluptas oritur propter voluptatem corporis, & maior est animi voluptas, quam corporis.

Diletto carnale.] Venerea voluptas. Cic. 4. Tusc. Vt turpes sunt, qui efferunt se lætitia tum, quum fruuntur Venereis voluptatibus, sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt. 2. Veneris voluptas. Ouid. 1. de Pont. eleg. 11. vbi sic habetur.

Veneris damnosa voluptas.

Diligente, addiett. che vsa diligenza.] Diligens, o g. 1. 3. l. 2. b. 2. Nauus, a, um, vel gnauus, a, um. Cic. 5. Verr.

Diligentemente. auuerb con diligenza.] Diligenter, 1. 3 3. 4 b. 2. Studiosè, vel accuratè 3 Sedulò.

Diligenza, studio, ò cura assidua di qualche cosa.] Diligentia, tiæ, 1. 3 l 2. 4. b. 2. Cura, ræ. 3. Sedulitas, tis.

Dilombare, vedi Slombare.

Di lontano, auuerb.] Procul. 2. Eminus. 3. Longè. Cic.

Di lontano di lì] Procul inde. Cic.

Dilungarsi, vedi Discostarsi.

Diluuiare, pioouere strabocchevolmente.] Largiter, vel immodicè pluere. Ex Plaut. Most. & Cic. 2. de Nat. 2. Diluuio, as. Lucr.

Diluuio, pioggia smisurata] Diluuium, uij, n. g. vel diluuies, ei 2. Eluuio, uii, vel eluuies, ei. Lucr. 3. Cataclysmus, mi, m. g Var. de Re rust. c.] Thebæ quæ ante Cataclysmum ogygi conditæ dicuntur.

Diluuio vniuersale, come fù à tempo di Noè.] Terrarum omnium Eluuio. Maff. l. 1 Histor. Indic.

Dimagrare, & immagrare, Fior. smagrare, e smagrire, Sen. diuenire magro, vedi Smagrare.

Dimanda, vedi Domanda.

Dimandare, vedi Domandare.

Dimane, vedi Domane.

Di mano in mano, vedi Successiuamente.

Dimembrare, vedi Smembrare.

Dimenare, muouer'in quà, in là.] Agito, as, aui, atum, 1. 2. b. Virg. 1 Georg.

Dimenticanza, oblianza, e scordanza, oblio, e dimenticamento, Fior. dimenticagione, Sen. dimenticaggione.] Obliuio, nis, 1. 2. b. Plin. l. 13 c 17. 2. Obliuium, uij, n g. 1. 2. l.

Dimenticarsi. vedi Scordarsi.

Dimenticheuole, vedi Scordeuole.

Dimesticarsi, vedi Domesticarsi.

Dime-

Dimeſtico, vedi Domeſtico.

Dimezzare, Fior. anco commezzare partir per mezzo.] Dimidio, as, 1.l.& 2 b. Sipont. in Mart. A medius fit dimidio verbum, quod eſt per medium diuido. 2 Medium, vel mediam diuidere. Ex Liu. 1. ab Vrb. & Cic. in Orat. & 2. de Diu. Orbes, qui cœlum quaſi medium diuidunt, & aſpectum noſtrum definiunt, qui à Græcis horizontes nominantur, à nobis finientes rectiſſimè nominari poſſunt. 3. Dimidatim partiri, vel diuidere. Ex Plaut. Mil. & Cic. 5. Tuſc. 4. In bina media vel dimidia, ſeu medietates, partiri, vel diuidere. Ex Cic. de Vn. & 5. Tuſc.

Dimezzato, Fior. anche commezzato, particip. diuiſo per mezzo.] Dimidiatus, a, um, 1. & 4. l. 2. & 3. b Plin. l. 16. cap 39. Niſi intermeſtri luna, atque dimidiata, ne tangas materiem.

Diminuire, ſcemare, ò mancare, vedi Mancare.

Diminutione il diminuire. Diminuere.] Diminutio. Cic. 1. Tuſc.

Diminutione di grado, ò conditione.] Capitis diminutio. Vlp.

Diminuito, ſcemato.] Minutus, a, um. 2. Diminutus, a, um. 3. Imminutus, a, um. 2 b. Cic. 2. de Orat.

Diminuito di ſtato, ò conditione.] Capite diminutus, a, um. Vlp.

Dimmi, modo imperatiuo dal verbo dire.] Cedo, 1. b. Cic. 7. Ver Vnum cedo autorem tui facti. 2. Dic.

Dimora, e dimoranza, Fior. anche dimoro, cioè indugio, e tardanza.] Mora, ræ, f. g. 2. b. Virg 3. Aen. Diſpendia moræ 2. Cunctatio, nis, f g. Græc.

Senza dimora.] Sine mora. 2. Abiecta omni cunctatione.

Dimorare, vedi Tardare.

Dimoſtrare, manifeſtare.] Demonſtro, as, 2. Oſtendo, dis. Cic. 3. Verr.

Dimoſtrarſi.] Oſtendere, vel præbere ſe. 2. Præſtare ſe. Oſtento, as. Terent. Eun. Cic. pro Cæc. Claud. 3. Pan.

Dimoſtratione, dimoſtramento, e dimoſtranza, il dimoſtrare.] Demonſtratio, nis, fœmin. gen. 1. 2. 3. l. Cic. de Orat. 2. Declaratio, nis, fœm. g. Cic. l. 10. ep 5. Declaratio animi tui quem haberes de Repub. mihi erat iucundiſſima. 3. Significatio, nis, f. g. 1. 4. l. 2. 3. b. Cic. de Am. cuius eſt ſignificatio virtutis. 4. Significatus, tus, m. ge. Plin. lib. 18. cap. 25.

Dinaſare, tagliar il naſo.] Denaſo, as, 1. & 2 l Plaut. In Capt. Si adites propius, os denaſabit tibi. 2. Nares, vel naſum decidere, vel mutilare. Ex Liu. 9. bell. Pun. qui ſic ait: Hominem propè exanguem naſo, auribuſque mutilatis relinquunt.

Dinaſato particip. quegli, al quale è tagliato il naſo.] Denaſatus, a, um, 1. 2. & 3. l. Ex Plaut. in Cap. 2. Naribus vel naſo mutilus, a, um. Ex Cæſ. 6. bell. Gall. vbi ſic habetur: Mutilæ ſunt cornibus.

Dinegare, vedi Negare.

Dineruare, vedi Sneruare.

Dio Iddio, e Domenedio, il Creator del Cielo, e della Terra.] Deus, ei. P in. l. 2. c. 7 Deus totus eſt ſenſus, totus viſus, totus auditus, totus animæ, totus animi, totus ſui. 2. Numen, nis, n gen. 1. l. 2. b. Plin. l. 18. c. 13. Naporum, raporumque ſatus ruſtus inter duorum numinum dies feſtos, Neptuni, & Vulcani. 3. Diuina natura. Var. de Re ruſt. l. 3. c. 1. Diuina natura dedit agros, ars humana ædificauit vrbes.

Dio vno in eſſenza, e trino in perſona.] Deus natura vnus. Triplex hypoſtaſi. Perpinian. Orat. 8 Deus optimus maximus, qui natura vnus eſt triplex hypoſtaſi, &c. 2. Deus vnus trinuſque. D. Thom.

Dio aiuta, che s'aiuta.] Deus facientem, vel facientes adiuuat. Ex Var. l. 1. de Re ruſt. c. 1.

Dio me ne guardi.] Deus auertat.

Dio non ſi muta, ſempre è il medeſimo.] Vnius modi ſemper, ſuique ſimilis Deus. Ex Cic. de vniuerſ.

Dio voglia che; Piaccia à Dio, che.] Faxit Deus vt. Cic. lib. 4. Fam. ep. 3. Dij faxint, vt tali genero mihi præſenti

frui liceat. 2. Vtinam.

Per amor di Dio.] Dei cauſa. Turſel. Xauer. lib. 1. cap 4

Per miſericordia di Dio.] Deo miſerante. Maff. lib. 1. Epiſt. 10.

Con l'aiuto, fauore, ò gratia di Dio.] Deo, vel cum Deo beneuolente. Gell. lib. 18. cap. 10. 2. Deo, vel cum Deo benè iuuante. Gel. l. 20. c. 10. 3. Deo adiuuante. 4. Deo aſpirante. 5 Deo fauente. Turſ. in Præf. Hiſtor. Laur. 6. Deo, vel numine propitio. Maff. l. 1. ep 9.

Con la gratia, ò aiuto di Dio, e de Santi.] Cum Deo, diuiſque volentibus. Ex Cat. de Re ruſt. c 141.

Se piacerà à Dio, ſe vorrà Dio.] Si diuina fauerint. Pallad. de Re ruſt l 1. tit. 1. Dicendum nobis eſt; Si diuina fauerint de omni agricultura.

Dio è onnipotente. Dio può far'il tutto.] Deus omnia poteſt, vel nihil non poteſt Plin l. 2. c. 7.

Il che à Dio non piaccia.] Quod Deus omen auertat. Cic. l. 12 Fam. Epiſt. 6. 2. Quod Deus prohibeat.

Dio ti ſalui, Dio ti guardi.] Salue 2. Saluus ſis.

Dio mi ſia teſtimonio.] Deum teſtor.

O Dio ſanto, ò Dio bono.] O Deus bone.

Mezzo Dio, Heroe, ſemideo, che hà del Diuino.] Semideus, a, um. Apud Stat. 2. Acchill. Luc. l. 18. Genus ſemideum apud Ouid.

A Dio, modo di ſalutare.] Vale. Cic. 2. Vale, & Salue.

Dioceſano, addiett. della Dioceſi.] Diœceſanus, a, um.

Dioceſi, luogo ſopra il quale il Veſcouo, ò altro Prelato hà ſpirituale giuriſdittione.] Diœceſis, ceſis, fœm. g. 3. l. Maff.

Dioceſi di Roma.] Diœceſis Vrbana. Maff. in Ignat. l. 2. cap. 14.

Dipengere, vedi Pingere.

Dipennare, vedi caſſare.

Dipintore, vedi Pittore.

Dipintura, vedi Pittura.

Diporto ſpaſſo.] Solatium, tij, neut. gen. 1. 2. l. Cic. de Prou.

Per diporto, per traſtullo, per trattenimento, per ricreatione, per paſſatempo.] Animi cauſa. Cic. 7. Phil.

Diradicare, vedi Sradicare.

Diramare, leuar i rami.] Defringere, vel decerpere ramos. Cic.

Dire, dicere, ò fauellare, val'eſprimer con parole] Dico, cis, 1. l. Sen. l. 6. ep 59 Dic mihi dormituro, potes non expergiſci: dic experrecto, potes non dormire amplius: dic exeunti, potes non reuerti dic redeunti, potes non exire.

Altro dire, altro ſentire: altrimenti penſare, altrimenti parlare: altro hauer in cuore, altro in bocca.] Alia loqui, alia ſentire. Ex Cic. 2. de Fin. Vbi ſic habetur: Si alia ſentit, alia loquitur, nunquam intelligam, quid ſentiat. 2. Aliter loqui, aliter cogitare. Ex Cic. 2. de Fin. & lib. de Off.

Dir adagio, dire à poco, à poco.] Senſim dicere. Cic.

Dire ad altro propoſito.] Miſſim dicere. Plaut. in Aul.

Dire amicheuolmente, ò da amico.] Amicè dicere. Plaut. in Pſeud. Benè, atque amicè dicis.

Dire all'antica.] Vetuſtè, vel antique dicere. Hor. lib. 2. epiſt. 1.

Dire da beffe, ò da burla.] Ioco dicere. Plaut. in Amph. 2. Per iocum dicere. Plin. in Pœn.

Dire da douero.] Seriò dicere Plaut in Amph.

Dir bene d'alcuno.] Commodè de quopiam loqui. Ter. in Heaut. 2 Benè de aliquo dicere. Ex Cic. 1. Offic. & Plaut. in Aſin.

Dire breuemente, cioè ſtringatamente.] Strictim dicere. Var. de Liu l 8.

Dir la bugia, vedi Bugiare.

Dir di sì.] Aio, is. Neuius. An ità rea eſt? vel ai, vel nega.

Dir di nò.] Nego, as. Ex Cic. 2. Acad. cuius eſt. Neque neget aliquid, neque aiat.

Dar da dire.] Alicui, de aliquo ſermonem dare. Cic. l. 9. epiſt. 3.

Dir di cuore.] Ex animo dicere. Ter. in Eun.
Dir distesamente, ò alla distesa.] Diffusè dicere. Cic.1. de Inuent.2 Effusè dicere. Plin.l.5.ep.20.
Con dire, ò con pensare.] Auditione, vel cogitatione Cic.2. de Orat. Vsus quem ætas denique affert, vel auditione, vel cogitatione.
Dir, & fare.] Et loqui, & agere. Ex Cic.3.de Fin 2. Verba ad rem conferre. Ter. in Eun. Si ad rem verba conferentur, vapulabit. 3 Facta dictis addere, vel adsociare. 4. Verbo rem addere. 5 Dictionem cum actione coniungere.
Chi dice, e fa.] Et verborum pronunciator, & rectum actor. Ex Cic. de Clar. Orat. & 3. de Orat.
Dir, & far bene.] Honestè dicere, ac facere. Quint. l. 11. cap 1. Omnes, & semper, & vbique, dicere honestè, ac facere decet, neminem contra vllo vnquam loco turpiter.
Dir francamente.] Præsenti animo dicere. Ter. in Eun. Fac animo hæc præsenti dicas.
Dir all'improuiso.] Ex tempore dicere. Cic pro Arch.
Dir l'istesso.] Cantilenam eandem canere. Ter. in Phor. Cantilenam eandem canis.
Dire à lettere di scattola, cioè chiaramente.] Clarè dicere. Ex Pers. Sat. 6. Qui sic ait. Largior, an prohibes ? die clarè.
Dir all'improuiso, cioè senza premeditare.] Ex tempore dicere. Cic. de Clar Homini e a tempore dicenti, mens effluebat.
Dir mal d'alcuno.] Maledicè de aliquo dicere. Cic. 1. Offic. Aliquando de Absentibus maledicè contumeliosèque dicitur 2 Detrecto, as. Liu. b. l. Macedon. Cæca inuidia est, nec quicquam aliud scit, quam detrectare virtutes. Sal. in Iug. Aduersæ res etiam bonos detrectant. 3. Detraho, his. Cic. Att. l. 11. Non cessant de nobis detrahere 4. Maledico, cis, cum dat. Cic.
Chi dice mal d'alcuno.] Obloquutor, oris. Plaut. in Mil.2. Obtrectator, oris. Cic. de Clar. Orat.
Il dir male.] Maledictio, nis. f. g Cic. pro Cæl. Maledictio nihil habet propositi præter contumeliam.
Dir meno di quel ch'è.] Infra rem dicere. Plin. l. 1. ep. 20. 2. Minora verò dicere. Tacit l. 17.
Dir all'orecchio.] In aurem dicere. Plin. lib 7. cap 53. Eques Rom. dum consulari viro in aurem dicit, expirat.
Dir parole otiose.] Otiosè loqui. Ex Plaut. in Aul.
Dir più di quel ch'è.] Supra rem dicere. Plin. l. 1. epist. 20. Non minus, seruat modum, qui dicit Infra rem, quam, qui supra. 2. Maiora verò dicere Tacit.
Dir in pochissime parole.] Quam paucissimis dicere. Salust. in Iugurt.
Dir à proposito.] Appositè dicere. Cic. 1. de Inuent. Oratoriæ facultatis officium est, dicere appositè ad persuasionem: Finis persuadere dictione. 2 Aptè dicere. Quintil. l. 1. c. 5.
Dir alla sfuggita.] Cursim dicere. Cic.
Dir à sproposito.] Ineptè dicere. Ex Cic. 1 Acad Ineptè quisquis Mineruam docet. 2. Alienè dicere. Cic.
Dir succintamente, e con breuità.] Pressè dicere. Ex Cic. 3. de Orat 2. Adstrictè dicere. Plin. l. 2. ep. 20
Dir la verità.] Verè dicere Cic. 2. Verum dicere. Plaut. in Amph.
A dire il vero.] Vt verum dicam. Cic. l. 1.
Altro si dice, altro si fà.] Discrepant facta cum dictis. Cic. 2. Fin. Audi moriena quid dicat Epicurus, & intellige facta eius cum dictis discrepare.
Dico à tè, à tè dico.] Te cum loquor. Plaut. in Mil. act. 2. sc. 5. Quid nunc taces ? tecum loquor. 2. Tibi dico. Plaut. ibid. Tibi dico heus Philocomasium.
Non lo dirò à nessuno.] Rem nemo ex me scribet. Ter. Phor.
Si dice.] Fama est: vel fama nunciat. Cic. l. 12. & c. 4. Fama nunciabat te esse in Syria, autor erat nemo.
Dire, fare, ò pensare ciò, che bisogna dire, fare, ò pensare.] Quod dicto, facto, vel cogitato est opus, dicere facere, vel cogitare, ex Plaut. in Stich. qui sic ait. Vos minus memineritis quod opus sit facto, facere.

Per dire meglio.] Vt verius dicam. Cic. 2. Ph. Tantus igitur te stupor oppressit, vel vt verius dicam, tantus furor.
Dimmi che cosa vuoi.] Eloquere quid velis. Plaut. in Cas.
Dimmi come.] Cedo qui. Cic. de Sen. Cedo qui vestram remp. tantam amisistis.
Dir la cosa come stà, ò come è, ò come passa.] Rem vt est eloqui. Plaut. Asin. Satis iam delusum censeo: nunc rem, vt est eloquar.
Di quel che vuoi] Loquere quid velis. Plaut. in Cas.
Dir à mente.] Dicere memoriter, vel ex memoria.
Dir pro, e contra, cioè in fauore, ò in disfauore] In vtramque partem dicere Ex Cic 5. de Fin. Ab Aristotele principe de singulis rebus in vtramque partem dicendi exercitatio est instituta, vt non contra omnia semper, sicut Arcesilas diceret.
Dir delle pazzie.] Deliramenta loqui. Plaut. in Amph. Hęc quidem deliramenta loquitur.
Dimmi il resto, dimmi il rimanente.] Cedo reliqua. Cic. ad Attic. l. 9.
Questo è quanto ti voleuo dire.] Hæc erant ferè, quæ tibi nota esse vellem. Cic. l. 12. Famil. ep 5.
Diredare, disredere. & eferedittare priuar dell'heredità.] Exhæredo, as, 1 a & 3 l Cic. pro Clu. Ille cum filium exhęredaret, ei filio homines alienissimos coheredes coniunxit. 2. Exheredem facere. Plaut. Most. Vt ego exhæredem meis me bonis faciam, atque hæc sit hæres ? 3. Hæreditate orbare, vel priuare. Ex Cic. 2. Phil. & 3 Tusc.
Diredare di tutto il necessario alla vita.] Auct. ad Her. l. 4. A necessarijs omnibus exhæredatus est.
Diredatione, difredatione, & eferedatione, diredamento, disredamento, & eferedamento, il priuar dell'heredità.] Exhæredatio, nis, fœm gen. 1. 2. 3. & 4 l. & 5. b. Quint. l. 7. c. 2. Tu impiè fecisti, quum exhæredationem meruisti.
Diredato, difredato, & eferedicato; priuato dell'heredità.] Exhæredatus, a, um, 1 a. 3. & 4. l. Plin ep 119 Exhæredata ab octogenario patre. 2. Exhæres, dis, com gen 1 a. & 3. l. Cic de Or Egit. lege in hæreditatem paternam exhæres filius.
Diricciare, sdiricciare, cauar le castagne de ricci.] Echino, vel echinato calyce castaneas eximere. Ex Plin. l. 15. c. 23. & Plaut. in Capr.
Dirittamente, auuerb. à dirittezza, ò drittura, ouer con drittezza, ò drittura, dicesi anco per linea retta.] Rectà, 1. & 2 l Cic. ad Att. l. 6. ep 7. Batonius è naui rectà ad me venit. 2. Rectè, 1. & 2. l. Cic. 1. de Fin. Hoc erit quasi prouincias atomis dare, quæ rectè, quæ obliquè ferantur. 3. Directè, 1. 2 3 l. Ex Cic. in Part. cuius est. Cum semel dictum sit directè. 4. Directò, 1. 2. 3. l. Cic. 1. de Nat. vbi sic habetur, Epicurus ait, atomum cum pondere, & grauitate directò deorsum feratur, declinare paululum. 5. Recta, vel directa via Ex Cic. in Catil. Cuius est. Recta via perge in exilium.
Dirittezza, vedi Drittezza.
Diritto, vedi Ritto.
Dirittura, vedi Drittezza.
Dirizzare, vedi Drizzare.
Dirozzamento, & ammaestramento: cioè il dirozare, ò ammaestrare.] Eruditio, nis, f g. 1. 3. l a. & 4. b. Quint. l. 2. c. 3. Eruditio in scholis, quam domi potior.
Dirozzare, cioè leuare la rozzezza, & ammaestrare.] Erudio, dis 1. l. 2 3 b. Cic 2. de Diu. Reip. munus afferre maius, meliusue non possumus, quam si docemus, atque erudimus iuuentutem.
Dirugginare Fior. dirugginire gen. ne tar dalla rugine.] Rubiginem abstergere cum dat. rei. Ex Cic. 2. Rubiginem detergere, vel detrahere. Plin l 34 c. 15.
Dirupare, l'istesso, che precipitare, vedi Precipitare
Dirupato, Sen. tarpato, Fior. Scoscesco, Rom. nome aggett.] Præruptus, a, um, 1. & 2. l. Plin. lib 8. cap 32. Cerui editos partus exercent cursu, & fugam meditat. docent, ad prærupta ducunt, saltumque demonstranti.

Disadatto, vedi Inetto.

Disagiare, e scomodare.] Incommodo, as. s. 2. l. cum dat. Cic. pro Quint. Qui nihil alteri sciente incommodanc, nihil ipsi iure incommodi cadere potest. 2. Incommodo afficere eum accusat. Ex Cic. 1 Offic. Ne ipse aliquo afficiatur incommodo. 3 Incommodum ferre, cum dat. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 2. 3. Incommodum conciliare, vel dare. Cic. 5. de Fin.

Disagio, Fior. misagio, scommodo, & incommodo, scommodità, & incommodità.] Incommodum, di n. g. 1 & 2. l. & 3. b. Cic. de Am. Ab isto officio, quod sempre vsurpari, cum valerem, abduci incommodo meo non debui. 2. Incommoditas, tis. f. g. 1. 2. & 5. l. 3. & 4 b. Liu. 10. Ab Vrbe Roma tum desiderio viri, tum incommoditate temporis, tristis nuotius fuit. 3. Incommodatio, onis.

Disamare, e disamorare, lasciar d'amare, di por l'amore.] Amorem abijcere. Cic. 2 Philip. Caput litterarum erat, sibi cum illa post hac nihil futurum: omnem se amorem abiecisse illuc, atque illinc, atque io hanc transfudisse. 2. Amorem exuere. Ex Coto. Tacit. l. 16. qui sic ait. Ciuitatis caritatem olim, nunc, & aspectum exuisset.

Disamorato, ouer disamoreuole, aggett. che non hàne amor, ne amoreuolezza.] Beneuolentiæ, aut amoris expers, vel impos. Ex Cic. 2. Off.

Disapparare, e disapprendere, vedi Disimparare.

Disarmare, toglier l'arme.] Exarmo, mas. Tacit. l. 17. Longinum macibus coercent, exarmantque. 2. Inermo, mas. r b. 3 l. Pomp. Fest. l. 9. Inermare est armis spoliare. 3. Arma detrahere, aut demere. Sen. in Oed. 4. Armis nudare, vel spoliare cum accus. Ouid. 12. Met.

Disarmato, à cui sono state leuate, ò tolte l'armi.] Dearmatus, a, um. Lio. l. 14. Consul triumphans in Vrbem redit perlatis spolijs, quibus dearmatum exercitum hostium sub iugum miserat. 2. Exarmatus, a, um. Ex Lamprid. in Heliog. Habuit leones, & leopardos exarmatos in delitijs.

Disarmato, chi è senz'armi.] Inermus, a, um. Cic. Ita Romam erat nunciatum cum paucis inermis fugiss. A ntonium. 2. Inermis, me. Cic. pro Cec. Sunt hominibus arma sunt in alia ad tegendum, alia ad nocendum, quæ qui non habuerint, eos inermes fuisse dicea.

Disascondere, il contrario d'ascondere, val scourire, ò palesare, vedi Palesare.

Disastro, incommodo, e trauaglio.] Ærumna, næ. f. g. Cic. 4. Tusc. Ærumna, & ægritudo laboriosa.

Disastro piccolo.] Ærumnula, nulæ. Plaut.

Disastroso.] Ærumnosus, a, um. Cic. 3. Ærumnoso nauigasse solo. 2. Arduus, a, um.

Disauantaggio.] Inæqualitas, tatis. f. g. Ex Col. 2. Iniqua Conditio.

Combattere con disauantaggio.] Iniquæ conditione pugnare.

Disauedutamente, vedi Incautamente.

Disaueduto, vedi Incauto.

Disauentura, e misauentura, vedi Disgratia.

Disbarbato, vedi Sbarbato.

Disbrigare, vedi Sbrigare.

Discacciare, vedi Cacciare.

Discadere, vedi Scadere.

Discalsarse, vedi Scalzare.

Discapigliato, vedi Scapigliato.

Discapitare, vedi Scapitare.

Discapito.] Detrimentum, ti. n. g Cic. 1. de Fin. 2. Comminutio, ois f. g.

Discaro, aggett. val non caro, non grato.] Ingratus, a, um. 2. & 2. l. Ex Colum. lib. 7. c. 8. Cuius est. Ingrati saporis caseus 2 Non carus, a, um. Ex Cic. de Sen. 3. Molestus, a, um. 2. b. 2. l. Ter. 10 Adel.

Discendere, vedi Scendere.

Discepola, vedi Scolara.

Discepolo, vedi Scolaro.

Discernere, scernere, veder bene distintamente conoscere.] Discerno, nis. 2. & 2. l. Plin. lib. 35. cap. 12. Varro tradit, sibi cognitum Romæ Posim nomine, à quo factas Romæ vuas, & pisces ita vt non sit aspectu discernere à veris. 2 Dignosco, scis. Suet. in Oth. cap. 2. Vulso corpore, galericulo capiti propter raritatem capillorum adaptato, & annexo, vt nemo dignosceret. 3. Internosco, scis. 2. & 3. l. Cic. pro Rosc. Am. Canes aluntur in Capitolio, vt significent si fures venient, at fures internoscere non possunt: Significant tamen, si qui noctu in Capitolium venerint. 4. Secerno, nis. 1. 2. l. Cic. de Nat. l. 2. Dedit autem eadem natura belluis, & sensum, & appetitum, vt altero conatum haberent ad naturales pastus capessendos, altero secernerent pestifera à salutaribus. 5. Dignosco, scis, Græf.

Discesa, vedi Scesa.

Disciogere, sciorre quella cosa, che cinge, vedi Scingere.

Disciogliere, vedi Sciogliere.

Disciplina, insegnamento, che il Discepolo dal maestro riceue.] Disciplina, næ f. g. & 3. l. 2. comm. Cic. pro Cal. Hæc igitur est tua disciplina? Si tu instituis adolescentes. 2. Institutio, nis. Ex eodem.

Disciplina, ò flagellatione, quel battimento, che si fà col flagello.] Verberatio, nis. f. g 1. & 3. l. 2 4 b. 5. com. in rect. & l. in obl. Maff epist. l. 4. Christiani sexta feria complures ad verberationem cum flagris, ac tunicis confluere.

Disciplina, cioè la ferza, ò strumento da disciplinarsi.] Flagellum, li n g. 1. b. 2. l. Turs. in Xauer. l. 6. cap. 4. Certis etiam autoribus compertum, flagella ex funiculis, quibus Franciscus se diuerberare solitus erat à Neophyto quodam piè admodum asseruata, atque horum beneficio sanitatem redditam nonnullis, aliaque multa sane admirabilia perpetrata. 2. Flagrum, gri. n. g. 1. c. Maff. ep. l. 4. & Plau. Asi. sc 2. act. 2. Gymnasium flagri salueto.

Discipline di cordelle, ò di spago.] Flagrum, siue flagellum è funiculis Ex Plaut in Amph. & Cic. pro Rab. & Plin. lib. 12. c 27. Cuius est Vox, Funiculus. a. Flagrum funale, siue flagellum funiculare. Ex Val Max. lib. 3. c. 6. Cuius est: Cereus funalis, & Sipont. in Marc. cuius est vox, Canicularis.

Disciplina di catenuzze di ferro] flagrum, siue flagellũ ferreum. Ex Plaut. in Amph Cic. pro Rab. & Plin. lib. 7. cap. 56. Cuius est vox, Ferreus.

Disciplina con punte di ferro] flagrum, vel flagellum aculeatum. Ex Plin l 10 cap 32. Cuius est vox, Aculeatus. 2. Flagrum, vel flagellum ferreis aculeis asperum. Hor. Turs in Xauer. lib. 6 cap. 10.

Disciplina semplice, senza punte di ferro.] Flagrum, siue flagellum simplex, aut aculeis carens. Ex Cic. Plaut. & alijs.

Disciplinare, e dirozzare: addottrinare, & ammaestrare: Instruire, & insegnare.] Doceo, ces. 2. b. Cic. 2 de Diu. Reip. munus nullum afferre maius, meliusue possemus, quam si docemus, atque erudimus iuuentutem, his præsertim moribus, atque temporibus, quibus ita prolapsa est, vt omnium opibus refrenanda, atque coercenda sit. 2. Edoceo, ees. 1. l. 2. b. Ex Lio. 6. Ab Vrb. Cuius est, Legiones militiam edoctæ. 3. Erudio, dis. 1. l. 2. b Cic. Off 1. Homines literati non solùm viui, atque præsentes, studiosos discendi erudiunt, atque docent; sed hoc idem etiam post mortem monumentis literarum assequuntur. 4. Instituo, is. 5. l. 2. 3. b. Cic 3. de Or. Eis, qui instituunt aliquos, atque erudiunt, videndum est diligentissimè, quo sua quenque natura ferre videatur 5. Instruo, is. 5 l. 2. b. Cic. de Sen. Vt senectus adolescentulos doceat, ad omne officij munus instruat. 6. Imbuo, is. 1. l. 2. b. Ex Cic. 2 Off. Qui sic ait. Parentum præceptis imbuti ad eorum consuetudinem, moremque deducimur.

Disciplina à sangue.] Verberatio cruenta, seu verberatus, us, cruentus. Ex Q. Cic. l. 16. epist. 27. Cuius est vox, Verberatio, & Plin. l. 31. cap. 3. Cuius est vox, verberatus, & M. Cic. 2. de Or. cuius est vox, Cruentus.

Disciplina non à sangue.] Verberatio incruenta, seu verbera-

beratus incruentus. Ex auctoribus iam citatis, & T.Liu. l.7. Ab Vrb. Cuius est vox, Incruentus.

Disciplinarsi, cioè fare la disciplina battendosi.] Flagello se diuerberare. Turs. in Xauer. l.6.c.4. 2.Flagro se se cædere. Maff.ep.l.3.

Disciplinarsi ben bene, ouero far vna buona disciplina.] Se se acriter cædere. Maff.ep. l 4. Christiani complures flagris acriter se se cædentes sanguinemque mittentes per multos passus agmine composito incedebant.

Disciplinarsi su le spalle.] Terga sibi cædere. Turs. Laur. hist. l.3.c.23. In singulis porrò agminibus, alij nudis incedebant pedibus, alij flagris nuda, & cruenta sibi terga cædebant alij Deo, & B.Mariæ non sine symphonia, solemnia canebant carmina.

Disciplinarsi à sangue.] Flagro se se cruentare. Ex Hor. Turs. in Xauer. l.6.c.10. Et Cic. 2. Philip. Cuius est vox, Cruento, tas, a. Cruento flagro se se aut cædere, aut verberare. Ex Plaut. in Amph. & Sen. l.5. de Benef.

Disciplinarsi non à sangue, ò senza sangue.] Flagro se se citra sanguinem, cædere, vel flagellare.] Ex Plin. Cuius est: Citra perniciem.

Discollare, vedi Scollare.

Discolorare, vedi Scolorare.

Discolpare, vedi Scolpare.

Discommodare, vedi Disagiare.

Discompagnare, vedi Scompagnare.

Disconfortare, vedi Dissuadere.

Disconfigliare, vedi Sconfigliare.

Disconueneuole, vedi Sconueneuole.

Disconuenire, vedi Sconuenire.

Discoprire, vedi Scoprire.

Discorare, vedi Scorare.

Discordante, e discorde.] Discrepans, tis, vel dissidens, tis, 2. b. Discordans, tis, vel discors, dis. Ex Cic.

Discordanza, vedi Discordia.

Discordare, esser discordante.] Discrepo, as, 2. b. Cic. 4. de Fin. Quid attinuit, quibus cum re conueniebat verbis discrepare. 2 Dissentio, tis, vel dissideo, es, 2. 3 b.

Discordia, e sconcordia, scordanza, e discordanza, discordamento, ò dissentione di volontà.] Discordia, æ, fœm. gen. 1.2.l.& 3 b Cic. 4. Tusc. Discordia est ira acerbior intimo odio, & corde suscepta. 2. Dissidium, dij, neut. gen. 1.l. 2. & 3 b. Cic. de Am. Nulla est domus tam stabilis, nulla ciuitas tam firma, quæ non odijs, ac dissidijs possit euerti. 3. Dissentio, nis, vel Discrepantia, æ.

Cosa, che cagiona discordia.] Discordialis, & hoc, le. Plin. l.37. c.10. Persæ achaten hyena pelli similem abominantur, discordialem domibus.

Discorrere, inteso del vagare.] Discurro, ris, 1. & 2. l. Liu. dec. 1. l. c. Signo dato iuuentus Romana ad capiendas virgines discurrit.

Discorrer spesso, cioè vagar spesso.] Discurso, as, s. & 2. l. Quint.

Discorrere inteso del parlare.] Sermocinor, aris, 1. & 2.l. 3 b. Cic. 3. Ver. Respondit mulier non inhumanè: libenter ait, se esse facturam, & se cum isto diligenter sermocinaturam. 2. Ratiocinationem habere. Maff in Ignat. lib. 3 c. 2. Hanc primam de intimis animi, sensibusque ratiocinationem habuisse fertur Ignatius. 3. Fabulor, aris, 1. l. 2. b. Suet. in Dom. c. 4. Ante Domitiani pedes stabat puerulus coccinatus, cum quo plurimum fabulabatur.

Discorrere, Sen. anco discorrere inteso del pensare.] Ratiocinor, aris, 1. 2. & 4. b. 3. l. Plaut. in Stich. Ego quo pacto cum illi occipiam, id ratiocinor. Cic. 2. Phil. 2. Disputo, tas, 1. l. 2. b. Cic ad Att. l 8. Quis autem est tam quidem de re, quin variè secum ipse disputet.

Discorrere pro, & contra.] Disputare in contrarias partes, a In vtramque partem disserere, vel disputare.

Discorsiuo, addiett. che hà discorso.] Ratiocinatiuus, a, um. Cic. 1. de Inuent. Quarum genus ratiocinatiuum nominamus.

Discorso, per ragionamento.] Sermocinatio, nis, fœmin. g. 1. 4 l 3. & 5. b. Auct. ad Her. Sermocinatio est cum alicui personæ sermo attribuitur, & is exponitur cum ratione dignitatis. 2. Disceptatio, nis, f g. 1. 2. 3. l. 4. b.

Discorso la terza operatione dell'intelletto.] Ratiocinatio, nis, f g 1. 2. 4. 6 b. 3 5. l. Cic. 2. de Inuent. Ratiocinatio est diligens, & considerata faciendi aliquid, aut non faciendi excogitatio. 2. Ratiocinium, nij, n. ge. 1. 2. 4 5. b. 3. l. Columel l. 5. de Re rust. c. 1. Hæc non aliena, nec procul à ratiocinio, quod tradituri sumus breuiter præfari oportuit. 3 Mentis agitatio. Quint. l. 1. c. 1. Sicut aues ad volatum, equi ad cursum, ad sæuitiam feræ gignuntur, ità nobis propria est mentis agitatio atq; solertia. 4. Mentis actio, vel actus Ex Varr. l. 5. de ling.

Discorso, vso della ragione.] Rationis vsus.

Discortese, vedi Scortese.

Discortesemente, vedi Scortesemente.

Discortesia, vedi Scortesia.

Discoscesο, vedi Scoscesο.

Discostamento, il discostare.] Amotio, nis. Cic. 2. Remotio, nis.

Discostare.] Amoueo, es. Cic. 2. Remoueo, es.

Discostarsi.] Abscedo, dis. Plin. l. 2. c. 17.

Discostarsi vna giornata.] Iter vnius diei abesse. Cic.

Discosto, vedi Lontano.

Discredente, miscredente, & incredulo.] Incredulus, a, um. 1 2. l. 3. b. Horat. in art. Quodcunque ostendis mihi, sic incredulus odi.

Discredere, vedi Scredere.

Discreditare ò screditare, leuar il credito detrahere, cum dat. Quint. lib 2. cap. 17. Agnon quidem detraxit sibi inscriptione ipsa fidem, qua Rhetorices accusationem professus est.

Discrescere, ò dicrescere, val scemare, ò ridursi à meno.] Decresco, scis, 1. & 2. l. Cic. 2. de Diu Ostreis, & coochylijs omnibus contingit, vt cum luna crescant pariter, pariterque decrescant. 2. Minuor, eris, 1. 2. b. Plin. l. 11. c. 54. Augescunt corpora dulcibus, atque pinguibus, & potu: minuuntur siccis, & aridis, frigidisque ac fici.

Discretione, cioè ragione.] Ratio. nis, f g. 1. 2 b. 3. com. in rec. l. in obl. 2. Rationis vsus. 3 Consilium, lij, n. g. 1. 4 l. 2. 3. b. Cic.

Discretamente, auuerb. val moderatamente.] Moderatè. 1. & 2 l. Cic. l.6. ep 1 Omnia humana placatè, & moderatè feramus. 2. Modicè, 1. 2. b. 3. l. Cic.

Più discretamente, compar.] Moderatiùs, 1. 2 4 & 5 b. 2. l. Cic. 5. de Fin.

Discretamente, cioè prudentemente.] Prudenter, 1. & 2 l 3. b. Cic. dem. Am. Cuius est: Multa prudenter prouisa.

Più discretamente, compar.] Prudentiùs, 1. 2. l. 3. & 4 b. Ex Cic. 2 de Or. & 1. de Fin.

Discretione, val moderatione.] Moderatio, nis, f. ge. 1. 2. & 4. b. 3. l. Cic. de Or. In iocando adhibenda moderatio est. 2. Modus. 1. Cic.

Discrettione, cioè prudenza.] Prudentia, æ, 1. & 2 l 3. b. Cic. 1. Off. Prudentia est rerum expetendarum fugiendarumque scientia.

Vsar discrettione.] Adhibere modum. 2 Præscriptionem, vel modum tenere. 3. Certam rationem adhibere.

Discreto, aggett. cioè moderato.] Moderatus, a, um, 1. & 2. b. 3. l. Cic. pro Mur. cuius est: Homines moderati, ac temperati.

Discreto, quì val prudente.] Prudens, tis, o. g. 1. & Cic. l 2. in Orat. Cuius est. Vir natura peracutus, & prudens.

Discucire, vedi Scucire.

Disdegnarsi, vedi Sdegnarsi.

Disdegno, vedi Ira.

Disdegnoso, vedi Iracondo.

Disdetta, cattiua sorte nel giuoco, ò altro negotio.] Aduersa fortuna. Ex Cic.

Disdiceuole, inconueniente, ò indecente.] Indecorus, a, um, 1 3. l. 2. & 4. b. Cic. 1. Off. Iusta omnia decora sunt, iniusta verò indecora.

E disdiceuole, ò indecente.] Indecorum est. Cic. Indecorum est de paruis rebus amplissimis verbis dicere.

Disdire, esser disdiceuole.] Dedecet, bat, 1. l. 2. b. Cic. 4. Tusc. Oratorem irasci minimè decet, simulare non dedecet.

D sdir-

Disdirsi, e ridirsi, mutar il detto.] Dictum, vel dicta mutare, ex Plaut. in Bacch. qui sic ait, Ego quod dixi, haud mutabo, & Ter. in Andr. qui sic ait, Haud muto factum a. Dictum, vel dicta retractare. Virg 12. Æn.

Nulla mora in Turno, nihil est quòd dicta retractent.

Ignaui Æneadæ, nec quæ pepigere recusent.

3. Dictū vel dicta reuocare, Ex Liu 5. Ab Vrb. qui sic ait. Se nec vt in dicta sint, reuocare posse &c. Cic. 4 Acad 4. Dictum, vel dicta retexere, Ex Virg. l. 12. Æn & Cic. 2 Phil. Itaque retexo orationem meam. 6. Se reuocare. Cic. 2. Acad Quidam dubitant, hæsitant reuocant se interdum &c 7. Palinodiam canere. Ex Cic. ad Att.

Il disdirsi ò l'atto di disdirsi] Palinodia, æ. f. g 1. 2. 4. b. 3. l. Cic. ad Attic. l. 4 & 5. Subturpicula mihi videbatur esse palinodia. 2. Dictorum retractio, Ex Virg. sup. cit.

Diseccamento, vedi Adustione.

Diseccato, vedi Adusto.

Disegnare, rappresentare con lineamenti, ò figure] Describo, bis. 1. 2. l. Plaut. in Trin. Non potuit pictor rectius describere eius formam. 2. Delineo, as. 1. & 2. l. Plin. l. 35. cap. 10. Apelles arrepto carbone extincto è foculo, imaginem in pariete delineauit 3 Lineo, as, 1. l. Cato de Re rust. cap 14 4. Primis lineis designare cum accus. rel Quint. lib. 4. cap. 2. Non vt consumantur affectus, sed tamen, vt velut primis lineis designentur. 5. Desormo, mas. 1. 2. l. Vitr. lib 1 c 1. Architectus, quò facilius exemplaribus pictis, quam velit operis speciem desormare valeat, Graphidos scientiam habere debet. 6. Architector, aris. 1. 3. l. 2. b. Cum actus. Vitr. lib. 1. cap. 1. Pythius Architectus Prienæ ædem Mineruæ nobiliter est architectatus.

Disegnare, ordinar'vna cosa seco stesso.] Destino, nas. 1. l 2. b. Suet. in Ner. cap. 55. Nero mensem quoque Aprilem Neroneum appellauit. Destinauerat, & Romam Neropolim nuncupare. 2. Cogito, as. 1. l. 2 b. Cic. 3. Animo agitare, vel in animo habere. Liu.

Disegnare, d'andar'à Roma.] Romam cogitare.

Disegno, risolutione.] Consilium, ij Cic. l. 14. ep. 15 Constitueramus, obuiam Ciceronem Cæsari mittere, sed mutauimus consilium 2. Destinatum ti Quint. Curt. Rex effecit, ne quid a tergo, quod destinata impedire posset, moueretur.

Disegno, cioè pensiero, vedi Pensiero,

Disegno, inteso di pittura.] Graphis, dis f g. 1. 2. b. in rec. & in obl. Vitr. l. 1. c. 1. Architectus non debet esse pictor, vt Apelles, sed graphidos non imperitus. 2. Forma, mæ. f. g. Aulus Gel. l. 19. c. 10. Ædium fabri ostendebant depictas in membranulis varias species balnearum: Ex quibus cum elegisset vnam formam speciemque, &c. 3. Species, ei. f. g. 1 2 b. 3. l. idem ibidem 4. Descriptio, nis. f. g. 1. 4. l. 3. b. 4. com. in rect. & l. in obl. apud Cic.

Disegno, ò modello della facciata.] Orthographia, æ. f. g 1. l. 2. com. 3. & 4 b. Vitr lib. 1. cap. 2. Orthographia est erecta frontis imago, modicèque picta rationibus operis futuri figura.

Disegno, ò modello di tutta la casa, ò tetto.] Scenographia, æ. 1. l. 2. com. 3. & 4 b. Vitr. l. 1. cap. 2. Scenographie est frontis, & laterum abscendentium adumbratio, ad circinique centrum omnium linearum responsus

Diseredare, vedi Diredare.

Diseredato, priuato d heredità, vedi Diredato.

Disertare, vedi Desolare.

Disertarsi, cioè far'aborto, vedi Sconciarsi.

Diserto, e deserto, & Eremo, sust. luogo alpestre, e solingo.] Solitudo, dinis. f. g. 1. 3. l. 2 b. Cic. 1. Off Herculem tradunt, cum primum pubesceret, exijsse in solitudinem, atque sibi sedentem, diù multumque dubitasse, cum duas cerneret vias, vnam voluptatis, alteram virtutis vtram ingredi melius esset 2. Locus desertus. Cic. pro Cæc. 3. Locus solus Plaut. in Andr. 4. Deserta, orum. n. g. & num. plur. Plin. lib. 2. c. 16. & in Æn. Ipse ignotus egens Libyæ deserta peragro.

Andare al diserto.] In solitudinem discedere. Cic. lib. 2 ep. 16. 2. In solitudinem se conferre. Cic. 2. de Orat. 2. In solitudinem se recipere, idem.

Disfamare, vedi Sfamare.

Disfare, guastar' il fatto, vedi Sfare.

Disfare, per liquefare, vedi Liquefare.

Disfatto, cioè fallito, vedi Fallito.

Disfauorire, contrario di fauorire.] Refragor, aris. 2. l. Quint. lib. 1. cap 6. Is cui ingenium non refragetur, &c. 2. Aduersor, aris. Cic.

Disfida, vedi Sfida.

Disfidare, vedi, Sfidare.

Disformare, vedi Sformare.

Disformato, vedi Contrafatto.

Disgannare, vedi Disingannare.

Disgiungere, ò disgiognere, vedi Separare.

Disgiuntione, vedi Separamento.

Disgombrare, vedi Sgombrare.

Disgratia, & infelicità: sventura, disauuentura, e malauentura, Fior. anche misauuenimento, e misauuentura, cioe caso, & accidente contrario.] Infelicitas, tis. f g. 1, 2. 3. & 5. l. 4 b. Cic. 2. de Diu. Neque tanta est infelicitas aruspicum, vt ne casu quidem vnquam fiat, quod futurum illi esse dixerint. 2. Infortunita s, tis. f. g. 1. 2. 3. & 5. l. 4 b. Aul. Gell. l. 6. cap 1. Itidem sunt bona, & mala, felicitas, & infortunitas, dolor, & voluptas. 3. Infortunium, nij. n. g. 1 2. & 3. l. & 4. b. Ter. Adel. Si attingeres, ferres infortunium. 4. Res aduersæ. Hor. 5. Casus, sus. m. g. 1. l. Cic. pro Sest. Casum meum tam horribilem, tam grauem, tam repentinum non solùm homines, sed tecta Vrbis, ac templa luxerunt. 6. Casus aduersus. Cic. de Or. Sapienter ferre casus debemus aduersos 7. Calamitas, tis. f. g. 1 2. & 3 b. Ter. in Heaut. Nunquam vlla amori vestro incidere potest calamitas. 8. Ærumna, næ. f g Cic. 5. de Fin.

Cadere in disgratia di Dio, ò de gl'huomini.] Incurrere Dei, seu hominum odium. Cic.

Star'in disgratia di Dio, ò de gl'huomini.] Aduersum Deum seu homines aduersos habere Ex Propert.

Riceuer vna disgratia] Ferre infortunium. Ter Ærumnam perpeti Cic. l. 2 de Fin.

Chi hà riceuuto qualche gran disgratia.] Grauissimo fortunæ vulnere percussus. Cic. 1. Acad.

Disgratia, intesa di chi non è accetto, e grato ad vno, come prima.] Offensa, sæ. f. g. 1. & 2 l. Quint. lib. 4. cap. 2. Verùm hoc omittamus, nec minus gratiæ excipiendo sectæ, quàm offensæ reprehendendo praua mereamus. 2. Offensio, nis. f g 1. & 2. l. & 3. b. Tac l. 2. Germanicus erat clementior, sed amici accendendis offensionibus callidi, intendere vera, aggerere falsa.

Disgratiare, Sen. disgradare, Fior. cioè non hauer gratia veruna.] Gratiam non habere cum datiu. perf. Plaut. Merc. Tu tamen senectuti gratiam non habes, &c.

Te ne disgratio.] Gratiam tibi habeo nullam, Ex Plaut in Merc.

Disgratiatamente, Flor. disgratiosamente. Sen. sgraditamente, auuerb. senza gratia, ò garbo. Illepidè. Ex Plaut. in Bacch. 2. Inuenustè, Cic. 3 Insulsè. Id 2. de Or.

Disgratiatamente, per disgratia, per mala sorte.] Infœliciter. 1. 2. 3. l. & 5. b. Ter. Eun. Fit mihi obuiam incommodè, immo & infœliciter, & miserè. 2. Miserè. 1. 2 b. 3. l. 3. Miserandum in modum. Cic. de prouerb. Consul.

Disgratiato disauenturato.] Infœlix, is. 1. 2. 3. l. in rect. & obl. Plaut. g. 2. Infortunatus, ta, tum 1 2. 3. 4. l. Ter. in Adel. Nærgo homo sum infœlix, fratrem nusquam in venio gentium. 3. Ærumnosus, a, um 1. 2. 3 l. 4 b. 4. Miser, a, um. 1. 2 b. in rect. & in obl. Cic. in Parad. Regulum, nec ærumnosum, nec infœlicem, nec miserum vnquam putaui.

Disgratiato, Fior. disgratioso, Sen. sgradito, aggett si dice, à chi nel procedere non hà ne garbo, ne gratia.] Illepidus, a, um. 1. l. 2. 3 4 b. Plaut. in Bacch. Incredibilis, impos, animi, inamabilis, illepidus viuo. 2. Inuenustus,

ſtus, a, um s. 3.l. & 2.b.Cic.de Clar. Orat. C.Cenſorinus fuit non inuenuſtus auctor, ſed iners, & inimicus fori. 3. Inſcitus,a,um, 1. 2. l.3. b. Plaut. in Menæch. Mulier ſtulta, atque inſcitâ eſt. quantum perſpexi modo. 4. Inſulſus, a,um.s.2.l Ter.in Eun.act.5.ſc 9 Fatuus eſt,inſulſus, tardus,ſtertit noctesque dieſque.

Disgroſſare, cioè dare il primo abozzo.] Adumbro, as. 1.b.2.l. Cic. Informo, mas. s.2.l. Virg. Inchoo, as. s.3. 2.b.Cic.

Disguſtare, dar diſguſto.] Offendo, dis.1.2.l.Cic.lib.1. ep. 6. Tanta eſt in pleriſque leuitas, vt eos non tam conſtantia in Repub. noſtra delectet, quàm ſplendor offendat. 2. Offenſioni eſſe, cum dat perſ.Cic.ad Att. l.13. Omni aſſeueratione affirmo, mihi maiori offenſioni eſſe, quam delectationi poſſeſſiunculas meas.

Disguſtare alquanto.] Suboffendo, dis.1 b. 2 3 l.Ex Cic ad Q.Fr.l.2 epiſt.5.2. Offenſiunculæ eſſe, cum dat perſ.Ex Cic.pro Planc.& lib.13.ad Att.

Disguſtarſi, riceuer diſguſto. Offendor, eris.1.2.l.Quint lib. 12 cap 9. Pericles non immerito ſolebat optare, ne quod ſibi verbum in mentem veniret, quo populus offenderetur.

Disguſtarſi alquanto.] Suboffendor, eris, Ex Cic.ad Q. Fr. l.2.ep.2.

Disguſto.] Offenſio, nis. 1. 2. l. 3. b. 4. l. in obl. Cic. Att. l.13.

Disguſto, per contriſtamento, vedi Contriſtamento.

Disheredare, vedi Diredare.

Dishoneſtà, il contrario di honeſtà.] Inhoneſtas, tis.f.g. 1. 2.b. 3.4.l. in rect.& obl. 2.Dedecus, ris n.g.1.l.2.3 b.in rect. & obl. 3. Turpitudo, nis. f.g.2.3.l.2.b.4. com. in rect.b. in obl.Cic.

Dishoneſtamente, con dishoneſtà.] Inhoneſtè.1.2.b. 3 4. l. vel indecorè.s.3.4.l.2.b.Cic.2.Turpiter.1.l.2.3.b.vel turpè.1 l.2.b.Cic.ad Att.

Dishoneſtare, leuar l'honeſtà.] Inhoneſto, as.1.2 b. 3. 4. l. com.Ouid.

Dishoneſto, chi non hà honeſtà.] Inhoneſtus, a, um. 1.2.4 b. 3.l. Vel indecorus, a, um. s.3.l.2.4. b. 2. Flagitioſus, a, um. s. 4 l.2.3. b. 3. Sceleſtus, a, um. 2. b. 2.l.Cic.

Dishonorare] Dedecoro, as. s.l 2.3.b.4. com.Hor 2. Dedecus afferre. Plaut. Bacch. 3. Turpitudinis, vel infamiæ notam inurere. Ex Cic. 4 Infamiam inferre, vel inurere. s l.4.Inhoneſto as.1.2.b Ouid.l.3.Triſt.Ne cadat, & multas palmas inhoneſtet adeptas.

Dishoneſtamente.] Turpiter.2. Cum dedecere. vedi Dishoneſtamente.

Dishonorato, addiett.] Inhoneſtus, a, um.1.2 b. Corn. Tac. lib.17. Infamem vitam fœdauit etiam exitu ſero, & inhoneſto. 2. Inhonoratus. 2.3 b. 3 l. Cic. in Tuſc. Multi inhonorati proferuntur. 3. Inhonorus, a, um 1 2. b. 3. 3. Plin. lib. 5. cap. 30. Cuius eſt: Aliæ inhonoræ ciuitates.

Dishonorato, partic.] Dedecoratus, a, um. 2.4 l. 2.3. b. Suet. vel Dedecore affectus, a, um. Cic. 2. Sceleribus, vel turpitudine notatus, a, um. Cic. 3. Dehoneſtus, a, um 1 2. b.Gell.l.19.c.10.Ità ne dehoneſtum tibi, deculpatumque hoc verbum videtur.

Dishonore.] Dedecus, ris n.g s.l.2.b.2. Turpitudinis, vel ignominiæ nota. 3. Probrum, bri. n. g. 1. com. 2. l. Ex Cic.

Tor via il dishonore.] Maculam delere. Cic.

Dishonoreuolmente, e dishonoratamente, auuerbio. con dishonore.] Indecorè, s. 3. 4. l. 2. b. Cic. 3 Off.

Dishumare, vedi Diſotterrare.

Diſimparare, ſparare, e diſparare. Scordarſi, ò perder l'imparato,] Dediſco, ſcis.1.& 2.l.Cic pro Quint. Si vult bonorum virorum inſtituto viuere, multa oportet diſcat, atque dediſcat.

Diſingannamento, e ſgannamento, il diſingannare, ò sgannare.] Ab errore deductio. Ex. Cic.6. Ver. & pro Cec.2. Ab errore liberatio. Ex Cic.de Vn.& 1.de Fin. 3. Erroris depulſio. Ex Cic.4. Acad.4 Erroris detractio. Ex Cic. in 3.Off.5.Erroris exemptio. Ex Cic. in Piſ.6.Erroris liberatio, Ex Cic.pro Corn.Balb.& Q.Fr.lib.1.ep.1.7. Ab errore euulſio, Ex Cic.3.Off.

Diſingannare, e ſgannare, cauar vno d'errore con ragioni.] Ab errore deducere.Ex Cic 1.Acad.& ad Q Fr.lib. 1. ep. 2. 2. Ab errore auertere, cum accuſ perſ. Cic. Off. 3. Ab errore liberare, Cic 12 Phil.4. Errorem demere, vel admere Hor.l.2 ep 2 5. Errorem depellere. Cic 2.de Diu.Errorem, quem tibi rei nouitas attulit, naturæ ratione depellito 6. Errorem eripere. Cic.Att l.10.ep.4. Hæc ſiue iracundia, ſiue dolore, ſiue metu promotus grauius ſcripſi, quam aut tuus in illum amor, aut meus poſtulabat. Si vera ſunt, ignoſces: ſi falſa, me libente, eripies mihi hunc errorem. 7. Errorem eximere, cum dat. perſ. Ex Cic. pro Marc. 8. Ab errore aliquem euellere. Cic. 3.Off.

Diſinſegnare.] Dedoceo, es. 1. l. 2. 3. b. Cic. 1. de Fin.

Diſintimare.] Denunciationem reuocare.

Dislacciare, vedi Sciogliere.

Dislattare, vedi Slattare.

Disleale, vedi Perfido.

Dislealtà, vedi Perfidia.

Disligare, vedi Sciogliere.

Dislocare, vedi Slocare.

Dislombare, vedi Slombare.

Diſmembrare, vedi Smembrare.

Diſmettere, vedi Laſciare.

Diſmontare, vedi Scendere.

Diſnodare, vedi Snodare.

Diſobediente, vedi Diſubediente.

Diſobligare.] Obligatione ſoluere, cum accuſ.Cic.

Diſolare, vedi Deſolare.

Diſordinamento, diſordinanza, diſordinatione, e diſordine, cioè priuation d'ordine.] Inordinatio, nis. 1. 3. 5.b. 2 4. l. Ex Plin. 2. Ordinis perturbatio. Ex Cic. de Clar.

Diſordinare, far qualche diſordine.] Immoderatè agere, vel facere Ex Cic.

Diſordinare, confondere, ò perturbar l'Ordine.] Ordinem perturbare. Cic. in Parad. qui dicit, Ordinis perturbationem.

Diſordinatamente, od inordinatamente, auuerb. ſenz' ordine.] Sine ordine. Ouid. 14. Metam. Gramina diſponunt, ſparſoſque ſine ordine flores. 2 Indigeſtè. 1. 2. 3.4.l. aut incoonditè. 3.b.Gell.lib 20.cap.10. Adnotationes breuiter & indigeſtè, & inconditè, tractationibus, lectionibuſque varijs, feceramus. 3. Indiſpoſitè. 4. 2.5. l.3 4 b. Sen. lib. 21. epiſt.125. Muta animalia dicerem perturbate, & indiſpoſitè moueri, ſi natura illorum ordinem caperet. Nunc mouentur ſecundum naturam ſuam 4.Citrà ordinem. Ex Colum.lib.7 c.6. & Cic.1.Off 5 In modum indiſpoſitum, vel inordinatum. Ex Liu. 2. bell. Maced.& Corn.Tac.l.17.

Diſordinatiſſimo, & inordinatiſſimo, ſuperl ſommamente diſordinato, ò inordinato.] Inordinatiſſimus, a, um. 1.3.b. 2. 4. l. Plin. lib.22.cap.22. Condrilon, ſiue condrille palpebrarum pilos inordinatiſſimos pro gummi regit.

Diſordinato, & inordinato, addiett. ſenz' ordine.] Inordinatus, a, um. s. 3. b. 2. 4. l. Plin. lib. 16. cap 24. Folia ſunt diſpoſita. Myrto, concaua buxo, inordinata pomis. 2. Indiſpoſitus, a, um. 3.4.5. b. Corn. Tacit. lib. 17.

Diſordinato, cioè ſmoderato, vedi Smodato.

Diſordine, diſordinamento, e diſordinanza, & inordinatezza, perturbation d'ordine.] Ordinis perturbatio. Cic. Parad 3. Quicquid peccatur perturbatione peccatur rationis, atque ordinis. 2. Ordo turbatus, vel perturbatus, Ex Col.lib.11.cap. 1. Omnis turbatis operis ordo ſpem totius anni fruſtratur. 3. Ataxia, æ. f. g. 1. 3.b. 2 l. Græc. apud Thuc. 4. Ordo inconditus, Ex Plin. lib.16.cap.30. Arboribus quibuſdam ramorum ordo, ſicut piceæ, abieti: Alij inconditus, vt robori, malo, pyro.

Diſordine, per errore, vedi Errore.

Diſoſſare, trar l'oſſa dalla carne.] Exoſſo, as, 1.& 2.l.Colum. l.12.

l. 1 1. c. 53. Ergo sitientem suem cum occideris benè exossato: nam & res minus vitiosam, & magis durabilem salsuram facit. 2. Exossem reddere, vel facere. Plaut. in Menech Faciam, qued jubes, securim capiam, atque hunc ego senem exossem reddam. 3. Ossa detrahere. Sipont in Mart.

Disossato, particip.] Exossatus, a, um, 3. l. Plaut. in Amph. Exossatum esse oportet, quem probè percusseris.

Disotterrare, cauar di sotterra.] Refodio, is, 1. 2. 3. b. Plin. l. 2. c. 63. Si vlli essent inferi iam illos auaritiæ, atque luxuriæ cuniculi refodissent. 2. Effodio, dis, t. l. 2 3. b. Ex Plaut Pseud qui ait, E sepulchro minas effodere. 3. Eruo, is, 1. l. 2. b. Ex Plin. l. 7. c. 54. Vbi hæc habet. Mortuos cremare apud Romanos, non fuit veteris instituti, terra condebantur. At post quam longinquis bellis obrutos erui cognouere, tunc institutum.

Disotterrato, particip cauato da sotterra.] Humo erutus, a, um. Ex Plin lib 7 c. 54. Vbi hæc habet. In familia Cornelia nemo ante syllaoi Dictatorem traditur crematus, idque voluisse veritum talionem eruto C. Marij cadauere.

Disparire, vedi Sparire.

Disparità, disuguaglianza.] Inæqualitas, tatis, 3. 5. l 4. b. f. g. Colum lib. 3 cap. 12. Opus est inter has inæqualitates magno temperamento. 2 Disparilitas, tatis, f. g. Gel. l. 2. cap. 21. Facta est in his quoque commentatiji earum rerum disparilitas. 3 Imparilitas, atis. Gel. l. 14. c. 1. Imparilitas hæc turbat obseruationem. 4. Disparitas, atis, f gen. Gel l 20. c. 15.

Disparo, disuguale, vedi Differente.

Dispegnare, vedi Spegnare.

Dispendio.] Dispendium, dij. Plaut. vel impendium, dij. Cic.

Dispensa, ò canova, luogo, doue si conseruano cose da mangiare.] Cellarium, rij, n g Plin. lib 36 cap. 15. Quorum agri minorem modum obtinuere, quam cellaria istorum. 2 Penarium, rij. Ex Var. lib. 4. 3. Cella promptuaria. Plaut. in Amph 4 Cella penaria, Et Cic 4. Verr. Itaque ille M. Cato sapiens, cellam penariam Reipub. Siciliam nominauit 5 Promptuarium, rij, n g. 1. 2. l. Ex Plaut. in Amph. Cella penuaria. Suet. in Aug. cap. 6. Augusti nutrimentorum ostenditur adhuc locus in auito suburbano iuxta Velitras permodicus, & cellæ penuariæ instar.

Dispensa, cioè liberation da obligo di legge.] A lege solutio, vel absolutio. Ex Vlp. de Verb. sign. Cuius est vox, solutio, & Cic. 5. de Fin. Cuius est vox, Absolutio. 2. A lege liberatio, vel exempto. Ex Cic. pro Sest. & Colum. l. 8. c. 18 Cuius est vox, Exemptio. 3. A legis nexu siue liberatio, siue solutio Ex Corn. Tac l. 3. Cuius est, Legis nexus. Et Cic 1 de Fin. Cuius est: Molestia liberatio. Et Vlp. de Verb. sign.

Dispensatore, colui, che dispensa, concedendo la dispensa.] A legis nexu, aut exemptor, aut liberator. Ex Corn. loco iam citato. Et Cic. ad Att. lib. 14 Cuius est vox, Liberator. Et Plin. lib. 36 cap. 15 Cuius est vox Exemptor.

Dispensare, conceder, ò dar dispensa intorno à legge, ò regola.] Lege, aut legibus aliquem soluere. Suet. in Cæs cap. 18. Cæsari ambienti, vt legibus solueretur contradicendum est.

Dispensa, dispensagione, ò dispensatione, dicesi anche dispensamento, e scompartimento, e vagion distributione, e diuision di cosa, che si comparte altrui.] Distributio, nis, fœmin. gen. 1. 3. l. 2 & 4. b. 5. com. in rect. & l. in obl. Ex Cic. pro Cluent. cuius est vox, Distributio, Ex Sen de Ben. lib. 7 Vbi sic habetur: Beneficia per gentes, & populos distribuere. 2. Diuisio, nis, fœmin. gen. 1 & 2. l. 3. b 4 com. in rect. & l. in obl. Ex Cic. 3. de Nat. Cuius est: Quadripartita diuisio. 3. Diuisus, sus, masc. gen. 1. & 2. l. Ex Tit. Liu. 3 bel. Nat. Cuius est; Vectigalia quibusdam diuisui erant.

Dispensare, compartire, ò diuidere: spartire, ò distribuire.] Dispensatio, nis, 1. & 2. l. 3. b. Ex Cic. pro Cluent. vbi sic habetur; pecunia iudicibus dispertienda est. 2. Distribuo, buis, 1. l. 2. & 3. b. Cic. pro Cluent. Vbi sic habetur, quadraginta millia nummum in singulos iudices distributa sunt. 3. Dispenso, sas, 1. & 2. l. Colum. lib. 3. cap. 13. Cælestes admittat imbres, eosque alendis seminibus dispenset. 4. Diuido, dis, 1. l. 2. b. Cic 1. ad Att. epist. 13. Sextus, pater eius nummos vobis diuidere solebat. 5 Erogo, gas, 1. l. 2 b. Ex Cic. 7. Verr. Vbi sic habetur; Pecuniæ iusti erogatæ sunt, in operum locatione.

Dispensato, cioè disobligato da legge.] Legibus solutus. 2. A legum nexu liberatus, vel exemptus. Ex sup. cit. auct.

Dispensatore, distributore, ò diuiditore, colui, che dispensa, distribuisce, ò diuide.] Distributor, is, 1. & 3. l. 2. b. Ex Cic. in Pison. Cuius est vox, Distributor, dum sic ait: Vos rogatores, vos distributores, vos custodes tabulatum. 2. Diuisor, is, 1. & 2. l. 3. com. in rect. & l. in obl. Ex Cic Ver. Cuius est vox, Diuisor, dum sic ait: In furis, ac diuisoris disciplina educatus. 3. Partitor, is, 1. & 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Cic. in Vatin.

Dispensiera, donna, che hà cura della dispensa.] Cellaria, æ, 1 2. l. 3. b. Plaut. in Mil.

Dispensiere, colui, che hà cura della dispensa.] Condus promus, mi, 1. 2. & 3. l. Ex Plaut. in Pseu. qui sic ait, Conduspromus, procurator peni. 2. Promuscondus, di, 1. 2. 3. l. Ex Plaut. in Asin. qui sic ait. Ego sum promuscondus, procurator peni. 3. Promus, mi, 1. l. Colum. lib 12. cap. 3. Villica debet promis, & cellarijs, aliquid attendentibus interuenire. Plaut. in Pœn qui sic ait, Fecisti prodigum promum tibi. 4 Condus, di, 1. l. Ex Plaut. Qui sic ait, Condus magis, quam promus.

Dispensina, diminut. dispensa piccola.] Cellula penaria, vel promptuaria. Ex Ter. Et Plaut. 2. Cellariolum, li, n. g. 1 2 l 3 4. b.

Disperare, e disperarsi, perder la speranza.] Despero, as. Cic. 1. Off Considerandum est, ne aut temere quis desperet propter ignominiam, aut nimis confidat propter cupiditatem. 2. Spem abijcere. 3. Desperatione affici. Cic

Cosa da disperare.] Desperandus, a, um. Cic. de Am. Cuius aures ita clausæ sunt veritati, vt ab amico verum audire nequeat, huius salus desperanda est.

Disperare vna cosa] Rei alicui desperare. Cic. pro Cluent. 2. Rem aliquam desperare. Cic. ad Att l. 7. 3. De re aliqua desperare. Cæs 1 bell Gal.

Disperatamente, con disperatione, alla disperata.] Desperanter, 1. 2. 3. l. 4. b. Cic. lib. 14. Att. Seruius proficiscens, quòd desperanter tecum locutus est minimè miror, neque ei quicquam in desperatione concedo.

Disperatione, disperamento, e disperagione il disperarsi.] Desperatio, nis, fœmin. gen. 1. 2. & 3. l. & 4 b. Cic. 4. Tusc. Desperatio est ægritudo sine vlla rerum expectatione meliorum.

Disperationetta, dimin. disperation piccola.] Desperatiuncula, læ, f g. 1 2. 3 & 5 4. & 6. b. Ex Cic. 2. Tusc. Cuius est. Ratiuncula.

Disperato, aggett. priuo di speranza.] Desperans, tis, om. gen. 1. 2 3 l. Plin lib. 18. cap. 6. Coli rura ergastulis, pessimum est, & quicquid agitur à desperantibus. 2. Ab omni spe derelictus. vel destitutus, a, um. Cic. in Cat. 3 Expes. Hor. de Art 4 Desperatus, a, um, 1. 2. l. Ex Cic. in Catil. Exercitus collectus est ex senibus desperatis, ex rusticis mendiculis. 5. Desperatione affectus, a, um. Apud Cic.

Disperato, aggett. di chi non si hà speranza.] Desperatus, a, um Cic. Att. l. 16. ep. 9. Desperatis Hippocrates vetat adhibere medicinam.

Disperato da medici: malato, della cui sanità i medici non hanno speranza.] A medicis deploratus, a, um. Plin. lib. 7. cap 50. Phalereus deploratus à medicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit ex hoste, 2. Desertus à Medicis. Cels, l. 2. c. 6.

Dispe-

Disperato di saluarsi] Salutis expers. Ex Tacit.

Son disperato.] Spes mihi non est. Ex Plaut. Rud.

Son disperato affatto.] Nulla mihi spes est. Ex Plaut. Rud. qui sic ait Atque vt nunc validè fluctuat mare, nulla mihi spes est.

Disperato di viuere.] Vitæ expers. Tacit. l. 5.

Tener vna cosa per disperata.] Rem aliquam in perditis, & desperatis habere. Cic. l. 13 ep. 56.

Dispergere, e disperdere, dissipare, ò mandar' à male.] Dissipo, as, 2. b. vel Effundo, dis. Cic. vedi anco prodigaleggiare.

Dispersione.] Dissipatio, onis, f. g. 1. 3. l 2. b.

Disperso.] Dissipatus, a, um. 2. Dispersus, a, um. Cic.

Dispetto, aggett. Fior. val spregiato, ò sprezzato.] Contemptus, a, um 1. & 2 l. Cic pro Planc. Cuius est: Vita contempta. 2. Despectus, a, um. 1. & 2 l. Cic. in Pis. Cuius est: Homo despectus.

Dispetto, sust. cioè incommodo, dispiacere, ò disseruigio.] Incommodum, di, n. g. 1 2 l. 3. b. Ex Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 2. & Ter in Andr act. 1. sc. 1. 2. Dolor, ris, 1. b. 2 l. in rect. & l. in obl. Cic. Phil. 11. Tertiò generi non militum, sed hostium cupio quam acerbissimum dolorem inurere. 3. Ægritudo, nis, f g 1. 3. l 2 b. Plaut in Trin & Ter in Eun. 4. Molestia, æ, 1 b. 2. l. Ex Cic 4. Tusc. & de Clar. 5. Offensa, æ. Ex Quint.

Far vn dispetto ad vno.] Cuipiam incommodare. Ter. in Andr. act. 1 sc 1. Quem ego credo manibus pedibusq; obnixè omnia facturum, magis id adeò, mihi vt incommodet, quàm vt obsequatur gnato 2 Aegrè cuipiam facere Ter. in Eun. act. 4. sc. 1. Voluit facere contra huic ægrè. 3. Cuipiam dolorem dare. Ex Cic. ad Att. l. 7. ep. 18 l abienum hæredem iudico: Facinus iam diu nollum ciuile præclarius; qui vt aliud nihil, hoc tamen profecit, dedit illi dolorem. 4 Dolorem cuipiam inurere. Cic. 3. Tusc. Proprium est irati, cupere à quo læsus videatur, ei quam maximum dolorem inurere. 5. Aegritudinem parere. Ex Plaut Trinum.

Il far dispetto.] Incommodatio, nis, f. g. 3 b 4. l Ex Cic. ad Att l. 1. ep. 12. 2. Doloris datio, vel datus, tus. Ex Cic. & Varr.

A dispetto, auuerb.] Per dedecus. 2. Per iniuriam.

A dispetto d'alcuno, auuerbialm. val contro la di cui voglia] Aliquo inuito. Ex Cic 3. Verr. Vbi sic habetur. Dijs hominibusque inuitis absolutus est 2. Aliquo aduersante, aut recusante, aut repugnante, aut nolente Ex Cic. 1. Offic. qui sic ait Nihil decet, inuita Minerua idest aduersante, & repugnante natura.

In dispetto, ò per dispetto.] Incommodandi causa, vel gratia. Ex Ter. in Andr. act 1 sc. 1 & Plaut. in Bacchid 2 Doloris dandi, vel inurendi causa, vel gratia. Ex Cic ad Att. l 7 ep. 12. & 3. Tusc. & Plaut. in Amph.

Dispettosamente, auuerb con dispetto.] In modum, vel morem incommodantis Ex Ter in Andr act. 1 sc. 1 & Liu. 5. Ab Vrb. Cuius est: Vaticinantis modum. 2. Dolorem dantium, vel inurentium ritu, vel more. Ex Cic 2. Phil. & 3. Tusc.

A sommo dispetto d'alcuno.] Aliquo inuitissimo. Ex Cic. 1. de Diu. qui sic ait. Quod illis inuitissimis Stoicis facere licuit.

Dispettosamente, auuerb. con dispetto, alla dispettosa, ò da dispettoso.] Incommodantis in modum, vel morem. Ex Ter. in Andr. act 1. sc. 1. 2 In modum, vel morem incommodum. Ex Plaut. in Trin. & Cic 5 Verr.

Dispettoso, addiett. che fà dispetto.] Importunus, a, um. 3 l vel incommodus a, um, 3. b. 2 Aegritudinis vel doloris effector Ex Cic. 3. Incommodi dator. Ex Cic. 5 de Fin 4. Incommodans, tis, o gen. 3. b. Ex Ter. in Andr. act 1. sc. 1. & Col. de Re rust. 5. Dolorem inurens, tis, o. g. Ex Cic. 3. Tusc.

Dispiacere, verbo.] Displiceo, es, 1. l. 2. b.

Dispiacere, nome, vedi Dispetto.

Dispiacere, disgusto, vedi Contristamento.

Far dispiacere, ò maleficio.] Incommodo, as. 3. b, cum dat. Ter. Vedi far vn Dispetto.

Dispiantare, vedi Spiantare.

Dispiegare, e strigare, vedi Suiluppare.

Dispietato, vedi Crudele.

Disporre, ordinare, vedi Ordinare.

Disporre, per preparare, vedi Preparare.

Dispositione vna delle cinque parti della Rettorica.] Dispositio, nis. 1. l. 2 3 & 4 b. 5. com. in rect. & l. in obl Cic. 1. de Inuent Dispositio est rerum inuentarum in ordinem distributio. Auct. ad Her. l. 1. Dispositio est ordo, & distributio rerum, quæ demonstrat, quid, quibus in locis sit collocandum.

Dispositione, cioè complessione, vedi Complessione.

Buona, ò gentil dispositione di corpo.] Apta membrorum compositio. Cic 1. Off Vt enim pulchritudo corporis apta compositione membrorum oculos

Disposto, inclinato.] Affectus, a, um. Cic de Leg 1.

Ben disposto.] Probè affectus. Cic. 3. Tusc. 2 Rectè affectus. Cic. 3. Tusc.

Mal disposto.] Malè affectus. Cic.

Mal disposto di corpo] Cachectes, æ, m. g 1. b. 1. 3 l. Ex Plin. Cachectus, a, um, vel Cachecticus, ca, cum. Græc Plin. l. 3. c. 10. Cachectis, quorum corpus macie conficitur terbex vtiles sunt, cum ruta, & melle.

Disposto, addiett. cioè atto & idoneo.] Habilis, & hoc, le. 2, Aptus, a, um. Cic. 1. de Or.

Dispregiabile, e dispregeuole: disprezzabile, e disprezzeuole. Fior anco dispetteuole: degno di dispregio, ò disprezzo.] Aspernabilis, & hoc le, 1. 2. & 3 l & 4 b. A Gell. Nonnunquam apud me ipsum soleo res eiusmodi paruas quidem, minutasque, & hominibus non benè eruditis aspernabiles, & cæt 2 Contemptione, vel despicatione dignus, gna, gnum. Ex Cic. 1. de Fin. & in Pison.

Dispregiabilmente, e dispregeuolmente, disprezzabilmente, e disprezzeuolmente, auuerb. con dispregio, ò disprezzo.] Contemptim, 1 & 2 l. Liu 2. Ab Vrb. Martius contemptim primo audiebat minas, &c. 2 Per contemptum. Ex Cic. 4. Tusc. & Liu 6 Ab Vrb.

Più dispregeuolmente, ò disprezzeuolmente, auuerb. compar. con più dispregio, ò disprezzo] Contemptius, 1 & 2 l. 3 & 4 b. Corn. Tac. l 19. Cuius est: Vagari contemptius.

Dispreggiare, e spregiare; sprezzare, e disprezzare Fior. anco dispregiare, cioè vilipendere, e non istimar vna cosa, ò persona.] Contemno, nis, 1. & 2. l. Cic pro Mur. Contempsisti. L. Murenæ genus, extulisti tuum. 2. Despicio, cis, xi, ctum, 1. l. 2 3 b. Cic 2 Off Oportet vitam, mortem, diuitias, paupertates excelso animo, magnoque despicere. 3. Despicor, aris, 1. l. 2. b Plin de Vir. Ill 23. Galli victores vrbem intrauerunt, vbi nobilissimos senum primò, vt deos venerati, deinde, vt homines despicati, interfecere 4. Sperno, nis, spreui, spretum, 1. l Hor. l. 1. ep 2 Sperne voluptates: nocet empta dolore voluptas. 5. Aspernor, aris, 1. & 2. l Cic pro Rab Post. Virtutem non modo aspernari, ac refutare, sed etiam complecti, & augere debetis.

Dispregiatissimo, e spregiatissimo, disprezzatissimo, e sprezzatissimo, superl. sommamente dispregiato, ò spregiato] Contemptissimus, a, um, 1. 2. 3 l 4 b. Cic. 2. de Diu Cuius est, Philosophi contemptissimi. 3 Despicatissimus, a, um, 1. 3 4 l. 2. & 5. b. Cic. pro Sest. Cessi despicatissimi hominis furori.

Dispregiato, e spregiato, disprezzato, e sprezzato Fior. anco dispetto.] Contemptus, a, um, 1 & 2. l. Cic. de Clar. Q. Pompeius non contemptus orator. 3. Despectus, a, um, & 2. l Cic. in Pis. Nunquam ego sanguinem expetiui tuum, sed despectum, contemptum à cæteris videre te volui. 3. Despicatus, a, um, 1. 3 l. 2. b. Ter. Eun. act. 2. sc. 3. Nos, nostraque adolescentiam habent despicatam. 4 Spretus, a, um, 1. l. Ouid. 15. Met. Cuius est: Legum spretarum reus.

Più dispregiato, ò spregiato, compar.] Contemtior, & hoc, tius, 1. 2. l. 3 b. Plaut. in Pœn. Contemptiores mage erunt, & audi minus.

Esser dispregiato.] Contemptu laborare. Liu. 6. Ab Vrb. Apparebat omnibus contemptu etiam inter socios nomen Romanum laborare.

Dispregiatore, e spregiatore, sprezzatore, e disprezzatore, colui

colui,che disprregia,ò spregia.]Contemptor,ris.1.& 2 l. 3.b.in rect.& l.10 obl Liu.9.bel.Maced. Cuius est: Contemptor gratiæ,ac diuitiarum. 2 Spretor, ris, 1.l.2.b. in rect & l.1u obl.Ouid.8.Met.Spretor erat,mentisque ferox Iasone natus.3 Spernax,cis,t,2.l. Sil.l.8. Ductor Piso viros spernaces mortis agebat. 4.Aspernator, ris, 1.2.& 3.l. 4.b.io rect.& l.in obl.S Ambr.l 4.10 c.4. Luc.Dominus aspernator est inuidorum.

Dispregiatrice,e spregiattice,disprezzatrice, e sprezzatrice,colei,che dispregia,ò spregia.]Contemptrix,cis,1.2.3. l.10 rect.& obl.Plin. l.37. c.4. Adamantia illa inuicta vis, duarum violentissimæ naturæ rerum, ferri,ignisque contemptrix,hircino rumpitur sanguine,nec aliter,quam recenti,calidoque macerata.

D.spregio,disprezzo,e spregio.]Despicatus,tus, m.g. 1.3.l. 2.b Cic pro Flac Quid in græco sermone tam tritum, atque celebratum est. quem si quis despicatui ducitur, vt Mysorum vltimus esse dicatur. 2.Despicatio,nis,f.g 1.3. l.2.& 4.b Cic.1.de Fin. Odia inuidiæ, despicationes aduersantur voluptatibus. 3 Despicientia,tiæ,t.4 l.2.3 & 5. b. Cic. in Part. Magnitudinem animi superbia in animis extollendis, & despicientia in contemnendis honoribus imitatur 4.Despectio, nis, f.gen. 1.2.l.3.b.Cic.in Horten. Apud Non.Marc. Consolabitur magnitudo animi,& humanarum opinionum alta quædam despectio. 5 Despectus,tus,m.g 1.2.l. Auct. ad Her. Filij parui priuati patris auxilio,ludibrio, & despectui paternis inimicis erunt oppositi.6.Contemptio,nis,f.g 1.2.l. 3 b. Cic.t. Tusc Contemnamus igitur omnes ineptias, totamque vim benè viuendi in animi robore, ac multitudine, & in omnium rerum humanarum contemptione,ac despicientia,& in omni virtute ponamus.7.Contemptus,tus,m.g 1.2.l.Liu.l.6. Ab Vrb 8.Aspernatio,nis,f gen.1 2 l.Cic.4 Tusc. Animorum omnes morbi, & perturbationes ex aspernatione rationis eueniunt.

Disputa,che si fa per conoscer il vero.]Disputatio,nis,f g. 1.3.l.2.4.b. Cic.2. de Off. Veritas limatur in disputatione subtiliùs 2.Disceptatio,nis f.g.1.2.3.l. 4 b.Ex Cic.2 de Diu.qui sic ait: Cum quibus omnis ferè nobis disceptatio,contentioque est.3. Dissertatio, nis, f gen.1.2.3.l 4.b. Plin.l.10.c.66.Cuius est;Ingenium prædictorum subtexat dissertatio.

Disputa breue,ò piccola.]Disputatiuncula,læ,1.3 & 5.l.2.4. & 6 b.Sen l.21.ep.118. Hæc est sapientia,hoc est sapere, non disputatiunculis inanibus subtilitatem vanissimam agitare. 2.Disceptatiuncula, æ, 1.2.3.& 5 l. 4.& 6 b. Ex Cic.2.de Diu.& Sen.loco citato.3.Dissertatiuncula, læ,1. 2. 3. & 5.l.4. & 6.b. Ex Plin. lib.10. cap 68. & Sen. iam citato.

Disputa di filosofia, ò discorso accademico.]Diatriba, æ,f. g 1.3 b.2.com.Grac.

Luogo,doue si fà tal disputa]Diatriba, æ, f gen. Gel.lib.1. cap.16 Interrogaui in diatriba Taurum an sapiens irasceretur.

Disputare, val contendere, per conoscer il vero]Disputo, tas,1.l.2.b Cic.2 de Or Omnium ineptiarum,quæ sunt innumerabiles, haud scio an vlla sit maior, quam quocunque in loco,quoscunque inter homines, de rebus difficillimis, aut non necessarijs argutissimè disputare. 2.Discepto,tas,1.2.l.Ex T.Liu. qui sic ait: Belli denunciatio magis e dignitate Populi Rom. visa est, quàm de fœderum iure verbis disceptare. 3.Dissero,ris, 1.l. 2. b. Ex Cic. 3. de Nat.qui sic ait: Ea, quæ disputaui, disserere malui, quam iudicare.

Disputar souente, ò spesso.]Disserto, tas, 1.2 l. Corn.Tac.l. 12.Vbi hæc, atque alia dissertauere, incipit orationem Cæsar de Fastigio Romano.

Disputar pro,& contra, cioè in fauor, e disfauor di che che sia.]In contrarias partes disputare. Cic.1. de Orat. Disputandum est de omni re in contrarias partes, & quicquid erit in quaque probabile, eliciendum, atque dicendum est 2.In vtranque partem disputare. Cæs.l.1t.de bel Ciuil.

Cosa,di che può disputarsi, ouer cosa disputabile,ò disputeuole.]Disputabilis,& hoc,bile,t.3.l.2.b.Sen. l.13. ep.89. Res est disputabilis in vtranque partem.

Disputatore,ò disputante; colui,che disputa]Disputator is,1.3.l. 2.b.4 b.in rec.& l.in obl. Cic.1. Offic. Demetrius Phalereus, disputator subtilis, orator parum vehemens fuit. 2.Disputans,tis, t.3.l. 2 b. Cic 5. Tusc. Acutè disputantis illud est,non quid quisque dicit, sed quid cuique dicendum sit,videre. 3 Disceptator,is,t.2.3.l.4 b.in rect. & l in obl.Ex Cic.in Part & pro M. Cæl.

Disputatorello, dimin. disputator piccolo] Disputatorculus, li, t.3.& 4 l, 2.5.b. Ex Cic.1. Off. & Plaut.in Pœu.

Disputatrice, colei che disputa.] Disputatrix, cis, t. 3. 4 l. 2. b. Ex Quint. à quo Dialectica dicitur disputatrix.

Disputatricella.dimin disputatrice piccola.]Disputatricula,læ,t.3.& 4.l.2.& 5.b Ex Cic.7. Verr & Quintil.

Dissigillare,e dissugellare,si dice di cosa sigillata, ò sugellata, mentre si leua il sigillo.]Resigno, as,1.b.2.l.Plaut. Trin Nam si obsignatas non feret dici hoc potest, apud portitorem eas resignatas sibi, inspectasque esse. 2.Sigillum soluere.Ex Cic.ad Att. l.11.ep.9.

Dissimile, e dissimigliante;difforme, e dissomigliante, addiett. che hà dissimilitudine, ò dissomiglianza con qualche cosa.]Dissimiles,& hoc,le, 2 3 b. Cic 2.Absimilis, & hoc le,2.3 b Suet.in Oth. cap.1. L.Otho tam non absimilis facie Tiberio fuit, vt plerique procreatum ex eo crederent.

Dissimilitudine,dissimiglianza,e dissomiglianza.]Dissimilitudo,nis,t.5 l.2.3.4.b. f g. Cic 2. Disparitas,tatis,1.4 l. 2.3 b.Gel l.26. Facta est in his commentarijs eadem rerum disparitas.

Dissimulare, Fior. anco disfingere nascondere, ò celare con fintione vna cosa,che è.] Dissimulo,las,1 l.2.3 b. Cic.1o Off.Si quis est paulò rectior occultat, & dissimulat appetitum voluptatis.

Dissimulatione,il dissimulare.] Dissimulatio, nis,f g. 2.3 5. b.t.4 l. Cic.3. Off.Ex omni vita dissimulatio, simulatioq; tollenda est Quicquam simulabit, aut dissimulabit vir bonus.

Dissimulatamente.] Per dissimulationem. Suet. in Cæs. cap 31.

Dissimulatore. Sen disfingitore. Fior.]Dissimulator,ris. Sallust. in Cat. Catilinæ animus audax. subdolus, varius, cuiuslibet rei simulator,ac dissimulator.

Dissipare,spregare,scialacquare,vedi Dispergere,e prodigaleggiare.

Dissomigliante,vedi Differente.

Dissuadere, e disconfortare.] Dissuadeo, des, si, sum. Cic. Off. Cum præsertim de captiuis dissuasurus esset.

Dissuasione.]Dissuasio,nis,f g.1.3.l.2.4.b. Cic ad Her.lib.2. Deliberatiuum genus est, quod habet in se suasionem, & dissuasionem.

Chi dissuade,ò sconsiglia.]Dissuasor,ris. Ex Cic.Cuius est: Dissuasor legis,& Dissuasor consilij mei.

Distaccare,vedi Staccare.

Distemperare, ouero stemperare per far diuenir liquido.] Liquo,quas,1.b Liu.l.7.c.2.Liquefacio,cis, t.2.3.4.b. Ex Cic.Tusc.3.Dissoluo,is Plin.l.28.c.11. Phthisim digitorum leuat fel taurinum aqua calida dissolutum.

Distemperato,e temperato.]Liquatus,a,um, t.b. 2.l. 2. Liquefactus,a,um,1.2.b.3.l. 3.Dissolutus, a, um, 1.2.3.b. Ex cit auct.

Distico.2.b.cioè due versi.] Distichum, chi, n.gen. 1.l.2.b. Græc.Mart.l.8 ep.29.

Disticha qui scribit,puto,vult breuitate placere.
Quid prodest breuitas,dic mihi,si liber est.

Distillare,gocciare.]Stillo,as,aui,atum.Ex Cic.

Distillare stillar con lambicco, vedi Lambiccare.

Distillatione, discesa di catarro in diuerse parti del corpo.] Distillatio,nis,f.gen.3.l.4.b.Sen l.10.ep.76. Affectus sunt motus animi improbabiles, subiti, & concitati, qui frequentes, neglecti fecere morbum: sicut distillatio vna, nec adhuc in morem adducta tussim facit: assidua, & vetus phthisim. 2.Defluxus,xus, m g. 1.2.l. Gref. vel Defluxio,nis, f g. t.2.l Diosc. l.1. Syluestris oleæ succus vlcera & veteres defluxiones sistit. 3. Rheumatismus, mi, masc gen.

alię inter vtrumque diuiſis digitis adiecta latitudine, ſed quibus quaterni digiti; tres in priori parte, vnius à calce.

Ditino, ouer dituzzo, diminut. di dito.] Digitulus, li, 1 2. 3 b. m g. Plaut Pœn. Vix quidem hercle ità pxilla eſt digitulis primoribus.

Dito, nel numero de più, diti, e dita, vno delli cinque membri della mano, ò piede.] Digitus, ti, m. g. Suet. in Tyber. c.68 Singulis primò digitis anulum geri mos fuerat, qui ſunt minimis, proximi Sic in Numæ, & Seruij Tullij ſtatuis videmus, poſtea pollici proximu induere, etiam Deorum ſimulacris, deinde iuuit, & minimo dare. Galliæ, Britanniçque in medio dicuntur vſæ.

Dito con l'anello.] Digitus annulatus. Mat. Rad. in Mart. lib. 11. ep. 35. Qui ſic ait. Carinus ſenis gemmis annulatos habebat ſemper digitos.

Dito dell'anello, dito vicino al piccolo.] Digitus anularis. Sipont. in Mart Digitus inter minimum, & medium anularis dicitur. 2. Digitus minimo proximus. Gel. lib. 10. cap. 10. Veteres græcos anulum habuiſſe in digito accepimus ſiniſtræ manus, qui minimo eſt proximus. 3. Digitus minimo vicinus Macr. lib. 7. Saturn. cap. 13. Cur anulum in digito, qui minimo proximus. Plin. lib. 11. cap. 45. Quo referimus proximum à minimo digitum. 5. Digitus medicinalis. Idem Plin. qui loco citato, medicinalem vocat. 6 Digitus medicus. Bero in Auguſt. cap. 8. 7 Digitus quartus. Plin. lib. 23 cap. 6. Qui de Punici floribus agens, ſic ait: Si quis vnum ex his decerpſerit duobus digitis, pollice, & quarto ſiniſtræ manus &c.

Dito groſſo, il primo della mano.] Pollex, icis, maſc. gen. 1 2 l. in rect & b. in obl. Suet. in Aug. cap. 24. Equitem Rom. quòd duobus filij adoleſcentibus cauſa detrectandi Sacramenti pollices amputaſſet, Ipſum bonaque ſubiecit haſtæ. 2. Digitus craſſior Plin. lib. 11, cap 43. 3. Digitus pollex. Cæſ. 3. bell. Gal. Tranſtra confixa ſunt clauis ferreis digiti pollicis craſſitudine. 4. Digitus primus. Ex Plin. l. 23. c. 6.

Dito groſſo del piè.] Pollex, icis Plin. l. 7. cap. 53. Quintus Aemilius Lepidus ianua egrediens incuſſo pollice limini cubiculi, &c.

Di dito groſſo, addiett.] Pollicaris, & hoc, licare, 1. 3. l. 2. b. Plin. l. 13 c. 23.

Groſſezza di dito groſſo.] Craſſitudo pollicaris. Plin l. 17. c. 22. Temerarium eſt ante craſſitudinem pollicarem viri imperare.

Larghezza di dito groſſo.] Latitudo pollicaris. Plin. l. 15. cap. 24.

Dito vicino al groſſo, ouer'indice, perche con quello ſi addita, ò accenna.] Index, icis, maſc. gen. 1. 2. l. in rec. b. in obl. 2. Digitus index. Plin. lib. 28. cap. 2. 3 Digitus ſalutaris. Suet. 4. Digitus demonſtratorius. Iſid. 5. Digitus polliti proximus, vel vicinus, Ex Plin. 6 Proximus à pollice digitus. Ex Plin. lib. 11. cap. 45. 7. Digitus ſecundus. Ex Plin. lib. 23. cap. 6. Cuius eſt; Digitus quartus.

Dito di mezzo.] Digitus medius. Mart. l. 2. Et digitum porrigito medium. 2. Digitus impudicus, Mart. Oſtendit digitum, ſed impudicum. 3. Digitus infamis. Perſ. Sat. Infami digito, & luſtralibus ante ſaliuis. 4. Digitus famoſus. Bernal in Aug. c. 8. 5. Digitus longiſſimus. Plin. l. 28. cap. 6. Anulum à ſiniſtra in longiſſimum dexteræ digitum transferre. 6. Digitus tertius. Ex Plin. lib. 23, c. 6

Dito minore, ò piccolo; diceſi anco dito mignolo ò mignoro, 2. b.] Digitus auricularis, vel auricularius. Ex Lexicog 2 Digitus minimus. Plin. lib. 33. cap 1. Anulum minimo digito habuiſſe. 3. Digitus minuſculus, Plaut. in Amph. Si minuſculo digito increpuerint fores, hac tegula tuum diminuam caput. 4. Digitus breuiſſimus. Macrob. lib. 7. Sat. cap. 13. Auianus anulum de menſa retulit, qui illi de breuiſſimo dexteræ manus digito repentè deciderat 5. Digitulus, li, maſc. gen. 1. 2. 3. b. Ter Eun. act. 2. ſc. 2. Qui mihi nunc vno digitulo fores aperit fortunatus. 6. Digitus quintus, Ex Plin. lib. 23. cap. 6.

Con la punta del dito piccolo.] Digitulo primore, Ex Plaut. in Pœn. cuius eſt: Digitulis primoribus.

Dito sformato, cioè ſenza forma.] Digitus informis. Plin. l. 11. c. 45.

Dito à trauerſo, per trauerſo.] Digitus tranſuerſus; Plaut.

Di vn dito.] Digitalis, & hoc digitale. Vitr. lib. 10. cap. 12.

Vn dito, e mezzo, ſuſt.] Seſquidigitus, m. g. 2. 3. 4. b. Ex Var. l. 1. c. 43.

Di vn dito, e mezzo, addiett.] Seſquidigitalis, & hoc, le, 2. 3. 4. b. 5. l. Vitr. l 10. c 21.

Vn mezzo dito.] Semidigitus, ti, maſc. gen. 1. l. 2. 3. 4. b. Var. l. 3. c. 8.

Di vn mezzo dito.] Semidigitalis, & hoc le, 1. l 2. & 4. b. 5. l. Vitru. l. 10. c. 22. Terebratur terebra foramen ſemidigitale, digitale, ſeſquidigitale.

Groſſezza d'vn dito.] Craſſitudo digitalis. Plin. lib. 22. cap. 18. Vno naſcuntur caule cubitali, craſſitudine digitali.

Groſſezza d'vn dito groſſo.] Craſſitudo pollicaris. Plin. l. 15. c. 23. Circa Nilum naſcens duorum fermè cubitorum altitudine, pollicari craſſitudine.

La larghezza d'vn dito groſſo.] Latitudo pollicaris. Plin. l. 15 c. 24. Digitorum hominis longitudo illis, & interim falcata pollicari latitudine.

Di dito groſſo, addiett.] Pollicaris, & hoc, re, 1. 3 l. 2 b. Plin. l. 13 c. 23.

Sottigliezza d'vn dito.] Gracilitas digitalis. Plin. lib. 14. cap. 3.

Dittamo, vedi Fraſſinella.

Dittatore, nome del più alto grado nella Rep. Romana.] Dictator, ris 1. 2. l 3 b. in rect l. in obl. 2. Magiſter populi. Cic. 3. Fin Sapiens rectius appellabitur Magiſter populi, is enim eſt dictator.

Di dittatore, appartenente al dittatore.] Dictatorius, a, um, 1. 2. 3. l. 4 b. Liu. 6. Ab Vrbe. Poſtremò dictatorium fulmen in ſe intentatum.

Chi è nato di Dittatore.] Dictatorius, a, um. Liu. Dec. 1. l. 7. qui ait: Dictatorius Iuuenis.

Eſſer Dittatore.] Dictaturam gerere. Cic. 2. Off. Quod in paucos ſibi dies ad dictaturam gerendam addidiſſet.

Vice dittatore.] Prodictator, oris, 1. 2 3. l. Liu. l. 22. Prodictatorem populus creauit.

Dittatura, grado, e dignità del Dittatore.] Dictatura, æ, fœmin. gen. 1. 1. 3. l. Cic. in Ant. Dictaturam, quæ vim iam Regiæ poteſtatis obſederat, funditus ex Republica ſuſtulit.

Diuenire, e diuentare.] Euado, dis, 1. 2. l. 2. Fio, is; Cic.

Diuerſamente, in diuerſo modo, ò maniera.] Diuersè, 1. 2. l. 2. Diuerſimodè, 1. 2. l. 3. 4. b. 3. Variè, 1. 2. b. 3. l. Cic.

Diuerſità.] Diuerſitas, tis, 1. 2. 4. l. in rect. & in obl 3. b. 2. Varietas, tis, 1. 2. 3. b. 4 l. etiam in obl. 3. Diſſimilitudo, nis, 1. 5. l. 2. 3. 4 b. 5. l. in obl Cic.

Diuerſo.] Diuerſus, a, um, vel diſſimilis, & hoc, le. Cic.

Diuertire, cioè voltare altroue.] Auerto, tis. Celſ. lib. 2. c 10. Auertitur ſanguis, vbi alia parte prorumpens, alia emittitur.

Diuertir'altroue il ragionamento.] Aliò ſermonem auertere. Cic.

Diuidere, ſpartire.] Diuido, dis, 1. l. 2. b. 2 Partior, iris, 1. l. 2 b. Cic.

Diuidere in infinito.] Infinitè diuidere, vel ſecare. Cic. 1 Acad. Eaſque etiam interire non in nihilum, ſed in ſuas partes, quæ infinitè ſecari, ac diuidi poſſint, cum ſit nihil omninò in rerum natura minimum, quod diuidi nequeat.

Diuinamente, auuerb. con dignità.] Diuinè, 2. l. Cic. Att. lib 10. Præclara igitur conſcientia ſuſtentor, quum cogito me de Republica, aut meruiſſe optimè, quum potuerim, aut certè nunquam niſi diuinè cogitaſſe, 2. Diuinitùs. 1. 2. l. 3. b. Cic. 2. de Or. Multa

memini diuinitus à Platone disputata.

Diuinare, Fior per isciorre alcuno enigma.] Soluo, uis. Hor. 3 carm. od 21.

Diuinare, indiuinare, e indouinare, predire, ò prenunciare cosa futura] Diuino, as, 1 & 2 l. Cic. 1. de Diu. Omninò apud veteres, qui rerum potiebantur, ijdem auguria tenebant: vt enim sapere, sic diuinare regale ducebant. Sipont. A, dico, fit verbum, diuino, quod est, auguror, proprium Dei est futura prædicere. 2. Hariolor, aris, 3 b Cic. de Diuin. 3. Prædico cis, 1. 2 l Cic. 4 Prænuncio, as 5. Denuncio, as. 1. l. 6 Portendo, dis, di, tum 7. Vaticinor, aris, 1. l. 2. 3. b. 8. Præsagio, is, 2. l. 3. b. Ex Cic. 9. Prædiuino, nas. Var. l. 1. de ling. Qui futura prædiuinando solent fari, fatidici dicti sunt.

Chi sà l'arte di diuinare.] Vaticinandi callens. Plin. lib. 21. cap. 31. Halicacabi radicem bibunt vaticinandi callentes.

Diuinatione, & indouinatione; diuinamento, & indouinamento, il diuinare, ò indouinare.] Diuinatio, onis, f. g. 1. 2. & 3. l. 4. b. Cic. 1. de Diu. Vetus opinio est versari quandam inter homines diuinationem.

Diuinatione, ò indouinatione, quì val arte, ò scienza del diuinare.] Diuinatio nis, f g 1. 2. & 3. l. 4. b. Cic. 2. de Diu. Chrysippus quidem diuinationem definit his verbis: Vim cognoscentem, & videntem, & explicantem signa, quæ a Dijs hominibus portenduntur: Officium autem eius esse, prænoscere Dei erga homines mentem, quæ sint quodque significent, quemadmodumque ea procurentur, atque expientur. 2. Futurarum rerum scientia. Cic. de Diu.

Diuinatore, indouinatore, presago, & indouino, quegli, che diuina, ò indouina.] Diuinus, ni, m. g. 1. & 2. l. Cic. 1. de Diu. Pherecydes Pythagoræ magister potiùs diuinus habebitur, quam physicus, cum vidisset haustam aquam de iugi puteo, terræ motus dixit instare. 2. Diuinans, antis, m. g. 1. 2 l. Cic. 2. de Diu. 3. Diuinator, ris. Ex Cic. 1. de Diu.

Diuinatorio, indiuinatorio, & indouinatorio, addiett. che hà virtù di diuinare, od indouinare.] Vaticinus, a, um, 1. l. 2. & 3 b. Liu. 5 bel. Pun.

Diuinatrice, indiuinatrice, & indouinatrice, colei, che diuina,] Diuina, æ, fœm. gen. 1. & 2. l. Horat. 3. Car. Od. 27. Antequam stantes repetat paludes Imbrium diuina auis imminentum. 2. Diuinans, tis, f. g. 1. & 2. l. Cic. 2. de Diu. 3. Diuinatrix, cis. Ex Cic. de Diu. 1. 1. 3. 4. l. in rec. & ob.

Diuinità, l'astratto di diuino.] Diuinitas, tis, 1. 2. 4 l. 3, b. Cic. 1. de Nat. Aristoteles modo menti tribuit omnem diuinitatem modo mundum ipsum dicit deum esse, modo quendam alium præficit mundo.

Diuino, aggett quel che è sopra humano.] Diuinus, na, num. 1. & 2. l. Cic 6. Ver. Heium res diuinas apud deos in suo sacrario propè quotidie facere vidisti.

Diuisamente.] Separatim, 1. 3. 4. l. 2. b. vel seorsum, 1 b. 2. 3. l. Cic.

Diuisibile, addiett. Fior. anco diuideuole, che si può diuidere, ò separare.] Diuiduus, a, um, 1 l. 2. 3. b. Cic. de Vniuers. Deus molitus est opus ex materia, quæ indiuidua est, & ex ea, quæ corporibus diuidua gignitur

Diuisione, partimento, e partigione, cioè il diuidere, ò partire.] Diuisio, nis, fœm. gen. 1 2. l. 3. b. 4. l. in obl.

Diuisione di quattro parti, ò membra.] Quadripartitio, nis, f. g. Var 4 de Ling.

Diuiso.] Diuisus, a, um, 1. 2. l. 2. Partitus, a, um, 1. 2. l.

Diuiso in molte parti.] Multipartitus, a, um, 1. 3. & 4. l. 2. b. Plin. lib. 16 cap. 19. Vita mitioribus populis Indorum multipartita degitur. Alij tellurem exercent, militiam alij capessunt, merces alij suas euehunt, res externas inuehunt, res publicas optimis ditissimique temperant.

Diuiso in due parti.] Bipartitus, a, um, 1. b. 2. 3. l. Plin. lib. 5. cap. 8 Verissima opinio eorum, qui desertis Africæ duas Æthiopias superponunt, & ante omnes Homeri, qui bipartitos tradit Æthiopas, ad orientem, occasumque versos.

Diuisore, colui che diuide.] Diuisor, ris, 1. 2. l. 3. b. in rect. l. in obl. 2. Partitor, ris, 1. 2. l. 3. b. in obl. Cic.

Diuolgare, e diuulgare, cioè publicare.] Efferro in vulgus. Plin. l. 2. c. 12. Rationem defectus vtriusq. in vulgus extulit Sulpitius. 2. Vulgo, as. Tacit l. 3. Falsa hæc vulgauerant accusatores 3. Diuulgo. gas, 1 l. Cæs. de bel Ciu. l. 1. 4 Euulgo, as, 1. l. Liu 9. Ab Vrb. 5 Inuulgo, gas. Gel. l 4 c. 9.

Diuoramento, e diuoratione il diuorare.] Voratio, nis. 2. Deuoratio, nis. 3. Helluatio, nis. Ex Cic.

Diuorare, e deuorare.] Voro, as, 1, b 2. Deuoro, as, 1. l. 2. b. 3. Helluor, aris, 1. l. 2. b Ex Cic.

Diuortio, separation di marito, e moglie.] Diuortium, tij, n, g 1. 2. l. Ex Cic. & alijs.

Diuotamente, Fior. deuotamente, Sen. auuerb. con diuotione, ò deuotione.] Piè, 1. b. 2. l. Ex Cic. 1. de Nat. Piè sanctèque colimus naturam excellentem, atque præstantem. 2. Religiosè, 1. 2. 3 b. 4. l Ex Cic. l 13. ep. 18. Quidam religiosè, ac sine ambitu commendant.

Diuotione, Fior. deuotione. Sen. l'astratto di diuoto, ò deuoto.] Pietas, tis, 1. 2. b. 3. l. Maff. l. 1. Hist. Indic. 2. Religio, nis, 1 2. b. Ex Cic.

Diuotione de Santi.] Pietas, vel religio in superos. Maff. hist. Indic. l. 1.

Per deuotione.] Pietatis, vel religionis causa.

Diuotissimo, superl. sommamente deuoto.] Pijssimus, a, um. 2 Religiosissimus, a, um. Quint. Declam. 6.

Diuoto, e deuoto, che hà deuotione.] Pius, a, um, 4. l. Cic. de leg. 2 Religiosus, a, um, 4. l. Cic. de Nat. 3. Pietate, vel religione præditus. a, um. Ex Cic.

Esser particolarmente diuoto d'alcun Santo, ò hauer diuotione particolare à qualche Santo.] Diuum quempiam cultu præcipuo venerari. Maff. in Ignat. l, 1. c. 2. Venerabatur iam dudum Ignatius præcipuo quodam cultu Principem Apostolorum.

Diuretico, addiett concitatiuo d'vrina.] Diureticus, a, um, 2. & 3, l. 4 b. Arist.

Diurno, addiett. del dì.] Diurnus, a, um, 1. b. 2, l. Cic. 2 de Sen. Labores diurnos, nocturnosque domi, militiæque suscepi.

Diurno, sust. libro delle hore canoniche del giorno.] Liber precum diurnarum.

Diuturno, addiett. di longa durata.] Diuturnus, a, um, 1. & 2. b. Cic. ad Att. l. 7. Difficilis est virtutis diuturna simulatio.

Più diuturno, compar.] Diuturnior, & hoc diuturnius. Liu. 1. Ab Vr. Seruij regum diuturnius esset.

Diuulgare, vedi Diuolgare.

D O

Dobla, vedi Doppia.

Docile, addottrineuole, & ammaestreuole, Fior. ancor insegneuole, addiett atto ad esser insegnato, ouer ad imparare.] Docilis, & hoc, le, o g. 1. 2. b. Ex Plin. l. 10. c. 45. 2. Disciplinæ, vel doctrinæ capax, cis.

Docilità] Docilitas, tis, fœm gen. 1. 2. 3. b. Ex Plin. lib. 10. cap 45.

Documento.] Documentum, ti, n. g.

Dodeci, nome numerale.] Duodecim, 2. 3. b. Plin. lib. 16. cap. 5. Cautum est lege duodecim tabularum, vt glandem in alienum fundum procidentem, liceret colligere. 2. Duodeni, næ, na, 1 2. b. 3. l. Plin. lib 10. c. 63. Laconici canes viuunt annis denis, fœminæ duodenis.

Dodeci volte.] Duodecies, 1. 2. 3 4. b. 5. l. bel. Maced. Tiberis duodecies Campum martium, planaque Vrbis inundauit. 2. Duodecies vicibus. Ex Plin.

Dodecimo, duodecimo, e dodicesimo, aggett. nome numerale di dodici.] Duodecimus, a, um, 1. 2. 3. 4. b. Plin lib. 18. cap. 2. Aruorum sacerdotes Romulus in primis

instituit, seque duodecimum fratrem appellauit inter illos.

Doga, vna delle strifcie di legno, che compongono la botte, ò altro vaso simile.] Lamina, æ f g 1.l.a b Plin. lib. 18. c. 26. Antelucanis horis oportet ferramenta acuere, manubria aptare, dolia quassa sarcire, ipsorumque laminas scabendo purgare.

Dogana, luogo doue si scaricano le mercantie per assegnarle à gabella.] Telonium, neut. gen. t. 3. b. 2. l. Ex Græc.

Doganiere, ministro di dogana.] Telonarius, rij, vel publicanus, ni Cic.

Doglia, e doglianza, dolenza duolo, e dolore, Fior. anche doloratione, mouimento aspero, e molesto.] Dolor, ris, m. g. 1.2. b in rect. & l. in obl Cic. 2. Tusc. Dolor est motus asper in corpore à sensibus alienus. Idem. Cic 4. Tusc. Dolor est ægritudo crucians.

Doglia, che ammette consolatione.] Dolor consolabilis. Cic. lib. 4. epist. 8. Est omninò vix consolabilis dolor tanta est omnium rerum amissio, & desperatio recuperandi.

Doglia, che non ammette consolatione.] Dolor inconsolabilis. Ex Cic. 2. Tusc. & Ouid. 5 Metam.

Doglia di fianchi.] Dolor lateralis. Plin. l. 2 r. c. 21. Item si lateralis dolor sit, aut inter scapulas, aut in thorace &c. 2. Dolor lateris. Cic de Orat. Crassus lateris dolore consumptus est. Hor Serm. l. 1. Sat. 9. Nec latrum dolor, aut tussis, nec tarda podagra.

Doglia mortale.] Dolor mortiferus. Celsus lib. 4. cap. 2. Dolor grauior, sed breuis, neque tamen mortiferus, qui vel vino, vel cruditate, vel frigore, vel igne aut sole contrahitur.

Doglia occulta.] Dolor cæcus. Plin. lib. 19. cap. 1. Vellera pura, aut per se imposita cæcis doloribus prosunt.

Dogliosο, vedi Addolorato.

Dogma decreto.] Decretum, ti, n g. Vel Dogma, atis, n gen. Græc. Cic. 2 Acad. Sapientia neque de se ipsa dubitare debet, neque de suis decretis, quæ philosophi vocant dogmata, quorum nullum sine scelere prodi poterit, cum enim decretum proditur, lex veri, rectique proditur.

D'ogn'intorno.] Vndique. 2. Ab omni, vel ex omni parte.

Doi.] Duo, duæ, duo. 2. Bini, næ, na, 1. l.

Dolce, addiett. si dice di sapor grato al gusto, e hà per contrario l'amaro, e il forte.] Dulcis, & hoc, ce, 1. l. Cic. 3. de Nat. Omne animal sensus habet: sentit igitur, & calida, & frigida, & dulcia, & amara; nec potest vllo sensu iucunda accipere, & non accipere contraria.

Molto dolce.] Prædulcis, & hoc, ce, 1. & 2. l. Plin. lib. 15. cap. 24. A castaneis haud procul abesse videantur prædulces siliquæ, nisi quod in ijs cortex ipse manditur.

Dolcemente, auuerb. con dolcezza.] Dulciter, 1. l. 2. & 3. b. Cic. 2. de Fin Voluptas est, qua sensus dulciter, ac iucundè mouetur. 2 Dulcè, 1. l. & 2. b. Plaut. in Mil.

Dolcetto, dimin. alquanto dolce.] Dulciculus, a, um, 1. l. 2. & 3. b. Cic. 3 Tusc. Eripiamus huic ægritudinem: quomodo? collocemus in culcitra plumea, psalteriam adducamus, cedrum incendamus, demus scutellam dulciculæ potionis. 2. Subdulcis, o g. 1. & 2. l. Plin. lib. 16 cap 8. Radix subdulcis in petris nascens, aut sub arboribus vetustis.

Dolcezza dulcitudine, e dolce, sust. anche dolzore l'astratto di dolce.] Dulcedo, nis, fœm. gen. 1 & 2. l. 3. b. in obl. Cic. 3, de Or Et odor vrbanitatis, & mollitudo humanitatis, & murmur maris, & dulcedo orationis sunt ducta à sensibus. 2 Dulcitudo, dinis, fœmin gen. 1. & 3. l. & 2. b. Cic. 3. de Or. Gustatus est sensus ex omnibus maximè voluptarius, & dulcitudine præter cæteros sensus commouetur. 3 Dulcitas, tis, fœm. gen. 1. 3. l. 2. b. Næu. O suauis linguæ sonitus? ò dulcitas? 4. Dulcor, ris, m. g. 1. l. 2. b. in rect. & l. in obl. Plin. apud Sipont. Contrecta dolcorem amittit.

Chi fà cose dolci.] Dulciarius, rij, 1. 2. l. 3 4. b. 2. Pistor dulciarius. Lamprid in Heliog.

Cose dolci generalmente.] Dulcia, um, neutr. gen. num. plur. Lampr. 2. Bellaria, orum, neutr. gen. num. pl Macrob.

Dolcire, addolcire, vedi Addolcire.

Dolcirsi, addolcirsi, vedi Addolciarsi.

Dolente, addolorato, colui, che si dole.] Dolensis, r. b. o g. Cels. l. 2. cap. 15. Ea toto nunquàm gestari corpus dolens debet.

Dolere, Sen. Fior. anche dolorare, hauer, ò sentir dolore.] Doleo, es, 2. 2. b. Plaut. in Cist. Doleo ab animo, doleo ab oculis, doleo ab ægritudine.

Dolere assai, ò molto.] Perdoleo, es, 1. l. 2. & 3. b. Cæs. 2. bell. Ciuil. Milites suam virtutem irrisui fore perdoluerunt.

Che si duole?] Quid tibi ægre est? Plaut. in Menæch. Dic mea vxor, quid tibi ægre est?

Non dolersi di niente.] Nihil dolere. A. Gell. l. 19 cap 12. Apathiæ sectatores nihil cupiunt, nihil dolent, nihil irascuntur, nihil gaudent.

Dolersi dell'altrui male, ò disgratia.] Cuiuspiam vicem dolere. Cic. l. 1 2. ep. 23. Vnam vicem sæpè doleo, quod nullam partem per ætatem sanæ, & salue Reip gustare potuisti. 2. Alienam vicem dolere. Turs. in Xauer. lib. 1. cap. 4.

Finir di dolersi.] Dedoleo, les, 1. l. 2. 3. b. Ouid. 3, Fast.

Cosa da dolersene.] Dolendus, da, dum, 1 b. 2. l. Cic. 12. Fam. ep. 23. Hæc à te non vlciscendi sunt etiamsi non sint dolenda.

Dolore, doglia, e duolo, moto aspro di corpo, vedi Doglia.

Dolore affetto d'animo.] Dolor, ris. Cic. de Fin. Summum profectò malum est, viuere cum dolore, vltimum est bonorum cum voluptate viuere.

Dolor colico.] Coli dolor. Ex Plin. lib. 26. cap. 19. Cic. pro Dom. 2. Dolor colicus, Ex Corn. Cels. lib. 2. cap 7. 3. Colum, li, n g 1. l. Græc. Plin lib. 26. cap. 1. Mirabile est alios morbos desinere in nobis, alios durare, sicuti colum.

Chi hà dolor colico.] Colicus, a, um, 1. l. 2. b. Græc. apud Diosc.

Dolore artetico.] Morbus articularis. Plin. l 2 1. c 21 Articularibus morbis trium obolorum pondere. 2. Morbus articularius. Plin l 2 1 c. 20 Articularios morbos sedat. 3. Articulorum dolor Gel.

Chi patisce d olori artetici.] Articularius, ria, rium. Plaut. Mere Nec podagricus, nec articularius est, quem rus ducunt pedes.

Dolor di testa.] Dolor capitis. Plin. l 2 1.

Leuar il dolore.] Dolorem prohibere. Plin. l. 20. c. 7. Eadem lactuca trita ex aceto colluta, matutinis, bis mense dentium dolorem prohibet.

Il dolor seguita.] Dolor permanet. Colum. l. 6. c 6.

Dolor di fianchi, vedi Doglia.

Dolore corporale.] Corporis dolor. Cic. l. 7 ep. 1.

Dolor di corpo per ventosità.] Anxiferi vertices. Cic. Tusc.

Far dolore, vedi Addolorare.

Doloretto, dimin. Dolor piccolo.] Dolorculus, li, m. g. 1 & 3 b. & 2 l. Ex Plaut. in Pœn.

Dolorosamente, vedi Addoloratamente.

Doloroso, vedi Addolorato.

Domabile, e domeuole, addiett. che si può domare.] Domabilis, & hoc le, 1 3 b. 2 l. Hor 4 Carm. Od 14.

Domamento, e domatione, il domare.] Domitus, 1. 2. b. m g. Cic. 2 de Nat Nos efficimus domitu nostro quadrupedum vectiones; quorum celeritas, atque vis nobis ipsis affert vim, & celeritatem. 2 Domitura, ræ, f. g. 1. 2. b. 3 l. Plin. l. 8. c. 45. Domitura boum in trimatu, postea sera, atque præmatura.

Domanda, e dimanda, domandita, e dimandita, domandagione, e dimandagione.] Petitio, nis, f g. 1 3. b. 2 l. Cic. 2. Postulatio, nis, 1. 3. l. 2. & 4. b. Cic.

Domandare, e dimandare, addomandare, & addimandare l'istesso, che chiedere.] Peto, tis, 1 b Cic. l 2. ep. 6. Graue est homini prudenti, petere aliquid magnum ab eo, de quo se benemeritum putet, ne id quod petat; exigere magis, quam rogare, & in mercedis potius quam beneficij loco numerare videatur.

Domandare per sapere.] Interrogo, gas, aui, atum 3. b. 2. Percunctor, taris, atus, sum. 3. Quæro, ris, sui, itum. 4 Scitor. aris, 1. l. 5. Sciscitor, aris, 1. l. 2. b. Ex Cic.

Chi domanda con iostanza, ò instantemente.] Flagitator, ris, m. g. 1. l. a. b. 3. l. Cic. de Clar. Orat. Flagitator non molestus, sed assiduus tamen, & acer.

Domandare instantemente, ò con istanza.] Magnoperè petere Cic. l. 3 ep 6 2. Flagito. tas, 1 l. a. b. Cic. pro Rab. Consulia auxilium implorat, & flagitat. 3. Efflagito, as. Cic. pro Miloue.

Domandare instantissimamente, ò con instanza grandissima.] Etiam atque etiam petere. Cic. l. 3. ep. 2. 2. Maximopere petere. Cic l. 3. ep. 2.

Domandar spesso] Rogito, tas, 1. & a. b. Cic. l. 13. ep. 1. Pomponius Atticus homo minimè ambitiosus minimè io rogitando molestus.

Dimandar cosa giusta, ò lecita.] Æquum postulare. Cic. Att. l. 16. Libellum dedi, probauit causam, rescripsit Attico, aqua eum postulare.

Domandar cosa ingiusta, ò illecita] Iniquum postulare. Cic de Fin. Immo isto quidem loco, nisi iniquum postulo, responde arbitratu meo.

Domandar in gratia, ouer' intercedere.] Deprecor, aris, 1. l. 2. b. Cic pro Plaoc. Pro voo filio duo patres deprecantur. 2. In beneficij loco petere. Cic 5. Ver.

Domandare prrgando] Precariò petere. Plaut. in Amph. Hoc petere me precariò à vobis iussit.

Domandare con belle parole, ouero con buoni termini.] Leniter petere. Plaut. in Amph. 2. Dictis bonis petere. Plaut ibidem.

Domandare con ogni instaoza possibile.] Omni contentione petere. Cic. lib. 13. ep. 66. A te hoc omni contentione peto, sic, vt maiore cura, maiore animi labore petere non possim.

Domandar' aiuto con le lagrime à gl'occhi.] Opem implorare. Cic.

Domandare saluo condotto.] Postulare fidem publicam, Cic.

Per domandare aiuto.] Opis petendæ gratia. Gel.

Domandatore, addimandatore, e addomandatore, colui, che domanda.] Postulator, m. g. 1. & 3 l 2. b.

Domandatrice, addimaodatrice, & addomandatrice, colei, che dimanda.] Postulatrix, cis, fœm. gen. 1. 3. l. 2. b.

Domane, e dimane, il giorno seguente.] Craa, 1. l Gell. lib. 2. cap. 29. Imus, & cognatos, affinea, vicinosque nostros oramus, vt adsint craa tempori ad metendum. 2. Crastino, Gell. lib 2 cap 29 S Dominus messem ad amicos reijcit, crastino seges non metetur 3. Crastino die. Liu 4 bel. Pun. Crastino die, aut Ennenium sanguine tona inundabitur. 4. Die crastini, Gell. lib. 10 cap. 24 Item simili figuræ die crastioi dicebatur, idest crastino die. 5. Secundum hunc diem, Cic. 1. de Orat. Tu facilius nobis expones ea, quæ abs te quæ sita sunt. sed opinor secundum hunc diem

Domare, propriamente si dice delle bestie, e vale far mansueto, & vbediente io modo, che si lascino maneggiare.] Domo, as, domui, domitum, 1. b. Nicol. Perott. Domare proprium est, vi atque armis imperio suo subijcere: vnde domare equos dicimus, imperio nostro obedientes facere. 2. Maosuefacio, facis, Ex Plio lib. 2. cap. 16. Et Pallad. lib. 4. cap 52. 3. Mitigo, as, 1. l. 2. b. ol. l. 6. cap. 2.

Domar bene.] Edomo, as, 1. l. & 2. b. Cic pro Sylla. 2. Perdomo, as, 1 b. Liu. 2. Ab V rb.

Domar spesso.] Domito, tas, 1. & 2. b. 6. Virg. 3. Geor.

Domato, partic.] Domitus, ta, tum, 1. & 2. b Cic. 2. de Nat. Belluis vtimur domitis, & condocefactis. 2. Subactus, a, um, 1. b. Cic. pro Font. Galli subacti, & bello domiti.

Domatore, colui, vhe doma.] Domitor, oris, m. gen. 1 & 2. b. Plin. l. 25 c. 2. Marsos à filio Circes ortam gentem, esse domitores serpentium constat 2. Domator, oris, m g. 1. b. & 2. l Tibul. l. 4 Panegyric. ad Messal. Te duce non alsia conuersus terga domator Libera Romanæ subiecit colla catenæ.

Domatrice, colei, che doma.] Domitrix, icis, f. g. 2. & 2. b. 3. l. Plin. l. 36. c. 16 Ferrum trahitur à magnete lapide: domitrixque illa rerum omnium materia ad inane nescio quid currit: atque vt propius venit assilit, teneturque, & complexu hæret 2. Domatrix, cis, f. gen. 1. b. 2. l. Ex Tibul. l. 4 paneg. Ad Mess

Domattina, vedi Domane.

Domenedio, vedi Dio.

Domenica, nome proprio di donne, vna delle quali fù Vergine, e martire; il cui corpo à Tropea in Calabria con veneratione si conserua] Dominica, cæ, f. a. 3. b.

Domenica, giorno dedicato al Signore, e principio di settimana.] Dies dominica. Iac. Gretf 2. Dies Dominicus, Maff. 3. Dies solis. Adr Iun. Nom. & Iac. Gretf. Nom 4 Feria Dominica. Maff Hist. Indic. lib. 14. Gaspar quo pluribus sufficeret, Dominicam feriam, itemque tertiam, quartam, & quintam populo Christiano, secundam Ethnicis, sextam Mahometanis, Sabbatum Hebræis (quoa harum quæque secta certos obseruabat dies) attribuit. 5. Feria prima, Iac. Gretf. Nom 6. Dominica, cæ, fœm. gen. 1. 2. b. Turs. Laur. Hist. lib 8

Domenica delle palme, la festa di quaresima.] Dominicus dies palmarum. Maff in Ignat. lib. 1. cap. 13. 2. Dominica io palmis. Maff. l 3, ep 8. 2. Dominicus dies palmaris, Ex Maff.

Domenica di Carnouale, ouero di quinquagesima.] Dominicus dies ante cineralium. Ex Maff 2. Dominica in quinquagesima. Ex Maff lib. 3. epist. 3. Dominicus dies Dionysiorum, aut Liberaliorum, Ex Maff. & Cic ad Att.

Domenica Pasqua, ouero di Resurrettione.] Dominicus dies Paschalis, Maff l 3 ep. 8.

Domenica di Passione, la quinta di quaresima.] Dominica in passione, Ex Maff. l. 3 ep 2 Dominicus dies patheticus, Ex Turs. & Arist.

Dominica di Pentecoste, ouero di Pasqua rosata.] Dominicus dies Pentecostes, Ex Maff. in Ignat.

Domenica di Quaresima.] Dominicus dies quadragesimalis Ex Maff l. 3. ep. 2. 2. Quadragenarij ieiunij Dominica. Turs. Hist. Laur l 5. c. 8.

Domenica di Sessagesima.] Dominica in Sexagesima. Ex Maff l. 3. ep. 8

Domenica di Settuagesima.] Dominica in Septuagesima. Ex Maff. l. 3. c. 8.

Domenica Lætare, la quarta di quaresima.] Dominica quadragenarij ieiunij quarta. Turs. Hist. Laur. lib 5. cap. 8. Romani Pontifices dominica quadragenarij ieiunij quarta (ea ab Missæ introitu, Dominica lætare dicitur) veteri, solemnique more Rosam auream consecrant.

Dominicale, aggiooto dell'oration detta il Pater nostro, e chiamasi oration dominicale.] Dominicus, a, um, 1. 2. 3. b. Maff. in ep.

Domesticamente, dimesticamente, e familiarmente, cioè alla domestica.] Familiariter, 2. 3. 5. b. Plaut. Rud. Abnimium familiariter me tractas. 2. Familiarem in modum, Ex Liu. 2. bell. Mac. 3. Ritu, vel more familiari, Ex Cic. pro Cæl.

Domesticare, far mansueto, vedi Mansare.

Domesticarsi.] Inire familiaritatem cum aliquo 2. Insinuare se in familiaritatem alicuius, Ex Cic.

Domestichezza, dimestichezza, e familiarità l'astratto di domestico.] Familiaritas, tis, fœmin. gen. 1. 2. 3. & 5. b. 4. & 6. l. Cic. 1. Off. 2. Consuetudo, dinis, 1 2. 3 l. fœmin. gen. 3. Necessitudo, nis fœmin. gen. 1. 3. b. 2 4 l.

Domestichissimo, familiarissimo, addiett. superl. iòmamète dome-

domestico, ò familiare.] Familiarissimus, a, um. Cic. 2. Summa familiaritate coniunctus, a, um. Cir.

Domestico, dimestico, e familiare. Sin. casalengo, Fior ad- diett. di casa.] Domesticus, a, um, 1. & 3. b. 2. l. Cic 2 Off Ex- terna libentius in talire, quam domestica recordor. 3. Familiaris, & hoc, re. Cic.

Domestico, interso d'animale, vedi Manso.

Domruole vedi Domabile.

Domicilio, habitatione.] Domicilium, lij, n. g. 1. 2. 3. & 4. b. Cic. 7. Ver.

Dominare, donneggiare, e signoreggiare, cioè hauer dominio, esser Signore, e comandare, vedi Signorrg- giare.

Dominare, cioè soprastare di fito, & essere à cauagliere.] Immineo, es, 2. 3. b. Cic. de Offic 2. Impendeo, des, 3 b. Cas. s. bel. Gall.

Dominatione, vno de gl'ordini angelici.] Dominatio, nis.

Dominio, padronanza, vedi Signoraggio.

Dominio, stato, vedi Stato.

Dominio di se stesso] Sui imperium. Plin. l. 35. c. 10. Alexan- der Magnus animo, maior imperio sui.

Chi hà dominio di se stesso.] Sui imperiosus, a, om. Plin. l 34. c 8 Signum fuit mirè gratum Tiberio principi, qui non quiuit temperare sibi in eo, quamquam imperiosus sui inter initia principatus

Domo, e Duomo, la Chiesa cattedrale.] Aedes maxima, Ex Maff de Iapo. reb l. 1. 2. Templum maximum, Maff. de Iap. reb. l. 1. ep. 1. In templo maximo per manus Episco- pi festo ipso Spiritus Sancti die, Baptismi sacra susce- pimus.

Donate, dar in dono.] Dono, as, 1. Sen. de Ben. l. 3. cap. 14. Nullam legem huic constituerunt, vt circumspectius do- naremus, vt circumspectius eligeremus eos, in quos meri- ta conferrentur. 2. Dono dare. Q. Curt. l. 2. Captiuos si placet reddi. honestius dono dabimus, quam pretio re- mittemus. 3 Largior, iris, Sen. de Ben. l. 2. c. 14. Quemad- modum pulcherrimum opus est, etiam inuitos, nolentesq; seruare, ità rogantibus pestifera largiri, blandum, & affa- bile odium est.

Donat' à diuersi, ouert' in quà, e in là.] Dilargior, iris, 1. 2. l. 3. b. Cic. de Leg. Agrar. L. Sylla, qui omnia sine vlla Reli- gione quibus voluit dilargitus est, agrum campanum at- tingere non est ausus.

Donatiuo, dono, e presente ciò che gratiosamente altrui si dona.] Donum, ni, 1. l. Cic 3. de larg. Donum espiunio, neuc danto, neue petenda, neue gerenda, neue gesta potestate. 2 Munus, tis, 1. & 2. b. in rect. & in obl. neut. gen. Cic de Off. Munera perinde sunt, vt accipiun- tur.

Donatiuo, ò dono, che fà il Capitano à soldati.] Donatiuum, tiui, n. g. 3. l. Suet. in Domit. c. 2. Diu cunctatus est, an du- plum donatiuum militi donaret.

Donatiuo, che si fà à Prencipi, ò gouernatori di grano, vino, denari.] Triticum, vinum, aurum honorarium. Cic.

Donatiui, che si fanno à gl'amici già risanati.] Soteria, orum, n. g r 2 l. Grac Mart. l 12. ep. 45.
Nam quotiens surgis, soteria poscis amicos:
Sit pudor: ægrota iam Polyrarme semel.

Donatione.] Donatio, nis, f. g. 1. 2. l. 3. b. Cic

Donato.] Donatus, a, um, 1. 2. l. Ex Virg.

Donde, cioè di qual luogo.] Vndè Cic.

Donde auuiene che? donde che nasce che? donde procede che?] Quam ob causam euenit, vt? Quam ob rem eue- nit, vt. 3 Cur accidit, vt 4. Cur euenit, vt Gell. lib 19. cap. 4. Quærit Aristoteles, quam ob causam eueniat, vt quibus inuasit repentinus rei magnæ timor, plerumque aluo statim rita fiant.

Doni naturali.] Naturæ dona. Plin. l. 22 cap. 23. Laser inter eximia naturæ dona numeratum pluribus compositioni- bus inseritur.

Doni sopranaturali.] Gratiæ dona Plin. l. 22. c. 23.

Doni offerti à Dio.] Donaria, orum. Virg.

Donna, & anco femina, voce che nella spetie humana signi- fica sesso feminile.] Fœmina, æ, f g 1. l. & 2. b. Sen. de remed. fort. Nihil est tam mobile, quàm fœminarum volontas, nihil tam vagum. 2. Mulier, is, f. g. 1. & 2. b. Cic. pro Mur. Mulieres omnes propter infirmitatem consilij maiores nostri in tutorum potestate esse voluerunt. 3. Animal menstruale. Plin. l. 7. c. 15. Solum autem ani- mal menstruale mulier est: Inde vnius vtero, quas ap- pellarunt molas: ea est caro informis, ferri, ictum, & aciem respuens. 4. Sexus fœmininus. Ex Plin. lib. 27. cap. 2. & lib. 10. cap. 55. Vbi ait, Iulia Augu- sta parere virilem sexum admodum cupiebat. 5. Stirps fœminea, vel muliebria. Ex Ouid. 3. Met. & Liu. 1. Ab Vrbe, vbi ait 1 Breui stirpa quoque virilis ex nouo ma- trimonio fuit, cui Ascanium parentes dixere no- men.

Donna cattiua di mal'affare, di mala vita.] Fœmina pro- brosa Suet Dom. probrosis fœminis lecticæ vsum ade- mit. 2. Fœmina famosa. Cic. de Or. Nam me ad famosas vetuit mater accedere.

Donna grauida.] Mulier prægnans. Cic.

Donna grande.] Heroina, æ, fœmin. gen. 1. 2. 3. l Prop. l. 1. el. 12. Herois, idis, fœmin. gen. 3. b. in rect. & obl. Stat. l. 3. Sylu.

Donna che guarda in torto.] Circumspectatrix, cis, f. gen. Apul. in Apol.

Donna principale.] Fœmina primaria. Cic. lib. 5. epist 11.

Donna più, ò molte volte maritata. che hà hauuto più ma- riti.] Plurium, vel multarum fœmina nuptiarum. Cic. ad Att. l. 13. Cornificiam Quinti filiam petiuit vetulam, sanè, & multarum nuptiarum.

Donna, che non si marita.] Mulier cælebs, libis. Fest. l. 7. Cælibem dictam existimant, quod dignam Cœlo vitam agat.

Donna maritata, che hà marito.] Marita, tæ, r. b. 2. l. Horat. Epod 8. Cuius est: marita, onusta baccia am- bulet. 2. Mulier marita. Ex Colum. lib. 11. c. 2. Cuius est. Arbor marita, Et Quint l 8. c. 3. Cuius est. Vlmus, marita.

Donna, che hà figliuoli.] Mulier mater. Ex Plin. ep. 14

Donna masrhile, che hà del masrhio.] Virago, nis, 1. 2. l. 3. com. rect & l. in obl. Plaut. Merc.

Donna di mondo, donnaccia, si dice colei, che viue sensual- mente.] Mulier voluptaria, Ex Cic pro Mart, & 2. Tu- sc. 2 Mulier mala, vel improba, Ex Cic. pro Cæc. & in Pis.

Donna presa per piangere il morto.] Prafica, cæ. Hæc qui- dem præfica mortuum laudat.

Donna di parto, che hà partorito.] Puerpera, ræ. Plin. l. 22. c. 19. lac suilium per se potum deficientia vbera puerpe- rarum replet.

Donna vaga d'huomini.] Mulier virosa. Sipont in Mart. Mulieres dicuntur virosæ, quæ appetentes sunt viro- rum, sicut viri dicuntur mulierosi, qui appetentes sunt mulierum.

Donna di primo parto.] Primipara, r. l. 2. 3. b. Plin. lib 8. cap. 40 Canicula genita ex primipara citius cer- tata.

Donna non vergine.] Mulier, ris, r. 2. 3. b. Quint. l. 6. cap 3. Cicero obiurgantibus, quòd sexagenarius Popiliam Vir- ginem duxisset, cras mulier erit, inquit.

Cosa pertinente à donna.] Mulierarius, a, um, 1. & 3. b. & 4. l. Cic. pro Cæl.

Donna qui vale signora, e padrona, e si dà hoggi per titolo à donne d'alta conditione.] Domina, æ, f. g. 1. 3. b. Plaut. Ci- stel. Quod nomen est tuæ Dominæ?

Nostra donna per eccellenza si dire la B. V. Madre di Dio.] Dei Mater. Turs. in Xauer. l. 5. c. 1 c. 2. Rerum omnium Do- mina, Ex Cic 2. de Fin.

Donneggiare, cioè padroneggiare significa essere, ò far il Padrone.] Dominor, aris, 1. & 2. b. Sallust. Fortuna in omni re dominatur. 2. Donium agere. Ex Cic. pro Rosc. Com.

Donnescamente, e femminescamente; femmineuolmen- te, e femminilmente, auuerb. da donna, ò da fem- mina, cioè à guisa di donna, ò di femmina.] Muliebri- ter, 1. 2. & 4. b. 3. com. Hor. Nec muliebriter expauit ensem.

conſem. 2. Mulierum ritu. Liu. dec 1. l 5. Sedemus deſides domi mulierum ritu inter nos altercantes. 3. Muliebrem in modum. Ex Plaut Rud. & Trin. 3. Ritu, vel more muliebri. Ex Quint. Curt. l. 3.

Donneſco, addiett. di donna.] Muliebris, & hoc, bre, t. a. b. 3. com. Sen. de Remed Fort. Omniũ quidem imperitorum animus, maximè tamen muliebris in lubrico eſt. 2. Fœmineus, a, um, 2 b. Auct. ad Her l. 3.

Donnetta, vedi Donnicciuola.

Donnetto, Sen. nome generico diſprezzatiuo d'adunanza, ò numero di donne.] Conuenticulum muliebre. Ex Cic. pro Dom. & pro Cæl. 2. Conciliabulum muliebre. Ex Plaut. in Bacch.

Donnicciuola, femminella, e donnetta. Sen anche donnina, e doniema, diminut. di donna piccola, ò di baſſa conditione.] Muliercula, æ, fœmin. gen. 1. a. & 4. l. 3 b Cic. de Am. Mulierculæ magis amicitiarum præſidia quærunt, quam viri: & inopes, quam opulenti; & calamitoſi, qui putantur beati. 2. Fœmella, læ, fęmin. gen. Nicol. Perott. A fœmina fit fœmineum, & diminut. fęmella.

Donna, e per apocopa Don quaſi Domino, ſi dà hoggi per titolo à Prencipi, à Monaci, & in molti luoghi anco à Preti, Capellani, ò Parocchiani.] Dominus, ni, m. g. 1. & 2. b.

Donnola, Animaletto noto, ſimile al ſorce.] Muſtela, læ, f. gen. 2. l. Plin. lib. 30. cap. 15 Si muſtelæ cinis detur in offa gallinaceis pullis, & columbinis, tuti ſunt à muſtelis.

Donnola domeſtica.] Muſtela domeſtica, vel vulgaris.

Donnola ſaluatica, e maggior della domeſtica.] Muſtela ſylueſtris. Plin. lib. 20. cap 4. 2. Viuerra, ræ, fęm. gen. Idem Pl.

Di donnola, nome poſſ] Muſtellinus, na, num, 2. 3. l. Plin. l. 30. cap. 14.

Donnola di fiume.] Muſtela fluuiatilis. Greſſ.

Donnolo, il figliolo della donnola.] Muſtelæ catulus. Plin. l. 29. c 4 2. Catulus muſtelinus. Ex eod.

Dono, vedi Donatiuo.

Donzella, figliola, ò pulzella.] Virgo ſeu innupta puella. Ex Virg.

Donzello, giouinetto.] Adoleſcens, tis, adoleſcentulus, 1. 2. 3 b. 3 4 l. Ex Cic.

Dopo vedi Dapoi.

Dopo molto tempo.] Longo interuallo.

Dopo quel tempo.] Ab illo tempore.

Dopoiche.] Poſtquam, poſteaquam, vel poſtea verò quàm. Cic.

Doppia, dobbla, e dobbra, moneta d'oro, che vale il doppio più dello ſcudo d'oro.] Nummus aureus duplex, Turſ. Nom.

Doppiamente, auuerb à doppio.] Dupliciter. Cic. l 9. e. 20. Dupliciter delectatus ſum tuis litteris, & quod ipſe riſi, & quod te intellexi iam poſſe ridere.

Doppiamente, addoppiamento, e raddoppiamento, il doppiare.] Duplicatio, nis, f gen. 1. com 2 b. 3. l. Sen. Nat. Quæſt. 4 2. Geminatio, nis, 1. a. b. 3. l. Cic 3 de Or. Geminatio verborum habet interdum vim, leporem alias. 3. Conduplicatio, nis, 1. 4. l. a. com. 3. b. Auth. ad Heren. lib. 4. Conduplicatio eſt eiuſdem vnius, aut plurium verborum iteratio. 4. Congeminatio, nis, t. 4. l. 2 3 b. Plaut. in Pœn. Quid hoc eſt conduplicationis, quæ hæc congeminatio?

Doppiare, addoppiare, e raddoppiare.] Gemino, as, t. a. b. 2. Duplico, as, t. com. 2. b. Cic. 3. Conduplico, cas. 3. Congemino, as.

Doppiare, à tre doppi.] Triplico, cas. Gel. l. 1. c. 20. Idem ipſe numerus triplicatur.

Doppiare à dieci doppi.] Decemplico, as, 1. 3. b. 2. l. Var. 5. de Ling.

Doppiato, addoppiato, e raddoppiato.] Geminatus, ta, tum, 3. l. 2. Duplicatus, ta, tum, 3. l 3. Conduplicatus, a, um, vel congeminatus, a, um.

Dopiere, vedi Torcia.

Doppiezza, vedi Simulatione.

Doppio ſi dice di chi muta volto procedendo aſtuta, e malitioſamente.] Verſipellis, & hoc, le, t. 3. l. a. b. Plin. l. 8. cap 22. Homines in Lupos verti rurſumque reſtitui ſibi, volgò infiaa eſt fama, in tantum vt in maledictis verſipelles habeat. 2. Verſutus, a, um, à verſando dictus. a. l. Cic. 3. de Nat. Chryſippus homo verſutus, & callidus; verſutos eos appello, quorum celeriter mens verſatur, & calidos autem, quorum tamquam manus opere, ſic animus vſu concalluit.

Dorare, vedi Indorare.

Dorato, vedi Indorare.

Doratore, vedi Indoratore.

Dormicchiare, e ſonneggiare. Fior. ſonnecchiare. Sen. ſonnicchiare, cioè dormire leggermente, ouer cominciar à dormire.] Dormito, tas, t. & 2. l Cic. Att. lib. 2. ep. 16. Cœnato mihi, & iam dormitanti prid. Cal. Maias epiſtola eſt reddita, in qua de agro Campano ſcribis.

Domiglione, Fior. anche dormitore, colui, che volentieri, e ſpeſſo dorme.] Dormitator, tis, t. 2. & 3. l Plaut Trinum. Ni illic homo eſt, aut dormitator, aut ſector zonarius.

Dormiglioſo, Sen. ſonnacchioſo, Fior. ſonnocchioſo, addiett mezzo aſſonato, ouer addormentato.] Semiſomnus, a, um, 1. 3 l. a b. Corn. Tac. lib. 1. Sine vulnere, milites, qui ſemiſomnos, inermos, aut palantes ceciderant. 2. Semiſomnis, & hoc, ne, 1. & 3. l. a. b. Liu. 7. bell Maced. Pedites ordinati, & præparati ſparſos per negligentiam, & ſemiſomnes propè adorti ſunt, cædes paſſim fugaque per campos facta eſt. 3 Semiſopitus, ita, tum, t. & 4. l 2. & 3 b. Liu 5. bel. Pun Pars ſemiſopitos hoſtes cædunt, pars ignis eſcas ſtramento arido tectia inijciunt. 4 Somniculoſus, a, um. Plin.

Dormire, pigliar ſonno.] Dormio, nis, 1. l. 2. b. Cic. 2. de Diu. Contrahi autem animum Zeno, & quaſi labi putat, atque concidere, & ipſum eſſe dormire. 2 Somnum capere, vel ducere. Ex Cic 2. de Leg. 3. Somnum caperè. Plin. lib. 10 cap. 33. Galgulos dependentes pedibus ſomnum capere confirmant, quia tutiores ita ſe ſperant.

Dormir tutta mattina.] Mane totum dormire. Mart. l. 1. ep 46.

Non rumpet altum pallidus ſomnum reus,
Sed mane totum dormiens.

Dormire fin' à mattina.] In matutinum quieſcere, vel dormire. Ex Plin. l. 11. c. 10. Qui de apibus agens ſic ait: Hac tu quies in matutinum, donec vna excitet gemino, aut triplici bombo, vt bucino aliquo.

Dormir in terra.] Humi ſomnum vel quietem capere. Ex Pomp. Mel. l. 1. c 8. Qui de Cyrenaica prouincia loquens ſic ait. Humi quies epulæque capiuntur.

Dormir profondamente.] Arctè, & grauiter dormire. Cic 1. de Diu. 1. Altum dormire Iuuen. Sat. 1. Con. Elium dedimus ſyllæ, priuatus vt altum dormiret, &c.

Dormir fin' à giorno] Ad lucem dormire. Cic. 1. de Diu. 2. In lucem dormire. Hor. l. 1. ep. 18. Dormiet in lucem, ſcorto poſtponet honeſtum.

Dormir fino à mezzo giorno.] In meridiem, vel in medium diem dormire. Ex Hor. l. 1. ep. 2. Qui ſic ait. Cui pulchrum fuit, in medios dormire dies, &c.

Dormire, ò far vn ſonno.] Somnum edormiſcere, vel edormire. Plaut.

Dormire à ſatietà, ouer finire di dormire.] E dormio, mis. Cic. l 2. Acad.

Dormire di nuouo, ritornare à dormire.] Redormio, mis. Plin ep 213.

Il dormir di nuouo.] Redormitio, nis, fœm. g. Plin. lib. 10. cap. 75.

Dormir poco.] Parcè dormire. 2. Somni breuis eſſe. Ex Celſ.

Il dormir poco.] Somnus breuis. Celſ. l. 8. c. 4.

Dormir dopo pranzo, cioè circa mezzo giorno.] Meridio, as, 1. & 3. b. 2. l. Suet. in Cal. cap 38. Super reos quondam ex diuerſis criminibus vna ſententia condemnauit: gloriatuſque eſt expergefacta ſomno Caſonia, quantum egiſſet, dum ea meridiaret. 2. Meridior, aris.

Celf. l. 1. c. 2 Longia diebus meridiari ante cibum debet si minus post eum.
Il dormire dopo pranzo.] Meridiatio, nis, fœmin gen. 1. 3. & 3. b. 4. l. Cic. de Diu. Nunc quidem propter intermissionem forensis operæ, & lucubrationes detraxi; & meridiationes addidi, quibus vti antea non solebam.
Dormir sù la panza, ò alla supina.] Supinè quietem capere. Ex Mel. l. 1. c. 4.
Attender' à dormire, ouer non far altro che dormire.] Somno studere. Ex Plaut. in Mil. qui sic ait: si quid agis, vigila, ne somno dude. 2. Somno inuigilare. Claud. de Theod & Andr.
Dormire insieme.]Condormio, mis, 1. & a. l. 3. b. Plaut. Most. Abimus omnes cubitum, condormiuimus.
Dormir profondamente.]Arctè, & grauiter dormire. Cic. de Diuinat.
Far dormire, cagionar sonno.] Somnum facere. Plin. l. 21. c. 19. Rosæ flos somnum facit; inhibet fluxiones mulierum &c.
Andar' à dormire.] Somnum petere. Quint. lib. 9. cap. 4. Pythagoreis moris fuit, cum euigilarent, animos ad lyram excitare, quo essent ad agendum erectiores; & cum somnum peterent, ad eandem prius lenire mentes, vt si quid esset turbidiorum cogitationum, concoterent.
Dormir in terra.] Humi quietem capere. P. Mel. l. 1. cap. 4. Humi quies epulæque capiuntur.
Chi dorme pochissimo.] Breuissimi vir somni. Suet. in Claud c. 33.
Chi non dorme.]Exomnis, & hoc, ne. Vell. Paterch Hist. l. 2. Mecænas vir vbi res vigiliam exigeret sanè exomnis, prouidens, atque agendi sciens. a. Insomnia, & hoc, ne. Ex Vel. Paterc.
Mentre si dorme, ò quando si dorme.] In somno. Plin l. 20. c. 7. Libidinum imaginationes in somno compescuntur. a Per somnum. Cels l. 2. c. 6.
Andare à dormire.] Cubitum discedere. Cic. de Somn. Scip.
Far dormire, conciliar sonno]Somnum afferre. Plin. l. 32. c. 2 2. Somnum facere. Plin Ibidem.
Per dormire.] Somni gratia, vel causa. Plin. lib. 9. cap. 19.
Dormire senza pensieri.] In vtramque aurem dormire. Ex Pl.
Dormitione, Fior l'atto di dormire.] Domitio, nis, f. 4. b. a. 3 l. Sipont. in Mart. A dormio fit dormitio, hoc est quies, & dormito frequentatiuum. 2. Somni captus, tus. Ex Cic. ad Att. lib 8 & Plin. l 24. c. 10. Cuius est trium digitorum captus. 3 Somni ductus. Ex Virg 4 Aen. Et Cic. 2. de Leg.
Dormitorio Rom. dormentorio. Sen dormentoro, Fior. luogo doue dormono religiosi claustrali.] Dormitorium, rij, n g. 1 2. & 3 l & 4. b Plin. l. 30. c. 6. Iubet eum in parte dormitorij eius includi. a. Conclaue dormitorium. Ex Cic. 1. de Din. & Plin. ep 101.
Dorso, e dosso, la parte posteriore del corpo dal collo fin'al fianco.] Dorsum, si, n. g Pomp. Fest. l 4 Dorsum dictum, quod pars ea corporis deuexa fit deorsum. a Dorsus, si, m. g. Plaut. in Mil. Timeo quid rerum gesserim ita dorsu totus prurit.
Dotale, addiett. di dote.] Dotalis, & hoc, ale, 1 & a. l. Liu. 6. Bel. Pun. Super dotem, quam accepturus à socero es, hæc tibi à me dotalia dona accedent.
Dotare, dar la dote.] Doto, dotas, 1 l Suet. in Vesp. c. 14. Vitellij hostis sui filiam splendidissimè maritauit, dotauitque etiam & instruxit.
Dottato, addiett.] Dotatus, a, um, 1. & 2. l. Cic. Att. lib. 14.
Dotato molto bene, addiett.] Dotatissimus, ma, mum. Ouid. Met. l. 11.
Dote, e dota, quel che la moglie da al marito per aiuto del peso matrimoniale.] Dos, dotis, fœm. gen. 1 l. in rect. & obliq. Sipont. in Mart. Dos, ex est, quæ marito ab vxore datur.
Dote grossa, ò grande.] Dos dapsilis. Plaut. Aul. 3. Dos altilis, atque opima. Plaut in Cistel. qui sic ait. Prohibet diuitijs maximis, dote altilis, atque opima. 3. Dos summa, vel maxima Ter. in Andr. act. 1. sc. 1.
Dote, che fà il Padre.] Dos profectitia Vlp.
Dote, che si fà da altri.] Dos aduentitia.
Far la dote alla figliuola.] Dotem conficere filiæ.
Desij di dote] Prædia dotalia.
Dottamente con dottrina, ò scienza.] Scienter. Cic. de Orat. Benedicere est scienter, & peritè, & ornatè dicere. 2. Peritè. 3 Eruditè. 4. Doctè, 1. 2. l. Plaut. in Mil. Dicito doctè, & cordatè, vt cor ei saliat.
Molto dottamente.] Perdoctè, 1. 2. 3 l Plaut. in Monst. Vt perdoctè cuncta callet: nihil hac docti doctius.
Dotto, scientiato, addiett. che hà dottrina, ò scienza.] Doctus, a, um, 1. l. Suet. de Illustr. Grammat. 7. M. Antonius Gnipho fuisse dicitur ingenij magni, memoriæ singularis, nec minus græcè, quam latinè doctus.
Mezzo dotto.]Semidoctus, a, um, 1 3. l. a. b. Cic. 1. de Or. hæc, vt properans, & apud doctos semidoctus ipse percurro.
Molto dotto.] Perdoctus, a, um, 1. 2. l. Cic. pro Corn. Rab vbi ait: Hominem verum varietate, atque vsu perdoctum.
Dotto in Greco.] Græcè doctus, a, um.
Dottorare, ò addottorare, Rom. conuentare, ò maestrare, Fior. cioè ammetter' vno nel Collegio, ò numero de' dottori, ò maestri.] Doctoribus, vel Magistris adscribere. Cum accus. pers F. Horat 1 1 ep. 19.
Adscribit liber Satyris, faunisque poetas.
a. In doctores, aut magistros reponere vel referre, Ex Cic. 1. de Nat. Cuius est: Homines morte deletos, reponere in Deos. Et l. eodem vbi sic ait, Heraclides terram, & cœlum refert in deos. 3. Laurea magistrali donare. Cum accus. pers. M ff in Ignat l. 1. cap. 2 Franciscus Xauerius, nobilis Cantaber, laurea magistrali Lutetiæ donatus est. 4. Magisterij Laurea, & insignibus ornare, cum Accus pers Ex H tat. Tursell. in Xauer. lib 1. cap. 2. Vbi sic habetur: Xauerius de more philosophici magister j laurea, & insignibus Parisijs ornatus est.
Dottorarsi.] Magistrali, vel magisterij laurea donari. 2. In Doctores, seu magistros repoui. 3. Doctoribus, seu Magistris adscribi Ex cit. auct.
Dottorato, dignità di dottore.] Doctoratus, tus, masc. gen.
Dottore, colui, che è in grado, & hà priuilegij di dottorato.] Doctor, oris. Ex Cic. 1. de Off. 2 Doctrinæ laurea donatus. Ex Plin. l 7 c. 28 Hor. l 4 Car. Od. 2.
Dottor di legge, vedi Legista.
Dottor di Theologia, vedi Teologo
Dottore di pezza, cioè de' primi.] Primæ notæ doctor. Ex Colum.
Dottor delle cause perse, prouerbialmente si dice di dottore di poco rilieuo.] Doctor proletarius. Ex Gel.
Dottore di niun conto.] Nullius, æris Doctor. Ex Gel.
Dottorello, dottorino, e dottoruzzo, diminut.] Doctorculus, li. Ex Plaut in Pæn.
Dottoressa, donna dotta, e scientia, tiæ.] Doctrix, cis. Apul. l. de Philos. Vitiorum doctricea ira, & lib. de ratione sub iugum missa, dominantur. 2. Præceptrix, icis, f. gen. Cic 1. de Fin. Sapientia est vna quæ mœstitiam pellit ex animo, quà præceptrice in tranquillitate viuitur.
Dottorissima, diminut. di dottoressa.]Doctricula, læ, f. gen. 3. l 3. b. Ex Apul. & Cic.
Dottrina, scienza, ò sapere.] Doctrina, næ, 1. & 2. l. Cic. pro Arch fateor sæpius ad laudem, atque virtutem, naturam sine doctrina, quam sine natura valuisse doctrinam. 2. Scientia, tiæ. Cic.
Dottrina Christiana, cioè raccolto di rudimenti, ò principij della dottrina Euangelica.] Christiana Catechesis, 3. l. Maff in Ignat l. 2. c. 14. Ignatius professionis lege sex, & quadraginta diebus Christianæ catechesi operam dedit 2 Catechismus, mi, m. g. Maff. de Reb. Ind. com. Semel professis diebus festis verò bis etiam Catechismus illis exponitur.

Insegnar la dottrina Christiana.] Tradere Catechismum. Tursel. Xauer. l. 1. c. 4.
Doue significante moto à luogo.] Quò. Var. l. 3. de Re rust. c. 1. In Sabinis, quò è Græcia venerunt Pelasgi, etiam nunc ità dicunt.
Doue in significato di stato in luogo.] Vbi.
Doue cioe in che parte del mondo.] Vbi terrarum. Cic.
Douere, verbo, esser' obligato.] Debeo, es, 2. 1 2. b. Cic. lib. 2. ep. 6. Est animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere.
Douere, ò deuere, nom. val giusto, e conueneuole.] Æquum, æqui, 2. l. Cic. ad Att. l. 11. Qui sic ait, fussidiani, cohæredes æquum postulant. 2. Iustum, iusti, 2. l. Cic. in Part. Cuius hæc verba sunt; directum, & verum, & iustum, 3. Ius iuris, neut. gen. 1 l. Cornif. ad Heren. 3. Iustitia, est aquitas, ius suum vnicuique tribuens pro dignitate cuiusque.
Contra il douere.] Iniquè. 2. Contra ius fasque. Cic.
E contra il douere.] Aequum non est, vel iniquum est.
Il douere, e'l torto, il giusto, e l'ingiusto.] Ius, & iniuria. Cic. l. 1. de Inuent. Absoluta est quæ ipsa in se continet iuris, & iniuriæ quæstionem.
Venir alle cose del douere, venire, ò rimettersi à quel che vole il douere.] Ad ius descendere. Cic. lib. 1. de Inuent. Nemo nisi grauis, ac suaui commotus oratione ad ius voluisset, sine vt descendere.
Douere, quel, che ciascuno deue fare.] Officium, cij, n. g. 2. Partes partium. 3. Munus, muneris, n. gen. Ex Cic.
Douere, cioè esser debitore.] Debeo, bes. Vt debere pecuniam alicui. Cic.
Più del douere, più del debito.] Vltra debitum. Cel. l. 2. cap. 4.
Men del douere, men del debito.] Infra debitum.
Douere, ò deuere, nom. cioè obligo di sodisfare, ò di restituire.] Debitio, nis, f. g. 3 l. 2. & 3. b. Ex Cic. Cuius est. Debitio pecuniæ, & dotis.
Douere, cioè esser conueniente.] Oportet, bat, tuit 2. Decet, bat, cuit. 3. Conuenit. bat. Cic.
Più del douere, di quel, che si conuiene, ò il giusto.] Plus iusto. plus æquo. Cic.
Da douero, da senno, e da buon senno, cioè senza burla, ò burlare.] Seriò, 2. 2. b. 3. l. Ter. Heaut. act. 3. sc. 2. Ioco, ne seriò illæc dicat nescio. 2. Extra iocum homo bellus est: vellem eum tecum abduxisses. 3. Ludo amoto Hor. 1. ser. Sat. 1. Sed tamen amoto quæramus seria ludo. 4. Verò. Plaut. in Cas. & Plaut. in Amph. An id ioco dixisti, equidem, seriò, ac verò ratus.
Douitia, vedi Abbondanza.
Douitioso, vedi Abbondante.
Douunque, in qualunque luogo.] Vbicunque. 2. Vbiuis
Cosa douuta, cosa debita ò meritata.] Meritus, a, um, 1. 2. b. Cic. pro Planc. Qui sancti, religionem colentes, nisi meritam Dijs Immortalibus gratiam iustis honoribus, & memori mente persoluunt?
Douuto.] Debitus, a, um.
Dozzina, e dodicina, quantità, ò numero di dodici.] Dodecas, cadis, f. g. 3 b Græc.
Mezza dozzina.] Hectas, adis. Græc.
Dozzina, luogo doue si tengono giouini à prezzo per istudiare.] Conturbernium, nij, n. g. 2. b. Pomp. Fest. Conturbernium diciturcontuernalium habitatio
Dozzinante, quegli, che stà in dozzina.] Conturnalis, lis. Sipont. in Mart. Conturbernales dicuntur, qui sub eodem tecto habitant.
Dozzinale, feriale, e triuiale, addiett. cioè da dozzina, ò da giorno lauoratiuo, ò da triuio; e si dice à cosa volgare ordinaria, e di poco pregio.] Vulgaris, & hoc re, 1 & 2. l. Cic. l. 1. ep. 3. T. Ampium omnibus rebus ita tractes, vt intelligat nostram commendationem non vulgarem fuisse. 2. Vilis & hoc. Vile 1. l. Cic 5. Tusc. Quotidie nos ipsa natura admonet, quam paucis, quam paruis rebus egeat, quam vilibus. 3. Triuialis, & hoc, triuiale, 1. & 2. b. 3. l. Suet. de Cler. Reth. Ne vsquequaq; scholasticus existimaretur circuncisè ac sordidè, & tantummodo verbis triuialibus egit.
Dozzinalmente, ferialmente, e triuialmente, alla dozzinale ouer da dozzina alla feriale, ouer da feria, alla triuiale, ouer da triuio.] Vulgariter, 1. & 2. l. 3 4 b. Cic. lib. 13. ep. 69 Hæc ad te eò pluribus scripsi, vt intelligeres, me non vulgariter, nec ambitiosè, sed pro homine intimo, ac mihi pernecessario scribere. 2 Vulgatem in modum. Ex Cic. 2 de Inu. & Liu. 2. Ab Vrb. 3 Vulgi morè, vel modo. Ex pro Planc. & 1. de Inuent. 4. Ritu vel more vulgari. Ex Plin. lib. 8. cap. 36. Cuius est; Vulgari quadrupedum more.

D R

DRago, e dragone, e serpente assai famoso, e di vista molto acuta.] Draco, nis, m. g 1. b. Pomp Fest. lib 4. Dracones clarissimam dicuntur habere oculorum aciem qua ex causa incumbantes eos thesauris custodiæ causa finxerunt antiqui. Ideoque Aesculapio tribuuntur, quòd vigilantissimi generis putantur, quæ res medicinæ maximè necessaria est.
Nato di Drago.] Draconigena, æ, 1. 3. 4 b. 2. l. Ouid. 3. Fast.
Dragoncello, ò dragoncino, il figlio piccolo del dragone.] Draconis catulus. Plin. lib. 25. cap. 2. Xanthus historiarum autor tradit occisum draconis catulum, reuocatum ad vitam à parente herba, quam balim nominant.
Dragoncello, herba.] Dracontium, tij. n. g.
Dragonessa la femina del dragone.] Dracæna, næ, 1 b. 2. l. Græc. Gloss.
Dragonera, Isola nel mare di Genoua così detta dalla copia de serpenti, che vi sono.] Colubraria, æ. 1. b. 2. com. 3. vel Ophiusa, æ, f g. Plin l. 3. c. 5.
Dragontea, ouero serpentaria, secondo altri serpentina, herba medicinale, chiamasi così, perche il suo gambo è pieno di macchie à guisa di serpente, e perche la sua radice è simile al serpente raccolto.] Dracunculus, li, m. gen. Plin. L. 4 c. 12.
Dramma, sorte di peso, di sessanta grani.] Dragma, mæ, f. g. Teren.
Drappo, tela, che in commune si dice, tanto, di seta, en me di lana, ò di lino.] Vestis, tis, f. gen. Cic 1. de Orat. In locupletem, ac refertam domum veni, non explicata veste, neque proposito argento, 2. Tela, læ, f. g 2 1 Cic 6. Ver. Lamia mulier segestana per triennium isti plena domo telarum stragulam vestem confecit. 3. Textile, lis, 2. b. Liu. dec. 5. lib. 5.
Drappo di lana.] Vestis lanea. 2 Tela lanea 3 Textile laneum.
Drappo di lino.] Vestis lintea. 2 Tela lintea. 3. Textile sericum.
Drappo di seta] Vestis serica. 2. Tela serica. 3. Textile sericum.
Drappo fatto à onde.] Vestis vndulata.
Dritta, vedi Destra.
Drittezza, e diritezza, e dirittura, l'astratto di diritto, ò dritto.] Directio, nis. f g. 2. 2. l. 3 b. Vitr. l. 7. cap. 1. Qui sic ait; aduersis directionibus vicorum, & plateatum exitentur nocentes flatus. Quint. lib. 3. 6. & 7. 2. Directura, ræ. Vitr. lib. 7. cap. 3 Quo fundatior erit ex aronaro directura, eo firmior erit ad vetustatem soliditas tectorij.
Drittissimo, vedi Rittissimo.
Dritto, non torto, vedi Ritto.
Dritto, cioè il giusto, vedi Douere.
Dritto, cioè destro, vedi Destro.
Dritto contrario di rouerscio, vedi Ritto.
Drittomancino, & ambidestro, si dice à chi l'vna, e l'altra mano vgualmente adopera.] Acquimanus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Apud Amalt. Onom. 2. Ambidexter, tra, trum, 1. 3. l. 2 b. Apud Amalt. Onom.
Drittura, vedi Drittezza.

A drit-

A drittura, cioè per linea retta.] Ad lineam. Plin. lib. 19. cap. 8.

Drizzamento.] Erectio, nis. f. g. 1. s. l. 3. b.

Drizzare, dirizzare, & addirizzare, Fior. anco rizzare, cioè far ritto, ò dritto quel ch'è torto.] Corrigo, gis. 1. l. 2. b. Quint. l. 2. cap. 4. Frangas citius, quam corrigas, quæ in planum incuruerunt. 2. In rectum reuocare. Sen. lib. 6. epist. 51. Robora in rectum, quamuis flexa reuocabis.

Drizzare, alzar da terra.] Erigo, gis. s. l. 2. b. Ex Cicer.

Drizzare porre à drittura.] Dirigo, gis.

Drizzare, ò alzare, à vno la statua.] Statuam alicui ponere. Plin. lib. 34. c. 4. Atheniensis nescio an primi omnium Harmodio, & Aristogitoni tyrannicidis publicè posuerint statuas.

Drizzato.] Erectus, a, um.

Dromedario, spetie di cammelo assai veloce.] Dromas, adis. f. g. s. 2. b. Græc. Liu. 7. bell. Maced. Ante hunc, equitatum faleatæ quadrigæ, & cameli quos appellant dromadas. 2. Dromedarius, rij. 1. 2. b. 3. l. Sipont. in Mart. Bactrianos camelos vulgò nunc dromedarios vocant. Amalth. Onom.

D V

Dubbio, sust. vedi Dubitatione.

Dubbio, ò incerto, addiett.] Dubius, a, um. 1. b. vel Dubiosus, a, um. Gel. lib. 3 cap. 5. Comœdiæ illæ dubiosæ non erant, sed consensu omnium Plauti esse censebantur.

Dubbiosamente, con dubio, ò dubitando.] Dubitanter. Cic. de Inuen. Sine vlla affirmatione quærentes dubitanter vnumquodque dicemus. 2. Dubiè. 1. b. Cic. 1. de Diu. Potest accidere, vt aliquod lignum dubiè 1. b. Cic. 1. de Diu. Potest accidere, vt aliquod signum dubiè datum pro certo sit acceptum.

Dubioso, vedi Dubbioso.

Dubitabile.] Cadens in dubitationem. 2. Habens dubitationem. Cic.

Dubitare.] Dubito, tas, aui, atum. 2. Hæsito, as, aui, atum. 3. Ambigo gis. 4. Animi pendeo. Ex Cic.

Dubitare alquanto.] Addubito, as. Cic. epist. l. 6. Habes augurium meum, quo si quid addubitarem, non magis veteres. 2. Subdubito, as. s. l. 2. 3. b. Cic. l. 2. epist. 12.

Dubitatione, dubbio.] Dubitatio, nis. s. 2. b. 3. l. 2. Hæsitatio, nis. f. g. 3. Dubium, bij. n. g.

Duca titolo di Signoria.] Dux, cis. c. g. s. l. in rec. b. in obl.

Ducato, dignità, ò stato di Duca.] Ducatus. tus. g. 1. b. 2. l. Mast. in Ignat. lib. 2. c. 18.

Ducato di Spoleto.] Vmbria, æ. f. g.

Ducato, scudo di moneta.] Centussis. Pers.

Ducato d'oro.] Nummus aureus.

Ducato di camera.] Nummus aureus Pontificius.

Duchessa moglie di Duca.] Dux, cis f. g. 1. l. in rect. & b. in obl. Hor. Tusf. Laur. Hill. l. 3 c. 8. Constantiæ Ducis Amalphitanæ donum fuit, ipsius met effigies argentea librarum pondo ferè quinque.

Ducentesimo, dugentesimo.] Ducentesimus, a, um.

Duce to dugento.] Ducenti, tæ, ta. 2. Bisceutum.

Ducento volte.] Ducenties. Cels. lib. 2. c. 14.

Due, e più volte.] Iterùm, ac sæpiùs. Cic.

In due modi.] Bifariam.

Due volte.] Bis. Cic. 2 Semel, atque iterùm. Cic. pro Cluent. 3. Binis vicibus. 4 x Plin.

Due dicono.] Dicit vnus & alter. Cic.

Duellante, huomo di duello, coltellatore.] Hoplomachus. chi s. com a. 3. b Mart. l. 8.

Duellante, che duella.] Duellator, ris. Plaut. Capt. 2. Monomachus, chi. r. 2. 3. b. Matth. Rad. in Mart. l. 8. epist. 69. 3. Monomachiarius, rij. r. 2. 3. b. 5. l. Ex Suet. in Claud. cap. 21. Cuius est vox Naumachiarius.

Di duellante, ò di duello.] Monomachicus, ca, um, vt apud Tucl. Symmachicus, a, um. 2. Duellicus, a, um. 1. 3. b. 2. l. Plaut. Epid. 3. Monomachiarius, a, um. 1. 2. 3. b. 5 l. Ex Plin. lib. 16. cap. 39. Cuius est vox: Naumachiarius.

Arte, ò essercitio di duellante.] Ars duellica. Plaut. Epid.

Duellare, combattere in duello.] Digladior, aris, atus, sum. Cic. 4. Tusc. 2. Singulari certamine decertare. 3. Monomachia decertare 4. Viritim dimicare. Quint. Curt. lib 7. 5. Si quis viritim dimicare vellet, prouocauit ad pugnam.

Duello, combattimento frà due che s'accoltellano.] Certamen singulare. 2. Duellum, li. 3. Monomachia, chiæ f. g. s. 2. 3. 4. b. Græc. 4. Prælium singulare Plin. de Vir. Illustr. 2. Romulus Acronem Certinensium ducem singulari prælio deuicit.

Dunque, & adunque, e dunche secondo i più antichi, particella, che inferisce conclusione.] Ergò. Cic. de Amic. Ergò proprium est animi bene constituti, & lætari bonis & dolere contrarijs. Plaut. in Trinum. Ergo ipsius ne es? 2 Igitur. Cic.

Duodecimo, vedi Dodecimo.

Duomo, vedi Domo.

Dupplicare, vedi Doppiare.

Durabile, e dureuole, duratiuo, e permaneuole: addiett. atto à durare, ò permanere.] Durabilis, & hoc durabile. r. 2 l. 3. b. Plin. lib. 16. c. 43. Durabilia, ac fectilia, quæ modicè humida. Ouid epist. 4. Quod caret alterna requie durabile non est. 2. Diuturnus, a, um. Q. Curt. l. 30. Nulla potentia scelere quæsita, cuique est diuturna.

Duramente, auuerb. con durezza.] Duriter. 1. l. 2. & 3. b. Auct. ad Her. l. 4. Vbi legimus, verba duriter translata. 2. Durè. 1. & 2. l. à durus fiunt aduerbia durè, ac duriter.

Durare esser lungamente, ò lungo tempo.] Duro, as. 1. l. Plin. cap. 31 Semel, & in meridie plures conspecti soles in Bosphoro produntur, qui à matutino tempore durauerunt in occasum. 2. Maneo, es. 1. b. Cels. lib. 2. cap. 1. Morbi qui diutius mansuerunt, terminantur.

Durar poco.] Ad breue tempus durare. Cic Off. 2. Delinitio multitudinis ad breue, exiguumque duratura est tempus. 2. Ad exiguum tempus durare. Cic. de Sen. Sensus moriendi, si aliquis esse potest, & is ad exiguum tempus durat, præsertim in sene.

Durare fin'al fine] Vsque ad extremum durare. Plin. epist. Animi vigor durauit homini vsque ad extremum: nec aut spatio valetudinis, aut metu mortis in fractus est. 2. In extremum durare. Ouid. ep 7.

Durar in eterno, ouer' eternamente.] In æternum durare. Quint. l. 5. cap 11.

Durar molto.] Perduro, as. s. 2 l. Ouid. de Med. fac. Probitas longum perdurat in æuum 2. Perenno, as. 1. b. 2. l. Ouid 3 de Art. Defuit ars vobis; arte perennat amor 3. Permaneo es. 1. l. 2. b Cic 2 de fin. Cum semel est suscepta beata vita, tam permanet, quàm ipsa effectrix beatæ vitæ sapientia. 4 Pertinaciter, aut pertinacissimè durare. Quint. lib. 5 cap. 10 Vitia quædam cum assidua consuetudine hæserint, pertinacissimè durant. 5 In longum durare. Star. 4. Sylu. 6 In longuum æuum durare. Ouid. 4 de Pont 7. In longas moras durare, Ouid. 2. de Pont.

Durarà vno, ò più anni.] Perenno as. Col. de ar b. c. 30. Rosa hoc modo culta multis annis perennat.

Durar lungo tempo.] Diù manere. Cels. l. 2. cap. 15 Qualis comitialis morbus, qualis insania est sine febre, quamuis diu manent.

Durare perpetuamente.] Permanere ad perpetuitatem. Cic.

Durazzo, Città d'Albania.] Epidamnus, ni. 2. Dyrrachium. chij. Ex Turf. Nom.

Di durazzo.] Dyrracchinus, a, um. 3. l. Ex Turf. Nom.

Duretto, dimin. alquanto duro.] Duriusculus, a, um. s. 3. l. 2. & 4 b. Plin. in Præf. Ille, vt suis permutatis prioribus syllabis duriusculum se facit.

Du-

Dureuole, vedi Durabile.

Dureuole, che si conserua, vedi Permanente.

Durezza, Fior anche duritis, e durità astratto di duro.] Duritas, tis. f.g.1 & 3.l.a.b. Cic. in Orat. Alij duritatem alij seueritatem quandam verbis, & orationis mœstitiam sequuntur 2. Duritia, tiæ.1.l.a. & 3.b. Plin. lib.9. cap. 36. Tanta duritia aculeo est. 3. Durities, ei.f.g.1 & 4. l.2.3 b. Cels. l.2. cap.14 Nolitur, eo detracto, quod duritiem creabat. 4. Duramentum. ti.n.g.1.2.3 l. Sen. de Tranq. Vitæ. Dices tenera esse virtutum principia, tempore ipsis duramentum accedere.

Durezza di cuore.] Animi durities. Cic. pro Dom. An ego tantam, aut animi duritiem habere, Aut.

Duro, addiett. che hà in se durezza.] Durus, a, um. Col.

Molto duro.] Prædurus, a, um. 2.l. Colum. lib.6 cap 2. Neque ante tertium, neque post quintum annum iuuencos domari placet, quoniam illa ætas adhuc tenera est, hæc iam prædura.

Duro di scorza.] Duricorius, a, um Plin.

Duro, cioè, che non si duole.] Dolore carens. Gratt.

Duro, cioè, che non si duole.] Duritiam esse, cum dat. Plin. lib.8 c.24. Tarandi tergori tanta duritia est, vt thoraces ex eo faciant.

E A

Ed, et: tutte tre son copule assai note; le due vltime s' vsano talhora, per fuggir l'incontro delle vocali.] Ac. Ter. in Andr. act.1, sc.1. Mulier pudicè vitam, parcè ac duriter.

Agebat, lana, ac tela victum quæritans.

2. Atque. 1.l a.b. A Gell. lib.10 cap. 29. Dum sic ait, Atque particula, à grammaticis quidem coniunctio esse dicitur connexiua, & plerumque sanè coniungit & connectit: sed interdum alias quasdam potestates habet, non satis notas. 3. & 6. Brut. ad Cic. l.11. ep 23. Nos hic valemus rectè, & quo melius valeamus, operam dabimus 4. Nec non 1.& 2.l. Suet. de Gramm illustr. 23. Q. Rhemmius Palæmon capiebat homines cum memoria rerum, tum facilitate sermonis: nec non etiam poemata faciebat ex tempore.

E, ancora.] Et etiam. 2. Et verò etiam. Cic. At. Quod sæpè præsens & illi ostendisti, & verò etiam mihi. 3. Atque etiam id in An. Atque etiam me aspicis.

E certo.] Et quidem. Cic. Et quidem vide, quàm te amem. 2. Et verò, id de Diu. Dicitur istuc quidem à Cotta, & verò sæpius.

E, pronunciata stretta, e contrasegnata con l'apostrofo, significa egli, ò eglino.] Ipse, a, um, vel ipsi, æ, a. Cic. de Nat. D. Ipse dixit; ipse autem erat Pythagoras.

E, con l'accento graue sopra, vale la terza persona, del numero singulare del verbo essere.] Est. Cic. pro Q. Rosc. Ager nunc multò pluris est, quàm tunc fuit.

Eaco figlio di Gioue, & di Egina.] Æacus, ci. 2.l. & a.b. Ouid 7. Met.

Figliolo, ò Nipote di Eaco.] Æacides, dæ. m.g.1.l.2. & 3.b. Virg.1 Æn.

Ebano, & ebeno, arbore il cui legno per esser dentro assai nero, sodo, rilucente, e durabile, è in gran pregio, e fansi d'esso lauori nobilissimi] Ebenus, ni vel Hebenus, i f g. 2. & 2. b. Plin. lib.12. cap. 4 In tributorum authoritate tertia res fuerit Ebenus Romæ eam magnus Pompeius in triumpho Mithridatico ostendit. Accendi eam Fabianus negat: vritur tamen odore iucundo 2. Ebenum, ni.n g.1. & 2. b. Virg.2. Geor. Diuisæ arboribus patriæ, sola India nigrum.

Fert Ebenum, solis est thurea virga Sabæis.

Ebano arboreo.] Ebenum arboreum. Plin. lib.12. cap.4. Duo genera Ebeni verum id, quod melius, arboreum, trunco enodi materiæ nigri splendoris, ac vel sine arte protinus iucundi.

Ebano fruticoso.] Ebenum fruticosum. Plin. l.12. c.4. Alterum ebeni genus est fruticosum Cytisi modo, & tota India dispersum.

Ebano d'Ethiopia.] Ebenus Aethiopica. Diosc. lib.1. cap. 111. Ebenus optima habetur Aethiopica, & nigra nullos habens venarum discursus, factitij cornus læuore: cum frangitur densa apparet, mordens gustu, atque astringens.

Ebano d'India.] Ebenus Indica. Diosc. lib.1. c.111. Ebenus altera est Indica, internaris segmentibus candicantibus, & modicè fuluis, item frequentibus maculis cæterùm prior bonitate antecedit.

Di ebeno, addiett.] Ebeninus, a, um. 1 2 3 Græc. 2. Ex Ebeno. Ex Cic. cuius est: Signum ex ebeno.

Ebbio, secondo altri nebbio, spetie di frutice, molto simile al sambuco, ma puzzolente.] Ebulum, li Col. l. 2. cap. 2. Terram frumento habilem significat, iuncus, calamus, gramen trifolium, ebulum, rubi, pruni Syluestres. 2. Ebulus, li. m. g. Plin. lib. 25. cap. 10 Ebuli quoque, quem nemo ignorat, fumo fugantur serpentes.

Ebreo, vedi Hebreo.

Ebrietà, & ebbriacchezza, vedi Imbriachezza.

Ebrio, vedi Imbriaco.

Ebro fiume di Spagna.] Iberus, ri.1.b.2.l. Plin. lib. 3. cap. 3. Iberus est amnis nauigabili commercio diues, quem propter vniuersam Hispaniam Græci appellauere Iberiam.

Ebro voce poetica, per imbrisco, vedi Imbriaco.

Eburno, cioè di auorio, vedi, di Auorio.

E C

Eccedere, soprabondare.] Supero, as. 1.a.b Cels. lib 2. cap. 10. Vtrum superans, an deficiens materia. 2. Redundo, as.1.b 2.l. Cic. Tusc. Cum pituita redundat, aut bilis in corpore 3 Superfluo, is.1.3.b.2.l.4. Affluo, is.1. l.2. b. Ex Cic.

Eccedere, vincere, superare.] Excedo, dis.1 2.l. cum accus. Plin lib.12.c.5. Indicæ fici fructus rarus est, nec fabæ magnitudinem excedens.

Eccedere, far eccesso, passar i termini.] Modum excedere. Liu.1 Ab Vrb. Nihil laxam ento, ne venia habere si modum excessseris. 2. Modum transcendere, vel transire. Col. 1. cap.3 Extra modum prodire Cic.4. Tusc. Si ædifices, ne extra modum sumptu, & magnificentia prodeas. 4. Modum egredi Stat. 10. Theb. Cuius est: Virtus egressa modum.

Eccellente, aggett. che supera, od eccede in perfettione, e anche titolo di dignità, vsato già co' Prencipi grandi oggi solamente con i Dottori.] Excellens, tis, om g. 1.2. 3.l. Cic. 1. Acad. Vir omni genere laudis excellens. 2. Egregius, a, um. 1 l.a. & 3 b. Pomp. Fest l.1. Qui sic ait. Egregius dicitur, è grege lectus. Cic. 2. de Fin. Cuius est: Color egregius, integra valetudo. 3. Eximius, a, um. 1. l.a. & 3 b. Sipont. in Mart. qui sic ait, Ab eximo eximium dicitur, hoc est excellens, & egregium tractum ab eo, quod in sacrificijs optimum pecus de grege eximebatur. Cic. pro Rosc. Am. cuius est. Virtus eximia. 4 Præcipuum in eos, qui procreati sunt, ingenerat natura. 5. Præstabilis, & hoc bile 1. & 2.l 3.b. Cic. 2. de Or. Sumendæ in laudationibus res erunt, aut magnitudine præstabiles, aut nouitate primæ, aut genere ipso singulares. 6. Præstans, tis. o g. Cic. 2. de Orat. Ea viri præstantis virtus esse videtur, quæ est fructuosa alijs, ipsi autem laboriosa, aut periculosa, aut certè gratuita.

Dar dell'eccellente, od eccellentissimo à vno.] Excellentis, aut Excellentissimi nomine afficere, vel honestare, cum accus. pers. Ex Cic. in Top. Cuius est. Factum non eo nomine afficiendum, quo laudator affecerit. 2. Excellentis, aut excellentissimi nomine colere vel ornare. Ex Plin. in Paneg. dum sic ait, Parens hominum, deorumque optimi prius, deinde maximi nomine colitur.

Molto eccellente.] Excellens, tis. o.g. 1. 2. & 3. l. Plin. lib. 12. cap 1 Prisco ritu etiam nunc Deo, præcellentem arborem dicant.

Eccellentemente, auuerb. con eccellenza.] Excellenter, 1. 2. 3. l. 4. b. Cic. 1. Off.

Eccellenza, l'astratto d'Eccellente] Excellentia, æ, f. 2. 3. l. 4. b Cic. 1. Off. & 4. de Fin. 2. Præstantia, æ, f. & 2. l. 3. b. Cic. l. 1. Off.

Dare à vn titolo d'eccellenza.] Excellentiæ nomine aliquem afficere, vel colere. Ex Cic. in Top. & Plin. in Paneg.

Esser eccellente.] Excello, is. Cic. 1. de Diuin. Telmessus in Caria est, qua in Vrbe excellit auspicum disciplina 2. Præsto, as, titi, titum, vel, atum. Cic. de finibus Longè, multumque præstat mens. 3. Emineo, es, f. l. 2 3. b. 4 Eniteo, es, ui, f. l. a. 3. b. Ex Cic.

Eccellentemente con eccellenza.] Excellenter. Cic 1. Offic. Quæ magno animo, & fortiter, excellenterque gesta sunt. 2. Egregie. Plin. l 18. cap 6. C. Furius in forum attulit ferramenta egregie facta graues ligones, vomeres ponderosos. 3. Eximiè. Plin. lib. 22. cap 22. Pieris ab insigni amaritudinis cognominatur; tollit eximiè verrucas.

Eccellentia, l'astratto dell'eccellente.] Excellentia, æ, Cic. 2. Præstantia, æ. Cic.

Eccelso.] Elatus, a, um, f. 2 l. Excelsus, a, um. 3. Altus, a, um. 4. Sublimis, & hoc sublime com. gen. 1. 2. l. Ex Cic.

Eccessiuamente, ò smisuratamente; smoderatamente, ò dismoderatamente, smoderatamente, ò immoderatamente, fuor di modo, e sopra modo, fuor di misura, ò senza misura, oltra modo Sen oltre modo, Fior] In modum immodicum. A. Gell. l. 7. cap 22. Existimandum est non omninò inculpatum, neque indesisem visum esse, cuius corpus in tam immodicum modum luxuriasset, exuberassetque. 2. Præmodum, f. l. 2 b. Gell. l. 7. c. 7 Qui sic ait. Liuius in odyssea præmodum dicit, quasi admodum: quod significat supra modum, dictumque est quasi præter modum. 3 Præter modum. Cic. l. 1. de Diuin. Præter modum creuit Lacus Albanus. 4 Supra modum 5. Vltra modum. 6. Immoderatè. Cic 1. de Diuin. 7. Immodicè. 8 Extra modum. Cic. 3 de Or. Vox extra modum obsona.

Eccessiuo.] Immoderatus, a, um, f. 4 l. 2 3 b. Cic. 1. de Diuin. Ea pars animi immoderato obstupefacta potu, atque pastu exultat in somno. 2. Nimius, a, um, f. 2 b. Cic de Sen. Vua vestita pampinis nimios solis defendit ardores. 3. Immodicus, a, um, f. l. 2. 3. b. Col. l. 1. c 3. C. Licinius agri modum immodica possidendi libidine transcendit. 4. Enormis, & hoc me, 1. l. Plin. hist. nat. l. 9. c. 35. In Acarnania vniones laudati reperiuntur, enormes fere, colorisque marmorei. 5. Permagnus, a, um. Greg. 6. Immanis, 2. l. 7. Insanus, a, um, 2. l. Ex Cic. Cuius est. Immania pecunia. Insanæ substructionum mores.

Eccesso, soprauanzamento.] Exuperantia, tiæ. Cic. 5 Tusc. Nonnulli omnem exuperantiam virtutis oderunt. 2. Exuperatio, nis. Auct. ad Heren. Significatio per exuperationem fit, quum plus dictum est, quam patitur veritas, augendæ suspicionis gratia. 3. Superlatio, onis. Ex Auct. ad Heren. Superlatio est Oratio superans veritatem alicuius augendi minuendiuè causa.

Senza eccesso, con moderatione.] Moderatè, vel Modicè. 2. Citra modum. 3. Intra modum Cic. l. 4. ep. 13. Modicè faciam; aut etiam intra modum hoc faciam.

Eccesso, misfatto, peccato.] Delictum, ti, f. b. Peccatum, ti, 2. l. Scelus, eris, n. g. 1. 2. b. in rec. & obl. Facinus, oris, f. 2. 3. b. in rec. & obl. Ex Cic.

Chi non pecca, ne per eccesso, non per difetto.] In cuius vita nec nimium, nec parum est. Cic. Phil. 10 In obl. Bruti consilijs, nihil nec nimium nec parum fuit vnquam.

Eccettione.] Exceptio, nis, f. g. Vlpian. D. l. 44. tit. 1. l. 2. Exceptio dicta est quasi quædam conclusio.

Eccettione perpetua] Exceptio peremptoria. Vlp.

Eccettione à tempo.] Exceptio dilatoria.

Eccettioncina.] Exceptiuncula, læ. Sen. l. 1. ep. 2.

Eccetto, prepos. fuorche, saluo, che se non.] Præter. Cic. Pro Cluent. Omnibus sententijs præter vnam. 2. Extra. Cic.

Eccetto, eccetto che, fuorche, e saluo che dicesi, quando vna cosa si caua dal numero, Præter. Plin. l. 11. c. 37 Volucrum nulli dentes præter vespertilionem. 2. Excepto quod. Plin. ep. l 44. Iter commodè explicui, excepto, quod quidam ex meis aduersam valetudinem contraxerunt. 3. Præterquam quod. Cic. ad Quint. Fr. l. 2. ep. 3. Ego me in Pompeiano, præterquam quod sinete, cæterum satis commodè oblectaui.

Eccettuare, Sen eccettare, Fior. cauar dal numero.] Excipio pis, f. l 2. b. Cic. de Amicit. Virtute excepta nihil est amicitia præstabilius. 2. Eximo, mis, f. l. 2. b. 3. Secerno, nis, 1. 2. l. Cic. in Cat. Hosce ego homines excipio, & secerno libenter.

Eccettuandone alcuni pochi, eccetto alcuni pochi.] Præter admodum paucos. Cic. in Topic. Aristoteles ab ipsis philosophis præter admodum paucos ignoratur.

Eccettuato.] Exceptus, a, um. Plin. & Cic.

Eccettuatione per esentione, vedi esentione.

Ecci mai altro? Nunquid præterea. Cic.

Ecclesiastico, fost. vno de' libri Canoniei del Testamento vecchio.] Ecclesiasticus, ci, f. 2. 4. l. 3. 5. b.

Ecclesiastico, addiett. di Chiesa.] Ecclesiasticus, a, um. Maff. l. 4 ep. 1.

Ecclesiasticamente, all'Ecclesiastica. Secondo la Chiesa.] Ecclesiasticè, f. 2. 4 & 6 l. 3. & 5 b.

Ecclissare, cagionare ecclisse, inteso di Sole, ò di Luna.] Defectionem, vel defectum efficere. Ex Cic de Senect. 2. Obscurationem facere, vel efficere.] Ex Plin. lib. 36. cap. 37.

Ecclisarsi, patir ecclisse, val oscurarsi, come fà il Sole, e la Luna.] Deficio, cis, 1. l. 2. 3. b. Sen. l. 7. Nat. quæst c. 1. Sol spectatorem, nisi cum deficit, non habet. 2 Laboro, as, f. b. 2. l. Sen. ibid. Nemo obseruat lunam, nisi laborantem.

Ecclisse, & ecclipse, Sen ecclissi, Fior. Ecclipsi, oscuramento del Sole, ò della Luna.] Eclipsis, pis, f gen. 1. 2. l. Græc. Plin. l. 2. c. 12 Sulpicius Gallus in concionem ab imperatore productus est ad prædicendum eclipsim Auct. ad Heren. 2. Defectio, nis, f. g. 1. & 2. l. & 3 b Cic. 2. de Nat. Ab hominum genere sunt defectiones Solis, & Lunæ cognitæ, prædictæque in omne posterum tempus, quæ quantæ, quando futuræ sint. 3 Defectus, ctus, m. g. 1 & 2. l. Plin. l. 2. c 10. Defectus autem suos, & sui, rem in tota contemplatione naturæ maximè miram, & ostento similem, eorum magnitudinem, vmbræque indices existere. 4 Deliquium, quij, n. g. 1. l. 2 3. b. Quint. l. 1. c. 10 Pericles Athenienis, solis obscuratione territos, redditis eius rei causis, ab omni metu liberauit.

Ecclisse del Sole, e della Luna.] Syderis vtriusque defectus. Plin. l. 2. c. 13 Omnibus autem annis fieri vtriusq; syderis defectus statis diebus, horisque sub terra. 2. Solis, Lunæque labor. Ex Virg.

Ecclisse delle Stelle.] Defectus stellarum. Plin. l. 2. c. 12. In defectibus stellarum. 2. Syderum labor. Plin. l. 2. cap. 12. Quis cernens statos syderum labores non suæ necessitati mortalis genitus ignoscat.

Farsi l'ecclisse.] Defectum fieri Plin.

Cosa pertinente ad ecclisse, ò che cagiona ecclisse.] Eclypticus, ca, um, f. 2. l. 3. b. Plin. l. 2. c. 16. Stationes in medijs latitudinem articulis, quæ vocant Ecclyptica.

Luna ecclissata.] Luna deficiens, vel laborans. Ex Cic. Auct.

Sole ecclissato.] Sol deficiens, vel laborans. Ex sup. citato.

Eclitica, 3 b. cioè linea, così detta, che stà nel mezzo del Zodiaco.] Ecliptica, cæ, f. & 2. l. 3. b. Ex Amalth Onom. quæ sic habet, Ecliptica est linea, seu via solis in zodiaco, in qua fiunt eclipses.

Eclitico, aggett. val difettiuo.] Eclipticus, a, um, 1 & 2. l. 3. b. græc Plin. l. 2. c. 16. Cuius est; quæ vocant eclyptica, & Amalth. Onom.

Ecloga, voce greca, & vale non pur eletta, ò scelta, ma anche ragionamento, che alcuni fanno insieme.] Ecloga, gæ, f. l. 2 b. Græc. Amalth. Onom. Ecloga non solum electio est, sed etiam sermocinatio sine colloquium.

Eclogario, aggett. dicesi à chi sermoneggia, ò discorre con altri.] Eclogarius, a, um, 1. & 3. l. 2. & 4. b. Cic. ad Att. l. 16. & Amalth. Onom.

Ecco, sust. rimbombo, che fà la voce ne' luoghi cauernosi, ò fatta

fatti in volta.] Echo, genit. Echus, f. g. t. 2. l. Plin. lib. 36. cap. 15 Cyzici turres septem acceptas voces numerosiore repercussu multiplicant, nomenque huic miraculo, Echo est à Graecis datum. 2. Vocis imago. Horat.

Far l'Eco.] Vocem reddere. Plin. lib. 36. c. 15. 2. Vocem reciprocam facere. Plin. lib. 2. c. 44 3. Ad vocem falsa imitatione respondere. Pallad lib. 1. c. 37.

Farsi l Eco.] Imaginem resonare. Var l. 3. c. 16. Apes esse debent, vbi non resonant imagines.

Luogo doue si fà l'eco.] Locus, qui ad humanam vocem falsa imitatione respondet Pallad. lib. 1. t. 37. Apibus vitetur locus, qui ad humanam vocem falsa imitatione respondet.

Rupe, ò valle, doue, si fà l'Eco.] Echo, echus, vel Echo, onis. 2. io obl. l. Col. l. 9. cap. 5. Apiario vitentur cauae rupes, aut valles argutae, quas Graeci echus vocant.

Eco, auuerb. dimostratiuo.] Ecce. 3. l. 2. b. Cic. Att. l. 1. ep. 24. Ecce deliciae equitum vix ferendae. Idem Cic. de finibus. Ecce miserum hominem, si dolor summum malum est. 2. ' o. l. Cic pro Deiot. En crimen, en causa, cur Regem fugitiuus Domiorum seruus accuset. Plau. Amph Eo tectum, en tegulas, en obductas fores. 3. Eccum. Plaut. Amph. Eccum Iuppiter. Terr. Eun. Sed eccum Parmenonem.

Et ecco] Ecce autem. Cic. & Virg.

Eccomi.] Ecce me. Ex Pl. & Ter.

Eccoti.] Ecce tibi. Cic. Off. Ecce sibi, qui rex Pop. Romaoi esse concupiuit.

Eccoti per fianco.] Ecce de transuerso. Cic. ad Att. Ecce autem de transuerso. L. Casar, vt veniam ad se rogat.

Eccoti all'improuiso.] Ecce subito. 2. Ecce autem repente. Ex Cic.

E D

Edera, vedi Hellera.

Edificare, vedi Fabricare.

Edificare, cioè dar'edificatione, ò buon'essempio.] Virtutis exemplum praebere, cum dat. Ex Liu. 2. bel Maced. 2. Exemplo esse ad virtutem, Idem ibidem 3. Virtutis exempla prodere, vel edere. Ex Cic. pro Flacco 4. Honestam imitationem exempli prodere. Ex Cic. pro Flac. Periculosam imitationem exempli reliquis in posterum proderetis. 5. Exemp o ad virtutem praelucere, cum dat. Ex Cic. Cuius est: Spe io posterum praelucere.

Edificar molto, cioè dar molta edificatione, ò buon essempio.] Grande virtutis documentum, vel exemplum dare. Ex Corn. Tac. in Agric. qui sic ait. Dedimus profectò grande patientiae documentum. Habbiamo dato buona edificatione con la nostra patienza.

Edificatione, cioè fabricamento, vedi Fabricamento.

Edificatione, cioè bon esempio.] Exemplum bonum. Sen. l. 11. epist. 82. Bonum exemplum circuitu ad facientem reuertitur. 2. Exemplum honestum. Ex Cic. 1. Off. 3. Virtutis exemplum. Ex Horat

Edificatione molto grande.] Exemplum optimum: Ex Liu.

Pigliar edificatione.] Virtutis exemplum capere, vel sumere. Ex Cic de amic & Ter. in Adel. 2. Virtutis exemplum petere. Cic. 3. Offic.

Donna di edificatione.] Exempli mulier. Quint Io corpore proiecto. Iam inimici mei triumphabant, tam passim loquuntur: illa exempli mulier illa saeculi decus, virum redimi noluit, nec filium sepelliri.

Per edificatione, ò per edificare, cioè per dar buon'esempio.] Ad exemplum. Mart lib. 1. ep. 9. 2. Propter exemplum, Gell. l. 6. cap. 24. Interdum punitio propter exemplum necessaria.

Edificatiuo, esemplare, che dà buon esempio.] Boni vir exempli. Val. Max. lib. 6. cap. 8. Non sustinuit Plancus tam fideles, tamque boni exempli seruos vlterius cruciari.

Cosa molto edificatiua, ò di gran edificatione.] Res optimi exempli. Ex Suet io Aug. c. 32.

Edificio, vedi Fabrica.

Edile magistrato sopra la vettouaglia, edificij, e publiche feste della Città.] Aedilis. lis. 2. Curator annonae, vel Vrbis Cic. 3 de Leg.

Edilità, vfficio d'edile.] Aedilitas, tis. 2. Munus aedilitium. Ex Cic.

Editto, e bando, cioè legge, ò decreto di Prencipe, ò magistrato, notificata con suon di tromba da publico ministro.] Edictum, cti. o. g. 1. & 2. l Plin. lib. 37 c. 1. Alexander Magnus edicto vetuit, in gemma se ab alio scalpi, quàm à Pyrgotele. 2. Edictio, nis. 1. 2. l. 3. b. Plaut. in Capt. qui sic ait: Basilicas edictiones, atque imperiosas habet.

Far, ò publicar vn editto] Edico, cis 1 & 2. l. Suet. io Dom. cap. 7. Ad summam quondam vbertatem vini, frumenti, verò inopia existimans nimio vinearum studio neglig arua, edixit ne quis in Italia nouellaret, vtque in prouincijs vineta succiderentur, relicta, vbi plurimum, dimidia parte, nec exequi rem perseuerauerit. 2. Edictum edicere. Cic. de Off. Edictum quod communiter compositum fuerat, solus edixit. 3. Edicto sancire. Cic. pro Flac. Flaccus edicto sanxit, ne frumentum ex Asia exportari liceret.

Per vigor dell'editto.] Ex edicto. Cic. pro Quin. Si ex edicto possedisti, quaero cur non veneris?

Il far ò publicar vn editto.] Edictio, nis. f. g. r. & 2. l. & 3. b. Ex Plaut. Capt. qui ait. Basilicas edictiones, atque imperiosas habet.

Far, ò publicar spesso editti.] Edicto, as, t. & 2. l. Ex Plaut. in Epid. & Amphytr.

E F

Effeminatamente, da femina, a guisa di femina, feminalmente, e pigliarsi io mala parte.] Effoeminatè. 1. 2. 4. 5. l. 3. b. 2. Muliebriter. 1. 2. 4. 5. b. 3. com. Cic. Off Caueatque, ne quid indecore, effoeminate, muliebriter &c.

Effeminato, donnesco, e femioaccio vago di donne.] Mulierosus, a, um. 1. & 3. b. Cic de Fato. Stylponem philosophum, scribunt ipsius familiares, & ebriosum, & mulierosum fuisse, neque hoc scribunt vituperantes, sed potius ad laudem vitiosam enim naturam ab eo sic edomitam, & compressam esse doctrina, vt nemo vnquam vinolentum illum, nemo io eo libidinis vestigium viderit. 2. Mulierarius, a, um. 1. & 3. b. 4. l. Iul. Capit. Homo mulierarius fuit inter primos amatores. 3. Foeminosus, a, um. 1. & 3. 4. b. Sipont. in Mart. qui sic ait: Quid etiam foeminosum pro mulieroso vsurparunt.

Effeminato, persona di costumi, modi, e animo femminile, dilicato, morbido.] Effoeminatus, a, um. 1. 2. 4. l. 3. b. 2. Qui muliebrem animum gerit. Cic. Off. Ex Ennio. Vos etenim iuuenes animum geritis muliebrem.

Effettiuamente, & effettualmente, fattamente. e realmente, auuerb. con effetto, in fatto, di fatto.] Re. Cic. 3. de Nat. Dicamus igitur oportet contra illos etiam, qui hos Deos ex hominum genere in Coelum translatos, non re, sed opinione esse dicunt. 2. Reapse. 1. & 3. b. 2. l. Cic. 1. de Diu. Obijciuntur saepe formae, quae reapse nullae sunt, speciem autem offerunt. Idem. Cic. 5. de Fin. 3. Re ipsa. Cic. pro Rosc. Am. Qui recusat, eum profectò, tametsi verbo non audeat, tamen reipsa de maleficio suo confiteri. 4. Re vera. Cic. 7. Ver. M. Marcelli, & P. Africani monimenta, quae nomine illorum, re vera. P. Romanoi, & erant, & habebantur. 5. Re, ac factis, Cic. Parad. 1. Maiores nostri haec imbecilla, & commutabilia pecuniae membra solo verbo bona putauerunt appellanda, quum re, ac factis longè aliter iudicassent. 6. Re, & veritate, Cic. pro Quint. Rosc. Rem hanc oratione, & opi-

opinione augere liceat, re, & veritate mediocrem inuenietis.

Effettiuo, che fà, ò che hà virtù di fare.] Efficiens, entis. om g. 1 4. l. 2. 3. b. Cic. 3. Off. Virtus efficiens est voluptatis.

Effettiuità l'astratto d'effettiuo.] Efficientia, æ. f. g. & 1. 3. 4. b. Cic de Fat. Interest inter causas fortuitò antegressas, & inter causas cohibentes in se efficientiam naturalem.

Effetto, quello, che è fatto dalla sua cagione.] Effectus, tus. m g Cic. 2. Tusc. Popularis est oratoria facultas, & effectus eloquentiæ est audentium approbatio 2. Quod effectum est. Cic. in Top. Vt causa effectum indicat, sic quod effectum est, quæ fuerit causa demonstrat.

Con effetto, vedi Effettiuamente.

A che effetto, à che fine, à che proposito.] Qua Cic. l 7. Fam. epist. 23. Alia signa emere soles: Martis verò signum, quò mihi pacis auctori? 2. Quorsum. vel quorsus. Cic. de Amic. Quorum hæc? quia fine socijs nemo quicquam tale conatur. 3. Quam ad rem. Cic. pro Cluent. Ipsa pecunia non modo quanta fuerit, sed etiam ad quam rem data fuerit ostendit. 4. Ad quid. Cic. ad Att. lib. 4. Ad quid laboramus res Romanas.

A questo effetto.] Ad hunc vsum, vel effectum. Colum. lib. 11. cap. 3. Asini stercus optimum est ad hunc effectum, quia minimum herbarum creat. 2. Huic rei. Plin

E in effetto, cioè in sostanza in fine, in conclusione.] Denique 1. l. 2. 3. b. Cic 2. In summa Ex Plin.

Far l'istesso effetto.] Eundem effectum præstare, vel habere. Plin.

Effettualmente, auuerb.] Cum effectu. Ex Cic. & Cels. 2. Non fine effectu. Ex Cic. 3. de Finibus, vedi anco Effettiuamente.

Effettuare, mandar ad effetto, vedi Adempire.

Efficace, che hà forza, & energia nell'operare.] Efficax, cis. 1. 3 l. 2. b om. g Blanditiæ virorum ad muliebre ingenium, efficaces preces sunt.

Efficace, cioè focoso, e vemente.] Vehemens, ntis. 1. 2. b. 3. l. Ter. Heaut.

Efficacemente, con efficacia.] Efficaciter. 1. 3. l. a 4. & 5. b. Plin. lib. 28. c. 11. Capitis vlcera manantia vrina tauri efficaciter sanat, & lib. 22. c. 25. Farina, qua chartæ glutinantur, sanguinem excreantibus datur tepida sorbenda efficaciter.

Efficacemente, cioè con vehemenza.] Vehementer. 1. 2. b. 3. l Cic. 8 Phil

Efficacia, virtù e forza effettiua.] Efficacitas, tatis. 1. 3. 5. l. in rec & obl. 2. 4 b. Cic. 4. Tusc. 2. Efficacia, æ. 1. 3. l. 2. 4. b. Plin. lib. 11. cap. 5.

Effigiare, cioè formare, ò figurare.] Formo, as. 1. l. Cic. de Nat. Corpora induidua etiam si essent, quæ nulla sunt, pellere se ipsa, & agitari inter se concursu fortasse possent: formare, figurare, colorare, animare non possent. 2. Figuro, as. 1. b. 2. l. Cic. de Vn Deus mundum ea forma figurauit, qua vna omnes reliquæ formæ concluduntur. 3. Exprimere, & effingere formam alicuius. Auct. ad Her.

Effigie, forma, ò figura.] Effigies, ei. 1. l. 2. 3. b. 2. Imago, nis. 1. b. 2. l. 3. Simulacrum, cri. o. g. 1. 2. b. 3. l. 4. Species, ei. 1. 2. b. 3 l. in rec. & obl. Ex Cic.

Efimera, febre, che dura vn sol giorno.] Febris ephimera, Galen. 2. Febris diaria Thes. Græc.

E G

EGittiaco, addiett. poss. d'Egitto.] Aegyptiacus, a, um. 1. l 3 4. b. Plin. l. 6. c. 28.

Egittiano, addiett. gent. d'Egitto. Aegyptius. a, um. 1. 2 l. 3. b. Cic. 3 de Nat. Omne ferè genus bestiarum Aegyptij consecrauerunt.

Egitto, Regione, secondo l'opinione d'alcuni, presso l'Africa, e prima parte dell'Asia Aegyptus, ti. f. g. 1. 2. l. Plin. lib. 5. cap. 9. Africæ proxima incolitur Aegyptus, inferiorem eius partem Nilus dextra, læuaque diuisus ampleau suo determinat, quam ob causam inter insulas quidam Aegyptum retulere, ità se findente Nilo, vt triquetram terræ figuram efficiat. Ideo multi Græcæ litteræ vocabulo Deltam appellauere Aegyptum.

Egitto inferiore.] Aegyptus inferior, vel Augustanica.] Abrah. Ortel. in Synon. Geograph. Aegyptus inferior, quæ & Delta antiquitus à Romanis postea Augustanica dicta videtur vt legitur in nouellis Iustiniani, ibidemque in primam, & secundam diuiditur.

Egitto superiore.] Aegyptus superior Thebais, idis. 1. l. 2. 3. b. Abrah. Ortel. in Synon Georg Aegyptus superior, quæ & Thebais olim, hodies Said nominatur.

Egli, cioè quello, vedi Quello.

Egregiamente, auuerb. eccellentemente, & con eccellenza.] Egregiè. 2. 4 l. 2. 3. b. Sipont. in Mart. Egregium dicitur excel ens, quasi ex toto grege electum, & egregiè aduerbium; Veteres etiam ex gregiè dixerunt. 2. Eximiè. 1. 4 l. 1. 3 b. Cic.

Egregio, eccellente, addiett.] Egregius, a, um. Et apud veteres etiam ex gregius, a, um. Pomp. Fest. l. 1. Segregare est ex pluribus gregibus partes seducere, vnde & egregius dicitur è grege lectus. 2. Eximius, a, um. 1. l. 2. 3. b. Plin. lib. 7. c. 30. Innumerabilia sunt exempla Romana si persequi libeat: Cum plures in quacunque genere eximios tulerit, quam cæteræ terræ.

Eguale, vguale, & vguals, vedi Pari.

Eguagliare, vedi Pareggiare.

Egualità, vedi Parità.

Egualmente, vedi Parimente.

E L

ELce, & anco leccio, arbore di ghianda.] Ilex, cis. f. g. 1 2 l. in rec. b. in obl. Gell. lib. 5. cap. 6. Ciuica corona fit è fronde querna, fit etiam ex Ilce, quod genus superiori proximum est.

Di elce, ò di leccio.] Iligneus, a, um. 1. 2. l 3. b. 2. Ilignus, na, num. Plin. lib 16. cap. 5. 3. Ilicus, a, um. 1. l. 2. 3 b. Scat. l. 6 Theb.

Elceto, ouero lecceto, luogo piantato d'elci, ò di lecci.] Ilicetum, ti. 1. 3. l. 2. b. Mart. lib. 12. epist. 17. vel 18.

Elleboro, vedi Helleboro.

Elefante, & elefanto, leofante, e leofanto, liofante, e liofanto, animale grandissimo, e molto disciplinabile.] Elephantus, ti. m g. 1 & 2. b. Cic. 1. de Nat. Elephanto belluarum nulla prudentior. 2. Bos luca. Plin lib 8. cap. 6. Italia Elephantes primum vidit Pyrrhi Regis bello, & boues lucas appellauit in Lucanis visos anno Vrbis 412. 3. Elephas, antis. m. g 1. & 2. b. Plin. lib. 8 cap 1. Terrestrium animal est maximum elephas, proximumque hominis sensibus, quippè intellectus illis sermonis patrij, amoris, & gloriæ voluptas, imò verò (quæ etiam in homine rara) probitas, prudentia, æquitas, religio quoque siderum, solisque, ac lunæ veneratio. 4. Barrus, ri. Thes. lat. ling qui sic ait. Sabinorum lingua Elephas, barrus appellatur. Horat. Epod 12.

Quid tibi vis mulier, nigris dignissima barris.

5. Animal barriens. Ex Quin. lib. 7. c. 3. Cuius est, animal barriens, & Pomp. Fest l. 2. Qui sic aie. Barrire elephanti dicuntur sicut oues dicimus balare, vtique à sono vocis. 6. Anguimanus, ni. 1. l. 2 3. b. Lucret. lib. 5.

Anguimanos belli docuerunt vulnera Pœni
Sufferre, & magnas Martis turbare cateruas.

Elefante bastardo.] Elephas minor. 1. Elephas nothus. Plin. lib. 8. c. 1. Indis arant minores Elephanti, quos appellant nothos.

Elefante, che camina sù la corda,] Elephas funambulus. Suet. in Galb.

Elefante con la torre, cioè, che porta la torre.] Elephas turritus. Plin. lib. 8. cap. 7. Elephantes turriti cum sexagenis propugnatoribus pugnauere. 2. Elephas Turriger. Plin. lib. 11. cap. 2. 3. Elephas turrifer, Ex Ouid. 4. Fast.

Elefantessa, ouer leofantessa, elefante femina.] Elephas fœmina. Ex Plinio, qui dixit Pauonem fœminam.

Elefantino, ouero liofantino, nome addiett. di elefante, ouer di liofante.] Elephantinus, a, um. Ex Cels. lib. 5. cap. 19. Compositio per candida est, ideoque elephantina nominatur.

Elegante, addiett. ben disposto ornato, ò pulito, e dicesi di parlare, ò di scrittura.] Elegans, antis, om. g. s. 1. & 2. b. Cic. de Clar. Oratio polita, vrbana, & elegans.

Molto elegante.] Perelegans, antis. om. g. s. 3. b. 2. l. Cic. pro Plan. Oratio perelegans, & persubtilis.

Più elegante, compar.] Elegantior, & hoc, tius. Cic. 1. Tusc. Nos vero mansuefacti, & exculti à necessarijs artificijs ad elegantiora defluximus.

Elegantemente, auuerb. con eleganza.] Eleganter. Cic. Tusc. 2. Quia nonnulli profitentur se neque distinctè, neq; distributè, neque eleganter, neque ornatè scribere, lectionem sine vlla delectatione negligo.

Molto elegantemente,] Pereleganter. Cic. de Clar. Or.

Elegantissimamente, auuerb. superl.] Elegantissimè. Cic de Clar. Orat. Cæsar omnium ferè Oratorum latinè loquitur elegantissimè.

Elegantissimo, superl.] Elegantissimus, a, um. Cic. Att. lib. 16. c. 8. Epistola omnium elegantissima.

Eleganza, astratto d'elegante.] Elegantia, æ. f. g. 1. l. 3. b. Auct. ad Her. lib. 4. Elegantia est, quæ facit, vt vnumquodque purè, & apertè dici videatur.

Eleggere, ò capare, scieglier, ò scerre: trasceglier, ò trascerre, pigliar quel che più piace.] Lego, gis. 1. b. Cic. pro Mil. Respublica non coniunxit cum multis, ex quibus ille cum optimos viros legeret, non potuit legere non studiosos mei. 2. Deligo, gis 1. l. 2. b. Cic. de Leg. Sapiens bona deligit, & reijcit contraria. 3. Eligo, gis. 1. l. & 2. b. Cic. de Off. Ex malis eligere minima oportet. 4 Seligo, gis. 1. l. 2. b. Cic. in Or. Omnia expendet, & seliget orator.

Eleggere gl'Officiali.] Creare magistratus. Cic. 2. de Diuin.

Eleggere vno per Senatore.] Aliquem legere in Senatum. Cic. lib. 13. epist 5. C. Curtium Cæsar in Senatum legit. 2. Aliquem allegere in ordinem senatorium Vlpian. de Decurionib.

Elegger'vno in luogo d'vn morto.] Aliquem in demortui locum sublegere. Liu 3. bel. Pun. 2. Aliquem alicui vel in locum alicuius subrogare Cic. ad Brut. ep 5 Statius Collegam sibi subrogasset, & Liu. 2. Ab Vrb. Nec Collegam subrogauerat in locum Bruti.

Elegia, poesia nota.] Elegia, æ f. g. 1. 2 b. 3 l. Quint. lib. 10 cap. 1 Elegia Græcos quoque prouocamus: cuius mihi tersus, atque elegans maximè videtur auctor Tibullus. Sunt qui Propertium malint. Ouidius vtroque lasciuior. Sicut durior Gallus. 2. Elegia, æ f. g. dictio, est quatuor, vel quinque syllabarum apud poet. Stat. lib. 1. Syl. Quas inter multum petulans elegeia propinquat. Ouid. 3. Amor. Eleg. 1. Flebilis indignos elegeia solue capillos 3. Eleg, Elegorum m. g. & num. plur. 1 2 b Ouid 2. Amor. Eleg. 11 Blanditias elegos leues mea tela resumpsi. 4. Elegia, orum n. g. & num. plur. 3. l Plaut. Merc.

Elegietta, operina elegia piccola.] Elegidium, dij n. g. 1. 2. 4 b 3 l. Persi dat. 1. Elegidia crudi. Dictarunt proceres.

Elegiografo, 3. b. Componitor d'elegie.] Elegiographus, phi m. g. 3 l 3. b Ex Græc.

Elementare, addiett. d'elemento.] Elementarius, a, um 1. 2. b. 3 4 Ex Sen. lib 5. ep. 36. Turpis, & ridicula res est, elementarius senex.

Elementato, composto d'elementi,] Ex elementis concretus, a, um. Cic. 3 de Nat. 2. Ex elementis constatus, a, um. Ex Cic. pro Cæl. 3. Elementis, vel principijs constans, a, tis. o g. Ex Quint. l. 2 c. 17. Cic 4. Acad 4. Ex Elementis coalitus ex A. Gell. l 12 c 1.

Elementi, corpi semplici, de' quali si compongono i misti, e ne' quali si risoluono.] Elementa rerum. n. g. & num. plur. 1 2. b. Cic. 1. Acad. Ergo illa initia vt è græco vertam, elementa dicuntur è quibus aer & ignis & mouendi vim habent, & efficiendi: reliquæ partes accipiendi, & quasi patiendi: aquam dico, & terram. 2. Principia rerum, è quibus omnia constant. Cic. 2. Acad. De principijs rerum, è quibus omnia constant, videamus quem probet; est enim inter magnos homines summa dissensio. 3. Principia rerum, è quibus omnia oriuntur. Cic. 1. Tusc. Quatuor generis principiorum, è quibus omnia oriuntur, complexus est Aristoteles. 4. Primordia rerum Lucret. lib. 1.......

Rerum primordia pandam,
Vnde omnes natura creet res, auctet, alatque.
Quo eadem rursum natura perempta resoluat 5. Corpora gentilitia. Lucret. l. 1. 6 Corpora prima Lucret. lib. 1. 7. Semina rerum. Lucr. l 1.
Quæ nos materiem & genitalia corpora rebus
Reddunda ratione vocare, & semina rerum.
Appellare suemus, & hæc eadem vsurpare.
Corpora prima, quòd ex illis sunt omnia primis.

Elementi principali.] Elementa præcipua. Plin. lib. 15. cap 27. Mirum est tria naturæ præcipua elementa sine sapore esse, sine odore, sine succo, aquas, aera, ignea.

Elemento.] Elementum, ti. n. g. 1. & 2. b. Vedi anco Elementi.

Elemosina, vedi Limosina.

Elemosinare, vedi mendicare.

Elemosinario, vedi Limosiniere.

Eletta, elettione, e scelta, cioè l'eleggere, e scegliere, il trasceglier, ò trascerre] Lectio, nis f g 2 Lectus, tus. m. g. Tacit. lib. 20 Tutor. Treuirorum copias Vangionum, Caratacum, Tribocorum lectu auctas, veterano pedite, atque equite firmanit. 3. Delectus, tus. m. g 1. l Cic de Clar. Verborum delectus origo est eloquentiæ. 4. Electio, nis. f. g. 1 Cic. in Orat. Iudicium, electioque verborum. 5 Electus, tus. m g. 1 l. Ouid epist. 2. In necis electu parua futura mora est 6 Selectio, nis f. g. 1. l. Cic 3. de Leg. Iniqua est in omni re accusanda, prætermissis bonis, malorum enumeratio, vitiorumque selectio.

Elettione de gl'Officiali.] Creatio Magistratum. Cic. 3 de Leg. Creatio Magistratuum, iudicia populi, iussa, vetita, plebi libera sunto.

Eletto, scelto, addiett.] Lectus, a, um. Cic. pro S R Puerulâ ex elegantissimis familijs lectis. 2. Delectus, a, um. Cic. pro Dom. Vir Sæpè ad extrema Re publica discrimina delectus. 3. Electus, a, um. Cic. de Fin Res electis verbis dictata.

Eletto, cioè officiale creato per l'anno segnente.] Designatus, a, um. Cic. contr. Rul Rullus iam designatus Trib. Plebis alio vultu, alio vocis sono, alio incessu esse meditabatur.

Elettore, quello, che elegge.] Elector, oris m g. 1. l. Auct. ad Her l. 4 Quidam in eo vim artificij, consummant, vt ipsi ab alijs potius eligenda quam aliorum boni electores existimentur. 2. Eligens, tis. m g Pallad l. 1. tit 6. Bene eligi ferenda non possunt, nisi, hoc officium prius eligens assumat.

Elettore dell'Imperadore. Septemuir Imperij. Recent.

Elettrice, quella, che elegge.] Electrix, cis. f. g. 1. l. Ex Auct. ad Her. l. 4.

Elettuario, Rom. lattouaro, Fior. cioè vn composto di varie cose medicinali con mele, ò zuccaro.] Electarium, rij. 1. 2. 3 l. 4. b. Ex Amal. Electarium, seu electuarium, medicamentum est ex electis rebus conditum 2. Ecligma, tis. n. g 1 2. l Plin lib. 20. c. 22. Ad Phthisin vtilissime è semine fiunt ecligmata.

Eleuamento, vedi Eleuatione.

Eleuare, ma zare, vedi Alzare.

Eleuatione, eleuamento.] Eleuatio, nis. fœm. g. 1. & 3. l.

3. l. & 2. 4. b. Quintil. lib. 9.

Elitropia, erba nota, vedi Girasole.

Elila, herba medicin. aromatica.] Inula, læ. f. g. 1. a. b. Plin. lib. 19. c. 5. Inula per se stomacho inimicissima; eadem dulcibus mixtis saluberrima.

Ella pronome fem. del num. sing. che nel plurale fa elle, & elleno.] Illa, & plur. Illæ.

Elleboro, vedi Helleboro.

Ellera, vedi Hellera.

Elmettato, armato d'elmo.] Galeatus, a, um. 1. 2. b. 3. l. Cic. 1. de Nat. Cuius est. Galeata Minerua.

Elmetto, elmo, e celata.] Cassis, idis f. g. 1. l. 2. b. in rect. & in obl. Ex Virg. & Cæs. 2. Galea, leæ. f. g. 1. 2. b. Cic. in Ver. In hoc fano loricas, galeasque æneas P. Scipio posuerat. 3. Cassida, æ. ex Virg. Cuius est: Aurea vati cassida.

Elmetto co'l pennacchio.] Cassis, vel galea cristata. Liui.

Cima dell'elmo, ò doue si mette il penacchio.] Conus, i. m. g. 1. Virg. 3. Æn. Et conum insignis galeæ, cristasque comantes.

Elmo di cuoio.] Cudo, onis. m. g. 1. 2. l. in rect. & in obl. Sil. l. 16 Cudone comantes disiecit crines.

Elocutione, vna delle cinque parti della Rhettorica] Elocutio, nis. f. g. 1. & 3. l. 2. & 4. b. 5. com. in rect. & l. in obl. Cic. lib. 1. de Inuent. Elocutio est idoneorum verborum, & sententiarum ad inuentionem accomodatio.

Elogio, testification fatta in lode, ò biasmo di che che sia.] Elogium, gij. 1. b. a. & 3. b. Sipont. in Mart. Eloquium aliâ quando etiam pro elogio ponitur: est autem elogium testificatio de aliquo, siue honoria, siue vituperationis causa.

Eloquente, dicitore, facondo parlatore, ò retorico] Eloquens, entis. om. g. 1. 3 l. 2 b. Cic. in Orat. Is est Eloquens, qui humilia subtiliter, & magna grauiter, & mediocra temperatè dicit: Idem Cic. ib. Debet eloquens parua submisse modica temperatè, magna grauiter dicere. Idem Cic. in Orat. Eloquens est, qui in foro, causisque ciuilibus ità dicit, vt probet, vt delectet, vt flectat; probare necessitatis est, delectare suauitatis, flectere victoriæ. 2. Rhetor, ris. 1. l. 2. b. in rect. & in obl. Cic. in Orat. Oratorem hoc vno excellere, idest oratione, cætera in eo latere, indicat nomen ipsum, non enim inuentor, aut compositor, aut actor, hæc complexus est omnia, sed & Græcè ab eloquendo Rhetor, & latinè eloquens dictus est. 3. Eloquentiæ consultus, a, um. Liu. lib. 10

Eloquentemente, auuerb. con eloquenza.] Eloquenter. 2. & 3. l. 2. & 4. b. Sipont. in Mart. Ab eloquor dicitur eloquentia, dictio ex omni parte perfecta, & eloquenter aduerbium pro facundè 2. Facundè. 1 2. 3 l. Ex Liu. l. 8 de bel Pun. 3. Disertè. 1 b. 2. 3. l. Cic. de Orat.

Eloquenza, e facondia scienza, ò arte di ben parlare.] Eloquentia, æ f. g. 1. 3 l. 2. & 4. b. Eius contrarium est infacundia Cic. in Part. Eloquentia nihil est aliud, nisi copiosè loquens sapientia Idem de Clar. Orat. Vt hominis decus est ingenium, sic ingenij lumen eloquentia, 2. Eloque ndi vis. Cic. 2. de Nat. Domina rerum eloquendi vis quam præclara est, quamque diuina? quæ primum efficit, vt, & quæ ignoramos discere, & ea, quæ scimus alios docere possimus; deinde hac cohortamur, hac persuademus, hac consolamur afflictos, hac deducimus perterritos, à timore, hac gestientes comprimimus, hac cupiditates iracundiasque restringimus; hæc nos iuris, legum, vrbium societate deuinxit, hæc à vita immani, & fera segregauit 3. Facundia, diæ, f. 2. l. 3 b. Plin. lib. 7. c. 30 Facundiæ, latiarumque litterarum parens Cicero.

Elza, & elsi, ferro, che arma il manico della spada.] Capuli gladiarij munimen, vel munimentum.

E M

Emancipare, vedi Mancipare.

Emancipatione, vedi Mancipatione.

Emblema, cioè figura d'vno, ò più corpi messi insieme, per esprimere concetto diuerso da quello, che apertamente si vede differente, dall'impresa, che non hà necessità di motto.] Emblema, tis. n. g. 1 2. l. 3 b. in rect. & in obl. Græc.

Emblematico, addiett. d'emblema.] Emblematicus, a, um. 1. 2 l. 3. 4 b Græc.

Embrice, Sen. doccio, Fior doccia, tegolo, ò tegolino di terra cotta, con che si cuopre il tetto.] Imbrex, cis. m. g. & f. g. 1. l. 2. l. in rect. & b. in obl. Sipont. in Mart. Ab imber dictus est imbrex, canale curuum quod in tecto ponitur, vt per id defluat aqua. Itaque ab imbre recipiendo dicitur imbrex Apud Plaut. vox Hæc g. est. f. Sic enim ait. Fregisti imbrices meas. 2. Imbricium, cij n. g. 1 l. 2. 3. b. Sipont. in Mart. Ab imbrice fit imbricium eiusdem significationis Mart. ad Sext. Cum sint crura tibi, simulentque cornua lunæ.

Imbricio poterat sextæ lauare pedes.

Emendare, correggere.] Emendo, as, 1. 2 l. 2. Corrigo, gis, xi, tum. 1. l. 2 b. 3 Correctionem adhibere. Ex Cic.

Emendarsi, vedi Rauuederfi.

Emendatione, correttione.] Emendatio, nis. f. g. 1. 2. 3. l. 4. b 2. Correctio, onis. f. g 1 2. l. 3. b Ex Cic.

Per emendatione, per correttione.] Propter corrigendum. Gel l 16 c. 14.

Emendato corretto.] Emendatus, a, um. 2 Correctus, a, um. Ex Cic.

Emendatore, e correttore, e riformatore.] Emendator, is. 2. Corrector, toris. m. g. 3 b. in rect. l. in obl. Cie in Ant. Iam de ipso emendatore, & correctore nostro dicam. 3. Censor, ris. Cic. pro Cæl. In fuit in hac causa pertristis quidam patruus, censor, Magister.

Emicrania, & hemicranea 4 b Fior. anche migrana, dolor della metà del capo] Heterocranea, neæ. 1. 2. 3 b. 3. com 4. l. Græc. Plin. l. 31. cap. 9 Sal valet ad heterocraneas, capitisque vlcera. 2. Hemicrania æ f. g. 1. l. 2. com. 3. l. 4. b. Græc. ex Gal. Aegin. 4. Dimidij capitis dolor, vel morbus. Ex Plin. & Q. Seren, qui ait; Portio si capitis morbo tenetur acuto.

Emicranico, aggett. di emicranea.] Hemicranicus, a, um. 1. 3. l. 2 com 4. b. Græc.

Emicraneo, che patisce d'emicranea.] Hemicranicus, a, um. 4. b Græc. ex Gal. 2 Hemicranico dolore, vel morbo affectus, a, um. Ex Gal. 3. Heterocranea, vel hemicrania laborans, vel affectus, a, um. Ex Plin. l. 31. cap. 9.

Eminente, che rilieua in fuora] Eminens, entis. om. g. 1. l. 2. b. Ex Cic. Cuius est: Genæ eminentes, oculi eminentes.

Esser eminente.] Emineo, ea Plin. lib. 1. ep.

Multa eminet, & elucent in Euphrate.

Eminente, e esser eminente in qualche cosa, in senso di eccellente, vedi Eccellente.

Eminente, aggett. che stà in eminenza.] Eminens c. 1. o. g. 1. & 3. l. 2. b. Colum. de Re rust. l 3 c. 8. Armentis sublimibus insignis Meuania est, Liguria paruis. Sed & Meuaniæ bos humilis, & Liguriæ non nunquam taurus eminentis staturæ conspicitur.

Alquanto eminente.] Eminulus, a, um l. 2. 3 b. Varr. de Re rust. l. 2. cap. Var. de Re rust. l. 2. cap. 9. Qui de cantibus agens, sic ait; Spina neque eminula, neque curua.

Più eminente, compar.] Eminentior, & hoc, eminentius. 1. & 3. l. 2 & 4. b. 2. Bel. Ciu. Cuius est: Trabea paulò longiores, atque eminentiores.

Eminentissimo, superl.] Eminentissimus, a, um. 1. 3. & 4. l. 2. & 5. b. Quin. in proœm. l. 4. Cuius est. Princeps, vt in omnibus, ita in eloquentia quoque eminentissimus.

Dar dell' Eminentissimo à vno, come si dà oggigiorno a' Cardinali.] Eminentissimi nomenclatura, seu nomine vel afficere, vel colore, vel honestare, cum accus. pers. Ex Cic. in Top. Cuius est. Nomine aliquid afficere, & Plin. in Paneg.

Eminenza, cioè rilieuo in fuora.] Eminentia, tiæ. f. g. 1. 3, l. 2.

l.2. 4. b. Cic. 4. Quæst. Acc. Multa vident pictores in vmbris, & in eminentia, quæ nos non videmus.

Dar dell'Eminenza, come si dà oggi à Cardinali.] Eminentiæ vocabulo, vel nomine, aut afficere, aut colere, aut honestare, cum accus. Ex Cic. in Top. & Plin. in Paneg. vtriusque locis supra citatis.

Emisperio, & emisfero, la metà del mondo terminata dall'Orizzonte.] Hemisphærium, rij. o. g. 1.2.3.l.4.b Græc. Pomp. Mel. lib. 1. c. 1. Mundi medio terra sublimis cingitus vndique mari, eandemque in duo latera, quæ hemisphæria nominantur, ab Oriente diuisa ad occasum zonis quinque distinguitur. 2. Pars æqua mundi Plin. l. 2 c. 19. 3. Mundi dimidium.

Emolumento.] Emolumentum, ti. n. g. 2. 3. b. 4. l. 2. Commodum, di. n. g. 1. l. 2. b. Cic.

Emorroide, e moroide, Sec. Moreci, Fior. morice enfiamento delle vene del sesso.] Hæmorrhoidis, idis. f. g. 1. & 2. l. 3. & 4. b. in rect. & in obl. Græc. Corn. Cels. l. 6. cap. 18. Tertium autem vitium est, ora venarum tanquam ex capitulis quibusdam surgentia, quæ sæpè sanguinem fundunt, hæmorrhoidas græci vocant. Idque etiam in ore vuluæ fœminarum incidere consueuit.

Empedocle. 3. b. nome proprio d'huomo, che fù filosofo, e poeta eccellente] Empedocles, clis. 1. l. 2. b. & 3. com. Cic. de Am. Empedoclem Agragantinum, carminibus græcis vaticinatum ferunt, quæ in rerum natura constareot, quæque mouerentur, ea contrahere amicitiam dissipare discordiam.

Di Empedocle, addiett. poss.] Empedocleus, a, m 1. & 4. l. 2. b. & 3. com. Cic. ad Quint. Fr. l. 2. ep. 9. Quum veneris, virum te putabo. Si Salustij Empedoclea legeris, hominem non putabo.

Empetigine, e volatica spetie di scabia.] Impetigo, ginis. f. g. 1. 3. l. 2. b. 4. b. in obl. Plin.

Empiamente. auuerb. con empietza od impietà.] Impiè. 1. & 3. l. & 3. b. Quint. l. 6. c. 2. Tu impie fecisti, quum exheredationem meruisti.

Empiezza, & impietà l'astratto d'empio.] Impietas, tis. fœm. g. 1. & 4. l. 2. & 3. b. Cic. 4. de Fin. Nihil est, quod tam miseros faciat, quàm impietas, & scelus.

Empio, addiett. senza pietà.] Impius, a, um. 1. l. & 2. b. Cic. pro Quint. Si pietate propinquitas colitur, qui affinem prodit, impius sit necesse est.

Empire, Sen. ampiere penult. b. Fior.] Impleo, es 1. l. 2 b. Sen. l. 10. ep. 75. Vitæ nos odium tenet, timor mortis. Natat omne consilium, nec implere nos vlla felicitas potest.

Empire, intesa di cuscini, guanciali, e simili, ò d'animali, che si cuocono.] Parcio, cis, si tum. Cic. 3. Ver. Melitensi rosa fartus erat puluinus. Et Cic. Tusc. Tum iecore opimo farta, & satiata affatim.

Empirsi fina alla gola.] Ingurgito, tas, aui, atum. 3. b. cum accus rei, & præpos. in Cic. de Fin. Crudique postridie se rursus ingurgitent. idem in Pis. Nunquam te in tot flagitia ingurgitasses.

Empito 2. l.] Fartus, a, um Plin. lib 29. c. 4. Ventriculus coriandro fartus.

Empito. 2 b. vedi Impeto.

Empitura, compimento, riferito al parlare, ò altro simile.] Complementum, ti. n. g. Cic. in Orat. Inculcata reperias inania quædam verba, quasi complementa numerorum.

Empitura, cioè, che si mette per empire, e s'intende di cuscino, guanciali, e simili, ò d'animali, che si cuocono.] Fartum, ti. Plaut. in Mustel.

Emula concorrente, ò gareggiatrice.] Æmula, læ. f. g. 2. b. Pomp. Mela. lib. 1. cap. 7. Carthago nunc populi Romani Colonia, olim Imperij eius pertinax æmula. 2. Æmulatrix, icis. f. g. 2 b. 3. l. Ex Cic. ad Att. lib 2. ep. 16. 3. Æmulans, ntis. f. g 2. b. Ex Cic. 4 Tusc.

Emulare, concorrere, ò gareggiare.] Æmulor, aris. 1. l. 2. b. Cic. Tusc. His æmulamur, qui ea habent, quæ nos habere cupimus.

Emulatione, concorrenza, ò gara.] Æmulatio, nis. f. g. 2. b. & 3. l. Quint. lib. 1. cap. 2. Excitabitur laude æmulatio; turpe ducet cadere pari, pulchrum superasse. 2. Æmulatus, tus. m. g. 2. b. & 3. l. Tacit. lib. 4.

Emulatione, qui val dispiacere, cagionato dall'esser vn priuo di cosa desiata che altrui gode.] Æmulatio, onis. fœm. g. 2 b & 3. l. Cic. 4 Tusc. Æmulatio dupliciter dicitus, & in laude, & in vitio nomen hoc sit: nam & imitatio virtutis æmulatio dicitur, & est æmulatio ægritudo, si eo quod concupierit, alius potiatur, ipse careat.

Emulo, concorrente, ò gareggiatore.] Æmulus, li. m. g. 2. b. Ex Plin. l. 2. Veneris Sidus æmulum Solis, ac Lunæ. 2. Æmulans antis. o g. 2. b. Ex Tit. Lio. Dec. 1. l. 1. 3. Æmulator, oris. m. g. 2. b. & 3. l. Ex Cic. ad Att. lib. 1. epist. 1.

E N

ENcomio, l'istesso, che lode.] Encomium, ij. n. g. 1. 2. l. 3. b. Ex Græc vedi anche Lode, ò laude.

Encomiasta, od encomiaste, cioè lodatore, ò laudatore.] Encomiasta, stæ, vel encomiastes, stæ. m g. 1. 2. & 4. l. 3. b. apud Græc.

Encomiasticamente, auuerb. da, ò di encomiaste.] Encomiasticè. 1. 2. 4. & 6. l 3. 5. b. Apud Græc.

Encomistico, aggett. da, ò di encomiaste.] Encomiasticus, a, um. 1. 2. & 4 l 3. & 5. b. Apud Græc.

Arte, ò scienza encomistica, cioè laudatiua, ò laudatoria.] Encomiastica, cæ. Græc.

Endice segno.] Index. cis. g. com. 1. 2. l. in rec. b. in obl.

Endice, ò guardaoido, cioè l'vuouo, che si tien nel nido per mostrar'alle galline doue hanno à far l'vuoua.] Ouum index. 2. Index oualia.

Endimione, nome proprio d' huomo, il quale ritrouò il corso della Luna: onde dissero i Poeti, che della medesima Luna fù affonnato sul monte di Caria, detto Latmo.] Endymion, nis. 1. l. 2. & 3. b. 4 l. in obl. Cic. 1. Tusc. Endymion, si fabulas audire volumus, in Latmo obdormiuit, qui est mons Cariæ, nondum, opinor experrectus.

Endiuia, & indiuia: erba da insalata molto nota.] Intubus, bi, vel intybus, bi, m. g 1. l. 2. b. Plin. lib. 20. cap. 7. Intubi quoque non extra remedia sunt, succus eorum cum rosaceo, & aceto capitis dolores leuit. 2. Intubum, bi, vel intybum, bi, n. g 1. l. 2 b. Virg. 4. Georg. Quoque modo potis gauderent intyba riuis. 3. Seris, seris. f. g. 1. 2. b. Græc. Colum. l. 8 cap. 14. Anseribus pabula conserantur, vt vicia, trifolium, fœnum græcum, sed præcipuè genus intubi, quod serin græci appellant.

Di endiuia, aggett.] Intubaceos, a, um. vel intybaceus, a, um 1. 3. l. 2. 4 b Plin. lib. 27 c. 12 Herba, quæ vocatus nigina, tribus folijs longis intubaceis, illita cicatrices ad colorem reducit.

Enfiare, vedi Gongiare.

Enfiarsi, vedi Gonfiarsi.

Enfiatura, enfiagione, enfiatione, & enfiamento. Sen. anco enfiore, vedi Gonfiamento.

Enfiteosi.] Emphyteusis, sis. f. g.

Enfiteotico pertinente ad enfiteosi.] Emphyteoticus, a, om. Macer D. l. 2 l. 18. Qui vectigalem, idest, emphyteoticum agrum possidet, possessor intelligitur.

Enigma, detto oscuro da esser più tosto indouinato, che inteso.] Ænigma, tis. n. g. 1. & 2. l. 3. b. in rec. & obl. Græc. Plin. l. 34. c. 8. M. Cicero negante Hortensio se ænigmata intelligere, respondit debere, quoniam sphingem Domi haberet. 2 Aenigmus, m. g. Græc. Athen. l. 10. 3. Scirpus, pi. A Gell. lib 12. cap 6. Quæ Græci dicunt ænigmata, hoc genus quidem ex nostris veteribus scirpos appellauerunt.

Enigmaticamente, auuerb con enigma.] Aenigmaticè. 1. 2. 3. 5. l. 4. b.

Enigmatico, aggett. d'enigma.] Aenigmaticus, a, um. 3. 4. b. Græc.

Enigmatista, quegli, che fauella enigmaticamente.] Aenigma-

matista, ftæ, vel Aenigmatistes, ftæ, m.g. 3.b. Græc. apud Greg.

Ennianista, cioè partiale, ò fauor d'Ennio.] Ennianista, ftæ m.g. 1.3.4.1. 2.b. Gell. lib 18. c 5. Eamus auditum nescio quem istum Ennianistum, hoc, enim se ille nomine appellari volebat.

Enniano, addiett. d'ennio.] Ennianus, na, num. 1.3.1.2.b. Ex Front. l. 4 Stratag.

Ennio, nome propr. di più huomini, vno de' quali fù poeta epico.] Ennius, nij 1.l. 2.b Gell. lib. 17. cap. 17. Q. Ennius tria corda habere sese dicebat, quod loqu græcè, & osce, & latinè sciret. Quint. lib. 10 cap. 1. Ennium sicut sacros vetustate lucos, adoremus, in quibus grandia, & antiqua robora iam non tantam non habent speciem, quantam religionem.

Enorme, addiett. che eccede la norma, e si piglia sempre in significaro nefando.] Enormis, me.

Ente, voce nota in filosofia, e significa quello, che è.] Quod est. Sen. lib. 8 ep 59 Duri tibi videtur ingenij syllabam in modo positam posse sic transferri, vt dicam quod est. Cogor verbum pro vocabulo ponere; sed id si necesse est ponam, quod est 2. Ens, entis Arist. & Quin. lib 8. cap. 3. Multa ex Græco formata noua, ac plurima à Sergio Flauio, quorum dura quædam admodum videntur, vt Ens, & Essentia, quæ cur tantopere aspernemur nihil video, nisi quod iniqui, Iudices nos sumus, ideòque paupertate sermonis laboramus.

Entrambi, vedi Inrrambo.

Entrare, andare, ò penetrare dentro.] Intro eo, introis 2. 3.b Cic. lib. 16. epist 9 Eodem tempore simul nobiscum in Oppidum introijt Terentia, quæ te facit plurimi. 2. Intro, intras. Cic 2. Acad. Nulla acies humani ingenij tanta est, quæ penetrare in cœlum, terram intrare possit. 3. Ingredior, deris. 2.b. Cic. 1. Phil. Tu ingredi illam domum aususes, tu illud sanctissimum limen intrare. 4. Introgredior, eris. Gell lib. 12. cap. 1. Cum eo simul ingressi sumus. 5. Indugredior, deris, poet cum. Lucr. lib. 1. & 4

Entrare in Religione farsi religioso.] E sæculo se intra religiosa claustra recipere.

Entrata, apertura, onde s'entra] Aditus, us. m.g. 1.2 b. Cic 2. de Orat. Oportet vt ædibus, ac templi vestibula, & aditus, sic caufis principia proportione rerum præponere. 2. Introitus, us. m.g. 1.l. 2.3.b. Cæs. 3. bel. Ciuil.

Entrata della casa.] Vestibulum, li. n. g. 2. 3. b. Plaut. in Must.

Entrata, & l'entramento, l'entrare.] Ingressus, sus. m g Cic. 1. de Orat 2. Ingressio, ois f g. Cic. 5. Phil. 3. Introitus, tus. m.g. Cæs 1. bell. Ciuil.

Entrata con empito, ò à forza.] Irruptio, nis. fœm, gen. Cic. in Ant. Irruptio armatorum in Trebonij domum.

Fare l'entrata, cioè entrare.] Introitum facere. Colum. lib. 11. c. 2. xiv. Cal. Iun. Sol in geminos introitum facit.

Entrata, cioè rendita.] Vectigal, lis. n g 2.l. Cic. 6. Parad. Non intelligunt homines quam magnum vectigal sit parsimonia. 2 Reditus, tus. m g. 1. & 2.b. Col lib 8. c. 2. Villatici generis non spernendus est reditus, si adhibeatur educandi scientia. Ouid 2 de Pont. Eleg. 3. 3 Prouentus, tus m g. Ex Plaut. Calamitatum, & miseriarum prouentus.

Entrata grossa; e ferma.] Reditus magnus, & status. Plin. l. 5. ep. 109.

Entrata piccola.] Vectigal tenue. Cic. 6. Parad. Ex meo tenui vectigali, detractis sumptibus cupiditatis, aliquid etiam redundauit. 2. Reditus modicus. Plin lib. 3. ep 19. Syluæ materiam, & ex ea reditum, sicut modicum, ità statim præstant. 3. Vectigal paruum. Horat, 3. Carm. Od. 6.

Libro della entrata, vedilo alla voce Libro.

Entro, vedi Dentro.

E O

Eolo Re de venti.] Aeolus, li. 1. l. 2. b. Ex Virg.

E P

Epaminonda, fù gentil'huomo Tebano figliuol di Pollino, persona molto modesta, e prudente huomo di guerra, e di grand'animo.] Epaminondas, dæ.

Epafo figliuol di Gioue, e d' Ioil qual edificò il Cairo in Egitto] Epaphus, epaphi. m.g. 1.2.b.

Efeso Città della Ionia molto celebre per quel Tempo di Diana, che fù stimato vno de' sette miracoli del Mondo.] Ephesus. f g. 1 2.b Steph.

Da Efeso.] Ephesius, a, um. 1.2. 3.b. 2. Ephesinus, a, um. 3.l. Ex Cic

Epicureo, della Setta d'Epicuro.] Epicureus, a, um. 1.2. b. 3. 4.l.

Epicuro, fù autore della sua setta, che fù detta da lui Epicurea, la quale poneua il sommo bene ne i piaceri.] Epicurus, ri, m.g. 1 2.b. 3 l.

Epifania, & anco Befania, se ben questa seconda è voce corrotta, giorno celeberrimo, nel quale Christo si manifestò alla Gètilità.] Epiphania, æ f g 1.2. 3.b. 4.l Græc. D. Aug. Serm 30. de Temp. Christus abscondebatur in stabulo, & agnoscebatur in Cœlo, vt agnitus in Cœlo manifestaretur in stabulo, & appellaretur Epiphania dies iste, quod latinè manifestatio dici potest. 2. Christi declaratio D. Leo serm 2. De Epiph. Post solemnitatem natiuitatis Christi festiuitas declarationis eius illuxit, & quem in illo die Virgo peperit, in hoc mundus agnouit. 3. Christi manifestatio D. Aug. serm. 30. de Temp.

Epifonema. 4. l. Figura nota ne' poeti, ed oratori.] Epiphonema, tis n. gen. 1. 2. & 5. b. 3. & 4 l. Græc. Quint l. 8. cap 5. Qui sic ait, Epiphonema est rei narratæ, vel probatæ summa acclamatio. Virg. 1. Æn.

Tantæ molis erat, Romanam condere gentem.

Cic. pro Milone Facere probus adolescens periculosè, quam perpeti turpiter, maluit.

Epigramma, voce greca, e val' inscrittione, ò titolo: ma in particolar significato val poesia breue, a tutti nota.] Epigramma, tis. n.g. 1. & 4 b. 2. com. Græc. Cic. ad Att. l. 1 Epigrammatis, tuis, quæ in Amaltheo posuisti, contenti erimos. A. Gell. lib 12. c. 24. Trium poetarum illustrium epigrammata Cn. Næuij, Plauti, M. Pacuuij, quæ ipsi fecerunt, incidenda suo sepulcro relequerunt, &c.

Compositore, ò factor d' epigramma.] Epigrammatopœus, pœi. 1 4 5. b. 2. com. 3. & 6. l. Græc. apud Diog. Laert.

Epigrammetto, dimin. epigramma piccolo.] Epigrammatium, tij. 1. 4 & 5. b. 2. com. 3. l. Græc. Apud Plutar.

Epilepsia, vedi Malcaduco.

Epilogare, vedi Compendiare.

Epilogo, e perorattione, vna delle sei parti dell'oratione.] Epilogus, gi m g. 1. 2. & 3 b. Græc. Auct. ad Her. l. 2. Conclusiones, quæ apud Græcos epilogi vocantur, tripartitæ sunt nam constant ex enumeratione, amplificatione, commiseratione. Cic. de Or. 2. Peroratio, nis. f.g. 2. & 4. b 2. 3. l. Quint lib 6. cap. 1. Perorationem cumulum quidam, conclusionem alij vocant, eius duplex ratio est posita, aut in rebus, aut in effectibus. Rerum repetitio, & congregatio, quæ græcè anacephaleosis, à quibusdam vt notum enumeratio, & memoriam iudicis reficit, & totam simul causam ponit ante oculos 3. Orationis exitus. Cic. 2. de Inuen. Conclusio est exitus, & determinatio totius orationis. Hæc habet partes tres, enumerationem, indignationem, conquestionem, &c. 4. Orationis terminus Cornif. ad C. Heren. lib. 2. Conclusio est artificiosus terminus orationis. 5. Orationis pars extrema, Cic. de Part.

trema tibi pars restat orarionis, quæ posita est in perorando.

Epistola, vedi Lettera.

Epitafio, inscrittione di sepoltura.] Epitaphium, phij.n. g.1.2.3.4 b. Græc. 2. Inscriptio sepulcri. Lat.

E Q

EQuilibrio, peso eguale, ouero egualità di peso, quando la bilancia non piega da niuna parte.] Æquilibrium, brij. Gell. lib. 20. c. 1. Cui membrum ab alto ruptum est, is rumpendi pariter membri æquilibrium efficere non potest.

Stat in equilibrio, si dice quando le due bilancie sono eguali.] Neutro, vel neutram in partem præponderare, vel inclinare. Var. 9. Ling. Neutrum si in neutram partem præponderet.

Equinottiale, agettiuo d'equinottio.] Aequinoctialis, & hoc le. 1.3. & 5. l.2. & 4. b. Plin. l. 2. c. 75. qui ait, Horas æquinoctiales. 3. Aequidialis, & hoc le. 1. & 4. l. 2. & 3. b. Pomp. Fest. lib. 1. Æquidiale apud antiquos dictum est, nunc dicimus æquinoctiale, quia nox diei potius, quam dies nocti annumerari debet.

Equinottio, parte, ò tempo dell'anno in cui la notte è vguale al giorno.] Aequinoctium, tij. n g. Var. 4. de Ling. Quod dies æquus fit, ac nox, æquinoctium dictum. 2. Nox diei æquata.] Plin. lib. 2. cap. 19. Sol in se quatuor differentias habet, bis æquata nocte diei 3. Aequidium, dij n g. 1. l. 2. 3. b. Sipont. in Mart. qui sic ait. Aequidium dixerunt veteres, quod nunc æquinoctium dicimus. 4. Dies nocti æquatus, ex Plin. lib. 2. c. 19. 5 Aequidies, ei 1. & 4 l. 2. & 3 b. Ex Archithren. lib 8. c 9. qui sic ait: Aequidiem facit æquator.

Cosa appartenente all'equinottio.] Aequinoctialis, & hoc, le. Plin. lib 2. cap 75. Longissimus dies duodecim horas æquinoctiales colligit.

Equinottio di Primauera.] Aequinoctium vernum, Colum. lib. 11. c. 2. Qui sic ait 9. & 8. Kalendarum Aprilium æquinoctium vernum, tempestatem significat.

Equinottio d'Autunno.] Aequinoctium Autumnale.] Colum lib. 11. c. 2. Qui sic. 8. Kalendas Octobris, & 7. & 6. Aequinoctium autumnale, pluuiam significat. 2. Aequinoctium Autumnum. Plin. lib. 21. c. 5 Omnea hi serotini; Post arcturum enim florent, ac per æquinoctium autumnum.

Equiuocamente, con equiuocatione.] Ambiguè, Gell. lib 11. cap 12. Cum ergo aliud sensi, tu aliud accepisti; obscurè magis dictum, quàm ambiguè videri potest.

Equiuocare, parlar con equiuocatione.] Ambiguè loqui, ex Cic. 4. Acad & 1. de Or. 2. Ambigua loqui. 3. Perplexè loqui Ter. Eun. 4. Ambiguò loqui, vel dicere, Ex Cic.

Equiuocatione.] Ambiguitas, tatis. f. g. Cic 1. de Inuent. Nobis ambiguitate nominis videtur errare, nam & argumentatio nomine vno res duas significat.

Equiuoco.] Ambiguus a, um. Gel. lib. 11. c. 12. Chrysippus ait, omne verbum ambiguum natura esse, quoniam ex eodem duo, vel plura accipi possunt.

E R

ERba, vedi Herba.

Erede, Sen ereda, Fior. vedi Herede.

Ereditare, vedi Hereditare, &c.

Eremita, vedi Romito.

Eremo, vedi Romitorio.

Eresia, vedi Heresia.

Eretico, vedi Heretico.

Ergere, cioè alzare, vedi Alzare.

Ermafrodita, la femmina, chi tra gli huomini, & animali, hà l'vno, e l'altro sesso.] Hermaphrodita, tæ f g. 2. & 4. l. 2. com 3. b. Plin. lib. 11. cap. 49. Nero princeps ostentabat hermaphroditas subiuges carpento suo equas, in Treuerico Galliæ agro repertas: ceu planè visenda res esset, principem terrarum insidere portentis. 2 Androgyna, næ. f. g. 1. l. 2. & 3. b. Græc. Ex Plin. lib. 7. c. 3. & lib. 11. c. 49. 3. Fœmina vtriusque naturæ, Ex Plin. l. 7. cap. 4. Fœmina vtriusque naturæ, vel sexus, Ex Plin. l. 7. cap 3.

Ermafrodito, il maschio, che tra gli huomini, & animali hà l'vno, e l'altro sesso.] Hermaphroditus, ti. m g. 1. & 4. l. 2. com. 3. b. Plin. lib. 7. c. 3. Gignuntur, & vtriusque sexus, quos Hermaphroditos vocamus olim androgynos vocatos, & in prodigijs habitos. 2 Androgynus, ni. m. g 1. l. 2 & 3 b. Plin. lib. 7. c. 2. 3. Mas vtriusque naturæ. Ex Plin. lib. 7. c. 2. 4 Mas vtriusque sexus, Ex Plin. lib. 7. cap. 3. 5. Ambiguo inter marem, & fœminam sexu mas. Ex Liu.

Ernione, vedi Rognone.

Errante, vedi Vagabondo.

Errare, fallire, e fallare; sfallire, e sfallare, commette errore, ò fallo.] Erro, as. 1. 3 Cic. Phil. 12. Cuiusuis hominis est errare, nullius nisi insipientis in errore perseuerare: Posteriores enim cogitationes, vt aiunt, sapientiores solent esse 2. Pecco, cas. Col. lib 1. c 1. Nulla est disciplina in qua non peccando discatur, nam vbi quid perperam administratum est, cesserit improsperè, vitatur, quod fefellerat, illuminatque rectam viam docentis magisterium.

Errar'alquanto.] Suberro, as. 1. b. 2. l. Ex Claud. 5. Paneg.

Errare, andar vagabondo, vedi Vagabondare.

Erroraccio, accresc. error grande.]] Error ingens. Quint. l 3. c 6. 2. Error grauis. Sen.

Errore, fallo, e fallanza. Fior. ancor'erramento, ed'erranza, cioè l' errare, il fallire, ò fallare.] Erratum, ti. 2. l. Cic. 6. Fam. Tantum mihi dolorem attulerunt errata ætatis meæ, vt non solum animus à factis, sed aures quoque à commemoratione abhorreat 2 Crimen, nis. n. g. 1. l. 2. b 3. Peccatum, ti. n g Cic. Si nostrum est peccatum, s'egli è nostro errore. 4. Error, ris Cic. 1. Tusc. Plena errorum sunt omnia.

Errore, opinion falsa, inganno.] Error, ris. m. g. Cic. pro Sylla. Vos mihi in tantis tenebris erroris, & inscitiæ, clarissimum lumen prætulistis. 2. Falsa opinio. Cic 1. de Nat Quæ res genuit falsas opiniones, erroresque turbulentos, & superstitiones pene aniles.

Essere, ò star in errore, ingannarsi.] Falsa opinione teneri. Ex Liu. 1. ab Vrb. Ne falsa vos opinio teneat. 2. Labi opinione. Cic. Phil 13 M. Lepidus opinione labi potest voluntate à Rep discedere non potest. 3. Errore versari. Cic. 1. de Nat. Homines in summo errore, atque in maximarum rerum ignoratione versantur 4. Erro, as. Cic 1 Tusc. Errare malo cum Platone, quàm cum istis vera sentire.

Con mille, ò infiniti errori.] Mendosissimè. a. l 4 b. Cic. l. 2 de Inu.

Far vn errore.] Contrahere culpam. 2. Suscipere culpam. 3. Admittere crimen, Ex Cic.

Erta, montata e salita, vedi Salita.

Ertezza.] Accliuitas, atis. f. g 1. 2 l & 3 b. Cic.

Erto, ciè luogo, che si và alzando.] Accliuis, ue. 2. Accliuus, a, um 1. 2 l Cic. ad Quint Fr.

Eruditione, vedi Ammaestramento.

Erudito, vedi Ammaestrato.

Eruo, legume] Eruum, ui. n. g Colum. Eruum lætatur loco macro, nec humido, quia plerumque corrumpitur, & Virg 1. Ecl. Eheu quam pingui macer est mihi taurus in eruo.

E S

ESalare, mandar fuori esallatione.] Expiro, as. 1. 2. l. Sen. 2. b. lib. 2. cap. 1. Varia, & multa terrarum orbis expirat, quædam humida, quædam sicca. 2. Exhalo, as. 1. 2. l. Virg lib. 2 Georg. Quæ tenuem exhalat nebulam, fumosque volucres. 3. Efflo, as Sen. lib. 7 Nat.

quæst.

quæst.cap.8. Quidquid humidi, aridique terra efflauit, in vnum coit.

Esalatione.] Exhalatio. nis.f.g. s. 2. 3. l. 4.b.5 l in obl. Plin.a.Halitus,tus m g.s.l. a.b.Plin.l.2.c.50.3.Anthelitus,tus.s.3.b.2.l. Cic.de Diu.

Esalatione calda, e secca.] Calidus, siccusque halitus. Plin. lib. 2. cap. 50. Calidi, siccique halitus terræ raras admodum, tenuesque, & infirmas densantur in nubes.

Esalatione fredda.] Rigens, ac gelida exhalatio. Plin. lib. 2.cap 50.

Esame, vedi Essame.

Esaminare, vedi Essaminare.

Esasperare, inasprare, inasprire, aspreggiar, & asperare in att. Far aspro.] Aspero, as. s.l. s. b. Corn. Tac. l de Germ Germanis sola in sagittis spes, quas inopia ferri ossibus asperant.2.Exaspero, as s.& 2.l. 3. b. Quint.l.4. Cuius est; Rem verbis exasperare.

Esasperare, inasprare, inasprire, & asperare in neutr. pass.diuenir aspro.] Asperor,aris s.l s.b.

Esattamente, con esatezza] Accuratè.1.2.3.4.l.2 Diligenter.1 2.b.3.l.3.Studiosè.1.2.b.3.4.l.4 Exquisitè.s 2. 3. 4.l.Ea Cic.

Esatezza.] Accuratio, nis.f. 2. 3. l. 4. b. Cicer. de Cl Or.

Esattione riscossa.] Exactio, nis.Cic.

Esattore, e riscotitore, colui che riscuote.] Coactor, is s. b 2.l.3 b. in rect. & l. in obl. Cic. pro Clu. & pro Rab. Posth. 2 Exactor, ris.1.2.l.3 b. in rect.& l in obl Cæs. 3. bell.Ciuil.Prouincia conferta erat præfectis, atque exactoribus

Esattore di decime.] Decumanus, ni. 1 & 2 b. 3.l. Cic. 6.Var

Esattore di denari.] Coactor nummarius. Ex Cic. pro Cluent & 4 Ver.

Esattore di grano.] Exactor frumentarius, Ex Cæs. 3. bel. Ciu.& Cic 5 Ver.

Esattore d'olio.] Coactor olearius.Ex Cic pro Cluen. & de Senect.

Esaudire, concedere quelche si domanda.] Audio, dis. s l. Cic. in Pis. Si vnquam vobis mala precarer, quod sæpè feci, in quo Dij meas preces audiuerunt. 2. Exaudio, dis. 1. & 2 l Virg. s. Æn. Ouid. 13. Met.

Esca, cibo, propriamente quello, col quale s'allettano gli vccelli, & i pesci, per pigliarli.] Esca, cæ. fœm. gen. Cic. de Sen. Plato escam malorum, voluptatem appellat, quod ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces. 2. Cibus, bi. m. g. 1.b. Plaut. Af. Accepi quando concinnauit aream effundit cibum, aues assuescunt.

Esca coll'è fretto, quella materia, che si tiene sopra la pietra focaia. perche vi s'appichi il fuoco.] Fomes, itis. m. g. s.l.a.b. in rect. & obl. Nicol. Perott. Fomes à fouendo dictus, hoc est à nutriendo ignem est: enim fomes assula ea arbore excussa, dum cæditur: item quæcumque materia sicca, in qua facile ignis inflammatur. 2. Fomitis aridi materia. Plin. lib. 16. cap.40 Teritur ergo lignum ligno, ignemque concipit attritu, excipiente materia aridi fomitis, fungi, vel foliorum facillimè conceptum.

Di esca in significato di cibo, addiett. Escarius, a, um.2. Plaut in Menæch. 2. Cibarius,a,um. 1. b. 2. l. Plaut. in Capt.

Escandescenza, ira, che tosto passa.] Excandescentia, æ. f. g. Cic 4. Tusc. Excandescentia est ira nascens, & mox desistens.

Andare, ouer'entrare in escandescenza.] Excandesco, scis, dui. Colum. lib.7. cap. 12. Canis villatici morea satis est seueros esse, nec blandos, vt nonnunquam etiam conseruos iratius intueatur, semper excandescat in cæteros. 2. Ira excandescere. Cic. 4 Tusc. Hæc nullam habent vim, nisi ira excanduit fortitudo.

Andare in escandescenza di parole.] Verbis excandescere.] Quint,lib.5.c.10.

Escato.3.l. lo spatio nel quale è posta l'esca,per allettare, e prendere gli vccelli.] Area Escaria,vel cibaria.Ex Plaut. Asin.2.Aucupium esca conspersum,vel instructum, Ex Plin.lib. 16 c.18.

Escettione, vedi Eccettione.

Esclamare,gridar forte.] Exclamo,as.1 l.2. Vociferor,aris 1.l.2.3.b.3.Vocifero, as.act.Cic.

Esclamatione] Exclamatio,nis.2 3.l.2. Vociferatio, nis. 4.l.Cic.

Escludere, ributtare] Excludo,dis.2. l.

Esclusione, & esclusiua.] Exclusio, nis. 1. 2. l. 3. b. Cic.

Escusare, vedi Scusare.

Esempio, vedi Essempio.

Esente franco, libero da grauezza,è carico] Immunis, & hoc immune.s 2.l cum genit vel ablat. Pomp. Fest.lib. 51. Munus signifi. at officiosum, vnde è contrario immunis dicitur, qui nullo fungitur officio. 2. Munere vacans,vel vacuus. Pomp Fest. lib.9. Immunis dicitur vacans munere

Esser esente, hauer'esentione.] Immunem esse. Cic. de Amic. 2. Munere, vel muneribus vacare. Cic. de Sen. Vacat ætas nostra muneribus ijs, quæ non possunt sine viribus sustineri. 3 Immunitatem habere. Cæs. 6.bell.Gall 4. Vacationem habere. Cæs. 6. bell.Gall. Campi, ò possessioni ò Città esenti, ò Francho Ciuitates, Agri immunes ac liberi.Cic.

Esentionare, dar'esentione, far'esente. Immunitatem dare. Cic. lib 12 epist. 1. Muneris, vel munerum immunitatem dare. Cic. 4. Acad 3. Immunitatem tribuere.Plin.in Paneg 4 Vacationem dare.Cic 6.Ver.

Esentione ò eccettuatione da grauezza, ò carico] Immunitas, atis.f g s.2 l. 3.b Cic 2 Phil.p.2.Vacatio, nis.f g. 1. 3. b 2. l. Cic. de Nat. Nos beatam vitam in animi securitate, & in omnium vacationem munerum ponimus.

Esentione totale,cioè da ogni officio, e grauezza.] Rerum omnium vacatio,vel immunitas. Cæs. 6 Bel.Gall. Druydes militiæ vacationem omniumque rerum, habent immunitatem. 3 Munerum omnium vacatio, vel immunitas. Ea Cic.

Esequie, pompa di mortorio.] Exequiæ, arum. Plin.lib.8. cap 42. Alexander defuncto ei (Bucephalo) duxit exequias. 2. Funeris exequiæ. Cic. pro Cluent. Mater exequias funeris prosecuta est. 3. Iusta, orum. n.g. & num. plur.Sal in Iug. More regio iusta magnificè fecerant. 4. Iusta exequiarum. Cic.2. de Leg.5. Iusta funeris Cic.2. de Leg. 6. Iusta funebria. Lin. 1. ab Vrbe 7. Iusta exequialia, Ea Ouid. 4 Met. & Stat. 11. Theb. 8. Suprema iustorum Tacit lib 1 9 Parentalia,orum, vel talium.Cic. s.Phil.10.Funus funeris.n.g.Liu.5. Bel.Pun. Funus Imperatoris in castris fecit.

Di esequie,addiett.] Exequialis, & hoc, le 1.& 4.l.2.3.b. Ouid.4. Metam & Stat.11.Theb.2.Parentalis,& hoc,le. s.b.2.3.l Ouid.2.Fast.

Far l'esequie.] Parento, as. 1.b. 2. l. Cic. pro Flac. Litemus Lentulo, parentemus Cathego, reuocemus eiectos. 2. Parentor, aris depon. Sen. epist. 123. Non conuiuantur, sed iusta sibi faciunt, mortuis certè viui parentantur. 3 Exequias celebrare. Liu. 2 ab Vrb. Exequias reddere. Ouid, ad Liuiam. 5 Exequias soluere, vel persoluere, Virg 7. Æn. 6. Funus facere, Cic. pro Cluent. Mater de integro funus iam sepulto filio fecit. 7. Iusta facere. Cic. pro Flac. Catilinæ iusta facta sunt. 8. Iusta soluere. Cic. pro Rosc. Am. 9. Iusta peragere. Plin. lib. 2. cap. 109. 10. Suprema soluere. Tacit. Cæsarem cupido inuadit soluendi suprema militibus.

Far l'esequie al Fratello, ò alla sorella.] Fraterno, vel sororio funeri iusta soluere. Ex Cic. pro Rosc. Am.

Far l'esequie alla moglie.] Vxorio funeri iusta soluere. Ex Cic. pro Rosc. Am.

Far l'esequie al Padre, ò alla Madre.] Paterno funeri iusta soluere. Cic. pro Rosc. Am. Qui nondum etiam paterno funeri iusta soluisset.

Esercitio, esercitamento, esercitatione, l'atto d'esercitare.] Exercitatio, nis f.g. 1.2 & 4.l. Corn. Cels. lib. 1. c. 2. Qui non concoxit, debet ea toto conquiescere, ac neque labori, neque exercitationi, neque negotio credere.

Esiliare, bandeggiare, sbandeggiare, bandire, sbandire, confinare, rilegare, dar' il bando, ò l'esilio, mandar' in bando, ò in esilio.] Relego, gas. 1.b. 2.l. Plin. lib. 2. epist. 11. Martianus in quinquennium relegatur. E confinato per cinque anni. 2. In exilium relegare. Liu. 5. Bel. Pun. Nemo eorum relegatus in exilium est. 3. Exilio afficere, cum accus. pers. Cic. in Parad. Leges exilio afficiunt sceleratos, & impios. 4 In exilium agere, cum accus. Plin. lib. 7. cap. 30. Thucydidem Imperatorem Athenienses in exilium egere. 5. In exilium eijcere. Ex Cic. 2. in Cat. A me in exilium eiectus est Catilina. 6. In exilium pellere. Cic. 2. de Orat. 7. In exilium depellere. Plin. lib. 7. cap. 30. 8. Exilio multare cum accus. pers. Cic. pro Cec. In nulla lege nostra reperietur maleficium nullum exilio esse multatum. 9. In exilium exigere cum accus. pers. Iustin. Quod per iniuriam in exilium exegissent. 10. Domo, vel patria priuare, cum accus. pers. Cic. pro Mur. Hominem noua pena legis, & Domo, & patria priuat. 11. E Ciuitate, vel patria eijcere cum accus. pers. Cic. de Orat.

Esiliat' vno per cinqu' anni.] In quinquennium aliquem relegare. Plin. ep. 35.

Esiliatione, l'esiliare.] Relegatio, nis. f. gen. 1.b. 2. 3.l. Cic. pro Rosc. Am. 2. Amandatio, nis. 1. 2. & 3 l. 4.b. Cic. pro Rosc. Am.

Esiliato, e bandito, sbandito, e foruscito. Fior. anco vscito.] Exul, lis com. g. Cic. pro Dom. Exulis nomen per se calamitatis est, non turpitudinis: reuera turpe est, quando est pœna peccati; opinione autem hominum si est pœna damnati. Non. Marc. Exules dicuntur, qui sunt extra solum. 2. Extorris, ris. m. g Liu 5. ab Vrb. Exultat extorris ab solo patrio. Idem Liu. Vrbe, domo, penatibus, foro, congressu æqualium extorris.

Esiliato, sbandito, confinato, particip.] Relegatus, ta, tum 1.b. 2. & 3. l. Cic. ad Att. l. 2. Narro, tibi, planè relegatus mihi videor, postquam in Formiano sum. 2. Exilio affectus, a, um. Ex Cic. in Parad. 3. Proscriptus, a, um. Cic 3. in Ver.

Rimettere gl'esiliati, ò banditi.] Restituere exules. Ex Suet. in Calig. cap. 15. Pari popularitate damnatos, relegatosque restituit. 2. Exules reuocare. Plin. lib. 7. cap. 30. 3. Exules reducere. Cic. lib. 12. epist. 1. Tabulæ figuntur, immunitates dantur, exules reducuntur.

Esilio, e rilegatione, bando, e confino, sbandimento, e sbandeggiamento, l'esiliare, ò sbandire, il confinare, ò rilegare.] Exilium, lij. n.g. 1.l. 2. 3.b. Cic. in Parad. Exilium terribile est illis, quibus, quasi circumscriptus est habitandi locus, non ijs, qui omnem orbem terrarum vnam Vrbem esse ducunt. 2. Relegatio, nis. fœm. g. 1. & 4.b. 2. & 3. l. Cic. pro Rosc. Am. Hæc attenta vita, & rusticana, relegatio, atque amandatio appellabitur.

Andare in esilio, andar in bando.] Solum vertere. Cic. pro Cec. Exilium non supplicium est, sed profugium, portusque supplicij, nam qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, eo solum vertunt, hoc est sedem, ac locum mutant. 2. Solum mutare. Cic. in Parad. Quos leges exilio affici volunt, exules sunt, etiamsi solum non mutarint. 3. In exilium ire. Cic. pro Mur 4. In exilium proficisci. Cic. in Catil. 5. Exulatum abire. Plaut. in Merc.

Essere, ò stare in esilio.] Exulo, las. 2.b. Plaut. in Mostel. Causa tui à patria sua exultat.

Andarsene da se in esilio.] Exilium vel fugam sibi consciscere. Liu. 5. ab Vrb. Deferemus penates nostros, exiliumque, ac fugam nobis ex eo loco consciscemus.

Esorcismo, scongiuratione contra i Demonij.] Exorcismus, mi. m.g 1. 2. 3. l. Græc Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 5. cap. 9. Paucis intermissis diebus, non tam exorcismorum vis, quam B. Mariæ deprecatio ex obsessæ mulieris corpore tres dæmones exagitatores excussit.

Esordio, vna delle sei parti, e principio dell'oratione.] Exordium, dij. n g. 1. & 2.l. 3.b. Cic. 1. de Inu. Exordium est oratio animum auditoris idoneè comparans ad reliquam dictionem: quod eueniet si eum beneuolum, attentum, docilem fecerit. 2. Orationis principium. Auct. ad Her. l. 1 Exordium est principium orationis, per quod animus auditoris constituitur, vel apparatur, ad audiendum.

Esortare, vedi Essortare.

Espeditione, vedi Speditione.

Esperienza, & anco sperienza.] Experientia, æ. f.g. vel experimentum, ti n.g. 2. 3. b. Quint. lib. 3. cap. 7. Diuitiæ, potentia, gratia, certissimum faciunt morum experimentum, &c. 2. Periculum, li n.g. 1 4.b. 2.l. Vsus, sus, m.g. 1. l 4 Periclitatio, nis. fœm. g. 1. 3. 5.b. 2. 4. l. Cic. de Nat. Quarundam herbarum vtilitates longinqui temporis vsu, ac periclitatione percepimus.

Esperimentare, fare esperienza.] Experior, riris, tus. sum. 2. Periculum facio. 3. Periclitor, aris. 1. 3.b. 2. l. Ex Cic.

Per esperienza, per proua, ouer' ab esperto.] Experiendo, Ex Cic. pro Cæl. 2. Experientia. D. Hier. Experientia didici asinum, cum lapsus fuerit, diuerticula quærere. 3. Experimento. Col. l. 1. c. 8.

Homo esperto, prattico.] Homo vsu peritus. Cic. 1. Offic. 2. Experiens.

Huomo di grand' esperienza.] Vir magno vsu, atque exercitatione præditus. 2. Vir rerum agendarum vsu illustris. 3. In rebus agendis valdè exercitatus. Ex Cicer.

Questo è persona esperta.] Hic habet vsum. Cic.

Espettatione, spettamento, & aspettamento. Fior. anco aspettanza, cioè l'aspettare, lo star a speranza.] Expectatio, nis f g. 1. 2. & 3. l. 4. b. Cic. 4. Tusc. Si spes est expectatio boni, mali expectationem esse necesse est metum.

Espirare, vedi Spirare.

Esplicare, far' intendere.] Explico, as, aui, atum, vel cui, vel citum. 2. b. 2. Expono, nis. sui, situm. 2. l. 3. Demonstro, as, aui, atum. 1. l. 4. Ostendo, dis, di, sum. Ex Cic.

Esporre, dichiarare, glosare.] Declaro, as. 1. 2. l Cic. 2. Expono, nis 2. l 3. Explano, as 1. 2. l. Ex Cic.

Espositione dichiaratione, ò glosa.] Explanatio, nis. fœm. g. 2. Expositio, nis. f g. 2. Declaratio, nis. f. g Cic.

Esposto, dichiarato, glosato.] Explanatus, a, um. Cic. 2. 2. Declaratus, ta, tum. Cic.

Esposto, sottoposto, vedi Soggetto.

Espressamente, auuerb.] Expressè. 2. Planè. 1. 2. l. 3. Apertè. 1. b. 2. 3. l.

Esprimere.] Exprimo, mis, si, sum. 2. Expono, nis, ni, tum. 3. Enuntio, as, aui, atum. Cic.

Espugnare, cioè pigliar per forza.] Expugno, as, aui, atum. Cic. Parad. Sapientis animus nunquam vincitur, nec expugnatur.

Espugnatione.] Expugnatio, nis. f g. Cic. Cuius est: Nocturnæ expugnationes.

Esquisitissimo, ouer molto esquisito.] Quæsitissimus, ma, mum, Sall.

Esquisito.] Exquisitus, sita, itum, 1. 2. & 3. l. Cic.

Essaltare.] Extollo, lis. Cic. de Am. Vt, ij, qui superiores sunt submittere se debent in amicitia, sic quodammodo inferiores extollere. 2. Effero, ers. 2. b. Cic.

Essaltatione. 2. Elatio, nis. f.g. 1. 2. l. Cic.

Essame, esame, & esamina: esaminamento, & esaminatione. Fior. anco esaminanza, cioè, l'esaminare.] Examen, nis. n.g. 1. 2. l. 3.b. Pomp. Fest. l. 5. Examen est, & æquamentum, iudicij inuestigatio, & apum congregatio,

gatio, vel locustarum. 2. Examinatio, nis. f.g. r.2.4.l. & 3. 5.b. Sipont. in Mart. Ab examino fit examinatio, Examen etiam pro ipsa examinatione accipitur.

Far l'esame quotidiano.] Communem quotidianarum actionum cognitionem exercere. Maff. lib.1.ep.2.

Essaminare, e disaminare, far esame.] Examino, as, avi, atum.1.2.l. 3.b. Sipont. in Mart. Ab examino fit examino verbum, quod significat scrutor, investigo, exquiro, exploro. 2. Exsmino, as. Hor. 2. Ser. Sat. 2. Dicam si potero; malè verum examinat omnis corruptus iudex.

Essaminare la coscienza, ò far l'esame della coscienza.] Conscientiam excutere. Turs. in Xauer.l.4 cap.8. Sæpius in die diligentius conscientiam excutiebat suam. 2. Vocare se ad calculos. 3. Actionum suarum cognitionem exercere. 4. In se inquirere. Maff. in Ignat. l. 3. cap. 1. In singulas horas inquirebat in se Ignatius.

Esaminare, cioè considerare bene vna cosa.] Rem examinare. 2. Perpendo, dis. 3. Pondero, as.

Essangue, vedi Smorto.

Essattore, riscuotitore, vedi Esattore.

Essaudire, vedi Esaudire.

Essecutione, l'atto di esseguire, ò effettuare.] Executio, nis f.g. 2. 4. b 3. l. Gell lib.20 cap 1. Præter vlciscendi acerbitatem, nec procedere quoque executio iusta talionis potest.

Essecutore.] Executor, oris. m. g.

Esseguire, mandar'ad effetto, ò ad essecutione, vedi Adempire.

Essempio per essemplare, vedi Essemplare.

Essempio, esempio, Sen. esemplo, Fior. quel che c'è posto auanti, ò di bene, ò di male, ò per imitare, ò per fugire.] Exemplum, pli. n. g. s. & 2.l.2. Exemplar, ris. ex Cic.

Per essempio.] Exempli gratia. Plin. lib.18.c.25. 2. Exempli causa. Suet. in Tiber. cap. 66. 3. Propter exemplum. Gal.l.6.c.14

Dar esempio.] Exemplo esse, cum datio. Suet. de Illustr. Gram. 1. Crates Mallotes assiduè disserunt, ac nostris exemplo fuit ad imitandum 2. Exemplum præbere. Liu. 2 bel. Mac. Satis exemplorum nobis alienæ clades præbent; ne quæramus, quemadmodum cæteris exemplo simus. 3. Exemplum alijs prodere. Gel.l. 6.cap.14.

Essempio, per edificatione vedi Edificatione.

Essemplare & essempio, sust. cioè forma idea, ò modello da imitare.] Exemplar, ris, n g. 3.b. in rect. & 1. in obl. Cic. de Vn. Si is, qui aliquod munus efficere molitur, eam speciem, quæ semper est eadem intuebitur, atque eam sibi proponet Exemplar, præclarum opus efficiat necesse est 2. Exemplum, pli. Cic de Inu. Nobis vnum aliquod propofuimus exemplum, cuius omnes partes exprimerentur.

Essemplare, esempio, ò copia di scriuere.] Exemplar, ris. n.g. 2. Exscriptum, pti. n. g. 3. Apographum, phi. n.g. 1. 3. b.2.com.

Mettersi auanti l'esemplare.] Exemplar sibi proponere. Cic.

Essemplato, cosa fatta ad essempio, ò similitudine d'vn'altra.] Factus ad exemplum. Cic. de Vniuers.

Essenza, ò essentia, cioè l'esser delle cose.] Essentia, tiæ. f.2.l. 3.b. Sidonius Apollinaris in epist. ad Polemium, vbi sic ait, Lecturus es hic nouum verbum; idest essentiam: sed scies hoc ipsum dixisse Ciceronem. Nam essentiam nec non indolentiam dixit, addens, licet enim nouis rebus noua nomina imponere. Quint. etiam lib. 8. ait, voces ens, & essentiam non esse admodum spernendas. 2. Natura, ræ. r. & 2. l. Cic. 5 de Fin. Commune omnium animalium est secundum naturam viuere, sed naturæ sunt diuersæ, vt aliud equo sit natura, aliud boui, aliud homini. 3. Vis, & natura. Idem Cicer.

Quinta essenza.] Quinta natura. Cic. 1. Tusc. Aristoteles præter quatuor illa genera principiorum, è quibus omnia oriantur, quintam quandam naturam censet esse, qua sit mens.

Essercitare, occupare alcun'essercitio.] Exerceo, ces, cui, citum. Cic. de Clar. Orat. Adolescentem multos annos in studio eiusdem laudis exercuit.

Essercitare spesso.] Exercito, as, aui, atum. 3 b. Pomp. Mel. lib.2 cap. 1. Achilles insesta classe mare Ponticum ingressus, ibi ludicro certamine celebrasse victoriam, & cum armis quies erat, se, ac suos cursu exercitauisse memoratur.

Essercitare, inteso d'arte, che vn fà.] Exerceo ces. Quint. l. 3 c 6 Qui artem ludicram exercuerit, in quatuordecim primis ordinibus, ne sedeat.

Essercitarsi, far'essercitio.] Exercere se. Cic. in Orat. In hoc solo se exercuit. 2. Exerceor, ceris. Cic Ad Att. lib. 6. epist. 1. Pueri amant inter se, discunt, exercentur.

Essercitato, addiett.] Exercitus, a, um. 3. b Cic. pro Font. Homo vsu bellorum gerendorum exercitus. 2. Exercitatus, a, um. 3.b 4 l. Liu. 5. ab Vrb Vir non promptus ingenio tantum, sed vsu etiam exercitatus.

Più essercitato, compar.] Exercitatior, & hoc tius. Cic. 2. Off Consuetudine beneficentiæ paratiores erant, & tanquam exercitatiores ad benè de multis promerendum.

Sommamente essercitato, superl.] Exercitatissimus, a, um. Cic. 7. Ver. Lictores valentissimi, & ad verberandos homines exercitatissimi.

Essercitatore, colui, che essercita.] Exercitor, aris. 3.b. Plaut. in Trin. Exercitor hunc hominem cursuram docet. 2 Exercitator, oris. 3.b & 4 l. Plin. lib. 23. cap. 7. Pythagoras exercitator, primus ad carnes athletas transtulit.

Essercitatorio, addiett. ad essercitatore.] Exercitorius, a, um. 3.b.4.l. Aphric.l. finali.

Essercitatrice, colei, che essercita.] Exercitrix, icis. r.b.4.l. Ex Plin. & Quint.

Essercitio, arte, ò mestiere.] Studium, dij. n g r. 2. b. Ter. Andr. Quod plerique faciunt adolescentuli, vt animum ad aliquid studium adiungant. 2. Ars, artis. f.g. Cic. de Senec. Aptissima sunt omninò arma senectutis, artes, exercitationesque virtutum.

Essercitio, ouero essercitatione, l'atto di essercitare, ò essercitarsi.] Exercitatio, onis. f g Cic. Offic. Nec Medici, nec Imperatores, nec aratores quicquam magna laude dignum sine vsu, & exercitationes consequuntur, 2. Exercitium, tij. 3.4.b. Gell. lib. 6. cap. 16. Litteras autem super hac re fecit, inter exercitia quædam ludicra.

Far essercitio corporale.] Corpus exercere. Sallust. 2. Corpore, vel per corpus exerceri. Ex Cels. l. 4. cap. 4

Far essercitio manuale.] Per manus exerceri. Cels. lib. 5. c. 22. Præter hoc conuenit ambulare locis quam minimè frigidis, ac per manus exerceri.

Far'essercitio mentale.] Animum, vel ingenium, vel mentem exercere. 2. Animo ingenio, vel mente exerceri. Sallust. in Proœm. Coniur. Initio Reges diuersi pars ingenium, alij corpus exercebant.

Far qualche essercitio, ouero arte.] Studium aliquod agere. Col. in Proœm lib. 1. Et studio, quod quis agere velit, rectorem adhibet consultissimum.

Essercitij spirituali. Piæ humanarum diuinarumque rerum commentationes. Turs Xauer l. 1 c. 3.

Far essercitij spirituali.] Rerum piarum meditatione mentem exercere Turs Xauer l. b. r c. 3.

Essercito, moltitudine di gente armata per vso di guerreggiare.] Exercitus, tus. m g r. 2. l. 3. b Veget. l. 2. cap. 1. Exercitus ex re ipsa, atque opere exercitij nomen accepit, vt ei nunquam liceret obliuisci, quod vocabatur. 2. Copiæ, arum. f g. Cic 3 Manus, nus. fœm. g Virg.

Schierar l'essercito, vedi Schierare.

Essercito di Soldati vecchi.] Exercitus veteranorum. Cic. in Ant. 2. Exercitus ex veteranis militibus conscriptus. Cic.

Essercito di Soldati poco prattici, & nuoui.] Exercitus tyronum, vel ex tyronibus conflatus. Cic.
Far la rassegna dell'essercito.] Exercitum lustrare, vel recensere. Ex Cic. & Virg. 2. Numerum copiarum inire. Q.Curt.
Essercito, che marcia, ò camina.] Exercitus agmen. Bud. in Pand. 2. Militum agmen, ex Cic.7. Phil. & Bud. in Pand.
Essercito per terra.] Copiæ terrestres.
Essercito, ouero armata per mare.] Copiæ Nauales.
Essercito in ordinanza.] Acies, aciei. s. 2.b.3. l. in rect. & obl. f.g. Acies instructa. Cic.
L'auanguardia dell'essercito.] Agmen primum. 2. Frons exercitus. Tacit.
La retroguardia dell'essercito.] Postremum agmen. 2. Exercitus tergum Curt.
Le frontiere, ò i lati dell'essercito.] Exercitus cornua. Curt.
L'ordine dell'essercito.] Exercitus versus, ordo, vel series.
Far essercito, vedi Soldare.
Luogo doue l'essercito suerna, ò passa l'inuerno.] Hyberna, orum n.g. & num. plur. Cic & Cæs. 2. Hybernacula, lorum. n.g. & num. plur Liu.
Essere, nome, cioè stato.] Status, tus s.b. Cic.
Essere, hauer essenza verbo anomalo, & irregolato] Sum, es, est. Cic. 2. de Orat. Omne, quod eloquimur, aut esse dicimus, aut non esse.
Esser assente, cioè non presente.] Absum, abes, absui. Ter. in Heaut. Clam me profectus menses tres abest.
Esser d'altro parere] Aliter existimare. Cic. 1. de Fin. Concedo, cadere causa, si qui è nostris aliter existimant. 2. Aliter sentire.
Esser del medesimo parere.] Idem existimare. Ex Cic. 1. de Fin. 2 Idem sentire.
Esser d'accordo, ò conformarsi.] Consentio, tis. Cic. 5. Philip. Omnes enim iam ciues de Reipub. salute vna & mente, & voce consentiunt.
Esser dentro ouer' in qualche cosa, ò luogo.] Insum, ines, infui. Plaut. in Pers. In istoc aurum inest marsupio.
Esser sotto.] Subsum, suber. s. l. Auc. ad Her. Non temerè fama nasci solet, quin aliquid subsit.
Essere aspettato.] In expectatione esse. Cic.
Esser senza ceruello.] Deliro, as. Cic. 1. Tusc. Adeo ne me delirare censes, vt ista credam?
Esser buono à qualche cosa.] Alicui rei esse Ter. in Adel. Hic, alicui rei est. 2. In aliquo vsu esse. Plin. lib. 22.
Esser obligato, vedi Douere.
Esser buono ad ogni cosa.] Ad omnia valere. Ex Cic. 2. Ver. 2. In omnes partes valere. Cic. lib. 4. epistola 10.
Esser buono à molte cose.] Ad multa valere. Ex Cic. 3. Cat. 2. Multas in partes valere. Ex Cic. lib. 4. epist 10.
Non esser buono à niente.] Nulli rei esse. Ex Ter in Adel. 2. Nullo in vsu esse. Ex Plin. lib. 22 3. Ad nihilum valere. Ex Cic.
Essere, ò stare in calma, od in bonaccia.] In tranquillo esse Ter. in Eun. Fratri gaudeo amorem esse omnem in tranquillo.
Esser da men di tutti.] Infra omnes esse. Sen. l. 3. Controu.
Esser da più di tutti.] Supra omnes esse. Sen. l 3. Controu
Esser da quanto son gli altri.] Alijs parem esse. Cic.
Essere à core.] Curæ esse, Cic. l.7. ep. 10.
Tuæ res mihi non minori curæ sunt, quam mea.
Esser cappellano.] A sacello esse. Ex Nic Sand.
Essere in ogni luogo, ò per tutto.] Nusquam non esse Cels. l. 1. Proœm. Medicina nusquam non est, siquidem etiam imperitissimæ gentes herbas, aliaque prompta in auxilium vulnerum nouerunt.
Esser, ò star nel medesimo luogo, ò soggetto.] Pariter esse. Plin. lib. 15. cap. 38. Quæ poma odorata, non eadem in gustu tenera, quia non sunt pariter odor, & sapor.
Esser del pari, cioè vguale.] Inæquo esse. Sen. Nat. quæst. l. 6
Esser voto, inteso di luogo non ingombrato.] Vaco, cas. a. b. Cæs. 1. bell. Gall. Noluit eum locum, vnde Heluetij discesserant, vacare. Plaut. in Cas. Fac vacent ædes.
Esser priuo, esser senza, non hauere.] Vaco, as s.b Cic. 1 de Fin Nihil homini potest melius esse, quam vacare omni dolore, & molestia, perfruique maximis, & animi, & corporis voluptatibus.
Esser d'auanzo.] Abundè esse. Col. l. 5. cap. 5. Scrobs in longitudinem, altitudinemque defossus tripedaneus abundè est.
Esseredare. vedi Diredare.
Esso, & essa] Ipse, ipsa, ipsum. Cic.
Essortare, far forza di persuader, e muouer' vno à far, ò non far vna cosa. Hortor, aris. 2. Adhortor, aris. 3. Cohortor, aris. Cic. l. 5 Fam. ep. 21. In excitando, & in acuendo plurimum valet, si laudes eum, quem cohortere. 4. Exhortor, aris. 5. Suadeo, es. Ex Cic.
Essortatione] Hortatus, tus m.g. 2. l. 2. Hortatio, nis f.g. 3. Exortatio, nis. f g. 4. Adhortamen, nis. 3 l. n g. 5. Adhortatio, nis. Cic.
Essortato, confortato.] Exhortatus, ta, tum, vel hortatus, a, um. Cic.
Essortatore.] Hortator, oris. 2. Suasor, ris. 2. l. 3. Auctor, ris Cic.
Essortatorio, cosa, che serue à essortare.] Suasorius, ria, rium vel hortatorius, a, um.
Estasi, eleuatione dell'anima alla contemplatione di cose diuine.] Mentis vel animi à corpore secessus. Gel. lib. 2. c. 1. Socrates pertinaci statu i ijsdem in vestigijs hærebat cogitabundus, tanquam quodam secessu mentis, atque animi facto à corpore. 2. Animi à corpore alienatio. 3. Mentis à sensibus auocatio.
Andar' in estasi.] Alienari à sensibus. 2. A corpore se auocare, Ex Cic. de Diuin l. 1. Rarum est quoddam genus eorum, qui se à corpore auocent, & ad diuinarum rerum cogitationi a cura omni, studioque rapiantur 3. A sensibus vel corpore secedere. Ex Gell. lib. 2. cap. 1.
Far' andar' vno in estasi.] Animi alienationem à sensibus facere, cum dat. personæ. Ex Cic. 2. Excessum, siue secessum mentis à corpore facere. Ex Gell. lib 2. cap. 1.
Stando in estasi, ouer' essendo andato in estasi.] Animo à sensibus auocato 2. Alienato à sensibus animo. 3. Mentis excessu, siue secessu facto à corpore.
Chi và, ò stà in estasi.] Extaticus, tica, ticum.
Estate, Sen state, Fior. vna delle quattro stagioni dell'anno.] Æstas, tis. s. & 2. l. Plin. l. 10 cap. 73. In Africa maior pars ferarum æstate non bibunt, inopia imbrium. Quam ob causam capti mures libyci, si biberint, moriuntur, & Var. 5. de ling. Æstas ab æstu dicta est. 2. Tempus veri senescenti adiunctum. Ex Cic. 2. de Nat. 3. Tempus æstiuum. Cic. 7. Ver. 4. Æstatis tempus, Ex Plin. l. 7. cap. 2. 5. Tempestas æstiua. Ex A. Gell. lib. 19. cap. 7.
Di estate, per in tempo di state.] Aestate, Plin. lib. 4. cap. 31. Cancri in æstate in opaca gurgitum recedunt.
Di estate, ouer' estiuo, addiett. vedi Estiuo.
Estate calda, ò ardente.] Aestas feruida, vel feruens solum.
Estate molto calda.] Aestas perferuida, Col. l. 5. c. 5. Scrobes, & sulci in locis temperatis, quibus æstas non perferuida, ante annum fiant, quàm vinea conserantur. 2. Æstas ignea Hor. 1. Carm.
Estate di S. Martino.] Dies halcyonei, vel halcyonij. Var. de ling. l. 6 Auis hæc nunc græcè dicitur halcyon à nostris halcedo: hæc hyeme quòd pullos dicitur tranquillo mari facere, eos dies halcyonios appellant. 2. Dies halcyonides. Plin. lib. 10. cap. 32. Halcyones fœtificant bruma, qui dies halcyonides vocantur, placido

maris

mari per eos, & nauigabili, siculo maximè . ; Halcedonia, orum, n g. & num. plur. Plaut. Cas.

A mezza estate.] Adulta æstate. Ex Cic. Cuius est : Aetas adulta.

Estate più temperata.] Mollior æstas.

Passar l'estate.] Aestatem agere. Ex Cic. Cuius est: Aetatem agere.

Este, castello nel Padoano.] Ateste, tes. f. g.

Estendere, val stendere.] Extendo, dis, di, sum, & tum. 2. Dilato, tas, aui, atum.

Estendersi troppo in parlare.] Labi longius. 2. Pluribus agere.

Estenuare, sminuire.] Extenuo, as.

Esterminare.] Extermino, as, aui, atum.

Esterminato, scacciato.] Exterminatus, a, um.

Esterminatore.] Exterminator, otis. m. g.

Esterminio.] Excidium, dij. n g.

Esteriore. Exterior, & hoc, rius.

Esterno.] Exter, a, um.

Estinguere, smorzare, vedi Spengere.

Estinguersi, & smorzarsi, riferito à fuoco, vedi Spengersi.

Estinguersi, riferito à stirpe, ò linea di casata.] Deficio, cis. Suet in Gal. cap. 1. Progenies Cæsarum in Nerone defecit.

Estintione.] Extinctio nis. f. g.

Estinto, val morto.] Extinctus, a, um.

Estirpare, vedi Sradicare.

Estiuo, estiuale, ò statereccio, addiett. di state, ò d'estate.] Aestiuus, ua, um. Cic. Att. l. 5. epist. 24. Erat mihi in animo recta proficisci ad exercitum, æstiuos menses reliquos rei militari dare, hybernos, iurisdictioni.

Estrano, stranio forastiero.] Extraneus, a, um. 3. b. 2. Exterus, ra, rum. 2. b. Plin.

Estrarre, trasportar da vn luogo ad vn altro.] Extraho, his, vel exporto, as.

Estrattiuo, che hà virtù, ò forza di estrarre.] Extractorius, ria, rium. 3. l. Plin. lib. 24. c. 11. Vulgaris arundo vim habet extractoriam.

Estremità parte estrema di qualche cosa.] Extremum, mi. n g. vel extremitas, tis. f. g.

Estremo, cioe l'vltimo.] Extremus, a, um. 2. l. 2. Vltimus, a, um. 3. Postremus, a, um.

All'estremo, cioè all'vltimo, al fine.] Ad extremum. 2. Tandem.

Nell'estremo della lettera] In extremis litteris.

Estrinseco, addiett. di fuora.] Extrinsecus, a, um. 2. Externus, a, um.

Estro, animal più grande dell'ape, e di color nero, che affligge i caualli la state chiamasi da gl'Italiani Tafano.] Asilus, i. a. m. g. 1 b. & a. l. Virg. ; 2. Oestrus, i. m. g. Græc. Plin. lib. 11. c. 16. Nascuntur interdum in extremis fauis apes grandiores, quæ cæteras fugant; Oestrus vocatur hoc malum.

E T

ET, congiuntione, vedi E.

Età, etade, ed'etate, nome generico de gradi della vita humana.] Aetas, atis. f g. 1 a l. & apud veteres æuitas, atis. f. 1. 3. l a. b. Cic. de Orat. Quo plus cuique ætatis accedit, eo fit & ipse tardior. 2 Aeuum, ui. n g Cic. Somn. Scip. Bonis est definitus in Cœlo locus, vbi beati æuo sempiterno fruuntur.

Età d'vn anno.] Aetas annicula Colum. lib. 7. cap. 9. E suibus quam sa acissimos oportet esse mares, qui & ab annicula ætate commodè progenerant, dum quadrimatum agant. 2. Aetas annua. Plin. lib. 8. c 40. Canum generibus annui partus. Iustam ad pariendum ætas annua.

Età di due anni.] Bimatus, tus. m. g. 1 b. 2. l. Var. l. 2. c. 5. Iuuencos castrare non oportet ante bimatum, quòd difficulter, si aliter feceris, recipiunt. Qui autem postea castrantur, duri, & inutiles fiunt. 2. Aetas bima, ex Col. lib. 7. c. 8. & Var. l. 2. c. 5.

Età di tre anni.] Trimatus, tus, m. g. Plin. lib. 8. c. 45. Domitura boum in trimatu, postea sera, ante præmatura. 2. Aetas trima.

Età di quattr'anni.] Quadrimatus, tus. m g. Plin. lib. 8. cap. 45. Epirotycos boues Pyrrhus non ante quadrimatum ad partus vocauit. 2. Ætas quadrima.

Età di cinque anni.] Quinatus, tus. m. g. Plin. lib. 8. cap. 45. Bubus robur est in quinatu.

Esser in età di due, tre, quattro, cinque anni.] Bimatum, trimatum, quadrimatum, vel quinatum agere.

Età di molti, ò più anni, età lunga.] Æuum annosum. Plin. lib. 4 cap. 12. Pone eos montes vltraque Aquilonem gens felix, quos hyperboreos appellant, annoso degit æuo, fabulosis celebrata miraculis.

Età d'oro, retta, e semplice, qual fù à tempo di Saturno.] Aetas aurea. Ouid. 1. Met. Aurea prima sata est ætas, quæ vindice nullo.

Sponte sua sine lege fidem, rectumque colebat.

Età di qualche tempo.] Aetas grandis. Plaut. Aul.

Età giouanile.] Aetas bona. Cic de Senect. Si voluptatibus bona ætas fruitur lubentius, paruulis fruitur rebus. 2. Aetas viridis. Col lib. 9. c 1.

Età mezzana, ò di mezzo tempo.] Aetas constans. 2. Ætas media. Cic de Senect. Sunt pueritiæ certa studia : num ea desiderat adolescentia? Sunt & ineuntis adolescentiæ: num ea, iam constans requirit ætas, quæ dicitur media. 2. Aetas confirmata, vel corroborata. Cic. 19. Fam. & pro Cæl.

Età poco, ò breue.] Aetas exigua, Pallad. lib. 13. c. 4. Hypomelidis planta exigua durat ætate.

Età puerile, ò fanciullesca. Aetas prætextata, vel Anni prætextati, Ex Plin & Gell.

Età molto calda.] Aetas perferuida Col. lib 5 c. 5.

Età senile, ò di vecchio] Aetas mala. Plaut. in Menæch. & Asin. Corpus tenerum, & morigeratio, hæc sunt venena formosarum mulierum; mala ætas nulla delinimenta inuenit. 2. Aetas senecta. Plaut. Trinum. Senecta ætate factus est puer.

Maggior d'età più attempato più vecchio.] Natu maior. 2. Natu prior. Gell. l. 3. cap. 11.

Minor d'età, men' attempato, più giouane.] Natu minor. 2. Natu posterior Ex Gell. lib. 3 c. 11.

Di qualche età, cioè attempato, ouer non così giouane.] Natu grandis.

Di età maggior, ò minor di tutti.] Natu maximus, vel minimus.

Chi hà tanta età, ò anni, ò tempo quant'vn altro.] Acquæuus, a, uum, cum dat Plin. lib. 16 cap. 44.

Di prima età, ò primo d'età.] Primæuus, ua, uum. Virg.

Di tal età.] Id ætatis.

Etadella, diminut. età piccola.] Aetatula, læ. f. g. 2. l. & 3. b. Plaut. in Pseud. In Munditijs, mollitijs, delicijsque ætatulam agitis.

Etadona, accresceit età grande.] Grandæuitas, atis. f g. 1. b. Accius Alcimacho. Nec vos, nec ille impunè irrideret meam grandæuitatem. 2 Longæuitas, atis f. g. 1. 3. b. Nicol. Perott. a longus, & æuum, sunt longæuus, & longæuitas deriuata.

Eternale, eterno, sempiternale, e sempiterno.] Aeternus, a, um. Cic. 2. de Fin. Epicurus semper Deum appellat beatum, & æternum : dempta æternitate, nihilo beatior est Iuppiter, quàm Epicurus. Varro. 3 de Ling. Aeternus dictus est, quasi æuiternus. 2. Sempiternus, a, um. 2. b. Cic. Post. Si mihi æternam esse propositam ærumnam arbitrarer, morte me ipse potius, quàm sempiterno dolore multassem. 3. Perpetuus, a, um. 2. b.

Eternalmente, ed'eternamente, sempiternalmente, & sempiternamente.] Aeternò. Plin. lib. 2. cap 117. Viret æternò fontem igneum contegens fraxinus. 2. Aeternè. Nicol. Perott. 3. Aeternum. Virg. 6. Aen 4. Sempiternò. Solin. cap. 48 Sempiternò, tenacibus folijs inumbrantur. 5. Sempiternè. Nicol. Perott. 6. Sempiternùm. Ex Virg. 6. Aen 7. Perpetuò. 2. b. Cic. de Vn. Sidera quædam suis sedibus

dibus, inherent, & perpetuò manent. 8. Perpetuum. 2 b. Ter. Adel. 9. In omni æternitate. Cic. 1. de Nat. 10. Tempore infinito, vel æterno. Cic. 2. de Finibus.

Eternare, far eterno, dar'eternità.] Aeterno, nas, 1. & 2. l. Hor. carm. l 4. od. 14. 2. Aeternitate donare, cum Accus. rei, vel perf. Plin. l. 2. cap. 7 Imperfectæ in homine naturæ, præcipua solatia, ne Deum quidem posse omnia. Namque nec sibi potest mortem consciscere, nec mortales æternitate donare, aut reuocare defunctos. 3. Æternitatem donare, cum datin. rei, vel perf. Cic. in Pison. Mihi populus Romanus vniuersus in illa concione, non vnius diei gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donauit. 4. Aeternum, vel Æternam facere, aut efficere.] Ex Salust. in Iug.

Eternità, astratto d'eterno.] Aeternitas, atis. f. g. 3. b. Cic. 1. de Nat. Fuit quædam ab infinito tempore æternitas, quam nulla temporum circumscriptio metiebatur: spatio tamen, qualis ea fuerit, intelligi non potest, quod ne in cogitationem quidem cadit, vt fuerit tempus aliquod nullum cum tempus esset. 2. Sempiternitas, atis. f. g. 2. & 4 b. Nicol. Perott. 3. Tempus æternum. Cic. 5. Tusc. 4. Perpetuitas, atis. f. g 2. & 4 b. Cic de Vn. 5. Perennitas, atis. f. g. 1 & 3. b. Cic. 2. de Nat. 6. Tempus sempiternum. Cic. 2. de Or. 7. Tempus infinitum, Cic. 1. de Fin. 8. Æuum, ui. n. g. 9. Seculum, li. Græc.

Eterno, vedi Eternale.

Ab eterno, dall'eternità, da tempo infinito.] Ab æternitate, vel ab omni æternitate. Cic. 2. de Diuin. Si nihil fieri potest, nihil accidere, nihil euenire, nisi quod ab omni æternitate certum fuerit, esse futurum rato tempore, quæ potest esse fortuna. 2. Ex æternitate. Cic. de Fat. Si alterutrum ex æternitate verum sit. 3. Ea omni æternitate, Cic. 2. de Diu. 4. Ab æterno tempore Cic. 5. Tusc. Rerum causis, ab æterno tempore fluentibus in æternum, &c. 5. Ab infinito tempore. Cic. de Orat. 6. Ex æterno tempore. Cic. 1. de Fin. Motus atomorum nullo à principio, sed ex æterno tempore intelligitur conuenire. 7. Ex infinito tempore.

Eteroclito, 4 b. addiett. grammat. e dicesi di quelle voci, che non seguitano il modo commune di declinare.] Heteroclitus, a, um 4. b. Græc. 2. Alius, vel alterius declinationis. Cic de Vn. & Quint. l. 1. c. 5.

Et erogeneo, addiett cioè d'altro genere, natura, e qualità.] Alterius generis. Cic. de Vn. Animus discernit quid sit eiusdem generis, & quid alterius. 2. Alius generis. Cic. 2. de Nat. At quibus bestijs erat is cibus, vt alius generis bestijs vescerentur. 3. Alterius vel alius naturæ. Cic. de Vn. 4. Naturæ diuersæ. Plin. lib. 19. cap. 8. Eruca diuersæ est quam lactuca naturæ. 5. Alterius notæ. Col. l. 3. cap. 20

Etiamdio. 4. l. cioè ancora.] Etiam. 1 b. Cic. pro Dom. Adoptat annos viginti natus etiam minor Senatorem. 2. Vel. Cic. 1. Acad. Per me vel stertas licet, non modo quiescas.

Etiamdio che, ouer'ancora che.] Etiamsi. Cic. 1. Tusc. Omnia autem breuia tolerabilia esse debent, etiamsi maxima sint.

Etica, febbre habituata, vedi Febre Etica.

Etica. 2. b. cioè morale, ouer filosofia morale.] Ethice, ces. fœm. g. 1. l. 2. b. Quintil. lib. 12. cap. 2. Iam quidem pars illa moralis, quæ dicitur Ethice, certè tot a oratori est accommodata. 2. Ethica, orum. n. g. & num. plur. Ex Cic. 1. de Fin. 3. Philosophia moralis. Sen. lib. 14. cap. 9. Philosophia moralis componit animum. 4. Philosophia de moribus. Cic. de Fato. 5. Philosophia, pertinens ad mores. Cic. de Fat. 6. Scientia, vel ars Ethica ex Auct. ad Her. 7. Res Ethica, Ex Gell. l. 20. cap 19.

Etico, vedi infermo di febre etica alla parola Febre.

Etimologia, e timologia. cioè la ragione della deriuatione delle voci, ò parole.] Etymologia, æ. fœm. g. 1. 2. 3. 4. b. Græc. Quint. lib. 1. cap. 6. Etymologia, quæ verborum originem inquirit à Cicerone dicta est notatio, quia nomen eius inuenitur apud Aristotelem symbolon, quod est nota: nam verbum ex verbo ductum, id est verilo-quium, ipse Cicero, qui finxit, reformidat.] sunt qui vim potius intuiti, originationem vocent. 2. Notatio, nis. 1. b. 2. l. Cic. in Top. Notatio est, cum ex vi nominis argumentum elicitur, quam Græci ethymologian vocant, idest verbum ex verbo: Nos autem nouitatem verbi non satis aptè fugientes, genus hoc notationem appellamus, quia sunt verba, rerum notæ. Itaque hoc idem Aristoteles symbolum appellat. 3. Ethymum, mi. n. g. 1. 2. b. Var. lib. 1. cap 48. Grani ibi ca est gluma, & apex arista. Arista, & granum omnibus ferè notum, gluma paucis; videtur vocabulum ethymon habere à glubendo, quòd eo folliculo deglubitur granum. 4. Originatio, nis. fœm. g. 1. 3. b. 2. 4. l. Quintil. lib. 1. cap. 6.

Etimologicamente, auuerb. con etimologia, ouer da etimologo.] Ethymologicè. 5. b. Ex Gel. lib. 1. c. 18.

Etimologico, addiett. di etimologia, ouer di etimologo.] Ethymologicus, a, um. Gel lib. 1. c. 18.

Etimologo. 4 b. perito d'etimologia.] Ethymologus, i. m. g. 4. b. Lex. græc. Ethymologus est, qui verboru m origines explicat.

Etiopia Regione dell'Africa, che soggiace alla Zona torrida, e perciò oltra l'essere caldissima, produce anco gli huomini neri] Æthiopia, æ. f. g 1. l. 2. & 3. b. Plin. lib. 6 cap. 19. Ægyptiorum bellis attrita est Aethiopia, vicissim imperitando, seruiendoque, clara & potens etiam vsque ad Troiana bella Memnone regnante: & Syriæ imperitasse eam, nostroque littore ætate regis Cephei, patet Andromedæ fabulis. 2. Aetheria, æ. f. g 1. l. & 3. b. Plin. lib. 6. cap. 30. 3. Athantia, æ. f. g 1. & 2. l. & 3. b. Plin. lib. 16. c. 30. Vniuersa verò gens Aeteria appellata est, deinde Atlantia, mox à Vulcani filio Aethiope, Aethiopia.

Etiopessa, donna d'Etiopia] Æthiopissa, sæ.

Etiopico, nome poss. d'Etiopia.] Aethiopicus, a, um, apud Seru

Etiopide, herba, che nasce principalmente in Etiopia, donde hà preso il nome.] Aethiopis, pidis. f. g. 3. 4 b. in obl. 2. Merois, dis. f. g. 1. 2. 3 b. in rec. & obl. Plin. lib. 24. cap. 17.

Etiopetto, dimin] Aethiops paruus, vel pusillus. Ex Sen. lib. 12. Epist. 86.

Etiopo, & Etiopeno, nome gent di Etiopia.] Aethiops, pis. m. g. 1. 3. l. 2. 3. b. in obliq. Plin. lib. 2. cap. 78.

Etiopo bianco.] Leucoæthiops, pis, vel Leucosyrus, ri. 1. l 2. 3. b Hesiod.

Etna monte, vedi Mongibello.

E V

Evacuare, votare.] Euacuo, as. 1. l. 2. 3. b. Plin. lib. 20. cap. 6.

Euangelicamente, ò vangelicamente, secondo l'Euangelio.] Euangelicè. 1. 2. 5. l. 3. & 4. b.

Euangelico, addiett. d'euangelio.] Euangelicus, a, um. Recent.

Euangelio, e Vangelo, scrittura nota del Testamento nuouo.] Euangelium, lij. n. g. Maff. Hist. Indic. lib. 1.

Euangelista, e Vangelista. Prædicatore dell'Euangelio.] Euangelista, tæ. 2. Euangelij præco. 3. Euangelicus præco. Maff Hist. Indic. lib. 1.

Euangelista, e Vangelista, compositore, ò scrittore dell'Euangelio.] Euangelista, tæ. 2. Scriptor, vel compositor Euangelicus. Recent.

Euangelizzare, e Vangelizzare esporre, ò predicare il Vangelo.] Euangelizo, as. Maff lib. 1. epist. 1. 2. Euangelium prædicare. Maff. de Iapon. reb. ep. lib. 1.

Euangelo. 2. b. nome propr. d'huomo, che in greco val nuntio di buona nuoua, come anche Agatangelo. Questi per addietro chiamandosi Pissodoro, per hauer poscia beneficato gli Efesini, fù da quegli noh pur honorato, ma anche mutato il nome, fù da medesimi Euangelo nominato, à cui anche ogni mese sacrificauano.] Euangelus;

Euangelus, li, 1. & 2.l. 3 b. Vitru. lib.10. cap 7. dum sic ait: Ephesiorum ciues statim honores Pixodoro decreuerunt, & nomen mutauerunt, vt pro Pixodoro, Euangelus nominaretur: hodieque quot mensibus magistratus ei sacrificium facit, & si non fecerit, pœna tenetur.

Eucaristia, il corpo, e sangue di Christo sotto gli accidenti sagramentali, chiamati anche, il Santissimo Sagramento, il Sagramento dell'Altare, il Sagramento della communione; il maggior de' miraculi da Christo fatti lo chiamò S. Tomaso.] Eucharistia,æ, f.g 1 & 3. l.2. & 4 b. Grac.Conc.Trid. sess 13. cap.3. in Eucharistia illud excellens, & singulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis vtitur; at in Eucharistia ipse sanctitatis author ante vsum est.

Eucharistico, aggett da, ò di Eucharistia.] Eucharisticus a, um 1 & 3.l 2.& 4.b. Ex Amalth. Onom.

Pigliar, ò dar l'Eucharistia, vedi Communicarsi, e Communicare.

Eufrasia sorte d'herba.] Euphrasia, siæ, fœmin. geo. Græc.

Eufrate, fiume molto celebre.] Euphrates, tis, masc. g. 3.l. Plin.

Eugubio, Augubio, città dell'Vmbria, vedi Gubbio.

Euidente, val manifesto.] Euidens, dentis, om.gen. Cic.

Euidentemente, auuerb.] Euidenter. Liu.

Euidenza, l'astratto d'euidente.] Euidentia, æ, fœm.gen. 1.l. 2.b. Cic.

Eunuchetto diminut. Eunuco piccolo.] Eunuchulus, li, 1. & 2 l. 3.b. Ex Gell. Cuius est vox. Foculus. 2. Spaduncu-lus, li, 1 & 3.b. 2.l. Ex Cic. pro Deiot. Cuius est voa: Ser-munculus.

Eunuco, Eunuchizzare &c. Vedi Castrato, e Castrare.

Euora, città egregia, e nobile di Portogallo.] Ebora, ræ, 1.2. b. Hor.Turs in Xauec. l.6. c 4. Ebora Vrbs est Lusitaniæ egregia in primis, ac nobilis, vbi Collegium est Societatis Iesu, ab Henrico Cardinali, qui deinde Rex fuit exædificatum, nec illius munificentia, nec amplitudine vrbis indignum.

Europa, ragione à tutti per l'eccellenti sue doti notissima, e trà l'altre assolutamente la più formosa.] Europa, pæ, f.g.1 2 l. Plin. lib 3. cap.1. primum ergo dicetur de Europa altrice victoris omnium gentium Populi Rom. longèque tercarum pulcherrima, quam plerique meritò non tertiam portionem fecere, sed æquam, in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum fretum vniuerso orbe diuiso. 2.Europe, pes, 1 2.3 l. Græc. Pomp. Mel. lib.1. cap.1. Quod terrarum iacet à freto ad ea flumina, ab altero latere, Africam vocamus. Ab altero Europen: ad Nilum Africam ad Tanaim. Europen. Vltra quicquid est, Asia est.

Europeo, nome addiett.] Europæus, a, um. Ex Ouid. 6. Met.

Euui alcuno? Ecquis est? Cic.

F A



Abbiano, aggett. di Fabio.] Fabianus, a, um, 1 2.b. 3.l. Sen. quod in sap. non cad. iniur lib.2. cap.1. Cato à rostris vsque ad arcum Fabianum per seditiosæ factionis manus tractus, voces improbas, & sputa, & omnes alias insanæ multitudinis contumelias pertulit.

Fabiano, sust. nome proprio d'huomini, de quali vno fù martire, e l'altro Papa, e martire.] Fabianus, ni, 1. 2.b. 3.l. Plin. l.15. c.1. Fabianus negat prouenire in frigidissimis oleam, neque in calidissimis.

Fabbrica, Rom. edificio. Fior. edifitio, Sen.] Aedificium, cij, 2. l. 2. 3. 4 b. Corn. Cels. l.s c.2. Habitare debet ædificio lucido, perflato, æstiuum, hybernumque solem habente; cauere meridianum solem, matutinum, & vespertinum frigus, item auras fluminum atque stagnorum. 2. Fabrica, cæ, 1.2.b. Cic. 3 Substructio, nis. Cic. pro Mil. 4. Structura, ræ, 1 & 2.l. Plio. lib.36. cap.22. Structuram ad normam, & libellam fieri, & perpendiculum disponere oportet.

Fabbrica luminosa.] Aedificium lucidum. Cels. lib.1. cap 2.

Fabbrica sotterranea.] Hypogæum, æi, n.gen.1.& 2.b. 3.l. Græc. 2. Ædificiom subterraneum.

Base della fabrica] Stereobata, tæ, m.gen.1.2.3.4.b. Vitr. & Vil. in Exech Stereobata, ædificij basis.

La prospettiua della fabrica, ouer la fabrica in prospettiua.] Scenographia, æ, fœmin. gen. 1.l. 2.com. 3.4.b. Vitr. Vil. in Exech.

Fabbrica di pietre vguali.] Isodomum, mi, neut. g. 1.l. 2 3 b. Vitr.

Fabbrica di pietre disuguali.] Opus pseudisodomum, mi, o g. 1.2.l. 3 4 b. Plin. lib.36. cap.22. Græci è lapide duro, & silice æquo construunt veluti latericios parietes: quum ità fecerint, Isodomon vocant genus structuræ. At cum inæquali crassitudine structa sunt, Pseudisodomon.

Fabbrica fatta à canton, sopra cantone per lato, e costa non per piano à modo di rete.] Reticulata structura, lat.2. Dictyon. 3 l. Græc. Plin. l.36. c 12. Dictyoton vocant reticulatam structuram, quam frequentissimè Romæ struunt, rimis opportunam.

Fabbrica fatta in mare per difendere il porto, ed i nauili delle tempeste, e chiamasi Molo.] Pila, æ, fœm. gen. 1.l. Vitr. l 5.

Fabbrica di villa.] Fabrica agrestis Pallad. lib. tit.ra. In primis studendum est in agresti fabrica, vt multa luce clarescat.

Fabbrica, bottega, ò luogo, doue si fabbrica.] Officina, næ. Cic. 7. Phil.

Fabbricamento, e fabricatione, edificamento, & edificatione, il fabricare, ò edificare.] Aedificatio, nis, f.g. 1.4.l. 2. 3.5.b. Cic. ad Q. Fr. l.1. ep 4 Aedificationem Arcani ad tuum educatum sustentari placebat.

Fabbricare, murare, ò edificare, far' edificij, ò fabbriche.] Aedifico, cas, 1.l. 2.3.b. vel exædifico, as. Cic. ad Q.Fr. l.2. ep.10. Tribus locis ædificio, reliqua reconcinno. 2. Fabrico, as, vel Fabricor, aris, 2 com. 2.b. 3. Struo, is, vel extruo, is, xi, ctum, 2.b. Cic.

Fabbricar' innanzi, ò prima.] Præstruo, is, 1.l. 2.b. Col. l.1. cap 5. Fundamenta ab imo præstructa valenter resistent contra ea, quæ postmodum superposita incumbunt.

Fabbricar dentro, ò in qualche luogo.] Instruo, is, 1.l. 2.b. Cæs 2. bel. Ciuil. Vbi turris altitudo perducta est ad contabulationem, eam in parietes instruxerunt. 2. Inædifico, as, 1.3 4.b. 2.l. Plin. lib 10. cap.3. Aquilarum generi inædificatur nido lapis aetites, quem alij dixere gagatem, ad multa remedia vtilis nihil igne deperdens.

Fabbricar vicino, ouer' aggiunger al fabricato.] Astruo, is, 1.2.b Cæs.2. bel. Ciu. Hanc insuper contignationem laterculo astruxerunt. Col. l.1.c.5. Nam nouum cum veteri astruitur, rimosoque recens ædificium, quasi surgenti reluctans oneri cedit.

Fabbricar' à volta.] Concamero, 1.l. 2.3.b. as. Pl.

Fabbricar sopra.] Superstruo, is, 1.2.b. Colum.

Fabbricar sopra gl' Archi, colonne, ò pilastri.] Aedificium suspendere. Ex Cic.

Fabbricar da i fondamenti.] A solo excita. Ex Sen. lib.13. ep.89. Vbi sic ait Philosophia nihil ab alio petit, totum corpus à solo excitat. 2. Ab solo ædificeace. Cato de Re rust. c.14. Villam ædificandam si locabis nouam ab solo, Faber hæc faciat oportet, &c.

Fabbricar con mattoni, ò pietre concie, ò sassi ordinarij.] Lateritio, vel saxo quadrato, vel cæmentitio ædificare. Vitr. lib. 6. cap. 11. In Domini est potestate, vtrum lateritio, an cæmentitio, an saxo quadrato velit ædificare.

Arte di fabbricare, ò di murare.] Fabrica, cæ, 1.com. 2. b. Quint. l.2. c.17. Nec fabrica sic ars; casas enim primi illi sine arte fecerunt.

Da che

Da che Roma fù fabbricata.] Ab Vrbe condita, Ex Plin.

Fabbrichetta, dimin. fabbricamento piccolo.] Aedificatiuncula, læ, f g 7.b. Cic. ad Q.Fr.l. 3. ep.1. Nicephorum, villicum tuum sanè probaui, quæsiuique ex eo, ecquid ei de illa ædificatiuncula Laertij mandauisses?

Fabbrile, addiett. di Fabbro.] Fabrilis, & hoc, le, a.l. Cic. Att. lib.6.

Fabbro propriamente, colui, che lauora di ferro grosso, vedi Ferraro.

Fabbro inteso d'ogni sorte di Facitore, vedi artefice.

Faccenda, e briga; bisogna, e bisognamento, cioè negotio, ò cosa da farsi.] Negotium, tij, n.g.1 3.b.a.l. 2 Res efficienda, gerenda, vel agenda. Plin.l. 30.c.3.

Far qualche faccenda.] Negotium agere. Cic. de Orat. Tuum tibi negotium agere libebit. Potrai far le tue facende. 2. Negotium gerere. Cic. de Amic. Suum negotium gerunt otiosè.

Faccende.] Agenda, dorum, n.g & num.plur.1.b. Sen. lib.14. c 90. Impetus refrænare debemus, & ad agenda ire, non ruere. 2. Gerenda, dorum, n.g. & num.plur.1.b. Ex Plin. l.12.c.25.& Sen l.14.ep.90. 3. Efficienda, dorum, n.gen.& num.plur.1.4 l.2.3.b. Ex Plin.l.30.c.3.& Sen.l.14. ep 90. 4. Res agendæ Horat. de Arte poet. 5. Res gerendæ. Ouid. 1. de Arte Am. 6 Res efficiendæ. Plin.l.20 c.3. Si quis cor talpæ recens, palpitansque deuorauerit, diuinationis, & rerum efficiendarum euentus promittunt Magi.

Faccende di casa.] Negocia domestica. Col.l.12 Natura mulieri, quòd forensibus rebus eam feceras inhabilem, domestica negocia curanda tradidit.

Faccende di fuora.] Negotia forensia Colum.l.12.

Faccende grandi, & ampie.] Negocia magna, & ampla. Cic. l.2. ep.3.

Faccende moleste, e faticose.] Negotia molesta, & operosa. Cic. 1. Nat. Implicatus est molestis negotijs, & operosis.

Faccenduola, diminut. faccenda piccola.] Negociolum, li, n gen 4 b. Cic. ad Q.Fr. lib. 3. ep 4. Erit nescio quid negocioli.

Esser' ò stare in faccende.] In negocio versari. Cic. Att.l 5. ep. 20. 2. Negotium esse cum dat. pers. Plaut. in Amph. Apud hasce ædes negotium est tibi.

Chi fà le faccende sue, e l'altrui.] Ex suo, & alieno negotio negotiosus. Plaut. Merc.

Chi sta in faccende, vedi infaccendato.

Di faccende, addiett. pertinente à faccende.] Negotialis, & hoc, le, 4.l. Cic 1. & 3 de Inuent.

Facchino, Fior. bastagio, chi porta pesi à prezzo.] Baiulus, li, 1.l. 2.b. Cic. 2. de Orat. Remigem aliquem, aut baiulum nobis oratorem descripseras. 2. Gerulus, li, m.g 1.2. b. Suet. in Calig. cap 40 Ex gerulorum diurnis quæstibus pars octaua exigebatur: ex capturis prostitutarum, quantum quæque vno concubitu mereret.

Far il facchino esser facchino.] Corpore vecturam facere. Ex Var 2. Onerum vecturas corpore factitare. Gel.l.5.c. 3. Protagoras adolescens vecturas onerum corpore suo victus quærendi gratia factitauit. 3. Vectaturam corpore facere, vel factitare, Ex Var de Re rust lib.1 cap.2. Qui sic ait. Item dicuntur, qui vecturis viuunt, vectaturam facere.

Faccia, volto, viso, e mostaccio. Fior. anco visaggio, parte nota dell'huomo frà gli animali.] facies, ei, f.gen. 1.& 2.b. 3 l. Plin. lib 11. cap 37. Facies homini tantùm: cæteris os, aut rostra 2. Vultus, tus, masc gen. Cic Or. Imago animi vultus est indices oculi. 3. Species oris id. Cic.

Faccia di Contadino.] Facies liberalis Ex Plin.

Faccia di gentil'huomo.] Facies liberalis, Plin. lib..... ep..... Et homini facies liberalis.

Faccia tonda.] Facies orbica, vel orbiculata, siue vultus orbicus, vel orbiculatus, ex Varr. Apud Non. Marc. lib.1. cap 59.

Faccetta, ò faccina; visetto, ò visino, volticello, ò voltino: dimin. faccia, viso, ò volto piccolo.] Vulticulus, li, m g. 1.l. 2 3.b. Ex Ouid. 2. Am. el.1.& Cic. ad Att. lib.14. Qui sic ait. Non te Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterrit? 2. Faciecula, læ, f.g. 1.2 4 b. 3 l. Ex Plaut. Pseud. Cuius est vox, Diecula. 3. Facies paruula, vel Pusilla, Ex Cic. 2. de Diu.& pro Quint.

Faccia lunga.] Facies longa, siue vultus longus, Ex Plin. lib. 37 cap 12

Faccia di morto.] Facies cadauerosa. Ter. in Hec.

Faccia rossa.] Facies robore suffusa. Ex Plin.l.1 ep.2. Facies rubicunda. Ex Ter. in Hec.

Faccia molto rossa.] Facies multo rubore suffusa. Ex Plin. lib.1. epist 1 Est illi facies multo sanguine, multo rubore suffusa.

Facciata, parte principale di fuori di casa, Chiesa, ò altro edificio.] Frons, tis, f g 1 l Col. l.1. cap. 3 Si editior situs ripæ permittet superponere villam profluenti, cauendum tamen erit, vt à tergo potius, quàm præ se flumen habeat, & vt ædificij frons auersa sit ab infestis eius regionis ventis, & amicissimis aduersa. 2. Facies, ei, f.g 5.& 2.b.& 3.l. Tursell. Laur. hist.l.5.c.13 Io: Francisco Gallo, Laureti 1. Præside, templi facies ad fastigium aliquando perducti: egregium sanè ædis Lauretanæ decus: quippe, & magnificè descripta est, & perfecta soler er

Facciatella, e facciatina, dimin. facciata piccola] Faciecula, læ 1.3.4.b. 2.l. Ex Hor. Turs. Laur. Hist lib.5. cap 11. Cuius est, Basilicæ facies, & Cic. lib.5. ad Att. Cuius est vox diecula.

Facciona, ò faccione, visaccio, ò visone, accresc faccia, ò viso grande.] Facies magna, vel ingens Ex Plaut. in Mil. & Pseud. 2. Vultus magnus, vel ingens, Ex Virg. 3. Aen. & 3. Geor.

Face, e fiaccola.] Fax, cis, f.g.1 b in obl Plin.l 16 c.18 Spina nuptiarum facibus auspicatissima: quoniam inde fecerint pastores, qui rapuerunt Sabinas.

Facella, e facellina, diminut. face piccola.] Facula, læ, f g 1. & 2.b. Ex Gel. l.19.c 9

Facetie, burle piaceuoli.] Facetiæ, arum, 1.3 b. 2.l. Gel. l. 3. c. 3. 2. Ioci, orum, m g.& num plur.1 b. vel ioca, rum, n g. Cic.

Dir le facetie, ò gratie.] Iocos dicere. Ex Gell. lib.4. cap.20.

Pieno di facetie.] Facetosus, sa, sum, 1 b. 2. 3.l. Cic.

Facetie con motteggiamenti.] Dictoria, orum, n.g. & n.pl. 1.2.l. 3.b. Var.

Facetie da ridere.] Ridicula, orum, 1.l. 2. & 3. b. Cic.

Facetamente, auuerb. con facetie.] Facetè, 1.b. 2. 3. l. Cic.

Faceto, val piaceuole, burliere.] Facetus, a, um, 2.l. Plaut. 2 Festiuus, a, um, 1 l. Plaut. 3. Salsus, sa, sum. Quint. 4. Vrbanus, a, um, 2.l. Ex Cic.

Non faceto.] Infacetus, a, um, 3.l. 2. Inurbanus, a, um, 3.l. Ex Cic.

Facialmente, auuerb. Fior. cioè à faccia à faccia.] Coram. 1.l.

Facile, ageuole.] Facilis, & hoc facile, 1.2.b. Cic. 1. de Inuent Facilè id dicimus, quod sine vllo labore, sumptu, molestia, quam breuissimo tempore confici potest.

Molto facile.] Perfacilis, & hoc, le, 1.l.2.3.b. Cic. de Orat. 2. Præfacilis, & hoc, le, o g. Plin.

E facile far questo.] Materia facilis est hoc agere, Ex Cic. 2. Phil. Materia facilis in te, dicere. 2. Nihil negotij est id. Cic. 2 de Fin

Facilissimamente, ageuolmente, con ageuolezza, ò facilità grandissima.] Facillimè, 1.3.b.2.l. Cic 1 de Orat. Peruersè dicere homines, peruersè dicendo facillimè consequuntur. 2. Nullo negotio. Quint Curt. Cebalinus rolli de medio nullo negotio potuit. 3. Sine negotio. Ex Plin. l 21.c.10. 4 Citra negocium Ex eod.

Facilissimo, cioè cosa molto facile.] Expeditissimus, a, um, 2.3 4 l. 2 5 b. Colum.l.2.c.10. Mittere sanguinem expeditissimum est, vsum habenti, ignaro difficillimum. 2. Facillimus, a, um. Veget.l.1. cap.19 Nihil est, quod non assidua meditatio facillimum reddat.

Facilità, ageuolezza.] Facilitas, atis, f.g.1.2.3.b. 4.l. in rect. & obl Quint.l.2 c.4.

Facilitare, ageuolare, far ò render facile, ò ageuole.] Facilem, vel facilè facere. Plin.l. 2. c.22. Lacte caprino perunctæ gin--

ctæ gingiuæ faciles dentitiones faciunt. 2 Facilem reddere, vel efficere. Plaut. Trin. Tibi pater, auusque facilem facit, & planam viam. 3 Facilitatem afferre, vel facere. Ex Corn. Cels. l. 7. c. 26.

Facilmente, ageuolmente, auuerb con facilità, ò ageuolezza.) Facilè, 1. 2 & 3. b Plaut. in Amph Facilè meus Pater quod vult fecit 2. Faciliter, 1. 2 & 3. b. Vitr. l. 6. cap. 11. Si quod, è vetustate vitium cœperit, sine molitione fulturarum faciliter mutabitur. 3. Ex facili. Plin. l. 30. cap. 3 Vermium terrenorum cinis exesis dentibus coniectus, ex facili cadere eos cogit. 4 De facili. Ex Plaut. in Epid. 5. Facili negotio. Ex Cic 6. Sine negotio. Plin 7 Citra negotium. Ex Plin. 8. Nullo negotio. Cic. pro Rosc. Am.

Molto facilmente.) Perfacile, 2. & 3. b. Cic. pro Rosc. Amer. 2. Ex præfacili. Ex Plaut. & Plin. 3. De præfacili. Plaut. in Epid 4 De præfacilè exoras Epidice.

Facimento, il fare.) Actio, nis, f. g. 1. l. 2. b. 3 l. in obl. Cic. 1. Off. Veri vestigandi studio à rebus agendi abduci, contra officium est, virtutis enim laus omnis in actione consistit. 2. Factus, ctus, m. g. Var. lib. 3. cap. 1. Ornatior villa esse posset fructus, quàm factu. 3. Efficientia, æ, fœm gen. 2. 4 l. 2. 3. 5 b. Cic. 2 de Nat. Solis efficientiam cognouissent, quod is diem efficeret toto cœlo luce diffusa. 4. Factio, nis, fœm. gen. 1. l. 2. b. 3. l. in obl. Cic. l. 7. epist. 21. Negare aiebat Seruium tabulas testamenti esse eas, quas instituisset is, qui factionem testamenti non habuerit. 5. Effectio, nis, f g 1. & 2. l. 3. b. 4 l. in obl. Cic. 1. Acad Nostra tu physica nosti, quæ contineantur ex effectione, & ex materia ea, quam fingit, & format effectio. Idem Cic. 6. Fin. ait. Artis effectio. 6. Confectio, nis, f g. 1. & 2. l. 3 b. Cic. 2 de Orat. Cuius est, Annalium confectio. 7. Confectura, æ, 1. 2. & 3. l Colum. l 9 c. 14.

Facitore, e fattore, colui che fà.) Actor, ris, 1. l. 2. b. in rec. & l. in obl. Cic. 3. de Or. Pœnix apud Homerum, se à Peleo patre Achilli iuueni comitem esse datum dicit ad bellum, vt illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum. 2. Factor, ris, 1. l. 2. b. 10 rect. & l. in obl. Cato. c. 67. Factoribus det in singulos factus, olei seatarios, & in lucernam, quod opus siet. 3 Effector, ris. 4 Molitor, ris, 1. b 2 l. in rect. & obl. Cic de Vn. Effector mundi, molitorque Deus vnum opus totum, atque perfectum ex omnibus totis, atque perfectis absoluit, quod omni morbo senioue careret. 5 Fictor, oris, 2. l in obl. 6. Conditor, ris, 2. b. Plaut. Epid Ille, & omnium legum, atque iurium fictor, & conditor.

Facitrice, & fattrice, colei, che fà.) Effectrix, cis, f g. 1 2. 3. l. in rect. & obl. Cic. de Vn. Deus terram altricem nostram, quæ traiecto axe sustinetur, diei, noctisque effectricem, esse voluit. 2. Fictrix, cis, f g. 2. l. in obl. Cic. 3. de Nat. Rerum materiæ vniuersæ, ex qua, & in qua, omnia sint, fictrix, & moderatrix, diuina est prouidentia. 3. Factrix, cis, f g. 2. l. in obl Ex Cat. cap 64 4. Actrix, cis, 2. l. in obl. Ex Cic.

Facoltà, hauere, ò robba, vedi Robba.

Facoltà, licenza.) Facultas, tis, fœmin gen 1. b. 2. 3. l in rect. & obl. 2. Potestas, tis, 1. b. 2 3. l. in rect. & obl. Cic.

Dar facoltà.) Dare, concedere, permittere, vel largiri facultatem. 2. Facere potestatem Cic.

Facoltà, cioè arte, vedi Arte.

Facondamente, auuerb con facondia.) Facunde, 1. 2. 3. l. Liu. 8. bell. Pun. Syphacem barbarum Scipio facundè alloquendo sibi conciliauit.

Facondia, vedi Eloquenza.

Facondioso, addiett. pieno di facondia.) Facundiosus, sa, sum, 1 2 4. l. 3. b. Sempron. Asel. apud Gel. lib 4. cap. 9.

Facondo, vedi Eloquente.

Faenza, città di Romagna.) Fauentia, æ, f. g. 2. Fabentia, æ, Steph.

Faentino, di Faenza.) Fauentinus, na, num, 3. l. Plin.

Faggio, arbore alpestre.) Fagus, fagi, fœmin. gen. 2. l. Plin. lib. 16. cap. 6. Fagi glans muribus gratissima est.

Faggio di facil lauoro.) Fagus facilis. Plin lib. 16. c. 43. Facilis, est fagus, quanquam fragilis, & tenera eadem sectilibus amminis in tenui flexilis, capsisque, ac scrinijs sola vtilis.

Di faggio, addiett.) Fageus, a, um, 1. l. & 2. b. Plin. lib. 16. c. 5. Glandium genera multa: distant fructu, situ, sexu, sapore: namque alia fageæ glandi figura, alia quernæ, alia illignæ. 2 Fagineus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Colum. l. 12. cap 45. Arcusæ fagineæ, vel etiam tiliaceæ, quales sunt, in quibus vestimenta forensia conduntur, huic rei paulò ampliores præparari debeat. 3. Faginus, a, um, 1. l. 2. b. Plin. lib. 16 cap. 38. M. Curius iurauit, se ex præda nihil attigisse præter guttum faginum, quo sacrificaret

Bosco di faggi.) Lucus fageus. Plin. l. 16, c. 10. Syluarum certè distinguebatur insignibus, fagutali Ioui etiamnum, vbi lucus fageus fuit.

Fagianiere, ò fasaniere, colui, che tien cura de fagiani, ò fasani.) Phasianarius, rij, 1. 3 & 4 l. 2. & 5. b. Paulus iureconsl. Phasianarij, & pastores anserum non continentur.

Fagiano, e fasano, vccello assai noto.) Phasiana, næ, f. g. 1. 3. l. 2. b. Plin l. 10 c 48 Phasianæ in Colchis geminas ex pluma aures submittunt, subriguntque. 2. Gallus phasianus apud Vlyss. Aldrou. vbi sic ait, Licebit enim, inquit, marem phasianum gallum, fœminam phasianam gallicam nominare. 3 Gallus Syluester. Albertus apud Vlyss. Aldrou 4. Ales phasidis. Stat. 4 Sil. 3. Auis phasiana. Aristot. 6. Scythica volucris. Iuuen. Sat. 5. 7. Phasianus, ni, m gen. 1. 3. l. 2. b. Vlyss. Aldrou Ornithol. tom 2. l. 13. cap. 5. Qui sic ait: Solon sapientissimus, à Cræso Rege auro, purpuraque superbiente interrogatus, nunquid vnquam spectasset speciosius? respondisse fertur, phasianos, & pauones venustiores sibi videri, quoniam hi naturali ornamento decorati, non ascito fuco spectabiles essent. 8. Phasis volucris Mart. l. 13 ep 44 Si libycæ nobis volucres, & phasides essent, Acciperes &c.

Chi alleua fagiani, ò per venderli, ò per altro affare.) Phasianarius, rij, 3. 4 l. 2 5 b. Ex Paul. Iurisc. 2. Phasianocomus, mi, 4 5. b. 3. Phasianotrophus, phi, 3. com. 5. b. Græc

Fagiuolo, spetie di ciccaia, ò legume noto, e ve ne sono de' bianchi, rossi, corognini, v biscolori.) Phaselus, li, m. gen. 1 b. 2. l Virg & Col. lib. 2. cap 10. Ab hoc rectè phaselus terræ mandabitur melius pingui, & restibili agro. Nec amplius quàm quatuor modijs iugerum obseritur. 2. Phasolus, li, m. g. 1. 3 b. 2 l. Plin. l. 18. c. 12. Siliquæ rotundæ ciceri, cæteris leguminum longæ, & ad figuram seminis latæ. Piso cylindraceæ Phaseolorum cum ipsis manduntur granis. Serere eos qua velis terra licet ab Idib. Octob. in Calend Nouembr. 3. Phasiolus, Fali, m. g 1 2. 3. b. Matth. in Diosc.

Fagiuoli catognini.) Phaseoli melini, 2 b.

Fagiuoli freschi, cioè verdi) Phaseoli virides.

Fagiuolo biscolore, cioè di più colori.) Phasiolus varius Matth. in Diosc l. 2 c 101. Phasioli, & candidi, & rubentes, & melini, ac diuersis resperfi maculis reperiuntur. Candidi, cæterorum leguminum more in aruis feruntur, at rubentes, melini, & varij seminantur in hortis, alijsque locis, vbi vmbra æstiua fuerit opus, &c.

Di fagiuolo, agg. Phaselinus, a, um, 1. 3. b. 2. l. Ex Plin. lib. 23. c 4 Cuius est: Deum phaselinum.

Fagotto, vedi Fardello.

Faina, a. l. animale simile alla donnola, ma di maggior statura, e bianca sotto la gola.) Martes, tis. Mart. l b. 10

Venator capta marte superbus adest.

Falce strumento adunco di ferro, per vso di segar herbe, e biade.) Falx, cis, f g Var. 4. de Lin. Falces à farre, littera commutata, dictæ sunt.

Falce da potare.) Falx putatoria. Ex Cat. c. 10.

Falce da arbori.) Falx arboraria. Cato c. 10.

Falce da campo.) Falx agrestis. Iuuen. Sat. 13.

Falce da farro.) Falx adorea. Var. 4. de Lin. 2. Falx farrearia. Ex Cat. c 10.

Falce da fieno.) Falx fœnaria. Var. 4. de Lin.

Falce da grano.) Falx frumentaria. Ex Cic. 3. Tusculan.

fculan. & Var. 4. de Ling.

Falce da mietere.] Falx mefforia. Pallad l.1. tit 41.

Falce dentellata, cioè, che hà dentelli quale è quella del grano.] Falx denticulata. Colum. l 2. c 21.

Falce roftrata.] Falx roftrata. Colum l 2. c.21.

Falce da felua.] Falx fyluatica Cato. c.11.

Falce da ftrame] Falx ftramentaria. Cato. c.10.

Falce da vigna.] Falx vinearica. Cato c.11.

Armato di falce] Falcatus, ta, tum, 1.l. Stat 10.

Chi porta la falce] Falcifer, a, um. Lucret. l.3.

Cofa curuata à modo di falce, ouer falcata.] Falcatus, a, um Plin l.10 c.21. Cœlum fola volucrum afpicit crebrò gallus, in fublime caudam quoque falcatam erigens: itaque terrori funt etiam leonibus ferarum generofiffimis.

Falcetta, ò falcetto, dimin. falce piccola.] Falcula, læ, f.g. 2 b. Cato cap.54. Quod falcula fecueris non renafcetur.

Falciare, tagliar con falce.] Seco, as, 2.b. Plin. lib. 18. cap. 28. 2. Falce fecare, vel fubfecare. Var. lib. 1. cap.49.

Falciatore intefo di fieno.] Fœnifecx, æ, com. gen. Colum. lib 5. cap. 19. Vt ne cubi ferramentum fœnifecæ poffit offendere. 2. Fœnifex, cis, 1.l. 2. b. 3.l. in rec.b.in obl.

Falcone, vccel grifagno, ò di rapina, della fpecie de' fparuieri.] Falco, nis, m g. 1.l. 2.com in rect. & l.in obl Sipont. in Mart. Falcones, aura funt ex accipitrum genere appellatæ; iotet quas præftant. ij, quos Græci hiereas hoc eft facros vocant. 2 Haliæetus, ti, 1.2.4.b. 3.l. Plin. l.10. c.3. Supereft haliæetus clariffima oculorum acie librans ex alto fe fe.

Falda delle vefti.] Fimbria, æ, f g.2.b. Cic.2. Veftis extremitas, vel Ora. Ex eod.

Faldato, chi hà le falde.] Fimbriatus, ta, tum, 3.l. Plin.

Falognаme, legnaiuolo, maftro di legname, cioè artefice, che lauora di legname.] Faber lignarius. Ex Cic. de Clar. & Liu. 5. bel. Mac. 2. Faber materiarius. Ex Plaut. Moft. & Mil. 3 Faber tignarius. Cic. de Clar. Athenienfium quoque plus interfuit firma tecta in domicilijs habere, quam Mineruæ fignum ex ebore pulcherrimum: tamen ego me Phidiam effe mallem, quam vel optimum fabrum tignarium. 4. Ligni, vel materiæ Faber. Ex Horat. qui lib.2. epift.1. Sic ait: Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit. 5 Faber, fabri, 1.com in obl b. in rec. Plin. l.16. cap.39 Ad fabrorum inteftina opera medulla fectilis. 6. Xylurgus, gi, 1.b. Græc. 7. Tecton, nis, 2.b. in obl. Plaut. in perf 8. Tectonicus, ci, 2. & 3. b. Græc.

Di falegname.] Fabrilia, & hoc, le, 1.com. 2.l. Plin. lib. 32. cap 9 Squatinæ pifcis cute lignum politur, quia, & è mari fabriles vfus exeunt. 2. Xylurgicus, ca, cum, 1 & 3.b. Plaut. in pol. 3. Fabricus, ca, cum. 2 b. Paulus in l. Si mancipia, & Plin. lib.6. cap 42. 4. Tectonicus, a, um, 2. & 3.b. Diofc.

Arte di falegname.] Ars fabrica. Plin. l 16. c.42. Firmiffima ad tectum abies, eadem valuarum repagulis, & ad quæcumque libeat inteftina opera aptiffima, fiue Græco, fiue Campano, fiue ficulo fabricæ artis genere fpectabilia. 2. Ars fabrilis. Ex Plin. l.16. cap.42. & l.32 c.9. 3 Ars fabra. Ouid. 8 Metam.

Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis.

4. Ars lignaria materiaria, vel tignaria. Ex Plin. l.16 cap. 42. & l.7. c.56 & Cic. de Clar. 5. Fabrica materiaria, lignaria, vel tignaria. Plin. l 7. cap 56. Dædalus fabricam materiariam inuenit, & in eam ferram, afciam, perpendiculum, terebram, glutinum, ichthiocollam. 6. Tectonicæ, ces, f.g. 3.b. Ex Græc.

Bottega di falegname.] Officina lignaria, materiaria, vel tignaria. Ex Plin l 18 c 10. & l.7 c 56.

Effer falegname, ouero far arte di falegname.] Lignariam, materiariam, vel tignariam exercere. Ex Suet. in Vitel. c.2 & Quint lib 3. cap 6. 2 Lignariam, materiariam, vel tignariam factitare. Ex Cic. in Orat. & Suet. in Vefp. cap.1.

Fallace, addiett. ingannеuole, frodolente.] Fallax, cis om g. 2.l. in obl Cic. pro Rab. Pofth Merces fallaces, & fucofæ. 2 Fraudulentus, a, um, 2.b. Cic. 2. de Leg. agr. Carthaginenfes fraudulenti, & mendaces. 3. Subdolus, la, lum, 2 b. Cæf 8 Bel. Gal. Homines, aut oratione fubdola, aut amicitia facillimè capi poffent 4. Dolofus, a, um, 1.b. 3.l. Cic. pro Rab. Pofth. Ptolemæus dolofis confilijs Regno pulfus eft.

Fallacemente, auuerb. frodolentemente, ingannеuolmente] Fictè. & fallaciter, 2.l. 3 b Cic. pro Dom. Maiores noftri non fictè, & fallaciter populares, fed verè, & fapienter fuerunt.

Fallacia, frode, inganno.] Fallacia, æ, fœm. g. 2.l. Plaut. Pœn. Compofita eft fallacia. 2. Fraus, dis, fœm gen Cic. 1. Off. Duobus modis, id eft, aut, vi, aut fraude fit iniuria: fraus quafi vulpeculæ, vis Leonis videtur: vtrumque alieniffimum ab homine, fed fraus odio digna maiore. 3 Dolus, li, m g. 1 b. Cic. de Nat. Doli, machinæ, fallaciæ, præftigiæque fine ratione effe non poffunt. 4. Dolus malus. Cic. in Top Dolus malus eft, cum aliud agitur, aliud fimulatur.

Fallacia, cioè fofifma, e argomento fallace, che pecca ne' termini, ò nella figura.] Captio, nis, f gen. 3.l in obl. 2. Sophifma, atis, n.g 1.b 3.l. etiam in obl. Gel. lib.18 c.13. Captiones, quæ Sophifmata appellantur, mente agitabamus. 3. Argumenta vafra, & fallaciofa. Gel. lib.7. cap.3.

Fallaciofo, addiett. pieno di fallacie.] Fallaciofus, a, um, 2.4 l. Gel. l.7. c 3. Cato vfus eft argumentis vafris, & fallaciofis.

Fallimento, il mancar de denari.] Decoctio, nis, 2.4.l. 4.b. in obl.

Fallire, cioè mancar di denari a' mercanti.] Decoquo, is, 1.l. 2 b. Plin. lib. 33. cap. 10. Notum eft eum, qui prius acceperit cognomen diuitis decoxiffe creditoribus fuis.

Fallire, fallare, e sfallare, val errare, commetter fallo od errore, vedi Errare.

Fallito, quegli che manca di pagare à fuo tempo, e fi dichiara di non potere, il che fi intende de' mercanti.] Decoctor, ris, 1 2 l. 3.b. in rect. & l. in obl. Cic. 2. Phil. Illud eft audaciæ tuæ, quòd fedifti in quatuordecim ordinibus, cum effet lege Rofcia decoctoribus certus locus conftitutus, quamuis quis fortunæ vitio, non fuo decoxiffet. 2 Facultatibus defectus, a, um. Vlpian.

Fallo, errore, vedi Errore.

Falfamente, auuerb. con falfità.] Falsè, 1. & 2.l. Cic. 2. Acad. Ego nihil eiufmodi effe arbitror, cui fi affenfus fim, non affentiar fæpè falsè, quoniam vera à falfis nullo difcrimine feparantur. 2 Falsò, 1.l. 2.b Salluft. Iug Falsò quæritur de natura fua genus humanum, quod imbecilla, atque æui breuis, forte potius, quam virtute regatur.

Falfamento, e falfificamento, il falfare, ò falfificare.] Adulterium, rij. n g. 1.3 4 b Plin. l.19 cap.3 Radice cortex niger, & ad mercis adulteria. 2. Corruptio, nis, fœm. gen. 4.l. in obl Cic.4 Tufc. 3. Vitiatio, nis. fœm. gen. 1.2.4.b. 3 l. Sen. l 4 Contr. 4 Deprauatio, nis, fœm. g 1.2.3.l. 4 b. Cic. in Part.

Falfare, e falfificare, falfeggiare, & alchimizzare, corromper vna cofa col mefcolarui materia peggiore.] Adultero, as, 1.3.b. Comment. Lin. Lat. Adulterare propriè eft corrumpere, vitiate, & quod vulgò dicunt falfificare. Cic. in Part. Voluptas boni naturam fallaciter imitando adulterat. 2 Corrumpo, pis. Vlpian. Si Seruo perfuafi vt chirographa debitorum corrumpat, videlicet tenebor. 3. Deprauo, uas. 1.2.l. Cic. 3. de Fin 4. Vitio, as, 2.2.b. Plaut. in Aul 5 Falfo, fas. Modeftin. 10 l penult. D. Adriani decreto præceptum eft, in infulam eos relegari, qui pondera. & menfuras falfaffent.

Falfare le fcritture.] Tabulas adulterare. Cic. pro Rofc. Com. Iam duæ partes caufæ funt confectæ adulteraffe fe fe tabulas negat.

Falfaria, 3 b. falfatrice, e falfificatrice colei, che commette falfità] Falfaria, æ, f g 2.l. Ex Suet. in Claud. cap.15. 2. Falfifica, æ, f g. 2. 3.b. Ex Plaut. 3 Corruptrix, cis, f.g. 3.l. in rec. & obl. Cic. ad Q. Fr. lib.2. epift.1. 4. Vitiatrix, cis, f g.

f.g.3.4.l. etiam in obl.Ex Sen.Controu.l.4.

Chi dice il falso, ò falsità.] Falsidicus, a, um, 1.l 2.3.b. apud Plaut.

Falsario, falsatore, e falsificatore colui, che commette falsità.] Falsarius, rij, masc. gen 2.l. Suet. in Claud. cap.15. Proclamante quodam præcidendas falsario manus, carnificem statim acciri, cum machæra mensaque lanionia flagitauit. 2.Falsificus, ci, m.g. 2.3.b.Plaut. 3. Corruptor, ris, m.g. Cic. in Catil.4 Vitiator, oris, masc.g.1.b.Sen. Controu.l.4. 5.Plastographus, phi, m.gen.3.b. Artemid. Quæ vox, præter iam dictas locum habet, cum de chirographis agitur, tabulisue.

Falsato, e falsificato.] Adulteratus, a, um, 1.3.b.. 2.4.l. Plin lib.19. cap.3. 2.Adulterinus, a, um, 1.3 b. 2.4 l. Ex Cic. & Plin. vnde nummi adulterini, signa adulterina, claues adulterinæ. Chiaui, sigilli, moneta falsa, ò falsificata.

Falsatore, vedi Falsario.

Falsatrice, vedi Falsaria.

Falseggiare, vedi Falsare.

Falsetto, voce falsa di musica.] Vocula falsa. Cic. de Orat. Molliores sunt, & delicatiores in cantu flexiones, ac falsæ voculæ quàm certæ, seu seueræ. 2.Pseudophonia, æ, f g.1. 3.l.2.4.b. Græc.

Falsificare, vedi Falsare.

Falsità l'astratto di falso.] Falsitas, tis, f.g. 1. & 3.l. 2 b. Cic. pro Clu In omnibus locis parum firmamenti, & parum virium falsitas habet.

Fama, nominata, e nominanza, Fior. anco nomea, vociferation di popolo senza certo autore così di bene, come di male, senz'altro aggiunto si prende in buon senso, e val nome, ò grido di gloria, e d honore.] Fama, mæ, f g. 2.l. Cic. 2. Off. Fundamentum perpetuæ commendationis, & famæ est iustitia, fine qua nihil potest esse laudabile.

Fama per riputatione, vedi Riputatione.

Famagosta, Città di Cipro.] Salamina, æ, fœm. gen. 1.2.b. 3.l. 2.Constantia, æ. Steph 3. Salamis, nis, 1.2.b. 3.l. in obl. Ptol. 4.Tamassus, 1. fœm.gen. Ger. Merc. Ex Ptol.

Fame, appetito di mangiare.] Fames, mis, f.g. 1.b. Cic. de Fin. Socrates aiebat, cibi condimentum esse famem, potionis sitim. 2.Esuritio, nis, f.g. 1 3 l. 2.4 b. Gel. lib.16. cap.3. Ventris compressione depellitur esuritio. 3.Esurigo, nis, f gen. 1.3.l. 2 b. Varr. Stimulans esurigo, sindebat costas.4.Esuries, ei, fœm.g.5.Cibi auiditas, vel cupiditas. Cic.de Sen.

Fame canina, ò insatiabile per mala affettione di stomaco, che vomita sempre il cibo preso, e torna ad appetirlo.] Phagedæna, æ. fœm.gen 1.2.b. 3.l. Galen. & Plin. lib.26. cap.11. Phagedænis (quod nomen fine modo edentium est, & alias vlcerum) tithymalli medentur, ac sesam.

Fame grande, ò eccessiua.] Bupina, næ, 1.2.l. vel bulimia, æ, fœm.gen. 1 2.3.b.Græc.Gell.l.16.c.3.Vim quandam famis non tolerabilem Græci bupinam, & bulimiam appellant.

Cagionar fame.] Esuritionem facere. Gel. lib.26. cap.3. Esuritionem faciunt inanes, patentesque intestinorum fibræ.

Cauar la fame, vedi Sfamare.

Hauer fame.] Esurio, ris, 1.l.2.b Plaut in Curc. Qui homo maturè quæsiuit pecuniam, nisi eam maturè parsit maturè esurit.

Hauere gran fame.] Auidè esurire. Plin lib 17.c.2. Et arbores auidè esuriunt, quarum cibus imber. 2.Insanè esurire. Plaut. in Mil.

Fameglia Sen. e famiglia, Fior. qui val feruenti, ò feruidori.] Familia, liæ, f.g 1.2.& 3.b Cato de Re rust. c 4. Villicus ad cœnam nequò eat, familiam exerceat, consideretque, vt quæ dominus imperauerit fiant.

Fameglia, Sen. famiglia, Fior. cioè padre, madre, figliuoli, nipoti, ò parte di questi, che viuono insieme.] Familia, æ, f.g. 1.2.& 3.b. Pomp Fest. l.6. Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorum dux, & princeps generis vocabatur pater, & mater. Vnde familiæ nobilium Pompiliorum, Valeriorum, Corneliorum, & familiares ex eadem familia; postea hoc nomine etiam famuli appellari cœperunt permutata, l, cum, u, litera.

Parentado d'vna famiglia.] Gentilitas, tis, f.g.1.2.l. 3.b. 2.Agnatio, nis, 1.2.l. 3.b. Ex Cic.

Famiglio, cioè seruo, vedi Seruo.

Familiarmente, vedi Dimesticamente.

Familiare, vedi Domestico.

Familiarità, vedi Domestichezza.

Fammi questa gratia, ò fauore.] Hoc mihi da, atque largire. Cic. lib.13. epist.50. Hoc mihi da, atq; largire, vt M. Curium Sartum, & tectum, vt aiunt, ab omnique incommodo, detrimento, molestia, sincerum, integrumque conserues.

Famoso, addiett. di gran fama.] Famosus, a, um, 1. 2.l. Plin. l. ep. Impense petia, vt causam tuam pulcram alioqui, & famosam faciam. Et Tac. l.18. Però appresso di Cic Si piglia in mala parte, in significato d'infame. 2.Qui magnum nomen habet. Cic. Or. Quidam magnum nomen in Oratoribus habuerunt. 3. Celebratus, a, um, 1. b.3.com.3.l. Cic pro Cl. Res clara, atque omnium sermone celebrata.

Fanciulla, vedi Putta.

Fanciullescamente, auuerb. da Fanciulla.] Puellariter, 3.l. 5.b. Plin. epist.163. Hæc dum se prægnantem puellariter nescit, &c. 2. Puellarem in modum, vel morem. Ex Quint. lib.6. proœm.& Liu. 2 bell. Maced. 3. Ritu, vel more puellari. Ex Cic. 2. Phil. & Plin. l.10. c.55.

Fanciullescamente, di fanciullo, vedi Puerilmente.

Fanciullesco, addiett. di fanciulla.] Puellaris, & hoc, re, 1.b. 2.3.l Quint. lib.6. proœm. Cuius est; Ætas puellaris, & Plin. lib.1. cap 55. Cuius est, augurium puellare.

Fanciullesco, di fanciullo, vedi Puerile.

Fanciullezza, vedi Pueritia.

Fanciullo, vedi Putto.

Fanciullo messo in vece d'altro.] Puer subditus. Teren. 2. Puer subditius. Quint. 3. Subditiuus puer. Cecil. 4. Puer suppositus. Iuuen. 5. Puer suppositius. Varr.

Fanciullo esposto, perche sia nutrito da altri.] Puer expositus, vel pro iectitius, Plaut.

Fanciullo, e fanciulla allattati, ò nudriti da vna medesima nutrice, ò balia.] Collactaneus, & collactanea, 1.2.3.l. 4. b. 2.Collacteus, & collactea, 1.2.l 3 b Mart.

Fanciullo, che habbia il cubito, ò braccio adunco, ò ritirato da nerui, ò d'altro difetto, per il che non lo possa stendere.] Ancus, ci. Virg.

Fanello, faganello, sorte d'vccello.] Miliaria, æ, f.g. Var. l.3. de Re rust. c.5 1.2.4 b.3.l

Fanese, nome gent. e poss. di Fano.] Fanestris, & hoc stre. 1.2.l. Phil. Cluer de Ital lib.2. cap.5 Fani vrbis opidani ab Aggeno in libro de controuersijs agrorum Fanestres appellantur. 2.Fauensis, & hoc se, 1. & 2.l. Recent.

Fanfana, vedi Farfalla.

Fango, vedi Loto.

Fangoso, vedi Lotoso.

Fano, già celebre colonia de Romani, hoggi giorno Città nobilissima, & antichissima d'Italia sul Marchigiano, la quale da scrittori con ragion si celebra per esser d'ingegni ameni florida genitrice.] Fanum, ni, 1.l. Sipont. in Mart. Hinc fanum Piceni vrbs dicta, in litore Adriatico inter Pisaurum, & Senogalliam omnium Italiæ vrbium, meo iudicio amœnissima, siue loci naturam, siue ciuium ingenia consideres, quod in ea pulcherrimum fortunæ templum fuerit, cuius adhuc reliquiæ conspiciuntur. 2. Fanestrum, stri, 1. 2. l. Vitr. lib.2. cap.9 Hæc autem larigna per Padum, Rauennam deportatur coloniam Fanestri, Pisauri, Anconæ, reliquisque, quæ sunt in ea regione municipijs præbetur.

Fantaria, e fanteria, 3.l. pedonaglia, soldatesca à piedi.] Peditatus, tus, m gen.1.2.b.3.l. Cic.l 7.epist.1 Armatura varia peditatus, & equitatus. 2.Copiæ pedestres. Sipont. in Mart. Ab equita equester, sicut à pedite pedester, vnde

vnde equestres copiæ, sicut pedestres copiæ dicuntur. 3. Pedites,tum,num.plur m.g.r.a b.Virg.
Fantasia,potenza imaginatiua dell'anima.] Phantasia,æ, f.g. 3.b.Ex Cic.
Fantasma, visione, ò apparenza di cosa conceputa nella fantasia.] Visum,si,n.g. 3.l.Cic
Fantasticaggione,e fantastichezza,Rom.fantasticatia,Sen. fantasticheria, Fior.l'astratto di fantastico. Morositas, tis,f.gen. 1 2 4 l. 3.b. Cic.1.Off Ne in morositatem inutilem,& odiosam incidamus. 2.Moram difficultas. Ex Cic. de Am. & 4.Verr.
Fantasticare,ò chimerizzare, andar vagando coll'immaginatione.]Commentor,aris, 1.2.3 l.Cic.3 de Orat.qui sic ait. Vit summa senectute est, quotidie commentatur. 2. Comminiscor,eris, 1.3.l. 2 b. Var.5 de Ling Comminiscor dictum est,à con, & mente,cum finguntur in mente, quæ non sunt. 3. Machinor, aris, 1.l. 2.b. Plaut. in Gas. Illa nubet mihi, machinare quod iubet. 4.Cuta agitare. Plaut.in Mil. Astitit seuera fronte,curam agitans. 5.Animo agitare,vel voluere. Ex Ter.
Fantasticatia,chimera.]Chimæra, ræ, 1.b. 2.l. 2.Mschinatio,nis,1.3 l. 2.4.b. Cic.
Fantastico,ceruellino,bizzarro.]Cerebrosus, a, um, 1.b. 2. com 3.l.Plaut. Horat.
Fantastico,humorista.] Varius,a,um,1. 2.b. Cic.pro Cæl.& de Am.
Fante,ò Fantaccino,masnadiere,e pedone,soldato à piede] Pedes,ditis,m.g. 1.& 2 b Sipont.in Mart. A pede dicitur pedes peditis, miles qui pedibus militiam exercet, sicut eques qui equo militat.
Fante per serua,vedi Serua.
Fante per seruo, vedi Seruo.
Fante per fanciullo, vedi Fanciullo.
Fanteggiare, Fior.cioè seruire,inteso di serua,ò seruitrice.] Ancillor,aris,1.& 2 l. Cic.
Fanteggiare,Fior.cioè seruire, inteso di seruo,ò seruitore.] Famulor,aris,1 2.b.Cic.
Fanteria, vedi Fantaria.
Fara, Terra celebre di Sabina nella badia di Farfa, & vna delle più ciuili.]Fara,ræ. Blond Flac. In Italia Ill 6 decem farfensis Monasterij castellis primum est fara.
Faraglioni, scogli di Sicilia.] Cyclopum scopuli. Fazel.
Faraone nome de' Regi Egittiani.] Pharao,vel Pharaon, nis,1.& 2 b.Ioseph.Antiq.Iud.l.8.Pharao,Regem, Aegytijs sonat Opinor autem,ipsos à pueritia nominibus alijs discretos,quàm primum Reges creati fuerint, potestatis eius nomen,patriæ suæ vernaculom assumere.
Farda,fango,ò altro,che imbratti.]Sordes, dis, f.g. Plaut. Pœn.In medio oculo parum sordis est.
Fardelletto,e fagottino, dimin. fardello ò fagotto piccolo.] Sarcinula, læ, 1.l. 2.3.b. 2.Fasciculus,li,masc.gen. 2.l. 2.3.b.
Fardello,e fagotto.] Sarcina,næ,f gen. 2.b.Plaut. 2.Fascis, scis,m.g. Virg.in Ecl.
Far fardello, vedi Affardellare.
Fare,oprare.] Ago,gis, 1 b.Cic.1. de Diu. Nostri nihil in bello fine extis agunt,nihil fine auspicijs domi habent.2. Facio,cis,1.& 2.b T.Liu.dec.1 l 2 Et facere, & pati fortia,Romanum est 3.Operor,aris,1.& 2 b.Plin l.11 c 10. apum,quibus est adolescentia, ad opera exeunt,seniores intus operantur. 4 Gero,ris,cap.1. Plaut Bacch. Occœpi eos obseruare quam rem gerant. 5 Fingo, gis. Sall de Con.Cat. qui ait,Natura prona, atque ventri obedientia pecora finxit. 6. Efficio,cis, 1 l. 2.b. Cic.5. Tusc. Animi perturbationes miseras, sedationes beatam efficiunt vitam.
Fare spesso.] Actito, as, 1 l. & 2.b. Cic. de Clar. Pontidius moltas priuatas causas actitauit. 2.Factito,as,1.l.& 2.b. Cic.Orat. Peruagatissimus ille versus, qui vetat artem pudere proloqui,quam factites.
Far insieme.] Conficio,cis,1.l.2.b.Pomp Fest lib.3. Qui sic ait. Confecerunt, vnà fecerunt.
Bisogna far così.] Ita facto opus est, ex Liu.1. ab Vrb. Cuius est: ita facto,maturato; opus esse.
Dar' à fare.]Faciendum locare. Liu.4. bell. Maced.Aediles eam ex multatitio argento faciendam locarant.
Far tutto,cioè compir l'opera.] Perago,gis, 1.& 2.b. Sen.l. 8.cap.65. Multum egerunt, qui ante nos fuerunt,sed non peregerunt. 2.Perficio,cis,2.b.Cic ad Q.Fr.l.3 ep.8. Reuertar ad institutum, idque perficiam his supplicationum otiosis diebus.
Far bene,cioè far buone opere,ò atti di pietà, e diuotione.] Piè facere. Ex Quint Fas est mihi iouitis etiam parentibus piè facere 2.Cic.l.7.ep 1.Benè sentire,rectèque facere satis est ad benè.beatèque viuendum.
Far l'oglio.] Oleum facere. Pallad. l. 13. tit.2. 2.Oleum conficere.
Il far l'oglio.] Olei confectio Pallad.l.13.tit.2.
Far bene cioè far beneficio.] Benignè facere Cic. Benignè fit indigentibus,aut opera,aut pecunia. 2 Benè facere cum dat.Plaut.in Asin.Sal.in Con.Cat. Pulchrum est benefacere Reipublicæ.
Fare cenno di sì.] Annuo,is. Cic.
Far cenno di nò.] Abnuo,is.Cic.de leg.Abnuere ab se commissum facinus.
Far bene i fatti suoi.] Res, rationesque suas benè expedire. Plaut in Amphytr. in prolog Res, Rationesque vestrum omnium benè expedire vos vultis
Fare,dire,ò pensare ciò che bisogna fare,dire, ò pensare.] Quod facto,dicto,vel cogitato opus est facere,dicere,vel cogitare,ex Plaut.in Sticho,qui sic ait.Vos minus meministis quod opus sit facto facere.
Far' à suo modo.] Suo vti consilio. Cæs bel.Ciu Nullus erat ordo, nullum imperium certum, cum suo quisque consilio vteretur. 2.Se audire. 3 Sibi obtemperare.Cic.2.Fam. ep.3.Tecum loquere,te adhibe in consilium, te audi,tibi obtempera.
Far fine,vedi Finire.
Far contro il bando,legge, ò regola.] Aduersus edictum, legem, aut Regulam facere.Cic 5. Ver.
Fare l'istesso effetto.] Idem efficere.Plin. l.30. c.5.Mustela in cibo sumptu idem efficit.
Far compitamente.] Perficio,cis,3.b. Cic.
Far ciò,che si dice.] Ad rem verba conferre. Terent. Eun. act.4. sc 6. Si ad rem verba conferentur, vapulabit.2.Factis dicta prosequi. Ex Plaut. Merc. Hoc,vt dico, factis prosequar.
Far vn gran che,ouero vna gran cosa.] Magnum facere. Hor.1 ser Sat.10. At magnum fecit. quod verbis græca latios miscuit. 2.Magnum efficere.Cic 5 Tusc.Theodorus Lysimacho mortem minitanti,magnum,vero,inquit, effecisti, si canthsridis vim consecutus es.
Far'il Giorgio, si dice di chi và à spasso pauoneggiandosi] Se magnificè incedendo circumspicere. Ex Cic.2 de Or. & Sal. in Iug.
Tu fai il Giorgio.] Tu te magnificè incedendo circumspicis.
Far del male à qualch'vno.] Alicui male facere. Cic. lib 5.epist.15. Dalmatis Dij malefaciant, qui tibi molesti sunt.
Far male, cioè oprar vitiosamente.] Improbè facere. Cic.2. de fin
Far migliot fatti,che parole.] Facere melius, quam dicere. Cic.2 de finibus.
Far l'obedienza,vedi Obedire.
Far l'amico,ò dell'amico] Amicum agere. Corn. Tac. l.17. Cum amicum Imperatoris ageret.
Fare per alcuno,si dice di cosa,o persona, che gioua,ò serue ad alcuno.] Facio, cis, cum dat. vel accus. & præpos. ad. Plin. l.22.c.19
Far più di quel che si speraua] Vincere spem. 2. Superare spem. Cic. lib.14 Fam.epist.4. Sallustius Officio vincet omnes spes, & in Læt. Spem summam ciuium virtute superare.
Far più di quel che si aspetta.] Vincere expectationem. Cic. l.3. Fam. epist.10. In quo non expectationem tuam diligentia mea vicerim.
Far più di quel che si deue.] Officij sui partes excudere. Plin. ep.264.
Far più di quel, che vno si pensa.] Alicuius cogitationem vincere. Cic. lib. 3. Fam. ep. 10. Vincam meis

meis officijs cogitationes tuas.

Far di necessità virtù.] Tempori cedere. Cic. Tempori cedere, idest necessitati parere, semper sapientis est habitum.

Far presto, qual val'affrettarsi.] Celeritatem, vel festinationem adhibere. 2. Accelerare. 3. Festinare. 4. Properare. Col. l. 11. c. 2. Quò cautior, vel abstinere possit operibus, vel festinationem adhibere. 5. Maturo, as, 1. a l. Plaut. Epid. Opperire dum effero ad te argentum. D. Matura.

Far opera, cioè procurare.] Operam dare. Cic. Att. l. 14. ep. 6. Quæso, da operam, vt illum quam honestissimè copiosissimèque tueamur.

Far prima quel, che si deue far doppo, & al contrario, far doppo quel che si deue far prima.] Præposterè officia permiscere. Sen. l. 1. ep. 3. Quidam præposterè officia permiscent, & contra præcepta Theophrasti cum amauerint iudicant, & non amant, cum iudicauerint.

Far contratto, vedi Contrattare.

Chi fà prima quel, che si deue fare doppo, & al contrario fà doppo quel, che si deue far prima.] Præposterus, a, um. Cic. pro Cluent. Ille erat semper præposterus, atque peruersus.

Far' à modo d'alcuno.] Cuipiam auscultare. Plaut. in As. Qui mihi auscultabunt, facient obsequelam. Cic. pro Rosc. Mihi ausculta, vide ne tibi desis.

Far' il fin, che vno merita.] Dignum exitum facere. Suet. in Ner. c. 46 Dabunt pœnas scelerati, ac breui dignum exitum facient.

Che bisogna fare?] Quid facto opus est? Ter. in Adel.

Malamente farne senza.] Aegrè carere aliqua re. Cic.

Vuoi tù fare à modo d'vn pazzo.] Visne tu homini stulto mihi auscultare. Ter. in Heaut.

Che fate? modo vsato frà conoscenti nell'inconerarsi.] Quid agis? vel, Quid rerum agis? vel, Quid rerum geris. Pl. Aul. ac. 1. sc. 2. Rogitant me vt valeam, quid agam, quid rerum geram.

Far' in mezzo, ouer frà due.] Interfacio, cis, 1. a. l. 3. 4. b. Liu. 5. bell. Pun. Reliquit tamen modicum præsidium, vt simul interfaciendo muro adiuuaret.

Farea, spetie di serpenti, che vanno con la coda, e col sesto del corpo eleuati da terra.] Pharias, æ, vel Pharea, eæ, m. g. 1. b. 2. l. Lucan. lib. 9. Et contentus iter cauda sulcare pharias.

Farese, nome gent. & poss. della fara.] Farensis, & hoc farense. Bernardin Stephon.

Faretra, turcasso, e carcasso, guaina da freccie, ò saette.] Pharetra, træ, f. g. 1. b. & a. com. Sipont Pharetra instrumentum est, quo sagittæ feruntur, & qui eam ferunt, dicuntur pharetrati. 2. Toxotheca, cæ, fœm. g. 2. & 3 l. 2. b. Græc. 3. Theca sagittaria. Ex Cic. ad Att. lib. 4 epist. 7. Vbi legimus thecam nummariam. 4. Belotheca, cæ, 1. 2. b. 3. l. Græc.

Faretrato, & infaretrato, adiett. che porta faretra, ò turcasso.] Pharetratus, a, um, 1 b a com. 3 l. Virg. 4 Geor. Vbi Perfidem dicit pharetratam. Ouid. 10. Metam. vbi Cupidinem appellat, puerum pharetratum, & ep 19. Vbi Dianam vocat Deam pharetratam, & 1. Amor. el. 1. Vbi eandem Dianam nominat virginem pharetratam.

Faretruzza, diminut. faretra piccola.] Pharetrium, trij, n. g. 1. 3 b. 2. com. Græc. Eugr.

Farfalla, e fanfana, 2. l. animaletto alato di più colori, che vola intorno al lume.] Papilio, nis, m. g. 1. l. 2. 3. b. Col. l. 9. c. 14 Papiliones apibus exitio sunt, qui circa flammulam volitantes aduruntur.

Farfalletta, dimin. farfalla piccola.] Papiliunculus, li, masc. gen.

Farfallone, accresc. farfalla grande.] Papilio grandis, vel maior.

Farfaro, 2. b. e communemente Farfa per fig. apocopa, fiume amenissimo della Sabina, vicino à Montopoli, & abbondante di più specie di pesci, il quale scorrendo per la Badia di farfa, le dà il suo nome.] Farfarus, i. Ouid. Farfarus vndæ. 2. Fabaris, ris, 2. 2. b. Virg. 7. Aen. Qui Tybetim, fabarimque bibunt.

Di farfaro, addiett.] Farfareus, a, um, 2. 3. b. Ex Ouid. 2. Trist. & Virg. 6. Aen. 2. Farfaricus, a, um, 2. 3. b. 3. Fabaricus, a, um. Ex Apul. & Virg. 1. 2 3. b.

Farfaro, farfara, e farfarella, dicesi anco vnghia di cauallo, e piè d'asino: herba, che si alza poco da terra; mà fà gran foglie, le quali di sotto sono bianche, e di sopra verdi.] Tussilago, ginis, f. g. 1. 3. l. 2. b. 4. l. in obl. Plin. lib. 22. cap. 6.

Farina, biada macinata.] Farina, næ, fœmin. gen. 1. b. 2 l. Plin. lib. 18. c. 9 Farinam à farre dictam, nomine ipso apparet.

Da farina, addiett.] Farinarius, a, um, 1. 4. b. 2. 3. l. Cato cap. 67. & Plin. lib. 18. Farinario cribro succernunt.

Di farina, addiett.] Farinaceus, a, um, 1. 4. b. 2. 3. l. Diosc. lib. 2. c. 78.

Farina di farro.] Farina farrea, vel farracea. Ex Colum. lib. 7. c 12.

Farina di gioglio.] Farina loliacea. Varr. l. 22. c. 25.

Farina di grano.] Farina triticea. Plin. l. 22 c. 23.

Farina di segale.] Farina siliginea. Plin. l. 18. c. 9.

Farina di vena.] Farina auenacea. Plin. l. 22. c. 25. Auenacea farina decocta in aceto næuos tollit.

Chi fà, ò vende la farina.] Polliator, ris, masc. gen. 1. 3. l. 2. b. 4. l. in obl. Cat. de Re rust. cap. 5. Villicus operarium, mercenarium; polliatorem diutius eundem ne habeat.

Farinata, & altramente paniccia, viuanda d'acqua, e farina cotta nella pentola.] Polenta, 1. b. 2. l. vel puls è farina. 2. Polenta, vel puls farinacea. 3. Farina elixa.

Farinella, Fior di farina.] Simila, læ, 1. & 2. b. Mart. lib. 13. epist. 10.

Nec poteris similæ dotes numerare, nec vsus,
Pistori toties cum sit, & apta coco.

2 Similago, ginis, f. g 1. & 2. b. 3. l. Mart. Rad. in Mart. lib. 13. epist 10. Similago est simila, nobilis, & laudata farina est, ac flos farinæ dicitur.

Di fior di farina adiett.] Similagineus, a, um, 1. 2. & 4. b. 3. l. Sen. l. 21. ep. 119. Vtrum panis hic plebeius sit, an similagineus ad naturam nihil pertinet.

Farnese, terra grossa non lungi dalla Toscana, feudo Imperiale dell'Illustrissima casa Farnese, donde trasse il nome.] Farnesium, sij, n. g.

Farnese cognome chiarissimo di famiglia Romana, la quale per il suo gran merito da tutti con somme lodi è commendata. Farnesius, a, um. Maff in Ignat. lib. 2. cap. 3. Pontif. Max. Erat eo tempore Paulus III. è Gente Farnesia, cuius nomini plurimum vtique nostra Societas debet.

Faro, luogo stretto di mare.] Fretum, ti, 2 b. Var. 6. de Ling. Fretum dictum à similitudine feruentis aquæ, quod in fretum sæpè concurrat æstus, atque efferuescat 2. Fretus, tus, m. g. 1. b. Var. apud Non. Marc Inter Italiam, & Siciliam qui est fretus in er Rhegium, & Messanam. 3. Maris angustiæ. Pomp. Mel. lib 1. cap. 1. Angustias, introitumque maris nos fretum, græci porthmon appellant. 4. Mare angustum.

Faro di Messina.] Fretum Mamertinum. 2. Siciliæ fretum. Plin. lib. 19 cap. 3 Fretum Siciliense. Cic. 3. de Nat. Deor.

Farro, spetie di biada, che si mangia in minestra.] Far, farris, n. g. Plin. lib. 18. cap. 3. Veteres gloriam ipsam à farris honore adoream appellabant. 2 Far adoream. Var. lib. 1. cap 9. 3. Adoreum, ei, 1. 3. b. 2. l. Plin. lib. 18. c. 17. In Creta, & rubrica, & aquosiore agro, adoreum seri Catonis sententia est. 4. Semen adoreum. Colum. lib. 2. c 6. 5. Ador, n. g indeclinabile. Fest. lib. 2. 6 Res farraria, vel farrearia. Ea Cæs. 3 bel. Ciuil. Cuius est: Res frumentaria, & Cat. de Re rust c. 10. Cuius sunt voces. Farrarius, & Farrearius.

Di farro, adiett.] Farraceus, a, um, 1. 2 l. 3. b. Plin. lib. 24. cap. 7. Ad mulierum mammas vtuntur pice brutia in vino sufferuefacta cum polline farraceo, quam calidissimis impositis. 2. Farreus, a, um, 1 l. 2 b Colum. lib. 7. cap. 12. Canes ferreo, vel triticeo pane satiandi sunt, admixto tamen liquore coctæ fabæ, sed tepido, nam feruens rabiem creat. 3. Adoreus, a, um, 1 3. b. 2. l. Var. l. 1. c. 9.

Farsi,

Farsi, l passiuo di fare.] Agor, ageris, 1.3.b. Plin. lib. 29 c. 1. Inquisitio per peritos agitur, & qui de nummo iudicet è Gadibus columnisque Herculis accersitur. 2. Fio, fis, 1. l. 2. Cic. de Am Nihil insipiente fortunato intolerabilius fieri potest 3. Confio, confis. 2. l Colum. l. 1. cap. 8. Ne cibum nisi in conspectu familiæ capiat villicus, neue alium, quam qui cæteris præbetur: sic enim curabit, vt & panis diligenter confiat & reliqua salubriter apparentur. 4. Conficior, ceris, a. 3.b Plaut. in Mil. Conficiantur tunicæ mihi hybernæ, bonæ 5 Efficior, ceris, a. 3.b. Cic. l 9 ep. 16. Tu sic habeto, quidquid elaborari, aut effici potuerit, ad istorum, beneuolentiam conciliandam, & colligendam summo studio me consecutum esse.

Farsi dì.] Lucescit, bat. Curt.

Farsi sera, e notte.] Aduesperascit. Cat.

Farsi vedere.]1o Publicum procedere Suet. in Calig. cap. 52. Sæpe depictas gemmatasque inductus penulas, manuleatus, & armillatus in publicum processit. 2. In publicum prodire. Cic. de Or Sp. Caruilio grauiter claudicanti, ex vulnere ob Rempub. accepto, & ob eam causam verecundanti in publicum prodire, Mater dixit. Quint. &c.

Fascia, lenza, e striscia, propriamente quella in cui si fasciano i bambini.] Fascia, fasciæ, f g 1. l. a. b. Gel. lib. 16. cap. 3.

Fasciare, & infasciare, Fior. ancor lenzare, circondar ò ligar con fascia.] Fascio, as. Spart. de Ant. P. o. 2 Fascia circumligare. Gel. lib. 16. cap 3. Scythæ, cum sit vsus, vt famem longius tolerent fascijs ventrem strictissimè circumligant. 3. Fascia deuincire. Cic. de Clar. Orat. Octauius deuinctus erat fascijs, & multis medicamentis propter dolorem artuum delibutus. 4. Fascia circundare. lib. 6. cap 11. 5. Fascia obligare vel obuoluere. Ex Cic. 2. de Inuent. 6. Fascia inuoluere. Gel. lib. 8. cap. 12.

Fasciar vna ferita.] Obligare vulnus. Sen. l. 1. de Cons. ad Alb. Conabar ad obliganda vulnera vestra.

Dà le fasce.] A cunabulis. Plaut. 2. A primis cunabulis. Col. 3. Ab incunabulis Liu.

Fascietta, dimin. fascia piccola.] Fasciola, læ, fœm. g. Cic. de Arusp. Clodius à mulieribus soleis, puerisque fasciolis est factus repentè popularis.

Fascietto, fasciuolo, fasciarello, diminut. fascio piccolo.] Fasciculus, culi, m. g. 1. l. 2. 5. b. Cic 3. Tusc Fasciculum ad nares admouebis.

Fascinare.] Fascino, nas, aui, atum, 1. l. 2. b. Virg.

Fascio, raccolto di qualche cosa, come di legna, e simili.] Fascis, fascis, m. g. Cæs. de Bel Gal. l. 8. Stramentorum, ac virgultorum fasces.

Fascio di spighe] Merges, itis, m. gen. 2. b. in rec. & in obl. Virg. 1 Geor.

Aut fœtu pecorum, aut Cerealis mergite culmi.

Fascio, ò piego di lettere.] Fasciculus litterarum, vel epistolarum. Cic.

Fasci verghe ripartite in più mazzi, e si portauano innanzi à Magistrati Romani.] Fasces, scium, m. g. & num. plur. Cic. contra Rul. Lictores Prætoribus anteibant cum fascibus duobus. 2 Fasces lictorij Plin. lib. 7. cap. 30. Possidonio fasces lictorios submisit Pompeius, cui se oriens, occidensque submiserat. 3. Magistratuum virgæ. Plin. lib. 36. c. 18 Gallica est arbor betulla, mirabili candore, ac tenuitate, terribilis Magistratuum virgis.

Chi porta questi fasci] Lictor, oris, m. g. 2. b. in rec. l. in obl. 2. Cic. Con. Rul. Prætoribus Lictores cum fascibus duobus anteibant.

Fascina, fascio di sarmenti, ò d'altro somigliante.] Fascis, scis, m. g. vel fascis focularius. Ex Nonio. 2. Fascis virgultorum. Cæs. l. 8 Bel. Gal. Fasces stramentorum, ac virgultorum. 3 Sarmenta colligata. Cato de Re rust. c. 43. 4. Sarmenticij fasciculi Ex Col.

Far fasci, vedi Affasciare.

Fascioli, vedi Fagiolo.

Fastidire, fastidiare, & infastidire; noiare, & annoiare, & anche molestare, cioè dar fastidio, molestia, e noia.] Molestia afficere, cum accus. pers. Cic. de Clar. Orat. 2. Molestiam exhibere, Cic. ad Att. l. 1. Qui insultabant, vt deprem sibi, quod orarent, iam exhibere mihi molestiam desiterunt 3. Molestiam afferre cum dat. pers. Cic. lib 1 ad Att. 4. Molestiæ esse cum dat. pers. Cic 6 ad Att 5. Fastidium mouere Quint. lib 2. cap 6 In fastidio esse, cum dat. pers. Plin. lib. 12. cap. 19 Cinnamomi lignum in fastidio est propter acrimoniam. 7. Tædium afferre. Plin. lib. 15. cap. 2. 8 Fastidium parere, Plin lib. 15. cap. 2. Nulla est voluptas quæ non assiduitate sui fastidium pariat.

Fastidirsi, fastidiarsi, & infastidirsi, noiarsi, & annoiarsi, prender noia, ò fastidio.] Molestia affici. Cic. de Clar. Or 2. Molestiam capere. Cic de Am 3 Molestiam suscipere. Cic 16. Ep fam. 4. Molestiam trahere Cic. 4. Fam. ep 3. Ego nemini concedo, qui maiorem ex pernicie Reip. molestiam traxerit. 5 Molestiam contrahere. Cic. lib 2. Ep. fam. Dolabella molestias liberalitate sua contraxit.

Fastidio, noia, molestia tedio, rincrescimento, ò briga.] Fastidium dij Cic. 3 de Orat Ab ijs celerrimè, & fastidio quodam, & satietate abalienamur, quæ sensus nostros voluptate, & specie prima acerrimè commouent. 2 Molestia, æ, f. gen. 1. 3 b. a. l Cic. 4. Tusc. Molestia est ægritudo permanens. 3 Tædium, tædij, neut gen. Quint. lib. 2. cap. 2.

Fastidio, quando si riferisce à sapori.] Satietas, tatis, f g Cic.

Venir in fastidio, vedi Fastidire.

Leuare il fastidio à qualcuno.] Demere aliquem molestia.

Far venir in fastidio ad vno qualche cosa.] Alicuius rei tædium alicui afferre. Plin. lib. 32. c. 10 Nullus in vino necatus ijs, qui inde biberint tædium affert. 2. Rem aliquam in fastidium alicui adducere. Plin. in Præf.

Hauer in fastidio, ò à schifo, ò à noia.] Fastidio, dis, diui, ditum, r. 2 l 3 b. Cic. pro Mil.

Fastidiosamente, molestamente, e noiosamente, auuerb. con fastidio, molestia, e noia.] Molestè, 1. b. 2. & 3. l. Cic 3 Ver.

Alquanto fastidiosamente, molesta mente.] Submolestè, 1. 3. & 4 l. 2. b. Cic. l. 5. ad Att. 2. Submorosè, 1. 2. 3. & 4. l. Ex Cic. de Or. & 5. ad Att.

Molto fastidiosamente, ò molestamente.] Permolestè, 1. 3. & 4. l. a. b. Cic. 15. ad Att.

Fastidiosello, e fastidiosetto noiosello, e noiosetto, dimin. alquanto fastidioso, ò noioso.] Submolestus, a, um, 1. & 3. l. a. b. Cic. l. 16. ad Att. 2. Submorosus, a, um, 1. 2. & 3. l Cic. de Or.

Fastidiosità, l'astratto di fastidioso.] Sen. Morositas, & ea vitia, quæ dixi, habent aliquid excusationis.

Fastidioso, molesto, noioso, e increscceuole, addiett. che cagiona fastidio, molestia, ò noia] Molestus, a, um, 1. b. 2. l. Sipont. in Mart. Moles propriè dicitur res magna, & magni ponderis: vnde molestus dicitur, qui alicui grauis est, nec sinit eum quiescere. Cic. de Am. Intempestiua, & molesta nunquam est amicitia. 2. Morosus, sa, sum, 1. & 2. l. Sipont. in Mart. A mos, deducitur moratus, qui bonis moribus præditus est, & morosus, qui peruersis est moribus. Cic. de Sen Senes sunt morosi, & anxij, & iracundi, & difficiles. 3. Importunus, a, um, 1. 2. 3. l. Ter. Heaut.

Molto fastidioso molesto, e noioso.] Permolestus, a, um, 1. & 3 l a. b. Cic. Att. l. 1. ep 13. Homines hi non sunt permolesti, sed tamen insident, & vrgent, aut sermone requiescunt. 2. Permorosus, a, um, 1. 2. & 3. l. Ex Cic. de Sen. & ad Att l 1. ep. 13.

Fastigio, sommità cima d'alcuna cosa.] Fastigium, fastigij, n. g. 1. 2. l. 3. b. 2 Cacumen, nis, n. g 2. b. 2. l. 3. Vertex, cis, m. g. 2 b. in obl. Ex Virg.

Fasto boria, grandigia, & albagia, alterezza, & alterigia, cioè superbia, stima, ò presuntion di se stesso.] Fastus, tus, m g & 2. l. Sipont. in Mart. A fando, dicitur fastus, qui superbiam significat, & elationem cum iactantia verborum. 2. Animi elatio, ex Cic. 4. Tusc. & pro Leg. Agr. 3. Animi tumor, ex Cic. 3. Tusc. 4. Animi inflatio, ex Cic. in Tusc. & 1. de Diu. 5. Animus inflatus, & tumens. Cic. 3. Tusc.

Fastoso, e borioso, altiero, & alteroso. Fior. ancor altezzoso, & altazzoso, cioè superbo, e pieno di propria stima.] Animo elatus, a, um. 2. Animo inflatus, ta, tum, ex sup cie auct.

Fatale, addiett. di fato.] Fatalis, & hoc, le, o.g.r.2.l. Cic. 2. de Diu.

Fatalmente, auuerb. secondo il fato] Fataliter, r.2.l. 3.4.b. Cic. 2. de Diuin.

Fatato, vedi Affatato.

Fatica Sen anco fadiga, quel che si pate nell'operare.] Labor, ris m.g.1.b.2.l. in rect. & l. in obl Cic. 2. Tusc. Interest aliquid inter laborem, & dolorem: sunt finitima omninò, sed tamen differunt aliquid Labor est functio quædam, vel animi, vel corporis grauioris operis, dolor autem motus asper in corpore, à sensibus alienus.

Fatica, che si fà in villa.] Labor rusticus. Sen. lib. 13. cap 87.

Prender fatica.] Excipere, vel suscipere laborem. Cic. l.14. c.1. Omnes labores te excipere video, timeo, vt sustineas.

Resistere, ò durar alla fatica.] Labori superesse. Virg. Nec blando nequeant superesse labori.

Per isfugir la fatica, per non faticare.] Vitandi laboris causa. Cic. in Topic. Cum ego te non vitandi laboris causa hortatus essem, &c.

Ogni fatica è perduta.] Omnis labor effusus est. Virg.

Cosa fatta senza fatica.] Illaboratus, ta, tum, r.3.4.l. 2.b. Quint. l.10. c.3.

Faticamento, l'affaticarsi.] Laboris functio, vel perfunctio. Ex Cic 2. Tusc.

Affaticamento, qul vale stancamento, ò straccamento.] Fatigatio, nis, f.g. r.4.b. 2.3.l Plin. lib 23. cap. 8. 2. Defatigatio, nis, f g. 1.l. Cic. de Sen. Corpora exercitationum defatigatione ingrauescunt; animi se exercendo leuantur.

Faticante faticheuole, e faticoso si dice di chi volontieri s'affatica.] Laboriosus, 1.b. 2.4.l. 3 b. Cic. 2. Tusc. Græci industrios homines appellant studiosos, vel potius amantes doloris, nos commodius laboriosos. 2 Studiosus, vel amans laboris. Ex Cic. 2 Tusc. 3. Patiens laboris. Quint. lib. 1. cap. 12. Patientior est laboris natura pueris, quàm iuuenibus.

Faticare, dar ad altri fatica.] Labori esse. Gell. lib. 9. cap. 12.

Faticare, cioè stancare, ò straccare.] Fatigo, as, r.b. 2.l. Liu. 8. Ab Vrbe. Aliquandiu atroci pugna, & semet ipsi fatigarunt, & hastas, aut præfregerunt, aut hebetarunt. 2. Defatigo, as, 1. & 3.l 2.b Cic. 3. de Nat. Non conquiescam, neque defatigabor antequam rationes, & pro omnibus, & contra omnia disputandi percepero.

Faticare, impor fatica.] Imponere laborem. Cic. pro Mur. Murena nunquam plus militi laboris imposuit, quàm sibi sumpsit. 2. Iniungere laborem. Quint. in Prooem. lib. 1. Mihi laborem, si non inueniendi noua, & certè iudicandi de veteribus, iniungebant. 3. Afferre laborem. Cic. Att. lib. 11. Mihi laborem affert in dolore. 4. Labore aliquem exercere, vel vrgere, Cic. & alij. 5. Labori esse. Cic. 3. Ver. Nemini meus aduentus, labori, aut sumptui, neque publicè, neque priuatim fuit.

Faticare, ouero faticarsi, durar fatica.] Laboro, as, r.b. 2.l. Cic. 2. Ver. Nullam ad rem, nisi ad officium, & varietatem omnes meæ curæ, vigiliæque laborarunt. 2. Esse in labore Plin. l.11. c.17. Quum populus in labore est, Rex intus, crescit, solus immunis.

Dar da faticare.] Laborem iniungere, cum dat. Col. lib. 11. Scire debet villicus quis labor sit cuique iniungendus.

Faticare gagliardamente.] Elaboro, as, 1.3.l. 2.b. Cic 2. Agr. Nullum est tam asperum saxum in quo agricolarum cultus non elaboret. 2 Labore se frangere. Cic. pro Arch. Si nihil animus præsentiret in posterum, nec tantis se laboribus frangeret, nec tot curis angeretur, nec toties de vita ipsa dimicaret.

Faticarsi, & affaticarsi, ingegnarsi.] Laboro, as. Plin. lib. 1. ep. 10. 2 Studeo, es, 2.b. Ter. in Eun. Adolescentulum perdidisti, dum studes dare verba nobis.

Faticarsi, stancarsi, ò straccarsi.] Defatigor, aris. 2. Fatigor, aris. 3. Defatiscor, eris, defessus, sum, r.2.l. Ter. in Phorm Non defatiscar vnquam donec tibi, quod pollicitus sum, effecero.

Faticato, stanco, stracco.] Fatigatus, ta, tum, 2.l. Cæs. 1. bel. Gall. 3. Fessus, sa, sum, vel Defessus, sa, sum. Cic. in Ep. fam. l.16. ep. 28.

Chi hà fatigato.] Labore defunctus, a, um. Horat. 3. Carm. od. 24. 2. Labore perfunctus, a, um. Cic. pro Domo.

Fatichetta, Sen. anco fadighetta, dimin fatica piccola.] Laborculus, li, m.g. 1 & 3.b.2.l. Ex Plaut. in Pœn. cuius est Amatorculus.

Faticosissimo, che molto fatica.] Laboriosissimus, ma, mum, r 3 6.b. 2.4 l Col. l.6 in Procem. Bos est laboriosissimus, hominis socius in agricultura.

Faticoso, vedi Faticatore.

Fato, vedi Destino.

Sì fattamente, così fattamente, cioè in tal modo, ò maniera.] Ita, r.2.b. Cic. 5. de Fin. Virtutes ità copulatæ, connexæque sunt, vt omnes omnium participes sint, nec alia ab alia possit separari.

Fattezza, forma, figura, e fattion di membra.] Forma, mæ, f.g. 2. Lineamentum, ti, n.g. Sen. l.15. ep. 96. Proderit non tantum, quales esse soleant boni viri dicere, formamque eorum, & lineamenta deducere, sed quales fuerint narrare, & exponere. 3. Habitus, tus, r.2.b. 4. Habitudo, nis, f.g. r.2.b. 3.l. 5. Corporis constitutio. Ex Cic.

Io fatti.] Enimuero. Cic.

A fatti, in fatti in effetto.] Re. Cic. 2. Phil. Consolatus verbo meus, P C. re vester fuit.

Fatti, cioè imprese.] Facinora, norum, n.g. & num. plur. 2. 2.3.b. Cic. 2. Gestatorum, orum. pl. Plaut.

Con i fatti, e con le parole, à fatti, & à parole.] Dicto, factoque. 2. Dictis, ac factis. 3. Re, & verbo. 4. Verbis, ac rebus. Maff. l 1. ep 2. 5. Et verbis, & rebus. Cic. 3. Tusc. Præclarum carmen; est enim, & rebus, & verbis, & modis lugubre.

Fatto particip. finito, compiuto.] Factus, a, um, r.l. Cato. c. 2. Pater familias cognoscere debet, quomodo fundus cultus fiet, operaque quæ facta, infectaque sicut.

Mezzo fatto.] Semifactus, ta, tum, 1.3.l. 2.b. Tac. l.15. Semifacta opera prærupit.

Non fatto, partic.] Infectus, a, um, r.2.l Liu. lib. 8. ab Vrbe Samnites infecta pace inducias annuas ab Vrbe retulerunt.

Quasi fatto.] Affectus, ta, tum. Gel. l. 3. c.16. Affecta, sicuti M. Cicero, & veterum elegantissimi loquuti sunt, & propriè dicebantur, quæ non ad finem ipsum, sed proximè finem progressa, deductaue erant.

Del tutto fatto.] Confectus, a, um. Cic. Att. l.8. Confecta res est. 2. Perfectus, ta, tum, r.2.l. Cic. de Clar. Orat. Gracchi operibus manus extrema non accessit, præclarè inchoata multa, perfecta non planè.

Fatto maestreuolmente, con maestria.] Fabrefacta. 2. Affabrè factus, ta, tum. Cic. 2. Ver.

Fatto molto maestreuolmente con molta maestria.] Fabermimè factus, a, um Plaut.

Fatto non maestreuolmente, senza maestria.] Infabrè factus, ta, tum. Liu. 6. Bel. Maced. Vasa non infabrè facta.

Fatto all'antica.] Antiquo opere, vel artificio factus, a, um. Cic. 2. Ver. Deus erat Siculis antiquo artificio factus.

Fatto, sust negotio, faccenda, maneggio attione.] Negotiū, tij, r.b. & 2.l. Pomp. Fest. l.12. Negotium dicitur, quod non sit otium. 2. Actio, nis, f g. Cic. 1. de Off. Virtutis laus omnis in actione consistit Vedi Faccende.

Fatto d'arme.] Prælium, lij, n g. 1.l 2.b. Non Marc Bellum, & prælium hoc differunt, quod prælia partes sunt belli, hoc est in bello congressiones. 2 Pugna, næ, f.g. Cic. 3. in Cat 3. Certamen præliare. Ex Plaut. & Cic. 4. Pugna præliaris. Plaut. in Curc.

Fatto d'arme casuale.] Pugna fortuita. Quint. l.6. c.5.

Fatto d'arme à cauallo.] Pugna equestris. 2 Prælium equestre. Cæs. 5. Bel. Gal.
Fare vn fatto d'arme à cauallo.] Ex equo, vel ex equis pugnare. Cic. 2. de Nat.
Fatto d'arme à piedi.] Pugna pedestris. Cic. de Sen.
Fare vn fatto d'arme à piedi.] Pedibus præliari. Cæs. lib 5. Bel. Gal.
Fatto d'arme per mare.] Pugna naualis. Cic. de Sen. 2. Prælium nauale. Quint lib. 2. c. 17. 3 Prælium maritimum. Gel. l. 3 c 4.
Fatto d'arme molto fiero.] Pugna acerrima. Cic. pro Mur.
Fare vn fatto d'arme.] Prælior, aris. Cæs. 2. Bel. Gal. 2. Pugno, as. Plaut. in Amph. Cum pugnabant illi maximè, ego fugiebam maximè. 3. Prælium facere. Cic. 2. de Orat. 4. Prælium inire. Quint. l. 3. c. 8. 5 Prælium committere. Cæs. 2. Bel. Gal 6. Prælium pugnare. Horat. 4. Carm. od. 9 7. Pugnam committere. Cic. 3. in Cat. 8. Pugnam pugnare. Cic. pro Mur.
Fatto, ò detto subitamente.] Schedicus, ca, um, 1. 2. b. Apul.
Fatto alla grossa.] Pingui mineruæ factus, a, um. Ex Cic. de Am. & in Ver. 2 Crassa mineruæ factus, a, um. Ex Cic. 2. Ver. & Horat 2. Serm. Sat. 2.
Fatto essattamente, e gentilmente, con essattezza, ò gentilezza.] Subtili mineruæ factus, a, um. Ex Col. l. 12. c. 1. & Cic. 2. Verr.
Fatto à lumaca.] In cochleam retortus, ta, tum. Colum.
Fatto à scala.] Gradatus, a, um. Plin.
Non può essere, che quello, che è fatto, non sia fatto.] Factum fieri infectum non potest. Ex Plaut. Aul. vbi sic ait; Quid vis fieri? factum est, illud fieri infectum non potest. 2. Mutari facta non possunt, vel factum reddi infectum non potest. 3. Diffingi fictum non potest. Hor. 3. Car.
Neque diffinget, infectumque reddat.
Quod fugiens semel hora vexit.
Chi sà fare il fatto suo.] Negotij sui prudens. Ex Colum. l. 1. Præfat.
Chi non sà fare il fatto suo.] Negotij imprudens. Colum. l. 1. Præfat.
Chi fà il fatto suo, chi attende à suoi negotij.] Suo negotio negotiosus. Plaut. in Merc. Negotiosi eramus nostra negotia.
Fatto, cioè stagionato, e maturo.] Coctus, a, um. Cic de Sen. Poma ex arboribus si cruda sunt, vi auelluntur, si matura, & cocta decidunt. 2. Maturus, ra, rum, 1. 2. l. Cic. de Sen. 3. Mitis, & hoc mite, 1. l. Horat. Epod Od. 2.
Mezzo fatto, mezzo stagionato.] Semicoctus, ta, tum, 1. 3. l. 2. b. Ex Col. l. 8. c. 5.
Fattocchierie, vedi Affatturatore.
Fattocchieria, vedi Affatturamento, &c.
Fattore, colui che fà, vedi Facitore.
Fattore, Castaldo, cioè soprastante alle possessioni altrui.] Villicus, ci, m. gen 2 b. Var l. 1. & 2. Villicus agri colendi causa constitutus, atque appellatus à villa est. Cato. c 5. Villicus ne sit ambulator, sobrius siet semper. 2. Procurator villicus. Cic. Att. lib. 14 Pilia nostræ villam, villicosque procuratores tradidi. 3. Curator villaticus, vel villaris. Ex Cic. & Col. 4. Agronomus, agronomi, 2. 3. b. 1. com. Græc.
Esser fattore, ò Castaldo, essercitare la fattoria, ò castalderia.] Villico, cas, & villicor, caris. Pompon. Ergasi Longè ab Vrbe villicari, quò herus raro venit, non villicari, sed dominari, mea est sententia.
Esser fattore d'alcuno.] Cuipiam villicari. Plin. l. 8. cap. 6. Quorundam postea colenda suscipiebat Respublica senatus illi villicante.
Fattoria, e castalderia, l'vfficio di fattore, ò castaldo.] Villicatio, nis, f. g. 1. 4. b. 1. 3. l Colum. l. 11. c 1. Qui susceperit officium villicationis, sit à venereis amoribus auersus, quibus si se dediderit, non aliud quicquam possit cogitare, quam illud, quod diligit.
Fattrice, colei, che fà, vedi Factrice.
Fattura, vedi Affatturamento.
Faua, sorte di ciccaia, ò legame assai noto.] Faba, bæ, 1. b. Plin. l 22. c. 25. Faba solida fricta, feruensque in acre acetum coniecta, torminibus medetur. In cibo fressa, & cum alio cocta contra deploratas tusses, suppurationesque pectorum quotidiano cibo finnitus. 2. Fabulum, li, n g. 1. 2 b. Gel. lib. 4 cap 11. 3. Res fabaria. Ex Cæs. 3. bell. Ciuil. cuius est Res frumentaria. Et Cat. de Re rust. cap 10.
Faua d'Egitto.] Faba Aegyptia. Diosc. l. 2. c 49. Aegyptia faba, quam aliqui ponticam vocant in Aegypto plurima prouenit.
Faua saluatica.] Faba syluestris. Plin l. 18. c. 12.
Faua con la scorza.] Conchia, conchis, f. g Mart. l. 13. ep 7. 2 Faba folliculata. Matth. Rad. in Mart. lib. 13. epist 7. 3 Faba solida. Colum. l. 8. c. 6.
Il nero della faua.] Hilum, li, n g 1. l. Pomp Fest. l. 8 Hilum putant esse quod grano fabæ adhæret, ex quo nihil & nihilum.
Di faua, ò di faue, aggett.] Fabaginus, a, um, 1. 3 b. 2 l. Cat. cap. 54. Paleas triticeas, & hordeaceas, viciam acus fabaginum, vel de lupino, item de cæteris frugibus omnia condito. 2. Fabalis, & hoc le, 1. 2. l. Plin. lib. 22. cap. 2. 25. Cuius est. Fabalium etiam siliquarum cinis, &c.
Farina di faue: hà virtù di tor via le grinze da corpi.] Lomentum, ti, 1. & 2. l apud Mart qui sic ait: Lomento rugas veteri quid condere tentas Puella? 2 Fabæ lomentum. Plin. lib. 16. cap. 17 Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomento. 3. Farina fabacea. Matth. Rad. in Mart. lib 14. ep 55. Qui sic ait: Si non vis videris velut rugosus, & sulcis exaratus, vtere farina fabacea, quæ rugas abolet.
Fauuli, stuppie, e gambe delle faue.] Fabalia, lium, n. g. 1. 3. b. 2. l Plin. l 18. c. 12.
Nechio della faua.] Fabæ oculus. Arist.
Fauci, vedi Foce.
Faue scafate, ò sgusciate.] Fabæ siliquis deglubitæ. Ex Var. l 1. cap 48.
Da faue, addiett. attenente à faue, come dire terra, ò campo da faue] Fabatius, a, um, 1. 3. b. 2. l. Plin. l. 18. c. 12. Nascitur faba, & sua sponte in septentrionalia Oceani Insulis, quas ob id nostri fabarias appellant.
Fauella, ò loquela, Fior. anche parlanza, e parlatura, cioè il fauellare, ò parlare.] Eloquium, quij, n. g. 1. l. 2. & 3. b. Pomp. Mel. lib. 3. cap. 10 Sunt autem trans ea, quæ modo deserta diximus, multi populi, & quibus pro eloquio nutus est. 2. Locutio, nis, fœmin. gen. 1. 3. b. 2. l. Cic in Brut Solum, & quasi fundamentum oratoris locutionem emendatam. & latinam. 3. Loquela, læ. 1. b. 2. 1. Plaut. in Cist 4. Oratio, nis, 1. 2. l. Cic. 1. Off Ratio, & oratio vinculum est societatis humanæ 5 Sermo, nis, m. gen. 1 l. 2. com. in rect. & l. in obl. Plin lib. 6. cap. 30 Quibusdam pro sermone nutus; motusque membrorum est. 6. Loquentia, æ, 1. 3. b. 2. l. Sallust. de Con. Cat. In Catilina fuit satis loquentiæ, sapientiæ, parum.
Fauellare, vedi Parlare.
Fauetta, faua infranta.] Faba facta. Plin. l 20. cap. 6. Alium tussim sinat fractæ incoctum fabæ, atque ità in cibo sumptum 2. Faba fresca, vel fressa. Colum. l. 8. c. 6. Oua nonnulli solida multi etiam fressa faba coaggerant, alij salibus integris cooperiunt
Fauetta, diminu. faua picciola.] Fabula, læ, f g 1. & 2. b. Plaut. in Sticho. Pro opibus nostris satis commodulè nucibus, fabulis, ficulis. 2 Faba exigua, vel pusilla. Ex Cic. 1. de Diu. & ad Brut. ep 14.
Fauilla, vedi Scintilla
Fauo, Rom fiala, Sen fiale, Fior. 1. 1. cera doue stanno le celle dell'api. Fauus, faui, m. g. 1. b Plin lib. 11. cap. 6. Apes primum fauos construunt, ceram fingunt, & hoc est domos, cellasque faciunt, deinde sobolem, postea mella. Var. l. 3. cap. 16.
Fauo di mele.] Fauus mellitus. Varr. l. 3. c. 16.
Fauo senza mele.] Fauus inanis. Ex Plin. l. 11. c. 7.
Fauo di color nero.] Fauus niger. Plin. l. 11. c. 14 In Germania visus est octo pedum longitudinis fauus in caua parte niger.

Fauo

Fauo di molte caselle.] Fauus multicauatus,a,um,1.4.l. 2. 3.b. Var. l.3.c.16.Fauus est,quem fingunt multicauatum è cera cum singula caua sena latera habeant,quot singulis pedes dedit natura..

Fare i faui.] Fauos fingere,confingere struere,vel construere. Plin.l.11.c.6 & 10.

Cauare faui.] Fauos eximere. Plin.l 11.cap.10. Nouissimi maximè implentur melle, ideoque auerso aluco faui eximuntur.

Fauola,narration di fatto,ne vero, ne verisimile]fabula,læ, a.l.1 b.Cic 1 de Inu.Fabula est in qua,nec veræ,nec verisimiles res continentur, cuiusmodi est angues, Ingentes alitra iuncti iugo.

Fauola morale, che sotto qualche ridicolo, insegna à ben viuere] Apologus,gi,m.g.1.2.3.b. Cic. lib.1.de Inuent. Res, vel apologum, vel fabulam, vel aliquam contineat irrisionem.

E fauola.] Fabulosum est.

Non è fauola, non è carota.] Fabulosum non est. Plin. lib.7.cap.4. Ex fœminis mutare in masculos, fabulosum non est.

Fauoleggiare,comporre,ò narrar fauole.] Fabulas componere,scribere,vel narrare.

Fauoletta,dimin.fauola piccola.] Fabella,læ, 1.b.2.l. Cic.5. de Fin.Parui cum animo ducuntur, & sensibus dant se ad ludendum,fabellarumq;auditione ducuntur.

Fauolosamente,e fauolescamente. Fior. anco fauolicamente,auuerb.]Fabulosè,1.3.l.2.b Plin l.5.c.1.

Fauoloso,e fauolesco,Fior.anco fauolisco, addiett. di fauola.] Fabulosus,a,um,1.3.l. 2 b. Plin lib.10.cap.40.Pegasos equino capite, volucres ac gryphas aurita aduncitate rostri fabulosos reor. 2.Fabularis, & hoc re, 1.3.l.2.b. Suet.in Tib. c.70. Tiberius maximè curauit notitiam historiæ fabularis vsque ad ineptias, atque derisum.

Fauonio, vento così detto.] Fauonius, nij, 1.3.b. 2.l.2.Zephyrus,ri, 1 2 b. Hor & Virg.

Fauorabile, vedi Fauoreuole.

Fauore,aiuto,ò difesa verso alcuno.] Fauor,ris,m.g.1.b.2.l. in rect.& l.in obl. Ouid.

Esser in fauor di qualch'vno.] Ab aliquo esse. Cic.

Per fauore.]Per gratiam.Suet.in Oth c.1.

Fauoreuole, e fauorabile.] Propitius, tia, tium, 1.l. 2.3 b. Cic. ep. ad Octau Fortuna populi,quæ nobis infesta est, fuit aliquando propitia, & vt spero, futura est. 2.Secundus,da,dum,1 b.2.l.Cic.1.Off.Vt aduersas res, sic secundas immoderatè ferre, leuitatis est.

Fauorire,Sen.fauorare, e fauoreggiare, Fior. cioè far fauore.] Faueo,es,1.b.2 Suffragor,aris,1.2.l. Cic.

Fauorir alcuno.] Studere alicui. Var.l.3 cap 2.Et candidato, cui studebamus, vellemus esse præsto.

Fauorire,cioè dar'aiuto]Præstò esse. Cic.pro Quint.Is,qui tibi præstò semper fuit.

Fauorito,che hà riceuuto gratia, ò fauore.] Beneficio affectus,a,um. Cic.

Fauorito,cioè che stà in gratia di qualch'vno.] Gratiosus, a,um, 1.3.l.2. b. Cic. ad Att. Cicero erat gratiosus apud Cæsarem.

Il tuo fauorito,quegli,che tu ami.] Deliciæ tuæ. Cic. epist. l.7. Deliciæ tuæ noster Aesopus.

Fausto,addiett prospero, felice.] Faustus, ta, tum, 1.l. Cic. de Diu Maiores nostri omnibus rebus agendis, quòd bonum, faustum, felix, fortunatumque esset præfabantur: rebusq diuinis, quæ publicè fierent, vt fauerent linguis, Imperabatur.

Fautore, Sen fauoratore, fauoreggiante, e fauoreggiatore: colui,che fauorisce,fauoreggia, ò fauora.] Fautor,ris,1.l 2.b.in rect & l.in obl. Plaut.

Fazzoletto,Rom moccichino,Sen pezzuola,Flor.dicesi anco fazzuolo,cioè quel pannicello lino, col quale ci soffiamo il naso.] Sudarium,rij,neut gen 1.& 2 l. 3.b. Suet.in Nero. cap.48. Nero vt erat nudo pede, atque tunicatus, penulam obsoleti coloris superinduit; ad opertoque capite, & ante faciem obtenso sudario equum inscendit. Quint. lib 6.cap.3. Vatinius cum reus candido frontem sudario tergeret, &c. 2. Linteolum, li, neut. gen. 1. l. 2. 3.b. Ex Plin. lib. 20. cap. 17. Melanthion, siue Melaspermon distillationem narium discutit tusum in linteolo, olfactum. 3.Lacinia, æ, fœmin.gen. 1. & 3.b. 2.l. Paul. Manut in Cic. l.16. epist 11. Laciniam pro linteolo, vel sudario quadrato, aut oblongo. Plautus accepit in Mercat.Sume,inquit, laciniam, atque absterge sudorem tibi.

Fazzoletto brutto, cioè sucido, & imbrattato.] Sudarium sordidum. Ex Quint. lib.6. cap 3. & Horat.lib. 1. epist.5.

Fazzoletto piccolo.]Sudariolum,li,neut.gen.1.& 2.l. 3.& 4.b. Apul.in Apol. Quanti sudores innocentibus hoc vno sudariolo afferantur, possum equidem pluribus disputare. 2.Laciniola,læ,fœm.g 1.3.4 b. 2.l. Ex Plaut. Merc.& Bacch.3. Linteolum paruum. Ex Plin. lib.27.cap.17. & lib.11.c.37.

Fazzoletto da collo, vsato dalle donne per coprire il collo, ò il petto.] Strophium,phij,n.g.1 2.b. Turpil. in Philopastro me miseram,qui epistola excedit,quam inter tuniculam,& strophium collocaram.

Fazzoletto piccolo da collo.] Strophiolum, li, neut. gen. 1.2.3.b.

F E

FEbraio, e febraro. Sen. anco ferraio, il secondo mese dell'Anno Ecclesiastico, & il duodecimo Astrologico.] Februarius, rij, masc.gen. 1.com. 3.l. 2.4 b. Var. de Ling. lib.5. Posterior mensis, vt dicunt scriptores, ab Dijs inferis februarius appellatus, quod tum his parentetur. Ego magis arbitror februarium à die februato, quòd tum februatur populus. 2 Februarius Mensis. Pal. lib.3. c.1. Februario mense prata si macra sunt,sparso lætamine saturentur. 3 Mensis Intercalarius. Liu.7. Bel. Mac. L. Scipio triumphauit mense intercalario, pridie Calendas martias. 4. Mensis intercalaris. Macrob.

Di febraio, addiett.] Februarius,a,um, 3 l. Col. l.11. cap.3. Sexto calendas februarias, leonis quæ est in pectore clara stella occidit.

Febre, intemperie di corpo.] Febris,bris,1.com.f g. Varro Andabat. Alterum appellamus à calendo calorem, alterum à feruore febrim. Non.Marc.Febris proprietatem à feritate morbi,vel mali. 2. Febricitantium,seu febrientium valetudo,vel morbus ex Plin.l.23.c.1.Cuius est. Febrium valetudo, & cardiacorum morbus. 2. Affectio febriculosa ex A.Gell. l.20. c.1. Cuius est. Morbus febriculosus. 3.Morbus febriculosus A.Gell lib 20. cap.1. Morbus in lege ista non febriculosus, neque nimium grauis, sed vitium aliquod imbecillitatis, atque inualentiæ demonstratur.

Febre acuta.] Febris acuta. Cels.

Febre à caldo] Febris calida.

Febre calda,che arde.] Febris ardens. Cels.l.2. c.8.

Febre casuale.] Febris fortuita. Suet.in Tib.c.73.

Febre contagiosa.] Febris contagiosa Cels.

Febre continoua.] Febris assidua. Cels.l.2. c.8.2 Febris continua.Cels l.2.c.7.3.Febris perpetua. Plin.l.7.c.51. 4 Febris continens. Cels.lib.2.cap.8.Si caput febre continenti dolet.

Febre diurna, che vien di giorno.] Febris diurna. Plin. l.29 c.4.

Febre etica,cioè habituale.]Febris hectica. Hermol.in Plin. febris hectica non à consuetudine, vt imperiti credunt, & ob id ethicam barbarè pronunciant,sed ab habitu nomen habet; hæc non In humore tantum, atque spiritu, sed in ipsis planè ossibus coit, & inolescit. 2. Hectica, cæ, vel Hectice, ces, fœmin. gen. & 2.b Guliem. Morel.

Infermo di febre etica.] Hecticus, ca, cum, 1.l.1.b. Thes. græc.qui sic ait: apud Galenum hecticus dicitur,qui hectica febri laborat.

Febre à freddo, ouer con freddo,che fà tremar di freddo.] Febris quercera, vel querquera, 2 b. Gel. lib.20. cap.1. Morbum hoc appellari putas, ægrotationem grauem

cum febri rapida, & quercera? Et Lucil. Lactas me vt febris quercera. Idem. Querquera consequitur febris, capitisque dolores. 2. Febris frigida. Plin. l. 26. c. 11. 3. Febris horrifera Ex Cic. 3 de Nat. 4. Febris horrifica. Ex Cic. de Fat. & pro Dom. 5. Febris cum horrore veniens. Plin. l. 26. c. 11.

Febre gagliarda.] Febris vehemens. Cels. l. 1. c. 10.

Febre lunga.] Febris longinqua. Plin. l. 29. c. 4.

Febre notturna, che viene di notte.] Febris nocturna. Idem ibidem.

Febre periodica; quella, che à certo tempo ritorna, come terzana, ò quartana.] Febris circuitu rediens. Cels. 2. Febris circuitu repetens. Diosc. l. 2. c. 153. 3. Febris periodica. Plin. l. 20. cap. 3. Semina syluestris cucurbitæ si fuerint pari numero adalligata, febribus sanare dicuntur, quas græci periodicas vocant.

Febre quartana.] Quartanæ morbus. Suet. in Iul. Cæs. cap. 1. Cuius est. Morbo quartanæ aggrauante &c. 2. Quartana, næ, 1. 2. l. Cels. l. 3. c. 15. Quartana neminem iugulat, sed si ex ea facta quotidiana est, in malis æger est. 3. Quadrini circuitus febris. Plin. l. 7. c. 50. Quadrini circuitus febris nunquam brumæ, nunquam hybernis temporibus incipit. 4. Febris biduo medio interuallata. Gel. l. 7. c. 1. 2. Cum ita sit, vt in rebus humanis benè, aut malè vice alterna sit, hæc biduo medio interuallata febris, quantò est fortunatior? &c. 5. Febris quartis diebus recurrens. Gel. ibidem.

Febre settimana, cioè che ritorna ogni settimo giorno.] Febris hebdomadæ, 1. 3. l. a. b Græc. Alex. Aphrod. a. Febris hebdomatica, 1. l. a 3. & 4. b. Græc. Ex Gregor. Nazianz. 3. Febris septimana. Ex Cic. 3. de Nat.

Febre terzana.] Febris die medio interuallata, ex A. Gell. lib. 17. cap. 22. Qui de quartana loquens sic ait: 1 Hæc biduo medio interuallata febris. 2. Febris trini circuitus. Ex Plin. l. 7. c. 50 Qui de quartana loquens, quadrini circuitus febrem dicit. 3 Tertiana, næ, 1. 3. l. 2. b. 4 Tertiana febris. 5. Febris tertijs diebus recurrens. Ex Gell.

Febre, che ritorna.] Febris recidiua. Cels. l. 3. c. 4. Hippocrates, si alio die febris desiset, recidiuam timere erat solitus.

Febre instabile.] Febris vaga. Cels. l. 3. c. 5.

Cagionar febre.] Mouere febrem Colum. l. 6. c. 5. Boues in cursum concitandi non sunt, nam ea res, aut cit aluum, aut mouet febrem.

Guarir ò sanar la febre.] Febrem soluere. Plin. l. 24. cap. 9. Viticis semen potum, vini quendam saporem habet, & dicitur febrem soluere.

Esser netto di febre.] Febre ex toto vacare Cels. l. 2. cap. 14. Cum ex toto corpus febre vacabit, &c. 2 Febre ex toto carere. Cels. l. 2. c. 15. Gestatio aptissima est corporibus, quæ iam ex toto febre carent.

Esser preso dalla febre.] Febre corripi. Plin. l. 7. c. 51. Antipater. Sidonius poeta omnibus annis vno die tantùm natali corripiebatur febre, & eo consumptus est.

Hauer la febre, vedi Febricitare.

Hauer grao febre.] Grauiter febricitare. Sen. lib. 12. cap. 86.

Rallentamento di febre.] Febris remissio. Cels. l. 2. cap. 15. Gestari corpus dolens non debet in recenti febre, sed in remissione eius.

Su'l meglio della febre.] In medio febris impetu. Cels l. 2. cap. 11.

Febre, che stà in aumento.] Febris increscens. Cels. lib. 2. cap. 14. Frictio nunquam adhibenda est febre increscente.

Cagionar' à vn la febre.] Febre aliquem afficere. Ex Suet. in Vitell. c. 14. Cuius est. Is febre affectus.

Cosa, che cagiona la febre, ò appartenente à febre.] Febrilia, & hoc febrile, 2. 1. Apul. Ardore æstuans febrili.

Febre, nome di Dea appresso gli antichi.] Febris, febris, f. g. Plin. lib. 2. cap 7. Febris fanum publicè in palatio dicatum est.

Febretta, febricella, febricina, e februzza, dimin. febre piccola.] Febricula, læ, f. g. 1. com. a. 3. b. Cels. lib. 3. cap. 25. Consumit hominem febricula. 2. Febris lenta, vel leuis.

Febricitare, Fint. hauer febre.] Febricito, as, a. 3. b. Col. lib. 6. cap. 9. Febricitanti boui conuenit abstineri cibo vno die, postero deinde exiguum sanguinem ieiuno sub cauda emittit. 2. Febrio, is, 1. com. a. b. Col. l. 6. c. vlt. 3. Febrim habere. Cic. l. 7. epist. 26. 4. Febre affici. Ea Suet.

Febricitante, e febricoso, ch'hà febre.] Febricitans, tis, o. g. 2. l. b. Cels. l. 2. c. 6. 2. Febriens, entis, o. g. a b. Col. l. 6. c. vlt. Febrienti mulæ cruda brassica datur, suspiriosæ sanguis detrahitur. 3. Febre affectus, a, um. Suet. in Vitel. cap. 14. Vitellius hominem occidit, veneno manu sua porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is affectus febre poposcerat.

Febricoloso, addiett. di febre.] Febriculosus, a, um, 4. l. 2. 3. b. Gel. lib. 20. cap. 1. Morbus non febriculosus, neque nimium grauis.

Febrone accrescit. febre grande.] Febris magna, vel ingens, ex Corn. Cels.

Feccia, superfluità, & escremento di cose liquide.] Fæx, cis, f. g. Plin. l. 24. c. 20. Fæx, vini siccata recipit ignes, ac sine alimento per se flagrat. 2. Floces, cium. Apud Gell. voce insuitata.

Feccia d'oglio, vedi Morca.

Feccia d'vnguento.] Magma, magmatis n. g. a. b. in rec. & obl. Plin. l. 13. c. 2. Sicci odoribus constant, quæ diapasmata vocantur: nam fæcem vnguenti magma appellant. 2. Recrementum vnguentorum. Cels. 3. Vnguentorum fæx. Plin.

Feccia di metallo.] Scoria, scoriæ, f. g. & 1. l. Plin. l. 33. cap. 4. Quæ è catino iactatur spurcitia in omni metallo, vocatur scoria. 2. Metalli sputcitia. Ea Plin. ibid.

Leuar la feccia, purgare dalla feccia.] Defæco, cas, t. 2. l. Plin. l. 18. c. 25. Per brumam vina defæcari, vel etiam diffundi Hyginus suadet, à confecta ea septimo die, vtique si septimana Luna competat.

Purgato dalla feccia.] Defæcatus, ta, tum, 3. l. Colum. de Re rust. l. 12. Vinum defæcatum in amphoras bonas adijcito.

Feccia per metafora, si dice di persone vili, & abiette.] Fæx, cis, f. g. Cic. pro Flac. Opifices, & tabernarios, atque illam omnem fæcem Ciuitatis quid est negotij concitare?

Fecciaia, buco della botte, doue si mette la canella.] Cauus fæcarius. Ex Plin. & Hor. 2. Foramen, vel ostium fæcarium.

Feccina, diminut. feccia poca, ò piccola.] Fæcula, f. g. 2. b. Ea Colum. & Apul.

Feccino, addiett. si dice à vite, od'vua, che fà più feccia dell'altre.] Fæcinius, a, um, 2. 3. b. Colum. de Re rust. lib. 3. c. 2. Vites quædam à colore rubellianæ nuncupantur, eædemque fæciniæ, quòd plus, quam cæteræ fæcis afferunt.

Feccioso pieno di feccia.] Fæculentus, ta, tum. a. b Plin lib. 31. cap. 3.

Fecondamente, ò fertilmente, auuerb. con fecondità, ò fertilità.] Fœcundè, 3. l. Sipont. 10 Mart. A fœcundus fit aduerbium, fœcundè, quod est copiosè. 2. Fertiliter, 1. l. 2. 3. 4. b. Ea Plin. l. 10. c. 7.

Più fecondamente, auuerb. compar.] Fœcundiùs. Plin lib. 16. c. 36. Arundo omnis ex vna stirpe numerosa, atque etiam recisa, fœcundiùs resurgit. 2. Fertiliùs, 1. l. 2. 3. b. Plin. l. 10. c. 7.

Fecondare, far fecondo, ò dar fecondità.] Fœcundo, as. Virg. 4. Georg. 2. Fœcunditatem dare. Cic. 2. de Nat. Nos fruges serimus, nos arbores, nos aquarum inductionibus terris fœcunditatem damus. 3. Fœcunditatem importare. Plin. lib. 14 cap. 18. Dicitur in Arcadia vinum fieri, quod fœcunditatem fœminis importet, viris rabiem. 3. Fertilem, aut fœcundum reddere. Col. de Arb. c. 23. Stercore suillo, & humano, & lotio humano veteris punicæ radices rigato; ea res fertilem arborem reddet.

Fecondità, e fertilità, Fior. anco fecondia, 3. l. l'astratto di feconda.] Fœcunditas, tis, fœm gen. 3. b. Cic. 2. de Diu. Nonnulli agros vbertimos, maximèque fertiles inco-

incolunt, in quibus multa propter fœcunditatem fingi, gignique possunt.

Fecondo, e fertile, aggett.] Fœcundus, a, um. Sipont in Mart. A fœcio fit fœcundus. quod fructum faciat, significatque opimum, & abundantem, à quo fœcunditas, abundantia. 2 Ferax, cis, o g. t.b. 2.l. Corn Sakua ingentium belluarum feraces 3. Fertilis, & hoc, le, 1 l. 2 b. Cic. 1 Off. Debemus imitari agro fertiles, qui multò plus afferunt, quam acceperunt.

Fede, lealtà, ò credenza.] Fides, ei, 1.b. fœm. gen. Cic. 1. Off Fundamentum Iustitiæ est fides, idest dictorum, conuentorumque constantia, credamusque quod fiat id, quod dictum est appellatam fidem. 2. Fidelitas, atis, 1. 3. b. 2. l. Cic. 13 Famil. ep. 20 Asclapo medicus in valetudine mihi, tum ipsa scientia, tum ipsa fidelitate, beneuolentiaque satisfecit.

Poca fede.] Fides imbecilla, vel fidei imbecillitas. Maff. lib. 1. ep. 2.

Dar la fede, ò dar la mano.] Fidem, aut dexteram dare. Cic. 2. de fin. Marcus Regulus sua voluntate, nulla vi coactus, propter fidem, quam dederat hosti. Carthaginem euertit.

Fede Cattolica, ò fede Christiana.] Recta in Deum fides. Maff Hist Ind. l. 1.

Mantenere la fede, osseruare la promessa.] Fidem seruare, vel conseruare. Cic. 5. de fin. Nemo est, qui non affectionem animi probet, atque laudet, qua non modo vtilitas nulla quæritur, sed contra vtilitatem etiam conseruatur fides 2. Fidem præstare. Cic. 2. de Diu. Virtus vetat spectare fortunam dum præstetur fides. 3 Manere, vel stare in fide. Cic. pro Domo: Gabinius fregit fœdus, Piso in fide mansit.

Mancar di fede, ò di parola.] Fide decedere. Liu. dec. 4 l 5 2. Fidem abrumpere. Corn. Tac. lib. 20 Fidem per scelus abrumperent. 3. Fidem deserere. Catul. ep. 62. ad Ianuam. 4. Fidem exuere. Corn Tac. lib. 1. Ann. Attilium moriturum potius, quam fidem exueret, clamitat. 5 Fidem fallere. Cic 1. Off. M. Attilius Regulus ad supplicium redire maluit, quam fidem hosti datam fallere 6 Fidem frangere Cic pro Rosc. Com. Fidem frangere perfidiosum, & nefarium est 7 Fidem violare. Cic. 3. Off Qui iusiurandum violat, is fidem violat. 8. Fidem rumpere. Liu 9 ab Vrb 9 Fidem prodere. Sall. in Catil. Sed ante hanc fidem prodiderat, creditum abiurauerat.

Il mancar di fede, vedi Perfidia.

Mancatore di fede, vedi Perfido.

Hauer poca fede.] Exiguè, vel parum credere, cum dat.

Hauer gran fede.] Valdè, vel multum credere, cum dat. pers.

Fedele, leale addiett.] Fidelis, & hoc, le, 1 b. & 2. l Cic. pro Rosc Amer Nemo credit nisi ei, quem fidelem putat. 2. Fidus, da, dum, 1. l. Liu. 2. ab Vrb. Fida pax Romanis fuit cum Porsena.

Molto fedele, ò leale.] Perfidelis, & hoc, le, 1 & 3. l. 2. b. Cic. Att l. 2 epist. 19. Post hac si perfidelem habebo, cui dem, scribam planè omnia.

Fedelmente, lealmente, auuerb. con fedeltà, ò con lealtà] Fideliter, 1. 3 4 b 2. l. Cic 16. Fam ep 17. Huic verbo Fideliter, domicilium est proprium in officio, migrationes in alienum multæ; nam & doctrinæ, & domus, & ars, & ager etiam fidelis dici potest, vt sit quomodo Theophrasto placet, verecunda translatio 2 Cum fide Suet in Cal. cap. 16 Legata ex testamento Tiberij cum fide persoluit 3. Ex fide. Suet in Galb. c 9 Nummulario non ex fide versanti pecunias manus amputauit. 4. Animo fideli. Cic. pro Mil 5 Animo fido. Liu 5 bell. Pun.

Molto fedelmente, ò lealmente.] Magna cum fide. Ex Cic. l. 4 ad Att 2 Magna ex fide Ex Suet. in Cal. c 16.

Fedeltà, e lealtà, Fior anco leanza, vedi Fede.

Fegatello, addiett. Fegato piccolo.] Iecusculum, li, n. g. 1. 3. b. 2 l. Plin. l 11. c 37 Murium iecusculis fibræ ad numerum Lunæ in mense congruere dicuntur, totidemque inuenire, quotum eius lumen sit.

Fegatello, inteso di quei di porco, che si chiamano fegatelli.] Iecoris suilli frustulum. 2. Suillum iecur in frusta concisum, vel iecur suillum frustulentum.

Fegato membro interiore dell'animale, doue si genera il sangue.] Iecur, oris, vel iecur, iecinoris, seu iocinoris, n. g. 1. 2. b. in rect. & obl. Plin. l 11. c. 39. 2. Hepar, tis, n. g. 1. l. 2. b. Græc.

Mal di fegato] Iocineris vitium. Plin. l. 20. c. 12. Ocimum insaniam facit, & lethargos, & iocineris vitia.

Fegatoso, che hà mal di fegato.] Hepaticus, a, um, 1. l. 2. 3. b. 2. Ex iecore laborans tis.

Felce, herba nota.] Filix, cis, f. g. 1. b. 2 l. In rect. & l. in obl. Plin. l. 18. c. 6. Filix biennio moritur, si frondem agere non patiaris: si efficacissimè contingit, germinantis ramis baculo decussis

Di felce.] Filiceus, a, um, 1. 2 3. b Ex Plin.

Felce quercina, herba medicinale. con altro nome polypodio.] Filicula, læ, f g 1. 2 3. b. 2 Polypodium, dij, n. g. 1. 2. 3. 4 b. Plin. l. 26 c 8.

Felceto, luogo doue stanno molte felci.] Filictum, cti, n. g. 1 b. 2. l. Colum. l 2 c. 2 2. Filicetum, ti, n. g 3. l. Palladius, l 9. tit. 3.

Fele, vedi Fiele.

Felice, prospero, e fortunato, auuenturato, & auuenturoso] Fœlix, cis, o. g. 1. 2. l. Plin. l. 7. cap 40 Si verum facere iudicium volumus, ac repudiata omni fortunæ ambitione, decernere, mortalium nemo est fœlix. Abundè igitur, atque indulgenter fortuna decidit cum eo, qui iure dici non infœlix potest.

Felice d'imaginatione.] Cogitatione, vel opinione fœlix. Ex Senec. l. 15. ep. 75.

Felice di nome.] Verbo, & vocabulo fœlix.

Felice di fatti.] Re, vel proprietate fœlix. Ex Sen. l. 10. epist 5.

Felice, nome proprio di donne, vna delle quali fù Romana del chiarissimo casato de gli Orsini; donna di maschil coraggio, e di Marc'Antonio Colonna moglie degnissima.] Fœlix, cis, 1. & 2. l. Hor. Turs. Laur. hist. lib. 4. cap. 21. Fœlix Vrsina cum honestissimo comitatu Lauretum venit, solemnibus ibi expiata mysterijs, &c.

Felicemente, prosperamente, e fortunatamente, auuenturatamente, & auuentureuolmente, auuerb con felicità, ò prosperità, con buona fortuna. ò ventura] Fœliciter 1. & 2. l. 3 4 b. Plaut. in Merc. Fœliciter is sapit, qui alieno periculo sapit 2 Fortunatè, 1 2. 3. & 4. l Cic de Fin. Cum ergo hoc sit extremum, congruenter naturæ, conuenienterque viuere, necessariò sequitur omnes sapientes semper fœliciter, absolutè fortunatè viuere 3. Fortunatim, 1. 2. 3. l. Plaut. Si dederit. Iuppiter, vt fortunatim omnia succedant. Enn. apud Non. Marc 4 Prosperè, 1. & 3 l. 2. b. Cic lib 3 epist 12. Ego velim mihi, Tulliæque prosperè euenire ea, quæ me insciente facta sunt à meis. 5 Faustè, 1. & 2 l. Cic pro Mur. Idem ego sum precatus, vt ea res faustè, fœliciter, prosperèque eueniret. 6. Prosperiter, 2 & 3 b. Sipont. Veteres pro spem, sperem dixere ab hoc factum est prosperè aduerbium quasi prospe. Quidam etiam prosperiter, pro prosperè vsurparunt.

Più felicemente, con maggior felicità.] Fœlicius. 1 2 l. 3 b. Val. Max. l. 5 c. 2. Fortes viri fœlicius sepeliuntur, quàm viuunt ignaui.

Felicissimamente, con somma felicità.] Felicissimè Cic de Prouinc. Consul. Cæsar cum acerrimis nationibus Germanorum felicissime decertauit.

Felicità, e prosperità, sust l'astratto di felice, ò prospero.] Felicitas, tis, 3 b Sen l. 21. c. 16. Omnium, quos incedere altos videtis, bracteata felicitas est. 2. Prosperitas, atis, 2. 3 b. Sen. controu lib. 1. con 1. Omnis instabilis, & incerta felicitas est, quid ergo non timendum felicibus est, quid infœlicibus desperandum? 3. Secunda fortuna. Ex Cic.

Felicità, nome di Dea appresso i Romani, dalla quale sperauano i prosperi, e felici successi de' negotij] Fœlicitas, atis, f. g Plin. l 36 c. 5.

Chi stà nel colmo di felicità.] Florentissimus, a, um. Cic

Felicitare, far felice.] Fœlicem facere. Ex Plaut. in Aul. 2.

Fœlicitatem facere, cum dat. Ex Plin. l. 14.

Fello, cioè perfido, vedi Perfido.

Feltraro, chi fa feltri.] Coactiliarius, rij, 1.3 & 4.b. 2.l. Ex Iul Capit. in Pert.

Arte di feltraro.] Ars coactiliaria. Iul. Cap in Pert.

Bottega di feltraro.] Officina, vel taberna coactiliaria; Ex eod.

Esser feltraro, far' ò vender i feltri.] Artem coactiliariam factitare.] Tabernam coactiliariam exercere Iul Cap. Pert. Pater eius in Liguria tabernam coactiliariam exercuerat.

Feltro, panno fatto di lana compressa insieme.] Gausape, n.g. indeclinabile. 2.3.b. in plur tamen habet gausapa. 2.3 b Plin. lib 8. cap. 48. Antiquis torus è stramento erat, qualiter nunc etiam in castris gausape Ouid. 2 de arte. a Gausapa si sumpsit, gausapa sumpts proba. 2 Lana per se coacta. Plin. lib. 48. Lanæ per se coactæ vestem faciunt, & si addatur acetum etiam ferro resistunt, immo verò etiam ignibus, nouissimo sui purgamento. 3. Lana coacta, & compressa. Robert. Const. 4. Vestis coactilis, Ex Vlpian.

Feltro, gabbano, ò mantello di feltro da far viaggio.] Gausapina, næ, fœm. gen. 2.3 b. Martial. Mense, vel Augusto sumere gausapinas. 2. Penula gausapina. Mart. lib 14.

Vestito di feltro.] Gausapatus, ta, tum, 2.b. 3.l. Sen. epist. 54.

Femina, voce, che significa il sesso feminile, non solo de gli animali, ma anco delle piante.] Fœmina, næ, fœm. gen. 1.l. & 2.b. Plin. lib. 8. cap 36. Vrsorum mares quadragenis diebus latent, fœminæ quaternis mensibus. Idem Plin. lib. 16. cap. 33. Cupressorum genera duo: Meta in fastigium conuoluta, quæ & fœmina appellatur; Mas spargit extra se ramos, deputaturque, & accipit vitem.

Femina per donna, vedi Donna.

Feminaccio Sen. femminacciolo. Fior. vago di femine, vedi Effeminato.

Feminella, vedi Donniciuola.

Femineo, feminesco, e feminile, vedi Donnesco.

Femminilmente, vedi Donnescamente.

Feminezza, astratto di femina.] Sexus femininus, 1.3.l. 2.b. Plin. l. 27. c. 2. 2. Sexus muliebris. Ex Colum. l. 1. cap. 24. & Plaut. in Epid.

Feminino, addiett. di genere di femina.] Femininus, a, um, 2 b. 3.l. Quint. lib. 1. cap 4. Nec statim diligentem putabo qui promiscua, quæ & epicena dicuntur, ostenderit, in quibus sexus vterque per alterum apparet, aut quæ feminina positione mares, aut neutrali feminas significant, qualia sunt murana, & Clycerium.

Fendere, cioè spaccare, vedi Spaccare.

Fendersi, cioè aprirsi, vedi Aprirsi.

Fenditura, vedi Fessura e pelo.

Fenestra, vedi Finestra.

Fenice, vccello fauoloso.] Phœnix, cis, m g. 2.l. in obl. Plin. l. 10. c. 8. Aethiopes, atque Indi discolores maximè, & inenarrabiles ferunt aues, & ante omnes nobilem Arabia Phœnicem, haud scio, an fabulosè vnum in toto orbe, nec magnoperè visum.

Feretro, vedi Cataletto.

Feria, giorno di lauoro, vedi Giorno di lauoro.

Feriale, dozzinale, vedi Dozzinale.

Ferie, vacanza.] Feriæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. 1.3.l. 2 b. Cic. Or. Tantum tribui doctrinæ temporis, quantum mihi puerilis ætas, & forenses feriæ concesserunt.

Ferimento, il ferire.] Sauciatio, nis, fœmin. gen. 1.l. 2. 4.b. Cic. pro Cæc. 2. Vulneratio, nis, fœm. gen. 2.b. 3.l. Cic. pro Cæc.

Ferinamente, vedi da Fiera.

Ferino addiett. di fiera.] Ferinus, na, num, 3 b. & 2.l. Cic. 1. de Inuent. fuit quoddam tempus, quum in agris homines passim bestiarum more vagabantur, & sibi victu ferino vitam propagabant. 2. Theriacus, a, um. Græc. Ex Plin. l. 29. c 4. 1.l. 2. 3.b.

Ferire percotendo, ò tagliare con far sangue.] Ferio, tis. 1.b. Virg 2. Saucio, as, 1.l. 2.b. Col. lib 6. cap. 13. Si bos tumore palati cibos respuit, crebrumque suspirium facit, & hanc speciem præbet, vt bos in latus pendere videatur, ferro palatum opus est sauciare, vt sanguis profluat. 3. Vulnero, as, 2 b. Plin. lib 8. cap. 16. Leo qui tela quid emiserit, sed tamen non vulnerauerit, correptum, rotatumque sternit, nec vulnerat. 4. Vulnere afficere, cum accus. Colum. lib. 4. cap. 11. 5. Vulnus facere, cum dat. Quint. lib 5. cap. 13. Vt quod sentio semel finiam: tanto est accusare quàm defendere: quantò facere, quàm sanare vulnera facilius. 6. Vulnus imponere. Cic. 4. de Fin. Quæ hic Reip. vulnera imponebat, eadem sanabat. 7. Vulnus imprimere. Col. lib. 7. cap 11. 8. Vulnus inferre. Cæs. 2. bel. Ciu. 9 Vulnus infligere. 10. Vulnus ingerere. Tac 19. 11. Vulnus dare. Virg. 10. Aen. 12. Plagam facere. Cic. in Orat. 13. Plagam imponere cum dat. Cic. pro Sest. 14 Plagam inijcere, Cic. pro Mur. 15. Plagam infligere. Cic. in Var. 16 Saucium, vel Saucium facere. 17 Vulnus impingere. Plaut. Amph

Ferire insieme, ò malamente, ò con più ferite.] Consaucio, cias. Auct. ad Heren. lib 4. Corpus crebro, & celeri vulnere consauciatur. 2. Conuulnero, as, 3. b. Plin. in Pan.

Ferire di punta.] Punctim ferire, vel sauciare. Ex Liu. 4. Bel. Pun. & Suet. in Calig. c. 58.

Ferire di taglio.] Cæsim ferire, vel vulnerare. Suet. in Calig. cap. 58.

Ferire à morte, ò mortalmente.] Lethaliter ferire, vel sauciare. Ex Plin. lib. 21 cap 37. & Cic pro Balbo. 2. Mortiferè ferire, vel vulnerare. Ex Plin. ep. 60. & Cic. pro Balbo.

Ferir di mala maniera.] Grauiter vulnerare. Sallust. in Catil. Strenuissimus quisque, aut occiderat in prælio, aut grauiter vulneratus discesserat.

Ferita, percossa, ò taglio con sangue.] Vulnus, eris, n. gen. 2.b. in rect & obl. Cels. lib. 1. cap 26. Peius etiam vulnus est, ex quo aliquid excisum est, ex quoque caro alia parte abscissa, alia dependet. 2 Plaga, gæ, fœm gen. 1.l. Cels. l. 5. cap. 26 Pessima quæque plaga in orbem est; tutissima, quæ in lineæ modo recta est. Quò deinde propius huic, illiue figuræ vulnus est, eò vel deterius, vel tolerabilius.

Ferita di ferro, ò d'vnghia.] Vulnus ferro, vel vngue factum. Plin. lib 24. cap. 18. Herbam militare vocant, quoniam vulnus ferro factum, intra dies quinque sanat, ex oleo imposita.

Ferita di foco.] Vulnus igne factum. Col. l. 6 c 7. In boue vulnera facta igne dum senescunt, defrificare bubula vrina conuenit.

Ferita di punta, ò di taglio.] Plaga punctim, vel cæsim facta. Ex Liu. 2 Bel. Pun. & Cic. in Orat.

Ferita di pietra, ò di bastone.] Vulnus lapide, vel fuste factum. Ex Plin l. 24. c 18.

Ferita fresca.] Plaga recens. Plin. l. 26. c. 14 Lysimachia recentibus plagis medetur. 2 Vulnus recens. Plin. l. 26. cap. 14 Radices persolatæ vulneribus ferro illatis recentibus imponuntur, folia veteribus.

Ferita profonda.] Vulnus altum. Gel. l. 5. cap. 2. Alexandri Regis equus, & capite & nomine Bucephalus fuit: qui coniectis vndique in Alexandrum telis, vulneribus altis in ceruice, atque latere perfossus est.

Ferita mortale.] Vulnus mortiferum. Cic. pro Syl. P. Sylla vehemens, & mortiferum vulnus accepit. 2. Vulnus lethale. Plin. de viris illust. hist. 7. Tarquinius priscus, graui quidem, sed non lethali vulnere accepto, petijt vt interim, dum conualesceret, Seruio Tullio audientes essent.

Ferita à modo di Luna.] Plaga lunata. Cels. l. 7. c. 26. Cutis plaga lunata incidi debet.

Ferita tonda, ò circolare.] Plaga in orbem, Cels. l. 5. cap. 26. Pessima quæque plaga in orbem est.

Ferita in parte anteriore.] Vulnus aduersum. Cic. de Arusp. 2. Vulnus aduerso corpore exceptum. Cic. 7. Ver.

Ferita in parte posteriore] Vulnus auersum. Ex Cic. de Arusp. & 2. de Or. 2. Vulnus auerso corpore exceptum. Ex

Cic.

Cic 7. Ver. & 2. de Orat.

Ferita curabile] Vulnus sanabile. Iuuen. Sat. 15.

Ferita dritta.] Plaga recta. Cels l. 5. c. 26

Ferita grande, feritaccia, vna mala ferita] Plaga luculenta vel grauis. 2. Ingens vulnus. Cic. Phil. 7. Luculentam ipse plagam accepit, vt declarat cicatrix.

Ferita incurabile.] Vulnus insanabile. Plin. l. 32. c. 10. 2. Plaga insanabilis. Cic. pro Sext. 3. Vulnus immedicabile.] Ex Virg 12. Aen.

Ferita torta] Plaga obliqua. Colum. l. 4. c 24.

Ferita vecchia.] Vulnus vetus, vel vetustum. Plin. l. 26. cap. 14.

Riceuer vna ferita.] Plagam accipere. Cic. 2. Tusc. 2. Vulnus accipere. Cic. Att. l. 5.

Saldar la ferita.] Vulnus conglutinare. Plin. lib. 23. c. 7. Mororum succus vulnera conglutinat, capitis dolores sedat.

Il segno doue è stata la ferita.] Cicatrix, cis, a. b. 2. 3. l. in rec & in obl. Cic 7. Phil. Luculentam ipse plagam accepit, vt declarat cicatrix.

Ferità coll'accento nell'vltima, vedi Fierezza.

Feritella, ò ferituccia, diminut. ferita piccola.] Vulnusculum, li, neut gen. 1 2. l. 3. b. Ex Corn. Cels. l. 5 & Plin. l. 28. cap. 19.

Ferito, addiett. che hà riceuuto vna, ò più ferite.] Saucius, a, um, 1. l. 2. b. Cic. ad Brut. Victoria quodammodo excessit è manibus, perterritos, inermes, saucios non sunt nostri Duces persequuti. 2 Sauciatus, a, um, 1. 3 l. 2 b. Col. l. 11. c. 1 Si quis operarius, quod accidit plerumque sauciatus in opere noxam ceperit, adhibeat fomenta. 3. Vulneratus, a, um, 2 b 3. l. Cic. post red Tribuni corpus vulneratum ferro, confectumque vidistis. 4. Vulnere affectus, a, um. Col. l. 4 c 11. Semina velut intolerabili affecta vulnere, pleraque intereunt. 5. Saucius factus. Caes. de bel. Ciu. Caesar modò procedendo, modò resistendo, tardius itinere confecto, noctis hora prima, omnes suos ad vnum in castra incolumes, saucijs decem factis, reduxit. 6. Confossus, a, um. Virg. 9. Aen. Tum super exanimem sese proiecit amicum.

Confossus, placidaque ibi demum morte quieuit.

7. Vulnere confossus, a, um. Liu. 4. bel. Pun.

Ferito malamente.] Grauiter saucius, a, um. Ex Cic. de Inuent. 2. Graui vulnere saucius, a, um. Virg. 12. Aen.

Ferito à morte.] Lethaliter, vel mortaliter saucius, a, um. Ex Plin. epist. 60. & Cic. de Inuent 2. Lethali, vel mortifero vulnere saucius, a, um. Ex Plin de Vir. illust 7. & Virg. 12. Aen. 3. Vulnere confectus, a, um. Liu. 4. bel. Pun. Virgines vulneribus confectae, cum omnia replessent sanguine, exanimes corruerunt.

Ferito nella spalla.] Humerum vulneratus, a, um. Plin lib. 7. cap. 28. Manlius Capitolinus P. Seruilium magistratum equitum seruauerat, ipse vulneratus humerum, ac femur.

Non ferito.] Inuulneratus, ta, tum, a. 2. & 4. l & 3. b. Cic pro Sest. Caeteri verò aut repentina vi perculsi, ac tempestate populari, per populum tamen ipsum recreati sunt, aut omninò inuulnerati, inuiolatique vixerunt.

Tutto ferito.] Vulneribus onustus, a, um Tacit. l. 2. Quorum pars onusta vulneribus tergum.

Esser ferito.] Saucior, aris. Cic. de Fato Ex contrarijs duobus, quorum alterum ait, quod alterum negat, necesse est alterum verum esse, alterum falsum, vt sauciabitur Philoctetes, omnibus ante saeculis verum fuit; non sauciabitur falsum. 2. Vulneror, aris, 2. b. Cicero tertia Verrina: Serui nonnulli vulnerantur: ipse Rubrius in turba sauciatur 3. Saucium, vel saucium fieri. Plaut. in Persa. Saucius factus sum in praelio. 4. Vulnere affici. Colum. lib. 4. cap. 12.

Feritura, buca nelle muraglie di doue si saetta, vedi Balestriera.

Fermamente, auuerb. con fermezza.] Firmè, 1. & 2. l. Quint. lib. 11 cap 1. Non firmè tantum continere, verum etiam citò percipere oportet multa acturos. 2 Firmiter, 1 l 2. & 3 b Varro lib. 3. cap. 9. Circum omnia posita sint cubilia gallinarum, aut exculpta, aut affixa firmiter.

Fermamente, qui val certamente.] Indubitanter, 1. & 4. l. 2. 3 & 5. b. Plin l. 18. cap. 11. Palma frugum indubitanter Italiam contingit. 2. Indubitatè, 1. 4. & 5. l. 2. & 3. b. Vlp. Indubitatè hoc ei restituetur.

Più fermamente, compar.] Firmius, a. l. 2. & 3. b. Ex Cic. 2. de Fin. & l. 10. ad Attic.

Fermamento, il Cielo stellato.] Firmamentum, ti. neut. gen. 1. 2. & 3. l. Clauius in Sphaer. Sphaera dicitur firmamentum, quia continet stellas firmius haerentes. 2 Sphaera octaua. Ibidem ibid. A Graecis octaua sphaera dicitur aplanes, quasi non vaga, inerrabilisque; quoniam stellae omnes in ea infixae, sine vllo errore permistioneue procedunt. 3. Sphaera stellarum fixarum. Ioan de Sacr. Sphaera stellarum fixarum firmamentum nuncupatur.

Fermare, stabilire, vedi Stabilire.

Fermare, cioè trattenere, arrestare, ò ritenere.] Sisto, tis. Liu. Dec. 1. l. 2. b. Consul vbi ad iniquum locum ventum est, sistit aciem. 2. Subsisto, tis. Liu. 1. ab Vrbe. Hinc robore corporibus, animisque sumpto, non feras tantum subsistere, sed in latrones praeda onustos impetum facere, pastoribusque rapta diuidere. 3. Retineo, nes. Ter. in Phor. Assequere, ac retine. Arriualo, & fermalo.

Fermare per istagnare, si dice di sangue, ò flusso.] Cohibeo, bes, 1. & 2. 3. b Plin. 2. Inhibeo, es, 1. 2. & 3. b. cum accus. Plin. l. 28. c. 2 Sanguinis profluuium inhibet. 3. Sisto, tis. Plin. l. 26 c. 12. Sanguinis profluuium sistit herbae paeoniae semen rubrum.

Fermar' il pianto.] Lacrymas, aut fletum sistere. Ouid. 6. Fast.

Fermar' il passo.] Gradum sistere. Liu. 9. Ab Vrbe. Sistunt inde gradum sine vllius imperio.

Fermarsi, trattenersi far dimora.] Consisto tis. Cic pro Rosc. Com. Ipsa mihi veritas manum iniecit, & paulisper consistere, & commorari iussit. 2 Resisto, tis, 1. b. & 2. l. Cic. pro Mur. Nihil est iam vnde nos reficiamus, aut lapsi resistamus. 3. Subsisto, tis. Plin. epist 234. Grauissimis aestibus, atque etiam febriculis vexatus, Pergami substiti. 2. Moror, aris. Cic. 3. Moram trahere, vel ducere.

Fermarsi, ò trattenersi in qualche luogo, ò cosa.] Immoror, aris. Sen l 1. ep. 2 Certis ingenijs immorari, & innutriri oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo fideliter sedeat.

Fermarsi in mezzo.] Intersisto, stis. Quint. lib. 8. cap. 3. Vltima prioris syllabae littera, quae exprimi nisi labris coeuntibus non potest, intersistere nos indecentissimè cogit.

Fermarsi in qualche luogo.] Stationem facere. Pl. lib. 2. c. 15. Veneris stella stationes duas, matutinam, vespertinamque facit.

Fermentare, formentare, o lieuitare fermento, at. Nicol. Perott A nomine, fermentum, fit fermento verbum, cuius passiuum est fermentor. 2. Fermento imbuere, cum accus. rei Ex Gell.

Cosa, che si fermenta, ò lieuita.] Fermentescens, tis, om. g. Plin. l. 28. c. 8.

Fermentarsi, formentarsi, ò lieuitarsi.] Fermentesco, scis. Plin. l 28. c. 8. 2. Fermentor, aris. Plin. l. 18. c. 11. Quum fieret autem panis hordeaceus, eruiliae, aut cicerculae admistione fermentabatur. 3. Fermento imbui. Gell. l. 10 cap. 15.

Fermentatione, formentatione, ò lieuitatione.] Fermentatio, onis, f gen. 3 l. Nicol. Perott. A fermento, fermentatio deducitur.

Fermentato, formentato, ò lieuitato, & anco lieuito, 2. l. Fermentatus, a, um, 3. l. Plin. l. 28. cap. 11. Palam est, validiora esse corpora, quae fermentato pane alantur. 2. Fermento imbutus, a, um. A. Gell. l. 10. c. 15. Farinam fermento imbutam attingere flaminidialis fas non est.

Non fermentato, vedi Azzimo.

Fermento, formento: ò lieuito, sust. quella poca pasta informata, con la quale si fermenta, ò lieuita il pane.] Fermentum, ti, neut gen. 1. 2. l. Plin. lib. 18. cap. 11 Nunc fermentum fit ex ipsa farina, quae subigitur, priusquam addatur sal, ad pultis modum decocta, & relicta donec

dibus, inhærent, & perpetuò manent. 8. Perpetuum. 2 b. Ter. Adel. 9. In omni æternitate. Cic. 1. de Nat. 10. Tempore infinito, vel æterno. Cic. 2. de Finibus.

Eternare, far eterno, dar eternità.] Aeterno, nas, 1. & 2. l. Hor. carm. l 4. od. 14. 2. Aeternitate donare, cum Accus. rei, vel pers. Plin. l. 2. cap. 7. Imperfectæ in homine naturæ, præcipua solatia, ne Deum quidem posse omnia. Namque nec sibi potest mortem consciscere, nec mortales æternitate donare, aut reuocare defunctos. 3. Æternitatem donare, cum datiu. rei, vel pers. Cic. in Pison. Mihi populus Romanus vniuersus in illa concione, non vnius diei gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donauit. 4. Aeternum, vel Æternam facere, aut efficere.] Ex Salust. in Iug.

Eternità, astratto d'eterno.] Aeternitas, atis. f. g. 3. b. Cic. 1. de Nat. Fuit quædam ab infinito tempore æternitas, quam nulla temporum circumscriptio metiebatur: spatio tamen, qualis ea fuerit, intelligi non potest, quod ne in cogitationem quidem cadit, vt fuerit tempus aliquod nullum cum tempus esset. 2. Sempiternitas, atis. f. g. 2. & 4 b Nicol Perott. 3. Tempus æternum. Cic. 5. Tusc. 4. Perpetuitas, atis. f. g 2. & 4 b. Cic de Vn. 5. Perennitas, atis. f g. 1 & 3. b. Cic. 2. de Nat. 6. Tempus sempiternum. Cic. 2. de Or. 7. Tempus infinitum. Cic. 5. de Fin. 8. Æuum, ui. n. g. 9. Seculum, li. Græc.

Eterno, vedi Eternale.

Ab eterno, dall'eternità, da tempo infinito.] Ab æternitate, vel ab omni æternitate. Cic. 2. de Diuin. Si nihil fieri potest, nihil accidere, nihil euenire, nisi quod ab omni æternitate certum fuerit, esse futurum rato tempore, quæ potest esse fortuna. 2. Ex æternitate. Cic. de Fat. Si alterutrum ex æternitate verum sit. 3. Ex omni æternitate. Cic. 2. de Diu. 4. Ab æterno tempore Cic. 5. Tusc. Rerum causis, ab æterno tempore fluentibus in æternum, &c. 5. Ab infinito tempore. Cic. de Orat. 6. Ex æterno tempore. Cic. 1. de Fin. Motus atomorum nullo à principio, sed ex æterno tempore intelligitur conuenire. 7. Ex infinito tempore.

Eteroclito. 4 b. addiett. grammat. e dicesi di quelle voci, che non seguitano il modo commune di declinare.] Heteroclitus, a, um 4. b. Græc. 2. Alius, vel alterius declinationis. Cic de Vn. & Quint. l. 1. c. 5.

Eterogeneo. addiett. cioè d'altro genere, natura, e qualità.] Alterius generis. Cic. de Vn. Animus discernit quid sit eiusdem generis, & quid alterius. 2. Alius generis. Cic. 2. de Nat. At quibus bestijs erat is cibus, vt alius generis bestijs vescerentur. 3. Alterius vel alius naturæ. Cic. de Vn 4 Naturæ diuersæ. Plin. lib. 19. cap. 8. Eruca diuersæ est quam lactuca naturæ. 5. Alterius notæ. Col. l. 3. cap. 20

Etiamdio. 4. l. cioè ancora.] Etiam. 1 b. Cic. pro Dom. Adoptat annos viginti natus etiam minor Senatorem. 2. Vel. Cic. 5. Acad. Per me vel stertas licet, non modo quiescas.

Etiamdio che, ouer'ancora che.] Etiamsi. Cic. 1. Tusc. Omnia autem breuia tolerabilia esse debent, etiamsi maxima sint.

Etica febbre habituata, vedi Febre Etica.

Etica. 2. b. cioè morale, ouer filosofia morale.] Ethice, ces. fœm. g. 5. l. 2. b. Quintil. lib. 12. cap. 2. Iam quidem pars illa moralis, quæ dicitur Ethice, certè tot a oratori est accommodata. 2 Ethica, orum. n. g. & num. plur. Ex Cic. 1 de Fin 3. Philosophia moralis. Sen. lib. 14. cap. 9 Philosophia moralis componit animum. 4. Philosophia de moribus. Cic. de Fato. 5. Philosophia, pertinens ad mores. Cic. de Fat. 6. Scientia, vel ars Ethica ex Auct. ad Her. 7. Res Ethica, Ex Gell. l. 20. cap 19.

Etico, vedi infermo di febre etica alla parola Febre.

Etimologia, e timologia, cioè la ragione della deriuation delle voci, ò parole.] Etymologia, æ. fœm. g. 1. 2. 3. 4. b. Græc. Quint. lib. 1. cap. 6. Etymologia, quæ verborum originem inquirit a Cicerone dicta est notatio, quia nomen eius inuenitur apud Aristotelem symbolon, quod est nota: nam verbum ex verbo ductum, id est veriloquium, ipse Cicero, qui finxit, reformidat. 1 sunt qui vim potius intuiti, originationem vocent. 2. Notatio, nis. 1. b. 2. l. Cic. in Top. Notatio est, cum ex vi nominis argumentum eligitur, quam Græci ethymologian vocant, id est verbum ex verbo: Nos autem nouitatem verbi non satis aptè fugientes, genus hoc notationem appellamus, quia sunt verba, rerum notæ. Itaque hoc idem Aristoteles symbolum, appellat. 3. Ethymum, mi. n. g. 1. 2. b. Var. lib. 1. cap 48. Graui theca est gluma, & apex arista. Arista, & granum omnibus ferè notum, gluma paucis; videtur vocabulum ethymon habere à glubendo, quòd eo folliculo deglubitur granum. 4. Originatio, nis. fœm. g. 1. 3. b. 2. 4. l. Quintil. lib. 1. cap. 6.

Etimologicamente, auuerb. con etimologia, ouer da etimologo.] Ethymologicè. 5. b. Ex Gel. lib. 1. c. 18.

Etimologico, addiett. di etimologia, ouer di etimologo.] Ethymologicus, a, um. Gel lib. 1. c. 18.

Etimologo. 4 b. perito d'etimologia.] Ethymologus, i. m. g. 4. b. Lea. græc. Ethymologus est, qui verboru m origines explicat.

Etiopia Regione dell'Africa, che soggiace alla Zona torrida, e perciò oltra l'essere caldissima, produce anco gli huomini neri] Æthiopia, æ f g 1. l. 2. & 3. b. Plin. lib. 6 cap. 29. Ægyptiorum bellis attrita est Aethiopia, vicissim imperitando, seruiendoque, clara & potens etiam vsque ad Troiana bella Memnone regnante: & Syriæ imperitasse eam, nostroque littore ætate regis Cephei, patet Andromedæ fabulis. 2. Aetheria, æ. f. g. 1. l. & 3. b. Plin. lib. 6. cap 30. 3. Athantis, æ. f. g 5. & 2. l. & 3. b. Plin. lib. 16. c. 30. Vniuersa verò gens Aeteria appellata est, deinde Atlantia, mox à Vulcani filio Aethiope, Aethiopia.

Etiopessa, donna d'Etiopia] Æthiopissa, sæ.

Etiopico, nome poss. d'Etiopia.] Aethiopicus, a, um, apud Seru

Etiopide, herba, che nasce principalmente in Etiopia, donde hà preso il nome.] Aethiopis, pidis. f. g. 3. 4. b. in obl. 2. Merois, dis. f. g. 1. 2. 3 b. in rec. & obl. Plin. lib. 24. cap. 17.

Etiopetto, dimin] Aethiops paruus, vel pusillus. Ex Sen. lib. 12. Epist. 86.

Etiopo, & Etiopeno, nome gent di Etiopia.] Aethiops, pis. m. g. 1. 3. l. 2. 3. b. in obliq. Plin. lib. 2. cap. 78.

Etiopo bianco.] Leucoæthiops, pis, vel Leucosyrus, ri. 1. l 2. 3. b Hesiod.

Etna monte, vedi Mongibello.

E V

EVacuare, votare.] Euacuo, as. 1. l. 2. 3. b. Plin. lib. 20. cap. 6.

Euangelicamente, ò vangelicamente, secondo l'Euangelio.] Euangelicè. 1. 2 5. l. 3. & 4. b.

Euangelico, addiett. d'euangelio.] Euangelicus, a, um. Recent.

Euangelio, e Vangelo, scrittura nota del Testamento nuouo.] Euangelium, lij. n. g. Maff. Hist. Indic. lib. 1.

Euangelista, e Vangelista. Prædicatore dell'Euangelio.] Euangelista, tæ. 2. Euangelij præco. 3. Euangelicus præco. Maff Hist. Indic. lib. 1.

Euangelista, e Vangelista, compositore, ò scrittore dell'Euangelio.] Euangelista, tæ. 2. Scriptor, vel compositor Euangelicus. Recent.

Euangelizzare, e Vangelizzare esporre, ò predicare il Vangelo.] Euangelizo, as. Maff lib. 1. epist. 1. 2. Euangelium prædicare. Maff. de Iapon. reb. ep. lib. 1.

Euangelo. 2. b. nome propr. d'huomo, che in greco val nuntio di buona nuoua, come anche Agatangelo. Questi per addietro chiamandosi Pissodoro, per hauer poscia beneficato gli Efesini, fù da quegli non pur honorato, ma anche mutato il nome, fù da medesimi Euangelo nominato, à cui anche ogni mese sacrificauano.] Euangelus;

Euangelus, li, 1. & 2.l. 3 b. Vitru. lib. 10. cap 7. dum sic ait: Ephesiorum ciues statim honores Pixodoro decreuerunt, & nomen mutauerunt, vt pro Pixodoro, Euangelus nominaretur: hodiéque quot mensibus magistratus ei sacrificium facit, & si non fecerit, pœna tenetur.
Eucaristia, il corpo, e sangue di Christo sotto gli accidenti sagramentali, chiamati anche, il Santissimo Sagramento, il Sagramento dell'Altare, il Sagramento della communione; il maggior de' miracoli da Christo fatti in chiamò S. Tomaso.] Eucharistia, æ, f.g. 1 & 3. l. 2. & 4 b. Græc. Conc. Trid. sess. 13. cap. 3. in Eucharistia illud excellens, & singulare reperitur, quod reliqua Sacramenta tunc primum sanctificandi vim habent, cum quis illis vtitur; at in Eucharistia ipse sanctitatis autor ante vsum est.
Eucharistico, aggett da, ò di Eucharistia.] Eucharisticus a, um. 1 & 3. l. 2. & 4. b. Ex Amalth. Onom.
Pigliar, ò dar l'Eucharistia, vedi Communicarsi, e Communicare.
Eufrasia sorte d'herba.] Euphrasia, fiæ, fœmin. gen. Græc.
Eufrate, fiume molto celebre.] Euphrates, tis, masc. g. 3. l. Plin.
Eugubio, Augubio, città dell'Vmbria, vedi Gubbin.
Euidente, val manifesto.] Euidens, dentis, om. gen. Cic
Euidentemente, auuerb.] Euidenter. Liu.
Euidenza, l'astratto d'euidente.] Euidentia, æ, fœm. gen. 1. l. 2. b. Cic.
Eunochetto diminut. Eonuco piccolo.] Eunuchulus, li, 1. & 2 l. 3. b. Ex Gell. Cuius est vox. Foculus. 2. Spaduncuculus, li, 1 & 3. b. 2. l. Ex Cic. pro Deiot. Cuius est vox: Sermunculus.
Eunuco, Eunuchizzare &c. Vedi Castrato, e Castrare.
Euora, città egregia, e nobile di Portogallo.] Ebora, æ, 1. 2. b Hor. Turs in Xauer. l. 6. c. 4. Ebora Vrbs est Lusitaniæ egregia in primis, ac nobilis, vbi Collegium est Societatis Iesu, ab Henrico Cardinali, qui deinde Rex fuit exædificatum, nec illius munificentia, nec amplitudine vrbis Indignum.
Europa, tagione à tutti per l'eccellenti sue doti notissima, e trà l'altre assolutamente la più formosa.] Europa, pæ, f.g. 1 2. l. Plin. lib 3. cap. 1. primum ergo dicetur de Europa altrice victoris omnium gentium Populi Rom. longéque terrarum pulcherrima, quam plerique meritò non tertiam portionem fecere, sed æquam, in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum fretum vniuerso orbe diuiso. 2. Europe, pes, 1 2. 3 l. Græc. Pomp. Mel. lib. 1. cap. 1. Quod terrarum iacet à freto ad ea flumina, ab altero latere, Africam vocamus. Ab altero Europen: ad Nilum Africam ad Tanaim. Europen. Vltra quicquid est, Asia est.
Europeo, nome addiett.] Europæus, a, um. Ex Ouid. 6. Met.
Euui alcuno? Ecquis est? Cic.

F A

FAbbiano, aggett. di Fabio.] Fabianus, a, um. 1 2. b. 3. l. Sen. quod in sap. non cad. iniur lib. 2. cap. 1. Cato à rostris vsque ad arcum Fabianum per seditiosæ factionis manus tractus, voces improbas, & sputa, & omnes alias insanæ multitudinis contumelias pertulit.
Fabiano, sust. nome proprio d'huomini, de quali vno fù martire, e l'altro Papa, e martire.] Fabianus, ni, 1. 2. b. 3 l. Plin. l. 15. c. 1. Fabianus negat prouenire in frigidissimis oleam, neque in calidissimis.
Fabbrica, Rom. edificio. Fior. edifitio, Sen.] Aedificium, cij, 1. l. 2. 3. 4. b Corn. Cels. l. 1 c. 2. Habitare debet ædificio lucido, perflato, æstiuum, hybernumque solem habente: cauere meridianum solem, matutinum, & vespertinum frigus, item auras fluminum atque stagnorum. 2. Fabrica, cæ, 1. 2. b. Cic. 3. Substructio, nis. Cic. pro Mil. 4. Structura, ræ, 1 & 2. l. Plin. lib. 36. cap. 22. Structuram ad normam, & libellam fieri, & perpendiculum disponere oportet.
Fabbrica luminosa.] Aedificium lucidum. Cels. lib. 1. cap 2.
Fabbrica sotterranea.] Hypogæum, æi, n. gen. 1. & 2. b. 3. l. Græc. 2. Ædificiom subterraneum.
Base della fabrica] Stereobata, tæ, m. gen. 1. 2. 3. 4. b. Vitr. & Vil. in Ezech Stereobata, ædificij basia.
La prospettiua della fabrica, nuer la fabrica in prospettiua.] Scenographia, æ, fœmin. gen. 1. l. 2. com. 3. 4. b. Vitr. Vil. in Ezech.
Fabbrica di pietre vguali.] Isodomum, mi, neut. g. 1. l. 2. 3. b. Vitr.
Fabbrica di pietre diseguali.] Opue pseudisodomum, mi, n g. 1. 2. l. 3 4 b. Plin. lib. 36. cap. 23. Græci è lapide duro, & silice æquo construunt veluti lateritios prieter; quum ità fecerint, Isodomon vocant genus structuræ. At cum inæquali erassitudine structa sunt, Pseudisodomon.
Fabbrica fatta à canton, sopra cantone per lato, e costa non per piano à modo di rete.] Reticulata structura, lat. 2. Dictyton. 3 l. Græc. Plin. l. 36. c. 22. Dictyoton vocant reticulatam structuram, quam frequentissimè Romæ struunt, timis opportunam.
Fabbrica fatta in mare per difendere il porto, ed i nruili delle tempeste, e chiamasi Molo.] Pila, æ, fœm. gen. 1. l. Vitr. l 5.
Fabbrica di villa.] Fabrica agrestis Pallad. l. 1. tit. 12. In primis studendum est in agresti fabrica, vt multa luce clarescat.
Fabbrica, bottega, ò luogo, doue si fabbrica.] Officina, næ. Cic. 7. Phil.
Fabbricamento, e fabricatione, edificamento, & edificatione, il fabricare, ò edificare.] Aedificatio, nis, f.g. 1. 4. l. 2. 3. 5. b. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep 4. Aedificationem Arcani ad tuum educatum sustentari placebat.
Fabbricare, murare, ò edificare, far' edificij, ò fabbriche.] Aedifico, cas, 1. l. 2. 3. b. vel exædifico, as. Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 10. Tribus locis ædificio, reliqua reconcinno. 2. Fabrico, as, vel Fabricor, aris, r com. 2. b. 3. Struo, is, vel extruo, is, xi, ctum, 2. b. Cic.
Fabbricar' innanzi, ò prima.] Præstruo, is, 1. l. 2. b. Col. l. 1. cap 5. Fundamenta ab imo præstructa valenter resistent contra ea, quæ postmodum superposita incumbunt.
Fabbricar dentro, ò in qualche luogo.] Instruo, is, 1. l. 2. b. Cæs 2. bel. Ciuil. Vbi turris altitudo perducta est ad contabulationem, eam in parietes instruxerunt. 2. Inædifico, as, 1. 2. 3 4. b. 2. l. Plin. lib 10. cap. 3. Aquilarum generi inædificator nido lapis aetites, quem alij dixere gagatem, ad multa remedia vtilis nihil igne deperdens.
Fabbricar vicino, nuer' aggiunger al fabricato.] Astruo, ir, 1. 2 b Cæs. 2. bel. Ciu. Hanc insuper contignationem laterculo astruxerunt. Col. l. 1. c. 5. Nam nouum cum veteri astruitur, rimosoque recens ædificium, quasi surgenti reluctans oneri cedit.
Fabbricar' à volta.] Concamero, 1. l. 2. 3. b. 2s. Pl.
Fabbricar sopra.] Superstruo, is, 1. 2. b. Colum.
Fabbricar sopra gl' Archi, colonne, ò pilastri.] Aedificium suspendere. Ex Cic.
Fabbricar da i fondamenti.] A solo excita. Ex Sen. lib. 13. ep. 89. Vbi sic ait Philosophia nihil ab alio petit, totum corpus à solo excitat. 2. Ab solo ædificare. Cato de Re rust. c. 14. Villam ædificandam si locabis nouam ab solo, Faber hæc faciat oportet, &c.
Fabbricar con mattoni, ò pietre concie, ò sassi ordinarij.] Lateritio, vel saxo quadrato, vel cæmentitio ædificare. Vitr. lib. 6. cap. 11. In Domini est potestate vtrum lateritio, an cæmentitio, an saxo quadrato velit ædificare.
Arte di fabbricare, ò di murare.] Fabrica, cæ, r. com. 2. b. Quint. l. 2. c. 17. Nec fabrica sic ars; casas enim primi illi sine arte fecerunt.

Da che

Da che Roma fù fabbricata.] Ab Vrbe condita, Ex Plin.

Fabbrichetta, dimin. fabbricamento piccolo.] Aedificatiuncula, læ, f. g. 7. b. Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep. 1. Nicephorum, villicum tuum sanè probaui, quæsiuique ex eo, ecquid ei de illa ædificatiuncula Laertij mandauisses?

Fabbrile, addiett. di Fabbro.] Fabrilis, & hoc, le, 2. l. Cic. Att. lib. 6.

Fabbro propriamente, colui, che lauora di ferro grosso, vedi Ferraro.

Fabbro inteso d'ogni sorte di Facitore, vedi artefice.

Faccenda, e briga; bisogna, e bisognamento, cioè negotio, ò cosa da farsi.] Negotium, tij, n. g. 1. 3. b. 2. l. 2. Res efficienda, gerenda, vel agenda. Plin. l. 30. c. 3.

Far qualche faccenda.] Negotium agere. Cic. de Orat. Tuum tibi negotium agere libebit. Potrai far le tue facende. 2. Negotium gerere. Cic. de Amic. Suum negotium gerunt ociosè.

Faccende.] Agenda, dorum, n. g. & num. plur. 1. b. Sen. lib. 14. c. 90. Impetus refrenare debemus, & ad agenda ire, non ruere. 2. Gerenda, dorum, n. g. & num. plur. 1. b. Ex Plin. l. 12. c. 25. & Sen. l. 14. ep. 90. 3. Efficienda, dorum, n. gen. & num. plur. 1. 4. l. 2. 3. b. Ex Plin. l. 30. c. 3. & Sen. l. 14. ep. 90. 4. Res agendæ Horat. de Arte poet. 5. Res gerendæ. Ouid. 1. de Arte Am. 6. Res efficiendæ. Plin. l. 30. c. 3. Si quis cor talpæ recens, palpitansque deuorauerit, diuinationis, & rerum efficiendarum euentus promittunt Magi.

Faccende di casa.] Negotia domestica. Col. l. 12. Natura mulieri, quòd forensibus rebus eam fecerat inhabilem, domestica negocia curanda tradidit.

Faccende di fuora.] Negotia forensia. Colum. l. 12.

Faccende grandi, & ampie.] Negotia magna, & ampla. Cic. l. 2. ep. 3.

Faccende moleste, e faticose.] Negotia molesta, & operosa. Cic. 1. Nat. Implicatus est molestis negotijs, & operosis.

Faccenduola, diminut. faccenda piccola.] Negociolum, li, n. gen. 4. b. Cic. ad Q. Fr. lib. 3. ep. 4. Erit nescio quid negocioli.

Esser' ò stare in faccende.] In negocio versari. Cic. Att. l. 5. ep. 20. 2. Negotium esse cum dat. pers. Plaut. in Amph. Apud hasce ædes negocium est tibi.

Chi fà le faccende sue, e l'altrui.] Ex suo, & alieno negotio negotiosus. Plaut. Merc.

Chi sta in faccende, vedi Infaccendato.

Di faccende, addiett. pertinente à faccende.] Negotialis, & hoc, le, 4. l. Cic. 1. & 3. de Inuent.

Facchino, Fior. bastagio, chi porta pesi à prezzo.] Baiulus, li, 1. l. 2. b. Cic. 2. de Orat. Remigem aliquem, aut baiulum nobis oratorem descripseras. 2. Gerulus, li, m. g. 1. 2. b. Suet. in Calig. cap. 40. Ex gerulorum diurnis quæstibus pars octaua exigebatur, ex capturis prostitutarum, quantum quæque vno concubitu mereret.

Far il facchino esser facchino.] Corpore vecturam facere. Ex Var. 2. Onerum vecturas corpore factitare, Gel. l. 5. c. 3. Protagoras adolescens vecturas onerum corpore suo victus quærendi gratia factitauit. 3. Vellaturam corpore facere, vel factitare, Ex Var. de Re rust. lib. 1. cap. 2. Qui sic ait. Item dicuntur, qui vecturis viuunt, vellaturam facere.

Faccia, volto, viso, e mostaccio. Fior. anco visaggio, parte nota dell'huomo fra gli animali.] Facies, ei, f. gen. 1. & 2. b. 3. l. Plin. lib. 11. cap. 37. Facies homini tantùm: cæteris os, aut rostra. 2. Vultus, tus, masc. gen. Cic. Or. Imago animi vultus est, indices oculi. 3. Species oris id. Cic.

Faccia di Contadino.] Facies liberalis. Ex Plin.

Faccia di gentil'huomo.] Facies liberalis, Plin. lib.... ep.... Et homini facies liberalis.

Faccia tonda.] Facies orbica, vel orbiculata, siue vultus orbicus, vel orbiculatus, ex Varr. Apud Non. Marc. lib. 1. cap. 59.

Faccetta, ò faccina; visetto, ò visino, volticello, ò voltino: dimin. faccia, viso, ò volto piccolo.] Vulticulus, li, m. g. 1. l. 2. 3. b. Ex Ouid. 2. Am. el. 1. & Cic. ad Att. lib. 14. Qui sic ait. Non te Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterruit? 2. Faciecula, læ, f. g. 1. 2. 4. b. 3. l. Ex Plaut. Pseud. Cuius est vox, Diecula. 3. Facies paruula, vel Pusilla, Ex Cic. 2. de Diu. & pro Quint.

Faccia lunga.] Facies longa, siue vultus longus, Ex Plin. lib. 37. cap. 12.

Faccia di morto.] Facies cadauerosa. Ter. in Hec.

Faccia rossa.] Facies robore suffusa. Ex Plin. l. 1. ep. 1. Facies rubicunda. Ex Ter. in Hec.

Faccia molto rossa.] Facies multo rubore suffusa. Ex Plin. lib. 1. epist. 1. Est illi facies multo sanguine, multo rubore suffusa.

Facciata, parte principale di fuori di casa, Chiesa, ò altro edificio.] Frons, tis, f. g. 1. l. Col. l. 1. cap. 5. Si editior situs ripæ permittet superponere villam profluenti, cauendum tamen erit, vt à tergo potius, quàm præ se flumen habeat, & vt ædificij frons auersa sit ab infestis eius regionis ventis, & amicissimis aduersa. 2. Facies, ei, f. g. 5. & 2. b. & 3. l. Tursell. Laur. hist. l. 5. c. 13. Io: Francisco Gallo, Laureti 1. Præside, templi facies ad fastigium aliquando perducta: egregium sanè ædis Lauretanæ decus: quippe, & magnificè descripta est, & perfecta soler er.

Facciatella, e facciatina, dimin. facciata piccola.] Faciecula, læ. 1. 3. 4. b. 2. l. Ex Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 5. cap. 11. Cuius est, Basilicæ facies, & Cic. lib. 5. ad Att. Cuius est vox diecula.

Facciona, ò faccione, visaccio, ò visone, accresc. faccia, ò viso grande.] Facies magna, vel ingens. Ex Plaut. in Mil. & Pseud. 2. Vultus magnus, vel ingens, Ex Virg. 3. Aen. & 3. Geor.

Face, e faccola.] Fax, cis, f. g. 1. b. in obl. Plin. l. 16. c. 18. Spina nuptiarum facibus auspicatissima: quoniam inde fecerint pastores, qui rapuerunt Sabinas.

Facella, e facellina, diminut. face piccola.] Facula, læ, f. g. 1. & 2. b. Ex Gel. l. 19. c. 9.

Facetie, burle piaceuoli.] Facetiæ, arum, 1. 3. b. 2. l. Gel. l. 3. c. 3. 2. Ioci, orum, m. g. & num. plur. 1. b. vel ioca, rum, n. g. Cic.

Dir le facetie, ò gratie.] Iocos dicere. Ex Gell. lib. 4. cap. 10.

Pieno di facetie.] Facetosus, sa, sum, 2. b. 2. 3. l. Cic.

Facetie con motteggiamenti.] Dictoria, orum, n. g. & n. pl. 1. 2. l. 3. b. Var.

Facetie da ridere.] Ridicula, orum, 1. l. 2. & 3. b. Cic.

Facetamente, auuerb. con facetie.] Facetè, 1. b. 2. 3. l. Cic.

Faceto, val piaceuolo, burliere.] Facetus, a, um, 2. l. Plaut. 2. Festiuus, a, um, 1. l. Plaut. 3. Salsus, sa, sum. Quint. 4. Vrbanus, a, um, 2. l. Ex Cic.

Non faceto.] Infacetus, a, um, 3. l. 2. Inurbanus, a, um, 3. l. Ex Cic.

Facialmente, auuerb. Fior. cioè à faccia à faccia.] Coram. 1. l.

Facile, ageuole.] Facilis, & hoc facile, 1. 2. b. Cic. 1. de Inuent. Facilè id dicimus, quod sine vllo labore, sumptu, molestia, quam breuissimo tempore confici potest.

Molto facile.] Perfacilis, & hoc, le, 1. l. 2. 3. b. Cic. de Orat. 2. Præfacilis, & hoc, le, o. g. Plin.

E facile far questo.] Materia facilis est hoc agere, Ex Cic. 2. Phil. Materia facilis in te, dicere. 2. Nihil negotij est id. Cic. 2. de Fin.

Facilissimamente, ageuolmente, con ageuolezza, ò facilità grandissima.] Facillimè, 1. 3. b. 2. l. Cic. 1. de Orat. Peruersè dicere homines, peruersè dicendo facillimè consequuntur. 2. Nullo negotio. Quint. Curt. Ceballinus illi de medio nullo negotio potuit. 3. Sine negotio. Ex Plin. l. 21. c. 10. 4. Citra negotium. Ex eod.

Facilissimo, cioè cosa molto facile.] Expeditissimus, a, um, 2. 3. 4. l. 2. 5. b. Colum. l. 2. c. 10. Mittere sanguinem expeditissimum est, vsum habenti, ignaro difficillimum. 2. Facillimus, a, um. Veget. l. 1. cap. 19. Nihil est, quod non assidua meditatio facillimum reddat.

Facilità, ageuolezza.] Facilitas, atis, f. g. 1. 2. 3. b. 4. l. in rect. & obl. Quint. l. 2. c. 4.

Facilitare, ageuolare, far ò render facile, ò ageuole.] Facilem, vel facilè facere. Plin. l. 2. c. 22. Lacte caprino perun-

dæ gingiuæ faciles dentitiones faciunt. 2 Facilem reddere, vel efficere. Plaut. Trin. Tibi pater, tuusque facilem facit, & planam viam. 3 Facilitatem afferre, vel facere. Ex Corn. Celſ. l. 7. c. 26.

Facilmente, ageuolmente, auuerb con facilità, ò ageuolezza.] Facilè. 1. 2 & 3. b Plaut. in Amph. Facilè meus Pater quod vult fecit 2. Faciliter, 1. 2 & 3. b. Vitr. l. 6 cap. ex. Si quod, è vetuſtate vitium cœperit, fine molitione ſulturarum faciliter mutabitur. 3. Ex facili. Plin l. 30. cap. 3 Vermium terrenorum cinis exeſis dentibus coniectus, ex facili cadere eos cogit. 4 De facili. Ex Plaut. in Epid. 5. Facili negotio. Ex Cic 6. Sine negotio. Plin 7. Citra negotium. Ex Plin. 8. Nullo negotio. Cic. pro Roſc. Am.

Molto facilmente.] Perfacile, 2. & 3. b. Cic. pro Roſc. Amer. 2. Ex præfacili. Ex Plaut. & Plin. 3. De præfacili. Plaut. in Epid 4 De præfacilè exorsa Epidice.

Facimento, il fare.] Actio, nis, f. g. 1. l. 2. b. 3 l. in obl. Cic. 1. Off. Veri veſtigandi ſtudio à rebus agendi abduci, contra officium eſt, virtutis enim laus omnis in actione conſiſtit. 2. Factus, ctus, m. g. Var. lib. 3. cap. 1. Ornatior villa eſſe poſſet fructu, quàm factu. 3. Efficientia, æ, fœm gen. 1. 4 l. 2. 3. 5 b. Cic. 2 de Nat. Solis efficientiam cognouiſſent, quod is diem efficeret toto cœlo luce diffuſa. 4. Factio, nis, fœm. gen. 1. l. 2. b. 3 l. in obl. Cic. l. 7. epiſt. 21. Negare aiebat Seruium tabulas teſtamenti eſſe eas, quas instituiſſet is, qui factionem teſtamenti non habuerit. 5. Effectio, nis, f g 1. & 2. l. 3. b. 4 l. in obl. Cic. 1. Acad Noſtra tu phyſica noſti, quæ continentur ex effectione, & ex materia ea, quam fingit, & format effectio. Idem Cic. 6. Fin. ait. Artis effectio. 6. Confectio, nis, f g. 1. & 2. l. 3 b. Cic. 2 de Orat. Cuius eſt; Annalium confectio. 7. Confectura, æ, 1. 2. & 3. l Colum. l. 9 c. 14.

Facitore, e fattore, colui che fà.] Actor, ris, 1. l. 2. b. in rec. & Lin obl. Cic. 3. de Or. Pœnix apud Homerum, fè à Peleo patre Achilli iuueni comitem eſſe datum dicit ad bellum, vt illum efficeret oratorem verborum, actoremque rerum. 2. Factor, ris, 1. l. 2. b. in rect. & l. in obl. Cato. c. 67. Factoribus det in ſingulos factus, olei ſeatarios, & in lucernam, quod opus ſiet. 3 Effector, ris. 4 Molitor, ris, 1. b 2 l. in rect. & obl. Cic de Vn. Effector mundi, molitorque Deus vnum opus totum, atque perfectum ex omnibus totis, atque perfectis abſoluit, quod omni morbo ſenioue careret. 5 Fictor, oris, 2. l in obl. 6. Conditor, ris, 2. b. Plaut. Epid Ille, & omnium legum, atque virium fictor, & conditor.

Facitrice, & fattrice, colei, che fà.] Effectrix, cis, f g. 1. 2. 3. l. in rect. & obl. Cic. de Vn. Deus terram altricem noſtram, quæ traiecto axe ſuſtinetur, diei, noctiſque effectricem, eſſe voluit. 2. Fictrix, cis, f g. 2. l. in obl. Cic. 3. de Nat. Rerum materiam vniuerſa, ex qua, & in qua, omnia ſint, fictrix, & moderatrix, diuina eſt prouidentia. 3. Factrix, cis, f g. 2. l. in obl Ex Cat. cap 64 4. Actrix, cis, 2. l. in obl. Ex Cic.

Facoltà, hauere, ò robba, vedi Robba.

Facoltà, licenza.] Facultas, tis, fœmin gen 1. b. 2. 3. l in rect. & obl. 2. Poteſtas, tis, 1. b. 2 3. l. in rect. & obl. Cic.

Dar facoltà.] Dare, concedere, permittere, vel largiri facultatem. 2. Facere poteſtatem Cic.

Facoltà, cioè arte, vedi Arte.

Facondamente, auuerb con facondia.] Facunde, 1. 2. 3. l. Lin. 8. bell. Pun. Syphacem barbarum Scipio facundè alloquendo ſibi conciliauit.

Facondia, vedi Eloquenza.

Facondioſo, addiett. pieno di facondia.] Facundioſus, ſa, ſum, 1 2 4. l. 3. b. Sempron. Aſel. apud Gel. lib. 4. cap. 9.

Facondo, vedi Eloquente.

Faenza, città di Romagna.] Fanentia, æ, f. g. 2. Fabentia, æ, Steph.

Faentino, di Faenza.] Fauentinus, na, num, 3. l. Plin.

Faggio, arbore alpeſtre.] Fagus, fagi, fœmin. gen. 2. l. Plin. lib. 16. cap. 6. Fagi glans muribus gratiſſima eſt.

Faggio di facil lauoro.] Fagus facilis. Plin lib. 16. c. 43. Facilis, eſt fagus, quanquam fragilis, & teneræ eadem ſectilibus aminis in tenui flexilis, capſiſque, ac ſcriniis ſola vtilis.

Di faggio, addiett.] Fageus, a, um, 1. l. & 2. b. Plin. lib. 16. c. 5. Glandium genera multa: diſtant fructu, ſitu, ſexu, ſapore: namque alia fageæ glandi figura, alia quernæ, alia illignæ. 2 Fagineus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Colum. l. 12. cap 45. Arcuſæ fagineæ, vel etiam tiliaceæ, quales ſunt, in quibus veſtimenta forenſia conduntur, huic sei paulò ampliores præparari debeat. 3. Faginus, a, um, 1. l. 2. b. Plin. lib. 16 cap. 38. M. Curius iurauit, ſe ex præda nihil attigiſſe præter guttum faginum, quo ſacrificaret.

Boſco di faggi.] Lucus fageus. Plin. l. 16, c. 10. Syluarum certè diſtinguebatur inſignibus, fagutali Ioui etiamnum, vbi lucus fageus fuit.

Fagianiere, ò fafaniere, colui, che tiene cura de fagiani, ò faſani.] Phaſianarius, rij, 1. 3 & 4 l. 2. & 5. b. Paulus iureconſ. Phaſianarij, & paſtores anſerum non continentur.

Fagiano, e faſano, vccello aſſai noto.] Phaſiana, næ, f. g. 1. 3. l. 2. b. Plin l. 10 c 48. Phaſianæ in Colchis geminas ex pluma aures ſubmittunt, ſubriguntque. 2. Gallus phaſianus apud Vlyſſ. Aldrou. vbi ſic ait, Licebit enim, inquit, marem phaſianum gallum, fœminam phaſianam gallicam nominare. 3 Gallus Sylueſter. Albertus apud Vlyſſ. Aldrou 4. Ales phaſidis. Stat. 4 Sil. 3. Auis phaſiana. Ariſtot. 6. Scythica volucris. Iuuen. Sat. 5. 7. Phaſianus, ni, m gen. 1. 3. l. 2. b. Vlyſſ. Aldrou. Ornithol. tom 2. l. 13. cap. 5. Qui ſic ait: Solon ſapientiſſimus, à Crœſo Rege auro, purpuraque ſuperbiente interrogatus, nunquid vnquam ſpectaſſet ſpecioſius? reſpondiſſe fertur, phaſianos, & pauones venuſtiores ſibi videri, quoniam hi naturali ornamento decorati, non aſcito fuco ſpectabiles eſſent. 8. Phaſis volucris Mart. l. 13 ep 44 Si libycæ nobis volucres, & phaſides eſſent, Acciperes &c.

Chi alleua fagiani, ò per venderli, ò per altro affare.] Phaſianarius, rij, 3. 4 l. 2. 5 b. Ex Paul. Iuriſc. 2. Phaſianocomus, mi, 4 5. b. 3. Phaſianotrophus, phi, 3. com. 5. b. Græc.

Fagiuolo, ſpetie di ciceaia, ò legume noto, e ve ne ſono de' bianchi, roſſi, cotognini, e biſcolori.] Phaſelus, li, m. gen. 1 b. 2. l Virg. & Col. lib. 2. cap 10. Ab hoc rectè phaſelus terræ mandabitur melius pingui, & reſtibili agro. Nec amplius quàm quatuor modijs iugerum obſeritur. 2. Phiſolus, li, m. g. 1. 3. b. 2 l. Plin. l. 18. c. 12. Siliquæ rotundæ ciceri, cæteris leguminum longæ, & ad figuram ſemlis latæ. Piſo cylindraceæ Phaſeolorum cum ipſis manduntur grani. Serere eos qua velis terra licet ab Idib. Octob. in Calend Nouembr. 3. Phaſiolus, Fali, m. g 1 3 b. Matth. in Dioſc.

Fagiuoli catognini.] Phaſeoli melini, 2 b.

Fagiuoli freſchi, cioè verdi] Phaſeoli virides.

Fagiuolo biſcolore, cioè di più colori.] Phaſiolus varius Matth. in Dioſc l. 2 c 101. Phaſioli, & candidi, & rubentes, & melini, ac diuerſis reſperſi maculis reperiuntur. Candidi, cæterorum leguminum more in aruis ſeruntur, at rubentes, melini, & varij ſeminantur in hortis, alijſue locis, vbi vmbra æſtiua fuerit opus, &c.

Di fagiuolo, agg. Phaſelinus, a, um, 1. 3. b. 2. l. Ex Plin. lib. 23. c 4 Cuins eſt: Deum phaſelinum.

Fagotto, vedi Fardello.

Faina, 2. l. animale ſimile alla donnola, ma di maggior ſtatura, e bianca ſotto la gola.] Martes, tis. Mart. l b. 10

Venator capta marte ſuperbus adeſt.

Falce ſtrumento adunco di ferro, per vſo di ſegar' herbe, e biade.] Falx, cis, f g Var. 4. de Lin. Falces à farre, littera commutata, dictæ ſunt.

Falce da potare.] Falx putatoria. Ex Cat. c. 10.

Falce da arbori.] Falx arboraria. Cato c. 10.

Falce da campo.] Falx agreſtis. Iuuen Sat. 13.

Falce da farro.] Falx adorea. Var. 4. de Lin. 2. Falx farreria. Ex Cat. c 10.

Falce da fieno.] Falx fœnaria. Var. 4. de Lin.

Falce da grano.] Falx frumentaria. Ex Cic. 3. Tuſculan.

fculan. & Var. 4. de Ling.
Falce da mietere.] Falx messoria. Pallad l.1. tit 43.
Falce dentellata, cioè, che hà dentelli quale è quella del grano.] Falx denticulata. Colum.l 2. c.21.
Falce rostrata.] Falx rostrata. Colum l 2. c.21.
Falce da felua] Falx syluatica Cato. c.11.
Falce da strame] Falx stramentaria. Cato.c.10.
Falce da vigna.] Falx vinearica.Cato c 11.
Armato di falce] Falcatus,ta,tum,t.l.Stat ro.
Chi porta la falce] Falcifer,a,um.Lucret. l.3.
Cosa curuata à modo di falce,ouer falcata.] Falcatus, a, um Plin l.10 c.21.Cœlum sola volucrum aspicit crebrò gallus, in sublime caudam quoque falcatam erigens: itaque terrori sunt etiam leonibus ferarum generosissimis.
Falcetta, ò falcetto, dimin. falce piccola.] Falcula, læ, f.g. 2 b. Cato cap.54. Quod falcula feceneris non renascetur.
Falciare, tagliar con falce.] Seco, as, 1.b. Plin. lib. 18. cap. 28. 2. Falce secare, vel subsecare. Var. lib. 1. cap.49.
Falciatore inteso di fieno.] Fœniseca, æ, com. gen. Colum. lib 1. cap. 19. Vt ne cubi ferramentum fœnisecæ possit offendere. 2. Fœnisex, cis, 3.l. 2. b. 3.l. in rec.b. in obl.
Falcone, vccel grifagno, ò di rapina, della specie de' sparuieri.] Falco, nis, m g. 1.l. 2.com in rect.& 1.in obl Sipont. in Mart. Falcones, aues sunt ex accipitrum genere appellatæ; inter quas præstant, ij, quos Græci hiereas hoc est sacros vocant. 2 Haliæetus, ti, 1.2.4.b. 3.l. Plin. l.10. c.3. Superest haliæetus clarissima oculorum acie librans ex alto se se.
Falda delle vesti.] Fimbria,æ,f g. 2.b.Cic. 2. Vestis extremitas, vel Ora. Ex eod.
Faldato, chi hà le falde.] Fimbriatus, ta, tum, 3.l. Plin.
Falegname, legnaiuolo, mastro di legname, cioè artefice, che lauora di legname.] Faber lignarius. Ex Cic. de Clar. & Liu.5. bel. Mac. 2. Faber materiarius. Ex Plaut. Most. & Mil.3 Faber tignarius. Cic. de Clar. Atheniensium quoque plus interfuit firma tecta in domicilijs habere, quam Mineruæ signum ex ebore pulcherrimum: tamen ego me Phidiam esse mallem, quam vel optimum fabrum tignarium. 4. Ligni, vel materiæ Faber. Ex Horat. qui lib.2. epist.1. Sic ait: Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit 5 Faber, fabri, 2 com in obl b. in rec. Plin. l.16. cap.39 Ad fabrorum intestina opera medulla sectilis. 6. Xylurgus, gi, 1.b. Græc.7. Tecton, nis, 2.b. In obl. Plaut. in pers 8. Tectonicus, ci, 2. & 3. b. Græc.
Di falegname.] Fabrilis, & hoc, le, 1.com. 2.l. Plin. lib. 32. cap 9 Squatinæ piscis cute lignum politur, quia, & è mari fabriles vsus execunt. 2. Xylurgicus, ca, cum, 1 & 3.b. Plaut. in pol.3. Fabricus, ca, cum. 2 b. Paulus in l. Si mancipia, & Plin. lib.6. cap 42. 4. Tectonicus, a, um, 2. & 3.b. Diosc.
Arte di falegname.] Ars fabrica. Plin.l 16.c.42. Firmissima ad tectum abies, eadem valuarum repagulis, & ad quæcumque libeat intestina opera aptissima, siue Græco, siue Campano, siue siculo fabricæ artis genere spectabilis. 2. Ars fabrilis. Ex Plin. l.16. cap.42.& l.32 c.9. 3 Ars fabra. Ouid 8 Metam

Dædalus ingenio fabræ celeberrimus artis.

4. Ars lignaria materiaria, vel tignaria. Ex Plin. l.16 cap. 42.& l.7.c.56 & Cic. de Clar. 5. Fabrica materiaria, lignaria, vel tignaria. Plin.l 7.cap 56. Dædalus fabricam materiariam inuenit, & in eam serram, asciam, perpendiculum, terebram, glutinum, ichthiocollam. 6. Tectonicæ, ces, f.g. 3.b. Ex Græc.
Bottega di falegname.] Officina lignaria, materiaria, vel tignaria. Ex Plin l 18 c 10 & l.7 c.56.
Esser falegname, ouero far arte di falegname.] Lignariam, materiariam, vel tignariam exercere. Ex Suet. in Vitel. c.2.& Quint lib 3.cap 6. 2 Lignariam, materiariam, vel tignariam factitare, Ex Cic. in Orat. & Suet. in Vesp. cap.1.
Fallace, addiett. ingannеuole, frodolente.] Fallax, cis. om g. 2.l. in obl Cic. pro Rab. Posth Merces fallaces, & fucosæ. 2 Fraudulentus, a, um, 2.b. Cic. 2. de Leg. agr. Carthaginenses fraudulenti, & mendaces. 3. Subdolus, la, lum, 2 b. Cæs 8 Bel. Gal. Homines, aut oratione subdola, aut amicitia facillimè capi possent 4. Dolosus, a, um, 2.b. 3.l. Cic. pro Rab. Posth. Ptolemæus dolosis consilijs Regno pulsus est.
Fallacemente, auuerb. frodolentemente, ingannеuolmente] Fictè. & fallaciter, 2.l. 3 b Cic. pro Dom. Maiores nostri non fictè, & fallaciter populares, sed vere, & sapienter fuerunt.
Fallacia, frode, inganno.] Fallacia, æ, fœm. g. 2.l. Plaut. Pœn. Composita est fallacia. 2. Fraus, dis, fœm gen Cic. 1. Off. Duobus modis, id est, aut, vi, aut fraude fit iniuria: fraus quasi vulpeculæ, vis Leonis videtur: vtrumque alienissimum ab homine, sed fraus odio digna maiore. 3 Dolus, li, m g.1 b. Cic. de Nat. Doli, machinæ, fallaciæ, præstigiæque sine ratione esse non possunt. 4. Dolus malus. Cic. in Top Dolus malus est, cum aliud agitur, aliud simulatur.
Fallacia, cioè sofisma, e argomento fallace, che pecca ne' termini, ò nella figura.] Captio, nis, f gen. 3.l in obl. 2. Sophisma, atis, n.g 1.b 3.l. etiam in obl. Gel. lib.18 c 13. Captiones, quæ Sophismata appellantur, mente agitabamus. 3. Argumenta vafra, & fallaciosa. Gel. lib.7. cap.3.
Fallacioso, addiett. pieno di fallacie.] Fallaciosus, a, um, 2.4 l. Gel. l.7. c 3. Cato vsus est argumentis vafris, & fallaciosis.
Fallimento, il mancar de denari.] Decoctio, nis, 3.l. 4.b. in obl.
Fallire, cioè mancar di denari a' mercanti.] Decoquo, is, 1.l. 2 b. Plin. lib. 33. cap. 10. Notum est eum, qui prius acceperit cognomen diuitis decoxisse creditoribus suis.
Fallire, fallare, e sfallare, val errare, commetter fallo od'errore, vedi Errare.
Fallito, quegli che manca di pagare à suo tempo, e si dichiara di non potere, il che si intende de' mercanti.] Decoctor, ris, 1 2 l. 3 b. in rect.& l. in obl. Cic 2. Phil. Illud est audaciæ tuæ, quòd sedisti in quatuordecim ordinibus, cum esset lege Roscia decoctoribus certus locus constitutus, quamuis quis fortunæ vitio, non suo decoxisset.2 Facultatibus defectus, a, um. Vlpian.
Fallo, errore, vedi Errore.
Falsamente, auuerb. con falsità.] Falsè, 1.& 2.l. Cic. 2. Acad. Ego nihil eiusmodi esse arbitror, cui si assensus sim, non assentiar sæpè falsè, quoniam vera à falsis nullo discrimine separantur. 2 Falsò, 1.l.2.b Sallust. Iug Falsò quæritur de natura sua genus humanum, quod imbecilla, atque æui breuis, forte potius, quam virtute regatur.
Falsamento, e falsificamento, il falsare, ò falsificare.] Adulterium, rij n g. 1. 3 4 b Plin. l.19 cap.3 Radice cortex niger, & ad merces adulteria. 2. Corruptio, nis, fœm. gen. 4.l. in obl Cic.4 Tusc. 3. Vitiatio, nis. fœm. gen. 1. 2.4.b. 3 l. Sen.l 4 Contr.4 Deprauatio, nis, fœm g 1. 2.3.l. 4 b. Cic. in Part.
Falsare, e falsificare, falseggiare, & alchimizzare, corromper vna cosa col mescolarui materia peggiore.] Adultero, as, 1. 3.b. Comment. Lin. Lac. Adulterare propriè est corrumpere, vitiare, & quod vulgò dicunt falsificare. Cic. in Part. Voluptas boni naturam fallaciter imitando adulterat. 2. Corrumpo, pis. Vlpian. Si Seruo per sua si vt chirographa debitorum corrumpat, videlicet tenebor. 3. Deprauo, uas. 1.3.l. Cic. 3. de Fin 4. Vi 10, as, 2.2.b. Plaut. in Aul 5 Falso, fas. Modest. in l penult. D. Adriani decreto præceptum est, in insulam eos relegari, qui pondera, & mensuras falsassent.
Falsare le scritture.] Tabulas adulterare. Cic. pro Rosc. Com. Iam duæ partes causæ sunt confectæ adulterasse se tabulas negat.
Falsaria, 3 b. falsatrice, e falsificatrice colei, che commette falsità.] Falsaria, æ, f g 2.l. Ex Suet. in Claud. cap.15. 2. Falsifica, æ, f.g. 2. 3.b. Ex Plaut. 3. Corruptrix, cis, f.g. 3.l. in rec.& obl. Cic. ad Q. Fr. lib.1. epist.1. 4. Vitiatrix, cis, f g.

f.g 3.4.l. etiam in obl. Ex Sen. Controu. l. 4.

Chi dice il falso, ò falsità.] Falsidicus, a, um, 1.l 2.3.b. apud Plaut.

Falsario, falsatore, e falsificatore colui, che commette falsità.] Falsarius, rij, masc. gen 2.l. Suet. in Claud. cap. 15. Proclamante quodam præcidendas falsario manus, carnificem statim acciri, cum machæra mensaque laniona flagitauit. 2. Falsificus, ci, m.g. 2.3.b. Plaut. 3. Corruptor, ris, m.g Cic. in Catil 4 Vitiator, oris, masf g. 1.b. Sen. Controu. l. 4. 5. Plastographus, phi, m. gen. 3.b. Artemid. Quæ vox, præter iam dictas locum habet, cum de chirographis agitur, tabulisue.

Falsato, e falsificato.] Adulteratus, a, um, 1.3.b.. 2.4.l. Plin lib 19. cap. 3. 2 Adulterinus, a, um, 1.3 b. 2.4 l. Ex Cic. & Plin. vnde nummi adulterini, signa adulterina, claues adulterinæ. Chiaui, sigilli, moneta falsa, ò falsificata.

Falsatore, vedi Falsario.

Falsatrice, vedi Falsaria.

Falseggiare, vedi Falsare.

Falsetto, voce falsa di musica.] Vocula falsa. Cic. de Orat. Molliores sunt, & delicatiores in cantu flexiones, ac falsæ voculæ quàm certæ, seu seueræ. 2. Pseudophonia, æ, f g. 2. 3.l. 2.4.b. Græc.

Falsificare, vedi Falsare.

Falsità l'astratto di falso.] Falsitas, tis, f.g. 1. & 3.l. 2 b. Cic. pro Clu In omnibus locis parum firmamenti, & parum virium falsitas habet.

Fama, nominata, e nominanza, Fior. anco nomea, vociferation di popolo senza certo autore cosi di bene, come di male, senz'altro aggiunto si prende in buon senso, e val nome, ò grido di gloria, e d'honore.] Fama, mæ, f g. 1.l. Cic. 2. Off. Fundamentum perpetuæ commendationis, & famæ est iustitia, sine qua nihil potest esse laudabile.

Fama per riputatione, vedi Riputatione.

Famagosta, Città di Cipro.] Salamina, æ, fœm. gen. 1.2.b. 3.l. 2. Constantia, æ. Steph 3. Salamis, ois, 1.2.b. 3.l. in obl. Ptol. 4. Tamassus, i. fœm. gen. Ger. Merc. Ex Ptol.

Fame, appetito di mangiare.] Fames, mis, f.g. 1.b. Cic. de Fin. Socrates aiebat, cibi condimentum esse famem, potionis sitim. 2. Esuritio, nis, f.g. 2 3 l. 2.4 b. Gel. lib. 16. cap. 3. Ventris compressione depellitur esuritio. 3. Esurigo, nis, f gen. 1.3.l. 2 b. Varr. Stimulans esurigo, findebat costas. 4. Esuries, ei, fœm. g. 5. Cibi auiditas, vel cupiditas. Cic. de Sen.

Fame canina, ò insatiabile per mala affettione di stomaco, che vomita sempre il cibo preso, e torna ad appetirlo.] Phagedæna, æ. fœm. gen 1.2.b. 3.l. Galen. & Plin. lib. 26. cap. 11. Phagedænis (quod nomen sine modo edentium est, & alias vlcerum) tithymalli medentur, ac sesam.

Fame grande, ò eccessiua.] Bupina, næ, 1.2.l. vel bulimia, æ, fœm gen 1 l. 2.3.b. Græc. Gell. l. 16. c. 3. Vim quandam famis non tolerabilem Græci bupinam, & bulimiam appellant.

Cagionar fame.] Esuritionem facere. Gel. lib. 26. cap. 3. Esuritionem faciunt inanes, patentesque intestinorum fibræ.

Cauar la fame, vedi Sfamare.

Hauer fame.] Esurio, ris, 1.l. 2.b Plaut in Curc. Qui homo maturè quæsiuit pecuniam, nisi eam maturè parsit maturè esurit.

Hauere gran fame.] Auidè esurire. Plin lib 17. c. 2. Et arbores auidè esuriunt, quarum cibus imber. 2. Insanè esurire. Plaut. in Mil.

Fameglia Sen. e famiglia, Fior. qui val serruenti, ò seruidori.] Familia, liæ, f.g 1.2. & 3.b Cato de Re rust. c 4. Villicus ad cœnam nequò eat, familiam exerceat, consideretque, vt quæ dominus imperauerit fiant.

Fameglia, Sen. famiglia, Fior. cioè padre, madre, figlioli, nipoti, ò parte di questi, che viuono insieme.] Familia, æ, f.g. 1.2. & 3.b. Pomp Fest. l. 6. Familia antea in liberis hominibus dicebatur, quorum dux, & princeps generis vocabatur pater, & mater, Vnde familia nobilium Pompiliorum, Valeriorum, Corneliorum, & familiares ex eadem familia; postea hoc nomine etiam famuli appellari cœperunt permutata, i, cum, u, litera.

Parentado d'vna famiglia.] Gentilitas, tis, f.g. 1.2.l. 3.b. 2. Agnatio, nis, 1.2.l. 3.b. Ex Cic.

Famiglio, cioè seruo, vedi Seruo.

Familiarmente, vedi Dimesticamente.

Familiare, vedi Domestico.

Familiarità, vedi Domestichezza.

Fammi questa gratia, ò fauore.] Hoc mihi da, atque largire. Cic. lib. 13. epist. 50. Hoc mihi da, atq; largire, vt M. Curium Sartum, & tectum, vt aiunt, ab omnique incommodo, detrimento, molestia, sincerum, integrumque conserues.

Famoso, addiett. di gran fama.] Famosus, a, um, 1. 2.l. Plin. l. ep. Impense petis, vt causam tuam pulcram alioqui, & famosam faciam. Et Tac. l. 21. Però appresso di Cic Si piglia in mala parte, in significato d'infame. 2. Qui magnum nomen habet. Cic. Or. Quidam magnum nomen in Oratoribus habuerunt. 3. Celebratus, a, um, 1. b. 2. com. 3.l. Cic pro Cl. Res clara, atque omnium sermone celebrata.

Fanciulla, vedi Putta.

Fanciullescamente, auuerb. da Fanciulla.] Puellariter, 3.l. 5.b. Plin. epist. 163. Hæc dum se prægnantem puellariter nescit, &c. 2. Puellarem in modum, vel morem. Ex Quint. lib. 6. procem. & Liu. 2 bell. Maced. 3. Ritu, vel more puellari. Ex Cic. 2. Phil. & Plin. l. 11. c. 55.

Fanciullescamente, di fanciullo, vedi Puerilmente.

Fanciullesco, addiett. di fanciulla.] Puellaris, & hoc, re, 1.b. 2.3.l Quint. lib. 6. procem. Cuius est: Ætas puellaris, & Plin. lib. 1. cap 55. Cuius est, augurium puellare.

Fanciullesco, di fanciullo, vedi Puerile.

Fanciullezza, vedi Pueritia.

Fanciullo, vedi Putto.

Fanciullo messo in vece d'altro.] Puer subditus. Teren. 2. Puer subditius. Quint. 3. Subditiuus puer. Cecil. 4. Puer suppositus. Iuuen. 5. Puer suppositicius. Varr.

Fanciullo esposto, perche sia nutrito da altri.] Puer expositus, vel proiectitius, Plaut.

Fanciullo, e fanciulla allattati, ò nudriti da vna medesima nutrice, ò balia.] Collactaneus, & collactanea, 1.2.3.l. 4. b. 2. Collacteus, & collactea, 1.2.l 3 b Mart.

Fanciullo che habbia il cubito, ò braccio adunco, ò ritirato da nerui, ò d'altro difetto, per il che non lo possa stendere.] Ancus, ci. Virg.

Fanello, faganello, sorte d'vccello.] Miliaria, æ, f.g. Var. l. 3. de Re rust. c. 5 1.2.4 b. 3.l.

Fanese, nome gent. e poss. di Fano.] Panestris, & hoc stre. 1.2.l. Phil. Cluer de Ital lib. 2. cap. 5 Fani vrbis opidani ab Aggeno in libro de controuersijs agrorum fanestres appellantur. 2. Fauensis, & hoc se, 1. & 2.l. Recent.

Fanfana, vedi Farfalla.

Fango, vedi Loto.

Fangoso, vedi Lotoso.

Fano, già celebre colonia de Romani, hoggi giorno Città nobilissima, & antichissima d'Italia sul Marchigiano, la quale da scrittori con ragion si celebra per esser d'ingegni ameni florida genitrice.] Fanum, ni, 1.l. Sipont. in Mart. Hinc fanum Piceni vrbs dicta, in litore Adriatico inter Pisaurum, & Senogalliam omnium Italiæ vrbium, meo iudicio amœnissima, siue loci naturam, siue ciuium ingenia consideres, quod in ea pulcherrimum fortunæ templum fuerit, cuius adhuc reliquiæ conspiciuntur. 2. Fanestrum, stri, 1. 2. l. Vitr. lib. 2. cap. 9 Hæc autem larigna per Padum, Rauennam deportatur coloniam Fanestri, Pisauri, Anconæ, reliquisque, quæ sunt in ea regione municipijs præbetur.

Fantaria, e fanteria, 3.l. pedonaglia, soldatesca à piedi.] Peditatus, tus, m gen. 1.2.b. 5.l. Cic. l 7. epist. 1 Armatura varia peditatus, & equitatus. 2. Copiæ pedestres. Sipont. in Mart. Ab equita equester, sicut à pedite pedester, vnde

vnde equeſtres copiæ, ſicut pedeſtrés copiæ dicuntur. 3. Pedites,tum,num.plur m.g.1.a b.Virg.

Fantaſia,potenza imaginatiua dell'anima.] Phantaſia,æ, f.g. 3.b. Ex Cic.

Fantaſma, viſione, ò apparenza di coſa conceputa nella fantaſia.] Viſum,ſi,n.g. 1.l.Cic

Fantaſticaggione,e fantaſtichezza,Rom.fantaſticaris,Sen. fantaſticheria, Fior.l'aſtratto di fantaſtico. ,Moroſitas, tia,f.gen.s 2 4 l. 3.b. Cic.1.Off Ne in moroſitatem inutilem,& odioſam incidamus. 2.Moram difficultas. Ex Cic. de Am. & 4.Verr.

Fantaſticare,ò chimerizzare, andar vagando coll'immaginatione.]Commentor,aris, 1.2.3 l.Cic.3 de Orat.qui ſic ait. Vir ſumma ſenectute eſt, quotidie commentatur. 2. Comminiſcor,eris, 1.3.l. 2 b. Var.5 de Ling Comminiſcor dictum eſt,à con, & mente,cum finguntur in mente, quæ non ſunt. 3. Machinor, aris, 1.l. 2.b. Plaut. in Caſ. Illa nubet mihi, machinare quod iubet. 4.Curas agitare. Plaut.in Mil. Aſtitit ſeuera fronte,curam agitans. 5.Animo agitare,vel voluere. Ex Ter.

Fantaſticaria,chimera.]Chimæra, ræ, 1.b. 2.l. 1.Machinatio,nis,s.3.l. 2.4.b. Cic.

Fantaſtico,ceruellino,bizzarro.]Cerebroſus, a, um, 1.b. 2. com 3 l.Plaut. Horat.

Fantaſtico,humoriſta.] Varius,a,um,1 2.b. Cic.pro Cæl.& de Am.

Fante,ò Fantaccino,maſnadiere,e pedone,ſoldato à piede.] Pedes,ditis,m.g. 1.& 2 b Sipont.in Mart. A pede dicitur pedes peditis, miles qui pedibus militiam exercet, ſicut eques qui equo militat.

Fante per ſerua,vedi Serua.

Fante per ſeruo, vedi Seruo.

Fante per fanciullo, vedi Fanciullo.

Fanteggiare, Fior.cioè ſeruire,inteſo di ſerua,ò ſeruitrice.] Ancillor,aris,1.& 2 l. Cic.

Fanteggiare,Fior.cioè ſeruire, inteſo di ſeruo, ò ſeruitore.] Famulor,aris,1 2 b.Cic.

Fanteria, vedi Fantaria.

Fara, Terra celebre di Sabina nella badia di Farfa, & vna delle più ciuili.]Fara,ræ. Blond Flac. In Italia III 6 decem farfenſis Monaſterij caſtellis primum eſt ſara.

Faraglioni, ſcogli di Sicilia.] Cyclopum ſcopuli. Fazel.

Faraone nome de' Regi Egittiani.] Pharao,vel Pharaon, nis,1.& 2 b. Ioſeph.Antiq.Iud.l.8.Pharao,Regem, Aegytijs ſonat Opinor autem,ipſos à pueritia nominibus alijs diſcretos,quàm primum Reges creati fuerint, poteſtatis eius nomen,patriæ ſuæ vernaculum aſſumere.

Farda,fango,ò altro,che imbratti.]Sordes, dis, f.g. Plaut. Pœn.In medio oculo parum ſordis eſt.

Fardelletto,e fagottino, dimin. fardello ò fagotto piccolo.] Sarcinula, læ, 1.l. 2.3.b. 2.Faſciculus,li,maſc.gen. 1.l. 2.3.b.

Fardello,e fagotto.]Sarcina,næ,f gen. 2.b.Plaut. 2.Faſcis, ſcis,m.g. Virg.in Ecl.

Far fardello, vedi Affardellare.

Fare,oprare.] Ago,gis, 1 b. Cic.1. de Diu. Noſtri nihil in bello ſine extis agunt,nihil ſine auſpicijs domi habent 2. Facio,cis,1.& 2 b T.Liu.dec.1 l 2 Et facere, & pati fortia,Romanum eſt 3.Operor,aris,1 & 2 b.Plin l.11. c 10. apum,quibus eſt adoleſcentia, ad opera exeunt,ſeniores intus operantur.4 Gero,ris,cap.1. Plaut Bacch. Occœpi eos obſeruare quam rem gerant. 5 Fingo, gis. Sall de Con.Cat. qui ait.Natura prona, atque ventri obedientia pecora finxit. 6. Efficio,cis, 1 l. 2.b. Cic.5. Tuſc. Animi perturbationes miſeram; ſedationes beatam efficiunt vitam.

Fare ſpeſſo.] Actito, as, 1.l. & 2.b. Cic. de Clar. Pontidius multas priuatas cauſas actitauit. 2.Factito,as,1.l.& 2.b. Cic.Orat. Peruagatiſſimus ille verſus, qui vetat artem pudere proloqui,quam factites.

Far inſieme.] Conficio,cis,1.l.2.b.Pomp Feſt lib.3. Qui ſic ait. Confecerunt, vnà fecerunt.

Biſogna far coſì.] Ita facto opus eſt, ex Liu.2. ab Vrb. Cuius eſt: Ita facto,maturatoq; opus eſſe.

Dar' à fare.]Faciendum locare. Liu.4. bell. Maced.Aediles eam ex multatitio argento faciendam locarant.

Far tutto,cioè compir l'opera.] Perago,gis, 1.& 2.b. Sen.l. 8.cap.65. Multum egerunt, qui ante nos fuerunt,ſed non peregerunt. 2.Perficio,cis,2.b.Cic ad Q.Fr.l.3 ep.8. Reuertar ad inſtitutum, idque perficiam his ſupplicationum otioſis diebus.

Far bene,cioè far buone opere,ò atti di pietà, e diuotione.] Piè facere. Ex Quint Fas eſt mihi inuitis etiam parentibus piè facere 2.Cic.l.7.ep 1. Benè ſentire,rectèque facere ſatis eſt ad benè beatèque viuendum.

Far l'oglio.]Oleum facere. Pallad. l. 13. tit.2. 2.Oleum conficere.

Il far l'oglio.]Olei confectio Pallad.l.13.tit.2.

Far bene cioè far beneficio.]Benignè facere Cic. Benignè fit indigentibus,aut opera,aut pecunia. 2 Benè facere cum dat.Plaut.in Aſin.Sal.in Con.Cat. Pulchrum eſt benè facere Reipublicæ.

Fare cenno di sì.] Annuo,is. Cic.

Far cenno di nò.] Abnuo,is.Cic.de leg.Abnuere ab ſe commiſſum facinus.

Far bene i fatti ſuoi.] Res, rationeſque ſuas benè expedire. Plaut in Amphytr. in prolog Res, Rationeſque veſtrum omnium benè expedire vos vultis

Fare,dire,ò penſare ciò che biſogna fare,dire, ò penſare.] Quod facto,dicto,vel cogitato opus eſt facere,dicere, vel cogitare,ex Plaut.in Sticho,qui ſic ait. Vos minus meminiſtis quod opus ſit facto facere.

Far' à ſuo modo.]Suo vti conſilio. Cæſ·bel.Ciu Nullus erat ordo, nullum imperium certum, cum ſuo quiſque conſilio vteretur. 2.Se audire. 3 Sibi obtemperare.Cic.2.Fam. ep.3.Tecum loquere,te adhibe in conſilium, te audi,tibi obtempera.

Far fine,vedi Finire.

Far contro il bando,legge, ò regola.] Aduerſus edictum, legem,aut Regulam facere.Cic.5. Ver.

Fare l'iſteſſo effetto.] Idem efficere.Plin. l.30. c.5.Muſtela in cibo ſumptu idem efficit.

Far compitamente.]Perficio,cis, 3.b. Cic.

Far ciò,che ſi dice.] Ad rem verba conferre. Terent. Eun. act.4. ſc 6. Si ad rem verba conferentur, vapulabit. 2.Factis dicta proſequi. Ex Plaut. Merc. Hoc,vt dico,factis proſequar.

Far vn gran che,ouero vna gran coſa.] Magnum facere. Hor.1 ſer Sat.10. At magnum fecit, quod verbis græca latinis miſcuit. 2.Magnum efficere.Cic 5 Tuſc.Theodorus Lyſimacho mortem minitanti,magnum, vero,inquit, effeciſti,ſi cantharidis vim conſecutus es.

Far'il Giorgio, ſi dice di chi và à ſpaſſo pauoneggiandoſi] Se magnificè incedendo circumſpicere. Ex Cic.2 de Or. & Sal. in Iug.

Tu fai il Giorgio.] Tu te magnificè incedendo circumſpicit.

Far del male à qualch'vno.] Alicui male facere. Cic. lib 5.epiſt.11. Dalmatis Dij male faciant, qui tibi moleſti ſunt.

Far male, cioè oprar vitioſamente.] Improbè facere. Cic.2. de fin

Far miglior fatti,che parole.]Facere melius, quam dicere. Cic.2 de finibus.

Far l'obedienza,vedi Obedire.

Far l'amico,ò dell'amico] Amicum agere. Corn. Tac. l.17. Cum amicum Imperatoris ageret.

Fare per alcuno,ſi dice di coſa,o perſona, che gioua.ò ſerue ad alcuno.] Facio, cis, cum dat. vel accuſ. & præpoſ. ad. Plin. l.22.c.59.

Far più di quel che ſi ſperaua.] Vincere ſpem. 2. Superare ſpem. Cic.lib.14 Fam.epiſt.4. Salluſtius Officio vincet omnes ſpes, & in Læl. Spem ſummam ciuium virtute ſuperare.

Far più di quel che ſi aſpetta.] Vincere expectationem.Cic. l.3. Fam. epiſt.10. In quo non expectationem tuam diligentia mea vicerim.

Far più di quel che ſi deue.]Officij ſui partes excudere. Plin. ep.264.

Far più di quel, che vno ſi penſa.] Alicuius cogitationem vincere. Cic. lib. 3. Fam. ep. 10. Vincam

meis

meis officijs cogitationes tuas.

Far di necessità virtù.] Tempori cedere. Cic. Tempori cedere, idest necessitati parere, semper sapientis est habitum.

Far presto, qui val'affrettarsi.] Celeritatem, vel festinationem adhibere. 2. Accelerare. 3. Festinare. 4 Properare. Col. l. 11. c. 2. Quò cautior, vel abstinere possit operibus, vel festinationem adhibere. 5. Maturo, as, 1. 2 l. Plaut. Epid. Opperire dum effero ad te argentum. D. Matura.

Far opera, cioè procurare.] Operam dare. Cic. Att. l. 14. ep. 6. Quæso, da operam, vt illum quam honestissimè copiosissimèque tueamur.

Far prima quel, che si deue far doppo, & al contrario, far doppo quel che si deue far prima.] Præposterè officia permiscere. Sen. l. 1. ep. 3. Quidam præposterè officia permiscent, & contra præcepta Theophrasti cum amauerint iudicant, & non amant, cum iudicauerint.

Far contratto, vedi Contrattare.

Chi fà prima quel, che si deue fare doppo, & al contrario fà doppo quel, che si deue far prima.] Præposterus, a, um. Cic. pro Cluent. Ille erat semper præposterus, atque peruersus.

Far' à modo d'alcuno.] Cuipiam auscultare. Plaut. in As. Qui mihi auscultabunt, facient obsequelam. Cic. pro Rosc. Mihi ausculta, vide ne tibi desis.

Far' il fin, che vno merita.] Dignum exitum facere. Suet. in Ner. c. 46. Dabunt pœnas scelerati, ac breui dignum exitum facient.

Che bisogna fare?] Quid facto opus est? Ter. in Adel.

Malamente farne senza.] Aegrè carere aliqua re. Cic.

Vuoi tù fare à modo d'vn pazzo.] Visne tu homini stulto mihi auscultare. Ter. in Heaut.

Che fare? modo vsato frà conoscenti nell'incontrarsi.] Quid agis? vel, Quid rerum agis? vel, Quid rerum geris. Pl. Aul. ac. 2. sc. 2. Rogitant me vt valeam, quid agam, quid rerum geram.

Far' in mezzo, ouer frà due.] Interfacio, cis, 1. a. l. 3. 4. b. Liu. 5. bell. Pun. Reliquit tamen modicum præsidium, vt simul interfaciendo muro adiuuaret.

Farea, spetie di serpenti, che vanno con la coda, e col resto del corpo eleuati da terra.] Pharias, æ, vel Pharea, eæ, m. g. 1. b a. l. Lucan. lib. 9. Et contentus iter cauda sulcare pharias.

Farese, nome gent. & poss. della fara.] Farensis, & hoc farense. Bernardin Stephon.

Faretra, turcasso, e carcasso, guaina da freccie, ò saette.] Pharetra, træ, f. g 2. b. & 2 com. Sipont Pharetra instrumentum est, quo sagittæ feruntur, & qui eam ferunt, dicuntur pharetrari. 2. Toxotheca, cæ, fœm. g. 2. & 3 l. 2. b. Græc. 3. Theca sagittaria. Ex Cic. ad Att. lib. 4 epist. 7. Vbi legimus thecam nummariam. 4. Belotheca, cæ, 1. 2. b. 3. l Græc.

Faretrato. & infaretrato, adiett che porta faretra, ò turcasso.] Pharetratus, a, um, 1 b 2 com. 3 l. Virg 4 Geor. Vbi Persidem dicit pharetratam. Ouid 10. Metam. vbi Cupidinem appellat, puerum pharetratum, & ep 19. Vbi Dianam vocat Deam pharetratam, & 1. Amor. el 1. Vbi eandem Dianam nominat virginem pharetratam.

Faretruzza, diminut. faretra piccola.] Pharetrium, trij, n. g. 1. 3 b. 2. com. Græc. Euge.

Farfalla, e fanfana, a. l. animaletto alato di più colori, che vola intorno al lume.] Papilio, nis, m. g. 1. l. 2. 3. b. Col. l. 9. c 14 Papiliones apibus exitio sunt, qui circa flammulam volitantes aduruntur.

Farfalletta, dimin. farfalla piccola.] Papiliunculus, li, masc. gen.

Farfallone, accresc. farfalla grande.] Papilio grandis, vel maior.

Farfaro, a. b. e communemente farfa per fig apocopa, fiume amenissimo della Sabina, vicino à Montopoli, & abbondante di più specie di pesci, il quale scorrendo per la Badia di farfa, le dà il suo nome.] Farfarus, i. Ouid. Farfarus vndæ. 2. Fabaris, ris, 2. a. b. Virg. 7. Aen. Qui Tyberim, Fabarimque bibunt.

Di farfaro, addiett.] Farfareus, a, um, 2. 3. b. Ex Ouid. 2. Trist & Virg 6. Aen. 2. Farfaricus, a, um, 2. 3. b. 3. Fabaricus, a, um. Ex Apul. & Virg. 1. 2 3. b.

Farfaro, farfara, e farfarella, dicesi anco vnghia di cauallo, e piè d'asino: herba, che si alza poco da terra; mà fà gran foglie, le quali di sotto sono bianche, e di sopra verdi.] Tussilago, ginis, f. g. 1. 3. l. 2. b. 4. l. in obl. Plin. lib 22. cap 6.

Farina, biada macinata.] Farina, næ, fœmin. gen. 1. b. 2 l. Plin. lib. 18. c. 9 Farinam à farre dictam, nomine ipso apparet.

Da farina, addiett.] Farinarius, a, um, 1. 4. b. 2. 3. l. Cato cap. 67. & Plin. lib. 18. Farinario cribro succernunt.

Di farina, addiett.] Farinaceus, a, um, 1. 4. b. 2. 3. l. Diosc. lib. 2. c 78.

Farina di farro.] Farina farrea, vel farracea. Ex Colum. lib. 7. c 12.

Farina di gioglio.] Farina loliacea. Varr l. 22. c. 25.

Farina di grano.] Farina triticea. Plin. l. 22 c. 23.

Farina di segale.] Farina siliginea. Plin. l. 18. c. 9.

Farina di vena.] Farina auenacea. Plin. l. 22. c. 25. Auenacea farina decocta in aceto næuos tollit.

Chi fà, ò vende la farina.] Polliator, ris, masc. gen. 1. 3. l. 2. b. 4. l. in obl. Cat. de Re rust. cap. 5. Villicus operarium, mercenarium; polliatorem diutius eundem ne habeat.

Farinata, & altramente paniccia, viuanda d'acqua, e farina cotta nella pentola.] Polenta, 1. b. 2. l. vel puls è farina. 2. Polenta, vel puls farinacea. 3. Farina elixa.

Farinella, Fior di farina.] Simila, læ, 1. & 2. b. Mart. lib. 13. epist. 10.

> Nec poteris similæ dotes numerare, nec vsus,
> Pistori toties cum sit, & apta coco.

2 Similago, ginis, f. g 1. & 2. b. 3. l. Mart. Rad. in Mart. lib. 13. epist 10. Similago est simila, nobilis, & laudata farina est, ac flos farinæ dicitur.

Di fior di farina adiett.] Similagineus, a, um, 1. 2. & 4. b. 3. l. Sen. l 21. ep. 119. Vtrum panis hic plebeius sit, an similagineus ad naturam nihil pertinet.

Farnese, terra grossa non lungi dalla Toscana, feudo Imperiale dell'Illustrissima casa Farnese, donde trasse il nome.] Farnesium, sij, n. g.

Farnese cognome chiarissimo di famiglia Romana, la quale per il suo gran merito da tutti con somme lodi è commendata.] Farnesius, a, um. Mast in Ignat. lib. 2. cap. 3. Pontif. Max. Erat eo tempore Paulus III. è Gente Farnesia, cuius nomini plurimum vtique nostra Societas debet.

Faro, lungo stretto di mare.] Fretum, ti, 1 b. Var. 6. de Ling. Fretum dictum à similitudine feruentis aquæ, quod in fretum sæpè concurrat æstus, atque efferuescat 2. Fretus, tus, m. g. 1. b. Var. apud Non. Marc Inter Italiam, & Siciliam qui est fretus inter Rhegium, & Messanam. 3. Maris angustiæ. Pomp. Mel. lib 1. cap. 1. Angustias, introitumque maris nos fretum, græci porthmon appellant. 4. Mare angustum.

Faro di Messina.] Fretum Mamertinum. 2. Siciliæ fretum. Plin. lib. 19 cap 1. 3 Fretum Siciliense. Cic. 3 de Nat. Deor.

Farro, spetie di biada, che si mangia in minestra.] Far, farris, n. g. Plin. lib. 18. cap. 3. Veteres gloriam ipsam à farris honore adoream appellabant. 2 Far adoreum. Var. lib. 1. cap. 9. 3. Adoreum, ei, 1. 3. b. 2. l. Plin. lib 18. c. 17. In Creta, & rubrica, & aquosiore agro, adoreum seri Catonis sententia est. 4. Semen adoreum. Colum. lib. 2. c 6. 5. Ador, o. g indeclinabile. Fest. lib. 1. 6 Res farraria, vel farrearia. Ex Cæs. 3 bel. Ciuil. Cuius est: Res frumentaria, & Cat. de Re rust c. 10. Cuius sunt voces. Farrarius, & Farrearius.

Di farro, adiett] Farraceus, a, um, 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 24. cap. 7. Ad mulierum mammas vtuntur pice brutia in vino sufferuefacta cum polline farraceo, quam calidissimis impositis. 2. Farreus, a, um, 1 l 2. b Colum. lib. 7. cap. 12. Canes ferreo, vel triticeo pane satiandi sunt, admixto tamen liquore coctæ fabæ, sed tepido, nam feruens rabiem creat. 3. Adoreus, a, um, 1 3. b. 2. l. Var. l. 1. c. 9.

Fastoso, e borioso, altiero, & altenoso. Fior. ancor altezzoso, & altazzoso, cioè superbo, e pieno di propria stima.] Animo elatus, a, um. 2. Animo inflatus, ta, tum, ex sup cit auct.

Fatale, addiett. di fato.] Fatalis, & hoc, le, n.g.r.2.l. Cic. 2. de Diu.

Fatalmente, auuerb. secondo il fato.] Fataliter, r.2.l. 3.4.b. Cic. 2. de Diuin.

Fatato, vedi Affatato.

Fatica Sen anco fadiga, quel che si pate nell'operare.] Labor, ris m.g.r.b.2.l. in rect. & l. in obl. Cic. 2. Tusc. Interest aliquid inter laborem, & dolorem: sunt finitima omninò, sed tamen differunt aliquid Labor est functio quædam, vel animi, vel corporis grauioris operis, dolor autem motus asper in corpore, à sensibus alienus.

Fatica, che si fà in villa.] Labor rusticus. Sen. lib. 23. cap 87.

Prender fatica.] Excipere, vel suscipere laborem. Cic. l.14 c.1. Omnes labores te excipere video, timeo, vt sustineas.

Resistere, ò durar alla fatica.] Labori superesse. Virg. Nec blando nequeant superesse labori.

Per isfugir la fatica, per non faticare.] Vitandi laboris causa. Cic. in Topic. Cum ego te non vitandi laboris causa hortatus essem, &c.

Ogni fatica è perduta.] Omnis labor effusus est. Virg.

Cosa fatta senza fatica.] Illaboratus, ta, tum, r.3.4.l. 2.b. Quint. l.1 n.c.3.

Faticamento, l'affaticarsi.] Laboris functio, vel perfunctio. Ea Cic 2. Tusc.

Affaticamento, qui vale stancamento, ò straccamento.] Fatigatio, nis, f.g. r.4.b. 2.3.l Plin. lib 23. cap. 8. 2. Defatigatio, nis, f.g. r.l. Cic. de Sen. Corpora exercitatione defatigatione ingrauescunt; animi se exercendo leuantur.

Faticante faticheuole, e faticoso si dice di chi volontieri s'affatica.] Laboriosus, r.b. 2.4.l. 3.b. Cic. 2. Tusc. Græci industrios homines appellant studiosos, vel potius amantes doloris, nos commodius laboriosos. 2 Studiosus, vel amans laboris. Ex Cic. 2 Tusc. 3. Patiens laboris. Quint. lib. 1. cap. 12. Patientior est laboris natura pueris, quàm iuuenibus.

Faticare, dar ad altri fatica.] Labori esse. Gell. lib. 9. cap. 12.

Faticare, cioè stancare, ò straccare.] Fatigo, as, r.b. 2.l. Liu. 8. Ab Vrbe. Aliquandiu atrocipugna, & semet ipsi fatigarunt, & hastas, aut præfregerunt, aut hebetarunt. 2. Defatigo, as, r.& 3.l 2.b Cic. 3. de Nat. Non conquiescam, neque defatigabor antequam rationes, & pro omnibus, & contra omnia disputandi percepero.

Faticare, impor fatica.] Imponere laborem. Cic. pro Mur. Muræna nunquam plus militi laboris imposuit, quàm sibi sumpsit. 2. Iniungere laborem. Quint. in Proœm. lib. 1. Mihi laborem, si non inueniendi noua, & certè iudicandi de veteribus, iniungebant. 3. Afferre laborem. Cic. Att. lib. 11. Mihi laborem affert in dolore. 4. Labore aliquem exercere, vel vrgere, Cic. & alij. 5 Labori esse. Cic. 3. Ver. Nemini meus aduentus, labori, aut sumptui, neque publicè, neque priuatim fuit.

Faticare, ouero faticarsi, durar fatica.] Laboro, as, r.b. 2.l. Cic. 2. Ver. Nullam ad rem, nisi ad officium, & varietatem omnes meæ curæ, vigiliæque laborauit. 2. Esse in labore. Plin. l.1 r. c.17. Quum populus in labore est, Rex intus, crescit, solus immunis.

Dar da faticare.] Laborem iniungere, cum dat. Col. lib. 11. Scire debet villicus quis labor sit cuique iniungendus.

Faticare gagliardamente.] Elaboro, as, 2.3.l. 2.b. Cic 2. Agr. Nullum est tam asperum saxum in quo agricularum cultus non elaboret. 2. Labore se frangere. Cic. pro Arch. Si nihil animus præsentiret in posterum, nec tantis se laboribus frangeret, nec tot curis angeretur, nec toties de vita ipsa dimicaret.

Faticarsi, & affaticarsi, ingegnarsi.] Laboro, as. Plin. lib. 1.

ep. 10. 2 Studeo, es, 2.b. Ter. in Eun. Adolescentulum perdidisti, dum studes dare verba nobis.

Faticarsi, stancarsi, ò straccarsi.] Defatigor, aris. 2. Fatigor, aris. 3. Defatiscor, eris, defessus, sum, r.2.l. Ter. In Phorm Non defatiscar vnquam donec tibi, quod pollicitus sum, effecero.

Faticato, stanco, stracco.] Fatigatus, ta, tum, 2.l. Cæs. 1. bel. Gall. 3. Fessus, sa, sum, vel Defessus, sa, sum. Cic. in Ep. fam. l.16. ep. 28.

Chi hà fatigato.] Labore defunctus, a, um. Horat. 3. Carm. od. 24. 2. Labore perfunctus, a, um. Cic. pro Domo.

Fatichetta, Sen. anco fadighetta, dimin fatica picciola.] Laborculus, li, m.g. r. & 3.b.2.l. Ex Plaut. in Pœn. cuius est Amatorculus.

Faticosissimo, che molto fatica.] Laboriosissimus, ma, mum, r 3 6.b. r.4 l Col. l.6 in Proœm. Bos est laboriosissimus, hominis socius in agricultura.

Faticoso, vedi Faticante.

Fato, vedi Destino.

Sì fattamente, così fattamente, cioè in tal modo, ò maniera.] Ita, r.2.b. Cic. 5. de Fin. Virtutes ità copulatæ, connexæque sunt, vt omnes omnium participes sint, nec alia ab alia possit separari.

Fattezza, forma, figura, e fattion di membra.] Forma, mæ, f.g. 2. Lineamentum, ti, n.g. Sen. l.15. ep. 96. Proderit non tantum, quales esse soleant boni viri dicere, formamque eorum, & lineamenta deducere, sed quales fuerint narrare, & exponere. 3. Habitus, tus, r.2.b. 4. Habitudo, nis, f.g. r.2.b. 3.l. 5. Corporis constitutio. Ea Cic.

In fatti.] Enimuero. Cic.

A fatti, in fatti in effetto.] Re. Cic. 2. Phil. Consulatus verbo meus, P C re vester fuit.

Fatti, cioè imprese.] Facinora, norum, n.g. & num. plur. r. 2.3.b. Cic. 2. Gestarorum, num. pl. Plaut.

Con i fatti, e con le parole, à fatti, & à parole.] Dicta, factaque. 2. Dictis, ac factis. 3. Re, & verbo. 4. Verbis, ac rebus. Mtt. l 1 ep 2. 5. Et verbis, & rebus. Cic. 3. Tusc. Præclarum carmen; est enim, & rebus, & verbis, & modis lugubre.

Fatto particip. finito, compinto.] Factus, a, um, r.l. Cato. c.2. Pater familias cognoscere debet, quomodo fundus cultus fiet, operaque quæ facta, infectaque fiunt.

Mezzo fatto.] Semifactus, ta, tum, r.3.l. 2.b. Tac. l.15. Semifacta opera prærupit.

Non fatto, partic.] Infectus, a, um, r.2.l Liu. lib. 8. ab Vrbe Samnites infecta pace inducias annuas ab Vrbe retulerunt.

Quasi fatto.] Affectus, ta, tum. Gel. l.3. c.16. Affecta, sicuti M. Cicero, & veterum elegantissimi loquuti sunt, & propriè dicebantur, quæ non ad finem ipsum, sed proximè finem progressa, deductaue erant.

Del tutto fatto.] Confectus, a, um. Cic. Att. l.8. Confecta res est. 2. Perfectus, ta, tum, r.3.l. Cic. de Clar. Orat. Gracchi operibus manus extrema non accessit, præclarè inchoata multa, perfecta non planè.

Fatto maestreuolmente, con maestria.] Fabrefacta. 2. Affabrè factus, ta, tum. Cic. 2. Ver.

Fatto molto maestreuolmente con molta maestria.] Faberrimè factus, a, um Plaut.

Fatto non maestreuolmente, senza maestria.] Infabrè factus, ta, tum. Liu. 6. Bel. Maced. Vasa non infabrè facta.

Fatto all'antica.] Antiquo opere, vel artificio factus, a, um. Cic. 2. Ver. Deus erat Siculis antiquo artificio factus.

Fatto, fust negotio, faccenda, maneggio attione.] Negotium, tij, r.b. & 2.l. Pomp. Fest. l. 12. Negotium dicitur, quod non sit otium. 2. Actio, nis, f.g. Cic. 1. de Off. Virtutis laus omnis in actione consistit Vedi Faccende.

Fatto d'arme.] Prælium, lij, n.g. r.l 2 b. Non Marc Bellum, & prælium hoc differunt, quod prælia partes sunt belli, hoc est in bello congressiones. 2 Pugna, næ, f.g. Cic. 3. in Cat 3. Certamen præliare. Ex Plaut. & Cic. 4. Pugna præliaris. Plaut. in Curc.

Fatto d'arme casuale.] Pugna fortuita. Quint. l.6. c.5.

Fatto d'arme à cauallo.] Pugna equestris. 2 Prælium equestre. Cæs. 5. Bel. Gal.
Fare vn fatto d'arme à cauallo.] Ex equo, vel ex equis pugnare. Cic. 2. de Nat.
Fatto d'arme à piedi.] Pugna pedestris. Cic. de Sen.
Fare vn fatto d'arme à piedi.] Pedibus præliari. Cæs. lib 5. Bel. Gal.
Fatto d'arme per mare.] Pugna naualis. Cic. de Sen. 2. Prælium nauale. Quint. lib. 2. c. 17. 3 Prælium maritimum. Gel. l. 3. c 4.
Fatto d'arme molto fiero.] Pugna acerrima. Cic. pro Mur.
Fare vn fatto d'arme.] Prælior, aris. Cæs. 2. Bel. Gal. 2. Pugno, as. Plaut. in Amph. Cum pugnabant illi maximè, ego fugiebam maximè. 3. Prælium facere. Cic. 2. de Orat. 4. Prælium inire. Quint. l. 3. c. 8. 5 Prælium committere. Cæs. 2. Bel. Gal 6. Prælium pugnare. Horat. 4. Carm. od. 9 7. Pugnam committere. Cic. 3. in Cat. 8. Pugnam pugnare. Cic. pro Mur.
Fatto, ò detto subitamente.] Schedicus, ca, um, 1. 2. b. Apul.
Fatto alla grossa.] Pingui minerua factus, a, um. Ex Cic. de Am. & in Ver. 2 Crassa minerua factus, a, um. Ex Cic. 2. Ver. & Horat 2. Serm. Sat. 2.
Fatto essattamente, e gentilmente, con essattezza, ò gentilezza.] Subtili minerua factus, a, um. Ex Col. l. 12. c. 1. & Cic. 2. Verr.
Fatto à lumaca.] In cochleam retortus, ta, tum. Colum.
Fatto à scala.] Gradatus, a, um. Plin.
Non può essere, che quello, che è fatto, non sia fatto.] Factum fieri infectum non potest. Ex Plaut. Aul. vbi sic ait: Quid vis fieri? factum est, illud fieri infectum non potest. 2. Mutari facta non possunt, vel factum reddi infectum non potest. 3. Diffingi fictum non potest. Hor. 3. Car.
Neque diffinget, infectumque reddat,
Quod fugiens semel hora vexit.
Chi sà fare il fatto suo.] Negotij sui prudens. Ex Colum. l. 1. Præfat.
Chi non sà fare il fatto suo.] Negotij imprudens. Colum. l. 1. Præfat.
Chi fà il fatto suo, chi attende à suoi negotij.] Suo negotio negotiosus. Plaut. in Merc. Negotiosi eramus nostris negotijs.
Fatto, cioè stagionato, e maturo.] Coctus, a, um. Cic de Sen. Poma ex arboribus si cruda sunt, vi auelluntur, si matura, & cocta decidunt. 2. Maturus, ra, rum, 1. 2. l Cic. de Sen. 3. Mitis, & hoc mite, 1. l. Horat. Epod Od. 2.
Mezzo fatto, mezzo stagionato.] Semicoctus, ta, tum, 1. 3. l. 2. b. Ex Col. l. 8. c. 5.
Fattocchierie, vedi Affatturatore.
Fattocchieria, vedi Affatturamento, &c.
Fattore, colui che fà, vedi Facitore.
Fattore, Castaldo, cioè soprastante alle possessioni altrui.] Villicus, ci, m. gen 2 b. Var l. 1. & 2. Villicus agri colendi causa constitutus, atque appellatus à villa est. Cato. c. 5. Villicus ne sit ambulator, sobrius siet semper. 2. Procurator villicus. Cic. Att. lib. 14 Piliæ nostræ villam, villicosque procuratores tradidi. 3. Curator villaticus, vel villaris. Ex Cic. & Col. 4. Agronomus, agronomi, 2. 3. b. 1. com. Græc.
Esser fattore, ò Castaldo, essercitare la fattoria. ò castalderia.] Villico, cas, & villicor, caris. Pompon. Ergast Longè ab Vrbe villicari, quò herus raro venit, non villicari, sed dominari, mea est sententia.
Esser fattore d'alcuno.] Cuipiam villicari. Plin. l. 8. cap. 6. Quorundam prædia colenda suscipiebat Respublica senatus illi villicante.
Fattoria, e castalderia, l'vfficio di fattore, ò castaldo.] Villicatio, nis, f. g. 1. 4. b. 1. 3. l. Colum. l. 11. c 1. Qui suscepe- rit officium villicationis, sit à venereis amoribus auersus, quibus si se dediderit, non aliud quicquam possit cogitare, quam illud, quod diligit.
Fattrice, colei, che fà, vedi Facitrice.
Fattura, vedi Affatturamento.
Faua, sorte di ciccaia, ò legume assai noto.] Faba, bæ, 1. b. Plin. l. 22. c. 25. Faba solida fricta, feruensque in acre acetum coniecta, torminibus medetur. In cibo fressa, & cum alio cocta contra deploratas tusses, suppurationesque pectorum quotidiano cibo sumitur. 2. Fabulum, li, n g. 1. 2 b. Gel. lib. 4 cap 11. 3. Res fabaria. Ex Cæs. 3. bell. Ciuil. cuius est Res frumentaria. Et Cat. de Re rust. cap 10.
Faua d'Egitto.] Faba Aegyptia. Diosc l. 2. c 49. Aegyptia faba, quam aliqui ponticam vocant in Aegypto plurima prouenit.
Faua saluatica.] Faba syluestris. Plin l. 18. c. 12.
Faua con la scorza.] Conchis, conchis, f. g Mart. l. 13. ep 7. 2 Faba folliculata. Matth. Rad. in Mart. lib. 13. epist 7. 3 Faba solida. Colum. l 8. c. 6.
Il nero della faua.] Hilum. li, n g 1. l. Pomp Fest. l 8 Hilum putant esse quod grano fabæ adhæret, ex quo nihil & nihilum.
Di faua, ò di faue, aggett.] Fabaginus. a, um, 1. 3 b. 2 l. Cat. cap. 54. Paleas triticeas, & hordeaceas, viciam acus fabaginum, vel de lupino, item de cæteris frugibus omnia condito. 2. Fabalis, & hoc le, 1. 3. l. Plin. lib. 22. cap. 2. 25. Cuius est. Fabalium etiam filiquarum cinis, &c.
Farina di faue: hà virtù di tor via le grinze da corpi.] Lomentum, ti, 1. & 2. l apud Mart qui sic ait: Lomento rugas veteri quid condere tentas Puella? 2 Fabæ lomentum. Plin. lib. 36. cap. 17 Fit cataplasma ex eo podagris, misto fabæ lomento. 3. Farina fabacea. Matth. Rad. in Mart. lib 14. ep 55. Qui sic ait: Si non vis videris velut rugosus, & sulcis exaratus, vtere farina fabacea, quæ rugas abolet.
Fauuli, stuppie, e gambe delle faue.] Fabalia, lium, n. g. 1. 3. b. 2. l. Plin. l 18. c. 12.
Nechio della faua.] Fabæ oculus. Arist.
Fauci, vedi Foce.
Faue scafate, ò sgusciate.] Fabæ siliquis deglubitæ. Ex Var. l 1. cap 48.
Da faue, addiett. attenente à faue, come dire terra, ò campo da faue] Fabarius, a, um, 1. 3. b 2. l. Plin. l 18. c. 12. Nascitur faba, & sua sponte in septentrionalis Oceani Insulis, quas ob id nostri Fabarias appellant.
Fauella, ò loquela, Fior. anche parlanza, e parlatura, cioè il fauellare, ò parlare.] Eloquium, quij, n. g. 1. l. 2. & 3. b. Pomp. Mel. lib. 3. cap 10 Sunt autem trans ea, quæ modo deserta diximus, multi populi, & quibus pro eloquio nutus est. 2. Locutio, nis, fœmin. gen. 1. 3. b. 2. l. Cic in Brut Solum, & quasi fundamentum oratoris locutionem emendatam, & latinam. 3. Loquela, læ. 1. b. 2. l. Plaut. in Cist 4. Oratio, nis, 1. 2. l. Cic. 1. Off Ratio, & oratio vinculum est societatis humanæ 5 Sermo, nis, m. gen. 1 l. 2. com. in rect. & l. in obl. Plin lib. 6. cap. 30 Quibusdam pro sermone nutus; motusque membrorum est. 6. Loquentia, æ, 1. 3. b. 2. l. Sallust. de Con. Cat. In Catilina fuit satis loquentiæ, sapientiæ, parum.
Fauellare, vedi Parlare.
Fauetta, faua infranta.] Faba fracta. Plin. l 20. cap. 6. Alium tussim sanat fractæ incoctum fabæ, atque ità in cibo sumptum 2. Faba fresca, vel fressa. Colum. l. 8. c. 6. Oua nonnulli solida multi etiam fressa faba coaggerant, alij salibus integris cooperiunt
Fauetta, dimin. faua piccola.] Fabula, læ, f g 1. & 2 b. Plaut. in Sticho. Pro opibus nostris satis commodulè nucibus, fabulis, ficulis. 2 Faba exigua, vel pusilla. Ex Cic. 1. de Diu. & ad Brut. ep 14.
Fauilla, vedi Scintilla
Fauo, Rom fiala, Sen fiale, Fior. 1. l. cera doue stanno le celle dell'api.] Fauus, faui, m. g. 1. b Plin. lib. 11. cap. 6. Apes primum fauos construunt, ceram fingunt, & hoc est domos, cellasque faciunt, deinde sobolem, postea mella. Var. l. 3. cap. 16.
Fauo di mele.] Fauus mellitus. Varr. l. 3. c. 16.
Fauo senza mele.] Fauus inanis. Ex Plin. l. 11. c. 7.
Fauo di color nero.] Fauus niger. Plin. l. 11. c. 14 In Germania visus est octo pedum longitudinis fauus in caua parte niger.

Fauo di molte caselle.] Fauus multicauatus,a, um,1.4.l. 2. 3.b. Vat. l. 3. c.16.Fauus est,quem fingunt multicauatum è cera cum singula caua sena latera habeant,quot singulis pedes dedit natura.
Fare i faui.] Fauos fingere,confingere struere,val construere. Plin.l.11.c.6 & 10.
Cauare faui.] Fauos eximere. Plin.l 11. cap.10. Nouissimi maximè implentur malle, ideoque auarso aluco faui eximuntur.
Fauola,narratione di fatto,ne vero, ne verisimile]fabula, læ, 1.l.2 b.Cic 1 de Inu.Fabula est in qua,nec veræ,nec verisimiles res continentur, cuiusmodi est anguer, ingentes alites iuncti iugo.
Fauola morale, che sotto qualche ridicolo, insegna à ben viuere] Apologus,gi,m.g 1.2.3.b. Cic. lib.1. de Inuent. Res. val apologum, vel fabulam, val aliquam contineat irrisionem.
E fauola.] Fabulosum ast.
Non è fauola, non è carota.] Fabulosum non ast. Plin. lib.7. cap.4. Ex fœminis mutare in masculos, fabulosum non ast.
Fauoleggiare,comporre,ò narrar fauole.] Fabulas componere,scribere,vel narrare.
Fauoletta,dimin.fauola piccola.] Fabella,læ, 1.b.a.l. Cic.5. de Fin.Parui cum animo ducuntur, & sensibus dant se ad ludendum,fabellarumq; auditione ducuntur.
Fauolosamente,a fauolescamente. Fior. anco fauolicamente,auuerb.] Fabulosè,1.3.l.a.b Plin l.5.c.1.
Fauoloso,e fauolesco,Fior.anco fauolisco, addiett. di fauola.] Fabulosus,a,um,1.3.l. a b. Plin lib.10. cap.40.Pegasos equino capite, volucres egryphas auritas aduncitate rostri fabulosos reor. a.Fabularis, & hoc re, 1.3.l.a.b. Suet.in Tib. c.70. Tiberius maximè curauit notitiam historiæ fabularis vsque ad inepcias, atque derisum.
Fauonio,vento così detto.] Fauonius, nij, 1.3.b. 2.l.1.Zephyrus,ri, 1. a b. Hor & Virg.
Fauorabile, vedi Fauoreuole.
Fauore,aiuto,ò difesa verso alcuno.] Fauor,ris,m.g.1.b.1.l. in rect.& l.in obl. Ouid.
Esser in fauor di qualch'vno.] Ab aliquo esse. Cic.
Per fauore.] Per gratiam.Suet.in Oth c.1.
Fauoreuole, a fauorabile.] Propitius, tia, tium, 1.l. 2.3 b. Cic. ep. ad Octau Fortuna populi,quæ nobis infesta est, fuit aliquando propitia,& vt spero, futura ast. 2.Secundus,da,dum,1 b. 2.l.Cic.1. Off. Vt aduersas res, sic secundas immoderatè ferre, leuitatis ast.
Fauorire,Sen.fauorare, e fauoraggiare, Fior. cioè far fauore.] Faueo,es,1.b.2 Suffragor,aris.1.a.l. Cic.
Fauorir alcuno.] Studere alicui.Var.l 3 cap 2.Et candidato, cui studebamus, vallamus esse præsto.
Fauorita,cioè dar'aiuto]Præstò esse. Cic.pro Quint.Is,qui tibi præstò semper fuit.
Fauorito,che hà riceuuto gratia, ò fauore.] Beneficio affectus,a,um. Cic.
Fauorito,cioè che stà in gratia di qualch'vno.] Gratiosus, a,um, 1.3.l.1. b. Cic. ad Att. Cicero erat gratiosus apud Cæsarem.
Il tuo fauorito,quegli,che tu ami.] Deliciæ tuæ. Cic. epist. l.7. Deliciæ tuæ noster Aesopus.
Fausto,addiett prospero,felice.] Faustus, ta, tum, 1.l. Cic. de Diu Maiores nostri omnibus rebus agendis, quòd bonum, faustum, falix, fortunatumque esset præfabantur: rebusq diuinis, quæ publicè fierent,vt fauerent linguis, imperabatur.
Fautore,Sen fauoratore, fauoreggiante, a fauoreggiatore: colui,che fauorisce,fauoreggia, ò fauora.] Fautor,ris,1. l 2.b. in rect & l.in obl. Plaut.
Fazzoletto,Rom moccichino,Sen pezzuolo,Flor.dicesi anco fazzuolo,cioè quel pannicello lino, col quale ci soffiamo il naso.] Sudarium,rij,neut.gen 1.& 2 l. 3.b. Suet.in Nero. cap.48. Nero vt erat nudo peda, atque tunicatus, penulam obsoleti coloris superinduit; ad opertoque capite, & ante faciem obtento sudario equum inscendit. Quint. lib 6. cap.3. Vatinius cum reus candido frontem sudario tergeret, &c. 2. Linteolum, li, neut. gen. 1.l. 2. 3.b. Ex Plin. lib. 20. cap. 17. Melanthion, siue Melasphermon distillationem narium discutit tusum in linteolo, olfactum. 3.Lacinia, æ, fœmin.gen. 1. & 3.b. 2.l. Paul. Manut in Cic. l.16. epist 11. Laciniam pro linteolo, vel sudario quadrato, aut oblongo. Plautus accepit in Mercat.Sume,inquit, laciniam, atque absterge sudorem tibi.
Fazzoletto brutto, cioè sucido, & imbrattato.] Sudarium sordidum. Ex Quint. lib.6. cap 3. & Horat.lib. 1. epist.5.
Fazzoletto piccolo.] Sudariolum,li,neut.gen 1.& 2.l. 3.& 4.b. Apul.in Apol. Quanti sudores innocentibus hoc vno sudariolo afferantur, possum equidem pluribus disputare.2.Laciniola,læ,fœm.g 1.3 4 b. 2.l. Ex Plaut. Merc.& Bacch.3. Linteolum paruum. Ex Plin. lib.27.cap.17. & lib.11.c.37.
Fazzoletto da collo, vsato dalle donne per coprire il collo, ò il petto.] Strophium,phij,n.g. 1 2.b. Turpil. in Philopastro me miseram,qui epistola excedit,quam inter tuniculam,& strophium collocaram.
Fazzoletto piccolo da collo.] Strophiolum, li, neut. gen. 1.2.3.b.

F E

FEbraio, e febrato. Sen. anco ferraio, il secondo mese dell'Anno Ecclesiastico, & il duodecimo Astrologico.] Februarius, rij, masc.gen. 1.com. 3.l. 2.4 b. Var. de Ling. lib.5. Posterior mensis, vt dicunt scriptores, ab Dijs inferis februarius appellatus, quod tum his parentetur. Ego magis arbitror februarium à die februato, quòd tum februatur populus. 2 Februarius Mensis. Pal. lib.3. c.1. Februario mense prata si macra sunt,sparso lætamine saturentur. 3 Mensis Intercalarius. Liu.7. Bel. Mac. L. Scipio triomphauit mense intercalatio, pridie Calendas martias. 4. Mensis intercalaris. Macrob.
Di febraio, addiett.] Februarius,a,um, 3 l. Col. l.11. cap.3. Sexto calendas februarias, leonis quæ est in pectore clara stella occidit.
Febre,intemperia di corpo.] Febris,bris,1.com.f g. Varro Andabat. Alterum appellamus à calendo calorem, alterum à feruore febrim. Non.Marc.Febris proprietatem à fariate morbi,vel mali. 2. Febricitantium,seu febrientium valetudo,vel morbus ex Plin.l.23.c.1.Cuius est. Febrium valetudo, & cardiacorum morbus. 2. Affectio febriculosa ex A.Gell. l.20. c.1. Cuius ast. Morbus febriculosus. 3.Morbus febriculosus A.Gell lib 20. cap.1. Morbus in lege ista non febriculosus, neque nimium grauia, sed vitium aliquod imbecillitatis, atque inualentiæ demonstratur.
Febre acuta.] Febris acuta.Cels.
Febre à caldo] Febris calida.
Febre calda,che arde.] Febris ardens. Cels.l.2. c.8.
Febre casuale.] Febris fortuita.Suet.in Tib.c.73.
Febre contagiosa.] Febris contagiosa Cels.
Febre continoua.] Febris assidua. Cels.l.2. c.8.2 Febris continua.Cels l.2.c.7.3.Febris perpetua. Plin.l.7.c.51. 4 Febris continens. Cels.lib.2.cap. 8.Si caput febre continenti dolet.
Febre diurna, che vien di giorno.] Febris diurna. Plin. l.29 c.4.
Febre etica,cioè habituale.] Febris hectica. Hermol.in Plin. febris hectica non à consuetudine, vt imperiti credunt, & ob id ethicam barbarè pronunciant,sed ab habitu nomen habet; hæc non in humore tantum, atque spiritu, sed in ipsis planè ossibus coit, & inolescit. 2. Hectica, cæ, vel Hectica, ces, fœmin. gen. & 2.b Guliem. Morel.
Infermo di febre etica.] Hecticus, ca, cum, 1.l.1.b. Thes. græc.qui sic ait: apud Galenum hecticus dicitur,qui hectica febri laborat.
Febre à freddo, ouer con freddo,che fà tremar di freddo.] Febris quercera, vel querquera, 2 b. Gel. lib.20. cap.1. Morbum hoc appellari putat, ægrotationem grauem cum

cum febri rapida, & quercera? Et Lucil. Lactas me vt febris quercera. Idem. Querquera consequitur febris, capitisque dolores. 2. Febris frigida. Plin. l. 26. c 11. 3. Febris horrifera Ex Cic. 3 de Nat. 4. Febris horrifica. Ex Cic. de Fat. & pro Dom. 5. Febris cum horrore veniens. Plin. l 26. c 11.

Febre gagliarda.] Febris vehemens. Cels. l. 1. c. 10.

Febre lunga.] Febris longinqua. Plin. l. 29. c. 4.

Febre notturna, che viene di notte.] Febris nocturna. Idem ibidem.

Febre periodica; quella, che à certo tempo ritorna, come terzana, ò quartana.] Febris circuitu rediens. Cels 2. Febris circuitu repetens. Diosc. l 2. c 153. 3. Febris periodica. Plin. l. 20. cap 3. Semina syluestris cucurbitæ si fuerint pari numero adalligata, febribus sanare dicuntur, quas græci periodicas vocant.

Febre quartana.] Quartanæ morbus. Suet. in Iul. Cæs. cap. 1. Cuius est. Morbo quartanæ aggrauante &c. 2. Quartana, næ, 1. 2. l. Cels. l. 3 c. 15 Quartana neminem iugulat, sed si ex ea facta quotidiana est, in malis æger est. 3. Quadrini circuitus febris. Plin. l. 7. c. 50. Quadrini circuitus febris nunquam brumæ, nunquam hybernis temporibus incipit. 4. Febris biduo medio interuallata. Gel. l. 7 c. 12 Cum ita sit, vt in rebus humanis benè, aut malè vice alterna fit, hæc biduo medio interuallata febris, quantò est fortunatior? &c. 5. Febris quartis diebus recurrens. Gel. ibidem.

Febre settimana, cioè che ritorna ogni settimo giorno.] Febris hebdomadæ, 1. 3. l. 2. b Græc. Alex. Aphrod. 2. Febris hebdomatica, 1 l. 2 3. & 4. b. Græc. Ex Gregor. Nazianz. 3. Febris septimana. Ex Cic. 3. de Nat.

Febre terzana.] Febris die medio interuallata, ex A. Gell. lib. 17. cap. 22. Qui de quartana loquens sic ait: Hæc biduo medio interuallata febris. 2. Febris trini circuitus. Ex Plin. l. 7. c 50 Qui de quartana loquens, quadrini circuitus febrem dicit. 3 Tertiana, næ, 1. 3. l. 2. b. 4 Tertiana febris. 5. Febris tertijs diebus recurrens. Ex Gell.

Febre, che ritorna.] Febris recidiua. Cels. l. 3. c. 4. Hippocrates, si alio die febris desisset, recidiuam timere erat solitus.

Febre instabile.] Febris vaga. Cels. l. 3. c. 5.

Cagionar febre.] Mouere febrem Colum. l. 6 c. 5. Boues in cursum concitandi non sunt, nam ea res, aut cit aluum, aut mouet febrem.

Guarir' ò sanar la febre] Febrem soluere. Plin. l 24. cap. 9. Viticis semen potum, vini quendam saporem habet, & dicitur febres soluere.

Esser netto di febre.] Febre ex toto vacare Cels. l. 2. cap. 14. Cum ex toto corpus febre vacabit, &c. 2 Febre ex toto carere. Cels. l. 2. c. 15. Gestatio aptissima est corporibus, quæ iam ex toto febre carent.

Esser preso dalla febre.] Febre corripi. Plin. l 7. c. 51. Antipater. Sidonius poeta omnibus annis vno die tantùm natali corripiebatur febre, & eo consumptus est.

Hauer la febre, vedi Febricitare.

Hauer gran febre.] Grauiter febricitare. Sen. lib. 12. cap. 86.

Rallentamento di febre.] Febris remissio. Cels. l. 2. cap. 15. Gestari corpus dolens non debet in recenti febre, sed in remissione eius.

Su'l meglio della febre.] In medio febris impetu. Cels l. 2. cap 11.

Febre, che stà in aumento.] Febris increscens. Cels. lib. 2. cap. 14. Frictio nunquam adhibenda est febre increscente.

Cagionar' à vn la febre.] Febre aliquem afficere. Ex Suet. in Vitell. c. 14. Cuius est. Ea febre affectus.

Cosa, che cagiona la febre, ò appartenente à febre.] Febrilis, & hoc febrile, 2. l. Apul Ardore æstuans febrili.

Febre, nome di Dea appresso gli antichi.] Febris, febris, f g. Plin. lib. 2. cap 7. Febris fanum publicè in palacio dicatum est.

Febretta, febricella, febricina, e februzza, dimin. febre piccola.] Febricula, læ, f. g. 1. com. 2. 3. b. Cels. lib. 3. cap. 25. Consumit hominem febricula. 2. Febris lenta, vel leuis.

Febricitare, Fior. hauer febre.] Febricito, as, 2 3. b. Col. lib 6. cap 9. Febricitanti boui conuenit abstineri cibo vno die, postero deinde exiguum sanguinem ieiuno sub cauda emittit. 2. Febrio, is, 1. com. 2. b. Col. l. 6. c. vlt. 3. Febrim habere. Cic. l. 7. epist. 26. 4. Febre affici. Ex Suet.

Febricitante, e febricoso, che hà febre.] Febricitans, tis, o. g. 2. 3 b. Cels. l 2. c. 6. 2 Febriens, entis, o. g 2 b. Col. l. 6. c. vlt. Febrienti mulæ cruda brassica datur, suspiriosæ sanguis detrahitur. 3. Febre affectus, a, um. Suet. in Vitel. cap. 14. Vitellius hominem occidit, veneno manu sua porrecto in aquæ frigidæ potione, quam is affectus febre poposcerat.

Febricoloso, addiett. di febre.] Febriculosus, a, um, 4. l. 2. 3. b. Gel. lib. 20. cap. 1. Morbus non febriculosus, neque nimium grauis.

Febrone accrescit. febre grande.] Febris magna, vel ingens, ex Corn. Cels.

Feccia, superfluità, & escremento di cose liquide.] Fæx, cis, f g. Plin. l. 24. c. 20. Fæx, vini siccata recipit ignes, ac sine alimento per se flagrat. 2. Floces, cium. Apud Gell. voce inusitata.

Feccia d'oglio, vedi Morca.

Feccia d'vnguento.] Magma, magmatis n. g 2. b. in rec. & obl. Plin. l. 13 c. 2. Siccis odoribus constant, quæ diapasmata vocantur: nam fæcem vnguenti magma appellant. 2 Recrementum vnguentorum. Cels. 3. Vnguentorum fæx. Plin.

Feccia di metallo.] Scoria, scoriæ, f. g. & 1. l. Plin. l. 33. cap. 4. Quæ è catino iactatur spurcitia in omni metallo, vocatur scoria. 2. Metalli spurcitia. Ex Plin. ibid.

Leuar la feccia, purgare dalla feccia.] Defæco, cas, 1. 2. l. Plin. l 18 c. 25. Per brumam vina defæcari, vel etiam diffundi Hyginus suadet, à confecta ea septimo die, vtique si septimana Luna competat.

Purgato dalla feccia.] Defæcatus, ta, tum, 3. l. Colum. de Re rust. l. 12. Vinum defæcatum in amphoras bonas adijcito.

Feccia per metafora, si dice di persone vili, & abiette.] Fæx, cis, f g. Cic. pro Flac. Opifices, & tabernarios, atque illam omnem fæcem Ciuitatis quid est negotij concitare?

Fecciaia, buco della botte, doue si mette la canella.] Cauus fæcarius. Ex Plin. & Hor. 2. Foramen, vel ostium fæcarium.

Feccina, diminut. feccia poca, ò piccola.] Fæcula, f g. 2. b. Ex Colum. & Apul

Feccino, addiett. si dice à vite, od'vua, che fà più feccia dell'altre.] Fæcinius, a, um, 2. 3. b. Colum. de Re rust. lib. 3. c. 2. Vites quædam à colore rubellianæ nuncupantur, eædemque fæciniæ, quòd plus, quam cæteræ fæcis afferunt.

Fecciosо pieno di feccia.] Fæculentus, ta, tum 2. b Plin lib. 31. cap. 3.

Fecondamente, ò fertilmente, auuerb. con fecondità, ò fertilità.] Fœcundè, 3. l. Sipont in Mart. A fœcundus fit aduerbium, fœcundè, quod est copiosè. 2. Fertiliter, 1. l. 2. 3. 4. b. Ex Plin l. 10 c 7.

Più fecondamente, auuerb compar.] Fœcundiùs. Plin lib. 16. c. 36, Arundo omnis ex vna stirpe numerosa, atque etiam recisa, fœcundiùs resurgit. 2. Fertiliùs, 1. l. 2. 3. b. Plin. l. 10. c. 7.

Fecondare, far fecondo, ò dar fecondità.] Fœcundo, as. Virg. 4. Georg. 2. Fœcunditatem dare. Cic 2 de Nat Nos fruges serimus, nos arbores, nos aquarum inductionibus terris fœcunditatem damus. 3. Fœcunditatem importare. Plin. lib. 14 cap. 18. Dicitur in Arcadia vinum fieri, quod fœcunditatem fœminis importet, viris rabiem. 3. Fertilem, aut fœcundum reddere. Col. de Arb. c. 23. Stercore suillo, & humano, & lotio humano veteris punicæ radices rigato; ea res fertilem arborem reddet.

Fecondità, e fertilità, Fior. anco fecondia, 3. l. l'astratto di fecondo.] Fœcunditas, tis, fœm gen. 3. b. Cic. 1. de Diu. Nonnulli agros vberrimos, maximèque fertiles

incolunt, in quibus multa propter fœcunditatem fingi, gignique possunt.

Fecondo, e fertile, aggett.] Fœcundus, a, um. Sipont. in Mart. A fœto fit fœcundus, quod fructum faciat, significatque opimum, & abundantem, à quo fœcunditas, abundantia. 2 Ferax, cis, o g. 1. b. 2 l. Corn Sakus ingentium belluarum feraces. 3. Fertilis, & hoc, le, 1 l. 2 b. Cic. 1 Off. Debemus imitari agro fertiles, qui multò plus afferunt, quam acceperunt.

Fede, lealtà, ò credenza.] Fides, ei, 1 b. fœm gen. Cic. 1. Off Fundamentum iustitiæ est fides, idest dictorum, conuentorumque constantia, credamusque quod fiat id, quod dictum est appellatam fidem. 2. Fidelitas, atis, 1. 3. b. 2. l. Cic. 1 3 Famil. ep. 20 Asclapo medicus in valetudine mihi, tum ipsa scientia, tum ipsa fidelitate, beneuolentiaque satisfecit.

Poca fede.] Fides imbecilla, vel fidei imbecillitas. Maff. lib. 1. ep. 2.

Dar la fede, ò dar la mano.] Fidem, aut dexteram dare. Cic. 2. de fin Marcus Regulus sua voluntate, nulla vi coactus, propter fidem, quam dederat hosti. Carthaginem euertit.

Fede Cattolica, fede Christiana.] Recta in Deum fides. Maff Hist Ind. l. 1.

Mantenere la fede, osseruare la promessa.] Fidem seruare, vel conseruare. Cic. 5. de fin. Nemo est, qui non affectionem animi probet, atque laudet, qua non modo vtilitas nulla quæritur, sed contra vtilitatem etiam conseruatur fides 2. Fidem præstare. Cic. 2. de Diu. Virtus vetat spectare fortunam dum præstetur fides. 3 Manere, vel stare in fide. Cic. pro Domo: Gabinius fregit fœdus, Piso in fide mansit.

Mancar di fede, ò di parola.] Fide decedere. Liu. dec. 4 l 5 2. Fidem abrumpere. Corn. Tac. lib. 20 Fidem per scelus abrumperent. 3. Fidem deserere. Catul. ep. 62. ad Ianuam. 4. Fidem exuere. Corn Tac. lib. 1. Ann. Atilium moriturum potius, quam fidem exueret, clamitat. 5 Fidem fallere. Cic 1. Off. M. Attilius Regulus ad supplicium redire maluit, quam fidem hosti datam fallere 6 Fidem frangere Cic pro Rosc. Com. Fidem frangere perfidiosum, & nefarium est. 7 Fidem violare. Cic. 3. Off Qui iusiurandum violat, is fidem violat. 8. Fidem rumpere. Liu 9 ab Vrb 9 Fidem prodere. Sall. in Catil. Sed ante hanc fidem prodiderat, creditum abnuerat.

Il mancar di fede, vedi Perfidia.

Mancator di fede, vedi Perfido.

Hauer poca fede.] Exiguè, vel parum credere, cum dat.

Hauer gran fede.] Valdè, vel multum credere, cum dat. pers.

Fedele, leale addiett.] Fidelis, & hoc, le, 1 b. & 2. l Cic. pro Rosc Amer Nemo credit nisi ei, quem fidelem putat. 2. Fidus, da, dum, 1 l. Liu. 2. ab Vrb. Fida pax Romanis fuit cum Porsena.

Molto fedele, ò leale.] Perfidelis, & hoc, le, 1 & 3. l. 2. b. Cic. Att l. 2 epist. 19 Post hac si perfidelem habebo, cui dem, scribam planè omnia.

Fedelmente, lealmente, auuerb. con fedeltà, ò con lealtà] Fideliter, 1. 3 4 b 2. l. Cic 16. Fam ep 17. Huic verbo Fideliter, domicilium est proprium in officio, migrationes in alienum multæ, nam & doctrinæ, & domus, & ars, & ager etiam fidelis dici potest, vt sit quomodo Theophrasto placet, verecunda translatio 2 Cum fide Suet in Cal. cap. 16 Legata ex testamento Tiberij cum fide persoluit. 3. Ex fide. Suet in Galb. c 9 Nummulario non ex fide versanti pecunias manus amputauit. 4. Animo fideli. Cic. pro Mil 5 Animo fido. Liu 5 bell. Pun.

Molto fedelmente, ò lealmente.] Magna cum fide. Ex Cic. l. 4 ad Att 2 Magna ex fide Ex Suet. in Cal. c 16.

Fedeltà, e lealtà, Fior anco lealtà, vedi Fede.

Fegatello, addiett Fegato piccolo.] Iecusculum, li, n. g. 1. 3. b. 2 l. Plin. l 11. c 37 Murium iecusculis fibræ ad numerum Lunæ in mense congruere dicuntur, totidemque inuenire, quotum eius lumen sit.

Fegatello, pezzo di quei di porco, che si chiamano fegatelli.] Iecoris suilli frustulum. 2. Suillum iecur in frusta concisum, vel iecur suillum frustulentum.

Fegato membro interiore dell'animale, doue si genera il sangue.] Iecur, oris, vel iecur, iecinoris, seu iocinoris, n. g. 1. 2. b. in rect. & obl. Plin. l 11. c. 37. 2. Hepar, tis, o. g. 1. l. 2. b. Græc.

Mal di fegato] Iocineris vitium. Plin. l. 20. c. 12. Ocimum insaniam facit, & lethargos, & iocineris vitia.

Fegatoso, che hà mal di fegato.] Hepaticus, a, um, 1. l. 2. 3. b. 2. Ex iecore laborans tis.

Felce, herba nota.] Filix, cis, f. g. 1. b. 2 l. In rect. & l. in obl. Plin. l. 18. c. 6. Filix bicunio moritur, si frondem agere non patiaris: si efficacissimè contingit, germinantis ramis baculo decussis

Di felce.] Filiceus, a, um, 1. 2 3 b Ex Plin.

Felce quercina, herba medicinale, con altro nome polypodio.] Filicula, læ, f g 1. 2 3. b. 2 Polypodium, dij, n. g. 1. 2. 3. 4 b. Plin. l. 26 c 8.

Felceto, luogo doue stanno molte felci.] Filictum, cti, o. g. 1 b. 2. l. Colum. l 2. c. 2 2. Filicetum, ti, o. g 3. l. Palladius, l 9. tit. 3.

Fele, vedi Fiele.

Felice, prospero, e fortunato, auuenturato, & auuenturoso] Fœlix, cis, o. g. 1. 2. l. Plin. l. 7. cap 40 Si verum facere iudicium volumus, ac repudiata omni fortunæ ambitione decernere, mortalium nemo est fœlix. Abundè igitur, atque indulgenter fortuna decidit cum eo, qui iure dici non infœlix potest.

Felice d'imaginatione.] Cogitatione, vel opinione fœlix. Ex Senec. l. 1 5. ep. 75.

Felice di nome] Verbo, & vocabulo fœlix.

Felice di fatti.] Re, vel proprietate fœlix. Ex Sen. l. 10. epist 5.

Felice, nome proprio di donne, vna delle quali fù Romana del chiarissimo casato de gli Orsini; donna di maschil coraggio, e di Marc'Antonio Colonna moglie degnissima.] Fœlix, cis, 1. & 2. l. Hor. Turs. Laur. hist. lib. 4. cap. 21. Fœlix Vrsina cum honestissimo comitatu Lauretum venit, solemnibus ibi expiata mysterijs, &c.

Felicemente, prosperamente, e fortunatamente, auuenturatamente, & auuentureuolmente, auuerb con felicità, ò prosperità, con buona fortuna. ò ventura] Fœliciter 1. & 2. l. 3 4 b. Plaut. in Merc. Fœliciter is sapit, qui alieno periculo sapit 2 Fortunatè, 1 2. 3. & 4. l Cic de Fin. Cum ergo hoc sit extremum, congruenter naturæ, conuenienterque viuere, necessariò sequitur omnes sapientes semper fœliciter, absolutè fortunatè viuere 3. Fortunatim, 1. 2. 3. l. Plaut. Si dederit. Iuppiter, vt fortunati m omnia succedant. Enn. apud Non. Marc 4 Prosperè, 1. & 3 l. 2. b. Cic lib 3 epist 12. Ego velim mihi, Tulliæque prosperè eueniere ea, quæ me insciente facta sunt à meis. 5 Faustè, 1. & 2 l. Cic pro Mur. Idem ego sum precatus, vt ea res faustè, fœliciter, prosperèque eueniret. 6. Prosperiter, 2 & 3 b. Sipont. Veteres pro spem, sperem dixere ab hoc factum est prosperè aduerbium quasi, prospe. Quidam etiam prosperiter, pro prosperè vsurparunt.

Più felicemente, con maggior felicità.] Fœlicius. e 2 l. 3 b. Val. Max. l. 5 c. 2. Fortes viri fœlicius sepeliuntur, quàm viuunt ignaui.

Felicissimamente, con somma felicità.] Felicissimè Cic de Prouinc. Consul. Cæsar cum acerrimis nationibus Germanorum felicissimè decertauit.

Felicità, e prosperità, fust l'astratto di felice, ò prospero.] Felicitas, tis, 3 b Sen l. 21. c. 16. Omnium, quos incedere altos videtis, bracteata felicitas est. 2. Prospe itas, atis, 2. 3 b. Sen. controu lib. 1. con 1. O nostra instabilis, & incerta felicitas est, quid ergo non timendum felicibus est, quid infelicibus desperandum? 3. Secunda fortuna. Ex Cic.

Felicità, nome di Dea appo ssi i Romani, dalla quale sperauano i prosperi, e felici successi de' negotij] Fœlicitas, atis, f. g Plin. l 36 c. 5.

Chi stà nel colmo di felicità.] Florentissimus, a, um, Cic

Felicitare, far felice.] Fœlicem facere. Ex Plaut. in Aul. 3.

Fœlicitatem facere, cum dat. Ex Plin. l. 14.

Fello, cioè perfido, vedi Perfido.

Feltraro, chi fe feltri.] Coactiliarius, rij, 1.3 & 4.b. 3.l. Ex Iul Cepit. in Petr.

Arte di feltraro.] Ars coactiliaria. Iul. Cap in Petr.

Bottega di feltraro.] Officina, vel taberna coactiliaria; Ex eod.

Esser feltraro, far'ò vender i feltri.] Artem coactiliariam factitare.] Tabernam coactiliariam exercere Iul Cap. Pert. Pater eius in Liguria tabernam coactiliariam exercuerat.

Feltro, panno fatto di lana compressa insieme.] Gausape, n.g. indeclinabile. 2.3.b. in plur tamen habet gausapa. 2.3 b Plin. lib 8. cap. 48. Antiquis torus è stramento erat, qualiter nunc etiam in castris gausape Ouid. 2 de arte. Gausapa si sumpsit, gausapa sumpta proba. 2 Lana per se coacta. Plin. lib. 48. Lanæ per se coactæ vestem faciunt, & si addatur acetum etiam ferro resistunt, immo verò etiam ignibus, nouissimo sui purgamento. 3. Lana coacta, & compressa. Robert. Const. 4. Vestis coactilis. Ex Vlpian.

Feltro, gabbano, ò mantello di feltro da far viaggio.] Gausapina, næ, fœm. gen 2.3 b. Martial. Mense, vel Augusto sumere gausapinas. 2. Penula gausapina. Mart, lib 14.

Vestito di feltro.] Gausapatus, ta, tum, 2.b. 3.l. Sen. epist. 54.

Femina, voce, che significa il sesso feminile, non solo de gli animali, ma anco delle piante.] Fœmina, næ, fœm. gen. 1.l. & 2.b. Plin. lib. 8. cap 36. Vrsorum mares quadragenis diebus latent, fœminæ quaternis mensibus. Idem Plin. lib. 16. cap. 33. Cupressorum genera duo: Meta in fastigium conuoluta, quæ & fœmina appellatur: Mas spargit extra se ramos, deputaturque, & accipit vitem.

Femina per donna, vedi Donna.

Feminaccio Sen. femminacciolo. Fior. vago di femine, vedi Effeminato.

Feminelle, vedi Donniciuola.

Femineo, feminesco, e feminile, vedi Donnesco.

Femminilmente, vedi Donnescamente.

Feminezza, astratto di femina.] Sexus femininus, 2.3.l. 2.b. Plin. l. 27. c. 2. 2. Sexus muliebris. Ex Colum. l. 1. cap. 24. & Plaut. in Epid.

Feminino, addiett. di genere di femina.] Femininus, a, um, 2 b. 3.l. Quint. lib. 1. cap 4. Nec statim diligentem putabo qui promiscua, quæ & epicena dicuntur, ostenderit, in quibus sexus vterque per alterum apparet, aut quæ feminina positione mares, aut neutrali feminas significant, qualia sunt muræna, & Glycerium.

Fendere, cioè spaccare, vedi Spaccare.

Fendersi, cioè aprirsi, vedi Aprirsi.

Fenditure, vedi Fessura, e polo.

Fenestra, vedi Finestra.

Fenice, vccello fauoloso.] Phœnix, cis, m g. 2.l. in obl. Plin. l. 10. c. 8. Aethiopes, atque Indi discolores maximè, & inenarrabiles ferunt aues, & ante omnes nobilem Arabia Phœnicem, haud scio, an fabulosè vnum in toto orbe, nec magnopere visum.

Feretro, vedi Cataletto.

Feria, giorno di lauoro, vedi Giorno di lauoro.

Feriale, dozzinale, vedi Dozzinale.

Ferie, vacanza.] Feriæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. 1.3.l. 2 b. Cic. Or. Tantum tribus doctrinæ temporis, quantum mihi puerilis ætas, & forenses feriæ concesserunt.

Ferimento, il ferire.] Sauciatio, nis, fœmin. gen. 1.l, & 4.b Cic. pro Cæc. 2. Vulneratio, nis, fœm. gen. 2.b. 3.l. Cic. pro Cæc.

Ferinamente, vedi da Fiera.

Ferino addiett. di fiera.] Ferinus, na, num, 3 b. & 3.l. Cic. 1. de Inuent. fuit quoddam tempus, quum in agris homines passim bestiarum more vagabantur, & sibi victu ferino vitam propagabant. 2. Theriacus, a, um. Græc. Ex Plin. l. 29. c 4. 1.l. 2. 3.b.

Ferire percuotere, ò tagliare con far sangue.] Ferio, ris. 1.b. Virg 2. Sauclo, as, 1.l. 2.b. Col. lib 6. cap. 13. Si bos tumore palati cibos respuit, crebrumque suspirium facit, & hanc speciem præbet, vt bos in latus pendere videatur, ferro palatum opus est sauciare, vt sanguis profluat. 3. Vulnero, as, 2 b. Plin. lib 8. cap. 16. Leo qui tela quid emiserit, sed tamen non vulnerauerit, correptum, reptatumque sternit, nec vulnerat. 4. Vulnere afficere, cum accus. Colum. lib. 4. cap. 11. 5. Vulnus facere, cum dat. Quint. lib 5. cap. 13. Vt quod sentio semel finiam: tanto est eccusare quàm defendere: quantò facere, quàm sanare vulnera facilius. 6. Vulnus imponere. Cic. 4. de Fin. Quæ hic Reip. vulnera imponebat, eadem sanabat. 7. Vulnus imprimere. Col. lib. 7. cap 11. 8. Vulnus inferre. Cæs. 2. bel. Ciu. 9. Vulnus infligere. 10. Vulnus ingerere. Tac 19. 11. Vulnus dare. Virg. 10. Aen. 12. Plagam facere. Cic. in Orat. 13. Plagam imponere cum dat. Cic. pro Sest. 14 Plagam inijcere. Cic. pro Mur 15. Plagam infligere. Cic. in Var. 16 Saucium, vel Sauciam facere. 17 Vulnus impingere. Plaut. Amph

Ferire insieme, ò malamente, ò con più ferite.] Consaucio, cias. Auct. ad Heren. lib 4. Corpus crebro, & celeri vulnere consauciatur. 2. Conuulnero, as, 3. b. Plin. in Pœn.

Ferire di punte.] Punctim ferire, vel sauciare. Ex Liu. 4. Bel. Pun. & Suet. in Calig. c. 58.

Ferire di taglio.] Cæsim ferire, vel vulnerare. Suet. in Calig. cap. 58.

Ferire à morte, ò mortalmente.] Lethaliter ferire, vel sauciare. Ex Pliu. lib. 21 cap 37. & Cic pro Balbo. 2. Mortiferè ferire, vel vulnerare. Ex Plin. ep. 60. & Cic. pro Balbo.

Ferir di mala maniera.] Grauiter vulnerare. Sallust. in Catil. Strenuissimus quisque, aut occiderat in prælio, aut grauiter vulneratus discesserat.

Ferita, percosse, ò taglio con sangue.] Vulnus, eris, n. gen. 2.b. in rect. & obl. Cels. lib. 1. cap 26. Peius etiam vulnus est, ex quo aliquid excisum est, ex quoque caro alia parte abscisse, alia dependet. 2. Plaga, gæ, fœm gen. 1.l. Cels. l. 5. cap. 26 Pessima quæque plaga in orbem est: tutissima, quæ in lineæ modo recta est. Quò deinde propius huic, illiue figuræ vulnus est, eò vel deterius, vel tolerabilius.

Ferita di ferro, ò d'vnghia.] Vulnus ferro, vel vngue factum. Plin. lib 24. cap. 18. Herbam militare vocant, quoniam vulnus ferro factum, intra dies quinque sanat, ex oleo imposite.

Ferita di foco.] Vulnus igne factum. Col. l. 6 c 7. In boue vulnera facta igne dum senescunt, detrificare bubula vrina conuenit.

Ferita di punta, ò di taglio.] Plaga punctim, vel cæsim facta. Ex Liu. 2 Bel. Pun. & Cic. in Orat.

Ferita di pietra, ò di bastone.] Vulnus lapide, vel fuste factum. Ex Plin l. 24. c. 18.

Ferita fresca.] Plaga recens. Plin. l. 26. c. 14. Lysimachia recentibus plagis medetur. 2. Vulnus recens. Plin. l. 26. cap. 14 Radicea persoletæ vulneribus ferro illatis recentibus imponuntur, folia veteribus.

Ferita profonda.] Vulnus altum. Gel. l. 5. cap. 2. Alexandri Regis equus, & capite & nomine Bucephalus fuit: qui coniectis vndique in Alexandrum telis, vulneribus altis in ceruice, atque latere perfossus est.

Ferita mortale.] Vulnus mortiferum. Cic. pro Syl. P. Sylla vehemens, & mortiferum vulnus accepit. 2. Vulnus lethale. Plin. de viris illust. hist. 7. Tarquinius priscus, graui quidem, sed non lethali vulnere accepto, periit vt interim, dum conualesceret, Seruio Tullio audientiæ adesset.

Ferita à modo di Luna.] Plaga lunata. Cels. l. 7. c. 26. Cutis plaga lunata incidi debet.

Ferita tonda, ò circolare.] Plaga in orbem. Cels. l. 5. cap. 26. Pessima quæque plaga in orbem est.

Ferita in parte anteriore.] Vulnus aduersum. Cic. de Arusp. 2. Vulnus aduerso corpore exceptum. Cic. 9. Ver.

Ferita in parte posteriore.] Vulnus auersum. Ex Cic. de Arusp. & 2. de Or. 2. Vulnus auerso corpore exceptum. Ex

Cic.

Cic. 7. Ver. & 2. de Orat.

Ferita curabile] Vulnus sanabile. Iuuen. Sat. 15.

Ferita dritta.] Plaga recta. Cels l. 5. c. 26

Ferita grande, feritaccia, vna mala ferita] Plaga luculenta vel grauis. 2. Ingens vulnus. Cic. Phil. 7. Luculentam ipse plagam accepit, vt declarat cicatrix.

Ferita incurabile.] Vulnus insanabile. Plin. l. 32. c. 10. 2. Plaga insanabilis. Cic. pro Sext. 3. Vulnus immedicabile.] Ex Virg. 12. Aen.

Ferita torta] Plaga obliqua. Colum. l. 4. c. 24.

Ferita vecchia.] Vulnus vetus, vel vetustum. Plin. l. 26. cap. 14.

Riceuer vna ferita.] Plagam accipere. Cic. 2. Tusc. 2. Vulnus accipere. Cic. Att. l. 5.

Saldar la ferita.] Vulnus conglutinare. Plin. lib. 23. c. 7. Mororum succus vulnera conglutinat, capitis dolores sedat.

Il segno doue è stata la ferita.] Cicatrix, cis, 2. b. 2. 3. l. In rec & in obl. Cic. 7. Phil. Luculentam ipse plagam accepit, vt declarat cicatrix.

Ferità coll'accento nell'vltima, vedi Fierezza.

Feritella, ò ferituccia, diminut. ferita piccola.] Vulnusculum, li, neut gen. 1. 2. l. 3. b. Ex Corn. Cels. l. 5. & Plin. l. 28. cap. 19.

Ferito, addiett. che hà riceuuto vna, ò più ferite.] Saucius, a, um, 1. l. 2. b. Cic. ad Brut. Victoria quodammodo excessit è manibus, perterritos, inermes, saucios non sunt nostri Duces persequuti. 2. Sauciatus, a, um, 1. 3. l. 2. b. Col. l. 11. c. 1. Si quis operarius, quod accidit plerumque sauciatus in opere noxam ceperit, adhibeat fomenta. 3. Vulneratus, a, um, 2. b. 3. l. Cic. post red. Tribuni corpus vulneratum ferro, confectumque vidistis. 4. Vulnere affectus, a, um. Col. l. 4. c. 11. Semina velut intolerabili affecta vulnere, pleraque intereunt. 5. Saucius factus. Caes. de bel. Ciu. Caesar modò procedendo, modò resistendo, tardius itinere confecto, noctis hora prima, omnes suos ad vnum in castra incolumes, saucijs decem factis, reduxit. 6. Confossus, a, um. Virg. 9. Aen. Tum super exanimem sese proiecit amicum.

Confossus, placidaque ibi demum morte quieuit.

7. Vulnere confossus, a, um. Liu. 4. bel. Pun.

Ferito malamente.] Grauiter saucius, a, um. Ex Cic. de Inuent. 2. Graui vulnere saucius, a, um. Virg. 12. Aen.

Ferito à morte.] Lethaliter, vel mortaliter saucius, a, um. Ex Plin. epist. 60. & Cic. de Inuent. 2. Lethali, vel mortifero vulnere saucius, a, um. Ex Plin. de Vir. illust. 7. & Virg. 12. Aen. 3. Vulnere confectus, a, um. Liu. 4. bel. Pun. Virgines vulneribus confectae, cum omnia replessent sanguine, exanimes corruerunt.

Ferito nella spalla.] Humerum vulneratus, a, um. Plin. lib. 7. cap. 28. Manlius Capitolinus P. Seruilium magistratum equitum seruauerat, ipse vulneratus humerum, ac femur.

Non ferito.] Inuulneratus, ta, tum, 1. 2. & 4. l. & 3. b. Cic pro Sest. Caeteri verò aut repentina vi perculsi, ac tempestate populari, per populum tamen ipsum recreati sunt, aut omninò inuulnerati, inuiolatique vixerunt.

Tutto ferito.] Vulneribus onustus, a, um. Tacit. l. 2. Quorum pars onusta vulneribus tergum.

Esser ferito.] Saucior, aris. Cic. de Fato Ex contrarijs duobus, quorum alterum ait, quod alterum negat, necesse est alterum verum esse, alterum falsum, vt sauciabitur Philoctetes, omnibus ante saeculis verum fuit; non sauciabitur falsum. 2. Vulneror, aris, 2. b. Cicero tertia Verrina: Serui nonnulli vulnerantur: ipse Rubrius in turba Sauciatur. 3. Saucium, vel sauciam fieri. Plaut. in Persa. Saucius factus sum in praelio. 4. Vulnere affici. Colum. lib. 4. cap. 11.

Feritora, buca nelle muraglie di doue si saetta, vedi Balestriera.

Fermamente, auuerb. con fermezza.] Firmè, 1. & 2. l. Quint. lib. 12 cap. 1. Non firmè tantum continere, verum etiam citò percipere oportet multa acturos. 2. Firmiter, 1. l. 2. & 3. b. Varro lib. 3. cap. 9. Circum omnia posita sint cubilia gallinarum, aut exculpta, aut affixa firmiter.

Fermamente, cioè certamente.] Indubitanter, 1. & 4. l. 2. 3. & 5. b. Plin. l. 18. cap. 11. Palma frugum indubitanter Italiam contingit. 2. Indubitatè, 1. 4. & 5. l. 2. & 3. b. Vlp. Indubitate hoc ei restituetur.

Più fermamente, compar.] Firmius, 1. l. 2. & 3. b. Ex Cic. 2. de Fin. & l. 10. ad Attic.

Fermamento, il Cielo stellato.] Firmamentum, ti. neut. gen. 1. 2. & 3. l. Clauius in Sphaer. Sphaera dicitur firmamentum, quia continet stellas firmius haerentes. 2. Sphaera octaua. Ibidem ibid. A Graecis octaua sphaera dicitur aplanes, quasi non vaga, inerrabilisque; quoniam stellae omnes in ea infixae, sine vllo errore permistioneue procedunt. 3. Sphaera stellarum fixarum. Ioan. de Sacr. Sphaera stellarum fixarum firmamentum nuncupatur.

Fermare, stabilire, vedi Stabilire.

Fermare, cioè trattenere, arrestare, ò ritenere.] Sisto, tis. Liu. Dec. 1. l. 2. b. Consul vbi ad iniquum locum ventum est, sistit aciem. 2. Subsisto, tis. Liu. 1. ab Vrbe. Hinc robore corporibus, animisque sumpto, non feras tantum subsistere, sed in latrones praeda onustos impetum facere, pastoribusque rapta diuidere. 3. Retineo, nes. Ter. in Phor. Assequere, ac retine. Arriualo, & fermalo.

Fermare per istagnare, si dice di sangue, ò flusso.] Cohibeo, bes, 1. & 2. 3. b. Plin. 2. Inhibeo, es, 1. 2. & 3. b. cum accus. Plin. l. 28. c. 2. Sanguinis profluuium inhibet. 3. Sisto, tis. Plin. l. 26. c. 12. Sanguinis profluuium sistit herbae paeoniae semen rubrum.

Fermar' il pianto.] Lacrymas, aut fletum sistere. Ouid. 6. Fast.

Fermar' il passo.] Gradum sistere. Liu. 9. Ab Vrbe. Sistunt inde gradum sine vllius imperio.

Fermarsi, trattenersi far dimora.] Consisto tis. Cic. pro Rosc. Com. Ipsa mihi veritas manum iniecit, & paulisper consistere, & commorari iussit. 2. Resisto, tis, 1. b. & 2. l. Cic. pro Mur. Nihil est iam vnde nos reficiamus, aut lapsi resistamus. 3. Subsisto, tis. Plin. epist. 254. Grauissimis aestibus, atque etiam febriculis vexatus, Pergami substiti. 2. Moror, aris. Cic. 3. Moram trahere, vel ducere.

Fermarsi, ò trattenersi in qualche luogo, ò cosa.] Immoror, aris. Sen. l. 1. ep. 2. Certis ingenijs immorari, & innutriri oportet, si velis aliquid trahere, quod in animo fideliter sedeat.

Fermarsi in mezzo.] Intersisto, stis. Quint. lib. 8. cap. 3. Vltima prioris syllabae littera, quae exprimi nisi labris coeuntibus non potest, intersistere nos indecentissimè cogit.

Fermarsi in qualche luogo.] Stationem facere. Pl. lib. 2. c. 15. Veneris stella stationes duas, matutinam, vespertinamque facit.

Fermentare, formentare, o lieuitare fermento, 2. Nicol. Perott. A nomine, fermentum, fit fermento verbum, cuius passiuum est fermentor. 2. Fermento imbuere, cum accus. rei Ex Gell.

Cosa, che si fermenta, ò lieuita.] Fermentescens, tis, om. g. Plin. l. 28. c. 8.

Fermentarsi, formentarsi, ò lieuitarsi.] Fermentesco, scis. Plin. l. 28. c. 8. 2. Fermentor, aris. Plin. l. 18. c. 11. Quum fieret autem panis hordeaceus, eruilia, aut ciceruculae admistione fermentabatur. 3. Fermento imbui. Gell. l. 10 cap. 15.

Fermentatione, formentatione, ò lieuitatione.] Fermentatio, onis, f. gen. 3. l. Nicol. Perott. A fermento, fermentatio deducitur.

Fermentato, formentato, ò lieuitato, & anco lieuito, 2. l. Fermentatus, a, um, 3. l. Plin. l. 28. cap. 11. Palam est, validiora esse corpora, quae fermentato pane alantur. 2. Fermento imbutus, a, um. A. Gell. l. 10. c. 15. Farinam fermento imbutam attingere flamini diali fas non est.

Non fermentato, vedi Azzimo.

Fermento, formento, ò lieuito, sust. quella poca pasta inforzata, con la quale si fermenta, ò lieuita il pane.] Fermentum, ti, neut gen. 1. 2. l. Plin. lib. 18. cap. 11. Nunc fermentum fit ex ipsa farina, quae subigitur, priusquam addatur sal, ad pultis modum decocta, & relicta donec

 acescat.

tescat: vulgo verò nec suffertue faciunt, sed tantum pridie asseruata materia vtuntur.

Fermezza, l'astratto di fermo.] Firmitas, atis. f g. r. 3 l. 2. b. Plin. lib 1 s. Somno concoquere, corpulentiæ, quam firmitati vtilius. Ideò athletas malunt citiua ambulatione perficere. 2. Firmitudo, dinis, f g. s. 3. l. 2. b. Plin. de persica Ægypti loquens, sic ait. Materies bonitate, firmitudine nihil differt à loto.

Fermissimamente, superlar con somma fermezza.] Firmissimè, 1. 2. 4 l. 3 b Cic ad Att. l. 10 epist. 14. Vnum illud firmissimè asseuerabat, si damnati restituerentur, in exilium se iturum

Fermissimo, superl. sommamente fermo.] Firmissimus, ma, mum, 3 b. Plin epist. 35. Cornutus Tertullus, Consul designatus, vir egregius, & pro veritate firmissimus.

Fermo, nome propr. di più huomini, vno de' quali fù Imperadore.] Firmus, mi. Nicol. Reus. de Italia. Firmus Imperator statura fuit ingenti, oculis prominentibus, crispo capillo, fronte caperata, fusco vultu, piloso corpore, & bispido, ità vt cyclops vulgò diceretur.

Fermo addiett. saldo, e stabile.] Firmus, a, um. Cic. de Am. Idem velle & idem nolle, ea demum firma amicitia est. 2. Stabilis, & hoc, le, 1. 2. b. 3. Solidus, a, um, 1. 2. b. 4. Constans, is, m. g Cic.

Più fermo, compar.] Firmior, & hoc, mius. Cels. lib. 2. cap. 18. Firmior ex frumento potio est, quò firmius fuit frumentum.

Fermo, ne' tempi andati Augusta colonia di Romani, & al presente Città nobilissima d'Italia, sul Marchigiano mentionata honoreuolmente non pur da Historici, e Geografi, mà anche da Oratori, e Poeti, la qual fù la prima, che diede il nome à tutta la Prouincia, e chiamasi Marca Fermana, ò marca di Fermo, la quale hoggi giorno Marca Anconitana, ò Marca d'Ancona vien detta.] Firmum, mi, neut. gen. s. l. Phil. Cluuer. Ital. ant. lib. 2. Firmum quasi alterum erat gentis Picenæ caput. 2. Firmum Picenum, Strabo, lib. 5. Septempeda, Firmum Picenum, eiusque nauale castellum &c. 3. Firmium, mij, neut. gen. 1. l. 2. b. Nicol. Reusn. de Italia. Firmum, quod & Firmium Picenorum in Italia Ciuitas copia omnium rerum affluentissima, Cœl. Lactantij patria, vetus Romanorum Colonia, in quorum potestate, ac ditione semper fuit. 4. Firmanorum Castellum. Plin.

Fermano, nome gent. e poss. di Fermo.] Firmanus, na, num, 1. 2. l. Plin. lib. 6. epist. 18. Firmanis tuis, tam potius nostris obliga fidem meam, quos labore, & studio meo dignos, cum splendor ipsorum, tum hoc maximè pollicetur, quòd credibile est, optimos esse, inter quos talia extiteris. 2. Firmianus. na, num, 1. & 3. l. 2. b. Io: Ant. Maginus in Geogr. Marchia, quæ nunc ab Ancona vrbe primaria dicitur Anconitana, olim appellata est Firmiana, vtique ab Vrbe Firmo, quæ quidem vrbs, & Augusta fuit Colonia Romanorum, & apud contermínos præpotens, & Piceni totius caput, & quod minoris non est, multorum illustrium virorum fœcundissima procreatrix.

Feroce, addiett. cioè fiero, ò coraggioso.] Ferox, cis, om. gen. 1. b. 2 l. 2. Ferus, fera, ferum, 1. b Ex Cic.

Alquanto, feroce.] Feroculus, la, lum, 1. 3. b. 2. l. Hirt. de bel. Afiat. lib. 5. Quid tu miles tyro tam feroculus ea?

Ferocemente, fieramente.] Ferociter, 1. 3 b. 2. l. Cic.

Ferocità, vedi Fierezza.

Ferola, ò ferla.] Ferula, læ, f. g. 1 2 b. Plin. lib. 3. cap. 22. Ferula ob leuitatem gestata facilius baculorum vsum senectuti præbet.

Ferola grande.] Nather, cis, masc. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 13. cap 22.

Ferola piccola.] Narthecia, æ, f. g. 2. l. 3 b. Plin. l. 13. cap. 22. Ferula calidis nascitur locis: duo eius genera, Narthecа græci vocant in altitudinem assurgentem, Nartheciam verò semper humilem.

Di ferola, addiett. simile à ferola.] Ferulaceus, 1. 2 b. 3. l. Plin. l. 18. c. 7. Milium, & panicium in culmum geniculatum, & concauum, sesama verò in ferulaceũ fastigiatus,

Ferraio, vedi Ferraro.

Ferraiuolo, vedi Mantello.

Ferramento, cioè strumento di ferro.] Ferramentum, ti, n. g. 2. l. Colum. l. 12. c. 3 Ferramenta detersa niteдentur, atque rubigine liberentur.

Ferrana, Fior. mescuglio di biade seminate per pasturare il bestiame.] Ferrago, ginis, f. gen. 2 l. 3. com in rect. & b. in obl. Pomp. Fest. l. 6 Farrago appellatur, id, quod ex pluribus satis pabuli causa datur iumentis.

Ferrara, Città celebre] Ferraria, Ferrariæ, f. g.

Ferrarese, nome gentile, e possess.] Ferrariensis, & hoc se.

Ferrare, propriamente metter ferri à caualli, ò ad altre bestie.] Calceo, as, 2. b. Suet. in Vesp. cap. 23. Mulionem in itinere quodam suspicatus ad calceandas mulas desilisse, vt adeunti litigatori spatium, moramque præberet, interrogauit quanti calceasset, pactusque est lucri partem. 2. Soleas inducere, cum dat. Plin. lib. 33. cap. 11. Nos carrucas ex argento celare inuenimus: nostraque ætate Poppea coniux Neronis principia delicatioribus iumentis soleas ex auro quoque inducere solebat.

Ferrare, quì val coprire, ò munir di ferro.] Ferro tegere, vel munire, cum accus. Ex Cic 2. de Nat. & pro Flac.

Ferraria, 2. l. bottega, doue si fa, ò lauora ferro, vedi Ferriera.

Ferraria, miniera, ò caua di ferro.] Ferraria fodina. Ex Gell. l. 2. c. 22. 2. Ferraria, æ, fœm. gen. 1. 2 l. 3. b. Liu. 4 bell. Maced.

Ferraro, e ferraio, fabro, e ferraiuolo, quegli, che lauora di ferro grosso] Faber ferrarius, Plin. l. 14. c. 4. 2. Ferri faber. Ex Hor. l. 2 epist. 1. Qui ait. Marmoris, aut eboris fabrna, aut æris amauit.

Arte di ferraro.] Fabrica ferraria. Maff. de Rebus Indic. Comment. Pueri varijs in vsus hominum artibus, atque opificijs instituuntur: alij quippe calceariam, alij restiariam sutrinam, alij textrinam, alij ferrariam fabricam exercent. 2. Ars ferraria. Ex Plin. l. 16. c. 42. & l. 28. c 16.

Acqua di ferraro, nella qual si tuffa il ferro.] Aqua ferraria Plin l. 28 c. 16.

Bottega di ferraro.] Officina ferraria. Plin. lib. 13. cap. 23. Frutex est duorum cubitorum altitudine, pollicari crassitudine, coma papyri, similique manditur modo: radice ferrarijs officinis præcipua, carbonis vsu, propter duritiam.

Esser ferraro, far arte di ferraro.] Artem ferrariam exercere. Ex Suet. in Vitel. c. 2. & Quint. lib. 3. cap. 6. 2 Artem ferrariam factitare. Ex Cic. in Orat. & Suet. in Vesp. cap 1.

Ferrata, e ferrista, Sen inferriata. Fior. cioè cancelli, ò cancellata di ferro, che si pone in qualche porta, ò fenestra.] Cancelli ferrei, Ex Cic. pro Sest. & Plin. l. 7. c. 56. 2. Clathri ferrei, ex Colum l 8 c. 17. & Plin. ibid.

Far ò por ferrata in alcun luogo.] Ferro locum aliquem cancellare, vel clathrare Col l 4. c. 2. & l 9. c. 2. 2. Cancellis, vel clathris ferreis munire cum accus.

Ferrato addiett.] Ferratus, ta, tum, 2. l. Virg.

Ferrato in punta.] Præferratus, ta, tum.

Ferrato inteso di bestie.] Calceatus, a, um, 2. b. 3 l. ex Suet. in Vesp. c. 23. 2. Soleas indutus, a, um. Ex Plin.

Ferrauecchi come panni logri, chiodi rotti, scarpe vecchie.] Scruta, orum, 1. b. n g. & num. plur. Horat.

Ferrauecchio, venditor di ferri vecchi.] Scrutarius, rij, m. g 1. 2. l. 3. b. Gel. l. 3. c. 24.

Ferretto, dimin. ferro piccolo.] Ferrum minutum. Var. de ling. Magnetes lapides duo inter se similes sint nec ne perspicere non possis. nisi minutum extrinsecus propè apposueris ferrum, quod similes lapides similiter ducunt dissimiliter dissimiles.

Ferri da piedi, ò ceppi.] Compedes, dum, 2. b. f. g. Iuuen. 2. Boiæ, arum, f g & n. pl. Fest.

Ferriera, fucina, doue si fà, ò raffina il ferro.] Officina ferraria. Plin l. 5. c. 57. Ad Chalybas ferrum rodunt mures in ferrarijs officinis.

Ferriera per stuccio, vedi Stuccio.

Ferrigno adiett. di color di ferro.] Ferrug neus, a, um. r. 2. 3. 3 4. b. Vel ferreus, a, um 2 b. Plin. l. 37. c. 10.
Ferro, metallo noto, & il più duro.] Ferrum, ri. n. g. Vitr. l. 2. c. 4. Ferrum quamuis natura fit durum. in fornacibus ab ignis vapore percalefactum ità mollescie, vt in omne genus formæ faciliter fabricetur. 2. Ferri metallum, ex Virg. 7 Æn. cuius est: Aurs metallum, 3. Materia ferrea. Ex Cic. 2. de Inu. qui dicit; materiam ligneam.
Schiuma di ferro.] Scoria ferri. Plin.
Rugine di ferro.] Ferrugo, ginis. f. g. 1. 2. l. 3. com. in rect. & b. in obl. Plin. l. 23. c. 8.
Ferro, quello che si mette a' caualli, e simili.] Solea ferrea. Catul
Ferro d'argento.] Solea argentea Suet. in Nero. c. 30. Nero nunquam carrucis minus mille fecisse iter traditur, soleis mularum argenteis.
Ferro d'oro.] Solea aurea, vel ex auro Plin. lib. 33. cap. 11.
Di ferro, addiete.] Ferreus, a, um. Plin. lib. 7. c. 56. Fabricam ferream inuenire Cyclopes.
Tutto di ferro adiett.] Soliferreus, a, um. s. 2. l. 2. 4. b. Pomp fest. lib. 17. Tela quædam soliferrea vocantur, tota ferrea.
Attenente à ferro, agget.] Ferrarius, a, um. 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 33 c 33 cuius est; Officina ferraria, & l. 14. c. 24. Cuius est; Faber ferrarius.
Ferro infocato, ouer rouente.] Ferrum candens. Plin. lib. 2. cap. 43. 2. Ferrum ardens. Pal. lib. 6. cap 7. 3. Ferrum ignitum, ex eod.
Ferro filato.] Ferrum netum. Ex Plin. lib. 33. c. 3. 2. Ferrum in fila tennatum Ex Plin. l. 11. c. 23.
Fertile, vedi Fecondo.
Fertilità, vedi Fecondità.
Fertilmente, vedi Fecondamente.
Ferventemente, con feruore feruidè 1. 3. l. 2 b. Cic.
Feruore.] Feruor, ris. m. g. 1. l. 2. b. in rect. in obl. Cicer.
Ferza, e ferfa, vedi Sferza.
Fesso, val non vnito.] Fissus, a, um. 2. Scissus, a, um. Virg.
Fesso in due parti.] Bifidus, da, um. 1. 2. b. Plin.
Fesso in molte parti.] Multifidus, da, dum. 2. 3. b. Plin.
Fessura propriamente in legni.] Rima, æ. f. g. 1. l. Virg. 6. Æn.
Fessura, vniuersalmente per qualsiuoglia crepatura, in qualsisia materia.] Fissus, us. m. gen. Cic. 3. de Nat. Deor. 2. Fissura, æ. f. g. 2. l. Plin. l. 10. cap. 63. Quorum in digitos pedum fissura diuisa est, ea numeriosiora in fœtu.
Fessura, crepatura di fabrica, vedi Pelo.
Passar per fessura, vedi Trapelare.
Fessurina, dimin fessura piccola.] Rimula, læ. f. g. 1 l. 2. b. Ludouic. Viues in exercit. Ego per rimulam ostij obseruaram te ludentem.
Festa, e festanza; giorno di festa, ò festiuo.] Festum, sti. n. g. 1. l. Gell. Ouid. & alij. 2. Dies festus. Maff. 3. Solemne, nis. n. g. Liu 1. ab Vrbe, 4. Celebritas, atis. f. g. Ex Cic.
Festa di S. Gio. Battista.] Dies diuo Ioanni Baptistæ facer. Maff. in ep.
Festa di muse.] Musea, orum. n. g. & num plur. 1. & 2. l. Iul. Poll.
Festa comune, e publica.] Feriæ publicæ. Cat. cap. 149.
Festa solennissima.] Dies maximè festus. P. Mel. lib. 1. cap. 9. Dies, quo gignitur apis, genti maximè festus est.
Festa particolare di casa, ò famiglia.] Feriæ familiares. Cat. cap 140.
Festa, ò giuochi, che si fanno per la falnezza de giouani.] Iuuenalia, lium. n. g. & num. plur. 1. 2 b. 3. l. Corn. Tac. l. 14 Ne tamen adhuc publico theatro dehonestaretur, instituit ludos iuuenalium vocabulo, in quos passim nomina data.
Festaiuolo, e festaruolo, quegli, che adorna chiese.] Cosmeta, æ. 1. l. 2. Ornator templarius ex Iuuen. Sat. 6. & Iul Firm. Mathes. l. 3. & Hor. Turs. Laur. hist. 3. Festarius, rij. 1 & 2 l. 3. b. Plin. lib. 6. c. 22.
Feste immobili.] Feriæ statu perpetuo stantes, vel manentes. Gell. lib. 2. c. 22.
Feste mobili.] Feriæ mobiles, vel variæ. Ex Gell. lib. 2. cap. 22.
Dar le buone feste, inteso di Pasqua.] Paschales ferias felices, aut faustas precari, impertire, vel ominari; ex Plin. l. 28. c. 2.
Dar le buone feste, inteso di Natale.] Natiuitatis Domini ferias felices, aut faustas precari. Ex Plin. l. 28. cap. 2.
Feste di Natale] Feriæ natales, vel natalitiæ. Maff. ep. 2. Festa natalia, vel natalitia. Maff. epist. 3. Domini natalia. Ex Maff. epist. l. 4. 5. Genethliacæ Christi Domini feriæ.
Feste nuziali, cioè di nozze.] Nuptiarum solemnia. Tacit. lib 11.
Feste di Pasqua.] Paschales feriæ. 2. Christi reuiuiscentis solemnia. Maff lib. 3 epist. 1. 3. Paschalia solemnia. Maff. lib. 1. epist. 6. 4. Festa Paschalia. Maff. lib. 1. ep. 9. 5. Paschalia, lium, n. g. & num. plur. 1. & 2. l. 3. b. Ex Maff.
Feste solenni.] Feriæ solemnes, Gel. lib. 2 c. 24. ferijs quibusdam solemnibus. H. S. Tricenos in cœnam insumere, ius potestasque esto.
Feste di Lorenza.] Laurentalia, lium, vel, orum. n. g. 1. 2. & 3. l. Ex Pomp. Fest. l. 10. Laurentalia coniugis Faustuli, nutricis Remi, & Romuli Laurentiæ.
Feste di Verre.] Verrea, orum. n. g & num. plur. 1. l. 2. b. Cic. 4. Verr. Huius nomine dies festi agitantur, pulchra illa Verrea, non quasi Marcellea, sed pro Marcelleis.
Guardar le feste.] Seruare ferias. Cat. de Re rust. Hæc erunt villici officia, disciplina bona vtatur, feriæ seruentur.
Feste di Nettuno.] Neptunalia, lium, aut liorum. 2 3. l. 4. b. Pomp fest. l. 19. Vmbræ vocabantur Neptunalibus casæ frondeæ pro tabernaculis.
Feste di Villani.] Paganalia, liorum. n. g. & num. plur. 1. 2. 3 l. 4. b. Varr.
Feste di Marcello.] Marcellea, eorum. n. gen. 1. 2. l. 3. b. Cic. 4. Verr. Huius nomine dies festi agitantur pulchra illa Verrea, non quasi Marcellea, sed pro Marcelleis.
Commandar le feste.] Ferias imperare. Gell. lib. 2. cap. 2. 5. Veteres Romani vbi terram mouisse nunciatum erat, ferias eius rei causa edicto imperabant.
Festeggiare festare, ò celebrare: solenneggiare, & solennizzare, cioè far festa, ò celebrar con solennità.] Diem aut lucem aliquam celebrare. Gall. lib. 18 cap. 9. 2. Diem festum agere, vel agitare. Ex Cic 4 Verr. qui ait. Dies festi agitantur. 3. Ferias habere. Cic. 2. de leg. Censent habendas triduum ferias, & porco fœmina piaculum dandum.
Festino, festa che con giochi, e conuito si celebra.] Ludi conuiuales. Q. Curt. l. 9
Festiuo e festareccio, addiett. di festa.] Festiuus, a, um. 1. 2. l. A Gell l. 2. cap 24. Iulia lege profestis quidem diebus ducenti finiuntur; Calendis, idibus, nonis, & alijs quibusdam festiuis, tercenti. 2. Festus, a, um. 1. l. A Gell. l. 2. c. 24 Fannius centum æris constituit festis quibusdam diebus.
Festone.] Encarpus, pi. Vitr.
Festuca, minuzzolo di paglia, ramicello, e simili.] Festuca, cæ, f. g. 2. l. Colum.
Festuchetta, diminut. festuca piccola.] Festucula, læ. f. g. 2. l. 3. b. Pal. lib. 5. tit. 8.
Fetente, e fetido vedi Puzzolente.
Feto, voce latina, e val creatura nel ventre della madre.] Fœtus, us g m. Plin Legimus mulierem Ægyptiam binos fœtus quater enixam. 2 Conceptus, tus. m. g 1 & 2. l Plin. l. 20. c. 22. Sisymbrium syluestre non edendum grauidis nisi mortuo conceptu 3. Partus, tus. m. g. 1. l. Plin. l. 2. c. 51.

Martia princeps Romanarum fulmine icta grauida, partu exanimato, ipsa citra vllum aliud incommodum vixit.

Fetore, vedi Puzza.

Fetta particella sottilmente tagliata dal tutto, come di pane, carne, e simili.] Frustum, ti. n.g Cic. 2. Phil. 2. Secamentum, ti. n.g. 1.b. 2. 3 l. Plin. lib. 16. cap. 10. 3. Segmen, mis. n.g. 2. b. in rec. & obl. Plin. lib. 37. c. 12. Gell. lib. 10. cap. 15. 4 Segmentum, ti. n g. Plin. lib. 36 cap. 6.

Feudo signoria di qualche terra con perpetua ricognitione.] Feudum, di. n.g. Hotom. obseru. 11.

F I

Flaccamente, auuerb con fiacchezza.] Imbecilliter. 1. 2. 3. l. 4 5 b. 2. Infirmè. 1. 2. 3. l Cic.

Fiaccare, vedi Indebolire.

Fiaccare, per rompere, vedi Rompere.

Fiacchetto, alquanto fiacco, ò debole.] Subdebilitatus, ta, tum. 1. 2. 5 l. 3 4 b. Cic.

Fiacchezza debilezza, e debolezza.] Infirmitas, tis. f g. 3. b. 4. l. in abl. Cels. l. 1. c. 3. Omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas est.

Fiacchissimo superl sommamente fiacco.] Imbecillimus, a, um 4 b. Vel imbecillimus, a, um.

Fiacco, e debole addiett.] Infirmus, vel imbecillus, a, um. 2. Imbecillis, vel Debilis, & hoc le. 2. 2. b. 3. Flaccidus, vel languidus, a, um. 3. b. Plin.

Fiaccola, vedi face.

Fiala, e fiale, vedi Faoo.

Fiamma: vapore acceso, che esce da cosa, che arde.] Flamma, mæ. 1. l. Ouid.

Di fiamma.] Flammeus, mea, meum. 2. b. Plin. l. 35. cap 6.

Fiammeggiante.] Flammeus, a, um. 2. b. Cic. 1. de Nat. Sunt autem stellæ natura flammeæ.

Fiammella, e fiammetta, dimin. fiamma piccola.] Flammula, læ. 1. l 2. b.

Fiammengo, di Fiandra.] Belga, gæ Cæs.

Fianchetto, dimin. fianco piccolo.] Latusculum, li. n.g. 1. 3. b. 2. l. Catull. ep 12 ad Thallum.

Fianchi.] Ilia, lium. n g. 5. l. 2. b. & num plur. apud Iuuen. & Plin.

Fianco, quella parte del corpo tra le cosce, e le costole.] Latus, eris. n g. 1. 2. b. in rec & in obl. Virg.

Per fianco, per trauerso, da lato] Ex obliquo. Plin lib. 2. c. 31. Plures Soles simul cernuntur, nec supra ipsum, nec infra, sed ex obliquo.

Fiandra. Prouincia nobilissima in Europa] Flandria, driæ, 2 b. 2. Gallia Belgica. 3. Belgium, gij. n g. 2. b 4. Belgica, cæ. 2. b Plin. l 15 c 25.

Di Fiandra.] Belgicus, ca, cum. 2 b.

Fiano, terra non molto distante da Roma, donde hebbe origine Francesco Fiano eccellente Historico, e poeta.] Fianum, ni. n g. Blondi Flacc. In Italia illust. Franciscus Fianus poeta Romanorum fuit Historiarum peritissimus Fiano propinquo Tyberi oppido oriundus.

Fianese, nome gent. e poss. da fiano.] Fianensis, & hoc fianense.

Fiasca, spetie di fiasco grande, ma schiacciato.] Lagena, lagenæ. f g. 5. b. & 2. l. Sen. lib. 21. ep. 119. Vtrum lagenam, aut dolium impleas vion nihil refert, in vtroque proprietas vini est.

Fiaschetta, dimin Fiasca piccola.] Laguncula, læ. f g. 1. & 3 b. 2. l Plin. Epist. Quum venabere, licebit autore me, vt panarium, & lagunculam, sic etiam pugillares feras.

Fiaschettina, diminut. di fiaschetta.] Laguncula paruula. Plin. ep 30. Vinum ille paruulis lagunculis in eria genere del... ipserat.

Fiaschetto, diminut. di fiaschetto piccolo.] Oenophorum paruulum. Ex Apul. & Cic. pro Quint.

Fiaschetto, diminut. fiasco piccolo.] Oenophorum paruum. Ex Apul. 8 Metam & Plaut in Pseud.

Fiasco, vaso per lo più di vetro, da tener vino.] Oenophorum, ri n g. 2 & 3. b. Ex Apul. 8. Metam.

Fiasco da portar per viaggio.] Oenophorum viatorium.

Fiatare, val spirare, respirare.] Halo, las, aui, atum, 1. l. 2. Inhalo, as. 1. b. 2. l. 3. Exhalo, as 1. 2. l. 4 Spiro, as, aui, atum. 1. l.

Fiata volta, vedi volta.

Fiato, halito.] Anima, mæ f. g. 1 2. b. Plin. lib 11. cap. 53. Elephantorum anima serpentes extrahit, ceruorum item vrit. 2. Halitus. m.g. 1. 2 b Plin lib 11. cap 53. Animæ Leonis virus graue, visi pestilens, contacta halitu eius nulla fera attingit. 3. Spiritus, tus. m.g 1 l 2. b. Plaut. in Mil.

L'vltimo fiato.] Spiritus extremus. Cic.

Fiato guasto da' cibi.] Anima ciborum vitio infecta. Plin. lib. 11. c. 55.

Fiato guasto da denti.] Anima dentium vicio infecta. Plin. lib. 11. c. 53.

Fiato del naso.] Narium spiritus Plin. lib. 8. c. 32. Cerui narium spiritu serpentes extrahunt cauernis.

Fiato puzzolente.] Halitus fœtidus. Plin. lib. 14 c. 22. Postera die ex ore halitus fœtidi, ac ferè rerum omnium obliuio, morsque animæ. 2. Halitus grauis Pers Sat. 3. 3. Fœtida, vel fœtens anima. Plaut. in Asin. An fœtet anima vxori tuæ? 4. Fœtidi spiritus odoris. Cels. l. 3. cap 36.

Far buon fiato.] Oris odorem commendare. Plin. lib. 23. cap. 9. Myrtus satiuæ candidæ semeo oris odorem commendat, vel pridie commanducatum. Et lib. 20. cap 23. Manducatus cardus odorem commendat oris. 2. Oris suauitatem facere. Plin. lib. 22. c 25. Hordej cinis asperso sa'e, ac melle suauitatem oris facit. 3. Halitum commendare. Plin l 12. c. 3.

Per far buon fiato.] Commendandi halitus gratia. Plin. lib. 12. cap. 3. Huius grana Parthorum proceres incoquere diximus esculentia, commendandi halitus gratia.

Far cattiuo fiato, cioè puzzolente.] Grauitatem halitus facere. Plin. lib 20 cap. 6. 2 Animæ grauitatem facere. Plin. l. 20. cap. 9. Animæ grauitatem facit brassica.

Mandar fuor il fiato.] Spiritum exhalare. 2 Animam respirare. Cic.

Ripigliar il fiato.] Animam recipere. Quint. l. 6. in Procem. Corpus frigidum, exangue complexus, animam recipere, auramque communem haurire amplius potui?

Ritenere il fiato, tenere, ò tirare il fiato à se] Animam continere Cic. 1. de Orat. 2. Animam comprimere. Ter. in Phorm. 3. Spiritum continere. Plin. lib. 9. cap 8

Con vn fiato, in vn fiato.] Vno spiritu. Cic 1. de Orat. Demosthenes summa voce versus multos vno spiritu pronunciare consuescebat.

Fibbia. strumento da vnir vesta, centurino, e simili.] Ansula, læ. f g. 1. l 2. b. Val. Max. Artifex in opere suo moneri, se à sutore de crepida, & ansulis est passus. 2 Fibula, læ. f. g. 1. l. 2 b Virg 1. Æneid. Aurea purpuream subnectit fibula vestem.

Fibiare, vedi Affibiare.

Ficcare, figere, vedi Affigere.

Ficheto, e ficareto, luogo piantato di molti fichi.] Ficetum, ti. n. g. 1. 2. l ... 2. Ficaria, æ. fœm. g 1. l. Pallad. l. 4. tit. 10 3. Solum ficis obsitum, vel consitum. Ex Col.

Fichetto, dimin. fico piccolo] Ficula. læ. f. g. 1. l. 2. b Plaut. in Stich Pro opibus nostris satis commodulè nucibus, fabulis, ficulis. 2. Ficus parua, vel pusilla. Cic. de Sen.

Fichetto, diminut. inteso dell'alboro.] Ficus parua. Diosc. lib 4 cap. 158. Vbi de rierno agens, sic ait Arbor prouenit paruæ ficus altitudine. 2. Ficula, læ. 1. l. 2. b Pa Plaut. in Stich. & Cic. pro Flac 3 Arbuscula ficulnea Ex Col. l. 5. cap. 10 4. Fici arbuscula. Col. l 5. c. 10. In scrobem fici

arbu-

arbuſculum deponito, diligentiamque adhibeto, vt robuſta, & nitida fiat.

Fichetto immaturo.] Groſſulus, li. m.g. 2.I. 2.b. Colum. de Arb. cap. 21. Si voles ficum feram facere, cum groſſuli minuti erunt, fructum decutito; iterum alterum edet fructum, & in hyemem feram differet maturitatem.

Fico, arbore noto] Ficus, fici. f.g & 2.I. Plin. lib. 16. cap. 44. Breuiſſima vita eſt punicis, fico, malis ex his præcocibus breuior, quam ſerotinis: dulcibus quam acutis. 2. Ficus, us f.g & 2 I. Cic. 2. de Or. Quo in genere eſt illud, cui cum familiaris quidam quæreretur, quod diceret, vxorem ſuam ſuſpendiſſe ſe de ficu; amabo te inquit, da mihi ex iſta arbore quos feram ſurculos. 3 Fici arbor. Cic. pro F ac. Homini Phrygi qui arborem fici nunquam vidiſſet, fiſcinam ficorum obieciſti. 4 Ficus arbor. Plin. lib 15. cap. 18. Colitur ficus arbor in foro, ac comitio Romæ nata &c. 5. Arbor ficulnea. Colum de Arb. c. 27.

Fico, che fà due volte l'anno.] Ficus bifera. 2.b. Colum. lib. 5. cap 9.

Fico primaticcio, inteſo dell'Albore.] Ficus præcox. Plin. lib. 16. c. 44.

Fico tardio inteſo dell'Arbore.] Ficus fera. Ex Colum. lib. 5. cap 9. 2. Ficus ſerotina. 4. b. Plin. lib. 16. cap. 44. Vita ficis præcocibus breuior eſt, quam ſerotinis.

Fico fatiuo, ouer domeſtico.] Ficus ſatiua. Ex Plin. Cuius eſt. Myrtus ſatiua.

Fico di Cipri.] Ficus cypria. Plin. lib. 13. cap. 7. Ægyptiæ ficui ſimilis quadantenus eſt, quæ vocatur Cypria ficus in Creta: nam, & illa in caudice ipſo fert pomum, & ramis.

Fico Egittiano.] Ficus Ægyptia. Plin lib. 13. cap 7. Ægyptia ficus, arbor eſt moro ſimilis, Folio, magnitudine, aſpectu. Pomum fert non ramis, ſed caudice ipſo, idque ipſum ficus eſt prædulcis, ſine granis interioribus.

Fico Indiano.] Ficus Indica. Plin. lib 12. cap 5. Indica ficus exilia poma habet: ipſa ſe ſemper ferente, vaſtis diffunditur ramis, quorum pondera adeo in terram curuantur, vt annuo ſpatio infigantur, nouamque ſibi propaginem faciant circa parentem in orbem, quodam opere topiario eſt &c.

Fico, ſotto il quale Romolo, e Remo furon lattati dalla lupa.] Romula ficus. Ouid. 2. Faſt.

Arbor erat, remanent veſtigia, quæque vocatur,
Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.

2. Ruonina ficus. Ouid ſup. cit. 3. Rumionalis ficus. Pomp. Feſt. l. 16 Qui ſic ait, Ruminalis dicta eſt ficus, quod ſub ea arbore lupa mammam dedit Remo, & Romulo. Mamma autem rumis dicitur: vnde & ruſtici appellant hœdos ſubrumos, qui adhuc ſub mammis habentur.

Fico, frutto noto.] Ficus, ci. f g 2.I. Plin. lib. 15. cap. 19 Ficus ſeneſcunt in arbore, gummi modo diſtillant 2. Ficus, cus. f.g. 2 I Plin. lib 15 cap. 19 Cato cibaria ruſticæ, operariję minui iubet per ſici maturitatem, cum, & obſonij vicem habeant recentes ficus. 3. Fructus ficulneus Col l. 7. cap. 3. 4 Pomum ficulneum. Plin. l. 15. cap. 18. & Col. l. 5. c. 10.

Fico brugiotto.] Ficus Lydia, vel purpurea. Plin. lib. 15. c. 18. Ficus ad nos ex alienigenis venere gentibus, Chalcide, Chio, quarum plura genera: ſiquidem, & Lydiæ, quæ ſunt purpureæ, & mamillanæ, ſimilitudinem earum habent.

Fico d'albero, che fà due volte l'anno.] Ficus bifera. Suet. in Aug cap. 76. Auguſtus cibi minimi erat, atque vulgaris ferè. Secundarium panem, & piſciculos minutos, & caſeum bubulum manu preſſum, & ficos virides biferas maximè appetebat, veſcebaturque & ante cœnam quocumque tempore, & loco, quo ſtomachus deſideraſſet.

Fico tardio: cioè che tardi ſi matura.] Ficus fera. Colum. de Arb. cap. 21. Si voles ficum feram facere, cum groſſuli minuti erunt, fructum decutito, iterum alterum edet fructum, & in hyemem feram differt maturitatem. 2. Ficus ſerotina. Plin. lib. 15. cap 17 Fici ſerotinæ fiunt ſi primæ groſſi cum fabæ magnitudinem exceſſere, detrahuntur; ſubnaſcuntur enim, quæ ſerius mateſcunt.

Fico d'albero, che fà tre volte l'anno.] Ficus trifera. 2. b. Ex Col. lib. 5. cap 9.

Fico di ſcorza dura.] Ficus duricoria. Macrob. Sat. lib. 3. cap. 20. Inter ficorum genera ſunt Africa albula, arundinea, aſinaſtra, paluſca, cucurbitina, duricoria, liuiana, 2. Ficus duri corij, vel duro corio. Ex Plin. lib. 15. cap. 18. Serotinæ ſunt & ficus, à corio appellatæ duro

Fico ſalato. e ſecco.] Ficus ſale ſiccata Plin. l. 15. cap. 19. Ficus ſale ſiccatis, & caſei loco veſci nuper excogitatum eſt.

Fico giouane, e piccolo.] Fici arbuſcula. Colum. de Arb. cap. 27. In ſcrobem deinde fici arbuſculum deponito, diligentiamque adhibeto, vt robuſta, & nitida fiat.

Di fico.] Ficulneus, a, um. 2 A. 3 b Plin. lib. 15. cap. 28. 2. Ficulnus, na, num. 2. I. Horat. I. Ser. Sat. 8.

Attenente à fico, aggett. ficarius, a, um. 2. 2. I. 3. b. Plin lib. 11. cap. 35. Culices ficarios caprificus generat.

Ficoſciapito] Mariſca, ſcæ. f. g. 2. b. 2. I. Mart. lib. 7. cap 22

Infaoti melimela dato, fatuaſque mariſcas.
Nam m h, quæ nouit pungere Chia ſapit.

Ad quem locum Matth Rad. ſic ait: Mariſcæ fici ſunt inſipidæ, dulces tamen ſed inſulſæ.

Fico errato, ò vieto, cioè troppo maturo.] Ficus anus, Plin. lib. 15. cap. 19. Seneſcunt ficus in arbore, anuſque ſtillant gummi modo lacrymam, ſiccanturque.

Fico fatto, ò ſtagionato.] Ficus matura, vel mitis. Plin. lib 23. c. 7. Fici maturæ vrinam cient, aluum ſoluunt, ſudorem mouent.

Fico freſco.] Ficus recens Plin. lib. 15. cap. 19. Obſonij vicem habent recentes ficus. 2. Ficus viridis Suet. in Aug. cap. 76. Auguſtus ficos virides biferas maximè appetebat 3 Ficus virens. Plin. lib. 15. c. 28. Cutis detrahitur ficis virentibus, vt putamen; eadem in ſiccis maximè placet.

Fico immaturo.] Groſſus, ſi. m g. Celſ. & f. g. Plin. lib. 23. cap. 7. Crudæ groſſi verrucas, & thymos, nitro farinaque additis tollunt. 3. Ficus, acerba, cruda, vel immitis.

Fico polputo, ò ſugoſo.] Ficus pinguis. Hor. 2. Ser. Sat. 8.

Fico molto polputo, ò ſugoſo.] Ficus pinguiſſima, vel prǽpinguis. Plin. l. 23. cap 7. Carcinomati, ſi ſine vlcere ſunt, quam pinguiſſimam ficum imponi, ſingulare remedium eſt.

Fico vernino.] Ficus hyberna. Cato de Re ruſt. c. 8.

Fico di Sabina.] Ficus Sabina. Var. lib 1. c. 67.

Fico ſaluatico, inteſo d'albero.] Caprificus, ci f. g. 2. com, 2. b. 3. I. Plin. lib. 23 c. 7. Caprificus tauros quoslibet feroces collo eorum circundata, in tantum mirabili natura compeſcit, vt immobiles præſtet.

Fico ſecco inteſo del frutto.] Carica, cæ. f. g. 2. b. Ouid. 2. Faſt.

Quid vult palma ſibi, rugoſaque carica, dixi,
Et data ſub niueo, condita mella cado?

2. Ficus ſicca. Plin. lib. 23. c. 7. Ficus ſiccæ ſtomachum lædunt, guttuti, & faucibus magnificè utiles. 4. Ficus arida. Plaut. in Rudẽtis viẽtamus aridã. 5. If. has, dis, Grac 4. Ficus paſſa.

Fico ſecco piccolo. Iſchadium, dij. n. g. 2. 3 b. Grac. Ariſtoph. Plut 2 Carica a, le f g 1. I. 2. 3. b.

Venditor di fichi ſecchi.] Iſchadopola, læ. 1. 4. I. 2. 3. b. Poll. l. 8. Ex Pherecr. 2. Caricarum, vel iſchadum venditor.

Venditrice di fichi ſecchi.] Iſchadopolis, polidis. f. g. 3. b. Grac. 2. Caricarum, vel iſchadum venditrix.

Fichi di S. Giouanni, ò primaticci.] Præcores ficus. 2. Ficus

Ficus præcoquæ. 2. b. 3. Ficus præcoques 2. Ficus prodromi. Plin. lib 16. c 26. Ficus, & præcoces habent, quas Athenis prodromos vocant.

Granelli di fichi.] Fici frumenta. Plin. lib. 15. c. 19 Ficis mollis omnibus tactus, maturia frumenta intus: succus maturescentibus lactis percocti a mellis.

Ficone, ò ficaccio, accresc. fico grande, inteso d'albero.] Ficus magna, vel ingens, Ex Plin. l. 7. c. 2. & l. 12. c. 19

Ficone, ò ficaccio, accresc. fico grande, inteso di frutto.] Ficus ampla, vel amplissima. Plin. lib. 15. cap 19 Homos ficus laudatas seruat in capsis. Ebuso insula præstantissimas, amplissimasque, mox in Marrucinis.

Fidanza, vedi Confidanza.

Fidare, & affidare, dar'altrui vna cosa, fidandosi di lui.] Credo, dis, didi. Plaut. in Curc. Mihi anus credidit thesaurum, auri. 2. Concredo, dis. 1. 2 l. Cic. pro Quint. Et tu rem tuam commendare proficiscens, & concredere solebat 3. Committo, tis. Cic 5. Tusc. Dionysius tyrannus, ne tonsori collum committeret, tondere filias suas docuit 4. Permitto, tis Liu 7. ab Vrb. Omissis ira. & spe, fallacibus autoribus, non ipsos nostraque omnia cognitæ permittimus fidei.

Fidarsi, darsi in man d'alcuno fidandosi di lui.] Credo, dis. 1. l Cic. 5. Tusc Cum Dionysius haberet more Graciæ quosdam adolescentes amore coniunctos, credebat nemini.

Fidarsi, cioè confidarsi, vedi Confidare.

Fidato, cioè confidato vedi Confidato.

Fidele, ò fidato, vedi Confidente.

Fiducia, vedi Confidanza.

Fiebole, fieuole, arrendeuole.] Flaccidus, da, dum. 2. b. Plin. lib. 15. cap. 10 Folio est maximo flaccidoque, & albicante. Cels. lib. 7. cap. 6. Caper flaccidis, & prægrauantibus auribus, atque exiguo capite, optimus habetur. 2. Languidus, da, dum. 2. b. Ouid. l. 5. Fast.

Fieboletto, fieuoletto, diminut.] Faccidulus, a, um. 2. 3. b. Quint. lib. 8. 2. Languidulus, a, um. 2. 3. b. Quintil. lib. 8. c. 3.

Fieboleza, ò fieuoleza.] Languor, ris, m. g 2. b. in rec. & l. in obl Ex Cic 1. Offic.

Fiele, & in verso fiele humore amarissimo nell'animale.] Fel, fellis n. g. 1. b. in rect. & l. in obl. Plin. lib. 11. cap 37. Hominum paucis fel non est quorum, & valetudo firmior, & vita longior.

Fiele piccolo.] Felliculum, li. n. g. 2. 3. b. vt melliculum, li. apud Plaut.

Di fiele, ò simile al fiele.] Felleus, a, um. Plin. lib. 26: c. 12. Cyclamini radix sudores felleos mouet.

Spargimento di fiele Indispositione, che fà diuenir giallo chi ne patisce.] Morbus arquatus. Cels. l. 2. c. 8. In morbo arquato durum fieri iecur, perniciosum est. 2 Morbus regius. Cels l. 2. cap. 15. Hoc & in tabe, & in stomacho vitijs, & interdum in morbo regio fit. 3. Arigo, ginis. f. g. 2 l 3 b in obl. Cels. 4 Icterus, ri. m. g. 2. b. Græc.

A chi s'è sparso il fiele.] Ictericus, ca, cum. 2 3. b. Plin. lib. 20. cap 9 Ictericis nec non & phreneticis radicia crudæ succum gargarizandum, bibendumque demonstrat. 2. Auriginos a, sa, sum. 1. 2. 4. l. 3. b. Cels. 3. Arquato vel regio morbo laborans. Ex eodem 4. Felle suffusus, a, um. Ex Cic. Cuius est: Animus maleuolentia suffusus.

Fieno herba de' prati per pascer le bestie.] Fænum, ni. n. g. Pomp. fest. Fænum à fætu est appellatum, quia id ipsum manens quotannis nouum parit.

Fieno Autunnale, ò d'Autunno.] Fænum Autumnale 2 Colum. l 7. c 3. Oues aluntur commodissimè Autumnali fæno, quod cordum vocatur: nam illud mollius, & ob hoc iucundius est, quàm maturum. 2. Fænum cordum. Plin. l. 18 cap 28. Prata rursus rigari desecta oportet, vt secetur Autumnale fænum, quod vocant cordum.

Fieno greco.] Silicia, æ. f. g 2 3. b. Plin l. 8. cap. 16. 2. Fænum græcum. Plin l. 24. cap. 19. 5. Siliqua, æ. f. gen. 1. 2. b. Colum.

Fieno prataiolo, cioè di prato.] Fænum pratense. Colum. lib. 6. c. 3.

Di fieno.] Fæneus a, um. 2 b C c pro Corn

Fienile luogo da riporre il fieno.] Fenile, lis n. g. 2. l. Col. lib. 1. cap 6.

Fienale nome adiett da fieno] Fænarius, a, um. 2. l. 3. b. vt falx fænaria. Vlp

Fiera, mercato libero, nel quale con frequenza di gente si compra, e vende] Mercatus, tus. m. g 2. l. Cic. 5 Tusc. Pythagoras aiebat, sim lem sibi videri vitam hominum, & mercatum eum qui haberetur maximo ludorum apparatu, totius Græciæ celebritate 2. Nundinæ. narum, f. g & num. plur. 2 b. Pomp. fest lib. 12. Nundinas feriarum diem esse voluerunt antiqui, quo rustici mercandi, vendendique causa in Vrbem conuenirent. 3 Nundinum, ni n. g. 2 b. Nicol. Perott Nundinas etiam nundinum neutro genere appellatas inuenimus. 4 Emporium, rij n. g 2. l. 2. & 3 b. græc. Sipont in Mart. Emporium dicitur locus in quo mercatus, & nundinæ fiunt.

Fiera, ò mercato di tre giorni.] Trinundinum, ni. n. g. 1. & 3. b. Auct. in Comment. Ling Lat. Trinundinum à latinis accipitur pro nundinis per tres dies celebratis. Cic. 5. Philip. Vbi lex Cæcilia? Vbi promulgatio trinundinum? Vbi pena recenti lege Iunia. 2 Trinum nundinum Cic. pro Domo. Si quod in cæteris legibus trinum nundinum esse oportet, id in adoptione satis est, trium esse horarum nihil reprehendo.

Intimare la fiera] Mercatum indicere. Cic. 4 Ver. Prætoris indicto mercato concurritur, vndique Syracusas.

Introdurre la fiera.] Mercatum instituere. Cic. 3. Philip. Antonius earum rerum omnium mercatum instituit.

Farsi la fiera.] Mercatum haberi. Cic. 5. Tusc. Mercatus habetur maximo ludorum apparatu, totius Græciæ celebritate.

Di fiera, ò mercato, adiett.] Nundinalis, & hoc, le. 2. b. 3. l. Plaut Aul 2 Nundinarius, a, um 1 3. l. 2. 4 b. Plin lib. 8. c. 51. vbi ait: Forum nundinarum.

Quegli, che và alla fiera per vendere, ò comprare.] Nundinator, oris, m gen. 2. b. & 3. l. Pomp. fest. lib 12.

Luogo, doue si fà la fiera, vedi Mercato.

Fiera, animal seluaggio.] Fera, ræ. f. g. 1. b Plin. lib. 29. cap 4 Magi tradunt, cor vulturis habentes tutos esse ab impetu non solum serpentium, sed etiam ferarum, latronumque, & regum ira 2. Pecus fera Colum. lib 9. cap. 1. Feræ pecudes, vt capreoli, damæque, nec minus origum, ceruorumque genera, & aprorum, modò lautitijs, & voluptatibus, dominorum seruiunt modo quæstui, ac reditibus. 3 Pecus syluestris. Col lib 9. Proœm. Venio nunc ad tutelam syluestrium pecudum, siquidem mos antiquus lepusculis, capreisque, ac similibus feris iuxta villam plerumque subiecta dominicis habitationibus ponebat viuaria. 4. Animal ferum, vel syluestre. Plin. lib 8 cap. 53 Non in suibus tantum, sed in omnibus animalibus cuiuscumque generis vllum est placidum, eiusdem inuenitur & ferum, vt potè cum hominum etiam syluestrium tot genera prædicta sint. 5 Bellua fera, vel syluestris, Cic 2 Acad. Carneades, vt feram, & immanem belluam, sic ex animis nostris assensionem, idest opinationem extraxit. 6 Bestia fera, vel syluestris, Cic. 2. de Nat.

Da fiera, auuerbialm. à guisa di fiera.] More, vel ritu ferino. Ex Cic. 3 Ver & 1 de Inuent 2 More, vel ritu feræ. Virg 4. Æn. 3. Ferinum in morem, vel modum, Ex Plaut. in Trin. Cuius est: Peregrinum in modum 4 Ferarum ritu, vel more, Ex Cic. 2. Phil. Cuius est 3 Latronum ritu

Di fiera, addiett. vedi Ferino.

Fieraccia, accresc. fiera grande, in senso d'animal seluaggio.] Fera vasta, vel ingens. Ouid. 2. Metam.

Fieramente, e fieralmente, auuerb. con fierezza, ò ferità.] Immaniter. 2. l. 3. b. Nicol. Perott. Immanes dicimus

cimus crudeles, à quo immanita, sæuitia, & immaniter. 2. Crudeliter. 1. 2. l. 3. b. Cic.

Più fieramente, compar. Immanius. 2. l. 3. b. Ex Cic. pro Rosc. Amer.

Fierezza, fierità, e ferità, astratto di fiero, e val'asprezza di natura.] Feritas, atis f. g. 1. 2. b. 3. l. Cic. 3. Off. In figura hominis feritas, & immanitas belluæ à communi humanitate segreganda est. 2 Immanitas, atis fœm. g. 2. l. 3. b. Cic. 2 de Nat. Homines quasi cultores terræ constituti non patiuntur eam nec immanitate belluarum efferari, nec stirpium asperitate vastari.

Fierissimamente, auuerb. superl. con somma fierezza.] Immanissimè. 2. l. & 3. b. Ex Cic. in Part.

Fierissimo, superl. sommamente fiero.] Immanissimus, a, um. Cic. in Part. 2. Sæuissimus, a, um. Liu. 4. Bell. Maced.

Fiero, crudo, ò feroce.] Ferus, a, um. 1. b. Cic. 4. Ver. 2. Immanis, & hoc ne. 2. l. Cic. 1. de Inu. 3. Dirus, ra, rum. 1. l. 4. Crudelis, & hoc crudele 1. 2. l.

Mezzo fiero.] Semifer, a, um. 1. l 2 b. Ouid. 2. Met. 2 Semiferus, ra, rum. 1. l. 2. 3. b. Plin. lib. 8. c. 53.

Molto Fiero.] Perferus, ra, rum. 2. b. Varr. lib. 2. cap. 1.

Più fiero, compar.] Immanior, & hoc, nius. 2. l. Cic. pro Rosc. Am.

Fieuole, vedi Fiebole.

Figlia, e Figliuola, colei, che hà relatione al padre, & alla madre.] Filia, æ. fœm. gen. 1. l. Cic de Clar. Caij Filio filiam suam collocauerat. 2. Nata, tæ. f. g. 1. l. Virg. 1. Æn. Maxima natarum Priami. 3. Gnata, tæ. 1. l. Lucret.

Filia vergine] Filia integra. Plaut. in Truc Loquere, filiam meam quis integram stuprauerit.

Figlia di famiglia.] Filia familias. Pand.

Figlia, che non si può maritare.] Filia illocabilis. Ex Plaut. Aul. Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem: neque eam queo locare cuiquam.

Figlia da marito.] Filia nubilis, Cic. pro Quintil. Ipse filiæ nubilem dotem conficere non poteft. 2. Filia viro matura. Virg. 7. Æneid. 3. Filia viro tempestiua. Hor. 2. carm. od. 23. 4. Filia viri potens. Plaut. in Pers.

Figlia non da marito.] Filia viro immatura. Ex Plin. Liu. 1. Ab Vrb. & Virg. 7. Aen 2. Filia viro intempestiua, Ex Cic. de Am. & Hor. 1. Carm. od. 23. 3. Filia vir impotens, Ex Plaut. in Perf. & Curt. l. 8.

Fare la figlia femmina.] Fœminam eniti. Plin. lib. 28. cap. 7 Lac eius, quæ fœminam enixa sit, ad vitiam faciem sananda præualet. 2. Filiam vel puellam eniti. Plin. lib. 24 ep. 21. Heluidia vtraque à partu, vtraque filiam enixa, decessit. 3. Muliebrem sexum parere, vel eniti. Ex Plin. lib. 10 c 53. 4 Stirpem muliebrem eniti, vel parere. Ex Liu l 1. ab Vrb.

Figliare, far figliuoli, e dicesi più propriamente de gli animali irragioneuoli] Fœto, as. Colum lib. 8. cap 8. Columbæ minus impares suas diligunt, & ideo nec multum ineunt, nec sæpius fœtant. 2. Fœtifico, cas. 2. 3. b. Plin. lib. 10. cap. 8. Massiliæ accipitres humi fœtificant. 3. Fœtum edere. Colum. lib. 8. cap. 13. Haras facere oportet in quibus anseres cubitent, & fœtus edant.

Figliastra, figliuola del marito hauuta dall'altra moglie, ò dalla moglie hauuta dall'altro marito.] Priuigna, gnæ. 1. & 2 l. Cic. Att. lib. 13 De vxore Tuberonis, & priuigna, neque possum obdere est enim res prouulgata, neque volo defendere.

Figliastro, figliuolo del marito hauuto da altra moglie, ò della moglie hauuto da altro marito.] Priuignus, gni. m. gen. 1. & 2. l. Pomp. Fest. lib. 14. Priuignus dictus est, quòd ante quam mater secundo nuberet, est progenitus; pri, enim antiqui dixerunt pro, præ.

Figlie femmine.] Liberi muliebris sexus, Ex Gell. lib. 2. c. 23. & Suet. in Aug. c. 101.

Figli maschi.] Liberi virilis sexus, Suet. in Aug. cap. 101. Germanicum liberosque eius tres sexus virilis hæredes instituit.

Figli maschi, e femine.] Liberi vtriusque sexus, Suet. in Vitel. cap 6. Duxit mox Galeriam fundanam, de qua liberos vtriusque sexus tulit.

Figli di famiglia.] Filij familiarum, Tacit. lib. 11. Sæuitiam creditorum coercuit, ne in morte parentum, pecunias filijs; familiarum fœnori daret. 2. Filij familias Suet. in Vesp. c. 11.

Figli gemelli, cioè nati in vn medesimo parto.] Filij gemini. Plaut. in Menæch.

Tre figli nati ad vn parto.] Filij trigemini. Col. lib. 2. c. 1. 2. Filij tergemini. Plin. lib. 7. c. 3.

Quattro figli nati ad vn parto.] Filij quinquegemini. Ex Plin. lib 7. c 3.

Cinque figli nati ad vn parto.] Filij quadragemini. Ex Plin. lib. 7. c. 3.

Figliuoli nati d'vn medesimo ventre.] Vterini filij. 2. Eodem vtero editi. Plin. lib. 7. c. 12.

Sette figli nati ad vn medesimo parto.] Filij septem gemini. Ex Plin. lib. 7. c. 3.

Il far figli.] Fœtura, ræ. f. g. 2. l. Varr. lib. 2 c 10.

Far figli inteso di fœmina.] Partus eniti. Plin. lib. 7. cap. 5.

Far figli, ò figliuoli, comune ancora à gl'huomini.] Liberos procreare. Ex Cic. 3. de Fin. Vbi sic habetur: Vxorem adiungere, & liberos procreare.

Attender' à far figli, ò, figliuoli.] Liberis operam dare. Cic. de Off Dare operam liberis re honestum est, nomine obscænum.

Hauere figli dalla sua moglie] Suscipere, vel ferre filios aut liberos ex vxore. Suet. in Domit. c. 5. Ex Vxore sua Domitia filium tulerat.

Chi hà fatto, il figlio, ò la figlia.] Fœtus, ta, tum. Varr lib. 10.

Chi è habile à far figli.] Fœtibus, vel fœturæ aptus, idoneus, vel habilis, Ie. Virg. 3. Georg.

Non far figli.] Fœtus non facere. Plin. lib. 10 c. 31.

Chi non fà figli.] Sterilis, & hoc. le 1. 2 b. Cic.

Chi non è buono per far figli,] Fœtibus inhabilis, vel inutilis. Col. lib. 2. c. 1.

Chi non fà figli.] Effœtus, a, um. Plin. lib. 10. c. 53. Gallinis est tanta fœcunditas, vt aliquæ sexagena pariant, aliquæ quotidie, aliquæ bis die, aliquæ in tantum, vt effœtæ moriantur.

Chi per vecchiezza non fà più figli.] Senio effœtus, a, um. Col. lib. 6 c. 23.

Chi non hà figli, ò figliuoli.] Orbus, ba, bum. Quint lib. 7. cap. 4. Similiter liberalitas, à quo profecta sit refert. Num in paupere gratior quam in diuite: dante beneficium, quam reddente patre quàm orbo. 2. Natis, vel filijs orbus, ba, bum. Colum. lib. 7 c 4. Agni qui summoueri debene paucissimos post dies quàm editi sunt immaturi ferè mactantur, orbæque natis su s matres alienæ soboli præbent.

Il non hauer figli, ò figliuoli.] Orbitas, atis f. gen. 2. b. Cic. 51. de Fin. Bonum liberi, misera orbitas: bonum patria, miserum exilium: bonum valetudo, miserum morbus. Quintil. lib. 6. Procem. Filium ego, de quo summa conceperam, & in quo spem vnicam senectutis meæ reponebam, repetito vulnere orbitatis amisi.

Figlio maschio.] Virilis sexus filius. Gell. lib. 2. cap. 13. Eum, quem virilis sexus tum in eo sermone habebant, produci iussit. 2. Sexus virilis. Plin. lib. 10. cap. 55. Iulia Augusta virilem sexum parere admodum cupiebat.

Figlio adottiuo.] Filius adoptiuus. Gell. lib. 5. cap. 19. 2. Filius adoptitius. Plaut in Pœn. 3. Filius in adoptionem datus. Idem. 4. Filius optiuus. Ex Hor. 5. Iudicio, & voluntate filius, Cic. pro Sex. Rosc. 6. Per adoptionem filius. Plin. l. 5 ep. 1 30.

Darsi ad vno per figlio adottiuo. Alicui se se filium dare. Gell. lib. 9. c. 7.

Figlio di famiglia.] Filius familias. Sen. lib. 2. De Benef. cap. 21.

Figlio

Figlio illegittimo , ò bastardo .] Vitio filius . Ex Mart. l. 12.c 43.

Figlio leggittimo.] Filius legitimus, vel iustus. Ex Cic. 1. de Inuent. 2. Filius iusta vxore natus. Cic. 1. Tusc. 3. Filius legitimè, vel iustè natus. Ex Cic.

Fare il figlio maschio.] Marem parere, vel eniti. Plin. l. 28. c. 7. Eius quæ marem peperit, lacte gustato, canes rabiosos fieri negant. 2. filium vel puerum eniti, vel parere. Ex Plin. l. 4. epist. 21. 3. Virilem sexum parere. Plin. l. 14. c. 55. Stirpem virilem parere, vel eniti. Ex Liu. l. 1. ab Vrb. & Plin l. 10.

Figlio naturale.] Filius naturalis. Ex Quint. l. 3. c. 6. 2. Filius natura .

Figlio d'oro, cioè figlio gratioso, qualificato, e compito.] Partus aureus. Cic. epist. ad Octau. Ego patres conscriptos ad parricidium induxi, ego Remp. fefelli, egi, quum te Iunonium puerum , & matris tuæ Partum aureum esse dixi .

Figlio primogenito, primo figlio.] Filius primigens , vel primigenus. 3. b. Ex Cic. de Vniuers. 2. Filius primogenitus, primus genitus. Plin. lib 11. cap. 40. 3 Filius primo partu genitus. Plin. ib. 28 cap. 8. 4. Filius primo iloco natus Maff. Hist Indic lib. 1.

Figlio vnico, figlio vnigenito.] Filius vnicus. Cic 9. fam. epist 2. Patriam e uxi iam , & grauius , & diutius , quam vlla mater vnicum filium. 2. Filius vnigena. Cic. de Vniu. Singularem Deus hunc mundum , atque vnigenam procreauit. 3. Filius vnigenus. Ex Cic. d Vniu.

Figliuola, vedi Figlia .

Figlioletta, e figliolina, dimin. figliuola piccola.] Filiola, læ. 1. l 2. & 3. b. Plaut. in Rud. filiolam ego vnam habui , eamque vnam perdidi

Figlioletto, e figliolino, dimin. figliuolo piccolo .] Filiolus. li. 1. l. 2 & 3 b. Cic. l. 1. Ad At. filiolo me auctum scito, sappi che hò hauuto vn figlioletto.

Figura, modo di parlare rimoto dall'ordinario.] Figura, ræ f g 1. b 2 l. Quint. lib. 9. c. 1. Figura sicut nomine ipso patet, est conformatio quædam orationis remota à communi , & primum se offerente ratione. 2. Schema, stis. n. g 1. l. 2 b. in rec. & obl. Quint. l. 9. c. 1. Cum sit proximo libro de tropis dictum, sequitur pertinens ad figuras, quæ schemata græcè vocantur

Figura, effigie , ò immagine di cosa ò scolpita, ò dipinta.] Effigies, ei. f. g. 2 3. b Cic. 4. Ver. 2. Imago, ginis. f. g 2. b. 2. l. Pomp. fest lib 9. Imago ab imitatione dicta est. 3. Simulacrum, cri n. g 1 2. b. 3. l. Cic. pro Dom. 4. Figura, ræ Cic. pro Rosc. Am. Portentum, atque monstrum est, esse aliquem humanam specie, & figura, qui immanitate bestias vicerit .

Figura misterio , e segno di cosa occulta.] Typus , pi. m. g. 1. b. Ex Plin. lib. 35. 2. Symbolum, li. n. g. & 2. b. Ex Plaut. in Bach. 3. Mysterium, rij n. g. 1. 2. l. 3. b. Ex Cic. ad Att.

Figura acuta, ò aguzza.] Figura acuta. Plin. l. 16 cap. 6. Glandium alij ouata, alij rotunda , alijs acutior est figura .

Figura fatta d'herbe , pianta, ò arbuscelli, come si costuma ne' giardini.] Topiarium, rij 1. 2. & 4 b. 3 l. Sipont. in Mart. Sunt in hortis topiaria , hoc est opera ex arboribus, aut fruticibus , aut herbis facta ad decoram vt sunt testudines, cameræ, naues, columnæ, auiculæ, aliaque huiusmodi, quæ ex sambuco, libanotide , hedera , buxo, alijsque herbis atque arboribus fieri conspicimus . 2. Opus topiarium. Vitr. l. 5. c. 8. Satyricæ scenæ ornantur arboribus speluncis, montibus , reliquisque agrestibus rebus in topiarij operis speciem formatis. 3. Topium , pij. 1. & 2 b Vitr. l 7. cap. 5. Vbi eadem voce bis vtitur: semel, cum ait, Varietatibus topiorum ornarent: iterum, cum dicit, Vlyssis errationes per topia. 4. Opus topium. ex Vitr. lib 5 c. 8.

Facitore di tali figure.] Topiarius , rij. 1. 2. & 4. b. 3. l. Gul. Phil. in Vitr. l. 7 cap. 5. Qui sic ait . Topia hic à Vitruuio dicta, & ab alijs topiaria, sunt opera, quæ arbusculis, fruticibus , herbisque natura sequacibus , & flexilibus, variarum rerum effigies repræsentant : suntque à topijs, hoc est funiculis nominata , inde dicti sunt topiarij artifices formandarum arborum , aut herbarum in varias formas ,

Arte di far tali figure.] Topiaria, riæ 1. 2. & 4 b. 3. l. Sipont. in Mart. Topiarij dicuntur, qui topiaria faciunt, sicut coronarij, qui faciunt coronas.

Far tal'arte.] Topiariam exercere , facere, vel factitare . Cic ad Q. Fr. l. 3. epist. 1. Topiarium laudaui: ita omnia conuestit hedera, qua basim villæ , qua intercolumnia ambulationis , vt denique illi palliati topiariam facere videantur

Figura geometrica.] Schema geometricum. Vitr. l. 6. præf. Aristippus naufragio cum eiectus ad Rhodiensium litus, animaduertisset geometrica schemata descripta , exclamauisse ad comites ita dicitur ; Benè speremus , hominum enim vestigia video .

Figura quadra, ò quadrata .] Figura quadrata. Plin. l. 2. cap. 25.

Figura triangolare.] Figura triquetra. 2. com. Plin. l. 5. c. 9. & lib. 2. c 85.

Figura tonda, ò sferica .] Figura rotunda . Plin. lib. 36. cap. 6.

Figurale, adiett. di figura , cioè misterioso.] Mysticus , ca, cum. 2. b. Ouid epist 2. & Tribul. l 3. el. 6. 2. Typicus, ca, cum. 1. 2. b. græc. 3. Symbolicus , ca , cum . 2. 3. b. græc 4 Arcanus, na , num. 2. l. Pomp. fest. l. 1. Arcani sermonis significatio trahitur à genere sacrificij , quod in arce fit ab auguribus , adeò remotum à notitia vulgari , vt ne literis quidem mandetur.

Figurare dar forma ò figura .] Figuro , as , aui , atum . 2. l. 2. Formo , as , aui, atum . 3. Effingo, gis , xi, ctum. Cic.

Figurato, ò formato.] Figuratus, ta, tum. 2 3. l 2. Effictus, ta, tum. 3. Formatus, ta, tum. 2 l.

Fila, fior. filaio. Seu filaro , cioe ordine, ò numero di cose, che stanno, ò caminano à vn pari , come fila d' arbori , ò di soldati, e simili.] Ordo , nis. m g. Ex Quint. l 5. c. 10. Cuius est: Ordo rerum 2. Series, ei f g. 1. 2 b. 3. l Ex Cic. 1. de Nat. Cuius est: rerum series. 3. Versus, sus. m. g. 1 l. Ex Liu dec 5. l. 5. cuius est; remorum versus, & Plin. l. 11 c. 10. Cuius est : fauorum versus .

Filare .] Neo, nes, neui. netum. 2. In fila attenuare . Plin. l. 25. c 6.

Filar bene, ò tutto.] Perneo, nes. 2 b. Mart.

Filastrocca, e filatera , cioè lunghezza di parlare noiosa.] Macrologia, æ. 2. 3 4. b. Græc.

Filato.] Netus, ta, tum. 1. l. Vt lana neta. Vlpian. D. l. 32. tit. 1. l. 70.

Filatoio, ouer molinello, con cui si fila la lana.] Rhombus, bi. m. g. Ouid. 1. de Am.

Filatrice, cioè donna che fila.] Netria, netricis. f g. 1. 2. l. in rec. & obl.

Filatrice di lana.] Lanifica, cæ f g. 2 3. b. Mart. 2. Lanipendia, diæ. f. g. 2. 4. b. Paul. Iurisconf.

Filigine, e fuligine, quella materia , che il fumo fà nascere ne' camini .] Fuligo, ginis. f. g 1 2. l. 3. com. in rect. & b. in obl. Colum. lib. 1 c. 6. Oleo non est opus ignibus , aut flammis, quoniam fumo, & fuligine sapore olei corrumpitur .

Filiginoso, e fuliginoso aggett. pien di filigine, ò fuligine.] Fuliginosus, a, um. 1. 2 4 l. 3. b. Ex Hor Cuius est, nox caliginosa .

Filippeggiare , ò filippizzare , val fauorire , ad Imitar Filippo .] Filipizzo, as. 1. b 2 & 3. l. Cic. 2. Philippum æmulari , vel imitari. Ex Cic. pro Flac. 3. Philippo studere , ex Cic. pro Cæl. & Cæs. 1. bell. Gall.

Filippico, ouer filippeo , aggett. possess. di, ò da Filippo.] Philippicus, a, um 1 & 3 b 2. l. Plin lib. 3. c. 8. Demosthenis Philippicas video virtutibus eminere. 2. Philippeus, a, um. 1. b. 2. 3. l. Plaut. in Curc. qui sic ait : statuam velut dare auream solidam faciendam ex auro Philippeo .

Filippo , nome proprio di huomini nobilitato à merauiglia per i reami , & imperi, ma più assai per l' eccellente santità di più Santi , e per grado altissimo d'Apostolica .

stollca preminenza.] Philippus, pi. 1. b. 2. l. Cic. 1. Off. Philippum quidem Macedonum regem, rebus gestis, & gloria superatum à filio facilitate, & humanitate video superiorem fuisse.

Filo sust. cosa filata.] Filum, li. n. gen. 1. l. Plin. l. 36. cap. 15.

Filo, ò taglio della spada] Acies, ei. f. g. 5 2. b. Virg.

Filosofare, filosofeggiare, e filosoficare, attendere alla filosofia.] Philosophor, aris. 1. 2. 3. b. Quint. lib. 5. cap. 14. Qui beatam vitam viuere volet, philosophetur oportet.

Filosofastro, imitatore de filosofi.] Philosophaster, stri. m. g. Sipont. Aurelius philosophastrum dicit, non parum philosophum, sed quasi imitatorem philosophorum.

Filosofeggiare, discorrere da se medesimo.] Commentor, aris Cic. 3 de Or. Samnitum magister, summa iam senectute est, quotidie commentatur. 2. Meditor, aris 5 & 2. b. Cic. 3 de Nat. Ego te disputante, quid contra dicerem mecum ipse meditabar.

Filosofia scientia di cose naturali, diuine, & humane.] Philosophia, æ 1. 2 3. 4 b. Græc. Cic. de Vn. Nos eiusmodi res ad quæstionem totius naturæ impulerunt. Quibus, & rebus philosophiam adepti sumus: quo bono nullum optabilius, nullum præstantius, neque datum est mortalium generi, Deorum concessu, atque münere, neque dabitur. 2. Sapientiæ amor. Cic. 1. de Leg. Ita fit, vt mater omnium bonarum artium sapientia sit; à cuius amore græco verbo philosophia nomen inuenit. 3. Sapientiæ studium Cic. de Off. Nec quicquam aliud est Philosophia, si interpretari velis, quàm studium sapientiæ 4 Scientia philosophica, ex Auct. ad Her. 5. Res philosophica, Ex Gell. l. 20. c. 19.

Filosofia morale. Vedi Etica, cioè morale.

Filosofia naturale.] Philosophia physica. Gell. l. 2. cap. 28. Quæ nam sit causa, quamobrem terræ motus fiant, ne inter physicas quidem philosophias constitit.

Filosoficamente, auuerb da filosofo alla filosofica, secondo la filosofia.] Philosophicè. Ex Cic. 2 Tusc. 2. Philosophico ritu, vel more. Ex Varrone. 6. de Ling. & Cic. in Ver.

Filosofico, e filosofale, adiet. da filosofo, ò di filosofo.] Philosophicus, ca, cum. 4 b. Cic. 5. Tusc. Ad Brutum nostrum hos libros alteros quinque mittemus, à quo non modo impulsi sumus ad philosophicas scriptiones, verùm etiam lacessiti. 2. Philosophus, pha, phum. Pacu. apud Gell lib. 13 c. 8 Ego odi homines ignaua opera, & philosopha sententia.

Filosofo, huomo intendente di filosofia.] Philosophus, phi. 2. 2. 3. b. Quint. lib. 1. cap. 21. 2. Sapientiæ studiosus. Cic. 5. Tusc. 3. Sapientiæ sectator. Plin. lib. 18. cap. 28. 4. Philosophiæ sectator. Gell. lib. 5. cap. 2.

Filsa, ordine di cose infilate] Linea, neæ 1. l. Vlp. Si linea margaritarum subrepta sit.

Fin ad vn certo che, fin ad vn certo termine.] Quadantenus. Plin. lib 37. in Proœm. Diximus quadantenus in mentione auri, & anulorum.

Fin, che, fin' à tanto che, infin à tanto che.] Donec. 1. l. Plin. lib. 34. cap. 18. Non semel versatur plumbum rudibus ferreis, aut ferulaceis donec liquor mutetur in cinerem. 2. Vsque dum. Plin. lib 34 cap. 18. Transfunditur aqua in vas purum, idque sæpius vsque dum subsistat. 3. Vsque quoad. Var. lib 2 c. 7. 4 Vsque eodum. Cic. in Top 5. Vsque eo quoad Cic. pro Deiot. 6. Quoad vsque. Suet. 7. Eo vsque dum Colum. de Re rust. lib. 10. 8. Quoad. Cic.

Fin'all'hora] Etiam tum. Cic.

Fin da hora.] Iam nunc. Cic.

Fin da quando] Iam tum, cum Cic.

Fin' hora, fin'a' tempi nostri.] Ad hoc æui. Plin. lib. 7. c. 45. Vnus hominum ad hoc æui fœlicia sibi cognomen asseruit. L. Sylla. 2. Etiam nunc. Cic.

Finalmente, in fine, & alla fine, auuerb.] Tandem. Cicer.

Finare, rifinare, e rifinire; cioè cessare da che sia.] Desino, nis. 1. l. 2. b. Cic. l. 9. epist. 14 Te ad cœnas stare desisse, molestè ferro. 2. Desisto, stis. 1. 2. l. Cic. 1 Tusc. Homines mortem, vel optare incipiant, vel certè timere desistant.

Fina tanto à che, fin'à tanto che.] Vsque dum. Plin. l. 18. cap. 11.

Fine, sust. cioè termine, quello, che hà necessariamente alcuna cosa innanzi, nè può hauerne altra dopo, ed è opposto al principio.] Finis, nis. m. & f. g. & 1. l. Cic. 2. de Fin. Bonorum finis est, quo omnia, quæ rectè fiunt, referuntur, neque id ipsum vsquam refertur. 2. Terminus, ni. m. g. & 2. b. Cic. de Sen. Omnium ætatum certus est terminus; Senectutis autem nullus est terminus. 3. Modus, di. m. g. & 1 b. Cic. de Fin Modus est nullus inuestigandi veri, nisi inueneris 4 Extremum, mi. 2. l. Cic. 2. de Diu. Habet extremum quod finitum est: quod non habet extremum, infinitum sit necesse est.

Fine del mondo.] Effœte, ac fenescentis naturæ finis. Maff. l. 1. Histor. Indic.

Il fine, e tale quale è il principio.] Paria sunt extrema primis. Ex Cic de Orat. Paria esse debent extrema primis. 2. Primis extrema consentiunt. Cic.

Con fine, val con termine.] Finitè 2. 2. 3. l. Cic. 2. de Fin. Ergo & auarus erit, sed finitè, & adulter, sed habebit modum.

A che fine, à che effetto, à che fare.] Quo. 2. Quorsum. 3. Quam ad rem. Cic. pro Cal.

Senza fine, senza termine, con non finir mai.] Infinitè. 2. 3. l. Cic. Parad. Ciuitas infinitè concupiscunt. auari. 2. Nullo fine. Plin. lib. 14 cap. 1. Campano in agro vites populos maritas complexæ nullo fine crescunt. 3. Sine vllo fine. Plin lib. 6. cap. 4. Nullo vnquam fine.

Fine cioè successo.] Exitus, tus. m. g. 2 b. 2. Euentus, tus. m. g. Cic.

Fine della guerra.] Exitus vel euentus bell. Corn. Tacit.

Far fine, vedi Finire.

Senza fine, vedi Infinitamente.

Finestra, e balcone, apertura, che si fà nel muro, per dar lume alla stanza.] Fenestra, træ f. g. 1. b. 2 l. Cic. Att. lib. 2. epist 3. Fenestrarum angustias quod reprehendis, &c. 2 Lumen, inis. n. g. 1. l. Cic. pro Dom. Se luminibus eius obstructurum minabatur. Sen. de Cons. ad Marc. Lumen omne præcludi iussit, & se in tenebris condidit. 2. Fenestræ lumen. Vitr. l 4. Dissoluuntur angulorum in ædificijs iuncturæ, si in his fuerint fenestrarum lumina relicta.

Finestra con l'arnese di legno.] Fenestra valuata. Ex Vitr. lib. 6. cap. 6. vbi sic ait: lumina fenestrarum valuata.

Finestra aperta.] Fenestra patens Cels lib. 3. c. 19.

Finestra con gelosia, ò cancellata] Fenestra clathrata. Plaut. in Mil Nam certo neque salarium apud nos est, neque hortus vllus, neque fenestra, nisi clathrata.

Finestra, che stà à tramontana.] Fenestra septentrionalis. Plin. l. 15 c. 16.

Finestra guarnita di rete.] Fenestra reticulata. Var. lib. 3. cap. 7 Qui de columbarum loco agens sic ait: Fenestræ sint reticulatæ, vt locus sit illustris neue serpens, aliudue quod animal maleficum introire queat.

Finestra larga.] Finestra lata, vel patula. Ouid. 14. Metam.

Finestra oscura.] Fenestra caligans. Iuuen. Sat. 6.

Finestra stretta.] Fenestra angusta. Colum. lib. 1. cap. 6.

Finestrale, agget da finestra, attenente à finestra.] Fenestralis, & hoc, le. 1 b. 3 l Ouid. 6. Fast.

Nocte domum parua solita est intrare fenestra.
Vnde fenestralis nomina porta tenet.

Finestrare far finestra.] Fenestro, as. 1. b. 2 l. Plin. lib. 11. cap. 37. Oculus natura lubricos fecit propter incursantia, & mobiles, media eorum cornea fenestrauit pupilla,

la, cuius angustiæ non sinunt vagari in certam aciem, & velut canali dirigunt, obiterque incidentia facile declinant.

Cosa che hà finestre.] Fenestratus, ta, tum 1 b.2.3.l.Vitru. lib. 3. in Proœm. Socrates dixit, oportuisse hominum pectora fenestrata. & aperta esse, vti non occultos haberent sensus, sed parentes ad considerandum.

Cosa, che hà molte finestre.] Fenestratissimus, ma, mum.

Cosa, che hà più finestre.] Fenestratior, & hoc,tius. Plaut.

Con le finestre aperte.] Patentibus fenestris. Col. lib.8. c 8. Summis turribus columbæ assignatas ædes frequentant patentibus fenestris, per quas ad requirendos cibos euolitant.

Con le finestre chiuse.] Clausis fenestris. Ex Col.

Finestrella, e finestretta, diminut. finestra piccola.] Fenestella, læ. f. g. 1.b.2 3.l. Col.lib. 8. cap. 3. 2. Modica fenestella. Col.lib.1.c.6. Granaria, & scalis adeantur, & modicis fenestellis Aquilonibus inspirentur.

Finestrone, ò finestraccia, accresc. finestra grande.] Fenestra amplissima. Senec.lib.13. ep.87. 2. Fenestra ingens. Virg.2.Æneid.

Fingere e simulare, infingere, & infignere.] Fingo, gis. 1. l.2. Simulo, as. 1. 2. b 3. Confingo, gis 1. 2.l. Plaut. in Merc. Confingit seruus emptam matri pedisequam. 4. Assimulo, las. 1. l.2 3 b. Ter. in And.

Fingere di star male.] Valetudinẽ simulare. Suet. in Tib c.25.

Finger insieme.] Confingo, gis.1.2.l Cic pro Deiot. Id vos, & viro optimo, & ab homine minimè stulto cogitatum esse confingitis.

Fingitore, ò simulatore, colui, che finge, ò simula.] Simulator, ris. 1.2.b. 3.l. Sall. in Con.Cat. Catilinæ animus audax, subdolus, varius, cuiuslibet rei simulator, & dissimulator, alieni appetens, sui profusus.

Finire in neutr. val cessare, ò mancare, hauer fine, e morire.] Cesso, as. 1. l. Cic. de Sen. Georgias Leontinus centum, & septem compleuit annos, neque vnquam in suo studio, atque opere cessauit. 2. Deficio, cis. 1. l. 2. 3. b. Cic. in Orat. Demosthenis ætate multi oratores clari fuerunt, & antea fuerant, nec postea defecerunt. 3. Intereo, is. 1. l. 2. 3. b. Cic. pro Arch. Tabulæ publicæ omnes, tabulario incenso, interierunt. 4. Occido, dis. 1. l. 2.b. Sall. de bello Iug. Corporis, & fortunæ bonorum, vti initium, sic finis est: omniaque orta occidunt, & aucta senescunt. 5. Desino, nis. 1. l. 2.b. Cic. 1. Off. Vt incipiendi ratio fuerit, ità sit desinendi modus. 6. Finior, iris. 1. l.2.b. Plin. lib. 1. c. 12. In illis, qui morbo finiuntur, magnum ex ipsa necessitate solatium est. 7. Finem capere. Virg. 10. Æn. Haud licitum est, nec vestra capit discordia finem.

Finire, e fornire compire, e terminare in att. cioè condurre à fine vna cosa.] Absoluo, uis. 1. 2. l. Cic. 3 Off. Nemo pictor est inuentus, qui Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquisset, absolueret; otia enim pulchritudo, reliqui corporis imitandi spem auferebat. 2. Conficio, cis, 1. l. 2. b. Cic. de Vn. Qui rectè, & honestè curriculum viuendi à natura datum confecerit, ad illud astrum, quo cum aptum fuerit, reuertetur. 3. Consummo, as. 1. 2. l. Plin. Epist. 256. Mittas mihi architectum dispecturum, vtrum sit vtilius quoque modo consummare opera, vt inchoata sunt, an quæ videntur &c. 4. Perficio, cis. 1. l. 2. b. Cic. in Orat. Vides illum multa perficere, nos multa conari: illum posse, nos velle. 5. Perago, gis. 1. 2. b. Cic. de Sen. Qui autoritatis præmijs splendidè vsi sunt, hi mihi videntur fabulam ætatis peregisse, nec tanquam inexercitati histriones in extremo actu corruisse. 6. Finem facere. Cic. de Vn, Si ne tum quidem finem vitiorum faciet, grauius etiam iactabitur, & in suis moribus simillimas figuras pecudum, & ferarum transferetur. 7. Modum facere. Cic. 2. de Leg. Proconsulem aiunt, philosophis magnopere autorem fuisse, vt aliquando controuersiarum aliquem facerent modum.

Finire vna cosa.] Alicuius rei finem facere. Colum. lib. 5. cap. 10.

Finir il corso di filosofia.] Philosophiæ cursum vel curriculum conficere. Ex Cic. cuius est, Vitæ cursum, & vel curriculum conficere.

Finir il tempo del gouerno.] Imperij tempus explere.

Finitamente, auuerb. con fine.] Finitè, 1.2. & 3. l. Cic. 2. de fin. Ergo, & auarus erit, sed finitè: & adulter, verum habebit modum, & luxuriosus, eodem modo.

Finito, compiuto.] Perfectus. a, um. 2. Absolutus, a, um. 2.b.3.l. 3. Confectus, a, um. Ex Cic.

Mezzo finito.] Semiperfectus, a, um. 1.3. 4. l. 2. b. Suet. in Calig.

Quasi finito, ò poco men, che finito.] Affectus, ta, tum. Gell. lib. 3. cap. 16. Phauorinus ait non confecto esse anno, sed affecto; in qua re vsus est verbo non vulgaris significationis. Affecta enim sicuti M. Cicero, & veterum elegantissimi locuti sunt, ea propriè dicebantur, quæ non ad finem ipsum, sed proximè finem progressa, deductaue erant.

Fino, e fino, infino, & infino præpos.] Tenus, in singulari cum ablat. vt ore tenus; in plurali cum genit. Tacit. 3. Ann. 2. Vsque ad, vel vsque in. Cic. 2. de Nat. Aspera arteria ad pulmones vsque pertinet. 3. Ad Plin. l. 5. cap. 5 Debris effuso fonte à medio die ad mediam noctem, aquis feruentibus, totidem horis ad medium diem rigentibus. 4 In. Plin. l. 21. cap. 8. Augusto mense prouenit amaranthus, & durat in Autumnum. 5. Vsque in Pomp. Mell. l. 1. cap. 4. Vltra Nigritæ sunt, & Pharusij vsque ad Aethiopas. Hi. & reliqua huius, & totum latus quod meridiem spectat vsque in Asiæ confinia possident.

Fin' à che tempo, ò fin' à quando.] Quousque. Cic. in Catil.

Fin' à questo tempo.] Hactenus. 2.b. Virg. Geor.

Fino là.] Eatenus. 2.b. Cic. ad Q. Fr.

Fino quà.] Hucusque, vel adhuc. Plin.

Fino dal principio.] Iam ab initio vsque. Cic. 2. Iam ab vltimo principio. Cic.

Finocchio herba nota, e gioueuole alla vista.] Fœniculum, li. 2. 3. b. Plin. lib. 8. cap 27. Anguis hyberno situ membrana corporis obducta fœniculi succo impedimentum illud exuit, nitidusque vernat: exuit autem à capite primum, nec celerius, quàm vno die, ac nocte replicans, vt extra fiat membranæ, quod fuerat intus. Plin. lib. 20. cap. 23. Fœniculi gustatu senectam exuunt serpentes, oculorumque aciem succo eius reficiunt. 2. Marathrum, tri. n. g. Plin. l. 8. cap 27. Anguis, hyberna latebra visu obscurato, marathro herba se se affricans oculos inungit, ac refouere si vero squamæ obtorpuere, spinis iuniperi se scabit. 3. Marathus, thi. m. g. 1. 2. b. Ouid. de Medic. fac.

Profuit, & marathos benè olentibus addere myrtis.

Finocchio domestico.] Fœniculum satiuum. Plin lib. 20. c. 23. Medicinæ in satiuo fœniculo ad scorpionum ictus, & serpentium, semine in vino poto.

Finocchio fresco.] Fœniculum viride vel recens. Colum. lib. 12. c 47.

Finocchio marino, altramente, erba di S. Pietro, ò Critamo.] Crithmum, mi. vel. Crithamum, mi. 2. b. Diosc. lib. 2. cap. 132. Chrithmum, seu vt aliqui, crithamum, fruticosa, & vndique foliosa herbula est, cubiti altitudinem fere petens. Nascitur in maritimis, & petrosis.

Finocchio porcino, con altro nome Peucedano herba di qualità calda, e secca.] Peucedanum, ni. n. g. 2. 3. b. Plin. & Diosc lib. 3 c 77.

Finocchio saluatico.] Fœniculum siluestre. Plin. l. 20. c. 23. Est, & in hoc genere siluestre fœniculum, quod alij hippomarathrum: alij mirsineum vocant, folijs maioribus, gustu acriore, procerius brachiali crassitudine, radice candida. 2. Hippomarathrum, vel mirsineum. Plin. lib. 20 c. 23. loco cit.

Fintamente infintamente, & infintiuamente cioè simulatamente con fintione, ò simulatione.] Fictè. 1. 2. l. Cic. pro Dom. Maiores nostri non fictè & fallaciter populares, sed verè, & sapienter fuerunt. 2 Simulatè. 1.2.b. 4. l. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 1. Sint aures tuæ, quæ id, quod audiunt, existimentur audire, non in quas fictè, aut simulatè, quæstus causa insusurretur. 3. Simulatim. 2. & 2 b. 3. l. Non. Marc. qui sic ait; officulatim dicitur, vt simulatim.

Fin-

Fintione, e finglmento: simulatione, e simulamento, il fingere, ò simulare.] Simulatio, nis. f. g. 1 2. b. 3. l. Cic de Am. Cum omnium rerum simulatio est vitiosa, tum amicitiæ repugnat maximè.

Finto, e simulato, adiett.] Fictus, a, um, vel simulatus. a, um. Cic. 2. Off. ficta omnia celeriter tanquam flosculi decidunt, nec simulatum quicquam potest esse diuturnum.

Fiocgine, vedi Rocagione.

Fioccare, neuare, e neuigare, dicesi quando fà neue.] Ningit, ningebat, ninxit. Virg. 3. Geor. Intereatoto non secius aere ningit.

Fiochetto, dimin fiocco piccolo.] Flocculus, li. m. g. 2 b. Plin. l. 16. c. 7. 2. Floccus paruus Ex Plin.

Fiocco, nappa.] Floccus, ci. m. g. Plin. l. 10. c. 33. & Maff. de Reb. Iapon. l. 5. ep. Bonzij floccis quibusdam ornantur è collo pendentibus.

Fiocco di neue.] Floccus niueus. Ex Plin. & Virg.

Fiocco di seta.] Floccus sericus. Maff. Indic Hist. lib. 6. Pendens ex humeris tabella gypsata cum fericis floccis inscriptum magistratus imperium ostentat.

Fioccone, accresc. fiocco grande.] Floccus magnus. Ex Plin. & Maff.

Fioco, adiett. cioè rauco, vedi Rauco.

Fronda, frombola, e scaglia, istrumento fatto di funicella con vn poco di rete in mezo per iscagliare, è frombolare i sassi.] Funda, dæ. f. g. 1. l. Plin lib. 7. cap. 56. In tormentis scorpionem Cretas, catapultam Syros, Phœnicas ballistam, & fundam inuenisse tradunt.

Cuoio della fionda.] Scutale, lis 2. l. n. g. Liu. lib. 8. Bell. Maced.

Fiondatore, frombolatore, e scagliatore, colui, che combatte con la fionda, ò frombola, ò scaglia.] Funditor, ris 1. l. 2 b. 3. b. in rect. & l. in obl. Sallust. apud quem habetur: funditorum, & sagittariorum delecta manus. 2. Fundibularius, rij. 2. 3. & 5. b. 4. l. apud T. Liuium.

Fiondatore Maiorchino, ò minorchino.] Funditor Balearis. Cæs. 2. Bell. Gall. Numidas, & Cretas sagittarios, & funditores Baleares subsidio oppidanis mittit.

Fiordaliso, vedi Giglio.

Fiore, germoglio odorifero, che mandan fuora ogn'anno le piante.] Flos, ris. m. g. 1. l. Plin. lib 13. cap. 18. In Euphrate tradunt loti, & scapum, & florem vespera mergi vsque in medias noctes, totumque abire in altum, vt ne demissa quidem manu possit inueniri, verti deinde paulatimque subrigi, & ad exortum solis emergere contra aquam, ac florem patefacere, atque etiam num exurgere, vt planè ab aqua absit altè.

Fiore di poca durata.] Flos breuis. Hor. 2. Carm. ode 3.

Fiore moscio, ò secco.] Flos mortuus. Plin. lib. 21. cap. 8.

Fiore odorifero.] Flos odoratus. Plin. l. 21. c. 7. 2. Flos odorus. Ouid 9 Met.

Fiore senza odore.] Flos inodorus. Ex Gell. lib. 7.

Fiore simile all'oro.] Flos aureus. Plin. l. 25 c. 4.

Fiore di primauera.] Flos vernus. Sen lib. 22. epist. 123.

Fior rancio.] Calta, æ f. g. Matth. in Diosc. lib 4 cap. 186. Caltha in Hetruria è floris colore vulgò rancio nominatur, hanc inibi passim acetarijs adhibent.

Fiore rosato, cioè di color di rose.] Flos rosaceus. Plin. l. 23. c. 10. 2. Flos roseus Plin lib. 12. c. 11.

Fior di vite.] Oenanthe, thes. f. g. Plin. lib. 25. cap. 24. Matth. in Diosc. lib 5. cap. 5 Vitis etiam domesticæ flos Oenanthe appellatur, quæ non aliud est vetustius, quàm vitis flos.

Fior di granato, vedi Balaustra.

Fiorenza, e Firenze, splendido già municipio, & illustre colonia de' Romani, adesso Città bellissima, e nobilissima d'Italia, e chiarissima metropoli della Toscana, la quale per la sua singolar bellezza, non altronde che dà fiori trar doueua il nome.] Florentia, tiæ. 1. 2. l. 3. b. Geor. Brun. Florentia Hetruriæ metropolis, vrbs est omnium florentissima, ciuibusque nobilibus frequens perpetuo fuit, ex qua velut ex quodam seminario honestæ familiæ in alias vrbes Italiæ sunt profectæ. L. Florus lib. 3. cap. 21. Italiæ municipia splendidissima fuere Spoletium, Interamnium, Præneste, Florentia. 2. Fluentia, tiæ 1. 3. b. 2. l. Io. Ant Mag. Geo. Florentia, & olim Fluentia inter nobilissimas, & pulcherrimas Italiæ Vrbes numeratur.

Fiorentino, nome gent. & poss di Firenze.] Florentinus, na, num 1 2. 3 l. Io. Ant. Mag. Georg. Florentini summo sunt ingenio, ac memoria præditi, atque ad res omnes accomodati. 2. Fluentinus, a, um. 1. b. 2. 3. l. Ex Io. Ant. Mag. & Plin. l. 3. c. 5. qui sic ait. Clusini noui, Clusini veteres, Fluentini præfluenti Arno oppositi. 3. Arniensis, & hoc Arniense Abr. Ort. Geog qui sic ait, Fluentia, & Fluentini Arno oppositi, apud Plin. Dicuntur quoque Arnienses in Catonis fragmento.

A'la fiorentina, ouero da Fiorentino.] Florentinè. 2. Florentinorum ritu, vel more. 3. Florentinum in modum vel morem.

Fiorenzola città in Italia.] Fidentia, tiæ. f. g. 1. l. Georg. Fabric. 2. Fidentiola, æ. f. g. 1. 2. l. 3. 4. b. Anton ap. Abr. Ortel.

Di Fiorenzola, nome gent. e possef.] Fidentinus, a, um. 1. 2. 3. l. P. in.

Fioretto, dimin. fiore piccolo.] Flosculus, li. 1. l. 2. b. Cic. 2. Off. Ficta omnia, celeriter tanquam flosculi decidunt; nec simulatum potest quicquam esse diuturnum. 2. Flos paruus. Plin. l. 27. c. 11.

Fioretto, che poco dura.] Flosculus breuis, aut velox. Iuuen. Sat. 9.

Fioretti di parole.] Orationis, aut verborum flosculi. Cic. In Parad & pro Sest.

Fiorire, & infiorare, ouer' infiorarsi, in neutro produr fiori.] Floresco, scis, rui. 1. l. Cic. 2. de Diu. Musculorum iecuscula bruma dicuntur augeri, & pulegium aridum florescere brumali ipso die 2. Flores induere ex Ouid. 7. Met. cuius est arbor induit frondes. 3. In florem se induere Virg. 2. Georg qui sic ait; se nux plurima sylua induet in florem. 4. Se flore, vel floribus induere. Ex Virg 4. Georg. Cuius est arbor induerat se pomis. 5. Flore, vel floribus indui. Ex Col. lib. 5. cap 5. Cuius est palmes fructu induitur. 6. Flores fundere. Virg Ecl. 9. Fundit humus flores.

Fiorire successiuamente, ò di man in mano.] Superfloresco, scis, rui. 1. b. 3. l. Plin. l 19 c. 5. Particulatim cucumis floret, sibi ipse superflorescens.

Fiorire, hauer fiori star in fiori.] Floreo, res, rui. 1. l. Cic. 1. De Diuin. Quæro, cur lentiscus arbor vna ter floreat, aut eur arandi maturitatem ad signum floris accommodet?

Quando fiorisce, mentre stà in fiore.] In flore. Plin. lib. 18. cap 22. Aquas in flore maximè concupiscere, &c.

Florita fior di latte.] Flos lactis. Ex Plin. Cuius est flos vini.

Fiorito, adiett. che hà fiori.] Floridus, a, um. 1. l. 2. b. Plin. 2. Florens, tis. o. g. 1. l. Ex Plin. 3. Floreus, a, um. 1 l 2. b.

Fiorone, accresc. fior. grande.] Flos grandis, vel magnus. Plin. l. 27. c. 12

Fioruellutto, vedi Amaranto.

Firmamento, il Ciel stellato, vedi Fermamento.

Fiscale, agget. attenente à fisco.] Fiscalis, & hoc, le. 1. 2. l. Suet. in Dom. cap. 9. Fiscales calumnias, magna calumniantium pœna repressit: ferebaturque vox eius, Princeps, qui delatores non castigat, irritat.

Fiscale, sustan. procurator del fisco.] Procurator fiscalis. Sipont in Mart Romæ procurator fiscalis est, qui pontificalis fisci curam gerit. 2. Prisco præpositus, vel præfectus.

Fischiamento, il fischiare.] Sibilis editio. Ex Catul. ep. 4. & Liu. 4. Ab Vrb. 2. Sibili missio, Ex Ouid. 3. Met. & Cic. 7. Phil.

Fischiare, mandar fuori suono acuto, che si fà con la bocca.] Sibilo, las. 1.l. 2.b. Cic. Att.l.2. ep. 19. Populares isti iam etiam modesto homini sibilare docuerunt. 2. Sibilum edere. Catul. ep.4. 3. Sibilum mittere. Ouid. 3. Met.4. Sibilum dare, Ex Cic. pro Sest. & Plin.l.18.cap. 35. Vbi habetur. Terrestres volucres clangorem dabunt.

Fischiata il fischiare, propriamente quando son più à fischiare, per beffe d'alcuno.] Sibilus, li. m. g. 1. l. 2.b. Cic. pro Sest. Ei verò qui pendet à rebus leuissimis, qui fauore populi tenetur, & ducitur. plausum immortalitatem, sibilum mortem videri necesse est.

Fare vna fischiata ad vno.] Aliquem sibilare. Hor. 1. Ser. Sat. 1. Sic solitus: populus me sibilat, at mihi plaudo. Ipse mihi simul, ac nummos contemplor in arca. 2. Exibilo, as. 1. & 2. l. 3.b. Cic. in Part. Histriosi paulum se mouit extra numerum, aut si versus pronuntiatus est syllaba vna breuior, aut longior, exibilatur, & exploditur. 3. Sibilis conscindere. Cic. Att.l.2.ep.19. qui ait: sibilis consciss. 4. Sibilis lacerare, Ex Cic. Phil.1. Vbi ait: cum verborum contumelijs optimum virum in cesto ore lacerasset. 5. Sibilis explodere. Cic. pro Quint. Eros tes comœdus non modo sibilis è scena explodebatur. 6. Sibilis consectari, vel insectari. Cic. ad Att. l.2 Fuscum clamoribus, & conuitijs, & sibilis consectantur 7. Sibilis excipere. Paul. Man. in Cic.l. 8. epist. 2 Ingredientes in theatrum sibilis excipiebantur ij, de quibus bene populus non existimaret.

Temer qualche fischiata.] Sibilum metuere. Cic. in Pis. Sibilum metuo.

Quegli, che ha hauuto qualche fischiata.] A sibilo non intactus, Ex Cæl. ad Cic.l.8.ep.2.

Quegli, che non ha hauuto fischiata veruna.] Sibilo intactus. Cæl. ad Cic l 8. epist. 2. Hoc animaduersum est, quod intactus à sibilo peruenerat Hortensius ad senectutem.

Fischiatore, colui che fischia.] Sibilans, tis. o. g. 1. 3. l. 2. b. Ex Cic. 2. Att. 2. Sibili editor, Ex Col.l.2. cap 3. & Luc.l.2.

Fischio, suono acuto, che si fà con la bocca.] Sibilus, li. 1. La b. m g. & in plurali Sibili, vel Sib la, rum. Plin. lib. 11. cap. 51.

Fischio d'orecchie.] Aurium murmur. Plin. lib. 28. c.7. 2. Aurium tinnitus. Plin. lib. 20 c.15. Auribus instillatur ad sonitus, atque tinnitus.

Fisco, erario publico, al quale s'applicano le condennationi de' rei.] Fiscus, sci. Sipont. in Mart. Fiscus propriè significat folliculus, quo testes teguntur, ponitur tamen pro sacculo, in quo pecuniæ publicæ reconduntur: vnde fiscus aliquando pro ærario accipitur.

Fisica, scientia, ò disciplina, che tratta di cose naturali.] Physiologia, giæ. f.g. 1.2.3.4 5.b Cic 1. de Natur. Ne primis quidem, vt dicitur labris gustauit Physiologiam, qui quicquam quod ortum sit, putat æternum esse posse. 2. Physica, cæ. f.g. 1.2.b. Cic. 3. de Fin. Physicæ non sine causa tributus est honos. 3. Physica, orum. n.g. & num. plur. Cic. 3. de finibus. Vetera sunt præcepta sapientium: Tempori parere: Sequi Deum. Se noscere. Nihil nimis, quæ sine physicis quam vim habeant, videre nemo potest. 4. Naturæ ratio. Cic. 1. de Diu. Hospes tuus naturæ rationem, quam physiologiam Græci appellant, notam esse sibi profitebatur. 5. Res, vel scientia physica, Ex Gc l.lib.20 c 19.

Fisico intendente di cose naturali.] Physicus, ca, cum. 1.2. b. Var.9. Qui de omni natura disputant, Physici vocantur. 2. Speculator, venatorque naturæ. Cic lib. 1. De Nat. Non pudet physicum, idest speculatorem, venatorem que naturæ, ab animis consuetudine imbutis petere testimonium veritatis.

Fisico, e fisicale, adiett. attenente à fisica.] Physicus, ca, cum. Cic.

Fisonomia, arte, per la quale dalle fattezze del corpo, e da' lineamenti, & aria del volto, si conosce la natura de gli huomini.] Physiognomia, iæ f. g 1.2.g. b. 3. 4. l. 2. Physiognomosyne, nes. f.g. 1. 2.5.b.3.4. l. Græc. 3. Naturam cognoscendi perilia. 4. Scientia, qua naturæ hominum ex aspectu corporis, ac præsertim vultus cognoscuntur.

Di fisonomia, pertinente à fisonomia.] Physiognomonicus, ca, cum. 1 2.5.6 b. 3 4.l. Græc.

Fisonomista, quegli che dalle fattezze del corpo, e lineamenti del volto conosce la natura de gl'huomini.] Physionomus, mi. 1.2.3 4.b. Ex Adr. Iun. vel Physiognomicus, cl.4 l. 5 b. Græc. 2. Physiognomon, nis 4.l. 5.l. in rect b. in obl. Cic. de fato. Zopyrus physiognomon profitebatur, se hominum mores, naturasque ex corpore oculis, vultu, fronte pernoscere. Budæus. Physiognomones sunt, qui hominum ingenia, sensusque ex aspectu corporis iudicant, quorum è numero sunt, qui metoposcopi dicuntur; hoc est, ex facie hominum adiuuantes. 3. Naturæ ex oris habitu cognoscendæ peritus. 4. Qui hominum mores, naturasque ex corpore pernoscit Cic. de Fato. 5. Qui mores, naturasque hominum de totius corporis filo, atque habitu scitatur. Gell. lib. 1. c. 9.

Fissamente, vedi Fisso auuerb.

Fissare, vedi Affissare.

Fisso, per affisso vedi Affisso.

Fisso aggett. cioè attento, & immoto in considerare, ò guardare vna cosa.] Immotus, a, um. 1.2.l. Virg 4. Æn. Cuius est; lumina immota. 2. Immobilis, & hoc le. 1. l. 2. 3. b. Plin. lib. 7. cap. 2. Cuius est: oculis immobilibus.

Fisso, auuerb. l'istesso, che fissamente, e val' attentamente, ò immobilmente.] Oculis immobilibus. Plin. lib. 7. cap. 2. Gymnosophistas ferunt ab exortu ad occasum perstare, contuentes solem immobilibus oculis: feruentibus arenis toto die alternis pedibus insistere.

Fistola, ò condotto.] Siphon, nis m g. 1.2.l. in rect. & in obl. Cels. lib. 1. cap 8. Prodest post cibum magnam potionem, sed per siphonem habere. 2. Fistula, læ. f.g 2.b. Cels. l. 1. cap. 8. Qui noctu sitiunt duos cyathos per fistulam bibant.

Fistola, piaga profonda, stretta, e callosa.] fistula, læ. f. g. 2.b Cels. l. 5. c. 58 Nonnunquam ex abscessibus, alijsque vlcerum generibus fistulæ oriuntur, id nomen est vlceri, alto, angusto, calloso.

Fistola incurabile.] Fistula insanabilis Cels. lib. 5. c 28. Fistulæ aliæ facilè, aliæ cum difficultate curantur, quædam etiam insanabiles reperiuntur.

Fistola profonda.] Fistula alta. Cels. lib. 5. c. 28.

Fistola poco profonda.] Fistula breuis. Cels. lib. 5. cap. 28. Fistularum aliæ breues sunt, aliæ altius penetrant.

Fistola torta.] Fistula flexa. Cels l. 5. c. 28. Fistulæ aliæ rectæ, aliæ flexæ, & tortuosæ sunt.

Fistula trauersa, ò trauersale.] Fistula transuersa Cels. l. 3. c. 28. Aliæ fistulæ rectè intus feruntur, aliæ, multòque plures transuersus.

Fisto a tripicata.] Fistula triplex Cels. lib 5. c. 28. E fistulis aliæ simplices sunt, aut duplices triplicesue, ab vno ore intus ortæ, quæ tres fiunt, aut etiam in plures sinus diuiduntur.

Fitto, vedi Affitto.

Fiumale, ò fiumatico addiett di fiume.] Amnicus, ca, um. 1.1.& 2.b. Plin. l 2. c. 25. Insula est amnicarum maxima. 2. Flumineus, a, um 1. l. 2 3.b. Ouid 2. Fast. 3. Fluuialis, & hoc fluuiale. 1. & 2. b. 3 l. Col. l. 6 c. 22. 4. Fluuiatilis, & hoc fluuiatile. 1.2. & 4.b. & 3 l. Cic. 2. de Nat. Est admiratio non nulla in bestijs aquatilibus, quæ gignuntur in terra, veluti crocodili, fluuiatilesque testudines. 5. Fluuiaticus, ca, cum. 1.2. & 4.b. & 3.l. Colum. l. 8 cap. 15.

Fiume, fiumana, e fiumara, adunanza d'acque correnti.] Flumen, nis n.g. 1.l. 2 b. Virg. 2. Fluuius, uij. m.g. 1.2.b. Virg. 3. Amnis, nis. Plin. l. 36. c. 26. Limosus currit Belus amnis, insalubris potu.

Fiume corrente.] Amnis profluens. Cic. 2. De Nat. 2. Amnis profluus. Plin. lib. 19. c. 4.

Fiu-

Fiume, che stà in mezzo.] Amnis medius. Liu. 2. bell. Maced. Temperatum ægrè est, quia missilibus, qui dirempti medio amne fuerant, pugnam inter se conferrerent.
Fiume, che corre in mezzo.] Amnis interfluus. Solin Scinditur amne interfluo. Plin. lib. 2. c. 26.
Fiume gelato.] Amnis gelatus, vel congelatus. Plin. lib. 8. cap. 8.
Fiume gemmifero, che genera, ò porta gemme, qual'è l'Accsino, e'l Gange.] Amnis gemmifer. Plin. lib. 37. cap. 13.
Fiume, che gira, ò circonda.] Amnis, amnis. m. g. Var. 4 de Ling. Amnis id flumen est, quod circuit aliquid, nam ab ambitu amnis.
Fiume largo, e profondo.] Flumen latum, & altum. Cæs. 2. Bel. Gall.
Fiume nauigabile.] Fluuius nauigabilis. Mela. l. 1. c. 5. Tum demum placidior, & iam pœne nauigabilis decurrit. 2. Nauigij, vel nauium capax. Plin. l. 3. c. 3. 3. Fluuius nauigia patiens. Mela. l. 1. c. 5. Nilus inde partim asper, partim nauigia patiens.
Fiume di molto pesce.] Amnis piscosus. Ouid. 3. Fast. 2. Fluuius pisculentus. Cato de Orig Vrb l. 5. Fluuius est magnus, pulcher, & pisculentus.
Fiume profondissimo.] Flumen altissimum. Q. Curt Altissima quæque flumina minimo sono labuntur.
Fiume, che gira intorno.] Amnis circumfluus Ouid. 15. Metam. Scinditur in geminas partes circumfluis amnis.
Fiume profondo.] Amnis vado profundus. Plin. l. 36. c. 26. Belus amnis limosus vado profundus.
Fiume famoso.] Amnis inclytus, Pomp. Mel. lib. 1. c. 1.
Fiume reciproco, che torna in dietro.] Amnis reciprocus. Plin. lib. 9. cap. 57. 2. Amnis refluus. Ex Plin. lib. 20. cap. 52.
Fiume serpeggiante, che corre à guisa di serpe.] Amnis flexuosus. Plin. lib. 5. cap. 29. Lydia perfusa flexuosi amnis Mæandri recurfibus super Ioniam procedi. 2. Amnis sinuosus. Plin. Ibid. Mæander amnis repletur fluminibus crebris ità sinuosus flexibus, vt sæpè credatur reuerti.
Fiume, che corre tra le mura.] Amnis intermuralis. Liu. dec. 5 lib. 4. Muro vrbis coniuncta, procul videtur diuisa, & intermurali amni, & eadem ponte iuncta.
Il letto del fiume.] Alueus, ei. m. g. Plin. lib. 7. c. 2. Alueus nauigabilis.
Di fiume. cosa appartenente à fiume.] Amnicus, ca, cum. 2. b. Plin. l. 3. c. 25.
Passar vn fiume.] Flumen superare. Curt. lib. 3. Nondum Euphratem superauerat Darius.
Fiumicello, dimin. fiume piccolo.] Flumen paruum. Pomp. Mel. lib. 1. cap 5. 2 Amnis tenuis Pomp Mel. lib. 2. cap 5. Strymon amnis tenuis est, qui alienis subinde aquis fit amplior. 3. Amniculus, li. n. gen. 2. 3. b. Liu.

F L

Flagellamento, flagellatione, il flagellare, vedi Frustamento.
Flagellante, flagellatore, che flagella.] Flagellans, flagellantis. o. g. 1. b.
Flagellare, e fragellare, percuotere con flagello.] Flagello, las. 1 b. Plin. lib. 8. cap 16. Leonis crebrior est iracundia. In principio terra verberatur; incremento terga, ceu quodam incitamento flagellantur. 2. Flagello cædere, cum accus.
Flagellatione, vedi Flagellamento.
Flagellato, vedi Frustato.
Flagellatore, vedi Flagellante.
Flagello, e fragello, strumento da flagellare.] Flagellum, li. n. g & 2. b. Virg 6. Æn. 2. Flagrum, gri. n. g 1. com. Liu. lib 8. Bel Pun. Vestalis cæsa flagro est. 3 Verber, ris. n. g. 1. b. in rect. & obl. Virg. 3. Geor. Illi instant verbere toto.

Flammula, herba medicinale.] Ranunculus, li. m. g. 1. 2. l. 3. b. Plin. l. 25. c. 53.
Flauia, nome propr. di donna.] Flauia, æ. f. g 1. l. 2. b. Suet. in Vesp. c. 3.
Flauiano, adiett. poss. di Flauia, e di Flauio.] Flauianus, a, um. 3. l Suet. in Vitel. c. 15.
Flauio, nome propr. d'huomo.] Flauius, uij. 1. l. Suet. in Vesp cap. 1. Titus Flauius Petroninus, municeps Reatinus bello ciuili Pompeianarum partium centurio.
Flauto, strumento musicale di fiato.] Fistula, læ. f. g. 1. l. 2. b. Plin. lib. 7. cap. 56. Fistulam, & monaulum inuenir Pan Mercurij. 2. Tibia. æ. fœm. gen. 2. l. 2. b. Hor.
Sonatore di flauto.] Fistulator, oris. m. g. & 2 b. 3 l. Gell. lib. 1. cap. 11. Halyates Rex terræ Lydiæ cum bellum Milesijs faceret, concinentes habuit fistulatores, & fidicines, atque fœminas in exercitu, atque in procinctu habuit.
Flemma vno de quattr'humori del corpo, & è freddo, & humido.] Pituita, tæ. f. g 2 b & 3 l. Cic 4 Tusc. Cum sanguis corruptus est, aut pituita redundat, aut bilis in corpore, morbi ægrotationesque nascuntur. 2. Phlegma, tis n. g. 1. l. 2. b Græc Lexicograph. Phlegma humor est albidus, & frigidus, ità dictus per antiphrasin quasi minimè vsta.
Di flemma, addiett attenente à flemma.] Pituitarius, a, um 1 2. b. 3. 4. l. Ex Plin. lib. 23. c. 1.
Flemmaticità, natura di flemma.] Pituitæ vis, & natura.
Flemmatico, addiett. che abonda di flemma.] Pituitosus, a, um. 1. 2. b 3. 4. l. Cic de Fato. Quibusdam in locis alios videmus esse pituitosos, & quasi redundantes, alios exiccatos, atque aridos 2. Phlegmaticus, ca, cum. 1. l. 2. 3. b. Alex Aprod. & Gal.
Flemma, lentezza.] Lentitudo, dinis. f. g. 3. l. Cic. 4. Tusc. Stoici eam, quam leuitatem nos dicimus, vitioso lentitudinis nomine appellant.
Flemmatico, lento, e tardo] Lentus, ta, tum. Cic. lib. 5. De Rep Homo consideratus, & lentus. Val. Max. lib. 1. cap. 2. Lento gradu ad vindictam sui diuina procedit ira, tarditatemque supplicij grauitate compensat.
Flemmatichetto, cioè alquanto lento.] Lentuculus, la, lum. 3. b. Cic. Art. l 10.
Flessibile, vedi Pieghevole.
Flora nome di Dea secondo i Gentili.] Flora, ræ. 1. l. Ouid. 4 Fast.
Feste della Dea flora] Floralia, floraliorum, n. g. & num. plur. 1. 2. l. 3. b. Quint. l. 1. c 9.
Flusso scorrenza, ò vscita di corpo, & altrimenti cacarella.] Diarrhœa, rhœæ, 1. b. 2. 3. l. græc. Cic lib. 7. epist. 26. In cœna augurali apud Lentulum tanta me diarrhœa arripuit, vt hodie primum videatur cœpisse consistere. 2. Rheumatismus, mi m g 1. & 3. l. 2 b. Græc. Plin. lib. 22. cap. 18. Chamæleonis radicem decoquunt in cibo contra fluxiones, quas græci rheumatismos vocant. 3. Alui fluxio. Plin lib. 22. cap. 23. Boleti fluxionibus alui, quas rheumatismos vocant, medentur. 4 Ventris fluxio Plin. l. 23. cap 5. Vulnæ, ac ventris fluxionem sistit decoctum palmæ. 5. Ventris, vel alui rheumatismus. Plin. lib. 27. cap. 12. Osyridis radices post maturitatem seminis collectæ, & sorbitione decoctæ rheumatismis ventris medentur. 6. Ventris, vel alui profluuium. Plin. lib. 8. cap. 10. Elephantes frigoris impatientes; inflationemque & profluuium alui, nec alia morborum genera sentiunt. 7. Aluus fluens. Cels. lib. 2. cap. 6. 8. Ventris solutio. Cels l. 2. cap. 6. 9. Prona, vel præceps aluus. Gell. l. 19 c. 4. De aluo prona, & præcipitis causam dicit esse timorem. 10. Aluus citata. Cels. lib. 2. c. 6. Quæ frequenter citata aluus exercet, &c. 11. Ventris, vel alui profluuies Col. l 6. c. 7.
Flusso di sangue.] Sanguinis profusio. Cels. lib 2. c. 1. 2. Sanguinis profluuium. 3. Hæmorrhœa, œæ. f. g. 1. 2. & 3. l. Græc. apud Diosc.
Flusso di sangue, che esce dal naso.] Narium profluuium.

Plin. lib 33. cap.10. 2. Sanguinis profluuium è naribus. Plin.lib.33.c.10.

Flusso di seme.] Genituræ profluuium. Plin.lib.22.cap. 22. 2. Profluuium genitale. Plin. lib. 7. cap. 14. & lib. 20 c.13.

Flusso di orina] Vrinæ profluuium.Plin. l.28. c.6.

Chi patisce di flusso.] Aluinus,na, num. a.l. Plin. lib.24. cap.27. Aluinis imposita multum prodesse dicitur vinca peruinca.

Cagionar flusso,far venir il flusso.] Mouere aluum, & incitare. Gell.l.19.c. 4. Sanguinis & calor in vltima coactus mouet plerumque aluum,& incitat.2. Aluum, cire vel ciere.Col.

E cessato il flusso.] Constitit aluus.Cels.l.5. c.8. Quoties aluus ei constiterie.

Esser preso dal flusso.] Aluo commoueri. Plin. lib.2.c.41. Afflantur alij sidere, alij commouentur statis temporibus aluo.

Fermar il flusso, stagnar il flusso.] Comprimere aluum. Cels.l.2.c.10. Si per se mota est aluus,comprimenda est. 2. Alui fluxionem sistere.Plin.l.27.

Flusso,e riflusso del mare.] Æstus maritimus accedens, & recedens. Strabo l.17. 2. Æstus marinus. Cic. 2. de Diu. Quid de fretis, aut de marinis æstibus plura dicam? quorum accessus, & recessus lunæ motu gubernantur. 3. Æstus maritimus. Cic 2. de Nat. Æstus maritimi, fretorumque angustiæ ortu, aut obitu lunæ commouentur 4. Maris Aestus. Plin.lib. 2. cap 97. Aestus maris accedere, & reciprocare maximè mirum. Pluribus quidem modis, verùm causa in sole lunaque bis inter duos exortus lunæ affluunt, bisque remaneat, vicenis quaternisque semper horis. 5 Maris æstus affluens,ac reciprocans,vel remeans. Ea Plin.supra cit 6. Euripus, pi a.l. Græc. Cic. pro Mur. Quod enim fretum: quem Euripum tot motus, tam varias putatis habere agitationes fluctuum.

Fluuiale, vedi Fiumale.

F O

Focaccia pizza, e schiacciata, Fior. anche cofaccina, pane, schiacciato, e cotto in forno, ò sotto la brace.] Placenta, tæ. f g 1. b. Plin.2. Crustum,ti. n.g. Ex Virg. 7. Aen. 3. Panis subcinericius.Onom. Amalth.

Focacciuola, diminut. focaccia.] Placentula, læ f.gen. 3. b. 2. l.

Focaia si dice pietra, che hà fuoco, vedi Pietra focaia.

Focarello, dimin. foco piccolo.] Igniculus,li.m.g. 2.3.b.Iuuen.Sat.3.

Foce, in sing. foci in plur. Sen. fauce, e fauci, sboccatura della gola in bocca.] Fauces, faucium. f. g. 1.a.l. Plin. lib.11.c.37. Summum gulæ fauces vocantur: extremum, stomachus.

Focile, ò accialino, con cui si batte il fuoco.] Igniarium, rij. n.g.1.3.l.a.4.b Plin.l.16.c.40.

Foco, e fuoco: in verso anco fuogo, vno de quattro Elementi.] Ignis. m g. Plin.lib. 36. cap.26. & 27. Nihil penè non igni perficitur. Ignis accipit arenas, ex quibus alibi vitrum, alibi argentum, alibi minium, alibi plumbi genera, alibi pigmenta, alibi medicamenta fundit. Igne lapides in æs soluuntur, Igne ferrum gignitur, ac domatur, igne cremato lapide cæmenta in tectis alligantur. 2. Elementum summum. Plin.lib.2.cap. 5. Nec de Elementis video dubitari, quatuor ea esse. Ignium summum, inde tot stellarum collucentium oculos. 3. Natura feruida, vel Ignea. Ex Cic. de Nat. lib.2. 4. Ignes,ignium.m.g. & num plur. Plin. lib.15. cap.27. Mirum tria naturæ præcipua elementa sine sapore esse, odore, sine succo, Aquas, Aera, Ignea. 5. Focus, ci. 1. b. Pallad. de Re rust. lib. 9. tit. 8. Item si in eo loco focum feceris, & terra vaporata humidum fumum, nebulosumque ructauerit, aquas inesse cognosces.

Foco maschio.] Ignis masculus. Sen. Quæst. Nat. lib.3. cap. 14. Ignem vocant (Aegyptij) masculum, quà ardet flamma, & fœminam, quà lucet innoxius tactu.

Foco affumicato, ouer fumoso, cioè mescolato con fumo.] Ignis fumidus.Sen.l.1.Nat.Quæst.c.15. Cœli ardor erat per magnam partem noctis parum lucidi,crassi, fumidique ignis.

Foco di Sant'Antonio, male cosi detto.] Ignis sacer. Plin.l. 26.c.11. Igni sacro medetur aizoum.

Fuoco di Sant'Antonio, che cigne.] Zoster, ris. m.gen. 1.a.l. in rect. & obl. Plin. lib.26. cap. 11. Ignis sacri genus est zoster, qui medium ambiens enecat, si cinxerit.

Foco di Sant'Antonio, che serpeggia.] Herpes, petis. m.g. a.l.Gal.& Diosc.

Foco debole] Ignis languidus. Plin.l.34 c.8. Fecit puerum sufflantem languidos ignes.

Foco festareccio, ò festiuo, quello che si fà per festa, & allegrezza.] Ignis festus.Stac 4.Silu

Foco d'Inferno.] Gehenna, næ. f.g Maff.lib.4. epist.2. 2. Ignis Infernas, infernatis. Ex Plin. lib. 13. cap. 39. 3. Ignis Infernus. Ex Liu 8. Ab Vrb. & Virg.6. Aen.4. Ignis inferus, Ex Cic. 1. Tusc 5 Ignis tartareus, Ex Virg.6. Aen. Cuius est. Pluto Rex Inferous, & Cerberus custos tartareus. 6. Ignis auernalis, ex Horat. 5. Epod.

Foco lento, ò leggiero.] Ignis lentus. Plin. lib. 13. cap.13.

A foco lento.] Lento igne. 2. Lento vapore. Plin. lib.24. cap. 14 Fit ad dysentericos, ac stomachi vitia lento vapore decoctio malis cotoneis. 3. Lenta pruna. Plin. l.32.cap.7.

Foco femina.] Ignis fœmina. Sen. Quæst. Nat. lib. 3. cap 4.

Foco elementale, ò d'elemento.] Ignis elementarius, ex Cic.3. de Nat.& Sen.lib.5. epist.36. Cuius est vox, Elementarius.

Foco del Purgatorio.] Purgatorius ignis. Turs.in Xauer. lib. 2. cap. 17. Pro cruciatis purgatorio igne animis Diuina Clementia est imploranda. 2. Ignis piacularis, ex Liu. lib 5. Ab Vrb. 3. Ignis catharticus. Ex Colum.

Foco, che sempre arde, ò che mai si spegne.] Ignis immortalis Vat.4.Ling.

Foco, che si fà per dar segno.] Ignis prænunciatiuus. Plin. lib.1.c.7.

Foco vemente, gagliardo.] Ignis acer apud Non.

Diuenir foco.] Ignesco, scis.Cic.2. de Nat. Euenturum nostri putant, id, de quo Panæ ius addubitabat, vt ad extremum omnis mundus ignesceret.

Dar'vn botton di foco.] Candente ferro adurere. Plin. lib. 30. cap. 20. Ferro vrere. Plin.lib.32.cap.5. Ferro vstæ plagæ.

Foco artifiaiale.] Ignis artificialis. Ex Quint.l.6. cap.1. & lib.5.cap.5. 2. Ignis artificiosus. Ex Cic 3.de Nat.3. Ignis arte confectus. Ex Cic.1.de Inuenr. 4. Ignis arte laboratus Ex Virg.1. Aen.5. Ignis factitius. Ex Plaut.in Capt. & Plin.lib.12.

Foco naturale.] Ignis naturalis. Ex Plaut.in Rud.& Cic.1. de Fin.

Foco moderato.] Ignis modicus. Plin. lib.10.c.45.

Foco medicinale.] Ignis medicus.Plin l.36.c.27.

Foco di Mongibello] Ignis Aetneus.Cic.2. de Nat.

Foco notturno.] Ignis nocturnus. Plin.l.5. c. 32. Pharus è turri nocturnis ignibus cursum nauium regit. Suet. in Claud.c.20.

Foco penale, quello col quale si puniscono i rei.] Ignis tortorius.Ex Turs.Nom.2. Ignis pœnalis, Ex Plin.

Foco di fulmine.] Ignis fulmineus. Lucr.lib.2.
Quare fulmineus multò penetralius ignis,
Quam noster fluit è tædis terrestribus ortus?

Focolare, Fior. anche fochettolo, luogo in casa doue si fà il fuoco.] Focus,ci.m.g.& 1.b.Sipont.in Mart. fouere propriè est calefacere, vnde focus dictus est in quo ignis seruatur, etiam si ara sit, cuius diminutiuum est foculus. Cic.3. de Nat.

Di focolare,]adiett.Focarius,a,um.1.& 3 b.a.l.
Focolaretto, dimin. Focolar piccolo.] Foculus, li.m.g.r. & 2. b. Sipont. in Mart. 2. Focus exiguus, Ex Ouid. 6. Fast.
Foconcino, dimin. focone piccolo.] Foculus, li.m.g.1. 2 b.Gell. lib.1.cap.19. Tum illa foculum coram eorum cum igni appofuit, & tres libros, ex nouem decurrit. 2. Focus paruus, vel pufillus. Ex A Gell.lib.1.c.19.
Focone,accrefc.foco grande.] Ignis magnus Plaut. Ignem magnum faciam.2.Ignis ingens. Plaut. in Capt. Iubeas ignem ingentem fieri.
Focone, fcudellino, ò luogo, nell'archibufo doue fi mette la poluere per darli fuoco.] Cauus ignlarius, vel incendiarius. Ex Col.& Plin. 2.Lacuna ignaria,vel incendiaria, Ex Var.& Plin.3 Scolpi foculus ex L.Floro,cuius eft vox foculus.
Focone ftrumento da tenere la bracia per le camere.] Focus, foci.m g.& 1.b. Sen.l.11. epift.79. Circa cœnationem tumultus cocorum eft, ipfos cum obfonijs focos transferentium.
Focone di ferro.] Focus ferreus.
Focone di rame.] Focus cupreus. Ex Plin.& Sen.
Focone di terra.] Focus fictilis. Ex Plin.& Sen.
Focofamente,ouer'ardentemente, auuerb. con ardore, ò focofità.] Ardenter.1.& 2.l.& 3.b. Plin.lib.18. cap.19. Auftros ibi tàm ardenter flare,vt æftatibus fyluas accendant,inuenimus apud autores. 2. Flagranter. 1.a.l. 3.b. Ex Corn Tac.l.1.An.3.Feruenter 1.& 2.l. & 3.b. Cel.ad Cic.l.8 ad Att. ep.19.
Fodera,fior.anche fodero, e foppanno; quelche s'adopera per foderare,ò foppannare i veftimenti,ò altro.] Subfutum,ti,n.g 2.l. Ex eod.
Fodero cioè guaina,vedi Guaina.
Foggia, e guifa, modo, e maniera.] Modus,di. m.g. 1.b. Plin. lib. 9. cap. 51. Nuper compertum in oftrearijs, humorem ijs fœtificum lactis modo effluere. 2. Species, ei. f. gen.1.& 2. b. 3.l.Plin. lib.26. cap.19. Vbi fic ait: Folijs fi procul intuearis, fpeciem pafferum præfentantibus.
A foggia,ò guifa.] Ad fpeciem.Plin.l.9.cap.51. Oua fepiæ glutino atramenti ad fpeciem vuæ cohærentia mafculus profequitur afflatu,aliàs fterilefcunt.
A foggia di beftie] Ritu pecudum.Cic.
Foggiare, vedi Formare.
Foglia Roman.fronda. Fior.fronde.Sen.]Folium,lij.n.g.1. 2.b.Frons frondis.Ex eod.
Pieno di foglie.] Foliofus, a,um. 3.l. Plin. lib. 14. cap.15.
Di foglie, ò fimile alle foglie.] Foliaceus, a,um. 3.l.4. b. Plin.lib. 19.cap.7. Paucis funt femina foliacea, & lata.
Foglia à foggia di merletto.] Folium pinnatum.Plin.
Foglia à modo di fega.] Folium ferratum. Plin. lib 25. cap.4.
Fogliaccia,ò frondaccia, accrefc. foglia,e fronde groffa.] Folium craffum,vel carnofum.Plin.
Foglietta,e frondetta,dimin.foglia, ò fronde piccola.]Foliolum,li.n.g.1.2.3.b.Diofc.l.3.c.137.
Foglietta,mifura,di cofe liquide.] Hemina,næ.1.2 l. Cat. 2.Cotula,læ,vel Cotyla,æ 1.2 b.
Foglio d'argento.] Argenti bractea. Ex Plin. lib. 15. cap 43.
Foglio d'oro.] Auri bractea.Ex Plin.lib.6.c.43.
Foglio di carta.] Philyra,ræ. vel Philura, ræ. f gen.1.2.b. Plin.l.13 c.21. 2.Pagina,næ f g.1.l.2 b,Plin.3.Scheda, dæ f g 1.b.Cic.Att.
Foglio piccolo d'oro,ò d'argento.] Bracteola aurea, vel argentea.
Fonga, vedi chiauica.
Folgorare, vedi Balenare.
Folgore, vedi Baleno.
Folgore per fulmine,vedi Fulmine.
Folica, vccello aquatico.] Fulica, cæ. 1.2.b. f. g. Virg.2. Fulix,fulicis. Cic.2 de Diuin.
Foligno,città nell'Vmbria.]Fulginia,niæ f.g. 1. 2. 3. b. Sil. Ital. lib.9.2. Fulginium, nij. neut. gen. Cat. 3. Fulcinium, ij. Appian.
Da Foligno.] Fulginas, atis. 2. b. 3. l. in rect. & in obl. Plin.
Folla, vedi Calca.
Far folla, vedi Affollare.
Folle, cioè matto, vedi Matto.
Folletto, nome di fpirito aereo.] Dæmon aereus, Cic.de Vn.2. Genius aereus.Turf.Nom.
Follia,2.l. l'ifteffo che matteza, vedi Mattezza.
Foltiffimo, adiett. fuperl. fommamente folto.] Denfiffimus,a,um.3.b Ouid.13 Metam 2.Spififfimus,a,um 3.b. Plin.l.16.c.40 Spififfima ex omni materie, idcò & granifflma iudicatur ebenus.
Folto.] Denfus, fa, fum. Cic. Att. lib. 12. In hac folitudine careo omnium colloquio, quumque mane me in fyluam abftrufi denfam, & afperam, non exeo inde ante vefperum. 2. Spiffus, a, um. Colum. lib. 2. cap.2. Foffæ fpiffis, atque cretofis regionibus apertæ reclinquuntur.
Fomentare, mantenere, ò nodrire.] Foueo, es. 1.2.b. Plaut.in Merc. Alios enecat, alios fuo lacte fouet, & extinguit.
Fomento, medicamento compofto di vari femplici.] Fomentum,ti.1.2.l.Col.lib.6.c.30.
Fonda, vedi Borfa.
Fondaccio,Sen.per pofatura, Vedi pofatura.
Fondaco. 2.b. bottega di drappi, ò panni.] Taberna veftiaria,Ex Cic.2.Philip.& Cato c. 11.
Fondamento terreno, fodo, ouer principio di fabrica, fu'l quale fi pofa l'edificio.]Fundamentum, ti, n.gen.2.l. Quint.lib.1.proœm. Operarum faftigia fpectantur, latent fundamenta.2. Fundamen.nis. n.g. 2.l. 3.b.Ouid.5. Met.Ambibat Siculæ cautus fundamina terræ. 3. Fundatio,nis.f g.2.l. Vitr.l.6. c.11. Sin autem hypogea, concamerationefque inftituentur, fundationes eorum fidei debent craffiores, quam quæ in fuperioribus ædificijs ftructuræ funt futuræ.
Fondamento profondo]Fundamentum altum.Cato c.18. Aream vbi facies, pedes quinque fundamenta alta facito,lata pedes fex.
Fondamento fodo.] Fundamentum firmum. Cic pro Cæl. 2. Fundamentum ftabile. Lucret.lib.5. 3. Fundamentum folidum.Ex Vitr.lib.3. c.3.
Cauare il fondamento.] Fundamentum fodere. Vitr.lib.1. cap. 5. Turrium, murorumque fundamenta fic funt facienda, vti fodiantur ad folidum, & in folido 2. Fundationem fodere. Vitru. lib.3. cap. 3. Subftructionis fundationes eorum operum fodiantur ad folidum, & in folido.
Da i fondamenti.] Ab folo. Cato de Re ruft.cap.14. Vbi habetur: ab folo ædificare. 2. A folo.Sen. lib.13. epift. 89. Vbi habetur: à folo excitare. Fabbricar da fondamenti.
Empire il fondamento.] Fundamentum implere. Vitru. lib.3.cap. 3. Structuris folidiffimis fundamenta implere.
Fare il fondamento.] Fundamentum agere.Cic.pro Milo. 2 Fundamentum facere. Vitru l.6 cap.11. Ædificia,quæ plano pede inftituuntur, fi, fundamenta eorum facta fuerint ita,vt in prioribus libris de muro, & theatris à nobis eft expofitum,ad vetuftatem ea erunt fine dubitatione, firma. 3. Fundamentum fubftruere. Plaut in Moft.Parentes fabri liberum funt,& fundamentum liberorum fubftruunt.4 Fundationem facere Vitr.l.6 c.11.
Gittare il fondamento.] Fundamentum iacere. Cic. pro Marc.Tantum abes à perfectione maximorum operum, vt fundamenta, quæ cogitas nondum ieceris 2. Fundamentum ponere. Cic.2. de Fin. Virtutum omnium fundamenta vos in voluptate,tanquam in aqua ponitis. 3. Fundamentum locare. Plin.lib. 36. c 14 Ne in lubrico, atque inftabili fundamenta tantæ molis locarentur ante calcatis ea fubftrauere carbonibus dein velleribus lanæ.
Suellere, ò fpiantare il fondamento.] Fundamentum conuellere. Colum.lib 1. cap.4 Hæc igitur eft medij collis optima pofitio,loco tamen ipfo paululum intume-

scente, necum à vertice torrens imbribus conceptus effluxerit, fundamenta conuellat.

Fondare, far' il fondamento.] Fundo, fundas. Plaut. in Mil. facile est nauem facere, vbi fundata, & constituta est.

Fondar bene.] Benè fundare. Plaut. in Mil. Nunc hic carina satis & fundata est, benè & statuta. 2. Accuratè fundare. Cic. 4. de Fin. Accuratè non fundatam, verùm etiam extructam disciplinam non est facilè perdiscere.

Fondare vna Città.] Vrbem, vel ciuitatem constituere. Cic. 2. Acad. L. Luculli magna fuit prudentia in constituendis, temperandisque ciuitatibus.

Fondar male.] Malè fundare. Ex Plaut. in Mil. 2. Leniter fundare. Liu. 2. Ab Vrb. Adeòne est fundata, leuiter fidea, vt vbi sim, quam qui, sim magis referat?

Fondatione, il fondare.] Fundatio, nis. f. g. 3. l. 3. b. Vitru. lib. 5. c. 3. De fundationibus ædium sacrarum in tertio libro est scriptum.

Fondatissimo, superl. molto ben fondato.] Fundatissimus, ma, um. 2. l. Cic. pro Dom. Defleui subitas fundatissimæ familiæ ruinas.

Fondato, partic.] Fundatus, ta, tum. 2. l. Plin. in Paneg. Tu prouida seueritate cauisti, ne fundata legibus Ciuitas, euersa legibus videretur.

Fondatore colui, che fonda.] Fundator, oris. 2 l. Virg 5. Æn. Nec Prænestinæ fundator defuit Vrbi.

Fondatrice, colei, che fonda.] Fundatrix, cis. 2. l. Ex Virg 7. Aen. & Tac. lib. 1.

Fondere. 2 b. Si dice di chi lauora di metallo disfatto.] Fundo, fundis. Plin. lib. 34. cap. 9. Theodorus, qui labyrinthum fecit Sami, ipse se ex ore fudit, præter similitudinem mirabilem, fama magnæ subtilitatis celebratus.

Fondere spesso.] Fundito, tas 2. b. Plaut in Asin.

Fonderia. 3. l. bottega, doue si fonde] Officina fusoria. Ex Plin. lib. 18. cap. 10. 2. Fundentis officina. Ex Plin. lib. 34. c. 8. & lib 9. c. 38.

Fondersi, è proprio de' lauori che si fanno di metallo disfatto.] Fundor, deris. 2 b. Sen. lib. 8. epist. 66. Aes prima staturæ causa est: nunquam enim facta esset, nisi fuisset id, ex quo ea funderetur, duceretur.

Cosa, che si può fondere.] Fusilis & hoc, le. 1. l. & 2. b. Col. lib 6. c 32.

Fondi, Città antichissima di Campagna, e patria di San Sotero Papa, e Mart.] Fundi, orum. m. g. & num. plur. Tit Liu lib. 41. Fuluius flaccus Iouis ædem Pisauri, & Fundis faciendam dotauit

Di fondi, addiett. gent. & poss.] Fundanus, a, um. 2. l. Liu. dec. 1. l 8 Fundani in officio sunt.

Fondimento, e fonditura, il fondere.] Fusio, onis. f. g. 1. l. Cic. 1. de Nat. Chrysippus mundum, Deum dicit esse, & eius animi fusionem vniuersam. 2 Fusura, ræ. f. g. 1. & 2. l Plin. l. 33. c 6 Molyditis fit plumbi ipsius fusura, quæ fit puteolis, & inde habet nomen.

Fondissimo, Fior. profondissimo] Altissimus, a, um. Cic. 4. Phil. Virtus est altissimis defixa radicibus, quæ nunquam vlla vi labefactari potest nunquam dimoueri loco. 2. Profundissimus, ma, mum 1. b.

Fonditore, quegli, che fonde.] Fusor, ris. 1 l. Sipont. Fusores dicuntur, qui metalla fundunt. 2. Fundens, ntis. Ex Plin. lib 34. c. 8. lib. 9 c 38.

Arte di fonditore, ò di fondere.] Ars fusoria. Sipont. 2. Ars fundendi. Sipont. Ars fusoria est ars fundendi metalla.

Fondo, addiett. Fior. sfondo, e profondo.] Altus, ta, tum. Cic. Tusc 5. Stulticiæ stirpes altæ sunt. 2. Profundus, da, dum. 1. b. Cic. pro Planc. Mare profundum, & immensum.

Fondo sust. possessione, podere.] Fundus, fundi. m. gen. Varr. 4 de Ling Ager quod videbatur pecudum, ac pecuniæ esse fundamentum, fundus dictus, aut quod fundat quotannis multa. Pomp. Fest. lib 6. Fundus dicitur ager, quod plenus sit ad similitudinem fundi vasorum. Seruius Honor. Fundus dicitur ab eo, quòd sit rerum omnium fundamentum.

Fondo podere grande.] Latifundium, dij. n. g. 1. l. 2. 4 b. Plin. lib. 18. c. 6. Italiam latifundia perdidere. 2. Fundus latus. Virg. Georg. 2.

Fondo molto grande.] Fundus maximus. Cels. l C. Quum venderes fundum, non dixisti vt non optimus, maximusque est.

Fondo ben tenuto.] Fundus cultus. Horat. 2. Serm. Sat. 5.

Fondo ben fornito.] Fundus ornatissimus. Cic. pro Quint. E fundo ornatissimo deiectus, ignominijs omnibus appetitus.

Fondo, che non frutta, come si spera] Fundus mendax. Horat. 3. Carm. Ode. 1.

Fondo d'Arpino.] Fundus Arpinas. Cic. lib. 14 ep 7. Arpinati fundo benè poteris vti cum familia Vrbana, si annona carior fuerit.

Fondo ben, ò mal'arborato.] Fundus benè, vel malè consitus. Varr. de Re rust. l 1. Alius fundus benè consitus est, alius malè.

Fondo di Piperno.] Fundus Priuernas. Cic. de Or. Testificatur pater, se tibi priuernatem fundum reliquisse.

Girare per il fondo.] Fundum obire. Cic. 1. de Orat. Cui nostrum non licet fundos suos obire? aut res rusticas, vel fructus causa, vel delectationis inuisere.

Fondo, parte inferiore di cose concaue.] Fundum, fundi. n. g. Cic pro Cluen. Armarij fundum execuit, & auri quinque pondo abstulit. 2. Imum, imi. n. g. & 1. l. Sen, lib 1. epist. 1. Sera parsimonia in fundo est: non enim tantum minimum in imo, sed pessimum remanet.

Andare à fondo] Sido, sidis, sidi, sessum. 1 l. Plin lib. 2. c. 103. Sicut illa permira naturæ opera, æs, & plumbum in massa mergi, dilatata fluitare: eiusdemque ponderis alia sidere, alia inuehi. 2. Ad ima sidere. Plin. lib. 21. cap. 25. Balsami sinceri densatur intepida aqua gutta sidens ad ima vasis; adulterata, olei modo innatat. 3. Ad ima ferri. Ex Cic. 2 de Nat. 4. In imum deferri. Cels. lib. 2. cap. 3. In vrina si quæ quasi nebulæ innatatint, in imum deferuntur. 5. Pessum ire. Colum lib. 12 cap. 6. Est autem muriæ naturæ experimentum, nam vbi dulcem caseum demiseris in eam, si pessum ibit scies, esse adhuc crudam, si innatabit maturam 6. Subsido, Subsidis, subsidi, subsessum. 2. l. Cels. lib 2. cap. 5. Sileuia, atque alba, rubraue sunt, quæ in vrina subsidunt, aut si quasdam quasi macolas repræsentat, aut si bullulas excitat colligere possumus, morbum fore longum. 7. Mergor, geris. Plin. lib. 2. cap. 103. 8. Consido, dis. 2. l. Colum. lib. 12. cap. 24. 9. Ima petere. Ouid. 2. Metam.

Cosa, che và in fondo.] Sidens, ntis. om. g. 1. l. Plin. lib. 10 cap 54. Ouorum, & in aqua est experimentum, inane fluitat: itaque sidentia, idest plena subijci volunt 2. Subsidens, entis. om. g 2. l. Cels. lib. 2 cap. 5. Item si vrina modò liquida, & pura est, modò habet quædam subsidentia.

Fondo di barca, ò naue.] Carina, næ. f. g 1. b. 2. l. Pomp. Fest. l. 3. Carinantes probra obijcientes à carina dicti, quæ est in infima parte nauis. 2. Alueus, uei. m. gen. Tac l. 14. Naues fabricantur plano alueo aduersus breue litus.

Fondo di barca riuersato, cioè voltato à riuerscio.] Alueus, inuersus Sallust. in Iug. Hi alueos nauium inuersos pro tugurija habuere.

Fare a fondo di barca, ò naue.] Carino, nas. 1. b. & 2. l. Plin l 9 c 33. Saliunt pectines, & extra voltant, seque & ipsi carinant.

Fatto à fondo di barca, ò naue.] Carinatus, ta, tum. 1. b. Plin l 11. cap. 37 Pectus homini tantum latum, reliquis carinatum volucribus magis, & inter eas aquaticis maxime.

In fondo, nel fondo, al fondo.] In imo. Plin.

Fondura. Fior. per luogo basso, e profondo.] Profundum,

di. n.

di.n.g. 1.b. Cic.2 Acad. Natura in profundo veritatem, vt ait Democritus, penitus abstrusit.

Fongo, Sen. fungo. Fior ef. remento di terra ò di arbori, prodotto à guisa di pianta, e serue per cibo.] Fungus, fungi. m g 1 l. Plin. lib. 22. cap. 23 Fungorum numerosa sunt genera, sed origo non nisi ex arborum pituita 2 Boletus, ti. 2. 2 l Martial.

Fonghi d'arbori.] Fungi caudicarij, vel caudicales, ab arborum caudicibus vbi nascuntur. Ex Plaut. in Pseud. & Festo lib. 3. 2. Fungi arborarij. Ex Plin. lib. 30. cap. 16

Fonghi arrostiti.] Fungi assi, vel assati. Matth lib. 4. cap. 78. Fungi eos plerunque interimunt, qui ferrea craticula, vel prunis, calentibusque cineribus assatos deuorant.

Fonghi auuelenati.] Fungi veneno imbuti, vel infecti.

Fonghi bianchi.] Fungi candidi Plin. lib. 22. c. 23.

Fonghi buoni, che non fanno male.] Fungi vtiles Cels. lib. 5. c. 27. 2. Fungi idonei. Cels. l 5 c. 27. Fungi innocentes vel innoxij. Cels.

Funghi buonissimi.] Fungi probatissimi. Plin. lib. 16. c 8. Fungos quercus probatissimos gignit, robur autem, & cupressus, & pinus noxios.

Fonghi cattiui, cioè nocciuoli.] Fungi noxij, vel nocentes. Plin. lib. 22. cap. 23. Noxij erunt fungi, qui in coquendo duriores fiant. 2. Fungi inutiles. Cels. l 5. cap. 27. Si fungos inutiles qui assumpserit radicula, aut potanda, aut cum sale & aceto edenda. Idem siue ex oleo inferbuerint, siue pyri, surculus, his inferbuit omni noxa vacant.

Fonghi mortiferi.] Fungi lætiferi. Matt. in Dioscor. l. 4. cap. 78. Fungi non semper officiunt, quod per se lætiferi sint, sed qui copiosius, quàm par sit, ingerantur. 2. Fungi perniciales. Ex Liu. cuiuaest, Morbi perniciales.

Funghi pericolosi] Fungi ancipites. Iuuen. Sat.

Vilibus ancipites fungi ponentur amicis.

Boletus domino &c.

Fonghi senza prede, ò picciuolo.] Fungi pezicæ vel pezitæ. Plin. lib. 19. cap. 3. Sunt in fungorum genere à Græcis dicti pezicæ, qui sine radice, aut pediculo nascuntur.

Fonghi porcini.] Fungi suilli. Plin. lib. 22 cap. 23 Fungorum tertium genus. Suilli veneris accommodatissimum. Familias nuper interemere, & tota conuiuia &c.

Fonghi prataroli, che nascono ne' prati.] Fungi pratenses.

Fonghi rossi.] Fungi rubei, vel rubentes. Plin. l. 22. cap. 23. Fungorum tutissimi qui rubent callo, minus diluto rubore quam bo' eti, mox candidi, velut apices flaminis insignibus pediculis.

Fonghi messi in salamoia.] Fungi muriatici. Ex Plaut. in Pœn. & Matth. l. 78 c. 4.

Fonghi sassatili, cioè che nascono da'sassi.] Fungi saxatiles. 2. Fungi saxatilis notæ. Ex Matth. in Diosc. l. 4. c 78. Lapides quidam in cellis vinarijs (hos, & Romæ videmus, & Neapoli) terra aliquatorum operti, & subinde tepida aqua inspersi, intra quatriduum fungos procreant, non ingratos.

Fonghi sicuri, che senza pericolo si mangiano.] Fungi tuti. Plin. l. 22. c. 23. Tutiores fient fungi cum carne cocti cum pediculo pyri.

Fonghi velenosi.] Fungi venenati, vel venenosi. Diosc. L. 4. cap. 78. Multis de causis fungi venenosi gignuntur, vbi videlicet clauus ferreus, in quo sit rubigo, aut panni marcor adfuerit, aut si iusta serpentis cauernam, arboresue, quæ priuatim pariunt noxios fructus, erumpant.

Fonghi veniali, ò da vendersi.] Fungi venales. Plin. l. 22. c. 23.

Fonghi verdi.] Fungi virides, vel virentes. Matth. in Diosc. lib. 4. cap. 78. Nocentiores fungi sunt, qui nigri vel virides, vel nigro purpurascentes visuntur.

Funghino, Sen. funghino, Fior. agget. cioè di fongo, ò fungo.] Funginus, na num. 1. 2. l. Plaut.

Fontana, vedi Fonte.

Fontanella, vedi Fonticello.

Fontanile, fonte doue beuono le bestie.] Aquarium, rij. n. g. s. 3. b. 2. l. Cato de Re rust. c. 1. Boumque tibi aquarium fiet.

Fonte, e fontana: luogo doue scaturiscono acque; il primo è di doppio genere m. e f. Ma à vsato il più in f.] Fons, tis, m. g. 1. l. Pomp. Mell. lib 1. cap. 8. Cyrenaica in prouincia fons est, quem solis appellant. Fons hic media nocte feruet, mox & paulatim tepescens fit luce frigidus: tunc, vt sol surgit, ita frigidior, subinde per meridiem maximè riget, sumit deinde tepores iterum, & prima nocte calidus, atque vt illa procedit, ita calidior, rursus cum est media, perferuet.

Cannella di fonte, vedi Cannella.

Di fonte, ò di fontana addiett.] Fontanus, na, num. Cels. l. 2. c. 18. Aqua leuissima pluuialis est, deinde fontana, tum ex flumine, tum ex puteo, post hæc ex niue, aut glacie, grauior his ex lacu, grauissima ex palude. 2. Fontalis, & hoc le P aut. in Stich

Fonte di Nettuno. Era in Terracina, del qual e chi ne beueua, moriua.] Fons Neptunius. Vitru. lib. 8. cap 3.

Fonti medicinali] Fontes medicati. Plin. l. 2. c 63. Medicatorum fontium tanta vis est, &c.

Fonticello, Fontanella, diminut. di fontana, ò fonte.] Fonticulus, li. m. g. 1 l 2. 3. b. Vitr. lib 8. cap. 3. In Ciuitate Susis fonticulus est, ex quo qui biberint amittunt dentes.

Foracchiare, e sforacchiare: far più fori, ò buchi, ò pertugi.] Perforo, as. r. l. 2. b. Colum. de Re rust. lib. 5.

Forame, pertugio, vedi Buca.

Forare, pertugiare, e sbusare, far foro, ò pertugio.] Foro, as. 1 b. Col 2. Pertundo, dis Lucr. l 4.

Nonne vides etiam guttas in saxa cadentes.

Humoris, longo in spatio pertundere saxa?

Che si può forare.] Forabilis, & hoc bile. 1. 3. b. 2. l. Ouid. 12. Met.

Forare con triuello.] Terebro, as, aui, atum. 1. b. 2. com. Colum.

Forato, partic.] Foratus, ta, tum. Col. l 5 c. 9. 2 Pertusus, a, um 2 l. Plau Rea. In pertusum ingerimus dicta dolium, operam ludimus.

Forbice, Sen. forfice, strumento di ferro da tagliar tela, drappi, panni, e simili.] Forfex, cis f g. s. l 2 l. in rect. & b in obl. Plin. l 15 c. 17. cuius est: Demptis forficè corruptionibus acinis, &c. 2. Forfices, ficum f. g & num. plur. 1. l. & s b. Col l 12. c. 43. Vuæ modicè maturæ lectissimæ leguntur, & arida, & vitiosa grana forficibus amputantur &c.

Forbicette, dimin forbici piccole.] Forficulæ, arum. f. g. 2. l 2. 3. b. Plin l. 15 c. 5.

Forbicette dentellate.] Forficulæ denticulatæ. Plin. lib. 32. cap 11.

Forca, e forche: patibulo, sul quale i malfattori s' appiccano.] Furca, cæ 1. l. Hor. Turs. Laur. hist. lib. 3. cap. 37. Hominem carnifex ad furcam religatum, è scalis deiecit, ceruicibusque pede oppressis relinquit pro mortuo 2. Furcæ, arum. fœm. gen. & num plur. V' pian. Scio alios in furcas suspendisse. 3 Arbor infelix. Cic. pro Rab. 9. Lictor colliga manus, caput obnubito arbori infelici suspendito 4 Patibulum, li. n. g. 2. 2. 3. b. Cic. 6. Varr. Marcelli statua sibi pro patibulo fuit.

Forca, ouer Forcina, bastone con due, o tre' rami in cima, detti trebij dal Fior. dal Sen. denti, per vso di metter insieme, ò spandere paglia, strami, e simili.] Furca, cæ. f. g. 1. l. Liu s. ab Vrb. spectauere furcis duodenos ab terra spectacula alta, sustinentibus pedes.

Forca, forcina di due corna, ò denti.] Furca bicornis Virg. 1. Georg.

Forca, forcina di tre corna.] Furca tricornis. Ex Plin l. 14. c. 2. & l. 8. c. 21.

Portator di forca.] Furcifer, ri. r. l. 2. & 3. b. Cicer. pro Deiot.

Deiot. & in Var. Vſato da'latini per inginria, ma'proprio de'ſerui cattiui puniti con ſimil caſtigo.

Forchetta, dimin. forca piccola.] Furcula. læ f g 1.l. & 2. b. Ex Liu. 8. bel. Mac. 2. Furcilla, læ. 1. & 2.l. Var. lib. 1. cap. 49. Herba quum excreſcere deſijt, & æſtatibus exareſcit ſubſecari debet, & quod perareſcat furcillia verſari.

Forchetta, Fior. forcina Sen. ſtrumento aſſai noto, di due, ò più denti da prender le viuande, quando ſi mangia.] Fuſcinula, læ. f. g. 1. l. 2. 3. b. à fuſcina. 2. Furcilla, læ. 1. & 2. l. ex Var. l. 1. c. 49.

Forchetta di due, tre, ò quattro denti.] Fuſcinula bidens, tridens, vel quatridens, tis. Ex Sipont. in Mart. Plin l. 7. c. 56. & l. 9. c. 15. & Cat. de Re ruſt. c. 10.

Forcina, vedi Forca.

Forcina di due corna.] Forca bicornis. Virg. 1. Georg. Exacuunt alij vallos, furcaſque bicornes.

Forcina di tre corna.] Furca tricornia. Ex Virg. 1. Georg.

Forcina da cauar la carne dalla pignata, ò da fermarla quando ſi taglia.] Creagra, græ. f. gen. 1. b. 2. com. Græc.

Forcola, doue ſi poſa il remo, per vogare.] Scalmus, mi. m. g. 2. Scruppus, pi. m. g. Iſid. 3. Stropha, phæ. fœm gen.

Forcone, tridente di ferro in cima d'vn' haſta per vſo di letame.] Tridens ſtercorarius, Ex Colum de Re ruſt.

Foreſtiere, ò foreſtiero, ſtraniero, ò ſtranio, quegli, che è d'altro paeſe.] Aduena, næ. com. g. 2. b. Cic. contr. Rul. 2. Exterus, a, um. 2. b. Cic. 2. Catil. 3. Externus, a, m. Cic. 2. Off. 4. Extraneus. a, um. 8. l. Cic. 1. De Inu. 5. Extranius, a, um. Auct. ad Heren. 6. Alienigena, næ. com. g. 5. b. Cic. pro Deiot. 7. Alienigenus, a, um. Colum. lib 8 cap. 16. 8. Alienus, a, um. 3. l. Cic ad Q. Fr. lib. 1. epiſt. 9. Peregrinus, a, um. 1. b. 2. com. 3. l. Cic. 10. Hoſpes, tis. Turſ.

Foreſtiere, che habita in paeſe altrui] Accola, læ. com. g. 2. b. Accola non propriam, propriam colit incola terram.

Foreſteria, cioè quantità di foreſtieri.] Hoſpites, tum. m. g. & num. plur. 2. b. Aut. ad Her. l. 4.

Foreſteria, cioè ſtanza, ò luogo ne conuenti od altre caſe, doue ſi mettono ad alloggiare i foraſtieri.] Hoſpitalia, lium. n. g. & num. plur. 1. & 3. l. 2. & 4. b. Vitr. l. 6. cap. 10. Dextra, ac ſiniſtra domunculæ conſtituuntur, habentes proprias ianuas, triclinia, & cubicula commoda vti hoſpites aduenientes non in periſtylia, ſed in ea hoſpitalia recipiantur. 2. Hoſpitium, tij. n. g. 1. l. 2. & 3. b Vitr. l. 6. c. 10. Ita patres familiarium in hoſpitio non videbuntur eſſe peregre habentes ſecretam in hoſpitalibus libertatem.

Forfice, vedi Forbice.

Forfora, e furforaggine Eſcrementi ſecchi, bianchi, e ſottili, che s'adunano ſopra i pori del capo.] Capitis furfures. Plin. lib. 9 cap. 9. Furfures capitis diſcutit braſſica.

Forfora per ſembolo, vedi Sembola.

Forforoſo, addiett. pien di forfora.] Furfuroſus. a, um. 1. 3. l. a. b. Plin.

Foriere.] Præcurſor, ris. Cic. 2. Prodromus, i. 1. com. 2. b. id. Cic.

Forlì, Città molto celebre di Romagna.] Forum Liuij. Fernand. in Reb. Goth. Athaulfus Imperatoris Honorij germanam, Placidiam, in foro Liuij, Æmiliæ ciuitate ſuo matrimonio copulauit.

Di Forlì, nome gentile, e poſſeſſ.] Foroliuienſis, & hoc foroliuienſe, Ex Plin.

Forma ò figura.] Forma, mæ. f. g. Cic. de Vn. Deus mundum ea forma figurauit, qua vna omnes reliquæ formæ concluduntur. 2. Figura, ræ. f. g. 1. b. Cic. 4. Ver. Himera in muliebrem figuram, habitumque formata. 3. Facies, ei. f. g. 1. b. Sen. Quæſt. nat. lib. 1. cap. 2. Qui ſtat, aer, impelli, & deduci, & in aliquam faciem fingi poteſt. 4. Habitus, tus. m. g. 1. 2. b. Sen. quæſt. nat. lib. 1. cap. 2. Humor, & aer, & omne, quod ex ictu formam accipit in talem habitum impellitur, qualis eſt eius, quod impellit.

Forma di cacio, cioè il legno da formar il cacio.] Caſei forma. Colum. l. 7. cap. 8. Caſeus feruente aqua perfuſus, vel manu figuratur, vel buxeis formis exprimitur 2. Forma caſearia. Ex Colum. 3. Forma caſoalis, Ex Colum.

Forma di cacio, cioè il cacio già formato.] Caſei forma, Ex Col. l 7. c. 8. & Pal. l. 6 c. 9.

Forma di ſcarpa, legno ſu'l quale ſi cuce la ſcarpa.] Calcei forma. Ex Hor. 2. Ser. Sat. 3. 2. Forma ſutoria.

Forma d'huomo.] Forma virilis. Cic. Off. A forma virili remoueatur omnis viro non dignus ornatus.

Formaggere, vedi Caciarolo.

Formaggio, vedi Cacio.

Formare, Fior. anco foggiare, cioè dar forma, foggia, ò figura.] Formo, as. Plin. l. 10 c. 63. Quo maius eſt animal, tanto diutius formatur in vtero.

Formare, ò ſcriuere vna lettera, cioè carattere.] Literam facere. Cic. 2. Acad. Ne literam quidem nullam facimus niſi forenſem.

Formato, adiett. figurato.] Formatus, ta, tum. 2. l.

Mezzo formato, ò figurato.] Semiformis, & hoc, me. 1. 3. l. 2. b. Col. l. 8. cap. 5. Tonitruis pulli ſemiformes interimuntur.

Formetta dimin. forma piccola.] Formula, læ. f. g. 2. b. Colum.

Formica, animaluccio piccolo di corpo, e grande di prudenza.] Formica, cæ. f. g. 1 2. l. Plin. lib. 11. c. 30. Formicæ ſepeliuntur inter ſe viuentium ſolæ præter hominem.

Formica d'India.] Indica formica. Pomp. Mela, l. 3. c. 7. Indicæ formicæ ſunt maximia canibus non minores, quæ more gryphorum aurum penitus egeſtum cum ſumma pernicie attingentium cuſtodiunt.

Formica pennuta.] Formica pennata. Plin. lib. 11. cap. 30. Formicæ non ſunt in Sicilia peonatæ.

Ouo di formica.] Formicæ ouum. Plin. l. 29. c. 6. Vtuntur & per ſe ouis formicarum: nanque & huic eſt medicina: conſtatque vrſos ægros hoc cibo ſanari. 2. Ouum formicinum. 2. 3. l. Ex Col. l. 8. c. 15. & Plaut. in Menæc. cuius eſt: Formicinus gradus.

Formica velenoſa.] Formica venenata. Plin. lib. 29. cap. 4.

Di formica adiett.] Formicinus, na, num. 1. 2. 3. l. Plaut. in Menæch.

Formichetta dimin. formica piccola.] Formicula, læ. 1. 2. l 3. b. Sipont. in Mart. 2. Formica exigua, vel puſillo, Ex Cic. 3. de Nat.

Formicoſo, pieno di formiche.] Formicoſus, ſa, ſum. 1. 3. l. Plin. lib. 10. cap. 74. Formicoſam arborem ſorices cauent.

Formoſo, vedi Bello.

Fornace, luogo doue ſi cuoce calcina, mattoni, e ſimili.] Fornax, cis fœm. gen. 1. 2. l. Cic. 2. de Nat. Beſtiæ quædam ſunt, quæ in igne naſci patentur, appareantque in ardentibus fornacibus ſæpè volitantes.

Fornace di bicchieri, ò di vetro.] Fornax vitrearia. Ex Plin. & Sen.

Fornace di calcina.] Fornax calcaria. Plin. l. 17. c. 9. Nuper repertum oleas gaudere maximè cinere è calcarijs fornacibus. 2 Calcarium, rij. n. g. 1. 2. l. Pallad. Locus ad calcarij ſimilitudinem, podijs breuibus; & teſtaceo pauimento ſolidatur.

Fornace di carbone.] Fornax carbonaria. Ex Plin. & Theophr.

Fornace di mattoni.] Fornax latoraria, Ex Plin.

Fornace di metalli.] Fornax æraria. Plin. lib. 11. cap. 36. 2. Vſtrina, næ. fœm. gen. 2. l. Plin. lib. 36. cap. 21.

Fornace di ſolfo.] Fornax ſulphurea. Ouid. 15. Metam.

Fornace di vaſi, ò di vaſaio.] Fornax figularis. Ex Plaut. in Epid. 2. Fornax vaſaria. Ex Plin.

Di fornace, ò simile à fornace, addiett.] Fornaceus, a, um, 1. & 2 I. & 3. b. Plin. l. 35 c. 14.
Fornacella, diminut.] Fornacula, læ, f. gen. 1. 2 l. 3. b. Iuuen. Sat. 10.
Fornaciaio, e fornaciaro, che fà arte di fornace.] Fornacarius, rij, 2. 3 l. 4 b Vlp.
Esser fornaciaio, far arte di fornaciaio.] Fornacariam exercere, facere factitare. Suet. in Vitell. c. 2. Cuius est ; Furnariam exercere.
Fornaciaro di matteni.] Laterarius, rij, 1. 2. 4. b. 3. l.
Fornaia, fornara, e panettiera, colei che fà, ò vende il pane.] Pistrix, icis. Scop. in Spicil. 2. Panifica, cæ, 1 l. 2. 3. b. Sipont. in Mart.
Fornaio, fornaro, e panattiere colui, che fà ò vende il pane.] Pistor, oris, 1. l. 2. b. in rect. Plin. l. 18. cap. 11. Pistores Romæ non fuerunt annis ab Vrbe condita super 580 Ipsi panem faciebant quirites, mulierumque id opus erat, sicut etiam nunc in plurimis gentium. 2. Furnarius, rij, 1. 2. l. Paul. Iurisconf. Si furnarij culpa damnum datum fuerit, &c. 3. Panifex, ficis, vel Panificus, ci, 1. l. 2. 3. b. Sipont. in Mart. A pasco fit panis, à quo panifex, panifica, panificium, & pastillus. 4. Artopœus, æi, 1 3. l. 2. b. Græc. Plaut. in Alex. 5. Artopola, læ, m. g. 1. 3. l. 2. b. Græc. Iul. Pol. lib. 7. cap. 5.
Di fornaio, aggett.] Pistorius, a, um, 1. 2. l. Plin. l. 18. cap. 11. Cuius est. Opus pistorium. 2. Pistoricus, a, um, 1. 2. l. 3 b. apud Iurisconf.
Fornaio di cose dolci.] Pistor dulciarius. Apul. l. 10.
Fornaio di latticini.] Pistor lactarius. Rader. in Mart. l. 14. ep. 192.
Arte di Fornaio.] Furnaria, æ, 1. 2. l. 3 b. Suet. in Vitl. cap. 2. 2. Panificium, ij, n. g. l. 2. c. 8.
Esser fornaio far l'arte del fornaio.] Furnariam exercere Suetoo. in Vitel. cap. 2. Hic ex muliere vulgari, Antiochi cuiusdam, furnariam exercentis filia equitem Romanum genuit 2 Furnariam facere, vel factitare. Ex Suet. in Vitell. cap 2. & Plaut. in Amph. 3. Artem tractare furnariam. Ex Ter. in Phorm. cuius est ; Artem tractant musicam.
Fornimenti di casa, masseritie, ò vtensilij.] Domestici vsus Instrumenta. Maff. l. 1 Histor. Indic.
Fornire, per finire, vedi Finire.
Fornire, guarnire, e guernire.] Instruo, is, 1. l. 2. b. Cic.
Fornito, guernito.] Instructus, & ornatus, a, um. Cic.
Forno edificio in volta per vso di cuocer pane, ò altro.] Furnus, ni. Plin. l. 19. c. 1.
Bocca di forno.] Præfurnium, nij, n. g. 3. b. Cat. c. 38. Ventus ad præfurnium caueto ne accedat.
Di forno, addiett.] Fornaceus, a, um, 1. 2. l, 3 b. Plin. l. 18. c. 19. Cuius est, Furnaceis panibus binas adijciunt libras. 2. Furnarius, a, um, 1. 2. l. 3. b. Suet. in Vitell. c. 2.
Foro, col primo, ò stretto, cioè buco, vedi buco.
Foro, col primo, ò largo, luogo doue si giudica, e si negotia.] Forum, ri, n gen. 1. b. Sipont. in Mart. Tria fora iudicialia Romę fuisse, manifestum est.
Forum Iulium, siue Romanum, omnium antiquissimum.] Forum Cæsaris Dictatoris in quo loricatam sibi fieri statuam passus est, Forum Augusti, quod cum æde Martis vltoris extruxit, & in eo Castorem, & Pollucem cum victoria, & Alexandro Magno.
Forse, auuerb.] Forsan. 2. Forsitan. 2. b. 3. Fortasse. 4. Fortassis.
Forsennato, vedi Matto.
Forsenneria, vedi Mattezza.
Forte inteso dell'animo, cioè intrepido, ò coraggioso.] Fortis, & hoc te. Cic. 2. Tusc.
Forte inteso del corpo, cioè gagliardo, e nerboruto.] Valens, tis, om. gen. 1. b Var. lib. 3. cap. 16. Prouidendum est ne infirmiores à valentioribus opprimantur. 2. Validus, da, dum, 1. 2. b. Teren. Hec. Gaudeo te aduenisse saluum atque validum. 3. Robustus, ta, tum, 1. l. Col. l. 2. Ex Robusto semine potest fieri non robustum. 4. Acris, & hoc cre, 1. l. Cic. Att. l. 4. Q. Flaccus eduxit viros acres.
Forte, auuerb. cioè ad alta voce.] Elatia, vel contenta voce.
Forte, e fortemente, cioè grandemente. Vedi grandemente.
Forte inteso del sapore, vedi Agro.
Fortemente, auuerb. con fortezza.] Fortiter, 2 b. 2. Acriter. 2. b. Cic.
Fortetto, e forticello riferito all'animo.] Forticulus, la, lum, 2 3. b. Cic. 2. Tusc. Epicurus forticulum se in tormeinibus, & in stranguria sua præbuit.
Fortetto, e forticello riferito al corpo.] Valentulus, la, lum, 1. 3. b 2 l Plaut in cas. Ea obsecro, valentula est.
Fortetto, e forticello riferito al sapore. Vedi Agretto.
Fortezza, vna delle quattro virtù Cardinali.] Fortitudo, dinis, fœmin gen. 1. 3. l. 2 b. Cic. 2. de Inu. fortitudo est considerata periculorum susceptio, & laborum perpessio, & 1. de Offic. Probè definitur à Stoicis fortitudo cum eam virtutem dicunt esse propugnantem pro equitate.
Fortezza di corpo.] Robur, oris, n. g. 1 l. 2. b. in rect. & in obl. Cic pro Rosc. Am. Messala iam satis ætatis ac roboris haberet.
Fortezza, cioè rocca, vedi Rocca.
Fortificamento, ò fortificatione.] Munitio, nis, f. g. 1. 2. l. 3. b. Cæs.
Fortificare, far forte.] Munio, munis, 1. l 2. b. Plaut. in Pers.
Fortificare, cioè dar forza.] Corroboro, ras, aui, atum, 1. 2. l. 3 b 2 Confirmo, mas, aui, atum. 3. Roboro, ras, aui, atum, 1. l. 2. b.
Fortificare intorno.] Communio, nis, niui, nitum, 1. 2. l. 3. b.
Fortificatione, vedi Forticamento.
Fortificato, partic.] Munitus, ta, tum. Plaut. in Pers. Pulchrè munitum est oppidum, si incolæ benè sunt morati. 2. Vallatus, a, um.
Fortificato naturalmente.] Natura, & loco munitus, a, um.
Non fortificato.] Immunitus, ta, tum, 3. l. Cic.
Fortificatore.] Munitor, oris, m. g.
Fortuito, vedi Casuale.
Fortuna, fortunagio, burasca di tempo, vedi Tempesta.
Fortuna, cioè sorte.] Fortuna, næ, fœmin. gen. 2. Sors, fortis, f. g.
Fortuna felice, vedi Prosperità.
Fortuna cattiua, vedi Auuersità.
Fortunatamente, vedi Felicemente.
Fortunato, vedi Felice.
Foruscito, vedi Esiliato.
Forza, e possa: possanza, e gagliardia, il potere.] Vis, acc. vim, abl. vi. Plin. l. 29. c. 3. Ouorum vis tanta est, vt lignum perfusum ouo non ardeat, ac ne vestis quidem contacta aducatur.
Per forza, ouer'à viua forza.] Per vim. Cic. 7. Phil. Leges ciuitati per vim imposuit.
Forzare, vedi Sforzare.
Forzatamente, vedi Sforzatamente.
Forzato, vedi Sforzato.
Forze, abilità, e potenza di natura.] Vires, virium, 1. l. f. g. & num pl. Cic. 1. de Inu. & Ouid. 6. Fast.
Forze apprensiue, ò intellettiue.] Cogitandi, vel intelligendi vires. Ex Cic. 1. Off. 2. Intelligentiæ vires, Ex Cic. 3. de Or.
Forze appettitiue, ò desideratiue.] Appetendi, vel cupiendi vires. Ex Cic. 1. Off. 2. Appetentiæ vires. Ex Cic. 3. de Or.
Acquistar forze] Vires facere. Quint. l. 10. c. 3 Vires faciamus, quæ sufficiant labori, & vsu non exhauriatur. 2. Viresco, scis, 1. l. Furius poeta apud Gel. l. 8. c. 11. Increscunt animi, virescit vulnere.
Racquistar le forze.] Recipere vires. Quint. lib. 10. cap. 3. Calor, qui refrixit recipit ex integro vires. 2. Recolligere vires. Plin. lib. 28 cap. 9. Lac bibitur ab imbecillitate vires recolligentibus, quos atrophos vocant. 3. Vires resouere. Plin. lib. 8. cap. 37. 4. Vires recreare. Col. l. 6. c. 4.

Forze corporali.] Corporis vires. Cic. de Sen.
Forze mentali.] Animi vires Cic de Sen.
Conforme alle forze, e conforme alla possibilità] Pro facultate. Quintil.l 10. c.3. Curandum est, vt quam optimè dicamus, dicendum tamen pro facultate.
Forziere, e forziero, cassa, che hà il coperchio tondo.] Arca, vel capsa camerata. Vlpian. Si inquilinus arcam cameratam in ædes contulerit, & ædium aditum dominus coangustauerit. 2 Arca, vel capsa testudinea, seu testudineata. Ex Cic in Top. & Mart. l.9. ep.62 & Col. l.12 c. 15.3. Area, seu capsa fornicata, vel arcuata. Ex Cic. in Parad. & in Top & Liu.8 Ab Vrb.
Forzieretto, e forzierino, forzieruolo, e forzieruzzo, diminut forziere piccolo.] Arcula camerata. Ex Cic. Off. 2. Ex Vlpian. & Liu.1. Ab Vrb 2 Arcella testudineata, vel fornicata. Ex Pomp Fest l.2. & Colum. l.12. c.15. & Cic. in Topic.
Fosco, addiett.] Fuscus, a, um. Plin.
Più fosco.] Fuscior, & hoc, ius. Plin. l.16 c.23. Graeci duo genera fraxini facere, longam, enodem, alteram breuem, duriorem, fusciorem que, laureis folija.
Fossa.] Scrobs, bis, m. & f.g. 1.b. in obl Plin. l.17 cap 29 In aquosis neque altos, neque amplos facere scrobes expediret: aliter æstuoso solo, ac sicco, vt quam maximè accipiant aquam contineantque.
Fossa larga.] Scrobs amplus. Plin l.17. c.19.
Fossa da pigliar fiere.] Fouea, æ, 1.2.l. f.gen. Plin. l.10. cap. 38. Anates in foueas, quibus ferat venamur, delapsæ solæ euadunt.
Fossa pochissimo profonda.] Scrobs breuissimus. Pallad. l.1 3 tit.4.
Fossa profonda.] Scrobs altus. Plin. l.17. c.19.
Fossa da tener grano.] Fouea granaria, vel Scrobs frumentarius. Plin lib. 18. cap. 30. Vtilissimè frumenta seruantur in scrobibus, quos siros vocant, vt in Cappadocia, & in Thracia.
Fare la fossa.] Scrobem facere, vel efficere. Plin. l 17. c 19. 2. Scrobem fodere, vel effodere. Col. l.5. c 9. Si eodem anno, & scrobem facere, & arborea serere voles, minimum ante duos menses scrobes fodito.
Fossa intorno à forte, ò Città.] Fossa, æ, f.g. Cic. l.15 Fam. epist. 4. Oppidum Eleuterocilium. Pindenissum vallo, & fossa circumdedi, sex castellis castrisque sepsi.
Fossa, terreno cauato in lungo, per vallar campi, ò per riceuer, e scolar l'acque] Fossa, æ, f.g. Plin. l.17. c.23. Vineæ ad arcendas animalium iniurias pariete, vel sepe, vel fossarum impendio muniuntur.
Orlo della fossa.] Fossæ labrum, vel margo.
Fossetta, diminut. di fossa.] Scrobiculus, li, m gen. 1.2.3.b. Plin l.21. c.5. Lilia in scrobiculis seruntur. 2 Fossula, læ, f. g 2.b. Cato de Re rust. c.161. Fossulas facito, qua radices asparagi demittas.
Fossetta di vn piede.] Scrobiculus pedalis. Col de Arb. cap. 30.
Fossombrone, noto già municipio de' Romani, al presente Città non men'antica, che nobile in Vmbria] Forosempronium, nij, n.g. 2 2 & 3.b. 3. & 4.l. Ex Plin. l. 3. cap. 14. Cuius est vox, Foro sempronienfis 2. Forumsempronium. Ex Sipont. in Mart. qui sic ait. A ferendo forum appellatum negotiationea locus, quo venalia feruntur, vt forum Iulium, forum Flaminium, forum Semptonium, ab eorum nominibus, qui ea fora custodienda curarent.

F R

FRa, e tra.] Infra, & intra, propositioni, che significano in mezzo.] In, cum ablat Cic. de Am Hoc primo sentio, nisi in bonis amicitiam esse non posse. 2. Inter, 1.l. 2.b. cum accus. Cic de Am. Constat bonis inter bonos necessariam beneuolentiam esse, qui est amicitiæ fons à natura constitutus.
Fra me, cioè meco, con meco.] Mecum, 1.l. Cic. de Inuen. Sæpè, & multum hoc mecum cogitaui, idem Cic. Postquam ego multa mecum ipse reputaui. 2. Meo cum animo. Plaut. in Most. Quum magis, ac magis ego cogito cum meo animo, &c.
Fra se, cioè seco con se, con seco.] Secum, 1.l. Cic. Att. lib.8. Quis autem est, tanta quidem da re, quin variè secum ipse disputet?
Fra di loro.] Inter se. Cic ad Q.Fr.
Fra di noi.] Inter nos.
Fra te, cioè teco, con te, con teco.] Tecum, 2.l. Cic. l.2. ep.7. Tecum loquere, te adhibe in Consilium te audi, tibi obtempera.
Fra terra, cioè dentro à terra.] Intra terram. Ex Cic. ad Brut. ep.18 Cum est. Intra muros.
Fra via, cioè per la via mentre si cammina, ò viaggia.] Per iter. Plin. l 28. c 2. Pagana lege plerisque Italiæ prædijs cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant fusos, aut omninò detectos ferant, quoniam aduersetur id omnium spei, præcipuè que frugum. 2 In via, vel itinere. Plaut. In Men. Ne vxor cognoscat te habere, si in via conspexerit. 3. Per viam Plaut. in Cistell. Fibulantur per viam 4. Ineundo, vel ambulando. Ex Ter. in Eun & Plaut. in Stic. 5. Inter eundum, vel ambulandum Ex Plaut. in Stic 6. Inter viam. Ter. in Eun. Dum rus eo, cœpi egomet mecum inter vias, aliam rem, & alia cogitare.
Fra cena, mentre si cena.] Inter cœnam. Cic. ad Q.Fr. lib. 3. epist 1. Hæc inter cœnam Tironi dictaui, ne mirere alia manu esse. 2. Super cœnam. Suet. in Vesp. c. 22 Vespasianus, & super cœnam, & semper aliàs comissimus multa ioco transigebat.
Fra mensa, ò tauola, mentre si magna] Inter Scyphos. Cic. lib.7. epist. 22. Illuseras heri inter scyphos, quod dixeram, controuersiam esse, posset ne hæres, quod furtum antea factum esset, rectè furti agere. 2. Super mensam. Q. Curt. l.7. Bessus circumferri merum largius iubet, debellaturus super mensam Alexandrum. 3. Super vinum, & epulas. Q. Curt. l 8 Pudabat amicos, super vinum, & epulas socerum ex deditis esse electum.
Fra ragunanza.] Inter conuentum. Suet. in Galb. cap.5. Agrippina inter conuentum matronarum correpta iurgio, atque etiam manu pulsata est à matre Lepidæ.
Fra speranza, e timore.] Inter spem, metumque. Liu. 8. Inter spem, metumque tot populos suspensos animi habetis.
Fra tanto, Sen. cioè, in tanto, in questo mentre, in questo mezzo.] Interea, 2 4.l. 2.3 b. Cic pro Quint. Hæc dum Romæ geruntur, Quintius interea contra ius de saltu, agroque detruditur. 2. Interea loci. Ter. in Heaut. Dum ego propter te errans patria careo demens, tu interea loci conlocupletasti te Antiphila. 3. Inter hæc. Liu. 4. Bel. Pun. Inter hæc abstractam à penetralibus iugulant. 4 Inter ista. Ex Plin. in Epist. 5. Interibi, 1.l. 2.3. & 4 b. Gell. lib. 3. cap 7. Consul interibi dum ea pugna fit, se in locos subducit tutos, atque editos. Plaut. in Capt. Vos leuate interibi. 6 Interim, 1.l. 2.b Cic. ad Attic. l.7. ep.22. Interim velim mihi ignoscas, quod ad te scribo tam multa toties. 7. Hoc interim spatio. Cic. 2. De Or. Hoc interim spatio conclaue illud concidit.
Fracassamento il fracassare.] Conquassatio, nis, f.g 1.2.3.l. 4 b Cic Tusc. 2. Commotio, onis, f.g. 1.2.l. 3.b. Cic. Tusc. 3 Concussus us, m g. 1 2.l Plin. l 35. c.16. Coquitur in calicibus crebro concussu.
Fracassare, val battere vna cosa contra il muro, romperla] Elido, dis, si, sum, 1.2.l. Cic. Tusc. 2 Obtero, obteris, iui, itum, 1.l. 2.b. 3. Refringo, gis, egi, actum, 1. com.2 l. Cic. pro Mur. 4. Concutio, cutis, cussi, cussum, c.l. 2.3.b. Cic. ad Att.
Fracasso, strepito, ò rumore, vedi Strepito.
Fracidarsi, vedi Marcirsi.
Fracido, vedi Marcio.
Fragellare, vedi Flagellare.
Fragile, e frangibile. Fior. anche rompeuole, & in verso frale aggett. che ageuolmente si frange, ò rompe.] Fragilis, & hoc, le, 2. & 2.b. Plin. l.12 c.8. Saccharum, mel est in arundinibus collectum, gummium modo candidum, dentibus fragile.
Fragile cioè caduco.] Fragilis, & hoc fragile, 1.2.b. Cic. 2. Caducus, ca, cum, 1.b. 2.l. Plin.

Fragi-

Fragilità, Fior. anco fragilezza, e fralezza l'astratto di fragile, ò frale.] Imbecill tas. atis, f. g. 1. 2. 3 l 4. b. Fragilitas, atis, f. g. 1. a. 3. b. Cic. Tusc. Imbecillitas, fragilitasque humani generis.

Per fragilità.] Per imbecillitatem. a. Per fragilitatem. Ex Cic cuius est per malitiam, per dolum facere aliquid. Per ignauiam cubæ sonitum ferre non posse.

Fragole frutto assai noto.] Fraga, orum, n. g & num. pl. 1. l. Plin. l. 15. c. 24. 2. Fragum, gi, n. g. 2. l Vitr.

Pianta di fragole.] Quinquefolium, lij, n. g. 1 l. 2. 3 & 4. b. Plin. l. 25. c. 9. Quinquefolium nulli ignotum est, cum etiam fraga gignendo commendetur. Græci vocant, pentapetes, siue chamæzelon, siue pentaphyllon. 2. Fragaria, riæ, f. g. 1. & 2. & 3. b. Mat. in Diosc. l. 4. cap. 38. Fragaria itaque planta est nemini ferè non cognita.

Fragolino pesce, che dal color rosso trahe il suo nome] Rubellio, nis, m. g. 1. b. 2. l. 3. b. Plin. l. 32. cap. 10. Mullus in vino necatus, vel piscis Rubellio ijs, qui inde biberint, vini tædium affert.

Francamente, con franchezza.] Animo præsenti. Ter. 2. Constanter. Cic. ad Ant.

Francauilla Città dell'Abruzzo.] Frentani, rum, a. l. Blond. & Nig. Ex Mela.

Dir Francauilla.] Frentanus, a, um, 2. l. Ex ijsd. auct.

Francesca, nome proprio di donne, trà lequali la Romana come luna tra le stelle, non solo per nobiltà di lignaggio, ma molto più per santità, e miracoli sopra modo lampeggia.] Francisca, scæ, 1. & 2. l. Histor. Eccles. Quæ sic habet: Francisca nobilis Romana, viri exilium bonorum iacturam, vniuersæque domus mœrorem non modò constantissimè tolerauit, sed gratias agens, illud B. Iob frequenter vsurpabat, Dominus dedit, Dominus abstulit, sit nomen Domini benedictum.

Francescamente, auuerb. cioè alla francesca, ò francese, da francesco, ò francese: à modo e costume de' franceschi, ò francesi.] Gallicè, 1. l. 2. 3. b. Apell. lib. 2. cap. 25. Vbi sic habet, cum dicamus ab Osco, Thusco. Græco vscè, thuscè, græcè; à Gallo tamen, & à Mauro gallicè, & Mauricè dicimus. 2. Gallico ritu, vel more. Ex Cic. 3 Verr. Cuius est, Græco more. 3. Gallorum, siue francorum ritu, vel more. Ex Cic. 2 Philipp. Cuius est: Latronum ritu. 4. In Galliæ, aut Franciæ modum, vel morem. Ex Suet. de clar. grammat. 21. Cuius est, in modum amici.

Francescamente, auuerb. alla francescana, ouer à costume, e modo di francesca, ò di francesco] Franciscano ritu, vel more. Ex Cic. 3. 10 Ver. 2. Franciscanum in morem, vel modum. Plaut. in Trinum. 3. Francisci more, modoque. Ex Horat. l. 4 carm. 3. ode. 2. Cuius est: Apis more, modoque.

Francescano aggett da, ò di francesca, ò francesco.] Franciscanus, na, num, 1. 2. 3 l. Ex Maff. in Ignat. l. 1. c. 14. Cuius est; franciscani fratres, & Horat. Tursel. Histor. Laur. l. 3. c. 15. Cuius est: franciscani Capucini.

Franceschetto, e franceschino, diceli anche francesetto, e franceschino, dimin: cioè francesco, ò francese piccolo.] Gallulus, la, lum, 1. l. 2. b. Ex Cic. parad. 5. Cuius est vox, Mullulus, & Sipont in Mart. Cuius est vox, pullulus. 2. Gallus exiguus, vel minutus. Ex Cic. de Harusp. resp. & 5 Verr 3. Franculus, la, lum, 1 l. 2. b. Ex Horat. Tursc. Laur. Hist. l 5 c. 29. & Catal ep. 21. Cuius est vox Iuuenculus. 4. Francus paruulus, vel pusillus. Ex Cic. 4. Acad.

Franceschina, dimin. francesca piccola.] Franciscula, læ, 1. & 2. l. 3. b. Ex Plaut. in Rud. Cuius est vox, Sicula.

Franceschino, dimin. francesco piccolo.] Franciscullus, li, 1. & 2. l. 3. b. Ex Plaut. in Mel. Cuius est vox loculus.

Francesco, nome proprio di huomini dal cui numero diuersamente l'hanno illustrato, chi con eccellente dottrina, chi con grado cardinalesco, chi con scettro, e corona regale, chi con santità e miracoli, come han fatto li Ss. Francesco d'Assisi, Francesco di Paola, Francesco Sauerio, e Francesco Borgia.] Franciscus, sci, 1. & 2. l. Maff. in Ign. l. 1. c. 21. Franciscus Xauerius nobilis Cantaber in vltimas Iaponiorum terras Euangelij lumen primus intulit; atque ingenti infidelium numero ad Christum adiuncto, multis clarus miraculis excessit è vita.

Francescone, ò francesone, accresc. francesco, ò francese grande.] Gallus magnus, vel ingens. Ex Cic. de Harusp. respon. & Plaut. in Menæch. 2. Francus, vel amplus, vel procerus. Ex Cas. l. 1. Bel Gal. & Cic. 6. Verr.

Francese, ò Franzese: Franco, e Francesco, altrimente anche Francinso, nome gent. e poss. di Francia.] Gallus, la, lum, 1. l. Cic. De Arusp. resp. Quam volumus licet nos amemus, tamen nec numero Hispanos, nec robore Gallos, nec calliditate Pœnos nec artibus Græcos, sed pietate, ac religione omnes gentes, nationesque superauimus. 2. Francus, ca, cum, 1. l. Horat. Tursel. Laur. Hist. l 5. c. 29. Nec Picentium, Italorumque propria hæc laus pietatis, sed communis transalpinis, transmarinisque, maximè verò Illyricis, Francis Belgisque.

Franchezza, franchitia, cioè essentione, vedi Essentione.

Franchigia, franchezza, e franchitia: cioè libertà, e luogo sicuro.] Asilum, li, n. g. 1. b. 2. l. Cic. 2. Profugium, gij, n. g. 1. l. 2. 3. b. 3. Perfugium, gij, 2. l. 2. 3. b. 4. Locus perfugij, vel perfugij. Idem Cic.

Leuar la franchigia.] Obstruere perfugia improborum. Cic. 2. A perfugio excludere cum accus.

Francia, reame nobilissimo, antichissimo, e potentissimo, la cui magnificenza è à tutti nota.] Gallia, æ, 1. l. 2. b. Cæsar. 2. de Bell. Gall. Gallia est omnis diuisa in partes tres, quarum vnam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtæ, nostri Galli appellantur. 2. Galliæ, a, um, f. g. & num plur. 1 & 3. l. 2. b. Plin. l. 2. c. 50. Autumno, ac verè terræ crebrius mouentur, aut fiunt fulmina. Ideò Galliæ & Ægyptus minimè quatiuntur, quoniam hic æstatis causa obstat, illic hyemis 3 Francia, æ, 1. l. 2. b. Horat. Tursel. Laur. Hist. l. 3. cap. 5. Vbi sic ait, F. Vincentius ea Franciscana Disciplina Lauretto regressus in Franciam, in suburbio Lauelis ædiculam extruxit ad exemplum Sacelli Lauretani.

Franco esente, vedi Esente.

Francollino, vccello così detto.] Attagena, æ, f. g. 1. 3. l. 2. b. Mart. Inter sapores fertur alitum primus Ionicarum gustus attagenarum.

2 Attagen, nis, masc. gen. 1. l. 2. b. l. in obl. Hor. Od. 2. Ep.

Non Afra auis descendet in ventrem meum.

Non attagen Ionicus.

Frangente, vedi Caso.

Frangere, spezzare, vedi Rompere.

Frangia, guarnimento noto.] Fimbria, briæ, f. g. 1. l. 2. b. Ex Plin. l 7. c. 51 & l 37. c. 2.

Frangiato guarnito con frangia.] Fimbriatus, ata, atum, 1. 3. l. 2. b. Plin. l. 37. c. 10.

Frangibile, vedi Rompeuole.

Franguello, ò fringuello.] Frigilla, læ f. g. 1. 2 l. vel fringilla, læ, ità dici arbitror, quia vt docent naturales æstate tepidis locis degit, hyeme frigidis.

Frantendere, cioè intendere al contrario.] Peruersè, aut præposterè, aut perperam intelligere, ex Pomp. Mel. l. 1. cap. 9 & Ter. in Adel. 2. Contra intelligere, ex Cic. de Am.

Fraporre, e fraporsi.] Interpono, nis, sui, situm, 1. 2. 3. l. Cic.

Fraposto, interposto, messo in mezzo à due cose, ò luoghi.] Intersicus, ta, tum, 1. 2. l. 3 b Gell. l. 1 cap. 22 Secundi quatuor venti intersiti sunt inter primores duos. 2. Interpositus, a, um, 1. 2. l. 3 4 b Cic.

Frappamento, e trinciamento, il frappare, ò trinciare.] Confectio, n 1, vel concisura, ræ, f g. 2. 3. l Ex Cic. 2. de Nat. & Sen. l. 16. ep. 101. Ad Luc. 2. Concisura, vel confectio ad ornatum Ex Sen. l. 16 & Cic. 3. de Fin.

Frappare, e frastagliare: trinciare, e cincischiare: cioè tagliuzzare vn vestito per ornamento maggiore.] Concido, dis, 1. 2. l. sa Colum. l. 12. c. 22. Vbi sic ait: hæc minutè concidito. 2. Incido, dis, 3. l. Ex Cas. & Cic. 3. Conscindo, is, scidi, scissum. 4. Ad ornatum conscindere, vel confecare. Ex Cic. 3. de Fin. & 4. Acad.

Frasca, cioè ramo.] Ramus, rami, m. g 1. l. Cic.

Frascatano, aggett. gent. e poss. da, ò di Frascati.] Tusculanus, na, num, 1. & 3 1.2.b T. Liu. dec. 1.l. 2.3. Tusculania gratiæ actæ, Capitolium purgatum, atque lustratum. Plin. l.3 c.5. Tusculani. Verulani, Veliterni, Vlubrenses. 2. Tusculus, la, lum, 1.l. 2.b. Quæ vox magis est poetæ, quam oratoris. Mart. l 4 ep 51

Hinc septem dominos videre montes,
Et totam licet æstimare Romam
Albanos quoque Tusculosque colles.

Frascatano, inteso di habitante, non natural' di Frascati.] Tusculanensis, & hoc, se 1 & 3 1.2.b. Ex Cic. lib.6. ep.6. Fam Cuius est vox, Tusculanensis, & Pomp. Fest l.3. Cuius est vox, Romanensis, pro eo, qui Romæ non natus, ibi habitat.

Frascati, già nobil colonia, e chiaro municipio de' Romani, al presente Città celeberrima, ed antichissima d'Italia nel Latio, il cui Vescouò è Cardinale, ed vn de i sei, che assistono al Papa Di tal Città, come di luogo ingiardinato, e delitioso, à cui non manca ne' campi fertilità, nell'acque douitia, e salubrità nell'aere, fassi degna mentione, tanto da' Storici, e Corografi, quanto da' poeti, ed Oratori.] Tusculum, li, n.g. 1.l. 2.b. Strabo l.5. Geogr. Tusculum, ciuitas est apparatu non contemnendo: nam vndique arboribus, atque ædificijs exornatur, collemque habet sol bonitate, aquarumque copia egregium, qui sensim attollitur, ac regiorum ædificiorum pulcherrimè structorum est capax.

Frascato, cioè luogo coperto, ò fatto di frasche.] Tectum rameum, vel frondeum. 2. Ramorum, vel frondium tegmen. 3. Tabernaculum rameum. 4. Vmbraculum frondeum. Ex Varr. Virg Cæs.

Frasche inutili.] Ramalia, ium, 1.2.l. 3.b. Ouid. 4. Metaf.

Multifidasque faces, ramaliaque arida tecto.

Frasche secche da brusciare.] Cremia, miorum à sing. Cremium, mij, 1.2.b. Colum. l 12. c.19.

Abondante, ò pieno di frasche.] Ramosus, sa, sum, 1.2.l. Plin. l.1 3.c.4.

Coprir di frasche vn luogo.] Ramis, vel frondibus tegere, vel integere. Ex Virg.

Frascheggiare, far'ò dir delle frascherie.] Nugor, aris, 1.l. Cic Democritus non inscitè nugatur. 2. Nugas agere. Plaut. Asin.

Frascherie.] Nugæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. 1.l. Plaut. Asin.

Frascbette, e ramuscello, dimin. frasca, ò ramo piccolo.] Ramusculus, li, m.g. 1.2.l 3.b. Var. l.1 c.55. 2 Ramunculus, li, m.g. 1.2.l. 3.b. Plin. l.20. c.23 3. Virgei fasces, vel fasciculi. Ex Virg. 7. Aeneid. 4. Ramulus, li, m.g. 1.l. 2.b. Colum.

Abondante, ò pieno di fraschette.] Ramulosus, a, um, 1.3.l. 2.b. Plin l.26 c.14.

Fraschetta, diminut. inteso di fanciullo.] Leuiculus, la, lum, 1.2 3.b. Ex Cic.5 Tusc.

Frasi, elocutione.] Phrasis sis, f.g. 1.b. Quint. l.8. cap.1. Quam Græci phrasim vocant, latinè dicimus, elocutionem. Eam spectamus in verbis, aut singulis, aut coniunctis. 2. Elocutio, onis, f.g 1.3.l. 2.b. Quint. l 8. c.1.

Frassinella, e con altro nome Ditramo, herba così detta, perche hà le frondi à modo di frassino.] Dictamnus, mi, f.gen. Cic. 2. De Nat Auditum est capras in Creta feras, cum essent confixæ venenatis sagittis, herbam quærere, quæ dictamnus vocaretur, quam cum gustauissent, sagittas excidere dicunt è corpore. 2 Dictamnum, ni, n g. Diosc. l 3.c 31. Dictamnum aliquibus sylvestre pulegium vocatur, Cretensis herba est, acris leuis, pulegio simillis, sed maioribus folijs.

Frassinella bianca.] Dictamnum album. Matth in Diosc. l.3. cap. 3. Vulgare autem dictamnum, album vulgò cognominatum, folio est fraxineo, floribus odore fragrantibus.

Frassinella falsa.] Pseudodictamnum, ni, n g. Plin. l.26 cap. 14. Diosc. l 3. c. 32. Quod pseudodictamnum vocant, multis in terris nascitur antedicto simile, sed minus, quàm illud re.

Frassineto, luogo doue son piantati molti frassini.] Fraxinetum, neti, n.g. 1.3.l. 2.b. Ex Cat. & Cic. 2. Locus fraxinis consitus. Ex Col.

Frassino, albero seluaggio, assai noto.] Fraxinus, ni, f g. 2.b. Plin. l.16. cap. 1 3. Fraxinus procera, ac teres, Homeri præconio, & Achillis hasta nobilitata: materies est ad plurima vtilis.

Di frassino, addiett.] Fraxineus, a, um, 2.3 b. Colum. l.6. c.3. Frons probatur maximè vlmea, post fraxinea, & ab hac populea: vltimæ sunt illigneæ, & querneæ, & laureæ 2. Fraxinus, na, num. 2 b. Ouid. epist. 1 1. Vt quatitur tepido fraxina virga noto.

Fra tanto, in tanto, e tratanto: Infratanto, intratanto, & in questo mezzo.] Interea, 1.4.l. 2.3 b Cic.5. Phil. Teretur interea tempus, belli apparatus refrigerasc. ent. 2 Inter hæc. Liu.4. bel. Pun. Inter hæc mulierem subtractam à penetralibus iugulant. 3. Interim, 1 l.2 b. Serm. in Andr. act.1. sc.1 Quam timeo, quorsum euadas. 5. Funus interim. Procedit: sequimur, ad sepulchrum venimus. 4. Hoc interim spatio concludere illud concedit.

Frate per fratello, vedi Fratello.

Frate per huomo di religion claustrale.] Cœnobita, tæ, m. g.1.& 3.l.& 2.b. Græc. Scop. Spic. 2. Frater, tris, m.g. 1.l. Maff. in Ignat. l.1.c.17.

Frate di S. Domenico.] Cœnobita, vel frater Dominicanus. Maff. in Ignat. l 1. c.17. Dominicani fratres è D Stephani præclaro cœnobio.

Frate di S. Francesco.] Cœnobita, vel frater Franciscanus. Ex Maff. in Ignat. lib.1. cap.17. & Turs. Laur. Hist. l.3.c.11.

Fratellanza, e fraternità, l'astratto di fratello, ò fraterno.] Fraternitas, atis, f.g. 1.2.4.l. 3.b. Quint. Declam. 19 A primis statim ætatibus in eandem coire vitam, habet aliquem fraternitatis affectum. 2. Consanguinitatis, vel cognatio fraterna. Ex Liu 7. ab Vrb. & Cic.7. Ver. & pro Clu.

Fratellanza di fratel carnale.] Germanitas tis, f.g. 1.2.& 4. l.& 3.b. Cic. pro Lig. Si fraternè, si piè, si cum dolore faciunt moueant te horum lacrymæ, moueat pietas, moueat germanitas.

Fratelleuole, fratellesco, fraterno, e fraternale, addiett. da fratello, ò di fratello cosa da fratello.] Fraternus, na, num, 1.& 2.l. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 1. Gratidium certò scio ita laborare de existimatione sua, vt propter amorem in nos fraternum: etiam de nostra laboret.

Fratelleuolmente, da fratello auuerb.] Fraternè, 1.2.& 3.l. Cic. ad Q. Fr. l.1. ep.2. Literas ad te parum fraternè scripseram; huic tu epistolæ non fraternè scriptæ, fraternè debes ignoscere 2. Ritu, vel more fraterno. Ex Cic. 3. & pro Rosc. Am. 3 In modum, vel morem fraternum. Ex Cic.7. Ver & Virg.1. Geor.

Fratellino, diminut. fratel piccolo.] Fraterculus, li, m.g. 1. & 2.l. & 3.b. Tmarch. apud Cic.5. Ver. Volo mihi fraterculo tuo credas. 2. Frater paruus, vel paruulus, vel pusillus. Ex Cic 5. de Fin. ac de Or.

Fratello, & anco frate nato di vn medesimo padre, e d'vna medesima madre.] Frater, tris, m.g. 1.b. Aul. Gell. l.1 3 c. 10. P. Nigidius homo impensè doctus non minus arguto, subtilique etymo interpretatur, frater, inquis, est dictus quasi ferè alter.

Fratello d'animo, e di corpo.] Animo pariter, & corpore germanus. Ter. in Adel.

Fratello carnale, cioè d'vna medesima carne.] Germanus, ni, m g 1.& 2.l. Ver. in Adel act.2. sc.4 Omi germane: ah vereor coram in os te laudare amplius. 2. Germanus frater. Ter. in Andr. act.1. sc.5 Si te in germani fratris dilexi loco. 3 Frater germanus. Cic. 3. Ver. C. Fannius, eques Rom. frater germanus Q. Ticinij tibi se pecuniam dedisse dixit.

Da fratel carnale, auuerb.] Germanè, 1 2 & 3.l. Ex Cic. ad Q Fr. 2 Germanitus, 1.& 2.l.& 3.b Non. Marc. Germanitus à germanitate dictum.

Fratello da canto di padre.] Frater, Ex Patre. Ex Cæs.

Fratello da canto di Madre.] Frater, Ex Matre, 2. Frater vterinus Institut. l.3.

Fratel cugino, da canto di Madre.] Frater consobrinus. Fest. Ex Rom.

Fratel cugino da canto di Padre.] Frater patruelis. Suet. in Cæs.cap.29. C Marcellus fratri patrueli suo Marco in consulatu successerat.

Fratello di latte.] Frater collactaneus, 1.2.l. 4.b. Vlpian. 2. Frater collactaneus. Martial.

Fratello maggiore.] Frater natu maior, vel frater maior. Ex Cic.

Fratello minore.] Frater natu minor. 2 Frater minor. Suet. in Cæs.c.35 Regnum Aegypti victor, Cleopatra, fratrique eius minori permisit Cæsar.

Fratelli binati, ò gemelli, cioè nati in vn medesimo parto.] Fratres gemini, vel gemelli. Cic 2. de Diuinat. Quint.l.9. c.4. Quæ dum ordine permutato fiunt superuacua, vt fratres gemelli, nam si præcesserint gemini addere non est necesse. 2 Gemini, geminorum. Plin.

Chi partorisce fratelli binati, ò gemelli.] Gemellipara, ræ, f g.1.3.4.b.2.l. Ouid 5 Fast.

Fratelli binati, ò gemelli, maschio e femina.] Gemini vtriusque sexus. Plin.l.7.c.4.

Fratelli nati ad vn istesso parto, tanto simili, che l'vno non si distingue dall'altro.] Fratres gemelli similitudinis indiscretæ. Ex Plin.

Fratelli vterini.] Fratres eodem vtero fetidi. Plin.lib.7. cap.12.

Fraternità, vedi Fratellanza.

Fraternità, compagnia, vedi Confraternità.

Fratta, chiusa, siepe, e iparo di spini, ò di altra materia, che si fà alle vigne.] Sepes, sepis, f.g.1.l. Pallad.l.3.tit.24. Circa idus februarias sepes hortorum ex congesto in funibus spinarum semine faciendæ sunt. 2. Sepimentum, ti, n.g.1. 2.3.l. Var.l.1.c.14. 3. Septum, ti, n g. Idem Var. vbi supra. Septa tutandi fundi causa fiunt.

Fratta naturale.] Sepimentum naturale. Var. l.1. c.13. Naturale sepimentum obseri solet virgultis, aut spinis, quod habet radices viuæ sepis.

Fratta spinosa, ò pungente.] Sepes hirta, vel hirsuta. Colum. l.10.

Fratta di verghe.] Sepes virgea Col. l.11. c.3.

Fratta viua.] Sepes viua Colum.l 11.cap.3. Vetustissimi auctores viuam sepem structili prætulerunt, quia non solum minorem impensam desideraret, verum etiam diuturnior immensis temporibus permaneret.

Fratta artificiale.] Sepes structilis. Col.l.2.c.3.

Far fratta, ò siepe, vedi Assepare.

Frattarolo, che fà le fratte.] Sepium structor. Ex Colum.

Fraudare, vedi Ingannare.

Fraudato, vedi Ingannato.

Fraude, e fraudolenza: froda, e frode, vedi Fallacia.

Fraudolente, vedi Fallace.

Fraudulentemente, vedi Fallacemente.

Freccia, vedi Prezza.

Freddamente, auuerb.] Frigidè, 1.l. a.b. Quintil. lib.6. cap 1.

Freddarello, sust. diminut di freddo.] Frigusculum, li, n.g. 1.2.l. 3 b. Vlpian. D.l.24.tit.2 l. 32.

Freddarello, addiett. diminut. di freddo.] Frigidiusculus, la, lum, 1.4.l.2.3 5 b.Gel.l.51. c.3. 2. Frigidulus, a, um, 1.l. 2. 3.b. Catul.

Freddo, freddezza, freddore, e freddura, l'astratto di freddo, sust.] Frigus, ris, 1.l. a.b. in rect. & obl. Plin.l.18. c.25. Papilionum prouentus ter repetito frigore extinctus est.

Freddo grande.] Rigor, ris, 1 b. 2.l. in rect. Lin obl. Plin. l.13.c.21. Circa Alpes ligneis vasis condunt vina circulisque cingunt, atque etiam hyeme gelida ignibus rigorem arcent.

Fà freddo, e freddo.] Frigus est. Cel.l.2.c.1.

Patir freddo.] A frigore laborare. Var. lib.2. de Re rust. c.2. Oues, & à frigore, & ab æstu, ne quid laborent curandum est.

Freddo di Verno.] Algor hyemalis. Pallad.l.13.t.6.

Freddo, addiett.] Frigidus, a, um, 1.l. a b. Cic.

Molto freddo, addiett] Prægelidus, da, dum, 1.l. 2.3.b. Plin. Pisces prægelidam hyemem omnes sentiunt, sed maximè qui habere lapidem in capite existimantur, vt lupi, 2. Perfrigidus, a, um, 1.2.l. 3.b. Cic 6. Verr.

Cosa, che di natura sua è molto fredda.] Res gelidæ, ac rigenris naturæ. Plin.l 2. c 8.

Cosa fredda, che cagiona freddo.] Algificus, ca, cum, 1.l. 2.3.b. Gel. lib 19. cap 8. Acetum maximè frigorificum est.

Diuenir freddo, vedi Raffredarsi.

Hauer freddo.] Frigeo, es, 1.l 2.b Plin.

Hauer assai, ò gran freddo] Perfrigeo, es, 1.& 2.l. 3.b. Iuuen. Sat.7 Et si perfrixit, cantat benè.

Frega, e sfrega, fregatione, e sfregatione, fregamento, e sfregamento, il fregare, ò sfregare] Fricatio, nis, f g. 1.& 3.b. 2.l. Plin. lib.8. c 4 Vehemens fricatio spissat, lenia mollit: multa adimit corpus, auget modica? Col. lib 6. c.11 Si sanguis adhuc supra vngulas in omnibus est, fricatione assidua discutitur. 2 Frictio, nis, f g 1.l. 2.b Corn. Cels. l.1. Vbi ait. In ipso quoque itinere frequens frictio. 3. Fricatus, tus, masc.g 1.b. & 2.l. Plin 23. c 7. Lufeiosos ex oleo illitus emendat, dentiumque vitia crebro fricatu.

Fregare, sfregare, e sfregolare, stropicciar lieuemente con palma di mano qualche membro del malato per diuertir gl'humori.] Frico, as, cui, ctum, 1.b. Plaut. Asin. Nunquam hercle facerem, genui, ni, tam nequiter fricares.

Fregar bene.] Perfrico, cas, 2.b. Quint. lib.9 cap.2. Perfrica frontem, & dic te digniorem.

Fregare intorno.] Circunfrico, fricas, 3 b. Cato. c.26.

Fregata, piccol nauilio da remo.] Myoparo, nis, 1.2.3.b. Sallust.

Fregiamento, e sfregiamento, lo fregiare, ò sfregiare] Faciei, vel vultus, vel oris vulneratio. Ex Ter. Eun. & Cic. pro Cec.

Fregiare, e sfregiare, far vn taglio in qualche luogo, e communemente s'intende nel viso.] Alicuius faciem ferire. Suet.2 Faciem, vel vultum, vel os cuipiam vulnerare. Ex Plin.l.11. cap.37.& Cæs.1. Bel. Gal.3. Ferro faciem, vel vultum, vel os cuipiam deformare. Ex Ter. Eun.& Auct. 4 ad Her.

Fregiato, e sfregiato, partic. che hà riceuuto fregio, ò sfregio.] Faciem, vel vultus, vel os, vulneratus, ta, tum. Ex Plin.l 11.c.37.& l.7. c.28 Vbi sic ait. Ipse vulneratus humerum, ac femur.

Fregio, e fregiamento, Fior. l'istesso, che guarnimento, ò guernimento.] Ornamentum, ti, 1.2.3.l. Cic.3. Ver. Cuius est: Pueritiæ ornamentum. 2. Ornatus, tus, m.g.1.2. 3.l. Cic. de Sen. ac 1 Off.

Fregio, quel membro, che è tra l'architraue, e la cornice.] Zophorus, ri, masc.gen. 1.l. 2.b. Græci Vitr. lib.3. cap 3.

Fregio ferita, che si fà con ferro nella faccia, naso, orecchio, ò simil luogo à qualchuno per graue, delitto, ò ingiuria.] Nota publica. Theod. 2. Stigma, atis, n.gen. 2.b. in rect.& obl. Martial. 3. Vultus, vel oris vulnus. Ex Plin. l.20. c.17. & Quint. l 6. c.1.

Fregio di ferita saldata] Cicatrix, cis, 1.b. 2.l. Cic.

Fremere, proprio del mare tempestoso.] Fremo, fremis, fremui, 2 b Vir. 2. Infremo, mis, mui, 2.b. Virg. lib.10 3. Coofremo, mis, 2.b. Ouid.1. Met.

Fremito.] Fremitus, tus, m.g 1.2.b. Cic. ad Att. Fremor, ris, m.g.1.b.2.l. in obl. Agrar. Fremor est rumor hominum, fremitus ferarum.

Frenaio, e frenaro, colui, che fà freni.] Frænorum artifex, vel opifex. Ex Cic. de Vn 2 Chalinopœus, pœi, m.g græc. 3. Frænorum fabricator, vel factor. Ex Ouid.2 Fast. & Quint.l.2.c.16.

Frenare, & affrenare: raffrenare, e rifrenare, cioè rattenere, ò ritenere.] Fræno, nas, 1.l. Liu.10. bel. Puo. Qui voluptates suas temperantia frænauit, ac domuit, maiorem victoriam sibi peperit, quam nos Syphace victo habemus. 2. Infræno, nas, 1.& 2. l. Plin. lib 32. cap. 1. Echeneis, paruus admodum pisciculus, infrænat impetu & domat mundi rabiem nullo suo labore, non retinendo, aut alio modo, quam adhærendo. 3. Refræno, nas, 1.com. 2.l Cic. 11. Phil. Brutus hominem vitæ suæ periculo à progressu arcuit, à reditu

reditu refrenauit.4 Compesco,scis,scui,Plin.

Frenatore,& affrenatore, raffrenatore,e rifrenatore, colui, che frena,ò rifrena.] Fræoator,ris,1.& 2.l.3.b. io rect & l.in obl.Plin.in Paneg.

Frenesia,e farnetico sust.Fior anco farnetichezza,e farneticato sust.alteration di mente, la qual'è principio di p z zia.] Phrenesis,sis,f.g.3 b.2 l Plin.l.24. c.9. Salicis Amerinæ semen instillatum ex oleo decoctum capiti in lethargis,& Phrenesis 2.Phrenitis,tidis,f.g 1 b 2 l.in rect & 3. b.in obl.Cels l.3.cap 18. Phrenitis veiè tum demum est, cum continua dementia esse incipit , aut quum æger , quamuis adhuc sapiat , tamen quasdam vanas imagines accipit. 3 Mentis delirium. Cels l.5. c.26

Freonsia perfetta .] Phrenitis perfecta. Cels l.3.c.18.Phreoitis perfecta est, vbi mens quibusdam vanis imagioibus addicta est.

L'atto,ò ragionamento di frenesia.] Deliramentum, ti,n.g. 1.2.3 4.l.Plaut.in Amph.

Freoeticare, e farneticare, vacillare di mente, e dire ò far cose fuor di proposito.] Phrenesi, vel phrenitide laborare.Ex Plin.Cels & alijs 2.Deliro,ras,1.2.l. Hor.

Frenetico,e farnetico,addiett.che stà in frenesia.] Phreneticus,ca,cum,1.3.b 2 l Plin.lib.20. cap.2.Semen cucumeris phreneticis io lacte mulieris auxiliatur.

Frenetico allegro .] Phreneticus hilaris . Cels. lib. 3. cap.18.

Frenetico malinconico .] Phreneticus tristis.Cels.l.3.c.18. Ex Phreneticis,alij hilares,alij tristes sunt .

Freno,strumenro di ferro, che si mette in bocca al caualIo, per reggerlo] Frænum,fræni,n.gen.vel num.plur fræna, orom,vel fræni,norum,m.g.Plio.l.7. c.56. Bellerophon, inuenit frænos,& strata equorum .

Frequentare,spesseggiare.] Frequento,tas,1.b. Suet.in Aug. c 53 Officia cum multis mutuò exercuit, & dies cuiusque solemnes frequentauit .

Frequente,addiett.spesso.] Frequens,entis,om.g.1.b.Cic.de Or. Aristoteles iambum, & trocheum frequentem segregat ab orstione 2.Creber,bra,brum,1.l.Cic.

Frequeotemente auuerb. con frequenza .] Frequens, 1.b. Var. lib.3. cap 4 In sabinis frequens apparent surdi , 2. frequenter,1.b.Auct.ad Heren. l.4. Nosmetipsi nobis instemus, vt frequenter, & assidue consequamur artis rationem .

Molto frequentemente.] Frequentissimè 1 4 b 2.3.5.l. Cic. Orat. Translatione frequentissimè sermo omnis vtitur noo modo vrbanorum, sed etiam rusticorum .

Frequenza moltitudioe,& anco spessezza.] Frequentia,tiæ, fœm.gen. 1.3.b 2 l.Cic.de Am. Aliquis non Deus ex hac hominum frequentia tolleret, & in solitudine vspiam collocaret.

Frescamente,auuerb.di fresco] Recens,1.b.Lin.8.Bel.Malc. Belluæ recens captæ feritatem illam syluestrem primò seruant.2.Recenter.2.b. Ex Auct. ad Heren. 3.Nuper.1.b. Cic.de Am.4 Proximè 2.b. 3.l.Cic.

Freschetto,dimin.vedi Freddarello.

Freschezza,frescura,e fresco.Sust.] Frigus,goris, n.g. 1.l.2. b.in rec & in obl. Virg.ecl.1.

Hic inter flumioa nota .
Et fontes sacros,frigus captabis opacum .

2 Frigedo,nis,f.g.1.2.l Var.apud Nonium In igne feruido medullitus Aquiloniam seruat frigedinem .

Freschissimamente , auuerb. molto di fresco.] Recentissimè, 1.4.b. 5.l. Ex Cic.2. Nupertimè, 1.2.4.l. 3.b. Cic.1.de In.

Freschissimamente , auuerb. con molta freschezza , ò frescura .] Frigidissimè, 2. 3. 5. l. 2. 4. b. Quint. lib. 6. cap 1.

Freschissimo, addiett. che hà molta freschezza,ò frescura.] Frigidissimus,ma,mum,1.l.2.4.b.Ex Cic.

Freschissimo addiett. che hà molto del nuouo.] Recentissimus,ma,mum,1.4 b.Cic.Att.l.8.Recentissima tua est epistola,ca.endis data.

Fresco aggett. l'oppofito di stantiuo.] Musteus,a,um, 1.l. 2.b Plin.l.15. cap.42.Laus caseo Romæ,vbi omnium gentium bona comminus iudicantur, è prouincijs Nemausensi præcipua Lesuræ,Gabalicique pagis; Sed breuis , ac musteo tantum commendatio. Idem Plin.l.12. c.7. Amaritudo grano eadem, quæ piperi musteo creditur esse.

Fresco,sust.vedi Freschezza .

Fresco addiett. il contrario di caldo.] Frigidus,da,um, 1.L. 2 b. Virg 3. Geor.

Molto fresco .] Perfrigidus, da, dum, 2.l. 3.b. Cic. 6. Ver.

Fresco addiett.il contrario,di secco,e di stantio Recens,tis, o g.& 1.b Terent in Adelph.

Fresco.addiett.cioè ouooo.] Recens,tis,o.g.1.b.

Di fresco,vedi Frescamente .

Frescura,vedi Freschezza.

Fretta,vedi Prescia .

Frettolosissimo,vedi Affrettatissimo .

Frettolosamente , vedi Affrettatamente .

Frettoloso,addiett.che hà gran fretta, vedi Affrettoso.

Frezza,freccia,e saetta,arme da ferire,che si tira coll'arco.] Sagitta,tæ,f.g & 1.b.Plin. l 7.c 56. Arcum,& sagittam Scythem , Iouis filium : alij sagittas Persen.Persei filium inuenisse dicunt: Sipont. io Mart Sagitta è sar,& ago dicitur, quod sagaciter mittatur, vel quod sagax sit ictus eius. 2.Ferrum volatile. Apud Virg 4.& 8.Aen.è proprio de' poeti.

Frezza auuelenata] Sagitta venenata. Plin. l 6.c.29 Commercia infestant ex Insulis Arabes. Ascitæ appellati,quoniam bubulos vtres binos sternentes ponta piraticam exercent sagittis venenatis. 2. Sagitta veneno tincta , vel vncta. Ex Plin.l.18.c.1 Quod tamen animalium tela sua excepto homine venenis tingit?Nos & sagittas vngimus, ac ferro ipsi nocentius aliquid damus.

Frezza da tirare.] Sagitta missilis.Hor.2.carm.od.6.

Frezza pennuta.] Sagitta pinnata.Ex Cic.3.De Nat.& Plin. l 16.c.36. Sic ait : Orientis populi mortem accelerant , pinna addita calamis,sirque, & ex ipso telum aliud fracto in vulneribus.2.Sagitta pennigera. Sil. Ital.l 8.

Frezza hamata.] Sagitta hamata.Ouid 3. Trist.eleg.10.

Pars cadit hamatis miserè confixa sagittis .
Nam volucri ferro tinctile virus inest .

2. Sagitta hamo instructa , vel noxia. Ex Plin. l.16, cap.53.

Scanalatura della frezza .] Crena , næ , 1.l. ap. Amalt. Onom.

Frezza di cupido .] Sagitta Cupidinea. Ouid. 1. de Rem.

Vince Cupidineas pariter : Parthasque sagittas ,
Et refer ad patrios bina trophea deos .

Frezzamento, e saettamento, il tirar frezze, ò saette.] Sagittæ , vel sagittarum emissio . Ex Cic. 2. Acad. & 2. Tusc.

Frezzare,frecciare,e saettare, tirar frezza, ò ferir con frezze.] Sagittam , vel sagittas mittere . Sen. lib.10.ep.72. Scire debet quid petat ille qui sagittam vult mittere , & tunc dirigere , & moderari manu telum . 2. Sagittam , vel sagittas mittere . Ex Cic. 2. Acad. & pro Cæl. 3. Sagitta , vel sagittis confingere. Cic. 2. Acad. Apud Euripidem Hercules , vt Euristhei filios, ita suos configebat sagittis .

Frezzata, frecciata , e saettata . Colpi di frezza ò saetta.] Sagittæ ictus. Plin. l.3. c.21. Tagion fruticem sola Creta iosula gignit, terebintho similem,& feminę,quid contra sagittarum ictus efficacissimum tradunt. Suet.in Tito c.5. 2.Sagittæ percussus.Ex Plio l 7.c.56.& c 51.

Frezzata, e saettata , lo spatio del tiro di frezza ò saetta.] Sagittæ iactus. Ex Cic. 2. Acad. & 3.Catil.

Frezzato saettato .] Sagitta ictus,vel percussus, a, um . Ex Cic 3.de Nat.

Frezzatore,vedi Saettatore .

Friggere, e cuocere nella padella.] Frigo, frigis, frixi, frictum,vel frixum,1.I. Plin.l.18 c.7. Græci perfusum aqua hordeum siccant noctę vna ac postero die frigunt,deinde molis frangunt.

Frigidezza, vedi Freddezza .

Fringuello, vedi Franguello .

Frittata cibo assai noto , e fassi d'vuoua coofuse , e poscia fritte.] Libum ex ouis , vel frictum , vel frixum . Horat. Tursel. Nomencl. 2 Placenta ex ouis, vel fricta , vel frixa .

frixa. Idem Horat. ibidem. 3. E frictis, vel frixis ouis aut libum, aut placenta. Ex Cat. de Re ruſt. c. 75. & Plin. lib. 7. c. 53 & Plaut. in Pœn.

Frittatella è frittatina, dimin. frittata piccola.] E frictis, vel frixis ouis, aut libulum, aut placentula. Ex Col. de Arb. c. 9. & Sipont. in Mart.

Frittatone, ò frittatona, accreſc. frittata groſſa, e grande.] Libum, e frictis ouis, vel grande, vel magnum, vel ingens. Ex Cat. de Re ruſt. c. 75. & Ouid. 6. Faſt. & Plaut. in Pſeud. & Vir. 1. Æn.

Frittella, viuanda di paſta, ò ſola, ò meſchiata con altre coſe, fritta in padella con olio.] Globulus, li, m. gen. 1 2 b. Varr. 4. de Ling. Qui ſic ait, Sabinis à globo farinæ dilatato, item in oleo cocti, dicti à globo globuli. Matth. Mar. l. 14. ep. 191. Qui ſic ait. Varia ſunt genera globulorum, oblonga, frixa, elixa. 2. Globulus farinaceus defrictus. Ex Var. 4. de Ling.

Frittelletta, e frittellina. dimin. frittella piccola.] Globulus exiguus, vel puſillus. Ex Var. 4 de Ling. & Cic. 2. de Diu.

Fritto, partic. cotto con olio in padella.] Frictus, ta, tum, vel frixus, xa, xum, 1. l. Corn. Celſ. l 2. c. 18. Res eadem magis fit iurulenta, quam aſſa, magis aſſa, quam frixa.

Frittura, peſce minuto da friggere.] Piſces frictorij, vel frixorij. Ex Sipont. in Mart. & Ambr Calep. quorum eſt vox, Frictorium, & Amalth. Onom. & Sipont. in Mart. quorum eſt vox, Frixorium. 2 Piſces frigendo, vel nati, vel habiles. Ex Horat. 1. Carm. od. 27. & Plin. lib. 34. cap. 15. Cuius eſt: Ferrum habile tundendo. 3. Piſces ſartaginarij. Ex Liu 3. Ab Vrb. Cuius eſt vox, Imaginarius. Et Cæſ. t. Bel. Ciu. Cuius eſt vox, Sarcinarius.

Frotta, cioè quantità di gente inſieme.] Caterua, uæ, 1. b. 2. l. Cic. 1. Tuſc. Cuius eſt: Contradicentium cateruæ. 2. Multitudo, dinis, fœm gen. & 3. l. 2. b. 4. com. in rect. & l. in obl. Cic. Tuſc. Philoſophia multitudinem conſulto fugit. 3 Turba, bæ, 1. l. Liu. 2. Vrb. Cuius eſt: Turba mulierum. 4. Cœtus, tus, m. g. 1. l. Cic. 2. de Fin. Cuius eſt: Matronarum cœtus.

In frotta, auuerbialm con quantità di gente.] Cateruatim, 1. b. 2. & 3. l. Plin. lib. 10. cap. 24 Sturnorum generi proprium cateruatim volare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. 2. Gregatim, 1. b. 2. l. Plin. l. 8. c. 5. Elephanti gregatim ſemper ingrediuntur. 3. Confertim, 1. & 2. l. Liu. de bel. Maced. Confertim pugnant, & cedunt.

Friuli, Regione notiſſima.] Forum Iulij. Plin.

Di friuli, nome gentile, e poſſeſſ.] Foroiulienſis, & hoc, foroiulienſe. Ex Plin.

Friuolo, cioè di niun valore.] Friuolus, a, um, 1. l. 2. b. A. Gell. lib. 15. cap. 30. Quidam ſi forte garruli natura, & ſubargutuli ſunt, oppido quàm fiunt in litterarum oſtentatione inepti, & friuoli. 2. Futilis, & hoc le, 1. l. 2. b. Apul.

Frodare, vedi Ingannare.

Frode, e fraude, vedi Inganno.

Fronda, e fronde in ſing fronde, e frondi, in plur.] Frons, ndis, f. g. Virg.

Frondire, e fronzire, produr frondi, ò foglie.] Frondeſco, ſcis, dui. 1. & 2. l. Cic. 5. Tuſc Et arbores, & vites, & ea quæ ſunt humiliora, neque ſe tollere à terra altius poſſunt, alia ſempre virent, alia byeme nudata, verno tempore tepefacta frondeſcunt. 2. Frondem agere. Plin. lib. 18. cap 6 Filia biennio moritur, ſi frondem fundere, &c. Ex Cic. 5. Tuſc. 4. Frondem mittere. Ex Colum. l 5 c. 10.

Frondoſo, addiett. pieno di frondi.] Frondoſus, a, um, 2. l. vel folioſus, a, um, 1 2. b. 3. l. Plin.

Frontaccia, e frontone, accreſc. fronte grande.] Frons magna, vel ingens. Plin. l. 11. c. 52.

Fronte, parte della faccia ſopra le ciglia, ed appreſſo buoni autori ſempre ſi legge in genere fem.] Frons, tis, fœm g. & priſcè interdum m. Plin. lib. 11. cap. 52. Frons vbi eſt magna ſegnem animum ſubeſſe ſignificat quibus, parua, mobilem; quibus rotunda iracundum, velut hoc veſtigio tumoris apparente, & Cæcil. Hi ſunt inimici peſſimi fronte hilari, corde triſti, quos neque vt apprehendas, neque vitare ſcias.

Quelli, che hanno fronte grande.] Frontones, num. maſc. g. 2. l. à ſing. Fronto, nis. Manut. 1. de Nat. A magnitudine capitis, capitones.

Fronte piccola, fronticella, ò frontina.] Frons parua. Plin. l. 11. c. 50.

Fronte tonda.] Frons rotunda. 2. Frons orbiculata. Plin. loc. cit.

Chi hà bona, ò mala fronte.] Benè, vel malè frontatus, ta, tum. Ex Cic. 1. Ver. & Plin. l. 35. c. 12.

Fronte increſpata, ò accreſpata.] Frons rugoſa. Mart. 2. Frons caperata. Varr. Eumeo. 3. Frons corrugata, vel contracta. Ex Plaut.

Increſpar la fronte.] Frontem contrahere, corrugare. Ex Cic. auct.

Fronteggiare, far fronte, ò faccia al nemico, cioè ripugnare, ò reſiſtere al nemico.] Obluctor, taris. 1. 2. l. Ex Colum. lib. 8. cap. 14 Anſer ſolidioribus herbis obluctatur ita pertinaciter, vt collum abrumpat. 2. Obnitor, teris, 1. & 2. l. Ex Corn. Tac. l. 15. Cuius eſt: Aduerſis obniti. 3. Obſiſto, ſtis, 1. & 2. l. Ex Cic. de Sen. Solon. Piſiſtrato audacter obſtitit 4 Reluctor, taris, 1. b. 2. l. Ex Ouid. 2. Amor. el. 9. Pigra reluctanti ceſſat in hoſte manus 5. Repugno, gnas, 1. b. 2. l. l. 10. c. 10. Noctuæ maiore circundatæ multitudine, reſupinæ pedibus repugnant, collectæque in arctum, roſtro, & vnguibus totæ teguntur. 6. Renitor, teris, 1. b 2 l Innoxium, & cum concurrentia tecta contrario ictu arietant, quoniam alter motus alteri renititur. 7. Reſiſto, ſtis, 1 b. 2 l Cic. ad Att. l. 2. Reſtitit, & pepulcit. Cato. Catone fronteggiò, e vinſe. 8. Obſto, ſtas. Ouid. de Remed. amor. l 1.

Principijs obſta, ſerò medicina paratur.
Cum mala per longas conualuere moras.

Frontiera per facciata.] Frons, tis, 1. l. Colum. l. 1. c. 5. Aedificij frons auerſa ſit ab infeſtis, ventis, & amiciſſimis aduerſa.

Frontiera, cioè la prima parte dell'eſercito.] Acies prima. Ex Q. Curt. l. 3. & Plin. l. 10 c 23.

Frontiera, luogo ne' confini à fronte d'altro ſtato.] Confinij, vel finium frons. Ex Colum. lib. 3. cap. 5. & l. 1. cap. 5.

Frontina, vedi fronte piccola.

Frontiſpitio pietra più alta in mezzo alla facciata.] Tympanum, ni, n g. 2. b. Vitru.

Frontone, vedi Frontaccia.

Froſce, li doi bughi del naſo, per li quali ſi ſpira.] Nares, rium, 1. l. Virg l. 3. Georg.

Collectumq; premens voluit ſub naribus ignem.

Frullone, ſtrumento di legname à guiſa di caſſone, doue ſi cerne la farina, per farne il pane.] Incerniculum, vel mechanicum, vel machinale. Ex Plin. lib. 8. c 44. Cuius eſt vox, inceroiculum, & l. 7. cap. 37. vbi habetur vox, machinalis. 2. Incerniculum, vel durateum, vel machinoſum. Ex Lucret. l. 1 Cuius eſt 1 Equus durateus, & Suet. in Nero c 34 Cuius eſt: Nauigium machinoſum. 3. Inceroiculum ſeu crepitans, ſeu ſtrepitans. Ex Plin. l. 8. c. 44. & Ouid. 1. Metam. 8. Tibul l. 2. c. 6.

Frumento, e formento, vedi Grano.

Fruſione, ò Fruſinone terra vicina à Roma.] Fruſino, nis. 1. 2. b. Iuuen.

Da fruſione.] Fruſinas atis, 3 l. m. g.

Fruſta, vedi flagello.

Fruſta di cuoio.] Lorum, ri, n. gen. 1. l. Ex Cic. de Aruſp. reſp.

Fruſtamento, il fruſtare.] Verberatio, nis. fœm. gen. 1. 3. l. 2 4 b. ex Plin l. 18 cap. 3. Cuius eſt. Prætoris arbitratu verberari. 2. Verberatus, tus, m. g. 1 3. l. 2 b Ex Plin lib. 31. c. 3. Cuius eſt: Aqua è ſublimi deiecta verberatu corripit aera.

Fruſtare, percuoter con fruſta.] Verbero, as, 1. l. 2. b. Ex Plin. lib. 18. cap. 3. 2 Verberibus plectere, vel multare. Ex Corn. Tac lib. 1. qui ſic ait. Homines proſtratos verberibus multant. 3. Flagello, as, 1. b. 2 l. Ex Plin. l. 8. c. 16.

Frustar souente, ò spesso] Verberito as, 1.l.2 3.b. Ex Pomp. fest. l.19. Qui sic ait: Verberitate. Cato frequentatiuè ab eo, quod est verbero, dixit.

Frustato.] Virgis cæsus, sa, sum. Cic. in Ver. 2. Flagellatus, ta, tum, 1.b. 3.l. 3. Verberatus, ta, tum, a.b. 3.l.

Frutta, Fior. frutto. Sen. il parto de gli arbori, e d'alcune erbe.] Fructus, tus, m.g 1.l. Colum.

Cosa, che frutta molto, inteso d'arbori, ò piante] Multifer, a, um 1.l.2.3 b. Plin. l.19.3 b. Plin. l.19.c.8 Qui de brassica loquens, multiferum genus dicit.

Fruttaiolo, e fruttarolo.] Pomarius, rij. Horat. l.2. Serm. Sat. 3.

Fruttare, e fruttificare, cioè far, ò render frutto.] Fructum creare Quint. l.5. cap.11. Vt si animam dicas excolendum, similitudine vtaris terræ, quæ neglecta, sentes, atque dumos, culta fructus creat 2 Fructum edere. Cic. a. de Nat. Oues, neque ali, neque sustentari, neque nullum fructum edere ea se, fine cultu hominum, & curatione potuissent. 3. Fructum dare Colum. de Arb. c 16, Arbustum inter quadragenos pedes dispositum esse conuenit Sic enim, & ipsæ arbores, & oppositæ vites melius conualescunt, fructumque meliorem dabunt. 4. Fructum ferre. Plin. l.13.c.4. Sunt quidem palmæ in Europa, vulgoque Italiæ, sed steriles. Ferunt in maritimis Hispaniæ fructum, verùm immitem; dulcem in Africa, sed statim euanescentem. 5. Fructum emittere. Plin. l.12.c.6. Arbos fructum cortice emittit. 6. Fero, fers. Plin. l.13.c.4. Palmæ ferunt statim in trimatu. In Cypro vero, Syria, Aegypto, quadrimæ aliæ, aliæ quinquennes altitudine hominis, nullo intus pomi ligno quamdiu sunt nouellæ. 7. Fructum gignere. Plin. l.16.c.34. 8. Fructui esse cum dat. Var. l.1 c 3. 9 Fructum fundere. Plin. l 13.c.7. Cypria ficus fructus quaternos fundit, toties & germinat.

Cosa, che frutta con produr ogni cosa.] Omnifer, a, um, 1.l. a.3.b. Ouid.2. Metam. Vbi de terra loquens, sic ait.

Substulit omniferos collo tenus arida vultus.

Fruttaria, luogo doue si vendono i frutti.] Forum pomarium.

Fruttarolo, vedi Fruttaiolo.

Frutti che stanno sù l'arbore.] Fructus ad matrem, vel in matre pendentes. 2 Fructus pendentes. Plin. l 15.c.15 & l.17 cap 5 Depugnat cum feris homo circa caducos fructus: circa pendentes verò cum alitibus.

Frutti colti per terra] Fructus cadiui. Ex Plin.

Frutti della terra.] Fructus terrestres. Var. lib 1. in Proœm.

Frutti primaticci.] Fructus præcoces, vel præcoques. Colum. lib. 3. cap. 6 2. Præcoquæ maturitatis fructus. Ex eod.

Stanza, ò luogo da ripore frutti.] Pomarium, rij, o.gen. 1.2.l. Ex Caton. 2. Oporotheca, cæ, 1.3.b.4.l. fœm. gen. 2. Græc

Frutti, cioè vsura, ò interesse, che si paga per i denari posti ad interesse.] Vsura, ræ, f.g Cic. 2 ad Attic.

Condannare vno ne' frutti.] Aliquem in vsuram damnare, vel condemnare. Ex Pland.

Pagare i frutti, cioè l'interesse.] Vsuram pendere. Cic. Attic. l 12. Pecuniæ vsuram Silio pendemus. 2. Vsuram soluere Cic.

Fruttifero, e frutteuole, aggett. che frutta, ò fruttifica.] Fructifer, a, um, 1.l.2 3.b. Plin. l.13.c.5. Cedri maiores duo genera: Quæ floret, fructum non fert: fructifera non floret, & in ea antecedentem fructum occupat noua. 2. Fructuarius, a, um, 3.l.2 & 4.b. Var. l.2.c 4 scrofam parere tot oportet porcos, quot mammas habet: si minus pariat; fructuariam idoneam non esse: si plures pariat, esse portentum. 3. Frugifer, a, um, 1.l. a.3.b. Liu. 6. Bel Pun. Cuius est. in sola alimentis frugifera. 4. Frugiferens, tis, o.g 1.4 l.2.3 b. Lucret.

Fruttificare, vedi Fruttare.

Frutto, vedi Frutta.

F V

FVcina, luogo doue i fabbri fanno bollire il ferro.] Vstrina, næ, f g. a.l. Plin. l.36.c 21.

Fuga, Fior fugga l'istesso, che fugita, e fugimento, il fugire.] Fuga, gæ, 1.b. Cic. pro Mur. Laboris fuga, desidiam coarguit.

Fuga vergognosa.] Fuga turpis, Ex Cic.

Fugace, e fuggitiuo. Fior anco fugitio e fuggeuole, che fugge.] Fugax, cis, o.g. 1.b. 2.l Plin. l.8 c.25. Crocodilus contra fugaces terribilis est, fugax contra consequentes. 2. Fugitiuus, a, um, 1.2.b. 3.l. Ex Cic.

Fugare, far fugire, metter in fuga] Fugo, as, 1.b. Plin. l.25. c.6 In manibus rami punicorum serpentes fugant. 2. In fugam conijcere Cæs. 2. Bell. Gall 3. In fugam agere cum accus. T. Liu 4 In fugam vertere. T. Liu. dec. 4. l.7. Classem in fugam verterunt. 5. In fugam conuertere cum accus. pers. Ex T. Liu.

Fuggire, scappare.] Fugio, fugis, 1.b. Sen. lib. 1. c. 10. Fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam vinum.

Fuggir souente, ò spesso.] Fugito, as, 1.a b. Plaut. in Capt. Quid credis, fugitant omnes hanc prouinciam.

Fugir via, ò altroue.] Aufugio, is, 1.l.2. & 3.b. Ter.

Fuggir di nascosto.] Subterfugio, gis, 2.b. Cic. Off. Vlysses simulatione insaniæ militiam subterfugere voluit.

Fuggire in quà e 'n là, ouer' in diuerse parti.] Diffugio, is, 2.b. Cic. ad Att. Omnes metu perterriti repentè diffugiunt.

Fuggire lontano.] Profugio, gis, 1.l. 2.b. Cic pro Dom. Ex Ponto Medea quondam profugisse dicitur.

Fuggire da vna parte, all'altra, cioè à i nemici come fanno i soldati.] Transfugio. is, 1.l. a.b Liu. l.2.

Chi fugge alla parte de' nemici] Transfuga, æ, 2.b. Liu. l.2. Ab Vrb. 2. Perfuga, gæ, 2 b. Cic. 3 Off.

Il fugir, che fanno i ribelli à i nemici.] Transfugium, ij, n. g. 2.3 b. Tac. l.18. Nihil eorum Vitellianos fallebat, crebris, vt in ciuili bello, transfugija.

Porsi à fuggire.] Se in fugam conferre. Cic. pro Cec. Eodem tempore se in fugam contulerunt amici. 2. Se in pedes conferre. Plaut. Bacch.

Quæ vt aspexi me contuli protinus in pedes.

3. Se in fugam conijcere. Cæs. 2. bell. Ciuil 4. Se in pedes conijcere. Ter. in Phorm. act 1 sc 4 Aliquid conuasassem, atque hinc me conijcerem protinus in pedes.

Fuggitore, colui che fugge] Fugitor, ris, 1 a.b. 3 l. in rect. & l. in obl. Plaut. Trin. qui sic ait. Acrem fugitorem.

Fugitore, che fugge dal suo padrone.] Herifuga, gæ, m.g. a.2.3.b. Apud Catul.

Fuggitrice, colei, che fugge.] Fugitrix, cis, 1.b. 2.com. 3.l. Ex Plaut. in Trin. & Suet. in Claud. c 35.

Fuligine, vedi Filigine.

Fuligni, e Fuligno, Città nota, & antica d'Italia nell'Vmbria, la quale non pur amena, e fertile; mà anco splendida, e celebre de geografi è nominata.] Fulginia, niæ, a. 3.b. Phil. Cluuer. Ital. Ant. l.2. cap.7. Haud procul Hispelo ad Tiniam amnem oppidum celebre est: quod à Silio lib. 8. Fulginia nominatur. 2 Fulcinium, nij. n g. 1.3 b. Appian. Bell. Ciuil. l.4 Ad fulcinium defluxeruot, oppidum 160. Stadijs à Perusia remotum. 3. Fulginium, nij. Io. Ant. Mag. Geogr. Fulginium amœna est in planitie, ac frugifera constitutum.

Fulignate, nome gent. e poss. di Fuligno.] Fulginas, tis, o.g. 1.3.l a.b Plin. l.3.c.14.

Fulminare, e saettare tirar fulmine, ò saetta] Fulmen emittere. Cic. 2. de Diu. Si ista Iuppiter significaret, iam multa frustra fulmina emitteret? 2. Fulmen iacere. Cic. 2. de Diu. Quomodo Iuppiter toties iaceret, cum fulmen vnum haberet? 3. Fulmen mittere. Horat. 1. Carm. od. 12. Tu parum castis inimica mittes fulmina lucis. 4 Fulmen moliri. Virg. 1. Georg. Ipse Pater media nimborum in nocte corusca fulmina molitur dextra. 5. Fulmen torquere. Virg. 4. Aen. 6. Fulmino, nas, 2.b. Sen. Quæst. Nat. lib. 2. c.23.

c.23. Minore vi ad fulgurandum opus est, quam ad fulminandum.

Fulminare, e saettare percuotere con fulmine, ò saetta.] Fulmen iacere. Cum præpositione, in. Cic. a de Diuin. Quid proficit Iuppiter, quum in medium mare fulmen iecit? Quid cum in altissimos montes? quod plerumque fit; quid, quum in desertas solitudines? 2. Fulmine icere cum accus. Cic a. de Diu 3. Fulmine percutere, vel ferire. Cic 3 de Nat. Dionysium igitur nec Olympius Iuppiter fulmine percussit, Aesculapius misero, diuturnoque morbo intabescentem interemit. 4. Fulmino, nas, a.b. Ex Sen. Herc. Fur.

Fulminante. partic. che fulmina.] Fulminans, antis, om. g. a.b Plin. l. 30.

Fulminatione, il fulminare, cioè tirar fulmini.] Fulminatio, nis, f g. a.b 3. l. Sen. quæst. Nat lib. a. c. s 2. Tria sunt ergo, quæ accidunt, fulgurationes, fulmina, & tonitrua. Fulguratio ostendit ignem, fulminatio, emittit. s. Fulminis emissio, Ex Cic. 3. de Nat. & a Tusc.

Fulminatione, il fulminare, cioè il percuotere con fulmine] Fulminatio, nis. Ex Ouid. a. Fulminis ictus Cic a. de Diu. Non ne perspicuum est ex prima admiratione hominum, quod tonitrua iactusque fulminum extimuissent, credidisse ea efficere rerum omnium præpotentem Iouem. 3. Fulminis percussio, vel percussus. Ex Cic. a Nat.

Fulminata, e saettata, colpo di fulmine, ò di saetta.] Fulminis ictus. Cic. 3. Off. Phaeton ictu fulminis deflagrauit 2. Fulminis percussio, vel percussus. Ex Cic. 2. Tuscul. 3. Ictus fulmineus. Horat. 3. Car. od 10.

Fulminata, ò saettata, cioè spatio d'vn tiro di fulmine, ò di saetta.] Fulminis iactus. Ex Cic. 3. Catil.

Fulminato, partic. percosso dal fulmine.] Fulguritus, ta, tum, a.b. & 3. l. Sen. Quæst. nat. lib. 2. c. 21. Omnibus fulguritis odor sulphureus est. 2 Fulminatus, ta, um, a.b. 3. l. Plin. l. a. cap 54. Vulnera fulminatorum frigidiora reliquo corpore sunt. 3 Fulmine, ictus, ta, tum. Plin. l. 28. cap. 4. E ligno, fulmine icto, terecta post terga manibus demorderi aliquid, qui doleat admoueri, remedio esse produnt. 4. Fulmine percussus, a, um. Cic. 3. de Nat. Aesculapiorum secundus, Secundi Mercurij frater, is, fulmine percussus dicitur humatus esse Cynosuris, 5 De cœlo tactus, a, um. Cic 1. de Diuin. Attruria de cœlo tacta scientissime animaduertit: eademque interpretatur, quid, quibusque ostendatur monstris, atque portentis.

Esser fulminato.] Fulmine, ici, vel percuti. Plin. l. a. c. 25. Pompeiano ex municipio M. Herennius decurio sereno die fulmine ictus est.

Degno d'esser fulminato.] Fulminandus, da, dum, a.b. Sen. Herc. fur. Fragimus quidquid luit fulminandum.

Fulminatore, colui, che fulmina.] Fulminis iaculator. Ex Cic. 3. de Nat. & Liu 1. Bel. Pun. a. Fulminans, antis, m.g. 2. b. Plin. l. 2. cap. 7. Alij in ipso Capitolio fallunt, ac fulminantem pejerant Iouem.

Fulminatore ridicolo, che tira piccoli fulmini, e senz'effetto.] Fulminaster, stri, a b. Cic. ad Att.

Fulminatrice, colei che fulmina.] Fulminis iaculatrix. Ex Cic. 2. de Diu & Ouid 5. Metam. 2. Fulminans, tis, fœmin. gen. 1. & 3. l. & a.b. Ex Plin. lib. 2, cap. 7. & Hor. 3. Car. od. 3.

Fulmine, saetta, che vien dal Cielo] Fulmen, nis, n.g. Plin. l. 2. c. 51. Quæ humida sunt fulmina, non vrunt, sed infuscant. 2 Telum trisulcum. Virg 3 Ignis trisulcus. Ouid. 3. Fulgur, ris, n.g. a.b. Plin. l. 28 c. 4.

Fulmine, che brugia.] Fulmen cremans. Plin. l. 2. c. 25. Fulmina cremantia &c.

Fulmine, che consuma di dentro, e non di fuori.] Fulmen clarum. Plin. l. 2. c. 51. Fulmen quod clarum vocant, mirificæ est naturæ, quo dolia exhauriuntur intactis operimentis, nullo alio vestigio relicto.

Fulmine, che dissipa, & non abbrugia.] Fulmen siccum. Plin l. a. c. 5. Fulmina, quæ sicca veniunt, non adurunt, sed dissipant.

Fulmine, che vien di giorno.] Fulmen diurnum. Plin.

Fulmine, che viene di notte.] Fulmen nocturnum. Plin l. a. c 51. Romam duo tantum fulmina ex ijs seruauere; diurna attribuentes Ioui, nocturna Summano.

Fumante, che fà fumo] Fumans, antis, om. gen. s. l. Martial. l. 12.

Fumantem vini nasum ne læseris vrsi.

Fumare, cioè far fumo.] Fumo, fumas, maui, matum, 1. l. Virg. 1. cl.

Fumaria, vedi Fumisterra.

Fumato, affumato.] Fumidus, da, dum, 1. l. 2. b Plin. l 37 c. 7. 2 Fumeus, a, um, s. l Martial. l. 13.

Fumigare, dar fumo, vedi Affumicare.

Fumisterra, fumaria, e fumoterra Rom. Fummosterno Fior. fumosterno Sen. herba così detta.] Capnus, ni, f. g. s l. Græc. Plin. l. 25 cap. 13. Capnus, quam pes gallinaceus vocant, succo caliginem discutit, itaque in medicamenta oculorum additur.

Fumo, vapor nero, che esce dal fuoco.] Fumus, fumi, m g. 1. l. Cic. in Pis. Paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore, atque fumo.

Fumoso, cioè che hà in se fumo ò manda fuori fumo.] Fumifer, a, um, 1. l. a b. Virg. 9. Aen. 2. Fumosus, a, um, 1. a. l. Cat de Re Rust c. 130. 3. Fumicosus, a, um, s. l. a. 3. b. Ouid. 7. Met. Fumificisque locum mugitibus impleuere.

Funambulo, quegli, che camina, ò gioca sù la fune.] Funambulus, li, 1. & a. l. 3. b. Suet. in Gal. c. 6. Prætor commissione ludorum floralium, nouum spectaculi genus, elephantes funambulos edidit. 2. Schœnobata, tæ, vel Schœnobates, tæ, m.g. 1. l. 2 & 3. b. Græc. Iuuen. Sat. 3. Augur Schœnobates, medicus, magnus omnis nonte. 3. Funirepus, i, 1. 3. l.

Da funambulo, a b. Apul. auuerbialmente.] Schœnobatico ritu, vel more ex Cic. & Var.

Di funambulo, addiett. Schœnobaticus, ca, cum, 1. l. a. 3. & 4. b Græc.

Arte di funambolo.] Schœnobatica, cæ, f gen. 1. l. a 3 & 4. b. Ex Cel. apud Cic. l. 8. ep. 1.

Fare l'arte di funambulo.] Schœnobaticam facere, vel factitare ex Cel. apud Cic. l 8 ep. 1.

Funaro, funaio, quegli che fà le funi.] Restio, nis, 1. l. 2. b. Plaut. Illi eunt buccidæ potius, quam ego sim restio. 2. Restiarius, rij, 3. l. 3. Schœnoplocus, ci, 1. l. a com. 3 b. Græc. 4 Scœnotrophus, phi, 1. a. l. 3 b.

Fune, corda di canape, ò d'altra materia, per vso di legare.] Funis, funis, m gen. & interdum, f.g. 1. l. Gel l. 13. cap. 20. Lucretius auribus inseruiens, funem feminino genere appellauit. 2. Restis, tis, f.g. Colum. lib. 11. cap. 3. Plaut in Persa.

Fune d'ancora.] Funis anchorarius. Cæs. 2. Bel. Ciuil. 2. Anchorale, lis, n.g. 2. b. 3 l. Plin.

Fune d'Argano.] Funis ductarius. Vitru. l. 10. c. 4.

Fune di canape.] Funis cannabinus. Cels l. 2. c. 2.

Fune di cuoio] Funis loreus Cato c. 3.

Fune forte.] Funis validus. Plin. l. 16. c. 24.

Fune grossa.] Restis crassa. Plaut. in Persa. Restim tibi cape crassam.

Fune di giunco.] Funis iunceus. Ex Plin. l. 6. c. 1.

Fune da naue.] Funis nauticus Colum. lib. 11. c. 3. 2. Rudens, tis, m. & f.g. 1 b Plaut in Rud Heus mane. G. quid maneam? T. dum hanc tibi rudentem quam trahis, complico.

Fune d'oro.] Funis aureus. Gel l. 13 c. 20.

Fune di palma] Funis palmeus. Ex Plin. l. 16. c. 24.

Fune di sparto.] Funis sparteus. Cat. cap. 3. Funibus sparteis ducantur

Fune da torchio.] Funis torculus Cat. c. 135.

Funicella, ò funicello, dimin. fune piccola.] Funiculus, li, masc gen. 1. l. a. 3. b. Quint. lib. 1. cap. 6. Diminutio genus detegit, vt funem masculinum esse, funiculus ostendit.

Funebre, addiett. di funerale, ò mortorio] Funebris, & hoc, bre, 1. l. a. com. Cic. a. de Leg. 2. Funereus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Virg 4 Aen.

Funerale, vedi Mortorio.

Fuochi, cioè famiglie.] Familiæ, arum. Maff. l. 1. ep. 9.

Fruftar fouente, ò fpeffo] Verberito as, t.l.a 3.b. Ex Pomp. fest. l.19. Qui fic ait: Verberitate. Cato frequentatiuè ab eo, quod eft verbero, dixit.

Fruftato.] Virgis cæfus, fa, fum. Cic. in Ver. 2. Flagellatus, ta, tum, 1.b. 3.l. 3. Verberatus, ta, tum, 2.b. 3.l.

Frutta, Fior. frutto. Sen. il parto de gli arbori, e d'alcune erbe.] Fructus, tus, m.g 1.l. Colum.

Cofa, che frutta molto, intefo d'arbori, ò piante] Multifer, a, um 1.l. 2.3 b. Plin. l.19.3 b. Plin. l.19. c.8. Qui de braffica loquens, multiferum genus dicit.

Fruttaiolo, e fruttarolo.] Pomarius, rij. Horat. l.2. Serm. Sat.3.

Fruttare, e fruttificare, cioè far, ò render frutto.] Fructum creare Quint. l.5. cap. 11. Vt fi animam dicas excolendam, fimilitudine vtaris terræ, quæ neglecta, fentes, atque dumos, culta fructus creat 2 Fructum edere. Cic. 2. de Nat. Oues, neque ali, neque fuftentari, neque nullum fructum edere ea fe, fine cultu hominum, & curatione potuiffent. 3. Fructum dare Colum de Arb. c 16. Arbuftum inter quadragenos pedes difpofitum effe conuenit Sic enim, & ipfæ arbores, & oppofitæ vites melius conualefcunt, fructumque meliorem dabunt. 4. Fructum ferre. Plin. l.13. c.4. Sunt quidem palmæ in Europa, vulgoque Italiæ, fed fteriles. Ferunt in maritimis Hifpaniæ fructum, verùm immitem; dulcem in Africa, fed ftatim euanefcentem. 5. Fructum emittere. Plin. l.12. c.6. Arbos fructum cortice emittit. 6. Fero, fers. Plin. l.13. c.4. Palmæ ferunt ftatim in trimatu. In Cypro vero, Syria, Aegypto, quadrimæ aliæ, aliæ quinquennes altitudine hominis, nullo intus pomi ligno quamdiu funt nouellæ. 7. Fructum gignere. Plin. l.16. c.34. 8. Fructui effe cum dat. Var. l.3 c 3.9 Fructum fundere. Plin. l 13. c.7. Cypria ficus fructus quaternos fundit, toties & germinat.

Cofa, che frutta con produr ogni cofa.] Omnifer, a, um, 1.l. 2.3.b. Ouid. 2. Metam. Vbi de terra loquens, fic ait.

Suftulit omniferos collo tenus arida vultus.

Fruttaria, luogo doue fi vendono i frutti.] Forum pomarium.

Fruttarolo, vedi Fruttaiolo.

Frutti che ftanno sù l'arbore.] Fructus ad matrem, vel in matre pendentes. 2. Fructus pendentes. Plin. l 15. c.15 & l.17 cap 1 Depugnat cum feris homo circa caducos fructus: circa pendentes verò cum altibus.

Frutti colti per terra] Fructus caduci. Ex Plin.

Frutti della terra.] Fructus terreftres. Var. lib 1. in Proœm.

Frutti primaticci.] Fructus præcoces, vel præcoques. Colum. lib. 3. cap. 6 2. Præcoquæ maturitatis fructus. Ex eod.

Stanza, ò luogo da ripore frutti.] Pomarium, rij, n. gen. 1.2.l. Ex Caton. 2. Oporotheca cæ, t.3.b. 4.l. fœm. gen. a Græc

Frutti, cioè vfura, ò intereffe, che fi paga per i denari pofti ad intereffe.] Vfura, ræ, f.g Cic. 2 ad Attic.

Condannare vno ne' frutti.] Aliquem in vfuram damnare, vel condemnare. Ex Pland.

Pagare i frutti, cioè l'intereffe.] Vfuram pendere. Cic. Attic. l 12. Pecuniæ vfuram Silio pendemus. 2. Vfuram foluere Cic.

Fruttifero, e frutteuole, aggett. che frutta, ò fruttifica.] Fructifer, a, um, 1.l. 2 3.b. Plin. l.1 3. c.5. Cedri maiores duo genera: Quæ floret, fructum non fert: fructifera non floret, & in ea antecedentem fructum occupat nouus. 2. Fructuarius, a, um, 3.l.2 & 4 b. Var. l.2. c 4 fcrofam parere tot oportet porcos, quot mammas habet: fi minus pariat; fructuariam idoneam non effe: fi plures pariat, effe portentum. 3. Frugifer, a, um, 1.l. 2.3.b. Liu. 6. Bel Pun. Cuius eft. In fola alimentis frugifera. 4. Frugiferens, tis, o.g 1.4 l.2.3 b. Lucret.

Fruttificare, vedi Fruttare.

Frutto, vedi Frutta.

F V

Fvcina, luogo doue i fabbri fanno bollire il ferro.] Vftrina, næ, f g. 2.l. Plin. l.36. c 21.

Fuga, Fior fugga l'ifteffo, che fugita, e fugimento, il fugire.] Fuga, gæ, 1.b. Cic pro Mur. Laboris fuga, defidiam coarguit.

Fuga vergognofa.] Fuga turpis, Ex Cic.

Fugace, e fuggitiuo. Fior. anco fugitio e fuggeuole, che fugge.] Fugax, cis, o.g. 1.b. 2.l Plin l.8 c.25. Crocodilus contra fugaces terribilis eft, fugax contra confequentes. 2. Fugitiuus, a, um, 1.2.b. 3.l. Ex Cic.

Fugare, far fugire, metter in fuga] Fugo, as, 1.b. Plin. l.23. c.6 In manibus rami punicorum ferpentes fugant. 2. In fugam conijcere Cæf. 2. Bell. Gall 3. In fugam agere cum accuf T. Liu 4 In fugam vertere. T. Liu. dec.4. l.7. Claffem in fugam vertetunt. 5. In fugam conuertere cum accuf. perf. Ex T. Liu.

Fuggire, fcappare.] Fugio, fugis, 1.b. Sen. lib. 1. c. 10. Fuge multitudinem, fuge paucitatem, fuge etiam vinum.

Fuggir fouente, ò fpeffo.] Fugito, as, 1.2 b. Plaut. in Capt. Quid credis, fugitant omnes hanc prouinciam.

Fugir via, ò altroue.] Aufugio, is, 1.l.2. & 3.b. Ter.

Fuggir di nafcofto.] Subterfugio, gis, 2.b. Cic. Off. Vlyffes fimulatione infaniæ militiam fubterfugere voluit.

Fuggire in quà e'n là, ouer'in diuerfe parti.] Diffugio, is, 2.b. Cic. ad Att. Omnes metu perterriti repentè diffugiunt.

Fuggire lontano.] Profugio, gis, 1.l. 2.b. Cic pro Dom. Ex Ponto Medea quondam profugiffe dicitur.

Fuggire da vna parte, all'altra, cioè à i nemici come fanno i foldati.] Transfugio is, 1.l. 2.b. Liu. l.2.

Chi fugge alla parte de' nemici] Transfuga, æ, 2.b. Liu. l.2. Ab Vrb. 2. Perfuga, gæ, 2 b. Cic. 3 Off.

Il fugir, che fanno i ribelli à i nemici.] Transfugium, ij, n. g. 2.3 b. Tac. l.18. Nihil eorum Vitellianos fallebat, crebris, vt in ciuili bello, transfugijs.

Porfi à fuggire.] Se in fugam conferre. Cic. pro Cec. Eodem tempore fe in fugam contulerunt amici. 2. Se in pedes conferre. Plaut. Bacch.

Quæ vt afpexi me contuli protinus in pedes.

3. Se in fugam conijcere. Cæf. 2. bell. Ciuil 4. Se in pedes conijcere. Ter. in Phorm. 1& 1. fc 4 Aliquid conuafaffem, atque hinc me conijcerem protinus in pedes.

Fuggitore, colui che fugge.] Fugitor, ris, 2.b. 3 l. in rect. & l. in obl. Plaut. Trin. qui fic ait. Aerem fugitorem.

Fugitore, che fugge dal fuo padrone.] Herifuga, gæ, m.g. 1.2. 3.b. Apud Catul.

Fuggitrice, colei, che fugge.] Fugitrix, cis, 1.b. 2.com. 3.l. Ex Plaut. in Trin. & Suet. in Claud. c 35.

Fuligine, vedi Filigine.

Fuligni, e Fuligno, Città nota, & antica d'Italia nell'Vmbria, la quale non pur amena, e fertile; mà anco fplendida, e celebre de geografi è nominata.] Fulginia, niæ, 2.3.b. Phil. Cluuer. Ital. Ant. l.2. cap.7. Haud procul Hifpelo ad Tiniam amnem oppidum celebre eft: quod à Silio lib. 8. Fulginia nominatur. a Fulcinium, nij. n g. 1.3 b. Appian. Bell. Ciuil. l.4 Ad fulcinium defluxerunt, oppidum 160. Stadijs à Perufia remotum. 3. Fulginium, nij. Io. Ant. Mag. Geogr. Fulginium amœna eft in planitie, ac frugifera conftitutum.

Fulignate, nome gent. e poff. di Fuligno.] Fulginas, tis, o.g. 1.3 l 2.b Plin. l.3. c.14.

Fulminare, e faettare tirar fulmine, ò faetta] Fulmen emittere. Cic. 2. de Diu. Si ifta Iuppiter fignificaret, tam multa fruftra fulmina emitteret? 2. Fulmen iacere. Cic. 2. de Diu. Quomodo Iuppiter toties iaceret, cum fulmen vnum haberet? 3. Fulmen mittere. Horat. 1. Carm. od. 12. Tu parum caftis inimica mittes fulmina lucis. 4. Fulmen moliri. Virg. 1. Georg. Ipfe Pater media nimborum in nocte corufca fulmina molitur dextra. 5. Fulmen torquere. Virg. 4. Aen. 6. Fulmino, nas, 2.b. Sen. Quæft. Nat. lib. 2. c.23.

c. 23. Minore vi ad fulgurandum opus est, quam ad fulminandum.

Fulminare, e saettare percuotere con fulmine, ò saetta.] Fulmen iacere. Cum præpositione, io. Cic. 2 de Diuin. Quid proficit Iuppiter, quum in medium mare fulmen iecit? Quid cum in altissimos montes? quod plerumque fit; quid, quum in desertas solitudines? 2. Fulmine icere cum accus. Cic. 2. de Diu 3. Fulmine percutere, vel ferire. Cic 3 de Nat. Dionysium igitur nec Olympius Iuppiter fulmine percussit, Aesculapius misero, diuturnoque morbo intabescentem interemit. 4. Fulmino, nas, a. b. Ex Sen. Herc Fur.

Fulminante, partic. che fulmina.] Fulminans, antis, om. g. a b Plin. l. 30.

Fulminatione, il fulminare, cioè tirar fulmini.] Fulminatio, nis, f g. a. b 3 l. Sen. quæst. Nat lib. 2. c. 12. Tria sunt ergo, quæ accidunt, fulgurationes, fulmina, & tonitrua. Fulguratio ostendit ignem, fulminatio, emittit. 2. Fulminis emissio, Ex Cic. 3. de Nat. & 2 Tusc.

Fulminatione, il fulminare, cioè il percuotere con fulmine] Fulminatio, ois. Ex Ouid. 2. Fulminis iactus Cic. 2. de Diu. Non ne perspicuum est ex prima admiratione hominum, quod tonitrua iactusque fulminum extimuissent, credidisse ea efficere rerum omnium præpotentem Iouem. 3. Fulminis percussio, vel percussus. Ex Cic. de Nat.

Fulminata, e saettata, colpo di fulmine, ò di saetta.] Fulminis ictus. Cic. 3. Off. Phaeton ictu fulminis deflagrauit 2. Fulminis percussio, vel percussus. Ex Cic. 2. Tuscul. 3. Ictus fulmineus. Horat. 3. Car. od 10.

Fulminata, ò saettata, cioè spatio d'vn tiro di fulmine, ò di saetta.] Fulminis iactus. Ex Cic. 3. Catil.

Fulminato, partic. percosso dal fulmine.] Fulguritus, ta, tum, a. b. & 3. l. Sen. Quæst. nat. lib. 2. c. 21. Omnibus fulguritis odor sulphureus est. 2 Fulminatus, ta, um, a. b. 3. l. Plin. l. 2. cap 54. Vulnera fulminatorum frigidiora reliquo corpore sunt. 3 Fulmine, ictus, ta, tum. Plin. l. 28. cap. 4. E ligno, fulmine icto, reiectis post terga manibus demorderi aliquid, qui doleat admoueri, remedio esse produnt. 4. Fulmine percussus, a, um. Cic. 3. de Nat. Aesculapiorum secundus, Secundi Mercurij frater, is, fulmine percussus dicitur humatus esse Cynosuris, 5 De cœlo tactus, a, um. Cic 1. de Diuin. Aetruria de cœlo tacta scientissime animaduertit; eademque interpretatur, quid, quibusque ostendatur monstris, atque portentis.

Esser fulminato.] Fulmine, ici, vel percuti. Plin. l. 2. c. 25. Pompeiano ex municipio M. Herennius decurio sereno die fulmine ictus est.

Degno d'esser fulminato.] Fulminandus, da, dum, a. b. Sen. Herc. fur. Fregimus quidquid luit fulminandum.

Fulminatore, colui, che fulmina.] Fulminis iaculator. Ex Cic. 3. de Nat. & Liu. 1. Bel. Pun. 2. Fulminans, antis, m. g. 2. b. Plin. l. 2. cap. 7. Alij in ipso Capitolio fallunt, ac fulminantem peierant Iouem.

Fulminatore ridicolo, che tira piccoli fulmini, e senz' effetto.] Fulminaster, stri, a b. Cic. ad Att.

Fulminatrice, colei che fulmina.] Fulminis iaculatrix. Ex Cic. 2. de Diu & Ouid 5. Metam. 2. Fulminans, tis, fœmin. gen. r. & 3. l. & 2. b. Ex Plin. lib. 2. cap. 7. & Hor. 3. Car. od. 3.

Fulmine, saetta, che vien dal Cielo] Fulmen, nis, n. g. Plin. l. 2. c. 51. Quæ humida sunt fulmina, non vrunt, sed infuscant. 2 Telum trisulcum. Virg 3 Ignis trisulcus. Ouid. 3. Fulgur, ris, n. g. a. b. Plin. l. 28 c. 4.

Fulmine, che brugia.] Fulmen cremans. Plin. l. 2. c. 25. Fulmina cremantia &c.

Fulmine, che consuma di dentro, e non di fuori.] Fulmen clarum. Plin. l. 2. c. 51. Fulmen quod clarum vocant, mirificæ est naturæ, quo dolia exhauriuntur intactis operimentis, nullo alio vestigio relicto.

Fulmine, che dissipa, & non abbrugia.] Fulmen siccum. Plin l. 2. c. 5. Fulmina, quæ sicca veniunt, non adurunt, sed dissipant.

Fulmine, che vien di giorno.] Fulmen diurnum. Plin.

Fulmine, che viene di notte.] Fulmen nocturnum. Plin l. 2. c 51. Romani duo tantum fulmina ex ijs seruauere; diurna attribuentes Ioui, nocturna Summano.

Fumante, che fà fumo] Fumans, antis, om. gen. r. l. Martial. l. 12.

Fumantem vini nasum ne læseris vrsi.

Fumare, cioè far fumo.] Fumo, fumas, maui, matum, r. l. Virg. 1. Ecl.

Fumaria. vedi Fumisterra.

Fumato, affumato.] Fumidus, da, dum, r. l. a. b Plin. l 37 c. 7. 2 Fumeus, a, um, 3. l. Martial. l. 53.

Fumigare, dar fumo, vedi Affumicare.

Fumisterra, fumaria, e fumoterra Rom. Fummosterno Fior. fumosterno Sen. herba così detta.] Capnus, ni, f. g. 1 l. Græc. Plin. l. 25 cap. 13. Capnus, quam pes gallinaceus vocant, succo caliginem discutit, itaque in medicamenta oculorum additur.

Fumo, vapor nero, che esce dal fuoco.] Fumus, fumi, m g. r. l. Cic. in Pis. Paulisper stetimus in illo ganearum tuarum nidore, atque fumo.

Fumoso, cioè che hà in se fumo ò manda fuori fumo.] Fumifer, a, um, 3. l. a b. Virg. 9. Aen. 2. Fumosus, a, um, 1. a. l. Cat de Re Rust c. 130. 3. Fumicosus, a, um, 3. l. 2. 3. b. Ouid. 7. Met. Fumificisque locum mugitibus impleuere.

Funambulo, quegli, che camina, ò gioca sù la fune.] Funambulus, li, 1. & a. l. 3. b. Suet. in Gal. c. 6. Prætor commissione ludorum floralium, nouum spectaculi genus, elephantes funambulos edidit. 2. Schœnobata, tæ, vel Schœnobates, tæ, m. g. 1. l. 2 & 3. b. Græc. Iuuen. Sat. 3. Augur Schœnobates, medicus, magnus omnia nouit. 3. Funirepus, i, 1. 3. l.

Da funambulo, a b. Apul. auuerbialmente.] Schœnobatico ritu, vel more ex Cic. & Var.

Di funambulo, addiett. Schœnobaticus, ca, cum, 1. l. 2. 3. & 4. b Græc.

Arte di funambolo] Schœnobatica, cæ, f gen. 3. l. a 3 & 4. b. Ex Cel. apud Cic. l. 8. ep. 1.

Fare l'arte di funambulo.] Schœnobaticam facere, vel factitare ex Cel. apud Cic. l 8 ep. 1.

Funaro, funaio, quegli che fà le funi.] Restio, nis, 1. l. 2. b. Plaut. Illi erunt buccidæ potius, quam ego sim restio. 2. Restiarius, rij, 3. l. 3. Schœnoplocus, ci, 1. l. 2 com. 3 b. Græc. 4 Scœnotrophus, phi, 1. 2. l. 3 b.

Fune, corda di canape, ò d'altra materia, per vso di legare.] Funis, funis, m gen. & interdum, f. g. 1. l. Gel l. 13. cap. 20. Lucretius auribus inseruiens, funem feminino genere appellauit. 2. Restis, tis, f. g. Colum. lib. 11. cap. 3. Plaut in Persa.

Fune d'ancora.] Funis anchorarius. Cæs. 2. Bel. Ciuil. 2. Anchorale, lis, n. g. a. b. 3 l. Plin.

Fune d'Argano.] Funis ductarius. Vitru. l. 10. c. 4.

Fune di canape.] Funis cannabinus. Cels l. 2. c. 2.

Fune di cuoio] Funis loreus Cato. c 3.

Fune forte.] Funis validus. Plin. l. 16 c. 24.

Fune grossa.] Restis crassa. Plaut. in Persa. Restim tibi cape crassam.

Fune di giunco.] Funis iunceus. Ex Plin. l. 6. c. 1.

Fune da naue.] Funis nauticus Colum. lib. 11. c. 3. 2. Rudens, tis, m. & f. g. r b Plaut in Rud Heus mane. G. quid maneam? T. dum hanc tibi rudentem quam trahis complico.

Fune d'oro.] Funis aureus. Gel l. 13 c. 20.

Fune di palma] Funis palmeus. Ex Plin. l. 16. c. 24.

Fune di sparto] Funis sparteus. Cat. cap. 3. Funibus sparteis ducantur

Fune da torchio.] Funis torculus Cat. c. 135.

Funicella, ò funicello, dimin. fune piccola.] Funiculus, li, masc gen. r. l. a. 3. b. Quint. lib. 1. cap. 6. Diminutio genus detegit, vt funem masculinum esse, funiculus ostendit.

Funebre, addiett. di funerale, ò mortorio] Funebris, & hoc, bre, r. l. a. com. Cic. 2. de Leg. 2. Funereus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Virg 4 Aen.

Funerale, vedi Mortorio.

Fuochi, cioè famiglie.] Familiæ, arum. Maff. l. 1. ep. 9.

2. Domicilla, orum, n.g. & num.plur. 1.2.3 4 b. Cic. pro Arch.
Fuoco, vedi Foco.
Fuora, fuore, e fuori, auuerb. significante moto à luogo.] Foras, 1.b. & 2.l. Cic. ad Att. l. 1 3. Scripta nostra nusquam malo esse, quàm apud te: sed ea tum foras dari, quum vtrique nostrum videbitur.
Fuori, prepofit.] Extra Gell. l. 2 c. 29. Omnia, quæ extra nos, extraque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque pro nobis dicamus.
Fuori auuerb. signif. stato in luogo.] Foris, 1.b. Cic. Parua sunt foris arma, nisi sit consilium Domi.
Tener fuori, ò lontano.] Arceo, es. Cic. 2. Prohibeo, es, 1.2. 3.b. Ex eod.
Fuori, signif. moto di luogo.] Foris. Cic.
Di fuori, dalla parte di fuori.] Extrinsecus, 3 b Cic. Tusc Corporum adiumenta adhibentur extrinsecus, animorum salus inclusa in ipsis est. 2. Ab exteriore parte. Cels. l. 7. c. 7. 3. Foris. Cic. in Ver. Nunquam quæ rem foris. 4. Forinsecus, 1.3.b Plin. l. 1 3. c. 22. Quarundam arborum naturæ lignum omne corticis loco habent, hoc est forinsecus.
Cose, che sono di fuori, ò esteriori.] Quæ extra sunt. Cic. 2. De Nat. Sensibus, & animo ea, quæ extra sunt percipimus.
Fuor di modo, ò misura.] Extra modum. Cic. pro Syll. Ne extra modum sumptu, & magnificentia prodeas. 2. Præter modum Cic. ad Att. l. 15.
Fuor di pensiere.] Præter opinionem, seu cogitationem. Cic. 1. Philip.
Fuor di proposito.] Abre. Ex Cic ad Att.
Fuor di ragione.] Alienum à ratione. Ex Cic. Cuius est: Alienus ab ætate, institutis &c.
Fuor di tempo auuerb.] Intempestiuè, 4. l. Cic. Off. Alieno tempore, Ex Virg. Cuius est: Alienis mensibus æstas.
Fuor di tempo, addiett.] Intempestiuus, ua, uum, 4. l. Cic. de Am. Amicitia nunquam intempestiua, nunquam molesta est.
Furace, addiett. inclinato à furare.] Furax, cis, o.g. & 1.2.l. Cic. 2. de Or. Ridiculum est illud Neronianum vetus in furace seruo, solum esse cui domi nihil sit obsignatum, & occlusum.
Più furace.] Furacior, & hoc eius, 1. & 2. l. Ex Cat. cap 94.
Furacemente, auuerb. con furacità.] Furaciter. 1. 2. l. 3 b. Ex Liu.
Furacetto, diminut. alquanto furace.] Furaculus, la, lum, 1.2. l. 3.b. Ex Gel. Cuius est: vox Audaculus.
Furacissimamente, auuerb. superlat. con somma furacità.] Furacissimè, 1 2.3.5 l. 4.b Cic. in Vat. Omnium domos, apothecas, naues furacissimè scrutari.
Furacissimo superl.] Furacissimum, ma, mum, 1. & 2. l. Cic. in Pis.
Furacità inclinatione à furare] Furacitas, tis, f g 1. & 2 l. & 3 b. Plin. l. 10. c. 28 Ad Larinum lacum ciconiæ non permanent: sicuti nec octauum citra lapidem ab eo, immensa alioqui finitimo Insubrium tractu examina gracculorum monedularumque, cui soli aui furacitas, auri, argentique præcipuè mira est.
Con furacità, auuerb.] Furaciter, 1. & 2.l. & 3.b. Ex Cic. In Vat.
Furare, vedi Robbare.
Furbacchiotto, vedi Ladroncello.
Furfante huomo di mal'affare.] Scelestus, a, um, 1. b. Ex Cic.
Furfantaria, Fior. furfanteria. Sen. cioè tristitia.] Flagitium, tij, 1.l. 2.3.b. Hor scelus, eris, 1.b. Cic. in Pis.
Furo, e furbo, vedi Ladro.
Furia, e furore, ira sfrenata.] Furor, ris, 1.b. Virg. 1. Aen.
Furiare, cioè far furia.] Furo, ris, 1.b. Cic. l. c. Off. Versutum, & callidum factum Solonis, qui quo tutior vita eius esset, & plus aliquando Reip. prodesse posset, furere se simulauit.
Furibondo.] Furibundus, da, dum, addiett. 1. 2, b. Sall 2.
Furens, furentis, om gen. 1 b. Cic. in Catil. 3. Furiosus, sa, sum, 1. 2 b. 3 l Cic. pro Sex Rosc Vecors, furiosus, mente captus, tragico illo Oreste, aut Athamante dementior.
Furie infernali.] Eumenides dum, 1 l. 2 3.b. Cic. 2. Furiæ, arum, 1.2.b. Cic. pro Sex Rosc.
Furiosamente, auuerb.] Furenter, 1.b. Cic. 2. Furiosè. Cic ad Att. Etsi solet eum, cum aliquid furiosè fecit, pœnitere.
Furore, vedi Furia.
Furtiuamente, ò di furto, auuerb. cioè nascostamente, ò di nascosto.] Furtim, 1.l. Cic 4 ad Att. ep 3. In comitium Milo de nocte venit: Metellus cum prima luce furtim in campum, itineribus propè deuijs currebat. 2. Furtiuè, 1.2. & 3.l. Plaut. in Pœn.
Furto, vedi Robamento.
Furaggine, altramente silio; arbusto di cui si fan le fusa.] Siler, is, neutr. gen. 1. & 2.b Plin. l. 24. cap. 10. Sileris folia illita fronti, capitis dolores sedant. Eiusdem semen tritum in oleo, phthiriases coercent. Serpentes, & hunc fruticem refugiunt, baculumque rustici ob id ex eo gerunt.
Fusaio, e fusaro, facitor di fusi.] Fusarius, rij, m.g. 1. & 2.l. & 3.b Ex Cic. de Clar. Or.
Fusaiuoletto, e vertecchietto, dimin fusaiuolo, ò vertecchio piccolo.] Verticillum, li, n.g. 1.3.l. 2.b. Sipont. in Mart. A verto fit verticulum, cuius diminutiuum est verticillum, & significat instrumentum illud, quod fuso adhibetur, vt faciliùs vertatur.
Fusaiuoli ornamenti ne' frontispitij delle facciate] Astragali, lorum, m. gen. & num. plur. 1 l. 2.3.b. Ex Vitr. lib. 3. cap. 3.
Fusaiuolo, e vertecchio, quel piccolo strumento, che s'infilza nel fuso, perche filando giri più vnitamente.] Verticulum, li, n g. 1.l 2. & 3.b. Sypont. in Mart Verticulum dicimus, quod apponitur fusis, vt melius nendo vertantur.
Fatto à modo di fusaiuolo.] Verticulatus, a, um, 1.4.l. 2. 3 b Cels. l. 8.
Fuso stromento piccolo di legno, nel quale si raccoglie il filo, che filando si trae giù dalla rocca.] Fusus, si, m.g. 1 l Plin. l. 7. c. 56. Fusos in lanificio Closter filius Arachnes inuenit; linum, & retia Arachne Idem Plin. lib. 20. cap. 2.
Volgere, ò girar' il fuso.] Fusum torquere Plin l. 28. cap. 2. Pagana lege in plerisque Italiæ prædijs cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes, torqueant fusos, aut omninò detectos ferant quoniam aduersetur id omnium spei, præcipuèque frugum.
Fusta sorte di nauiglio da remo, da corseggiare.] Myoparo, nis, m.g. 1 2.3.b. Non Marc Myoparo est nauicula piratarum.
Fusto gambo di cauoli, lattuga, e simili.] Thyrsus, si, m g. Plin 2. Caulis, caulis, m g. Cic. 3. Scapus, i, 1 l. Plin lib 18. cap 10 Inuentus est iam, & scapus vnus centum fab is onustus.
Fusto, e gambo: stelo, e stipite, tronco, e troncone: Fior. pedale, Sen. pedone, parte d'albero, da cui procedono i rami; Vedi Tronco.
Fusto di colonna.] Scapus, pi, 1.l. Vitr. l. 3. c. 3.
Futuro, addiett. cosa che sarà.] Futurus, a, um, 1.b. 2.l. Virg. 10 Aen.

Nescia mens hominum fati, sortisque futuræ.

G A

Gabbamento, il gabbare.] Fraudatio, nis, f. g. 1.2.l. Cic. 3. Offic.
Gabbano, mantello di panno con maniche per vso di caualcare; hoggi detto palandrano] Vestis viatoria. Ex Plin. l. 26 c 10. 2 Penula, læ, f.g. 1 l. 2.b 1. Cicero. 3. Lacerna, næ, 1.b 2.l. f.g. Cic. ad Att.
Gabbano co'l capuccin, da contadino.] Cucullio, nis, m.g.

m g. 1.2.3.b. Cato c. 2. 2.Cuculus,i, m.g. 1.b. 2.l.Colum. & Iuuen. Sat 6.

Gabbano di feltro. Vedi feltro.

Chi porta il gabbano.] Penulatus,a, um, 1.3.l. 2.b. Cic.2. Lacerna amictus,a,um. Ex eod.

Gabbare, vedi Ingannare.

Gabella, vedi Gabella.

Gabbia, arnese, da tener' vccelli racchiusi.] Cauea,æ,f.g.1.2. b.Var.4.De Lin. A cauo dicta est cauea, & caule, & conuallis, cauata vallis.

Gabbia di naue, ouer gangia.] Carchesium,sij n g.2.l.Non. Marc. Carchesium est summa pars mali, idest foramina, quæ summo mali funes recipiunt.

Gabbietta dimin gabbia piccola.] Caueola, læ, 1.2.3.b. Sicome, ex aurea, aureola.

Gabbo, cioè beffe. vedi Beffe.

Farsi gabbo l'istesso, che beffeggiare, vedi Beffare.

Gabella, dazio e dogana: quel che si paga al Principe, per le cose, che si comprano, ò si trasportano.] Vectigal, lis, n.g 1.2.l.3.b.in rect & l.in obl.Cic. pro leg. Man Vectigalia neruos esse Reipublicæ semper duximus. 2.Tributum,ti,1.b.2.l.Pomp.Fest.l.18 Tributum est dictum quia ex priuato in publicum tribuitur.

Gabella grossa.] Vectigal magnum. Cic.In Parad. 2.Vectigal grande.Cic 2.de Leg Agr.

Gabella determinata, ò stabile.] Vectigal certum. Cic. in Ver.

Gabella piccola, ò poca.] Vectigal paruum, Ex Cic Ad Att. 2. Vectigal tenue. Cic. in Parad.

Gabella della carne.] Vectigal carnarium, Ex Orat. & Mart.

Gabella del porto.] Portorium,rij,n.g. 2 l.Non.Marc.Portorium dicitur merces quæ portitoribus datur. Plaut. in Asin Ego portitorem priuabo portorio.

Gabella del sale.] Vectigal salarium. Ex Plin.2.Salariæ annonæ vectigal.Ex Liu.lib.9 Bel.Pun.Vectigal etiam nouum ex salaria annona statuerunt.

Gabella del vino.] Vectigal vinarium Ex Cic.

Defraudare la gabella.] Vectigal fraudare. Cæs. 3. Bel. Ciuil.

Defraudator di gabella.] Vectigalis fraudator. Ex Cæs. & Cic.

Defraudamento di gabella.] Vectigalis fraudatio. Ex Cæs. & Cic.

Essentionar' vno dalla gabella.] Aliquem immunem facere. Cum abl.Ex Liu.1. ab Vrbe.

Imporre, ò metter vna gabella.] Vectigal constituere. Cic. ad Att.l.2. 2.Vectigal instituere. Ex Cic pro Font.3.Vectigal imponere.Cic.2.de Leg Agr.

Leuar la gabella.] Vectigal abrumpere Tacit.l 20. Abrumpite vectigalia, quibus Romani plus aduersus subiectos, quam armis valent 2 Vectigal collere. Ex Cic.

Obligar, ò sottopor' alcuno alla gabella.] Aliquem vectigalem facere.] Ex Cæs.4 Bel.Gal.

Obligato ò soggetto alla gabella.] Vectigalis, & hoc le. 2.3.l. Cic.de Prou. Cons. Vectigales, & stipendiarios liberauit.

Franco di gabella.] Immunis, & hoc ne, Cic.3 Offic. Piratas immunes, socios vectigales habemus.

Pagare la gabella] Vectigal pendere.Cic.ad Q.Fr.l.1. ep.1. 2.Vectigal pensitare. Cic. pro Lege Man.

Rimetter' vna gabella già dismessa.] Vectigal reuocare. Suet.in Vesp. c.16 Vespasianus non contentus omissa vectigalia reuocasse, noua, & grauia addidit.

Riscuotere la gabella.] Vectigal exigere. Cic.ad Q. Frat. l.1.ep 1.

Di gabella, ò spettante à gabella.] Vectigalis, & hoc le. Cic.3.Ver.

Gabellaccia, ò gabellone, accrescit gabella molto grande.] Vectigal permagnum, vel pergrande, Cic.pro Leg. Agr. Decem viros iubet omnibus agris prægrande vectigal imponere.

Gabelliera, datiera, e gabellotta, colei, che hà in affitto, ò riscote le gabelle.] Publicana, næ, fœm.gen. 2.b. 3 l. Cic.5. Ver.2. Telonaria, riæ, f.gen. 1.b.2 3.l. Ex Non.Marc.

Gabelliere, datiere, secondo altri gabellotto, chi tiene affitto, ò riscuote le gabelle.] Publicanus, ni. Cic. pro Plan.flos Equitum Romanorum, ornamentum Ciuitatis, firmamentum Reip. Publicanorum ordine continetur, Vlpian. Publicani dicuntur, qui publica vectigalia habent conducta 2.Telonarius,rij,m.g Non.Marc.

Gabelliere di porto.] Portitor,toris, m g. 2.b. Non.Marc. Portitores dicuntur telonarij, qui portum obsident, vt ex eo vectigal accipiant.

Gabriele, e Gabriello, nome proprio d'Arcangelo, che dell'Incarnation del Verbo fù degnissimo messaggiere.] Gabriel,lis,1.com.2 b.3.l. Hor Turs.Laur. hist.lib.2. cap.3. Sic Igitur habeto (aiebat Virgo) Sacram ædem vestris nuper illatam finibus, illam esse domum, vbi ego olim genita, vbi fermè educata sum. Hic ergo Archangeli Gabrielis nuntio diuinam concepi sobolem: & Verbum Caro factum est.

Gaeta città nobilissima, & antichissima d'Italia in Campagna singolarmente da Ferdinando Rè d'Aragona, e dall'Imperator Carlo V. Fauoreggiata, di cui sono discesi molti huomini di pregio in arme; dottrina, gouerno, & auuenentezza di costumi.] Caieta, tæ, 1.& 2.l. Io: Ant. Maginus in Georg Caieta vrbs est permunita, quæ portum habet celeberrimum, & arcem summo in monte inuictissimam.

Gaeta nome di donna, nutrice di Enea Troiano, la qual diede il nome all'Illustrissima Città di Gaeta.] Caieta,tæ,1. & 2.l. Virg 7 Aen.

Tu quoque lictoribus nostris Aeneia nutrix
Æternam moriens famam Caieta dedisti;
Ouid.14 Met.
Hic me Caietam notæ pietatis alumnus,
Erepta Argolico, quo debuit igne cremauit.

Gaetano, nome gent & poss di Gaeta.] Caietanus, na, num, 1 2 & 3 l. Leandr. Albert.in Geogr.Caietanorum ciuitatem, quorum arcem Rex Tarraconensis Hispaniæ Ferdinandus validò murorum ambitu communiuit, maximo illustrarunt opere D. Erasmus Episcopatu, & Martyrio, &c.

Gagliardamente, auuerb. con gagliardezza.] Strenuè, 1.& 3.l. Cic. ad Q Fr.l.2. epist 4. Domus vtriusque nostrum ædificatur strenuè. 2.Valenter.1.b. Col l.1. c 5.Ab imo præstructa, valenter resistent contra ea, quæ postmodum superposita incumbent. 3 Validè, & 2.b. Plaut. in Mil.4. Neruosè, 2.3.l. Cic. ep.5. Bruiè, 1.3.l. Cic. pro Sest.

Molto gagliardamente.] Præualidè, 2.& 3.b. 4.l. Plin.l.17. cap 14.

Gagliardetto, diminut. alquanto gagliardo.] Valentulus, la,lum,1.b.2.l.Plaut.Cas.Obsecro, & valentula est.

Gagliardezza, e gagliardia, e robustezza astratto di gagliardo, ò robusto.] Firmitas,atis,f gen. 1.3.l.2.b.Cæs.2. Bel.Ciuil.Firmitas materiæ sustinet ictum 2.Firmitudo, dinis, fœmin gen. 2.b. & 3.l. Auct. ad Heren.l.3. 3.Robur,oris,neur.gen.1.l 2 b.Col l.2.Quod protinus exile natum sit, nunquam robur accipere, manifestum est. 4. Vires,rium, f g & num plur.1.l.Plin. l.7 c.17. Obseruatum est vires dextra parte maiores, quibusdam, æquas vtrique, aliquibus læua manu præcipuas: nec id vnquam in fœminis.

Gagliardissimo, superlat. sommamente gagliardo.] Firmissimus, ma, mum, 3.b. Cic 2. de Fin. 2.Robustissimus, ma, mum, 1.l. 4. b. Ex Cic. 3. Valentissimum, ma, mum, 1. & 4 b. Cic. 7. Ver. Lictores valentissimi, & ad pulsandos, verberandosque homines exercitatissimi.

Gagliardo, e robusto, forzeuole, e forzoso, aggett. che hà robustezza gagliardia, ò gagliardezza.] Valens,tis,o.g. 1.b 2.l.Cic.l 16.ep.1.Malo te paulò post valentem, quàm statim imbecillum videre 2.Validus, da, dum,1.& 2.b. Plaut. Amph. Ità quasi incudem me miserum homines octo validi cædant. 3.Robustus,ta, tum, 1.2.l. Col. lib.2. Neque dubium est ex robusto semine posse fieri non robustum.

Molto gagliardo.] Præualidus, da, dum, Liu. lib.7. 2.3.b.

Più gagliardo, compar.] Valentior, & hoc valentius. Var. lib. 3. c. 16. Prouidendum est ne apes infirmiores, à valentioribus opprimantur. 2. Validior, & hoc, validius, 1. 2. b. Ex Quint. lib. 3. 3. Robustior, & hoc, robustius. Cic. 2. Philip.

Caglio, vedi Presame.

Gagnolare, il gridar del cane, quando si duole.] Gannio, nis, niui, nitum. Terent. Adelph. 2. Obgannio, nis, niui, nitum. Plin.

Galo, cioè allegro.] Alacer, cris, cre, addiett. 1. 2. b. 2. Lætus, ta, tum. 3. Hilaris, & hoc, hilare, 1. 2. b. Ex Cic. & Hilarus, ra, rum. Ex Plaut. in Mil.

Galante, ò garbato, aggett. tratto dalla voce gala, che significa vn ornamento di donne, da portar in petto.] Concinnus, na, num, 1 & 2. I Ex Cic. in Pison Cuius est: Helluo coccinnus. 2. Elegans, tis, o gen. 1. & 2. b. 3. I Ter. in Eun. act. 3. sc. 1. Rege or elegantem narras. 3. Scitus, ta, tum, 2. I. Ter. in Andr. act. 3. sc. 2. Scitus puer natus est è Pamphilo.

Galant'huomo.] Bellus homo. Cic. Att. l. 1. ep. 1. Durius accipere visus est quam vellem, & quàm homines belli solent.

Galantemente, ò garbatamente, auuerb. cioè con galanteria, ò garbo.] Concinnè, 1. 2. 3. I. Plaut. in Epid. Vir concinnè vestitus. 2. Eleganter, t. 2 & 4 b. 3. I. Liu. 5. bel. Maced. Vita eleganter acta. 3. Scitè, t. & 2. I. Cic 4. Verr. Capella scitè facta & venustè.

Galanteria, l'astratto di galante.] Concinnitas, tis, f. g. 1. 2. & 4. I. 3 b. Cic. In Orat. Cuius est: Verbum concinnitas 2. Concinnitudo, dinis, f. gen t 2. & 4 I 3. b. 5. com. in rect. & b. in obl. Cic. 1. de Inuent. 3. Elegantia, æ, t. 2. & 4. b. 3. I. Ex Corn. Tac. lib. 19. Cuius est, Morum elegantia.

Galantino, ò garbatino, dimin. alquanto galante, ò garbato.] Concinnulus, la, lum, 1. & 2. I. 3. b. Ex Cic. in Pison. & Sipont. in Mart. 2. Elegantulus, la, lum, 1. 2. & 4 b. 3 I. Ex Plaut. in Cas. 3. Scitulus, la, lum, 1. 2. 3. b. Ex Plaut. in Rud. Cuius est: Facies scitula, & formæ scitula.

Galata, 2. b. natiuo di Galatia.] Galata, tæ, m g. 2. b. Ex Abraham Ortel. Gallogræcus, ci, 2. b. Ex Strabone. Græcogallus, li, 2. b. Ex Suida.

Galatia, Regione, ò Prouincia dell'Asia minore.] Galatia, æ, t. 2. 3. b. Abraham Ortel. Gallogræcia, ciæ. Strabo. 3. Græcogallia, liæ. Ex Suida.

Di Galatia, nome possess.] Galaticus, ca, cum, 1. 2. 3. b. Abraham Ortel.

Galea, e Galera nauilio grosso da remo, per vso di guerra.] Triremis, is f. g 1. b. 3. I. Plin l. 7. c. 56. Triremem Aminoclea Corinthius inuenit 2. Nauis longa. Plin. ibid. Longa naue, Iasonem primum nauigasse. Philostephanus auctor est.

Galea di quattro remi per banco, ò di quattro ordini di remi.] Quadriremis, mis, f g. 1. com. 2. b. 3. I Plin. l. 7. cap. 56. Carthaginenses quadriremem inuenerunt.

Galea di cinque ordini di remi, vedi Galeazza.

Galea di sei ordini di remi.] Sex ordinum nauigium. Plin. l. 7. c. 56. Zenagoras Syracusius nauigium sex ordinum inuenit.

Galea di dieci ordini di remi.] Deciremis, mis, f. g. 1. 2. b. 3. I. Plin l. 7 cap. 56. A sex ordinum naui ad deciremem instituit Mnesigeton.

Galea di vndeci ordini di remi.] Vndeciremis, mis, f. g. Plin.

Capitano, ouer padrone delle galere.] Trierarchus, chi, vel Trierarcha, chæ. t. b. 2 I. 2. Triremium præfectus. Cic. 3. Ver. & Suet. in Nerone, c. 34.

Mandare in galera.] Damnare ad triremem. 2. Remo publicæ triremis affigere. Val. Max. l. 9 c. 16 Sed cum plenus impudentiæ velis, ad summum audaciæ gradum fertur, imperio Augusti, remo publicæ triremis affixus est. 3. Ad remundare. Sueton.

Galeazza, nauilio moderno da guerra simile alla galea, ma molto maggiore.] Quinqueremis, mis, f. gen. 2. b. 3. I. Plin. l. 7. c. 56. Nesichthon Salaminius quinqueremem instituit.

Galeone, nauilio moderno da guerra di molta grandezza.] Nauis rostrata. Cic 2. de Inuen. 2. Gaulus ingens, ex Festo lib 7. qui sic ait: Gaulus genus est nauigij pene rotundum.

Galeotta, nauilio piccolo] Biremis, mis, f g. 1 2. b. Plin. lib. 7. c. 56. Erythræi inuenerunt biremem.

Galeotta di corsale.] Lembus piraticus. Ex Liu & Quintil. quorum alterius est vox, Lembus, alterius, vox Piratica.

Galeotto, e remarore, Sen. anco remigante, quegli che voga, ò rema.] Remex, migis, 1. & 2 I. in rect & 2. in obliq Q. Curt. Remex militis officia turbabat.

Galitia, regione della Spagna.] Gallæcia, æ, f g. Plin. l. 4. cap. 20.

Di Galitia, nome gent.] Gallæcus, i, idem ibid.

Galla, Sen. Gallozza Fior gallozzetta, e galluzza, frutto d'alberi ghiandiferi à guisa di pallottine.] Galla, læ, f g. t. I. Plin l. 16. c. 6. Quæ glandem ferunt, omnes & gallam; alternisque annis gallam, sed gallam hemeris optimam, & corijs perficiendis aptissimam.

Galla grinza, piccola, soda, e senza fori.] Omphacitis, tidis, f. g 1. & 3 I. 2. & 4. b. Græc. Diosc. l. 1. c. 123. Gallarum aliqua omphacitis appellatur, parua quidem, sed articulorum manus modo rugosa, solida, nullo foramine peruia.

Gallamento, e galleggiamento, il gallare, ò galleggiare.] Fluctuatio, oit, f. g. 1. & 3. I. & 4 b. Liu. 9. ab Vrb.

Gallare, e galleggiare, andare, ò star à galla.] Fluito, as, 1. & 2 b. Plio. l. 2. c. 103 Permira naturæ opera æs, & plumbum in massa mergi, dilatata fluitare, eiusdemque ponderis alia sidere, alia innchi. 2. Fluctuo, as, 1. I. & 2 b. Plin. lib. 2. c 95. Quædam insulæ semper fluctuant, sicut in agro Cæcubo, Reatino, Mutinense, Santoniensi. 3 Fluctuor, aris. Plin lib. 36 cap 17 Lapidem in Scyro insula integrum fluctuari traduot, commioutum mergi. 4 Innato, tas, t I. & 2. b. Com lib 12. cap 4 Ea rea innoxia penora conseruat, vbi non innatent, sed semper sint iure submersa. 5. Inno, as. 1. & 2. I. Liu. 1. bel. Pun. Nihil, dummodo innare aquæ, & capere onera, possent, curantes.

Gallando, ouer galleggiando.] Fluctuatim, 1. & 3. I. 2. b. Ex Afranio apud Non. Marc. Qui sic ait: Volo fluctuatim ire ad eum.

Cosa, che galla, ò galleggia.] Innabilis, & hoc, le, 1. & 2. I. 3. b. Ouid. 1 Met.

Gallato, aggionto d'huouo di gallina calcato da gallo.] E gallo conceptus, ta, tum. Ex Plin. l. 32. c. 2. Qui sic ait: Macer murænas tantum fæminini sexus esse tradit, & concipere è serpentibus.

Galleria, e gallaria, stanze, doue da Signori grandi per magnificenza si tengono statue, pitture, & altre cose da vedersi.] Pinacotheca, cæ, f. g 1. & 4. I. 2. & 3. b Græc. Vitr. l. 1. cap. 2. Pinacothecis, & quibus certis luminibus opus est, à septentrione lumina capientur, ea Cœli regio, neque exclaratur, neque obscuratur solis cursu, sed est certa, & immutabilia d e perpetuo Plin. lib. 35. c. 12. Sophyli, & Dionysij pictorum tabulæ, pinacothecas implent.

Galli, e galline.] Genus gallinaceum. Plin. lib. 24 cap. 11. Gallinacei generis pituitas fumo herbæ Sabinæ sanari traduni.

Gallicano, terra nel paese di Zagarola.] Gabij, orum, m. g. & num plur. 1. 2 b. Virg 6. Aen.

Di Gallicano.] Gabinus, na, num, 1. b. 2. I. 3. Galinensi, & hoc, se, 1. b Plin lib. 2. cap 94. Quædam verò terræ ad ingressus tremunt, sicut in Gabinensi agro, non procul Vrbe Roma.

Gallina, vccello domestico noto.] Gallina, næ, 2. I. Plin. l 10 c 50. Gallinas saginare, Deliaci cœpere: vnde pestis exorta opimas aues è suopte corpore vnctas deuorandi. 2. Galli, vel gallinacei vxor, vel coniux. Ex Plin. lib. 10 cap. 55. Gal i vocantur gallinarum mariti, & Hor. 1. Carm. Od. 17. Vbi capræ dicuntur, olentis vxores mariti.

Gallina bianca.] Gallina alba. Colum. lib. 8. c. 2. Gallina alba. Colum. lib. 8. cap. 2. Gallinæ cuitentur albæ, quæ cum

ſint molles, ac minus viuaces, tum ne fœcundæ quidem facilè reperiuntur

Gallina di buona razza.] Gallina generoſa. Col. lib 8. cap 2.

Gallina, che coua.] Gallina incubans. Ex Plin. lib. 10. cap 60.

Gallina domeſtica, ò caſareccia.] Gallina cortalis. Colum. l.8.c 2. Gallinarum genera ſunt, vel cortalium, vel ruſticarum, vel Africanarum.

Gallina, che non feta più.] Gallina effœta. Plin. l. 10. cap 53.

Gallina giouane.] Gallina nouella. 2. Gallina iuuenca. Colum. Plin. l.10. c 57

Gallina indiana, ò d'India.] Gallina Africana Var. 3. de Re ruſt. c 9. Gallinæ Africanæ ſunt grandes, variæ, gibberæ, quas Meleagrida appellant Græci. 2. Meleagris, dis, 1 2. 4 b. 3. com. Plin. l.10 c 26. Simili modo pugnant Meleagrides in Bæotia. 3. Penelopa, pæ, f g. 1. l. 2. 3. b Plin. l. 37. c. 2 Aues, quas meleagridas, & penelopas vocat. 4 Gallina numidica Colum. l.8. c. 2. Gallina Africana, eſt, quam plerique Numidicam dicunt, Meleagridi ſimilis. 5. Gallina Afra. Ex Horat. 2. Epod Non Afra auis deſcendat in ventrem meum. 6. Numidica, cæ. Mart l. 13. ep. 44. Et picta perdia numidicæque gutta. 7 Gallina medica. Var. lib. 2. cap. 9 Gallinam falsò appellant, quod antiqui, vt thetim, thelim dicebant, ſic medicam melicam vocabant. Hæ primò dicebantur quia ex Media propter magnitudinem erant allatæ, quæque ea his generatæ propter ſimilitudinem. 8. Libyca volucris. Mart. lib. 13. epiſt. 44.

Si libyce nobis volucres & phaſidea eſſent.
Acciperes, at nunc accipe cortia auea.

Gallina ingraſſata, ò da ingraſſare.] Gallina altilia. Plin. l. 10. c. 50.

Gallina nana.] Gallina pumila, 1. a. b.

Gallina ordinaria, ò dozzinale.] Gallina vulgaris. Colum. l.6. c 2.

Gallina ruſtica, ò ſeluaggia.] Gallina ruſtica. Var. lib. 3. cap. 9. Gallinæ generum trium, villaticæ, & ruſticæ, & Africanæ.

Gallina, che fà, ò allena i pulcini.] Gallina matrix. Colum. l 8 c. 2.

Gallina villeſca, ò villareccia, diceſi di quelle galline, che ſi tengono in villa.] Gallina, vel auis coohortalia. Colum. l.8. cap. 2. Gallinarum genera ſunt, vel cohartalium, vel ruſticarum. Cohortalis eſt auis, quæ vulgo per omnes ferè villas conſpicitur. 2. Gallina villatica. Var. l. 3. cap. 9. Gallinæ ſunt generum trium: villaticæ, & ruſticanæ, & Africanæ. Gallinæ villaticæ ſunt, quas rure habent in villis &c.

Di gallina] Gallinaceus, a, um, 1. 2. 3. l 4 b. Col. l. 6. c. 4. Bobus nauſea diſcutitur ſi integrum gallinaceum crudum ouum ieiunis faucibus inferas.

Voce, ò canto della Gallina nel far voua.] Gallinæ ſingultut. Colum. l. 8. cap. 5. Parere ſe gallinæ teſtantur crebris ſingultibus interiecta voce acuta.

Gallinaio, e gallinaro, luogo doue ſtan le galline.] Gallinarium, rij, 1. 2 & 3. l. 4. b Col. l 8. c. 3. Gallinaria conſtitui debent à parte villæ, quæ hybernum ſpectat orientem. Iuncta ſint ea furno, vel culinæ, vt ad ea perueniat fumus, qui eſt huic generi præcipuè ſalutaris. 2. Officina cortalis. Colum. lib. 8. c. 3. Hæc erit cortalia officinæ diſpoſitio 3. Cohors, tis. Colum. l. 8. c. 3. Cohors ipſa, per quam vagantur gallinæ, non tam ſtercore, quam vligne careat. 4. Ornitho, nis, 2. b. Colum. l. 8. c. 3. Totius officinæ, ideſt ornithonis trea continua extruuntur cellæ. 5. Cors, tis, f. g 1. l. Pallad. de Re Ruſt. l. 1. tit. 22. Cors ad meridiem pateat, & obiecta ſit ſoli, quò facilius hyeme aliquem teporem concipiat propter ea, quæ inſunt animalia.

Gallinaio, e gallinaro, cuſtode, ò guardiano di galline.] Gallinarius, rij, 1. 2. & 3. l. 4 b. Plin. lib. 20. cap. 55. Traditur quædam ars gallinarij cuiuſdam dicentis, quod ex quaque eſſet. 2. Curator gallinarius, Ex Var. l. 3. cap. 9. de Re ruſt. 3. Gallinarum curator ex Var. l. 3. cap. 9. qui ſic ait. Inter duas caueas oſtium ſit, qua gallinarius, curator earum ire poſſit.

Galline, vccelli domeſtici noti.] Gallinæ, arum. Plin. lib. 10. cap 53. E gallinis iuuencæ plura pariunt oua, quam veteres, ſed minora: & in eodem fœtu prima, & nouiſſima. 2. Genus gallinaceum Plin l. 14. cap 16. Qui de labruſca loquens ſic ait, priuſquam nota matureſcat vua incocta detur cibo gallinaceo generi, faſtidium gignit vuas appetendi. 3. Gallinarum genus. Ex Lucret. l 6. Cuius eſt: Allium genus, atque ferarum.

Gallinella, dimin. gallina giouane, ò piccola.] Gallicula. læ, fœm gen. 2. l. 3 b. Apul l. 1. de Aſin. Mittit Byrrhæna mihi zentola, porcum opimum, & quinque gallinulas.

Gallinella, gallinaccia, e gallinazza, cioè gallina ruſtica, ò ſeluaggia.] Ruſticula, læ, 1. l. 2 3. b Plin. l. 20. c 38. Auium quædam currunt, vt perdices, ruſticulæ 2. Perdix ruſtica. Mart. l. 13. ep. 71.

Ruſtica ſum perdix, quid refert, ſi ſapor idem eſt.
Carior eſt perdia, ſic ſapit illa magis.

Gallinelle, e con altro nome Pliade le ſette ſtelle, che ſi veggono tra'l Toro, e l'Ariete.] Pleiades, dum, f. gen. & num. pl. 2. b. 2. Vergiliæ, arum, f g. & num. pl. 2. 3. b. Gell. l. 13. c. 9.

Gallo.] Gallus, li, m. g. Cic. 2. de Diu. Galli victi ſilere ſolent, canere victores 2. Gallinaceus, cei, 1. 2. 3. l. Plin. l. 30. c. 14. Gallinaceorum teſtes ſubindè ſi à conceptu edat mulier, mares in vtero fieri dicuntur. 3. Gallinaceus mas. Col. l. 8. c. 2. Gallinaceos mares, niſi ſalaciſſimos habere non expedit, atque in his quoque: ſicut in fœminis idem color, idemque numerus vnguium, ſtatus altior quæritur. 4. Gallus gallinaceus. Cic. 1. de Diu. Canorum animal gallus gallinaceus. 5. Gallinæ, vel gallinarum maritus. Plin. l. 10. cap. 55. Narrantur, & mortua gallina mariti eius viſi ſuccedentes in vicem, & reliqua fœtæ more facientes, abſtinenteſque ſe à cantu. 6. Lucis auis criſtata. Mart. l. 14 ep. 193.

Surgite iam vendit pueris ientacula piſtor,
Chriſtatæque ſonant vndique lucis aues

Di gallo addiett. Gallinaceus, a, um, 4 b Col. l 8. cap. 11. Maſculus pauo gallinaceam ſalacitatem habet, atque ideò quinque fæminas deſiderat.

Gallo indiano, ò d'India.] Africanus gallus, Ex Var. de Re ruſt. lib. 3. cap. 9. & Cic. 2. de Diu 2. Afergallus ex Horat. 2. Epod. Cuius eſt: Afra auis, & Varr. l. 3. c. 9. de Re ruſt. 3. Numidicus gallus, Ex Colum. lib. 8. cap. 2. & Var. l. 3. c. 9.

Galloppare.] Currere gradarim. Ex Plaut.

Galloppo.] Curſus gradarius. Plaut.

Galluzza, vedi Galla.

Gamba, parte dell'animale dal ginocchio al piede.] Crus, ris, n. g. 2. l. in obl. Cic. 1. de Nat. Ibes maximam vim ſerpentum conficiunt, cum ſint aues excelſæ cruribus rigidis, corneo, proceroque roſtro.

Gamba buona. cioè ſpedita, e veloce.] Crus velox, vel pernix. Ouid. Met

Gamba carnoſa ò polputa.] Crus carnoſum. Plin. l. 11. cap. 45.

Gamba corta.] Crus breue, vel humile. Var. l. 2. de Re ruſt. c. 2.

Gamba deſtra, e finiſtra.] Vtraque tibia, Vtrumque crus.

Gamba dritta.] Crus rectum. Plin. l. 8. c. 33.

Oſſo della gamba.] Tibia, biæ, fœmin. gen. 1. l. 2. b. Plin. 22. cap. 22.

Polpa della gamba.] Sura, ræ, f. g. 1. l. Virg. 2. Aen.

Gamba groſſa.] Crus craſſum Col. l. 7. c. 6.

Gamba lunga.] Crus excelſum. Plin. l. 8. c. 33.

Gamba aſſai lunga.] Crus prælongum. Plin. l. 10 c. 46.

Gamba, che ſi piega, e non ſi rompe.] Crus lentum. Pomp. Mela l. 3 c. 15.

Gamba torta, ò ſtorta.] Crus paruum. Ex Hor. 2. Crus diſtortum. Hor. 2. Ser. Sat. 3.

Chi hà vna gamba ſola.] Monoſcelus, la, lum, 1. 3. b. 2. l. Plin. l. 7. c. 2.

Di gamba.] Cruralis, & hoc le, 1. 2. l. Ex Celſ. & Plin.

Gambaccia, gambona, ò gambone, accreſc. gamba

grande.] Crus magnum crassum, vel ingens. Ex Cic. Phil.11. Plaut. Pseud.

Gambaro, animale aquatile assai noto.] Gambarus, ri, m.g. a.b. Plin.l.27 c.3.

Chi hà le gambe, ò piedi sottili.] Gracilipes, pedis, t.2. 3.b 4 l. in rect. c.6 in obl. Apud Petronium Arbitrum, qui Ciconiam gracilipedem vocat.

Chi hà le gambe torte in dentro.] Varus, ra, rum, 1.l. Plin. l.11. c.45.

Chi hà le gambe torte in fuori à guisa di granchio, ò di lucerta.] Valgus, a, um. Plaut. in Mil.

Con le gambe alargate.] Cruribus diuaricatis. Apul. l. t. Asin.

Gambetta, ò gambina, dimin. gamba piccola.] Crusculum, li, n.g. 1.l. a.b. Mart. l.3. ep.51. Pectus cicadæ, crusculumq; formicæ.

Gambiera, Sen gambale, Fior. gamberuolo, armadura di gamba.] Tibiale, lis, n g.1.3.l. a b. Paul. Iurisconf. Si tibiale, vel humerale miles alienauit, castigari verberibus debet.

Gambo, vedi Fusto.

Gangarato, addiett. messo ne' gangari.] Cardini aptatus, ta, tum.

Gangaro, Sen. ganghero, Fior. arpione, ò ferro, nel quale s'aggirano le bande delle porte.] Cardo, nis, 1.l. a. com. Plaut. in Turc. Aedes aperiuntur festiuissimè, non mutit cardo. 2. Cardo masculus, Vitr. l.9. c 9. Io eo minus tympanum inducatur cardinibus ex torno, masculo, & fœmina inter se coarctatis. Vbi à Vitruuio cardo masculus dicitur id, quod vulgò dicitur, gangaro, e cardo femina, bandella.

Gange, fiume dell'India] Ganges, gis, m g. Ouid.

Gangola, noccioletto, che vien intorno alla gola.] Glandula, læ, a b. a. Tonsi'a, æ.

Grangrena; parte mortificata intorno ad vlceri, ò infiammagioni, che sempre và dilatando.] Gangræna, næ, 1 & 2.l. Plin. l.23. c.8. Quæ peruetereæ sunt nuces, gangrænis, & carbunculis medentur.

Gara, competenza, e contesa, e concorrenza, cioè il gareggiare, il competere, il contendere.] Certamen, minis, n. gen. 1.& 2.l. 3.b. Sallust. de Con. Cat Romanos inter gloriæ maximum certamen erat. 2. Certatio, nis, fœmin. gen. 1.& 2.l. 3 b. 4. com. in rect. & l in obl. Cic de Am. Hæc inter eos sit honesta certatio. 3. Concertatio, ois. fœmin. gen. 2. 3.l. 4 b 5 com. in rect. & l. in obl. Cic. 1. de Diu. Carneades concertationis studio, modo ait hoc, modo illud. 4 Decertatio, nis, fœm gen. 1 2 & 3.l. 4.b. 5. com. in rect. & l. in obl Cic. 1. Philip Harum rerum decertatio consulibus commissa, & commendata est. 5. Contentio, nis, f g. 1. & 2 l. 3.b. 4. com. in rect. & l. in obl. Cic 1. Off. Miserrima omninò est ambitio, honorumque contentio.

Gara di cortesia.] Officiosa, vel humana certatio. Ex Cic. l.7. ep.31.

Gara di bere, ò di beuimento, gara di beoni, ò beuitori.] Certamen vinarium, vel vinosum. Ex Plin. l.14. c 13. & Colum. l.5. c 10. & Cic 2 de Fin. 2. Potoria, vel vinolenta certatio. Ex Plin. lib 33 cap. 10. & Cic. in Pison. ac 3. de Nat.

Gara di chiacchierie, ò buffonerie.] Certamen garrulum, vel certamen scurrile. Ex Auct. 2. ad Heren & Cic 2 de Orat. 2. Verbosa, velioculans decertatio. Ex Cic. pro Mur. de Fato.

A gara, auuerb.] Certatim. 2 l Cic.

Garbare, ò garbeggiare, val sodisfare, ò piacere.] Arrideo, es, si, sum, 1. 2 l. Cic. Att. l.13 Inhibere illud tuum, quod valdè mihi arriserat, vehementer displicet, est enim verbum totum nauticum. 2. Placeo, es, 1.b. Cic. ad Att. lib 14. Qui fit ait. Meum mihi placebat, illi suum. 3. Probor, aris, 1.b. cum dat. perf. Cic. lib 5 Habes, probatur, nescio cur illum amemus, sed auunculo eius certè probabitur.

Garbatamente, vedi aggratiatamente, e galantemente.

Garbato, cioè aggratiato, vedi aggratiato, e galante.

Garbo, cioè gratia, vedi Gratia, e Galanteria.

Leuar'l garbo, vedi Sgarbare.

Garbuglio, cioè confusione, ò rimescolamento.] Turba, bæ. 2. Confusio, nis, f.g. Ex Cic.

Gareggiamento, il gareggiare.] Certatio, nis, f.g. 2 l. Cic. 3. de Nat.

Gareggiare, cioè far'a gara, dicesi anche competere concorrere, ò contendere.] Certo, tas, 1.l. Cic. Philip. 10 C. Antonius, duorum fratrum ætatibus medius interiectus, vitijs cum vtroque certabat. 2. Concerto, tas, 1. & 2.l. Cic. 3. de Nat. Herculem concertauisse cum Apolline de tripode accepimus. 3. Decerto. tas, 1. & 2 l. Cic. 1. de Off. Cum sint duo genera, decertandi, vnum per disceptationem, alterum per vim cumque illud proprium est hominis, hoc belluarum, confugiendum est ad posterius, si vti non licet superiore. 4. Contendo, dis, 1. & 2.l. Cic. l.5. Fam. ep 8. Si multi mecum contendent, omnes facilè superabo.

Gareggiar di cortesia.] Officio, vel humanitate certare. Cic l.7. Fam. ep.31. Reliquum est, vt Officijs certemus inter nos quibus æquo animo; vel vincam te, vel vincar abs te.

Gareggiar di bere, ò di beuimento, cioè fare à chi più bee.] Mero, vel vino certare. Horat. l.2. ep. 19.

Hoc simul edixit, non cessauere poetæ,
Nocturno certare mero, putere diurno.

2 Potu, vel potione certare. Ex Cic. l.7. Fam. ep.31. & 5. Tusc.

Gareggiar di chiacchiare, ò buffonerie, cioè fare à chi più chiacchiera, ò buffoneggia.] Garrulitate, vel scurrilitate certare. Ex Quint. lib. 2. cap.4. & Sipont. in Mart.

Gareggiatore, vedi Emulo.

Gargarismo, acqua artificiale, con la quale si gargarizza.] Gargarismus, mi, m.g. 2 b.

Gargarizamento, il gargarizzare] Gargarizatus, tus, m.g. 4 l Plin. 2. Gargarismos mi, m g 3. Gargarizatio, nis, f.g. Plin. l.11. c.29. & l 30. c.4.

Gargarizzare, rischiarar la canna della gola con gargarismo.] Gargarizo, as. 2 Colluere fauces

Garigliano, fiume della Campagna, ò del nuouo Latio.] Liris, & apud Tacitum Lyris, ris, m.g 1.l.

Garofanato, addiett. che habbia del garofano, cioè odore, sapore, ò condimento di garofano.] Caryophyllo conditus, ta, tum. 2. Caryophyllum redolens, vel resipiens. Ex Plin. Cutua est, Picem resipiens. Caryophyllo imbutus, a, um.

Garofano, Fior. anche garofano, sorte di spetieria, ò aromato.] Caryophyllum, li, n g. Plin. l.12. c 7.1. Caryophyllus, li, m g Matth. in Diosc. l 1 c.153 3. Caryophyllus aromaticus. Idem Matth.

Garofano, fiore noto.] Caryophyllus, li.

Garofillata, herba che hà odor di garofano.] Caryophyllata, tæ, fœm. gen. Matth in Diosc. lib.4. cap 17. Caryophyllata, cuius radices manif. stum Caryophylli spirant odorem, cruenta expuentibus, & cuniculosis vlceribus auxiliatur.

Garrire, il cantar de gl'vccelli.] Garrio, is.

Garrire, per ciarlare, vedi Ciarlare.

Garratuolo per ciarlone, vedi Ciarlatore.

Garzone per seruitore, vedi Seruo.

Garzone, cioè giouanetto.] Adolescentulus, li.

Garzonetto, e garzoncello, dimin. cioè giouanetto piccolo.] Puerulus, li, m g.

Gastigare, vedi Punire.

Gastigo, vedi Punitione.

Gatta Rom Sen. micia, Fior. mucia animale domestico, assai noto.] Felis, felis, f g. & 1.l. Plin l.6. cap.29. Oppida sunt Bargada, Dumana, Rhadara, in quibus felis aurea pro Deo colebatur.

Gattesco addiett di gatta, ò gatto.] Felinus, a, um, 2.l.

Gattina, ò gattuccia, dimin. gatta piccola.] Felis paruula, vel pusilla.

Gattino, figlio piccolo della gatta.] Felis, vel Aeluri catulus Ex Col. 2. Catulus felinus, vel Aelurinus.

Gatto Rom. Sen. micio, Fior. mucio, animale domestico, assai noto.] Catus, ti, m.g. & 1.b. Pallad. de Re rust l.4. tit. 9. Contra talpas prodest catos frequenter habere in medijs

medijs carduetis. 2.Felis,felis,m.vel f g. Plin. l.10 c.73. Feles quam leuibus vestigijs obrepunt auibus, quam occulto speculatu in musculos exiliunt? 3. Aelurus,ri,a.l m. g Gel. l.20. c.7. Aelurorum oculi ad Lunæ vices, aut ampliores fiunt, aut minores.

Chi hà occhi di gatto.] Cæsius, ij, masc. gen. 2 b. Grec. Ex Cic.

Gattomammone, bertuccia, ò scimia coduta.] Cercopithecus,ci,m g 1.& 4.l 2 & 3.b.Plin.l.8.c.21. Cercopithecos nigris capitibus, pilo asinino, & dissimiles cæteris voce. Iuuen Sat.15 & Mart. l.7. & 14. 2.Simia codata, vel caudata. Thes. Græc.

Gattone, accresc. gatta. ò gatto grande.] Felis magna, vel ingens. 2.Ælurus magnus, vel ingens. Ex Gell.

Gaudio, vedi allegrezza.

Gaulo, vccello, che mangia le api.] Merops, meropis, 1.2.b. in uol Virg.4. Geor. 2.Apiastra,træ,1 2.b. Detta cosi dal danno, che fà alle api.

Gazza, ò pica, vccell'assai noto, e loquace, vedi pica.

Gazzetta fog'i d'auuisi.] Rerum nouarum commentarius, Cel.ad Cic.ep.2. 2.Ephemeris hebdomatica, Ex Gell.l.5. cap 18. 3. Acta, vel commentaria hebdomatica, Ex Suet. in Cæs. cap 20.

G E

GElamento, il gelare.] Gelatio,nis,f g.1 b. 2.l.Plin.l.17. c.24. Editis fructibus gelatio magna consecuta est. 2. Congelatio,nis,f g.Plin.l 31. c.3.Liquor omnis congelatione minuitur.

Gelare, congelare, & aggelare in signif art Indur gelo.] Gelo, las, 1 b. Plin. lib.15. Si gelant frigidiora, quarto die premenda est oliua. Congelo, las, 1.l 2.b. Plin lib. 18. c.20. Infinitum quantum illo tempore pruina congelat 3.Gelu inducere. Ouid.de Trist. Et riget inducta candida barba gelu. 4 Frigore cogere, vel contrahere cum Accus.rei. Ex Plin.

Gelarsi, congelar, & congelarsi, diuenir gelato.] Gelasco, scis, 1.b. 2.l. Plin. l 14. c. 21. Vini natura non gelascit. 2. Congelasco, scit. Gell. lib.17. cap 8. Cur oleum sæpè, & facile stat, vina rarenter congelascunt. 3. Congelo, as. Cic. lib.2 epist. Et congelasse nostrum amicum lætabor otio. 4 Gelu cogi. Gel. lib.17 cap.9. Quæ calidiora sunt difficilius gelu coguntur. 5 Coeo, is, 1. 2. b. Gel. l. 17. cap 8. Vinum idcircò minus citò coalescit, quod semina quædam caloris in se habet. 6.Concresco, scis. Gel. l.17. c.8. Acetum, quod omnium maximè frigorificum est, nunquam concrescit 7.Coe, ò coijs. Gel. l.17. c 8. Faciliora ad coeundum videntur. quæ leuatiora, leuioraque sunt. 8.Gelu durari Gel. l.17.c 18.

Cosa, che non può gelarsi.] Incongelabilis, & hoc, le, 4.l. 5 b. Gel. lib.17. cap 8. Cur fluuiorum, & fontium aquæ gelu durantur, mare omne incongelabile est.

Gelata, & anco gelicidio, la caduta del gelo.] Gelicidium, dij.n g 1.2.3 4.b.Colum. l 2 c.8.

Gelatamente, per metaf vale pigramente, ò lentamente.] Gelidè, 1.2 b 3 l. Hor. de Art.

Gelatina, brodo rappreso di carne viscosa] Ius gelu coactum. Ex Gel. l.17. c.8 2.Ius contractum, coalitum, vel concretum. Ex Gell

Gelato, ò ghiacciato.] Gelatus,ta,tum, 1 b. 2 l Plin. l.8. c. 28. Vulpes amnes gelatos, lacusque non nisi ad pastus ituræ, redituræque transeunt. 2.Gelu coactus, vel duratus,a,um. Ex Gel l.17.c.8.

Gelo, ò ghiaccio.] Gelu,n g 1 b.indeclin.Plin.l 8.cap 28. 2. Gelus,li,m.g.Lucret. l 5.c.6.

Gelosamente, auuerb. con gelosia.] Zelotice, 1 4.l. 2.3.b. græc 2. Ritu, vel more zelotico. Ex Cic.3. Ver & Græc.3. Zeloticum in morem. Ex Liu. 2.Bel.Maced 4.In zelotypi modum, vel morem, Et Suet. de Clar. Gram. & Quint. lib 4. cap.3.

Gelosia, 3.l. ingraticolato di legno che si tiene alle finestre, per vedere, e non essere veduto.] Transenna, næ, f.g. Cic.1. de Or. Tu petes à Crasso, vt eam copiam ornamentorum quam contractam vno in loco, quasi per transennam prætereuntes strictim aspeximus, in lucem proferre. 2 Cancelli fenestrales. Ex Var. lib.3. cap.5. & Ouid.6. Fast.

Gelosia, cioè passion d'animo nascente da concorrenza, nell' amore.] Zelotypia,æ, f.g. 1.l.2.3 4.b. Cic 4 Tusc Obtrectatio autem est ea quam intelligi zelotypiam volo, ægritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ille ipse concupiuerit.

Entrar in gelosia, vedi Ingelosire.

Geloso, addiett che stà in gelosia.] Zelotypus,pa,um, 1.l.2. & 3 b. Quint.l.4 c.2 Quid exponet, quæ zelotypum malæ tractationis accusat.

Gelso, & anche Morogelso, arbore noto.] Morus, ri, f.g. & 1.l. Plin.l.16 c 25 Serotino quædam germinatu florent, maturantque celeriter sicuti morus. quæ nouissima vrbanarum germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum Sed quum incipit, intantum vniuersa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu.

Gelso bianco, arbore.] Morus alba Matth. in Diosc. l.1. cap 143.

Gelso nero, arbore.] Morus nigra. Matth. in Diosc l 143. Ex & mori vtrumque genus, album & nigrum passim vulgaris notitiæ in Italia, præcipuè ijs locis, vbi bombyces serifici aluntur

Gelso, frutto] Morum, ri, neut. gen & 1 l. Plin. l.15. cap 18 Carne, & succo mora constant, cute & succo cerasi.

Gelso bianco, frutto.] Morum album, vel candidum. Ex Plin.

Gelso nero, frutto.] Morum nigrum. Plin. lib.6. c.14. Moris tres colores, candidus primo, mox rubens, maturis niger.

Gelsomino, pianta nota, che produce fiori bianchi odoriferi.] Gelsiminum, ni, neut. gen. 3.l. 2.Ieseminum, ni, neut gen. 3.l. Matth.in Diosc.l.1.cap.66.Non diu est, quod Iesiminum, siue vt nos, gelsiminum in Italiam allatum est.

Olio di gelsomino.] Zambachinum,ni, 3.b.Matth.in Diosc. l 1.c 66 Oleum è gelsiminis zambachinum appellatum, hominum barbis odoris gratia perfunditur.

Gemello, & anche binato, quegli, che con vn'altro è nato d'vn medesimo parto.] Geminus, na, num, 1. & 2 b. Plin. l 7 c.12 Toranius M Antonio iam triumuiro, Asia genitum, alterum trans alpes, vt geminos vendidit; tanta vnitas erat. 2. Gemellus, la, lum, 1.b. 2.l. Ouid.6. Met.

Et genetrix facta est partu enixa gemellos.

Quella che hà partoriti gemelli, ò binati.] Gemellipara, ræ,1.3.& 4 b 2 l.Ouid 5. Fast.

Gemente, addiett. che geme] Gemebundus,da,dum,1.b.2.l. Ouid Gemens,tis,o g 1 b.Plaut. Amph.

Gemere, lamentarsi.] Gemo,gemis, gemui, gemitum, 1.b. 2 Ingemo, ingemis,ui,itum, 2.b. 1.l. Ex Virg. 3.Ingemisco,scis.Cic 2. Tusc.

Geminare, vedi Doppiare.

Gemini, vno de' dodici segni del Zodiaco, ò siano Castore, e Polluce, come altri vogliono, ò siano Apolline & Hercole, come dice Varrone.] Gemini,orum, f.g. & num.pl. 1.2.b.Var.lib.1. cap.1. Duodecim signa mihi numerant à principibus Ariete, & Tauro, cum ea præponerent Apollini, & Herculi, hi enim Dij ea sequuntur, & appellantur gemini.

Gemito pianto.] Gemitus,tus,m.g.1.2.b.Cic. Ver.2.Gemitus, ti, antico. Plaut in Aulul Tantum gemiti, & malæ mœstitiæ hic dies mihi obtulit.

Gemma è gioia nome commune di tutte le pietre pretiose.] Gemma,mæ, 2.l f g. Plin. l.2. c 63. Terræ viscera extrahimus, vt digito gestetur gemma, quam petimus.

Di gemma addiett poss.] Gemmeus, a, um, 1.l. 2 b. Cic.6. Ver. Mittit etiam trullam gemmeam rogatum.

Gemma trasparente.] Gemma translucida. Plin. l.37. cap.3.

Gemmaccia, ò gemmone; gioiaccia, e gioione, accrescit.

gemma, ò giois molto grande.] Gemma prægrandis Cic.6.Verr. Erat vas vinarium, ex vna gemma prægrandi, trulla excauata cum manubrio aureo.

Gemmare proprio delle vui, e de' rampolli quando mettono la gemma, ò pullulano.] Gemmo, as. Cic. 3. de Or. Gemmare vites; luxuriem esse in herbis, lætas segetes etiam rustici dicunt. 2.Gemmasco,scis. Colum. l.5. c.10. Nucem Græcam serito circa Cal. Ianuarias, quæ prima gemmascit.

Gemmetta, dimin. gemma piccola.] Gemmula, læ, 2. b. Ex Apul. l.10. Ver in ipso ortu gemmulis floridis cuncta depingit.

Genealogia, l'istesso, che prosapia, vedi Prosapia.

Generalato dignità, e carica di Generale in qualsiuoglia genere.] Summa, vel suprema præfectura. Ex Cic. Summum Imperium. Ex eod.

Generalato di caualli, ò caualleria.] Magisterium equitum. Valer Max. l.1. c.1. Occentus soricis auditus C.Flaminio magisterium equitum deponendi causam præbuit.

Generale addiett cioè vniuersale.] Generalis, & hoc le, 1.2. b. 3.l. Cic.1. Off. Generale quoddam decorum intelligimus, quod in omni honestate versatur.

Generale, ò capitan generale, commandatore, ò regitore d'esserciti, ò d'armate.] Imperator, toris. Cic.2.

Generale, inteso di qualche religione.] Præpositus generalis Maff. in Ignat. 2. Summus, vel supremus Religiosæ familiæ Præfectus, vel moderator.

General de' caualli.] Magister equitum. Suet. in Cæs. cap 8.

In generale, generalmente.] Generaliter, 1. 2. 4. 5. b. 3.l. Plin. l.1. Memini te quædam adnotasse, sed generaliter. 2. Generatim, 1.2.b. 3.l. Cic.2. de Orat. 3. Vniuersè, 1.l. 2.b. Cic. in Vatin.

Generale aggett. val' generico ed vniuersale, cioè à tutti pertinente.] Generalis, & hoc le, 1.& 2 b. 3.l. Cic.1. Off. Generale decorum intelligimus, quod honestate versatur, & aliud huic subiectum, quod pertinet ad singulas partes honestatis. 2. Vniuersalis, & hoc le, 1.3. & 4.l. 2.b. Mihi semper moris fuit quam minimè alligare me ad præcepta, quæ catholica vocant, idest, vt dicamus quomodo possumus, vniuersalia, vel perpetualia. 3. Catholicus, ca, cum, 1.2.3.b. Græc. apud Quintil. loco iam citato.

Generale, sust. capitan generale cioè supremo amministrator d'essercito, ò d'armata.] Polemarchus, chi, 1. & 2 b. 3.l. Græc. apud Arist.6. Polit. 2. Imperator, siue bellicus, siue polemicus. Ex Cic. pro Leg. Man. qui sic ait: Ego sic existimo, in summo Imperatore quatuor has res inesse scientiam rei militaris virtutem, autoritatem, felicitatem.

Generalità.] Vniuersitas, tis, f.g. Plin. l.2. 1.l. 2.4 b.

Generalmente, vniuersalmente, auuerb. val' in generale, in vniuersale.] Generatim, 1.& 2.b. 3.l. Cic.4. Acad. Exponam igitur generatim argumenta eorum quoniam ipsi etiam illa solent non confusè loqui. 2. Vniuersè, 1.3. & 4.l. 2.b. Cic.7. Verr. Quid ego de cæteris ciuium Romanorum supplicijs singillatim potius, quam generatim, atque vniuersè loquar?

Generare, dar l'essere naturale.] Gigno, gignis. Plin. l.10. c.49. Autum confuso sanguine serpes gignitur. 2. Progigno, gignis. Cic. 1. de Diu 3. Genero, ras, 1.2.b. Cic.1. Offic 4 Progenero, ras, 1 Colum. l 1.c.4. 5. Creo, at, 1.b. Cic. 1. Offic. 6. Procreo, as, 1.l Cic.1. Off. Commune omnium animantium est habere libidinem procreandi.

Generatione, il generare.] Generatio, nit. Ex Plin. 2. Procreatio, nit. Ex Cic.

Generatione per stirpe, ò prosapia vedi Prosapia.

Generatiuo, addiett. che hà virtù di generare.] Fœtificus, 1.l. 2.3.b. vel fœtifer, a, um, 2.b. Genitalis, & hoc le, 1.2 b. 3 l. Ex Ouid. 15. Met. qui ait, corpora quatuor, genitalia. 3 Generabilis, & hoc le, 1. 2. & 4.b. 3.l. Plin. l.2. c.45. Hic est ille generabilis rerum naturæ spiritus, huc illucque tanquam in vtero aliquo vagus. 4. Genitabilis, & hoc le, 1.2.4 b. 3 l Lucret. l 1. Cuius est; Reserata viget genitabilis aura fauoni.

Generato, partic.] Generatus, a, um, vel procreatus, a, um, Ex Cic.

Generatore, che genera.] Procreator, oris, m. g. 1.3.l. Ex Cic.2. Generator, oris, m gen. 3 l. ex eod. 3. Parens, ntis, m.g.

Generatrice.] Generatrix, icis, f.g 1.2.b. Virg. 2. Procreatrix, tricis, f.g. 1.3.l. Cic. de Orat. Philosophia bonorum artium omnium procreatrix quædam, & quasi parens. 3. Creatrix, cis. Virg.

Genere, grado metafisico, che abbraccia più specie.] Genus, ris, n.g. 1.2.b Cic. l.1. de Inuen. Genus est, quod plures partes amplectitur, vt animal, pars est, quæ subest generi, vt equus.

Genere deliberatiuo, vno de i tre, proprio dell' Oratore.] Deliberatiuum. 2. Genus concionale. 3. Genus deliberatiuum. 4. Genus Symbuleutiuum Græc. Cic. lib.1. de Inuent.

Genere demonstratiuo; vno de i tre proprio dell' Oratore.] Genus demonstraticum. 2. Genus epidicticum. 3. Genus laudatiuum. 4 Genus encomiasticum. Quint. lib. 3 cap. 4. Vnum genus est, quo laus & vituperatio continetur, sed est appellatum à parte meliori laudatiuum. Idem alij demonstratiuum vocant, vtrumque nomen ex græco creditur fluxisse, nam & encomiasticum, & epidicticum dicunt. 5. Exornationis genus Cic. in Parad.

Genere giuditiale, vno de' tre, proprio dell'oratore.] Genus iudiciale. Col. l.1. de Inn. Genus Iudiciale est, quod positum in iudicio habet in se accusationem, & defensionem, aut petitionem, & recusationem. 2. Iudicij genus. Cic. in Part. Tria sunt genera, Iudicij, deliberationis, exornationis. 3. Genus dicantium, criticum, vel dicasticum.

Genere humano, cioè gli huomini.] Hominum genus. Cic. de Somn Scip. 2 Gens humana, Sallust. & Hor.

Genere feminino.] Genus muliebre. Ex Cic. 2. Genus fæmininum. Quint.

Genere masculino.] Genus virile. Cic.2. Genus masculinum. Emman. Aluar. de Instit. gram. Ciceronis ætate genus masculinum virile, fœmininum verò muliebre dicebant, Quintilianus, & qui post eum scripserunt ferè masculinum, & fœmininum appellant.

Genero, il marito della figliola.] Gener, ri, masc gen. 1.2.b. Virg.

Generosamente, auuerb. con generosità.] Generosè, vel ingenuè.

Generosità l'astratto di generoso.] Generositas, tis.

Generoso, addiett. che hà generosità.] Generosus, a, um.

Geneura, Città ne gli Suizzeri.] Genua, uæ, fœm. gen. 2.l. Cæs.

Gengia, ò gengiua, cioè la carne, che ricuopre le barbe, ò radici de denti.] Gingiua, næ, f.g 1.& 2 l. Plin. l.28 cap.1. Hominis, vi interempti dente gingiuas in dolore scarificari, Apollonius efficacissimum scripsit.

Gengia, ò armata, ò dentata, che hà denti.] Gingiua dentata. Ex Plin. lib.11. cap.41. Cuius est: Animal dentatum. 2. Gingiua armata. Ex Cic pro Dom. Cuius est vox, armatus. Et Iuuen. Sat.10. Cuius est: Gingiua inermis. 3. Gingiua inermis. 4 Gingiua dentibus armata, vel instructa, vel munita. Ex Plin. lib.8. c.21. Cuius est, Equi cornibus armati.

Gengia disarmata, ò sdentata, che non hà denti.] Gingiua inermis, Iuuen. Sat.10. Frangendus misero gingiua panis inermi. 2. Gingiua edentula. Ex Plin. lib.23. cap.6. & Plaut. in Cas. Cuius est: Homo improbus edentulus. 3. Gingiua dentibus, vel defecta, vel vacua, vel destituta. Ex Plin. l.8. c.16. Qui de leonibus agens, sic ait. Vitam ijs longam docet argumento, quod plerique dentibus defecti reperiantur.

Gengietta, ò gengiuetta, dimin gengia, ò gengiua piccola.] Gingiuula, læ, 1, & 2.l. 3.b. apud Apul.

Geniale pertinente al Dio Genio.] Genialis, & hoc geniale.

Genio, dio appresso gli Antichi Gentili della natura di alcuno; appresso de' Cattolici il tristo, ò buon' Angelo dato

dato à ciascuno da natiuità.] Genius, nij.1.2.b.

Genitale.] Genitale,lis,n.g 1 2.b. 3 l. Plin.l.27.c,2.Constat omnium venenorum ocyssimum esse aconitum, & tactis quoque genitalibus fœminini sexus animalium eodem die inferre mortem.

Genitiuo, il secondo caso.] Genitiuus. i. m. gen. 1 2. b. 2. Casus patrius. Gell. lib.9. cap, 14. 3. Casus interrogandi.

Genitori, e generatori, parenti, e progenitori, cioè padre,e madre.] Genitores, rum m.g.& num.plur.1.2.b. 3.l. Plin.lib.8. cap. 57. Glires, genitores suos fessos senecta, alunt insigni pietate. 2.Generatores, rum. m.g.& num plur. 1.2.b.3 4.l. Cic.de Vn.Veteres, qui se progeniem deorum esse dicebant, eorum vocabula nobis prodiderunt; nosse autem generatores suos optimè poterant. 3. Procreatores, rum.m.g.& num.plur. Cic.4. de Fin. Vt ij, qui procreati essent à procuratoribus amarentur.4.Parentes,tum,m g. & num. plur Sen. de Ben.l. 3. cap.1. Vitiosi oculi sunt, qui lucem reformidant, cæci qui non vident, & parentes suos non amare, impietas est, non agnoscere, insania.5.Progenitores, rum. m. g. & num. plur. 1.l. 1.& 3.b.Ouid.11. Met. & Cic. de Vn.

Gennaio, ò gennaro, ouer' il Mese di gennaio,ò Gennaro, il primo mese dell'Anno secondo il computo della Chiesa.] Ianuarius,tij.m.g. 1.2.& 3.l. & 4.b. Var.5 de Ling. Mensis prior à principe Iano, Ianuarius appellatus. 2. Iani mensis. Ouid.2. Fast Primus erat Iani mensis quia ianua prima est. Qui sacer est imia manibus,imus erat. 3.Ianuarius mensis. Pallad. Ian. tit. 1.Ianuario mense locis temperatis ablaqueandæ sunt vites, quod Itali excodicare appellant, idest circa vites radicem de à labra terram diligenter aperire. 4. Mensis Ianuarius. Pallad. Ian. tit. 14. Mense Ianuario lactuca serenda est, vel Decembri, vt planta eius Februario transferatur. 5. Romani anni mensis princeps.Colum. lib. 11. cap. 2. Possunt igitur ab idibus Ianuarijs, vt principem mensem Romani anni obseruet, auspicari culturarum officia.

Di Gennaro, addiett.] Ianuarius,ria, rium. 1.3.l. Colum. lib 11.cap.2. Nono Calendas Ianuarias brumale solstitium est.

Genoua, Città nobilissima, e capo della Liguria.] Genua, æ. 1.2 b f g. Plin l.14. cap. 6. Hetruriæ palmam Luna habet, Liguriæ Genua, & Phil. Cluer. Ital. Ant. Gennua, ciuitas verè regia, atque superba, Italicarum ciuitatum nulli ferè secunda.

Riuiera di Genoua.] Liguria.æ.f.g.1.2.3.b.

Montagne di Genoua.] Ligustini montes. Liu.2. Ligustici montes. 3.Alpes ligusticæ, vel ligustinæ.

Genouese, di Genoua.] Genuensis, & hoc, se, Stephanus de Vrb. Abr. Ort Thes. Geogr. Genuæ incolæ, Genuenses, & Genuates vocantur in antiqua tabula ænea, quæ in ipsa vrbe seruatur. Paul. Iou. Hist. lib. 12.cap.218. Et res tantùm præsentis commeatus certam spem interpellauit, sed in posterum docuit nihil temere nauibus committendum aduersus Genuenses, qui in re maritima virtute, atque peritia longè alias gentes antecedrent.

Gentame, vedi Canaglia.

Gente, natione.] Gens,tis. Plin. 2. Familiæ, arum. 3. Nacio,nis.f.g.

Gentiana, nome di pianta così detta.] Gentiana, næ. Diosc. lib. 3. cap. 3. Gentianæ inuentio prima assignatur Gentio Illyriorum regi à quo cognomentum habet.

Gentile, cortese.] Humanus, a, um. 1.2.l.2. Comis,& hoc, come 1.l. Ex Cic.

Gentile, cioè pagano, vedi Pagano.

Gentilezza, cortesia, maniera nobile di trattare.] Humanitas,tis. 2. ingenuitas,tis. 3. Liberalitas,tis. 4. Comitas, tis. Ex Cic.

Gentilità, cioè paganesimo, vedi Paganesimo.

Gentil'huomo.] Vir patricius, vel nobilis. Cic. pro Cec.

Far'vn gentil'huomo.] In patricios, vel nobiles aliquem adscribere.

Gentilmente, auuerò con gentilezza.] Humanè 2. Benignè 3 Liberaliter. 4. Comiter. Ex Cic.

Gentola, vedi Giuggiola.

Geografia, discrettion della terra.] Geographia, phiæ.f.g. 1.5.4 b. 1 com.

Geografo. che descriue la terra.] Geographus, phi.m. gen. 3. b. Maff. Indic. lib. 1. In multis regionibus describendis Ptolemæus, & alij Geographi insignes allucinati sunt.

Geometra, misurator della terra.] Geometra, træ. m.g. vel Geometres, træ. m g.1.b 2.l. & 3. com. Sen. lib.13. epist 89. Metiri me geometres docet latifundia, potius doceat quomodo metiar, quantum homini sit satis.

Geometria quella parte di Matematica, che versa intorno al misurar la terra.] Geometria, triæ. 1.4.b. 2.l. 3. com. Sen. lib. 14. epist. 92. Alexander Macedonum rex discere geometriam infelix cœperat, sciturus quàm pusilla terra esset, ex qua minimum occupauerat. Ita dico infelix ob hoc, quòd intelligere debebat, falsam se gerere cognomen. Quis enim esse magnus pusillo potest? 2. Scientia geometrica. Plin. lib.7. cap. 37. Grande Archimedi geometricæ, ac machinalis scientiæ testimonium M Marcelli contingit, &c. 3. Geometrica. orum. n.g. & num.plur.1.4 b.2.l. 3.com. Græc. Cic.1. Tusc. qui alt, quasi Geometrica didicisset.

Libri, ò carte di geomatria.] Geomatrica, orum. n. gen.& num.plur.

Di geometria addiett.] Geometricus, a, um.

Germania, Alemagna, e Terra Tedesca.] Germania, niæ. Colum. lib. 3. cap.8. Rerum natura Germaniam decorauit altissimorum hominum exercitibus. 2. Alemania, niæ. 1. 2 b. Claud. Paneg. 3. Terra Teutonica.

Germano, vedi Tedesco.

Germano, vccello aquatile.] Querquedula, læ.f.g.

Germinare, ò germogliare.] Germino, nas, aui, atum. 2. Pullulo, las, aui, atum. 3. Fruticor, aris. Cic. 5. Germen emittere.

Germinare di nuouo.] Regermino, nas, aui, atum.

Germinare insieme] Congermino, nas, naui, natum.

Germoglio.] Germen, inis.n g 2. l 2.b. Stolonis. m. gen. Var. lib.1. de Re rust. cap. 2. Effodiebat circum arbores è radicibus, quæ nascerentur à solo, quæ stolones appellabant. 3. Surculus, surculi m g. 1.l. 2.b. Plant.

Gerusalemme, ò Gerosolima Città della Soria, celebratissima per il tempio di Salamone, e per il mistero della Redentione del Mondo.] Hierosolyma, mæ. f.g. Tacit. l.21. Solymos, ferunt carminibus Homeri celebratam gentem, conditæ. Vbi Hierosolymam nomen è suo fecisse. Cic. pro Flac 2. Hierosolymæ, marum. f g. 1 2.3.4.b. 2. Hierosolyma. morum. n g.& n.plur. Suet. in Nero.

Di Gerusalemme, ò Gerosolimitano, adiett.] Hierosolymitanus, a, um.

Gessare, vedi Ingessare,

Gesso materia simile alla calcina, ma non resiste all'acqua.] Gypsum, psi. Diosc. lib. 5. cap. 92. Gypsum vim habet adstringendi, obstruendi; sanguinis eruptionea, sudoresque cohibet, sed potum, strangulationis modo iugulat. Plin. l. 36. cap. 24. Cognata calcires gypsum est.

Gesso beuuto.] Gypsum potum, vel epotum. Plin. lib. 36. cap 24. Proculeius Augusti Cæsaris familiaritate subnixus, in maximo stomachi dolore, gypso poto consciuit sibi mortem.

Gesso di miniera, ò che si caua.] Gypsum fossile, vel fossitium. Ex Plin. l. 36. c. 24.

Gesso poluerizzato, cioè ridotto in poluere.] Gypsum in farinam resolutum. Plin. lib. 36. cap. 24. Gypsum siccatum rursus tundi, & in farinam resolui patitur.

Gesto.] Gestus, gestus. m.g. Quin.

Far gesto.] Gestum agere. 2. Gesticulor, aris.

Regola, che insegna à far i gesti.] Lex gestus. 2. Chironomia, miæ. f. g. 1. l. 2. 3. 4. b. Quint. l. 1. cap. 11, Chironomia,

mita, quæ est, vt nomine ipso declaratur, lex gestus ab heroicia, temporibus orta est.

Gesticulatore, bagattegliero.] Gesticulator, ris. m. g. 2. Gesticus, tis.

Gettamento, vedi Getto.

Gettare, Fior. gittare. Sen. cioè rimouere da se vna cosa.] Iacio, cis. 1. & 2 b Plin. lib. 7. cap. 36. P. Catienus Philotimus patronum adeò dilexit, vt hæres omnibus bonis institutus in rogum eius se iaceret. s Abijcio, cis. Cic. pro Rosc. Am 3. Proijcio, cis. Cic 1. Tusc.

Gettar spesso, ò spesso.] Iacto, as 1. l. Cic 2. de Diu Nemo est quin sæpè iactans, venereum iaciat aliquando, non nunquam etiam iterum, ac tertium.

Cose, che si gettano al Popolo.] Res missiles, vel Missilia, lium. n g & num. plur. Suet Domit. c 4. Omne genus rerum missilia sparsit.

Gettar à basso, ò giù.] Detrudo, dis, si, sum. s. Deturbo, bas, aui, atum Deijcio, deijcis, deieci, deiectum.

Il gettar à basso.] Deiectio, nis. f. g. 1. & 2. l. Cic. pro Cec. 2. Deiectus, us m. g. Liu. 9. ab Vrbe.

Gettar dalla fenestra, ò luogo simile fiori, denari, e cose simili.] E prospectu spargere flores &c. Plin. lib. 21. cap. 3.

Gettar vno alle bestie fiere.] Aliquem belluis vel feris obijcere. Plin. lib. 5. cap. 31. 2. Ad bestias aliquem dare. Gell.

Gettar sotto.] Subijcio, cis 1. l. s. b. Ex Cic.

Gettar à terra, ò atterrare.] Percello, lis, culi, culsum. Gell. lib. 5. cap. 55. Ventus circius, cum loquare, buccam imples, armatum hominem, plaustrum oneratum percellit.

Gettar via.] Abijcio, cis. 1. l. 2 b. 2. Proijcio, cis. 1. l. s. b. Ex Cic.

Il gettar via.] Abiectio, nis. f. g. Cic. in Orat. 3. Proiectus, tus. m g. Plin. lib. 17. c. 12.

Gettar spesso.] Iacto, as. 1. l. Sen. Dum Lapillos iactaret in puteum. 2. Iactito, as. Liu. 7 Ab Vrb.

Gettarsi in terra.] Humi se prosternere. Ex Q. Curt. lib. 8. Multi prius metu, quam labore defatigati, prostrauerant humi corpora.

Gettarsi da luogo alto come rupe, ò simile. Ex alto se præcipitare. Plin. lib. 22. c. 3.

Gettarsi in ginocchioni.] In genua procumbere, Ex Suet.

Gettar à piedi d'vno.] Ad cuiuspiam se pedes abijcere, vel sternere, Ex Cic. Att. l 10 c. 4.

Getto gettata, e gettamento, Fior. gitto gittata, e gittamento Sen. il gettare, ò gittare.] Iactus, tus. m g. 1. l. Ex Cic. & Terent.

Far getto, si dice propriamente di chi per non affogarsi getta le mercantie in mare.] Iacturam facere. Sallust. ad Cæs. Si quid aduersi coortum est, de illis potissimum iactura fit, quæ minimi pretij sunt.

G H

GHiaccesco, adiett. di qualità di ghiaccio.] Glacialis, & hoc le. 1. s. b 3. l. Colum lib. 3. cap. 1. Cuius est, Regio glacialis.

Ghiaccia, e ghiaccio, acqua congelata, e condensata dal freddo.] Glacies, ei f g. 1. 2. b. Plin. lib. 8. cap. 28. Vulpes animal alioqui solerti auditu aure ad glaciem apposita, coniectat crassitudinem gelu. 2. Humor glaciatus. Ex Plin. l. s c. 39.

Ghiacciare, & agghiacciare in att. far ghiacciare.] Glacio, as. Hor. epist. l. 3. od. 10. Iuppiter positas glaciat niues.

Ghiacciare, & agghiacciare in neutr. diuenir ghiacciato.] Glacio, as. Plin. l 19. cap. 3. Fit autem hyeme, quoniam æstate non glaciat. s. Glacior, aris. Plin. l. 8. cap. 38. Lyncum humor ita redditus glaciatus in gemmas. 3. Conglacio, as. Cic 2. De Nat. Aqua neque conglaciaret frigoribus, neque niue pruina que concresceret. 4. Conglacior, aris. Ex Plin. l. 2. c. 6. 5. Concresco, scis. Cic. s de Nat.

Ghiacciato, & agghiacciato, diuenuto di ghiaccio.] Glaciatus, ta, tum. Plin. l. s. cap 19 Humor aut concretus in pruinas, aut coactus in niues, aut glaciatus in grandines, s Conglaciatus, ta. tum. Plin. l. 2. c. 6 Grando conglaciato imbre gignitur.

Ghianda frutto d'alcuni arbori seluaggi, col quale s'ingrassano i porci.] Glans, dis. f g Plin l 16 cap. 6. Glandem quæ propriè intelligitur, ferunt robur, quercus, esculus, cerrus, ilex, suber. Continentur h spido calyce, per genera plus minus complectente 2 Balanus, ni. m. vel f g 1 s. b Plin. lib. 16 cap. 6 Probatur & ea, cuius in balano vtrinque ex longitudine extrema lapidescit duritia.

Ghianda vnguent[illegible] suellana d Indis. Glans vnguentaria Dio[illegible] 4. cap 155. Glans vnguentaria fructus est arboris, myricæ similis, magnitudine auellanæ nucis nucleus amyg lat rum amaratum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa vnguenta pro oleo vtuntur Nascitur in Aethiopia Arabia, & Petra, oppido secus Iudæam. s Balanus myrepsica. Gall. l. 6. Simp Medic Balanus myrepsica, hoc est glans vnguentariis affertur, ex Barbaria regione 3. Mirobalanus, ni f g. 4. b. Lexicograph. Mirobalanus est glans vnguentaria, de qua Aet lib 10. cap. 11. 4. Glans Aegyptia. Plin.

Ghianda arrostita.] Glans tosta. Plin l. 16 c. 5 Glans dulcior est in cinere tosta.

Ghianda seccata.] Glans à refacta. Plin. l 16. c. 5. Glandibus inopia frugum arefactis molitur farina, spissaturque in panis vsum: quin, & hodieque per Hispanias secundis mensis glans infertur.

Ghianda, che cade.] Glans caduca Paulus, in l. Sylua cædua 2. Glans procidens Plin. l 16 c. 5 Cautum est l 12. Tabularum glandem in alienum fundum procidentem licere colligere.

Ghianda molto grossa, ò grande.] Glans grandissima Plin. l. 16 c 6. Glans optima in quercu, atque grandissima, mox esculo, nam roboris parua.

Ghianda vernina.] Glans hyberna. Virg. Ecl. 10.

Ghianda col guscio spinoso.] Glans echinato calyce. Plin. l. 16. c. 6 Cerro glans tristis, horrida, echinato calyce, ceu castaneæ.

Ghianda con la scorza in triangolo.] Glans triangula cute inclusa. Plin l 16. c. 6 Fagi glans, nucleis similis triangula cute includitur.

Ghianda molto dolce.] Glans dulcissima. Plin. lib. 16. cap. 5. dulcissima omnium, fagi glans, vt qua obsessos etiam homines durasse in oppido Chio tradat Cornelius Alexander.

Ghianda di cerro.] Glans cerrea. Plin l. 16. c. 6. Proximam quernæ glandi cerream tradit Nigidius.

Ghianda neretta, ò nericcia.] Glans nigrior. Ex Plin. lib. 16 cap 6. Glandium color nigrior, esodidiorque, qui præfertur.

Ghianda domestica, ò alquanto domestica.] Glans placida, vel placidior. Plin. lib 16. c. 5.

Ghianda d'elce, ò di leccio.] Glans Iligna. Plin. lib. 16. cap. 6. Glans iligna suem angustam nitidam: strigosam ponderosam facit. 2. Glans lignea. Col. l. 9. c. 1.

Ghianda di faggio.] Glans fagea. Plin. lib. 16. cap. 6. Glans fagea suem hilarem facit, carnem coctibilem, ac leuem, & vtilem stomacho. s. Fagi glans. Plin. lib. 6. cap. 6.

Ghianda seluaggia.] Glans syluestris. Plin. l. 16 c. 5. E glandibus aliquæ sunt syluestres, aliæ placidiores, quæ culta obtinent.

Ghianda impastata.] Glans intrita. Plin. l. 24. c 3. Glans intrita duritias cum salis axungia sanat.

Ghiandaia sust. vccello, che si pasce di ghianda.] Auis glandaria. Ex Var & Cat

Ghiandaraio, adiett. di ghianda.] Glandarius, a, um. 2. l. Cato de Re rust. cap 1 Vinea est prima, si vino multo siet, secundo loco hortus irriguus tercio Salictum, quarto oletum, quinto pratum; Sexto Campus frumentarius, septi-

septimo sylua cædua, octauo arguftum, nono glandaria, sylua.

Ghiandifero, adiett che produce ghiande.] Glandifer, a, um. a.b. Cic. Phil. 2. Arationes glandiferæ, & fructuosæ.

Ghiara, materia più grossa della Sabia, vedi Breccia.

Ghiaretta dimin.] Glareola, æ.f.g.1.l. 2.b. Plaut.

Ghiaroso, adiett. Glariosus, a, um.

Ghignare, e sorridere cioè rider piano, e tra'denti.] Subrideo, es.1.& 2 l.& 3.b. Cic. pro Rosc. Com Qua de causa subridet Saturius venator. 2. Sensim, atque submisse ridere. Gell l.17.c.8.

Ghigno, e sorriso: cioè riso decente, e moderato.] Risus decens, ac modicus, Ea Cic. 2. de Or. & Ouid. 5. fast 2. Risus lentus, ac sedatus. Ex Hor. 2. carm. od. 16.

Ghiombero, vedi Gomitolo.

Ghiotto, ouer ghiottone, vedi Goloso.

Ghiottoneria, vedi Gola.

Ghirlanda, e diadema, fasciuola di tela bianca che anticamente i Rè portauano in testa per contrasegno reale: hoggi largamente si pigliarebbe per ogni regia corona: dicesi anco diadema, quell'ornamento, e corona, che si dipinge sopra'l capo dell'imagini del Saluatore, e de' Santi.] Diadema, tis. n.g. 1. 2. & 4.b. 3 l. Græc. Plin. lib. 7. cap. 56. Liber pater diadema, regium insigne, & triumphum inuenit. 2. Anadema, tis. n.g 1. 2.& 4.b. 3 l. Græc.

Ghiro animale saluatico, simile al sorcio, ma di coda pennacchiuta.] Glis, gliris, m.g. 1. l. in rect & obl Plin. lib. 8. cap. 57. Glires genitores suos fessos senecta alunt insigni pietate.

Ghiraio, luogo doue si tengono i ghiri per ingrassarli.] Glirarium, rij. n.g. Var l.3. c 15. Glirarium autem dissimili ratione habetur, quod non aqua, sed materia locus sepitur.

Ghiretto, dimin. il figlio del ghiro, nato di fresco.] Gliris pullus. Var. l.3.c.15 facere gliribus caueas oportet, vbi pullos parere possim.

Oua di ghiri.] Cauus glirarius. Ex Var.

G I

Già, auuerb. di tempo passato.] Olim, vel quondam. Di già di gran tempo.] Iam olim, vel iam dudum.

Già cioè hor' hora] Iam iam.

Già particella, che dinota tempo presente con riguardo del passato; dicesi anche homai, & hoggi mai, horamai, e per sincopa hormai.] Iam Cic ad Att. l. 10. ep. 6. Tempus est nos de illa perpetua iam, non de hac exigua vita cogitare 2. Nunc Cic.

Già dall'hora.] Iam tum.

Già gran tempo.] Iam diù.

Già molto tempo] Iam pridem.

Giàche.] Siquidem. Cic.

Già mai.] Vnquam, 2. Aliquando.

Chi fà, ò vende giacchi.] Loricarius, rij. 2.b.2.3.l.

Giaccato, & ingiaccato, armato di giacco.] Loricatus, a, um.

Giacco, camicia di maglia.] Lorica, æ f g.

Giacere, star'à giacere.] Cubo, as, ui. tum. Ea Cic.

Giacer spesso] Cubito, tas.1 & a.b. Plaut Pseud. Quid ais? tu ne etiam cubitare solitus & io cunis puer. 2. In cubito, as. 1. a 3.b. Plin. lib 8. cap. 43. Asinæ non nisi spatiosa incubitant laxitate: varia namque obnino visa concipiunt, ictu pedum crebro, qui nisi per inane emicuerit, repulsu duriotis materiæ claudicatem illicò affert.

Giacere, ò dormire bocconi, cioè con la pancia verso terra.] Pronum, vel in faciem cubare. Ex Plin.

Il giacer bocconi, ò bocconi.] Cubitus pronus Plin. l. 28. c.4. Supini cubitus oculis conducunt, at proni tussibus, in latera aduersum distillationes.

Giacere, ò dormire sù i lati.] Cubare in latera. Ex Plin.

Il giacer ne' lati.] In latera cubitus. Plin. lib. 28. cap. 4. Cubitus in latera conducunt aduersus distillationes.

Giacer'attorno] Circumiaceo, es. 1.a.l. 3.b. Liu. 7. bell. Maced Lycaonia, & Phrygia vtraque & Pisidia omnia, & Chersonesus, quæque circumiacent Europæ in vestra sunt potestate.

Giacer'allato, ò vicino] Adiaceo, ea. r. l. 2.b Liu. 2 ab Vrb. Thuscus ager Romano adiacet.

Giacer' in mezzo] Interiaceo, es. 1 2. l. 3 b Plin. lib. 6. Regio duas syrtes interiacet, pari vtrinque interuallo.

Giacer sotto.] Subiaceo, es 1.l.2 b. Plin. ep. 101. Hi procul à mari recesserunt. Apennino saluberrimo montium subiacent.

Giacer sopra.] Supercubo, bas, bui 1.& 3.b. 2 l. Colum. lib. 6. cap. 16 Vipera, & cæcilia sæpè cum in pascua boa improuidè supercubuit, lacessita onere morsum imprimit. 2. Superiaceo, es. 1. 3. b. 2. l. Cels. lib. 2. cap 16.

Giacer solo, ò in disparte.] Secubo, bas. r. l. 2 b Suet. in Tib. c.7. Cum Iulia primo concorditer, & amore mutuo vixit, mox dissedit, & aliquando grauius, & etiam perpetuo secubaret.

Il giacer solo, ò in disparte.] Secubitus, tus. m.g 1. l.2.& 3. b. Ouid. 3. Am el. 9.

Giacere sul lato destro, ò manco.] Partem aut dexteram, aut læuam incubare, Ex Plin. lib. 11. cap 45. vbi sic ait: Omnia animalia à dextris partibus incedunt, sinistras incubant.

Il giacer sul lato destro.] Dexteri lateris incubitus. Plin l. 28. c.4 Theophrastus tradit, celerius dextri lateris incubitu, difficilius à Supinis.

Giacere alla supina] Supinum cubare, Cels. l.2.c.6.

Il giacer supino.] Cubitus supinus. Plin lib 7 c 51. In oculorum, & narium aspectu indubitata maximè signa mortis, atque etiam supino assiduo cubitu; venarum æquabili aut formicante percussu.

L'atto di giacere.] Cubatus, tus. m.g 1.b.2.l. 2. Cubitus, tus. m.g. 1.2. b. Plin. lib. 28. c. 24. Supini cubitus oculis conducunt, proni tussibus, in latera aduersus distillationes.

Giacinto, ò Iacinto, sorte di pietra pretiosa.] Hyacinthus, thi. m. g 1. & 2. b. Plin. lib. 37. cap. 9. Hyacinthos Aethiopia mittit, & chrysolitos aureo colore translucente.

Giacinto, e Iacinto fiore, ò herba.] Hyacinthus, thi. m.g 1.& 2 b. Plin l. 21. c. 11. Hyacinthum comitatur fabula duplex, luctum praferens eius, quem Apollo dilexerat, aut ea Aiacis cruore editi, ita discurrentibus venis, vt græcarum litterarum figura, ræ. Legatur inscripta.

Di Giacinto inteso d'herba, fiore, ò pietra pretiosa.] Hyacinthinus, a, um. 2. & 4. b. Catul. in Epit. Iuliæ.

Giaciglio, Fior. ancor giaciglio, cioè luogo doue si giace.] Cubile, lis. n. g. 1. b. 2. l. Cic. 5. Tusc. Mihi amictus est scythicum tegmen (ait Anacharsis, calceiamentum solorum callum, cubile terra, pulpamentum fames.

Giacitore, co'lui, che giace.] Cubitor, ris. m. g. 1 & 2.b. Colum. lib 6. cap. 2. Vtilius est citra corporis vexationem, fame potius, & siti cubitorem bouem emendare.

Giacitura, cioè modo e qualità di giacere.] Cubandi, vel iacendi ratio, vel modus.

Giacoma, e Gracopa: Iacoma, e Iacopa: nome propr. di donne.] Iacoba, bæ. 1 b. 2 l. Hor. Turs. Laur. Hist. l.5. c. 22. Iacoba Dux Cliuiæ, torquem aurum globo ex pyropis, adamantibusque pendulo insignem; Lauretanæ Virgini donum misit.

Giallegaiare esser giallo.] Luteum vel croceum colorem reddere Ea Plin. l 8.c.33.& 34. 2. Luteum, vel croceum colorem referre. 3 Col. l 7.c.2. 3. Coloris lutei, vel crocei esse. Ex Plin. lib. 7. cap. 4. 4. Colore luteo, vel croceo esse. Ex Plin.

Gialletto, & anche gialliccio, addiett. alquanto giallo.] Luteolus, la, lum. Colum. lib. 9. cap. 4. Nitent candida lilia, nec his fordidiora leucoia, tum puniceæ rosæ, luteolæque, & farranæ violæ. 2. Subluteus, a, um. Ex Plaut. in Amph. 3 Subcroceus, a, um. Ex Plaut. in Amph. 4. Leuiter luteus, a, um. Ex Celf. l b. 4. cap. 18. 5. Leuiter-croceus, Ex Celf. lib. 4. cap. 18. 6. Subfuluus, a, um.

Giallezza, l'astratto di giallo.] Luteus, vel croceus color.

Giallo, addiett. di color giallo.] Luteus, a, um. r.l.Plin. lib. 21. cap. 8. Coloris lutei video honorem Antiquissimum io nuptialibus flammeis tot om feminis concessum 2. Croceus, a, um. Plin. lib. 22. cap. 18. Chamæleon herba mutat cum terra colores, hic niger, illic viridis, aliubi cyaneus, aliubi croceus. 3. Crocinus, na, num. a. b. Plin. lib. 21. c. 19

Giappone, regione nota.] Iapon, ois m.g. Maff. Hist. Indic. lib. 14. Decretum erat Xauerio Regi primum, ipsi, quem vniuerso Iaponi præesse audierat, Euangelium afferre.

Giapponese, addiett. del Giappone.] Iapooicus, a, um. Maff.

In giapponese, in lingua giapponese.] Iaponicè. Maff. l. 1. ep. 5 2. Iaponico fermone, Idem epist.

Alla Giapponese.] Iaponico more. Maff. de Reb. Indic. lib. 3. epist 5.

Giardinetto, dimin. giardioo piccolo.] Hortululorum, m. g. num. plur. 2 l. 2. b. Cic 5. de Fio Platonis hortuli non memoriam solum mihi afferunt, sed ipsum videntur io conspectu meo hic ponere 2. Horri exigui, vel parui, Ex Cic. 2. Philip. & 1. de Or. 3. Viridariolum, li. Ex Suet. in Tib. cap. 60 & Plaut. Truc. 4 Viridarium paruum, vel pusillum, Ex Suet 10 Tib. cap. 60. Et Cic. ad Att. l 12.

Giardiniere, colui, che tien cura del giardino.] Viridarius, rij. 1. 2 & 4. b. 3. Vlpian. 2. Viridarij cultor ex Suet. in Tib. c. 60. & Cic. 5. de Fin. 3. Vireti curator, Ex Virg. 6. Æn & Cic. ad Att. l. 1. 4. Viridarij præfectus, vel curator. Philand in Vitr l 6. c 6.

Giardino, Rom. Verziere. Fior. luogo delitioso per varietà, & acconcezza di verdure.] Viridarium, rij 1. 2. & 4. b. 1 l. Suet. 10 Tib. cap. 60. Militem prætorianum, ob susceptum è viridario pauonem, capite punijr. 2. Viridia, orum, n. g. & num. plur. Macrob l. 3. Saturn. Viridia cum pro addiectiuo accipiuntur, genitiuum in ium facere, vt viridium pratorum: cum verò ipsam loci viriditatem significare velis, viridiorum. 3. Hortus, ti. vel horti, orum.

Giardioo di pomi, ò frutti.] Pomarium, rij. n. g. Var. lib. 1. de Re rust. cap. 2. Arboribus consita Italia est, vt tota pomarium videatur.

Giardioo con acqua.] Horti rigui, vel irrigui. Plin lib. 19. c. 4. & 10.

Giardino in aria] Horti pensiles. Plin. l. 19. c 5.

Giardino, ò giardinetto di balcone, ò fenestra.] Horti vel hortuli fenestrales. Ex Plin lib. 19. cap 4. & Ouid. 6. Fast.

Giardino di casa.] Horti domestici. Turs. Xauer. l. 4. cap 1. Xauerius intempesta nocte, fixn in cœlum oculorum obtutu io hortis domesticis ambulabat.

Giesù, nome augustissimo, e proprio del Saluator del mondo.] Iesus, su. s. l. Maff. in Ignat. l. 2. cap. 5. Ignatio à sensibus abstracto, & altera contemplatione defixo per speciem se se Deus pater ostendit, Iesu filio baiulanti Crucem Ignatium, sociosque commendans. Atque ad ipsum, vel in primis fuit causæ, cur Ignatius confirmatæ postmodum Societati salutare potissimùm Iesu nomen indiderit.

Giesù tempio in Roma splendidamente fabricato dall'Illustrissimo Cardinal Alessandro Farnese, e consecrato al Santissimo nome di Giesù.] Aedes nomini Iesu sacra, vel extructa Maff in Ignat. lib. 2. cap. 14. Alexander Farnesius Cardinalis Pauli III. P. M. nepos ædem nomini Iesu magnificentissimam regio sumptu extruxit. 2. Basilica Farnesiana. In Tert. Translat. Hist. SS. Abund.

Gigante.] Gigas, gigantis. m. g 3. b.

Gigantesco adiett. da di gigante.] Giganteus, a, um. Horat. l. 3. od. Clari giganteo triumpho.

Ad vsanza di giganti.] More gigantum Cic. de Sen. More gigantum bellare cum dijs, quid est aliud, nisi naturæ repugnare?

Giglietto, luogo doue sono molti gigli.] Lilietum, ti. n. g. Pallad l. 3. c. 21 2. Solum lilijs consitum.

Giglietto, dim in. giglio piccolo.] Liliolum, li. Ex Idon. auct.

Giglio, Fior. anco fiordaliso fiore notissimo, e per bianchezza, e per odore.] Lilium, lij. n. g. & Plin. lib. 21. cap. 5. Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognitione vnguenti, oleique, quod lirinon appellatur. 2. Lirium, rij. n. g. 1 l. Diosc. l. 3 c. 99. Lilia coronamentis se dedunt, liria à quibusdam vocaia. E quibus vnguentum temperatur, quod aliqui lirinum, alij susinum appellant.

Giglio azurro.] Iris, iridis. f. g. Plin. lib. 21. cap. 7. Quædam lilia locum ipsum odorationem reddunt, vt iris.

Di giglio azurro.] Irinus, na, num. 2. b. Plin. lib. 13. cap. 1.

Giglio saluatico.] Hemerocalle, es, vel Hemerocallis, lis. f g. Diosc l. 3. c. 117. & 120. 4. Lilium siluestre. Matth. in Diosc. l. 3. c. 120.

Di giglio.] Liliaceus, a, um. apud Pallad l. 6 c. 14 2 Lirinus, na, num. Plin l. 21. c. 3 3. Lilinus, na, num. Ex Lexigogr. & alijs. 4. Susinus, na, num. Ex Diosc. l. 1. c. 55. Lilia in Perside susa dicuntur.

Gileppe.] Iulapium, pij n g. Matth. in Diosc. l 2. c. 75. Iulapium violaceum io fictilibus asseruatur.

Ginepro albero noto.] Iuniperus, ri f. g 1. l. 2 b. Virg. Ecl. 10. Iuniperi grauis vmbra.

Ginestra pianta nota, che fà i fiori gialli.] Genista, stæ. f. g. 1 b. 2. l.

Ginestraio, e ginestraro, luogo, doue nasce la ginestra.] Ericetum, ti. n g.

Ginocchiale ciò che serue per difesa, ò riparo del ginocchio.] Genuale, lis n g Ouid. 10. Metam.

Ginocchiettato, adiett. che hà ginocchietti.] Geniculat us, ta, tum. 1. 2 & 3. b. & 4. l. Cic. de Sen. qui ait; Culmus geniculatus.

Ginocchietto, dimin. di ginocchio] Geniculum, li. n. g. r. 2. & 3. b. Plio. l. 18. cap 7. Genicula tritico sunt quaterna, farri sena, hordeo octona.

Per ciascù vn ginocchietto, & anco à guisa di ginocchietto.] Geniculatim. 1. 2 & 3. b. & 4. l. Plin. l. 21. Cuius est. Folijs geniculatim circundata.

Ginocchio, piegatura fra la gamba, e la coscia.] Genu. n. g. indeclinabile in signif oum. & io plur. genua genuum, genibus, Plio. l. 11. c. 57.

Nominis genibus quædam Religio inest obseruatione genitum: hæc supplices attingunt, ad hæc manus tendunt, hæc vt aras adorant, fortassis quia inest ijs vitalitas.

Galetto sotto il ginocchio] Poples, tis. 3 c. Cic. de Nat. redundans poplitibus, & pedibus.

Rotula del Ginocchio.] Patella, læ f. g. Celf.

Congiuntura del ginocchio.] Genu commissura. Plin l. 11. c. 37. Genibus inest vitalitas, nanque in ipsa genu vtriusque commissura, dextra; læuaque à priora parte gemina quadam buccarum inanitas, ideft, qua perfossa, ceu iugulo spiritus fugit.

Storpiato d'vno, ò due ginocchi.] Genu altero, vel vtroque captus, ra, tum, Ex Plin. lib 35. cap. 10. cuius est e Altero lumine orbus, & Cic. pro Rab. Cuius est 1. Membris captus.

Ginocchione, ed inginocchione, auuerb. con le ginocchia in terra.] Genibus flexis, vel inflexis, Ex Cic. post red. & Ouid. 4 Met. 2. Genibus positis, vel submissis. Ex Corn Tacit l 3. & Plin. l. 8. cap. 1. Qui de Elephantis agens sic ait, Reges adorant, genua submittunt, coronas porrigunt. 3 Genibus curuis, vel incuruis, Ex Corn. Tacit. lib. 3. & Virg. 2 Georg. 4. Genibus curuatis, vel incuruatis, Ex Corn. Tac. lib. 12. & Cic. 1. de Nat. 5. Genibus

bus pronis. Ouid 3.Metam Et Genibus pronis supplex, similisque roganti.

Star ginocchione,od inginocchione.] Genibusniti,vel inniti.Maff de Ind.reb com.

Giocare à carte.] Ludere chartulis. Ea Recent. 2. Alea ludere Cic.a Phil.Hominem omnium nequissimum, qui non dubitaret,in foro alea ludere 3. Alram ludere. Suet. in Ner. cap. 30. Quadragenis in puoctum sestertijs aleam lusit.

Giocare a' dadi.] 1. Ludere tesseria. 2. Ludere talis. Ea Cic.

Giocare a'dodici, ouero alla mirella.] Ludere duodecim scrupis.Cic. 2.de Or.

Giocare à palla.] Pila,seu sphæra ludere.Cic.5 Tusc.Cum Dionysius pila ludere vellet, studiosè enim id factitabat,tunicamque poneret,adolescentulo, quem amabat, tradidisse gladium dicitur.

Chi sà giocar à palla.] Pilæ doctus Ea Hor de ar.

Chi non sà giocar à palla.] Pilæ indoctus Hor.de Art. Indoctusque pilæ,discive,trochiue quiescit.

Arte di giocar à palla] Pilæ ars. Mart l.a.ep.6.
Et belle cantas, & saltas Attale belle:
Bellus es arte lyræ,bellus es arte pilæ.

2. Sphæristica cæ.1.a l.3.b.Græc Apud Athen.

Giocare à pallone.] Ludere folle. Mart. l. 14. Folle decet pueros ludere folle senes.

Giocare à piastrella.] Ludere lamella.Hor.Turf.

Giocare à maglio,ouer pallamaglio.] Malleari ludo ludere.Ea Plaut.in Most.a.Pilari malleo ludere.

Giocare à mora,ouer morra.] Mico, micas,micui.1.b.Cic. 2.de Diuin Sors idem propemodum est,quod micare, quod talo; iacere, quod tesseras. 2. Micare digitis ex Thes lat.

Giocare à pari, ò spari.] Ludere,par. impar.Suet.in Aug. c.73 Denarios. 250.Singulis conuiuis dederam, si vellent ioter se inter cœnam,vel talis,vel par ludere. Hor. 2. ser. Sat 3. Ludere par impar, equitare in arundine.

Giocar spesso.] Lusito,tas.1.l. & 2.b. Gell. lib.18.cap.13. Saturnalibus alea quadam festiua, & honesta lusitabamus.

Giocare à scacchi.] Ludere latrunculis, siue laterunculis lusisse fictis cera. 2. Latronum bellum, vel bella ludere. Mart lib. 14. Insidiosorum si ludis bella latronum. 3. Latronum prælium, vel prælia ludere. Ouid. 3. de Arte. 4. Latrunculario ludo ludere. Ex Plaut. & Sen.

Giocare al trucco in eso di tauola.] Ludere trudiculis. Maff.in Ignat lib 3.cap.5 Inuitatus vellet ne trudiculis ludere, quibus in oblonga mensa per angustum fornicem eburnea pila traijcitur. 2. Trudiculario ludo ludere.Ex Plaut.in Sen.

Giocare al trucco inteso di terra.] Ludere trudibus. Ex Tac.& Maff.

Giocare denari,ò altra cosa] Pecuniam, vel aliquid aliud ludere. Ex Suet. in Ner. c. 35. Priuignum impuberem adhuc,quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mergendum mari mandauit.

Giocarsi qualche cosa, cioè scommettere.] Depono, is. Virg.in Ecl.

Che ti vuoi giocare.] Quid vis deponere.Virg.

Giocatoraccio, accresc giocator grande.] Lusor magnus, vel ingens.Ex Plaut.Amph & Menæch.

Giocatore.Sen.giuocatore Fior.quegli che gioca, ò giuoca.] Lusor,ris.1.l. 2.b. in rect & 1 in obl.Ouid. 4 Trist. eleg.10 & Sen.2 de Ben. c 32 In lusu est aliquid pilam scite, ac diligenter excipere; sed non dicitur bonus lusor, nisi qui aptè, & expeditè remisit, quam acceperat, 2.Ludens,tis o.g a.l. Hor.l.s ep s.3 Ludendi studiosus. Ex Cic.de Am.

Giocator di palla.] Pilæ studiosus. Cicer. de Am. Quidem ineunte ætate venandi, aut pilæ studiosi fuerunt.

Giocator di palla.] Sphærista, stæ.m.g 1. & a l. Græc. Apud Athen. 2. Sphæristicus, ci.1.& a.l. 3.b. Græc.ex Athen.3.Sphæromachus, chi.1.l.2 3. b. Græc. ex Poll. l.3. 3. Sphæromachiarius,rij.1.5.l. 3.4 b.ex Sen.l.11.ep. 81.& Suet.in Claud.cap.21.Cuius est vox, naumachiarius.rij.

Cosa pertinente à giocator di palla.] Sphæristicus,ca,cum, 1.2.l.3 b. Græc Apud Athen.

Giocator di carte.] Aleator, ris.m.g. Cic 2 Phil. 2. Aleo, onis.m.g. Næu. Pessimorum pessimus, ganeo, lurco, aleo.

Di giocator di carte.] Aleatorius, a,um.Suet.in Aug.

Giocatorello, dimin. giocator piccolo.] Lusorculus, li. 1.2. l. 3. b. Plaut. in Amph. Cuius est: Amatorculus.

Giocatorio, Sen. giuocatorio. Fior. aggett. da, ò di giocatore, ò giucatore.] Lusorius, a,um. 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 7. cap. 56. Pythus pilam lusoriam inuenit.

Gioco,Sen.giuoco. Fior.il giocare, ò giuocare.] Ludus, di.m g.1.l. Cic.1. Off Ludo autem, & ioco, vti illo quidem licet, sed sicut somno, & quietibus cæteris,tum cum grauibus seri jsque rebus satisfecerimus, ipsumque genus iocandi non profusum,nec immodestum, sed ingenuum, & facetum esse debet. 2.Lusus,sus.m.g.1.l.3.Lusio,nis.f.g 1.l.2 b.

Gioco di dadi.] Ludus talaris. Cic. 1. Offic. Adde his vnguentarios saltatorea, totumque ludum talarinm.

Gioco di palla, per l'atto di giocare.] Sphæromachia, æ. f g. 1.l. 2.3.4 b. Græc,de Sen.lib 11.epist.81 Hodierno die non tantum meo beneficio mihi vaco, sed spectaculi, quod omnes molestos id sphæromachiam vocanic. Poll.l.3 Ea Atistom.2 Pilæ Lusio,vel ludus,vel lusua.Ex Cic.de Orat.

Cosa pertinente à gioco di palla.] Sphæromachiarius, a. um. 1. & 5.l. 2 3. & 4. b. Ea Sen. lib.11, epist. 81. & Plin. lib. 16. cap. 39. Cuius est voa, Naumachiarius, a,um.

Gioco di palla à corda.] Sphæromachia funaris. Ex Sen. l.11.& Maff.in Ignat.l.3.c.13.

Gioco di palla per il luogo da giocare.] Sphæristerium, rij.1 2.3 l.4 b. Græc. Lamprid.in Alex. Post lectionem operam palestræ,aut sphæristerio, aut cursui,aut luctaminibus mollioribus dabat.

Gioco di palla à corda per il luogo.] Sphæristerium funarium, ex Lampr. in Alex. Maff. in Ignat. lib. 3. cap.13.

Compagno di gioco] Collusor, ris.1.2.l.3.b.in rect.& l.in obl.Cic. 2. Phil. Tu agrum compransoribus, & collusoribus diuidebas.

Gioco di sorte, e di fortuna, ò di carte.] Alea, aleæ. f. gen.1.l. 2.b. Plaut. in Curcul. Talus poscit, prouocat me in aleam.

Gioco di scacchi.] Ludus latruncularius.Ex Sen.

Gioco di carte.] Aleatorius ludus. Suet.in Aug.

Luogo di tal gioco.] Aleatorium, rij. neut. gen. Sidon.

Giocondamente,diletteuolmente,auuerb.con giocondità, ò diletto.] Iucundè.1 l.Cic.1 de Fin.Clamat Epicurus, is, quem vos nimis voluptatibus esse deditum dicitis, non posse iucundè viui, nisi sapienter,honestè, iustè que viuatur.

Più giocondamente,compar.Iucundius 1.l.

Giocondissimamente,auuerb.superlat.con somma giocondità.] Iucundissimè,1.l.Cic.a de Fin.

Giocondissimo, sopeslat. iucundissimus,ma, mum. 1.l. Ex Cic.a de Fin.

Giocondità,diletto, ò piacere.] Iucunditas,atis.3.b. Cic. 1. Offic. Com homines relaxare animos,& dare se iucunditati volent,caueant intemperantiam,meminerint verecundiæ.

Giocondo,addiett.lieto piaceuole.] Iucundus, da, dum. 1. l Cic.2.de Fin.Hanc quoque iucunditatem,si vis, transfer in animum, iuuare enim in vtroque dicitur, ex eoque iucundum.

Più giocondo, compar.] Iucundior & hoc,dius.1.l Cic. 1.Off.

1. Off. Quod præsens tanquam in minimum datur iucundius est.
Alquanto giocondo.] Iucundulus, la, lum. Plaut. in Truc. Iucundulos amasios.
Giogaia, e pagliolaia, cioè la pelle, che pende sotto al collo de boui.] Palearia, rium. n. g. & num. plur. t. 2. 4. b. 3. l. Colum. lib. 6. cap. 1. Parandi sunt boues ceruice longa, & torosa, palearibus amplis, & pene ad genua promissis &c.
Gioglio, vedi Loglio.
Giogo, instrumento, che s'adopra per arar la terra.] Iugum, gi. n. g. Virg.
Por, ò mettere il giogo, vedi aggiogare.
Gioia, in prosa, in verso anco Zoia, vedi Gemma.
Gioia allegrezza, ò giubilo.] Hilaritas, atis. f. g. Cic. 1. de Orat. 2. Lætitia, tiæ f. g. Cic.
Gioielliere, Fior. lapidario, che s'intende di gioie, e ne fà mercantia.] Gemmarius, rij 1. & 2. l. & 3. b. Ex Iul. Firm. Cuius est: vox, margaritarius.
Gioiello, più gioie legate insieme.] Gemmarum globus, cumulus, vel aceruus. Ex Turs. Laur. hist. lib. 3. cap. 22. Cuius est, Cumulus margaritarum. 2. Gemmeus globus, cumulus, vel aceruus. Ex Cic. 6. Ver. & Turs. Laur. hist. lib 5. cap 22 3. Ex gemmis globus, cumulus, vel aceruus. Ex Cic. 6. Verr. & Turs. Laur. hist. lib. 5 cap. 22.
Gioiello di rubini, e diamanti.] Ex pyropis, adamantibusque globus. Turs. Laur. hist. lib. 5. cap. 22 Iacoba dux Cliuiæ, Bandensis. Marchionis germana soror, torquem aureum, globo ex pyropis, adamantibusque pendulo insignem, Lauretanæ Virgini donum misit.
Gioire, far segno d'allegrezza.] Gestio, is. Cic. 1. 1. 2. b
Giomellà; cioè misura di quanto si può tenere con ambe le mani congionte insieme in forma di vaso.] Cauæ iunctæque manus vtriusque captura, Ex Suet. in Calig. cap. 40. 2. Quantum caua vtraque manus coniuncta prehendit.
Giomelli di grano.] Triticum vtraque manu iunctaque apprehensum Ex Plin.
Gionco, vedi Giunco.
Giognere, ò congiongere, cioè accoppiare, vedi Accoppiare.
Giongere, arriuare, vedi Arriuare.
Gioppone, vedi Giubone.
Gionta, vedi Giunta.
Giornale, ò stracciafoglio. Sen. quadernaccio. Fior. cioè libro doue si scriuon le cose giornalmente.] Ephemeris, ridis, f. g. r 3. 4. b. 2. l. Græc. Gell. lib. 5. cap. 18. Quum verò non per annos, sed per dies singulos res gestæ scribuntur, ea historia Græco vocabulo ephemeris dicitur. 2 Diarium, rij. n. g. 2 l. Gell. lib. 5. cap. 18. Id eorum est, quasi qui Diarium scribunt, quam Græci Ephemerida vocant. 3. Diurnum, ni. n. g. Iouen. Longi relegit transacta diurni. 4. Acta diurna, n. g. Suet. in Cæs. cap. 20. Cæsar inito honore, primus omnium instituit, vt tam Senatus, quàm populi diurna acta conficerentur, & publicarentur. 5. Commentarij diurni. Suet. in Aug Quod in diurnos commentarios referret. 6. Aduersaria, orum. n. g. & num. plur. 3. l. Cic pro Rosc. Com. Quid est quod negligenter scribamus aduersaria? Quid est quod negligenter conficiamus tabulas? qua de causa? Quia hæc sunt menstrua, illæ sunt æternæ. Hæc delentur statim, illæ seruantur sanctè, Hæc parui temporis memoriam, illæ perpetuæ æstimationis fidem, ac religionem amplectuntur.
Giornalmente, vedi Quotidianamente.
Giornata, cioè giorno, vedi Giorno.
Giornata, cioè tutto quello, che vn dee hauere in vn giorno.] Diurnum, ni. n. g. Sen. l. 1. ep. 8. Diurnum accipit, in centunculo dormit.
Giornata, fatto d'arme, vedi Battaglia.
Fare giornata, vedi Battagliare.
Giornata, opera ò fatica, che si fà ne' lauori.] Opera, ræ. f. g. 1. 2. b. Col. l. 2. c. 13.
Mezza giornata.] Semiopera, ræ. f. g. 1. l. 2. b.
Vna giornata.] Opera vna, vel vnica. Col. l. 2. c. 13. 2. Vnius diei opera.
Vna giornata, e mezza.] Sesqui opera, Colum. lib. 2. cap. 13.
Giornata cioè viaggio d'vn giorno.] Iter diei.
Giornata lunga, ò grande.] Iter longum, aut magnum, Ex Suet.
Far giornate lunghe, ò grandi.] Itinera longa, aut magna facere. Ex Suet. in Aug.
Giornata piccola.] Iter minutum. Suet. in Aug. c. 82.
Fare giornate piccole.] Itinera minuta facere. Suet. in Aug c. 82. Itinera lenta, ac minuta faciebat, vt Præneste, vel Tibur biduo procederet.
Mezza giornata.] Diei dimidij iter.
Vna giornata, e mezza.] Diei vnius, & medij iter. Ex Colum.
Giorno, e giornata, dì, & in verso ancor die, spatio di tempo, che il sole stà sopra'l nostro emispero.] Dies diei, m. & f g 1. b. 2. l. Plin. lib. 2. cap. 77. Dierum, alij, aliter obseruauere. Babylonij inter duos solis exortus, Athenienses inter duos occasus. Vmbri à meridie in meridiem, Vulgus omne à luce ad tenebras; sacerdotes Romani, & qui diem definiere ciuilem, item Aegypti, & Hipparchus, à media nocte in mediam. 2. Diei spatium, vel tempus. Ex Cic. 4. Verr. vbi sic ait; spatium erat dierum ferè triginta. 3. Spatium vel tempus diurnum. Cic. 1. de Inu. Tempus est pars quædam æternitatis, cum alicuius annui, menstrui, diurni, nocturniue spatij certa significatione. 4. Lux. cis. Cic. Att. lib. 16.
Dal primo spuntar del giorno, ouer' dal principio del giorno.] A prima luce Mart. l. 12. epist. 23. Quod non à prima discurram luce per Vrbem.
Dare ad vno il buon giorno.] Diem alicui prosperum impertire. 2 Diurnam alicui faustitatem ominari.
Di giorno, cioè in tempo diurno.] Luce, 1. l. 2. b. Cic. pro Sest Si canes luce latrant, opinor ij s crura suffrigantur. 2. Luci. 1. & 2. l. Cic. Phil. 12. Quis audeat luci, quis illustri die in militari via, quis benè comitatum, quis illustrem aggredi. 3. De die Q. Curt. l. 5. De die inibat conuiuia. 4. Per diem Gell. l. 1. cap. 17. Xantippe Socratis vxor iratum, & molestiarum per diem, perque noctem scatebat. Interdiu. Plin. l. 10 c. 40. Caprimulgi appellantur grandioris merulæ aspectu, fures nocturni; interdiu enim visu carent.
Giorno di battaglia.] Dies prœliaris. Pomp. Fest lib. 14. Prœliares dies appellantur, quibus fas hostem bello lacessere: erant enim quædam feriæ publicæ, quibus nefas fuit id facere.
Innanzi giorno.] Ante lucem. Cic. lib. 12. epist 1. Hoc literarum exaraui ante lucem. Ho tirato questa letterina auanti giorno. 2. Ante lucis aduentum. Sallust. in Iug. Deinde multo ante lucis aduentum peruenit in locum tumulosum. 3. Ante solis ortum. Plin. l 9 cap. 16. Pisces capiuntur ante solis ortum; tum maximè piscium fallitur visus.
Molto innanzi giorno, ouer' vn pezzo innanzi giorno.] Multo ante lucem. Cic 2. de fin. Multo ante lucem, surrexit. 2. Benè ante lucem, Ex Cic.
Giorno, in cui si fa capitolo, congregatione consistoro, e simili, per crear, & elegger magistrati.] Dies comitialis. Cic. l. 8. Fam. ep. 7. Vt eius rei causa per dies comitiales senatum haberent.
Giorno corto, ò piccolo.] Diecula, læ. f. g. Cic. ad Att. epist. 5.
Giorno critico, quello nel quale i Medici fan giuditio del male.] Dies decretorius. Plin. lib. 18. 2. Dies critica Græc.
Giorno determinato.] Dies dicta. Cic. l. 16. ep. 12. Nostra ad diem dictam fient; docui etiam te, fides etymon quod haberet. 2. Die præstituta.
Giorno di digiuno.] Dies esurialis. Plaut.
Giorno di Domane.] Crastinus, ni. 2. Dies crastinus. Gell. lib. 10. c. 24.
Giorno dopò, ò seguente.] Dies posterus. Plin. l. 19. c. 5.

Giorno di sole, od assolato, ò solatio] Dies apricus. Ex Col. l. 9. c. 14. Cuius est: Dies apricissimus, & Val. 1. Argon Cuius est; Dies aprica.

Giorno di festa, ò festiuo.] Dies festinus. Gell. lib. 2. cap. 24. Profestis quidem diebus ducenti finiuntur. Calendis Idibus Nonis, & alijs quibusdam festiuis trecenti 2. Dies feriatus Plin lib. 18. cap 6. Peiorem, qui profestis diebus ageret, quod feriatis deberet. 3. Dies festus. Plaut. Aul. festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi peperceris. 4 Dies religiosus, vel sacer. Suet. in Tib. cap. 62.

Giorno di Carneuale.] Liberalium dies extremus. Ex Cic. l. 12 ep 25. & 3. de Nat. 2. Dies antecinerealis, Ex Plin. l 7. c. 55. Et Bern. Stef. 3. Dionysiorum feria tertia, Ex Cic in Ver. & Maff. in ep.

Giorno di Pasqua.] Paschalis dies Maff. lib 1. ep. 9.

Giorno di posdimane.] Dies perendinus. Cic.

Giorno grandissimo, ò lunghissimo.] Dies amplissima. Plin. lib 6. cap 24 Amplissima dies est horarum æquinoctialium, quindecim, & quintarum partium horæ trium. 2. Dies longissimus. Plin lib 6. cap. 24. Longissimus dies duodecim horarum est dimidia hora amplior.

Giorno di hieri.] Dies hesternus.

Giorno di hoggi.] Hodiernus, ni, vel Dies hodiernus. Sen. lib. 1. ep. 1.

Giorno di lauoro, lauoratiuo ò feriale.] Dies negotiosus. Tacit. lib. 23. Diuidi oportebat sacros, & negotiosos dies, quibus diuina colerentur, & humana non impedirent. 2. Dies profestus, vel operarius. Colum. lib 6. cap. 2. 3. Dies operosus, Ex Corn. Tac. lib. 13. & Cic. pro Mur.

Giorno di morte, nel quale vn more.] Dies emortualis. Plaut Pseud Certum est hanc mihi emortualem facere, ex natali die 2. Dies suprema. Plin. lib. 7 cap. 55 Omnibus suprema die eadem, quæ primum, nec magis à morte sensus vllus, aut corporis, aut animæ, quam ante natalem. 3. Dies supremus. Plin. lib 7. cap. 29. Requisiuit rex, quis supremum diem obijsset Athenis.

Giorno di nascita, ò nascenza, nel qual si nasce.] Dies natalis. Cic 2. de Diu. Eudoxus in astrologia facile princeps, sic opinatur, Chaldæis in prædictione cuiusque vitæ ex natali die, minimè credendum. 2. Dies genitalis Plaut. in Pseud. 3 Natalis, lis m. g 3. & 2. l. Plin. ep. 234. Mihi contingit Natalem tuum in prouincia celebrare.

Festeggiare il giorno della nascita.] Diem natalem agere. Cic. 2. De Fin. Nihil opus est liribus tantam dico, magis fuisse vestrum, agere Epicuri diem natalem, quam illum testamento cauere, vt ageretur. 2. Diem natalem colere. Cic. 2. De fin.

Giorno della natiuità di Christo, ò di natale.] Natalis Christi dies Ex Tursf. Hist. Laur. l. 2. c. 57. 2. Natalis dies. Ex Maff. in ep.

Giorno della Natiuità di nostra Donna.] Natalis. B. Virginis dies. Tursf. Hist. Laur. lib. 1. c. 57.

Giorno innanzi.] Dies pridianus, Ex Cic. 2 de Nat. & Suet. in Calig.

Nel giorno innanzi.] Pridie. r 3. l 2. b. Plaut. In Stich.

Cosa del giorno innanzi.] Pridianus, na, num. 1. 3. l. 2. b. Suet. in Calig. vbi sic habetur: pridiani cibi onere.

Il giorno doppo.] Postridie. Aliquando ponitur absolutè, & aliquando cum genit. vel accus.

Giorno precedente.] Dies pristinus. Gell. lib. 10. cap. 24.

Giorno senza vento.] Dies à vento silens. Colum. lib. 4. cap. 29.

Giorno quieto.] Dies tranquillus. Plin. l. 2. c. 45. In specum delecto leui pondere, quamuis tranquillo die, turbini similis emicat procella.

Giorno di ritiramento.] Secessus, vel latebræ dies Plin. lib. 10. cap. 29. Oenanthe volucris statos latebræ dies habet, Sirio exoriente occultata, ab occasu eiusdem prodit.

Giorno che tira scirocco.] Dies austrinus. Plin. lib. 17. cap. 2. Fruges peius maturescunt austrinis diebus, sed celerius.

Giorno di sei mesi, qual'è nel paese, che stà frà'l polo, e'l circolo settentrionale.] Dies semestris Var. lib. 1. cap 2. Septentrionalem inter circulum, & cardinem Cœli dies semestris.

Giorno, che si eleggono i magistrati.] Dies comitialis. Varr. l. 5 De ling. Comitiales dicti sunt dies, quod tum vt esset populus constitutum est ad suffragium ferendum, nisi si quæ feriæ conceptæ essent, propter quas non liceret.

Giorno, che si tien ragione.] Dies fastus. Var l. 5. De ling. Dies fasti sunt dicti per quos prætoribus omnia verba sine piaculo liceret fari. Horum contrarij vocantur dies nefasti, per quos dies nefas fari prætorem: Do, dico, addico.

Giorno che non si tien ragione.] Dies nefastus. Var. l. 5. De ling. loco cit. Ouid. 1. fast. Ille fastus erit per quem tria verba silentur. Fastus erit per quem lege licebit agi. Nec toto perstare die sua iura putaris. Qui iam fastus erit mane nefastus erat.

Giorno temperato, ne caldo, ne freddo.] Dies tepidus, vel tepens. Col. l. 4. c. 29.

Giorno, che tira tramontana.] Dies aquilonius. Ex Plin. l. 17. c 2. Hyemem Aquiloniam esse omnibus satis vtilissimum est.

Giorno, e notte.] Dies noctesque. Plaut Mustel. Iam ista quidem absumpta res erit, quando dies noctesque estus.

Cosa, che si fà innanzi giorno.] Antelucanus, na, num. Cic. 4. Tusc. Demosthenes dolore se aiebat, si quando opificum antelucana victus esset industria.

Chi di giorno perseuera in dire, ò far qualche cosa.] Perdius, a, um. Gell. l. 2. cap. 1. Stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius, atque pernox.

Ancore è giorno.] Lucet adhuc Maff l. 1. ep. 2.

Fra giorno] Inter diem. Gell. lib. 9. cap 4. In Albania gignuntur homines, qui in pueritia canescunt, & plus vident oculis per noctem, quam inter diem. 2. Interdiu. Plin l 2 cap. 14. Affixæ cœlo stellæ interdiu non cernuntur. 3. Luci Cic. 2 Phil Quis audeat luci benè comitatum aggredi. 4. Luce. Auct. ad Heren. Luce noctem, nocte lucem expectas. 5. Diurno tempore. Var. de Re rust. lib. 3. cap. 9.

Primo giorno del mese.] Calendæ, darum. f. gen. & num. plur. 1. b. 2. l. apud. Non Marc. qui sic ait Calendarum vocabulum proprium Varro amplexus est de vita populi Romani l. 1. Itaque calendis calabantur, idest vocabantur, & ab eo Calendæ appellatæ: quod est tractum à Græcis, qui calin vocare dixerunt.

Ogni primo giorno del mese.] Calendatim. r. b. 2. & 3 l. Bud. apud Guil. Morel & Amalth. onom 2. Quot calendis. Plaut. in Stich. Vos meministis quot calendis petere demensum. Qui minus meministis, quod opus sit facto facere in ædibus? 3. Singulis calendis, Ex Cic. pro Mur. Cuius est, Singulis diebus. 4. Omnibus calendis Plin.

Da vn giorno all'altro.] A solis ortu, ad solem alterum orientem. Gell. l. 2. c. 1.

Mezzo giorno vedilo alla lettera, M.

Giorno nel quale si pone nome a'fanciulli.] Dies Lustricus. 2. b. Pomp. Fest. lib. 10. Lustrici dies infantium appellantur, puellarum octauus, puerorum nonus: quia his lustrantur, atque ijs nomina imponuntur.

Fin al giorno seguente.] In diem posterum. Plin l. 19. c. 5. Viuunt cucumeres hausti in stomacho in posterum diem nec perfici queunt in cibis.

Inanzi giorno.] Ante lucem. Cic. de Diu. Cur Galli cantant ante lucem.

Il più breue giorno dell'anno.] Bruma, mæ. f. g. Plin. l. 2. cap. 59. Arcus non fiunt circa solstitium longissimis diebus; bruma vero, hoc est breuissimis diebus frequenter. 2. Dies brumalis. Plin. lib. 2. cap 41. Floret ipso brumali die.

Il più

2.Domicilia, orum, n.g. & num.plur. 1.2.3 4 b. Cic.pro Arch.

Fuoco, vedi Foco.

Fuora, fuore, e fuori, auuerb. significante moto à luogo.] Foras, 1.b.& 2.l.Cic.ad Att. l.13. Scripta nostra nusquam malo esse, quàm apud te: sed ea tum foras dari, quum vtrique nostrum videbitur.

Fuori, prepofit.] Extra Gell l 2 c.29. Omnia, quæ extra nos, extraque nostrum animum sunt, neque pro nostris, neque pro nobis dicamus.

Fuori auuerb. signif. stato in luogo.] Foris, 1.b. Cic. Parua sunt foris arma, nisi sit consilium Domi.

Tener fuori, ò lontano.] Arceo, es. Cic.2. Prohibeo, es, 1.2. 3.b. Ex eod.

Fuori, signif. moto di luogo.] Foris. Cic.

Di fuori, dalla parte di fuori.] Extrinsecus, 3 b Cic. Tusc Corporum adiumenta adhibeantur extrinsecus, animorum salus inclusa in ipsis est. 2. Ab exteriore parte. Celf. l.7.c.7. 3. Foris. Cic. in Ver. Nunquam quæ rem foris. 4. Forinsecus, 1.3.b Plin.l.13. c.22. Quarundam arborum naturæ lignum omne corticis loco habent, hoc est forinsecus.

Cose, che sono di fuori, ò esteriori.] Quæ extra sunt. Cic.2. De Nat. Sensibus, & animo ea, quæ extra sunt percipimus.

Fuor di modo, ò misura.] Extra modum. Cic. pro Syll. Ne extra modum sumptu, & magnificentia prodeas. 2. Præter modum Cic. ad Att. l.15.

Fuor di pensiere.] Præter opinionem, seu cogitationem. Cic 1. Philip.

Fuor di proposito.] Abre. Ex Cic ad Att.

Fuor di ragione.] Alienum à ratione. Ex Cic. Cuius est: Alienum ab ætate, institutis &c.

Fuor di tempo auuerb.] Intempestiuè, 4. l. Cic. Off. Alieno tempore, Ex Virg. Cuius est: Alienis mensibus æstas.

Fuor di tempo, addiett.] Intempestiuus, ua, uum, 4. l. Cic. de Am. Amicitia nunquam intempestiua, nunquam molesta est.

Furace, addiett. inclinato à furare.] Furax, cis, o.g. & 1.2.l. Cic.2. de Or Ridiculum est illud Naronianum vetus in furace seruo, solum esse cui domi nihil sit obsignatum, & occlusum.

Più furace.] Furacior, & hoc eius, 1.& 2. l. Ex Cat. cap 94.

Furacemente, auuerb. con furacità.] Furaciter. 2. 2. l. 3 b. Ex Liu.

Furacetto, diminut. alquanto furace.] Furaculus, la, lum, 1.2. l. 3.b. Ex Gel. Cuius est: vox Audaculus.

Furacissimamente, auuerb. superlat. con somma furacità.] Furacissimè, 1 2.3.5 l. 4.b Cic.in Vat. Omnium domos, apothecas, naues furacissimè scrutari.

Furacissimo superl.] Furacissimum, ma, mum, 1. & 2.l. Cic.in Pis.

Furacità inclinatione à furare] Furacitas, tis, f g 1.& 2 l.& 3 b. Plin. l.10. c.20 Ad Larinum lacum ciconiæ non permanent: sicuti nec octauum citra lapidem ab eo, immensa alioqui finitimo Insubrium tractu examina graculorum monedularumque, cui soli aui furacitas, auri, argentique præcipuè mira est.

Con furacità, auuerb.] Furaciter, 1.& 2.l. & 3.b. Ex Cic. in Vat.

Furare, vedi Robbare.

Furbacchiotto, vedi Ladroncello.

Furfante huomo di mal' affare.] Scelestus, a, um, 2.b. Ex Cic.

Furfantaria, Fior. furfanteria Sen. cioè tristitia.] Flagitium, tij, 1.l. 2. 3.b. Hor scelus, eris, 1.b. Cic. in Pis.

Furo, e furbo, vedi Ladro.

Furia, e furore, ira sfrenata.] Furor, ris, 1.b. Virg. 1. Aen.

Furiare, cioè far furia.] Furo, ris, 2.b. Cic. l.1. Off. Versutum, & callidum factum Solonis, qui quo tutior vita eius esset, & plus aliquando Reip. prodesse posset, furere se simulauit.

Furibondo.] Furibundus, da, dum, addiett. 1.2.b. Sall 2.

Furens, furentis, om gen. 1 b. Cic in Catil. 3. Furiosus, sa, sum, 1. 2 b. 3 l Cic. pro Sex Rosc Vecors, furiosus, mente captus, tragico illo Oreste, aut Athamante dementior.

Furie infernali.] Eumenides dum, 1 l. 2 3.b. Cic.2. Furiæ, arum, 2. 2.b. Cic. pro Sex Rosc.

Furiosamente, auuerb.] Furenter, 1.b. Cic. 2. Furiosè. Cic ad Att. Etsi solet eum, cum aliquid furiosè fecit, pœnitere.

Furore, vedi Furia.

Furtiuamente, ò di furto, auuerb. cioè nascostamente. ò di nascosto.] Furtim, 1.l. Cic 4 ad Att. ep 3. Incomitium Milo de nocte venit: Metallus cum prima luce furtim in campum, itineribus propè deuijs currebat. 2. Furtiuè, 1.2. & 3.l. Plaut. in Pœn.

Furto, vedi Robamento.

Fusaggine, altramente filio; arbusto di cui si fan le fusa.] Siler, is, neutr. gen. 1. & 2.b Plin. l.24. cap.10. Sileris folia illita fronti, capitis dolores sedant. Eiusdem semen tritum in oleo phthiriases coercent. Serpentes, & hunc fruticem refugiunt, baculumque rustici ob id ex eo gerunt.

Fusaio, e fusaro, facitor di fusi.] Fusarius, rij, m.g. 1. & 2.l.& 3.b Ex Cic. de Clar. Or.

Fusaiuoletto, e vertecchietto, dimin fusaiuolo, ò vertecchio piccolo.] Verticillum, li, n.g. 1. 3.l. 2.b. Sipont. in Mart. A verto fit verticulum, cuius diminutiuum est verticillum, & significat instrumentum illud, quod fuso adhibetur, vt facilius vertatur.

Fusaiuoli ornamenti ne' frontispitij delle facciate] Astragali, loenm, m.gen. & num. plur. 1 l. 2. 3.b. Ex Vitr. lib. 3. cap. 3.

Fusaiuolo, e vertecchio, quel piccolo strumento, che s'infilza nel fuso, perche filando giri più vnitamente.] Verticulum, li, n g. 1.l 2.& 3.b. Sypont. in Mart Verticulum dicimus, quod apponitur fusis, vt melius nendo vertantur.

Fatto à modo di fusaiuolo.] Verticulatus, a, um, 1.4.l.2. 3 b Celf. l. 8.

Fuso stromento piccolo di legno, nel quale si raccoglie il filo, che filando si trae giù dalla rocca.] Fusus, si, m.g. 1 l Plin. l 7. c. 56. Fusos in lanificio Closter filius Arachnes Inuenit; linum, & retia Arachne Idem Plin. lib. 20. cap. 2.

Volgere, ò girar il fuso.] Fusum torquere Plin l. 28. cap. 2. Pagana lege in plerisque Italiæ prædijs cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes, torqueant fusos, aut omninò detectos ferant quoniam aduersetur id omnium spei, præcipuèque frugum.

Fusta sorte di nauiglio da remo, da corseggiare.] Myoparo, nis, m.g. 1 2.3.b. Non Marc Myoparo est nauicula piratarum.

Fusto gambo di cauoli, lattuga, e simili.] Thyrsus, si, m g. Plin 2. Caulis, caulis, m.g. Cic. 3. Scapus, i, 1 l. Plin lib. 18. cap 10 Inuenius est iam, & scapus vnus centum fabis onustus.

Fusto, e gambo: stelo, e stipite, tronco, e troncone: Fior. pedale, Sen. pedone, parte d'albero, da cui procedono i rami; Vedi Tronco.

Fusto di colonna.] Scapus, pi, 1.l. Vitr. l. 3. c. 3.

Futuro, addiett. cosa che sarà.] Futurus, a, um, 2.b. 2.l. Virg. 10 Aen.

Nescia mens hominum fati, sortisque futuræ.

G A



Abbamento, il gabbare.] Fraudatio, nis, f. g. 1.2.l. Cic. 3. Offic.

Gabbano, mantello di panno con maniche per vso di caualcare; hoggi detto palandrano] Vestis viatoria Ex Plin. l.16 c 10. 2. Penula, læ, f.g. 1 l. 2 b. Cicero. 3. Lacerna, næ, 1 b 2.l.f.g. Cic. ad Att.

Gabbano col capuccio, da contadino.] Cucullo, nis, m.g.

m g. 1.2.3.b. Cato c. 2. 2.Cuculus,i, m.g. 1.b. 2.l.Colum. & Iuuen. Sat 6.
Gabbano di feltro. Vedi feltro.
Chi porta il gabbano.]Penulatus,a, um, 1.3.l. 2.b. Cic.2. Lacerna amictus,a,um. Ex eod.
Gabbare, vedi ingannare.
Gabella, vedi Gabella.
Gabbia,it. nesse,da tener'vccelli racchiusi.] Cauea,æ,f.g.1.2. b.Var.4.De Lin. A cauo dicta est cauea, & caule, & con-ostiis, cauata vallia.
Gabbia di naue,ouer gangia.] Carchesium,fij.n g.2.l.Non. Marc. Carchesium est summa pars mali,idest foramina, quæ summo mali funes recipiunt.
Gabbietta dimin gabbia piccola.] Caueola, læ, 1.2.3.b. Sicome,ex aures, aureols.
Gabbo,cioè beffe.vedi Beffe.
Farsi gabbo l'istesso,che beffeggiare, vedi Beffare.
Gabella,dazio e dogana: quel che si paga al Principe, per le cose,che si comprano, ò si trasportano.] Vectigal, lis, n.g 1.2.l.3.b.in rect & l.in obl.Cic. pro leg. Man Vectigalia neruos esse Reipublicæ semper duximus. 2.Tributum,ti,1.b.2.l.Pomp.Fest.l.18 Tributum est dictum quia ex priuato in publicum tribuitur.
Gabella grossa.] Vectigal magnum. Cic.in Parad. 2.Vectigal grande.Cic 2.de Leg Agr.
Gabella determinata, ò stabile.] Vectigal certum. Cic. in Ver.
Gabella piccola,ò poca.] Vectigal paruum, Et Cic Ad Att. 2. Vectigal tenue. Cic. in Parad.
Gabella della carne.] Vectigal carnarium, Ex Orat. & Marc.
Gabella del porto.]Portorium,rij,n.g 2.l.Non.Marc.Portorium dicitur merces quæ portitoribus datur. Plaut. in Asin Ego portitorem priuabo portorio.
Gabella del sale.] Vectigal salarium. Ex Plin.2.Salariæ annonæ vectigal.Ex Liu.lib.9 Bel.Pun.Vectigal etiam nouum ex salaria annona statuerunt.
Gabella del vino.] Vectigal vinarium Ex Cic.
Defraudare la gabella.] Vectigal fraudare. Cæs. 3. Bel. Ciuil.
Defraudator di gabella.] Vectigalia fraudator. Ex Cæs. & Cic.
Defraudamento di gabella.] Vectigalis fraudatio. Ex Cæs. & Cic.
Essentionar' vno dalla gabella.] Aliquem immunem facere. Cum abl.Ex Liu.1. ab Vrbe.
Imporre,ò metter vna gabella.] Vectigal constituere. Cic. ad Att.l.2. 2.Vectigal instituere. Ex Cic pro Font.3.Vectigal imponere.Cic.2.de Leg Agr.
Leuar la gabella.] Vectigal abrumpere Tacit.l 20 Abrumpite vectigalia, quibus Romani plus aduersus subiectos, quam armis valent 2 Vectigal tollere. Ex Cic.
Obligar,ò sottopor' alcuno alla gabella.] Aliquem vectigalem facere.] Ex Cæs.4 Bel.Gal.
Obligato ò soggetto alla gabella.] Vectigalis, & hoc ale. 2.3.l. Cic.de Prou. Cons. Vectigales, & stipendiarios liberauit.
Franco di gabella.] Immunis,& hoc ne,Cic.3 Offic. Piratas immunes,socios vectigales habemus.
Pagare la gabella] Vectigal pendere.Cic.ad Q.Fr.l.1. ep.1. 2.Vectigal pensitare. Cic. pro Lege Man.
Rimetter' vna gabella già dismessa.] Vectigal reuocare. Suet.in Vesp. c.16 Vespasianus non contentus omissa vectigalia reuocasse,noua, & grauia addidit.
Riscuoter la gabella.] Vectigal exigere. Cic.ad Q. Frat. l.1.ep 1.
Di gabella, ò spettante à gabella.] Vectigalis, & hoc le. Cic.3.Ver.
Gabellaccia,ò gabellone,accrescit gabella molto grande.] Vectigal permagnum, vel pergrande, Cic.pro Leg. Agr. Decem viros iubet omnibus agris prægrande vectigal imponere.
Gabelliera, datiera, e gabellotta, colei, che hà in affitto, ò riscote le gabelle.] Publicana, næ, fœm.gen. 2.b. 3 l. Cic.5. Ver.2. Telonaria, riæ, f.gen. 1.b.2 3.l.Ex Non.Marc.
Gabelliere,datiere,secondo altri gabellotto, chi tiene affitto, ò riscuote le gabelle.] Publicanus, ni. Cic. pro Plan.flos Equitum Romanorum, ornamentum Ciuitatis, firmamentum Reip. Publicanorum ordine continetur, Vlpian. Publicani dicuntur, qui publica vectigalia habent conducta 2.Telonarius,rij,m.g Non.Marc.
Gabelliere di porto.]Portitor,toris, m g. 2.b. Non.Marc. Portitores dicuntur telonarij,qui portum obsident,vt ex eo vectigal accipiant.
Gabriele,e Gabriello, nome proprio d'Arcangelo, che dell'Incarnation del Verbo fù degnissimo messaggiere.] Gabriel,lis,1.com.2 b.3.l.Hor Turs.Laur. hist.lib.1. cap.3. Sic Igitur habeto (aiebat Virgo) Sacram ædem vestris nuper illatam finibus, illam esse domum, vbi ego olim genita,vbi fermè educata sum. Hic ergo Archangeli Gabrielis nuntio diuinam concepi sobolem: & Verbum Caro factum est.
Gaeta città nobilissima, & antichissima d'Italia in Campagna singolarmente da Ferdinando Rè d'Aragona, e dall'Imperator Carlo V. fauoreggiata, di cui sono discesi molti huomini di pregio in arme; dottrina, gouerno,& auueauenenzza di costumi.]Caieta, tæ, 1.& 2.l.lo: Ant. Maginus in Georg Caieta vrbs est permunita, quæ portum habet celeberrimum, & arcem summo in monte inuictissimam.
Gaeta nome di donna,nutrice di Enea Troiano,la qual diede il nome all'Illustrissima Città di Gaeta.]Caieta,tæ,1. & 2.l.Virg 7 Aen.
Tu quoque littoribus nostris Aeneia nutrix
Æternam moriens famam Caieta dedisti.
Ouid.14 Met.
Hic me Caietam notæ pietatis alumnus,
Erepta Argolico, quo debuit igne cremauit.
Gaetano,nome gent & poss di Gaeta.]Caietanus, na, num, 1 2 & 3 l. Leandr. Albert.in Geogr.Caietanor um ciuitatem, quorum arcem Rex Tarraconensis Hispaniæ Ferdinandus validò murorum ambitu communiuit, maximo illustrarunt opere D. Erasmus Episcopatu, & Martyrio, &c.
Gagliardamente, auuerb, con gagliardezza.] Strenuè, 1.& 3.l. Cic. ad Q Fr.c.2. epist 4. Domus vtriusque nostrum ædificatur strenuè. 2.Valenter.1.b. Col l.1. c 5.Ab imo præstructa, valenter resistent contra ea, quæ postmodum superposita incumbent. 3 Validè, & 2.b. Plaut. in Mil,4. Neruosè, 2.3.l. Cic. ep.5. Boisè, 1.3.l. Cic. pro Sest.
Molto gagliardamente.] Præualidè, 2.& 3.b. 4.l. Plin.l.17. cap 14.
Gagliardetto, diminut. alquanto gagliardo.] Valentulus, la,lum,1.b.2.l.Plaut.Cas.Obsecro,& valentula est.
Gagliardezza, e gagliardia, e robustezza astratto di gagliardo,ò robusto.] Firmitas,atis,f gen. 1.3.l.2.b.Cæs.2. Bel.Ciuil.Firmitas materiæ sustinet ictum 2.Firmitudo, dinis, fœmin gen. 2.b. & 3.l. Auct. ad Heren.l.3. 3.Robur,oris,neut.gen.1.l 2 b.Col l.2.Quod protinus exile natum sit,nunquam robur accipere, manifestum est. 4. Vires,rium, f g & num plur.1.l.Plin. l.7 c.17. Obseruatum est vires dextra parte maiores, quibusdam, æquas vtrique,aliquibus læua manu præcipuas: nec id vnquam in fœminis.
Gagliardissimo,superlat. sommamente gagliardo.] Firmissimus, ma, mum, 3.b. Cic 2. de Fin. 2.Robustissimus, ma, mum, 1. l. 4. b. Ex Cic. 3. Valentissimum, ma, mum, 1. & 4 b. Cic. 7. Ver. Lictores valentissimi, & ad pulsandos, verberandosque homines exercitatissimi.
Gagliardo, e robusto, forteuole, e forzoso, aggett.che hà robustezza gagliardia, ò gagliardezza.]Valens,tis,o.g. 1.b.2.l.Cic.l 16.ep.1. Malo te paulò post valentem,quàm statim imbecillum videre 2.Validus, da, dum,1.& 2.b. Plaut. Amph. Ità quasi incudem me miserum homines octo validi cædant. 3.Robustus,ta, tum, 1.2.l. Col. lib.2. Neque dubium est ex robusto semine posse fieri non robustum.
Molto gagliardo.] Præualidus, da, dum. Liu. lib.7. 2. 3. b.

Più gagliardo, compar.] Valentior,& hoc valentius. Var. lib. 3.c.16. Prouidendum est ne apes infirmiores, à valentioribus opprimantur. 2. Validior,& hoc, validius, 1.2.b. Ex Quint. lib. 3. 3. Robustior, & hoc, robustius. Cic. 2. Philip.

Caglio, vedi Presame.

Gagnolare, il gridar del cane, quando si duole.] Gannio, nis, niui, nitum. Terent. Adelph. 2. Obgannio, nis, niui, nitum. Plin.

Galo, cioè allegro.] Alacer, cris, cre, addiett. 2.b. Lætus, ta, tum. 3 Hilaris, & hoc, hilare, t.3.b. Ex Cic. & Hilarus, ra, rum. Ex Plaut. in Mil.

Galante, ò garbato, aggett. tratto dalla voce gala, che significa vn ornamento di donne, da portar'in petto.] Concionus, na, num, 1 & 2.l. Ex Cic. in Pison Cuius est: Helluo concinnus. 2. Elegans, tis, o.gen. t. & 2. b. 3. l. Ter. in Eun. act. 3. sc. 1. Regem elegantem narras. 3. Scitus, ta, tum, 1.l. Ter. in Andr. act. 3. sc. 2. Scitus puer natus est è Pamphilo.

Galant'huomo.] Bellus homo. Cic. Att. l. 1. ep. 1. Durius accipere visus est quam vellem, & quàm homines belli solent.

Galantemente, ò garbatamente, auuerb. cioè con galanteria, ò garbo.] Concinnè, t. 2. 3. l. Plaut. in Epid. Vir concinnè vestitus. 2. Eleganter, r. 2. & 4. b. 3. l. Liu. 5. bel. Maced. Vita eleganter acta. 3. Scitè, 1. & 2. l. Cic. 4. Verr. Capella scitè facta & venustè.

Galanteria, l'astratto di galante.] Concinnitas, tis, f. g. 1. 2. & 4. l. 3 b. Cic. in Orat. Cuius est: Verbum concinnitas 2. Concinnitudo, dinis, f. gen 1 2. & 4 l 3. b. 5. com. in rect. & b. in obl Cic. t. de Inuent. 3. Elegantia, æ, 1. 2. & 4. b. 3. l. Ex Corn. Tac. lib. 19. Cuius est, Morum elegantia.

Galantino, ò garbatino, dimin. alquanto galante, ò garbato.] Concinnulus, la, lum, 1. & 2. l. 3. b. Ex Cic. in Pison. & Sipont. in Mart. 2. Elegantulus, la, lum, 1. 2. & 4 b. 3 l. Ex Plaut. in Cas. 3. Scitulus, la, lum, 1. l. 2. b. Ex Plaut. in Rud. Cuius est: Facies scitula, & forma scitula.

Galata, 2. b. natiuo di Galatia.] Galata, tæ, m g. 2. b. Ex Abraham Ortel. Gallogræcus, ci, 3. b. Ex Strabone. Græcogallus, li, 2. b. Ex Suida.

Galatia, Regione, ò Prouincia dell'Asia minore.] Galatia, æ, t. 2. 3. b. Abraham Ortel. Gallogræcia, ciæ. Strabo. 3. Græcogallia, liæ. Ex Suida.

Di Galatia, nome possess.] Galaticus, ca, cum, t. 2. 3. b. Abraham. Ortel.

Galea, e Galera nauilio grosso da remo, per vso di guerra.] Triremis, is, f. g 1 b. 2. l. Plin l. 7. c. 56. Triremem Aminocles Corinthius inuenit 2. Nauis longa. Plin. ibid. Longa naue, Iasonem primum nauigasse. Philostephanus auctor est.

Galea di quattro remi per banco, ò di quattro ordini di remi.] Quadriremis, mis, f g. t. com. 2. b 3. l Plin. l. 7. cap. 56 Carthaginenses quadriremem inuenerunt.

Galea di cinque ordini di remi, vedi Galeazza.

Galea di sei ordini di remi.] Sex ordinum nauigium. Plin. l 7. c. 56. Zenagoras Syracusius nauigium sex ordinum inuenit.

Galea di dieci ordini di remi.] Deciremis, mis, f. g. 1. 2. b. 3. l. Plin l. 7 cap. 56. A sex ordinum naui ad deciremem instituit. Mnesigeton.

Galea di vndeci ordini di remi.] Vndeciremis, mis, f. g. Plin.

Capitano, ouer padrone delle galere.] Trierarchus, chi, vel Trierarcha, chæ. 1. b. 2 l. 2. Triremium præfectus. Cic. 3. Ver. & Suet. in Nerone, c. 34.

Mandar e in galera.] Damnare ad triremem. 2. Remo publicæ triremis affigere. Val. Max. l. 9. c. 16 Sed cum plenus impudentiæ velit, ad summum audaciæ gradum fertur, imperio Augusti, remo publicæ triremis affixus est. 3. Ad remundare. Sueton.

Galeazza, nauilio moderno da guerra simile alla galea, ma molto maggiore.] Quinqueremis, mis, f. gen. 2. b. 3. l. Plin. l. 7. c. 56. Nasichthon Salaminius quinqueremem instituit.

Galeone, nauilio moderno da guerra di molta grandezza.] Nauis rostrata. Cic 2 de Inuen. 2. Gaulus ingens, ex Festo lib 7. qui sic ait: Gaulus genus est nauigij penè rotundum.

Galeotta, nauilio piccolo] Biremis, mis, f g. 1. b. Plin. lib. 7. c. 56. Erythræi inuenerunt biremem.

Galeotta di corsale.] Lembus piraticus, Ex Liu & Quintil. quorum alterius est vox, Lembus, alterius, vox Piraticus.

Galeotto, cremator, Sen. anco remigante, quegli che voga, ò rema.] Remex, migis, 1. & 2 l. in rect & 2. in obliq. Q. Curt. Remex militis officia turbabat.

Galitia, regione della Spagna.] Gallæcia, æ, f g. Plin. l. 4. cap. 20.

Di Galitia, nome gent.] Gallæcus, i, idem ibid.

Galla, Sen. Gallozza Fior. gallozzetta, e galluzza, frutto d'alberi ghiand. feri à guisa di pallottine.] Galla, læ, f g. t. l. Plin l. 16. c. 6. Quæ glandem ferunt, omnes & gallam; alternisque annis gallam, sed gallam hemeris optimam, & corijs perficiendis aptissimam.

Galla grinza, piccola, soda, e senza fori.] Omphacitis, tidis, f. g. t. & 3 l. 2. & 4. b. Græc. Diosc. l. t. c. 123. Gallarum aliqua omphacitis appellatur, parua quidem, sed articulorum manus modo rugosa, solida, nullo foramine peruia.

Gallamento, e galleggiamento, il gallare, ò galleggiare.] Fluctuatio, nis, f. g. 1. & 3. l. & 4 b. Liu. 9. ab Vrb.

Gallare, e galleggiare, andare, ò star'à galla.] Fluito, as, 1. & 2. b. Plin. l. 2. c. 103 Permira naturæ opera æs, & plumbum in massam ergi, dilatata fluitare, eiusdemque ponderis alia sidere, alia inuehi. 2. Fluctuo, as, t l & 2 b. Plin. lib. 2. c 95. Quædam insulæ semper fluctuant, sicut in agro Cæcubo, Reatino, Mutinense, Statoniensi. 3 Fluctuor, aris. Plin lib. 36 cap 17 Lapidem in Scyro insula integrum fluctuari tradunt, comminutum mergi. 4 Innato, tas, 1 l. & 2. b. Com lib 12. cap 4 Ea res innoxia penora conseruat, vbi non innatent, sed semper sint iure submersa. 5. Inno, as 1. & 2. l. Liu. 1. bel. Pun. Nihil, dummodo innare aquæ, & capere onera, possent, curantes.

Gallando, ouer galleggiando.] Fluctuatim, 1. & 3. l. 2. b. Ex Afranio apud Non. Marc. Qui sic ait: Volo fluctuatim ire ad eum.

Cosa, che galla, ò galleggia.] Innabilis, & hoc, le, t. & 2. l. 3. b. Ouid. t. Met.

Gallato, aggionto d'huouo di gallina calcata da gallo.] E gallo conceptus, ta, tom. Ex Plin. l. 32. c. 2. Qui sic ait: Macer murænas tantum fæminini sexus esse tradit, & concipere è serpentibus.

Galleria, e gallaria, stanze, doue da Signori grandi per magnificenza si tengono statue, pitture, & altre cose da vedersi.] Pinacotheca, cæ, f. g t. & 4. l. 2. & 3 b Græc. Vitr. l. t. cap. 2. Pinacothecas, & quibus certis luminibus opus est, à septemtrione lumina capientur, ea Cœli regio, neque exclaratur, neque obscuratur solis cursu, sed est certa, & immutabilis d e perpetuo Plin. lib. 35. c. 11. Sophyli, & Dionysij pictorum tabulæ, pinacothecas implent.

Galli, e gallme.] Genus gallinaceum. Plin. lib. 24 cap. 11. Gallinacei generis pituitas fumo herbæ Sabinæ sanari tradunt.

Gallicano, terra nel paese di Zagarola.] Gabij, orum, m. g. & num plur. 1. 2 b. Virg 6. Aen.

Di Gallicano.] Gabinus, na, num, t b. 3. l. 2. Galinensis, & hoc, se, t. b Plin lib. 2. cap 94. Quædam verò terræ ad ingressus tremunt, sicut in Gabinensi agro, non procul Vrbe Roma.

Gallina, vccello domestico noto.] Gallina, næ, 3. l. Plin. l 10 c 50. Gallinas saginare, Deliaci cœpere: vnde pestis exorta opimas aues è suopte corpore vnctas deuorandi. 2. Galli, vel gallinacei vxor, vel coniux. Ex Plin. lib. 10 cap. 55. Gal i vocantur gallinarum mariti, & Hor. t. Carm. Od. 17. Vbi capræ dicuntur, olentis vxores mariti.

Gallina bianca.] Gallina alba. Colum. lib. 8. c. 2. Gallina alba. Colum. lib. 8. cap. 2. Gallinæ euitentur albæ, quæ cum sint

fint molles, ac minus viuaces, tum ne fœcundæ quidem facilè reperiuntur

Gallina di bunna razza.] Gallina generosa. Col. lib 8. cap 2.

Gallina, checcua.] Gallina incubans. Ex Plin. lib. 10. cap 60.

Gallina domestica, ò casareccia.] Gallina cortalis. Colum. l. 8. c. 2. Gallinarum genera sunt, vel cortalium, vel rusticarum, vel Africanarum.

Gallina, che non feta più.] Gallina effœta. Plin. l. 10. cap 53.

Gallina giouane.] Gallina nouella. 2. Gallina iuuenca. Colum. Plin. l. 10. c 57

Gallina indiana, ò d'India.] Gallina Africana Var. 3. de Re rust. c 9. Gallinæ Africanæ sunt grandes, variæ, gibberæ, quas Meleagrida appellant Græci. 2. Meleagris, dis, 1 a. 4 b. 3. com. Plin. l. 10 c 26. Simili modo pugnant Meleagrides in Bæotia. 3. Penelopa, pæ, f g. s. l. a. 3. b Plin. l. 37. c. 2 Aues, quas meleagridas, & penelopas vocat. 4 Gallina numidica Colum. l. 8. c. 2. Gallina Africana, est, quam plerique Numidicam dicunt, Meleagridi similia. 5. Gallina Afra. Ex Horat. 2. Epod Non Afra auis descendat in ventrem meum. 6. Numidica, cæ. Mart l. 13. ep. 44. Et picta perdix numidicæque gutta. 7 Gallina medica. Var. lib. 3. cap. 9 Gallinam falsò appellant, quod antiqui, vt thetim, thelim dicebant, sic medicam melicam vocabant. Hæ primò dicebantur quia ex Media propter magnitudinem erant allatæ, quæque ex his generatæ propter similitudinem. 8. Libyca volucris. Mart. lib. 13. epist. 44.

Si libyce nobis volucres & phasides essent.
Acciperes, at nunc accipe cortis aues.

Gallina ingrassata, ò da ingrassare.] Gallina altilis. Plin. l. 10. c. 50.

Gallina nana.] Gallina pumila, 1. 2. b.

Gallina ordinaria, ò dozinale.] Gallina vulgaris. Colum. l. 6. c. 2.

Gallina rustica, ò seluaggia.] Gallina rustica. Var. lib. 3. cap 9. Gallinæ generum trium, villaticæ, & rusticæ, & Africanæ.

Gallina, che fà, ò alleua i pulcini.] Gallina matrix. Colum. l 8 c. 2.

Gallina villesca, ò vi'lareccia, dicesi di quelle galline, che si tengono in villa.] Gallina, vel auis coohortalis. Colum. l. 8. cap. 2. Gallinarum genera sunt, vel cohortalium, vel rusticarum. Cohortalis est auis, quæ vulgo per omnes ferè villas conspicitur. 2. Gallina villatica. Var. l. 3. cap. 9. Gallinæ sunt generum trium: villaticæ, & rusticanæ, & Africanæ. Gallinæ villaticæ sunt, quas rure habent in villis &c.

Di gallina] Gallinaceus, a, um, 1. 2. 3. l 4 b. Col. l. 6. c. 4. Bobus nausea discutitur si integrum gallinaceum crudum ouum ieiunis faucibus inferas.

Voce, ò canto della Gallina nel far voua.] Gallinæ singultus. Colum. l. 8. cap. 5. Parere se gallinæ testantur crebris singultibus interiecta voce acuta.

Gallinaio, e gallinaro, luogo doue stan le galline.] Gallinarium, rij. 1. 2 & 3. l. 4 b Col. l 8. c. 3. Gallinaria constitui debent à parte villæ, quæ hybernum spectat orientem. Iuncta sint ea furno, vel culinæ, vt ad ea perueniat fumus, qui est huic generi præcipuè salutaris. 2. Officina cortalis. Colum. lib. 8. c. 3. Hæc erit cortalis officinæ dispositio 3. Cohors, tis. Colum. l. 8. c. 3. Cohors ipsa, per quam vagantur gallinæ, non tam stercore, quam vligne careat. 4. Ornitho, nis, 2. b. Colum. l. 8. c. 3. Totius officinæ, idest ornithonis tres continuæ extruuntur cellæ. 5. Cors, tis, f. g 1. l. Pallad. de Re Rust. l. 1. tit. 22. Cors ad meridiem pateat, & obiecta sit soli, quò facilius hyeme aliquem teporem concipiat propterea, quæ insunt animalia.

Gallinaio, e gallinaro, custode, ò guardiano di galline.] Gallinarius, rij, 1. 2. & 3. l. 4 b. Plin. lib. 10. cap. 55. Traditur quædam ars gallinarij cuiusdam dicentis, quod ex quaque esset. 2. Curator gallinarius, Ex Var. l. 3. cap. 9. de Re rust. 3. Gallinarum curator ex Var. l. 3. cap. 9. qui sic ait. Inter duas caueas ostium sit, qua gallinarius, curator earum ire possit.

Galline, vccelli domestici noti.] Gallinæ, arum. Plin. lib. 10. cap 53. P gallinis iuuencæ plura pariunt oua, quam veteres, sed minora: & in eodem fœtu prima, & nouissima. 2. Genus gallinaceum Plin l. 14. cap 16. Qui de labrusca loquens sic ait, priusquam nota maturescat vua incocta detur cibo gallinaceo generi, fastidium gignit vuas appetendi. 3. Gallinarum genus. Ex Lucret. l. 6. Cuius est: Altum genus, atque ferarum.

Gallinella, dimin. gallina giouane, ò piccola.] Gallicula. læ, fœm gen. 2. l. 3 b. Apul l. 1. de Asin. Mittit Byrrhæna mihi xeniola, porcum opimum, & quinque gallinulas.

Gallinella, gallinaccia, e gallinazza, cioè gallina rustica, ò seluaggia.] Rusticula, læ, 1. l. 2 3. b Plin. l. 10. c 38. Autumno quædam currunt, vt perdices, rusticulæ 2. Perdix rustica. Mart. l. 13 ep. 71.

Rustica sum perdix, quid refert, si saporidem est.
Carior est perdix, sic sapit illa magis.

Gallinelle, e con altro nome Pliade le sette stelle, che si veggono tra'l Toro, e l'Ariete.] Pleiades, dum, f. gen. & num. pl. 2. b. 2. Vergiliç, arum, f g. & num. pl. 2. 3. b. Gell. l. 13 c. 9.

Gallo.] Gallus, li, m. g. Cic. 2. de Din. Galli victi silere solent, canere victores 2. Gallinaceus, cei, 1. 2. 3. l. Plin. l. 10. c. 14. Gallinaceorum testes subinde si à conceptu edat mulier, mares in vtero fieri dicuntur. 3. Gallinaceus mas. Col. l. 8. c. 2. Gallinaceos mares, nisi salacissimos habere non expedit, atque in his quoque: sicut in fœminis idem color, idemque numerus vnguium, status altior quæritur. 4. Gallus gallinaceus. Cic. 1. De Diu. Canorum animal gallus gallinaceus. 5. Gallinæ, vel gallinarum maritus. Plin. l. 10. cap. 55. Narrantur, & mortua gallina mariti eius visi succedentes in vicem, & reliqua fœ:æ more facientes, abstinentesque se à cantu. 6. Lucis auis cristata. Mart. l. 14 ep. 193.

Surgite iam vendit pueris ientacula pistor,
Christatæque sonant vndique lucis aues

Di gallo addiect. Gallinaceus, a, um, 4 b Col. l. 8. cap. 1 s. Masculus pauo gallinaceam salacitatem habet, atque ideò quinque fæminas desiderat.

Gallo indiano, ò d'India.] Africanus gallus, Ex Var. de Re rust. lib. 3. cap. 9. & Cic. 2. de Diu 2. Afergallus ex Horat. 2. Epod. Cuius est: Afra auis, & Varr. l. 3. c. 9. de Re rust. 3. Numidicus gallus, Ex Colum. lib. 8. cap. 2. & Var. l. 3. c. 9.

Galloppare.] Currere gradatim. Ex Plaut.

Galloppo.] Cursus gradarius. Plaut.

Galluzza, vedi Galla.

Gamba, parte dell'animale dal ginocchio al piede.] Crus, ris, n. g. 2. l. in obl. Cic. 1. de Nat. Ibes maximam vim serpentum conficiunt, cum sint aues excelsæ cruribus rigidis, corneo, proceroque rostro.

Gamba buona. cioè spedita, e veloce.] Crus velox, vel pernix. Ouid. Me.t

Gamba carnosa ò polputa.] Crus carnosum. Plin. l. 11. cap. 45.

Gamba corta.] Crus breue, vel humile. Var. l. 2. de Re rust. c. 2.

Gamba destra, e sinistra.] Vtraque tibia, Vtrumque crus.

Gamba dritta.] Crus rectum. Plin. l. 8. c. 33.

Osso della gamba.] Tibia, biæ, fœmin. gen. 1. l. 2. b. Plin. 22. cap. 22.

Polpa della gamba.] Sura, ræ, f. g. 1. l. Virg. 2. Aen.

Gamba grossa.] Crus crassum Col. l. 7. c. 6.

Gamba lunga.] Crus excelsum. Plin. l. 8. c. 33.

Gamba assai lunga.] Crus prælongum Plin. l. 10 c. 46.

Gamba, che si piega, e non si rompe.] Crus lentum. Pomp. Mela. l. 3 c. 1.

Gamba torta, ò storta.] Crus paruum. Ex Hor. 2. Crus distortum. Hor. 1. Ser. Sat. 3.

Chi hà vna gamba sola.] Monoscelus, la, lum, 1. 3. b. 2. l. Plin. l. 7. c. 2.

Di gamba.] Cruralis, & hoc le, 1. 2. l. Ex Cels. & Plin.

Gambaccia, gambona, ò gambone, accresc. gamba gran-

grande.] Crus magnum crassum, vel ingens. Ex Cic. Phil. 11. Plaut. Pseud.

Gambaro, animale aquatile assai noto.] Gambarus, ri, m. g. a. b. Plin. l. 27 c. 3.

Chi hà le gambe, ò piedi sottili.] Gracilipes, pedia, 1. 2. 3. b. 4. l. in rect. c. 6 in obl. Apud Petronium Arbitrum, qui Ciconiam gracilipedem vocat.

Chi hà le gambe torte in dentro.] Varus, ra, rum, 1. l. Plin. l. 11. c. 45.

Chi hà le gambe torte in fuori à guisa di granchio, ò di lucerta.] Valgus, a, um. Plaut. in Mil.

Con le gambe alargate.] Cruribus diuaricatis. Apul. l. 1. Asin.

Gambetta, ò gambina, dimin. gamba piccola.] Crusculum, li, n. g. 1. l. a. b. Mart. l. 3. ep. 51. Pectus cicadæ, crusculumq; formicæ.

Gambiera, Sen. gambale, Fior. gamberuolo, armadura di gamba.] Tibiale, lis, n. g. 1. 3. l. a. b. Paul. Iurisconf. Si tibiale, vel humerale miles alienauit, castigari verberibus debet.

Gambo, vedi Fusto.

Gangarato, addiett. messo ne' gangari.] Cardini aptatus, ta, tum.

Gangaro, Sen. ganghero, Fior. arpione, ò ferro, nel quale s'aggirano le bande delle porte.] Cardo, nis, 1. l. a. com. Plaut. in Turc. Aedes aperiuntur festiuissimè, non mutit cardo. a. Cardo masculus, Vitr. l. 9. c. 9. In eo minus tympanum inducatur cardinibus ex torno, masculo, & fœmina inter se coarctatis. Vbi à Vitruuio cardo masculus dicitur id, quod vulgo dicitur, gangaro, e cardo femina, bandella.

Gange, fiume dell'India.] Ganges, gis, m. g. Ouid.

Gangola, noccioletto, che vien intorno alla gola.] Glandula, læ, a. b. 2. Tonsilla, æ.

Grangrena; parte mortificata intorno ad vlceri, ò infiammagioni, che sempre và dilatando.] Gangræna, næ, 1 & 2. l. Plin. l. 23. c. 8. Quæ peruetere a sunt nuces, gangrænis, & carbunculis medentur.

Gara, competenza, e contesa, e concorrenza, cioè il gareggiare, il competere, il contendere.] Certamen, minis, n. gen. 1. & 3. l. 3. b. Sallust. de Con. Cat. Romanos inter gloriæ maximum certamen erat. a. Certatio, nis, fœmin. gen. 1. & 2. l. 3 b. 4. com. in rect. & l. io obl. Cic. de Am. Hæc inter eos sit honesta certatio. 3. Concertatio, nis, fœmin. gen. 2. 3. l. 4 b. 5 com. in rect. & l. in obl. Cic. 1. de Diu. Carneades concertationis studio, modo ait hoc, modo illud. 4. Decertatio, nis, fœm. gen. 1. 2. & 3. l. 4. b. 5. com. in rect. & l. in obl. Cic. 1. Philip. Harum rerum decertatio consulibus commissa est, & commendata est. 5. Contentio, nis, f. g. 1. & 2. l. 3. b. 4. com. in rect. & l. io obl. Cic. 1. Off. Miserrima omninò est ambitio, honorumque contentio.

Gara di cortesia.] Officiosa, vel humana certatio. Ex Cic. l. 7. ep. 31.

Gara di bere, ò di beuimento, gara di beoni, ò beuitori.] Certamen vinarium, vel vinosum. Ex Plin. l. 14. c. 13. & Colum. l. 5. c. 10. & Cic. 2. de Fin. 2. Potoria, vel vinolenta certatio. Ex Plin. lib. 33. cap. 10. & Cic. in Pison. ac 3. de Nat.

Gara di chiacchierie, ò buffonerie.] Certamen garrulum, vel certamen scurrile. Ex Auct. 2. ad Heren. & Cic. 2. de Orat. 2. Verbosa, velioculana decertatio. Ex Cic. pro Mur. de Fato.

A gara, auuerb.] Certatim, 2. l. Cic.

Garbare, ò garbeggiare, val sodisfare, ò piacere.] Arrideo, es, si, sum, 1. a. 1. Cic. Att. l. 13. Inhibere illud tuum, quod valdè mihi arriserat, vehementer displicet, est enim verbum totum nauticum. 2. Placeo, es, 1. b. Cic. ad Att. lib. 14. Qui sic ait. Meum mihi placebat, illi suum. 3. Probor, aris, 1. b. cum dat. pers. Cic. lib. 5. Habes, probatur, nescio cur illum amemus, sed auunculo eius certè probabitur.

Garbatamente, vedi aggratiatamente, e galantemente.

Garbato, cioè aggratiato, vedi aggratiato, e galante.

Garbo, cioè gratia, vedi Gratia, e Galanteria.

Leuar'l garbo, vedi Sgarbare.

Garbuglio, cioè confusione, ò rimescolamento.] Turba, bæ. 2. Confusio, nis, f. g. Ex Cic.

Gareggiamento, il gareggiare.] Certatio, nis, f. g. 2. l. Cic. 3. de Nat.

Gareggiare, cioè far'a gara, dicesi anche competere concorrere, ò contendere.] Certo, tas, 1. l. Cic. Philip. 10 C. Antonius, duorum fratrum ætatibus medius interiectus, vitijs cum vtroque certabat. 2. Concerto, tas, 1. & 2. l. Cic. 3. de Nat. Herculem concertauisse cum Apolline de tripode accepimus. 3. Decerto, tas, 1. & 2 l. Cic. 1. de Off. Cum sint duo genera, decertandi, vnum per disceptationem, alterum per vim cumque illud proprium est hominis, hoc belluarum, confugiendum est ad posterius, si vti non licet superiore. 4. Contendo, dis, 1. & 2. l. Cic. l. 5. Fam. ep. 8. Si multi mecum contendent, omnes facilè superabo.

Gareggiar di cortesia.] Officio, vel humanitate certare. Cic. l. 7. Fam. ep. 31. Reliquum est, vt Officijs certemus inter nos quibus æquo animo; vel vincam te, vel vincar abs te.

Gareggiar di bere, ò di beuimento, cioè fare à chi più bee.] Mero, vel vino certare. Horat. l. 2. ep. 19.

Hoc simul edixit, non cessauere poetæ.

Nocturno certare mero, putere diurno.

2. Potu, vel potione certare. Ex Cic. l. 7. Fam. ep. 31. & 5. Tusc.

Gareggiar di chiacchiare, ò buffonerie, cioè fare à chi più chiacchiera, ò buffoneggia.] Garrulitate, vel scurrilitate certare. Ex Quint. lib. 2. cap. 4. & Sipont. in Mart.

Gareggiatore, vedi Emulo.

Gargarismo, acqua artificiale, con la quale si gargarizza.] Gargarismus, mi, m. g. a b.

Gargarizamento, il gargarizzare.] Gargarizatus, tus, m. g. 4. l. Plin. 2. Gargarismus, mi, m. g. 3. Gargarizatio, nis, f. g. Plin. l. 21. c. 29. & l. 30. c. 4.

Gargarizzare, rischiarar la canna della gola con gargarismo.] Gargarizo, as. 2. Colluere fauces.

Garigliano, fiume della Campagna, ò del nuouo Latio.] Liris, & apud Tacitum Lyris, ris, m. g. 1. l.

Garofanato, addiett. che habbia del garofano, cioè odore, sapore, ò condimento di garofano.] Caryophyllo conditus, ta, tum. 2. Caryophyllum redolens, vel resipiens. Ex Plin. Cuius est, Picem resipiens. Caryophyllo imbutus, a, um.

Garofano, Fior. anche garofano, sorte di spetieria, ò aromato.] Caryophyllum, li, n. g. Plin. l. 12. c. 7. 2. Caryophyllus, li, m. g. Matth. in Diosc. l. 1. c. 153. 3. Caryophyllus aromaticus. Idem Matth.

Garofano, fiore noto.] Caryophyllus, li.

Garofillata, herba che hà odor di garofano.] Caryophyllata, tæ, fœm. gen. Matth. in Diosc. lib. 4. cap. 17. Caryophyllata, cuius radices manif. stum Caryophylli spirant odorem, cruenta expuentibus, & cuniculosis vlceribus auxiliatur.

Garrire, il cancar de gl'vccelli.] Garrio, is.

Garrire, per ciarlare, vedi Ciarlare.

Garratuolo per ciarlone, vedi Ciarlatore.

Garzone per seruitore, vedi Seruo.

Garzone, cioè giouanetto.] Adolescentulus, i.

Garzonetto, e garzoncello, dimin. cioè giouanetto piccolo.] Puerulus, li, m. g.

Gastigare, vedi Punire.

Gastigo, vedi Punitione.

Gatta Rom. Sen. miccia, Fior. mucia animale domestico, assai noto.] Felis, felis, f. g. & 1. l. Plin. l. 6. cap. 29. Oppida sunt Bargada, Dumana, Rhadara, in quibus felis aurea pro Deo colebatur.

Gattesco addiett. di gatta, ò gatto.] Felinus, a, um, a. l.

Gattina, ò gattuccia, dimin. gatta piccola.] Felis paruula, vel pusilla.

Gattino, figlio piccolo della gatta.] Felis, vel Aeluri catulus. Ex Col. 2. Catulus felinus, vel Aelurinus.

Gatto Rom. Sen. micio. Fior. mucio, animale domestico, assai noto.] Catus, ti, m. g. & 1. b. Pallad. de Re rust. l. 4. tit. 9. Contra talpas prodest catos frequenter habere in medijs

medijs carduetis. 2.Felis, felis, m. vel f g. Plin. l.10. c.73. Feles quam leuibus vestigijs obrepunt auibus, quam occulto speculatu in musculos exiliunt? 3. Aelurus, ri, 2.l m. g. Gel. l.20. c.7. Aelurorum oculi ad Lunæ vices, aut ampliores fiunt, aut minores.

Chi hà occhi di gatto.] Cæsius, ij, masc. gen. 2 b. Gr&c. Ex Cic.

Gattomammone, bertuccia, ò scimia coduta.] Cercopithecus, ci, m g. 1. & 4. l 2 & 3. b. Plin. l.8. c.21. Cercopithecos nigris capitibus, pilo asinino, & dissimiles cæteris voce. Iuuen Sat. 15 & Mart. l.7. & 14. 2. Simia codata, vel caudata. Thes. Græc.

Gattone, accresc. gatta. ò gatto grande.] Felis magna, vel ingens. 2. Ælurus magnus, vel ingens. Ex Gall.

Gaudio, vedi allegrezza.

Gaulo, vccello, che mangia le api.] Merops, meropis, 1. 2. b. in vol Virg. 4. Geor. 2. Apiastra, træ, 1 2. b. Detta cosi dal danno, che fà alle api.

Gazza, ò pica, vcell'assai noto, e loquace, vedi pica.

Gazzetta fog'i d'auuisi.] Rerum nouarum commentarius, Cel. ad Cic. ep. 2. 2. Ephemeris hebdomatica, Ex Gell. l.5. cap 18. 3. Acta, vel commentaria hebdomatica, Ex Suet. in Cæs. cap 20.

G E

Gelamento, il gelare.] Gelatio, nis, f g. 1 b. 2. l. Plin. l.17. c.24. Editis fructibus gelatio magna consecuta est. 2. Congelatio, nis, f g. Plin. l 31. c.3. Liquor omnis congelatione minuitur.

Gelare, congelare, & aggelare in signif att indur gelo.] Gelo, las, 1 b. Plin. lib. 15. Si gelant frigidiora, quarto die premenda est olina. Congelo, las, 1. l 2. b. Plin lib. 18. c.20. Infinitum quantum illo tempore pruina congelat 3. Gelu inducere. Ouid. de Trist. Et riget inducta candida barba gelu. 4 Frigore cogere, vel contrahere cum Accus. rei. Ex Plin.

Gelarsi, congelar, & congelarsi, diuenir gelato.] Gelasco, scis, 1 b. 2. l. Plin. l 14. c. 21. Vini natura non gelascit. 2. Congelasco, scis. Gell. lib.17. cap 8. Cur oleum sæpè, & facile stat, vina rarenter congelascunt. 3. Congelo, as. Cic. lib. 2 epist. Et congelasse nostrum amicum lætabor otio. 4 Gelu cogi. Gel. lib.17 cap 9. Quæ calidiora sunt difficilius gelu coguntur. 5 Coeo, is, 1. 2. b. Gel. l. 17. cap 8. Vinum idcircò minus citò coalescit, quod femina quædam caloris in se habet. 6. Concresco, scis. Gel. l.17. c.8. Acetum, quod omnium maximè frigorificum est, nunquam concrescit 7 Coeo, ò cois. Gel. l.17. c 8. Faciliora ad coeundum videntur. quæ leuatiora, leuioraque sunt. 8. Gelu durari Gel. l.17. c 18.

Cosa, che non può gelarsi.] Incongelabilis, & hoc, le, 4. l. 5 b. Gel. lib. 17. cap 8. Cur fluuiorum, & fontium aquæ gelu durantur, mare omne incongelabile est.

Gelata, & anco gelicidio, la caduta del gelo.] Gelicidium, dij. n g 1. 2. 3. 4. b. Colum. l 2. c, 8.

Gelatamente, per metaf vale pigramente, ò lantamente.] Gelidè, 1. 2 b. 3 l. Hor. de Art.

Gelatina, brodo rappreso di carne viscosa] Ius gelu coactum. Ex Gel. l.17. c.8 2. Ius contractum, coalitum, vel concretum. Ex Gell

Gelato, ò ghiacciato.] Gelatus, ta, tum, 1 b. 2 l Plin. l.8. c. 28. Vulpes amnes gelatos, lacusque non nisi ad pastus ituræ, redituræque transeunt. 2. Gelu coactus, vel duratus, a, um. Ex Gel l.17. c.8.

Gelo, ò ghiaccio.] Gelu, n. g 1 b. indeclin. Plin. l 8. cap 28. 2. Gelus, li, m. g. Lucret. l 5. c.6.

Gelosamente, auuerb. con gelosia.] Zelotice, 1 4. l. 2. 3. b. græc 2. Ritu, vel more zelotico. Ex Cic. 3. Ver & Græc. 3. Zeloticum in morem. Ex Liu. 2. Bel. Maced 4. In zelotypi modum, vel morem, Et Suet. de Clar. Gram. & Quint. lib 4. cap. 3.

Gelosia, 3. l. ingraticolato di legno che si tiene alle finestre, per vedere, e non essere veduto.] Transenna, næ, f. g. Cic. 1. de Or. Tu petes à Crasso, vt eam copiam ornamentorum quam contractam vno in loco, quasi per transennam prætereuntes strictim aspeximus, in lucem proferre. 2 Cancelli fenestrales. Ex Var. lib. 3. cap. 5. & Ouid. 6. Fast.

Gelosia, cioè passion d'animo nascente da concorrenza, nell' amore.] Zelotypia, æ, f. g. 1. l. 2. 3 4. b. Cic 4 Tusc Obtrectatio autem est ea quam intelligi zelotypiam volo, ægritudo ex eo, quod alter quoque potiatur eo, quod ille ipse concupiuerit.

Entrar in gelosia, vedi Ingelosire.

Geloso, addiett. che stà in gelosia.] Zelotypus, pa, um, 1. l. 2. & 3 b. Quint. l.4 c. 2 Quid exponet, quæ zelotypum malæ tractationis accusat.

Gelso, & anche Morogelso, arbore noto.] Morus, ri, f. g. & 1. l. Plin. l.16 c 25 Serotino quædam germinatu florent, maturantque celeriter sicuti morus. quæ nouissima vrbanarum germinat, nec nisi exacto frigore, ob id dicta sapientissima arborum Sed quum incipit, intantum vniuersa germinatio erumpit, vt vna nocte peragat etiam cum strepitu.

Gelso bianco, arbore.] Morus alba Matth. in Diosc. l. 1. cap 143.

Gelso nero, arbore.] Morus nigra. Matth. in Diosc l 143. Ex & mori vtrumque genus, album & nigrum passim vulgaris notitiæ in Italia, præcipuè ijs locis, vbi bombyces serifici aluntur

Gelso, frutto] Morum, ri, neut. gen & 1 l. Plin. l.15. cap 18 Carne, & succo mora constant, cute & succo cerasi.

Gelso bianco, frutto.] Morum album, vel candidum. Ex Plin.

Gelso nero, frutto.] Morum nigrum. Plin. lib.6. c.14. Moris tres colores, candidus primo, mox rubens, maturis niger.

Gelsomino, pianta nota, che produce fiori bianchi odoriferi.] Gelsiminum, ni, neut. gen. 3. l. 2. Iesseminum, ni, neut gen. 3. l. Matth. in Diosc. l. 1. cap. 66. Non diu est, quod Iesseminum, siue vt nos, gelsiminum in Italiam allatum est.

Olio di gelsomino.] Zambachinum, ni, 3. b. Matth. in Diosc. l 1. c 66 Oleum è gelsiminis zambachinum appellatum, hominum barbis odoris gratia perfunditur.

Gemello, & anche binato, quegli, che con vn'altro è nato d'vn medesimo parto.] Geminus, na, num, 1. & 2 b. Plin. l.7 c.12 Toranius M Antonio iam triumuiro, Asia genitum, alterum trans alpes, vt geminos vendidit; tanta vnitas erat. 2. Gemellus, la, lum, 1. b. 2. l. Ouid. 6. Met.

Et genetrix facta est partus enixa gemellos.

Quella che hà partorito gemelli, ò binati.] Gemellipara, ræ, 1. 3. & 4 b 2 l. Ouid 5. Fast.

Gemente, addiett. che geme] Gemebundus, da, dum, 1. b. 2. l. Ouid Gemens, tis, o g 1 b. Plaut. Amph.

Gemere, lamentarsi.] Gemo, gemis, gemui, gemitum, 1. b. 2 Ingemo, ingemis, ui, itum, 2. b. 1. l. Ex Virg. 3. Ingemisco, scis. Cic 2. Tusc.

Geminare, vedi Doppiare.

Gemini, vno de' dodici segni del Zodiaco, ò siano Castore, e Polluce, come altri vogliono, ò siano Apolline & Hercole, come dice Varrone.] Gemini, orum, f. g. & num. pl. 1. 1. b. Var. lib. 1. cap. 1. Duodecim signa mihi numerant à principibus Ariete, & Tauro, cum ea præponarent Apollini, & Herculi, hi enim Dij ea sequuntur, & appellantur gemini.

Gemito pianto.] Gemitus, tus, m. g. 1. 2. b. Cic. Ver. 2. Gemitus, ti, antico. Plaut in Aulul Tantum gemiti, & malæ mœstitiæ hic dies mihi obtulit.

Gemma è gioia nome commune di tutte le pietre pretiose.] Gemma, mæ, 2. l f g. Plin. l.2. c 63. Terræ viscera extrahimus, vt digito gestetur gemma, quam petimus.

Di gemma addiett pos.] Gemmeus, a, um, 1. l. 2 b. Cic. 6. Ver. Mittit etiam trullam gemmeam rogatum.

Gemma trasparente.] Gemma translucida. Plin. l.37. cap. 3.

Gemmaccia, ò gemmone: gioiaccia, e giolone, accresc. gemma,

gemma, ò gioia molto grande.] Gemma prægrandis Cic.6.Verr. Erat vas vinarium, ex vna gemma prægrandi, tulla excauata cum manubrio aureo.
Gemmare proprio delle vui, e de' rampolli quando mettono la gemma, ò pullulano.] Gemmo, as. Cic. 3. de Or. Gemmare vites; luxuriem esse in herbis, lætas segetes etiam rustici dicunt. 2.Gemmasco,scis. Colum. l.5. c.10. Nucem Græcam serito circa Cal. Ianuarias, quæ prima gemmascit.
Gemmetta, dimin. gemma piccola.] Gemmula, læ, 2. b. Ex Apul. l.10. Ver in ipso ortu gemmulis floridis cuncta depingit.
Genealogia, l'istesso, che prosapia, vedi Prosapia.
Generalato dignità, e carica di Generale in qualsiuoglia genere.] Summa, vel suprema præfectura. Ex Cic.s. Summum Imperium. Ex eod.
Generalato di caualli, ò caualleria.] Magisterium equitum. Valer Max. l.1. c.1. Occentus soricis auditus C.Flaminio magisterium equitum deponendi causam præbuit.
Generale addiett cioè vniuersale.] Generalis, & hoc le, 1.2. b. 3.l. Cic 1. Off. Generale quoddam decorum intelligimus, quod in omni honestate versatur.
Generale, ò capitan generale, commandatore, ò regitore d'esserciti, ò d'armate.] Imperator, toris. Cic.2.
Generale, intesn di qualche religione.] Præpositus generalis Maff.in Ignat.2.Summus, vel supremus Religiosæ familiæ Præfectus, vel moderator.
General de' caualli.] Magister equitum. Suet. in Cæs. cap 8.
In generale, generalmente.] Generaliter, s. 2. 4. 5.b. 3.l. Plin. l.1. Memini te quædam adnotasse, sed generaliter. 2. Generatim, 1.2.b. 3.l. Cic.2. de Orat. 3.Vniuersè, 1.l. 2.b.Cic.in Vatin.
Generale aggett. val' generico ed vniuersale, cioè à tutti pertinente.] Generalis, & hoc le, 1.& 2 b. 3.l. Cic.1. Off. Generale decorum intelligimus, quod honestate versatur, & aliud huic subiectum, quod pertinet ad singulas partes honestatis. 2. Vniuersalis, & hoc le, 1.3. & 4.l. 2.b. Mihi semper moris fuit quam minimè alligare me ad præcepta, quæ catholica vocant, idest, vt dicamus quomodo possumus, vniuersalia, vel perpetualia. 3. Catholicus, ca, cum, 1.2.3.b. Græc. apud Quintil. loco iam citato.
Generale, sust. capitan generale cioè supremo amministrator d'essercito, ò d'armata.] Polemarchus, chi, 1. & 2 b. 3.l. Græc. apud Arist 6. Polit. 2. Imperator, siue bellicus, siue polemicus Ex Cic. pro Leg. Man qui sic ait: Ego sic existimo, in summo Imperatore quatuor has res inesse scientiam rei militaris virtutem, autoritatem, felicitatem.
Generalità.] Vniuersitas, tis, f.g. Plin. l.s. 1.l. 2.4 b.
Generalmente, vniuersalmente, auuerb. val' in generale, in vniuersale.] Generatim, 1.& 2.b. 3.l. Cic.4. Acad. Exponam igitur generatim argumenta eorum quoniam ipsi etiam illa solent non confusè loqui. 2. Vniuersè, 1.3. & 4.l. 2.b. Cic.7. Verr. Quid ego de cæteris ciuium Romanorum suppliciis singillatim potius, quam generatim, atque vniuersè loquar?
Generare, dar l'essere naturale.] Gigno, gignis. Plin. l.10. c.49. Auium confuso sanguine serpes gignitur. 2.Progigno, gignis. Cic.1.de Diu.3. Genero, ras, 1.2.b.Cic.1.Offic 4 Progenero, ras, 1 Colum.l 1.c.4.5.Creo, as, 1.b.Cic. 1.Offic.6.Procreo, as, 1.l Cic.s. Off. Commune omnium animantium est habere libidinem procreandi.
Generatione, il generare.] Generatio, nis. Ex Plin.2. Procreatio, nis. Ex Cic.
Generatione per stirpe, ò prosapia vedi Prosapia.
Generatiuo, addiett. che hà virtù di generare.] Fœtificus, 1.l. 2.3.b. vel fœtifer, a, um, 2.b. Genitalis, & hoc le, 1.a b. 3 l. Ex Ouid.15. Met. qui ait, corpora quatuor, genitalia. 3.Generabilis, & hoc le, s. 2. & 4.b. 3.l. Plin. l.2. c.45. Hic est ille generabilis rerum naturæ spiritus, huc illucque tanquam in vtero aliquo vagus. 4. Genitabilis, & hoc le, 1.2.4 b. 3.l Lucret. l.1. Cuius est; Reserata viget genitabilis aura fauoni.

Generato, partic.] Generatus, a, um, vel procreatus, a, um, Ex Cic.
Generatore, che genera.] Procreator, oris, m. g. 1.3.l. Ex Cic.2. Generator, oris, m gen. 3 .l. ex eod. 3.Parens, ntis, m.g.
Generatrice.] Generatrix, icis, f.g 1.2.b. Virg.2.Procreatrix, tricis, f.g. 1.3.l. Cic.de Orat. Philosophia bonorum artium omnium procreatrix quædam, & quasi parens. 3. Creatrix, cis. Virg.
Genere, grado metafisico, che abbraccia più specie.] Genus, ris, n.g. 1.2.b Cic.l.1 .de Inuen. Genus est, quod plures partes amplectitur, vt animal, pars est, quæ subest generi, vt equus.
Genere deliberatiuo, vno de i tre, proprio dell' Oratore.] Deliberatiuum. 2. Genus concionale. 3. Genus deliberationis. 4. Genus Symbuleutiuum Græc. Cic. lib.1. de Inuent.
Genere demonstratiuo; vno de i tre proprio dell' Oratore.] Genus demonstraticum. 2. Genus epidicticum. 3. Genus laudatiuum. 4 Genus encomiasticum. Quint. lib. 3 cap. 4. Vnum genus est, quo laus & vituperatio continetur, sed est appellatum à parte meliori laudatiuum Idem alij demonstratiuum vocant, vtrumque nomen ex græco creditur fluxisse, nam & encomiasticum, & epidicticum dicunt. 5. Exornationis genus Cic. in Parad.
Genere giuditiale, vno de' tre, proprio dell'oratore.] Genus iudiciale. Col. l.1. de Inu. Genus Iudiciale est, quod positum in iudicio habet in se accusationem, & defensionem, aut petitionem, & recusationem. 2. Iudicij genus. Cic. in Part. Tria sunt genera, iudicij, deliberationis, exornationis. 3.Genus dicantiom, criticum, vel dicasticum.
Genere humano, cioè gli huomini.] Hominum genus. Cic. de Somn Scip.2 Genus humana, Sallust.& Hor.
Genere feminino.] Genus muliebre. Ex Cic.2.Genus fæminium. Quint.
Genere masculino.] Genus virile. Cic.2. Genus masculinum. Emman. Aluar.de Instit. gram. Ciceronis ætate genus masculinum virile, fœmininum verò muliebre dicebant, Quintilianus, & qui post eum scripserunt ferè masculinum, & fœmininum appellant.
Genero, il marito della figlinla.] Gener, ri, masc gen. 1.2.b. Virg.
Generosamente, auuerb. con generosità.] Generosè, vel ingenuè.
Generosità l'astratto di generoso.] Generositas, tis.
Generoso, addiett. che hà generosità.] Generosus, a, um.
Genoua, Città ne gli Sulzzeri.] Genua, uæ, fœm. gen. 2.l. Cæs.
Gengia, ò gengiua, cioè la carne, che ricuopre le barbe, ò radici de denti.] Gingiua, uæ, f.g 1.& 2.l. Plin. l.28 cap.1. Hominis, vi interempti dente gingiuas in dolore scarificari, Apollonius efficacissimum scripsit.
Gengia, ò armata, ò dentata, che hà denti.] Gingiua dentata. Ex Plin. lib.11. cap.41. Cuius est: Animal dentatum. 2.Gingiua armata. Ex Cic pro Dom. Cuius est vox, armatus. Et Iuuen. Sat.10. Cuius est: Gingiua inermis. 3. Gingiua inermis. 4 Gingiua dentibus armata, vel instructa, vel munita. Ex Plin. lib.8. c.21. Cuius est, Equi cornibus armati.
Gengia disarmata, ò sdentata, che non hà denti.] Gingiua inermis, Iuuen. Sat.10. Frangendus misero gingiua panis inermi. 2. Gingiua edentula. Ex Plin. lib.23. cap.6. & Plaut. in Cas. Cuius est: Homo improbus edentulus. 3. Gingiua dentibus, vel defecta, vel vacua, vel destituta. Ex Plin. l.8. c.16. Qui de leonibus agens, sic ait. Vitam ijs longam docet argumento, quod plerique dentibus defecti reperiantur.
Gengietta, ò gengiuetta, dimin gengia, ò gengiua piccola.] Gingiuula, læ, 1. & 2.l.3.b. apud Apul.
Geniale pertinente al Dio Genio.] Genialis, & hoc geniale.
Genio, dio appresso gli Antichi Gentili della natura di alcuno; appresso de' Cattolici il tristo, ò buon' Angelo dato

dato à ciascuno da natiuità.] Genius, nij.1.2.b.

Genitale.] Genitale,lis,n.g. 1 3.b. 3.l. Plin.l.27.c,2.Constat omnium venenorum ocyssimum esse aconitum, & tactis quoque genitalibus fœminini sexus animalium eodem die inferre mortem.

Genitiuo, il secondo caso.] Genitiuus, i.m. gen. 1 2. b. 2. Casus patrius. Gell. lib.9. cap. 14. 3. Casus interrogandi.

Genitori, e generatori, parenti, e progenitori, cioè padre, e madre.] Genitores, rum m.g.& num.plur.1.2.b. 3.l. Plin.lib.8. cap. 57.Glires, genitores suos fessos senectæ, alunt insigni pietate. 2.Generatores, rum. m.g.& num.plur. 1.2.b.3 4.l. Cic.de Vn.Veteres, qui se progeniem deorum esse dicebant, eorum vocabula nobis prodiderunt; nosse autem generatores suos optimè poterant.3. Procreatores, rum.m.g.& num.plur. Cic.4. de Fin. Vt ij, qui procreati essent à procuratoribus amarentur.4.Parentes,tum,m.g. & num. plur Sen. de Ben.l. 3. cap.1. Vitiosi oculi sunt, qui lucem reformidant, cæci qui non vident, & parentes suos non amare, impietas est, non agnoscere, insania.5. Progenitores, rum. m.g. & num. plur. 1.l. 1.& 3.b. Ouid.15. Met. & Cic. de Vn.

Gennaio, ò gennaro, ouer' il Mese di gennaio,ò Gennaro, il primo mese dell'Anno secondo il computo della Chiesa.] Ianuarius,iij.m.g. 1.2.& 3.l. & 4.b. Var.5.de Ling. Mensis prior à principe Iano, Ianuarius appellatus. 2. Iani mensis. Ouid.2. Fast Primus erat Iani mensis quia Ianua prima est. Qui sacer est imis manibus,imus erat. 3.Ianuarius mensis. Pallad. Ian. tit. 2.Ianuario mense locis temperatis ablaqueandæ sunt vites, quod Itali excodicare appellant, idest circa vites radicem de labra terram diligenter aperire. 4. Mensis Ianuarius. Pallad. Ian. tit. 14. Mense Ianuario lactuca serenda est, vel Decembri, vt planta eius Februario transferatur. 5. Romani anni mensis princeps.Colum. lib. 11. cap. 2. Possunt igitur ab idibus Ianuarijs, vt principem mensem Romani anni obseruet, auspicari culturarum officia.

Di Gennaro,addiett.] Ianuarius,ria, rium. 1.3.l. Colum. lib 11. cap.2. Nono Calendas Ianuarias brumale solstitium est.

Genoua, Città nobilissima, e capo della Liguria.] Genua, æ. 1.2 b f.g. Plin l.14. cap. 6. Hetruriæ palmam Luna habet, Liguriæ Genua, & Phil. Cluer. Ital. Ant. Genua,ciuitas verè regia,atque superba, Italicarum ciuitatum nulli ferè secunda.

Riuiera di Genoua.] Liguria.æ.f.g.1.2.3 b.

Montagne di Genoua.] Ligustini montes. Liu.2. Ligustici montes.3.Alpes ligusticæ,vel ligustinæ.

Genouese,di Genoua.] Genuensis, & hoc, se, Stephanus de Vrb.Abr.Ort Thes. Geogr.Genuæ incolæ,Genuenses, & Genuates vocantur in antiqua tabula ænea, quæ in ipsa vrbe seruatur. Paul. Iou. Hist. lib. 12.cap.218. Et res tantùm præsentis commeatus certam spem interpellauit, sed in posterum docuit nihil temere nauibus committendum aduersus Genuenses, qui in re maritima virtute, atque peritia longè alias gentes anteirent.

Gentame, vedi Canaglia.

Gente, natione.] Gens,tis. Plin. 2. Familiæ, arum. 3. Natio,nis.f.g.

Gentiana, nome di pianta così detta.] Gentiana, næ. Diosc. lib.3. cap.3. Gentianæ inuentio prima assignatur Gentio Illyriorum regi à quo cognomentum habet.

Gentile,cortese.] Humanus,a, um. 1.2.l.a. Comis,& hoc, come 1.l.Ex Cic.

Gentile,cioè pagano, vedi Pagano.

Gentilezza,cortesia,maniera nobile di trattare.] Humanitas,tis. 2. Ingenuitas,tis. 3. Liberalitas,tis. 4. Comitas, tis. Ex Cic.

Gentilità,cioè paganesimo,vedi Paganesimo.

Gentil'huomo.] Vir patritius,vel nobilis.Cic.pro Cec.

Far'vn gentil'huomo.] In patritios, vel nobiles aliquem adscribere.

Gentilmente,auuerb.con gentilezza.] Humanè 2.Benignè 3 Liberaliter.4.Comiter.Ex Cic.

Genzola, vedi Giuggiola.

Geografia, discrettion della terra.] Geographia,phiæ.f.g. 1.5.4 b. 2 com.

Geografo, che descriue la terra.] Geographus,phi.m. gen. 3. b. Maff. Indic. lib. 2. In multis regionibus describendis Ptolemæus, & alij Geographi insignes allucinati sunt.

Geometra, misurator della terra.] Geometra, træ. m.g. vel Geometres,træ. m g.3.b 2.l.& 3. com. Sen.lib.13. epist 89. Metiri me geometres docet latifundia, potius doceat quomodo metiar, quantum homini sit satis.

Geometria quella parte di Matematica, che versa intorno al misurar la terra.] Geometria, triæ. 1.4.b. 2.l. 3. com. Sen.lib.14. epist. 92. Alexander Macedonum rex discere geometriam infelix cæperat, sciturus quàm pusilla terra esset,ex qua minimum occupauerat. Ita dico infelix ob hoc, quòd intelligere debebat, falsam se gerere cognomen. Quia enim esse magnus pusillo potest? 2. Scientia geometrica. Plin.lib.7. cap 37. Grande Archimedi geometricæ, ac machinalis scientiæ testimonium M Marcelli contingit,&c. 3. Geometrica.orum. n.g. & num.plur.1.4 b 2.l.3.com.Græc.Cic.1.Tusc.qui ait,quasi Geometrica didicisset.

Libri,ò carte di geometria.] Geometrica,orum. n. gen.& num.plur.

Di geometria addiett.] Geometricus,a,um.

Germania, Alemagna, e Terra Tedesca.] Germania,niæ, Colum. lib. 3. cap.8. Rerum natura Germaniam decorauit altissimorum hominum exercitibus. 2. Alemania, niæ. 2. 2 b. Claud. Paneg. 3. Terra Teutonica.

Germano, vedi Tedesco.

Germano, vccello aquatile.] Querquedula,læ.f.g.

Germinare, ò germogliare.] Germino,nas,aui, atum. 2. Pullulo,las,aui, atum.3.Fruticor, aris. Cic.5. Germen emittere.

Germinare di nuuo.] Regermino,nas,aui,atum.

Germinare insieme] Congermino,nas,naui, natum.

Germoglio.] Germen,inis.n.g 1.l 2.b. Stolonia. m. gen. Var.lib.1. de Rust. cap. 2. Effodiebat circum arbores è radicibus, quæ nascerentur à solo, quæ stolones appellabant. 3, Surculus, surculi m g. 1.l. 2.b. Plaut.

Gerusalemme, ò Gerosolima Città della Soria,celebratissima per il tempio di Salamone, e per il mistero della Redentione del Mondo.] Hierosolyma,mæ. f.g. Tacit. l.21. Solymos, ferunt carminibus Homeri celebratam gentem, conditæ. Vbi Hierosolymam nomen è suo fecisse.Cic.pro Flac 2.Hierosolymæ,marum.f.g. 1 2.3.4.b. 2.Hierosolyma.morum.n g.& n.plur.Suet.in Nero.

Di Gerusalemme,ò Gerosolimitano,adiett.] Hierosolymitanus,a,um.

Gessare, vedi Ingessare,

Gesso materia simile alla calcina, ma non resiste all'acqua.] Gypsum, psi. Diosc.lib.5. cap 92. Gypsum vim habet adstringendi, obstruendi; sanguinis eruptiones, sudoresque cohibet, sed potum,strangulationis modo ingulat. Plin.l.36. cap.24. Cognata calcires gypsum est.

Gesso beuuto.] Gypsum potum,vel epotum. Plin. lib. 36. cap 24.Proculeius Augusti Cæsaris familiaritate subnixus,in maximo stomachi dolore, gypso poto conscivit sibi mortem.

Gesso di miniera,ò che si caua.] Gypsum fossile, vel fossitium.Ex Plin.l.36.c.24.

Gesso poluerizzato, cioè ridotto in poluere.] Gypsum in farinam resolutum. Plin. lib. 36. cap. 24. Gypsum siccatum rursus tundi, & in farinam resolui patitur.

Gesto.] Gestus,gestus.m.g.Quin.

Far gesto.] Gestum agere.2.Gesticulor,aris.

Regola,che insegna à far i gesti.] Lex gestus. 2. Chironomia,miæ.f.g.1.l.2.3.4.b.Quint.l.1. cap.11. Chironomia,

mia. quæ est, vt nomine ipso declaratur, lex gestus ab heroicis, temporibus orta est.

Gesticulatore, bagattegliero.] Gesticulator, ris. m.g. 2. Gestiens, tia.

Gettamento, vedi Getto.

Gettare, Fior. gittare. Sen. cioè rimouere da se vna cosa.] Iacio, cis. 3. & 2 b Plin. lib. 7. cap. 36. P. Catienus Philotimus patronum adeò dilexit, vt hæres omnibus bonis iollitutus in rogum eius se iaceret. 2 Abijcio, cis. Cic. pro Rosc. Am 3. Proijcio, cis. Cic 1. Tusc.

Gettar'souente, ò spesso] Iacto, as 1. l. Cic 2. de Diu Nemo est. quin sæpè iactans, venereum iaciat aliquando, non nunquam etiam iterum, ac tertium.

Cose, che si gettano al Popolo.] Res missiles, vel Missilia, lium. n g & num. plur. Suet Domit. c 4. Omne genus rerum missilia spargit.

Gettar' à basso, ò giù.] Detrudo, dis, si, sum. 2. Deturbo, bas, aui, atum Deijcio, deijcis, deieci, deiectum.

Il gettar' à basso.] Deiectio, nis. f g. 1. & 2. l. Cic. pro Cec. 2. Deiectus, us m.g. Liu. 9. ab Vrbe.

Gettar dalla fenestra, ò luogo simile fiori, denari, e cose simili.] E prospectu spargere flores &c. Plin. lib. 21. cap. 3.

Gettar' vno alle bestie fiere.] Aliquem belluis vel feris obijcere. Plin. lib. 5. cap. 31. 2. Ad bestias aliquem dare. Gell.

Gettar sotto.] Subijcio, cis 3. l. 2. b. Ex Cic.

Gettar' à terra, ò atterrare.] Percello, lis, culi, culsum. Gell. lib. 2. cap. 22. Ventus circius, cum loquare, buccam imples, armatum hominem, plaustrum oneratum percellit.

Gettar' via.] Abijcio, cis. 1. l. 2 b. 2. Proijcio, cis. 1. l. 2 b. Ex Cic.

Il gettar via.] Abiectio, nis. f. g. Cic. in Orat. 3. Proiectus, tus. m g. Plin. lib 17. c. 12.

Gettar spesso.] Iacto, as. 1. l. Sen. Dum Lapillos iactaret in puteum. 2. Iactito, as. Liu. 7 Ab Vrb.

Gettarsi in terra.] Humi se prosternere. Ex Q. Curt. lib. 8. Multi prius metu, quam labore defatigati, prostrauerant humi corpora.

Gettarsi da luogo alto come rupe, ò simile. Ex alto se præcipitare. Plin. lib. 22. c. 23.

Gettarsi in ginocchioni.] In genua procumbere. Ex Suet.

Gettar à piedi d'vno.] Ad cuiuspiam se pedes abijcere, vel sternere, Ex Cic. Att. l 10 e. 4.

Getto, gettata, e gettamento, Fior. gitto gittata, e gittamento Sen. il gettare, ò gittare.] Iactus, tus. m g. 1. l. Ex Cic. & Terent.

Far getto, si dice propriamente di chi per non affogarsi getta le mercantie in mare.] Iacturam facere. Sallust. ad Cæs. Si quid aduersi coortum est, de illis potissimum iactura fit, quæ minimi pretij sunt.

G H

GHiaccesco, adiett. di qualità di ghiaccio.] Glacialis, & hoc le. 1. 2. b 3. l. Colum lib 3. cap. 1. Cuius est, Regio glacialis.

Ghiaccia, e ghiaccio, acqua congelata, e condensata dal freddo.] Glacies, ei f g. 1. 2 b. Plin. lib. 8. cap. 28. Vulpes animal alioqui solerti audicu aure ad glaciem apposita, coniectat crassitudinem gelu. 2. Humor glaciatus. Ex Plin. l 2 c. 39.

Ghiacciare, & agghiacciare in att. far ghiacciare.] Glacio, as. Hor. epist. l. 3. od. 10. Iuppiter positas glaciat niues.

Ghiacciare, & agghiacciare in neut. diuenir ghiacciato.] Glacio, as. Plin. l 29. cap. 3. Fit autem hyeme, quoniam æstate non glaciat. 2. Glacior, aris. Plin. l. 8. cap. 38. Lyncum humor ita redditus glaciatus in gemmas. 3. Conglacio, as. Cic 2. De Nat. Aqua neque conglaciaret frigoribus, neque niue pruinaque concresceret. 4. Conglatior, aris. Ex Plin. l. 2. c. 6. 5. Concresco, scis. Cic. 2 de Nat.

Ghiacciato, & agghiacciato, diuenuto di ghiaccio.] Glaciatus, ta, tum. Plin. l. 2. cap 39 Humor aut concretus in pruinas, aut coactus in niues, aut glaciatus in grandines. 2 Conglaciatus, ta. tum. Plin. l. 2. c 6 Grando conglaciato imbre gignitur.

Gianda frutto d'alcuni arbori seluaggi, col quale s'ingrassano i porci.] Glandis, dis. f. g Plin l 16 cap. 5. Glandem quæ propriè intelligitur, ferunt robur, quercus, esculus, cerrus, ilex, suber. Continentur h spido calyce, per genera plus minus complectente 2 Balanus, ni. m. vel f g 1. 2. b Plin. lib. 16 cap. 6 Probatur & ea, cuius to balano vtrinque ex longitudine extrema lapidescit duritia.

Ghianda vnguent[illegible] auellana d India. Glans vnguentaria Dio[illegible]. 4. cap 155. Glans vnguentaria fructus est arboris, myrtæ similis, magnitudine auellanæ nucis nucleus amygdalarum amararum more tritus, humorem reddit, quo ad pretiosa vnguenta pro oleo vtuntur. Nascitur in Aetiopia Arabia, & Petra, oppido secus Iudæam. 2 Balanus myrepsica Gall. l. 6. Simp Medic Balanus myrepsica, hoc est glans vnguentaria affertur, ex Barbaria regione 3. Mirobalanus, ni f g 4. b. Lexicograph. Mirobalanus est glans vnguentaria, de qua Aet lib 10. cap. 11. 4. Glans Aegyptia, Plin.

Ghianda arrostita.] Glans tosta. Plin l. 16 c. 5 Glans dulcior est in cinere tosta.

Ghianda seccata.] Glans à refacta. Plin. l 16. c. 5. Glandibus inopia frugum arefactis molitur farina, spissaturque in pania vsum quin, & hodieque per Hispanias secundis mensis glans infertur.

Ghianda, che cade.] Glans caduca Paulus, in l. Sylua cædua 2. Glans procidens Plin. l 16 c. 5 Cautum est l 12 Tabularum glandem in alienum fundum procidentem liceret colligere.

Ghianda molto grossa, ò grande.] Glans grandissima Plin. l. 16 c 6. Glans optima in quercu, atque grandissima, mox esculo, nam roboris parua.

Ghianda vernina.] Glans hyberna. Virg. Ecl. 10.

Ghianda col guscio spinoso.] Glans echinato calyce. Plin. l. 16. c. 6 Cerro glans tristis, horrida, echinato calyce, ceu castaneæ.

Ghianda con la scorza in triangolo.] Glans triangula cute inclusa. Plin l 16. c. 6 Fagi glans, nucleis similis triangula cute includitur.

Ghianda molto dolce.] Glans dulcissima. Plin. lib. 16. cap. 5. dulcissima omnium, fagi glans, vt qua obsessos etiam homines durasse in oppido Chio tradat Cornelius Alexander.

Ghianda di cerro.] Glans cerrea. Plin l. 16. c. 6. Proximam quernæ glandi cerream tradit Nigidius.

Ghianda neretta, ò nericcia.] Glans nigrior. Ex Plin. lib. 16 cap 6. Glandium color nigrior, candidiorque, qui præfertur.

Ghianda domestica, ò alquanto domestica.] Glans placida, vel placidior. Plin. lib 16. c. 5.

Ghianda d'elce, ò di leccio.] Glans Iligna. Plin. lib. 16. cap. 6. Glans iligna suem angustam nitidam 1 strigosam ponderosam facit. 2. Glans Iligne. Col. l. 9. c. 1.

Ghianda di faggio.] Glans fagea. Plin. lib. 16. cap. 6. Glans fagea suem hilarem facit, carnem coctibilem, ac leuem, & vtilem stomacho. 2. Fagi glans. Plin. lib. 6. cap 6.

Ghianda seluaggia.] Glans syluestris. Plin. l. 16 c. 5. E glandibus aliquæ sunt syluestres, aliæ placidiores, quæ culta obtinent.

Ghianda impastata.] Glans intrita. Plin. l. 24. c 3. Glans intrita duritias cum salsa axungia sanat.

Ghiandaia sust. vccello, che si pasce di ghianda.] Auis glandaria. Ex Var & Cat

Ghiandaraio, adiett. di ghianda.] Glandarius, a, um. 2. l. Cato de Re rust. cap 1. Vinea est prima, si vino multo siet, secundo loco hortus irriguus tertio Salictum, quarto oletum, quinto pratum; Sexto Campus frumentarius,

septi-

ſeptimo ſylus cædua, octauo arguſtum, nono glandatia, ſylua.

Ghiandifero, adiett. che produce ghiande.] Glandifer, a, um. 2. b. Cic. Phil. 2. Arationes glandiferæ, & fruɑuoſæ.

Ghiara, materia più groſſa della Sabia, vedi Breccia.

Ghiaretta dimin.] Glareola, æ. f. g. r. l. 2. b. Plaut.

Ghiaroſo, adiett. Glarioſus, a, um.

Ghignare, e ſorridere cioè rider piano, e tra' denti.] Subrideo. es. t. & 2 l. & 3. b. Cic. pro Roſc. Com Qua de cauſa ſubridet Saturius venator. 2. Senſim, atque ſubmiſſe ridere. Gell l. 17. c. 8.

Ghigno, e ſorriſo: cioè riſo decente, e moderato.] Riſus decens, ac modicus, Ex Cic. 2. de Or. & Ouid. 5. faſt. 2. Riſus lentus, ac ſedatus, Ex Hor. 2. carm. od. 16.

Ghiombero, vedi Gomitolo.

Ghiotto, ouer'ghiottone, vedi Goloſo.

Ghiottoneria, vedi Gola.

Ghirlanda, e diadema, faſciuola di tela bianca, che anticamente i Rè portauano in teſta per contraſegno reale: hoggi largamente ſi pigliarebbe per ogni regia corona: dice ſi anco diadema, quell'ornamento, e corona, che ſi dipinge ſopra'l capo dell'imagini del Saluatore, e de' Santi.] Diadema, tis. n. g. 1. 2 & 4. b. 3 l. Græc. Plin. lib 7. cap. 56. Liber pater diadema, regium inſigne, & triumphum inuenit. 2. Anadema, tis. n. g 1. 2. & 4. b. 3 l. Græc.

Ghito animale faluatico, ſimile al ſorcio, ma di coda pennacchiuta.] Glis, gliris. m. g. 1. l. in rect & obl. Plin. lib. 8. cap. 57 Glires genitores ſuos feſſos ſenecta alunt inſigni pietate.

Ghiraio, luogo doue ſi tengono i ghiri per ingraſſarli.] Glirarium, rij. o. g. Var l. 3. c 15. Glirarium autem diſſimili ratione habetur, quod non aqua, ſed materia locus ſepitur.

Ghiretto, dimin. il figlio del ghiro, nato di freſco.] Gliris pullus. Var. l. 3. c. 15 facere gliribus caueas oportet, vbi pullos parere poſſim.

Coua di ghiri.] Cauus glirarius. Ex Var.

G I

Già, auuerb. di tempo paſſato.] Olim, vel quondam. Di già di gran tempo.] Iam olim, vel iam dudum.

Già già cioè hor' hora] Iam iam.

Già particella, che dinota tempo preſente con riguardo del paſſato; dice ſi anche homai, & hoggi mai; hoſamai, e per ſincopa hormai.] Iam Cic ad Att. l. 10. ep. 6. Tempus eſt nos de illa perpetua iam, non de hac exigua vita cogitare a. Nonc Cic.

Già dall'hora.] Iam tum.

Già gran tempo.] Iam diù.

Già molto tempo] Iam pridem.

Già che.] Siquidem. Cic.

Già mai.] Vnquam. 2 Aliquando.

Chi fà, ò vende giacchi.] Loricarius, rij. 1. b. 2. 3. l.

Giaccato, & ingiaccato, armato di giacco.] Loricatus, a, um.

Giacco, camicia di maglia.] Lorica, cæ f g.

Giacere, ſtar'à giacere.] Cubo, as, ui. tum. Ex Cic.

Giacer ſpeſſo] Cubito. tas. 1 & 2. b. Plaut Pſeud. Quid ais? tu ne etiam cubitare ſolitus & in cunis puer. 2. In cubito, as. 5. l. 2 3. b. Plin. lib 8. cap. 43. Aſinæ non niſi ſpatioſa incubitant laxitate: varia namque omnino viſa concipiunt, ictu pedum crebro, qui niſi per inane emicuerit, repulſu durioris materiæ claudicatem illicò affert.

Giacere, ò dormire bocconi, cioè con la pancia verſo terra.] Pronum, vel in faciem cubare. Ex Plin.

Il giacer boccone, ò bocconi.] Cubitus pronus Plin. l. 28. c. 4. Supini cubitus oculis conducunt, ac proni tuſſibus, in latera aduerſum diſtillationes.

Giacere, ò dormire ſu i lati.] Cubare in latera. Ex Plin.

Il giacer ne' lati.] In latera cubitus. Plin. lib. 28. cap. 4. Cubitus in latera conducunt aduerſus diſtillationes.

Giacer'attorno] Circumiaceo, es. t. 2. l. 3. b. Liu. 7. bell. Maced Lycaonia, & Phrygia vtraque & Piſidia omnis, & Cherſoneſus, quæque circumiacent Europæ in veſtra ſunt poteſtate.

Giacer'allato, ò vicino] Adiaceo, es. 1. l. 2. b Liu. 2 ab Vrb. Thuſcus ager Romano adiacet.

Giacer' in mezzo] Interiaceo, es. t. 2. l. 3 b Plin. lib. 6. Regio duas ſyrtes interiacet, pari vtrinque interuallo.

Giacer ſotto.] Subiaceo, es 1. l. 2 b. Plin. ep. 101. Hi procul à mari receſſerunt, Apennino ſaluberrimo montium ſubiacent.

Giacer ſopra.] Supercubo, bas, bui 1. & 3. b. 2 l. Colum. lib. 6. cap. 16. Vipera, & cæcilia ſæpè cum in paſcula bos improuidè ſupercubuit, laceſſita opere morſum imprimit. 2. Superiaceo, es. 1. 3. b. 2. l. Celſ. lib. 2. cap 16.

Giacer ſolo, ò in diſparte.] Secubo, bas, r. l. 2. b Suet. in Tib. c. 7. Cum Iulia primo concorditer, & amore mutuo vixit, mox diſſedit, & aliquando grauius, & etiam perpetuo ſecubaret.

Il giacer ſolo, ò in diſparte.] Secubitus, tus. m. g 1. l. 2. & 3. b. Ouid. 3. Am el. 9.

Giacere ſul lato deſtro, ò manco.] Partem aut dexteram, aut læuam incubare, Ex Plin. lib. 11. cap 45. vbi ſic ait: Omnia animalia à dextris partibus incedunt, ſiniſtras incubant.

Il giacer ſul lato deſtro.] Dexteri lateris incubitus. Plin l. 28. c. 4 Theophraſtus tradit, celerius dextri lateris incubitu, difficilius à Supinis.

Giacere alla ſupina] Supinum cubare. Celſ. l. 2. c. 6.

Il giacer ſupino.] Cubitus ſupinus. Plin lib 7 c 51. In oculorum, & naeiuum aſpectu indubitata maximè ſigna mortis, atque etiam ſupino aſſiduo cubitu; venarum æquabili aut formicante percuſſu.

L'atto di giacere.] Cubatus, tus. m. g 1. b. 2. l. 2. Cubitus, tus. m. g. t. 2. b. Plin. lib. 28. c. 24. Supini cubitus oculis conducunt, proni tuſſibus, in latera aduerſus diſtillationes.

Giacinto, ò Iacinto, ſorte di pietra pretioſa.] Hyacinthus, thi. m g. r. & 2. b. Plin. lib. 37. cap. 9. Hyacinthos Aethiopia mittit, & chryſolitos aureo colore tranſlucente.

Giacinto, e Iacinto fiore, ò herba.] Hyacinthus, thi. m. g 1. & 2 b. Plin l. 21. c. 11. Hyacinthum comitatur fabula duplex, luctum præferens eius, quem Apollo dilexerat, aut ex Aiacis cruore editi, ita diſcurrentibus venis, vt græcarum literarum figura, ræ. Legatur inſcripta.

Di Giacinto inteſod'herba, fiore, ò pietra pretioſa.] Hyacinthinus, a, um. 2. & 4. b. Catul. in Epit. Iuliæ.

Giacinto, Fiot. ancor giaciglio, cioè luogo doue ſi giace.] Cubile, lis. n. g. 1. b. 2. l. Cic. 5. Tuſc. Mihi amictus eſt ſcythicum tegmen (ait Anacharſis, calciamentum ſolorum callum, cubile terra, pulpamentum fames.

Giacitore, co'ui, che giace.] Cubitor, ris. m. g. 1 & 2. b. Colum. lib 6. cap. 2. Vtilius eſt citra corporis vexationem, fame potius, & ſiti cubitorem bouem emendare.

Giacitura, cioè modo e qualità di giacere.] Cubandi, vel iacendi ratio, vel modus.

Giacoma, e Giacopa: Iacoma, e Iacopa: nome propr. di donne.] Iacoba, bæ. 1 b. 2 l. Hor. Tuſc. Laur. Hill. l. 5. c. 22. Iacoba Dux Cliuiæ, torquem aureum, globo ex pyropis, adamantibuſque pendulo inſignem; Lauretanæ Virgini donum miſit.

Giallegaiare eſſer giallo.] Luteum vel croceum colorem reddere Ex Plin. l 8. c. 33. & 34. 2. Luteum, vel croceum colorem referre. l 2 Col. l. 7. c. 2. 3. Coloris lutei, vel crocei eſſe. Ex Plin. lib. 7. cap. 4. 4. Colore luteo, vel croceo eſſe. Ex Pl. o.

Gial-

Gialletto, & anche gialliccio, addiett. alquanto giallo.] Luteolus, la, lum. Colum. lib. 9. cap. 4. Nitent candida lilia, nec his sordidiora leucoia, tum punicæ rosæ, luteolæque, & sarranæ violæ. 2. Subluteus, a, um. Ex Plaut. in Amph. 3. Subcroceus, a, um. Ex Plaut. in Amph. 4. Leuiter luteus, a, um. Ex Cels. lib. 4. cap. 18. 5. Leuiter croceus, Ex Cels. lib. 4. cap. 18. 6. Subfuluus, a, um.

Giallezza, l'astratto di giallo.] Luteus, vel croceus color.

Giallo, addiett. di color giallo.] Luteus, a, um. 1. l. Plin. lib. 21. cap. 8. Coloris lutei video honorem Antiquissimum in nuptialibus flammeis totum feminis concessum. 2. Croceus, a, um. Plin. lib. 22. cap. 18. Chamæleon herba mutat cum terra colores, hic niger, illic viridis, alibi cyaneus, alibi croceus. 3. Crocinus, na, num. 2. b. Plin. lib. 21. c. 19

Giappone, regione nota.] Iapon, nis. m. g. Maff. Hist. Indic. lib. 14. Decretum erat Xauerio Regi primum, ipsi, quem vniuerso Iaponi præesse audierat, Euangelium afferre.

Gipponese, addiett. del Giappone.] Iaponicus, a, um. Maff.

In giapponese, in lingua giapponese.] Iaponicè. Maff. l. 1. ep. 5. 2. Iaponico sermone, Idem epist.

Alla Giapponese.] Iaponico more. Maff. de Reb. Indic. lib. 3. epist. 5.

Giardinetto, dimin. giardino piccolo.] Hortuli, lorum, m. g. num. plur. s. l. 2. b. Cic. 5. de Fin. Platonis hortuli non memoriam solum mihi afferunt, sed ipsum videntur in conspectu meo hic ponere. 2. Horti exigui, vel parui, Ex Cic. 2. Philip. & 1. de Or. 3. Viridariolum, li, Ex Suet. in Tib. cap. 60. & Plaut. Truc. 4. Viridarium paruum, vel pusillum, Ex Suet. in Tib. cap. 60. Et Cic. ad Att. l. 12.

Giardiniere, colui, che tien cura del giardino.] Viridarius, rij. 1. 2. & 4. b. 3. Vlpian. 2. Viridarij cultor ex Suet. in Tib. c. 60. & Cic. 5. de Fin. 3. Vireti curator, Ex Virg. 6. Æn. & Cic. ad Att. l. 2. 4. Viridarij præfectus, vel curator. Philand in Vitr. l. 6. c. 6.

Giardino, Rom. Verziere. Fior. luogo delitioso per varietà, & acconcezza di verdure.] Viridarium, rij. 1. 2. & 4. b. 3. l. Suet. in Tib. cap. 60. Militem prætorianum, ob susceptum è viridario pauonem, capite punijt. 2. Viridia, orum, n. g. & num. plur. Macrob. l. 1. Saturn. Viridia cum pro addiectiuo accipiuntur, genitiuum in ium facere, vt viridium pratorum: cum verò ipsam loci viriditatem significare velis, viridiorum. 3. Hortus, ti. vel horti, orum.

Giardino di pomi, ò frutti.] Pomarium, rij. n. g. Var. lib. 1. de Re rust. cap. 2. Arboribus consita Italia est, vt tota pomarium videatur.

Giardino con acqua.] Horti rigui, vel irrigui. Plin. lib. 19. c. 4. & 10.

Giardino in aria.] Horti pensiles. Plin. l. 19. c. 5.

Giardino, ò giardinetto di balcone, ò fenestra.] Horti vel hortuli fenestrales. Ex Plin. lib. 19. cap. 4. & Ouid. 6. Fast.

Giardino di casa.] Horti domestici. Turs. Xauer. l. 4. cap. 1. Xauerius intempesta nocte, fixo in cœlum oculorum obtutu in hortis domesticis ambulabat.

Giesù, nome augustissimo, e proprio del Saluator del mondo.] Iesus, su. 1. l. Maff. in Ignat. l. 2. cap. 5. Ignatio à sensibus abstracto, & altera contemplatione defixo per speciem se se Deus pater ostendit, Iesu filio baiulanti Crucem Ignatium, sociosque commendans. Atque ad ipsum, vel in primis fuit causæ, cur Ignatius confirmatæ postmodum Societati salutare potissimùm Iesu nomen indiderit.

Giesù tempio in Roma splendidamente fabricato dall'Illustrissimo Cardinal Alessandro Farnese, e consecrato al Santissimo nome di Giesù.] Aedes nomini Iesu sacra, vel extructa. Maff. in Ignat. lib. 2. cap. 14. Alexander Farnesius Cardinalis Pauli III. P. M. nepos ædem nomini Iesu magnificentissimam regio sumptu extruxit. 2. Basilica Iesu nostra. In Tert. Translat. Hist. SS. Abund.

Gigante.] Gigas, gigantis. m. g. r. b.

Gigantesco addiett. da ò di gigante.] Giganteus, a, um. Horat. l. 3. od. Clari giganteo triumpho.

Ad vsanza di giganti.] More gigantum Cic. de Sen. More gigantum bellare cum dijs, quid est aliud, nisi naturæ repugnare?

Giglietto, luogo doue sono molti gigli.] Lilietum, ti. n. g. Pallad l. 3. c. 21. 2. Solum lilijs consitum.

Giglietto, dimin. giglio piccolo.] Liliolum, li. Ex Idon. auct.

Giglio, Fior. anco fiordaliso fiore notissimo, e per bianchezza, e per odore.] Lilium, lij. n. g. & Plin. lib. 21. cap. 5. Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognitione vnguenti, oleique, quod lirinon appellatur. 2. Lirium, rij. n. g. 1. l. Diosc. l. 3. c. 99. Lilia coronamentis se dedunt, liria à quibusdam vocata. E quibus vnguentum temperatur, quod aliqui lirinum, alij susinum appellant.

Giglio azurro.] Iris, iridis. f. g. Plin. lib. 21. cap. 7. Quædam lilia locum ipsum odoratiorem reddunt, vt iris.

Di giglio azurro.] Irinus, na, num. 2. b. Plin. lib. 13. cap. 1.

Giglio saluatico.] Hemerocalle, es, vel Hemerocallis, lis. f. g. l. Diosc. l. 3. c. 117. & 120. 4. Lilium siluestre. Matth. in Diosc. l. 3. c. 120.

Di giglio.] Liliaceus, a, um. apud Pallad. l. 6. c. 14. 2. Lirinus, na, num. Plin. l. 21. c. 3. 3. Lilinus, na, num. Ex Lexicogr. & alijs. 4. Susinus, na, num. Ex Diosc. l. 1. c. 51. Lilia in Perside susa dicuntur.

Gileppe.] Iulapium, pij n. g. Matth. in Diosc. l. 2. c. 75. Iulapium violaceum in fictilibus asseruatur.

Ginepro albero noto.] Iuniperus, ri f. g. 1. l. 2. b. Virg. Ecl. 10. Iuniperi grauis vmbra.

Ginestra pianta nota, che fà i fiori gialli.] Genista, stæ. f. g. 1. b. 2. l.

Ginestraio, e ginestraro, luogo, doue nasce la ginestra.] Ericetum, ti. n. g.

Ginocchiale ciò che serue per difesa, ò riparo del ginocchio.] Genuale, lis n. g. Ouid. 10. Metam.

Ginocchiettato, adiett. che hà ginocchietti.] Geniculatus, ta, tum. 1. 2. & 3. b. & 4. l. Cic. de Sen. qui ait: Culmus geniculatus.

Ginocchietto, dimin. di ginocchio.] Geniculum, li. n. g. r. 2. & 3. b. Plin. l. 18. cap 7. Genicula tritico sunt quaterna, farri sena, hordeo octona.

Per ciascheduno ginocchietto, & anco à guisa di ginocchietto.] Geniculatim. 1. 2. & 3. b. & 4. l. Plin. l. 21. Cuius est. Folijs geniculatim circundata.

Ginocchio, piegatura tra la gamba, e la coscia.] Genu. n. g. indeclinabile in sing. num. & in plur. genua genuum, genibus, Plin. l. 11. c. 57.

Nominis genibus quædam Religio inest obseruatione gentium: hæc supplices attingunt, ad hæc manus tendunt, hæc vt aras adorant, fortassis quia inest ijs vitalitas.

Galetto sotto il ginocchio.] Poples, tis. 3. c. Cic. de Nat. redundans poplitibus, & pedibus.

Rotula del Ginocchio.] Patella, læ f. g. Cels.

Congiuntura del ginocchio.] Genu commissura. Plin. l. 11. c. 37. Genibus inest vitalitas, nanque in ipsa genu vtriusque commissura, dextra; læuaque à priora parte gemina quædam buccarum inanitas, id est, qua perfossa, ceu iugulo spiritus fugit.

Storpiato d'vno, ò due ginocchi.] Genu altero, vel vtroque captus, ta, tum, Ex Plin. lib. 35. cap 10. cuius est: Altero lumine orbus, & Cic. pro Rab. Cuius est: Membris captus.

Ginocchione, ed inginocchione, aduerb. con se ginocchia in terra.] Genibus flexis, vel inflexis, Ex Cic. post red. & Ouid. 4. Met. 2. Genibus positis, vel submissis. Ex Corn. Tacit. l. 1. & Plin. l. 8. cap. 1. Qui de Elephantis agens sic ait, Reges adorant, genua submittunt, coronas porrigunt. 3. Genibus curuis, vel incuruis, Ex Corn. Tacit. lib. 5. & Virg. 2. Georg. 4. Genibus curuatis, vel incuruatis, Ex Corn. Tac. lib. 12. & Cic. 2. de Nat. 5. Genibus

us pronia. Ouid 3.Metam Et Genibus pronis supplex, milisque roganti.
ginoc- hione, od inginocchione.] Genibus niti, vel in- iti. Maff de Ind. reb. eom.
care à carte.] Ludere chartulis. Ex Recent. 2. Alea lu- ere. Cic. 2 Phil. Hominem omnium nequissimum, qui on dubitaret, in foro alea ludere 3. Aleam ludere. Suet. Ner. cap. 30. Quadragenis in punctum sestertijs eam lusit.
care a' dadi.] 1. Ludere tesseris. 2. Ludere talis. x Cic.
care a' dodici, ouero alla mirella.] Ludere duodecim rupis. Cic. 2. de Or.
care à palla.] Pila, seu sphæra ludere. Cic. 5 Tusc. Cum ionysius pila ludere vellet, studiosè enim id factita- at, tunicamque poneret, adolescentulo, quem amabat, radidisse gladium dicitur.
sà giocar à palla.] Pilæ doctus Ex Hor de ar.
non sà giocar à palla.] Pilæ indoctus Hor. de Art. In- doctusque pilæ, discive, trochiue quiescit.
e di giocar à palla] Pilæ ars. Mart l. 2. ep. 6.
Er belle cantas, & saltas Atrale belle:
Bellus es arte lyræ, bellus es arte pilæ.
. Sphæristica. cæ. 1. 2 l. 3. b. Græc Apud Athen.
care à pallone.] Ludere folle. Mart. l. 14. Folle decet ueros ludere folle senes.
care à piastrella.] Ludere lamella. Hor. Turf.
care à maglio, ouer pallamaglio.] Malleari ludo lude- e. Ex Plaut. in Most. a. Pilari malleo ludere.
care à mora, ouer morra.] Mico, micas, micui. 1. b. Cic. de Diuin. Sors idem propemodum est, quod micare, uod talo; iacere, quod tesseras. 2. Micare digitis ex hes. lat.
care à pari, ò spari.] Ludere, par, impar. Suet. in Aug. 73 Denarios. 250. Singulis conuiuis dederam, si vel- ent inter se inter cœnam, vel talia, vel par ludere. Hor. . Ser. Sat 3. Ludere par impar, equitare in arun- ine.
car spesso.] Lusito, tas. 1. l. & 2. b. Gell. lib. 18. cap. 13. aturnalibus alea quadam festiua, & honesta lusita- amus.
care à scacchi.] Ludere latrunculis, siue laterunculis usisse fictis cera. 2. Latronum bellum, vel bella lude- e. Mart lib. 14. Insidiosorum si ludis bella latronum. . Latronum prælium, vel prælia ludere. Ouid. 3. de Arte. 4. Latruncularia ludo ludere. Ex Plaut. & en.
care al trucco in resa di tauola.] Ludere trudiculis. Maff. in Ignat lib 3. cap. 5 Inuitatus vellet ne trudicu- is ludere, quibus in oblonga mensa per angustum for- micem eburnea pila traijcitur. 2. Trudiculario ludo lu- lere. Ex Plaut. in Sen.
care al trucco inresa di terra.] Ludere trudibus. Ex Tac. & Maff.
care denari, ò altra cosa] Pecuniam, vel aliquid aliud udere. Ex Suet. in Ner. c. 35. Priuignum impuberem dhuc, quia ferebatur ducatus & imperia ludere, mer- gendum mari mandauit.
carsi qualche cosa, cioè scommettere.] Depono, is. Virg. in Ecl.
e ti vuoi giocare.] Quid vis deponere. Virg.
ocatoraccio, accresc giocator grande.] Lusor magnus, vel ingens. Ex Plaut. Amph & Menech.
catore. Sen. giuocatore Fior. quegli che gioca, ò giuo- a.] Lusor, ris. 1. l. 2. b. in rect & 1 in obl. Ouid. 4. Trist. leg. 10 & Sen. 2 de Ben. c 32 In lusu est aliquid pilam cite, ac diligenter excipere: sed non dicitur bonus lu- or, nisi qui aptè. & expeditè remisit, quam acceperat, . Ludens, tis o. g a. l. Hor. l. 1 ep 1. 3. Ludendi studiosus. Ex Cic. de Am.
ocator di palla.] Pilæ studiosus. Cicer. de Am. Qui- dem ineunte ætate venandi, aut pilæ studiosi fue- runt.
ocator di palla.] Sphærista, stæ, m. g. 1. & a l. Græc. Apud Athen. 2. Sphæristicus, ci. s. & a. l. 3. b. Græc. ex Athen. 3. Sphæromachus, chi. s. l. 2 3. b. Græc. ex Poll. l. 3. 3. Sphæromachiarius, rij. 2. s. l. 3. 4 b. ex Sen. l. 11. ep. 81. & Suet. in Claud. cap. 21. Cuius est vox, naumachia- rius, rij.

Cosa pertinente à giocator di palla.] Sphæristicus, ca, cum. 1. 2. l. 3 b. Græc Apud Athen.

Giocator di carte.] Aleator, ris. m. g. Cic 2 Phil. 2. Aleo, onis. m. g. Næu. Pessimorum pessimus, ganeo, lurco, aleo.

Di giocator di carte.] Aleatorius, a, um. Suet. in Aug.

Giocatorello, dimin. giocator piccolo.] Lusorculus, li. 1. 2. l. 3. b. Plaut. in Amph. Cuius est: Amator- culus.

Giocatorio, Sen. giuocatorio. Fior. aggett. da, ò di giocatore, ò giucatore.] Lusorius, a, um. 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 7. cap. 56. Pythus pilam lusoriam in- uenit.

Gioco, Sen. giuoco. Fior. il giocare, ò giuocare.] Ludus, di. m. g. 1. l. Cic. 1. Off Ludo autem, & ioco, vti illo qui- dem licet, sed sicut somno, & quietibus cæteris, tum cum grauibus seri jsque rebus satisfecerimus, ipsumque ge- nus iocandi non profusum, nec immodestum, sed inge- nuum, & facetum esse debet. 2. Lusus, sus m. g. 1. l. 3. Lu- sio, nis. f. g 1. l. a b.

Gioco di dadi.] Ludus talaris. Cic. 1. Offic. Adde his vnguentarios saltatores, totumque ludum ta- larium.

Gioco di palla, per l'atto di giocare.] Sphæromachia, æ. f g. 1. l. 2. 3. 4. b. Græc, de Sen. lib 11. epist. 81 Hodier- no die non tantum meo beneficio mihi vaco, sed specta- culi, quod omnes molestos id sphæromachiam vocanic. Poll. l. 3 Ex Aristom. 2 Pilæ Lusio, vel ludus, vel lusus. Ex Cic. de Orat.

Cosa pertinente à gioco di palla.] Sphæromachiariua, a, um. 1. & 2. l. a 3. & 4. b. Ex Sen. lib. 11. epist. 81. & Plin. lib. 16. cap. 39. Cuius est vox, Naumachiarius, a, um.

Gioco di palla à corda.] Sphæromachia funaria. Ex Sen. l. 11. & Maff. in Ignat. l. 3. c. 13.

Gioco di palla per il luogo da giocare.] Sphæristerium, rij. 1 a. 3. l. 4 b. Græc. Lamprid. in Alex. Post lectionem operam palestræ, aut sphæristerio, aut cursui, aut lucta- minibus mollioribus dabat.

Gioco di palla à corda per il luogo.] Sphæristerium fu- narium, ex Lampr. in Alex. Maff. in Ignat. lib. 3. cap. 13.

Compagno di gioco] Collusor, ris. 1. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Cic. 2. Phil. Tu agrum compransoribus, & colluso- ribus diuidebas.

Gioco di sorte, e di fortuna, ò di carte.] Alea, aleæ. f. gen. 1. l. 2. b. Plaut. in Curcul. Talus poscit, prouocat me in alea.

Gioco di scacchi.] Ludus latrunculatius. Ex Sen.

Gioco di carte.] Aleatorius ludus. Suet. in Aug.

Luogo di tal gioco,] Aleatorium, tij. neut. gen. Sidon.

Giocondamente, dilettevolmente, auuerb. con giocondità, ò diletto.] Iucundè. 1 l. Cic. 1 de Fin. Clamat Epicurus, is, quem vos nimis voluptatibus esse deditum dicitis, non posse iucundè viui, nisi sapienter, honestè, iustè que viuatur.

Più giocondamente, compar. Iucundius 1. l.

Giocondissimamente, auuerb. superlat. con somma gio- condità] Iucundissimè, 1. l. Cic. 2 de Fin.

Giocondissimo, superlat. iucundissimus, ma, mum. 1. l. Ex Cic 2 de Fin.

Giocondità, diletto, ò piacere.] Iucunditas, atis. 3. b. Cic. 1. Offic. Cum homines relaxare animos, & dare se iucun- ditati volent, caueant intemperantiam, meminerint ve- recundiæ.

Giocondo, addiett. lieto piaceuole.] Iucundus, da, dum. 1. l Cic. 2. de Fin. Hanc quoque iucunditatem, si via, trans- fer in animum, Iuuare enim in vtroque dicitur, ex eo- que iucundum.

Più giocondo, compar.] Iucundior & hoc, dius. 1. l Cic. 1. Off.

1. Off. Quod præsens tanquam in manum datur iucundius est.

Alquanto giocondo.] Iucundulus, la, lum. Plaut. in Truc. Iucundulos amasios.

Giogaia, e pagliolaia, cioè la pelle, che pende sotto al collo de boui.] Palearia, rium. n. g. & num. plur. s. 2. 4. b. 3. l. Colum. lib. 6. cap. 1. Parandi sunt boues ceruice longa, & torosa, palearibus amplis, & pene ad genua promissis &c.

Gioglio, vedi Loglio.

Giogo, instrumento, che s'adopra per arar la terra.] Iugum, gi. n g. Virg.

Por, ò metter il giogo, vedi aggiogare.

Gioia, in prosa, in verso anco Zoia, vedi Gemma.

Gioia allegrezza, ò giubilo.] Hilaritas, atis. f g. Cic. 1. de Orat 2. Lætitia, tiæ f. g. Cic.

Gioielliere, Fior. lapidario, che s'intende di gioie, e ne fà mercantia.] Gemmarius, rij 1. & 2. l. & 3. b. Ex Iul. Firm. Cuius est: vox, margaritarius.

Gioiello, più gioie legate insieme.] Gemmarum globus, cumulus, vel aceruus. Ex Turs. Laur. hist. lib. 3. cap. 22. Cuius est, Cumulus margaritarum. 2. Gemmeus globus, cumulus, vel aceruus. Ex Cic. 6. Ver. & Turs. Laur. hist. lib. 5. cap 22 3. Ex gemmis globus, cumulus, vel aceruus. Ex Cic. 6. Verr. & Turs. Laur. hist. lib. 5 cap. 22.

Gioiello di rubini, e diamanti.] Ex pyropis, adamantibusque globus. Turs. Laur. hist. lib. 5. cap. 22 Iacoba dux Clioiæ, Bandensis. Marchionis germana soror, torquem aureum, globo ex pyropis, adamantibusque pendulo insignem, Lauretanæ Virgini donum misit.

Gioire, far segno d'allegrezza.] Gestio, is. Cic. 1. l. 2. b

Giomella; cioè misura di quanto si può tenere con ambe le mani congiunte insieme in forma di vaso.] Cauæ iunctæque manus vtriusque captura, Ex Suet. in Calig. cap. 40. 2. Quantum caua vtraque manus coniuncta prehendit.

Giomella di grano.] Triticum vtraque manu iunctaque apprehensum. Ex Plin.

Gionco, vedi Giunco.

Giognere, ò congiongere, cioè accoppiare, vedi Accoppiare.

Giongere, arriuare, vedi Arriuare.

Gioppone, vedi Giubone.

Gionta, vedi Giunta.

Giornale, ò stracciafoglio. Sen. quadernaccio. Fior. cioè libro doue si scriuon le cose giornalmente.] Ephemeris, ridis, f g. 1 3. 4. b. 2. l. Græc Gell lib. 5. cap. 18. Quum verò non per annos, sed per dies singulos res gestæ scribuntur, ea historia Græco vocabulo ephemeris dicitur. 2 Diarium, rij. n g. 2 l. Gell. lib. 5. cap. 18. Id eorum est, quasi qui Diarium scribunt, quam Græci Ephemerida vocant. 3. Diurnum, ni. n. g. Iuuen. Longi relegit transacta diurni. 4. Acta diurna, n g. Suet. in Cæs. cap. 20. Cæsar inito honore, primus omnium instituit, vt tam Senatus, quàm populi diurna acta conficerentur, & publicarentur. 5. Commentarij diurni. Suet. in Aug Quod in diurnos commentarios referret. 6. Aduersaria, orum. n. g. & num plur 3. l. Cic pro Rosc. Com. Quid est quod negligenter scribamus aduersaria? Quid est quod negligenter conficiamus tabulas? qua de causa? Quia hæc sunt menstrua, illæ sunt æternæ. Hæc delentur statim, illæ seruantur sanctè, Hæc parui temporis memoriam, illæ perpetuæ æstimationis fidem, ac religionem amplectuntur.

Giornalmente, vedi Quotidianamente.

Giornata, cioè giorno, vedi Giorno.

Giornata, cioè tutto quello, che vn dee hauere in vn giorno.] Diurnum, ni. n. g. Sen. l. 11. ep. 81. Diurnum accipit, in centunculo dormit.

Giornata, fatto d'arme, vedi Battaglia.

Fare giornata, vedi Battagliare.

Giornata, opera ò fatica, che si fà ne' lauori.] Opera, ræ. f. g. 1. 2. b. Col. l. 2. c. 13.

Mezza giornata.] Semiopera, ræ. f. g. 1. l. 2. b.

Vna giornata.] Opera vna, vel vnica. Col. l. 2. c. 13. 2. Vnius diei opera.

Vna giornata, e mezza.] Sesqui opera, Colum. lib. 2. cap. 13.

Giornata cioè viaggio d'vn giorno.] Iter diei.

Giornata lunga, ò grande.] Iter longum, aut magnum, Ex Suet.

Far giornate lunghe, ò grandi.] Itinera longa, aut magna facere. Ex Suet. in Aug.

Giornata piccola.] Iter minutum. Suet. in Aug. c. 82.

Fare giornate piccole.] Itinera minuta facere. Suet. in Aug c. 82. Itinera lenta, ac minuta faciebat, vt Præneste, vel Tibur biduo procederet.

Mezza giornata.] Diei dimidij iter.

Vna giornata, e mezza.] Diei vnius, & medij iter. Ex Colum.

Giorno, e giornata, dì, & in verso ancor die, spatio di tempo, che il sole stà sopra'l nostro emispero.] Dies diei, m. & f g 1. b. 2. l. Plin. lib. 2. cap. 77. Diem, alij, aliter obseruauere. Babylonij inter duos solis exortus Athenienses inter duos occasus. Vmbri à meridie in meridiem, Vulgus omne à luce ad tenebras; sacerdotes Romani, & qui diem definiere ciuilem, item Aegypti, & Hipparchus, à media nocte in mediam. 2. Diei spatium, vel tempus. Ex Cic. 4. Verr. vbi sic ait: spatium erat dierum ferè triginta. 3. Spatium vel tempus diurnum. Cic. 1. de Inu. Tempus est pars quædam æternitatis, cum alicuius annui, menstrui, diurni, nocturniue spatij certa significatione. 4. Lux. cis. Cic. Att. lib. 16.

Dal primo spuntar del giorno, ouer' dal principio del giorno.] A prima luce Mart. l. 12. epist. 23. Quod non à prima discurram luce per Vrbem.

Dare ad vno il buon giorno.] Diem alicui prosperum impertire. 2 Diurnam alicui faustitatem ominari.

Di giorno, cioè in tempo diurno.] Luce. 1. l. 2. b. Cic. pro Sest Si canes luce latrant, opinor ijs crura suffringantur. 2. Luci. 1. & 2. l. Cic. Phil. 12. Quis audeat luci, quis in militari via, quis benè comitatum, quis illustrem aggredi. 3. De die Q. Curt. l. 5. De die inibat conuiuia 4. Per diem Gell. l. 1. cap. 17. Xantippe Socratis vxor iraꝝ rum, & molestiarum per diem, perque noctem scatebat. Interdiu. Plin. l. 10 c. 40. Caprimulgi appellantur grandioris merulæ aspectu, fures nocturni; interdiu enim visu carent.

Giorno di battaglia.] Dies præliaris. Pomp. Fest lib. 14. Præliares dies appellantur, quibus fas hostem bello lacessere: erant enim quædam feriæ publicæ, quibus nefas fuit id facere.

Innanzi giorno.] Ante lucem. Cic. lib. 12. epist 1. Hoc literarum exaraui ante lucem. Ho tirato questa letterina auanti giorno. 2. Ante lucis aduentum. Sallust. in Iug. Deinde multo ante Lucis aduentum peruenit in locum tumulosum. 3. Ante solis ortum. Plin. l. 9 cap. 16. Pisces capiuntur ante solis ortum; tum maximè piscium fallitur visus.

Molto innanzi giorno, ouer' vn pezzo innanzi giorno.] Multo ante lucem. Cic. 2. de Inu. Multo ante lucem, surrexit. 2. Benè ante lucem, Ex Cic.

Giorno, in cui si fa capitolo, congregatione consistoro, e simili, per crear, & elegger magistrati.] Dies comitialis. Cic. l. 8. Fam. ep. 7. Vt eius rei causa per dies comitiales senatum haberent.

Giorno corto, ò piccolo.] Diecula, læ. f. g. Cic. ad Att. epist. 5.

Giorno critico, quello nel quale i Medici fan giuditio del male.] Dies decretorius. Plin. lib. 18. 2. Dies criticus Græc.

Giorno determinato.] Dies dicta. Cic. l. 16. ep. 12. Nostra ad diem dictam fient; docui etiam te, fides etymon quod haberet. 2. Die præstituta.

Giorno di digiuno.] Dies esurialis. Plaut.

Giorno di Domani.] Crastinus, na. Dies crastinus. Gell. lib. 10. c. 24.

Giorno dopò, ò seguente.] Dies posterus. Plin. l. 19. c. 5.

Gior-

Giorno di sole, od assolato, ò solatio] Dies apricus. Ex Col.l 9.c 24. Cuius est: Dies apricissimus, & Val. 1. Argon Cuius est; Dies aprica.

Giorno di festa, ò festiuo.] Dies festiuus. Gell. lib 2. cap. 24. Profestis quidem diebus ducenti finiuntur. Calendis Idibus Nonis, & alijs quibusdam festiuis recenti 2. Dies feriatus Plin lib. 18 cap 6. Peiorem, qui profestis diebus ageret, quod feriatis deberet. 3. Dies festus. Plaut. Aul. festo die si quid prodegeris, profesto egere liceat, nisi peperceris. 4 Dies religiosus, vel sacer. Suet. in Tib. cap. 62.

Giorno di Carneuale.] Liberalium dies extremus. Ex Cic. l. 12. ep 25. & 3. de Nat. 2. Dies anteeineralis, Ex Plin l 7. c. 55. Et Bern. Stef. 3. Dionysiorum feria tertia, Ex Cic in Ver. & Maff. in ep.

Giorno di Pasqua.] Paschalis dies Maff. lib 1. ep. 9.

Giorno di posdimane.] Dies perendinus. Cic.

Giorno grandissimo, ò lunghissimo.] Dies amplissima. Plin. lib 6. cap 24 Amplissima dies est horarum æquinoctialium, quindecim, & quintarum partium horæ trium, 2. Dies longissimus. Plin lib 6. cap. 24. Longissimus dies duodecim horarum est dimidia hora amplior.

Giorno di hieri.] Dies hesternus.

Giorno di hoggi.] Hodiernus, ni, vel Dies hodiernus. Sen. lib. 1. ep. 1.

Giorno di lauoro, lauoratiuo ò feriale.] Dies negotiosus. Tacit. lib. 23. Diuidi oportebat sacros, & negotiosos dies, quibus diuina colerentur, & humana non impedirent, 2. Dies profestus, vel operarius. Colum. lib 6. cap. 2. 3. Dies operosus, Ex Corn. Tac. lib. 13. & Cic. pro Mur.

Giorno di morte, nel quale vn more.] Dies emortualis. Plaut Pseud Certum est hanc mihi emortualem facere, ex natali die 2. Dies suprema. Plin. lib. 7 cap. 55 Omnibus suprema die eadem, quæ primum, nec magis à morte sensus vllus, aut corporis, aut animæ, quam ante natalem. 3. Dies supremus. Plin. lib 7. cap. 29. Requisiuit rex, quia supremum diem obijsset Athenis.

Giorno di nascita, ò nascenza, nel qual si nasce.] Dies natalis. Cic 2. de Diu. Eudoxus in astrologia facile princeps, sic opinatur, Chaldæis in prædictione cuiusque vitæ ex natali die, minimè credendum. 2. Dies genita is Plaut. in Pseud. 3 Natalis, lis m. g 1. & 2. l. Plin. ep. 234. Mihi contingit Natalem tuum to prouincia celebrare.

Festeggiare il giorno della nascita.] Diem natalem agere. Cic. 2. De Fin. Nihil opus est liribus tantam dico, magis fuisse vestrum, agere Epicuri diem natalem, quam illum testamento cauere, vt ageretur. 2. Diem natalem colere. Cic. 2. De fin.

Giorno della natiuità di Christo, ò di natale.] Natalis Christi dies. Ex Turs. Hist. Laur. l. 2. c. 17. 2. Natalis dies. Ex Maff. in ep.

Giorno della Natiuità di nostra Donna.] Natalis. B. Virginis dies. Turs. Hist. Laur. lib. 1. c. 17.

Giorno innanzi.] Dies pridianus, Ex Cic. 2 de Nat. & Suet. in Calig.

Nel giorno innanzi.] Pridie. r 3. l 2. b. Plaut. in Stich.

Cosa del giorno innanzi.] Pridianus, na, num. 1. 3. l. 2. b. Suet. in Calig. vbi sic habetur: pridiani cibi onere.

Il giorno doppo.] Postridie. Aliquando ponitur absolutè, & aliquando cum gene. vel accus.

Giorno precedente.] Dies pristinus. Gell. lib. 10. cap. 24.

Giorno senza vento.] Dies à vento silens. Colum. lib. 4. cap. 29.

Giorno quieto.] Dies tranquillus. Plin. l. 2. c. 45. In specum deiecto leui pondere, quamuis tranquillo die, turbini similis emicat procella.

Giorno di ritiramento.] Secessus, vel latebræ dies Plin. lib. 10. cap. 29. Oenanthe volucris statos latebræ dies habet, Sirio exoriente occultata, ab occasu eiusdem prodit.

Giorno che tira scirocco.] Dies austrinus. Plin. lib. 17. cap. 2. Fruges peius maturescunt austrinis diebus, sed celerius.

Giorno di sei mesi, qual'è nel paese. che stà frà'l polo, e'l circolo settentrionale.] Dies semestris. Var lib. 1. cap 2. Septentrionalem inter circulum, & cardinem Cœli dies semestris.

Giorno, che si eleggono i magistrati.] Dies comitialis. Varr. l. 5 De ling. Comitiales dicti sunt dies, quod tum vt esset populus constitutum est ad suffragium ferendum, nisi si quæ feriæ conceptæ essent, propter quas non liceret.

Giorno, che si tien ragione.] Dies fastus. Var. l. 5. De ling. Dies fasti sunt dicti per quos prætoribus omnia verba sine piaculo liceret fari. Horum contrarij vocantur dies nefasti, per quos dies nefas fari prætorem: Do, dico, addico.

Giorno che non si tien ragione.] Dies nefastus. Var. l. 5. De ling. loco cit. Ouid. 1. fast. Ille fastus erit per quem tria verba silentur. Fastus erit per quem lege licebit agi. Nec toto perstare die sua iura putaris. Qui iam fastus erit mane nefastus erat.

Giorno temperato, ne caldo, ne freddo.] Dies tepidus, vel tepens. Col. l. 4. c. 29.

Giorno, che tira tramontana.] Dies aquilonius. Ex Plin. l. 17. c 2. Hyemem Aquiloniam esse omnibus satis vtilissimum est.

Giorno, e notte.] Dies noctesque. Plaut Mustel. Iam ista quidem absumpta res erit, quando dies noctesque estus.

Cosa, che si fà innanzi giorno.] Antelucanus, na, num. Cic. 4. Tusc. Demosthenes dolore se aiebat, si quando opificum antelucana victus esset industria.

Chi di giorno perseuera in dire, ò far qualche cosa.] Perdius, a, um. Gell. l. 2. cap. 1. Stare solitus Socrates dicitur pertinaci statu perdius, atque pernox.

Ancore è giorno.] Lucet adhuc Maff l. 1. ep. 2.

Fra giorno] Inter diem Gell. lib. 9. cap 4. In Albania gignuntur homines, qui in pueritia canescunt, & plus vident oculis per noctem, quam inter diem. 2. Interdiu. Plin l 2 cap. 14. Affixæ cœlo stellæ interdiu non cernuntur. 3. Luci Cic. 2 Phil. Quis audeat luci benè comitatum aggredi. 4. Luce. Auct. ad Heren. Luce noctem, nocte lucem expectas. 5. Diurno tempore. Var. de Re rust lib. 3. cap. 9.

Primo giorno del mese.] Calendæ, darum. f. gen. & num. plur. 1. b. 2. l. apud. Non Marc. qui sic ait Calendarum vocabulum proprium Varro amplexus est de vita populi Romani l. 1. itaque calendis calabantur, idest vocabatur, & ab eo Calendæ appellatæ: quod est tractum à Græcis, qui calin vocare dixerunt.

Ogni primo giorno del mese.] Calendatim 1. b. 2. & 3 l. Bud. apud Guil. Morel & Amalth. onom a: Quot calendis Plaut. in Stich. Vos meministis quot calendis petere demensum. Qui minus meministis, quod opus sit facto facere in ædibus? 3. Singulis calendis, Ex Cic. pro Mur. Cuius est, Singulis diebus. 4. Omnibus calendis Plin.

Da vn giorno all'altro.] A solis ortu, ad solem alterum orientem. Gell. l. 2. c. 1.

Mezzo giorno vedilo alla lettera, M.

Giorno nel quale si pone nome a'fanciulli.] Dies Lustricus. 2. b. Pomp. Fest. lib. 10. Lustrici dies infantium appellantur, puellarum octauus, puerorum nonus: quia his lustrantur, atque iis nomina imponuntur.

Fin al giorno seguente.] In diem posterum. Plin l. 19. c. 5. Viuuot cucumeres hausti in stomacho in posterum diem nec perfici queunt in cibis.

Inanzi giorno.] Ante lucem. Cic. de Diu. Cur Galli cantant ante lucem.

Il più breue giorno dell'anno.] Bruma, mæ. f. g. Plin. l. 2. cap. 59. Aicus non fiunt circa solstitium longissimis diebus; bruma vero, hoc est breuissimis diebus frequenter. 2. Dies brumalis. Plin. lib. 2. cap 41. Floret ipso brumali die.

Il più

Il più lungo giorno dell'Anno.] Solstitium, tij. n. g. 2 b. 2. Dies solstitialis.
In vn giorno, in termine d'vn giorno.] Intra diem.
Ogni giorno, vedi quotidianamente.
Ogni primo giorno del mese.] Quot calendis. Plaut. in Stic. Vos meministis quot calendis petere demensum. 2. Kalendarim Ea Bud & Morel.
Ogni tre giorni.] Tertio quoque die. Cels. lib. 3. cap. 5. Tertio quoque die cibus ægro commodissimè datur.
Vn giorno si, e l'altro nò.] Alternis diebus. Plin l. 8. c. 16. Leones vescuntur alternis diebus. 2. Altero quoque die. Cels. l. 3 c. 21.
Due giorni.] Biduum, ui. n. gen. 1. & 2. b. Cic. ad Att. lib. 5. Nos in castra properabamus, quæ aberant bidui.
Due giorni continui, ò seguiti.] Biduum continens, Suet. in Gall. c. 19. Per hunc pontem vltrò, citròque commeauit biduo continenti.
Per due giorni.] Per biduum. Cic. 2. De Nat. Tantæ finitimas regiones obscurauisse dicuntur tenebræ, vt per biduum, nemo hominem homo cognosceret.
Tre giorni.] Triduum, dui. n. g. 1. & 2. b. Cic. pro Mil. Clodius respondit illum triduo esse periturum.
Per tre giorni inteso del tempo auuenire.] In Triduum. T. Liu. dec. 1. l. 3. His auertendis terroribus, in triduum feriæ indictæ.
D'vn giorno, addiett.] Dialis, & hoc le. 1. b. 2 l Macrob. Satur. l. 8 c 8. M. Vocatilius (cum C Seruilius vno cantum die consul fuisset, dixit, Ante flamines, nunc consules diales fiunt.
Di due giorni.] Biduanus, a, um. Plin.
Di tre giorni.] Triduanus, a, um. Maff de Reb. Indic.
Giostra, torneamento, torniamento, & tornero: armeggiamento, & armeggiata, giuoco, che si fa con lancia à cauallo.] Troia, Troiæ f. g. Suet. in Cæs. cap. 39. Troiam lusit turma duplex maiorum, minorumque puerorum. 2. Troiæ ludicrum. Tac. Annal. lib. 11. 3. Troiæ ludus, vel lusus, Suet. in Aug. ca. 43. & io Claud. cap. 21. 4. Lusus equestris. Pomp. Fest. l. 18 5. Pugnæ simulacrum. Quint. l. 2. c. 10. Qui sicut, quibusdam pugnæ simulacris, ad verum discrimen, aciemque iustam consuescimus. 6. Belli simulacrum. Lucret. l 2. 7. Equestris prælij simulacrum. Tur. Nom. 8. Troianus ludus Matt. Rad. in Mart. qui ait Troia, seu troianus Ludus.
Arte di giostra, di giostrare, ò di giostratore.] Armorum ars ludicra. Cic. 2. de Orat. Gladiatori, & militi armorum ars ludicra prodest.
Giostrare, torneare, & armeggiare. Cioè far giostra, torneo, & armeggiamento.] Troiam ludere. Suet. in Nero cap. 7. Tener adhuc nec dum matura pueritia, Circensibus ludis Troiam constantissime, Fauorabiliterque lusit. 2. Belli, vel pugnæ simulacrum ciere. Lucret. l. 2. Feruere cum videas classem, lateque vagari. Ornatamque armis, belli simulacra cientem.
3. Troiæ ludum edere, vel exhibere. Suet. in Aug c 43.
Porsi à giostrare, ò entrar in giostra.] Troiæ ludicrum inire. Tacit 11. An. Circensibus ludis pueri nobiles equis ludicrum Troiæ inibant.
Giostrare souente, ò spesso.] Troiam lusitare. Ex Suet. in Cæs. c. 39 & Plaut. in Capt.
Giostratore, armeggiatore, ò torneatore, colui, che giostra, armeggia, ò tornea.] Troiæ lusor. Ex Suet. in Neco. c. 7. & Plaut. in Amph.
Giottonaria, vedi ghiottoneria.
Giouamento, vtilità, ò commodo.] Adiumentum, ti. n. g. 2. 2. l. Cic. 1. Off. 2. Vtilitas tis. f. gen. 2. 3. b. 3 & 4. l.
Giouanaccio, ò giouanastro quegli che, e tra la pueritia, e la giouentù.] Mollepheous, bi. 1. 3. l. a. b. apud Græc.
Giouane, ò garzone, quegli che è in età giouanile.] Adolescens, tis. Gell. lib. 14. cap. 2. & Cic. 2 Off. Adolescentis est maiores natu vereri, exquaq ijs deligere optimos, quorum consilio atque auctoritate nitatur, iuuentutis enim inscitia infirmitas instituenda, & regenda prudentia est. Maximè autem hæc ætas à libidinibus arcenda est, exercendaque in labore, patientiaque, & animi, & corporis. 2. Primæ ætatis vir Colum. l b 11. cap. 1. Vilicus fundo præponendus ætatis erit, nec primæ, nec vltimæ. 3. Iuuenis, nis. com. gen. 1. 2. b Cic.
Giouane di prima barba.] Ephebus, bi. 1. b. 2 l. Græc. Ter. in Andr. Is postquam e ephebis excessit, liberius viuendi fuit potestas 2 Pubes, bis. Cic. pro Rabir. Nemo pubes tum fuit, quin arma cœperit. Senec. lib. 21. epist. 119 Quædam crescendo mutantur, infans fuit, factus est pubes. 3. Puber, ris. Cic 1. Off. 4. Adolescens vesticeps, Gel. l. 5. c. 19.
Giouane, che stà in crescenza.] Adolescens, is. 1. & 2 b. 3. & 4 l. Aut 4. ad Her. Qui adolescentium peccatis ignosci putant oportere, falluntur, propterea quod ætas illa non est impedimento bonis studijs. At ij sapienter faciunt, qui adolescentes castigant, vt quibus virtutibus omnem vitam tueri possint, eas in ætate maturissima velint comparare.
Più giouane, compar.] Iunior, & hoc nius. 1. l. Cic. de Vn. Post autem sationem eam, Dijs, vt ita dicam, iunioribus permisit, vt corpora mortalia effingerent, quantumque esset reliquum ea humano animo, id omne perpolirent, & absoluerent.
Giouanello, vedi Giouanetto.
Giouaneggiare, val proceder giouanilmente, alla giouanile, da giouane.] Iuuenor, aris 1. 2 b Hor. de arte. 2. Iuuaniliter agere, Ex Cic de Sen. & 2 Phil. 3. Iuuenum ritu, vel more viuere, Ex Cic. 2. Phil.
Giouanetta, e giouincella, damigella, e donzella. Fior. anco giouincella, dimin. giouane piccola.] Adolescentula, læ. 1. 2. & 3. b. 3. & 4. l. Tec. Andr. act 1. sc. 2. Quæ ibi aderant, forte vnam adspicio adolescentulam. 2. Iuuencula, læ. 1. 3. b. 2. l. Ex Catul. ep 21.
Giouanetto, damigello, e donzello; garzonetto, e garzoncello, dimin. giouane, ò garzon piccolo.] Adolescentulus, li. Cic. de Sen. Si legere, & audire voletis externa maximas Respub. per adolescentulos labefactatas à seni bus sustentatas, & restitutas, reperietis. 2. Iuuenculus, li. 1. 3. b. 2. l Catul. epist. 21. vbi ait, flos iuuenculorum.
Giouare far giouamento.] Proficio, cis. 1. l. 2. b. Plin. lib. 23. cap 7. Pyrorum ligni cinis contra fungos efficacius proficit. 2. Adiuuo, as. 3. Adiumentum importare. 4. Adiumento esse. 5. Prosum. dies. 1. l. Seo. de vit. Beat. c. 30. Hoc ab homine exigitur, vt prosit hominibus, si fieri potest, multis, si minus paucis, si minus proximis, si minus sibi. Nam cum se vtilem cæteris efficit, commune agit negotium.
Giouatiuo, e gioueuole, addiett ch: gioua.] Auxiliaris, & hoc re. 1. & 4 l. 2. & 3. b. Plin. lib. 22 cap. 1. Vinumque & acetum ea his factum, auxiliarem contra eadem, vim habent. 2. Vtilis, & hoc vtile. 1. l. & 2. b. Cic. 3. Off. Nunquam est vtile peccare, quia semper est turpe. 3. Saluber, bris, bre, vel salubris, & hoc bre. 1 b 2. l. Ex Cic. ad Att. lib 8 Nunc ad illos calculos reuertamur, quos tum abiecimus, vt non solum gloriosis consilijs vtamur, sed etiam paulò salubribus. 4 Salutaris, & hoc re. 1. b. 2. 3. l Cic. pro Mil. Tota ciuitas confecta senio est, squallent municipia, affictantur coloniæ, agri denique ipsi, tam beneficum, tam salutarem, tàm mansuetum ciuem desiderant.
Più giouatiuo, comparat.] Magis auxiliaris, & hoc re. Plin. l. 23 c 4. Oleum oenanthinum lethargicis magis auxiliare, & inclinato morbo. 2. Vtilior, & hoc vtilius. 1. l. 2. & 3, b. Plin. l 17 c. 18.
Molto giouatiuo.] Perutilis, & hoc le. 1. & 3 b 2. l Cic. Att. l. 9 ep 20. In hac fortuna perutilis eius, & opera, & fidelitas esset. 2. Valdè auxiliaris, re. Ex Cic. 4. Acad. & Plin. l. 23. c. 4.
Gioue nome di somma Deità secondo i Gentili, ma falsa.] Iuppiter, genit. Iouis. 1. l. 2. 3. b. Cic. 2. De Nat. Iuppiter idest iuuans parte, quem conuersis casibus appellamus a iuuando Iouem, a Poetis pater diuumque, hominumque dicitur, à maioribus autem nostris optimus maximus, & quidem ante optimus, idest beneficentissimus,

mus, quam maximus, quia maius est, certèque gatius prodesse omnibus, quam opes magnas habere. 2. Iouis, ns. 1. b. Phil. Clu. Ital. ant. lib. 2. cap 7. Iouis autem rer è nominatiuo casu scriptum est pro Iuppiter, antiquo more, quo Hyginus Mythol. c. 152. quoque vsus est, dum ic ait. Iouis ardenti fulmine Typhonis pectus perussit.

Gioue, cosa spettante à Gioue.] Dialis, & hoc Diale. Iouem enim Græci appellant Dia. Liu. lib. 1. Dec. 1.

oue, stella di questo nome, & vno de' sette pianeti.] ouis stella. Cic. 2. de Nat. 2. Iouis sidus. Cic. de Somn. cipion.

ouedì quinto giorno della settimana.] Dies Iouis, Ex Tac. Græcf. Nom. Septem hebdomadæ diebus è septem planetis nomina veteres indiderunt. 2. Feria quinta. Ex Tac. Græcf. Nom. qui sic ait: Ecclesia septem hebdomadæ lies ferias nominauit.

ouedi grasso, Sen. anche Berlingaccio, quel giouedì, che precede immediatamente al Carneuale.] Feria quinta iberalium, seu baccanalium.

ouedì santo.] Feria quinta maioris hebdomadæ. 2 Feria quinta in cœna Domini. Matf. l. 2. ep. 6.

ouenca, vacca giouane.] Iuuenca, cæ Var. l. 2. c. 4. In Aradia scio esse spectatam iuuencam quæ præ pinguitudine carnis non modo surgere non posset, sed etiam vt in ius corpore sorex exesa carne nidum fecisset, & peperisset mures. 2. Iunix, cis. fœm. gen. 2. l. Plaut. in Mil. Quam mox ad stabulum iunix recipiat se de pabulo.

ouenco, boue giouane.] Iuuencus, ci. m. g. 1. b. 2. l. Var. 4. De ling. iuuencus à iuuando dictus, qui iam ad agrum olendum iuuare posset.

ouanile, e giouanesco, adiett. di giouane.] Iuuenilis, & hoc le. 1. 2 b. 3. l.

ouanilmente, auuerb. da giouane, alla giouanile.] Iuueniliter. 1. 2. 4. & 5. b. 3. l. Cic. de Sen. Q. Maximus, & bella gerebat, vt adolescens, cum plane grandis esset, & Annibalem iuueniliter exultantem patientia sua molliebat.

ouentù, giouentude, e giouentute, dicesi anco giouentudine, cioè moltitudine di giouani.] Iuuentus, tis. f. gen. .b. 2. & 3. l in rect & obl. Veget. l. 1. c. 7. Iuuentus militaris, & genere, & moribus debet excellere. Honestas nim idoneum militem, Verecundia dum prohibet fugere facit esse victorem. 2. Pubes, bis 1. l. Cic. pro Mil. Cuus est. Italiæ pubes, & Liu. 1. ab Vrb. Cuius est; Albana pubes.

ouentù scaduta, ò tralignante, dicesi de' giouani poco modesti, ò continenti, e dell'età senile poco rispettosi.] uuentus prolapsa. Cic. 2. de Diu. Quod munus Reipublicæ afferre maius meliusue possumus, quam si docemus, atque erudimus iuuentutem: his præsertim temporibus ita prolapsa est, vt omnium opibus refrenanda, & coercenda sit.

lla giouentù, mentr'vno è giouane.] Florente ætate. Tursel.

ouentù, e giouanezza, età nota.] Iuuentus, tis, vel iuuens, tæ. Gell. l. 2. c. 1.

oueuole, profittabile, e profitteuole aggett. che giova, ò profitta.] Vtilis, & hoc le. 1. l. 2. b. Cic. lib. 11. epist. 27. Quod vehementer mihi vtile putabas nec inutile Cæsari, perfecisti vt ille me diligeret, & coleret in suis, 2. salutaris, & hoc re. 1. b. 2 3 l. Cic. 2. de Nat. Bestijs natura sensum, & motum dedit, & cum quodam appetitu accessum ad res salutares, à pestiferis recessum. 3. Conducibilis, & hoc le. Plaut. in Bach. Non ego istuc facinus mihi conducibile esse arbitror.

ouine, vedi Giouane.

affa, animal quadrupede, che hà qualche somiglianza ol camelo, e con la pantera.] Camelopardalis, lis. f. g. .& 3. b. 2. 4 & 5. l. Plin. lib. 9. cap. 18. Nabin Aethiopes ocant, collo similem equo, pedibus, & cruribus boui, amelo capite, albis maculis rutilum colorem distinuentibus; vnde appellata camelopardalis, dictatoris

Cæsaris Circensibus ludis primum visa Romæ. 2. Ouis fera. Plin. lib 8. cap. 18. Ex eo subinde cernitur camelopardalis, aspectu magis, quàm feritate conspicua, quare etiam ouis feræ nomen inuenit. 3. Nabis. bis. f. g. Plin. lib. 8. cap. 18.

Giramento, & aggiramento, il girare.] Circuitus, tus. m. g. vel Circuitio, nis. f. g. 2. Ambitio, nis. f. g. 1. l. 2. & 3. b. 4. com. in rect. l. in obl.

Girandola di razzi, di foco.] Turbo igneus. Turs. Nom.

Girare, ò voltare attorno alcuna cosa.] Aliquid circumagere. Plin l. 1. c. 3.

Girare, & aggirare, circondare, andar à torno.] Ambio, is Cic. de Vniuer. Terram Lunæ cursus proximè ambit. 2. Circumeo, is. Cic 13. Phil. D. Brutus se totius belli fluctibus circumiri, quam illum, aut regendi, aut progredi maluit. 3. Circuo, is. Cic. pro Cæc. Cecinna cum circuiret prædia, venit in istum fundum 4. Circumdo, das. Cic. pro Flac. Prouincia est mari cincta, portibus distincta, insulis circumdata. 5. Obeo, is. Cic. 5. de fin. Regiones pedibus obibat.

Girare, per circuire, ò vagare.] Lustro, as. Cic. 5. De fin. Pythagoras, & Aegyptum lustrauit, & Persarum magnos adijt.

Girare, cioè far'l suo giro ò corso.] Circulum suum, Orbemque conficere. Cic. de Somn. Scipion.

Girasole, ò secondo altri tornasole Elitropia, ò elitia, herba solare, il cui fiore si volta sempre verso l'occhio del sole.] Heliotropium, pij. Plin. lib 2. cap. 41. Herba, quæ vocatur heliotropium obeuntem solem intuetur semper omnibusque horis cum eo vertitur, vel nubilo obumbrante. 2 Herba solar is. Cels lib. 6. cap. 26. Contra scorpionis ictum, Bibere oportet herbæ solaris, quam Heliotropion Græci vocant, semen vel certè folia ex vino 3. Herba cancri. Matth. in Diosc. lib. 4. cap. 185. Heliotropium est herba cancri, ex eo dicitur, quod efficacissimum sit aduersus carcinomata, & vlcera gangrænosa.

Girasole grande, ò maggiore.] Helioscoplum, pij neut. gen. Plin. lib. 22. cap. 38. Heliotropij genera duo: tricoceum, & helioscopium, hoc altius ab ima radice ramosum.

Girasole piccolo, ò minore.] Heliotropium paruum. Diosc. l. 4. cap. 186. 2. Tricoccum, ci. n. g Plin. lib. 22. c. 21. Heliotropij alterum genus est, quod tricoceum appellauimus, folijs non solum minoribus, sed etiam in terram vergentibus,

Giratore, quegli, che gira.] Circumagens, tis. n. gen. 2. Circumambiens, tis. o. g.

Girauolta, mouimento in giro.] Ambitus, tus. m. g. Quint. lib. 1. cap. 10. 2. Anfractus, tus. m. gen. Cic. de Somn. Scipion. Cum ætas septenos octies solis anfractus, reditusque conuerterit. 3. Circuitus, tus, m. gen. Cic. 2. de Natur.

Girauolta continua, ò perpetua.] Ambitus irrequietus. Plin. lib. 2. cap. 3 Irrequietus Mundi ambitus. 2. Circuitus irrequietus. Plin. lib. 2. cap. 5. Irrequietus mundi circuitus.

Dare vna girauolta. cioè audare alquanto attorno.] Nonnihil errare. Ex Cic. ad Att. l. 8 2. Modicè vagari. Ex Cic. pro Font. 3 Sese aliquantulum circumferre. Plaut. in Merc. Gradus grandis, emittit oculos, circumfert se obstipat verticem.

Girauolta, strada, ò via fatta in giro.] Anfractus, tus. m. g. Cæs 7. Bel. Gal. Si nullus anfractus intercederet. Se non vi fusse in mezzo qua'che girauolta. Plin. l. 3. c. 1. Anfractus littorum sinuosus 2. Anfractum. ti. n. g. Varr 6. de Lin. Anfractum, dicitur ab ambitu & frangendo ab eo leges iubent in directo pedum octo, esse, in anfracto sexdecim, idest in flexu.

Fatto à girauolta.] In anfractum conuolutus, a, um. Plin. l. 11. c. 37. Arietum generi cornua sunt in anfractum conuoluta.

Gire, vedi Andare.

Girella Rom. carrucula. Fior. carriuola. Sen. strumento di legno, con cui si tirano pesi in alto.] Trochlea, æ. Quint. lib. 11. cap. 3. Quidam in dicendo tussiunt, &

expuunt crebrò, & ab imo pulmone pituitam trochleis adducunt.

A modo di girella, ouer con girella, auuerbialm.] Trochleatim 1.com.2 b.3 l Apud Sidon. Apol.

Gireuole atto à girarsi.] Volubilis, & hoc le. Cicer. de Vniuers. Cœlum volubile, & in Orbem sbcitatum.

Girgenti, Gergenti, e Gingenti: Città molto celebre, antica è sfasciosa sul Siciliano, patria dell'Empedocle filosofo, e poeta.] Agrigentum ti n g.1. com 2.b. 3.l Phil. Cluuer. de Sicil. ant. l 1. cap. 15. Vbi sic habet; Agrigentum, Siciliæ vrbs, celebritate, atque opulentia ingens. 2. Acragas, vel Agragas gantis m g.1.com.2.b. 3.l. Græc. Plin l.3 cap 8 Acragas oppidum, quod agrigentum nostri dixere.

Territorio di Girgenti.] Agragantinum.ni 1.com 2.b.3.& 4.l. Diosc. l.1.c 83. Bitumeo liquidum inuenitur in Agragantino Siciliæ, fontibus innatans, quo vtuntur ad lucernarum lumina olei vice.

Girgentino, addiett gent. & poss. di Girgenti.] Agrigentinus, a, um Plin. l 31. c 87. Sal, Agrigentinus ignium patiens ex aqua exilit. 2. Acragantinus, a, um, vel Agragantinus, a, um. Plin. l 35 c.15.

Giro.] Circulus, li m g Plin. lib.2. cap. 8 2 Girus, ri. m.g. 3. Orbis, bis. 4. Ambitus, tus. m. geo. vel circuitus, tus.

Giro perpetuo.] Ambitus æternus, vel irrequietus. Plin. l.2 c.3. In giro. In orbem Cic.

Girolamo, nome proprio d'huomini, de' quali vno fù historico, il secondo filosofo, il terzo Rè di Sicilia, il quarto miglior di questi, dottor egregio di S. Chiesa il quale per la santità della vita fù detto di tal nome, che in greco linguaggio ha del sacro.] Hieronymus, mi. 1. 3. b 2.l Græc. Cic. 2. De Fin. Hieronymus qui summum bonum statuit, non dolere, voluptatis nomine nunquam vtitur pro indolentia: quippe qui ne in expetendis quidem rebus numeret voluptatem.

Gita, andata, vedi Andata.

Gittare, vedi Gettare.

Gitto di fontana, pispino, ò canale, che getta in alto &c. Syphon, nis m.gen.1.2.l. Iuuen. Sat 6. Effigiemque Deæ magnis Syphonibus implent.

Gitto piccolo, canaletto, ò pispinello.] Syphunculus, li. m. g. Plin. Ep.

Giù, ò giuso, all'ingiù.] Deorsus, vel deorsum, Cic. 2. de Nat. Democritus ait atomum, cum pondere, & grauitate, directo deorsum feratur, declinare paululum. Gell. l 9 c. 1. Tela deorsum versum rectè mitti non possunt, sed sursum optimè.

Giubba, veste da portar sotto.] Clamys, mydis. Turs. Nom. 1. 2. b.

Giubone, ò farsetto, veste, che cuopre il busto, alla quale s'allacciano le calze, ò calzoni.] Thorax, cis. m. g. Iac. Vol. 2. prog. 2. Quam multis astringentis, & quam scitè subligar thoracis obligauit.

Giubone doppio, ò cottonato.] Thorax duplicatus vel suffultus Iac. 3 Diplois, idis. f g. Iac Pont. In Annot. Prog. 2. Diplois græcum est vocabulum ab eo, quod sit duplex amictus, est autem vestis militaris. Hos cum Viues, pro thorace duplicato, siue suffulto vsurpauimus.

Giubone semplice.] Thorax simplus. Lud. Viues in Exercit. Visne thoracem simplum, an diploidem.

Giubilare, ò gioire, val brillare, ò saltar per allegrezza.] Exulto, tas. 1. & 2.l. Cic. 2. Tusc. Cimbri & celtiber in prælio exultat, lamentantur in morbo. 2 Gestio, gestis. 1.l Cic. 1. de Nat. Cur non gestiret taurus, 3. Gaudio exultare. Cic. Phil. 2 Ioetus igitur copias cum se subito ingurgitauisset Antonio, exultabat gaudio. 4. Gaudio triumphare. Cic. pro Cluent. Palam is exultare lætitia, & triumphare gaudio cœpit. 5. Lætitia exultare. Cic. ad Att. lib. 15. Lætitia exultant homines in municipijs. 6. Lætitia gestire. Cic 2. de Fin. Quorum alter lætitia gestiat, alter dolore crucietur. 7. Voluptate exultare. Cic. de Repub. Est quiddam turbulentum in hominibus singulis, quod vel exultat voluptate, vel molestia frangitur.

Giubilo, e giubilatione, cioè gioia, ed allegrezza.] Exultatio, nis. f g 1.2.3. l 4 b 5. com. io rect & l in obl. Cic. de Arusp resp. Cuius est Athamantis exultatio. 2. Lætitia gestiens. Cic. 4 Tusc. Cum & inaniter, & effusè animus exultat, cum illa lætitia gestiens, vel nimia dici potest.

Giubileo, indulgenza plenaria, che concede il Papa ogni vinticinque anni à chi visita le chiese di Roma,] Iubilæum, læi. n.g 1.& 3.b.3.l. Maff de reb. Ind. ep. 67. Primò die Dominico Aduentus, publicè propositum est iubilæum, datum à summo Pontifice ad pacem, & felicitatem Ecclesiæ catholicæ exposcendam.

Acquistare, conseguire, ò guadagnare il giubileo] Iubilæum consequi Maff. l.5 ep.

Prender il giubileo.] Iubilæum percipere. Turs. Laur. hist. l.4 c.36. Christerna, seu Christina, Sueuorum rege, & Caroli Quinti Augusti sorore genita, eademque dux Lotharingiæ, Iubilæum amplissimum Laureti cum vniuerso comitatu ritè percepit.

Giudaicamente, auuerb. alla giudaica, ò da Giudeo, ouer'à costume de giudei] Iudaicè. 1.2 4 l.3.b. Ex Corn. Tac. lib. 21. & Aul. Gell. l 2. cap. 25 Cauisset voa, Mancicè; 2. Iudaico ritu vel more. Ex Suet. in Tib. cap. 36. & Var. 6. de Ling. 3. Iudaicum in morem, vel modum, Ex Corn. Tacit. lib. 21. & Liu. 2. bel. Maced. 4. Iudæorum more, ex Sallust. Iugurth. Cuius est, Regum more.

Giudaico, aggett. poss. di, ò da Giudeo.] Iudaicus, ca, cum. 1 2.l.3 b. Suet. in Tib. cap. 36. Externas cæremonias, Ægyptios, Iudaicosque ritus compescuit, coactis qui superstitione ea tenebantur, religiosas vestes cum instrumento omni comburere.

Giudaismo professione di Giudaica Religione.] Iudaismus, mi. m gen 1.3.l 2.b Græc Ex Bibl. Sacr. 2 Iudaicæ Religionis professio, Ex Corn. Tac. lib. 21. & Cic. pro Arch.

Giudaizzare, val esser Giudeo, ò fautor de Giudei: viuer ò parlare da Giudeo.] Iudaizzo, zas 1. 3. l. 2. b. Etymolog. Latinogr. vbi sic habetur; Turcæ infantibus omnia indunt die natali. E quoniam iudaizzant in multis, referuarunt sibi circumcisionem, eamque magna conuiuiorum peragunt celebritate.

Giudea, region propria delli giudei.] Iudea, æ Habram. Ortell. Geogr. qui sic ait, Diuus Hieronymus de locis hebraicis notandum esse ait, apud Historicos. Iudæa quidem ad Palæstinam, Galilæa verò, & Samaria pertinent ad Phœnicem.

Giudeo, addiett.] Iudæus, a, um Tac. l 1. Argumentum, è nomine petitur. Inclytum in Cretal Idam montem, accolas Idæos, aucto in barbarum cognomento Iudæos vocitari, quasi Ideos.

Giudicare, dare, ò far giuditio.] Iudico, as. 1. l. 2.b Cic. 2. de Or. Nemo ferè est, quo acutius, atque acrius vitia iudicet, quam ea laudet, quæ recta videat. 2 Iudicium facere. Gell. lib. 1. c. 4. Iulianus Rhetor scripta omnia antiquiora tam curiosè spectabat, aut virtutes pensitabat, aut vitia rimabatur, vt iudicium factum esse adamussim diceres.

Giudicare, ò sententiare, inteso d'vno, ò più arbitri.] Arbitror, aris, atus, sum. Gell. lib. 1. cap. 13. Ancepsque quæstio in vtramque partem, à prudentibus viris arbitrata est.

Giudicar temerariamente, far giuditio temerario.] Alicuius facta, dictaque temere interpretari. Ex Maff. In Ignat. lib. 2. cap. 1 2. Temere de altero iudicare, vel affirmare. Cic. ad Brut epist 1. Non soleo temere affirmare de altero: est enim periculosum propter occultas hominum voluntates, multiplicesque naturas.

Non tocca à me à giudicarlo.] Non meum iudicium est. Gell l. 1 c. 18. Ea res fugerit ne Varronis memoriam, non meum iudicium est.

Giudicato, partic.] Iudicatus, ta, tum. 2.l. & 2.b. Cic. pro Sil. Reipub. status maximè iudicatis rebus continetur.

Non giudicato.] Iniudicatus ta, tum. 1. 2. l. 3 b. Aul. Gell. lib. 5. cap. 10 Iudices rem iniudicatam reliqueque-

querunt, causamque in diem longissimam distulerunt.

Giudice, colui, che giudica.] Iudex, cis 1.1. & 2.1. in rect. 2.b. in obliq. Ge l. lib.14. cap.4 Iudicem, qui iustitiæ antistes est, oportet esse grauem, sanctum, seuerum, incorruptum, inadulabilem; contraque improbos, nocentesque immisericordem, atque inexorabilem.

Giudice corotto con danari.] Iudex nummarius Suet. Domit. c.8. Nummarios iudices cum suo quemque consilio notauit.

Giudice eletto da vna parte solamente.] Iudex editus. Cicer.

Giudice inclinato à fauorire contra giustitia.] Iudex obnoxius gratiæ.

Giudiciale, adiett. pertinente à giudicio.] Iudicialis, & hoc le. 2.4 l.2 3.b Cic.

Giudicio adunanza di giudici per giudicare.] Iudicium, cij. n.g. 2.l.2.& 3.b.

Giuditio, parere, ò opinione.] Iudicium, cij. n g.2 Opinio, nis. 3. Sententia, æ.

Giuditio finale, quello, che si farà dopo la resurettione de' morti.] Iudicium extremum. Matt l.1 ep.4. 2 Iudicium vniuersum. Bertet. in Vit. Iosl. 4. Hic vniuersi Iudicij die existet in Iudicium, & damnationem multorum in sua Religione torpentium.

A mio giuditio.] Meo quidem animo. 2 Meo quidem iudicio. 3. Mea quidem sententia. Cic. l.1. de Inu. Meo quidem animo nihilominus eloquentiæ studendum est. 4 Vt mea fert opinio. Cic. 1. de Inuent Orationis ars & facultas, vt nostra, quidem fert opinio in hac materia tripartita verfari existimanda est.

A giuditio di tutti, al parere d'ogn'vno] Omnium sententia, vel iudicio. Ex Cic. 1. de Inu.

Dare giuditio, far giudicio, ò giudicare.] Iudicium facere. Gell. lib 2. cap.23 Nihil dicam, quantum differat versus vtriusque eximius; sit satis alijs ad iudicium faciendum exponi.

Giuditio temerario, quello, che si fà senza sufficiente ragione.] Iudicium inconsultum, Ex Plaut. in Mil. qui sic ait. Nam benè consultum inconsultum fit, inimicis, vsu esse potest. 2. Iudicium temerarium, Ex Liu. 5. bel. Pun. qui sic ait. Ad consilium prima speciè temeratium magis, quàm audax animum adiecit.

Giuggiola, ouer' genzola frutto assai noto.] Ziziphum, phi. n. gen. 2.b Plin. l.15 c.14 Peregrina sunt Ziziphi, & tuberes, quæ, & ipsa non pridem in Italiam venere. Nec ex Africa, illa, Ex Syria Sext. Papinius vtraque tulit. D. Augusti nouissimi temporibus, baccis similiora, quam malis.

Giuggiolino colore simile alla giuggiola tra giallo, e rosso.] Color ex luteo ruber, Ex Plin. 2. Color ziziphinus, vel 2 ziphi color. Ex Plin.

Giuggiolo, arbore, che fa le giuggiole] Ziziphus, phi. f.g. 2.b.

Giugno, il sesto mese dell'anno secondo il computo della Chiesa. Et il quarto secondo il computo dell'Astrologia.] Iunius, Iunij 2 l. Var. de Ling l 5 Quartus mensis à Iunioribus Iunius. 2. Iunius mensis Pallad. l.7 tit. 3. Iunio Mense area paranda est ad triturum. 3. Iunonius mensis. vel Iunonialia mensis, Pomp. Fest. l.9. 4. Iunonis mensis Ex Ouid. 1 & 6 Fast.

Di giugno, adiett.] Iunius, a um. Col. l.11. c.2. Decimo calendas Iunias &c.

Giuliana, nome proprio di donna.] Iuliana, næ. 1. l. Fasti Eccles.

Giuliano, addiett. di Giulia, ò Giulio.] Iulianus, na, num. Suet. in Iul Cæs cap.75 Afranius & Petreius deprehensos inter castra Iulianos subita pœnitentia interfecerunt.

Giulio nome proprio d'huomo.] Iulius, lij. 2. l. Virg. 1. Aen.

Nascetur pulcra Troianus origine Cæsar.
Imperium Oceano, famam qui terminet astris:
Iulius magno demissum nomen Iulo.

Giulio, moneta di dieci baiocchi.] Denarius, rij. Var. 4. De Ling. Denarij dicti sunt, quod denos æris valebant. 2. Nummus denarius. Liu. 8. Ab Vrbe, Cuiusa est, Vectigal in singulos, quotannis, denarios nummos quadringenos. 3. Decussis. sis. m gen Varr. 4. De Ling. Decussis à decem assibus est nominatus. 4. Drachma, mæ. 1. l. Amalth. Onom. vbi sic habetur. Drachma est octaua pars vnciæ: item nummus denarius.

Giulio d'argento.] Denarius argenteus. Plin lib.21. cap. 34. Drachma antiqua denarij argentei habet pondus.

Mezzo giulio, & altrimente, vn grosso, vedi Grosso.

Giumenta, caualla da soma.] Equa dossuaria, vel sarcinaria. Ex Var. de Re rust. l.2. c.10.

Giumento, bestia da soma, carro, ò arato.] Iumentum, ti n.g. & r.l. Colum. in præf. l.6. Nulla regio est, in qua modo frumenta gignantur quæ non vt hominum, ita armentorum adiumento iuuetur; vnde etiam iumenta nomen à retraxere, quod nostrum laborem, vel onera subuectando, vel arando iuuarent. 2. Equus vel iumentum dossuarium, vel sarcinarium. Varr. de Re rust. l 2. c.10. Ad quam rem haberi iumenta dossuaria domi, alij equas, alij quid aliud, quod onus dorso ferre possit &c.

Giuncaia, luogo, doue sono molti giunchi.] Iuncetum, ti. n.g. & 2.l. Var. lib.1 de Re rust. c.8. Primum genus maximè quærit salicta, secundum arundineta, tertium iunceta.

Giuncata, e gioncata, Il latte rappreso senza sale, e posto tra giunchi.] Lac iuncis coactum. Horat. Tursel. Nom.

Giunco, Sen. gionco pianta simile alla ginestra, ma senza fusto] Iuncus, iunci. m.g Plin. lib.19 c.3. Iunco græcos ad funea vsos, nomini credamus, quo herbam eam appellant.

Di giunco adiett.] Iunceus, a, um. 2.b. Colum. lib.12. cap. 6. Sporta iuncea, vel spartea replenda est sale candido. 2. Iunginus, na, num. 2.b. Plin. lib. 15. cap.7. Sic & rodinum è rosis, iuncinam è iunco, quod est rosaceo simillimum.

Giunco marino.] Iuncus marinus. Plin lib.21. c.18. Alterum genus iuncorum facit, quod marinum, & à Græcis oxyschoenon vocari inuenio. 2. Oxyschoenus, ni. f. gen. Plin. ibid.

Giunco marisco.] Iuncus mariscus. Plin. l.21. c.18. Similia præcipit, & de iunco, quem mariscon appellanc ad texendas tegetes.

Giunco maschio, ò femina.] Iuncus mas, vel fœmina. Plin. l.21. c.18.

Giunco carnoso.] Holoschoenus. ni. m. vel f. gen. 2 b. Plin. l 21. c.18. Vtilissimus ad vitilia holoschoenus, quia mollis, & carnosus est, fert fructum ouorum coherentium modo.

Giunco liscio.] Scirpus, pi. m.g. Ter. Andr. Nodum in scirpo quæris. 2. Scirpum, pi. neut gen Pomp. Fest lib.17. Scirpum est id, quod in palustribus locis nascitur leue, & procerum vnde tegetes fiunt. 3. Iuncus leuis, Diosc. l 4. c 47.

Giunco, che cagiona sonno.] Euripice, ces. f.g. r 4 l. 2. 3. b. Plin. lib.21. cap 18. Inuenio etiamnum vnum iunci genus, quod euripicen vocant: huius semine sopore fiat. 2. Iuncus æthiopicus. Diosc. lib 4. cap.47. Aethiopici iunci genere somnus allicitur, sed modus in potione seruandus est, ne sopor fiat.

Giuncoso adiet pieno di giunchi.] Iuncosus, a, sum. Plin. lib.18. c.6. Iuncosus ager verti pala debet: at in saxoso bidentibus.

Giungere arriuare, vedi arriuare.

Giunta, e gionta, cioè venuta, ò arriuo.] Aduentus, tus, m. gen. Cic. pro Mil. Clodij nocturnus ad Vrbem aduentus vitandus. potius, quam expetendus fuit.

Giunta, & aggionta, cioè accrescimento] Additamentum, ti. n.g. 2 b. 3. l. Cic pro Sest. Ligus iste nescio quis, additamentum inimicorum meorum. 2. Appendix. cis. f. gen. Var. l. 3. c 2. 3. Addectio, nis. f.g. Liu 1. ab Vrb.

Giunta Sen. gionta Fior. cioè quello che si dà sopra più del mercato fatto.] Auctarium, rij. n.g. & a 1. Pomp. Fest lib. 1 Auctarium dicebant antiqui, quod super mensuram, & pondus iustum adijciebatur, vt cumulus vocatur in modio 2. Corollarium, rij.n.g Var.4. de Ling. Corollarium est, quod additur præter debitum, fictumque est à corollis, quod hæ, cum placuerant actores, in scenadari solitæ. 3. Mantissa, sæ.fœm.g.r.a.l. Sipont. in Mantissa est add tamentum, quod manu fit rei, quæ venditur, hoc est pauxil'um illud, quod adijcitur ponderi. Quidam vocabulum hoc à hetrusca lingua sumptum putant ait: Lucianus qui sic. Mantissa obsonium vincit. 4. Epiblema, tis. neut. gen.s. & 4. b. a. & 3 l. Græc

Giunta piccola, aggiunta piccola.] Auctariolum, li. neut. gen. Ex Plaut. 2. Corollariolum, li. neut. gen Ex Var.

Dare la giunta.] Auctarium adijcere. Plaut. Merc. Auctarium adijcito, vel mille nummum, plusquam poscet.

Giuntare, congiongere.] Iungo, gis. Cic. pro Deiot. Deiotarus cum hominibus nostris consuetudines amicitiasque iungebat. 2. Coniungo, gis. Ex Cic. de Prou. 3. Copulo, as, aui, atum. 1. La b. 3. c.

Giuntura, e congiuntura, cioè nodo, ò legame con che si vniscono le membra.] Articulus, li. a. 3. 4 b. Plin lib. 11, cap. 33. Nodosque corporum, qui vocantur articuli. 2. Corporis nodus. Ex eodem ibidem. 3. Articulorum nodus Plin. lib. 24. cap 5 Galbanum imponitur corpori ab ossibus recedenti, & strumis, & articulorum nodis.

Giuntura per giuntura, & anco, à membro, à membro.] Articulatim. 2. 3. b. 4 l. Cic. 3. de Nat. Deor. Puerum interea obtruncat, membraque articulatim diuidit.

Piene di giunture.] Articulosus, sa, sum Plin. l. 24. cap. 16. Alij radice longa, veluti signata, articulosaque monstrauere tribus omnino cauliculis.

Giuramento] Iusiurandum, di. n. g. 2. Sacramentum, ti. n g. 3. Iuramentum, ti. n. g. a. l. 4. Iurandum, di. n. g. Cic Offic. Iniurandum est affirmatio religiosa: quod autem affirmate Deo teste promiseris, id tenendum est. 5. Deiurium, rij. r. a. l. Gell. lib. 7. c. 18. Octo ex ijs quoniam deiurio vincti forent, statim vti iurati erant, ad Annibalem profecti sunt.

Osseruar il giuramento.] Iusiurandum conseruare, Cic. Off. l. 3.

Con giuramento.] Iuratò. Paul. iuriscon. apud quem legitur, qui iuratò promisit, &c.

Giuramento di fedeltà.] Fidelitatis sacramentum, Maff. l. 1. ep. 9.

Giuramento, che non s'osserua, vedi Spergiurio.

Giurare, chiamar Iddio, ò santi in testimonio del suo detto.] Iuro as. 1. l. Cic. pro Rab. Posth. Vbi semel quis peierauit, ei credi postea, etiam si per plures deos iuret non oportet. 2. Iuramentum facere. Sen lib. 2. de Clem. O vocem in concionem omnium mortalium mittendam, cuius verba principes, regesque iuramentum faciant. 3. Iusiurandum concipere. Corn. Tacit. lib. 10. Senatur inchoantibus primoribus, iusiurandum concepit. 4. Iureiurare Liu. dec. 5. lib 1. Prætores ambo in eadem verba iureiurarunt. 5. Iusiurandum iurare Cic. lib. 5. epist 2. Magna voce iuraui verissimum, pulcherrimumque iusiurandum. 6. Sacramento dicere. Liu. 4 ab Vrb. Consul armatus, quum paucis appellantibus Tribunum, collum torsisset, metu cæteri sacramento dicere. 7. Sacramentum dicere. Corn. Tac. l. 20. Tribunis instantibus dixit sacramentum.

Giurar molto.] Exiuro, as. 1. & 3. l. Plaut. in Amph. Exiurauisti te mihi dixisse per locum. 2 Deiuro, as. 1. & 3. l. Non. Marc. de prop. serm. Exiurare, & deiurare, idest valde iurare vt deamare.

Giurare il falso, cioè non fare quel che si giura.] Peiero, as. 1. 2. a. b. Cic. pro Rab Posth. a. Periuro, as. 1. 2 l. Plaut. in Pseu. 3. 1 alsum deierare. Gell. lib. 5. cap 3. Amicus Periclem rogauit, vt pro re, causaque eius falsum deierare. 4. Falso iurare. Ex Cic. lib. 5. epist. 2. Vbi legitur verè iurasse. 5. Iusiurandum falsum iurare. Ex Cic. lib 5. epist 2. Vbi ait; iuraui verissimum iusiurandum. 6. Sacramentum perfidum, vel falsum dicere. Horat. 2. Carm Od. 17.

Giurare la verità, ò il vero.] Verè iurare. Cic. lib. 5. epist 2. Iusiurandum verum iurare. Cic. lib. 5. epist. 2. Magna voce iuraui verissimum iusiurandum. 3. Sacramentum verum dicere. Ex Horat. 2. Carm. Od. 17.

Giurare per Dio] Per Dei nomen deierare. Ex Suet. in Calig c. 24 Nec vnquam postea quantiscumque de rebus nisi per nomen Drusillæ deierauit.

Giurar di sì.] Deiero, as. Gratf. 2. Iureiurando affirmare.

Giurar di nò.] Eiero, as. Gratf. 2. Iureiurando negare.

Chi giura, ò hà giurato.] Iuratus, ta, tum. 1. & a. l. Cic. pro Cæc. Id iurati dicunt, quod ego iniuratus insimulo.

Chi non giura, ò non hà giurato.] Iniuratus, ta, tum. 1. a. & 3. l. Plaut in Amph Nam iniurato scio plus crederet mihi, quam iurato tibi.

Chi giura il falso, vedi Spergiuro.

Giuratore, quegli, che giura.] Iurator, ris. m g 1. & a. l. Sen. de Morte Claud. Quis vnquam ab historico iuratores exegit?

Giurisditione, potestà di tener ragione.] Iurisdictionis. f. g. Cic. 1. in Ver. Is venalem in Sicilia iurisdictionem habuit.

Giurisditione, cioè stato, e Dominio di Prencipe.] Ditio, nis f g 1 & 2. b. Cic. de Prou. Cæsar totam Galliam in nostram ditionem redegit.

Giurista, cioè doctor in legge.] Iurisconsultus, ti. t. l. vel Iurisperitus, ti 1 4 l. 3. b. Cic. de Or.

Giustamente, auuerb. meritamente, Sen. meriteuolmente, Fior. ragioneuolmente Rom. dicesi anco à ragione, con ragione, ò di ragione.] Iure. 1. l. 2 b. Cic. 3. de Nat. Propter virtutem iure laudamur, & in virtute rectè gloriamur. 3. Iustè. 1. & 2. l. 3. Aequè. 2 l.

Giustificare mostrar con ragioni il vero.] Purgo, as. Cic. l. 12. ep. 25. Quod te mihi de Sempronio purgas, accipio excusationem 2. Iustificare se, vel satisfacere. Turs. Nom.

Giustificatione il giustificarsi.] Purgatio, nis. 2. l. vel iustificatio, nis. 2. 3. b. 3 l. f. g. Turs.

Giustitia vna delle quattro virtù Cardinali.] Iustitia, tiæ. f. g. a. l. 2. 3. b. Cic. 2. de Inu. iustitia est habitus animi communi vtilitate conseruata, suam cuique tribuens dignitatem, Cic. 3. Off. iustitia virtus vna omnium est domina, & regina virtutum.

Giustitia rigorosa.] Ius summum. Colum. lib. 1. de Re rust. cap. 7. Vindicandum non est quidquid licet: nam summum ius antiqui summam putabant crucem.

Fer giustitia, far il giusto.] Iustitiam agere, vel agitare. Plin. l. 8. ep. 2 Mihi egregium in primis videtur, vt foris, ità domi, vt in magnis ità in paruis, vt in alienis, ità in suis agitare iustitiam.

Far giustitia, ò ragione à vno.] Ius alicui reddere. Cæs. 6. Bell Gal. Quibus ità est interdictum, ijs neque petentibus ius redditur, neque honor vllus communicatur.

Andar à giustitia, andar'à morire per man di boia.] Ad mortem gradior, eris. Ex Cic. lib. 4. Tusc. Sapiens fidenti animo, si ità res foret, gradietur ad mortem, in qua aut summum bonum, aut nullum malum esse cognouimus.

Giustitiamento, il giustitiare.] Mulctatio capitalis, Ex Cic. pro Rab. perd & 7. Ver. 2. Pœnæ capitalis exactio. Ex Cic. 2. Off & pro Dom. 3. Supplicij capitalis irrogatio, Ex Cic. in Pison. & pro Rab. perd.

Giustitiare, vccidere i condennati dalla giustitia.] Morte mulctare eum accus. pers. Quint. lib. 4 cap 4 Lex aperte scripta est, vt peregrinus, qui mecum ascenderit mor-

...morte mulctetur. 2. Capitaliter plectere, vel mulctare cum accus. pers. Ex Plin lib 1. cap 5. & Plaut. in Amph. Capitali pœna, vel supplicio afficere eum accus. pers. Ex Cic. pro Cluent 4. Capite plectere Cic. 3. de Leg. 5. Capite punire Plin in ep.

...ogo doue si giustitia, vedi Boiaia.

...ustitiato, vcciso dalla giustitia con forca.] Patibulatus, a, tum. Plaut. Most. O Carnificium cribrum, quod credo fore. Ita te forabunt patibulatum per vias stimulis.

...ustitiere, boia, vedi Boia.

...usto, cioè douere, vedi Douere.

...usto non colpeuole, cioè innocente.] Innocens, tis. n. g. ...b. Cas 6. Bel. Gal. Orant vt sibi parcat, ne innocentes pro nocentibus pœnas, pendant.

...usto, leale, ragioneuole, ò da bene.] Iustus, ta, tum. Equus, qua, quum.

G L

...Ladiatore, vedi accoltellatore.

...Glangire, dicesi della voce dell' Aquila.] Glango, clangis clanxi. Auct. Phil. Apud Ouid. Dum clangunt aquilæ.

...langire la voce dell'Aquila.] Clangor, oris. m. g. 2. b. in rect. & 1. in obl. Liu. lib. 1. Aquila magno clangore volitans.

...ba, vedi Zolla.

...obo corpo rotondo.] Globus, bi. m. gen. 1. b. Cic. de Nat. Duæ formæ præstantes sunt ex soli dis globus.

...oria fama frequente vnita con lode.] Gloria, æ. f. g. 1 l. Cic. 2. de Inuent. Gloria est frequens de aliquo fama cum laude. Et in Tusc. Gloria est consensi ens lauda bonorum, incorrupta vox benè iudicantium de excellente virtute.

...oria celestiale, cioè del Paradiso.] Cœli gloria. 2. Cœlestis gloria.

...oria in Excelsis, hinno della messa.] Hymnus Angelicus, Maff. lib. 1. epist. 9. Vbi verò Angelicus hymnus ...sonuit confestim æra campana vi summa pulsantur.

...oria militare.] Adorea, reæ. f g. 1. b. & 2. l. Plin. lib. 18. cap. 3. Gloriam denique ipsam à farris honore adoream appellabant. Pomp. Fest. l. 1. Adoream laudem, siue gloriam appellabant dicebant, quia gloriosum eum putabant esse, qui farris copia abundaret.

...oria compita.] Gloria perfecta. Cic. 2. Off. Summa, & perfecta gloria constat ex tribus his, si diligit multitudo, si fidem habet, si eum admiratione quadam honore dignos putat.

...oriabondo, che molto si gloria.] Gloriabundus, da, dum. Ex Gell. l. 3 c. 5.

...oriante, partic. che si gloria.] Glorians, tis, o. g. & 1. l. Cic. ...de Nat.

...oriarsi, ò vantarsi.] Glorior, aris. 1. l. Cic. 4. de Fin. Quis aut de misera vita possit gloriari, aut non de beata.

...loriarsi, il vantarsi.] Gloriatio, nis. f. gen. 1. l. Cic. 4. de Fin.

...orietta, diminut. gloria piccola.] Gloriola. f. g. 1. l. 3 b. Cic. lib. 1. epist. 12. Nosmetipsi viui gloriola nostra perfruamur.

...orificare, dar gloria, ò lodare.] Gloria afficere. Cic. in ...pist. Magna me affeceris non modo lætitia, sed etiam gloria. 2. Gloriam dare. Cic. in Piso. Iam vides & ...egressum meum, & absentiam & reditum ita longè tuo præstitisse, vt mihi illa omnia immortalem gloriam dederint, tibi sempiternam turpitudinem inflixerint.

...riosamente, auuerb. con gloria.] Gloriosè. 1. 3. 4. l. Cic. pro Mil Gloriosè mentiri.

...rioso, addiett. pieno di gloria.] Gloriosus, a, um Cic. de ...rusp resp Mihi exire domo mea ad rationem Reipublicæ gloriosum fuit.

...si glorioso.] Gloriam consequi. Cic. l. 1. epist. 7. Te moneo cum beneficijs tuis, tum amore incitatus meo, vt omnem gloriam ad quam à pueritia inflammatus fuisti, omni cura atque industria consequare. 2. Gloriam sibi parere, vel parare, Ex Quint. l. 3. ep. 7.

Glosa, e chiosa, vedi Espositione.

Glosare, e chiosare, vedi Esporre.

G O

GObin, sorte di pesce.] Gobin, nis. m. g. vel Gobius, gobij. m. g. 1. l. a. b. Plin. l. 9. c. 57. In Ponti regione apprehendi glacie piscium maximè gobiones, non nisi platinarum calore vitalem motum fatentes.

Goa, città bellissima, e capo dell'India.] Goa, goæ. Hor. Turs. l. 1. ep 1. Quintus iam mensis agitur, cum Goam Indiæ caput, applicuimus. Goa, Vrbs est tota Christianorum. In ea Franciscanorum cœnobium est sanè frequens, sedes cathedralis magnifica, & Canonicorum frequentia insignis; sacræ præterea ædes non paucæ. Est cur Deo gratulemur, Christi nomen in terra adeò longinqua inter Ethnicos tantopere florere.

Goano, nome gent. & poss. da ò di Goa.] Goanus, na, num. 1. b. 2. l. Turs. in Xauer. lib. 2. cap. 4. Conimbricense Seminarium ab Rege Lusitaniæ versum est in Goanum.

Gobba, Fior. gobbo, e scrigno sust. quel rileuato che hà nella schiena, chi è gobbo.] Gibba, bæ. f. g. 1. l. Suet. in Domit. cap. 3. Domitianum ferunt somniasse gibbam sibi pone ceruicem auream enatam. 2. Gibber, beri. m g. 1. l. Plin. lib. 8 cap. 45. Syriacis bubus non sunt palearia, sed gibber in dorso. 3. Gibbus, bi. m. g. Iuuenal. Sat. 6. Var. l. 2. c. 5. 4. Dorsi tuber, vel in dorso tuber. Plin. l. 8. cap. 18. Camelorum duo genera, Bactriani, & Arabici: differunt, quod illi bina habent tubera in dorso, hi singula, & in pectore alterum, cui incumbant. 5. Dorsi, vel humeri curuatura, Ex Plin. l. 28. c. 8.

Gobo, Fior. scrignuto, adiett. chi hà la gobba,] Gibber, ra, um. Var. l. 3. cap. 9. Africanæ gallinæ sunt grandes, variæ, gibberæ, quas malea, gridas appellant græci. 2. Gibbus, ba, bum. Cels. lib. 8. cap 1. 3. Dorso vel humeris incuruus, a, um. Plin. lib. 11. cap 52. 4. Curuus, ua, uum. 5. Incuruus. ua, uum. Ter. Eun. 6. Gibberosus, sa, sum. Plin. l. 1. c. 25. Africæ gallinarum genus est gibberosum.

Alquanto gobbo, ouer' gobbetto.] Subgibber, ra, rum. 2. Gibbulus, la, lum à gibbo, vt globulus à globo.

Farsi gobbo, ò diuenir gobbo.] Curuesco, scis. 2. Incuruesco, scis. Cic.

Goccia, ouer' apoplessia, cioè Infermità, ò mal di nerui con priuation di senso, e moto.] Apoplexia, æ. f. g. 1. b. 2. com. 3. l. 4. b. Ex quant. l. ex accentu. Græc. Sipont. in Mart. Neruorum contractioni contraria est neruorum resolutio, quæ modo tota corpora, modo partes infestat; illam apoplexiam, hanc paralysin nominant, à qua paralytici, sicut ab apoplexia apoplectici vocantur 2. Stupor, is m. g. 1. b. 2. b. in rect. & l. in obl. Sipont. in Mart. A stupa stupeo deriuatur. à quo stupor, quæ est quædam alienatio sensuum, quod sensus constipentur. Cic. 3. Tusc. Cuius est. Immanitas in animo, stupor in corpore.] 3. Morbus apoplecticus. Ex Cic. pro Clu. & Arist. 3. Rhetor. 4. Passio apoplectica. Ex Pallad. l. 3. tit. 31. Cuius est. Passio dysenterica, & Arist. 3. Rhet. Cuius est vox, Apoplecticus.

Infermo di goccia, e in vna voce Apopletico, aggett. cioè infermo d'apoplessia.] Apoplecticus, ca, cum. 1. b. 2. com. 3 l. 4. b. Græc. apud Arist. 3. Rhetor. 2. Stupens, tis. o g. 1 b. 2. l. Sipont. in Mart. Stupidus modo stupefactum significat modo insensatum, vnde stupentia, siue stupida membra dicuntur, quando, vel paruum, vel nullum habent sensum. 3. Stupidus, da, dum. 1. & 2. b. Sipont. in Mart. loco iam citato.

Goccia, e goccinla, gocciolo, minima parte di liquore cadente, ò in atto di cadere.] Gutta, tæ, vel Stilla,

læ. f g. Plin.l.2.c.65. Dependentes guttæ paruis globantur orbibus, & pulueri illatæ frondiumque lanugini impositæ, absoluta rotunditate cernuntur.

Goccia, che cade.] Gutta decidua vel stillans: Plin. lib. 8.c 2. Distillantes guttæ in lapides durescunt in antris corycijs.

Goccia di pioggia.] Stillicidium, dij n.g 2.3.b. Sen lib. 1. Nat qu.cap.3.Singula stillicidia pluuiæ cadentia, singula specula sunt; è singulis ergo imago redditur solis.

Goccia di sangue.] Gutta sanguinea. Plin.lib 10.cap.53. Omnibus parua inest velut sanguinea gutta, quod esse cor auium existimant. 2. Gutta cruenta. Cic. 2. de Nat.

A goccia, à goccia.] Guttatim.2.l. Plaut. Merc. Cor mihi guttatim contabescit, quasi in aquam indideris salem. 2.Per stillicidia.Sen.ep.130.

Gocciamento.] Stillatio, nis. f.g. 1. 2.l. 3.b. Apud Thes. ling.lat.

Gocciare, gocciolare, cader' à goccia.] Stillo, stillas, aui, atum. Rorem stillare ex oculis. Horat. de arte.

Gocciolato, aggett. sparso di gocciole.] Guttatus, ta, tum. 1.& 2.l. Mart. lib. 13. epist. 44. Et picta Perdix, Numidicæque guttatæ, vt impiorum Phasiana colchorum.

Gocciolina, ò gocciolino, diminut. goccia piccola.] Guttula, læ. Plaut. in Epid. Ab guttula pectus ardens mihi aspersisti.

Godere hauer' godimento.] Fruor, eris. 2. Potior, tris. 1.b.

Godere lungamente.] Perfruor, perfrueris. Cic. epist.67. omnes sapientes iis gaudijs perfruuntur.

Godimento, il godere.] Perceptio commodi. Græf.

Godimento, cioè giocondità, piacere.] Iucunditas, atis. f.g. 3.b.1.2.& 4.l. in rec.& obl.

Goditore, colui che gode.] Potior, ris. 1.b. & 2.l. Plaut.in Cas. qui sic ait: tu eius potitor fias.

Goditrice, colei che gode.] Potitrix, cis, 1.b. 2. 3.l. Ex Suet. in Claud.c.25.& Plaut. in Cas.

Goffamente, vedi Inettamente.

Goffaria, vedi Inettitudine.

Goffo, vedi Inetto.

Gola, gorga, e gorgia; gozzo, gorguzzule, e strozza, & altrimente canna della gola.] Guttur, ris. n.g. 1. l. 2.b. Vitr.lib.8 cap.3. Equiculis autem in Italia, & in Alpibus natione medullorum est genus aquæ, quam qui bibunt, efficiuntur turgidis gutturibus. 2. Gula, læ. f. g. 3.b. Plin. lib. 11.cap. 37. Gula est, qua cibus, & potus deuoratur. Tendit hæc ad stomachum, is in ventrem. Ex cartilagine, & carne arteria: gula neruo, & carne constat. 3. Iugulus, li m g. 1.& 2.b. Quint. declam. 9. Iam præbendus erat iugulus, & fundenda vita cum sanguine. 4. Iugulum, li.n.g. 1.& 2 b. Cic.ad Att.lib.1. epist. 15. Consurrectio iudicum facta est, me circumsteterunt, apertè iugula sua prò meo capite P. Clodio ostentarunt. 5. Arteria aspera. Cic.2. de Nat. Aspera arteria excipit animam eam quæ ducta sit spiritu, eandemque à pulmonibus respirat 6 Animæ canalis. Plin.l.8. c.10. Elephantes cruciatum in potu maximum sentiunt hausta hirudine, quam sanguisugam vulgò cæpisse appellari aduerto: hæc vbi in ipso animæ canali se fixit, intolerando afficit dolore.

Gola di dentro.] Fauces, cium. f g.& num.plur.Cic.

Gola di fuora.] Iugulum, li.n.g. Græs 1 b. vel Iugulua, i.m g. Quint declam. 9. Iam præbendus erat iugulus.

Gola, e golosità e ghiottoneria, cioè vitio di gola, ò di mangiare.] Gula, læ 1 b. Suet. in Vitel.cap 13.Fuit autem Vitellius homo non profundæ modo, sed intemperantiæ quoque, ac sordidæ gulæ. 2. Vitium ventris. Cic. pro Cel. Vitium ventris, & gutturis non modo non minuit ætas hominibus, sed etiam auget. 3. Vitium gutturis. idem Cic.

Golfo, seno di mare.] Sinus, nus.1.b.m.g Synon Geograph. Atlanticus sinus, ab Atlante Vrbe admotæ vocatur.

Golfo di Leone.] Narbonensis, vel Legionensis sinus. Ex Turf.Nom.

Golfo di Venetia.] Maris Adriatici sinus, vel Adriæ sinus. Liu Dec.1.lib 1 Antenor cum multitudine Henetorum in intimum maris Adriatici sinum venit. 2. Sinus Adriaticus.Turf.Nom

Golfoso, adiett.che hà golfosi] Sinuosus, sinuosa, um.

Golosità, vedi Gola.

Goloso, ghiotto, e ghiottone, adiett.dedito al vitio della gola.] Gulosus, a, um. 1 b. 2 l Mart.lib 11. epist. 37. Non est Tucca satis, quod es gulosus Et dici cupis, & cupis videri. 2 Edax, cis. om. b. 2.l Cic. lib.9. epist. 20. Proinde te para: cum homine edaci tibi res est 3. Vorax, cis. o. gen 1. b. 2 l. Cic 2. Phil. & Ouid. 13.Met.

Gombitata, e gomitata, percosso, ò colpo di gomito.] Cubiti ictus.

Di gombito, addiett.] cubitalis, & hoc, le. 1. & 2.b. 3. l.

Gomitolare, far gomitolo.] Glomero, as, aui, atum. 1. 2.b.

Il glomitolare.] Glomeratio, nis. f.g.

Gomitolo, F ot. gommicciolo. Sen. palla di filo, raccolto per metterlo in opera.] Glomus, i. 1.2.b. vel glomes eris. 1.l 3.b m.g. Plin. l 36 c.16.

Gomitolo di filo, ò di spago.] Lini glomus, vel glomer, Plin lib.36 cap. 14. Labyrinthus inextricabilis, quo si quis improperet sine glomere lini, exitum inuenire nequeat.

Gomma gummi. n.gen indeclinab.] Gummi aceto facilius eluitur atramentum aqua.

Far gomma.] Gummito, tas.1.b.Pallad.l.2.tit. 16. Ianuario mense pronus inferenda est antequam gummitet, in se, & in persico.

Pieno di gomma.] Gummosus, a, um.2.l.

Gonagra, gotta, che vien'alle ginocchia.] Gonagra, græ. f g 1. & 2. b. Græc. Onom. Medic. 2. Gonagræ morbus, Ex Plin.l.26 c.10. 3.Morbus gonagricus. Ex Plin 4. Genuum dolor.Ex Cic.l.6. ep.19.

Patir di gonagra.] Gonagra laborare, Ex Onom.Medic.2. Gonagra affici. Plin lib. 10.c 20. 3 Ex genibus laborare. Ex Cic.lib.9 ep 23.4.Genuum doloribus affici Ex Cic. lib.6 ep.15 5 Genuum arthritide laborare, Ex Mart.6. Gonagrosum esse, Ex Plau in Pœn.7.Genibus gonagrosis esse.Plaut.in Merc.

Di gonagra, addiett.] Gonagricus, a, um. 3.b.Ex Diosc. l.5. cap.103.

Gonagroso, Fior. gonagrico, Sen.] Gonagricus, a, um. 1. 3 b. 2.c. Ex Plin.lib 20.cap 8. 2.Gonagrosus, a, um. Ex Plaut. in Merc 3.Gonager, gri 1 2.b Ex Claud. ep. 39.4. Gonagra affectus, a, um Ex Plin.l.10 c.10. 5 Gonagra laborans, vel ex genibus laborans, Ex Plin. 6.Genuum dolore affectus, a, um.7 Genuum arthritide laborans vel affectus, ta, tum. Ex Cic.& Mart.

Gonfalone, bandiera, insegna, stendardo, e Fior. anco stendale, drappo legato al hasta, dipintoui dentro l'imprese de' Capitani, ò l'arme de Principi, e si porta in battaglia.] Signum, gni. n.g. Plin.lib.7 cap.25. C. Iulius Cæs. signis collatis quinquagies dimicauit. Solus M. Marcellum transgressus, qui vndequadragies dimicauerat. 2 Signum militare. Liu.3 Bel. Mac.3. Vexillum, li.n g 1.2.l. Sipont in Mart. Vexillum est dictum, quasi paruum velum pro signo, quam in exercitu, aut classe Imperatores vtuntur, vndè vexilliferi, & vexillari dicuntur signiferi. 4. Insigne, gnis, neut. gen. Virg.Aen. lib 8.

Piantar il gonfalone.] Signum statuere. Val. Max. lib.1. cap.5. Signifer statua signum, hic optimè manebis.

Gonfaloniere, alfiere, banderaio, quegli che porta nell' essercito il gonfalone, cioè l'insegna, ò bandiera.] Signifer, ri.m.gen.& 2.b. Cic. 2. de Diuin. 2. Vexillifer, ri.m.g. 3. b. Ambr. Calep 3. Vexillarius, rij. m.gen.& 3. l. Liu. 8. ab Vrbe. Ordo sexagenos milites duos centuriones, vexillarium vnum habebat, & Sipont. in Mart.

Gonfiamento, e tumore, enfiamento, enfiagione, & enfiatio.

tione, enfiatura, & enfiato, sust. Sen. ancor' enfiore.] Inflatio, nis. f. g. s. 2. l. Corn. Cels. lib. 4. cap. 5. Vbi resedit inflatio, vini austeri potio danda. 2. Inflatus, tus. m gen. s. 2. l. Ex Cic. de Clar. & 4 Acad 3. Timor, oris. m g t. b. & 2 b. in rect & l in obl. Cic. 4. Tusc. Cuius est: Repentinus oculorum tumor.

Gonfiare, & enfiare, far gonfio.] Tumefacio, cis, vel turgefacio, cis. Ex Cic. 4 Tusc. 2. Inflo, as. Cic. 2. de Nat.

Gonfiarsi, & enfiarsi, diuenir gonfio.] Tumeo, es, vel tumesco, scis. Ex Cic in Var. 2. Turgeo, es, vel turgesco, scis. Ex Plaut. in Merc.

Gonfiato, & enfiato, Fior. gonfio, & enfio, Sen.] Inflatus, ta, tum. s. 2. l. Cic. 2. de Diu. Musculorum iecuscula bruma dicuntur augeri, & puleium aridum florescere ipso brumali die, & inflatas rumpi vesiculas, & semina malorum, quæ in his medijs inclusa sunt in contrarias partes se vertere. 2. Tumidus, da, dum. 1. 2. b. Cic in Vat. Tu repentè tanquam serpens è latibulis, oculis eminentibus, inflato; collo tumidis ceruicibus intulisti. 3. Turgidus, a, um. s. l. 2. b. Plaut. in Merc Tarda nimium, aut lapis obriguit, aut angue demorsa, cessauit turgidia. 4. Tumefactus, a, um. 1. 2. b. 3. l. Ouid 15 Met. Dum nimium vano tumefactus nomine gaudes. 5. Tumens, tis. o g. t. b. 2. l. Cic. 3. Tusc. Sic igitur inflatus, ac tumens animus est. 6. Turgens, tis. o g s & 2. l. Ouid. 3. Fast. Cuius est: Ora turgentia, & Prop. l 1. el. 2. Cuius est: Lumina turgentia.

Gonfiato di vento.] Spiritu intentus, ta, tum. Plin. l. 2. c. 4. Rumpuntur intentæ spiritu membranæ.

Gonfiatura, vedi Gonfiamento.

Gonnella, & in verso anche gonna, veste per lo più femminile.] Cyclas, cycladis. t. c. 2. b. Propert. & cyclade longa verrit humum 2. Stola muliebris. t. b. Cic. Philip. 2. 3. Tunica, cæ. fœm. gen. s. 2. b. Varr. 4. Palla, læ.

Gonnella alla francese.] Palla gallica. Marr.

Chi hà in dosso la gonnella, ò gonna.] Cycladatus, ta, tum. r. c. 2. b. 3 l. Suet. in Calig. c. 52. Aliquando fericatus, & cycladatus, ac modo in crepidis, vel cothurnis modo in speculatoria caliga, nonnunquam socco muliebri conspectus est.

Gonnelletta, e gonnellina, dimin. gonnella, ò gonna piccola.] Cycladicula, læ. t. c. 3. l. 2. & 4. b vel cycladula, læ. s. c. 2. & 3. b. Ex Corn. Cels. lib. 6. cap 6. Cuius est, pyxidicula, vel vt alij legunt pyxidula.

Gorgo, luogo profondo in acqua.] Gurges, itis. 2. b. in rect. & obl. m. gen. Plin. lib. 8. cap. 5. Elephanti amnem transituri minimos præmittunt, ne maiorum ingressu atterente alueum, crescat gurgitis altitudo.

Gorgo d'acqua morta.] Lacuna, æ. 1. b. 2. l. f g Var.

Gorgoglione, val verme, ò baco, che consuma legumi, & grano.] Curculio, nis. m. g. 1. l. 2. & 3. b. Col. lib. 1. cap. 6. Qui derttici aceruis agens sic ait, Infra mensuram palmi non nascitur curculio. 2. Gurguglio, nis. m. g. 1. l. 2. & 3. b. Pallad. l. 1 c. 19. Qui de frumento agens, sic ait, Hæc res gurgulionibus, & cæteris noxijs animalibus inimica est.

Gorgogliometto, dimin. gorgoglione piccolo.] Curculiunculus, li. 1. l. 2. b. Plaut. in Rud. qui dicit, curculiunculos minutos.

Gora, ò guancia, parte nota del viso.] Gena, næ. t b. Plin. lib 11. cap. 37. Quibus fragilia operimenta, ijs oculi duri. Omnia taita, & pisces, & insecta, non habent genas, nec integunt oculos. Mala, læ. 2. b. Plin. l. 11 c 37. Infra oculos malæ, homini tantum, quas prisci genas vocabant, duodecim Tabularum interdicto radi a fœminis eas vetentes. Pudoris hæc sedes; ibi maxime ostenditur rubor.

Gotata, ò guanciata, ò guantione; dicesi anche mostacciata, ò mostaccione, ò schiaffo.] Alapa, pæ. f. g. t. & 2. b. apud Grul Mo. & Amalth. Onom. & Vall. 2. Colaphus, phi m g. 1. 2. b. Græc. apud Quint. l. 6. c. 3. & Plaut. in Capt.

Gotta, coll'o chiuso, cioè catarro, che cade alle giunture; nelle mani è chiragra, ne' piedi podagra, nelle ginocchia gonagra.] Arthritis, tidis. f. g. t. & 2. l. 3. b. Apud Græc. 2. Morbus articularius, vel articularia. Apud Plin. 3. Artuum dolor Cic. de Clar. Or Cn. Octauius multa medicamentis erat propter dolorem artuum delibutus 4. Passio articolaria: vel articularis. Ex Plin. & Pall. l. 3. tit. 31. Cuius est, Passio dysenterica.

Gottoso, aggett. infermo di gotta.] Articularius, a, um. t. & 4. l. 2. 3. & 5 b. Plaut. in Mercat Nec podagricus, nec articularius est, quem rus ducunt pedes. 2. Arthricus, ca, cum. 1. l. 2. b. vel Arthricicus, ca, cum. 1. 2. l. 3. b. Cic. l. 9. epist. 23. Non arbitror eoquum etiam te arthriticum habere.

Gottoso, vedi Artetico.

Gouernamento, e reggimento, Fior. anche gouernatione, e gouerno, il gouernare.] Moderatio, nis. f. gen. t. & 2. b. 3. l. Cic. 2. De Diuin. 2 Gubernatio, nis. fœm gen. 1. b. & 3. l. Cic. 3. De Orat. Tibi magna est laus tribuenda, quod in alia lingua, ac moribus natus, occupatissima in Ciuitate, vel priuatorum negotiis pœnè omnibus, vel orbis terræ procuratione. ac summi imperij gubernatione districtus, tantam vim rerum, cognitionemque comprehenderis. 3. Rectio, nis f gen. Cic 4 de Fin. 4 Regimen, inis n g s. & 2. b. Liu. 3. ab Vrbe 4. Regimentum, ti. n. g. 2. & 2 b Arcad. 5 Temperatio, nis. f. gen. 2. b. 3. l. Cic. 3. de Leg.

Gouernare, reggere, tener' cura.] Guberno, nas. s. b. Cic. ad Att. lib. 14 Nos Interfecto Rege, liberi non sumus. Sed hæc fortuna viderit, quoniam ratio non gubernat. 2. Rego, regis. 1. b. Cic. t. de Nat. Deus est, qui regit, qui gubernat, qui cursus astrorum, mutationes temporum, rerum vicissitudines ordinesque conseruat. 3. Moderor, aris. s. & 2. b. Cic. 5. Ver. 4. Tempero, as. 2. b. Plin. l. 6. c. 19.

Gouernare la Republica.] Rempub. administrare. Cic. pro Sest. Ex eo tempore id egit Sestius, vt à suis munitus Remp. administraret. 2. Rempub. regere vel gerere. Cic. pro Ros. Am. Rempublicam solus gessit, orbemque terrarum gubernauit. 3. Rempublicam temperare. Cic. 1. de Diu 4. Rempub. tractare. Cic l. 6. fam. 5. Reipub. gubernacula tractare. Cic. pro Sest. 6. Respub. procurationem gerere. Cic. 1. Off.

Gouernare, inteso d'animali, cioè dar' loro da mangiare, e da bere, e fare il lor bisogno.] Curo, as. 1. l. Plaut. Most. Ruri non sunt quos curem boues. 2. Procuro, ras. t. c. 2. l. Apul.

Gouernarsi bene, cioè hau e r si buona cura.] Benè se curare. Plaut Pseud. Quidam se, suamque ætatem benè curant, edunt, bibunt. 2. Molliter se curare. Ter. Adel. ac. 5. sc. t.

Gouernatione, vedi gouernamento.

Gouernatore, reggitore, e rettore, quegli, che gouerna, ò regge. Gubernator, oris. m g t. b. 3. l. Cic pro Rab. Posth Cæteros parè dignitate præditos custodes, gubernatoresque Reipub. quomodo mortuos defendemus? 2. Rector, oris m g 2. l. 10 obliq. Cic. 1. de Orat. 3. Moderator, ris. m g. t. 2. b. & 3. l. Cic lu Orat. 4 Temperator, ris. m. g. 2. b. 3. l. Cic. in Orat 5 Administrator, oris. m g & 2. b. Cic. 1. de Orat. 6. Prætor, ris Cic. 7. Dispensator, ris, t. 2. 3 l 4. b. in rect & l. in obl. Plin. lib. 33 cap t. Claudij principatu seruus eius Drusillanus nomine Rotundus, dispensator Hispaniæ citerioris, quinquennatiam lancem habuit, cui fabricandæ officina prius exædificata fuerat. 8. Præses, dis. s. l. 2. b. Cic. pro Sext. Cuius est: Senatus Reipub. custos, præses, ac propugnator.

Gouernator del mondo.] Rerum omnium moderator. Cic. De leg. Sit igitur hoc persuasum, dominos esse omnium rerum, ac moderatores Deos, &c. 2. Orbis moderator. Ouid. 2. De Pont. el 5. 3. Rerum præses. Ouid. 15. Met. Cuius est Cæsar rerum præses.

Casa, ò palagio del gouernatore.] Prætorium, rij. 1. & 2 l. 3. b Cic 6. Ver Antiochus, qui animo, & puerili esset, & regio, imperat suis, vt candelabrum in prætorium quam occultissimè deferrent.

Gouernator del Regno .] Regni procurator. Celſ. 3. Bell. Ciu. Plotinus nutricius pueri, & procurator regni.

Gouernator di tutto'l mondo.] Vniuerſi Rector. Sen.l.de Clem.c.8.2.Omnis aui rector.Plin.l.2. c.3. 3.Orbis moderator.Ouid.4.de Pont.el.5.

Gouernatrice, reggitrice, e rettrice, colei che gouerna, ò regge.] Gouernatrix,icis f g.& 1.b. Cic.1. de Or.Ciuitatum præclara gubernatrix Eloquentia. 2. Moderatrix, icis f g. 1. & 2.b. Cic.in Or.3. Rectrix, icis. f g.2.l.in in rect.& in obl. Colum.lib.3.cap.10. Hominibus inſpirata eſt velut auriga, rectrixque membrorum anima, ſenſuſque iniecti, ad ea diſcernenda, quæ tactu naribus auribuſque, & oculis indagantur. Plin.lib. 37. cap.13. Italia rectrix, parenſque mundi altera 4. Temperatrix, cis. fœm. gen 2.b.& 3.l. Ex Cic. in Orat. 5. Præſes, ſidis. 1.l.2. b. Sen. in Hipp. Cuius eſt. Dea terræ præſes.

Gouernatrice del mondo.] Rerum præſes. Ex Ouid & Sen. in Hippol.

Gouerno,e gouernatione,vedi Gouernamento.

Gouerno della Republica.] Reipublicæ adminiſtratio.Cic. l.1. epiſt.8. In ſententijs ſenatorijs, & in omni actione, atque adminiſtratione Reipub. floruiſſemus. 2. Reipublicæ procuratio. Cic.1. Off. Vt tutela,ſic procuratio Reip. ad vtilitatem eorum qui commiſſi ſunt, gerenda eſt. 3.Reip.temperatio.Cic. 3.de Leg.

Gouerno, qui val il carico di gouernare, come di poteſtaria & altri officij ſomiglianti.] Ditio, nis f g 1.b.Nicol. Perott.Ditem etiam veteres diuitem dixerunt, vnde ditior, & ditiſſimus, & ditteſco, quod eſt diues fio,& ditio Imperium.2.Imperium.rij.n.g 2.b.Cic. de Off 3.Magiſtratus,tus,m.g.1.b.3 l.

Chi non hà gouerno,od officio alcuno.] Priuatus,ti.Gell.l. 2.c.2. Tum inter filium magiſtratum, & patrem priuatum publici honores ceſſant.

Finir il tempo del gouerno.] Imperij tempus explere.Suet. in Cæſ.c.26

Leuar vno dal gouerno.] Adminiſtratione aliquem ſubmouere.Suet.in Cæſ c.16.

Rinunciar,deporre, ò laſciar il gouerno.] Abire magiſtratu,vel abdicare ſe magiſtratu.Ex Val Max.l.1.c.1. C.Cigalus è gallia, Scipio Naſica è Corſica redeuntes conſulatu ſe abdicarunt.

Gozzo, vedi Gola.

Gozzo, ripoſtiglio à guiſa di veſſica che hanno gli vccelli à piè del collo,doue ſi ferma loro il cibo,che beccano, e di quiui à poco à poco ſi diſtribuiſce al ventriglio.] Ingluuies,ei.f g 2.b Col l 8 c.5 Si gallinarum vacua non eſt ingluuies cruditatem ſignificat.

G R

GRacchia, & altrimente cornacchia, vedi Cornacchia.

Gracchiare, vedi Cornacchiare.

Gracidamento, il gracidare, inteſo dell'Oca.] Clangor, oris.m g.2.b.in rect.& l.in obl.Col l 8. c.3. Anſer ſolertiorem cuſtodiam præbet, quam canis: nam clangore prodit inſidiantem.

Gracidamento il gracidare, inteſo delle rane.] Coaxatio, nis.f g 1.& 4 b 2 & 3 l Ex Sipont.in Mart. & Plin lib. 36.cap.25. 2 Ranarum cantus.Ex Plin lib.8.cap 35. & lib.8.cap.58 3. Ranarum cantio. Ex Plin.lib.10 cap 29. 4 Ranarum garrulitas.Ex Cic.2 De Nat.& Ouid.5.Met. 5.Ranarum loquacitas, Ex Virg.1. Georg.& Cic. 1. De leg.6. Romanarum vocalitas, Ex Plin.lib.18. cap.35. & Quint.l.1.c 5

Gracidamento,il gracidare inteſo del coruo, vedi Crocicidare.

Gracidamento,il gracidare, inteſo della biocca.] Glocatio,nis.f.g 1.2.l. Ex Colum.& Feſt 2.Glocitatio,nis. f g. 1.3.l.2 b.

Gracidare,ſtridere, ò gridar come l'oca.] Clango, gis, clanxi.Col.

Gracidare, voce propria delle rane, quando cantano.] Coaxo,as.1.b.& 2.l. Sipont.in Mart. Coaxare, fictitium vocabulum eſt,ac proprium ranarum, vt balare ouium, crocitare coruorum.barrire elephantorum. 3. Ranas canere.Plin.l 8.c.58. Ranæ mutæ ſunt etiam nunc in Seripho inſula,eædem alio tranſlatæ canunt. 3.Ranas garrire.Mart.l.3.ep.Melius ranæ garriunt Rauennates.4. Ranas strepere,vel obſtrepere. Ex Virg.eclog. 9. & Liu.1. bel. Pun.

Gradatione,figura rettorica, coſi detta.] Gradatio,nis. f. g.1. & 3.b. 2.l. Aut.ad Her l 4. Gradatio eſt in qua non ante ad conſequens verbum deſcenditur, quam ad ſuperius conſcenſum eſt: hoc modo, Quæ reliqua ſpes libertatis manet,ſi illis & quod libet, licet, & quod licet poſſunt,& quod poſſunt,audent,& quod audent faciunt, & quod faciunt vobis moleſtum non eſt?

Gradella, ò grada vedi graticola.

Gradeuole, & aggradeuole; accettabile, & accetteuole; grato, & accetto; aggett. che piace.] Acceptus,ta,tum. 1.2.l. Cic. 5. Tuſc. quod expetendum eſt, id certè approbandum; quod certè approbatis, id gratum, acceptumque habendum. 2 Gratus, a, um. 1. l. Cic. Att. l.3. ep 24.Veritas iſta,etiam ſi iucunda non eſt, mihi tamen grata eſt.3.Placens,tis.o g.1.b.2 l.Hor.2. carm. od. 14. Linquenda tellus,& domus: & placens Vxor, &c. 4.Placitus,ta,tum.1.2.b.Ouid.ep.16.

Diſce meo exemplo formoſis poſſe carere.

Eſt virtus,placidis abſtinuiſſe bonis.

5.Probabilis,& hoc,le.1.3.b.2. l. Cic. de Clar. P. Antonius voce peracuta, atque magna erat,nec alia re vlla probabilis.

Gradire, vedi Aggraddire.

Grado,dignità.] Gradus,dus.m.g.1.b.Cic.Off. Quæſtura, primus gradus honoris.

Grado, dimentione aſtronomica.] Gradus, dus.1. b. Plin.

Grado,per ſcalino, vedi Scalino.

Graffiamento,raſchiamento,il graffiare,ò raſchiare.] Laceratio, nis f g. Cic. 3. Tuſc. Muliebres lacerationes genarum.

Graffiare,Fior. ſgraffiare. Sen.propriamente ſtracciar' la pelle coll'vnghie: ma s'intende ancor con altro.] Lacero,as.1.b.Plin.lib.11.cap.34. Eſt volucre, canibus peculiare ſuum malum,aures maximè lancinans,quæ defendi morſu non queunt.3.Lanio,as.1.2.b apud Cic.1.de Diu. 4.Scarifico, cas 1.2 3.b. Ex Cato,cap.52. qui ſic ait. Ramum,quem radicem capere,voles, ſcarificato, traijcitoque.

Graffiatura, e graffio, cioè ſtraccio, che ſi fà col graffiare] Laceratio, nis. fœm. gen. 1.2.b. 3.l.Cic. 3. Tuſc. Deteſtabilia genera lugendi ſunt, muliebres lacerationis genarum, pectoris, capitis percuſſiones. 2. Laniatus, tus. m. gen. 1. 2. b. Cic. 1 Tuſc. Quid igitur mihi ferarum laniatus oberit nihil ſentienti. 3. Scarificatio, nis. fœm gen. 1. 2. 3. b. 4. l. Colum. lib.6. cap. 12.

Graffio raffio,ò rampino,vedi Vncino.

Gragnuola, vedi grandine.

Gramigna, herba nota.] Gramen, nis. neut. gen. 1.l. & 2 b. in rect. & obliq Plin. lib. 24. cap 19. Gramen capitis circundatum ſanguinis è naribus fluxiones ſiſtit.

Di gramigna addiett.] Gramineus,a,um.1.l.2.b.Liu.7. ab Vrb.Gell.l 5.c 6.

Gramignoſo adiett pieno di gramigna.] Graminoſus, a, um.Col.l.7.c.9

Grammatica: ſcientia od' arte di parlar, e ſcriuer correttamente.] Grammatica,cæ. 1 l.2 3. b. Plin. lib 7. cap.37. Grammatica enituit Apollodorus, cui Amphictyones Græciæ honorem habuere. 2. Grammaticè, ces. 1.4.l. 2.3.b. Quint lib 2, cap 1. Grammaticè, quam in latinum transferentes literaturam vocauerunt, fines ſuos norit, &c 3. Litteratura, ræ.1.3.4.l 2.b. Quint.lib.2. cap.14. Grammatice, litteratura eſt, non litteratrix, quemadmodum oratrix, nec litteratoria, quemadmodum oratoria 4 Rectè loquendi ſcientia. Quintil.l.1.

til. l.1. cap. 4. Hæc igitur professio cum in duas partes dividatur, rectè loquendi scientiam, & poetarum enarrationem, plus habet in recessu, quam in fronte promittit. 5. Ars grammatica. Auctor ad Heren. 6. Grammatica, corum, o.gen. & num plur 1.l. a.3 b Quint.lib.1. cap 4. Primus in eo qui legendi scribendique adeptus erit facultatem, grammaticis est locutus. 7 Studium litterarum. Cic.1. de Nat. Huic studio litterarum, quod profitentur ij, qui grammatici vocantur. 8.Scientia litterarum. Cic. in Brut. Adiunxit etiam litterarum scientiam, & loquendi elegantiam. 8. Litteræ, arum. Cic. in Pis. Quid nunc te asine litteras, doceam. 9 Res grammatica. Gell. lib.10. c.9. Rem doceo grammaticam, non iui, respondio.

Maestro di grammatica.]Grammaticæ doctor, vel magister. Ex Pont io Progym. a Literarum doctor, vel magister. Turs. l.1. ep.2. Pueri sunt satis præculti ad grāmaticorum præcepta capessenda. Idoneus ergo mittatur magister literarum 3.Technicus,ci. Fust a.b.

Chi non sà grammatica.]Agrammatus,a,um, 1.3.b. a.l. Vitr l.1. c.1. Non debet, nec potest esse architectus grammaticus, vti fuit Aristarchus, sed non agrammatus. 2. Grammatices indoctus, a. um. Ex Hor.

Grammaticale, aggett. attenente à grammatica.]Grammaticus, ca. cum, 1.l.2. 3.b Gell.l 4.cap.1 Cuius est, Quispiam grammaticæ rei doctor.

Grammaticalmente, auuerb cioè alla grammaticale, ouer da grammatico.] Grammaticè, 1 l. a.& 3.b. Quint. lib. 4. cap 6. Mihi non inuenustè dici videtur, aliud esse latinè, aliud grammaticè loqui. 2. Grammatico ritu, vel more, Ex Cic.1. Verr. 3. Grammaticum io morem, Ex Quint. l a.c.8.

Grammatichetto, e grammaticuzzo, dim grammatico piccolo.] Grammaticulus, li, 1.l. 2.3 & 4.b. Ex Cic 6. Verr.

Grammatico, sust. quegli, che s'intende di grammatica.] Grammaticus, ci, 1.l. 2.3.b. Sen. lib.13. ep.88. Grammaticus circa curam sermonis versatur, & si latius euagari vult, circa historias: iam vt longissimè fines suos proferat, circa carmina. 2. Grammaticè doctus, a, um, Ex Suet. de Clar gram.7 Cuius est. Græcè, & latinè doctus. 3. Rei grammaticæ doctus, Gel. lib.4. c.14. Grammaticis eruditus, vel iostitutus. Ex Cic. Att. l.14. & 2. de Or.

Alquanto grammatico.] Grammatista, grammatistæ, m.gen.

Gramo, cioè meschino, vedi Meschino.

Gramolare, purgare il lino con la gramola.] Depso, sis, sui, pstum. Varr. 2.Subigo, subigis.

Gramolare la massa, ò pasta] Farinam depsere, vel subigere. Hadrian. io Nomencl.

Gramulato.]Subactus, a, um Turs. Nom. 2. Depsticius, tica, ticum 3.Depstitius, a, um Tursel. Nom.

Gran Città d'Vngaria.]Strigonium, nij, n.gen. 2. Valena, lenæ, f.g

Grana, nome di certe coccole, con le quali si tengono i panni in rosso, e paonazzo.] Coccum, ci, neut.gen. Plin. lib. 9 cap. 41. Galatiæ coccum rubens granum in maxima laude est. 2. Granum infectorium. Diosc. lib. 4. cap.43. 3.Granum tinctorium. Matth. io Diosc. l.4. cap 4.

Di grana, addiett.]Coccineus, a, um, 2.b. Plin. l. 21. cap 31. 2. Cocceus, a, om. Lamprid.

Granaietto, e granaretto, dimin granaio piccolo.] Horreolum, li, o g. 1. l.2. 3.b Val. Max.

Granaio, e granaro, stanza, doue si ripone il grano, ò frumento.] Granarium, rij, neut. gen. 1.& 2.l. 3.b. Var lib. 1. cap. 57. Triticum condi oportet in granaria sublimia, quæ perflentur vento ab exortu, ac septemtrionum regione, ad quæ illa aura humida è propinquia locis aspiret. 2.Horreum, rei, neut. gen. 1.l a b.Pallad. lib. 1. tit.19 Nihil diù custodiendis frumenti commodius erit, quam si ex area in alterum locum vicinum transfusa refrigerentur aliquantis diebus, atque ità horreis inferantur. 3. Frumenti horreum. Plin lib.5. c.8. Quin, & tectoria, & pauimenta horreorum frumenti, vestiariorum etiam contra teredines, ac noxia animalia, amurca asperguntur. 4. Frumenti sedes. Ex Colum. lib. 1. cap. 6. Qui sic ait. Neque me præterit sedem frumentis optimam quibusdam videri horreum camera contectum, cuius solum terreoom prius quam consternatur, &c.

Granaio sottoterra.] Granarium subterraneum. Ex Colum. & Var. 2. Syrus, ri Var. lib.1. cap.57. Quidam granaria habent subterris, vti speluncas, quas vocant syros.

Granaio alzato da terra.]Granarium sublime.]Var. lib.1. c.57. Granaria in agro quidam sublima faciunt vt io Hispania citeriore, & in Apulia.

Granaio fatto à volta.] Horreum camera contectum. Colum l.1.c.6.

Granaio sospeso io aria, quale è quello, che stà sopra i pilastri] Horreum pensile. Col l.1.c.6.

Custode del granaio.] Horrearius, rij, masc. gen. Vlpian.

Granare, e granire, far il granello.] Granum facere, gignere, vel creare Colum. l.7. c.5.

Granara, l'istesso, che amatista, vedi Amatista.

Granata, ò secondo alcuni granosa, scopa così detta.] Scopæ granosæ, vel granatæ, o.pl. Ex Cic. & Plin.

Granata, Prouincia di Spagna.] Bætica, cæ. fœm gen. 1.l. 2 b. Plin. lib. 3. cap. 1. Bętica à flumine Bęti, eam mediam secante, cognominata, cunctas prouinciarum diuiti cultu, & quodam fertili, ac peculiari nitore præcedit. 2 Hispania vlterior. Plin. lib. 3. cap. 1. Io eo prima Hispania terrarum est, vlterior appellata, eadem Bętica.

Granatino, addiett gent. & poss. Bęticus, tica, ticum, 2.b. Plin.

Granato, e granito, che hà fatto il granello.] Granatus, ta, tum, 1.2.l. Ex Colum l.12. c.41.

Granato, albero, vedi Melagrano.

Granato frutto, vedi Melagrana.

Granceola, sorte di granchi, de' quali n'è gran copia, in Vinegia.] Maia, maiæ, fœm.gen. a.l. Matth. in Diosc. l.2. cap.10.

Grancio, ò granchio, voce trisillaba, d'acqua, e di terra.] Cancer, cancri. Plin. lib 32 cap.5 2 Cancer, ceris, m.g. 1.l.2 b. in rect. & obl Lucr. lib 5 Carceris & vertat metas ad cęlestiales. 3.Carcinus ni, m.g. 1 l.2.b. Lucan. lib.9. Pargeminis Chiron, & idem quod carcinus ardens.

Grancio di fiume.]Cancer fluuiatilis. Plin l. 32. c. 5 Cancri fluuiatiles triti, potique ex aqua, contra venena omnia prosunt.

Grancio di mare.] Cancer marinus. Plin lib. 32 cap.5. Cancri marini decocti ius contra dorycoium efficax habetur.

Granciporro, specie di grancio.] Pagurus, ri, m.g. 2.l. Matt. in Diosc. l.2. c.10.

Grande, addiett. che hà grandezza.] Magnus, na, num. Cic. 2. de Nat. Nemo vir magnus sine aliquo afflatu diuino vnquam fuit. 2. Grandis, & hoc, de. Cic. 3 de Nat Dionysius Ioui aureum detraxit amiculum grandi pondere, eique laneum pallium imecit.

Molto grande.] Permagnus, na, num Cic. 1 de Fin. Vis permagna naturæ. 2. Pergrandis, & hoc, de. Plaut. in Pers. Pergrande lucrum facies. 3. Prægrandis, & hoc, de. Plin. lib 4. cap.13. 4. Benè magnus, na, num. Cic. lib.15. epist.17. 5.Ingens, ingentis, om. gen. Pomp. Fest. l.9.

Grandeggiare, vedi Grosseggiare.

Grandemente, auuerb. con grandezza.] Magnè, 1. 2.l. Corn. Tac. lib.11. Spontè an coactus magnè peccauerit, nihil referre. 2. Valdè. Cic. Att. lib.4. Epistola tua valdè me leuauit. 3. Validè. Plaut. in Rud. Validè fluctuat mare 4. Vehementer. Cic. lib.13. ep.4 Meæ voluptati vt faueas, vehementer te rogo. 5. Impensè. Plaut Epid. Est impensè improbus. 6. Admodum. Cic. Att. lib 8. 7. Maiorem in modum. Cic. lib.13. epist.21. Ammonium libertum commendo tibi maiorem in modum. 8. Magnoperè, 1.l. 2. 3. & 4.b. Cic. Att. lib.4. ep.16.

epist. 16. Nulla est magnopere commota symphathia. 9. Magno opere. Idem de Inu. Cum puerorum igitur formas, & corpora magno Zenxis opere miraretur, &c. 10. Opere magno. Plaut. Cas. 1r. Magnificè. Plin. lib. 33. cap. 7. Ficus siccæ gutturi, & faucibus magnificè vtiles.

Grandezza, astratto di grande.] Magnitudo, dinis, f. g. 2. b. Cic. 2. de Nat. Sol, cuius magnitudine multis partibus terra superatur, circum eam ipsam voluitur. 2. Granditas, tatis, f. g. 2. b. Cic. de Clar. Orat. Id apparet ex genere, & granditate verborum.

Grandezza competente, cioè giusta, e ragioneuole.] Magnitudo iusta Plin. l. 10. cap. 53. Post solstitium nata, non impleant magnitudinem iustam.

Grandezza eminente di maestà, potenza, ò ricchezze.] Amplitudo, dinis, f. g. 1. & 3 l. 1. b. 4. com. in rect. & b. in obl. Cic. 2. de Iouent. Amplitudo est potentiæ, aut maiestatis, aut aliquarum copiarum magna abundantia.

Grandezza eccessiua, cioè troppa.] Magnitudo nimia. Cels. l. 1. c. 21. Mali succi sunt pisces, qui in nimiam magnitudinem excesserunt.

Grandezza d'animo, vedi Magnanimità.

Grandezza molto ampia, ò grande.] Magnitudo amplissima. Plin. l. 2. c. 6. Siderum errantium medius fertur amplissima magnitudine, ac potestate.

Grandezza moderata, ò piccola.] Amplitudo modica Cic. 6. Ver. Cereris simulacrum ex ære fuit quodam modica amplitudine, ac singulari opere.

Grandezza smisurata.] Vastitas, tatis, f. g. Col. l. 5 c. 1. Cum sim professus rusticæ rei præcepta, non assiueraueri..., quæ vastitas eius scientiæ contineret, cuncta me dicturum, sed plurima. 2. Vastitudo, nis. fœm gen. Gel. lib. 5. cap. 14. 3. Vastities, tiei. Apul. Cui tanti corporis vastities horrori fuit. 4. Magnitudo vasta. Plin. lib. 5. cap 9.

Grandicello, e grandetto diminut. alquanto grande.] Grandiculus, la, lum, r l. a. b. Plaut. in Pœn. In fuodas infundebam grandiculos globos. 2. Grandiusculus, la, lum, 4. b. Ter. in Andr. Grandiuscula iam profecta est illinc.

Grandigia, alterigia, cioè superbia, ò fasto.] Animi elatio. Cic. 1. Off. 2. Animi tumor. Sen. l. 7. c. 26. de Ben. 3. Animi fastus, Ex Plin. l. 9. c. 35. Vbi ait, Superbo simul, aut procaci fastu regina. 4. Mentis inflatio, vel inflatus, Ex Cic. 3. de Diu.

Grandinare, piouer' grandine.] Grandinans, grandinabat, grandinauit, 2 b. Sen. Nat. quæst. lib. 4. cap 4. Quare hyeme ningit, non grandinat.

Grandinare assai, ò fortemente.] Degrandinat, degrandinabat, degrandinauit, 3. b. Ex Ouid 4. Fast.

Da veniam culpæ, ne dum grandinat, obsit.

Il grandinare.] Grandinis casus aut lapsus. Ex Sen. Quæst. Nat. l. 4 c 3

Grandinato, percosso dall's grandine.] Grandine verberatus, ta, tum. Hor. 3. Car. od. 1. 2. Grandine contusus, sa, sum. Hor. l. 1. ep. 8 Grandine ictus, a, um. Ex Cic. & Liu.

Grandine, ò gragnuola, pioggia ghiacciata, che con impeto cade dal Cielo.] Grando, dinis, f. g. r l. a. com. in rect. & 6. in obl. Sen. Quæst. Nat. l. 4. c. 3. Grandinem fieri etiam ex nube aquosa, in humorem versa, sic affirmat Posi donicus tanquam interfuerit. 2. Imber conglaciatus. Plin. l. 6. cap 60 Grandinem aiunt conglaciato imbre gigni, &c. 3 Imber grandinis. Lucret. lib. 6. 4 Pluuia gelata. Ex Lucret. & Sen. 5 Calamitas, tis, fœm gen. 1. 2 & 3 b. Donat. in Terent. Calamitatem propriè grandinem rustici dicunt, quod calamum, hoc est culmum, ac segetem comminuat, &c. 7 Humor in grandinem glaciatus. Plin. l. 2. c. 39. Quædam sidera sunt, humoris glaciati in grandinem 9. Calamitas, tis, f. g 1. 2. 3 b. 4 l. Sponte in Mar. A calamis calamitas deducitur, quæ propriè à rusticis grando appellatur, quod calamum, hoc est culmum segetemue comminuat, Plaut. qu sic ait: olerum quicquid erat calamitas profectò attigerat nunquam.

Grandine procellosa, che conquassa, & abbatte.] Grando procellosa. Bud. in Pad. in quo genere est grando procellosa, turbo, vortex, & reliqua, quæ tempestatis nomine censentur.

Grandine con pioggia.] Grando mista imbri. Cic. 3. de Orat. Grando mista imbri largifluo, subita præcipitans cadit.

Grandine tonda.] Grando rotunda. Sen. quæst. Nat. l 4 c 3. Quare autem rotunda fit grando, etiam sine magistro scire potes cum adnotaueris stillicidium omne conglomerari.

Grandine neuosa.] Grando niuosa. Liu. r Bel. Pun. Aqua leuata vento, cum super gelida montium cacumina concreta esset, tantum niuosæ grandinis deiecit, vt omnibus omissis procumberent homines.

Grandinoso, addiett. che cagiona grandine, ò che soggiace à grandine.] Grandinosus, sa, sum, 2 b & 3. l. Colum. de Re rust. l. 3. c 1. Sed & post hæc non ignorabit Dominus loci plus posse qualitatem cœli frigidam, vel calidam, siccam, vel roscidam, grandinosam, ventosamque, vel placidam, serenam, vel nebulosam. 2. Calamitosus, sa, sum. Cic. de leg. Agr. Campani agri vectigal, neque bellis infestum, nec fructibus varium, nec Cœlo, ac loco calamitosum esse solet. Cat. cap 3. Prædium comparare cogitanti videndum est vti bonum Cœlum, ne calamitosum siat.

Grandissimamente, superlat. cioè sommamente.] Maximè, a. b. 3. l. Cic. l. 5. ep 2. Tam sum amicus Reipub. quam qui maximè. 2 Permaximè. Cato de Re rust. c. 38 3. Quam maximè. Cic. de Or. Dicere quam maximè ad veritatem accommodatè Orator debet. 4. Vel maximè Cic. 4. Acad. 5. Summoperè. 1. l. 2. 3. & 4 b. Cic 3. de Inuent. Si summoperè scientia petenda est, summoperè stultitia vitanda est: Summo autem opere sapientia petenda est: summo igitur opere stultitia vitanda est.

Granellino diminut. granello piccolo.] Granum minutulum.

Granello di Melagrana.] Punici mali acinus Plin. l. 27 c 7. Ampeles agria fert semen punici mali simile acinis. 2. Punici mali semen. Cels. l 4. cap. 19. 3. Punicum granum. Ouid 4 de Ponto. l. 4 eleg 15.

Punica sub lento cortice grana rubent.

Granello di sale.] Salis mica. Ouid. r Fast. Lucida mica salis.

Granello d'vua.] Acinus vinaceus. Cic. de Sen. 2. Granum vinaceum. Ex Col. lib 12. cap 43. 3. Vuæ acinus, Ex Cic.

Granifero, ò granellifero, addiett. che produce, ò porta grani, ò granelli.] Granifer, ra, rum. Ouid.

Granire, vedi Granare.

Granito, e granato, addiett cioè che hà fatto il granello.] Granatus, ta, tum. Colum. l 12. c 4r.

Gran mercè: parola ringratiatoria di chi hà riceuuto qualche seruigio.] Grates ago. Ex Cic. de somn. qui sic ait. Grates tibi ago summe Sol, vobisque reliqui cœlites. 2. Gratiam habeo, Ex Plaut. in Rud. qui sic ait, Benè facis gratiam habeo.

Grano formento, e frumento sorte di biada, della quale communemente si fà il pane.] Triticum, ci, n g. r l. a. b. Plin. l 18. cap 10. Tritico nihil est fertilius, hoc ei natura tribuit, quoniam eo maximè alit hominem: 2 Frumentum, ti, n g 1 l. Plin. l. 18. c. 3 Mancus Marcius ædilis plebis primum frumentum populo assibus donauit 3. Granum frumenti. Var. 4 de Lin. Granarium dictum est vbi granum frumenti condebant. 4 Granum, ni, n g. 1 l. Col. l. 1. c. 6 Sed id genus ordei quod scripsi mus, nisi sit in sicca positione villæ, quamuis granum robustissimum corrumpit situ. 5. Fœtus triticeus, Ouid r. Fast.

Triticeos fœtus, passuraque farra bis imò
Hordeaque ingenti fœnore reddet ager.

4 Res frumentaria. Cic. 3. Bell. Ciuil. vbi ait: re frumentaria laborabant.

Il gambo del grano.] Culmus, mi. 2. Stipula, læ, 1. l. 2. b. Græc.

Spiga di grano.] Arista, stæ, f. g. 1. b.

Raccoglier grano.] Frumentor, aris.

Mercante di grano.] Frumentarius, rij, m. g.

Commissario del grano.] Curator, rei frumentariæ.

2. Præ-

2. Præfectus rei frumentariæ.
Carestia di grano.] Difficultas rei frumentariæ. 2. Caritas rei frumentariæ.
Copia di grano.] Manus frumenti numerus. 2. Magna frumenti vis.
Luogo abbondante di grano.] Locus frumentarius. Ex Cæs. qui ait. Prouincia frumentaria.
Attenente à grano, addiett.] Frumentarius, a, um, 1. 2. 3. l. 4 b. P. aut. in Pseud.
Hauer carestia di grano.] Re frumentaria laborare. Cæs. 3 Bel. Ciuil. Illi omnia perpeti parati, re frumentaria laborabant.
Grano, ò granello, cioè seme, ò minima particella di qualche cosa.] Granum, ni, n. gen & 1. l. Plin. lib. 11. cap 53. Sibi proceres medentur grano. Assirij mali, cuius est suauitas præcipua.
Il guscio del grano.] Gluma, mæ. Græc.
Di grano, ò frumento, aggett.] Frumentaceus, a, um, 1. 2. 3 l. 4. b. Diosc. l. 2. c. 91. Panirum frumentaceis feminibus annumeratur, milio simile, eodemque modo in panes subigitur. 2. Triticeus, a, um, 1. l. a. & 3 b. Ex Virg. 1. Georg. Cuius est: Messis triticea, & Ouid 1. Fast. Cuius ast: Fœtus triticei.
Grano benedetto, cioè, che hà l'indulgenza.] Granum piaculare, vel sacrum. Maff. in Ignat. l. 3. c. 1. Piacularia verò grana, quæ dicuntur, studiosè tuebatur, Ignatius. 2. Globulus Piacularis, vel sacer.
Granoso, vedi Granelloso.
Gran Turco.] Turcarum imperator. Hor. Tursl. Laur. Hist. lib. 2 cap. 19. Selinius, Turcarum imperator. Marhometis nepos, &c.
Grappare, prendere, ò tener forte con cosa adunca.] Vnco, vel vncis apprehendere, comprehendere, vel prehendere.
Grappolino, graspolino, ò raspolino, dimin grappo, graspo, ò raspo piccolo.] Racemulus, li, m g 1. 3 b. 2. l. Diosc. l. 3. c. 11. 2. Ambrosiæ cauliculi feminibus, pedendè quasi racemulis grauidi. 3 Racemus paruus, vel pusillus. Plin. l. 7. cap. 13
Grappolo, graspo, e raspo, quel fusto, sul quale stanno appiccati gl'acini dell'vua, ò simile.] Racemus, mi, m gen. 1. b. 2. l. Sipont. in Mart. Botrus est marger vuæ racemus. 2. Botrus, tri, vel botryo, nis, vel botrio, nis, m. gen. Pallad. l. 3. tit. 33. Vt vitris botriones albos afferre possit, & nigros, &c.
A guisa di grappolo ò grappoli.] Racematim, 1 b. 2. 3. l. Diosc. l. 3. cap. 157. Dracunculi fructus summo caule racematim cohæret.
Grappoloso, addiett. pieno di grappi.] Racemosus, sa, sum.
Grascia, nome generico di cose necessarie al vitto.] Annona, næ, f g Cic.
Di grascia, pertinente à grascia.] Annonarius, a, um, 1. 2. 3. l
Grasciere, officiale di grascia.] Ædilis, lis, vel Aedilis Cerealis. Suet. in Tib. c. 34. Macelli annonam, Senatus arbitratu quotannis temperandam censuit, dato ædilibus negotio. 3. Agoranomus, 3. b Græc. 4. Annonæ Præfectus.
Chi è stato grasciere.] Ædilitius, tii, m gen. Var 1. de Rust. c. 7. Cæsar Aedilitius, campos roseæ Italiæ dixit esse sumen, in quo relicta pertica postridie non apparet propter herbam.
Officio di grasciere.] Munus ædilitium. Cic. Off. 2. Aedilitas, tis, vel ædilitas cerealis. Cic. de Offic. L. Crassus cum Quinto Mutio magnificentissima ædilitate functus est. 3. Agoranomia, æ, f g. græc.
Grassamente, auuerb. con grassezza.] Crassè, 1 s. l. Ex Colum. l. 12. cap. 43. & Horat. l. 2. ep. 2. Pinguitè, 1. l. 2. 3. b. Col. l. 2. cap 2. Solum pinguiter densum, &c 3 Opimè, 1. b. 2. & 3 l. Plaut.
Grassetto, diminut. alquanto grasso.] Subpinguis, & hoc, que, 1 s. l. Cels l. 6 cap 4 Arearum genus peius est, quod densam cutam, & subpinguem, & ex toto glabram fecit.
Grassezza, grassura, e grasso sust. parte vntuosa del sangue, che si congela nell'animale.] Pinguedo, nis, 1. 2. l. 3 b. in obl. Plin. l. 8. c. 50 Capræ pinguedine steriles cunt. 2. Pinguitudo, dinis, 1. 3 l 3. b. f g. Var l. 3. cap. 9 Gallinas, qui saginant, eas includit in locum tepidum, & angustum, & tenebrosum, quod motus earum, & lux pinguitudini inimica. 3. Obesitas, atis, f. g. 1 3. b. 2 & 4 l Colum. l 6. c. 23 4 Crassitudo, dinis f. g. 1. 3 l a. b. Ex Corn Cels. lib. 5. c. 28. 5 Opimitas, atis, f. gen 1. 3. b. 2 4 l Iul. Sol cap. 59. 6. Adeps, pis, m. & f g 1. b. 2. l. in rect & 6. in obl Plin. l 11. cap. 37. Adeps cunctis sine sensu, qui nec arterias habent venas. 2 Pingue, guis, n. g Plin L 11 cap 38. Sanguis obesis minus copiosus quoniam absumitur pingui.
Grasso addiett. contrario di magro dicesi ordinariamente di quelli animali, che son pieni di carne.] Pinguis, & hoc gue, Plin L 11. cap 37. sterilioria cuncta pinguia, & in maribus, & in fœminis. 2. Obesus, sa, sum, 1. b 2. l. Pomp. Fest. Obesus, pinguis, quasi ad edendum factus. 3. Opimus, ma, mum, 1. b 2. l. Cic 1. de Diu 4. Crassus, sa, sum. Ex Cat c. 6. 5 Adipe obrosos, a, um Col. l. 6. c. 2. qui ait. Corporarura adipibus obesa.
Grasso sust. vedi Grassezza.
Grasso d'animale che ad arte s'ingrassa.] Sagina, æ, fœm. gen. 1 b. 2. l. Plaut. Most. Bibite, esse & facite nobis saginam.
Grasso di becco.] Adeps hircinus. Diosc. l. 2. c. 69. Adeps hircinus, vel qui validissimè discutiat podagricis auxiliatur cum fimo capræ, & croco impositus.
Grasso di gallina.] Adeps gallinaceos Diosc. lib. 2. cap. 69. Adeps anserinus, aut gallinaceus recens, & sine sale conditus, ad vuluæ vitia proficit
Grasso di pecora.] Adeps ouillus. Diosc. l. 2 cap. 69. Hircino adipi proportione respondet Ouillus.
Grasso di porco.] Adeps suillus. Plin. l 28. c. 9. In communibus adipis laus est, sed maxime suilli, apud antiquos etiam religiosi, &c.
Grasso di toro.] Adeps taurinus. Diosc. lib. 2. c 69. Taurinus adeps, bubulus, & vitulinus aliquantum adstringunt. 2. Pingue taurinum Diosc. l 2. c 69 Taurinum autem, & vitulinum pingue, nec non cerninum, atque etiam huius animalis medulla odoramentis imbuitur.
Grasso di verre.] Adeps verrinus. Plin. l 28. cap. 9. Emplastrum vtilissimum contra inflammationes vlcerum adipe verrino constat, & iniungi putant vtile, iisque, quæ serpant illinere cum resina
Grasso di vipera.] Viperæ adeps Diosc. l. 69. Viperæ adeps contra oculorum habetudines, suffusionesque efficax est, addita cedria, melle Attico, & pari oleo vetere: pilos alis euulsos, perunctis radicibus recens, & per se illitus oblitterat, atque nasci non patitur.
Grasso di pesce.] Piscis pingue Diosc. l. 3. c 69. Fluuiatilium piscium pinguia, perunctis oculis, claritatem afferunt, si in sole liquescant, & melli admisceantur.
Chi gusta del grasso, addiett.] Pinguiatius, a, um, 1. 3. l. 2. b. Mart.
Far cosa grata, vedi far piacere.
Gratamente, auuerb. con gratitudine.] Gratè, 1. 2. l.
Gratia, garbo, ò leggiadria.] Venustas, atis, f. gen 1 b. 3. l. in rect. & obl. Plin. lib 35 cap. 10 Præcipua Apellis in arte venustas fuit. 2. Venus. Veneris. Plin. lib. 35. cap. 10. Pictorum opera cum admiratur Apelles dectfe illis vnam illam venerem dicebat, quàm Græci Charita vocant.
Senza gratia, auuerb.] Inuenustè.
Gratia, cioè fauore, ò beneficio.] Gratia, tiæ, 1. l. f. g. Cic. 2. Beneficium, cij, n. g 1 2. 3 b.
Far gratia ad vno di qualche cosa.] Alicui rem aliquam indulgere. Plin. lib. 10. cap 9 2 Dare, vel concedere. Plaut. Amph. Prol. Concessum, & datum mihi est ab Dijs, nuntijs vt præsim, & lucro. 3 Gratificor, aris, atus, sum, Plin. l. 34. c. 9. Suffetia Virgo campum Tiberinum populo gratificata est.
Ti sia fatta la grazia, ouer si faccia quel che tu vuoi, ò domandi.] Fiat. 2. Geratur mos tibi. Plaut. in Asin.
Tener, ò conseruar vno in gratia.] Amo, amas. Cic. 6. Fam. epist. 8. Ama nos, & vale. 2. Amorem suum alicui confer-

conferuabis amorem tuum .

Per gratia di Dio, e della Madonna.] Dei, ac Deiparæ dono, vel munere. Turfel.

Per gratia di Cefare.] Cæfareo munere. Mart. lib. 3. epift. 94.

Quot mihi Cæfareo facti funt munere ciues.
Nec totidem famulos fufpicor effe tibi

Di gratia, per gratia.] Amabo. Plaut. 2. Quæfo. Cic.

Gratie, doni, ò talenti naturali.] Naturæ dotes, munera, vel dona. Plin. lib. 11. cap. 3. Effe infectis eximia naturæ dona, folertiam, animum, artem, quis facilè crediderit?

Gratie fopranaturali, che procedono da Dio, come autore di gratia.] Gratiæ dona, dotes, vel munera. Ex Plin. l. 11. cap. 3.

Gratietta, dimin gratia piccola.] Beneficium modicum, Sen. l. 3. de ira, c. 30. Inquieta, & ftolida ingenia interdum modica iniurias vocant.

Graticcio, ò grate.] Crates, cratis, f. g. 1. a. l. Luc. lib. 10. ab Vrbe Cond. Medijs ferè caftris locus eft confeptus cratibus pleruifque, &c.

Graticcio, ò grate da feccar i fichi.] Crates ficaria. Cato de Re ruft. c. 48. Eo farmenta, ac crates ficaria imponit, quæ frigus arceant & folem.

Graticola, Fior. ancor grada, propriam. ftrumento di cucina, fopra del quale s'arroftifce, ò pefce, ò altro per mangiare.] Graticula, læ, 1. 2. l. 3. 4. b. Cato de Re ruft. Sipont. in Mart. Craticula eft in qua cibi torreotur.

Graticoletta, Fior. anco gradella, dimin. graticola, ò grada piccola.] Craticula parua, vel pufilla. Mart. lib. 14. ep. 191.

Parua tibi curua craticula fudet ofella.
Spumeus in longa cufpide fumet aper.

Gratificare.] Gratificor, aris, atus, fum. 2. Gratum facere.

Gratiofamente, vedi Aggratiatamente.

Gratiofo, vedi Aggratiato.

Gratitudine, memoria de' beneficij riceuuti, e volontà di riconofcerfi.] Gratiæ, tiæ, f. g. Cic 2. de Inuent. Gratia eft in qua Officiorum alterius memoria, & alterius remunerandi voluntas continetur. 2. Referendæ gratiæ voluntas. Cic. 1. de Leg. 3. Gratus animus. Sen. l 11. epift. 83. Sed quemadmodum illa credimus, fic & hoc populo credamus, nihil effe grato animo honeftius. 4. Gratitudo, inis. Cic.

Per gratitudine.] Gratiæ caufa.

Grato, val caro, & ancora riconofcente del beneficio riceuuto.] Gratus, ta, tum.

Gratta, reticella intorno all'interiori.] Omentum, ti, 1. l.

Grattaccia, Sen. grattaccio, Rom. grattugia, Fior. ftrumento noto da grattar il cafcio.] Tyrochneftis, ftidis, 1. l f gen. Hefych. Euft Suid. 2. Tirochna, næ, f. g. 3. Radula cafearis, 1. l. a. b. Ex Colum, & Vlpian. 4. Scobina cafearia, 1. b. 2. l. Ex Plin. lib. 11. c 37. 5. Cneftis, tis, f. gen. vel cnefter, ftri, m. g. Græc.

Grattare, ftropicciare, ò fregar la pelle con l'onghie, per trarne il pizzicore.] Scabo, fcabis, fcabi, 1. b. Plin. lib. 8. cap. 25. & 27. 2. Scalpo, pis, pfi, ptum. Col. lib. 2. cap. 5. Vitiofum locum pecudes, aut morfu fcalpunt, aut cornu, vel vngula tundunt. 3 Frico, as, cui, atum, vel aui, atum, 1. b. Plaut. Afin. Cuius eft: genua nequiter fricares.

Grattar bene, ò tutto.] Perfrico, cas, cui, ctum, vel aui, atum, 1. l. 2. b. Cic. in Pif. Cuius eft: Scriba fecum ipfe caput finiftra manu perfricans.

Grattare, e grattugiare, intefo di cafcio, e fimile.] Scobino nas, 1. b. & 2. l & Defcobino, as, 1. 3. l. 2. b. Sypont. in Mart. A fcobina fit fcobino, ac defcobino verbum, quod eft abrodo, & paffiua orum, fcobinor, ac difcobinor. Varro, fin autem delectationis caufa venamini, quanto fatius eft, faluis cruribus, in circo expectare, quam defcobinatis in Sylua currere. 2. Cineftro, vel radula in fcobem atterere. Ex Col. Plin. & Gal. 3. Cneftro, vel radicula friare. Ex Colum. Plin. & Hom.

Grattar il capo.] Caput fcabere. Hor. 1. Serm. Sat. 10. 2. Caput fcalpere. Iuuen. Sat. 9. Qui digito fcalpunt vno caput.

Grattar l'orecchie metaf dicefi di chi adula.] Aures fcalpere. Maff. l. 1. ep 2. Adhibenda vulneribus remedia, non prurientes aures inani fermone fcalpendæ.

Grattugia, vedi Grattaccacia ò grattacacio.

Gratuitamente, auuerb. fenza mercede ò premio.] Gratis, 1. 2. l. Plaut. in Capt. Nunquam erit tam auarus, quin te gratis emittat manu. Cic. pro Cluent. 2. Gratuitò, 1. a. l. 3. b Cic. 2. Off. Eft qui velit multorum caufas & non grauatè & gratuito defendere. 3 Gratiotè, 1. l. Vlpian. 4 Per gratiam. Vlpian 5. Sine mercede. Suet. 6. Sine premio. Cic. 1. de leg.

Gratuito, addiett. 3. b. dato, ò fatto per gratia] Gratuitus, ta, tum, 1. l. a. 3. b. Cic. 2. Acad. Virtus nulla effe poteft, nifi erit gratuita, non quæ voluptatè, quafi mercede aliqua, ad officium impellitur, ea non eft virtus, fed fallax imitatio, fimiliatoque virtutis.

Gratulamento, e gratulatione: congratulamento, e congratulatione, cioè il gratularfi, ò congratularfi] Gratulatio, onis, f. g. 1. a. b. Cic l. 2. ep 7 Sera gratulatio reprehendi non folet, præfertim fi nulla negligentia prætermiffa eft. 2 Congratulatio, onis, 1. a. 4. l. 3. b. Sipont. A gratulor fit congratulator, & congratulatio.

Gratulante, ò congratulante.] Gratulans, antis, om. gen. 1. l. a. b. Cic. de Or. Ille vos non modo frequentes fed læto vultu gratulantes vidit. 2. Gratans, tis, om g. 1. l. Liu. l 9. ab Vrbe. Colligebant in vnum copias inuicem inter fe gratantes.

Molto gratulante, ò congratulante.] Gratulabundus, da, dum, 1. 3. l. & 2 b. Gel. l. 3. c. 15. 2. Gratulabundus, da, dum, 1. a. l. Tacit. l. 17.

Gratularfi, e congratularfi, cioè rallegrarfi coll'amico della profperità d'alcuno.] De aliquo, vel aliquid cuipiam Gratulor, aris, 1. l. 2. b. Cic. 2 Ver. C. Curio videt ad fornicem fabianum in turba Verrem, appellat hominem, & ei voce maxima victoriam gratulatur. 2 Congratulor, ris. Gell. l. 12. c. 1. Cuius eft: In primis ædibus Complexus hominem, congratulatufque adfedit. 3. Gratulor, aris, 1. l. Virg. 4 Aeneid. Inuenit germana viam, gratare forori. 5. Gratulationem habere. Cic. pro Mil.

Gratularfi, ò congratularfi l'vn con l'altro.] Inter fe gratulari. Cic. Philip. 12. Vt alacres, & læti fpe pacis oblata inter fe impij Ciues quafi viciffent, gratulabantur.

Gratularfi, ò congratularfi feco fteffo.] Sibi gratulari. Ex Cic. l 3. ep 11. Complexus igitur fum cogitatione te abfentem, epiftolam verò ofculatus, etiam ipfe mihi gratulatus fum.

Gratulatione, vedi Gratulamento.

Gratulatore, e congratulatore, colui che fi gratula, ò congratula con altri.] Gratulor, oris, mafc. gen. 1. 3. l. & 2. b. Cic. de fin. Ità fit, vt gratulor lætitior fit, quam is cui gratulentur. 2. Congratulor, oris, m. g. 2. 4. l. & 3. b. Sipont.

Grauaccio, accrefc. cioè molto graue.] Prægrauis, & hoc, ue, 1. l. 2. b. Plin. lib. 8. cap. 21. Catoblepas fera, modica alioquin, ceterifque membris iners, caput tantum prægraue ægrè ferens id directum femper in terram. 2. Pergrauis, & hnc ue, 1. l. 2. b. Ex Cic. 1. de Or. & Plin. lib. 8. cap. 21.

Grauare, & aggrauare effer di grauezza, ò pefo, vedi Aggrauare.

Graue, greue, e grauofo, pefante, e ponderofo, addiett. che hà in fe grauezza, ò pefo.] Grauis, & hoc ue, 1. b. Plin. l. 23. cap. 7. Mala pilaque portatu iumentis mirè grauia funt, vel pauca Remedio aiunt effe fi prius edenda dentur aliqua, aut vtrique oftendantur. 2. Onerofus, fa, fum, 1. & 2 b. 3. l. Plin. l. 17. c 26. Arborum plurimæ amputari fibi volunt onerofa, ac fuperuacua, ficut nos vngues, & capillum. 3. Ponderofus, fa, fum, 1. & 3. l. 2. b. Plin. l. 18. cap. 6. C. Furius Crefinus inftrumentum rufticum omne in forum attulit, ferramenta egregiè facta, graues ligones, vomeres ponderofos, boues faturos,

Molto graue, vedi Grauaccio.

Diuenir graue, vedi Aggrauarfi.

Graue, cioè d'importanza.] Serius, seria, serium, 1.l.

Graue, cioè molesto.] Molestus, ta, tum, 1.b. 2. Grauis, & hoc, ue, 1.b.

Grauemente con grauezza.] Grauiter, 1.2.3.b.

Grauezza, aggrauo, vedi Aggrauio.

Grauezza peso.] Grauitas, tis, f g. Cels. l 4. c. 7. Grauitatis cuiusdam in ea parte sensus est.

Grauezza, cioè tributo, vedi Tributo.

Grauezza di testa.] Grauedo, nis, f.g 1.b. 1.2.3.c.

Grauicimbalo iostrumento musicale.] Grauicymbalum, li, n g 1 2.4 b. Turs. Num.

Grauida, pregna.] Grauidus, da, dum, 1.2.b. 2. Prægnans, antis, om. g. Plin. l 23 c. 7. 3. Fœtus, ta, tum. Colum. l. 7. cap. 9. 4. Vtero grauis Plin. l. 9. c. 6. Balenæ vtero graues, pariendiue penis inualidæ.

Esser grauida.] Vterum gerere. Cels. lib. 2. cap. 10. 2. Pragnantem esse. Var. de Re rust lib. 2. cap 5 Vaccæ mensibus decem sunt prægnantes. 3. Ventrem ferre. Var. de Re rust. cap. 1. Equa ventrem fert duodecim menses. Vacca decem : ouis & capra quinque. Sus quatuor. 4. Graui vtero esse. Papin D. lib. 29 tit. 7. lib. 18. 5. Partum ferre, vel gerere. Plin. lib 7. cap. 1. L. Papynus prætor, secundo hærede lege agente, bonorum possessionem contra eum dedit, cum mater partum se tredecim mensibus diceret tulisse. 6. In vtero gerere. Plin lib. 8. cap. 4. Canes gerunt in vtero sexagenis diebus. Gignunt cœcos & quo largiore aluntur lacte, eo tardiorem visum accipiunt. 7. In aluo gerere, vel gestare. Plin. lib. 8. cap. 10. Elephantos decem annis gestare in vtero vulgus existimat, Aristoteles biennio, neque amplius quam semel gignere, pluresue quam singulos.

Grauidezza, ò pregnezza, l'esser pregna.] Grauiditas, tatis, f. g. Cic 1. de Nat. Luna à Sole illuminata grauiditates, & partus affert maturitatesque gignendi 2. Prægnatio, nis, & Fœtura, æ, f. g Var. 2. c. 1. Nunc appello fœturam a conceptu ad partum, hi enim prægnationis primi, & extremi fines.

Graulo, vccello giallo.] Galbula, bulæ, fœmin. gen. 2.b. Grecamente, auuerb. alla greca, cioè à modo greco. Græcè. Cic. 2. Græciæ more. Cic. 5 Tuscul. 3. Græco more. Cic. 3. Ver. Omnes maturè veniunt, discumbitur fit sermo inter eos, & inuitatio vt græco more biberetur.

Grecia, regione chiarissima d'Europa, e per l'inuention delle scienze già celeberrima.] Græcia, æ, fœmin. gen. 2.l. & 2.b. Plin. lib. 18 cap. 7. Alexandro Magno regnante clarissima fuit Græcia, atque in toto terrarum orbe potentissima.

Grechetto, diminut.] Græculus, la, lum. Cic. 2. de Orat 2 b.

Greco.] Græcus, ca, cum. 2. Graius, a, um. Cic. l. 1. de Iuuent. Hominum genus in natione consideratur, Graius an barbarus.

In greco.] Græcè. Cic. in Part. Studeo mi pater, latinè ex te audire ea, quæ mihi tu de ratione dicendi græcè tradidisti. 2. Græco sermone. Cic. 1 de finibus.

Mezzo greco.] Semigræcus, a, um. Var. l. 2. c. 1. Vt semigræcis pastoribus dicam græcè.

Saper greco.] Græcè scire. Cic. l. 9. fam ep. 22.

Greco, nome proprio d'vn che fù Rè.] Græcus, ci, m. g. 1. l. Plin. l. 4 c. 7. Sequitur mutatis sæpè nominibus Aemonia, semper à regibus cognominata. Ibi genitis rex, nomine Græcus, à quo Græcia.

Gregge, e greggia, vedi Mandra.

Grembiale, e grembiale. Sen. paragrembo, Sen. zinale Rom. vesta, che artieri, e donne tengono dinanzi al grembo.] Ventrale, lis, n. g 1. 2 l. Ex Plin 18 c. 48 qui sic ait. Patris mei memoria cœpere amplimalla nostra, sicut villosa, & etiam ventralia.

Grembo, vedi Seno.

Gricciore.] Horror, ris, m. g. Cels. l. 3. c. 3. Frigus voco, vbi extrema parte membrorum inalgescunt, horrorem, vbi totum corpus intremit.

Grida, ò riprensione.] Obiurgatio, nis, f. g.

Grida di parole.] Iurgium, gij, n. g.

Gridamento, e grido di gridare.] Vociferatio, onis, fœm. gen. 1. & 4 l. 2. & 3. b. Plin. l. 34. c. 6. Extant Catonis in censura vociferationes, Vociferatus, tus, m. g 2 & 4 l. 1. & 3. b. Plin. l. 10. c. 60. Hi in coitu anguntur, mares, quidem cum vociferatu, 3. Exclamatio, nis, f. g. 1. 2. 3. l. Auct. ad Heren. lib. 3. Acutas vocis exclamationes euitare debemus.

Gridare, alzar la voce.] Clamo, mas, 1 l. Plaut. in Merc. Nec tolerant vt æquum est patres; sed clamant, indecenter obstrepunt. 2. Vocifero ras, 1. l. 2 & 3. b Var. l. 3. c 9 Gallos eligere oportet, qui clari sunt, ac vociferant sæpè 3. Vociferor, aris. depon. 1 l. 2. & 3 b. Cic. 6. Ver. Minitari Diodoro, vociferari palam. 4. Clamorem dare. Virg. 3. Aen. 5 Voce magna proclamare, idem. 5. Aeneid. 6. Clamorem edere. Cic. 2. de Diu. Clamorem cum admiratione bubulcus edidit. 7. Clamorem tollere. Cic. 6. Ver. Clamor à Vigilibus fanique custodibus tollitur.

Gridare all'arme.] Ad arma conclamare. Cæs. 7. De Reb. Gal. Galli perturbantur ad arma conclamant.

Gridare cosa da vendere, ò venale.] Rem venalem clamitare. Ex Cic 2 de Diu. Quidam in partu caricas Cauno aduectas vendens, Cauneas clamitabat 2. Venale aliquid prædicare. Ex Plin. l 14. c. 19.

Gridare, come barbaro, ouer' da Barbaro.] Barbaro exclamare. Quintil.

Gridare come matto, ouer da matto] Furiosè exclamare. Quintil. l. 3. c 8. Cur initio furiosè sit exclamandum, non intelligo.

Gridar spesso.] Clamito, tas, 1. l. 2 b. Cic. 2 Tusc. Clamitabat falsa esse illa, quæ antea de dolore sensisset.

Gridatore fortissimo.] Maximum exclamare. Plaut. in Most.

Gridatoraccio, accresc gridator grande.] Clamosus, si, 1. 1. l. Ex Quint. qui sic ait. Clamosi ferè sunt, qui literas nesciunt.

Gridare colui che grida.] Clamator. ris, 1. l. 2. b. in rect. & in obl. Cic. 3. de Or. Cuius est. Clamatores odiosi ac molesti.

Gridatorello, dimin. gridator piccolo.] Clamatorculus, li, 1. 2. 3. l. 4. b. Ex Plaut. in Pœn. Cuius est vox Amatorculus.

Grido, vedi Gridamento.

Grifagno, aggett. dicesi d'vccello di rapina.] Rapax, cis, o g. 1. b 2. l. Ex Plaut. In Pers. Cuius est: Procax, rapax. 2. Rapio viuens. Plin. l. 11. cap 37. Cornea & acuta volucribus rostra. Eadem rapto viuentibus adunca.

Grifo, vedi Grugno.

Grifone, animale biforme alato, e quadrupede, d'inanzi è d'Aquila, e di dietro Leone.] Gryppus gryphi, m. g. 1. l. Plin. l. 7. c. 2. Gryphi volucre ferarum genus. 2 Gryps, gryphis. Plin. l. 10. cap. 49. Gryphes aurita aduncitate rostri fabulosos reor.

Grillo, animaluccio, insetto assai noto, e di più sorte.] Gryllus, li, m. g. Plin. l. 29. c. 6. Gryllus retrò ambulat, terram terrebat, stridet noctibus.

Grillo, che canta.] Gryllus canorus. Ex Cic. 2. de Diu. & Pl. 2. Gryllus cantator, vel cantor. Ex Var. l. 3. c. 5. 3. Gryllus cantu vocalis. Ex Plin. l. 10. c. 5.

Grillo, che canta la notte.] Gryllus nocturno cantu vocalis. Ex Plin.

Grilletto, dimin. grillo piccolo.] Gryllulus, li, m. g. vt apud Cic. Mullulus, a mullus.

Grinza, crespa, ò ruga.] Ruga, gæ, f g 1 l. Cic. de Sen. Non cani, non rugæ repentè autoritatem afferre possunt, sed honestè acta superior ætas.

Grinza di vecchia.] Pugna anilis. Ouid. 4. Mat. Contulit, & rugis perarauit anilibus orat.

Grinza di vecchio.] Ruga senilis. Ouid. 5. Fast.

Fare le grinze.] Corrugo, gas, 2. l. Horat. l. 1. ep. 5. Corrugat nares.

Disfare le grinze.] Erugo, gas, 1. 2. l Plin. l. 21. c. 19. Lilij radices erugant corpora.

Grinzo, vedi Grinzoso.

Grinzosetto, dimin. alquanto grinzoso.] Rugosulus, la, lum. Ex Cic. l. 7. ep. 16.

Grinzoso, e grinzo, rugoso aggrinzato, e crespo, addiett. che

che hà grinze, rughe, ò crespe.] Cirispus, a, um, 1.l. Plin. l 9.c.33.2. Rugatus, a, um, 1.2.l Plin. l 9 cap. 33. Cuius est; Rugata testa 3. Rugosus, a, um. 1.2.l. Col. l. 12. cp. 43. Hæc ratio, rugosa facit acioa. 4. Corrugatus, a, um, 1.2.3 l. Col. lib. 12. cap 19. Vbi satia corrugata erunt acina demito.

Grisolito, pietra pretiosa di color d oro.] Chrysolithus, thi, f g. 1. l. 2. & 3.b Plin. l. 37 c 9 Bocchus autor est Chrysolithum, duodecim pondo à se visam.

Gronda l'estremità del tetto, che sporge fuor del muro, ò casa.] Subgrundæ, arum, f g. & num. plur. Var. l. 3. cap. 3. Apes enim subter subgrundas ab initio villatico vsæ tecto. 2. Subrundia, diorum, n g. & num. plur. Plio l 25. c. 13. Alij hypogeson vocant, quod subgrundijs ferè nascitur. 3 Subgrundatio, nis, f. g. 3. l. Vitr. l. 4 c 2. Si commoda, columen, & cantheris prominentes ad extremam subgrundationem.

Grondaia, dell'acqua, che cade dalla gronda, & il luogo doue ella cada.] Stillicidium, dij, o. g. 2. 3.b Vitr. l. 4. c. 2. Ideò quod nec caotheris, nec afferes possunt prominere, sed ad stillicidia proclinati collocarunt

Grondare, il cadere, che fà l'acqoa dalle gronde, dalla cui similitudioe si dice, grondare di sudore, ò di sangue, &c.] Stillo, as, 1. l. Plin. l. 12. cap. 23 Africa Ammooiaci lachrymam stillat io arenis suis. Tibul. lib. 3. Eleg. 4 Cuius est; Tyrio rore coma stillabat. 2. Defluo is, 1. l. 2 b Plin. lib. 12. c 8. Ea quibus defluit me' horis matutinis duabus. 3 Effundo, dis, 1. & 2. l. Cic. pro Plao. lacrymas tu in meis acerbitatibus plorimas effudisti.

Groppa, e groppone, la parte di dietro del animale quadrupede, a piè della schiena.] Clunis, m g. 1. l. 2.b. Sepius in plur. Clunes, clunium. Plaut. Quasi Lupus ab armis valeo, clunes infractor fero. Plin l. 8. cap. 8. Extremas io clunes desiliunt.

Montar in groppa.] In cluoes insilire, vel ascendere, conscendere, vel iosidere. Ex Plin. l. 15. c. 25.

Non portar in groppa, proprio d'alcuni caualli ò altre bestie.] Clune non recipere, Ex Plin. l. 8. c. 12. Cæsaris Dictatoris equus neminem alium dorso recepit. 2. In clunes non recipere. Ea Plin. l. 8. cap. 42. Neminem Bucephalus alium, quam Alexandrum regio instratus ornatu recepit io sedem.

Groppetta, è groppina dimin groppa piccola.] Clunicu- lus, li, m. Gel. l. 15 c. 8.

Groppiera, voca trisillaba, & altramente posolino, quel cuoio che si mette alla coda dal cauallo, per sostenere la sella.] Postilena, næ, f. g. 2.b & 3 l. Nicol. Perott. Postilena à post, & stando dicitur, quod stet à parte posteriori: est enim postilena incuruum lignum, siue crassius lorum, quod sub iumenti cauda ponitur.

Groppo, e groppo, cioè nodo, ò viluppo.] Nodus, nodi, m. g 1. l Cic. de Vo

Groppetto, diminut.] Nodulus, li, m g 1. l. 2.b.

Groppone, vedi Groppa

Groppo, addiett.] Nodosus, sa, sum.

Grossa sust cioè quantità.] Vis, vis, f. g. l. 2. Copia, æ, fem g. 1. l. 2.b

Vna grossa di stringhe, cioè dodici dozzine di stringhe.] Ligularum dodecades, duodenæ, vel duodecim. Ex Tac. Grati & Græc.

Alla grossa, vedi Grossamente, rozzamente.

Grossamente, auuerb. con grossezza di materia.] Crassè. 2. l. Colum l. 12. c 43. M. Columella, patruus meus, ex ea creta, quà fiunt amphoræ, lata vasa in modum patinarum fieri iubebat, eaque intrinsecus, & exterius crassè picari.

Grossamente, rozzamente, e grossolanamente Rom. alla grossa, ò grossolana. Sen al grosso. Fior. cioè rozzamente, ò con poca esattezza.] Crassè Hor. lib. 2 ep. 1. Indignor quicquam reprehendi, non quia crassè compositum &c. 2. Pingui minerua. Cic. de Am. agamus pingui minerua, vt aiunt. 3. Crassa minerua. Hor. lib. 2. Ser. Sat. 2. Rusticus abnormis, sapiens, crassaque minerua. 4. Crassiore musa.

Grosseggiare, grandeggiare, ò maggioreggiare cioè far del grande, ò spacciar del grande, far del maggiore, ò spacciar del maggiore.] Summatem, vel magnatem agere. Ex Plaut. Plin. & Maff.

Grossetto, diminut alquanto grosso.] Subcrassus, sa, sum. Ex Cat c. 156. 2. Subpinguis, & hoc gue. Cels.

Grossezza, l'astratto di grosso.] Crassitudo, dinis, f. gen. 2.b. 3. l Plin. l. 11. c. 39. Hippopotami corij crassitudo talis, vt inde tornentur hastæ 2 Crassities pituitæ crassitiem extenuat. 3. Crassamentum, ti, n g. Gel. l. 17. cap. 9. Surculi duo erant teretes oblunguli, pari crassamento, eiusdemque longitudiois.

Grossezza d'vn braccio.] Crassitudo brachialis Plin. l. 13. c 11. Nascitur papyrum brachiali radicis obliqua crassitudine.

Grossezza d'vn dito.] Crassitudo digitalis. Ex Plin. l 22 cap. 20. Cuius est. Radix digitali crassitudine.

Grossezza d'vn dito grosso.] Crassitudo pollicaris, Plin. l. 15 c. 2.

Grossezza d'vn piede.] Crassitudo pedalis. Plin. lib. 17. cap. 8.

Grossezza d'vn piede, e mezzo.] Crassitudo sequipedalis. Plin. l. 9. c. 5.

Grossezza d'vn mezzo piede.] Crassitudo semipedalis. Plin. l. 36 c. 25. Pauimenti græcanici materia crassitudine semipedali, ad regulam, & libellam exponitur.

Grosso, addiett. che hà in se grossezza.] Crassus, a, um.

Molto grosso.] Prærassus, sa, um.

Grosso, grossolano, e materiale, si dice d'huomo non astuto, e di grossa pasta.] Hebes, tis, o. g 1. 2.b. Cic. 4 Tusc. Inter acutos autem, & hebetes inest, quod ingeniosi, vt æs Corinthium in æruginem, sic illi io morbum, & incidunt tardius, & recreaotur ocyus, hebetes non item.

Grosso, e grossone, moneta, che val mezzo giulio.] Victoriatus, ti, m. g 1. 2. 4 l 3 b. Sypont. in Mart Victoriatus genus est nummi, qui lege Clodia percussus est, ita dictus à signo victoriæ, quo erat insculptus. 2. Quinarius, rij m. g. 1. & 2. l. 3.b. Var. 4. de ling. Denarij dicti sunt, qui denos æris valebant, quinarij, quod quinos. 3. Nummos quinarios.

Grotta, caua sotterranea.] Crypta, tæ, f g 1 l. Græc. Sypont. in Mart. Quidam in ædibus cryptas habent ad fructus seruandos ei 2. Specos, cus, f. g. 1. 2.b. Turs.

Grottesco, addiett. di grotta.] Crypticus, a, um, 1. l. 2 b. Sidon. Potens antiquus crypticis arcubus fornicauit.

Grotta di fabrica sotterrata.] Cryptoporticus, ci, fœm. g. Turs. Nom.

Gru, e gruga, Fior. grua, grue, & icoro, Sen. vccello grande, che volando di passaggio và sempre à schiera, & in ordinanza.] Grus, is, f. g. Plin l 10. c. 49.

Grue piccola.] Vipio, onis, m g. Plin. l. 10. c 59. Item vipiones: sic enim vocant minorem gruem.

Grugnetto, grugno piccolo.] Rostrellum, elli, neut. gen. Colum.

Grugnire, ò grunire stridere, come fan'i porci.] Grunnio nis, grunniui, vel grunnij, grunnitum. Plin l 32 c. 2. Apion maximum piscium esse tradit porcum, quem Lacedæmonij orthragotiscum vocant; grunnire eum, cum capitur 2.

Grundio, dis.] Claudius lib. 16. Grundiebat grauiter pecus suillum. 2. Grunnitum dare. Ea Ouidio. 7 Metam. Cuius est; Balatum dare. 3 Grunnitum ciere, Ex Virg 12. Aen. Cuius est, mugitum ciere. 4 Grunnitum edere. Ex Ouid. 1. Met. Cuius est mugitum edere.

Grugnito, stridore, ò stridor di porco.] Grunnitus, tus, m. g. 2. l. Cic. cap 5. Tursel. vocem citharœdi non audiunt, aut grunnitum cum iugulatur sus. 2. Grunditus, tus. Amalt. Onam.

Grugno, grifo parte superiore del capo del porco da gli occhi io giù.] Rostrum, tri, o. gen. vt Rostrum suillum. Ex Plin. l. 11. c. 37.

Gruogo, zaffarano saluatico, vedi Zaffarano saracinesco.

Gua-

G V

GVadaguatiuo, aggett. à guadagnare, ò che guadagna.] Lucrarius, a, um, 1. com. 2. 3 l. Quint. l. 10. c. 7. qui dicit: operam lucrariuam.

Guadagnare, acquistare, ò auanzare.] Lucror, aris. Cic. 3 Offic. Vt locupletes suum perdant, debitores lucrentur alienum. 2. Lucrifacio, cit. Var. l 3. c 4. Lucrifecerunt hoc nomen turdi. 3 Lucrum facere. Plaut. in Perf Nunc rem narrauero, vnde tu pergrande lucrum facias. 4 Quæstum facere. Plaut in Capt. Ægrè est mihi hunc facere quæstum carcearium. 5. Compendi facio, cis. l. 4. in Perf. Ego hodie compendifeci duos panes in dies. 6. Compendium facere. Cic. pro Rosc. com. Me vis peierare, vt paululum tu compendij facias.

Guadagnarsi alcuno, cioè farlo beneuolo, & amico] Aliquem sibi adiungere. Cic. l. 13. ep. 51. Virum bonum, tuaque gratissimum feceris.

Guadagnetto, dimin. guadagno piccolo.] Lucellum, li, n g. 1. b. Cic. 5 Ver Cuius est, Aproniarum lucellum 2 Quæsticulus, li, m g. 1 l. 2 & 3. b Sypont. in Mart. A quæstus diminutiuum fit quæsticulus, quod significat lucellum, hoc est paruum lucrum.

Guadagno, acquisto, ò auanzo.] Lucrum, cri, n g. Var 4 de Ling Lucrum à luendo, si amplius ex eo luerit, quam quanti esset cœptum. 2. Quæstus, tus, masc. gen. Cic in Offic. Habere Rempub. quæstui turpe est. 3. Compendium, dij, n g. Auct. ad Her. l. 4. Duæ res sunt quæ possunt homines ad turpe compendium commouere, inopia, & auaritia.

Cosa di guadagno.] Lucrosus, sa, sum. Plin. l. 18 c. 22. 2. Quæstuosus, sa, sum. Cic 4 Ver. Res calamitosa Heraclio, quæstuosa Verri, turpis Syracusanis, miseranda omnibus videbatur. 3 Compendiosus, sa, sum. Colum lib 1. Quod per partes nonnunquam damnosum est, in summa tamen fit compendiosum.

Auido di guadagno.] Quæstuosus, sa, sum. Cic. in Parad Venio iam ad sumptuosos, relinquo istum quæstuosum. 2. Lucrosus, sa, sum.

Homo dedito al guadagno.] Lucrio nis, m. gen. Pomp Fest. lib 3 Cerundique cupientem, quasi cerdona, quem nos quoque luctionem vocamus.

Con guadagno grandissimo.] Quæstuosissimè. Sen. de beneficijs l 4.

Guadagno abietto, e vile] Quæstus illiberalis, & sordibus. Cic. in Offic. Mercenariorum omnium quæstus illiberales, & sordidi sunt.

Guadare, e guazzare, passare à guazzo, e si dice di chi senza nauilio à piè, ò à cauallo passa qualche fiume, ò luogo simile] Vado, vadas, 1. b. 2. Vado transire. 3. Vado flumen transire. Cæs 7. Bel Gal. Liger ex niuibus creuerat, vt omninò vado transiri non posse videretur. 2. Traijcio, cis, 1. l. 3. b. Var l. 2 c 7. Equi boni Futuri signum est, si cum flumen traijciendum est gregi in primis prægreditur, nec respectat alios. Dicitur etiam transnaro, tas, 1. b. Liu. 1. Bel. Pun 3. Supero, ras. Curt. l 3.

Guado, guazzo, e vado luogo nel fiume, doue si passa senza nauilio.] Vadum, di, 1 b. n. gen. Liu. l 3 Romani neque vllam facultatem habebant nauium, neque locorum vada, portus, & insulas nouerant.

Guado, herba, con la quale si tengono i panni in azurro, per fondamento, e stabilità del nero, & alcuni altri colori.] Glastum, li, n. g. Plin. l. 22. c. 1. Simile plantagini glastum in Gallia vocatur: quo Britannorum coniugra, nurusque oblitæ, quibusdam in sacris incedunt, Aethiopum colorem imitantes.

Guado domestico.] Glastum satiuum. Diosc. lib. 2. cap. 180. Satiuum glastum, quo infectores lanarum vtuntor.

Guado saluatico.] Glastum syluestre. Dioscor. lib. 2. cap. 180. Syluestre glastum satiuo simile est: folia feret maiora.

Guadoso, pieno di guadi riferito à fiume, ò mare.] Vadosus, sa, sum. Cæs. 1. Bel. Ciu. His locis vadosum mare erat.

Guai, sciagure.] Ærumnæ, narum, f. g & n. plur.

Guai à me, à te, &c.] Væ mihi, væ tibi, &c.

Guaina fodero di spade, coltelli, e simili.] Vagina, næ, f g 1. & 2 l. Cic de Nat Scitè aiebat Chrysippus, vt clypei causa inuolucrum, vaginam autem gladij, si præter mundum, cetera nomina aliorum causa esse generata. 2. Theca, æ, vel xithotheca, cæ, fœm gen Græc. apud Hesychium.

Guainetta, diminut guaina piccola.] Vaginula, læ, f gen Ex Plin.

Gualdrappa, quel panno, ò drappo, che cuopre la sella del cauallo.] Instratum, ti, n g Cato. c 10. 2. Vestis stragula, Liu. 3. Dorsale, lis, n. g. Iul. Capitol. In Galieno processerunt centeni albi boues dorsualibus sericis discoloribus perfulgentes

Guancia.] Gena, næ, f. g 1 b. Plin l. 22. c. 37.

Guanciale, Sen. origliere, Fior. dicesi anco plumaccio, ancorche più piccolo del capezzale, doue si posa il capo.] Puluinar, ris, n. g. 1. & 2 l. Var. 4. de ling. Puluinar, vel à plumis vel à pellulis declinarunt. 2 Puluinus, ni, m g & 2. l. Sipont. in Mart. Puluinum existimans dictum, quasi pluminum. Plin. l 28. c. 19. Magi felle capræ scarificatæ sub puluino posito, somnum allici dicunt.

Fatto à guisa di guanciale, cioè morbido, e conuesso.] Puluinatus, ta, tum, 3. l. Plin.

Guancialetto, ò cuscinetto.] Puluinulus, li, m. g 2. Puluillus, li, m. g. Hor. Epod. od. 8. Quid? quod libelli Stoici inter sericos iacere puluillos amant.

Guanciata, vedi Schiaffo.

Dar guanciate.] Depalmare aliquem. Gell. lib. 20. cap. 1.

Guantaio, facitor di guanti.] Chirothecarum artifex, vel opifex.

Guanto, coperta, ò veste della mano.] Chirotheca, cæ, f g. 3. l Matth. in Diosc. l. 4. c 154 Odoratissima vnguenta Ex Moscho, zibetto, & ambaro chirothecis illinendis comparantur. 2. Manica, cæ, f. g. Plin. l. 19. c. 2. 3. Manus theca. Ex Cic. 6. Ver. & Var de Re rust. l. 1. cap. 48. 4. Manus tegmen Ex Colum. l. 1. c 8.

Guanti d'ambra, ò di muschio.] Chirothecæ ambaro, vel moscho imbutæ. 2. Manicæ ambaro, vel moscho illitæ. Ex Matth. in Diosc. l. 1. c. 35. Vnguentarij moscho, & ambaro illinunt chirothecas.

Guanti da caualcare, ò da viaggio.] Chirothecæ, vel manicæ viatoriæ.

Guanti profumati.] Chirothecæ odoratæ, vel vnguentatæ. Ex Catullo & alijs.

Chi porta guanti] Chirothecatus, ta, tum.

Guardacorpo, Fior. quegli che assiste alla guardia d'vna persona] Stipator, ris, 1. & 2. l. 3 b. in rect & l in obl. Cic. 2. Off. Alexander Pheræus ex epulis in cubiculum veniens, præmittebat de stipatoribus suis, qui perscrutarentur arculas muliebres, & ne quod in vestimentis occultaretur telum exquirerent. 2. Corporis stipator Ex Cic. pro leg Agr. Ianitores ex equestri loco ducentos in annos singulos, stipatores corporis constituit. 3. Corporis custos. Pomp. Fest. Stipatores, corporis custodes sunt, quos antiqui latrones vocabant: stipari enim ferro circundant corpora regum. 4. Somatophylax, cis, 1. l. 2 3. 4. b. Græc

Vfficio, & attione di guardacorpo.] Stipatio, nis, f. gen. 1. 2. l. 3. b. Cic. pro Syl. Eius aspectus, concursatio, stipatio, greges hominum perditorum metum nobis seditionemque afferebant.

Guardare mirare e sguardare, cioè dirizzare la vista nell'oggetto per vedere.] Aspicio, cis, 1. l. 2. 3 b. Virg. 2. Video, es 2. b. 3. Cerno, is. Cic Off 4 Intueor, eris, 3 b. in e. pers. sed l. in alijs intuitus sum Sal. in Iug Præclaris viris, cum maiorum imagines intuentur, animus ad virtutem accenditur. 5. Obtuor, eris, obtutus sum. Plaut. in Bach. Num qui nummi exciderunt tibi quod sic terram obtueris?

Guardar souente, ò spesso.] Inspecto, vel Aspecto, as, 1. 2. l. Ter. in Eun. act. 3. sc. 5. Quid me aspectas?

Guardare altroue, in altra parte, ò luogo.] Alio spectare. Quintil. lib. 5. c. 10. Etiamsi alio spectent artifices, manus

tamen

tamen ipsa consuetudine ad graues, acutos, mediosque sonos fertur.

Guarda ben bene.] Perspicio, cis. Cæs. 1. Bel. Liu. 2. Perspicere etiam, atque etiam. Cic. pro Syl 3. Perspicere optimè. Cic. l. 2. ep. 7. 4 Perspicere funditus. Lucret. lib. 1.

Guardar fisso, ò fissamente & attentamente] Immobilibus oculis contueri. Plin l. 7. c. 3 Indorum philosophos legimus, quos Gymnosophistas vocant, ab exortu ad occasum perstare contuentes solem immobilibus oculis. 2. Immoto lumine intueri, Ex Plin. & Cic 3 Acriter intueri. Cic 1. Tusc.

Il guardar fisso.] Immobilis. Obtutus, us, a. l. m. g. Ex Cic. 3. de Or. & Plin. l 7. 2. Intuitus immotus. Ex Plin. L. 16. c. 16. & l. 8. c. 16.

Guardar alcuno con buon occhio, con buona cera ò con volto lieto.] Libenter aliquem videre. Cic. ad Att. lib. 3. Chrysippum libenter vidi, & in honore habui. 2. Aequis oculis aspicere. 3. Vultu placido videre, vel intueri. Tibul. l 3. el. 4. 4. Aequo animo aliquem videre. Ex Cic. 3. de Fin. Quis animo æquo videt eum quem impunè, ac flagitio è putet viuere.

Guardar à trauerso.] Limis oculis aspicere. Plaut. in Mil. Aspice limis oculis, ne ille nos se videre sentiat.

Guardar dentro.] Inspicio, cis. Plaut. Menech. Marsupium inspice. 2. Introspicio, cis. Cic. 2. de Diuinat.

Guardar ben dentro.] Penitus inspicere. 2. Penitus introspicere. Cic. pro Sylla Antonij mentem penitus introspicite.

Il guardar dentro.] Inspectio, nis, fœmin. gen. Colum. lib. 1. cap. 4.

Colui, che guarda dentro.] Inspector, oris, m. gen. Plin. l. 37 c. 7.

Guardar à drittura, ò per dritto.] Ex aduerso cernere. Plin. lib. 8. cap. 23. Natura hebetes oculos aspidi dedit; eosque non in fronte ex aduerso cernere, sed in temporibus.

Guardare à drittura.] In rectum aspicere. Ex Plin. lib. 11. c. 37.

Guardar in giù, e giuso.] Despicio, cis. Cic. de Arusp. Tollam altius tectum non vt ego te despiciam, sed &c. Plaut. in Mil. Ego despexi ad te per impluuium. Col. l. 4. cap 26. Palmæ in terram despiciunt. 2. Deorsum spectare. Col.

Guardar spesso in giù.] Despecto, as. Liu. 7. Belli Maced.

Guardar inanzi.] Prospicio, cis. Quint. l. 5. cap. 1. Ad agentem ex turba prospexit.

Guardar spesso inanzi.] Prospecto, tas. Liu. 4. Bel. Pun.

Guardar in quà e'n là.] Huc atque illuc intueri. Cic. 2. de Orat Erectus, & celsus huc, atque illuc intuetur.

Guardar adietro.] Respicio, cis, 3. l. 2. & 3. b. Plin. lib. 8. c. 22. Lupo ceruario quamuis io fame mandenti, si respexerit, obliuionem cibi subrepere aiunt.

Guardar addietro spesso.] Respecto, as, 1. & 2. l. Plaut. Menæch. Ne te vxor sequatur, respectas identidem.

Guardare insieme.] Conspicio, spicis, 2. b. Cic. 2. de Nat. Conspicior, aris, 2 b. Cæs. 2. Bel. Ciu.

Guardar intorno.] Circumaspicio, cis Plin. lib. 8. c. 33. Chameleon nunquam oculos operit: nec pupillæ motu, sed totius oculi versatione circumaspicit. 2. Circumaspicio, is. Col.

Guardar spesso intorno.] Circumspecto, as, aui, atum. Cic. 2. de Nat.

Guardar con mal occhio, guardar storto, e segno di maleuolenza.] Iratis, vel limis oculis intueri. Plin. lib. 8. cap. 16. Leones dolis carent, & suspicione, nec limis intuentur oculis, aspicique simili non volunt. 2. Limis aspicere. Ter. Eun. act. 3. sc. 5. Vbi sic ait. Ego limis aspecto.

Guardar in sù, ò suso.] Suspicio, cis. Cic. de Arusp. resp. Quis est tam vecors qui cum suspexerit in Cœlum, Deos esse non sentiat. 2 Sursum spectare. Cic. 2. de Nat. & Colum. l. 12 c. 16.

Guardar spesso in sù.] Suspecto, tas, taui, tatum. Plin. 18 c. 16.

Guardar à trauerso, e proprio de' grandi.] In obliquum aspicere. Plin. lib. 11. cap. 37. Cancri in obliquum aspiciunt.

Guardare, custodire, cioè conseruare.] Custodio, dis, 2. a. l. 2. Conseruo, uas.

Guardarobba, stanza doue si conseruano i vestimenti.] Vestiarium, rij, n g 3. l Plin. l. 15. c 8.

Guardarobba di biancheria.] Linterium, rij, neut. gen. E e Vlpian. in Capt. de Lin. 2. Vestiarium lineum Ex Plio.

Guardarobba, custode di vesti, e simili.] Vestiarius, vestiarij, m. g. Ex Vlp.

Guardarsi, cioè astenersi, ò difendersi da cosa nociua.] Caueo, ues, caui, cautum, cum accus. puro, vel Ablat. & præpos. à vel ab. 1. b. Cic. 1. Off Adolescentes cum relaxare animos, & dare se iucunditati volent, caueant intemperantiam.

Guardarsi l'vn l'altro od'insieme.] Inter sese contueri, vel spectare. Plin. l. 8. c. 50. Capræ in occasum decliui sole non contuentur inter se, sed aduersæ iacent.

Guardarsi di non litigare.] Litibus se abstinere.

Guardarsi di non dir male.] Abstinere maledicto.

Guardarsi di non mangiare, dormire, &c.] Abstinere à cibo, somno &c.

Guardato, e custodito.] Custoditus, ta, tum, 1. 2, & 3. l.

Non guardato, non custodito.] Incustoditus, ta, tum. Ouid. 3. Trist Incustoditæ diripiuntur opes.

Guardia, e custodia il custodire, ò guardare.] Custodia, æ, 1. & 2. l. 3. b. Pomp. Fest. lib. 3. Custodebam dicebant antiqui, quam nunc dicimus custodiam.

Guardiana, e guardatrice, colei, che guarda, ò custodisce.] Custos, dis, f. g. 1 & 2. l. Cic. in Part. Custos, virtutum omnium verecundia est.

Guardiano, e guardatore. Sen. custode, Fior. anche custodio, colui che guarda, ò custodisce.] Custos, dis, m g. & 2. l. Cic. 2. Phil. Qui multorum custodem se profitetur, eum sapientes sui primum capitis aiunt custodem esse oportere.

Guardiofante, veste donnesca ritonda, e spatiosa.] Cyclas, dis, f g. 1 com. 2. b. Græc. Amalth. Onom vbi sic habetur. Cyclas vestis est fœminea rotunda, tenuissima, & spatiosa.

Vestito di guardinfante.] Cycladatus, a, um, 1. com. 2. b. 3. l. Suet. in Calig. c. 25.

Guardie, soldati che fanno la guardia.] Excubiæ, arum, fœm. gen. & num. plur. 2. b. 2. Custodiæ, arum, f. gen. 2. l.

Far le guardie.] Excubias agere. 2. Vigilias agere. 3. Præsidia agitare. Sall. in Iugur. Cohortes cum omni equitatu præsidium agitabant. 4. Vigilias habere. Id. Sal.

Mettere le guardie.] Ponere, disponere, vel distribuere vigilias.

Guardo, e sguardo, il guardare, ò sguardare.] Aspectus, tus, m. g. Cic 2. de Nat. Lubricos oculos fecit, & mobiles, vt & declinarent si quid noceret, & aspectum quo vellent, facilè conuerterent. 2 Contuitus, tus, m. g. Plin. lib. 11. cap. 37. Oculi contuitu multiformes. 3. Intuitus, tus, m g. 3. b. Plin. lib. 16. cap 10. Abies hilariore intuitu. 4 Obtutus, tus, m. g. 2. l. Virg 1. Aen Dum stupet, obtutuque hæret defixus in vno 5 Oculorum contuitus, vel obtutus. Cic. 2. Diuin. Et nauigantibus moueri videntur ea, quæ stant, & quodam obtutu oculorum, duo pro vno lucernæ lumina.

Guarire sanare, e risanare, vedi Sanare.

Guarnello veste di tela da donna.] Tunica, cæ, fœm. gen. 1 b.

Guarnigione, e guarnitione. Sen. guarnigione, Fior. cioè presidio ò guardia di soldati.] Præsidium, dij, n. g. 2. b. 2. Milites præsidiarij.

Guarnire, per fortificare, vedi Fortificare.

Guarnire per ornare, vedi Ornare.

Guastare, far deteriore.] Corrumpo, pis. Plin. l. 36. cap. 11. Hæc pictura in nauibus nec sole, nec sale, ventisque corrumpitur. 2 Deprauo, as, a. l Cic. Att. l. 10 Filius videlicet indulgentia nostra deprauatus. 3. Vitiosum facere. Cic. 3. Phil. Collega ipse ementitis auspicijs vitiosum fecerat. 4. Vitio, as, 1 b.

Guastare, disfar il fatto, vedi sfare.

Guastarsi, putrefarsi, vedi Marcirsi.

Guasto cioè fracido, vedi Marcio.

Guasto terra nel regno di Napoli.] Histonium, nij, n. g.

Guatto, cioè chinato, vedi Quatto.

Guazza, vedi Rugiada.

Guazzetto, ò intingolo.] Intinctus, tus, m. g. Plin. l. 20. cap. 9. Ex intinctu brassica sumenda est.

Guazzo, vedi guado.

Passar à guazzo, vedi Guadare.

Gubbino nome geot. & poss. di Gubbio.] Engubinus, na, num, 1. & 3. l. a b. Turs Laur. Hist. l. 5. c 14 Episcopus Eugubinus laminam argenteam cum effigie sua supplicè Lauretanæ Virgini, consecrauit. 2 Iguuinus, na, num, 1. & 3. l. a. b. Cæs. 1. Bel Ciuil. 3. Iguinus, a, um 4. Inginus, a, um. Ex Plin. apud Phil. Cluer Ital. ant. l. 2. c. 7. qui sic ait: Apud Plin. l. 3. c. 14. varijs in exemplaribus Inguini, & Inguini pro Inguuini, habetur.

Gubbio, Augubio, & Eugubin, chiarissimo già municipio di Romani, al presente nobilissima, Città d'Italia nell' Vmbria da oratori, poeti, Storici, e Cosmografi celebrata donde son venuti à luce molti grand'huomini per arme, dottrina, e gouerno.] Eugubium, bij, neut. gen. 1. l. a. & 5. b Io. Ant. Mag. Geogr. Eugubium ciuitas ex Vmbriæ admodum frequens, industrijs ornata ciuibus, campestri pariter agro fertili, &c. 2. Iguuium, uij, neut. gen. 1. l. Cæs. 1. Bel, Ciuil. Ex Phil. Cluer. Ital. ant. lib 2. cap. 7. Curio summa omnium voluntate Iguuium recipit. 3. Iguuium, uij, 1. l. 2. & 3 b. Abr. Ort. Thes. Geogr. Iguuini populi dicuntur. Plinio, quorum locus à Ptolemæo Ituuium dicitur.

Guercietto, dimin. alquanto guercio.] Pætus, ti. Plin. lib. 11. c. 37. Vni animalium homini deprauantur oculi, vnde cognomina straborum, & pætorum. 2. Pætulus, li, vel strabunculus, li. Ex Cic. ad Att. l. 13.

Guercio, quegliche hà gl'occhi guerci.] Strabo, nis Plin. l. 11. c. 37. 1. b. 2. Strabus, bi, 1. b. Græcs. 3. Pætus, ti.

Guerra.] Bellum, li, n gen Pomp. Fest. l a Bellum à belluis dicitur, quia belluarum sit perniciosa disentio. 2. Martium certamen. Val. Max.

Guerra Ciuile, ò domestica.] Bellum Ciuile. 2. Bellum intestinum. 3. Bellum domesticum.

Guerra intimata.] Bellum denunciatum, vel indictum.

Muouer guerra ad alcuno.] Alicui bellum, vel arma inferre. Cic. ep. ad Octau.

Guerra nauale.] Bellum classicum. Propert. l. 20. el. 1. 2. Bellum maritimum.

Arte di guerra.] Bellica disciplina 2. Res bellica. 3. Res militaris. 4. Ratio militaris.

Guerreggiare, far guerra.] Bellum agere. Mela. l. 1. c. 6. Gens vsque eo armorum, pugnæq; amans, vt aliena etiam bella mercede agerent. 2. Bellare. Cic. 3. Belligerare. Plaut.

Guerriera, e guerreggiatrice, colei, che guerreggia.] Bellatrix, cis. 2. Pugnatrix, cis.

Guerriero, e guerreggiatore, colui che guereggia.] Bellator, ris 2. l Cic. 2. Pugnator, ris, 2. l.

Gufo, vedi Carbagianni.

Guglia & agugha traue di pietra consagrata al sole, quale è di forma, e figura piramidale.] Obeliscos, sci, m. g. 1. & 2. b. Plin. l. 36. c 8. Trabes ex lapide Syenite fecere Reges quodam certamine, obeliscos vocantes, solis numini sacratos.

Guglia di S Gio. Laterano.] Obeliscus, Lateranus, vel Lateranensis, Ex Plin. l. 36. & Maff. in Ignat. l. 3.

Guglia di S. Maria Maggiore.] Obeliscus Exquilinus, vel Exquilius, Ex Plin. Cic. & Ouid.

Guglia di S. Pietro.] Obeliscus Vaticanus, Ex Plin.

Guglia del Popolo.] Obliscus flaminius, vel flumentanus, Ex Cic.

Guglia d'vn pezzo, cioè d'vna sol pietra.] Obeliscus monolithus, 3. b. Ex Græcis. 2. b. Obeliscus integer, vel solidus, Ex Plin.

Guglia di pezzi, ò di più pezzi.] Obeliscus pactilis, vel compactilis, Ex Plin. l 21. c. 3.

Guida, e scorta; guidatore, conducitore, e menatore, colui che guida, scorge, conduce, ò mena.] Dux, cis, masc. g. 2. l. in rect. & b. in obliq Sen. lib. 6. ep. 1. Cæci ducem quærunt, nos sine duce erramus. 2 Ductor, oris, m. g. 1. l. a b. in rect & l in obliq. Cic 3 Perductor, oris, masc. gen. 1. & 2. l. 3. b. in rect. & l. in obliq Plaut. Most. Te apage istum perductorem non placet. 4. Ductor itineris. Liu. 1. ab Vrb.

Guida, cioè l'atto di guidare.] Ductus, ductus, m. g. Liu. 4. ab Vrbe. Fabij ducto nihil dignum memoratu actum. 2. Ducatus, tus, m. g. 1. b. 2. l. Suet. in Tiber.

Guidare, ò scorgere, far la guida, ò scorta, cioè condurre vno andando auanti, per mostrar il camino.] Duco, cis, 1. l 2. Ducem se præbere, alicui, Ex Plin.

Goiderdone, vedi Premio.

Guinzaglio. Fior. lascio, Sen. lasso: striscio disouato, ò altro, che s'adopra per condur il cane in caccia.] Copula, læ, 1. l a b.

Guisa, cioè maniera, vedi maniera.

A guisa.] Instar cum genit.

Guizzare, muouersi, ò scherzare come fanno i pesci.] Lasciuio, uis. Plin lib 18. cap. 35 Delphini tranquillo mari lasciuientes efflatum, ex qua Veniunt parte præsagiunt. 2. Ludo, dis, 1. l. Ex Ter. in Adel. qui sic ait. Congrum istum maximum in aqua sinito ludere paulisper. 3. Exulto, as, 1. 2. l Ex Plin. l. 18. qui sic ait, Pecora exultantia.

Gusciétto, dimin. guscio, ò scorza piccola.] Calyculus, li, m. g 1. l. & 2. 3. b. Plin. l. 16. c. 44. & l. 20. c. 19. Cuius est; Calyculo inflexo, vt cornicula.

Guscio, inteso di legume.] Folliculus, culi, m. g.

Guscio, scorza ò coccia come di noce, castagna, lumaca, & vuouo, e simili] Calix, licis, m. gen. 1. b. 2. l. in rect. & b. in obl. Plin. l. 28. cap. 1. Huc pertinet ouorum, vt exorbuerit, quisque calyces, cochlearumque protinus frangi, aut eosdem cochlearibus perforari. 2. Putamen, inis. n. g 1. 3. b. 2. l. Plin. l. 15 c. 28. Putamine clauduntur nuces, cortio castaneæ. 3. Cortex, cis, 2. l. in rect & b. in obl.

Guscio di lumaca.] Cochleæ calix. Plin. l. 26. c. 2.

Guscio molle, ò tenero della noce.] Calyx puluinatus. Plin. l. 15. c 22. Nucibus honor naturæ peculiaris, gemino protectis operimento, puluinati primum calycis, mox lignei putaminis.

Guscio cominciato; come quello dell'e ghiande.] Calyx inchoatus, Ex Plin. l 15 c. 23. qui sic ait. Armatum castaneis echynato calyce vallum, quod inchoatum glandibus.

Guscio d'ouo.] Oui putamen. Plin. l. 29. c. 3. 2. Oui calix, Plin l. 26. c. 2. 3. Testa, testæ f. g. Plaut.

Guscio spinoso, qual'è della castagna, e del cerro.] Calyx echinatus. Plin. lib. 16. c. 6. 2. Echinus, ni, m. g. 2. l. Plin.

Gustare, vedi Assagiare.

Cosa che non si può gustare.] Ingustabilis, & hoc le. Plin. l. 16. c. 26.

Gusteuole, e gustoso, aggett. che piace al gusto.] Delectabilis, & hoc le, 2. 2. & 3. l. 1. b. Ex Corn. Tacit l 12. Infusum delectabili cibo boletorum venenum. 2. Iucundus, da, dum, 1. & 2. l. Ex Cic. Tusc. Nihil visum est illo pane iucundius. 3 Gratus, ta, tum, 1. l. Ex Plin. l. 10 c. 43 Auis croceo tinctu, cibus gratissima. 4 Suauis, & hoc, ue. Ex Cic. 2. De fin. 3. Voluptabilis, bile, 1. 4. b. 2. 3 l Plaut. in Epid. Voluptabilem mihi tuo aduentu attulisti Nuntium 5. Voluptarius, a, um, 1. & 4. b. 2. & 3 l. Plaut. in Pœn. Cuius est; Locum voluptarium. 6. Voluptuolus, a, um, 4. l. Plin. in Epist.

Gusto, vno de' cinque sentimenti, che giudica de' sapori.] Gustatus, tus, m. g. 2 l. Cic. 2. de Nat. Gustatus, qui sentire eorum, quibus vescimur, genera debet, habitat in ea parte oris, qua esculentis, & poculentis iter natura patefacit. 2. Gustus, tus, m. g Gel. l. 18. cap. 2. Quinque sunt hominum sensus, Gustus, Tactus, Odoratus, Visus, Auditus. 3. Cibi sensus Plin. l 9. c. 30 Carent conchæ visu, omnique sensu alio quam cibi, & periculi. 4 Gustandi sensus. Ex Cic. de Somn. Cuius est: Audiendi sensus. 5. Gustus, vel gustatus sensus. Gell. l. 7. cap 6. Quædam animalium alia, alio sensu carent, & aut cæca gignuntur, aut inodora, inauritaue,

nullum autem gigni animal Aristoteles dicit, quod aut gustus sensu careat, aut tactus.
Gusto per piacere, ò diletto, vedi Diletto.
Far ogni cosa per gusto suo.] Omnia voluptate sua metiri. Cic. l. 7. ep. 12. Commune nihil potest esse apud eos, qui omnia voluptate sua metiuntur.
Dar gusto.] Voluptatem mouere cum dat. pers. Cic. in Part.
Gustoso, vedi Gusteuole.

H A



Abile, addiett. atto, idoneo sufficiente.] Habilis, & hoc, le, 1. & 2. b. Cic. de Or. Sunt quidam ita naturæ muneris habiles, vt non nati, sed ab aliquo Deo ficti esse videantur. 2. Idoneus, a, um, 1. b. 2. l. Cic. l. 6. epist. 19. Maculæ salernum mihi semper idoneum visum est diuersorio. 3. Aptus, ta, tum. Cels. l. 2. c. 12. 4. Accommodatus, data, datum, 3. b. Cic. de Sen. 5. Appositus, ta, tum.
Habilmente, idoneamente, auuerb. con habilità.] Habiliter. Iur. Consf. 2. Idoneè. 3 Aptè. 4 Appositè. 5. Accommodatè.
Habilità, dispositione, od attitudine.] Facultas, atis, f. g. 1. b. 2. l. Cic. 1. de Leg. Infantes à mutis nutricibus iussu regum in solitudine educati, etiamsi verba quædam emisisse traduntur, tamen loquendi facultate caruerunt. 2. Facultas, tis, f. g.
Habilità, ò talenti naturali dell'animo.] Ab natura data animo commoda 2. Naturæ munera. Cic. de Or.
Habilità, ò talenti mentali.] Animi dotes. Suet. in Tit. cap. 3.
Habilità, ò talenti corporali.] Corporis dotes. Suet. in Tit. c. 3.
Habilità di dire, ò fare qualche cosa all'improuiso.] Dicendi, vel agendi extemporalitas. Ex Suet. in Tito. cap. 3. Latinæ, græcæque linguæ, vel in orando, vel infingendis poematibus promptus, & facilis ad extemporalitatem vsque.
Habilitare far habile.] Habilem facere. Ex Cic. 2. Philip. 2. Idoneum facere. Ex Plaut. in Amp. 3. Facultatem dare. Cic. 1 de Fin. 4 Facultatem facere. Cic. 4 Ver.
Habitabile, & hab teuole, che si può habitare.] Habitabilis, & hoc le, 1. 2. 4 b. & 3. l. Cic. s. Tusc. Terræ totius sunt & habitabiles regiones, & rursum omni cultu propter vim frigoris, aut caloris vacantes.
Habitacolo, habitaggio, & habitamento, vedi Habitatione.
Habitante, partic. che habita.] Habitans, ntis, om. g. 1 2. b. Pomp. Mel. Oppidum est secundum amnem, valetudine habitantium infame.
Habitare, stanziare, star in vn luogo alla longa.] Habito, tas, aui, atum, 1. 2. b. Cic. 6. Ver. Diodorus Melitensis lilybæi multos iam annos habitat, homo & domi nobilis, & apud eos, quò se contulit propter virtutem splendidus, & gratiosus. Virg. Ecl. 2. Quem fugis ah demens? habitarunt Dij quoque syluas. 2. Colo, colis, 1. b. Cic. l. 2. epist. 12 Vrbem mi Rufe cole, & in ista luce viue. 3. Habeo, bes, 1. b. Cic. pro Q. Rosc. Qui in Salentinis, aut in Bruttijs habent, vix ter in anno audire Nuntium possunt.
Habitare appresso.] Accolo, lis, 2. b. Plin. l. 6. c. 26. Persæ rubrum mare semper accoluere: propter quod is sinus Persicus vocatur.
Habitare in vno luogo.] Inhabito, tas. Plin. lib. 11. cap. 37. Profectò in oculis animus inhabitat. 2. Incolo, lis, 2. b. Cic. 2 de Nat. Acutiora ingenia sunt eorum, qui terras incolunt eas, in quibus aer sit purus, ac tenuis quam illorum, qui vtuntur crasso cœlo, atque concreto.
Habitare intorno.] Circumcolo, lis, 3. b. Liu. 1. Bel. Mac. Timor omnes qui circumcolunt Boeben paludem, relictis vrbibus, montes coegit petere.
Habitare alla grande.] Habitare magnificè. Cic. pro Dom.
Habitare commodamente.] Habitare benè. Corn. Nep. in Att. 2 Habitare rectè Cato de Re rust. cap. 4. Ruri si rectè habitaueris, libentius, & sæpius venies.
Habitare con qualch'vno, ouero in casa di qualch'vno.] Habitare cum aliquo, vel apud aliquem. Cic. 4. Acad. Diodorum à puero audiui, qui mecum viuit tot annos, & habitat apud me.
Habitare largo.] Habitare laxè. Cic. pro Dom.
Habitare stretto.] Habitare angustè. Cic. de Som. Scip.
Habitare di sopra, ouero in luogo alto.] Colere sursum. Var. de Re rust. l. 1. c. 6.
Habitare di sotto, ouer'in luogo basso.] Colere, deorsum. Var. de Re rust. l. 1. c. 6. Qui colunt deorsum magis æstate laborant, qui sursum magis hyeme.
Da habitare, ouero da habitarsi partic.] Habitandus, da, dum, 1. 2. b. Plaud. Ex Ouid. Cesserunt nitidis habitandæ piscibus vndæ.
Habitarsi, ò esser habitato.] Habitor, aris, 1 & 2. b. Cic. 2. Acad. Habitari ait Xenophanes in Luna, eamque esse terram multarum vrbium, & montium.
Habitatione, habitacolo, habitamento, Fior. anche habitaggio, stanza, ò luogo da habitare.] Habitatio, nis, fœmin. gen. 1. 2. b. & 3. l. Colum. lib. 1. cap. 6. Villico iuxta ianuam fiat habitatio, vt intrantium, exeuntiumque conspectum habeat. Procuratori supra ianuam ob easdem causas, & is tamen villicum obseruet ex vicino. 2. Domicilium, ij, neut. gen. 1. 2. 3. b. Nicol. Perot. & domo dicitur domicilium, quod habitationem longi temporis significat. 3. Sedes, sedis, fœmin. gen. & 1. l.
Habitatione ariosa, ò luminosa.] Domicilium illustre. Cic. 2 de Nat.
Habitatione di Signore, ò padrone.] Habitatio dominica Colum. l. 9 Proœm. Mos antiquus lepusculis, capreisque, ac similibus feris iuxta villam plerumque subiecta dominicis habitationibus ponebat viuaria, vt ea conspectu suo &c.
Habitatione di sopra.] Habitatio supera. Ex Col. lib. 1. & Cic. 1. Tusc.
Habitatione di sotto.] Habitatio infera. Ex Col. l. 1. & Cic. 1. Tusc.
Habitato, partic.] Habitatus, ta, tum, 1. 2. b. Virg. 3. Georg. 2. Cultus, ta, tum. Ex Cic.
Habitatore, colui, che habita.] Habitator, oris, masc. gen. 1 2. b. & 3. l. Cic ad Q. Fr. lib. 2. epist. 3 Domum tuam in carinis mundi habitatores Lamiæ conduxerunt. 2 Cultor, oris, masc. gen. 2. b. in rect. 1. in obliq. Nicol. Perott. Colimus domum, hoc est habitamus, hinc cultores, habitatores.
Habitator in terra, ò paese forestiere.] Incola, læ, 1. b. Cic.
Habitator del Cielo.] Cælicola, læ, c. gen. 1. l. 2. 3 b. Virg. 6. Aen. Omnes cælicolæ, omnes supera astra tenentes. 2. Cœli cultor. Ex Cic. 2. de Nat.
Habitator di Castello.] Castellanus, laoa, lanum, 3. l. Liu.
Habitatori del Cielo.] Cælicolæ, larum, 3. b. in rect. 4 l. in obliq. 2. Cælites, tum. 2. b. Cic. 3. Superi, superorum, Virg.
Habito, cioè qualità con vso frequente cagionata.] Consuetudo, dinis, fœmin. gen. 1. 3. & 4 l. 2. b. 5. com. in rect. & b. in obliq. Cic. de Inuent. vetus consuetudo naturæ vim obtinet. 2. Habitus, tus, masc. gen. 1. & 2. b. Cic. 2. de Inuent. Habitus in aliqua perfecta & constanti animi, aut corporis absolutione consistit, quo in genere est virtus, scientia, & quæ contraria sunt.
Habito buono.] Consuetudo pura, & incorrupta. Cic. de Clar. Cæsar autem ratione adhibens consuetudinem vitiosam, & corruptam, pura & incorrupta consuetudine emendat.
Habito cattiuo.] Consuetudo vitiosa, & corrupta. Cic. de Clar. Orat. loco iam citato.
Habito, cioè vestito, ò vestimento.] Habitus, tus, masc. gen. 1. & 2. b. Quintil. lib. 10. Habitus triumphalis quo

Iis quo nihil cogitari potest augustius fœminas non decet.

L'habito non fa'l Monaco, Prouerbio, che per lo più si vsa metaforicamente.] Cithara ci haraedum non facit. Ex Var.l.2. c.1. Qui sic ait: Non omnes, qui habent citharam sunt citharaedi.

Habitua'e, addiett. di habito.] Hecticus, ca, cum, 1.l.2.b. apud Graec.

Habitualmente, auuerb. con habito.] Hecticè, 1.& 3.l. 2 b. Graec. apud Plat in Tim.2. Hectico ritu, vel more. Ex Plat. in Tim.& Cic. 3 Verr. 3 Hecticum in morem. Ex T. Liu 1 Bel. Maced & Virg. 8. Aen.

Habituare, far l habito io che che sia.] Consuetudinem facere. Quint. lib. 1. cap. 3 Nec me offenderit lusus in pueris, est & hoc signum alacritatis, modus tamen sit remissionibus ne aut odium studiorum faciant negatę, aut otij consuetudinem nimiæ. 2 Consuetudinem efficere. Ex Cic. 5. de Fin Qui sic ait. Voluptarij consuetudinem dicunt quasi alteram naturam efficere.

Habitato, inteso di cosa.] Hecticè conceptus, vel contractus, ta, tum Ex Plat. in Tim.& Cic. 3 de Leg.

Habituato, inteso di persona.] Hecticè imbutus, ta, tum. cum ablat. Ex Plat. in Tim.& Quint. lib 1.c.1. Cuius est: Vitio imbutus.

Habitudine, cioè dispositione complessione, ò stato del corpo.] Habitudo, habitudinis, fœmin. gen. Auct. ad Heren lib.4. Corporis bonam habitudinem tumor imitatur 2. Habitus, tus, om. gen. Cic. de Clar. Quidam non tàm habitus corporis optimos, quam gracilitates consectantur.

Hala nome proprio d'huomo.] Hala, læ, masc. gen. Quint. lib. 5. cap. 13. Si Nasica post occisum Gracchum defendatur exemplo Halæ, à quo Melius est interfectus.

Halcione, vccello di mare, poco maggiore della passera.] Halcyon, nis, f. gen. 3 b in obl Plin lib 10. cap. 32 Halyon auis paulò amplior passere colore cyaneo ex parte maiore, tantum purpureis, & candidis admixtis pennis, collo gracilis, ac procero. 2. Halcyone, nes, f g. 2.& 3 b. Ouid. Metam. Perque dies placidos hyberno tempore septem Incubet Alcyone pendentibus æquore nidis. Tum via tuta maris &c. 3. Alcedo, alcedinis, fœmin gen. 2 l. Sipont.

Halcionio, addiett. d'Halcione.] Halcyonius, a, um, 3 b. Colum. lib 12. cap. 2 v. 11 1. Calendas Martij sagitta crepusculo incipit oriri, variæ tempestates, halcionei dici vocantur; in Atlantico quidem mari summa tranquillitas notata est. 2. Alcedonius, a, um, 2. 3. l. Plaut. in Casin.

Halito, vedi Fiato.

Hamatile, 3 b addiett. di hamo.] Hamatilis, & hoc le, 1. & 2. l. 3. b. Plaut. in Rud. Post, piscatum hamatilem, & saxatilem aggredimur.

Hamato, addiett fatto ad hamo.] Hamatus, ta, tum, 1. 2. l. Cic. 2. Acad. Democritus asperis, & leuibus, & hamatis, vncinatisque corporibus concreta hæc esse dicit. Plin. epist. 207. Volo eum qui sit verè liberalis, tribuere patriæ, propinquis, affinibus, amicis. sed amicis dico pauperibus, non vt isti, qui ijs potissimum donant, qui donare maximè possunt. Hos ego viscatis, hamatisque muneribus non sua premere puto, sed aliena corripere.

Hametto, diminut. hamo piccolo.] Hamulus, li, m.g.c.l.2.b. Cels l.5.

Hamo, strumento di ferro ritorto da pigliar il pesce.] Hamus, mi, masc gen. 1. l. Plin. lib. 32. cap 2. Mugil scit esse in aqua hamum, insidiasque non ignorat: auiditas tamen tanta est, vt cauda verberando excutiat cibos: minus in prouidendo lupus solertiæ habet, sed magnum robur in pœnitendo, nam vt hæsit in hamo, tumultuoso discursu laxat vulnera, &c. 2. Cic. de Sen. Plato escam malorum voluptatem appellat, quod ea videlicet homines capiantur, vt hamo pisces.

Hamo di pescare.] Hamus piscarius. Plaut. in Stich. Arundinem fert, sportulamque, & hamum piscarium.

Hamo catenato, ò con catena.] Hamus catenatus. Plin. l 9.c.15.

Hamo inescato, ouero adescato, cioè coperto con l'esca.] Hamus occultus. Hor. l. 1. ep. 7.

Hamo rintuzzato, ò senza punta.] Hamus retusus. Cels. l.7. c.5

Hamo, che si non può estrarre.] Hamus irreuocabilis; Plin. l.16. c.36. Calamis specula addunt irreuocabili hamo noxia.

Harmonia, vedi Conserto.

Hamiota, pescator d'hamo.] Hamiota, tæ, m.gen. 1.& 3.l. 2.b. Plaut. in Rud. Saluete fores maritumi, conchita atque hamiotæ.

Harpa, vedi Arpa.

Harpia, mostro fauoloso alato.] Harpyia, piæ, f g. 1. 2 l. Horat l 2 Serm Sat 2 Virg. 2. Aen.

Harpocrate, Dio del Silentio appresso gli Egittiani.] Harpocrates, tis, m.g. Catul. ep. 59. Vxorem, & patruum reddidit Harpocratem.

Harpocratico, addiett. d'Harpocrate.] Harpocraticus, ca, cum Ex Horat. in arte.

Hasta. Fior. haste. Sen. legno lungo, assottigliato, e polito.] Hasta, tæ, f.g. Var 4. de Ling. Pomp. Fest. l. 3. Matronæ in tutelam sunt Iunonia curetis, quæ ita appellatur à ferenda hasta, quæ lingua Sabinorum curis dicitur, & Plin. lib. 7. cap. 56. Lacedemonij galeam, gladium, & hastam inuenere.

Hasta hamentata, cioè legata in mezzo con legame di cuoio.] Hasta amentata. Cic 1. de Orat.

Hasta celibare, quella, che seruiua per acconciar il capo delle donne, che si maritauano.] Hasta cælibaria. Pomp. Fest. lib 3. Cælibari hasta caput nubentis ornabatur, quæ in corpore gladiatoris stetisset abiecti, occisique, vel quod fortes viros genitura ominetur, vel quod nuptiali iure imperio viri subijcitur nubens, quia hasta summa armorum, & imperij est; quam ob causam viri fortes ea donantur.

Hasta da tirare] Hasta missilis. Ouid 3. Fastorum.

Hasta col ferro in cima.] Hasta præferrata. Ex Plin. lib. 18 cap. 1.

Hasta senza ferro.] Hasta pura. Plin. l. 7. cap 28. L. Sicinius dentatus cicatricibus aduerso corpore insignis, nulla in tergo, donatus est hastis puris duodeuiginti.

Hastato, armato d'hasta.] Hastatus, ta, tum. Var. de Ling. Hastati milites dicti, qui primi hastis pugnabant, pilani qui pilis.

Hasticciuola, diminut Hastula, læ. fœm g. Ex Commentar. Ling. Lat. Ab hasta, inquit, milites hastati vocantur, hastula diminut.

Hastile, manico dell'hasta] Hastile, lis, n g. 1.2. l Sen. lib. 1. De Ira. c. 5. Quemadmodum hastilia detorta, vt corrigamus, adurimus, & adactis cuneis non vt frangamus, sed vt explicemus, elidimus. Sic ingenia vitio parua dolore corporis, animique corrigimus.

Hastone, accrescit. hasta grande.] Hasta ingens Virg. 2. Aeneid. Cuius est: ingentem viribus hastam contorsit.

Hauere nome, val entrate, facultà, ò ricchezza.] Facultates, tatum, fœmin gen & num. plur. 1.b.2.& 3.l. Quint. lib 6. prœmio. Nos miseri sicut facultates patrimonij nostri, Ita hoc opus alijs præparamus, alijs relinquimus. 2 Fortunæ, narum, fœm gen. & num. plur. 1.& 2.l. Cic. 3. Verr. Homines arrogantes. Q. Opimium per ludum & iocum fortunis omnibus auerterunt. 3 Bona, norum, neut gen. & num. plur. 1 b. Corn. Tac. lib. 1. Auitis bonis homines exuuntur. 2. Opes, opum, f g. & num. plur. 2. b Cic. ad Att. l 8. ep. 11. Moderatori Reipub. beata ciuium vita proposita est, vt opibus firma, copijs locuples, virtute honesta sit.

Hauere verbo val' posseder qualcosa.] Habeo, habes, 1.b. Agell. l.16. cap 2. Si quis non habere se negauerit, quod non perdidit, colligetur oculos eum non habere, quos non perdidit. Sin verò habere se dixerit, colligitur eum habere cornua, quæ non perdidit. 2. Sum, es, est, cum dat.

dat. Plin l. 10. c. 37 Columbis ars est, inter se blandiri, & corruompere alias, furtoque comitationes reuerti. 3. Infum, ioes, inest, cum dat. Plaut. in Cic. 1. de Nat. Democritus censet imagines, diuinitate præditas inesse vniuersitati rerum.

Non hauere, val esser priuo di che, che sia.] Careo, es, 1. b. Plin. l. 8. c. 22. Nullum tam impudens mendacium est, vt teste careat.

Hauer bene.] Pulchrè esse. Cum dat personæ. Cic. 1. de Nat. Mihi pulchrè est. Ego beatus sum.

Io stò bene.] a Benè esse. Ter. in Adel. Vaor cogitat tibi benè esse soli, cum sibi sit malè.

Hauer à bene, cioè sopportar'vna cosa di buon cuore.] Aequo animo ferre cum accus rei Ter. in Phor. Quod fors feret, feremus æquo animo 2. Quietè, & æquo animo ferre. Cæs. 1. Bel Ciuil. 3. Constanter, & sedatè ferre. Cic. 2. Tusc. 4. Sedatè, placideque ferre. Ex Cic. in Orat. 5. Aptè, & quietè ferre. Cic. 4. Tusc. 6. Aequo animi pati. Cic. Brut. ep 4. 7 Molliter ferre. Cic. de Sen. 8. Læte ferre cum accus. Cic. Ph 9.

Hauer à bene, prender in bene.] Bonam in partem accipere. Cic Att. l. 13. Illud in bonam partem non accipio. 3. Aequi bonique facere Cic. Att. l. 7. 5 Boni consulere, cum accus Quint. l. 1. c 6 Quæritur sit ne Consul dictus à consulendo, an iudicando? Nam & hoc consulere veteres appellauerunt vnde adhuc, remanet illud: Rogat boni consulas, idest bonum iudices. 4. Aequo animo accipere. Horat. in Arte.

Hauer tempo] Ocium nancisci. Cic. Att. A me cum paulum ocij nacti erimus vberiores literas expectato.

Hauer à caro, hauer à grado, ouer'in grado, & in vna parola gradire.] Acceptum habere. Cic. 5. Tuscul. Quod approbaris, id gratum acceptumque habendum est. 2 Gratum habere. Plaut. in Merc. honoris causa quicquid est, quod dabitur gratum habebo. 3. Probo, bas, 1. b. Sen. lib. 4. epist 29. Nunquam volui populo placere: nam quæ ego scio, non probat populus: quæ probat populus, ea ego nescio. 4. Approbo, as, 1. l. 2. b. Cic. in Epist Fam. ad Appium. Quicquid feceris, approbabo.

Hauer molto à caro.] Gratissimum habere. Plin l. 20. c. 44. & Gell. l. 3. cap 7 Græcia omnis gratissimum leonidæ factum habuere. 2. Pergratum habere.

Hauer molto à discaro, ò à male.] Intoleranter seu impatienter ferre. Gell. l. 15. c. 4. Rem intoleranter tulit populus Romanus qui, Vendicium meminerat curandis mulis victitasse.

Hauer à discaro, à disgrato, à male, ò à dispiacere.] Acerbè ferre. Cic. pro Plao. 2. Aegrè ferre. Ter. in Heaut. 3. Dolenter ferre. Plin. epist. lib. 1. epist 5. Hæc me regulus dolenter tulisse credebat. 4. Grauiter ferre. Cic. 3. Ver. Hoc ab isto prædone cæptum esse, grauiter, & acerbè homines ferebant. 5. Indignè ferre. Plin. lib. 18. cap. 3. 6 Ingratè ferre. Tac. lib. 17. 7. Iracundè ferre Plin. lib. 11. cap. 37. 8. Molestè ferre. Cic. de Senect. 9. Dolenter ferre. Plin. l. 2. ep. 10 Iniquo animo ferre. Cic. l. 12. ep. 20.

Hauer alquanto à discaro, ò à male.] Sub molestè ferre. Cic. Att l. 5. ep. 21. Te, vt scribis; ex sententia nauigasse, vehementer gaudeo, non esse Romæ meo tempore pernecessario, submolestè fero.

Hauer per sicuro.] Habere in manibus. Cic. 2. pro certo habere. Cic.

Hauer ceruello, hauer senno.] Sapis, pis, pui, vel pij. Plaut. in Merc. feliciter is sapit, qui periculo alieno sapit.

Hauere più ceruello de gli altri.] Sapere plusquam cæteri, vel plus cæteria. Cic. 2. Offic. magna est admiratio copiosè, sapienterque dicentis, quem qui audiunt intelligere etiam & sapere plusquam cęteros arbitrantur.

Hauer poco ceruello.] Malè sapere. Plaut. in Merc. Hi malè sapiunt miseri.

Hauer gran ceruello.] Pleno pectore sapere. Plat. in Epid. Sapit hic pleno pectore.

Non hauer niente di ceruello, non hauer straccio di giuditio] Nihil admodum sapere. Cic. de Clar. Or. 2. Nihil planè sapere Cicero.

Hauere, ò far buon fine.] Bonum exitum habere. Cic. 3. de Nat.

Hauere, ò far mal fine, cioè finir male.] Malum exitum habere. Ex Cic 3. de Nat.

Hauer facultà, forza, ò virtù di fare qualche cosa.] Valeo, vales. cum infinito. Plin. l. 34 c. 18. Sandaracha valet pugnare, sistere, excalfacere.

Hauer da fare, esser occupato, star in faccende.] Negotium esse cum dat. perf. Plaut. in Merc Mihi negotium est. 2. Otium non esse, cum dat perf. Ex Cic. in Part. 3. Negotiosum esse Ex Plaut. in Truc. 4. Otiosum non esse, Ex Cic. 5. Rem esse cum dat. Cic. l. 6. epist. 20. Proinde te para, cum homine edaci tibi res est.

Hauer assai da fare.] Satis negotij habere. Cic. Att. l 5. ep. 17 Satis habeo negotij in sanandis vulneribus, quæ sunt imposita Prouinciæ.

Non hauer da fare, ne per se, ne per altri.] Nihil habere, nec sui, nec alieni negotij. Cic 2. de Diu. Epicuri: Deus nihil habet nec sui, nec alieni negotij.

Hauer il mal'anno, e la mala Pasqua.] Dupliciter dolere. Ex Cic. & Auct. ad Her. 2. Gemino incommodo conflictari.

Hauer cattiuo nome in qualche luogo.] In aliquo malè audire. Cic. 5. Ver. Ne gratia in prouincia malè audires.

Hauer male.] Agrè esse, cum dat. perf. Ex Plaut. & Ter. 2. Malè esse, cum dat. perf. Ex Ter. io Adel.

Hauer à noia.] Molestè ferre. Plin. 10 ep. Valerium Martialem decessisse molestè fero. 2. Acerbè, vel acrè ferre. Cic.

Hauer buon nome.] Benè audire. Cic.

Hauer cattiuo nome.] Malè audire. Ex Cic.

Hauer ragione.] Aequam causam habere.

Hauer riguardo, cioè auuertenza, ò rispetto.] Rationem ducere. Cic. l. 7. ep 17. 2. Habere rationem Cic. de Senect. Habenda est ratio valetudinis. 3. Respectum habere cum accus. & præposit. ad Cic. 5. Philip. 4. Respectum habere cum genit. Plin l. 26 c. 2.

Hauer à schifo, vedi Schifare.

Hauer torto.] Iniquam causam habere.

Hauer voglia, ò desiderio, volere ò desiderare.] Volo, vis. Cic. l. 13. ep. 13.

Hauer gran voglia.] Maximè velle. Cic. l. 18. Philip.

Hauer poco voglia.] Leuiter, vel exiguè velle. Plaut. in Bunucho.

Hauer pochissima voglia.] Minimè velle Cic 4. Acad.

Hauer troppo voglia.] Nimis, vel nimium velle. Ter. in Eun.

Hauer troppo gran voglia.] Nimia valdè velle. Ex Cic. 3. de Leg.

Non hauer ne anco l'aria, ò il fiato si dice di persona pouerissima.] Minus nihilo esse cum dat. Terent. in Phor.

Hò da far teco.] Res mihi tecum est. 2. Negotium mihi tecum est. Cic. Famil. epist. 28. Nescis quo cum Imperatore tibi negotium sit 3. Commercium mihi tecum est. Plaut.

Hauer'ò tener'il primo luogo.] Primario loco esse. Cic. 3. de Fin. In vita non ea quæ primario loco sunt, sed ea, quæ secundum locum obtinent, proigmena, idest producta nominentur. 2. Primum locum tenere. Cic. 3 de Fin.

Hauer, ò tener il secondo luogo.] Secundum locum obtinere. Cic. 3. de Fin. 2. Secundum locum tenere Cic. 3. de Fin.

Che hai da far meco.] Quid tibi mecum commercij est. Plaut. Quid tibi mecum commercij est senex. 2. Quid tibi mecum est rei. Plaut. in Menæch Adolescens quæso, quid tibi mecum est rei. 3. Quid tibi mecum negotij est?

Che hai tu da far qui.] Quod hic negotium est tibi. Ex Plaut. io Amph.

Hauere sust. inteso di robba.] Facultas, atis, f. g.

Secondo l'hauere.] Pro facultatibus. Cic.

Hauuto, partic.] Habitus, ta, tum, a. b. Plaut.

He, &

H E

HE, & ò Ir, Hem.
Hebraicamente, alla hebrea da Hebreo.] Hebraicè. a. Iudaicè, Ex Tacit.
Hebraico e giudaico, addiett. d'Hebreo.] Hebraicus, a, um. a Iudaicus, ca, cum, 1. 3 l. 3. b. Tacit. lib. a. Iudaicus panis nullo fermento detinetur.
Hebraizzare, val esser hebreo, ò fautor degli hebrei.] Hebraizo, as, 1. 3 l. 2. b. Græc. a. Hebræia cupere, vel suadere. Cic. pro Cæl. & Cæs. 1. Bell. Gal. 3. Hebræos æmulari, vel imitari, Ex Cic. pro Flac.
Hebreo, nome che deriuò da Heber, nipote del nipote di Sen, figlio di Noè.] Hebræus, a, um. Abram. Ortel. qui sic ait. Hæbrei, qui & Iudei, & Israelitæ gens, quæ quondam Iudæam siue Palestinam habitauit, nunc per totum Orbem terrarum dispersa nullum possidet locum.
Hebreo fiume di Tracia.] Hebrus, Hebri, masc. gen. 1. l. Virg.
Hecatomba sacrificio di cento animali dell'istessa specie.] Hecatombe, bes. Græc.
Helena, nome proprio di donna, vna delle quali fù madre dell'Imperator Costantino più chiara, e nobile per santità di vita, che per corona d'Imperio.] Helena, næ, 1. & 2. b. Hor. Turs. Laur H ft. l 1. cap 1. Anno post Christum natum circiter 300. D. Helena Augusta domicilium Virginis ædę perelegantì decorauit.
Heleno, nome proprio d'huomo, e fù Troiano.] Helenus, ni, 1. & 2. b. Virg. 3 Aen.
Helitropia, vedi Girasole.
Helleboro, & Ellebero, herba medicinale di gran virtù per i difetti del capo, e del ceruello.] Helleborus, ri, m. g 2 3. b Colum. l 10. Virg. 3 Georg 2. Helleborum, ri, n g a. & 3. b. Plaut. Pseud. Helleborum hisce temporibus opus est. 3. Veratrum, tri, n. g. 1. 3. b. Plin. l 25. c. 51. Helleborum Italia veratrum vocat.
Abondante, ò pieno d'helleboro.] Helleborosus, sa, sum. Plaut. in Rud. Sanus, ne es? Helleborosus ego sum.
Helleboro nero.] Veratrum nigrum. Cels. lib. r. cap. 1 a. 2. Helleborum malempodium. Diosc. lib. 4. cap. 146. Helleborum nigrum appellatur melampodium, quoniam caprarum Pastor nomine Melampus, furentes in se Prætidas primus purgauit, & sanauit. 3. Helleborum entomum. Plin. lib. 25. cap. 5 Helleborum nigrum, alij entomum, alij polyrrhizum vocant, quo, & domos sufficiuot.
Hellera, & edera, & ellera, Sen. anco lella pianta nora.] Hedera, ræ, f. g Plio. l. 6. c. 34. Hedera inimica est arbori, satisque omnibus, sepulchraque, ac muros rumpens, serpentium frigori gratissima.
Hellera bassa.] Chamæcissus, si. Plin. lib. 24. cap. 10. Chamæcissos appellant hederam non attolentem se à terra.
Hellera, che senza appoggio si contiene da se.] Hedera rigens. Plin l. 16. c. 34.
Di hellera, ò simile ad hellera.] Hederaceus, a, um. Cato de Re rust. c. 3 Si voles scire in vinum aqua addita sit nec ne, vasculum facito de materia hederacea, vinum id quod putabis aquam habere eodem mittito, si habebit aquam, vinum effluet, aqua manebit, non enim continet vinum vas hederaceum.
Abbondante, ò vestito di hellera.] Hellerosus, sa, sum. Propert. l. 4 cl. 4.
Hellera, che produce frutto bianco.] Hedera fructu candida. Plin. lib. 16 cap. 34. Hederarum hæ species diuiduntur in alias, quoniam est alia fructu tantum candida, alia & folio.
Hellera, che và per terra.] Hedera, quæ sine adminiculo stat sola omnium generum ob id vocata cissos, à diuerso nunquam nisi humi serpens chamæcissos. 2. Chamæcissus, si, f. g. Plin.
Hellera, femina, ò maschio.] Hedera fœmina, vel mas. Plin. l. 16. c. 34. Duo genera hæderæ prima, vt reliquarum, mas, & fœmina. Maior traditur mas corpore, & folio dulciore, ac dignore, & flore ad purpuram accedente. Vtriusque autem flos similis est rosæ siluestri, nisi quod caret odore.
Hellera sterile.] Helix, cis. f. g. & 1. b. Diosc. l. a c. 175. Hedera quædam candida est, altera nigra, tertia helix, candida fructum fert candidum, nigra nigrum, aut croci æmulum, quam vulgus Dionysiam vocat. helix fructum non gignit, sed albas habet viticulas, & folia patua, angulosa, & concinniora.
Hellera simile all'herba di color verde.] Hedera herbacea, ac virens. Plin. l. 16. c. 24.
Hellera di più colori.] Hedera versicolor. Plin l. 16. c 34. 2. Hedera Thracia. Plin. ibidem. Helicis plura genera repeiuntur, sed tria maximè insignia, herbacea, ac virens, quæ plurima est, altera candido folio: tertia versicolor, quæ Thracia vocatur.
Hellera da coronar poeti.] Hedera Dionysia, vel Bacchica. Plin. l. 16. c. 34. Hederarum alicui semen nigrum, alij crocarum, cuius coronis poetæ vtuntur, folijs minus nigris, quam quidam Dionysiam, alij Bacchiam vocant, maximis inter nigras corymbia.
Hellera di acino minore, e di grappolo più sparso.] Selenitium, tij, n. g. Plin. l 16. c. 34. Seleoitium vocant hederam, Cuius est. Minor acinus, sparsior racemus.
Hellera, che fà gl'acini di color rancio.] Hedera chrysocarpa. Plin. l. 16. c. 34.
Hellera, che fà gl'acini di color rosso.] Hedera erythrana. Plin. l. 16. c. 34. Quidam apud Græcos etiamnum duo genera huius hederæ faciunt à colore acinorum, erythranum, & chrysocarpum.
Hellera bianca.] Hedera alba. Plio. l. 16 c. 34 Hederæ albæ proprium, quod inter media folia emittit brachia vtrinque semper amplectens, hæc est, & in muria quamuis ambire non possit. Itaque etiam pluribus locis intercisa, viuit tamen duratque, & totidem initia radicum habet, quot brachia, quibus incolumis, & solidæ, arbores sugit, ac strangulat. 2. Hedera candida. Plin. l. 16. c. 34. Arbores necat hedera candida.
Hellespontico, addiett. di Hellesponto.] Hellesponticus, ca, cum, 4. b. Ex Plin. a. Hellespontiacus, a, um, 5. b. Virg 8. Georg.
Hellesponto, lo stretto di Gallipoli, & hoggi volgaramente il braccio di S. Giorgio.] Hellespontus, ponti, m. g. Cic. a. de Fin. Xerxes Hellesponto iuncto, Athone perfosso maria ambulauit, terramque nauigauit. Pomp. Mel. cap. r. Mare vbi primum se coarctat, Hellespontus vocatur. 2. Pontus Hellea. Cic. In Orat.
Hemicranea, vedi Emicranea.
Hemisferio, & Hemisfero, cioè la metà della spera, ò la mezza spera.] Hemisphærium, rij, n g. & 1. l. Var. l. 3. c. 5. In eodem Hemisphærio medio circum cardinem est orbis ventorum octo. 2 Sphæræ, vel globi dimidium, Ex Plin. Hor. 3. Sphæræ, vel globi pars æqua. Ex Plin.
Hemisperio di sopra.] Hemisphærium, superum, vel supernas. Ex Var & Plin.
Hemisperio di sotto.] Hemisphærium, inferum, vel infernas. Ex Var. & Plin.
Hemorroide, vedi Emorroide.
Herba nome generico di qualsiuoglia spetie d'herba.] Herba, bæ, f g. Plin. l. 22. c. 4 Summum apud antiquos signum victoriæ erat herbam porrigere victia hoc est, terra, & altrice ipsa humo, &c.
Herba pidocchiaria, cioè contra pidocchi.] Herba pedicularia. Diosc. l. 2. c. 135. & lib. 3. cap. 150. 2. Staphis agria. Diosc. ibidem.
Herba horale, cioè che mostra l'hore, come il girasole, & il lupino.] Herba horarum index. Pin. lib. 18. cap. 27.
Herba che s'attacca alle vesti.] Philantropus, pi, f. g. 3. l. Plio. l. 24. c. 19.
Herba da mangiare.] Olus, oleris, n. g. 1. b Plin. l. 18. c. 17. Serenda in pingui terra, quæ cibi sunt maioris, vt olus, triticum, siligo linum.
Herba da fae lauori, ò figure di verdura ne' giardini.]

Herba topiaria. Plin l 21.c.11. Vincaperuinca semper viret in modum lineæ folijs geniculatim circundata. Topiaria herba inopiam tamen florum aliquando supplet. Hæc à Græcis chame daphne vocatur.

Herba, ò pianta, che nasce da per se, cioè non seminata.] Suæ sponris herba, vel planta. Col.l.9.cap 4. Qui de apum pastione agens, sic ait. Post hæc, frequens sit incrementi maioris surculus, & rosmarinus, & vtraque Cythisus: est enim satiua, & altera suæ spontis, itemque semper virens pinus, & minor ilex. 2. Herba, vel planta voluntaria. Ex Plin.l.20.c 22. qui sic ait, serpillum à serpendo putant: dictum quod in syluestri euenit, in pestris maximè. Satium non serpit, sed ad palmi altitudinem increscit. Pinguius voluntarium, & candidioribus folijs, ramisque aduersus serpentes efficax.

Herba, ò pianta che nasce da se, ma si semina.] Herba, vel planta satiua. Plin. lib.17. cap.15. Satiuæ plantæ siluestrium radicibus inseruntur natura Siccioribus. Si satiuæ syluestribus inserantur degenerant in feritatem. 2. Herba, vel planta non suæ spontis. Ex Colum. l 9. c 4. Cuius est: Cythisus suæ sponte. 3. Herba, vel planta non voluntaria. Ex Plin.l.20.c.22. Cuius est: serpillum voluntarium.

Pertinente ad herba da mangiare.] Olcraceus, a, um. Plin. l.26. c.8. Hypericum est olcraceo frutice tenui cubitali.

Herba da mangiare saluatica.] Olus agreste. Gell. lib.5. cap.20

Sueller l'herba da qualche luogo. Exherbare locum. Col. l 11.c.3

Diuenir herba.] Herbesco, scis. Cic. de Senect. 2. Herbasco, scis. Plin.l.19.c.8.

Herba medicinale.] Herba medica. Plin.l.1.c.63.

Di herba, nome addiett.] Herbeus, a, um. Plaut. in Curc.2. Herbaceus, a, um. Plin.l.37.c.10.

Nodrito d'herba.] Herbilis, & hoc le. Lucil. in Sat. Anseris herbilis virus.

Herba odorifera.] Herba benè olens. Var. l.3. c.16.

Herbaccia, accresc. herba cattiua.] Herba mala. Plin. l.18. cap.26. Cato iubet herbas malas radicitus erui. 2. Herba inutilis. Plin.l.18.c.21.

Herbarolo.] Olerum venditor. Græc, 2. Herbarius, rij.

Herbetta, herbicciuola, & herbuccia, dimin. herba piccola.] Herbula, læ, f.1.2.b. Cic 2 de Nat.

Herbetta da mangiare.] Olusculum, li, n g Cic. l.6. Att. Olusculis non soles pascere.

Chi semina, & hà cura di herbette.] Olitor, oris, m g. Cic.6. fam. ep 18.

Herbifero, addiett. che produce herba.] Herbifer, ra, rum.

Herboso, abondante d'herba.] Herbidus, da, dum. 2. Herbosus, sa, sum.

Herede, & erede. Seu ereda, Fior. quegli, che succede nell' heredità del morto.] Hæres dis, com. g. Pomp Fest. lib.1. Hærea apud antiquos pro Domino ponebatur.

Herede assoluto, cioè del tutto.] Hæres ex asse.

Herede della metà.] Hæres ex semisse. 2. Hæres ex parte dimidia. Cic. l 13. ep 29. Hæres ex parte dimidia, & tertia est Capito.

Herede della terza parte.] Heres ex triente. Suet. in Aug. cap.101. Drusum Tiberij filium instituit hæredem ex triente. 2. Hæres ex tertia parte. Suet. in Aug. c.101. Liuiam hæredem instituit ex parte tertia.

Herede della quarta parte.] Hæres ex quadrante.

Herede della sesta parte.] Hæres ex sextante. Suet. in Aug. c.101. Tyoetium instituit hæredem, ex parte dimidia, & sextante.

Herede della metà della duodecima parte.] Hæres ex semuncia. Cic. pro Cæcin.

Herede del tutto, manco la duodecima parte.] Heres ex deunce. Cic. pro Cæcin. Mulier facit hæredem ex deunce, & semuncia Cæcinnam.

Herede della sesta parte della duodecima.] Hæres ex sextula Cic pro Cecin. Mulier facit hæredem ex duabus sextulis M Fulcinium libertum superioris viri.

Fare, ò lasciar herede.] Hæredem facere. Cic. 2. Phil. Igitur fratrem exhæredans, faciebat hæredem. 2 Hæredem instituere. Cic. lib.13. epist.26. Ille me cum tutorem, tum etiam secundum hæredem instituit. 3. Hæredem relinquere. Cic. pro Quint. Hæredem testamento reliquit P. Quintium. 4. Hæredem scribere. Cic. pro Mil. Cyrus testamentum fecit, & illum, & me hæredem scripsit.

Heredità, e retaggio, Fior. anco redditaggio, Heredittaggio, & heretaggio l'hauere, che lascia il morto all'herede.] Hæreditas, atis, fœm. gen. 2.l & 3.b. Cic in Topic. Hæreditas est pecunia, quæ morte alicuius ad quempiam peruenit, nec ea aut legato testamento, aut possessione retenta.

Heredità grossa, ò grande.] Hæreditas magna, & luculenta. Plaut. in Truc. Verum nunc si qua mihi obtigerit hæreditas magna, atque luculenta.

Heredità molto grossa, ò grande.] Hereditas offertissima. Plaut. in Capt. Sine facris hæreditatem sum adeptus offertissimam. 2. Hæreditas per magna. Cic. 3 Verr.

Heredità trabona, cioè molto bona.] Hæreditas optima. Cic. de off. Optima hæreditas à patribus traditur liberis, omnique patrimonio præstantior, gloria virtutis, rerumque gestarum.

Heredità che consiste in robba di casa.] Rei familiaris hæreditas. Cic. de Off. Rei familiaris ad paucos cupiditatum, ad multos improbos, venit hæreditas.

Heredità in terreno.] Heredium, dij, n. g. 1 l. Var. l. 1. c.10. Quantum attinet ad antiquos nostros ante Bellum Punicum, pendebant bina iugera, quod à Romulo primum diuisa dicebantur viritim, quæ quod hæredem sequebantur, hæredium appellarunt.

Hauer parte dell'heredità.] In hæreditatis partem vocari. Cic. pro Cæc. In partem hæreditatis mulieres vocatæ sunt.

Hauer vn heredità da qualche d'vno.] Hæreditatem ab aliquo venire, cum dat. pers. Cic. 3. Verr. Quum cius filio hæreditas per magna venisset, &c.

Per heredità, ò per titolo d'heredità.] Hæreditate. Cic.2. de Inuent. 2. Iure hæreditario. Cic. 2. de Inu. Hæreditate venire bona dicuntur, quæ iure hæreditario alicui obueniunt.

In vece, ò luogo d'heredità.] Hereditatis loco. Cic. 3. de Nat. Eam potestatem Dionysius hæreditatis loco filio eradidit.

Heredità piccola in terreno.] Hærediolum, li, n.g 2.l.4 b. Col.l.1. proœm. Quintius concinnatus, fascibus depositis, quos festinantius victor reddiderat, quam sumpserat Imperator, ad eosdem iuuencos, & quatuor iugerum auitum hærediolum redijt.

Entrar in possesso d'vn heredità.] Adire hæreditatem. 2. Cernere hæreditatem. Cic. lib 9 epist.14. Ante autem peto, vt me hanc quasi falsam hæreditatem alienæ gloriæ sinas cernere.

Hereditare, & anco redare, succedere all'heredità di chi muore.] Hæreditate capere, vel accipere, cum accus. rei. Ex Cic. 2. de Inuent. 2 Hæreditatem accipere. Quint. lib.6. cap.3. Post acceptam hæreditatem primus sententiam rogabatur. 3. Hæreditatem adire. Cic. 2. Phil. Cum ipse hæreditatem patris non adisset. 4 Hæreditatem obire. Cic. contra Rull. Hæreditatum obeundarum causa 5. Hæreditatem cernere. Cic. ad Att. lib. 11. epist. 2. Eo die ex testamento creui hæreditatem.

Priuar d'heredità, vedi Diredare.

Hereditario, hereditevole, & hereditano, addiett. pertinente ad heredità.] Hæreditarius, a, um, 1. a. & 4 l. & 5.b Plin. lib.6. cap.22. In Trapobane mos est eligi regem à populo senecta, clementiaque liberos non habentem, & si postea gignant, abdicari, ne fiat hæreditarium regnum.

Heresia, 3 l. Dogma contrario alla fede orthodossa.] Heresis, sis, f.g. 2 b. græc. Edm. Camp. Rat.8. Theologi selecti. Bellum hæresibus indixere.

Colui, che combatte per l'heresia.] Hæresiomachus, chi, m g. græc 5.6. Ex Philone.

Here-

Heresiarcha, autor, ò capo d'heresia.] Hæresiarcha, chæ, m. g græc. Mast in Ignat. l. 1. c. 4. Martinus Lutherus iofamia hæresiarcha magnos in Germania motus excitauit. 2. Hæresiarchus, chi, m g G ræc.

Heretico.] Hæreticus, ca, cum. Orland. io Lit. An. Soc. Franciscus Turrianus Christi Ecclesiam assiduo semper scribendi labore ab Hæreticorum improbitate defendit.

Hermafrodito, vedi Ermafrodito.

Heroe, cioè huomo famoso di singolar virtù, sopra gli altri.] Heros, is, 1. a. l. Virg. Ecl. 4 Diuisque videbit permistos heroas.

Heroico, addiett. pertinente ad heroe.] Heroicus, ca, cum, 1. a. l. 3 b. Cic 5. Tusc. heroicis ætatibus Vlyssem & Nestorem accepimus & fuisse, & habitos esse sapientes.

H I

Hibernese, addiett. geot. d'Hibernia,] Hibernus, a, um.

Hibernese, addiett. poss. d'Hiberoia.] Hibernicus, a, um.

Hiberoia, Isola celebre.] Hibernia, niæ, f. g. Cel. lib. 5. Bel. Gal. Alterum latus vergi ad Hispaniam atque occidentem Solem, qua ex parte est Hibernia dimidio minor (vt existimatur) quam Britaoia, sed pari spatio transmissus, atque ex Gallia est in Britanniam. 2. Iuernia, niæ. Ptolem. 3. Vernia, niæ. Eustrath 4 Iuerna, næ, f. g. Pomp. & Solin. 5. Ierna, ternæ Strab.

Hibero fiume di Spagna.] Iberus, ri, m gen. 1. b. 2. l. Lucanus l. 4.

Hidra, vedi Serpe d'acqua.

Hidropico, infermo d'hidropisia.] Idropicus, a, um. Plin. lib 22 cap 6 2. Veternosus, sa, sum, 1. b. 2. 3. l. Cato apud Fest. Veternosus quam plurimum bibit, tam maximè sitit.

Hidropisia, infermità che conuerte l'alimento in acqua, la quale spargendosi per il corpo, lo fà enfiare.] Hydrops, opis, masc. gen. 1. a. l Plin. lib 24. cap. 12. 2. Hydropisis, sis, fœmin. gen. 1. a. l. 3. b. Plin. lib. 20. cap. 1. 3. Aqua intercus. Cic. 2. Offic. 4. Aqua subtercutem fusa. Plin. lib. 7. cap. 18. Scimus equitem Rom. Iulium Viatorem in pupillaribus annis aquæ subtercutem fusæ morbo prohibitum humore à medicis naturam fecisse consuetudine, atque in senecta car uisse potu. 5 Aqua hydopricorum. Plin. lib. 21. cap 20. 6 Morbus hydopricus. Ex Plin & Diosc. 6. Morbus bibendi. M Cato apud Gel. lib. 1. cap. 15. Nunquam, inquit, tacet, quem morbus tenet loquendi, tanquam veternosum bibendi, atque dormiendi. 7. Morbus aquæ intercutis. Gell. l. 19 c. 8. 8 Languor aquosus. Hor. 2. Car. od. 2.

Crescit indulgens sibi dirus hydrops,
Nec sitim pellit, nisi causa morbi,
Fugerit venis, & aquosus albo
corpore languor.

9. Aqua subter cutem Diosc. l. 2 c. 55 Aliqui cantharidas, antidotis impositas, aquæ subtercutem auxiliari prodiderunt: argumentoquod vrinam moueant.

Hieri, auuerb. di tempo, è vale il giorno passato.] Heri, 1. b. 2. l. Her. io Eun. act. 1. sc. 2. Heri minas viginti pro ambobus dedi. 2. Here. 1 2. b. Donat. in Ter 3 Hesterno die. Cic. 2. de Or. 4 Hesterna luce. Ouid. 2. Amel. 2. Hesterna vidi fallentem luce puellam.

Hier l'altro, ò l'altr'hieri] Nudius tertius. Fest. l. 12. Nudiustertius compositur ex nunc, & die tertio. Cic. Att. l. 14. Nudiustertius dedi ad te epistolam longiorem. 2. Abhinc triduo, vel triduum. Ex Cic. pro Rosc. Com. & Plaut. in Bacch. 3. Abhinc die tertio, vel diem tertium. Ex Cic. ad Att. l 12. 4. Abhinc diebus tribus, vel dies tres. Ex Cic. 3. Ver.

Hier mattina.] Heri mane. Ex Cic. ad Att. l. 13. 2. Hesterno mane. Ex Cic. in Catil. & Col. l. 9. c. 15.

Hier notte.] Heri nocte. Ex Cic. lib. 13. ad Att. 2. Hesterna nocte. Ouid. ep. 18.

Est mare, confitor, nondum tractabile nauti,
Nocte, sed hesterna lenior aura fuit.

1. Hesternis tenebris. Ex Cic. 2. de Nat. & 2. Phil.

Hier sera.] Heri vesperi. Cic. Att. Lepidus ad me heri vesperi litteras misit.

Di hieri, addiett.] Hesternus, na num. Ter. in Eun. act. 5. sc. 4. Ex iure hesterno panem atrum vocant.

Hinno.] Hymnus, ni, m g. 2. Canticum, ci, n. g.

Hipocrisia, vedi Ipocrisia.

Hipocrita, vedi Ipocrita.

Hippocampo, vedi Caual marino.

Hippocentauro, mostro fauoloso, la cui parte anteriore era d'huomo, e la posteriore di Cauallo.] Hippocentaurus, ri, masc. gen 2. b. Plio. lib. 7. cap. 3 Claudius Cæsar scribit hippocentaurum in Thessalia oatum eodem die interiisse.

Hippoona, hoggi Bona, Città dell'Africa celebre per il Vescouado di S. Agostino.] Hippo, ois, m. g.

Hippopotamo, vedi Cauallo fiumale.

Hirsuto, cioè aspro di pelo.] Hirsutus, ta, tum. Martial. 2. Hirtus, ta, tum.

Hisopo, herba.] Hyssopum, pi, neut. geo. 2 Hyssopus, hyssopi, m. g.

Historia, istoria, e storia, oarration' vera, e diffusa di cose passate.] Historia, riæ, 1. l. 2. 3. b Cic. 2. de lo. Historia est gesta res, ab ætatis nostræ memoria propter vetustatem remota Idem Cic. 2. de Or. Historiæ prima lex est, ne quid veri non audeat, ne qua suspicio gratiæ sit inscribendo, ne qua simulatis. Idem Cic. 2. de Or. Historia testis temporum, lux veritatis, vita memoriæ, magistra vitæ, nuncia vetustatis.

Historia fauolesca, ò fauolosa.] Mythistoria, æ, 1. 2. 3. & 4. b. Iul. Capitol. in Macrino Libros Mythistoriis repleuit.

Comporre, ò scriuere vna historia] Historiam condere, vel scribere. Plin. l. 2. c. 4. Anno Vrbis 300. Herodotus historiam eam condidit.

Historiale, addiett. d'historia.] Historialis, & hoc le.

Historicamente, auuerb. all'historica, ò da historico.] Historicè, 1. 4. l. 3. b. Græc. Ex Plaut io Them. 2. Historicum in morem, vel modum. Ex Cic de Clar. & Liu. 2. Bel. Maced. 3. Historico ritu, vel more. Ex Cic.

Historico, e storico, historiografo, e istoriografo, compositore facitore, ò scrittore d'historie.] Historicus, ci, 1. l 2. 3. 4. b. Quint l 2 c. 1. Grammatica tenuis à fronte, assumptis poetarum historicorumque viribus, pleno iam satis alueo fluit. 2. Historiographus, phi, 1. l. 2. 3. b. 4 com. Græc. 3. Historiæ conditor. Ouid. 2 Trist 4 Historiæ scriptor, Ex Quint. lib. 10. cap. 1. qui sic ait: Tragediæ scriptores Actius, atque Pacuuius.

Histrice, ouer' porco spinoso, animale coperto di spine grosse, e lunghe.] Histria, icis, fœmin. gen 1. l. 2. b io rect. & in obl. Plin. lib 8. cap. 35. Histrices generant India, & Africa spina contectas, ac herinaceorum genere: sed hystrici longiores aculei, & cum intendit cutem missiles.

Histrione, comico, colui che in scena recita compositioni, drammatiche, ò poesie rappresentatiue.] Histrio, nis, 1. l. 2. b Liu. Dec. 1. l. 7. Quia hister Thusco verbo ludio vocabatur, nomen histrionibus inditum. 2. Hypocrites, tæ, m gen. 1. & 3. b. 2 com. & 4. l. Quiot. l. 2. c. 17. Ad cuius rei confirmationem afferunt Demadem regimeo, & Aeschinem hypocritem fuisse.

Arte dell'Histrione, cioè di rappresentare comedie.] Histrionica, cæ, f. g. 4. b. Plaut.

Histro fiume.] Ister, Istri, m. g 1. l. Stat. l. 1. Theb. Bisque iugo Rhenum, bis adactum legibus Istrum.

H O

Hoggi, questo dì, questo giorno.] Hodie, 1. b, 3. l. Nichol. Perott. à die fit hodie, quasi hoc die, à quo hodiernus. 2. Hodierna die. Ex Cic. de Orat. 3. Hodierna luce. Liu. 1. ab Vrb.

Hoggi fo'l far del giorno.] Prima hodierna luce. Liu. 1. ab Vrbe. Romulus parens Vrbis huius prima hodierna luce Cœlo repentè delapsus se mihi obuium dedit.

Hoggi, dopo mezzo giorno.] Post meridiem. Cic. de Orat. 2. Hora pomeridiana Ex Plin. l. 2. c. 26.

Hoggi, & hoggidi, cioè à questi tempi.] Hodie, 1. b. 3. l. Cic. 2. Acad. In eodem Lucullo tanta prudentia, in constituendis temperandisque Ciuitatibus, tanta æquitas, vt hodie stet Asia Luculli institutis seruandis, & quasi vestigijs persequendis. 2. Hac tempestate. Ex Plaut. in Car. 3. Hoc tempore Seru. Sulp. apud Cic lib. 4. ep. 5. 4. Hisce temporibus. Idem ibidem. 5. Per hoc tempus. Liu. 2. ab Vrbe. 6. Per hæc tempora. Cic. pro Rosc. Am.

Hoggidì ancora, ouer ancor hoggidì.] Etiam nunc. Ver. l. 3. de Re rust. c. 1. In Sabinis quò è Græcia venerunt Pelasgi etiam nunc ita dicitur.

Sin al dì d'hoggi.] Adhunc vsque diem. 2. Ad hoc vsque tempus. Valer. Max l. 1. c. 1.

D'hoggi, addiett.] Hodiernus, na, num.

Holanda, Prouincia d'Alemagna.] Batauia, uiæ, fœm. gen. 3. b.

Holandesi.] Bataui, orum, 1. b. 2 com. Corn. Tac. de mor. germ. Omnium harum gentium virtute præcipui Bataui non multum a ripa insulam Rheni colunt.

Holocausto, vedi Olocausto.

Homaccino, homicciato, & homicciuolo diminut. d'huomo, non solo di statura, ma anco di qualità, ò di conditione.] Homulus, li, m g. 1. a. b. Cic. in Pis. Homulus ex argilla & luto, fictus. 2. Homuncio, nis, m. gen. a. b. 3. l. in obliq. Cic. 2 Acad. 3 Homunculus, li, m. gen. Cic. 1. Tuscul. Homunculus vnus è multis.

Homaccione, accrescit. huomo grande.] Homo procerus. Pomp. Fest. lib. 14. Procera dicuntur prolixa, & in longum producta, quasi ex cera, ob eius facilitatem. 2. Homo prolixus. Var. de Re rust. lib. 1. cap 6. & 9

Homaccione di notabil altezza.] Homo procerissimus. Plin. l 7 c. 16

Homaccione buomo carnoso, e corpulento.] Homo lacertosus. Ex Col. l 7. c. 1.

Homaccione, huomo grasso.] Homo pinguis, vel obesus, Ex Plin. & Suet.

Homaccione di molta grandezza.] Homo obesissimus. Plin. l. 11. c. 37

Homai, vedi Già.

Homericamente, auuerb. all'homerica, ouer da Homero.] Homericè. 1. & 3 b. 2. & 4. l. Ex Cic. 3. Tusc. & A. Gell. l. 2. c. 25. Cuius est vox, Gallicè. 2. Homerico ritu, vel more. Ex Cic. 3. Tusc. & 3. Verr. 3 Homericum in morem, vel modum. Ex T Liu 2. Bel. Maced.

Homerico, aggett. da, ò di Homero.] Homecus, ca, cum 1 & 3. b. a. l. Quint. lib. 2. cap 5. Sit ergo præceptor tam eloquentia, quàm moribus præstantissimus, qui ad Phœnicis Homerici exemplum, dicere, ac facere doceat.

Homero, poeta greco notissimo, e Prencipe de' Poeti.] Homerus, ri, masc gen. 1. b. & a. l. Quint. lib. 10. cap. 1. Homerus omnibus Eloquentiæ partibus exemplum, & ortum dedit. Hunc nemo in magnis sublimitate, in paruis proprietate superauit, idem Istus ac pressus, iucundus & grauis tum copia, tum breuitate mirabilis: nec poetica modo, sed etiam oratoria virtute eminentissimus.

Homero, a b. spalla parte nota del Corpo.] Humerus, ri, m. g. 1 2. b. Cels. lib. 8 c. 11. Modo quæ iuncta sunt inter se, dehiscunt: vt cum larum scapularum os ab humero recedit, & in brachio radius à cubito, & in crure tibia à fura.

Homicida, & homicidiale, Sen. & anco micidale occisor d'huomo.] Homicida, dæ, com g 1. & 2. b. Quint. l 7. An qui se interficit homicida fit. 2. Hominis, vel hominum interfector. Ex Cic. de Clar.

Homicidio, e secondo alcuni anche micidio, ma i Senesi han questa voce per contadinesca.] Homicidium, dij, 1. a. 4. b, 3. l. Cic. Phil. 2. Statuendum tibi est vtrum illi, qui istam rem gesserunt, homicidij rei sint, an vindices libertatis. 2. Hominis, vel hominum cædes. Ex Cic. pro Mil. 3. Hominis, vel hominum occisio. Ex Cic. pro Cæs.

Homicidio, fatto inauertentemente.] Homicidium imprudens. Val. Max. l. 1. c 5

Homo, vedi Huomo.

Homogeneo, cosa della medesima spetie, ò natura.] Eiusdem notæ. 2. Eiusdem generis. 3. Eiusdem naturæ. Ex Colum. l 8 c. 17.

Honesta.] Honestas, tis. Cic. 2. Tusc. Sumus natura studiosissimi, atque appetentissimi honestatis.

Honestamente, val con honore, & honestà.] Honestè. Cic.

Viuere honestamente.] Honestè viuere. Cic. l. 7. ep. 3.

Honesteggiare, cioè procedere con honestà.] Honestè agere. Ex Cic. Cuius est: honestè acta vita.

Honesto, addiett. che hà honestà.] Honestus, a, um, 1. b. a. l. Sen. lib 3. epist. 21. Si vis Pythoclea honestum facere, non honoribus adijciendum est; sed cupiditatibus.

Honesto, sost. ciò che è honesto.] Honestum, sti, n. gen. Quint. lib. 2. c. 4. Nos iustum pium, religiosum cæteraque his similia honesto complectimur.

Honorabile, degno d'honore.] Honorabilis, & hoc, le. 2. Venerabilis, & hoc le. 3. Venerandus, da, dum, 1. a. b. Cic. in Rul.

Honorare, far honore ad alcuno.] Honorem habere alicui. Cic. pro Sex Rosc. Viris fortibus honor habitus est. 2. Honesto, tas, 1. b. a. l. Cic. 1. Offic. Non domo dominus, sed domino domus honestanda est. 3. Honoro, ras, 1. b. a. l. 4. Colo, colis. 5. Honorem adhibere. Cic. 1. de Nat. Si dij non possunt nos iuuare, quid est, quod illis honores adhibeamus. 6. Honore afficere cum accus. Ex Cic. 1. Off.

Honoranza, vedi Honore.

Honorare molto.] Percolo, lis, 1. l. a. b. Cic.

Honoratamente, honoreuolmente, honorificamente con honore.] Honestè. 1. b. 2. 3. l. Cic.

Honorato, addiett. che hà honore.] Honoratus, ta, tum, 1 b. 2. & 3 l. Cic. de Clar. Qui honorem sententijs, & suffragijs adeptus est, is mihi, & honestus, & honoratus videtur. 2. Honore præditus, vel affectus, a, um.

Esser honorato.] Esse in honore. Plin. Radix myrti syluestris in honore est.

Honore, honoranza ò reputatione.] Honor, oris. 2. Honos, noris, 1. c. Cic. 1. Tusc. Honor alit Artes. Idem. Cic. de Clar. Or. Honos est præmium virtutis.

Senz'honore, addiett. che non hà honore.] Inhonestus, a, um, 1. & a. b. apud Terent in Eun cuius est: homo inhonestus. 2. Inhonoratus. 1 & 2 b. 3. & 4. l. Cic. 3. Tusc. Cuius est: Vita honorata. 3. Inhonorus, 1. & a. b. 3. l. Plin. lib 5. c 30. Cuius est: Ciuitates inhonoræ.

Honoreuole, degno d'honore.] Honorabilis, & hoc le, 1. b. a. 3 l.

Hora, sust vna delle 24. parti del giorno.] Hora, ræ, 1. l. Cic. de Sen. Horæ quidem cedunt, & dies, & menses, & anni: nec præteritum tempus reuertitur, nec quid sequatur sciri potest. 2 Spatium, vel tempus horarium, Ex Cic. 1. de Inu & Suet. in Dom. c. 3. Cuius est: secretum horarium. 3 Horæ spatium, vel tempus, Ex Cic. 4. Verr.

Andar'in buon'hora.] Pede fausto ire. Ex Horat. l. 2. ep. 2. qui sic ait: I bone quo te virtus vocat. 2. Pede fausto. Và in buon'hora.

Andar'in mal'hora.] Pede infausto ire. Ex Ouid l. 14. Metam. Cuius est vox: Infaustus, & Horat. l. 2. ep. loco iam citato.

Vna hora, e mezza.] Sesquihora, ræ, f. g. a. b. Plin. epist. 74. 2 Hora & dimidia. Plin. ibidem. Egeram horis tribus, & dimidia: supererat sesquihora.

Mezza hora.] Semihora, ræ, f g. 1. l. a. b. vel horæ dimidium. Cic. pro Rab. perd. Tu me labienem ex comparaто, & constituto spatio defensionis in semihoræ curriculum coegisti. 2 Hora dimidia. Plin. l. 6. c. 34. 3. Hora dimidiata. Ex Cic. Cuius est. Mensis dimidiatus.

Quarto d'hora.] Pars horæ quarta. Diosc. lib. 2. cap. 170. Herbula ischiadicis trita, præsentissimum est auxilium, si cum helenij radice, quarta parte horæ, illinatur. 2. Quadrans horarius. Ex Colum. & Suet. 3 Horæ quadrans.

Mezzo quarto d'hora.] Horæ semiquadrans.

Di vn'hora, adiett.] Horarius,a,um.1.3] Suet. in Domit. c. 3. Domitianus inter initia principatus quotidie secretum sibi horarium sumere solebat.

. . ttinente à hora.] Horarius,a,um.1. & 2. l Maff. in Ignat. l. 3. c. 1. Cuius est. Horaria precatio.

Che hora è, ouero quant'hore sono.] Hora quota est? Horat. 3. Serm Sat. 6.

Domandare ad vno che hora è?] Horas requirere. Suet. in Domit. cap. 16. Horas requirenti pro quinta, quam metuebat, sexta ex industria nunciata est. 2. A quopiam horas quærere. Plin. lib. 7. cap. 53 Cn. Bebius, pretura functus cum à puero quæsisset horas, expirauit.

Ad ogni hora, à tutte l'hore.] Omnibus, vel singulis horis. Plin. lib. 22 cap. 3. & Cic. a. de Sen. Mortem omnibus horis impendentem timens, qui poterit animo consistere.

Passata vna hora, finita vn hora.] Hora Circumacta. Turs. Xauer. l. 1. c. 7.

A buon hora.] Diluculo. Cic.

Molto a buon hora.] Multo ante lucem. Cic. de Iuuen. Ille multò ante lucem surrexit.

Hora, & ad esso auuerbio di tempo, che significa al presente, in questo tempo.] Nunc. Cic. 7. Philip. Erat tunc, excusatio oppressis nunc nulla est libertatis. 2. In præsentia. Cic. ad Att. lib 8 Non est animaduertendum quot in præsentia cohortes habeat Cæsar, sed quantas sit breui tempore copias contracturus. 3. In præsenti. Cic. lib. 2. epist. Fam. epist. 10. Hæc ad te in præsenti scripsi, vt speres te assequi quod optasses. 4. Hoc temporis. 5. In præsentiarum Cato cap 144. Si quem socium in præsentiarum dixerit, & Vlpian. de Tabel. exhiben. Tempus ei dandum est, si non potest in præsentiarum exhibere. 6. Hoc tempore. Cic. 5. Verr. Vt hoc tempore ea, quæ tyrannicè statuit in aratores Apronius prætermittam.

Hora appunto.] Nunc ipsum. Cic. ad Att. l. 12. Nunc ipsum ea lego, ea scribo.

Hora più che mai.] Nunc vt cum maximè. Cic. ad Q. Fr. lib. 2. ep.

Hora sì.] Nunc enim verò. Plaut. in Capt. Nunc enim verò occidi.

Hora è la prima volta.] Nunc primùm. Ter in And. Nunc primùm audio, quid illo sit factum.

Hora che.] Nunc cum. 2. Nunc quando. Cic. Att. lib 13. 3. Nunc dum.

Hora finalmente, ouero adesso alla fine.] Nunc demum. Plaut. in Mil. Nunc demum scio, me fuisse excordem. 2. Nunc denique. Col. l 11. c. 2.

Hor'hora inteso del passato, vuol dire di tempo più breue, che inanzi, ò poco fà.] Paulò antè. Cic. 6. Verr. Quid dico nuper? imo verò modò, atque paulò antè. 2. Modò.

Hora, adesso, riferito al tempo auuenire, vale di più à poco, ouer'poco doppo.] Mox. Cic. de Diu. Ter. in Andr. Mox ego huc reuertar. 2. Iam iam.

Hora per adesso, inteso del tempo futuro, significa tempo più breue, che di quì à poco.] Mox paulò. Plin. l 16. c. 30 De his plura mox paulò. Plin l. 16. c. 30. De his plura mox paulò dicam.

Per hora, per adesso.] In præsens. 2. Ad præsens. Plin. lib 8. cap. 22. Luporum visus noxius est, vocemque homini, quem priores contempleatur, adimit ad præsens.

Fin'hora, ò fin'adesso.] Iam nunc. Barbari dicunt, ex nunc, Cic. 2. Ver. Iam nunc mente, & cogitatione percipio, quæ tum studia hominum, qui concursus futuri sint.

All'hora, che.] Tum quando. Cic. 2. Tum, cum. Cic.

Hor con l'vno, hor con altro.] Alternis.

A tal'hora che.] Id temporis vt. Cic.

Hor, che dirò io.] Nam quid ego dicam? Cic.

Da hora auanti] Post hac. Cic.

Da hora innanzi.] Ex hoc tempore. Cic.

All'hora sì.] Tunc enim verò. Cic.

All'hor più che mai.] Tum maximè. Cic.

All hor finalmente.] Tum demùm. Cic.

Hor via.] Age nunc. Cic. pro Rosc. Am. 2. Age porrò. Cic. 5. Verr.

Hor vna cosa, hor l'altra.] Aliud alias. Cic. 2. de Orat. Itaque illi alias aliud de eisdem rebus iudicant.

Quante hore sono?] Quota hora est? Cic.

Hor finalmente.] Iam tandem. Cic.

Hormai, & hora mai, vedi Già.

Horsù via.] Age porrò. Cic.

Dall'hora che.] Iam tum. 2. Ex quo tempore.

Da hora, da mò.] Iam nunc. 2. Ex illo tempore.

D'hora in hora.] In horam. Plaut. 2. In horas, vel in singulas horas.

Hore Canonice.] Preces horariæ.] Ex Suet. & Maff. de Reb. Indic. Comment. Xauerius mane post preces horarias recitatas, puero vno comite, ipsi signum gestaret crucis, vias Oppidi circuibat, &c. 2 Precationes horariæ. Maff. de Iapon. rebus epist. lib. 5. 3. Horæ Canonicæ.

Dir l hore.] Preces horarias recitare. Maff. de Reb. Indic. Comm. 2. Preces horariæ legere Emund. Camp. Rat. 8. Legere preces horarias non est Sacerdotum, sed Laicorum, ait hæreticus.

Il dire, ò recit ar l'hore.] Horariæ precatio. Maff. in Ignat. l. 3. c. 1. Ex quo existimari potest qualem se in horariaa precatione psalmique præstiterit. 2. Horariarum pres cum recitatio.

Horizonte, vedi Orizonte.

Horo, nome prop. di più huomini vno de quali fù Rè de gli Assiri.] Horus, hori, m. g. & 1. l. Plin. l. 30 c. 15. Herundinis rostricinis in myrra tritus, & vino inspersus præstabit securos à temulentia. Inuenit hoc Horus Assiriorum Rex.

Horologio, & horiuolo, orologio, ed oriuolo souer orinolo, strumento da distinguer l'hore.] Horologium, gij. n. g. 1. l. 2. & 3. b. Cic. lib. 1. Ep Fam. epist. 18. Horologium mittam, & libros, si erit sudum. 2. Horarium, rij. neut. gen. Censor; Ex aqua fecit horarium, quod & ipsum à Sole Solarium ceeptum est vocari. 3. Instrumentum horoscopum. Ex Plin. lib. 2. cap. 76. 4. Horoscopum, pl. 1 s. l. 3. b. Græc. Ex Plin. lib. 2. cap. 72. qui ait; Vasa horoscopa non vbique eidem sunt vsui.

Horologio d'acqua, fù già vsato da Greci, e poi da Romani.] Clepsydra, dræ. fœm. gen. 1. l. 2. com. Græc. Cic. 3. de Orat. Periclem non clamator aliquis ad clepsydram latrare docuerat. Gul. Bud. in Pand. Romani Græcorum more ad Clepsydram orabant. 2. Hydrologium, gij 1. com. 2. 3. & 4 b. Græc. Matth. Rad. in Mart. l. 6. ep. 25. Clepsydra, seu hydrologium, horologium erat aquarium, aqua hors dimetiens. 3. Horologium aquarium. Matth Rad.

Horologio con la calamita.] Horologium magneticum.

Horologio da poluere.] Horologium arenarium, vel vitreum. 2. Clepsammidium, dij, ab arenæ furto dictum. Galef. & alij. 3. Solarium ex arena. Cic. de Natur.

Horologio à ruote, ouero, che batte l'hore.] Horologium machinale. Ex Tursel. 2. Horologium mechanicum. Clau. de Horol. lib. 2. Nos de horologijs mechanicis, &c. 3. Horologium rotale. Ex Iul. Capitol. in Macrino.

Horologio portatile.] Horologium viatorium, Vitr. l. 9. c. 9. Horologia viatoria pensilia vt fierent, plures scripta reliquerunt.

Horologio à sole, ò da sole.] Horologium solarium. Plin. lib. 7. cap 60. Princeps Romanis solarium horologium statuit ad ædem Quirini. 2. Solarium, rij, Cic. 2. de Nat.

Nat. Cum solarium, vel descriptum, aut ex aqua contemplare, intelligi declarari horas ante, non casu. 3. Horologium sciothericum Plin. lib. 2. cap. 76. Aniximenes Milesius Anaximandri discipulus primus horologium, quem appellant scioteicum Lacedemone ostendit.

Hornlogio da verno.] Horologium hybernum vel anaporicum. Vitr. l. 9. Fiunt etiam alio genere horologia hyberna, quæ Anaporica dicuntur.

Arte di far horologgi à sole.] Gnomonice, ces. f. g. Græc. Plin l. 2. c. 96. Vmbrarum rationem, quam vocant Gnomonicen inuenit Anaximenes 2. Gnomonica vmbrarum ratio Ex Plin 3. Gnomonica est. f. g 3. b. Gel l 1. c. 9. Geometriam, Gnomonicam, musicam, mathimata veteres græci appellabant.

Chi fà horologgi da Sole.] Gnomonicus, ci. m. gen. Thes. Græc. Solarij inuentionem, & rationem Gnomonici profitentur.

Gouernarsi, ò reggersi con l'horologio.] Horolngio parere, Plin lib 7.

Stile, ò indice dell'horologio.] Gnomon, gnomonis m. g. 2. Sciotheras, m. g 3. l. Vitr. l. 1. c. 6. Collocetur æneus gnomon indagator Vmbræ, qui græcè sciothiras dicitur. 3. Solia Vmbilicua Plin. l. 2 c. 72. 4. Sciotherum, ri. n gen. 3. l. Thes Græc. tom. 3.

Horrendo, addiett. che si deue hauer'in horrore.] Horrendus, da, dum. Virgil. 2. Aeneid. Cuius est: Clamores horrendi.

Horribile, che cagiona horrore.] Horribilis, & hoc bile. 1. l. 2. 3. b. Cic. pro Font. & l. 5. Fam. Ep. 21. Præter culpam ac peccatum homini accidere nihil potest. quod sit horribile, ac pertimescendum. 2. Formidabilis, le. Grets.

Horridamente, aduerb. con horrore.] Horridè. Cic. in Orat.

Horridetto, diminut alquanto horrido.] Horridulus, la, lum. Cic. Att l. 1. ep. 16 Tua scripta horridula mihi, atque incompta visa sunt: sed tamen erant ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexerant.

Horrido, e spauenteuole, addiett.] Horridus, da, dum. Cic. pro Rosc. Amer.

Horrore spauento, ò paura con tremore.] Horror, oris. m gen. 1. l. 2 b. in rect. & l. in obliq. Cels. lib. 3. cap. 3. Frigus voco, vbi extremæ partem membrorum inalgescunt; horrorem vbi totum corpus intremit.

Hauer horrore.] Horrore perfundi. Cic. Att l. 8. 2. Horresco, scis, rui. Plaut. in Truc. Horresco misera mentio quoties fit partionis. 3. Horreo, res, rui. Cic. ad Att. Ingrati animi crimen horreo.

Hauer gran horrore.] Exhorresco, scis, rui. Cic. 1. de Fin. Sapientia est vna, quæ nos exhorrere metu non finit. 2. Perhorresco, scis, rui. Cic. 6. Ver Ego in commemoratione scelerum, non solum animo commoueor, verum etiam horrore perhorresco.

Dare ò metter horrore ad vno.] Aliquem horrore perfundere Cic.

Horrore caginnato da cose sacre.] Horror sacer. Stat.

Horrore cagionato da suon di battaglia.] Horror classicus. Ouid.

Horsù, horuia, voce per confortare.] Age. 2. Agedum. 3. Age verò. 4. Agesis, & Agite dum, coi plurali.

Horticello, dimin. horto piccolo.] Hortulus, li. m g. 1 l. 2 b. Plin. lib 35. cap. 10. Protogenes casula contentus erat in hortulo suo.

Horticello vicino alla Città.] Hortulus suburbanus. Plin. l. 35. cap. 10.

Horto campo chiuso doue son'herbe da mangiare.] Hortus, horti m. g Cic. de Senect.

Horto molto ben tenuto, e coltiuato.] Hortus cultissimus. Ouid. 2. Fast.

Horto mal tenuto, ò coltiuato.] Hortus indiligens. Plin. l. 19. c. 4. Nequam erat in domo Mater familias, vbi indiligens esset hortus.

Horto inaffiato.] Hortus, riguus, vel irriguus, Ouid. & Hor.

Horto fertile, ò grasso.] Hortus pinguis, Virgil. 4. Georg.

Hortolano, adiett. d'horto.] Hortensis, & hoc se. Plin. 2. Hortensius, a, um.

Hortolano, sust. che fà l'essercitio dell'horto.] Olitor, oris. m. g. 2. Hortorum curator. 3. A cultura hortorum. Ex Cic.

Da hortolano, adiett.] Olitorius, ria, rium. Plin.

Hospitale, vedi Spedale.

Hospitalità.] Hospitalitas, atis. f. gen. Cic. de Off. Rectè à Theophrasto laudata est hospitalitas.

Hospitio, vedi Albergo.

Hostaggio, sicurtà, vedi Ostaggio.

Hoste, colui, che alberga, è da mangiare à prezzo.] Caupo, nis. 1 2. com. in rect. & l in obliq Cic 1. de Diu. Cum Arcades duo admodum familiares iter vna facerent alter ad cauponem diuertit, ad hospitem alter. 2. Copo, coponis. m g. 1. l. Cic. pro Cluent. Mart. l. e 3 Stabularius, rij. m. g. Ex Plaut. & Vlpian 4. Tabernarius, rij. m. gen. 1. & 4. b. a 3. l. Cic. pro Flac. & Sipont in Mart. Copona primum, deindè caupona etiam mulier dicta est, quæ tabernæ præest, sicut copo, & caupo, ipse tabernarius.

Da hoste, ò hosteria, adiett.] Cauponius, a, um 1. 2. l. 3. b. Plaut. in pœn. Quis hic homo est, cum tunicis longis, quasi puer cauponius 2. Cauponarius, a, um. 1. 2 3. l. 4 b. apud Vlpian. Cuius est, Sub prætextu instrumenti cauponarij.

Da hoste, ouer'à costume di hoste auuerbialm] Cauponio ritu, vel more. Ex Plaut. in Procem. & in Menæch.

Esser hoste, far hosteria.] Cauponor, aris. 1. 2. l Sipont. in Mart. A capona fit cauponaria, ars cauponandi. 2. Cauponiam facere, vel exercere. Iustin. 3. Cauponariam exercere, vel factitare Ex Lexicograph. 4 Cauponam, vel stabulum exercere Vlpian. Caupones autem, & stabularios æquè eos accipiemus, qui cauponam, vel stabulum exercent. 5. Artem cauponiam exercere facere, vel factitare. Iustin. l. 1. Iussit cauponias, & ludricas artes, & lenocinia exercere.

Arte, od'esercitio d'hoste.] Cauponia, niæ. 1. & a l. 3. b. Ex Plaut. in Pœn. & Amph. 2. Cauponariæ 1. 2. 3. l 4. b. Sipon. in Mart. A caupone fit cauponaria, ars cauponandi. Sipont. in Mart loco cit.

Hosteria, & hostaria, Fior. anco ostello, & ostellaggio, luogo doue si alloggia à prezzo.] Caupona, næ. 1. l. Sipont. in Mart, Veteres copem pro copiosum dixerunt, hinc copona primo, deinde caupona, taberna vinaria propter copiam rerum, quæ tibi venduntur, dicta est. 2. Taberna, næ. 1. b a l. Cic. 2. de inuen. Cum ambo in quandam tabernam diuertissent, simul cœnare voluerunt. 3. Taberna diuersoria Plaut Menæch. Abduc in tabernam diuersoriam. 4. Taberna meritoria. Sipont. in Mart Taberna meritoria stabulum, siue diuersorium est. 5. Diuersorium, rij. n. gen. 1. 2. & 3. l. 4. b. Cic. de Sen. Ex vita ista discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo: commorandi enim natura diuersorium nobis, non habitandi dedit. 6. Meritorium, rij neut. gen. 1. 2 & 4. b. 3. l. Iuuen. Sat. 3. vbi sic ait: Namque meritoria somnum admittunt?

Di hosteria.] Diuersorius, a, um, 1. 3. l. Suet. in Ner. cap. 27. vbi ait. Diuersoriæ tabulæ parabantur. Hostarietta, hostariuola, diminut.] Cauponula, læ. f. g. 1. 2. l. 3. b. Cic. 2. Phil. In quadam cauponula perpotauit ad vesperum. 2. Coponula, læ. f. g. Ex Cic. & Fest. 3. Diuersoriolum, li. n. g Cic. Att. l. 18. 4 Meritoriolum, li. n. g. 1. 2. b. 3. l. 4. & 5. b. Ex Cic l. 18. ep. 20. & Iuuen. Sat 3. 5. Tabernula, læ. 1. & 3. b. 2. l. Ex Cic. de Inu. & Plin.

Hostessa, donna, che fà l hosteria, ouer'moglie dell'hoste.] Stabularia, riæ. fœm. gen. 1. 2. & 4. b. 3. l. Ex Vlpian. 5., Aug. lib. 8. de Ciu. 2. Tabernaria, riæ. f. gen. 1. 4 b. 2. 3. l. Ex Cic. pro Flac. & alijs. 3 Cauponis vxor, vel coniux. Ex Plaut. in Pœn. 4. Copona, næ, vel caupona, næ. 1. & 2. l. Sipont. in Mart. Copona primum, deindè caupona etiam mulier dicta est, quæ tabernæ præest.

Hostia, quel pane, che si consagra nella messa.] Hostia, æ. f g.

f g 1.l. & 2.b. Maff. Ignat. lib. 1. cap. 7. Cum sacrificio missæ interessent, dum à sacerdote de more hostia salutaris attollitur, apertissimè vidit Ignatius illa specie Christum Deum eundem, & hominem verissimè contineri.

Hostia, e vittime, animale che anticamente s'offeriua al sacrificio.] Hostia, æ. f. g. Pomp. Fest.

Hostia grossa.] Hostia opima. Pomp. Fest. lib. 13. Hostiæ opimæ dicebantur maximè pingues.

H V

HVmanamente, auuerb. à modo humano, ad vsanza d'huomo.] Humano more, vel modo. Cic 4. Verr. Hunc pertulissem si humano modo si vsitato more peccasset. 2. Hominum more vel modo. Plin l. 11. c 45. Elephas poplites intus flectit hominis modo 3 Humanitus. 1. 2. l. 3 b. Cic. 2. Phil. l. 10. c. 63. Cuius est; Vrsi humanitatus strati. 4. Humanè. 1. 2. 3. l.

Humanamente, cioè cortesemente.] Humanè. Cic. Att. l. 15. 2. Humaniter. Cic. ad Quint. Fr.

Humanarsi: prender humanità, e farsi huomo, cosa propria del Verbo eterno.] Humanam induere naturam. Turs. Hist. Laur. lib. 2. cap. 18. Sanctissimum est, religiosumque cubiculum vbi humanam Deus naturam induit. 2. Hominum se natura, formaque induere. Ex Cic. 3. de Or. 3. Humanitatem suscipere sumere induere, Ex Io. Bapt. Mant apud Hor. Turs. Laur. Hist. l. 2. qui sic ait. Hoc in loco Deus humanitatem indutus fundamenta iecit salutis nostræ.

Humanatione, l'humanarsi, cioè il prender natura humana.] Humanitatis assumptio. Ex Cic. 3. de Fin. & pro Rosc. Amer 2. Hominum naturæ formæque susceptio, Ex Cic. pro Mur.

Humanato, partic. fatto huomo.] Humanitate indutus. 2. Humanitatis particeps factus. Ex Cic. & D. Leon

Humanista, intendente di lettere humane.] Humanus, a, um. Ex Gell. lib. 13. cap. 16. Cuius est: Humanissimi.

Humanità, eruditione in lettere humane.] Humanitas, tis. f. g. Gel. l. 13. c. 16. Humanitas est eruditio institutioque in bonas artes, quas qui sinceriter appetunt, ij sunt vel maximè humanissimi.

Humanità, qui vale cortesia ò beneuolenza.] Humanitas, atis. fœm. gen. Gell lib. 13. cap. 16. Humanitas ea, quæ à græcis philantropia dicitur significat dexteritatem quandam, beneuolentiamque erga homines promiscuam.

Humano da huomo.] Moralis, & hoc le. Cic. l. 1. de Inuent. Hæ autem partim diuino, partim moralium genere versantur. 2. Humanus, a, um. Cic. 7. Verr. Homo sum, humani nihil à me alienum puto. 3. Virilis, & hoc le. Liu. 1. ab Vrb.

Humidetto, dimio alquanto humido.] Humidulus, la, lum. 1. l. 2. & 3. b. Ouid. 3 de Art.

Humidire, vedi Inhumidire.

Humidità.] Humor, humoris. m g 1. l. 2. b. in rect. & l. in obl. Colum. l 2. c. 6. Triticum sicco loco melius coalescit adoreum in minus infestatur humore. 2. Mador, madoris m g. Sallust.

Humidita della terra.] Vligo, ginis.

Humidità di testa.] Hydrocephalea. f. g. 5. l.

Humidito, & inhumidito.] Humectus, cta, ctum. Verro. 2. Humectatus, ta, tum 3. l. Sil.

Humido, adiett. che hà humidità.] Humidus, da, dum. 1. l. Col. de Arb c. 8. Humida loca de vua alba: sicca de nigra inserito.

Diuenir humido.] Humesco, scit. Virg.

Esser humido.] Humeo, humes, humus. Col.

Humile, adiett. che hà in se humiltà.] Humilis, & hoc le 2. b Cic. 2. Demissus, sa, sum. 1. & 2 l. Hor. Turs. in Xauer. lib. 6. cap. 15. Societatis homines expetebat Xauerius demissos, obedientes moderatos, & omnibus in rebus à quibus

vitiosa abhorret natura, victores sui. Ex Cic. 2 Verr Cuius est. Homo humilis, atque demissus, sum. 2 & 3 l. Ex Cic. 1. Off. qui sic ait. Priuatum hominem oportet æquo, & pari cum ciuibus iure viuere, neque submissum, & abiectum, neque se efferentem. 4. Animo demissus, vel submissus, sa, sum. Ex Cic. lib. 5. epist. 12. & de Or.

Più humile, compar.] Demissor, & hoc sius. 1. & 2. l. 3 b. Liu. 4 ab Vrb. vbi dicitur; animus demissior. 2 Submissior, & hoc sius, 1 & 2. l. 3. b. Ex Cic 1. Off

Humiliare, far humile, ò abbassare.] Deprimo, mis, depressi, depressum. Plin.

Humiliarsi, sommettersi.] Se sedemittere, submittere, vel subijcere.

Humiliato.] Depressus, sa. sum. 2 Demissus, sa, sum.

Humilissimamente, superl. con somma humiltà.] Demississimè 1 2. 3. & 5. l. 4 b. Cæs. 1. Bel. Ciu. Hæc Affricanos quam potest demississimè, atque subiectissimè exponit. 2. Submississimè. 1. 2. 3. & 5. l. 4. b. Ex Cic. 1 Off. & Cæs 1. Bel. Ciu. 3. Animo demississimo, vel submississimo.

Humilissimo, superl. sommamente humile] Demississimus, ma. um. 1. 2 & 3. l. 4 b. Ex Cæs. de Bel Ciuil. Cuius est: Demississimè. 2. Submississimus, ma, mum. 1. 2. & 3. l. 4 b. Ex Cic. 1. Off. & Cæs. 1. Bel. Ciu.

Humilmente, & humilemente auuerb. con humiltà.] Demissè. 1. 2. & 3. l Ex Cic. Tusc. 5. qui sic ait. Theographus non est ausus latè, & amplè loqui, cum humiliter demissèque sentiret 2. Submissè 1. 2. & 3. l Cic. pro Planc. Beneficium potius ad eum detuli, qui à me contenderat, quam ad eum, qui mihi non nimis submissè supplicarat. 3. Animo demisso, vel submisso, Ex Cic. lib. 1. ep 9. & pro Planc. 4. Humiliter, Ex Cic. 5. Tusc. 5. Submissim. Suet. l 7. c. 30.

Portarsi humilmente.] Submissè se gerere.

Più humilmente, compar.] Demissius. 1 & 2. l. 3. & 4 b. Ex Cic. Tusc. 5. & 1. Off. 2. Submissius. 1 & 2. l. 3 & 4. b. Cic. 1. Off. Vt quanto superiores simus tanto nos geramus submissius. 3 Animo demissiore, vel submissiore. Ex Cic. ad Att. l. 8.

Humiltà astratto d'humile, e val sommission d'animo.] Animi demissio, Ex Cic. Tusc. 3. vbi ait. Vniuersale est in quem cadit ægritudo, in eundem cadere timorem, & infractionem animi, & demissionem. 2 Animi submissio. Maff in Ignat. l. 2. cap 13. Nihil ad conciliandos homines æquè valet, atque animi moderatio, atque submissio.

Humore materia humida, che scorre.] Humor, ris. 1. l. m. g. Plin.

Humor cattiuo] Humor vitiosus, vel vitiatus.

Humore indigesto.] Humor crudus.] Dioscor. lib. 2. cap 43.

Humor predominante.] Humor exuberans. Ex Col. & Cels. 2 Humor exuperans. Ex Liu & Cels.

Humor sanguigno.] Humor sanguineus. Ex Cels. & Plin. 2. Humor hæmaticus.

Humore, capriccio.] Libido. fœm. gen. 1. 2. l. 3. com. Suet. in Cæs.

Io son di questo humore.] Sic sum. Plaut. 2. Sic sentio. Ex Cic.

Humorista, cioè vario, ò incostante.] Ventosus, a, um. 1. 2. l. Horat. lib. 1. epist. 8 Romæ Tibur amem ventosus Tibure Romam. 2. Mutabilis, & hoc le. 1. 2. l. Virgil. 4 Aen. 3 Varius, a, um. 1. & 2. b. Ex Virgil. 4. Aen. qui sic ait. Varium, & mutabile semper fœmina.

Huomini, ed'homini, e con altro nome mortali, ò genere humano.] Homines, num. 1. & 2. b. Cic. 1. Off. Homines hominum causa sunt generati, vt ipsi inter se alij alijs prodesse possint. 2. Mortales, lium. 1 & 2 l. Plin. lib. 12. cap 17. Arabia peregrinos mirè odores, & ad exteros petit. Tanta mortalibus suarum rerum satietas est alienarumque auiditas. 3. Genus humanum Cic. de Am. 4. Hominum genus. Cic. pro Rosc. de Am. Dum hominum genus erit, qui accuset eos non deerit. 5. Gens hominum. Ex Plin l. 8. cap. 25. Qui sic ait. Gens hominum

est

Nat. Cum solarium, vel descriptum, aut ex aqua contemplare, intelligi declarari horaa ante, non casu. 3. Horologium sciothericum Plin. lib. 2. cap. 76. Anaximenes Milesius Anaximandri discipulus primus horologium, quem appellant scioterıcum Lacedemone ostendit.

Horologio da verno.] Horologium hybernum vel anaporicum. Vitr. l. 9. Fiunt etiam alio genere horologia hyberna, quæ Anaporica dicuntur.

Arte di far horologgi à sole.] Gnomonice, ces. f. g. Græc. Plin l. 2. c. 96. Vmbrarum rationem, quam vocant Gnomonicen inuenit Anaximenes 2 Gnomonica vmbrarum ratio Ex Plin 3. Gnomonica est. f. g. 3. b. Gel l. 1. c. 9. Geometriam, Gnomonicam, musicam, mathimata veteres græci appellabant.

Chi fà horologgi da Sole.] Gnomonicus, ci. m. gen. Thes. Græc. Solarij inuentionem, & rationem Gnomonici profitentur.

Gouernarsi, ò reggersi con l'horologio.] Horologio parere. Plin lib 7.

Stile, ò indice dell'horologio.] Gnomon, gnomonis m. g. 2. Sciotheras, m. g 3. l. Vitr. l. 1. c. 6. Collocetur æneus gnomon indagator Vmbræ, qui græcè sciothiras dicitur. 3. Solia Vmbilicus Plin. l. 2 c. 72. 4. Sciotherum, ri. n gen. 3. l. Thes Græc. tom. 3.

Horrendo, addiett. che si deue hauer'in horrore.] Horrendus, da, dum. Virgil. 2. Aeneid. Cuius est: Clamores horrendi.

Horribile, che cagiona horrore.] Horribilis, & hoc bile. 1. l. 2. 3. b. Cic. pro Font. & l. 5. Fam. Ep. 21. Præter culpam ac peccatum homini accidere nihil potest. quod sit horribile, ac pertimescendum. 2. Formidabilis, le. Græts.

Horridamente, aduerb. con horrore.] Horridè. Cic. in Orat.

Horridetto, diminut alquanto horrido.] Horridulus, la, lum. Cic. Att l. 2. ep. 16 Tua scripta horridula mihi, atque incompta visa sunt: sed tamen erant ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexerant.

Horrido, e spauenteuole, addiett.] Horridus, da, dum. Cic. pro Rosc. Amer.

Horrore spauento, ò paura con tremore.] Horror, oris. m gen. 1. l. 2 b. in rect. & l. in obliq. Cels. lib. 3. cap. 3. Frigus voco, vbi extremæ partem membrorum inalgescunt; horrorem vbi totum corpus intremit.

Hauer horrore.] Horrore perfundi. Cic. Att l. 8. 2. Horresco, scis, rui. Plaut. in Truc. Horresco misera mentio quoties fit partionis. 3. Horreo, res, rui. Cic. ad Att. Ingrati animi crimen horreo.

Hauer gran horrore.] Exhorresco, scis, rui. Cic. 1. de Fin. Sapientia est vna, quæ nos exhorrere metu non finit. 2. Perhorresco, scis, rui. Cic. 6. Ver Ego in commemoratione scelerum, non solum animo commoueor, verum etiam horrore perhorresco.

Dare ò metter horrore ad vno.] Aliquem horrore perfundere Cic.

Horrore cagionato da cose sacre.] Horror sacer. Stat.

Horrore cagionato da suon di battaglia.] Horror classicus. Ouid.

Horsù, hortula, voce per confortare.] Age. 2. Agedum. 3. Age verò. 4. Agesis, & Agite dum, coi plurali.

Horticello, dimin. horto piccolo.] Hortulus, li. m g. 1. l. 2 b. Plin. lib 35. cap. 10. Protogenes casula contentus erat in hortulo suo.

Horticello vicino alla Città.] Hortulus suburbanus. Plin. l. 35. cap. 10.

Horto campo chiuso doue son'herbe da mangiare.] Hortus, horti m. g Cic. de Senect.

Horto molto ben tenuto, e coltiuato.] Hortus cultissimus. Ouid. a. Fast.

Horto mal tenuto, ò coltiuato.] Hortus indiligens. Plin. l. 19 c. 4. Nequam erat in domo Matet familias, vbi indiligens esset hortus.

Horto inaffiato.] Hortus riguus, vel irriguus, Ouid. & Hor.

Horto fertile, ò grasso.] Hortus pinguis. Virgil. 4. Georg.

Hortolano, adiett. d'horto.] Hortensis, & hoc se. Plin. 2. Hortensius, a, um.

Hortolano, sust. che fà l'essercitio dell'horto.] Olitor, oris. m. g. 2. Hortorum curator. 3. A cultura hortorum. Ex Cic.

Da hortolano, adiett.] Olitorius, ria, rium. Plin.

Hospitale, vedi Spedale.

Hospitalità.] Hospitalitas, atis. f. gen. Cic. de Off. Rectè à Theophrasto laudata est hospitalitas.

Hospitio, vedi Albergo.

Hostaggio, sicurtà, vedi Ostaggio.

Hoste, colui, che albergs, è da mangiare à prezzo.] Caupo, nis. 1 2. com. in rect. & l lo obliq Cic 1. de Diu. Cum Arcades duo admodum familiares iter vna facerent alter ad cauponem diuertit, ad hospitem alter. 2. Copo, coponis. m g. 1. l. Cic. pro Cluent. Mart. l. 1 3. Stabularius, rij. m. g. Ex Plaut. & Vlpian 4. Tabernarius, rij. m. gen. 1. & 4. b. 2 3. l. Cic. pro Flac. & Sipont. in Mart. Copona primum, deindè caupona etiam mulier dicta est, quæ tabernæ præest, sicut copo, & caupo, ipse tabernarius.

Da hoste, ò hosteria, adiett.] Cauponius, a, um 1. 2 l. 3. b. Plaut. in pœn. Quia hic homo est, cum tunicis longis, quasi puer cauponius 2. Cauponarius, a, um. 1. 2 3. l. 4 b. apud Vlpian. Cuius est, Sub prætextu instrumenti cauponarij.

Da hoste, ouer'à costume di hoste auuerbialm.] Cauponio ritu, vel more. Ex Plaut. in Procem. & in Menæch.

Esser hoste, far hosteria.] Cauponor, aris. 1. 2. l. Sipont. in Mart. A capona fit cauponaria, ars cauponandi. 2. Cauponiam facere, vel exercere. Iustin. 3. Cauponariam exercere, vel factitare. Ex Lexicograph. 4 Cauponam, vel stabulum exercere Vlpian. Caupones autem, & stabularios æquè eos accipiemus, qui cauponam, vel stabulum exercent. 5. Artem cauponiam exercere facere, vel factitare. Iustin. l. 1. Iussit cauponias, & ludricas artes, & lenocinia exercere.

Arte, od'esercitio d'hoste.] Cauponia, niæ. 1. & 2 l. 3 b. Ex Plaut. in Pœn. & Amph. 2. Cauponariæ 1. 2. 3 l 4. b. Sipon. in Mart. A capone fit cauponaria, ars cauponandi. Sipont. in Mart loco cit.

Hosteria, & hostaria, Fior. anco ostello, & ostellaggio, luogo doue si alloggia à prezzo.] Caupona, næ. 1. l. Sipont. in Mart. Veteres capem pro copiosum dixerunt, hinc copona primo, deinde caupona, taberna vinaria propter copiam rerum, quæ tibi veodantur, dicta est. 2. Taberna, næ. 1. b 2 l. Cic. 2. de inuen. Cum ambo in quandam tabernam diuertissent, simul cœnare voluerunt. 3. Taberna diuersoria Plaut Menach. Abduc in tabernam diuersoriam. 4. Taberna meritoria. Sipont. in Mart. Taberna meritoria stabulum, siue diuersorium est. 5. Diuersorium, rij n. gen. 1. 2. & 3. l. 4. b. Cic. de Sen. Ex vita ista discedo tanquam ex hospitio, non tanquam ex domo: commorandi enim natura diuersorium nobis, non habitandi dedit. 6. Meritorium, rij neut gen. 1. 2 & 4. b. 3. l. Iuuen. Sat. 3. vbi sic ait: Namque meritoria somnum admittunt?

Di hosteria.] Diuersorius, a, um, 1. 3. l. Suet. in Ner. cap. 27. vbi ait. Diuersoriæ tabulæ parabantur. Hostarietta, hostariuola, diminut.] Cauponula, læ. f. g. 1. 2. l. 3 b Cic. 2. Phil. In quadam cauponula perpotauit ad vesperum. 2. Coponula, læ. f. g. Ex Cic. & Fest. 3. Diuer soriolum, li. n. g Cic Att. l. 1 & 4 Meritoriolum, li. n. g. 1. 2. b. 3. l. 4. & 5. b. Ex Cic l. 18. ep. 20. & Iuuen. Sat 3. 5. Tabernula, læ. 1. & 3. b. 2. l. Ex Cic. de Inu & Plin.

Hostessa, donna, che fà l'hosteria, ouer'moglie dell'hoste.] Stabularia, riæ. fœm. gen. 1. 2. & 4. b. 3. l. Ex Vlpian. 5. Aug lib. 8. de Ciu. 2. Tabernaria, riæ. f. gen. 1. 4 b. 2. 3. l. Ex Cic. pro Flac. & alija. 3. Cauponia vxor, vel coniux. Ex Plaut. in Pœn. 4. Copona, næ, vel caupona, næ. 1. & 2. l. Sipont. in Mart. Copona primum, deindè caupona etiam mulier dicta est, quæ tabernæ præest.

Hostia, quel pane, che si consagra nella messa.] Hostia, æ. f g.

f g 1.l. & 2.b. Maff. Ignat.lib.1. cap.7. Cum sacrificio missæ interesset, dum à sacerdote de more hostia salutaris attollitur, apertissimè vidit Ignatius illa specie Christum Deum eundem, & hominem verissimè contineri.

Hostia, e vittime, animale che anticamente s'offeriua al sacrificio.] Hostia.æ.f.g.Pomp.Fest.

Hostia grossa.] Hostia opima. Pomp.Fest.lib.13. Hostiæ opimæ dicebantur maximè pingues.

H V

HVmanamente, auuerb. à modo humano, ad vsanza d'huomo.] Humano more, vel modo. Cic 4. Verr. Hunc pertulissem si humano modo si vsitato more peccasset. 2. Hominum more vel modo. Plin l.11.c 45. Elephas poplitea intus flectit hominis modo 3. Humanitus. 1.2.l. 3 b.Cic.2.Phil.l.10.c.63. Cuius est; Vrsi humanitatus strati.4.Humanè.1.2.3.l.

Humanamente, cioè cortesemente.] Humanè. Cic. Att.l.15. 2.Humaniter. Cic. ad Quint. Fr.

Humanarsi: prender humanità, e farsi huomo, cosa propria del Verbo eterno.] Humanam induere naturam. Turs. Hist. Laur. lib.2.cap.18. Sanctissimum est, religiosumque cubiculum vbi humanam Deus naturam induit. 2. Hominum se natura, formaque induere. Ex Cic. 3. de Or. 3. Humanitatem suscipere sumere induere, Ex Io. Bapt. Mant apud Hor. Turs Laur. Hist. l.2. qui sic ait. Hoc in loco Deus humanitatem indutus fundamenta iecit salutis nostræ.

Humanatione, l'humanarsi, cioè il prender natura humana.] Humanitatis assumptio. Ex Cic. 3. de Fin. & pro Rosc. Amer 2. Hominum naturæ formæque susceptio, Ex Cic. pro Mur.

Humanato, partic. fatto huomo.] Humanitate indutus. 2. Humanitatis particeps factus. Ex Cic. & D. Leon

Humanista, intendente di lettere humane.] Humanus, a, um. Ex Gell. lib. 13. cap. 16. Cuius est t Humanissimi.

Humanità, eruditione in lettere humane.] Humanitas, tis.f.g. Gel.l.13.c.16. Humanitas est erudicio institutioque in bonas artes, quas qui sinceriter appetunt, ij sunt vel maximè humanissimi.

Humanità, qui vale cortesia ò beneuolenza.] Humanitas, atis.fœm.gen.Gell lib.13. cap.16. Humanitas ea, quæ à græcis philantropia dicitur significat dexteritatem quandam, beneuolentiamque erga homines promiscuam.

Humano da huomo.] Moralis, & hoc le. Cic.l.1.de Inuent. Hæ autem partim diuino, partim moralium genere versantur. 2. Humanus, a, um. Cic.7.Verr. Homo sum, humani nihil à me alienum puto. 3. Virilis, & hoc le. Liu. 1.ab Vrb.

Humidetto, dimio alquanto humido.] Humidulus, la, lum. 1.l.2.& 3.b. Ouid. 3.de Art.

Humidire, vedi Inhumidire.

Humidità.] Humor, humoris.m g 1.l.2.b.in rect. & l. in obl. Colum.l 2.c.6. Triticum sicco loco melius coalescit adoreum in minus infestatur humore.2.Mador, madoris m g. Sallust.

Humidità della terra.] Vligo, ginis.

Humidità di testa.] Hydrocephalea.f.g.5.l.

Humidito, & inhumidito.] Humectus, cta, ctum. Verro.2. Humectatus, ta, tum 3.l.Sil.

Humido, adiett. che hà humidità.] Humidus, da, dum, 1.l. Col.de Arb c.8. Humida loca de vua alba: sicca de nigra inserito.

Diuentar humido.] Humesco, scis. Virg.

Esser humido.] Humeo, humes, humui. Col.

Humile, adiett. che hà in se humiltà.] Humilis, & hoc le 2. b Cic.2. Demissus, sa, sum.1.& 2.l. Hor. Turs. in Xauer. lib. 6.cap.15. Societatis homines expetabat Xauerius demissos, obedientes moderatos, & omnibus in rebus à quibus vitiosa abhorret natura, victores sui. Ex Cic. 2 Verr Cuius est. Homo humilis, atque demissus, fam. 2 & 3. l. Ex Cic. 1. Off. qui sic ait. Priuatum hominem oportet æquo, & pari cum ciuibus iure viuere, neque submissum, & abiectum, neque se efferentem. 4. Animo demissus, vel submissus, sa, sum. Ex Cic. lib.5.epist.12. & de Or.

Più humile, compar.] Demissior, & hoc sius. 1.& 2.l. 3 b. Liu.4 ab Vrb. vbi dicitur; animus demissior. 2 Submissior, & hoc sius, 1 & 2.l.3.b. Ex Cic 1.Off

Humiliare, far humile, ò abbassare.] Deprimo, mis, depressi, depressum. Plin.

Humiliarsi, sommettersi.] Se se demittere, submittere, vel subijcere.

Humiliato.] Depressus, sa. sum. 2 Demissus, sa, sum.

Humilissimamente, superl. con somma humiltà.] Demississimè 2.3. & 5.l.4 b. Cæs.t.Bel. Ciu. Hæc Affricanus quam potest demississimè, atque subiectissimè exponit. 2. Submississimè. 1. 2. 3. & 5.l. 4.b. Ex Cic. 1 Off. & Cæs 1. Bel. Ciu. 3. Animo demississimo, vel submississimo.

Humilissimo, superl. sommamente humile] Demississimus, ma, um.1.2.& 3 l.4 b. Ex Cæs. de Bel. Ciuil. Cuius est. Demississimè. 2. Submississimus, ma, mum. 1.2.& 3 l. 4 b. Ex Cic.1.Off. & Cæs.1.Bel.Ciu.

Humilmente, & humilemente auuerb. con humiltà.] Demissè.1.2.& 3.l Ex Cic. Tusc.5. qui sic ait. Theographos non est ausus latè, & amplè loqui, cum humiliter demissèque sentiret 2. Submissè.1.2.& 3.l Cic. pro Planc. Beneficium potius ad eum detuli, qui à me contenderat, quam ad eum, qui mihi non nimis submissè supplicarat. 3. Animo demisso, vel submisso, Ex Cic. lib.1. ep 9 & foro Planc. 4. Humiliter, Ex Cic. 5. Tusc.5. Submississimè. Suet.l 7.c.30.

Portarsi humilmente.] Submissè se gerere.

Più humilmente, compar.] Demissius.1 & 2.l. 3.& 4 b. Ex Cic. Tusc.5. & 1.Off. 2. Submissius. 1 & 2.l. 3 & 4.b. Cic. 1. Off. Vt quanto superiores simus tanto nos geramus submissius. 3 Animo demissiore, vel submissiore. Ex Cic. ad Att.l 8.

Humiltà astratto d'humile, e val sommission d'animo.] Animi demissio, Ex Cic. Tusc. 3. vbi ait. Vniuersale est in quem cadit ægritudo, in eundem cadere timorem, & infractionem animi, & demissionem. 2. Animi submissio. Maff in Ignat. l.2.cap 13. Nihil ad conciliandos homines æquè valet, atque animi moderatio, atque submissio.

Humore materia humida, che scorre.] Humor, ris.t.l.m. g. Plin.

Humor cattiuo] Humor vitiosus, vel vitiatus.

Humore indigesto.] Humor crudus.] Dioscor. lib. 2. cap 43.

Humor predominante.] Humor exuberans. Ex Col. & Cels. 2 Humor exuperans. Ex Liu & Cels.

Humor sanguigno.] Humor sanguineus. Ex Cels. & Plin. 2. Humor hæmaticus.

Humore, capriccio.] Libido fœm.gen.1.2.l.3.com. Suec. in Cæs.

Io son di questo humore.] Sic sum. Plaut. 2. Sic sentio. Ex Cic.

Humorista, cioè vario, ò incostante.] Ventosus, a, um.1.2.l. Horat. lib.1. epist.8 Romæ Tibur amem ventosus Tibure Romam. 2. Mutabilis, & hoc le. 1. 2. l. Virgil.4 Aen. 3 Varius, a, um. 1. & 2. b. Ex Virgil. 4. Aen. qui sic ait. Varium, & mutabile semper fœmina.

Huomini, ed'homini, e con altro nome mortali, ò genere humano.] Homines, mum.1. & 2.b. Cic.1. Off. Homines hominum causa sunt generati, vt ipsi inter se altjs alij prodesse possint. 2. Mortales, lium. 1 & 2 l. Plin. lib. 12. cap 17. Arabia peregrinos mirè odores, & ad externos petit. Tanta mortalibus suarum rerum satietas est alienarumque auiditas. 3. Genus humanum Cic. de Am. 4. Hominum genus. Cic. pro Rosc. de Am. Dum hominum genus erit, qui accuset eos non deerit. 5. Gens hominum. Ex Plin l.8. cap.25. Qui sic ait: Gens hominum est

eſt crocodilo aduerſa in nilo. 6. Gens humana Horat. 1. Carm. od. 3. Audax omnia perpeti. Gens humana ruit per vetitum nefas. 7. Genus mortale. Ouid 2. Metam 8. Mortalium genus. Ex Cic. pro Roſc. Am. & Virg. 3. Aen. 8. Mortalitas humana, Ex Plin. lib. 2. cap. 7 & Hor. 1. Car. od. 3. 9. Mortalitas, tis. f. g. Q. Cur. lib. 8. Contra fortunam, non ſatis cauta mortalitas eſt.

Mangiator d'huomini, ò di carne humana.] Anthropophagus, a, um. 1. & 2 l. 3. & 4. b. Plin. l. 6. c. 30. Anthropophagi humana carne veſcentes.

Huomo, & homo per apocope huom. Fior. ancor vomo animale ragioneuole, capace di gratia, e gloria.] Homo hominis ab humo dictus eſt homo. Cic. 1. de Leg. Homo animal eſt prouidum, ſagax, multiplex, acutum, memor, plenum rationis, & conſilij. 2. Vir, viri. 3 Sexus virilis. 4. Homo, homonis 1 b. 2. com. in rect. & l. in obliq. Vox eſt obſoleta, & apud Ennium, qui ſic ait: Vulturis in ſyluis miſerum mandebat homonem. 5. Animal rationis, vel cogitationis particeps. Cic. 1. de Leg. Solum animal, quod vocamus hominem, ex toto animantium generibus, atque naturis particeps eſt rationis, & cogitationis, cum cætera ſint omnia expertia. 6. Mortalis, lis. 1. & 2. l. Plin. l. 2. cap. 7. Deus eſt mortali iuuare mortalem: & hæc ad æternam gloriam via.

Huomo ammogliato, che hà moglie.] Maritus, ti. 1. b. 2. l. Plin. epiſt. 144. Intra quartum & viceſimum annum maritus, & ſi Deus adnuiſſet pater. 2. Homo maritus. Ex Colum. lib. 3. cap. 21. Cuius eſt. Oliuetum maritum.

Huomo, che hà figliuoli.] Homo pater. Ex Plin. epiſt. 144.

Huomo ordinario, ò comune.] Homo, minis. Cic 2. Tuſc. Fuiſſe autem maiorem doloris, idem Marius oſtendit: crus enim alterum non præbuit: ita & tulit dolorem vt vir, & vt homo maiorem ferre ſine cauſa neceſſaria noluit.

Huomo prode, e valoroſo.] Vir, viri. 2. b. Cic 2. Tuſc. Cuius Marius, ruſticanus vir, ſed planè vir, cum ſecaretur, vetuit ſe alligari: nec quiſquam ante Marium, ſolutus dicitur eſſe ſectus.

Huomo dozzinale, triuiale comunale, ouer'ordinario, colui che non hà preminenza, ò vantaggio d'honoranza.] Vnus de multis. Ex Cic. 2. de Fin. dum ait. Lucius Virginius tenuis, vnuſque de multis. 2 Homo vnus ex multis, Ex Plin. lib. 1. epiſt. 3 Vbi habetur. Caninius vnus ex multis. 3. Homo vnus è populo, Ex Sen. lib. 1. epiſt. 10. Qui ſic ait. Homo iſte non eſt vnus è populo. 4. Homo vnus è populo. 5. Homo vnus è turba, Ex Sen. lib. 11. ep. 82. Vbi ſic habet. Imprudens, & rudis, & vnus è turba. 6. Homo vnus è vulgo, Ex Quint. l. 8 c. 4. Qui ait; non iuuenis, aut vnus è vulgo.

Huomo da baſtone.] Homo maſtigeus, ei. Plaut in Trinum. 2. Maſtigia, giæ. m g Plaut. in Amph. 3. Verbero. m. g. Plaut. in Amph.

A ciaſchun'huomo, ouer per ciaſchun huomo] Viritim. 2. b. 2. l. Pomp. Feſt. l. 19. Viritim dicitur dari, quod datur per ſingulos viros.

Niun huomo.] Nemo mortalium. Celſ. l. 1. Procœm.

Huomo di bel tempo.] Homo voluptarius. Cic. 2. Homo voluptati obſequens. Ter. in Hec. Homo voluptati obſequens fuit.

Huomo di gran ſapere.] Vir alti ſpiritus Sen ep. 91.

Huomo di caſa, cioè amico, & intrinſeco.] Homo domeſticus. Cic. l. 7. ep. 14.

Huomo il più ſuperbo del mondo.] Bipedum ſuperbiſſimus. Maff. de Iap. reb. l. 3 ep. 5.

Huomo à cauallo.] Eques inſidens equo. Plin. l. 10. cap. 1 Struthio cameli altitudinem equitis inſidentis equo excedunt, celeritatem vincunt.

Huomo principale.] Vir primarius. Ex Cicer. lib. 5. epiſt. 12.

Huomo burlone, buffone.] Homo ridicularius. Gel l. 4. c. 20. 2. Scurra, ſcurræ. m g. Cic.

Huomo di corpo, e d'animo femineſco.] Homo fœminini corporis, animique. Plin. l. 25. c. 5.

Huomo, che non s'ammoglia.] Vir cælebs. Feſt. lib. 3. Cælibem dictum exiſtimant, quod dignam Cœlo vitam agat.

Huomo, che hà hauuto più mogli.] Multorum vir matrimoniorum. Ex Cic. lib. 13. ad Att. & Suet. in Calig. cap. 25.

Huomo fatto, contradiſtinto da puto, e giouane.] Vir, viri. Plin. Hoc non modo in puero, ſiue adoleſcenti, ſed etiam in viro admiratione dignum videtur.

Huomo fatto, cioè maturo.] Homo conſummatus. Sen. lib. 22 epiſt. 125. Summum bonum voluptatem infantiæ donas, vt inde incipiat naſcens, quo conſummatus homo peruenit.

Huomo fatto à roueſcio, che fà ogni coſa à roueſcio.] Homo præpoſterus, vel peruerſus. Cic. pro Cluent. Verat ſemper præpoſterus, atque peruerſus, initium facit à Balbo.

Huomo marino, peſce ſimile all'huomo.] Homo marinus. Plin. l. 9. c. 5. Gaditano in Oceano viſus eſt marinus homo toto corpore abſoluta ſimilitudine.

Huomo da tre baocchi, cioè di poco, ò niun valore.] Homo treſſis. Ex Perſ Sat. 5. Qui ſic ait: Veſtigia facit hic Dama eſt, non treſſis agaſo.

Huomo da tre ſoldi, ò bagattini, cioè di poco, ò nullo affare] Homo triobolì. Plaut. in Pœn. Non ego homo triobolì ſum, niſi ego illi maſtigiæ, exturbo oculos, atque dentes. 2. Homo ſemiſſis. Cic. Fam. epiſt. lib. 5. epiſt. 10.

Huomo di poco, ò neſſun pregio.] Homo nauci. Plaut. in Moſt. Qui homo timidus erit in rebus dubijs, is nauci non erit. 2 Homo nullo numero. Cic. Philip. 3. Bambalio pater homo nullo numero, &c.

Huomo, che fà bene il fatto ſuo.] Vir ſui negocij benè gerens. Cic pro Quint.

Huomo, che non fà bene il fatto ſuo.] Vir ſui negocij male gerens. Ex Cic pro Quint.

Huomo da bene, quegli, che hà in ſe bontà, ò virtù.] Vir bonus. Cic. 3. Offic. Vir bonus eſt is, qui prodeſt, quibus poteſt, nocet nemini. 2. Homo, vel vir probus. Cic. 2. de Diu. Hoc ne homines quidem probi faciunt, vt amicis impendentes calamitates prædicant, quas illi effugere nullo modo poſſint. 3. Vir, vel homo frugi, Cic. 4. Tuſc. Illud ita peruulgatum eſt, vt iam prouerbij locum obtineat: Hominem frugi omnia rectè facere.

Huomo di ſtucco.] Homo ex argilla, & luto fictus. Cic. in Piſ. 2 Homo argillaceus.

Da huomo forte, ò valente.] Viriliter. Cic. 2. Tuſc. Barbari quidem ferro decertare acerrimè poſſunt, ægrotare viriliter non queunt.

E coſa da valent'huomo.] Viri eſt. 2. Virile eſt, Sen. lib. 4. cap. 31. Quid ceſſas, non eſt viri timere ſudorem.

Di huomo non hai altro, che il ſembiante, ò figura.] Tibi præter effigiem nihil eſt humani. Mela. l. 1. cap. 4. Satyris præter effigiem nihil eſt humani.

Che huomo è?] Quid hominis eſt. Cic. Att. lib. 7. epiſt. 3.

Laſciar d'eſſer huomo ſi dice d'huomo ferino, ò beſtiale.] Humanitatem exuere. Cic. Att. lib 13. epiſt. 2. Ad iſta iam obduruimus, & humanitatem omnem exuimus. 2. Hominem ex homine exuere. Cic. 1. de Fin.

I A



Acinto fiore, vedi Giacinto fiore.

Iaculo. 2. b. dardo vedi Dardo.

Iaculo. 2. b ſerpe coſi detta, perche come dardo ſi lancia da gli arbori.] Iaculus, li. m. g 1. 2. b. Plin. lib. 8. c. 23. Vulgatum eſt iaculum ex arborum ramis vibrari, nec pedibus tantum cauendas ſerpentes, ſed & miſſili volare tormento. 2. Acontias, tiæ. m. gen. 1. & 3 b.

Iaculo, che preſto ſi lancia.] Iaculus volucer. Lucan. lib 9. Et Natrix violator aquæ, iaculique volucres.

Iade, voce triſillaba. 2. b. nome di ſtelle, coſi dette, perche

nel

nel loro nascimento, e tramonto cagionano gran pioggia.] Hyades, hyadum. fœm. geo. & num. plur. 1. & 2. b. Tullius Tiro apud Gell lib. 13. cap. 9. Hyades ab eo quod eft hyin, appellantur, nam, & cum oriuntur, & cum occidunt, tempeftates, pluuias, largofque imbres cient. 2. Siculæ, arum, fœm. gen & num. plur. 1. l. a. b. Cic. 2. de Nat. Tauri caput ftellis confperfum eft frequentibus. Has græci ftellas hyadas vocitare ferunt à pluendo, hyin enim eft pluere, noftri imperitè fuculas, quafi à fuibus effent, non ab imbribus nominatæ. 3. Hyadum vel fucularum fydus. Plin. lib. 18. cap. 26. 3. Sydus palilicium. Plin. ibidem.

Iambe, ouero Iamba, nome proprio di donna, da cui hebbe nome lo verfo Iambo, fecondo alcuni.] Iambe, bes.

Iambeo, a. adiet. di Iambo.] Iambeus, a, um. 3. l. Græc. Suid.

Iambeo fuft. verfo, ò verfi iambi.] Iambeus, ei. m. gen. 3. l. Græc. Plut.

Iambico, adiett. di Iambo.] Iambicus, a, um. 3. b. Græc.

Iambifta, chi fà verfi iambi contro alcuno.] Imbifta, ftæ. vel iambiftes ftæ. m g. Græc. Athen. l. 4.

Iambico. 2. b nome proprio d'huomo, fù filofofo Pitagorico, e difcepolo di Porfirio al tempo di Coftantino Magno.] Iamblicus, ci. 2. b D Hier.

Iambo, piede metrico di due fillabe, la prima breue, e la feconda longa.] Iambus, bi. Hor. de Art. Sillaba longa breui fubiecta vocatur iambus.

Iambo qui val verfo fatto di piede iambo.] Iambus, bi. m. g. Quint. lib. 10. cap. 1. Iambus non fanè à Romanis celebratus eft, vt proprium opus, à quibufdam interpofitus, cuius acerbitas in Catullo, Bibaculo, Horatio: quanquam illi epodos interuenire reperiatur.

Iambografo, ò componitore di verfo iambo.] Iambographus, phi 3. b Græc. 2. Iambigraphus, phi. 4. b. Græc. 3. Iambopœus, æi. 3 l. Athen.

Iafpide pietra pretiofa, vedi Diafpro.

Iattantia, e iattanza oftentatione ò vantamento.] Iactantia, tiæ f g. Quint. l. 6. cap. 3. Eleuandi ratio eft duplex vt aut veniam quia, aut iactantiam minuas. 2. Iactatio, nis. f. g. Cic. 4. Tufc & Quint l. 11 c. 1.

Con iattanza, con vanto.] Iactantar. Tac. 2. Inani oftentatione. 3. Infolenti oftentatione.

Iattura danno.] Iactura, 1 æ Cic. de Fin. Cuius eft: Facere iacturam rei familiaris.

Iauerina forte di dardo corto.] Tragula, læ. fœm. g. Feft. lib. 18. Tragula genus teli dictá, quod fcuto infixa trahatur. 2. Aclis, aclidis. f. g. Virg. 7. Aen. 3. Aclides, aclidis. Turf. Nom.

I C

ICenomia, & iconomica, arte, ò fcientia di gouernar la cafa.] Rei familiaris adminiftrandæ fcientia vel Oeconomica, cæ. f. g. Sen. lib. 14. epift. 90. Quidam adiecerunt his partem, quam Græci, Oeconomicam vocant, adminiftrandæ rei fcientiam. 3. Oeconomica, orum. n. g. & num plur.

Iconomo, dicefi ad huomo intendente di gouerno domeftico.] Oeconomus, ma, mum. 1. l. 2. & 3. b. Græc. Ariftot. 5. Polit. cap. 11. Hor. Turf. Laur. hift. l. 4. cap. 15. Robertus itaque Saxatellus. Oeconomus vnicus ad regendam rem lauretanam, &c.

I D

IDdio, vedi Dio.

Idea forma incommutabile delle cofe, che non fono ancor formate.] Idea, deæ. f. g. Cic. 2. Tufc. Plato nihil putat effe quod oriatur, & intereat, idque folum effe quod femper tale fit, qualem ideam appellat ille, non fpeciem. Forma, formæ. f g. Cic in Orat. Rei formam, & fpeciem etfi non cernimus, tamen animo tenemus. 3. Species, fpeciei. f. g. 5. b. Cic. 5. Acad

Ideale, adiett. cioè d'Idea.] Ideæ formæ, vel fpeciei. Ex Cic.

Idi, giorni del mefe, che fono dopò le None.] Idus, iduum, idibus, f. g. & num. plur. 1. l. Cic. lib. 14. ad Att. Nos cum multum literæ sum non minimum Idus Martiæ confolantur. Var. lib. 5. de Lin. Idus dicitur ab eo, quod Tufci itur, vel potius quod Sabini Idus dicunt diea poftridie calendas, & nonas.

Idioma cioè linguaggio.] Idioma, tis. n. g. Apud Græc. 2. Lingua, æ. Apud Cic. & Plin.

Idiota, & idioto ignorante, e rozzo.] Idiota, idiotæ. m. gen. Gel l. 5. c. 5. Refpondere non tibi, quos idiotas vocas, non quimus.

Idolatra, idolatore, idolatro, adoratore d'Idoli.] Idolorum cultor. Maff. l. 5. ep. 6 Vir nobilis, ac dynafta, Idolorum cultor egregius fuperftitionem fuam cum Chriftiana Religione commutauit. 2. Idolatra, træ. com. gen. 1. 2. l. 3 b. 4. com. Græc. Maff. l. 4. Epift. 1. Opinio erat perditum.

Idolatram per eam occafionem ad Chriftum poffe conuerti. 3. Dæmonum cultor. Maff. Hift. Indic. l. 5. 4. Inanium Deorum cultor.

Idolatrare, adorar gl'Idoli.] Idolare colere. 2. Inanes, vel commenticios Deos adorare.

Idolatria, culto, ò adoratione d'Idoli.] Dæmonum feruitus. Maff. Hift Indic. lib 1. Poft diram totius Orbis elutionem, denuò veri Dei cultus, cum Dæmonum feruitute commutatus eft a Idolorum cultus. 3. Idolatria, triæ. f. g. & 5. l. 3. b. 4. com. Maff. de Reb. Indic. ep. 4 Chriftianis actionibus homines hic tempus redimere ftudent malè pofitum in Idolatria, &c.

Idoli, Dij falfi.] Dij commentitij. 2. Dij fictitij.

Idolo.] Idolum, li. n g. 1. & 2. l. Maff. l. 1. Epift. 3. 2. Simulacrum, cri. n. g. Cic. 3. Spectrum, tri. n. g.

Idoneamente, vedi Habilmente.

Idoneo, vedi Habile.

Idropico, vedi Hidropico.

Idropifia, vedi Hidropifia.

I G

IGnatiano, adiett poff. d'Ignatio.] Ignatius, na, num. 1. 2. & 4. l. & 3. b. Maff. in Ignat. l. 2. c. 8.

Ignatio nome proprio di più perfonaggi, nobilitato à marauiglia con Vefcouile vigilanza, con eminente fantità, e con illuftre martirio.] Ignatius, tij. 1. & 2. l. & 3. b. Maff Ignat. l. 1. cap 7. Ignatio precationi intento, fe fe non femel, tum Chriftus Dominus, tum Virgo Mater oftendit.

Ignobile adiett. che non hà nobiltà.] Ignobilis, & hoc le. 1. 2. l. Cic. 3 Tufc. Rex potentiffimus, laudat fenem, & fortunatum effe dicit, quod inglorius fit, atque ignobilis ad fupremum diem perueniturus. 2. Obfcuro vel ignobili loco natus. Cic. pro Cluent.

Ignobiltà] Ignobilitas, tatis. f. g. 2. Obfcuritas generis. 3. Generis ignobilitas. Cic. pro Mur.

Ignominia, cioè difhonore, ò vergogna.] Ignominia, niæ. f. g. 1. 2 l. 3. b. Cic. 2. Dedecus, coris. 1. l. 2. b n gen. Cic. 3. Probrum, bri. n. g. 1. com. Suet.

Ignominiofo, adiett. Ignominiofus, fa, fum. 1. 2. l. 3. 4. b. Quint. l 7. c. 2 Ignominiofo patri filius præfcribit.

Ignorante.] Infcius, fcia, fcium. Celf. l. 2. c. 10. Multæ res id difficile infcio faciunt, quod perito faciliffimum eft. 2. Imperitus, a, um. 3. Indoctus, a, um. Cic. in Part. Hominum genus indoctum, & agrefte vtilitatem femper antefert honeftati. 4. Ignarus, a, um. 5. Ineruditus, a, um.

Dar dell'ignorante.] Infcientiæ, vel ignorantiæ vocabulo appellare. Ex Cic. 1. de Diu. 2. Indoctum, vel infcientem appellare.

Ignorante affatto.] Expers omnino eruditionis. Cic. 2. Expers planè doctrinæ. Cic. 3. Expers funditus omnis fcientiæ

L'è vn'ignorante.] A musis, & gratijs abest; Quint. L. 1. cap. 10. In prouerbium vsque græcorum celebratum est, indoctos à musis, & gratijs abesse.

Ignorantemente, auuerb. con ignoranza.] Indoctè. 2. Imperitè 3. Inscienter. Cic. 4. Ineruditè Ex Suet.

Ignorantissimamente auuerb. superl. con somma ignoranza.] Imperitissimè. 2. Indoctissimè.

Ignoranza, ed ignorantia, l'ignorare il non sapere, ò mancamento di saper.] Ignorantia, æ. 1. 2. 3. l. 4. b. Cic. pro Flac. Vbi adolescentes nihil possent dicere, nisi ignorantiam litterarum. 2. Ignoratio, nis. fœm. gen. 1. 2. 3. l. 4. b Cic. 1 de Fin. Ignoratione rerum bonarum, & malarum maximè hominum vita vexatur ob eumque errorem, & voluptatibus maximis spe priuantur, & grauissimis animi doloribus torquentur. 3. Inscientia, æ f g Cic. 1. Pseud. 4. Inscitia, tiæ Cic. 1. Off. ineuntis ætatis inscitia senum constituenda, & regenda prudentia est 5. Imperitia, tiæ. f g. Plin. l. 17. c. 2.

Per ignoranza.] Per inscitiam. Maff. l. 1. ep 2. Delictorum exprimes confessionem, quæ reus vel per malitiam, vel per inscitiam silentio inuoluisset.

Ignoto, cioè incognito, non conosciuto.] Ignotus, ta, tum. Cic.

Ignudo, vedi Nudo.

I L

ILeo. a b. male assai graue, e pericoloso dell'intestino più tenue.] Ileus, ilei, m gen. 1. & 2. b. Dioscor. lib. 5 cap. 8. Omphacides prodest dissolutis stomacho, & ilei dolore laborantibus. 2. Cordapsus, psi. m. g. Lexic. 3 Volulus, li. m gen. a b. Lexic. 4. Tenuioris intestini morbus. Cels. lib 4. cap. 13. Diocles Carysthius tenuioris intestini morbum Chordapsum, plenioris ileum nominauit.

Ileoso, colui che patisse d'ileo.] Ileosus, sa, sum. Diosc lib. 1. cap. 117. Salicis trita folia cum exiguo pipere, & vino pota ileosis subueniunt. 2. Ilei dolore laborans. Diosc. lib. 5. cap. 8. 3. Ileo, vel cordapso, vel volulo laborans.

Illecitamente, auuerb. contra douere, ò ragione. Contra fas. Cic. 7. Ver. 2. Contra ius, fasque. Ex Cic & Tac. 3. Illicitè Vlpian.

Illecito. Seu Illicito. Fior. adiett. non lecito, ingiusto ò irragioneuole.] Inconcessus, sa, sum. 1 2 3 l. 4 b. Quint l 10 c. 2. Totum exprimere quem elegeris, fere est homini inconcessum 2. Illicitus, ta, tum. Cic. pro Cluent. 3. Impermissus Horat. 3. Carm. ode. 5 Cuius est: gaudia impermissa.

Illiberalità.] Illiberalitas, atis. fœm. gen. 1. 2. 4. l. 3. 5 b.

Illitterato, adiett. non letterato.] Illiteratus, ta, tum. 1. 2. l. 3. b. Plin. cap. 147 Est libertus mihi non illiteratus. 2. Literarum expers. Gell. lib. 11. cap. 16. Homo erat, & literarum, & vocum græcarum expers. 3. Non literatus, ta, tum.

Illuminare, dar chiarezza.] Illumino, nas. 2. Collustro, tras. 4 Lucem, vel lumen afferre. Ex Cic. 5. Luce vel lumine afficere.

Illuminare vn cieco.] Visum cæco restituere. Ex Plin. lib. 25. cap. 8. Herba Chelidonia hirundines oculis pullorum in nido restituunt visum: vt quidam volunt, etiam erutis oculis. 2. Cæcum cæcitate liberare. Plin. lib. 21. cap. 57. 3. Cæcum luce afficere, Ex Gell. lib. 5. cap. 12.

Illuminatione l'illuminare.] Illuminatio, nis. f. g. 1. 2. 4. l. 3. 5. b.

Illustrare, far grande ò illustre.] Decoro, as, as, ui, tum. 1. & 2. b. Cic. de Cluent. Hec omnia vita decorabat grauitas, & integritas. 2. Cohonesto. 1. 2. l. 4 & 3. b. Cic. 4. Ver. 3. Orno. 1. L 4 Illustro. 1. & 2. L Cic. 1. Acad. Cuius est. Catinis litteris philosophiam illustrare.

Illustre, chiaro, ò luminoso.] Illustris, & hoc stre. Colum.

Illustre, cioè celebre, ò famoso.] Illustris, & hoc stre. a. Clarus, a, um. Cicer.

Molto illustre compar.] Illustrior & hoc, strius.

Illustrissimo, superl. sommamente illustre.] Illustrissimus, ma, mum. Gell. l. 2. c. 2.

I M

IMaginarsi, darsi à credere, persuadersi.] In animum sibi inducere. Ex Cic.

Imaginarsi, pensare.] Arbitror, aris. 2. Cogito, tas, taui, tatum. 3. Puto, tas aui, atum. Ex Cic.

Imaginarsi, sospettare, vedi Sospettare.

Imaginatione.] Imaginatio, nis. Plin. 2. Cogitatio, nis. fœm. gen.

Imagination carnale, ò libidinosa.] Veneris, aut libidinis imaginatio. Plin l 10. c 7 Libidinum imaginatione a in somno compescit.

Non si trouaua per imaginatione.] Omninò non erat. Cicer.

Imaginato.] Cogitatus ta, tum.

Non imaginato.] Incogitatus, a, um.

Imagineuolmente, con imaginatione, l'opposito di realmente.] Opinione, vel cogitatione Cic. 3. de Nat. Deos, auguste omnes, sanctèque veneramur, quos ex hominum genere in Cœlum translatos non re, sed opinione esse dicunt.

Imagine in verso imago, cioè similitudine di qualche cosa.] Imago, ginis. f. g 1. b a. l. 3. com in rect. & b. in obl. Cic. 3 de Or. Animi omnis actio, & imago animi, vultus est, indices oculi. 2. Species, ei. 3. Effigies, ei. Cic. lib. 1. de Fin.

Imagine della Resurrettione di Christo.] Christi Resurgentis effigies Maff. Epist. 6.

Imagine sacra, ò di qualche Santo] Imago di sacra. Edmud. Carm. Rat. 5. Gregorium magnum. Caluinus negat in schola S Spiritus educatum, propterea quod sacras imagines illiteratorum libros appellasset.

Imaginette dimin. imagini piccole.] Iunculæ, arum. Maff. Ignat. l. 3 c. 8. Pictas Sanctorum iunculas tuebatur. Imaguncula, læ. 1. 4. b. a. 3. l. Suet. in Cæs. qui sic ait, Imaguncula m puerilem.

Imbalsamare, & imbalsimare, ongere col balsamo] Balsamo condire. Ex Cic. 4. Tusc. 2 Balsamo linere, & oblinere, medicare, imbuere. Ex Pomp Mela. & Cic.

Imbambagiare, riempir di bambagia.] Gossipio farcire cum aceus.

Imbambagiato ripieno di bambagio.] Gossipio fartus, a, um.

Imbarcare, in att. mettere in barca, ò naue.] In nauem imponere. Cic. 6. Ver. Per istos, quæ volebat in nauem clam imponenda, occultèque exportanda curabat. 2. In nauem inferre Ex Cic. 6 Ver & in Pis 3. In nauem importare. Ex Cæs. 8. Bel. Gal.

Imbarcare in neutro, entrare in barca, ò naue.] Conscendo dis Cic. ad Q Fr. lib. 2 epist 2. Tu si ita expedit, velim quam primum bona, & certa tempestate conscendas, & ad me venias. 2. Nauem ascendere. Ter. in Adel. act. 4. sc. 5.] Nauem conscendere. Cic. lib. 3. epist. 10. 4. Nauem inscendere Ex Plaut. in Menech. 5. Nauem scandere. Ex Cic. 6. Ver. 6 Nauem ingredi. Ex Cic. 5. de Nat. 7. In nauem ascendere. Ex Cic. 7 Ver 8. In nauem conscendere. Cic. L 14. ep. 7. 9. In nauem inscendere. 10. In nauem ingredi. Ex Cic. 6. Ver.

Imbarcato, partic. pass messo in barca, ò naue.] In nauem impositus, ta, tum Cic. 6. Ver. 2. In nauem illatus, a, um. Ex Cic. 1. de Or. & in Pison.

Imbarcato, partic. in neut. entrato in barca, ò naue.] Nauem ingressus, sa, sum. Ex Cic. 3. de Nat. & 2. Phil. 2. In nauem ingressus, sa, sum. Ex Cic. 6. Verr. & pro Cæc.

Imbarco, l'imbarcare in att. cioè il metter in barca, ò naue.] In nauem impositio, Ex Cic. 7. Ver. & Plin. lib. 27. cap. 13. 2. In nauem illatio. Ex Cic. 7. Ver. & Vlpiano.

Im-

Imbarco, l'imbarcare in neut. cioè l'entrar in barca, ò nave.] In nauem conscensio. Cic. 1. de Diu. Remex quidam vaticinatus est, madefactum iri minus 30. diebus Græciam sanguine rapinas Dyrrhachij, & conscensionem in naues cum fuga, fugientibus miserabilem respectum incendiorum fore. 2. In nauem ascensus. Ex Cic. 6. Ver. 3. In nauem ingressus. Ex Cic. 3. de Nat. & in Pison.

Imbasciata, vedi Ambasciata.

Imbastare. Fior. imbastiare. Sen. metter il basto, ò bastio.] Clitellas imponere, cum dat. Cic. Att. Clitellæ boui sunt impositæ.

Imbastardire, in sign. att. allontanare con peggioramento vna cosa del suo proprio essere.] Degenero, ras, aui, atum. 1. a. 3 b. Col. l. 7. c. 12. Canibus neque fœminæ, neque mari nisi post annum permittenda venus est: quæ si teneris conceditur carpit, & corpus, & vires, animosque degenerat.

Imbastardire in signif. neut. allontanarsi con peggioramento del suo proprio essere: l'istesso che degenerare.] Degenero, as.

Imbatterssi, cioè incontrarsi à caso con qualch' vno.] Incidere in aliquem. 2. Obuiam fieri alicui. Cic. pro Mil. Obuiam fieri sit ei Clodius expeditus in equo.

Imbeccare, quasi imboccare, cioè porre il cibo nel becco à gli vccelli, che non sanno beccar da loro.] Cibum rostro indere. Ex Cic 2. de Nat. & Plaut. in Cas 2. Rostro cibum indere. Ex Plin. lib. 11. cap. 37. & Plaut. in Capt. 3. In rostrum escam, vel cibum indere. Ex Cat. de Re rust. c. 89. Cuius est: turundas in os indat 4. Escam vel cibum in rostum inserere. Ex Cic. de Orat. qui ait: mensæ omnia in os infantibus inserere. 5. In os indere. Cat. cap 89.

Imbeccar vn vccello.] Cibum aui cuipiam in rostrum indere, vel inserere. Ex Cic 1. de Nat & 2. de Orat.

Imbecille cioè debole.] Imbecillis, & hoc le. 2. Imbecillus, la, lum. Cic. de Amic.

Imbecillità, cioè debolezza, ò fiacchezza.] Imbecillitas, atis. f. g 4. b. in rect 5. l. in obliq. Cic.

Imbellettare, sbellettare, dar il belletto.] Fuco, fucas, aui, atum 1. l. Cic. r. de Nat. 2. Infuco, infucas, aui, atum. 3 Fuco illinere.

Imbellettato.] Fucatus, ta, tum. 2. Infucatus, ta, tum. 3. Fuco illitus, a, um 4. Pigmentatus, ta, tum.

Imbellire, vedi Ornare.

Imbestiare, prender forma, ò qualità di bestia.] Obbrutesco, scis. 1. 2. & 3. b. Lucr. l. 3. An contracta suis è partibus obbrutescat.

Imbestialire in att. far crudele, ò feroce come bestia.] Effero, as. 1. 1. a. b Liu. 5 ab Vrb. Rhetos loca ipsa efferarunt: ne quid ex antiquo, præter sonum linguæ, nec cum interruptum retinerent.

Imbestialire in neut. pass. diuenir crudele, ò feroce come bestia.] Efferor, aris. r. 1. a b. Plin l. 10. cap. 63. Fœminas autem sues in tantum efferari, vt hominem lacerent, candida maximè veste indutum. 2. Ferocio, cis. 1. b. 2. l. Ouid. Mox intractaci more ferocit equi. 3 Mores belluinos aut ferinos induere. Ex Plin. l. 28. c. 8. Cuius est; Mores pudicos, & seueros induere.

Imbestialito, diuenuto crudele, ò feroce come bestia.] Efferatus, ta, tum. 1. & 3. l. & 2. b. Cic. 1 de Nat. Equidem arbitror, multas esse gentes sic immanitate efferatas, vt apud eas nulla suspicio deorum sit.

Imbiaccare, val' impiastrare, ò lisciar di biacca.] Cerussa linere, vel oblinere, cum accusat. Plaut. in Mostel.

Imbiaccato, cioè impiastrato, ò lisciato di biacca.] Cerussatus, ta, tum. 1. 2. 3. l. Cic. in Pison. Gabinio erant compti capilli, & madentes cincinnorum fimbriæ, & fluentes cerussataque buccæ.

Imbiadare, val seminar di biade vn luogo.] Segete, vel fœtibus aut conserere, aut obserere cum accus. Ex Col. l 7. c 9. Cuius est: Ager pluribus generibus pomorum consitus. Ex Cic. 2. de Leg. vbi sic habetur; terra frugibus obserebatur.

Imbiancamento, l'imbiancare, il far bianco.] Alboris inductus, Ex Auct. ad Her. & Var. 2. Altitudinis inductio. Ex Plaut. & Cic. 3. Candoris inductio, vel inductus.

Imbiancamento, l'imbiancarsi, il diuenir bianco.] Candoris ductio. Ex Cic. & Cels. 2. Albitudinis ductus. Ex Cic. & Plaut. 3 Candoris conceptio, vel contractio. Ex Cic. & Plaut.

Imbiancare, far bianco.] Candefacio, facis. 3. b. Plaut. in Most. Vna opera ebur atramento candefacere postules. 2. Candifico, cas. 3. b. Næu. 3. Candidum facere. Ouid. 11. Metam. 4. Alborem inducere cum dat. Ex Plin. & Var. 5. Albitudinem facere. Ex Plin & Plaut. 6. Dealbo, bas, Cic. 3. Ver. Si tanta pecunia columnas dealbari putassem certè nunquam ædilitatem petiuissem. 7. Albo colore inficere. com accus. Ex Plin. lib 21. cap 25. 8 Album, facere, Ex Varr 9. Albedinem inducere cum dat. Ex Plin. lib 35. cap. 11. 10. Albedinem facere. Ex Cic. & Plin.

Imbiancarsi diuenir bianco.] Albesco, scis. Cic. 4. Acad. Mare nunc à Sole collucet, albescit, & vibrat. 2 Candorem trahere. Plin. lib. 19. cap. r Papauere quodam candorem linteo præcipuum trahunt. 3. Albo colore infici, Ex Plin. lib. 22. cap. 25. 4 Albedinem ducere. Ex Quint. lib. 19. & Virg. ecl. 9. 5. Albedinem trahere. Ex Plin. lib. 18. cap. 30. 6. Album colorem trahere. Ouid. 2 Met.

Imbiancatore, quegli, che dà il bianco alle mura.] Opifex albarius. 2. Dealbandi artifex. Albarij operis effector.

Imbiancatura.] Dealbario, nis. fœm. gen. Ex Ter. in Heaut.

Imbiondire, in att. far biondo.] Flauo colore inficere cum accus. Ex Plin. lib. 22. cap. 25. 2. Flauum facere, vel efficere.

Imbiondire, in neut. diuenir biondo.] Flauesco, scis 1. l. Cato cap. 151. Semen cupressi Tarentinæ per vet legi oportet; maturum est, vbi hordeum flauescit.

Imbocatare Sen. imbucatare. Fior. cioè imbiancar panilini con cenere, & acqua bollente.] Linea, seu lintea lixiuio expurgare. Ex Plin. l. 20. cap. 1 3. & Non. Marc. de propr. Serm.

Imboccare metter ad vno il cibo in bocca.] Cibum alicui in os inserere. Cic. 3 de Orat. Omnes tenuissimas particulas, atque omnia minima manta infantibus, pueris in os inserunt. 2. In os indere. Plaut.

Imboccato, adiet.] Alicuius manu pastus, a, um. Ex Plin. l. 9. c. 8. qui ait, è pueri manu pastus

Esser imboccato da altri.] E manu alieni vesci, vel pasci. Ex Plin. l. 9 c 8. qui sic ait. Delphinus è pueri manu pastus, præbebat descensuro deorsum. 2. Cibum digitis alienis capere. Iuuen. Sat.

Imbollettare, inchiodare con bullette.] Clauulis figere, vel configere. Cato. cap. 21. Imbricas medias clauulis figito.

Imborsare mettere in borsa.] Condere in loculos. Var. lib. 3. c. 7 In crumenam, vel marsupium condere. Plaut. in Truch.

Imboscarsi, vedi porre aguato alla voce aguato.

Imboscata, vedi Aguato.

Imbossolare metter i nomi dentro la bossola.] Nomina in vrnam conijcere. Plin l. 10. ep 3. Vt pateremur, nomina nostra in vrnam conijci.

Imbottare; metter il mosto, ò vino nella botte.] Dolio condere. Ex Plin. lib. 7. c. 54. & Ouid. 8. Met. qui dicit; corpus se pulchro condere. 2. Dolio indere. Ex Corn Tac. l. 3. Cuius est Lecticæ inditus. 3. In dolium condere, vel indere. Ex Varr. lib. 2. cap. 25. dum sic ait, quod mustum conditur in dolium, &c. 4. In dolium fundere, vel infundere. Cato. c. 21 a 5. In dolium conijcere, Colum. lib. 12. c. 39.

Imbottatoio, vedi Imbuto.

Imbrattamento l'imbrattare.] Contaminatio, nis. fœm. gen. 4. b. in rect. & 5. l. in obliq. 2. Inquinatio, nis. fœm gen.

Imbrattare, & imbruttare, lerciare, & lordare, bruttare, & infor-

Imitatrice, colei, che imita.] Imitatria, tricis. f.g. Cic. 3. Tusc. Temeraria, & inconsiderata gloriæ imitatrix, & plerunque peccatorum, vitiorumque laudatrix fama popularis simulatione honestatis formam eius, pulchritudinemque corrumpit. 2. Æmulatrix, tricis. fœm. gen.

Immagine, vedi Imagine.

Immantenente, ò incontanente, vedi Subito.

Immalinconicare, immalinconichire: immalinconire, & ammalinconire, diuenir malinconico.] Mœrore affici, Ex Cic de Clar. Or. 2 Mœstitiam concipere, ex Cic. 3. de Nat. 3. Tristitiam contrahere, Ex Plin. lib. 24. c. 6 Qui sic ait. Inuenio vini potu modico tristitiam animi resolui, largiore contrahi. 4. Contristor, aris. 1. & 2 l. Ex Colum. lib. 5. cap. 9. Vbi habetur, tota arbor contristabitur.

Immascararsi, vedi Mascararsi.

Immaturo, vedi Acerbo.

Immeditamente, senza mezzo.] Proximè.

Immediato, addiett.] Proximus, ma, mum. Cic.

Immedicabile, vedi Incurabile.

Immemorabile che non se ne hà memoria.] Immemorabilis, & hoc. le. Lucret. l. 4.

Immergere, e sommergere, vedi Annegare.

Immeritamente, immeriteuolmente, auuerb. senza merito.] Immerenter. 2. 3 l. 2 4. b. Val. lib. 6. 2. Immeritò, Ter. Phor.

Immeritamente, auuerb cioè à torto.] Iniuria Ter.

Immeriteuole, che non merita] Immerens, tis Terent. in Hecy. Offerre iniuriam tibi me immerenti, iniquum est.

Imminente, che soprastà.] Imminens, tis, vel impendens, tis. o. g Ex Cic.

Immobile, che non si può muouere.] Immobilis, & hoc le. Plin. l. 11 c. 37.

Immoderatamante, auuerb. senza moderatione] Immoderatè 1. 4 l. 2. 3. b. 2. Supra modum. Plin. lib. 28. cap 23

Immoderatione, l'astratto d'immoderato.] Immoderatio, nis. f. g. Cic.

Immoderato, e smoderato, che non hà modo ne misura.] Immoderatus a, um

Immodestamente, auuerb. senza modestia.] Immodestè. 1 3. 4. l. 2. b.

Immodestia.] Immodestia, æ f g. Plaut.

Immodesto, che non hà modestia.] Immodestus, a, um. Cic.

Immonditia, sporchezza, ò lordura.] Immunditiæ, arum. 2. Sporcitia, æ. fœm. g. Colum. 3. Impuritas, tis. fœm. gen Cic.

Immondo, addiett. cioè lordo.] Immundus, a, um 2. Impurus, a, um. Ter.

Immortalamento, & immortalaggione, il dar immortalità, il far immortale.] Immortalitatis donatio, vel largitio. Ex Cic. in Pison. & in Orat 2. Immortalitatis, datio, vel tributio. Ex Var. lib 3 cap. 9. & Cic 1 de Nat 3 Immortalitatis effectio. Ex Cic. pro Dom. & 3. de Fin.

Immortalamento, l'acquistar' ò riceuer immortalità, il farsi immortale] Immortalitatis adeptio. Ex Cic 2 de Nat. & 4. de Fin. 2. Immortalitatis conciliatio. Ex Cic. de Am.

Immortalare, dar' immortalità. far immortale.] Immortalitatem donare. Cic. in Pis Mihi populus Romanus non vnius diei gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donauit. 2 Immortalitate donare, cum accus 3. Immortalitatem facere Gell. l. 2. c. 16. 4 Immortalem reddere. Cic. 2. Offic. 5. immortalitati commendare. Cic. l. 10 epist. 10. 6 Immortalitatem dare, tribuere, vel largiri Ex Plin.

Immortalarsi, diuenir, ò farsi immortale, acquistar immortalità.] Immortalitatem sibi parere. Ex Ter. in Andr. ac. 5 sc 5. Mihi immortalitas parta est, si nulla huic ægritudo gaudio intercesserit. 2. Immortalitatem consequi. Quint. l. 3. c. 7. 3. Immortalitatem sibi adipisci. 4. Immortalitati commendari. Cic. de Or. 5. Immortalitate donari Ex Plin. l. 2 cap. 7. 6. Immortalem reddi, vel fieri. Ex Cic. 2. Offic.

Immortalato, partic. fatto, ò diuenuto immortale.] Immortalitate, donatus, ta, tum. Ex Cic. de Am & l. 5 ep. 12. Immortalitatem adeptus, a, um. Ex Cic. 4. Phil. & Plaut. in Epid 3 Immortalitatem consecutus, ta, tum. Ex Quint. l. 3 cap. 7 4. Immortalis redditus, vel factus, a, um Cic 2. Off. & Gell. l. 2. c 6.

Immortalatore, colui che immortala.] Immortalitatis præbitor, vel dator. Ex Cic. pro Dom. & 2. Off. 2 Immortalitatis largitor, vel effector. Ex Cic. pro Cels. & 1. Tuscul.

Immortalatrice, colei, che immortala.] Immortalitatis effectrix Ex Cic. de Am. & 1. de Fin.

Immortale, adiett. che non può morire.] Immortalis, & hoc tale 3. l. Cic. 2. de leg. Animi omnium immortales, sed fortium bonorum diuini.

Immortalità astratto d'immortale.] Immortalitas, atis. f. g. 3. l. & 4. b. Cic. de Sen. Non est lugenda mors, quam immortalitas consequatur.

Immortalmente auuerb. con immortalità, ò senza morte.] Immortaliter. 3 l. 4. b. Cic. ad Q. Fr. lib. 3. epist 17 Te à Cæsare quotidie plus diligi, immortaliter gaudeo.

Immoto, che non si muoue.] Immotus, ta, tum. 2. l. Plin.

Immutabile, fermo, stabile, che non si muta.] Immutabilis, & hoc immutabile. Cic. de Fato, Causæ immutabiles æternæque prohibent, quicquam secus. cadere antequam casurum sit 2. Incommutabilis, & hoc le. 3. Stabilis, & hoc le. Cic. de Vniuer De re stabili, & immutabili disputatur. 3. Firmus, ma, mum Ter. in Hecy.

Immutabilità, fermezza, e stabilità nel medesimo stato.] Immutabilitas, atis. f. g Cic. de Fato In factis immutabilitas apparet in futuris non item.

Imola, Città di Romagna] Imola, læ. f g. 2. Forum Cornelij. 3. Forum Syllæ Plin.

Imolese, nome gentile, e poss. d'Imola] Forocorneliensis, & hoc liense. Plin l. 3. c. 16. Auget ibi Padum Vaternus amnis. Ex Forocorneliensi agro.

Impacciarsi, intromettersi.] Se immiscere, cum dat rei. Liu l. 5. ab Vr Falisci se fidenati bello miscuerant. 2 Intermisceo, ces. Ex Col. l 11. c. 1. 3. Interpono nis. Liu. l. 5. Bel. Maced. Optimum esse dicunt, non interponi vos bello.

Impacciarsi, cioè hauere da fare.] Rem habere.

Impacciarsi nell vfficio d'altri. In alienum opus ire. Plaut. Mil Stultitia magna, atque insipientia non fallacia hæc sit, me ire in opus alienum, aut tibi meam operam polliceri.

Darsi, ò prendersi gl'impacci del rosso, per prouerbio si dice di chi si prende le brighe, che non gli toccano.] Aliena curare.

Chi si prende gl'impacci del rosso.] Alieni curator.

Impaccio, per impedimento, vedi Impedimento.

Impaccio, negotio, vedi Negotio

Impadronirsi, & insignorirsi, e poeticam. anco indonnare, farsi signore, ò padrone.] Potior, iris. 1. b. Cic. in Off. Omni Macedonum gaza potitus est Paulus. 2. Dominatum occupare. Cic 5 Tusc. Duodequadraginta annos tyrannus Syracusarum fuit Dionysius, cum quinque, & viginti natus annos dominatum occupauisset. 3 Occupo, as. Cic. 3. Off. Cuius est; tyrannidem occupauit.

Impagliato coperto, e mescolato con paglia.] Paleatus, ta, tum. Colum. lib. 12. cap. 21. Vectus oblinitur luto paleato.

Impalare, trafigger con palo, come costumano i Turchi.] Palo, vel stipite configere cum accus. Suet. 10 Domit. c. 3. 2. Stipite aliquem ab imo ad summum transfigere, vel transfodere. Ex Plin l. 22. c. 23.

Impalare, inteso di piante, viti, e simili.] Adminiculo, as, cum accus. Colum. de Arb. c. 16. 2. Adminiculor, aris.

depon.Cic.5.de Fin.3 Palo,las. Colum. lib.11. cap.12. Reliquæ partes vinearum propter brumam, vel frigora omissæ, nunc palandæ, & alligandæ sunt. 4. Pedo, as. Colum.lib.4.cap.12. 5.Impedo, as. 2.b. Colum.lib. 4.cap.16.

Impalato, partic.] Pedatus,ta,tum.

Impallidare, & impallidire, Fior. anco smorire, cioè diuenir pallido, ò smorto.] Pallesco,scis,lui. Hor.l.1. ep.1. Hic murus aheneus esto, Nil conscire sibi, nulla pallescere culpa 2.Pallorem trahere.Col.l 12.c.41. Vas akè suspenditur, ne pallorem trahat. 3. Palleo, palles, pallui. Græf.

Impallidare, & impallidire in att.] Pallorem facere, vel afferre. Plin lib 20.cap.20. Artifex accusatum à Pythagora tanquam pallorem faceret. 2.Pallorem gignere cum dat.Plin.l.20.cap.14.Cuminum omne pallorem bibentibus gignit.

Impallidire grandemente.] Expallesco,scis. Plaut.in Cruc. Vide, vt expalluit.

Impallidire in qualche arte, ò negotio.] Impallesco, scis. l.11.Stat.6.Theb.

Impalmare, congiunger palma, con palma, cioè mano con mano.] Dextram dextræ coniungere.Cic.

Impannata, riparo di carta. che si fà alla fenestra.] Fenestra chartacea, vel papyracea. Ex Ludou. Viues in exercit.ling.Latin. Aperiam fenestras hasce ambas, ligneam, & vitream, vt feriat clarum mane vestrum amborum oculos 2.Fenestræ obex chartaceus, vel papyraceus. Ex Maff. in Ignat. 3.Fores chartaceæ, vel papyraceæ. Ex Cic. 5.Tusc & Plin.

Impannata di tela.] Fenestræ obex lineus vel linteus. Ex Plin. & Maff.2 Fenestra linea, vel lintea.Tursel. Nom. 3. Fores lineæ, aut linteæ. Ex Cic.2.de Nat.& Plin.lib. 12.cap 6.

Impannatina, ò impannatino di carta.] Foriculæ chartaceæ, vel papyraceæ. Ex Varr. lib.1. cap.59. 2. Fenestrellæ obex chartaceus, vel papyraceus, Ex Maff.

Impannatina, ò impannatino di tela.] Foriculæ lineæ, aut linteæ. Ex Varr. lib. 1.cap. 59. & Plin. & Liu. 2 Fenestellæ obex linteus, vel lineus, Ex Maff. & alijs.

Imparare. Sen.apparare, Fior. dicesi anco imprendere, acquistar cognitione, ò scientia di qualche cosa.] Disco, discis. Cic. Offic. Hominis mens discendo alitur. Addisco, scis. Cic. de Senect. Solon senescebat multa in dies addiscens. 3. Condisco, scis. Cicer. pro Plan.

Imparar bene, imparar tutto.] Perdisco, scis. 1. 2. l. Cic. de Orat. Voluntatem discendi simul cum spe perdiscendi abijciunt. Plin. lib. 29. cap. 1. Bonum est ait Cato, Græcorum litteras inspicere, non perdiscere.

Imparar prima, ò innanzi.] Prædisco, scis. 1. & 2.l. Virg. 1.Georg.

Ventos, & varium cœli prædiscere morem,
Cura sit, ac patrios cultusque habitusque locorum.

Imparar senza mastro.] Citra docentem discere. Ex Quint. l.1. cap.1. 2. Nullus magisterio discere. Ex Colum. lib. 1 præfat.

Colui, che senza mastro impara da se stesso.] Autodidactus,ti.Ex Cic.in epist.

Imparar' à mente.] Edisco, scis. 1.2.l. Quint.lib.11.cap. 2. Sicut facilius versus edicimus, quàm prosam orationem; ità prosæ vincta quam dissoluta. 2. Memoriæ mandare. Cic. 3 Phil. Sententiolas edicti cuiusdam memoriæ mandaui. 3. Memoria comprehendere.

Imparar à spese sue.] Suis periculis discere. Plin. lib. 29. cap.1.

Imparare à spese sue, ò d'altri prouerbialm. dice di chi col proprio male, ò con l'altrui, accorto, e sauio diuiene.]Suo, vel alieno periculo discere. Ex Plin.l 29 c.1. Qui sic ait. Discunt medici periculis nostris, & experimenta per mortes agunt: medicoque tantum homioem occidere impunitas summa est. 2. Suo vel alieno periculo sapere. Plaut. in Merc. Feliciter is sapit, qui alieno periculoso sapit.

Per imparare, per sapere.] Scientiæ causa. Cic.lib.2. de Inuent.

Imparar à sonar di liuto, ò d'altro stromento simile.] Fidibus discere. Cic. de Sen. Antiqui fidibus discebant.

Imparar errando.] Peccando discere. Colum. lib.1. cap. 1. Nulla est disciplina, in qua non peccando discatur.

Impareggiabile, inarriuabile, ò inadeguabile, addiett. che non può pareggiarsi, ò adeguarsi.] Non æquiparabilis, & hoc, le. Ex Plaut. in Trin. Cuius est: opes non æquiparabiles.

Imparentamento, & apparentamento l' imparentare, ò l'apparentare, cioè il far parentato.] Affinitatis iunctio, vel coniunctio. Cic. pro Clu. Mulier sibi ad confirmandas inimicitias, affinitatis coniunctionem pignori fore putauit.

Imparentare, & apparentare, in neutr. pass. far parentado.] Affinitatem cum aliquo iungere. Liu.1. ab Vrb. Neque hospitia modo cum primoribus eorum, sed affinitatem quoque iungebat 2. Affinitate se cum aliquo deuincire. Cic. de Clar. Or. Pub Crassus cum summo oratore, cuius filio filiam suam collocauerat affinitate se deuinxit. 3. Sanguinem ac genus miscere. Liu.1. Ab Vrb.C.Romulus finitimos orabat ne grauarentur homines cum hominibus sanguinem, ac genus miscere.

Impartire, cioè far parte.] Impertio,tis,tiui,titum, 2.Impertior,tiris,titus,sum.

Impassibile, addiett. che non può patire, non soggetto à patire.] Impatibilis. & hoc, le.1.1 & 1.3. & 4.b. Ex Cic.2. de Fin.& 3.de Nat.2 Naturæ patibilis, expers, vel excors, ex Cic. 3.de Nat.& 1.Acad. 3.Patiendi expers, vel exors. 4.Perpessioni non obnoxius, vel oportunus 4. Apathetus, ta,tum. 3.l.Græc

Impassibilità, l'astratto d'impassibile.] Naturæ patibilis vacuitas, vel priuatio. Ex Cic.3 de Nat. & 1.de Fin.2. Patiendi vacuitas, vel priuatio. 3.Apathia,thiæ. 3.l.Græc. 4 Passionis immunitas.

Impastamento, l'impastare.] Subactus, ctus. m g.1.b.& 2.l. Plin.lib.18.cap 7. Lex certa naturæ, aut in quocumque genere pani militari tertia portio ad grani pondus accedat: sicut optimum frumentum esse, quod in subactu congium aquæ capiat 2.Subactio,nis f g.1.& 2.l. ex Cic. de Orat. qui sic ait. Subactio autem est vsus, auditio, lectio, litteræ.

Impastare, intridere cioè meschiar con aqua, ò altro liquore, farina, calcina, ò altre polueri da ridurli in pasta.] Subigo, gis. 1.& 2.b. Plin.lib.22.cap.21. Ex eius semine fiunt panes à pastoribus aqua, vel lacte subacto. Idem Plin.lib.22. cap.22. Panem aiunt è bulbis cum farina subactis saluberrimum esse. 2.Intritam facere. Var.lib. 3.cap.9.

Impastare, intridere con pasta.] Intero, ris. 2.b.Ter.in Phorm.Col.l.12.c 40. Defruti spumas, & fæcem ex lacu confundito & permisceto, eaque intrita vna nocte macerati finito.

Impastare con aqua.] Aqua cogere, cum accusat.Cels. lib. 6. cap. 3. Imponitur lini semen contritum, ex aqua coactum.

Impastato.] Subactus, cta, ctum. 2. Introitus, ta, tum. Colum.de Re rust.lib.12. epist 40. vbi ait, fæcem intritam.

Bene, ò male impastato, si dice di chi h à buona, ò cattiua complessione] Benè, vel malè constitutus, a, um. Ex Cic.2. Benè vel malè habitus, a, um. Ex Gell. lib. 4. cap.20.

Impastocchiare, dar pastocchie, intertenere altrui con inganno, e fintione.] Verba dare, cum dat. Ter. in Eun. Data hercle mihi verba sunt.

Impastoiare, legar con pastoia] Pedica compescere, vel cohibere. Ex Liu.& Plaut.2.Pedica vincire, vel coercere. Ex Liu.& Cels.

Impatiente, addiett. che non hà patienza.] Impatiens, tis. o.g.1.& 4.l. 2.& 3.b.Plin lib 8. cap.10. Elephanti sunt frigoris impatientes 2.Intolerans,tis.o.gen.1.& 4.l.2.& 3.b. Liu.9. ab Vrb. 3.Impatibilis, & hoc le. 4.b Plaut. 4.In-

4.Intolerans,tis.3 b.in rect.4. l.in obl.5. Tolerandi nescius,a,um.Corn.Tac.lib.3 qui ait, Agrippina nescia tolerandi.

Impatiente,auuerb.con Impatienza.] Impatienter,vel intoleranter.2.Intolerabiliter.

Impatienza,vitio di chi non sofferisce ciò, che dee sofferire.; Intolerantia, tiæ.1.& 4.l.2.3.& 5.b.Gell.lib.17.cap.19. Epictetus solitus dicere est duo esse vitia, multò omnium grauissima,ac teterrima,intolerantiam, & incontinentiam; quum aut iniurias, quæ sunt ferendæ, non toleramus,neque ferimus; aut à quibus rebus. voluptatibusque nos tenere debemus,non tenemus. 2.Impatientia,tiæ.f g.1.& 4.l.2.3.& 5.b.

Impaurare, ò spaurare,far,ò metter paura]Terreo, res. Cic. pro Sex. Rosc. Sua quemque conscientia terret. 2. Terrifico,cas. Virg 4. Aen. 3 Metum afferre, cum dat. Cic.4. Verr. 4. Metum adhibere cum dat Quint.lib 4. cap 1.5.Metum facere, cum dat. Cels.lib.3.cap 5.6 Metum incutere,cum dat.Liu 1.& a.ab Vrb.7. Metum inferre Liu.6.Bel.Pun 8 In Metum adducere, cum accus. pers.Cic.pro Mur.9.Timore afficere,cum accus pers. 10. Timorem incutere, cum dat.pers.Cic.a de Orat 11.Terrorem offerre,cum dat.Cæs.l.1.Bel.Ciuil.12 Timori esse,cum dat.pers.Liu.4 Bell.Maced.

Impaurar bene, cioè far gran paura.] Conterreo, res. Cic 1.de Orat.2.Perterreo,res.Cæs. lib.7. Bel.Gal. Vt sint reliquis documento, & magnitudine pœnæ perterreant alios, 3. Perterrefacio, cis. 4. b. Ter. in Andr.

Impaurar con minaccie, ouer minacciando] Minaciter, vel minis terrere. Cic. de Orat. Aduersarios minaciter terremus.

Impaurar con la voce, ò con la vista]Auditu, vel conspectu terrere. Colum.lib.7. cap.12 Canis villæ custos eligendus est amplissimi corporis, vasti latratus, canorique,vt prius auditu maleficum, deinde conspectu terreat.

Impaurar spesso.]Territo,tas.Liu.2.ab Vrb Sabini confestim Romanos territauere.

Impaurire spaurire in neut.pass.& intimidire,diuenir pauroso,ò timido. ;Metum capere. Liu.3.Bel.Mac Id ægré, & in præsentia passi sunt, & in futurum etiam metum ceperunt.2.Metum concipere.Plaut in Amph Maiorem in modum se se conciperet metum.3 Terreor,ris. Cic. in Piso.Homines conscelerati non impulsu Deorum terrerentur furiarum tædis ardentibus, sua quemque fraus suum facinus,suum scelus da sanitate,ac mente deturbat: hæ sunt impiorum,furiæ,hæ flammæ, hæ faces. 4.Metu affici.Cic.5.Timore affici.Cic.pro Quint.

Impaurire con alteration grande di mente.]Pauesio, sis. a.b. 2 com.Gell.lib 19. cap.1.& Ouid.15.Metam. 2.Pauesco,scis,paui.1.b. in Præs & l.in præt.Colum. lib 6 c. 2. Iuuencorum ventri, & sub fœmina manum subijcere conuenit, ne ad eiusmodi tactum post modum pauescant.

Impaurir grandemente.] Extimesco,scis,mui. Cic. in Pison. Cum saltatorum,veriaret orbem Piso, fortunæ rotam non pertimescebat.

Impaurir con tremore.] Horresco, scis, rui. Ter. in Adel.

Impaurirsi, vedi Spaurirsi.

Impaurito, & impaurato, che hà paura addiett.] Territus, ta,tum.1.l 2.b. Liu.2. Pauefactus,ta,tum. Gell. 19. cap. 1. 3. Metu præditus, ta,tum. Cic. 1. Tusc. Beatus non vt paruo metu præditus sit, sed vt nullo.

Impaurito bene.] Exterritus,ta,tum. Col.lib 7.c.42.Perterritus,ta,tum.Cic.pro Cluent.3.Perterrefactus,ta,tum. Ter.in Andr.

Tutto impaurito.]Formidinis plenus,na,num.Cic.ad Att. Vidi hominem plenum formidinis.

Impazzare & impazzire vedi Ammattire.

Impazzato,& impazzito,vedi Matto.

Impeccabile adiett.che non può peccare.] Impeccabilis, & impeccabile.1.2.& 3.l.& 4 b.Gell.lib.17 cap.19. Si quis hæc duo verba cordi habeat, eaque sibi imperando, atque obseruando curet,hic erit pleraque impeccabilis vitamque viuet tranquillissimam.

Impeciante,& impegolante,particip. che impecia, ouer impegola.] Picans,tis.o.m 1.b 2.l.Plin. lib.11. cap.7. Pissoceros super eam venit picantium modo, ceu dilutior,ceræ initium plerumque è mitiore gummi.2.Impicans, tis. o.g 1.& 3.l.2.b. Ex Col.l.12 c.29.& Plin.l.11. cap.7. 3 Oppicans,tis.o g.1.& 3 l 2.b.Ex Cat. c.120. & Plin.l.11.c.7.

Impecciare, & impegolare, impiastrar con pece, ò pegola.]Pico,cas 1 b Colum lib 12 cap 18. Dolia, & seriæ, cæteraque vasa ante quadragesimum vindemiæ diem picanda sunt.2 Impico, cas. 1 l a b.Col.l.12 c.29. De lacu quam recentissimum addito mustum in amphoram nouam,eamque oblinito,& impicato,diligenter,ne quicquam aquæ introire possit. 3.Pice linere Liu.1 Bel.Pun. Id sicut in pilo quadratum stupa circumligabant, linebantque pice 4.Pice linire Col 16 cap.10 optimum est quicquid vitiosi est inurere, atque ita liquida pice cum oleo linire.

Impeciato,impegolato: impiastrato di pece]Picatus,ta, tum.1 2.b.Colum.lib.12.cap 2. 2.Impicatus.ta, tum. Ex Col.lib.12.cap.29 3 Pice illitus,vel oblitus,a,um. 2. b.Ex Col.

Impedimento,ostacolo.]Impedimentum,ti.n.gen.2.b. & 3.l.Cic.de Orat Demosthenes impedimenta naturæ diligentia,industriaque superauit 2.Præpedimentum, ti. n gen. 2. b. & 3.l Plaut. Ne fallaciæ præpedimentum obijciatur.3. Impeditionis.fœm. gen. 1. & 3.l.2.& 4. b. Cic.

Hauer impedimento, esser impedito.] Impedior, diris. Cic. Att.lib.9. Cedendum celeriter est, ne forte qua re impediat, atque alliget. 2. Impedimentum pati. Plin. lib. 2. epist. 12. 3. Impedimento teneri. Ex Cic.

Impedire,Fior.impedimentare,& impedimentire, opporsi, ò contrariate i disegni altrui.] Impedio,dis.1.l.2.& 3.b. Cæs.5.Bel. Gall Corus ventus nauigationem impedierat. 2 Impedimento esse, cum dat.rei, vel personæ. Ter.in Andr. Act. 4 sc. 2. Mihi impedimento estis. 3 Impedimentum inferre, cum dat. Cic. 1. de Inuent.

Impedir che non &c.] Impedire,ne &c. Cic. de Fato. Casus quidam, ne facerem impediuit. 2.Impedire quominus 1.Cic.de Sen.3.Detinere quo minus.Ex Mass 4 Impedimento esse quominus. Mass. lib. 1. ep.9. Quæ incommoda magno nobis impedimento forent,quo minus rem animi sententia gereremus.

L'impedire.] Impeditio, nis.fœm. gen. Cic. de Diu. Viget animus in somnijs, liberque sensibus ab omni impeditione curarum, iacente, & mortuo penè corpore.

Impeditissimo auuerb. superl. sommamente impedito.] Impeditissimus,a,um.Ex Cæs.8.Bell.Gall.

Impedito, adiett. che ha impedimento.]Impeditus, a, um Cic.

Più impedito,auuerb.superl.sommamente impedito.] Impeditor,& hoc,tius Liu.4.Bell.Pun.

Impegnare dare alcuna cosa per sicurtà, à chi si presti denari.]Oppignero, ras. Cic. pro Sest. Libelli etiam pro vino sæpè oppignerabantur,Mart.l.2 epist.57.Oppignerauit vix octo nummis anulum.vnde cœnaret. 2 Pignori opponere Ter. in Phor ager positus est pignori ob decem minus ædiculæ item ob decem alias 3. Pignori ponere Plaut. in capt. cogitato meam esse fidem hic pro te positam pignori. 4. Dare pignori Plaut. in Mustel Quadraginta etiam dedit huiusque pignore.

Impelare metter peli,intendo di chi mette barba] Pubesco, scis Cic.1.Offic.Hercules cum primum pubesceret, exijt in solitudinem.

Guancie,che s'impelano.]Genæ pubescentes. Ex Cic. & Virg.

Impelare attaccar peli ad alcuno]Pilos alicui aspergere, Ex Cic. in Vat.2.Pilis aliquem spargere. Ex Virg. Ecl & Ouid.8.Met.

Impenetrabile,agett che non si può penetrare.]Impene-

rrabilis, & hoc le.t.4.l. 2.& 5.b.3. com Plio.l.8.cap.25. Hipopotamus tergoris est ad scuta, galeasque impenetrabilis, præter quam si humore madeat.

Impennare, diuenir pennuto.] Plumesco, scis. Plin. lib. 10. cap. 53. Pullus ab eodem tempore plumescit. 2. Plumo, mas Gell.lib.2. c.29. Cuius est, pullis iam plumantibus. 3.Plumas, vel pennas agere. Ex Colum. & Plio.

Impennare, far pennuto.] Plumis, vel pennis velare, vestire, vel obducere cum accusat. Ex Cicer. de Nat.

Impennato, adiett.che hà penne.] Pennatus, ta, tum. Plin. l.10.cap.35. Pennatorum lofœcunda, sunt, quæ aduncos habent angues.

Impensatamente, cioè senza pensarui, aduerb.] Inconsultò vel inconsultè. 2 Inconsideratè. 3.Inopinanter. 4. Inopinatè, vel inopinato.4.l.Cic.

Impensato, cioè di chi non si pensa adiett.] Inopinatus, ta, tum. Cic. Tusc. omnia repentina & inopinata grauiora.

Impensieriro.adiett.pieno di pensieri, ouer soprappreso da' pensieri.] Curiosus, sa, sum. Cic.1. de Natur. Quis non timeat curiosum, & plenum negoci j Deum. 2.Cura, vel curis affectus, ta, tum. Ter. in Phor. 3.Curæ, vel curarum plenus, na, num. Ex Cic. 2. de Natur.& Ter. in Eun.

Imperadore, nome di suprema dignità temporale tra' Christiani.] Imperator, oris.2.6. Var.4.de Lin Imperator ab imperio populi dictus est 2.Induperator, oris, per epenthes poeticum est. Iuuen.Sat.4.

Da Imperadore, adiet.] Imperatorius, a, um. Cicer. 5.Ver.

Da Imperadore, auuerb.] Imperatorio more, vel ritu. Ex Cic. 2. Imperatoris in modum. Ex Suet. de Clar. Gram.

Imperadrice, la moglie dell'Imperadore.] Imperatrix, icis. Cic. pro Cœl.Plin.lib.26.cap. 3.Italia Imperatrix. 2. Induperatrix, icis. per ephentes, poeticum est. Ex Ennio.

Imperare, & imperiare hauer' imperio, esser' Imperadore.] Impero, ras. Cic.3.de Leg. Et qui benè imperat, paruerit aliquando necesse est, & qui modestè paret, videtur, qui aliquando imperet, dignus esse. 2. Imperio regere. Virg.1. Aen. 3. In imperio esse. Cic. 2. de Fin.

Imperare spesso.] Imperito, tas.a.3 b.Lio.l.1.

Imperfettamente, auuerb.con imperfettione.] Imperfectè.4.l.

Imperfettione l' astratto d' imperfetto.] Imperfectio, nis.

Imperfettissimo, adiett superlat.del tutto imperfetto.] Nulla ea parte perfectus, ta, tum. Cic de Vn. Omnia, quæ sunt nobis nota animantia in quædam genera partita sunt, aut inchoata animalia ex parte perfecta. 2.Imperfectissimus, ma, mum.

Imperfetto adiett.non perfetto, non finito.] Imperfectus, ta, tum.1.2 & 3.l.Sen.l.10.ep.73. Cui quid accedere potest, id imperfectum est.

Imperio, cioè dominio sopra gl'altri.] Imperium, Imperij n.g. 2. 3.b.Cic. de Offic. Nec verò imperia expetenda, ac potius non accipienda interdum, aut deponenda nonnunquam.

Imperiosamante.Fior.anco signoreggeuolmente, auuerb. con modo imperioso.] Imperiosè. 1.4.& 5.l 2.& 3.b.Ex Cic.2.de Fin.ac de Am.& Gell.lib.2.cap.29. Aesopus è Prygia fabulator, quæ vtilia monitu, suasuque erant non seuerè, non imperiosè præcepit. 2.Ritu, vel more imperioso. Ex Plaut.Menæch.& Cic. Parad. 3. In modum vel morem imperiosum, Ex Liu. 2. Bell. Mac. & 7.ab Vrb.

Imperiorissimo, superl sommamente imperioso.] Imperiosissimus, a, um. Liu.l 7 Famil.2.Imperiosissima, & superbissima 2.Summè imperiosus, a, um. Ex Cic.3.Ver. & de Orat.

Imperiosoe signoreggeuole che tratta, e commanda con imperio.] Imperiosus, sa, sum.1.4.l. 2.3.b. Liu. lib. 7. Dictatura gereretur imperiosa.

Imperlare, ornare di perle.] Margaritis distinguere cum accus. Ex Cic.

Imperlato, adiett.ornato di perle.] Margaritis distinctus, ta, tum. Ex Cic.6.Ver.2 Margaritis baccatus, ta, tum. Ex Cic & Virg.1.Aeneid.

Impersonale, auuerb. senza persona.] Impersonalis, & hoc le.

Impersonalmente.] Impersonaliter. 2. Non personaliter. Gell.l.15.c 13.

Imperseueranza, priuatione, ò mancamento di perseueranza.] Perseuerantiæ priuatio vacuitas, vel orbatio, Ex Cic.1.de Fin. & Sen.l.13.ep.88.

Impertinente.] Absurdus, a, um. 2. Ineptus, a, um. Gratf.

Impertinentemente.] Absurdè Grat.

Impetigine, vedi Volatica.

Impeto, & empito.] Impetus, tus.m.g. 2.b.2.Furor, ris.Cic. 3.Vis, vis f.g.

Entrare con impeto.] Irrumpo, pis, rupi, ruptum.2.Irruo, irruis. Cic. de Orat. 3.Impetum vel impressionem facere.

Impetrabile, & impetreuole, agett. che può impetrarsi.] Impetrabilis, & hoc le.1.3 l.2.com.4.b. Liu 6.Bel.Maced. à Philippo præmissi sunt, qui spem impetrabilis veniæ ostendebant.

Impetrare, ottenere la domanda.] Impetro, as.1.l.2 com. Cic. lib.13. epist. 29. Omnia, quæ potui in hac summa gratia tua, ac potentia à te impetrare, si potuissem, vltro te ad me detulisse putabo si hanc rem impetrauero.

Persona, che impetra, ò può impetrare.] Impetrabilis, & hoc le.1.& 3.l.2 com 4.b.Plaut.Most.Non potuit venire orator magis ad me impetrabilis.

Tempo nel quale s' impetra.] Impetrabilis, & hoc le.1. & 3.l. 2.com.4 b. Plaut. in Epid. Dij immortales, mihi hunc diem dedistis luculentum, facilem, atque impetrabilem.

Impetratione, & impetragione, l' impetrare.] Impetratio, nis. 1.& 3.l 2.com. 4. b. Cic. ad Att. lib. 11. epist.22.

Impetrire, farsi pietra, vedi Impiastrarsi.

Impetuoso, adiet.] Impetuosus, a, um. Plin.l.35. c 10.

Impiegare, vedi Piagare.

Impiagato.] Vlceratus, ta, tum.1.& 3.l.2.b.Cic. Esto Philoctetes vlceratus, serpentis morsu in insula Lemno relictus est. 2. Exulceratus. 1. 2. & 4. l. 3.b.3. Vlceribus affectus. 5.Vlcerosus, sa, um. 1.& 3.l. 2.b. Plin. lib. 17. cap.14.& Horat.1.Carm.Od. 25. Cuius est: iecur vlcerosum.

Impiagamento, l'impiagare.] Vlceratio, nis.fœm.gen. 1.& 3 l. 2.& 4 b. com. in rect. & l in obliq.Ser. in ep. ad Serenum.

Impiastrare, far impiastro.] Cataplasma adhibere.

Impiastro: compositione assai nota, ò per medicamento, ò per altra cosa.] Emplastrum, stri. 1.& 2.l.Corn. Cels. lib.5. cap.13. Ex emplastris autem nulla maiorem vsum præstant, protinus vulneribus iniiciuntur, enæma Græci vocant.

Impiastro da ferite.] Emplastrum vulnerarium. Plin.lib. 34. cap.11. Cruda autem ærugo vulnerarijs emplastris miscetur.

Impiastro humido, ò liquido.] Hygremplastrum, stri. 1.2. 3 l. Plin.l.34.cap.15. ferri squammæ præcipua est commendatio in hygremplastro, fistulasque, & omnem callum erodendum.

Impiastro lungo.] Splenium, nij. n. gen. 2. Cylindrus, dri.m.g.

Impiastro mollificatiuo.] Malagma, tis.o g.Col.

Impiastro da rotture, ò ferite di capo.] Emplastrum cephalicum. Corn.Cels.l.lib 5.c.18. Præterea sunt quædam generis eiusdem emplastra, quæ quia capitibus fractis maximè conueniunt cephalica à Græcis nominantur.

Impiastro da saldare.] Emplastrum paracolleticum. Corn.Cels.l.5, cap.18. Præterea est emplastrum, quod para-

paracollet icum à glutinando vocant.

Impiastro di quattro ingredienti, composto di quattro semplici. } Emplastrum tetrapharmacum. Cels l.6. c.3. Imponere oportet emplarum tettapharmacum ex aceto sub actum.

Impiccare, & impendere, vedi Appiccare.

Impiccolite, diuenir piccolo. } Decresco, scis, eoi, etum. Cels lib.3.c.9. Vbi febris decreuit, liberaliter oportet aquam tepidam potui dare. 2. Imminuor, imminuetis. Cic. pro leg. Man.

Impiegarsi, impiegarsi porre, ò collocare. } Loco, locas, aui, atum. a. Colloco, as. Cic. 5. Tusc. Totos se in optimo vitæ statu exquirendo collocarunt.

Impietrarsi, & impietrarsi, compietrirsi, & impettirsi farsi, ò diuenir pietra, ò come pietra. } Lapidesco, scis. 1.& 2.b. & 3 l. Plin. lib 2. cap. 103. In flumine Silari vltra Surrentum, non virgulta modo immersa, verum & folia lapidescunt. a. Lapidem fieri. Plin. lib. 35. cap. 13. Quis fatis miretur puluerem oppon maris fluctibus, mersumque protinus fieri lapidem inexpugnabilem vndis. 3. In saxum, & lapidem mutari. Plin l 25. c. 13. Ab Oropo Aulidem vsque quicquid terræ attingitur mari, mutatur in saxa. 4. In lapidem, vel saxum verti, Ex Plin. lib. 14. cap 10.

Impietrato, & impetrato: impietrito, & impietrito, diuenuto pietra. } In saxum, aut lapidem mutatus, ta, tum. Ex Plin. l 35 c. 13. a. In lapidem, vel saxum versus, sa, sum. Ex Plin. l 14 c. 20.

Impigrire, vedi Impoltronite.

Impio, vedi Empio.

Impiombare, coprir con piombo. } Plumbo tegere, vel obducere, cum accus. Ex Cic. 2. de Nat. a. Implumbo, as. Vitr. lib. 10. c. 6.

Impiombare, saldar con piombo. } Plumbo, bas. Plin. l. 34. c. 17. Non plumbatur argentum ex stanno, quoniam prius liquescit argentum.

Impedite, vedi Empire.

Impiumare, in neut passiuo, metter piume, ò vestirsi di piume. } Plumo, mas. s. l. Gell. lib 2. cap. 29 Cuius est: Pullis iam plumantibus. 2. Plumesco, scis 1 a. l Plin. l. 10 cap. 53. Pullus ab eodem tempore plumescit, ita positus, caput supra dextrum pedem habeat, dexteram verò alam supra caput

Impiumare in att. aspergei di piume } Plumis aspergere cum accusat. rei, vel pers. Cic. 3. de Fin. & pro Planc.

Implacabile, che non si placa. } Implacabilis, & hoc le. 5. s. 3. l. Cic. Cuius est: Implacabilis iracundia. 2. Inexorabilis & hoc le. s b. 2 & 3 l Cic.

Implacabilmente, auuerb } Implacabiliter. 3 l. Tac. l. 1.

Impolitamente, senza politezza } Infabrè s. & 3. a com. a Impolitè. s. 3 4 ' 2 b. Cic. de Orat. Tibi Senatus breuiter impolitèque dicenti, maximis de rebus est affectus.

Impoltronire, od impigrire, diuenir, farsi poltrone, ò pigro. } Pigresco, scis. 1. com a l. Plin. lib. 18. cap. 18 in Ægypto Nilus coloni vice fungens euagari incipit à solstitio, aut noua luna, ac primo lentè, deinde vehementius, quamdiu in Leone sol est, mox pigrescit in Virginem transgressio, atque in Libra residet. 4. Languori se, aut desidiæ dedere. Cic r. Off. Nihil magis cauendum est quam ne languori se, desidiæque dedat. 3 Otio languescere Ex Cic. 1. de Nat. & in Cat 4. Desidem fieri. Ex Col. l. 7. c. 21. 5 Ignauiam contrahere, Ex Cic 1 d Inu. 6 Languesco, scis gui. Cic. in Cat. Metuo ne hic languescat senectute.

Far impoltronire. } Ignauiam, vel desidiam creare. Colum. lib. 9. cap. 7. Domicilia obuersa ad hybernum orientem componi debebunt, vt apricum habeant apes maturinum egressum; nam & gus ignau amcreat. 2. Secordiam vel desidiam aff. rre. Auct. ad Her. 3 Desidem reddere, Col. lib. 7. cap. 12. Canis venaticus, non solum nihil agricolam iuuat, sed & auocat, desidemque ab opere suo reddit.

Impoltronito, & impigrito. } Piger factus, a, um. Ex Cic. l. 7. ep. 17. 2. Pigritia affectus, a, um. Ex Cic.

Imporre, & imponere, cioè dare commissione. } Mando, das, aui, atum. s 1. Cic. a. Præmando, das. 3. Præcipio. pis. Cic. Epist. Dicitur mihi tuos seruus Anagnostes fugitiuus Vardaci esse de quo tu nihil mihi mandasti, ego tamen tetra, marisque vt conquireretur præmandaui.

Imporre, cioè porre sopra. } Impono. Cic. in Ant. Antonius collegæ diadema imposuit.

Importabile, & importeuole: incomporteuole, intolerabile, & intolereuole, adiett. che non si può comportare, ò tolerare. } Impatibilis, & hoc le. 1. a. 3. & 4.b. Cic. a. de Fin. Dolorem vos impatibilem improbis facitis, bonis tolerabilem. 2. Intolerabilis, & hoc intolerabile. s & 4. l. 2 3. & 5. b. Cic. 3. Phil. Cum autem omnis seruitus est misera, tum verò intolerabile est, seruire impuro, impudico, effœminato.

Importante, adiett che importa, è si dice di cosa di momento, ò rilieuo. } Grauis, & hoc ue. 1 b Cic. 1. Off. Ludo autem, & ioco vti illo quidem licet, sed sicut somno, & quietibus cæteris, tum quum, grauibus, serijsque rebus satisfecerimus. 2. Grandis, & hoc de. 1 l Cic de Inu. His duabus rebus, duæ res grandes, sunt attributæ. 3. Magnus, a, um. 1 l. Cic. in Vat Ducenda sunt omnium rerum magnarum principia, à dijs immortalibus. 4. Serius, a, um. 1 l. & 2.b. Cic. 1. Off. videat quibus de rebus loquatur: si serijs, seueritatem adhibeat: si iocosis leporem 5 Seuerus, a, um. 1. b. a l. Cic. Plin 3. Cur ipse non afluit? num putatis aliqua re tristi, ac seuera? vino, & epulis retentus est 6. Amplus, a, um. s. l Cic. l. s. ep. 3. A Trebonio, qui in tua prouincia magna negotia, & ampla, & expedita habet, multos annos vtor valdè familiariter.

Molto importante, ò di molta importanza. } Permagnus, a, um. s. & 2. l. Cic pro Rosc Am. Vide ne tibi desis, tua res permagna agitur. 2. Momentosus, a, um. s l. apud Quintil.

Più importante, di maggiore; ò più importanza, comperat. } Grandior, & dius. 1. l. & 2. b. Cic. 3. de Fin. Cum de rebus grandioribus dicas, ipse res verba rapiunt.

Parlar di cose importanti, ò d' importanza. } Seria loqui. Accius. Vos nugas asseritis, nos seria loquimur.

Importantissimo, adiett. superlat. di somma importanza. } Maximus, ma, mum. s. l 2. b Cic. de Or. Tibi senatus breuiter, impolitèque dicenti maximis de rebus est affensus. a Grauissimus, ma, mum. s & 3. b. 3. l. Ex Cic. 1. Off. Vbi legimus, res graues, ac serias. 3. Seuerissimus, ma, mum. 1. & 4 b. a. & 3. l. Cic. lib. 7. ep 11. Hæc ego non video, quamuis tu videas: sed de re seuerissima tecum ve soleo, iocor.

Importanza, momento, ò rilieuo, si dice di cosa, che importa, ò rilieuo. } Grauitas, tis. fœm gen. 2. Amplitudo, dinis. f. g. s & 3. l. & 2. b Cic. Amplitudinis quædam bonorum excitabantur. 3 Granditas, tis. s & 3 l. 2. b. 4 Magnitudo, dinis fœm gen. s. & 3 l. 2. b. Cic. lib. 10. epist. 24. Rei me magnitudo mouebat. 4 Seueritas, tis. fœm. gen.

Huomo d' importanza. } Vir magnus, Cic. de Off Qui ex errore imperitæ multitudinis pendet, hic in magnis viris non est habendus.

Di poca importanza, adiett. } Tenuis, & hoc nue. s. & 2. b. Quint l. 4. c. 7. Circa res tenues moramur.

Cosa d' importanza. } Res magna. Plaut. Epid. Res magna amici, apud forum agitur. 2. Res seria. Ter. in Eun. act. 3 sc. 7. aiu, rem seriam velle agere mecum.

Importare, val attenere, ouer esser d'interesse, ò di momento. } Interest, erat, fuit. s l. Cic de Arusp. Ad fin cinoris disquisitionem interest, adesse quamplurimos. 2 Refert, bat. lit. r. l. Quint. lib 7. cap. 4 Refert, quam quisque rem dederit, & quo tempore, & quo animo, &c.

Importar molto, ò assai. } Momenti plurimum facere. Cic. Tenera ætatis institutio momenti plurimum ad honestam, beatamque vitam facit.

Importar niente.] Nullam in partem interesse. Cic. lib. 13. epist. 1. Id mea intelliges multum, tua nullam in partem interesse. 2. Nihil interesse. Ex Cic. lib. 13. epist. 1.

Importunamente, auuerb. con importunità.] Importunè.

Importunità l'astratto d'importuno.] Importunitas, tis. f. g. 2. Proteruitas, tis. f. g.

Importuno, cioè molesto.] Importunus, a, um. 2. Molestus, a, um. 1 b. Cic.

Impossessare, cioè porre, ò metter'in possesso.] In possessione constituere, cum accus. pers. Sen. de Clem. l. 2. cap. 2. Quæramus quid nos in possessione felicitatis æternæ constituat, non quid vulgò, veritatis pessimo interpreti probatum sit.

Impossessarsi, prender possesso impadronendosi d'alcuna cosa] Possessionem occupare, cum genit. Planc. apud Cic l. 10. ep. 17.

L'impossessarsi.] Possessionis occupatio.

Impossibile, addiett. il contrario di possibile, e significa, quello, che non si può farsi, ò non può essere.] Impossibilis, & hoc, le. 1. 2. l. 3. & 4. b. Quint. lib. 5. cap. 10. Verum hoc exequi mitto; non enim longum tantùm, sed etiam impossibile, ac potius infinitum est. 2. Qui, quæ, quod esse, vel fieri non potest, Ex Cic. & alijs.

Niente è impossibile à Dio.] Nihil est, quod Deos efficere non possit. Cic. lib. 3. de Natur. Deor. Nihil est, quod Deus efficere non possit, & quidem sine labore vllo.

Impossibilità l'astratto d'impossibile.] Facultatis vacuitas, vel priuato.

Impotente, inhabile.] Exors, tis. Plin. lib. 5. cap. 8. Garamantes matrimoniorum exortes, passim cum fœminis degunt. 2. Expers, tis om. gen. Plin. lib. 5. cap. 8. Gamphasantes nudi, præliorumque expertes nulli externo congregantur. 3. Impos. 4. Impotens, tis. 5. Infirmus, a, um.

Impotenza, l'astratto d'impotente.] Impotentia, tiæ. fœm gen

Impouerire, in att. far pouero, cagionar pouertà.] Paupero, ras. Plaut. Pseud. & in Mil. Boni viri me pauperant, improbi alunt. Hor 2. Serm. Sat 51. 3. Depaupero, as, apud Ver. qui ait. Antequam domum depauperaret sumptu suo. 3 Pauperem facere, vel efficere. Sen. 2. de Ben. c. 27. Cn Lentulus augur, diuitiarum maximum exemplum, antequam illum libertina pauperem facerent.

Impouerire affatto, far pouero affatto.] Depaupero, ras. Vt Domum depauperauit sumptu suo.

Impregnare, vedi Ingrauidare.

Impregnarsi, vedi Ingrauidarsi.

Imprendere, pigliar' vn' impresa.] Suscipio, pis. Cic. Offic. in omni actione suscipienda, tria sunt tenenda.

Impresa, cioè corpo figurato, e d'vn motto per significare, qualche concetto.] Insigne, nis. n. g. Recent. 2. Phrenoschema, matis. Græc.

Impresa, negotio, affare.] Facinus, noris, n. g. Cic. l. 2. ep. 8. Plaut. in Bacch Illud facinus mihi mulier conducibile non est.] Cotesta impresa non mi mette conto. 2. Negotium, tij. n. g. Sallust.

Impresa di guerra.] Expeditio, nis. fœm. gen. Quint. Curt.

Mettersi à grande impresa.] Ad res præclaras animum adijcere. Cic 2 Aggredi res præclaras. 3. Egregium facinus aggredi. Tursl. Nom.

Impressione, l'imprimere.] Impressio, nis Ex Cic.

Impresso.] Impressus, sa, sum. 2 Expressus, sa, sum. Ex Colum.

Imprestare, vedi Prestare.

Imprigionare, incarcerare, vedi Carcerare.

Improbabile, che non si puol prouare.] Improbabilis, & hoc, le. 1. 3 l a. b. Quin. l. 7. c. 4 Factum per se improbabile ... extrinsecus auxilijs tuemur.

Impromettere, vedi Promettere.

Impronta, imagine impressa in qualche cosa.] Effigies, giei. 2. b. Ex Cic. 4. Ver. 2. Effigia, æ. f. gen. Plau. in Rud. 3. Imago, ginis. 1. b. 2. l. f. g. Ex Cic. 1 de Nat. 4. Nota, tæ. f. g. 1. b. Plin. lib. 33. cap. 3. Notæ æris fuit ex altera parte ianus geminus, ex altera rostrum nauis. 5. Forma, mæ. fœm. gen. Sen. lib. 5. epist. 14. 6. Signum, ni. n. gen. Sen. de Ben.

Impronta, e conio forma da improntar moneta.] Forma, æ. f. gen. Sen. de Benef. lib. 5. cap. 26. Non est malus nummus, quem barbarus, & ignarus formæ publicæ reiecit.

Impronta di sigillo.] Signum, ni. n. g Cic.

Improntamento, l'improntare.] Impressio, nis. fœm. g. Ex Cic. 1. Acad. 2. Percussus, sus. m. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 7. cap 51.

Improntare, & effigiare; imprimere, e coniare, battere, ò improntar moneta.] Signo, as 1. l. Plin. lib. 18 cap. 3. Seruius Rex, ouium, boumque effigie primus æs signauit. Idem Plin. lib. 33. cap. 3. Seruius rex primus signauit æs, antea rudi vsos Romæ Remeus tradit, signatum est nota pecudum, vnde, & pecunia appellata. 2. Percutio, tis. 1. l. 2. 3 b. Sen. de ben lib. 5. Habere æs alienum dicitur, qui aureos debet, & qui corium forma publica percussum. 3. Cudo, dis, di. 1. l. Ter. Heaut. act. 4. sc. 4. Quam rem agis scelus? S. ego ne argentum cudo.

Improntar con la stessa impronta ò conio.] Vna forma percutere. Sen. lib 4. ep. 34 Omnia facta dictaque tua inter se congruant, ac respondeant sibi, & vna forma percussa sint.

Improntare col conio.] Procudo, dis. 1. 2. l. Ex Horat.

Improntare col sigillo.] Obsigno, nas, aui, atum. 2. l. Cicer.

Improntato, addiett.] Signatus, ta, tum. Plin. l. 33. c. 3. 2. Impressus, sa, sum. Virg 5 Æneid.

Improntato con l'impronta d'vna carozza à due caualli.] Bigatus, ta tum. Plin. l 33 c. 3.

Improntato con l'impronta d'vna carozza à quattro caualli.] Quadrigatus, ta, tum. Plin. l. 33. c. 3. Nota argenti fuere bigæ, atque quadrigæ, & inde bigati, quadrigatique nummi dicti sunt.

Improntato con l'impronta della vittoria.] Victoriatus, a, um. Plin. l. 33. cap. 3 Lege Claudia percussus est, nummus victoriatus &c.

Improperare, vedi Rinfacciare.

Improuisamente, e sproueduramente, auuerb. alla sprouista ouer'all'improuiso] Improuisè 1. 2 3 4. l. Plaut. in Truc. 2 Improuisò. 1. 2. 3. & 4 l. Cic ad Att lib. 15. ep 1. Hominem temperantem, summum medicum tantum improuisò morbus oppressit. 3. De improuiso. Plaut. in Merc. ibo de improuiso obuiam. 4. Ex improuiso. Liu. 5. bel. Pun. Nico Ex improuiso sopitos virgines obtruncat. 4. Inopinanter. 1. 2 & 5. b. 3 4. l. Suet. in Tiberio secretum agenti piscator grandem mulum inopinanter obtulerat, &c. 5. Ex inopinato. Cic. 2. de Nat. & Sen. lib. 13. epist. 89.

Improuiso, alla sprouista.] Improuisus, sa, sum. 1. 2. 3. l. 2. Inopinatus, ta, tum. 1. 2. b. 3. 4. l. 3. Repentinus, a, um 1. b. 2. 3. l. 4. Imparatus, ta, tum. 1. 3. l. 2. b. 4. Subitus, ta, tum. 1. 2. b. Cic.

Cogliere all'improuiso assaltare.] Ador, iri, iris. Ter. Eun. Hic si me imparatum in veris nuptijs adortus esset, quos mihi ludos redderet.

Far meglio all'improuiso, che à pensarui molto.] Ex tempore præstantiorem esse, quam à cura. Suet.

Il dire all'improuiso.] Dictio subitaria. Gell. lib. 9. cap. 15.

Imprudente, vedi Indiscreto.

Imprudentemente, vedi Indiscretamente.

Imprudenza, vedi Indiscretezza.

Impudicamente, auuerb. senza pudicitia.] Impudicè. 2. 3 4. l. 2. b. Sipont. in Mart. A voce pudor fit pudicus, castus, quo pudicè aduerbium, castè & pudicitia, Castitas, quorum contraria sunt impudicus, & impudicè. 2. Impudico ritu, vel more. Ex Cic. 3. Verr. 3. impudicum in modum, vel morem ex Plaut. in Trin.

Trin. 4. Impudicorum ritu, vel more. Ex Cicer. 2. Philip.

Impudicitia, l'astratto d'impudico.] Impudicitia, tiæ. f. g. 1. 3. l. 2 b. Sipont. in Mart.

Impudico, addiett. non pudico, ò casto.] Impudicus. a, um. 1. 3. l. 2. b. Auct. ad Octau epist. Audiet. C. Marius impudico domino parere nos, qui ne militem quidem habere voluit nisi pudicum.

Impudico d'ambedue le parti, cioè infetto d'attione, e passione impudica.] Impudicus aduersus, & auersus. Cic. 2 de Or. Vbi sic habetur. Eiusdem responsio illa, si tu & aduersus, & auersus impudicus es.

Impugnare dar contra, ò contrariare.] Impugno, as, cum accusat. Suet. in Cæs. cap. 21. Cæsar, Seruilij, Cepionis, vel præcipua opera impugnauerat. 2. Oppugno, as.

Impugnatio.] Oppugnatus, ta, tum. 2. Impugnator, nata, natum, partic.

Impunità l'astratto d'Impunito.] Impunitas, tis. fœm. gen. 1 2. & 4. l. 3. b. Cic pro Mil. Quia ignorat maximam illecebram esse peccandi impunitatis spem?

Conceder impunità, cioè non punire.] Impunitatem concedere Cæs. 1. Bel Gall. Dij immortales, quos grauius homines ex commutatione rerum doleant quos pro scelere eorum vlcisci velint, his secundiores interdum res, & diuturniorem impunitatem concedunt. 2. Impunitatem dare Cic. Phil 8. Cæteris autem si errorem suum deposuerint, & Reip gratiam redierint veniam, & impunitatem danda puto.

Con impunità, auuerbialm senza gastigo.] Impunè. 1. 2. l. 3. b. Cic. pro Sest. Homines vulgò impunè occidunior.

Hauer impunità, cioè non esser punito.] Impunitatem habere Cic. pro Mil. Vinceretur ab eo, quem si vicisset habiturus esset impunitatem, & licentiam sempiternam. 2. Impunitatem assequi, vel adipisci. Cic. l. r. ep 9. Qui non pluria fecerat Bonam deam, quam tres sorores, impunitatem est eorum sententijs assecutus. Liu. 2. ab Vrb.

Con maggior impunità.] Impunius. 1 2 l. 3. 4. b. Cic. 6. Ver. Ille ciuis Rom. quòd erat impunius id se facturum putauit.

Con somma impunità.] Impunissimè. 1. 3. & 5. l. 4. b. Plaut. in Pœn Nam impunissimè tibi quidem hercle vendere hasce ædes licet.

Impunitamente, senza castigo.] Impunè, aduerbium.

Impunito, addiett. non gastigato.] Impunitus, ta, tum. 1. & 2 3. l Cic. 1. de Or. Libertatem omnium rerum impunitam tenet virtus. 2. Impuuis, & hoc impunè 1. & 2. l. Iul. Solin. Getula mulier obtestata occupantes, feras, impunis redijt.

Più impunito, compar] Impunitior, & hoc impunitius. 1. & 2. & 3 l. & 4 b. Hor & Ser Sat. 7.

Imputare, ò dar colpa, di che che sia, vedi Incolpare.

Imputare, cioè attribuire.] Adscribo, bis, psi, ptum. 1. 2. l. Cic. 2 de Inuent. Hoc incommodum Scipioni adscribendum est. 2. Attribuo, is, i 1. 3. b. Cic. de Orat. Hoc si tu cupidius factum existimas, Cæsari attribues. 3. Assigno. 1 2 l. Cic ad Quint Fr. Amabo te hoc sceleri meo potius quam imprudentiæ assignes.

Impuzzare, & impuzzolire, Fior. diuenir puzzolente.] Putesco, scis 2 l Var 4. de Ling Puticuli sunt appellati vt scribit Ælius, quod putescebant ibi cadauera proiecta: qui locus publicus vltra Exquilias.

I N

IN propositione nota, e s'aggiunge à verbi di moto, e di stato.] In Corn. Cels. lib. 1. cap. 1. Cauendum est, ne in secunda valetudine aduersæ præsidia consumantur.

Inabitabile, & inabiteuole, addiett. non abitabile, ò abiteuole, che non può abitarsi.] Inhabitabilis, le. 1. 2. 3. & 5. b. 4. l. Cic. 1. de Nat. Terræ maximas regiones inhabitabiles, atque incultas videmus, quod pars earum appulsu solis exarserit, pars obriguerit niue, pruinaque longinquo solis obscessu.

Inaccessibile, addiett. doue non si può accostare.] Inaccessus, sa, sum. Plin lib. 12. cap 14. Saba regio à dextra maris scopulis inaccessa.

Inacerbire, incrudelire] Crudesco, scis 1. l. Virg. 3. Georg. & 7. & 11. Aen. 2. Acerbor, aris. 2 b. Ex Virg. 11. Aen.

Inacerbire assai.] Exacerbor, aris. 2. b. Ex Suet. in G. b

Inacetire, vedi Acetire.

Inacetire affatto, vedi acetire affatto.

Inacetito, vedi Acetito.

Inacquare, vedi Adaquare.

Inaffettato, aggett. non affettato, senza affettatione.] Inaffectatus, ta, tum 1. b. 2. 3. l. Quint. lib 10. cap. 1. Quid ego commemorem Xenophontis iucunditatem illam inaffectatam, ad quam nulla possit affectatio consequi.

Inaffiamento, vedi Adacquamento.

Inaffiare, vedi Adacquare

Inagguaglianza, vedi Disparità.

Inagrare, inagrire, inagrestire, diuenir agro] Acrimoniam capere. Ex Colum. l. 12. c. 50. 2 Agritudinem ducere. Ex Vitr. 3. Acorem trahere. Ex Colum l. 2 4. Acrem, vel acidum fieri.

Inagrare, inagrire, inagrestire, far diuenir agro.] Actimoniam facere vel gignere, cum dat. Ex Plin. 2. Acritudinem concitare, cum dat. Ex Cic. l. 4. ep. 3. 3. Acrem, vel acidum facere. Ex Plaut. & Plin.

Inalbare, vedi Imbiancare.

Inalberare, vedi far albereto alla voce Albereto.

Inalberare, & inarborare, salire sù gl'arbori.] Arborem scandere. Plin. l. 32 c. 8 Est rana parua arborem scandens & ex ea vociferas 2. Inarborem inscendere. Plaut. Aul. Inscendam aliquam in arborem, indeque obseruabo aurum vbi abstrudat senex.

Inalzare, vedi Alzare.

Inalzare alcuno con laudi.] Aliquem laudibus ornare. 2. Aliquem laudibus extollere. Cic. 3. Laudando extollere aliquem.

Inalzarsi] Sublime ferri. In sublime ferri.

Inamarire, amareggiare, & amarezzare; hauer amarezza, esser amaro, saper d'amaro.] Amaritudinem, vel amaritatem sapere. Ex Plin. lib. 14 c. 7. qui sic ait. Lesbium vinum spontè naturæ suæ mare sapit. 2. Amarorem, vel amaritiem resipere. Ex Plin l 14. c 1. qui sic ait. Inuenta est vitis per se in vino picem resipiens. 3. Amarè sapere, vel resipere. Ex Col l. 7. c. 8. qui sic ait, sicti ramuli glaciatus caseus iucundissimè sapit 4. Saporem amarum redolere. Ex Quint. l. 7. c 3. vbi legitur: Atticismus redolens Athenarum saporem.

Inamarire amareggiare, & amarezzare, diuenir'amaro.] Amaresco scis, 1 b. 2. & 3. l. Pall. l. 2. tit. 16. Amygdalæ putandæ sunt Nouembri mense, vt superflua, & arida, & densa tollamus; seruandæ sunt à pecore, quia si rodantur, amarescunt.

Inanimare, inanimire, Sen. animare, & incorare, cioè far animo, ò cuore ad vno.] Confirmo, mas, aui, atum. Cic. lib. 6 epist. 3. Erat ea mea causa, atque fortuna, vt cui ipsi omnia deessent, alterum confirmarem. 2. Animos facere Liu. 1. ab Vrbe faciunt animos diuitiæ. 3. Animum addere. Plaut. in Amph. 4. Animos addere. Cic. Att. l. 7. Te laudando animus addidisti.

Inanimarsi, & animarsi, farsi animo.] Confirmor, aris. 2. Se confirmare. Cic. lib. 1. ad Quint. Fr. 3. Animum capere. Cic 3 Ph l 4. Animum sumere. Ouid. 1. F ast. Sumpsi animum gratesque Deo non territus egi. 5. Erigere se, & confirmare Cic ad Quint. Fr lib. 1. epist. 1. Erige te, & confirma, si quasi subeunda dimicatio erit. 6. Animum suum confirmare. Plaut. Aul. Volui animum tandem con firmaremus. Animor, aris. 1. 2. b. Ex Cic.

Inanimatione, incoramento.] Confirmatio, nis. f. g. & 3 l. Cic.

Cic.lib.6.epist.3. Confirmatione nostra non egebat virtus tua.

Inanimato, adiett. incorato.] Confirmatus, ta, tum. Cic. pro Quint.

Inanimato, adiett. priuo d'anima.] Inanimus, ma, mum. 2 & 3.b. Cic. 2. Acad. Inter inanimum, & animal hoc interest, quod inanimum nihil agit: animal agit aliquid. 2. Inanimatus, ta, tum. Cic. in Top. 3. Animi expers. Cic. 1. de Inu 4. Exanimalis, & hoc le. Plaut. in Bach. 5. Inanimalis, & hoc le Quint. l. 8.

Inanimatore, & incoratore.] Confirmator, oris. m. gen. Ex Cic pro Cluent.

Inanti, & inanzi, prepositione.] Ante Cic.

Auanti, & inanzi, auuerb.] Antea Cic.

Inanti, che.] Anteaquam. 2. Antequam. 3. Priusquam.

Inanzi giorno.] Ante lucem. Cic. 3. Phil.

Inappetenza; il non appetire il cibo.] Cibi fastidium. Colum. lib 6. cap. 6 In boue cruditatis signa sunt crebri ructus, ac ventris sonitus, fastidia cibi neruorum intentio, hebentes oculi. 2. Stomachi languor. Sebalt. Beret. in Anch. lib. 4. Ex languore stomachi, cibi genus omne aspernabatur ægrotus 3 Stomachi fastidium. Sen. Beret. in Anch 4 Frater in valetudinario stomachi fastidio, nauseaque ægrotabat. 4 In cibo fastidium. Plin. lib. 7. cap 6. A conceptu decimo die dolores capitis, oculorum vertigines, tenebræque, fastidium in cibis, redundatio stomachi, indices sunt hominis inchoati.

Cagionar inappetenza.] Cibi, aut stomachi fastidium creare, Ex Plin. lib. 22. cap. 24. Stomachum inflat bilem auget, fastidium creat. 2. Fastidium cibo afferre Colum. lib. 6. cap 8. Solent etiam fastidia cibo afferre vitiosa incrementa linguæ, quas ranas veterinarij vocant. 3. Cibi fastidium facere, vel mouere. Ex Col. l. 6. c 4. dum sic ait: necesse est aut fastidium moueant, velut frigidi, & repositi cibi, aut pudorem deprehensa toties audientium memoria &c.

Hauer inappetenza.] Cibi fastidio labore. Ex Col. l. 6. c. 6. & Cic. 1 de Fin. 2. Cibi fastidio teneri. Ex Plin. l. 22. c. 22. & Plaut in Menæch.

Tor via l'inappetenza.] Cibi fastidium detrahere. Plin. lib. 21. cap. 25. Lupini auiditatem cibi faciunt, fastidium detrahunt. 2. Cibi fastidium demere, vel auferre. Ex Plin. lib. 22. cap. 25. 3. Cibi fastidium abigere. Plin. lib. 23. cap 9. 4. Cibi, vel stomachi fastidium extundere. Horat. 2. Ser. Sat. 2. Cum labor extundet fastidia.

Inarcare, piegare à guisa d'arco.] Curuo, uas. Ex Plin. lib. 10. cap. 42. Palmæ arbor inualida, in diuersum enim curuatur.

Inargentare, coprir con argento.] Argento inducere Iust. hist. lib 12. Cui gloriæ, vt etiam exercitus ornamenta conuenirent, phaleras equorum, & arma militum argento inducit, exercitumque suum ob argenteis clypeis Argyraspidas appellauit Alexandr. 2. Argento perfundere, cum accusat. Ex Sen. lib. 21. epist. 116.

Inargentato, partic. coperto con argento.] Argentatus, ta, tum. 1. 2. 3. l. Liu. 9. ab Vrb. Tunicæ auratis militibus versicolores, argentatis lineæ candidæ. 2. Inargentatus, ta, tum. 1 b 2. & 3. l. Plin. lib. 21. c. 2. Romæ paulatim subrepsit appellatio, corollis inter initia propter gracilitatem nominatis mox, & corollarijs, post quam clamina aurea tenui, inaurata, aut inargentata dabantur. 2. Argento inductus, ta, tum. Ex Sen. 4. Argento perfusus, sa, sum. Ex Sen.

Inargentatore, quello, che inargenta.] Tector argentarius, Ex Var. 2. Bracteator argentarius, Ex Liu. 6. Bell Pun.

Inaridare, & inaridire in neut. val seccarsi, ò farsi arido, e secco.] Aresio, is. 1. & 3. l. 2. b.

Inaridare, & inaridire in att. val seccare, ò far arido, e secco.] Arefacio, cis. 2. 3. 4. b.

Inasprire, far aspro, vedi Esasperare.

Inauuedutɔ.] Incautus, a, um. Cic.

Inauertenza, cioè imprudenza.] Imprudentia, tiæ. f. gen. 3. l Cic.

Errare per inauertenza.] Labi imprudentia. Cicer. pro Mur.

Inauertentemente, inauuedutamente, auuerb.] Imprudenter. 2. Per imprudentiam Mela. l. 1 c. 3.

Imbiancare, vedi Imbiancare.

Incagnarsi, cioè adirarsi, vedi Adirarsi.

Incallire far il callo] Concallesco, scis, lui. 1. 2 & 3l. Cic. 3. de Nat Chrysippus, homo versutus, & callidus, versutos eos appello, quorum celerit er mens versatur; callidos autem quorum tamquam manus opere, sic animus vsu concallescit 2 Occallesco, scis, lui. 1 2. & 3 l. Plaut. Asin. Latera conteram tua, quæ occalluere plagis. 3. Callum ducere, vel obducere. Cic. Tusc. 2. Ergo his laboriosis exercitationibus, & dolor intercurrit nonnunquam, & ipse labor quasi callum quoddam obducit dolori. 4. Callum contrahere, Suet. in Aug. cap. 80.

Incallir bene, cioè affatto, ò del tutto.] Percallesco, scis. lui. 1. 2. 3. l. Cic. pro Mil Sed nescio quomodo iam vsu obduruerat, & percalluerat ciuitatis incredibilis, patientia.

Incallito, partic. che hà fatto il callo.] Ocallatus, ta, tum. 1. 2. 3. l Sen Nat. quæst. lib. 4. Sed quid sentire possunt emortuæ fauces, & occallatæ curis ardentibus.

Incalzare, sollecitare, vedi Stimolare.

Incantamento, incantagione, incantatione, incantesimo, & incanto.] Cantio, onis. f. g Cic. de Clar. Orat. Totam subito causam oblitus est; idque veneficij, & cantionibus Teiciniæ factum esse dicebat. 2. Cantus, ius. m gen. Ouid. 7. Metam. 3. Cantamen magicum. Ex Prop. lib. 4. el. 4. 4. Carmen, minis. neut. gen. Virg. 4. Aen 5. Incantamentum, ti. n. g Plin. lib. 28. cap. 2 Quæstionis maximæ, & semper incertæ est, valeant ne aliquid verba, & incantamenta carminum. 6. Carmen magicum. Petron. Arb.

Virgineis ex rinta sacris Phœbeaque Circe.
Carminibus magicis socios mutauit Vlyssis.

Incantamento brieue, ò di poco rilieuo.] Cantiuncula magica. Ex Cic. & Plin.

Incantare, far incanto.] Canto, as. 1. l. Cato. c. 160. Incipe cantare in alio. 2 Excanto, tas. 1. 2. l. Cato. c 160. Luxum si quod est, vt excantes hac cantione tantum fiet. 3. Incanto, as. 1. 2. l. Plin. l. 28. cap. 2. legum. 12. Tabulis verba sunt, qui fruges excantasset, & alibi qui malum carmen incantasset.

Incantato, adiett.] Excantatus, ta, tum. Ex Plaut. in Amph. 2. Incantatus, ta, tum. E a Plin.

Incantatore, facitor d'incanto, cioè mago] Magus, gi. m. g. 2. Incantator magicus. Ex Plin. & Mart.

Incantatrice, facitrice d'incanto.] Cantatrix magica. Ex Var. Plin. 2. Saga, sagæ f. g 3. Venefica, cæ. 1. 3. b. 2 l.

Incanto, cioè vendita all'incanto] Auctio, nis f. g. 2 l. 2. 3. com. in rect. & l. in obl. apud Cic.

Incanutire, diuenir canuto.] Canesco, scis, nui 1. & 2. l. Plin. l. 7. c. 2. Ctesias scribit, & in quadam gente Indiæ fœminas semel in vita parere genitosque confestim canescere. 2. Incanesco, cis, nui 2. 2. & 3. l Ex Virg. 2. Georg. & Catull Argon. 3. Canum, vel incanum fieri. Ex Plin. l. 2. c. 2. & Plaut. Trin. 4. Canitiem, vel canitudinem ducere. Ex Plin. l. 11.

Fare incanutire.] Canitiem, vel canitudinem facere, Ex Plin. & Col. 2. Canum, vel incanum facere. Ex Plaut. Asin. & Cic 2. Phil

Incapace, adiett. non capace.] Incapax, cis. o. g. 1, 3. l 2. b. Sipont. in Mart. qui sic ait. Capacis contrarium est incapax.

Incapestrare, legar con capestro.] Capestro, tas. 1. b. Plin. l. 18. c. 19.

Incapestrato, adiett. legato col capestro.] Capistratus, ta, tum. Ouid. ep. 2. Inque capistratis, tygribus alta sedet.

Incappare, dar nelle reti, ò laccio.] Incido, incidis. 2. b. Cic.

Incappellato, che hà il cappello in testa.] Petalatus, ta, tum.

tum,1.2.b.3.l.Suet.in Aug.cap.82. Domi quoque non nisi petafatus fub dio fitiabatur. 2.Pileatus,ta, tum, 1. & 3.l. 2.b. Suet.in Ner. c.57.Tantum gaudium publicè præbuit extinctus Nero, vt plebs pileata tota vrbe difcurreret.

Incappucciato,che hà il cappuccio.] Cucullatus, a,um,1.b. 2.3.l.Col.l.11 c.1.

Incapricciarfi.] Concupifco, fcis.Cic. pro Clu. In matrimonium ducere illam concupiuit.

Incarcerare,vedi Carcerare.

Incarica, foma, pefo.] Sarcina,næ, fœmin.gen. Plaut. in Muftell.

Incaricare, ecaricare, metter l'incarica, ò la foma.] Onero, as. Ex Ter. in Phorm. & Virg. 1. Georg 2. Onus imponere, cum dat. Ex Cic. lib.13. epift 57. 3. Sarcinam imponere. Plaut. in Muft. Aduenienti farcinam imponam feni.

Incaricare, cioè ingiuriare.] Iniurijs onerare, cum accuf. Ter.in Andr. 2.Contumelijs onerare. Cic.2. Phil.Omnibus eum contumelijs onerafti.

Incaricare,per commettere,vedi Commettere.

Incarnare,ouer'incarnarfi, prender' carne,dicefi del verbo eterno, che s'incarnò.] Carnem induere. Ex Cic. 2. Carnem fibi induere. Ex Cic. 3. Carnem affumere, Ex D. Athan. 4. Carnem fufcipere. Ex D. Pietro. Chryfol. ferm.150. 6.Carnem fieri. Turf.Laur.Hift. lib.5. cap.13. vbi fic habetur. Aedis Lauretanæ titulus aureis literis in Lucullo marmore incifus; hic eft: Deiparæ domus, vbi Verbum caro Factum eft. 7. Carnem fumere. Ex Breu Rom.

Incarnatione, l'incarnarfi.] Carnis fufceptio. D. Petrus Chryfol.ferm.150. 2.Carnis affumptio ex D.Athan.

Incarnatione,cioè il giorno dell'incarnatione di Chrifto.] Deo à Virgine concepto facer, ac folemnis dies. Turf. Hift.Laur.l.1.c.1.

Incarnatino, e fcarnatino, & anche Incarnato aggett. color fimile à quel della carne, trà roffo,e bianco.] Coloffinus, na,num,1.3.b. Plin. l.31. c 9 In vepribus nafcitur cyclaminum: flos eius coloffinus in coronas admittitur. 2. Carnis color. Ex Plin.Cuius eft: Auri color. 3.Ex albo rubens. Ex Plin. Cuius eft: E viridi pallens, 4 Ex rubro candens. Ex Plin.

Incarnato, addiett. che hà prefo carne.] Carne indutus, ta, tum. Ex D.Chryfoft. 2.Carnem indutus,ta, tum. Ex Athan. 3. Carnis particeps factus, Ex D. Ath.& Miff. Rom.

Incaffare, ferrar' in caffa.] In arcam includere. Ex Cic. 7. Verr.2.Arca condere. Cic.2.de Diu.3. In arcam condere, vel indere, Ex Plaut.in Inu.& Caf.

Incaftramento,vedi Incaftratura.

Incaftrare,e commettere, cioè metter infieme.] Committo, tis,1.2.l.Ex Quint.l.7.cap.1. & Cic.2.& de Nat.2.Coagmento,tas,1.b. 2. 3.l.Cic de Sen. Opus ipfa fuum eadem, quæ coagmentauit natura diffoluit. 3. Compingo, gis, pegi,pactum,1.& 2 l.3 com.Colum.l.6.cap.19.Cuius eft; Roboreis axibus compingitur folum.

Incaftrato, addiett. Compactus, ta, tum. 2 Coagmentatus, ta,tum.

Incaftratura, commeffura, e commettitura.] Commiffura, ræ, 1. 2. 3. l. Cic.2. de Nat Offa fubiecta corpori mirabiles commiffuras habent, & ad ftabilitatem aptas, & ad artus finiendos accommodatas, & ad motum, & ad omnem corporis actionem. 2.Compactio, nis, fœm. gen. 1.2 l. 3.b. Cic.5 de Fin. Cuius eft, Membrorum compactio. 3.Coagmentatio, tis. 4. Coagmentum, ti, neut gen.

Incatenare, legar con catena.] Catena vincire, cum accuf. Plaut.Men.Homines captiuos, qui catenis vinciunt. 2. Catenis conftringere cum accuf.Cic.pro Sest. 3.Catenam inijcere cum dat Cic.6. Verr. 4.Catenam indere cum dat. Ex Corn.Tac. l.11. qui fic ait: indita funt vincula, vt quis reperiebatur in publico

Incatenato,Sen.catenato,Fior.legato con catena.] Catenatus,ta,tum,1.b.2.3 l.Col.l.1.l'ræf.An potem fortunatum à catenato repulfum ianitore fæpè nocte fera foribus ingratis adiacere.2.Catena vinctus,vel obftrictus,a,um.Ex Cic.pro Sest.& Hor.l.1.ep.3.

Incatenatura,& incatenamento.] Catenatio,nis,fœm.g.1.b. Vitru.l.3.c 9.

Incattiuire, Fior. ingattiuire, Sen.cioè farfi,ò diuenir cattiuo,ò gattiuo] Vitium,vel vitia concipere. Cic 3.de Leg. Vitiofi principes non folum vitia concipiunt ipfi, fed ea infundunt in ciuitatem,plufq;exemplo, quam peccato nocent. 2.Corrumpor,peris,1.& 2.l. 3.b Cic.3.de leg. Cuius eft. Principes corrumpuntur. 3:Deprauor,aris,1.& 2.l.Terent In Phorm.act 4.fc.4.

Incauallare,vedi Accauallare.

Incauare,fcauare,far' concaua.] Cauo,as. Plin.l.10.cap.16. Tradunt noctuam,bubonem,coruicem, & picam arbores cauantem à cauda de ouo exire.

Incauar bene] Excauo,uas,1.l.2 b.Plin.

Incauatore,colui,che incaua.] Cauator,oris,m.g.Plin. l.10. c.18.Pici Marti j arborum cauatores, fcandunt in fubrectum,felium modo.

Incauatura,ò incauamento.] Excauatio,nis,f.gen.1.3.l.2.b. Sen.4. Nat.quæft Stillicidij lapidem cauat,& ipfa excauatio rotunda fit.

Incautamente difauedutamente auuerb. cioè fenza accortezza.] Incautè 2.Incallidè.3.Improuidè 4 Imprudenter.

Incauto difaueduto,cioè poco accorto.] Incautus,ta,tum,2. Incallidus,a,um,3.b. 3.Improuidus,da, dum, 2.l. 3.b. 4. Imprudens,tis,2.l.

Incendere, vedi Abbrucciare.

Incendio,vedi Abbrucciamento.

Incenfare, dar l'incenfo.] Thure,vel Arabico odore fumigare,cum dat. Perf.Plaut.in Mil.Inde ignem in arcam,vt Ephefiç Dianæ latas laudes,gratefque agam,eique vt arabico Fumigem odore. 2.Thure,vel arabico odore colere cum accuf perf.Ex Cic.6. Verr & Liu to. Bell. Maced. 3. Tbus adhibere cum dat.Ex Cic.6.Verr.& 3.de Or.4.Thus dare Tibul.l.3.el.3.

Incenfiere,& incenfiero,turibile,& turibo'o, dicefi anche turribile,e turribole,turribolo, e terribile, fuſt cioè vafo di metallo da incenfare.] Thuribulum, li, 1.l. 2.3.b. Ex Liu.9. Bel Pun.vbi fic ait.Thuribulis ante ianuas pofitis, quà perferebatur,atque accenfo thure. &c.2.Thymiaterium,rij,1.2.3. & 5 b.& 4.l graec.apud Philon.

Incenfo,profume noto.] Thus,Thuris,n.g.2.Odor Arabicus, Plaut.in Mil.& Plin.l.12. c.15.

Chi abbruggia incenfo.] Thuricremus,ma,mum,1.l.2.com. 3 b.Virg.Aen.

Cofa che produce incenfo.] Thurifer,ra, rum,1.2. 3.b.Plin. l.12.c.14. A monte octo manfionibus diftat regio eorum thurifera.

Chi rende incenfo.] Thurarius,rij,mafc.gen.Iul Firm.l.vlt. Matth.

Metter l'incenfo nell'incenfiero.] Thuribulo thus ingerere. Ex Plin.lib.12.cap.14. Alexander Magnus in pueritia,fine parfimonia thura ingerebat aris.

Raccolta d'incenfo.] Thuris vindemia.Plin.l.12. c.14.Prior atque naturalis vindemia thuris eft Circa canis ortum flagrantiffimo æftu. Secunda vindemia eft vetè, ad eam, hyeme corticibus incifis.

Incenfo mafchio.] Thus mafculum. Plin. l.12. cap.14.Thus quod rotunditate guttæ pendet.mafculum vocamus,cum alias non ferè mas vocatur,vbi non fit fœmina Religioni tributum ne fexus alter vfurparetur. Mafculum aliqui putant à fpecie teftium dictum.

Raccoglitor d'incenfo.] Thurilegus, ga, gum. Ouid. 4.Faft.

Poco incenfo, vn poco d'incenfo.] Thufculum, li. Plaut. in Truc. Nunc thufculum emi, & hafce coronas floreas.

Grano,ò granello d'incenfo.] Turis mica. Plin.l.12. cap.14. Turis micas concuffu elifas mannam vocamus. 2. Thureum granum. 3.Thuris granum.

D'incenfo,addiett.] Thureus,a,um, 1.2 l. Sipont. in Mart. Lydiæ tibiæ,& thurariæ dicuntur, quod ijs in facrificijs & inter thura vti folerent.

Inceramento,& inceratura,l'incerare.] Ceratura,ræ, f gen. 1.2 3.l.

Incerare, vngere,ò impiaftrar con cera.] Cero, ras, 1.l. Colum.

Colum. l. 12. cap. 50. Seata quoque olinhite dolia cerari oportere, antiqui dixerunt. 2 Cera linire, cum accus. Ex Cic. & Colum.

Incerare bene, incerar tutto.) Cera perlinire. Colum. lib. 7. cap. 5.

Incerare in mezzo.) Cera interlinire. Ex Cic. 4 Ver.

Incerare intorno.) Cera circumlinire. Cic. 1. Tusc. Persæ mortuos cera circumlinitos condunt.

Incerato.) Ceratus, ta, tum. Col.

Incerto, che non hà certezza.) Incertus, ta, tum.

Incessabilmente, incessantemente, incessatamente, auuerb. senza cessare, ò restare.) Indesinenter, 1. 2. & 4. l. 3. & 5 b. Var. l. 2. c. 7. Et si alter indesinenter ager est ne sine cane grex sit. 2. Continenter, 2. 3 l. 2. & 4. b. Cæs 1. bel. Gal. Belgæ proximi sunt Germanis, qui trans Rhenum incolunt, quibus cum continenter bellum gerunt. 3 Sine intermissu. Plin. l. 10. cap. 29. Luscinijs diebus ac noctibus continuis quindecim garrulus sine intermissu ventus. 4 Sine intermissione. Cic 1. de Nat.

Incestamente, auuerb. con incesto.) Incestè, 1. 2. 3. l. Lucret. lib 1.

Incesto, congiuntione carnale illicita, e tra parenti.) Incestus, m g. 2 Incestum, sti, n. g.

Incestuoso, che fà incesto.) Incestuosus, a, um. 2. Incestus, sti, m. g 3. Incestu pollutus, a, um.

Inchiauare, cioè chiudere, ò serrare con chiaue.) Claudo, dis, di, sum, 2. l.

Inchinare, vedi Chinare.

Inchino, sust. quel atto di piegar le ginocchia per segno di riuerenza.) Genuflexio, nis, f. g

Inchiodare, conficcar con chiodi.) Figere clauo, vel clauis. Plin. l 16. c. 40 Corni lignum vtile est, si quid cuneandum sit in ligno, clauisque figendum, seu ferreis a Figo, gis, xi, xum, Cic. l. 3. ad Att Scripsisti ad me, quoddam caput legis Clodium in Curiæ poste fixisse.

Inchiodare insieme.) Configere clauo, vel clauis. Cæs. 3. Bel. Gal Transtra confixa sunt clauis ferreis. digiti pollicis crassitudine. 2. Configo, gis, xi. xum. Cato de Re rust. cap 21. 3. Inter se configere Cato de Re rust cap 21. Sub laminas polulas minutas supponito, easque inter sese configito.

Inchiodare vna cosa con l'altra inchiodar trà di se.) Inter se configere Cato. c 21.

Inchiodato, addiett.) Fixus, a, um. Vitru. l 5. c. 5. Itinera turrium sint contignata, neque ea ferro fixa. 2. Clauatus, ta, tum, 2. l.

Inchiostro, Sen. tenta, Fior. tinta, liquore nero per vso di scriuere.) Atramentum, ti, n g 1. 2. 3. l. Cic. ad Q Fr. lib. 2. ep 12. Calamo, & atramento imperaio, charta etiam dentata res agetur. 2. Atramentum librarium. Plin. l. 27. c. 7. Atramentum librarium ex diluto absyntij temperatum litteras à musculis tuetur. 3. Atramentum scriptorium. Cels. lib. 6. c 4. Id autem quod subinde raditur illinc atramento scriptorio satis est.

Inchiostro da stampare.) Atramentum fuligineum.

Inchiostro da calzolaio.) Atramentum Sutorium Diosc. l. 5 c 74. Atramentum Sutorium genere quidem vnum, & idem est, & molle, & concretum, sed specie differentias tres habet &c.

Inciampare, & intoppare, incespare. & incespicare, Fior. anco scappucciare, cioè porre il piede in fallo.) Offendo, dis. Cic. l 9 ep 2. Quis est tam lynceus, qui in tantis tenebris nihil offendat, nusquam incurrat.

Inciampare in vna pietra.) Ad lapidem offendere. Ex Colum. lib. 2. cap. 2. Curandum est ne cornu bos ad stipitem vehementius offendat. 2. In lapidem offendere. Sen. de Vit Beat.

Inciampare alquanto.) Subofferido, dis, 1. b. Cic. ad Q Fr. lib. 2. ep. 10. Pompeius noster apud illam perditissimam, atque infimam fæcem populi, propter Milonem suboffendit.

Inciampare spesso) Offenso, sas. Ex Liu. 5. Bel. Pun. Flere omnes repentè, & offensare capita incipiunt.

Quegli che inciampa.) Offendens, ntis, om. gen. Ex Gel. l 9. c. 15.

Quegli, che inciampa spesso.) Offensans, antis, om. gen. Sen. de Vita beat. Offensantes in ipsa, quæ desideramus.

Inciampatore, quegli che inciampa.) Offensator, ris, masc gen 4 b. in rect. & 1 in obliq Quint. lib. 10. cap 3. Idem ille, qui excipit, si tardior in scribendo, aut inertior in legendo, velut offensator fuerit, inhibetur cursus.

Inciampatrice, colei che inciampa.) Offensatrix, icis, f. gen. Ex Quint. l. 10. c. 3. & l. 2. c. 15.

Inciampo, & intoppo l'inciampare l'intoppare) Offensio, nis, f g Cic. 2. de Diu. & l 9. ep 12 2 Offensus, sus, m gen. Sen. l 8. cap 108 Per eiusmodi offensus emetiendum est confragosum hoc iter. 3. Offensa sæ Plin. l 35. c 15.

Inciampo, lieue à piccolo.) Offensiuncula, læ, f. gen Ex Cic. pro Planc. & 2. de Diu. 2 Offensio leuis, vel parua. Ex. 1. de Diu.

Cagionar inciampo ad vno, cioè farlo inciampare) Offensionem afferre, cum dat. Cæsar 3 Bel. Ciuil Magnam hæc res illis offensionem ad omnes attulit. 2 Offensioni esse cum dat Ex Cic. Att l. 13.

Con inciampo.) Pede offenso. Ouid. 2. Fast.

Ille iacens pronus Matri dedit oscula terræ,
Creditus offenso procubuisse pede.

Senza inciampo.) Pede inoffenso. Ouid. 3. Trist eleg. 4.

Nam pede inoffenso spatium decurrere vitæ,
Dignus es, & fato candidore frui.

Inciampo, qui val cosa nolla qual vno inciampa.) Offendiculum, li, n g & 3 b. Plin. ep 18. Sunt offendicula nonnulla: circumfer oculos, & occurrent.

Incirca, vedi Circa

Inclinare per abbassare. vedi Chinare.

Inclinare, cioè hauer inclinatione à qualche cosa.) Inclino, as, 1. 2. l Liu. 4. Bell. Maced Nabidis milites in fugam inclinauerunt. 2 Propendeo, es, 1. 2. l. Cic 2. de Or. Ita necesse est, vt inclinatione voluptatis propendeat in nos.

Inclinatione, applicatione d'animo.) Animi applicatio Cic. de Amic. Cuius est, Applicatione animi orta amicitia 2. Adiunctio animi. Quint. de Per Tribus rebus homines maximè ad beneuolentiam ducuntur beneficio, spe adiunctione animi. 3. Propensio animi. Ex Cic.

Inclinato, l'istesso che pendente.) Decliuis, & hoc ue, 1. & 2. l. 3. b Cæs de Bel. Gal Collis ab summo æqualiter decliuis ad flumen. Sabin vergebat. 2. Procliuis, 2. & 2. l. Cic. Tusc. incitata semel in procliue labuntur.

Inclinato applicato d'animo) Propensus, sa, sum, 1. & 2. l. Cic de Fin. 4. Omnes ad discendum propensi sumus. 2. Applicatus, 2. & 3. l. 2 & 4 b. 3. Procliuis, & hoc ue. Cic. Tusc Adolescentia procliuior est ad libidinem.

Incocere, vedi Abbronzare.

Incognitamente è sconosciutamente senza esser conosciuto.) Modo incognito. Plin. l. 9 c. 8. Delphines abducuntur tricenis diebus circa canis ortum, occultanturque incognito modo. 2 In modum incognitum, Ex Liu 2. Bel. Maced. & Plin. l. 9. c. 8.

Incognito, e sconosciuto, addiett.) Incognitus, a, um. Plin. l 9 c. 8. 2. Ignotus, a, um. Plin & Virg.

Incollamento incollatura, l'incollare.) Glutinamentum, ti, n. g. 1. l 2. b. & 3. l Plin. l. 13. c 12. 2. Conglutinatio, nis, f. g. 2. 4. l 3. b. Cic. de Sen Omnis conglutinatio recens ægrè, inueterata facilè diuellitur.

Incollar attaccar con colla.) Glutino, as, 1. l. 2 b. Plin. l. 35. cap. 15.

Incollar' aggiungendo.) Conglutino, as, 2. l 3. b. Cic. Att. l. 16. ep. 3. Statim nouum premium exacui, & tibi misi, tu illud desecabis, & agglutinabis.

Incollar insieme.) Conglutino, as, 2. 3. b. Plin. lib. 23. proœm.

Cosa, che si può incollare, addiett.) Res glutino sociabilis, & hoc le. Plin. l. 16. c. 42. Eadem abies aptissima curribus, maximè sociabilis glutino, intantum, vt findatur ante qua solida est.

Cosa, che non si può incollare.) Res glutino insociabilis, & hoc le. Plin. l. 16. cap. 43. In omni genere glutinum abdicant, quædam & inter se, & cum alijs insociabilia glutino, sicut robur. Sed nec ferè cohærent, nisi similis natura,

vt si

vt si quis lapidem lignumque coniungat.

Incollata, partic.] Glutinatus, ta, tum. Ex Cic. Philip. 2.

Incollatore, quello che incolla.] Glutinator, oris, 1. & 3.b. Cic. Att. lib 4. Velim mihi mittas de tuis librariolis duos aliquos, quibus tyrannio vtatur glutinatoribus.

Incollatorello, diminut.] Glutinatorculus, li. Ex Cic. & Plaut

Incollatrice, quella che incolla.] Glutinatrix, icis. Cic. 4. ad Att. & 4 de Fin.

Incollatricetta, diminut.] Glutinatricula, læ. Ex Cic. 4. ad Att.

Incolorare, vedi Colorare.

Incolpamento l'incolpare.] Insimulatio, nis. Fœm. gen. 2 & 3 b. & 4. l. Cic. 7. Ver. 2. Culpatio, nis, fœm. g. 1. l. Gel. l. 18. c. 21.

Incolpare dar colpa ò apponere.] Insimulo, as, 2. & 3. b. Cic. Tusc. 3 Peccati se insimulant nonnulli, quod dolere intermiserint. 2. Culpo, pas. Ex Hor. frustra culpantur calami. 3. Culpam attribuere, cum dat. Cic. 7. Ver. 4. Culpam in aliquem conferre. Cic. de Sen. 5 Culpam in aliquem conijcere. Cæs. 4 Bel. Gal. 6. Criminor, aris. Græc. 7. Culpam in aliquem inclinare. Liu. 5. Ab Vrb. Cum omnem culpam in collegam inclinares.

Incolpar vno di tradimento.] Proditionis crimine aliquem insimulare. Liu. 4 Bel. Pun. Postremò cum suspectum se esse cerneret, & proditionis interdum crimine insimulari, ad Romanos transfugit.

Incolpare à torto.] Falsò insimulare Cic. 7 Ver.

Incolpato, partic.] Insimulatus, ta, tum, Cic. pro Cluent.

Esser incolpato.] Insimulor, aris. Cic.

Incolpatore, quello che incolpa.] Insimulator, oris, 2 & 3. b. Ex Sall. de Con. Cat 2. Culpæ imputator. Ex Plin. l. 18. & Sen. de Ben. l. 2.

Incolpatrice, quella che incolpa.] Insimulatrix, icis, 2. & 3. b. Ex Sall. & Quint. 2. Culpæ imputatrix. Ex Sen. & Plin.

Incominciare, vedi Comincisre.

Incommodamente, auuerb. con incommodo.] Incommodè, 3. b 4. l. Cic. ad Att. Animaduertam, posse pro re nata te non incommodè in Albanum venire.

Incommodare, vedi Disagiare.

Incommodità, & incommodo, vedi Disagio.

Incommodo, addiett. cioè dannoso, nociuo.] Incommodus, da, dum, 1. 2. l. 3. b. Cic. de Nat. facilem & liberalem patrem incommodum esse amanti filio.

Incomparabile, & imparagonabile, addiett. che non può compararsi, ò paragonarsi.] Incomparabilis, & hoc le, 1. 2. & 4. l. 3. & 5 b. Plin l. 7. c. 25. Illa fuit Iulij Cæsaris vera, & incomparabili inuicti animi sublimitas captis apud Pharsaliam Pompei Magni scrinijs, iterumque Thapsum Scipionis, concremasse, ea optima fide, atque non legisse. 2. Non æquiparabilis, & hoc le. Plaut. Trinum Ita tu nunc dicis non esse æquiparabiles vestra cum nostris factiones atque opes. 3 Nullo modo comparandus. da, dum. Cic. 4. Non conferendus, da, dum Ex Cic. Tusc. qui sic ait. Gesta Romanorum neque cum græcis, neque vlla cum genre sunt conferenda.

Inconsideratamente, sbadatamente, sconsideratamente, temerariamente, auuerb senza consideratione, con temerità.] Inconsideratè, 1. 2. 3. 5. & 6. l. & 4 b. Cic 1. Off Ne quid temerè, ac fortuitò, inconsideratè neglegenterque agamus. 2 Inconsultè, 1. 2. 3. & 4 l Salust. Inconsultè se veluti per dementiam cuncta simul agebat. 3. Inconsulto, 1. 2 & 3. l. & 4. b. Vlpian 4. Temerè. Cic. 5. Incogitansium, ritu, vel more. Ex Ter. & Cic

Inconsideratione cioè mancamento di consideratione.] Inconsiderantia, tiæ, f g. Cic. 2. Temeritas, atis Idem. Cic 3. Incogitantia, æ, f gen. Plaut. in Merc. Incogitantia excors, immodestia.

Inconsiderato, sconsiderato, e sbadato, chi non considera quel che fà.] Inconsiderans, ntis, n. g. Cic. 2. Inconsideratus, ta, tum, idem. 3 Incogitans, tantis, o. gen 1. 2. 4. l. 3. b. Ter. in Phor. qui ait; te incogitantem, atque impudentem. 4. Temerarius, ria, rium. 5. Imprudens, tis. Ter. & Cic. 6. Inconsultus, ta, tum, 1. 2. 3. l. Ex Virg. 3. Aen. Cuius est: Inconsulti abeunt. 7 Incogitabilis, & hoc, le, 1 3. & 4 l. 3. & 5. b. Plaut. in Mil. Nunc demum scio, me fuisse excordem, cæcum, incogitabilem.

Incostante, vedi Instabile.

Incostanza, vedi Instabilità.

Incontinente, cioè subito, vedi Subito.

Incontinente, addiett. senza continenza.] Incontinens, tis, o. g. Plaut. 2. Intemperatus, ta, tum, 4. l. Cic 1. P. Cuius est: Intemperatissima pecus.

Incontinente, che non s'astiene da' diletti.] Incontinens, tis, o. g.

Incontinentia, & incontinenza, vitio di chi non s'astiene da' diletti, che son contro ragione.] Incontinentia, tiæ, f. g. 1 2. & 4 l. 3. & 5. b. Gell l 17 c. 19. Epictetus solitus dicere est, duo esse vitia, multò omnium grauissima, & teterrima, intolerantiam, & incontinentiam, quum aut iniurias, quæ sunt ferendæ non toleramus, neque ferimus, aut à quibus rebus voluptatibusque nos tenere debemus, non tenemus. 2 Intemperantia, tiæ, f g. Intemperies, ei, f. g.

Incontrare, andare, ò vscire incontro.] Obuiàm ire, prodire, procedere, progredi, vel proficisci. Gel. l. 3 c. 7. Imperator Pœnus obuiam Romano exercitui progreditur. 2. Obuiam se ferre. 3. Occurro, occurris. Cic. Att. Scripsi ad eum vt mihi Heracleam occurreret.

Incontrare à caso.] Offendo, dis; cum accusat per Cic. Epist. ne ad eam meditere, imparatum te offendam.

Ciò che s'incontra.] Obuius, uia, uium.

Incontrarsi, vedi Imbattersi.

Incontrastabile, Sen. incontrastabile. Fior. cosa, ò persona à cui non si può far contrasto.] Ineluctabilis, & hoc le, 1. & 5. b. 2. 3. & 4. l. Virg. 2. Aen. Venit summa dies, & ineluctabile tempus. Idem. 8. Aen. Fortuna omnipotens, & ineluctabile fatum. 2. Inexpugnabilis, & hoc le, 1. & 5. b. 2. 3. & 4. l. Cic. 5 Tusc.

Incontro, auuerb.] Obuiam Cic.

All'incontro.] Contra. Cic.

Incontro l'incontrarsi] Occursus, us, m g. Plin. l. 11. cap 37. Dentes serrati pectinati coeuntes, ne contrario occursu atterantur.

Incontro, cioè ingiuria, vedi Ingiuria.

Inconueniente absurdo.] Absurdus, da, dum. 2. Absonus, na, num. 3. Alienus, na num. 4. Minimè consentaneus, nea, neum.

Alquanto inconueniente, ò assurdo.] Subabsurdus, da, dum. Cic. Att. lib. 16. Nauigationis labor alienus, non ab ætate solum nostra, verum etiam à dignitate, tempusque discessus subabsurdum.

Molto inconueniente, ò assurdissimo.] Perabsurdus, da, dum. Cic. 3. de Fin & 4. Acad.

Inconuenientemente, auuerb] Absurdè, 1. 2. 3 l. Cic. 2. de Diuin. nihil tam absurdè dici potest, quod non dicatur ab aliquo philosophorum. 2. Indecorè, 1. 3. 4. l. 2. b. Cic. 1. Off. 3. Ineptè, 1. b. 2. & 3 l. Plaut. Aut.

Incorare, incoraggiare, vedi Inanimare.

Incordatura di collo, che torce in dietro.] Opisthotonus, ni, m g. 3. b. Cels l. 4. c. 3.

Incordatura di collo, che torce innanzi.] Emprosthotonus, ni. m. g. Cels.

Incordatura di collo, che non torce in alcuna parte.] Tetanus, ni, m. g. 2. b. Plin. l. 23. Cels. l. 4 c. 3. Ceruix grauibus admodum morbis obnoxia est, neque tamen alius importunior, acutiorque morbus est, quam is, qui quodam rigore neruorum modo capulis, modo mentum pectori annectit, modo rectam, & immobilem ceruicem intendit.

Incordato d'incordatura che torce indietro.] Opisthotonicus, ca, cum. Plin. l. 20. c. 18.

Incordato d'incordatura, che torce innanzi.] Emprosthotonicus, ca, cum. Cel. Aurel.

Incordato d'incordatura, che non torce in parte alcuna.] Tetanicus, ca, cum. Plin. lib. 21. cap. 7. Datur tetanicis, & spasticis.

Patire

Patire d'incordatura di collo, che torce indietto, ò innanzi.]Opisthotonico, vel Emprosthotonico laborare, Ex Plin l.20.c.21.

Patire d'incordatura, che non torce in parte alcuna.] Tetano laborare. Ex Plin. Cels. & Col.

Incoronare, vedi Coronare.

Incorporale, & incorporeo, addiett. che non hà corpo.] Corporis expers. Cic.1. Acad. Nulla modo arbitrabatur quicquam effici posse ab ea natura, quæ expers esset corporis. 2. Corpore varans, vel carens. Ex Cic 3. Incorporalis, & hoc le. Quint.l.5.c.10.4 Incorporeus, a, um. Gel.l.5. cap 15 Vetus, atque perpetua quæstio inter nobilissimos, philosophorum agitata est, corpus ne sit vox, an incorporeum.

Incorporare, cioè ridurre più cose alla forma di corpo.] Concorporo, ras, aui, atum.

Incorporarsi, cioè farsi corpo.] Corporor, raris. 2. In corpus coalescere.

Incorporeo, vedi Incorporale.

Incorrere.] Incido, dis. 2. Incurro, is.

Incorretto, non corretto, vedi Scorretto.

Incorrigibile, addiett che non riceue correttione.] Inemendabilis, & hoc inemendabile, 1.& 5 b. 2 3.4.l. Quint. l.5. c.5. Multa linguæ vitia, nisi primis eximantur annis, inemendabili in posterum prauitate durantur. 2. Correctionis incapax. Cic.4 de Fin. Cuius est vox: Correctio, & Sypont. in Mart. Cuius est. Incapax.

Incorrigibilità. l'astratto d'incorrigibile.] Habitudo inemendabilis. Ex Ter. & Quint. 2. Affectio inemendabilis. Ex Cic. & Quint.

Incorrotto, addiett. non corrotto.] Incorruptus, ta, tum, 1.2. 3.l. Cic. 1. Tusc 2. Integer, gra, grum, 1 2 b Ex Cic. 3. Verr. Plaut. Truc. Cuius est: integra filia.

Inconstante, addiett.] Inconstans, ntis, om. gen 1.2 3 l. Cic. pro Q. Fr. qua in re mihi ridicule es visus esse inconstans qui eundem, & læderes & laudares. 2. Leuis & hoc ue, 1 b. Plaut Trinum.

Incostantemente.] Incostanter.

Incostanza l'astratto d'inconstante.] Inconstantia, tiæ, f g. 2. Leuitas, tis.

Incotto, vedi abbronzato.

Incredibile, addiett.] Incredibilis, & hoc le. Gel. l. 3. cap 9. Equus haud credibili pulchritudine vigore & colore exuberantissimo.

Incredibilmente, con incredulità] Incredibiliter. Cic. ad Q. Fr. Litteræ Cæsaris incredibiliter delectarunt.

Incredulità, discredenza, e miscredenza, il non credere.] Incredulitas, tis, 1 2.l. 3.b. apud Martian. Iur. conf. Cuius est: prætextus incredulitatis 2 Fidei vacuitas. Ex Cic.5. de Fin Cuius est. Aegritudinis vacuitas.

Incredulo, vedi Discredente.

Increscere, vedi Tediare.

Increspare accrespare aggrinsare, e raggrinzare far crespe, ridur'in crespe, ò grinze.] Crispo. pas Plin.l.28.c.8 Aiunt simi cinere crispari capillum cum oleo. 2. Vibro, as. Ex Plin.l.2. c.78. qui ait: Aethiopes gignuntur barba, capillo vibrato. 3. Corrugo, as. r. 2.l. Hor l.1. ep.5.

Ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nares, &c.

Increspar la pelle.] Contraho his. Cic.

Increspar la fronte.] Frontem contrahere. Plaut. In Amphitr. 2 Capero, as Var.

Incretare, Fior. ingretare, Sen. imbrattar di creta.] Creto, tas. Rad in Mart. lib.24 epist 47 Fullonum erat munus, non tantum maculas aluere cretare togas, sed lauare vestes.

Incrociamento, l'incrociare.] Decussatio, nis, fœm. gen.

Far vo incrociamento col compasso.] Circino decussatim describere Vitr.

Con incrociamento] Decussatim Col.l.12 c 54.

Incrociare, ò Incrocicchiare, attrauersare vna cosa con l'altra in forma di croce.] Decusso, sas. Col. lib.5. c.23 Duas regulas in speciem græcæ literæ x. decussauimus

Incrostare, coprire di croste.] Crusto, tas. Plin.l.35.cap.17. Mala generosissima crustant gypso, vel Cera. 2. Incrusto, stas. Var. l.3 c.14. Cochleas quoque saginare solent, ita vt ollam cum foraminibus incrustent sapa, & farre, vbi pascantur. 3 Crusta integere, cum Accus Plin.l 9.c 14. Piscium genera sunt. 74 præter crustis intecta, quæ sunt. 30. 4. Crusta obducere, Ex Plin

Incrostato, coperta di crosta.] Crustratus, ta, tum. Plin. lib. 11.c 37. In marinis crustrata, & cartilaginea priores dentes habent

Incrostatore, colui che incrosta.] Crustarius, rij, masc. gen. Plin. lib. 33. cap 12. Habuit & Teucer crustarius famam.

Incrudelire in att far' crudele.] Effero, ras. 2.c. Liu.2. ab Vrbe Ad hoc promissa barba, & capilli efferauerant speciem oris.

Incrudelire in neut. diuenir crudele] Efferor, aris. Plin. lib. 10. c 63. Sues feminæ in tantum efferantur, vt hominem lacerent 2 Sæuio, is. Cic.

Incrudire, diuenir crudo, vedi Inacerbire.

Incudine, vedi Ancudine.

Inculto, addiett non coltiuato.] Incultus, ta, tum.

Incurabile, & immedicabile, Fior anco immedicheuole, addiett che non si può, curare, ò medicare.] Immedicabilis, le, 1 & 4 l.2. 3 & 5.b. Ouid. 1 Metam.

Vtque malum latè, solet immedicabile cancer
Serpere, & illæsas vitiatis reddere partes.

Incurabili ammalati, che non si posson guarrire.] Insanabiles. 2. Aegri insanabiles. Tursel. Xauer. lib. 5. cap. 5.

Spedale de gli incurabili.] Valetudinarium insanabilium. Turs Xauer. l.1.c 5.

Indarno, & inuano. auuerb senza effetto.] Frustra, 1.& 2 l Corn Cels. lib 3. Curatio minus ijs prodest, in quibus assiduè frustra fuit 2 In cassum. Lucr. lib.12. Nec tanta in cassum virtus erat. 3 Ad irritum. Liu 5. ab Vrb. Tarquinius tantæ ad irritum cadentis spei dolore incensus. 4. Nequicquam. Cic. 3 Off Ennius aiebat. Nequicquam sapere sapientem, qui ipse sibi prodesse non quiret.

Indebitarsi far debito] Aes alienum contrahere. Cic. pro Syl Aes alienum, non libidine, sed negocij studio gerendi est contractum. 2. Aes alienum facere. Cic. Att. lib.13. Exemptionibus mihi Aes alienum faciendum puto. 3. Aes alienum cogere, vel conflare Sal in Cat. Aes alienum conflauerat. 4. Aere alieno se obstringere. Ex Brut. ad Cic.

Indebitato, addiett.] Aere alieno grauatus. 2. Obæratus, ta, tum. Graff.

Indebolire, Fior. Indebolire. Sen. l'istesso, che infiacchire, cioè far debole, debile. ò fiacco.] Infirmo, as, 1.2.l. Corn. Cels.l.2 c 12. Aluus si vehementius fluit, aut sæpius ducitur, hominem infirmant. 2 Debilito, aui, atum, 1.l 2.3 b. Cic 5 Phil. Hoc non est conformare militum animos, sed debilitare virtutem. 3. Infringo, gis. Ex Cic. de Orat. Cuius est: Spem infringi.

Indebolito.] Debilitatus, ta, tum 2. Infirmus, ma, mum. 3. Extenuatus, a, um, 1.4 l. 2.3.b 4. Fractus, a, um, tum. 5. Eneruatus, ta, tum, 2. 3.l.

Indecente, vedi Sconueneuole.

Indeclinabile, che non si declina come sono alcune voci appresso i grammatici.] Indeclinabilis, & hoc le. 2. Aptotus, ta, tum, 2 l Græc.

Indefinito. vedi Indeterminato.

Indegnamente, auuerb] Indignè. Vt indignè pati.

Indegnatione, & indignatione parte d'oratione propria dell'Oratore] Indignatio, ois, f gen. 3 l. 4.b. Cic. 2 de Inuent. Indignatio est oratio, per quam conficitur, vt in aliquem hominem magnum odium, aut in rem grauis offensio concitetur.

Indegnità l'astratto d'indegno.] Indignitas, atis, f.g. Indignitas facti. Turpitudo rei.

Indegno, cioè non degno.] Indignus, indigna, num.

Indemoniato, demoniato, energumeno, è spiritato, oppresso dal Demonio.] A demone obsessus, sa, sum. Maff. lib.2. epist 1. Aduersarij nos alij simias, vulpes alij, alij denique à dæmonibus occupatos, antropophagosque appellant.

pellant 2. Energumenus,na,num. Turs. in Xauer. l. 2. c. 7. Energumenum qui miseris modis à veatore, diabolo exercebatur, non tam puerorum, quam Francisci fides, ac virtus liberat. 3. A Dæmone occupatus, ta, tum. Maff. lib. 2. epist. r. 4 Fanaticus, a, um. Turs. 5. Lymphatus, ta, tum. Plin.

Indeterminatamente, indiffinitamente, senza determinatione, ò definitione.] Indefinitè. Gell. l. 2. c. 24.

Indeterminato, Indefinito.] Indefinitus, ta, tum. Gel. l. 16. cap. 4.

Indeuoto non deuoto] Irreligiosus, sa, sum. Val. Max. lib. 1. cap. 2. Pers. Templo Apollinis irreligiosas potius manus quam rapaces adhibuerunt. 2. Impius, a, um. Cic. 1. de Leg. Sit persuasum hominibus dominos esse omnium rerum, ac moderatores, Deos, piorumque ac impiorum habere rationem.

Indi, cioè di là.] Indè 2. Inde loci.

India.] India, æ, f. g. r l. 2 b Plin. l. 6 c. 7.

India orientale, & occidentale] Vtraque India.

Indiano, nome gent. dell'India.] Indus, a, um. Plin. lib. 6. cap. 17.

Indice, tauola di libro.] Index, cis, masc. g Index librorum. : Cic. 3 Elenchus, ci, masc gen. 4. Apographa, phæ. 5. Sillabus, bi, m. g

Indice deto, vedi Deto vicino al grosso.

Indiceuole, & indicibile, addiett. che non può dirsi.] Ineffabilis, & hoc bile, r. & 4. b. 2. & 3. l. Plin. l. 5. Præf. Africæ populorum, oppidorumque ineffabilia, præterquam ipsorum linguis. 2. Inenarrabilis, bile, om. gen. 1. & 5 b. 2. 3. & 4. l. Plin. l. 21. c. 1. Florum subtilitas inenarrabilis.

Indietreggiare, Fior. cioè tirarsi indietro.] Retrocedo, dis, r. com. 2 & 3. l. Liu. 8 ab Vrb. 2. Retroceo, is, 1. com. 2. & 3. b. Plin l. 2. cap. r6. Retroire incipiunt stellæ. 3. Cessim ire. Iust. lib. 1. Cōmisso prælio ite cessim, inhibere remos, & à bello discedite. 4. Se retroferre, Sen. in præfat. declam. Nescio qua iniquitate, & ad malum pronitate naturæ eloquentia se retrotulerit. 5. Se retroagere. Ex Plin. l. 7. c. 44. & Sen. in Præfat. declam.

Indietro, nella parte di dietro, e significa moto.] In auersum. Plin. l. 1 1. c 41.

Indifferente, inteso di cosa, ne buona ne mala.] Indifferens, tis, o. gen. 1. 2. & 4 l. & 3. b. Cic. 3. de Fin. Itaque id definimus quod sit indifferens, cum æstimatione mediocri; quod enim illi adiaphoron dicunt, id mihi ita occurrit, vt indifferens dicerem. Sen l. 2 2. ep 8 3. Mortem inter indifferentia ponimus, quæ adiaphora græci vocant. 2. Medius, dia, dium, r. & 2 b. Sen. l. 2 1. ep. 8 3. Istis, quæ à nobis indifferentia, ac media dicuntur diuitijs, viribus, formæ, honoribus, regno, & contra morti, exilio malæ valetudini, doloribus, aut malitia, aut virtus, dat boni, vel mali nomen. Cic. 3. de Fin. Non dubium est, quin in ijs, quæ media dicimus sit aliud, sumendum aliud reijciendum. 3. Nec bonus, nec malus, a, um. Sen. lib. 2 2. epist. 8 3. Indifferentia esse dico, nec bona, nec mala, tanquam morbum, dolorem paupertatem, exilium, mortem. Cic. 3. de Fin. Necesse est nec in bonum esse, nec malum hoc quod præpositum, vel præcipuum nominamus, itaque id definimus, quod sit indifferens cum æstimatione mediocri.

Stimar, ò tener vna cosa per indifferente.] Aliquid, nec in bonis ponere, nec in malis. Cic. 3. de Fin. Consentaneum tamen est fungi officio cum id officium, nec in bonis ponamus, nec in malis.

Essere indifferente, inteso di cosa ne buona, ne mala.] Nec in bonis, nec in contrarijs esse. Ex Cic. 3. de Fin. qui sic ait: Est igitur officium eius generis, quod nec in bonis ponatur, nec in contrarijs. 2. Neque in virtutibus esse, neque in vitijs. Cic. 3. de Fin. in ijs rebus quæ neque in virtutibus sunt, neque in vitijs, est tamen quiddam, quod vsui possit esse.

Indifferente, inteso di persona, che à niente inclina.] Indifferens, tis, o g. 1. 2. & 4. l. & 3. b. Suet. in Cæs. c. 53. Cæsarem circa victum. C. Oppius adeò indifferentem docet, vt quondam ab hospite conditum oleum pro viridi appositum, aspernantibus cœteris, solum etiam largius dicat appetisse, ne hospitem, aut negligentiæ, aut rusticitatis videretur arguere. 2. Neutram in partem, vel neutrò inclinatus, ta, tum. Ex Cic. 2. Acad. & Liu. qui lect. 5. c. 1. sic ait. Vt primo statim concursu increpuere arma, micantesque fulsere gladij, horror ingens spectantes perstringit, & neutro inclinata spe torpebat vox, spiritusque. 3 Neutro, vel neutram in partem propensus, sa, sum. Ex Liu. dec. lib. r. Ex Cic. 5. de Fin. vbi sic ait. Terretur impetus animi si, vt in ijs rebus, inter quas nihil interest, neutram in partem propensiores simus.

Essere indifferente.] Neutram in partem moueri. Cic. 2. Acad. Aristo: summum bonum est, in his rebus neutram in partem moueri, quæ adiaphoria ab ipso dicitur. 2. Neutro inclinari, Ex Liu. dec. 1 l. 1. Cuius est, neutro inclinata spe. 3. Neutram, vel nullam in partem propendere. Ex Cic 5. de Fin.

Indifferentemente, auuerb. con indifferenza, ò senza differenza.] Indifferenter 1. 2. & 4 l. 3. b. Suet. in Dom. cap. 23. Occisum eum populus indifferenter, miles grauissimè tulit. 2. Indiscriminatim, 1. 2. 3. & 5. l. & 4 b. Varr. de Ling. Nos in hoc libro perinde, vt nihil intersit vtemur indiscriminatim. 3. Sine discrimine. A. Gell. l. 1. c. 7 Omnibus numeris, generibusque sine discrimine attribuuntur huiuscemodi verba. 4 Nullo discrimine, vel differentia. Virg. 10. Aen. 5 Aequaliter, vel promiscuè. Turs. Nom. 6. Sine vllo delectu.

Indigestione, indegestibilità, difficoltà di digerire.] Cruditas, tis, f g. Colum. l. 6. c. 6. Cruditatis in boue signa sunt crebri ructus, ventris sonitus, fastidia cibi, neruorum intentio, hebetes oculi.

Cagionar d'far indigestione.] Mouere cruditatem. Cels. l. r. c. 10. In pestilentia cibus semel die commodius assumitur, isque modicus, ne cruditatem moueat. 2. Cruditatem contrahere. Quint. l. 7. c. 3.

Indigesto, chi non hà digerito il cibo.] Crudus, cruda, crudum. Cic. 2. de Fin. Nolim mihi figere asotos, qui in mensam vomant, & qui de conuiuijs auferantur, crudique postridie rursus; qui solem, vt aiunt, nec orientem vnquam viderint, nec occidentem, qui consumptis patrimonijs egeant.

Alquanto indigesto.] Subcrudus, da, dum, 2. l. Ex Corn. Cels. l. 6. c. 12.

Molto indigesto.] Percrudus, da, dum, 2. l. Ex Colum. l. 12. cap. 10.

Esser indigesto, patir di ingestione.] Crudum esse. 2. Cruditate laborare. Plin. lib. 17. cap. 14. Laborant arbores, & fame, & cruditate, quæ fiunt humoris quantitate.

Diuentar indigesto, ouero patir d'indigestione.] Crudesco, scis. Macrob. l. 7 Sat. c. 4.

Indignatione, vedi Indegnatione.

Indiscretamente, & imprudentemente, auuerb. senza discretione, ò prudenza.] Inconsultè. Cic. 1 de Nat. Ea qui consideret, quam inconsultè ac temere dicantur, &c. 2. Inconsultò Auct. ad Her Imprudenter, 2. l. 4. b. Cic. 1. Acad. 4. Temere, r. 2. b. Cæs. Ad Cic. lib. 10. ad Att. Te nihil temere, nihil imprudenter facturum iudicaram.

Indiscretamente, cioè moderatamente, vedi Smoderatamente.

Indiscretione, & imprudenza l'astratto d'indiscreto, ò imprudente.] Imprudentia, tiæ, f. g. Cic.

Indiscreto, & imprudente.] Imprudens, tis, o. g. Cic. 2. Inconsultus, a, um, vel inconsideratus, a, um

Indispositione riferito al corpo] Aegrotatio, onis, f g. 1. 2. 3. l. 4 b. Cic. Tusc. Vt Aegrotatio in corpore, sic ægritudo in animo. 2. Aegritudo, nis, 1. & 3. l 2. Cic. ad Att Aegritudo me somno priuat. 3. Infirmitas, atis, f. g. 1. 2. 4 l. 3. b. Cic. de Clnen. erat eo tempore in nobis summa gracilitas, & infirmitas corporis. 4. Aduersa, infirma, incommoda, ægra valetudo. Ex Cic.

Indispositione di tempo.] Intemperies, ei, f. g. 1. 2. l. 3. & 4. b. Ex Colum. l. 11. c. 2. Cuius est: Intemperies solis, aut anni. 2. Intempestas, atis, f. g. 1. 2. 3. 4. l. Plin. l. 1 8. c. 6. Cuius est; Intempestas cœli.

Indi-

Indisposto, ouero ammalato.] Aegrotus, ta, tum. 2. Aeger, ægra, ægrum. 3. Infirmus, ma, mum. Cic. 4. Morbo laborans.

Indissolubile, che non si può dissoluere.] Indissolubilis, & hoc le, 5 b. Cic.

Indistintamente, senza far distintione.] Indistinctè. Gell. lib. 10. cap 10. Quæ libitum erat cuiuscunque generis erant, indistinctè, atque promiscuè adnotabam.

Indistinto, non distinto.] Indistinctus, a, um. Ex Gell. & Cic.

Inditio, vedi Segno.

Indiuia, herba da insalata] Rad Endiuia.

Indiuiduo, sust. che è indiuisibile.] Indiuiduum, dui, neut. gen.

Indiuisibile, aggett. che non può diuidersi] Indiuiduus, a, um. 1. a. l. 3. & 4 b. Cic 3 de Nat. Si omne animal secari, ac diuidi potest, nullum est eorum indiuiduum, nullum æternum. 2. Insecabilis, & hoc le, 1. & 3 l. 2. & 4. b. Quint. l. 3. c. 3. Mundi sunt initia, vel humor, vel ignis, vel materia, vel corpora insecabilia.

Indocile, inetto & incapace di dottrina, ò d'altro ammaestramento.] Indocilis, & hoc cile. Plin. lib. 10. c 45. E volucribus hirundines sunt indociles, è terrestribus mures.

Indocilità, impotenza d'imparare.] Discendi impotentia. Ex Ter. 2. Indocilitas, tis, fœmin. gen Plin. lib. 10. cap. 45.

Indolcire vedi Addolciare.

Indolcirsi, vedi Addolciarsi.

Indolenza, priuation di dolore: il non hauer, ò sentir dolore] Indolentia, æ, f g 1 3 l. a 4. b. Cic. 2. Off. Quidam rem expetendam, vel voluptate, vel indolentia metiuntur. 2. Doloris vacuitas, vel orbatio, Ex Cic 1. de Fin. Cuius est: molestiæ vacuitas. 3. A dolore vacuitas, Ex Cic. 1. Off. Cuius est: ab angoribus vacuitas.

Indomabile, addiett. che non si può domare] Indomabilis, & hoc le, 2 b. & 3. l. Plaut. Cas. Næ tu si esses equus, esses indomabilis.

Indomito, addiett. non domato] Indomitus, ta, tum, 2. & 3. b. Col. l. 6. c. 2.

Indonnare, per impadronirsi, vedi Impadronirsi.

Indoramento, & indoratura, doramento, e doratura, l'indorare, ò dorare.] Auratura, ræ, fœmin gen. 1. 2 & 3 l. Quint. l 8. c. 6. 2. Auri illitus, tus. Ex Plin. l. 33. c. 3 & l 26. cap. 15.

Indorare, e dorare, distendere, & appiccar l'oro in sù la superficie di che, che sia.] Inauro, as, 1 b. 2 l. Plin lib. 33. cap. 3. Sua ætas varia de Catolo existimauit, quod tegulas æreas Capitolij inaurasset primus 2. Auro linere, vel illinere cum accus. rei. Ex Liu 1. Bell Pun & Ouid. de Med. Fac qui ait: Culta placent, auro sublimia tecta linuntur. 3 Auro obducere, vel oblinere cum accus. rei. Ex Plin. l. 8. c 26 & Cic. de Clar 4 Aurum inducere, cum dat. rei. Ex Plin. l. 35. cap 10 qui ait: huic picturæ quater colorem induxit. 5. Auro tegere, vel operire. Plin. l. 33. c. 3. Laquearia nunc & in priuatis dominibus auro teguntur. 6. Auro perfundere. Sen. lib. 21. epist 116 Quum auro tecta perfundimus, mendacio gaudemus.

Indorato, e dorato, particip. coperto d'oro] Auratus, ta, tum. 1. & 2. l. Plin. l. 33. c 3. Deorum honori in sacris nihil aliud excogitatum est, quam vt auratis cornibus hostiæ maiores dumtaxat immolarentur. 2 Inauratus, ta, tum, 1. b 2 & 3 l Cic Phil. 9 Ser. Sulpicio gratior erit ænea statua pedestris, quam inaurata equestris.

Indoratore, ò doratore, colui che indora, ò dora.] Inaurans, tis, m g. 1. b 2. & 3. l. Ex Plin. l. 33 c. 3 & alijs. 2. Inaurator, ris, 1. b. 2. & 3. l. [illegible] onom. 3. Aurocector, ris, 1. 2. & 3. l. vt Acupictor. 4. Tector aurarius Ex Var. & Plin. 5. Auri inducendi artifex 6 Auri inductor Bractearius, rij, 1. 3. l. 2 b. Bud. in Pand. Vascularius est, qui vasa argentea, aut aurea facit Sunt artifices vascularij, cælatores, inauratores, & brattearij, id est qui aurum malleis tusum, & ad quamuis tenuitatem ductile, rebus inaurandis inducunt. 7. Bracteator, ris, 1. 3. l. 2. b. Ex Iul. Firm. qui sic ait: Quicunque habuerit horoscopum in 17. parte scorpij, erit aurifex inaurator, & bracteator.

Indotato, senza dote.] Indotatus, a, um, 3 b. Ter.

Indottamente, vedi Ignorantemente.

Indotto, vedi Ignorante.

Indouina, vedi Diuinatrice.

Indouinare, vedi Diuinare.

Indouinatore, vedi Diuinatore.

Indouino, vedi Diuinatore.

Indouino, che indouina, con buttar le sorti.] Sortilegus, gi, mascul. gen. Cic. de Diu. Nunc ea testabor non me sortilegos nec eos qui quæstus causa ariolentur agnoscere

Indouini per arte diabolica.] Pythonici, corum, masc. g. & num. plur Plutarch.

Indubitatamente.] Sine dubio. 2. Sine vlla dubitatione. 3. Sine vlla controuersia. 4 Procul dubio Ex Plin.

Saper indubitatamente] Certò, vel certè scire. 2. Certum, vel exploratum habere.

Indubitato, addiett vedi Certo.

Indugiare, trattenersi vedi Tardare.

Indugio, dimora, vedi Tardamento.

Senza verun'indugio, ouer senza punto indugiare, ò tardare.] Omni cunctatione abiecta Cic 1. Off ijs, qui habent à natura adiumenta rerum gestarum, abiecta omni cunctatione adipiscendi sunt magistratus.

Indulgente, partic. che compiace, ò perdona.] Indulgens, ntis, o. g. Cic. ad Att lib. 10 ep. 5. Vellem suscepisses iuuenem regendum, Pater enim nimio indulgens, quicquid ego astrinxi, relaxat. 2. Perindulgens, ntis, om g. Cic. Off. 3. Magnus vir in primis, atqui perindulgens in Patrem, idem acerbè seuerus in fratrem.

Più indulgente, compar.] Indulgentior & hoc tius. Plin. l 17. c. 10 Quoniam nutricem indulgentiorem esse, quam matrem sæpè conuenit.

Indulgentemente, auuerb con indulgenza.] Indulgenter. Cic ad Att l. 9. ep. 11. Illud me præclarè admones, cum illum videro, ne nimis indulgenter, & vt cum grauitate potius loquar.

Molto indulgentemente.] Perindulgenter, 1. & 4. b. 2. 3 l. Ex Cic

Più indulgentemente, compar.] Indulgentius.

Indulgentissimamente, auuerb. superlat. con somma indulgenza.] Indulgentissimè. Ex Plin.

Indulgentissimo, superlat. sommamente indulgente.] Indulgentissimus, ma, mum. Ex Plin

Indulgenza, permissione, compiacenza.] Indulgentia, tiæ, f gen Cic. 1. Leg Omnes inter se naturali quadam indulgentia, & beneuolentia, tum etiam societate iuris continentur.

Indulgenza, qui val perdono in virtù del tesoro de' meriti di Christo, e de Santi.] Indulgentia, tiæ, fœm g. Maff. in Ignat. lib. 2. cap 23. Cum sibi vltimum diem instare sentiret Ignatius, misit qui à Summo Pontifice sibi decedenti salutarem expitionum, & indulgentiam ritu catholico precaretur. 2. Indulgentia delictorum. Tursel. Laur. l. 1. c. 22.

Indulgenza plenaria.] Indulgentia plena. Hor. Turs. lib. 1. epist. 3. Indiæ pretor vellet, in diem Thomæ Apostolo sacrum, & septem insequentes plenam indulgentiam à Pontifice Max. impertiri ijs dumtaxat, qui per eos dies ritè confessi ad sacram Eucharistiæ mensam accederent. 2. Indulgentia omnium peccatorum. Hor. Turs. l. 1. ep. 3. 3 Indulgentia peccatorum cumulata. Hor. Turs. l. 1 ep 3.

Concedere, ò dare indulgenza.] Indulgentiam concedere. Hor. Turs. Laur. Hist. l 4. cap 22. Gregorius XIII. Iubilæi anno circumacto, illam ipsam, quæ Romæ fuerat, Lauretano templo concessit indulgentiam quam etiam Romæ adepti denuò Loreti consequerentur, si præscripta fecissent. 2. Indulgentiam impertire. Hor. Turs. Hist. Laur. l. 1 c. 21. 3. Indulgentiam tribuere. Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 2. c. 6.

Concedere, ò dar indulgenza plenaria.] Delictorum cunctorum veniam indulgere. Hor. Turs. Laur Hist l. 4 c. 22. Gregorius XIII. omnibus promiscuè Lauretanam ædem visentibus cunctorum indulsit veniam delictorum.

Acqui-

Acquistar' ò conseguir l'indulgenza.] Indulgentiam adipisci. Hor. Turs. Laur. Hist. l. 4. c. 28. 2. Indulgentiam consequi Hors. Turs. Laur. l. 4. c. 32.

Pigliare, ò prendere l'indulgenza.] Indulgentiam percipere Hor. Turs. Laur. Hist. l. 2. c. 16. Leo. X omnes indulgentias, quibus in templorum stationibus Romę perfruitur, Lauretanę concessit ędi, vt ijsdem temporibus Laureti percipere aduenę possent in vna ęde, quę Romę perciperentur in pluribus.

Indurare, indurire, far duro.] Duro, duras, aui, atum. Col. 2. lib. 7. Induro, ras, aui, atum. Plin. l. 8. cap. 52.

Indurarsi, farsi duro.] Duresco, scis, 1. 2. l. Induresco, scis. Col. lib. 1. cap. 31. Obduresco, scis. Plin. lib. 9 c. 35.

Indurarsi di nuouo.] Reduresco, scis. Vitru. l. 1. c. 4. Ferrum cum molle, & candens est, si refrigeretur, tinctum frigida redurescit.

Indurato, & indurito] Duratus, ta, tum, 1. 2. l. 2. Induratus, a, um, 1. 2 3. l. Ex Col. & Plin.

Indurre, cioè persuadere.] Induco, cis, 1. 2. l. Terent. In And. 2. Adduco, cis, 1. 2. l. Cic. 1. Ver. 3. Suadeo, des. Trisil. 1. l. Cic 4. Inducere in animum, vel animum. Ter. in Adelp.

Indurre, cioè introdurre.] Induco, cis. Plaut. in Truc. 2. Introduco, cis, 1. 2. 3. l. Salust. in Cat.

Industria, diligenza ingegnosa, e straordinaria.] Industria, æ, f g. Pomp. Fest. l 17. Struere antiqui dicebant adijcere, augere, vnde industria.

Industriamente, auuerb. con industria] Industriè. Cæs. 3. Bel. Ciu. castra à cohortibus, quæ ib præsidio erant relictæ, industriè defendebantur.

Più industriosamente.] Industrius. Cic. pro Dom. Quis apud populum Rom. de illius dignitate industrius dixit?

Industrioso, addiett. diligente.] Industrius, a, um. Pomp. Fest l. 9. Industrium antiqui dicebant indostruum, quasi quicquid ageret, intro strueret, & studeret domi. Cic. 2 Tusc. Industrios homines, Græci studiosos, vel potius amantes doloris appellant, nos commodius laboriosos.

Più industrioso, compar.] Industrior, & hoc strius. Plaut. in Mostel.

Inebriare, vedi Imbriacare.

Ineffabile, che non si può dire, vedi Indicceuole.

In effetto, vedi Effettiuamente.

Ineguale, vedi Differente.

Inegualmente, vedi Differentemente.

Inelegante, addiett. non elegante.] Inelegans, tis, 1. 3. b. 2. 4. l. Cic. de Clar. Orat. 2. Inscitus, a, um, 1. 2. l Plaut. in Menæch. 3. Impolitus, 1. 3. l. 2. b. Cic. de Clar. Orat.

Inelegantemente, auuerb.] Ineleganter, 1. 3. 4. b. 2 4 l. Cic. de Clar. Orat.

Ineloquente, addiett non eloquente.] Indesertus, ta, tum, 1. 3. l. 2. b. Cic. 2. de Nat. Deor.

Inerme, vedi Disarmato.

Inescare, vedi Adescare.

Inescusabile, & inscusabile aggett, che non hà scusa.] Inexcusabilis, & hoc le, 1. & 5. b. 2. 3. 4. l. Ouid. 7. Met. Cuius est: Inexcusabile pectus.

Inesorabile, che non si muoue a' preghi.] Inexorabilis, & hoc le, 1. & 5. b 2 3. 4 l. Cic. ad Q. Frat.

Inesperto, che non hà esperienza.] Inexpertus, a, um, 1 b. 2. 3 l. Virg. Imperitus, a, um, 1. 3 l. 2. b. Cic. pro Ros.

Inestimabile, che non può stimarsi.] Inæstimabilis, & hoc le, 1. 3. b 2 4 l Liu. 5. Bel. Maced.

Inettamente, auuerb. senza attitudine.] Ineptè, 1 b. 2. & 3. l. Cic. 1. Tusc Nam & si non sus Mineruam vt aiunt; facit tamen ineptè, quisquis Mineruam doces. 2. Insulsè. 1. 2. 3. l. Cic. ad Cas. 3. Impolitè, 1. 3. l. 2. b. Cic. De Clar Or.

Inettitudine l'astratto d'inetto.] Ineptia, tiæ, f. g. 1. 3. b. 2. l. Cic. Tusc. 2 Insulsitas, tis, fœm g 1. 1. 4. l. 3. b. Cic. ad Att. 3. Impolitus, f. g. 1. 3. l. 2. 4. b. Gell. l. 4. c. 12.

Inetto, e disadato, addiett. cioè non atto.] Ineptus, ta, tum, 1 b. 2. l. Cic 2 de Orat. Qui aut tempus quid postulet, non videt, aut plura loquitur, aut se ostentat, aut eorum quibus cum est, vel dignitatis, vel commodi rationem non habet, aut denique in aliquo genere, aut inconcinnus, aut multus est, is ineptus dicitur.

Ineuitabile, che non si può sfugire.] Ineuitabilis, & hoc le

Infaccendato, & affaccendato, imbrigato, & occupato, che stà in faccenda briga, ò negotio.] Negotiosus, sa, sum, 1. & 3. b. 2. & 4. l. Salust. Prudentissimus quisque maximè negotiosus erat. 2. Operosus, sa, sum, 1. & 2. b. & 3 l. Cic. de Sen. Videtis, vt senectus non modo languida, atque iners, non sit, verum etiam sit operosa, & semper agens aliquid, & moliens. 3. Negocij plenus, a, um Cic. de Nat. Occupatus, ta, tum, 1. & 3. l. 2. b. Cic. 1. Tusc. Si occupati profuimus aliquid ciuibus nostris; pro simus etiam, si possumus otiosi.

Infaccendato in sue faccende.] Suis negocijs negociosus. Plaut. in Merc. Quia enim negociosi eramus nos nostris negocijs.

Essere infaccendato, star in faccende.] Negocijs, vel occupationibus distineri. Cic. 2. In negocija, vel occupationibus implicari. Cic. 1. de Nat 2. Negocijs, vel occupationibus distringi.

Molto infaccendato, ouer' affaccendatissimo.] Occupatissimus, ma, mum. 2. Distentissimus, ma, mum. Cic Att. lib. 15. ep. 9. 3. Negotij plenissimus, ma, mum. Cic. 1. de Nat. Quis non timeat omnia prouidentem, & cogitantem, & animaduertentem, & omnia ad se pertinere arbitrantem, curiosum, & plenum negotij Deum.

Infallibile, che non fallisce.] Certus, a, um. Ouid. Cuius est: Certo contingere telo.

Infallibilmente, sicuramente.] Certè. Cic. ad 2. Fr. 2. Planè. 3. Proculdubio. Ex Plin.

Infamare, e disfamare toglier la fama ad alcuno.] Alicuius famam violare. 2 Infamo, mas, maui, matum. Cic 3. Spoliare fama. Cic. 5. Infamiæ notam inurere. Idem. 6. Fama priuare cum accus. Pers. Cic. in Pis.

Infamato, e disfamato.] Infamatus, ta, tum. 2. Fama spoliatus, a, um. Ex Cic. 3. Maculis, vel ignominia notatus. a, um. Cic. pro Cæcin. 4. Ignominiatus, 1. 2. 5. l. 3. 4. b. Gel. l. 9. c. Vel.

Infame di cattiua fama.] Infamis, & hoc me. 2. Famosus, sa, sum. Cic. 2. de Orat. 3. Turpis, & hoc, pe. Cic. pro Quint. 4. Ignominiosus, sa, sum, 2. & 5. l. 3. b. Quint. lib 7.

Infamis, vituperio.] Infamia, miæ, fœm g. 2. l. Cic 5. Ver. 2. Dedecus, oris, n g. 1. l. 2. 3 b. Cic. 2. Tusc. 3. Ignominia, niæ, f. g. 2 l. 3. b. Cic. l 4. de Resp.

Con infamis, auuerb] Ignominiosè. Ex Quint.

Infangare, vedi Lotare.

Infangato, vedi Lotoso.

Infantare, vedi Partorire.

Infante ò bambino.] Infans, tis, com. g. 1. & 2. l. Quint. l. 10. c 1. Infantes à mutis nutricibus iussu regum in solitudine educati etiamsi verba quædam emisisse traduntur, tamen loquendi facultate caruerunt.

Infantia. Sen. fantillitade, Fior. cioè la prima età dell'huomo.] Infantia, tiæ, 1. 2. l. 3 b. Quint. l 1. c. 2. Vtinam liberorum nostrorum mores non ipsi perderemus, Infantiam statim delicijs soluimus &c.

Infardellare, vedi Afardellare.

Infasciare, vedi Fasciare.

Infastidire, vedi Fastidire.

Infecondo, vedi Sterile.

Infedele, addiett. nemico della fede.] Infidelis, & hoc le, 1. 3. l. 2. b. 2. A Fide auersus, a, um. 3. Fidei christianæ hostis.

Infedele, cioè chi non osserua la fede.] Infidus, a, um. Cic. Infidelis, & hoc le. Cic. ad Cat. l. 15. 3. Perfidus, da, dum. Cic. 3 Off.

Infedelmente, auuerb.] Perfidiosè. Aut. ad Heren. 2. Infideliter, Ex Cic.

Infedeltà, l'astratto d'infedele.] Infidelitas, atis, f g. 1. 3 5. l. 2. 4. b. Cic pro Mil. 2 Perfidia, diæ, f. g. 3. b. Cic. 21. Philip.

Infe-

Infelice, mal auuenturato, vedi Disgratiato.

Infelicemente, seueramente, vedi Disgratiamente.

Infelicità, vedi Disgratia.

Infelicitare, fare infelice.] Infelicito, tas, s. 2. 3. l. 4. b. Plaut. in Cas Dij me infelicitent, si ego in os meum vioi guttam indidi. 2 Infelicem facere. Ex Plaut.

Infeminire, od effeminare.] Effæmino, minas, aui, atum, 3. b. Cic. 1 Tusc.

Infeminito.] Vedi Effeminato.

Infermaria, Sen. infermeria, Fior. luogo doue si curano gl'infermi.] Valetudinarium, rij, s. 4 & 6 c. 2. 3. & 5. l. Col. l. 11. c. 1 Si quis ex operarijs languidior est in valetudinarium confestim deducat villicus, & conuenientem ei curationem adhiberi iubeat 2. Nosocomium, mij, s 2. 3 b. 4. l. Græc. Hor. Turs.

Infermarsi, vedi ammalarsi.

Infermiccio, e malaticcio, Fior. anco cagioneuole, addiett. cioè malsano, e di debole complessione.] Valetudinarius, a, um, 1. 4. b. 2. 3. l. Coro Cels. Quidam amplè valetudinarios nutriunt.

Infermiere, infermaio, & infermaro quegli che tien cura de gl'infermi.] Valetudinarius, rij, s 4. & 6 b. 3. & 4. l. Sebast. Bereȼ. in Ios. Anch l 4. Antequam ad ipsum valetudinarius plane perueniit pater illius nuncium præuertit. 2. Valetudinarij curator. Maff. in Ignat. lib. 3. cap 7. Cubiculi aditu domesticos prohibuit omnes vno excepto valetudinarij curatore, 3. Nosocomus, mi, s. 2 3. b. Græc.

Infermità, e morbo; male, e malattia, Fior. anco malore, indisposition di corpo.] Languor, ris, m g 1. l. 2 b. in reȼt. & l. in obl. Quint. declam. 8. Felices ægri, qui languore moriuntur, qui supremos anhelitus inter suorum amplexus, inter suorum alloquia posuerunt. 2. Morbus, bi, mascul. gen. 1. l. Plin lib 1. epist 12. In illis qui morbo finiuntur magnum ex ipsa necessitate solatium est.

Infermo, vedi Malato.

Infernale, & in verso anche inferno, addiett. dell'inferno.] Inferus, na, num, 1 l 2 b. Liu. lib. 1. ab Vrbe. Dij omnes Cœlestes, vosque terrestres, vosque inferi audite. 2. Infernus, na, num. Cic. 1. Tusc 3 Tartareus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Ex Virg 12. Aen. qui ait. Tartaream Megæram

Inferno, Fior. anche ninferno, centro della terra, e luogo doue si puniscono eternamente i peccatori.] Inferi, inferorum, m g & num. plur. Cic. 1 Tusc. Num te illa terrent, triceps apud Inferos Cerberus, Cocyti fremitus, transueȼtio Acherontis, mento summam aquam attingens, Siti enectus Tantalus. 2. Sedes infera Ouid. 3. Met. 3. Inferna, orum neut. gen. & num plur. 1. 2 l. Maff. ep l. 2 Iaponij persuasum habent alicubi, quæ mulieres ventrem ferant, eæ fœminam si pepererint, ad inferna damnari. 4. Inferorum carcer, Sen. in Herc Fur. 4 Sceleratorum vel impiorum sedes, aut regio infera, vel inferna. Cic pro Clu 6. Tartarus, ri m g in sing. & Tartara, rorum, n g in plur D. Aug serm 176 qui sic ait Ne animam mobiliorem vtique hominis portionem. Tartaro pars deuolat inferior. Virg 4 Aen. qui de Mercurio agens, sic ait: sub tristia tartara mittit. 7 Orcus, ci. Virg 4. Aen. de Mercurio sic ait. Animas ille euocat orco.

Andare all'inferno.] Ad inferna descendere. Ex Cic. 2. Ad inferos descendere Ex Cic 3 Ad Tartarum demeare. Apul. qui sic ait. Mulier suis pedibus ad Tartarum demeare cogeretur.

Nell'inferno.] Apud inferos. Cic. de Inuen. Impijs apud inferos pœnæ sunt præparatæ.

Le pene dell'inferno.] Inferorum pœnæ. 2 Inferorum supplicia. Tursel 10 Xauer. l. 3 c. 7

Inferrare, & inferriare, metter al ferro, od incatenare.] Ferro, vel catena vincire cum accus. Plaut. in Menæch.

Infestare, trauagliare ò molestare.] Infesto, as. 2 Solicito, as, 2. 3. b. Cic. ad Att

Infettare, val corrompere, guastare, ò macolare.] Inficio, cis, 1. l. 2 & 3 b. Sen de Cons ad Alb c 10 Apicius nostra memoria scientiam popinæ professus, disciplina sua seculum infecit. 2 Contagione labefactare. Col. l. 6. c. 5. 3. Corrumpo, pis, rupi, ruptum 4 Vitio, as, 1. b.

Infettare, si dice metafor. di chi hà molte parole, ò è importuno.] Obtundo, dis. Ter in And.

Infettione, corruttione.] Corruptio, nis, fœmin. gen. Cic. 4. Tul.

Infiacchire, vedi Indebolire.

Infiagione, vedi Gonfiamento.

Infiammagione, & infiammatione.] Inflammatio, nis, 3. l.

Infiammare, accendere,] Inflammo, mas, aui, atum, 1 2. l. Cic. 6 Ver. 2 Incendo, dis, di, sum. Cic. 6. Ver. 3. Succendo, dis, di, sum. Liu l 8. Bell. pun. 1. 2. l.

Infiammare, affocare, & infocare far diuenir vna cosa quasi fuoco.] Candefacio cis Plin l 34. cap. 8.

Infiammarsi, infocarsi & affocarsi, Rom. rouentarsi, arrouentarsi, ed arrouentire, Fior. rouirsi, Sen. diuenir infocato, od affocato, diuenir rouente, ò rouito.] Candesco, cis, dui, 1. & 2. l. Vitr. lib 7. c. 9. Ferrea lama sumatur, in ea minium imponatur, ad ignem colocetur donec lama candescat: cum eo candore color commutatus fuerit eritque ater, tollatur lama ab igne &c. 2. Ignesco, scis, s & 2. l. 2. Excandesco, scis. Cato c. 95 4. Candefio, fis.

Infiammato, infocato, & affocato. Fior. rouente Sen. rouito, addiett. dicesi del ferro benche penetrato dal fuoco.] Accensus, sa, sum, 1. 2. l. Plin. l. 34. c. 15. Ferrum accensum Igni, nisi duretur iȼtibus corrumpitur. 2 Incensus, sa, sum. 3 Inflammatus, ta, tum. 4. Candens, tis, o gen. Cic. 7. Ver. 5 Candefactus ta, tum. Plin l. 24. cap. 8. 6 Ignitus, ta, tum. Ex Gel. l. 17 c 8

Essere infiammato ò infocato.] Candeo, es, ui. Ex Cic. 2. Off

Infilare, passar per il filo.] Per filum transfigere.

Infilzare, quasi l'istesso con infilare. se non che filare si dice del filo, & infilzare può farsi ancora con legno, ferro, & altra materia atta à forare] Transfigo. gis, xi, fixum. Liu. 6. Bel. Pun. Is gladio per aduersum corpus transfixus, ante pedes Imperatoris moribundus procubuit.

Infimo, cioè basso.] Infimus, ma, mum, 1. l. 2. b. Cic. pro Flac.

Infine, vedi Finalmente.

Infingardagine, & infingardia: Fior. infingarderia, Sen. infingardaria: l'astratto d'infingardo, vedi Poltronaria.

Infingardo, vedi Poltrone.

Infinità, & infinitade, l'astratto d'infinito.] Infinitas, tis, f. g 1. 2. & 4. l & 3. b. Cic. 1 Off.

Infinitamente, auuerb. senza fine] Infinitè, 1. 2 3. & 4 l. 2. Nullo fine. Plin. l. 14. c 1 Vites nullo fine crescunt, diuidique aut potius auelli nequeunt 3 Sine fine. Virg 1. Aen. & Ouid. 2 Met 4 Sine vllo fine. Plin. l 6. in Proœm. Pontus Euxinus antea inhospitali feritate Axenos appellatus est, peculiari inuidia naturæ, sine vllo fine indulgentia auidicati maris. 5 Sine modo. Ex Iuuen 6 Extra numerum Hor. l. 1 ep 18.

Infinitamente più.] Immenso plus. Plin. lib. 20 c. 9. Brassicæ syluestria, siue erraticæ immenso plus effectus laudat Cato.

Infinito, addiett. che non hà fine.] Infinitus, ta, tum, 1. 2 3 l. 2 Innumerus, a, um

Infinito, vedi Finito.

Infinocchiare, od inzampognare, cioè dar' parole, ò pastocchie, ouero dar' ad intendere vna cosa per vn'altra.] Verba dare Ex Ter. in Eun act 4. sc. 5. qui sic ait: data hercle verba mihi sunt. Son stato infinocchiato 2 Impono, nis 1. & 2 l Cic. ad Q Fr l 2 ep. 10. Catoni egregè imposuit Milo 3 Laȼto tas, 1 l Ter in Andr. act 5. sc 4. Solicitando, & pollicitando eorum animos laȼtas 4. In fraudem illicere. Ter. in Andr. act. 5. Tu homines adolescentulos in fraudem illicis c. 5. Aliquem mendacijs onerare cum accus Cic. in Epist.

Infiorare in neutr diuenir' fiorito, vedi Fiorire.

Infiorare in att. sparger, ò metter fiori sopra qualche cosa.] Flores aspergere, vel inspergere, cum dat. rei, vel personæ. Ex Plin. l. 8. c. 38 & l. 12. c. 17. qui sic ait: Parthi folia

brutæ

brutæ arboris inspergunt potionibus. 2. Floribus aspergere, vel conspergere cum accus. rei, vel personæ, Ex Plaut. Epid. & Cic. pro Planc.

Infiorato, asperso, ò abbellito di Fiori.] Floribus sparsus, vel aspersus. Plin. lib. 37. cap. 10. Gasidanem gemmam Medi mittunt coloris olorini veluti floribus aspersam.

Influenza, & influsso, l'influere, ò influire.] Illapsus, sus, mascul. gen. 1. 2. l. ex Colum. Cuius est: Humoris illapsus. 2. Demissa è Cęlo vis. 3. Astrorum affectio. Cic. 2. de Diu. 4. Defluuium, uij, 1. l. 2. 3. b. Plin. l. 18. cap. 29. Est in Cęlo qui vocatur lacteus circulus, etiam visu facilis, huius defluuio, velut ex vbere aliquo sata cuncta lactescunt.

Influere, Fior. influite, Sen. cioè l'oprar de' corpi celesti ne' corpi inferiori.] Illabor, eris, 1. a. l. 3. b. cum accus. vel dat. Ex Cic. 2. de Leg. Cuius est: Pernicie illapsa ciuium animos, Ex Plin. lib. 5. cap. 29. qui sic ait. Meander agros fertilissimo rigans limo, leuis illabitur mari. 2. Influo, is, 1. l. 2. b. cum dat. vel accus. cum præp. in ex. Sen. lib. 6. epist. 51. qui sic ait. Illud desperandum est, posse nobis casu tantum bonum influere, & Ex Cic. de Am. qui sic ait. C. Papyrius blanditijs influebat in aures concionis.

Infocare, vedi Infiammare.

Infocato, vedi Infiammato.

Infondere.] Infundo, dis.

Inforcare, vedi Appiccar sù le forche.

Informare, dar informatione, cioè notitia, ò raguaglio.] Doceo, es, 1 b. Ex Cic. 6. Verr. qui sic ait, vt indicio adessent, nec de iniurija iudices docerent. 2. Edoceo, ces, 1 l. 2. b. Sall. de Con. Cat. Senatum edocet dè itinere hostium. 2. Certiorem facere Cic. Att. lib. 1. ep. 9. Tu quid agas, vbi sis, cuiusmodi istæ res sint fac me quàm diligentissimè certiorem. 3. Erudio, dis, 1. l. 2. 3. b. Cic. 1. Tusc.

Informare, pigliar informatione conoscere.] Quæro, is, 1. l. Cic. de Offic.

Informarsi, prender informatione, cioè notitia, ò raguaglio.] Cognosco, scis, 1. & 2. l. Cic. ad Att. lib. 16 Consulibus permissum erat, vt de actis Cęsaris cognoscerent, statuerent, iudicarent. 2. Disco, scis, 1. l. Plin. lib. 3. epist. 9. Senatui indicauimus, nos ex Norbano didicisse publicam causam. 3. Cognitionem capere. Cic. 2. de Orat.

Informarsi à pieno.] Percognosco, scis, 1. 2. 3. l. Plaut. in Truc.

Informarsi de' fatti di alcuno.] Cognoscere de factis alicuius. Ex Cic.

Informatione, cioè notitia, ò raguaglio di qualche cosa.] Cognitio, nis, f. g. 1. l. 2. 3. b. Ex Vlp. apud quem sic habetur in causæ cognitione versari.

Informatione, l'informarsi.] Inquisitio, nis, 1. 2. 3. l. 4 b. Cic. 4. Ver.

Informato.] Edoctus, edocta, tum, 1. & 2. l Ex Cic. 2. Eruditus, erudita, eruditum, 1. 3. l. 2. b. Cic. ad Quint. Frat. lib. 1. 3. Sciens, scientis, om. g. Ex Cic.

Infornare mettere nel forno.] In furnum indere P'in. l. 29. c. 5. 2 In furnum dare. Ex Plin. l. 29. c. 5. & Plaut. in Capt. 3. In furnum inijcere.

Infortire, vedi Acetire.

Infoscare, & offuscare far fosco.] Infusco, as, 1. 2 l. Plin. l. 9. c. 29. 2. Tenebras offundere, vel obducere. Ex Cic. 5 Tusc. & 4. Acad.

Infra prepofit. vedi Pra.

Infracidarsi, vedi Marcirsi.

Infrangere, pestar grossamente.] Tundo, dis, tutudi, sum, 1. & 2 b. in præt. Plin. l. 18

Infreddarsi, vedi Raffreddarsi.

Infrenare, vedi Imbrigliare.

Infrescare, vedi Rinfrescare.

In fretta, vedi Affrettamente.

Infrigidare in att. indur' freddo in qual cosa.] Prigefacio, cis, 1 l. 2. 3 4 b. Ex Cic. 3. ad Q. Fr. ep. 2. 2 Phsychrefacio, cis, 1. l. 2. 3 4 b. Græc. Ex Plaut. in Stich. Cuius est Thermefacio.

Infrigidir souente, ò spesso.] Frigefacto, ctas, 1. 3. l. 2. b. Plaut. in Stich.

Infrondare, produr frondi, vedi Frondire.

Infrotta.] Confertim Cæs. 2. Cateruatim. Sallust. 3. Manufacta. Cæs.

Infruttuoso, vedi Sterile.

Infunare, legar con fune.] Fune constringere, vel colligare, Ex Plaut. in Mil. & Cic. pro Rab.

Infusione, l'infonder qualche cosa in liquore.] Infusio, nis fœmin. gen. 3. b. in rect. 4. l. in obl. Plin. lib. 20. cap. 21. Maluæ succus decoctæ vuluas, & cibo, & infusione mollit in oleo.

Infuso, addiett. messo in infusione.] Infusus, a, um. Plin.

Ingabbiamento, l'ingabbiare.] Datio vel datus in caueam. Ex Plaut. Trin. & Cic. 7. Ver. 2. In caueam inclusio. Ex Cic. 7. Ver. & in Vat. 3. In caueam coniectio, Ex Cic. 7. Ver. & pro Cæc.

Ingabbiare, porre, ò metter in gabbia.] Cauea claudere. Ex Colum lib. 8 c. 10 2. Cauea, vel carcere coercere, Ex Plin. l. 10. cap. 50. vbi sic ait. Ex eo cœpimus carcere animalia coercere, quibus natura Cęlum assignauerat. 3. In caueam conijcere. Ex Cic. Tusc. & 7. Ver. 4 In caueam includere, ex Cic. 7 Ver.

Ingabbiarsi da se.] Se in caueam dare. Ex Cic. Catil.

Ingabbiato, partic messo, ò chiuso in gabbia.] Cauea clausus, sa, sum. Col. lib. 8 c. 10 Turdi caueis clausi plurimi despondent: quod faciunt etiam, cum eodem momento temporis à rete in auiaria coniecti sunt. 2. Cauea inclusus, sa, sum. Cic. 2. de Diu. Auis inclusa in cauea, & fame enecta, in offam pultis inuadit. 3. Cauea coercitus, ta, tum. Ex Plin. l. 10. c. 50.

Ingagliardirsi, inuigorirsi, pigliar forze, e vigore.] Irroboro, boras 2 Inualesco, scis, lui. Gel. l. 1. c. 22. Irroborauit, inueteruitque falsa verbi significatio.

Ingagliardirsi, per rihauersi dal male, vedi Rihauersi.

Ingannare, gabbare, e fraudare.] Fallo, lis, fefelli, falsum. Cic. 2 Decipio, pis, cepi, ptum. Cic. 2. de Diu. Amphilia, quæ Cræsum decepit, vel Crisippum fallere potuisset. 3. Fraudo, as, vel defraudo, as. Ex Cic. pro Rosc. Ex Plaut. in Asin. 4. Seduco, cis, xi, ctum, 1. & 2. l. Ter. in And

Ingannar con lusinghe, ò belle parole.] Pellicio, cis, exi, ectum Cic. pro Clu.

Ingannarsi, gabbarsi, esser, ò star in errore, ò pigliar errore.] Errore duci. Plin. epist. 189. Omnes homines aliquo errore ducuntur, ognun' s'inganna. 2 Allucinor, aris. Cic. 3. Decipior, eris, ptus, sum. 4 Fallor, eris. Cic. ad Att.

Ingannarsi all'ingrosso, ouer' à partito, cioè grandemente.] Tota via errare, Ter. Eun. act 2. sc. 2 Quid tu his rebus credis fieri? tota erras via. 2. Toto cœlo errare Macrob.

Ingannato, partic.] Deceptus, ta, tum. 2. Fraudatus, data, datum 3. Seductus, ta, tum.

Ingannatore] Deceptor, oris, mascul. gen. 1. & 2. Sen. Thyest. 2 Fraudator, oris. Cic. pro Planc. 3. Fallax acis. Cic. de Amic.

Inganneuole, vedi Fallace.

Inganno, l'ingannare.] In fraudem, vel errorem inductus, & inductio, Ex Cic. 2 Fallacia, ciæ, f. g. 2. l. Ter. in And 3. Dolus, li, m. g. Cic. 3 Off. Dolus autem malus simulatione, & dissimulatione, vt ait Aquilius continetur. 4 Fraus, dis. Cic. de Offic. 5. Captio, nis. Plaut. Epid. 6. Techna, næ, f. g. Ex Græc.

Con inganno, auuerb.] Dolosè, 2 l Cic. 3. Off. 2 Fallaciter, 3. b. Cic. 1 de Diu. 3 Fraudulenter, 2. b. Col. l. 1 cap 8. 4 Captiosè, 3. l. Cic. 4 Acad

Inganno piccolo.] Captiuncula, læ, fœmin. gen. 1. 3. l. 2. 4. b. Cic. Att.

Ingegnaccio, accresc. ingegno cattiuo.] Ingenium malum. Quint. l. 1. c. 3

Ingegnaccio, ouer' ingegnone, Ingegno grande.] Ingenium magnum. Cic. Acad. Magnum ingenium L. Luculli, magnumque optimarum artium studium &c.

Ingegnarsi, operar ingegnosamente.] Studeo, es, dui, 2. b.

Cic.2.Operam dare cum dat. Cic.3.Ingenium acuere, vel intendere. Ex Cic.

Ingegnere, colui che fà diuerse machine, & opere d'ingegno.] Machinator, ris, 1.3.l. 2 & 4.b. in rect. & l.in obl. Sen.l.13.ep.89. Machinatores pegmata per se surgentia excogitant, & tabulata tacitè in sublime crescentia, & alias ex inopinato voluptates, aut dehiscentibus, quæ cohærebant, aut his, quæ distabant sua sponte coeuntibus, aut his, quæ eminebant, paulatim in se residentibus.

Arte di scienza d'ingegno.] Ars, vel scientia machinalis, Ex Plin.

Ingegnero di guerra] Machinator bellicus. 2. A bellicis machinamentis.

Ingegnetto, dimin. ingrgno poco, ò piccolo.]Ingenium paruum. Hor. l.1.ep 3. 2.Ingeniolum, li, o.gen.1.l. 2 & 3 b. Ex Cic ad Quint. Fr. l.3 ep.4. vbi habetur. Erit nescio quid negotioli.

Ingegno, virtù interna dell'animo da inuentare tutto quel, che la ragione ci puol insegnare.] Ingenium, nij, n gen. 2.l. 2.& 3.b Cic.de Clar Vt hominis decus est ingenium, sic ingenij lumen est eloquentia.

Hauer ingegno.] Ingenio valere. Cic.l.13.epist.26. Apollinius valet ingenio: habet vsum.

Bell'ingegno.] Ingeniosus, a, um. Græc.

Grosso ingegno.] Ineptus, a, um. 2. Stupidus, a, um. Græc.

Homo di poco ingegno.] Tenui vir ingenio. Quint.lib. 12. cap 8.

Ingegno capace d'ogni cosa.] Ingenium tot ius naturæ capax, Plin l 2. c.78.

Ingegnone, vedi Ingegnaccio.

Ingegnosamente, auuerb con ingegno] Ingeniosè, 1.4 & 5.l. 2 & 3 b. Cic.4. Acad. Tractantur ista ingeniosè, disputantur etiam eleganter

Più ingegnosamente, comp.] Ingeniosius, 1 & 4 l. 3.& 5.b. Plin.l.15.c.13.

Ingegnoso, addiett. dotato d'ingegno.] Ingeniosus, a, um, 1.& 4 l.2. & 3 b Cic 5. de Fin. Prioris generis est docilitas, memoria; quæ fere omnia appellantur vno ingenij nomine, easque virtutes qui habent, ingeniosi vocantur. 2.Ingenio præditus, a um. Cic.de Orat Homines summi, & summis ingenijs præditi.

Più ingegnoso, compar.] Ingeniosior, & hoc sius, 1 & 4.l. 2 3.& 5 b. Cic. pro Rosc. Com. Quo quisque est solertior, & ingeniosior, hoc docet iracundius, & laboriosius.

Molto ingegnoso.] Summo ingenio præditus, ta, tum. Cic pro Pomp C. Curio, vir summo ingenio, & prudentia præditus

Ingelosire, diuenir geloso.] Zelothypia corripi, Ex Cic. 4 Tusc. & Cels. lib 6. c.18. vbi sic legitur. Quidam subitis, & grauissimis morbis correpti sunt 2 Zelothypia affici. Ex Cic.4. Tusc. & pro Quint. 3 Zelotypum fieri, Ex Quint.

Ingelosito, partic. preso da gelosia.] Zelothypia correptus, ta, tum. Ex Cic.4 Tusc. & Ouid 3 Fast. Cuius est; amore correptus. 2. Zelothypia affectus, ta, tum, Ex Cic 4. Tusc. & Phil.14.

Ingemmare, ornare di gemme.] Gemmis distinguere. Cum accus Cic.6.Ver.

Ingemmato, addiett. ornato di gemme.] Gemmatus, ta, tum. Plin. l 37. c.2. Ius videmur perdidisse corripiendi gemmata potoria 2 Gemmans, tis, o gen. Ex Lucret. & Mart 3. Gemmis distinctus, ta, tum. Cic 6 Ver Exponit pocula ex auro, quæ gemmis erant distincta. 4 Gemmis baccatus, ta, tum. Ex Plin. & Virg.1. Aen.

Ingenerare. generar in qualche cosa, ò luogo.] Ingenero, as, 1.l. 2 & 3 b Cic 1. Off. 2. Ingigno gnis, genui, tum, 1. & 2.l Cic.7 de Fin. Natura cupiditatem ingenuit homini veri inueniendi.

Ingentilire, vedi Nobilitare.

Ingenuamente, auuerb senza fintione.] Sincerè, 1.& 2.l. Cic.ad Att l.3 2 Purè 1.l. Cic.1. de Nat. Deor.

Ingerirsi, intromettersi.] Ingero, is, ssi, stum, 2. b. Ex Colum.

Ingessare coprire di gesso.] Gypso, sas. Colum.l.2. c.18.

Ingessato, coperto di gesso.] Gypsatus, ta, tum.

Molto ben ingessato.] Gypsatissimus, a, um. Cic. l.7. epist. 6.

Inghilterra, regione nel mar Oceano.] Britannia, æ, f.g. Cæs. lib.4. de Bel. Gal. 2.Britannicæ Insulæ. 3. Anglia, æ, fœm.gen.

Inghiottire, ingoiare, & ingolare, ingollare, e trangugiare, propriamente mandar giù il boccone senza masticarlo.] Glutio, tis, 2.l. 3 b. Iuuen. Sat 4. Quales tunc epulas Ipsum glutisse putamus. 2.Deglutio, tis, 1 & 2 l & 3.b. Sipont. in Mart. A glutio fit deglutio, quæ significat deuoro. 3 Voro, as, 1.b. Ter.Eun. act.5 sc.4 Ex iure hesterno panem atrum vorant. 4.Deuoro, as, 1.l 2.b. Cato de Re rust. Si bos ægrotare cœperit, dato ei ouum gallinaceum crudum, integrum facito deuoret.

Ingiardinare, cioè piantar di giardini vn luogo.] Viretis, vel pomarijs, aut conserere, aut obserere. Ex Cic.

Inginocchiarsi, porsi inginocchione.] Genua submittere. Plin.l.8. c.1. Elephanti Regem adorant, genua submittunt, coronas porrigunt. 2.In genua subsistere. Sen. l.12. ep.86. Elephantem minimus æthiops iubet subsidere in genua. 3.Genua curuare. Plin. l.1. c.45. 4 Polites flectere, vel curuare, Plin.5 In genua prouolui. Ex Liu.4 Bel. Mac.6.Genua ponere, vel flectere. 7.In genua procumbere. Quint. Curt. lib.9 Sed ne sic quidem potens corporis rursus in genua procumbit.

Inginocchiato, aggett.] Genibus innixus, vel nixus, a, um, Vell.Paterc.Hist.l.2.2.In genua prouolutus, ta, tum Maff. in Ignat.l.3.c.1.Ignatius in genua prouolutus omnium conditorem suppliciter adorabat.

Inginocchiatoio, scabello per vso d'inginocchiarsi.] Scabellum ad genua submittenda formatum, Ex Turs. Laur. Hist. lib 5. cap 7 2. Scabellum genuale. 3. Scabellum flectendis, vel ponendis genibus natum, Ex Turs & Hor.

Inginocchione, & anco ginocchione, cioè con le ginocchia in terra.] Submissis genibus. Plin. l.11.c 48. 2.De genu. Sen. de Diuina prouid. c.2. 3.Genibus innixus. Vell. Paterc.Hist 2

Stare inginocchione, cioè con le ginocchia In terra.] Genibus niti. Liu 6. Bel Pun 2. Astare in genua. Plaut, in Cas. Continuo in genua astanti pectus mihi pedibus percutit.

Ingiouanire, farsi, ò diuenir giouane.] Iuuenesco, scis, 1. 2. b. 3.l. Hor. 4. carm. od 2. Cuius est: Vitulus largis iuuenescit herbis. 2.Iuuenem fieri, Ex Qu. l 2. c.2. qui sic ait. Pueri apud Præceptores iuuenes etiam facti perseuerant. 3 Iuuentutem assequi, vel adipisci, Ex Cic 2. de Nat. & de Sen. Cuius est: Senectutem adepti. 4 Adolescentem fieri, Ex Plaut. in Pseud. 5. Adolesco, scis, 1. 2.b. 3.l.

Ingiouanito partic.] Adolescens factus, a, um. Ex Plaut. in Pseud. 2. Iuuenis factus, ta, tum. Quint. l. 2. cap. 2. Et adulti fere pueri ad hos præceptores transferuntur, & apud eos iuuenes etiam facti, perseuerant. 3. Adolescentiam, vel iuuentutem adeptus, ta, tum. Ex Cic de Senect.

In giù all'ingiù, aduerb.] Deorsum. Cic de Nat.

Ingiuria onta, oltraggio, e soperchieria, cioè offesa fatta contro il douere.] Iniuria, riæ, 1 & 2 l. 3.b. Auct. ad Her. lib 4 Iniuriæ sunt, quæ, aut pulsatione corpus, aut conuitio aures, aut aliqua turpitudine vitam cuiuspiam violant.

Ingiuriare, oltraggiare, e soperchiare, cioè far ingiuria, oltraggio, ò soperchiaria.] Iniuria afficere cum accus. pers Cic. epist. famil. lib.5 Qua iniuria nemo vnquam in aliquo magistratu improbissimus ciuis effectus est, ea me consulem affecit. 2.Iniuriam facere cum dat. pers. Cic. in Ver. Tibi C. Verres iniuriam fecit. 3. Iniuriam inferre Cic. 1. Off. Iniustitiæ duo genera sunt, vnum eorum qui inferunt, alterum eorum, qui ab ijs, quibus infertur, non propulsant iniuriam. 4. Iniuriam offerre. Terent in Heaut. offerre iniuriam tibi me immerenti, iniquum est. 5 Iniuriam imponere. Cic.6. Ver. Tu priuatim iniurias plurimas, contumeliasque imposuisti.

In-

Ingiuriato, che riceue, ò hà riceuuto ingiuria.] Iniuria affectus,ta,tum. Cic. Iniurijs affecti, ad opem iudicum supplices,inferiotesque confugiunt.
Esser ingiuriato.] Iniuria affici Cic.2. Iniuriam accipere. Cic. Tusc.5 Accipere, quam facere præstat iniuriam. 3. Iniuriam pati. Cic 12.Phil.
Ingiuriosamente.auuerb.con ingiuria, ò torto.] Iniuriosè. 2.Contumeliosè. Cic 3. Per iniuriam. Cic.
Ingiurioso, che fà ingiuria, e torto.] Iniurius,a,um, 3.b. Plaut. 2.Ingiuriosus, sa, sum, 2.4.l. 3.Contumeliosus, sa, sum,2 b,3 5.l.Cic.
Ingiustamente, ouer' a torto.] Iniustè, 1.2.3.l. Cic. pro Mar. Is iniustè neminem lasit 2. Iniuria, 1.2.4.l. 3.b. Cic 1. de Fin. Plus in ipsa iniuria detrimenti est, quam in ijs rebus emolumenti, quæ iniuria pariuntur. 3. Iniquè, 1.b 3.l Cic. pro Planc. Se iniquè à suis tractatum grauiter queretabur. 4. Iniuriosè, 1.2.4. & 5.l. 3.b. Colum. lib. 1. cap. 8. Curet pater familias, ne s.rui, aut in vestiarijs, aut in cæteris iniuriosè tractentur.
Ingiustitia.] Iniustitia, tiæ. Cic. 1. Offic. Qui alijs nocent, vt in alios liberales sint, in eadem sunt iniustitia, vt si in suam rem aliena conuertant. 2 Iniquitas, tis. Ex Plin 3. Prauitas, tis. Ex Cic.4. Iniustè factum: Cic. 1. de Fin. Homini infanti, atque impotenti Iniustè facta conducunt.
Ingiusto indebito, addiett. cioè non giusto.] Iniustus, sta, stum. 2 Iniquus qua,quum,1.b. 2.l. Cic.
Inglese,addiett. d'Inghilterra.] Britannus, na, num. 2.Britannicus,nica,nicum. 3.Anglus,a, um.
Ignominia, vedi Infamia.
Ingolare, vedi Inghiottire.
Ingolfarsi,vedi Internarsi.
Ingordamente, auuerb. con ingordezza, od ingordigia.] Auidè Cic.Att.
Ingordigia auidità estrema di qualche cosa.] Auiditas, tis, f.g. Cic.2.Cupiditas,tis,f.g. Cic.
Ingordigia,inteso di mangiare.] Edacitas,tis, f gen 1.3.b. 2.4 l. Cic.ad Q.Frat.2.Ingluuies,ei, f gen. 1.& 4.l. 2. 3 b. Col l.8.c.5.
Ingordo,bramoso,vedi Bramoso.
Ingordo, auido di mangiare.] Edax,cis,o.gen.1.b. Cic. pro Flac.2.Helluo,nis,m.g.Cic.
Ingrandire,& aggrandire, in att.far grande.] Grandio,dis. Plaut.in Amph.2.Magnum, vel magnam facere. Ex Cic. Fam.ep.l.16.& Sen.l.2. ep.13. Cicuta magnum Socratem fecit. Catoni gladium assertorem libertatis extorque, magnam partem detraxeris gloriæ.
Ingrandite più, far più grande.] Maius facere. Cic. Fam. ep.10.Quo maius beneficium suum faceret, Lentulus dixit se relaturum.
Ingrandire,lodare,ò far grande.] Illustro,as, aui, atum,1. 2.l. 3.com in Cat 2.Magnifico,as,1.l.2.& 3.b.4.com.Plin. l.16.c.12.3 In maius tollere, ex Pallad. 4.Exaggero,as,1. & 2.l. 3 b.Graef.
Ingrassamento, inteso di bestie.] Saginatio,nis,f.gen.4.b.in rect.& 5 l.in obliq Plin.l.8. c.51.
Ingrassare, in att. far grasso, inteso di bestie.] Farcio, cis. Var. lib. 2. cap 5. Italicos boues, quos propter amplitudinem præstare dicunt, ad victimas farciunt, atque ad Deorum supplicia. 2. Obeso, as. Col.3. Sagino. as. 1.b. 2 l. Colum. lib 6. cap.38 4 Opimo, as. Col. lib. 8. c.7. Ne tempus omnes opimandi quintam, & vigesimam lunam superueniat. 5. Opimum facere, vel efficere. Ex Col. lib 8. cap 7. 6.Incrasso, as, 1. 2.l. Diosc. lib. 5. cap. 45. qui sic ait: potionis eius mediocris vsus doloris sensum aufert, fluxiones incrassat.
Ingrassare, inteso della terra, vedi Letamare.
Ingrassare in neutro,diuenir grasso.] Pinguesco,scis. Plin. l.9.c.15. Thynni pinguescunt in tantum vt dehiscant. 2. Crassesco, scis. Plin. l.13.c.18. qui de loto agens sic ait. Nec aliunde magis, quam purgamentis eius sues crassescunt.
Ingrassare se,ò altri.] Saginam exercere. Col.l.8.c.8.Potest etiam in hoc auiario sagina exerceri.

Cosa,che si tiene ad effetto d'ingrassarla, ò che già è ingrassata, come sono vccelli, & altri animali.] Altilis, & hoc le,3.b.Fa Plaut.& Macrob. 2.Fartilis, & hoc le, 3.b.Plin. l.10. c.22.
Ingrassato.] Pinguefactus, ta, tum. 2.b. 1.Opimus, ma, mum,1 b 2.l.3. Adipatus,ta,tum,Ex Cic
Ingrassatoio,luogo doue s'ingrassano gli animali.] Saginarium,tij,n.g.Var.de rust.l.3.c.10
Ingrassatore] Fartor,oris,m.g Colum.l.8.c.47. 2.Fatciens, entis,om.g.Colum.l 8 c.7.
Ingrassatura.] Fartura,ræ,f g.Colum.l.8.c.7
Ingratamente, sconoscentemente, e disconoscentemente, auuerb con ingratitudine, sconoscenza, ò disconoscenza.] Ingratè,1.2.& 3.l.Cic.lib.12.epist.1. Fecimus id quidem, temporibus cedentes, quæ valent in Repub. plurimum; sed immoderatè quidam,& ingratè nostra facilitate abutuntur. 2.Ingrato animo, Ex Cic.4.Verr.Cuius est,infenso,atque inimico animo. 3 Non sine ingrati animi vitio, Ex Sen. de Ben. lib.1. cap 1. & alijs. 4 Cum acharistiæ nota, Ex Cic.ad Att. lib.9. epist.6.& pro Rab.5 Ingratorum ritu,vel more, ex Cic.1. de Nat.& 2. Phil.6. In modum,vel morem ingratorum, ex Corn.Tac. lib.1.& Cic. 1.de Nat.
Ingratamente, ò dispiaceuolmente, auuerb. con dispiacere, ò disgusto.] Ingratè,1.& 3.l.Plin.l.27.cap.5 E Persis venit gemma ingratè viridis. 2.Iniucundè, 1.2.4.l. Ex Cic.ad Att.l.1. ep.15.
Ingratitudine, sconoscenza, e disconoscenza, vitio bruttissimo, e molto comune di molti, che non riconoscono i beneficij riceuuti.] Ingrati animi vitium, Sen.de Ben.lib. 1.cap.1. Inter plurima maximaque vitia, nullum est frequentius, quàm ingrati animi vitium. 2. Ingrati animi crimen. 3. Ingrati animi affectio, ex Sen. de Ben. lib 4. cap. 18. Qui dicit ingrati animi affectionem horreo. 4. Animus ingratus. Sen. de Ben. lib.1. cap 1. Vitium nullum frequentius est, quàm ingrati animi. 5 Acharistia,æ, fem.g.n.1.2.b.3.4 l.Græc.Cic.Att.l.9.epist 6.Sed ità meruisse illum de me puto, vt acharistia crimen subire non audeam.
Ingrato.] Ingratum. Ex Cic.in Topic. Cum tu mihi, meisq; multa sæpè cauisses, veritus sum ne si ego grauarer, aut ingratum id, aut superbum videretur.
Ingratissimo, superl.sommamente ingrato.] Ingratissimus, ma,mum,1 3.l.& 4 b.Sen.de Ben. l.3. cap 1.Multa sunt genera ingratorum, sed omnium ingratissimus est, qui acceptum beneficium est oblitus.
Ingrato, sconoscente, e disconoscente, addiett. quegli, che non riconosce, ne ricompensa i beneficij riceuuti.] Ingratus,ta,tum,1 3.l.Sen.de Ben l 1 cap.1.Ingratus est,qui beneficij accepisse se negat, quod accepit. Ingratus est qui dissimulat, ingratus, qui non reddit, Ingratissimus omnium,qui oblitus est. 2. Ingrati animi vitio affectus, ta,tum.Ex Cic.ad Att. lib.9.epist. 3. Ingrati animi crimine obstrictus,a,um.Ex Cic.ad Att. l.9. ep.2. & 3 Off.4. Ingrato animo præditus,ta, tum, ex Sen de Ben. lib. 1. cap.1.& Cic.1. de Nat.5. Ingrati animi vitio imbutus,ta, tum,Ex Cic.ad Att.lib.9. epist.2.& Quint. lib.1.c.1. Vbi ait,Leonides Alexandri pædagogus, quibusdam eum vitijs imbuit, quæ robustum quoque, & iam maximum regem ab illa institutione puerili sunt prosecuta.6.Acharistiæ vitio affectus,ta,tum. Ex Cic ad Att.lib.9. epist.6.& Philip.14.
Più ingrato.] Ingratior,& hoc tius,1 & 2.l.& 3 b. Cic. Att. l.8. ep 4 Hic planè,fine vlla prædidit: nihil cognoui ingratius: in quo vitio nihil mali non inest 2.Magis ingratus,ta,tum Ex Cic.2 de Ot.& pro P anc.
Esser ingrato, patir d'ingratitudine.] Acharistiæ vitio laborare,Ex Cic ad Att.l.9. ep 6 & 1 de Fin.
Ingrauidare,& impregnare: far pregna, ò grauida, cagionar pregnezza,o grauidanza, ò grauidezza.] Grauido, das, 1 & 2 b. Ex Cic.2 de Nat. Vbi sic habetur: Terra grauidata seminibus omnia parit, & fundit ex se se, ad Cœlium verò sic habetur, per mysteria hic inhonestè grauidabit, probro. 2.Impleo,es, 1 l. 2.b. Ex Col. lib.7. cap 6. qui sic ait. Caper quinquennis parum idoneus habetur fœminis implendis. 3 Grauidam, vel prægnantem

gnantem facere. Plaut. in Amph Grauidam Alcumenam vxorem facit suam. 4 Grauidam, vel Prægnantem reddere.

Ingrauidarsi, & impregnarsi. cioè diuenir, ò farsi pregna, ò grauida] Grauesco, scis, 1. b 3. l. Plin l. 11. c 41. Cameli lac habent donec iterùm grauescant 2 Grauidor aris, 1. & 3. b Ex Cic. 2. de Nat & Cæcil. 3. Impleor, eris 1 l a. b. Plin lib. 10 c 63 Cameli duodecim mensibus ferunt: pariunt vere: iterumque post annum implentur à partu 4. Prægnantem fieri. Plin. l 10 c 65 Mures salis gustatu fieri prægnantes, opinantur 5. Grauidam, vel prægnantem fieri, Ex Plaut. in Amph.

Ingrossare in att. far grosso.] Crassum, vel crassam facere, vel efficere, Ex Plin l 11 c 39 & l 10 2 Ingrasso, as, 1. 2. l. Diosc. l 5 c. 45 Eius potio fluxiones incrassat. 3. Crassitudinem facere Ex Cic 4 Acad.

Ingrossare in neut diuenir grosso.] Crassesco, scis. Plin. lib 10. cap 7. Frumenta cum defloruere crassescunt. 2. Augesco, scit, Cic. in Cat. Succo terræ & calore solis augescens primò est peracerba gustatu, deinde Maturata dulcescit.

Ingrossato] Auctus, aucta, auctum. Ex Cic.

Inguinaglia.] Inguen, inguinis, n. g. Liu 7 ab Vrb.

In guisa, cioè à modo] Instar cum gen. Cic. & Colu.

Inguistara, vedi Cataffa.

Ingustabile, che non si può gustare.] Ingustabilis, & hoc le, 1. 2. 3. l 4. b Plin. l. 2. c 106.

Inhabile, addiett. non habile, non atto.] Inhabilis, & hoc le, 1. 2 & 3. b Col. l. 2 c. 1. 2. Minimè aptus, ta, tum. 3. Minimè idoneus, a, um Ex Cic.

Inhabitabile che non si può habitare] Inhabitabilis, & hoc le, 1. 2. 3. 5. b. 4 l. Cic. 1. de Nat. Deor. 2 Incultus, ta, tum, 1. & 2. Cic. de Clar. Orat.

Inhonestamente, vedi Dishonestamente.

Inhonesto, vedi Dishonesto.

Inhumanamente, auuerb.] Inhumanè, 1 b 2. 3 l. Cic. 3. Off 2. Inhumaniter Cic. ad Q. Fr.

Inhumano, e disumano senza humanità, cioè crudele, e spietato.] Inhumanus, na, num, 1. b. & 3 l. Sen de Tranq. vitæ l. 1. c. 15. Alienis malis torqueri, æterna miseria est, alienis delectari malis, voluptas est inhumana. 2 Humanitatis expers

Inhumidire far humido.] Humecto, tas, aui, atum, 1. 2. l. Plin. & Virg.

Inhumidirsi, diuenir humido.] Humeo, mes, 2. l. Humesco, scis, humui. Virg

Inhumidito] Humens, tis, o g 1 l. 2. Humectatus, ta, tum, 1. 2. 3. l Ex Plin & Virg 3. Humetus, ta, tum. Var. 1 de Re rust c 24. Si locus humectus sit ibi cacumina populorum serunda, & arundinetum.

Inimica, nemica, e nimica quella, che t'odia, e cerca d'offenderti] Inimica, cæ, 1. & 2 b. 3. l Cic. Phil. 10 Antonius à suis legionibus condemnatus, irrupit in Galliam, quam sibi armis, animisque infestam, inimicamque cognouit 2. Hostis, stis. f gen Quint l. 2 cap. 2. Illa verò vitiosissima, quæ iam humanitas vocatur, inuicem qualiacunque laudandi, cum est indecora, & theatralis, & seu ré institutis scholis aliena, tàm studiorum perniciosissima hostis. 3. Aduersaria, riæ, f gen. 1. 2. & 3. l. Cic l. 2. ep 4. Tibi grauis aduersaria constituta, & parata est. 4. Aduersatrix, cis, f g. Plaut. Nunc assentatrix scelesta est, dudum aduersatrix erat

Inimicare, e nemicare, Fior odiare, ò perseguitare da nemico.] Inimicè habere. cum accus. pers. Ex Cic & Plaut. 2. Infestè tractare, Ex Cic. & Liu. 3. Odio in aliquem hostili esse. Ex Cic pro Clu Mater in filium hostili odio, & crudelitate est 4. Inimicè aliquem infestari. Cic 2 de Nat. Qui inimicè insectantur, repellendi sunt. 5. Inimiciter aliquem tractare. Ex Cic. ad Q. Fr. l. 1. epist 3. vbi sic ait, sceleratissimè, insidiosissimèque tractauit.

Inimicare vno à morte.] Ab aliquo capitali odio dissidere. Cic de Am P. Sulpitius capitali odio, à Q Pompeio dissidebat 2. Odio in quempiam principali esse. Ex Plin. lib. 24 cap. 5. 3. Capitaliter aliquem odisse, Ex Plin. & Cic.

Inimicare, Sen. cioè farsi maleuolere, ò dar occasione di farsi nemico.] Inimico, cas, 1. & 2. b. & 3. l. Hor. carm. l. 4. od 15

Non ira, quæ procudit enses
Et miseras inimicat Vrbes 2 Inimicum facere, vel efficere. Ter. Eun act 4 sc 7. Miseret tui me, qui hunc tantum hominem facias inimicum tibi 3. Inimicitias contrahere. Quint. l. 7 cap 2 Multos offenderas, inimicitias domui contraxeras. 4 Inimicitias suscipere. Cic ad Att. l 11. Multorum odia atque inimicitias Reipub. causa suscepimus.

Inimicarsi, diuenir inimico.] Inimicor, aris, 1. & 2. b. 3. l depon. Cic. de Pet. cons Sin Autem id neges; statim abalienant se, & inimicantur. 2. Inimicum fieri. Cic. Phil. 11 Ventidio fui semper amicus, antequam ille Reipub. bonisque omnibus tàm apertè est factus inimicus.

Inimicheuolmente, auuerb da nemico.] Inimicè, 1. & 2. b. 3 & 4 l. Cic. 1. de Nat Qui admonent amicè docendi sunt: qui inimicè insectantur, repellendi. 2 Inimiciter, 1. 2 & 3 b. & 4 l. Gell l 3. c. 8. inimiciter tecum bellare studemus. 3. Hostiliter, 1. & 2 l 3 & 4 b. Cic. 5. Phil. ergo Annibal hostis, ciuis Antonius: quid ille fecit hostiliter, quod hic, aut non fecerit, aut non faciat, aut non moliatur, & cogitet. 4 Hostilem in modum. Cic. pro Rab Homo hostilem in modum seditiosus 5. Infestè. Liu. 7. Bell. Pun.

Inimicheuole, nemicheuole, e nimicheuole, addiett.] Inimicus, ca, cum. 1 & 2 b & 3 l Plaut. Capt. Viden hunc, quam inimico vultu tuetur? 2 Hosticus, a, um, 1. l. 2. b. Col in præf. l. 1 Quanquam inter ferrum, & ignes hosticis incursionibus vastatæ fruges, largius tamen condidere, quam nos, quibus diuturna permittente pace, prolatare licuit rem rusticam. 3 Hostilis, & hoc hostile, 1 & 2 l Cic. 2 de Inu. Hostilis in terra turpiter iacuit insepultus.

Più inimicheuole, comparat.] Inimicior, & hoc inimicius, 1. & 3 b & 3. l. Cic. de Am. 2. Magis hosticus, vel hostilis, Ex Plaut. Pers.

Inimicheuolmente, auuerb. superl] Inimicissimè, 1. & 2. b. 3. & 4 l Cic. pro Quint. Sin autem inimicissimè, atque infestissimè contendere perseueret, se paratum esse omni recta atque honesta ratione defendere.

Inimicheuolissimo, superl. sommamente inimicheuole.] Inimicissimus, ma, mum 1. 2 & 3. b 3. & 4. l. Cic. ep Fam. lib 1. Cæsarem inimicissimum mihi futurum, gaudere se aiebat 2. Summè inimicus, hosticus, vel hostilis, Ex Cic. 4. de Fin.

Inimicitia, e nemicitia, Fior anco nemistà, nimistà, e disamicitia] Nimicitia, tiæ, f g. 1. 2 & 4. b & 3. l. Cic. 3. Tusc. 4. Inimicitia est ira vlciscendi tempus obseruans. Q. Ennius. En ego ingenio natus sum: amicitiam atque inimicitiam in fronte promptam gero. 2. Inimicitiæ, arum, f gen & num plur. quæ voc frequentior est apud scriptores M. Cœl. apud Cic l 8. ep 13. Id post quam ille rescijt, excanduit, & me causam inimicitiarum quærere clamitauit. 3 Simultas, tis, f. g & 1. b Nicol. Perott. A simulo sic simultas hoc est odium quod qui simultates exercent, inter se simulata loquuntur, quamuis alijs simultatem dictam velint à contrario, quia minimè sunt simul. 4. Simultates, tum, fœm. gen. & num. plur. Cic. pro Cluent. & pro Planc.

Inimicitia coperta.] Inimicitiæ occultæ. Cic. 7. Ver. Tacitæ magis & occultæ inimicitiæ timendæ sunt, quàm indictæ, & apertæ. 2 Simultates obscuræ. Cic de Leg. Man. Vt multas etiam simultates, partim obscuras partim apertas intelligam mihi non necessarias, vobis non inutiles accepisse.

Inimicitia mortale, quella che vuol la morte del nemico.] Inimicitiæ capitales. Ex Cic

Inimicitia scoperta.] Inimicitiæ apertæ. Cic. 7. Ver. 2. Simultates apertæ. Cic. de Lege Man.

Inimicitia, che finisce.] Inimicitiæ mortales. Cic. pro Rab. P Sint inimicitiæ mortales, amicitiæ verò sempiternæ.

Esser, ò star in inimicitia.] Inimicitias exercere, cum ablat. pers. & præp. cum. Cic. 1. Ver. 2. inimicitias gerere Cic.

Cic. pro Font. Gentes istæ, infiscas inimicitias populo. Rom. & habent, & gerunt. 3.Simultatem exercere. Cic. pro Flac. 4 Simultates habere, cum ablat. perf. Cic. pro Cluent. 5.Simultatem gerere. Anton. apud Cic.

Lasciare l'inimicitia, cioè leuarsela dal cuore.] Inimicitias, vel simultates deponere. Cic. pro Planc. Simultates quas mecum habebat deposuit.

Inimico, addiett. cioè auuerso, ò contrario.] Aduersus, sa, sum. Cic pro Mil Vnum genus est aduersum, infestumque nobis. 2.Contrarius, ria, rium, 1.& 2 l Cic.2. de Diu. Nihil est tam contrarium rationi, & constantiæ, quam fortuna. 3.Inimicus, ca, cum. 1.& 2 b. & 3.l Plin. lib.11. cap. 53. Vomitiones inimicæ oculis maximè, ac dentibus.

Inimico, nemico, e nimico sust colui che nimicheuolmente odia.] Inimicus, ci, m.g Cic. de prouerb. Nemo plenior inimicorum fuit C Mario. 2.Aduersarius, rij, m g. 2.2 & 3 l. Cic. de Ausp. Vt tanquam fortis in pugna vir, acceptis à forti aduersario vulneribus aduersis, & honestis, cadere videatur. 3 Hostis, masc gen. Cic. pro Dom Iste non hominibus, sed virtutibus honestis semper fuit. 4.Iniquus, qui, 1 b. & 2 l. Cic. pro Planc. Tu nores, & tuos, & tuorum necessarios: vel iniquos meos, vel etiam defensorum meorum. 5. Aduersator, ris, m.g. Ex Terent.

Inimico capitale che heama, e cerca la morte dell'altro.] Aduersarius capitalis. Cic.4. de Fin.2. Hostis capitalis. Cic. in Catil.

Farsi, ò acquistar de gl'inimici.] Inimicos capere. Ter. in Andr. Non te deseram etiamsi capiundos mihi sciam esse inimicos omnes homines 2.Inimicitias capere. Ter. in Phorm. graues ob hanc inimicitias caperem in nostram familiam.

Io son tuo inimico, hò inimicitia teco.] Mihi tecum inimicitiæ sunt. Ex Cic. pro Sex. Rosc.2. Mihi tecum inimicitiæ intercedunt. Ex Cic. pro Cel. 3. Simultates mihi tecum intercedunt.

Io son molto tuo inimico.] Inimicus tibi grauiter sum. Ex Cic. lib. 1. epist. 92. Grauis mihi tecum simultas est.

Inimitabile, cosa che non si puol imitare.] Inimitabilis, le. Quint.l.1.Instit c.10.Muta animalia mellis illum inimitabilem humanæ rationi saporem vario florum, & succorum genere perficiunt.

Iniquità, l'astratto d'iniquo.] Iniquitas, tis, 1.3.b. 2.l. Plin. l.11 c.19.

Iniquamente con iniquità.] Iniquè, 1.b. 2.l. Cic. ad Brut. 2. prauè, 1 & 2.l Cic.2. de Fin.

Iniquo, addiett che hà iniquità.] Iniquus, 2, um. Cic.

In luogo, & in vece præpos.] Pro Cic. de Orat. 2. 1 2. b. Cic. ad Att. Vice. 3. Loco. 1. b. 2. l. Cic. pro Delot.

Inmalinconicare, inmalinconichire, & inmalinconire, attristarsi, e contristarsi: diuenir malinconico, e mesto, vedi Immalinconichire.

In modo in maniera che.] Ita vt. 2. Adeo, vt.

Innamoramento, l'innamorare.] Amoris conciliatio. Ex Cic. pro Cluent. 2.Amoris conciliatus. Ex Lucret.l b.2. 3. Amoris concitatio Ex Cic. & Cels 4 Amoris affectio. Ex Cic 5.Amoris iniectus. Ex Liu. & Plin.

Innamoramento l'innamorarsi] Amatio, nis, fœm gen. Plaut. in Merc. & Pœn. 2. Amoris conceptus. Ex Cic. 1. de Diu. & Ouid.2 Met. 3. Amoris conceptio. Ex Cic. 2. de Diu.

Innamorare, accendere d'amore, cagionar amore.] Amorem excitare Cic 1. Off Si honesti forma & tanquam facies oculis cerneretur mirabiles amores excitaret sapientiæ 2. Amorem facere, cum dat. perf. Ex Liu. & Ouid. 3. Amorem inijcere cum dat. perf Ex Liu. & Plin.

Innamorata colei che ama, ouero ch'è amata, Rom. amanza, Fior. manza Sen.] Amasia æ, 1.3 b. 2 l. Varro, qui, vt est apud Non Marc. sic ait, suam delectet ipse amasiam, Amal. Onom. vbi sic habetur: Amasia est illa quæ amat, vel amatur, 1.b. 2.l. Ter. in Andr. act. 1. sc 3. Siue ista vxor, siue amica est, grauida è Pamphilo est. 3. Amatrix, cis, 1.b. Plaut. Asin. Satis dicacula es amatrix 4. Amans, tis. 1.b.

Innamoratamente, auuerb. da innamorato, all'innamorata] Amatoriè, 1.& 4 b. 2.& 5.l. Cic a Phil. vbi habetur. Amatoriè scripta erat epistola. 2. Ritu, vel more amatorio. Ex Cic 3. Verr & 4 Tusc. 3. In modum, vel morem amatorium, Ex Liu 2. Bell. Maccd 4. Amantium ritu, vel modo, Ex Cic a Phil

Innamorato, colui che ama, ouero ch'è amato.] Amasius, sij, 1.& 3.b.2.l. Gel l.19 cap.9 Antiquiores poetæ, amasij ac venerei fuerunt. Amalt Onom Vbi sic habetur: Amasius est ille qui amat, vel amatur.

Da innamorato, addiett.] Amatorius, 2, um, 1.b.2.3.l. Cic.4. Tusc. Anacreontis tota poesis est amatoria.

Da innamorato, auuerb.] Amatoriè. Cic.2. Philip. Amatoriè scripta epistola.

Essere innamorato.] Amo, amas, 1.b. Ter. in Adelph. Cur perdis adolescentem nobis, cur amat?

Essere innamorato grandemente.] Deamo, mas, 2 b. Plaut. in Epid. Iam tuus gnatus annos multos deamat. 2. Peramo, mas, 1.b. Cic. Att.l.4.

Essere innamorato, fuor di modo.] Insanè amare. Ex Plaut. & Var.

Innascere, nascer dentro] Innascor, cris. Cic. Off.

Innato.] Innatus, 2, um.

Innaspare, auuolgere il filo su'l naspo.] In alabrum inuoluere.

Innauigabile, che non si può nauigare.] Innauigabilis, & hoc le, 1 2 4.l. 3.5.b. vel minimè nauicabilis, & hoc le.

Innestare, vedi Insitare.

Innocente, addiett. che non nuoce.] Innocens, entis, om. gen.1.& 3 l.2 b. Cic.5 Tusc. Volumus eum qui beatus est tutum esse inexpugnabilem, septum atque munitum, non vt paruo metu præditus sit, sed vt nullo. Vt enim innocens is dicitur, non qui leuiter nocet, sed qui nihil nocet sic, &c. 2.Innocuus, a, um, 1.l.2.& 3.b. Sipont. in Mart. Innocuus aliquando actiuè pro innocente accipitur. Virg 7. Aen. Littusque rogamus innocuum, aliquando passiuè pro eo, cui non nocetur. Virg.10. Aen Sedere carinæ omnes innocuæ. 3.Innoxius, 2, um, 1 & 2.l. 3. b. Plin.l.8 c.16 Leones satiati innoxij sunt.

Più innocente compar.] Innocentior, & hoc tius, 1.& 3.l.2. & 4.b. Plin l.23. cap.1. Vuæ innocentiores, quæ decerptæ, diu pendent: qua ventilatione etiam vtiles fiunt stomacho, ægrisque. 2.Innoxior, & hoc xius. M. Cato, apud quem legimus, vitam innoxiorem.

Innocentemente, auuerb con innocenza.] Innocenter, 3.l. 2 4 b. Cic. Vita innocenter acta. 2. Innocuè, 1 4.l. 2 3 b Sipont. in Mart. Dicimus etiam innocuum, & innocuè.

Più innocentemente, compar.] Innocentius. Plin.l.10. c.32. Omnia quæ ceduntur, carpuntur, conduntur, innocentius decrescente luna, quam crescente fiunt.

Innocentissimamente, auuerb superl con somma innocenza.] Innocentissimè, 1.3.4 l. 2.5 b Cic. in Sall Quosdam res suæ gestæ, & vita innocentissimè acta commendauit.

Innocentissimo, superl. sommamente innocente.] Innocentissimus, ma, mum, 3.4 l. 2 & 5.b. Ex Cic in Sall.

Innocenza, astratto d'innocante.] Innocentia, tiæ, f.g. 1.3.l. 2 4.b. Cic.3 Tusc. Innocentia est affectio talis animi, quæ noceat nemini.

Innominato, addiett. che non hà nome.] Nomine vacans, tis. Cic.1. Tusc. Aristoteles quintum genus adhibet vacans nomine. 2.Nomine carens, tis, o.g.

Innumerabile, & innumereuole. addiett. che non può numerarsi] Innumerabilis, & hoc bile, 1. & 4. l. 2.& 3. b. Cic. de Nat. Anaximandri opinio est, nauticos esse deos, longis interuallis orientes, occidentesque, eosque innumerabiles esse mundos. 2.Innumerosus, a, um, 1.l. 2. & 3 b Cic. de Orat. Eludo Isocratis tanquam ex equo Troiano innumeri principes exierunt. 3. Innumerabilis, & hoc le. 1.& 4.l.2.& 3 b 3 Numero carens, tis Hor.

Innumerabilità, l'astratto d'innumerabile.] Innumerabilitas, tis,

tis, f.g. 1.& 4 l. 2.3 & 5.b.Cic.1.de Nat.Epicurus pleraque dicit eadem, quæ Democritus, atomos, inane, imagines, infinitatem locorum, innumerabilitatem mundorum eorum ortus, & interitus.

Innumerabilmente, senza numero.] Infinitè. 2.Innumerabiliter. 3.Sine numero.

Inobediente, vedi Disobediente.

Inodorare, vedi Dar odore alla lit.O.

Inoliare, vnger con olio.] Olio imbuere cum accus. Col. lib.6 cap. 13. vbi legitur: Oleo imbui. 2.Oleo perfundere cum accus. Virg.5. Aen. Cuius est: Iuuentus oleo perfusa. 3 Oleo vngere. Hor.serm.l.2.Sat.5. Cuius est: Cadauer oleo vnctum.

Inondare, vedi Allagare.

Inondatione, vedi Allagamento.

In ogni luogo.] Vbique. 2.Vbicumque terrarum. Cic. 3. Vbicunque gentium. 4.Omnibus locis. 5.Nusquam non.

Inopia, pouertà.] Inopia, piæ, f.g.1 2.l. 3 4.b. 2.Indigentia, tiæ, f.g.2.4 b.

Inornatamente senza ornamento.] Incultè, 1 2.& 3.l. Cic. de Clar. Orat.2.Horridè. Cic.in Orat.

Inornato, cioè non ornato.] Incultus, ta, tum, 2. & 2.l. Cic. de Clar.Orat.2. Inexcultus, a, um, 1.b. 2.3.l. Gell. lib.13. cap 21.

In qual modo, come.] Quomodo.

In qual modo si voglia.] Quomodocumque.

Inquanto à questo.] Quod ad hoc, & non dicitur. Quo ad hoc Ter.

In questo mezo.] Interim. 2 Interea. 3.Interea loci.

Inquietare, trauagliare.] Inquieto, tas, aui, atum, 1. 2.b. 3.l. Sen lib.1. Epist.2. 2.Perturbo, bas, aui, atum, 1. & 2 Cic.5. Ver.3.Sollicito, tas, aui, atum, 2.& 3.b. Ter. in And.

Inquieto, non quieto senza riposo.] Inquies, etis, om g. Salust.l.1.Hist.Humanum ingenium inquies, atque indomitum semper.2 Inquietus, ta, tum. Sen.l.1. Epist.3. 3.Turbulentus, ta, tum, 2.b.Cic.

Inquietudine, l'astratto d'inquieto.] Inquies, etis.fœm gen. Plin. lib.14. cap. 22. Ex vinolentia furiales somni existunt, inquies nocturna. 2.Inquietudo, dinis, fœm g. 4.l.in rect.& 5.b. in obliqu.

Inquirere cercare diligentemente.] Inquiro, ris siui, situm, 2.l. Cic.6. Ver.2 Indago, indagas, aui, atum, 2.l. Cic.de Fin 2.

Inquisitione.] Inquisitio, nis, f g.2.3.l.Cic 4.Ver.2.Indago, ginis, f gen.2.l. in rect.& 3.b.obl. Tac l 13. de Sen. 3.Disquisitio, nis, f.g. 2.3 l.Cic.de Arusp Resp.

Inquisitore.] Inquisitior, ris, m.g. 1.2 3.l. Plin.Epist.9.Conquisitior, ris, 1 2.3 l Cic.ad Att.Indagator, tis, 1.2.3.l.Col. l.9 c.8.3.Quæsitor, 1.2 l Cic.pro Cluent.

Inrigidire, diuentar rigido.] Rigesco, scis, 1.b.2.l. Virg 2. Geor.

Inrimediatamente Sen. irrimediabilmente, cioè senza rimedio.] Citra remedium. Ex Colum. l.2.c.2. & Plin. l.10 c.5. 2 Sine remedio. Cic.pro Sylla, & Plin l.2.c.104. In Beroso Taurorum colle tres fontes, sine remedio, sine dolore mortiferi. 3 Nullo remedio. Ex Plin.l.14. cap.1. & l.27.c 13.

Inrugiadare, asperger di rugiada.] Irroro, ras, 2 l cum accus.rei, Ex Colum. l.12 cap.22. Noctibus labrum operire conueniret, ne irroretur.

Inrugiadirsi aspergersi di rugiada.] Roresco, scis. Plin.lib. 18. cap. 33. Aquilonem prænuntiat terra siccescens, sed rorescens, repentè austrum immiscet. 2. Irroror, aris. Col.

Insaccare, porre, ò mettere in sacco.] In saccum conijcere. Ex Cic.3. Verr. & Varr. lib. 3. cap. 5. qui sic ait: quendam deprehensum tesserulas conijcientem in loculum. 2.In saccum demittere. Ex Col. lib. 9. cap.15. & Hor.l.2 ep 1. 3.In saccum condere. Ex Plaut. in Truc.4. In sacco condere, Ex Cic.2. de Leg 5. In saccum indere. Ex Plaut. in Cas.6. Sacco condere. Ex Cic. 2. de Diu.& Plin.l.7 c.54.

Insalare, vedi Salare.

Insalata, cibo d'herbe, condita con sale, olio, & aceto, che si dà nel principio della cena.] Acetarium, rij, n g.1.& 4.b. 2.& 3 l. Plin.l.20. cap.10 Portulaca stomachum, in acetarijs sumpta corroborat 2.Oxybaphum, phi, n.g 1.l.2 & 3. b.Græc Guil.Morel.

Insalata di mescolanza.] Acetarium miscellum, vel missellaneum 2.Confusaneum Oxybaphum.

Insalatina, insalatuccia, dimin.] Acetariolum, li, n.g.1 & 4. b.& 2 & 3.l Ex Plin.

Insalato, vedi Salato.

Insalatura, vedi Salatura.

Insaluaticare, & insaluatichire diuenir saluatico.] Syluesco, scis, 1. & 2.l. Cic.de Sen. Vitem multiplici serpentem lapsu, & erratico, ferro amputans, coercerent ars agricolarum, ne syluescat sarmentis, & in omnes partes nimia fundatur. 2. In feritatem degenerare apud Plin.

Insanabile, che non si può sanare.] Insanabilis, & hoc le, 2.2 & 3 l.& 4 b Sen l.19 ep.109 Animaduersum est Vergilium semper vna ponere morbos. & senectutem, non mehercule immeritò. Senectus enim insanabilis morbus est.

Insanguinare, imbrattar di sangue] Cruento, as, 1.b. 2.l. Cic.2. Phil.Hæc te lacerat, hæc cruentat oratio. 2. Sanguine imbuere cum accus.Ex Cic.Pro Mil qui sic ait: Appia via crebrò vsurpatur, postea quam latronis, & parricidæ sanguine in buta est. 3 Sanguine inficere cum accus.Hor.3. carm. od 6. Non is iuuentus orta parentibus, Infecit æquor sanguine punico. 4. Sanguine perfundere cum accus Ex Quint. l 6. cap.1. qui sic ait, vestes sanguine perfusas videmus. 5.Sanguine tingere. Ex Cic. 3.de Nat. qui ait. Deianira tunicam sanguine Centauri tinctam dedit.

Insanguinato, addiett. imbrattato di sangue.] Cruentus, a, um, 1 b. 2.l.Quint l 6. cap.1.Populum Romanum egit in furorem prætexta. C.Cæsaris prolata in foro cruenta. 2. Cruentatus, a, um, 2.b.2.3.l.Plin.l.28. cap 7.Mulieris saliuam ieiunæ potentem dijudicant oculis cruentatis. 3. Sanguine imbutus, a, um. Cic. pro Font.vbi sic habetur: Manus sanguine imbutæ. 4 Sanguine infectus, a, um. Stat. 9 Theb.qui ait. Tela sanguine infecta. 5. Sanguine madens, tis, o g Quint.l 6. c.1.C.Cæsaris vestis sanguine madens, ita representauit imaginem sceleris, vt non occisus esse Cæsar, sed tum maximè occidi videretur. 6. Sanguine perfusus, a, um. Quint l.6.c 1. Vestes sanguine perfusas, videmus. 7.Sanguine tinctus, a, um. Cic.3.de Nat.

Alquanto insanguinato.] Subcruentus, ta, tum. Cels.

Insano, pazzo, insensato, vedi Matto.

Insatiabile, che non può satiarsi.] Insatiabilis, & hoc le. Cic 1. Tusc.2. Insaturabilis, & hoc le. Cic.pro Sest.3. Inexaturabilis & hoc le, 1.3. 4.b. 2. 5.l Virg 5. Aen.4. Inexplebilis, le. Cic. 4. Tusc est libido inexplebilis indigentia.

Insatiabilità.] Insatiabilitas, tis, f g Ex Cic 1. Tusc.2.Insatiabilis cupiditas. Græc.

Insatiabilmente, auuerb senza satietà.] Insaturabiliter, 1.& 4.l 2.3 & 5 b.Cic de Nat.Saturnus autem est appellatus, quod saturetur annis: ex se enim natos comesse fingitur solitus, quia consumit ætas temporum spatia, annisque præteritis insaturabiliter expletur 2.Insatiabiliter, 1.& 4.l.2.3.& 5 b Plin ep.183 3 Citra satietatem.

Inscrittione, e soprascrittione, soprascritta, e soprascritto, il titolo, che si pone non solo a' libri, ò altre scritture, ma anco à statue, e fabriche.] Inscriptio, nis, f g.1.& 2 l.& 3. b.Cic.2.Titulus, li, m.g.1.2 b.3.Index, cis, m.g. 4 Epigraphe, phes, f.g.Cic.

Inscusabile, vedi nescusabile.

Insegna, vedi Gonfalone.

Insegna di bottegaro.] Insigne, is, neut. gen. 1.2.l. Tursell. & Cic. 3. Ver. qui ait. Indicium atque insigne fortunæ.

Insegnare, & instruire, addottrinare, & ammaestrare, cioè dar altrui notitia di qualche cosa.] Doceo, es, 1. l. 2 b. Cic. pro Quint. Rosc. com. Quo quisque est solertior, & ingeniosior hoc docet iracundius, & laboriosius; quod enim ipse celeriter arripuit, id cum tardè per-

dè percipi videt discrutiatur. 2.Præcipio, pis, 3 b. Suet. de Illustr. Gramm. 10. Atteius Philologus Hermam docuit præcipit autem multis, & claris iuuenibus, &c.

Insegnar alquanto.] Subdoceo, es, 1 l. 2.& 3.b. Cic. ad Att. lib. 8 epist 4 Cicerones nostros meo potius labore subdoceri mallem, quam me alium ijs magistrum quærere.

Insegnar insieme.] Condocefacio, cis, 2.& 4.b.3.com.Cic. 5. Tusc. Nemo est, qui animum condocefaciat, vt eo quæ bona malaue videantur, possit continere. 2.Condoceo, ces, 2.b. Hist.l 5.

Insegnar bene.] Perdoceo, es, 1 l. 2 & 3.b. Cic pro Sest Rem quæris præclaram iuuentuti ad discendum, nec mihi difficilem ad perdocendum.

Insegnar' à sonar di liuto, ò violino, e simili.] Docere fidibus Cic 9. Fam. Epist 22. Socratem fidibus docuit nobilissimus fidicem Connus.

Disinsegnare.] Dedoceo, ces Cic.l.1.de Fin.Coercendi magis quidam sunt quam dedocendi.

Insellare, vedi Sellare.

Insensato, vedi Cioè stolto, ò stupido.

Insensibile, che non hà senso.] Sensu carens, tis. Plin. lib 20 Proem Odia dicentur, amicitiæque rerum surdarum, ac sensu carentium. 2.Sine sensu. 3. insensibilis, & hoc bile.

Insensibile affatto.] Sensus omnis expers. Q.Curt. l.6. Sensus omnis expertia tamen sua lege mitescunt. 2. Sensu omni carens

Insensibilmente senza senso.] Sine sensu Cic.de Sen Ita sensim sine sensu ætas senescit 2 Citra sensum.

Inseparabile, addiett che non si può separare.] Inseparabilis, & hoc le, 1 2 4 l. 3 5 b. 2. Indiscretus, a, um.

Insepolto, addiett. non sepolto] Insepultus, ta, tum, 2.b. Cic 4 Cat.2. Inhumatus, ta, tum, t 2.b. Grætf

Inserare, Fior. coprir di seta.] Serico induere, vel obducere, cum accus. Ex Iac. Grætf. Nom. & Cæs. 2. Bel. Gall.

Insetto, Sen nome generico di tutti gli animali, tanto d'aria, quanto di terra non organizzati, come son serpi, pecchie, mosche, formiche, e simili.] Insectum, ti, s.& 2.l Plin.l 11 c 1.Animalium quædam insecta sunt appellata ab incisuris, quæ nunc ceruicum loco, nunc pectorum, atque alui præcincta separant membra tenui modo fistula cohærentia.

Inseuare, coprir di seuo.] Sebo, bas. 2.Seuo, as, cum accus. Col

Insidia, vedi Aguato.

Insidiatore, vedi Agustatore.

Insieme, insiememente, & vna, auuerb. di compagnia.] Pariter, 1 2 & 3 b Plin l.11 c.37 In accensu frontis supercilia homini, & pariter, & alternè mobilia, & in ijs pars animi, negamus, annuimus. 2.Simul, 2.b. 3.Cic. Vna, 1.& 2.l.Cic. ad Att.

Insignorirsi, vedi Impadronirsi.

Insino vedi Fino.

Insipidezza, vedi Scipitezza.

Insipido, vedi Scipito.

Insitamento, & insitagione, Fior. innestamente, & innestagione. Sen annestamento, & annestagione, infetamento, & infetagione, cioè l'insitare, ò l'innestare: l'annestare, ò l'infetare.] Insitio, nis, f g 1 l.2 & 3.b Cic. de Sen. Nec consitiones modo delectant, sed etiam insitiones, quibus nihil inuenit agricoltura solertius. 2. Insitus, tus, m.g. t.l. 2.b Plin. l.14 c 3. Vitium genera inter se insitu miata.

Insitamento à occhi.] Inoculatio, nis, t 2 3.b.4.l. Plin. l.17. c.14. In ficis autem, & malis hæc fuit inoculatio antiqua. 2.Emplastratio, nis, 1 2.3 l 4 b Col. lib.11, cap.2. 2.Insitus gemmarius, vel ocularius. 4 Insitio gemmaria, vel oculatia.

Insitamento di puche, ò zeppe.] Insitus surcularius, vel surcularis. Ex Plin. 2 Insitio surcularia, vel surcularis. 3. Insitio calamaria. Ex Plin.l.18.

Insitare, Fior. innestare, Sen annestare, & infertare, cioè inserire marza, ò buccia d'vna pianta nell'altra per domesticarla, ò per mutar specie] Insero, inseris, inseui, insituo, 1 l.2.b Colum lib. de Arb. cap.26. Omnis surculus omni arbori inseri potest, si non est ei, cui inseritur dissimilis cortice 2 Insitionem facere. Colum. lib.4. cap.2. Mali generis vinea, quæ fructu carent emendantur insitione facta.

Insitare à gemma, ò ad occhio.] Inoculo, las, t.2.3 b. Colum.l.11 cap 2. His diebus arbores ficorum inoculantur, quod genus insitionis emplastratio vocatur. 2. Emplastro, as. Col. Possunt si iam librum remittunt inseri oleæ, vel emplastrari cæteræque pomiferæ arbores eodem emplastrationis genere.

Insitar à forcoli, ò marze.] Surculis, vel calamis inserere. Ex Cic.2 de Or. & Colum. de Arb. c.26.

Insitar vn arbore à pero, ò melo.] Arborem ex pyro, vel malo inserere. Ex Pallad. l.4.

Insitato, innestato, addiett. inteso d'alberi.] Insitus, ta, tum. Ex Cic. & Plin.

Insitato, innestato, addiett. inteso di frutti.] Insititius, a, um. Ex Plin. epist 68. 2 Insitiuus, a, um. Horat. od.2. Epod. Vt gaudet insitiua decerpens pyra. 3 Adoptiuus, a, um, t.b.2. & 3 l.Mart.l 13.ep 45.

Vilia maternis fueramus præcoqua ramis.
Nunc in adoptiuis persica caro sumus.

Insitatore, Fior innestatore, Sen annestatore, colui, che insita, ò innesta, ò insera.] Insitor, ris, 1.l. 2 b.Plin. l.18. c.33. Austrum, quem à Græcis Notum diximus vocari caueat insitor calamis.

Insitator ad occhi.] Inoculator, oris, m g Plin. l.18. cap. 33. caueat insitor calamis, gemmisque inoculator. 2 Insitor ocularius, Ex Plin l 18 c.33.

Insitator di puche, ò zeppa.] Insitor surcularius, vel surcularis. Ex Plin. 2. Insitor calamarius. Ex Plin l.18. c.33. & Var 1. c 2.

Pertinente à insiti, ò innesti.] Insitiuus, ua, uum, 1.3.l.2.b. Plin lib 18. cap 19. Securicula debet insitiua pendere, qua intercidantur radices. 2.Insititius, a, um, t.l. 2.3.4. b Ex Plin. epist. 68. qui sic ait: sermone insititio, & inducto

Insito, Sen. annesto, Fior nesto, & innesto, pianta, ò ramo insitato od'innestato] Insitum, ti, 1.l.2.b. Var.lib.1. cap. 41. Aqua recenti insito inimica, tecellum enim cito facit putre.

Insito Fatto ad occhio] Insitum ocularium, vel oculare. Ex Col l.4 c 9 & Corn Cels.l 6 c 1

Insolente, arrogante.] Insolens, tis, 1 b. om.g. Cic.2. Elatus, ta, tum, t 2.l Cic.

Diuenir, ò farsi insolente.] Insolesco, scis, 3.b. Sallust. con. Catil.

Insolentemente, auuerb. con insolenza.] Insolentia, insulenter, 2 b t.& 3.l.Cic.4. Vul.

Insolenza, arroganza.] Insolentia, f.g. Cic.1.

Insolitamente, auuerb.] Insolenter. Cic.2 de Inuen.

Insolito, inusitato.] Insolens, tis om.g Gel l.1. cap.10. Tanquam scopulum fugias inauditum, & insolens verbum. 2.Insolitus, ta, tum, 3 b Cic. 3 Ver. 3.Insuetus, ta, tum, 2.l. Cic. ad Att.4. Inusitatus, ta, tum, 4.l.1.3.b.2.& 4 l.Cic.2 de Orat.

Insolubile, addiett.] Inexplicabilis, & hoc le, 1.3.5.b.2.4.l. Plin l.5.c 5.

In somma in fine, in conclusione.] Ad summum. Cicero.

Insopportabile, addiett. che non si può sopportare.] Impatibilis, le. Cic. de Fin. Dolorem vos cum improbia pœnam proponitis, impatibilem facitis. 2. Intolerabilis, & hoc, le. Cic.3, Phil. Cum autem omnis seruitus sit misera, tum verò intolerabile est seruire impuro, impudico, effœminato. 3. Toleratu difficilis. 4. Non ferendus, da, dum. Ex Cic.

Insopportabilmente, auuerb.] Intoleranter.

Inspessare, inspessire, e condensare.] Spisso, as, aui, atum, 3 Denso, as, ut, tum Virg. Aen.

Inspirare.] Inspiro, aui, atum. 2.l. 2. Afflo, as.

Inspiratione, e spiratione.] Afflatus, tus. Cic 2. de Orat. Nemo magnus sine afflatu diuino vnquam fuit.

Inspiratione interna dello Spirito Santo.] Internus aut egle-

cælestis afflatus. Maff. lib. r. Histor.

Inspirato da Dio.] Diuino spiritu tactus, cta, ctum. Liu. 5. ab Vrb. Nec secus quam diuino spiritu tactus, cum se in mediam concionem intulisset, abstineret suetus ante talibus consiliis. 2 Diuino spiritu instinctus, ta, tum. Liu. 5. ab Vrb. Quæ tum cecinerit Diuino spiritu instinctus, ea se, nec vt indicta sint, reuocare posse. 3. Diuino spiritu afflatus, ta, tum, Ex Cic. pro Arch. Vbi ait, poetam, diuino quodam spiritu afflari. 4. Diuino numine afflatus, ta, tum. Virg 6. Aen.

Instabile, incostante senza stabilità, ò fermezza.] Instabilis, & hoc le, t. l. 2. & 3 b. Virg. l. 4 Georg. 2. Inconstans, ntis, om gen. Cic. 10 Epist. Fam. 3 Volubilis, & hoc le, 4. Mutabilis, & hoc le, s. 2. l. 3. b. 5 Leuis, & hoc ue, 1 b. Cic.

Instabilità, incostanza.] Inconstantia, tiæ, fœm. gen. 3. b Cic. ad Att. t. Instabilitas, atis, fœmin. gen. Plin. l. 24. cap 17.

Instante, cioè momento, vedi Momento.

Instante, quegli che fà instanza.] Instans, tis, o. g. vedi fae instanza.

Instantemente, auuerb. con instanza.] Instanter.

Instanza continua, e calda richiesta.] Instantia, tiæ, f. gen. 3 Contentio, nis.

Con tant' instanza, auuerb.] Tantopere, 3. b. Terent.

Instare far instanza.] Insto, instas, institi, institum, fere cum dat. Cic. pro Quint. Instat tibi Hortensius vt eas in consilium.

Instigare, incitare, ò stimolare.] Instigo, gas, aui, atum, 2 l. Ter. in And.

Instigatione, incitamento.] Instigatio, nis, f. g.

Per instigation tua.] Te autore. Ter. Eun.

Instillamento, & instillatione, l'instillare.] Instillatio, nis, f. g. 3. l. Plin. l. 29. c. 6. Canini lactis instillatio aurium sedat dolorem.

Instillare.] Instillo as Ex Plin. supracit.

Instinto.] Instinctus, tus, m g Cic. de Diu. Oracula sunt, quæ instinctu diuino, afflatuque funduntur

Per instinto naturale, ò di natura.] Magistra, ac duce natura. Cic. 1. de Fin.

Instituire, ordinare] Instituo, tuis, 2. b. Terent.

Institutione.] Institutio, nis, f. g. 2. b 3 l. Cic. 1. Off.

Instromento, & istromento, vedi Stromento.

Instruire, vedi Insegnare.

Insù all' insù auuerb.] Sursum.

Insù, & ingiù.] Vltro, citroque. Cic 7. Ver. In vestibulo Siciliæ in præteruectione hominum, qui vltro, citroque nauigarent.

Insuaue, addiett. non suaue.] Insuauis, & hoc ue. Cic. de Amic.

Insucidare insucidire, & insucidiare, far sucido, ò sudicio.] Succidum, vel succidam facere, vel efficere. Ex Var. lib. 2. c. t t. & Plaut. Menæch. 2 Sordidum, vel sordidam facere, vel efficere, Ex Ouid 3 de Art. & Cato. c. 157.

Insultare, far insulto.] Insulto, tas, aui, atum, s. l. Ter. In Eun.

Insulto.] Insultatio, onis, f. g Quint. l. 8.

Insuperabile, vedi Inuincibile.

Insuperbire, Sen. superbare insuperbare, Fior. diuenir superbo.] Superbo, bis, s. & 3 b. & 2 l. Cic. 2. Acad. Si habes quod liqueat neque respondes, superbis, si non habes, ne tu quidem perspicis. 2. Superbia efferri. Cic. 3. Iactare se Græc. 4. Superbia intumescere. Ex Col. & Plin. 4. Animo efferri. Cic. in Tusc. 6. Superbiam sumere. Hor. 3. Carm. od. 30 Sume superbiam quæsitam meritis. 6 Superbia efferri. Liu. l. 5. ab Vrb.

Insuperbirsi d'allegrezza.] Efferre se lætitia. Cic.

Intagliare, lauorare d'intaglio.] Cælo, las, aui, atum. Cic. 1. de diu Hanc speciem Praxiteles cælauit argento. 3. Incido, 2. l. Cic. de Sen.

Intagliar incauando.] Sculpo, pis. Plin. l. 36. c. 4.

Intagliato.] Cælatus, ta, tum. 2. Incisus, sa, sum, 3. l. Cic.

Intagliatore.] Cælator, oris, m. g. 2. Sculptor, oris, m. gen. Plin. l. 20. c. 13.

Intagliator di corno.] Ceratoglyphus, phi.

Intagliator di rame.] Sculptor ærarius. Ex Plin. l. 37. c. 4 & l. 18. c 10 Cuius est: Aeraria officina 2. Chalcoglapta, tæ, vel calcoglaptes, ptæ, t 2 3 l apud Græcs.

Strumento di tal intagliatore, il qual si non a bollino] Cestrum, tri, 1. l. Plin. lib. 35. cap. 11. Encaustro gingendi duo fuisse antiquitus genera constat, cera & in ebore cestro, idest vtriculo donec classes pingui cœpere. 2. Viriculum, li, vel vericulum, li, t 2 3. b. Plin lib 35. cap. 11. Loco iam citato.

Intagliatura, & intaglio] Cælatura, ræ. Plin. l. 19 cap. 4 2. Incisura, ræ, f. g. 2 3. l. Col l. 12 c. 54 3. Incisio, nis, f. g 2. l. Col l. 3.

Intagliatura di rame.] Sculptura æraria, Ex Plin lib. 37. c. 7. Cuius est vox: Sculptura, & l. 18. c. 10. Cuius est vox, æraria.

In tal guisa, auuerb.] Ita. 2. Sic Cic.

Intanarsi, entrar in tana.] Abdere se in specum, Ex Cic. & Plin.

Intarsiare, commetter insieme in altro legname minuti pezzuoli di legno di più colori.] Segmentariam facitare. Ex Plaut. 2. Opus facere segmentatum.

Intatto, addiett. non toccato.] Intactus, ta, tum Cic.

Intauolare, congiungere tauole insieme.] Coasso, sas, s. b. Ex Plin.

Intauolatura intauolamento.] Coassatio, nis, f g. Plin. l. 36. c. 15 Tabulatio, nis, f. g. 1. 2. b. 3 l. Contabulatio, nis, f gen. Cæs. 2 Bell. Ciu. 2. 3 b. Cæs. 2. Bel. Ciu.

Intelletto, potenza nell'huomo nobilissima.] Intelligentia, tiæ, f g Cic. Intelligentiam Deus in animo, animum conclusit in corpore.

Intellettuale, & intellettiuo, aggett. atto ad intendere.] Intelligens, tis, om. gen. Cic. de Vn. Non. est cunctandum profiteri, hunc mundum animal esse, idque intelligens, & diuina prouidentia constitutum.

Non intellettuale.] Non intelligens. Cic de Vniuers. Nihil est non intelligens, intelligente præstantius.

Intelligenza, intendimento, l'atto d'intendere.] Intelligentia, tiæ, f. g. Cic. l. 1. de Inuent. Intelligentia est per quam animus ea perspicit, quæ sunt.

Intelligibile contradistinto da sensibile.] Quod intelligentia, & ratione comprehenditur. Cic. de Vniuer. 2. Quod sub intelligentiam cadit.

Intemperante, ò intemperato, che non hà temperanza.] Intemperans, ntis, om. gen. Cic. de Senect. Libidinosa, & intemperans adolescentia affectum corpus tradit senectuti. 2. Intemperatus, ta, tum. Cic. in Pison. Impurissimæ, ac intemperantissimæ pecudis cæno, & sordibus inquinantur.

Intemperantemente, Fior anco stemperatamente, auuerb. con intemperanza, ò stemperanza.] Intemperanter, 1. 2. & 4. l. 3. & 5. b. Cic. 1. Tusc. Mandare quemquam litteris cogitationes suas, qui eas nec disponere, nec illustrare possit, nec delectatione aliqua allicere lectorem, homini, est intemperanter abutentis, & otio, & literis. 2. Intemperatè. s. 2. 4 & 5. l. 3. b Cic. de Vn. Qui immoderatè, & intemperatè vixerit, eum secundus ortus in figuram muliebrem transfert.

Intemperanza, Fior. anco stemperanza, cioè incontinenza.] Intemperantia, tiæ, f. 2. & 4 l. 3 & 5 b. Cic. 4. Tusc. Omnium autem perturbationum fontem esse dicunt intemperantiam, quæ est à tota mente, & à recta ratione defectio, sic auersa à præscriptione rationis, vt nullo modo appetitiones animi, nec regi, nec contineri queant. 2. Intemperies, ei, f. g. Cic. Att. l. 4. ep. 6. Amici intemperiem non stultè videor tulisse.

Intemperato, vedi Intemperante.

Intendente, che intende.] Sciens, scientis, om. g. 2. Intelligens, tis, om. g.

Intendente di negotij.] Agendi sciens. Vel Paterc. Hist. l 2. Mæcenas vir, vbi res vigiliam exigeret sanè ex somnis, prouidens atque agendi sciens.

Più intendente di negotij] Agendi scientior. Ex Vell. Paterc. & Cic.

Intendentissimo di negotij.] Agendi scientissimus, a, um. Vell. Paterc.

Intendere capire con intelletto,] Intelligo, gis. 2. Cogitatione

tatione comprehendere, 3. Animo percipere. 4 Intelligentia, vel ratione comprehendere.

Intendere, hauer'intentione, come dire intendo discorrer di più cose.] Intendo, dis. 1. & 2 l. Quint. lib. 3 cap. 10. Illud vtique etiam proprium est ad efficiendum quod intendimus, &c. 2. Peto, tis. Quint. lib. 2. cap. 17. Medicus sanitatem ægri petit; si tamen aut valetudinis vi, aut intemperantia ægri, alioue quo casu summa non contingit, dum ipse omnia secundum rationem fecerit, medicinæ finem non excedit. 3 Postulo, las. 1. l. 2 b. Plaut. Most. Ebur atramento candefacere postulas.

Dar ad intendere, vedi Persuadere.

Far'intendere.] Significo, cas, aui, atum. 1. 3. b. Cic. Plaut. in Truc.

Intender greco.] Græcè intelligere. Bud in Pand.

Cercare d'intendere cioè domandare.] Sciscitor, aris, atus, sum. Deponens Cic. 1. de Nat. Deor.

L'intenderò da Pompeo] Rem ex Pompeio sciam. Ex Ter. Eunc. Ego scio ea hoc quid fiet.

Intenerire, far tenero.] Tenerum facere, vel efficere. Col. l. 8. c. 7. Qui volunt non solum opimas, sed etiam teneras aues efficere, mulsea recente aqua hordeaceam farinam conspergunt, & ita farciunt.

Intenerirsi diuenir tenero.] Teneresco, scis. Plin l. 28 c. 12. Cutem in facie erugari, & tenerescere, & candorem custodiri lacte asinino putant.

Intentatamente, attentamente, auuerb.] Intentè.

Intentione Rom. intenzion Sen. Fior anco intenza, cioè volontà ò disegno nel dire, ò far vna cosa.] Animus, mi. m gen. 1 & 2 b. Quint. lib. 7 cap 4. Spectatur quam rem dederit, quo tempore, quo animo, idest, num in aliquam spem suam. 2. Mens, tis. Quint. l. 7. c. 4 Coniectura est aliquando, cum se vel non fecisse, vel bona mente fecisse contendunt. 3. Propositum, ti. 1 l. 2. & 3 b. Sen. l. 1. epist 5. Propositum nostrum est secundum naturam viuere. Plaut in Pseud. Bonus animus in mala re dimidium est mali. 2. Mens, tis. f. g. Cic. l. 2. de Diu. Ignorare Deus non potest qua quisque mente sit.

Intention maligna.] Animus maleficus. Ex Plin.

Intention buona.] Animus bonus, Sen. controu. lib. 9.

Intentione molto buona.] Animus optimus. M. Marc. apud Cic l. 4. Epist. 11. 2. Mens optima.

Esser di buona intentione, hauer buona intentione.] Bona mente, vel bono animo esse. Ex Cic. & Plaut.

Intention cattiua] Animus malus. Sen contr. l. 9.

Intentione molto cattiua.] Animus pessimus.

Esser di cattiua intentione, hauer cattiua intentione.] Mala mente, vel malo animo esse. Ex Cic. & Ter.

Con buona intentione.] Bono animo. 2. Bona mente. Quint. l. 7. cap 4.

Con cattiua intentione.] Malo animo. Ex Sen.

Huomo di buona, ò cattiua intentione.] Bonæ, vel malæ mentis homo. Ex Quint. l. 2. c. 12.

Io son di quest'intentione.] Hac ego mente, vel animo sum. Ex Cic. in Epist. Famil.

Intento, cioè attento.] Intentus, ta, tum. Liu. 3. ab Vrb.

Intento sust. intentione, disegno intendimento.] Consilium, lij. Gell. lib 6. c. 1. 2 Propositum, ti. neut. gen. Cic. Cato semper in proposito, susceptoque consilio permansit.

Hauer, ò ottener l'intento.] Propositum assequi, vel tenere. Ex Cic. 3. Fin. Omnia is facit vt propositum assequatur.

Intepidire, vedi Far tepido.

Intepidirsi, vedi Diuenir tepido.

Interamente, vedi Compitamente.

Intercedere, pregar per alcuno.] Deprecor, aris. Cic. in Gell.

Intercessione.] Deprecatio, nis. fœm. gen. Cic. 2. de Inuent.

Intercessore, che intercede per alcuno.] Deprecator, ris Cic. epist. lib. 2. Precatorem me pro illius periculo præben.

Intercolonnio, spatio tra le colonne.] Intercolumnium, nij. n. g. 3. l. Cic. 3. Ver.

Interdetto, prohibitione, vedi Prohibitione.

Interdetto, per prohibito, vedi Prohibito.

Interdire, vedi Prohibire.

Interessato, dicasi di chi troppo ama il suo interesse, cioè il suo vtile.] Sui commodi cupidus, a, um.

Interesse, vtile, ò comodo.] Compendium, dij. n. g. Cic. 3. Off. Omnino tantum se negat factum compendij sui causa, quod non liceat 2. Commodum, di n g Cic. l. 3. ep. 10. Quid mihi erat vtilius, quid commodis eis aptius. 2. Vtilitas, tis f. g. Cic. 3. Off. Suæ cuique vtilitati, quod sine alterius iniuria fiat, seruiendum est.

Interesse proprio, ò priuato] Compendium, vel commodum proprium, vel priuatum. Ex Cic 2. Vtilitas propria, vel priuata Ex Cic. pro Quint.

Interesse publico, ò comune.] Commodum publicum, vel commune Tacit. l. 1. & Hor. l. 2 ep. 1. 2. Vtilitas communis, vel publica. Cic. & Tacit. l. 1.

Interesse, frutti che si pagano per i denari presi ad interesse.] Vsura, ræ. f. gen Cic. lib 12. Att. Reliquæ pecuniæ, vel vsuram Pilio perdemus, dum à Faberio repræsentabimus.

Per interesse.] Vtilitatis causa. 2. de Fin. 2. Commodi causa. Cic. 2. de Fin. 3. Compendij causa. Cicer. 3. Off.

Senza interesse.] Gratia. Cic. 2. de Fin. Virtutes ipsas per se ipsas gratis diligant.

In questo ci và il mio interesse.] Hic mea res agitur. 2. Mea interest.

Per vso inferoale, per vtilità propria, per vtil suo.] Compendij sui causa. Cic. Offic. lib. 4. cap. 6. 2, Sui commodi causa. Cic. 3. Off Legibus constitutum est, vt non liceret, sui commodi causa nocere alteri. 3. Rei suæ ergo. Cic. 3. de Leg. 4. sua causa. Liu. dec. 1. lib. 3.

Far' ogni cosa per suo interesse, ò vtil suo.] Sola commodia omnia metiri. Cic 1. de Leg. Is verò qui nihil alterius causa facit, & metitur suis commodis omnia &c.

Mosso dal proprio interesse.] Rerum suarum rationibus ductus.

Per tuo interesse.] Tuam ob causam. Cic. 2. de Fin. Si tuam ob causam cuiquam commodes, non beneficium illud habendum est, sed fœneratio.

Interetto, dimin. d'intero.] Integellus, la, um. 2. b, Catul. ad Aurel. ep. 15.

Interesse, Sen. interessare. Fior. cioè diuenir interizzito.] Rigesco, scis, ui 1. b. 2. l. Virg. 3. Geor. Æraque dissiliunt vulgò, vestesque rigescunt. 2. Dirigesco, scis, ui. 1. & 3. l. 2. b. Virg. 8. Aen Diriguit visu in medio, calor ossa reliquit. 3. Obrigesco, is, ui. 1. & 3. l. 2. b. Cicer. 6. Verr. Sosipater eum pene obriguisset, vix viuos aufertur.

Interiora, Fior. interiori, Sen. tuttociò, ch'è racchiuso nella parte concaua del corpo de gli animali circondata dalle costole.] Exta, orum. n g. & num. plur. Plin. l. 11. cap. 37. Cæsari dictatori quo die primum cum veste purpurea processit, atque in sella aurea sedit, sacrificanti bis in extis cor defuit. 2. Interanea, orum. n g. & num. plur. 1. 3. l. 2. 4 b. Plin. l 9. Scolopendræ hamo deuorato, omnia interanea euomunt, donec hamum egerant, deinde resorbent. 3. Intestina, orum. n. gen. & num. plur. 1. 2. 3. l. Corn. Cels. l. 4. c. 16.

Interiore, più dentro.] Interior, & hoc rius. 2. 3. b.

Interiormente, nell'interno, nel didentro.] Interius, Sen. l. 1. ep. 3.

Interlunio, tempo fra la luna vecchia, e la nuoua, e congiuntione della luna col sole.] Interlunium, lunij n g. Plin l 18. c. 32 Luna in coitu erit, quod interlunium vocant, cum apparere desieret. 2. Intermenstruum, strui. n. g. Var. l. 1. c. 37. 3. Luna intermestris, vel intermenstrua. Plin. l. 16. c. 39. & l 18. c. 32. 4. Lunæ solisque concursus. Cels. l. 1. c. 3 5 Lunæ coitus Plin l 16. c. 39. 6 Luna silens Col. l. 2. c. 10. 7. Luna extrema, & prima. Var l. 1. c. 37. 8. Luna nouissima, & prima. Pl. l 2. c. 1 3 9. Silentis lunæ dies Plin. l. 16. c 39. Arbore; Nouissimè in coitu lunæ seruuntur, quē diem alij interluniū, alij silentis lunæ appellant.

In-

Intermestruo, spatio tra mese, e mese.] Intermestruum, trui.n.g Var de Re rust.lib.1.cap.37 Intermettere, vedi Intralasciare.

Intermissione, vedi Intralasciamento.

Internarsi cacciarsi dentro, ingolfarsi.] Penetro, as. Gell. lib.13.c 10. Labeo Antistius in grammaticam sese, atque dialecticam, litterasque antiquiores, altioresque penetrauerat.

Intero.] Integer, gra, grum. 2. b. Colum. lib.6. cap.4. 2. Solidus, da, dum. 1.2.b. Ex Plin. 3. Totus, ta, tum. Gell.

Interordinio, spatio tra gl'ordini.] Interordinium, nij.n.g. Col l.5.c 5.

Interporre, intraporre, & intramettere.] Interpono, nis. sui, tum. 2. Interijcio, ia, ci, ectum. 3 Intersero, ris, rui, tum. 2.l.3.b. Cic. de Vn.

Interpositione, interponimento.] Interpositio, nis. f.g 3. & 4.b. 2. Interiectio, nis. f.g. 3. Interpositus, tus. m.g. 3. & 4.b. Cic.

Interposto: intramesso.] Interpositus, ta, tum. Plin.

Interpretare, & interpetrare, valesporre, ò dichiarare.] Interpretor, aris. 1.2.l.3 b. Cic de Off.

Interpretare vna cosa buona, ò cattiua parte.] Aliquid in bonam, vel malam partem accipere.

Interpretatione, dichiaratione] Interpretationis, fœm. gen. 2 Interpretamentum, ti. n. gen. Gell. lib.15. c.18.

Interprete interprete, & interpreto quegli, che interpreta.] Interpres, tis. m g Sen. de Clem lib 2. cap. 2. Quæramus quid nos in possessione felicitatis æternæ constituat, non quid vulgò, veritatis pessimo interpreti probatum sit.

Interprete di lingua, vedi Turcimanno.

Interrogare, vedi Domandare.

Interrogatione, vedi Domanda.

Interrompere, tralasciare.] Intermitto, tis Quint. l.10.c. 51. Cogitatio, quoties intermissus est somnus, ipsius noctis tenebris adiuuatur.

Interrompere, impedire la continuatione.] Intercido, dis. 3 l. Cic. Att. l 4. 2. Interrumpo, pis. Cic Att. Occupatio Cesi summa est, tamen nulla esse potest tanta vt interrumpat iter amoris nostri, & officij mei. 3. Interscindo, dis, di, sum. Liu. 4. Interloquor, eris. 1.2.l.3.b. Ter. Heaut. act 4.c.2.

Interrompere vno che parla.] Loquentem interpellare. Liu. Dec. 1 l.9. Clamor sua sponte ortus loquentem interpellauit ducem. 2 Loquenti interloquere. 3 Interfaris, interfatur, interfari. Liu 6. Bell. Maced. Homines dicere exorsos, consul est interfatus.

Interrompimento d'vno che parla.] Interpellatio, nis. f.g. Cic. 2. de Orat. impediendus non est interpellatione cursus orationis tuæ. 2. Interlocutio, nis. Gell. lib 14. c. 2. Quint. lib.5 cap 2. 3. Interfatio, nis. fœm. g. Quint. lib.4 c.2.

Interrompitore d'vno che parla] Interpellator, oris. m. gen. Auth ad Her. Dialecticus alieni sermonis molestus interpellator. 2. Interlocutor, toris. Ex Plaut. in Mil.

Interrottamente, auuerb con interrompimento] Intercisè. Cic. in Part Idem dicatur intercisè, atque permistè. 2. Interruptè Cic. 2. de Orat Narratio perspicua erit, si verbis vsitatis, si ordine temporum conseruato, si non interruptè narrabitur.

Interrotto, spezzato, discontinuato.] Diuisus, sa, sum. Quin. l.2.c.12. Continua an diuisa narratio.

Intertenere alcuno.] Aliquem tenere, retinere, vel detinere.

Intertenersi, vedi Tardare.

Interuallo, distanza.] Interuallum, li. n. gen. Cic. de Orat. 2. Intercapedo, dinis. Cic. de Fin. 3 b. 4 l. f g. 3. Spatium, tij n g Cic. in Verr.

Interuenio, spatio tra le vene.] Interuenium, nij. n.g. 3.l. Vitr. l.8.

Interuenire, auuenire, accadere.] Euenio, nis, ni, tum. Terent.

Interuenire, ritrouarsi à qualche attione.] Intercedo, dis. 3 l. 2. Intersum, es. Cic.

I N

Interzare, metter per terzo.] Tertio, as, aui, atum. Colum.

Intessere, congiungere.] Intexo, xis, xui, tum.

Intestini, vedi Interiora.

Intimamente od'intrinsecamente, auuerb. cioè con modo intimo, od intrinseco, ouer'nell intimo od'intrinseco.] Intimè. 1.3.l. 2 b. Cic. ad Q. Fr. lib.1. epist. 2. Blaudenum Zeuxidem scribis certissimum matricidam, tibi à me intimè commendari 2. Medullitus. 1.3 b. 2.l. Plaut. Most. Vt videas, eam medullitus me amare. 3. Penitus. 1.2 b. Cic. 2. de Nat Dij penates dicuntur, siue à penu ducto nomine siue ab eo quod penitus insident: ex quo etiam penetrales à poetis vocantur. 4. Intrinsecus. 1.2 l. 3.4.b. Var. l.2. c 11.

Molto intimamente.] Benè penitus. Cic. 4. Ver. L. Carpinatius & sui quæstus causa, & fortasse, quod sociorum interesse arbitrabatur, benè penitus in istius familiaritatem se se dedit.

Intimare, denunciare, far'intendere.] Denuntio, as, aui, atum. 1.l. Cic. Philip 4. Homo vehemens, & violentus inimicitias mihi denunciauit. 2. Indico, cis. 2.l. Cic. de Prou Ego ijs qui hæc omnia flamma, ac ferro delere voluerunt non inimicitias solum, sed etiam bellum indixi, atque intuli.

Intimatione, denunciatione] Denunciatio, nis f.g. 1. & 4.l. Cic. 6 Philip Non est quirites illa legatio, sed denunciatio belli, nisi paruerit 2. Indictio, nis f.g. Ascon. Ped. in 4. Verr. 3. Delatio, nis. f.g.

Cosa che si fa con intimatione.] Indictiuus, ua, uum. 3.l. Pomp. Fest l.9. Indictiuum funus ad quod per præconem euocabantur.

Intimato, denonciato adiett.] Denunciatus, ta, tum. 1.l. Cic. pro Mil. Mors ab illo denunciata palam Miloni & prædicta. 2 Indictus, ta, tum. Cic 7. Ver. Etenim tacitæ magis, & occultæ inimicitiæ timendæ sunt, quam indictæ, & apertæ.

Intimidire, vedi Impaurare.

Intimidito, vedi Impaurito.

Intimissimo, superlat. sommamente intimo.] Penitissimus, ma, mum. 1.2. & 4 b. 3.l Plaut. Cistell. Tuam stultitiam in latebras abscondas pectore penitissimo. 2 Summè intimus, a, um. Ex Cic 3 Verr & 4 Tusc. 3. Summè penitus, a, um. Ex Plaut in Pen & Asin.

Intimo adiett. intrinsico Fior. & intrinseco Sen.] Intimus, ma, mum. 1.1.2.b Cic. 6. Ver. In sacrario intimo fuit signum. Cereris perantiquum. 2. Penitus, ta, tum. 1.2 b. Plaut. Asin Age quæso, excrea vsque ex penitis faucibus. 3. Internus, na, num. 1.2.l. Ex Plin. Cuius est mare internum. 4 Intestinus, a, um 1.2.3 l Liu. 1. ab Vrb. Ciuitas secum ipsa discors, intestino inter Patres, plebemque flagrabat odio.

Molto intimo.] Benè penitus, ta, tum. Ex Cic. 4. Ver. & Plaut Asin.

Più intimo compar.] Penitior, & hoc penitius. 1.2.b. Emman. Alu de Inst Gram. Penitior, & penitissimus, quorum vtrumque perquam vsitatum est, è primitiuo penitus, ta, tum, deducta sunt.

Intingere, bagnar'vna cosa in qualche liquore.] Intingo, gis. Plin.

Intingolo 3.b spetie di manicaretto liquido assai noto.] Embamma, tis. n.g. 1. 2.l. 3.b. Græc. Plin. l 20.c.14. Mentæ odor animum excitat, & sapor auiditatem in cibis: ideò embammatum mixturæ familiaris. 2 Intinctus, tus. m g. Plin l.15 c.26.

Magnar qualche cibo con l'Intingolo, ò saporetto.] Cibum ex intinctu capere, vel sumere. Plin. lib. 20. cap 9.

Intisichire, vedi Diuentar tisico alla voce tisico.

Intitolare, far'o dar titolo à compositione ò libro.] Inscribo, bis. 1. & 2.l Gell. l 20 c.10 Commentationes hasce inscripsimus. Noctium atticarum. 2. Titulum indere. Agell. lib. 20 cap 10 Qui variam, & miscillam, & quasi confusaneam doctrinam conquisiuerant, eo titulos quoque ad eam sententiam exquisitissimos indiderunt.

Esser'intitolato.] Inscribor, eris, ptus, sum.

Intolerabile, vedi Insopportabile.
Intonare, tisonare, rimbombare.] Intono, nas, nui. Cicer.
Intonare il canto.] Præcino, nui. s.l. 2.b. Plin. 2. Voce præire.
L'intonare il canto.] Præcensio, nis. f. gen. Gell. lib.1. cap.12.
Intonatore del canto.] Præcentor, oris. m. g. apud Lexicograph.
D'intonare, adiett.] Præcentorius, a, um. apud Solin. cap.11.
Intonacare Sen. intonicare. Fior. metter la calcina sopra il muro arricciato per farlo liscio.] Tectorio leuigare. Var. lib.3. cap.11. Neossotrophij omnes parietes tectorio leuigantor, ne feles aliaueque bestia introire ad nocendum possit. 2. Tectorio inducere. Ex Sen lib. 21. epist. 116. qui ait, Miramur parietes tenui marmore inductos, cum sciamus, quale sit, quod absconditur. 3. Tectorio obducere. Ex Cic. 2. de Nat. qui sic ait. Animantium alias pluma, alias squama obductas videmus. 4. Tectorium inducere cum dat. Ex Plin lib. 35 cap. 10. qui sic ait. Huic picturæ quater colorem induxit. 5. Tectorium obducere cum dat. Ex Plin. lib. 17 cap 4 Cuius est, Ferruginem induxit 6. Opere tectorio læuigare. Ex Var. lib. 3. cap. 2 & ij. 7 Opere tectorio polire, vel expolire. Var lib 3. cap. 2. Villa est polita opere tectorio eleganter. 8. Opere tectorio loricare. Var lib 1. cap. 57. Granarij parietes, & solum opere tectorio marmorato loricandi. 9 Arenati crusta operire. Ex Plin. lib. 36. cap 6. 10. Trullisso, sas. 1. & 2 l. Vitr. lib. 7. cap. 2. Coronis explicatis, parietes quam asperrimè trullissentur. 11. Tectorio incrustare. Var. l. 3. c. 15. Gallinarij maceria tota leui lapide aut tectorio intrinsecus incrustatur, ne ex ea crepere possit.
L'intonicare.] Tectorij inductio. Ex Pallad.
Intonicatore, quegli che cuopre con intonico.] Tector, ris. s. l. 2. b. in rect. & l. in obl Var. lib. 3. c. 2. Non minus villa tua erit ad angulum Velini, quam nequr pictor, neque tector vidit vnquam, quam illa in Rosea, quæ est polita opere tectorio eleganter.
Cosa d'intonicatore, adiett.] Tectorius, a, um. s. & 2 l. 3. b. Var. l 3. c. 2.
Intonichetto, dimin. intonico piccolo.] Tectoriolum, li. n. g. 1 & 2. l. 2 & 4 b. Cic. l. 9. ep. 22.
Intonico, tonico, & intonicato sust. Fior. intonacato Sen. coperta liscia, che si dà al muro con la calcina] Tectorium, rij. n. g. 1 & 2. l 3 b. Vitr. lib. 7. cap. 3 Tectoria, quæ ex tenui sunt inducta materia, non modo fiunt rimosa, sed etiam celeriter euanescunt. 2 Opus tectorium. Var. lib. 35. cap. 14 Lacedemone quidem excisum lateritijs parietibus opus tectorium propter excellentiam picturæ lineis formis inclusum, Romam deportauere, ad comitium exornandum Murena, & Varro. 3 Trullissatio, nis. f g 1. 2. & 3 l. Ex Vitr lib. 7. cap. 3. Cuius est, Trullissatio, subarescens. 4 Corium murale, Ex Phil. in Vitr lib. 7. cap. 1. cuius verba sunt, tectorium, crusta, corium. 5 Lorica muralia, Ex Vitr. lib. 7. cap. 1. vbi sic ait. Loricæ ex calce, & arena. 6. Parietis, vel muri corium, siue lorica, Ex Vitr. lib. 7. cap. 1. & Phil. 7. Tectura, ræ. 1. 2. l. Pallad lib. 1. tit. 15. Parietum vero tectura sic fiet fictis, &c.
Intonico di rena, e calcina, ò di marmo, e calcina.] Tectorium arenatum, vel marmoratum. Ex Vitr. lib. 7. cap. 3. & Var. lib. 1 cap 57. 1. Opus tectorium arenatum, vel marmoratum. Var. l 1. c. 57 Parietes, & solum opere tectorio marmorato loricandi.
Intoppare, vedi Inciampare.
Intoppo, vedi Inciampo.
Intorbidare, e torbidare, far torbido.] Obturbo, bas. Plin. lib. 8. cap. 18 Cameli sitim quatriduo tolerant, implenturque cum bibendi occasio est, & in præteritum, & in futurum obturbata conculcatiaque prius aqua, alitec potu non gaudent. 2. Turbo, bas. Cic. 3. de Leg. Omnia infima summis paria fecit, turbauit, miscuit. 3. Turbidum, vel turbidam facere, vel efficere, Ex Gel. l. 4. cap. 17. & Cic. 2. de Orat.
Intorbidire, diuenir, ò farsi torbido.] Turbor, aris. 1. 2. l. Ex Virg. 2 Georg. & Ouid. 15. Met. 2. Obturbor, aris. 1. 2. l. Plin. lib. 18. cap. 18. 3. Turbidum, vel turbidam esse, vel fieri, Ex Plaut. in Trin. & Cicer. lib. 9. epist. 16.
Intorcere.] Inflecto, is, xi, xum. Cic. 1. Ver. 2. Sinuo, as, aui, atum. 1. b Virg.
Intorniare, vedi Accerchiare.
Intorno, d'intorno, attorno.] prepos. Circa. 2. Circum. Ter
D'ogni intorno, da ogni parte.] Vndique. 2. Vndique versum, 3. Circum circa, Cic.
Intostarsi, vedi Indurirsi.
Intra, Prepositione, vedi Fra.
Intrachiudere, racchiudere in mezo.] Intercludo, dis. 3 l. Cæs 1. Bel. Gal. Ex consilio, id ille agebat, vti frumento, commeatuque, qui ex Sequanis, & Heduis supportaretur Cæsarem intercluderet.
Intrachiudimento, l'intrachiudere.] Interclusio, nis. f. g. 3. l. Cic. 2. de Or. Clausulas, atque angustiæ spiritus attulerunt.
Intrachiuso, partic.] Interclusus, sa, sum. 3. l. Cic. de Prou. Bysantij Mithridatis impetum, ægrè repulsum, & cernicibus interclusum suis sustinuerunt.
Intralasciamento, l'intralasciare.] Intermissio, nis. f gen. Cic. 1. de Nat Deus ille sine vlla intermissione pulsatur, agiturque incursione atomorum sempiterna. 2. Intermissus, sus. m. g. Plin. lib. 10. cap. 29. Luscinijs diebus, ac noctibus continuis quindecim garrulus sine intermissu cantus.
Intralasciare, tralasciare, interrompere l'operatione.] Intermitto, tis. Cæs. 3. Bel. Ciu Properans, noctem diei coniunxerant, neque iter intermiserat. 2. Intermissionem facere. Cic. de Amicitia.
Intralciare, intrigare, auuiluppare] Impedio, dis. 2. b. Cic. Att. l 9. Cedendum celeriter est, ne forte qua in re impediat, atque alliget. 2. Implico, as. 2. b. Cic. 4. Ver. 3. Intrico, cas. 2. l. Plaut. in Pers
Intrambo, entrambi, & amendue, Fior. Intràmendue, cioè l'vno, e l'altro.] Ambo, ambæ, ambo. Cic. de Or. de Scipionis, & Lælij ingenio, ex iam est laus, vt plurimum tribuatur ambobus. 2. Vterque, vtraque vtrumque. 1. b. Cic. de Arusp
Intramettere, vedi Interporre.
Intraporre, vedi Interporre.
Intrattabile, vedi non manegiabile.
Intrata, vedi Entrata.
Intrauenire, vedi Interuenire.
Intrauersare, & attrauersare.] Transuerto, tis, ti, sum.
Intrauerso, intrauersato, ò attrauersato.] Transuersus, sa, sum. Liu.
Intrecciamento.] Contextus, tus. m. gen. Cic. de Fin. Pennarumque contextu corpori tegumenta faciebat.
Intrecciare.] Contexo, xis. Cic. epist. lib 5. Vt cogitares coniunctè ne malles cum reliquis rebus nostra contexere.
Intrepido, vedi Coraggioso.
Intridere, vedi Impastare.
Intrigare, vedi Imbrogliare.
Intrigo, vedi Imbroglio.
Intrinsecarsi, farsi intrinseco di qualche d'vno.] In alicuius consuetudinem se immergere. Cic pro Cluent. Hic se à b anditijs, & assentationibus in Asinij consuetudinem penitus immersit.
Intrinsecamente, vedi Intimamente.
Introdurre, condurre dentro.] Introduco, cis. Cic. 5. Tusc. Socrates philosophiam è cœlo deuocatam in Vrbibus collocauit, & in domos etiam introduxit. 2. Induco, cis; induxi, ctum. 2 l. Liu. 8. ab Vr.
Introdutrione, & introducimento, Fior. Introdotta, sust. Introductio, nis. f. gen. Cic. 1. Att. cap. 13. O rem perditam certarum mu ierum, atque adolescentularum nobilium introductionea, nonullis iudicibus pro mercedis cumulo fuerunt. 2. Introductio, nis. fœm. gen. Cic. de Orat.
Introduttione di qualche arte, ò scienza.] Isagoge, ges. f. g.

f g. 3.l. Græc. Gell. lib. 1. cap. 2.

Introdotto, condotto dentro.] Introductus, ta, tum. 2 Admissus, sa, sum.

Intromettere, metter dentro.] Intromitto, tis, Plaut in Asin. Alienum hominem intromittat neminem.

Intromettersi, vedi Ingerirsi.

In tutto, vedi Affatto.

Inualido, che non è valido.] Irritus, a, um. 2.b. Cic. 1. Ver. Cuius est: iniurias irritas facere.

Inuano, vedi Indarno.

Inuecchiamento.] Inueteratio, nis.

Inuecchiare, vedi Attempare.

Inuecchiare in qualche arte, ò negotio.] Insenesco, scis, nui. Tacit l 3 Plerique negotijs insenescunt

Far inuecchiare.] Senio esse cum dat. perf. Plaut in Stic. Res hæ mihi senio sunt. Mi fanno inuecchiare. 2 Senium facere, cum dat. Ex Plin Senem facere. Sen. l. 3. epist. 11. Si vis Pythoclea senem facere: & implere vitam, non annis adijciendum, sed cupiditatibus detrahendum est. 4. Senectutem facere, Ex Col. l. 2 c. 2.

Far inuecchiar presto.] Maturam senectutem reddere. Cels. lib. 1. cap 1. Ignauia corpus hebetat labor firmat; illa maturam senectutem, hic longam adolescentiam reddit.

Inuecchiato diuenuto vecchio] Inueteratus, ta, tum. 4 l. Cic 5 Phil Omne malum nascens facile opprimitur, inueteratum, fit plerumque, robustius.

Inuecchiato, cioè disusato.] Obsoletus, ta, tum. 2 b r. 3.l. Cic

Inuentare.] Excogito, as Cic. Att. l. 9. Ad hæc mi Attice cogita, vel potius excogita.

Inuentariare, far inuentario.] Repertorium, inuentarium, vel indicem conficere.

Inuentario.] Repertorium, rij. n gen. 2. Inuentarium, rij. n gen. 3. Index, cis. m. gen. Vlpian. 4. Apographas, phæ. f g.

Inuentione, vna delle cinque parti della Rettorica.] Inuentio, nis. fœm gen. 1 & 2 l. 3.b. 4 com. in rect. & l. in obl. Cic. 1. de Inuent Inuentio est excogitatio rerum verarum, aut verisimilium, quæ causam probabilem reddant.

Inuentioncella, od inuentioncina, dimin inuention piccola.] Inuentiuncula, læ. s. & 4.l 3. & 5.b. Quint. lib. 8.

Inuentione, ritrouamento, trouamento, e trouato, sust. Fior anco inuentiua] Inuentio, nis. f gen. 1. 2. l. Plin. lib. 5. cap. 12. Phœnicum gens in gloria magna literarum inuentionis, & siderum, naualiumque ac bellicarum artium est. 2 Inuentum, ti. n gen. 1. & 2. l Plin. lib. 23. cap 1. Vinum ieiunos bibere nouitio inuento, inutilissimum est. 3. Inuentus, tus. m. gen. s. 2. l. Plin lib 17. cap. 10. Ex eodem inuentu est, surculos abscisos serere.

Inuensione nuoua.] Nouitium inuentum. Plin. lib. 23 cap. 2. Vinum ieiunos bibere, nouitio inuento, inutilissimum est.

Inuentione finta.] Commentum, ti. n g. Cic. de Nat. Cuius est: Opinionum commenta delet dies.

Inuentore, ò ritrouatore, che inuenta, ò ritroua.] Inuentor, oris. m g. Cic. 3 de Nat. 2. Repertor, ris. m. g Var. de Re rust. cap. 2. Capræ non minimum vitescat pendo corrumpunt, propterea Libero patri repertori vitis hirci immolabantur, vt capite darent pœnas.

Inuentrice, ritrouatrice.] Inuentrix, icis. f. g.

Inuerminare. Fior. Inuerminire, Sen. diuenir verminoso, produr vermi.] Vermino, as 2.l & 2.b. Sen. Quæst. Nat. lib. 2. cap 31. In venenatis corporibus vermis non nascitur, fulmine icta intra paucos dies verminant.

Inuerdire, diuentar' ò farsi verde.] Viresco, scis. 2. b. 2. l. Plin. l 15 cap. 24 Pomum his primo candidum, & ferè omnibus baccis: mox alijs virescit, vt oliuis, lauris &c.

Inuernale, vernale, vernareccio, e vernifico, aggett. di vernata, ò di verno.] Hybernus, na, num. s. & 2. l. Plin. lib 8. cap 47. Multi hybernos agnos præferunt vernis, quoniam magis interfit, ante solstitium, quam ante brumam firmos esse. 2. Hyemalis. & hoc le. 1. & 2.b. 3.l. Cic. 5. Tusc Indorum sapientes nudi ætatem agunt, & Caucasi nives, hyemalemque vim perferunt sine dolore: cumque ad flammam se applicauerint, sine gemitu aduruntur.

Inuernare, vedi Suernare.

Inuernata, vedi Inuerno.

Inuernicata dar la vernice.] Sandaracha linere, vel oblinere cum accus.

Inuernicato, & vernicato, coperto di vernice.] Sandarachatus, ta, tum Plin l 35 c 15

Inuerno e verno: vernata, & inuernata vna delle quattro stagioni dell'anno.] Hyems mis. fœm gen. 2.b. 2.l. in rect. & 6. in obl. Cic 2. de Nat. Inflectens autem sol cursum, tum ad meridiem, æstates, & hyemes efficit, & duo tempora, quorum alterum hyemi senescenti adiunctum est, alterum æstati. Cels lib. 1. cap. 3 Hyeme plus esse conuenit: minus, sed meracius bibere 2. Bruma, mæ. fœm g. 2.l. Fest. l. 2. Bruma est à breuitate dierum dicta. 3. Tempus Autumno senescenti adiunctum. Cic. 2. de Nat. 4. Tempestas hyemalis, aut hiberna ex A. Gell. l. 19. c. 7. Cuius est: tempestas autumna.

Il principio dell'inuerno.] Hyems prima Cels l. 2 c. 3.

In mezzo dell'inuerno.] Hyems media, vel adulta.

Il fine dell'inuerno.] Hyems extrema Cic. pro Pomp. Pompeius extrema hyeme bellum apparauit, ineunte vere suscepit, media æstate confecit.

Inuerso, præposit. vedi Verso.

Inuescare, & inueschiare, inuischiare, & inuiscare impaniare, impiastrar con veschio, ò pania.] Visco oblinere cum accus. Ex Var. de Re rust lib. 3. cap. 7. Accipitres columbarij interficere solent duabus virgis viscatis, defixis in terram inter se curuatis, cum inter eas posuerint obligatum animal, quod intercipere soleant accipitres, qui ita decipiuntur, cum se obliuerint visco.

Inueschiarsi, & inuischiarsi.] Visco tangi, vel oblini. Plaut. Bacch Visco tactus sum vehementer.

Inueschiato, & inuescato, inuiscato, & inuischiato impiastro di vischio, ò pania.] Viscatus, ta, tum. Plin. ep. 207. Quidam viscatis, hamatisque muneribus, non sua premunt, sed aliena corripiunt. Ouid. l. 1. de Arte. Non auis vtiliter viscatis effugit alis.

Inuestigare, vedi Cercare.

Inuestigatore, vedi Cercatore.

Inuestire, termine legale, e val conceder' il dominio à vno, ò porlo in possesso.] Possessionem dare. Cic. lib. 7. epist. 21. Si bonorum Turpilliæ possessionem Q. Cæpio prætor ex edicto suo mihi dedit &c. 2. In possessionem mittere cum accusat. pers. Cicer. pro Quint.

Inuestire, ò impiegar' il denaro.] Occupare pecuniam Tursel.

Inuestire, per dare ò colpire.] Peto, tis. Cic de Ar.

Inuestitura Sen. inuestita. Fior. cioè l'inuestire, e dar dominio.] Possessionis datio, vel datus. Cic. l. 7. ep 21. & Plaut. in Trin. 2. in possessionem missio. Ex Cic. pro Quint. & 7. Phil.

Inuetrata sust. arnese di vetro da finestra.] Fores vitreæ. Ex Var. lib 1 cap. 59. & Colum. lib. 12 cap. 4. de Re rust. 2. Vitreus fenestræ obex. Ex Plin. lib. 20. cap. 14. & Mart. in Ignat. lib. 2. cap 4. vbi fenestrarum obices dicis. 3. Specular fenestrale. Ex digest. & Ouid. 6. Fast

Inuguaglianza, vedi Disparità.

Inuiare, vedi Mandare.

Inuidia liuidezza, e liuore, astratto d'inuido e val dispiacere dell'altrui bene.] Inuidia, diæ. fœm gen. 2.b. Cic 4. Tusc. Ægritudini subijcitur inuidentia vtendum est enim docendi causa verbo minus vsitato, quoniam inuidia non in eo qui inuidet, solum dicitur, sed etiam in eo cui inuidetur. 2. Inuidentia. æ 2.b Cic. 3 Tusc. Quemadmodum misericordia ægritudo est ex alterius rebus aduersis, sic inuidentia ægritudo est ex alterius rebus secundis. In quem igitur cadit misereri, in eundem etiam inuidere, non cadit autem inuidere in sapien-

pientem: ergo ne misereri quidem. Idem Cic. 4. Tusc. Inuidiam esse dicunt ægritudinem susceptam propter alterius res secundas quæ nihil noceant inuidenti: nam si quis doleat cuius rebus secundis, à quo ipse lædatur, non rectè dicitur inuidere: qui autem cui alterius commoda nihil noceant, tamen cum doleat his frui, is inuidet profectò. 3. Liuor, ris m. g. & 1. l. Tacit. in Agric. Pessimi malignitate, & liuore pronum deterioribus, principem extimulabant.

Inuidia buona, e santa] Pia quædam emulatio Tursel. Xiuer l. 1. c. 8.

Senz'inuidia] Citra inuidiam. Plin. l. 7. c. 29. 2 Sine inuidia. Ter. Andr.

Cosa da esser'inuidiata.] Inuidendus, da, dum. 2. b. Horat. Carm. l. 2 od. 10.

Auream quisquis mediocritatem,
Diligit, tutus caret obsoleti.
Sordibus tecti caret inuidenda.
Sobrius aula.

Inuidiare, hauer inuidia] Inuideo, des. 2. b. Cic. pro Corn. Bal. Virtuti inuidere, labes quædam, & macula huius sæculi est. 2. Liueo, ues. 2. l. Mart. lib. 8. epist. 58

Liuet Carious, rumpitur furit.
Et quærit altos, vnde pendeat ramos.

Inuidiare alquanto.] Subinuideo, des 2. 3 b. Cic. lib. 7 Epist. 10 Subinuideo tibi, vltro te etiam accersitum ab eo, ad quam cæteri non propter eius superbiam, sed propter occupationem aspirare non possunt.

Inuidiatissimo, adiett. sommamente inuidiato.] Inuidiosissimus, ma, mum. 2. b. 4 l Ex Cic. pro Corn. Bal. & in Pison. 2 Sumoè inuidiosus sa, sum. Ex Cic. 3. Ver. & pro Corn Bal. 3 Inuisissimus, ma, mum. 2 l. Plin. lib. 2. Epist 20.

Inuidiato partic.] Inuidiosus, sa, sum. 2. b. Quint. lib. 6. c. 2. Et metum tamen duplicem intelligi volo, quem patimur, & quem facimus, & inuidiam namque altera inuidum, altera inuidiosum facit. 2. Inuisus, sa, sum 2 l. Plaut. in Merc. Ego me inuisum meo Patri esse intelligo, atque odiosum.

Alquanto inuidiato.] Subinuisus, sa, sum. 1. b. & 3 l. Cic. pro Rab Post.

Più inuidiato compar.] Inuidiosior, & hoc sius 2. b. 4. l. Cic. 4. Ver. 2. Inuidia maiore pressus, sa, sum. Ex Cic. 1. de Orat. 3 Inuisior, & hoc sius. 2 l. Tacit. lib 7. F. Iunius 10 dies quanto potentior, eodem actu inuisior erat.

Essere inuidiato.] Inuideor, deris. 2 b. Horat. de Arte. Ego cur acquirere pauca si possim, inuideor. 2 Inuidia premi. Cic. 1. de Or Galba, & inuidia, & odio populi premebatur. 3. Ex inuidia laborare. Cic. pro Cluent 4. In inuidia esse Cic ad Att. l. 2 ep. 9 5. Inuidiam habere. Sen. l 5. ep. 42. 6. Inuidia ardere. Liu. 5. ab Vrbe Ardebant inuidia non patres modo, sed Tribuni plebis. 7. Inuidia flagrare. Cic. pro Clu. Quum inuidia flagraret ordo senatorius potuit nihil decerni.

Far che vno sia inuidiato.] Inuidiæ esse cum dat. pers. Ex Liu. 4. ab Vrbe Ille mactus inter aduersarios superbum ingenium, immodicamque linguam, quam irritando, agitandoque in eas impelleret voces, quæ inuidiæ non ipsi tantum, sed causæ, atque vniuerso ordini essent. 2. Inuidiam alicui conflare Cic. in Catil. & pro Cluent. 3 In inuidiam aliquem adducere. Cic. lib. 1 epist. 1.

Inuidiatore, vedi Inuidioso.

Inuidietta, dimin. inuidia piccola.] Inuidiola, læ. 1. l. 2. 3. & 4. b. ic.

Inuidiosamente, auuerb. con inuidia.] Inuidiosè. 2. b Cic. pro Mil & 4 ad Her. Viuis inuidiosè, delinquis studiosè, loqueris odiosè.

Inuidiosetto, dimin. alquanto inuidioso] Liuidulus, a, um. 2. 3 b. Iuuen. Sat. 2.

Inuidioso, inuido inuidiatore è liuido quello, che hè inuidia, ò liuidezza.] Inuidiosus, sa, sum. 2. b. Ouid. 15. Metam. Tempus edax rerum, tuque inuidiosa vetustas omnia destruitis. 2. Inuidens, tis. o. gen. Ex Plin. & Co-

lum. 3. Inuidus, da, dum. 2. b. Cic. de Or 4. Liuens, ntis om. gen 1. l. 5. Liuidus, da, dum. 1. l. 2 b. Mart. lib. 1 epist. 14.

Diuenir'inuidioso] Liuesco, scis. 2 3. l. Claud. de Rapt. Proser. Haud equidem nec enim liuescere fas est, vel nocuisse Deos.

Quegli, che diuiene inuidioso.] Liuescens, ntis. om. g. & 2. l. F. 2 Claud.

Inuido. 2 b. vedi inuidioso.

Inuigorirsi. vedi ingagliardirsi.

Inuiluppamento. auuiluppamento, intrasciamento, intrigamento.] Implicatio, nis. f. gen. Cic. 2. de Nat. Huic adde neruos, à quibus artus continentur eorumque implicationem toto corpore pertinentem. 2. Impeditio, nis. f. g. Ex Cic 1. de Diuinat.

Inuiluppare, auuiluppare. intralciare, intrigare] Implico, cas 2 b. 3 com Sen epist. 22. Quod malè implicuisti soluas potius, quam abrumpas. 2 Impedio, dis. 2. & 3 b 4. coni. Cic 4. Ver. Ipse te impedies, ipse tu tua defensione implicabere. 3 Intrico, cas. 1 & 2 l. Sipont. in Mart. A voce trica fit intrico, quod significat implico, &c.

Inuilupparsi insieme.] Inter se implicari, Col l 11. c 3. Ferè post quadragesimum diem inter se implicantur, & quasi vnitatem faciunt.

Inuiluppatamente, auuerb.] Implexè.

Inuiluppato, auuilupato, intralasciato, intrigato.] Implexus, xa, xum. Plin l 25 c. 7 Folliculi cum semine implexi. 2. Implicatus, ta, tum Cic pro Quint. Res controuersijs implicata. 3. Implicitus, ta, tum Cic. 2. de Inuen. 4. Intricatus, ta, tum Plaut. in Pers.

Inuincibile, & superabile aggett che non si può vincere, ò superare.] Insuperabilis, & hoc le. 1. 4. l. 2. 3. 5 b. Liu. 1. Bell Pun. Cuius est 3 Alpium insuperabili, transitu 2 Inexuperabilis, & hoc le. 1. 3. 4 & 6. b. 2 & 5 l. Sen in Epist. Qui philosophiam in remedium suum exercuit, ingens fuit animo, plenus fiduciæ, & exuperabilis. Liu 5. ab Vrb 3. Non Phorm. 4 Inuictus, ta, tum Cic. pro Muren.

Inuiolabilmente auuerb fermamente.] Inuiolatè. 3. b. Cic. de Sen. Vos memoriam nostri piè, inuiolatè que seruabitis

Inuiolato illeso.] Inuiolatus, ta, tum. 3. com. Cic. pro Sest Cæteri omninò inuulnerati, inuiolatique vixerunt.

Inuiscare, vedi Inuescare.

Inuisibile, che non si può vedere.] Non aspectabilis, & hoc le. Ex Cic de Vn. 2 Non visibilis, & hoc ue. Ex Plin l. 11 c. 37.

Inuisibilmente auuerb.] Citra conspectum, vel visum. Ex Plin 2 Nemine vel nullo vidente.

Inuisitato, cioè non visitato.] Inuisitatus, ta, tum. 2. l. 3. b. Quint. decl. 12 Nullus amœnus, portus prætermittitur, nulla celebris ciuitas inuisitata transitur.

Inuitare. chiamare vno seco à qualche cosa.] Inuito, tas 1. 2 l. Cic. de Sen. Ad agrum fruendum non modo non retardat, verum etiam inuitat, atque allectat senectos.

Inuitare ad alloggiare.] Hospitio inuitare, cum accusat. pers. Cic. 12. Philip. Tota familia occurret, hospitio inuitabit propter familiaritatem notissimam. 2. In hospitium inuitare. Liu. 8 Bell. Pun. Vt eos benigno vultu, ac sermone in hospitium inuitatos sopirosque vi vincirent.

Inuitare a casa.] Tecto, ac domo inuitare. Cic. 6. Ver. Rex denique ecquis est qui Senatorem Populi Rom tecto, ac domicilio non inuitet? 2. Domum inuitare, cum accus. pers. Liu. 3. ab Vrbe.

Inuitare à cena.] Ad cœnam inuitare. Cic. 3 Offic. Ad cœnam hominem in hortos inuitauit in posterum diem.

Cosa, che inuita, & alletta.] Inuitabilis, & hoc bile. 2. 3. l. Gel l. 13 c 11. Sermones id temporis habendos censet, iucundos atque inuitabiles.

Inuitatore, colui che inuita.] Inuitans, ntis. o. g. 2. l. Ex Cic. & Col.

Inuitatrice, colei che inuita.] Inuitans, ntis, f. g. 2. l. Ex Cic. & Colum.

Inuitiare, far prender vitio.] Vitium infundere, cum accus. & præpos. in Cic. de Leg. l. 3. Vitiosi principes non solum vitia concipiunt ipsi, sed ea infundunt in Ciuitatem 2. Vitio afficere, cum accus. pers. Ex Cic Phil. 3. Vitiosum facere. Cic. 5. Philip. 4. Vitijs imbuere cum accus. pers. Quint. l. 1. c. 1.

Inuitiarsi, prender vitio.] Vitium concipere. Cic. de Leg. l. 3. 2. Vitium ducere, trahere, contrahere. Ex Colum. & Plin. 3. Vitio affici. Ex Cic. pro Mur. 4. Vitiosum fieri. Ex Cic. 5. Phil.

Inuitiato, che hà preso vitio.] Vitio affectus, ta, tum, Ex Cic. Philip. 2. Vitio imbutus, a, um. Quint. lib. 1. cap. 1.

Inuito, & inuitata, Fior. ancor'inuitanza, l'inuitare.] Inuitamentum, ti. n. g. 1. 2. 3. & 4 l. Cic lib. 10. ep 10 Honos autem, qui verè appellari potest honos, non incitamentum ad tempus, sed perpetuæ virtutis est præmium. 2. Inuitatio, nis. f g 1. 2. & 3. l & 4 b. Cic. l. 9 In Epirum inuitatio quam suauis, quam liberalis, quam fraterna. 3. Inuitatus, tus, m g. 1. 2. & 3. l. Cic. lib. 7. ep. 5 Trebatium ita mitto, vt initio mea sponte, post autem inuitatu tuo mittendum duxerim.

Inuitto, aggett che non è vinto.] Inuictus, ta, tum. 1. 2. l. Plin. l. 7 c. 16. Dentes tantum inuicti sunt ignibus, nec cremantur cum reliquo corpore. Ijdem flammis indomiti, cauantur tabe pituitæ.

Inuocare, chiamare in aiuto.] Inuoco, cas, aui, atum. 2. b. Cic. de Nat. Apud nostros Iunonem Lucinam in pariendo inuocant. 2. Imploro. 1 & 2. l Cic. in Catil. Deos immortales precari venerari, atque implorare debetis, vt hanc Vrbem defendant.

Inuoglia, Fior. inuoglio. Sen. cosa da inuolgere] Inuolucrum, cri 1 & 3. l. 2. b. Cic. 6. Ver. Candelabrum attulerunt, inuolucrisque reiectis constituerunt. 2. Tegumentum, ti. 1. & 2. b. 3 l. Ex Cic. 2. de Nat. qui sic ait, Palpebræ fuori tegumenta oculorum. 3. Integumentum, ti. 1. & 4 l. 2. & 3 b Cic 1 de Or.

Inuogliare, cioè far venir voglia.] Cupiditatem mouere, cum dat. pers. Cic. 4. Tusc. Si nec mala sint illa, quæ metum, ægritudinemue? nec bona, quæ cupiditatem lætitiamue noceant, &c. 2 In voluntatem, siue cupiditatem adducere, cum accus. pers. Cic. ad Att. lib 1. & 14 Pompeium adduxi in eam voluntatem, vt mihi salutem orbis terrarum adiudicaret. 3 Voluntatem facere, cum dat. pers Quint. lib. 5. cap 10. Hæc in iudicijs ad suas res solemus referre, an voluerit quis, an potuerit, nam & voluntatem spes facit. 4. Cupiditatem siue voluntatem inijcere, cum dat. pers. D. Brut. ad Cic. lib. 11. epist. 10. Quantam cupiditatem hominibus inijciat vacuitas, non te fugit 5. Cupiditatem incendere. Cic lib. 15. epist. 21. cum incredibilica cupiditatem meam consuetudinis augendæ nostræ, tum discedis à nobis. 6. Appetitionem vel appetentiam facere Cic 4. de Fin.

Inuogliarsi, od incapricciarsi, val entrar'in voglia, ò brama, ò capriccio di che che sia.] Cupidine capi. cum genit. Virg 4 Aen. & Ouid. 9. Metam 2. Cupidine corripi. Ex Ouid. 3 Fast. & 9 Metam. 3 Desiderio, vel cupiditate incendi. Cic. in Orat. 4. Cupiditate inflammari. Cic. 6. Verr.

Inuolgere. & inuoluere: auuolgere, rauuolgere, e rinuolgere: Sen. auuoltare, inuoltare, e riuoltare.] Inuoluo, ui. 1. 2. l. vel Obuoluo, vis. Cic. in Pison Meminisse cœnum nescio, quo è gurgustio te prodire inuoluto capite, soleatum, Cic. de Inuen. Os obuolutum est folliculo, & proligatum.

Inuolontariamente, auuerb senza volontà] Sine voluntate. Cels. lib 2 cap 4. Mali morbi testimonium est iactare brachia, & crura. sine voluntate lacrymare. 2. Citra voluntatem. Ex Plin. lib. 7. cap 29 3. Non voluntariè, Ex Cæs. lib. 3. Belli Ciuil. 4 Non arbitrario. Ex Plaut. in Pen.

Inuolontario, adiett. non spontaneo.] Non voluntarius, a, um. Cic. 5. de Fin. Animi virtus corporis virtuti anteponitur, animique virtutes non voluntarias vincunt virtutes voluntariæ. 2. Non arbitrarius, a, um. Gell. lib. 18. cap. 10.

Inuoltare, vedi Inuolgere.

Inuoltato, & inuolto.] Inuolutus, ta, tum. 1. 3. l. 2. 4. b. 2. Obuolutus, a, um. 2 4 b. Cic.

Inusitato, vedi Insolito.

Inutile, e disutile, addiett. che non reca vtilità.] Inutilis, & hoc le. 1 & 3. b. 2. l. Cic. 1. Off. Nec promissa igitur seruanda sunt ea, quæ sunt in ijs quibus promiseris inutilia.

Inutilità, Fior. anco disutilità] Inutilitas, tis. fœm gen. 1. 3. 4. b Cicer. de Inuen. Appetendarum rerum partes sunt honestas & vtilitas, vitandarum turpitudo, & inutilitas.

Inutilmente auuerb. senz'vtile, ouero disutilmente] Inutiliter. Plin. lib. 16. cap. 39. Quint. l 2. cap. 4 2 Sine vsu. Tac. l. 4. Non sine vsu fuerit introspicere illa primo aspectu leuia.

Inzaccheramento.] Luti aspersio, vel aspersus, sus. m. gen.

Inzaccherare, imbrattar con Sacchera.] Luto aspergere. Ex Cic. 5 de Nat. & Horat. lib. 1. Epist. 12. Capua Romam, petit imbre, lutoque aspersus. 2. Lutum aspergere. Ex Cic.

Inzaccherato adiett.] Luto aspersus, sa, sum. Ex Cic.

Inzotichire, Fior. incominciare diuenir zotico.] Rusticum, vel inurbanum fieri. Ex Cic. 2. de Or. & 4. Acad. 2. Rusticitatem ducere, vel trahere. Colum. lib. 3. cap. 18. & lib. 12. cap. 41.

Inzuccarare, Sen. inzuccherare. Fior. Condir di zuccaro, ò zucchero.] Sacchato condire, vel imbuere cum accus. Ex Col. l. 12. c. 47.

Inzuccherare, asperger con zucchero,] Saccharum alicui rei aspergere, vel inspergere. Ex Plin.

Inzuccharato, e zuccherato Sen. inzuccherato Fior. saccharato.] Conditus, a, um. 2. Saccharatus, ta, tum. Apud Coll. l. 11. c. 47.

I O

IO pronome di prima persona.] Ego Cic.

Io stesso, io medesimo.] Egomet.

Io per me.] Ego verò. 2. Equidem.

Io proprio.] Ego ipse.

I P

IPocrisia, Fior. anco impocritade simulatione di virtù, ò santità.] Virtutis, vel sanctimoniæ simulatio, Ex Cic. 3. Off qui sic ait Is simulans Vlyssem Tragœdiæ simulatione insaniæ militiam subterfugere voluisse. 2. Virtutis, vel sanctimoniæ fallax imitatio. Ex Cic 4. Acad. Cuius est: Fallax imitatio simulatioque virtutis. 3. Hypocrisis, sis f g 1 & 3. b. 2. com. Græc. 4. Sanctimonia vel virtus assimulata. Ex Cic. pro Cæl. vbi ait. Catilina multos etiam fortes viros, & bonos specie quadam virtutis assimulatæ tenebat

Cosa d'hipocrisia, ò d' hipocrita.] Hypocriticus, ca, cum. 1. 3 & 4. b & 2. com. Græc Ex Dem. Phal.

Ipocrita, & ipocrito, simulator di virtù, ò santità] Virtutis vel sanctimoniæ simulator, Ex Sallust. de Con. Cat. qui sic ait. Cat. qui sic ait. Catilinæ animus audax subdolus varius cuiuslibet rei simulator ac dissimulator. 2 Virtutis, vel sanctimoniæ fallax imitator, Ex Cic. 4 Acad. 3. Hypocrita, tæ. m. g. 1. & 3. b. 2. com. Ex Quint l. 2. c. 17. qui sic ait. Demadem aiunt remigem, & Æschinem hypocriten oratores fuisse.

Ipocritamente, auuerb con hipocrisia, od impocritade, all'ipocrita, ò da ipocrita.] Hipocriticè. 1. 3. & 4. b. 2. com. 5 l Græc. apud Athen 2. Hypocritico ritu, vel more, Ex Athen. 2. & Cic. de Vn. 3. In modum, vel morem hypocriticum. Ex Plaut. Trin. & Athen.

Ipocritico aggett. da hipocrita] Hypocriticus, a, um. 1. 3. 4 b. 2. com. Græc. apud Dem. Phal.

I R

Ira, & iracondia, colera, e stizza, sdegno, & adiramento. Fior. anco iramento, cioè turbamento d'animo con desiderio di vendetta.] Ira, iræ. f. g. 1.1. Cic 4 Tusc. Quæ autem libidini subiecta sunt, ea sic definiunt Stoici, vt ira sit libido puniendi eius, qui videatur læsisse iniuria. 2. Iracundia, diæ f gen. 1 a 1. Cic 3 Tusc. Iracundia libidinis est pars: sic enim definitur, Iracundia est vlciscendi libido. 3. Bilis, lis fœm gen r. 1. Plaut. in Merc. 4 Indignatio, nis f g. 3.1. Liu 4 ab Vrbe 5. Rabies, ei f. gen. 5 b Cic. 4. Tusc. 6. Stomachus, hi. m g. r. & a. b. Cic. Att. lib. 5. Multa præterea, quæ mihi malori stomacho fuerunt, quam ipsi Quinto 7 Vlciscendi libido. Cic 4. Tusc. Peripatetici non solum hanc libidinem laudant est enim Ira, vt modo definiui, vlciscendi libido, sed illud ipsum genus, vel libidinis, vel cupiditatis ad summam vtilitatem esse dicunt à natura datum; nihil enim quenquam, nisi quod libeat, præclarè facere posse. 8 Cupiditas puniendi doloris. Cic de Orat Quis hæsitauit ob eam causam, quod nesciret, quid esset iracundia? feruor ne mentis, an cupiditas puniendi doloris. 9. Cupiditas doloris reponendi Sen de Ira lib. 1 cap 3. Aristotelis finitio non multum à nostra abest: ait enim, iram esse cupiditatem doloris reponendi 10 Cupiditas pœnæ exigendæ Sen. de Ira lib. 1. cap 3. Diximus iram cupiditatem esse pœnæ exigendæ, non facultatem 11 Concitatio animi ad vltionem voluntate, & iudicio pergentis. Sen. de Ira lib. 2. c. 3.

Ira grande.] Ira ingens Sen l. 2. ep. 18. Ingentis iræ exitus furor est; & ideo ira vitanda est, non moderationis causa, sed sanitatis.

Ira mortale.] Ira capitalis. Hor. Ser. l. 1. at. 7. Ira fuit capitalis, vt vltima diuideret mors.

Ira eccessiua.] Ira immodica. Sen. l. 2. ep 18. Immodica ira gignit insaniam.

Ira lunga.] Ira tenax Ouid. 1. de Pont. el. 10. Ne sit ad extremum Cæsaris ira tenax.

Ira placabile.] Ira placabilis Ou 1. r. de Pont. el. 10 O quoties diat, placabilis ira Deorum est.

Ira implacabile.] Ira implacabilis, Ouid. 3. de Pont. el. 3. Efficeɛ fit nobis non implacabilis ira.

Ira d'Iddio.] Ira Cœlestis, Liu l 2. ab Vrbe.

Ira chesa.] Ira tacita. Ouid. 6. Met. Triste parat facinus, tacitaque exæstuat Ira.

Iracondia, vedi Ira.

Iracondo, collerico, stizzoso, Iroso, & adiroso inclinato all'ira.] Iracundus, da, dum. Cic. 4. Tusc. vt malè olet omne cænum, at non semper commouet sentias: sic iracundus non semper iratus est, lacesse etiam videbis furentem. Cic. 4 Tusc Maiores nostri, cum omnia essent in morbis vitia, quod nullum erat iracundia fædius, iracundos solos morbosos nominauerunt. 2. Irritabilis, le. Cic.

Irare, & adirare muouere ad ira, ò far adirare. Onde Alberto cap. 1. Maledetto è da Dio, chi adira la madre.] Iram alicui mouere, facere, concitare, Quint lib. 6 c. 1 a. Stomachum facere Cic. epist Fam. lib. 1. epist 9 Non illi quidem mihi stomachum faciebant, quem ego funditus perdidi, sed facere se arbitrabantur 3 Stomachum mouere. Cic ad Att lib. 6. In hac ille mihi etiam magis, quam stomachum mouet. 4 Stomacho esse Cic ad Att. lib. 5. Multa maiori stomacho mihi fuere, quam Quinto. 5 Bilem alicui mouere, commouere, vel concire.

Irarsi adirarsi, muouersi ad ira, sdegnarsi, ò stizzarsi.] Irascor, eris. Cic. 4 Tusc Peripatetici virum videri negant, qui irasci nesciat. 2 Stomachor, aris, Cic ad Att. lib. 14. Amariorem me senectus facit, stomachor omnia 3 Succenseo, es Cic in Tusc. non habeo quod succenseam ijs à quibus accusatus sum.

Irarsi poco.] Subirascor, eris. Cic a de Fin. Et si satis dementes sum in disputando, tamen interdum soleo subirasci.

Irarsi molto.] Excandesco, scis, ui. Colum. lib. 7. cap. 12. Canes villatici sic sunt, vt nonnunquam conseruos etiam iratius intueantur, semper excandescant in exteros. 2. Ira excandescere, vel exardescere. Cicer. 4. Tusc.

Non irarsi di nessuna cosa.] Nihil irasci. A. Gell. lib. 19. cap. 12.

Irascibile, od irasceuole, vna delle potenze dell'anima.] Ira, ræ. 1. l. Cic. 1. Tusc. Animæ duas partes separare voluit Plato, iram, & cupiditatem quas locis disclusit, iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit.

Iratamente con ira, con colera] Iracundè Cic 8. Philip. Me tecum iracundè agere dixisti, non est ita; vehementer me agere fateor, iracundè nego 2. Iratè, Ex Colum lib 7. cap. 12. 3. Per iram, vel iracundiam. Cic. 4 Tusc

Iratissimo.] Iratissimus, a, um. Cic. 8 Phil. Cæsar fuerat illis iratissimus.

Irato, & adirato, sdegnato crucciato, stizzato, e stizzito, aggett. che stà in incolera, ò stizza.] Iratus, ta, tum Cic. 3. Tusc Irati proprium est à quo sic læsus, ei quam maximum dolorem inurere. Cic. pro Cæl. & 1. Off. Prohibenda maximè ira in puniendo nunquam enim iratus, qui accidat ad pœnam, mediocritatem illam tenebit, quæ est inter nimium, & parum. 2. Indignatus, ta, tum. Virg

Esser molto irato ò adirato.] Ardere ira, vel iracundia. Ter. in Adel. Me miserum, vix sum compos animi, ita ardeo iracundia.

Iride, vedi Arco baleno.

Iride, giglio celestro, ò di color azurro.] Iris, iridis f. g. 3. l. 2. b. in rec. & obl. Plin l. 21. c. 7.

Cosa di iride aggett. significa cosa appartenente ad iride, ò fatta di iride come olio, e simili.] Irinus, a, um 1. l. 2. b. Plin. l. 20. c. 17. & l. 13. cap. 1. Irinum Corinthi diu maximè placuit.

Ironia figura rettorica, che significa cosa diuersa da quel che si dice] Ironia, æ. f g.

Irrationa e, adiett senza ragione.] Rationis expers, tis. 10. g a Mente, ac ratione vacuus, a, um. 3. Ratione carens. o. g 4. Rationis exors, vel impos.

Irreligioso non religioso] Impius, a, um. 1. l. 2 b Cic. de Leg. Cuius est; Deos piorum, & impiorum habere rationem. 2. A religione auersus. Ex Cic pro Arch. 3. Pietatis expers, vel impos.

Irreprensibile adiett che non si può riprendere.] Inculpatus, ta, tum 1. a. 3. l. Gell l. 2. c. 6.

Irresolutione.] Anceps deliberandi cura. 2 Dubia opinio. 3. Incertum consilium. 4 Dubitatio nis. f. g Cic. 2. de Or. Qui timor, quæ dubitatio, quanta hæsitatio, tractu quæ verborum.

Irresoluto, che non sà risoluersi.] Incertus, a, um. Cic. in Ver. Aetas puerilis maximè lubrica, atque incerta

Irreuocabile adiett. che non può reuocarsi.] Irreuocabilis, & hoc le. 1. 4. l. 2 3. b Liu 2 Immutabilis, & hoc le. 1. 2. 3 l. Cic.

Irrigare, vedi Adacquare

Irrisione, scherno, vedi B ffa

Irritare, attizare incitare.] Irrito, tas. 1. a. 1. 2 Lacesso, Cic. pro Mil. Cuius est; Vi irritare & ferro lacessere aliquem 3. Prouoco, a. b. Cic. ep 15. Cuius est. Pamphilam cantatum prouocemus.

Irritatione] Irritatio, nis f. g Liu. 2. Bel. Mac. 2. Irritamentum, ti. n. g. 4lin. l. 5 c. 5. 3 Irritamen, minis. n. g. 12. 3. l. Ouid. l. 2 Meta.

Irritato, incitato.] Irritatus, ta, tum. 1. 2. 3 l. Lacessitus, ta, tum. 1. b. 2. 3 l. Cic ad Att. Epistolis fum ante lacessitus ad scribendum 3 Prouocatus. 1. 3. l. 2. b. Cic. ad Att. Amo te beneficio tuo prouocatus.

Irriuerente, senza riuerenza.] Irreuerens, tis. o. g. 2. Non reuerens, non reuerentis. Cic.

Irreuerentemente, Fior. ancor si euerenza: il contrario di riuerenza.] Irreuerentia, tiæ. 1. 4. l. 2 3 & 5 b. Corn. Tac. l. 13. & Plin. ep. 93.

Irrugiadare, Fior. anco arrorare, asperger di rugiada, ò

far rugiodoso.] Irroro, as 1. & 2.l.
Irrugiadato, bagnato di rugiada.] Roscidus, da, dum. 2.b. Virgil. cuius est: Iris croceis per cœlum roscida pennis.

I S

ISca!zo vedi Scalzo.
Ischia isola nel mare di Toscana nel golfo di Pozzuolo] Ænaria, æ f g. 2. Inarime mes. 3. Pithecusa, æ f g. Plin. l. 3. cap. 6 Aenaria insula dicta est à statione nauium Aeneæ. Homero Inarime dicta, Græcis Pithecusa non à simiarum multitudine, vt aliqui existimauere, sed à figlinis doliariorum.
Ischieto, luogo piantato d'ischi.] Esculetum, ti, n. g. 1.3.l. 2.b Hor. 3. Car. od. 22.
Quale portentum neque militaris.
Dannia in latis alit esculetis.
Ischio, albero di ghianda, e da gli antichi consacrata à Gioue.] Esculus, li. f g. 5.l. 2.b. Plin. l. 16. cap 4. Corona ciuica iligna primo fuit, postea magis placuit ea esculo, Ioui sacra. 2 Arbor esculea, vel esculina. Ex Plin l. 29. c. 3. Pallad. lib 9. tit. 9.
Di ischio, aggett.] Esculeus, a, um 1.1.2.3.b. Pallad. lib. 1. tit. 9. In pauimentis axes quernæ cum esculeis non misceantur, &c. 2. Esculinus, na, num. 1.3.l. 2.b. Vitr. l. 7. c. 1. Ne misceantur axes esculini quernis, quod querni simul ac humorem perceperunt, se torquentes, rimas faciunt in pauimentis.
Isola, paese, ò terreno, circondato d'ogni intorno, d'acqua.] Insula, læ. f. g. Plin. lib. 6 c. 28. Syagacos insula est quam canes non intrant, impositique circa littoria ereant do moriuntur.
Isola ponza, celebre per l'esilio di più santi Martiri.] Pontica insula. Plin. l 32. c. 1.
Isola di Rhodi.] Rhodiorum insula. Plin. l. 1 19. c. 1. & lib. 33 cap. 4.
Isola Canaria] Insula Canaria. Plin. l 6. cap. 32. Proxima ei Canaria vocatur à multitudine canum ingentis magnitudinis.
Isola Capraria, così detta dalla moltitudine delle capre.] Insula Capraria Ver. 2 Re rust. cap. 3. Vt oues quas pascimus ortæ sunt abouibus feris, sic capræ, quas alimus à capris feris sunt ortæ à queis propter Italiam Capriaria insula est nominata.
Isola dragoniera, nome tratto dalla copia de' serpenti.] Insula Colubraria. Pomp. Mel. l. 2. c. 7. Colubraria cum scateat multo, ac malefico genere serpentum, inhabitabilis est. 2. Ophiusa, æ. f. g Plin. lib 3. cap 5 Ebusi terra serpentes fugat, Colubrariæ parit, ideò infesta omnibus, nisi Ebusitanam terram inferentibus. Græci Ophiusam dixere.
Isola di fiume.] Insula amnica. Plin. l. 3. c. 25.
Isola gallinara, posta nel mar di Toscana] Insula Gallinaria. Var lib. 3. de Re rust. cap. 9. A rusticis gallinis, insula gallinaria appellata, secundum Italiam contra montes liguiticos.
Isola di perpetua neue ricoperta.] Insula niuaria. Plin. lib. 6. cap. 32. In conspectu earum esse niuearia tradit, quæ hoc nomen accepit à perpetua niue nebulosam.
Isola, che produce ambra.] Insula glessaria. Plin. lib. 37. cap. 3.
Isolaccia, ouer'isolone, accrescit. isola grande.] Insula grandis, magna, vel ingens Pomp. Mela lib. 1. cap. 10. Super eos grandis littoris flexus grandem insulam includit, in qua tantum fœminas esse narrant toto corpore hirsutas.
Isolaio, & isolaro, custode, ò guardian d'Isola.] Insularius, rij. m. gen. 1 & 3.l. 2 & 4.b Pompon. in l. si ita de Vsu, & habit Domus proprietatis fundum, vel ædes per saltuarium, vel insularium, custodire poterit.
Isolano, habitator d'isola.] Insulæ incola, cultor, vel habitator. Ex Plin. & Cic. 2 Insulanus, na, num. Maff. lib. 3. ep 8. Insulani bis in nocte ad Dominum deprecandum

Christique tormenta, necemque secum reputandam surgere è lectulo consueuerunt.
Isolare adiett. d'isola.] Insularis. & hoc insulare 1. & 3.l. 2 b. Plin. Qui primus insolarem morbum in Vrbem inuexit.
Isoletta dimin. Isola piccola.] Insula parua. Cic. de Som. Scip Omnis terra, parua quædam insula est, circum fusa illo mari, quod Atlanticum quod magnum, quod Oceanum appellatur.
Isole cannarie, così dette dalla copia delle canne, che fanno il zuccaro, e da gli antichi dette anco fortunate.] Insulæ cannariæ Bert in Anth. l. 2 Fortunatæ insulæ in Lusitanorum prius, postea Hispanorum venere potestatem, nouoque nomine Cannariæ sunt appellatæ. 2 Insulæ fortunatæ, Mel. lib. 3. cap. 11. Fortunatæ insulæ abbundant sua sponte genitis, & subinde alijs super alijs innascentibus, nihil solicitos habent beatius, quam aliæ vrbes excultæ 3 Insulæ beatorum. Cic. 5. de Fin. Veteres philosophi in beatorum insulis finguntur, qualis natura sit vita sapientium, quos cura omni liberatos, nullum necessarium vitæ cultum, aut paratum requirentes, nihil aliud esse acturos putant, nisi omne tempus quærendo, ac discendo in naturæ cognitione consumant.
Isolæ di Vulcano.] Insulæ Ædiæ. 2. Insulæ Liparææ. 3. Insulæ vulcaniæ. 4. Vulcani insulæ. 5. Insulæ Aeolides. 6. Insulæ Hephæstiades 7. Insulæ Plotæ Abrahamus. Ortel. in Synon Geogr. Æliæ, quæ Liparææ, & Vulcaricæ, latinis Hephæstiades Græcis Plinio auctore, quibus Ploti etiam vocantur, vt Eustachius scribit. Vulcani Insulæ Liuio, Æolides Trogo dicuntur.
Istante minima quantità di tempo.] Instans, tis. o. gen. 2 Temporis momentum. 3 Punctum temporis. Cicer. Tusc. Fit ad punctum temporis, id est, quod dicunt in instanti.
In quel istante.] Tunc. 2. Tunc temporis.
Istesso, vedi Stesso.
Storia vedi Historia.
Istria, prouincia d'Italia.] Histris, æ. fœm. gen. 2. Iaspidia, diæ.
Istrice, vedi Histrice.
Istromento, vedi Stromento.
Istruire, vedi Insegnare.

I T

ITalia regione nota] Italia, liæ f. g Gel. l. 11. cap. 1. Timæus, & Varro. terram Italiam de græco vocubulo appellaram scripserunt, quoniam boues græcè veteri lingua Itali vocitati sunt, quorum in Italia magna copia fuerit.
Il mezzo d'Italia.] Italiæ vmbilicus. Plin. l. 3. c. 12. In agro Reatino Cutiliæ lacum, in quo fluctuet Insula Italiæ vmbilicum esse. M Varro tradit.
All'Italiana.] Italicè. 2 Italico ritu Plin.
Italiano adiett. d'Italia.] Italus, la, um. 2 Italicus, ca, cum. Plin l. 18. c. 7. Hordeum Indis satiuum, & Syluestre, ex quo panis apud eos præcipuus, Italici quidem maximè oryza gaudent, ex qua ptisanam conficiunt, quam reliqui mortales ex ordeo.
Itterico, 3 b. adiett. che patisce d'itteritia] Ictericus, ca, cum 1.2.& 3.b Græc. Gal. & Plin. l. 20. c. 6. 2. Auriginosus, sa, sum. 1.2 & 4 l & 3. b. Sipont. in Mart. Ab aurigine morbo dictus est auriginosus, qui cum morbum patitur. 3. Arquatus, ta, tum. 1 & 2.l. Non. Marc. Arquati dicuntur, quibus color, & oculi virent, quasi in aliqui similitudinem. 4 Felle suffusus, sa, sum. Plin l 21. c. 20. 5. Bile suffusus, sa, sum. Plin. lib. 22. cap 20. 6 Arquatus, ta, tum. Col l. 7. c. 5.
Itteritia, malattia, che procede dal spargimento di fiele, anco si chiama trabocco di fiele.] Icterus, ri. m. g 2.l. 2. Fellis suffusio. Plin. l. 22. cap 23 3. Morbus regius. Plin. l. 26. c. 12. 4. Morbus arquatus. Cels. l. 3. cap. 24. Notus est morbus quem interdum arquatum, interdum regium nominant. 5. Bilis suffusa. Ex Plin. 7. Fel suffusum. Ex Plin.

Iuge-

I V

IVgero, quel terreno che in vn giorno si può lauorare da vn paio di buoi.] Iugerum,ri. s.l.a.b. Plin. lib. 18. cap 3. Iugerum vocabatur, quod vno iugo boum in die exarari posset.

Iui, quiui, e li. auuerb.locale di stato è val in quel luogo.] Ibi. Cic.2 Phil. Marcus Antonius delituit in quadam cauponula, atque ibi se occultans perpotauit ad vesperum.2.Illic.Cic.

, Iui, e quiui auuerb. loco di moto à luogo.] Illic.2. Illo. Plaut.Capt.

L A

LA, e li auuerb.locale, vedi Iui.

Labaro vna certa insegna, ò stendardo militare.] Labarum,ri.n g.s.& 2 b Antalth.on.Labarum, vexillum militare ante Imperatorem gestatum auro gemmisque ornatum,& à militibus adoratum.

Labbretto,labriccino,e labbricciuolo, diminut. labbro piccolo.] Labellum,li n.g. 1.b. Cic.1.de Diu.Platoni,cum in cunis paruulo dormienti apes in labellis consedissent, responsum est singulari ipsum suauitate orationis fore: ita futura eloquentia prouisa in infante est. 2.Labrum exiguum,vel paruum.Ex Cic.2.de Diu.

Labbro, vna dell'estremità della bocca.] Labrum,bri.n.g. s.com Cic.de Orat. Pericles in cuius labris leporem habitasse ferunt.2.Labium,bij n g. 1.b. Ter.Eun ac 2 sc. 3. 3.Labia,biæ. f g & 1.b. Plaut in Stic. Age ribicen, quando bibisti refer ad labia tibias.

Quegli,che hà le labbra grosse,ò grandi.] Labeo, onis.s. b.Plin.l 1 c 37 Labra à quibus brocci labeones dicti, & os probum, duriulue,animal generantibus: pro 13ª cornea, & acuta volucribus rostra.2 Chilo,lonis.s.l. Græc. Fest l 3.

Labbro riuolto in sù.] Labrum resimum. Varro de Re rust.l.2.c.9. Canes pecuarij, facie debet esse formosi, magnitudine ampla,oculis nigrantibus,aut rauis, labris subnigris,aut rubicundis, neque resimis superioribus, neque pendulis subtus. 2. Labrum resupinum. Plin.lib. 11.cap.5.

Estremità del labbro.] Labrum summum, vel extremum. Sen l 1.c.10.

Labbro di sopra.] Labrum superius. Cæs.5.Bel.Gal.Omnes verò se Britanni glasto inficiunt, quod ceruleum efficit colorem, atque hoc horribiliore sunt in pugna aspectu, capilloque sunt promisso,atque omni parte corporis rasa præter caput,& labrum superius.

Chi non hà il labbro di sopra.] Superiore labro orbus, ba, bum. Plin lib.6 cap.30. Ferunt certæ ab Orientis parte intima gentes esse sine naribus, æquali totius oris planicie alias superiore labro orbas, alias sine linguis.

Labbro di sotto.] Labrum inferius, Ex Plin. qui ait. Ranæ inferius labrum.

L'vno,e l'altro labro.] Labra vtraque. Plin.l ib.11.cap.24. Aranei lacertarum catulos venantur, his primum telam inuoluentes, & tunc demum labia vtraque morsu apprehendentes amphitheatrali spectaculo cum contingit. 2. Labrum vtrumque. Ex Cic.4. Acad. Cuius est; Pars vtraque.

Distorcere le labbra.] Labra distorquere. Quint. l.1.c.11. Obseruandum erit etiam,vt recta sit facies dicentis; ne labra distorqueantur.

Strignere le labbra.] Labra comprimere. Horat. Serm. lib. 1. Sat. 4. Hæc ego mecum compressis agito labris

Chi non hà le labbra.] Achilus,la,lum.1.b & 2.l.Græc.

Con l'estremità delle labbra] Primis labris Cic.1. de Nat.Nunc censes primis vt dicitur labris gustasse physiologiam, quidquam quod ortum fuit,putet æternum. 2.Primoribus labris.Cic. pro Cæl, Equidem multos, & vidi in hac ciuitate,& audiui non modo qui primoribus labris gustassent genus hoc vitæ,& extremis,vt dicitur digitis attigissent,emersisse aliquando,& se, ad frugem bonam,vt dicitur recepisse grauesque homines, atque illustres fuisse.

Labbrone,accrescit.labbro grande.] Labrum ingens, vel magnum.Ex Plin.l.6 c.30.

Labbruto ,che hà le labbra grosse.] Labrosus,sa, sum. Ex Corn.Cels 7.c.26.

Labeone,nome proprio d'huomo.] Labeo, onis. m g.s.b. Gell.lib.1.c.12.Labeo commentaria ad duodecim tabulas composuit.

Laberiano,adiett.possess.di Laberio.] Laberianus,na,num. Gell.l.10 c.17.Versus laberiani hi sunt.

Laberinto,e labirinto,luogo chiuso, e pieno di vie tanto intrigate,che chi v'entra,non troua modo ad vscirne, come quello, che scriuono i poeti hauer fatto Dedalo in Creta per rinchiuderui il Minotauro.] Labyrinthus, thi.m.g 1.& 2.b.3.l Plin.l 36.cap 13. Dicamus,& labyrinthos,vel potentissimum humani ingenij opus,sed non vt existimari potest falsum.

Laberinto fatto senza legame,] Labyrinthus nullo ligno ædificatus. Ex Plin.l 3.c.9. Labyrinthus est in Mocridis lacu nullo addito ligno exædificatus.2.Labyrinthus axylus,& Plin.l.5 c.9 & Herodot.

Laberinto d'Egitto] Labyrintus Aegiptius.Plin.l. 36.cap. 13. Ægyptius labyrintus,quod minor equidem, introitu,columnisque reliquis è mollibus compositis quas dissoluere ne secula quidem possint, adiuuantibus Heracleopolitis, qui id opus inuisum mirere infestauere.

Laberinto di Creta.] Labyrinthus Creticus. Plin. l.36. c. 13 Secundus hic fuit ab Ægipto Creticus labyrinthus; tertius in Lemno; quartus in Italia,omnes lapide polito fornicibus tecti.

Laberinto di Sidorio,Isola dell'Arcipelago.] Labyrinthus lemnius.Plin lib. 36.cap.13.De Ægyptio, & Cretino labyrinthis satis dictum est, lemnius similis columnis tantum centum quadraginta mirabilior fuit: quarum in officina turbines ita librati pependerunt, vt puero circumagente tornarentur.

Laberinto di Samo,Isola nota.] Labyrinthus Samius. Ex Plaut.in capt.& Plin.qui l.3.4 cap.8. sic ait; Theodorus, qui labyrinthum fecit Sami, ipse se ex ære fudit propter similitudinem mirabilem,fama magnæ subtilitatis celebratus.

Laberinto d'Italia.] Labyrinthus Italicus.Plin.lib.36 c.13. Labyrinthum, & Italicum dici conuenit, quem fecit Porsena Rex Hetruriæ, sepulchri causa, simul vt externorum regum varietas quoque ab Italis superaretur,sed cum excedat omnia fabulositas, vtemur ipsius M Varronis in expositione eius verbi. Sepultus est inquit, sub vrbe Clusio,in quo loco monumentum reliquit de lapide quadrato: singula latera pedum lata tricenum, alta quinquagenum: inque basi quadrata intus labyrinthum inextricabilem, quo si quis improperet sine glomere lini,exitum inuenire nequeat.

Laberinto inestricabile, cioè sì intrigato, che non può strigarsi.] Labyrintus inexplicabilis,Ex Plin l.38.c.13. qui sic ait,quæ itinerum ambages occursusque ac recursus inexplicabiles continet. 2 Labyrinthus inextricabilis.Plin.l. 36. c.13. Reliquit intus labyrinthum inextricabilem. 3.Labyrinthus inobseruabilis Ex Catul.in Agr. à quo labyrinthi error dicitur inobseruabilis.

Di laberinto,adiett] Labyrintheus,a, um. 1.2.b.3.& 4.l. Catul in Agr.

Ne labyrintheis è flexibus egredientem.
Tecti frustaretur inobseruabilis error.

Laberio poeta,nimico,e mordace.] Laberius,rij. Gell.lib. 10.c.17.

Labieno,scrittor di storie.] Labienus,ni.m.g 5 b. Suet. in Calig c.16.Titi Labieni scripta Senatus consultis abolita requiri,& esse in manibus lectitarique permisit.

Labile,aggett.inchineuole, ò facile à cadere.] Caducus, ca, cum. 1.b. 2.l. Cic. de Sen. Vitis natura caduca est, & nisi fulta sit, ad terram fertur. 2. Lapsioni, Bb. seu

seu lapsui pronus,na,num. Ex Cic.4.Tusc.& de Sen. Cuius sunt voces,lapsin, & lapsus,& Colum.l.3.c.2. Cuius est; Aquiloni prona.3 Lapsioni,seu lapsui vel obnoxius, vel opportunus,na,oum. Ex Cic Locis iam citatis, & Horat.2.Serm.Sat 7. Cuius est; Pars hominum obnoxia paucis.

Laborioso,e faticoso , che fatica molto.] Laboriosus, a, um. 2 3.b.2.4.l. Cic. Tuscul. industrios homines Græci studiosoa , vel potios amantes Doloris appellant , nos commodius laboriosos 2. Operosus, s. a. b. 3. l. Cic. de Sen. Senectus , & opera & semper aliquid agens.

Laborioso adiett.che ricerca fatica. } Laboriosus , a, um. Cic.de Leg 2 Operosus Cic.de Leg.3. Arduus, a, um. 1. l.a.b.Cic de Orat 4 Difficilia, & le.2.& 3 b. Cic.ibidem. magnum opus, & arduum conamur , sed nihil difficilè amanti .

Lacca,ò lacchetta , ò cancamo , cioè lagrima d'vn legno Arabico,sembiante à mirra. }Cancamum , mi. 1.l 2.b. Diosc.l.1. c.33. Cancamum arabici ligni lacryma est , myrrhæ quodammodo similia , virosi gustus, quam ad suffimenta vsurpant .

Lacca,cioè lacuna,vedi Laccuna .

Lacca cioe vernice, vedi Vernice .

Laccetto , dimin.laccio piccolo. } Laqueolus, li. 1.a 3.b. Ex Cic. 6. Verr. & Virg. in Cul. Cuius est vox ; Araneoles .

Laccio,legame, ò capplo, di che scorrendo lega,e strioge.] Laqueus,quei.m.g Cic.6. Ver Homini iam perdito, & collum in laqueum inserenti subuenisti .

Legar'col laccio,e con vna voce allacciare.] Illaqueo , as. 1.l 2.& 3 b.Cic.de Arusp.Resp

Legato con laccio. } Laqueatus, ta,tum. Colum.lib.6.cap. 19 Corpus laqueatum , & distentum temonibus obligatat .

Laccio per pigliar vccelli,ò altri animali per l piedi .] Pedica,cæ.f.g.1.& 2.b. Var.4. de Liog. Pedica dicta est à pede 2.Tendicula,læ.f g.

Lacerare,iofraogere,ò sbranare. }Lacero,as 1 a b. Cic.ad Att.2.Lanio,at.1.2 b Cic.3. Concerpo,1a. Plin. qui ait concerpta liteola .

Lacerar'in diuerse parti. } Dilacero,r.l.a.3 b.a. Discerpo. Cic.de Nat Cuius est : Distractione humanorum animorum discerpi & dilacerari Deum.3 Dilanio.1.l.a.& 3.b. Cic pro Mil. Tu cadauer P.Clodij nocturnia caoibus dilaniandum reliquisti .

Lacerto, parte del brachio . } Lacertus , ti. m. gen. 1. b. a.l. Cic.2. Torus, ri. m.gen.1.b. Cic. 3. Pulpa, pæ. f. g Pers.

Lachetto, vedi Laghetto .

Laco,vedi Lago .

Lacrima,vedi Lagrima .

Lacrimare, vedi Lagrimare .

Lacuna,e laguna ridotto d'acqua morta.} Lacuna,næ.fœm. gen 1.b 2. & 3.l. Pomp. Fest.lib 10.Lacuna aquæ collectio a lacu deriuatur , quam alij lamam alij lustrum dicunt .

Lacuna di Venetia. } Palus gallica. Vitr.

Lacunato adiett.che hà lacune. } Lacunatus, ta, tum . Ex Plin.lib.15 c.20

Lacunoso,adiett.pieno di lacune. } Lacunosus,sa, sum. Ex Cic 2.de Nat.

Ladra,robatrice , furatrice , donna che robba. }Fur, ria . f.gen 1.l in obl.Gull.Morel 2. Cleptria,triæ fœm.gen. Græc.Naz.

Piazza,ò ridotto di ladri.} Forum,furinum.Plaut

Ladro Fior.furb,Sen.furbo, quegli , che toglie di nascosto la robba altrui. } Fur, ris. m gen.& 1.l.Non. Marc.de Propr.Ser. Fures significantiam habent à furno , quod Romani veterea atrum appellenerunt,& quod per atras noctes opportuna sit eius mali affectio, eos dictos fures. 2 Clepta,ptæ m g. & 1.l. Græc.com.& Plaut. Di ladro, adiett. }Furinus,na,num.1 & 2. l. Plaut.in Pseud. Non coquinom est,verum furinum est forum 2 Clepticus,ca, cum.2.l & 2.b.Græc

Ladro,che robba di giorno. }Fur diurnus. Cic. pro Mil. Duodecim tabulæ nocturnum furem quoquo modo , diurnum autem , si se telo defenderit interfici impunè voluerunt .

Ladro,che robba di notte. } Fur nocturnus. Gell. lib. 20. c.1.lex 12. Tabularum nocturnum furem ius occidenti tribuit .

Ladro colto in furto. } Fur manifestarius. Plaut. Aul. Capio fostem, obtronco gallum , furem manifestarium . 2.Autophorus , ti . m gen.2.b. 3.l. Græc.Ex Aristoph. & Thuc.

Ladro,che robba alla scoperta .] Fur manifestus, Gel.l 18. c 1.Tu, ait furis manifesti intolerandam audaciam aut nocturni grassatoris insidiosam violentiam non dignam esse capitis pœna existimas .

Ladro di bestie.} Abactor,oris.m.g.Apul.de As.l 7. Bellerophontem abactorem indubitatum, cruentumque percussorem criminantea , ad casaa interim suas vinctum perducunt.3 Abigeus gei.Vlpian.l.47.Dig.

Ladro,che robba l'oro. } Aurifur,1a. 1.1.l. a.b. Sipont.in Mart. A fur etiam fit bifur, ac trifur , & aurifur , qui furatur aurum. Plaut. in Pœn. Et mihi hic aurifur est .

Ladro che robba tesori. } Fur thesaurarius. Plaut. Ladro grande. Trifur , furis. com. gen. 1.b. & 2. l. in obl. Plaut. Aul. Verberalissimè etiam rogitas non fur , sed trifur .

Ladro di cose sacre . } Sacrilegus,gi.m gen.1,com 2.& 3. b. Sipont. Sacrilegus est qui rem sacram aut è loco sacro furatur : à quo tale furtum sacrilegium dicitur .

Ladro,che robba per forza , & altrimente rapitore , ò rattore, e rapinatore . } Raptor,ria.2.l. in obl. Colum. l.3.c.12.Canis pecuarius, & ad riaam,& ad pugnam,nec minus ad cursum comparatur :cum & lupi impellere insidias,aut raptorem ferum consequi fugientem , prædamque excutere,atque auferre debeat.2.Ereptor,ris.1. l.Cic pro Quint.

Ladrocinio,ladroneccio , assassinamento, il rubbar de gl' assassini. } Latrocinatio,nis f gen.2.& 4.l.& 3.b.Plin.lib. 19.cap 4. Iam in fenestris suis plebs vrbana in imagine hortorum quotidiana oculis rura præbebant , antequam præfigi prospectua omnis coegit , multitudinis innumera sæua latrocinatio.2.Latrocinium nij. neut.g. 2.l.& 3.b.Cic.l.2.ep.9 In his ego sum locis,quo, & propter longinquitatem , & propter latrocinia tardissimè omnia perferuntur.3.Grassatio,nis.f g 2 l.Plin l.13.cap. 22.Nero Cæsar claritatem Thapsiæ dedit initio imperij, nocturnis , grassationibus conuerberatam faciem illinens sibi cum thure,ceraque , & sequuto die contra famam,cutem sinceram circumferens 3.Grassatura,ræ.f.g. 2 & 3.l. Suet.in Tib c.37.In primis tuendæ pacis à grassaturis , ac latrocinijs , seditionumque licentia curam habuit.

Leuare li ladrocinij,cioè fare,che non si robi più.} Latrocinium depellere vel tollere. Cic.ad Q.Fr.l.1. ep.1. Constare inter omnes video , abs te sublata Nysiæ latrocinia , cædes multis locis repressas , pacem tota prouincia constitutam , neque solum illa itinerum , atque agrorum , sed multò etiam plura , & maiora oppidorum , & furta , & latrocinia esse depulsa .

Ladroncellaria,diminut. di ladroneccio.} Ladrocinatiuncula,læ f.g.2.4 l.3 5 b Ex Plin.l.19 c.4.& Cic.1 de Gr.2. Latrocimolum,li.n.g 2.l.3.& 5.b.Ex Cic.3.Off & Tusc. in Xauer.l.1 c.6.3.Latrocinium paruum,vel pusillum . Cic pro Quint & 3.Ver.4.Latrocinatio parua, vel pusilla. Ex Plin.

Ladroncello,furbacchiotto,dimin.ladro,ò furbo,piccolo } Furunculus,li.m g.1.& 2.l.& 3 b Cic. io Pison. Iste cantommodo improbus, crudelis , olim furunculus, nunc verò etiam rapax. 2.Fur paruulus,vel pusillua. Ex Cic. pro Mil. & pro Quint. 3 Furculus, li. m.gen. & 2.b. Priscian.

Ladroncello inteso di chi assassina.} Latrunculus,li.m.gen. Cic.de Prou.Cons.

Ladrone, accrescit,ladro grande,e vale assassino .} Latro, nis.

nis.m gen.& s.b. Pomp Fest. lib.9. Antiqui eos dicebant latrones qui conducti militabant nunc viarum obsessores dicuntur, latrones, quod à latere adoriantur.

Ladrone di mare, vedi Corsare.

Ladroneggiare, vedi Assassinare.

Ladronescamente, auuerb.] Furtim.

Laghetto e lachetto dimin.lago piccolo.] Lacusculus,li.m. gen Colum.de arbor.cap.10.Vites in cliuis positæ, itâ allaqueandæ sunt, vt a superiori parte secundum codicem lacusculi fiant, quo plus aquæ limique contineant. 2. Lacus exiguus, vel pusillus. Ex Pomp. Mel. lib. 3.cap.1.

Lagnarsi, vedi Lamentarsi.

Lago, e poetic.ancor laco; raccolta, ò ragunata, d'acque perpetue, che sorgono nell'istesso luogo.] Lacus,cus m. g 1.b. Vipiao. Lacus à stagno ita differt, quod lacus est, qui perpetuam habet aquam; stagnum verò quod temporalem aquam haber ibidem stagnantem, quæ plerunque hyeme colligi solet, æstate siccari. Ouid. 15.Met.
Est lacus Arcadiæ Phæneum dixere priores
Ambiguis suspectus aquis, quas nocte timeto,
Nocte nocent potæ sine noxa luce bibuntur.

Lago d'Anguillare, ò di Bracciano.] Lacus Sabate. Pomp. Fest.lib.17.Sabatina tribus a lacu sabate dicta est 2.Lacus Sabatinus Col.l.8.c.3.Lacus Sabatius. Ex Sil.Ital.lib. 8. 4.Lacus sabatus.

Lago di Como.] Lacus larius. Plin l.2.ep.8.Sedes, an piscaris? an venaris? possunt enim omnia simul fieri ad Larium nostrum, nam lacus piscem, feras: syluæ quibus lacus cingitur, studia altissimus iste secessus affatim suggerit. 2.Lacus Comacenus, vel Comensis Boetius in tabulis ista secessus affatim fugerit.2.Lacus Comacenus, vel Comensis, Boetius in tabulis Grogr.ap.fuit olim, estque adhuc lacus omnis Comensis admodum piscosus, tructis in primis abundans, ripa vndique amœnissima.

Lago maggiore.] Lacus verbanus, Plin. lib.9. cap. 18. Duo lacus Italiæ in radicibus alpium, Larius, & Verbanus

Lago di Geneura.] Lacus Lemanus. Plin l.3. c.4. Galliarum fertilissimum Rhodanus Fluuius ex alpibus se rapiens per Lemanum lacum.

Lago di Garda in Lombardia.] Lacus Benacus.Plin.lib.9. c. 2. Lacus, et. Italiæ Benacus in Veronensi agro Mincium amnem transmittens,ad cuius emersus,anno tempore, Octobri fere mense, Autumnali sydere, vt palam est,hyemato lacu, fluctibus g omeratæ voluntur anguillæ,in tantum mirabili multitudine, vt in excipulis eius fluminis,ob hoc ipsum fabricatis singulorum millium globi reperiantur.

Lago di piedi Lugo,ò di Terni] Lacus Velinus,Plin.lib. 2.cap.52. Quasdam proprietates Cœli quibusdam locis esse. Roscidas æstate Africæ noctes.In Italia locris, & in lacu Vellino nullo non die apparere arquus. Rhodi, & Syracusis nunquam tanta nubila obduci, vt non aliqua hora sol cernatur.

Lago d'acqua piouana.] Lacus compluuius Var lib. 5. cap. 13. Chors vna interius compluuium habeat lacum.

Lago Regillo hoggi di S Prassede, ouero di S. Seuera.] Lacus Regillus Cic 2. de Nat. Apud Regillum lacum bello latinorum cum A. Postumius Dictator cum Octauio Manilio Tusculano prælio dimicaret, in nostra acie Castor, & Pollux ex equis pugnare visi sunt 2 Regilli lacus Luc.Flor.l 5 c.12. Apud Regilli lacum dimicatur diu marte vario,donec Posthumius ipse Dictator signum in hostes iaculatus est,vti peteretur cursu.3 Regillus,li. m g Cic.3.de Nat. ergo & illud in silice,quod hodie apparet apud Regillum hodie tanquam vestigium vngula, Castoris equi credis esse.

Lago di Bassanello,ò di Viterbo.] Vadimonis lacus. Plin. lib.2. cap.95. In vadimonis lacu, & ad cotilias aquas, opaca siluæ; quæ nunquam die ac noctu eodem loco visitur.

Lago di Bolsena.] Lacus Vulsiniensis.Col.lib.8.cap.16, & Vitr.l.2.c.7.

Lago di Cortigliano, nel paese di Rieti.] Cutiliæ lacus, Plin. l.3.cap.12. In agro Reatino Cutiliæ lacum, in quo fluctuet insula,Italiæ vmbilicum esse. M.Varro tradit 2. Lacus Cutilius,ex Plin.l.3.c.12.& l.2.c.95. vbi dicit Cutilias aquas.

Lago di Constanza.] Lacus Acronius Pomp.Mel l 3.cap.2. Rhenus ab Alpibus decidens propè à capite duos lacus efficit, Venetum,& Acronium.

Lago d'Orbitello,in Toscana vicino à Porto Hercole.] Lacus marinus.Abrahsm Ortel

Lago d'Etiopia.]Lacus Æthiopicus Pomp.Mel.l.3.c.10 In Æthiopia lacus est, quo perfusa corpora quasi vncta pernitent, bibitur idem adeò est liquidus.

Lago di Perugia.] Lacus Trasymenus Val. Max l 1.cap.6. 2.Lacus thrasumenus, & apud multos etiam lacus thrasomenus. Quint.l.5 c.5.

Lago d'acqua morta] Lacus torpens Stat 9.Theb.

Lago sudatorio,è vicino a Pozzuolo.] Lacus Autus.Abrah. Hortel.

Lago Tripergola è in Campagna.] Lacus auernus. Plin.

Lago di Nemi.] Lacus Nemoralis,ex Ouid.Met.lib.14. Vbi dicit stagnum Nemorale. 2.Lacus Nemorensis Propert. lib. 3. el. 20. Albanusque lacus socij Nemorensis ab vnda. 3. Nemoris lacus, ex L. Flor. lib. 1, cap 11.

Lago di Fondi.] Lacus Fundanus.Plin l.3.c.5. Lacus Fundanus Caietæ portus.

Lago di Fucino di Celano, ò di Tagliacozzo.] Lacus fucinus.Plin l.36 c.15. Eiusdem Claudij inter maxima equidem,ac memoranda duxerim, quamuis destitutum successoris odio, montem perfossum ad lacum fucinum emittendum,inenarrabili profecto impendio, ac operarum multitudine per tot annos.

Lago di Castel Gandolfo.Lacus Albanus.Abrami: Albanus lacus in latio,vt apud Liuium habetur. Lago di Castel Gandolfo vocat Leander.

Lago di Losana.] Lacus lemanus.s.b. Pomp. Mel. lib.2. cap.5.

Lago da pescare.] Lacus piscatorius. Vlp. D. lib. 50. tit 15.

Lago Versentino,è nella Puglia piana.] Lacus Mandurius Abraham.Hortel.

Lago di Vico] Lacus Ciminius Abraham. 2. Elbij lacus. Alea.ex Antonino.

Lago fatto à lumaca] Lacus in morem cochleæ defossus. Suet in Cæs. c. 39 Nauali prælio in morem cochleæ defosso lacu, biremes,triremes,quadriremesque magno, ac pugnatorum numero conflixerunt.

Lagone, accrescit lago grande.] Lacus grandis, vel magnus Pomp Mel.l.3 cap.5.Betia non longe à mari grandem lacum facit.

Laggio di moneta] Collybus.bi.Cic.

Lagrima,e lacrima,humor che stilla dal ceruello, e purga per gl'occhi.] Lacryma,mæ.1.com.2.b.Ast ad Her. lib 2. commiserationem breue esse oportet: nihil enim lacryma citius arescit. 2 Lacryma, mæ apud antiquos A. Gell.l 2. c.3 Sic lacrymas,sic sepulchrum, sic ahenum, sic vehemens, sic inchoare, sic helluari sic hallucinari veteres dixerunt.

Lagrimare, gettar lagrime.] Lacrymo,mas,aui,atum,Cic. 1.com 2.b Cic Tusc Ast Callimachus multò sæpius lacrymasse Priamum, quam Troilum. 2 Lachrymor,aris, atus.Cic.2.Vert Lacrymas effundo vel profundo.Cic.de Som.& pro Font 4.Lachrymis se dare, vel tradere, Cic. Tusc.& in Epist.

Lagrimatione,il lagrimare] Lacrymatio,nis.fœm gen.3.b. Plin.in Proœm.l.13. 2.De lacrymatio,nis. f.gen. Plin.l. 37.c.11.

Lagrimatione d'occhi.] Lippitudo, dinis. fœm gen. 2. Delacrymatio oculorum. Plin.3 Epiphora, ræ. f gen. Græc.Plin. lib.2. Caro peponum Epiphoris oculorum imponitur.

Lagrimato, partic.] Lacrymatus, ta,tum.3.l. Ouid.l 1.

Lagrimetta,dimin.lagrima piccola.] Lachrymula,læ. 2.3. b. Ter.

Lagrimeuole.] Lachrymabilis, & hoc le.1.4 b. 2. com.3.l. Ouid.7 Met.

Lagrimosamente,auuerb.] Lacrymosè. 3.4.l. Plin. lib.16. cap.43. 2.Flebiliter.1.l.2. 3.b. Cic. Att.3. Oculis lacrymantibus.

Lagrimoso.] Lacrymosus.sa,sum.3.l.Horat.Lacrymabundus,da,dum Liu.l.3 Ab Vrbe.

Lagusta, Isola del mare Adriatico.] Celadus, di. fœm. gen.

Lama,cioè spada senza finimenti.] Ensis lamina. Ouid.5. Met.2.Acuta gladij pars.

Lama,e lamina, lastra,e piastra.] Lamina,næ.f.g.1.l. & 2. b.Cic.2.de Leg. 2 Lamna,næ. per Sync. Poeticum est. Horat.lib.2.Od.2.

Lama piccola, ò lametta.] Lamella, læ. fœm.gen. Vitr. lib. 7. cap. 3. Speculum argenteum tenui lamella ductum.

Lambiccare,e stillare,ò distillare in furnello.] Stillo, las. Ex Plin.l.28.c.7.Contra morsum eius bibitur, stillaturque.2.Distillo,las.Ex Plin.l.15.cap.19. 3.Eatillo, las. Ex Col.lib.12.c.38.

Lambiccato,stillato, ò distillato.] Stillatus, a, um. 2.l. Ex Ouid.2 Met. 2.Stillatitius,a, um. Ex Plin.lib.16. cap.11.

Lambicco,fornacella,ò fornello doue si stilla,e lambicca.] Stillatorium,rij.n.g. Ex Turs 2.Fornacula stillatoria.Ex eodem Turs.3.Vstrina stillatoria. Ex Plin. 4.Clibanus, ni.Cels.l.2.cap.17.Siccus calor est,& arenæ calidæ,& laconicici,& clibani.Alembicus,ci.m.g.1.b. 2.& 3.l. Andr.Matth.

Lambro, fiume di Lombardia.] Lambrus, bri. m. gen. Plin.

Lambrusca,& abrostino,cioè vite saluatica.] Lambrusca, scæ.f.gen. ita dicitur quod in labris agrorum nascitur. Non.Marcel.labruscam genus erraticæ vitis esse volunt, que in sepibus,& in labris agrorum nascitur. Plin. lib. 25.cap.1.Labrusca est, quæ à græcis ampelos agria appellatur.2.Labruscum,sci.n.g Virg.in Culice. Densaque virgultis auidè labrusca petuntur. Vitis Syluestris. Plin. l.14.c.16.Omphacium fit è labrusca, hoc est vite syluestri, quod vocatur œnanthinum. 4. Vitia erratica. Idem Non.

Lambrusca,abrostino, l' vua della lambrusca.] Vitis labrusca vua. 2.Oenanthes. Plin.lib.13.cap.28. Eodem œnanthe pertinet, est autem vitis labrusca vua. 3.Labrusca, scæ. fœm. gen. 4.Vua labrusca. Colum. lib. 8. cap.5.

Di lambrusca, ò abrostino.] Oenanthinus, na, num. 3.b. Plin.lib.23.cap 4.Oenanthino,idem est effectus, qui rosaceo.

Vin di lambrusca.] Vinum œnanthinum. Plin. l.14.c.16. Vinum è labrusca hoc est vite syluestri, quod vocant œnanthinum.

Lamentabile,e lamenteuole addiett. degno di lamento.] Lamentabilis,& hoc le.1.& 3.l.Virg.2.Aen. Vt lamentabile regnum Eruerint. Danai.

Lamentabile,e lamenteuole,che si lamenta.] Lamentabilis, & hoc le Cic 2.Tusc.Tu afflictus,& iacens,& lamentabili voce deplorans.2.Quærebundus,da,dum. 1.& 2. b.Cic pro Sylla.3.Querulus,la,lum. 1.& 2.b. Plin. lib. 10.cap. 5.

Lamentabilmente, e lamenteuolmente, auuerb. con lamento.] Lamentabiliter. Cic.de Inuent. 2.Cum lamentatione. 3.Cum querela. Cic.3 de Fin.4. Cum querimonia. Plaut.Menæch.5.Cum questu. Ex Cic. pro Clu. & pro Quint.

Lamentarsi,e lagnarsi, e querelarsi,& rammaricarsi, cioè manifestar con voce, la doglia,che si sente.] Queror, reris.1.& 2.b. Sen.de Benef. lib 5. Querar cum eo, qui arcanum sermonem non continuerit, & fidem datam, nec seruatam indignabor.2.Querelam habere,Cic.ad Q. Fr.l.1.epist. 2. Statius interuenit non nullorum querelis, quæ de ipso habebantur. 3.Querimoniam habere. Cic.1. Var. Querimoniam sum habiturus de istius crudelitate, & de ciuium Rom.indignissima morte. 4.Questum edare. Ouid.4.Metam.6. Questum effundere.Virg. 5.Aen.6.Querimoniam iacere. Senec. Quidam in Deos querimoniam iaciunt, quod non bona valetudo, & virtus inexpugnabilis data sit, quod non futuri scientia.

Lamentarsi del fatto.] Factum queri, Cæsar. 1. Bel.Gal. Quidam abditi in tabernaculis, aut suum factum querebantur,aut cum familiaribus suis commune periculum miserebatur.

Lamentarsi dell'indugio.] De mora queri. Plin. Epist.234. Nou possum de mora queri, quum mihi contigerit quid erat auspicatissimum.

Lamentarsi con voce alta, e lugubre, come si suol nella perdita di cosa, ò persona molto cara.] Lamentor, aris, atus,sum 1.l. Nicol. Perott. Lamentari est voce querula & tristi oratione cladem suam testari.2 Lamentationem facere Cic.in Catil.Fletus mulierum, & lamentationes fieri solitas pro his rebus.

Lamentarsi insieme.] Conqueror,reris.1.l.2.b.Cic 6. Ver. Ennenses non decimarum imperia, non bonorum direptiones,non importunissimas istius libidines, non contumelias,quibus operti, oppressique erant, conquerebantur.

Lamentarsi molto.] Dequeror,reris. 1.l.& 2. b. Stat. in Theb.2.Delamentor,aris 1.& 2.l.Ouid.

Lamentarsi piangendo.] Deploro,as.1.& 2.l.Cic.Off.Licet amici interitum deplorare.

Lamentarsi spesso.] Queritor,aris.1.& 2.b. Tacit. 16. Annal Igitur flentes,queritantesque, qui aderant facessere properè iubet Thrasea.

Lamentarsi con ragione] Iure queri. Cicer. pro Flac. Non omnia, quæ dolemus, eadem iure queri possumus.

Lamentarsi à torto.] Falso queri. Sallust.de bello Iug.Falsò queritur de natura sua genus humanum, quod imbecilla,atque æui breui, forte positus, quam virtute regnatur.

Lamentarsi l'vn'dell'altro.] Querimonias vltrò, citròque iactare Liu.7.ab Vrbe.Multæ querimoniæ vltrò, citroque iactatæ.

Cosa della quale vn si lamenta.] Lamentatus,ta, tum. 1.l. vt apud Silium l 13.Fata diu lamentata.

Cosa della quale vn si deue lamentare.] Lamentandus, da, dum.1 l.Cic.in Catil.

Chi dà occasion di lamentarsi.] Lamentarius,a,um.1.& 2. l.Plaut.Capt.Ædes lamentariæ mihi sunt.

Lamentatione,vedi Lamento.

Lamantatore,che si lamenta con voce alta, e lugubre.] Lamentans,tis.m.g & 1.l.

Lamentatore, che si lamenta.] Querens,entis. m.gen.1.b. Cic 2 de Diu.

Lamentatore,che si lamenta spesso.] Queritans,antis.m.g. 1.& 2.b.Tacit.16.Annal.

Lamentatrice,quella che si lamenta.] Querens,ntis.f g. & 1.b.Ex Cic.2.de Diu.

Lamentatrice,che si lamenta spesso.] Queritans, ntis. f.g. 1.& 2.b.Ex Corn.Tacit.16.Annal.

Lamentatrice,che si lamenta con voce alta,e lugubre.] Lamentans,ntis.f g.1.l.Cic.de Or.

Lamenteuole, vedi Lamentabile.

Lamenteuolmente,vedi Lamentabilmente.

Lamento, lamentamento,e lamentatione. Fior. anche lamentanza,& altrimente querela, e querimonia, cioè il lamentarsi,ò querelarsi.] Querela,læ f g.1.b.2.l. Cic.ad Q.Fr.l.3.ep.8. Superiori epistolæ quod respondeam nihil est,quæ plena stomachi,& querelarum est. 2.Querimonia,niæ f.g.Cic.ad Q.Fr.l.2.ep.5. 3.Questus,stus. m. g.Tacit.in Au.

Lamento fatto insieme.] Conquestio,nis.f.g. Plin. l.10.c. 23. 2 Consequutus,tus.m.g.Liu.l.8.ab Vrb. Tum libero conspectu coactæ voces sunt.

Lamento fatto con voce alta.] Lamentatio,nis f.g 1.& 3. l.Cic. 4. Tusc. Lamentatio est ægritudo cum eiulatu. 2.Lamentum,ti.n.g 1.l.Cic 2.Tusc. Si turpissimè se illa pars animi geret,quam dixi esse mollem, si se lamentis muliebriter,lacrymisque dabit; vinciatur, & constringatur amicorum, propinquorumque custodijs, sæpè

enim

enim videmus fractos pudore, qui ratione nulla vincerentur.

Lamento fatto in morte di persona congionta.] Lamentatio funeris. Cic.2.de Leg Minuendi sunt sumptus, lamentationesque funeris. 2.Lamentatio lugubris. Cic.1. Tusc. Dolent fortasse omnes, & anguntur, sed illa lugubria lamentatio, fletusque mœrens ex eo est, quod eum quem dileximus vitæ commodis priuatum arbitramur.

Lamina. ò piastra, vedi Lama.

Lampada, e lampana, vaso di vetro con olio, nel quale si tien il lume innanzi à cose sacre, ò nelle case de' Grandi] Lychnus, ni. m gen. 1.l. Græc. Hor. Turs. Laur. Hist. lib 1.cap.1. Lychnus egregius cum subiecta patina ex argento librarum 15. Vasculum item adoramentarium argenteum, Marchionissæ S.Crucia munera ferunt.

Lampada di tre lumi, ò lucignoli] Lychnus triplex. Hor. Turs Laur Hist.l.15. cap 14. Marchio Imperialis Auria Lychnum triplicem argenteum Lauretanæ Virgini donum tulit. 2.Lychnus trifariam distinctus Hor. Tursel; Laur.Hist.l.5 c.14.

Lampada, che stà innanzi à qualche altare, ò altra imagine.] Lychnus præpendens Turs.in Xau. lib 1. cap 16. Cruces in altaribus cum lychnis præpendentibus ostenduntur.

Lampada sospesa, ò pendente.] Lychnus pensilis, aut pendens Hor. Turs. Laur. Hist.

Lampada col piatto di sotto.] Lychnucus cum subiecta patina. Turs.l.5.Hist.Laur.c.1.

Lampadario strumento che tien le lampade.] Lychnus multiplex. Ex Horat. Turs Laur. Hist l.5.c.1.& 3.

Lampadaro, e lampadaio, facitor di lampade.] Lychnopæus, pæi.1.3 l. 2.b Græc.apud Aristoph. 2.Lychnorum opifex. Ex Cic.pro Cæl.& 1.de Nat.

Lampadaro, e lampadaio, venditor di lampade.] Lychnopola, polæ.1.& 3.l. 2.b Græc.apud Aristoph. 2.Lychnorum venditor. Ex Cic.pro Cæl.& 3.Off.

Lampeggiare, vedi Balenare.

Lampo, vedi Baleno.

Lampreda pesce coperto non di scaglie, ma di pelle molto liscia.] Mustela, læ.f.g.Col.lib.8.c.17. 2.Lampetra, træ. f.g.com apud recentiores dicitur à lambendis petris. 3. Murena, næ f.g.Plin.l.9.c.23.

Il maschio della lampreda.] Myrus, ri. Plin.l.9 c.23.Myrus vnicolor, & robustus.

Lampsaco, hora lampsico, e secondo altri Cirse, città dell'Asia minore.] Lampsacum, ci. n.g. & 2.b. Pomp.Melæ l.1.c.19. Lampsacum, phoceis appellantibus, nomen ex eo traxit, quod consulentibus, in quasnam terras potissimum tenderent responsum erat, vbi primum fulsisset, ibi sedem capesserent. 2.Lampsacus, ci, fœm..g. & 2.b Ptolem. 3.Pityusa, sæ. f gen. Plin. lib.5.cap 32.

Di Lampsaco adiett. gent.] Lampsacenus, na, num 2. & 3. l.Cic.3.Ver.Oppidum est in Hellesponto Lapsacum, in primis Nisiæ Prouinciæ clarum & nobile: homines autem ipsi lampsacen, cum summè in omnes ciues Romanos officiosi, &c.

Lana, il pelo della pecora.] Lana, næ.f.g.1.l. Plin.l.8.c.47. Hispania nigri velleris præcipuas habet lanas. Polentia iuxta alpea cani, Asia rutuli, quas Erythreas vocant, item Bætica; Canusium fului. 2.Lanitium, tij.n.g. 1.l.2.3.b. Plin. lib. 8.c.47. In ouilo genere. arietum maximè spectantur ora: quia cuius coloris sub lingua habuere venas, eius & lanitium est in fœtu; variumque si plures fuere.

Lana caprina.] Lana caprina.Hor.l.1.ep.18. Alter rixatur de lana sæpè caprina.

Lana non lauorata.] Lana rudis.Ouid.

Di lana adiett.] Laneus, a, um.1.l.2.b.Cic. 3.de Nat.

Arte della lana.] Lanificium, cij.n g.Græ:f

Cosa che produce lana.] Lanifer, a, um. Plin.lib.13.

Lanaiolo, chi lauora lana.] Lanarius, rij.m.g.1.2.l.3.b.Plau. 2.Lanifex, cis.m.g Gretſ.

Lanario, adiett. attenente à lana.] Lanarius. 1.2.l.Plin.

Lancella brocca di terra, per vso d'acqua, ò altro liquore.] Lagena, næ.f.g.1.b. 2.l.Col.& Plaut.

Lancelletta, dimin. lancella piccola.] Laguncula, læ. f g. Plin.in Epist.

Lancetta, lanciotto, e lanciuola, dimin. lancia piccola. Lanceola, læ.1. l. 2. 3. b. Ex Gell. lib. 6. & Iuuen. Sat. 13.

Lancetta, coltello fatto à modo di lingua, per vso di sigillar lettere.] Lingula, læ.f.g Gell l.10. c 25. Lingulam veteres dixerunt gladiolum oblungum in speciem linguæ factum.

Lancetta da salassare, ò cauar sangue.] Scalpellus, li. m.g. Cels.lib 2 cap.16. Si tum idè scalpellus demittitur, summam cutem lacerat, neque venam incidit. 2. Scalpellum, li. n gen.Cic pro Sest. Medicina non est, cum sanæ parti corporis, atque integræ scalpellum adhibetur.

Lancia, stromento di legno da combattere in battaglia.] Lancea, æ f gen.Gell lib.15.cap.30. Varro lanceam dixit non latinum, sed hispanicum verbum esse. 2.Hasta præpilata.Plin.

Lancia da giostra] Hasta velitaris. Plin lib.7. c.57. Tyrrhenus hasta velitaria inuenit.

Lancia alla Romana.] Pilum, li n g.Cic.in Pison.

Lancia alla schiauona.] Sarissa, sæ.f g & 1.b.

Lancia col ferro in cima.] Hasta præferrata, Ex Plin.lib. 16.c.40.

Lancia senza ferro.] Hasta pura.Plin.l.7.

Armato di lancia.] Lancearius, a.um. 1.3 l.2.4 b. Budæ. Ex Trang. 2. Hastatus, ta, tum. 1. 2. l. Cicer. de Diu.

Ferito di lancia.] Lanceatus, ta, tum. Iul.Firm.

Lanciano, Città in Puglia.] Anaxanum, ni.n.g.

Di Lanciano, adiett. gentil. & possess.] Anaxanus, a, um.

Lanciare, ferir con lancia.] Lancea iacere, percutere, vel ferire, cum accus.

Lanciare, verbo vale scagliar la lancia, e dicesi anco d'altre armi.] Iaculor, aris.1. 2 b. Quint.l.8.c.2. Qui iaculum emittit, iaculari dicitur; qui pilum, aut sudem, appellatione priuatim sibi assignata caret. Vnde abusio, quæ catachresis dicitur necessaria est. 2.Lanceam contorquere, vel iaculari.

Lanciare di lontano.] Eiaculor, aris, atum, sum. 1 l. 2.3.b.

Lanciata, tiro di lancia.] Lanceæ iactus. Ex Cic.2. de Diu. 2.Teli iactus.Tacit.l.13.

Lanciata, percossa, ò colpo di lancia.] Lanceæ ictus, vel percussio, vel percussus. Ex Plin.lib.13.cap.30.& Cic. 3 Tusc.

Quegli che hà riceuuto vna, ò più lanciate.] Lanceatus, ta, tum.1.3.l. 2.b. Iul.Firm. Quicunque habuerunt horoscopum in 21.parte Tauri, lancea, ti, moriuntur.

Lanciatore, tirator di lancia.] Iaculator, oris. m g.Liu.1. Bel.Pun.

Lanciatrice, tiratrice di lancia.] Iaculatrix, cis f.g. Ouid. l.5.Metam.

Lancio, cioè salto grande.] Saltus ingens, aut præceps.

Lancione. accresc. lancia grande ò lunga.] Dolo, onis. m. g.1.b.& 2.l.Suet.in Claud & Virg.7 Æn.

Languidamente, auuerb con languidezza.] Languidè.

Languidezza, vedi Languore.

Languido, adiet. che hà languidezza] Languidus, da, dum. 2 b.Cic.de fin. Cuius est; Languida pecus.

Languire, diuenir languido, perdere le forze, fiacchirsi.] Langueo, gues, gui. Cic.2. Languesco, scis. Virg 3. Flaccesco, scis, cui Cic 4. Flacceo, ces, cui Cic.

Languore, cioè mancamento di forze.] Languor, oris. m gen.

Lanoso pieno di lana.] Lanosus, a, um. Colum, lib. 25. cap. 3

Lanterna, strumento di materia trasparente, da portar il lume.] Laterna, næ.f.g 1. & 2.l.à latendo dicta est, Cic.ad Att.l.4 Mart.l 14

Dux laterna viæ clausis feror aurea flammis.

Et tuta est gremio parua laterna meo.

Mar. Rad. in Mart. lib. 14 Laterna dicitur, quod clausus ignis intus lateat. 2.Lychnuchus, chi. m. gen. Græc.

Athen l.14.& Plut. Symp 7.& probl.7.

Lanterna di hasta, come son quelle che si portano nelle processioni.] Laterna hastata. Ex Cic.& Tre.

La nterna pirgatile, qual' è quella di tela.] Laterna plicatilis Ex Plin.

Lanterna sospesa in aria.] Laterna pensilis. 2. Laterna pendula. Ex Cic & 2 Cute.

Lanterna di cupola.] Hemisphærij, vel tholi laterna. Hor. Turs. Hist. l 5 cap 13 Hieronymus Gabutius laternam egregiam templi hemisphærio imposuit.

Tenitor di lanterna.] Lychnuchus, chi. 1. & 2. l. Græc. apud Athen. l. 15. & Plut. Symp 7 probl 7

Lanterna di corno] Laterna cornea. Mart. l. 14. Cornea si non sum, numquid sum fusilis. 2. Laternaè cornu, Ex Plaut. in Amph. Quò ambulas tu, qui Vulcanum in cornu conclusum geris.

Lanterna di carta, ò lino.] Laterna papyracea, chattacea, vel lintea.

Lanterna di vessica.] Laterna vesicacea, vel è vesica, Ex Mart.

Lanternetta, lanternina, e lanternino, dimin. lanterna piccola.] Laternula, læ. 1 2. l. 3. b. Ex Cic 4 ad Att. & Plin. lib. 27. cap. 11. 2. Lanterna exigua, vel pusilla. Ex Plaut. in Amph.

Lanterniero, quegli che fà ò porta la lanterna.] Laternarius, ri 1. 2. l 4. b. Cic. in Pis. 2. Lychnophorus, ri. 1. l. 2. 3. b. Græc. apud Athen.

Lanternone, accrescit.] Laterna maior, vel grandior. Ex Plin. 2. Laterna ingens, vel magna. Ex Plaut. Aul. & in Menæch.

Lanugine, primi peli della barba.] Lanugo, ginis. f gen. Colum.

Lanugine, che caduta da' fiori troppo maturi, vola per l'aria.] Pappus, pi. Plin.

Lanuginoso, adiett.] Lanuginosus, sa, sum.

Lanuto coperto di lana.] Lanatus, ta, tum. Colum. lib. 11. cap. 3.

La onde significa per qual cosa.] Quapropter. 2. Quare, quamobrem.

Lapida Fior, lapide Sen cioè pietra, ma più propriamente quella, che cuopre la sepoltura.] Saxum sepulchrale. Ex Pacuuio apud Gell lib 1. cap 24. & Ouid. epist. 12 & 8. Metam. 2. Tegumentum vel opertorium sepulchrale.

Lapidare, percuoter altrui con sassi.] Lapido, das, aui, atum. 1. 2 b. Quint. l. 8. c. 3. Vt lapidare quid sit manifestum est; ita glebarum, testarumque iactus non habet nomen. 2. Lapidibus aliquem petere. Gret.

Lapidatione, lapidamento, il lapidare.] Lapidatio, nis. f. g. Cic. 6. Ver.

Lapidato partic.] Lapidatus, ta, tum.

Lapidatore, quegli che lapida.] Lapidator, oris. m. g. Cic. pro Dom.

Lapislazzalo, lapislazzulo, e lapislazzaro, pietra pretiosa di colore azurro con vene d'oro.] Sapphyrus, ri 2. Sapphyrinus lapis. Turs lib. 5. Hist. Laur. cap 4 Scyphus è gemma cauata, lapidem lazuli hodie vocant, veteres saphyrum, vt quibusdam placet appellabant. Hæc gemma eximia magnitudine est, & aureis internitet venis.

Lappola, herba, nella cui sommità nascono certi capitelli, che s'attaccano alle vesti.] Lappa, pæ f. g. Plin. l 21. c. 17. In lappa, quæ adhærescit, flos nascitur non euidens, sed intus occultus.

Di lappola nome adiett.] Lappaceus, a, um. Plin. lib. 27. c. 17. Helxinæ quam vocant, semina habet in capitibus lappaceis adhærentia vestibus.

Lappola maggiore.] Personata, tæ. f. g Gell. lib. 6. cap. 16. Venena viperæ depellit super scarificationem ferto factam herba, quam vocant personatam, trita, & cum sale imposita. 2. Arctium, tij. neut. gen. Græc. Plin. lib. 25. cap. 9.

Lappola minore.] Xanthium, thij n. g. Græc. Dioscor. l. 4. c. 133. Xanthium, folia atriplicis habet insecta, nasturtium odore imitantia; fructum grandis oliuæ modo, rotundum, & vt platani pilula, spinosum, qui contactu vestibus adhærescit.

Lappa vaccina, così detta, perche s'attacca alle vacche.] Lappa boaria. Plin. l. 26. c. 11. Lappæ boariæ radix è vino pota medetur articulis.

Lardo.] Lardum, di Plin. 2. Laridum, di. n. g. Plaut 3. Aruina, næ. f. g. pen P. Virg l 7.

Lardare dar lardel ... Lardolis distinguere, vel obesare.

Lardare con lardo ardente.] Larido feruenti perfundere, vel imbuere.

Lardello] Laridulum, li, vel lardulum, li n g.

Lardo Sen. lardone Fior cioè i fianchi, e la pancia del porco salato] Laridum, di. m. gen. 2. Aruina, næ a b.

Largamente, auuerb abbondantemente ò con larghezza ò largura.] Largè. Cic. 2 de Nat. Pastum animantibus largè & copiosè natura, eum, cuique aptus erat, comparauit. 2 Largiter Plaut Most. Neptune peccauisti largiter. 3 Fusè. 4 Latè 1 2. l C c pro Corn Balb. Pompei laus latè, longèque diff fa.

Molto largamente.] Perlatè. 1 2. 3. b. Cic 2 de Orat. Idque in sermonis nostri consuetudine perlatè patet

Più largamente.] Latius. 1 l. Cic 2 de Fin. Zeno rhetoricam palmæ, dialecticam pugno similem esse dicebat, quod latius loquerentur rhetores, dialectici autem compressiùs.

Donare, largamente.] Largior, giris, tus sum. 2. Largè effusèque donare.

Larghezza, e largura l'astratto di largo e seconda specie di dimensione.] Latitudo, dinis f g 1 3. l. 2. b. Cic. de Leg. Agr. 2. Amplitudo, dinis. f g. Plin. l 12. c. 1. Platanos non potuisse in amplitudinem adolescere, apud autores inuenitur. 3 Laxitas, atis. f g Cic 1. Off Cuius est. Laxitas domus, & Colum. de Re Rust. l. 4. c. 18. Cuius est; Laxitas viarum.

Larghezza di tre piedi.] Latitudo trepidalis. Var. lib. 3. cap. 9.

Larghezza d'vn dito grosso.] Latitudo pollicaris. Plin. lib. 15 c. 24.

Per larghezza, ouero per largo.] In latitudinem. 2. In latum. Var. 4. de Fin. Luc Finis minimus constitutus in latitudinem, pedes quatuor: in longitudinem pedes centum, & viginti.

Larghezza di donare.] Effusa donatio. 2 Largitio, nis. f. g. 2. l. Cic. 3. 3. Effusio, nis. f. g. 1. 2. l Cic. Parad. liberalitatem effusio imitatur.

Largo, cioè spatio.] Spatium, tij. neut gen. Quintil. lib. 4. cap 6.

Far largo, vedi Far'ala.

Far far largo.] Turbam submouere Liu.

Farsi far largo.] Viam sibi facere per turbam. Liu.

Largo, e lato: ampio, e spatioso, aggett che hà in sè larghezza, ò ampiezza] Latus, ta, tum 1. l. Plin. l. 11. c. 37. Pectus homini tantùm; latum, reliquis carinatum. 2. Laxus, a, um. 1. l. Colum. l. 1. c. 3. Nec dubium, quin minus reddat laxus ager, non rectè cultus, quàm angustus eximiè 3. Spatiosus, a, um. Plin. l. 8 cap. 43. Asinæ spaciosa incubitant laxitate 4 Amplus, a, um Aut. ad Her. Loci præter modum ampli vagas imagines reddunt & nimis angusti non capiunt imaginum collocationes 5 Propatulus, a, um. Cic 7 Verr. Ante ædem Cæsaris in aperto & propatulo loco signa duo sunt. 6. Patulus, a, um. 1. 2. b. Cic. de Nat.

Largo per liberale, vedi Liberale.

Lasagna mangiar di pasta assai noto.] Laganum, ni. n. g. Acron.

Lasca pesciuolo piccolo.] Sarda lacustris. Hor. Turs.

Lasciare Fior. lassare. Sen. cioè abandonare dismettere.] Desero, ris. rui, tum. 1. l. 2. b Cic 6 Relinquo, quis, qui, ictum. 1. b. Cic. 3. Derelinquo, quis, qui, ictum. 4 Intermitto, tis, si, sum. Cic. Cuius est: Intermittere studia. 5. Missum facere, Cic de Offic.

Lasciar il gouerno di prelatura] Deponere potestatem. Quint. l. 7 c. 8. Quo tempore factum est, bello, an pace, an cum depositus esset potestatem.

Lasciar'andare, dar'licenza.] Mitto, tis. Cic. in Pis. Mitto diplomata tota, prouincia passim data; mitto numerum na-

nauium, fummamque prædæ; mitto rationem exacti, imperati que frumenti, mitto ereptam libertatem populis, ac fingulis, qui erant affecti præmijs nominatim. 2. Dimitto, tis 1. l. Cic. de Fat. Pofidonium cum bona gratia dimittamus, ad Chryfippi laqueos reuertamur. 3. Miffum, vel miffam facere. Cic. pro Rofc. Am. Verùm, ve hæc miffa faciam, quæ iam facta funt, ex ijs, quæ nunc maximè fiunt quiuis poteft intelligere, omnium archite&tum, & machinatorem vnum effe Chryfippum.

Lafciar andare vna cofa, lafciarla ftare, aftenerfene.] Superfedeo, des. Cic. l. 1 de Inuen. Dum aliquid narratur, non minus rerum non neceffariàrum, quàm verborum multitudine fuperfedendum. Gel. l. a. c. 29. cum accuf. rei coniunxie. Cognati, & affines operam, quam dare rogati fune, fuperfedent.

Lafciare in abbandono.] Derelinquo, quis. Cic. pro Cæc. Derelinquo iam communem caufam. Populi Romani ius in veftra fide, ac religione depono. 2. Defero, ris. Cic 5. Ver. Permulti locupletes homines magni, & naui aratores agros latos, & fertiles deferuerunt.

Lafciar in teftamento.] Lego, as, aui, atum. Liu. l. 5 Numitori, qui ftirpis maximus erat Regnum legat. 2. Teftamento legare Cic. ad Octau.

Lafciare, cioè arreftare, ò ceffare.] Defino, nis. Ter. in Phorm. Haud. definam, donec perfecero. 2. Defifto, tis. Cic. 5. Tufc. Plaut. in Trin. Ne deftiteris currere.

Lafciar per morto.] Pro exanimi, vel pro mortuo, relinquere. Cic. in Ver. Cuius eft: cum Verres pro mortuo damnatoque effet.

Lafciami andar.] Mitte me. Plaut. in pfeud. 2. Me miffum fac. Ter. in . . ndr. 3. Omitte me, Plaut.

Lafciar in tutto gli affanni.] Euoluere fe moleftijs.

Lafciare la cura.] Abijcere curam. Cic. in Epift. 2 deponere curam vel onus, Cic. Gel.

Lafciarfi trafportare dal dolore.] Dolori parere. Cicer. ad Att.

Lafciar fare.] Sino, finis, iui, itum. 1. b. in Praf. l. in prat. Cic. pro Planc. 2. Permitto, tis fi, fum. Cic.

Lafciar parlare.] Dicendi facultatem facere, vel dare Ex Cic.

Lafciuia, intemperanza di corpo, ò d'animo.] Lafciuia, æ. Plaut.

Lafciuiare, diuenir lafciuo.] Lafciuio, is. Col. l. 7.

Lafciuo, che hà lafciuia.] Lafciuus, a, um. Mart. lib. 1.

Laffo, vedi Stanco.

Laftricare, far vn pauimento di laftrico.] Opere fignino fternere, vel confternere cum accufat. Ex Plin. lib. 35. c. 12.

Laftricare di felci.] Silice fternere. Plin. l. 18. c. 6.

Laftricato, coperto di laftre.] Lapide ftratus, ta, tum. Ex Liu. 2. Saxo conftratus, ta, tum. Col. l. 7. c. 6. 3. Lithoftratus, ta, tum. Col l. 7. c. 6.

Laftricato dalla natura.] Naturali faxo conftratus, ta, tum. Col. l. 7. c. 6. Caprile, vel naturali faxo, vel manu conftructum eligi debet.

Laftrico, f. b pauimento di calcina, e rottami pefti, ò infranti. Signinum, ni, vel pauimentum figninum. Plin. l. 35. c. 12. Quid non excogitauit ars, fractis etiam teftis, vtendo fic, vt firmius durent, tufis calce addita, quæ vocant fignina, quo genere etiam pauimenta excogitauit. 2 Pauimentum barbarium 3. Pauimentum fubtegulaneum Plin l. 36. c 25. Pauimenta credo primum facta, quæ nunc vocamus barbarica, atque fubtegulanea. 4. Opus fignimum.

Latinamente, auuerb. da latino, alla latina.] Latinè 1. b. 2. 3. l. Cic. de opt. gen. Perficiendum eft ve purè, & emendatè loquentes, quod eft latinè, verborum præterea, & propriorum, & translatorum elegantiam perfequamur.

Latini popoli antichiffimi d'Italia.] Latini, orum. 1. b. 2. 3 l. Liu. l. lib. 1. Aeneas aduerfus tanti belli terrorem, vt animos Aborigenum fibi conciliaret, ne fub eodem iure folum, fed etiam nomine omnes effent, latinos

vtramque gentem appellauit.

Latinità l'aftratto di latino, e val idiome latino.] Latinitas, tis. f. g. 1. & 3. b 2 & 4. l. Auth. ad Her. 7. Latinitas, eft quæ fermonem purum conferuat ab omni vitio remotum Vitia in fermone quo minus is latinus fit, duo poffunt effe folæcifmus, & barbarifmus.

Latino Rè antichiffimo del Latio.] Latinus, ni. 1. b. & 2. l. Liu. dec. 1. l. 1.

Latino, fuft. nome propr. di huomo, figliuol d'Vliffe, e di Circe il qual fù genitor de' latini.] Latinus, ni. Thef. Græc. Latinus fuit filius Vlyffis, & Circes genitor Italorum, qui ab eo dicti funt latini

Latino adiett. di latino.] Latinus, na, num. 1. & 2 b. Colum. in Præf. l. 1. An latiæ mufæ non folos adytis fuis Accium, & Virgilium recepere fed eorum, & proximis, & procul à fecundis facras conceffere fedes. 2. Latialis, le. 1. & 2. b. & 3. l. Plin. l. 3. cap. 1. Ex his digno memoratu, aut Latiali fermone dictu facilia, &c. Cic. pro Mil. Tuque ex tuo edito monte Latialis fancte Iupiter &c. 3. Latioienfis, & hoe fe. 1. & 3 b 2. & 4. l. Cic. de Arufp. In agro latinienfi auditus eft ftrepitus cum fremitu 4. Latius, a, um. 1. & 2. b Plin. l. 7. c 30.

Latino, fuft. lingua, idioma, ò lingua glo latino.] Latina lingua. Cic. 1 de Fin. Ita fentio, & fæpè differui latinam linguam non modo non inopem, vt vulgò putarunt, fed locupletiorem effe, quam græcam. 2. Latia lingua. Ouid. de Ponto 1 a el. 3. 3. Latinus fermo. Quint l. 1. c. 1. 4. Latialis fermo Plin. l. 3. c. 1. Ex his digna memoratu, aut latiali fermone dictu facilia.

Saper latino.] Latinè fcire. Cic. 5. Philip. Nom latinè fcit? num leges noftras, moresue nouit?

Non faper latino.] Latinè nefcire. Cic. de Clar. Non tam præclarum eft fcire latinè, quam turpe nefcire.

Latino compofitione che danno i maftri alli fcolari.] Thema, tis. 2 Dictatum, ti. n. g. 3 Dictata è vulgari in latinum conuertenda. Ex Cic. 4. Dictata è vulgariter, latinè reddenda Ex Cic. 1. de Or.

Seruire, ò preoder il latino.] Latinè vertenda fcribere, vel excipere. Ex Cic. 2. Tufc. & pro Flac.

Atto ad imparar latino.] Latino fermone docilis, le. Plin. l 10. c. 42.

Latio, & hoggi campagna di Roma, regione per più rifpetti chiariffima, i cui popoli fon detti Latij.] Latium, tij. n g 1. & 2. b. Plin. lib. 3. cap. 1 a. Infra Sabinos Latium eft, à latere Picænum, a tergo Vmbria, Apennini iugi. Sabinos vtrinque vallantibus. 2. Italia fuburbana. Plin. lib. 6. cap. 4. 3. Latinus, vel latinienfis ager. Ex L Colum.

Lato, adiett. largo, vedi Largo.

Lato fuftant. cioè fianco.] Latus, lateris. neut. gen. 1. & 2. b. Cicer. de Amic. Ego à Patre ita eram deductus ad Scæuolam, vt quoad poffem, à fenis latere nunquam difcederem.

Di lato, adiett.] Lateralis, & hoc le. Plin. lib. 21. cap. 25. Si lateralis dolor fit, aut inter fcapulas, aut in thorace.

Di lato adiett. cioè di banda, ò parte.] Laterarius, ria, rium, Vitr. l. 10. c. 20.

Lato fuft. banda, ò parte.] Latus, lateris. n g. Cic. 2. de leg. Fibrenus diuifus æqualiter in duas partes, latera hæc alluit.

Lato piccolo cioè fianco, ò parte piccola.] Latufculum, li. n. g. 1 & 3. b. 2. l. Catul. epigr. 21. Lucr. l. 4.

Latrare, vedi Abbaiare.

Latrato fuft. vedi Abbaiamento.

Latria 2. l. culto d'adoratione, che folo à Dio fi conuiene.] Latria, æ. fœm. gen. 2 l. Græc. Maff. de Iap. reb. epift. lib. 3. 2. Dei cultus Ex Cicer. 2. Tufc. Philofophia nos primum ad Deorum cultum, deinde ad ius hominum erudiuit.

Latta, miftura di ferro, e ftagno tirata fottilmente in forma di foglio, ò di carta.] Lamina è ftanno, ferreoque. Ex Cic. 2. de Leg & Plo. l. 34. c. 16. 2. Lamina ftanno ferrea. Ex Cic 7. Verr. & Liu 4 Bel. Mac

Di latta, adiett.] E lamina ftannoferrea. Ex Plin.

Lattaiuola, herba così detta, perche nel troncarfi manda

fuori humor bianco, come latte.]Herba lactaria, Ex Col Cuius est, Herba sanguinaria.

Lattaiuolo, Sen. lattunzolo. Fior. si dice d'animale, che prende latte.] Lactens, tis. o gen. 1. & 2. l. Var. lib 2. cap. 5. In alimonija armentium pecus sic contuendum: lactantes cum matribus ne cubent, obteruntur enim.

Lattaiuolo, e lattaruolo, venditor di latte.] Venditor lactarius. Ex Cic. in Top & Varr. l. 2. c 1 de Re rust 2 Galactopola, læ. m. g. 1. & 3. b. 2 & 4 l. Græc. Ex Iul. Poll. Cuius est, Bibliopola

Lattamento, & allattamento, il prender il latte.] Vberum haustus, Ex Plin. l 2 c 9 & l. 20. c. 11.

Lattare, & allattare, dar'il latte come fanno le madri a figliuoli.] Lacto, as, cum accus. Ex Ter. in Andr. 2. Lac præbere, vel dare, cum dat. Ex Colum. l. 9. cap. 23. Mammam dare. Ter in Adel. Hæc tuo nepoti mammam dedit. 4 Mamma nutrire, cum accus. Plin. l. 11. c. 40. 5 Vbere alere, cum accus Virg. Ecl. 4. 6 Vbera potanda præbere cum dat. Iuuen Sat. 6. 7 Vbera dare. Ouid. 1. Trist el. 7. qui sic ait.

Quæque tibi quondam tenero ducenda palato,
Plena dedit nutrix vbera, tigris erat.

8. Mammam vel mammas præber, cum dat. T. Liu. Dec. l. 1. Tenet fama, lupam summissas infantibus adeo mitem præbuisse mammas, vt lingua lambentem pueros, magister regij pecoris inuenerit.

Colei, che latta, cioè che dà il latte.] Lactans, ntis. Gell

Il lattare & allattare, il dar'il latte] Lactatus, tus, m. gen. Ex Plin.

Lattare, & allattare: tettare è poppare, succhiar il latte dalla poppa, ò tetta] Lacteo, es, 2 l 2 b Col. l. 7 cap 9. Lactens porcus ære mutandus est 2. Vbere haurire. Plin. lib. 20. c. 11. In puerpertjs verò ab eo cibo comitiales fieri, qui vbera hauriunt 3 Vbera potare. Iuuen Sat. 6. Cuius est Vbera potanda. 4. Vbera siccare Hor. Epod. 2. Cuius est; Distenta siccet vbera. 5 Vbera sugere. Ouid 2. Fast. 6. Vberibus ali Col. l. 7. c 6. Caper immodicum libidinis, dum adhuc vberibus alitur, matrem stupro superueon, & ideò celeriter, & ante sex annos consenescit. 6. Mammam sugere Var.

Il lattare, & allattare, cioè il succhiar, ò prender'l latte.] Mammarum, vel vberum suctus, tus. Ex Plin. l. 28. c. 3. & Ouid. 2. Fast

Colui, che latta, ò allatta, cioè che prende il latte.] Lactens entis. om. g Cic. in Catil Romulum inauratum in Capitolio paruum, atque lactentem vberibus lupinis inhiantem fuisse meministis.

Lattario aggett. che produce latte. . Lactarius, a, um. 1. & 2. l 3 b. Plin. l. 26. c. 8. Tithimallum nostri herbam lactariam vocant, alij lactucam caprinam.

Latticiolo fusi cosa formata di latte] Opus lactarium. Ex Lampr in Heliog

Lattario, agget che dà il latte al suo parto.] Lactarius, a, um. 2 & 2. l. 3 b. Var. de Re rust c 1. Dandum duobus lupinum: & lactarijs medica, & cytisum

Lattario, aggett. che produce latte.] Lactarius, a, um. 2. & 2 l. 3 b Plin. l 16. c 8. Tithimallum nostri herbam lactariam vocant, alij lactucam caprinam.

Lattario, inteso di cosa, che si fa col latte, ò di latte.] Lactarius, a, um. 1. & 2 l. 3 b. Ex Lamprid. in Heliog. Cuius est, Opus lactarium.

Lattato, adiett. di colore di latte.] Lacteus, a, um Plin. lib. 16. c. 38.

Latte liquore noto, col qual la madre nutrice i figliuoli.] Lac, lactis, n. g. Var. lib 2. c. 12. Lac est omnium rerum, quas cibi causa capimus liquentium maximè alibile, & id ouilum, inde caprinum 2 Lacte, tis. n. gen. 1. l. Plaut. in Menæch. Nec aqua, aquæ, nec lacte lacti vsquam similius est. 3. Res lactaria, Ex Var. l. 2 c. 2. Corpora deponunt, & candens lactens humor Vberibus manat distentis, &c. 5. Liquor lacteus Tibul l. 2 el. 3. 6. Lactis liquor. Ex Plin. l 4 cap. 22. 7 Nectar niueum apud Poet. Mart. l. 23. ep. 46.

Latte acetoso, ouero inacetito] Lac acidum, Plin lib 2. cap. 6, Oxygala, læ. fœm. gen. Colum. lib. 12. cap. 8. 3

Oxygala, tis. n. gen. Plin. lib. 28. cap. 9.

Latte di Camelo.] Lac camelinum. Plin. l. 28 c. 9. Lac dulcissimum ab hominis, camelinum efficacissimum ex asinis. 2 Lac ex camelis, Ex Plin. ibid

Latte di vacca.] Lac bubulum. Plin l. 11. c 41. Lac bubulum caseo fertilius, quàm caprinum, ex eadem mensura penè altero tanto. 2. Lac vaccinum. Plin. lib. 25. cap. 8 Tradunt Arcades non medicaminibus vti, sed lacte circa ver, quoniam tunc maximè succis herbæ turgeant, medicenturque vbera pascuis, bibunt autem. vaccinum, quoniam boues omniuoræ ferè sunt in herbis.

Latte di pecora.] Lac ouillum Diosc lib. 2 cap 64. Lac ouillum dulce, crassum, & prepingue, non autem vsque adeò vtile stomacho, bubulum tamen, asininum, & equinum ventri magis idonea, sed ipsum turbant

Latte di scrofa] Lac suillum. Plin. lib 28. cap 6. Lac suillum vtilissimum tenasmo, dysenteriæ, nec non phthisicis.

Latte di asina, ouer'asinino.] Lac asininum. Plin. lib. 28. c 9 Sunt inter exempla, qui lac asininum bibendo liberati sunt podagra, chiragraue. Diosc. lib. 2 c 64. Lac asininum peculiariter collutos dentes, gingiuasque stabilit 2 Asinæ lac. Ex Plin l 32. c. 7 qui dicit, lac mulieris. 3. Lac ex asina, vel ex asinis, Plin. l. 28. c. 9. Lac efficacissimum ex Asinis.

Latte d'amandole.] Lac amygdalinum. 3 b Plin. 2. Lacteus, amygdalæ succus. Ex Plin. l. 23 c. 7

Latte di fiera ò ferino.] Lac ferinum Ouid 3. Fast.

Lacte quia infantes nescit creuisse ferino,
Et picum expositis sæpè tulisse cibos.

Item Ouid. 3. Trist el 11. Natus es ex scopulis, nutricem lacte ferino:

Et dicam silicea pectus habere tuum.

2. Feræ, vel feratum lac Ex Plin. l. 32 c. 7. & l. 20. c. 6. qui ait, lac muliebris, & lac mulierum. 3. Lac ex feris Ex Plin.

Latte di bestie vecchie.] Lac de veteribus, vel à veteribus, Ex Plin. l. 28 c. 9 & Var l 3. c 11. vbi ait, lac melius est à valentibus, & ab ijs quæ non dum veteres sunt, quam si è contra

Latte di capra, ò caprino.] Lac caprinum. Plin. l. 28. c. 9. Lac stomacho accommodatissimum caprinum, quoniam fronde magis, quam herba vescuntur.

Latte cotto] Lac decoctum Diosc. l 2. c 64 ventrem adstringit lac omne decoctum præcipuèque candentibus calculis marinis exustum.

Latte di balia, ò di nutrice] Lac nutricis, vel altricis. Cicer. Tusc 3. Simularque editi in lucem, & suscepti sumus in omni continuo prauitate. & in summa opinionum peruersitate versamur, vt penè cum lacte nutricis errorem suxisse videamur. 2. Lac nutricium, Ex Cic. 3. Tusc

Latte aquoso. Lac aquatum Plin l. 28 c 9. Omne lac vernum aquatius æstiuo, & de nouellis, 2. Lac dilutum. Diosc. l 2. c 64.

Latte melato] Lac mulsum. Plin l 10 c 22. Iecur anseribus fartilibus in æquam amplitudinem crescit, exemptum quoque lacte mulso augetur.

Latte denso, e spugnoso.] Colostra, stræ, fœm. gen. Plin. lib. 28. cap. 6. Colostra est prima à partu spongiosa densitas lactis. 2. Colostrum, stri. neut gen. Plin. l 11. c. 41 Ex primo semper à partu colostra fiunt, quæ nisi admisceatur aqua, in pumicis modū coeunt duritia.

Generatione, ò beuimento di tal latte. Colostratio, nis. f. g Plin. l. 11. c. 41 Maternum lac gustasse lethale est, genus mali vocatus colostratio.

Chi genera, ò beue tal latte.] Colostratus, ta, tum. Plin lib. 28 c. 9. Infantes colostrati appellantur denso lacte in casei speciem.

Latte melato.] Lac mulsum. Plin l. 10 c 22 Anseribus fartilibus in magnam amplitudinem crescit iecur exemptum quoque lacte mulso augetur.

Latte di donna, ouer latte humano.] Lac humanum. Plin. lib. 28. c. 6 Maximè autem alit lac quodcumque humanum, mox caprinum; Vnde fortassis fabulæ Iouem ita.

ista nutritum dixere. 2. Lac muliebre. Plin. lib. 30. cap. 13. Vulnera, quæ vocantur cacoethe, glutinare dicitur cinis feminum arietis cum lacte muliebri, diligenter prius elutis linteolis. 3. Lac muliebris. Plin. l. 32. cap. 7. Oculorum tumorem, ruboremque sepiæ cortex cum lacte mulieris illitus sedat, & per se scabricias emendat 4 Lac mulierum. Plin. l. 20 cap 6. Ex abortu profluuia sistit partum sectiuum, poto succo cum lacte mulierum. 5 Lac hominis. Plin lib 28 cap. 9. 6. Lac ex muliebre Ex Plin. l. 28. c. 9 vbi ait, lac ex asinis. 7 Lac ex homine, Ex Plin. l. 28 c. 9.

Latte di bufala, ò bufola.] Lac bubalinum Matth in Diosc. l. 2. c. 64 De eo tantùm lacte disseram, cuius hac tempestate, tam in cibis, quàm in medicamentis est vsus, tale autem est humanum, caprinum, ouillum, bubalinum, asininum

Latte di cagna, ouer latte canino] Lac caninum. Plin. lib. 30. cap. 4 Si feruentia os intus exusserint, lacte canino statim sanabitur. 2 Lac ex cane, vel canibus. Ex Plin l. 28. cap. 9 vbi ait. Lac ex asinis. 3. Canis, vel canum lac, Ex Plin. l. 32 c. 7.

Latte di Caualla, ouer cauallino.] Lac equinum. Var. l. 3. c. 11. Lac autem quod maximè perpurget est equinum, tum asininum, deinde bubulum, tum caprinum.

Latte di madre, ò materno.] Lac maternum. Plin lib. 28 c. 9. Lac vtilissimum cuique maternum, & alias. Asinarum pullis, vbi pingue pabulum, biduo à partu maternum lac gustasse, lethale est.

Latte strano, cioè non materno] Lac alienum. Gell. l 12. c. 1. Malum est, nati modo hominis, corpusque, & animum insitiuo, degenerique alimento lactis alieni corrumpere.

Latte succhiato dalle poppe, ò mammelle.] Lac vberibus, vel mammis exuctum. Diosc l. 2 c 64 Humanum lac dulcissimum est, & maximè alit: mammis autem exuctum, prodest tabi, & stomachi rosionibus.

Latte cotto.] Lac decoctum Diosc lib. 2. c 64 Ventrem adstringit lac omne decoctum, præcipuèque candentibus calculis marinis exustum, &c Idem Diosc. ibidem. Lac decoctum cum calculis marinis ad dimidias, vlceratas ventris fluxiones adiuuat.

Latte, che concilia sonno.] Lac soporiferum, Plin. lib. 19. cap 8.

Latte di fico, & altrimente lattificio.] Lacteus fici humor. Plin. 2 Lac ficulneum Col. l 7. c. 8 Nec minus ficulneo lacte 3 Lacteus fici succus Plin. l 23. c 7. Fici succus lacteus aceti naturam habet 4 Lac ficulnum. Plin. l. 23. c. 7 Lactia ficulni natura aduersatur crabronum, vesparumque venenis

Latte fresco. ò opposto allo stantio, ò stantiuo.] Lac recens. Diosc. l. 2 c. 64. Lac recens efficax est contra rosiones vstionesque ab exitialibus medicamentis factas vti à cantharidibus, aut salamandra &c.

Latte nero. Lac nigrum.] Plin lib. 2. cap. 103. In Ponto apud Astacem fluuium pastæ oues, nigro lacte gentem alunt.

Latte puro, ò semplice.] Lac sincerum. Col. l. 7. c. 8.

Latte quagliato] Lac coactum Ex Col. ibidem. 2. Lac concretum. Ex Col. qui ait, & confestim cum concreuit. 3. Lac coagulatum. Ex Plin. l 12 c. 25 Summa probatio est vt lac coagulet 4 Lac contractum, Ex Plin. l. 23. c. 2. Itaque coaguli modo lac contrahit.

Latte schisto, è quello, dal quale con vn'certo artificio si separa il siero.] Lac schistum. Plin. lib. 28 cap. 9 Medici speciem vnam addidere lactis generibus, quod Schiston appellauere.. Id fit hoc modo: fictili nouo feruet caprinum maximè, ramisque ficulneis recentibus miscetur, &c. 2. Lac fissile. Diosc. lib. 2. cap 64. Ex omni lacte fit, quod schiston, idest schiston appellant. Lac autem fictili nouo feruet, ramoque ficulneo recenti mouetur, &c.

Diuenir latte, conuertirsi in latte.] Lactesco, scis, t. 2, l. Cic. 2. de Nat. In animantibus, quæ lacte aluntur, omnis fere cibus matrum lactescit.

Riempirsi di latte, cioè far latte, proprietà di chi partorisce.] Lattesco, scis. Plin. lib. 11. cap 41. Asinæ prægnantes continuo lactescunt.

Di latte, addiett.] Lacteus. a, um, t. l 2 b. Plin.

Pertinente à latte.] Lactarius, a, um, t. & 2. l. 3. b Pomp Fest. lib. 10. Lactaria columna in foro olitorio dicta, quod ad eam infantes lacte alendos deferebant.

Di latte, cioè somigliante al latte] Lacteus, a, um, t. l. 2. b. Ex Cic de Som. Cuius est: Orbis lacteus, & Plin l. 2. c. 21. Cuius est: Circulus lacteus, & Ouid. 1. Metam Cuius est: Via lactea.

Di latte ò simile al latte, inteso di cosa piccola.] Lacteolus, la lum, t. l. 2. & 3. b. Ex Catul. Opigr Si Cuius est: Puellæ lacteolæ.

Latterino, sorte di pesce piccolo, così chiamato in Roma, & Anguella in Venetia.] Anterina, næ, f. g

Latticinio. cosa mangiatiua fatta di latte.] Lactaria, orum, n gen & num. plur. Suet. & Lamp. in Heliop. Cuius est: Opus lactarium.

Facitore. ò facitrice di latticini.] Lactarius, a, um, t. & 2. l. 3. b. Ex Lamprid. in Heliog. qui sic ait dulciarios, & lactarios habuit.

Lattimelle, sorte d'interiori, vedi Animelle.

Lattouaro, Fior. elettuario Rom. vn composto di varie cose medicinali con mele, ò zuccaro.] Electarium, rij, t. 2. 3. l. 4. b. apud Matthiolum in Diosc l 6 c. 1. Cuius est: Probatissimum erit medicamentum electarium mox describendum, &c.

Lattuga, herba da mangiar assai nota.] Lactuca, cæ, f. gen. Var. 4 de Ling. Lactuca à lacte dicta est, quod olus id habet lac.

Lattuga amara.] Pieris dis, f. g. Plin. l. 19. c. 8. Pessimum lactucæ genus cum exprobatione amaritudinis appellauere pierida.

Lattuga contra la libidine.] Astylis, idis, f. g. 1. b. Plin. l. 19. 2. Eunuchium, chij n g Plin. l 19. 3 Eunuchus, chi, m. g. 4. Lactuca rotunda. Plin. l. 19. cap. 8. Rotunda lactuca est, ac minimæ radicis latis folijs, quæ vocant astylidia, quidam eunuchion, quoniam hæ maximè refragentur veneri.

Lattuga buona.] Lactuca cilicia, vel probata. Plin. l 19. c. 8. Lactuca cœpit irrepere satiuis admodum probata, quæ cilicia vocatur.

Lattuga caprina.] Lactuca caprina. Plin. lib. 19. cap 8. Est etiamnum, quæ vocatur caprina lactuca, de qua dicemus inter medicas.

Lattuga cappuccina.] Lactuca laconica, vel sessilis. Plin. l. 19. cap 8. Tertium lactucæ genus est sessile, quod laconicum vocant. 2. Lactuca capitata. Ex Plin. lib. 20. cap. 6.

Lattuga crespa, ò riccia.] Lactuca crispa. Plin l 19 cap. 8. 2. Lactuca cappadox.

Lattuga bianca.] Lactuca alba. Plin l 19. c 8. Lactucæ albæ sunt, quarum semen mense Martio seritur

Lattuga cotta] Lactuca decocta Diosc l. 2. cap 129. Lactucæ satiuæ decoctæ magis alunt.

Lattuga domestica] Lactuca satiua. Plin. l. 19. c. 8 & Diosc. l 2 cap 139 Lactucæ satiuæ quibus natura refrigeratrix inest stomacho, gratæ habentur, somnum conciliant, aluum emolliunt, & idem Diosc. Lactucæ satiuæ semen epotum assiduas libidinum imaginationes in somno compescit, & veneri refragatur.

Lattuga non lauata.] Lactuca illota Diosc lib. 2. c. 159. Stomachicis lactucas illotas esse prodest.

Lattuga porporina.] Lactuca purpurea 2. Lactuca Cæciliana Plin. l 19 c. 8. Lactucam purpuream maximæ radicis Cæcilianam vocant.

Lattuga rinfrescatiua.] Lactuca refrigeratoria, Ex Plin. l 19 c. 22. 2 Lactuca refrigeratrix. Ex Plin. l. 19. c 8. Lactucis omnibus natura est refrigeratrix, & ideo æstiuæ gratæ stomacho, fastidium auferunt, cibique appetentiam faciunt.

Lattuga saluatica.] Lactuca syluestris. Diosc lib 2. cap. 150 Semen lactucæ syluestris non aliter, quam satiuæ libidinum imaginationes in somno amolitur, ac venerem arcet.

Lattuga di torso largo.] Lactuca laticaulis. Plin. lib. 18. cap. 8.

Lattuga di torso tondo.] Lactuca rotundi caulis. Plin. l.19 c.9.

Lattuga in offimele.] Lactuca oxymelite seruata. Plin l.19.c 8. Seruari etiam in alternos menses lactucas oxymelite repertum est.

Lattuga, che fà dormire.] Lactuca soporifera. Ex Plin. lib. 19. cap 8.

Lattuga nera.] Lactuca atra. 2 Meconis, nidis, 3. l. in rect. & 3. b. in oblīq. Plin. l 19 c.8 Lactuca est atra, quæ vocatur meconia à lactia soporiferi succo, quanquam omnes somnum parere creduntur. Apud Antiquos Italiæ hoc solum genus lactucæ fuit, & ideò lactucæ nomen adeptæ. 2. Lactuca nigra. Plin. l.19 c.8. Lactucæ nigræ sunt, quarum semen mense Ianuario seritur.

Di lattuga, addiett.] Lactucaceus, a, um, 2. 3. c Diosc l. 3. c. 9. Acanthus folia habet multò lactucaceis latiora, & longiora.

Lattughella, dimin lattuga piccola.] Lactucula, læ, fœm. gen. 2. l. 3 b. Suet. in Aug. cap 77. Pro potione sumebat perfusum aqua frigida panem, aut cucumeris frustum, aut lactuculæ thyrsum, aut recens, acidumue pomum succi vinosioris.

Lauaceci, lauacenci, ò lauastracci: tutti tre diconsi à persona in estremo dappoca, ò da niente.] Homo nihili. Cic. 3. Tusc. Sed tenteмus, & lusisse putemur si nihil sit, ab eo quod nequicquam est, in tali homine, ex quo idem nihili dicitur. 2. Homo æris, vel minimi, vel nullius. Ex A Gell. lib. 18. cap 5. Cuius est: Magister, præceptorque allcuius æris. 3. Homo pretij, vel minimi, vel nullius. Ex Plaut. in Asin. Cuius est: Homo ante omnes minimi mortalea pretij.

Lauamano, luogo, ò vaso per lauar le mani.] Maluuium, uij. Nic. Per. 2. 3. b. Malluuium vas est quo manus lauantur. 2. Chironiptum, tri, Græc. 3. Scaluia, æ, fœm gen. Nic. Perot.

Lauamento, lauatura, lauatione il lauare.] Lauatio, nis, fœm gen. Plin. lib. 8. cap. 45. Lauatione calidæ aquæ pinguescunt boues. 2. Lotura, ræ, f g. Plin. l. 33. c.7 3. Ablutio, nis, f. g. Macrob. Satur. l. 3. c. 1. Dij superis sacra facturus, corporis ablutione purgatur. 4. Latio, nis, f. g. 1. l. 2. b Vitr. l.7. c.9. Cuius est: Lotionibus, atque coctoris crebris aduenient colores.

Lauanda, e lauacro. Acqua artificiosa, od altro liquore per lauarsi.] Lauatio, nis, f g. Cic. l. 9. Epist. 5. Faciam te certiorem, vt lauatio parata sit. 2. Lauacrum, cri, n. gen. Gel. lib 1. c. 2. Propulsabamus caloris incommoda lauacris nitidis, &c.

Lauandaia, e lauandara, donna che laua i panni à prezzo.] Lotrix, cis, f g.

Arte di lauandara, ò lauandaro.] Fullonia, niæ, fœm. gen. Absolutè, vel ars fullonia. Plin. l.7. cap 56. Nicias Megarensis fulloniam artem inuenit. 2. Fullonica, cæ, absolutè, vel ars fullonica. Plaut. in Asin. Non didicisti fullonicam.

Di lauandara, ò lauandaro, addiett.] Fullonius, a, um. Plaut. Pseud. 2. Fullonicus, a, um. Plaut. Asin.

Lauandaio, e lauandaro, si dice anco bucataro, colui che laua, e purga i panni.] Fullo, nis, mascul. gen. Plin. l. 28. c.6 Mart. l. 14. ep. 47. Non tam sæpè teret lintea fullo tibi.

Lauandaro dell'Esercito.] Lixa lixæ. m. g. Liu.

Lauapiede, luogo, ò vaso da lauare i piedi.] Pelluuium, uij, neut gen. Nicol. Perott. Pelluuium vas est quo pedes lauantur. 2. Podoniptrum, tri, n. g. Græc. 3. Pelluuia, uiæ, f. g. 2. l. 2. 3. b.

Lauare, far netto con acqua, ò altro liquore.] Lauo, as, laui, lautum. Cic. 2. de Orat. Manus laua, & cœna. 2. Lauo, uis, laui, otum, vel lautum. Cato. c 65. 3. Abluo, is, lui, lutum. Cic. 5. Tusc. 4. Diluo, luis, lui, lutum. Liu. l. 5. Bel Pun.

Lauare intorno.] Circumluo, luis, lui, lutum. Liu. lib. 5. Bel. Pun.

Lauare in mezzo.] Interluo, luis, lui, lutum. Cato de Re rust. Virg. 3. Aeneid

Lauare insieme.] Colluo, luis, lui, lutum. Plin. lib. 20. cap. 6. Cuius est: Dentes colluere.

Lauare bene.] Eluo, luis, lui, tum. Ex Col. l. 1. Vasa emundentur semel, atque iterùm eluantur. 2. Perluo, luis. Col. l. 12 c. 53. 3. Proluo, luis. Idem. l. 2. c. 18.

Lauato, part.] Lotus, a, um, 1. l Plin. lib. 23. c. 2. Vini fæx oculorum medicamentis cocta, & lota miscetur. 2. Lautus, a, um. Cic. 3. Ablutus, ta, tum, 2 l

Mezo lauato.] Semilotus, ta, tum, vel semilautus, ta, tum. Apud Catul.

Non lauato.] Illotus, ta, tum. Plaut. in Pœnul. Vt tu huius oculos illotis manibus tractes. Gel. l. 1. cap. 9. Isti repentè pedibus illotis ad philosophos diuertunt.

Lauatoio, luogo, ò vaso, doue si laua.] Baptisterium, rij neut. gen. 3. l. Plin. epist 41. In cella frigidaria, baptisterium est amplum, atque opacum. 2. Lauacrum, cri, n. g. Aul. Gel. l. 1 c 2.

Lauatoio di panni, e second'altri lauandario] Fullonia, niæ, fœm g. 2. Vlpian. in Leg. apud Treb. Fullonicas circa fontem induit. 3. Fullonicum, ci, n. g. Vlp.

Lauatura acqua, ò altro liquore in cui s'è lauata vna cosa.] Dilutum, ti, neut gen. vt decoctum, cti. Ex Plin. lib. 27. cap. 7. Bibitur absinthij madefacti dilutum. 2 Eluuies, ei, fœm. gen. Pallad lib. 1. c. 40 3 Colluuies, uiei, f. g. Ex Plin. lib. 24. c 9 4 Proluuies, uiei, f g. Colum. l 6. c. 7. 5. Lotura, ræ f g Plin.

Laudabile, laudeuole, e lodeuole, aggett degno di laude, ò lode.] Laudabilis, & hoc le. Cic 1. de Clar. Vir singulis ætatibus bini oratores laudabiles fuerunt. 2. Commendabilis, & hoc le, 1. 2. 3. l. 4. b. Colum. de Re rust. lib. 5. Cuius est, arbustum densum commendabile fructu est.

Laudabilmente, ò laudeuolmente, ò lodeuolmente, auuerb. con laude, ò lode.] Laudabiliter, 1. 2 l. 3 4 b. Cic. 5. Tusc. 2 Cum laude. Cic. 3. de Leg. Domum cum laude reuehunto.

Laudare, e lodare dar lode.] Laudo, das. Cat. de Re rust. in proœm. Maiores nostri virum bonum cum laudabant; Ità laudabant: bonum agricolam, bonum colonum. Amplissimè laudari existimabantur qui ita laudabantur. 2. Dare alicui laudem. 3. Laude afficere cum dat. personæ. Cic. 2. Off.

Laudare sommamente.] Pleniore ore laudare. 2. Exquisitissimis verbis laudare. 3 Extollere, efferre, vel exornare summis laudibus. 5 Amplissimè laudare. Cato de Re rust. in proœm.

Laudare singolarmente.] Laudare vnicè Cic.

Laudare, ò lodare all'orecchio.] In aurem laudare. Mart. l. 1. ep. 73.

Adeo ne penitus sedit hic tibi morbus.
Vt sæpè in aurem Cinna Cęsarem laudens.

Laudar insieme.] Collaudo, das. Gell l 2. c. 2. Fabius imperio paruit, & filium collaudauit.

Laudar vno in presenza, ò in faccia.] Aliquem coram, in os laudare. Ter Adel. O mi germane vereor coram in os te laudare.

Laudar poco, ò scarsamente.] Exiguè ac frigidè laudare. 2. Infœcundè laudare. Gell. l. 19. c. 3. Turpius est(inquit Fauorinus) exiguè, ac frigidè laudari, quam insectanter, & grauiter vituperari.

Laudarsi, e lodarsi, dir le sue lodi.] De se ipso prædicare, falsa præsertim, & cum irrisione audientium imitari miles item gloriosum.

Lodarsi con falsità.] De se ipso falsa prædicare. Cic. 1. Off.

Lodarsi con verità.] De se ipso vera prędicare, Ex Cic. 1. Off.

Laudato.] Laudatus, ta, tum.

Laudatore, colui che loda.] Laudator, is. Auct. ad Heren. Nolo esse laudator, ne videar adulator. 2. Alienæ laudis præco. 3. Alienæ laudis buccinator. Ex Cic.

Laudatrice, donna che lauda.] Laudatrix, icis.

Laude, vedi Lode.

Laueggio, Fior. vaso di terra cotta, doue si tien il fuoco per iscaldarsi.] Foculus fictilis. Ex Plin. lib. 35. cap. 10. & 12.

Lauorare far qualche opera di lauoro.] Operor, aris, 1. & 2. b. Plin. l. 18. c. 5. Malum patrem familias esse aiebant, qui s'

quisquis interdiù faceret, quod noctu posset, nisi intempestate Coeli: Peiorem, qui pro festis diebus ageret quod feriatis deberet: Pessimum, qui sereno die sub tecto potius operaretur, quam in agro. 2. Opus facere, vel efficere. Plaut. io Trin. Neque huic operis quicquam facio. 3. Opere se exercere. Sen. l. 13. ep. 87.

Andare, ò uscire à lauorare.] Ad opus, vel opera exire, prodire, vel discedere. Plin. l. 11. c. 6. Apes ante fabas florentes non exeunt ad opera, & labores.

Lauorar al coperto.] Sub tecto operari. Plin. lib. 18. cap. 3.

Lauorar alla campagna.] In agro operari. Plin. lib. 18. cap. 3.

Per lauorar.] Operis faciundi causa. Cato c. 2.

Lauorar la terra.] Terram colere. Col. lib. 2. cap. 2. Nihil aliud est colere, quam resoluere, & fermentare terram. 2. Terram exercere. 3. Terram subigere. Sen. lib. 11. cap. 87.

Lauorar, ò far vna cosa à lume di lucerna.] Ad lucernam aliquid lucubrare, vel elucubrare. Var. 4. de Ling.

Far lauorar vno, dargli da lauorare, ò da fare.] Opere quempiam exercere. Cat. de Re rust. c. 5. Familiam villicus opere benè exerceat, sic familius malo, & alieno prohibebit.

Lauorato partic. fatto con lauoro.] Laboratus, ta, tum, 1. b. 2. & 3. l. Virg. 1. Aen. Arte laboratæ vestes, ostroque superbo. 2. Elaboratus, ta, tum, 1. 3. & 4. l. 2. b. Cic. ad Att. lib. 13. Cuius est: Munus elaboratum.

Non lauorato.] Illaboratus, ta, tum, 1. 3. & 4. l. & 2. b. Sen. l. 14. ep. 91. Cum omnia fecerimus, multum habebimus, vniuersum habebamus, terra ipsa fertilior erat illaborata, & in vsus populorum, non diripientium larga. 2. Inelaboratus, ta, tum, 1. & 3. b. 2. 4. & 5. l. Quint. l. 4. c. 5. Oratio sæpè simplici, & inelaboratæ similis.

Lauoratore, & operario.] Operarius, rij. Cic. Parad. 3. Quid baiuli, atque operarij senserint. 2. Homo operarius. Cic. 7. Att.

Lauoratori, ò lauoranti.] Operarij, orum, m. gen. & num. plur. 2. Operæ, arum, f. gen. & num. plur. 3. Opifices, cum. Ex Var.

Lauoratrice & operaria donna che lauora.] Operaria, riæ, f. g. Plaut. in Bac. Nimium pretiosa operaria es. Cato de Re rust. c. 2.

Lauoretto, lauorietto, e lauoruggetto, dimin. di lauoro, lauorio, e lauoraggio piccolo.] Opusculum, li, neut. gen. 1. & 3. b. 2. l. Cic. 2. Acad. At etiam inter Deos Myrmecides aliquis, minutorum opusculorum fabricator fuisse videatur.

Lauoriero, Sen. lauoreria. Fior cioè il far lauoro di coltiuatione.] Agricolatio nis, f. g. Col. l. 9. Lauoro lauorio, e lauoraggio opera fatta, ò che si fa.] Opus, eris. n. g. 1. & 2. b. Cic. 2. de Nat. Opera magnifica, atque præclara. Sypont. in Mart. qui sic ait: Opus, & opera differunt: opera enim actio est, ac diurnum officium: opus verò est finis, fructusque operæ: vnde opera authorum dicuntur, & opera tam publica, quàm priuata, hoc est ædificia.

Vn lauoro, e mezzo.] Sesqui opus, eris, n. gen. 1. 2. 3. & 4. b. Plaut. in Capt. Nisi quotidianum sesqui opus confeceris, Sexcentoplago nomen indetur tibi.

Vn mezzo lauoro.] Semiopus, eris, n. gen. 2. l. 2. 3. & 4. b. Ex Plaut. & alijs.

Lauoro di legname, ò di legno.] Opus intestinum. Plin. lib. 16. cap. 24. Abies ad quæcunque libenè intestina opera aptissima.

Lauoro di villa, ò di campo.] Rusticum opus. Cato de Re rust. cap. 5. Opus rusticum omne sciat facere villicus.

Lauoro d'intonico, ò d'intonicato.] Opus tectorium. Var. lib. 3. cap. 1. qui dicit. Villam opere tectorio, & intestino, ac pauimentis nobilibus lithostrotis spectandam.

Laura, nome proprio di donna.] Laura, ræ, 1. l. Sypont. in Mart. epist. 7. à lauro arbore laurus, & laureolus propria nomina deducuntur, & Laura femininum.

Laurea, 1. b. corona, ò ghirlanda di lauro.] Laurea, reæ, f. g. 1. l. 2. b. Plin. l. 7. c. 30. Salue M. Tulli omnium triumphorum lauream adeptè maiorem. 2. Corona laurea, vel laurina Suet. in Tib. c. 66. Tiberius turbatiore Cœlo nunquam non coronam lauream ceruice gestauit, quod fulmine afflari negetur id genus frondis. 3. Laureum sertum. Ouid. 2. Trist. Ponst, & in nitida laurea serta coma. 4. Corona è lauro plexa A. Gell. l. 18. c. 2.

Laurea dottorale, ò maestrale, e que la che a' dottori, ò maestri conuiene.] Laurea didascalica, vel magistralis. Ex Xenoph & Maff in Ignat. l. 1. c. 21. vbi sic habetur, Franciscus Xauerius laurea magistralis donatus est.

Laurea oratoria, è quella che si dee à gli oratori ò dicitori.] Linguæ laurea. Plin. lib. 7. cap. 30. qui M. Tullium alloquens, sic ait, Salue primus omnium parens patriæ appellate, primus in toga triumphum, linguæque lauream merite, & facundiæ, latiarumque literarum parens, &c.

Laurea poetica, è quella che si dee a' poeti.] Apollinaria laurea. Horac. 4. Car. od. 2. qui de Pindaro agens, sic ait: laurea donandus Apollinari, &c.

Laurea trionfale. fù propria de' trionfanti ò trionfatori.] Laurea triumphalis. Ex Cic. de prou. conf. & Plin. lib. 21. c. 3. Cuius est: Corona triumphalia.

Laureola, 4. b. diminut. laureola piccola.] Laureola, læ, f. g. 1. l. 2. 3. b. Cic. ad Att. l. 5. ep. 20. Bibulus cœpit laureolam mustaceo quærere. 2. Corona laureola. Ex Cic. in Pison. & l. 2. ep. 10.

Laureola nome propr. di pianta.] Daphnoides, dis, f. 3. l. 2. & 4. b. Græc. Plin. lib. 15. c. 30. Id quoque quod daphnoides vocatur genus in nominum ambitu est. 2. Laureola, læ, f. gen. 1. l. 2. & 3. b. Matt. io Diosc. l. 4. c. 144. 3. Laurus syluestris. Plin. l. 23. c. 8.

Laureta, ouer Loreta, nome proprio di donne, trà le quali vna fù Recanatese matrona non men pia, che ricca, e nobile: dal cui nome la S. Casa di Loreto fù così nomata, perche tosto ch'ella venne in Italia, fù nella selua di Laureta, per ministero d'Angioli collocata.] Laureta, tæ, 1. & 3. l. Horat. Tursell. Hist. lib. 1. cap. 6. Sacrosancta Deiparæ Domus in Picenum delata consedit in Recanatensis agri sylua, quæ matronæ cuiusdam Recanatensis erat, diuitijs iuxta, pietate Lauretæ nomen fuit: cuius deinde nomine Lauretana Aedes appellata, immortalem vicissim reddidit celebritatem eo vnde nomen acceperat.

Laureto, & alloreto selua di lauri, ò d'allori.] Lauretum, ti, n. g. 1. & 2. l. Suet. in Gal. c. 1. Tale verò lauretum prouenit, vt triumphaturi Cæsares inde laureas decerperent, &c. 2. Loretum ti, n. g. 1. & 2. l. Plin. l. 15. cap. 30. 3. Nemus laureum. Ex Plin. l. 4. c. 5. 4. Daphnon, ois, m. gen. 2. & 3. l. Matth. Rad. in Mart. l. 10. ep. 68. vel 79. Daphnoo, Græcis, Romanis lauretum, seu loretum dicitur, locus lauro consitum. Ex Colum. & Gell. 6. Sylua laurea, M. Var. 4. de Ling.

Fare, ò piantare vn laureto.] Daphnona, seu lauretum disponere. Mart. l. 10. ep. 68. vel. 79.

Disposuit Daphnona suo Torquatus in agro.
Castaneas centum seuit Otacilius.

2. Daphnona, seu lauretum instituere. Ex Suet. in Galb. c. 1. vbi ait. Arborem instituam.

Laurifero, addiett. che porta, ò produce lauro, ò alloro.] Laurifer, a, um, 1. 5. & 3. b. Ouid. 3. de Arte. 2. Lauriger, a, um, 1. & 2. & 3. b. Mart. l. 7. Epist. 24. qui dicit, triumphos laurigeros. 3. Daphnophorus, ra, rum. Græc. 1. l. 2. & 3. b.

Laurino, & alloreino, addiett. di lauro, ò alloro.] Laureus, a, um, 1. l. & 2. b. Plin. l. 16. cap. 13. Græci duo genera fraxini fecere longam enodem alteram, alteram breuem, duriorem, fusciorem que laureis folijs. 2. Laurinus, na, num, 5. & 2. l. Plin. l. 29. c. 4. Oleum laurinum vtilius quo recentius. Daphninus, na, num, 1. l. & 2. b. Diosc. 4. Daphnicus, ca, cum, 1. l. & 2. b. Græc.

Lauro, nome proprio d'huomo.] Laurus, ri, 2. l. Sypont. in Mart. ep. 7. A lauro arbore laurus, & laureolus propria nomina deducuntur, & laura femininum.

Lauro, & alloro, nome proprio d'arbore.] Laurus, ri, f. gen. & 3. l.

& 1 l.Plin l.15. cap. 30. Notatum antiquis nullum genus lauri in Corsica fuisse,quod nunc satum. 2 Laurus, rus, f.g.Plin.lib.15.cap 30 3.Daphne,nes,f.g.1 & 2.l.Græc. Athen.& al.l 4. Apollinis arbor.Ex Ouid 2.Met.5 Arbor Apollinea.Ex Plin.l.12 c 19. Arbor Apollini sacra. Ex Plin. lib 12. cap.1. qui ait: Arborum genera numinibus suis dicata perpetuo seruantur, vt Ioui esculus. Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Lauro Cipriotto.] Laurus Cypria. Plin.l.15 c.30. Cypria laurus est folio breui, nigro per margines imbricato, crispa.

Lauro regio.] Laurus regia.] Plin. lib.15.cap.3. 2.Laurus Augusta. Plin.lib.15. cap 30. Accessit, & laurus regia, quæ cæpit Augusta appellari, amplissima, & arbore, & folio.

Lauro domestico.] Laurus satiua,Ex Plin. 2.Laurus manu sata. Plin.lib 15.c.30. Arborum manu satarum,receptarumque in domos fulmine sola non icitur laurus. 3.Laurus mitis. Ex Plin.l.16. cap.19. qui dicit ; arbores mites. 4.Laurus vrbana. Ex Plin. lib.16. c 19. qui dicit arbores vrbanas.

Lauro saluatico.] Laurus siluestris.Plin.l.15.c.30.2 Tinus, ni,f.gen.Plin. ibid. Postea accessere genera. Tinus, hanc siluestrem laurum aliqui intelligunt, nonnulli sui generis arborem: differt colore, est enim cærulea bacca. 3. Laurus fera, Ex Plin.qui dicit, arbores feras. 4. Laurus agrestis. Ex Cic.7. Ver.qui dicit palmas agrestes. 5.Daphnoides,idis,n g 1 & 3.l. 2.& 4.b.Plin.l.22. c.8.Daphnoides siluestris laurus prodest, aluum soluit recenti folio, vel arido drachmis tribus cum sale in hydromelite manducata.

Lauro del fico.] Laurus delphica. Plin. l 15. c.30. Delphica laurus æquali ex colore,viridior: maximis baccis,è viridi rubentibus.

Lauro matto.] Laurus insana. Plin.l.19. c.44.Amyci Bebricum regis tumulus à supremo die lauro tegitur, quam insanam vocant quoniam si quid ex ea inferatur nauibus iurgia fiant donec abijciatur.

Lauro, che si pone sotto a' mostaccioli.] Laurus mustax. Plin. lib. 15. cap. 30. Pompeius lenæus adiecit laurum, quam mustacem appellauit, quoniam mustaceis subijceretur. Hanc esse folio maximo, flaccidoque, & albicante.

Lauro trionfale,ò da trionfo.] Laurus triumphalis. Plin. lib.15.cap.30. Laurum sterilem baccatum, quod maximè maior, triumphalem appellant, eaque dicunt triumphantes vti, nisi id à Diuo Augusto cœperit ex ea lauro, quæ ei missa è cœlo minima est altitudine, folio spisso, ac breui, inuentu rara. 2. Laurus triumpho dicata. Ex Plin.

Lauro da far corone.] Laurus coronaria. Ex Plin.l.15.c.30. & l.21.cap.23. qui dicit anemonas coronarias. 2 Laurus operis coronarij. Plin.l.15 c.30.

Lauro da far ombra.] Laurus spadonia. Plin.l.15.c.30.Spadonia laurus mira opacitatis patientia.

Lauro coccolifero,cioè, che produce quantità di coccole.] Laurus boccalia. Plin. l.15. c.30. Laurum boccaliam appellant, quæ vulgarissima est,baccarumque fertilissima. 2.Laurus baccarum fertilia. Ex Plin. l.15. c.30.

Lazzaretto, spedale d'appestati.] Loemocomium mij, neut.gen.2 & 3.b.& 4.l.Græc. vt nosocomium.2.Leomodochium,chij,neut.gen. 2.& 3.b.& 4.l.Græc. vt xenodochium.

Lazzaro nome prop di più huomini, vno de'quali fù risuscitato da Christo,e poscia creato Vescouo di Marsiglia.] Lazarus, ri,2.b. Hist. Ecclesi Lazarus Marsiliensium, & Maximinus Aquensium Episcopus creatur.

Lazzarola,e lazzeruola,azzarola, & azeruola,frutto noto, e grato.] Tuber,is,m g.1 & 2.b.Suet.in Domit.c.16. Pridie quam periret, cum oblatos tuberes seruari iussisset in crastinum, adiecit si modo vti licuerit. Mart. lib.13. ep. 41.vel 42.

Non tibi de Libycis tuberes,& apyrina ramis,
De nomentanis sed damus arboribus.

2.Hypomelis,lidis,f.g. c.2.& 4.b.& 3.l.Pallad.l.13.tit.4. Hypomelides,poma sunt, vt Martialis asserit,sorbo similia.mediocri arbore nascuntur, & flore candidulo,dulcedo huic fructui non acuto sapore commista est. 3.Mespilum rubens vel rubrum. Ex Diosc. & Matt 4. Azarolum, li,n g 1 & 3.l.& 2.b.Matth.in Diosc.l.1.c.133 Non aliud hac in re asserendum puto, quam quod idem sint azarola,& Dioscoridis mespila

Lazzarole del paese, ò di casa, inteso d'albero.] Tuberes vernæ. Mart l 13.ep.42 vel 43.

Lecta Suburbanis mittantur apyrina ramis,
Et vernæ tuberes: quid tibi cum Libycis.

Lazzaroleto,& azzaroleto, luogo piantato di lazzaroli, ò d'azaroli.] Solum tuberibus consitum. Ex Col. de Re rust 2 Tuberarium,rij,n g.1.2.& 4.b & 3.l.

Lazzarolo,e lazzeruolo,azarolo, & azeruolo: arbore assai noto.] Hypomelidis, melidis, f gen. 3.& 4 b. Ex Pallad. l.13 t.4. Hypomelidis planta. Pallad.lib.13.t.4 Hypomelidis planta munienda est. quia citò arescit, si radices eius ventus afflauerit. Terram qualemcumque non respuit, amat loca tepida, aprica &c. 3. Tuber. is, fœmin. gen r. & 2.b. Col. lib.11. c.2 Possunt etiam his diebus cerasi, & tuberes, & armeniacæ, atque amygdala, cœteræque arbores, quæ primæ florent, inseri commodè. 4. Tuberis arbor. Ex Pallad. lib.13.c.4 Cuius est: mali arbor. 5.Azarolus,li,fœm.gen. 1.& 3.l. 2 b. Mart.in Diosc. l.2. c.33.

Lazzeruoleto,& azzeruoleto, luogo doue son molti lazzeruoli, ò azzeruoli.] Solum tuberibus consitum, & obsitum,Ex Col Plin.& Varr.

Lazzo,acerbo,ò aspro,vedi Acerbo.

L E

Leale,vedi Fedele.

Lealmente,vedi Fedelmente,&c.

Lebbra,e lepra,Fior anco lebbrosia,] l scabbia,che fà crosto molto brutta sopra tutta la pelle dell'huomo.]Lepra, præ,f.g 1 .com.Diosc l. 1. c.95. Vlmi,& folia,& cortex,& rami vim habent spissandi folia trita ex aceto ad lepras efficaciter illinuntur, vulnera glutinant. 2.Elephantia, tiæ,f g.1.& 2,b Plin.l.2. c.5 Helleborum album medetur morbis comitialibus,vertigine,melancholicis, insanientibus lymphaticis,elephantiæ albæ. 3.Elephantiasis,asis, f.g.1.2 & 5.b. Cons l.3. c.25. Ignotus penè in Italia, frequentissimus in quibusdam regionibus morbus est,quam elephantiasin Græci vocant, isque longis annumeratur. Totum corpus afficitur ita vt ossa quoque vitiari dicantur. Summa pars corporis crebras maculas crebrosque tumores habet. Rubor harum, paulatim in atrum colorem conuertitur. Summa cutis inæqualiter crassa, tenuis,dura, mollisque quasi squamis quibusdam exasperatur, corpus emacrescit, pedes intumescunt, vbi vetus morbus est,digiti in manibus pedibusque tumore conduntur, febricula oritur, quæ facile tot malis obrutum hominem consumit.

Lebbroso, e leproso, addiett. infetto di lebbra.] Leprosus, sa,sum. Plin. 2 Elephantiacus,a,um,1. 2.4.5.b. 3.l. [+ Scop. Spic. 3.Elephantiacus,a, um, 1 2.4.b Græc. Diosc. lib.3.c.34 Calaminta cocta, crudaue elephanticos vsitata adiuuat.

Leccamento,e leccatura il leccare.] Linctus,tus,m.gen.1.L Plin.l.31.c.6. Multi tussim veterem linctu salis discussere. 2.Delinctus,tus,1.2.l.Diosc.lib.4.c 78 Fungi debellantur gallinacei fimi potu ex aceto,aut eiusdem delinctu cum melle multo.

Leccare,fregare leggiermente con la lingua.] Lambo,lambis, bij, 1.l. Plin lib.8. cap.36. Vrsæ pariunt trigesimo die ac plurimum quinto: hi sunt candida, informisque caro, paulo muribus maior, sine oculis sine pilo, vngues tantum prominent : hanc lambendo paulatim figurant. 2. Lingo, gis, xi, ctum. Plaut. Cas 3. Delambo, bis, mbi. Stat.2. Theb.4. Delingo,gis,xi,ctum. Cels. l 3. c. 22 Medicamenti huius cochleare plenum paulatim delingatur.

Leccare inanzi, ò prima.] Prælambo,bis,bi, 2.l.Hor.2.Ser. Sat.6.
Continuatque dapes,nec non vernaliter ipsis,
Fungitur officijs,prælambens omne, quod affert.
Leccare intorno.] Circumlambo, bis. Plin. lib. 21. cap.37.
Leccare spesso.] Lambito, tas, 1.l. 2.b. Solin cap.25. Argyptij canes è Nilo, nunquam nisi currentes lambitant.
Lecchetto allettamento.] Illecebra,bræ,f.g. 2.b. Illex,icis m g.3.Illectus,tus,m.g. Plaut.
Leccie, ouero Lezze, Città in terra d'Otranto.] Alitium, tij,n g. Ptolem.
Di Leccie.] Aletinus, na,num.
Leccio arbore, vedi Elce.
Lecco,scopo di giuocatore,al quale tirano boccie, piastrelle,e simili.]Illex,icis,m.g. Ex Plaut.io Pen. & Pers.s Illicium,cij,n g. Ex Var.l.3.c.16. 3.Scopus lusorius.Ex Plin. & Suet.4.Illex lusorius.
Lecco di boccie.] Illex lusorius orbicus, vel orbiculatus. Ex Var.
Lecco di piastrelle.] Lusorium lamellarium illicium.
Leccone,e leccardo, che volentieri lecca, e significa ghiotto, goloso, diuoratore.] Helluo, onis. Cic. 2. Ganeo, nis. Var. in Mod. Interest inter Epicurum, & ganeones nostros quibus modulus est vitæ culina. 3. Popino, onis, 1.b.& a l. Hor.4.Lurco,onis. Suet. de Clar. Gram.Lucil. Sat.lib.5.
Lecitamente, vedi Licitamente.
Lecito, vedi Licito.
Lega, misura di viaggio, che contiene numero certo di miglia.] Leuca cæ, f.g.Maff. l 1. Hist. Indic. Leucas circiter sexaginta crescentioris mensuræ nomeo, idest quatuor ferè millia passuum singulæ continent.
Lega, Fior.anco leganza, vnione di potentati, fermata con patti soleont d'offesa,e difesa.] Fœdus, fœderis, neut gen. Pomp. Fest. l 6. Fœdus appellatum est ab eo,quod in paciscendo Fœdere hostia necaretur, vel quia in fœdere interponeretur fides. 2. Societas, tis.3.Confœderatio,nis, f.g. Græc.
Far lega, collegarsi.] Fœdus facere. Cic de Senect. Senectus inclinabat ad pacem, & fœdus faciendum cum Pyrrho.2. Fœdus vel societatem inire.
Legaccio, legacciolo, e legame, cosa, con che si lega.] Vinculum,li,n.g.1.l.2 b.A.Gell.l.10. cap.15.Vinctum si ædes Flaminis dialis intrauerit, solui necessum est, & vincula per impluuium in tegulas subduci, atque inde foras in viam dimitti. 2.Ligamen,nis,n.g.1.l.& 3.b.2.l.Col.lib 11. c.2. Salix decisa pridie, potest ad lucubrationem expurgari, & ad vitium ligamina præparari. 3 Ligamentum, ti,n g Corn.Tacit. Annal l.11.Postremò vulneribus ligamenta, quibusque sistitur sanguis parari monet. Colum. l.11.c.2. 3.Ligula,læ,f.g. Græc.
Legaccia delle calzette.] Crurum ligamina. 2.Cruralia ligamenta. Ex Vlpiano,qui fasciar crurales,& pedales appellat à cruribus,& pedibus vestiendi.
Legale, addiett. di legge.] Legalis, & hoc, le, 2 l.Quint. lib.1.c.5.
Legame, vedi Legaccio.
Legamento,il legare.] Abligatio,nis,f.g. 2 b.& 3.l.Col.l.11. c.2.Per hosce dies vinearum fossio i jsdem locis peragenda arbustorumque siue putatio, siue alligatio facienda est. 2.Religatio,nis, f g. Cic.de Sen.
Legamento di più cose.] Colligatio,nis,f g. Cic.de Fato. Si omnia antecedentibus causis fiunt, omnia naturali colligatione confertè,connexèque fiunt.
Legare, & attaccare, stringer con legame.] Deuincio, cis, 2.l.Cic.in Orat Non faciet Remp.loquentem, nec ab inferis mortuos excitabit, nec aceruatim multa frequentans,vna complexione deuinciet. 2.Constringo,gis. Ter. in Andr. Audin? quadrupedem constringito. 3.Ligo, as. Quint. lib.5 cap 14. Quæ apprehensa græci magis in catenas ligant, & inexplicabili serie constringunt. 4. Vincio, cis. Cic. in Ver. Facinus est vincire ciuem Romanum.
Legare à qualche cosa, ò luogo.] Alligo,as, 1.l. 2.b. Cic.7. Verr. Damnati producuntur, & ad palum alligantur. 2. Adalligo,as,1.3.b. 2.l. Plin.lib.20. c.21. Meluæ semen tritum adalligant brachio genitale non continentium, prodest.
Legare insieme.] Colligo,gas,aui,atum.Colum. de Arb.c.9. Cic.pro Rab.perd. reo. Lictor, colliga manus. 2.Inter se alligare. Cato de Re rust. Virgas Myrteas si voles cum baccis seruare inter se alligato.
Legare vna ferita cioè fasciarla.] Vulnus obligare. Cic.2. Tusc.& 3.de Nat.
Legare sotto.]Subligo,gas,2.b.Plin.l.17. c.22.Vbi vua varia fieri cæperis,vites subligato.
Legar libri.] Libros consuere, compingere, vel conglutinare.
Legar bene.] Deligo,gas,1.l. 2 b. Cic.6.Ver.
Legar dentro.] Illigo,gas,2.b.Cic.6.Ver.
Legar intorno.] Obligo,gas,2.b. Cic. 3. de Nat. Aesculapiorum primus Apollinis, quem Arcades coluot,qui specillum inuenisse, primusque vulnus dicitur obligauisse. 2. Circumligo,gas,3.b.Liu.1. Bel.Pun.
Legar forte,ò stretto.] Arctè ligare,'aut religare. Col.l.6. c.2. Iuuencos arctè ad stipites religato 2.Arctè vincire. Plin.l.13.c.23.3.Vinculo vehementer obstringere. Col. lib.6.c.6.
Legar lento,ò largo.] Laxè ligare,vel religare. Ex Cic.pro Dom.& 4 Catil.
Legar prima, ò d'auanti.] Præligo, gas, 2. b. Liu. 2. Bel. Pun.
Legar sopra.] Superalligo,gas,1 2.& 4.b. Plin. l. 30. cap.6. 2.Superiligo,gas,1.2.& 4.b.Plin.l 9.c.13.
Legar le mani.] Manus colligare. Cic pro Rab.
Legar le mani in dietro le spalle.] Manus post terga reuincire.
Legar la vigna.] Vineam alligare. Cato de Re rust. cap.6. Salicem græcam circum arundinetum serito vti siet, qui vineam alliges.
Legatione, vedi Ambascieria.
Legato, cioè ambasciadore, vedi Ambasciatore.
Legato part.] Vinctus, ta, tum. Cic.pro Domo. 2.Constrictus,ta,tum. Cic. de Orat.Cuius est: Corpora constricta vinculis. 3 Deuinctus,ta,tum, contra Rul.
Legato, Fior.lascio, Sen lassito, a b.quel che dal testatore si lascia à vno in testamento.] Legatum,ti, n gen. 1.& 2.l. Modest. in l. Legatum de legatis secundo. Legatum est donatio quædam testamento relicta.
Legato in rete.] Irretitus, ta, tum, 1. 2. 3. l. Cic. de Fin.
Legatore, dicesi di libri, e simili.] Compactor, ris. Græc. 2. Glutinator librarius. Ex Cic.ad Att.l 4.
Legatore, colui che lega.] Ligans, tis, masc.gen. 1.b.Ex Cic.4. Catil.& Ouid 7. Met 2. Vinciens,tis, m g Ex Cat. c 39 & Cic.7.Ver.3. Alligator,ris, 2.b. 3 4.l. in obl.m g. Col.l.4 c.20.
Legatura.] Vinctura, ræ, fœm gen. Colum. 2.Deuinctio, nis, f gen.
Legatura di libri] Librorum compactio, Ex Tursell.
Legge, costitutione generale da osseruarsi nella republica, ouer dritta ragione di comandare, e proibire] Lex, gis, f.g.1.l.Cic 1.de Leg. Quint. l.7.c.4. Leges populares tulisse in Tribunatu videtur Gracchus.
Legge ciuile, ò di Cittadini.] Ius Ciuile. Cic. in Top.Ius Ciuile est æquitas constituta ijs qui eiusdem sunt Ciuitatis ad res suas obtinendas. 2. Ius ciuium. Ex Cic. in Top. & in G at.
Legge canonica.] Ius pontificale. Cic. 2. de Leg. Quod nunc communiter in omnibus sepultis est quod humati dicantur; id erat proprium in ijs, quos iniecta contegerent; eumque moremius pontificale confirmat. 2. Ius pontificium. Cic. 1. Tusc 3 Ius pontificum. Cic. de Sen 4 Ius Canonicum. Maff. 10 Ignat. lib. 1. cap 17. Ignatio è Iure Canonico proponitur difficilis quidam nodus, quem ipse cùm item responsa doctorum se ignorare dixisset, illicò soluit egregiè. 5. Ius religionis.
Legge annale, fù quella che prescrisse l'anno per esser console, e fù il quarantesimo terzo, perche non si promouesse

moueffe al consolato la temerità giouanile.] Lex annalis. Cic. 5 Phil. Maiores nostri legibus annalibus cum grandiorem aetatem ad consulatum tribuebant, adolescentiae temeritatem verebantur.

Legge canonica, e ciuile.] Vtrumque ius. Gell. lib 14. cap. 1.

Legge di gratia, ouer' sopranaturale.] Gratiae lex. Ex Cic. 5 Tuscul.

Legge di consuetudine.] Ius vsu approbatum. 2 Ius consensu vtentium comprobatum. Ex Inst lib. 1 t. 2 3 Consuetudinis Ius. Ex Cic 2. de Inu. qui sic ait. Consuetudine ius est, quod leuiter à natura tractum, aluit, & maius fecit vsus.

Legge molto ingiusta.] Lex iniquissima. Cic. lib. 13. epist. 14.

Legge immutabile, indispensabile.] Lex immutabilis necessitate constricta. Quint. l. 2. cap. 1 3. Leges immutabilis necessitate constrictas studiosis dicendi feram.

Legge di Maometo.] Ius Mahometicum. Maff. de Rebus indic. Com.

Legge naturale.] Naturae Ius. Cic. 2. de Inuent. Naturę ius est, quod non opinio genuit, sed quaedam innata vis inseruit, vt religionem, pietatem, gratiam, vendicationem, obseruantiam, veritatem. 2. Naturae lex. Cic. 5. Tuscul.

Legge, ò leggi delle dodici tauole.] Duodecim tabulae. A. Gell. l. 1 c. 12. In Commentarijs Labeonis, quae ad duodecim tabulas composuit, ita scriptum est &c. 2 Leges duodecim tabularum. Gul. Bud. in Pand qui sic ait. Duodecim autem loquendi compendio appellabantur leges duodecim tabularum &c. 3 Leges in duodecim tabulas conscriptae. Ex Gell. l. 20 qui sic ait. Decemuiri leges decemuirales composuerunt, inque duodecim tabulas conscripserunt. 4. Duodecim, t. 2 3 b. Cic. 2 de Leg Discebamus pueri. Duodecim, vt carmen necessarium. Sic eiusmodi leges compendiario appellabantur, vt ait Budeus in Pand. qua voce p'us semel vsus est Cicero. 2. de Leg 5 Leges decemuirales. Liu dec. 1. l. Leges decemuirales, quibus tabulis duodecim est nomen, in aes incisas in publico proposuerunt.

Legge campareccia, pertinente a' campi.] Lex Agraria. Cic. l. 13 ep. 4.

Legge pretoriana.] Ius praetorium. 2. Ius honorarium. Instit. l. 1. tit. 2. Praetorum dicta non modicam obtinent iuris authoritatem. Hoc etiam ius honorarium solemus appellare, &c.

Legge temporale, che non dura sempre.] Lex in tempus aliquod lata.

Legge particolare, ò priuata.] Priuilegium, gij, n. gen. Gel. l. 10. c. 20. Leges, quae generales non sunt, priuilegia vocari debent, quia veteres priua dixerunt, quae nos singula dicimus.

Legge fatta per vn bisogno particolare.] Lex temporis causa lata.

Legge suntuaria quella che moderaua le spese de' conuiti] Lex sumptuaria. Cic. l. 7 fam. ep. 26. Lex sumptuaria, quę videtur litotira attulisse, ea mihi fraudi fuit. De legibus vide. A Gell. l. 2. c. 24.

Chi non ha legge, chi viue senza legge.] Exlex, egis. Cic. pro Cluent. Non illi aut exlegem esse Syllam, aut causam pecuniae publicae contemptum putabant.

Rompitore, ò trasgressor di legge.] Legirupa, pae, m. g. 1. & 3. l. 2. b. Plaut. in Pseud.

Dare, porre, ò metter legge à vno.] Legem alicui statuere. Cic. 5 Ver. Ego in isto reo legem hanc mihi statuo, &c. 2. Legem constituere. Cic. de Leg Agr. in posterum haec lex Imperatoribus vestris constituitur. 3 Legem ponere. Sen 4. de Ben. c. 17. Metus nullus ingrato: huic enim vni rei non posuimus legem, tanquam satis natura cauisset. 4. Legem indicere. Cic 5 Ver. Legem sibi ipsi indicunt innocentiae virtutumque omnium, qui ab altero rationem vitae reposcunt. 5. Iura dare. Liu. 10. Bel. Pun. Roma, an Carthago iura gentibus daret, ante crastinam noctem scituros.

Far legge, ò leggi.] Legem, vel leges instituere. Cic. pro Mur. 2. Legem, vel leges scribere. Cic. de Inu.

Legge piccola, ò di poco rilieuo.] Legula, lae, t. 2. b. f. g. Cic. ad Att.

Legge scritta in tauole di metallo.] Lex in aes incisa. Suet. in Caes c. 28.

Cognitione, ò scienza di legge ciuile.] Iuris ciuilis scientia. Cic. in Topic. Eius aut aequitatis vtilis est cognitio, vtilis est ergo iuris ciuilis scientia

Leggere, proferir le parole de' caratteri, ò impressi, ò scritti] Lego, gis, t. b. Cic.

Leggere spesso. Lectio, as. Gell. l. 5 c 3 Quidam benè litterati plerasque Plauti comoedias, curiosè, atque contentè lectitauerunt.

Leggere alquanto ouero scorrendo] Sublego, gis, t. l. 2. b. A. Gell. l. 3 c. 1 2 Cum hoc in ea Cationis epistola sublegissemus, &c.

Legger piano, cioè con voce bassa.] Submissim, vel submissè legere.

Legger tutto ò da capo à piede.] Perlego, gis. Sen lib. 6 Ep. 46 Liber tuus tanta me dulcedine tenuit, & traxit, vt illum sine vlla dilatione perlegerem 2 Pellego, is, t. l. 2. b. Plaut. Pseud Tace dum tabellas pellego

Leggere ad alta voce.] Recito, as aui, atum Cic. pro Clu. Cuius est: Litteras recitare.

Leggere con voce alta, e vemente.] Clarè, & intentè legere. Plin. Epist. 1 13.

Leggere greco, ouer' in greco.] Graecè legere. Bub. in Pand.

Leggere inteso di scuole, ò studi.] Doceo, ces. Cic 1. 2. b. Att. Quid eo magistro tuo qui te tanta mercede nihil sapere docuit 2. Praelego, 2. b Quint.

Luogo destinato per leggere.] Anagnosterium, rij, n. g. Graec.

Leggiadramente con gratia, ò leggiadria.] Scitè. 2. l. 2. Venustè, 3 Bellè. Cic.

Leggiadria garbo.] Venus, eris, f. gen. Cic. 2. Venustas, atis, f g 2. l.

Leggiadro, che hà leggiadria.] Elegans, tis, om gen. t. l. 2 b. Cic. 2. Venustus, ta, tum. Cic. 3. Iucundum, a, um, t. l. Graef.

Leggiere, leggieri, e leggiero, di piccol peso.] Leuis, & hoc leue. Cic.

Molto leggiere.] Perleuis, & hoc perleue. Cic. pro Leg. Agrar.

Leggieretto, diminutiuo.] Leuiculus, la, lum. Cic. 5. Tusc.

Leggierezza, l'astratto di leggiero.] Leuitas, atis, foem. gen.

Leggierezza, per pazzia, vedi Matterzza.

Leggiermente, e leggieramente, auuerb. con leggerezza. Leuiter, t. 2 & 3 b. Cic. Off 1. Medici leuiter aegrotantes leuiter curant: grauioribus autem morbis periculosas curationes, & ancipites adhibere coguntur.

Molto leggiermente.] Perleuiter, t. l 2. 3 & 4. b. Cic. Tusc. 3. Acta aetas honestè, ac splendidè, tantam affert consolationem, vt eos, qui ita vixerint, aut non tangat aegritudo, aut perleuiter pungat animi dolor.

Leggio, trispil. è quel pulpitello su'l quale si tiene il libro, quando si legge.] Pluteus anagnosticus. 2. Anagnosterium, rij, n g 1. & 5 b 2 3. 4. l Graec.

Legislatore, & anco Legista, colui che fà la legge.] Lator legis, vel legum. Cic. 4 in Catil. Quint l. 2. c 4 Apud Graecos lator legum ad iudicem vocabatur. Romanis pro concione suadere, ac dissuadere moris fuit. 2. Legis, au legum author Quint. lib 1. c. 10. Lycurgus durissimarum lacedaemonijs legum, auctor, musicem disciplinam probauit 3 Legum conditor, vel fictor. Plaut. in Epid. 4 Iurium conditor, vel fictor. Idem Plaut 5. Legum sanctor Tac. l 3 Seruius Tullius sanctor legum fuit praecipuus. 6 Legum scriptor. Cic. in Brut. epist. 15. Solon, & sapiens vnus fuit ex septem, & legum scriptor solus ex septem, Rempub duabus rebus contineri dixit, praemio & pena 7. Legis constitutor. Quint. l. 3. c 6. Status hic tertius al' quando coniecturam accipit, quid sanxerit legis constitutor. 8. Legifer, ri, t. l 2 & 3. b. Ouid. Amor. l. 3. el. 9. Optauit Minos similes sibi legifer annos. 9. Legis architectus. Cic. de Leg. Agr. 10. Legisdator. Ex Cic. qui ais. Legis dare.

dare. 1 1. Legis poſitor. Ex Ouid. 2.Faſt. & Hor. qui ait ponere leges. 1 2.Legis compoſitor. Ex Cic.in Orat.

Legislatrice, facitrice, ò fattrice di legge, ò leggi.] Legifera, ræ, 1.l. 2. & 3.b. Ex Virg 4. Aen. Cuius eſt: Ceres legifera. 2 Legis, aut legum latrix. Ex Liu. 4. Bel. Maced. loco ſupra citato 3. Legis, aut legum fantrix. Ex Corn. Tac l 3. loco ſupra citato 4. Legem ac iurium conditrix aut fictris. Ex Plaut in Epid. loco ſupra citato. 5. Legislatrix, tricis, 1.2 3 4 l. Ex Cic apud Guil Morel.

Legiſta, intendente di legge.] Iuris conſultus. Cic. 9. Vir non magis iuris, quàm iuſtitiæ fuit. 2. Iuris peritus. Cic. de Clar. Fabius pictor, & iuris, & literarum, & antiquitatis benè peritus fuit. 3. Legis, aut legum peritus. Horat. 1. Serm Sat. 1.

Legiſta, e canoniſta inſieme, chi sà legge canonica, e ciuile.] Humani diuinique iuris peritus, vel ſciens. Tac. 3. An Capito human l Diuinique iuris ſciens bonas Domi artes de honeſtauie.

Legitimamente, auuerb. ſecondo legge.] Legitimè, 1 & 4 l. 2 & 3.b. Cic. 1. Off. Cujus eſt: Iuſte, & legitimè imperanti. 2. Legitimum in modum, vel morem Ex Liu 2. B. l. Maced. 3. Ritu, vel more legitimo. Ex Cic. 3. de Nat. & 3. Verr. 4 Ex lege, vel legibus. Quint. l. 3. cap. 1. Teſtamen a legibus facta, rata ſunt.

Legione, ſquadra di 6000. ſoldati.] Legio, nis, f gen. 2.b in rect. 3.l. in obl.

Capo di legione.] Legionarius, rij, m.g. 4.b. Cæſ.

Legitimare, far legitimo ò legitima.] Legitimum, ſiue legitimam facere, vel efficere. Ex Cic. de Nat. & 1 Tuſc.

Legitimo, addiett. cioè ſecondo la legge.] Legitimus, ma, mum, 3.b. Liu.

Legna, materia nota, per vſo di far fuoco.] Ligna, orum, n. g. & num. plur. Vlpian. lib. 55. Et titiones, & alia ligna cocta, ne fumum faciant.

Legna minute.] Ligna cocula. Pomp. Feſt. lib. 3. Alij cocula dicunt ligna minuta quibus facilè decoquantur obſonia.

Legna, che fan fumo.] Ligna fumoſa. Cato c. 130.

Legna, che non fan' fumo.] Ligna acapna. Matth. Rad. in Mart. l. 13 Ligna acapna dicuntur, quæ incenſa nullum exhalant fumum.

Far le legna, tagliar legna.] Lignor, aris. Cæſ 3. Bel Ciu. 2. Ligna conficere. Cat. de Re ruſt. cap. 16. Calcarius ligna conficit ad fornacem. Plin. l 2. c. 41.

Far le legna.] Lignatio, nis, fœmin. gen. 1.2 l. 3.b. Cæſ. 5. Bel. Gal.

Colui, che fà legna.] Lignator, oris, 2.l. 3.b Cæſ. lib. 5. Bel. Gal.

Legnaggio, lignaggio, f. hiatta, ſtirpe, ò famiglia, vedi Prolapia.

Legnaiolo, vedi Falegname.

Legname, diceſi generalmente a' legni di lauoro.] Materia, riæ, 1.l 2 3 b. Plin l 16. c. 39 Cato, hominum ſummus in omni vſu, de materijs hoc adijcit: Prælum è ſpino atra potiſſimum facito. Vlmeam, pineam, nuceam, atque aliam materiam omnem cum effodies, luna decreſcente eximito poſt meridiem, ſine vento auſtro. 2. Materies, ei, fœm. g. 1.l 2 3.b Plin. l. 16 c. 39 Idem Cato ſic ait. Niſi intermeſtri luna, atque dimidiata ne tangas materiem. Tunc nec effodias, aut præcidas abs terra. Diebus quatuor proximis, quibus plena fuerit optimè eximuntur. 3. Materia lignea. Cic 2. de Inu. Vt poſſe flamma ligneam materiam, neceſſe eſt

Legname domeſtico, e ſeluaggio.] Materia & culta, & sylueſtris. Cic. 2. de Nat.

Legname, ò legno di olmo, di pino, ò di noce.] Materia vlmea, pinea nucea. Plin. lib. 16. cap. 39. ſupracitato.

Legname di rouere.] Materies roborea. Colum. l 11. c. 2. Materies ſi roborea eſt, ab vno fabro dolari ad vnguem per quadrata debet.

Di legname, agget.] Inteſtinus, na, num, 1. 2. 3.l. Plin. l. 16. c 39 Adfabrorum inteſtina opera, medulla ſectilis. 2. Materiatus, ta, tum, Ex Cic. 3. Off.

Di buono, ò cattiuo legname.] Malè, vel benè materiatus. Ex Cic. 3. Off.

Stanza, ò luogo da riporui legne.] Xylotheca, cæ, f.g. 1.2. 4 b. 3 l. Græc Ex Athen. lib. 5. 2. Lignorum repoſitorium. Ex Plin. l. 9. c. 21.

Legno, materia ſoda de gli albori.] Lignum, gni, neut gen.

Legno dolce, cioè facile da lauorarſi.] Materia, vel facilis, vel ſequax. Plin. l. 11. c. 2.

Legno di cannella.] Xylocinnamomum, mi, n.g. 5 l. Plin. l. 12. c. 29.

Legno, che ſi fende.] Lignum fiſſile. Plin. lib. 16. cap 15.

Legno di balſamo.] Xylobalſamum, mi, n g. 1. & 4.b. Græc. Plin l. 12. c. 25.

Legno ſanto ſorte di legno medicinale.] Lignum guaiacum, vel guaiaccum. 2 Lignum Indum. Matth In Dioſc. Lignum ſanctum, aut lignum indum vocant Itali legno ſanto, guaiaco, e guaiacane appellatur.

Coſa d'vn legno ſolo.] Monoxylus, la, lum, 1.3.b. 2.l. Græc.

Legno di vite.] Lignum vitigineum. Plin. l. 30. c. 6.

Legno d'Aquila aſſai noto, & odorifero.] Lignum Aquilanum. Maff l. 1. ep 3. Idolum candelarum luminibus, odoramentiſque ex Incenſo ligno quodam Aquilano venerabantur, nautæ.

Di legno, ò legname, aggett.] Ligneus, a, um, 1.l. 2.b. Pomp Mel. lib. 1. cap. 21. Fecundos pabulo ad alias ſteriles, nudoſque campos tenent Budini Geloni, vrbem ligneam habitant. 2. Durateus, a, um, 1.l. 2. 3.b. Græc. Lucret. l. 1.

Nec clam durateus Troianis pergama partu
Inflammaſſet equus nocturno Graiugenarum.

Legno, cioè nauiglio.] Nauigium, gij, neut. gen. Cic 4. acad.

Legume, & anco ciuaia.] Legumen, nis, n gen. 1.b. & 2.l. in obl. 3 b. Plin. l. 8. cap. 17 Legumina velluntur è terra non ſubſecantur. Vnde, & legumina appellata, quia ita leguntur. 2 Legumentum, ti, n g. 1 b. 2. & 3.l. Gell. l 4 cap. 11. Ariſtoxenus vir literarum veterum diligentiſſimus nullo ſæpius legumento Pythagoram dicit vſum, quàm fabis, quoniam ii cibus, & ſubduceret ſenſim aluum, & leuigaret. 3. Legarium, rij, n.g. 1. & 3.b. 2.l. Var. l. 1. c. 32. Serendum viciam, lentem, cicerculam, eruiliam, cæteraq; quæ alij legumina, alij legaria appellant, vtraque dicta à legendo.

La ſcorza de' legumi.] Siliqua, quæ. Græc.

Lei, e lui.] Ipſe, ipſa, ipſum.

Lembo, orlo, ouer liſta della veſte da donna.] Limbus, bi, m g. 1.l. Virg. 4. Aeneid.

Lemoſina, vedi Limoſina.

Lena, forza, ò poſſanza.] Robur, oris, n gen. 1.l. Cic. contra Rull. 2. Vires, virium, f g plur. num. 1.l. Cic. de Sen. Cuius eſt: Quidquid agas agere pro viribus.

Lendine, 2 b. ouo di pedocchio, di pulce; ò di altri animaletti ſimili.] Lens, lendis, f g. Plin l 29. cap 6 Lendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibo ſumptis anguillarum modo.

Lendinoſo, pieno di lendini.] Lendinoſus, ſa, ſum. Plin.

Lengua, vedi Lingua.

Lenire, per allenire, vedi Allenire.

Lenire, mitigare, vedi Addolciare.

Lenitiuo, mitigatiuo, vedi Mitigatiuo.

Lentamente, cioè adagio, vedi Adagio.

Lentamente, auuerb con lentezza.] Lentè Plin. l 1. ep. 13. Auditores lentè cunctanterque veniunt, nec tamen permanent, ſed ante finem recedunt.

Lentamento, vedi Allentamento.

Lentare, vedi Allentare.

Lente, lenticchie, legume noto.] Lens, lentis, f.g Plin. l. 18. c 12. Lens amat ſolum tenue, magis quam pingue, cælum vtique ſiccum; ea veſcentibus æquanimitatem fieri tradunt. 2. Lenticula, læ Col. l 2. c. 7.

Attenente à lente, ò lenticchie aggett.] Lenticularis, & hoc re, 1. 2 & 5 l. 3.b. Ex Plin. l. 35. c. 22. Cuius eſt vox: Lenticularis, licet alio ſignificatu.

Lentezza, tardità, agiatezza.] Lentitudo, dinis, f. g & 1. b. Cic. 4. Tusc. Stoici vitium videri negant, qui irasci nesciat, eamque, quam lenitatem nos dicimus, vitioso lentitudinis nomine appellant.

Lentigine, macchie simili à lenticchie, che si spargono per la persona, e particolarmente nel viso.] Lentigo, ginis, f. g 1. & 2. l. Plin. l. 20. c. 2 Elaterium lentigines, ac maculas é facie tollit in sole illitum. 2. Furfur, ris, m. g. 1. l. & 2. b. Plin. l. 24 c. 18. Fœnum græcum furfures in facie extenuat. 3 Lenticula, læ, f. g. 1. l. 2. & 3. b. Cels. l. 6. c. 5. Lenticulam tollunt galbanum, & nitrum.

Lentigine di color nero.] Lentigo nigra. Plin. l. 20. cap 15. Cuminum lentigini nigræ ex aceto illinitur.

Lentiginoso, addiett. pien di lentigine.] Lentiginosus, sa, sum, 1. & 4. l. 2 & 3 b. Plin. 2 Furfurosus, sa, sum, 1. & 3. l. 2. b. Ex Plin. l. 12 c. 25. & l. 24 c. 19.

Lentischio, e lentisco, arbore noto.] Lentiscus, ci, f. gen. Plin. lib. 18. cap. 23. 2 Lentiscum, ci, neut. gen. Mart. l. 14 c. 22.

Lentiscum melius, sed si tibi frondea cuspis
Defuerit, dentes penna leuare potest.

Che produce lentisco, addiett.] Lentiscifer, a, um, 3 & 4 b. Ouid 15. Met. Hinc calidi fontes, lentisciferumque tenetur Linternum.

Di lentisco, addiett.] Lentiscinus, na, num, 3 b. Plin l 23. c. 2. Fœx aceti cremata, amplius vires tunc addito lentiscino oleo, illita vna nocte rufat capillum.

Lento, molle, ò tardo.] Lentus, ta, tum. Cic. pro Cluent.

Alquanto lento.] Lentulus, la, lum, a b.

Lenzare si dice da lenza, cioè fascia, e significa fasciare.] Fascia obligare cum accus. Ex Cic. 2. Tusc & 3. de Nat. 2. Fascia obuoluere. Ex Hauct ad Heren. lib 1 3. Fascio, as, Spartian. de Anton. Pin. Cùm esset longus, & senex, incuruatusque tiliaceis tabulis in pectore positis fasciabatur, vt rectius incederet. Martial. l. 12. Nec fasciatus naufragus loquax trunco.

Lenza, filo d'alcune setole intrecciate insieme, doue s'appicca l'amo per vso di pescare.] Linea piscaria, vel piscatoria. 2 Linea, æ, f g 1 l. Plaut. in Most. Cuius est: Lineam mittam.

Lenzuolaccio, e lenzuolone, accrescit. lenzuol grande.] Sindon magna, vel ingens, Ex Mart. l. 4. & Plaut. Pseud.

Lenzuoletto, dimin. lenzuolo piccolo.] Sindon parua, vel breuis. Ex Mart. lib. 4 & Cic. 2. de Or. 2. Linteolum, li, n g Plin.

Lenzuolo, panno lino sopra del quale si giace in letto.] Sindon, onis, f g 1. l. 2. b. in ob. Thes Gr. Existimatur autem dicta sindon, à Sidone Vrbe, quod primum in ea vrbe fieri cœperit: ideò à Martiale dicta est Tyria propter viciniatem vrbium Sidonis, & Tyri, cuius verba sunt hæc lib 4.

Ridebis ventos hoc munere tectus, & imbres.
Nec sic in Tyria sindone tutus eris.

2. Cubilis, aut lecti linteum Mass lib. 4 epist 2. Naucle rus, vel exiguum è mappis, cubiliumque linteis pro re nata concinnat, & comparat. 3. Linteum lectiatium. Ex Turs.

Lenzuolo, doue si riuolge il morto.] Amiculum ferale.

Di lenzuolo, aggett] Linteus, a, um.

Venditore, ò mercante di lenzuoli.] Lintearius, rij, 2. b.

Leonato, vedi Lionato.

Leoncello, e lioncello, leoncino, e lioncino, diminut. leone, ò lione piccolo.] Catulus leonus. Ex Plin. l. 8. c. 16. & l. 24 c. 17. 2. Leonis, aut leænæ catulus. Claud. de Bel. Gal. & Plin. l. 8 c. 16 qui sic ait: Leæna, quum pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram ne venabula expauescat. 3. Scymnus, mni, m gen. Græc. Thes. Græc. Scymnus catulus leonis intelligit, & quidam de fœmina. 4 Scymnus leoninus. Ex Lucr. l. 5. & Var. l. 2. c 9 5. Scymnus leonis, aut leonæ. Lucret l. 5. At catuli pantherarum, scymnique leonum. 6. Leunculus, li, m g. 1. & 3. b. 2. l. Ex Plaut. in Pœn.

Leofante, vedi Elefante.

Leone, e lione, animal notissimo, e trà tutti generosissimo.] Leo, nis, masc. gen 1. b. 2. com. in rect. & l. in obliq lib 8. cap. 16. Leoni tantum ex feris clementia in supplices: prostratis parcit, & vbi sæuit, in viros prius, quam in fœminas fremit, in infantes non nisi magna fame. 2. Animal rugiens, Ex Quint. lib. 7. cap. 3. Cuius est, animal hinniens.

Leone, segno nel Zodiaco.] Leonis signum. Col de Arb. c. 15 Id ne fiat plenam lunam obseruabimus, cum erit in signo Leonis, vel Scorpionis, vel Sagittarij, vel Tauri. 2. Leo, nis Plin. l. 16. c. 24.

Leone vna sorte di granchio marino.] Leo, leonis. Plin. l. 9. c. 31.

Leonessa, la femina del Leone.] Leæna, næ, f. g. 1. b. 2. l. Plin. l. 8. c 16. Leæna primo fœtu parit quinque catulos, ac per annos singulos vno minus ab vno sterilescit 2. Lea, leæ, f. g. Ouid 4 Metam. Lucret. l 5. Irritata leç iaciens, aut corpora saltu.

Leonino, addiett. di Leone.] Leoninus, na, num. Var. de Re rust. lib 2. c. 9. Canes pecuarij debent esse colore potissimum albo, quod in tenebris species leonina.

Leopardo, animale nato, ò di leone e panthera, ò di pardo, e leonessa.] Leopardus, di, masc. gen. Ex Plin. l. 8. c. 16.

Lepra, sorte di morbo, vedi Lebbra.

Leprain, leporain, e leporario, ridotto di lepri.] Leporarium, rij, n. g. r. 2 & 4 b. Var lib. 3. c. 12. Quatuor modo lepores si intromiseris in leporarium, breui solet repleri: sæpè enim cum habent catulos recentes, alios in ventre habere reperiuntur. 2. Lagotrophium, phij, n. g. r. 3. & 4. 1. & 3 b. Græc. Col l. 1.

Lepratto, e leproncello lepre piccola.] Lepusculus, li, m. g. 3 & 3. b. 2 l. Cic. 1. de Nat. Si Seriphius esses, nec vnquam egressus ex insula, in qua lepusculos, vulpeculasque sæpè vidisses, non crederes leones, & pantheras esse, cum tibi quales essent diceretur. 2. Leporis catulus, Ex Var. l. 3. c 12. qui sic ait: Fit enim sæpè cum lepores habeant catulos recentes, & 3 Catulus leporinus. Ex Var. de Re rust. l. 3. c 12. & l. 2 c. 11.

Lepratto nato di fresco.] Catulus leporis recens. Var. lib. 3. c. 12.

Lepre, e leure, Fior anco lieure, animal notissimo.] Lepus, oris, m. g 1 & 3 b Plin l 28. c. 9. Somnos fieri lepore sumpto in cibo Cato arbitratur: Vulgus & gratiam corpori in septem dies, friuolo quidem ioco, cui tamen aliqua debeat subesse causa in tanta persuasione. Var. l. 3. cap. 12. 6 Aelius putabat, dictum leporem, à celeritudine, quod leuipes esset Quint. l. 1. c 6. Iam sit vt classis à calando, & lepus leuipes, & vulpes volipes.

Di lepre, ò lepratto.] Leporinus, na, num. Plin. lib. 8. cap. 55. Vestes leporino pilo facere tentatum est tactu non perindè molli, vt in cute propter breuitatem pili dilabidas.

Lepre bianca.] Lepus candidus. Var. lib. 3. cap 12. In gallia lepores nascuntur ad Alpes, qui toti candidi sunt.

Lepre gioggiolina, cioè trà giallo, e rosso.] Lepus rutilus. Plin. l. 8 c. 55.

Lercio, e lordo, vedi Imbrattato.

Lerida, Città di Spagna] Ilerda, dæ, f g Cæs.

Lesina, e subbia, ferro sottile, & appuntato, da forar'cuoio per cucirlo] Subula, læ, fœm. gen. 1. l. 2 b. Mart. lib. 3. ep ft 13.

Das gladiatores, sutorum regula cerdo.
Quodque tibi tribuit subula, sica rapit.

Lesina per miseria di vitto.] Sordes, dis.

Lessare, allessare cuocer con acqua.] Elixo, as, 2. b. 2. l. Ex Plaut.

Lessare alquanto, dare vn bollore, & in vna parola bislessare.] Subferuefacio, cis Plin. l. 24 c 7.

Lesso, addiett. cotto in acqua.] Elixus, xa, xum Plaut. in Mostel Elixus esse, quam assus, soleo suauior.

Lesso a'quanto.] Subferuefactus, ta, tum. Plin. lib. 28. cap 9

Letamaio, e letamaro, luogo doue si tiene letame.] Fimo-

Fimetum,ti,n.g. 1.b.& 2.l.Plin.l.17. c.9.Virgilius fumeta sub dio, concauo loco & qui humorem colligat, stramento inecta, ne in sole arescant,palo è robore depacto fieri iubet; ita fore, ne innascantur hi serpentes. 2. Sterquilinium,nij,n.g.2.b.& 3.l.Colum.l.1,c.6.3.Copro,nis,m.g & 2.l.io obl.Atheo.l.10.

Letamante,Fior.anco letaminante partic.]Stercorans, tis, om.g.2.b. Cic.de Sen.Homerus, qui multis ante sæculis fuit,quàm Hesiodus, Laertem colentem agrum & eum stercorantem facit.

Letamare, stabbiare, & ingrassare. Fior.anco letaminare, dare il letame al terreno per ingrassarlo.] Stercoro, ras, 1.l.2.b.Colum.l.2.c 5.Prius tamen quam exilem terram iteremus,stercorare conueniet: nam eo quasi pabulo gliscit.2.Stercorationem facere. Colum.l.2.c.16. 3 Stercus ingerere,Colum.l 2.c.16.4 Lætamen adhibere cum dat. Ex Plin.lib.18. c.16. 5.Lætameo aspergere cum dat.Ex Plin.l.18.cap.16.6.Agrum fimo,lætamine,vel stercore aspergere.6.Lætifico,as. Plin.l.18.c.12.Stercore lætificare cum accus.Ex Plio l.18.c.12. qui sic ait,faba solum in quo sata est, lætificat stercoria vice.

Letamar bene.]Stercore satiare, cum accus. 2.Stercore saturare. Colum.l.2.c.9. 3.Fimo saturare cum accus. Virg. in Georg.

Letamar molto bene.]Largo stercore saturare,vel satiare, cum accus.Colum l.2.c.10.

Letamarsi, ò esser letamato.]Stercoror, aris, 2.b. Colum. l.2.c.16.

Letamato,letaminato, e letaminoso, partic.asperso di letame.]Stercoratus,ta,tum,1.3.l.2.b.Ex Col. lib.2. cap.11. & l.2. c.10.Cannabis solum pingue, stercoratumque, & riguum,vel planum,atque humidum, & altè subactum deposcit.

Letamato bene.] Fimo stercoratus, ta, tum. Virg. 1. Georg.

Letamato molto bene.] Largo stercore satiatus, ta, tum. Col. l.2.cap.10 Rapa,& napi subactum solum, pluribus iterationibus aratri, vel rastri, largoque stercore satiatum postulant.

Letamato sommamente] Stercoratissimus, ma, mum, 2.b. & 3.l.Col l.2. c.11. ferraginem in restibili stercoratissimo loco,& altero sulco serere conuenit.

Letame,stabbio, Seo.anche concime, materia nota per ingrassar' il terreno.]Lætamen,inis,n g.2 l.Plin.l.18.c.16. Secale nascitur qualicunque solo cum centesimo grano, ipsumque pro lætamino est.2.Fimum, mi, n g. 1.b. Plin. l.28.c.12. 3 Fimus,mi,m.g 4.Stercus,oris,n.gen.Cato de Re rust.c.2.

Letaminatura, e letaminatione, Fior.anco letaminamento, cioè il letaminare.] Stercoratio,nis, fœmin.gen. 1.3.l. 2.4 b. Plio lib.18. cap.23. Terra stercoratione modica refoueatur.

Letanie,preci che si fanno à Dio con Inuocatione de'Santi.] Litaniæ,arum,f g Maff.de Iap reb. ep.l 4.

Dir le letanie.] Litanias recitare. Maff. de Iap. rebus Epist l 4.

Letargico,elitargico, addiett. appreso da letargo, ò da litargia.]Lethargicus,ca,cum, 1.& 2 l. 3 b. Plin.2.Veternosus,sa,sum,1 b.2.& 3 l.Pomp Fest.l.19.Veternosus dicitur, qui graui premitur somno Cato veternosum hydropicum intelligi voluit, cum ait: Veternosus quàm plurimum bibit,tam maximè sitit.

Letargirio,schiuma d'argento da far medicine.]Lythargyrium,gyrij,n.g. 4.b.Plio 2.Argenti spuma. Plin. 3.Chrisitis, tis. Plin.

Letargo,ouer' litargia,sonnolenza inespugnabile, ò male, che fà dormire.]Veternus,ni, m.g. Cic.3. Fam.ad Cæl. Erat in eadem epistola veternus ciuitatis. 2.Lethargus, gi m g.Quint.l.4 c.2. 3.Lethargia,giæ,f.g. Plio.l.24.c 9. Morbus lethargicus. Plio l.23. c 1. Recentes vuæ grauedinem capiti,morbumque letargicum faciunt. 5.Morbus dormiendi.Cato apud Gell. l.1.c.15.vbi habetur morbus dormiendi.

Lettera,carattere dell'alfabeto.] Littera,ræ, f.g. Plin.lib 7. cap 56. Litteras semper arbitror Assyrias fuisse: sed alij ægypta Apudios à Mercurio, vt Gellius; alij apud Syros repertas volunt. Vtique in Græciam intulisse è Phœnice Cadmum sexdecim numero. 2.Littera elementaria Iul. Capitol. Puer litteris elementarijs, & calculo imbutus. 3.Litteræ figura,vel forma Quint. l.1.c.1. Vt corporum educatio à lacte, cunisque initium ducit, ita futurus eloquentissimus edidit aliquando vagitum,& loqui primum incerta voce tentauit, & hæsit circa formam litterarum. 5.Litteræ nota. Cic 2. de Diu. Itaque perfracto saxo sortes erupisse, robore inculpatis priscarum litterarum notis.6.Litteræ elementum. Quint l 1 c.1.Philippus Macedonum Rex, Alexandro filio suo prima litterarum elementa tradi ab Aristotele summo eius ætatis philosopho voluit.

Lettera maiuscula, ò grande.]Littera ingens magna, vel maxima Cic.4 Verr. Romæ videmus in basi statuarum maximis litteris incisum, &c

Lettera, epistola, & anche pistola,scrittura che si manda à gli assenti.]Litteræ,arum,f.g.& num plur. Cic.l.15. ep. 14.Vtemur bono litterarum & eadem fere absentes, quæ si coram essemus consequemur.2.Epistola,læ, f.g. Cic.ad Q.Fr.lib 1. Epist.1.Epistolæ proprium est, vt is ad quem scribitur de ijs rebus,quas ignorat, certior fiat. 3.Tabellæ,arum,f.g.& num.plur. 1.b. 2.l. Vnde dicti Tabellarij sunt,tabellarum, idest litterarum latores. Pomp.fest.lib. 18. Tabellis pro chartis vtebantur antiqui; quibus vltrò citròque siue priuatim, siue publicè opus erat, certiores absentes faciebant, vnde adhuc tabellarij dicuntur,& tabulæ Imperatoribus missæ.

Lettera amicheuole,e burleuole.]Littera familiaris, & iocosa Cic.

Lettera di compimento.]Litteræ officiosæ. 2.Epistola officiosè scripta. Ex Cic.ad Att.l.1.& 2.Philip.

Lettera di molta cortesia.]Literæ summæ beneuolentiæ. 2. Multi officij. 3. Plenæ humanitatis. 4. Literæ amicè scriptæ.

Lettera contrafatta.]Litteræ assimulatæ, apud Tacit.

Lettera di credenza.]Epistola fidei conciliatrix, vel effectrix, Ex Cic.

Lettera falsificata.]Littera adultera, vel adulterina. Ex Cic.& Pl.

Lettera scritta,ò mandata molto in fretta.]Plena festinationis epistola. Cic Att.lib 5.ep.14.Habes epistolam plenam festinationis, & pulueris.

Lettera di fauore,ò di raccomandatione.] Literæ commendatitiæ Cic.l.5 ep.5.Statueram nullas ad te literas mittere,nisi commendatitias;non quod eas intelligerem satis apud te valere;sed ne ijs, qui me rogant,aliquid de nostra coniunctione comminutum esse ostenderem. 2. Epistola commendatitia. Ex Cic.2.Phil.& l.5.ep 5 & 2. Cor. 3. Nunquid egemus commendatitijs epistolis ad vos?

A chi và questa lettera?] Cui inscripta est hæc epistola?

La lettera è andata à male.]Interijt epistola. Cic.

La lettera è stata persa per strada.] Intercepta est epistola. Cic.

Lettera ciferata,ò cifrata, cioè scritta con cifere,ò cifre.] Literæ furtiuæ,aut adulterinæ. Sypont.in Mart furtiuæ literę,siue furtiua scripta dicuntur,quæ artificio quodam fiunt, ne legi possint ab alio, quam ab eo,ad quem scribuntur, quæ etiam adulterinæ literæ dicuntur, & Gell. qui sic ait: Res quasdam occultas nuntiare Regi furtiuo scripto volebat.

Lettere di fuoco.]Literæ ardentes. Cic.Att. l.14. Ardentes in eum literas ad te misi.

Lettere d'vn medesimo tenore.] Litteræ eodem exemplo. Cic.l.10.fam.Binas à te accepi litteras eodem exemplo.

Lettere di molti capi,che contengono molte cose.] Literæ multiiuges Cic.Att. lib.14. cap 9. Quas quidem literas multiiuges accepi vno tempore.

Lettere giudiciose,di giuditio]Plenæ consilij litteræ. Cic. Att.l.9 c.4.Natali die tuo scripsisti epistolam ad me plenam consilij. 2.Literæ multi consilij. 3. Literæ prudenter,vel prudenter scriptæ.

Lettera di poche cose,ò di poca sostanza.]Epistola inanis. Cic.8. ad Att.

Lettera, che si manda inanzi.] Præcursoris epistola. Plin. Epist. l. 4.

Lettera scritta di propria mano.] Literæ autographæ. Suet. in Domit. 1

Dar à copiare vna lettera] Describendam epistolam dare.

Con lettere, per mezzo di lettere.] Per literas. 2. Per epistolas. 3 Per scriptas literas.

Due righe, ò versi di lettera, cioè lettera breue, vedi Letteretta

Lettera fuor di tempo.] Epistola intempestiua. Cic. Att. l. 4 Nunquam mihi tua epistola, aut intempestiua, aut loquax visa fuit

Prima, e seconda lettera.] Vna, & altera epistola, vel vnæ, & alteræ literæ. Cic. 3 fam. ep. 9 Quas ad me literas misisti, vnas de legatis à me prohibitis proficisci, alteras appianorum ædificatione impedita, legi perinuitus.

Dare, ò ricapitare vna lettera.] Epistolam dare. Plaut. in Pseud. 2. Epistolam reddere. Cic. Att. l. 1 ep. 15. Cincius noster epistolam mihi abs te reddidit. 2. Epistolam tradere. Cic. 2. Phil.

Porre, ò mettere la data alla lettera.] Epistolæ diem adscribere, vel apponere Ex Cic.

Mutar la data alla lettera.] Epistolæ diem mutare. Ex Cic.

Scriuere vna lettera.] Literam, vel epistolas scribere, vel conscribere. Cic.

Stracciar la lettera.] Epistolam concerpere. Cic. Att. lib. 10. Epistolas, quibus asperius de eo scripsi, concerpito. 2. Epistolam scindere, vel conscindere. Cic lib. 7. epist. 26.

Lettera molto diffusa, di molte parole.] Epistola verbosa. Iuuen. Sat. 10. 2. Epistola loquax Cic Att. l. 4.

Lettera diretta, ò indrizzata à Pompeo.] Epistola Pompeio inscripta. Ex Cic. Att. l 6. Q. Cicero puer legit epistolam inscriptam patri suo.

Lettera molto lunga.] Epistola maxima. Cic. ad Q. Fr. lib. 5 epist. 17 Rescripsi epistolæ maximæ, audi nunc de minuscula.

Lettera boriosa.] Litteræ superbæ. Q. Curt. lib. 13. Darius cùm tam superbas literas scriberet, fortunam meam in consilio habuit.

Lettera mordace, piccante.] Literæ aculeatæ. Cic. Att. l. 14.

Lettera di negotij, nella quale si tratta di negotij.] Epistola negocialis, vel literæ negotiales. Ex Cic. de Inuent. lib. 3. & 2. Literæ pragmaticæ. Ex Quint. lib. 2. cap. 21.

Lettera precedente, ò passata.] Literæ superiores. Cic. l. 14. Fam. ep. 1. Accepi tuas litteras, quibus verebaris, ne superiores mihi redditæ non essent.

Dare la lettera ad vno, che la porti ad vn altro.] Litteras alicui ad aliquem dare.

Comporre, ò far vna lettera.] Conscribere literas Cic. Att.

Comporre con studio vna lettera.] Elucubrare epistolam. Cic. Att.

Mandar vna lettera ad vno.] Literas ad aliquem dare, vel mittere. Cic. Att. l 11. Ep. 9. Eiusdem generis literas ad te misi, quas si putabis vtile esse reddi, reddas.

Lettera scritta in fretta.] Epistola festinationis, & pulueris plena.

Lettera scritta all' vsanza volgare,] Epistola contexta quotidianis verbis.

Lettera piena d'auuisi.] Epistola ponderosa, & plena omnium rerum.

Piegare la lettera.] Epistolam complicare. Cic. ad Q. Fr. l. 3. Cum hanc iam epistolam complicarem, tabellarij à vobis venerunt. 2. Epistolam plicare. Cic.

Legger forte vna lettera.] Literas recitare. Cic.

Far la soprascritta ad vna lettera.] Inscribere epistolam Cic.

Sigillar la lettera.] Epistolam obsignare. Cic. Att. lib. 5.

Dissigillare, ò aprire la lettera.] Resignare litteras. 2. Soluere, vel aperire epistolam.

Lettersaccia, e letterone, accrescit. lettera grande in senso d'epistola.] Epistola magna, vel maxima. Ex Cic. ad Q. Fr. l. 3 ep. 1. Rescripsi Epistolæ maximæ audi nunc de minuscula.

Letterato, Sen. alletterato, Fior. dicesi ad huomo di lettere, cioè dotto, e scientiato.] Litteratus, ta, tum, 1. 3. l. 2. b. Cic. in Ver 2. Litteris præditus, a, um Gell.

Lettere abecedarie, od elementarie: son quelle che da principio s'apprendono.] Literæ abecedariæ Fulgent. 3 Mythol. 2 Literæ elementariæ Gul. Bud in Pand. Analphabeti à græcis dicuntur homines, qui ne elementarias quidem literas nouerunt, quas Fulgentius abecedarias appellat in 3 Mythologicorum.

Lettere cioè dottrina, vedi Dottrina. ò scienza.

Chi è senza lettere, ouero chi non hà lettere, cioè dottrina, e scienza.] Illiteratus, ta tum, 1. b. 3 4. l. Sen de Benef. Illiteratum vocamus, non planè rudem, sed ad litteras altiores non perductum.

Lettere Egittiane, quali sono quelle, che si vedono nelle guglie.] Aegyptiæ litteræ. Plin. lib. 36. cap 8. Sculpturæ illæ, effigiesque quas videmus in obeliscis, Aegyptiæ sunt litteræ.

Lettere maiuscule, ò grandi.] Litteræ maximæ Cic.

Lettere humane, vedi Humanità.

Lettereccio, aggett. da, ò di letto.] Lectuarius, a, um, 1. 3. l. 2. b Non. Marc. Plage grande linteum tegmen quod nunc thorale, vel lectuariam syndonem dicimus, quarum diminutiuum est plagulæ 2 Lectarius, a, um, 1. & 2. l. Ex Turs. Hom Cuius est, Fasculus lectuarius.

Letteretta, letterina, e letteruzza, lettera piccola dell'Alfabetto] Litteræ minutæ, Sen. l. 1 Nat quæst c 6 Litteræ quamuis minutæ, & obscuræ, per vitream pilam aqua plenam maiores, clarioresque cernuntur.

Letteretta, letterina, letteruzza & epistoletta, lettera piccola, ò breue.] Epistolium, lij, n g 1 & 3. b Catul. de Manil. Conscriptum hoc lacrymis mittis epistolium. 2 Literulæ, arum, f g & oum plur. 2. & 3. l. Cic. Att. l 12. Vndecimo die postquam à te discesseram, hoc literularum exaraui. 3. Epistola minuscula. Cic. ad Q. Fr. l. 3 epist. 1. 4 Epistola pusilla Cic. ad Brut. ep 14. Sed videlicet quum illam pusillam epistolam tuam ad me dabas non dum erat mihi id notum.

Letterone, vedi Letteraccia.

Lettica, vedi Lettiga.

Letticello, letticciuolo, e lettuccio, diminut. letto piccolo.] Lectulus, li, m g 2 b. Ter. Adelph. act. 4 sc. 2. Lectulus in sole iligneis pedibus faciundos dedit, & Cic. 2. de fin. Philosophi in suis lectulis plerumque moriuntur. 2. Lectulus paruus. Ex auct.

Letticello da pouero.] Grabatulus, li, 1. 3. b. 2. l. masc gen.

Letticello piccolo, e basso.] Lectulus punicanus. Cic. pro Mur. Punicanos lectulos strauit pelliculis hœdinis, & samia vasa exposuit.

Da letticello, ò di letticello, addiett.] Lectularius, a, um, 2. b 3. l Diosc. l. 2 c. 33.

Lettiera quell'arnese di legno che sostien'il letto.] Lecti fulcrum. Gell l 20. c. 15 Apud eius lecti fulcrum capsam esse non oportet 2. Lecti fulcimentum. Ex Cic. 3. Ver. & Plaut Trinum. 3. Lecti fultura. Ex Plin. l 14 c 22. & l. 16. c. 35. 4 Fulmenta lectaria, Ex Plaut. & Turs. 5. Fulcrum, vel fulmentum lectarium. Ex Var & Turs.

Lettiga, cioè arnese noto di legname, couerto di cuoio per agiatamente viaggiare.] Lectica, cæ, 1. & 2. l. Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 8. Eo die cœnaui ad Crassipedem: cœnatus, in hortos ad Pompeium lectica latus sum.

Lettiga, che da due serui si porta.] Diphorum, ri, n. g. 1. & 2. b Græc Ex Mart. l. 6 ep 76.

Lettiga, che da quattro serui si porta.] Tetraphorum, ri, n. g. 1. com. 2. & 3. b. Græc. Ex Mart. l. 1. ep. 157.

Lettiga, che da sei serui porta.] Exaphorum, ri, n. g. 1. l. 2. & 3. b. Græc. Mart. l. 6. epist. 77. Non debes, ferri mortuus exaphoro.

Lettiga, che da otto serui si porta.] Octophorum, ri, neut. gen. 1. & 2. l. 3. b. Græc. Cic. l. 2. ad Q. Fr ep 8. Memini cum hominem portarent ad Baias octophoro. Anitianos mache-

cherophoris centum sequentibus, risus suos nos edere.

Lettigaio, ò lettigato, facitor di lettighe.] Lecticarius, rij, s.2.3.l 4 b. Ex Mart.l.12. ep.36. Cuius est vox, Aerarius. 2 Faber, vel opifex lecticarius. Ex Cic. de Clar. Or. Cuius est: Faber tignarius.

Lettighella, ò lettighetta, lettiguccia, ò lettiguzza, dimin. lettiga piccola] Lecticula, læ, 1. & 2.l. 3 b. Cic. lib. 7. fam. epist.1. Vt nostras villas obire, & mecum nostra simul lecticula concursare possis.

Lettighella da studiare à lume di lucerna.] Lecticula lucubratoria. Suet. in Aug. c.78. A cœna se in lecticulam lucubratoriam recipiebat.

Lettighiere, ò lettighiero, portatore, ò padron di lettiga.] Lecticarius, rij, 1.2.3 l. 4 b. Suet. in Othon. c.6. Cuius est: Deficientibus lecticarijs cum descendisset, laxato calceo, restitit.

Lettighierezzo, dimin. lettighier' piccolo.] Lecticariolus, li, 1.2.3.l. Ex Mart. lib 12. epist.59. Cuius est. Vxor lecticariola.

Lettioncel'a, e lettioncina, dimin.] Lectiuncula, læ Cic. l.7. epist.1. Per eos dies matutina tempora lectiunculis consumpsisti.

Lettione, l'atto di leggere, vedi Lettura.

Lettione riferito à scuole, ò studi.] Prelectio, nis, fœm. g. Quint. 2 Schola, læ, f. g. Cic.

Dar la lettione ad vno.] Dictatum, vel dictata cuipiam dare. Suet. in Cæs. c 6.

Letto partic. di leggere.] Lectus, a, um, 1.l. Cic.

Non letto.] Illectus, a, um, 1. & 2.l Ouid. de Art.

Si non accipiet scriptum, illectumque remittet.
Lecturam spera, propositumque tene.

Letto di nuouo.] Relectus, ta, tum. Ouid; de Remed. lib.2.

Letto tutto.] Perlectus, ta, tum. Plaut.

Letto sust. arnese noto, nel quale si dorme.] Lectus, ti, m g. Pomp. fest. l.10. Lectus dictus est, vel à collectis folijs, ad cubitandum, vel quod fatigatos ad se alliciat, vel à græco lectron 2 Cubile, lis, n g s.b. 2.l.

Letto à vento.] Lectus subtentus loris, aut cingulis. Cato c.10. Habere oportet lectos loris subtentos quatuor, & lectos communes tres.

Letto appartato, ò separato] Cubile secretum. Virg.

Letto guarnito d'auorio.] Lectus eburatus Plaut.

Letto da tauola, ò tinello sul' quale giacendosi mangia.] Lectus tricliniaris. Plin. l 37. c.2. Pompeius tertio triumpro transtulit lectos tricliniares tres. 2. Lectus discubitorius Lamb. 1. Serm. Sat.4.

Letto vedouile.] Lectus viduus. Ouid. ep.5.

Metter vno à letto.] In lecto collocare. Cels. l.1. cap.26. His ita ordinatis, homo in lecto collocandus est.

Letto di fiume.] Alueus, uei, m. g 1.l. 2.b. Mela.

Letto di fiume sotterraneo, che non si vede.] Alueus cæcus. P. Mela, lib.1. cap 5. Vbi amnis subter materia cæco alueo penetrauerit.

Letto incortinato.] Stratum conopeo instructum, vel munitum.

Letto da nozze, o da sposi] Lectus genialis. Pomp fest. l.7. Genialis lectus dicitur, qui nuptijs sternitur in honorem Genij, vnde etiam appellatur.

Letto matrimoniale.] Lectus genialis. Cic pro Cluent. Lectus ille genialis, quem nubenti filiæ strauerat. 2. Lectus iugalis. Virg 4. Aen. 3. Cubile maritum. Ex Col. & Liu.

Letto morbido.] Stratum molle. Liu l.1. Bel. Pun Quod gerendis rebus, superesset, quieti datum: ea neque molli strato, neque silentio accersita.

Letto da morto.] Lectus emortualis. Ex Plaut 2. Lectus mortuarius. Ex Gell 3. Mortui lectus. Var. 4 de ling. Vbi lectus mortui fertur dicebant feretrum nostri, Græci pheretron.

Letto di persone caste.] Cubile castum. Val. 2. Agr. 2. Lectus cælebs.

Letto rassettato.] Lectus compositus.

Letto rifatto] Lectus stratus. Plaut. in Bacch.

Letto di legno] Lectus ligneus. Sen. l.2. ep.17. nihil differt verùm ipsum in ligneo lecto, an in aureo colloces: quocumque illum transtuleris, morbum suum secum transfert.

Letto d'oro.] Lectus aureus. Cic. 5. Tusc. Dionysius collocari iussit Damoclem in aureo lecto, strato pulcherrimo, textili stragulo magnificis, operibus picto.

Letto straordinario, ò insolito.] Cubile insolitum. Cels l.1. c.3. Fatigato quotidianum cubile tutissimum est, insolitum lassat.

Letto da pouero.] Grabatus, ti, m. g. 1.b. & 2 l Cic 2. de Diu. Dij immortales rerum omnium præstantia excellentes, concursant omnium mortalium, qui vbique sunt, non modo lectos, verum etiam grabatos.

Letto signorile, cioè ben fornito.] Lectus dapsilis. Plaut. in Truculento.

Di letto, vedi Lettereccio.

Andar' à letto, ò à dormire.] Cubitum ire. Cato de Re rust. c.5. Postremus cubitum eat. 2. Cubitum discedere. Cic. Som. Scip.

Ritornar' à letto, ritornar à dormire.] Repetere stratum.

Rifar' il letto.] Lectum sternere. Plaut.

Il rifar' il letto.] Lectisternium, nij, n g. Plaut.

Chi rifà il letto.] Lectisterniator, oris. Plaut. Tu esto lectisterniator, tu argentum eluito.

Caualletto, ouero piede del letto.] Fulcrum, cri. Gel. l.10. c.15. Suet. in Claud. c.32. Adhibebat omni cœnæ liberos suos cum pueris, puellisque nobilibus, qui more veteri ad fulcra lectorum sedentes vescerentur. 2. Pes lecti. Gel. l 10. c.15 Pedes lecti in quo cubat, luto tenui circumlitos esse oportet.

Lettore, e leggitore, quegliche legge vn libro, ò altra scrittura.] Lector, oris, m. g Cic. 5. Fam. ep.12. Nihil est aptius ad delectationem lectoris, quam temporum varietates; fortunæque vicissitudines, quæ & si nobis in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iucundæ. 2 Anagnostes, te, m g. Græc. Cic. Att. l.1. Epist 9. Puer festiuus anagnostes noster.

Lettor, che in leggendo si ferma.] Lector, vel anagnostes intersistens. Ex Cic. 2. de Or. & 1. ad Att. & Quint. l.10. cap.7

Lettor, che leggendo inciampa, od intoppa spesso.] Lector, vel anagnostes offensator, vel offensans Ex Quint. l 10. c.3. & 7. qui sic ait. Hic qui excipit, si tardior in scribendo, aut inertior in legendo, velut offensator fuerit, inhibetur cursus.

Lettor di tauola, ò quel che legge quando si magna] Lector triclinaris. Ex Plin. l 77. 2. Anagnostes mensarius. Ex Cic. & Liu.

Lettore, qui val dottore, ò professore che legga in studio.] Doctor, ris, 1.l. Cic 1. Off. Te Marce fili abundare oportet præceptis institutisque philosophiæ propter summam, & doctoris auctoritatem, & vrbis. 2. Prælector, ris, 1. & 2.l. Gell. lib.18 cap 5 Si magistrum, prælectoremque habuisset alicuius æris. 3. Sapientiæ professor. Quint. L.12. Proœm.4 Professor, ris. Plin. ep 76 Quos tibi fortuna ludos facis? facis enim ex professoribus senatores, ex senatoribus professores. 5. Præceptor, ris, 1.2.l. 3 b. Cic. de Or.

Lettore, ò maestro di filosofia.] Sapientiæ doctor. Corn. Tac. l.14. Nero etiam sapientiæ doctoribus tempus impertiebat post epulas. 2. Sapientiæ professor. Quint. L.1. Proœm Veterum quidem sapientiæ professorum multos, & honesta præcepisse & vt præceperunt, etiam vixisse facilè concesserim.

Lettor di legge.] Iuris interpres. Cic. in Top. Tibi sæpius hoc roganti non potui debere diutius, ne iuri interpreti fieri videretur iniuria. 2. Iuris peritus, vel professor. Ex Plin.

Lettor di Teologia.] Theologiæ sacræ professor. Ex Plin. l.7. 2 Theologicæ institutionis doctor. Ex Tacit. lib.17. 2 Professor theologicus. Ex Suet. de Clar Gram.

Lettoruzzo, maestruzzo, diminut.] Docturculus, li. Ex Plaut. in Pœn. Edmund. Camp Rat 1. Iuuenes sunt docturculi, qui temulento quodam impetu in Cœleste chyrographum inuolarint.

Lettura, e lettione, il leggere.] Lectio, nis, fœminini gen.

-s.l. & 2.b. Quint. lib. 2. cap. 12. Lectionis tadium vicibus leuatur.

Lettura, Sen per condotta di leggere in studio, che si dà a' Lettori.] Prælectio, nis, f. g. 1. & 2. l. 3. b. Quint. l. 1. cap. 3. Emendationi prælectionique oumerus oostat. 2. Legendi, vel prælegendi munus. Ex Quiot. l. 2. c. 24 qui sic ait. Pueris quæ maxime ingenium alant prælegenda, atque animum augeant.

Leuante, vento orientale.] Eurus, ri, m g 2. Vulturnus, ni, m. g. Plin. l. 18 c. 34 Quarta linea ventum habebit vulturnum, Eurum à græcis dictum siccrorem, & ipsum tepidioremque.

Leuante, epiteto del sole, cioè sorgente, ò nascente.] Oriens, tis, m. g. Plin. l. 18. cap. 35. Purus oriens, nec ferueus, serenum dum annuntiat. Plin. l. 2. c. 17 Cubiculum altera fenestra, admittit orientem occidentem altera retinet. 2. Sol oriens, vel exoriens. Plin. l. 18. cap 35. Sol ventos prædicit, cum aote orientem eum nubes rubescunt. 3 Sol nascens, vel surgens. Hor. 2. Ser. Sat. 4. 4. Sol primus Iuuen. Sat. 2.

Leuante, ò con altro nome oriente. Vna delle quattro parti del Mondo, vedi Orieote.

Leuante di primauera.] Ortus verni solis. Ouid. 3. Trist. eleg. 12.

Leuante di state] Ortus æstiui solis. Plin. l. 22. cap 14. Spectant ortum solis.

Leuante, e ponente, ouer Orieote, & occidente.] Vterque sol. Plin lib 4 cap. 12. Hyperborios alij medios fecere inter vtrumque solem antipodum occasum, exorieotemque nostrum.

Da leuante, à ponente, da oriente, à occidente.] Ab oriente ad occasum. Liu. 1 ab Vrb. Deos precatus, regiones ab oriente ad occasum determinauit. 2. Ab ortu, ad occasum Cic 2 de Nat. Ab ortu ad occasum commeans.

Leuantino, di leuante.] Orientalis, & hoc le.

Leuare per scemare, vedi Scemare in att.

Leuar, ò tor via] Aufero, aufers, abstuli, 1. l. 2. b. Cic. 2. Amouco, ues, ui, 2. l. 2. b. 3. Remoueo, ues, ui, tum. Cic. 4. Tello, lis. Plin.

Leuar d'ioanzi.] Auferre è conspectu. 2. Subduco, cis, 3. Subtraho, his, xi, tum.

Leuare in alto.] Tollo, lis. 2. Extollo, lis. 3. Attollo, lis. Plin.

Leuar via, ò tor via, cioè far che qual cosa non sia più in vn luogo.] Tollo, lis, 1. l. Plin. lib. 30. cap. 1. Non satis æstimari potest quantum Romanis debeantur, qui sustulere moostra io quibus hominem occidere religiosissimum erat.

Leuarsi rizzarsi.] Surgo, gis, xi, ctum. Cato de Re rust. c. 5. 2. Exurgo, gis. Cic. pro Cluent

Leuarsi à giorno.] Cum die surgere. Sen. lib. 22. epist. 323.

Leuarsi sù, leuarsi io piedi.] Surgo, gis. Ex Cic. de Arusp. 2. Extollo, lis. Plaut. Plaudite, valere, lumbos extollite, atque exurgite. 3. Surrigo, gis. Sallust.

Il leuarsi in piedi.] Surrectio nis, f gen. ex Cic de Ar. Res. Cœpi quidem fructum maximum, ex consurrectione omnium vestrum.

Leuarsi in piedi per far honore à qualched'vno.] Assurgo, gis. Cic. in Pis. Quoniam tibi io Curiam venienti assurrexit.

Leuarsi ad alcuno nascostamente.] Subripere se alicui. Plaut.

Leuarsi contra alcuno.] Insurgo, gis, xi, tum. Ouid. 9. Met

Leuarsi insieme.] Consurgo, gis, xi, tum. Sallust.

Leuari via.] Apage, 2. b. Plaut. 2. Apagesis Plaut.

Leuata di Sole.] Solis ortus, vel Solis exortus. Plin. lib. 9. c. 16. Pisces capiuntur ante solis ortum, tum maximè piscium fallitur visus.

Leuato tolto via.] Ablatus, a, tum, 2. l. 2. Val. Flac. 2 Dimotus, ta, tum, 2. & 2. l.

Leuato per forza.] Abreptus, ta, tum. Cic. & Ter. io And.

Leuatrice, Mammana, vedi Madrina.

Leue, vedi Leggiere.

Leuriera, e veltra cagna da giungere, ò pigliar lepri.] Canis leporaria, ex Plaut. in Capt. & Sipont. in Mart. Cuius est 1 vura leporaria

Leuriete, e liuriere, cane liuriere, & in vna parola veltro, cioè cane da pigliar lepri, ò da giungere.] Canis leporarius. Gul. Bub. io Pand. Gruem secum derraxit accipiter, & humi cum cecidisset, raptim à cane leporario ad id condocefacto, stupente Principe Carolo, sub quo rei miraculum, quingentis aureis licitus est. 2 Canis leporum venator. Ex Plin. 3. Canis leporum venaticus. Ex Cic. 4 Canis pernix. 5. Vertagus, gi, 1. l. 2. b. Mart lib. 14. epigr. 177 vel 20.

Non sibi, sed domino venatur vertagus acer,
Illæsum leporem, qui tibi dente feret.

Leutaro, leutiere, & anco liutaro, facitore di leuti] Fidium artifex, vel opifex. Ex Cic. 2. Testudinum fidicinarum artifex, vel opifex. Ex Plaut. & Cic. 3. Plectropœus, ei, m. g. Græc.

Leuto, strumento musicale di molte corde.] Fides, fidium, fœm. gen & num. plur. Cic. 2. Barbitos, 2 b. masc. gen. vel barbiton, n g.

Sonator di leuto.] Fidicen, nis, m. gen. 2. Cantator fidibus, Gell. l. 10. c. 19.

L I

LI è la. Auu. loc. vedi lui.

Liberale, cioè largo nel donare.] Liberalis, & hoc, le, Cic. 2 Off Liberales sunt, qui suis facultatibus, aut captos à prædonibus redimunt aut æs alienum suscipiunt amicorum, aut in filiarum collocatione adiuuant, aut opitulantur in re, vel quærenda, vel augenda officio pecuniarum. 2. Largus, ga, gum Cic l 2. Offic. Munificus, ca, cum, 1 l. 2. 3. b. Plaut. 5. Beneficus, ca, cum, 1 2. 3. b. Cic. 1. de Nat Deor.

Non liberale.] Illiberalis, & hoc, le, 1. 2. 4 l. 3. b. Cic. mem. 13. 2 Immunificus, a, um, 1. 2. l. 4. b. Plaut. in Trinum.

Libet alissimo, superl. molto liberale.] Munificentissimus, ma, mum, 2. 3 b. Cic. pro Rof. 2. l.

Liberalità, virtù posta io mezzo trà l'auaritia, e la prodigalità.] Liberalitas, tis, fœmin. gen. Cic. 1. Off. cum duo genera liberalitatis sint, vnum dandi beneficij, alterum reddendi, demus nec oe, io nostra potestate est, non reddere viro bono noo licet. 2. Munificentia, tiæ, 4 l. 2 3 5 b.

Vsare liberalità ad alcuno] Benignè alicui facere.

Liberalità della quale se n'hà ricompensa.] Liberalitas conducta. 2. Liberalitas mercenaria.

Liberalmente, auuerb. con liberalità] Liberaliter. Cic. 4. Verr. 2. Munificè. 3 Largè. Cic. 1. de Nat

Liberamente, auuerb. alla libera.] Liberè, 1. 3. l. 2. b. Plaut. in Bacch.

Procedere liberamente.] Liberè se gerere.

Liberare, cioè metter in libertà.] Libero, as, aui, atum. Cic. Att. 2. Vindicare in libertatem. 3. Libertatem dare. Cic. Att. l 4 Libertate donare cum accus personæ. Ex Cic.

Liberare per sentenza alcuno.] Absoluere aliquem. Liu.

Liberare dall'assedio la città.] Vrbem obsidione eximere. Ex Plaut. Cuius est metu eximere.

Liberar vno che stà per morire.] A limine mortis aliquem reuocare. Plio l. 7. c. 44.

Liberarsi di briga.] Occupationibus euolui. Ex Cic. l. 3. epist.

Liberarsi in parte di brighe.] Relaxare se occupationibus. Cic. lib 3. epist. Sioe occupationibus relaxare, nam vt ijs me planè exoluam noo postulo.

Liberatione, il liberare.] Liberatio, ois, f. g. 1. 3. l. 2. 4 b. Cic. 1. Pison.

Liberato, addiett.] Liberatus, a, um, 2. l 2. b.

Liberatore, che libera.] Liberator, oris, masc. gen. 1. 3. l. 2. b, Cic. Att. 2. Vindex libertatis. Cic. 3. Seruator,

tor, oris. 4 Conseruator, oris. 5. Parens, vel auctor salutis.

Liberissimo, superl. sommamente libero.] Summè liber, a, um. Ex Cic. 5. Parad.

Libero, il contrario di seruo, cioè chi viue, à modo suo.] Liber, ra, rum, 1. l. a. b. Cic. Parad. 5. Liber est, qui nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat, nisi libenter, ac liberè.

Libero, padron di se, à niun soggetto.] Suæ spontis homo. Cælf. lib 5. cap. 1. Qui sponte valet, & suæ spontis est, & sui arbitrij 2. Sui iuris, vel sui potens. Gel. l. 2. c. 6. 3. Sui arbitrij Celf.

Mezzo libero, addiett.] Semiliber, a, um, 1. & 3. l. 2. & 4 b. Sen. de Breu. vitæ cap. 5. Sapiens nunquam semiliber erit. Integræ semper libertatis, & solidæ, solutus, & sui iuris altior cæteris erit.

Libero dalla seruitù.] Solutus, & in libertatem vindicatus, ta, tum.

Libero da pericolo fuor di pericolo.] A periculo vacuus, a, um. 2. E periculo ereptus, ta, tum. 3. Liber à periclo Ex Cicer.

Libero arbitrio.] Libera voluntas. Maff. l. 1. epist. 5. Libera præditus voluntate, ad vtrumque eligendum.

Chi hà libero arbitrio.] Voluntate libera præditus, a, um. Maff.

Libertà il contrario di seruitù cioè potestà di viuere à modo suo.] Libertas, atis, f. g. 1. l. & 3. l. in obliq. Cic. Parad 5. Libertas est viuendi potestas, vt velis & ad Att. l. 15. Libertate nihil est dulcius.

Libertà da matto.] Libertas decembris.

Vi dò libertà da matto.] Libertate decembri vtere. Hor. 2. Ser. Sat. 7.

Libertioi, cioè seruo fatto libero.] Libertinus, ni, m. g. Cic. 3. l. Cic 4. Ver.

Libidine, lussuria, e carnalità, vitio che oltre al nocumento spirituale, snerua, & accorcia sommamente la vita.] Libido, dinis, fœmin gen. 1. b. 2 l. Sen. lib. 3. epist. 24. Epulæ cruditatem afferunt: Ebrietates neruorum torporem, tremoremque libidines, pedum, manuum, articulorumque omnium deprauationes. 2. Luxuria, æ, fœmin. gen. 1. l. 2. & 3. b. Cic. de Off. Luxuria cum omni ætati turpis, tum senectuti fœdissima est. 3. Luxuries, ei, fœmin gen. 1. & 2 & 4. l. 2. & 3. b Cic. in Ver 4 Venus, eris. Plin. l. 28 cap. 6. Venerem damnauit Democritus, vt in qua homo alius exiliret ex homine. 5. Venerea libido. Vitr. l 1. c 7. Veneris fanum extra murum ideò collocatur, vti non insuescat in vrbe adolescentibus, seu matribus familiarum venerea libido.

Herba, che cagiona libidine.] Herba salax. Mart. l. 10.

Libidinosamente, lussuriosamente, e carnalmente, auuerb. con libidine, lussuria, ò carnalità.] Libidinosè, 1. & 3. b. 2. 4. & 5 l. Cic. Off 1. Caue ne quid libidinosè, aut facias, aut cogites. 2. Luxuriosè, 1. 4. & 5. l. 2. & 3 b. Cic. pro Cæl. Catilina comitem cum facinorosis audacter, cum libidinosis, luxuriosè viuebat. 3. Venerium in morem. Ex Gell. & Plaut.

Libidinoso, lussurioso, e carnale, addiett. dedito à libidine, lussuria, ò carnalità.] Libidinosus, a, um, 1. & 3. b. 2. l. Cic. de Sen. Libidinosa, & intemperans adolescentia effœtum corpus tradit senectuti. 2. Salax, cis, om g. 1. b. & 2. l. Mart. In Epigr. 3. Venerius, a, um. 1. 2. & 3. b. Gell. lib. 19. c. 9. Et audite, et discite, antiquiores poetas amasios, ac Venerios fuisse. 4. Luxuriosus, a, um. Cic. in Pison. 4. Veneris auidus, a, um. Plin. lib. 10 cap. 33. 6. In venerem pronus. Sen.

Far attion libidinosa.] Libidinor, aris, 1. & 3. b. & 2. l. Suet. in Nero c. 28. Venereis voluptatibus frui. Cicer. 4. Tusc. Vt turpes sunt qui effrenatè lætitia, tum quum fruuntur Venereis voluptatibus, sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt. 3. Venereis rebus vti Cic. de Sen. Sophocles cum ex eo quidam iam confecta ætate quæreret vteretur ne rebus venereis, Dij meliora, inquit &c.

Più libidinoso.] Libidinosior, & hoc sius. Quint. l. 6. cap. 3. 2. Luxuriosior, sius, om. gen. Cic. in Pis. 3. Veneris auidior, & hoc dius. Plin. l. 10. c. 63.

Troppo libidinoso.] Libidinis immodicus. Col. lib. 7. cap. 6. Cuius est: Caper immodicus libidinis, ante sex annos consenescit, quod immatura Venereia cupidine primis pueritiæ temporibus exhaustus est.

Molto libidinoso.] Venere abundans, tis, om. gen. Plin. l. 11. c. 37.

Esser molto libidinoso.] Venere abundare Plin. l. 11. c. 37. Vbi de palpebris agens, sic ait, defluere eas, haud immeritò, Venere abundantibus tradunt.

Libra, vno de' dodici segni celesti.] Libra, bræ, fœmin. gen. Virg. 1. Georg. Libra die somnique pares vbi fecerit horas.

Libra, peso di dodici once.] Libra, bræ, fœm. gen. Suet. in Iul Cæs. lib 38. Populo præter frumenti denos modios, ac totidem olei libras, tricenos quoque nummos viritim distribuit.

Due libre.] Bilibra, bræ, 1. b. 2. l. Liu. 4 ab Vrb. Cuius est: Farris bilibra.

Tre libre.] Trilibra, bræ, 1. b 2. l. Ex Liu 4 ab Vrb. Cuius est: Bilibra.

Quattro libre.] Quadrilibra, bræ, 1. com. 2 b. 3. l. Ex Liu. 4. ab Vrb.

Di vna libra, addiett. che pesa vna libra.] Libralis, & hoc le Plin. l. 19 c. 2. 2. Librarius, a, um. Col. l. 12. c. 53. Caro in libraria frusta conciditur.

Di due libre] Bilibris, & hoc bre, 1. b. 2. l. Plin. lib. 18. c. 11. Ex aqua hordeoque bilibres offæ feruenti foco, vel fictili patina torrentur cinere, & carbone vsque dum rubeant.

Di tre libre.] Trilibris, & hoc bre, 1. b. 2. l. Hor. 1 Ser. Sat. 2. Mullum laudas insanè trilibrem.

Di quattro libre.] Quadrilibris, & hoc bre, 1 com. 2. b. & 3. l. Plaut. Aul. Quadrilibrem aulam auro onustam habeo; quis me est ditior?

Di cinque libre.] Quinquelibralis, & hoc le, 1. 3. & 4 l. 2. b. Col. l. 3. c. 15. Dispositis paucis lapidibus, qui singuli non excedant quinquelibrale pondus.

Mezza libra.] Selibra, ræ, f. g. 1. l. 2. b. Gel. l. 7. c. 18. Annibal pactus est, vt pro ijs darent argenti pondo libram scilicet, & selibram.

Vna libra, e mezza.] Sesquilibra, bræ. Plin. lib. 14. cap. 20. Cato iubet vina concinnari pulegij, vel salis sesquilibra.

Libraccio, vedi Librone.

Libraria, stanza, ò luogo da libri, & anco i libri medesimi.] Bibliotheca, cæ, f. g. fest. l. 3. Bibliotheca, & apud Græcos, & apud nos tam librorum magnus per se numerus, quam locus ipse io quo libri collocati sunt appellatur. 2. Libraria, riæ, f. g. Apud Lexicographos. Ex Aulo. Gel. l. 5. cap. 4. 3. Librarium, rij, n. gen. Ex Lexicographis. 4 Bibliophilacium, cij, n. g Græc.

Libraria bene, ò mal fornita di libri.] Bibliotheca libris benè, vel malè instructa A. Gell. l. 19. c. 5 qui sic ait. Cum bibendæ niuis pausa fieret nulla promit è bibliotheca Tiburtij, quæ tunc in Herculis templo satis commodè instructa libris erat, Aristotelia librum cum ad nos affert &c.

Di libraria, addiett.] Bibliothecalis, le, 1. 4 & 5 l. 2. 3 b. apud Martianum vbi legitur: copia bibliothecalis.

Libraria segreta.] Bibliotheca sanctior. Ex Tursel. Nomenclat.

Libraria di gran costo, ò spesa.] Bibliotheca multorum nummorum. Cic l. 13 ep. 77.

Libraria, luogo, ò stanza doue si tengon libri da vendere.] Bibliopolium, lij, n gen 1. & 4. l. 2. 3. & 5. b. Græc. Matth. Rad. in Mart. l. 1. epist. 3. qui sic ait, Martianus l 4. cap. 9. Bibliopolia ponit in imo Argileto. 2. Taberna libraria. Cic. 2. Phil. Quidam homines putarent sì tum occisus esset Clodius, quum tu illum in foro in spectante populo Rom. gladio stricto insecutus est, negotiumque transegisses, nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ coniecisset. 3. Libraria, æ. 1 com. 2. l & 3 b. A. Gell. l. 5. c. 4 Forte in libraria ego, & Iulius consederamus, atque ibi expositi erant Fabij annales, quos venditor sine mendis esse concedebat, &c.

A foggia di libraria.] In bibliothecæ speciem. Cic. 6. Ver.

1.l.& 2.b.Quint. lib. 2. cap.12. Lectionis tædium vicibus leuatur.

Lettura, Sen per condotta di leggere in studio, che si dà a' dottori.] Prælectio,ois,f g.1.& 2.l.3.b. Quint.l.1. cap 3. Emendationi prælectionique numerus obstat. 2.Legendi,vel prælegendi munus. Ex Quint.l.1.c 14 qui sic ait. Poetis quæ maxime ingenium alant prælegenda, atque animum augeant.

Leuante,vento orientale.] Eurus,ri, m g 2.Vulturnus, ni, m.g.Plin.l.18 c.34 Quarta linea ventum habebit vulturnum, Eurum à græcis dictum scciorem, & ipsum tepidioremque.

Leuante,epiteto del sole,cioè sorgente,ò nascente.] Oriens, tis,m.g Plin.l 18. cap. 35. Purus oriens,nec feruens,serenum dum annuntiat. Plin.l.2. c.17 Cubiculum alteri fenestra,admittit orientem occidentem altera retinet. 2. Sol oriens,vel exoriens. Plin.l.18.cap 35.Sol ventos prædicit, cum ante orientem eum nubes rubescuot. 3 Sol nascens, vel surgens. Hor. 2. Ser. Sat. 4. 4.Sol primus Iuuen. Sat.2.

Leuante,ò con altro nome oriente. Vna delle quattro parti del Mondo, vedi Oriente.

Leuante di primauera.] Ortus verni solis. Ouid. 3. Trist. eleg 12.

Leuante di state] Ortus æstiui solis. Plin. l.12.cap 14.Spectant ortum solis.

Leuante, e ponente, ouer Oriente, & occidente.] Vterque sol. Plin lib 4 cap.12. Hyperborios alij medios fecere inter vtrumque solem antipodum occasum,exorientemque nostrum.

Da leuante,à ponente,da oriente,à occidente.] Ab oriente ad occasum. Liu. 1 ab Vrb. Deos precatus, regiones ab oriente ad occasum determinauit. 2. Ab ortu, ad occasum. Cic 2 de Nat. Ab ortu ad occasum commeans.

Leuantino,di leuante.] Orientalis, & hoc le.

Leuare per scemare,vedi Scemare in att.

Leuar, ò tor via.] Aufero, aufers, abstuli, 2.l. 2.b. Cic.2. Amoueo,ues,ui,2.l. 2.b. 3.Remoueo,ues,ui, tum. Cic.4. Tello, lis. Plin.

Leuar d'innanzi.] Auferre è conspectu. 2.Subduco, cis, 3. Subtraho,his,xi,tum.

Leuare in alto.] Tollo, lis. 1.Extollo, lis. 3.Attollo, lis. Plin.

Leuar via, ò tor via, cioè far che qual cosa non sia più in vn luogo.] Tollo, lis, 1.l. Plin. lib. 30. cap.1. Non satis æstimari potest quantum Romanis debeantur, qui sustulere monstra in quibus hominem occidere religiosissimum erat.

Leuarsi rizzarsi.] Surgo,gis,xi, ctum. Cato de Re rust. c.5. 2.Exurgo. gis. Cic. pro Cluent

Leuarsi à giorno.] Cum die surgere. Sen. lib. 22. epist.323.

Leuarsi sù,leuarsi in piedi.] Surgo,gis. Ex Cic. de Arusp. 2. Extollo, lis. Plaut. Plaudite, valete, lumbos extollite, atque exurgite. 3.Surrigo, gis. Sallust.

Il leuarsi in piedi.] Surrectio nis, f gen. ex Cic de Ar. Res. Cœpi quidem fructum maximum, ex consurrectione omnium vestrum.

Leuarsi in piedi per far honore à qualched'vno.] Assurgo, gis. Cic. in Pis. Quoniam tibi in Curiam venienti assurrexit.

Leuarsi ad alcuno nascostamente.] Subripere se alicui. Plaut.

Leuarsi contra alcuno.] Insurgo, gis, xi, tum. Ouid. 9. Met

Leuarsi insieme.] Consurgo,gis,xi, tum. Sallust.

Leuati via.] Apage, 2.b.Plaut. 2.Apagesis Plaut.

Leuata di Sole.] Solis ortus, vel Solis exortus. Plin. lib.9. c.16. Pisces capiuntur ante solis ortum, tum maximè piscium fallitur visus.

Leuato tolto via.] Ablatus,a,tum,2.l.2.Val. Flac. 2 Dimotus,ta,tum, 1.& 2.l.

Leuato per forza.] Abreptus, ta, tum. Cic. & Ter. in And.

Leuatrice, Mammana, vedi Madrina.

Leue, vedi Leggiere.

Leuriera, e veltra cagna da giungere, ò pigliar lepri.] Canis leporaria, ex Plaut. in Capt. & Sipont. in Mart. Cuius est 1 vura leporaria.

Leuriere, e liuriere, cane lioriere, & in vna parola veltro, cioè cane da pigliar lepri, ò da giungere.] Canis leporarius. Gul. Bub. in Pand. Gruem secum detraxit accipiter, & humi cum cecidisset, raptim à cane leporario ad id condocefacto, stupente Principe Carolo, sub quo rei miraculum, quingentis aureis licitus est. 2.Canis leporum venator. Ex Plin. 3. Canis leporum venaticus. Ex Cic.4. Canis pernix. 5.Vertagus, gi, r.l. 2.b.Mart lib.14. epigr.177 vel 20.

> Non sibi, sed domino venatur vertagus acer,
> Illæsum leporem, qui tibi dente feret.

Leutaro, leutiere, & anco liutaro, facitore di leuti] Fidium artifex, vel opifex. Ex Cic.2. Testudinum fidicinarum artifex, vel opifex. Ex Plaut.& Cic. 3.Plectropœus, ei, m. g.Græc.

Leuto, strumento musicale di molte corde.] Fides, fidium, fœm.gen & num.plur.Cic.2.Barbitos, 2 b. masc.gen. vel barbiton, n g.

Sonator di leuto.] Fidicen, nis, m.gen. 2.Cantator fidibus, Gell.l.10. c.19.

L I

LI è la. Aun.hoc. vedi lui.

Liberale, cioè largo nel donare.] Liberalis, & hoc, le, Cic. 2 Off Liberales sunt, qui suis facultatibus, aut captos à prædonibus redimunt aut æs alienum suscipiunt amicorum, aut in filiarum collocatione adiuuant, aut opitulantur in re, vel quærenda, vel augenda officio pecuniarum. 2.Largus.ga,gum Cic l 2. Offic. Munificus, ca,cum, 1 l. 2. 3.b. Plaut. 5.Beneficus,ca,cum, 1 2.3.b.Cic. 1.de Nat Deor.

Non liberale.] Illiberalis, & hoc, le, 1.2. 4 l. 3.b. Cic. mem. 13. 2 Immunificus, a, um, 1.2.l. 3.4.b. Plaut. in Trinum.

Liberalissimo, superl. molto liberale.] Munificentissimus, ma,mum, 2.3 b. Cic. pro Ros. 2.l.

Liberalità, virtù posta in mezzo trà l'auaritia, e la prodigalità.] Liberalitas,tis, fœmin.gen. Cic. 1.Off. cum duo genera liberalitatis sint, vnum dandi beneficij, alterum reddendi, demus nec ne, in nostra potestate est, non reddere viro bono non licet. 2. Munificentia, tia, 4 l 2 3 5 b.

Vsare liberalità ad alcuno.] Benignè alicui facere.

Liberalità della quale se n'hà ricompensa.] Liberalitas conducta. 2.Liberalitas mercenaria.

Liberalmente, auuerb. con liberalità] Liberaliter. Cic.4. Verr. 2.Munificè. 3 Largè. Cic. 1. de Nat

Liberamente, auuerb. alla libera.] Liberè, 2.3.l. 2.b. Plaut. in Bacch.

Procedere liberamente.] Liberè se gerere.

Liberare, cioè metter in libertà.] Libero,as, aui,atum. Cic. Att. 2.Vindicare in libertatem. 3.Libertatem dare. Cic. Att. l 4 Libertate donare cum accus personæ. Ex Cic.

Liberare per sentenza alcuno.] Absoluere aliquem. Liu.

Liberare dall'assedio la città.] Vrbem obsidione eximere. Ex Plaut. Cuius est metu eximere.

Liberar vno che stà per morire.] A limine mortis aliquem reuocare. Plin l.7. c 44.

Liberarsi di briga.] Occupationibus exolui. Ex Cic. l.3. epist.

Liberarsi in parte di brighe.] Relaxare se occupationibus. Cic lib 3. epist. Sine occupationibus relaxare, nam vt ijs me planè exoluam non postulo.

Liberatione, il liberare.] Liberatio,ois, f.g. 1.3.l. 2.4 b. Cic. 1. Pison.

Liberato, addiett.] Liberatus,a,um, 1.l. 2.b.

Liberatore, che libera.] Liberator, oris, masc. gen. 1.3.l. 2. b, Cic. Att. 2. Vindex libertatis. Cic. 3. Serua-

tor,

tor, oris. 4 Conseruator, oris. 5. Parens, vel auctor salutis.

Liberissimo, superl. sommamente libero.] Summè liber, a, um. Ex Cic. 5. Parad.

Libero, il contrario di seruo, cioè chi viue, à modo suo.] Liber, ra, rum, 1. l. 2. b. Cic. Parad. 5. Liber est, qui nihil dicit, nihil facit, nihil cogitat, nisi libenter, ac liberè.

Libero, padron di se, à niun soggetto.] Suæ sponte is homo. Cels. lib. 5. cap. 1. Qui spontè valet, & suæ spontis est, & sui arbitrij 2. Sui iuris, vel sui potens. Gel. l. 2. c. 6. 3. Sui arbitrij Cels.

Mezzo libero, addiett.] Semiliber, a, um, 1. & 3. l. 2. & 4 b. Sen. de Breu. vitæ cap. 5. Sapiens nunquam semiliber erit. Integræ semper libertatis, & solidæ, solutus, & sui iuris altior ceteris erit.

Libero dalla seruitù.] Solutus, & in libertatem vindicatus, ta, tum.

Libero da pericolo fuor di pericolo.] A periculo vacuus, a, um. 2. E periculo ereptus, ta, tum. 3. Liber à periclo Ex Cicer.

Libero arbitrio.] Libera voluntas. Maff. l. 1. epist. 5. Libera præditus voluntate, ad vtrumque eligendum.

Chi hà libero arbitrio.] Voluntate libera præditus, a, um. Maff.

Libertà il contrario di seruitù cioè potestà di viuere à modo suo.] Libertas, atis, f. g. 1. l. & 3. l. in obliq. Cic. Parad 5. Libertas est viuendi potestas, vt velis & ad Att. l. 15. Libertate nihil est dulcius.

Libertà da matto.] Libertas decembris.

Vi dò libertà da matto.] Libertate decembri vtere. Hor. 2. Ser. Sat. 3.

Libertini, cioè seruo fatto libero.] Libertinus, ni, m. g. Cic. 3. l. Cic 4. Ver.

Libidine, lussuria, e carnalità, vitio che oltre al nocumento spirituale, snerua, & accorcia sommamente la vita.] Libido, dinis, fœmin gen. 1. b. 2 l. Sen. lib. 3. epist. 24. Epulæ eruditatem afferunt: Ebrietates neruorum torporem, tremoremque libidines, pedum, manuum, articulorumque omnium deprauationes. 2. Luxuria, æ, fœmin. gen. 1. l. 2. & 3. b. Cic. de Off. Luxuria cum omni ætati turpis, tum senectuti fœdissima est. 3. Luxuries, ei, fœmin gen. 1. & 2 & 4. l. 2. & 3. b Cic. in Ver 4 Venus, eris. Plin. l. 28 cap. 6. Venerem damnauit Democritus, vt in qua homo alius exiliret ex homine. 5. Venerea libido. Vitr. l. 1. c 7. Veneris fanum extra murum ideò collocatur, vti non insuescat in vrbe adolescentibus, seu matribus familiarum venerea libido.

Herba, che cagiona libidine.] Herba salax. Mart. l. 10.

Libidinosamente, lussuriosamente, e carnalmente, auuerb. con libidine, lussuria, ò carnalità.] Libidinosè, 1. & 3. b. 2. 4. & 5 l. Cic. Off 3. Caue ne quid libidinosè, aut facias, aut cogites. 2. Luxuriosè, 1. 4. & 5. l. 2. & 3 b. Cic. pro Cæl. Catilina comitercum facinorosis audacter, cum libidinosis, luxuriosè viuebat. 3. Venerium in morem. Ex Gell. & Plaut.

Libidinoso, lussurioso, e carnale, addiett. dedito à libidine, lussuria, ò carnalità.] Libidinosus, a, um, 1. & 3. b. 2. l. Cic. de Sen. Libidinosa, & intemperans adolescentia affectum corpus tradit senectuti. 2. Salax, cis, om g. 1. b. & 2. l. Mart. in Epigr. 3. Venerius, a, um, 1. 2. & 3. b. Gell. lib. 19. c. 9. Et audite, ac discite, antiquiores poetas amasios, ac Venerios fuisse. 4. Luxuriosus, a, um. Cic. in Pison. 4. Veneris auidus, a, um. Plin. lib. 10. cap. 33. 6. In venerem pronus. Sen.

Far attion libidinosa.] Libidinor, aris, 1. & 3. b. & 2. l. Suet. in Nero c. 28. Venereis voluptatibus frui. Cicer. 4. Tusc. Vt turpes sunt qui efferunt se lætitia, tum quum fruuntur Venereis voluptatibus, sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt. 3. Venereis rebus vti Cic. de Sen. Sophocles cum ex eo quidam iam confecto ætate quæreret vteretur ne rebus venereis, Dij meliora, inquit &c.

Più libidinoso.] Libidinosior, & hoc sius. Quint. l. 6. cap. 3. 2. Luxuriosior, fius, om. gen. Cic. in Pis. 3. Veneris auidior, & hoc dius. Plin. l. 10. c. 63.

Troppo libidinoso.] Libidinis immodicus. Col. lib. 7. cap 6. Cuius est: Caper immodicus libidinis, ante sex annos consenescit, quod immatura Venereis cupidine primis pueritiæ temporibus exhaustus est.

Molto libidinoso.] Venere abundans, tis, om. gen. Plin. l. 11. c. 37.

Esser molto libidinoso.] Venere abundare Plin. l. 11. c. 37. Vbi de palpebris agens, sic ait, defluere eas, haud immeritò, Venere abundantibus tradunt.

Libra, vno de' dodici segni celesti.] Libra, bræ, fœmin. gen. Virg. 1. Georg. Libra die somnique pares vbi fecerit horas.

Libra, peso di dodici once.] Libra, bræ, fœm. gen. Suet. in Iul Cæs. lib 38. Populo præter frumenti denos modios, ac totidem olei libras, tricenos quoque nummos viritim distribuit.

Due libre.] Bilibra, bræ, 1. b. 2. l. Liu. 4 ab Vrb. Cuius est: Farris bilibra.

Tre libre.] Trilibra, bræ, 1. b 2. l. Ex Liu 4 ab Vrb. Cuius est: Bilibra.

Quattro libre.] Quadrilibra, bræ, 1. com. 2 b. 3. l. Ex Liu. 4. ab Vrb.

Di vna libra, addiett. che pesa vna libra.] Libralis, & hoc le. Plin. l. 19 c. 2. 2. Librarius, a, um. Col. l. 12. c. 53. Caro in libraria frusta conciditur.

Di due libre] Bilibris, & hoc bre, 1. b. 2. l. Plin. lib. 18. c. 11. Ex aqua hordeoque bilibres offæ ferventi foco, vel fictili patina torrentur cinere, & carbone vsque dum rubeant.

Di tre libre.] Trilibris, & hoc bre, 1. b. 2. l. Hor. 2 Ser. Sat. 2. Mullum laudas insanè trilibrem.

Di quattro libre.] Quadrilibris, & hoc bre, 1. com. 2. b. & 3. l. Plaut. Aul. Quadrilibrem aulam auro onustam habeo; quis me est diuitior?

Di cinque libre.] Quinquelibralis, & hoc le, 1. 3. & 4 l. 2. b. Col. l. 3. c. 15. Dispositis paucis lapidibus, qui singuli non excedant quinquelibrale pondus.

Mezza libra.] Selibra, ræ, f. g. 1. l. 2. b. Gel. l. 7. c. 18. Annibal pactus est, vt pro ijs darent argenti pondo libram scilicet, & selibram.

Vna libra, e mezza.] Sesquilibra, bræ. Plin. lib. 14. cap. 20. Cato iubet vina concinnari pulegij, vel salis sesquilibra.

Libraccio, vedi Librone.

Libraria, stanza, ò luogo da libri, & anco i libri medesimi.] Bibliotheca, cæ, f. g sest. l. 3. Bibliotheca, & apud Græcos, & apud nos tam librorum magnus per se numerus, quam locus ipse in quo libri collocati sunt appellatur. 2 Libraria, riæ, f g. Apud Lexicographos. Ex Aulo. Gel. l. 5. cap. 4. 3. Librarium, rij, n. gen. Ex Lexicographis. 4 Bibliophilacium, cij, n. g Græc.

Libraria bene, ò mal fornita di libri.] Bibliotheca libris benè, vel malè instructa A Gell. l. 19. c. 5 qui sic ait. Cum bibendæ niuis pausa fieret nulla promit è bibliotheca Tiburtij, quæ tunc in Herculis templo satis commodè instructa libris erat, Aristotelis librum cum ad nos affert &c.

Di libraria, addiett.] Bibliothecalis, le, 1. 4 & 5 l. 2. 3 b. apud Martianum vbi legitur: copia bibliothecalis.

Libraria segreta.] Bibliotheca sanctior. Ex Tursel. Nomenclat.

Libraria di gran costo, ò spesa.] Bibliotheca multorum nummorum. Cic l. 13 ep. 77.

Libraria, luogo, ò stanza doue si tengon libri da vendere.] Bibliopolium, lij, n gen 1. & 4. l. 2. 3. & 5. b. Græc. Matth. Rad. in Mart. l. 1. epist. 3. qui sic ait, Martianus l 4. cap. 9. Bibliopolia ponit in imo Argileto. 2. Taberna libraria. Cic. 2. Phil. Quidam homines putarent si tum occisus esset Clodius, quum tu illum in foro in spectante populo Rom. gladio stricto insecutus est, negotiumque transegisses, nisi ille se sub scalas tabernæ librariæ coniecisset. 3 Libraria, æ. 1. com. 2. l & 3 b. A. Gell. l. 5. c. 4 Forte in libraria ego, & Iulius consederamus, atque ibi expositi erant Fabij annales, quos venditor sine mendis esse concedebat, &c.

A foggia di libraria.] In bibliothecæ speciem. Cic. 6. Ver.

Ver. Parietl eius in bibliotheca speciem armarium insertum est.

Libraio, e libraro, quegli che tien cura di libraria.] Bibliothecarius, rij, 1. & 4 l. a. 3 4. b. 6. apud Receot. a. Bibliothecæ præpositus, vel præfectus. Ex Cic. 2. de Diu. & 7. Ver. 3 Bibliothecæ curator, vel procurator. Ex Cic. ad Q. Fr l 3. & 3. de l g.

Libraio, e libraro venditor di libri.] Bibliopola, læ, 1. & 4. l. 2. & 3 b. Græc. Plin. epist Bibliopolas Lugduni esse non putabam : ac tanto libentius ex literis tuis cognoui, venditari libellos meos. 2 Librorum venditor. Ex Plin. ep. 100 & Cic. in Top. 3. Venditor librarius. Ex Cic. 3 Off & 2. Phil.

Libretto, libriccino, e libricciuolo diminut. libro piccolo.] Libellus, li, masc gen 1. b. 3. l Quint. lib 1. cap 7. Aut ideò maius Messalanitidus, quia quosdam totos libellos non de verbis modo : sed etiam literis dedit. 2 Liber paruus. Ouid Trist.

Libretto, io cui si scriue con lo stiletto.] Pugillaris, ris, m. gen. Plin. lib. 1 epist Erant io proximo non venabulum, aut lancea, sed stylus, & pugillaris. 2 Pugillares, rium, m g & num. pl. 3. Pugillaria, rium, n gen. 4. Pugillar, aris. Auson.

Libretto, che facilmente si porta, e per la sua bontà si deue hauer sempre nella mano.] Enchiridium, dij, n. gen. Ex Gell. l. 20 c 10.

Libri sacri] Volumina religiosa Plin. l. 13. c. 11.

Libri, ò scritti, che trattano di fisonomia.] Physiognomonica, corum, n. g & num. plur.

Libri, che trattano d'ogni cosa.] Pandectæ, tarum, m. gen. Gel l. 13. c 9

Guarnimento, ò guarnitione de' libri, e si fà d'osso, di corno, di legno, e simile materia.] Vmbilicus, ci, masc. gen. Mart l. 2

Quid prodest mihi tam macer libellus.
Nullo crassior, vt fit vmbilico.

Libro con tal guarnimento.] Liber vmbilicatus. Ex Plin. l. 13 c. 4.

Libro, quantità di fogli di carta cuciti insieme.] Liber, libri, m. g. 1. b. Cic. 4 de Sen 2 Codex, cis, m. gen. 1. 2. l. in rect. & b. in obl. Cic. 3. Var. 3 Volumen, nis, 1. 3. b. 2. l. Cic. l. 3 Tusc.

Far vn libro.] Librum conficere. Ex Cic. de Sen.

Il far vn libro.] Libri confectio. Cic. de Sen. Confectio huius libri mihi iucunda fuit.

Libro di conti.] Rationarium, rij. Suet. in Aug Augustus magistratibus, ac senatu domum accitis, rationarium Imperij tradidit. 2 Liber rationum. Pandect. lib 6. tit. 7. 3. Codex rationis ex Marcell 4. Codex ratiocinarius. Ex Cic. pro Ros Com. & Suet. in Aug c. 28.

Libro dell'entrata.] Codex accepti. Cic. pro Q. R non habere se hoc nomen in codice accepti, & expensi confitetur, sed in aduersarijs. 2. Tabulæ accepti. Turs. Nom. & Cic.

Metter à libro dell'entrata.] Acceptum, vel in acceptum referre, vel ferre. Cic. 3. Verr. Propter ea, quod minus Dolabella Verri acceptum retulit, quam Verres expensum tulit.

Libro dell'vscita.] Codex expensi. Cic pro Q. R. 2. Tabulæ expensi. Tursel. Nom. & Cic.

Metter à libro dell'vscita.] Expensum, vel in expensum referre, vel ferre. Cic. 3 Verr.

Libro nuouo.] Liber musteus. Plin ep. 174. Non dubito cupere te quam maturissimè legere adhuc musteum librum.

Libro scritto dall'vna, e l'altra banda.] Liber opisthographus Ex Plin. Iun. epist. ad Marc. Commentarios mihi reliquit opisthographos minutissimè perscriptos.

Mandar fuor vn libro.] Edere librum. Ex Plin.

Il mandar fuor vn libro.] Libri editio. Ex Plin. l. 1. ep. qui ait. Indignum editione opus.

Librone, ò libraccio, accrescit. libro grande.] Liber magnus, vel ingens. Mart lib 5.

Deposui soleas, affertur protinus ingens
Inter lactucas, oxygarumque liber.

Liccio, sust. filo torto à vso di spago, del quale si seruono i tessitori.] Licium, cij, neut gen & 2. l. Plin. lib. 8. cap. 48. Plurimis verò licij texere, quæ polymita appellant, Alexandria instituit.

Licentia, e licenza. concessione fatta da superiore.] Facultas, atis, f. gen. 1 b. Cic. 1 de Fin Quæ mihi facultas, vt id meo arbitratu facerem ante hoc tempus nunquam est data. 2. Potestas, tis, f gen. 1 b Cic 2 de leg Agr. Vobis ex omni populo deligendi potestas esset data. 3 Venia, niæ, fœm. gen & 1 b. Cic de Or Dabis hanc veniam in frater, vt nostros græcis anteponam. 4 Licentia, tiæ f g. 1. b. Cic. 3 Off Academia nobis magnam licentiam dat, vt quodcumque maximè probabile occurrat, id nostro iure liceat defendere.

Licentia, licentiamento, vedi Licentiamento.

Dar licenza.] Facultatem concedere Cic. pro Rab. Posth. 2. Facultatem dare. Cic 1 de Fin Mihi facultas, nunquam est data. 3 Potestatem facere. Cic. 4 Potestatem dare. Col l 7. c 5 Omni quadrupedi largius bibendi potestas danda est

Leuar la licenza.] Ius adimere. Suet. in Domit c. 8

C'è la licenza, si concede parlare, e simili] Verba facere, ius potestasque est Gell l 2 c 24 Vt feriis quibusdam solemnibus H. S. tricenos in cœnam insumere ius, & potestas esset.

Licentia per isfrenatezza, ed'arroganza.] Licentia, tiæ, f. g. & 1. b. Cic. 5 Ver. Pœna abfuit, & licentia consecuta est. Ter. in Heaut

Licentia da festa.] Licentia festa. Quint. lib. 6. cap. 3. Res quasdam certis diebus festæ licentiæ dicere solebamus.

Licentia da matto.] Licentia nimia. Ter. Adelph. nimis illæc licentia profectò euadet in aliquod magnum malum. 2. Licentia effusa. Tacit. l 4

Licentia poetica.] Ius poeticum Quint. l. 1. c 5. 2 Licentia poetica. Colum l 8 c 2.

Licentiamento, il licentiare.] Dimissio, nis, f gen. 1 l Cic. 7. Ver. Præclara classis in speciem sed inops, & infirma propter dimissionem propugnatorum, atque remigum. 2. Missio, nis, f. g Cic. 7. Ver.

Licentiare, accomiatare, dar licenza, ò comiato, cioè comandare, ò permettere, che altri si parta.] Dimitto, tis, si, sum. Cæs 2. Bel. Gal. His mandatis hominem à se dimittit. 2. Missum, vel missam facere. Ter. in Andr. act. 4 sc 1.

Parum successit, quod ago, at facio sedulo:
Vel melius tu aliud vesperi, me missum face.

3. Iubere aliquem abire Liu 3. bell. Pun.

Licentiarsi, prender licenza, ò comiato] Iubere aliquem valere. Cic Att. lib. 5. ep. 2 Hominem salutans post etiam iussi valere. 2. Aliquem, numquid velit, rogare Cic. Att. l. 5 ep. 2 Ille me numquid vellem rogauit. 3. Vale dicere alicui, Ouid 4. Met. Sub noctem dicere, vale. 6 Digredior, deris, 1. 3 a. b. Cic. l. 12. epist. 18. Periniquo patiebar animo, te à me digredi.

Licentiato, accomiatato.] Dimissus, a, um, 1. l. Cic. de Am. P Scipio, Senatu dimisso domum reductus ad vesperum est. 2. Abire iussus, a, um. Liu 3. Bel. Pun.

Licentiatosi, ouer' accomiatatosi da gli amici.] Ab amicis digressus, a, um. 2. Amicis valere iussis. Ex Terent. in And.

Licentiosamente, auuerb. con licenza, cioè con isfrenatezza.] Licenter, 1. 5. b. 2. l. Cic. in Orat. Solutum quiddam sit, nec vagum tamen, vt ingredi liberè, non licenter videantur errare.

Molto licentiosamente.] Prælicenter, 1. 3 l. 4. b Apud. Gell. qui sic ait. Oppido quem verba finxit prælicenter.

Più licentiosamente, compar.] Licentius, 1 3. b. 2. l. Ouid. de Ponto. lib. 4. eleg 10. Qui tanquam dextra regione licentius errent.

Licentioso, addiett. sfrenato, dissoluto.] Licens, entis, om. g. 1. b. Gel. l. 15. cap 9. Iuno inquam potius nos, & quam audaces, & quam licentes sumus &c. 2. Licentiosus, sa, sum, 1. 3. b 2 4. l. Quint. lib. 1. cap. 6. & apud Corn. Tac. qui sic ait. Ex moribus imperatoris miles intactus, aut licentiosus.

Più licentioso, comparat.] Licentior, & hoc tius. 2. b. Cic. in Orat.

in Orat. Quid verò licentius, quam quod hominum etiam nomina contrahebat, quo essent aptiora.

cere, ò lecere, esser lecito, ma di questo verbo non si troua altro, che lice, ò lece, vedi esser licito.

citamente, e lecitamente auuerb. con modo lecito.] Iure. Plaut. Mil. Iure factum iudico. 2. Per fas. Liu. 1. ab Vrbe. 3. Per ius. Cic. pro Quint. 4 Bono modo. Plin. l. 7. cap. 43. 5. Licito Iul. sol. c. 16. Numinia ædem præterquam nudus vestigia, nullus licito ingreditur. 5. Licitè. 6. Bonis ac honestis rationibus.

icitezza, far astratto dilicito.] Aequitas, atis, f. g. Cic. de Off. Hoc nullam habet æquitatem 2. Honestas, atis, f. gen. 1. b. Cic ad Attic. l. 7. 3. Ius, iuris, n g. & 1. l in rect. & obl. Cic in Top. 4. Fas, n g. Indeclinabile, & in nominatiuo, accusatiuo, & vocatiuo tantùm reperitur. Cic. Att. lib. 1. Epist. 13 Ius, & fas omne deletur. 5. Conuenientia, tiæ, f. g. 2 b. Cic. 3. de an.

Licito, Fior. lecito. Sen addiett. 2 b. cioè giusto, ò conueneuole.] Licitus, ta, tum, 1. & 2 b. Stat. Theb. l. 11. Cælicolæ licitasque acies, & si impia bella.

Esser lecito.] Licet, licebat, licuit, vel licitum est impersonale, & 1. b. Cic. Philip. 13. Licere id dicimus, quod legibus, quod more maiorum, institutisque conceditur. 2 Licitum, aut licitam esse. Ex Vlp & Plaut. 3. Fas esse. Cic. pro Mil. Hoc autem per naturam fas est, vt per leges licet 4 Ius esse. Cic. in Top.

Non esser licito] Nefas esse. Cic. de Inuen. Nefas est legi non obtemperare. 2. Fas non est Plin. l. 13. c. 30. 3. Ius, vel licitum non est. Gell. l 10. c. 15.

Tener per licito.] Fas habere. Tacit. l. 14 Hominum fibris consulere Deos fas habebant.

Tener per non licito.] Nefas habere. Cic. 3. de Nat.

Licore, Fior. per liquore, vedi Liquore.

Licurgo, Rè, e legislatore della Lacedemonia.] Licurgus, gi, masc g. 1. b. Val. Max l. 5. c. 3 Neminem Lycurgo, aut maiorem, aut vtiliorem virum Lacedæmon genuit vtpotè cui Apollo Pythius oraculum petenti respondisse fertur, nescire se vtrum illum hominum, an Deorum numero aggregaret.

Di Licurgo nom. poss.] Lycurgeus, a, um, 1. b. & 3 l Cic. Att. l. 1. epist. 10 Nosmetipsi, qui lycurgei à principio fuissemus, quotidie demitigamur.

Lido, e lito, terreno contiguo al mare.] Litus, litoris, n. gen. 1. l & 2 b in rect & obl. Quint. l. 5. c. 14 2. Acta, tæ, f. gen. Græc. Ex Hom. & Thucyd. Cic. 7. Ver.

Di lido, addiett.] Litoralis, & hoc ale, 1. l. & 2. b. Plin. lib. 9. cap 17. Nec litoralibus piscibus gratia est. 2. Lytoreus, a, um, 1. l. & 2. b. Virg. 3. Aen. 3. Litorosus, sa, sum, 1. l. & 2. b. Plin. l 37. c. 10.

Liegi Città famosa in Fiandra.] Leodium, dij, 1. 3. b.

Di liegi.] Leodiensis, & hoc le, 1. 3. b. 2 4 l.

Lietamente, vedi Giocondamente.

Lieto, vedi Giocondo.

Lieuitare, vedi Fermentare.

Lieuitatione, vedi Fermentatione.

Lieuitato, vedi Fermentato.

Lieuito, fermento, e formento, pasta impastata con la quale si lieuita, ò fermenta il pane, vedi Fermento.

Lieuito, sust. cioè fermento, vedi Fermentato.

Ligaccio, vedi Legaccio.

Ligare, vedi Legare.

Ligatura, vedi Legatura.

Ligio. voce legale, venuta in Italia da gli Oltramontani, e vale obligo di seruitù, ò vassallaggio.] Authoramentum seruitutis. Cic. 1. Offic. Est in illis ipsa merces authoramentum seruitutis.

Ligio, qui vale soggetto, seruidore ò vassallo.] Seruus, ui. Cic 2. Subiectus, ti. Colum.

Ligustro, alcanna, Giustrico, oliuella, oliuetra, e chambrossene, pianta che produce fiori bianchi, odoriferi.] Ligustrum, tri, n gen. 1. b. Diosc. lib. 1 cap. 107. 2. Cyprus, pri, fœm. gen. Plin. lib. 24. cap. 10. Ligustrum eadem arbor est, quæ in oriente Cypros: Suos in Europa vsus habet, succus eius neruis, articulis, algoribus, folia vbique veteri vlceri cum salis mica, & oris exulcerationibus prosunt.

Di ligustro.] Ligustrinus, na, num. Plin. l. 15. c. 7. 2. Cyprius, a, um. Idem l. 30. c. 3. Cyprinus a, um.

Lima, stromento noto da limare.] Lima, mæ, fœm. gen. & 1. l. Quint. lib. 10. cap. 3. Opus poliat lima. 2. Scobina, næ, fœm. gen. 1. b. 2. l. Var. 6 de Lin Scobina dicta est à scobe.

Limare assottigliare, ò polire con la lima.] Limo, as, 1. l. Plin l. 36. cap 7. Signis è marmore poliendis, gemmisque etiam scalpendis, atque limandis, Naxium marmor diu placuit.

Limare bene.] Elimo, as, 2. l. Ouid 4. Metam. 2. Lima expolire. Ex Quint & Cic.

Limar molto bene.] Ad tenue elimare. Cic. 4. Acad. Rationes latiore specie, non ad tenue elimatæ. Lima perpolire. Ex Quint. & Cic. ad Attic.

Limar da qualche cosa.] Delimo, as, 2. l. Plin. lib. 34. cap 11.

Limato, addiett.] Limatus, ta, tum. Cic. 2. de Nat.

Limato alquanto.] Limatulus, la, lum. Cic. l. 7. c. 34.

Limatura, ò segatura di che che sia, cioè quella poluere, che cade dalla cosa che si lima, ò sega.] Scobs, bis, f. g. 1 b. in rect. & l. in obl. Plin. l. 24 c. 5. Cedri scobe serpentes fugari certum est. 2. Scrobis, bis, f. g 1. b. Col. lib. 7. cap. 10. Suibus nauseantibus habetur eburnea scobis sale fricto, & faba minute fressa, ieiunisque priusquam in pascua prodeant obiecta.

Limatura di nodo.] Scrobis cetrosa. Plin. l 37. c. 7.

Limetta, dimin.] Limula, æ, 1. l. 2. b. Ex Var. & Col. 2. Scobinula, æ, 1. 3. b. 2. l.

Limitare.] Circumscribo, bis, psi, ptum, 1. 2. 3. l. Cic. in Parad. 2. Limito, 1. l. 2. b. 3. com. Cic. Att.

Limitare, nome, vedi Soglia.

Limitatione.] Circumscriptio, nis, f. g. Tusc. Cic. 1. Limitatio, nis, f. g. Col. l. 3. c. 12.

Limo, e fango, vedi Loto.

Limone, frutto.] Malum limonium. Ex Diosc. l. 1. cap. 131. 2. Malum massilicum.

Limone, albero.] Malus limonia. Diosc. l. 1. c. 131. 2. Malus massilica.

Limosina, & elemosina quel che si dà a' poueri.] Eleemosina, æ, fœm. gen. 5. b Spartan. 2. Stipes collatitia. Marcel.

Per limosina.] Eleemosynæ causa Maff. l. 1. ep. 1. Cuius est: Aliquid ijs præbent eleemosynæ causa. 2 In eleemosynam. Maff. l. 2. ep. 1. Cuius est: Singulis moneta in eleemosynam datus. 3. Eleemosynæ nomine. Ex Cic. in Pis. vbi habetur, vasarij nomine.

Limosinare, accattare, vedi Mendicare.

Limosinario, cassettina, ò luogo doue si mettono le limosine.] Arca in quam eleemosynæ conijciuntur. 2. Eleemosynotheca, cæ, f. gen. 3. Eleemosynodocus, ci. 4. Arca eleemosynaria. Maff. l. 1. ep 9 Eleemosynas in arcam publicè expositam conijciunt Christiani.

Limosiniere, che spesso, e volentieri fà limosine.] Eleemosynæ deditus. Ex Cic. pro Cel.

Limosiniere, colui che souente, e volentieri fà limosina.] Eleemosynæ, aut stipis erogans, vel erogator. Ex Sipont. in Mart. & Plin. ep. 240 & Cic l 16 ad Att.

Limosiniere, colui che dal suo Signore hà vfficio di far limosine.] Eleemosynæ, siue stipis erogandæ præpositus, vel præfectus. Ex Plin. l. 53. c. 10 & Cic. in Orat post red. in Sen.

Limosiniere del Papa.] Pontificiæ stipis, aut eleemosynæ erogans, vel erogator. Ex Sipont in Mart. & Plin. epist. 240. & Cic. lib. 16. ad Att 2. Eleemosynarius, vel pontificius, vel pontificalis, Ex Mart. Rom. & Cic. 2. de leg.

Limpido, lucente, ò chiaro.] Limpidus, a, um, 2 b.

Lindo attillato.] Graphicus, a, um, Plaut. Epid. Ne tu habes seruum graphicum, & quanti vis pretij, si seruat fidem.

Linea segno che si tira con la penna, ò altro simile] Linea, æ, f. g. Hor. l. 1. ep. 17. Hoc sentit, moriar, mors vltima linea rerum est

Per linea retta, ò dritta.] Ex recto. Sen. l 1. c. 3 Sæpè nubes à latere solis est, nec arcum efficit, quia non ex recto imaginem trahit.

Linea circolare.] Linea circumcurrens. Quint. l.2. cap 10. Circumcurrens linea, cum efficit Orbem perfecta amplius spatium complectetur.

Linea lunga.] Linea longinqua. Plin lib.9. c.17. Longinqua linea per os ad branchias religata.

Tirar far vna linea.] Ducere, vel scribere lineam. Plin. l.33.c.6.

Linea delli scritti.] Versiculus, li, masc. gen. 3.b. Cic. ad Brut.

Linea, ò descendenza paterna.] Paternum genus. Suet. in Iul. Cæs. cap 6. De vtraque origine sic refert Amitæ meæ Iuliæ maternum genus ab Regibus ortum, paternum cum Dijs coniunctum est.

Linea, ò descendenza materna.] Origo materna. Paternam originem ad Iouem, maternam ad Pasiphaen Minois vxorem, Galba referebat.

Lineamento figura tirata di linee.] Lineamentum, ti, n.g. 2.4.l 2 3.b Cic.4 Ver.

Lineare, cioè di linea, ouero spettante à linea.] Linearis, & hoc re. Quint. lib 2. c.10. Linearis ratio Geometriæ cadit frequenter in causas.

Lineare segnar con penna, ò simile.] Lineo, as. Cat. de Re rust.

Lineetta linea piccola] Lineola, læ, f g. Gell l.10. c.1. Numerus tertij consulatus tribus tantum lineolis incisis significatus est.

Lingua per idioma linguaggio, ò fauella.] Lingua, guæ, 2. l Plin. l 7 cap 14. Mithridates duarum, viginti gentium Rex, totidem linguis iura dixit, pro concione singulas sine interprete effatus.

Lingua, Fior lengua. Sen. membro sinn del corpo, che forma la voce, e distingue i sapori.] Lingua, guæ, f gen. Cic. de Nat. l.2 In ore sita lingua est, finita dentibus: ea vocem immoderatè profusam fingit, & terminat &c.

Lingua attaccata.] Lingua inhærens. Ex Cic de Diu. lib. 2. Quorum linguæ sic inhærent, vt loqui non possint, ex scalpello resectæ liberantur. 2 Lingua adhærens. Plin. l.11. c.37 Piscibus lingua paulò minus, quam tota adhærens, crocodilis tota lingua bifurcata.

Lingua biforcata.] Lingua bifida. Plin. lib. 11. c 37 Lacertis lingua bifida, & pilosa 2. Lingua bisulca. Ouid. Metam l 9

Lingua triforcata.] Lingua trifida. Ex Ouid. 2. Metam. 2. Lingua trisulca Plin. l 11 c. 37.

Lingua fessa in molte parti.] Lingua multifida. Val. Agr. lib. 2.

Lingua professoria, cioè di professore, ò maestro.] Lingua professoria Tacit. an. l 13. Audiretur exul Seneca trunca scilicet manu, & professoria lingua.

Lingua vibrante, che spesso si muoue.] Lingua vibrans. Plin. l.2 c.37.

Lingua ciarlatrice.] Lingua garrula. Tib. lib. 4. el. 12. Hoc peperit misero garrula lingua malum.

Lingua di buona pronuntia.] Lingua explanata. Ex Plin. & Cic.

Lingua di mala pronuncia.] Lingua inexplanata. Plin. l 11. c 37. Metellum Pontificem lingua adeò inexplanata fuisse accepimus, vt &c.

Lingua forastiera] Sermo exoticus Apul. de Asin. c.1. En ecce præfamur veniam, si quid exotici, ac forensis sermonis rudis locutor offendero. 2. Lingua peregrina. Plin. l.11. c. 37.

Lingua greca, e latina.] Vtraque lingua. Gell. l.14. cap. 2. Libros vtriusque linguæ de officio Iudicis scriptos, conquisiui, & Plin. l 12. c.1. Platanus insignis vtriusque linguæ monumentis.

Chi sà la lingua greca, e latina.] Vtriusque linguæ callens, tis, apud Aul. Gell.

Lingua latina.] Sermo latinus, vel latialis. Plin. l. 3. c.2. Ex his digna, memoratu, aut latiali sermone dictu facilia. 2. Lingua Romana Gell. l.1 c.18. Vocabulum græcum vetus traductum est in linguam Romanam.

Lingua ligata] Lingua constricta. Plin.

Lingua materna, ò paesana.] Sermo patrius. Cic. 1. de Fin. Cur in grauissimis rebus non delectet vna patrius sermo. 2. Sermo indigena. Apul. de Ast. Indigenam sermonem nullo magistro præeunte excolui. 3. Sermo natiuus. Quint. Curt l 6

Lingua larga] Lingua lata. Plin l 11. c.37. Lata Elephanto præcipuè lingua.

Lingua mordace, ò maledica.] Lingua acida. Sen. controu. l.10. Homo erat nimis liber, & acidæ linguæ.

Lingua sciolta.] Lingua soluta, vel absoluta Plin. l.11 c.37. Reliquis in suo genere lingua semper absoluta: homini tantum ità sæpè constricta venisque vt intercidi eas necesse sit.

Lingua sfrenata.] Lingua prodiga, & infrænis. Gel. lib. 1. cap 15.

Lingua sporta.] Lingua eminens Plin l 11. cap. 37. Apibus prælonga est lingua eminens, & cicadis.

Lingua tartaglia.] Lingua balba. Ex Plin. & Hor. 2. Lingua blæsa. Ouid. de Arte l. 3.

Lingua molto sfrenata.] Lingua solutissima. Sen. ad Seren. Vt quisque contemptissimus & maximè ludibrio est, ità solutissimæ linguæ est.

Lingua sottile.] Lingua tenuis. Plin l.11. c 37 Lingua serpentibus tenuissima, & trisulca, vibrans atri coloris, & si extrahas, prælonga.

Lingua doppia] Lingua duplex. Plin. l 11. c.37. Lingua vitulis marinis duplex.

Lingua di cane, qui significa vna herba simile alla lingua del cane.] Cynoglossus, si, g f. Plin. l 25. c.8. Cynoglossus caninas imitans linguas, tertiarijs operibus gratissima, aiuntque, quæ tres thyrsos feminis emittat, eius radicem potam ex aqua ad tertianas prodesse, quæ quatuor ad quartanas.

La punta ò estremità della lingua.] Summa lingua. Cels. lib. 2. cap. 8. Ad summam quoque linguam ea perueniunt 2. Lingua extrema. Pallad. lib. 1. tit. 27 Gallinis nasci solet pituita, quæ alba pellicula linguam vestit extremam.

Tagliar la lingua.] Linguam exscindere. Cic. 3. de Orat. Tibi exscindenda lingua est, qua euulsa, spiritu ipso libidinem tuam refurabo. 2. Linguam exsecare. Cic. pro Cluen Strato, execta lingua in crucem actus est. 3. Elinguo, as, 1.2.l. cum Accus. pers. Plaut. Aul. Te elinguandam dedero.

Lingua serpentina sorte d'herba.] Lingulaca, cæ, fœm gen. Plin.

Chi hà la lingua, ma senza vso di quella.] Elinguis, & hoc elingue, 1 & 2 l. Corn Front. de diff voc.

Chi hà persa la lingua] Elinguatus, ta, tum. Corn. Front. de Nomin. & verb different. Elinguis habet linguam, sed vsu eius caret, elinguatus amisit.

Chi hà due lingue.] Bilinguis, & hoc gue, 1.b. 2 l. Plaut. in Pers. act 2. sc.4. Qui sic ait: Tanquam proserpens bestia bilinguis.

Chi hà tre lingue.] Trilinguis, & hoc gue, 1 b. 2 l. Hor. 2. carm od. 19. Vbi Cerberi os appellat trilingue.

Lingua, ò linguetta della bilancia ò statera] Examen, inis, n.g. Virg. l.10. Aeneid Suet in Vesp c 25. Stateram vidit in media parte vestibuli positam examine æquo.

Linguadoca, paese in Francia.] Aquitania, niæ, f gen. Cæs. 2. Prouincia Narbonensis.

Di linguadoca.] Aquitanus, na, num.

Linguacciatello, diminut.] Linguaculus, la, lum. Ex Gel

Linguacciuto, e linguardo, linguato, e linguoso, linguato, allinguato, quegli, che parla assai.] Linguax, acis, om. g. Gel. l.1. cap.15. Veteres illi hoc genus homines in verba proiectos, locutuleios, & blaterones, & linguaces dixerunt.

Linguaggio, vedi Idioma.

Linguatta, pesce così detto.] Lingulaca, cæ. Plaut. in Cas. 2. Solea, eæ. Plin. lib. 9. cap. 20. Solea piscis est planus.

Linguetta, dimin lingua piccola.] Lingula, læ, f g. 1.l. 2.b. Ex Nævio in Hesiona, qui sic ait: sine mihi gerere morem non lingua, sed lingula.

Linguettare, scilinguare, tartagliare, vedi Balbettare.

Lino, herba della quale si fanno i panni di lino.] Linum ni, n.g.

al.n.g. 1.l. Plin.l.19.c 1.Linum tunditur clauis semper iniuria melius.Pallad l.11.tit 2. Aliqui macero solo spissum serunt,vt linum subtile nascatur.
Di lino,addiett.] Lineus.a,um.Plin.l.12.c.6,
Lino bisso.] Linum byssinum.Plin.lib 19.cap.1. Principatus proximus lino byssino est mulierum maximè delitijs genito.
Lino di asbesto, & altrimente lino viuo.] Linum asbestinum.Plin.lib.19. cap 1. A græcis linum asbestinum vocatur ea argumento naturæ linum viuum. Plin. ibidem. Viuum vocant linum, quod ignibus non absumitur.
Tessitore di panni di lino] Linteo,nis.m g.1.l.2.b. in rec. 3.l.in obl.
Linaiuolo, artefice di lino.] Linarius, rij. m. gen. Ex Plaut
Liofante,vedi Elefante.
Lionato e leonato,color di lione, ò leone.] Fuluus,a,um. Gell.l.2.c 26 Color fuluus videtur de rufo, atque viridi mixtus.2.Color leonus.Plin.
Alquanto lionato.] Subfuluus, a, um. 1.& 2.l. Dioscor.lib. 34. c.187.Heliotropijs flos candidus, aut subfuluus.
Diueoir lionato,ò leonato.] Fuluesco,scis.1.2.l.Diosc.lib. 5 cap 136
Lioncorno,liocorno,& Alicorno, animal in forma di cauallo così detto dal corno, che hà nella fronte.] Monoceros,tis.m g.1.2. & 3.b. & 4.l. Plin.lib.8.cap.21 Orsei Indi simias candentes toto corpore venantur. Asperimam autem feram Monocerotem,reliquo corpore equo similem, capite ceruo, pedibus Elephanto,cauda apro, mugitu graui, vno cornu nigro, media fronte cubitorum duum eminente. Hanc feram viuam negant capi. 2.Vnicornis,nis.m.g.1.l.2 b. lex. Græcolat. Monoceros proprium animalis nomen est,quod vnicornem, itemq; Monocerotem latini appellat.
Lione,città celebre in Francia.] Lugdunum,ni.n.gen. 2.l. Sen.in Epist.
Lionese di Lione.] Lugdunensis,& hoc se.Iuuenalis.
Lipari,Isola vna delle Eolie.] Lipara,ræ f g 1.b,2.l. Plin. l.3.c 6.
Di Lipari, adiett.] Lipareus,rea,reum. 2 Liparitanus,na, num. Val.Max. l.5,c.2. Thimasicheus erat Liparitanorum princeps.
Lippitudine è leppitudine,cispa, e cispità: male d occhi, che li fà lagrimosi,e lordi.] Lippitudo,dinis f.g. 1.3.l. 2.b.4 anc in rect.& b.in obl.Plin.l.28.c 6.Contra lippitudines retrò aures fricare prodest,& lacrymosis oculis frontem.
Patire di lippitudine,esser lippo.] Lippio,pis,piui,tum. 2.l.Plin.lib 28.Oculorum vitia fieri negant, nec lippire eos, qui quum pedes lauant, aqua inde ter oculos tangant.
Patire alquanto di lippitudine.] Leuiter lippire.Cic.Att.l. 8 Cum leuiter lippirem,has literas dedi.
Lippo, e leppo quegli che per indispositione hà gli occhi lagrimosi.] Lippus, pa, pum. Plaut. in Mil.Eam cubare in naui lippam, atque oculis turgidis, nauclerus dixit.
Liquefare, disfarre,struggere. e distruggere,far liquido.] Liquefacio,cis.1 3.& 4.b. & 2.com. Cic in Catil 2.Liquo,as 1.b. Corn.Cels lib.4 cap.4 Liquanda est aluus, interdum etiam ducenda.3. In tabem resoluere.Plin.lib. 9 cap.15. Aceti asperitas, visque in tabem margaritas resoluit. 4.Soluo, uis. 1.l. Ex Ouid.1. Trist. el.12. Cuius est: Nix verno sole soluta 5.Conflo, as. Suet. in Aug. Argenteas statuas olim, tibi positas conflauit omnes.
Liquefarsi, disfarsi, distruggersi.] Liquesco, scis. Plaut. lib.29. cap.4 Si auro querelcente gallinarum membra misceantur, consumuntur in se. Ita hoc venenum aurì est.
Liquefatto, disfatto.] Liquefactus,ta,tum.2.2.3.l.Cic.2.de Nat.Deor.
Liquido, distemperato.] Liquidus,da,dum, 2.2.b. Virg. ab Æner.
Farsi liquido.] Liqueo, ques, liqui. 1.2. b. Virgil. 6. Aeneid.
Liquore,Fior anco licore, tutto quel che si sparge, e trascorre come l'acqua.] Liquor,oris.m.g. & 1.b. Plin.lib. 14 cap.22. Duo sunt liquores corporibus humanis gratissimi,intus vini, foris olei ambo præcipui,sed olei necessarius
Lira, viola, viuuola,strumento musicale assai noto] Lyra, ræ.f g 1.b.Quint.l 1. c.10. Vnde etiam ille mos, vt in conuiuijs post cœnam circumferretur Lyra.2.Fides,dis. f.g.1 b.Pomp.fest l.5. Fides genus eithiræ dicta, quod loter se chordæ eius, quantum inter homines fides concordent,eiuus diminutiuum fidicula est 3.Fides,dium. f g & num plur.Cic.de Or. Omnes voces, & nerui in fidibus ita sonant,vt à motu animi sunt pulsæ. 4.Chelys, chelya.f.g 1.b. Ser. in Troad.Leui canoram verberans plectro chelyn.
Imparar à sonar di lira, ò di viola.] Fidibus discere. Cic de Sen.Vellem quidem etiam illud discebant enim fidibus antiqui, sed in literis elaboraui. 2. Lyra institui. Quintil. lib.1. cap. 10. Philosophorum fons ipse Socrates iam senex institui, Lyra non erubescebat.
Insegnar à sonar di lira, di viola] Fidibus docere Cic.l. 9.ep.22.Societatem fidibus,docuit nobilissimus fidicen: is Connus vocitatus est.
Sonar di lira,ò di viola.] Lyra,vel fidibus canere. Quint. l.1 c 10 Duces maximos, & fidibus,& tibijs cecinisse traditum, & exercitus Lacedæmoniorum musicis accensos modis.
Arte di sonar la lira, ò viola.] Lyræ ars. Mart. lib. 2. epist 6.

> Et bellè cantas, & saltas Attale belle.
> Bellus es arte lyræ,bellus es arte pilæ.

Sonar molto bene di lira, ò di viola.] Lyra, vel fidibus præclarè canere. Cic.1. Tusc. Græci summam eruditionem sitam censebant in neruorum cantibus. Igitur, & Epaminondas Græciæ princeps fidibus præclarè cecinisse dicitur. Themistoclesque cum in epulis recusasset lyram,habitus est indoctior.
Liricamente,auuerb à modo lirico.] Lyricè 1.& 2 b. & 3. l.Ex Plin.l.3 ep 1.& Plaut Most.2. Ritu,vel more Lyrico.Ex Ouid 10.Met.
Lirico adiett di lira,ò pertinente à lira.] Lyricus,a, um.1. 2 b.Plin.l.3 ep.1 Spurinna scribit, & quidem vtraque lingua lyrica doctissima.
Lisbona, Città famosissima di Portogallo, & antica sedia de' suoi Rè.] Olyssipo, ponis Maff. Histor. Indic. l. 1. Olyssipo in Oceani velut imperium preroppoituno imminet loco, antiqua Regum Lusitaniæ sedes est,qua ea vrbe omnia fermè Indicarum expeditionum consilia,atque acta manarunt.
Lisbonese, di Lisbona.] Olysiponensis, & hoc se. Maff. Hist. Indic lib. 2. Mariæ Virginis Henrico Principe ædicula est in ipso aditu portus Olyssiponensis extructa. Plin. lib. 9. cap 5. Tiberio principi nunciauit Olyssiponensium legatio ob id missa, visum, auditumque in quodam specu concha canentem Tritonem.
Lisciatura l'astratto di liscio.] Lauor, ris. m. gen. 1. 3 2.b. in rect. & l in obl q. Plin.lib.9. cap.33. Volonum dos omnis est in candore, magnitudine, orbe, leuore, pondere. 2.Læuitas, tis. fœm. gen. 1. & 3. l. 2. b. Plin. lib. 9. cap. 29. Mollium soli polypi in siccum exeunt dumtaxat asperum, leuitatem odere.
Liscia, 2.l bucata, e ranno: acqua passata con la cenere, ò bollita con essa.] Lixiuia,uiæ fœm gen.Colum. lib.12 cap.16. 2.Lixiuium,uij.neut. gen.Sipont.in Mart. Lixiuium dicitur aqua, in qua lauandi gratia decoctus est cinis.
Lisciamento, abbellimento.] Expolitio,nis.f.g.4 b.in rect. 5 l.in obl.Cic.ad Quint.Fratr.
Lisciare,allisciare,e pulire,cioè far il liscio,e pulito.] Læuo,uas,1.l. Corn.Cels.l.8.c.3 Non ora tantum,sed totum

os lauandum est, vt fine noxa cutis increſcat. 2. Lauigo, gas. t. l. 3 b. Var. l. 3. c. 11. Neoſſorophij omnes parietes tectorio læuigantur, ne felia, aliaue beſtia introire ad nocendum poſſit. 3 Polio, lis. 1. a. b. Cic. 1. de Nat.
Liſciar bene.] Expolio, lis. 3. b. Plaut. in Mil. Meum opus dabo expolitum, vt improbare non queas, 2. Perpelio, lis. 2. 3. b. Cic. de Orat.
Liſciare, per imbellettare, vedi Imbellettare.
Liſciato, liſcio, e pulito.] Læuatus, ta, tum. 1. & 2. l. Quint. lib. 2 cap. 5. Qui ſpecie capiuntur, vulſis, læuatiſque, & inuſtas comas acu cumentibus, & non ſuo colore nitidis, plus eſſe formæ putant, quam poſſit tribuere incorrupta natura. 2. Leuigatus, ta, tum. 1. & 3. l. a. b. Plin. lib. 31. cap. 6. Aquam à fonte duci fictilibus tubis vtiliſſimum eſt, craſſitudine binum digitorum commiſſuris pyxidatis, ita vt ſuperior intret, calce viua ex oleo læuigatis.
Più liſciato comp.] Læuatior, & hoc læuatius. 1. & 2. l. 3. b. A. Gell l. 17. c. 8.
Liſcio, ſuſt. ſattibello, e belletto, quello, che vſano le donne, per farſi belle.] Fucus, ci. m. g. Plaut. in Muſtell. 2. Pigmentum, ti. n. g Plaut. in Muſtel. Non iſthanc ætatem oportet pigmentum vllum attingere.
Venditor di liſcio, ò belletto.] Pigmentarius, rij. m. g. Cic. l. 5. fam Epiſt 17. Arius pigmentarius valdè gaudebat ſe aduerſarium perdidiſſe.
Liſcio, ò belletto bianco.] Ceruſſa, ſæ. f. g. Plin. l. 34 cap 18. Ceruſſam plumbariæ dant officinæ, vis eius eadem, quæ ſupradicta læuiſſima tantum ex omnibus præterquam ad candorem fœminarum.
Liſcio, ò belletto roſſo.] Purpuriſſum, ſi n g. 2. b. Plin l. 35. c. 6. E reliquis coloribus, quos à dominis dari diximus propter magnitudinem pretij, antè omnes eſt purpuriſſum è Creta argentaria. 2. Rubriceta, tæ fœm g Plaut. in Truc. Buccas rubriceta omne corpus intinxit tibi, peſſumè eſtia.
Liſta, catalogo.] Index, icis. m. g. 2. b. in obl. Cic. de Orat.
Liſta, intorno alla veſte.] Limbus, bi. m. gen Virg 4. Æneid.
Liſta, pezzo di carta.] Scheda, dæ. f. g. 2. b.
Liſtare, fregiar con liſte, vedi Vergare.
Litargico, vedi Letargico.
Lite, litigio, litigamento, briga, e piato, il litigare, ò piatire.] Lis, tis. f g. 2. l. Sipont. & Plio. lib. 7. c 35. Chiloois præceptum Delphis conſecratum aureis litteris eſt: Comitem æris alieni, atque litis eſſe miſeriam. 2. Controuerſia, ſiæ f. gen. Cic. l. 16. ep. 60 In ea controuerſia, quam habet de fundo cum quodam colophonio, quantum commodo tuo potueris, tantum ei honoris mei cauſa commodes. 3. Litigium, gij. 1. l. 2. 3. b. Plaut Menæch. Litigium tibi eſt cum vxore.
Pigliar lite.] Litem contrahere. Val. Max. l. 8. c. 3. C. Afrania Licinij vxor prompta ad lites contrahendas, pro ſe ſemper apud prætorem verba fecit.
Litigante, che litiga.] Litigans, tis. o gen. 1 l 2. b. 2. Litigator, ris. m. gen. 1. 3. l. 2 4 b. 3. Diſceptator, ris m. gen. Grætſ.
Litigare, far lite, ò piatire.] Litigo, gas. Grætſ. & Sipont. in Mart. A lite, & ago factum eſt litigo; Lis enim controuerſia eſt à limite, vt quidam opinantur dicta, quod primæ inter homines lites de finitibus fuerint.
Litigioſo, e litigatore, che ſpeſſo litiga.] Litigioſus, a, um. 1. l. 2. 3. b. Cic. in Ver.
Littore, miniſtro di giuſtitia. appreſſo gl' antichi, e corriſponde al birro, ò boia.] Lictor, ris. 1. l. Gel l. 12. cap. 3. Lictor à ligando appellatus eſt, quod cum magiſtratus Pop. Rom. virgis quempiam verberari iuſſiſſent crura eius & manus ligari à viatore ſolita ſint, iſque, qui ex collegio lictorum officium ligandi haberet, lictor ſit appellatus.
Di littore] Lictorius, a, um. 1. a. l. Plin. l. 7. c. 30.
Liuella uento.] Librameutum, ti. n. gen. 1 l. Colum. lib. 10 cap. 5
Liuellare.] Libro, bras, aui, atum. 1. l. Col. l. 4.
Liuello, Sen. arc hipendolo, Fior. archipenſolo; ſtramento col quale i muratori aggiuſtano il piano de' lor lauori.] Libella, læ. f. gen. 1. b 2. l. Plin. lib. 7. cap. 56. Theodorus Samius inuenit normam, & libellam, & tornum, & clauem.
Liuello forma di cenſo perpetuo, che ſi paga di caſe, vigne, e ſimili.] Canon, nis. 1. & 2. b. in obliq. Aſco. Pædian.
Liuidetto, dimin. alquanto liuido.] Liuidulus, la, lum. 1. l. 2. & 3. b. Iuuen. Sat. 11. 2. Subliuidus, da, dum 1. & 2. l. 3. b. Corn. Celſ. l. 5. c. 18 Paſtulæ eminent maximè nigræ, interdum ſubliuidæ, aut pallidæ.
Liuidezza per inuidia, vedi Inuidia.
Liuidezza, liuidore, e liuore: quella negrezza, che fà il ſangue venuto in pe'le.] Liuor, ris. m. gen. 1. l. 2. b. in rect. & l. in obliq. Plin. lib. 10 cap. 22. Sinapia illinitur liuoribus, ſugillatiſque cum melle, & adipe anſerino.
Liuidiſſimo, ſuperl. ſommamente liuido.] Liuidiſſimus, a, um 1. & 3. l. 2. & 4. b. Catul. ep. 17.
Liuido adiett. che hà liuidezza, ò liuore.] Liuens, tis, o gen 1. & 2. l. Plin. lib. 32. cap 25. Helitropij cortex liuentibus colorem reddit. 2. Liuidus, da dum. 1. l. & 2. b. Plin. ibidem. Tapiſſæ ſuccus ſugillatis, ac liuidis prodeſt.
Eſſer liuido, hauer liuidezza.] Liueo, es. 1. l. & 2. b. Ouid 2. Met. Nuſquam recta acies, liuent rubigine dentes.
Diuenir, ò farſi liuido.] Liueſco, is. 1. & 2 l. Lucret. lib. 3 In pedibus primum digitos liueſcere, & vngues. 2. Liuorem contrahere. Col. lib. 12. cap. 47 Hæc candidior eſt oliua, quam ea, quæ ex contuſione, liuore contrahit. 3. Liuidum, vel liuidam fieri. Ouid. 1, Am. Eleg. 8. Factaque laſciuis liuida colla notis.
Liuido, per inuidioſo, vedi Inuidioſo.
Liuorno, porto in Toſcana.] Liburnium, ni, n. g. 2. Liguti nus portus.
Liurea, veſtimento ſimile di più perſone.] Veſtitus conſimilis Turſ.
Liuto, vedi Leuto.

L O

Locare, vedi Affittare.
Locatione, vedi Affitto.
Locco vccello coſi detto, vedi Alocco.
Locuſta, ò caualletta, ſpetie di grilli lunghi, e verdi.] Locuſta, tæ. f g. Plin. lib. 6 cap. 30. Pars quædam, Æthiopum locuſtis tantum viuit fumo, & ſale duratis, in annua alimenta.
Lodare, vedi Laudare.
Lode, loda, e laude, in ſing. lode, e lodi in plur parole in commendatione, e gloria di che che ſia.] Laus, laudis. f. g. Cic. l 15. ep. 6. Eſt eſt profectò iucunda laus, quæ ab ijs proficiſcitur, qui ipſi in laude vixerunt. 2. Laudatio, nis. 3. Præconium, nij. 2. l.
Lodeuole, vedi Laudabile.
Lodi ſpirituali.] Carmina ſacra. Maff. de Reb. Indic. Com. Candidati carmina ſacra pueri pſallunt.
Lodi, Città di Lombardia.] Laudum, di. n. g.
Lodola & allodola vccello à tutti noto.] Galerita, tæ. f. g. 3 l. 2. Alauda, dæ. fœm. gen. Plin. lib. 11 c. cap. 37. Ab apice galerita appellata quondam, poſtea gallico vocabulo etiam legioni nomen dederat alauda. 3. Craſſita, tæ. 2. l. Gell.
Lodoletta, & allodoletta, dimin. lodola, od'allodola piccola.] Alaudula, læ. Ex Sipont. in Mart. 2. Caſſitula, læ. 1. 2. l. Ex Gell. lib. 2. cap. 29. & Plaut. in Pœn. 3. Galeritula, læ. 1. & 4. b. 2. & 3. l. Ex Cic. lib. 9. epiſt. 22.
Lodolino, figliolctto di lodola.] Caſſitæ pullus. Ex Gell. l. 2. c. 29. 2. Alaudæ pullus. Ex Plin. & Cic. de Sen. 3 Galeritæ Pullus. Ex Plin.
Lodouico nome proprio d'huomini chiariſſimo per i ſcettri,

tri, e porpore, ma per eccellenza di virtù, e santità molto più chiaro.] Ludonicus, ei. Turs. Hist. Lanr. lib. 5. c. 1. Adstat Gabrielis Archangeli nuncio, Deoque à virgine concepto sacer, ac solemnis dies. Ludouicus itaque pius Rex, vt eum loci sanctitas, ac sua pietas admonebant, pane dumtaxat, & frigida ieiunat, cilicio ad carnem indutus

Di Lodouico, adiett possess.] Ludouicianus, na, num, vt Marcianus, na, num. à voce Marci apud M. ff. in Ignat. l. 1. c. 1 a.

Loffa, Sen. cioè correggia, ò peto senza strepito.] Surdus ventris efflatus. Ex Suet. in Claud cap 35 qui dicit; ventris efflatum, & Plin lib. 19 cap. 1. qui dicit surdos ictus eos nimirum, qui non exaudiuntur, vt idem Plin. explicat. 2. Ventris tactus, vel taciturnus efflatus Ex Suet loco tamen. & Plaut. in Curc qui dicit; ostium taciturnum, quia nimirum dum aperitur non strepit.

Loggia, Sen. terrazzo Fior. la parte più alta di casa.] Solarium, rij. neut gen. r. & a. l. 3. b. Plaut in Mil Nam certò neque solarium apud nos est, neque hortus vllus.

Loggia da passeggiare.] Ambulacrum, cri. neut. gen. a l Liu.

Loggia da mangiarui.] Dieta, tæ. fœm. gen. 1. b. a. l Plin. in Epist.

Loggia scoperta.] Hypetrum, tri, n g. vel hypetra, træ. a. l. a Ambulatio, vel inambulatio sublimis Plin.

Loggia per bella vista.] Specula, læ. fœm. gen. 1. a. b. Turs. Non.

Logica Sen. loica Fior. l'istesso che dialettica, arte, ò scienza di disputare, e conoscere il vero dal falso.] Logica, cæ f g. 1. a. b Cic. de Fat. a. Dialectica, cæ. fœm. gen. Gell. lib. 16. cap. a. Disciplinæ lex est dialectica, quam qui non seruant, disputandi morem rationemque non tenent. 3. Dialectica, orum n g. & num plur. Cic. Att. lib. 14. Vestrorius hon e remotus à dialecticis, in arithmeticis exercitatus 4 Ratio differendi, vel disputandi. Cic. de Fat. Quæstio tota est logica, quam rationem differendi voco 5. Philosophia rationatria, vel disputatria. 6. Res, vel scientia logica Ex Gell. l 10 c. 19

Logicamente dialetticamente, da logico, ò dialettico.] Dialecticè Cic a de fin. Rhetoricè nos mauis, quam dialecticè disputare a. Logicè.

Logico, e dialettico, chi studia, ò sà, ò professa logica] Dialecticus, ca, cum. Cic. a. Acad. Mira merces erat Dialecticum a. Logicus, ca, cum. 1. a. b. Ex Cic. 4 Tusc

Loglio, Fior. giuglio Sen herba cattiua, simile all'orzo che nasce tra le biade] Lolium, lij n g 1 & 2 b a Æra, æræ. f g Plin lib 18. cap 17 Aeræ granum minimum est in cortice aculeato; quum est in pane celerrimè vertigines facit, aiuntque in Asia, & Græcia balneatores quum velint turbam pellere, carbonibus id semen conijcere.

Di loglio, adiett] Loliaceus cea. ceum 1 b 3. l. Var. lib. 3. cap 9. Medicæ gallinas, caulis ex alis pennis, & cauda farciunt intundis hordaceis, partim admistis ex farina loliacea, aut semine lini ex aqua dulci. a. Aerinus, a, um. Plin. a. Aerinus, na, num. Plin. lib. 22. cap. 25. Aerina farina magis cæteris purgat vlcera vetera.

Attenente à loglio.] Loliarius, a, um. r. b. 3. l Colum. lib. 8. cap. 5.

Lograre Sen. logorare. Fior. val consumare.] Tero, ris. 3. b. Plaut. Asin. Num me illuc ducis, vbi lapis lapidem terit.

Loggare alquanto.] Subtero, ris. 1. l. a b. Cato de Re rust cap. 72. Boues ne pedes subtereant, priusquam in viam quoquam agas, pice liquida cornua infima vngito.

Lograr'assai.] Attero, ris. 1. l. a. b. Colum lib 5. cap 6. Ex eo palmitem germinantem atteret, & fructum decutiet. a. Contero, is. a. l. a. b Cic. lib. 9. epist. 25 Cyrupædiam, quam contriueram legendo totam in hoc imperio explicauit. Detero, is, a. l. a. b. Ex Quint. lib. 2. cap. 4. Multum ratio limabit; aliquid vsu ipso deteretur. 4. Pertereo, is. 1. l. a. b. Plaut. Menæch. Compediti ianuam lima perterunt.

Logratore, Sen. logoratore. Fior. quegli che logra, ò logora.] Tritor, ris. 1. l. a. b. in rect. & l. in obliq. Plaut. in Pers.

Quid ais tu, crua, stimulorum tritor?

Lograior che logra molto vna cosa.] Contritor, ris. 1. a. l. 3 b in rect & l. in obl. Plaut. in Pers. Cuius est; Contritor compedum.

Logro Sen sust. cioè il lograre, ò consummare] Tritus, tus. m g 1 l. Cic. a de Nat. Lapidum conflictu, atque tritu elici ignem videmus.

Logro aggett. Sen. val logorato, e consumato.] Tritus, a, um. 1. l. Ex Horat. l. 5 ep 1. Cuius est: Subucula trita, & Mart. l. 2. ep 58. Cuius est; Lacerna trita.

Alquanto logro, ò lograto Subtritus, a, um 1. & a l. Ex Plaut Asin qui dicit; vngulas subtritas.

Mezzo logro, ò lograto.] Semitritus, a. um. 1. 3. l. 2. b. Ex Colum. lib. 2. cap. 6. Cuius est; Frumenta semitrita.

Molto logro, ò lograto.] Attritus, a, um 1. a. l. Virg in Bucol. 2 Contritus, ta, tum. 1 a l Cic. 2. de Orat. 3. Detritus, a, um r. a l. Ex Colum. lib. 5. cap. 12. Cuius est; Milium detritum. 4. Pertritus, a, um. 1. a. l. Colum. lib. 8. c. 5.

Lolla, cams, e puls, Fior. anche follicola, cioè la sopraueste del grano.] Gluma, mæ f. gen r. l. Var lib. 1 cap 48. Glumæ vocabulum videtur etymon habere à glubendo, quod eo folliculo deglubitur granum. a. Grani folliculus. Var lib. 1 cap 48. Granum dictum quod est intimum solidum, glumaque est folliculus eius. 3 Grani theca. Var. lib. 1 cap 48 Proinde vt grani theca sit gluma, & apex arista 4. Apluda, dæ. Pomp. fest. lib 1 Apluda genus est minutissimæ paleæ frumenti, siue panici.

Lombardamente auuerb da Lombardo, ò alla lombarda.] Gallia citerioris, aut Cisalpinæ, ritu, vel more. Ex Var. 6. de Ling. 2. Galliæ togatæ, aut Italicæ in modum, vel morem. Ex Liu a. Bell. Pun.

Lombardia, Region vastissima, e fioritissima d'Italia, con ragione da' Storici, e Cosmografi da Oratori, e Poeti mentionata con degni enconij, e lodi eccellenti.] Gallia Citerior, vel cisalpina Phil Cluer. Ital. Ant. lib. 1. cap. 2. Italiæ vastissima simul, & florentissima Regio respectu Galliæ transalpinæ siue citerioris à Romanis Gallia cisalpina, siue citerior est appellata. 2 Gallia Italica, vel circumpadana Phil. Cluuer. Ital. ant. l. t. cap a. Italiæ pars quam Galli occuparunt Gallia Italica, & circumpadana dicta est à Romanis 3 Gallia togata Pomp. fest. apud Cluer Ital ant. lib. 1. cap 22 Boiusager dicitur qui fuit Boiorum Gallorum; is autem est in Gallia quæ togata dicitur in qua sunt Mediolanenses 4 Gallia subalpina Phil. Cluer. Ital Ant lib 1. cap 22. Italia subalpina eidem Plutarco in Cæsare vocatur etiam Gallia subalpina sic enim ait; Rubicon amnis à Gallia Subalpina reliquam Italiam disterminat. 5. Italia subalpina. Phil. Cluer. Ital ant lib. 1. c 22. Gallia igitur cisalpina dicta est etiam Italia subalpina. Vnde Plutarchus in Marcello sic ait Italiam subalpinam Insuberes incolentes. copias accersebant. 6. Italia cisalpina Plin. lib. 16. c. 12. In Cisalpina Italia magna ex parte vineis ita positis comperrum est, nullas esse fertiliores.

Lombardia intorno al Pò.] Italia circumpadana Plin. lib. 18. c. 10. & 12. Virgilius per ver fabam seri iubet, circumpadanæ Italiæ ritu.

Lombardia di là dal Pò.] Italia transpadana. Plin. lib. 17 cap. 23. Transpadana Italia præter supradicta cornu, populo, illa tacere, orno, carpino quercu arbustat agros, 2. Regio transpadana, Plin. lib. 4. epist. 6

Lombardia di quà dal Pò.] Gallia Cispadana. Plin. & Strab. 2 Aemilia, liæ. fœm. gen. Abraham Ortel Aemilia, quæ prius Doria, vt Sempronius habet; Italiæ Regio.

Lombardo, nome gentile della Lombardia.] Gallus Cisalpi-

ſalpinus. Ex Suet. 2. Gallus togatus Ex Plio. 3. Longobardus,da,dum. 4. Gallus Italicus. Ex Pomp. Feſt.

Lombetto, dimin. lombo piccolo.] Lumbulus,li. m g. 2.b. a.l. Pl io l. 28 c. 11. Sicca lippitudo lumbulis ſuum toſtis, atque contritis, & impoſitis tollitur.

Lombo, parte inferiore, muſculoſa della ſpina.] Lombus, bi. m. g. Plio. l 20. c. a. Lumbotum dolori ſemine ſolo ſiccato medetur cucumis anguinus.

Lombrico, verme lungo ſenz'occhi, e ſenza piedi, che naſce in terreno graſſo.] Lumbricus, ci m. g. a. l. Col. l. 7. c. 9. & l. 6. c. 24. Solent autem vitulis oocere lumbrici, qui ferè naſcuotur cruditatibus, itaque moderandum eſt, vt benè concoquant.

Lombrico, piatto, cioè largo.] Lumbricus latus. Celſ. l 4. c. 17. Nooounquam autem lumbrici quoque occupant aluum: hique modo ex inferioribus, partibus, modo fædius ore redduntur, atque interdum latos, eos, qui peiores ſunt, interdum teretes videmus.

Lombrico tondo.] Lumbricus, teres Celſ. l. 4. c. 17.

Lomia. a l. ſpecie di limone coo poco ſugo, e di ſoaoe ſapore.] Limooum exiguo ſucco, ſapore iucundo.

Loodsa, Sen. lontra. Fior. animal di terra, ò d'acqua rapace di peſci ſimile, e poco maggior della gatta.] Lutra, træ. fœm gen. 1. com. Plin. lib. 32. cap. 11. Lutras ouſquam mari accepimus mergi. 2. Canicula, læ, fœm. gen. 3. b.

Longameote, vedi Lungamente.

Longaoimità, ſofferenza longa] Toleraotia longinqua. Ex Liu. & Cic. 2. Tolerantiæ longinquitas. Ex Caſ. & Cic. 3. Macrothymia, miæ. f. g p. c.

Longanimo, adiett. ſofferente.] Tolerans, otis. o g. 1. & 2. b. b. Ex Colum. l. 8. c. 16. 2. Macrothymus, ma, mum. 2. com. & 3 p. Ex Græc.

Longanimo, cioè d'aoimo piaceuole.] Animo lenis, & hoc lene. Ex Cic. 2. Macrothymus, ma, mum. Virg. 3. & 6. Æo.

Longarello, ouer longhetto dimin.] Longulus, la, lum. Cic. Att. lib. 16. Longulum ſanè iter, & via inepta. 2. Oblongus, a, um. Gell. lib. 17. cap. 9. Surculi duo erant terentes oblonguli.

Longeuo, Fior. di longa età.] Longæuus, ua, uum. Virg. 3. & 6. Æneid.

Longhetto, vedi Loogarello.

Longhezza, Fior. lunghezza Sen. l'aſtratto di loogo.] Longitudo, diois. f. g. 1. b. & 3. l. Cic. Phil 9 2. Longloquitas, atis. f g. 3. b. Cic. de Fin. l. 1. 3. Prolixitudo, dinis. f. g. 1. & 4. l. & 3. b. 4. Prolixitas, atis. f. g. 1. l. 3. b. Nic. Per. At prolixitas, longitudo, & prolixitudo à veteribus dicta eſt.

Longhezza d'vo braccio.] Longitudo cubitalis. Ex Plin. l. 8. c. 28. Cuius eſt vox; Cubitalis.

Coſa longa vo braccio.] Cubitalis, & hoc le. 2. 2. b. 3. l. Ex Plin.

Longhezza di tempo.] Diuturnitas, tis. Cic. 2. de leg. Corporis labes. vel aſperſione aquæ, vel dierum numero tollitur: aoimi verò labes nec diuturnitate vaneſcere, nec manibus vllis elui poteſt.

Longhezza moderata] Longitudo modica. Ex Cic.

Longhezza ſmoderata.] Longitudo immoderata, vel immodica. Quint. l. 4. c. 1. Euitanda eſt immodica proemij longitudo, ne io caput excreuiſſe videatur, & quo præparate debet, fatiget.

Loogo, Seo. lungo Fior che hà longhezza.] Longus, a, um. 1. l. Plin l. 11. c. 25. Oculi quibuſcunque ſunt longi, maleficos eſſe indicant 2. Longinquus, a, um. Liu. 1 ab Vrb. Ipſe quoque longinquo eſt morbo implicitus, hebbe vna malatia longa.

Molto longo.] Prælongus, ga, gum. Liu. 2. Bel. Pun. Gallis erant gladij prælongi, ac ſine mucronibus. 2. Benè loogus, ga, gum. Cic. de Orat. Habetis ſermonem benè longum

Più longo compar.] Longior, & hoc longius. Plaut. io Trin. Sexquipede eſt, quam tu longior.

Alquanto più longo, ouer vn poco più longo.] Longiuſculus, la, lum. 2. 3. l. 2. 4 b. Plin. lib. 10. cap. 36. Paſſeres mare negantur anno diutius durare, fœminis longluſculum.

Longo tempo auuerbialm.] Diu.

Molto longo tempo.] Per diu Var. l. 1 c. 58. Legumina in olearijs vaſis oblita cioere per diu incolumia ſeruaotur.

Per longo, per longhezza.] In longitudinem, vel in longum Var. 4 da ling.

Tirai in loogo, allongare.] Traho, his, Gell. l. 2. c. 8. Si quis io eo morbo diutius traxit Idem. Qui cæ tera parte anni traxerunt, Autumno reſoluuntur.

Lontananza, vedi aſſenza.

Lontanetto, auuerb. diminut. di lontano.] Longulè. Apud Florid. l. 1 Neque longulè diſſita, neque proximè adſita cernere poſſumus.

Lontaoo, adiett. cioè diſtante ò rimoto.] Longinquus, a, um. 1. 2. l. Plin. lib 2 epiſt. 17 vbi ſic habetur; Syluas, & longinquos reſpicit montes. 2. Remotus, ta, tum. 2. b. 1. l. Cicer. io Part. Loci maritimi, ac remoti à mari.

Lontano, auuerb. cioè diſcoſto.] Longè. 1. & 2. l. Cic. pro Leg. Man. Cuius eſt: Longè à domo bellare.

Alquanto lontano, vedi Lontanetto.

Di lontano, di longe.] A longinquo. Plin. lib. 21. cap. 7. Roſa recens à longioquo olet, ſicca propius. 2. E longioquo. Plio. l. 21. cap. 7. 3. Longè Et dicitur de loco, & tempore. Cic. lib. 12. epiſt. 22. Oppreſſa omnia ſunt, nec habent ducem boni: noſtrique tyranni longè gentium abſunt. Idem Cic. pro Syl. Tempus numeris dandi longè abeſt. 4 Procul. 1. & 2 b. Ter. in Adel. Ego conſcia mihi ſum, à me culpam eſſe hanc procul. 5 Emious. Cic. de Sen. Nec emious haſtis, aut comious gladius vtetetur.

Lontano, ò diſcoſto aſſai.] Longè gentium. Cic.

Eſſer lontano.] Diſto, as. 2 Abſum, abes, abſui.

Noo lootano di quà.] Non procul. Hioc. Vitr.

Star lontano.] Procul abeſſe. Cicer. 1. Off. Ira procul abſit, cum qua nihil rectè fieri, nihil conſideratè poteſt.

Lootra, vedi Londra

Loquace adiett. diceſi à perſona, che voleotieri gracchia, ò ciarla.] Loquax, cis. om. gen. 1. b. 2 l. Cic. 3. de Orat. Quorum ſi alterum ſit optandum, malim equidem indiſertam prudentiam, quam ſtultitiam loquacem.

Più loquace, compar] Loquacior, & hoc cius. 1. b. 2. l Cic. de Sen. Senectus eſt natura loquacior, ne ab omnibus eam vitijs videar vindicare.

Loquacemente, auuerb. con loquacità, cioè con ciarla, ò chiacchiara] Loqoaciter. 1. 3. & 4. b. 2 l. Cic. pro Mur. Quid huic tam loquaciter litigioſo reſpoodere ille, vnde petebatur, non habebat.

Più loquacemente compar.] Loquacius. Ex Cic. pro Mur. & Liu. 8. Bell. Puo.

Loquacetto dimin. alquanto loquace.] Loquaculus, a, um. 1. 3. b. 2. Lucret. l. 4.

Loquaciſſimo ſuperlat. ſommamente loquace.] Loquaciſſimus, a, um 1 4 b. 2. 3. l. Cic. pro Flac. Repeotè homo loquaciſſimus obmutuit.

Loquacità l'aſtratto di loquace.] Loquacitas, tis. f g. 1. 3 b. 2 4. l. Plio. l. 28. cap. 8. Vtinam eo ramo contactus eſſet Democritus, quoniam ita loquacitates immodicas promiſit inhiberi.

Loquela, vedi Fauella.

Lordamente, vedi Sporcameote.

Lordare, ſporcare, vedi Imbrattare.

Lordo, ſporco, vedi Imbrattato.

Lordura, ſporchezza, vedi Sozzura.

Lorena, prouiocia in Francia.] Lotharingia, giæ. f. g. Turſel. Nomencl.

Di Lorena.] Lotharingius, gia, gium Turſ. Nom.

Lorenza nome proprio di donne, voa delle quali fù moglie di Fauſtolo, e outrice di Romulo, e Remo.] Laurentia, tiæ. 1. & 2. l. 3. b. T. Liu. dec. 1. lib. 1. Tenet fama, expoſitos pueros à Fauſtolo, regij pecoris magiſtro eſſe inuentos, & Laurentiæ vxori educandos datos.

Lo-

Lo renzano aggett. poss. di Lorenza, ò di Lorenzo.] Laurentianus, na, num. Amalth. Onom.

Lorenzo nome proprio d'huomini, reso celebre da molti per la gran prodezza del cui numero cinque con titolo di Santità ne' fasti Ecclesiastici degnamente si leggono] Laurentius, tij. 1 & 2. l. 3 b. Edmund. Camp. Ratio 10. Sixti Archidiaconus, noster est Laurentius, quem aduersarij de suis fastis eijciunt, quem ante mille ducentos annos, vir consularis, Prudentius sic orauit, &c.

Loretano, adiett. di Loreta, e Loreto.] Lauretanus, na, num 1. 2 3. l. Hor Turs Hist. Laur. lib 5. cap. 6 Lauretana celebritas, maiestasque tanta est, quantam qui oculis non subiecerint, haudquaquam concipere animis possint.

Loreto Città celeberrima, e notissima d'Italia In sul Marchigiano, della cui celebrità, e noticia fonte inesausto è la S. Casa di Loreto.] Lauretum, ti. n g. 2. & 2. l Horat. Tursel. Laur. Histor. l. 5. c 11. Xystus V. in Piceno natus, lauretanam Virginem præcipuam Picentium patronam, omni ope ab se ornandam existimauit. Itaque Lauretum Ciuitatis iure donatum Episcopali sede decorauit, aliquot circa oppida ei contribuit.

Loro pronome, cioè essi.] Ipsi, ipsæ, ipsa. Ter.

Loscagine, e luscaggine, loschezza, e luschezza, vitio di corta vista.] Luscitio, nis. fœm. gen. 1. l. 2. & 3. b. Pomp. fest l. 10. Luscitio vitium, est oculorum, quod clarius vesperi, quam meridie cernit. 2. Myopia, æ. f. gen. 1. & 2. l. Græc.

Loschetto, e luschetto dimin. alquanto losco.] Lusciosulus, a, um 1. & 3. l. 2. & 4. b. Ex Plaut in Mil. & Cicer. lib. 7. epist 16. vbi legimus, literas rabiosulas. 2. Sublusciosus, a, um. 1 2. & 4. l. & 3. b. Ex Plaut in Mil. & Cic. 1. ad Att. Cuius est: Quod erat subodiosum.

Losco, e lusco, quegli che hà vn occhio solo] Cocles, clitis. 1 com. 2. b. Var. 6. de ling Ab oculo cocles, quasi ocles dictus, qui vnum haberet oculum, quocirca in Curculione sic est; De coclitum prosapia te esse arbitror, nam hi sunt vnoculi. 2. Desiloculus, li 1 2. l. 3. & 4 b. Mart lib. 12 epist 47 Hinc desioculus, & inde lippus. 3. Vnoculus, li. 1. l 2 & 3. b. Plaut. in Curc. 4. Monoculus, a, um. 1. 2. 3. b. Amalth Onom. 5. Vnioculus, li. Plaut. in Curc. Vniocule salue, de coclitum pro sapia te esse arbitror.

Far losco, ò lusco, cioè priuar d'vn occhio.] Elusco, cas. 1 2. l. Iulian. & Iurisconf & ad. l. Aquil.

Il far losco, ò lusco.] Eluscatio, nis f. g. Ex Bud.

Losco, e lusco; che hà vista, ò guardatura corta.] Lusciosus, a, um. 1. & 3. l 2. b. Plaut. in Mil. Ædepol tu quidem cæcus, non lusciosus. 2. Luscitiosus, a, um. 1. & 4. l 2. & 3. b. Pomp. fest. apud Bud. Luscitiosi sunt, qui parum vident propter vitium oculorum; quippe plus vesperi vident, quam meridie. 9. Nuscitiosus, a, um. 1. & 4. l 2 & 3 b. Bud. in Pand. Luscitiosi, qui & lusciosi, & nuscitiosi dicuntur, sunt vt quidam existimant, quos Græci Myctalopas vocant, qui, & mane vesperi exiliter admodum vident, nec fere nisi interdiu. 4. Myops, opis. m. g. 1. & 2. l. Arist in Probl. sect. 31. vt est apud Bud. in Pand. Myopes dicuntur, qui ab ortu primo proxima quidem vident, remota vero non vident. Senibus autem vitium huic contrarium accidit; Siquidem senes admota non vidententes longè reducta vident.

Indispositione di losco, ò lusco.] Luscitio, nis, f. g. Herm. Barb.

Lotare, infangare, impiastrare con loto ò fango.] Luto, tas, aui, atum. Cato de Re rust cap. 29. Granarium oblinito crasso, postea conspergito amurca omne quod lutaueris. 2. Luto oblinere. Cato ibidem. 3. Luto, vel cœno collinere. Plaut. in Pœn. 4. Collutulo, las. 1. l. 2. 3. b. Plaut. Trin. famigeratio te honestas me collutulet. 5. Cœno coinquinare cum accus. Cic. in Pis. 6. Luto spargere, vel aspergere cum accus Iuuen. Sat. 7.

Loto, e luto, e fango; terra vile, e calpestrata.] Cœnum, ni 1 l. Cic. 4 Tusc. Stoici dicunt omnes stultos insanire, vt male olere omne cœnum, at non semper; commoue, senties; sic iracundus non semper iratus est; lacesse; iam videbis furentem. 2. Lutum, ti. neut. gen. 1 b Cic. in Pison. Cuius est: Homulus hic ex argilla, & luto factus.

Attenente à loto ò fango aggett.] Lutarius, a, um. 1. 3. b. 2 l. Ex Plin. lib. 32 cap 4. Cuius est: Lutaria testudo.

Loto impagliato, cioè mescolato con paglia.] Lutum paleatum. Plin. lib. 17. c. 14. Nunc abundè est paleato luto libros farcire.

Loto impulato, cioè mescolato con pola.] Lutum aceratum. fest lib. 1. Aceratum lutum cum paleis mixtum.

Fà loto, ò fango, cioè le strade sono fangose] Cœnum, seu lutum est. Ex Cat. de Re rust. c. 129 Vbi coæquata erit terra, neque formicæ molestæ erunt, & cum pluet, lutum non erit.

Loto di stagni, paludi, e simili.] Limus aquaticus. Plin. lib. 26 c. 11 Talis tumentibus limus aquaticus, cum oleo subactus mirè prodest.

Senza loto.] Illimis. & hoc illime.

Riuoltarsi nel loto, ò fango.] In cœno, siue luto volutari. Cic. 6. Verr. Verrem in luto volutatum totius corporis vestigijs inuenimus.

Di loto, adiett.] Luteus, a, um. 1. b. Cic. 6. Ver. Ouid. 1 fast.

Tunc Blandi soles; ignotaque prodit hirundo.
Et luteum celsa sub trabe fingit opus.

Diuenir loto, ouer lotoso.] Lutesco, scis. Col. l. 5. c. 17. Litosa, quæ limo, cœnoque lutescunt, conchilijs, & iacentibus apta sunt animalibus.

Cosa che stà, ò viue nel loto.] Lutensis, & hoc lutense. 1. b. 2. l. Ex Plin. l. 9. c. 37. Cuius est: Lutense purpurarum genus 2. Lutuarius, a, um. 1. 3. b. 2. l Ex Plin. l. 32. c. 4. Cuius est: Lutaria testudo.

Opera, ò lauoro fatto di loto.] Lutamentum, ti. n. g. Cato de Re rust. cap. 128. 2. Opus luteum. Ouid. 1. Fastorum.

Lotoso, adiett. pieno di loto.] Lutosus, sa, sum. Colum. lib. 12. cap 54 Si rapta sunt lutosa detergito, & summam cutem nouacula deterpito. 2. Lutulentus, ta, tum Colum. de Arbor. cap. 12. 3. Oblimatus, ta, tum. Cicer. 4 Cœnosus, sa, sum. Plin lib. 7. cap 10 Sues nulla re magis gaudent, quam cinis, atque cœnoso lacu volutari.

Lotta, e palestra, ed anticamente lutta; gioco di due, assai noto, in cui l'vn si sforza di atterrar l'altro.] Lucta, ctæ. fœm gen. & 2. l. Sipont. in Mart Lucta genus ludi est quum duo se se mutuo apprehendentes ad terram nituntur affligere; quod luctari, & colluctari. 2. Luctatio, nis. fœm. gen. 1. & 2. l. & 3 b. Cic. 2. de leg. Sint corporum certationes cursu, & pugillatione, luctatione, curriculisque equorum vsque ad certam victoriam circo constitutis. 3. Luctatus, tus. m. gen. 1 & 2 l. Plin. lib. 29. cap. 1. Illa perdidere imperij mores illa quæ sani patimur, luctatus, ceromata, ceu valetudinis causa instituta. 4. Luctamen, minis. n. g 1 & 2. l. & 3. b. Virg 8. Aen. & Val. 2. Agr. 5. Palæstra, stræ. f. g 1. b 2. l. Ter. Eun. Act. 3 sc. 1. Fac periculum in literis fac in palæstra, sollertem dabo. 6. Colluctatio, nis 3 l. Col. l. 16.

Arte, ò esercitio di lotta.] Ars palæstrica. Quint. lib 2 c. 11. 2. Exercitium palæstricum. Plaut. in Rud. 3. Athletica, cæ f g.

Colui, che ama, ò fauorisce la lotta.] Palæstricus, ca, cum. Cic. 4. Ver. nunquam vos prætorem tàm palæstricum vidistis.

Attendere alla lotta.] Palæstricis vacare. Quint. lib. 1. cap. 11.

Maestro di lotta.] Palæstricus, ci. neut gen. Quint. lib. 1. cap. 11.

Luogo della lotta, ouer doue si lotta] Palæstra, stræ. fœm. gener. & 1. b Cicer. 4 Ver. Erat in testamento scriptum, vt statuas in palæstra deberet ponere.

Da lotta, ò di lotta, adiett.] Palæstricus, ca, cum. Cic. 1 Off. & Plaut. in Rud.

Lottare, far alla lotta.] Luctor, aris. Liu. 7. ab Vrbe. Virg. 6. Aen.

Aen 6 Contendunt ludo, & fulua luctantur arena. 2. Lucta,tæ. Poeticum est. Apud Ennium lib.9. & Teren. in Hec. 3. Lucta, vel palæstra certare, decertare, vel contendere. Ex Cic. & Virg.

Lottare con alcuno.] Cum aliquo luctari. Ex Cic. 1. de Orat. 2. Alicui obluctari. Ex Colum. lib. 8. cap. 14. Anser fructibus, aut solidioribus herbis obluctatur, ita pertinaciter, vt collum abrumpat. 3. Colluctor, aris. Sen. ep 67.

Imparare à lottare.] Palæstram dicere. Cic. 1. de Orat. 2. Palæstricè discere. Ex Cic.

Insegnare à lottare.] Palæstram docere. Ex Cic. 2. Palæstrice docere. Ex Cic.

Non saper lottare.] Palæstram nescire, vel ignorare. Cic. 1. de Orat. 2. Palæstrice nescire, vel ignorare, Ex Cic.

Lottatore, quegli che lotta.] Luctator, oris. m. g. Gell. lib. 3. cap. 15. Diagoras Rhodius tres filios adolescentes habuit: vnum pugilem, alterum pancratiasten, tertium luctatorem. 2. Luctans, antis. Suet. in Nero cap. 45. 3 Palestrita, tæ. m. g. 3. l. Cic. 4. Ver. 4. Palæsta, tæ. m. gen. Græc.

Da lottatore auuerb.] Palæstricè. Cic. de Opt. gen. Orat 2. Ritu, vel more palæstrico. Ex Plaut.

Arte di lottatore.] Palestrica, cæ. fœm g. 1. & 3 b. 2. l Græc. Quint. l. 2. c. 21. Nec medicina ideò non erit ars, quia victo, & exercitatio cum palæstrica, ciborum verò qualitas cum coquorum ei sit arte communis.

Lottatorello, diminut.] Luctatorculus, li. m. gen. Ex Plaut.

Lotto, il cauar à sorte, che che sia.] Sortitio, onis fœm. gen. Cic. pro Cluen. 1. 2. l. 3. b. 4. Com. in rect. & longa in obl.

Cauar il lotto l'istesso, che cauar à sorte, vedi cauar à sorte.

Louanio Città, & vniuersità in Fiandra.] Louanium, ij n gen.

L V

LVbricare, far lubrico.] Lubrico, cas, aui, atum Iuuen. Sat. 11. 2. Læuigo, gas. Gel. lib. 4. cap 11 Pythagoras nullo sæpius legumento est vsus, quam fabis, quoniam is cibus, & subduceret sensim aluum, & læuigaret.

Lubricatiuo, che hà virtù di far lubrico.] Læuigandi, vel lubricandi vim habens.

Lubrico, cosa che sdrucciola, che non si può tenere in mano.] Lubricus, ca cum. 1. 1. a. b. Virg. 2. Æneid.

Lucca, illustre già municipio, e colonia de Romani, hora Città nobilissima, & antichissima d'Italia nel Toscano, deseritta, & honorata non men da Storici, e Topografi, che da Oratori, e poeti; la quale hà dato à luce molti gran personaggi d'eccellente virtù, e valore.] Luca cæ. 1. l. Ioan. Anton. Magin in Geogr. Luca Tusciæ ciuitatum prima fidei lumen accepit. Eius gens lauta, prudens, & ingeniosa est, quæ diu libertatem sibi sapientissimè conseruauit. 2. Lucensis vrbs, vel ciuitas. Ex.

Lucchese, nome gent. & poss. di Lucca.] Lucensis, & hoc se. 2. l. T. Liu. lib 45 Disceptatum inter Pisanos, Lucensesque legatos: Pisanis querentibus agros se à colonis Romanis pelli; Lucensibus adfirmantibus eum, de quo agatur, à Triumuiris agrum sibi adsignatum esse. 2. Lucaus, a, um. 1. & 2 l. Phil Cluer. Ital. Ant. l. 2. cap. 3. Apud Agathiam Græcum auctorem. lib. 1. Lucenses dicuntur etiam Lucaei.

Alla Lucchese, ouer da Lucchese, auuerbialm.] Lucensi more, vel ritu. Ex Gall. l. 1 3. c. 21. Lucensem in modum Ex Liu. 2. bell. Mac. & Cic. in Hortens.

Bagni di Lucca.] Aquæ Lucenses.

Luccicante, addiet. risplendente.] Lucens, entis. o. g. & 1. p. Virg 5. Æn. 2. Fulgens, ntis. o g

Luccicare, risplendere, propriamente di cose lisce, e lustre.] Luceo, luces, luxi. Cic. de somn. Scipion.

Luccio, parola bisillaba, pesce, per lo più viue con la tenca.] Lucius, ci j m. g. Auson. in Mosell.

Lucius obscurua vlua, cœnoque lacunas
Obsidet hic nullos mensarum lectus ad vsus,
Feruet fumosis olido nitore popinis.

Luccio di mare, ouero luccio marino] Sudis, dis f g. Plin. l. 32. c. 11. Sudis latinè appellata, à græcis Sphyræna. 2. Sphyræna, næ. f. g. Oppian. l. 1. Sphyrænæ longæ, tenuumque belone.

Lucciole, a b. animaluzzo, come mosca, che hà il ventre lucido, e la sera riluce per campi.] Cicindela, læ. f gen. 1. com & 3 p. Plin. lib. 18. cap. 26. Signum maturitatis lucentes vespere per arua cicindelæ, ità appellant rustici stellantes volatus, Græci verò lampyridas. 3. l siue lampaiis a. l. 2. Lampyris, ridis. fœm. gen. Plin. lib. 11. c. 28. Lucent ignium modo noctu, laterum, & clunium colore lampyrides, nunc pennarum hiatu refulgentes, nunc verò compressu obumbratæ, non ante, maturata pabula, aut post desecta conspicuæ. 3. Lampetris, ridis fœm gen. 2. l. 3. b. in obliq 4 Noctiluca, cæ. f. g. 2 b. & 3. l. Ex Hor. 4 Carm. od. 6. 5. Pygolampas, adis. fœm. gen. vel Pygolampas, idis. f. g Arist.

Mostrar lucciole per lanterne, dar ad intendere vna cosa per vn'altra.] Pro veris falsa demonstrare. Ex Cic. 2. Vera pro falsis ingerere.

Luce, qual, che illumina.] Lux, lucis. f. g. & 1. l. in rect. & obl Cic. de Som. Scip. Scip. Sol tanta est magnitudine vt cuncta sua luce lustret, & compleat.

Fuggitor, e fuggitrice di luce.] Lucifuga, æ. com. g. 1. l. 2. & 3. b. Colum. lib. 9. cap 7 Lucifugus, ga, gum. 1. l. a. 3. b. Cic. 1. de Fin. & Alij sunt minuti, & angusti, aut omnia semper desperantes, aut maleuoli inuidi, difficiles, lucifugi.

Dar in luce, dicesi à componimento di prosa, ò verso, che si publica.] In apertum proferre. Cic. Parad. proem. Hoc tamen opus in apertum vt proferas nihil postulo. 2. In lucem proferre. Ex Cic. Parad. in proem. Tentare volui, possent nec paradoxa proferri in lucem. 3. In publicum dare. Plin. l. 8. c. 3. contra istum librum fauco orationi, quam nuper in publicum dedi.

Lucente, vedi Lucido.

Lucere, ò rilucere, hauer luce in se.] Luceo, es, xi. 1. l. Cic. 2. de Nat. Luna à lucendo est nominata. 2. Reluceo, ces, xi. 2. b. 2. l. Plin. l 9 c. 27. Subit in summa maria piscis ex argumento appellatus lucerna, linguaque ignea per os e serta, tranquillis noctibus lucet.

Lucere alquanto.] Subluceo, es, xi. Ouid. lib. 1. Amor. el. 5. Cuius est; sublucent fugiente crepuscula Phœbo.

Lucere con l'altrui luce, come la Luna con la solare.] Aliena luce lucere. Cic de Somn. Scip Luna erat, quæ vltima Cœlo, proxima terris luce lucebat aliena.

Lucerna, strumento da far lume con oglio.] Lucerna, næ. f. Var 4. de Ling Candelabrum à candela dictum; ex his enim funiculi ardentes fingebantur. Lucerna post inuenta, quæ dicta est à luce. 2. Lychnus, ni. m. g. Græc. Cic. pro Lux longè alia est solis, & lychnorum. 3. Lychnuchus, chi. m. g. & 2. l. Græc. Cic. ad Q. Fr. l. 3. epist. 7. Hanc scripsi antè ad lychnuchum ligneolum, qui mihi erat pertucundus, quòd eum te aiebant cum esses Sami, curasse faciendum.

Lucerna accesa.] Lychnus ardens, vel incensus. Virg. 1. Æn 2. Lucerna, Vigil Hor. 3. Carm. Od. A. 3. Lucerna viua. Hor. 4 Carm. Od 11. 5 Lucerna ardens, vel incensa. Plin lib. 31 cap 3 Depressis puteis sulphurata; vel aluminosa occurrentia puteanos necant. Experimentum huius periculi est, demissa ardens lucerna, si extinguatur.

Lucerna sospesa.] Lychnus pendens. Lucret. l. 5. 2. Lychnus pensilis. Lucret. Ex Cic. pro Cal & Plin. l. 34. c. 3. 3 Lucerna pendula Ex Cic. 4. Acad. & Ouid. ep. 1. 4 Lychnuchus pensili, Plin. l. 34. c. 3 Placuere, & lychnuchi pensiles in delubris, aut arborum modo mala ferentium, lucentes.

Lucerna di terra.] Lucerna fictilis. Ex Plin. lib. 21. cap. 4. & 6.

Lucerna di terra, accesa.] Testa ardens. Virg. 1 Georg

Nesciuere hyemem, testaquum ardente viderent, scintilla re oleum, & putres concrescere fungos.

Lucerna d'vno stoppino, ò lucignolo.] Lucerna simplex Matth Rad in Mart. lib. 14. epist. 37. 2. Lucerna vnius ellychnij, vel myxæ. 3. Lucernæ monomyxa.

Lucerna di due stoppini.] Lucerna dimyxa. Ex Plin. & Eust 2. Lucerna duum ellychniorum, vel myxarum. Matth. Rad.

Lucerna di tre stoppini.] Lucerna trimyxa, Ex Poll. & Eust. 2. Lucerna trium ellychniorum, vel myxarum. Matth Rad.

Lucerna di venti stoppini.] Lucerna icosymixa. Ex Suida, Eust. & Hom 2. Lucerna vicenum ellychniorum, vel myxarum. Ex Matth. Rad. in Mart. lib. 14. epist. 37.

Lucerna di molti stoppini.] Lucerna polymixa, Mart l. 14. ep. 37 2 Lucerna, multorum ellychniorum, vel myxarum. Ex Matt. Rad. in Mart. l. 14. ep. 37. 3. Lucerna, multiplex. Rad in Mart l. 14 epig 37.

Lucerna di latta.] Lucerna stannoferrea, Ex Plin. 2. Lucerna ex stanno ferro, vel lucerna è stanni, ferrique mixtura. Ex Col. & Luc. l. 2.

Lucerna militare] Lucerna militaris. Sipont. in Mart. 2. Obeliscolychnus, ni. m gen. 1. 2. & 4 b. Sipont. in Mart. Est, & militaris lucerna, cuius Theopompus comicus mentionem facit, diciturque obeliscolychnus quod veluti in pyramide, siue obelisco finita sit.

Portator di lucerna.] Lychnophorus, ri. m. g. 2. & 3. b. Græc. Athen. l 5. 2. Lychni gestor, Ex Cic. pro Cæl. & Plaut. Pseud. 3. Lucerna lator, Ex Cic. ad Att.

Tenitor di lucerna.] Lychnuchus, chi 2. l. Græc. Plaut. Symp. 7. Probl. 7.

A lume di lucerna.] Ad lucernam. Plin l. 38 c. 5. 2. Ad lucubrationem Colum. l. 11 c. 2. 3 Per lucubrationem. Colum. l 31. cap. 2 3. Par lucubratione. Colom. l. 11 c. 2 Multa sunt, quæ in lucubratione rectè aguntur. 5 Ad lychnum. Ex Cic. ad Q Fr. l 3. Qui sit ait, Hanc scripsi ante lucem ad lychnum.

Operare à lume di Lucerna.] Lucubro, bras, r. l. 2. b. in prof. & com. in carm Plin. l 3 ep. 5. 2. Elucubro, as. r. & 2. l Colum. de Re rust. Quidquid est istud, quod elucubrauimus &c. 3 Elucubro, aris Cic. ad Att. l. 7 Epist. 17. Nihil habeo quod ad te scribam; quin etiam eam epistolam, quam eram elucubratus ad te non dedi,

L'operare à lume di lucerna] Lucubratio, onis. f. g 3. l. 2. b. Cic 2 de Diuin Nunc quidem propter intermissionem forensis operis, & lucubrationes detraxi, & meridiationes addidi, quibus vti antea non solebam.

Cosa che non si dee fare à lume di lucerna] Lucubrandus, da, dum. 1 l Cels l. 1. c. 2. 2. Elucubrandus, da, dum. 1. & 2. l Ex Col de Re rust.

Cosa fatta à lume di lucerna.] Elucubratus, ta, um. 1. l. Cic. 2 Lucubratus, ta um. 1. & 2 l & 3. b. Cic. in Parad. Accipies igitur hoc paruum opusculum, lucubratum his iam contractioribus noctibus, quoniam illud maiorum vigiliarum munus in tuo nomine apparuit.

Cosa pertinente à chi opera à lume di lucerna.] Lucubratorius, a, um Suet. In Aug c 74. A cœna se in lecticulam lucubratoriam recipiebat.

Lucernaccia, lucerna cattiua.] Lychnus malus, vel improbus. Ex Cic. & Sen.

Lucernaccia, ò lucernone accresc. lucerna grande.] Lucerna ingens, vel magna. Ex Cic. ad Att. lib. 7. & pro l. Agr.

Lucernaio, e lucernaro facitor di lucerne.] Lychnopœus, pœi. m. g 1. b. Græc. Aristoph 2 Lychniorum vel lucernarum artifex, vel opifex, Ex Cic. pro Cæl 3. Lucernarius, rij. 1. b. 3. l ex Mart

Lucernaio, venditor di lucerne lychnopola, læ. m gen. 2. b. 3. l. Græc. Aristoph. 2. Lychnorum, vel lucernarum venditor, Ex Cic. pro Cæl 3. Lucernarius, rij. 1. b. 3. l. Ex Mart.

Lucernetta, e lucernina, diminut. lucerna piccola.] Lucerna exiguus, vel pusilla, ex Plaut. in Most. & Cic. pro Rab. 2. Lychnus paruus, vel pusillus. Mart. lib 4. ep. 73. Dum paruus lychnus modicum consumat olei. 2. Lucernula, læ f gen 1. & 3 b Sipont. in Mart A lucerna fit diminutiuum lucernula.

Lucerniere, e lucernaro, quel che sostien la lucerna.] Lychnuchus, chi m. g. 1. & 2. Thes. Græc Lychnuchus est, qui Lychnum tenent, qui lumen sustinet.

Lucertula, e lucerta serpicello assai noto.] Lucerta, tæ. f. gen. 1. b. 2 l. Plin. lib. 8 c. 39 Lucertæ inimicissimum genus cochleis, negantur semestrem vitam excedere. 2. Lacertus, ti m g. 1. b. 2. l Plin. l 8 c. 39 Lacerti Arabiæ cubitales: in Nysa monte 24 in longitudine pedum, colore fului, ac punici, aut cærulei.

Vccisitor di lucertula.] Sauroctonus, ni. Plin. l. 34. c. 8 Felix & puberem subrepenti lacertæ cominus sagitta insidiantem, quem sauroctonum vocant.

Lacertola verde, vedi Racano.

Lacertola, vn braccio longa.] Lacertus cubitalis. Plin. l. 8. c. 39 Arabiæ lacerti cubitales.

Lucertina, dimin lucerta grande.] Lucerta catulus. Plin. l. 11. c. 24. ranei & lacertarum catulos venerantur. 2. Lacertula læ, vel lacertulus, li. Apul.

Lucertone accresc. lucerta grande.] Lucerta, seu lacertus grandis. Plin. l 6. c. 32. Insula est Capraria lacertis grandibus referta.

Lucido interuallo, spatio di tempo, nel quale vn pazzo riacquista l'vso della ragione.] Sanæ mentis interuallum. 2 Furoris, vel infaniæ intermissio.

Lucido, addiett lucente.] Lucidus, da, dum. 1. l. 2. b. Ouid. Ep 21. 2. Illustris, & hoc stre. 1. 2. l. Cic. de diuinatione. Cuius est; Illustris stella.

Molto lucido,] perlucidus. 1. 2 l. 3 b. Cic. de Nat. 2 Pellucens, 1 2 3 l Cic pro Clu Luculentus, a, um. 1 3 l. 2. b. Cic. l. 5 Fam Ep. 10 Valdè metuo, ne frigeas in hibernis, quamobrem camino luculento vtendum censeo

Alquanto lucido.] Sublustris, & hoc stre 1. 2. l. Liu. 4 5. A Vrbe.

Lucifero, nome proprio d'Angelo, che peccando diuenne demonio.] Lucifer, ri. m. gen. Isidor. Virgil. lib 17.

Lucifero stella di Venere, & anco stella Diana, così detta dal mostrarsi su'l far del giorno.] Lucifer, ri 2. Phosphorus, ri m g Mart. l 8. epist 21. 3. Stella Veneris Cic 2 de Nat. Infima est quinque errantium, terræque proxima, stella Veneris, quæ Phosphoros Græcè, Latinè Lucifer dicitur cum ante greditur solem.

Lucigna, serpe cieca.] Cæcilia, liæ. f. g. Col.

Lugarino, ouer lugaro. vccelletto piccolo, e simile al cardellino.] Achantis, thidis, vel Achantilis, lidis. 2. Acalanthis, thidis. Plin. l 10. c 47.

Luglio, il settimo mese dell'anno secondo il computo Ecclesiastico, & il quinto secondo l'astrologico.] Iulius, lij. 1. l. fest. l 9. Iulius appellatus est, quod eo mense dicitur Iulius natus. Macrob. sat. lib. 1 cap 12. Qui mensis in honorem Iulij Cæsaris, Iulius est appellatus, quod hoc mense ad quartum idus quintiles Iulius Cæsar natus est. 2. Iulius mensis Pall. l. 8. tit. 1. Iu lio mense locis temperatis tritici messis expletur. 3. Quintilis, lis, 2. l. Var de Ling l 5. Quintus mensis dictus est Quintilis, & hoc sit deinceps vsque ad Decembrem à numero mensis Quintilis. Cic. Att. lib. 14. Volo mense Quintili in Græciam.

Di Luglio, adiett.] Iulius, lia, um. Colum. lib. 11. cap. 2. Filix, & carex circa Idus Iulias extirpantur 2. Iuleus, a, um. 1. b. 2 3 l. 3. Quintilis, & hoc le. Macr, Sat. lib. 1 cap. 12.

Lugliolo, adiett. Lugliatico, che vien del mese di Luglio.] Iulius, a, um. Colum. l. 12 c 4. 2. Iulianus, na, num. Ex Suet. & 6.

Lugubre dolente per la morte d'alcuno.] Lugubris, & hoc bre. 1. l. 2 breui in Prol. com. in Vers. Cicer. post reditum.

Lui, è lei.] Ille, illa, illud.

Lui stesso, lui proprio.] Ipse, ipsa, ipsum. Ter.

Con lui.] Secum. 1 l. Cic.

Lumaca, e chiocciola lumaccia Fior. animaletto, che sempre

pre porta seco la sua casa.] Cochlea, leæ. f. gen. Plaut. in Pœn. Vicisti Cochleam tarditudine. 2. Bucculæ, læ. f. gen. 3. Limax, cis. 2. 1. Var. 6. de Ling. Limax à limo dictus, quod ibi viuit.

Lumaca acquatile.] Cochlea aquatilis. Plin. l. 9. c. 32.

Lumaca ingrassata, ò da ingrassare.] Cochlea altilis Plin.

Lumaca marina.] Cochlea pelagia, vel marina. Diosc. lib. 2. c. 9. Cochlea marina stomacho est idonea, & facile aluo excernitur.

Lumaca, che fà le perle.] Cochlea margaritifera. Plin. l. 32. cap 10 Inter concharum genera, sunt & margaritiferæ cochleæ.

Lumaca larga.] Cochlea lata. Plin. l. 30. c. 9. Cochleæ latæ potæ tollere dicuntur pedum, & articulorum dolores.

Lumaca pomaria, specie di lumache eccellentissime, le quali coperte di guscio bianco, e duro stanno sotterrate intorno alle radici de gli arboscelli.] Cochlea pomaria. 2. Cochlea opercularia. Diosc. lib. 2. cap 9. Optimæ sunt cochleæ pomariæ, idest operculares cognominatæ.

Lumaca senza guscio.] Limax, cis, m. & f. g. 1. & 2. l. Sipont. in Mart. Limax ea propriè, quæ testam non habet: cochlea verò dicitur quæ testam habet.

Lumaca spinarola, che hà spine.] Cochlea vepraria, vel fruticaria. Ex Diosc. l. 2. c. 9. Quæ vepribus, frutetisque glutinata cohæret cochlea, quam vocant nonnulli Sesilon, ventrem, & stomachum turbat, vomitiones excitat.

Lumaca vestita, ò col guscio.] Cochlea, eæ. f. gen. Plin. l. 9 cap. 32. Oculis carent cochleæ: itaque exercentes se domicilio corniculis prætentant iter. 2. Limax conchæ limax, hirsutaque campe. 3. Limax conchatus. Ex Colum. lib. 10. & Plin. l. 10. Cuius est vox. Conchatus. 4. Limax testa obductus. Ex Plaut. in Pœn. & Cic. 2. de Nat.

Di lumaca, ò di chiacciola, adiett.] Cochlearis, & hoc re. 1. com. 2. b. 3. l. Bud. in Pand. Scalæ conchlides dictæ sunt, quòd anfructuosæ in modum cochlearis tectæ sunt.

A modo di chiocciola, ò lumaca, auuerb.] Cochleatim. 1. com. 2. b. & 3. l. apud Sidon. 2. In cochleæ modum. Ex Corn. Tac. & ex T. Liu. 2. In morem cochleæ. Suet. in Cæs. c. 36.

Fatto à lumaca.] In cochleam retortus Col. l. 8. cap. 17. Id stagnum habere specus, alios quidem simplices, & rectos, alios verò in cochleam retortos. 2. Cochleatus, a, um. 1. com. 2 b. & 3. l. Pomp. ad Hon. Marc. qui sic ait, vbi insilui in cochleatum equuleum, vbi collutim tortor.

Lumacaro, luogo doue si nutriscono lumache.] Cochlearium, rij n. g. Var. l. 3. cap. 14. 2. Cochlearum viuarium. Plin. l. 9. c. 56.

Coglier le lumache.] Cochleas legere. Sal. in Iug.

Lumacone, accresc. lumaca grossa, ò grande.] Cochlea ingens, vel ampla. Var. l. 3. c 14.

Lume, luce, e splendore.] Lumen, nis. neut. gen 1. l. Plin. lib. 18. cap. 35. Si nubes solem circumcludent, quanto minus luminis relinquent, tantò turbidior tempestas erit.

Lume, ò luminare, cosa, che in scauendo luce illumina.] Lumen, minis, n. gen. 1. l. 2. b Plin l. 10. cap. 75. Insecta nec luminibus quidem admotis excitantur. 2. Luminare, ris. n. g. 1 & 3. l 2. & 4. b. Cic. 2. Philip. Cuius est: Nondum luminaribus extinctis.

Poco lume.] Lumen tenue. Ex Cic.

Molto lume.] Lumen plenum Ex Cic 2. de Nat Deor. Tenuissimum lumen facit proximus accessus ad solem, at longissimus quisque plenissimum.

Lume di luna.] Lumen lunare. Macr. lib 7. cap. 16. Calor solis arefacit, lunaris humectat hinc nutrices pueros operimentis obtegunt, cùm sub luna prætereunt, ne plenos per ætatem naturalis humoris, amplius lunare lumen humectent.

A lume di luna.] Ad lunam. Colum. de Arb. cap. 15. Nocte, ad lunam putabimus.

Dar lume ad alcuno, aprirgli la strada.] Lucem cuipiam aperire. Plin. l. 2.

A lume di Sole.] Ad solem. Ex Colum. de Arb. c. 13.

Lume d'oglio di lampade, ò di lucerne.] Lumina lucernarum Plin. l. 33. c. 4. Electri natura est, ad lucernarum lumina clarius argento splendere.

Lumi di cera.] Lumina candelarum.] Maff. lib. 1. epist. 3. Idolum nautæ candelarum luminibus venerabantur.

Lumi accesi.] Lumina, num n. g & num. plur Virg.

Lumi smorzati.] Lumina extincta. Suet. in Cæs. c. 38.

Lumiera, e luminiera, dicesi à cosa che sostiene molti lumi insieme] Lychnus multiplex. Ex Horat. Turs. Laur. Hist. l. 4 c. 14

Luminiera di tre, ò quattro lumi.] Lychnus aut triplex, aut quadruplex. Horat. Turs. Laur. Hist. l 5 c. 14. Marchio Imperialis Auria lychnum triplicem argenteum, pondere iuxta, & opere eximium Lauretanæ Virgini donum tulit. 2. Lychnus trifariam, vel quadrifariam dicimus. Turs. Laur. Hist. l. 5. c. 14.

Luminoso pien di lume.] Luminosus, sa, sum. Cicer. in Orat Cuius est: Luminosæ, & quasi actuosæ partes duæ.

Luna vno de' sette pianeti, & alla terra più vicino de gli altri.] Luna, næ. f. g. Cic. 2. de Nat. Luna quæ est, vt ostendunt Mathematici maior, quam dimidia pars terræ, iisdem spatijs, quibus Sol, ed tum congrediens cum sole, tum digrediens eam lucem, quam à sole accepit mittit in terram. 2. Sidus lunare. Ex Plin lib. 2. cap 99. & lib. 10. cap. 59. 3. Lunæ Sidus. Plin. lib. 2. cap. 99 Lunæ Sidus est, quod terras saturet, accedensque corpora impleat, abscedens inaniat. 4. Sidus fœmineum. Plin. lib. 2. cap. 101. epist. contrario ferunt Lunæ fœmineum, ac molles Sidus, atque nocturnum soluere humorem, & trahere, non auferre. 5 Sidus nocturnum. Ex Cic. 1. Tusc. & de Sen.

Luna asciutta.] Luna sitiens, vel sicca. Plin. l. 17. c. 14. Cato præcipit oleas, & ficos inseri per ver tantum luna sitiente, & hoc est sicca.

Luna crescente.] Luna adolescens. Gell. l. 20. c. 7. Luna crescens. Gel. c. 7.

Luna mancante.] Luna decedens. Gell. lib. 5. cap. 7. 2. Luna deficiens. Gell. lib. 20. cap. 7. 3. Luna senescens. Idem ibidem.

Luna prima plenilunio, quintadecima della luna.] Plenilunium, nij. n. g. Plin. l. 18. c. 32.

Luna che luce tutta la notte.] Luna pernox. Plin. lib. 2. c. 9. Aliàs pernox, aliàs sera luna. Liu. lib. 5. Luna pernox erat.

Mezza luna.] Luna dimidiata. 2. Luna diuidua. Plin. l. 2. c. 18. Luna in quadrato solis diuidua est.

Luna nuoua.] Nouilunio. Nouilunium, nij. n. g.

Il principio della luna.] Luna prima. Var. l. 1. c. 37. Plin. l. 2. c. 13.

Il fine della luna.] Luna extrema. Var. l. 1. c. 37. 2. Luna nouissima Plin.

Forza, ò efficacia della luna.] Potestas lunaris. Plin. lib. 2 cap 41. Lunari potestate ostrearum, conchyliorum, concharumque omnium corpora augentur, & minuuntur.

Crescenza della luna, il crescere della luna.] Lunæ auctus.

Mancanza della luna, il mancare della luna.] Lunæ damnum. Gel. l. 5. c 7. Olearum omnium, cæpæ, solom contra Lunæ aucta, atque damna vices minuendi, & augendi habet contrarias.

Quando cresce la luna.] Augescente Luna. Ex Gel. l. 20. c. 7. 2. Crescente luna. Idem ibidem.

Quando manca la luna, mentre manca la luna.] Decedente Luna. Gell. l. 20 c. 7. Sæpè reuiuiscit, & congerminat decedente luna. 2. Deficiente luna Gel. l. 20. cap. 7 Eadem ipsa deficiente Luna, deficiunt. 3. Senescente Luna. Gell. l. 20. cap. 7. Quæ alia senescente Luna tabescerent.

Il primo quarto della luna.] Luna corniculata, siue falcata.

cata. Ex Plin. l.2. c.9. Dioſc. lib.2. cap.61. Tac. & Gratſ. Nom. 2. Luna curuata. Plin. l.2. c 9. 3. Luna curuata. Plin. lib.1. cap 9.

Il ſecondo quarto della luna.] Luna dimidiata. Iac. Gratſ. Nom Ex Plin. l.16 c.39. Cuius eſt; Luna dimidiara. 2. Luna æqua portione Plin. l.2 c.9.

Terzo quarto della luna] Luna gibboſa. Gratſ. 2. Luna in Orbem ſinuata Idem.

Farſi grande come vna luna.] Lunæ magnitudine fieri. Plin l.2 c.35.

Fare, ò curuare à guiſa di luna.] Luno, nas, cum accuſat. Ouid.

Lunare, adiett. di luna.] Lunaris, & hoc, re. 1. & 2 l. Var. l. 1. c.37. Dies quoque lunares obſeruandi, qui quodammodo diſpartiti, &c.

Lunario ſcrittura breue, doue ſi notano ſtagione per iſtagione le variationi della luna.] Prognoſticum lunare. Ex Cic. & Var. 2 Præſagium lunare. Ex Cic. & Var. 3. Præſcitum lunare. Ex Cic & Var. 2. Ephemeris lunaris. Ex Cic. pro Quint & de Som. Scip.

Lunatico, quegli che patiſce alteration di ceruello, ſecondo il variar della luna] Lunaticus, ca, cum. Ex Apul.

Lunato, adiett. di forma ſimile alla Luna.] Lunatus, ta, tum l.12. c.14.

Lunedì, ſecondo giorno della ſettimana.] Lunæ dies. Ex Tac. Gratſ. Nom ; Septem hebdomadæ diebus à ſeptem planetis nomina veteres indiderunt. 2. Feria ſecunda. Ex Iac. Gretſ Nom. qui ſic ait: Eccleſia ſeptem hebdomadæ dies ferias nominauit.

Lunedì di Carneuale.] Feria ſecunda Baccanalis.

Lunedì ſanto.] Feria ſecunda maioris hebdomadæ.

Lunetta, dimin Luna piccola.] Lunula, læ. 1. l. 2 b. Plaut. in Epid. Lunulam, atque anelium aureolum in digito.

Coſi gran longa più di tutti.] Longè omnium. Cic.

Più lunga, e chiaramente.] Latius, & dilucidius. Celſ. lib. 2. cap.14.

Alla lunga, più diffuſamente.] Pluribus verbis. Cic. lib. 13. epiſt.2. Impedior verecundia, ne te pluribus verbis rogem.

Alla più lunga.] Ad ſummum. Cic.

Lungamente, Sen. longamente, auuerb. con lunghezza, per molto tempo.] Diu. Cic. ad Att. Libri oratorij diu, ac multum in manibus fuerunt. 2. Diutinè. 1. 3. b. 2. 4. l. Plaut. in Rud. Diutinè, vti benè licet paratum benè. 3. Longè. Plaut. Truc. 4. Prolixè. 1. & 2. l. Ter. in Adel.

Molto lungamente.] Perdiù. Varr. l 1. c.58.

Alquanto lungamente.] Diutulè 3 b. Gel. l.5. c.10. Euathlus diutulè auditor, aſſectatorque Protagoræ fuit. Idem Gell. lib.11. c.16 Quum diutulè tacitus in cogitando fuiſſem, reſpondi tandem. 2. Longiuſculè. 2. b. & 3. l. Plaut. Rud.

Più lungamente.] Diutius. Cic. 6. Ver. Non obtundam diutius aures veſtras.

Lunge, e lungi, lontano, ò diſcoſto, vedi di lontano.

Lunghezza, vedi Longhezza.

Lunghiſſimamente.] Diutiſſimè.

Luogo, vedi Longo.

Luoghetto, & in verſo, anche lochetto, dimin. luogo piccolo.] Loculus, li. 1.2. b. Plaut. in Mil. In cella paululum erat loculi.

Luogo, & in verſo loco termine contenente i corpi.] Locus, ci, m. g 1 b. Varro 4 de Ling Locus eſt, vbi quid locatum eſſe poteſt, vel locus eſt, vbi quidquam conſiſtit. Nicol. Perott. Locus in numero ſingulari, maſculino tanquam genere dicitur, in plurali verò loci, & loca, tàm maſculino, quàm neutro. Sed pro ſedibus, argumentorum maſculino dumtaxat vſurpamus.

Luogo di ſopra, ò di ſotto.] Locus ſuperus, vel inferus. Var. 4. de Ling. Loca ſecundùm antiquam diuiſionem prima duo, Cœlum, & terra: deinde particulatim vtriuſque multa. Cœli dicuntur loca ſupera, & ea Deorum; terræ loca infera, & ea hominum.

Luogo alpeſtre, ò aſpro] Locus ferus. Col. l 6. c.36 Mula annicola rectè montibus, aut feris locis paſcitur, vt vngulas duret.

Luogo aſſolato, eſpoſto al Sole.] Locus Soli oſtenſus. Cato de Re ruſt. cap.6. Qui locus dicetur eſſe oſtenſus ſoli, ibi &c.

Luogo fauoreuole] Locus æquus. Suet. in Cæſ. cap.35. Bellum ſanè difficillimum geſſit, neque loco, neque tempore æquo.

Luogo foreſto, cioè ſaluatico.] Locus Syluestris. Colum. l. 3 c.13 & Cic. de Amic. Locis montoſis delectamur, & ſyluestribus.

Luogo frequentato.] Locus celeber. Cic. in Part. Loci celebres, an deſerti 2. Locus frequens. Quint. lib. 5. cap 10.

Luogo non frequentato.] Locus deſertus Cic. 1. Inu. Qui locus deſertus eſt, in eo eædem factam eſſe oportet, in loco celebri homo occidi, qui potuit?

Luogo ſacro.] Locus conſecratus, vel ſacer. Cic. in Part. Locus conſecratus improfanus.

Luogo ſoggetto, à Tramontana, doue tira, ò ci può la tramontana.] Locus Aquilonius. Plin. l 17. c.13. Herbæ vehementiores effectu viribuſque ſunt in frigidis locis, vt in Aquilonis.

Luogo di terra ferma, ò mediterraneo.] Locus mediterraneus. Plin. l 17. c.1. Ratio eadem mediterranea maritimis præfert, & montuoſa planis. 2. Locus remotus à mari. Cic. in Part.

Luogo doue ſi vendono coſe da mangiare] Macellum, li. n g Cic. 2. de Fin. Quæ eſt iſta laus, quæ poſſit è macello peti. Plaut. Aul. Venio ad macellum, rogito piſces. Cic. 2. de Diuinat. Putarem annonam in macello cariorem fore. 2. Macellaris taberna. Val. Max. lib. 3. cap.4

Luogo donde ſi trahe l'argomento.] Locus, ci. Cic. in Topic. Locus eſt argumenti ſedes.

Luogo, & adunanza di perſone, che ſedono.] Adſeſſorium, rij. n. g. Vlpian.

Luogo da ſtar'all'ombra.] Vmbraculum, li. n. gen. 1.2. l. 3. b. Verr.

Andar di luogo, in luogo.] Demigro. gras, aui, atum. 1. l. & 2. b. In Mol Com. in Verſ Plaut. Amphitr.

Menare da luogo, à luogo.] Traduco, ducis, duxi, ductum. 1.2. l. Cæſ. in Comm.

Ceder'il ſuo luogo, ad'vn altro.] Sua ſede alteri cedere. Valer. Maxim. lib.1. cap.5. Ego libenter tibi mea ſede cedo.

Chi ſtà in vn luogo.] Locatus, ta, tum. 2. Collocatus, ta, tum. Var. l 4 de Lin Locus eſt, vbi quid locatum, veteres dicere ſolebant

Dar, ò far luogo à qualche coſa.] Locum alicui facere. Celſ. l 2. c.4 Si frictio calorem in cutem auocarit, poteſt alicui medicinæ locum facere.

In alcun luogo, auuerb loco di moto à luogo.] Quopiam. 2. b Ter. 2. Aliquo.

In altro luogo, inteſo di ſtato in luogo.] Alibi. 1. & 2. b. Præterea viſus probatione, alibi plauſtri, alibi vrſi, tauri alibi, alibi litteræ figura, candidiore medio ſuper verticem circulo. 2. Aliubi. 1. & 3. b. Plin l.10 c.30. Merulæ circa Cyllenen Arcadiæ, nec vſquam aliubi, candidæ naſcuntur.

In qualche luogo.] Alicubi 1.2. & 3. b. Sen. de Ira lib. 3. c. 6. Quemadmodum per frequentia vrbis loca properanti, in multos incurſitandum eſt, & alicubi labi neceſſe eſt, alicubi retineri, alicubi reſpergi: ita in hoc vitæ actu diſſipato, & vago, multa impedimenta, multæ querelæ incidunt. 2. Aliquo in loco. Plin. l.14 cap 19. 3. Non nuſquam Plin lib.14. cap.19. Non nuſquam prioris vini fece. acetoue vina condiunt. Vlpian. Cic 2. de Fin. Sic ſcieris aſpidem occultè latere vſpiam, &c. 5 Vſquam. Cic. 6. Verr. Crucem ille non auſus eſt vſquam defigere.

In neſſun luogo, auuerb.] Nuſquam. 1. l. Plaut. Menæch. Summe ego miser, qui nuſquam benè queo quieſcere. Si domi ſum, foris eſt animus ſi foris, animus domi eſt. 2. Nullibi. 1. l. 2. & 3. b, Sip. in Mart. A nullus fit nullatenus,

quod significat nulla ea parte, oullo modo, & nullibi hnc est nullo loco. 3 Nusquam loci. Gell. l. 1. c. 19. 6. Nusquam gentium. Ter io Adel. Fratrem ousquam inuenio gentium.

In nessuo altro luogo.] Nusqoam alibi. Cic. 4. Acad. 2. Nusquam aliubi Plin. l 20. c 30.

In luogo vicino, inteso di stato, ò quiete.] In proaimo. T. Liu. dec. 1. lib. 2. Martius cede io proximo Vrbis facta, ignem ædificijs iniecit. 2. In propioquo. T. Liu. dec. 3. l 10. Castris in propinquo positis, pauci equites ex tutos speculaotes ab stationibus progrediuntur.

In oiun luogo inteso di moto à luogo.] Nusquam Plaut. io Mil. Te nusquam mittam. 2. Nusquam loci, vel gentiú.

In nessun altro luogo.] Nusquam alio.

In diuersi luoghi, in varij luoghi in quà e'o là.] Dispersè. Tic. 6. Ver. Var. l. 1. de Re rust. c. 1.

A luogo, à luogo.] Per interualla. Plin. l. 27. c. 5. Quiois seoisue io orbem circa ramos folijs per interualla.

Dell'istesso luogo] Indidem. 2. b. Gell. l. 2 c. 22.

In ogni luogo, per tutto.] Nusquam non. Plin. l. 34. cap. 1. Sacra rerum omoium parens ousquam non remedia homini disposuit, vt medicina fieret etiam solitudo. 2. Locis omoibus Plio l. 2. c. 7.

In ogni luogo che tu vuoi.] Vbiuis gentium.

All'vn, e l'altro luogo.] Vtroque. Liu.

Nell'vno, e nell'altro luogo.] Vtrobique.

Nè all'vno, oè all'altro luogo.] Neutro.

A quel luogo.] Illò. 2 Illuc. Cic.

Io quel luogo.] Ibi. 2. Illic. Ter.

In quell'istesso luogo.] Ibidem.

Di quel luogo.] Illinc.

Luogotenente, chi esercita vn offitio in vece d'altri.] Vicarius, rij. 1. b. 2 l. Cic. 9 Epist.

Lupa la femina del lupo.] Lupa, pæ. f. g & 1. b. Plin. lib. 8. c. 17 Quæ de iofantibus, ferarum lacte nutritis, cùm essent expositi, produntur, sicut de conditoribus nostris à lupæ, magnitudini fatorum accepta ferri, æquius, quam ferarum, naturæ arbitror. 2. Lupus, fœmina Quint. l. 1. c. 6. 3. Lycæna, næ. f g. 1. b. & 2. l. Græc. Plaut. de Rom. fort. dec. 1. l. 2.

Lupatto, lupattino, e lupicino, il figlio piccolo del Lupo.] Catulus lupious. Ex Plin. 2. Lupi, vel Lupæ catulus. Ex Plio.

Lupetto dimin lupo piccolo.] Lupus paruulos. Plin. l. 8. c. 22 Lupos ioertes, paruosque Africa, & Ægyptus gignuot asperos, toruesque frigidior plaga.

Lupignamente, auuerb. da lupo, ouer alla lupigna.] Ritu, vel more lupino. Ex Cic. 3. Verr. & Catil. 2. Lupioum in modum, vel morem. Ex Plin lib. 28. cap 11. & Liu. 2. Bell. Maced. 3. Lupi more, vel ritu. Ouid. 1. de Pont. el. 2.

More lupi clausas circumeunt is oues.

Lupigno, adiett. di lupa, ò di Lupo.] Lupinus, na, num 1. b. & 2. l Plin. lib. 28. cap 12. Lupino, adipe, vel medulla suum fricari oculos contra lippitudines præcipiunt.

Lupino, legume amarissimo] Lupinus, ni. m g. 1. b. & 2 l. Plin. l. 18. c. 14. Lupinus cum sole quotidie circumagitur, horasque agricolis etiam oubilo demonstrat. 2. Lupinum ni. n g. 1. b. 2 l Plin. l. 18. c 27. 3 Thermus, mi. m g. Græc. Diosc. l. 2. 4. Res lupinaria. Ex Cæs 3. Bell. Gall. Cuius est res frumentaria, & Cato de Re rust. c. 10.

Di lupino, adiett] Therminus, na, num. 2. b. Græc. Plin. 23. c. 4. Oleum therminum è lupinis, e mollit proximum rosaceo effectum habens.

Farina di lupioo.] Farina thermioa. Ex Plin.

Lupino amaro.] Lupinus amarus. Plin l. 22. c. 52. Lupioi amari contra aspides valent.

Lupino arrostito.] Lupinus tostus. Plin. lib 22. cap. 25. Lupini pueris impositi in ventrem ieiunis, prosunt, & alio genere tosti, & in defruto poti vel ex melle sumpti.

Lupino cotto.] Lupinus decoctus. Plin. l. 22. cap. 25. Lupioorum succus decoctorum cum ruta, & pipere in febri datur ad ventris animalia pellenda minoribus trigiota annorum.

Lupino crudo.] Lupinus crudus. Plin. lib. 22. cap. 25. Lupini crudi lieni cum fico sicca triti ex aceto imponuntur.

Lupino domestico.] Lupious satiuus Plin. l. 22 c. 25. Lupini satiui farina cum melle impositi rumpunt carbunculos, panos, & strumas minuunt, aut maturaot.

Lupino saluatico.] Lupinus syluester. Plio. l. 22. c. 12. Lupinorum syluestrium efficacior vis est cootra coxendicum, lumborum debilitatem.

Lupino pesto.] Lupinus tritus. Diosc. lib. 2 cap. 103. Lupini triti, vbi maceratu dulcescere cœperint, cum aceto poti, fastidium detrahunt, & cibi auiditatem faciuot.

Lupo, animale voracissimo.] Lupus, pi m. g. 1. b. Plin. lib. 8. cap. 24. Thoes, luporum id genus est, procerius longitudine, breuitate crurum dissimile, per hyemem hirti, æstate nudi 2. Animal vlulans. Ea Quint. l. 7 c. 3. Cuius est; animal hiooiens, & Virg. 1. Georg. qui dicit; lupos vlulantes.

Lupo ceruiero.] Lupus ceruarius. Plin. l 8. c. 22. Lupo ceruario quamuis in fame mandenti, si respexerint obliuionem cibi subrepere aiuot, digressumque quærere aliud. 2. Lynx, cis. f. g. & apud poet. etiam. m. g. Plio. l. 28. c. 2. Peregrinæ sunt lyoces, quæ clarissima omnium quadrupedum cernunt.

Lusignolo, vedi Rusignolo.

Lusinga, adulatione, vedi Adulatione.

Lusingare, vedi Adulare.

Lusinghe, per vezzi, vedi Vezzi.

Lusinghiere, vedi Adulatore.

Lusso (uperfluità di spesa nel mangiare, e nel vestire.] Luxus, us. m. g. 1. l. Ter. Adelph A. 4. 5. 7. Luxuria, æ. fœm. gen. 1. l. 2. & 3. b. Cic 1. Offic. 1. Turpe est defluere luxuria, delicatè, ac molliter viuere. 3 Luxuries, ei. Cic. Ver.

Lussuria, vedi Libidine.

Lussuriare, vedi Esser libidioofo.

Lussuriosamente, vedi Libidinosamente.

Lussurioso, vedi Libidinoso.

Lustra, Fine per Tana recettaccolo, e stanza di fiere.] Lustrum, tri. n g Virg 2 Georg.

Lustrale, adiett. di lustro, cioè di spatio di cinque anni.] Lustralis, & hoc le Ea Lit. l. 1.

Lustro adiett. rilucente, luminoso.] Lucidus, da, dum. 1. l. 2. b. Plio. l 2 c. 79. 2. Illustris, & hoc illustre. Col. l. 1. Balnearia occidenti æstiuo aduersantur, vt sint vsque in vesperum illustria.

Alquanto lustro.] Sublustris, & hoc stre Liu. l 5. Nocte sublustri inermem qui tentaret viam præmisissent.

Molto lustro.] Perillustris, & hoc stre. Cicer. ad Attic. lib. 5.

Lustro, spatio di cinque anni.] Lustrum, tri. n g. Var. lib. 5. de Ling. Lustrum nominatum tempus quinquennale, aluendo hoc est soluendo, quod quinto quoque anno vectigalia, & vltrò tributa per censores persoluebantur.

Lustrore, vedi splendore.] Nitor, oris. m. g. 2. Splendor, oris. m. g.

Luta, scintilla di fuoco.] Scintilla, læ. f. g Virg.

Luto, vedi Loto.

Lutto, propriameote pianto, e doglia per morti.] Luctus, tus. m. g Cic. Tusc. 4. Luctus est ægritudo eius, qui carus interijt.

Vasta di lutto.] Vestis lugubris. Ter.

Vestir di lutto.] Lugubria induere. Ouid. 11. Metam. 2. Veste lugubri vestitt. Ter. in Heaut.

Luttoso, adiett. pien di lutto.] Luctuosus, sa, sum. Cic. de Orat. Afflicta, & prostrata virtus maximè luctuosa est. 2. Luctu præditus, ta, tum. Cic. pro Rosc. Amer.

Molto luttoso.] Perluctuosus, sa, sum. Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep. 8. Serrani Domestici filij fuous perluctuosum fuit.

Luttifero adiett. che porta lutto.] Luctifer a, um. 1. & 3. b. Sen. in Herc Hic vultur, illic luctifer bubo geoit.

Luttisono, adiett. che fa lutto.] Luctificus, a, cum. 2. & 3. b. Æsculus apud. Cic. 2. Tusc.

Luttisono, adiett. che risona lutto.] Luctisonus, na, num. 2. & 3. b. Ouid. 1. Met.

M A



A congiuntione distintiua, ò contrari ante.] Ast. Cic.ad Att.Tu si voo in loco es futurus crebras à nobis literas expecta, ast plures etiam mitte 2.Att.Cic. 3.Sed. Plin. & Cic. 4. Verum. 5. Verumtamen.

Ma anche, ma anco, ma ancora.] Sed. 2. Sed etiam.] Verum,& 4.Verum etiam.

Ma se.] Sin Cic 2 Sin autem.

Ma à che fine.] Sed quorsum.

Ma quanto al resto]Ceteroqui vel Ceteroquin.

Maccarello,pesce marinesco da'Venetiani chiamato Scombro.] Scomber,bri.2.Scombrus,bri.Hyppol.Salu.& Plin. l.32.c.11.

Maccherone, cioè huomo grossolano, e sciocco.] Homo hebes,vel bardus,vel stipes Ex Cic.

Maccheroni, viuanda di pasta molto nota.] Pastilli esculenti.Turs.Nom.2.Pastilli edules.Ex Horat.

Maccheroni incaciati]Pastilli edules caseati. Ex Apul.de As 2.Pastilli esculenti caseo conspersi.

Macchia,spineto.] Vepretum,ti.n g.r.com.& 2 l. Colum. l.4.c.32.

Macchia macola,e macula segno di lordura,ò di sporcitia.] Labes,bia.f g.1.l.Pomp.fest lib.10. Labes macula in vestimento dicitur,deinde metaphoricè transfertur in homines vituperatione dignos.2 Macula læ.a. & 2 b. Cic. pro Corn.Balb.Huius sæculi labes quædam,& macula est, virtuti inuidere.

Macchia piccola.] Labecula, læ. fœm. gen. Cicer. in Vat.

Leuar la macchia smacchiare.] Maculam eluere.Cic.pro Sest 2 Maculam delere.Cic. pro Leg Man. 3 Maculam tollere. Plin.Fullones maculas è vestibus tolluot.4 Emaculo,las 1 1 a b.cum accusat.Plin lib.21. cap.16 Narcissus nigras vitiligines emaculat.5 Eluo,is. Plin. lib. 20. cap. 8. Aquæ è radice coctæ maculas vestium eluere dicuntur.

[M]acchiare,macolare,e maculare, cioè imbrattare, ò imbruttare]Maculo,las 2.2.b. T.Lio.dec.1.lib.1. Sabinæ mulieres crinibus passis, scissaque veste,hinc patres,hinc viros orabant,ne se sanguine oefando soceri, generique respergerent: ne patricidio macularent partus suos,nepotum illi liberum, hi progeniem.2.Commaculo,las.1.l. 2 5.b.Cic.pro Cæl.3 Macula imbuere,vel aspergere cum accus.Cic pro Font. & pro Planc. 4 Labem aspergere cum dat.Cic.in Vat.5 Maculam facere.Plin.l.12.cap.23. 6 Macula afficere cum accus. Cic.pro Rosc. Com. 7 Labem in fere cum dat Cic.pro Cæl.Ne probrum castit,labes integria,infamia bonis inferatur.

Macchiarsi,contrar macchia, diueoir macchiato.] Maculam concipere.Cic pro Rosc.Am Si quæ macula concepta est,non modò elui non potest,verum vsque eo permanet ad animum, vt summus furor, atque amentia consequatur.2 Maculam suscipere. Cic.pro Leg.Man. 3. Labem contrahere. Ex Cic.l.5.de fin.Maff in Ignat. l.3. c.12 Se ipsum e acutiebat Ignatius,ne quid labia ex quotidiano mortalium rerum vsu contraheret.

Macchioso adiett pieno di macchie.] Maculosus. sa, sum. Cic.2.Philip. Plaut.in Bacch. Si vnam peccauissem syllabam fieret corium tam maculosum, quàm est nutricis pallium.

Macedonia, regione nota.] Macedonia,æ.4.b.Plin.r.l.3.4. b.2.com.

Macellaio,e macellaro: beccaio,e beccaro, quelli, che vende carne d'animali quadrupedi.] Laoius,nij.m.g.1. 2.b.Cic. in Offic Nihil quicquam ingeoium habere potest opificina minimæque artes ex probandæ quæ ministræ sunt voluptatum,cetarij,lanij,coquij,fartores, piscatores a Lanio,onia.m.g.1.& 2.b.Scopp in Spic & alij 3.Macellarius,rij. s.& 4.b. 2.& 3.l.Sipont.in Mart.A macello macellarij dicuntur, qui macellum exercent, non solum carnium,sed omnium obsoniorum,quin etiam panis, & frumenti venditores; quippe hæc omnia in macello venundabantur.4.Carnarius,rij.r.& s.l. & 3.b. Sipont.in Mart.Carnarius dicitur,qui carnem vendit,& qui in edenda carne delectatur, 5.Creopola,læ.m gen. 1. b.2.& 3.l.Græc.Iul.Poll. 6.Creurgus,gi. m.gen. 1.b.2. l.Græc.

Da macellaio, adiet.] Lanionius,a,um. 1.a. & 4 b. & 3.l. Suet.in Claud. Carnificem statim accirl cum machæra; mensaque laniona flagitauit.2.Creopolicus,ca,cum.1.& 4.b.2 & 3.l.Græc.Ex Plaut.

Da macellaio,cioè à vsanza di macellaio.] Lanij modo Ex Plaut.in Capt.& Plin.2.More lanionio. Ex Plaut.in Amph.& Suet.in Claud.

Arte di macellaio.] Lanionia,æ.fœm.gen 1.& 4.b & 3.l.Ex Plaut.in Amphir Cuius est: Histrionia.2.Laniena, næ f. g.1.& 2.b.& 3.l.Ex Ambr.Cal.3 Creurgia giæ. f.g. 1.b. 2 l.3 com.Ex Naz.4.Ars laoionia,seu laniaria.Ex Plaut. Capt.& Suet.in Claud. 5.Ars creurgica,vel creopolica. Ex Corn.Cels.& Plaut.

Macellare,far arte di macellaro, far il macello, esser macellaro.] Laniariam exercera. Ex Varr.l.2 c.4. & Suet. in Vitell.c.2 qui ait,furnariam exercere,vel factitare. Ex Suet.in Claud.& Plaut.in Amph.qui ait; Iouem facere histrioniam.3.Creopolicam,seu ceurgicam exercere. Ex Plin.

Macellare, propr. vccider animali per carne, come fà il beccaio.] In vsum carnis mactare. Ex Horat. & Corn. Tacit.

Macellare,metaf.trauagliare,à mal trattare. ò rouinare.] Vexo,as.1.l Cic.lib.2.Epist.10 Interea cum meis copijs omnibus vexaui. A manienses hostes sempiternos. 2. Perdo,dis Cic 2.Ver Siciliam iste per triennium ita vexauit,ac perdicit,vt ea restitui in antiquum statum nullo modo possit.

Macello,ò beccaria,luogo doue s'vccidono bestie, e si vende carne.] Laniarium,rij.n.g.r.2.& 4 b.& 3.l.Varro.l 2. c.4. 2.Laniena,næ.f.g 1.& 2 b.& 3.l.Plaut.in Epid Per myropolia & lanienas, circumque argentarias rogitando,sum raucus factus. 3 Carnarium,rij.n g a.l.& 3.b. Sipont.in Mart.Locus vbi carnes tantummodo venduntur, carnarium appellatur.Plaut.Cœnam à carnario emit ita factua fatur 4.Macellum,li.n.g.1.b & 2.l.Sipont.in Mar. Quidam,& macellum à macerando deductum arbitrantur,quod pecora dum eo ducuntur,illique tenentur, macerantur,5.Officina canaria.Ex Var. Cuius est; Taberna carnaria, & Sipont. in Mart. qui sic ait; Laoienas officina vocamus, in quibus fiunt,et venduntur carnea. 6.Taberna carnaria.Sipont.in Mart. Varro carnium tabernam carnariam vocat,carnaria; tamen propriè dicitur,vbi salitæ carnes domi reponuntur. 7.Taberna, vel officina macellaria.Val.Max. lib.3. cap. 4. Misero quoque gradu,Varro ad consolatum ex macellaria patria taberna conscendit.8.Lanea,neæ.fœm.gen. 1.& 2. b.Ex Thes.lat ling.Lanea idem quod laniena. Liu. dec. 5 lib.4.Laneasque & tabernas coniunctas in publicum emit.9.Creopolium,lij.neur.gen.1 & 4.b. & 3 l. Græc. Plaut. 10. Creurgium,gij. neut. gen. 1. b. 2. & 3.l. Græc.

Macello,nome proprio d'huomo]Macellus, li. 3.b. 2.l. Macellum dictum est à Macello quodam, qui exercebat in Vrbe latrocinia; quo damnato Censores Aemilius, & Fulolus statuerunt, vt in domo eius obsonia venderentur.

Macello,qui val vccision di rei.] Carnificina,næ.f.g.1.& 4 l.2 & 3.b.Cic pro Sest.

Macello,per vccisione.] Occidio, nis. Fœm.gen.1. & 2.l. & 3.b Corn Tacit.lib. 12. Post multum vulnerum occidione exempti sunt 2.Occisio,oni. fœm.gen.1 & 2.l.3.b. Plin.de V Illust.14. 3.Cædes,ædis.fœm.gen.& 2 l. Cic. l.4 Epist 14.

Far macello,cioè vccision grande.] Stragem dare. Liu.l.8. Fer arua,per vicos late stragem dedere.2.Stragem edare. Cic.Att.l.1.ep 13.Dij immortales quas ego pugnas, & quantas strages edidi; quos impetus in Pisonem, in Curionem,in totam illam manum feci. 3.Stragem facere, Cic.3.Phil.Ille autem ex Myrmillione dux,ex gladiatore Imperator quas fecit strages vbicunque posuit vestigia.

Macera. vedi Muro à secco.
Macerare, tener vna cosa in acqua, ò in altro liquore sin che diuenga molle, ò trattabile.] Macero, ras. 1. l. & 2. b. Cato. c. 156 Quibus tormina molesta erunt, brassicam in aquam macerare oportet &c.
Macerare per similit. val affligere, indebolire, ò consumare.] Affligo, gis 1. & 2. l Cic. de Sen Non planè me enervauit, non afflixit Senectus 2 Macero, ras. 1. l. & 2. b. Plaut. in Trin Egomet me concoquo, & macero, & defatigo 3. Conficio, cis. 1. l. 2. & 3 b. Cic. Att. l. 11. epist. 4. Me conficit solicitudo. 4. Consumo, mis. 1. & 2. l. Cicer. pro Mur.
Macerarsi propriamente diuenir molle, ò trattabile.] Macceresco, scis. 1. l. & 2. b Cato de Re rust. 2 Maceror, atis. 1. l. & 2. b Ter. in Adel. Salsamenta hæc Stephanio fac macerentur probè.
Macerarsi per similit. val'affligersi, perder vigore, ò consumarsi.] Affligor, geris. 1. & 2. l. Colum. lib. 2. c. 10. Lupinum si non antè hyemem conualuerit, frigidioribus affligitur. 2. Maceror, aris. 1. l. & 2. b. Plaut. in Capt. Ego tuo mœrore maceror. 3. Conficior, eris. 1. l. 2. b. Cic. de Arusp. Corpus nostrum tenuissima sæpè de causa conficitur.
Macerata, Città nobile della Marca, e da Loreto, quattordici miglia distante.] Macerata, tæ f g. 1. & 3. l. & 2. b. Hist. Soc. l. Patria 2 l. 5. Cæsar Brancatius, qui sub Paulo. IV. prouinciam Picenam administrauit, aiebat prouinciæ caput Macerata sit, prouinciæ totius causam agi, quàm sancta Societa s, & apud Deum, & apud Homines facturā illustriorem esse. 2. Maceratum, ti n. geo. 1. & 3. l. 2. b. Turs. Laur. hist lib 3. c. 11. Maceretum oppidum est Piceni nobile in primis, distat à Laureto millia passuum quatuordecim. 3. Maceratensis vrbs, vel ciuitas. Ex Cic. 5. Verr.
Maceratese, nome gent. & possess. di Macerata] Maceratensis, & hoc tense. 1. 3 & 4. l. & 2. b. Hist Soc. T. Port. 2. l. 5. Oliuerius Lauretani Collegij rector, Lainio confirmauit, cum alij populi complures eius ad impetrandum Collegium operam requisiuissent, tamen pro vnis Maceratensibus laborare, se, quod nusquam amantiorem, & paratiorem ad profectum, Ciuitatem vidisset.
Alla Maceratese, ouer'da Maceratese, auuerbialm. ad vsanza di Macerata] Maceratensi more. Ex Cic. 3. Ver. vbi ait, Græco more Maceratensem in modum. Ex Plaut. in Trin. vbi legitur: to peregrinum modum.
Maceratione, il macerare.] Maceratio, nis. f g. 1. & 3. l. & 2. b. Ex Col. l 11. c 1.
Macerato, partic.] Maceratus, ta, tum. 1. & 3. l & 2. b. Plin. l. 10. cap. 60. Oua aceto macerata in tantum emolliuntur vt per annulos transeant.
Machina, ordegno di legname ad effetto di muouer pesi.] Machina, næ f g Vitr. l. 10. c. 1. Machina est continens ex materia coniunctio, maximas ad rerum motus habens virtutes.
Machina, e mole ogni cosa grande.] Moles, molis. f. g. 2. l. Virg. 1. Æneu.
Machine, & istromenti, con i quali si conduce la naue, ò galea in secco al lito.] Phalanges, gum, vel Phalangæ, garum. Var. l. 4.
Machinare, trouar qualche ingegno.] Machinor, aris, atus, sum. 2. Molior, liris Cic & Græcs.
Machinare qualche inganno, ò astutia.] Contechnor, aris, atu s, sum Plaut. in Pseud.
Machinatore.] Machinator, oris. m. g. 3 l. Liu. 4. Bell. Pun. Cuius est: Archimedes machinator tormentorum bellicorum.
Macigno, pietra grossa da far macine.] Lapis moralis. Quint. l. 2. c. 9.
Macilente, vedi Magro.
Macina Sen. macine Fior. in sing. macine, e macini in plur. e secondo altri anco mola, pietra grande di forma tonda per vso di macinare.] Mola, læ. f g. 1. b. Cic. Att. l. 2. Rhodi videbantur molis potiùs, quam moloni operam dedisse. 3. Lapis molaris Græcs.
Macina di sopra.] Catillus, li. 2. l. Plaut. Amalth. Onom.
Macina di sotto.] Meta, tæ f g. 1. l. Amalth. Onom.
Ferro che sostiene la macina.] Subscus ferrea, vdis. Vitr. l. 10 c. 5.
Macina da grano] Mola frumentaria.
Macina, ò mola girata da asino.] Mola asinaria. Cato de Re rust. c 11. qui sic ait; sportas fecarias tres molas asinarias, tres trusatiles vnas.
Macina girata da cauallo.] Mola equaria. Ex Cat. de Re rust. c. 11 loco iam cit.
Macina da huomo che si muoue con le mani.] Mola trusatilis, Gell. l. 1. c. 3. Plautus pecunia omni, quam in operis artificium scenicorum pepererat, in mercationibus perdita inops Romam redijt, & ob quærendum victum ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locauit.
Macina rozza, ò ruuida.] Mola scabra. Ouid. 3. de Arte.
Macina mossa da sè] Mola spontè mota. Plin. lib. 36. cap. 18.
Macina di pomice.] Mola pumicea. Ouid. 7. Fast. Et quas pumiceas versat Asella molas.
Macina, che si volta.] Mola versatilis. Plin. lib. 36. cap. 18.
Da Macina, ò di macina.] Molaris, & hoc molare. Plin. lib. 36 c. 23. 2 Molarius, a, um. Cato. c. 11.
Macinare, ridurre vna cosa in poluere, si dice particolarmente de' grani, ò biade.] Molo, lis, lui, litum. 1. b. Plin. l. 6 c 56. Ceres frumenta molere, & conficere docuit, ob id Dea iudicata est à Mola, vel molis frangere, vel terere. Plin. l. 18. c. 11. Ex tritico candidissima, & grandissima eligunt grana, quæ leuiter aspersa, molis frangunt 3. Molà terere cum accus. rei. Plin. l. 36. c. 26. 4. In farinam terere, cum accus. rei Plin.
Macinare, per far poluere, ò farina.] Molere In farinam. Plin. l. 33. c. 4 Aurum effossum tunditur, lauatur, vritur, molitur in farinam.
Macinar bene.] Permolo, lis. 1. l 2. b. Ex Hor. 1. Ser. Sat. 2. vbi vocem hanc metaphoricè vsurpat.
Macinare insieme.] Commolo, lis, lui, litum. 1. l. 2. b. Col. l. 12. c. 50.
Stanza da macinare.] Pristinum, ni. n. g. Græcs.
Macinato.] Molitus, ta, tum 2. b Turs. Nom.
Macinatura.] Molitura, ræ f. g Græcs. 2. Pistura, ræ. fœm. g. 2. l.
Maciulla, stromento con cui si frange il lino.] Lintopta, tæ. f. g Plin.
Macometto, vedi Maometto.
Macro, vedi Magro.
Madama, nome d'honoranza che si da à donne di grand' affare.] Heroina, næ. 1. 2. 3. l. Græc: Dionys. & Tibul l 1. el. 12. Illa fit Inachijs, & blandior heroinis. 2 Heroia, idis. 1. 2 l. & 3. b Græc. Athet. O Stat 3. Sylu. Cuius est: Gratar heroidas æquas. 3. Heroina, inæ. 1. 2. l. Græc. apud Ar istos 4. Virago, ginis. 1. b. 2. l. Sipont. in Mart. A Viro dicta est virago, mulier fortis, quod voo similis sit Ouid. 2. Met. Pallas bello metuenda virago.
Madernale, e madronale, materno, e maternale, adiett. da madre, ò di madre.] Maternus, na, num. 1. & 2. l. Cic. pro Clu. Nomen amantius indulgentiusque maternum.
Alla madernale, ouer alla materna, cioè da madre auuerbialm.] Ritu, vel more materno. Ex Cic. 3. Verr. & pro Rosc. Am. 2 In modum, vel morem maternum. Ex Cic. 7. Verr. & Virg. 1. Geor.
Madia, specie di cassa, doue s'intride la pasta per far il pane.] Mactra, træ. f. g Græc. Iul. Poll. l 7. 2. Magis, gidis f. g. 1. 2. b Græc. Iul Poll. l. 7. Qui sic ait Magis, & mactra vas est in quo farinæ subiguntur 4. Scapha, phæ. f. g. 1. b. Græc Iul. Pol. l. 2. qui sic ait. Mactra, & magis, & scapha appellatur.
Madonna, nome d'honore, che si dà a donne nobili.] Domina, næ. 1. 2. b. Virg. 3. Aen. Et vincti currum dominæ subtere leones.
Madonna assolutamente significa la Madre di Dio.] Virgo Mater. Beret. in Anch lib. 2 Cum ante Matre Virginis Matris oraret Iosephus Virginitatem in ipso vestigio Virgini Matri voto dicauit, 2. Cœlestium Regina.
Idem

Idem ibid. 3. B. Maria. Virgo vel Maria Virgo. 4. Angelorum Domina. Ex Breu. Rom. 5. Cœli Regina. Breu. Rom.

La Madonna di Loreto.] Deipara Lauretana. 2. Virgo Lauretana. B. Maria Lauretana, vel B. Virgo Lauretana.

Con la gratia, ò aiuto della Madonna.] Maria fauente. Tursel. in præfat. Laur. Hist. Maria fauente nihil non prosperè cedit.

Madre a femina che hà figliuoli.] Genitrix, cis. f. g. 1. 2. b. 3. l. Plin. lib. 10 cap. 30. Ciconiæ nidos eosdem repetunt: genitricum senectam inuicem educant. 2. Mater, tris f. g. 1. l. Cic. 2. de Diuin. Iuppiter puer, qui lactens cum Iunone in gremio fortunæ sedens mammam appetens, castissimè colitur à Matribus. 3. Parens, tis. f. g. 1. b. & 2. l. Plin. l. 18 c. 2. Patrocinari terræ, & adesse cunctorum parenti iuuat, quanquam inter initia operis defensæ. 4. Procreatrix, cis. f. g. 1. 3. & 4. l. 2. b. Cic. de Or. Philosophia bonarum artium omnium procreatrix. 5. Generatrix, cis. Mela l. 1. c. 9. Animalium fœcunda generatrix.

Madre di Christo.] Christipara, ræ. 1. l. 2. & 3. b. Ex Turs. Laur. Hist. 2. Christi mater, vel parens. Ex Maff. 3. Christi genitrix vel generatrix. Ex Maff.

Madre di Dio.] Diuina mater. Beret. in annuis lit. Soc. anno 1596. In prou. Mexic. Mulier, quæ suspendio ter conata est sibi vitam eripere, Diuinæ Matris præsenti auxilio, mortis periculo liberata est. 2. Deipara, ræ. f. g. 3. b. Turs. Hist. Laur. l. 1 cap. 6. 3. Mater Dei. Idem l. 9. c. 28. 4. Theotocus, ci. f. g. 3. l. Græc. 5. Dei parens. Turs. in Xauer. l. 4. c. 7. Beatæ Mariæ Dei parenti, hominum patronæ, maximè addictus erat Xauerius. 6. Dei genitrix, vel generatrix.

Madre di famiglia.] Mater familias. Liu. 9. Bel. Maced. Alter iusta matre familias, alter pellice ortus est.

Madre d'ogni cosa.] Omniparens, tis. 1. 4. l. 2. 3. b. Ex Lucret. lib. 5 & Virg. 5. Aen. qui terram omniparentem vocant.

Madre santa, titolo de gli antichi dato alla terra, & oggi da noi alla Beata Vergine.] Sacra parens, vel Sancta. Plin. l. 33. in Procem.

Madre, che hà la madre ancor viua.] Mater matrima. Sipont. Mater matrima dicitur, quæ & ipsa mater est, & matrem habet adhuc viuentem.

Madre, che hà il Padre ancor viuo.] Mater patrima. Ex Cic. & Liu.

Dar della madre.] Maternæ venerationis vocabulo, vel cognomine appellare, cum accus. Ex Plin. l. 2. c. 63. Terræ eximia propter merita, cognomen indidimus maternæ venerationis. 2. Matrem appellare.

Chi hà la madre ancor viua.] Matrimus, ma, mum. 2. b. A matre fit matrimus, qui matrem adhuc viuentem habet. Gell. l. 1. c. 12. Vestalem virginem capi fas esse negauerunt, quæ non sit patrima, & matrima.

Chi hà due madri, proprio di Bacco secondo le fauole.] Bimates, tris. Ouid. 4. Metam.

Madreggiare, hauer costumi simili à quelli della madre.] Matresco, scis 1. & 2. l. 3. com. Pacuuius, Sipont. Matresco, Matri similis, fio Pacuu. Vtinam nunc matrescam ingenio, vt patrem vlcisci.

Madregna, e madrigna Fior. moglie del padre d'vno à chi sia morta la madre.] Nouerca, cæ f. g. 1. b. 2. l. Pomp. Fest. l. 12. Nouerca dicitur quam quis sublatis liberis nouam vxorem ducit accersendæ familiæ gratia.

Da madregna, auuerb. à guisa di madregna.] Nouercali more, vel ritu. Ex Tacit. & Cic. 2. Nouercalem, in modum, vel morem. Ex Tacit. & Cic. 3. Nouercæ instar. Ex Cic. l. 2. Off.

Madregnale, Sen. madrignale Fior.] Nouercalis, & hoc nouercale. 2. b. & 2. l. Tacit. Lib. 1. Cuius est; Odiosa nouercalia.

Madregnare, matrignare, e madrigneggiare, proceder da madregna.] Nouercæ ritu agere, vel degere. Ex Cic. de Am. & Tacit. 3. An. 2. Nouercam agere, vel imitari. Ex Cic. 3. in Orat. 3. Ritu vel more nouercali agere. Ex Cic. pro Corn. Tac. 3. An. 2. Nouercalem in modum degere. Ex Liu. 2. Bel. Mac. & Virg. 4. Æn.

Madregnetta dimin.] Nouercula, læ. f. g. Ex Cic.

Madreselua, matriselua, e vincibosco, pianta nota.] Periclymenum, ni n. g. 3. b. Diosc. l. 4. cap. 13. Periclymenum nascitur in aruis, ac sepibus conuoluens se adminiculis propter assidentibus. 2. Matrisylua, uæ f. gen. Matt. in Diosc. l. 4. c. 13. Periclymenum officinæ matrisyluam vocant: nos verò, quod propinquas vincat plantas, vulgò appellamus Vincibosco.

Madricella, madricina diminut. di madre.] Matercula, læ f. g. Cic. pro Flacco. Materculæ suæ festiuus filius.

Madricida, vedi Vccisor di madre, &c.

Madrina, e leuatrice Rom. mammana, Sen. ricoglitrice, donna che ricoglie il parto.] Obstetrix, cis. 1. & 3. l. & 2. com. Sipont. Ab obsto, quod est contrasto, dicta est obstetrix mulier, quæ parturientium curam habet, quod contra patientem stet. Plin. l. 28 c. 7. Vt sileamus diuisos membratim in scelera abortus, mensium piacula, quæque alia non obstetrices modo, verum etiam ipsæ meretrices prodidere.

Maese, maggese. Fior. anco maggiatica campo lasciato sodo, per seminarlo l'anno seguente.] Veruactum, ti. n. g. Plin. l. 18. c. 19. Quod vere semel aratum est, à temporis argumento veruactum vocant. 2. Nouale, lis. n. g. 1. b. & 2. l. Plin. lib. 18. cap. 19. Nouale est, quod alternis annis seritur. 3. Ager nouali. Plin. 4. Ager restibilis. Ouid.

Maestà, e maestade, nome significatiuo d'autorità, e di veneratione.] Maiestas, tis. f. g. 1. 2. 3. l. Sipont. in Mart. Maiestas est decus, amplitudo, & dignitas, vel populi, vel senatus, vel magistratus, vel principis, aut aut Imperatoris, aut etiam priuati magni viri, aut alterius etiam inanimatæ rei. Vnde maiestatis crimen iurisconsulti definiunt, quod aduersus populum Romanum committitur, & rei maiestatis dicuntur, qui eiusmodi crimen committunt.

Maestà, e maestade, nome di Dea seconda la gentilità.] Maiestas, tis. fœm. g. 1. 2. & 3. l. Sipont. in Mart. Maiestas etiam Dea est, quam veteres coluerunt, honoris, & reuerentiæ filia. Ouid.

Hinc sacra Maiestas, quæ mundum temperat omnem.
Quaque die partu est edita, magna fuit.

Maestreuole, maestoso, che hà in se maestà.] Maiestate præditus, ta, tum. Ex Cic. pro Rab. & 4. Verr. Cuius est; Auctoritate præditus.

Tutto maestreuole, ò maestoso.] Maiestate plenus, na, num. Ex Cic. 3. Phil. & de Som.

Maesteuolmente, maestosamente, con maestà.] Cum maiestate. Ex Suet.

Maestra, maestressa, & ammaestratrice, colei che insegna, & ammaestra.] Doctrix, cis. 1. & 2. l. Apul. de Philos. Vitiorum doctrices, iracundia, & libido ratione sub iugum missa dominantur. 2. Magistra, stræ. 2. b. 2. l. Cic. 1. de Nat. Legis perpetuæ, & æternæ vis, quæ dux vitæ, & magistra officiorum est. 3. Præceptrix, cis. 1. 2. & 3. l. Cic. 1. de fin. Sapientia præceptrix est vna, qua in tranquillitate viui potest omnium cupiditatum ardore restincto.

Maestrale, adiett. di maestro.] Magistralis, & hoc le. 1. b. 2. 3. l. Maff. in Ignat. l. 1. c. 21. Franciscus Xauerius nobilis Cantaber, deinque non vulgari eruditione fuit, quippè qui laurea magistrali donatus, Lutetiæ postmodum publicus Aristotelis interpres extiterit.

Maestramento, dottoramento, vedi Addottoramento.

Maestramento, per ammaestramento, vedi Ammaestramento.

Maestrare far maestro, cioè dottorare, vedi Addottorare.

Maestrato Fior. magistrato Sen. dicesi di chi hà grado di reggitore, e del grado medesimo.] Magistratus, tus. 1. b. Cic. 1. Offic. Magistratus proprium munus est, intelligere se gerere personam ciuitatis, debereque eius dignitatem, & decus sustinere, seruare leges, iura describere, & fidei suæ commissa meminisse.

Maestrato mutolo, qual'è la legge.] Magistratus mutus, Cic. l. 3 de leg. Magistratus hæc est vis, vt possit, præscribatque recta, & vtilia, & coniuncta cum legibus, vt enim

magistratibus leges, ita populo præsunt magistratus; véreque dici potest; magistratum legem esse loquentem legem autem, mutum magistratum.

Maestrato di duo, di tre, ò di dieci.] Duumuiratus, triumuiratus, vel decemuiratus, rus, m.g.4 b.

Maestrella, ò maestrina; maestruccia, ò maestruzza, dimin. maestra piccola.] Magistella, læ 1.b.2 & 3 l. Ex Col.l.2. c.1. Cuius est vox; Fenestella, 2 Magistellula, læ. 1. & 4. b 2. & 3.l. Ex Catul. in Epith. Iul. 56. Cuius est; Puellula.

Maestrello, ò maestruzzo, dimin. maestro piccolo.] Magistellus, li m g.1 b. 2. & 3.l. Ex Col. lib. 11. cap 49. Cuius vox: Olcastellus, & idem Camp Rae. 4 Prosiliat nunc aliquis factionis hæreticæ magistellus, arrollat supercilium, suspendat nasum, frontem perfricet, iudicesque suos scurriliter ipse iudicet. 2. Nullius æris vel notæ magister. Ex Gell. 3. Magistellulus. 1.4 b. 2.5.l. Ex Carul. in Epithalamio. cuius est vox; Tenellulus.

Maestreuole adiett industrioso, artificioso, che hà maestria, industria, & artificio.] Solers, tis om gen. Cic. pro Rosc. Com. Quo quisque est solertior, & ingeniosior, hoc docet iracundius, & laboriosius. Idem. Cic. de Senect. Nec con fictiones modo delectant, sed etiam insitiones, quibus nihil iouenit agricultura solertius.

Molto maestreuole, superlat.] Solertissimus, ma, mum.

Maestreuolmente, con maestria, & artificio.] Solerter. Cic. 2. de Leg. Artes innumerabiles repertæ sunt, docente natura, quam imitata ratio, res ad vitam necessarias solertè consecura est.

Molto maestreuolmente, con molta maestria.] Solertissimè Cic 6. Ver.

Maestria 2.l. industria, artificio, ò eccellenza d'arte.] Solertia, æ fœm. gen. 1. l. Cic. de Sen. Lysander mirabatur non modo diligentiam, sed etiam solertiam eius, à quo essent illa dimensa, & descripta. 2. Industria, triæ. f.g 3.b.

Maestro, e mastro, insegnatore, & ammaestratore, colui, che insegna, & ammaestra.] Doctor, ris 3.l. 2.b. in rec. & 1. in obl. Cic 1 de Diu. A Stoicis, vel principibus eius disciplinæ. Possidonij doctor discipulus Antipatri, degenerauit Panætius 2 Magister, stri. 1.b. 2.l. Cic. 2 Phil. Te bonum timor faciebat, non diuturni magister officij 3. improbum fecit ea, quæ dum timor abest, à te non discedit, audacia. 3. Præceptor, ris. 1. & 2.l. 3. b. in rect. & 1. in obl.

Maestro, ò maestra di ben viuere, maestro, ò maestra di creanze, colui, ò colei che insegna buoni costumi.] Morum magister, vel magistra. Cic. 3 Fam. ep. 13 Hæc scribens censorem iam te se esse sperabam; eo breuior est hæc epistola, & vt aduersus magistrum morum modestior. 2. Viuendi praceptor, vel preceptrix. Cic. 2. de Inuent. 3. Magister, vel magistra officiorum Cic. 1. de Nat. 4. Dux vitæ Cic. de Nat.

Vfficio di maestro di creanza.] Morum præfectura. Ex Cic. & Plin.

Maestro di camera.] Cubiculo præfectus. Suet. in Domit. c. 16 2. Præfectus cubicularis. ha Cic 5. Tusc 3. Cubiculi præfectus Ex Cic. 7. Ver. 4 Cœtonomus, mi. 3. b. Græc. Ex Arist 5. Cubiculo præpositus. Suet. in Dom c. 16 Domitianum velut transacto iam periculo lætum, festinantemque ad corporis curam Parthenius, cubiculo præpositus conuertit.

Maestro di casa, maggiordomo.] Oeconomus, m g Maff. l. 1. ep. 6. Dic, qui fuit Cosmo, & Damiano sacer, vesperemortuus est Ambrosius Lunadus, Regis Oeconomus 2. Domus præfectus. Sueron in Gal. c. 12. Aulæ præfectus Græc.

Maestro di ceremonie.] Cæremoniarum præfectus. Ex Cic. & Plin.

Maestro di giostra, vedi Boia.

Maestro di Grammatica.] Doctor litterarum. Pontanus in Progymnas. 2. Magister litterarum. Tursel. lib. 2. epist. 2. Pueri sunt satis præculti ad grammaticorum præcepta capessenda; idoneus ergo mittatur magister, litteratum. 3. Grammaticæ disciplinæ doctor Ex Gell. 1.13. c. 21.

Maestro di filosofia.] Philosophandi magister. Ex Cic. de Clar.

Maestro di greco, e latino.] Vtriusque linguæ magister. Gel. l. 9. c. 15. Erat ibi adolescens quispiam ex ditioribus cum vtriusque linguæ magistris.

Maestro d humanità.] Humaniorís disciplinæ doctor. Ex Gel l. 13. c. 21.

Maestro di musica, di cantare, ò di capella.] Phonascus, ci m g. 1. & 2. l. Suet. de Aug. Dabat assiduè, Phonascooperam 2. Vocis magister, & cantus modullator. Col. in Proem. l. 1. Coosectantur illi magistrum vocis, & cantus modulatorem.

Maestro delle poste.] Tabellariorum, vel Veredariorum magister.

Maestro di Rettorica di ben dire.] Eloquentiæ magister. Quint. l. 2. c 5. Orationis virtutes, ac vitia demonstrare proprium eius est, qui se magistrum eloquentiæ pollicetur. 2. Rhetoricæ sapientiæ professor. Ex Cic. Part. & Plin l. 7. c 53. 3 Dicendi magister. Suet. in Cæs cap. 4 & Rhetoricæ disciplinæ doctor Gel. l. 13. cap. 21. Castritius Rhetoricæ disciplinæ doctor, quo ipse magistro vsus sum, habuit Romæ locum principem declamandi. 5. Orandi magister. Plin. lib. 26. cap 3. 6. Dicendi artifex, vel doctor. Cic de Or. qui ait; Dicendi artifices, & doctores græci.

Maestro di scherma, ò schirma.] Lanista, stæ m g. 1. b. Sipont. in Mart. Qui familiam gladiatorum habet gladiatoresque domi instituit, ac postea vendit à laniando dictur lanista. 2. Gladiaturæ, vel digladiandi magister. Ex Corn. Tac l. 3. & 20.

Maestro di stalla.] Stabuli magister Græc.

Maestro di scuola] Ludi magister. Cic. l. 1 de Nat. Nocles, Epicuri Pater, cum agellum eum non satis aleret, ludi magister fuit. 2. Magister ludi Valer. Max. lib. 6. cap. 11. Dionysius Syracusanorum tyrannus propter inopiam liteeas puerulos, Corinthi docoit, maiorefque natu ne quis omnis fortunæ crederet magister ludi factus ex tyranno monuit.

Maestro di strade.] Ædilis, lis. Cic. 3. de Leg. Ædiles sunto curatores vrbis, annonæ, ludorumque solemnium, ollisque ad honoris amplioris gradum is primus ascensus ello.

Chi è stato maestro di strada.] Ædilitius, tij Cic. in Vat. Cum tu disrumperis, quam ædilitium vides.

Di maestro di strada, nome adiett.] Ædilitius, a, um. Cic. pro Planc.

Esser maestro di strada.] Aedilitatem gerere. Plaut. in Stit. Hic fine populi suffragio ædilitatem geret. 2. Aedilitio munere fungi. Cic. 2. Offic. Crassus tum cognomine diues tum copijs ædilitio maximo munere functus est.

Vfficio di maestro di strada.] Aedilitas, atis. f g. Cic. 2. Off. 2. Munus ædilitium. Cic. 2. Offic.

Vfficio di maestro di cerimonie] Cæremoniarum præfectura. Ex Cic. 2 de Nat & Plin l. 5.

Maestro, che insegna l'alfabeto, cioè l'A.B.C.] Magister abecedarius. Aluar. gr. Ad abecedarios magistros spectare existimabit.

Il gran maestro di Malta.] Magnus Rhodiorum equitum magister. Hoe. Turs Laur. Hist. l 1 c 26.

Maestrona, accresc. maestra grande.] Magistra, seu præceptrix vel magna, vel ingens. Ex Cic. 2 de Nat. & 1. de Fin. & Apel.

Maestrone, accresceit. maestro grande.] Magister magnus, vel maximus. Cic. 3. Tusc. Quum verò accedit eodem quasi maximus quidam magister, populus, atque omnes vndique ad vitia consentiens multitudo, tum planè insicitur opinionum prauitate à naturaque ipsa desciscimus.

Magagnia, difetto, vedi Mancamento.

Magagnare, corrompere, ò guastare.] Vitio, as. Plin. l. 10. c 54. Si incubaru tenuerit oua pereunt, & accipitris audita voce vitiantur. 2. Vitio afficere, cum accusatiuo. Cic. pro Mur.

Magagnato guasto, corrotto.] Vitiatus, ta, tum. Ouid. 3. Metam. 2. Vitiosus, sa, sum. Plaut. in Mil. Non ego enim hunc vitam vitam vitiosa nuce. Non ti darei della tua vita vna noce fracidia. 3. Vitio affectus, ta, tum. Cic. 14. Phil.

Magazzino, stanza, doue si ripongono grascie, ò mercantie.] Apotheca, cæ. fœm gen. 1. a. b. 3 l. Cic. in Var. Omnium domos apothecas, naues furacissimè scrutabatur.

Magazzino di grano.] Horreum, rei. o. g apud Leg. 2. Apotheca frumentaria Cic Col.

Soprastante del magazzino.] Horrearius, rij, n. g.

Magazzino di grascie.] Apotheca annonaria. Ex Col.

Magazzino di salsume, ò salume.] Apotheca salsamentaria. Ex Cic. in Var. & Col. l. 2. c. 10.

Maggese, vedi Maese

Maggio il terzo mese dell'anno di Romolo, e nell'anno di Numa il quinto. e trasse il nome da' maggiori.] Maius, ij. Var. 5. de ling. Tertius mensis à Maioribus Maius est appellatus Ouid 5 Fast.

Hinc sua maiores tribuere vocabula Maio.
Iulius à iuuenum nomine dictus adest.

Fest. lib 11. Maius vel à maioribus, vel à Maia Matre Mercurij dictus est, quòd huic Deæ Maio mense sacrificabatur.

Di Maggio, addiet.] Maius, maia, maium. Col lib. 11. cap. 2. Decimo quinto Calendas Maias, Sol in Taurum transitum facit.

Maggio, ò Maio cioè ramo d'arbore, con frondi staccato dal tronco.] Ramus frondens. Virg. 7. Aen. 2. Ramus frondosus. Liu. 10. ab Vrbe.

Maggioranza, maggiorezza, e maggioria, l'astratto di maggiore.] Excellentia, tiæ. f gen. 1. a. 3. l 4. b Cic. 1 Off. Natura nobis personam imposuit magna cum excellentis animalium reliquorum. 2. Præstantia, tiæ. 1 a. l. 3. b. Cic. de Am Fructua ingenij, & virtutis omnisque præstantiæ tum maximus accipitur, cùm in proximum quemque confertur. 3. Superlatio, nis fœm. gen. 1. & 4. b. 2. 3. l. Ex Val Max. lib. 6. cap 10. Dum sic ait. Crasso eidem inopia turpem decoctoris superlationem iniunxit. Primatus, tus. m g 1 & 2. l. Plin. lib. 8. cap 3. Antiochus elephantem ob id phaleris argenteis, quo maximè gaudet, & omni primatu donauit. 2. Principatus, tus. m. gro Cic 2. de Nat. 6. Eminentia, æ. 1. 3. l. 2. 4. b. Cic. 1. de Nat.

Nec habeant soliditatem, nec eminentiam.

Maggiordomo, vedi Maestro di casa.

Maggiore nome compar. più grande.] Maior, & hoc maius Cicer in Top quod in re maiore valet, valet idem in minore. 2 Maior natu Cic. 1. Offic. Adolescentis est Maiores natu vereri, exque his deligere optimos, & probatissimos, quorum consilio, atque auctoritate nitatur

Maggiore, cioè antenato.] Maior, oris. m gen. 1. Ver. Cuius consuetudinis, atque instituti patrea, maioresque nostros non pœnitebat.

Maggiore fust parte dell'argomento, così detta] Propositio, nis. f. g. 1. l 2. 3. 4 b. 5 com. in rect & l. in obliq Cic. 1. de Inuent Propositio est, per quam breuiter is locus exponitur, ex quo vis, omnis oportet manet ratiocinationis; hoc pacto, si summopere sapientia petenda est, summopere stultitia vitanda est; Summo autem opere sapientia petenda est: Summo igitur opere stultitia vitanda est.

Maggior di età più attempato.] Natu maior. Cic. Tusc. 1. Qui fuit natu maior, quam Plautus, & Næuius. 2. Aetate antecedens Suet. in Cæs. c. 13.

Maggiore, cioè superiore.] Superior, oris. m g. & a. b. 1. Honoris gradu superior. Cic. l. 2. Epist. 17. 3. Ordine superior. Cic. l. 13. Epist 5.

Maggioreggiare, far del maggiore, spiccar il grande.] Magnatem agere. Ex Maff in Ignat. lib. 1. c. 1. & Val. Max. lib. 2. cap. 1 qui ait: Consulem agere. 2. Magnos, vel primores imitari. Ex Liu. 1. ab Vrb & Cic. in Orat. 3. Magnorum ritu degere vel agere. Ex Cic. 2. de Nat. & 2 Phil.

Maggioretto alquanto maggiore.] Maiusculus, la, lum. pen cor.

Maggiormente, ouer più.] Validius. 1. l. a. b. Plin. lib. 30. cap. 3. Nemo vnquam vlli atrium validius fauit. Horat, de arte.

Fabula nullius Veneris sine pondere, & arte.
Validius oblectat populum meliusque moratur,
Quam versus inopes rerum, nugæque canoræ.

Magia, & anco arte maga, ò magita, la quale di due ragioni, ò maniere buona, e mala.] Magia æ 1. b. & a l. Ex Plaut. in Alcib. qui ait; Magnam Persicam fuisse Deorum culturam a Magica, cæ, vel magice, ces. 1. & a. b. Plin. lib. 30. cap 1 Orphea putarem è propinquo primum artem magicam intulisse. si non expers sedes eius tota Thrace magices fuisset. 3 Magorum scientia, vel disciplina. Cic. 1 de Diu. Nec quisquam Rex Persarum potest esse, qui non ante magorum disciplinam, scientiamque perceperit 4 Magorum, ars. Ouid. 5. Metam. 5. Ars magica. Virg 4. Aen

Magicamente, auuerb da mago, alla magica.] Magicè. 1. & a. b. & 3. l. Ex Plin. lib. 26. cap 4. & Quint. lib. 6. cap. 1. Cuius est. Scenicè 2 Ritu, vel more magico. Ouid. 10. Met. 3 Magicum in morem, vel modum, Ex Liu 1. bel. Maced. qui dicit in seruilem modum. 4 Magorum ritu, vel more. Ex Cicer. 2. Philip. Cuius est, Latronum ritu.

Magico, e magicale adiett. di magia, ò di mago.] Magicus, ca, cum. 1. & a b. Pl. l. 30 1. Magicas vanitates sæpius quidem antecedentis operis parte vbicunque causa locusque poscebat, coarguimus.

Magione, ouero stanza.] Mansio, nis. f g. a b. in rect. & 3. l. in obl.

Magione, cioè ricetto di qualche cosa.] Receptaculum, li. o. g. 3. b.

Magistero, vffitio, ò grado, & opera di maestro] Magisterium, rij n gen. Gell. lib. 13. cap. 4. Aristotelem orabant obseruabantque, vt ipse eligeret locisui, & magisterij successorem.

Magistrale, adiett di maestro.] Magistralis, & hoc rale. Maff in Ignat. l 1. c 21.

Magistrato, vfficio vedi Maestrato.

Maglia, piccolissimo cerchio di ferro, per far arme di maglia.] Ansa, sæ.

Maglia, il vano della rete.] Macula, læ. fœm. geo. Cic. 7. Ver,

Maglia grande] Macula grandis. Colum. lib. 7. cap. 15. Neoslotrophium clatris superpositis vel grandi macula retibus contegitur, ne aut euolandi sit potestas domesticis auibus, aut aquilis, vel accipitribus inuolandi.

Fatto à maglie.] Maculis distinctus, ta, tum. Ouid. Epist 5.

Maglia di giacco.] Hamus, mi. m g.

Magliano, citta chiarissima nella Sabina, e per la frequenza, e ciuiltà de cittadini memorabile.] Manlianum, ni. n. g Leander. Alber.

Maglianese, nome gentile, e possef. di Magliano.] Manlianensis, & hoc ense.

Magliare, & ammagliare, legare, con legatura à guisa di rete, come si fa à certe some, ò balle] Maculis euincere cum accus. Ex Tac. & Var. 2 Reticularis vinculis obligare cum accus

Maglio strumento di legno in forma di martello.] Malleus, ei Var. de Re rust. l. 1.

Maglio di botte.] Malleus doliarius, vel doliaris. Ex Plaut & Plin.

Maglio da giuoco.] Malleus lusorius. Ex Plin.

Maglio da stoppa] Malleus stuparius. Plin. l. 19. c. 1.

Magliuolo, sermento, che si spicca dalla vite per piantare.] Malleolus, li m g. Col l. 3. c. 16. Malleolus, nouellus est palmes innatus prioris anni flagello, cognominatusque à similitudine rei, quod in ea parte, quæ deciditur ex vetere fermento prouenient, vtrinque malleoli speciem præbet. 2. Virga malleolaris. Col. de Arbor. c. 3 Virgam malleolarem non amplius, quam sex gemmarum esse conuenit.

Di magliuolo, adiett pertinente à magliuolo.] malleolaris, & hoc lare. Col. de arbor. c. 3.

Magna, vedi Germania.

Magnacozzo, verme, che nuoce alla vigna, quando germoglia.] Voluox, ocis. m. g & 2. l. Plin. l. 7. cap. 28. Voluox

 appel-

appellatur animal prærodens pub:scentes vues, quod accedat, falces cum fiat exacutæ fibrina pelle detergunt, atque ita putant 2.Inuoluolus li.m.gen. & 3.b. Pomp. Fest.l 9 Inuoluolus, vermiculi genus est, qui se inuoluit pampino. 3.Conuoluolus,li.m g.3.b.Plin.l.17. c.28. Ne conuoluolus fiat in vinea amurcæ congios duos decoctos in crassitudinem mellis,rursus cum bituminis tertia parte, & sulphuris quarta sub dio coqui, quoniam exarescerer sub tecto Hoc vites circa capita,ac sub brachijs vngi,ita non fore conuolunium.

Magnanimità,grandezza d'animo.) Magnanimitas, atis f.g. Plin.lib.7 c.25.Iulius Cæsar magnanimitatis perhibuit exemplum,cui comparari non possint a'iud.2.Animi altitudo. Cic in Parad.2. Animi excelsitas.Cic 3 Offic 4.Animus magnus.Sen.l.5.Epist 56 Magni animi est magna contemnere, ac mediocra malle, quam nimia. 5.Animi magnitudo.Cic.in Para.Magnitudinem animi superbia,Liberalitatem effusio, fortitudinem audacia, Iustitiam acerbitas imitatur.

Magnanimo,adiett.di grand'animo) Magnanimus, ma, mum.Cic 4.Tusc.Constanrem volumus quendam, sedatum, grauem, humana omnia prementem, illum esse, quem magnanimum,& fortem virum dicimus,&c.

Magnano,vedi Chiauaro.

Magnare, vedi Mangiare.

Magnauacca,luogo,doue sbocca il Pò.) Cassia,fiæ.f.g. 2.b. 2.Caphresia,æ.f.g.

Magnificamente, auuerb. con magnificenza. 2.3.b.4 I. Pomp. Fest.l.11. Cato magnificius pro magnificentius dixit,& non frustra, nam positiuus eius magnificè est. 2.Magnificenter Vitr.l.6.c.11. Cum magnificenter opus perfectum aspicietur ab omni parte, impensæ laudabuntur.

Magnificare,vedi Essaltare.

Magnificat, il cantico della B. Vergine.) Deiparæ canticum.

Magnificenza,virtù propria de'ricchi,e potenti) Magnificentia est rerum magnarum, & excelsarum cum animi ampla quadam,& splendida propositio agitatio, atque administratio.

Magnifico,addiett.che vsa magnificen a.) Magnificus,ca, cum. 3.b.

Più magnifico, compar.) Magnificentior, & hoc, tius, Cicer.

Sommamente magnifico,(superl.) Magnificentissimus,ma, mum.Cic

Mago,nome di Sauij,ò filosofi tra Persiani.) Magus,gi.1.b. Sipont.in Mart Persicum vocabulum est magus, significatque sapientem,sic enim Persæ magos vocant,vt græci philosophos sapientes, Galli druidos, Ægyptij,prophetas, Indi gymnosophistas,& Assyrij Chaldæos. Cic. 1.de Diu.

Mago intendente di magia,incantatore, ò fattucchiaro.) Magus,gi.1 b. Plin.l.37.c.19 Amiantus alumini similis nihil igni deperdit: hinc veneficijs resistit omnibus, priuatim magorum.

Di Mago spettante à mago.) Magicus,ca,cum.Plin. l.30 c. 1.Magicas vanitates vbicumque causa locusque poscebant,coarguimus.

Da Mago, auuerb.) Magicè.2.b

Magretto,diminut.di magro) Macellus,a,um.2.b. Pomp. Fest l 1 1.Sicut fit diminutiuè à macro macellus, à vafro vafrellus,ita ab alterno alternus.

Magrezza l'astratto di magro.) Macies,ei.f.g.1.b Col.l.6. c.13.Boum grauis pernicies est,cum pulmones exulceantur: inde tussis, & macies, & ad vltimum phthisis. 2. Macritudo,dinis.f.g.Pallad.l.11.c.1. 4.Macror,oris.m.g. Pacu, in Peri Corpus mœrore, errore, macrore senet. 5.Gracilitas,atis f.g.& 1.b. Cic. de Clar. Sunt qui non tam habitus corporis optimos,quàm gracilitates consectentur. 6.Gracilitudo, nis. fœm.gen.& 1.b. Accius in Amph.

Magrissimo,superl. sommamente magro.)Macerrimus,ma, mum.1.b Col.de Re rust l.2. c.9. Hordeum nullam mediocritatem postular;nam vel pinguissima,vel macerrimo humo iactatur,perit.2.Gracillimus,ma,mum.1.b.

Magro,e macro,addiett macilento,il contrario di grasso.) Macer,cra,crum,1.b.Gell lib.20.cap 27 Cœnantibus nobis magnus ostreorum numerus Roma missus est: quacum appositæ fuissent & multæ quidem, sed inuberes macræ essent; Luna inquit Antanus nunc senescit, ea re ostrea quoque tenuia,exuctaque sunt 2 Gracilis & hoc gracile. 1 & 2 b.Cels.l.1.c 1. 3.Tenuis, & hoc,tenue 1.b. Cels.l.1.e 9 4 Macens,ntis om g. & 1.b. Ex Plaut. Aul. 5.Gracilentus,ta,tum.1.& 2.b 6 Macilentus,ta,tum. 1. 2.b.Plaut. Asin Homo est macilentis malis,rufulus, aliquantum ventriosus.

Più magro,compar.) Macrior,& hoc macrius. Colum.lib, 4.cap 24.

Molto magro.) Permacer,cra,crum 1.l.& 2.b.Plin.l 18.c 6. Omnis creta coquit,nisi permacra.

Esser magro) Maceo,ces,cui.1.b Plaut.Aul Hic ossa,atque pellis totus est,ità cura macet. 2.Maciem esse, cum dat. Col l 6 c 29 Si sanis equis est macies,celerius torrefacto tritico,quam hordeo reficitur.

Diuenir magro, smmagrirsi.) Macesco,scis. 1.b. Plaut. in Capt.Macesco, consenesco,& tabesco miser: ossa atque pellis sum m sera macritudine.

Mai,non Mai) Nunquam.Cic de Am. Scitum est illud Catonis melius de quibusdam acerbos inimicos mereri, quàm eos amicos, qui dulces videntur; illos verum sæpè dicere, hos nunquam. 2.Haud vnquam. Gell. lib. 5.cap.2.

Mai,auuerb.in alcun tempo.) Aliquando.1.2.b.3.l. Cic.4. Acad Num hæc in vallo vidisti aliquando. 2. Vnquam, 1.l.Cic.de Orat Isocrates præstat omnibus, qui vnquam orationes attigerunt. 3.Nonnunquam.1.& 2.l. Cic. lib. epist. 8. Quædam pestes hominum laude aliena dolentium, & te nonnunquam à me alienarunt, & me aliquando immutarunt tibi. 4. Tempore vllo, vel aliquo.

Maiale,porco castrato.) Maiale,lis.Var.l 2 c 4. Castrantur Verres commodissimè anniculi,vtique ne minores,quàm semestres,quo facto nomen mutant, atque è Verribus dicuntur maiales.

Maiorana, vedi Persa.

Maiorica,e minorica,Isole di Spagna così dette.) Baleares, rium.fœm.g.& num plur. Mela l.2.c.7.2 Gymnasiæ, arum f.g. & num. plur. quod earum incolæ funda per æstatem nudi exercerentur. Plin l.3.c.5. Baleares funda bellicosas Græci Gymnasias dixere.

Maiorchini,e minorchini nome gent.di Maiorica, e Minorica) Balearici, orum.Plin.l.8.c.16.Balearicos aduersus prouentus cuniculorum auxilium militare à D.Augusto petisse certum est.

Maiorchino,e Minorchino adiett.possess.di Maiorica, e Minorica. Balearis,& hoc re. Plin.l.35. c.19 Terra ex Galata insula, & circa Clupeam Africæ scorpiones necat: Balearis,& Ebusitana serpentes.

Da maiorchino, ouero alla maiorchina auuerb.) Balearicè, 2. Balearicum in morem. 3. Balearico ritu, vel more.

Malaca,a Lcittà celebre dell'India.) Malaca,cæ.fœm.gen. Maff.de Rebus Indic.Com Malaca inter Mauros,Ethnicosque posita est, quam auream Chersonesum antiqui aiunt fuisse.

Malacese adiett.gent.e poss.di Malaca.) Malacensis,& hoc, se.1.2.l.

Mala creanza.) Mos indoctus. Plaut in Bacch.Ego longè ante eo stultitia,& moribus indoctis.2.Neglectus honesti Græci.

Malageuole, vedi difficile.

Malageuolezza, vedi difficoltà.

Malageuolezza,Sen.per dispiacere,ò disgusto d'animo.) Aegritudo,dinis.f.g.2 b. & 3.l.Cic.3.Tusc.Ex quo ipsam ægritudinem Lypin Chrysippus, quasi Lysin,idest solutionem totius hominis, appellatam putat. 2 Animi dolor. Cic 3.Tusc. Aetas acta honestè,ac splendidè,tantam affert consolationem, vt eos, qui ita vixerint aut non attingat ægritudo, aut perleuiter pungat animi dolor.

Malageuolmente, vedi Difficilmente.

Malamente, mal e male, Fior. cattiuamente, auuerb. con mal modo, ò di mala maniera.] Malè, 1. & 2.b. Cic. de Or. Malè feres habet. 2. Improbè, 1. & 3 l. 2.b. Cic. 2. Off. Plures sunt ij, quibus improbè datum est, quàm illi, quibus iniustè ademptum. 3. Peruersè, 1.2. & 3 l. Plaut. in Most. Erras peruersè, pater. 4. Prauè 1 & 2.l. Liu 1. ab Vrb. Religiones aut neglectæ, aut prauè cultæ. 5. Perperam, 1.l. & 2.b. Cic. 1. de Inu. Res perperam constituta.

Malamente, cioè difficilmente.] Aegrè. Cic. Att. l. 1. epist. 2. Tyrone nihil vidi melius, ita careo ægrè.

Malandato, addiett. mal condotto.] Malè habitus, ta, tum. Gel l. 4. c. 12. Censores equum nimis strigosum malè habitum viderunt.

Malandrino, vedi Assassino.

Malanno, mal'incontro.] Infortunium, nij, neut. gen. 3. b. Ter. Liu. 1. ab Vrb. Ni parcat patri habiturus est infortunium. 2 Aerumna, næ, fœmin. gen. Cic. post red. in Sen.

Malanno, e mala Pasqua, cioè mal grande, ò raddoppiato.] Infortunium ingens, vel geminum.

Malariuatto, cioè meschino, vedi Meschino.

Malato, Fior. per ammalato, & infermo.] Aeger, ægra, ægrum Cic. Att. l. 6. Tyro ad te dedisset literas, nisi eum grauiter ægrum Eferæ reliquissem. 2. Aegrotus, 2. um. Cic ad Att. l. 9 c. 12. Vt Aegroto, dum anima est, spes esse dicitur, sic ego quoad Pompeius io Italia fuit, sperare non destiti. 3. Aegrotans, antis, om. g. Cic. Att. l. 8 Epist. 2. 4. Infirmus, ma, mum. Plin. l. 7. ep. 25. 5. Morbo affectus, a, um. Ter. in Hen 6 Morbo correptus, ta, um. Cels. l. 6 c. 18. 7. Morbo languens, om. gen Virg 4. Georg. 8 Morbo laborans. Cic. 1. de Fin. 10 Morbo occupatus, ta, tum. Cels. l. 5. cap. 2.

Malato graue.] Grauiter æger, ægra, ægrum. Cic. Att. lib. 6. Pinarium, quem mihi commendas, diligentissimè Deiotarus curat grauiter ægrum. 2. Graui morbo æger. Cic 1 Catil. 3. Graui morbo affectus, ta, tum. Cic. 1. de Diu.

Malato lieue.] Leuiter ægrotans. Cic. 1. Off. In obeundis periculis consuetudo imitanda medicorum est, qui leuiter curant, &c. 2. Leui morbo æger, ægra, ægrum. Ex Cic. 1. Catil 3 Leuiter æger, a, um. Ex Cic. 3 Tusc.

Malato mezano.] Mediocriter æger, ægra, ægrum. Cic. 3. Tusc. Vt corpus etiamsi mediocriter ægrum est, sanum non est: sic, si in animo est ista mediocritas, caret sanitate.

Il malato stà à mal termine, ouer in cattiuo stato.] In malis est æger. Cels. l 4 c 34.

Malato pericoloso.] Periculosè ægrotans. Cic. Att. l. 8. c. 2. 2. Periculoso morbo æger, a, um Ex Cic.

Malato mortale, ouero à morte] Mortiferè ægrotans. Plin. l 3. ep 15. 2. Lethali morbo æger, a, um. Ex Cic. 3. Catil. 3. Mortifero morbo affectus, ta, tum. Cic. 1. de Diu.

Malato d'amore.] Amore æger, a, um. Liu. 10 bell. Pun. Simulat ægrum amare vos, socerque.

Malato d'animo.] Animi æger, a, um. Liu 2. ab Vrb. 2. Animo æger, a, um Cic. pro Cæl Medea animo ægra, amore sæuo saucia. 3. Ab animo æger, a, um. Plaut.

Malato vecchio, cioè quello, il cui male è vecchio.] Aeger vetus. Plin. l. 32. c. 1. Quod ad febrium valetudines attinet certum est non dandum io febre, nisi veteribus ægris vinum, nec nisi declinante morbo.

Malato di flusso.] Fluore æger. Cels. l. 3. c. 6. Quisquis autem fluore æger est, cum venit in balneum prius vngendus est, deinde in solium demittendus est.

Malato d'vna ferita.] Ex vulnere æger. Liu. 6. Bel. Pun. Collega ex vulnere æger.

Diuenir malato, vedi Ammalare.

Malattia, Fior. malore infermità, vedi male Sust.

Malattia gagliarda] Morbus valens. Cels. l. 2. c 13. Vbi longi valentesque morbi sunt.

Malattia fresca] Morbus recens. Cels. lib. 2. c. 14. Vngi, ac leuiter tractari corpus etiam in acutis, ac recentibus morbis oportet.

Malattia graue, e pericolosa.] Morbus sonticus Gel. lib. 20. c. 1. Morbum vehementiorem vim grauiter nocendi habentem, legum istarum scriptores alio in loco non per se morbum, sed morbum sonticum appellant.

Malattia longa, e graue.] Longa, & iniqua valetudo. Plin. lib. 1. ep.

La scusa della malattia.] Aegri corporis causatio. Gell. lib. 20. c. 1. Id fecerunt, ne causatio ægri corporis perpetuam vacationem daret.

Malattia mortale.] Morbus capitalis. Gel. lib. 16. c. 13. Tiberius in Prænestinorum finibus ex capitali morbo reualuit 2. Morbus exitialis. Turs Xauer. l. 1. c. 4. 3. Morbus internecious. Gel. l. 2. c. 1. Pestilentia Atheniensium ciuitatem internecino genere morbi depopulata est.

Malattia vecchia, ò di molti anni.] Morbus vetus. Ex Plio. lib. 31. c. 9. Multi tussim veterem linctu salis discussere.

Malattia dell'animo mentale.] Mentis, vel aoimi morbus. Cic. 4. Tusc. Animorum omnes morbi, & perturbationes, ex aspernatione rationis eueniunt. 2. Mentis, vel animi ægritudo, seu ægritudo, seu ægrimonia. Cic. 3. Tusc. Aegrotis corporibus simillima est animi ægritudo.

Malauoglianza, vedi Maleuolenza.

Malauuenturato, vedi Disgratiato.

Malcreato, vedi Creato.

Maldicente, vedi Maledico.

Male auuerb. vedi Malamente.

Far male.] Nequiter facere. Plaut. Most. Quamuis de subito, facile est, facere nequiter.

Male sust. infermità, ò malattia indispositione corporale.] Morbus, bi, m g Cic. 4. Tusc. Morbus est totius corporis corruptio, & infra. Morbus, & ægrotatio ex totius valetudinis corporis conquassatione & perturbatione gignuntur. 2. Valetudo, dinis, fœmin gen 1. b. 2. l Cic. de Amic 3. Mala valetudo. Cic. 4. Tusc. 4. Aduersa valetudo. Liu. lib. 10. 5. Aegra valetudo. Cic. de Clar. or. Homo semper infirma, atque ægra valetudine fuit. 6 Valetudo infensa. Tacit. lib. 14. Seneca rarus per Vrbem, quasi valetudine infensa, aut sapientiæ studijs domi atineretur. 7. Valetudinis morbus Plin. lib. 20. cap. 8. 8. Aegritudo, dinis, fœmin. gen. 1. & 3. l. 2. b. 4. com. in rect & 6. in obl. Plin. lib. 19. c. 8. D. Augustus lactuca conseruatus fertur in ægritudine, prudentia Musæ medici, cùm priores eam ob religionem minimè commanducarent.

Male, nome generico, e contrario al bene.] Malum, li, neut. gen. Plin. lib. 27. c. 3. Oculorum quoque medicamentis aconitum miscetur, ideò malum nullum est siue aliquo bono.

Male inteso di dolore, ò magagna.] Vitium, tij, n g. Cels. l. 2. c. 11. Vsus cucurbitulæ præcipuus est, vbi non in toto corpore, sed in parte aliqua vitium est.

Mal di bocca.] Morbus stomaticus. Ex Plin. lib. 24. cap. 14.

Chi patisce di tal male.] Stomaticus, ca, cum, 1. 2. 3 b. Plin. l 24. c. 14.

Mal di nerui.] Valetudo neruica. Ex Plin. lib. 21. c. 27. & Vitr. l. 8. c. 3.

Chi patisce mal di nerui:] Neruicus, a, um, 1. l. 2. b. Græc. Vitr. l. 8. c 3. Igitur nerui inflatione turgentes ex longitudine contrahuntur, & ita aut neruicos, aut podagricos efficiunt homines.

Malcaduco, ò epilepsia, male noto.] Epilepsia, æ, f. gen. 1. & 2. b. 4. l. 4. com. Sipont. in Mart. Comitiali morbo nerui contrahuntur, propter quod Græci epilepsian hoc est correptionem vocant: epileptici verò dicuntur qui eum morbum patiuntur. 2. Epilepsis, psis, fœmin gen. 1 2. b. 3 l. Græc. apud Arist in proal 3. Morbus Comitialis Sipont. in Mart. Morbus idcircò dictus est comitialis, quod hoc morbo laborantes, in comitijs maximè detegi solebant & interrumpebant comitia quo die aliquis incidisset. 4. Herculeus morbus. Sipont. io Mart. Herculeum cùm morbum sit passus. 5. Morbus, maior, vel sacer. Sipont. in Mart. Comitialis morbus propter grauitatem & sacer, & maior est appellatus, quoniam homo subito intercidit & spumæ ore mouentur morbusque ipse, aut recens consumit aut vsque ad

virimum vitæ diem perdurat. 6. Morbus lunaticus. S. i-pont. in Mart. Comitialis morbus dicitur etiam lunaricus quod eum qui interlunio natus est, hunc morbum fere pati compertum est. 7. Vitium comitiale. Plin. l. 20. cap. 1. Anisum infantibus comitiale virium aut contractiones sentientibus illinunt. Morbus fonticus. Plin. l. 36. c. 10 Gagates dapia deprehendit fonticum morbum, & virginitatem.

Patire di mal caduco.) Vitium comitiale sentire Plin. lib. 20. c. 17. Sic, & infantibus comitiale vitium, aut contractiones sentientibus.

Chi patisce di mal caduco.) Comitialis, le Plin. lib. 32. Fel testudinum naribus illitum comitiales erigit extollitque. 2. Epilepticus, ca, cum. Græc. 3. Epileptus, a, tum. Ex Aristot.

Esser preso dal mal caduco.) Vitio comitiali corrumpi. Plin. lib 20. c 17. Pythagoras quidem negat corripi vitio comitiali anisum in manu habentes; ideoque quamplurimum domi ferendum.

Mal di capo.) Morbus cæphalicus, Ex Corn. Cels. lib. 5 cap. 19.

Chi patisce di tal male.) Cæphalicus, ca, cum. Ex Corn. Cels. l. 1. c 19.

Mal di goccia.) Apoplexia, æ, f g. Græc.

Mal di giunture.) Articularis morbus. Græc.

Mal contagioso, che si attacca.) Contagio, onis, f gen. 1. 2. l. Cic. l. 1. Off. Contagiones malorum ab vno profectæ manant latius. 2 Contagium, gij, n. g. 1. 2. l. Gel l. 12. c. 2. Patienter igitur infantem hunc nostrum perniciofo contagio infici?

Male di cuore.) Morbus cardiacus. Plin. l. 11. cap. 37. Cor negatur cremari posse ijs, qui cardiaco morbo obierint.

Chi patisce di mal di cuore.) Cardiacus, ca, cum. Plin. l 20. c 9.

Male donnesco.) Morbus muliebris. Plin. l. 26.

Male di febbre.) Febris valetudo. Plin l. 23. c. t.

Male di fegato.) Morbus herpaticus Plaut. Curc. 2 Morbus hepaticus Cels l 4 c 9.

Chi patisce di tal male.) Hepaticus, ca, cum. Plin. l. 28. c. 9. 2 Hepararius, ria, rium. Plaut. & Col.

Male occulto, che non apparisce.) Morbus cæcus. Col. l. 20. c. 5. Sæpè contrahuntur cæci morbi quorum, causas, ne medici quidem perspicere queunt.

Mal francese, ò franzese: così è nomato: mal contratto per diletti lussuriosi) Venerea lues. Marc. in Diosc. l 5. c. 61. Calx itaque vnguentis expetitur, quibus vtuntur ad pudendorum vlcera, eaque præsertim, quæ venerea lue contrahuntur 2. Gallica lues, vel tabes. Ex Turs. in Xauer. l. s. c. 15. 3. Morbus Gallicus.

Patire di tal male.) Venerea lue affici, seu laborare. Ex Matt. in Diosc. l. 5. c. 91. & Cic. 1. de Diu.

Patir sommamente di tal male.) Venerea lue confici. Hor. Turs. in Xauer. l. 2. c 5.

Mal d'idropisia, vedi Hidropisia.

Male corporale, ò di corpo.) Corporis morbus, vel ægrotatio. Cic. pro Cluent. In morbis corporis, vt quisque est difficillimus, ita medicus nobilissimus, atque optimus adhibeatur.

Male lungo.) Valetudo longa, & pertinax. Plin. l. 1. ep. 22. Perturbat me longa, & pertinax valetudo. T. Aristonis, quem singulariter, & miror & diligo.

Male interno.) Morbus internus. Gel. lib. 13 cap. 8. 2. Malum intestinum. Cic. de Breu. Ingrauescit in dies intestinum malum, nec extrema hostibus magis, quàm domesticis laboramus.

Male inuisibile, che non si vede.) Morbus inuisus. Cat. cap. 141 Vt tu morbos visos, inuisosque.

Male di litargia, vedi Letargo.

Male di fianchi.) Morbus iliosus, Ex Plin. l. 20. c. 4. & lib. 24. c. 12. Lagonopnus, ni, m. 4 b. Græc.

Chi patisce mal di fianchi.) Iliosus, a, um, 1. l. Ex Plin. l. 20. c 4.

Male di mente di ceruello.) Mentis valetudo. Suet. in Cæs. c 49. Octauius valetudine mentis liberius dicax.

Male di milza.) Morbus lienicus. Ex Plin. l. 2. c. 3.

Chi patisce di tal male.) Lienosus, sa, sum. Plin. l. 7. cap 3. 2. Lienicus, ca, cum. Plin. lib 26. cap. 3. 3. Spleneticus, ca, cum. Plin l 26. cap. 9.

Mal di venere) Ventris vitium. Plin. l 22. c. 21

Mal d'occhi) Oculorum morbus. Cic. de Diu Mirari licet, quæ sint animaduersa à medicis herbarum genera, quæ radicum ad morus bestiarum, ad oculorum morbos, ad vulnera. 2. Oculorum valetudo Cic. l. 14 ep 4 3. Oculorum vitium Corn. Cels l 6 cap. 7. 4. ægritudo ocularia. Iul. Sol c 6. Caldi, & salubres aliquot loci efferuescunt, qui medelas afferunt, & ocularias dissipant ægritudines. 5. Morbus ophtalmicus.

Chi patisce mal d'occhi.) Ocularius, ria, rium. Ex Corn. Cels l 6 c 6. 2 Ophtalmicus, ca, cum. Græc.

Mal di pietra) Calculi valetudo Plin l. 21. c. 17 Rusci radix decocta bibitur alternis diebus in calculorum valetudine, & tortuosiore vrina, vel cruenta. 2. Calculi vitium. Plin. l. 31. c. 2. Tungri ciuitas Galliæ fontem habet insignem, plurimis bullis stellantem, ferruginei saporis quod ipsum non nisi in fine potus intelligitur. purgat hic corpora, tertianas febres discutit. calculorumque vitia.

Mal pidocchioso.) Pithiriasis, sis, fœm. gen. Plin. lib. 26. c. 13. Sylla dictator phthiriasi consumptus est. 2. Morbus phtiriacus. Ex Plin. & Matt. 3. Morbus pedicularis. Ex Plin. & Colum.

Chi patisce di mal pidocchioso.) Phthiriacus, ca, cum. Matt. in 3gnat. l. 3. c 3.

Mal pericoloso) Morbus anceps. Plin. l. 7. cap 45. Augusti tot ancipites morbi.

Mal di polmone.) Morbus pulmarius. Ex Colum lib. 7. c. 5. 2. Morbus peripneumonicus. Cels. l 4 c. 7.

Chi patisce mal di polmone.) Pulmonarius, a, um. Colum. lib. 7. cap. 5. 2. Peripneumonicus, ca, cum. Plin. l 20. c. 16.

Mal di postema.) Vomicæ morbus. Plin. lib. 7. c. 56. 2. Morbus apostematicus.

Chi patisce mal di postema.) Apostematicus, ca, cum. Ex Oss. 2. Apostematias, æ, m g Græc. Aret l 1

Mal sottile, tisichezza, infermità di polmoni vlcerati, vedi Tisica.

Male che stà in declinatione.) Morbus declinans, Plin. l. 32. c. 1. Vinum non dandum nisi declinante morbo.

Mal di stomaco.) Morbus stomachicus. Ex Plin. lib. 20. cap. 9.

Chi patisce mal di stomaco) Stomachicus, ca, cum. Plin. l. 25 c 5

Male visibile, che si vede.) Morbus visus. Cat. c. 141.

Male antipensato.) Præcogitatum malum. Sen l. 10. epist. Præcogitati mali mollis ictus venit.

Male, che serpeggia, cioè che rodendo la carne si diffende.) Noma, mæ, fœm. gen. Plin. lib 20 c. 9 Alij dicunt brassicam compescere mala corporis, quæ serpant: nomas vocant.

Far male, ò del male à vno.) Alicui malè facere. Cic. lib 5. epist. 12. Dalmatis dijs malè faciant, qui tibi molesti sunt

Maledetto) Execrandus, da, dum. Græc.

Quegli, che maledisce, che dà, ò manda maledittioni,) Dirarum, vel malorum precator. Ex Tacit.

Maledicenza, cioè il dir mal d'vn altro, vedi abbaiamento metaforicam.

Maledico, e maledicente. Fior. anco misdicente, che dice male.) Maledicus, ca, cum, 1 2. & 3. b. Quint. l. 1 2. c. 9. Animi vitium est, quo maledicus a malefico non distat nisi occasione.

Maledire dir mal d'alcuno, vedi Abbaiare metaforicamente.

Maledire, ò maladire, pregar male altrui: mandar maledittioni.) Diras imprecari, cum dat. personæ. Tacit. l. 5. 2 Pœnas diras imprecari. Plin. l. 8. c. 7. Populus vniuersus consurrexit, dirasque Pompeio, quas ille mox luit, pœnas est imprecatus. 3. Diris deuouere, cum accusatiuo personæ pat. 4. Malè precari cum dat. pers. Cic. in Pis. Tibi proficiscenti euenit, vt omnes execrarentur, malè precarentur, vnam tibi aliam viam, & perpetuam esse vellent.

fellent.] Mala precari. Cic. in Pis. Neque ego, si vnquam vobis mala precarer, quod sæpè feci in quo dij immortales meas preces audiuerunt, morbum, aut mortem, aut cruciatum precarer. 6 Diris precationibus defigere cum accusat. person. Ex Plin. lib.28. cap.2. vbi sic ait. Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit.

Il maledire, il dire, ò mandar maledittioni.] Dirarum, vel malorum imprecatio, Ex Tacit.

Maledittione, e maladittione, quel male che con parole si manda ad vno] Diræ, rarum, f.g. & nom. plur. 1 l. Tacit. l. 1. 2 Deprecationes diræ. Plin l. 28. cap. 2. 3. Pœnæ diræ. Plin. l 8 c.7.4 Imprecatio, onis, f.g. Gratt. 5. Precationes diræ. Plin. l. 18. c. 2.

Mandar, ò dar maledittioni, vedi Maledire.

Maleficio, e malificio, delitto, ò misfatto.] Maleficium, cij, n g 1. & 4 b. & a tom. Plin. l. 2. c. 7. Deos agere curam rerum humanarum credi ex vsu vitæ est: pœnasque maleficijs aliquando feras, nunquam tamen irritas esse.

Maleuolenza, e maliuolenza, maleuoglienza, e maliuoglienza il voler male] Maleuolentia, tiæ, 1. 2. & 3 b. Cic. 4 Tusc. Voluptatis autem partes hoc modo describunt Stoici, vt maleuolentia sit voluptas ex malo alterius sine emolumento suo.

Maleuolo, e maliuolo, maliuoglieote, e maluogliente che vuol male.] Maleuolens, tis, o. gen. 1. 2 & 3 b & 4 l. Plin. Capt. Est miserorum, vt maleuolentes sint, atque inuideant bonis. 2 Maleuolus, la, lum, 1. 2. & 3. b. Haut. ad Heren. Homo natura maleuolus, & maledicus.

Più maleuolo compar.] Maleuolentior, & hoc ius. Ex Cic. l. 3. ep 66.

Grandemente maleuolo, ouer maleuolissimo superl.] Maleuolentissimus, ma, mum. Ex Cic. l. 5. ep. 16 qui ait, beneuolentissimi atque amicissimi.

Malfare, vedi Misfare.

Cosa mal fatta.] Perperam factum. Col l. 12.

Malfattore, e delinquente malefico. ò malfacente, cioè maluaggio, e di mal affare] Maleficus, ca, cum, 1 2 & 3. b. Quint l 12 c 9 Animi vitium est, quo maledicus, à maleficio non distat, nisi occasione. 2. Nocens, tis, 1. b. 2. l. 3. Sons, sontis Cic. de Off. Est vir magnanimi rebus agitatis, punire sontes, multitudinem conseruare.

Malga, città di Spagna.] Malaca, cæ, fœmin. gen. & dene. c.

Malgrado, città di Spagna.] Maliaca, cæ, f.g.

Malia, fattura, vedi Affatturamento.

Maliarda, vedi Affatturatrice.

Maliardo, vedi Affatturatore.

Maliare, vedi Affatturare.

Malignamente, auuerb] Malignè. 2 Peruersè Cic.

Malignità, Malignitas, atis, f g. Cic. 2. Maleuolentia, tiæ, f g. Cic 3. Iniquitas, atis, f g.

Maligno, cattiuo, scelerato.] Improbus, ba, bum. 2 Peruersus, sa, sum. Plin. 3 Prauus, ua, uum. 3 Flagitiosus, sa, sum.

Malinconia, ouer maninconia, vno de' quattro humori, che rende l'huomo malinconico.] Bilis atra. Plin. l. 21. c. 30. Amaracum siccatum cum melle, & aceto impositum bilem trahit atram. 2 Melancolia, liæ, f g Græc. Cels lib. 2. c. 1. Verè maximè bilis atra, quam melancholiam Græci appellant, oriri solet.

Malinconia ò maninconia, qual val tristezza, & afflittion d'animo, vedi Mestitia.

Malinconicamente, auuerb. inteso d'humor malinconico, val con malinconia, ò da malinconico] Melancholicè, 1. 3 4 b a 5 l. Græc apud Galen 2. More, vel ritu melancholico. Ex Cic. 3 Verr. & 1. Tusc. 3. Melancholicum in morem, vel modum. Ex Cic. 1. de Diu. & Liu. 2. Bell Mac.

Malinconicamente, cioè mestamente, vedi Mestamente.

Malinconichetto, vedi Alquanto mesto.

Malinconico, e maninconico, chi per natura, è di humor malinconico.] Melancholicus, ca, cum. Cic 1 Tusc. Aristoteles quidem ait omnes ingeniosos melancholicos esse, vt ego me tardiorem esse non moleste feram.

Malinconico, ouer maninconico, & anche malinconoso, qual val tristo, e mesto; vedi Mesto.

Malitia, astutia con malignità.] Malitia, tiæ, f. 1. & 3. b Cic. 3. de Nat. Malitia est versuta, & fallax nocendi ratio.

Per malitia.] Per malitiam. Maff. l 1 ep 2. Delictorum confessionem exprimes, quæ reus, vel per malitiam, vel per. suspitiam silentio inuoluisset.

Malitia; cioè ribalderia.] Nequitia, tiæ, fœm. gen. & p. c.

Con malitia, con astutia.] Astu. Ter. Eun. Quod si astu rem tractauit.

Malitiosamente, e malitiatamente, auuerb. con malitia.] Malitiosè, 1. 2 3. b. 4 & 5 l. Cic. 4. Ver. Nihil vafrè, nec malitiosè facere conatus est. 2. Vafrè. 3 Callidè. 4 Versutè. 5. Subdolè.

Più malitiosamente compar.] Malitiosius. Aut. ad Heren.

Malitioso, che hà malitia.] Callidus, da, dum. 2. Versutus, ta, tum 3. Vafer, fra, frum.

Malo, e maluagio, far cattiuo, Sen. gattiuo, vedi Tristo.

Malsania, Fior cioè mala sanità.] Valetudo infirma, atque ægra. Cic. de Clar.

Malsano, vedi Infermiccio.

Malta, isola, e città honoreuolmente da' Stoici, e corografi mentionata. Fù già illustre colonia, non pur de' Cartaginesi, ma de' Greci ancora; oggi giorno città de non sol per sua nobiltade, douitia ed antichezza molto celebre, ma per risplendore ancora di cotanto degni, ed honorati caualieri, sopra modo famosa. Secondo il greco trasse il nome dal mele che quiui è molto, e buon si produce: onde la dolcezza del nome può rammentare a' cittadini dolcezza di costumi.] Melita, tæ, f.g. 1. 2. b. 3. l. in rect & 6. in obl. Cic. 4 Verr Insula est melita satis lato à Sicilia mari, periculosoque disiuncta: in qua est eodem nomine, oppidum quod isti textrinum ad muliebrem vestem conficiendam fuit. 2. Melites, tes, f.g. 1. & 2. b. 3 l. in rect. & obl Ouid. 3 Fast.

Fertilis est Melite, sterili vicina Cosyræ.
Insula quam Libyci verberat vnda maris.

Maltese, nome gent. e poss. da, ò di Malta.] Melitensis, & hoc tense, 1. 2. b. 3. l. Cic 4. Ver. dicunt legati Melitenses publicè spoliatum templum esse Iunonis; nihil istum in Religiosissimo fano reliquisse. 2. Melitæus, a, um, 1. 2. b. 3. l. Plin. lib. 4. cap. 26. Inter Corcyram & Illyricum Melita: vnde catulos Melitæos appellari, Callimachus auctor est.

Maltrattamento, il maltrattare.] Tractatio mala, vel incommoda. Ex Quint. l 4. c. 2. Quid exponet, quæ Zelotypum malæ tractationis accusat.

Maltrattato, trauagliare.] Malè habere. Cels lib. 1. cap. 5. Frigida, ijs prodest, quos lippitudines malè habent.

Maltrouamento, Fior. cioè mala ritrouata.] Malum inuentum.

Malua, herba nota, lubricatiua, della quale gl'antichi faceuano insalate.] Malua, uæ, f.g 1 b. 2. 1. Plin. lib. 20 c. 21. In magnis laudibus malua est.

Malua grande.] Malua maior. 2. Malope, pes. Plin. lib. 20 cap 21. Græci maiorem maluam malopen vocant, in satiuia.

Malua piccola.] Malua minor. Ex Plin. lib. 20 cap. 21 Græci minorem maluam ab emolliendo ventre dictam putant malachen.

Malua saluatica, e con altro nome maluauischio] Aebiscus, ci. 2. Ibiscus, sci. Matth. in Diosc. l. 3. cap. 146 3. Althæa, a. 4 Aristalthæa, æ. 5. Malua syluestris. Plin. l. 20. c. 21 E Syluestribus maluis, cui grande obum, & radices albæ. Althæa vocatur, ab excellentia effectus, quibusdam Aristalthæa.

Di Malua, ò simile à Malua.] Maluaceus, a, um. Plin. l 21. c 4

Maluagia, vino candiotto.] Vinum creticum. 2. Vinum maluaticum. 3. Vinum arusium. Virg 4. Vinum monembasites Athen.

Maluagiamente, auuerb. con maluagità, sceleratamente.] Nequiter. Cic. 2 Improbè. 3. Flagitiosè. 4 l.

Maluagio, scelerato.] Flagitiosus, sa, sum, 4 l. 3. Malignus, na,

na,num. 3.Prauus,ua, uum. 4.Peruersus, sa, sum. 5 Nequam.

Maluagità, l'astratto di maluagio.] Nequitia,tiæ,f gen. 1.l, 2.b. Cic.2. Tusc Nequitia dicta est ab eo, quod nequicquam est in tali homine; ex quo idem nihili dicitur. 2 Improbitas,atis,f.g.

Maluagità di tempo.] Temporum iniuria. 2 Temporum calamitas. 3.Iniqua temporum conditio.4.Prauitas temporum.

Maluarecchio,vedi Malua faluatica.

Maluolentieri di mala voglia, Fior. fuoruoglia cioè contra voglia,auuerb.] Aegrè 2 Iniustè. 3.Inuitò. 4.Contra voluptatem.5.Repugnanter.

Mamma per madre,voce fanciullesca,vedi Madre.

Mamma per mammella,voce poetica, vedi Mammella.

Mammana,ricoglitrice, vedi Madrina.

Mammana, Fior.cioè guardiana di fanciulle.] Puellarum custos,& procuratrix. Ex Cic.ad Att. l.e. ep 4 & 4.de Fin. vbi ait,Sapientiam totius hominis custodem,& procuratricem.2.Custos,& procuratrix puellaris. Ex Cic 4. de Fin & Quintil l 6

Mammella,e mamma, Rom poppa, Fior. poccia Sen.tetta,e zizza ricettacolo del latte.] Mamma,mæ. Plin.l 7.cap 2. Androgynis dextram mammam vtilem, læuam muliebrem esse tradit. Arist.& apud veteres Ruma mæ,f gen. vel rumen,nis,n g.Plin.l.15. cap.18. Sub ficu iuuenta est lupa infantibus Romulo, ac Remo præbens rumens, ita vocabatur mamma. Non. Marc. rumam veteres mammam dixerunt. 2. Vber,ris,n g.1.b 2.l.Plin. l.8. cap.55 3. Mamma Vber Gell.lib.12. c 1.Natura feminis mammarum vbera non ornandi pectoris causa, sed liberorum alendorum,dedit.4.Mammilla,læ,f g.& 1 b.Iuuen.Sat 6. Ipse loqui recta facie,strictisque mammillis. 5.Papilla, læ,f g.& 1.b Plin.l.11.c.37.Virg 11.Aeneid.

Hasta sub exertam donec perlata papillam
Hæsit,virgineumque altè bibit acta cruorem.

Mammella virile,ò d'huomo.] Mamma virilis.Plin l.7 c.2. Supra Nasamonas confines illis Machas, Androgynos esse vtriusque naturæ inter se vicibus coeuntes Calliphanes tradit: Aristoteles adijcit, dextram mammam ijs virilem,læuam muliebrem esse.

Mammella data per ornamento.] Mamma,ad ornatum data. Cic.3. de Fin. Membrorum, idest partium corporis, alia videntur propter eorum vsum,à natura esse donata, vt manus, crura, pedes, & ea quæ sunt intus in corpore: alia autem nullam ob vtilitatem, ad quendam ornatum, vt cauda pauoni, plumæ versicolores columbis, viris mammæ,atque barba.

Mammelletta,mammellina, e poppellina, diminut. mammella, ò poppa piccola.] Mamilla, læ, 1.b. 2.l.Iuuen. Sat.6.

Illa loqui recta facie strictisque mamillis.

2.Mammula,læ,e.l.2.b.Corn.Cels.l.7. c.26.

Manata,vedi Manciata.

Manatine, vedi Manciatina.

Mancamento carestia, mancanza, Fior. anco manchezza, secondo Dante accor' manco,sust.] Defectio,nis,fœm g. 1.& 2.l & 3.b. Cic. de Sen Defectio virium adolescentiæ vitijs efficitur sæpius,quàm senectutis. 2 Inopia,piæ,f g. 1.2 & 3.b.Cic.ad Att.l.6. 3.Penuria, riæ, f g. 1.& 3 b. & 2.l. Cic. de Am. Suos igitur constanter aligendi amici, cuius generis magna penuria est. 4.Vacatio,nis, f.g.1.3. b. 2.l. Sen.lib. 12. ep 85.Non diminutionem malorum in bono viro intelligo, sed vocationem. Nulla debent esse, non parua. 5 Vacuitas,tis,1.2.3.b. 4 l. Cic.5. Tusc.Securitatem appello vacuitatem ægritudinis in qua vita beata posita est.6. Defectus,tus,m.g 1.& 2.l. Plin. l 11. c 37. Non viuere hominem vltra centesimum annum defectu cordis Aegyptij existimant, quibus mos est cadauera asseruare medicata.

Mancamento di denari.] Inopia argentaria. Plaut. in Pseud. 2.Argenti inopia Plaut.in Curc. 3. Ac pecuniaria inopia. Cic.ad Brut. ep.18. 4. Rei nummariæ inopia. Ex Cic.6. Ver. & ep.18 ad Brut. 5.Inopia nummaria, seu pecuniaria. Ex Cic.pro Dom. & pro Cluent. 6. Rei nummariæ penuria.

Mancamento di consiglio, cioè di risolutione, ò partito.] Consilij inopia. Cic ad Att lib 6 epist. 3. Magna igitur, vt vides, sollicitudine afficior, magna inopia consilij.

Mancamento di ceruello, cioè di giuditio, sauiezza, ò discorso.] Iudicij defectus. Ex Cic. 10 Orat. & Plin. lib 11. cap. 37. 2.Mentis inopia. Ex Cic de Arusp. & pro Dom.

Mancamento,ò difetto di volontà,ò d'intelletto.] Voluntatis,aut mentis erratum,vel defectum. Ex Cic.

Mancamento,ò carestia di vettouaglia,ò grascia.] Annonæ caritas. Cic 5. Verr. Caritas annonæ faciebat, vt istuc, quod re paruum videbatur,tempore magnum videretur. 2.Inopia annonaria. Ex Cæs. & Virg 3. Annonę difficultas. Cic pro Dom 4.Annonæ grauitas. Tac l.5. 5.Annona carior Cic.ad Ter.

Cagionar mancamento di vettouaglia.] Annonæ caritatem inferre Plin l.18 c.28.

Mancamento di grascia grandissimo.] Annonę caritas incredibilis. Ex Plin. l.18 c.3.

Mancamento,cioè magagna,vitio,difetto.] Menda,dæ,f g. Ouid. Amor l.2. el.5.

Vt stetit ante oculos posito velamine nostros
In toto nunquam corpore menda fuit.

2. Mendum, di, neut. gen. Cic. 4 Ver. 3. Vitium, tij, neut.gen,1.& 2.b. Plaut in Most.Fuco vitia corporis occultantur.

Mancamento,qui val'errore, fallo, difetto.] Erratum,ti,n. gen.2 l Cic de Leg. Agr.2 Errato nulla venia, rectè facto exigua laus ponitur. 2.Error,oris, m g. 1.l & 2.b. in recto & l.in obl. Plin.in Pan. 3.Mendum,di,n.g.Cic ad Att.lib. 14.ep.12.4 Vitium,tij, n g 1.& 2 b Cic.1.de Orat.Nemo ferè adest,quin acutius, atque acrius vitia in dicente, quam recta videat.

Mancamento,colpa.] Culpa,pæ,f g Cic.1. Off. Cauendum est ne maior culpa,quàm pœna sit.

Chi hà de mancamenti magagne, ò difetti.] Mendosus, sa,sum,1 & 2.l Ouid.amor l.2 el 4.

Non ego mendosos ausim defendere mores.

2.Vitiosus,sa,sum,1.& 2.b & 3 l.Cic. de Clar. Cæsar consuetudinem vitiosam,& corruptam. pura, & incorrupta consuetudine emendat. Plaut. in Mil. non ego etiam nunc vitam tuam vitiosa nuce. 3. Vitijs affectus,a, um. Cic.Phil 14 His enim vitijs affectos, & talibus,malos, & audaces appellare consuetudo solet.

Chi hà più mancamenti, magagne, ò difetti.] Mendosior, & hoc dosius,1.2.l.& 3 b Cic.de Clar. His laudationibus historia rerum nostrarum facta est mendosior. 2. Vitiosior, & hoc vitiosius, 1.2.& 4.b. 3.l.Horat.Carm. lib.3. od.6

Chi hà moltissimi mancamenti,magagne, ò difetti cioè difettosissimo] Mendosissimus,ma mum, 1.& 2.l.& 4 b.Ex Cic de Clar.& 2.de Diu 2.Vitiosissimus, a, um, 1.& 5 b. 3.& 4.l.Quint. l.2.c.2.

Chi considera,& osserua gli altrui mancamenti, ò difetti.] Momoscopus,a,um,1.2.l. 3.b. Græc. ex Diuis Greg. & Chrys.

Con mancamenti, magagne, ò difetti, auuerbialm.] Mendosè,1.2.& 3.l.Cic.ad Q Fr lib 3. ep 5 De latinis verò libris quo me vertam nescio: ità mendosè & scribuntur, & veneunt.2.Vitiosè,1.& 2.b.3.& 4 l.Cic. Tusc.3. Num aliquod quidpiam membrum tumidum, ac turgidum non vitiosè se habet?

Con più mancamenti,magagne, ò difetti.] Mendosius,1.& 2.l.& 4.b.Ex Cic.ad Q.Fr.l.3.ep.5.2.Vitiosius,1.2.& 4.b. & 3 l.

Con moltissimi mancamenti,magagne,ò difetti.] Mendosissimè,1.2.3.& 5.l & 4.b. Cic 1. de Inuen: Neque hoc ego dico, quod eius ars, quam edidit, mihi mendosissimè scripta videatur.

Mancamento,il venir meno.] Defectio,nis,f.g.Plin.l.28.c. 37. 2.Defectus,tus. Cels l.7.c.33.

Mancamento di cuore.] Cordis defectus Plin.l 11.cap.37. Cor augeri per singulos annos in homines, ac binas drachmas ponderis ad quinquagesimum annum accedere ab eo detrahi tantundem, & ideò non viuere hominem

uém vlera centefimum annum defectu cordis ; Aegyptij exiftimant, quibus mos eft, cadauera afferuare medicata.

ancante,partic.che manca,che viene meno,che finifce .] Deficiens,entis,om.s.4.l.& 3.b.Corn.Celf. l. 3. c. 3. Deficiens,tis,om.g.s.2.& 3.l. Varro l. 3. c 3. 4.Occidens, ntis, om.gen. s.l & 2.b. Cic.1. Tufc. Vita occidens fuis laudibus confolari poteft . 5. Dilabens , ntis , om. gen. s. 2. & 3.l.

ancanza,il mancare,vedi mancamento .

ancare, cioè non hauere qualche cofa , onde dicefi, le beftie mancano di ragione,cioè fon priue di ragione.] Deficint,eris,1.l 2.b.Cic. qui fic ait : Mulier abundat audacia,ratione,& confilio deficitur.

ncare non efferci qualche cofa] Abfum, abes, cum dat. vel ablat.& præpofitione a,vel ab. Cic. de Orat. In definitione,neque abfit quicquam,neque fuperet. Var.l.a c.2. 3.Defum, defes, 1.l. Cic. vtrumque præftringere aciem mentis folet , fiue deeft naturæ quippiam , fiue abundat, neque affluit .

ncare,venir meno,fuenire, tramortire, ò finire.] Defio,cis,1 l.& 2.b.Quint.l.5.c.10.Qui mundum nafci dicit per hoc ipfum deficere fignificat , quia deficit omne quod nafcitur.2 Defino,nis,1.l.& 2.b.Plin.lib.2. epift.10. Habe ante oculos mortalitatem , à qua adferere te hoc vno monimento potes : nam cętera , fragilia , & caduca non minus, quàm ipfi homines occidunt, definuntque. 3. Defifto,is,s.2.l.Celf.l.12. c.3.Hemitritæus non ex toto in remiffione defiftit.4.Finior,iris,1.l.Plin. l.18. c.2.Honos s,non nifi vita finitur, & exules etiam, captofque comitatur. 5.Dilabor,eris, 1.& 2.l. & 3.b.Saluft. de bell. Iug. gitur præclara facies, magnæ diuitiæ ad hoc vis corporis, & alia huiufcemodi , omnia breui dilabuntur : at ingenij egregia facinori , ficuti anima immortalia funt. 6.Occido,dis,1.l. 2.b.Quint. lib.6. proœm. Obferuatum ferè eft celerius occidere feftinatam maturitatem . 7 Finem effecum genit. rei , quæ finitur Salluft. de bell. Iug. Corporis, & fortunæ bonorum , vt initium, fic finis eft : omniaque orta occidunt , & aucta fenefcunt : animus incorruptus , æternus rector humani generis, atque habet cuncta , neque ipfe habetur. 8. Defluo , is, 1.l. 2.b. Saluft de bell. Iug. Vbi per focordiam vires, tempus , ingenium defluxere , naturæ infirmitas accufatur : fuam quippe culpam actores ad negocia transferunt .

ncare di qualche cofa.] Re quapiam deficere. Val.Max. 8. c. 3.

ncare,Fint.per menomare, ò fcemare diminuire, ò fminuire .] Minuo, is, 1.& 2.b. Cic. ad Octau. M.Antonius vir animi maximi , publicam dilapidabat pecuniam, ærarium exhauriebat, minuebat vectigalia . 2. Diminuo,is,s.l.2.& 3.b. Plaut. Aul. Nunc ego iftum foror laborem degam,& diminuam tibi . 5 Imminuo,is,s.l 2.& 3.b. Cic.2. de Orat. Ego fufpicionem omnem artificij apud eos , qui res iudicent , oratori aduerfariam effe arbitror ; imminuis enim , & oratoris auctoritatem , & orationis fidem . 4. Diminutionem facere, ex Cic. 2. Off. vbi fic ait ; In primis autem videndum erit ei qui Remp. adminiftrabit, vt fuum quifque teneat, neque de bonis priuatorum publicè diminutio fiat. 5. Detraho, his .

ncare,calare,fcemare, il contrario di crefcere.] Decrefco, fcis. Cic.2. de Diu. Oftrea, & conchilia omnia cum luna pariter crefcunt,pariterque decrefcunt . 2.Minuor, eris. Plin.lib.11. c.54 Augefcunt corpora dulcibus,atque pinguibus, & potu : minuuntur ficcis, & aridis, frigidifque,ac fiti.

ncare, cioè venir meno intefo di deliquio , ò fuenimento .] Animo deficere. Ex Corn. Celf.2. Animo linqui. Q.Curt.

ncare del debito.] Officio deeffe .

ncar di fede, ò di parola.] Fidem fallere, vel frangere. Cic.

ncator di fede,ò di parola,vedi Perfido.

ncia , voce bifillaba , quel che fi dona in alcuna folennità , & allegrezza .] Strena,næ, fœmin. gen. 1.l, Hom. Marc. Strena dicta eft à ftrenuitate . Pomp. Feft. l.17.Strenam vocamus,quæ datur die religiofo, hominis boni gratia .

Dar la mancia ad vno .] Strena quempiam donare , vel impertire. Ex Cic. & Ter.2. Strenam alicui donare , vel impertire .

Mancia di buona nuoua.] Euangelia,orum, n.g. & num.pl. 1.& 2.l. 3.b.Græc. Cic.2. Attic. ep.12. Et fuaues epiftolas tuas vno tempore mihi datas quibus euangelia quæ reddam nefcio,deberi quidem planè fateor .

Mancia di Natale.] Strena genethliaca , vel Natalitia , Ex Græc.& Cic.2.de Diu.

Mancia piccola,ò poca.] Strenula,læ,f.g.Ex Plaut.in Epid. 2.Strena tenuis,vel exigua.

Manciata, e manata, riferita al fieno, ftoppia , e fimili in tanta quantità , quanto fi può tener , ò ftringere con vna mano.] Manipulus,li,m gen.Col.lib.11. c.2. Bonus operarius prati iugerum deferat , nec minus mille ducentos manipulus vnus obligat . 2. Fafciculus manualis . Plin. l.19. c.9.

Manciata, e manata riferit' à denari, legumi, e fimili, in tanta quantità , quanta fi può tenere ò ftringere con vna mano.] Pugnus,pugni,m.g Ex Cat.c.82.

Manciatina , manatina , e manatella diminut. di manata , e manciata .] Pugillus , li , mafc gen. Ex Lexicograph.

Mancino , che fi ferue della mano finiftra .] Mancus , ca, cum. 2. Læuus,ua,uum. Cic.1. de Diu. Iuppiter cornicem à læua,coruum à dextra canere iuffiffet . 3.Sinifter, ftra, ftrum,1 .b. Cic.de Diuin.

Mancino,e dritto,chi vfa tutte le due mani.] Ambidexter, tri . Cic.

Mancipare,& emancipare.] Mancipo,pas,aui, tum. Plin.2. Emancipo , as. Paul.Iurifc.

Mancipatione.] Mancipatio,nis,fœm gen.2.Emancipatio, nis, f g.

Mancipato,partic.] Mancipatus, ta, tum. 2.Emancipatus, ta,tum. 3.Patria poteftate folutus.

Poco ci mancò.] Propè fuit. Gell.l 4 c.20.

Manco,addiett.mancheuole,difettiuo.] Mancus,ca,cum. Cic. 1. Off. Cognitio , contemplatioque naturæ manca quodammodo , & inchoata fit, fi nulla actio rerum confequatur .

Manco,addiett. Infaufto,infelice.] Infauftus,ta,tum. Ouid. 4 Met.2.Infelix,cis,o.g Cic.in Orat.

Manco,addiett.mancino finiftro,vedi Mancino.

Manco, auuerb. meno.] Minus Ter.in Eun.Peregrinus,eft minus,potens,quam tu,minus notus.

Manco, vnito co' verbi di vendere, e comperare.] Minoris. Cic.3.Off. Vendo meum non pluris quam cęteri , fortaffe etiam minoris.

Mandare , inuiare .] Mitto , tis . Cic. Att. lib.7. epift. 21. Cęfaris literarum exemplum tibi mifi . Idem . Cic. de Sen. Librum de Senectute ad te mifimus . 2.Deftino , nas,aui,atum.

Mandare à chiamare.] Accio,cis.Cic.ad Att.l 5.ep 1 Tu inuita mulieres,ego acciuero pueros. 2. Accerfio, fis. Sal.de Bel.Iug 3.Accerfo,fis.Cic.Att.l.1. ep 8. Te non modo non accerfam 4 Acceffo,fis,fiui,fitum, 2 l Plaut. in Capt. Eamus intrò, vt accerfatur faber. 5.Mittere accerfitum, vel arceffitum. Ter. in Andr. Miffa eft ancilla illicò obftetricem accerfitum .

Il mandare à chiamare.] Accitus,tus,m.gen. 2.l.Cic.5 Ver. Agyrio magiftratus , & quinque primi accitu iftius euocantur 2 Accerfitus,m gen. 3.l. Cic 1.de Nat.Cum ad C. Cottam ipfius rogatu , accerfituque veniffem , offendi eum fedentem in exedra .

Colui,che manda à chiamare.] Accerfitor,oris, m gen. 3.l. Plin. lib. 101. Nulla neceffitas togæ , nemo accerfitor ex proximo .

Mandare à chiamare fpeffo.] Accito,as,2.l.Lucr.l.5.

Mandare alla lunga , cioè prorogare .] Prorogo , gas, 1.l. 2. b. Cic. 12. Philip. Quid eft aliud non pacem facere , vel differre bellum , nec folum prorogare bellum, fed concedere etiam victoriam. 2.Ducere longius. Cæf.

Mandar dentro.] Immitto, tis. Cic pro Dom. Serui cum facibus in tecta nostra immisi. 2. Intromitto, tis. Ter. in Eun. Phædriam intromittamus comessatum.

Mandar fuori.] Emitto, tis, 1.b. Cic. 1. Bel. Ciu. Emittunt per noctu per vallum.

Mandar giù, ouer à basso.] Demitto, tis, 1.l. Liu. 7. Bel. Pun.

Mandar in dietro.] Remitto, tis, 1.b. Plaut. Munera accipiat frequens, remittet nunquam.

Mandar innanzi, ò prima.] Præmitto, tis, 1. & 2.l. Cic. Att. lib. 10. ep. 6. Antonius præmisit mihi odiosas literas hoc exemplo. 2. Antemitto, tis, 2 b. Cæs. de Bell. Gall. Cuius est: Antemissis equitibus.

Mandar intorno.] Circummitto, tis. Liu. 4. ab Vrbe. Veiens multitudine abundans, qui inter dimicationem castra Romana aggrederentur post montes circummisit.

Mandar in diuerse parti.] Dimitto, tis, 1.l. Cæs. 5. Bel. Gall. Nuntios, legationesque in omnes partes dimittebat.

Mandar sotto mano.] Submitto, tis. Cæs. 4. Bel. Gal. Quos laborantes conspexerat, subsidia submittebat.

Mandare spesso.] Missito, tas, 1.l. 2.b. Liu. 9. ab Vrb. Ad Aequos versa arma Romana, quod incolumi Hernico nomine missitauerant simul cum ijs Samniti auxilia. 2. Missiculo, las, 2. & 3.b. Plaut. in Epid. Tute ad me literas missiculas.

Mandar via, per cacciare, vedi Cacciare.

Mandar via, cioè licentiare.] Dimitto, tis, 1.l. Cic. de Leg. 2. Augures possunt consilia, vel instituta dimittere, vel habita rescindere. 2. Missum, vel missam facere. Cic. 1. Offic.

Mandata, sust. il mandare.] Missus, sus, masc. gen. Cic. Att. lib. 8. ep 9. Balbus minor ad me venit occulta via currens ad Lentulum missu Cæsaris, &c 2. Missio, nis, f g Cic. Att. lib. 1. epist. 4. De literarum missione, sine causa abs te accusor.

Mandato, addiett] Missus, sa, sum. Cic. 4 Acad.

Mandato, sust. ordine commessione.] Mandatum, ti, neut. gen. Cic. pro Syl. Id mandato Syllæ. Q Metellus dixit. 2. Mandatus, tus, masc. gen. Iurisconf. Paulus, Caius, & Iulianus.

Mandato sust. cioè messo, messaggio, e messaggiere, vedi Messaggiere.

Mandatore, colui che manda.] Mittens, ntis, masc. gen. Ex Cic. & Col.

Mandatrice, colei che manda.] Mittens, ntis, fœm gen. Ex Cic. & Col.

Mandola, e mandorla, 2.b. frutto noto.] Amygdala, læ, f g. 1 & 3.b Plin. l. 15. c. 22 Tertia ab iuglandibus, auellanisque nucibus natura amygdalis, tenuior, sed simili iuglandium summo operimento, item secundo putaminis: nucleus dissimilis latitudine, & acriore callo. 2. Amygdalum, li, n g. 1 & 3.b. Pallad. lib. 2. tit 16. Fodiemus ergo altam pede vnō semissis aream, in qua obruemus amygdala non amplius quatuor digitis, ita vt acumina figamus in terra, spatio inter se binorum pedum separata. 3. Nux amygdala. Plin l. 12. c. 9 Facilius hoc, & crustosius, amariusque, ac indicium humidius, & gummosum. Adulteratur amygdala nuce. 4 Nux Græca, Col. l. 5. c. 9 Nucem Græcam serito circa calendas Februarias, quæ prima gemmascit. Agrum durum, calidum, siccum desiderat; nam in locis diuersis nucem si deposueris, plerumque putrescit. Antequam nucem deponas, in aqua mulsa, nec minus dulci macerato; ita iucundioris saporis fructum, cum adoleuerit, præbebit. Plin. l. 23 cap. 8. Nucibus Græcis cum absinthij semine ex aceto sumptis morbus regius sanari dicitur, idem illitis per se vitia sedis, & priuatim condylomata: item tussi, & sanguinis reiectioni prodest. 5 Nux Thasia. Plin. l. 15. c. 22. Nunc Thasiæ nuces, & albenses celebrantur.

Di mandola, ò mandolo, addiett.] Amygdaliceus, a, um. Plin. l 26. c 11, Onochera hilaritatem afferens in vino, amygdaliceo, flore rosaceo.

Mandola amara.] Amygdala amara. Ex Plin. l. 17. cap 24. 2. Amygdalæ amaræ nux. Plin. l. 23. c. 8. Amygdalæ amaræ radicum decoctum cutem in facie corripit, coloremque hilariorem facit. Nuces ipsæ somnum faciunt, & auiditatem: vrinam, & menses cient. 3. Nux amara. Plin. lib. 20. cap. 17. Anisum cum amaris nucibus vina commendat.

Mandola dolce.] Amygdala dulcis. Ex Plin. 2. Amygdalæ dulcis nux. Plin. l 23. c 8. Amygdalæ dulcis nuces minus valent in remedijs, & hæ tamen purgant, & vrinam cient, recentes stomachum implent. 2. Græca nux dulcis. Diosc. l. 1. c. 139 è nucibus Græcis, dulces cibo idoneæ, sed multo minus valent in remedijs, quam amaræ: attamen extenuant, & vrinam cient.

Mandola falcata, cioè curua come falce.] Amygdala falcata. Plin. lib. 17. cap. 10. Mago in nucibus operosus est.] Amygdalas, censet serendas esse quam maximè falcatas, & è nouella, simoque diluto maceratas per triduum, aut pridie, quam serantur, aqua mulsa, Mucrone defigi aciem lateris in Aquilonem spectare: ternas, simul serendas trianguli ratione, palmo inter se distantes, denis diebus adaquari, donec grandescant.

Mandola grossa.] Amygdalum grande Pall. lib. 2. tit. 16. Amygdala ad ponendum, & noua legamus, & grandia.

Maodola scritta.] Amygdalum scriptum. Pallad. lib. 2. tit. 16. Græci asserunt, nasci amygdala scripta, si aperta testa, nucleum sanum tollas, & in eo quodlibet scribas, & iterùm luto, & porcino stercore inuolutum reponas.

Mandola scorzata, ò sgusciata.] Amygdalum decoriatum. Pallad. lib 2. tit. 6. Si amygdala difficulter corium dimittent, paleis obruta, continuo relaxabunt, item decoriata, si aqua marina lauemus, aut salsa; & candida fiunt, & plurimum durant. 2. Amygdalum cortice spoliatum. Pallad. l. 2. tit. 16. Amygdala ad legendum maturitatem fatentur, cum fuerit spoliata corticibus. Hæc sine cura hominis seruantur in longum.

Mandolo, e mandorlo, arbore nota] Amygdala, læ, 1. 3.b. 2.l. Plin. l. 16. c. 25. Ex his quæ hyeme, aquila exoriente, concipiunt, floret prima omnium amygdala mense Ianuario, Martio vero pomum maturat. 2 Amygdalus, li. Pallad. Amygdalus si rodatur, amarescit.

Mandoleto, e mandorleto, luogo piantato di mandoli, ò mandorli.] Solum amygdala consitum, vel obsitum. Ex Colum de Re rust. & A. Gell. l. 19. c. 12. Cuius est: Fundus nuces consitus.

Mandra gregge, e mandria, peculio, e peculio, Fior. quantità di bestiame adunata.] Grex, gis, m g. 1 l in rect. & b. in obl Col. l. 6. c. 28 Pulli equini confestim licet indolem æstimare, si hilaris si intrepidus, si neque conspectu, neque nouæ rei auditu terretur, si ante gregem procurrit. 2. Pecuaria, æ, f. g. 1 & 2.b. & 3.l. Var. l. 2 Proœm. 3 Armentum, ti, o g Pomp. Fest. l. 1. Armentum id genus pecoris appellatur, quod est idoneum ad opus armorum. Iouenies tamen f. g. armentas apud Ennium 4 Mandra, æ, f g. Mart. l. 5. ep. 23 Vixque datur longas mulorum vincere mandras. Iuuen. Sat. 3.

Vicorum flexu, & stantis conuiuia mandræ.

Mandra di capre.] Grex caprinus, vel caprarum. Var. l. 2. cap 10.

Mandra di caualle.] Equaria, æ, f. gen. 1.b & 1.l. Var. lib. 2. Proem. Quod eo facilius faciam, quod, & ipse pecuarias habui grandes, in Apulia ouiarias, & in Reatino equariam. 2. Armentum equinum, vel equarum Ex Var. lib. 2. cap. 5. 3. Grex equinum, vel equarum. Cic. 3. Ver Greges equarum Dionis iste abigendos curauit. 4. Grex hinnientium. Ex Hor. 2. Epod.

Mandra di porci.] Grex suillus. Liu. 2. Bell. Pun. Ex suillo, ouillo, caprino grege. 2. Grex porcinus. Ex Plaut. Aul. 3. Grex porcorum. Ex Col. l. 1. c. 2. & Var. l. 2 c 4.

Mandra di capretti.] Grex hœdinus. Ex Liu. 2. Grex hœdorum. Virg Ecl. 2.

Mandra di pecore.] Ouiaria, æ, fœmin. gen. 1.b. & 3.l. Var de Re rust. lib 2. proœm. 2. Grex ouiaricus. Ex Colum. l. 1. c. 2. & l. 7. c. 4. Grex ouium. Ex Cic. 7. ad Att. & 2. de Nat.

ndra di boui, ò vacche.] Armentum bubulum, vel l
cernm. Ex Plaut. Aul. & Ouid. 6. Met. 2. Armentum
um Virg. 2. Georg. 3. Grex bubulus, vel bucerus. Ex
ucr l 6. 4. Grex boum. Var. lib. 2. cap. 5. Grex buceria.
ucret. l. 2
Lanigeræ pecudes, & equorum duellics proles,
Buceriæque greges.
Grex mugientium. Hor 2. Epod.
ndra d'asini.] Armentum asininum, vel asinorum. Ex
ar l. 2 c 5. 2. Grex asininus, vel asinorum. Ex Liu. 2 Bell.
un. & Var. l. 2. cap. 6. Asinorum gregem, qui facere vult
onum, videndum est, vt mares, fœminasque bona ætate
mat, vtique, vt quàm diutissimè fructus ferre possit. 3.
rea rudentium. Ex Virg. 7. Aen.
ndra d'ottocento bestie.] Grex octingenarius. Var. l. 2.
10. Septingenarij mei greges, vt opinor, tu octingena-
os habuisti.
ndra di mille bestie.] Grex mil'iarius. Var. l. 2 c 10. in
regibus ouium, sed magnis, quos milliarios faciunt
uidam facilius de summa hominum detrahere possunt,
uàm de minoribus.
ndra di bestiame minuto.] Grex, gregis, m g. 2. l. in rect.
c 6. in obl. Nicol. Perott Greges propriè minorum ani-
malium congregationes dicuntur, vt ouium, porcorum,
aprarum.
ndra di bestiame grosso.] Armentum, ti, n g. Nicol. Pe-
ott. Armenta propriè maiorum animalium congrega-
ones dicuntur, vt Camelorum, boum, asinorum. 2. Grex
rmentitius. Var. l 2. c. 10.
ndra di cento bestie.] Grex centenarius. Var. lib. 2.
ap 5.
mandra, addiett.] Gregalis, & hoc gale. Var. lib. 2.
ap 7.
ndra, e mandria, cioè stalla, ò luogo doue s'aduna be-
tiame.] Caula, læ, f g. Pomp. Fest l. 1. Caulæ à cauo dictæ,
antiquitus enim ante vsum tectorum, oues in antris
laudebantur. 2. Mandra, dræ, f g. Nicol Perott. 3. Stabu-
um, li, n g. 1 & 2. b. Nicol. Perott. A stando etiam stabula
icuntur loca, in quibus armenta, gregesque consistunt in
gris, & sub dio, veluti quædam stationes huiusmodi
nimalium.
ndra di buoi, ò vacche.] Bubile, lis, n. g. 1. & 2. l. Colum.
1. c. 6. Domitis armentis duplicia bubilia sint hyberna,
tque æstiua.
ndra di capre.] Caprile, lis, n g 2. l. Colum. lib. 7. c 6 Ca-
rile, vel naturali saxo, vel manu constratum eligi de-
et, quoniam huic pecori nihil substernitur. 2. Stabulum
aprarum. Col lib. 7. c. 6 Diligens pastor quotidie stabu-
um caprarum conuertit, nec patitur stercus, aut hu-
norem consistere, lutumue fieri, quæ cuncta sunt capris
nimica.
ndra di capretti] Hœdile, lis, n. g. & 2. l. Horat. 1. Carm.
d. 17.
ndra di caualli.] Equile, lis, neut. gen. 1. b. 2. l. Cato de
e rust. c. 14. 2. Stabulum equorum Var. l. 2. c. 7. In equo-
um stabulo freni suspendendi, vt iuniores oculis con-
uescant, & videre eorum faciem, & è motu sudire
trepitus.
ndra di pecore.] Ouile, lis, neut. gen. 1. b. 2. l.
Colum.
modo di mandra, auuerbialmente.] Gregatim, 1
b. 2. l. Plin. lib. 8. cap. 5 Elephanti gregatim semper in-
grediuntur.
mandra, ò pertinente à mandra, addiett.] Gregarius, a,
um, 2. & 3. b. 2 l. Col. lib 6. Præf. Scio quosdam prudentes
agricolas pecoris, gregariorumque pastorum abnuisse
curam, &c.
lla medesima mandra, addiett.] Gregalis, & hoc le, 2. b.
2. l. Var l. 2. c. 7. Equi boni futuri signa sunt si cum grega-
libus in pabulo contendit, in currendo, aliqua quere,
quò potior fit, &c.
ndragora, herba che fà dormire.] Mandragora, æ, f. gen.
1. b. Col. l. 10.
ndragorato, condito di Mandragora.] Mandragora con-
ditus, ta, tum. Ex Plin & Cic.
ndriano, e mandriale, pastor, ò guardiano di mandra.]
Pastor gregarius. Col. l 6. Præfat.
Mandriano di bestiame grosso.] Armentarius, rij, 3. l. Var.
l. 2 c. 5.
Mandrole, dimin. mandra piccola.] Grex paruus, vel exi-
guus Col. l. 7. c 3.
Mandrone, accresc. mandra grande.] Grex magnus, vel ma-
ximus. Col. lib. 7. c. 3. Grex exiguus plus domino reddit,
quàm maximus grex si senserit penuriam.
Mane per mattina. vedi Mattina.
Maneggiabile, ò trattabile. addiett. che si può maneggiare,
ò trattare.] Tractabilis, & hoc bile, 1. & 2. l. & 3. b Cic. de
Vniu. 2. Sub tactum veniens, om. gen. Ex Cic. 2. de Orat. 3.
Sub tactum cadens. Ex Cic. de Vniu. Cœlum ita aptum
est, vt sub aspectum, & tactum cadat.
Non maneggiabile, non trattabile che non si può maneg-
giare, ò trattare.] Intractabilis, & hoc tabile, 1. 2. & 3 l &
4 b. Ex Plin. l. 19 Cuius est: Virus intractabile. 3. Non
tractabilis, & hoc non le. Virg 4. Aen. 3 Sub tactum non
cadens, om. g. Ex Cic. de Vo 4. Sub tactum non veniens,
om g. Ex Cic. 2. de Orat.
Maneggiamento, ò trattamento, il maneggiare, ò trattare.]
Tractatus, tus, m. gen. 1. & 3. l. Plin. l. 15. c 22 2 Tractatio,
nis. f g. 1. & 2. l. & 3. b. Cic. 2. de Ciu. 3. Attrectatus, tus, m.
g. Apud Cic. 2. Tusc. 4. Contrectatio, nis, f. g 3. l & 4 b. Cic.
5. de Nat. Quod ni ita esset, cur non gestires taurus equæ
contrectatione, equus vaccæ?
Maneggiamento totale.] Pertrectatio, nis, fœmin gen. 3. l.
& 4. b. Cic. 1. de Or. Omnium rerum publicarum pertre-
ctatio.
Maneggiare, toccar con mano leggiermente qual cosa.]
Tracto, tas, 1. l Plin. lib. 8. c. 16. Primus autem hominum
leonem manu attrectare ausus, & ostendere mansue-
ctum 2. Attrecto, as, 1. 2. l. Liu. ab Vrbe lib. 5. 3. Contrecto,
tas. Cic. 3. de Or Qui complecti tota nequeunt, facilius
diuulsa, & quasi direpta contrectans.
Maneggiar bene, molto, ò tutto.] Pertracto, tas.
Hirt. de Bel. Afr. lib. 5. Vbi legitur, Bestias manibus
pertractare.
Maneggiar spesso.] Attrecto, ctas. Cic. pro Planc. Aspici-
tur, non attrectatur: procul apparet, non excutitur, non
in manus sumitur.
Maneggiar vn cauallo, cioè ammaestrarlo.] Condocefacio,
cis, 1. l. 2 & 4 b. 3 com. Cic. 2. de Nat. Belluis vtimur do-
mitis, & condocefactis, vt Elephantis. 2. Condoceo, ces,
1. l. 2. & 3. b. Hist lib. 1. de Bel. Afr. 3. Doceo, ces, 1. & 2. b.
Ex Plin. lib. 10. c. 42. 2. Domo, mas, 2. b Cic. Offic. 2. 5. Erg-
dio, dis, 1. l. & 2. b. Ex Ouid. 1. Amor. eleg. 24. 6. Instituo, is,
3 l. 2. & 3 b. Ex Cic. pro Quint. 7. Tracto, tas. Ex Cic. 5.
Tusc. & de Amic.
Maneggiar vn negotio, cioè trattarlo.] Ago, gis, 1 b. Cic. e.
Off Sunt qui illud in rei familiaris luendæ, aut odio quo-
dam hominum suum se negocium agere dicant. 2. Gero,
ris, 1. b Cic. pro Syll. Aes alienum, negocij gerendi studio
contractum est. 3. Administro, as, 1. & 3 l 2. b Cic epist.
fam. l. 13. ep. 11. Peto à te maiorem in modum pro nostra
necessitudine, vt quam commodissimè negocium admi-
nistretur, quamprimumque conficiatur. 4 Procuro, as, 1.
com. 2. l. Cic. ad Att Romæ nunc omnia negocia Lenculi
procuro. 5. Tracto, as, 1. l Cic. ad Att. l. 16. Negotium hoc
totum ita tractes, ita conficias.
Maneggiarsi, esser maneggiato.] Tractor, aris, 2. l.
Sen. lib. 5. epist 42. Tuto serpens etiam pestifera tracta-
tur dum riget frigore. Non desunt tunc illi venena, sed
torpent.
Maneggiato, & anco trattato, partic.] Tractatus, ta, tum, 1.
& 2. l. Sen. Contr. l. 10 proem. 2. Attrectatus, ta, tum, 1. 2. &
3. l. Ex Liu l. 5. ab Vrbe.
Maneggiato bene, molto, ò tutto.] Pertractatus, ta, tum, 1. 2.
& 3. l. Tusc. 3. Nimirum hæc est illa præstans, & diuina
Sapientia, perceptas penitus, & pertractatas humanas
res habere. 2 Contrectatus, ta, tum, 1. 2 & 3. l. Sen.
Controu. lib. 10. proem. Scholastica studia leuiter tra-
ctata delectant: contractata, & propius admota fasti-
dio sunt.
Non maneggiato, non trattato.] Intractatus, ta, tum, 2. 2. &
3. l. Cic. de Am. Nemo est, qui non equo, quo consueuit
liben-

libentius vtatur, quàm intractato, & nouo.

Maneggio,negotio,affare] Negotium,tij, n g. 1.& 3.b. & 2 l.Cic Off.In omnibus negotijs priusquam aggrediare, adhibenda est præparatio eligens.

Maneggio,traffico mercancia.] Negotiatio,nis,f g.1.3.& 4.b.a.& 5.l.Cic l.6. ep.8.ad Cecin 2 Mercatio,nis. f.g 1. & 2 l & 3 b.Gell.l.3. c 3. 3.Mercatura,ræ, f gen.1.2.& 3.l. Cic.1. de Nat. Si ad fructum nostrum amicitiam referemus,non ad illius commoda, non erit ista amicitia, sed mercatura.

Manescalco, maniscalco, e maliscalco, medico di caualli, ò d'altri giumenti.] Veterinarius,rij, m.g. 2.Equarius,rij, m.g. 3 Medicus equarius. Val.Max. l 9. c.16. 4 Hippiatrus,tri, m gen. 5 Medicus equorum. Ex Var.de Re rust. l.2. c.7.

Manescamente, auuerb. con la mano, ouer con le mani.] Manu, vel manibus. Liu 2. ab Vrbe Aetatis eius haud quisquam manu promptior erat. Ter. in Andr. Manibus pedibusque obnixè omnia faciet.

Manesco, addiett inclinato, e pronto al dare, al menare le mani.] Manu promptus, ta, tum. Liu. lib.2. ab Vrbe.

Manette legami da legar le mani, come si suol fare a' rei.] Manicæ,arum f g.& num plur 1.& 2.b. Nom. Marc Manicæ sunt,quibus manus vinciuntur. 2.Manuum vincula. Sipont. in Mart. Manicæ etiam vincula sunt manuum. 3. Vincula manualia. Ex Plin.

Metter le manette.] Manicas inijcere, cum dat. Plaut. in Capt. Inijcite huic actutum manicas mastigiæ 2.Manicas connectere. Plaut. in Most. Continuò exsiliatis manicas celeriter connectite

Leuar le manetta.] Manicas demere, cum dat. Ex Cic. & Plaut.

Mangiamento,e magnamento,il mangiare,ò magnare.] Comestura,ræ,f.g.& 1.b Cato de Re rust.c.157 Brassica, quæ vocatur selinoides, hæc septem habet bona in comestura.

Mangiare, e magnare; manducare, manucare, ò manicare prender il cibo, e mandarlo nello stomaco.] Edo,dis,si. Sen. l 2. ep. 19. Ante circumspiciendum est cum quibus edas, & bibas, quam quid edas, & bibas. 2.Concedo,dis,1. 2.b.Suet. in Aug. c.76. Dum lectica ex Regia domum redeo panis vnciam cum paucis acinis vuæ duracinæ comedi. 3 Gusto,stas,1.l. Suet. in Aug.c 76. Nos in essendo panem, & palmulas gustauimus. 4.Manduco, as, 1.2.l. Suet.in Aug.c.76. In balneo demum post horam primam noctis,duas bucceas manducaui prius, quam vngi inciperem. 5.Commanduco,cas 1.2 & 3.l.Plin.l.22. cap.22. Soncho oris graueolentia commanducato corrigitur. 6. Vescor,eris,1.l 2.b Plin.l 8. c.16.Leones tradunt raros in potu, vesci alternis diebus, à saturitate. interim triduo cibis carere.7.Mando,dis.Plin.l.13. c.57. Sambuci acini aqua decocti manduntur. 8.Cibum, vel cibos capere. Ex Col.l.8 c.7. qui ait: vt cibos capere possint. 9.Degusto, as,1.2.l. Plin. lib.8. cap.32. Quasdam nos principes fœminas scimus omnibus diebus matutinis ceruinam carnem degustare solitas, & longo æuo caruisse febribus.

Mandar adagio.] Placidè, ac lentè vesci. Ex Colum. lib.7. cap.6.

Mangiar in tauola piccola.] Ad humilem mensam accumbere Maff. in Ignat. l.3. c.6 Solebat Ignatius sontibus ad humilem mensam in triclinio accumbentibus obiurgatorem inducere, qui cunctis audientibus vitia reorum increparet.

Mangiar in terra.] Cibum aut epulas humi capere, Ex Pomp.Mel. l.1. c.8.Qui de Cyrenaica prouincia loquens sic ait: Humi quies, epulæque capiuntur.

Mangiar spesso.] Esito,as,1.l.2.b. A Gell. l. 3. c.12. Opinio vetus falsa occupauit,& conualuit, Pythagoram Philosophum non esitauisse ex animalibus: Item abstinuisse pabulo, quem cyamon Græci appellant.

Chiamar vno à mangiar seco.] Esum quempiam vocare. Plaut. in Stich. Nulli negare soleo, si quis me esum vocat.

Mangiare, e beuer bene.] Rectè esse, & bibere, Var. lib. 1. cap. 3.

Mangiar à cena, questa, ò quella cosa.] Hoc, vel istud cœnare. Plin. lib.24. c 1. Remedia vera quotidie pauperrimus quisque cœnat.

Mangiar à crepapelle, ò à crepa panza, si dice anco, cauar il corpo di grinze; cioè mangiar con grand'eccesso.] Epulis, vel cibo distendi. Ex Quint. l 2. c 10. Qui sic ait. Quadrupedes cum viridi pabulo distentæ sunt, sanguinis detractione curantur, & sic ad cibos viribus conseruandis idoneos redeunt 2 Epulis, vel cibo tumescere, ex Pers Sat. 3. & Ouid. 3. Amor el 9 Epulis, vel cibo onerari, Ex Plaut. in Stich vbi habetur, onerare se voluptatibus. 4 immoderato pastu, potuque compleri, vel repleri, Ex Cic. 1. de Ciu. & 2. de Nat. 3. Epulis onerari. Ouid. 1. de Ponto el. 11.

Quegli, che mangia à crepapelle.] Pastu, ciboque tumescens, vel turgescens. Ex Cic. de Diu. & Plin. l.8. c 50.

Quegli, che hà mangiato à crepapelle.] Epulis, ciboque tumidus, vel turgidus dapum, Pers Sat. 3.

Turgidus hic epulis, atque albo ventre lauatur.

2. Epulis, vel cibo onustus, ta, tum, Cic. 1. de Diu. Vera multo plura euenirent, si ad quietem integri iremus, nunc onusti cibo, & vino perturbata, & confusa cernimus. 3. Potu, vel vino distentus, ta, tum, ex Quint. lib. 2. cap. 10. vbi leguntur, Quadrupedes pabulo, distentæ, & Virg. Ecl. 7. vbi habet: distentas lacte capellas.

Non voler mangiare, inteso di chi hà inappetenza.] Cibum respuere. Colum l.6. c.7.

Mangiar carne humana.] Humanis corporibus vesci. Plin. l.6. c.17 Introrsus ad Scythas verius humani corporibus vescuntur. 2. Humanis visceribus vesci. Plin ibidem.

Mangiar' ingordamente.] Auidè vesci. Plin. lib. 11. cap. 53.

Mangiar senza masticare.] Cibos integros, vel solidos haurire. Colum. lib.8. c.17. Quia dentibus carent pisces iacentes, aut lambunt cibos, aut integros hauriunt, mandere quidem non possunt.

Mangiar parcamente.] Vesci frugaliter. Sen. l 3. ep....c. 20 Obserua nunquid comes frugaliter, ædifices luxuriosè.

Mangiare ogni terzo giorno.] Tertio die cibum capere. Plin. l 7. c.2. vbi habetur. Sauromatas tertio die cibum capere semper.

Mangiar sotto.] Subedo, dis, 1. 2.b. Ouid. 11. Met.

Mangiar zuppa.] Panem ex vino esse. Cels l.1. c 6. Modici ponderis panem ex vino esse debet. Deue mangiar vn poco di zuppa.

Mangiar l'vn l'altro.] Mutua carne vesci. Plin. l.10. cap 23. Olores mutua carne vescuntur inter se.

Il mangiare, & il bere.] Cibus, & potio Cels. l.2. cap.18. Cibus, & potio non tantum morborum, sed etiam secundæ valetudinis præsidia sunt. 2. Pastus, & potus. Cic.

Mangiar, e bere dell'altrui, ouer' à spese altrui.] De alieno edere ac bibere. Ex Plaut. in Pœn. cuius est. Vbi bibas, edas de alieno, quantum velis, vsque affatim.

Mangiare, e bere del suo, ò à spese sue.] De suo edere, ac bibere Plaut. loco cit.

Attender solo à mangiar, e bere, ouer, non far altro, che mangiar, e bere.] Ientando, meridiando, comessando, pergræcando vitam agere, vel ducere. Plaut.

Il mangiar poco.] Cibus exiguus Cels. l.2. cap. 3. Aestate vt sæpius cibo vtendum, sic exiguo est.

Il troppo mangiare.] Nimia satietas, Cels. l.2. c.2. Nunquam vtilis est nimia satietas.

Il non mangiare, l'astenersi dal cibo.] Inedia, æ, f g. 1. 2. 3. b. Corn. Cels. l. 1. cap. 3. Inediam facillimè sustinent mediæ ætates minus iuuenes, minimè pueri, & senectute confecti. 2. Ieiunitas, tatis, f g 1 2 & 4 l. 3. b. Ex Cic. 2. Tusc. vbi sic habetur: ieiunitatem, & famem se malle, quam vbertatem, & copiam dicerent 3. Cibi abstinentia. Ex Plin. l. 25. c. 5. Cuius est: Cœnæ abstinentia.

Il non mangiar d'vn giorno.] Diei vnius inedijs, Suet. in Vesp. c. 20. Inediam vnius diei per singulos menses interponebat Vespasianus,

Il n on

on mangiar di quaranta giorni, qual fù quel di Christo, Elia, e Mosè.] Inedia quadragenaria. a Suet. in Vesp c 20 Cains est vox, inedia, & Sipont. in Mart cuius est vox, quadragenarius.

i non è buono ad altro, ch'à mangiare.] Frugiperda, dæ. Ex Plin l.16 c 26.

i mangia saluaggina, carne di caccia.] Agriophagua, gi, n.g 4 b, Plin.l.6.c. 30] Agriophagi pantherarum, & leonum carnibus maximè viuentes.

i mangia carne.] Carniuorus, a, um, s.l. a.3.b. Plin. lib 10. cap. 37. Serratorum dentium carniuora sunt omnium.

i mangia ogni cosa] Omniuorus, a, um, s.l.a.& 3.b. Plin. l.25. c.8. Tradunt, Arcades non medicaminibus vti, sed lacte circa ver, bibunt autem vacinum, quoniam boues omniuoræ ferè sunt in herbis.

i mangia per necessità solamente, quando è sforzato dalla necessità.] Anancophagus, gi, m g.

i per l'età non può mangiare cibo sodo.] Nefrens, ntis.

i mangia assai.] Multi cibi homo Cic. 9. Fam. ep. 26. Non multi cibi hospitem accipies, sed multi ioci.

mangia.] Estur Plaut. in Most. Iam ista quidem absumpta regerit, quando dies, noctesque estur. Plin. l.20. c 9 in Aegypto propter amaritudinem non estur brassica.

sa, che non si può mangiare.] Ingustabilia. & hoc, le, s. a.3.l.4 b Plin. lib. 16. cap. 26 Coruus femina post autumnum fert baccas acerbas, & ingustabiles cunctis animantibus.

ngiar fuor di tempo ò hora.] Comessor, aris.

omo, che mangia fuor di tempo.] Homo intempestiuæ gulæ.

omo sordido nel mangiare.] Sordidæ gulæ homo. Suet. Vitel. c.13. Vt autem homo non profundæ modo, sed intempestiuæ quoque ac sordidæ gulæ.

sa molto esquisita, e buona per mangiare.] Mattya, æ, f g. Mart. l.10. Suet. in Calig. Multis venenatas mattyas misit.

r da mangiare alcuna cosa] Aliquid in cibum dare, Maff l.2 ep.9. 2. Cibo dare. Plin. l.14. c.16. Si vua incocta detur cibo gallinaceo genere fastidium gignit vuas appetendi.

ieder da mangiare.] Cibum petere.

r, ò gettar da mangiare à qualche animale.] Animanti cuipiam pabulum obijcere. Val Max. l.1. cap.5. Asellus rum ei pabulum obijceretur neglecto eo ad aquam percurrit.

ue si mangia, inteso di piatto, vaso, e simili.] Escarius, a, um. Paul D.l 33. tit 10. l. 3.

n poter, ò non voler nè mangiar, nè beuere cosa alcuna.] Cibos omnes, haustusque respuere. Maff. in Ignat. lib.1.c.2.

mangiare, per cibarsi.] Cibi gratia. Plin. lib. 10. c.21. Pauonem cibi gratia Romæ primus occidit Orator Hortensius. 2. Cibi Causa Var. de Re rust. l 1 c.11 Est lac omnium rerum, quas cibi causa capimus, liquentium maximè alibile.

ngiar pochissimo, e cibi comuni.] Minimi cibi esse, ac vulgaris. Suet. in Aug. c.67. Cibi minimi erat Augustus, atque vulgaris ferè.

ngiar doue, e quando gli vien l'appetito.] Quocumque tempore, & loco quo stomachus desiderat vesci Sueton. in Aug. c 76. Vescebatur ante cœnam quocumque ex loco, quo stomachus desiderasset.

ngiatiuo, cosa da mangiare] Esculentus, a, um, 1 3.l. 2. b. Cic. 2. de Nat. Gustatus habitat in ea parte oris quæ esculentis & poculentis iter natura patefecit. 2. Cibarius, a, um, s. 3.b. a.l. Plaut. in Capt. Mihi rem summam credidit cibariam. 3. Escarius, a, um, s. a.l. 3.b Ex Plaut. Menæch. qui sic ait. Ita isthæc nimis lenta vincula sunt escaria 4 Edulis, & hoc le, s.b. a l. Ex Hor. 2. Serm. Sat. 4. Qui ait: Vinea summittit capreas non semper edules.

ngiato, addiett.] Comesus, sa, sum, 2.l Cic. pro Cluent. Celerius potuit venenum epotum, quam comesum, in venas, atque in omnes partes corporis permanere.

Adesus, sa, sum. 3. Exesus, a, um. 5. Consumptus, ta, tum.

Mangiato attorno] Ambesus, sa, sum. Ex Plaut. in Merc. & Virg. 3 Aen

Mangiato mezzo.] Semesus, sa, sum, s & a l Suet in Tib. c. 34 Solemnibus cœnis pridiana sæpè ac semesa obsonia apposuit dimidiatumque aprum.

Mangiato tutto] Peresus, sa, sum, 1.b 2.l. Lucr. l.1. & Virg. 3 Georg.

Mangiatoia, ouer mangiatora, luogo in stalla, doue mangiano le bestie.] Præsepe, pis. neut gen. & a.l. Virg. 3. Georg 2 Præsepium, pij. neut gen a.l. & 3 b Apul de As lib 7. c 3 Præsepes, pis, fœmin. gen. & a l. Plaut. in Cas. Cat. c.4 Præsepes bubus hybernas, & æstiuas faliscas.

Palo doue si legano i caualli alla mangiatoia.] Vacerra, ræ, f g Col

Mangiatore, e mangione, colui, che mangia molto] Edo, nis, 1.b.a com. in rect & l in obl. Sipont. in Mart. Edones ab edendo latinè vocantur, qui græcè phagones: vtroque vtitur Plautus. 2. Comedo, nis, 1. a b. 3. com in rect. & l in obl. Non. Marc. Comedones à comedendo dicti sunt, qua voce Varro vsus est. 3. Mando, nis, 1 l a. com. in rect. & l. in obl. Sipont. in Mart. Edaces à veteribus manducones, & manduci à manducando, & à mandendo, mandones sunt appellati. 4. Manduco, conis, 1. a l. 3 com in rect. & l. in obl. Non. Marc Manducones, & manduci, & mandones dicti sunt edaces. 5 Manducus, ci, 1. a.l Non. Marc. loco iam citato 6 Plago, nis, 1.b. a com. in rect. & l. in obl. Non. Marc. Edones, & phagones ab edacitate sunt appellati, quorum alterum est latinum, & alterum græcum. 7. Helluo, nis, 1.l. & a.b. 3. com. in rect & l. in obl. Cic. in Pison. Ille gurges, atque helluo, natus abdomini suo non laudi, atque gloriæ. 8 Multi cibi edax. Col. l.6 c 2. Multi cibi edaces, sint boues, verùm in eo conficiendo lenti: nam hi melius concoquent: ideoque robora corporum citra maciem conseruant, qui ex commodo, quam qui festinanter mandunt.

Mangiatore d'huomini.] Antropophagus, a, um. Plin. lib. 6. cap. 30. Antropophagi humana carne vescuntur.

Mangiator di loto.] Lotophagus, ga, gum. Mela. cap.7.

Mangiatore d'ogni cosa.] Pamphagus, ga, gum. Plin lib. 6. cap. 30 Pamphagi omnia mandunt. 2. Omniuorus, ra, rum. Plin.

Mangiatore di pesce.] Ichthyophagus, ga, gum. Plin.

Mangiatore di serpi.] Opiophagus. ga, gum Plin. lib. 6 c. 29 Candei, quos opiophagos vocant serpentibus vescuntur.

Mangiatrice, colei che mangia.] Etrix cis, s. a.l Plaut. in Cas Ego noui ambas illas extrices corbitant, vbi comesse possunt.

Mangione, vedi Mangiatore.

Manicha, parte del vestire, che cuoprono i bracci.] Manicæ, f g 1 a b. Sipont. in Mart Manica, hoc est pars vestis, qua manus teguntur 2. Brachij tegmen, vel tegimen, Ex Plin. l 8 c. 34. Liu 6. Bell. Mac 3 Tegmen, seu tegimen brachiale, Ex Liu 1 ab Vrb. & Plin l.12. c.11.

Cosa che porta le maniche.] Manicatus, ta, tum. Cic. in Catil.

Manico, parte di qualche strumento, per la quale si piglia per adoprarlo.] Manubrium, brij, n g.

Manico di spada, di coltello, e simili] Capulus, li. 1 a.b. Plin lib. 13. c.17. è radice lothi cultellis capulos excogitant. 2 Encheiridium, dij. Ex Thes. Græc 3 Manubrium, brij Ex Cic in Verr. 4 Capulum, li, n g. Virg. 2. Aen. Lateri capulo tenus abdidit ensem.

Manico di vasi.] Ansa, sæ, fœmin. gen. Virgil. Eclog 4

Manico di zappa, scopa, e simili.] Legiooia, vel scopæ manubrium.

Manico attortigliato.] Ansa tortilla. Ouid. ep 15. Tortilis à digitis excidit ansa meis.

Cól manico, cioè, che hà il manico.] Ansatus, a, um.

Colum.cap.15. Vas illud ansatum simile angustæ ollæ figuratur.

Con due manichi, ouero di due manichi.] Vtrinque ansatus,a,um.

Manichetto di vasi, di manico piccolo.] Ansula,læ,f.g. Ex Val.Max.l 8.c.13.

Manicotto, manicottolo, manizza, quella mezza manica nella quale si tengono le mani l'inuerno per ripararle dal freddo.] Chirotheca, cylindracea, vel villosa. 2. Semimanica hyemalis. 3. Manuum tegmen, Ex Col. l.1.c.8.

Manicottolo, manica appiccata alla veste per ornamento.] Manica pensilis, vel pendula. Ex Plin. 2. Manica ad ornatum.

Maniera, modo, e guisa] Modus,di,2 b.Plin.l.11.c.16. Apes gallinarum modo incubant. 2 Ratio,nis f.g 1 b Verri ne noceri posset mu'tis rationibus est prouisum. 3. Pactum, cti, quæ vox rationem, vel modum significans, non est in vsu, nisi sexto casu, cum ita dicitur: hoc pacto, isto pacto, nullo pacto &c.

Con bella maniera, ouer destramente.] Bono modo. Cato. cap.5. Si quis quid deliquerit, pro noxa, bono modo vindicet.

Di questa maniera, di questa sorte.] Huiuscemodi. Gell.lib. 2 3. c. 21. Hic vester huiuscemodi vestitus de multo iam vsu ignoscibilis est.

In che maniera. . Quo ritu. 2. Quomodo.

Manierosissimo, superl. sommamente manieroso.] Agendi scientissimus,a,um, Ex Vell. Paterc. 11 Hist. vbi sic habetur. C. Mecænas agendi sciens.

Manieroso, aggett. dicesi à chi hà gentile, ò bel modo di procedere.] Agendi sciens, ntis, om gen. Vell. Paterc. Hist 2. C. Mecænas, vie vbi res vigiliam exigeret planè ex somnis, prouidens, atque agendi sciens. 2. Moribus elegantibus, politisque imbutus, ta, tum, Ex Cic.4. de Fin. & Maff in Ignat. l 1. cap.1. Cuius est: aulicis imbutus moribus.

Molto manieroso.] Motum elegantia perpolitus,a,um. Ex Cic de Am. & pro Sext.

Manifattura, prezzo del lauoro.] Manupretium,tij,n gen. Cic.3.Ver.5. Manipretium,tij,n.g Plin l.34.c 7 Lysippi operum tradidere numerum apparuisse, defuncto eo, cum theatrum effregisset hæres, solitum enim ex manipretio cuiusque signi denarios deponere aureos singulos. 3. Manuspretium. ibidem. l.33.c 11.

Manifattura, opera del lauoro.] Opus, operis, neutr. gen. 1. & 2.b.

Manifestamente, chiaramente, ò euidentemente, auuerb.] Manifestè 2. Manifestè, 2.3.b. Cic pro Clu. 3. Apertè, 2.b. 4. Perspicuè. 1.l. 3.b Plaut. in Aul.5. Dilucidè, 1.2.l. 3 b. 6 Planè. Ex Cic.

Manifestare, far manifesto.] Aperio,ris,rui,rtum Turs. Nom. 2. Patefacio,cis, eci, actum. Turs. Nom. 3. Indico, cas. Idem. 4 Declaro, ras. Idem ibidem. 6. Manifestum facere Plin l.2 c 39. 6. Pando,dis, di. 7. Promulgo,gas 8. Vulgo,gas,ui,tum. 9. Explano,nas,aui, atum, 2.l. Ter. in Phorm.

Manifestatione.] Indicium,cij, n g. 1.l. 2. & 3.b. Sal. 2. Declaratio,nis. Cic. pro Plan. 1.2. & 3 l. 4.b. 5. com. in rect. l. in obliq.

Manifestato.] Patefactus,ta,tum, 1.2 b. Ex Cic.2. Publicatus,a,um, 1.3 l 2 b.

Manifesto, addiett chiaro, aperto.] Manifestus, ta, tum. 2. Manifestarius,a,um. 3. Euidens. ntis, o.g. 4. Perspicuus, a,um. 4 Apertus,ta,tum.

E manifesto, è cosa manifesta.] Manifestum est. 2. Constat, bat, stitit. 3. Liquet, liquebat. 4. Patet, bat.

Maniglia, e smaniglia, gioiello d'oro, ò d'altro per ornamento del braccio.] Armilla, læ, fœm. gen. 1.2.l. Plin. lib. 28. cap.14. Pueri cui primis ceciderit dens, vt terram non attingat inclusus in armillam, & assiduè in brachio habitus muliebrium locorum dolores prohibet. 2. Spinter, eris, n. gen. Fest. de verb signif. lib 17 Spinter armillæ genus, quo mulieres vtebantur brachio summo sinistro.

Chi porta le maniglie.] Armillatus, ta, tum, 1.2. & 3.l. Ex Propert. lib.4. eleg 8 Atque armillatos colla mea lossa canes

Man goldo, vedi Bieta.

Manigoldo per ladro, vedi Ladro

Manica, diminutiuo piccola.] Manicula, læ, fœm. g. & 3.b. Plaut in Rud Duæ connexæ maniculæ, & secula. Idem Plaut in Pseud. Manicula mamma opprimitur 2. Mantiolæ, læ, f gen 3.b Non. Marc. Mantiolis tene illis. 3 Manus paruula, vel pusilla.

Maninconia, vedi Malinconia.

Maninconico, addiett. vedi Malinconico.

Manipolo, veste sacerdotale.] Manipulus, li Græcè.

Manizza, vedi Manicotto.

Manna liquore noto condensato à guisa di gomma] Manna, næ, f.g. Plin l.12.c.14.

Manna di qualche santo, come di Sant'Andrea, Antonio, Nicolò, & altri.] Liquor qui ex Diui cuiuspiam corpore manat. Orland. in Lit. An. Sacerdos iussit aliquid ex eo liquore, qui ex B. Andreæ corpore manat, ægro præberi.

Mannaia, coltello grande da tagliar la testa, ò altra carne.] Securis, ris, f.g. 1.c & 2.l Cic 3.Ver.

Mannaia à due tagli.] Securis anceps. Ex Caton. & Sueton.

Chi porta la mannaia.] Securifer, a, um, 1. & 3.b. & 2.l. Ouid. 12. Metam. 2 Securiger, a, um. Varr. lib. 5. arg.

Mannaietta, diminut.] Securicula, læ, fœm. gen. Plin. l 18. cap.19

Mannarino, animale, che guida la mandra.] Dux gregis, vel armenti. Var. Turs. Nom.

Mannarino di castrati.] Veruex sectarius. Plaut. in Capt.

Mano.] Manus, nus, f g 2.b. Cic & Turs. Nom.

Mano destra, ò ritta.] Dextra, æ, 1 l T Liu. dec.1.l. 2 C Mutius dexteram accenso ad sacrificium foculo inijcit; quam cum velut alienato ab sensu torreret animo, &c. 2 Dextra manus. T. Liu. dec.1 l. 2 C Mutio postea Scæuolæ à clade dextræ manus cognomen inditum.

Mano manca, sinistra, ò stanca] Manus læua, vel sinistra. Sen l 6 ep.45 Quint. l.11.cap.3. Manus sinistra nunquam sola rectè gestum facit: dexteræ se frequenter accommodat, siue in digitos argumenta digerimus, siue auersis in sinistrum palmis abominamur.

Palma di mano, il concauo della mano.] Manus palma. Cic. 2. de Fin. 2. Manus vola. Fest lib. 8 Vola vestigium est medij pedis concauum, sed & palma manus vola dicitur.

Ambedue le mani.] Manus ambæ Virg 10 Aen. qui sic ait: Manusque ambas iaculis onerauit acutis. 3. Manus geminæ. Mart. l 10 ep 10.

Et pariter geminas tendis in ora manus.

Parte conuessa della mano.] Manus aduersa. Plin.l 28. c.4. Sanatur id malum, cuiuscumque defuncti, dumtaxat sui sexus læua manu aduersa

La mano si deue accordar con la lingua, cioè si deue far quel che si dice.] Manus congruere debet cum lingua. Plin.l.18 c.24.

A man dritta, & à man manca] Dextra, læuaque. 2. Dextra, atque sinistra. Sueton. in Cæs. c.57 Capitolium ascendit ad lumina, quadraginta elephantis dextra, atque sinistra lychnuchos gestantibus

Con le mani in croce.] Compositis indecussim manibus. Maff de Reb. Ind. Compositis indecussim manibus cum singulis vestimentis omnes dimissi sunt.

Hauer sempre per le mani, come libri, e simili.] Semper in manibus habere. 2 De manibus nunquam deponere. Cic 1. Acad quæst.

Dare in mano ad vno, ouer' in propria mano.] E manibus in manus dare. Plaut. in Trinum. Ab ipsorum manibus accepisti? E manibus dedit mihi ipse in manibus.

Dar di mano, ò metter mano ad vna cosa.] Alicui rei manum admouere Cic. Agr 2.

Metter, ò porre mani adosso ad alcuno] Alicui manum inijcere. Sen l.1. epist.1. Sic fiet, vt minus è crastino pendeat, si hodierno manum inieceris.

Dar di

Dar di mano.] Admouere manus. Cic. 2. Agr. Admouerunt manus vectigalibus pop. Rom.

Il dar di mano.] Manus admotio. Ex Cic. 2. de Nat.

Dammi la mano.] Cedo manum. Plaut. in Bacch.

Chi hà le mani lunghe.] Longimanus, a, um.

Con le mani legate di dietro le spalle.] Relegatis post terga manibus. Suet. in Vitel. cap. 17. Relegatis post terga manibus, iniecto ceruicibus laqueo, seminudus in forum tractus est. 2. Deuinctis post terga manibus. Virg. Aen.

Chi hà quattro mani.] Quadrimanus, na, num. 2. & 3. b. Eutropius lib. 4. de bello Achaico; Romæ puer ex ancilla natus est quadrupes, quadrimanus, oculis quatuor.

Chi hà vna mano sola.] Mancus, ca, cum. Cic. pro Rab. Scæuola mancus, ac membris omnibus captus, ac debilis erat. 2. Vnimanus, na, um. Liu. l. 5 bell. Mac. Capram sex hœdos fœtu edidisse ex Piceno nunciatum est, & Aretij puerum natum vnimanum. 3. Chirocholus, la, lum, 3. l. Græc.

Chi hà due mani.] Bimanus, na, num, 1. & 2. b. Ex Horat. 1. carm. od. 7. & 3. carm. od. 4

Chi hà cento mani, quale fingono i Poeti esser stato Tifeo, e Gige.] Centimanus, a, um. Ouid. 3. Metam. 4. Arist. eleg. 7. Centimanum Gygen, semibouemque virum.

Chi hà mano di serpe.] Anguimanus, na, num, 1. l. 2. 3. b. Ex Lucret. lib. 2. qui dicit: anguimanos Elephantos.

Con le mani dietro le spalle.] Reiectis post terga manibus. Plin. lib. 28. cap. 4. E ligno fulgure icto, reiectis post terga manibus.

Di mano in mano, qui val l'vn doppò l'altro.] Deinceps. Cic. 2. Fam. epist. 17. Tres summo loco natos video, deinceps Tribunos pleb. per triennium fore.

L'vna, e l'altra mano, ouer tutte due le mani.] Manus vtraque Virg. 5. Aen. 2 Manus vtraque, ex Plin. l. 10 cap. 11. 3. Manus geminæ, ex Virg. 5 Aen.

Mano, cioè scrittura.] Character, eris, mascul. gen. 1. b. 2. & 3. l. in obliq. Var. lib. 3. cap 2. Lucius Albutius homo apprimè doctus, cuius Luciano charactere sunt libelli.

Manocchio d'herba, ò altro.] Fasciculus manualis. Plin.

Manone, e manaccia, accrescit. mano grande.] Manus magna, vel ingens, ex Quint. lib. 2. cap. 20. & Plaut. Pseud.

Mansare, & ammansare: dimesticare, e domesticare, addimesticare, & addomesticare, cioè far manso, ò domestico.] Domesticum, vel domesticam efficere, vel facere. Colum. l 8. c. 14. Anserum est aliud genus varium, quod è fero mitigatum, & domesticum factum est. 2. Cicuro, as. Var 6. de Ling. Cicurare est mansuefacere, quod enim à fero discretum, id dicitur cicur, & ideò dictum cicur ingenium obtineo, id est mansuetum. 3. Mansuefacio, cis. Plin. l. 8. c. 16 Mitifico, cas. Plin. l 8. c 7. Elephantes celerrimè mitificantur ordei succo. 4 Mitem, vel mansuetum reddere. Cic. l 1. de Inu. Vir sapiens homines è feris, & immanibus mites reddidit, & mansuetos. 5. Mitigo, gas, 2. l. 2. b. 9 Mitem fieri. Gell. l. 13 c 22

Mansarsi, ed ammansarsi, domesticarsi, e dimesticarsi, cioè diuenir manso, e dimestico] Mansuesco, scis, 1. & 3. l. 2 b. Sen de Ira, l. 3 c. 7 Videmus feras quoque conuictu nostro mansuescere, nullique immani bestiæ vim suam permanere, si hominis contubernium diu passa est. 2 Mitesco, scis. Liu lib 8. Bel Maced. Belluæ recens captæ feritatem illam syluestrem primo seruant, deinde cum diu manibus humanis alantur, mitescunt.

Mansionario, Cherico, ò Sacerdote, che serue alla Chiesa.] Aeditimus, mi, 2 3. b. Gell. l 12. c. 10. 2. Aedituus, tui, 2. b. Plin. l. 30 c. 3. 3. Hierocomus, mi, 3. b. Hesyen 4 Hierodolus, li, 4. l. Strabo. 5. Neocorus, ri, 1. & 3. b. Schol. Aristoph.

Mansissimo, superl. sommamente manso.] Mansuetissimus, a, um, 3. l. Cic. 2. de Orat. 2. Mitissimus, a, um, 2. l & 3 b. Cic. 4. Catil. 3. Placidissimus, a, um, 1. 2 b. Cic. 5. Tusc.

Manso, e mansueto, inteso d'animale.] Cicur, uris, masc. g. 1. b. Cic de Am 2 Mansuetus, a, um, 3 l. Plin. lib. 11. cap. 5. 3. Mitis, & hoc mite, 1. l. Cic. 1. de Inuent. Colum. l 6. cap. 28. 4 Placidus, da, dum, 1. 2 b. Plaut. Most. Canis placida est.

Più manso, compar.] Mansuetior, & hoc tius, 3. l. Ouid. 3. Trist. eleg. 6. 2 Mitior, & hoc mitius, 1. l. Cic. in Brut 3. Placidior, & hoc placidius. 1. 2 b. Liu. 3. ab Vrbe Tribunis nil placidius, aut quietius erat.

Mansuefare, voce inusitata, e vale far manso, ouer mansueto, vedi Mansueto.

Mansuetamente, auuerb. con mansuetudine.] Mansuetè. Cic. pro Marc. & Ouid. 3. Trist. eleg 6. 2. Placidius, 1. & 2 b. Ex Cic. 4. Ver. & Liu. 3. ab Vrb. 3. Mitius, 1. l. Ouid. 15. Metam.

Mansuetissimamente, auuerb. superlat. con molta mansuetudine.] Mansuetissimè, 3. l. Ex Cic. pro Marc & Cæs 7. Bel. Gal. 2. Mitissimè, 1. l & 3 b. Cæs. 7 Bel. Gal. 3. Placidissimè, 1 & 2. b. Ex Cic. 4 Ver. & Cæs 7. Bel. Gal.

Mansuetissimo, superlat. sommamente mansueto, vedi Mansissimo.

Mansueto, addiett. che hà mansuetudine, vedi Manso.

Mansuetudine, virtù opposta all'ira] Mansuetudo, dinis, f. g. 3. & 4 l. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep Tuo toto in imperio nihil acerbum sit, nihil crudele, sed omnia plena clementiæ, mansuetudinis, humanitatis. 2. Placiditas, tis, f g. 1. 2. & 3 b Gell. l. 13. c. 22. In commentario quodam serui Claudij scriptum inueni. Nerio dictum, quasi neirio, hoc est sine ira, & cum placiditate, vt eo nomine mitem, tranquillumque fieri Martem precemur.

Mantaco, e mantice, 2. b. strumento da soffiar nel fuoco, ò dar fiato à strumento di suono, e simili.] Follis, lis, m g. Cic. 1. de Nat. Virg 8 Aen. impediunt 2 alij ventosis follibus auras accipiunt, redduntque.

Mantaco di ferraio.] Follis fabrilis Liu. 8 Bell. Mac.

Mantaco di piua.] Follis tibialis. Ex Plaut. Aul. & Plin. l. 16. c. 36.

Mantaco di pelle di becco.] Follis hircinus. Hor. 1. serm. Sat. 4

At tu conuulsis hircinis follibus auras
Vsque laborantes, dum ferrum molliat ignis.

Mantellaccio, cioè il mantello vile, ò cattiuo.] Palliastrum, tri, neut. gen. Apul. Ecce Socratem contubernalem meum aspicio: humi sedebat scissili palliastro semiamictus.

Mantellatto, addiett. che hà il mantello in dosso.] Palliatus, ta, tum, 3. l. Cic. 5 Philip Græculus Iudex modo palliatus, modo togatus.

Mantellettato, addiett. che hà il mantelletto in dorso.] Palliatus, ta, tum, 3 b & 4 l. Suet. in Claud cap. 2 Palliolatim amictus, ta, tum. Plaut Pseud.

Mantelletto, mantellino, e mantelluccio, dimin. mantello piccolo.] Palliolum, li, neut. gen. & 3. b. Cæcilius apud Cic. 3. Sæpè est etiam, vel palliolo sordido sapientia.

Col mantelletto.] Palliolatim, 3 b & 4. l. Plaut. in Pseud. Palliolatim amictus incessi ludibundus.

Mantelletto, habito, che portano i Cardinali, & i Prelati sopra la sottana.] Amiculum breuius. Ex Cic. 3. de Nat. & Horat. l. 1. ep.

Mantello, ferraiolo, e cappa, specie di vestimento, che si porta sopra gli altri panni.] Pallium, lij, neut. gen. Nicol. Perott. Græci supra tunicam pallium ferebant, Romani frequentius togam. quæ à tegendo dicta est, pallium verò quod palam sit, & foris, quam sub eo tunica esset 2. Mantele, telis, n. g. 2. l. Plin l. 7. cap. 2. Gentes quædam ossibus humanorum capitum bibunt. cutibusq; cum capillo pro mantelibus ante pectora vtuntur. 3. Mantellum, li, n g. Plaut. in Capt. Mendacijs meis subdolis, mantellum non est.

Mantenere per conseruare.] Seruo, as. Plaut. in Capt. Serua tibi perpetuum amicum me. 2. Conseruo, as. Cic. Att lib. 3. epist 1. Non œconomiam instituam, sed ordinem conseruabo tuum. 3. Retineo, nes. Salust. in Coniur. Catil. Imperium ijs artibus retinetur, quibus partum est.

Mantenere,difendere.] Tutor,aris,1 l. Turf.Nom.a.Tutor, eris. Idem. 3.Defendo,dis,di,sum Idem Turf.

Mantenere,sostentare] Sustineo nes, 3.b.Pallad. l.1. tit.8. Aedificium immodicè sumptum, difficilius est sustinere quam coodere.

Mantener la fede] Præstare,vel seruare fidem. Cic.lib.5. ep.11. Quamcumque ei fidem dederis præstabo.

Mantener la promessa, vedilo alla voce Promessa.

Mantice,vedi Mantaco.

Manto, Fior. ancor ammanto, specie di veste simile al ferraiolo.] Amiculum,li, n g

Mantoua, non solo Città Ducale, ma illustrissima, e famosissima d'Italia in Lombardia: per sito guernitissima,per vettouaglie douitiosissima, e quel ch'è più rilieuo, feconddissima generatrice di molti, e chiarissimi Personaggi; nel cui numero entra il B. Luigi Gonzaga della Compagnia di Giesù, giouane angelico da Paolo V.degnamente nomato.] Mantua, æ, 1.a.b. Io.Ant.Magioua in Geograp. Mantua insignis, ac peruetusta vrbs est: fuit enim annis vt ante Troianum bellum 160. sic ante Romam conditam 670.Viros illustres Mantua genuit semper,qui plerunque è Gonzagæ nobilissima, veterrimaque totius Italiæ familia fuere quorum alij bello,alij pace præstantes, tum Patriam ipsam, tum omnem Italiam illustrarunt.

Mantouano,nome gent.& poss.da,ò di Mantoua.] Mantuanus,na,num, Stat.4. Silu.Cuius est Mantuana fama.

Manuale, sust.libro piccolo da portar in mano.] Enchiridium,dij,n.g. Tursel.Nom.

Manuale, sustant. quegli che opera, ò lauora manualmente, cioè con mano.] Officinator,ris, 1.3.& 4.l. 2. b. in rect & l.in obliq. Vitr.lib.6. cap.11. Cum subtiliter opus perfectum aspiceretur officinatoria probabitur exactio.

Manuale,cioè mecanico,vedi Mecanico.

Maometto, Macometto, da certi è detto Maumete, e Mahumeth fù di natione Arabo, & inuentore della setta Maomettana.] Mahometes,metis, Tursel. in Xauer. l.1. cap.16.

Di Maometto, & anco di Maumetto.] Mahometicus, ca, cum. Maff.Hist.Ind. l.10.a.Mahometanus,na,num.Idem ibidem.l.16.

Mappa,qual'è quella del finocchio,aniso,e simili.] Vmbella,læ. a.Petasus,si, m.g. 3 Sciadium,dij, n.gen 4.Muscarium,rij.n.gen.Thes.græc.Sciadion,vt & petasos dicitur vmbella, quæ in herbis nonnullis cernitur, vt fœniculo, cicuta, & aniso, & ea, quæ propterea nominatur: latini muscarium appellant. Plin. l.12. c.26. Semine in muscarijs dependente, vt ferulæ.

Mappamondo,cioè Mondo dipinto.] Orbis terræ depictus. Suet. in Domit. c.10. Metius Pompofianus depictum orbem terræ in membranis circumferebat. 2. Tabula Cosmica,vel Cosmigraphica.

Marame,quantità di cose amare,ò cattiue.] Amaratorum, vel mala,lorum, n.g. & num plur. Ex Plin. 2.Res amaræ, vel malæ.

Marasca, & amarina ciregia, di sapore agro, & alquanto amaro.] Cerasum laureum. Plin. l.15. c.25.Minus quinquennium est,quod prodiere, quæ vocant laurea,non ingratæ amaritudinis, insita in lauro. 2.Lauro cerasum, si, n.g.3.& 4.b. Herm.Barb.

Marasco,& amarino, arbore, che fà le marasche.] Cerasus laurea. Ex Plin.a Laurocerasus,si, f g. 3.& 4.b.Ex Herm. Barb

Maratona,città in Attica, distante da Atene circa dieci miglia.] Marathon,nis,f g.1 & a.b.Ouid l 7 Metam.Ingenium faciente, canunt: te maximè Thesea Mirata est Marathon Cretæi sanguine tauri.

Di Maratona,addiett.] Marathonius,a,um, 1.& 2.b. & 3.l. Cic.Tusc.lib.4. An etiam Theseus Marathonij tauri cornua comprehendit iratus?

Marauiglia,e merauiglia,la prima è della prosa, e la seconda del verso.] Admiratio,nis,f.g. a.& 3.l.dicitur tum de eo, qui admiratur tum de re, quæ admirationi est Cic.2. Offic Magna est admiratio copiosè, sapienterque dicentis. 2 Miratio,nis,fœm.g.1.& 2.l.Cic.de Diu.lib.2. 3.Miratus,tus,m gen.Senec in epist.4 Admirabilitas,atis,f.g. a.& 3 l. Cic de Nat lib.2. 5 Mirabilitas,atis,f g 1.& a.l. 3.4 b. Cic. in Offic. Animi altitudo mirabilitatem magnam facit.

Marauiglia piccola.] Admiratiuncula, læ, a 3.l & 4 b. Ex Cic 2.Miratiuncula,læ,1.& a l Ex Cic.

Marauiglia grande.] Admiratio magna. Cic de Or Eos, qui audiunt, traducere in magnam admirationem debet orator.

Marauiglia grandissima.] Admiratio maxima, Cels.lib.5. cap 1. Musonius dicebat magnam laudem non abesse ab admiratione,admirationem autem, quæ maxima est,non parere verba,sed silentium.

Marauigliarsi in prosa, e merauigliarsi in verso prendere marauiglia.] Miror,aris, 1.l. Cic,Att.lib.10. Mirari satis hominis negligentiam non queo.

Marauigliarsi molto] Admiror,aris, a.l.Cic.in Offic.Nihil hominem admirari,aut optare oportet, nisi quod sit honestum.2 Demiror,aris,1.& a l.Plin.l.31.c.6. Homerum calidorum fontium mentionem non fecisse demirari cum alioquin lauari calida frequenter induceret.

Colei,che si marauiglia.] Miratrix, cis, f.g. 1.& a.l. Iuuen. Sat 4.

Colui,che si marauiglia] Mirator,ris, mascul.gen. 1.& a.l. Ouid.Met.l 4. 2.Admirator,oris, masc.gen. 2. 3 l.Quint. l.2. cap 5.

Colui,che molto si marauiglia.] Admirabundus, da,dum, 2.& 3 l.Liu. l.3.ab Vrbe. Noua res mirabundam plebem conuertit, quidnam incidisset, cur ex tanto interuallo rem desuetam vsurparent.

Far marauigliare, cagionar marauiglia.] Admirationem mouere. Cic. de Orat. Hoc admirationem magis, quam visum mouet. 2.Admirationem efficere;Cic.1 de Orat.3. Mirationem facere. Cic.de Diu. l 2. 4.Admirabilitatem, vel mirabilitatem facere. Cic. in Offic 5. Admirationi esse. Sen.l 4. ep.33.

Far marauiglia molto.] Admirationem magnam facere. Ex Cic.1.Philip.

Far marauiglia moltissimo.] Admirationem maximam mouere. Cic. 10. Philip. vt cętera omittam hoc certè, quod mihi maximam admirationem mouet, non tacebo.

Marauigliosamente, e merauigliosamente, auuerb.con marauiglia. Mirè. 1.a l.Cic Att.l 16 Puero mancipia mirè fauent.2 Mirificè, 1.& 4.l. a.3.b.Cic.a. Acad 3.Mirabiliter. Cic.l.4.ep.13. 4 Admirabiliter, 2 & 3 l 4.5 b.Cic.de Nat.l.2 5.Mirabilem in modum. Cic Att.l.5 ep 13 6.Mirandum in modum Cic 6 Ver 7.Mirum in modum.Cic. l.5. ep 9 8.Miro modo Plaut. Amph. 9 Modo mirabili. Plin.l.10 c 73.Orygem perpetuo sitientia Africæ generant, & natura loci potu carentem, & mirabili modo ad remedia sitientium.

Molto marauigliosamente.] Permirum in modum. Ex Cic. 2 Modo permiro. Ex Plaut. & Cic.

Più marauigliosamente,auuerb.compar.] Mirabilius,1 a.l. 3.4 b Cic de Orat.2. Mirabiliorem in modum. Ex Cic.

Marauigliosissimamente, auuerb. superlat.] Summè, vel maximè admirabiliter. Ex Cic.2. In modum summè mirandum,ex Cic.3. Mirificissimum in modum. Ex Ter. & Cic.4. Modo mirificissimo. Ex Ter & Plaut.

Marauigliosissimo, superlat. di marauiglioso.] Mirificissimus,ma,mum, 1 l 3.b Ter.in Phorm. act.5. sc.6. Facinus mirificissimum. 2.Summè mirificus,ca,cum.

Marauiglioso, e marauiglioso, addiett. che fà marauiglia.] Mirus,ra,rum,1 Cic.l.2. ep 11 2.Mirificus,ca,cum, 1.l. 2.& 3.b. Cic. de Diu. l 2. 3.Mirandus, da, dum, 1.l. Terent.in Andr. 4.Mirabilis, & hoc mirabile, 1.2.l. Cic. pro Lig.

Molto marauiglioso.] Permirus,ra,rum, 2.l.Cic.l.3. ep.10. Mihi permirum accidit.

Marca,per cognome prima di Fermo, e poi d'Ancona,Regione d'Italia per più titoli celebre, ma per la Santa Casa di Loreto celeberrima.] Picenum,ni, n gen 1.a l.Plin. lib.3. cap.13. Quinta regio Piceni est, quondam vberrimæ multitudinis 360. M. Picentium in fidem Romani populi venere, 2. Picena regio, Pomp. Fest. lib.14. Picena

ena regio dicta est, quod Sabini cum Asculum profici-
cerentur, in vexillo eorum picus consederit. 3.Picena
ellus Sil l 8.

rca Triuigiana, ò di Triuigi, regione notissima nello
stato di Venetia.] Taruisinum,ni, n.g. s.a & 3.b.Cassio-
dorus l.10. 2.Taruisina regio, vel ora. Ex Cassiodoro, &
Cic.2 de Nat.3.Eugenei,orum,m g. & num.plur. Cluer.
Italian.l 1.4 Eugenea regio,vel ora. Mart. l 10. ep.93.&
Sil.Ital l 12.

rcamento, e marchiamento il marcare.] Inustio, nis,
f.g. a.b.

rcare,e bollare,Fior.marchiare,Sen.mercare,far il mar-
co, ò marchio, ò merco, cioè segnare, ò contrasegnare
per riconoscere vna cosa.] Charactere signare. Col.l 11.
cap.2. His etiam diebus maturi agni, & reliqui fœtus
pecudum, nec minus maiora quadrupedia charactere si-
gnari debent. 2.Obsigno,as.Cic.3 Inuro,ris. Plin.lib.35.
cap.4.

rchesa,e marchesana, moglie di Marchese.]Marchio-
nissa,sæ,f.g.1.3.4 l.a.b.Turs Hist.Laur.l.5. c.1. Lychnus
egregius cum subiecta patina ex argento librarum 15.
vasculum item odoramentarium argenteum marchio-
nissæ Sanctæ Crucis munera fuerunt.

rchesato signoria,ò stato di marchese.] Marchionatus,
tus,tum, gen.1. 3. & 4. l. a. b. Ex Vlpian.Maff.& Fam.
Strada.

rchese,titolo di signoria.] Marchio, nis, s.l. 2.b Turs.
Hist.Laur.l.5. c.1. Alberti marchionis Aquauiuæ effigies
argentea in supplicantis formata morem.

rchese, per mestruo, vedi Mestruo.

rchesetto,ouer Marchesino, diminut.]Marchiunculus,
li,m.g.Ex Cic. pro Deiot.

rchianamente auuerb.da marchiano,ouer'alla marchia-
na] Piceno ritu, vel more, ex Aul. Gel. & M.Varr. de
ling. 2.Picentem in modum, ex Liu.2. bell. Mac. 3.Pice-
norum in morem,ex Cic.in Hortens. 4.Piceni more. Ex
Cic.4.Tusc.qui ait, Græciæ more. 5.Picenè, s.a.& 3.l. Ex
Cic.de Clar Orat.Cuius est vox: Latinè.

rchianello, e marchigianello, dimin. di Marchiano.]
Picentulus, li, s.a l. 3 b.Cic. pro Syl & pro Dom. 2.
Picenulus, li, s.2.l. 3.b. Ex Cic. de Clar. & Plaut in
Pan.

rchiano,e Marchigiano, nome gent. & poss. della Mar-
ca.] Picens,tis,o g 1.& 2 l.Plin.l. 3. cap.13.Picentes orti
sunt à Sabinis,voto verè sacro.2.Picenus,na, num,1.& 2.
l.Strab.Geogr.lib.5 Piceni ex agro Sabino in ea loca mi-
grarunt,pico aue iter ductoribus monstrante; vnde no-
men genti.3.Picentinus,a,um,s a & 3 l. Strabo l.5. Sabi-
norum gens antiquissima est, & indigena: ab his origi-
nem duxere Picentini, atque Samnites: ab his porrò Lu-
cani,& ab his Brutij.

archianone, ò marchigianone, accrescit. di Marchia-
no.] Picens magnus, vel ingens, Ex Plin. lib. 13. &
Plaut. in Pseud. 2.Picenus amplus, vel excellens,ex Cic.
7.Verr.

archiare,vedi Marcare.

archiato, marcato.]Notis compunctus. Cicer.

archio, vedi Marco.

archio della stadera.] Sarcoma,atis, n.g.

arcia humor putrido,che viene fuori da gli vlceri, poste-
me,e simili.] Pus,puris,n.g 1 l.Cels l.5.c.26.Pus est cras-
sissimum,albidissimumque glutinosius, & sanguine,& sa-
nie.2.Marcor,oris.m gen.Ex Plin.lib.22.cap.22.3.Sanies,
ei,fœm.gen.1.b. 3.l.Cels. lib.5. cap 26. 4.Putredo, dinis,
fœm. gen.

ar marcia conuertirsi in marcia] Suppuro, ras, aui,atum.
Colum l.6 c.12.

nstrumento da cauar la marcia.] Pylcus, ci, mascul. gen.
Gal

Marciare,termine militare.] Proficiscor,ris, a.a,b.

Marcio, termine di giuoco, che suol vincere il doppio.]
Geminata sponsio Turs. Nom.

Marcio,e marcito,corrotto,putrefatto,e putrido.]Putris,&
hoc putre Gell.l. 13 cap.2.Quæ in principio sunt viuida,
matura mox fiunt,sed putria 2.Putrefactus, ta, tum. 3.
Tabidus,da,dum. 4.Marcidus, da, dum, 1.l. 2.b,ex Plin.
Paneg. Cuius est; Homines marcidi somno, hesternaque
cœna redundantes.5.Marcens,tis,om g. 1.2.l. Mart lib.5.
Cuius est. Marcentes tibi porriguntur vuæ. 6 Putridus,
vel corruptus,a,um. Turs.& Plin. 7. Marcore affectus,ta,
tum,ex Plin.l.22. c.22. & Liu.4 ab Vrb.

Alquanto marcio.]Marcidulus,la,lum,s.l. 2.3.b.Ex Catul.
ep.60 Cuius est vox,pallidulus.

Esser marcio.]Marceo,es,cui, 1.l. Corn.Cels.lib.2.cap.2.
Cuius est: Si marcet animus, si corpus torpet, &c. 2.
Putreo,es.

Far diuenir marcio.] Putrefacio, cis, eci, actum.
Plaut.

Marciosamente, auuerb. con marcia.]Purulente, 1.3 4.l.
a.b. Plin. lib.23. in Proœm Prodest omphacium vlce-
ribus manentibus,cicatricibus marcidis, & ossibus puru-
lentè limosis.

Marcioso, addiett. pieno di marcia.] Purulentus, ta,
tum, 1.3 l.a b. Plin. lib.22. cap.11. Stœbe decocta in
vino præcipuè auribus purulentis medetur. 2. Suppu-
ratus,ta,tum. Ex Sen.lib.11. epist.8. 3.Saniosus,sa,sum.
Plin l 7.c.17.

Marcirsi,ò putrefarsi, fracidarsi, corrompersi, ò guastarsi,
diuenir marcio,ò guasto.]Marcesco,scis,cui,1.2 l. Plin.
l.21.c 1.Natura flores,odoresque in diem gignit,magna,
vt palam est, admonitione hominum, quæ spectatissimè
floreant celerrimè marcescere. 2.Tabesco,scis. Plaut.3.
Putresco, scis. Cic.2. de Nat Sui ne putrefaceret animam
pro sale datam dicit esse Chrysippus. 4.Putresio, sis, ex
Col l.3.c.12.5 Fracesco,scis,cui. Var.

Marco, e marchio, contrasegno, che si fà improntando.]
Character,eris,m.g Cels.l.9 c.2.

Mare,marina,ò pelago, concorso, e congregatione di tutte
l'acque,che sono sotto al Cielo.] Mare,ris, n.g. 1.& 2.b.
Plin.l.2 c 100. Est in exemplis,Dionysio,Siciliæ tyran-
no,cum pulsus est à potentia,accidisse prodigium,vt vno
die in portu dulcesceret mare.2.Pelagus,gi,n.gen.& ali-
quando,m.1.& 2 b Pomp.Mela,l.2.c.1. 3 Pontus,ti,m g.
Sypont in Mar.4. Salum,li, n.gen. 1.b. Sypont. in Mart.
Plin.l 9.c.44. 5.Salus,li,m g. & 1.b. Apud Ennium,qui in
Hecuba dicit vndantem salum.6.Aequor,oris,n.g.& 2.b.
Non.Marc. de propr. Serm.

Mare Adriatico, ouero mare di Venetia] Adria,driæ,m.g.
a.b.Plin l.3 c.16.Horat 3.Carm. od 9 Iracundior Adria.
2.Adriaticum,ci,n.g. 3.4 b.Catull.ep.4. 3 Adriacum,ci,
n.g.3.b.Ouid 4 Fast.4. Mare Adriacum Pomp Mela.l.2.
c.7.5.Mare Adriaticum,Plin l.3 c.16 6 Mare Adrianum
Cic.in Pison.7. Mare superum. Plaut. in Menæch. act.2.
Mare superum omne, Græciamque exoticam sumus cir-
cumuecti, si acum, credo, quæreres, acum inuenisses; si
appareret.

Mare di Toscana.] Mare Etruscum. Horat Carm. lib.3.
od.29. cum pace delabentis. Etruscum in mare. 2.Mare
Thuscum Pomp Mel.l.1.c.4.Italia mediam se Appennini
montis iugo attollens inter Adriaticum, & Thuscum,
siuè, vt aliter eadem appellatur, inter superum mare, &
inferum excurrit. 3.Mare Tyrrhenum. Pomp.Mel. l.1.c.
3 Mare quod nos Thuscum,Graij Tyrrenum perhibent.
4.Mare inferum Cic.ad Att.5.Mare Notium.Plin.l.3.c.
5.Ab eo ad Siciliam insulam Tuscum mare,quod ex Græ-
cis,alij Notium,alij Tyrrhenum,è nostris plurimi, infe-
rum vocant.

Mare di Bacù.] Mare Caspium Pomp.Mel.l 3.c.5. Mare
Caspium vt angusto,ità longo etiam freto primum
terras quasi fluuius irrumpit; atque vbi recto alueo in-
fluxit, in tres sinus diffunditur.

Mare d'Albania.] Mare Ionium Pomp.Mel l.1. c.3. Tum
Græcia prominet. Aegæumque ab Ionio mare dirimit.
2 Pelagus Ionium.Pomp Mel.l. 2 c 7. Siculi maris fre-
tum angustum, & anceps alterno cursu,modo in Thu-
scum, modo in Ionium pelagus perfluit

Mare di Barbaria.] Mare Lydicum Turs Nom.

Mare d'Africa.] Mare Atlanticum.Cic.de Somn. Omnis
enim terra,quæ colitur à nobis angustata verticibus, la-
teribusque latior, parua quædam insula est circumfusa
illo mari, quod Atlanticum,quod magnum, quod ocea-
num appellatis in terris. 2.Mare Magnum. Plin. lib.3.

 cap.5.

cap 5. In eoque maria nuncupantur, vnde irrumpit Atlanticum, ab alijs magnum. 3 Oceanus Atlanticus. Plin. lib. 3. cap 6. Africum pelagus attingens Sardiniam 5. Aequora Afra legit, Sardoaque regna finitris, Respicit à remis, Ausoniamque tenet 6 Aequor Atlanticum. Pomp Mel lib 3 c.1.7 Pelagus Atlanticum. Pomp.Mel.l 1. c.4 Sed Mauri in Atlanticum pelagus expositi.

Mare di Candia] Mare Creticum Plin.l.4 c.11 Græci mare Ionium diuidunt in Siculum, ac Creticum ab insulis. 2.Pelagus Creticum. Plin l 4.c.12.Creta flectit se in Creticum pelagus ab ea dictum.

Mare di Cipri.] Mare Cyprium. Turf Laur. Hist. lib 1. cap 4. Hi conscensa naui, transmissoque Adriatico, Ionio, Cretico, Cyprio mari, Palæstinam secundo cursu tenuere.

Mare di Corinto, ò di Coranto.] Mare Corinthiacum. Plin. l.4. c 3.

Mare di Corsica.] Mare Corsicum. Sen. In oct. 2. Melius latebam procu ab inuidiæ malis, Remotus inter Corsici rupes maris

Mare di Sicilia.] Mare Siculum. Plin.l.10. c. 32. Halcyones significant bruma, qui dies halcyonides vocantur, placido per eos, & nauigabili, Siculo maximè. In reliquis partibus est quidem mitius pelagus, Siculum vtiq; tractabile. 2.Pelagus. Siculum Pomp. Mel lib 2. c.4 Italia vbi longè abit, in duo cornua scinditur, respicitq; altero Siculum pelagus, altero Ionium: tota angusta & alicubi multo, quàm vnde cœpit angustior 3 Mare Trinacrium. Ouid. 4.Fast Hinc mare Trinacrium. candens vbi tingere ferrum Brontes, & Steropes, Acmonidesque solet.

Mare di Scarpanto.] Mare Carpathium, Pomp. Mel lib. 2. c.7. Vnde Carpathio mari cognomen est, carpathos appellatur.

Mare di Spagna.] Mare Hispanum. Plin.l.3 c 5. Hispanum mare, quatenus Hispanias alluit ab alijs Ibericum, aut Balearicum nuncupatur. 2.Mare Ibericum. Plin l.4 c 20

Mare di Maiorica, e Minorica.] Mare Balearicum Plin. l.3.c.5.

Mare di Sardegna.] Mare Sardoum. Plin.l.3 c.5 Eratosthenes autem inter ostium oceani, & Sardiniam quicquid est, Sardoum mare appellat.

Mare Negro.] Pontus Euxinus, Pomp Mel. lib 1.c.19. Pontus Euxinus olim ea Colentium sæuo admodum ingenio Axenus, post commercio aliarum gentium, mollitis aliquantum moribus, dictus Euxinus. Ouid.Trist. lib. 4. el. 4.

Frigida me cohibent Euxini littora ponti,
Dictus ab antiquis Axenus ille fuit,
Nam nec iactantur moderatis æquora ventis,
Nec placidus portus hospita nauis habet.

2.Pontus Scyticus, Ouid Trist l.4.el 4.

Nasonisque tui, quod adhuc non exulat vnum,
Nomen ama: Scythicus cętera pontus habet.

Mare d'Italia. Mare Italicum Iust. Hist l.10. Dionysio militia aduersus Græcos, qui proxima Italici maris littora tenebant, fuit. 2.Mare Ausonium. Plin l.3 c.10. A Locris Italiæ frons incipit, magna Græcia appellata in tres sinus recedens Ausunij Maris, quoniam Ausones tenuere primi.

Mare morto, lago grande della Giudea: le cui acque non si muouono.] Mare mortuum. 2 Lacus Asphaltytes Apud Iosephum Solis, & Plin.

Mare di Costantinopoli] Hellespontus, ti, m.g. 1.2 & 3.l. Plin. l 4. c.11. Hellespontus septem stadijs Europam ab Asia diuidens, quatuor illic inter se contrarias vrbes habet. 2.Mare Hellespontiacum. Mel.l.1. c.2. 3.Mare Hellespontiacum, Ouid ep.17.

Non magis illius numerari gaudia noctis.
Hellespontiaci, quàm maris alga potest.

4 Bosphorus Thracius. Plin l.4. c.12. Angustiæ Thracius Bosphorus, latitudine D.passuum, quà Darius pater Xerxis copias ponte transuexit. 5 Pontus Helles, Cic. in Or. Verba legenda sunt potissimùm benè sonantia, sed ea non, vt poetæ, exquisita ad sonum, sed sumpta de medio. Quà pontus Hellesis. 6.Fretum Helles ponticum, Mel. l.1 c 2

Mare di Cilicia, ò di Turcomania.] Mare Cilicium, Plin. l 5. cap 31 Cilicium mare ex quinque maximis Cyprum habet, ad ortum, occasumque Ciliciæ, ac Syriæ obiectam, quondam nouem regnorum sedem.

Mare di Fenicia.] Mare Phœniceum. Plin. lib 5. cap 31. In Phœniceo denique mari est ante Ioppen Paria tota oppidum, in qua obiectam belluæ Andromedam ferunt.

Mare di Panfilia] Mare Pamphylium Plin. l.5 c.31 Pamphylium mare ignobiles insulas habet.

Mare di Genoua.] Mare Ligusticum. Plin l.1. c.47 In Narbonensi prouincia clarissimus ventorum est circius, nec vlli violentia inferior, Ostiam plerumque rectà Ligustico mari perferens.

Mare di Grecia] Mare Græciense, Plin.l 4. cap.11. Romani omnia hæc maria duobus nominibus appellant. Macedonium, quodcunque Macedoniam, aut Thraciam attingit; Græciense, qua Græciam alluit

Mare Orientale] Pelagus Eoum Mela l. 3. cap 7. Maff. Hist. Indic l.14. c.24 Eoum pelagus natura sæuum, & vastum, & vorticosum, totas haud raro naues absorbet. 2 Mare Eoum. Plin.l 10 c.23. Immensus est tractus, quò veniunt grues, si quis reputet à mari Eoo.

Mare rosso.] Mare rubrum. Q Curt. 8 & lib 10 Rubrum mare, non à colore vndarum, vt plerique credunt, sed Erithro rege appellatur. 2 Mare Erithræum Idem Curt. l.10. Plin.l 6 c.23. Geminum mare intrat in terras, quod Rubrum dixere nostri, Græci Erithræum à Rege Erithra aut vt alij, solis repercussu talem, reddi colorem æstimantes, alij ab arena, terraue, alij tali aquæ ipsius natura.

Mare, che hà flusso, e reflusso.] Mare profluum, & refluum, ex Plin.l.2. c.97.

Mare, che non hà reflusso.] Mare non refluum. Plin lib. 2. cap 97.

In alto mare] In alto mari. Cels.lib 2. c.15. Gestatio vehementior est in alto mari.

Mare Mediterraneo.] Mare conclusum. Cæs.2 Mare internum. Turs Nom.

Mare di Schiauonia.] Mare Dalmaticum, vel Illyricum. Tacit 3 Annal. Piso Dalmatico mari transmisso assequitur leg onem

Mare d'Etiopia.] Mare Ethiopicum. Pomp. Mel.lib.1.cap. 4. Mare, quo Africa cingitur, à Septentrione Libycum, à meridie Aethiopicum, ab Occidente Atlanticum dicimus.

Mare abbonacciato, che stà in bonaccia, ò in calma.] Aequor, oris, neut.gen. Var. lib.6. de Ling. Aequor mare appellatum est, quòd æquatum, cùm commotum vento non est.

Mare fluttuoso; ondeggiante.] Mare vndabundum. 2. Mare vndosum. Gell. lib 2 c. 30. Vndæ à vento quidem tranquillæ sunt, sed mare est etiam, atque etiam vndabundum. 3 Mare fluctuosum. Plaut. Rud. 4. Mare procellosum. Ex Plin. lib. 18. cap. 35 5. Mare tempestuosum. Gell.

Mare che corre addietro.] Mare reciprocum. Plin l 5. c 4. Mare refluum. Plin l.2. c 97. Pontus semper extra meat in Propontidem, introrsum in pontum nunquam refluo mari.

Mare, che corre attorno] Mare Circumfluum. Plin. lib.2. cap 66 Et igitur in toto suo globo tellus medio ambitu præcincta circumfluo mari.

Mare guadoso, che hà spessi guadi.] Mare vadosum. Cæs.2, Bel Ciu. His locis vadosum mare erat.

Mare grande.] Magnum, vel ingens. Cic. lib.16. epist 9. Cautus sis mi Tiro mare magnum, & difficile tibi restat.

Mare pieno di arboscelli.] Mare fruticosum, Plin. l.6. cap 22. Mare id colore peruiridi, atque arboribus fruticosum.

Mare reciproco, cioè che hà riflusso.] Pelagus affluens & refluens. Pomp Mela, l.1. c.7 Sinus est ob alternos pelagi affluentis, & refluentis incessus. 2. Mare reciprocum.

Plin.

Plin l. 1. c 4 Syrtium duarum finus vadoſo, & reciproco mari dirus.

re ſcoghoſo, cioè pieno di ſcogli.] Mare ſcopuloſum. Plin. l. 9 c. 59.

re tranquillo, abbonacciato, che ſtà in bonaccia.] Placidum mare, Curt lib. 3. 2. Mare tranquillom. Cic. pro Cluent. 3 Mare ſopitum. Plin. l. 2. c. 79 4. Mare ſtsatum. Plin l. 2 c 47

re, che circonda la terra.] Mare circumfluum. Plio l. 2. ap. 66.

re, che produce perle.] Mare margaritiferum. Ex Plin. l. 12. c. 18

re, che hà porto.] Mare portuoſum. Cic. 3. de Orat.

re, che non hà porto.] Mare importuoſum. Sal. in Iug. Tac. l. 12.

mare, vedi Marino.

mare, e per terra.] Terra, marique. Plin. lib. 18. ap. 31.

rea, vedi Maretta.

temma, e maritima paeſe vicino al mare.] Ora, vel egio maritima. Plin lib 5. cap. 12. Lyria circumfundi Phœnicem volunt, & aſſe oram maritimam Syriæ. Cic. 5. Tuſc. & 2. de Nat 2 Ora, ſeu Regio maris Sen. quæſt. Nat. lib. 6. cap 26. Omnis ora maris obnoxia eſt montibus.

aremmano, e maritimo, addiete. di maremma, ò maritima] Maritimus, ma, mum, r 3 b. 2. l. Cic 7. Ver Homines oaritimos non planè reformidat.

aremmano, che habita maremme.] Maris accola. Maff. de Iapon. Reb. epiſt. l. 5 2. Maritimus, ma, mum, 1. 3. b 2. l. Cic 7. Verr. Homines maritimos oon planè reformidat.

areſcalco, medico di caualli, & altre ſimili beſtie] Medicus equarius. Valer. Max. lib 9 cap. 16 2. Veterinarius, rij, m gen. Col. lib. 6. cap 8 Solent faſtidia cibo afferre vitioſa integumenta linguæ quas ruras Veteroarij rocant.

te di Mareſcalco.] Medicina veterinaria, & abſolutè Veterinaria, riæ, fœmio gen. Col. lib. 7. de Re ruſt cap. 3. Veterinariæ medicinæ prudeos eſſe debet pecoris magiſter.

aretta, e marea, Fior ancor mareggiata, cioè mar gonfiao.] Leuior maris fluctuatio. Turſel 2. Aequor tumidum. Virg 5 Aen. 3. Mare tumidum Virg. 8. Aen. 4. Mare turgidum Hor. lib. 2. carm. od. 3. Qui vidit mare turgidum, &c. 5 Maris tumor, ex Cic. 5. Tuſc.

argine eſtremità, orlo di carta, ò libro.] Margo, ginis, m. vel f g. Iuuen. Sat. 1.

Telephus aut ſummi plena iam margine libri.

i hà la margine.] Marginatus, ta, tum. Plin. lib. 35. cap 12. Cruſtas parietum exciſas tabulis marginatis excluſas eſſe.

aria, nome auguſtiſſimo e proprio di noſtra Donna, e Madre d'Iddio.] Maria, æ, 1. b. 2. l Maff. 10 Ignat. lib. 2. cap 2. Ignatio nocte quadam vigilanti, auguſtiſſima ſpecie, ac beatiſſimo lumine refulgens Maria vnà cum paruulo Ieſu, non modo ſeſe palam oſtendit, verùm etiam incredibili benignitate ſpectandam aliquandiu præbuit.

ario, huomo celebre, il quale fù ſette volte conſole.] Marius, rij, 1. b. Cic. de Nat. Car. Marius tam fœliciter ſeptimum Conſul, domi ſuæ eſt mortuus.

te marioareſca. vedi marinaria

arinare, ſi dice di peſce ò altro cibo mentre vi ſi mette sù dell'aceto per conſeruarlo.] Aceto condire cum accuſatiuo.

arinaria, Sen. Marinaria, Fior arte di Marinaio.] Ars nautica, ex Plaut. Capt & Cic. 2. de Nat. 2. 2 Gubernatio, nis, f. gen. 1 4 b. 2 3. l. Cic 5. de Fio. Vt medicina valetudinis, nauigationis gubernatio, ſic viuendi ars eſt prudentia. 3. Nauicularia, riæ, r. & 4 l. 2. 3. 5, b. Cic. 7. Verr. 4. Re, nauticæ ſcientia. Cic. 2. de Nat.

arinaro, vedi nocchiero.

arino, cioè mareſco, Fior. nome, addiete. di mare.] Marinus, na, num, 1. b. & 3. l. Cic. 2. de Nat. Humoris marini, terrenique. 2. Maritimus, ma, mum. Cic. 2. de Nat. 3. Pelagious, na, num. Col. lib 8. cap. 17. 4. Pelagius, gia, gium. Col. l. 8. cap. 16. 5. Aequoreus, a, um, 1. l. 2. & 3. b. Theſſalicus, ca, Plaut. in Mil 7. Theſſalinus, na, num. Lucret. l. 4.

Mezzo marino, ò mareſco.] Semimarinus, na, num. Lucret. lib. 5.

Marino, terra nel Latio.] Villa Mariana. Ex Blondo, Leandro, Abr. Ortelio in Synon.

Mariolo, per ladro, vedi Ladro.

Maritaggio, matrimonio, ſpoſalitio, mogliazzo, e nozze.] Coniugium, gij, neut. gen. & 2. b. Cic. in Off. 2. Coniugium maritale Colum. lib 12 Proœm 3 Connubium, bij, n gen. & 2. b. Cic. Top. Mulier nupta cum eo, cui conoubij ius non eſt. 4 Matrimonium, nij, oeut. gen. 2. b. & 3. l Cic. pro Cluent. 5 Nuptiæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. Cic. 3. de Natur.

Maritaggio legitimo.] Nuptiæ iuſtæ, vel matrimonium iuſtum, ſiue legitimum. Cic. lib 1. de Inuent. Nemo Legitimas viderat nuptias.

Disfar il maritaggio.] Matrimonium diducere. Suet. in Oth. cap 3. Diducto matrimonio ſepoſitus eſt per cauſam legationis in Luſitania.

Maritaggio di perſone eguali.] Connubium par. Catul. in car nup.

Maritaggio auuenturoſo.] Coniugium fortunatum. Ouid. 2.

Maritaggio disfatto.] Coniugium ſolutum. Iuuen. Sat. 9. 2 Coniugium abruptum Catul. Epigr. 63.

Maritale, addiett. di marito.] Maritalis, & hoc, maritale, 1. b 2 3. l. Colum. l. 12. Proœm. Iuuen. Sat. 6.

Stulta maritali iam porrigit ora capiſtro.

2. Maritus, ta, tum, 1. b. & 2. l. Liu. 7. Bell Pun. Ouid. 3. de Pont. eleg 1.

Ea igit hoc ſocialis amor, fœduſque maritum.

Maritare, dar marito.] Marito, tas, 1. b. & 2. l. Suet. In Veſp. cap. 14 Offenſarum, inimicitiarumque minimè memor, executorue, Vitellij hoſtis ſui filiam ſplendidiſſimè maritauit, dictauitque etiam, & inſtruxit. 2. Matrimonio iungere Ex Q. Cur. lib. 5. qui ſic ait. Madathes ſororis filiam ſecum matrimonio iunxerat. 3. Matrimonio coniungere, Ex Q. Curt. l 6 qui ſic ait, Cœnus Philotæ ſororem matrimonio ſecum coniunxerat. 4. In matrimonio locare, Ex Cic. Phil. 2. qui ſic ait. Curio te à meretricio quæſtu abduxit, & tanquam ſtolam dediſſet, in matrimonio ſtabili, & certo locauit. 5. In matrimonium collocare. Cic. 1. de Diu. Cæcilia Metelli cum vellet ſororis ſuæ filiam in matrimonium collocare. & cæt. 6 In matrimonium dare. Cæſ. 1. bell. Gall. 7. In nuptias dare. Ter. in Andr. 8. Nuptui collocare, Col. lib. 4. cap. 3. Paridius Veterenſis minorem filiam nuptui collocauit io dimidia parte reliqui agri. Nuptum collocare. Cæſ. 1. bell. Gall. 10. Nuptum dare. Plaut. in Perſ. Verum videto, me vbi voles nuptum dare. 11. Nuptu locare, Plin. de Vir. illuſtr. 59. Eo die Numantini fortè ſolemni nuptu filias locabant 12. Nuptum locare. Plaut. in Curc. Phædromo nuptum locat. 13 Loco, cas, 1. b Cæſ 1. bell. Gall. 15. Nuptum dare ad virum. Plaut. in Stich. Noſtris eſt vxor pater, inuita quæ ad virum ouptum datur, 1. b. Nuptam facere, ex Gell. l. 1. c. 25. qui ſic ait, vna duobus nupta fieret. 17 Maritam facere, ex Plaut. in Epid. vbi ſic ait: vt Domi ex templo maritus fias. 18. Viro iungere, vel coniungere cum Accuſ. perſ. quæ nubit Ouid. 2. Triſt. Virg. ecl. 8 O digno coniuncta viro. 19. Virum dare cum dat. perſ. quæ oubit, ex Ter. Andr. 20. Connubio iungere Virg 1. Aen. 21. In matrimonium locare. Plaut Trin.

Maritar vna con inganno, importunità, ò violenza.] In nuptias aliquam conijcere, ex Ter. in Andr qui ſic ait. Tu me hodie ex tranquilliſſima re, coniecisti io ouptias.

Maritare vna con alcuno, ouer' ad alcuno.] Aliquam alicui locare, vel collocare. Cic. P. Scipio Corneliam filiam, 1. Graccho collocauit. 2. Aliquam in matrimonio alicui dare. Liu. 7. Bel. Maccd Filiam ſuam in matrimonio mihi dabat. 3. Aliquam io nuptias dare alicui. Ter. io Andr. act. 5. ſc. 1. Perpuliſti me, vt homini adoleſcentulo abhorrenti.

horrenti ab re vxoria filiam darem in feditionem, atque incertas nuptias 4. Aliquam alicui nuptum dare Plaut. in Aul. filiam despondi ego hodie huic nuptum Megadoro dabo. 5. Aliquam alicui nuptum locare. Ter. in Phor. Virginem nuptum ad aliquem dare, Plaut. in Stich 8. Nuptijs aliquam alicui locare Auctor ad Her. Cur me huic locabas.

Maritar vna in altra città.] Aliquem nuptum in aliam ciuitatem collocare. Cæf bell Gall

Maritar vna in casa nobile, ò splendida] Aliquam in luculentam familiam locare. Plaut. in Cistel.

Comandare ad vna, che si mariti.] Alicui coniugium, vel nuptias imperare. Ex Quint. lib 7. cap 2. 2. Alicui connubium, vel nuptias indicere. Quintil. lib. 5. cap. 5.

Disegnare, ò trattare di maritare alcuna.] Alicuius connubium vel nuptus moliri. Corn Tac. l. 1. 2. Agrippina, vbi tui matrimonij certa fuit struere maiora, nuptiasque Domitij, quem ex Go. Aenobarbo genuerat, & Octauiæ Cęsaris filiæ moliri, quod sine scelere perpetrari non poterat.

Il maritar.] In matrimonio collocatio. Ex Cic. 1. de Diu. & pro Cluent Cuius est filiæ collocatio 2 In matrimonium datio. Ex Liu 7 Bell Mac. & Var. lib. 3. cap. 9. Nuptus collocatio, Ex Cic. pro Cluent. & Colum. lib. 4. cap 3. 4. Ad virum datio. Ex Plaut. in Stic. & Plin. lib. 7. cap. 56.

Il maritar le figliuole.] Filiarum collocatio. Cic. Off. 2. Liberales sunt, qui suis facultatibus, aut captos à prædonibus redimunt, aut æs alienum suscipiunt, amicorum causa, aut in filiarum collocatione adiuuant.

Chi non si può maritare.] Illocabilis, & hoc illocabile, 1. & 3. l. 2 & 4. b. Plaut. Aul. Virginem habeo grandem, dote cassam, atque illocabilem, neque eam queo locare cuiquam.

Maritarsi prender marito.] Nubo, nubis, prænupsi, & nuptus, vel nuptia sum, nuptum, 2. l. Cic pro Cluent Mulier in Familiæ luctum, atque in priuignorum funus nupsit. 2. Denubo, bis, præt. denupsi, & denuptus, vel denupta sum, denuptum, 1 & 2. l. Ex Suet. in Ner cap. 29. 3 Maritor, aris, 1. b & 2. l. Ex Var. lib. 2. c 9. 4. Matrimonium contrahere. Ex Suet in Calig. c. 25. vbi sic ait. Matrimonia contraxerit turpius, an dimiserit, an tenuerit, non est facile discernere. 5 Nuptias contrahere Io. Petr. Maff.

Maritarsi insieme con vna, ò più donne.] Connubo, bis, præt. connuptus, vel connupta sum, sup. connuptum, 1. & 2. l. Apul. Parentibus nescientibus puellari ætate connupseramus

Maritarsi con alcuno.] Alicui nubere. Cic. pro Cluent. 2. Cum aliquo nubere. Cic. lib. 15 Fam epist 2. 3. Apud aliquem nubere. Agel. lib 2. cap 21 4. Cum aliquo Nuptias facere. Suet. in Claud. c. 25. 5. Alicui maritari. Colum. l. 8 c 2.

Maritarsi la seconda, ò terza volta.] Iterùm, ac tertias nuptias contrahere.

Maritarsi ad vn par suo.] Pari nubere, vel denubere.

Hauer voglia di maritarsi.] Nupturio, is, 1. l. 2. b. Apul. in Apol.

Colei, che non si marita.] Cælebs, bis, f g. Festus lib. 3. Cælibem dictam existimant. quod dignam. Cęlo vitam agat. 2. Matrimonij exors. Plin l. 6. c. 8 Garamantes matrimonij exortes passim cum fœminis degunt. 3. Nuptiarum expers. Hor 2. Carm od. 11.

Maritata, donna, che hà marito.] Marita, tæ, f. g. 1 b. & 2. l. Hor. Epod 8. Nec sit marita, quæ rotundioribus onusta baccis ambulet. 2 Nupta, tæ, f. g. Teren. Adel.

Maritato, huomo, che hà moglie.] Maritus, ti, m. g. Cicer. In Catil.

Maritato, addiett. Maritus, ta, tum, 1. b. & 2. l. Colum. lib 3. cap. 12. Plaut. in Epid. 2. Nuptus, a, tum. Cic. 7. Ver.

Non maritato.] Innuptus, ta, tum. Virg 2. Aen.

Marito, huomo che hà moglie.] Maritus, ti, mascul. gen. 2. b. Cic. 5. Tusc. 2. Coniux, iugis, mascul. gen. & 2. b. in obl. Pomp. Fest. lib 9. 3. Vir, viri, mascul. gen. 1. b. Cic 5. Tusc Mulieres in Ind a. quum est cuiusque earum vir mortuus, in certamen, iudiciumque veniunt. quam plurimum ille dilexerit, plures enim singulis solent esse nuptæ, quæ est victrix, ea læta prosequentibus suis vnà cum viro in rogum imponitur: victa mœsta discedit.

Da marito, che stà in età di maritarsi.] Nubilis, & hoc nubile. Cic. pro Cluent. Is reliquit grandem & nubilem filiam, quæ breui tempore, post mortem patris nupsit. A. Melino. 2 Viro tempestiua. Hor. lib. 1. Carm. od. 23. 3 Viro, vel marito matura. A Gell. l. 12. c. 8. P. Scipio filiam virginem habens iam viro maturam, eodem in loco despondit eam. Tib. Graccho. 4. Viripotens, tis, 1. 3. b. 4 l. Ex Plaut. in Pers Cuius est: virgo viri potens.

Non ancor da marito.] Nondum nubilis. Suet. in Otho. cap. 1. Filiam nondum nubilem Druso Germanici filio despondit. 2. Marito cruda, vel immatura. Hor. 3. Carm. od 11 Qui ait. Nuptiarum expers, & adhuc proteruo cruda marito.

Marmaglia, bordaglia, vedi Canaglia.

Marmagliuola, vedi Canagliuola.

Acconcia marmi.] Marmorarius, rij.

Marmo, spetie di pietra nota.] Marmor, oris, n gen. 2 b. in obliq. Plin l. 36. c 1 Naues marmorum causa fiunt, ac per fluctus sæuissimam rerum naturæ partem, huc illuc portantur iuga montium.

Di marmo, addiett] Marmoreus, a, um, 2 b Suet. in Aug. c. 28. Vrbem excoluit adeò, vt iure sit gloriatus marmoream se relinquere, quam latericiam accepisset.

Marmo d'Alessandria.] Marmor Alexandrinum Sen. l. 13. epist 87. Pauper sibi videtur, nisi alexandrina marmora. Numidicis crustis distincta sint.

Marmo bianco] Marmor parium Quint. lib. 2 c 19 Parium marmor mallem rude; ac si illud idem artifex expolisset plus in manibus fuisset quam in marmore.

Marmo di Carrara.] Marmor Ligusticum. Turs. Hist. lib 4 cap. 14 Sibyllabarum signa duodecim è Ligustico marmore pulcherrimè facta, & in suis loculamentis disposita.

Marmo pellegrino, ò forestiero.] Marmor peregrinum. Plin l. 36 cap 3 Lucius Crassus Orator primus peregrini marmoris columnas habuit in atrio.

Marmo granatino.] Marmor Numidicum. Plin. lib 36. cap. 6. M. Lepidus, qui fuit consul anno vrbis 666. primus omnium limina ex Numidico marmore in domo posuit, magna reprehensione. 2. Lapis Numidicus Iul. Cæs c 83

Marmo mischio.] Marmor carystium. Plin. lib. 4. c. 12. Aquis calidis nobilis est Carysto, notior tamen marmore carystico. 2. Marmor maculosum. Plin. lib 36. cap. 6. Subit mente, non fuisse tum authoritatem maculoso marmori.

Marmo nero.] Marmor Luculleum. 2. Marmor atrum. Plin l. 36. c. 6 & 2. Lucius Lucullus, qui quadriennio post M. Marcum Lepidum consul fuit nomen Lucullco marmori dedit ad modum delectatus illo primusque Romam inuexit atrum alioqui, cum cętera maculis, aut coloribus commendentur.

Marmo ferrigno, di color, e fortezza di ferro.] Bisaltes. Plin. lib 36. c. 7 Aegyptus inuenit quem vocant Bisalten, ferrei coloris, atque duritiæ.

Marmo serpentino, ò picchiato à guisa di serpe.) Ophites, tæ, m. g Plin. l 36. cap 7. Ophites marmor est serpentium maculis simile vnde & nomen accepit.

Coperto di marmo.] Marmoratus, ta, tum, 3. l. Varr.

Simile al marmo.] Marmorosus, sa, sum. 3 l Plin.

Marmotta specie di sorcio grandetto.] Mus alpinus. Plin.

Marra stromento da Villano per tagliar l'herbe.] Marra, ræ, f g 2 Ligo, onis, m g Luc.

Marra, strumento da mescolar la calcina con l'arena.] Rutrum, tri, n. g Liu.

Marrobio, herba così detta.] Marrubium, bij, n. g.

Marrobio bastardo, herba.] Ballotes, tis. Diascor.

2. Can-

Cantherinum marrubium. 3.Viceraria, riæ f.g 4.Marrubiastrum,tri.n.g.
rsiglia.Città di Prouenza io Francia.] Massilia,liæ.f.g. Turs Cic.& pro L. Flac.
rte,stella cosi detta, & vno de sette pianetti.] Martis stella. Cic 2. de Nat.Ioui proximum inferiorem orbem tenet Pyrois,quæ stella Martis appellatur , eaque quatuor,& viginti mensibus eundem lustrat orbem , quem duæ superiores 2.Martis sidus.Plin.l 2.c 8.Martis sidus, quod quidam Herculis vocant ignitum est, & ardens à solis vicinitate,binisque ferè annis conuertitur. 3 Mars, is. Cic. de Somn. Scip.Rutilus horribilisque terris est fulgor ille quem Martem dicitis.
rte,Dio della guerra,secondo la gentilità, fù figlio di Gioue,e Giunone,fratello di Bellona, e padre di Romolo,e Remo.] Mars,Martis Cic.4.Phillp.& Marte populum Romanum generatum accepimus.Varr.4 de Ling. Mars,dictus est ab eo , quod maribus in bello præsit 2. Mauors,tis m.g.nomen magis poeticum , quàm oratorium.Cic de Nat l 2 & 3 Saturnus dictus est, quia se saturat annis,Mauors autem,quia magna resoluit. 3 Mamers,tis.1.& 2.l.Pomp. Fest.l.12. Mauortem poetæ dicunt Martem.Mamers tramertis facit idest lingua osca Mars martis,vnde & in Sicilia Mamertioi appellati,qui Messanam habitant,&c.
rte grande come vn colosso.] Mars colosseus Plin.l.36. c 5 Mars etiam num sedens colosseus.
Marte]Martius,tia,tium.Cic 4 Philip. Martia Legio ab eo nomen traxit,à quo Populus Romanus est generatus.2.Martialis,& hoc martiale.Cic.de Arusp.3 Mauortius,tia,tium.Vox est Poetia , quam Oratoribus aptior. Virg.Æneid.1.& 3.
oratore di Marte.]Marticola,læ.com g.Ouid.4. Trist. eleg 4.
'io di Marte]Martigena,næ.com.gen.Ouid. 3 Amor. eleg.4. 2.Martigenus,na,num
rtedì,terzo giorno della settimana.]Feria tertia . Ex Iac Gretſ. Nom qui sic ait.Ecclesia septem hebdomadæ dies, ferias nominauit.2 Dies Martis.Ex Iac.Gretſ.Nom. Hebdomadæ diebus à septem planetis nomina veteres indiderunt.
rtedì santo.] Feria tertia maioris hebdomadæ , Ex Maff.
rtedì di Pasqua.]Feria tertia Paschalis . 2.Feria tertia Paschatis.Ex Maff.
rtedì di Pentecoste] Feria tertia Pentecoste. 2. Feria tertia Pentecostes.
rtellare.percuotere,ò battere , co'l martello .] Malleo tundere icere vel percuotere,cum accuſ Ex Cic.de Or. qui ait.Ego autem, si quem planè rudem instituí ad dicendum,velim , his potius tradam assiduis vno opere eandem iucundam diem,noctemque tundentibus , &c. 2.Malleo,as,aui,tum.
rtellata colpo,ò percossa di martello.] Mallei percussus, vel ictus,Ex Flaui.in Monach.
rtellato , addiett.] Malleatus,ta, tum. Vlpian. Libri præscripti nondum malleati , vel ornati continebuntur.
rtellatore,quegli,che martella.] Malleator, oris Matt. lib.11.
rtelletto,e martellino , dimin.martello piccolo.] Malleolus,li m gen 1.l.2.& 3.b.Pomp.Fest.lib.11. Malleoli vocantur non solum parui mallei , sed etiam qui ad incendium faciendum aptantur , videlicet ad similitudinem priorum dicti. 2.Malleus paruus Pomp. Fest.l.18. 3.Tudicula,læ.f.g.Ex Pomp. Fest. & lib. 18. & Colum. lib.12
martelletto,addiett.Malleolaris,& hoc lare . Ex Col.de Arb.c.3.
rtello,strumento noto per vso di battere,ò picchiare.] Malleus,ei,m.g Var.lib.2.cap 22. Tudes,tuditis, f.gen. Pomp.Fest.l.18.Tuutes mallei à tundendo dicti.Inde & cuidam cognomen Tuditano fuit, quòd caput malleo simile habuerit.
rtello grande,]Marcus, ci,Isidor.l.9.orig. c.7 Marcus est malleus maior,marcellus, mediocris, marcuus malleus pusillos.
Martello mezzano.] Marcellus,li.m.g.Idem ibid
Martello piccolo.' Marculus,li. Isidor. ibidem,& Mart lib. 12. epist. 56 Nec cogitandi spatium , nec quiescendi io Vrbe locus est pauperi; negant vitam ludi magistri mane,nocte piscatores, ærariorum marculi die toto.
Martello,ò maglio per battere il lino.] Malleus stuparius. Turs Nom.
La testa del martello.] Mallei rostrum.Plin.l.34. Ad densandas incudes,malleorumque rostra .
Martiale,nome proprio d'huomini,del cui numero fù Valerio Martiale,ingegnoso, ed acuto compositor di Epigrammi.] Martialis,alis. 1.& 3.l.a.b Plin.in epist. ad Cornelium Priscum Audio Valerium Martialem decessisse,& molestè fero.Erat homo ingeniosus,acutus,acer, & qui plurimum in scribendo & salis haberet , & fellis, nec candoris minus .
Martin pescatore,pesce così chiamato in Roma.] Piscatrix, cis f g.2.Maribs,næ.f.g
Martire.2.b. quegli,che patisce, ò hà patito il martirio] Martyr,tyris, com. gen Edmund. Camp. rat. 10. Nostri Cornelius , & Cyprianus fuerunt par martyrum .
Martire falso.] Pseudomartyr, yris om.g. Ex Arist.
Martire.2.l.& altramente martirio,e martiro.2 l.pena , ò tormento,che patiscono i martiri.] Martyrium, rij.n.g. & 2 b.Edmund Camp Rat.10 Eamus in Colum:rosas & lilia contemplemur,purpuratos nempè martyrio, candidatos innocentia .
Da martire,auuerb.Martyricè,Ex Turſ.
Martirico, 3.b addiet.di martire,2.b.Martyricus,ca, cum, 2 & 3 b.Græc.
Martirio,vedi Martire.2.l.
Martirizare,e martirare, tormentare per la fede di Christo.] Martyrio afficere,cum accuſ.Horat. Turſ.lib.1 ep. 8. 2.Martyrio torquere,Cruciare, Excruciare.Turſel. Nom.
Martora,marta, martaro,marturo , e martorello io Bologna i Pellicciari lo chiamano anco martire , animal cosi detto,e molto noto.] Martea,tis. f.gen. Mart.lib. 10.ep.35.

Dum loquor,ecce redit sporta piscator inani.
Venator capta marte, superbus, adest.

Vlyss.And.de Quadr.dig.l.2. c.18. Bellua hæc à ferocia vocatur martes,quia martia,& bellicosa sit , cum Mars olim deus belli putaretur;ideòque Bellus etiam à quibusdam fuit appellatus;vnde hæc quoque bellua ipsi nationi bellota nominatur . Barbari recentiores hoc animal martam vocant .
Martorello,figlio di martora.] Martis catulus,vel filius.
Marza,e sorcolo: ramuscello piccolo , che si recide da vn albero per innestarlo nell'altro]Surculus, li. 1.l. 2.b. Cic de Or.Siculi cuiusdam riduculum est; cui cum familiaria quidam quereretur , quod diceret , vxorem suam suspendisse se de ficu ; Amabò te inquit da mihi de ista arbore,quos seram surculos .
Marzapane,pasta nota fatta di cose dolci .] Placenta dulciaria, Ex Plin & Lampr 2.Saccharites.2. 3.4.l.Diosc.l.3. c.44.Cuius est vox, Nectarites.
Marzo il terzo mese dell'anno secondo gli Ecclesiastici, & il primo secondo gli Astrologi.] Martius,tij. Var de Ling.l.5. 2.Martius mensis.Pal.l.4 t.2. 3 Martis mensis. Ouid.l 1 Fast.

Martis erat primus mensis,Venerisque secundus .
Hæc generis princeps,ipsius ille pater .

Di Marzo,addiett.]Martius, a, um. Plin. lib. 18. cap.26. Cæsar idus martias ferales sibi annotauit Scorpionis occasu .
Marzolino,cacio , ouer formaggio , che si fà nel mese di Marzo.]Caseus martius. 2 Caseus marzeolinus, Ex Recent.
Marzuolo di Marzo,e dicesi di grano, ò biade.] Martius, tia,tium .
Mascalzone,assassino.] Grassator,ris. m.gen, Suet.in Aug. 2.La

a. Latro, nis m. gen. Cic. 2 Philip. Erat ei viuendum latronum ritu, vt tantum haberet, quantum rapere potuisset.

Mascalzone forfante.] Nebulo, lonis. Cic. Att. lib. 1. s. & 2. b.

Mascalzonaccio accrescit.] Nebulo maximus. Lucil Nugator quidam, ac nebulo maximus.

Mascalzoncello, diminut.] Nebulunculus, li. Ex Cic. pro Deiot.

Mascara, e visaccio. Sen. maschera, Fior. faccia finta di carta, pesta, ò d'altra materia per coprirsi il viso.] Larua, uæ. f. g. Horat. Serm. l. 1. Sat. 5.

Nil illi larua, aut tragicis opus esse cothurnis.

2. Persona, næ. f. g. 1. & 2. l. Plin. lib. 9. c. 53. 3. Prosopum, pi. n. g. 1. b. & 2. l. Græc. Luc in lib. de Calun. 4. Prosopium pij. n. gen. 1. & 3. b. & 2. l. Græc. Iul. Pol. lib. 4. de Instrum. 5. Prosopis, pidis. f. g. 1. & 3. b. a l. 6. Vultus fictus, vel simulatus Th. f. Græc. Latinè dicuntur personæ, vultus ficti, & simulati, quibus vera histrionum facies tegitur 7 Facies ficticia. Ex Plin. l. 1 a c. 37 & Sipont. in Mart. 8. Persona, næ Plaut. & Cic. Att. l. 15.

Mascara da comedia.] Larua, seu persona comica. Ex Plaut. in Plin.

Mascara da donna.] Larua, seu persona muliebris, ex Plin. & Varr.

Mascara, cioè mascarato, vedi Mascarata.

Farsi mascara.] Personatum, vel personatam facere. Ex Cic. 3. de Or. & Plaut. At & Aul.

Andare in mascara.] Personatum, vel personatam incedere, vel ambulare. Cic. Att. l. 15. ep. 1 Quid est autem cur ego personatus ambulem? paruum ne fœda persona est ipsius senectutis?

Di mascara, addiett.] Larualis, & hoc, laruale. 2. & 2. l. Ex Sipont. 2. Personalis, & hoc personale. 1 2. & 3. l. Ex Grammat. 3. Prosopicus, a, um. 1. & 3. b. 2. l. Græc.

Mettere la mascara, vedi Mascarare.

Mettersi la mascara, vedi Mascararsi.

Leuare la mascara, & in vna parola smascarare.] Laruam, seu personam demere, vel detrahere. Sen. l. 3. ep. 24. Non hominibus tantum, sed & rebus persona demenda est, & reddenda facies sua.

Cauarsi la mascara, prouerbialm. vale parlare liberamente.] Libere loqui. Plaut in Truc. Nunc quidem meo arbitratu loquar liberè, quæ volam.

Mandare in mascara vna cosa, cioè trafugarla di nascosto.] Clam, vel furtò subducere. Plaut. in Curc. & Liu. 9. ab Vrbe.

Mascarare, Sen. mascherare, Fior. coprir con mascara, metter mascara.] Personam adijcere. Plin. lib. 2. cap. 14. & Cic. 4. Ver. 3. Laruam inducere, cum dat. Ex Plaut. Merc. & Plin. l. 2 c. 7. 4 Laruam inducere, cum dat. Ex Plaut Merc & Plin l. 33 c. 11.

Mascararsi, Sen. mascherarsi, Fior. coprirsi con mascara, porsi la mascara.] Sibi laruam, seu personam induere. Ex Plin lib. 12. cap. 14. & lib. 2. cap. 7. 2. Sibi laruam, personam inducere. Ex Plaut. Merc. & Cæsar.

Mascarato, Sen. mascherato. Fior. coperto con mascara.] Personatus, ta, tum. 1 2. & 3. l. Sen l. 3. ep. 24. Pueri quos amant, quibus assueuerunt, cum quibus ludunt, si personatos vident, expauescunt.

Mascheraio, e mascheraro, facitor di maschere.] Prosopopœus, ei, 1. 3. b. a 4. l. Græc. Iul. Pol lib. 2. 2. Personarum, siue laruarum fabricator, Ex Pomp. Fest. lib. 14. & Lucret. lib. 3. Cuius est: morbus lethi fabricator.

Mascella, e ganascia; gota, e guancia, l'osso doue sono attaccati i denti.] Gena. fœm. gen. 1. b. Plin. lib. 11. c. 37. Infra oculos malæ homini tantum, quas Prisci genas vocabant, duodecim tabularum interdicto radi à fœminis vetantes. 2 Mala, læ. f. g. & 1. l. Cic. 3. de Or. Ex quodam poeta, Vt meos malis miser manderem natos. 3 Maxilla, læ. f. g. 1. & 2 l. Plin. lib. 11. cap. 37. Timarchus Nicoclis filius Paphij duos ordines habuit maxillarum.. 4. Mandibula, læ. fœm. g. 1. & 2. l. 3. 4. b. Sipont. in Mart. A mandendo est mandibula in qua sistunt dentes, quæ & maxilla dicitur.

Mascella di sopra.] Maxilla superna, vel superior. Plin. lib. 11. cap. 37. Maxillas cocodrilus tantum superiores mouet.

Mascella di sotto.] Maxilla inferna, vel inferior, Ex Plin. l. 11 c. 37

Mascellare, addiett. di mascella.] Maxillaris, & hoc maxillare. 1. 2. & 3 l. Plin lib. 11 cap. 3. Dentes maxillares, qui sunt à caninis nullum animal mutat.

Maschiezza, astratto di maschio.] Sexus masculinus, Ex Plin. lib. 10. cap. 55. & l. 18. c. 13. 2. Sexus virilis. Ex Plin. l. 10. c. 55.

Maschio, sustant. l'opposito di femmina.] Mas, maris, 1. l. in rect. & b. in obliq. Plin. lib. 11. cap. 40. Mares in omni genere fortiores, præterquam in pantheris, & vrsis.

Mezzo maschio.] Semimas, ris. 1. l. 2. b. 3. l. in rect. & b. in obliq. Varro de Re rust. lib. 3. cap. 9. E tribus generibus proprio nomine vocantur fœminæ gallinæ, mares galli, capi semimares, quòd sunt castrati.

Di maschio, e maschile, addiett.] Masculus, a, um. 2. Masculinus, a, um Plin. lib. 18. cap. 13. Raporum genera græci duo prima facere masculinum, fœmininumque.

Esser maschio, cioè portarsi da huomo, ò virilmente.] Virum esse Cic. l. 9 Fam. ep. 18. Veni igitur, si vir es. 2. Hominem esse Cic. Att. l. 2 c. 2 Herodes si homo esset, cum potius legeret.

Diuenir maschio, farsi maschio.] Masculesco, scis. 1. 3 l. 2. b. Plin. lib. 18. cap. 13 Græci raporum genera duo prima facere, masculum, fœmininumque. Densiore enim satu masculescere, item in terra difficili. 2. In marem mutari. Plin. l. 7. c. 4. qui sic ait, Ipse in Africa vidi mutatum in marem nuptiarum die L. Cossicium ciuem Tisdritanum. 3. Marem fieri. Ex Plin. l. 4 c. 4.

Chi è maschio, e femina.] Androgynes ne. m. gener. Græc. 2. Androgynus, ni. 3. Hermaphroditus, diti. m. gen. Græc. 4. Vtriusque vir naturæ 5. Vtriusque vir sexus. Plin. l. 7. c. 3. Gignuntur, & vtriusque sexus; quos hermaphroditos vocamus, olim androgynos vocatos, & in prodigijs habitos, nunc verò in delicijs.

E masculino.] In virili genere est. Var 9. de Ling. In Virili genere est lepsus, & in neutro nemus.

Masnada, cioè quantità di gente armata.] Armatorum copia, vel multitudo, Ex Cic. l. 13. ad Att. Cuius est; omnis armatorum copia. 2. Armatorum, grex, aut manus, Ex Cic pro Dom. & Quint. l. 10. c. 1. qui sic ait, sequitur armatorum ingens manus

Masnadiere, val fante ò fantaccino, ò pedone, cioè soldato à piè.] Pedes, peditis. 1. & 2. b. Ex T. Liu. lib. 1. ab Vrb. Cuius est: cum pedes quoque referret gradum.

Masnadiere, qui vale malandrino, ladrone, od assassino, Fior. anco mascalzone, vedi Assassino.

Massa, cioè quantità di qualche cosa, come di pasta &c.] Massa, sæ, fœm. gen. Colum. lib. 12. cap. 5, Cuius est; ferri massa.

Massa, cumulo, vedi Mucchio.

Massa di legni, montone di legne.] Strues, is. fœm. gen & p. c. Cic.

Massa poca, ò piccola.] Massula, læ. 1. l. 2. b. Col. l. 12. c. 38 Cuius est mascula fiunt.

Far massa d'vna cosa, ò ridurla in massa.] masso, massas. 1. l. Ex Lucr l. 1 Cuius est; corpus massare

Massaia, ò massara, donna di risparmio, che sà conseruar, ed accrescer la roba.] Mulier œconomica, Ex Arist. & Plut. 2. Mulier œconomicè docta. Ex Damasc. & Suet. de Illustr. gram. 6. 3. Mulier œconomicè consulta. Ex Arist. Polit. l. 1. c. 5 & Col. l. 11. c. 1. de Re rustic. 4 Mulier frugi. Ex Cic 2. l. 16. & 21.

Massaio, ò massaro, huomo, che sà conseruar'ed accrescer la roba.] Vir œconomicus., Ex Arist. & Plutar. 2 Vir œconomicè doctus. Ex Damasc. & Suet de Illustr Gram. 6. Cuius est; Gripho grecè doctus. 3. Vir œconomicè con-

consultus. Ex Arist. Polit l.1.c.5.& Colum.lib.11.cap.1. Cuius est disciplinæ consultus. 4 Vir, vel homo frugi, Ex Cic.ad Brut epist.6. Cuius est: modestus homo, & frugi.

Massaro, castaldo, fattore del campo.] Villicus, ci. 2.b. Var lib 1.de Re rust.cap 2. Villicus, agricolendi causa constitutus, atque appellatus à villa Colum lib.11.cap.1. Quisquis destinabitur villici negotio, sit opportebit idem scientissimus, robustissimusque, vt edoceat subiectos, & ipse commodè faciat, quæ præcipit siquidem nihil rectè sine exemplo docetur, aut discitur. 2.Epistates.tæ m g.3.l.Cat.

Massara l'istesso che serua, vedi Serua.

Massaria, cioè mandra di bestie, come di pecore, vacche &c. Vedi Mandra.

Massaritia, Sen. masseritia, Fior. nel minor, è arte di viuer con risparmio, e conseruar'il suo.] Oeconomica, cæ f g. a.l.2.3.& 4.b.

Massaritie. Sen Masseritie, Fior. nel maggior numero, son gli arnesi di casa, di bottega, di villa di essercito, e simili.] Supellex, ctilis.f g.1.b.2.3 l. Ter.& Cic.2. Phil. Maximus vini numerus fuit permagnum optimi pondus argenti, pretiosa vestis.multa, & lauta supellex, &c. 2.Vtensilia, orum.neut.gen & num plur.1.2.l 3.4 b. Colum.de Re rust.l.11.Vtensilia, quibus, aut alitur hominum genus aut etiam excolitur, &c. 3 Instrumentum, ti. 1 2.3 l. Cic. pro Dom. In fundum Consulis non instrumentum, aut ornamenta villæ, sed etiam arbores transferebantur.

Massaritie da far, e cuocer il pane.] Arma cerealia. Vergil.

Massaritie, & arnesi da cucina.] Arma conquinaria. Plaut

Massaritie, & istromenti di villa.] Arma rustica. Vergil.

Massiccio, addiet. val sodo, ò solido; cioè non voto, ò vacuo.] Solidus, da, dum.1 2.b. Plin.lib.11. c.37. Cornua omnibus animalibus caua, & in mucrone demum concreta sunt. Ceruis tantum solida, & omnibus annis decidua. 2.Concretus, ta, tum.1.& 2.l Plin.l.27.c.18. Concretis quosdam ossibus, ac sine medullis viuere, accepimus, signum eorum esse, nec sitim sentire, nec sudorem emittere.

Massima od'assioma, propositione comunalmẽte riceuuta.] Axioma, tis neut.gen.1 & 3.l.2.& 4 b Græc.ex Amalth. Onom. vbi sic habetur, Axioma est celebre pronunciatum.

Massimamente Fior. massime, Sen. auuerb. specialmente, ò particolarmente] Præsertim. Cic. 2. Maximè. 3 Potissimum. 4.Præcipuè.

Mastello, vaso di legno.] Labellum, li. neut. gener. Colum.

Masticagione, ò masticamento il masticare.] Cibi confectio, nis. Ex Cic 2 de Nat Cibi confectio lingua adiuuari videtur 2.Cibi extenuatio Ex Cic.3 Cibi molitum, Ex Cic.2.de Nat.

Masticare, macinare, ò tritare il cibo co'denti.] Mando, dis, di, sum. Colum.l b 8 cap.17. 2 Escam dente conficere. Cic 2. de Nat. Dentium aduersi acuti, morsu diuidunt escas, intimi autem conficiunt, qui genuini vocantur 3 Escas dentibus comminuere Ex Ouid de medic. faci, vbi sic ait Vtraque sex habeant æquo discrimine libras. Vtraque de nigris comminuenda molis. 4. Cibum dentibus terere, conterere. Ex Cic 2. de Nat. 5.Cibum dentibus in ore constructis manditur, atque ab his extenuatur, & mollitur.

Masticar di nuouo, vedi Rimasticare.

Masticare adagio.] Ex commodo mandere. Colum. lib.6. cap.2. 2.Lentè mandere. Ex Colum. Boues esse debent multi cibi edaces verum in eo conficiendo lenti; nam hi melius concoquunt, ideòque robora corporum citra maciem conseruant, qui ex commodo, quàm qui festinanter mandunt.

Masticare molto adagio.] Lentissimè mandere. Colum.l.2. c 15. Tertium locum obtinet pecudum stercus, atque in eo quoque discrimen est, nam optimum existimatur, quod asinus facit, quoniam id animal lentissimè mandit.

Chi mastica adagio] Ex commodo mandens, tis.om.g. Ex Col.l.6.c.2. 2 In cibo conficiendo lentus, ta, tum. Colum. l.6. c.2.

Chi mastica molto adagio.] Lentissimè mandens. Ex Col. l.2 c.15. 2. In cibo conficiendo lentissimus, ma, mum. Ex Col.l 6 c.2.& l.2.c.15.

Masticar in fretta.] Festinanter mandere. Col.l.2.c.2. Cibum festinato conficere, Ex Col.

Masticar molto in fretta.] Festinantissimè mandere. Ex Plin.lib.17.cap.11.& Colum.lib.2.cap.15 2.Cibum præproperè conficere. Ex Colum.lib 6.cap.2. & Liu. lib.37

Chi mastica in fretta.] Festinanter mandens, Ex Col.l.6. c 2. 2.In cibo conficiendo festinus, na, num. Ex Col. & Ouid 11 Met.

Chi mastica molto in fretta.] Festinantissimè mandens. Ex Col.l.2.c.15. 2.In cibo perficiendo præproperus, Ex Liu. lib.27.

Masticato, partic.] Mansus, sa, sum.1.l.Cic. 2 de Or. Omnia minima mansa, vt aiunt nutrices infantibus pueris in os inserunt. 2. Dentibus confectus, vel comminutus, ta, tum Ex Cic.2.de Nat & Ouid de med.fac.3.Dentibus molitus vel molitus, ta, tum. Ex Cic.2 de Nat.4 Dentibus, extenuatus, vel contritus, ta, tum. Ex Cic.2 de Nat. & Plin, l 10.c 6.

Masticatore, colui, che mastica] Cibi Confector. Ex Cic 2. de Nat. 2.Escæ contritor. Ex Cic.2. de Nat. & Plaut. in Pers.

Masticator presto, ò frettoloso.] Cibi confector celer, vel festinus, Ex Cic.2.de Nat.

Masticator lento, ò tardo.] Cibi confector lentus, vel tardus. Ex Cic.2 de Nat.

Masticatorio da medici è detto quelche si mastica per trar dal capo la pituita, ò altri humori.] Commansum, si.n.g. 2. Apoflegmatismus, mi. m g.Græc. 3.Diamassema, matis n.g Græc.

Masticatrice, colei, che mastica.] Cibi confectrix, icis. Ex Cic 2.de Nat & 1.de Fin.

Masticatrice presta, ò frettolosa.] Cibi confectrix celerer, vel festina. Ex Cic.1 de Fin.

Masticatrice, lenta, ò tarda.] Cibi confectrix lenta, vel tarda, Ex Cic.1 de Fin.

Mastice, Fior. anche mastica, e mastico, ragia di lentisco.] Mastiche, chis.f g. & 2. b.Plin l.14.c. 20. 2 Resina lentiscina. Diosc.lib.1 cap. Lentiscus resinam gignit, quæ lentiscina cognominatur, & aliquibus mastiche hæc vtilis est sanguinem reijcientibus, & tussi veteri; stomacho auxiliatur, sed ructum mouet.

Di mastice, addiett.] Mastichinus, na, num 2 & 3.b.Diosc.l. 1.c 4.Oleum mastichinum è terra fit mastice, quod contra omni à vuluæ mala efficax est, mediocriter astringit, & emollit.

Mastria.a.l. vedi Arte.

Con gran mastria.] Affabrè. Cic.2. Ver. Deum nullum denique Siculis reliquit, qui ei pauló magis affabrè antiquo artificio factus videretur. 2.Perartificiosè.

Mastro, vedi maestro.

Matarazzaio, e matarazzato, quegli, che fà, rifa i matarazzi] Culcitrarius, rij, 1 4.l. 2.com. 4 b. Robert. Const. in Supp.

Matarazzaiuzzo, e materazzaiuzzo, dimin. materazzaio piccolo.] Culcitrariolus, li, 1, 3.l. 2.com 4 5 b.in Robert. Const.

Matarazzetto, Sen. matarázzino. Fior.diminut.matarazzo piccolo.] Culcitrula, læ, f g 3.b. Plaut.in Mostel. 2 Culcitra modicella, Suet.in Nero.cap 48. Nero decubuit super lectum modicella culcitra vetere pallio strato instructum.

Matarazzo, Sen. matarasso, Fior. materassi, ò coltrice arnese da letto ripieno per il più di lana.] Culcitra, træ, f.g. 2.b.Var.4. de Ling Posteaquam transierunt ad culcitras, quod in ea sagum aut tomentum, aliudué quid calcabant, ab inculcando culcitra dicta. 2.Stratum, ti.n gen. 3.l. Plin. lib.16. cap 36. 3. Substratus, tus, mascul. gen.

a.l. Ex Plin.lib.16.cap.30 4 Hypostroma,atis,neut.gen. 1.b.3.l. Lexicon Græc. lat Hypostroma est,id quod substernitur,strastum,seu stragulum, quod abijcitur: substratum,seu substramen,vt Columella loquitur. 5.Stroma,matis.n gen 1.l a b. in rect.& obl. Lexic. Græcol. Stroma dicitur strumentum,stragulum, seu vestis stragula. 6.Stragulum, li. neut gen. 1 l. 2.b. Sen. lib. 15. epist 88.Culcitra in terra iacet, ego in culcitra. E duabus penulis, altera stragulum, altera opertorium facta est.

Matarazzo di piuma] Culcitra plumea.Cic.3. Tusc.Collocemus hominem in culcitra plumea.

Matarazzo di camera.] Culcitra cubicularis. Macrob.l.2. Sat.c.4.

Matarazzo di cenacolo] Culcitra triclinaris,Ex Cic.Tusc. 3.& Plin.l 37.c.2.

Attenente à matarazzo,aggett.] Culcitrarius,a,um. 1.3.l. 2.com 4 b Rob.Const in Suppl.

Matelica,3 b. già municipio de'Romani, adesso Terra celebre, antica,e populata d'Italia su l Marchigiano,se ben Plinio la pone nell'Vmbria.] Matilica.cæ.3.b.Fronton. lib.de Colonijs,qui sic ait: Matilica oppidum; ager cuius ea lege continetur, qua Camerinus.

Matelicate,addiett.] Matilicas,tis.o g 4.l.Plin lib. 13.cap. 14 Meccanates,Meccanionenses, Matilicates, Nernicenses, quod oppidum Nequinum antea vocatum est.

Matematica] Mathematices,ce.Ex Quint l.12. e.2. 2 Mathematica.orum.Ex Cic 1.de Fin. 3.Scientia Mathematica.Ex Auct.ad Her.4 Res mathematica, Ex Gell. l.20. c.19 5 Mathematica ratio.

Matematico] Mathematicus,ci.Tacit. 2 Mathematica instructus,a,um.

Materia,soggetto, ò parte componente del tutto.] Materia,æ f gen.Cic.3 de Nat Materia rerum ex qua & in qua omnia sunt, tota est flexibilis, & commutabilis, vt nihil sit,quod non ex ea quamuis subitò fingi,conuertique possit.

Materia preesistente, ouero preiacente.] Prior materia. Mass l 2. ep 5.

Senza materia preesistente.] Materia nulla.Mass.lib. 2.ep. 5. Quemadmodum Deo,vt elementa, & reliquum mundi fabricaretur ornatum.non opus fuit priore materia: sed vt existeret ipso actu, vtroque fecit; sic animi etiam ab eo creantur sola ipsius voluntate, materia nulla.

Materia d'vn trattato.] Argumentum,ti,n g.Cic.cuius est; Scribendi Argumentum.

Materiale,che hà materia.] Materiatus,ta, tum. Ex Cic. 3. Off. Aedes malæ,materiatæ,ac ruinosæ.

Maternalmente, vedi alla madernale.

Materno,vedi madernale.

Matricaria.1.b e con altro nome,Porthenio, & amarella, herba nota] Parthenium,nij n g.& 2.b.Diosc.l.3.c.158. Parthenium Hetrusci matricariam, & ab amaro sapore Amarellam vocant.

Matrice,vulua, vtero e natura, cioè parte genitale di sesso femminile.]Genitale,lis .n.gen.1.2.3.l. Plin.lib.7.c. 16. Mulieres quasdam concreto genitali gigni infausto omine,Cornelia,Graccorum mater indicio est.2.Matrix, cis fœm.gen.1.2.l. Plin.l.27. cap.10. Peoniæ radix matricem, & stomachum decocta in vino sanat. 3. Vulua, uæ.fœm gen.1.l Plin.lib.20. cap 5. Pastinacæ erraticæ semen suffocationes mulierum, doloresque lenit in tantum,vt vuluas corrigat. 4.Natura,ræ.1.2 l. Cic.2. de Diu.Matrona quædam dubitans esset ne prægnans, visa est in quiete obsignatam habere naturam.5.Loci,orum, m.g. & num. plur. 2. b. Sipont.in Mart. 6. Loci muliebres. Plin lib.28 cap.4 Pueri,cui primus deciderit dens, vt terram non attingat,inclusus in armillam, & assidue in brachio habitus, muliebrium locorum dolores prohibet.7.Loci genitales.Colum.lib.7.cap.2. Pecoris magister, si res exigat,vel integrum conceptum, cum transuersus hæret locis genitalibus extrahat, vel ferro diuisum citra matris perniciem partum educat. 2. Loca genitalia.Col 7.cap.7. Capræ effœtæ loca genitalia tumebant.

Matricida,vedi vccisor di madre.

Matricidio,vedi vccisore di madre.

Matricola,ruolo,doue si scriuono i nomi de'Soldati.] Album,bi n g. Cic 2.de Orat.

Matricolare,arrolare, scriuere nella matricola,nel ruolo.] In album referre Cic 1.

Matrigna,vedi madregna.

Di matrigna,vedi madrignale.

Matrimonio,maritaggio,vedi maritaggio.

Matrona,donna attempata, e di rispetto,così detta dal nome di madre] Matrona,næ.fœm gen 1 2.l.Gell lib 18. cap 6. Idonei vocum antiquarum enarratores tradiderunt,matronam dictam esse propriè,quæ in matrimonio cum viro conuenisset, quoad in matrimonio maneret, etiam si sibi liberi non dum nati forent: dictamque esse ità à matris nomine mox adipiscendo;vndè ipsum quoque matrimonium dicitur.

Matronale,addiett di matrona] Matronalis,& hoc,nale. 1 2.& 3 l Plin.epist 3. Nondum annos quatuordecim impleuerat,& iam illi anilis prudentia,matronalis grauitas erat.

Matronalmente,auuerb.da matrona] Ritu, vel more matronali. Verr.lib.4.cap 1.Cymatijs, & encarpis pro crinibus dispositis, frontes ornauerunt: truncoque toto strias,vti stolarum rugas matronali more demiserunt. 2.Matronalem in modum, Ex Liu 2 bel. Mac. cuius est in seruilem modum 3.In matronæ morem, Ex Cic de Nat.& Virg.1 Georg

Matronato,sust.grado, ò stato di matrona.] Matronatus, tus,m g Apul.de As.lib.4

Matroneggiare proceder da Matrona.] Matronam agere, Ex Plin.l 3.ep.26. Vbi ait: mulier amisso filio matrem adhuc agebat.

Mattamente, & insanamente, pazzamente, e pazzescamente, auuerb.da matto, da pazzo, alla pazzesca.] Amenter.1.2.l.& 3.b. Sipont.in Mart. Ab his amenter, dementer,amentius dementius; amentissimè, dementissimè deducuntur.2 Dementer.1.2.l.& 3 b. Cic.10 Catil. Tanta res tàm dementer credita. 3.Insanè.1. 2.3.l Plaut. in Psil. Edam apud illum esuriens insanè. 4. Furenter 1.3 b.2.l. Cic. Att. lib.6. Cuius est, Furenter irasci. 5. Furiosè. 1.2.b. 3.4 l.Cic. Att.lib 8. Cuius est; furiosè facere.

Mattarello,pazzarello, quegli che mostra hauer poco ceruello.] Ineptus,ti.Plaut.

Matteggiare,e pazzeggiare,Fior.anco smaniare, far mattezze, ò pazzie.] Insanio,nis. Cic. In alienos insanus insanisti. 2.Deliro,ras.1.& 2.l. Plaut in Epid Profectò deliramus interdum senes. 3 Deliramenta loqui, vel agere,Ex Plaut.in Amph.& Menæch 4.Desipio,pis.1.l.2. 3.b.Cic.l.2 epist 8.Cum obiurgarer,quod nimio gaudio pane desiperem,&c.5.Dementer insanè,&vel insipienter agere,Ex Cic.de Sen.& 8 Phil.

Mattera,ò madia,arca doue si fà il pane.] Mactra, træ.f g. Gel.Turs Nom.

Mattezza,e mentecattaggine,mattia, e materia, pazzia, stoltezza,e forsennaria, l'astratto di matto, ò mentecatto; di pazzo, stolto, e forsennato.] Insania,niæ. f.g. 2.Dementia,tiæ. fœm.gen. Cic. 3. Tus. Sapientia sanitas est animi, insipientia autem, quasi insanitas quædam,quæ est insania eademque dementia. 3.Amentia, æ. Cicer. 3. Tusc. Animi affectionem lumine mentis carentem nominauerunt amentiam, eamdemque dementiam.

Mattezza, ò pazzia di fatti.] Factum delirans. Ex Plaut. Amph Cuius est; dictum delirans.

Mattezza,ò pazzia di parole.] Dictum delirans. Plaut. in Amph Iam sequere, sis,herum qui ludificas dictis delirantibus.

Mattina,mattino, e mattutino,sust. il principio del giorno.] Manè, 1.L. 2.b. Pers Sat.3. & Pomp Fest. lib.11. Manare solem dicebant antiqui, cum solis orientis radij splendorem facere cepissent, à quo, & dictum putabant 2 Matutinum,ni.1. 2.3 l.Plin. lib.11 cap.10. Qui de apibus agens, sic ait; Interdiu statio ad portas more castrorum, noctu, quies in matutinum. 3.Diei principium.

pium.Var.5.de Ling.Diei principium mane, quod tum manat dies ab oriente nisi potius, bonum antiqui dicebant manum.4.Diei pars prima. Non. Marc.Mane post tenebras noctis diei pars prima. 5.Tempus Matutinum. Cic.2. de Nat.6.Tempus ante meridianum, Ex Cicer.s. ad Att.

La mattina, cioè il tempo della mattina] Manè. 1.l. 2.b. Cic.Att.lib.5. epist 20 Saturnalibus manè se mihi Pindenissę dediderunt septimo, & quinquagesimo die, 2 postquam oppugnare eos cępimus.3 Matutino.1.2 & 3. l.Plin.lib.7 cap.35. Nullis euidentibus caussis obiere, dum calciantur matutino duo Cęsares, prętor, & pretura perfunctus dictatoris Cęsaris pater, hic Pisis exanimatus, ille Romę.3.Tempore matutino.Cic.Att.lib.1.epist. 15. Quum benè completa domus est tempore matutino, quum ad forum stipati gregibus amicorum descendimus, reperire ex magna turba neminem possumus, quo cum aut iocari liberè, aut suspirare familiariter possimus.4.Horis matutinis. Plin.lib 25. cap.6. Hosthanes contra mala medicamenta omnia promisit auxiliari vrinam matutinis horis suam cuique instillatam in pedem.5 Tempore ante meridiano, Ex Cic ad Att.6 Horis antemeridianis. Ex Plin.l 28.c.6.Die matutino, Ex Col. lib 9 c.15.

La mattina per tempo.] Manè.Cic.Att.l.4. 2 Multo mane. Cic Att. Quarum litteras mihi multò mane dedit. 3. Summo mane.

Domattina, ò domattina. Cras mane. Cic. Att. 2.Crastino die mane, Ex Cicer. in Catil. vbi dicit hodierno die mane.

La mattina precedente.] Mane prauio.Ex Col.& Ouid.2. Pridie mane, Ex Cic.t Acad.

La mattina seguente.] Mane postridie,Cic.lib.7. epist. 32. 2.Postridie mane.Cic.in Ver.3 Postero mane.Colum.l 9. cap.15.Vel post nonam,vel posteto mane. 4.Postero die mane.Cic.4.Verr.Iste postero die mane, quum multò maturius,quam vnquam antea surrexisset iudices citari iubet.

Ogni mattina.] Omnibus matutinis. Plin. lib.10. cap.43. Coruus maturè sermoni assuefactus omnibus matutinis euollans in rostra in forum versus Tiberium, deinde Germanicum, & Drusum Cęsares,nominatim, mox transeuntem populum Rom salutabat. 2. Omnibus diebus matutinis.Plin.lib.8.cap.32 Quasdam nos principes fœminas scimus, omnibus diebus matutinis carnem ceruinam degustare solitas, & longo æuo caruisse febribus.3.Quotidie mane.Cels.l.a.c 2.Integrum est corpus, quum quotidie mane vrinam alba, dein rufa est.4.Singulis matutinis,Ex Plin.

Mattina, e sera.]Matutinis,vespertinisque horis.Plin.l.30. c 10. 2 Mane, atque vesperi.Plin l.3 c.6.

Vna mattina si,e l'altra nò.] Alternis matutinis.Ex Plin.l. 10 c.43.

Dalla mattina alla sera, ouer da mane à sera] Ab ortu ad occasum Senec. lib. 22 epist. 123. 2.A matutino tempore in occasum. Plin.lib.2.cap.31. 3.Ab exortu solia ad occasum perstant, solem immobilibus oculis rontuentes.4 A mane vsque ad vesperum Plaut.in Mil.

Questa mattina.] Hodierno mane.Cic.in Catil. 2.Hodie mane.Cic ad Att.l.13.

Di mattina,addiett.] Matutinus,na,num.1.2.3.l. Plin.l.16. c.13. Cic.ad Brut. Hæc scripsi ipsis in turba matutinæ salutationis.

La mattina del primo del mese.] Calendarum mane.Cic.ad Att.Calendarum mane accepi à Demea literas, pridie datas.

Mattinata, tutto lo spatio della mattina, si come giornata tutto lo spatio del giorno.] Matutinum,ni n g. Quint.l. 11.cap 8. 2.Matutinum tempus.Cic.ad Att.3. Matutinæ horæ.Plin.

Mattinata, canzone, che si canta la mattina.] Canticum sublucanum. Ex Plin. & Quintil. 2.Carmen matutinum. Ex Cicer. & Virgil. 3. Cantilena sublucana. Ex Cicer.& Plin.lib.4.Cantio matutina, Ex Cicer. & Plaut.

Fare vna mattinata.] Canticum,vel carmen sublucanum canere.Ex Plin.& Ter. 2.Cantilenam, vel cantionem matutinam canere.Ex Plaut.& Teren.

Mattinatina,diminut.] Cantiuncula sublucana,vel matutina.Ex Cic.& Plin.

Fare vna mattinata.] Sublucanam, vel matutinam cantiunculam canere. Ex Cic.& Ter.

Matto, pazzo,che è fuor di sè.] Demens,tis. om.g. Cic.3. Catil.2.Mente captus, a,um. 3.Stultus,a,um. 4 Amens, tis. om.gen.5.Furiosus,a,um. 6. Qui lumine mentis caret.7.Insanus,a,um Cic.1. Acad.8.Insaniens,tis.2 l.Ter. Adel.Venit post insaniens.9 Mente captus,a, um. Cic. 3.Catil.Quia potest esse tam auersus à vero, tàm preceps, tàm mente captus,&c.10.Furens, tis. om.gen.2. b.2.l. Cic.ad Quint. Fr. Cuius est, homo furens, & exanguis. 11 Furibundus, a, um. 1 2.b. 3.l. Cicer. Ante exilium; qui sic ait. Cedam furibundo magistratui.

Esser matto,ò pazzo.] Mente captum esse Cic.1. Off.Falli errare,labi,decipi,tam decet,quàm delirare, & mente captum esse.

Mattonare,& ammattonare,lastricare con mattoni.] Lateribus,vel laterculo sternere.Q.Curt.lib.5.

Mattonato, pauimento di mattoni.]Pauimentum latericium.Ex Plin

Mattonato,& ammattonato,addiet.lastricato di mattoni.] Lateribus stratus,ta,tum.Ex Col.

Mattone, terra cotta per murare.] Later,is,m.gen. 1.2.b. lib.35.cap.14. Lateres non sunt è sabuloso,neque arenoso,multoque minus calculoso ducendi solo,sed è cretoso, & albicante, aut ea rubrica: vel si iam sabulo è masculo certè fi nguntur optimè vere: nam solstitio rimosi fiunt, quos ædificijs non idoneos probant.2.Saxum latericium. Vitr.l.6 cap.12. In Domini est potestate, verùm laterirtio,an cæmentitio, in saxo quadrato velit ædificare.

Mattone cotto.] Coctus,vel coctilia later.Plin.l.2.c.56.Milone caussa dicente lateribus coctis pluisse, in eius annal acta relatum est.

Mattone crudo.] Later crudus. Var. lib. 1. de Re rust. cap 14.

Mattone piccolo.]Laterculus,li.m.g.Curt.

Fatto di mattone.]Lateritius,tia,tium Cels.2 Laterarius, ria,rium.

Mattonello, e mattoncino,dimin.matton piccolo.]Laterculus,li.2.3.b.2.l.

Terra da far mattoni.] Terra lateraria Plin.l.9.cap.8.Rus gaudet apricis, & siccis, terra quam maximè lateraria.

Luogo da far mattoni.] Lateraria,æ.f.g.2.b.

Arrotar'i mattoni,val polirli con altri mattoni.] Leuigo, as.1.l.2.b.Plin.l.13.c.t 2.Qui sic ait. Scabritia læuigatur dente.2.Læuo,as.2.l. Ex Corn.Cels.l 8.cap.3.Qui sic ait; non ora tantum,sed totum os læuandum est.

Matutino,sust.mattina,vedi mattina.

Mattutino, sust per hora canonica dell'officio diuino.] Preces matutinæ.Maff.de Ind.reb.ep.l.5. 2.Precatio horaria matutina.Ex Maff.in Ignat.l.5.3.Matutinum diurnæ laudis officium Ex Turs.Laur hist.l.3.c.11.

Dir matutino.] Preces matutinas, horarias, v el canonicas recitare,Ex Maff.l 5 epist.2 Bonzij à media noctecante aram templi alternatis choris,quam matutinas recitant preces, 2. Horariam matutini temporis precationem recitare.

Maturamente,auuerb.vedi Considerstamente.

Matuiamento,il maturare.] Maturatio,nis.f g. 2.2.& 3.l. Auth ad Heren.l 3.

Maturante,partic.che matura.] Maturans,antis.o.g.1.& 2. l.Plin.l.16 c.27.Cic.de Sen.

Maturare,inteso di pomi,vedi Mezzare.

Maturare abbonire,ò stagionare,far maturo,ò stagionato.] Maturo, as.1.l. Plin. lib.16. cap.25. Ex his, quæ hyeme aquilla exoriente concipiunt, floret prima omnium amygdala mense Ianuario,Martio verò, pomum maturat.2.Mitifico,as 1 l.2.3.b. Ex Cic. de Diu. Cuius est. Cibo mitifica, o. 3.Mitigo, as. 1. l. 2.b Cicer.4. de Rep.apud Non. Marc. 4.Coquo, is. 2. b. Ex Plin. lib.10.

lib.10.cap.12.Cuius est antequam fici coquantur. 5.Maturitatem facere.Ex Plin.lib.15. cap.16. 6.Maturitatem dare.Cic.lib.9.epist.14. 7.Maturum facere. Ex Lucr.l.5. 8.Maturum reddere. Ex Corn.Celf.lib.1.cap.1. 9 Maturitatem afferre. Cic.2.Nat.Sol mundum omnem sua luce complet,ab eoque Luna illuminata grauiditates , & partus affert,maturitatesque gignendi.

Maturar bene.]Permaturo,as.1,2.& 3.l. Ex Colum.lib.2. cap.10.& Plin.lib.16.cap.25. 2.Percoquo.quis. 1.l.& 2. b. Plin. epist. 101. Colles optimam messem serius tantùm,sed non minus percoquunt.

Maturarsi, abbonirsi,e stagionarsi,farsi maturo , ò stagionato.] Maturesco,scis,maturui.1.& 2.l.Plin.lib.16 cap. 25. In ficis mirabile sunt & abortus, qui nunquam maturescunt.2. Maturitatem assequi.Cic 3. de Or. Non potest esse succus diuturnus , quòd nimis celeriter est maturitatem assecutus. 3. Maturitatem trahere . Colum. lib.2.cap.6. Vina celerius vetustescunt, quæ fumi quodam tenore præcoquem maturitatem trahunt. 4.Maturum fieri.Lucret.lib 5. 5 Maturum reddi,Ex Cels lib.1. c.1. 6.Mitesco,scis 1.l. Plin.lib 15. cap.13. Pomorum quorundam velocitas citò mitescentium transuolat. 7. Ematuresco,scis Gell lib.2 cap.29 Seges ematuruit , & manum iam postulat.8.Mitificor,aris 1. l.2.3 b.Ex Cic. 4.de Rep.Vbi sic habet apud Non. Marc. alia mitigauerint,alia torruerint.10.Maturor,aris.1.2.l. Plin. lib.15. cap.18.Contra , ficus nouissima sub hyeme maturatur chelidonia.11.Coquor,eris.1 b Plin.l.10.cap.12.Corui ægrescunt sexagenis diebus,siti maximè, antequam fici coquantur.

Maturarsi auanti tempo.] Præcoquem maturitatem trahere.Ex Colum.l.16. Qui ait ; præcoquem maturitatem trahunt.

Maturarsi bene.]Permaturesco,scis, permaturui. 2.& 3 l. Colum.l.2.c.10 Semen hoc Ciliciæ Syriæque regionibus ipse vidi mense Iunio Iulioque conseri , & per Autumnum cum permaturuerit,tolli.2.Percoquor,eris 1.l. 2.b. Ex Sen.de Beo.l.7.vbi sic habet. Sol alit corpora , saxa euocat,percoquit fructus.

Maturato,stagionato,partic.]Maturatus,ta, tum. 1 & 2.l. Cic.de Sen.Vua primo est peracerba gustatu,,deinde maturata dulcescit.

Maturezza,e maturità, l'astrato di maturo .]Maturitas, tis f.g 1.& 2 l.3 b. Cic.1.Tusc.Commutationes temporum quadripartitæ ad maturitatem frugum , & temperationem corporum apta.

Maturissimo,superlat sommamente maturo]Maturrimus, ma,mum.2.& 2.l.3 b.Corn.Tac.l.12.Rubor ætatis quam maturrimus precari 2.Maturissimus,ma,mum. 1.2.& 3. b Ruborum semina quàm maturissima eligi oportet, & Col.l.4 cap 29. Vbi surculos generosos,& fœcundos, & quàm maturrimos vitel detraxerit Insitor , diem quoque tepidum silentemque à ventis eligat.3.Mitissimus , ma, mum.Ex Cic.

Maturità, vedi Maturezza.

Maturo per mezzo,vedi Mezzo.

Maturo,addiet.stagionato,e fatto. }Maturus,a,um.1.& 2. l Cic.de Sen.Poma ex arboribus si cruda sunt , vi auelluntur;si matura, & cocta decidunt.2.Mitis,& hoc mite. 2.l Virg ecloga.1.

Sunt nobis mitia poma .
Castaneæ molles,& pressi copia lacte.

3 Coctus,a,um 1.l Cic de Sen.

Maturo affatto,ò bene.]Permaturus,a,um. 1.2.& 3 l.Colum. lib.11. cap 3. 2.Permitis,& hoc permite. 1 a.l. Colum.lib.12.cap 41. 3.Percoctus,a,um. 1.& 2 l. Plin. lib. 13. cap. 19. Ficis omnibus maturis frumenta intus : succus maturescentibus lactia , percoctis , mellis.

Maturo auanti tempo.]Præmaturus,ra,rum,2.& 3.l.Col.l. 11.c.3. Qui præmaturum fructum cucumeris habere volet confecta bruma , stercoratam terram inditam cophinis obserat.

Più maturo,compar.di maturo.] Maturior, & hoc maturius.1.& 2.l.Cic.de Clar. 2.Mitior,& hoc mitius,1.l.Ex Liu.7.ab Vrbe.

Esser maturo]Maturitatem habere. Cic. de Clar. Oratio nostra canesceret , & haberet suam quandam maturitatem,& quasi senecturem.

Matutino , vedi Matutino.

Mazza, bastone, noderato, grosso, e ferrato, che si porta in battaglia.] Claua,uæ. Cic.de Senect.Sibi alij habeant arma,sibi equos,sibi hastas,sibi clauam.

Chi porta la mazza.] Clauiger,ra,rum. Ouid.a 5.Metam.
Vulnera clauigeri quæ fecerat Herculis arcus.

Mazza,quella,che porta auanti a'Signori , e Magistrati in segno di autorità.] Claua, æ.f.g.

Mazzapicchio,maglio di legno.]Malleus ligneus. 2.Xylomalleus,ei.

Mazziere, seruo , che porta la mazza,auanti il suo Signore in segno di autorità . } Clauator , oris. m.gen.Plaut. in Mercur. egomet mihi comes, clauator eques,agaso, armiger.

Mazziere,chi con hasta senza ferro accompagna il Sign della festa. }Hastatus honorarius.

Mazzo,fascetto di che che sia.] Fasciculus,li.m.g.

Mazzuola,mazzocca,mazzocola,mazza piccola.] Clauicula.æ.f.g.

M E

MEato, vedi Poro.

Mecanicaria, Sen. cioè attion da huomo auaro , ò spilorcio. } Auarè, vel sordidè factum. Ex Cic.3. Off.& 2.de Orat.

Mecanicamente , auuerb. da mecanico, alla mecanica .] Mechanicè. 1.& 4.l 2.& 3 b.Ex Græc.2.Mechanico ritu, vel more,Ex Varr.4.de Ling Cuius est; Etrusco ritu , & Cic. 3.Verr.Cuius est: Græco more.

Mecanico,manuale] Mechanicus, ca , cum . Gell.lib.10. cap.12. Columbæ simulacrum,è ligno ab Archyta, ratione quadam , disciplinaque mechanica factum , volauit.

Meco,e con meco, e con esso meco , cioè con me.] Mecum.1.l.Cic. In Or. Ex eo est mecum,& tecum,non cum me , & cum te , vt esset simile illis nobiscum , & vobiscum.

Medaglia, fù già specie di monera ; hoggi solo si dice all'impronte d'ogni metallo,che si fanno con imprese , ò ritratti di santi , ò Principi di forma simile alle monete } Numisma,tis.n gen.1.3.b. 2.l Hor Turs.Laur.Hist. lib.5. cap.1. Caroli Archiducis Austriæ donum fuit numisma aureum suo nomine inscriptum.

Medaglia benedetta.] Numisma sacrum.

Medagliaio, e medagliaro, facitor di medaglie .] Numismatum formator , vel effector., Ex Horat. Turs. Laur. Hist.lib.5 cap.1. & Colum.lib.1.præfat. 2 Nomismatopeus , vel nomismatopera . m. gen. 1. 3. 4. b. 2.5.l. Græc.

Medagliaro,venditor di medaglie. } Numismatopola , læ, m g.Iul.Pol.

Benedir medaglie. }Numismata consecrare . Ex Miss. & Pont.

Benedittion di medaglie.] Numismatum consecratio,nis. Ex Miss.& Pont.

Medaglione , accrescit. medaglia grande . } Numisma ingens , vel magnum, Ex Horat.Turs. Laur. hist.lib. 5 cap.1.

Medagliuzza, medaglietta, dimin.]Numisma paruulum. Ex Plin. 2.Numismatium, tij. neut.gen.Ex Græc. 3.Numisma exiguum,vel pusillum. Ex Hor. Turs. Laur.hist. l.5. cap.1.

Medesimamente,auuerb.similmente,ò parimente.] Item. 2.b. 2 Itidem. 2.2.b.

Medesimamente,come.] Item, vt. 2.Pariter, 3.Pariter,ac vel atque.

Medesimo.] Idem, eadem gen.eiusdem dat.eidem.

Nel medesimo tempo.] Vno,& eodem tempore. 2.Eoipso tempore.

Mediatore ; mezzano. Fior. anco tramezzatore.] Sequester,

fter,tri. a.Prof-gogeus , gei. 4.b. Maff. lib. 1. epift. 2. Illius pecuniæ te fequeftrem , ac debitorem non exhibebis.

Mediatrice,ouero mezzana .] Internuntia, tiæ fœm.gen. Cic a.de Diu.Hæc funt aues internuntiæ Iouis.

Medica, herba cosi detta , perche di Media fù portata in Italia] Medica,cæ fœm gen & 1.l.a.b.Plio lib.18. cap. 16 Medica externa etiam Græciæ , vt à Medis aduecta per bella Perfarum, quæ Darius intulit.Diofcor. lib.2. cap.141.Medica cum recenter prodijt,folijs, & caule trifolio pratenfi fimilis eft,procedens verò , folia contrahit,caules edens trifolij, & filiquas corniculorum modo intortas, in quibus femeo lentis magnitudine depeodet.Colum. lib.2.cap 11. Eximia eft herba medica, quòd cum femel feritur decem aonis durat , quod per aouum deinde rectè quater , interdum etiam fexies demetitur, quod agrum ftercorat, quod omne emaciatum armentum ex eo pinguefcit, quod ægrotanti pecori remedium eft , quod iugerum eius toto anno tribus equis abundè fufficit.

Medicabile,addiett.che fi può medicare.] Medicabilis , & hoc cabi.e.r.a.l.& 3.b.

Medicamento,Fior.anco medicatione, val medicare.] Medicatio,nis.fœm gen.1.& a.b.3 l. Colum.lib.2.cap.10. 2.Curatio,oni.f geo.1.& a.l.Celf.lib.5.cap 26. Eius vulneris expedita magis curatio eft , ex quo fanguis bonis fluxit.

Medicamento,e medicina , quello, che fi dà all'infermo, per fanarlo.] Medicamen,inis n gen. 1.a.b.& 3 l.Cic. in Pifon.a Medicamentum,ti.o.gen.1 2.b & 3.Aic. de Clar 3 Medicina,næ.fœm.geo 1 a b. 3.l.Cic.2. de Or.4. Pharmacum,ci o.g.a b Græc.5.Medela,læ. f.geo.1.b a l. Gel.lib.1 a.c.5 Saurus philofophus collocutus de facienda medela.

Medicamento contra veleni.] Medicamen, theriacum , Diofc lib a.cap.153.Medicamea,quæ contra venena pariuntur,theriaca vocantur.a Pharmacum theriacum Lex græco. 3 Mesipharmacum,ci neut gen.1 3.& 5 b.Græc. Plin l.b.21.cap.21. 4.Antidotum,ti.n.g.2.& 3.b Celf.lib. 5.cap 3 5.Antidotus,ti f.g.2 & 3.b Gell.lib 1. 6. Antipharmacum,ci.1.3. a 4 b. Græc Diofc,lib.1.cap.141. Nuces iuglandes contra venena exitialia cum habent antipharmaci, fiue à veneno hauito efficeorur,fiue edantur 7 Alexipharmacum,ci, 1 3.5.b. a 4.l. Græc Bud io Pand. Alexipharmaca dicuotur , quafi venenum emollientia , & vim veneni eapu tricem habentia,quæ cum ante venenum fumuntur , prophylactica etiam appellantur

Medicamento per la bocca.] Pharmacum ftomaticum. Apud Ga en.

Medicamento per lebbra .] Pharmacum lepricum Græc. apud Diofc

Medicamento per la tefta.] Pharmacum cephalicum.Celf. l.5 c.19

Medicamento per le ferite .] Antidotum vulnerarium . Diofc lib 1.cap.112 Rofæ folia mifceri folent vulnerariis antidotis,atque compofitionibus,quas aotheras, vocant. 2.Medicameo vulnerarium,Diofc.lib 1.cap.81.Pix arida calfactoriam vim habet ; dura emollit , pus mouet , tubercula , pannofque difcutit , vlcera replet : vulnerarijs medicaminibus commodè permifcetur.

Medicamento aftringente,cioè che ha forza d'aftringere.] Medicamentum ftypticum. Plin. lib.24. Inter medicamenta, quæ ftyptica vocant, nihil efficacius rubi mora ferentis radice,decocta in vino ad tertias partes, vt colluantur eo oris vlcera,& fedis foueantur ; tantaque vis eft vt fpongiæ ipfæ lapidefcant.

Medicamento fatto col vino.] Medicamen vinolentum . Cic.in Pifon.Memoiniftì, ne quum iftoure facido teterrimam nobis Pepinam inhalaffes,excufatione,te vti valetudinis,quod diceres vinolentis te quibufdam medicaminibus folere curari.

Medicamento purgatiuo.] Medicamentum catharticum. Celf Medicamenta ftomachum ferè lædunt ; ideoque omnibus catharticis aloe mifcenda eft ; 2. Medicamentum purgans. Ex Plin.lib.18.cap.15.

Medicamento per la podagra.] Medicamen podagricum . Diofc lib.5.c.103. Lapis gagates deprehendit fonticum morbum fuffitus, fugat ferpentes oidore podagricis medicamioibus,& acopis additur.

Medicamento,vlceratiuo,ò piagatiuo,che fà vlcere,ò piaga .] Medicamentum vlcerans. Diofcor.lib.1. cap 28. Oleum omphacinum aluum emollic vlcerantium medicamentorum vires permiftum hebetat, contra venena datur.

Medicamento per gl'occhi.]Medicamentum oculare.Diofc. lib.1 c.118.Foliorum fatiuæ oleæ eadem vis intelligitur, fed aliquanto inferior ; vnde ocularibus medicamentis, ob fuam mitiorem vim conuenientior eft a Pharmacum ophthalmicum. Græc. 3 Medicamentu ocularium . Diofcor.lib.1.cap.89 Cedria pix cedri arboris magol eft ad ocularia medicamenta vfus, quippe illita oculis claritatem affert, albugines,cicatricefque detergit.

Medicamento d Epicuro.] Medicamentum Epicureum . Cic. a. de Fin. Iam doloris medicamenta illa Epicureæ tanquam de marthecio promaoaot ; Si grauis, breuis, fi longus,leuis.

Medicamento,che fi prende fenza mafticarlo, come pillole,e fomiglianti] Catopotium,tij ,n.geo. Ex Theophr. hift plant 1 9 c 8.

Medicamento di mala foftanza.] Medicamentum mali fucci. Celf l.5.Proem. Omnia ferè medicamenta ftomachum lædunt,malique fucci funt

Medicamento compofto. Medicamentum miftum. Celf. l.5 Proem Cum omnia medicamenta proprias facultates habeant,ac fæpè fimplicia opitulentur , fæpè mifta non alieoum videtur antè proponere,& nomina,& vires, & mifturas eorum.

Medicamento,che opera prefto , ò fubito .] Medicamentum præfens. Ex Colum.lib.6. cap.16. a. Medicamentum præfentaneum Plin.lib.28.cap 13. Datur , & equi lingua inueterata ex vino , præfentaneo medicamento.

Medicamento per la rogna , ò fcabbia.] Medicamentum pforicum.Plin.l.34.c 12.

Medicamento concottiuo,ò digeftiuo , che fà concuocere digeftire , ò digerire] Pharmacum pepticum Ex Plin. lib.20.cap 18.Ego multò magis damnauerim. quas vocant lenpyretas,quafque pepticas, & cæliacas, Diofc. & Gall.

Medicamento di quattro ingredienti .] Tetrapharmacum, ci.1 com.3.& 4 b 3 l. Corn. Celf. lib.5 cap.8. Pueri autem mouendo oon aliud melius , quàm quod expeditiffimum eft ; tetrapharmacum à Græcis nominatur.

Medicamento di noue ingredienti.] Enneapharmacum ci. 1 4 l. 2.3 & 5.b.Corn.Celf lib.5.cap.18. Aliud ad idem , enneapharmacum nominatur , quod magis purgat .

Medicamento,che fà partorire prefto.] Pharmacum oxytocium.Diofc.l 9.c 94.

Medicamento abortiuo,che cagiona aborto.] Pharmacum phthoriuio Ex Plin. a Medicamentum abortiuum . Ex Plin.l.28.c.13.& l.20.c.11.

Medicamento per mandar fuor il feto già morto.] Pharmacum echolium Diofc. l 2. a Medicamentum eiectorium Ex Thef Græc.

Medicamento, che corrompe, & vccide .] Pharmacum phthoropeum, feu phtharticum , Græc. a Medicameotum exitiale, feu mortiferum . Ex Cicer. 3 Off. & 2. Verr.

Medicamento , che fana.] Medicamentum falutare . Cic 2.de Nat. Medicamentorum falutarium pleniffimæ terræ.

Medicamento per qualche fatica .] Medicamentum laboris,Cic pro Clu

Medicamento aftterfiuo .] Medicamentum abftergens . Diofc lib.6 cap.154. Glandis vnguentariæ tufæ, & expreffæ fuccus abftergentibus medicamentis adijcitur , quæ aduc.fus prurigines , & fcabitias idonea funt.

Medicina in beuanda.]Potio medica, vel medicinalis, Ex Cic.pro Cluent.& Plin.l.32.c.10.

Medicina preseruatiua.]Pharmacum, vel antidotum præmuniens. Suet.in Nec.

La medicina non hà fatto niente.] Non processit medicina.Col.l.6.c.6.

Per medicina.]Medicamenti causa.Varr.4.de Ling.2.Medicinæ gratia.Plin.l.37.c.3.

Ordinae la medicina.] Medicinam præscribere. Cicer.

Prender la medicina.] Medicinam haurire, vel sumere.

Medicinale,ò medicheuole,addiet.atto à medicare.] Medicus,ca,cum. 1 2.b. Plin.lib.2. cap. 63. Terra medicas fundit herbas, & semper homini parturit.2.Medicabilis, & hoc,bile. 1 2.& 3.l. Colum. lib.7.cap 10. 3.Medicatus,ta,tum.1.& 2.b. Plin.epist.Sulphuris odor,saporque medicatus. 4 Medicinalis,& hoc le. 1.2.b. & 3 4.l. Plin.lib.32. cap.10. Eadem ratio cucurbitarum medicinalium,ad corpora leuanda sanguine.

Più medicinale,compar.]Medicatior,& hoc,tius.1.2.b. & 3.l.Ex Plin.l.28.c.7.

Medicinalissimo, superlat. sommamente medicinale.] Medicatissimus, ma, mum. 1.& 2.b.& 3.l.Plin.lib. 18. cap. 7. Rutam, & hederam res medicatissimas illicò mori.

Medicinalmente,auuerb. val secondo l'arte della medicina.]Medicè,Ex Cic.1.de Inu & 5.de Fin.

Medico dottor di medicina,ò colui, che medica.]Medicus,ci. 1.2.b. Corn.Cels lib.3.cap.4. Asclepiades, officium esse medici dicit,vt tuto, vt celeriter, vt iucundè curet.Id notum est;sed ferè periculosa esse nimium, & festinatio, & voluptas solet. 2.Medens, tis. 1 b.& 2.l. Plin l.15.c.15.Pomis proprietas,pirisque vini:similiterque in ægris medentes cauent.3.Clinicus,ci. 1.l. & 2.b. Mart.lib.1.epist.28. 4 Medicans,tis.1. 2.b. 5.l.Ex Corn. Tac.lib 11.

Medico dotto,e prattico.] Medicus peritus.Cels.lib.3.c.6. Periti medici est,non protinus vt venit, apprehendere manu brachium,sed primùm residere hilari vultu, percunctarique quemadmodum se habeat, & si quis metus eius est,eum probabili sermone lenire, tùm deinde eius corpori manum admonere.

Medico,che cura con vnguenti.] Iatralipta,tæ m.gen. 2.b. Cels.l.1.c.1. 2.Medicus vnguentarius. 3.Vnctor,ris,siue reunctor,oris m g.Plin.l 29.c.1.

Medico di bestie,vedi Manescalco.

Medico d'occhi, cioè, che medica mal d'occhi.]Medicus ophthalmicus. Mart.lib.8. c.69. 2 Medicus ocularius. Cels.l 6 cap 6.

Esser medico far professiòn di medicina.] Medicinam factitare. Quint.l.7.c 2. Qui sic ait.Pollio contra,seruisse eum Pisauri dominis duobus medicinam factitasse. 2.Medicum, vel medicinam profiteri,Ex Cic.2.Tusc. Cuius est, Grammaticum professus.

Chi hai tu da far con medici?] Quid tibi cum Medicis? lib.2.ep.14.

Quid tibi cum Medicis,dimitte Machaonas omnes.

Mediocre,e mezzano, Fior. anco mezzolano, quel ch'è tra'l poco, e'l troppo.]Mediocris,& hoc ocre 1.2.b.3.l. Cic.3. Tusc Omne malum etiam mediocre magnum est 2.Medicus,a,um.1 b.Non.Mar.3.Medioximus,ma,mum. 2.& 4.b.Pomp. Fest.l.11. Medioxumum dicitur mediocre.4 Medieus,ca,cum.1.2.b. Cic. de Sen. Vtendum est exercitationibus modicis.

Mediocremente,ò mezzanamente, Fior.anco mezzolanamente,auuerb con mediocrità, ò mezzanità.] Mediocriter.1.2.4.& 5.b.Cic.3.Tusc.Corpus etiamsi mediocriter ægrum est,sanum non est; sic si in animo est ista mediocritas,caret sanitate.2.Modicè.1.2 b.3.l.Var.de Re rust.Furfures obijciuntur modici,ne parum,aut nimium saturentur. 3.Mediè Apul.de Phil. Quidam sunt mediè morigerati.

Mediocretto,diminut.alquanto mediocre.] Mediocriculus, la,lum.1.4.& 5.b. Pomp.Fest.lib.11.Mediocriculus, ipse qui supra, posuit Ennius, cum ait. Ridibundum magistratum, pauculos homines mediocriculum exercitum obuiàm duci.

Mediocrità,ò mezzanità,Fior.anco mezzolanità, il mezzo,tra'l poco,e'l troppo.]Mediocritas,atis. f.g.1 2.& 4. b.3 & 5.l Cic.1.Off.Ratio est habenda vestitus, in quo sicut in plerique rebus,mediocritas optima sit.

Mediocrità di passione,ò d'affetti.] Metriopathia,æ. f.g.1. com.1.3.4.b.& 5.l.Græc.Plut.& Synea.

Meditare,pensare con attentione.] Meditor,aris. Terentio Adelph. Causam meditare tuam. 2. Commentor, aris.Cicer.3. Tuscul. Futuras mecum commentabor historias.

Meditar prima, ò innanzi.] Præmeditor,aris. Cicer 11. Philip.

Il meditar prima,ò innanzi.] Præmeditatio,nis. fœm.g. Cic.3.Tusc.

Meditatamente,vedi Consideratamente.

Meditatione,il meditare.]Meditatio,nis.fœm.gen. 1.2.b. Cic.2.de Diuinat. Multi naturæ vitium meditatione, atque exercitatione sustulerunt. 2. Commentatio, nis. fœm.gen. 3.l. Cicer. 1. Tuscul. Tota philosophorum vita commentatio mortis est. 3. Cogitatio, nis. fœm.gen.

Dar la meditatione,ò punti da meditare.]Certa capita,seu certos locos ad meditandum proponere. Maff. l.2.ep.1. Bonziorum,qui probati sunt certos locos cæteris ad meditandum proponere.

Meditato,pensato.]Meditatus,a,um.Cic Off.Leuiora sunt ea,quæ repentino aliquo motu accidunt,quam ea, quæ meditata,& præparata inferuntur.

Meditato,pensato]Meditatus,a,um Cic.pro Quint. Paratus,meditatusque venit.

Mediterraneo,aggett si dice di ciò che in terra ferma, e rimoto del mare.]Mediterraneus, a,um. 1. 2.b. 3.4.l. Cæs.5 bell.Gall.Nascitur ibi plumbum in mediterraneis regionibus,in maritimis,ferrum 2 Mediterreus, a,um. 1.2 4 b. Pomp. Fest. lib 11. Qui sic ait. Mediterream melius, quam mediterraneam Sisena dici putat. 3. A mari remotus, ta, tum. Cicer. in Part. Cuius est; loci maritimi, an remoti à mari plani, an montuosi lenes, an asperi, &c. Mesogæus, a,um. 1.2.b. l. Græc. Paus.

Molto mediterraneo.] Maximè mediterraneus. Cicer. 7. Ver. Centuripini, homine maximè meditreranei, & summi oratores. 2.A mari remotissimus, a, um. Ex Cic. de Nat.

Medolla, vedi Midolla.

Meglio meglìore, e migliore, auuerb. comparat.] Melius. Plaut. in Bacch. Res probè successit, meliusque adhuc.

Assai meglio,ouero molto meglio.] Longè melius. 2.Multò melius.

Vn poco meglio auuerb.]Meliusculè.Cic.l.6.ep.1. Quem, cum meliusculè tibi esset ad me, remitteres.

Meglio,cioe più presto,ò più tosto.]Citius.1 b. Cic.de Clar.Eam citius veteratoriam, quam oratoriam dixeris. 2.Potius 1.& 2.b.Cic.2.Tusc. Zeno Elates perpessus est omnia potius, quàm conscius delendæ tyrannidis indicaret.

Meglio,addiet compar.cioè migliore.]Melior, & hoc melius.3.& 2.b.Cic.in Par Nihil bonum est,quod non eum, qui possidet meliorem facit.

Vn poco meglio,addiet.Meliusculus,la, lum. Plaut.Capt. Rem tuam facies meliusculam.

E' meglio vnito coll'infinito,come dire: E'meglio morire, che peccare.] Præstat.Sallust.de Con. Cat. Emori per virtutem præstat,quàm vitam miseram, atque inhonestam per dedecus amittere. 2.Satius est.Cic.ad Att.lib.7. 3 Melius est.

E molto meglio.] Multò præstat,beneficij, quàm maleficij memorem esse. 2. Multò satius. 3. Multò melius est.

Meglioramento,vedi Miglioramento.

Megliorare, vedi Migliorare.

Mela con l'e larga,nome propr. d'huomo.]Melas, æ. 1.b. Plin. lib.19.c.6.Fama est Melam equestris ordinis reum,

ex procuratione à Tiberio principe accersitum, in summa desperatione, succo Porri ad trium denariorum argenteorum pondus hausto, confestim expirasse, sine cruciatu.

Mela con l'e strette, frutto noto.] Malum, li. n. g. r. l. Plin. l. 15. c. 14 Malorum plura sunt genera.

Di mela, addiett.] Malinus, a, um Plin l. 15 c. 3. Pruna malina appellari cœperunt, mala insita.

Cosa, che produce, ò genera mela.] Malifer, a, um. 1. l. 2. & 3 b. Virg 7. Aen. Et quos maliferæ despectant mœnia Abellæ.

Mela appia.] Malum appianum. Plin l. 15 cap. 14. Quibus cotoneo insito ab Appio è Claudio g ente Appiana sunt cognominata.

Mela dolce.] Melimelum, li. 1. a b 3 l. Varr. l. 15. cap. 59. Mala, quæ antea mustea vocabantur, nunc melimela appellant. 2. Malum mustaum. Plin. lib 15. ep. 14 3 Malum dulce. Diosc lib. 1. cap. 131. Melimela ventrem molliunt, ab eo animalia expelluot, stomacho negotium exhibent, æstuationem faciunt; ea multia dulcia mala vocantur.

Mela conda] Malum orbiculatum. Plin. l 15 c. 14. Mala orbiculata dicuntur à figura orbis in rotunditatem circumacti.

Mela cotogna, frutto noto.] Malum cotoneum. Diosc. lib. 1. cap. 133. Mala cotonea prosunt cœliacis dysentericis purulenta extussientibus, cholericis, præsertim cruda. 2. Malum cydonium Plin lib. 15 c. 11 Mala quæ vocamus cotonea, & Græci cydonia, ex Creta insula sunt aduecta.

Melatotogna di color d'oro.] Chrysomelum, li. n gen. Plin. lib. 15. cap. 11. Plura cotoneorum genera: chrysomela incisuris distincta, colore ad aurum inclinato.

Melacotogna arrostita.] Malum coton um tostum Diosc. l 1 c 131. Mala cotonea stoma ho vtilia, vrinam cient, verùm tosta mitiora habentur.

Melacotogna piccola.] Malum cotoneum struthеum, Plin l. 15 c 11 Minora ex eodem cotoneorum genera struthea, odoratius vibrant, serotino prouectu. Præcocia vero mustea.

Melacotogna saluatica] Malum cotoneum Syluestre. Plin. l. 15 c 11. Sunt præterea à cotoneis parua syluestria, a struthеis odoratissima in sepibus nascentia.

Melagrana, Fior. melagrania, Sen. & anco melagranata frutto assai noto.] Punicum, nici n. gen 1. l a. b. Plin. 2. Granatum, ti. neut gen 1 & 2 l. Plin. lib 20 cap 14 Mentha singultus, & vomitus sistit cum succo granati. 3 Punicum malum. Ex Dioscor. lib. 1 cap 127 4 Punicum pomum. Ex Plin. lib. 23. cap. 6 5. Malum granatum. Ex Plin. l 13. c 14 Qui sic ait: Folliculus maior granati modo ma t.

Melagrana dolce.] Malum punicum dulce. Diosc lib. 1. cap. 127. 2 Malum puuicum Apritum. a b & 3. l. Plin lib. 23. cap 6 & Col

Melagrana forte.] Malum punicum acidum. Diosc. lib. 1. cap. 127 2. Malum punicum acre vel acutum Dioscor. l 3. c. 35.

Melagrana di mezzo sapore.] Malum punicum mixtum, vel medium. Plin l. 13. c. 19 Punicorum nucleos habentium tres species, dulcia, acria, mixta

Melagrana saluatica.] Puuicum syluestre. Plin. l. 23. c. 6. Est & syluestre puoicum, à similitudine appellatum. Eius radices rubro cortice deoarij pondere ex vino potæ somnos faciunt.

Melagraneto, luogo, doue sono pian tati molti melagrani.] Solum puniciis obsitum, vel consitum, Ex Colum. Plin. & Varr.

Melagrano, ò melogranato, albero assai noto.] Punica, cæ fœm gen 1 l. & a. b Plin. lib 16. c. 26. Punica floribus nnnijs, & pruinis florem amittit. 2. Puoica malus, vel arbor. Ex Plin. & Diosc. lib. 1. cap. 68. Cuius eft; Malus cotonea.

Melagrano saluatico.] Punica syluestria punicæ flos est, cytino similis, cuius compluta genera reperiuntur, candidum, fuluum, colore rosacco.

Scorza di melagrano.] Malicorium, rij neut. gener. 1. 2. 3. 4. b. Plin. l. 23 c. 6. Et punicis acerbis cortex in magno vsu est. Vulgus coria maximè perficere illo noute, ob id Malicorium appellant medici. 2. Punici mali putamen. Dioscor. lib 1 cap. 127. Malicorium aspertum est mali punici putamen quod aliqui sidion appellant. Id spissandi vim habet, & quos cytini præbet vsus. 3 Punici mali tegmen. Plin. l. 2 a. c. 27. 4. Punici mali cortex. Plin. l 23 cap. 6.

Melanzana, frutto della terra, specie di mandragora.] Malum insanum. Matth. l. 4. c. 74

Melaranceto, vedi Aranceto.

Melarancio, e merangolo, vedi Arancio.

Melaro, stanza doue si conseruano, mele, & altri frutti autunnali.] Opotheca, cæ. Varr. 1. de Re rust. cap. 59. Ophorothecaa qui faciunt ad Aquilonem vt aere perflentur curant, 2. Pomarium, rij. neut. gener. Horat.

Melato, addiet. che hà mele, ouer condito di mele.] Melli tus, ta, tum. Varr. lib. 3. cap. 16. Horat. lib. 10. epist. 10.

Melato, addiett per metaf. dolce, e soaue.] Mellitus, a, um. Cic. Att. lib. epist. 13. Taotum requietis habeo quantum cum vxore, & filiola, & mellito Cicerone consumitur.

Alquanto melato, addiett.] Mellitulus, la, lum. a. l 3 b. Apul. de As l. 3.

Mele, col primo e largo, liquore dolcissimo à tutti noto.] Mel mel is, neut. gen 1 b. in rect & l. in obl. Var. lib. 3. c. 16. Apes foris pascuutur, intus fauos mele faciunt, quod dulcissimum quidem est, & dijs, & hominibus acceptum, quod fauus venit in altaria. & mel ad principia conuiuij, & in secundam mensam administratur. 2. Liquor melleus. Plin. l. 24 c. 6. 3 Liquor mellis. Lucr. l. 1. 4 Res mellaria Ex A Gell l. 16. Qui sic ait. Hyllo re aquaria defecto, &c.

Mele bitimo cioè fatto di due timi, bianco, e nero.] Mel bithymum oculis, & vlceribus aptissimum existimatur.

Mele seluaggio, e poco buono] Mel syluestre, vel ericæum Plin l. 11. c 16 Mel minimè probatum, syluestre est, quod ericæum vocant.

Mele boscareccio, ò saluatico.] Mel nemorense. Col. l. 9 c. 4. Deterrimæ notæ mel habetur nemorense, quod ex spirto, atque arbuto prouenit. 2. Mel syluestre, vel ericæum. Plin l. 11. c. 16. Tertium genus mellis minimè probatum syluestre, quod ericæum vocant; gignitur cum ericæ sola flore in syluis.

Mele forzato, mele di torcitura.] Mel secundæ notæ. Col. l. 9. c. 15. Fragmina fauorum retractata exprimuntur, atque id secundo notæ mel defluit.

Mele, che fa impazzire.] Mel insanum, vel mænomenon. Plin. lib. 21. cap 13 In Ponto genus est mellis, quod ab insania, quam gignit, mænomenon vocant.

Mele Siciliano.] Mel Siculum. Var lib. 3. cap 16. Thymum aptissimum est ad mellificium, propter hoc Siculum mel fert palmam, quod ibi thymum bonum, & frequens est.

Mele villareccio] Mel villaticum. Col. l 9 c 4. Deterrimæ notæ mel habetur villaticum quod nascitur in oleribus, & stercorosis herbis.

Mele piccolo, di poca sostanza.] Melliculum, li neut. gen. Ex Plaut. in Cas. qui ait. Meum corculum melliculum.

Mele medicinale.] Mel medicabile Pallad. lib. 2. tit. 16. Martialis asserit, & expertum se ait virtdes nuces tantum liberas putaminibus suis, melle demergi, & post annum videre esse, & ipsum mel ità medicabile fieri, vt ex eo facta pretio arterias curet, & fauces.

Mele di primauera.] Mel vernum vel anthinum. Plin. l. 2. c 14. Mel vernum ex floribus constructo fauo, quod ideo vocatur anthinum.

Mele di cotogne.] Melomeli, tis. Dioscor. lib. 5. cap. 25.

Mele

Mele rosato.] Mel rosaceum. Plin. lib.20 cap.3. & Iacob. Grets.2.Mel Rhodinium. 2.b. Plin. l.15. c.7. 3.Rhodomeli,litia.n.g Diosc.l 15.cap.30.

Mele,che non fà feccia, ò posatura.] Mel acoetum. Plin. l.11.cap.15 In omni melle quod per se fluit, vt mustum, oleumque appellaturque acoetum maximè laudabile est.

Mele velenoso.] Mel Venenatum. Plin.lib.21.cap 13.Mellis venenati signa sunt, quòd omninò non densatur, quòd color magis rutilus est, odor alienus, sternutamenta protinus mouens, quòd ponderosiua innoaio.

Mele di state.] Mel æstiuum. 2 Mel horæum. Plin. l.11.c.14 Alterum genus est mellis æstiui, quod ideò vocatur horæum à tempestare præcipua.

Vaso da mele.] Vas mellarium. Plin.l.21.c.14.Vasa mellaria,aut fauos lauari aqua præcipiunt; hac decocta, fieri saluberrimum acetum.

Raccolta di mele.] Mellatio,nis.fœm.gen.s.a.l. 3.b. Plin. lib.11 c.15.Aestiua mellatione decimam partem Thasio Dionysio apibus relinqui placet, si pleni sunt alueij; si minus pro rata portione; aut si inanes, omninò non attingi. 2.Mellis vindemia. Colum.lib.9 cap.15. Vere traosacto sequitur mellis vindemia. Eius maturitas intelligitur,cum animaduertimus, fucos ab apibus expelli, ac fugari.

Meleto, luogo doue sia quantità di meli.] Solum malis consitum. Ex Col.& Plin.2. Locus, vel ager malis consitus,Ex Gell.l.19.c.12.

Meliloto,herba] Corona regia. 2 Melilotus,ti Plin. 3.Pratellum,li.n.g Plin.

Melissa,Fior.cedronella.Sen cedronella, erba nota, così detta dall'odor del cedro.] Melinum,ni.n gen 2.Melyphillum,li. n g 3.Apiastrum,stri.n g.1.& 2 .b.3.l. Varr. l 3.c.16.Hos aiunt circum villam aluearium fecisse, & hortum habuisse,ac reliquum thymo, & cythimo obseruisse & apiastro,quod alij meliphyllon,alij Melissophyllon,quidam melinon appellant.4.Melissophyllum,li. 1. 3.b.2 & 4 l.Græc.Diosc.l.3.c.101. Melissophyllum, siue melitæna,idest apiastrum,id sibi oomen vsurpauit,quoniam apea ipsa herba delectantue.

Mellonaggioe, schiocchezza, e castronaggine.] Insipientis,tiæ.f.g.& 7.b.Plant.Amph.Iusta ab iniustis petere, Insipieotia est.

Mellonaio,che semina melloni.] Melonum, aut peponum sator.2 Melosporeus,ei.

Mel onaio,che vende melloni.] Melonum, aut peponum venditor.2.Melopola,læ,m g.& 3 l.

Melloncello,melloncino,diminut.mellone piccolo.] Melo paruulua,vel pusi lus,Ex Pallad l 4 t.9 & Cic.4 Ver.2. Meluoculus,li.Ea Cic.Pallad.3. Pepunculus, li. Ex Cic. & Plin.

Mellone. Fior.popone,Sen.frutto noto.] Melo,nis. n.geo. Pallad.lib.4.tit 9 Melonum semina mulso,& lacte pee triduum maceranda sunt, & tunc iam siccata ponenda. 2.Melopepo,nis.m.g.1 l.2.3 & 4.b Maff Indic.hist lib. 6.Apud Sioas in hortis egregiè cultiacum alia nostri orbis poma,tum sapidissimos mel pepones, suauissima, & optima pruna,ficusque,& medica, citreaque variæ formæ,ac saporis,apprimè generosa mala conspicias. 3.Pepo,nis.m.g.1.b.2 com.in obl Plin l.10 c.2 Pepones, qui vocantur refrigerant maximè in cibo, & emolliunt aluum.

Melone odorifero,ouero odoroso] Melo odoratus Pallad. l 4 tit.9 Melones odorati fiunt si eorum semina multis diebus inter rosæ folia sicca mergantur.

Mellone d'acqua, vedi Cocomero.

Mellone suaue, ò gusteuole] Melo suauia.Pallad. l.4 tit. 9.Melonum semina mulso, & lacte pee triduum maceeanda sunt,& tunc iam siccata ponenda: hinc suaues efficientue.

Di mellone,addiett.] Melonicus,a,um. 2.Peponicus,a,um. Ex Lexicograph.

Melo arbore noto.] Malus,li.f.g. 1.l. Plin.lib.16.cap.27. Celerrimè senescit,& in senecta deteriorem fructum gignit malus, Nunque & malora poma proueniunt, & vermiculis obnoxia. 2. Mali arbor. Pallad. lib. 11. tit.12.

Melo appio.] Malus appiana. Ex Plin.lib.16.c.27. & l.15. cap.14.

Melo cotogno,arbore,che produce mela cotogna.] Malus cotonea.Diosc. lib.1.cap.131. Folia, flores, & germina, cum omnis mali, tùm maximè cotoneæ adstringunt. 2.Malus cydonia,Ex Plin.3.Cotonea,neæ. f gen.1.b.a.l. Diosc.lib 1.cap.131. 4 ydonia,niæ.f.g.Ex Plin.lib.16. cap.26.

Melo dolce.] Malus dulcia Plin l.17 c.24. Infirmissima vero malus maximèque,quæ dulcis est.

Melo forte,ò agro.] Malus acida,vel acris.Ex Plin.

Melo domestico.] Malua satiua.

Melo saluatico.] Malua syluestris,vel syluatica.

Melo,che frutta due volte l'anno.] Malus bifera. Plin. lib. 16.c.17.

Melo primaticcio,ò primotico,che presto fà frutto.] Malus precox Plin.l.16 c 17 Biferæ sunt,& in malis,ac piris,quædam,sicut & præcoces.

Di melo addiet.] Malinus,a,um.2 b. Plin. lib.15. cap 13. Nunc in Bœtica malina appellari cœperunt, pruna malis insita.

Melodia,concento,armonia,ò fia di voce,ò di suono, vedi Conserto.

Melo granato vedi Melagrano.

Melone,vedi Mellone.

Meluzza, dimin mela piccola.] Malum exiguum vel minutum.Ex Plin.l.15 c.14.& Cic.pro Quint 2.Malum paruum,vel pusillum. Ex Plin.lib.15.cap.14. & Cicer.pro Rosc.Am.

Meluzzo,dimin.melo piccolo.] Malus exigua, vel minuta.Ex Plin lib.16.cap.27. & Cicer 3 de Orat. 2 Malus paruula,vel pusilla Ex Plin.l.16. cap.27.& Cic.2. de Inuent.

Membro,verga, e coda,cioè parte genitale di sesso maschile.] Coles,lis, m. gen.1.l.Corn.Cels.lib.6.cap.27. Qui sic ait; Si ex inflammatione colis intumuit. 2.Genitale, lis.neut.gen 1.2.b 3.l.Ex Plin.lib.28.cap.11.Vbi sic ait. Vulpis,masculæ genitale circumligatum.3.Mentula, læ. fœm.gen 1 l 2.b.Sipont.in Mart. Qui sic ait. A mente dicitur mentula, hoc est genitale membrum.4.Penis,nis. m gen 1.l. Cic.lib 9. epist 22. Caudam antiqui penem vocabant: at hodie penis est in obscenis; at vero Piso ille frugi, in annalibus suis queritur, adolescentes peni deditos, esse, quod tu in epistola appellas suo nomine, ille tectiua penem.5 Veretrum,tri.neut.gen. s.b. a.l. Suet.in Tib cap. 62. Tiberius excogitauerat inter genera cruciatus etiam vt larga meri potione per fallaciam oneratoa repentè veretris deligatis fidicularum simul vrinæque tormento distenderet 6.Virilitas,tis. f. gen.1.3.b.2.& 4 l Plin.lib.24 c 5 Portentum est, quod de cedri succo traditur,abortium, fieri in venere ante perfusa virilitate. 7 Maria genitale. Plin.lib.28. cap.9. Testes quoque eius inueterati,vel genitale mari salutariter datur in vino.8 Cauda Salax, Horat 1.Ser. Sat.2. Accidit,vt quidam testes,caudamque salacem. Demeteret ferro 9 Fistula vrinaria Diosc. ib.2.cap.33 Cimices triti,& vrinariæ fistulæ impositi vrinæ angustias leuant. 10 Membrum virile.Sipont.in Mart. qui sic ait: Coles virile dicitur membrum.11.Strutheum,ei. s 2 l. temp. Fest.l.17. Strutheum in nimis præcipuè vocant obscœnam partem virilem à salacitate videlicet passeris, qui græcè struthos dicitur.

Membro,parte del corpo,come testa braccio,gamba, e simile.] Membrum,bri.1.l.n g Cic.3. de Fin. Membrum idest partium corporis alia videntue propter eorum vsum à natura esse donata,vt manus,crura,pedes,& ea, quæ sunt intus in corpore,alia autem nullam ob vtilitatem, quasi ad quendam ornatum,vt cauda pauoni, plumæ versicolores columbis,viris mammæ atque labra.2. Pars corporis.Cicer.3.de Fin 5 Artus, us. m.gen. 1.l. Cic.1.de Orat.Equidem,& in vobis animaduertere soleo,& in me ipso sæpissimè experior, vt exalbescam in principijs dicendi,& tota mente atque omnibus artubus contremiscam.

Di vn membro, aggett.] Vnimembris, & hoc bre. r. 3. l. 2. b. Ex Plin. lib. 11. c. 46.

Di due membra, aggett.] Bimembris, & hoc bre. t. b. 2. l. Ex Ouid. ep. 9. Cuius est; Forma bimembris.

Di tre membra, aggett.] Trimembris, & hoc bre. 1. b. 2. l. Ex Sipont. in Mart. qui sic ait; A membro fit bimembris, trimembris, quadrimembris.

Di quattro membra, aggett.] Quadrimembris, & hoc bre. 1. & 3. i. & 2. b. Ex Sipont. in Mart. loco iam cit.

A membro, à membro, ouero membro per membro.] Membratim. 1. 2. l. Plin. l. 9. cap. 55. Tynni membratim cæsi ceruice, & abdomine commendantur, &c. 2 Artuatim. 1. 3. i. 2. b. Pomp. Fest. lib. 18. Vbi sic habetur; vehementer proiectiones sanguinis artuatim profluentis.

Membrolino, membricciuolo, diminut. membro piccolo.] Membrum exiguum, vel paruum. Ex Plin. & Cic. 3. de Fin. & t. de Or.

Membrone, e membraccio, accrescit. membro grande.] Membrum grande, vel magnum. Ex Ter. in Adel. & Virg. 1. Georg.

Membro, e membruto, addiett. di grosse membra.] Lacertosus, a, um Cic 8 Phil Col. lib. 7. Var. i 2. 2 Torosus, a, um. Col l. 6. cap. 1. Boues nouelli parandi sunt, ceruice longa, & torosa.

Memorabile, Fior. anco memoreuole, aggett. degno di memoria.] Memorabilis, & hoc le. r. 2. & 3. l. Cicer. 3. de Fin. vbi ait; gloriosam memorabilemque virtutum. 2. Memoriæ dignus, a, um. 3. Memorandus, da, dum.

Memoria, vna delle tre potenze dell'anima, e conserua delle cose apprese da' sensi.] Memoria, æ. f. gen. Cic. 2. de Inuent. Memoria est, per quam animus repetit ea, quæ fuerunt. Auth. ad Heren. Memoria thesaurus est rerum inuentarum, & custos.

Memoria, rimembranza, ò ricordanza.] Memoria, æ. fœm. gen Sueton. de Clar. Gram. Homines capiebat Asinius Pollio cum memoria rerum, tum facilitate sermonis. 2 Recordatio, onis f. g. Cic. de Clar. Orat. Eorum memoria, & recordatio iucunda sanè fuit.

Memoria vna delle cinque parti della rettorica.] Memoria, riæ. 1. 2. & 3. b. Cic. 1. de Inuent. Memoria est firma animi rerum, ac verborum ad inuentionem perceptio.

Memoria fresca.] Memoria recens. Liu. Dec. 3 l. 10.

Memoria eterna, che non mai manca, ò muore.] Memoria immortalis. Cic. pro Corn. Balb. 2. Memoria sempiterna. Cic. de Am.

Memoria piccola, ò poca.] Memoriola, læ. f. g. Cic. Att. lib. 12. ep. 1. Geronticoteron est memoriola vacillare. 2 Memoria tenuis, vel exigua. Ex Cic.

Memoria molto tenace.] Memoria tenacissima. Quint. lib. 2. cap. 1.

Memoria vecchia, ò suanita.] Memoria exoleta. Liu. Dec. 4. lib. 7.

Memoria, che io tengo di te.] Memoria tui mea. Ex Cicer. l. 12 ep. 17.

Memoria, che tu tieni di me.] Memoria mei tua. Cic. lib. 12. cap. 17. Grata mihi vehementer est memoria mei tua.

Non hà memoria.] Memoria deficitur Col. l. 7. c. 9.

Rinfrescar la memoria.] Memoria reficere. Quint l. 6. c. 1. Enumeratio, & memoria iudicis reficit, & totam simul causam ponit ante oculos.

Memoria, memoriale, carta, ò scritto per ricordarsi.] Libellus, li. m. gen. Quint. lib. 12. cap 8. 2. Libellus memorialis. Suet. in Iul. Cæs c 56. Epistolas primum videtur ad formam memorialis libelli conuertisse. 3. Literæ memoriæ causa datæ. Cic.

Per memoria, cioè per ricordarsene.] Ad memoriæ subsidium, vel memoriæ causa. Gel. l. 20. c. 1.

A memoria, vedi mente.

A memoria eterna, ò per eterna memoria.] Ad memoriam sempiternam. Cicer. pro Dom. 3. In memoriam sempiternam, Cic. in Arch. 3. ad memoriam æternitatis.

Hauer, ò tener memoria.] In memoria esse, cum dat. personæ. Cic. pro Syl. Syllæ nomen in memoria Cassio non fuit. 2. Memoria tenere. Cic. pro Rosc. Amer. Memoria teneris, Cotta & Torquato Coss. Complures in Capitolio turres de Cœlo esse percussas.

Memoria, quella, che si lascia dopò la morte.] Monumentum, ti. n. g.

Memoriaccia, accresc. memoria grande.] Memoria magna vel ingens. Ex Cic. 2 de Inu. & 4. Acad.

Memoriale, vedi Memoria.

Memorietta, dimin. per memoria poca, ò piccola.] Memoriola, læ. 1. 2. 3 b. Cic. Att lib. ep 21. vbi habetur, memoriola vacillare.

Menante, quegli, che compone la gazzetta.] Rerum nouarum compositor, Ex Cæs. 2. Ephemeridis hebdomaticæ compositor Ex Gell.

Menare, condurre, guidare.] Duco, cis, xi, ctum. 1. l. 2. Com. Senec.

Menar da loco, à loco.] Traduco, cis, xi, ctum. 1. 2. l. 3. Com. Cæs 1. Comm.

Menar dentro.] Introduco, cis, xi, ctum. 1. 2. 3. l. 4. com. Cæs. 1. 2. de Gel. Gal.

Menar fuori.] Educo cis, xi, ctum 1. 2 & l. 3. com. Plaut. Amph. 2 Produco, cis, ctum. Plaut. Capt.

Menar intorno.] Circumduco, cis, xi, ctum 1. 2. 3. l. 4 com. Liu 8 ab Vrbe.

Menar sotto.] Subduco, cis, xi, ctum.

Menar alcuno alla mazza, cioè ingannarlo.] Allicere aliquem in fraudem. Ter.

Menare, ò condurre per forza.] Produco, cis, xi, ctum. 2 2. i Plaut. in Capt. 2. Pertraho, his. 1. i. 2. b. 3. com. Liu. lib. 1.

Menar via.] Abduco, cis, xi, ctum. 1. 2. i. Ter. in Adelph.

Menar vno per il naso.] Verba dare alicui. Ter. 2. Ductare aliquem dolis. Ter. in Adel.

Menato, condotto, guidato, partic.] Ductus, ta, tum.

Menato per forza.] Productus, a, um.

Menato, accompagnato.] Deductus, a, um.

Chi mena, & accompagna per honore.] Deductor, oris. m. g. Quint. Cic. ad Mar Fratr.

Mendace, addiett. vedi Bugiardo.

Mendacio, vedi Bugia.

Mendica, mendicante, limosinante, & accattatrice, colei che và mendicando.] Mendicans, tis. f. g 2. l. Ex Plaut. in Capt. 2 Mendica, cæ. Ex Plaut. in Trin. 3. Stipis erogatrix, Ex Cic. pro Rab.

Medicaggine, e mendicanza, mendichità, e mendicità, l'astratto di mendico, e vale pouertà estrema.] Mendicitas, atis. f. g. 1. 2. & 4. l. 2. b. Cic. 5. de Fin. In hoc quidem genere via est perspicua natura cum, & mendicitatem multi perpetiantur, vt viuant, & angantur appropinquatione mortis confecti homines senectute. 2. Egestas, acris, vel ingens. Lucr. lib. 3. & Virg. lib. 1 Geor 3. Inopia summa. Cic. de Sen. in summa inopia senectus leuis esse non potest ne sapienti quidem, nec insipienti etiam in summa copia grauis.

Mendicaggine estrema, cioè somma, ò grandissima.] Mendicitas summa, vel maxima. Cic. pro Sest. Rosc. cum viderent illos amplissimam materiam possidere, hunc in summa mendicitate esse, &c.

Mendicamento, accattamento, accattatura, & accatto, il mendicare, ò accattare.] Mendicatio, nis. f. g. 1. 3. l. Sen. l. 16. ep. 102. Quid sibi vult timoris dementissimi pactio, quid tam fœda vitæ mendicatio.

Viuer mendicando, ò d'accatto.] Mendicatio vitæ mendicatio.

Viuer mendicando, ò d'accatto.] Mendicato viuere.

Mendicante, ò pezzente, che và mendicando, vedi Mendico.

Mendicare, accattare, limosinare, chieder limosina.] Mendico, cas, & Apud Plaut Mendicor, aris. Sen. l 1. Controu. c. 2. Mutabilis est casus Marium nouimus sexto consulatu Carthagine mendicantem, septimo imperantem. 2. Stipem corrogare, vel cogere, Ex Cic. 5. Verr. & 2. de Mass. Ignat l. 3 c. 4.

Mendicare, cioè cercar da viuere à porta per porta.] Ostiatim victum queritare, Ex Ter. in Andr. 2. Ostiatim

panem

panem petere, vel rogare. Plaut.

Mendicato, accattato, limosinato.] Mendicatus, a, um. 2.l. Ovid 5.Trist.el.9. 2.Emendicatus, ta, tum. r.3.l. Suet io Caes. 4. A Proconsule pecunias accepit emendicatas in auxilium aeris alieni.

Mendico, mendicante, mendicatore, & accattore colui, che và accattando.] Mendicus, ci. Cic.5. Fin. Paupertas si malum est mendicus beatus esse nemo potest, quamuis sit sapiens. 2.Mendicans, cantis. om gen. 1.a.& 3 l. Sen. contr.l.r contr.1. Quid referam, Marium sexto consulatu Carthagine mendicantem, septimo imperantem? 3. Stipis erogator. Ex Cic. pro Rab. 4 Rogator eris. 1.b.2.& 3.l. Plaut.

Molto mendico.] Mendicissimus, ma, um. Cic. pro Mur. Zenonis sententia est, solos sapientes esse si distortissimi sint, formosos; si mendicissimi, diuites; si seruitutem seruitant, reges.

Alquanto mendico] Mendiculus, a, um. Cic. in Catil. Exercitus ex senibus desperatis ex rusticis mendiculis, ea decoctoribus collectus.

Meno, ò manco aduerb.] Minus Gell.l.9.c 8. Minus habendum est, vt minus desit.

Il meno, meno, ò manco manco.] Minimum. Graec.

Menomare, sminuire, vedi mancare.

Mensa, ò tauola.] Mensa, sae f.g 1.l. Cic 5. Tusc. Aderant vnguenta, incendebantur odores, mensae conquisitissimis epulis extruebantur.

Apparecchiamento di mensa, ò tauola.] Mensae positio, Ex Cic. 5 & Quint l.9. cap.4. 2. Mensae appositio, Ex Cic. in Pis & Plaut. Asin.

Apparecchiar la mensa, ò tauola.] Mensam ponere. Horat. serm.l 2. Sat. 3 Mensam poni iubet. 2. Mensam apponere. Plaut. Asin Pueri mensam apponite. 3. Mensam sternere. Ex Cicer. Verr. Cuius est. Triclinium parare.

Leuarsi la mensa, ò da tauola.] Ab epulis recedere. Plin. lib 28. cap.2. Recedente aliquo ab epulis, simul verri solum.

Mensa, ò tauola à guisa di Luna.] Sigma, atis. n.g.

Mensa di vn piede.] Monopodium, dij. n.g. 2.2.3.& 4.b. Grae. Plin l.34. cap.3. Triclinia aerata, abacosque & monopodia Cn. Manlium Asia deuicta primum inuenisse triumpho suo, quem duxit Vrbis anno 567. L. Piso auctor est. T.Liu.l.9.bel.Mac.

Mensa di due piedi.] Mensa bipes. Mart. l.12. Ibat tripes grabatus, & bipes mensa.

Mensa di tre piedi.] Mensa tripes. Hor. 1. Ser. Sat.

Mensa di quattro piedi.] Mensa quadrupes. Cic. 3. de Nat. & Ouid. 14. Met.

Mensa, ò tauola à cerchio.] Mensa pantherina.

Mensa, ò tauola quadra.] Mensa quadrata. Varr. 4. de ling. Mensam escariam, à cibo cibillam appellabant, & erat quadrata postea rotunda facta est.

Mensa stretta.] Mensa angusta. Sen.

Alla mensa, à tauola, cioè mentre si mangia.] In epulis. Cic. 1. Tusc. in epulis canere conuiuas ad tibicinem. 2. Apud mensam. Gell.l.2 cap 22. Haec nobis Phauorinus apud mensam summa cum gratia denarrauit.

Porre alla mensa l'antipasto, ò il postpasto.] Mensam primam, vel secundam iussit.

Sedere ò stare alla mensa.] Accumbo, bis. 2. Consistere ad mensam. Cic. in Tusc.

Far mensa commune, cioè mangiar insieme.] Conuiuo, uis. Plaut. in Amph. Misisti ad Nauim sociam, vt hodie secum conuiueret.

Mensa, tauola apparecchiata.] Mensa extructa.

Mensa doue ci è ben da mangiare.] Mensa opipare extructa.

Mensaccia, ò mensone, accrescit. mensa grande.] Mensa magna, vel maxima. Cic. 6. Ver. Tu maximam, & pulcherrimam mensam citream à Q. Lutatio, Diodoro, omnibus scientibus Lilybaei abstulisti.

Mensetta, ò mensina, mensa piccola.] Mensula, lae. f.gen. Plaut. Most. Cedo aquam manibus puer, appone hic mensulam. Apul.l.2. Milonis boni concinnatiuam mensulam rogatus, accubueram. 2. Mensa breuis. Horat. de arte. 3. Mensa humilis Maff. in Ignat. lib 3. cap 6. Cuius est: Ad humilem mensam in triclinio accumbere.

Menta, herba nota, odorifera.] Menta, tae. foem. gen. Plin. lib. 20. cap. 14. 2. Mentha, thae. f g cum aspiratione. Diosc. lib 3 cap. 35. 3. Mintha, thae f g. Graec. Plin. lib. 19. cap. 8. Mentae nomen suauitas odoris apud Graecos mutauit, cum alioqui mintha vocaretur, vnde veteres nostri nomen declinauerunt. 4 Nepeta, tae. f g. Plin. l. 20 c. 14. Nepetae vires contra serpentes habet fumum ex ea, nidoremque fugiunt, quam, & substernere in metu obdormituris vtile est.

Mentha domestica.] Mentha hortensis Matth. in Dioscor. lib. 3. cap. 35. Mentha cum hortensis, tum etiam syluestris est.

Menta saluatica, vedi Mentastro.

Menta odorifera.] Minta odorata. Galen. l. 6. Simplic. medic. 2 Hediosmus, mi. f g & r. l. vel Hediosmum, mi. n. g. 3. l. Grae Gal l. 6. Simplic. medic. Hediosmus est, quem alij mintham odoratam vocant.

Menta non odorifica.] Mintha non odorata, vel calamintha, ae. f g. Galen l. 6. simplic medic. Est & alia quaedam mintha non odorata, quam calaminthem vocant. Vtraque gustu acris, &c.

Mentale, addiett. di mente.] Mentalis, & hoc le.

Mentalmente, auuerb. con la mente.] Mente Cic.

Mentastro, cioè mente saluatica] Mentastrum, stri. n.gen. Plin. l 20 c. 14 Mentastrum syluestris menta est, differens specie foliorum, quasi figura ocimi, pulegij colore, &c 2 Menta syluestris. Diosc. lib. 3. cap 35. Syluestris mentha est, latini mentastrum, quidam syluestre pulegium vocant.

Mente la più alta, & eccellente potenza dell'anima, che anco è detta intelletto.] Mens, mentis 3 l f.g. Cic. de Fin. lib. 5 Videmus animum ita constitutum, vt & sensibus instructus sit, & habeat praestantiam mentis, cui tota hominis natura pareat, in qua sit mirabilis quaedam vis rationis, & cognitionis, & scientiae virtutumque omnium. 2 Intelligentia, tiae. f.g. 3.b. Cic. de Vn. Deus intelligentiam in animo, animum conclusit in corpore.

Mente, cioè anima ragioneuole.] Animus, mi. m. gen. Cic. de Diuin. lib 1. Cum ergo est somno seuocatus animus à societate, & contagione corporis, tum meminit praeteritorum, praesentia cernit, futura praeuidet. 2. Animus rationis particeps.

Mente, cioè affetto volontà.] Mens, entis. f.g. Cic. Ep. Fam. l. 4. Tam prauam inimicorum tuorum mentem fuisse mirabar. 2 Voluntas, atis. f.g. 1 l. Cic. Att. lib. 12. De voluntate tua, vt simul simus, vel studio potius, & cupiditate non dubito.

Mente cioè pensiero, parere.] Mens, ntis. f. gen. Cic. in Cat. Muta istam mentem mihi crede, teneris vndique, luce sunt clariora nobis tua consilia omnia. 2. Sententia, tiae. foem. gen. Cic. de Fin. lib. 1. Quot homines, tot sententiae.

Mente cioè coscienza.] Mens, mentis. f. gen. Cic. pro Mil. Ceroitis pura mente, atque Milonem Romam reuertisse. 2. Conscientia, tiae f g. Cic. de Nat. l 3. Et Virtutis, & vitiorum sine vlla diuina ratione graue ipsius conscientiae pondus est.

Mente buona.] Mens bona. Sen. l. 10. ep 74. Nulla sine Deo mens bona est.

Mente cattiua.] Mens, mala. Ter. Andr. act. 1. sc. 1. Mala mens, malus animus.

Mente composta.] Mens composita. Sen. l. 1 ep 2. Primum argumentum compositae mentis existimo esse consistere, & secum morari.

Mente ottusa.] Mens hebes. Ex Cic.

Mente sagace.] Mens sagax. Cic. 5. Tusc. Nihil est in homine sagaci, ac bona mente melius.

Mente vigorosa.] Mens vegeta. Cic. Tusc. lib. 1. Horum igitur aliquid animus est, ne tam vegeta mens, aut in corde, cerebroue, aut in empedocleo sanguine demersa iaceat.

A mente, à memoria.] Memoriter. r. 2. 3. & 4. b.

Cic.4.de Fin. Tu exposuisti tam multa memoriter, tam obscura dilucidè. 2 Ex Memoria. Cic.in Catil. Et quoniam non dum est præscriptum senatuscons. ex memoria vobis, quid senatus censuerit, exponam. 3 Memoria. s.a.& 3.b.4 l.Sen.contr.procem. Quidam, recitatum à poeta carmen nouum suum esse dicit, & protinus memoria recitauit, quum hoc ille, cuius carmen erat, facere non posset.

Fatica, ò esercitio di mente] Mentis, labor, vel exercitatio.

Esser di buona mente, ò intentione.] Benè vel bona sentire, Quint l.2.c.5.

Tener à mente.] Habere memoriæ. Gell. lib.2. cap.29. Ennij versus haberi cordi, & memoriæ operæ pretium est, hoc erit tibi argumentum semper in promptu situm, ne quid expectes amicos, quod tu agere possis.

Mentecattagine, vedi Stoltezza.

Mentecatto, vedi Matto.

Mentecatto, cioè sciocco, vedi Stolto.

Mentionare, far mentione.] Memini, sti, s. & a.b. Quint. lib.11.cap.2. Mihi totum de Tyndaridis fabulosum videtur, neque omninò huius rei meminit vsquam poeta. 2 Mentionem facere. Cic.pro Q Rosc. Cuius rei mentio facta non est. Idem.Cic.3.de Leg. Demetrius Phalereus de quo feci supra mentionem. 3. Mentionem habere. Quint lib.4 cap 2. Cuius supra habuimus mentionem. 4.Mentionem agere. Ex Liu. Dec 1.lib 7 5.Mentionem inferre. Liu.l 1. A Tribunis mentio in senatu de agris diuidendis illata est.

Mentione, nominatione, ò memoria.] Mentio, nis. fœm. gen. 1.l a.b.Cic.2. Philip. Nunquam ab eo mentio de me, nisi honorifica, nisi plena amicissimi desiderij facta est.

Far mentione, vedi mentionare.

Far mentione d'alcuno casualmente.] Casu in alicuius mentionem incidere. Cic.1.Ver.

Mèntita, termine vsato quando si vuol denotare, che vno dice la bugia] Mendacij obiectatio Ex Cæs lib 3. Bell. Ciu.2. Mendacij, exprobratio Ex Plin lib.19 Quint.lib. 6. Ter. in Andr.3. 3.Mendacij exprobratio. Ex Gell. lib.12.

Dar la mentita ad vno.] Mendacium obijcere, vel obiectare, cum dat person. Ex Cic. 1 Phil.& 2.de Orat. 2 Mendacium exprobrare, vel opprobrare. Ex Cic. pro Rosc. Amer & Gel.l.1.

Mentitore, vedi Bugiardo.

Mento, parte del viso sotto la bocca.] Mentum, ti. n.gen. Plin.lib.11. cap.37. Mentum nulli præter hominem, nec malæ.

Chi hà il mento più lungo dell'ordinario.] Mento, nis. Amalth Onom.

Il voto tra'l mento, e'l labro di sotto.] Nimpha, phæ fœm. g Ter.

Mentouare, vedi Nominare.

Mentre, e mentre che, auuerb.] Dum.

Mentuccia, dimin mente piccola] Mente parua, vel pusilla Cic.lib.9 epist.22. Ruta, & menta, rectè vtrunque volo mentam pusillam ità appellare, vt rutulam non licet.

Mentuccia per calaminta, vedi Calaminta.

Menzogna, bugia, vedi Bugia, &c.

Meramente, puramente, auuerb. senza mischianza.] Mer. 7.b. a.l. Plaut. Truc. Hamam vocat, si semel amoris poculum accepit more.

Merangolo, vedi Arancio.

Merauiglia, vedi Marauiglia.

Merauigliare, vedi Marauigliare.

Merauigliarsi, vedi Marauigliarsi.

Mercantare, Fior. e mercatare, mercatantare, e mercare, Sen cioè trafficcare, far mercantia.] Negotior, aris. 2 b. & 2. Colum lib.12. Præf. 2. Mercaturam facere, vel factitare. Cic.7. Ver. 3. Commercium facere, vel exercere. Plin.lib.12.cap 14 4. Mercor, aris. Nicol Perott A mercessauit mercor verbum. 5 Negocium gerere. Cicer. 2. Acad. Plus in negocijs gerendis, res, quàm verba prosunt. 6. Negocium agere. Sen de Vita beat. cap. 30. Qui se vtilem cæteris efficit commune agit negotium.

Mercantar il denaro.] Pecuniam exercere. Vlpian.

Mercante, e mercatante, colui, che fà mercantia.] Mercator, oris 2.l. Nicol. Perott A verbo mercor manat mercator, qui emit siue vt teneat, siue vt alteri vendat, & qui mercaturam exercet. 2 Mercans, antis. m g Auctor in Comment. 3 Negotiator, oris, 1.b.2.& 4 l.Cic.5. Verr.4. Negotians, antis. 1.b.a.l. Ex Cic. 3. Verr.& Col.lib.7.c.6. 5 Emporus ri. a b. Plaut.

Mercante di bestiame.] Negociator pecuarius, ex Cæs. 3. Bel Ciu. & Col.l 7.c.11.

Mercante di grano] Negociator frumentarius. Plin. lib. 8.cap 44. Mulum 80. annis vixisse Athenienfium monumentis apparet. Eo gauisi, cum templum in arce facerent, quod derelictus senecta, cadentia iumenta comitatu, nisuque exhortaretur, decretum fecere ne frumentarij negotiatores ab incerniculis eum arcerent.

Mercante di vino.] Negotiator vinarius. Ex Cæs 3. Bel. Ciuil. & Col.l. 12.

Mercante di legno da bruciare.] Negotiator lignarius.

Mercante di legname da lauoro.] Negotiator materarius, Ex Cæs. 3. Bell. Ciuil. & Plaut. in Mil.

Mercante di panni.] Negotiator vestiarius. Pandec. tit. 1. leg. 45.

Mercante di perle.] Margaritarius, rij Iul. Firm. Mathes. lib.4. 3. Negotiator margaritarius. Ex Cic. 3. Ver. & Iul. Firm.

Mercante di porci, che fà mercantia di porci] Negotiator, suarius. Plin lib.7.cap.12. Is erat suarij negotiatoris vile mancipium.

Mercante di schiaui.] Negotiator mancipiorum. Quint.l. 5 cap.12. Mancipiorum negociatores, formæ puerorum lenocinantur.

Mercante di seta] Negotiator sericarius. Ex Plin. lib. 7. cap.12.

Mercante di boui, ò di vacche.] Negociator boarius, Ex Plin l.36.c.16.

Mercante di vil merce.] Sordidæ mercis negotiator. Quint. l.1.c 12.

Mercante, che vende in grosso.] Solidatius, rij. 3.b.

Mercante, che vende à minuto.] Propola, læ. m g.a. Minutarius negotiator.

Mercantesco, e mercantantesco, mercantile, e mercatantile, addiett. di mercante.] Emporeticus, a, um. 1.& 3.l. & 4 b. Græc. Plin.l.13.c. 12. 2 Emporicus, a, um. 1.l a & 3 b. Græc. Ex Plau 3. Mercatorius, ria, rium. 2 & 3.l.& 4. b. vt apud Cic. 10 Part. Oratorius, a, um 4 Negotiatorius a, um. 1.3 & 6 b. a 4.& 5.l. vt apud. Cic 2. de Inuent. Recuperatorius, a, um.

Alla mercantesca, ò mercantantesca, alla mercantile, ò mercatantile; cioè da mercante, ò mercatante, auuerbialm.] Modo emporetico Ex Cicer.4 Ver. & Plin.lib. 13 cap.12. 2. Ritu emporico Ex Var 4 de Ling 3 Mercatoris in morem. Ex Cicer in Hortens. & Virgil. 8. Aen. 4. Negotiantis in modum. Ex Liu lib. 5 ab Vrbe.

Mercantia. Sen. Mercatantia. Fior & altrimenti mercatanza, cioè negotio trafico, ò maneggio.] Mercatura, ræ 1.2 & 3 l Cic Off. Mercatura si tenuis est, sordida putanda est, sin magna, & copiosa, multa vndique apportans multisque sine vanitate impertiens, non est admodum vituperanda 2 Mercatio, nis. fœm gen. 3 & 2.l. & 3.b. Gell.lib.3.cap.3. Plautus pecunia omni, quam in operis artificum scenicorum pepererat, in mercationibus perdita, inops Romam redijt, & ob quærendam victum, ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locauit. 3. Mercimonium, nij. n.g 2.a.3.l & 4 b. Sipont. in Mart. Amerce mercimonium, quasi contrectatio quædam mercium deriuatur. Plaut. Most. Benè res nostra collocata est isthoc mercimonio. 4 Commercium, cij neut.gen 1.l.& 3.b. Sipont. Mart & Plin. lib 12. cap 14. Qui ait. Thuris commercium. 5. Negotiatio, nis, fœm. gen. 1.3.& 5.b. 2.& 4.l.

Col.

Col.lib.1.cap.8. Villicus ne sibi negotietur, pecuniamque domini, aut animalibus, aut rebus alijs promercalibus occupet. Hæc autem negotiatio eum villici auocat, nec vnquam patitur eum cum rationibus domini paria facere 6 Emporia æ.f g.r.l a.& 3.b.Græc.Plaut.& Arist.7 Emporeum,atis.n.gen.t. & 5.l a & 4.b Græc.8. Ars emporica Plat.

Mercantia,e mercantantia,robba ò merce, che si mercanta,ò traffica.] Merx,mercis.f.g Plaut.in Cistel. Mala merx hæra hæc,& callida.

Mercantia di gran guadagno.] Mercatura quæstuosa. Cic de Fin.

Mercantia di grandissimo guadagno.] Mercatura quæstuosissima.Cic.de Leg.Agr.

Di Mercantia.] Negocialis, & hoc le, om. gen. Cicer. 2. Inuent.

Mercantie.] Mercimonia, niorum, neut.g.& num.plur. Amphitr.

Chi ha molte mercantie,ò traffichi per le mani.] Negociosus,sa,sum.Ex Cic.pro Mur.

Mercantiola,Sen.mercantantiola, Fior. cioè traffichetto, dimin mercantia,ò mercatantia piccola.] Mercatura tenuis.Cic.1. Off.Mercatura si tenuis est, sordida putanda est.

Mercatone,Sen.mercatantone, Fior.accresc. mercante,ò mercatante grande] Mercator magnus.

Mercantuzzo,Sen.mercatantuzzo, Fior. dimin.mercante piccolo.] Mercatorculus, li. s.a.l. Ex Plaut. in Pœn. Cuius est amatorculus. 2. Mercator paruus, vel pusillus.

Mercare improntar con merco,vedi Marchiare.

Mercare,per mercantare, vedi Mercantare.

Mercato,cioè fiera, vedi Fiera.

Mercato, luogo,doue si fa la fiera, ò mercato.] Emptorium,rij. neut.gen. a.b. Nicol.Perott. Emptorium est, locus,in quo mercatus, seu nundinæ fiunt, & in quem vendendi, & emendi causa conueniunt mercatores. 2. Mercatus,tus. m.geo. Non. Marc. Merx, & mercatura hoc distant,quod merx est species ipsa: mercatura actua ipse,vel lucrum de merce mercatus autem locus in quo agitur mercatura. 3.Forum nondinarium Plin.l 8 c 51. Suilli pecoris duces in vrbe forum nundinariom,domosque petere discunt: & feri sapiunt vestigia palude confundere.

Mercato di porci.] Forum suarium. 2. Mercatus suarius.

Mercato d herbe.] Forum olitorium.

Mercato di tre giorni] Trinundinum,ni n g.

Mercato di ferrauecchi.] Forum scrutarium, vel pomercale.

Buon mercato] Vilitas,mercium,a. Pretium vile,Ex Cic. pro lege Man & 5.Ver.

A buon mercato à vil prezzo.] Vili,2.Exiguo pretio 3.Viliter.Ex Cic.

Mercede,e merce,con la prima è chiusa, cioè pagamento,ò ricompensa.] Merces,dis f g 1.a.l Sipont.in Mart. A Merendo ouerceaest appellata,quæ pro labore,ac pe pendio soluitur.

Mercede ò stipendio del guardacorpo.] Stips,pis f g Sipont.in Mart.Stips dicta merces, quæ stipatoribus, & militibus dabatur.

Mercede,che dà lo scolare al mastro.] Mineruale, seu mineruale,lis.n.gen. Var.l.3.c.a.Simul,ac pro miseris mineruale incipiam.

Senza mercede,rimuneratione,ò pagamento, Gratis.r.l. Sen.de Ben l.a.c.s. Munus non tulit gratis, qui, cum rogasset,accepit.a.Gratuitò.1.l.a.3 b.4 l.Cic.a.Off. Cuius est; causas, & non grauate, & gratuitò defendere. 3.Opera gratuita.

Chi senza mercede fà che che sia.] Gratuitus,ta, tum. s.l. a.3.b. Cic.pro Font. Potestis mercenarios gratuitis anteferre.

Merceduzza,dimin. mercè piccola.] Mercedula,læ. 1.& a l. 3. b. Cicer. de Orat. Apud Græcos infimi homines mercedula adducti, ministros, se præbent oratoribus,

Mercennaio,e mercennario, chi serue à prezzo.] Mercenarius,a,um 1.a & 3.l.4.b.Sipont.in Mart.A mercede dictus est mercenarius, qui operam mercedis gratia præstat.

Merceria,Fior.merciaria,Sen merce minuta, ò triuiale.] Merx minuta,vel triuialis.Ex Quint.l.1.c.12.& Suet.de Clar Reth.3.Hist.2 Merces minutiores,vel viliores. Ex Cic.& Quint.l.3.c.6.

Merceria,e marciaria,quì val bottega di merce minuta, ò di merciaio.] Taberna mercium minutarum, Ex Cic. 2.Phil.

Merce,e mercantie di solfaroli, come sono quelle de gli Hebrei] Merx sulphurata.Mart l.12.ep.46.

Merciaio,e merciato,venditor di merciaria, cioè di merce minuta.] Mercis minutæ venditor,Ex Quint.lib 1 cap. 12.& Cic post.red.in Sen.2 Sordidæ mercis negociator. Quintil.lib.2. cap.12 Dicant in foro multi.& acquirant, dum fit locupletior aliquis sordidæ mercis negociator.

Merciaiuolo, merciaio di poche merci.] Mercis exiguæ orgociator,Ex Quint.l.1.c. 12 Mercis exiguæ venditor, Ex Quint.& Cic.

Merciaro, che và vendendo le merciarie per la Città.] Circuitor,oris m g.Vlp.a.Circitor,oris.m.g.

Merco, vedi Marco.

Mercoledì,mercordì,e mezzedima, cioè il mezzo di settimana.] Mercurij dies. Ex Iac.Grets Nom. Septem hebdomadæ diebu sà septem planetis nomina veteres indiderunt. 2. Feria quarta. Maff.lib.1 epist.9. Quartæ feriæ tenebras,quas appellant, alternantibus choria, canticum Zachariæ cum symphonia conclusit.

Mattedì di carneuale, quello che immediatamente precede al giouedì grasso.] Feria quarta bacchanalium.

Mercordì, e Mercoledì di quaresima.] Feria quarta cinerum 2 Feria quarta cineralis.Ex Maff.

Mercordì Santo Feria quarta maioris,vel Sanctioris hebdomadæ. Maff.in Ignat.lib.3 cap.7.Cum ieiunia cineralia,seu quadragesimam quamuis affecto corpusculo perseuerantet nihilo minus obseruasset Ignatius, ipsa denique feria quarta sanctiotia hebdomadæ, febri correptus est.

Mercorella,ò marcorella, herba medicinale à tutti nota.] Mercurialis,lis.s & 4.l.a.& 3 b.Plin.lib.25.cap.5. Linozostis, siue parthenion, Mercurij inuentum est: ideò apud Græcos hermupoan multi vocant,apud nos omnes mercurialem. Duo eius genera Masculus, & fœmina, quæ efficacior est 2.Mercurij herba. 3.Parthenium, nij neut.geo. 4.Linozostis,tis. fœm.gen. Plin. lib.25. cap 5.

Mercuriale, addiett. di Mercurio.] Mercurialis,les. 2. b. Horat. 2.carm. od. 19. Mercurialium custos virorum.

Mercuriетto,dimin.Mercurio piccolo.] Mercuriolus. 2.l. a 3 4 b Apud Apul in Apoll.

Mercurio,stella di questo nome, & vna de setti pianeti.] Mercurius Mercurij Plin. 1 a.3. 2 Mercurij stella, vel sidus Cic 2. de Nat. Mercurij stella quæ stibon appellatur à Græcis anno ferè vertente signiferum lustrat orbem.

Mercurio, nome proprio di più Dei appresso i Gentili, il terzo de quali fù figlio di Gioue,e di Maia.] Mercurius, rij.1.l. a 3 b. Festus lib. 11. Mercurius à mercibus est appellatus: hunc enim negotiorum omnium Deum existimant.

Merda, vedi sterco.

Merdoso,vedi imbrattato di sterco.

Merenda,cibo,che si prende tra'l pranzo,e la cena.] Merenda,dæ,1.b.& 2.l. Pomp.Fest l 11.Plaut. in Most. Eia mastigia,nunquid ad merendam istic ero? 2.Culus ante cœnam consumptus Sipont in Mart. Comessatio proprio cibus est, qui post cœnam sumitur, sicut merenda, quæ sumitur ante cœnam,& ientaculum,cibus,qui sumitur ante prandium 3 Cibus meridianus, vel pomeridianus,Ex Cic.pro Mur & de Orat.4 Prodipnum,ni. n g.1. b.& 2.l.Græc.Gul.Murel.3.Antecœnium,nij.n g.

Merendare mangiare tra'l pranzo,e la cena.] Meridio,as, vel meridior,aris 1.a.3.b Sipont io Mart.Meridio,siue meridior aliquando est meridianum cibum capio.Plaut. Icotando,meridiando, comessando , pergræcando vitam ducere. 2.Merenda refici,Ex Plaut Most. & Cic.de Sen. 3. Cibum capere meridianum Sipont. in Mart. 4. Cibum medio die sumere , Ex Cels.lib.1.cap.4. Si ieiunio caput patitur , assumeodus etiam medio die cibus est.

Il merendare.] Cibi meridiani assumptio. Ex Sipont. in Mart.& Cic.3.de Fio.

Merendone,si dice per ischerno à vn'iofingardo,e dappocone.] Hebes ineptus, vel ignauus. Cicer. 2. Acad. & 2.Tusc.

Merenduccia, dimin merenda piccola.] Merenda breuis , vel exigua,Plaut.Most.Et Cic.5. Verr. 2.Merendula,læ. 1.3.b.a.l.Ea Plaut.in Pœn.

Meretrice, & altrimente,donna di mal affare,ò di partita, e val colei,che per prezzo fa copia del suo corpo.] Meretrix,leis 1.& 2.b & 3.l Plin.lib.7.c.23. 2.Scortum , ti. n.g.Plio.lib 34. 3.Lupa,pæ 1.b. Sipont.in Mart.A Lupo etiam meretrices lupæ appellatæ , quod vt ille cibi , ita hæ vel libinis,vel quæstus appetentes sint. 4 Mulier famosa Valla lib.1. Mulier famosa pro impudica sumitur. 5.Prostituta,tæ. 1.3 l. a b. Plin.lib.10.cap.73.Messalina Claudij Cæsaris coniux , hanc regalem existimans palmam elegit id in certameo nobilissimam è prostitutis ancillam mercenariæ stirpis,eamque die,ac nocte superauit quinto ac vicesimo concubitu. 6.Prostibula, læ.1. l. 2.3.b. Plaut.io Pers. Meo præsidio hic faceret te prostibulam propediem. 7.Prostibulum,li.neut gen. 1.2.l. 3.b. Plaut. io Aul. qui ait ; pudicum prostibulum populi. 8. Famosa,sæ. Cicer. 2. de Orat. ex quodam poeta.

Me ad famosas vetuit mater accedere.

Meretrice , che stà innanzi al molino d'alica.] Meretrix alicaria. Pomp.Fest.lib.1. Meretrices alicariæ appellabantur io Campania solitæ aote pristina alicariorum versar i quæstus gratia,sicut ea quæ sedebant,dicebantur prostibulæ.

Meretrice,che stà innanzi à l'hosteria.] Proseda,dæ fœm. gen.1.l.& 2.b. Pomp. Fest Proseda dicitur meretrix , quod ante stabula sedeat.2.Prostibula,læ.fœm gen. 1.l. 5 & 3.b. Prostibulum, li oeut geo 1.l. 2.& 3.b. Plaut. io Aul. Bellum , & pudicum verò , prostibulum populi.

Meretrice da pochi quattrini, da vil prezzo,da due bologni,ò bagattini.] Meretrix diobolaris.Pomp.Fest.lib. lib.4.Meretrices diobolares dicuntur,quæ duobus obolis conducuntur.2.Scortum diobolare. Plaut. io Pœn. Seruulorum sordidulorum scoria diobolaria.

Meretrice publica.] Vulgare scortum.

Esser meretrice, far copia del suo corpo per prezzo.] Facere meretricium Sueton.in Calig cap 40.Publico tenebantur, & quæ meretricium,quæuelenocinium fecerant. 2.Artem meretriciam facere , vel factitare, Ex Cic.io Or.3 Corpore quæstum facere. Liu.6.Bell Pun. 4 Corpus suum Vulgari. Liu. 1. ab Vrb. 5. Pudicitiam suam prostituere , vel sese prostituere, Ea Suet.io Ner. & Plaut.

Da Meretrice, ò di meretrice, addiett.] Meretricius, a, um.1 4 b. a.com.3.5 l. Cic.pro Cæl. Cur te in istam vicinitatem meretriciam contulisti? Cur illecebris cognitis non refugisti? Cur alienam illam mulierem nosti?

Da meretrice, auuerb.] Meretriciè. 1.& 4.b.& 3. com. 3. 5.l. Plaut. in Mil. Quàm dignè ornata incedit , haud meretriciè. 2.More Meretricio. Cic. pro Cæl. 3. Meretricis in modom. Ex Cicer. pro Dom. 4 Meretricis in morem. Ex Cicer. pro Cæl. & Virgil. 8. Aeneid.

Arte , ò vita di meretrice.] Meretricium,cij.neut gen. a.2 & 4.b & 3.l. Suet. in Calig. cap. 40. 2. Ars meretricia. Ex Plaut. in Capt. 3. Vita meretricia. Cicer. pro Cæl.

Far, che vna diuenti meretrice.] Aliquam prostituere , Ea Plaut.qui sic ait; Quid mihi auctor es , huic vt mittam,ne amicam prostituam? 2. Alicuius pudicitiam prostituere. Ex Suet.In Neron c 29

Prarticare con meretrici.] Meretricor,aris. 1 b.2.com. 3.l. Colum.lib 11. cap.1. Plurimum affert mali,si operatio meretricandi potestas fiat.2 Scortor,aris.Plaut.io Pseud. Edunt,bibunt, scortantur. 3 Lupor,aris. 1 b. Accius. Qui cum meretricibus per vias habitu nostro lupantur.

Chi prattica con meretrici.] Scortator, oris. m.g 1. 2.l. 3. b.io rect.l.io obl. Cic.io Catil.2 O bellum magnopere timendum,cum hanc sit habiturus Catilina scortatorum cohortem, 2 Meretricans,tis.o.g.1.b.2,com 3.l. Ex Col. l.11.c.1 3 Scortans,tis.

Meretricetta,meretrice piccola.]Meretricula,læ 1.& 3.b. 2.com 5.l. Cic 5.Verr 2.Scortillum,li n g. 1.2.l. Catul. ep.10 Scortillum mihi cum repentè visum est Non saoè illepidum , nec inuenustum. 3. Muliercula famosa. Ex Cic.5 Verr.

Luogo doue stanno meretrici.]Lupanar,ris.n g. 1.b.2.l.4. b.io rect. & l in obl.Iuuen.Sat 6.

Fœda lupinaris tulit ad puluinar odorem.

2.Lupanarium,rij n gen.4.b.a.3 l. Vlpian.de Petit. Hæred.Licet.à lupanario perceptæ sunt. Nam & io multorum honestorum virorum prædijs lupanaris exercentur. 3.Prostibulum,li o.g.1.l.a.3 b.Plaut. io Aul. Bellum, & pudicum verò prostibulum populi.4 Prostibula, læ.1.l.a.3.b.f.geo Plaut.in Pers.Hic faceret prostibulam propediem. 5 Fornix,cis.m gen 1.l 2.b. in obl. Iuuen. Sat. 3.

Lenonum pueri quocumque io fornica nati.

Mergo,smergo.vccello noto.]Mergus,gi.n g.

Meridiano,addiet.vedi mezzo.

Merigio e meriggia,vedi mezzo giorno..

Meritamente, & anco meriteuolmente , auuerb. meritò. 1. & 2. b. Ter. in Adel. Merito te amo. 2. Dignè Gratis.

Meritare, esser degno di bene,ò di male.] Mereo, res. & 1.b.Cic io Orat.Ad liberos , qui oihil meruerunt, pœna parentum peruenit. 2.Mereor,eris,deponens Cicer. in Catil.Dij omnibus pro se,ac merentur,gratiam referunt 3.Commereo,es. 2.b Ter.Hecy. Nunquam sciens commerui , vt caperet illa odium mei , 4 Commereor, eris depon Ter.Hecy.Quæ nunquam quicquam erga me commerita est. 5.Demereo,es. 1.l.a.b. Plaut. in Pseud. Quid mercedis petasus hodie domino demeret? 6 Demereor,eris.1.l.1.b. Ter.Adelp & Plaut Trio. Retinere nequeo quio dicam ea,quæ promeres 8.Promereor, ris. Depon Cic.lib.2.de Iouen.Reus leuiùs est punitus,quàm sit promeritus. 9 Merito,tas. a. & 2 b. Plio. lib. 7. cap.30.

Meritare la forca,cioè d'esser appicato]Suspeodium merere.Ex Cic.

Quegli , che merita, ò hà meritato vna cosa.] Meritus, ta , tum. 1 & a. b. Plin.lib 7. cap.30. Salue M. Tulli primus omnium parens patriæ appellate , primus in toga triumphum , linguæque lauream meritè.

Meritato ,addiett.] Meritus, ta, tum.1 & 2.b Plio. lib. 10. cap. 51. Clodius Aesopus tragicus histrio , ne quæstus quidem suos reueritus illos opimos , & voce meritos. 2. Commeritus , ta,tum. a.b. Auth.ad Her. lib.2.

Merireuole,addiet cioè degno.] Dignus,na,um.Cic.in Pis. Omoes te luce dignum ooo putarent.

Molto meriteuole.]Perdignus,oa,num.Cic l.13.ep.6. Suspicor ipsum hominem , quem tibi commendo perdignum esse tua amicitia.

Meriteuolissimamente,auuerb.molto meriteuolmente.] Meritissimo. Cic.de Or. lib.1. Scæuolam omnes amare meritissimo pro eius eximia suauitate debemus.2.Perdigna.Ex Cic.

Meriteuolissimo,superl molto meriteuole.] Perdignus,na, oum.Cic.l.13.ep.6.

Meriteuolmente,auuerb.vedi Meritamente.

Merito,sust.attione meritoria.] Meritum , ti. neut. gen. 1.&

3.& 2.b. Cic. 3. Phil. Militibus exquirendi sunt honores noui propter eum diuinum, atque immortale meritum. 2. Promeritum,ti,n.g 1.I.Plaut. Pers Tuum promeritum est meritò vt faciam.

Conforme al merito] Pro merito. Ter. Phorm. Non potest satis pro merito ab illo tibi referri gratia. 2. Ex merito. Ouid ep 5.

Leniter ex merito, quidquid patiare ferendum est.

Conforme al merito di ciaschuno.] Vt quisque est meritus, Cic. l.4 ep.4 Tuis ità promissum est, te facturum esse, vt quisque esset meritus.

Per merito.] Merito Cic. l.14. ep.2. Pisonem nostrum merito eius amo plurimum. 2 Ex merito. Ouid.

Senza merito auuerbialmente.] Immerito. Ter. Hecy. Hic video me esse inuisum immerito: tempus est concedere.

Senza merito mio.] Immerito meo. Plaut. Asin. Cur tu obsecro immerito meo morti me dedere optas?

Per merito vostro, ò per i meriti vostri.] Merito tuo. Cic. l.9. Fam. epist. 2 Pisonem nostrum merito eius amo plurimum.

Meritorio, addiett. che merita premio.] Præmio dignus, a num.

Merla, e merlo, vccello assai noto.] Merula, læ, f.g. 1.& 2.b. Var. lib 4. de Ling. Merula, dicitur, quod mera, idest sola volitat. Pomp Fest. l. 11. Merum antiqui dicebant solum, vnde & auis merula nomen accepit, quòd solivaga, & solitaria pascitur.

Merla bianca.] Merula candida. Plin. lib. 10. epist. 30. Merulæ circa Cyllenen, nec vsquam alibi candidæ nascuntur.

Merla nera.] Merula nigra. Plin. l. 10. c. 29 Merula ex nigra rufescit, canit æstate, hyeme balbutit, circa solstitium mutat.

Merla maschio.] Merula mas. Plin. lib. 10. cap. 29. Rostrum merulis anniculis in ebur transfiguratur dumtaxat maribus.

Di merla, addiett.] Merulaceus, a, um. Ex Plin.

Merlare, far merli, come dire merlare vna rocca, torre, ò muro.] Pinnarum ordine struere, cum accus. Ex Cic. de Sen. 2. Pinnas astruere, cum dat. Ex Colum. l. 1. c. 5. 3. Pinnis arcem, vel turrim struere, construere, vel instruere.

Merlato, addiett. fatto à merli.] Pinnatus, a, um. Ex Plin. l. 27 c. 9. 2. Pinniger, ra, rum. Ex Ouid a Metam. 3 Pinnatus, ta, tum. Plin. l. 16. c. 13. 4. Pinnarum ordine structus, ta, tum.

Merletto, lauoro di refe, ò d'altra materia fatto da donne, ò ricamatori à similitudine di merlo.] Pinna, næ, fœm gen. vel Pinna vestiaria ex Lio. 8. ab Vrb. & Cat. de Re rust. cap. 11

Fatto à merletti ò con merletti.] Pinnatus, ta, tum. Ex Plin. l 16. cap 10. Amplissima est abies folio pinnato densa, vt imbres non transmittat.

Merlettino, merletto piccolo, ò gentilino.] Pinnula, læ, f.g. vel pinnula vestiaria, ex Plaut. in Amph. & Cat. de Re rust. c 11.

Merlo, parte superiore delle muraglie non continuata, ma interrotta d'vgual distanza.] Pinna, næ, f g. Liu. 10. Bell. Maced Muri pinnæ aliquot locis decussæ Liu. 8 ab Vrb. Religata ad muri pinnam veste, suspensus manibus, se demisit.

Merlo piccolo inteso di muro.] Pinnula, læ, fœm. g. Colum. l. 8. cap 5.

Merlone, accrescit. di merlo vccello.] Merula grandior. Plin l. 10. c. 40.

Merlottino, dimin di merlotto] Merulæ pullus infans. Ex Plin. l. 10. c 33. 2 Merulæ pullus tenerior, vel minusculus, ex Gell. l. 3. c. 11.

Merlotto, per metaf. s'intende balordo, e grossolano.] Homo hebes.

Merlotto.] Merulæ pullus, ex Plin. l. 10. c. 36. & 59.

Merluzzo, pesce noto.] Asillus, li, m g. Ouid de pisc. & tam deformi non dignus nomine asillus. ità dicitur, vel quod asininum habeat colorem (teste. Var. 4. de Ling.) vel quod asini instar segnis sit, Ex Oppian. l. 1.

Mero, puro addiett. non mischiato.] Merus, a, um, 1.b. Pomp. Fest. l. 11. Merum antiqui dicebant solum, vndè, & auis merula nomen accepit, quod solivaga est, & solitaria pascitur, ac nunc merum purum appellamus. 2. Meracus, ca, cum, 1.b. 2 l. Plin. l. 23. cap. 1. vbi dicit. Potio meraca.

Alquanto mero, dimin.] Meraculus, la, lum, 1.& 3 b. 2 l. Plin l. 20. c. 19. Opium ex vino meraculo si protinus detur scorpionum ictibus resistit.

Meschino, vedi misero.

Meschita, tempio de pagani, vedi moschea.

Mescirobba, mescitora, vaso di dar l'aqua alle mani.] Gutturnium, nij, n.g. 2.& 2.l. 3.b. Sipont. in Mart. Gutturnum dicitur vas, ex quo aqua in manibus datur ab eo, quod propter angustias guttatim fluat.

Mescola, vedi Mestola.

Mescolanza, herbe di più specie mescolate insieme da farne insalata.] Acetarium miscellum. Ex Cat. Suet. & Var. 2. Acetarium confusaneum, vel miscellaneum. Ex Gel. l. 20. c. 10.

Mescolanzina.] Acetariolum miscellum. Ex Cat. Sueton. & Var 2. Acetariolum confusaneum, vel miscellaneum. Ex Gel. l. 40. c. 10.

Mescolanza, mescolamento, e mescolatura; mischiatura, e mischiamento.] Mistura, ræ, f.g. Quint. l. 6. c. 3. Aliorum generum cum alijs mistura frequentissima est. 2. Admistio, nis, f.gen. Cic. 2 de Nat. Ardor tenuis, & nulla admistione concretus.

Mescolanza.] Permistio, nis, fœmin. gen. Cic. de Vniuers.

Mescolanza, mistura, cioè cose confuse insieme.] Mistura, ræ, f.g. Colum. l. 7 c 5. Ea mistura palatum, atque lingua, totumque os perfricatur.

Mescolare, e mischiare, Fior. ancor mescer, cioè porre insieme, e confondere cose diuerse.] Misceo, es, 1.l. 2.b. Plin. lib. 7. cap. 56. Vinum aqua miscere Staphilus docuit.

Mescolar, aggiungendo vna cosa all'altra.] Admisceo, ces. Cic 2. Tusc. Versus ab his admiscentur orationi.

Mescolar bene, ò tutto.] Permisceo ces. Cic. pro Planc. Omnia permiscuerunt

Mescolar la bugia con la verità.] Veris falsa miscere. Ex Hor. in Art.

Mescolar' il Cielo con la Terra.] Summa, mis, immiscere. Ouid. 7. Met.

Mescolar il dolce con l'amaro.] Dulce, amarumque vna miscere. Plaut in Pseud.

Mescolare insieme, ouero vna cosa con l'altra.] Commisceo, ces. Colum. l 12. c. 10. Pauca poma sunt in melle custodienda, sed separata generatim: nam si commisceas alterum ab altero genere corrumpitur. 2. Admisceo. Plaut. in Cas. Neque salsum prorsus, neque suaue esse potest quicquam, vbi amor non admiscetur.

Mescolar' in mezzo.] Inter misceo, es. Liu. l. 4. Turba indignorum candidatorum dignis intermiscetur.

Mescolar questo mondo con l'altro.] Omnia permiscere. Cic. pro Planc. Omnia potius permiscuerunt, quam ei Legi conditionique parerent.

Mescolar di nuouo.] Remisceo, ces. Ex Sen. & Horat.

Mescolar dentro.] Immisceo, sces. Var. 4. de Ling. Natura frigori immiscet calorem, atque humori aritudinem.

Mescolar l'vtile col diletto.] Vtile dulci miscere. Hor. de Ar.

Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Mescolatamente, mischiatamente, con mescolanza.] Confusè. Cic. 1. de Inuent In præsentia partes argumentandi confusè, & permistè dispersimus, post discretè, & electè. 2 Confusim. Plin. l. 18. c. 16 3 Promiscuè. Liu. l 1. Viritim suffragium, eadem, vi eodemque iure promiscuè omnibus datum sust. 4. Permistè. Cic. 1. de Inuent. Paucitas in partitione seruatur, si genera ipsa rerum ponuntur, neque permistè cum partibus implicantur.

Non mescolatamente, senza mescolanza.] Non confusè. 2. Non confusim. Ex Cic. & Plin. 3. Impromiscuè. Ex Liu. & Gell. 4. Non promiscuè.

Mescolato, e mischiato, nomen addiett.] Mistus, ta, tum. Cic 1. de Nat. Candore mixtus rubor. 2. Promiscuus, a, um. Liu. l 4.

Mese vna delle dodici parti dell'anno.] Mensis, sis, m. gen. & 1. l. Cic. 2. de Nat. Diana adhibetur ad partus, quod ij maturescunt, aut septem nonnunquam, aut plerumque nouem lunæ cursibus: qui, quia mense spatis conficiunt, menses nominantur. 2 Spatium menstruum. Cic 1. de Nat. Solis lustrationem eiusdem iocenfa rad:js menstruo spario luns complet. 3 Tempus menstruum. Var. lib. 1. c. 27. Tempora duorum generum sunt: vnum annale, quod sol circuitu suo finit, alterum menstruum, quod Luna circumiens comprehendit. 4. Menstruum, j, n. g. 1. l 2. b. Plin. ep 215. Nam & menstruum meum calendis septembris finitur, & sequens mensis complures dies feriatos habet. 5. Lunæ cursus. Cic. 2. de Nat. & Catul. carm. Sec. 6. Menses tempus, ex Sipont. in Mart. Cuius est; Anni tempus.

Mese di vacanze.] Mensis feriatus. Ex Plin. ep. 215.

Mese bisestile, quale è quello di Febraro.] Mensis intercalaris. Ex Cic. & Macrob. 2. Mensis intercalarius. Liu. 4. Bell. Mac. L. Scipio triumphauit mense intercalario pridie Kalendas Martias.

Più volte il mese.] Sæpius mense. Plin. l. 17. 15. Et hoc tale, tantumque omnibus tricenis diebus malum in muliere existit, & trimestri spatio largius Quibusdam verò sæpius mense, sicut aliquibus nunquam, sed tales non gignunt.

Mese di trenta giorni.] Mensis tricenarius. Ex Var. lib. 1. cap. 2

Ogni primo giorno del mese.] Quot calendis. Plaut. in Stich. Vos meministis quot calendis petere demensum, qui minus meministis, quod opus sit facto, facere in ædibus. 2. Calendatim, 1 b. 3. l. Guil Bud. & Guil. Morel.

Mese lunare ò della luna] Lunaris mensis. Vitr. l. 9 cap 4. Luna die 8. & vigesimo, & amplius circiter hora, cœli circuitionem percurrens, ex quo cœperit signo ire, ad id signum reuertendo, perficit lunarem mensem.

Mezzo mese.] Semimensis, sis, m. gen 1. & 3. l. 2. b. Cic. pro Rab. 2. Mensis dimidiatus. Ex Cic. 2. Tusc. vbi habetur ferre plus dimidiati mensis cibaria.

Vn mese.] Mensis, sis, m. gen. 2. Vnicus Lunæ cursus Cic. 2. de Nat.

Vn mese, e mezzo] Sesquimensis, sis, m. g 1 & 3 l. 2. b. Var. l. 1. c. 27 Solis cursus annalis ferè circiter ternis mensibus ad fructus est diuisus in quattuor partes totus, & idem subtilius sexquimensibus in octo. 2 Mensis vnus, ac dimidiatus. Cic. 4. Ver. Verres nouus astrologus, eximi iubet non diem ex mense, sed ex anno vnum, dimidiatumque mensem.

Due mesi] Bimensis, sis, 1. b. 2. l. Liu. dec. 5. l. 5. Ad opera, quæ locassent, probanda anni & bimensis tempus prorogaretur.

Tre mesi.] Trimensis, sis, 1. b. 2. l. Ex Liu. dec. 5. l. 5. Cuius est vox bimensis.

Quattro mesi.] Quadrimensis, sis, 1. com. 2. b. 3. l. Ex Liu. dec. 5. lib. 5.

Di mese, ò d'vn mese, addiett.] Menstruus, a, um, 1. l. 2. b. Cic. pro Rosc. Com. Quid est quod negligenter scribamus aduersaria? quid est quod diligenter conficiamus tabulas? qua de causa? quia hæc sunt menstrua, illæ sunt æternæ. 2. Menstrualis, & hoc menstruale, 1. & 2. b. Plaut. in Capt. Solebam menstruales epulas ante adipiscier.

Di due mesi] Bimestris, & hoc stre, 1. b. & 2. l Plin. lib. 18. c. 7. Est & bimestre frumentum circa Thracium sinum, quod quadragesimo die quàm satum est maturescit: mirumque nulli frumento plus esse ponderis, & furfuribus carere.

Di tre mesi.] Trimestris, & hoc trimestre, 1. b. & 2 l. Plin. L 18. cap. 7. Intantum fallitur Columella, qui ne trimestris quidem frumenti proprium genus existimauerit esse, quum sit antiquissimum. Græci trimenon vocant.

Di quattro mesi.] Quadrimestris, & hoc mestre.

Di cinque mesi.] Quinquemestris, & hoc mestre, 1. & 3. l. 2. b. Plin. l. 8. cap 48. Castrari agnos, nisi quinquemestres præmaturum existimatur.

Di sei mesi.] Semestris, & hoc stre, 1 b. & 2. l. Plin. l 8. c. 39. Lacertæ inimicissimum genus cochleis, negantur semestrem vitam excedere.

Sette, ò noue mesi.] Septem, aut nouem Lunæ cursus. Cic. 2. de Nat. Partus maturescunt, aut nonnunquam, aut plerumque nouem Lunæ cursibus.

Fra il fine del mese precedente, & il principio del seguente.] Interlunio. Plin. l. 2. c. 43. Minimum animal formica sensit vires sideris, interlunio semper cessat.

Da vn mese all'altro.] Ab exorta Luna ad proximam nouam Var. l. 3. de Re rust. c. 17.

Ogni mese.] Quot mensibus 2. Quotquot mensibus, Var. de Re rust l. 3. c. 7. Pastorem columbaria quotquot mensibus crebro oportet euerrere: sunt enim columbæ volucres permundæ. 2. Nullo non mense. Plin. lib. 16. cap. 26.

Ogni sei mesi.] Sexto quoque mense. Ex Cels.

Vno mese, e l'altro nò.] Altero quoque mense. Ex Cels. l. 3. c. 11 2 Alterius mensibus.

Mesetto, dimin.] Mensiculus, 1. l. 2. 3 b. Ex Plaut. Cuius est, Ensiculus.

Messa, vero, ed vnico sacrificio nella legge di gratia] Missa, sæ. Conc Trid sess 22. c. 2 In sacrificio, quod in Missa peragitur, idem ille Christus continetur, & incruente immolatur, qui in ara crucis semel se ipsum cruente obtulit. 2 Sacrum, cri, f. g 1 b. Turs. Laur. Hist. l. 5. c. 29 Hi postridie Paschalis, quo die in sacro Euangelium de peregrinis Emauntem petentibus recitatur, peregrinorum habitum sumunt &c. 3. Missa sacrum. Maff de Iapon. reb. ep. l. 2. epist. 2. In templo habentur quotidie sacra missarum, & homiliæ 4. Missæ sacrificium Maff. l. 2 ep 2 Neophyti spiritualibus exercitationibus, ita excoluntur à nobis, vt sacrificio missæ quotidie intersint, diebus verò Dominicis audiant verbum Dei.

Dir messa, ouer celebrare.] Cœlestem hostiam immolare. Maff. in Ignat l. 11. c. 12. 2 Missæ sacrum facere Maff. de reb. Indic. 2 com. 2. Facio, is. Ex Cic. in Orat. pro Mur. Nolite à sacris Iunonis sospitæ, cui omnes consules facere necesse est, domesticum consulem auellere. 4. Sacrum facere, ex Cic. pro Corn Eam, quæ Græcum illud sacrum monstraret & faceret ex Græcia delegerunt. 5. Sacrificium facere, ex Cic. de Clar. Orat. M Popilius cum consul esse, sacrificium publicum cum Lænas fecit. 6 Rem diuinam facere. Maff in Ignat. l 1 c 14 7. Sacris operari Turs in Xauer. lib. 1. c. 7. Vbi Bononiam attigit Xauerius, ad S. Dominici sepulcrum, cuius perstudiosus erat, sacris operaturus accessit: 8 Immolo, las, 2 b. Cic. 2 de Diu. Quum pluribus dijs immolatur, qui tandem euenit, vt litetur alijs, alijs non litetur. 9. Sacrifico, cas, 1. com. 2. 3. b. Plin l. 3 c. 5. D Angerona, cui sacrificatur ad diem 12. Cal. Ianuar 10. Operor, aris.

Dir la messa souente, ò spesso] Rem diuinam factitare, ex Hor. Turs Laur. Hist. l. 1. c. 3. Vbi sic habetur. Nazarenæ Virginis domum Apostoli consecrauerunt, certatim rem diuina inibi factitantes.

Messa de morti, ò di requie.] Sacrificium emortuale. Ex Plaut.

Messa per i peccati.] Sacrificium piaculare.] Ex Liu. 1. ab Vrbe. Filium pater piacularibus quibusdam sacrificijs factis expiauit. 2. Sacrum piaculare. Ex Liu. 9. Bel. Pun. Cuius est: sacrum piaculare fieri.

Messa, che si dice in segreto, ouero à porte chiuse.] Sacrum operaneum. Ex Plin. l. 10. c. 36. 2. Sacrificium penetrale. Ex Festo.

Messa solenne, ò parata.] Sacrificium, vel sacrum solemne, Ex Cic 1. Tusc.

Dir messa solenne, ò parata.] Solemni cæremonia sacrificare. Hor. Turs. Hist. lib. 4. c 16. Cardinalis Venerij donum, fuit, sacerdotis, ac ministrorum solemni cæremonia sacrificantium vestes aureæ, ingentibus floribus auro crispo, atque opere Phrygio insignes. 2. Solemni ritu rem diuinam celebrare. Turs. Laur. hist. l. 3 cap. 19. 4. Solemni pompa rem diuinam celebrare. Idem Turs. 5. Solemni ritu operari. Hor. Turs. Laur. Hist. l. 5. cap. 23. Christina

vxor,

vxor, Magni Hetruriæ Ducis, dono misit sacerdotis ministrorumque solemni ritu operantium vestes auro, argentoque trifariam crispante mirabili opere, artificioque perfectas. 6. Solemnibus sacris operari. Hor. Turs. Laur. Hist. lib. 5. cap. 16 Cardinalis à Monte Alto munus fuit, sacerdotis, ac ministrorum solemnibus sacris operantium amictus ex veste Damascena aureis floribus ingentibus pulchrè scitèque distincta.

Messa di sposi] Sacrum nuptiale Ex Quint l. 1. c. 7. 2. Sacrificium coniugale, Ex Sen 4 Sacrum coniugale, vel connubiale Ex Ouid. Met. & Sat. 5. Theb.

Messa nouella] Missa noua. Concil. Trid sess. 22. Quicquid pro missis nouis celebrandis datur & cæt.

Dir la messa nouella, ouer la prima Messa] Primam Diuinę Maiestati hostiam immolare. Ex Maff in Ignat. lib 2. c. 4. Primas diuinæ Maiestati hostias immolauere noui sacerdotes 2. Sacerdotij primitias Deo libare. Maff in Ignat l. 2. c. 4. Sacerdotes interim ad Sacerdotij primitias diuinæ Maiestati libandas omni diligentia se se compararunt. 3. Sacrificādi initium facere. Maff. in Ignat l. 2. c 4 Ignarius sacrificandi fecit initium ad ipsum præsepe, & incunabula Christi Domini, quæ in Aede sacra B. Mariæ ad Niues religiosè coluntur.

Messa per i viandanti.] Sacrum viatorium, vel peregrinatorum.

Messa votiua, che si dice per voto] Sacrum votiuum. Maff. Hist. Ind. l 14.

Messa votiua della Madonna.] Deiparæ Virginis votiuum sacrum. Maff. Hist Indie.

Messa priuata, ò bassa, cioè non solenne.] Missa priuata. Miss Rom.

Dir la Messa alla Greca.] Græco ritu sacrum facere. Ex Var. 6. de Ling.

Dir messa alla Latina.] Romano ritu sacrum facere. Ex Var. 6 de Ling.

Vdir la messa, ò stare alla messa.] Sacrificio matutino adesse. 2. Missæ sacrificio interesse. Ex Maff in Ignat. l 1. cap. 5. 3. Sacrificanti interesse, Ex Suet. in Otho. c. 6. 4. Missæ sacro adesse Ex Maff de rebus Indie.

Apparecchiami per dir messa] Rem mihi diuinam appara. Ex Plaut. in Stic. Iube famulos rem diuinam mihi apparent.

Detta, ò finita la messa.] Sacro missæ peracto. Maff de Reb. Ind ep. 1. Re diuina peracta. Ex Suet. in Tib.

Dopo messa.] A sacro Maff in Ign l. 3. c 12.

Mentre si dice la messa, mentre si stà alla messa, nell' atto di celebrar, ò vdir messa] Inter diuinam rem. Maff. l 1. Hist. Indie. 2 Inter diuinam rem peragendam. Maff. in Ignat l 3 3. Inter sacrificandum. Ex Val. Max l. 1. cap. 1. Sulpitio inter sacrificandum apex è capite prolapsus sacerdotium eidem abstulit.

Pararsi, ò vestirsi per dir messa.] Se ornatu sacrificantis induere. Maff l. 1. ep 9

Apparecchiarsi per dir messa.] Rei se Diuinæ comparare.

Seruir la messa.] Sacrificanti ministrare. Ex Berett. in Anch. l. 1.

Chi serue la messa, ministro del Sacerdote.] Sacri minister. 2 Sacrificij administer. Tursel. Hist. Laur. l. 5. cap. 2. Duodecim pueris sacrorum ministris rubræ vestis insigne dedit.

Messa, voce del verbo mettere, e val quella la parte, che mettono i mercanti per corpo della compagnia.] Collocatio, nis, f g. Liu 4 ab Vrb. 2. Symbola, læ, vel symbola emporetica, vel emporica, Ex Plaut in Stich 3. Symbolum, li, n. gen. vel symbolum emporeticum, vel emporicum. Ex Plaut. in Curc.

Messa, cioè pollone, e rampollo d'arbore.] Surculus, li, m. g. Cic. 2. de Orat. Ambo te da mihi ex ista arbore, quos feram surculos.

Messa, hoggi si dice seruito, cioè muta di viuanda, che si porta in tauola.] Missus, sus, m. gen. Lamprid. in Heliogab. Struxit aliquando missus omnes sola carne phasianorum.

Messaggieria, 4. l. cioè ambasceria,] Legatio, nis, femin. gen. 1, & 2, l. Cic. Att.

Messaggiera, & ambasciadrice, Fior. imbasciadrice, Sen. donna, che porta imbasciata, ouer moglie di messaggiere, ò d'imbasciadore.] Nuntia, tiæ, 1. l. 2. b. Ouid. 1 Met.

Nuntia Iunonis, varios induta colores.

Concipit Iris aquas, alimentaque nubibus affert.

& Plin. l 15. c. 30. Romanis laurus lætitiæ, victoriarumq. nuncia additur litteris, & militum lanceis, pilisque. 2 Internuncia, ciæ, 1. 2 3. l & 4 b. ex Plaut. in Mil. & Ouid. 1. Met. 3 Legati, vel oratori vxor, vel coniux

Messaggiere, messaggio, messo, e mandato. sust. colui, che porta imbasciata.] Nuncius, cij. Cic. pro Quint. O fortunatum hominem, qui eiusmodi Nuncios, seu potius Pegasos habet. 2 Internuncius, cij Cic. 13. Philip.

Messaggio per ambasciata. vedi Ambasciata.

Messaggio, per messaggiere, vedi Messaggiere.

Messale, libro da dir messa.] Liber missalis. Turs. Laur. Hist. l. 3. c. 20 Columba multis inspectantibus, supra eius caput placidè cum volitasset, nunc in ipso missali libro requiescebat. 2 Missarum liber, codex, aut volumen, ex Cic ad Att l. 9 Qui dicit, Epistolarum volumen. 3 Missale, lis. n gen Conc. Trid. Sess. 25. 4 Codex sacrificus, ex Cic 5 Ver. & Plin. l. 16 cap. 36. 5. Volumen sacrificale, ex Tacit. l. 2 Annal

Messere, Fior. missere, Sen. val mio Signore.] Dominus, ni. Col.

Messere assolutamente vale il padron di casa.] Herus, ri, 2 b. Ter.

Messersì.] Maximè 2. Etiam.

Messia, voce Ebraica, che s'interpreta Christo.] Messias, æ. m g. 1. & 2 l. Turs. Laur. Hist. l 4 cap. 18 Hebræus ergo Nazarenus, & Iesum Christianorum Messiam, & Mariam, Messiæ matrem venerabundus implorat.

Messina, fù nei tempi andati, chiara e nobil colonia de' Romani, al presente Città nobilissima, ed antichissima di Sicilia, honoreuolmente da molti autori ne' suoi scritti mentionata, e da Filippo IV. honorata con titolo di Città fedele.] Messana, næ, 1 2. l. Cic. 4. Ver. Messana, situ, mœnibus, portuque ornata. 3. Messena, næ, 1. & 2. l. Ex Abram. Ortel. in Thes. Geogr. qui sic ait: Quæ Plinio, & aliis Messana dicitur, Straboni, ac Ptolomæo Messena vocatur 3. Messene, nes, f. g. 1. 2. 3 l Eustath Odyss. lib. 12. Messene, vrbs magna in Sicilia ad Pasi sinum, opus Peloponensium Messeniorum olim Zancle dicta, ab ea, quam habet, curuitate dicitur Zanclion, vnde etiam fala vocatur Zanclon 4. Zancle, cles, f g 1. 2 l Diod. Sicul. l. 4. Ciuitas, quæ tunc Zancle dicta est, nunc Messene vocatur. 5. Mamertina ciuitas, vel vrbs. Cic. 4 Verr. Mamertina ciuitas improba non erat, etiam erat inimica improborum, quæ C. Catonis impedimenta retinuit. 6. Mamertinorum in ciuitas, vel vrbs. Ex Iust. Hist l. 18.

Messinese, nome gent. e possess. da, ò di Messina] Mamertinus, na, num, 1. 2 & 3 l. Plin. l 3 cap 8. A Peloro mare Ionium ora spectante, oppidum Messana ciuium Romanorum, qui Mamertini vocantur 2 Messanensis, & hic se, 1. 2. 3. l Ex Pomp. Fest apud Phil. Cluuer. in Sicil. ant. lib. 1. cap. 6. Dum sic ait, Illinc oppidani Pompeio Festo sunt Messanenses. 3. Messanius, a. um, 1 & 2. l. & 3 b. Ex Phil. Cluuer. in Sicil ant. l. 1. cap 6. Qui sic ait: In nummo antiquo erat Messana, oppidani verò Messanij. 4. Messanius, a, um, 1 & 2. l. & 3. b. Apud Philip. Cluuer. in Sicil. ant. l. 1. c. 6 Vbi sic habetur: Messana Græcis scriptoribus dicitur Messone: vnde oppidani Messonij vocantur. 5. Zancleus, a, um, 1. & 2 l. Sil Ital. lib 14 qui sic ait: Nec Zanclea gerunt obscuram mœnia famam, Dextera, quam tribuit, posito saturnia telo.

Alla Messinese, ò da Messinese, od à costume de' Messinesi, auuerbial.] Mamertino ritu, vel more. Ex Varr. 4. de Ling Cuius est: Etrusco ritu. 2 Mamertinum in morem, vel modum, Ex Liu. 2. Bel. Maced. Cuius est: in seruilem modum.

Messo, per messaggiere, vedi Messaggiere.

Messo, cioè posto, ò situato.] Situs, ta, tum, 2. b.

Mestamente, malinconicamente, e maninconicamente auuerb. con malinconia, ò maninconia.] Mœste, 1. & 2. l. Auct. ad Her. l. 3 Deinde morbo modò acriter, tum clementer

mentер

menter: mœste, hilariter in omnes partes commutabimus, vt verba, ità pronunciationem. a. Mœstiter, s. l. 3 b. Plaut. Rud. obsecro tam mœstiter vestitas?
Più mestamente, auuerb. compar. con più mestitia.] Mœstius, ex Auct. ad Her. l. 3. & Cicer. 3. Off. a. Tristius. Cic. l. 4 ep. 13.
Mestiere, arte professione] Ars, tis Cic. in Or. Versus est peruagatissimus, qui vetat artem pudere perloqui, quàm factitare. s. Operatio, nis Græc.
Mestiere abietto] Ars sordida. Cic. Off. Opifices omnes in sordida arte versantur.
Mestiere basso.] Ars humilis. Cic pro Arch.
Mestiere di ciancione.] Ars nugatoria. Plaut. in Trin.
Mestiere di comediante, ò d'altro simile.] Ars ludicra. Quint. l. 3. c. 6.
Mestiere danaroso.] Ars pecuniosa. Mart. l. 5. ep. 37. Artes discere vult pecuniosas.
Mestiere di Facchino.] Ars vectaria. Ex Varr. lib. 2. cap. 7.
Mestiere di Grammatico] Ars Grammatica.
Mestiero di Medico.] Ars medica. Ouid 5. epist.
Mestiere di parlatore.] Ars oratoria. Quint. lib. 3. cap. 1.
Mestiere di poco rilieuo.] Ars tenuis, ac ieiuna. Quint. l. 1. c 4.
Mestiere di stregone.] Ars magica. Virgil. 4. Aen.
Chi hà mestiere.] Arte præditus, a, tum. Cic, pro Arch.
Chi non hà mestiere.] Iners, ertis, o g. Cic.
Il non hauer mestiere.] Inertia, æ, f g. Cic.
Mestissimamente, e tristissimamente, auuerb. superlat. con somma mestitia, ò tristezza.] Mœstissimè. Auct. ad Heren. lib. 3. & Cic. de Arusp. 2. Tristissimè Ex Cic. de Sen.
Mestissimo, & tristissimo, addiett. superlat. sommamente mesto, ò tristo.] Mœstissimus, a, um. Virg 2. Aen. 2. Tristissimus, ma, mum. Cic in Pison.
Mestitia con altro nome malinconia, vedi malinconia.
Cagionar mestitia, ò tristezza.] Mœstitiam inferre. Cic. 1. Tusc.
Quello, che cagiona mestitia, ò tristezza.] Tristificus, ca, cum, 2. & 3 b Cic. a Tusc.
Consumarsi di mestitia.] Mœrore confici. Cic. lib. 14. epist. 3. Epistolas ego lacrymis propè deleui, conficior enim mœrore: nec me meæ miseriæ magis excruciant quàm tuæ.
Darsi alla mestitia, ò malinconia.] Tristitiæ se tradere. Lucceius ad Cic. l. 5. epist. 14. Si lacrymis, & tristitiæ te tradidisti doleo, quia doles, & angeris. 2 Mœrori animum dare. Cic. ad Att. l. 2. 3. Angoribus se dare. Cic. 2 Offic.
Mesto, e tristo, malinconico, vedi malinconico.
Alquanto mesto, & in vna parola malinconichetto, vedi Malinconichetto.
Molto mesto.] Pertristis, & hoc ste. Cic. pro Cal. Qui in reliqua vita mitis erat, fuit in hac causa pertristis quidam patruus, censor, magister.
Più mesto, comparat] Mœstior, & hoc stius. Lucan. lib. 8. 2. Tristior, & hoc tristius. Ouid. de Remedio lib. 2.
Mestola, Fior Sen anco mescola, dicesi altramente cucchiaia, ò cucchiara, cioè strumento di cucina, ò di legno, ò di ferro, con laquale si mescolano, ò si maneggiano le viuande.] Ligula, læ, f g 2 & a. b Colum. l. 9. c. 15 Vbi liquatum mel in subiectum alueum defluxit, transfertur in vasa fictilia, quæ paucis diebus aperta sint, dum musteus fructus deferuescat, isque sæpius ligula purgandus est. 2. Spathula, læ, f g. a. & 3. b. Ex Corn. Cels. l 8. cap. 15. qui sic ait: Si vastius corpus neruiue robustiores sunt necessaria est spatula lignea, quæ crassitudinem duorum digitorum habeat. 3. Spatha, thæ, f. g. Colum. l. 12. cap. 22. In eodem infundito cineris lixiuiæ congios duos, deinde permisceto spatha lignea.
Mestola da far impiastri, ò da stendesli nella pezza.] Spatomela, læ, fœmin. gen. Marcell. 2. Specillum latum. Cels.
Mestruo, e marchese, profluuio di sangue, che ogni mese hanno le donne.] Mulierum, vel muliebre profluuium. Plin. l 7 cap 15: Canes in rabiem aguntur gustato mulierum profluuio.
Meta coll'e larga, senz'accento nell'a, cioè termine.] Meta, tæ, f g. 1. l. Q. Curt. l 8 Petra non vt pleræque modicis, ac mollibus cliuis in sublime fastigium crescit, sed in metæ maximè modum erecta est, cuius ima spatiosiora sunt, altiora in arctius coeunt, summa in acutum acumen exurgunt.
Metà, e metade, vna delle parti dimezzate.] Dimidium, dij, n gen. a l. & 3 b. Cic. ad Q. Frat. l. 2. Domus vtriusque nostrum ædificatur strenuè: redemptori tuo dimidium pecuniæ curaui 2 Pars dimidia. Cic. 1. de Nat Luna autem quæ est, vt ostendunt mathematici maior, quam dimidia pars terræ, iisdem spatijs vagatur, quibus sol. 3. Pars æqua. Plin. l. 2. c. 19. Inæqualitatis causa obliquitas est signiferi, cum pars æqua mundi super, subterque terras omnibus fiat momentis 4 Pars media Ouid. 3 Met. 5. Pars æqualis, vel par. Gell. lib. 3. cap. 14 Dimidium est quasi dimidiatum, & in partes duas pares diuisum. 6. Portio dimidia, ex Plin. l. 8. c. 28. & Cic. a de Nat 7 Portio æqua Plin l. 3 cap 1 Primum ergo de Europa, altrice victoris omnium gentium populi, longèque terrarum pulcherrima, quam plerique merito non tertiam portionem fecere, verum æquam in duas partes ab amne Tanai ad Gaditanum fretum vniuerso orbe diuiso 8 Portio media, ex Plin. l. 3. c. 3 9. Medium, dij. n. g 1 b. Cic. de Vn. Instituit dupla, & tripla interualla explere partes rursus ex toto desecans, quas interuallis ita locabat, vt in singulis essent bina media: vix enim audeo dicere medietates, quas Græci mesotitas appellant, sed quasi ità dicerim intelligatur. 11. Semissis, sis, m g & 1. l. Plin. l. 18 c 6. Sex domini semissem Africæ possidebant, quum interfecit eos Nero princeps.
La metà meno, con i verbi di vendere, comprare, &c, Dimidio minoris. Cic. ad Att. l. 13 Tecta igitur ambulatiuncula addenda est, quam vt tectam faciamus, propè dimidio minoris constabit isto loco.
La metà meno senza i verbi di vendere, comprare, &cet.] Dimidio minus. Plaut. in Asin Domo mercedem retulit? Li. Dimidio minus opinor.
La metà più con i verbi di vendere, comprare, &c.] Dimidio pluris. Cic. 5. Verr. qui ait. Dimidio ferè pluris, quam superiore anno.
La metà più senza i verbi di vendere, comprare, &cet.] Dimidio plus. Cic. ad Att l 8. epist. 11. Venio ad alteram nunc epistolam; rectè non credit de numero militum, ipso dimidio plus Clodia.
La metà più caro] Dimidio carius. Cic pro Dom. Emit domum propè dimidio carius, quam æstimabat.
La metà della vita.] Dimidium vitæ spatium. Plin. l. 7 c. 50. Quid quod æstimatione nocturnæ quietis, dimidio quisque spatio vitæ suæ viuit.
Metafisica.] Metaphysice, ces, ex Quint. l. 1. 2 Metaphysica, orum, neut gen. num. plur. Ex Cic. 1. de Fin. 3 Scientia, vel ars Metaphysica, ex Auct. ad Her. 4 Ratio metaphysica.
Metafisico, intendente, ò professor di metafisica.] Metaphysicus, a, um.
Metafora figura oratoria.] Metaphora, ræ. Quint.
Metaforizzare, ò metaforeggiare parlar metaforicamente.] Metaphoricè loqui. Ex Quint. l. 2. c. 6. vbi sic habetur: aliud est latinè, aliud grammaticè loqui.
Metallico, e metallino, aggett. di metallo.] Metallicus, ca, cum, 1. 3. b. 2. l. Ex Plin. lib. 37. cap. 4. vbi ait: naturam metallicam.
Metallifero, addiett. che produce, ò genera metallo.] Metallifer, a, um, 1. 3. & 4. b. 2 l. Ex Stat. 4 Sylu. cuius est luna. metallifera.
Metallo, quel che si caua dalle viscere della terra, atto à fondersi come oro, argento, &c.] Metallum, li, n g. Plin. l. 33. cap. 6. Vbicumque vna inuenta vena est, non procul inuenitur alia, hoc quidem in omni ferè materia, vnde metal-

metalla græci videntur dixisse. 2. Materia metallica; ex Cic. 2. de Inn. qui pro ligno dicit: materiam ligneam.

Di metallo, ò appartenente à metallo.] Metallicus, ca, cum. Plin. l. 27. cap. 4. Fuere, qui traderent in Iudæa super Hierosolymam metallicam eius naturam.

Caua, miniera, ò vena di metallo.] Metallum, li, neut. gen. 2. Metelli fodina. 3. Metallia, æ, fœm. gen. Plin. l. 36. cap. 7.

Cauator di metallo, ouer lauorator di metallo.] Metallicus, ci, seu Metallarius. rij. Plin. l. 34. c. 16. Leuant plumbi candidi arenas metallici; & quod subsedit coquunt in fornacibus.

Meteora, impression elementare.] Meteorum, rij, n. g. 1. 2 b. & 3. l. Græts.

Metere, vedi Mietere.

Metodica, cioè maniera, ò ragione di medicare.] Methodica, cæ, fœmin. gen. 1. & 3. b. Ex Corn. Cels. lib. 3. 2 Methodice, ces, fœmin gen. 1. 2. & 3. b. Gul. Bud. in Pand. Galenus in lib. de finitionibus, tres, sectas medicinæ ponens, Methodice, inquit, est ratio, quæ ab apparentibus deprehendit occulta: vt si sudores sunt, etiam pori sunt.

Metodica, 3 b, cioè maniera, ò ragione di parlare.] Methodica, cæ, fœmin. gen. Ex Quint. lib. 2. cap 9. 2. Methodice ces, fœmin. gen Quint. lib. 3. cap 9. 3. Loquendi ratio. Quint l 1. c. 9. Et finitæ quidem sunt partes duæ, quas hæc professio pollicetur, idest ratio loquendi, & enarratio authorum; quarum illam methodicen, hanc historicen appellant.

Metodicamente, auuerb. con metodo.] Methodicè, 1. 2. & 3. b. Suid. ex Polyb. 2. Ratione, & via Cic. in Or Quicquid est igitur, de quo ratione, & via disputetur, id est ad vltimam sui generis formam speciemque redigendum. 3. Ratione methodica Bud. in Pand.

Metodico, 3. b. che ha metodo.] Methodicus, ca, cum, 1. 2. & 3. b. Gul. Bud. in Pand. A methodo methodici dicti sunt, qui rationem artis; & discendi compendia sequuntur.

Metodo, 2. b. cioè arte, via, compendio.] Methodus, di, f. g. 1. & 2. b. Gal. Bud. in Pand. Methodus à græcis dicitur quasi persecutio, & vestigatio disciplinæ, quam discere volumus. 2. Ratio, nis, f. g. 1 b. Cic. l. 4. ep. 15. 3. Via, æ, f. g. Bud. in Pand. Via interdum docendarum rerum rationem significat. Cic. de Clar. 4 Ratio, & via. Cic. 2. de Fin. Dialecticam contemnit Epicurus quæ vna continet omnem, & perspiciendi, quid in quaque re sit, scientiam, & iudicandi, quale, quidque sit, ac ratione, & via disputandi. 5 Dicendi breue compendium Bud. in Pand. Idem Quintilianus alibi methodum breue dicendi compendium vertit, quasi breuem viam, qua celerrimè ad peritiam euadimus. 6. Docendi ratio, & via Bud. in Pand. Via, methodus dicitur à Græcis: quod verbum Theodorus viam, rationemque docendi transtulit. 7. Ars, tis, f. g. Bud in Pand. Quintilianus methodum appellant, quem Cicero viam, artem, & rationem vocat.

Chi hà metodo.] Emmethodus, da, dum, 2. & 3. b. Philo de mundo.

Chi non hà metodo.] Amethodus, da, dum, 1. 2. & 3. b. Budæus in Pand. Galenus methodicos appellat amethodos, hoc est à via, ratione docendi, dicendique abhorrentes, quasique auios.

Metoposcopia, arte d'indouinare da lineamenti della faccia.] Metoposcopia, æ, fœmin. gen. Ex Suet. & Plin.

Metoposcopo, chi indouina da lineamenti della faccia.] Metoposcopus, pi, mascul gen 4 b. Suet. in Tito, cap. 2. & Plin. l. 35. cap 10. Imagines adeò similitudinis indiscretæ pinxit, vt quidam ex facie hominum ad diuinaa, quos metoposcopos vocant, ex ijs dixerit, aut futuræ mortis annos, aut præterita.

Metricamente, auuerb. con misura, ò metro.] Metricè. Iul. Pol.

Metrico, addiet. pertinente à misura, ò metro.] Metricus, ca, cum, 1. com. & 2. b. Plin. l. 11. c. 7. Arteriarum pulsus in modulos certos, legesque metricas per ætates stabilis, aut citatus, aut tardus.

Metro misura, ò verso.] Metrum, tri, n. g. 1. com. Colum. l. 3. c. 10. & Quintil. l. 1. c. 8.

Metropoli, città matrice, ò principale.] Metropolis, fœm. gen. Maff. in Ignat. lib. 2. cap. 21. 2. Vrbs matrix; ex Colum.

Mettere, porre, ò ponere.] Pono, nis, sui, itum. 1. l. in præs. & 1. 2. b. in præt. 2. Colloco, cas, 1. 2. b. 3. Loco, cas, ui, tum.

Mettere auanti gli occhi qualche cosa.] Ponere ante oculos. 2 Propono, nis, sui, tum, 1. & 2 l. 3. com. Cic.

Mettere, ò contribuir denari.] Aes conferre. Val. Max. lib. 1. cap. 2. Populus Rom. certatim æs contulit, quo Fabij Max. maior, ac speciosior funeris pompa duceretur.

Mettere fuori.] Emitto, tis, si, sum, 1. 2. l.

Mettere innanti.] Obijcio, cis, eci, ctum, 1. l. 2. b. Colum. lib. 7.

Mettere in mezzo.] Interloco, cas, Maff. de Iapon. 2. Interpono, nis.

Mettere, ò por sopra, sopraporre.] Superdo, das. 2. Superpono, nis, vel superimpono, nis. Cels. l 7. c. 7. Colum. l. 6. c. 16. Cacumina eiusdem arboris cum sale trita læsæ parti superponas.

Metter disparte, ò in disparte cioè separatamente.] Sepono, nis, 1. & 2. l. Liu. 1. ab Vrb. Captiuam pecuniam, in ædificationem templi seposuit.

Mettere ad alcuno vn sopranome.] Imponere alicui vocabulum.

Metter conto, esser vtile, tornar bene.] Conducit; bat. Colum. lib. 1. cap. 9. Id minimè conducit agricolæ.

Cosa che mette conto, cosa che torna bene, cosa vtile, ò gioueuole.] Conducibilia, & hoc le. Plaut. in Bac. Non ego istuc facinus mihi conducibile esse arbitror.

Mettere all'ordine.] Paro, ras, ui, tum, 1. b. Plaut. in Mil.

Metter sossopra, vedi conturbare.

Mettere insieme.] Compono, nis. Ter.

Metter intorno.] Circumpono, nis. Cic.

Metter sotto.] Suppono, nis, sui, situm. Cic.

Metter conto.] Tanti esse. 2. Operæ pretium esse.

Metter in ordinanza.] Struo, is, xi, ctum.

Mettere mano à qualche lauoro.] Aliquid incipere; Ter.

Metter vicino.] Appono, nis, 2. l. Plin. l. 8. c. 28. Obseruatum est vulpem aure ad glaciem apposita, coniectare crassitudinem gelu.

Mettersi, inteso di calze, maniche, e simili] Induo, duis, dui, dutum. Cic.

Mettersi in mezzo.] Interuenio, nis. Plin. l. 2. c. 23. Quoniam terra venerabilis, interueniat.

Mettersi à pericolo.] Periculum adire. Cic. 2. de Fin. Adeunda sunt quæuis pericula; decoris, honestatisque causa.

Mettitore, e ponitore, colui, che mette.] Positor, ris, m. gen. 1. 2. b. Ouid. 2. Fast. & 9 Met.

Mettitrice, ò ponitrice colei, che mette, ò pone.] Positrix, cis, fœmin. gen. 1. & 2. b. Ex Ouid. 2. Fast. & 9. Met.

Mettitura, e ponimento, il porre.] Collocatio, nis, 1. & 3. l. 2. b. Cic. 3. de Or.

Mezzaiuola, la moglie del mezzaiuolo.] Villica, cæ, fœmin gen. 2. b. Colum. lib. 12. cap. 1. Villica iuuenis esse debet, idest non nimium puella, integræ valetudinis, nec fœdi habitus, ne rursus pulcherrimi.

Mezzaiuolo, Sen. lauoratore, e custode del podere.] Villicus, ci, mascul. gen. 1. b. Cato de Re rust. cap. 5. Villicus ne sit ambulator, sobrius siet semper.

Mezzaiuolo, e mezzaruolo, quegli con cui s'ha da spartir qualche cosa.] Partiarius, rij. Cato de Re rust. cap. 16. Calcem partiario coquendam, qui dant, ita dant;

Mezzaluna, termine militare.] Munimentum femilunare.
Mezzanamente, vedi mediocremente.
Mezzanità, vedi mediocrità.
Mezzano, vedi mediocre.
Mezzano per mediatore, vedi mediatore.
Mezzano, e mezzo.] Medius, dij. a. Interpres, etis. Cic. 3. Internuntius, tij Cic.
Mezzare, con la z aspra, & immezzire in att. far mezzo, il che è proprio de pomi, ò frutti.] Vietum, vel vietam facere, ex Var. l. 1. c. 19.
Mezzarsi, ammezzarsi, & immezzirsi, in neutro, diuenir mezzo.] Vietum, vel vietam fieri. Var. l. 1. c. 59. Opothecas qui faciunt ad aquilonem, vt fenestras habeant, atque vt aere perflentur curant, neque tamen sine foriculis, ne cum humorem amiserint, pertinaci vento vieta fiant.
Mezzissimo, superlat. di mezzo con la z. aspra, sommamente mezzo.] Summè vietus, ta, tum. Ex Cic. 3. Ver. & Var. l. 1. c. 59.
Mezzo con l'e stretta, e z aspra dicesi de' frutti troppo maturi, che in vece d'infracidarsi si mezzano.] Vietus, ta, tum, 1. b. & a l Var. l. 1. c. 59.
Mezzo coll' e aperto, e z. lene, ò sottile, cioè maniera ò modo.] Modus, di. Sall. in Con. Neq. id quibus modis assequendum sibi regnum putaret, quicquam pensi habebat Catilina. 2. Ratio, nis, vel ars, tis. 3. Via, æ. Sen. de Beo. l. 4. c. 3 Malo quòd illum tale inueni, quam si multiplicatum hoc ad me alia via peruenisset.
Mezzo, con l'e larga, e z. sottile, ò lene, aggett. dicesi alla metà di che, che sia, come dic, mezzo bicchiere, mezzo mese, &c.] Dimidius, a, um, 1. l. a 3. b Plin. l 20. c. 21. De Maluis mira traduntur, sed maximè si quotidie quis succi, ex qualibet earum sorbeat cyathum dimidium, omnibus morbis cariturum. 2 Dimidiatus, a, um, 1. 4 l. 2 3 b. Cic 4. Verr. Exemit ex anno vnum dimidiatumque mensem 3 Semi, vel semis in declin. 1. l. & a. b. t. Pallad. in Ianuar 16. Fodiemus ergo altam pede vno semi aream, in qua obseremus amygdala. 4. Semissis, sis, mascul. gen. 2. l. Col. lib. 3. cap 15. Scrobem fossor neo minus altum, quam duos pedes, & semissem planis locis refodit accliuibus io dupondium, & dodrantem, præcipitibus in tres pedes.
Il mezzo il centro] Meditullium, l. j. o g Apul. lib. de Philos. In meditullio vitiorum sitæ sunt.
Per mezzo, per metà, auuerb.] Dimidiatim Plaut. in Mil Sed percellunt; sed perducunt dimidiatim dum appetunt.
In mezzo, nel mezzo.] In medio Plin l 36. c 13.
Metter, ò togliere in mezzo.] Circuo, is. Cur l. 3. Iamque etiam dextrum Alexandri cornu circuibatur. 2. Circumuenio, nis. Salust.
Mezzo dì, e mezzo giorno, la parte del mondo opposta à Settentrione.] Meridies, ei, m g Pomp. Mela l. 1. c. 1. Qua sol decurrit maridies nuncupatur.
Di mezzo giorno, addiett. pertinente alla parte opposta à Settentrione.] Meridianus, na, num. Var. l. 1. cap. 2. Septentrionalis pars salubrior est, quam meridiana. Plin. l 2 c. 11.
Mezzo dì mezzo giorno, Fior. ancor meigio, sust. cioè la metà del giorno, ò il tempo di mezzo giorno.] Meridies, d ei, m. g. 1. & 3 b & 2. l. Var. 5. de Ling Meridies dicitur ab eo, quòd medius dies d antiqui, non. 1. in hoc loco dicebant. Cic. in Orat. Ipsum meridiem, cur non medidiem? credo, quòd erat infuauius. 2. Medius dies, Colum. l. 7 cap. 3. Ea poni debent contra medium diem. 3. Medium diei, T. Liu. 7. Bell. Pun. 4 Medius dies. Plin. l. 5. cap 5.
Di mezzo giorno, ouer'à mezzo giorno, cioè in tempo di mezzo giorno.] Meridiano, s. & 3. b. 2. & 4. l. & 3 com. Plin. l. b 2 cap. 26. Emicant, & faces non nisi, quum decidunt, visæ: qua is Germanico Cæsare, gladiatorum spectaculum edente, præter ora populi meridiano transcurrit. 2 Meridie. Ter. Adel. 3. De medio die. Tac. lib 12 & 17 4. Per medium diem. Tac. lib. 5. 5. Medio die. 6. Meridiano tempore. Plin. l 7. c. 44.

Cosa, che si dice, ò fà innanzi mezzo giorno.] Antemeridianus, na, num. Cic. Att. lib. 13. Antemeridianis tuis litteris heri statim rescripsi, nunc respondebo vespertinis.
Cosa, che si dice, ò fà dopo mezzo giorno.] Pomeridianus, na, num. Cic. de Orat. Quint. lib. 3. cap. r. Pomeridianis scholis Aristoteles præcipere, artem oratoriam cæpit.
Da mezzo giorno, fin à mezza notte.] A medio die ad mediam noctem. Plin. lib. 5. cap. 5. Fons est à medio die ad mediam noctem, aquis feruentibus totidem horis ad medium diem rigentibus.

M I

Miccio, val cordicella, ò funicella, con cui si dà fuoco all'archibugio.] Funiculus incendiarius, vel igniarius, vel sclopariūs, Ex Cic. 2 de Inuent. Cuius est vox, funiculus, & Plin. l. 10. c. 13. cuius est: nauis incendiaria, & Plin. lib. 16. cap. 40. Cuius est vox, ignarium, & Pers. Sat. 5. Cuius est vox, sclopus, & Vlpiano. Cuius est vox, sclopārius.
Michele, nome proprio del Principe de gli Angeli, il quale si come già fù della Giudaica Sinagoga, così hora è di S Chiesa perpetuo difensore.] Michael, lis. Turs. in Xauer. l. 6. cap. 5. Xauerius Archangelum Michaelem Cœlestium principem, ac propugnatorem Ecclesiæ egregio colebat studio.
Micia, vedi Gatta.
Micida, e micidiale, vedi Homicida.
Micido, vedi Homicidio.
M crane, vedi Emicrane.
Midolla, e medolla, midollo, e medollo, la parte più interna delle piante, e d'alcuni ossi de gli animali.] Medulla, læ, fœmin. geo. Plin. lib. 7. cap. 18 Qui concretis ossibus, ac sine medullis viuunt, nec sitim sentiunt, nec sudorem emittunt.
Nelle midolle, ouero trà le midolle.] Medullitus. Varr. Aquiloniam medullitus seruat frigedinem.
Midolletta, e medolletta, midolletto, e medolletto; dimin. midolla, ò medolla piccola: midollo, ò medollo piccolo.] Medullula, læ, 1. 3. b. 2 l. Catul. ep. gr 22.
Cinæde Talli mollior cuniculo capillo
Vel anseris medullula, vel inula mollicella.
Miele, liquore dolcissimo, vedi Mele.
Mietere, segar le biade.] Messem facere Varr. lib. 2. de Re rust. cap. 2. Quibus in locis messes sunt factæ. 2. Meto, tis, 1. b. Cic. de Orat. Vt sementem feceris, ita meres. 3. Demeto, tis, 1. l. & 2. b. Cic. 2. de Nat. Neque serendi, neque colendi, neque tempestiuè demetendi, percipiendique fructus, neque condendi, ac reponendi vlla pecudum scientia est 4 Messem metere. Plin. lib. 17. cap. 1 Bætica quidem vberrimas messes inter oleas metie. 5. Segetem metere Plin. lib. 16. c. 6 Segetem resecare. Ouid. epist. 1. 7. Messem abscindere. Pallad lib 7. c. 2 Iunio mense postremo locis maritimis, & calidioribus, ac siccis tritici messis abscinditur. 8. Messem facere. Plin. lib. 18 cap. 30. Oraculum est, biduo celebrius messem facere potius, quàm ferius.
Mietitore, che miete.] Messor, oris. Cic 3. de Or.
Da mietitore, addiett. poss.] Messorius, a, um, 1. & a. l. Colum l. a. c. 13.
Mietitura, il mietere, & anco il tempo del mietere.] Messis, sis, f. g. 1. l. Plin. l. 6. c. 17. Alia illius Cœli facies, alij sydetum ortus, binæ messes in anno, binæ æstates, media inter illas hyeme etiam flatu; nostra verò brumali. 2. Messio, nis. Var. l. 1 c. 50.
Migliaccio, sorte di viuanda.] Sanguis in cibum aptatus, vel formatus. Plin.
Migliaccio di capretto.] Hœdi sanguis in cibum formatus, Plin. lib 28. cap. 14 2. Sanguiculus hœdinus. Plin lib. 28. cap. 14 Vtuntur ad vtrunque vitium coagulo hœdi in vino myrtite, magnitudine fabæ poto, & sanguine eiusdem in cibum formato, quem sanguiculum vocant. 3. Sanguis hædi-

hadinus cibo aptatus, ex Plin. l. 2. c. 13.

Migliaccio di porco.] Porci sanguis in cibum formatus, ex Plin. lib. 28. cap. 14. 2. Sanguiculus porcinus, ex Plin. lib. 28 c. 14. 3. Sanguis porcinus cibo aptatus, ex Plin. lib. 28. cap. 13.

Migliaccio di becco.] Sanguis hircinus cibo aptatus. Plin. lib. 28. cap. 13. 2. Hirci sanguis in cibum formatus, ex Plin. lib. 28. cap. 14. 3. Sanguiculus hircinus, ex Plin. lib. 28 cap. 14.

Migliaio, somma, ò numero di mille.] Chilias, adis, f. gen. Græc. Gel. l. 1. c. 16. Mille. Gell. l. 1. c. 16. Vno mille nummum dixit, pro vnis mille nummis, aperteque ostendit mille, & vocabulum esse, & singulari numero dici eiusq. pluratiuum esse millia.

Vn migliaio.] Vnum mille, vel vna chilias. Gell. l. 1. cap. 16.

Vn mezzo migliaio.] Semichilias, adis, fœmin. gen. Ex Gel.

Vn migliaio, e mezzo.] Sesquichilias, adis, fœm. gen. Ex Gel.

Due migliaia.] Duo millia. 2. Duæ chiliades. Gell. lib. 1. cap. 16. Sicuti vna chilias, & duæ chiliades, ità vnum mille, & duo millia, certa, atque directa ratione dicitur.

Dieci migliaia.] Decem millia. Cic. 2. Myrias, adis, f. gen. Græc. Theol. Id. 17.

Miglio, spatio di mille passi.] Milliarium, rij, neut. gen. 1. & 3. l. & 2. b. Cic. de Clar. Cum plebs prope ripam Aniensis ad 111. milliarium consedisset &cet. 2. Mille passuum, Cic. Att. lib. 4. epist. 16. In campo Martio septa tributis comitijs marmorea sumus, & tecta facturi: eaque cingemus excelsa porticu vt mille passuum conficiatur. 3. Mille passus Cic. pro Sest. Edixitque vt ab Vrbe abesset mille passuum, ea Plin. l. 36. c. 26. 5. Milliare, ris, n. g. Cic. Att. 6. ep. Accepi tuas literas, ad quintum milliare, quas leg libentissime.

Mezzo miglio.] Passus quingenti. Plin. lib. 36. cap. 16. Quingentorum est passuum; non amplius littoris spatium.

Vn miglio, e mezzo.] Passus mille, & quingenti, Colum. lib. 6. cap. 6. Remedium est, bouem ita cœtatum per mille & quingentos passus agere. 2. Sesquimilliare, ris, neut. gen.

L'ottaua parte d'vn miglio, cioè vn stadio, vedi stadio.

Di miglio, addiett. strada, ò luogo largo, ò lungo vn miglio.] Milliarius, a, um. Suet. in Ner. cap. 1. Neronianæ domus tanta fuit laxitas, vt porticus triplices milliarias haberet. 2. Milliariensis, & hoc ense, Flac. Vopisc. in Aurel.

Esser lontano vn pò più di mezzo miglio.] Abesse paulò plus quingentos passus Liu. dec. 4. l. 1. Ab Romanis aberat acies eorum paulò plus quingentos passus.

Fare, ò caminare vn miglio.] Mille passus conficere, vel ambulare Quint. l. 6. c. 3.

Meglio, Fior. meg. io con l'è stretta, Sen. specie di biada, simile di tutto al panico, se non che è alquanto più grossa.] Milium, lij, n. g. 1. & 2. b. Plin. l. 18. c. 10. Campania milio præcipuè gaudet, pultemque candidam ex eo facit, sit & panis prædulcis. Fest. lib. 11. Milium quidam putant cepisse nomen à maxima numerorum summa, quæ est mille.

Miglio nero.] Milium colore nigrum. Plin. l. 18. cap. 7. Milium ex India in Italiam inuectum est nigrum colore, amplum grano, arundineum culmo, adolescit ad pedes altitudine septem prægrandibus culmis, lobos vocant, omnium frugum fertilissimum. Ex vno grano terni sextarij gignuntur, seri debet in humidis.

Di miglio, addiett.] Milliaceus, a, um, 1. 2 & 4 b. & 3. l. Pomp. Fest. lib. 6. Item forma appellatur plus milliacea ex melle.

Chi mangia miglio.] Milliarius, a, um, 1. & 2. b. 3. l. Varr. l. 3. cap. 5. Quidam cum eo adijciunt aues alias, quæ pingues veneunt care, vt miliariæ ac coturnices.

Pertinente à miglio.] Milliarius, a, um, 1. 2. & 4. b. & 3. l. Plin. l. 22. c. 2. 5. Milliaria appellatur herba, quæ milium necat; hac trita, & cornu cum vino infusa podagras iumentorum dicitur sanare.

Miglioramento, mutatione di persona, ò di cosa in meglio.] Transitus, vel mutatio in melius. Ea Plin. & Tac. 2. Melnrem in partem transitus vel mutatio. Ea Cic. pro Rosc. Amer. & Plin. lib. 11. 3. Mutatio, vel transitus in meliora.

Miglioramento, accrescimento fatto à podere, casa, e simili.] Auctus, tus, m. g. Liu. 4. ab Vrb. 2. Ausimen, inis, n. gen. Lucret. l. 2. & 3. 3. Accrementum, ti, n. g. & 2. l. Plin. lib. 9. c. 1. 4. Incrementum, ti, n. g. & 2. l. Liu. 1. ab Vrbe. 5. Accessio, nis, f. g. & 2. l. Liu. 1. ab Vrbe. 5. Accessio, nis, fœm. g. Cic. 1. Offic. Hanc Scaurus demolitus accessionem adiunxit ædibus.

Miglioramento, diminutione di malattia.] Aegritudinis, vel morbi diminutio. Ea Cic. & Plin. 2. Aduersæ valetudinis imminutio. Ex Cic. & Cels.

Miglioramento, aumento di Sanità.] Secundæ valetudinis accretio. Ea Cic. & Cels.

Migliorare, e migliorare, Fior. anco immegliare: diuenir migliore, ò meglio, e si dice di qualunque cosa, che acquista miglior essere, ò forma.] Fieri meliorem, vel melius. Cic. pro Flac. Verum igitur nostrum sit, an vestrum hoc vetus prouerbium Phrygiem plagis fieri solere meliorem? M. liorescο, scis, Col. l. 2. c. 10. 3. Verti, vel mutari in meliorem partem, ex Quint. & Tac.

Migliorare, e megliorare in att. far vna cosa megliore.] Rem reddere meliorem. Cic. 1. Tusc. & l. 2. de Inuent. Si quis eam possit præcipiendo meliorem reddere. 2. Melioro, as. Vlpian. Ei permittitur meliorare proprietatem. 3. Mutare in melius, ex Quint. & Tac. 4. Vertere, vel mutare in meliorem partem ex Cic. pro Rosc. Am. 5. Meliorem vel melius facere. Cic. 1. Tusc. Iudicium meum semper fuit, omnia nostros, aut inuenisse per se sapientius, quam Græcos, aut accepta ab illis, fecisse meliora.

Migliorare in neut. inteso di chi nell'infermità si sente meglio.] Melius fieri cum dat. Cic. 1. Tusc. Pompeio, cum grauiter ægrotaret, melius est factum. 2. Melius esse cum dat. l. 6. ep. 12. 3. Melius habere. Ex Plaut. in Mil. 4. Melius se habere. Ea Cic.

Migliorare alquanto in att. fare alquanto migliore.] Facere meliusculum, vel meliusculam. Plaut. in Cap. Rem suam facies ex mala meliusculam.

Migliorare alquanto, in neutr. diuenir alquanto migliore.] Fieri meliusculum, vel meliusculam. Ea Plaut. & Cic.

Migliorare alquanto, inteso di chi nell'infermità si sente alquanto meglio.] Esse meliuscule, cum dat. Cic. lib. 16.

Migliore, vedi meglio.

Mignatta, sanguesuga, e sanguisuga, animal noto, che serue à trar sangue.] Hirudo, dinis, f. g. 1. b. & 2. l. Plin. l. 32. cap. 10. Horat. in Arte.

Non missura cutem, nisi plena cruoris, hirudo.

2. Sanguisuga, gæ, fœmin. gen. 3. l. 2. b. Plin. lib. 8. cap. 10. Elephantes cruciatum in potu maximum sentiunt, hausta hirudine, quam sanguisugam vulgo cœpisse appellari, aduerto.

Di mignatta, ò sanguisuga, addiett.] Hirudininus, na, num. Ex Plaut. & Plin.

Attaccar ad vno le mignatte.] Hirudines alicui affigere, vel adhibere.

Lasciarsi attaccare le mignatte.] Hirudines admittere. Plin. l. 3. c. 10. Hirudines aliquando affixa relinquunt capita, quæ causa vulnera insanabilia facit & multos interimit, sicut Messalinum è consularibus patritijs, cum ad genua admisisset.

Mignolo, Sen. mignoro, Fior. addiett. dicesi à dito piccolo, di mano, ò piede.] Minimus, a, um, 1. 2. b. Plin.

Mila, e milia, cioè migliaia.] Millia, lium, n. g. & num. plur. cum gen. Propert. l. 1. el. 5. At tibi curarum millia quanta dabit. 2. Chiliades, dum, f. g. & num. plur. Græc. Gell. l. 1. cap. 16.

Due mila.] Bis mille. Horat. Epod. od. 9. Adhuc frementes verterunt bis mille equos. 2. Duo millia, cum gen.

Tre mila.] Terna millia. Hor. 2. Ser. Sat. 4.

Immane est vitium dare millia terna macello.
Cento mila.] Centum millia, cum gen Hor. lib. 1 Serm. Sat. 1.
Millia frumenti tua triverat area centum.
2. Decem myriades. Ex Theocr.
Ducento mila.] Bis centum millia. Hor. 1. Serm. Sat. 1.
Trecento mila.] Ter centum mille. Hor. 2. Ser. Sat. 3.
Mille cadis, nihil est, tercentum millibus acre.
Cinque mila.] Quina millia, ex Hor. 2. Ser. Sat. 4.
Cinque mila volte.] Quinquies millies. Plin. lib. 2. cap. 23.
Milanese, & ancor Melanese, nome gent. e poss. di, ò da Milano.] Mediolanensis, & hoc se, 1 2. b. 3. 4 5. l. Geogr. Mediolanenses publicæ vtilitat. tulere quatuor summos Pontifices, Alexandrum II. Vrbanum III. Cælestinum V. Gregorium XIV. Cardinales etiam permultos, viros complures literis armisque conspicuos edidere.
Alla Milanese, ouero da Milanese auuerbialm.] Mediolanensi more, vel ritu.
Milano, & ancor Melano, il secondo è scritto sempre dal Boccaccio: già illustre municipio de Romani, & al presente Città celeberrima d'Italia, e chiara metropoli della Lombardia, della quale non può fauellarsi se non in sommo grado, essendo Città si come grandissima, e potentissima, d'onde son venuti à luce molti gran personaggi, che in ogni alto affare si sono oltre modo auanzati.] Mediolanum, ni, 1. 2. b. 3 4 l. Procop. Gothic. rerum. lib. 2. Mediolanum post Romam inter Occidentis vrbes, magnitudine, ciuium frequentia, cæteria fortunæ bonis vrbs princeps est. Philip. Cluer. Ital. ant l. 1. c. 24. Mediolanum annis ante Christum natum 222. Magnam, frequentemque vrbem fuisse, tradunt auctores. Auson. In Carm. de. 15. Vrb Mediolani cunctarum: copia rerum, Innumeræ, cultæque domus, facunda virorum ingenia, antiqui mores, tum duplice muro Amplificata loci facies, populique voluptas Circus & inclusi moles cuneata theatri. 2. Mediolanium, nij, 1 2. b. 3. 4. l. Abr. Ort. Geogr. qui sic ait. Mediolanium, vel Mediolana, vtrumque scribit Ptolemæus, &c 3. Mediolanus, ni, fœm g. 1 2. b. 3 4 l. Cluu. Ital. ant. l 1. c. 24. Qui ait: apud Proco. Goth rerum. Sæpè variatur, modò mediolana, modò mediolanum, & tandem feminino etiam genere more eius sæculi vsitatissimo, Mediolanus. 4 Mediolana, norum, neutr. gen. num. plur. Cluuer. Ital. antiqui sic ait. Sed hæc in Italiam etiam plurali numero eidem Ptolemæo scribitur Mediolana. 5. Olanum, ni, Abram. Ortel. Geog. qui de Mediolano agens sic ait: Olanum à conditore antea dictum, tradit Cato in originibus.
Milensaggine, astratto di Milenso. e vale scimunitaggine.] Insipientia, æ, f. g Plaut. in Amph. Iusta ab iniustis petere, insipientia est. 2. Stultitia, tiæ, f. g. Cic. 3. Tusc. Stultitia est in constantia sanitatia.
Milenso sciocco, scimunito.] Insipiens, entis. o. g Cic. 2. de Fin. Nihil turpius est quam sapientis vitam ex insipientium sermone pendere. 2. Stultus, ta, tum. Cic. l. 9. ep. 22. Stultorum plena sunt omnia.
Da milenso, auuerbialmente con melensaggine.] Insipienter. Plaut. in Truc. Tu isthuc insipienter factum, sapienter feras, 2. Stultè. Cic. Att. Omnia stultè, & incautè aguntur.
Mileto, Città dell'Asia minore.] Miletus, ti. Turs. Hist. Laur. l. 4. c 6.
Millone, nome numerale, e vale mille migliaia.] Decies centena millia. Plin. lib. 33. c. 10 Non erat apud antiquos numerus vltra centum millia, itaque, & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, & sæpius dicuntur. 2. Centum myriades. Ex Theocr Id. 7.
Mezzo milione.] Quinquies centena millia. Ex Cic. & Plin. 2. Quinquaginta myriades. Ex Theocr. Id. 7.
Vn milione, e mezzo.] Quindecies centena millia, ex Cic. & Plin. 2. Centum, & quinquaginta myriades, Ex Theocr. Idil. 17.
Due millioni.] Vicies centena millia. Ex Cic. & Plin. 2. Bis centum myriades.
Tre millioni.] Tricies centena millia.
Quattro milioni.] Quadragies centena millia.
Cinque milioni.] Quinquagies centena millia.
Sei milioni.] Sexagies centena millia.
Sette millioni.] Septuagies centena millia.
Otto milioni.] Octogies centena millia.
Noue milioni.] Nonagies centena millia.
Dieci millioni.] Centies centena millia.
Venti milioni.] Ducenties centena millia.
Trenta milioni.] Trecenties centena millia.
Quaranta milioni.] Quadringenties centena millia.
Cinquanta milioni.] Quingenties centena millia.
Militante, che milita.] Militans, ntis, om gen. 1. & 3. l. 2. b. Q. Curt. Græcis mercede apud Persas militantibus.
Militare, addiett di militia, ò di soldato.] Militaris, & hoc re, 1. & 3. l & 2. b. L Ruffus. Infima natalium humilitate, consulatum militari industria meritus est. 2. Militarius, a, um, 1. & 3. l. 2. & 4. b. Plaut. Pseud. Quin hinc metimne gradibus militarijs. 2. Stratioticus, ca cum, 1. 2. & 4. b. 3. l. Græc. Plaut. io Pseud. Stratioticum ouncium aduenientem percutiam probè.
Militare verbo esercitare la militia, ouer'esser soldato.] Milito, tas, 1. l. 2. b. Liu 3. bell. Pun. Iuuentus nostra sub signis militat suis. 2. Militiam exercere. Liu. 8. bel. Pun. Insitus vitio genti mos inter latrocinia militia exercendi. 3. Bellum militare, ex Hor. Epod. od. 1. Libenter hoc, & omne militabitur bellum in tuæ spem gratiæ.
Militare à prezzo.] Mercede militare. Q. Curt. Apud Persas mercede militabant. 2. Stipendia facere. Suet io Cæs. c. 2. 3. Stipendia mereri. Cic. pro Cæl.
Militare sotto la condotta d'alcuno.] Sub aliquo militare. Plin. Sub Annibale militare didicit. 2. Sub aliquo merere. Suet. in Cæs. c. 3. Sub Seruilio Isaurico meruit, sed breui tempore.
Stanco di militare.] Militia fessus, a, um. Horat. 2. Carm. od. 7.
Militarmente, auuerb da soldato, ouer'à vso di guerra] Militariter, 1. & 3. l. 2. b. Liu. 4 ab Vrb Tempani oratio incomposita fuisse dicitur: cæterum militariter grauis, non suis vana laudibus, non crimine alieno læta. 2. Militari more. Cæs. 1. bell Ciuil. Quo cognito signum dari iubet, & vasa militari more conclamari. 3. Militarem in modum. Ex Liu 2. bell. Mac.
Militia, arte di guerra.] Militia, æ, 1. l. & 2. b. Cic. pro Leg. Man. 2 Res militaris virtus cæteris omnibus præstat.
Militia imaginaria, cioè titolo di soldato, senza peso di guerra.] Militia imaginaria. Sueton. in Claud. c. 25. imaginariæ militiæ genus instituit, quod vocatur super numerum, quo absentes, & titulo tenus fungerentur.
Militia caualleresca.] Militia equestris. Suet. in Claud. cap. 25.
Atto alla militia, inteso di chi per l'età può cominciar à combattere.] Militiæ maturus, a, um. Liu. l 27.
Attendere alla militia.] Militiam colere. Ouid. 2. Fast.
Esser esente dalla militia.] Militia vacare. Quintil. l. 9. cap. 2.
Farsi scriuere nella militia.] Militiæ nomen dare Ex Cic. 7. Philipp.
Impatar la militia.] Rem militarem discere. Cic. 2. de Fin.
Insegnar la militia.] Rem militarem docere. Ex Cic. 1. de Orat. 2. Militariter docere. Ex Cic. 2. de Fin.
Intendente di militia.] Militiæ gnarus, ra, rum. Tacit. lib. 1.
Diligente nella militia.] Militiæ impiger, Tacit. lib. 3.
Negligente nella militia.] Militiæ piger. Horat. lib. 2. epist. 1.
Valente nella militia.] Militiæ acer. Tacit. l 18.
Chi scansa, ò fugge la militia.] Militiæ detrectator, ex Lio. & Cic.
Scansare, ò fuggire la militia.] Militiam detrectare. Ouid. lib. 13. Met. 2. Militiam subterfugere. Cic. 3. Off. Vlissem insimulant tragediæ, simulatione insaniæ militiam subterfugere voluisse.

Mil-

Millanta, nome di scherzo per numero grande indeterminato.] Milleni, næ, na.
Millantare, millantare. Ingrandire smoderatamente.] Amplificare, vel augere immodicè. Ex Cic.
Millantare, io neut. gloriarsi, vantarsi.] Glorior, aris, 1. l. Cic. in Vat. Tu de tuis diuitijs intolerantissimè gloriaris. 2. Iacto, tas. Auct. ad Heren. Hic se magnificè iactat, atque ostentat.
Millantaria, il millantare, in att.] Amplificatio, vel exaggeratio immodica. Ex Cic.
Millantaria, il millantare, in neut.] Gloriatio, nis, fœmin. gen. Cic 4 de Fin. 2 Iactantia, tiæ, fœmin. gen. Quintil. lib. 9 c. 2.
Millantatore, che millanta, in attiu.] Amplificator immodicus. Ex Cic.
Millantatore, che millanta, in neutr.] Glorlabundus, di, Gell. l. 5. c. 5. 2. Gloriosus, si, m. g Cic de Offic. 3. Iactator, oris. Quintil. l. 11. c. 5.
Mille, numero di dieci centinaia.] Mille septingentos quadraginta sestertios. 2. Milleni, næ, na. Ex Var. lib. 2. cap. 10.
Di mille, addiett] Milliarius, a, um. Var. l. 2. cap. 10 Greges ouium milliarios faciunt quidam.
Mille millioni.] Decies millies centena millia.
Mille volte.] Millies, 1. & 3. l. a. b. Terent. Phorm. Tædet iam audire eadem millies.
Più di mille volte.] Plus millies. Ter. Eun. Plus millies iam audiui.
Millenario, addiett. di mille.] Millenarius, a, um. Ex Var. l. 2 c. 10.
Millesimo, addiett. numero ordinale.] Millesimus, ma, mum. Ex Plaut.
Millesimo, sust. lo spatio di mille anni.] Mille annorum. Plaut. Mil. Mille annorum perpetuo viuunt ab sæculo ad sæculum. 2. Mille annorum spatium. 3. Millenum annorum tempus, vel spatium. Ex Cic.
Milone, nome proprio di più huomini, vno de quali fù da Crotone.] Milo, nis, 1. b & 2. l. Cic. pro Mil. Nullum in Vrbe vicum, nullum angiportum esse dicebant, in quo non esset Miloni conducta domus.
Miloniano, addiett. di Milone.] Milonianus, a, um, 1. & 3 b. 2. & 4 l. Cic. in Orat.
Miluogo, Fior. cioè il mezzo.] Medium, dij, neut. gen. Tacit. lib 5 Medio montium, & paludum porrigebatur planities.
Milza, vna delle viscere del corpo, che serue per espurgare l'humor malinconico.] Lien, enis, masc. gen. Plin. lib. 11. cap 37. Huic annectitur lien in sinistra parte aduersus iecur, cum quo locum aliquando permutat, sed prodigiosè. Idem Plin. ibidem. Liene per vulnus exempto viuere animalia traduntur, sunt qui putant adimi simul risum homini 2. Lienis, nis, masc. gen. Cels. l. 4. cap. 9. 3. Splen, nis, m. g. s. 2. l. Plin. l. 25. cap. 5 Narrant Sues, qui radicem herbæ splenionis edant, sine splene inueniri. Idem Plin. lib. 8. cap 33. Chamæleonti viscera sunt sine splene.
Chi patisce di milza.] Lienicus, ca, cum. Plin. l. 29. cap. 3. 2 Lienosus, sa, sum. Plin l. 7. c 2. 3. Spleneticus, ca, cum, 1. 2 l. Plin. l. 24. cap. 9 Homini splenetico cibum potumque dant in vasis ex tamarice factis.
Milzetta, dimin. milza piccola.] Lien exiguus Plin. lib 11. c. 37. Quidam lienem putant inesse oua parientibus, item serpentibus, admodum exiguum.
Milzone, accresc. milza grande.] Lien magnus. Ex Plin. lib. 11. c. 37. Intemperantiam ferunt lienis constare magnitudine.
Mimo, chi contrafà gli altrui gesti, & che imita in detti, ò fatti i modi altrui.] Mimus, mi, m. g.
Mina cunicolo, caua sotterranea, che si fà sotterra, per mandar in aria con poluere le muraglie nemiche.] Cuniculus, li, m. g. Liu. 5. ab Vrbe Operum omnium fuit longè maximum, & laboriosum, cuniculus in arcem hostium agi cœptus. 2. Suffossio nis, f. g. Vitr. l. 5. cap 5. Eiusmodi munitionibus, neque arietes, neque suffossiones, neque machinæ ceteræ valent nocere.
Minaccie, il minacciare.] Minæ, narum, f. gen. & num. plur. Cic. Att l. 2. epist. 19. Minæ Clodij contentionesque, quæ mihi proponuntur, modicè me tangunt. 2. Minaciæ, arum, f g & num. plur. Plaut. in Rud. Minacias ego istas flocci facio.
Minacce senza effetto.] Minæ inanes. Lucret. l. 5.
Minacce con effetto.] Minæ veræ. Ex Lucr.
Minacceuole, minaccioso, addiett. che minaccia.] Minitabundus, a, um. Liu 2. ab Vrbe. 2. Minans, antis, om. g. Ouid. 2. Fast. 3 Minax, acis, om gen. & 2. b. Cic lib. 16. epist. 10. Cæsar minaces ad Senatum, & acerbas literas miserat.
Minacceuolmente, con minacce con modo minacceuole.] Minaciter, s. 3. b. & 2. l. Cic. de Orat. Aduersarios minaciter terremus. 2. Minantes. Ouid. 3 de Arte. 3 Minitabiliter. s. & 2. b. & 3. l Pacuuius Ant. Minitabiliter increpare dictis sæuis incipit.
Più minacceuolmente.] Minacius. Cic. 5. Philip.
Molto minacceuolmente, auuerb superlat.] Minacissimè.
Minacciamento, il minacciare.] Minatio, nis, f. g s. b. & 2 l. Cic. 2. de Orat
Minacciamento grande.] Comminatio, nis, f g. 2. b. & 3. l. Cic. 3. de Or.
Minacciare, metter altrui terrore con parole aspre, ò con gesti.] Minor, aris, s. b. Cic 2. de Diuin. Deorum inconstantia est, vt primis minentur ex is, benè promittant secundis.
Minacciar vno di batterlo.] Verberationem minitari. Ex Cic.
Minacciar vno di crocifigggerlo.] Crucem minitari. Cic. 5. Tusc Theodoro Cyrenæ Lysimacus rex crucem est minitatus.
Minacciar di ferire.] Vulnera minitari. Ouid. 5. Metam.
Minacciar forte, ò grandemente.] Comminor, aris. Suet. in Cæs. c. 62. Aquilifero moranti cuspide est comminatus. 2. Vehementer minari. Cic. in Ver.
Minacciar di frusta, ò di bastone.] Flagrum, vel fustem minitari, cum dat. Ex Cic. in Car.
Minacciar' vno di morte, cioè farlo morire.] Mortem minitari. Cic. 2 Parad Mortem mihi minitaris? Mors terribilis est ijs, quorum cum vita omnia extinguuntur, non ijs, quorum laus emori non potest.
Minacciar di molti, e gran trauagli.] Multa, & magna minitari. Hor.
Minacciar' vno di tortura.] Tormenta minitari. Cic.
Minacciar' vno d'veciderlo.] Cædem minari.
Minacciar' vna Città d'vccisione, ò d'incendio.] Vrbi culpiam ferro, flammaque minitari. Cic 2. in Catil. 2. Vrbi cuipiam ferrum, flammamque minitari. Cic. in Catil.
Minare, far mine.] Cuniculos agere. Cic. 3. Off Si pater fana expilet, cuniculos agat ad ærarium, indiget ne id magistratibus filios. Cæs. 8. bell. Gall. Tectos cuniculos agunt ad ærarium, indiget ne id magistratibus filius. Cæs 8. bell. Gall. Tectos cuniculos agunt ad caput fontis 2. Cuniculos facere, ex Var l. 3. c 12. Cuniculi dicti ab eo, quod sub terra cuniculos ipsi facere soleant, vbi in agris.
Minar con fuoco.] Cuniculos succendere. Cæs.
Minatore, ò cunicolario, colui che fà mine, ò cunicoli.] Cunicularius, rij, 1. 3. 5. b. 2. 4. l. Veget. de Re mil. l. 2. c. 11. Cunicularios etiam in castris habebant, qui ad morem Bessorum ducto sub terris cuniculo, murisque intra fundamenta perfossis, improuisi emergerent ad Vrbes hostium capiendas.
Minchionaria, vedi Dapocagine.
Minchione, vedi Dapoco.
Minerale, add. di miniera.] Mineralis, & hoc, le.
Minestra, ouer menestra, brodo di cosa lessa, ò la cosa stessa.] Polenta, tæ. fœmin. gen. s. b. & 2. l. Plaut. Asin. Vbi stent nequam homines, qui polentam pransitant. 2. Puls, tis, fœm. gen. 1 2. Plin. lib. 12. cap. 25. Pulte corpus augetur. 3. Pulmentum, ti, n. gen. s. & 2. l. Apul. Ius porcorum, pullorum, piscium, & ius pulmentorum largissimas epulas. Hor. lib. 1. ep. 19. 4 Pulmentarium, rij, n. gen. 2. & 2. l. Col. lib. 11. cap. 3. & Plin. lib. 18. cap. 8. Non pane vixisse longo tempore Romano manifestum est

quoniam indè, & pulmentaria, hodieque dicuntur. 5. Cibus pulmentaris. Plin. lib. 18. cap. 12. Fabacia prisco ritu suæ religionis dijs in sacro est præualens pulmentari cibo.
Minestra d'herbe.] Puls oleracea, ex Plin. lib. 22. cap. 25. & l. 16 c. 8.
Minestra di riso.] Puls ex oryza, ex Plin. lib. 22. cap. 25. & Diosc. l. 2. c. 8.
Minestra bianca.] Puls candida. Plin. l. 18. c. 10 Campania millio præcipuè gaudet pultemque candidam ex eo facit.
Di minestra, ò pertinente à minestra, addiett.] Polentarius, a, um, 1. b. 2. 3 l. Plaut. Curc. 2 Pulmentaria, & hoc re. Plin. lib. 18. cap. 12. 3. Pultarius, a, um, 2. l. 3. b. Col. l. 12. cap. 45.
Mangiator di minestra.] Pultiphagus, gi, 2. & 3. b. Plaut. in Most. Pultiphagus opifex.
Vaso da cuocer minestra.] Pultarius, rij, m. gen. 2. & 2. l. & 3 b. Cels. lib. 2. cap. 11. Si cætera defecerint caliculus, aut pultarius oris compressioris ei rei commodè aptatur.
Far la minestra, cioè cuocerla.] Pultem conficere, vel coquere.
Minestrare, far le minestre, cioè metterle nelle scodelle.] Pultem ministrare, vel administrare, ex Var. l. 3. cap 16. Mel ad principia conuiuij, & in secundam mensam administratur. 2. Scutellæ polentam ingerere, ea Cic. 3. Tusc. & Plin. l. 12.
Minestriere, facitor di minestre.] Administer polentarius. Plaut. Curc. 2. Confector pultarius. Ex Cic. l. 10. epist. 20. & Colum. lib. 12. cap. 43. 3 Pultis administrator, ex Var. l. 3. c. 14.
Minestrina, dimin minestra piccola.] Pulticula, læ f. g. 1. l. 2. & 3. b. Plin l. 26. c. 8. Cum pulticula coquitur, ad aluum, vel in febri leniter soluendam.
Minestrone, accresciti. minestra grande.] Polenta grandis. Pers. Sat. 3.
Miniare, dipignere col minio.] Minio, as. Plin. l 33. cap. 5. A Censoribus Iuppiter miniandus locatur. 2 Minio expolire. Ex Vitru. lib. 7. 3 Minio illinere, vel dipingere. Plin. l. 33. c. 7. Iouis simulacri facies diebus festis minio illini solebat, triumphantumque corpora.
Miniato, dipinto col minio.] Miniatus, ta, tum. Plin. lib. 10. cap. 4. 2. Minio pictus, vel expolitus, a, um. Ea Plin. & Vitru.
Miniato alquanto.] Miniatulus, la, lum. Cic. Att. l. 16.
Miniatore, colui che minia.] Pictor miniarius. Ea Plin. 2. Miniculator, ris. Pand. l. 38 tit. 1. lex 7. Impuberis quoque est ministerium, si forte, vel librarius, vel miniculator, vel calculator sit, vel histrio, vel alterius voluptatis artifex.
Miniatura, il miniare.] Expolitio miniaca. Vitru. l 7 Pariter passim expolitione miniaca expoliebantur. 2. Pictura miniaca. Ea Plin. & Vitr.
Miniera, luogo, doue si cauano metalli, vedi caua.
Minimo, piccolissimo, superlat. da piccolo.] Minimus, a, um, 2 b.
Minio, colore trà rosso, e giallo.] Minium, nij, neut. gen. Plin.
Ministerio, e ministero, vfficio di chi ministra.] Ministerium, rij, n. g. Sen. l 6. ep 47. Sibi quisque dat mores, ministeria casus assignat.
Ministrare, & amministrare, essercitare vfficio di altri.] Ministro, tras. Cic. in Pison. Mensa extructa serui sordidati ministrant. Cels. lib. 16. epist 14. 2. Administro, as.
Ministratore, colui, che ministra.] Ministrator, oris. Cic. pro Flacco.
Ministratorio, addiett. pertinente à ministratore.] Ministratorius, a, um. Martial l. 14.
Ministratrice colei che ministra.] Ministratrix, cis. Cic 1. de Orat. 2 Ministra, træ, f g. Cic. 1. de Offic. 3. Administra, træ, f g Cic. pro Leg. Man.
Ministratrice piccola, ò di poco affare.] Ministella, læ.
Ministro, quello che ministra.] Minister, tri. Cic. 1. de Orat. 2. Administer, tri. Cic. 3. de Leg.
Ministro d'infermo, che serue all'infermo] Aegriminister, tri. Sen Nat quæst. l. 1.
Ministruzzo, e ministrello, dimin. ministro piccolo.] Ministellus, li, 1. b. 2. & 3. l. Ex Edm. Camp. rat. 4 Cuius est magistellus.
Minoranza, astratto di minore, e val piccolezza.] Paruitas, atis, f. g. Cic. de Vn. Vinculs cerni non possent propter paruitatem.
Minorare, verbo, far minore.] Minorem, vel minus facere. Ea Cic. 2. Minuo, is, 1. & 2. b. Cic. Att. l. 10 Ego vt minuerem suspicionem profectionis meæ, profectus sum in Pompeianum.
Minore, compar. il contrario di maggiore.] Minor, & hoc minus, 1 b Plin. epist. 144. Lætor, quod domus C. Cassij, qui Cassianæ scholæ princeps, & parens fuit, seruiet domino non minori.
Alquanto minore.] Minusculus, la, lum, 1 & 3. b. Cic. ad Q. Fr. l. 3 ep 17. Rescripsi epistolæ maximæ, audi nunc de minuscula.
Minore, auuerb. cioè manco, ò meno, vedi Meno.
Minore sust. parte dell'argomento, così detta.] Assumptio, nis, f. gen. 1. 2. l. 3 b. 4. com. in rect. & l. in obl. Cic. 1. de Inu. Assumptio est, per quam id quod ea propositione ad ostendendum pertinet assumitur.
Minotauro, mostro noto, mezzo huomo, e mezzo toro.] Minotaurus, ri, m g. 1. 2. 3 l. Ouid.
Minugia, Fios. cioè corda fatta di budella d'agnelli per vso di strumenti di suono.] Neruia, æ, 1. 1 a. b. A. Gell. l. 9 c. 7. qui sic aie. Suetonius Tranquillus in libro ludicræ Historiæ primo, satis compertum esse, satisque super ea re constare affirmat neruias in fidibus brumali die alias digitis, pelli alias sonare. 2. Nercium, cij, neut. gen. 1. l. 2. b. Non. Marc. qui sic habet: Briseidem dicunt quæ eius nercia tractare solebat. 3. Neruus, ui, m. g 1. l Cic. 2 de Diu. Die brumali neruos in fidibus alijs pulsis, resonare alios dicunt.
Minuta, ò breue di qualche cosa.] Pittacium, cij, n. g. 1. & 2. l. Lamprid. in vita Alex.
Minutamente, auuerb. in parti minute.] Minutè. 2. Minutim. Colum. 3. Minutatim.
Troppo minutamente, troppo sottilmente.] Minutius. Quint. lib. 5. cap. 14. Verum quærentes minutius, & scrupulosius scrutatosue omnia, & ad liquidum, confessumque perducunt.
Minuto, trito, ò sottile.] Minutus, ta, tum, 1. b. 2 l. Cic.
Minuzzare, sminuzzare, fare in pezzi.] Diminuò, nuis, nui, nutum.
Minuzzaria, pezzi minuti.] Minutia, tiæ, f g.
Mio, pronome poss] Meus, mea, meum. Cic.
Mira, segno di quello strumento, doue per tirar giusto, s'affisa l'occhio.] Dioptra, træ, fœmin. gen. Græc. Ex Galen.
Hauer la mira alta.] Alte spectare. Cic. de Som. Scip 2. Alta cupere. Sallust. in Con. Catil. Nimis alta semper cupiebat Catilina.
Mirabile, vedi Marauiglioso.
Mirabilmente, vedi Marauigliosamente.
Mirabolano frutto.] Myrabolanum, ni, n. g.
Miracolo cosa marauigliosa.] Miraculum, li, n g. 1. 2. l. 3 b. Hor. Turs Hist l. 5. c. 18. Lauretanorum rerum, miraculorumque tanta est silua, vt à nemine tam multa, tàm magna dici possint, quin multò plura, ac maiora dictis supersint. 2 Res mirificè, vel diuinitus facta.
Far miracoli.] Res admirabiles patrare. Tursell. Xauer. l. 4. c. 7. Res admirabiles à Xauerio patratæ, eximiarum sunt indicia virtutum. 2. Mirifica facere. Plin. l. 7. c. 20. 3. Supra, vel vltra naturam efficere, vel operari. Mss. de Iapreb. l. 2. ep. 5. Deus nonnulla supra naturam interdum efficis. Supra, vel vltra naturæ vires efficere, vel operari. Mass. de reb. Ind.
Chi fà miracoli.] Patrator miraculorum.
Il far miracoli.] Patratio miraculorum.
Far moltissimi, e grandissimi miracoli.] Supra, vel vltra naturam plurima, & maxima operari.
E miracolo.] Miraculo est. Plin. l. 7. c. 1.

Miracolosamentè, auuerb. con miracolo.] Supra naturæ vim, atque ordinem. Maff. l.1. Hist. Indic. 2 Supra naturam. Maff. l.1. epist 9 Ad alliciendum ad se animos nonnulla supra naturam iorrdum efficit. Deus. 2. Non sine miraculo, Ex Plin. l.7. c.53.

Miracoloso, addiett.] Admirandus, da, dum, 1. & 2.l. 2. Mirus, ra, rum.

Mirare, vedi Guardare.

Mirasole, l'istesso, che girasole, vedi Girasole.

Mirra, cosa per il suo odore assai nota.] Myrrha, rhæ, f.g. Plin. l.12. c 15.

Di mirra, addiett.] Myrrheus, rea, um. Propert. & Horat. 2. Myrrhinus, na, num.

Mirteto, luogo piantato di mirto.] Mirtetum, ti, neutr. gen 2.l.

Mirtilletto, diminut. di mirtillo.] Baccula myrtea. Ex Plin.

Mirtillo, bacca, coccola, ò frutto di mortella.] Bacca myrtea, Ex Plin. 2. Myrti bacca. Colum l.13. c.30.

Mirtillo bianco.] Alba myrti bacca, Colum. lib. 12. cap.18.

Mirtino, addiett. di mortella.] Myrteus, a, um Plin. lib.15. c. 29 Romani Sabinique, cum propter raptas virgines dimicare voluissent, myrteæ verbena, depositis armis, purgati sunt. 2 Myrtinus, na, num, 2.b. Plin.

Mirto, albero, vedi mortella.

Misagio, incommodo, vedi Disagio.

Misauuedutamente, ò disauuedutamente, vedi Incautamente.

Mischiare, vedi mescolare.

Mischio, colore tra'l verde, e'l bianco.] Glaucus, a, um.

Miscredenza, vedi Incredulità.

Miscredente, vedi Discredente.

Miscredere, vedi Discredere.

Miserabile, e misereuole, addiett pieno di miseria.] Miserabilis, & hoc bile, 1 & 2.b. & 3.l. Liu 1. ab Vrbe Euentus belli minus miserabilem dimicationem fecit, quod nec acie certatum est, & tectis modò diruptis, alterius vrbis duo populi in vnum confusi sunt.

Miserabile, cioè degno di compassione.] Miserandus, da, dum.

Miserabilmente, miseramente, e misereuolmente, auuerb. con modo miserabile, ò misereuole.] Miserabiliter, 1.2. & 4 b. & 3.l. Cic Tusc 1. Non miserabiliter vir clarus emoritur. 2 Miserè 1. & 2 b

Il miserere, Salmo cinquantesimo.] Psalmus quinquagesimus Maff. l.1. epist 9 Extinctis luminibus veniebatur ad verbera, nec ante cædendi modus fiebat, quàm psalmus quinquagesimus ad finem pronunciatus esset.

Miseria, auaritia, malauentura] Miseria, æ, 3 b. 2. Calamitas, atis, f g 3 b. in rect. 4.l. in obl.

Miseria del viuere; lesina, ò spilorciaria, vedi Spilorciaria.

Misericordia compassione, cioè dolore dell'altrui male.] Misericordia, diæ, fœmin. gen 1. & 2 b. Cic.4 Tusc. Misericordia est ægritudo ex miseria alterius, iniuria laborantis: nemo enim parricidæ, aut proditoris supplicio misericordia commouetur 2 Miseratio, nis, fœm. gen. 1 & 2 b & 3.l. Cic. in Orat 3 Commiseratio, nis, fœmin gen. 2. & 3 b. & 4.l. Auct ad Her lib 2. Commiserationem breuem esse oportet: nihil enim lacryma citius arescit.

Gridar misericordia.] Miserationem vociferari. Ex Plin. l.8. c 16. 2. Misericordiam inclamare.

Domandar misericordia.] Miserationem petere. Plin. lib.9. cap.8.

Senza misericordia, auuerb.] Immisericorditer. Terent. in Adelph.

Senza misericordia, add. che non ha misericordia.] Immisericors, dis, om g. Cic. de Inuent.

Hauer misericordia.] Misere, bat. Plaut. in Pseud. 2. Miseresc it, bat, 3. Miseresco, scis, cum genit. Virg 8. Aen 4 Misereor, eris cum genit, & interdum cum dat. 5 Miseror, aris, cum accus. Virg. in Georg.

Misericordieuole, per misericordioso, vedi Misericordioso.

Misericordieuole, e compassioneuole, degno di misericordia, ò compassione.] Miserandus, da, dum, 1. & 2.b. Cic. 1. de Or. 2 Miserabilis, & hoc bile, 1. & 2.b. & 3.l. Cic. 1. Part. Nihil tam miserabile, quam ex beato miser.

Misericordieuolmente, per misericordiosamente, vedi Misericordiosamente.

Misericordieuolmente, e compassioneuolmente, con modo degno di misericordia, ò compassione.] Miserabiliter, 1. 2. & 4 b & 3.l. Cic Att. lib.14 Cæsar in foro combustus, laudatusque miserabiliter est. 2 In modum miserandum. Cic. de Prou. Populi Rom. milites capti necati, deserti, dissipati sunt miserandum in modum.

Misericordiosamente, misericordieuolmente, e compassioneuolmente, auuerb. con misericordia, ò compassione.] Misericorditer. Perott. A misericorde fit aduerbium misericorditer, & à misero miseriter. 2. Cum misericordia, Ex Cic. 2. de Or.

Non misericordiosamente.] Immisericorditer, 1. & 5.l. 2. 3. & 4 b. Ter. in Adelph. factum à vobis duriter, Immisericorditerque

Misericordiosissimamente, e compassioneuolissimamente, auuerb superl. con somma misericordia, ò compassione.] Misericordissimè apud Cic. pro Rab. 2. Cum summa misericordia. Ex Cic. 2. de Orat.

Misericordiosissimo, e compassioneuolissimo, superlat. sommamente misericordioso, ò compassioneuole.] Misericordissimum, ma, mum. Ex Plaut. Rud. & Cic. pro Rab. 2. Summè misericors, cordis, om. g. Ex Cic. 4 de Fin.

Misericordioso, misericordieuole, e compassioneuole, che hà misericordia, ò compassione.] Misericors, cordis, om gen. 1 2. & 3 b. Cic. pro Lig. Si honesto, & misericordi mendacio saluti ciuis calamitosi consultum esse vellemus, &c.

Non misericordioso.] Immisericors, cordis, om. gen. Cic 2. de Inuen. Ipsum immisericordem, superbum fuisse.

Più misericordioso, comparat.] Misericordior, & hoc dius, 1.2 & 3 b Plaut. Rud. Misericordior nulla est me feminarum.

Misero meschino, infelice, tapino, addiett. che stà in miseria, & infelicità] Miser, ra, rum, 1 2 b. Sen. lib.10. ep 71. Bono loco res humanæ sunt, quòd nemo nisi vitio suo miser est. 2. Infelix, cis, om g. 1. 2. & 3.l. 3. Infortunatus, ta, tum.

Misero, lesinante, vedi Spilorcio

Misfare, Fior. anco forfare, cioè malfare.] Delinquo, quis, 1. & 2.l. Cic. 2. Tusc. Philosophus in ratione vitæ peccans, hoc turpior est, quòd in officio, cuius magister esse vult, labitur, artemque vitæ professus delinquit in vita 2. Erro, as, 1.l Cic. 12. Phil. Cuiusuis est hominis errare, nullius, nisi insipientis, perseuerare in errore. 3. Pecco, as, 1 l Plaut Mostel. Aedepol Neptune peccauisti largiter. 4. Improbè malè. perperam, vel prauè facere. Cic. 3. Verr. Longum est dicere, quam improbè fecerint.

Misfatto, Fior. forfatto, vedi Malefìcio.

Misleale, vedi Perfido.

Mislealtà, vedi Perfidia.

Misterio, e figura, vedi figura.

Misterioso. vedi Figurale.

Mistura, vedi mescolanza.

Misura, Fior. anche misuranza distintione di quantità, e l'istrumento, col quale si distingue] Mensura, ræ, f gen. 1. & 2.l. Plin. l 7. c.56 Mensuras, & pondera inuenit Phidon Argiuus, aut Palamedes, vt maluit Gellius. 2 Mensio, nis, f.g. 1. 2.l. 2.b. Cic. in Orat. Animus naturalem quandam in se continet vocum omnium mensionem. 3. Metatio, nis, 1. & 2.l. Ex Colum. l 9 c 15.

Misura d'vn piede] Mensura pedalis. Colum. l. 11. c. 3. Sulci autem inter se pedali mensura distantes fiunt, non amplius dodrantalis altitudine.

Misura, cioè temperanza ò moderatione.] Modus, di, m g. 1 b. Plin. l.14 cap. 5. Neque viribus corporis vtilius aliud vino est, neque aliud voluptatibus perniciosius, si modus absit 2. Moderatio, nis, f.g. 1 2 b. 3 l.

Con misura, ò moderatione.] Modicè. Varr. de Re rust.

ruſt. Furfures obijciuntur modicè, ne parum, aut nimium ſaturentur. 2. Moderatè.

Senza miſura.] Sine modo. Celſ. l. 2. c. 7.

Miſura di muſica.] Modulatio, nis, f. g. r. 2. & 3. b. 4. l. 5. com. In rect. l. io obliq. Quint.

Miſura d'vn braccio.] Menſura cubitalis. Pallad. lib. 3. tit. 18.

Miſurabile, e miſureuole, addiett. che ſi puol miſurare.] Menſuræ capax, cis, o g.

Miſuramento, il miſurare.] Dimenſio, nis, fœmin. gen. Ex Cic.

Miſurare, cercar con miſura quanto ſia vna coſa.] Metior, tiris, ſus, ſum, 1. & 2. l. Cic. 1. de Nat. Aeternitas eſt, quam multa temporum circumſcriptio metitur. 6. Modulor, aris. Gel. lib. 1. cap. 1. Modificor, aris. Gell. ibidem 4 Metor, aris. Gell. lib. 1. cap 1. Hercules curriculum ſtadij, pedibus ſuis metatus eſt. 2. Menſuram agere. Plin. lib. 2. cap. 1. Non poteſt menſuram vllius rei agere, qui ſui neſciat.

Miſurare ad vno qualche coſa.] Admetior, tiris, 1. & 2. l. Cato de Re ruſt. c. 154. Vinum emptoribus ſine moleſtia hoc modo admetiri debet, &c.

Miſurar bene, ò tutto.] Dimetior, iris, 1. & 2. l. Cic. de Sen. Ego iſta ſum omnia dimenſus; mei ſunt ordines, mea deſcriptio. 2. Emetior, ris, 1. 2. l. Plin. lib. 7. cap. 20. Conſtat nocte, ac die longiſſimum iter vehiculis Tiberium Neronem emenſum, feſtinantem ad Druſum fratrem, ægrotantem in Germania, &c. 3. Permetior, iris, 1. & 2. l. Cic. de Vn.

Miſurar' inſieme.] Commetior, tiris, 1. 2. l. Cic. de Vn. Ceterorum autem ſiderum ambitus ignorantes homines, preter admodum paucos, neque nomen appellant, neque inter ſe numero commetiuntur.

Arte di miſurare.] Metrica, cæ, vel metrice, ces, 1. c. 2. b. Græc.

Miſurare à peſo.] Expendo, dis, di, ſum. Plaut.

Miſurato, participio.] Menſus, ſa, ſum, 1. l. Cic. 2. de Nat. Lunæ Curſus quia menſa ſpatia conficiunt, menſes nominatur. 2. Metatus, ta, tum, 1. 2. l. Horat 2. carm. od. 15. Cuius eſt: porticus decempedis metata.

Non miſurato.] Immetatus, ta, tum. Ex Horat. 3. carm. od. 24. Cuius eſt: iugera immetata.

Miſuratore, quegli, che miſura.] Menſor, ris, 1. l. 3. b in rect. & l. io obl. Plin. l. 6 cap. 17. Diognetus, & Betoo, itinerum Alexandri Magni menſores &c 2. Metiens, tis, 2 & 3. l. 2. b. Cic. 1. Tuſc. 3 Metator, ris, 1. & 2. l. Ex Cic. Philip. 14. Cuius eſt: peritus metator, & callidus. 4. Metricus, ci, 1. c. 2. b. Græc.

Miſuratore di campo.] Decempedator, oris, 1. 3. b. & 4. l.

Miſuretta, diminut. piccola miſura.] Modulus, li, 1. & 2. b. Virg.

Mitigare, lenire, far mite, ò lene, vedi addolciare.

Mitigatione, mitigamento.] Mitigatio, nis, fœm. g. Cic. 3. de Orat.

Mitigatiuo, lenitiuo, atto à mitigare, ò lenire.] Mitigatorius, a, um. Plin. l. 28. c. 6.

Mitigarſi, lenirſi, diuenir mite, ò lene, vedi Addolciarſi.

Mitra, e mitria, ornamento di teſta de' Veſcoui, & altri Prelati quando ſi mettono in habito Pontificale.] Mitra, æ, f geo. & 1 com. Varr. 4. de Ling. Mitra, & reliqua ferè in capite poſtea addita cum vocabulis græcis. 2. Infula, læ, fœm gen.

Mitra bicolore, cioè di più colori.] Mitra verſicolor. Plin. lib. 35.

Mitrato, addiett. ornato con mitra.] Mitratus, a, um, 1. com. & 2. l. Ex Plin. l. 6. cap. 28. qui ſic ait: Arabes mitrati degunt, aut intonſo crine, barba abraditur præterquam in ſuperiori labro. Alijs, & hæc intonſa.

Mitretta, e mitrietta, diminut. di mitra, ò mitria piccola.] Mitrula, læ, 1. com. 2. b. Solio c. 40. De baſiliſco agens. Serpens eſt penè ad ſemipedem longitudinis, alba quaſi mitrula lineatus caput. 2. Mitrella, læ, vel, vt alij volunt, mitella, læ. Virg. in Copa.

Copa Syriſca caput Graia redimita mitella.

Mitria, vedi mitra.

Mitriare, metter in capo la mitra.] Mitra imponere. Cum dat. Cic.

M O

MO, & hora, cioè adeſſo.] Nunc coniungitur cum præſenti, vt: nunc ſcribit. 2. Modo: coniungitur cum præterito, vt modò ſcripſit. 3. Mox: coniungitur cum futuro, vt: mox ſcribet.

Mobile, e mouenole mouibile, addiett. che può mouerſi.] Mobilis & hoc mobile, 1. 2 b. Cic. 2 de Nat. Natura lubricos oculos fecit, & mobiles, vt & declinarent, ſi quid noceret, & aſpectum quo vellent facile conuerterent. 2. Habens vim mouendi. Græſ.

Mobile, ſuſt. vedi mobile.

Mobile di caſa.] Domus inſtrumentum, vel ſupellex. Ex Cic. 2. de Nat. & 2 de Fio.

Mobilmente, auuerb. con moto.] Mobiliter, 1 l. 2. 3. & 4. b. Cic 2 de Nat. Cor animantis alicuius euulſum, ità mobiliter palpitauit, vt imitaretur igneam celeritatem.

Moccare, vedi Smoccolare.

Moccatoio, vedi Smoccolatoio.

Mocci, Fior. moccio. Sen. val eſcremento del naſo.] Mucus, ci, maſc. gen. 1. l. Sipont. in Mart. Mucus eſt narium humiditas, à quo mucidus, ac mucoſus deducitur. 2 Myxa, æ, fœm gen. 1. l. Græc. apud Galen 3. Coryza, æ, f. g. 1 b. 2. l. Græc. Galen. comm. in progn Hippocr. 3. Naſi, vel narium pituita Catul. epiſt. 20. A te ſudor abeſt, abeſt ſaliua. Mucuſque, & mala pituita naſi. 4. Narium, vel oaſi excrementum. Ex Cic 2. de Nat. & Cornel. Tac. lib. 20. cap. 5. Ozena, næ. Celſ. 5. Narium excrementa, vel excreta, ex Plio lib. 10. cap. 44. & Colum. lib. 5. cap 4. de Re ruſt. 6. Narium recrementa, ſeu retrimenta, ex Plin. lib. 1. cap. 64. 7 Narium, vel naſi purgamenta, ex Sen. quod in Sap. non cadit iniur. vbi ait: oris purgamenta.

Mocichino, pezzuola da ſoffiarſi il naſo, così detto da mocci, vedi Fazzoletto.

Mocciofo, Fior. moccioſo, Sen imbrattato di mocci.] Mucoſus, ſa, ſum, 1. & 2. l. Colum. l 6. c. 7 Sequitur torminum vitium, quorum ſignum eſt cruenta, & mucoſa ventris proluuies. 2 Muco fluens, vel fluidus, a, um. Ex Col. Cuius eſt, Os fluidum ſaliuis.

Moccoli.] Cereorum, vel candelarum reliquiæ. Ex Cic.

Moccolo, l'auanzo di falcola, ò candela.] Candelæ reſiduum. Ex Liu. & Plin. 2. Candela reliqua, vel reſidua.

Moccoletto, e moccolino, dim.] Tenuiculum cerei, vel candelæ reſiduum. Ex Cic. ep. l. 1. & 9.

Moccolone, accreſcit.] Candelæ ingens, vel grande reſiduum, ex Cic.

Moccolone, riferito da poco.] Homo hebes, vel ineptus.

Moco, ſpecie di biada, ſimile alla veccia.] Eruum erui, n. g. Dioſc. lib. 2. cap. 102. Eruum paruus frutex anguſto folio, ſemina in valuulis habens, è quibus farina fit, nomine eruina.

Modello, forma, ò figura di rilieuo di coſa, che s'habbia da mettere in opra.] Forma, mæ, f g. 1. l. Cic. lib. 2. ep. 8. Ego nec præſentia abs te, ſed vt ab homine longè in poſterum proſpiciente, futura expecto: vt ex tuis literis cum formam Reipub. viderim, quale ædificium futurum ſic ſcire poſſim. 2. Modus, di, m. g. 1. b. Cic. 3. Exemplar, ris, n. g Cic. de Voiu.

Far il modello.] Formo, as. Ex Vitru. l. 2. in Proem. Dinocrates Architectus Athon montem formauit in ſtatuę virilis figuram. 2. Speciem deformate. Vitr. l. 1. c. 2. 3. Formam deſcribere. Cic. 4. Formam conficere.

Modellino, diſegnetto.] Formula, æ, f. g. Ex Quint. 3. Modulus, li, m g Ex Suet.

Modena, Modana, e Modona, fù già illuſtre municipio, e Colonia ſplendidiſſima de' Romani, & hora Città ricca, e fertile di vettouaglie in Lombardia.] Mutina næ,

næ,1.2.b.Pomp.Mel. lib.2. cap.4. Vrblum,quæ procul à mari habitantur opulentissimæ fuot Pataulum, Antenoria, Mutina, & Bononia, Romanorum Colonia. Cic 5. Phil.Antonius bellum intulit prouinciæ Galliæ,circumsedit Mutinam, firmissimam, & splendidissimam populi Rom.coloniam. 2.Mutine,nes,fœm.g. 1.2.l. & 3.b.Apud Græcorum complures

Modenese,Modonese,e Modanese, nome geot.e poss.di Modena.] Mutinensis,& hoc Mutinense, 1.& 2 b. Plin.l.10. cap.37.Columbæ interounciæ in rebus magnis fuere, epistolas annexas earum pedibus obsidione Mutinensi in castra Consulum D. Bruto mittente. Plin. lib. 2. cap 83.

Alla Modenese, auuerbialmente.] Mutinensi more, vel ritu. 2.Mutinensem lo modum, vel morem.

Moderare, temperare, ò regolare.] Moderor, aris, 1. 2. b.

Moderatamente, auuerb.con moderatione.] Moderatè. 2. Moderanter. 3.Modestè. Plaut.

Moderatione,e moderanza.] Moderatio,nis, f.g. 2.Moderamen,nis, o g.

Moderato, regolato, che tien misura in ogni cosa.] Moderatus, ta, tum, 1.2.b. 3 l. Cic.2. Modicus,ca, cum. Plaut. 3. Frugi indecl. 4. Ab omni cupiditate remotus, a, um.

Moderatore, gouernatore, rettore.] Moderator, oris, 3.l. Mart. 2.Gubernator,oris. 3.Rector,oris.

Moderatrice.] Moderatrix,icis. Cic.de perfect.Orat.

Modernamente, auuerb. alla moderna.] Nouo modo Plaut. in Asin. Nouo modo in scenam peruenit. 2 Nouo more. Cic 4 Ver. Iudicibus metus inijcitur nouo more, nouo exemplo. 3 In nouum modum. Plaut.In Pseud. Ornatus incessit in nouum modum. 4 In nouum morem. Ex Plaut. In Pseud. 5. Nouorum ritu, vel more. Ex Ter. in Eun. 6. Noue, 1.b. 2.l. Auct. ad Her. lib. 2. Videndum est, ne quid ambiguè, ne quid nouè dicamus.

Modernamente, auuerb. cioè nuouamente, frescamente, di fresco.] Nouè, 1.b.& 2.l.Ex Auct.ad Heren. l.1.2.Recens. 1.6 Liu 8 Bel. Mac.Nolite existimare belluas tantùm recens captas, feritatem illam siluestrem prisco seruare. 3. Recenter,1 b.Sipont.Recido est rursus cado à quo recens: vndè recentior, recentissimus, & aduerbia recenter, recentius, recentissimè. 4 Nuper, 1.l. 2.b. Cic.1. de Diu. Neque ante philosophiam patefactam, quæ nuper inuenta est, hac de re communis vita dubitauit. 5. Nouiter.

Più modernamente, auuerb.compar.] Recentius, 1.& 3.b. Sypont.

Moderni,& antichi.] Noui,ac veteres. Ex Quint. l.5. cap.4. Quid attinet de his plura. Plenæ sunt Orationes, veterum,ac nouorum. Terent. in Eun. Prol.

Modernissimamente, auuerb. superl] Nouissimè, 1.& 3.b. Pomp. Fest. lib.12. Nuper, quasi nouiter tanquam dicimus nouissimè. 2.Nuperrimè, 1.l. Plin. lib 36. cap. 26. Cic.1. de Inuent. 3 Recentissimè, 1. & 4.b. Plin. lib. 18. cap 22.

Modernissimo, superlat sommamente moderno.] Nouissimus,ma,mum,1.& 3.b. Quint. Nihil faciamus nisi nouissimum. 2.Nuperrimus,a,um,1.l. & 3.b. Ex Plaut.Capt.& Cic.1 de Inuen. 3 Recentissimus,ma,mum,1.& 4.b.Cic.1. Acad Certè enim recentissima quæque sunt correcta, & emendata maximè.

Moderno,addiett. cioè nuouo, nouello, de nostri tempi.] Nouus,a,uum,1.b.Cic. 3.de Nat.Quosdam quasi nouos,& ascriptitios ciues in Cælum receptos putant. 2.Nouitius, a,um,1 & 2.b.Plin. l.23. c.1.Vinum ieiunos bibere nouitio inuento inutilissimum est.3.Nuperus, ra,rum,1.l.2.b. Non. Marc. Nuperum pro recenti positum ab eo, quod est nuper, idest ante non multum temporis Plaut. In Capt. Quid tu vna nocte postulauisti, & die recens captum hominem, & nuperum, & nouitium te perdocere? 4.Recens,tis,om g. Cic. pro Mur.Curij antiqui, & Marij recentes.

Alquanto moderno.] Nouellus, la, lum, 1.b.Tibul. lib.1. eleg.2.

Ludat & ante tuos turba nouella pedes

Più moderno,compar.] Recentior,& hoc recentius,1.b.Cic. 2. de Fin. Attulisti humanius horum recentiorum, nunquam dictum ab ipso illo,quod sciam.

Modestamente, auuerb. con modestia.] Modestè,1.b.& 3.l. Cic. 3.de Leg. Qui bene imperat, paruerit aliquando necesse est, & qui modestè paret, videtur, qui aliquando imperet dignus esse.

Alquanto modestamente.] Submodestè 2.b. & 4 l. Ex Cic. 3. ad Att. & 1.de Fin.

Più modestamente, auuerb. compar.] Modestius,1.& 3.b. Ex Cic.& Var.

Modestia, scienza di dire, ò fare ogni cosa à suo tempo.] Modestia,æ,1.& 3.b.2.l.Cic.1 Offic.& 2.de Inuen Modestia est per quam pudor honestus claram, & stabilem comparat. authoritatem.

Modestissimamente, auuerb. superlat. con somma modestia.] Modestissimè, 1.b. 5.l. Varro. Mod. Non eos optimè vixisse constat, qui diutissimè, vixerint, sed qui modestissimè.

Modestissimo, superlat. sommamente modesto.] Modestissimus,ma,mum, 1 & 4.b. Cic.pro Mur.L.Murenæ modestissima fuit adolescentia.

Modesto, addiett. che viue con modestia.] Modestus, ta, tum, 1.b. Cic.epist.Fam.lib.13. Hominem modestum cognosces, & prudentem, & à cupiditate omni remotissimum.

Alquanto modesto.] Submodestus,ta, tum, 2.b. Ex Cic. ad Att.l.16.

Molto modesto.] Permodestus,ta,tum,2.b.Cic. Att. l 4. ep. 8 Fabius Luscus homo peramans semper nostri fuit, nec mihi vnquam odio: satis enim auctus,ac permodestus,ac bonæ,frugis.

Più modesto,compar.] Modestior,& hoc modestius,1.& 3. b.Cic. Att. l.10. Regnandi contentio est,in qua pulsus est modestior Rex,& probior,& interior.

Modificare, vedi Moderare.

Modiglione, mensola, beccatello peduccio, che si pone per sostegno sotto i capi de i traui fitti nel muro.] Mutulus,li,masc.gen. Varr. lib.3. c.16.Fictiles aluos ita collocant in mutulis parietis, vt ne agitentur neue inter se contingant.

Modo,maniera,forma.] Modus,di,mascul.gen. 1.b.Cic.de Inuent. Modus est, in quo quemadmodum,& quo animo factum sit, quæritur. 2 Ratio,nis,fœm.gen. 3.Forma, mæ, f.g.Cels

Di modo che.] Ita,vt,Cic.

Di modo,come se.] Ita quasi. Cic.

All'istesso modo che.] Item vt. 2.Item atque.Cic.

In ogni modo] Omnino Cic.

Modo, ò maniera di ben viuere.] Recta viuendi via: Cic. Tusc. 1. Artes, quæ ad rectam viuendi viam pertinent.

In che modo, ò maniera.] Quemadmodum. Cic. In par. Orat. Alterum genus est quæstionis quemadmodum, quidque fiat,vt quonam pacto virtus pariatur, natura ne,an ratione,an vsu. 2 Quomodo. 3.Quo pacto,vel qua ratione.

A questo modo,in questo modo.] Ad hunc modum. Cicer. l.1.de Inuen. In cæteris constitutionibus ad hunc modum iudicationes reperiuntur.

In due modi,guise,ò maniere.] Bifariam.2.Dupliciter.Cic. l.1.de Inu. Id dupliciter fieri poterit, si aut causa,aut factum in alium transferatur.

In molti modi,in molte maniere.] Multiplici modo.Plin. l.33.proœm.Multifariam.Cic.1.de Leg.& 2.de Orat.Suet. in Gal.c.19. 3 Multifariè.Plin.l.18.cap.7.4 Multiformiter.Gell.l.9.cap.3.Plato variè,& multiformiter de voluptate disseruit.

In più modi.] Plurifariam,1.l. 2.3.4 b. A.Gell. l.12. cap.9. Est plurifariam videre, atque animaduertere in veteribus scriptis,&c.2.Plurifariè,1.5 l.2.3.4.b.Ex Plin lib.18. c.7.Cuius est vox,multifariè.3.Pluribus modis.Plin.l.18. cap.26.

In tutti i modi.] Omnifariam, 1.3.l. 2.4 b. lib.12. cap.15. qui sic ait, Cum Oceanus omnes terras omnifariam, & vndi-

vndique circumfluat, nihil citra eum est, &c.

A modo d'altri] Arbitratu alieno. a More alieno. Ex Cic. & Plaut.

A modo mio solito.] Vt soleo. Cic. Fam. l. 7. ep 11. 2. Instituto meo, Cic. pro Cluent.

A tuo modo, ouer'à tuo talento.] Arbitratu tuo. Plaut. Amph Manc, arbitratu tuo ius iurandum dabo. 2. Ad arbitrium tuum. Cic. l 7. epist. 1. Reliquas verò partes diei tu consumebas iji delectationibus, quas tibi ipsi ad arbitrium tuum comparaeras. 3. Secundùm arbitrium tuum. Cic 7. Verr. Secundùm arbitrium tuum testes dabo.

A modo suo, à suo talento, ouer capriccio.] Arbitratu suo, vel sua sponte. 2. Arbitrio suo. 3. Sua voluntate, vel nutu. 4. Ad arbitrium suum, vel nutum Cic. Contra Rul. Summam tantæ pecuniæ nullo teste, sibi ipse suo arbitratu, & sua voluntate fecerat.

A niun modo] Nequaquam. 2. Neutiquam, 3. b. Ter. 3. Minimè gentium. Cic.

Modona; vedi Modena.

Moggio, voce bissillaba misura di biade 24 Staia. Modius, dij, m. g 1. b. Cic. de Amic. Verum illud est quod dicitur, multos modios salis simul edendos esse, vt amicitiæ munus exp'etum fit 2 Modium, dij, o. g Plin. l 18 cap. 16. Id præstant in iugera modia vicena.

Moggio di grano.] Modius frumentarius. Ex Cæs. & Plin.

Mezzo moggio.] Semodius, dij, m. g 1. l. & 2. b. Colom. l. 2. cap 11.

Di moggio, ò simile al moggio.] Modialis, & hoc le. Plaut. in Capt. Aulas, calicesque omnes confregit, nisi quæ modiales erant.

Mogliazzo, sposalitio, vedi Maritaggio

Moglie, moghera, e megliere, od anche consorte, donna, che hà marito.] Vxor, oris, f g 2 b. in rect & l. in obl. Nicol. Perott Vxores ab vngendo quasi vnxores dictæ sunt: fuit enim mos veterum Romanorum, vt nouæ nuptæ mariti domum intrantes, aunguia postes vngerent: qua solemnitate putabant mala omnia ab ea domo arceri 2. Coniux, gis, f. gen. & a. b. in obl Pomp Fest. lib 9 Iuges eiusdem iugi pares: vndè, & coniuges, & seiuge. Priscian. Veteres modò coniux, modo coniunx scripserunt, detracto, vel addito num. 3. Thalami consors. Ouid. 10. Met.

Moglie buona, ò bella.] Vxor commoda, & formosa. Gell. l. 1. c. 17

Moglie buona, ò da bene.] Vxor bona. Plaut. Merc Vxor contenta est, quæ bona est, vno viro.

Moglie contentiosa ò litigiosa, che da leggieri contende, ò litiga] Vxor contentiosa, vel iurgiosa. Gell. l. 1. cap. 17. Xantippe Socratis vxor morosa admodum fuit, & iurgiosa irarumque, & molestiarum muliebrium, per diem, perque noctem scatebat.

Moglie fantastica, e fastidiosa.] Vxor difficilis, & morosa. Gel. l. 1. c. 17. Vxor importuna atque incommoda. Plaut. in Asin.

Moglie illegitima.] Vxor iniusta, vel non iusta. Ex Cic. r. Tusc.

Moglie legitima.] Vxor iusta. Cic r. Tusc. Priamus quinquaginta filijs honoratus, è quibus decem, & septem iusta vxore nati sunt. 2. Vxor legitima. Mart. l 5 epig.

Chi è già da moglie.] Vxorie maturus, ex Liu. dec. 5. lib. 2

Chi non è ancor da moglie.] Vxoris crudus, vel immaturus, ex Horat. 3. carm. od. 11. qui sic ait, Adhuc proteruo cruda marito.

Di moglie, ò pertinente à moglie.] Vxorius, a, um, 2. l. Plaut. in Asin. Sub imperio viuit senex vxorio.

Colui, che non prende moglie.] Cælebs, ibis, m. g. Cels. l. 5. Cælibem dictum existimant, quod dignam Cœlo vitam agat. Plin l. 1. c. 6. Cælibes dicuntur veluti cælites, quod onere grauissimo vacent. 2. Matrimonij exors. Plin. lib. 5. cap 8 Garamantes matrimoniorum exortes passim cum fœminis degunt.

Colui, che serue alla moglie, ò à quella è troppo affettio-nato.] Vxorius, a, um.

Chi non hà moglie.] Agamus, mi, 1. & 2. b. Græc. D. Hieron. in Iouin. lib. 1 Primus Adam monogamus, secundus agamus. 2 Matrimonij, vel coniugij exors, expers, vel impos. Plin l. 5 c. 8 3. Nuptiarum expers. Ex Cic pro Clu. & Hor. 3. carm. 4 Nullarum vir nuptiarum, ex Cicer. pro Clu. & l 13. ad Att.

Chi hà vna moglie] Monogamus, mi, 1. 2. & 3. b. Græc. D. Hieron l. 1 iam citato.

Dar moglie, vedi Ammogliare.

Prome ter per moglie.] Despondeo, es. Cic. pro Clu. Despondit ei filiam suam.

Domandar' vna per moglie.] Aliquam sibi in Matrimonium petere. Suet. in Cæs. c. 27.

Hauer per moglie.] Habere in matrimonio. Valer. Max. lib 6.

Pigliar moglie, vedi Ammogliarsi.

Pigliar per moglie.] In matrimonium accipere. Sueton. in Claud cap. 26 Valeriam Messalinam in matrimonium accepit. & in Neron. Poppeam in matrimonium acceptam, dileair vnice, & tamen ipsam quoque ictu calcis occidit.

Moglietta, diminut.] Vxorcula, læ, fœmin. gen. Plaut. in Cas.

Mognere, Sen mugnere, Fior vedi Mugnere.

Moine, vedi Vezzi.

Mola, per macina, vedi macina.

Mola, per molino, vedi molino.

Mole, v di machina.

Molestamente, auuerb. con molestia.] Molestè, 1. b. & 3 l. Cic. Att. lib. 13. Te de pradio auiæ exerceri, molestè fero.

Più molestamente, auuerb. compar.] Molestius, 1. & 3 b. Cic. ad Q Fr.

Alquanto molestamente.] Submolestè, 2 b. Cic. Att. l. 5. Te in Epirum saluum venisse, & ex sententia nauigasse vehementer gaudeo: non esse Romæ meo tempore pranecessario submolestè fero.

Molto molestamente.] Permolestè, 2. b. & 4 l. Cic. 6. Ver.

Molestamento, il molestare.] Vexatio, nis, f. g & 2 l. Cic 1. Catil Tibi vexatio, direptioque sociorum impunita fuit, ac libera.

Molestare, dar molestia.] Molestia afficere, cum accusat. pers. Cic. de Clar. Or. 2. Molestiam afferre, cum dat. pers. Cic. Att. lib. 1. 3. Molestiam exhibere, cum dat. pers. Cic. Att. l 14. Molesto, tas, aui, atum, 1. b. Nicol. Perott A mole es dicitur molesto, idest ango, solicito, & quasi molem affero.

Molestatissimo, superlat.] Molestia summa affectus, ta, tum, Cic. ep Fam. l. 1. Cæsar per literas maxima se molestia, ex illa contentione affectum ostendit.

Molestato. partic] Molestia affectus, ta, tum. Cic. epist. Fam. l. 1. 2 Molestatus, a, um, 1. b. Apul Toties quoque molestatus obmotui.

Esser molestato.] Molestia affici Cic. ep. Fam. l. 4. 2. Molestor, aris. Modestinus: Ab Aurelio Sempronio neminem molestari volo.

Molesteuole, vedi Molesto.

Molestia, noia, fastidio.] Molestia, tiæ, fœm. g. & 1. b. Cic. 4. Tusc. Molestia est ægritudo permanens.

Molestissimamente, auuerb superlat. con somma molestia.] Molestissimè, 1. b Cic ad Q. Fr. l. 1. epist. 1. Ferre ea molestissimè homines debent, quæ ipsorum culpa contracta sunt.

Molestissimo, superlat. sommamente molesto.] Molestissimus, ma, mum, 1. b. Cic. 1. Verr. Cum omnis arrogantia odiosa est, tum illa ingenij, atque eloquentiæ multo molestissima.

Molestoso, e molesteuole, addiett. che induce molestia.] Molestus, ta, tum, 1. b. Sypont Molestus dicitur, qui alicui grauis est, nec finit eum quiescere.

Alquanto molesto.] Submolestus, ta, tum, 2 b. Cic. Att. l 16. Illud est mihi submolestum, quod parum Brutus properare videtur.

Molto molesto.] Permolestus, ta, tum, 2. b. Cic. Attic. l. 1. epist.

epist.15. Solicitudinum domesticarum aculei omnes, & scrupuli non sunt permolesti, sed tamen insident, & vrgent, & nullius amantis consilio, aut sermone requiescunt.

Più molesto.] Molestior, & hoc molestius, 2.b. Cic.3. de Leg. Si parcant his legibus, nihil his vrbe, nihil domo sua dulcius, nec laboriosius molestiusque prouincia.

Molinara, e molinaia, Fior. anco mugnaia, colei, che macina.] Molatia, riæ, 1.3 b.a.l. Ex Cat. de Re rust. c.11. qui dicit: asinum molatium. 2 Molendaria, riæ, 1.3.& 5 b.2. & 4.l. Ex Paulo iurisconf. qui dicit: asinam molendariam, & molam.

Molinaro, e molinaio. Fior. ancor mugnaio, colui, che macina.] Molarius, rij, 1.& 3 b. Ex Cat. de Re rust. 2 Molendarius, rij, 1.3.& 5 b. 2.4 l. Sipont. in Mart. A molendino molendarij opifices ipsi dicuntur. 3. Pistriarius, rij. Vlp. 4. Molitor, ris, 2.b. Suet.

Molinaro che macina alica, spetie di farro, simile al grano.] Alicarios rij, m. gen Fest.l.1. Quæ ante pistrina Alicariorum quæstus gratia versabantur.

Molinello, e molinetto, Rom. mulinello, e mulinetto, Fior. diminut. molino, ò mulino piccolo.] Pistrilla, læ, 1.a.l.

Molino, Rom. molino, Fior. artificio di macinare, ed' il luogo doue si macina.] Molestrina, næ, f.g. 1.b.a. anc. 3.l. Cato in Themum apud Non. Marc. cuius verba hæc sunt: neruo, carcere molestrina. Bud. in Pand. Sipont. in Mart. 2. Molendinum, ni, 1.& 3 b a.l. Sipont. in Mart. Molestrinam nonnulli etiam molendinum vocant, quo molendinarij opifices. 3. Pistrinum, ni, 1.a.l. Sipont. in Mart. A molendo molestrina deducitur, quod pistrinum olim dici solebat, quo tempore tundebantur frumenta non molebantur. 4 Pistrina, næ, 1.a.l. Plin.

Molino d'acqua.] Hydromila, læ, f.g. 3.b. Vitr. vel dydracula, læ, f.g 3 b 3. Mola aquaria.

Molino da oglio.] Trapes, petis, m. gen. 1.b. & a.l. in rect. & obliq. 2 Trapetum, ti, n.g 3. Trapetus, ti, m g. Cato. cap. 3. 4 Trapetia, orum, n g. & num plur.

Molino voltato da huomini.] Mola trusatilis. Gel.l.3 c.3. Plautus ob quærendum victum ad circumagendas molas, quæ trusatiles appellantur, operam pistori locauit. 2 Mola versatilia. Plin. l.36. c.11. Item molas versatiles Volsinijs iouentas, aliquas, & spontè motas inuenimus, & prodigija, &cet.

Molino da bestie.] Mola iumentaria, vel machinaria. Apul.

Molino, che si volta à mano.] Mola manuaria. Iabolen. D.l.33 tit.7

Molino da franger faua, ò simili.] Chondrocopium, pij, n gen.4 b.

Molino à vento.] Mola aerea. 2. Mola vento versatilis. Turf. Nom. 3. Mola alaria Græf.

Mollare, cioè bagnare, vedi Bagnare.

Mollarsi, bagnarsi, vedi Bagnarsi.

Molle, il contrario di duro, vedi morbido.

Far molle, vedi mollificare.

Molle, sust. strumento di ferro da stuzzicare il fuoco, e prender con esse tizzoni, e carboni accesi.] Forcepa, cipia. Plin. l.7. c.16. 2 Pyrraca, cæ, f g. a.b.

Mollette, strumento da suellere i peli.] Volsella, æ, f.g. vel Valsella, læ, a. Volsellæ, arum, f g & num. plur. Varr l.8. Ling. & Celf.l 8. cap.18 Ora sunt volsella prehendendæ, tum quidquid corruptum est excidendum. 2 Vulsella, æ, Celf.l.6. c.18.

Mollica, midolla di pane.] Panis pars interior. Celf. lib.6. cap.6.

Mollica, bricia, ò minuzzolo di pane, che cade quando si mangia, vedi Bricia.

Mollificare, Rom. ammorbidare, Fior. ammorbidire, Sen. cioè far molle, ò morbido.] Mollo, lis, 1.l. Ouid. 3. Fast.

Pallade placata, lanam mollire puellæ
Discant, & plenas exonerare colos.

2 Emollio, lis, 1.a.l. Liu.7. bell. Maced. Humor, arcus, fundasque, & iaculorum amenta emolliuerat. 3. Mollefacio, cis, 1.l. 2.com. 3.b. Sipont. in Mart. 4. Mollifico, cas, 1.l. 2.3.b. Sipont. in Mart.

Mollificare bene.] Emollio, lis, 1.a l. Liu. lib.37. Humor arcus, fundasque, & iaculorum amenta emolliverat.

Mollificarsi, Fior ammorbidarsi, Sen. ammorbidirsi, farsi morbido.] Mollesco, scis, 1.a.l. Plin. lib.1 a cap. 17. Cuius est: ladanum visu atidum, statim tactu mollescere.

Mollificatiuo, Fior. ammorbidatiuo, Sen. ammorbiditiuo, che hà virtù di mollificare, ammorbidare, ò ammorbidire.] Molliens, tis, om. gen. & 1.l. 2.b. Ex Liu.7. bell. Maced. & Diosc.l.6a cap.66. 2. Emolliens, tis, o.g. 1.l.5.b. Diosc. lib.2. c.65 Butyrum natura oleosum est, & emolliens, vnde largius sumptum, ventrem resoluit.

Mollificato, partic.] Mollitus, ta, tum. Ex Diosc. & Plin.

Mollitia, tenerezza.] Mollitia, tiæ, 1.l. 2.& 3.b. Sallust.

Molo riparo di muraglie, che si fà à i porti contro l'impeto dell'acque.] Pila, læ, f.g. Virg. l.9.

Qualis in Euboico Baiarum littore quondam
Saxea pila cadit.

Molsa, Fior. cioè acqua melata.] Melicratum, ti, n.g.1.2.& 3 b. Græc. Matth. in Diosc.l.5.c.a 3. qui sic ait. Quod Græcis melicraton, Latinis item melicratum, & aqua mulsa vocatur, Itali aqua melata. 2 Hydromeli, tis, o.g.1.1.3. & 4 b. Græc. Diosc.l 5 cap.13 Iam paratum conditiuumque, quod aliqui hydromeli propriè vocant, media ætate adynamo vino, aut lore in recreandis viribus respondet, & similem vim adipiscitur. 3. Aqua mulsa. Diosc.l.5.c.13. Aqua mulsa easdem, quas mulsum vires possidet, Cruda vtimur, cum molliri deiectorium, aut vomitionem incitare volumus.

Molti, e molte.] Plerique, pleræque, pleraque, plur. numer. Sallust Gell.l.4. cap.19. Idem plerique alij medicorum, philosophorum scripserunt.

Moltiplicabile, addiett. che si può moltiplicare.] Multiplicabilia, & hoc cabile, a & 3 b Cic. 2. Tusc.

Moltiplicare, accrescere, aumentare.] Multiplico, cas, a.& 3.b. Cæs 3 bel. Ciu. Aes alienum prouinciæ multiplicatum est.

Moltiplicatione, accrescimento, ò aumento.] Multiplicatio, nis, f.g Colum. l. 3. c.a. Multiplicatione frugum redditus augetur.

Moltiplicato, aumentato] Multiplicatus, ta, tum. Cic.

Moltissimo, addiett. superlat.] Plurimus, a, um, 1.l.& a.b. Cic. ad Att. lib.14. Atticæ salutem plurimam velim dicas. 2 Permultus, ta, tum, 1 & 2 l. Cic.3. de Leg. Non tantum mali est peccare principes, quantum illud, quod permulti imitatores principum existunt. 3. Benè multus, a, um Asin Pol ad Cic.l.10 epist.33. Antonius habet inermes benè multos. 4. Admodum multus, ta, tum, ea Cic.5. de Fin.

Moltissimo, auuerb. superlat.] Permultum. Cic. de Off. In omni iniuria permultum interest, vtrum perturbatione, aliqua an consultò & cogitato fiat iniuria. 2. Plurimum, 1.l.& a.b. Cic. de Inuent. Zeusis muliebri in corpore pingendo plurimum alijs præstabat.

Moltitudine, quantità, ò copia.] Multitudo, dinis, fœm. gen. & 2 b Cic. de Prou. conf. Hominum numerus & multitudo.

Moltitudine di gente, che và in ordinanza.] Agmen, nis, n g 1.l. 2.b. Sypont. in Mart Ab ago dicitur agmen, quod propriè significat agentem se se, hoc est ambulantem multitudinem.

Cosa pertinente à tal moltitudine.] Agminalis, & hoc, le, 1.3.l a.b. Ex Bud. in Pand.

Molto, addiet. copioso, numeroso.] Multus, a, um, Plaut. Pœn. Multum valere, multa verba fecimus.

Molto, auuerb. assai grandemente.] Multum. Plaut. Trinum. Salue multum gnate mi.

Molto doppo.] Multò post. Plaut. Amph. Me nunc perinde appellas, quasi multo post videris.

Molto innanzi, molto prima.] Multo ante. Ter. Eun. Thais multò ante venit.

Molto meno.] Impendio minus. Plaut. Aul. Ille impendio minus, minusque curat.
Molto più] Impendio magis. Cic. Att. l. 10. Ille impendio nunc magis odit Senatum.
Molto meglio è.] Multo præstat. Sallust. multo præstat beneficij quam maleficij memorem esse.
Molto bene, aduerb.] Optimè, 2. b.
Molto più presto.] Potissimum. Cic.
Molto volontieri.] Libentissimè.
Momento, istante, ò punto; spatio breuissimo di tempo] Momentum, ti, n. g. 1. 2. l. Cic. lib. 6. epist. 10 Omnia momenta obseruabimus, neque vllum prætermittemus tui iuuandi locum.
In vn momento.] Intra momentum. 2 Intra temporis momentum. Senec. l. 1. Nat quæst. c 4 Igneum, variumque corpus cęlo intra momentum subtexitur.
Momento, cioè importanza di che, che sia] Momentum, 1. 2. l. Cic. 1. de Fin. Animi, aut voluptas, aut molestia plus aut ad beatam, aut ad miseram vitam affert momenti.
Monaca, donna religiosa, e regolare.] Monasteria, triæ, 3. b. Pandect. 2. Ascetria, triæ. Græc. 3. b. 3. Virgo sacra, vel sacrata. Ex Maff & alijs.
Monacale, monachile, e monastico, addiett. di monaca, ò di monaco.] Monachicus, ca, cum. Dionys. Areopag. 2. Monasticus, a, um. 3. Asceticus, ca, cum. Græc.
Monacalmente, monasticamente, da Monaca, ò da Monaco.] Asceticè. Græc. 2 Monasticè 3 Monachicè.
Monacchia, pola, ò mulacchia, vccello di color, e voce simile al corbo.] Monedula, læ, 1. b. & 2. l. Ouid. 7. Metamor.

Nigra pedes, nigris velata monedula pennis.

Cic. pro Flac. Non plus aurum tibi, quam monedulę committebant. 2 Gracculus, li, m. g.
Monaco huomo religioso, e regolare.] Monachus, chi. Dionys. Areopag. 2 Monesta, tæ. Græc. 2. Asceta, tæ, 2 l. Græc. Ex Plaut. & alijs.
Monarca, Signor supremo.] Monarcha, chæ. 2. Monarchus, chi. Arist. 3 Dominus vnicus, vel singularis.
Monarca del Mondo.] Orbis terrarum arbiter.
Monarcale, aggett. ò di monarca.] Monarchicus, a, um, 1. & 3. b 2 l. Græc. Plat. & Appian.
Monarcalmente, auuerb alla monarcale, da monarca.] Monarchicè, 1. & 3. b 2. & 4. l. Græc Ex Plat. & Appian. 2. Ritu, vel more monarchico, ex Cic. 3. Verr. 3 In modum, vel morem monarchicum, ex Liu. 2. Bell. Mac. 4. Monarchæ ritu, vel more. Ex Cic. 2. Phil. & Virgil. 4. Aen.
Monarchia, signoria suprema.] Monarchia, chiæ. Herod 2. Dominatus vnicus. 3. Imperium singulare 4 Vnius Imperium, vel dominatus.
Monarchia del mondo.] Orbis terrarum arbitrium. Suet. in Cæs. c. 7
Monasterio, e monastero, e munisterio, e munistero: habitaggio di monachi, ò di monache.] Asceterium, rij, 1 2. 3. l. 4 b. Græc apud Græg. 2. Cœnobium, bij, n. g. 1 l. 2. 3. b. Græc. Maff & Gell. lib. 15 c 9. Tanquam illud fuerit antiquum consortium, quod in re, atque verbo Romano appellatur cœnobium. 2. Monasterium, rij, n. g. 1. & 4. b. 2. 3. l. Græc.
Monasterio di Monache] Virginum collegium. Maff. in Ignat. l. 3. c. 4 Virginum quoddam collegium soluta admodum disciplina, corruptisque morbus fuit. 2. Virginum sacrarum, vel sacratarum collegium. Maff. in Ignat. l. 3. c. 53. Feminæ vbi adolecerint, vel maritantur, vel in sacratarum virginum collegia se conferunt. 3. Virginum sacrarum, vel sacratarum cœnobium. Turs. Laur. Hist. l. 4. c. 3. Cœnobijs duobus sacrarum virginum ciuitatis Tridentinæ, sanctimonia Inclytis, &cæt 4. Monasteriarum Cœnobium ex Pandect.
Monasterio di Monaci.] Sacrorum hominum cœnobium. Ex Turs Hist. Laur.
Monco, cioè stroppio.] Mutilus, la, lum. Tursell. Nom. 2. Mutilatus, ta, tum. Cic.
Mondamente, ò nettamente, Rom. politamente, Sen. pulitamente, Fior. auuerb. cioè con monditia, ò nettezza e con politezza, ò pulitezza.] Mundè, 1. & 2. l. Sipont. in Mart, A mundus, & immundus fit mundè, & immundè aduerb. 2. Munditer, 1 l. 2 & 3 b. Plaut in Pœn. Quum sedulo munditer eos habeamus, vix ægrè amatorculus inuenimur. 3. Purè, 1. & 2. l. Cic. de Sen. Quietè, purè, & eleganter acta ætas. 3. Puriter, 1. l 2 & 3 b Cato cap 23. Succum puriter omnium dierum pariter in dolia diuito.
Mondamento, e mondatione, mondificamento, e mondificatione, cioè il mondare, e mondificare.] Purgatio, nis, f. g 1. & 2. l. & 3. b. Plin. lib 16. cap. 44 Hypnear ad saginanda pecora vtilius Vitia modo purgat primo, deinde ea pinguefacit, quæ suffecere purgationi. 2 Purificatio, nis, f. g. 1. & 4. l. 2 3 & 5 b P'in l. 15. c. 30. Laurus eadem, purificationibus adhibetur.
Mondana, Fior. Femmina di mondo, cioè meretrice, ò puttana, vedi meretrice.
Mondanamente, auuerb. alla mondana, ouer'all'vsanza del mondo.] Ritu, vel more cosmico, vel mundano. Ex Cic. de Sen & 5 Tusc.
Mondano, addiett. di mondo] Mundanus, a, um Cic. 5 Tusc. Socrates cum rogaretur cuius ciuatis se esse diceret, mundanum inquit, totius enim mundi se incolam, & ciuem arbitrabatur. 2. Cosmicus, ca, cum, 1. l. & 2. b. Græc. Mart.
Mondare, mondificare, ò nettare: purgare, ò purificare. Rom pulire, Fior. polire, Sen far mondo, ò pulito.] Mundo, as, 1. l. Plin. lib 15. cap. 6. Crebrius vasa mundanda sunt. 2. Emundo, das, 1 2. l. Ex Colum. lib. 3. cap. 15. Cuius est: feritur in emundata pastione. 3. Purgo, as, 1 l. Cato de Re rust cap. 65. Oleam, si inquinata erit, lauito, à folijs: stercore purgato. 4 Purifico, cas, 1 l. 2. & 3 b. Plin l. 10 c 41. Gallinæ villares in horrescunt edito ouo, excutiuntque se se, & circumactæ purificant. 5. Munditias facere. Cato cap. 44. Per imbrem in villam quærito, quid fieri possit Ne cessetur munditias facito. Cogitato si nihil fiet, nihilominus sumptum futurum. 6. Mundum, vel mundam facere.
Cosa, che si può mondare.] Purgabilis, & hoc bile, 1. & 2. l. & 3 b. Plin. lib. 15 cap. 23. Castanea rotundior, quæ balanitis vocatur, purgabilis maximè, & sponte prosiliens.
Mundar bene, ò tutto.] Depurgo, gas, 1. 2. l. Cato c. 151. Terram cum stercore benè commisceto, depurgato ab herba, graminibusque. 2. Expurgo, gas. Plin. lib. 20. cap. 13. Nasturtium phagedænas, vlcerum expurgat cum melle. 3 Perpurgo, as, 1 2. l. Varr. de Re rust. lib. 2. cap. 11 Lac quòd maximè perpugat est equinum, deinde bubulum.
Mondato, e mondificato.] Purgatus, ta, tum. Hor. lib 1. ep. 1. & Pallad lib. 7. tit. 1. Aliqui mundatis areis aquam spargunt, & minuta pecora diu spatiari, & peruoluere compellunt.
Mondato bene.] Perpurgatus, ta, tum. Plaut. in Mil. Perpurgatis ambo damus tibi operam auribus.
Mondatore, colui, che monda.] Purgans, tis, 1. & 2. l. Ouid. 4. de Pont. eleg 3.
Mondezza, ò spazzatura, quel che si raccoglie spazzando per portarla via] Purgamenta, torum, n. g. & num. plur. 2. 2 & 3. l Ex Liu 1. ab Vrb. Vbi habetur. Cloaca maxima, receptaculum omnium purgamentorum Vrbis. 2. Sordes, dium, fœm gen. & num. plur. 1 l. Ex Plaut. in Pœn. & Cic. 2. de Nat.
Mondezzaro, luogo doue stà la mondezza.] Sterquilinium, nij, n g. Cic.
Mondificare, vedi Mondare.
Mondificatione, vedi Mondamento.
Mondificatiuo, che può mondificare.] Catharticus, ca, cum. Cels. Medicamenta stomachum ferè lædunt; ideoque omnibus catharticis aloe miscenda est.
Mondificato, vedi Mondato.
Mondiglia, nettatura, quello che si leua dalle cose, che si mondano per gittarlo via.] Purgamen, inis, neut. gen. 1. & 2. l. & 3 b. Planud. ex Ouid 2. Purgamentum, ti, neut gen. Liu. 1. ab Vrb. Cloacamque maximam, receptaculum omnium purgamentorum Vrbis sub terram agendam. 3. Purgamenta, orum, n. gen. & num. plur. 1 2. 3. l. Co-

3.l. Col.l.1.c.6.& Liu.1.ab Vrb.4.Peripsema,tis. n gen. 1.4.b.2.3.l Græc.

Mondissimo, superl.sommamente mondo.] Mundissimus, ma,mum 1.& 2.l. 3.b Colum.lib.7.cap.9. Diligens autem porculator frequenter suile conuertat,& sæpius haras. Nam quamuis prædictum animal in pabulationem spurcè versetur, mundissimum tamen cubile desiderat. 2 Purissimus,ma,mum.1.2 l. 3.b.Cato cap.66. Oleum quam mundissimo,purissimoque fiat vase aheneo, neque nucleis ad oleum vtatur; nam si vtetur, oleum malè sapiet.

Monditia,ò nettezza, Rom. politezza, Sen. pulitezza, Fior.l'astratto di mondo,netto, ò polito.] Munditia, tiæ.1.l.2 b.Cic. 5. Off. Adhibenda est munditia non odiosa neque oimis exquisita,tantum, quæ fugiat agrestem & inhumanam negligentiam. 2.Mundities,ei. 1.& 4.1 2, & 3.b. Catul.ep.ſt 20.Cuiuseſt, munditiis mundior. 3.Munditiæ,arum.fœm.gen.A num. plur. Colum. lib. 9. cap. 14. Qui dicit; apes munditiarum amantissimas.

Mondo, netto, pulito, addiett.] Mundus,da,dum. Cic.2. de l'io.Vir mundus, & elegans.2.Purus,ra, rum. Liu.4. Bel.Pun.Postero die dimicaturum puro,ac patenti,campo,vbi fine vllo insidiarum metu, vera virtute geri res posset.

Alquanto mondo.] Mundulus, la,lum. 1.l. 2.b. Plaut. in Truc.

Assai mondo.] Permundus,da,dum.1 & 2.l Var.l.3. cap.7. Aquam puram esse oportet,quæ influat, vnde & bibere, & vbi se lauare possint columbæ; permundæ enim sunt hæ volucres.

Più mondo compar.] Mundior,& hoc mundius.1.l.& 2.b. Liu. 8. ab Vrb. Cultus iusto mundior. 2. Purior, & hoc purius. 1. l. 2.b Virg. 3. Geor. Electro purior amnis.

Mondo l'vniuerso,cioè il Cielo, e ciò che sotto il Cielo si contiene.] Mundus,di.m.gen.Plin.lib 2. cap 4. Quem cosmon Græci nomine ornamenti appellauerunt eum,& nos à perfecta, absolutaque elegantia mundum nominamus 2 Orbis, orbis Voa est poetis,& historicis,quam oratoribus aptior Plin.lib.2. cap.2. Mundi formam in in speciem orbis absolutè globatam esse,nomen, & consensus mortalium, orbem appellantium docent. 3. Vniuersitas,tis.fœm.gen Cic.de Vniuers. Parentem huius vniuersitatis inuenire difficile, & cum iam inueneris indicata in vulgus nefas est 4 Rerum vniuersitas. Cic. 2.de Nat Deor Democritus censet imagines diuinitate præditas inesse vniuersitati rerum 5.Vniuersum,si. Cic. 2.de Nat Deor.Democritus principia,mentesque, quæ sunt in eodem vniuerso deos esse dicit.6 Rerum natura. Cic.de Am. Si exemeris ea rerum natura beneuolentiæ coniunctionem, nec domus vlla, nec vrbs stare poterit.

Tutto il mondo, ouer'il mondo tutto.] Terrarum orbis vniuersus.Plin.lib 3.Proœm.Terrarum orbis vniuersus, in tres diuiditur partes: Europam, Asiam & Africam, 2.Orbis vniuersus. Plin. lib 3 cap 5 3 Mundus omnis. Cic.2.de Leg. Mundus omnis Dei templum, & domus est 4.Mundus totus. Cicer.de Am Quæ iorerum natura,totoque modo constant,ea contrahit amicitia, dissipat discordia. 5 Mundus vniuersus.Cicer.de Leg. Deus est,qui vniuersum mundum regit, imperandi, prohibendique sapientia.6.Natura omnis Cic.3.de Nat.Si dei non sunt,nihil est in omni natura homine melius.7.Natura vniuersa. Cic.de Vniuers.8 Vniuersitas,tis fœm g 9.Orbis terræ vniuersus Cic.2.de Leg.18.Orbis omnium terrarum.Cic 6 Ver Cum Proserpinam inuestigare, & conquirere Ceres vellet, dicitur orbem omnium peragrasse terrarum.11 Gentium omnium orbis, vel terrarum omnium orbis.Cic.

Mondo per parte di esso, cioè la terra sola.] Orbis terræ Cic.de Leg.agr. Campanus ager orbis terræ pulcherrimus.2.Orbis terrarum.Cic.pro Dom.

Per il mondo.] Per terrarum orbem. Sueton. in Domit. cap 6.

Il secondo, ouer l'altro mondo.] Alter orbis terrarum. Plin. lib.6. cap. 22. Taprobanen alterum orbem terrarum esse diu existimatum est Antichthonum appellatione.

Mondi infiniti.] Mundi innumerabiles. Plin lib.2.c.1.

Esser padron del mondo.] Rerum potiri. Ex Cic. Acad. qui sic ait. Cleantes, quasi maiorum gentium stoicus, Zenonis auditor, solem dominari, & rerum potiri putat.

Al mondo,e nel mondo,e vale fra gli huomini.] Humanis in rebus,vel inhumanis.Quintil lib.1 cap.2 Non esset in rebus humanis eloquentia,si tantum cum singulis loqueremur.

Cose del mondo,cioè temporali,e terrene.] Res caducæ. 2.Res humanæ.3 Res mortales. Maff in Ignat.l.3 c.5.In perpetua erat vigilia contra omnes rerum mortalium illecebras.4.Humana,orum.neut.gen.& num.plur.Maff.in Ignat.l.3.c.6.

Dalla creation del mondo.] A condito æuo.Plin.lib.7. cap. 34. Vir optimus semel à condito æuo iudicatus est Scipio Nasica à iurato senatu.2. Ab condito æuo Plin l.7.c. 43. L Metello tribuit populus Rom quod nunquam vlli alij,vt quoties in senatum iret curru veheretur ad Curiam.3.Post æuum conditum, Ex Plin.lib.7 c.43. Vbi ait: post Romam conditam. 4. Post hominum memoriam,Cic.

Fattore ouer fattore del Mondo.] Mundi opifex, vel conditor.Maff.L.1.ep.6.

Spatio trà vn mondo,e l'altro.] Intermundium,dij.n. gen. Cic 2.de Diu.Iudiuidua,& intermundia nec sunt vlla,nec possunt esse.

Moneta, cognome di Giunone.] Moneta,tæ.f.gen. 1.b. 2.l. Cic.2 de Diu.Scriptum à multis est,cum terræmotus factus esset,vt sua plena procuratio fieret,vocem ab æde Iunonis ex arce extitisse;quocirca Iunonem illam appellatam monetam.

Moneta, metallo coniato per vso di spendere.] Moneta tæ.1.b.2.l.Sipont.in Mart. A moneo dicta est moneta; quod nos signi impressione vel auctoris, vel pretij moneat 2.Pecunia,niæ f g 1.3.b.2.l.

Moneta d'oro] Moneta aurea,vel fulua,vel flaua.Mart.l.14.
Nos nisi de fulua loculos implere moneta.
Non decet,argentum vilia ligna ferant.
2 Aurum signatum Ex Græc.

Moneta d'argento.] Argentum signatum,Græc. 2.Moneta argentea.Mart.

Moneta Ducale.] Moneta,vel pecunia Ducis signo signata. Ex Liu Dec.5.l 4

Moneta Papale] Moneta,vel pecunia Pontificis signo signata.Ex Liu.Dec 5.l.4

Moneta falsa.] Moneta adulterina.Ex Cic.3.Off. 2.Moneta falsa Plin.l.33.c.9. Miscuit denario triumuir Antonius ferrum; mi scuit æri falsæ monetæ.

Moneta buona.] Moneta vera. Ex Plin.l.33.c.9.

Moneta buona, e recipiente.] Probata pecunia.Græc.

Moneta battuta.] Nummus percussus.Plin.l.33 c.10.Fœdus hoc fecit nummusque percussus.

Bottega doue si batte moneta, vedi Zecca.

Battere moneta.] Pecuniam,vel argentum signare. Cic.3. de Leg.

Monetale,addiett di moneta.] Monetalis,& hoc ale.1.b. 2. 3.l. Apul.de As Plotina pretiosissimis, & auro monetalis Zonis refertis incincta.

Monetare,batter moneta,vedi Coniare.

Monetario falsatore,ò falsificatore di moneta.] Monetarius rij 1,b 2.& 3.l Ex Cic.pro Sest.

Monetiere, colui, che batte moneta.] Percussor monetalis. Ex Cicer pro Rosc. Amer.10.ad Att 2.Percussor monetarius. Plin. 3. Monetarius, rij 1.4 b. 2.3.l. Sipont. in Mart. Qui nummos cudit, monetarius appellatur.

Mongibello,& altrimente monte Gibello ò Etna, monte altissimo di Sicilia, e da poeti celebratissimo.] Aetna, næ.fœm gen Pomp.Mel.lib.2 cap.7.Aetna,quæ cyclopas olim tulit,nunc assiduis ignibus flagrat.Sen lib.7. epist. 52. Tu illic habes Aetnam illum nobilissimum Siciliæ montem, quem 1. quare dixerint quidem vnicum, non repe-

reperio, cum plurima loca euomant ignem non tantum edita, sed crebrius euenit, videlicet, quia ignis in altissimum effertur, sed etiam iacentia.

Di Mongibello addiett.] Ætneus, a, um. Cic. 2. de Nat. Nos autem tenebras cogitemus tantas, quantæ quondam eruptione Aethneorum ignium finitimas regiones obscurauisse dicuntur, vt per biduum nemo hominem homo agnosceret.

Monile, & altramente collana, vedi Collana.

Monimento, e monumento; sepolcro, e sepulcro, e sepoltura, e sepultura, luogo doue si sottera, ò sepellisce, chi muore] Monumentum, ti. n g. 1. & 2. b. Quint. l. 7. cap. 3. Potuit vel ex loco tumuli, vel ex opere tumultuario suspicari, non esse monumentum. 2. Monimentum, ti. n. g. 1. & 2. b. Pomp. Fest. lib. 11. Monimentum est, quod, & mortui causa ædificatum est, & quicquid ob memoriam alicuius factum est, vt phana, porticus, scripta, & carmina.

Monipolio, e Monopolio, dicesi quando vno compra tutt' vna mercantia, per riuederla solo à suo modo.] Monopolium, lij. 1. 2. b. & 3. l. Græc. Plin. lib. 8. cap. 37 Magnum fraus & ibi lucrum monopolia inuenit. 2. Monopolia, liæ. 1. & 1. b. & 3. l Ea Arist & Pol.

Colui, che fa, ò esercita il monipolio.] Monopola, læ. m. g. 1. & 2 b. 3. l Græc.

Monisterio, vedi Monesterio.

Monocordo, strumento musicale d' vna corda sola, vsato da gli antichi.] Monocordum, di. neut. gen. 1. & 2. b. Ea Pol.

Monopodio, vedi mensa d'vn piede.

Monopolio, vedi Monipolio.

Monsignore, titolo che si dà à Prelati.] Dominus, ni. 1. 2. b.

Montagna, e monte.] Mons, montis Cæs. 1. Bel. Gal. Impendebat mons altissimus, vt facilè perpauci prohibere possent.

Montagna, cioè mon te grande.] Mons altus. Virg. 3. Æn. & Ouid. 1 Met. 2, Geor & Lucret. l. 5.

Montagnetta, e montagnola, diminut. montagna piccola.] Monticulus, li. 1. l. 2 3. b. Ex Plin. 2. Mons exiguus, vel paruus.

Montagnolo, vedi montanaro.

Montagnoso, e montuoso, addiett. pleno di montagne.] Montosus, sa, sum. Cic. pro Planc. Regio aspera, & montosa. 1. Montuosus, a, um.

Montanaro, e montagnolo habitator di monti.] Montanus, na, num, Cic. 1. de Leg agr. 2 Monticola, læ, com. g. 2. & 3. b. Ouid. 1. Met.

> Sunt mihi Semidei, sunt rustica numina fauni.
> Et Nymphæ, satyrique, & monticolæ syluani.

1. Montanus, a, um. 1. 1. l. Plin. l. 6 c. 20. Qui sic ait. Gentes montanæ inter eum, & Iomanem, &c.

Montano, e montanino, addiett. di montagna.] Montanus, na, num. Var. de Re rust. lib. 1. cap. 6. Segetes meliores existimantur esse campestres, vineæ collinæ, syluæ montanæ.

Montare, vedi Salire.

Montar à cauallo, vedi Caualcare.

Montar in carozza.] In currum ascendere. Plaut. in Menæch. Iam ascendo in currum, iam lora teneo, iam stimulus in manu est. 2. Currum conscendere. Liu. 8. Bel. Mac.

Montata, salita, vedi Salita.

Monte, parte eminente della terra.] Mons, tis. 1. l. Plin l. 2. c. 96. Duo sunt montes iuxta flumen Indum alteri natura est vt ferrum omne teneat, alteri, vt respuat. Itaque si sint claui in calciamento, vestigia auelli in altero non posse, in altero sisti.

Monte alto.] Mons excelsus. l 6 c. 30.

Monte saluatico, ò seluoso.] Mons syluester, syluosus, vel syluiger. Plin. lib. 31. cap. 3. In Hyrcanis montibus à meridiano latere non pluit, ideò syluigeri ab Aquilonis parte sunt.

Monte assai alto.] Mons præaltus. Pomp. Mela. lib. 1 c. 5.

Monte altissimo.] Mons in nubes excedens. Plin lib. 27. cap. 1.

Monte Agnano, è in Italia tra Padoua, e Modena.] Ancianum, ni. n. g. Abram Ortel.

Monte d' Ancona promontorio della Marca, da certi è detto Monte Santo, per i molti Romiraggi, che vi sono.] Cumerum promontorium. Plin. lib. 3. cap. 13. à Siculis condita est; Ancon apposita promontorio Cumero.

Monte argentaro, promontorio della Toscana.] Mons argentarius. Abraham Ortel.

Monte della Trinità; è in Roma così detto dal tempio della Trinità, iui edificato.] Hortulorum collis. Hor. Turs. in Xauer. l. 1. c. 7.

Monte vestito d'arbori.] Mons vestitus, vel syluester. Cic. 2. de Nat.

Monte Caluario.] Caluarius mons. Turs. l. 3. cap. 22. Christi crucifixi effigies argentea cum Caluario monte, ac simulacris. B. Virginis, & S Ioan. ex argento expressis. 2. Caluariæ mons. Ex Bibl.

Monte di Carrara.] Montes Ligustici. Varro. 2. Montes Ligustini. Liu. lib. 26. 4. Montes Ligurum. Abraham Ortel.

Monte di S Bernardo.] Alpes Graiæ.

Monte Cauallo, vno de sette colli di Roma, nel quale habitarono i Sabini.] Collis Quirinalis. Pomp Fest. lib. 15. Quirinalis collis, qui nunc dicitur, olim Aegon appellabatur, antequam in eum commigrassent Sabini, Curibus venientes post fœdus inter Romulum, & Tatium ictum à quo hanc appellationem sortitus est.

Monte Circello, promontorio nel Latio, & habitatione di Circe.] Circæum, æi. Ptolem. 2. Mons Circeus.

Monte fano, Terra nel Marchigiano assai ciuile, habitaggio del Cardinal Ceruino, e patria di Papa Marcello secondo.] Mons fanus. Horat. Turs Hist. Laur. lib. 3. cap. 20 Marcellus Ceruinus Cardinalis in Oppido Lauretanæ domui satis vicino (Montem Fanum appellant) domicilium statuerat. Sunm id natale solum ferebat, reuera locum interuisendæ natali B. Virg. cellæ peropportunum elegerat.

Monte di Viterbo.] Mons Ciminus 2. b.

Monte Fiascon, Città in Toscana.] Mons Fiscon. Cato.

Monte Gargano, ouero monte di S. Angelo; stà in Puglia, & è celebre per l'apparitione di S. Michele Archangelo.] Mons Garganus Plin. Strabo.

Montegi bello, vedi Mongibello.

Monte Ianro, Terra celebre d'Italia sul Marchigiano, sì come molto ricca, e popolara, così molto magnifica, e ciuile] Mons Sanctus, cti. Blond. Flac de Ital. Ill. Potentia fluuius habet ad finistram inferius Montem sanctum, egregium in Picentibus oppidum. 2. Sanctimontium, tij. Neot. Ea Pomp. Fest. lib. 17. Cuius est Septimontium.

Di monresanto, nome gent e poss.] Montesanctensis, & hoc se sanctimontialis, Ea S: pont. in Mart. Cuius est, septimontialis.

Monte, che tocca le nuuole] Mons in nubila erectus. Pomp. Mela l 3 c 11.

Monte d'oro.] Mons aureus. Plaut. in Stic. Persarum montes esse perhibentur aurei. 2. Auri Mons. Ter. in Phorm. Senem pellexit, modo non montes auri pollicens.

Monte Perineo, e tra Francia, e Spagna.] Pyreneus, nei. m. g Sen. Nat. l. 1 Pyreneus medium inter Gallias, & Hispanias iugum extollit.

Monte Pulciano, Città in Toscana.] Mons Politianus. 2. Politianum.

Di monte Pulciano.] Politianus, na, num.

Monte Roso, ouer monte Rosi, Terra mediterranea in Toscana.] Rosulum, li. ne. gen. 2. b. Leander Albert.

Monte tutto di sale.] Ex sale mero mons. Gel. l. 2. c. 22 Est in his regionibus mons ex sale mero magnus, quantum demas, tantum accrescit.

Monte Soratte, detto di S. Siluestro, stà in Toscana, hoggi detto da alcuni la montagna di S. Resto.] Mons Sora-

ĉte. 2.Sorsĉtis,tis.m g. 3.Mons Socratia. Plin.l.7 cap.2. 4 Socrate,tis.n.g.Silius Ital.l 8. Et facrum Phœbo Soraĉte frequentant.

Monte Testaccio, è in Rom: nella Regione Auentina.] Do'lol... 2 Mons Teſtaceus. Sipont in Matt. A teſta teſtaceum deducitur, quod ea teſt... conſtat. Vnde mons in Vibe Teſtaceus nunc vocatue, qui ex figulorum fragmenti conſtae

A piè del monte.] Sub radicibus montis. Var. l.1. de Re ruſt cap 12. 2 Sub monte. Plin lib. 6. cap. 3. Sub moote Argeo Mczaca eſt, quæ nunc Cæſarea oominatur.

Le cime de'monti] Summa moncium Sen. lib.1. Nat.q. c 5 Qui montium ſumma conſcendunt. ſpectant nubem, nec tamen imaginem ſuam in illa cernunt. 2.Iuga montium.Cæſ. 3.Cacumina moncium.Catul.4 Vertices, vel ſupercilia montium.Græſ

Coſta delli monti.] Dorſum montium.Liu.2.Clinus montium.Cic.

Di quà dal monte.] Intra montem.Cic.

Di là dal monte] Citra montem. Cic.

Chi ſtà di là da monti.] Tramontanus,na,num,Liu.9.Bell. Mac. Aemilius ſubactis intra Appeoninum omnibus, tramontanos adorſus eſt.

Chi ſtà di quà da monti.] Ciſmontanus,na,num.Plin.lib. 3. cap 12. Peltuinatibus iunguntur Auſinates ciſmontani.

Montone,ſegno celeſte,vedi Ariete.

Montone,il maſcio delle pecore,non caſtrato.] ries,etis. Varr.l.2.de Re ruſt.c. 2. Io aligendo ariete animaduertendum eſt lingua ne nigra,aut varia, fit quod ferè qui talem habent,nigror,aut varios procreant agnos.2.Ouir mas.Var.4.de Ling.

Montone cootentioſo.] Aries pugnax.Varr.l.2. Aries pugnax mitigatur terebra,ſecundum auriculas foratis cornibus,qua curuantur in ſlcau.

Montone con le corna.] Aries cornutus Idem ibid.

Montone ſenza corna.] Aries mutilus.Idem ibidem. Aries mutilus cornuto melior, qui cum ſe tanquam earmatum iotelligat, nec ad rixam promptus,& in venere mitioe.

Montone roſſo.] Aries erythræus.Col.l.7.c.3.

Montone domeſtico,ò domeſticato.] Aries manſuefactus. Colum.

Montone ſaluatico.] Aries ferus,vel ſylueſter Col.l.7. c.2. Cum in muoicipium Gaditanum ex vicino Africæ miri coloris ſylueſtres,ac feri arietes,ſicut aliæ beſtiæ muneraiijs deportantur,&c.

Di montone,addiett.Arietinos,na,num.Plin.l.3 cap 8.Verendorom foemicationibus, verrucisque medetur arietini pulmonis inſlati fanies.

Montone per mucchio,vedi mucchio.

Montoni, i maſchi delle pecore non caſtrati.] Arietes, tum.Plin.lib.8. c.47. Arietum maximè ſpectantur ora, quia cuius coloris ſub lingua habuere venas eius,& lanicium eſt io fœtu variumque ſi p'urer fuere: & mutatio aquarum potuſque vatiat.2. Arictum genus. Plin lib.11. cap.37.Natura coroua dedit ramoſa capreis, ſed parua, nec fecit dccidua; conuoluta in anfractum arietum generi ceu ceſtus daret; infeſta tauris. 3. Genus arientinum.Ea Colum.lib.6 cap.26.Vbi ſic habetur, educatio generis equini, &c. & Ex Plin. Cuius eſt; arientinum iecur.

Montopoli,Terra antichiſſima della Sabina sù la Badia di Farfa,celebre non ſolo per eſſer da quella vſciti huomini di valore: mà anco perche in eſſa quattro Corpi di Santi,con molte altre reliquie honoreuolmente ripoſano.] Montopolis,lis.1.l.2.3 b f gen. Biond.Flac.in Ital. Illuſt.Su; ra Digentiæ fontem eſt Montopolis, cuius publicam aream innatum ferrei coloris præditum ſternunt ſaxum; dedit verò Montopolis magnum huius ſæculi Sabinis ornamentum, Petrum Odum,qui grammaticus Romæ celebee. Naſonianam, Flaccianamque ſimul in omni carminum genere facultatem, facilitatamque eſt nactus. Horatij Maſſarij Sabinados lib.1.

Hic propè Montopolim fructu promoque feracem.
Præcinit auſpicium cui non a nomine diſpar
Creſcere cernetur cunctarum opulentia rerum.
Tanta erit vbertas,& mœnis gratia collis.

Mootopolitano, nome geor. & p ſſ dà, ò li Montopoli.] Montopolitanus, a, um. Ex Cicer Plin.& alijs. 2. Montopolita, tæ. vel Montopolites, tæ m. gener. Græc.

Alla montopolitana,ouer da montopolitano aduerbialm.] Montopolitianè. 2.Montopolitice.

Montorio,monte in Roma illuſtrato coi martirio di S Pietro Apoſtolo.] Ianiculus,li m.gen Plin lib.16. cap 10. 2. Mons Ianiculenſis. Ea l.iu 3 Mons aureus. Maff. in Ignat. lib. 2. cap. 13. Cœnobium eſt, quod ad S. Petri io monte aureo, qui fuit olim iaoiculus appellatus.

Montuoſo, vedi montagnoſo.

Monumento,vedi monimento.

Mora,e moraceſſa, frutto del moro.] Morum, ti.neut gen. 2 l. Colum lib 5 eap.10. Plin. lib.5. cap 24. Moris ares colores, candidus primò, mox rubens, oiatutis niger.

Mora di roao.] Rubi morum. Ex Ouid 4. Faſt. & 1.Mst. 2 Morum rubo editum,vel natum,Ex Plin. l 15. cap.24. 2.Morum ſanguineum.Virg,ecl.6.

Mora ſtagionata,ò fatta.] Morum maturum. Plin. lib.15. cap. 24. Mora tingunt manus ſucco matura, eluunt acerba.

Mora ſaluatica.] Morum agreſte, vel ſilueſtre. Pallad. lib.10 tit.16. Succum mori agreſtis paulum facies deferuere &c.

Morale, aggett. pertinente à coſtumi.] Moralis, & hoc le. 1.2 l Cic.de Fat Qui ſic ait; decet linguam latinam nominare moralem.

Morato,aggett.cioè molto nero.] Atratus,a,um. 1 2.l. Ex Cic.de Diu apud quem ſic habetur Fluuius atratus ſanguine fluxit.2 Perniger,a,um. 1.l.2.b.io rect. & l.in obl. Plaut.in Pœn.vbi habetur; Specie venuſta, oculis per oigris.

Morbidamente,ò mollemente,con morbidezza, ò mollezza.] Molliter.Plin.lib.10.c.10.Naturæ cura mollitue femina collocantue.

Più morbidamente, compar.] Mollius. 1.l. 2. 3.b. Sat. 4.Syl.

Giacere morbidamente.] Molliter cubare.Ouid.l.1.Amor. eleg.8.

Vt mea defunctæ mollitee oſſa cubent.

Morbidezza l'aſtratto di morbido.] Mollicatis, tiæ. Plin. lib.1.cap.37.Auriculæ,ac nares, quæ modicum eminent ſlexili mollitia. 2.Mollities,tiei fœm.g.Plin.l.13.cap.9. Pomum differt breuitate,ac mollitiæ. 3.Mollitudo,dinis. f.g Cic.2 de Nat. Io pulmonibus in eſt raritas quædam & aſſimilis ſpongijs mollitudo,ad hauriendum ſpiritum aptiſſima.

Morbido,molle,il contrario di duro.] Mollis,& hoc molle. Plaut.in Capt Virg.1.Georg.

Quid nemora Aethiopum molli canentia lana.

Molto morbido.] Præmollis, & hoc. Plin. lib. 12. cap. 37. Cor palpitat præmolli, firmoque opertum inuolucro.

Alquanto morbido.] Molliculus,la,lum.

Morbo,cioè male,ò malitia,vedi male fuſt.

Morbo,cioè puzza,vedi Puzza.

Murbo gallico,vedi Mal franceſe.

Morca.Sen Morchia.Fior.la poſatura, ò fondaccio dell'olio.] Amurca,cæ f.g.Col.

Mordace, morditore, che morde.] Mordax,cis.om.gen. Cicee.de Orat. Lacerat laceratum largij mordax Memmius.

Mordacetto,alquanto mordace.] Mordaculus, la, lum. Ex Gel.

Mordacità, aſtratto di mordace.] Mordacitas, atis. fœm gen.

Mordacità pungente,ò pungiglione.] Mordacitas aculeata. Plin. l 21.c.15. Carduus,glycirrhizæ,& aticæ folijs ineſt aculeata mordacitas.

Mordendo, col mordere, col morso.] Mordicus, 1. l. 2. & 3. b. Var. lib. 2. cap 7. Cum equus matrem vt saliret, adduci non posset, & eum capite obuoluto, peto riga adduxisset, cum descendenti, velum dempsisset ab oculis, ille impetum fecit in eum, ac mordicus interfecit. 2. Morsicatim. 1. 3. l. 2. b. Varr. apud Non Marc. Sicut pulli sic incidunt, & labellis morsicatim luduns. Plaut.

Mordere, e Morsicare.] Mordeo, des. Cic. 2. Morsum imprimere Plin. lib. 8. cap. 25. Crocodillus superiore mobili maxilla imprimit morsum. 3 Morsum petere. Plin. lib. 7. procem. Leonum feritas inter se non dimicat, serpentum morsum non petunt serpenses, at homini plurima ex homine sunt mala.

Senza mordere.] Citra morsum, Plin. l. 8. c. 38. Haud immeritò igitur odit leo, leontophonon, visumque frangit, & citra morsum exanimat.

Mordimento, morsicatura, e morsura, vedi morso.

Morea, paese della Grecia.] Peloponnensus, si f. g. 4. l. Plin. l. 4. c. 4. Peloponnensus, Apia ante appellata, & Pelagia peninsula, haud vlli terræ nobilitase postferenda inter duo maria Ægeum, & Ionium, Platani folio similis propter angulosus recessus.

Della Morea, ouero spettante alla Morea.] Peloponnensis, & hoc se, vel Peloponnesius, a, um. Cicer. ad Att. lib. 6. 2. Peloponnesianus, a, um. Cic 1 Off. Callia tridas, cum Lacedemoniorum dux fuisset, Peloponnesiaco bello, mulsaque fecisset egregiè, vertit ad extrenium omnia.

Morena specie di pesce, la cui vita principalmente stà nella coda, poiche quella offesa subito muore.] Muræna, næ. fœm. gen. Plin. lib. 32. cap. 2. Licinius maior murænas tansum fœminei sexus esse tradit, & concipere è serpentibus, ob id sibilo à piscatoribus, tanquam serpentibus euocari, & capi, Animam in cauda habere certum est, eaque ista, celerrimè exanimari, & capitis ictu, difficulter.

Morena, il maschio.] Myrus, ri. Plin. l. 9. cap 23. Murænas in sicco littore lapsas vulgus coitu serpentium impleri putat; Aristoteles myrrum vocat marem, qui generat &c.

Moresca specie di danza, ò ballo così detto.] Pyrrhiche, ches. f. g. 2. Pyrrhicha, chæ, à Pyrrho inuentore. Plin. lib. 7 cap. 56.

Moresca in arma.] Saltatio armata Curetes saltationem armatam docuere, Phyrrhichen Pyrrhus. 2. Chorea enopolia. Dionys. Halicar.

Far la moresca.] Pyrrhicham saltare. Suet. in Cæs. cap. 39. Asiæ, Bithyniæque Principum liberi pyrrhicham saltauerunt.

Chi fà la moresca.] Pyrrhichista, tæ. m. g Plutar. 2. Pyrrhicharius, a, um. Ex Lexicograph

Moretto, alquanto negro, vedi Negretto.

Moribondo, e moribundo, quegli che stà per morire.] Moribundus, da, dum. s. & 2. b. & 3. l. Cic. pro Sest Tribunum plebis, plus viginti vulneribus acceptis, iacentem moribundumque vidistis.

Morici, e moricole, vedi Emorroide.

Morione.] Galea exploratoria.

Morire, finire di viuere, finire la vita.] Morior, reris. 1. & 2. b. Sen. lib. 3 epist. 34. Quotidie morimur quotidie enim demitur aliqua pars vitæ, & tunc quoque cum crescimus, vita decrescit. 2. Obeo, bis. s. b. Sen. de Ben. lib. 7. cap. 20 Optimum est obire ei, qui ad se nunquam rediturus est. 3. Diem obire. Plaut. Aul. Item à me contra factum est; nam item obijt diem. 4. Diem suum obire. Plaut. Cist. Ea diem suum obijs; facta morigera est viro. 5. Diem supremum obire. Plin. lib. 14. cap. 6. Anno sexcentesimo Vrbis Cato præceptis omnium rerum expetendarum datis generi Romano supremum diem obijt. 7. Mortem obire. Cic. 5. Phil. Alexander Macedo cum ab ineunte ætate res maximas gerere cœpisset, tertio, & trigesimo, anno mortem obijt. 8. E vita proficisci. 9. Mortem oppetere. Cic. 12. Phil. 10. Finio, nis. 1. l. 2. b. Corn. Tacit. lib. 5. Tiberius finiuis octauo, & septuagesimo ætatis anno 12. Finior, iris. 1. l. Plin. lib. 5. ep. 12. In Illis qui morbo finiuntur magnum ex ipsa necessitate solatium est: in ijs verò, quos accersita mors aufert hinc insanabilis dolor est, quod creduntur potuisse diu viuere. 13. Mortalitatem explere. Corn. Tac. lib. 5 Tiberius decimo septimo Calendis Aprilis interclusa anima, creditus est mortalitatem expleuisse. 14. Extremum vitæ spiritum edere. Cic 12. Phil. in D. Bruti complexu libenter extremum vitæ spiritum ediderim. 15. Emorior, eris 1. l. 2. & 3. b Cic. de Sen. Omnia, quæ secundum naturam fiunt, sunt habenda in bonis, quid est autem tam secundum naturam, quàm senibus emori? 15. Vitam finire. Plin. lib 8. cap. 42. Nicomede rege interfecto equus eius inedia vitam finiuit. 1 b Animam finire Ouid. 7 Met 17. Spiritum finire. Corn. Tacit. lib. 4. Annal. 18 Animam edere. Cic. pro Sest. P. Sestius in templo Castoris animam, quam vix retinuit, edidisset. 19. Vitam edere Cic 5. de Fin. Scis Metapontum me venisse tecum, nec ad hospitem ante diuertisse, quam Pythagoræ ipsum illum locum, vbi vitam ediderat, sedemque viderim. 20. Occido, dis. 1. l. 2. b Cicer. 1. Tusc. Sunt qui discessum animi à corpore putant esse mortem, sunt, qui nullum censeant fieri discessum, sed vna animum, & corpus occidere. 21. Extinguor, eris Cic. de Sen. Homini suo tempore extingui, optabile est. 22. Perito, as. 1. 2. b. Plaut in Capt. Qui per virtutem perisat, non pol. interit. 23. Decedo, dis. 1. 2. l. Cic. ad Att. epist 9. Ego eram conturbatior; nam puer festiuus, anagnostes noster Sositheus decesseras, meque plusquam serui mors debere videbatur, commouerat. 24. Excedo, dis. 1. 2. l. Cicer. post. red. in Sen Cum is excessisset, qui cædi, & flammæ restiterat. 25. E vita abire. Cicer. 1. Tusc. Cato sic abijt è vita, vt causam moriendi nactum se esse gauderet. 26. Morte absumi. Colum lib. 6. c. 26 Equarum fœtus, vento conceptus, in vsilis est, quod triennio priusquam adolescat morte absumitur. 27 Morte consumi Tibul. lib. 1. Eleg. 3.

Morir accorato, cioè di tristezza, ò malinconia.] Angore confici. Cic. 2. Offic. Quum dominatu vnius omnia tenerentur, neque esset vsquam consilio, aut autoritati locus; nec me angoribus dedi, quibus essem confectus, nisi ijs restitissem, nec rursus indignis homine docto voluptatibus. 2 Dolore confici Cic. lib. 4 epist 3. Quare dolore conficior, tùm etiam pudore; pudet enim me vxori meæ optimæ, suauissimis liberis virtutem, & diligentiam non præstitisse. 3. Animi dolore confici. Cic. pro Mur. 4. Ægritudine confici. Cic. 3 Tusc. 5. Mœrore confici. Cic. lib. 14. ep. 3. Accepi ab Aristocrito tres epistolas, quas ego lacrymis propè deleui, conficior enim mœrore, mea Terentia, nec me meæ miseriæ magis excruciant, quam tuæ, vestræque. 6. Dolore absumi. Val. Max. lib. 9 cap. 12. Non vulgaris etiam Homeri mortis causa fertur, qui insula, quia quæstionem, à piscatoribus propositam soluere non potuisset dolore absumptus creditur. 7. Per ægritudinem animi expirare. Val. Max. lib. 1. c. 8 Mœrore consumi. Liu. lib. 10 bell. Mac. 9. Mœroris tabe confici. Plin. l. 8. cap 12. Ita fit, vt plerunque cæci, ac fame, & mœroris tabe confecti reperiansur. 10. Animi dolore extingui. Ex Cicer. pro Mur. & Val. Max. lib. 9. cap. 12.

Far morir' accorato.] Angore conficere, cum accus. pers. Cic Philip. 1. Non eram sam indoctus, ignarusque rerum vt frangerer animo propter vitæ cupiditatem, quæ me manens conficeret angoribus, dimissa molestijs omnibus liberasset.

Morir accoratissimo, cioè sommamente accorato.] Dolore maximo confici, vel consumi. Cic. Att. lib. 3. epist. 7. Ego viuo miserrimus, & maximo dolore conficior; adde quid scribam, ne scio. 2. Per summam ægritudinem animi expirauit, cum ex duobus filijs in Illyrico militantibus, alterum decessisse, alterum grauiter audiuisset affectum.

Morir auuelenato, ò di veleno.] Veneno perire. Quint. lib. 7. cap. 2. Ipsum quoque factum aliquando simplicem quæstionem habet, an homo perierit. 2. Veneno absumi. Liu. 8. Ab Vrb. 3. Veneno vitam finire. Sen. de cons. ad Abb. cap. 16. Apicius nostra memoria, ære alieno oppressus, veneno vitam finiuit. 4. Veneno oppetere.

re, vel perire. Iul. obseruat. de prod.
Morir appestato, ò di peste.] Pestilentia vitam finire. Ex Cic. 2. Off. & Sen. de Conf. ad Abb. c. 10.
Morir disperato.] Desperanter oppetere, Ex Cic. ad Att. l. 14. & Plin. l. 10. c. 3.
Morir lauorando.] In opere emori. Plin. l. 10. c. 33.
Morir abbrugiato.] Incendio absumi. Ex Plin. ep. 250. 2. Incendio consumi. Liu. 7. Bell. Pun. 3. Igne perire. Ex Cic. 2. de I nuent
Morir affogato, ouer annegato.] Aqua interire. Ex Cic. ad Att. lib. 6.
Morir d'allegrezza.] Gaudio expirare. Plin. lib. 7. cap 32. Chilonia funus, cum victore filio Olympiæ expirasset gaudio, tota Græcia prosecuta est. 2. Gaudio obire. Plin. lib. 7. cap. 53. Gaudio obiere, præter Chilonem de quo diximus, Sophocles, & Dionysius, Siciliæ tyrannus, vterque accepto tragicæ victoriæ nuncio. 3. Lætitia consumi, Ex Val. Max. l. 9. cap. 12. Vbi sic ait. Genus casus inusitatum; quas dolor non extinxerat, lætitia consumpsit.
Morir cantando, & allegramente.] Cum cantu, & voluptate mori. Cic. 1 Tusc. Cycni præsidentes quid in morte boni sit cum cantu & voluptate moriuntur.
Morir ammazzato.] Cæde confici. Sen. in Her. Fur. Nati cruenta cæde confecti iacent. 2. Occidione occumbere. Tacit. l. 12. 3. Occisione perire. Plin. de viris Illustr. Hist. 34.
Morir di mala morte.] Letho malo mori. Ex Plaut. in Aul. qui sic ait: Mortuum ego me velim letho malo. Quam non ego illi diem hodie insidias seol.
Morire di ferita molto piccola.] Vulnere minimò occidere, Ouid. 6. Met.
Morire d'vna ferita sola.] Vulnere vno interire. lib. 8. cap. 32.
Morir di man propria, cioè vcciso da se.] Manus sua cadere. Corn Tac. l. 15. E Tribuoia Graniua Syluanus, quamuis absolu tus, sua manu cecidit.
Possa io morire.] Ne sim saluus. Cicer. Att. Ne sim saluus, si aliter scribo, ac sentio. 2. Ne viuam. Cic.
Morire di fame.] Fame absumi. Liu. 1. bell. Pun. 2. Fame confici. Cic. 3. Off. 3. Fame consumi. Cic. de prou. cons. 4. Fame perire Cic. 2 de Inuent. Necesse est Cassilienses se dedere Annibali, nisi malint fame perire. 6 Fame oppetere. Plin. lib. 10 cap. 3. Aquilæ oppetunt, non senio, nec ægritudine, sed fame tantum superiore accrescente rostro, vt aduncitas aperire non queat. 7 Fame extabescere. Suet. in Gal. cap. 7. Milea cum indigere cibo, cœpisset, fame extabuit. 8. Fame mori. Cic. ad Att. lib. 6. epist. 1. Inclusum in curiam senatum obsiderat, vt fame senatores, quinque morerentur. 9 Inedia mori. Gell. lib. 3. cap. 10. Quibus inedia mori, consilium est, septimo demùm die mortem oppetunt. 10. Inedia vitam finire Plin lib. 8. cap. 42. Equi amissos lugent dominos, lacrymasque interdum desiderio fundunt Interfecto Nicomede rege, equus eius inedia vitam finiuit. 11. Fame consumi Plin. lib. 8. cap 40. Canis, Iasone Lycio interfecto, cibum capere noluit inediamque consumptus est.
Morir casualmente.] Fortuita morte absumi. Tacit. lib. 2. Ariobarzanes morte fortuita absumptus est.
Morir di spada, ò coltello.] Ferro absumi. Liu. 10. bel. Pun.
Far morir di fame.] Fame absumere cum accus. pers. Cic. de prou. cons. 4. 2. Fame necare. Suet. in Tib cap 54. Hostes iudicatos, fame necauit. 3. Fame enecare, Ex Cic. 2. de Diu. qui sic ait, aui, inclusa in cauea, & fama enecta. 4. Fame conficere cum accus. pers. Cic. 3. Off. 5. Fame consumere cum accus pers. Cic. 6. Fame necare. Ex Cic. de Diu. Plin. lib 8. cap. 37. Apprehensus pede altero è posterioribus herinaceus suspendio, ac fame necatur.
Morir di sete.] Siti interire. Plin. lib. 10. cap. 72. Serpentes exiguo indigent potu eædem minimo, ac penè nullo cibo, quom aduersantur inclusæ; sicut araneï quoque alioqui succo viuentes. Ideò nullum interit fame, aut siti venenum. 2. Siti absumi, Ex Cic. 1. de Fin. & Liu. 1. Bell. Pun. 3. Siti confici. Ex Cæs. 8. Bell. Gall. & Cicer. 3. Offic. 4. Siti consumi. Cæsar. 8. Bell. Gall.
Far morir di sete.] Siti necare, vel enecare, cum accus. pers. Ex Cic. 1. Tusc. cuius est Tantalus mento summam aquam attingens siti enectus.
Morir in guerra.] Cadere in acie. Cic. 7 Fam. ep. 3. Aut in acie cadendum fuit.
Morir di flusso, ò d'vscita.] Aluo cita perire. Plin. lib. 18, cap. 23.
Morir honoratamente.] Honesta morte defungi.
Morir insieme.] Commorier, reris. Plin. lib. 8. cap. 12. Elephantos aiunt à draconibus ebibi, siccatosque concidere, & draconea inebriatos opprimi, commorique.
Morir di malatia.] Morbo finiri. Plin. lib. 1. epist. In illis qui morbo finiuntur, magnum ex necessitate solatium est 2 Morbo extingui. Cic. pro P. Sestio. 2. Aegritudine oppetere Plin. l. 10 cap. 3. Aquilæ oppetunt non senio, nec ægritudine sed fame. 4. Morbo solui. Plin. de Vir. Illustr. hist. 3. Numa Pompilius morbo solutus, in Ianiculo sepultus est.
Morire per troppo mangiare, morir d'indigestione.] Perire cruditate. Quint. lib. 7. cap. 2. Factum aliquando duplicem habet quæstionem, veneno an cruditate perierit.
Morir di morte naturale.] Sua morte defungi. Suet. in Iul. Cæs. cap. 89. Cæsaris percussorum, neque triennio, quisquam amplius superuixit neque sua morte defunctus est.
Morire in peccato mortale.] Capitali noxa obstrictum migrare. Maff. lib. 2 epist. 3. Christinam mulierem, quæ capitali noxa obstructa migrauerat in ipsorum cœmeterio sepeliri vetuerunt.
Morir mentre si stà facendo vn peccato di carne.] In venere obire. Plin. lib. 7. cap. 53. Corn. Gilua prætorius, & Aeterius eques Rom. in venere obiere, & quod nostra adnotauit ætas duo equestris ordinis.
Morir presto, morir innanzi tempo, cioè putto, ò giouane.] Immatura morte rapi. Plin. l. 28. c. 4.
Morir di riso, ouero ridendo.] Risu in mortem solui. Pomp. Mel. lib. 5. cap. 11. Fortunatarum Insularum fontes duo sunt, alterum, qui gustauere, risu soluuntur in mortem, ità affectis remedium est, ex altero libere.
Morire di morte subitanea.] Repentina morte obire. Suet. in Aug. cap. 4. Augusti Pater decedens Macedonia, morte obijt repentina. 2. Morire repentino. Cicer. pro Quint. 5 Mori subito. Cels. lib. 2. cap. 1. Obesi subito sæpè moriuntur. 4. Repentè mori. Gell. lib. 3. cap. 15.
Morir di tisichezza, morir tisico.] Tabe consumi. Ex Corn. Cels. in Proœm. 2. Tabe perire. Plin. lib. 9. cap. 30. Polypi vltra bimatum non viuunt, pereunt ante tabe semper.
Morir per la patria.] Pro patria cadere. Quint. lib. 2. cap. 14. An aliter defensionem Socratis, & eorum, qui pro patria ceciderint, laudem scripsisset. 2. Pro patria mortem oppetere, Ex Cicer. 1. Tusc. Mortes pro patria oppetitæ, non solum gloriosæ rethoribus, sed etiam beatæ videri solent. 3. Pro patria mori. Hor. carm. l. 3 od. 2. Dulce, & decorum est pro patria mori.
Morir di buona morte.] Letho bono mori. Ex Plaut. in Aul.
Morir di mal pidocchioso.] Phthiriasi consumi. Plin. l. 26. c. 13. Sylla dictator phthiriasi consumptus, est: nasconturque in sanguine ipso hominis animalia exesura corpus. 2. Phthirisi obire.
Morir per mano d'alcuno.] Ab aliquo interire. Cicer. 1. Acad. 2. Ab aliquo perire. Plin. lib. 11. cap. 37. M. Marcello, circa mortem, cum perijt ab Hannibale, defuit ie cur in extis. 3. Ab aliquo cadere, vel occidere. Ouid. Metam. Occidit à forti (sic Dij voluistis) Achille. 4. Alicuius dextra cadere, vel occidere. Virg. 10. Æneæ magni dextra cadit.

Morir per mano di Giustitia.] Manu carnificis occumbere, vel perire. Ex Corn.Tacit.lib.15 & Plaut Most.2. A tortore, vel carnifice interire. Ex Cic. 1. Acad. & 5. Tusc.3 Tortoris, vel carnificis manu oppetere. Ex Cic.2. Philip & Virg 1. Æneid.

Morir auanti, ò prima.] Præmorior, reris.r.l. 2.b. Plin.l.7. c.50. Habescunt sensus, membra torpent, præmoritur, visus, auditus, incessus.

Morire prima d'inuecchiare, ò senz'inuecchiare.] Citra senectutem finire. Sen.lib.c.epist. 75. Sicut homini senectus longa contingit, siue citra senectutem finitur est eadem mensura summè bona est, quamuis ætatis diuersa sit.

Morir vergognosamente.] Ignobilil, atque inhonesta morte occumbere. Liu.9.bell.Pun.

Morir con testamento.] Testato decedere, vel mori. Digest. Testatum decedere, vel mori. Ex Cicer, pro Cluen.

Morir senza testamento.] Intestato decedere, vel mori. Cic.2. de Inuen. Si paterfamilias intestato moritur, familia, pecuniaque eius agnatorum, gentiliumque esto. 2. Intestatum decedere, vel mori. Cicer. pro Cluent. Haud hæres est Cluentius, intestatum dico esse mortuum.

Morir valorosamente.] Strenue mori. Quint. Curt. Strenue mori, quam tarde conualescere melius est.

Morir di vecchiezza.] Senecta diem obire Plin l.2.c 109. Dionysodorus geometrica scientia nobilis senecta diem obijt. 2. Senectute dissolui Gall.in Iug 3 Senio oppetere. Plin.l.10.c.3.

Morire di vergogna.] Pudore obire. Plin. lib.7. cap 57. Diodorus sapientiæ dialecticæ professor pudore obijt, lusuria Stilbonis quæstione non protinus dissoluta.

Morir di morte violenta.] Vi extingui, vel interire. Cicer. pro P. Sestio. 2. Morte non sua defungi. Sueton. in Cæsar.

Morir vittorioso, & allegramente, morire allegro, & vittorioso] In lætitia. & victoria mori. Cic. 2.de Fin. Epaminondas, cum euelli iussisset eam, qua erat transfixus hastam, multò sanguine profuso, in lætitia, & in victoria, est mortuus.

Morir di morte volontaria.] Voluntaria morte obire. Suet.in Gal c.3.

Bisogna morire, si hà da morire.] Moriendum est. Sen. 6. Nat.9.c.32. Hoc assignamus animo, hoc nobis subinde dicamus, moriendum est.

Si more, ò si muore.] Expiratur, Ex Plin.l.11. c.37. Vbi ait. Præterea eius membrana modo incisa statim expiratur.

Tutti han da morire.] Mortem omnibus natura proposuit. Cicer.4. Phil Quanquam mortem quidem omnibus natura proposuit, crudelitatem mortis, & dedecus virtus propulsare solet, quæ propria est Romani generis, & seminis.2. Omnibus proposita mors est, Ex Cic.4.Phil. 3. Moriendum omnibus est. Cic.1.Tusc 4. Omnibus debita mors est. Cic. pro Sest.5. Mors est omnibus constituta Cic.in Catil.

Morir volentierissimo, ouer di bonissima voglia.] Æquissimo animo mori. Cicer. de Sen. Sapientissimus quisque, æquissimo animo moritur, stultissimus iniquissimo.

Morire di malissima voglia.] Iniquissimo animo mori. Cic. ibidem.

Morir volentieri, ò di buona voglia; il che fa chi viue bene.] Æquo animo mori. Cic. de Sen.

Morir mal volentieri, ò di mala voglia, il che fa chi mal viue.] Animo iniquo mori Ex Cic.de Sen.

Morir molto mal volentieri.] Animo iniquissimo mori. Ex Cic.de Sen.

Far morire, cagionare la morte.] Mortem facere. Colum. lib.2.cap 1. Ille mortem facit, hic deterrimam comitem mortis famem. 2. Necem afferre. Colum. l.6.c.5. 3. Mortem inferre. Plin.l.27.c 2.

Morir appiccato.] Suspendio vitam finire, Gell. 2. Suspendio interimi, vel extingui. Plin.l.28.c.1.

Far morire appiccato.] Suspendio necare. Plin. lib. 8. cap.37.

Morir di freddo.] Frigore confici, vel necari. Cic. Off. 3. Si Phalarim crudelem tyrannum, & immanem vir bonus, ne ipse frigore conficiatur, vestitu spoliare possit, nonne faciat.

Far morir di freddo.] Frigore interimere, vel necare. Cels. lib.5. cap. 27. Maxima pars venenorum frigore interimit.

Far morir vno à torto.] Vitam eripere immerenti. Suet. in Tito.c.10.

Morirsi di voglia d'vna cosa.] Desiderio rei cuiuspiam senescere, consenescere, extabescere. Ex Varr.l.2.cap.2. Cum depulsi sunt agni à matribus adhibenda diligentia est, ne desiderio senescant.

Mormorare, barbottare, vedi brontolare.

Mormorare, dir male, vedi dir mal d'alcuno.

Mormoratore, maledicente, maledico, e detrattore.] Maledicens, tis.m.g. 2. Detractor, ris m g.

Moro, arbore, che fà le more.] Morus, ri, fœm. gen. Plin.

Morogelso, vedi Gelso.

Moro, cioè nero, vedi negro.

Moro, Saracino.] Saracenus, na, num. Turs Nom.

Moro d'Etiopia.] Aetiops, pis.om.g. Turs.Nom.

Moro bianco, riferito ad huomo.] Leucoæthiops, opis, Mela l.1.c.4. Super ea, quæ Lybico mari abluuntur, Lybies Ægyptij sunt, & Leucoæthiopes.

Moro d'Africa] Maurus, ra, rum. Pomp. Mela.l.1.c.4. Mauri in Athlanticum pelagu expositi.

Da Moro, cioè alla moresca.] Maurico more. Maff. de Reb. Indic Corn.

Moroide, vedi Emoroide.

Morra, Sen.mora, Fior gioco, che si fà alzando la dita d'vna mano, e chiamando il numero.] Micandi ludus, Ex Cic. 2.de Diu.& 1 Off.

Morsicare, vedi mordere.

Morsicato, addiett. Morsus, sa, sum.

Morsicato da cane rabbioso.] Hydrophobos, bi. Plin.

Morso, e mordimento, morsura. Fior. morsicatura, Sen morsdere.] Morsus, sus.m g & r.l Plin l.8.c.42. Scytharum regulo occiso, ex prouocatione dimicante, hostem victor ad spoliandum venisset, ab equo eius ictibus, morsuque confectum tradunt, & Plin.lib.28 cap.3 Morsus hominis inter asperrimos numeratur. Madentur sordes ex auribus.

Morso d'animale, come serpe, ragno, scorpione, e simili.] Ictus, ius.m gen 3. Plaga, ge. f.gen. Plin l.20 c.5. Capræ succos insti llatur, & plagis bestiarum omnium, priuatim scorpionum.

Morso lieue, ò piccolo.] Morsiuncula, læ f. gen. 1.& 1.l. 2.& 4 b. Plaut. Pseud. Teneris labellis molles morsiunculas.

Morso, per boccone, vedi Boccone.

Morso, quello, che tiene in bocca il cauallo.] Frenum, ni n. g.Cic.

Morta, Sen. disanimata, Fior. cioè donna, che è passata al l'altra vita.] Defuncta, tæ. r.& 2.l. Plin. l. 7. cap. 17. Virorum cadauera supina fluitare constat, fœminarum prona; velut pudori defunctarum parcente natura.

Mortadella, & anco tomacella, salame noto.] Tomaculum, li. n gen.

Mortaio, vedi mortaro.

Mortale, addiett. che soggiace à morte.] Mortalis, & hoc le. 1.& 2.l. Cic.3.de Nat. Si omne animal voluptatis sensum capit, doloris etiam capit; quod autem dolorem accipit, id accipiat etiam interitum necesse est; omne igitur animal confitendum est esse mortale. 2. Morti obnoxius, a, um. Ex Liu.4. ab Vrb. Cuius est. Posthumia virgo criminoi obnoxia. 3. Morti opportunus, na, num. Ex Liu 2 Ab Vrb. cuius est ætas iniuriæ opportuna. 4 Morti expositus, ta, tum. Ex Cic. Part. cuius est. Vita innocentium ingenijs hominum criminosorum exposita. 5 Morti propositus, ta, tum. Ex Cic. lib. 5 epist. 16 Homines nos esse meminerimus, ea lege natos, vt omnibus fortunæ telis

telis proposita sit vita nostra. 6. Morti obiectus,ta,tum. Ex Cic. pro Corn. vbi habetur. Qui se sæpè morti obiecerit. 7. Morti subiectus,ta,tum. Ex Cic. 2 de Fin. vbi ait. Voluptatis iouidorum nomen est, & infamiæ subiectum. 8 Mortis capax,cis,om gen. Ex Cic. & Plin. 9 Commortalis. & hoc le. 1 a. 3. l. Colum. l. 3. c. 20 Interdum, quod ait Plato, rei nos pulchritudo trahit ea consectandi, quæ propter infirmitatem commortalis naturæ consequi nequeamus. 10. Capitalis, & hoc le. 1. 2 b 3. l. Gell. l. 16. c. 13 Tiberius Cæsar in Prænestrinorum finibus ex capitali morbo reualuit.

Mortale, addiett. mortifero, che cagiona morte.] Lethalis, hoc, le. 1. & 2 l Plin. lib. 11. cap. 54. Homini non vtique septimo die lethalis inedia; duratse, & vltra vndecimum plerosque certum est. 2 Mortifer,a,um. 1. l. s 3. b. Cic. 1. Tusc. Socratea cum pene in manu iam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, vt non ad mortem trudi, verum in Cœlum videtur ascendere. 3. Mortiferus,ra,rum. Cels. lib. 5. cap. 26 Musculus percussus mortiferus est, præcisus sanicatem recipit. Plin. lib. 11 cap. 53. Vespæ serpente auidè vescuntur, quo alimento, mortiferos ictus faciunt. 4 Lethifer,a,um. 1. l. 2. & 3. b. Colum. l. 7. cap 12. Quo facto neque in longitudinem cauda canis fœdum capit incrementum, & rabies arcetur lethifer morbus huic generi.

Mortalità, sust. l'esser mortale, il poter morire.] Mortalitas, litatis Cic. 1. de Nat. Omne quod ortum est, mortalitas consequitur. Plin lib. 2. epist. 10. Habe ante oculos mortalitatem, à qua adserere te hoc vno monimento potes.

Mortalità, dicesi quando in breue tempo molti muoiono.] Mortes crebræ vel frequentiores Ex Plin. l. 7. cap 53. 2. Mortium siue funerum crebritas, vel frequentia. Ex Cor. Tac. l. 18. & Cic. l. 3. ep. r.

Mortalità grande.] Mortes frequentissimæ. Ex Plin.

Mortalmente, auuerb. à morte, con morte.] Lethaliter. 1. & 2. l. 3. & 4 b. Plin lib 11. cap. 37. 2. Mortiferè. 1 & 4. l. 2. & 3 b. Plin. epist. 60. Aegrotabat mortiferè 3. Lethiferè. 1. & 4 l. 2. & 3. b. Ex Colum. lib. 7. & Plin. epist. 60.

Mortaio, e mortaro, vaso per lo più di metallo da pistarui ciò, che bisogna.] Mortarium, rij. 1. 2 l. 3 b. Colum. lib. 12. cap. 52. Semen sinapis in mortarium benè emundatum conijcito, & pistillis conterito 2. Pila, læ f. g Plaut. in Aul. Cultrum, securim, pistillum mortarium, & Plin l. 23. c. 22. Radicem tundunt in pila, & succum in sole coactum diuidunt in pastillos.

Mortaro di legno.] Pila lignea. Plin. lib. 18. cap. 10. Granum in pila lignea tunditur, nàm lapidis duritia conteritur.

Mortaro di pietra.] Mortarium lapideum. Plin. lib. 34. cap 18.

Mortaro di piombo.] Mortarium plumbeum. Idem Plin.

Mortaro di rame.] Cyprium mortarium. Plin. lib. 33. cap. 5. Chrysocolla teritur Cyprio ære in Cyprijs mortarijs.

Mortaro di bronzo.] Mortarium æneum.

Mortaro di speciale.] Mortariom medicinale. Plin. lib. 36. c. 20. Auctoribus cum fuere lapidea mortariorum quoque nec medicinalium tantum, aut ad pigmenta pertinentium.

Morte, separatione dell'anima dal corpo.] Mors, tis. fœm. gen. Cic. 1 Tuscul. Mors propter incertos casus quotidie imminet, propter breuitatem vitæ nunquam longè potest abesse. 2. Interitus, tus, m gen. Cic 1 Tusc. Interitus, est quasi discessus, & secretio, ac diremptus earum partium, quæ ante interitum iunctione aliqua tenebantur. 3. Obitus, tus. m. gen. Cic. epist. Fam. lib. 4 & 5. Filiæ tuæ obitum sanè quam pro eo, ac debui grauiter, molestèque tuli. 4. Animi a corpore discessus. Cic. 1. Tusc. Aliqui discessum animi à corpore putant esse mortem. 5. Naturæ dissolutio. Cic. 1. de Leg. Mors fugitur, quasi dissolutio naturæ: vita expetitur, quia nos, in quo nati sumus continet: 6. Naturæ interitus. Cic. Ibidem Dolor in malis dicitur cum sua asperitate tùm quod naturæ interitus videtur sequi. 7. Vitæ finis Luc lib. 3. 8. Vitæ exitus. Maff. lib. 1. epist. 9. Vetantur Iaponij de vita exitu cogitare ne videlicet mortis metu à flagitijs deterreantur. 9. Exitus, tus. Suet. in Gal cap. 22. Ferabant. C. Icelsum de Neronis exitu nunciantem, artissimis osculis palam exceptum ab eo. 10. Vitæ pausa Lucret. lib. 3. Vbi semel, atque iterum hasce voces vsurpauit 11. Vitæ occasus, Ex Cic. in Top. 12. Terminus supremus, vel vltimus, Ex Plin. l. 8. cap. 37. Qui de herinaceis agens sic; Ita parcentes sibi terminumque supremum opperientes, vt fermè ante captiuitas occupet.

Giorno della morte, nel qual si muore.] Dies summus, vel supremus. Mart. lib. 10. ep. 43. Summum nec metuas diem nec optes.

Morte molto commoda.] Commodissimus vita finis. Suet, in Iul. c 87.

Morte honorata.] Mors honesta. Cic. pro Q Mors honesta sæpè vitam turpem exornat: vita turpis ne morti quidem honestæ locum relinquit.

Morte, che vien à suo tempo.] Mors tempestiua, Plin. lib. 28. cap 1. Hoc primum quisque in remedijs animi sui habeat; ex omnibus bonis, quæ homini tribuit natura, nullum melius esse tempestiua morte, in eoque id optimum quod illam sibi priusque præstare potest.

Morte immatura, che viene troppo presto, come nella pueritia, ò giouentù.] Mors immatura esse non potest. 2. Mors præmatura Plin. lib 7. cap 50. Senilis iuuenta (inquit Cato) præmaturæ mortis est signum. 3. Mors intempestiua, Ex Plin. lib. 28. cap 1. Mors acerba, Cicer.

Morte lenta, quella, che à poco, e contrauaglio maggiore consuma.] Mors lenta. Plin l. 11. c. 25.

Morte naturale.] Mors naturalis Gell. l. 13 c. 1. Mors quasi naturalis, & fatalis nulla extrin secus vi coacta venit. 2 Mors sua. Suet. in Cæs. c. 89 Percussorum Cæsaris, nemo sua morte defunctus est.

Morte vituperosa.] Mors ignominiosa. Maff. de Iapon. rebus lib. 2.

Morte ordinaria.] Exitus vitæ quotidianus, & vulgaris, Sen.

Morte subitanea, ò repentina.] Mors subita, celerisque. Suet. in Iul. cap. 87. Vitæ finis repentinus inopinatusque Suet. in Iul. cap. 87. Mors repentina. Plin. lib. 7. cap. 53.

Morte, che vno si dà da se, morte volontaria.] Mors voluntaria. Sueton. in Tyber. cap. 66. Et volontaria morte, maximo, iustissimoque ciuium odio satisfaceret.

Morte violenta.] Mors violenta Gell. lib. 13 cap. 1. Homerus his verbis violentam & inopinatam mortem significat.

Cagionar morte.] Morti esse Cic 9 Phil. Cui legatio ipsa morti fuisset, eius monumentum extare voluerunt maiores nostri.

Cagionarsi la morte.] Mortis causam sibi contrahere. Plin. lib. 11. cap 19. Apes aliquando ipsæ contrahunt mortis sibi causam, cum senttiere, eximi mella, auidè vorantes.

Dopò morte.] A morte. Plin lib. 7. cap. 55. Nec magis à morte sensus vllus, aut corpori, aut animæ, quam ante natalem. 2. Ab obitu. Ex Cic. 3. Post vitæ tempus. Gell. lib. 6. cap. 14 Plato de pœnis non in vita, neque inter homines, sed post vitæ tempus capiendis scribebat. 4. Morte obita. Gell. l. 15. c. 4. Ventidius Bassus morte obita publico funere sepultus est.

Morte, che viene.] Mors veniens. Sen. l 4. epist. 30. Mortem venientem nemo hilaris excipit, nisi qui se ad illam diù composuit.

All'hora, ò punto della morte, quando si stà per morire, ò si muore.] Extremo spiritu. Cic. 1. Tusc. Theramenes, vir egregius, extremo spiritu lusit, cum iam præcordijs conceptam mortem contineret. 2. In extremo spiritu. Cic. 2. de Fin. Summorum officiorum in extremo spiritu conseruatio, indicat innatam esse homini probitatem gratuitam. 3. In morte. Plaut. Menæch. Qui in morte regnum.

gnum Hieroni tradidit. 4. Vitæ caitu. Plin. lib. 7. cap.28.

Fin alla morte.] Vsque ad extremum spiritum. Cic.de Sen. Quorundam vsque ad extremum spiritum prouecta est prudentia. 2. Vsque ad extremum vitæ diem. Cicer.de Am. Scipio nihil difficilius esse dicebat, quàm amicitiam vsque ad extremum vitæ diem permanere.

Il di de'morti, quando si fà commemoratione di tutti i defonti.] Dies mortuorum omnium commemorationi dicatus. Maff.l.1 ep.9.

La morte è vicina.] In propinquo mori est. Cels. lib. 2. cap 6.

Mortella, e mirto, Sen. anche mortina.] Frutice nota Myrtus, ti. fœm gen. Plin. lib 1. cap 20. Succorum natura præcipuam admirationem in myrto habet; quando ex vna omnia olet, vinique bina genera fluunt.

Di mortella, vedi mirtino.

Mortella bassa, e diramata in più germogli.] Myrtus breuis, & fruticosa. Plin.l.15 c.7.

Mortella di fronde assai folta.] Myrtus folio densissimo. Plin.l.15 c.29

Mortella di fronde larga.] Myrtus latifolia. Plin. l.15. c 7. 2 Myrtus folio patulo. Plin.l.15.c.29.

Mortella con sei fila di fronde.] Myrtus senis foliorum versibus Plin l 15.c.29.

Mortella nana.] Chamæmyrtina, næ.f g Plin.lib.10. cap.7. 2.Myrtus pumila. Ex Plin.& Sat. 3.Chamæmyrte, tes. f. gen. Diosc.

Mortella patritia, fù in Roma.] Myrtus patritia. Plin.lib. 15.cap.29.

Mortella plebea, fù in Roma.] Myrtus plebeia. Plin.lib.15. cap.29. Ante Quirini, hoc est Romuli ædem sacræ myrti fuere duæ per longum tempus; altera patritia appellata, altera plebea; Patritia multis annis præualuit, flaccescente plebeia, exuberans, ac læta, quamdiu senatus quoque floruit, illa vigens; plebeia, torrida, & squalida. Quæ postquam eualuit, flauescente patritia Marsico bello, languida authoritas patrum facta est, ac paulatim in sterilitatem emarcuit maiestas.

Mortella saluatica.] Myrtus syluestris. Plin lib.15.c.29. Myrti distinctio est satiuæ, aut syluestris, & in vtraque latifoliæ 2.Oxymyrsine, nes, f.g Plin l.15.cap 7. Myrtus syluestris minore est semine, quam quidam oxymyrtinem vocant, alij chamæmyrtinem, alij Acaron à similitudine, est enim breuis, & fruticosa. 3 Myrtus acuta, Ex Plin.& Lexicograph.

Mortella di montagna.) Myrtus montana Diosc.l.1.c.128. Medicinæ vtilior est myrtus montana.

Mortella negra.] Colum.lib.12.c.38. Duo sunt genera myrti, quorum alterum est nigrum, alterum album. Plin. lib.22.c.2.

Mortella nostrale, cioè di nostra Città, ò paese.] Myrtus nostras. Plin.l.15.cap.20. Myrtum coniugalem existimo nunc nostratem dici.

Mortella molto odorifera.] Myrtus odoratissima. Plin. lib.15. cap. 29. In Aegypto myrtus odoratissima est.

Mortella domestica nera.] Myrtus satiua nigra. Diosc. lib.1. cap. 128. Myrtus satiua nigra vtilior est medicinæ, quàm candida, & in hoc genere multò magis montana.

Mortifero, che apporta morte.] Lethifer, ra, rum. 2 Mortifer, ra, rum. Sen. in procem. controu. Nihil est tam mortiferum ingenijs, quam luxuria, vedi mortale, che cagiona morte.

Mortificare, reprimere, ò raffrenare.] Comprimo, mis. Cic. in Pison. Meditare, quibus verbis incensam illius cupiditatem comprimas, atque restinguas. 2. Coerceo, es. Cic.2. Tusc. est animus in partes distributus duas, quarum altera rationis est particeps, altera expers, quum igitur præcipitur, vt nobis metipsis imperemus, hoc præcipitur, vt ratio coerceat temeritatem. 3 Domo, as. 1.b. Ex Cic.1. de Orat. qui sic ait; Docemur auctoritate, nutuque legum domitas habere libidines, coercere omnes cupiditates. 4. Frango, gis. 1.l. Cicer. 3. de Leg. Quis non frangeret eorum libidines, nisi illi ipsi, qui eas frangere deberent, cupiditatis eiusdem tenerentur.

Mortificarsi, reprimersi, ò raffrenarsi.] Coerceor, eris 1 b. 2.l. Cic. Acad Si minimis rebus pertinacia reprehenditur, calumnia etiam coercetur. 2. Comprimo, eris. 2. b. Cic. pro Cæl. 3. Domor, aris. Ex Cic.1. de Orat 4 Frangor, eris. 2.b. Ex Cic. 3. de Leg vbi legitur; frangere libidines.

Morto Sen. disanimato, Fior. fust, cioè huomo, che è passato all'altra vita.] Defunctus, tis 1 2.l. Plin lib.8 cap 40. Ex magna Populi Rom. corona circunstante cum quidam cani cibum obiecisset, ad os defuncti tulisse tradunt.

Morto, addiett priuo di vita.] Exanimis, & hoc exanime. 1.l 2.3.& 4 b. Liu.lib.8. 2 Exanimus, ma, mum. Virgil. Aen.3. Exanimalia, & hoc le. Plaut. in Bacch. 4 Exanimatus, ta, tum. Gell. lib. 12. cap. 23. Piret. folia ad pellendos emortuos partus decoquuntur in vino odorato.

Mezzo morto.] Semianimis, & hoc me. Liu. 1. ab Vrb. Plin. de Virg. Illustr. 2 Semianimus, ma, um. Liu.8. Bel. Maced. 3. Semimortuus, a, um. Catul. ad Licin. eleg.47.

Morto di paura.] Metu exanimatus, ta, tum. Gell. lib.3. cap.15.

Di morto, ouero pertinente à morto.] Mortuarius, a, um. Gell.lib.18.cap.7. Vos philosophi meri estis, vt Cato ait, mortuaria, glossaria. 2. Emortualia, & hoc le. 1 Plaut.

Accompagnar' il morto alla sepoltura.] Prosequi funus. Fest. lib. 1. de verb. signif. Veteres funus prosequuti redeuntes, ignem supergrediebantur aqua aspersi.

Il portar del morto.] Elatio funeris. Grats.

Mi è morto vn figlio.] Morte filium amisi. Gell.l.7.cap.5. Polus histrio vnice amatum filium morte amisit.

Mortorio, esequie, funerale.] Funus, eris. neut. gen & num. plur Grats

Cosa pertinente à mortorio.] Funebris, & hoc re. 1.l.2.com. ap. Poet Hor. epod od 5.

Tubet cupressus funebres.

2 Funeralis, & hoc le.2.3.l. 2.b. 3. Funereus, a, um. 1.l. 2 3.b Mart.

Funeream que toris quassat vterque facem.

Far il mortorio, far l'esequie.] Funus facere.

I morti.] Defuncti, torum, num. plur. Plin. lib.13. cap.1. Honos is, & ad defunctos pertinere cœpit. 2. Mortui, orum Plin.l.19. c.5. Id Ægyptio regibus corpora mortuorum ad seruandos morbos insecantibus.

Moruiglione, rouaglione, vaiuolo, infermità, che viene à fanciulli riempiendogli di bolle, ò vesiche.] Pustolæ, arum. fœm gen. & num. plur. Cels. lib.5.cap.28. Turs. Nom.

Quegli, che hà li moruiglioni.] Postulatos, a, um. Ex Suet. in Nero 2. Pustulosus, sa, sum. Ex Col.

Mosaico, e musaico, pittura fatta con pietruzzole, e pezzuoli di smalto colorati.] Musiuum, ui. n. gen. 1.& 2.l. D. Aug. de Ciuit. lib.16. cap 8. Quædam sunt quasi hominum genera, quæ in maritima platea Carthaginis è musiuo picta sunt. 2. Museacum, ci. neut. gen. 1.l & 2.b. Sipont. in Mart. Vulgò id opus nunc musaicum vocant 2 Museacum autem dici debet, quoniam, vt ait Plinius. lib. 36 cap.2. Saxa erosa annis in ædificijs musea vocans dependentia ad imaginem specus arte reddendam. 3. Emblema vermiculatum. Gul. Bud. in Pand. Emblema vermiculatum opus significat ex taxellis insitijs aptum, atque consertum. 4 Opus musiuum. Gul. Phil. in Vitr. l.7. c.1. Musiui operis pauimenti, &c. 5. Opus vermiculatum. Sipont. in Mart. Hinc etiam vermiculare veteres dixerunt, minuta opera facere, & vermiculata opera, paruis testiculis elaborata, qualia sunt, quæ nunc à museis, museaca vocant, &c.

Di Mosaico, addiett.] Musiuus, a, um. 2.l. 2. Museacus, a, um. Sipont. in Mart.

Lauorare di mosaico.] Musiuo pingere Ex D. Aug. de Ciu. lib. 16. c. 8 & Plin. l. 36 c. 25.
Pertinente à mosaico, addiett.] Musiuarius, a, um, Ex Theodos.
Lauorato di mosaico.] Musiuo pictus, ta, tum, Ex Diu. Aug. de Ciuit.
Lauoratore di Mosaico.] Musiuarius, rij. m. gen. r. a. & 3. l. Theodos.
Musca, animaletto assai noto.] Musca, cæ f. g. Plin. l. 29. c. 6. Nullum animal minus docile existimatur, minoris sue intellectus, quam musca.
Di mosca, aggett.] Muscinus, a, um. 1. a. l. Sipont. in Matt. qui sic ait A formica fit formicinus, sicut à bellua bellumus, à musca muscinus. Plaut. Homo formicinus, ac muscinus.
Mosca canina.] Asilus, li. m. gen. r. b. 2. l. Virg. 3. Georg. 2. Oestrus, tri mig. Virg 3. Georg. 3. Asilus caninus 4. Oestrus caninus. Ex Plin. l. 11 c 10. & Virg. 3. Geor. 5. Cynomyis, æ Græc. 3. l. Philo de V. M.
Mosca cauallina.] Oestrus, vel asilus equinus. 2. Hippomyla, le Græc Ex Philo de V M
Mosradello per vino, vedi anco Moscatello.
Moscadello, ò moscatello, specie d'vua molto dolce.] Vua apiana Plin. l. 14. cap. 2. Apianis apes dedere cognomen, præcipuè earum auidæ.
Mosretto, dimin. alquanto moscio.] Languidulus, a, um. 2. 3. b. Catul. Argon.
Moscezza, astratto di moscio.] Languor, oris m. g. . 2. b. in rect. & 1 in obl. Cic 1. Off.
Mosche.] Muscarum genus. Plin. lib. 11. cap 28. Omnibus autem his more, & pro lingua sunt aculei. Quibusdam habentes neque ad punctum, neque ad suctum, vt muscarum generi. 2 Genus muscinum, Ex Cic. 1. de Inuent. & Plaut apud Sipont. Culus est: homo formicinus, ac muscinus. 3 Muscæ, rum. Plin. lib. 10. cap. 29. Romæ in ædem Herculis in foro boario nec muscæ, nec canes intrant.
Moschea, e meschita, tempio de' pagani.] Meschita, tæ f g. 1. & 3. l. Maff de rebus Indic. comment. Cantij nonnulli meschitam Maurico more habere iam cæperant, barbarosque multos eiusdem superstitionis infecerant labe.
Moschetta, moschettino, diminut. di mosca.] Musca minutula, vel minuscula. Ex Varr. Cic. 2. Musca, breuior, vel minor. 3 Muscula, læ. 1. l. a. b. Boet. 4. Musca exigua, vel pusilla. Ex Cic.
Moschettata, il colpo di moschetto.] Sclopi maioris ictus, vel percussus, Ex Maff. lib. 3. epist. 9. & Cicer. 3. Off.
Moschettiere, soldato da moschetto.] Sclopetarius maior, Ex Maff. lib. 1. epist. 9. & Vulp. 2. Sclopetarius maior, Ex Maff. de Indic. rebus comment. & Liu. 7. Bell. Pun.
Moschetto, e moschettone, strumento militare da fuoco.] Sclopus maior, vel grandior, Ex Maff. de reb. Indic. comment. & Liu. 7. bell. Pun. 2 Sclopetum maius vel grandius.
Mosciamente, auuerb.] Langui dè. 2. Col. l. 11. c. 1.
Più mosciamente, compar.] Languidius. 2. b. Cæs. bel. Gal
Moscio, voce bissillaba, cioè languido, e dicesi d'herbe, frutti, ed altro, che s'appassisca, e si faccia languido.] Flaccidius, da, dum. 2. b. Var. lib. 2 cap. 9. 2. Languidus, da, dum. 2. b. Plin. lib 35. cap. 49. & Ouid. 5. Fast. 3. Languens, tis. o. g. Cic. 2. de Leg 4. Vietus, ta, tum. Colum. lib. 12. cap. 15.
Più moscio.] Languidior, & hoc dius. 2. b. Cic. ad Q. Fr. lib. 1. epist. 2.
Diuenir moscio, vedi Ammoscire.
Esser moscio.] Langueo, gues, gui. Cic. 1 Philip.
Esser moscio affatto.] Elangueo, es, gui. Liu. 3. Bel. Pun.
Moscione, animaletto volatile piccolissimo, generato per lo più dal mosto.] Culex vinarius, vel mustarius.
Moscissimo, superlat sommamente moscio.] Languidissimus, ma, mum.
Mosco, odore noto, vedi Muschio.
Moscolo, e musco, herba, che nasce vicino alle fonti ne' pedoni de gli arbori] Muscus, sci. m. gen. 2 l. Colum lib 4. cap. 24. Muscus qui more compedis crura vitium deuincta comprimit sicuque macerat, ferro distringendus, & radendus est.
Leuar'il moscolo.] Emusco, cas. Col l. 11. c. 2. Vbi prægelidum, & pluuidum cœlum est, oleæ emusrantur.
Musrolofo, addiett. pien di moscolo.] Muscosus, sa, sum. 1. & 2. l. Plin. lib. 12. cap. 1. Cuius est; pumices muscosi.
Più moscoloso, compar.] Muscosior. 1. & 3. b. Cic. ad Quint. Fr. l. 3. ep. 17.
Moscone, accrescit. musca grande.] Musca grandis, vel grandior. Plin. l. 11. cap. 21. Vespæ muscas grandiores venantur; & amputato ijs capite reliquum corpus auferunt. 2 Musca maior. Plin l. 11. c. 36. In Cypri ærarijs fornacibus ex medio igni maioris muscæ magnitudinis volat pennatum quadrupes.
Mossa, luogo donde i corridori cominciano à correre il pallio] Carceres, rum m gen. & num. plur. Cic. de Clar. Auct. ad Her Impudentes illos dicit esse, qui currere cæperint, ipse intra carcerem illet.
Dar la mossa.] E carceribus emittere. Cic. de Am. Signum mittendis equis è carceribus dare.
Fine della mossa.] Meta, tæ. fœm. gen. 2. Terminus, ni. m. gen.
Il trauerso della mossa.] Repagulum, li. n g.
Mostacchi, vedi basette.
Mostacciata, e mostacrione, guanciata, gotata, colpo di mano aperta su'l mollaccio, ò gotta, vedi Schiaffo.
Mostaccio, dicesi propriamente il volto dell'huomo, ò per ischerno, ò per ischerzo.] Os, oris, neut gen. vedi Faccia.
Mostaccione, vedi Schiaffo.
Mostacciuolo, cosa mangiatiua assai nota.] Mustaceus, cei. m gen. Car. cap. 128. 1 Mustaceum, cei neut. gen. Turfel Nom
Mostarda, sauore noto.] Embamma mustaceum, vel finapinum. 2. Intinctus mustaceus, vel sinapinus Plin.
Mosto, vino nuouo non ancora imbottato.] Mustum, ti. n. gen. Plin lib. 23. cap. 1. Mustum omne stomacho inutile, venis iniucundum. 2. Vuæ succus. Iubl. lib. 1. el. 10.

Pax aluit vites, & succos condidit vuæ.

Mosto adaquato.] Mustum aqua dilutum. Dioscor. lib. 5. cap. 45.
Mosto d'arboreto.] Mustum arbusticum. Colum. lib. 1 2. cap 41.
Mosto cotto, vedi Sapa.
Mosto vergine, quello, che esce dall' vue non ancora spremute.] Mustum, lixiuum, Colum. lib. 12. c. 41. Mustum lixiuum ex eo, quod distillauerit, antequam calcetur vua. Mustum protropum. Plin. lib. 14 c. 9 Inter genera potuum ponere debeo, & protropum; ita appellatur à quibusdam mustum sponte defluens antequam calcentur vuæ.
Mosto di torcitura, mosto di secondo, ò d'vltimo torchio, quello, che si caua doppo la prima spremitura.] Mustum tortiuum. Col. l. 12. c. 36. 2. Mustum tortiuum circumcidaneum. Cat. de Re rust. c. 23. 3. Mustum circumcisitium. Var. l. 1. c. 54. Cum debet mustum sub prælo fluere, quidam circumcidunt, extrema, & expressum circumcisitium appellant.
Di mosto, addiett.] Musteus, a, um. Plin.
Mostra, esempio, ò saggio di rhe che sia.] Specimen. inis. n. g. 2. Exemplum, pli. n. g. Quint.
Mostra, cioè apparenza.] Species, ciei. f. gen. Cic. 2. Off. Hoc difficile est, nisi speciem præ se boni viri feras.
Mostra di soldati.] Lustratio exercitus. 2. Recensus, sus. m. g. Suet.
Far la mostra dell'esercito.] Lustrare exercitum 2. Recenseo, ses. 3. Inire numerum armatorum. Liu. 4. Recensere exercitum. Liu.
Far la mostra, ò spasa, propria di mercanti.] Expando, dis. Cic. 6. Ver.

Mostrare, manifestare, palesare.] Monstro, as. Cic 1. de Leg. Plaut. in Rud. Aliquem velim, qui mihi viam, aut semitam monstret. 2. Ostendo, dis. Cic. de Arusp. resp Hæc vobis, & scelerum indicia ostendit, & periculorum signa patefecit.

Mostrare i denti, qui val fronte all'auuersario.] A ciem ostendere. Liu.

Mostrare, esporre.] Demonstro, tras. 2. Commonstro, tras. 3. Ostendo, dis. 4. Declaro, ras. Cic.

Mostrare qualche cosa con vanagloria.] Ostento, tas, ui, tum. Terent.

Mostro, cosa, che auuiene fuori, ò contra natura.] Monstrum, tri. neut. gen. 2. Ostentum, ti. n. g. 3. Portentum, ti. n. g. Cic.

Mostruosamente, auuerb.] Monstruosè. 3. l. 2. Monstrificè 3. b.

Mostruoso, addiett.] Monstruosus, sa, sum. 3. l. 2. Monstrificus, ca, cum. 3. b.

Moto, mouimento, e motura, il muouere, ò muouersi] Motus, tus. m gen. 1. l. Cic. de Vo. Animal mouebatur illud quidem sed immoderatè, & fortuitò, vt sea motibus veheretur, nam, & ante, & pone: ad læuam, & ad dexteram, & sursum, & deorsum. 2. Motio, nis fœm. gen. 1 l. 2. b. Cicer. de Fat Qui protrusit cylindrum, dedit principium motionis, volubilitatem aut non dedit. 3. Agitatus, tus masc. gen. 4. Agitatio, nis. fœm. gener.

Moto del Cielo.] Mundi incitus. Plin. l. 2. cap. 45. Venti assiduo mundi incitu è contrario siderum occursu nascuntur.

Moto circolare.] Motus in orbem circumlatus. Ex Cic. 2. de Nat. Propterea quod eorum castrorum motus in orbem circumferretur. 2. Motus orbicus. Varr. Sidera Cœli circa terram, atque axem voluuntur motu orbico.

Moto carnale.] Impetus veneris. Plin lib. 44 cap. 18. Vsu plumbi, & frigidiore natura inhibere impetus veneris.

Moto corporale.] Agitatio motusque corporis. Plin. lib. 1.

Moto, e quiete.] Motus, & status.

Primo moto, quello, che preuiene la ragione, e non è libero.] Motus rapidus, & inconsultus. Gell. l. 18. cap. 5. Motus quidam rapidi, & inconsulti officium mentis, & rationis præuertunt.

Per far moto, ouero essercitio, come fà chi vuol star sano.] Motandi corporis gratia Gell. lib. 11. cap. 3. Motandi corporis gratia, aut spatiamur, aut vectamur.

Motore, mouitore, e mouente, quegli, che muoue.] Motor, oris. 1. l. Mart. l. 11.

Mottegeuole, e motteggiatore.] Ioculator, oris. Cic. 2. Iocaos, antis. 1. Ad iocandum aptus, a, um. 4. Ad ludum, & iocum factus, a, um.

Motteggiando, auuer.] Ioco. 2 b. Iocosè. 2 l. 3. Iculariter. 4. b. Plin 4 Per iocum.

Motteggiare, burlare, ò cianciar con motti, ò detti.] Cauillor, aris Cic. ad Quint. Fr. l. 2 ep. 14. 2. Dicta in aliquem dicere. Cic. 3. Iocor, aris, atus, sum.

Motteggiatore, vedi mottegeuole.

Motto detto arguto con brruttà.] Dictum, ti. n. g. Cic. 2. Dicterium, rij o gen.

Motto, ciancia.] Iocus, ei. m. gen. in plur. Ioca, orum. n. gen. 2. Facetiæ, arum. f. g.

Far motto, cioè parlare, vedi Parlare.

Far motto ad vno, cioè far con vno qualche parola.] Cuipiam verbum facere, Ter. Andr. act 1. sc. 2. Nunquam cuipiam nostrum verbum fecit.

Non far motto, cioè non parlare, ò tacere.] Sileo, es. 1 b. Cic. pro Mil. Silent. leges inter arma. 2. Taceo, ces. 1. b. Ter. Eun. Quæ vera audiui taceo, & contineo optimè.

Senza far motto.] Insalutato hospite. Cic.

Inuentor de' motti, ò vocabuli.] Logodædalus, li. 4. b. Cic. 2. Architectus verborum. Cic.

Mouente, mouitore, vedi motore.

Mouere, vedi muouere.

Moueuole, vedi mobile.

Mozzare, tagliare in tronco, diuidendo interamente la parte del tutto, vedi Troncare.

Mozzare il capo, vedi Decapitare.

Mozzatura, e tagliatura, tutto ciò, che col taglio si diuide dal tutto.] Segmen, minis, neut gen. 1. l. 2. b. A. Gell lib. 10. cap. 15. Flaminis dialis vnguium, & capilli segmina subter arborem salicem terra operiuntur. 2. Resegmen, nis n g. & 3 b. 2 l Plin. lib. 28. cap. 1. Non pauci apud Græcos, singulorum visc erum membrorumque etiam sapores dicere, omnia persecuti vsque ad resegmina vnguium 3. Segmentum, ti n g 1 & 2. l. Plin. l. 36. c 6 Resciscio, nis. 5. Præsegmen, ois n g. 1. 2. l. 3. b. Plaut. Aul. Cuius est vnguium præsegmina.

Mozzetta, veste corta, e propria de' Cardinali, ò Prelati.] Exomis, midis f g. 1 2. l. 3. b. 2. Exomium, mij o g. Quint. lib. 5. c. 10.

Mozzo di stalla.] Mediastinus, ni. m g. 4. l.

Mozzo di naue.] Mesonauta, tæ. m. g. 4 b.

Mozzo troncato, vedi Tronco addiett.

M V

Mucchio, quantità di cose accumulate, ò ammontonate.] Aceruus, ui m g & 1. b. Cic. 2. Phil. 2. Congeries, & f. g. 3. Strues, is f. g. vt strues lignorum. 4 Cumulus, li. m. g.

Mucchio, ò catasta di legna per abbrugiar vn corpo morto.] Pyra, ræ f g & 1 b 2 Rogus, gi. m. g.

Mucchio di terra.] Gromus, mi.

Muffa, lanugine trà bianca, e gialla, che nasce per humidità, ò putrefattione.] Mucor, oris. m. gen. 1. l. Colum. l. 15. cap 4.

Muffare, produr muffa.] Mucesco, scis, cui. 1. 2. l. Plin. l. 14. Proprium autem inter liquores vino mucescere, aut in acetum verti. 2. Mucorem contrahere. Col. l. 1 2. cap. 4. Iubent locum esse debere auersum à sole quàm frigidissimum, & siccissimum ne situ pecora mucorem contrahant. 3 Mucore affici. Ex Suet.

Far muffare.] Mucorem facere, vel afferre. Ex Plin. 2. Mucore afficere cum accus. Ex Suet.

Muffaticcio, dimin. alquanto muffo.] Mucidulus, a, um 1. l. 2 3 b. Ex Plin.

Muffato, e muffo, addiett.] Mucore affectus, ta. tum. Ex Plin. & Cels. 2. Mucidus, da, dum. 3. Mucosus, sa, sum. 2. l.

Esser muffo.] Muceo, ces, cui. Cato de Re rust. Vinum dabitur: quod neque aceat, neque muceat.

Mugghiamento, mugghio, e muggito, il mugghiare, ò muggire, cioè il suono della voce del toro.] Mugitus, tus. m. gen. 1. 2 l. Quint. lib 8. cap. 6 Sunt plurima ita posita ab ijs, qui sermonem primi fecerunt, aptantes affectibus vocem: nam mugitus, & sibilus, & murmur inde venerunt 2 Boum vox. Liu. dec. 1. Indè cum actæ boues quædam ad desiderium, vt sit relictarum mugissent, reddita inclusarum ex spelunca boum vox, Herculem conuertit.

Mugghiare, e muggire il gridar del toro, ò vacca.] Mugio, is. Liu. 1. ab Vrb. Inde cum actæ boues ad desiderium, vt fit, relictarum mugissent, &c. 2. Mugitum dare. Ouid. 15. Met. 3. Mugitum edere. Ouid. 7. Met. vbi legimus. Victima diros mugitus edidit. 4. Mugitum ciere. Virg. 12. Aen. Vbi habetur. Terrificos mugitus ciet taurus.

Mugghiare all'incontro.] Remugio, gis. Liu.

Muggito, vedi mugghiamento.

Mugnere, Fior. mognere, Sen. & altri mongere, ò mungere, cioè le poppe à gl animali per trarne il latte.] Mulgeo, es, si, sum, vel ctum. 1. l Sipont. in Mart. Mulgere est lac è mammis exprimere, vnde mulctra dicitur ipsa lactis extractio.

Vaso da mugnere.] Mulctra, træ. f g. vel Mulctrale, lis. n. g. Virg. 2. Mulctrum, ctri. n. g. Horat.

Mu-

Mugnitorè, è mognitore : mungnente,è mognente ò colui che mogne,ò mugne.] Mulgeoa,tia.om.gen.s.& 3.l. Ex Quint l.2.c.2.

Mugnitor di capre,pecore, ò vacchè.] Captimulgus , ouì mulgus,vel bomimulgus gi.Ex Plin.lib.10.cap.40 Caprimulgi appellantur grandioris merulæ aspectu fures nocturni : interdiù enim visu carent . Intrant pastorum stabula,caprarum vberibus aduolant, propter lactis succum qua iniuria vber emoritur,caprisque cæcitas , quia mulsere oboritur.

Mugnitor di bufale,colui,che mugne bufale .] Bubalimulgus,gi.Ex Plin.l.8 c.15 & lib 10.c 40.

Mungitor di caualle , colui che mugne caualle.] Equimulgus,gi.Ex Cic de Nat & Catul ep.19.

Mula,la femina del mulo .] Mula, læ. fœm.gen.Plin.lib. 8 cap. 44. Mulæ calcitratus inhibetur vini crebriore potu .

Mula abbigliata , cioè ornata con abbigliamenti.] Mula phalerata Maff Hist.Indic.l.11.Regina pha leratæ, & serico,ad pedes vsque vestitæ insedebat mulæ.2. Mula sericata. Ex Suet.in Calig.cap 52.

Mula asinina, che nasce di Cauallo , e d'Asina.] Mula ex equo , & asina genita. Ex Plin.lib.8 cap 44 Ex equo, & asina gign tur mula , sed effrenis , & tarditatis indomitæ.

Mula cauallina,che nasce d'Asino,ò di Caualla.] Mula ex asino , & equa genita . Ex Colum.lib 6. cap. 36 Mula non solum ex equa , & asino, sed ex asina , & equo generatur.

Mula di corso veloce .] Mula in cursu velox.Plin.lib.8.cap. 44. Generantur ex equa , & onagris mansuefactis mulæ veloces in cursu,duritia eximia pedum, verùm strigoso corpore, indomito animo,sed generoso .

Mula di tardezza , indomita.] Mula indomitæ tarditatis. Plin l 8.c.44.Gignitur autem mula ex equo,& asina, sed effrenis,& indomitæ tarditatis.

Mulare,addiett.poss di mula,ò mulo.] Mularis,& hoc mulare.1 .& 2.l.Col.l.6 c.26 Materias est mularis,quæ pretio fœtus sui comparatur generoso .

Mulattiere,colui,che guida i muli.] Mulio,nis.s.l.s.b.Plin. de Vir.Illustr 7.Tullia cum domum rediret, viso patris corpore,mulionem enitantem , super ipsum corpus carpentum agere præcepit, Vnde vicus illa sceleratus dictus Var.4.de Ling.

Mulattiere dell'essercito.] Mulio castrensis . Plin. lib. 7. cap.4?.

Da mulattiere,auuerbialm.] Ritu,vel more mulionio , Ex Curt.& Cic.

Di mulattiere,addiet.poss.] Mulionius,a,um. 1.& 2.3.& 4. b.Cic.pro Sest Mulioniam penulum arripuit , messoria se corbe contexit .

Muletta,dimin.mula piccola.] Mula exigua,vel parua, Ex Plin.l.8 c 44

Muletto, dimin. mulo piccolo.] Mulus exiguus , paruus. Plin.l.8.c.44.

Mulino,addiett.di mula,ò mulo.] Mulinus.na,um.s.& 2.l. Vitr.l.8.c. 3 Conseruare autem eam aquam,& continere nihil aliud potest,nisi mulina vngula .

Mulino machina da macinare,vedi molino .

Mulo,animale noto,di stirpe Asinina,e cauallina.] Mulus , li.1 .l.Plin.l.8.c 44 Mulum octoginta annis vixisse Atheniensium monumentis apparet .

Mulo asinino,che nasce d'Asina,ò di Cauallo.] Hinnus, ni. m.gen.Colum.lib.6.cap.36. Qui ex equo, & asina concepti generantur , quamuis à patre nomen traxerint , quod hinni vocantur , matri tamen per omnia similes sunt

Mulo asinino piccolo .] Hinnulus,li.m gen.Plin.lib.8.cap. 44.Equo , & asina genitos mares hinnulos antiqui vocabant .

Mulo cauallino,che nasce d'Asino,e di Caualla.] Mulus,li. Plin.lib.8.cap 44.Ex asino,& equa mulus gignitur mense duodecimo animal viribus in labores eximium. Colum. l.6.cap.36.

Mulo da basto,da soma.]Mulus clitellarius.Cicer. Topic. Postliminio redeunt hæc,homo, nauis , mulus clitellarius , equa, quæ fræna recipere solet ;

Mulo da carrozza,ò da cocchio.] Curulis . Ex Suet.in Cæs. cap.31.

Mullo da sella.]Mulus ephippiarius .

Mulsa,cioè vin melato.]Mulsum, si. Plin.lib.22. cap.24. Multi senectam longam mulsi tantum nutritu tolerauere,neque alio vllo cibo, celebri Pollionis Romuli exemplo , qui centesimum annum excessit. 2. Vinum mulsum.Plin.

Munire, cioè Fortificare.] Munio,nis Plaut.

Munitione fortificamento]Munitio,nis.

Muouere,cioè commouere, ò persuadere.] Flecto, is. s.l. Cic.in Orat.Eloquens est is,qui ità dicit, vt probet , vt delectet,vt flectat.Probare,necessitatis est,delectare, suauitatis , flectere , victoriæ; nam id vnum ad obtinendas causas potest plurimum. 2 Moueo , & s. b. Cicer. Att.lib 8.Me illorum sententiæ minus mouebant , tua me authoritas vehementer mouet. 3. Commoueo, es. s.l. 2.b.

Muouere,dar moto.] Moueo,ues.s.b.Cic.

Muouere spesso .] Moto,tas.1.l.Plaut.in Amph. Neque se Luna quoquam mutat , statque vti exorta est semel .

Muouere il capo .] Caput agere , vel agitare,Colum.lib. 6.cap.6.

Muouer la coda.] Caudam, agere vel agitare. Colum.lib. 6.cap 6 .

Muouere vna cosa quà, e là , ò in diuerse parti.] Rem quampiam dimouere . Cels. lib. 2. cap. 24. Minus sæpè in sene , quàm in iuuene manus dimouendæ sunt .

Muouersi, riceuer, ò hauer moto in sè] Moueor , ueris, s. & 2. b. Cic.3 de Nat. Vt hominum membra nulla contentione,mente ipsa , ac voluntate mouentur; sic numine Deorum omnia fingi, moueri , maturique possunt .

Muouersi ab estrinseco,cioè estrinsecamente .] Pulsu agitari externo. Cic.1.Tusc.Inanimum est omne,quod pulsu agitatur externo. 2.Impulsu agitari externo , Cicer. de Somn. Scipion. 3. Motu cieri externo . Ex Cicer. de Vn. & 1 Tuscul. 4.Motu externo , & aduentitio cieri, moueri , vel agitari . Ex Cic. 2. de Nat. & 1. Tuscul.

Muouersi ab intrinseco,cioè intrinsecamente.]Motu cieri interiore. Cic.1 Tusc.Quod est animatum,id motu cietur interiore,& suo .

Muouersi à trauerso,ò pertrauerso.] Obliquè ferri. Cic 1. de Fin.Erit hoc quasi prouincias atomis dare,quæ rectè, quæ obliquè ferantur 2.In obliquum moueri. Plin. lib. 11.cap.28.

Muouersi da sè,] Spontè moueri. Plin.lib.56.cap.18. Molas aliquas & sponte motas inuenimus in prodigijs.2.Sua sponte moueri Cic.2.de Nat 3 Vi sua moueri. Cicer.2. Tusc.Sentit igitur animus,se vi sua non aliena moueri. 4.Motu suo cieri,vel moueri.Cic.5 Tusc. A se moueri . Cic.1.Tusc.Ita fit,vt motus principium ex eo sit , quod ipsum à se mouetur. 6.Ex se moueri. Cic.2.de Nat.Est autem diuinius,quod ipsum ex se sua sponte moueatur, quàm quod pulsu agitetur alieno.7 Per se moueri.Cic.2. de Nat.Mundi ardor,non agitatus ab alio , neque externo pulsu , sed per se ipse, ac sua sponte mouetur. 8 Se ipsum mouere.Cic.1.Tusc.Patet igitur , æternum id esse quod se ipsum moueat. 9 Ex se ipso moueri. Quint.l.5. c.14.Anima autem ex se ipsa mouetur immortalis igitur est anima .

Muouersi , ò star fermo .] Agitari , vel stare . Varr.lib. 4 de Ling.Status , & motus , quo stat , aut agitatur corpus.

Chi sempre si muoue.] Motu præditus sempiterno . Cicer. Mens soluta,& libera omnia mouens , ipsaque prædita motu sempiterno .

Muraglia,vedi muro .

Murare,ò fabricare, far muri , ò fabriche.] Ædifico , cas, s.l.2.3.b.Cic.ad Q Fr.l.2.ep.5.Tribus locis ædifico,reliqua reconcinno ; viuo paulò liberalius quàm solebam 2.Extruo,is. 3 Construo,is.

Murare à secco,cioè murar senza calcina.] Sine ferrumine cæmenta componere,Plin.l 36. c. 23. Ruinarum vrbis ea maxima causa quod furto calcis, sine ferrumine suo cæmenta componuntur.
Murare,innanzi, murar prima.] Præstruo,is Col.l.1.cap.5. Præstructa valenter resistunt contra ea,quæ postmodum superposita incumbent.
Muratore, quegli , che fà l'arte di muratore.] Cæmentarius,tij. m.gen 1.a.& 3 l & 4 b. Sypont. in Mart Cæmentarij dicuntur ædificiorum,quæ ex lapidibus fiunt, structores,quos aliqui fabros murarios,rij. 1.&a.l. 3.b. Ea aliquibus apud Sipont.& Mart l.b.12.epist.46. 3.Faber,bri 1 com Cic.lib.9.epist 15. Tu velim cum fabris domum Sullanam perspicias; si enim nihil est in parietibus; aut in tecto vitij,cætera mihi probabuntur.4.Structor,ris. 1.l. a.b. in rect & l.in obl. Cic.ad Q. Fr. lib.2. epist.4.A puero,vt discessi,in aream tuam veni; res agebatur multis structoribus; domus erit egregia.5 Faber cæmentarius.Eud.in Bud. Structores sunt fabri cæmentarij.6. Faber murarius Sipont.in Mart Cæmentarij dicuntur ædificiorum structores,quos aliqui fabros murarios vocant.7.Structor cæmentarius,Ex Cic.ad Q Fr.lib. 2 epist.4. 8. Structor murarius , Ex eodem Cicer. 9. Aedium Faber. Gell. lib.19. cap. 10. Adsistebant fabri ædium complures balneis nouis moliendis adhibiti , ostendebantque depictas in membranulis varias species balnearum . Aedificiorum structor. Sipont. in Mart.
Da muratore,ò di muratore.] Fabrilis,& hoc fabrile.Var. l.1.de Re rust c.14. Fabrile scpimentum est notissimum materia.
Murello,Sen.muricciolo, Fior.cioè muro fatto per sedere, e riposarsi à piè della facciata delle case.] Murus,vel paries sessilis,Ea Cic pro Leg.Man.& Ouid.s a. Met.vbi de cyllato centauro agens dicit,tergum sessile.2.Sedile murale,Ex Virg 5.& 12 Aen.
Muretto,dimin.muro piccolo.] Murulus,i. 1 l. a.b. Cicer. Parad.5.Cuius est vox; murulus.2.Murus paruus,vel pusillus.Ex Cic.pro Quint.
Muro,e muraglia,fabrica, che si fà per habitare.]Murus,ri. 2.Paries,etis.m g.Cic.12.Philip.Domesticis me parietibus tueor.
Muro,ò muraglie di città,ò terra.] Mœnia, orum. n.gen. plur.Cic.3.de Nat.Deor. Pontifices diligentius Vrbem religione,quàm mœnibus cingunt.
Muro a calce.] Paries calce interlitus,Ex Cic. & Liu.
Muro di loto.] Paries luto interlitus. Ea Liu.2.Paries luto structus.Palad.l.10.tit.13.
Muro di marmo.] Paries marmoreus, Plin.lib.36. cap.6. M. Scauri scena marmoreos habuit parietes. Idem Plin. loco citato. Antiquissima Halicarnassi Mausoli domus Proconnesio marmore exculta est , latericijs parietibus.
Muro di mattoni.] Paries latericius. Plin. lib.35.cap.14. Parietes latericij sunt æterni , si ad perpendiculum fiant.
Muro, d vn piede, e mezzo.] Paries sesquipedalis. Cato. cap.15.
Muro ordinario,cioè fatto di scaglie,rottami, e pietre rozze.] Paries cæmenticius.Vitr.lib.2.cap.8.Pilis lapideis, structurisque testacea , parietibus cæmenticijs altitudines extructæ.
Muro non anco intonacato.]Paries. rudis.Ner.l.44 D.Vsufruct.Vsufructuarius nouum tectorium parietibus , qui rudes fuisset,imponere non potest.
Muro,che diuide i partamenti] Paries medianus.
Muro arriciato.] Paries asperatus.Pallad.l.1. tit.1. Prouidendum est, vt siccis , & asperatis parietibus latericijs induantur tectoriorum, quod humidis, & leuibus adhærere non poterit .
Muro à secco,senza calce,dicesi anco macera.] Maceria, æ. f g.a.Maceries,ei.f g.Vat.l.3.c 5.Sylua manu sata , tota septa macerijs,altis,& Col.l.8.cap. 15. Ea tota maceries operc tectorio læuigatur extra intraque ne elis , aut vipera perrepat.
Muro con archi,fatto à volta.] Paries fornicatus,Cic. Top.
Muro vecchio,è mezzo rouinato.] Parietina,næ. f.g. Plin. l.35 c.8. Nascitur maximè circa vetera monumenta,parietinasque,& inculta itinerum.
Chi stà dentro le mura] Intramuranus,na,num. Lamprid. in Heliog.
Chi stà fuor delle mura.]Extramuranus,na,num.Lamprid. In Heliog.
Musa nome di proprio d'huomo,il quale fù medico dell' Imperador Augusto] Musa,sæ 1.l.Plin.l.19 c 8. Diuus Augustus lactuca conseruatus in ægritudine fertur prudentia Musæ Medici , cum priores eam ob religionem minimè commanducarent.
Musa,nome proprio di Dea,secondo la Gentilità, preposta alla poesia,& alla musica.]Musa,sæ fœm gen.a.l.Cic. 3. de Nat. Iam musæ primæ quatuor natæ Ioue altero. Telxiope, Mneme, Aoede, Melete, secundæ Ioue tertio, & Mnemosine procreatæ nouem ; tertiæ Ioue tertio Pieriæ natæ,& Antiopæ; quas Pieridas, Pierias solent , poetæ appellare ,
Di musa,addiet]Musæus,a,um.1.a.l.Lucr lib.4. Cuius est ; Pepor Musæus.
Musaico.vedi Musaico
Muscato e muschiato,Sen.moscoleato.Fior. agget. che hà muschio ò moscado.] Mosco illitus,a,um Ex Matth. in Dioscor lib 1 cap.20 & Liu.5 ab Vrb.a Mosco imbutus, ta,tum Ea Matth. in Diosc.lib.1.cap.20.& Hor.lib.1.ep. 2.Vbi habetur, testa odore imbuta. 3. E moscho fictus , vel concretus, a,um. Ea Matth.in Dioscor. lib. 1. cap.20.
Muschio Sen.moscado,e moscato. Fior. materia odorifera à tutti nota.] Moschus,chi.m.gen 1.l Matth.in Diosc. lib 1.cap 20. Qui sic ait; Moschus omnia in vmbilico cuiusdam animalis gignitur,quod capreæ simile est,vulco armatum cornu,prægrandi corpore &c. 2 Moschus aromaticus.Vlyss Androuald.de Quadrup.bisul.l.1.cap. 20. 3 Muschus Arabs.Idem Vlyss ibid. Ex Alciato cuius hic versus est.
Et celebris suaui est vnguine muscua Arabs.
Muschio tombaschino,& è più perfetto del Cinese.] Moschus Tumbascinus.Matth.in Diosc l 1.c.20. Tumbascinus moschus Sinico longè præstantior est, quod capreæ moschum gignentes,& nardum , & alias odoratissimas plantas depascant.
Muschio falso , ò falsificato.] Moschus adulterinus vel adulteratus.Ex Cicer.3 Off. & Matth. in Dioscor. lib.1. cap.20.
Muschio Cinese, ò della Cina.] Moschus Sinicus.Matth.in Diosc.l 1.c.20.
Muschio primaticcio.]Muschus præcox.Matth. in Dioscor. lib.1.cap.20.Moschus præcox tetro , & insuaui odore displicet.
Venditor di muschio,ò altro odore.] Vnguentarius,rij.m. gen 4 b.
Muschio lanugine delle fontane,vedi musco.
Muscolo particella del corpo, che vale al moto.] Musculus,li.m.gen.1.l & a.b.Corn Cels.lib.5 cap.26 Musculus, percussus mortiferus est , præcissus saniatem recipit , 2.Torus,ri.m g.1.b.Apud Cic 3.Tusc.ò pectora,ò terga , ò lacertorum,tori 3 Lacertus, ti.
Musculoso,addiett.pien di muscoli] Musculosus,sa,sum. a.& 3.l. a b. Corn.Cels.lib.5 c.20 Vbi legitur neruosus, aut musculosus locus 2 Torosus,sa,sum.1 b.& a.l.Col.l. 6.c.1.Parandi sunt boues nouelli ceruice longa, & torosa. 3.Lacertosus,a,um.
Festa delle muse.] Musea,orum.n g.& num.plur. 1.& a.l. apud Iul.Poll.
Di muse,ò di musa,agget.]Musæus ,a,um.1.& a.l. Lucr.l.4. Deinde,quod obscura de re tam lucida pango.
Carmina musæo contingens, cuncta lepore.
Magione,ò habitation delle Muse.] Musæum,ei,1.& a.l Ex Var.l.3.c 5.Ex Plin l.1.ep.9.
Musica, scienza , ò arte di canti,e di suoni, la quale dagli scrittori arte antichissima,bellissima, & ad huomo politico necessaria ,è nomata] Musica,cæ.1 l.a.b.Quint.lib. 1.c.10 Zimagenes author est,omnium in litteris studiorum antiquissimam musicam extitisse.Plin.l.7.c 56.Musicam

ſcam Amphion inuenit. 2.Muſice,ces. 1.3.b. 2.I. Græc. Quint.lib.1.cap 10.Grammaticè quondam, ac muſicæ iunctæ fuerunt. Siquidem Architas, atque Ariſtoxenus etiam ſubiectam Grammaticeo Muſicæ putauerunt, & eoſdem vtriuſque rei præceptores fuiſſe ſophron oſtendit. 3. Ars muſica. Ter. in Phorm.prol. vbi ſic habetur, qui artem tractant muſicam.4 Muſices diſciplina.Quint. lib.1. cap 10. Lycurgus duriſſimarum Lacedæmonijs legum auctor, muſices diſciplinam probauit. Atque cam natura ipſa videtur, ad tolerandos facilius labores, velut muneri nobis dediſſe. 5 Muſica,orum.neut.gen.& num. plur.1.I. 2.b. Ter.Eun.act.1.ſc.2. Fac periculum io litteris,fac in palæſtra, in muſicis. 6.Aes muſica,Gell.lib.19. cap. 9. Lætæ indolis adoleſcens,moribuſque, & fortuna benè ornatus, & ad rem muſicam facili ingenio, ac libenti.7.Ratio,muſica Col.l.1 procem.& Val.Max. l 8.c. 7.Socrates tantis doctrinæ ſuæ diuitijs etiam muſicæ rationis vtiliſſimum elementum accedere voluit. 8.Symphonia,2.Græc.

Chi non sà muſica.] Amuſus,ſa ſum.1.b.2.I.Vitr.l.1.cap.1. Non debet,nec poteſt eſſe architectus muſicus,vt Ariſtoxenus,ſed non amuſus 2.Muſicæ indoctus,a,um. Ex Hor. de Art C uius eſt; Pilæ indoctus.

Muſicale,vedi muſico.

Muſicamente,ò muſicalmente,auuerb.cioè con muſica, ò da muſico.] Muſicè.Plaut.in Moſtell. 2.Muſicum in morem,vel modum,Ex Liu.2.bel.Maced.

Muſicare, verbo cantat di muſica.] Modulatè, aut muſicè canere, vel cantare,Ex Cic.2.de Nat.qui ſic habet, ſi ex oliua modulatè canentes tibiæ naſcerentur, non dubitares, quin ineſſet in oliua tibicinis quædam ſcientia. 2 Muſice, aut harmoniacè canere,vel cantare,Ex Plant. Moſtell 3 Ad harmoniam canere. Cic.3.de Nat. Etſi verò loqui Solem cum Luna putamus, cum propius acceſſerit, aut ad harmoniam canere mundum, vt Pythagoras exiſtimat. 4.Modulor, aris, 2. 2. b. Ex Mart. lib. 23. epiſt. 72. Dulcia defecta modulatur carmina lingua.

Muſica,e muſicale,aggett di muſica,ò attenente à muſica.] Muſicus,a,um.1.I 2.b.Ter.Heaut. prol. Repentè ad ſtudium ſe applicaſſe muſicum 2.Harmonicus,ca,cum. 2.I. 2.3.b.Græc.Plat.in Phæd.

Muſico, ſuſt. intendente di muſica.] Muſicus,ci.1.I.2.b. Quint lib 1.cap.10. Nemo ignorat, Muſiceo tantum iam illis antiquis tempori bus non ſtudij modo,verum etiam venerationis habuiſſe, vt ijdem muſici,& vates,& ſapientes iudicarentur. 2.Symphoniacus, ci. 1.2.I. 3.4.b. Cic.pro Mil Milo nunquam pueros ſymphoniacos vxoris ducebat. 3.Harmoniacus,ci.1.I. 2.3.b. Græc. Plaut. in Phæd.4.Muſicè doctus, vel inſtructus,Ex Plaut Monſt. & Suet.de Clar.Grammat. 5 Muſicis eruditus, Ex Ter. Eun.& Cicer.pro Deiot. 6 Rei Muſicæ doctus, vel peritus,Ex A Gell. lib 4. cap 1. 7 Muſicæ rationis ſtudioſus,a,um.Colum.lib 1. præfat. qui ait; muſicæ rationis ſtudio.

Muſo,ò ceffo, propriamente la teſta del cane da gli occhi all'eſtremità delle labra.] Roſtrum,tri.n.g. Plin.l.8.cap. 40. In cane, quàm ſignificans demonſtratio eſt; cauda primum,deinde roſtrn.

Muſo del boccale.] Naſus,ſus.m g.

Muta,mutamento,e mutatione,il mutare.] Mutatio, nis. 2 a.I.3.b. Cic.Phil.12. Si eſt erratum ſpe falſa,atque fallaci, tedeamus in viam; optimus eſt portus pœnitenti mutatio conſilij.

Mutabile, e muteuole,aggett.che può mutarſi.] Mutabilis,& hoc, le.1 2 I.3.b.

Mutabilità, incoſtanza.] Mutabilitas,atis.f gen.2,2.3.& 4. Cic.4 Tuſc.

Mutande,brache di tela ſtrette, che appunto cuoprono le vergogne all'ignudo.] Subligaculum,li.n.g.1 I. & 2.b. In rect.& I in obliq Plin.lib 12 cap.14 Alexandriæ vbi thura interpolantur, nulla ſatis cuſtodit diligentia officinas.Subligaria ſignantur opi fici, perſona adijcitur capiti denſuſve reticulus. 3.Campeſtre,ſtris.n.gen. 1.2.I. Horat.l.1.ep 1.

Penula ſolſtitio,campeſtre niualibus auris.

Per brumam Tyberis, ſextili menſe caminus.

4 Perizoma,tis n.g.1.2.& 4.b. & 3.I. Græc.Suid.

Mutandette,dimin.mutande piccole.] Subligaculum paruum,Ex Cic.1.Offic.& Parad. 2.Periz omatium,tij.neut. gen.Græc.

Mutamento, vedi muta.

Muta pelle,mutafaccia,e mutauolto, quegli, che aſtutamente ſimula,e diſſimula.] Verſipellis,læ. n g. Plaut. in Amph.& Plin l.8.c.22. Ita vulgò infiaa eſt fama,in tantum,vt in maledictis verſipelles habet.

Mutare,ò variare,cambiare,ò cangiare,cioè far mutatione,ò cambio.] Muto,tas.1.I.Plin.l.6.cap.33. Chamæleon mutat colorem ſubinde,& oculis, & cauda, & toto corpore: redditque ſemper quemcumque proximè attingit,præter rubrum, candidumque. 2.Mutationem facere.Ex Cic.pro Quint.dum ſic ait: fit magna mutatio loci, non ingenij.

Mutar aria.] Mutare Cœlum. Horat.lib.1.epiſt 11 Mutare Cœli ſtatum.Colum. lib.6. cap.5. Si peſtilentia in gregem incidit, confeſtim mutandus eſt Cœli ſtatus.

Mutar il Cielo, mà non il pelo prouerbialm. ſi dice di chi muta luogo; ma non vita.)Cœlum non animum mutare. Horat.l.1.ep 10.Cœlum non animum mutant, qui trans mare currunt.2.Cœlum non ingenium mutare. Ex Cic. pro Quint.

Mutar il nome à vna coſa,ò perſona.] Tranſnomino, nas. 1.& 2.I. 3.b. cum accuſ rei vel perſ Suet.in Dom. c. 13. Poſt autem duos triumphos, Germanici cognomine aſſumpto,Septembrem menſem,& Octobrem ex appellationibus ſuis Germanicum,Domitianumque tranſnominauit,quòd altero ſuſcepiſſet imperium, altero natum eſſet.

Mutar ſtato.] Fortunam mutare.

Mutar in bene.] In bonum vertere,vel mutare. Quint.lib. 1.cap 1. Magis pertinaciter, quæ deteriora ſunt; nam bona facilè mutantur in peius; nunc quando in bonum verteris vitia?

Mutare in male.] In malum vertere,vel mutare,Ex Quint. l.1.c.1.loco cit.

Mutar in meglio.] In melius,aut meliora vertere,vel mutare,Ex Plin.l.17.c.25.

Mutar in peggio.] In deterius vertere vel mutare, Ex Quintil lib.1.cap.1. Ex Plin.lib.7. cap.25. Qui ſic ait. Quædam graui oſtento in deteriora mutantur, ex olea in oleaſtrum, ex candida vua & ficu in nigras. 2. In peius, aut peiora vertere, vel mutare, Ex Quint.lib. 1.cap.1.

Mutare coſtume.] Deſueſco, cis cui.etum.

Mutar luogo,cioè andare habitare altroue] Migro, gras. 2 Mutare ſolum.

Mutar parere,ò propoſito.] Mutare conſilium. 2. Mutare ſententiam. 3.Se otentiam commutare Cic. Att l.16. ep. 4 Lectis ſuis literis,admiratus equidem ſum, te tam vehementer ſententiam commutaſſe, ſed non ſine cauſa, arbitrabar.

Mutarſi.] Se commutare.Var.l.6.cap 69. Quæ mutare non poſſunt,antequam ſe commutent, celeriter promas, ac vendas

Mutation di tempi.] Varietas temporum.

Mutation di volontà] Animi motus.

Mutato,partic.] Mutatus,ta,tum.

Mutiano nome, poſſ di Mutio.] Mutianus,na,num. Ex Quint.

Mutiano, ſuſt nome propr. d'huomo.] Mutianus, ni. Plin.lib.8 cap.3 Mutianus ter conſul author eſt, Elephantum quendam litterarum doctus græcarum didiciſſe, ſolitumque præſcribere eius linguæ verbis, ipſe ego hæc ſcripſi, & ſpolia celtica dicaui.

Muto, e mutolo, priuo di fauella.] Mutus, ta, tum, 1.I. Plin lib.10 cap.69 Auditus cui hominum primo negatus eſt, huic, & ſermonis vſus ablatus; nec ſunt naturaliter ſurdi, vt non ijdem ſint, & muti. 2. Orationis expers. Cic. 1. Off. Feræ ſunt rationis, & orationis expertes.

Mutolezza, priuation di fauella.] Orationis vacuitas.
Render la fauella à i muti.] Mutos vocales facere. Valer. Max lib. 5. c. 4.

N A



NABISSARE, infuriare, imperuersare.] Furo, furis. r. b. Cic ad Quint. Fr lib. 2. epist. 2. & Apul furit, ensem corripit, fertur in eum præceps, nihil ita e timentem aggreditur. a. Bacchor, aris. Cic. de Arusp. resp.
Nabissare, rouinare, mandare sossopra.] Euerto. is. Cic ad Brut. epist 16. Non tantum in statoenda Lepidi statua factum est mali, quantum in euertenda boni.
Nabissare affatto.] Funditus euertere. Cic. de Amic. Nulla domus tam stabilis, nulla ciuitas tam firma est, quæ non odijs, atque dissidijs funditus possit euerti.
Abissare in att. sprofondare, mandare à fondo.] In ima deprimere vel demergere. Ex Cic. de Sen. a. Imo vel profundo demergere. Ex Cic. & Sen.
Nabissare in neutr. cioè sprofondarsi] Desido, dis 2. l. Cic. 2. de Diuin. Eo tempore tanti terræmotus facti sunt, vt multa oppida corruerint, multis locis labea factæ sint, tetræque desierint.
Naccara, stromento da sonare.] Crotalum, li. 1. & a. b. Cic. in Pis. a. Sistrum, tri Ouid.
Nano, Fiot. anco piccinacolo, aggett. dicesi ad huomo anile, ò pianta di mostruosa picciolezza.] Nanus, a, um. a. l. Græc Pomp Fest. lib. a a Qui sic ait; Græci nanum dicunt vas aquarium humile, & concauum, quod vulgò vocant situlum barbatum: vnde nani pumiliones appellantur. a Pumilius, a, um. 1. cons. Suet. in Aug. cap. 83 Augustus pumilios, atque distortos, & omnes generis eiusdem, vt ludibria naturæ, malique ominis abhorrebat. 3 Pumilio, nis com g. r. com. 2 b Plin. lib. cap. 49. Pumilionum genus in omnibus, animalibus est, atque etiam inter volucres. Colum. lib 8 cap. 2. Qui de gallinis agens, sic ait; Pumiliones aues, nisi quem humilitas earum delectat, nec propter fœcunditatem, nec propter alium reditum, nimium probo. 4. Pumilus, a, um. 1. com. 3 b Matth. Rad. in Mart. lib. 15 epist 184 Nani, & pumiliones, siue Pumili illustribus vitia in delicijs, vt moriones habentur. 5. Pumilio, ois. com. gen. a. b. Stat. lib. 1. Syl.

Hic audax subit ordo pumilonum.
Quos natura breui statu peracto.
Nodosum semel in globum ligauit.

6. Homo parua nimis statura, A. Gell lib. 19. cap. 13. Facme, vt sim certus, an rectè supersederim nanos dicere, parua nimia statura homines, maluerimque eos pumiliones appellare. 7. Homo paulum terram extans. A. Gell lib 19. cap 13. Græci nanos vocauerunt breui, atque humili corpore homines, paulum supra terram extantes. 8. Vir modicè ab humo extans. Ex A. Gell lib. 19. c. 13 & Plin. l. 6. c. 32. Qui sic ait; Ædificia modicè ab humo extantia 9 Homo nimis breui, atque humili corpore. A. Gell. l. 19. c 13.
Napo, vedi Nauone.
Napoli Città nobilissima, & antichissima d'Italia, non pur dagli Storici, e Cronografi: ma dagli Oratori, e Poeti ancora honoreuolmente nominata.] Neapolis, lis, vel leos f. gen. 1. & 3 b & a. l. Mart Rad. in Mart lib 5 epist. 75. Neapolis ciuitas est Cumanorum; habitauerunt iam olim græci Calcidenses, Pithecusi, Athenienses; fuerebidem gymnasia literaria, ephæborum cætus, cutiæ quinquertia ibidem celebrabantur; hinc docta Neapolis dicitur à Martial. a. Neapolis Chalcidentium. Plin. l. 3 c. 5. Dein Puteoli colonia Dicæarchia dicti; littore autem hoc Neapolis Chalcidentium, & ipsa Parthenope è tumulo sirenia appellata. 3 Neapolis Cumanorum. Strabo. Geogr. l. 5. Post Dicæarch. am est Neapolis Cumanorum, postea Chalcidentium, nonnulli, & Pithecusæorum, & Atheniensium Immigrarunt, vnde vrbi hoc nomen factum. 4 Neapolis vrbs, vel ciuitas, Phil. Clu de Ital Ant. lib. 4 cap 3 Neapolis vrbs ante Parthenope dicta, & prius Phalerum, si poetis credimus 5. Parthenope, pes. fœm. geo. 2. & 4 l. a & 3. b. Græc. Virgil. 4. Georg.

Illo Virgilium me tempore dulcis alebat
Parthenope, studijs florentem ignobilis oti.

6. Phalerum, rij. n g t. b. a l. Græc. Steph. de Vrb. Phalerum, vrbs est in Opicia ad quam Parthenope siren, maria æstu eiecta fuit.
Napolitano, e Napoletano, nome gent. e poss. di Napoli] Neapolitanus, na, num. 1 & 3. b. a. 4 & 5. l Paul Iou. Hist. 1 a Postero die Carolus vrbe receptus est, tantoque studio Neapolitani in noui regis, ac exter ne gentis spectaculum effusi, vias exornando, victor. que certat. m, atque ambitiosè gratulando omnes humanos honores detulerunt. 2. Neapolita, tæ, vel Neapolites, tæ. r. & 3 b. a. & 4. l. Græc. Strab. Geogr. l. 5.
Alla Napolitana, ouer da Napolitano, auuerbial.] Neapolitano ritu, vel more, Ex Quint. Curt. lib 4 de Reb. gest. Alex. 2. Neapolitanum in morem, Ex Cic. in Hortens. & Virg. r Georg.
Narciso, nome proprio d'huomo.] Narcissus, cissi. Plin l. 33. c. 10. Multos ipsi cognouimus seruitute liberatos opulentiores, pariterque tres Claudij principatu, Pallantem, Callistum, & Narcissum.
Narcisso, pianta, e fiore del medesimo nome.] Narcissus, si. m gen. Plin. lib. 21. cap. 19 Narcissi duo genera alter purpureo flore, alter herbaceus caput grauans, & à narce narcissus dictus est, non à fabuloso puero. a. Lirium, rij. neut. geo. r. l. a b. Dioscor. lib. 4. cap. 155. Sunt qui narcissum, vt lilium, lirium appellarit: folia profert porrò similia tenuia, multo minora, & angustiora.
Di narcisso, addiett.] Narcissinus, a, um. 3. b. Plin. lib. 21. cap. 19 Ex hoc flore fit oleum ad emolliendas duritias, & calefacienda, quæ alserint, quod narcissinum appellatur.
Narcisso ottimo.] Narcissus probatissimus. Diosc. Narcissus probatissimus nascitur in montibus, suaui odore: cæteri porrum imitantur, atque herbaceum virus olent: radix cocta, siue estur, siue bibitur, vomitoria est.
Nardino, addiett. di Nardo.] Nardinus, na, num. 2. l. Plin. l. 23 c. 10.
Nardo, pianta odorifera, che nasce nell'India.] Nardus, di, fœm gen. Plin. lib 12. c. r. a. Nardum, di. n. g.
Nare, ò narice, dicesi all'vno, & l'altro meato del naso.] Naris. fœm gen. 1. l. Cicer. a. de Nat. Rectè sursum sunt nares, quòd odor omnis ad supera fertur.
Narnese nome gent. & poss di Narni.] Narniensis, & hoc narniense. Plin. l. 3 c 14 Interamnates cognomine Nartes, Meuanates, Matilicates, Narnienses, quod oppidum Nequinum antea vocatum est.
Narni già illustre Colonia de Romani, al presente Città celebre d'Italia su'l Sabino, la quale à ben publico è stata d huomini molto qualificati degna generatrice.] Narnia, æ & anteà Nequinum, ni Tit Liu. dec. 1. lo. Nequinum in ditionem Populi Romani venit. Colonia eò aduersus Vmbros missa, à Nare flumine Narnia appellata, exercitus cum magna præda Romam reductus. Ant. Mag. Geogr. Sabinorum celebria sunt oppida Reat Narnia, Ocriculum, Palumbaria, & Manlianum.
Narrare, vedi Raccontare.
Narratione, vna delle sei parti d'oratione.] Narratio, onis, a. l. 3 b. Cic lib. 2. de Inu. Narratio est rerum gestarum expositio.
Narratione piccola, ò breue.] Narratiuncula, læ, Quint l 1. e 9 Narratiunculas à poetis celebratis, orationis causa non eloquentiæ tractandas puto.
Narratore, colui, che narra.] Narrator, ris. a. l. in test. & 3. in obl. Cic de Or. Natura fingit homines, & creat imitatores, & narratores facetos.

Nasale

Nasale parte dell'elmo, che cuopre il naso.] Narium, vel nasi tegmen. Ex Cæs. & Plin 3. Rinosfegasma, tis. neut. gen Græc. 3 Rioochinoma, tis. o gen 1. & 4 l. 2. & 3. b. Græc.

Nascere, venir al mondo, uscir alla luce.] Nascor, eris 1. l. 2 b. Cic. 3. de Fin. Ad tuendos, conseruandosque homines, hominem natum esse videamus, cosentaneum est huic naturæ, vt sapiens velit gerere, & mioistrare Rempub. 2. Orior, iris. 3 Facere exortum Plin. lib. 12. cap. 15. Inferiores duæ stellæ totidem in partibus faciunt exortus matutinos. 3 Exorior, iris. Cicer 4. In vitam introire. Cicer. de Am. Mi fuit æquius, vt prius introierem in vitam, sic prius exire de vita 5. In vitam venire. Cic 1. de Leg. Qui se ipse perspexerit, totumque tentarit intelligat, quemadmodum à natura subornatus, in vitam venerit.

Nascere da cagione occulta.] Occulta, & cæca origine prouenire. Plin. l. 10.

Nascere, cioè procedere, vedi procedere.

Tutti nasciamo per morire] Morti omnes nascimur. Sen. l b. 1.

Nascer col capo innanzi.] In caput nasci, Ex Plin. lib. 10. cap. 13 2. In caput procedere nascentem. Ex Plin. lib. 7. cap 8. 3 Capite gigni, Plin. lib. 7. cap 8. Risu naturæ capite hominem gigni mos est, pedibus eff rri.

Nascere dentro.) Innascor, eris Plin lib. 22 c. 25. Legumioibus innascuntur bestiolæ venenosæ, quæ in periculum vitæ afferunt.

Nascere in mezzo.] Internascor, ris. Tacit. l. 10 Stirpes, & internatas sanis herbas vellebat.

Nascere innanzi al tempo, come quando la madre si sconcia.] Aborior, eris. Gell. lib. 15. cap 1. Prodigiosæ mulieres quibusdam commeotitijs fraudibus nituntur, vt fœtus ipsi in corpore suo concepti aboriantur.

Nascer intorno]Circumnascor, sceris. Plin. l. 2. c. 103. 2. Obnascor. sceris Liu l. 3 Bell Pun.

Nascer co' piedi innanzi.] In pedes nasci. Plin lib. 10. cap. 13. Aues omnes io pedes nascuntur, contra quam reliqua animalia. 2. In pedes procedere nascentem contra naturam est. 3. Pedibus, gigni. Plin. lib 7. cap 8. Neronem pedibus genitum parens eius scribit. Agrippina.

Nascer vicino] Adnascor, eris Plin l. 16. c 44. 2. Agnascor, eris. Cic. 1. de Orat

Nascer per sempre penare.] In m seriam nasci sempiternam, Cic. 1 Tusc. Quooiam autem etiam mortui miseri sunt, in miseriam nascimur sempiternam.

Nascer d'alto lignaggio.] Splendidis natalibus oriri, vel nasci. Corn Tac. in Agric.

Chi nasce doppo la morte di suo padre, vedi postumo.

Il nascere auanti il tempo, vedi Aborto.

Nascimento, vedi Natale.

Nascimento à rouerscio, cioè co' piedi innanzi come nacque Marco Agrippa.] Natalis præposterus. Plin. lib. 7. cap. 8 Marcus Agrippa socerique prægraui seruitio, lusisse augurium præposteri natalis existimatur.

Cosa, che precede al nascimento.] Antegenitalis, & hoc nira c. Plin l 7 c 55.

Nascita, vedi Natale.

Nascondere, & in verso anche ascondere, sotterrare qualcosa alla vista altrui.] Abdo, dis Cic. 1. Offic 2. Abscondo, dis. Plaut. in Cistel. 3. Celo, as Cic. 1 Acad 4 Occulo, lis. Cic. 2. de Orat 4. Occulto, as. Cic. 1 Offic. Quæ natura occultauit, eadem omnes, qui sana mente sunt remouent ab oculis. Idem Cic. 2 Nat. Stellæ tum occultantur, tum aperiuntur.

Nascondersi, ouer ascondersi] Se se occulere, vel occultare. Cic. pro Leg. Man. Ita regdat, vt se Cappadociæ latebris occultare nolit. 2. Delitesco, scis. Cic. 2. de Nat. In cubicu-lis delitescunt.

Nascondiglio, luogo segreto, doue si nasconde] Latebra, bræ. fœm. geo. 1. b. 2. com. Cicer. pro Sext. Liu lib 46. 2 Latibulum, li. n geo. Cicer. Att. lib. 12. Volo aliquod emere latibulum, perfugium doloris mei.

Nascosamente, e nascostamente, auuerb di nascosto.] Abditè. Cic. 4 Ver. Omnia ità abdite latuisse videantur. 3. Occultè, vel ex occulto 4 Furtim. 5 Clam Pomp. Fest. lib. 3 Clam à clauibus dictum, quod his quæ celare volumus, claudimus. 6 Clanculum. 1. l. & 2 b Plaut in Pœn. Vale, & hæc cura, clanculum, vt sint dicta. 7. Latenter.

Nascosto, e nascosto, addiett.] Abditus ts, tum. 2. Occultus, ta, tum. 3 Latens, tis om g. 4. Reconditus, ta, tum. 5. Absconditus, ta, tum. 6. Retrusus a, um.

Star nascosto.] Lateo, es, tui. 2. Latere in occulto. Cic. 1. Academici omnia latere censebant io occulto.

Nasetto, ò nasino, dimin. naso piccolo.] Nasulus, li. 1. l 2 b. Cicer. 2. de Nat. 2. Nasus paruus, vel breuis, Ex Cicer. 2. de Nat. & 3. Verr. 3. Nasus exiguus, vel paruus, Ex Cic. de Diu.

Nasica, cognome propr. d'huomo.] Nasica, cæ. 1. & 2. l. Plin. l. 7 c. 34.

Naso parte del viso, & organo dell'odorato.] Nasus, si m. gen. 1. 2. l. Cic. 2. de Nat. Nasus ita locatus est, vt quasi murus oculis interiectus esse videatur. 2. Nares, rium f. gen. & nom. plur & 1. l. Plin. lib. 10 cap. 64. Homo gestitur in vtero in semet conglobatus inter duo genera, naribus fitis.

Naso adunco, cioè curuo io punta.] Nasus aduncus Horat. l 1 Sat 6

Naso affilato, cioè diritto.] Nasus rectus, vel directus. Ex Plin. l. 11. c. 37.

Naso bruttarello] Nasus turpiculus. Catul. Epigr. 39. Turpiculo puella naso.

I peli del naso.] Vibrissæ, farum.

La polpa de i due lati del naso] Alæ, arum.

Il cauo sotto il naso.]Philtrum, tri n. geo.

Naso buono, cioè di buono lorato.] Nares acutæ. Hor. 1. ser. Sat 2. Nares sagaces. Ex Plin.

Naso cattiuo] Nares hebetes, vel obesæ. Cic.

Naso corto.] Nasus breuis Ex Plin.

Naso lungo.] Nasus oblongus Maff in Ignat. l. 3 c. 15.

Naso schiacciato, cioè ammaccato.] Nasus simus. Plin l. 11. c. 37. 2. Nares compressæ Lucr l 6. 3 Nares simæ. Seceuus inquit, simæ græcum nomen est, idest pressis naribus vnde, & simias dicimus.

Chi hà il naso schiacciato,] Simus, ma, mum. 1. l. Plin. l. 11. c 37 Non alijs aoimalium, quam homini oaees eminent, hinc cognomina Simorum.

Naso moccioso, naso pieno di mocci.] Nares humentes. Suet. in Claud. cap. 30. 2. Nares mucosæ. Ex Colum. lib. 6 cap. 7.

Naso aquilino, naso curuo.] Nasus iocuruus Maff. io Ignat. lib. 3 ep. st 15. Fuit Ignatius oblongo, & incuruo naso, quam vel io primis certam prudentiæ notam metoposcopi existimant. 2. Nasus aquilinus, Ex Galef. 3. Nasus gryphus Ex Turs.

Naso rileuato, qual'è dell'huomo.] Nasus altior Plin l. 11. c. 37. 2 Nasus eminens, vel prominens, Ex Plin. l. 11. cap. 38. 3. Nares emioentes, vel prominentes, Ex Plin. lib. 11. cap 37. Nares non alij animalium, quàm homioi eminent.

Naso ritorto in sù.] Nasus silus. Ex Plin. lib. 11. & Cic. 1. de Nat. 2 Nasus resimus. Ex Col. lib 6 cap. 1. Parandi sunt boues naribus resimis, patulisque ceruice longa, & torosa

Quel 1, che hanno il naso riuolto in sù.] Sili, orum. m g & num. plur Ald. Man. vide Nat Sili appellantur, qui nasum habent sursum versum, atque repandum, vnde galeæ ob similitudinem siæ dictæ.

Naso increspato.] Nasus crispans. Pers. Sat. 3. Ingeminat tremulos naso crispante cachinnos. 2. Nares corrugatæ. Hor l. 1. ep. 5.

Naso netto da escrementi.] Nares emunctæ. Ex Hor. lib. 1 Sat. 4.

Naso peloso.] Nares pilosæ. Iouen. Sat. 14.

Naso tagliato.] Nasus mutilatus. Liu. l. 6 Bell. Pun. Hominem propè exanguem naso auribusque mutilatis relinquunt. 2. Nares truncæ. Virg.

Hh. 4 Na-

vitæ, c. 14. Hominis naturam, cum Stoicis vincere, cum Cinicis excedere licet. Matt. lib. 1 epist. 2. Procliuis est ad sui tutelam, & sibimet libenter ignoscit hominum natura.

Natura scortese.] Ingenium inhumanum. Ter. in Eun. Ter.

Natura saluatica.] Ingenium syluestre, vel ferum. Col. l. 8. c. 15. Anatum pulli sic exclusi, educatique, ingenia, syluestria deponunt.

Di sua natura.] Suopte ingenio. a. Suapte natura. Sua sponte. Cic. 1. de Leg. Vt vera, & falsa, & consequentia, & contraria sua sponte, non aliena iudicantur, sic constans, & perpetua ratio vitæ, quod est virtus, itemque inconstantia quod est vitium sua natura probatur.

Mutar natura, cioè cangiar modi di procedere.] Nouum sibi ingenium induere. Liu. 3. ab Vrb. Appius Claudius adeò nouum sibi ingenium induerat, vt plebicola repentè, omnisque auræ popularis captator euaderet.

Chi è prima, ò doppo di natura, cioè hauendo riguardo alla natura.] Ordine naturæ prior, aut posterior. Cic. in Topic. Inueniendi artem, quæ topicè dicitur, quæ ordine naturæ prior erat, totam reliquerunt.

Naturale, addiett. di natura.] Naturalis, & hoc rale, 1 2 & 3. l Cic. 1 de Diu. 2 Physicus, a, um, 1 l. & 2 b. Cic. 3. de Nat. Non superstitiosè atque aniliter, sed physica constantique ratione dicta.

Alla naturale, auuerb. secondo la natura.] Ritu naturæ. Plin. lib. 7 cap. 8. Ritu naturæ capite hominem gigni mos est, pedibus efferri. 2 Naturæ congruenter. Cic. 3. de Fin 4 E natura. Cic. 3. de Fin. 5. Secundum naturam. Cic. de Sen. Omnia, quæ secundùm naturam fiunt, habenda sunt in bonis. 6. Naturaliter, 1. 2. & 3 l.

Più alla naturale, comparat.] Naturæ conuenientius. Ex Plin. & alijs. 2. Naturæ congruentius. Ex I. C. 3 Magis naturaliter. Ex Plaut Most. & Cic. de Sen.

Naturalezza, vedi natura.

Naturalissimamente, auuerb. superl.] Summè naturaliter. Ex Plaut. Trin.

Naturalissimo addiett superl. sommamente naturale.] Maximè naturalis. Cic de Am. Amicitia pulcherrima, & maximè naturalis. 2. Summè naturalis, ex Cic. 3. Ver. & 1. de Fin.

Naturalmente, auuerb. per natura.] Natura. Cic 4. Tusc. Quomodo bona natura appetimus, sic à malis, natura declinamus. 2. Naturaliter, 1. 2. & 3. l 4 b. Cic de Sen. Quod homini naturaliter insitum est, eo vti decet, & quicquid agas, agere pro viribus. 3 Physicè, 1 & 3. l. 2. b. Ex Arist. Plut. & alijs 4 Per naturam. Cic. pro Mil 5 Natura duce Var. 4. de ling.

Naturante, partic. che dà natura come causa efficiente.] Efficiens, tis, om. g. 1. & 4 l. 2 3. b. Cic in Top Proximus est locus rerum efficientium, quæ causæ appellantur: deinde rerum effectarum ab efficientibus causis. 2. Procreans, tis, o. g. Cic. 3. de Fin.

Naturato, naturale, prodotto dalla natura.] Naturalis, & hoc naturale, 1. 2. & 3. l Cic. de Clar.

Naturato, inuecchiato, antico, vedi Inuecchiato.

Naturato, habituato, conuertito in natura.] Consuetudine confirmatus, vel corroboratus, a, um. Ex Cic. de Am. 2. Vsu, vel consuetudine roboratus, vel robustus, a, tum. Ex Cic. 1. de Diuin.

Nauaccia, accresc. naue grande.] Nauis, magna, vel grandis. Plin. l. 9 c. 44. Grassatur aries, vt latro, grandium nauium in salo stantium occultatur vmbra.

Naue, legno grande di mare per vso di mercantie, ò di guerra.] Nauis, uis, f. g. 1. l Plin. l. 7 c. 56. Nauem primus in Græciam ex Aegypto Danaus aduexit: ante ratibus nauigabatur, inuentis in mare rubro inter insulas à rege Erytra.

Arbore della naue.] Malus, li. Plin. lib. 16. cap. 39. Nauium malis antennisque præfertur ab eis propter leuitatem.

Naue capitana.] Nauis prætoria. Liu 7. Bel. Pun. Cęteris terror iniectus est, vt prætoriam nauem captam viderunt.

Naue aperta.] Nauis constrata vel contecta. Cic. 7 Verr. 2. Nauis texta, vel secta. Liu. l. 6. dec. 2. Quarum nauium septuaginta sectæ erant, cęteræ apertæ.

Naue di cuoio.] Nauis scortea, ex Plin. & Ouid. 2. Nauis ex corio. Ex Plin. lib. 7. cap. 16. Naues etiam nunc in Britannico oceano vitiles ex corio circumsutæ fiunt.

Naue fornita, ò guarnita.] Nauis instructa. Cic. 7. Ver. Naualis erat instructa, & ornata.

Naue mercantile, ò da traffico.] Nauis negotiaria Spart. in firm. Naues ad Indos negotiarias sæpè misit. 2. Nauis negotiatoria.

Naue reale.] Nauis regia. Liu. dec. 3 l 1. Sempronio consuli fretum intranti Rex Hiero classem ornatam obuiam duxit: transgressusque ex Regia in prætoriam nauem precatus est prosperum, ac felicem in Siciliam transitum.

Naue piegatile, che si piega.] Nauis plicatilis. Plin. lib 5. cap 9. Aethiopicæ ibi conueniunt naues, namque eas plicatiles humeris transferunt, quoties ad cataractas ventum est.

Naue cucita, ò tessuta.] Nauis sutilis. Plin. l. 29. c. 9. Sutiles fierent naues, lino tamen, non sparto vnquam sutas certum est

Naue forastiera.] Nauis hospita Ouid.

Naue fornita di remi, e remiatori.] Nauis remigio instructa. Liu. dec 3. l 1.

Naue grossa] Nauis magna. Hor. l 2. ep. 2.

Naue molto grossa.] Nauis maxima. Cic. 3. Verr Nauem maximam triremis instar ædificat.

Naue guarnita di metallo.] Nauis ærata. Cæs. 2. Bel. Ciuil.

Naue carica di paglia.] Paleæ nauis. Cicer. 3. Parad. Auri nauem euertat gubernator, an paleæ, in re aliquantum gubernatoria inscitia nihil interest 2. Nauis palearum. Cic 4. de Fin. Vt gubernator æquè peccat si palearum nauem euertit, & si auri, item æquè peccat qui parentem, & qui seruum iniuria verberat.

Naue da carico.] Oneraria, riæ, s. 2. & 4. b. 3. l. Plin. lib. 6. cap. 56 Onerariam Hippus Tyrius inuenit. 2. Nauis oneraria. Cic. 3. Verr. Ex in onerariam nauem conijcienda curauit.

Naue da portar vettouaglia.] Nauis annotina. Cæs. 5. bell. Gall.

Naue intesa di tempio, dicesi alle due parti, che son dall'vno, e l'altro lato dell'istesso tempio.] Ala, alæ. Horat. Tursel Lauret. hist. lib. 5. cap. 13. Humiliores ianuis minoribus fenestræ datæ, quæ Basilicæ alis impertiant lumen.

Naue con castello.] Nauis turrita, ex Cæs. & Virg.

Naue da grano.] Nauis frumentaria. Cæs. 3. Bell. Ciuil. Pompeius nocturno itinere non intermisso comitatu equitum triginta ad mare peruenit, nauemque frumentariam conscendit.

Naue da passaggieri.] Nauis vectoria. 2. Nauilium vectorium. Cæs. l. 5 Bel Gal.

Naue da remo.] Nauis actuaria. Cæs. l. 5. Bel. Gall. 2. Nauis, quæ remis agitur. Liu Dec. 4. l. 8.

Naue da scorta, ò da scoprir paese.] Nauis speculatoria. Liu. dec. 3. l 2. & dec. 4. l. 6.

Naue, che hà lo sperone.] Nauis rostrata. Liu. dec. 4. lib. 6.

Naue da corseggiare, ò da Corsaro.] Nauis piratica. Quint lib. 2. cap. 14. 2. Nauis prædatoria. Liu. dec. 4. lib. 9.

Naue da condur caualli.] Hippago, ginis, f. g. Pomp. Fest. l 8. Hippagines dicuntur naues, quibus equi vehuntur, quas græci Hyppagas dicunt.

Naue da pescare, ò di pescatore.] Nauis piscatoria. Liu. dec. 4. l. 6.

Naue che và innanzi, e dà nuoua dell'armata, che si vede.] Nauis tabellaria. Senec. ep. 77. Hodie naues apparuerunt, quæ præmitti solent, & nunciare secuturæ aduentum, tabellarias vocant.

Chi và, ò nauiga sù l'istessa naue.] Conuector, oris. Cic. ad Attic. Nauis eius, & ipso conuectore me vsurum puto.

Nauetta, vedi nauicella.

Naufragio, compimento di naue, ò d'altro vascello.] Naufragium, g'j, 1.1 a.3.b. Cic. 3. Off. Si tabulam de naufragio stultus arripuerit, eatorquebit ne eam sapiens, si poterit.

Far naufragio, ò naufragare.] Nauim frangere. 2 Naufragium facere. Cic. 16. Fam. epist. Qui cupidè prof. cti sunt, multi naufragia fecerunt.

Chi fà naufragio.] Naufragus, a, um, 1.l. 2.b. Cic 3. Off. Si vna tabula sit, duo naufragi, ijque sapientes, sibi ne vterque sapiat, an alter cedat alteri.

Nauicella, e nauetta, dimin. naue piccola.] Nauicula, læ, 1.l. 2.& 3.b Cic. Postque Marius cum parua nauicula traiecit in Africam 2 Nauis parua, vel exigua. Sipont. in. Mart. A naui fit nauicula, hoc est parua nauis. 2. Naucella, læ, f.g 1.& 3 l. 2.b. Martianus in tractatu de fundo instructo. 3 Nauigiolum, li, n. gen. 1.l 2 3.& 4.b. Lentulus apud. Cic. l. 12. ep. 15. Nos vix ipsi singulis cum nauigiolis reciperemus.

Nauicella d'incenso.] Acerra, ræ. Plin. lib. 35. cap. 10. Fecie, & sacerdotem, astante puero cum acerra, & corona.

Nauicella da tessitore.] Radius, ij. Ouid.

Nauigabile, addiett. che può nauigarsi.] Nauigabilis, & hoc le.

Nauigamento, e nauicamento; nauigatione, e nauicatione, il nauigare, ò nauicare.] Nauigatio, nis fœm gen. 1. & 3. l. 2 & 4.b Plin. lib 28 c 4. Equitatio stomacho, & coxis vtilissima: phthisi nauigatio: longis morbis locorum mutatio.

Nauigare, e nauicare, andar per mare.] Nauigo, as. Col 2. Vela dare. Virg.

Nauigar contr'acqua, ò contro la corrente.] Aqua vehi aduersa. Plaut. in Trin.

Nauigare con la corrente] Secunda aqua, vel flumine vehi, vel nauigare. Plaut. in Trin.

Nauigare a vela piena.] Plenissimis velis nauigare. Cic. pro Dom. Cum populum è naui exturbasses, ipse archipirata plenissimis velis nauigabat.

Nauigatione, vedi nauigamento.

Nauiletto, diminutiuo.] Nauigiolum, li. Lentul. lib. 12. Fam. Nos vix ipsi singulis cum nauigiolis recciperemus.

Nauilio nome d'ogni legno, con che si nauiga.] Nauigium, gij Cic. 15. Attic. Pronus dissolutum ostendi nauigium, vel potius dissipatum.

Nauilio da spiare.] Nauigium speculatorium. Caes. 4 Bell. Gall. Speculatoria nauigia militibus impleri iussit.

Nauonata, e nauonaia, luogo piantato di nauoni.] Napina, æ, f.g 1.b. & 2.l. Colum. l 11. cap. 2. Bunio, nis, 1.l. Græc.

Nauone, e napo, specie di rapa longa.] Napus, pi, m.g 1 b. Plin. l 20 cap 4 Naporum duas differentias in medicina Græci seruant Angulosis foliorum caulibus florentis, quod bunion vocant, purgationibus fœminarum, & vesicæ, & vrinæ vtile decoctum.

Nauone di color d'oro.] Napus flauus. Matth. in Diosc. l. 2. c. 105. Hac tempestate duo tantum reperi naporum genera, nempe album, & flauum.

Nauone saluatico.] Napus syluester. Plin lib 19. cap. 5. Naporum genus syluestre est, Cuius folia sunt erucæ similia.

Nausea, & anche stomacaggine, cioè riuolgimento, ò turbamento di stomaco, con voglia di vomitare.] Nausea, æ, f.g 1.l. & 2 b. Cic lib. 16. epist. 10. Festinare te nolo, ne nauseæ molestiam suscipias æger, & periculosè hyeme nauiges. 2. Vomendi cupiditas, vel appetitus. Sipont. A naui dicta est nausea, vomendi appetitus, qui excitari nauigantibus facilè solet.

Far nausea.] Nauseam facere. Plin. l. 26. c. 11. Cruditates, quæ nauseam faciunt, digerit bettonica.

Patir nausea, cioè hauer voglia di vomitare.] Nauseo, as, 1. l. & 2.b. Plaut. Amph. Lassus sum, hercle è naui vt vectus huc sum, etiam nunc nauseo. 2. Nausea laborare, ex Cic. ad Att. l. 5, & 1. de Fin.

Nausea poca ò piccola.] Nauseola, læ, fœm. g. 1.l. 2.& 3.b. Cic. Att. lib 14 Nauseolam sibi causam otij dedisse patiebar.

Chi hà nausea.] Nauseans, tis, om gen. 1 & 3. l. 2 b. Colum. l. 7 c. 10 Nauseantibus quoque salutaris habetur eburnea scobis, &c.

Far venir nausea] Fastidium stomacho mouere. Hor. 2. Ser. Sat. 4. Magna mouent stomacho fastidia.

Chi suol patire di nausea.] Nauseator, ris. Sen. epist. 54. Vlixes nauseator erat.

Nauseoso, addiett. che fà nausea.] Nauseosus, a, um 1 & 3. l. 2 b. Plin. lib. 26. cap 8. Cuius est: Radix ceasta, & nauseosa.

N E

NE particola negatiua.] Nec. 2. Neque. Ter. Ne ancora.] Nec dum 2 Nec etiam.

Nebbia, vapor denso, & humido, che sorge da fiumi, stagni, e luoghi paludosi.] Nebula, læ, f.gen 1 s.c.60. Nebulæ nec æstate, nec magno frigore exiltuot. 2. Caligo, ginis, f.g. Cic Tusf Non.

Nebbia calda] Nebula vaporata. Colum 1 r. c. 5.

Nebbia fredda.] Nebula frigida, Colum lib. 1. cap 3. Plerique amnes æstate vaporatis, hyeme frigidis nebulis caligant.

Nebbio, forte d'herba, vedi Ebbio.

Nebbioso, & annebbiato pieno di nebbia, ò soggetto à nebbia.] Nebulosus, sa, sum. Cic. 1 Tusc. Cœlum nebulosum, & caliginosum. Cato c 6. Si ager nebulosus est, rapa, raphanum, millium, & panicum seri oportet.

Necessariamente, auuerb di necessità, per necessità.] Necessariè, 1. & 4. b. 2 3 & 5 l. Cic 1. de Inuent. 2. Necessariò. Cic. 4. Tusc Nullis vnius disciplinæ legibus astricti, quibus in philosophia necessariò pareamus. 2 Necessariè. Cic. 1. de Inuent. Necessariè demonstrantur ea, quæ aliter, ac dicuntur, nec fieri, nec probari possunt. 3 Necessitate, 1. 3. & 5 b. 2. & 4. l. Cic. de Vn. Cumque ad corpora necessitate tum accessio fieret, tùm abscessio, &c 4. Cum necessitate. Cic. de Vn. 5 Ea necessitate. Plin lib 5. epist. 109. Erit fortasse ideò non dubiè huius propositi mei, & minor latus, & obscurior fama, cum omnes ex necessitate facient, quod ego spontè faciebam. 6. Per necessitatem. Liu. 10. ab Vrb Rem immaturam, nisi per occasionem, aut per necessitatem aperiri noluerat.

Molto necessariamente.] Pernecessariè. Ex Cic. 2. Pernecessariò. Ex Cic.

Necessarijssimo, addiett. superlat. cioè di necessità grandissima.] Maximè necessarius a, um. Cic l. 2 ep. 5 Non debuit id à te per literas petere, quod mihi omnium esset maximum, maximèque necessarium. 2. Summè necessarium, a, um. Cic 1. de Inuent. Hoc & suauissimum est, & summè necessarium, & ab artis scriptoribus maximè neglectum.

Necessario, addiett. che è di necessità.] Necessarius, ria, rium, 1. & 4. b. 2. & 3. l. Cic. de Fat. Omnia vera in præteritis necessaria sunt.

Esser necessario.] Necesse est. Cic. de Am. Necesse est vt res sibi contrarias aspernetur. Idem Cic. 2. de In. Corpus mortale aliquo tempore interire necesse est 2. Necessum est. Plaut. Stich Foras necessum est, quicquid habeo, vendere.

Molto necessario, addiett.] Pernecessarius, a, um. Cic. Att. lib. 5, epist. 21. Te non esse Romæ meo tempore pernecessariò, molestè fero. 2. Magis necessarius, a, um. Cic 1. Off. Nullum officium, referenda gratia magis necessarium est.

Necessario, sust. vedi Cacatoio.

Necessità, bisogno estremo.] Necessitas, tatis, f.g. 1. & 3. b. Gel. l. 13. cap. 3. Necessitas est quæpiam vis premens, & cogens. 2. Necessitudo, dinis, f.g. 1. & 3. b. Cic. de Inuent. lib. 2. Necessitudo est, quæ neque mutari, neque leniri potest, vt corpus mortale aliquo tempore interire necesse est.

Necessità vrgente.] Premens, & cogens necessitas. Gel lib. 13. cap. 5 Necessitas est vis premens, ac cogens.

Di necessità, ouero per necessità.] Necessitate. Sueton. in Tib. c. 23 2. Ex necessitate. Plin. l. 5 ep 14 3 Necessariò. Cic. ep. ad Octauium, si mihi licitum fuisset venire io Senatum, coramque de Repub. disputare, fecissem, neque tam libenter, quàm necessariò.

Necessità vigente.] Premens, & cogens necessitas. Gell. lib. 13. cap 2

Per necessità non per volontà, per forza, non per amore.] Necessariò, non libenter. Cic epist. ad Octau. 3. Ex necessitate. Plin l. 5. ep 14. Omnea ex necessitate facienr, quod ego sponte faciebam.

Più per necessità, che per volontà.] Necessitate magis, quàm iudicio, Suet. io Tib. c 23.

Senza necessità.] Sine causa necessaria. Cic. 2. Tusc. C Marius, & tulit dolorem, vt vir, & vt homo, maiorem ferre sine causa necessaria noluit.

Necessitare, sforzare, astringere, violentare.] Cogo, is, 3. l. Cic. de Am Quid enim refert, qua me ratione cogitis? 2. Necessitatem adhibere, Cic. 2. Acad Rationes quædam ex coniectura pendent: quæ disputationibus huc, & illuc trahuntur, nullam adhibent persuadendi necessitatem. 3 Necessitatem afferre. Cic. 10. Phil. Hominis sententia mihi necessitatem attulit paulò plura dicendi. 4. Necessitatem imponere. Cic. Att. lib. 4 epist. 5. Ego mihi necessitatem volui imponere. 5. Necessitatem iniungere. Plin. ep st 19 6 Necessitudinem afferre. Tac. l. 11. 7 Necessitudinem facere. Tacit. lib 3. Iuliæ Augustæ valetudo atrox necessitudinem principi fecit, &c 8. In necessitudinem adducere. Liu. 8 ab Vrb. Me in eam necessitudinem adduxisti, vt aut Reipub. mihi, aut me, meorumque, obliuiscendum sit.

Necessitato, partic. sforzato, astretto, ò violentato.] Coactus, a, um. Cic. pro Dom 2. Necessitate astrictus. a, um. Cic 1. de Nat 3 Necessitate coactus, ta, tum. Cic. pro Clu. Vi, & necessitate coactus, feci.

Nefandu, cioè scelerato.] Nefandus, da, dum. 2. Nefarius, ria, um.

Negante, che nega] Negans, antis, om. g. Cic.

Negare dir di nò, dar la negatiua.] Nego, gas, 1. b. Cic. de Clar. Tu à Mæuio, vel sumpsisti multa, si fateris, vel si negas surripuisti. 2 Abnego, as, 1. l. & 2. b. Plin. epist. | 17. Ne depositum appellati, abnegent. 3. Inficior, aris, 1 l. 2. 3 b. P aur. Cistel Omnia inficiatur ea, quæ dudum confessa est. 4 Inficias ire. T r. Adel. act 3. sc. 2. Si inficias ibit, testis mecum est annulus, quem amiserat.

Negare affatto.] Denego, as, 1. l. & 2 b. Cic 7. Ver Omnia semper, quæ iucunda videntur esse, non modò extraordinarijs cupiditatibus sed etiam ipsi naturæ, ac necessitati denegarem.

Negare perseuerantemente] Pernego, as, 1. l 2 b. Cic. pro Cæl. Imploret hominum fidem, atque à se illam pyxidem traditam pernegaret.

Mezzo negare, ouero alquanto negare.] Subnego, as. Cic. Topic. Verumtamen, quod præsenti tibi propè subnegaram.

Negar spesso] Negitu, as, 1 & 2 b. Plaut. Merc. Abnuere, negitare adeò me natum suum.

Negatiua, negamento, e negatione, il negare.] Inficiatio, ois 1. 4. l. 3 3 b. Cic io Top qui dicit inficiationem facit. 2 Negantia, tiæ, 1 3 b 2. l Cic io Top. vbi ait, coniunctionum negantiam 3 Negatiu. nis, f g. 1. 3 b 2. l. Cic de Fat. vbi ait: coniunctionum negationem. 4 Abnegatiua, uæ. Diomed. Gram l. 2. Duæ abnegatiuæ vnam confirmationem faciunt.

Dar la negatiua, vedi negare.

Star nella negatiua, vedi negare.

Negatiuo, addiett.] Inficialis, & hoc le. Ex Cic. 2. Negans, tis, om. g. ex Cic.

Negatore, cioè che nega.] Inficiator, oris, m g 1. 4 l. 2. 3. b. Cic. pro Flac. Non vns, & eadem, omnibus io locis est fraudatorum, & inficiatorum impudentia.

Negletto, ò sprezzatu.] Neglectus, a, um, 2. Contemptus, ta, tum.

Negligente, trascurato.] Negligens, tis, om g. Colum. de Re rust. Malo, inquit. Symmachus voius agilem industriam, quàm decem hominum negligentem, & tardam operam. 2 Deses, sidis. 3. Desidiosus, a, um. 4. Incautus, a, um Cic.

Negligentemente, auuerb. con negligenza.] Incuriosè. Gel. lib 19 c. 9.

Negligenza, e trascuranza, trascuraggioe, e trascurataggine, l'astratto di negligente, ò trascurato.] Negligentia, tiæ. 2. Desidia, æ Cic.

Cosa tenuta con negligenza, e poca cura.] Indiligens, tis, om. gen Plin. lib. 19. cap 4. Sic statim faciebat iudicium, nequaquam esse io domo matremfamiliis (etenim hæc cura fœminæ dicebatur) vbi indiligens esset hortus.

Negotiante, colui che sà negotiare.] Agendi sciens, Hist.

Negotiare, vedi Mercantare.

Negotietto, diminut. negotio piccolo.] Negotiolum, li, neut. gen. 2. 3. 4 b. 2 l. Cicer. ad Quint. Fr. lib. 3. epist 4.

Negotij, ò faccende di casa.] Res domesticæ, ac familiares. Cic. Tusc Res domesticas, ac familiares, nos melius tuemur. 2 Officia domestica Cels. l. 1., cap. 2. Quem interdiù domestica officia tenuerunt.

Negotij della Republica della Città.] Officia Ciuilia, Cels. lib. 1. cap. 2. Quam ioterdiu ciuilia officia tenuerunt.

Per negotij.] Negotij causa. Suet. Tib. cap. 27. Adulationes adeò auersatus est, vt neminem senatorum, aut officij, aut negocij causam ad lecticam admiserit.

Di negotij attenente à negotij.] Negotialis, le Cic. de Inuent. Constitutio hæc duas partes habet, iurisdictialem, & negotialem.

Pieno di negotij.] Negotiosus, sa, sum.

Negotio, seruitio facenda, briga, bisogna, e bisognamento.] Negotium, tij, neut. gen. 1 3 b. 2. l. Pomp. Fest. l 12 Negotium dicitur. quod non sit otium. 2 Res agenda Hoe de Art. 3 Res efficienda Plin 3 Res gerenda. Cic. 5 de Fin.

Negotio per mercantia, vedi Mercantia.

Negrezza, e nerezza, l'astratto di negro, ò nero.] Nigritia, tiæ fœmin gen. 1 com. 2. 3. b. Plio lib. 9. cap. 3. Aegyptiæ persicæ materies bonitate, firmitudine, nigritia nihil differt à loto 2 Nigrities, ei, fœmin gen. 1. com. 2 & 3 b. & 4. l Corn. Cels. lib. 8 cap 2. Si aut nigrities est, aut si caries ad alteram quoque partem ossis transit oportet excidi. 3. Nigritudo, nis Plin. lib. 10. cap. 36. Passeres mares negantur anno diutius durare, argumento, quia nulla, veris ioirio apparet nigredo in rostro, quæ ab æstate incipit. 4 Nigror, ris, mascul. gen Pac apud Cic Tenebræ conduplicantur, noctiqur occæcat nigror. Gell. lib. 2 cap. 26. 5. Atritas, tis, fœmin. gen. Plaut. in Pœn Ita replebo atritate vt atrior multo fiat, quam Aegyptij. 6 Atror, ris. Gell. l 2 c. 26 Rubidus color est rufus, atrore, nigroreque mixtus.

Negro, e nero, che hà color nero.] Niger, a, um. 1. b in rect. & com. in obliq Col. lib. 8 cap. 2 Gallinæ sint rubicundæ, vel fuscæ plumæ, nigrisque pennis: ac si fieri poterit, omnes huius, & ab hoc proximi coloris eligantur. 2 Nigrans, tis, omn gen. 1 com. & 2. l Colum. lib. 6. cap 1 Parandi sunt boues nouelli, quadrati, grandibusque membris, cornibus procetis, ac nigrantibus, & robustis.

Negro della faua.] Hilum, li.

Dar il negro] Nigrito, as Græc.

Negromante, quello, che hà l'arte della negromantia.] Magus emortualis, ex Plio & Plaut.

Negromantia, e nigromantia, indouinamento, per via di morti, per riuocar l'anime à lor cadaueri.] Necromantia, æ 2. Ars Magica emortualis, ex Plin. & Plaut.

Nembo pioggia repentina, e precipitosa.] Nimbus, bi. Cic.

Nemicare, vedi inimicare.

Nemicitia, vedi Inimicitia.

Nemi

Nemico, vedi Inimico.

Neo macchia, ò segno nericcio e ritondo, che nasce sù la pelle del corpo humano.] Næuus, ui, m. g. Cic. 1. de Nat. Plin lib. 22. c. 25. Auenacea farina decocta in aceto næuos tollit.

Neo piccolo.] Næuulus, li, m g. Gell l. 12. c. 1. Natura feminis mammarum vbera, quasi quosdam næuulos venustiores dedit, non ornandi pectoris, sed liberorum alendorum causa.

Leuare i nei.] Næuos tollere. Plin. lib. 22 c. 25. Farina decocta in aceto næuos tollit.

Colui, che hà vno, ò più nei.] Næuo, vel næuis affectus. Ex Cic. pro Ros. com. 2. Næuo, vel næuis distinctus, notatus, vel interstinctus.

Neofito, chi nuouamente s'è fatto Christiano.] Neophitus, ta, tum. Maff. l. 1 ep. 50. Inire Eucharistiæ conuiuium circiter mille maxima ex parte neophiti. 2. Christianus recens, vel nouus. Idem Maff

Nepote, e nipote, colui che dice relatione al nonno, & alla nonna.] Nepos, tis Cic. pro Deiot. Nepos auum in discrimen capitis adduxit. 2. Nepos, ex filia, vel filio Græc.

Nepote da canto di fratello, cioè figlio, ò figlia di fratello.] Fratris filius, vel filia. 2. Ex Fratre nepos, vel neptis.

Nepote da canto di sorella, cioè figlio, ò figlia di sorella.] Sororis filius, vel filia. Cic. 9. Verr. C. Cato duorum hominum clarissimorum nepos L. Pauli, & M. Catonis, & P. Africani sororis filius. 2. Ex sorore nepos, vel neptis.

Nepote da canto di figlio, cioè figlia, ò figlio di figlio.] Ex filio nepos, vel neptis. Cic. de Clar. Orat.

Nepote da canto di figlia, cioè figlio, ò figlia di figlia.] Ex filia nepos, vel neptis. Cic. de Clar. Orat.

Nepotina, diminut. nepote piccola.] Neptis parua, vel paruula.

Nepotino, diminut. nepote piccolo.] Nepotulus, li. Plaut. in Mil. 2. Nepos paruus, vel paruulus. Virg. 2. Aen.

Nera, ò negra, fiume zolfarato, passa per la Città di Narni, il qual termina l'Vmbria & teritoro Sabino, ed è il maggior di que' fiumi, che mettono, ò sboccano in Teuere.] Nar, naris, m. g. 1. l. Philip. Cluoer ant l 2. c. 10. Ital. amnis terminus Nar, est inter Vmbriam, & agrum Sabinum, læuam Tiberis petens ripam, omnium, qui in hunc influunt, maximus. A Sabino haud dubie vocabulo, nar, quo sulphor, significabatur, id nominis Sabinis ad colæ fluminis indiderant.

Nerbo, vedi neruo.

Neretto, dimin. alquanto nero.] Nigellus, la, lum. 2. Subniger, gra, grum, 2. b.

Nerezza, vedi negrezza.

Nero, vedi negro.

Nerone, nome proprio d'huomo, il quale in linguaggio Sabino significa virtù, e fortezza.] Nero, nis. Gell. l. 13. cap. 23. vbi sic habetur. Id autem, siue Nerio, siue Nerienes est, Sabinum verbum est, eoque significatur virtus, & fortitudo. Itaque ex Claudijs, quos à Sabinis oriundo accepimus, qui erat egregia, atque præstanti fortitudine, Nero appellatus est.

Neroneo, e neroniano, addiett. poss. di Nerone.] Neroneus, a, um. Suet in Ner. c. 21. Cum magni æstimaret cantare, etiam Romæ Neroneum agona ante præstitutam diem reuocauit. 2. Neronianus, a, um, 1. & 3. b. 2. & 4. l. Mart. l. 7. epist. 29.

Quo possit fieri modo, Seuere,
Vt vir pessimus omnium Carinus
Vnam rem benè fecerit requiris:
Dicam sed cito: quid Nerone peius?
Quid thermis melius Neronianis.

Neruetto, dimin. neruo piccolo.] Neruulus, li, m. g. Cic. l. 16. Attic.

Nerui ottici, che concorrono alla vista.] Nerui optici, Græc.

Tagliar, ò leuar i nerui, cioè sneruare.] Neruos incidere, seu elidere, 2. Eneruo, as. Cic.

Neruico, e nerbico, chi patisce di nerui, ò nerbi.] Neruicus, ca, cum, 1. l. 2. b. Gul Phil. in Vitr. l. 8. c. 3 Neurici, siue neruici vtroque enim modo dicuntur, sunt qui neruorum labores patiuntur, sed illud à Græco neuron. 2. Neuricus, ca, cum, 1. l. 2. b Vitr. l. 8. c. 3. Nerui inflatione turgentes ex longitudine contrahuntur,ità vt neuricos, aut podagricos efficiant homines.

Ritiramento di nerui.] Neruorum contractio. Plin. l. 22. cap. 28. Prodest opisthonicis, & contractionibus neruorum.

Senza nerui.] Eneruis, & hoc enerue. 2. Eneruus, ua, uum. Quintil. lib. 9. cap 4. Si sit necesse duram potius, atque asperam compositionem, malim esse quàm effæminatam, & eneruem.

Nerula, terra nobile. non molto distante dalla badia di Farfa.] Nerula, læ Blond. Flau in Ital. Illustr. Farfensi monasterio destrorsum imminet Nerula oppidum nobile. Nerulano nome gent. & poss. di Nerula. Nerulanus, a, um. Ex Blond. Flac.

Neruo, ò nerbo.] Neruus, ui, m. gen. Cic 2. Nat. Nerui sunt à quibus artus continentur, eorumque implicatio toto corpore pertinet qui sicut venæ, & arteriæ in corpus omne ducunt.

Con neruo, metaf. val con vehemenza, e gagliardia.] Neruosè Cic. de Orat. & pro Planc. l. 10. Fam. ep. 23. Tu præsta vt vigilanter, neruoseque eos, qui stant in acie subornes.

Neruosamente, ò nerbosamente; neruutamente, ò nerbutamente auuerb. con neruosità ò nerbosità, cioè con forza, ò vigor di nerui] Neruosè, 2. 2 & 3 l. Ex Cic. in Orat. Cuius est: dicetur aliquanto neruosius.

Neruosità, forza ò vigor di nerui.] Neruositas, tatis, ex Plin. lib. 19. cap. 1. Neruositas filo æqualior penè quam araneis.

Neruoso, e neruuto, addiett. che hà molti nerui.] Neruosus, sa, sum Plin. l. 11. c. 37.

Nespola, frutto noto] Mespilum, li, n g. 2. b. Plin. l 22. cap 7. Mespila astringunt stomachum, sistuntque aluum. 2 Tricoccum, ci, n. gen. Diosc. lib. 1. cap 133. Mespilus fert pomum suaue, exiguo malo non dissimile, tribus intus officulis, qua ex causa id nonnulli tricoccon appellauere.

Nespolo, arbore noto.] Mespila, æ, fœmin. gen. 2 b Matth. in Diosc. lib. 1. cap. 133. 2. Aronia, æ, f g Diosc. lib. 1. cap. 133. 3. Mespilus, li, fœm. gen & 2. b Plin. lib 55. c 20. Mespilus arbor est de amplissimis radices multæ, atque altæ, & ideò inextirpabiles: non fuit in Italia Catonis æuo.

Ne fluno, vedi niuno.

Nestore, 2. b. huom facondissimo, e di longa vita.] Nestor, ris, 2 b. Cic. de Sen. Apud Homerum sæpissimè Nestor de virtutibus suis prædicat: tertiam enim iam ætatem hominum vixerat; nec erat ei verendum, ne vera de se prædicans, nimis videretur aut insolens, aut loquax. Etenim, vt ait Homerus ex eius lingua melle dulcior fluebat oratio.

Di Nestore, addiett.] Nestoreus, a, um, 2. & 3. b. Ouid. ad Pis.

Nettamente, pulitamente, auuerb. con nettezza, ò pulitezza.] Mundè, 1. & 2. l Colum lib 12. cap. 38. Sed quod non decoxeris, poterit innoxium durare biennio, si modo mundè, & diligenter id feceris. 2. Munditer, 1. l. 2. & 3. b. Plaut. in Pœn. Quum sedulò munditer eos habemus, vix ægrè amatorculus inuenimus. 3. Purè, 1 & 2. l. Plaut. Aul. Vascula intus purè, præpara, atque elue. 4. Puriter, 2. l. 2. & 3. b. Cato de Re rust. Vuas miscellas ad vinum præliganeum, quod operarij bibant, vbi tempus erit, legito, succum puriter omnium dierum in dolia diuidito.

Nettare, nome, 2. b beuanda de gli Dei, secondo i Gentili.] Nectar, aris, n. g. & 2. b. Pomp Fest. l. 12. Nectar græcè significat Deorum potionem.

Di nettare, addiett.] Nectareus, a, um, 2. & 3. b. Mart. lib. 13. Ouid. 7. Met.

Nettare, 2. l. forbire far netto, ò forbito.] Tergeo, ges Cato cap. 2. Per ferias verò fossas veteres tergeri, viam publicam muniri, vepres recidi. 2. Tergo, gis. Cic. in Parad. In fami-

familia,qui tergunt, qui vngunt, qui vertunt, qui spargunt non honestissimum locum seruitutis tenens. 2.Mundo,das.Plin.lib.25. cap.6. 3.Emundo, das. Colum. lib.3. cap.13.

Cosa che hà forza di nettare , ò forbire.] Smecticus, ca, cum. Plin. lib.30. cap.4. Omnium quidem coclearum cinis,spissat,calefacit smectica,ui. 2.Smegmaticus,a,um. Plin. lib. 32. cap.7. Floris natura excalfactoria, stomacho inutilis sudorem ciet,aluum soluit, acnpicis,& smegmaticis vtilis.

Cosa,che netta,ò forbisce,come compositione à ciò fatta,ò altro simile.] Smegma,tis,n g.Plin. l.24. cap.7. Mastiche lentisci replicandis palpebris , & ad smegmata adhibetur.& Sanguinem reijcientibus.

Nettare i grani,ò biade dall'herbe.] Runcare, vel cruncare herbas. Col.l.2.c.13.

Nettare ben bene] Depurgo,as,Cato cap.112. Et si aliqua acina corrupta sunt, depurgato.

Nettezza,mondezza,ò pulitezza.] Mundities,ei,f.gen.Catul.epigr.20.2 Munditia,æ,Cic.1.Off. Adhibenda munditia est non odiosa,neque exquisita nimis, tantum quæ fugiat agrestem,& inhumanam negligentiam.

Netto,puro,e mondo,purgato,e purificato,Sen polito,Fior. pulitò.] Mundus,da,dum,s l.Cic.ad Q.Fr.l.2.epist.3.Domum tuam in carinis mundi habitatores lamiæ conduxerunt.2.Purus ra,rum,2.l.Varr l.3.c.16.Apes sequuntur omnia pura. Itaque nulla adsic in loco inquinato, aut eo, qui malè oleat.3.Purgatus,ta,tum,1.& 2.l. Hor.l.1.ep.2. Qui dicit autem purgatam. 4 Purificatus,ta, tum,1.4 l. 2.& 3.b.Plin.

Molto netto.] Permundus, da, dum. Varr. lib.3. c.7. Aquam puram esse oportat , vnde , & bibere , & vbi se lauare possint columbæ ; permundæ enim sunt hæ volucres.

Più netto,comparat.] Mundior, & hoc mundius. Liu.lib.8. Cultus iusto mundior.

Nettorecchi,Rom stuzzicorecchi, Fior. istrumento, che s'adopra per nettar gl'orecchi.] Aurifscalpium, pij, 1. 2.l.Matth Rad in Mart.l.14. epist.20. Si molestè est prurigo aurium è sordibus nata, purgabis aurifscalpio. 2 Specillum auricularium : Matt.Rad.in Mart.loco cit.Cornelius Celsus aurifscalpium appellat specillum oricularium.3.Otoglyphis,phydis,fœm.g.1.l.2.3.b.Græc.apud Paton.

Nettuno, Dio del Mare, secondo le fauole.] Neptunus,2.l. Cic.2 de Nat.Neptuno,louis, vt volunt, fratri datum est maritimum omne regnum, nomenque productum, vt Portunus, à portu sic Neptunus à nando, paulum primis literis immutatis. Varr.l.4. de ling Neptunus,quòd mare terras obnubit, vt nubes Cęlum, à nuptu, idest operatione dictus est

Di Nettuno, addiett.] Neptunius, a, um, 2.l.Cic. in Arat

Feste di nettuno.] Neptunalia , liorum , vel lium , neut gen.

Neuario,addiett.pertinente à neue.] Niuarius,a,um,1.& 3. b. 2.l. Lazar. Bayf. Colum. niuarium vas erat,quo aqua ex niuibus colari solebat.

Neue,Fior nieue,Sen.s. humma dell'acque celesti.] Nix,niuis,f g Plin. l.17 c.2 Nix aquarum cęlestium spuma est. Idem Plin. lib.2. cap 60 2 Humor in niuem coactus . Plin lib.2.cap.39 Quædam sydera fœcunda sunt, humoris coacti in niues

Da neue,addiett.] Niualis,& hoc le, 1.b.& 2.l. Liu.1.bel. Pun.Erat fortè brumæ tempus,& niualis dies.

Neue nera.] Nix nigra. Cic.2. Acad. Anaxagoras niuem nigram dix.tesse.

Neue rossa.] Nix rubea,vel rubens,ex Plin.l.11. cap 53.Nix vetusta: c rubescit.

Neue disfatta.] Nix soluta, vel in tabem resoluta. Plin. l 9.c.35.

Di neue,addiett.] Niualis,le,1.b.2.l. A.Gell.l.19 c.5.Philosophus quidam ex peripatetica disciplina benè doctus, aquam niualem frugibus sanè , & arboribus fęcundam esse dicebat, sed hominibus potu nimis insalubrem esse : tabem, & morbos sensim, atque in diem longam visceribus in seminaré. 2.Niueus,a,um, 1.& 2.b. Aut.4.ad Her. Cuius est candor niueus.

Neue , che si disfà , ouer disfatta .] Nix tabida. Liu. bel. Pun.

Neuigare,il cader della neue,vedi fioccare.

Neuoso,e neuicoso, addiett. pien di neue.] Niuosus,a,um, 1.b 2.l Colum. l.2 Sann,quam trimestrem vocant agricolæ locis prægelidis, ac niuosis, vbi æstas est humida,& sine vaporibus rectè committitur .

Neutrale,addiett. che non seguita nè l'vna, nè l'altra parte.] Medius & neutriua partis. Suet.in Iul.Cæs. c.75.Cæsar medius. & neutrius partis, suorum sibi numero futuros pronunciauit.

Essere neutrale,non aderire nè all'vna, nè all'altra parte.] Medium & neutrius partis esse. Ex Suet.in Iul. Cæs.c.75. 2 Neutro inclinare Ex Liu.

Neutrale,e neutro,addiett. inteso di genere, che non sia,nè mascheile,nè feminile.] Neutralis,& hoc le. Quint.lib.1. c.4. 2.Neuter,a,um. Quin.

N I

Nibbio,vccello rapace assai noto.] Miluius miluij,m.g. Ter.io Phor.2.Miluus,ui, masc.gen. Plin.lib.10. c.30. Miluus rapacissima,& Famelica semper ales , nihil esculenti rapit vnquam ex funerum ferculis , ex Olympiæ ara. 3 Nisus,si, 1.l. Virg.1. Georg. Apparet liquido sublimia in aere nisus .

Di nibbio , addiett.] Miluinus, a, um, 2 l. Plaut. in Pseud. Non est coquus , nisi sit miluinis, aut aquilinis vngulis .

Nibbiotto , il figlio piccolo del nibbio.] Pullus miluinus . Cic. ad Q. Fr. lib. 2. epist. 2. 2. Milui pullus , ex Plin.

Nicchio, quello scauato di muro doue si pone la statua .] Loculamentum,ti,neut.gen. Turs.Laur. Hist. lib.4.c.14. Sibyllarum signa è Ligustico marmore pulcherrimè facta,& in suis loculamentis disposita. 2.Theca statuaria, ex Virr.

Nicchio,guscio di pesce marino.] Concha, hæ,f.gen.Cic.2. de Nat.

Nicchietto] Conchula,æ. Val Max.

Nicomaco , 3 b nome proprio d'huomo .] Nicomachus, chi, 1.l. 2.3.b. Cic.5. de Fin. Quare teneamus Aristotelem , & eius filium Nicomachum, cuius accuratè scripti de moribus libri , dicuntur illi quidem esse Aristotelis , sed non video , cur non patri similis esset filius .

Nicomedia,città di Bitinia,nel l'Asia minore, così detta da Nicomede Rè, suo fondatore. Da turchi hoggi è chiamata Nichor,e da Marinari Comidia] Nicomedia, æ, 1.3.l. 2.b.Plin.lib.5 c.32 Nicomedia, Bithyniæ præclara vrbs in Intimo sinu est.

Nicopoli,& hoggi Preuesa,Città fabricata da Augusto,per la vittoria ottenuta contra M. Antonio , e Cleopatra .] Nicopolis,lis.

Nidetto,Sen.nidietto,Fior. dimi nut.nido,ò nidio piccolo.] Nidulus,li,m.g. 1.l & 2.b.Cic 1.de Orat.Patriæ tanta est vis vt Ithacam illam in asperrimis saxulis tanquam nidulam affixam sapientissimus vir immortalitati anteponeret. 2 Nidus paruulus,vel pusillus,ex Plin l.10.cap.29. & Cæs.3 bel. Ciuil

Nidificare far nido] Nidifico,as,1.l. 2.& 3.b. Plin lib.10. cap 32. Gruiæ in petris nidificant, mergi in arboribus . 2.Nidum facere. Plin. lib.10. cap.29 In fidenate agro iuxta Vrbem ciconiæ nec pullos, nec nidum faciunt. 3. Nidum fingere Cic.2. de Or. Videmus volucres fingere, atque construere nidos , procreationis, & vtilitatis suæ causa 4 Nidum confingere Plin. lib.2. cap.33. Hirun linea rusticæ, & agrestes raro in domibus, diuersos figura , sed eadem materia confingunt nidos , totos supinos, faucibus porrectis angustum, vtero capaci . 5. Nidum construere. Cic. 2. de Nat. Aues cubilia sibi, nidosque construunt , eosque quam possunt mollissime

sub-

substernunt, vt quam facillimè qua feruentur. 6.Nidum traere. Quint.l.a.c.16. Animalia videmus,& moliri cubilia,& nidos texere,& educare fœtus,& excludere, quin etiam reponere io hyemem alimenta. 7.Nidum struere Cornel. Tac. lib.5. Annal.8. Nidum ponere. Hor. 4. carm. od.12.Nidum ponit. Itim flebiliter gemens, infelix auis.

Nidificar in mezzo, cioè trà qualche cosa,ò luogo.] Internidifico,as,1 2 & 3.l.& 5.b.Plin.lib.10. c.33.Tertium est hiruodinum genus,quæ ripas eacauant,atque ita internidificant.

Nido,Sen.nidio Fior.il couacciolo, doue gli vccelli fanno, e couano l'voua.] Nidus,di,m gen 2.l Plin.l. 10 c 33. Hirundines nidum mollibus plumis, floccisque consternunt, tepefaciendis ouis, simul ne durus sit infantibus pullis.

Nido di loto, qual è quello della rondine.] Nidus luteus. Ex Ouid 1. Fast.qui de hirundine sic ait: Et luteum celsa sub trabe fingit opus 2.Nidus luto extructus, Plin. l.10. cap.33. Hirundines nidos luto construunt, stramento roborant.

Nido di moscolo.] Nidus ex musco. Plin. lib. 10. cap.33. In genere parrarum est, cui nidus ea musco arido, ita absoluta perficitur pila, vt inueniri non possit aditus.

Nido di spine.] Nidus ex spinis Plin. l.10. cap.33.Halcyonum oidi vnde confingantur non inuenitur, putant ex spinis aculeatis: piscibus enim viuunt.

Nido di colombe,buca doue le colombe partoriscono.] Columbarium,rij,n.g.Var l.3.de Re rust.cap 7. Singulis columbarum paribus, columbaria fiunt rotunda in ordine crebra.

Vscir dal nido.]Nido egredi. Quint lib.2. c.6. Aues teneris infirmisque fœtibus cibos ore suo collatos patiuntur, at cum visi sunt adulti, paulùm egredi nidis,& circumuolare sedem illæ præcedentes ipsas docent.

Nidone, ò nidaccio, accrescit. nido grande.] Nidus magnus, vel ingens, Ex Cic. 2. de Nat. & Plaut. In Capt.

Niente, & anche nulla, cioè niuna cosa.] Nihil, 1.& 2.b. Pomp.Fest.l.8.Nilum, putant esse, quod grano fabæ adhæret ex quo nihil & nihilum.Cic Att. l.11. Prorsus nihil abest,quin sim miserrimus.2.Nihilum,li,n g.2.& 2.b. Nicol Perot.3 Nihilum,li,n.g & 2 l Georg.Valla.lib.33. Ea voce nihilum per sincopen sic nilum. 4.5.l. Cic. pro Sylla.Ego mihi nil assumo.

Niente affatto.] Nihil admodum. Cic.in Brut 2.Nihil omnino.Cic 5. Ver.3.Nihil prórsus. Ter.in Andr.

Niente ancora.] Nihil dum Suet.in Cæs. cap.7. Pertæsus ignauiam suam, quòd nihil dum, à se memorabile actum esset.

Cosa, che non val niente, ò non serue à niente.] Ad nihil vtilis. Plin.l.15. cap 21.Fluit etiam ex vlmo gummi, ad nihil vtile.

Niente differente] Nihilo aliter. Ter.in Phor. Is me fefellit: ego isti nihilo sum aliter, ac fui

In niente, io cosa nessuna.] In nihilum Pers. Sat.3.Gigni de nihilo,nihil, In nihilum nihil posse reuerti.

Per niente,per niuna cosa ò causa.] De nihilo,Plaut.Curc. Iniuriam de nihilo dicere; ingiuriare per niente, ò senza cagione. 2.Pro nihilo, Cic. pro Dom. Pro nihilo habenda est adoptio nullo decreto probata,& contra omne ius facta Idem Cic 3. Fin Qui magno est animo, atque forti, omnia, quæ cadere in hominem possunt, despicit,& pro nihilo putat.

Niente manco, ouer niente meno, inteso di mancanza.] Nihilo minus. Cic.2 de Io.Quare meo quidam animo nihilo minus eloquentiæ studendum est.

Niente manco, oiente meno, inteso di vendita, ò di compra] Nihilo minoris, ex Cic.ad Att.l 13.

Niente più inteso d'ablatiuo di mancanza in paragone.] Nihilo magis. Plaut in Truc. Me nihilo magis respiciet, vbi is huc venerit, Quam si hinc ducentos annos fuerim mortuus. 2.Nihilo plus Plaut.Most.Quatuor quadraginta illi debentur minæ,& sors,& fœnus tantum est, nihilo plus peto.

Niente più riferito à vendita, ò compra.] Nihilo pluris. Cic. ad Att.

Niente più,inteso assolutamente.] Nihil amplius. Suet. in Galb.c.19. 2. Nihil magis: Plaut.Merc.Etiam ius, vt nomen tibi dicam? D Nihil magis manifesto teneo. 3.Nihil plus,ex Cicer. Off 4 Nihil supra Cic.Att.l 13. Dialogos confeci,& absolui: nescio,quàm benè. sed ità accuratè,vt nihil posset supra. 5.Nihil vltra Cic Att.l.15.Est autem oratio scripta elegantissimè sententijs, & verbis, vt nihil possit vltra cogitari.

A niente,à niuna cosa.] Ad nihil Plin. l.13. cap.12 Gummi fluit ex vlmo etiam in Coryco monte Ciciliæ, ac iunipero,ad nihil vtile 2.Ad nihilum. Cic lib.11. epist.12.Non dubito autem pro tua singulari prudentia, quin perspicias si aliquid firmitatis nactus sit Antonius, omnia illa tua præclara in Remp. merita ad nihilum esse ventura. 3.Ad nullam rem. Cic.1. Off. Homo ad nullam rem vtilis 4.Nulli rei. Gell. lib 13 cap.30 Propius igitur accessi, & nosti inquam magister verbum illud scilicet vetus? Egregiam musicam quæ non sit abscondita eam esse nulli rei. 5. Ad nullam partem vtilia. 6 Nulli vsui ex Plaut. Cist.

Con niente] Nihilo, ex Plaut & Cic.2.Nulla re. Cic. in Brut.Nulla re magis commendatur orator, quàm splendore verborum.

Da niente,da niuna cosa.] Nihili,1.& 2 b. Cic.3. Tusc.Frugalitati contrarium vitium nequitia dicitur, frugalitas, vt opinor à fruge,qua nihil melius è terra oritur; nequitia ab eo quod nequicquam est in tali homine: ex quo idem nihili dicitur. Plaut in Bacch Nihili sum. Non son da niente. 2.Nullius rei. Gell.l 9.c.2.

Di niente,di cosa nessuna.]Ex nihilo. Cic.2.de Diu.Esse aliquid quod, aut ex nihilo oriatur, aut in nihilum subitò occidat Quis hoc physicus dixit vnquam. 2.De nihilo. Cic.2 de Fat.Ea quo existet, aut de nihilo quippiam fiat, quod nec ipsi,nec cuiquam physico placet.

Per niente.] Sine mercede. 2.Gratis Grat.

Niente dimeno, Fior.anche nientemo l'istesso, che nondimeno, congiuntione auuersatiua.] Tamen, 2.& 2.b. Cic. pro S.R. Tametsi vicisse deben, tamen de meo iure decedam. 2.Attamen, Plaut.Curc.

Nilo fiume grandissimo, e nobilissimo dell'Affrica.] Nilus, li.

Del nilo appartenente al fiume Nilo.] Niloticus, ca, cum. 2.Niliacus,a,um.

Nimica,vedi Inimica.

Nimico, vedi inimico.

Ninna, Sen.il dormire de bambini.] Somnus infantilis, ex Cic.de Somn. & Iust. Cuius est: infantilibus blandimentis inductus.

Ninnare,& anninare. Sen.cullare, Fior. muouer la culla, perche il bambino s'addorma]Cunas mouere, vel agitare,ex Mart.epigr. in Charidemum, vbi ait: Cunarum fueras motor,&c.

Ninnatore, & anninnatore, mouitor di culla.]Cunarum motor Mart. Epigr. in Charidemum. Cunarum fueras motor Charideme mearum.

Et pueri custos,assiduusque comes.

Nipote, vedi nepote.

Nitrire,cosa propria del cauallo]Hinnio, nis,niui,nitum. Quint. lib 1. cap.5. Iàm ne belare quidem, aut hinnire fortiter diceremus,nisi iudicio vetustatis niterentur. 2. Edere hinnitum. Ouid. 2. Met.& Suet.in Ner. cap.46.Vidit per quietem Asturconem, qui maximè lætabatur posteriore corporis parte in simiæ speciem transfigurare, ac tantum capite integro hinnitus edere canoros.

Nitrire all'vdita,ò veduta di qualche cosa.] Adhinnio,nis, 2.b.Plin.lib.35. cap.10.Est & equus Apellis,siue suit, pictus in certamine, quod iudicium ad mutas quadrupedes prouocauit ab hominibus. Namque ambitu æmulos præualere sentiens, singulorum picturas inductis equis ostendit, Apellis tantùm equo adhinniuere.

Nitrito il nitrire.] Hinnitus, tus, mascul. gen. Cic.de Diu.l.2.

Nitrara,luogo doue si fà, ò caua il nitro]Nitraria,riæ,f.g. Plin.l.31. cap.10. Maiorem esse acrimoniam nitro,quàm sali,apparet illo argumento, quòd nitrariæ calciamenta

proti-

protinus consumunt, aliàs salubres, oculorumque claritati vtiles. In nitrarijs non lippiunt. Vlcera allata eo, celerrimè sanantur: ibi facta, tardè.

Nitrato, addiett. fatto col nitro] Nitratus, a, um. Col. de Re rust lib. 12 c 55 Et impositis paucis carbonibus viuis aquam nitratam suffundito.

Nitro specie di sale.] Nitrum, tri, o.g Plin lib 3r. c 10. Nitri natura non multum à sale distat. Plin. l. 31. c. 10. In nitro optimum, quod tenuissimum.

Nitro pesto.] Nitrum tritum. Diosc. lib. 5. Nitrum tormina sedat, si tritum cum cumino bibatur in hydromelite, aut sapa, aut aliquibus, quæ inflammationes discutere possunt.

Nitro, che impietra] Nitrum lapidescens. Plin. l. 31. c. 10. Circa Memphim nitrariæ deteriores: nam, & lapidescit ibi nitrum in aceruis, multique sunt tumuli ea de causa saxei.

Nitro men buono.] Nitrum deterius. Plin. l. 31. c. 10 Ijs autem diebus, quibus nitrum gignitur, si fuere imbres, salsius nitrum faciunt, aquilones deterius quia validius commouent limum.

Nitroso, addiett. che hà del nitro, ò di sue qualità.] Nitrosus, sa, sum. Plin. lib. 64. cap. 3. Nitrosæ, & amaræ aquæ polenta addita mitigantur.

Niuno, nessuno, e nissuno, Fior anco nullo; cioè non alcuno.] Nemo, inis, com. gen. & 1 l. Plaut. in Capt. Nemini me miseret, quia mei miseret neminem 2. Nullus, la, lum. Plin. lib. 11. c 37. Volucrum nulli, dentes præter vespertilionem. 3. Non vllus, a, um. Cic. l. 6. ep. 8 A Cæcinam sic semper diligat, vt non vllo cum homine coniunctius viuerem. 4 Non quisquam. Cic. pro Rosc. Am. Domum suam istum non fere quisquam vocabat.

Niuno affatto] Nemo homo. Cic. lib. 15. epist. 10. Frater tuus quanti me faciat, semperque fecerit, esse hominem, qui ignoret, arbitror neminem. 2. Nemo quisquam. Ter. Eun. O populares, ecquis me viuit hodie fortunatior? Nemo hercle quisquam. 3 Nemo vnus Auth. ad Her. l 4. Vnus omnes artis partes consequi nemo potuit. 4 Nemo vnus vir. Liu. ab Vrb. Illa ætate, qua nulla virtutum feracior fuit, nemo vnus erat vir, quo magis innixa res Romana staret.

In niuna cosa.] Nusquam. 2. l. Plin. lib. 11. cap. 2. Rerum natura nusquam magis, quàm in minimis tota est.

Niuno ancora.] Nemo adhuc. Cic. de Sen. Nemo adhuc conuenire voluit, quin fuerit occupatus. 2 Nullus dum. Liu 5. ab Vrb. Alpes inde oppositæ, erant, quas insuperabiles visas haud quidem miror, nulla dum via superatas

Nizza Città di Prouenza.] Nicea, æ.

Nizza, cioè striscia di carta, per vso di chiuder lettere suggellandole.] Fibula epistolica, ex Corn Cels. lib. 7. cap 4. Cuius est vox, Fibula, & A. Gell. l 20 c. 10 Cuius est vox, epistolica 2. Nexus epistolicus, Ex Liu. 2. Ab Vr. Cuius est vox, nexus, & A Gell. lib. 20. cap. 10. Cuius est vox, epistolicus.

N O

NO, particella negatiua, opposta al sì, affermatiua.] Haud quam Cic de Am 2. Nequaquam. Cic lib 6 Ver. 3 Nequiquam Ter in And. Non 1. l Cic 2 Acad. Aor etiam sur non responde? Respondi, ò nò 5. Haud. Cic. pro Cluent & Ter. in And. Haud istud dicas si cognoscis me. 6 Minimè. Plaut. in Bacch.

Nobile, addiett. che hà nobiltà] Nobilis, & hoc nobile, 1 l. Cic 2. Ver. Quidam non tam me impediunt, quod nobiles sunt, quàm adiuuant quod noti sunt.

Molto nobile] Pernobilis, & hoc pernobile. 2. l. Cic. 6 Verr. statua tùm ipsa fuit egregiè facta, tùm epigramma græcum pernobile incisum habuit in basi.

Nobiltà, e nobiltà, astratto di nobile.] Nobilitas, tatis, 1. l. 2. 3. b. Cic. pro S. R. Vir genere ac nobilitate suæ ciuitatis facilè primus.

Nobilitare, Fior. anco gentilire, & ingentilire, far nobile, ò gentile.] Nobilito, tas, 1. l. 2. & 3 b. L. Apul. Hominem non excellentia generis, sed mores virtutesque nobilitant. 2. Nobilem, vel nobile facere. Sen. l. 5. ep. 44 Platonem non accepit nobilem philosophia, at fecit.

Nobilitato, fatto nobile.] Nobilitatus, ta, tum.

Nobilmente, e nobilemente, auuerb. con nobiltà.] Nobiliter. Plin l 24. c. 8.

Nocchia, e nocciuola, frutto noto.] Nux auellana. Plin. l. 23. Nuces auellanæ capitis dolorem faciunt, inflationem stomachi, & pinguedine corporis conferunt plusquam sit verisimile. 2 Nux Prænestina. 3 Nux Pontica Macrob. & Plin. l 15. c. 22. Nux barbata. Plin. l 9 cap 1. Paruus est frutex, similemque barbatæ nucis defert fructum. 5 Leptocarium, rij. Diosc l. 1. c 14. 2. Nuces auellanæ, quas & leptocaria vocant, stomacho infestæ sunt: ipsæ tamen tritæ, & in aqua mulsa potæ tussi veteri medentur.

Noccis, escrementi d'oliua spremuta] Oleæ expressæ retrimentum. Ex Var. l 1. c. 64.

Nocchiata, conditura, ouer confettura di nocchie con mele.] Nuces auellanæ mellitæ.

Nocchiere, piloto, e timoniere; marinaio, e marinaro. Fior. ancor mariniere, e marino, sust. gouernator di nauilio.] Nauicularius, rij, 1. & 4. l. 2. 3. & 5. b. Cic. lib. 16 epist. 9. 2. Nauiculator, is, 1. 4. l. 2 3. b Cic. pro Leg. Man. 3 Gubernator, ris, 1. b. 2. 3. l. 4 b. in rect & l. in obliq Cic. 1. de Inu. Nauis optimè cursum conficit, quæ scientissimo gubernatore vtitur. 4 Nauclerus, ri, 1 & 2. l. Græc. Plaut. in Mil. 5 Nauta, tæ, vel Nauita, tæ, m g. 1. l Cic l. 19 ep. 9. & Plaut. Menæch 6 Nauticus, ci. 1. l 2 b Liu 8. bell. Pun. & & Plin. l. 9. c. 31. Nautici pluribus anchoris nauigia Infrenant 7. Nauigij rector Sil lib. 19. c. 109 Quid me potest adiuuare rector nauigij attonitus, & vomitans.

Essere nocchiere, ò far l'arte di nocchiere.] Nauiculariam facere Cic. 7. Ver.

Nocchiero, e nocchiere, marinaio, e marinaro; mariniere, ò marino, sust. Fior. dicesi ancor pedoto, e pedotto, Fior. l'istesso val piloto, e timoniere, cioè colui che gouerna, ò guida il nauilio.] Nauclerus, ri, 1. & 2 l. Græc. Plaut in Mil. Nauclerus illas aduexit mihi. 2. Nauarchus, chi, 1. & 2. l Græc Cic. 2 Verr. Syracusarum forum nauarchorum sanguine redundauit. 3. Nauicularius, rij, 1. & 4 l. & 3. b. Sipont. in Mart. Nauclerus est, qui nauem regit diciturque latinè nauicularius Cic. 7. Verr. dum dicit: nauicularijs inimicum, atque infestum. 4. Nauiculator, is, 1. & 4. l. 2 & 3. b Cic. pro Leg. Man. 5 Nauta, tæ, m. g. 3. l. Cic. l. 16. Fam. epist 9 Ne temere nauiges: solent nautæ festinare, quæstus sui causa. 6. Nauita, tæ, m. g. 1. l. 2. b. Plaut. in Menæch Nauitæ, ea alto terram conspiciunt. 7 Nauticus, ci, 1. l. 2 b Apud Plin. l 9 Cuius est: Nautici anchoris nauigia infrænant. 8. Gubernator, is, 1. b. 2. l. in rect. & l. in obl. Cic 1. de Inuent. Nauis optimè cursum conficit ea, quæ scientissimo gubernatore vtitur.

Da, ò di nocchiero, aggett.] Nauclearicus, a, um, 1. & 2. l 4. & 5 b Plaut. in Mil. Facito, vt venias huc ornatu nauclericiaco. 2 Nauclecius, a, um, 1. & 2. l. 3 b. Plaut. in Asin cuius est: nauclerio ipse ornatu. 3 Nauclericus, ca, cum, 1. 2. l. 3. b. Apud Græc.

Arte di nocchiero, ò mariniere: arte marinesca, ò marinaresca: dicesi anche marinaria, ò marineria, cioè arte di nauigare.] Nauicularia, æ, 1 & 4. l. 2. 3. & 5 b. Cic. 7. Verr. 2. Gubernatio, nis, f gen. 1. & 4. b. 2 & 3. l Cic. 5. de Fin. Vt medicina valetudinis, nauigationis gubernatio, sic viuendi ars est prudentia 3 Gubernandi ars Plin. l. 10 c. 10. Milui videntur artem gubernandi docuisse caudæ flexibus, in cœlo monstrante natura quod opus esset in profundo.

Far arte di nocchiero ò di marinaio.] Nauiculariam facere, vel factitare. Cic. 7. Verr. Cuius est: nauiculariam te esse facturum.

Da nocchiere, auuerb] Nautice, ex Cic. & Liu

Di nocchiere, addiett.] Nauticus, a, um. Cic 2. de Nat 2. Nauclericus, a, um Plaut. in Am 2. Naucleriacus, a, um. Plaut. in Mil. Facito, vt venias huc ornatu nauclericiaco.

Nocciuolo, & auellano, Sen. anche nocchio, albero, che fà le noc-

nocciole, od'auellane.] Corylus,li, f.g 1.& 2.b. Plin. lib.16. cap.18 Nunc facibus carpinus, & corylus familiarissimæ.

Di noccluolo,od'auellano,addiett.] Colurnus,a,um,1.b. 2. l Seruius ad illud Virgilij. 2 Georg.Pinguiaque in verubus torrebimus exta colurnis.

Nocciuoletto, od auellanetto, Sen.anche nocchietto, luogo piantato di nocciuoli,od'auellani] Coryletum, ti, neut. gen. 1.& 2.b. & 3 l. Ouid.2 Fast. Illa modo in filuis inter coryleta iacebat. 2. Solum corylo consitum ex Col. & Plin.

Noce arbore noto.] Nux,cis,fœmin gen. 1.l. in rect.& b.in obl. Plin. lib.16. cap 25. Inter primas germinant populus,vlmus,salix,alnus,nuces, Iuglans, dis, fœm gen 1.b. Plin.lib.16.cap.42 Facilè panditur iuglans: fiunt enim, & ex ea trabes,frangique se prænuntiant strepitu. 3.Nux iuglans fœmin.gen. Plin lib.24.cap 1.Quercus, & olea tam pertinaci odio dissident, vt altera in alterius scrobe depacta,moriantur quercus verò, & iuxta nucem iuglandem.4.Iouis glans. Plin.l.15. c 22. 5.Nux Persica,Diosc. l.1.c 141.6 Nux Basilica. Macrob. Satur.l 3. cap 10. Nux Regis Thes.Græc.

Noce frutto noto.] Nux,cis fœmin.gen.Plin.2.Iouis glans, lib 15. cap.25. Sunt qui honoris nomen interpretentur, & Iouis glandem esse dicant. 3.Nux Persica, Diosc.lib.1. cap.141 Nuces iuglandes, quas nonnulli Persicas vocant sunt difficiles concoctu, stomacho inutiles, biliosæ,capitis dolorem inferentes, tussientibus inimicæ 4 Nux Basilia.Macrob. Sat.lib.3.cap.10. Nucem iuglandem,græci etiam Basilicam vocant, 5. Nux regia Thes. græc. Regiæ nuces,latinis iuglandes dicuntur. 6 Nux iuglans. Seruius apud Macrob.Satur lib.3.cap 10 Nux ista iuglans secondum aliquorum opinionem à iuuando, & glande dicta existimatur. 7 Iuglans,dis,f g 2.b Plin.l.16. c.12 8.Nucis pomum. Plin. l.15. c.22. Solum nucis ponium natura compactili operimento clausit.

Noce di coccia molle.] Fragilis nux putamine Plin. l.15. cap.22. Terentinarum nucum duo genera, fragili putamine,ac duro.

Noce d'India,di grandezza e simile al melone.] Nux indica. Matt.in Diosc.l.1. c.141. Indicæ nuces magna inuolucrorum mole obteguntur, & magnorum melonum instar ab arbore pendent.

Noci secche.] Nuces siccæ. Plin l.23.c.8.

Noce molto vecchia.] Nux peruetus. Plin. l.23.cap 8. Quæ peruetere suor nuces gangrænis,& carbuoculis,nec non sugillatis medentur.

Noce vomica, prende il nome dal vomito, che cagiona.] Nux vomica. Matth.in Diosc.l.1. cap 141.Nuces vomicæ sunt,quæ hauftæ mirificè vomitum eliciunt.

Noce guasta.] Nux vitiosa.Ex Plaut. in Mil.Non ego emam nunc vitam tuam,vitiosa nuce.

Noce fresca.] Nux recens. Plin.lib 23.cap.8. 2.Nux viridis. Pallad. l.2.

Noce metella,e hispida, e piatta, & a' cani contraria.] Nux metella Matth in Diosc. l. 1. c.141. Hirsutæ sunt metellæ nuces,canibus necandis aptissimæ.

Noce moscata,o moscada,aromato simile alla nostra noce.] Moschocarium,rij,neut.gen. 1.l. 2 3.4.b. Græc.Matt.in Diosc.lib.1. cap 141. Iac.Gratf. Nom. ac Thes.Græc.2. Nux aromatica ex Matt.in Diosc,lib.1. cap.141.ac Thes. Græc 3. Nux Myristica Sipont. in Matt. Mystica dicitur vnguentaria,quam vulgo muscatam vocant. 4 Nux odorata apud Amalth.Onom. 5 Nux vnguentaria. Sipont.in Matt.loco cit. & Iac. Gratf.6. Nux moschata Matth. in Diosc. l.1. cap.141. Græcè moscharior dicitur,latinè nux myristica, vel nux moschata nominatur, & apud Thes. Græc. etiam est: nux moschata.

Di noce,addiett.] Nuceus,a,um,1.& 2.b. Plin. l.26. cap.39. Vlmeam pineam, nuceam, atque aliam materiam omnem cum effodis, luna decrescente eximito post meridiem.2.Carynus,na,num. Græc Plin.l.23. c 4. E nuce iuglande fit oleum, quod carynum appellauimus.

Noce vota.] Cassa nux, vel inanis, Plaut.Pseud.Te inuentum esse inanem,quasi cassam nucem.

Nocente,particip.che noce.] Nocens,tis,om.gen,1.b.& 2.l. Cic.2.de Nat Vites à caulis, brassicisque si propè sati sint, vt à pestiferis, & nocentibus refugere dicuntur, nec eos vlla ex parte contingere. 2 Officiens, tis, om gen. 1.4.l. 2.3 b. Cic.2. de Nat. Vmbra terræ soli officiens noctem efficit.

Più nocente comparatiuo.] Nocentior, & hoc nocentius, 1.3.b. 2.l. Horat Epod. 3. Edat cicutis allium nocentius

Nocera Città d'Italia.] Nuceria,nuceriæ.

Nocere,e nuocere,val pregiudicare, cioè far male,ò danno à vno.] Noceo,es,1.b. Cic 3. Offic. Vir bonus est is, qui prodest quibus potest nocet nemini: certè istum virum bonum non facile reperiemus 2.Obsum,bes, Cicer 2. de Orat. Fuit mirificus quidam in Crasso pudor, qui tamen non modo non obesset eius orationi,sed etiam probitatis commendatione prodesset. 3.Officio,cis,1.l 2.b.Plin.lib. 20. cap 7. qui sic ait: Quidam frequentiores Lactucas in cibo,officere claritati oculorum tradiderunt. 4.Malo esse cum Dat.rei,vel pers. Plaut.in Cistel. Ne benemerenti sit malo benignitas nostra.

Noceto, luogo piantato di noci,] Nucetum, ti, neut. gen. 1.b. 2.l. Stat. 2. Caryo, nis, mascul. gen. 1. 2.b. Græc.

Nocetta,dim.noce piccola]Nucula,læ. Plin. l.15. cap 22. Tinguntur cortice nucum lanæ, & rufatur capillus primum prodeuntibus nuculis.

Noceuole, e nocente, Fior nocitiuo. Sen.nociuo, addiett. cioè atto à nocere,ò che nuoce.] Nocens,tis,om gen.1.b. 2.l. Cic. pro Sest. Optimates sunt, qui neque nocentes sunt,nec natura improbi, & Cic.2. de Nat. Vitis à caulibus brassicisque si prope nati sint vt à pestiferis, & nocentibus refugere dicuntur, nec eos vlla ex parte contingere.2.Noxius,a,um,1 l. 2 b Liu.5.ab Vrb.Noxij ambo,alter in alterum causam conferunt. 3 Nociuus Millepedam sæpè græci vocant oblongam, pilosis pedibus, pecori præcipuè nociuam. 4 Noxiosus, a,um,1.& 3 l.& 2.b.Sen.l 10. ep.71 Quod an mi perditi noxiosiq. habent, non habebunt illi, quos aduersus hos casus instruxit longa meditatio. 5 Nocuus,a,um.

Molto noceuole]Pernoxius,a,um,1.2.l.3.b.

Noceuolissimo, e nociuissimo, che nuoce sommamente.] Nocentissimus,a,um,1 4.b.2.3.l Cic.2. Verr,a.Noxiosissimus,a, um Sen.1.de Clem.

Noceuolmente, nociuamente, ò dannosamente.] Nocenter. Col. 8 cap 2 Gallinaceorum sint robusta crura, nec longa, sed infestis velut sudibus nocenter armata.

Nocimento, Fior.nocumento. Sen cioè il nuocere, ouer'il male,ò danno.] Noxa,xæ,f.g.Ouid Met 15.Nocte nocent pota,sine noxa luce bibuntur. 2 Noxia,æ,fœm.g. 1.l.2.b. Plin l.20. cap.23.Riuæ succus copiosior datus,veneri noxiam obtinet.

Far nocimento, noxam inferre.

Riceuere nocimento.] Noxam capere. Colum. lib. 6. cap 2. liberum habeant excursum, ne paludi, aut arboribus, aut obiacenti cuilibet rei se implicent, noxamque capiant.

Nociuo,vedi noceuole.

Noderoso,e nodoroso, nodoso, e noderuto, addiett pien di nodi.] Nodosus,a,um,1 & 2.b. Col.l.4 c.24 2 Nodatus, a,um. Plin.l.13 c.22. 3 Nodis concisus,sa,sum. Plin.l.16. c 36. Vnde deprehenditur an torta sit materies, nodisque concisa.

Più noderoso, comparat.] Nodosior, & hoc sius, 1.2.l. Ex Cic.ad Att.lib.13. 2.Magis nodosus, a, um, ex Plaut. in Pers.

Nodetto,diminut Nodo piccolo.] Nodulus,li,m.g 1.l. 2.b. Plin. l.21 c.5. Colliguntur mense Iulio scapi crescentes, itaque suspenduntur in fumo. Denudantibus se nodulis in fæce vini nigri, vel græci mense Martio macerantur, vt colorem percipiant. 2.Nodus exiguus, vel paruus, ex Cic.

Nodo aggruppamento in se stesso di cosa arrendeuole, come filo,fune,e simili.] Nodus,nodi,m.gen. & 1.l.Cic.de Vn.Omnia autem duo, ad cohærendum, tertium aliquid requirunt,& quasi nodum vinculumq.desiderant.

Nodo di qualche marmo, albero, e legno.] Centrum, tri. Plin.l.16. c.39.
Nodo stretto.] Nodus arctus, ex Cic. de Vn. & 3. Verr. 2. Nexus arctus. Ouid. 6 M. tam.
Nodo dell'herba.] Geniculum, li, n gen. 2. Articulus, li, masc gen.
Nodo d'Ercole.] Herculaneus nodus. Pomp Fest. l.3. Cingulum hunc Herculaneo nodo vinctum vir soluit omnis gratia, vt sic ipse felix sit in suscipiendis liberis, vt fuit Hercules, qui septuaginta liberos reliquit. 2 Herculis nodus. Plin.l.28. c 6 Vulnera nodo Herculis præligare, mirum quantum ocyor medicina est, atque etiam quotidiana, cinctus tali nodo vim quandam habere vtilem dicuntur.
Nodo il cui principio, e fine non apparisce.] Nodus latens. Q. Curt. l. 3. Alexander nequaquam diu luctatus cum latentibus nodis.] Nihil inquit, interest quomodo soluantur, gladioque ruptis omnibus loris oraculi sortem, vel elusit, vel impleuit.
Nodo indissolubile, ouer' insolubile] Nodus indissolubilis. Plin. l 15 c.22. 2. Nodus inexplicabilis ex Q. Curt qui dicit, vinculum inexplicabile. 3. Nodus inenodabilis, ex Cic. de Vn.
Nodo imbrogliato, ouer' intrigato.] Nodus in semetipsum implicatus. Q. Curt. lib. 3. Non arte vinculum astrictum compluribus nodis, in semetipso implicatis, & celantibus nexus.
Cosa, che hà nodi, ò legata con nodi.] Nodatus, ta, tum, 2. & a 1. Plin. lib. 13 c.22. Ferula calidis nascitur locis, atque trans mare geniculatis nodata scapis.
Cosa che non hà nodi.] Enodis, & hoc enode. s. 2. l. Plin lib.16. cap.34. Abietis, quæ pars à terra fuit enodis est.
Far nodi, vedi annodare.
Leuar i nodi, vedi snodare.
Nodone, ouer nodaccio, accrescitiuo nodo grande.] Nodus ingens, vel magnus. Ex Liu. s. ab Vrb. & 4. bel. Maced
Nodosissimo, superl. sommamente nodoso.] Nodosissimus, a, um, 1 & a 1. Ex Virg ecl 3. & Cic. l. s. epist. 4. 2. Summè nodosus, a, um. Ex Cic. 3. Verr.
Nodosità, astratto di nodoso.] Nodositas, tatis, f. g. 1.2 l. 3. b. Ex Cic. de Sen.
Nodoso, noderoso, e noderuto, vedi noderoso.
Nodrice, vedi Balia
Nodrire, e nodricare, vedi Nutrire.
Nodritore, vedi balio.
Noi.] Nos.
Con noi, e con esso noi, in verso, anche nosco.] Nobiscum.
Frà noi.] Inter nos.
Noi medesimi.] Nos ipsi.
Noia, molestia, ò fastidio, vedi Fastidio.
Noiare, vedi Fastidire.
Noiarsi, vedi Fastidirsi.
Noioso, vedi Fastidioso.
Nola Città celebre in Campagna.] Nola, læ. Plin. lib.4. cap.6.
Nolano, addiett di nola.] Nolanus, a, um.
Nolo, pagamento di portatura di cosa, ò di persona.] Naulum, li.
Nomare, vedi nominare.
Nome, vocabolo, col quale ciascuna cosa si noma] Nomen, nis, n.g 1.1 2 b. Sipont. in Mart Nomen propriè cum de homine loquimur, est proprium gentilitium nomen, hoc est, quod originem gentis, vel familiæ declarat, vt Porcius Cornelius.
A nome, in nome, ò da parte d'alcuno.] Cuiuspiam nomine, ex Cic. ad Att. l. 1. ep 13. qui sic ait Antonio, tuo nomine gratias egi 2. Cuiuspiam verbis, ex Cic. lib 15. qui sic ait. Gratum mihi feceris, si Iuniæ grauissimæ, atque optimæ feminæ meis verbis gratulatus.
Nome proprio distinto dall'appellatiuo.] Nomen, is. Var. 9 de Ling. Partes in vocabulis duæ sunt, Vocabulum, & nomen, non enim idem oppidum, & Roma, cum oppidum sit vocabulum Roma nomen.
Nome appellatiuo, distinto dal proprio.] Vocabulum, li. Var. 9. de Lin. supracit.
Nome equiuoco.] Nomen homonymum. Quint. lib. 8. cap 2. Nomina quædam homonyma dicuntur, vt Taurus animal sit an mons, an signum in cęlo an nomen hominis, an radix arboris, nisi distinctum, non intelligitur.
Di nome solamente.] Titulo tenus. Suet. in Iul. Cęs. cap.76. Tertium, & quartum consulatum titulo tenus gessit, contentus dictaturæ potestate.
Del medesimo nome, che hà l'istesso nome, che hà vn altro.] Cognominis, nis, com. gen. Plin. lib.6. cap 2. & Suet. in Otho. cap 1. Duos ille tulit ex ea filios. L. Titiarum, & Minorem Martum cognominem sibi.
Chi hà il nome doppio, ò due nomi.] Binomius, ij, m.g. Fest.
Io hò l'istesso nome, che hai tu, mi chiamo, come tu chiami tu.] Nomen mihi tecum commune est. Q. Curt l. 8. Duces his dati sunt Charus, & Alexander quem rex nominis, quod sibi cum eo commune est admonuit.
Dar il suo nome.] Suum eloqui nomen. Plaut. Amphytr. Proh, simul ipse eloquar nomen meum.
Dimmi il tuo nome, dimmi come ti chiami.] Tuum nomen eloquere. Plaut. in Ptol Amphyt. Ede nomen tuum.
Dar il nome ad vna cosa, ò luogo.] Nomen dare, vel facere. Liu. 1. ab Vrb. Auentinus sepultus in eo colle, qui nunc est, pars Romanæ vrbis cognomen colli dedit.
Mettere, ò porre nome.] Nomen, seu vocabulum ponere, vel imponere. Varr 9. Lin. Priora simplicibus, posteriora coniunctis rebus vocabula ponuntur. 2. Nomen indere. Suet. in Dom.
Non mi ricordo del nome, non mi souuiene il nome.] Nomen mihi non suppetit. Gell l. 3. c. 3.
Nominare, e mentouare.] Nomino, as. Cic.
Nominata, nominanza, e nome, Fior. anche nomea, cioè fama, ò grido.] Fama, mæ, f. 1 Cic. Att. l.7. epist 24 Bona de Domitio præclara de Afranio fama est. 2. Nomen, nis, s. l. 2. b. Cic. in Or. Quidam magnum nomen in oratoribus habuerunt.
Nominatamente, auuerb. cioè à nome per nome.] Nominatim, 1 & 3. l Plin. l 10. c. 43. Coruus maturè sermoni assuefactus horis matutinis euolans in rostra, in forum versus, Tiberiom. deinde Germanicum, & Drusum Cæsares nominatim, mox transeuntem populum Rom. Salutabat. 2 Nomine, s. l 2. 3. b.
Nominatiuo, primo caso del nome.] Nominatiuus, ui. Quint. & Prisc.
Non altramente che.] Non secus, ac. 2. Non secus quàm. Cic. pro Plan. Tuam ego salutem, non secus ac meam tueri debeo 2. Haud secus quàm Liu. 7. bell. Mac. Positis iam certaminibus haud secus quàm Deos parcere vni generi humano oportet.
Non solamente, non pure.] Non modo. 2. Non solum. 3. Non tamen. Tursell. Xaucr. l. 4. c. 7.
Non che.] Ne dum. Cic.
Nona, vna delle sett'hore canoniche.] Precatio, vel oratio Nonaria, Ex Cic. & Pers 2. Nonæ horæ precatio, vel oratio.
Dir nona.] Precationem, vel orationem nonariam recitare. Ex Cic.
Di nona, voce addiett.] Nonarius, ria, rium, s. & 2. l Pers. Sat 5.
Nonna, & auola, la madre del padre, ò della madre.] Auia, æ, 1. & 2. b. Sipont. ab auus fit fœmininum auia, Patris, vel Matris mater.
Nonna da canto di madre.] Auia materna, Ex Cic. de Arusp. & pro Clu 2. Matris mater, Sipont.
Nonna da canto di padre.] Auia paterna. Suet. in Vesp. cap.2. Vespasianus natus est in Samnijs quinquennio ante quàm Augustus, excederet, educatus sub paterna auia Tertulla, in prædijs Cesanis. 2. Patris mater, Sipont.
Di nonna, ò nonno, vedi Auolo.
Nonno, & auo, vedi Auolo.

Nora, la moglie del figliolo, vedi nuora.

Norcia, e Norsia, Terra antichissima d'Italia in Sabina, è patria di S. Benedetto, institutor de' Monaci Benedettini.] Nursia, æ, 1.l. 2.b. Ptolem Sabinorum ciuitas Nursia est.

Norcino, addiett. di Norcia.] Nursinus, a, um.

Norma, l'istesso, che regola.] Norma, mæ. Turf.

Nostro pronom. poss.] Noster, a, um, Cic.

Nota segno.] Nota, æ. f g 1.b.

Notabile, degno d'esser notato.] Notabilis, le. Plin. lib. 10. cap. 33. Hirundines notabili munditiæ egerunt excrementa.

Notabilmente.] Notabiliter. 2. Notabilem in modum. Cic.

Notaio, Fior. notaro, Sen. quegli, che nota, e scriue gli atti publici.] Libellio, nis, 1 & 3.b. 2 l Anc. in rect. & 1 in obl. Sipont. in Mart. dum sic ait, A libello libelliones à veteribus tabelliones dicebantur. Varro, Ad me fuerunt, quod libellionem esse sciebant. 2. Tabellio, nis, 1 & 3.b. 2.l. 4 Anc. in rect. & 1. in obl. Sipont. in Mart. qui sic ait. A tabella sunt tabelliones appellati, qui & libelliones aliquando dicti sunt. 3. Tabularius, rij, 1. & 4 b. 3 l. Sipont. in Mart. vbi sic habet, A scribo item scribas dictos tabularios quos tabelliones vocamus.

Notaiuolo, e notaiuolo. Fior. notaruolo, e notaruzzo, Sen diminut. cioè notaio, ouer notaro picco o, ò di poca stima.] Tabellunculus, li, 1. 3. & 5 b. 2. & 4 l. Ex Sipont. in Mart Cuius est vox, tabellio, & Cic. pro Deiot. Cuius est vox, fermunculus. 2 Libellunculus, li, 1. 3. & 5 b. & 4 l. ex Sipont. in Mart Cuius est vox, libellio, & Cic. ad Att. lib 13 Cuius est vox, fermunculus. 3 Tabulariolus, li, 1. 3 4 & 5 b. & 3 l. Ex Sipont. in Mart cuius est, vox tabularius, & Cic. 2. ad Att. Cuius est vox, lariolus, respectariolus.

Noteria, 3. l. Fior. notariato, Sen. arte di notaio, ouer notaro.] Libellionia, æ, 1. 3 & 5 b. 2. & 4 l. Ex Plaut. in Amphitr. Cuius est vox, histrionia. 2. Tabellionia, niæ, 1. & 5 b. 2. & 4. l. Ex Sipont. in Mart. Cuius est vox, tabellio, & Plaut. in Amph Cuius est vox, histrioniæ. 3. Tabularia, æ, 1. 2 & 4 b. 3. l. Ex Sipont. in Mart Cuius est vox, tabularius, & Cicer. 3. Off. Cuius est vox, agentaria.

Esercitar notoria, ouer notariato, val esser notaio, far' il notaio.] Libellioniam, siue tabellioniam facere, vel factitare, ex Plau. in Amph. Cuius est: histrioniam facere, & Cic. in Orat. Cuius est: artem factitare. 2 Tabulariam facere, vel exercere, Ex Cic 7. Verr. Cuius est: argentariam facere, & Vlpian. Cuius est: argentariam exercere.

Notamento, il notar in aqua.] Natatio, nis, fœmin. gen. 1 & 3.b. 2 l Cic. de Sen. 2. Natatus, tus, masc. gen. 1.b. & 2.l. Claud.

Vscir notando.] Enato, as, 2.l. Cic. 5 Tusc. 2 Eno, as. Cic. 3. de Fin.

Notare, segnare.] Noto, as, 1 b. Cic.

Notare, agitar le membra per sostenersi nell'acqua.] No, nas, 1.l. Cic. l 5. de Fin. Serpere anguiculos, nare anaticulas, suolare merulas cornibus vti videmus boues, & cet.

Notar contro la corrente, cioè non à seconda, ma contr'acqua.] Contra aquam nare. Plin. lib. 9. cap 17. Apud antiquos piscium nobilissimus habitus est acipenser, vnus omnium squammis ad os versis, contra aquam nando meat.

Notar souente, ò spesso.] Nato, tas, 1 b. Pomp. Fest. l. 12. qui sic ait, Natare est sæpius nare, & dictitare, & factitare.

Notar oltre, ouer passar' à nuoto.] Trano, as, 1.l. Liu. 7. Bell Pun. Alter per vada nota flumen tranauit. 2 Transno, as, Cic de Som Scip. 3 Transnato, tas, 2 b. Plin. lib. 6. c 27. Non è Tigri pisces in lacum transnarant.

Notar vicino à qualche luogo.] Adno, as. Cæs. 2. Bell. Ciu. 2. Adnato, as, 2. l. Plin. l 9 c 29. Polypus, brutum animal ad manum hominis adnatat.

Notar dentro.] Inno, innas, Ex Cic. 2. de Nat. 2. Innato, as, 2.b. Cic. 2. de Nat. Pisciculi parui in Concham hiantem innatant. Plin. l 8 c. 40.

Notar à dietro, cioè ritornare notando.] Reno, as, 1 b. Hor. 16 Epod. Ouid. ad Liu. Nullaque per Stygias vmbra renauit aquas.

Notar di nuouo.] Reno, as Ex Hor. & Ouid.

Notar sotto] Subnato, tas, 2 b. ex Plin.

Notar sott'acqua] Vrinor, aris. Plin lib 11. c. 37. Sub aqua diu tanæ, & phocæ vrinantur.

Notaria, e noteria, Fior. notariato, Sen. arte di notaro, ò notaio.] Tabellionaria, riæ, fœm. gen. 1. 3. & 6. b. & 5. l. Ex Plaut. Amph. cuius est, histrionia. 2. Tabellionatus, tus, m gen. 1. 3. b. 2. 4 & 5. l. 3. Tabellionia, æ, 1. 3. & 5. b. & 4. l.

Notaro, Sen. anche notaio quegli, che nota, ò scriue gli atti publici.] Tabellio, nis, 1. & 3 b. Sypont. in Mart. Tabelliones vocantur, quod scripturus omnia, vel vrbium, vel prouinciarum gesta publicè complectantur. 2 Libellis, lis, masc gen 1 & 3 b. 2. l. Sypont. in Mart Tabulæ siue tabellæ dicebantur restamenta, siue aliæ publicæ scripturæ, hinc tabelliones appellati, qui, & libelliones aliquando dicti sunt. 3. Actuarius, rij, 4. Abactis.

Esser notaro.] Tabellioniam facere, vel factitare, ex Plaut. Amph vbi habetur, quem facere histrioniam.

Di notaro addiett] Tabellionicus, a, um, 1. 3. & 5 b. 2. & 4 l. Ex Plaut. Amph

Notatione.] Notario, onis, f gen. Cic. de Sen. Claud. 3. de Rap.

Notato, particip.] Notatus, a, um.

Notatore, quegli, che nuota.] Notator, ris. Ouid 1. de Rem. Pugnat in aduersas ire natator aquas.

Notator sott'acqua.] Vrinator, toris, Liu. Per vrinatores extractum est.

Notificare far noto, ò palesare.] Notum, vel notam facere. Cic. l 5. epist 12. Apelles, ac Lysippus corporis simulacra ignotis nota faciebant.

Notitia cognitione, e contezza, conoscenza, vedi Conoscimento.

Noto, cioè conosciuto, vedi Conosciuto.

Noto il notare.] Notatio, ois, f. g.

Notomia, vedi Anatomia.

Notoriamente, auuerb val publicamente, e manifestamente] Manifesto, 1. & 2. b. 3. & 4 l. Cic pro Cluent. Cuius est: facinus manifesto compertum ac deprehensum. 2. Publicè, 1. & 3. l. 2 b. Cic. 5. de Fin. Cuius est: publicè socij atque amici sunt. 3 Publicitus, 1. l. 2 3. & 4. b Plaut. in Amph. Cuius est: hospitio publicitus accipiar. 4 Palam, 1 b. Cæs 3. bel. Ciu. Vterque exercitum educunt; Pompeius clam, & noctu, Cæsar palam atque interdiu. 5. Propalam, 1. l. 2 b. Liu 3 Ab Vrb. cuius est: propalam obuiam ire cupiditati. 6. Apertè, 1 b. 2 & 3 l Cic. ad Att. l. 1. Cuius est; ab illo apertè, teste quidquid est datum libenter accipi.

Notorio, aggett. val publico, è manifesto.] Apertus, ta, tum, 1 b. 2. l. Cic. pro Leg. Man. Simultates partim obscuras, partim apertas suscepi 2. Manifestus, ta, tum, 1 & 2 b 3. l. Plaut in Mostel. dum sic ait; manifesta est. 3. Manifestarius, a, um 1 2 & 5 b. 3 & 4. l. Plaut. in Mil. vbi sic habet: manifestaria res est. 4. Notus, ta, tum, 1. l. Cic. 2. Verr. Res notat, testatas, & manifestas proferam. 5 Publicus, ca, cum, 1. l. 2 b Cic. l. 2. ad Att. Nos publicam propè opinionem secuti sumus.

Notte di Natale.] Nox Christi natalis, Horat. Tursel. Laur. Hist l. 5. cap. 6. Nox erat Christi natalis, & Marchio cubitum erat, &c.

Notte, spatio di tempo, che il Sole stà sotto l'Orizonte.] Nox, ctis, fœmin gen. 1 l. Cic 2. de Nat. Cum sol terras larga luce compleuerit, easdem modo his, modo illis partibus opacat; ipsa enim vmbra terræ soli officiens, noctem efficit. 2. Terræ vmbra Plin. lib 2. cap 10. Hac subeunte repentinas obduci tenebras, rursumque illius vmbra sidus hebetari. Neque aliud esse noctem, quàm terræ vmbram. 3. Spatium nocturnum. Cic. 1. de Inuent. Tempus est id, quo nunc vtimur, pars quædam æternitatis cum alicuius annui, menstrui, diurni nocturn-

nocturnlue spatij certa significatione. Idem Cic. 2. de Nat 4. Tempus nocturnum. Lucret l. 5 Noctis spatium, vel tempus, ex Cic. ad Q. Fr. lib. 1. ep. 1. Cuius est Biennij spatio.

Notte corta, ò breue.] Nox Contractior. Cic in In Parad. 2. Nox breuior, vel solstitialis, Cic. 3. Nox angusta Ouid. 3. eleg 6. 4. Nox breuis, ex Virg. 1. Georg 5. Nox Contracta, Cic Parad 6. Nox exigua. Virg Georg.

Notte lunga.] Nox longinqua, longa, vel productior, Gellius lib 20. cap. 10. Longinquis per hyemem noctibus.

Notte lungissima, ò grandissima.] Nox maxima Plin. lib. 16. cap 34. Nox maxima quatuordecim horarum æquinoctialium est. 2. Nox longissima, vel amplissima, ex Plin.

Notte luminosa] Nox illustris, Plin. l. 9. c. 16 Pisces noctibus quidem illustribus, æquè quàm die cernunt.

Notte alquanto luminosa.] Nox sublustris. Liu. 5. ab Vrb.

Notte nuuolosa] Nox nubila, Plin. l. 6.

Notte rugiadosa, in cui cada la rugiada.] Nox Roscida. Plin. lib. 2. cap. 61. Roscidas æstate Africæ noctes esse.

Di notte, la notte, di notte tempo, cioè in tempo notturno.] Per noctem, Plin. lib 2. cap 10. A nobis per noctem cernuntur sidera. vt reliqua lumina è tenebris. 2. Nocturno tempore. Plin. lib. 2. sap. 10. Propter has causas nocturno tempore defi. it Luna. 3. Nocte Cæs 5. bell. Ciuil. Paratiores essent ad insequendum omnes, siue nocte, siue interdiu erumperent. 4 Noctu Cic. 14. Fam. epist 7 5 Tenebris. Cic. Phil 2. Redij primùm luce, non tenebris, deinde cum calceis, & toga 6 De nocte Ter In Adel Cum prima luce ibo hinc. M. imo de nocte censeo.

Dar' ad vno la buona notte.] Noctem alicui placidam impertire.

Notte di sei mesi qual' è in paese, che stà frà il Polo, & il circolo Settentrionale.] Nox semestris, Var. 1. l. 2 Septentrionalem inter circulum, & cardinem Cęli non est semestris.

Notte, che comincia il principio della notte.] Primæ tenebræ Liu 1 Bel. Maced. Exercitum primis tenebris mouit.

Su'l principio della notte.] Prima nocte, Pomp. Mell lib. 1. c 4 Solis fons prima nocte calidus est.

In sul far della notte] Sub noctem. Cic.

Notte senza luna, cioè senza lume di luna.] Nox illunis, Plin ep 106 Nox erat non illunis, & nubila, sed qualis in Zonis clausis lumine extincto.

Parte, ò tempo della notte, quando tutti dormono.] Noctis concubium. Plaut. in Trinum. Var. 6 de Ling. 2. Noctis conticinium. Varr. 6. Ling 3. Noctis silentium, Liuius 5. ab Vrb.

Molto di notte] Ad multam noctem Cic.

Quella parte della notte, quando cantano i galli.] Gallicinium, nij Apul. 2. Af Noctis gallicinio venit quarta noctis vigilia

Di mezza notte à mezza notte.] Medio noctis. Plin. lib 2. c. 47 2. Medis nocte. Mela l. 1. c. 4. Solis fons media nocte feruet.

Due notti.] Binoctium, tij, n g 1. & 3. b. 3. l. Sypont. in Mart. Tacit. lib. 3. Vt flamen Pontificis Max. plus quam binoctium arbitrio abesset.

Tre notti.] Trinoctium, tij, n. g. 1. & 3 b 3. l. Gell. l 10 c. 15. Pedes lecti in quo cubat flamen dialis luto tenue circumlitos esse oportet, & de eo lecto trinoctium continuum non decubat.

Quattro notti.] Quadrinoctium, tij, n g 1. com 3 4 b. & 3. l. Sypont. in Mart A nocte fit binoctium, trinoctium, quadrinoctium. pro duæ, tres quatuor noctes.

Ogni notte] Singulis noctibus, Cic 2. de Nat

Passar tutta la notte, ò dormendo, ò vigilando, ò facendo altra cosa.] Pernocto, as. Cic. pro Domo, propter mo-pato lecti in foro pernoctans.

Chi di notte suol dir' ò far qualche cosa.] Pernox, tis. Sen. Id perdius pernoxque agebat.

Farsi notte.] Contenebrat, babat, nit. Varr 2. de Re rust. c. 2. Ab occasu oues ad bibendum appellunt, & rursus pascunt quo ad contenebrauit.

Si fà notte.] Aduesperascit, vesperat, vel inuesperascit, Liu. 5. Bel. Maced. 2. Vesperascit, Cic 6. Ver. Gell l. 17. cap. 8. 3. Contenebrat. Var. de Re rust c. 2.

Nottola, pipistrello, e spiritello, Sen. vispistrello, Fior. animale notturno, volatile senza penne.] Vespertilio, onis, mascul. gen. 1 2. l. 3 & 4 b. Plin lib. 10. cap 61. Volucrum animal parit vespertilio tantum, cui, & membranæ pennæ vni. Eadem sola volucrum lacte nutrit, vbera admouens, geminos volitat amplexa infantes, secumque deportat Eidem coxendix vna traditur, & in cibatu culices gratissimi. 2. Nycteris, ridis, f. g. 1. l 2 & 3. b Græc. Homer. & Aristot.

Nottolino, figlio piccolo della nottola.] Vespertilionis infans. Plin. l. 10 c 61

Nuoua, e nuoua, e nouella, cioè auuiso di cosa, nouamente auuenuta] Nuntius, tij. 1 l. 2. b. Pomp. Fest. lib. 1. dum sic ait. Nuntius dicitur & res ipsa, quæ nunciatur, & persona, quæ nuntiat.

Portare, ò dar nuoua di che che sia.] Nuntio, as, 1. l. 2. b. Cum accus. ui. Ter. in Heaut. act. 1 sc 2. Voluptatem magnam nuntias. 2. Nuntium afferre Plaut. in Stic Patri nuntium lapidum attulit. 3. Nuntium defero, Ex Cic pro Corn Nolite verbum illi nuntiumve deferre. 4. Nuntium perfero. Cic. pro Lig dum ait: C. Pansa mihi nuntium præferente.

Colei che dà nuoua di qualcosa.] Nuntis, æ, 1. l. & 2. b. Plin. lib. 15. cap. 30 Romanis lætitiæ, victoriarumque nuntia laurus additur litteris, & militum lanceis, pilisque.

Colui, che dà noua di qualcosa] Nuntius, tij, t. l. 3. b. Sipont. in Mart. Nuntius & cum significat qui nunciat, & rem, quæ nunciatur.

Dar buona, ò lieta nuoua.] Nuntius optabilem nuntiare, Plaut. in Stich Citius præcucurri, vt nuntiarem nuntium optab lem. Benè, aut faustè narrare vel nuntiare, Ex Cic. ad Att. l. 13 epist 32. Dum sic ait, Othonem, quod speras posse vinci, benè narras. 2. Leta, vel prospera nuntiare, Ex Cic 2. Acad.

Dar nuoua rea, ò mala.] Malè narrare, vel nuntiare. Cic. ad Att l 16 Malè narras de Nepotis filio 2. Infausta, vel tristitia nuntiare, ex Cic 2. Acad. Cuius est t sensus vera nuntiant.

Dar nuoua Indifferente, cioè nè buona, nè ria.] Indifferenter, aut mediè nuntiare, ex Suet. in Dom. cap. 23. Cuius est vox, Indifferenter, & Vlp & Apol quorum est vox mediè Ex Cic ad Att. l. 13. ep. 32. Cuius est: benè narras, & l. 28. Cuius est: malè nareas a Media, vel indifferentia nuntiare, ex Sen l. 11. ep 83 Cuius est: Indifferentia vox, nec bona, nec mala, & l 10 ep 110 dum sic ait: prodesse dicuntur, qui media nobis largiuntur.

Dar nuoua falsa] Falsa, vel vana nuntiare, Ex Cornel. Tac. lib. 19 Ex Cic pro Planc. & 4. Acad 2. Falsa, vel falso nuntiare, ex Cic. ad Att lib. 13. epist. 38 & 7. Verr. & Plaut. in Capt.

Dar nuoua vera] Vero, aut vera nuntiare, Ex Cic. de Orat. & 4. Acad.

Dar nuoua di cose incredibili, ò marauigliose, ò stranagganti] Monstra nuntiare, ex Cic. ad Att. l 4 ep 7. dum sic ait, Cheripus mera monstra nunciaret.

Portator, ò dator di buone nuoue.] Gratus, vel mollis nuntius, ex Corn. Flac l 1. Cuius est: in vulgus vir gratus, & l. 20. Cuius est: molle seruitium.

Portatore ò dator di male nuoue.] Nuntios grauis, vel durus Ex Virg 8. Aen. Cuius est: nuntius grauior, & Cic. 4. Verr. Cuius est: homo durus.

Hauere, ò riceuer nuoua.] Nuntium accipere. Cæs. lib 5 bell Gall 2. Nuntium audire. Cic pro Rosc. Am.

Nouanta, numero di noue decine.] Nonaginta. Cic. de Sen. 2 Nonageni, næ, na, Cic. 7. Ver.

Nouanta volte] Nonagies. Cic. 5. Ver.

Nouant' otto.] Duodecentum, ex Plin. l. 7. 2. Duodecenteni, næ, na, ex Plin. l 36.

Nouant' otto volte.] Duodecenties, ex Cic. 5. Verr.

Nouantanoue.] Vndecenteni, næ, na, ex Plin. lib. 36. 2. Vndecentum, Plin. lib. 36. 2. Vndecentum. Plin. lib. 7. cap. 60. Romani paruerunt ei horologio annis vndecentum.

Nouantesimo, nome numerale ordinatiuo.] Nonagesimus, ma, mum. Cic. de Sen. Isocrates librum qui Panathenaicus inscribitur quarto, & nonagesimo anno scripsit.

La nouantesima volta.] Nonagesimum, Ex Cic. 3. de Nat.

Nouanta mila.] Nonaginta millia, cum genit. 2. Nonagies milleni, næ, na. Ex Cic.

Nouanta mile volte.] Nonagies millies, ex Cicer. & Ter.

Noue nome numerale.] Nouem, 3 b Cic. ad Q Fr. l. 3 Sermo in nouem, & dies, & libros distribu us. 2 Noueni næ, na, 1. b. & 2. l. Plin. l. 27 cap. 9 Enneaphyllon longa folia nouena habet, causticæ naturæ.

Noue volte.] Nouies, 1. & 2 b. 3 l. Plin. lib 7. c. 15. Item alij, aliæque fœminas tantum generant, aut mares, plerunque & alternant, sicut Graccorum mater duodecies, & Agrippina Germanici nouies.

Di noue cioè pertinente al numero di noue] Nouenarius, a, um. Var. In hominibus potest nouenarius retineri numerus.

Noue cento.] Noningenti, tæ, ta, 1. 2. 3. & 4. l. Col l. 5. cap. 2. Hoc in se multiplicato septuagies septuageni, fiunt quatuor millia & noningenti, tæ, ta, 1. 2. & 3. l. Col. l. 5. cap. 2. Hanc summam vndecies multiplicato fiunt pedes, quinquaginta tria millia nongenti.

Noue cento volte.] Nongenties, ex Cic. 4. Verr. Cuius est quingenties.

Nouecento mila.] Nouies centena millia, cum genit. Ex Cic. & Plin.

Nouecento mila volte.] Nongenties millies. Ex Cic. & Ter.

Nouella, vedi Noua.

Nouello, vedi nuouo.

Nouembre, l'vndecimo mese dell'anno all'Ecclesiastica, & il nono all'astronomica] Nouember, bris, m gen. & 1. b. Col l. 11 c. 2. & Varr. l. 5. de Ling. Nonus mensis dictus est Nouember à numero, sicut, & qui sequitur December. 2. Nouember mensis, Pallad. l. 12 tit. 1.

Di nouembre, addiett.] Nouembris, & hoc nouembre, Pallad. lib. 11. tit. 2. Ad rei, ac tritici iusta satio est à decimo calendarum nouembrium, vsque ad sextum idus Decembris.

Nouena, quantità, ò numero di noue.] Ennas, dis, f. gen. 1. l. 2. b. Græc.

Nouendiale, aggett. di nouendio.] Nouendialis, & hoc le 2 2. 3 b. 2. 4 l Sipont. in Mart. A nouendio fit nouendialia: vnde sacrificium nouendiale, quod pro mortuo fieri solebat nono die postquam erat sepultus.

Nouendio, sust. tempo di noue giorni.] Nouendium, dij, 2. 3. b. 2. l Sipont. in Mart. Nouendium, spatium est nouem dierum, à quo adiectiuum nouendialis.

Nouerare, vedi Contare.

Nouero, 2. b Vedi numero.

Nouilunio cioè luna noua.] Nouilunium, nij, 2. Luna noua, Plin. l. 18. c. 32.

Nouissimo, cioè freschissimo.] Recentissimum. a, um. Cic. 2. Acad. Recentissima quæque sunt correcta, & emendata maximè.

Nouità, e nouitade, astratto di nuouo] Nouitas, tatis, fœm. gen. 1. & 2. b. Cic. 2. de Diu. Errorem, quem tibi rei nouitas attulerit, natura ratione depellito. 2 Res noua, ex Plin.

Nouità, cioè cosa nuoua] Nouitas, tatis, fœmin. gen. Quintil. lib. 3. cap. 3 Cupidi nouitatis videntur fuisse, qui adiecerunt ordinem, cum dispositionem diuisissent. 2. Res noua. Cic.

Nouitia, donna nuoua nell'essercitio, che prende à fare.] Nouitia, æ. 1. & 2 b Ter. Eun act. 3. c. 5. Nouitiæ puellæ. 2. Tyro, nis, f. g 1. l. Ex Col. l 7 c. 12.

Nouitia. Fior. per isposa, vedi Sposa.

Nouitiato, casa, ò habitatione di Nouitij.] Nouitiorum domus, Hist Soc. 2. Tyronum domus. Hist Soc. 3 Probationis domus, Hist Soc.

Nouitiato essercitio con cui s'essercitano i nouitij] Tyrocinium, nij. 2 g Suet in Tib c. 14 Diem vtriusque Tyrocinij congiario plebi dato Tiberius celebrauit. 2. Tyrocinij rudimenta Iustin l. 9.

Nouitiato, il tempo, che dura l'esser nouitio.] Tyrocinij tempus, vel spatium. Ex Plin l 7 c. 48.

Nouitiato di religione.] Tyrocinium religiosum. Ex Hist. Soc. 1 2. Religiosæ vitæ, vel militiæ tyrocinium. Ex Maff. l. 2. ep. de Iap reb.

Far il nouitiato, apprender i primi principij di qualche arte.] Ponere tyrocinium. 2 Rudimenta ponere. Beret. in Anch. l 1. Dum rudimenta poneret societatis in grauem morbum incidit Iosephus. 3. Tyrocinium facere. Bud. in Pand. facere tyrocinium, & ponere rudimentum latinè dicitur, id quod vernacula lingua caput operis facere dicunt, idest initium opificij, quum opifices specimen artis edentes magisterio decorantur. 4. Tyrocinij rudimenta deponere Iust. Hist. lib 9. Philippus, filium Alexandrum decem, & octo annos natum, vt sub militia patris, tyrocinij rudimenta deponeret, ad se accersit.

Far il nouitiato, inteso di religione.] Vita vel militiæ rudimenta ponere, ex Quint. declam. 3. vbi sic ait. Festinarunt parentes ad nomen liberos mittere, quamuis asperrimo bello, vt sub te virtutis rudimenta ponere contingeret.

Fatto ò finito il nouitiato.] Rudimento, vel tyrocinio posito, Maff de Iap. reb. epist l 2 Laudetur Dominus, qui in his partibus ita remotis gentem hanc vix dum posito Christianæ militiæ tyrocinio, tanto diuinarum rerum studio inflammat.

Nouitietta, dimin nouitia piccola.] Tyruncula, læ, 1. l. 2. & 3. b. Col. l 7. c. 12. Primus effetæ canis partus amouendus est, quoniam tyruncula non rectè nutrit, & educatio totius habitus aufert incrementum.

Nouitietto, dimin nouitio piccolo.] Tyrunculus, li, m. g. 1. l. & 3. b. Col. l. 11 cap. 1. Villicum seruitia sic tyrunculum contemnunt, vt seoem.

Nouitio, sust. colui, che è nouo nell'essercitio, che prende à fare.] Nouitius, tij. 1. 2 b. Cic. in Pilo. Nemo queritur, Syrum nescio quem de grege nouitiorum factum esse consulem 2. Tyro, nis. 1. l. Cicer 1. Verr. Apuleium esse video subscriptorem, hominem, non ætate, sed vsu forensi, atque exercitatione tyronem.

A vsanza di nouitio.] Ritu, vel more tyronum, Ex Cic. de Am. & Gell. lib. 1. cap. 2. Tyronis more, vel ritu.

Di nouitio, addiett. poss.] Tyronianus, a, um Ex Gel. lib. 1. c 7. 1. 2. 4 l. 3. b.

Nozze, Matrimonio, ò maritaggio.] Nuptiæ, arum, f g. & num plur Pomp. Fest. l. 13 Obnubit caput, id est operit, vnde & nuptiæ dictæ à capitis opertione.

Far le nozze.] Nuptias conficere. Ter. Heaut. act 5 sc. 1. Magis vnum etiam instare, vt hodie conficerentur nuptiæ. 2. Nuptias celebrare, Liu. 7. bell Maced. Tandem impetrata re, tanquam in media pace nuptias celebrat. 3 Nuptiarum solemnia celebrare. Tacit l. 12.

Facimento di nozze] Nuptiarum celebratio, ex Cic. lib. 13 & 15. 2. Nuptiarum confectio, ex Cic. pro Clu. & pro Flac.

Nozze illecite, ò illegitime.] Nuptiæ innuptæ. Cic. 3. de Orat. Paris Helenam innuptis iunxit nuptijs.

Nozze lecite, ò legitime.] Nuptiæ legitimæ. Cic. 1. de Inu.

Nozze per conuiti, ò feste, che si fanno nelle nozze.] Conuiuium nuptiale, ex Plaut. in Stic & Curc. 2. Epulæ nuptiales. Ex Cic. de Clar. & pro Clu. 3. Nuptiarum Solemnia, n. g. & num plur. Tac. l. 12.

Di nozze, addiett. Vedi Nozziale.

A modo di nozze.] Cubiculum nuptiale. 2. Thalamus, mi, m. g. Virg.

Nu-

N V

NVbe, vedi Nuuola.

Nudare, Fior. anche ignudare, cioè spogliare ignudo.] Nudo, as, 1. l. Ex Cic. 7. Ver. Hominem proripi, atque in foro medio nudari, tum deligari, & virgas expediri iubet. 2 Denudo, as, t. 2. l. Ex Cic. 7. Verr. Ne excitetur Verres, ne denudetur à pectore. 3. Enudo, as, t 2 l. 3 b. Ex Cic. 2. de Leg. Rerum plurimarum natura obscuras intelligentias enudauit. 4. Velles, aut vestimenta detrahere cum dat. Plaut. in As.

Nudar affatto.] Denudo, as, 2. l. Cic. 7. Verr.

Nudato, & ignudato partic.] Nudatus, a, um, 1. & 2. l. Cic. 2. Ver. Quæstura, primus, quid aliud habet in se, nisi. Co. Carbonem spoliatum à Quæstore suo pecunia publica nudatum, & proditum consulem?

Nudità, astratto di nudo] Nuditas, tatis, fœm g. 1. l. Quint. lib. 10. cap 2. Quibusdam indicendo tenuitas placet, aut nuditas.

Nudo, & ignudo, che non hà veste nè altro, che lo ricopra.] Nudus, a, um, 1 l. Plaut. in Amph. Homines quatuor in soporem collocastis nudos.

Nudo, & ignudo, per sfornito, ò mal prouisto.] Nudus, da, dum, 1. l Cic. Att. lib 7. Huic tradita Vrbs est, nuda præsidio, referta copijs.

Nudrire, vedi nutrire.

Nugolo, vedi Nuuolo.

Nulla, cioè niente Vedi niente.

Vuoi tu nulla, cioè vuoi tu qualche cosa.] Nunquid vis. Ter. Eun Rogo nunquid velit.

Nulladimeno, vedi nientedimeno.

Nullo, vedi niuno.

Numa Pompilio: fù Sabino, e de Romani secondo Rè huomo in ogni humana, e diuina legge dottissimo, à cui per l'eccellente sua giustitia, e religiosa pietà tutta Roma offerse il regno.] Numa Pompilius M. Tull. 2. de Orat. Nummam Pompilium Regem nostrum fuisse Pythagoreum quidam ferunt, qui permultis annis ante fuit, quam ipse Pythagoras: quo etiam maior hic habendus est cum sapientiam constituendæ ciuitatis duobus propè sæculis antè cognouit, quàm eam Græci notam esse senserunt.

Numerabile, che si può numerare.] Numerabilis, & hoc numerabile, 1. c. Hor.

Numerare, vedi Contare.

Numero, e nouero raccolta di più vnita.] Numerus, ri, 2 & 2. b. Plin. lib. 33. cap. 10. Non erat apud antiquos numerus vltra centum millia. Itaque, & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, vt sæpius dicantur.

Numero binario] Numerus binarius.

Numero ternario.] Numerus ternarius.

Numero quaternario, ò di quattro.] Numerus quaternarius. Plin. lib. 28. cap. 6. Numerum quoque quaternarium Demetrius condito volumine, & quaterni cyathi, sextarijue non essent potandi.

Numero quinario.] Numerus quinarius, Plin.

Numero senario.] Numerus senarius.

Numero settenario.] Numerus septenarius. Gell. lib. 3. cap. 10. Varro septenarij numeri, quem Græci hebdomada appellant, virtutes, potestatesque multas, variasque dicit.

Numero ottenario.] Numerus octonarius, ex Plin. l. 31. cap. 6.

Numero nouenario.] Numerus nouenarius. Var. lib. 2. cap. 1.

Il numero di dieci.] Numerus denarius. 2. Decussis, sis. Vitr.

Numero di dodici.] Numerus duodenarius. Var. 4. Ling. Multa antiqui duodenario numero finiebant.

Numero dispari, ò disuguale.] Numerus, impar. Plin. l. 26. cap. 2. Cur impares numeros ad omnia vehementiores credimus, idque in sedibus dierum obseruatione intelligitur. 2. Numerus dispar, vel disparilis, ex Cic.

Numero duale, cioè di due vnità.] Numerus dualis. Quint. l. 1. c. 5. Innumeris nos singularem, ac pluralem habemus, Græci, & dycon Quamquam fuerunt, qui nobis quoque adijcerent dualem.

Numero infinito, cioè grandissimo.] Numerus inexputabilis, Colum l. 9 c. 4. Multa omissi temporis compendia sequens, nam inexputabilis erat numerus.

Numero pari, ò eguale.] Numerus par, vel parilis. Cic 4. Acad. omnia sic incerta dicuntur: vt stellarum numerus par, impar sit, nesciatur.

Numero plurale, maggiore, ò del più.] Numerus pluralis. Quint. l. 1. c. 5. Latini numeros habent, singularem, & pluralem Græci, & dualem. 2. Numerus pluratiuus, Gell. lib. 19 cap 8. Cęsar quadrigas, etiam si currus equorum quatuor iunctorum agmen vnum sit, plurariuo semper numero dicendas putat, sicut arma, & mœnia, & comitia, & Inimicitias. 3. Numerus multitudinis, Gell. ibid. Arenas vitiosè dici existimabat Cesar, quod arena nunquam multitudinis numero appellanda sit, sicuti neque Cęlum, neque triticum.

In numero plurale, ouero in plurale.] Pluraliter, vel plurali numero.

Numero singolare, numero minore, e numero del meno.] Numerus singularis. Gell. lib 16. cap. 8. Cur inducias, & cæremonias scriptores veteres nonnunquam singulari numero appellauerunt, ferias, & inferias, & exequias nunquam. 2. Numerus singulus, Gell. lib. 19 cap. 8. De Cęlo, & tritico non inficias eo, quod singulo semper numero dicenda sunt. 3. Numerus vnitatis, ex Gell. ibidem.

In numero singolare, nel numero del meno.] Singulariter. Quint. lib. 8. cap. 6. Cum dico vultus hominis pro vultu, dico pluraliter, quod singulare est; quod plurale est, singulariter.

Numeroso, cioè di gran numero.] Numerosus, a, um.

Nunciare, vedi Annunciare.

Nuncio, vedi Messaggiere.

Nuntia, colei che nuntia, od auuisa.] Nuntia, æ, 1. l. 2. b. Cicer. de Orat. Cuius est: Historia, nuntia vetustatis.

Nuntiare, od annuntiare, val'auuisare.] Nuntio, as, 1. l. 2. b. Plaut. in Pers. iussi, nuntia.

Nuntiata, ouer'Annuntiata, cioè dì, ò festa della Vergine annuntiata.] Dies Gabrielis Archangeli nuntio sacer. Horat. Tursl. Laur. Hist. l. 1. Dum sic ait. Aderat Gabrielis Archangeli nuntio, Deoque à Virgine concepto sacer, ac solemnis dies.

Nuntiata, ouer'Anounciata, cioè la Vergine, dal Archangelo Gabriele salutata.] Virgo ab Angelo salutata, Ex D. Ambr. de Off. l. 1. c. 18. Dum sic ait, Dei mater, salutata ab Angelo, non resalutauit.

Nuntio, colui che nuntia, od auuisa.] Nuntius, tij, 1. l. 2. b. Ex Horat. carm. l. 1. od. 10. Mercurius, Iouis, & Deorum nuntius.

Nuocere far nocumento.] Noceo, ces, vel obsum, es. Cic. 2. Noxam nocere, Iulian. dic. Digest. lib. 9. tit. 4. Leg. 2. Si seruus furtum faxit, noxamue nocuerit.

Nociuo, vedi noceuole.

Nuolo, e nolo, quel che si paga per conto di robbe, ò persone condotte per barca.] Naulum, li. Iuuent. Sat. 8. Vlpian. l. 6. 2 Portorium, rij. Cic. 4. Verr.

Pagare il nuolo.] Naulum exoluere. Vlpian. lib. 6. 2. Portorium soluere. Sen l 3. ep. 28.

Nuora la moglie del figliuolo.] Nurus, rus, 1. b. Cic. 2. Philip.

Nuotare, vedi notare.

Nuoua, nouella, od'auuiso.] Nuntius, cij, masc. gen. 1. l. 2. b. Cic.

Dar nuoua.] Nuncio, as. Ex Suet. in Gal. c. 22. Qui ait: Ferebant. C. Scellum de Neronis exitu nunciantem, arctissimis osculis palam exceptum ab eo.

Dar' vna buona nuoua.] Benè narrare, vel nunciare, Plaut. Trinum, & Ter. in Eun. act. 5. sc. 3. Benè narras. 2. Nuncium optabilem nunciare. Plaut. in Stic. Ego huc citò, præcucurri, vt nuncium optabilem.

Dar mala nuoua.] Malè narrare, vel nunciare, ex Plaut. Trin.
Nuouamente, vedi Modernamente.
Nuouo, e nouello, addiett. il contrario d'antico, ò vecchio.] Nouus, ua, um 2. Nouellus, la, lum. Cic. l. 5 de fin. Et viuere vitem, & mori dicimus; arboremque, & nouellam, & vetulam 3 Nouitius, a, um. Plin. l 23. cap. 1. Vinum nouitium nulli conducit.
Cosa fatta di nuouo.] Res de integro facta. Cic.
Di nuouo, auuerb.] Denuò, Cic. Iterùm.
Nutribile, e nutricheuole, nutritiuo, aggett. dicesi di ciò, che nutrica, ò nutrisce.] Alibilis, & hoc le, r. 2. 3. b. Var. lib. 2 c. 11. Lac omnium rerum, quas cibi causa capimus liquentium, maximè alibile est, & id ouillum, inde caprinum.
Nutrice, vedi Balia.
Nutrimento, il nutrire.] Nutritura, ræ. 2. Nutritio, nis, f g. 3. Nutricatio. nis, f g. 4 Nutritus, tus, m. gen. 5. Nutrimentum, ti, n. g. 6. Educatio, nis.
Nutrire, alimentare.] Nutrio, is. 2. Educo educas. Cic. 3 Alo, lis. Cic. 2. de Nat. 4. Nutrico, as. 3. Nutricor, aris.
Colui, che non si notrisce.] Atrophus, a, um. Athen. & Theophr.
Il non nutrirsi.] Atrophia, phiæ, Galen.
Nutritiuo, e nutricatiuo, aggett. atto à nutrire, ò nutricare.] Alibilis, & hoc le, r. 2 3. b Varr. de Re rust. l. 2. c. 11. lac omnium rerum, quas cibi causa capimus, liquentium maximè alibile, & ouillum indè caprinum.
Nutritore.] Alitor, ris. 2. Educator.
Nutrito.] Alitus, ta, tum. 2. Educatus, a, um.
Nuuola nuuolo, e nube, vapore astratto nella parte superiore dell'aria.] Nubes, bis, f. gen. 1. l. Sen. Quæst. Nat. lib. 30. 2 Nubilum, li, n. gen Plin. lib 2 cap 26. Rhodi, & Syracusis nunquam tanta nubila obducuntur, vt non aliqua ora sol cernatur.
Nuuola piena d'acqua.] Nubes aquosa. Ouid 4. Metam.
Nuuola disfatta dal Sole.] Nubes Sole discussa. Plin. lib. 18, cap. 35.
Nuuola colorita dal Sole.] Nubes Sole infecta. Ouid. 3. Metam.
Nuuola di poluere.] Nubes pulueres. Virg. 8. Aen 2 Nubes pulueris, Quint. l. 4 Prospectum oculorum nubes pulueris, quæ ad Cœlum ferebatur, abstulerat.
Nuuola rossa.] Nubes rubens Plin l. 18. c. 35.
Nuuola senz'acqua.] Nubes arida Lucret. l. 6.
Nuuola scura, ò buia.] Nubes opaca, vel obscura, Cic. in Arusp Virg 4. Georg
Nuuola sparsa in quà, & in là, come lana.] Nubes, vt lanæ vellera sparsæ. Plin. l. 18. c. 35.
Nuuoletta, ò nuuoletto, diminut. nuuola piccola.] Nubecula, læ, fœmin. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 18. cap 35. Cœlo quamuis fereno, nubecula quamuis parua metum procellosum dabit.
Nuuolo, addiett. vedi Nuuoloso.
Mentre fà nuuolo, quando è nuuolo.] Nubilo. Plin. lib 18. c. 14. Lupinum cum sole quotidie circumagitur, horasque agricolis, etiam nubilo demonstrat. 2. Nubilo Cœlo, Cels. l. 1 c 49.
Luogo da ritirarsi, quando fà nuuolo.] Nubilarium, rij, n. g. Colum. l. 1. cap 6. Areæ applicari debet nubilarium, quo collata feminitrita frumenta protegantur, si subitaneus imber incesserit.
Cacciare via le nuuole, come fà la tramontana.] Nubes abigere Plin. l. 2. cap. 47. Reliquos compescunt, & nubes abigunt.
Tirar à sè le nuuole, come fà il vento Cecia.] Nubes in se trahere, Plin. lib. 2. cap 47. In ponto Cæcias in se trahit nubes.
Nuuolosetto, diminut. alquanto nuuoloso] Subnubilus, la, lum, r. 2. l. 3 b. Cæs. 3 bell. Ciuil. qui sic ait: noctem subnubilam.
Nuuoloso, Fior. ancor nugoloso, dicesi anche annuuolato, e rannuuolato, Fior. annuuilato, e rannuui'ato, Sen. cioè pien di nuoli, ò nugoli.] Nubilus, la, lum, r. l. 2. b. Plin. lib. 16. cap. 26. Pyrus, & amygdala, etiam si non pluat, sed fiat austrinum cœlum atque nubilum florem amittunt. 2. Obnubilus, la, lum, r. 2. l. 3. b. Apud Cic. 1. Tusc.
Non nuuoloso.] Innubilus, la, lum, r. 2 l. 3 b. Lucr. l. 3. Cuius est: innubilus æther. 2 Innubis, & hoc be, r. 2. l. Sen in Herc. Œth. Cuius est: innubis dies.
Nuziale, addiett di nozze.] Nuptialis, & hoc nuptiale, 3. l. Plaut. Curc. Tu nobis hodie cœnam sororiam: hic nuptialem eras dabit.
Nuzzialmente, auuerb. alla nuzziale, da nozze.] Nuptialiter, 3. l. Sipont. in Mart. 2. Ritu, vel more nuptiali. Ex Cic. 3. Nuptiarum more, Sipont. in Mart Hinc nuptialiter aduerbium, quod significat more nuptiarum, vnde vellicam aliquam nuptialiter dicimus, hoc est decentius solito, vt fieri solet in nuptijs.

O B



O Ouero, ed ò veramente, congiuntione disgiuntiua.] Aut. Cic. Tusc. 5 Aut bibat, aut abeat. 2 Seu, Cic. Q. O fortunatum hominem, qui huiusce modi nuntios, seu potius pegasos habet. 3. Siuè, 1. l. Cic 2. de Diu. siue sic est, siue illo modo videri possunt permulta somniantibus falsa pro veris. 4 Val. Ter. in Eun. act. 2. sc. 3. hanc tu nihil, vel vi, vel clam, vel precario fac tradas.
Obbediente, & obbeditore, quegli che obbedisce.] Obediens, tis, om g. Sall. de Con Catil. Natura pecora, prona atque ventri obedientia finxit. 2 Obsequiosus, a, um. Plaut. in Capt. si meus seruus esses, nihilo secius, obsequiosus mihi semper fuisti 3 Obsequibilis, le. Gel. l. 2. cap. 29. Cognati, affinesque nulli fermè iam sunt obsequibiles, vt ad laborem capessendum nihil euocentur, & statim dicto obediant. 4 Obsequens, tis, om g 1 2 b. Ter Heaut Ingenio te esse in liberos leni puto & illum obsequentem. 5. Obtemperans, tis, o g. 3. b Plaut. 6. Parens, tis, om. gen 3. l. Liu 8 bell Pun. 7. Morigerus, ra, rum, r. l. 2. & 3. b. Plaut. Cas 8. Dicto audiens. Cic. 3. Ver. Sunt illi quidem dicto audientes, quamdiu adsunt ij, qui imperant. 6. Dicto parens, om g. Liu. 8. bell. Pun. Vt vim imperij abstulerant, itàspeciem dicto parentium vltrò ipsi imperantes ferebant. 10. Imperij audiens. Plaut. Truc. Tibi seruio, atq; audiens sum imperij.
Poco obbediente.] Malè parens, tis, om g. Hor. l. 1. epist. 20. Qui malè parentem in rupes protrusit asellum. 2. Malè morigerus, a, um Ex Plaut.
Molto obbediente.] Beneparens, tis, om. g. Ex Plaut. & Hor. 2 B. nè morigerus, a, um. Ex Ter.
Più obbediente, compar. Obedientior, & hoc tius, 1 b & 2. l. Liu. Bel Pun. Imperijs viuorum, nemo obedientior, me vno fuerit 2. Parentior, & hoc parentius, 1. l. Cic. 1. Off. 3. Obsequentior, & hoc tius, 2. b Sall. in Cic.
Obbedientemente, Sen. vbbidientemente, Fior. auuerb. con obbedienza, od'vbbidienza] Obedienter, 1 3 & 5. b. 2. & 4. l. Liu. l. 10. bell Pun qui sic aie, obedienter seruire, quæ vellet imperaret 2 Obsequenter, 1. 3. l. 2. 4. b. Non Marc. de propr. serm. 3. Obsecundanter, 1. 3 & 4. l. 2 5. b. Nigidius de Dijs l. 1. apud Non. Marc. Cuius est obsecundanter naturæ viuerent.
Più obbedientemente.] Obedientius, ex Liu 5. bel. Pun. 2. Obsequentius, ex Plin.
Obbedientissimamente.] Obedientissimè, ex Liu. & Plin. 2. Obsequentissimè. Plin. ep. 144.
Obbedientissimo, ed vbbidientissimo, superl. d'obedientia.] Obedientissimus, ma, um. Plin. l. 16. c. 43. Obedientissima quocumque in opere fraxinus. 2. Obsequentissimus, ma, mum, ex Plin ep 144.
Obbedienza, Fior. vbbidienza, Sen obbidienza, essecutione dell'altrui volontà, ò comando.] Obedientia, æ. Tors. in Xauer. l. 6. c. 8. Obedientia præcipuum Societatis Iesu decus, in Francisco maximè enituit. Plin. l. 8. c. 1. Elephantis intellectus est sermonis, & imperiorum obedientia. 2. Obtemperatio, nis. Cic. 1. de Leg. Iustitia est obtemperatio.

tio scriptis legibus, institutisque populorum. 3. Obsequentia, tiæ, f.g. & 2 b. Cæs.7 bell Gall.4 Obsequela, læ, fœm gen 2 b. & 3 l Plaut. Asin 5 Obsequium, quij, neut gen. & 2.b. Cic. in Pison. Ego Antonium collegam, multa in Repub. molientem, patientia, atque obsequio mitigaui.

Obbedienza d'intelletto.] Mentis, & rationis, obsequium. Maff in Ignat. l.3. cap 37 Inte Ignatius tantum huic vni mentis, & rationis obsequio tribuendum putauit a Israel ligentiæ, ac mentis obsequium, ex Maff. in Ignat. lib 3. cap.7.

Obbedienza di voto.] Obsequium votiuum, ex Maff. in ep. 2 Obedientia votiua, ex Maff. qui l.41. ep 3. Votiuam dicit paupertatem.

Fare l'obbedienza, vedi Obbedire.

Render obbedienza, proprio de vassalli.] Obedientiam deferre, cum Dat. Maff. de reb. Indic com Ignatius Loiola parens auctorque Societatis Iesu Romam vnà cum socijs venit, ad obedientiam Pontifici Maximo ritè deferendam.

Farò l'obbedienza, cioè come tu comandi] Faciam ita, vt vis, Plaut. in Trin. 2. Imperium exequar Ter.

In virtù di santa obbedienza, termine vsato tal volta da Superiori.] Sanctiore pro imperio, vel potestate, ex Plaut. in prol. Amphytr. Pro imperio vobis, quod dictum foret. Scibat facturos.

Obbedire, & vbbidire, far l'obbedienza.] Obedio, dis, 1 b. 2 l Pomp Fest. lib 13. Obedire est. 2. Obsequor, ris, 2 .b. Cic pro Cluent. Cluenti de te sibi obsequor. 3 Obtempero, as, 3 b. Cic pro Cæc. Imperium domesticum nullum erit, si seruulis hoc nostris concesserimus, vt ad verba nobis obediant: non ad id, quod ex verbis intelligi possit, obtemperent. 4 Pareo, es, 1.l. Plin l 6. c.28. Characenorum regi oppidum paret 5. Ausculto, tas, cum dat Cic. pro Rosc. Am Mihi ausculta: vide ne tibi desis. 6. Morigero, ras, 1.l. 1.b. Plaut. in Amph Nunc mihi morigero. 7 Morigero, atis. Cic. in Brut. Voluptati aurium morigerari debet oratio 8 Imperium exequi. Liu 5 Bell. Pun. & Plaut. Menech. Heri imperium exequor benè, & sedulò seruio. 9. Imperata facere, Plin l.10. c.42. Minimæ auium cardueles imperata faciunt, nec voce tantùm, sed pedibus, & ore pro manibus. 10. Iussa exequi, Liu. 1 ab Vrb. 11. Iussa facere Plin. l.10 c.45 Non omittendum est, è volucribus hirundines sunt indociles, è terrestribus mures, cum elephanti iussa faciant, leones iugum subeant in mari vituli, totque piscium genera mitescant. 12. Iussa patrare Tac. lib.20 Exitium ipsi, regnoque denunciaret, iniussa patraretur 13. Iussa peragere. Ouid 2. Met. 14 Dicto audientem esse. Cic. 3 Ver. Sunt illi quidem dicto audientes, quamdiu adsunt ij qui imperant. 15 Imperia exequi, Liu. 5. Bell. Pun. Omnia imperia milites cum impigrè, tùm haudquaquam abiecto animo exequebantur. 16 Obedientem se præbere, ex Cic. 1. Off 17. Imperio obsequi, Plaut Capt Qui imperare insueram, nec alterius imperio obsequor. 18 Obsequelam facere. Plaut Asin. Qui mihi auscultabant, facient obsequelam. 19. Dicto parere, ex Liu 9 ab Vrb. qui sic ait. Consul extemplo tesseram dari iubet, ac prandeat miles, firmatisque cibos viribus. arma capiat, dicto pareas.

Obbedir'à tutti, ouer ad ogn'vno obedir sempre.] Omnibus imperijs, vel omnium imperijs parere, ex Sen. lib.1. Non omnibus imperijs parendum est.

Obbedire à vno.] Cuipiam obedientem esse, Cic. 2. de Nat Nulli est naturæ obediens, aut subiectus Deus. 2. Cuiuspiam dicto audientem esse. Cic. 6. Ver. Quæsiui an misisset? respondit id quod necesse erat, scilicet dicto audientem fuisse prætoris, misisse 3 Cuipiam dicto audientem esse. Cic. in Verr Syracusani nobis dicto audientes sunt. 4 Cuipiam obsequentem esse, Ter. Heaut. Io summa infamia sum, & meo patri minus sum obsequens. 5 Cuiuspiam imperio obedientem esse. Plaut. Bacch. Obsequens est, obediensque mori, atque imperija patris. 6. Cuipiam morigerum esse. Plaut. Cas. Vt tibi morigerus hodie, vt voluptati sui?

Obbedire alla sentenza.] Iudicatum facere.

Obbedire à vno in tutte le cose.] Cuipiam in rebus omnibus morigerum esse, Ter. Andr. 2. Cuipiam ad omnia morigerum esse, Apul. in Apul. fuit ille maioribus ad omnia morigerus.

Fare che vno obbedisca à vn altro.] Aliquem cuipiam obedientem efficere. Cic. Offic 2 Appetitiones rationi obedientes efficere debemus 2. Aliquem cuipiam obedientem præbere, Cic. Off. 1. 4 Appetitum rationi, Obedientem præbeamus.

Obietto, oggetto, vedi Oggetto.

Oblianza, vedi Dimenticanza.

Obligare, indurre obligo.] Obligo, as, 2 b. Plin. lib.4. epist.4. Obligabis me obligabis ipsum, non minus debitorem, quam nos putas. 2 Obstringo gis, Cic pro Clu. Hominem vobis in perpetuum obstringite. 3. Deuincio, cis. Cicer. lib.13 epist. 3. Ipsum tibi in perpetuum deuinxeris.

Obligare inteso di legge, regola, e simili.] Teneo, tenes, 1 .b. Plin. l.16. c 10 2. Alligo, as, 2.b Cic. pro Cluent. Lex omnes mortales alligat.

Obligare vno à comparire in Giuditio.] Aliquem vadari, Cic.

Obligare la fede d'alcuno con danari] Alicuius fidem pretio addictam habere.

Obligarsi con promesse.] Sponsione obligari, vel obstringi. T. Liu. Dec. 1. l.9

Obligarsi vno per sempre.] Aliquem sibi in perpetuum deuincire, vel obligare. Cic. l 13 ep. 3.

Obligarsi vno, con beneficio.] Sibi aliquem obligare, obstringere, vel deuincire, Cicer. & Plin. in Epist.

Obligarsi promettere, vedi Promettere.

Obligatione, vedi Obligo.

Obligatione, che si fa, per fare alcuna cosa.] Authoramentum, ti, 5.l. Cic.

Essere obligatissimo à vno.] Plurimum alicui debere. Cic. l.13. ep.7 Mihi affirmanti credas velim, me huic mancipio debere plurimum.

Obbligato, Fior obligato, Sen chi porta, ò tien obligo ad vno.] Deuinctus, ta, tum. 1. & 2. l. Cic. ad Att. l 16 Me maximo beneficio deuinctum semper habebis. 2 Obligatus, a, um, 1 & 3. l & 2 b. Plin. in Paneg. in Principe verò, ac propè insolitum est vt se putet obligatum, aut si putet, amet 3 Obstrictus, ta, tum, 1. & 2. l Cic. pro Cæl Si hominem Reipublicæ consecratum, addictum, deditum, obstrictum vobis habebitis

Obligato per prezzo.] Authoratus, ta, tum.

Obligato ti sono di gran somma di denari.] Debeo tibi grandem pecuniam. 2. Debeo tibi multos nummos, Cic.

Obligato alla seruitù.] Mancipatus, ta, tum.

Restar obligato con qualch'vno per qualche cosa.] Acceptum quippiam referre.

Hauer molti oblighi con alcuno.] Multis cuipiam nominibus debere.

Obligo, obligatione, Fior. anco obliganza.] Obligatio, nis fœmin. gen Cic. ad Brut. epist. 18. Grauior & difficilior est animi, & sententiæ, pro altero, quam pecuniæ obligatio.

E obligo mio, è debito mio, è officio mio.] Meum est, vel meæ sunt partes cum infinis. Cic.

Obligo di comparir in giuditio.] Vadimonium, nij, neut gen

Oblio, vedi Dimenticanza.

Obliquo, vedi Torto.

Obliuione, vedi Dimenticanza.

O C

OCa vccello aquatico domestico, e saluatico.] Anser, is, m. gen 1. l. & 2 b. Colum. l 8. cap. 13. Anser solertiorem custodiam præbet, quàm canis: nam clangore prodit insidiantem.

Oca di color bianco.] Anser albus, Pallad. l. 1. cap. 30 2. Anser candidus, Plin. l 10. cap. 22. Anserum candidorum

alterum vectigal in pluma:

Oca giouane, paparo, ouer papero.] Anserculus, li, m. gen. Colum.8. cap.14 Subijciantur ouis radices vrticarum, ne noceri possit exclusis anserculis. 2.Pullus anserinus, ex Plin.

Oca biscolore.] Anser varius. Var.l.3. c.10.

Oca femina.] Anser fęmina. Pallad.l.1. tit.30. 2.Anser fęminei sexus, ex Plin l 29.c.3.

Oca saluatica.] Anser agrestis, Pall. lib. 1. tit. 30. 2. Anser ferus. Plin. lib.10. cap. 22. Anser syluestris Ex Plio.

Oca volpe, ouer' oca volpina, vccello così detto, perche hà forma d'oca, e costume di volpe.] Chenalopex, pecis, 1 & 3.l.& 2 b. 4 l. in rect Plin. lib. 10. cap.22 2. Vulpanser, ris, masc.gen. Aldrou Ornithol. tom.3 lib.19. cap.19 Quæ Græcis chenalopex, latinia vulpanser dici potest: & sic Gaza ex Aristotele transtulit. Est autem vtcunque nomen ex ansere, & vulpe confictum: nam cum anseris formam præferat hæc auis, moribus est, vulpinia.

Di oca volpe, addiett.] Vulpans erinus, a, um, 1.2.& 4 l.3.b. Philip. Aldrou Ornith. tom.2. l.13. qui sic ait: Epenetus, & Heraclides apud Athen. lib.2 Dipn. Primum locum inter oua pauonioia assignarunt, secundum vulpanserinis, tertium gallinaceis.

Oca ingrassata, ò da ingrassare.] Anser fartilis. Plin. l.10. cap.22. Iecur anseribus fartilibus in magnam amplitudinem crescit.

Oca minor della seluaggia.] Cheneros, otis, m.g.1.& 3 l.& 2 b.Græc.Plin.l 10. c.22. Anserini generis sunt chenalopeces, & quibus lautiores epulas non nouit Britannia chenerotes fero ansere minores.

Di oca, addiett.] Anserinus, a, um, 1 & 3.l.2.& 4.b Plin.lib. 11 cap.47 & l.20. c.6. Auribus etiam instillatur alij succus cum adipe anserino.

Oca domesticata.] Anser mansuefactus, vel mitificatus, ex Plin.lib.29.cap.3. 2 Anser mitigatus, Colum.lib.8. c.14. Anserum est aliud genus vrbium, quod à fero mitigatum domesticum facta est; id neque fœcundum est, nec tam pretiosum: propter quod minimè nutriendum.

Ocaio, & ocaro, nutritor d'oche.] Chenoboscus, sci, 1.& 3.l. 2.& 4 b. Græc.2.Chenotrophus, phi, 1.3 l. 2 com. & 4 b. Græc.2. Anserarius, rij, 1.3.l. 2.& 4 b. vt gallinarius, ex Plin.l.10 c.55. 4 Anserum curator, ex Var. l.3. c 9. Vbi legitur, gallinarum curator. 5.Anserum custos. Colum. l.8. c.14.

Ocaio, luogo da nutrir oche.] Chenoboscium, scij, neut. gen 1.3.& 4.l. & 2.b. Græc. Colum. lib.8. cap 14. Qui greges anserum possidere student, chenoboscia constituant, quæ tum demum vigebunt si fuerint ordinata ratione tali &c.2.Chenotrophium, phij. neut gen. 1.& 4.l. 2.& 3.b.Græc.Ex Var.lib.3. cap.5. 3.Anserarium, rij, n.g. 1.3.l. 2 4 b Vt gallinarium, ex Colum. l.8. cap.3. 4 Anserum cohors, Colum.lib.8. c.14. Anserum cohors ab omni cętero pecore secreta clauditur, alta nouem pedum, & cæt.

Occamento, & arpagamento, l'occare, ò arpagare, ciò il romper le zolle della terra.] Occatio, nis, fœmin.gen. Cic.

Occare, & arpagare, romper le zolle della terra.] Occo, as. Cic.

Occasione, congiuntura, opportunità idonea di fare, ò non fare qualche cosa.] Occasio, nis, f g. 1 2.l. 3.b 4.com.Cic. 2 de Inu. Occasio est pars temporis habens in se alicuius rei idoneam faciendi, aut non faciendi opportunitatem. 2. Tempus actionis opportunum. Cic. 1. Off. Tempus actionis opportunum, Græcè eucæria, latinè appellatur occasio. 3.Temporis opportunitas, Pomp.Fest.l 13. Occasio est opportunitas, tis, fœm.gen. 3.l. & 4.b.Cic.3. de Fin Quemadmodum opportunitas, sic enim appellamus eucæriam, non fit maior productione temporis, sic recta affectio crescendi affectionem nullam habet. 5 Tempestiuitas, tis, fœm.gen. 3.4 b. Plin. lib.16. cap 39. Tantum tempestiuitas etiam in rapida celeritate pollet. 6 Tempus idoneum, Cic.pro Sex. Rosc Serui conscij, tempus idoneum. 7.Tempus opportunum, Cic. 1. Off. 8. Locus, ci, mascu'.gen. 1 2.b Cic Att. lib.1. epist 15. Ego nactus locum resecandæ libidinis, & coercendæ iuuentutis, vehemens fui, & omnis perfudi vires animi, atque ingenij m... 9 Eucæria, æ. f g 3.b. Cic. Att l.16. epist.5. O brute vbi es? quantam eucęriam amittis. 10. Ansa, sæ, fœmin.gen. 11. Accidens, tis, om gen. 12. Euentus, tus, m gen.

Hauer occasione.] Causam habere. Cic pro Fabio, Gallo. Tu non modo mittendi causam habuisti, sed etiam visendi

Perder l'occasione.] Deesse occasioni. Plin. lib. 12. cap. 25.

Se verrà qualche occasione.] Si quicquam occasioni aerit, Plaut.in Asin 2. Si erit occasio, Plin.l.18. c.6.

Venendo ò porgendo l'occasione.] Data, vel oblata occasione, Cic.7 Phil. Qui familiarem iugulant, quid hic occasione data, faciet inimicis.

Occasione buona, ò molto à proposito.] Occasio ampla, commoda, idonea, præclara, Ex Cic.

Cercar, ò andar cercando occasione.] Causam, vel occasionem captare, Cic de Arusp.

Dar' occasione] Ansam dare, vel præbere. 2. Causam præbere, Sen.l 1.contr.1 Vter discordiæ causam præbuit, nolite à me exigere. 3 Causam dare. Cic de Orat. Non committam vt tibi causam dem, recusandi 4 Largiri occasionem. Plin.l 2. c.24 Occasionem impudentiæ ratio largitur. 5. Occasionem præbere, Plin. l 8 c.40. Certum est canes iuxta Nilum amnem currentes lambere, ne crocodilorum auiditati occasionem præbeant.

Abbracciare l'occasione.] Amplecti, vel tenere occasionem.

Dar occasione di dir male.] Maledicentiæ ansam dare.

Occasione di lamentarsi.] Locus expostulandi.

Occasionella, & occasioncina. diminutiuo d'occasione.] Ansula, læ, Ex Val Max. lib.8 cap.13. 2. Causula, læ, fœm. gen Ex Cic. de Opt. gen. Orat. 3. Occasiuncula, læ. Ex Cic. Att. lib.14. epist. vbi ait. Nauseola tibi ansam otij dedit.

In tutte l'occasioni, in tutte l'occorrenze, in tutti i bisogni.] Omnibus in rebus, vel omnibus locis. Cic. l.10. Fam. ep. 10. Me omnibus in rebus, tibi amicissimum, felicissimumque cognosces.

Occaso, vedi Ponente.

Occhiaccio, ouero occhione, accrescitiuo occhio grande.] Oculus grandis, aut prægrandis, Plin. lib.8. c. 33. Chamæleontis oculi in recessu cauo, tenui discrimine prægrandes, & corpori concolores, & cæt. 2. Oculus grandis, vel ingens Pallad. de Re rust. lib.1. tit.11. Vaccas eligendas forma altissima, corporis longi, vteri capacis; & magni, alta fronte, oculis nigris, & grandibus.

Occhiaia luogo doue stanno gli occhi.] Oculi sedes, Cels. l.6. c.6 Nonnunquam ingens inflammatio tanto impetu erumpit, vt oculos sua sede propellat 2. Oculi locus, ex Plin.

Occhiaia liuidore, che tal'hora nasce sotto all'occhio.] Liuor ocularis, ex Plin. & Diosc.

Occhialaio facitor d'occhiali.] Conspiciliorum artifex, vel opifex, ex Plaut. & Cic.2. Faber ocularius.

Occhiale, sust. strumento di vetro, per aiutar la vista.] Conspicilium, lij, n g. 1.& 2.b. Plaut. vitrum cedo necesse, aut Conspicilio vti.

Occhiale di prima vista.] Conspicilium iuuenile, Ex Plaut. & Plin.

Occhiale da vecchio.] Conspicilium senile, Ex Plaut. & Cic.

Occhiale in canna.] Telescopium, pij, Recent. 2. Fistula optica, ex Cic. & Gell. 3. Tubulus opticus. Ex Var. & Gell. 4. Conspicilium tubulatum, Ex Plaut. & Plin.

Occhialaro, venditor d'occhiali] Conspiciliorum venditor, ex Plaut & Cic.2 Catoptropola, læ, ex Græc.

Occhialetto, ouer occhialino, diminutiuo.] Conspicilum, li.

Occhiata pesce, che viue frà le pietre, pesce molto timido, mà accorto, e sagace.] Melanurus, ri, 3 l. Plin. lib. 32.

lib.32.cap.2. Melanuri ad nullum cibum, in quo hamus sit accedunt. 2 Oculata, tæ. Apud Theod.Gaz. Dicitur oculata ab oculi magnitudine. 3.Melanogrammus, vel polygrammus, mi, quòd pluribus nigris lineolis interstinguitur.

Occhiata, sguardo.] Obtutus, tus.m g.Cic.3. de Nat. 2 Oculorum obtutus. Cic.2.de Diuin.& 3.de Orat. 3.Intuitus, tus.m.g. 4.Contuitus, tus. m.g Plin.lib.11.cap 37. Oculi contuitu multiformes. 5.Oculorum contuitus, Cicer. pro Sest.

Occhiata, cioè quanto può vedersi con l'occhio.] Quantum oculi prospectus est, Ex Virg.6.Æn.Cuius est, Quantum acie possent oculi seruare sequentum.

Occhiata, qui vale guardatura, ò guardo.] Oculi, vel oculorum contuitus, aut intuitus, vel obtutus. Cic.pro Sest. dum sic ait: vester iste in me animorum, oculorumque contuitus.

Vedere con vn occhio solo.] Altero tantum oculo contueri, Cic.3.de Nat.

Occhiatella pesce così detto, per cinque macchie che hà nel dorso, simili à gli occhi.] Torpedo, nis.f.g.Cic.2.de Nat.Tutantur se, torpore torpedines.

Occhi aperti.] Oculi aperti. Plin lib.11.cap.37. Oculi in morbo comitiali aperti, nihil cernunt, animo caligante. 2. Oculi patefacti, Ex Plin. lib.11. 3.Oculi patentes, Plin lib.11.cap.37. Oculi patentibus dormiunt lepores, multique hominum, quòd corybantiam græci dicunt.

Occhi bianchetti, ò bianchicci.] Oculi albicantes. Ex Plin lib.11.cap.37. D. Augusto equorum modo glauci fuere oculi, supraque hominem, albicantis magnitudinis, quam ob causam diligentius spectari eos, iracundè ferebat.

Occhi storti.] Oculi obliqui. Plin.l.11.c.37.Non conniuent animalia, quæ non obliquis oculis, sed circumacto capite cernunt.

Occhi di capra, ò simili à gli occhi di capra.] Oculi caprini. Plin.l.11.c.37.Clarissimè cernere putant oculos in colore caprinos.

Occhi cispi, ò lippidosi, cioè che lacrimano per male, detto cispità, ò lipitudine.] Oculi lippi.Plin.

Occhi coperti] Oculi tecti, vel intecti, Ex Plin.l.11. c.37. Pisces, & insecta non habent genas, nec integunt oculos.

Occhi duri, ò tosti.] Oculi duri.Plin.l.11.c.37.Quibus fragilia operimenta, iis oculi duri sunt.

Occhi molto duri, ò tosti.] Oculi prædurì. Plin.l.11. c.37. Locustis, squillisque magna ex parte sub eodem munimento præduri eminent oculi.

Occhi alquanto guerci.] Oculi leuiter deprauati, Ex Cic. & Plin.

Hauer gli occhi molto guerci.] Oculis esse peruersissimis, Cicer.1 de Nat.Roscius erat, sicut hodie est, peruersissimis oculis.

Occhi humidi, ò molli.] Oculi humidi.Plin.lib.11.cap.37. Quorum duri sunt oculi, minus cernunt, quam quorum humidi.

Occhi incauati.] Oculi caui Ex Plin l 8.c.33.

Occhi lagrimosi] Oculi lachrymantes. Plin.lib.29. cap 6. Lacrymantibus sine fine oculis, cinis stellionis capiti eximiè medetur. 2. Oculi lacrymosi.

Occhi mentali, ouer intellettuali.] Mentis oculi. Colum. lib.3.c.8.

Occhi mezzani.] Oculi modici.Plin.l.11.c.37.

Occhi neretti, ò netrici.] Oculi nigrantes, Ex Plin. lib.9.

Occhi noceuoli, ouer nociui, come son quelli de maliardi.] Oculi noxij, vel nocentes. Ex Plin.l.11.c.37.

Occhi raggianti.] Oculi radiantes Ex Plin l.11.c.37. Nocturnorum animalium, velut felium in tenebris fulgent, radiantque oculi, vt contueri possint.

Occhi regolati, e parchi nel guardare.] Oculi abstinentes, Cic.2.Off.Prætorem decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere.

Occhi rileuati, cioè che sporgono in fuori.] Oculi eminentes. Cic.in Vat. Te repentè, tanquam serpens è latibulis oculis eminentibus, inflato collo, tumidis ceruicibus intulisti. 2.Oculi prominentes. Plin.l 11.c.37.Quorundam oculi prominentes, quos hebetiores putant.

Occhi scauati, ouer'incauati.] Oculi conditi.Plin.l.11.c.37. Quorundam oculi conditi, quos clarissimè cernere, sicut in colore caprinos putant. 2.Oculi introrsus acti, & Cic. & Cel. 3 Oculi intus abducti, Ex Plin.l.11.c 37.

Occhi secchi.] Oculi aridi, vel arentes. Plin.l.11. c.37.In tenebris oculi multorum piscium refulgent aridi sicut robusti caudices, vetustate putres.

Occhi simili à quelli del gatto, ciuetta, ò leone.] Oculi cæsij.Cic.1.de Nat Isto modo dicere licebit Iouem semper barbatum. Apollinem semper imberbem cæsios oculos Mineruæ, cæruleos esse Neptuni, & Plin.l.11.c.37. Oculi cæsij sunt in tenebris clariores.

Chi ha occhi simili à quelli del gatto, ciuetta, ò lione.] Cæsius, a, um, Ter.in Hec Homo magnus, rubicundus, crispus, crassus, & cæsius, Idem.Ter. in Heaut. Virgo rufa, cæsia, sparso ore, adunco naso.

Occhi tinti, ò coloriti.] Oculi tincti, vel infecti. Ex Plin. lib.11.cap.37. Tanta est decoris affectatio, vt tingantur oculi quoque.

Occhi tratti, ò cacciati.] Oculi eruti, vel exempti. Ex Plin. l.11.c.37.Serpentium catulis, hirundinum pullis oculos erutos, renasci tradunt.

Con gli occhi bassi, ouer'in terra.] Demissis oculis. Deiectis in terram oculis, Tac. l.1. Mulieres obuias extra castra habuit deiectis in terram oculis.

Con gli occhi fissi, ouer senza mai mouer gli occhi.] Oculis immobilibus, Plin.lib.7. cap.2. Gymnosophistæ ab exortu ad occasum perstant contuentes solem immobilibus oculis.

Affissar, ò fissar gli occhi in terra.] Oculos humi defigere. Ex Cicer. 2.Oculorum aciem in terram defigere. Plin. lib.8.cap.16. Leæna cum procatuli fæta dimicat, oculorum aciem defigit in terram, ne venabula expauescat.

Alzar gli occhi.] Oculos tollere, Cicer.lib.16. epist. 12. Literulæ nostræ oculos paululum sustulerunt. 2.Oculos attollere. Virgil. 4. Aen. 3.Oculos erigere, Ouid. 4.Met.

Alzar gli occhi da terra.] Oculos humo attollere. Ouid. 2. Met.

Cacciarsi, ò mettersi sù gli occhi ad vno.] Alicui sese in oculos inferre. Gel.l.5.c.16.

Girar gli occhi intorno.] Oculos circumferre. Liu l.1.bell. Pun. Quocunque circumtuli oculos, plena omnia video animorum, & roboris.

Abbassar gli occhi in terra.] Oculos dimittere. Ouid. 15. Met. 2.Oculos in terram deijcere, Quint.l.1.c.11. Obseruandum est oratori, ne supinus sit vultus, ne deiecti in terram oculi, ne inclinata vtrolibet ceruix.

Mettere, ò por gli occhi in qualche cosa.] Oculum, vel oculos adijcere, cum dat. vel accus.& præp.ad Cic.4. Verr. Planè videbant adiectum esse oculum hæreditati. 2. Oculum, vel oculos coniicere cum Accus.& præp.in Cic. ad Brut.ep.9. In te omnium ciuium, ac penè gentium coniecti oculi sunt. 2.Oculos in rem aliquam deponere. Hor.1.carm.od.36.

Leuar gli occhi da qualche cosa.] Oculos ab aliquo, vel de aliquo deijcere Cic.1.Phil Ego nusquam diffidebam, nec à Repub. oculos deijciebam. 2.Oculos ab aliquo auertere Ouid. 2 Met.

Por gli occhi in ogni cosa.] Oculos per singula voluere, Virg.8.Aen.

Voltar gli occhi in quà, & in là.] Oculos huc, illuc voluere, Virg

Voltar gli occhi intorno.] Oculos circumagere, Plin l. 11. cap. 37. Chamaleontis oculos ipsos circumagi totos tradunt.

Occhi mal affetti.] Oculi vitiosi, Sen.de Benef. oculi vitiosi sunt, qui lucem reformidant.

Da occhi, ouero di occhi, addiett spettante à occhi.] Ocularis, & hoc oculare. Diosc.l.2.c.117. Portulaca ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur. 2.Oculatius, a, um. Cel.l.lib.6.c.6.

Tutti

Rad. sic ait. Dexioculus est, cui dexter tantum oculus est.
Il fondo dell'occhio.] Sinus oculi.
Ossi dell'occhio] Hypopia, orum Græc.
Con buon occhio.] Benigno oculo, Liu. 8. bell. Pun. Vt eos benigno oculo, ac sermone in hospitium inuitatos, sopitosque vino vinciret.
Occhio che ben vede.] Oculus acer, vel acutus, Ex Cic pro Planc. qui ait: Populus Rom. aures hebetiores, & oculos acres, atque acutos habet.
Occhio, che mal vede.] Oculus hebes Plin. lib. 8. cap. 25. Crocodilus hebetes oculos dicitur habere in aqua, extra acerrimi visus.
Occhiuto pieno d'occhi] Oculatus, ta, tum, Ex Plin.
Assai occhiuto.] Oculatissimus, ma, mum, Ex Plin. lib. 34. cap 6.
Occidente, vedi Ponente.
Occidere, vccidere, & ammazzare. Fior. anco disanimare, & in verso ancidere torre, ò priuar di vita, vedi vccidere.
Occorrenza, vedi occasione.
Occorrenza, cioè accidente, od auuenimento.] Euentum, ti. 1. & 2. l. Cic. in Part. Cuius est: Cuiusque facti, & euenti causa ponetur. 2. Euentus, tus. m. gen. 1. & 2. l. Cicer. 6 Fam. epist. 22. Nihil timeo, & ad omnem euentum paratus sum. 3. Casus, m. gen. 1. l. Cicer. 1. de Diu. Sic se res habet, vnquam perfectè veritatem casus imitetur.
Occorrere, accadere, val il medesimo, che succedere, od auuenire] Accidit, debat. 1. l. 2 b. Cic. de Am. Nihil mali accidisse Scipioni puto; mihi accidit, si quid accidit. 2. Contingit, gebat. 1. & 2. l. Cic. de Clar. Volo hoc oratori contingat, & cum auditum fuerit, eum esse dicturum, locus in subsellijs occupetur. 3. Euenit, ebat. 1. l. 2 b. Cic. 2. de Diu Omnia fere contra, ac dicta sunt, euenerunt. 4 Cadit cadebat. 1 b. Cic. Att. lib. 3. epist. 41 Nihil optatius cadere potuit. 5. Incidit. 6. Obuenit, ebat. 1. l. 2. b. Cic. 3 Phil. In sortitione prouinciarum, quæ cuique apta erat, ea cuique obuenit. 7. Vsu venire. Cic. ad Att. l. 7. dum sic ait: Idem vsu mihi venit, quod tu tibi scribis.
Che occorre, non accade, non vi è, che &c.] Quid est cur? quid est quod? Cicer. 4. Vetr. Quid est quod tu alios accuses?
Non occorre, non accade, non v'è ragion per la quale, &c.] Nihil est quod. Cic lib. 2. Fam. epist. In viam, quod te des hoc tempore nihil est.
Occorrere, accadere: auuenire, & aduenire.] Accidit, bat. Cic. 2 de Offic. Leuiora sunt ea, quæ repentino aliquo motu accidunt, quam ea, quæ meditata, & præparata inferuntur. 2 Contingit, bat. 3. Euenit, bat Cic. 4. Cadit, bat, cecidit. Cic. pro Quint. Quâ nihil alteri scientes incommodant, nihil ipsis iure cadere potest incommodi. 5. Vsu venire. Cic 5. de Fin. 6. Visum venire, vel euenire. Cato cap. 102. Idem hoc si vsus euenerit homini facito. 7. Fortunam ferre. 8. Incidit, bat. Liu. 2. ab Vrb.
Occultamente, vedi Nascostamente.
Occultare, vedi Nascondere.
Occultarsi, nascondersi.] Lateo, tes, tui. 2. Delitеo, tes, tui, Delitesco, scis, tui.
Occulto, nascosto.] Abditus, ta, tum. Cic. 2. Occultus, ta, tum. 2. b.
Occupamento, vsurpamento, l'occupare, ò l'vsurpare.] Occupatio, nis. f. g. 2. b. & 3. l. Cic. 1. Off.
Occupamento, impiegamento.] Exercitatio, nis fœm. gen. 3. b. 4. l. Ex Cat. & Cicer. 2. Occupatio, nis. Ex Cicer. & Plaut.
Occupare vsurpare.] Occupo, as. 2 b Cic. 5. Philip regibus exactis, regnum occupare voluerunt.
Occupare impiegare.] Exerceo, es. Cat cap. 5. V illicus familiam exerceat, consideretque, vt quæ dominus imperauerit fiant.
Occupatione, briga, vedi Negotio.
Occupato, impedito.] Occupatus, ta, tum. 2. Distentus, ta, tum. 3. Impeditus, ta, tum.

Oceano, nome di quella parte del mare, che circonda di fuori la terra, se bene si prende anco per tutto il mare.] Oceanus, ni. 1. l. 2. 3 b Cornif. ad Heren lib. 4. Alexandro si vita longior data esset Macedonum gloria Oceanum transuolasset. Gell. l. 14 c. 1. Oceanus quasi lunæ comes cum ea simul senescit adolescitque.
Oceano d'India.] Oceanus Indicus, Pomp. Mela, lib. 1. cap. 2.
Oceano orientale] Oceanus eaortiuus. Plin. l. 37. cap. 2. 2. Oceanus, enus. Pomp Mel. l. 2. c 1.
Oceano settentrionale.] Oceanus septentrionalis. Plin. lib. 37.

O D

ODiare, Fior. inodiare voler male, hauer in odio, portar'odio.] Odi, odisti, odilli, odit. 1. l. Cic. de Off. quem metuunt oderunt. quem quisque odit, perijsse expetit. 2 Odium gerere cum accus. & præpos. aduersus. Plin. lib 8. cap. 18. Cameli odium aduersus equos gerunt naturale. 3. Odium habere, cum genit. Cic. Philip. 45. Marcus Lepidus, Antonino diadema imponente, se auertit: gemitusque & mœstitia declarauit quantum haberet odium seruitutis. 4. Odium habere cum accus. & præpos. in Cic. pro Clu. Odium ille in equestrem ordinem habuit. 5 Odium esse, cum dat. eius, qui odit, & ablat. cum præpos cum, eius qui odio laborat, Cic. de Prou. Cons. Quod mihi odium cum P. Clodio fuit, nisi quod perniciosum patriæ ciuem fore putabam? 6. Odio flagrare cum genit. vel accus. & præpos in Cic 2 de Orat. 7. Odio insequi, vel persequi cum accus. Ex Cic. ad Att. lib. 14. 8 Odium esse cum dat. agent. & genit. patien. Virg 1. Aeo. Conueniunt quibus aut odium crudele tyranni: aut metus acer erat. 9. Odio teneri, cum genit. aei, quæ odio est, Ex Cic. qui sic ait. Homines scito esse quosdam, quos magnum odium vestri teneat. 10. Osum esse. Ex Quint. Curt l. 4.
Quegli, che odia] Osus, sa, sum. 1. l. Plaut. in Amph. & Gel. lib. 4. c 8.
Quegli, che odia molto.] Exosus, sa, sum. 2. l. Ouid. Fast. l. 5. Templa oculos exosa viriles. 2 Perosus, sa, sum. 2. b. & 2. l. Ouid. Fast. l. 3. Rea arma perosus.
Quegli, che odierà, ò che è per odiare.] Osurus, ra, rum. 3 l. Cicer. de Am. P. Scipio negabat vllam vocem inimiciorem amicitiæ potuisse reperiri, quàm eius, qui dixisset, ità amare oportere, vt aliquando esset osurus.
Odiar assai, ò grandemente, portar grand'odio.] Malè odisse. Cicer. ad Att. Non dubito quin malè me oderit. 2. Exosus & disciplina delectat, patries mores exosus & 3. Perosum vel perosam esse. Liu. ab Vrb. lib 3.
Odiar molto più.] Impendio magis odisse. Cic. Att. lib. 10. epist 4. 2. Moltò peius odisse. Cic. l. 7 ep. 2. Oderam multò peius hunc. quàm illum ipsum Clodium; illum enim oppugnaram, hunc defenderam.
Odiar sommamente.] Pessimè odisse, ex Cicer. ad Att. lib. 14. epist. 2. Acerbe, vel penitus odisse, Cicer. pro Clu.
Odiar vno à morte.] Capitali odio quempiam odisse, Ex Plin. l. 2. ep 5. 3. Pernicialі, vel capitali cuiuspiam odio flagrare. Plin. l. 18 c. 58.
Odiar vno da nemico.] Hostili odio in quempiam esse Cic. pro Clu. Mater in filium hostili odio est.
Odiar alla scoperta, cioè palesemente.] Apertè odisse, Cic. de Am. Apertè odisse magis ingenuum est, quam fronte occultare sententiam.
Farsi odiare.] Odium sibi conciliare. Cæs. 3. Bell. Ciuil. 2. Odium sibi contrahere. Auct. ad Her. 3. Inuisum, vel inuisam se facere. Quint. l. 5. c. 13.
Farsi odiare da tutti.] Omnium in se odia incendere, Ex Cic. ad Att l. 9. 2. Odium sibi omnium hominum conciliare, Ex Plin. l. 28. cap. 8. Vbi ait: simiarum vrina illita inimicorum ianuæ, odium omnium hominum his conciliare traditur.

Odiarsi l'vn l'altro cioè scambieuolmente.] Odio mutuo flagrare. Plin.lib.9.cap.62 Mugil, & lupus mutuo odio flagrant.

Odiatissimo, superlat.] Inuisissimus, ma, mum. 2 l. Plin. lib.2. epist. 20. Ad hanc ægrum Regulus venit, cuius marito ipse inuisissimus fuerat. 2. Odiosissimus, ma, mum. Ex Cicer ad Att. lib. 6. 3. Maximè, vel summè inuisus, Ex Cicer. 4. Maximè vel summè odiosus, Ex Cicer.

Esser odiatissimo da qualch'vno.] Summo odio esse alicui. Ex Cic.l.12.ep.& Sen.l.1.de Ira.

Odiato, odioso, & odieuole, particip.] Inuisus, sa, sum. 2.l. Cic.pro Rosc.Amer.Persona luculenta, impura, inuisa. 2.Odiosus, sa, sum 1 b. Cic.de Am. Odiosum sanè genus hominum officia exprobrantium.

Molto odiato.] Perinuisus, sa, sum. 1.b. & 3 l. Ex Liu.& Cic. 2. 2 Perodiosus, a, um. 1. & 2.b Cic.Att.l.10. 3 Exosus, sa, sum. 1.l. Gell.l.2.c.18. Dijs non omnes exosi. 4.Perosus, a, um. Ex Gell.

Poco odiato.] Subinuisus, sa, sum. 1.& 2.b. Cicer. Att.lib. 1.epist.4.

Più odiato, comparat.] Inuisior, & hoc, sius. 2.l.Cic.2.Off. Quo quis versutior, & callidior est, hoc inuisior, & suspectior, detracta opinione probitatis 2.Odiosior, & hoc odiosius 1.b.& 3.l. Cic. Att.lib.6 epist.3. Quint Frater odit prouinciam; & mehercle nil odiosius, nihil molestius.

Esser odiato.] Odio esse. Sen.de Ira. l.1. Oderint dum metuant. Nescio votum sibi peius optauerit, vt odio esset, non vt timori. Var.de Ling. Orator obscurus, & longus odio est. 2 In odio esse, Cic. Status hic rerum in odio est. 3 Odio laborare, Liu 6.ab Vrb. 4 Odio premi, Cic. de Orat. 5 Exosum, vel exosam esse, Gell.l 2.c.18. Non omnes modo dijs exosos esse, qui in hac vita, cum ærumnarum varietate luctantur.

Esser odiato da qualche d'vno.] Odio esse alicui. Cic.l.12. ep.10. Nunquam tanto odio ciuitati Antonius fuit, quanto est Lepidus. 2 Odio, vel in odio esse apud aliquem. Cic. In inuidia est, atque in odio apud quosdam homines nobiles nouorum hominum virtus, & industria. 3. In odio est omnibus dominatio, vt quorsum erumpura sit horreamus. 4 Odio apud aliquem laborare. Liu. 6. ab Vrb Apparebat omnibus, non odio solùm apud hostes, sed contemptu etiam inter socios nomen Romanum laborare.

Odieuole, vedi odiato.

Far che vno sia odiato.] Odium alicui conciliare, cum genit. Eius, qui odit, Cæs 2.bell.Ciu. 2. Odium in aliquem concitare, vel excitare. Cic.4.de Inu. 3 Inuisum facere, Quint.lib.5.c.13.

Odiatore, colui, che odia.] Osor, osoris. 1.l Plaut. in Pœn. Puer septennis surripitur Cartagine osor mulierum. 2. Inuisor, ris. Apul.

Odiatorello, diminut.] Osorculus, li. 1.l. Ex Plaut. in Pœn.

Odieuole, addiett. da esser odiato.] Odio dignus, a, um. Cic.2.de Or.

Molto odieuole.] Odio perdignus, a, um. Ex Cic.1. de Fin. & l.13.ep.6.

Odieuolissimo, superlat.] Odio dignissimus, a, um. Cic 1. de Fin.

Odio mala volontà verso alcuno.] Odium, dij. n.g.& 1.b. Quint.l.4.c.1.

Odio à morte.] Odium capitale. Cic.de Am. Tribunus plebis capitali odio à Q Pompeio dissidebat. 2.Odium perniciale. Plin. lib 24. cap.1. Pernicialia brassicæ cum vite sunt odia. 3.Odium internecinum, Ex Plin.lib.28. cap 24.

Venir in odio.] Odio venire Plin.l.28. Tali sinistri cinere decocto cum sanguine mustelæ perunctos, omnibus odio venire, tradunt.

Odio piaceuole.] Odium blandum. Sen.de Ben. lib.2.cap. 14 Rogantibus pestifera largiri blandum, & affabile odium est.

Odio implacabile.] Odium inexpiabile, Liu 9.bell.Maced. Romanorum in Annibalem odium erat inexpiabile. 2 Odium inexorabile, Ouid. 5. Met.

Odio lungo.] Odium diuturnum. Cic.in Var. Tu odium diuturnum, quod in bonos iam inueteratum habebas saturare cupiebas.

Odio intrinseco.] Odium intestinum. Liu.2.ab Vrbe. Ciuitas secum ipsa discors, intestino inter patres, plebemque flagrabat odio.

Odio molto intrinseco.] Odium intimum. Cicer.5.Tusc. Discordia est ira acerbior intimo odio, & corde concepta. 2.Odium penitus insitum. Cic.de Leg.Agr.

Per odio] Odij causa, Ex Cic.

Odiosamente.] Odiosè Plin.

Odioso, vedi Odiato.

Diuenir odioso.] Odium & inuidiam suscipere, Cic.l.1. de Inu. Quibus rebus tantum odij, atque inuidiæ suscepit eloquentia, vt homines ex tumultuosa vita se in studium aliquod traderent &c.

Odoramento, l'odorare, ò fiutare.] Odoratus, tus. Cic. 2.de Nat. Pomorum iucundus non gustatus solum, sed odoratus etiam, & aspectus. 2.Odoratio, nis. f.gen. Cic.4. Tusc. 3.Olfactus, tus. m.g. Plin.l.29.c.4. Basiliscus olfactu serpentes necat.

Odorare, e fiutare, annasare, & annusare, cioè attrarre odore col senso dell'odorato] Odoror, aris, cum accus. Plaut. in Menæch. Age dum, odorare hanc, quam ego habeo pallam, quid olet? 2.Olfacio, cis, cum accus. Plin.l.11.c. 37. Delfini nec olfactus vestigia habent, cum olfaciant sagacissimè.

Odorar spesso.] Olfacto, as, Plin.l.20.c.14. Xocrates pulegij ramum lana inuolutum in tertianis ante accessionem olfactandum dari tradit.

Odorare render odore, vedi olezzare.

Cosa che si tiene per odorare.] Olfactorium, tij. Plin.lib. 20.cap 9.

Odorato sust. senso dell'odorare] Odoratus, tus, m.g. Plin. l 11.c.4. Insecta habent oculos aliqua, & odoratum. 2.Olfactus, ctus. m.g Plin.l.11.cap.37. Delphini, nec olfactus vestigia habent. 3.Odorandi, vel olfaciendi sensus. Ex Cic.

Hauer buon odorato.] Sagaciter odorari.

Hauer buonissimo odorato.] Sagacissimè olfacere. Plin.lib. 11. cap. 37. Qui de cartilagineis delphinisque agens, sic ait. Iidem, nec olfactus vestigia habent, cum olfaciant sagacissimè. 2. Sagacissimè odorari. Idem Plin.

Chi non hà odorato.] Inodorus, a, um. 1.2.b. 3.l. A. Gell. l.7.c.6. Ex quinque sensibus quædam animalium alia, alio carent; & aut cæca gignuntur, aut inodora, inauritaue, &c.

Odorato, addiet. odorifero, odorifico, & odoroso, che rende odore.] Odoratus, a, um. 1.b.& 2.l. Plin.l.25 c.7. Dulcia rarò odorata, itaque, & vina mustia, odoratoria, & syluestria satiula. 2.Odorifer, a, um. Plin.l.12.c.17. 3.Odorus, a, um. apud Poet. 4. Benè olens, olidus, vel odoratus. Col l.7.cap.17.

Più odorato comparat.] Odoratior, & hoc tius. 1.b. 2.3.l. Plin. l.21. c.7. Rosa, & crocum odorariora cum serenis diebus leguntur.

Diuenir odorato.] Odorem trahere Plin.lib.14.cap.21. Vinum, quod celeriter florere cœperit odoremque trahere non fore diutinum aiunt. 2.Odorem capere. Plin.lib. 15.cap.1.

Odoratore, e fiutatore; annasatore, & annusatore, quegli, che odora, ò annasa.] Olfactor, ris. 4 b. in rect.& his obl. Ex Plin l.17.c.24.

Odoratrice, e fiutatrice, annasatrice, & annusatrice, quella che odora, ò annasa.] Olfactatrix, cis. Plin.l 17. cap.24. Quorundam natura olfactatrix intelligitur, & tangi odore mirum in modum.

Odore, e tufo, qualità comune al buono, & al cattiuo odore.] Odor, odoris. Plin.l 10.c.73. Feles excrementa sua effossa obruunt terra intelligentes, odorem illum indicem sui esse.

Buon'odore.] Suaueolentia, tiæ. fœm. gen. 2. Odor fragans.

Mal'odore.] Graueolentia, tiæ. f.g. 2.Odor horrendus Pallad.lib.1.c.19.

Qu

Questa cosa, che odore hà?] Res hæc quid olet? Plaut. Mæ-
nech. odorare hanc, quam ego habeo pallam, quid
olet?
Odore medicinale] Odor medicatus, Plin. lib. 27. c. 13.
Odor di cosa bruciata.] Nidor, ris. 1. l. 2. b. in rect. & l. in
obl. Colum. lib. 8 cap 5. Vbi de pullorum conseruatio-
ne agens, sic ait Id vitatur sæpius iocetato cornu ceruí-
no vel galbano, vel muliebri capillo; quorum omnium
ferè nidoribus prædicta pestis submouetur.
Odor di cosa cotta.] Nidor, ris. 1. l. 2. b. io rect. & l. in obl.
Suet. io Claud cap 33 Cognoscens quondam in Augusti
foro, victusque nidore prandij, quod in maxima Martis
æde salijs apparabatur, deserto tribunali ascendit ad sa-
cerdotes, vnaque discubuit.
Odore spiaceuole.] Odor ingratus. Plin. l. 31. c 7.
Odore saluatico, ouer ferigno.] Odor ferus. Plin. l. 12. c. 17.
Ladani synceri odor debet esse ferus, & quodammodo
solitudinem redolens.
Odore, che fa lacrimare, come quello delle cipolle.] Odor
lacrymosus, Plin l. 19. c. 6. Cæpis omnibus odor lacrymo-
sus, & præcipuè Cyprijs.
Hauer odore di qualche cosa.] Aliquid olere, vel redole-
re. Plin. lib. 16. cap 35 Omilariaflos candidus, olet
lilium.
Dare odore, cioè communicare, ò cooferir' odore ad vna
cosa.] Odoro, as. Colum lib. 9 cap. 4. Siculus croci bul-
bus deponitur, qui coloret, odoretque mella. 4. Inodo-
ro, as. Colum lib 11. Allia sic recondita, neque acerri-
mi sunt saporis, neque mandentium halitum ino-
dorant.
Cosa, che non hà odore.] Inolens, tis, om. gen. Lucret. l. 2.
2. Inodorus, a, um. 1. a. b. Pers.
Odorifera, vedi odorata addiete.

O F

OFfendere, ò disgustare, far offesa, ò dar disgusto.]
Offendo, dis. Ex Cic. Att. l 13. Omni tibi asseuera-
tione affirmo, mihi maiori offensioni esse, quàm dele-
ctationi possessiunculas meas.
Offensione, vedi offesa.
Offerire, proferire, cioè far offerta, ò proferta.] Defero,
defers, Liu. 1. ab Vrb. Numæ Pompilio regnum omnes
deferendum decernunt. 2. Offero, offers. Cic. 6.
Offerir' io dono alcuna cosa.] Dono aliquid offerre, Suet.
in Cæsar. c. 28.
Offerta, e proferta, l' offerire, ò proferire.] Obla-
tio, ois.
Offesa, & offensione l'offendere.] Offensio, nis. f. gen. Cic.
Att. l. 13. 2. Offensum, si, o. g.
Offesa piccola.] Offensiuncula, læ, Ex Cic.
Offeso.] Læsus, sa, sum 2 Offensus, a, um.
Non offeso.] Illæsus, sa, sum. Pallad. l. 12. tit. 2. 2. Inoffen-
sus, a, um 1 b.
Officiale, & offitiale quegli, che hà officio.] Officia-
lis, lis.
Officio, & offitio, Sen. vfficio, vffitio, Fior. tutto ciò, che
ciascuo dee fare, ò per debito, ò per conuenienza.] Of-
ficium, cij. 1 1 2 & 3. b. Cic. 1. de Inu. Vt medici officium
dicimus esse, curare appositè ad sanandum; finem cu-
ratione sanare. Item oratoris; id quod facere debet,
officium esse dicemus; Illud cuius causa facere debet fi-
nem appellabimus, 2. Muous, eris. n. gen. 3. Partes, tium.
f. g. num plur.
Officioso, cioè cortese, vedi cortese.
Offitio, gouerno, cura, e carico, di gouernare.] Regimen,
inis, o g. T. L. u. 3. ab Vrb, Regimen totius magistratus
penes, Appium erat.
Offitio d'vn anno.] Munus annuum, Cic. ad Att. Annui mu-
neris paucos dies habebam rel quos.
Far l'offitio suo] Officij sui partes implere, Plin. cp. 281.
2. Fungi officio suo Cic.
Confermar vno nell offitio.] Regimen alicui continuare,
Ex T. Liu. dec. 1. lib. 9. Fabio populus ob res tam felici-
ter gestas continuauerat consulatum. 2. Imperium ali-
cui prorogare, T. Liu. dec 1. l. b 9. Fab io senatus in se-
quentem annum, Appio aduersante, imperium proro-
gauit.
Esser soprastante à qualche officio.] Alicui muneri præs-
se. Cic. pro Font.
Dar vn offitio ad vno.] Munus alicui mandare, vel de-
mandare, Ex Cic. pro Leg Man. 2. Munus alicui assigna-
re. Cic. de Som.
Intromettersi nell'offitio altrui.] Munus inire alienum,
Ex Suet. & Virg
Pigliar vn offitio.] Munus aliquod suscipere, Cicer. 1.
de Orat.
Renuntiar l'offitio.] Munus abdicare. Ex Sal. in Catil.
Sfuggir l'offitio.] Munus defugere. Cic. de Som.
Vscir d'offitio.] Munere abire, Ex Cic ad Att.
Entrare in offitio] Munus inire. Virg. 5. Æn.
Fare vno soprastante, à qualche offitio dare à vno la
soprastanza, di qualche offitio.] Muoeri cuipiam
aliquem præponere vel perficere, Cicer. 2. de
Orat.
Priuar vno dell' offitio.] Munere quempiam orbare,
Cic. 2. de Diuin. 2. Munus alicui abrogare, Ex Cicer.
4. Ver.
Ripigliar l'offitio, ritornare all' offitio.] Suum munus
repetere, Horat. l. 2. Car. od. 1. 2. Se ad suum munus re-
uocare. Cic. de Or. Meque ad meum munus, pensumque
reuocabo.
Officio de morti.] Psalmodia fnuebris. Maff. de Rebus
Indic. Com. Elata ad sepulturam fidelium cadauera,
Psalmodia funebri prosequuntur Christiani.
Offitio grande, ò del Signore.] Psalmodia Dominica, vel
diuina, Ex Maff loc. cit.
Offitio piccolo, ò della Madonna.] Psalmodia Virginea,
vel virginalis. Ex Maff. loco supra cit.
Offuscare, vedi Infoscare.
Ofiuco, figura Celeste, ò costellatione, così detta, perche
rassembra vno, che tien vna serpe.] Ophiuchus, chi, m.
gen. 1. & 2 b. & 3. l. Græc. Cic. 2. de Nat. 2. Anguifer, fe-
ri. m gen. 1. l. 2 & 3. b. Colum. lib. 11. cap. 2. Anguifer,
qui à Græcis dicitur ophiucus, manè occidit, tempesta-
tem significat. 3. Anguitenens, tis. m. gen. 1. & 4 l. 2.
3 b. Cicer. de Nat. Atque hæc quidem à tergo, pro-
pter caput autem Anguitenens. Quem claro perhi-
bent ophiuchon nomeo Graij, &cæt. 4. Serpentiger, ri.
m. gener. 1. 2. l. 3. & 4. b. Ex Ouid. Trist. lib. 4. el. 6. qui
sic ait, Sphyngasque & Harpyas, serpentigerosque
gigantes.

O G

OGgetto, & obietto, soggetto, e suggetto materia d'
arte, ò di scienza.] Materia, æ. fœm gen. 1. a. l.
Cicer 1. de Inuen Materiam artis, eam dicimus, in qua
omnis ars, & ea facultas, quæ conficitur ex arte, versa-
tur, vt si medicinæ materiam dicamus morbos, hac vul-
nera, quod in hia omnia medicina versetur Res subie-
cta, vel subiectæ. Quint. l. 2 c. 21 Hanc autem, quam nos
materiam vocamus, idest res subiectas, &c. Idem Quint.
ibid. Cicero quodam loco materiam Rethoricea vocat
res quæ subiectæ sunt ei. 3. Obiectum, cti, vel subiectum,
cti, n. g. Aristot.
Oggi, vedi hoggi.
Oglia putrida, viuanda di più cose insieme, in Spagna
molto vsata] Lastaurocacabus, bi, m gen. 1 2. & 4 l. 3.
& 5. b Athen. lib 5 Lastaurocacabum vocant, cuius
apparatus operosior est; quæ verba sic explanat Inter-
pres; Hæc vox, idest lastaurocacabus significat prodigo-
rum lebetem, tale est Hispanorum ferculum, quod ollam
putrem oominant.
Oglio seluaggio.] Elæagrium, grij. 1 & 4 b 2 l, 3. anc.
Græc. apud Suid.
Facimento d'oglio.] Eleuargi, fœm. g. 1. b. & 3. l. 4. Ex
metr. b. ha prosod. l.

Faci-

Factor d'oglio.] Elæurgus, gi. s. b. 2. & 3. l. apud Græc

Luogo da far' oglio.] Elæurgium, gij. 1. b. 2. 3. & 4. l. Græc. apud Diog Laert.

Venditor d'oglio.] Elæopola, læ. m. g. 1. 3. b. 2. & 4. l. apud Græc.

Luogo, doue si vende oglio.] Elæopolium, lij. 1. & 3. b. 2. & 4. l. 15. anc Græc.

Stanza, doue si tien oglio.] Cella olearia. Cic de Sen. Semper boni, assiduique domini referta cella vinaria, olearia, penuaria est. 2. Elæon, is m. gen. 1 b. 2 & 3. l. Apud Græc 3 Elæotheca, cæ. fœm gen. 1. & 3. b. 2. & 4. l. apud Græc.

Oglioso, ed olioso, aggett. val pien d'oglio, ò d'olio.] Oleosus, a, um. 1. 2. b. 3. l. Plin lib. 27 cap. 12. Cuius est: semen oleosum, & lib. 28. cap. 8. Cuius est; butyrum oleosum.

Ognere, vedi Vngere.

Ogni, val tutto, riferendosi à numero: ne s'adatta al plurale, benche denoti pluralità.] Omnis, & hoc omne s. l. Cic 6. de Fin. Non dubito dicere, omnem naturam esse conseruatricem sui, idque habere propositum, quasi finem, & extremum, se vt custodiat quam in optimo sui generis statu.

Ogni dì, Sen. ognidi Fior. ogni giorno, Rom. dicesi anche giornalmente, ouer coti dianamente.] Quotidiano. s. 2. 4 & 5. l. 3 b. Plin lib. 11. cap 37. Palpebræ in genis homini vtrinque mulieribus vero etiam infectæ quotidiano. Tanta est decoris affectatio, vt tingantur oculi quoque. 2. Quotidie. 1. 2. & 4. l. 3. b. Cic. 1. de Fin. Quotidie inter nos ea, quæ audiebamus, conferebamus. 3. Quot diebus. Quint. lib 1. cap. 7. Qui sic ait, Et quotidiè, non cotidie, vt sit, quot diebus. 4. Quotquot diebus, Ex Quint. l. 1. c. 7 Cuius est: quot diebus, & Varr 4 de Ling. Cuius est quotquot annis. 5. Quoque die, Ex Suet. in Aug c. 1. Cuius est: quoque anno

Ogni Santi, Sen Ognissanti Fior cioè la festa di tutt'i Santi.] Diuis omnibus, vel sanctis omnibus sacer, ac solemnis dies, Ex Horat. Tursell. Laur. hist. lib. 1. cap. 1. dum sic ait, Aderat Gabrielis Archangeli nuntio, Deoque à Virgine concepto sacer ac solemnis dies 2. Diuorum omnium, siue Sanctorum omnium solemnitas, vel solemne, Ex A Gell. lib 2. cap. 24. Cuius est vox solennitas, & Liu. lib 1. ab Vrb Cuius est vox, solenne, subst. 3 Diuorum omnium, vel Sanctorum omnium festum, seu solennia, nium n gen. & num plur. Ex Ouid 4. Fast. Cuius est: Florale festum, & Iuuen. Sat. 10. dum sic ait: Assarici magnis solemnibus.

Ogn'anno.] Quotannis. 1. b Var de Re rust lib. 3. cap. 5. De illo genere sunt turdi aduentitio: ac quotannis trans mare in Italiam aduolant circiter æquinoctium autumnale, & eodem reuolant ad æquinoctium vernum. 2. Annis omnibus, 3. Quoque anno. Suet. in Aug cap 1. Decretum etiam publicum extabat, quo cauebatur, vt quoque anno exta Marti redderentur. 4 Annis quibusque Plin. lib 35. cap. 3. Annuatim. 1 3. l. 5 b. Sipont. in tn Mart. Ab anno dicitur annuatim aduerbium, quod significat per singulos annos. 6 Annus vice. Col l. 3. cap. 21. Vitibus alma tellus annua vice velut æterna quodam puerperio, læta, mortalibus distenta musto demittit vbera.

Ogn'hora, ouer' à tutte l'hore.] Horis singulis. Plin lib. 2. cap 103 In Comensi iuxta Larium lacum fons largus horis singulis semper intumescit, ac residet. 2 Omnibus horis Plin. l. 5 c. 3 Malus Assyria, quam alij vocant medicam omnibus horis pomifera est, alijs cadentibus, alijs maturescentibus, alijs verò subnascentibus. 3 Horis quibusque 4 Quaque hora, Ex Suet. in Aug c. 1 Qui ait, quoque anno.

Ogn'vno ciascuno, ciascheduno] Nullus non, Sen. l. 18. ep. 107. Nulli non ad nocendum, satis virium. 2. Nemo non, Sen lib. 11. epist. 82. Nemo non cum alteri prodest, sibi profuit.

Ogni mese.] Quot mensibus, Ex Cic. 4. Vert. & lib. 3. ad Q. Fr. 1. Quotquot mensibus. Varr. 4 de Ling. dum sic ait, sacra via pertinet in arcem, qua sacra quotquot mensibus feruntur in arcem.

Ogni primo dì del mese.] Quot calendis. Plaut. in Stich. Quos meministis quot calendis petere demensum, qui minus meministis, quod opus est facto, facere in ædibus.

O H

OH, ah, eh, voce naturale, che significa smouimento di qualche cosa nuoua.] Hem. ohe, uah.

O I

OI. voce di dolore.] Hei. heu. Ter. Oime.] Heu me, vel mihi.

O L

OLa.] Heus. 2. Heus tu Cic.

Olezzare, & olire, odorare, dar, ò rendere, ò gettare odore.] Oleo, les. 1. & 2. b. Plaut. Mostel. Mulier recte olet, vbi nihil olet

Oligarchia, Signoria, ò dominio d'alcuni pochi.] Oligarchia. 1. Plaut.

Oligarchico, addiett. spettante ad oligarchia.] Oligarchicus, a, um.

Oliararo, venditor d'olio.] Olearius, rij. Ex Col l. 12. cap. 50. 2 Olæopola, læ 4. l. Ex Græc.

Olio, & oglio, liquore, ò sugo d'vliua.] Oleum, lei n gen. s. b. Plin lib. 15 cap. 4 & lib 14. cap 22 Duo sunt liquores corporibus humanis gratissimi, intus vini, foris olei, ambo præcipui sed olei necessarius, 2. Oliuum, ui n. gen. 1 b s. l. Plaut. in Pseud. Eme die cæca oliuum, id vendito occultata die. 3. Oleæ liquor, Plin lib 3. cap. 5 & lib. 13. in proæm. Ex arborum succis recreat membra oleæ liquor. 4 Olei liquor. Plin. lib 22. cap. 1. Arbores blandioribus fruge succis hominem mitigauere Ex his recreans membra olei liquor viresque potus vini. 5. Oleæ succus est oleum: idque præcipuè ex immaturi intelligimus 6. Liquor oleaceus, Plin. lib. 55 cap. 15 Gignitur, & pingue bitumen, liquorisque oleacei in Sicilia. 7 Liquor oleaginus, Ex Plin lib 3 cap. 5. 8. Palladius latex Ouid. 8 Met Palladios flauæ latices libasse Mineruæ. 9. Liquores oleagini latex, Ex Lucret. lib. 5 Cuius est liquoris vitiginei latex. 10. Res olearia. Ex A. Gell. lib. 16 cap 11.

Olio di mandole.] Oleum amygdalinum. Plin. lib. 24. cap. 4

Olio di mandole amare.] Metopium, ij. neut. g. 1. b. & 2. l. Plin. l 13. c. 1. Metopium oleum est, amygdalis amaris expressum in Ægypto.

Olio d'vliue immature.] Oleum omphacinum. Dioscor. lib. 1. cap. 27 vel 28. Oleum quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vsus recte valentibus accommodatissimum est: omphacinum id appellatur.

Olio arti ficiale.] Oleum factitium. Plin l. b. 1 5. c 17. Non erat tum factitium oleum; ideoque arbitror nihil à Catone dictum.

Olio da bruciare.] Oleum luminis causa factum. Plin. lib. 15. cap 7. 2. Oleum lucernis vtile. Plin. lib. 15. cap. 7.

Olio melato, che hà sapor di mele, e da se nasce da gli alberi ne luoghi maritimi della Soria.] Elæomeli, litis, n. gen. 4. l. in rect. & 5. b. in obl. Plin. lib. 25. cap 7. Sponte nascitur in Syriæ maritimis, quod elæomeli vocant.

Olio di mortella.] Oleum myrteum Plin. l. 23. cap. 4 Myrteum oleum medetur ambustionibus.

Olio di noci.] Oleum, caryinum. Plin. lib 23. cap. 4. Oleum è nuce iuglande: quod caryinum appellamus alopecijs est, & aurium tarditati. 2. Oleum nuceum.

Olio d'oliuastro.] Syluestris oliuæ oleum. Dioscor. lib. 1 cap. 118. Oleum syluestris oliuæ dentium mobilitatem stabilit.

Olio di pecé.] Pisselæum, ei. Dioscor. lib. 1. cap. 76. E pice fit oleum, quod pisselæon appellant. 3. Oleum pissinum. 2. b. Plin. lib. 23. cap. 4. Pissino oleo vsus est ad quadrupedum scabiem. 3. Oleum picinum. Plin. lib. 15. cap. 7.

Olio rosato] Oleum rosaceum. Plin. lib. 29. cap. 12. Sanguinem in naribus sistit cum oleo rosaceo. 2. Oleum rhodinum. 2 b. Plin. lib 15 cap. 7. Oleum rhodinum fit è rosis 3 Oleum rosæ. Plin. lib. 12 cap 125. Balsamum vitiatur, & oleo rosæ.

Olio di seme di radici, ò rauani.] Oleum raphanicum. 3. b. Plin. l. 23. c. 4 Oleum raphanicum phthiriases longa valetudine contractas curat.

Olio di sesamo.] Oleum sesaminum. Plin l. 23. c. 4. Oleum sesaminum vlcere quæ serpunt sanat.

Olio di cedro.] Cedrelæum, læi. Plin lib. 15. c 7.

Olio non da mangiare, ma da bruciare.] Oleum cibis fœdum, Lucernis vtile, Plin. l. 15 c. 7. Oleum quoddam in Ægypto sale aspersum exprimitur cibis fœdum, lucernis vtile.

Olio di sasso.] Petrelæum, læi. neut. gen. 1. com. 2. b. & 3. l. Græc. Thes. græc. Petrelæum dicitur à quibusdam bitumen liquidum, quod effluit è saxis, quod eo ad lucernarum lumina olei vice antiqui vterentur. 2. Petrolæum, lei. neut gen 1. com. 2. & 3. b. Thes. Græc.

Olio violato] Oleum violaceum. Pallad l. 5. tit. 6.

Olio mirtino di mirto, ò di mortella.] Oleum myrteum. Plin l. 22. c 4 Oleum myrteum, adstringit, indurat, medetur gingiuis, dentium dolori, ac dysenteriis, item eruptionibus, & ambustionibus.

Olio medicinale.] Oleum medicamentis vtile.] Plin. l. 15. c. 7. 2 Oleum medicamentarium.

Olio di cotogni.] Oleum melinum. 2. b. Plin. lib. 23. cap. 6. Oleum fit è coconeis, quod melinum vocauimus.

Olio di gigli.] Oleum liliaceum Pallad. lib. 6. tit. 14. 2. Oleum lirinum 2 b. Plin. l. 21. c 9 Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognatione, vnguenti, olei que quod lirinum appellatur. 3 Oleum susinum. Plin. lib. 13 c. 1.

Olio di gigli paonazzi.] Oleum, irinum. Plin. lib. 25. cap 11.

Olio di giunco.] Oleum iuncinum. Plin. lib. 15. cap. 3. E iunco fit iuncinum oleum quod est rosaceo simillimum.

Olio di iusquiamo, ouer di faua porcina.] Oleum hyoscyaminum potum, cerebri motus facit, & Diosc. l. 1. c. 36. Ad tollendum omne genus doloris est excellentissimum oleum hyoscyaminum.

Olio di lauro.] Oleum laurinum. Plin l. 24 cap. 16. Oleum laurinum vetiltius, quo recentius.

Olio di lupini.] Oleum therminum 2. b. Plin. lib. 23. cap. 4. Oleum therminum è lupinis emollit, proximum rosaceo affectum habens.

Olio da mangiare.] Oleum cibi causa factum, Ex Plin. lib. 15. c. 7. 2. Oleum cibis vtile, Ex Plin. ibid 3. Oleum edule, escarium, vel esculentum.

Olio maturo, ò stagionato.] Oleum maturum, Col. l 12. c. 50 Circa decembrem viride oleum premitur deinde postea maturum

Olio medicinale.] Oleum ad medicamenta vtile Plin. lib. 15. c 7. 2 Oleum medicamentarium.

Olio abbondante, ouer copioso.] Oleum largum. Horat 2. Ser. Sat. 5.

Olio acerbo, od'immaturo.] Oleum acerbum. Colum. lib. 12 cap 50. Acerbum oleum facere patris familias rationibus non conducit, quoniam exiguum fluit 3 Oleum æstiuum. Colum lib. 12. cap. 50. Aote solitium decembris acerbum oleum conficitur, quod vocatur æstiuum.

Olio d'agresto.] Oleum omphacium. Plin. lib. 12. cap 27. E vite fit oleum omphacium, cum sint acinis ciceris magnitudine.

Olio buono.] Oleum generosum, Plin. lib. 7. c. 5. 2. Generosus olex liquor. Plin. l. 8. cap. 5.

Olio d'vn anno.] Oleum anniculum. Ex Cat. cap. 65. 2. Oleum annuum Plin. l. 15. c. 2. Vetustas oleo tædium affert, plurimumque ætatis annuo est.

Olio di balsamo.] Oleum balsaminum. Plin. lib. 23. cap. 4. Balsaminum oleum longè pretiosissimum omnium.

Olio di basilico.] Oleum, ociminum. Dioscor lib. 1. cap. 48.

Olio di Ben.] Oleum balaninum 3. b. Plin. lib. 23. cap. 4. Matth. in Diosc. lib. 1 cap. 31. Oleum vnguentariæ glandis, quod balaninum vocant à pharmacopolis, oleum de Ben appellatur, quia myrobalanum, idest vnguentariam glandem, ex qua hoc oleum conficitur, Mauritani Ben appellant.

Olio cattiuo.] Oleum improbum. Col. l. 12. c 50.

Olio di ciancia, ò di nocchia.] Oleum secundæ notæ.

Olio commune, ouer'ordinario.] Oleum cibarium, Colum lib. 12. cap. 50. 2. Oleum ordinarium. Colum. ibidem.

Olio Santo, vno de Sette Sacramenti di Santa Chiesa.] Oleum sacrum. Malf Hist lib. 5 2. Extrema vnctio. Græc

Olio vergine.] Oleum lixiuium, Col. l 12.

Olio di spigo.] Oleum nardinum 2. Oleum è nardo Italica. 3. Italicæ nardi oleum, Ex Matth. in Diosc. lib. 1. c. 6. Fit è nardi floribus oleum stillaticium, quòd vulgò dicitur, olio di spigo, odoria adeo acris, vt cætera odoramenta superet.

Olio stitico.] Oleum adstringens, vel constringens, Diosc. lib. 1 c. 31.

Olio di terebinto] Oleum terebinthinum refrigerat, & adstringit.

Olio verde] Oleum virlde. 2 Oleum viridis notæ. Col. l. 12. c 50. Viridis notæ oleum conficere, vel maximè expedit cum satis fluit.

Olio di polpa.] Olei flos. Plin. l. 15. c. 6. Oleum, quod post molam primum est, flos vocatur.

Olio d'oliue saluatiche.] Oleum è sy'uestribus oliuis, vel oleum si'uestrium oliuarum, Ex Diosc. lib. 1. cap. 29. Qui fic ait. Oleum quod syluestres oliuæ fundunt vehementer astringit, & ad sanorum vsus, secundum sibi locum vendicat. Tardius canitiem sentiunt, qui eo quotidie perunguntur.

Olio d'oliue acerbe.] Oleum omphacium fit duobus modis, & olea, & vite; olea adhuc alba expressa, deterius ex drupa: ità vocatur priusquam cibo matura fit, iam tum colorem mutans.

Di oglio, ouer d'olio, aggett] Oleaceus. a, um. 1. 2. & 4. b. 3. l. Plin. l. 35. cap. 15. Cuius est; liquor oleaceus. 2 Oleaginus, na, num. 1 2 & 4. b. 3. l. Plin. l. 37. c. 5. Post eos antem sunt cærini, deinde oleagini, hoc est colore olei, hoc re 1. 2 b. 3. l. Plin.

Pertinente à oglio, ouer'olio, aggett.] Olearis, & hoc re. 1. & 2. b. 3. l. Plin lib. 34. cap. 14 In exacuendo oleares cotes, & aquariæ differunt. 2. Olearius, a, um. 1. 2 & 4. b. 3. l. Colum. lib. 2 cap 10. Lens recondatur, si maior est modus, horreo, si minor, in vasis olearijs, salsamentarijsque.

Simile à olio] Oleaceus, a, um. Plin. l. 15. c. 15.

Far l'olio.] Oleum facere, Ex Col 2. Oleum conficere, Col l. 1 2 cap 48

Facitore d'olio.] Olei factor. Cat. c. 144. 2. Olei confector, Ex Col & Cic.

Facimento d'olio.] Olei factus, Cat. cap. 67. Varr. lib. 1. cap. 24.

Raccorre l'olio, fare la raccolta dell'olio.] Oleitatem facere. Cat. cap. 68. Vbi vindemia, & oleitas facta erit prela extollito.

Oliofo, addiett pieo d'olio.] Oleosus, a, um. Plin. lib. 28. cap 9. Quod supernatat butyrum est, oleosum natura.

Oliua, & vliua frutto dell'oliuo, od'vliuo.] Olea, æ. fœm. gen. 1. & 2. b. Var. lib. 1. cap. 60. Oleas, esui optimè condi- scribit Cato Orchites, & pauseas aridas, vel virides in muria, vel in lentisco contusas. 2. Oliua, uæ. fœm. gen. 2. b. 2. l. Plin. lib. 15. cap. 3. Oliuæ constant nucleo, oleo, car-

carne, amurca. 3. Oleæ bacca. Cic. 2. de Diu. Agricola cum florem oleæ videt, baccam, quoque se visurum putat. 4. Oliuæ bacca. Horat. lib. 1. ep. 16. Ne percontceris fundus meus optimè Quinti Aruo pascat herum, an baccis opulenter oliuæ. 5. Bacca oleacea, Ex Cic. 2. de Diu. 6. Bacca oleaginea, Ex Cic. 1. Tusc. 7. Bacca oleaginea, Ex Plin. lib 15 c. 24.

Ossa dell'oliua.] Sansa, æ, vel Samsa, æ

Oliua, che comincia ad annerarsi.] Drupa, æ, vel Drypeta, æ. Plin. l. 15. c. 1. Oleas nigrescere incipientes latini drupas, græci verò drypetas vocant.

Oliua concia.] Colymbas, adis. fœm. gener. & 3. b. Plin. lib. 23. cap. 3. Colymbades difficultatibus vrinæ inutiles.

Oliua da conciare.] Olea conditanea, Var. 2. Olea conditiua, Cato de Re rust. c. 8.

Raccolta d'oliua.] Oleitas, fœm gen. Cato. cap. 68 & 144. 2. Oliuitas, tis. fœm. gen Colum. lib. 12. cap. 47. & 50. 3. Olearum vindemia. Plin lib. 15. c 1. Consequens olearum vindemia est, arsque, vel maior oleum, quam musta temperandi.

Simile ad oliua.] Oleaceus, a, um. Plin. lib. 21. cap. 4. Alia funditur è caule maluaceo, folia oleacea habens.

Cogliere l'oliua.] Oliuo, as. Plin. lib. 15. c. 3. Oliuantibus lex antiquissima fuit: oleam ne stringito, neue verberato. 2. Oleam colligere. Plin. lib. 15 c. 3. 3. Oleam legere. Col. l. 12.

Cogliere d'oliua.] Legulus, li m gen. Varr. 4. de Ling. Vocabula pleraque sunt aperta, vt legulus, & vindemiator, alter ab oleis, alter ab vuis. 2 Oleæ legulus, Ex Var. 4. de Ling. A legendo leguli dicti sunt, qui oleas, aut vuas legunt. 3. Oleans, tis. Plin. lib. 15. cap 3.

Raccolta d'oliua molto abbondante.] Oliuitas largissima, Col l. 2. cap. 1.

Raccolta d'vliua molto scarsa.] Oliuitas exiguissima, Ex Col. & Plin.

Oliua in arbore.] Olea pendens. Cato. c. 147.

Oliua cadente.] Olea caduca. Cato. c. 146.

Oliua carnosa, ò polputa.] Oliua carnosa. Plin. l. 15. cap. 3. Olei exiguum est carnosissimis oliuis.

Oliua colta con mano.] Olea strictiua Cat. c. 146.

Oliua grossa.] Olea grandis. Plin. lib. 17. c. 3. Oleæ, quæ regiæ vocantur ab aliis maiorinæ, ab aliis phaubæ, grandissimæ sunt, sed minimo succo.

Oliua oltramarina.] Olea transmarina. Plin. lib. 15. cap. 3. Italicis oleis transmarinæ præferuntur in cibis, cum oleo vincantur.

Oliua primaticcia.] Olea præcoa. Plin. lib. 15. cap. 3. Oleæ sunt præcoces feruenti aqua perfusæ.

Oliua condita col sale, ò salamuoia.] Colymbas, badis. f. g. 1. & 3 b. Plin. l. 23. c. 3.

Oliuastro, & oliuaggine, oliuo saluatico.] Oleaster, oleastri, m. gen. r. b. Plin. lib. 16. cap 44. Olimpiæ oleaster ex quo primus Hercules coronatus est, vt nunc custoditur religiosè. 2. Olea agrestis, Dioscor. lib. 1. cap. 118. 3. Olea syluestris, Diosc. ibidem. Syluestris olea folia attingunt.

Oliuastro piccolo, dimin.] Oleastellus, li. m. gen. Colum. lib. 12 cap 49.

Oliuella, & vliuella diminut. oliua piccola.] Olea parua, vel pusilla. Plin. l 15 cap 3. 2 Oliua parua, vel pusilla, Plin. l. 15. c. 3 Decapoli verò Syriæ perquàm paruæ oliuæ, nec cappari maiores, carnes tamen commendantur. 3. Oleæ baccula. Ex Plin.

Oliuello, & vliuello, dimin. oliuo piccolo.] Olea parua, vel pusilla, Ex Plin.

Oliueto.] Oliuetum, ti. n. gen. Colum. lib 5. cap 8. Vetus est prouerbium, cum qui aret oliuetum, rogare fructum, qui stercoret exorare, qui cædat cogere. 2. Oletum, ti. 3. Fundus oleæ consitus. A. Gell lib. 19. cap. 2. Thraius homo fundum mercatus est olea, atque vite consitum. 4. Ager olea vestitus. Ex Colum. lib. 3. cap. 4. Cuius est: agrum vineis vestire. 5. Solum oliua, vel olea conuestitum, Ex Colum. lib. 3. cap. 4. Cuius est; agrum vineis vestire, & Cic ad Q. Fr. l. 3. epist. 17. Cuius est; omnis conuestit hedera.

Oliueto folto, che hà molti piedi d'oliua.] Oletum, vel oliuetum frequenr, benè frequens, vel frequentissimum. Cato de Re rust. cap. 3. Si oletum bonum, benèque frequens cultumque.

Oliueto campestre, ò campestro, che stà in campo.] Oletum campestre, Ex Cat. de Re rust. cap 1. Cuius est vox, & oletum, Ex Plin lib. 16. cap. 13. Cuius est; fraxinis campestris.

Oliueto collino, che stà in colle.] Oliuetum collinum, Ex Plin. lib. 17. cap. 15. Cuius est, voa, oliuetum, & Colum. de Re rust. lib. 12. cap. 21. Cuius est, vinea collina.

Oliueto montano, ò montanino, che stà in monte.] Oletum montanum, Ex Cat. de Re rust. cap 1. Cuius est voa, oletum, & Cæs. lib. 1. bell. Ciu. Cuius est vox, montanua.

Oliueto maritato, che hà viti a sè vnite.] Oliuetum maritum. Ex Colum. lib. 3. cap. 21. Qui sic ait; Oliuetum, quod non fuerit maritum.

Fare, ò piãtar'vn oliueto.] Oliuetum instituere de Re rust. lib 3. tit. 18. Februario mense, locis temperatis institueraus olivata. 2. Oliuetum ponere. Ex Pallad. de Re rust. lib 12. tit. 5 dum sic ait, Nouembri mense locis calidis, ac siccis regionibus olivata ponuntur. 3. Oletum vel oliuetum constituere, Ex Colum. de Arb. c. 1. Qui sic ait, Qui vineam, vel arbustum constituere, 4. Oliuetum conserere. Pallad. l 3. tit. 18.

Oliueto, ed vliueto, luogo pien d'vliue, od vliui.] Oletum, ti. r. b., a. l. Cato de Re rust cap 1. Vinea est prima, si vino multo fier; secundo loco hortus irriguus, tertio salictum, quarto oletum, quinto pratum, sexto campus frumentarius, septimo silua cædua, octauo arbustum, nono glandaria silua. 2. Oliuetum, ti. r. b. 2. 3. l. Plin. lib. 17. cap. 25. Super omnia, quæ vnquam audita sunt erit prodigium in nostro æuo Neronis principis ruina factum Marrucino, vestij Marcelli è primis equestris ordinis oliueto vniuerso viam publicam transgresso arvisque inde è contrario in locum oliueti profectis. 3. Fundus, vel ager olea, siue oliua consitus, vel obsitus, Ex A. Gell. lib. 19. c. 12. Cuius est; fundus olea, & vite consitus 4. Solum aut oliua vestitum, aut olea conuestitum, Ex Cic. 5. Tusc. Cuius est; & pulcrum vepribus vestitum & 1. Tusc. apud quem sic est; herbis prata conuestirier. 5. Elæon. is. m g. 1. b. 2. & 3. l apud Græc. 6. Elæophytum, ti. 3. & 4 b. 2. l. apud Græc.

Far'ò piãtar'vn oliueto.] Conserere oletum, Cato de Re rust. cap 6. 2. Oliuetum facere, Cic de Leg Agr. Iugera ducenta in quibus oliuetum fieri potest, 3. Oliuetum constituere.

Custode, ò coltiuatore d'vliueto.] Oliuitor, ris. 3. b. in rect. & 1. io obl. Apul. Florid. Ager, nec vinitori, nec oliuitori scalpitur.

Oliuigno, dicesi del color, che tien del liuido à guisa d'vliua.] Liuentia oleæ color.

Oliuo, vliuo, albero, che fà l'vliua, od oliua] Olea, leæ, fœm gen. 1 & 2 b. Colum. lib 5. cap. 7. Omnis tamen arboris cultus simplicior, quàm vinearum est, longèque ex omnibus stirpibus minorem impensam desiderat olea, quæ prima omnium arborum est, nam quamuis non continuis annis, sed ferè altero quoque fructum afferat, eximia tamen eius ratio est, quod leui cultu sustinetur. 2. Oliua, æ fœm gen. 1. b. a. l. Plin. lib. 8. cap. 50. Caprarum morsus arbori exitialis Oliuam lambendo quoque sterilem faciunt; eaque ex causa Mineruæ non immolantur. 3. Oleæ arbor, Ex Colum. lib 5. cap. 10. 4 Oliuæ arbor. Colum lib. 5 cap. 10. Scrobem quoquo versus pedum quatuor ab arbore oliuæ tam longè fodito, vt extremi rami oleæ possint eam contingere. 3. Arbor oleaginea, vel oleagina, Ex Colum.

Oliuo piccolo.] Olea, vel oliua paruula, Ex Plin. 2. Olea, leæ, 3. Oliuula, læ.

Olmeto, seminario d'olmi.] Vlmarium, rij. neut. gen. Plin. lib. 17. cap. 11. Differendæ plantæ sunt ex arearum venis post

post annum in vimaria, intervallo pedali in unamquamque partem. 2. Vlmarium seminarium, Col. l. 5. c. 9. Cic. arbustum nouum instituere cordi est, seminaria ulmorum, vel fraxinorum parentur.

Olmeto, luogo piantato d'olmi.] Locus vel ager vlmis consitus, Ex Col.

Olmo, arbore noto, atto à sostener viti.] Vlmus, mi. fœm. genere.

Olmo altissimo.] Vlmus excelsissima. Plin. lib 16. c. 17. Italia Atinias vlmos vocat excelsissimas, quæ samaram non ferunt; its vocatur vlmi semen.

Seme d'olmo.] Samara, ræ f g. 1. & 2. b. Plin. lib. 17. & cap. 11. & lib. 16. cap 17. Atiniæ vlmi non ferunt samaram, Ita vocatur vlmi semen. 2. Samera, ræ. f. gen. 1. & 2. b. Colum.

Di olmo, addiett.] Vlmeus, a, um. Col. l. 6 c. 3.

Borsellotto, che fà l'olmo] Follium, ij. n. g. Plin.

Olmo campestre, che stà ne campi.] Vlmus campestris. Plin. lib 6. cap. 17. Græci duo vlmi genera nouere, montosam, quæ fit amplior; campestrem, quæ &c.

Olmo maritato, che hà vite.] Vlmus marita, Ex Cat cap. 32. 2. Vlmus vite dotata. Plin. lib. 18. c. 28. 3. Vlmus viti nupta, Ex Plin.

Olmo vedouo, cioè che non hà vite.] Vlmus vidua Iuuen. Sat. 8. Stratus humi palmes viduas desiderat vlmos

Olmo montano, che stà ne monti.] Vlmus montosa. Plin. l. 16. c. 17.

Olocausto, spetie di sacrificio, in cui la vittima tutta si brugia] Holocaustum, sti. 1 2. b. 3. Græc. Maff in Ign. l. 1. c. 9 Christus Dominus, ac Magister. se se perfectum, atque integrum holocaustum Deo parenti pro salute humani generis obtulit.

Oltra, Sen oltre. Fior. auuerb. val discosto, e lontano.] Longè. 1. & 2 l Plaut. in Rud. Haud longule ex hoc loco, verum longè hinc abest.

Oltra. Sen. oltre. Fior. propositione, che serue al terzo, e quarto caso, e vale fuori, e dopo.] Extra, 1. & 2. l. Cic. 1. Offic. 2. Præter. 1. l. 2 b. Cic. 5. Tusc. 3. Supra Hanc. 2. l. Virg. 4 Georg 4. Vltra. 2. l. Cic 4. Tusc.

Oltra modo, Sen oltre modo. Fior. dicesi anche fuor di modo, fuor di misura. e sopra modo vagliano eccessiuamente, ò smisuratamente, il che è cosa propria di chi ne suoi detti, ò fatti è dismodato.] Extra modum. Cicer. 1. offic. Cauendum est, sic ædifices, ne extra modum sumptu, & magnificentia prodeas. 2. Præter modum. Cic. 5. Tusc. Aristides ob eam causam expulsus est patria, quod præter modum iustus esset. 3. Supra modum. Col. l. 6. c. 71. Si supra modum se numerus palmitum profuderit, &c. 4. Vltra modum Sen. de Ben lib. 3. cap 22. 5. Vltra terminum Horat. 1. Carm. od. 22. Cuius est; vltra terminum vagor.

Oltra marauiglioso, ed oltramirabile, aggett. val più che mirabile, ò marauiglioso.] Permirus, a, um. 1. 2. l. Cic. de Orat.

Oltraggiare, vedi ingiuriare.

Oltraggio, vedi Ingiuria.

Oltraggiare, od ingiuriare, cioè far oltraggio, ò ingiuria.] Iniuria afficere, cum accus pers. Cic. lib. 5. Fam. epist 2. Ille qua iniuria nemo vnquam in aliquo magistratu improbissimus ciuis affectus est. ea me consulem affecit, cùm Rempub. conseruassem. 2 Iniuriam facere, cum dat. pers. Cic. Phil 9. Sulpitio mortuo honore, quam viuo iniuriam fecimus. feruiamus. 3. Iniuriam inferre, cum dat. pers. Cic. 1 Offic 1 Iniustitiæ duo genera sunt; vnum eorum, qui inferunt; alterum eorum, qui ab ijs, quibus infertur, si possunt, non propulsant iniuriam. 4 Iniuriam offerre. Cum dat. pers. Ter. in Hec. Offerre iniuriam tibi me immerenti, inquam. 5 Iniuriam imponere cum dat. pers Cic 6 Ver. Te neque debent adiuuare, si possent, neque possunt, si vellent, quibus tu priuatim iniurias plurimas, contumelias que imposuisti.

Oltraggiar assai, ò molto.] Iniurijs onerare, cum accus. pers. Ter. in Andr qui sic habet; si cogites, remittas iam me onerare iniurijs.

Oltraggiato, partic.] Iniuria, vel iniurijs onerata, vel onustus, ta, tum. Ex Ter. in Andr. Cuius est; iniurijs onerare, atque ex Corn. Tac. l. 2. Cuius est; hominum pars; vulneribus onusta.

Oltraggio, ingiuria.] Iniuria, æ. 1. & 2. l. 3. b. Auct. ad Her. lib. 4. Iniuriæ sunt, quæ aut pulsatione corpus, aut conuitio aures, aut aliqua turpitudine vitam cuiuspiam violant.

Oltraggiosamente, od ingiuriosamente,] Per iniuriam. Cic. 3. Verr. Antonij præfectus quidam symphoniacos seruos abducebat per iniuriam.

Molto oltraggiosamente, od ingiuriosamente.] Per summam iniuriam pupillum Iunium fortunis patrijs conetur euertere.

Oltraggioso, ed ingiurioso, aggett. che fà oltraggio, od ingiuria] Iniuriosus, a. 1. 2 & 4. l. Auct. ad Heren. Non est ista diligentia, sed auaritia; ideo quod diligentia est accurata conseruatio suorum, auaritia verò iniuriosa appetitio alienorum 2 Iniurius, a, um. 1. & 2. l. 3. b. Plaut. in Aul. Si mihi dat operam, me illi irasci, iniurium est. Cic. 3. Off.

Oltramarino, ò trasmarino, aggett. val oltre al mare, ò di là dal mare.] Transmarinus, na, num. 1. & 3. l 2. b. Cicer. Phil. 11 Cuius est; subsidium transmarinum, & Plaut. in Most. Cuius est; hospes transmarinus.

Oltramarino, inteso di colore, val color azzurro, che anco si dice color cilestro, e turchino] Color cæruleus, Sipont. in Mart. dum sic ait. Cæruleus color dicitur, qualis cæluleus: vnde cæruleum mare à cæli colore nominamus. Dicitur etiam cumatilis calor, quia Græci fluctus vocant cymata. Cumatilum togam, vel plumatilem dicit Plautus. Idem color cyaneus appellatur. Varro, cuius est; grassator amictus penula cyanea.

Oltramontano, tramontano, e transalpino, aggett. che stà oltre a' monti, od alpi] Transalpinus, na, num. 1. 2. 3 l. Plin. lib. 22. cap. 2. Gallia transalpina herbis tytium, atque conchylium tingit, omnesque alios colores. 2. Transmontanus, na, num. 1. 2. 3. l. T. Liu 9 bel. Maced. Subactis Appenninum omnibus, tum transmontanos adortus; in his, & frisinates Ligures erant, quos non adierat. C. Flaminius, omnes Aemilius subegit.

Oltra misura, ò fuor di misura, val smisuratamente.] Immodicè. 1. & 4 l Colum. lib. 2. cap 16. Magis conducit agricolæ, frequenter id potius quàm immodicè facere. 2. Sine modo. Apud Cor. Cels. vedi anche oltramodo.

Oltra numero.] Extra, seu præter numerum, Ex Cicer. 1. Offic. & 1. de Diuin. 2. Supra, vel vltra numerum, Ex Liu. 1. Bell. Pun. & Cicer 4. Tuscul. 3. Extra numerum, Plaut. in Menæch. & Horat. lib. 1. epist. 19

Oltrappagato, Fior. val' il medesimo, che soprappagato, ò trappagato, cioè pagato più del douere.] Largè, vel abundè soluere, Ex Cicer. pro Rosc. Am & Sallust. in Iug. & Liu. lib. 1. bell. Maced. 2. Satis, abundeque soluere, Ex Cicer. 2. Philip. 3. Satis superque soluere, Ex Cicer. 1. Tusc & 2. Offic 4 Ex abundanti soluere, Ex Quintil. lib. 4 cap. 5. & Cicer. pro Cluent. 5. Plus satis soluere, Ex Teren. in Eun. act. 2. sc 3. Cuius est; sceleftus plus satis. & Cicer. pro Flac.

Oltre cioè di là.] Trans. Cicer. Att. lib. 12. Cogito trans Tiberim hortos aliquos parare. 2. Vltra. Sall. in Iug.

Più oltre.] Vlterius. Sen. ep. 102.

Oltre, che.] Præter id, quod Mel lib. 1 c. 5. præter id quod scatet piscibus, glebis etiam infundit animas. 2 Præter quam quod.

Oltre modo, fuor di modo, vedi Eccessiuamente.

Oltre numero, senza numero, vedi Infinitamente.

O l'vno, ò l'altro.] Alteruter, a, um.

O M

OMaggio, val tributo.] Tributum.ti.1.b.1.l.Varro 4. de Ling. Tributum à tribubus dictum est, quod ea pecunia,quæ à populo imperata erat,tributim à singulis proportionis census exigebatur.
Quegli,che paga,ò rende omaggio.] Tributarius, a, um. 1.& 4.b.2.& 3.l.Iustio.l.1. vbi sic habetur, Medorum tributariæ ciuitates.
Ombellico, vedi Bellico.
Ombra, & ombria, 2.l. Sen. oscurità,che rendono i corpi della parte opposta all'illuminata] Vmbra, bræ. f. gen.1.l.Plin. lib.17. cap.12. Omnium ferè leuis vmbra, quorum pediculi longi. Non fastidienda hæc quoque scientia, atque non in vltimis ponenda, quomodo quibusque satis vmbra, aut nutrix, aut nouerca est.
Ombra poca, ò piccola.] Vmbra breuis, Plin. lib. 17. cap.12. Breuis vmbræ sunt, quam magnarum arborum, quod in orbem ramos circinent, vt in malis, pirisque.
Ombra smisurata.] Vmbra enormis.Plin.17.l c.12. Vmbra noxia cerasis,& lauris enormis.
Ombra nociua.] Vmbra noxia.Plin.l.17.c.12. Vmbra iuglandium grauis, & noxia,etiam capiti humano,omnibusque iuxta satis.
Ombra piccolissima.] Vmbra minima. Plin.l.17. Cupressi vmbra minima, & in se conuoluta.
Ombra leggiera.] Vmbra leuis, Plin ibid. Omnium ferè leuis vmbra quorum pediculi longi.
Ombra nutritiua.] Vmbra nutriens. Plin.ibidem. Vlmorum vmbra locia, etiam nutriens quæcumque opacat.
Ombra sparsa,ò diffusa.] Vmbra sparsa Plin.l.17 cap.12. Ficorum vmbra leuis,quamuis sparsa ideoque inter vineas seri non vetantur.
Ombra in forma di turbine.] Vmbra turbinis effigie Plin. l.2 cap.11.
Ombra diletteuole.] Vmbra iucunda.Plin l.17.c 12. Platani iucunda vmbra est,quaquam crassa.
Ombra della terra.] Vmbra terræ, Macrob. l.1. in somn. Scip.c.20. Ad efficiendam terrenæ vmbræ longitudinem diametri mensura multiplicanda est.
Fare ombra nel modo, che fà il Sole, ò la cosa di cui è l'ombra.] Iactare vmbram,Plin.lib 2. cap.11. 2.Iacere vmbram,Plin.l.2 c 11. Sol in quotlibet passuum millia vmbras paribus iacit interuallis. 3.Opaco,cas. Plin lib. 17 cap.12.
Ombracolo,dicesi à cosa, luogo, che fà ombra.] Vmbraculum,li.1.& 2.l.Varro de Re rust. l.1 cap 51.Propè arcam faciunt vmbracula, quo succedant homines in æstu tempore meridiano.
Ombracolo di frondi, ò rami, ed in vna voce frascato.] Vmbraculum siue frondeum,siue rameum,Ex Plin.l.16. c.4 Cuius est: frondea corona, & Virg.4. Geor.Cuius est: ramea fragmenta.
Ombragione,ouer'ombramento, cioè l'ombrare, ò'l far ombra.] Vmbræ effectio, siue factio,Ex Quint. l.5. c.10. dum ait,Corpus in lumine vmbram fecit.& Cic.10 Top. Cuius est; factio testamenti,& 3.de Fin.Cuius est; artis effectio.
Ombratico, ed ombroso, aggett. val sospettoso.] Suspicax, cacis. om gen.1.& 3.l. 2.b. Ex Corn.Tacit. lib.1. c. 3. Cuius est, suspicax animus, & silentium suspicax.
Ombratico, inteso pur d' h uomo, val che lauora, ò viue all'ombra.] Vmbraticus, ca, cum. 1. & 2.l. 3 b. Ex Plaut. in Curc. à quo trapezita dictus est vmbraticus.
Ombreggiare per abbozzare, vedi abbozzare.
Ombreggiare, per far ombra, vedi adombrare.
Ombrella, & ombrella, parasole, e solecchio, Fior. strumento da parar il sole.] Vmbella, læ.f.g Matth. Rad.in Mart,l.14 ep.28.Vmbella dicta est ab vmbra, quam facit,Græcis sciadon, fœminis hodie nobilioribus vsitata, frequentius in Italia.2 Vmbraculum,li. n gen. 2.l.3.b. Mart l.14 ep.28. Accipe, quæ nimio vincant vmbracula soles. Sit licet,& ventus,te tua vela tegent. 3. Sciadium,dij.n.g 2 b.Poll.4 Scias,adis f.g.& 2.b.Athen.l.3. 5.Sciadisca, scæ f g 2 b.
Ombrella d'oro.] Vmbraculum aureum Ouid.10 Fast.Aurea pellebant tepidos vmbracula soles.
Portator d'ombrella.] Sciadophorus,ri. m.g. 2.3.& 4.b. Ex Poll.l 7.
Ombretta, dimin.ombra piccola.] Vmbella, læ. 1.2.l. 3.4.b. Mart.lib.3.epist.44. Exercet faciles hortus vmbellas.
Ombria, 2.l. val ombra,Sen.anco meriggia] Vmbra, æ. 1.l.Plin.l.17.c 12. Omnium ferè leuis vmbra,quorum pediculi longi.
Ombrina, & vmbrina, pesce così detto dal color dell'ombra.] Vmbra,æ.Isidor.l.12.c.5. Piscium nonnulli à colore appellantur,vt vmbræ, quia colore vmbræ sunt. 2. Sciena,næ.f g Rob.const.
Ombroso, & opaco addiett.] Opacus,ca,cum, Cicer. in Part. Locus opacus, & apricus. 2. Vmbrosus, sa, sum.
Ombroso,Sen.ombreuole,Fior.val pien d' ombra.] Vmbrosus,a,um. 1.& 2.l.Ouid.2. de Art. Cuius est: collis vmbrosus.
Ombroso,riferito à bestie, val timido, e pauroso.] Pauidus,da,dum.1.& 2.b Ex Colum.de Re rust.cuius est: bos pauidus.
Ombuto, vedi Imbuto.
Omero, vedi Homero.
Omicidio, vedi Homicidio.
Ommettere lasciar di fare, ò dire alcuna cosa.] Omitto,tis. Horat. de Arte, & præsens in tempus omittat.
Ommissione, tralasciamento.] Omissio,nis f.gen. Maff in Ignat l.3. cap.1. Quotidiana erat cuiuslibet omissionis confessio.
Omogeneo, vedi Homogeneo.

O N

ONagro, vedi Asino saluatico.
Oncia, voce bissillaba, la duodecima parte della libra] Vncia,æ.1.l 2 b. Plaut. in Rud Neque piscium vllam vnciam pondo hodie cepi. Sipont. in Mart.Vncia est ab vno dicta duodecima pars assis.
Oncia nelle misure, la duodecima parte del piede.] Vncia,ciæ. Var.de Re rust.l 1.c.10 Mensores non nunquam dicunt in subsidium esse vnciam agri,aut sexantem, aut quid aliud.
Di vn oncia.] Vncialis,& hoc vnciale. Plin.l.33 c.3.Q Fabio Max.dictatore asses vnciales facti sunt. 2.Vnciarius, ria,rium.Liu.7 ab Vrbe. Vnciario fœnore facto leuata vsura est.
Ad oncia, ad oncia.] Vnciatim.Plin.l.28.c.9 Datur axungia phthisicis vnciatim.
Mezz'oncia.] Semuncia, æ. Liu.4. bell. Maced. Ne qua mulier plus semuncia auri haberet, neu vestimento versicolori vteretur, 2. Vnciæ pars dimidia. Var. 4. de Ling.
Di mezz'oncia.] Semuncialis,& hoc ciale, Plin.l.33.c.3. 2.Semiunciarius,a,um.Liu.7. ab Vrb. Semiunciarum tantum ex vnciario fenus factum est.
Vn oncia, e meza.] Sescoucia,æ. Col.l.5. cap.1. 2.Sescunx, vncis.m.g.
Di vn oncia, e mezza.] Sescuncialis, & hoc,le.Plin.l.13. c.15. Crassitudo erat sescuncialis.
Due oncie] Sextans,antis.m gen.Plin.
Tre oncie] Triens,tis. m.gen. Varr.
Quattr'oncie.] Quadrans,tis.m.g. Varr.
Cinque oncie.] Quicunx,cis m.g Horat.
Sei oncie.] Semissis,is.m g.Cic.
Sette oncie.] Septunx,cis.m.g. Liu.& Varr.

DE

Di sett'oncie.] Septuncialis,& hoc is.Col.
Otto oncie.] Bes, bessis.m.gen.
Noue oncie.]Dodrans,tis.m.g.Var.
Dieci oncie.] Dextans ,tis.m.g. Varr.
Vndici oncie.] Deunx,cis. m.g.
Dodici oncie.] As,assis. m g. Varr.
La sesta parte d'vn oncia.] Sextula,læ. Varr.
Oncietta,dimin.d'oncia.] Vnciola,læ. fœm gen. Iuuen. Sat. 1. vnciolam Proculeius habet , sed Gillo de- uncem .
Onciuare, vedi vnciare .
Oncino, vedi vncino .
Onda,acqua che ondeggia.] Fluctus,tus.m.gen.Cic.6.Ver. 2 vnda,dæ .
Onda grande.] Fluctus decumanus,Pomp.Fest. l 4. Qua decumana dicuntur,& fluctus decumani, quia sunt magni; nam & ouum decimum maius nascitur , & fluctus decimus fieri maximus dicitur .
A onda à guisa d'onde.] vndatim.r.l.Plin.lib.13 cap.15. Sunt,& vndatim crispæ mensæ,maiore gratia, si pauonum caudæ oculos imitentur .
Cosa fatta à onda.] vndulatus , ta , tum. vt vestis vndulata .
Onde, e donde, auuerb. loco, e val di che luogo , ò da che luogo.] Vnde. s.l. a.b Pomp. Mela.lib. 1 cap.1. Mundus partibus differt . Vnde sol oritur oriens nuncupatur , aut ortus; quò demergitur occidens , vel occasus , quà decurrit , meridies; ab aduersa parte septentrio.
Onde ; per la qual cosa.] Quare, Quamobrem , vel Quapropter.Cic.
Ondeggiamento. , Fluctuatio,nis. f.g. Liu.
Ondeggiante.] vndans,tis.om gen
Ondeggiare,il muouersi,che fan l'acque agitate.] Fluctuo, as Plin.a. vndo,as.Cic.
Ondetta,dimin.piccola]Flucticulus, li. m.gen. Apul in Apolog Hæc friuola,quæ nominasti,s,pleraque in lectoribus congestim,& aceruatim iacent,& sine vllius opera,quamlibet leuiter motis flucticulis, vltrò foras euoluunt 2. vndula,læ.
Onesto vedi Honesto.
Ongere , vedi vngere .
Onghia, vedi vnghia .
Onninamente,auuerb.cioè in tutti i modi,in ogni modo.] Omnino.1 a.l. 3.com.Cic. in Part. Omnino genus hominum ad honestatem est natura,sed malo cultu , prauisque opinionibus corruptum. 2 Omnimodè 1 4.l 2.3.b. Lucr. l 2.Omnimode expertus fueris,quam quisque dec ordo 3.Omnimodis.Lucr.l.2.Omnimodis connecti posse,putandum est.
Onnipotente,che può ogni cosa.]Omnipotens. om.gen. a.3.b Maff Hist. Indic.lib.1.Omnia quæ in Cœlo, quæque in terris fiunt , non ad necessitatem fati,vel ad fortunæ temeritatem , verum ad vnius omnipotentis Dei liberam voluntatem , ac prouidentiam sunt referenda , 2.Rerum omnium præpotens,om.gen.Cic.2 de Diuin. Perspicuum est ex prima admiratione hominum quod sonitrua,ictusque fulminum extimuissent , credidisse ea efficere rerum omnium præpotentem Iouem
Essere onnipotente,poter fare ogni cosa.] Omnia posse . Cic.2. Acad Quis enim tibi dederit , aut omnia Deum posse , aut ita facturum esse si possit ? 2. Nihil non posse .
Onnipotenza l'astratto di onnipotente.] Omnipotentia , æ. Maff. Histor. Indic.lib.15. Quæ apud Brasilios de omnipotentia , & infinitate à viris æquè,ac mulieribus accipiebantur .
Onorare, vedi Honorare .
Onore,vedi Honore .
Onta,ingiuria, fuergognamento.] Iniuria,æ.Cic.2 Deho- nestamentum ti.Gell.
A onta tua, a tuo dispetto.] Te inuito .
Ontano. Fior. antano, Sen. arbore acquatico assai noto.] Alnus,ni.fœm gen. P in.lib.16 c.37. Vitr.lib.2. cap.9. Alnus permanet immortalis ad æternitatem , & susti- net immania pondera structuræ , & sine vitijs conseruatur .
Di ontano, addiett.] Alneus, a,um. Vitr. lib.3.cap.3. Sin autem solidum non inuenietur, sed locus , erit congestitius ad imum , aut paluster, tunc is locus fodiatur, exinanieturque, & palis alneis,aut oleagineis,aut robusteis vstulatis configatur .
Onto,sust. cioè lardo , vedi Lardo .

O P

Opaco , vedi ombroso .
Opera, operamento , operationi , & opra in verso, Sen.anche oopera,cioè attione,e fatica nell'operare .] Opera,ræ.1.& 2.b. Nicol.Perott. Opera non solum personæ est,quæ aliquid agit,sed etiam actio ipsa , & labor, vt do operam virtuti, rei militari,&c. 2.Operatio, nis. f.g 1.& 2 b.3 l. Cic. Att.lib.6 & Plin.lib 11. c.24. Tertium aranearum genus est erudita operatione conspicuum. 3.Actio,nis f.g.Cic. in Off. virtutis laus omnia in actione consistit 4. Actus,ctus.m.g.Plin.ep. Nam c me actus rerum modicè,sed tamen distringit .
Opera buona, cioè attione honesta, & virtuosa.] Actio honesta,Sen.lib.15.ep 96 Si honesta actio ex præceptis venit,ad beatam vitam præcepta abundè sunt . Illud hic respondemus; actiones honestas ex decretis fieri , non tantùm præceptis. 2.Actio recta Sen. lib.15. epist.96. Beata. Inquiunt, vita constat ex actionibus rectis : ad actiones rectas præcepta perducunt. 3.Actus honestus, Ex Cic.1.de Leg.& 5.Tusc.4.Actus rectus,Cic 1.de Leg. Non solum in rectis , sed etiam , in prauis actibus insignis est humani generis similitudo, 5 Factum bonum, vel honestum Quint.l.6.c.p.r. 6 Factum rectè Cicer.1. Acad.Zeno inter rectè factum,atque peccatum;officium, & contra officium mediam locabat quædam,8. V irtutis opus.Plin.
Opera mala,ò vitiosa.]Malè, vel prauè factum. Cicer.1. Acad.Zeno rectè facta sola in bonis actionibus ponebat, prauè, idest peccata , in malis. 2.Actus prauus , vel malus Cic.1.de Leg.3.Actio praua,vel mala , Ex Cicer. 1. Acad
Opera di pietà.] Pietatis opus,vel officium,Maff.in Ignat. l.3.c.4 Ignatius ad Exequenda pietatis opera sese vegetum,atque hilarem præstitit .
Opera,ò lauoro , cioè l'effetto dell'operare.] Opus, ris. neut gen.1.& 2.b.Cicer.1.Off.Pictores,& ij, qui signa fabricant , suum quisque opus à vulgo considerari vult , vt si quid reprehensum sit à pluribus , id corrigatur .
Opera seruile , quella , che non si puol far in giorno di festa] Seruile opus , vel ministerium. Iin.lib.10. epist
Operata, & operaria, Fior. ancor operiera, vedi Lauoratrice .
Operaio, & operario . Fior. ancor operiere, vedi Lauoratore.
Operante, adoperante,colui che fà vna cosa.]Operis molitor,effector, vel patrator, Cic.& alij. 2. Actor,ris.Cic.3. de Orat. Vnus idem fuit, & verborum actor , & rerum actor.
Operare,ò fare.] Ago,agis.Cic.2.Operor,aris. Plin. 3.In opere esse. 4.Opus facere,obire,vel patrare.Colum.lib. 12.cap.3.
Operar sempre, star sempre occupato.] Semper in actu esse.Sen.l.12 ep.89.
Operar bene , Far opere buone .] Rectè facere, Cicer. 2. Phil. Si te laus allicere ad rectè faciendum non potest , nec metus quidem à fœdissimis factis potest auocare .
Operare contra la sua natura .] Minerua Inuita aliquid facere,Cic.
Operatione, vedi opera .
Operatiuo,attiuo, e fattiuo,aggett che fà , ed opera .] Actuosus,a,um. 1. & 3.l. 2.b. Cic. 1. de Nat. virtus est

Nouantanoue.] Vndecenteni, næ, na, ex Plin. lib. 36. 2. Vndecentum, Plin. lib. 36. 2. Vndecentum. Plin. lib. 7. cap. 60. Romani paruerunt ei horologio annis vndecentum.

Nouantesimo, nome numerale ordinatiuo.] Nonagesimus, ma, mum. Cic. de Sen. Isocrates librum qui Panathenarcus inscribitur quarto, & nonagesimo anno scripsit.

La nouantesima volta.] Nonagesimum, Ex Cic. 3. de Nat.

Nouanta mila.] Nonaginta millia, cum genit. 2. Nonagies milleni, næ, na. Ex Cic.

Nouanta mile volte.] Nonagies millies, ex Cicer. & Ter.

Noue nome numerale.] Nouem, 1 b Cic. ad Q Fr. l. 3 Sermo in nouem, & dies, & libros distribu us. 2 Noueni næ, na, 1. b. & 2. l. Plin. l. 27 cap. 9 Enneaphyllon longa folia nouena habet, causticæ naturæ.

Noue volte.] Nouies, 1. & 2 b. 3 l. Plin. lib 7. c. 15. Item alij, aliæque fœminas tantum generant, aut mares, plerunque & alternant, sicut Graccorum mater duodecies, & Agrippina Germanici nouies.

Di noue cioè pertinente al numero di noue] Nouenarius, a, um. Var. In hominibus potest nouenarius retineri numerus.

Noue cento.] Noningenti, tæ, ta, 1. 2. 3. & 4. l. Col. l. 5. cap. 2. Hoc in se multiplicato septuagies septuageni, fiunt quatuor millia & noningenti, tæ, ta, 1. 2. & 3. l. Col. l. 5. cap. 2. Hanc summam vndecies multiplicato fiunt pedes, quinquaginta tria millia nongenti.

Noue cento volte.] Nongenties, ex Cic. 4. Verr. Cuius est quingenties.

Nouecento mila.] Nouies centena millia, cum genit. Ex Cic. & Plin.

Nouecento mila volte.] Nongenties millies. Ex Cic. & Ter.

Nouella, vedi Nuoua.

Nnuello, vedi nuouo.

Nouembre, l'vndecimo mese dell'anno all'Ecclesiastica, & il nono all'astronomica] Nouember, bris, m gen. & 1. b. Col l. 11 c. 2. & Varr. l. 1. de Ling. Nonus mensis dictus est Nouember à numero, sicut, & qui sequitur December. 2. Nouember mensis, Pallad. l. 12 tit. 1.

Di nouembre, addiett.] Nouembris, & hoc nouembre, Pallad. lib. 11. tit. 1. Ad rei, ac tritici iusta satio est à decimo calendarum nouembrium, vsque ad sextum idus Decembris.

Nouena, quantità, ò numero di noue.] Ennas, dis, f. gen. 1. l. 2. b. Græc.

Nouendiale, aggett. di nouendio.] Nouendialis, & hoc le, 1. 3 b. 2. 4 l Sipont. in Mart. A nouendio fit nouendialia: vnde sacrificium nouendiale, quod pro mortuo fieri solebat nono die postquam erat sepultus.

Nouendio, sust. tempo di noue giorni.] Nouendium, dij, 1. 3. b. 2. l. Sipont. in Mart. Nouendium, spatium est nouem dierum, à quo adiectiuum nouendialia.

Nouerare, vedi Contare.

Nouero, 2. b Vedi numero.

Nouilunio. cioè luna noua.] Nouilunium, nij. 2. Luna noua, Plin. l. 18. c. 32.

Nouissimo, cioè freschissimo.] Recentissimum. a, um. Cic. 1. Acad. Recentissima quæque sunt correcta, & emendata maximè.

Nouità, e nouitade, astratto di nuouo] Nouitas, tatis, fœm. gen. 1. & 2. b. Cic. 2. de Diu. Errorem, quem tibi rei nouitas attulerit, natura ratione depellito. 2 Res noua, ex Plin.

Nouità, cioè cosa nuoua] Nouitas, tatis, fœmin. gen. Quintil. lib. 3. cap. 3 Cupidi nouitatis videntur fuisse, qui adiecerunt ordinem, cum dispositionem diaissent. 2. Res noua. Cic.

Nouitia, donna nuoua nell'esercitio, che prende à fare.] Nouitia, æ, 1. & 2. b Ter. Eun act. 3. c. 5. Nouitiæ puellæ. 2. Tyro, nis, f. g 1. l. Ex Col. l 7. c. 12.

Nouitia. Fior. per isposa, vedi Sposa.

Nouitiato, casa, ò habitatione di Nouitij.] Nouitiorum domus, Hist Soc. 2. Tyronum domus. Hist Soc. 3 Probationis domus, Hist Soc.

Nouitiato esercitio con cui s'esercitano i nouitij.] Tyrocinium, nij. n g Suet in Tib c. 14 Diem vtriusque Tyrocinij congiario plebi dato Tiberius celebrauit. 2. Tyrocinij rudimenta Iustin l. 9.

Nouiriato, il tempo, che dura l'esser nouitio.] Tyrocinij tempus, vel spatium, Ex Plin l 7 c. 48

Nouitiato di religione.] Tyrocinium religiosum. Ex Hist. Soc. 1 2. Religiosæ vitæ, vel militiæ tyrocinium. Ex Maff. l. 2. ep. de lap reb.

Far il nouitiato, apprender i primi principij di qualche arte.] Ponere tyrocinium. 2 Rudimenta ponere. Beret. in Anch. l 1. Dum rudimenta poneret societatis in grauem morbum incidit Iosephus. 3. Tyrocinium facere. Bud. in Pand. facere tyrocinium, & ponere rudimentum latinè dicitur, id quod vernacula lingua caput operis facere dicunt, idest initium opificij, quum opifices specimen artis edentes magisterio decorantur. 4. Tyrocinij rudimenta deponere Iust. Hist. lib 9. Philippus, filium Alexandrum decem, & octo annos natum, vt sub militia patris, tyrocinij rudimenta deponeret, ad se accersit.

Far il nouitiato, inteso di religione.] Vitæ vel militiæ rudimenta ponere, ex Quint. declam. 3. vbi sic ait. Festinarunt parentes ad nomen liberos mittere, quamuis asperrimo bello, vt sub te virtutis rudimenta ponere contingeret.

Fatto ò finito il nouitiato.] Rudimento, vel tyrocinio posito, Maff de lap. reb. epist l 2 Laudetur Dominus, qui in his partibus ita remotis gentem hanc vix dum posito Christianæ militiæ tyrocinio, tanto diuinarum rerum studio inflammat.

Nouitietta, dimin nouitia piccola.] Tyruncula, læ, 1. l. 2. & 3. b. Col. l 7. c. 12. Primus effetæ canis partus amouendus est, quoniam tyruncula non rectè nutrit, & educatio totius habitus aufert incrementum.

Nouitietto, dimin nouitio piccolo.] Tyrunculus, li, m. g. 1. l. & 3. b. Col. l. 11 cap. 1. Villicum seruitia sic tyrunculum contemnunt, vt senem.

Nouitio, sust. colui, che è nouo nell'esercitio, che prende à fare.] Nouitius, tij, 1. 2 b. Cic. in Piso. Nemo queritur, Syrum nescio quem de grege nouitiorum factum esse consulem 2. Tyro, nis. 1. l. Cicer 1. Verr. Apuleium esse video subscriptorem, hominem, non ætate, sed vsu forensi, atque exercitatione tyronem.

A vsanza di nouitio.] Ritu, vel more tyronum, Ex Cic. de Am. & Gell. lib. 1. cap. 2. Tyronis more, vel ritu.

Di nouitio, addiett. poss.] Tyronianus, a, um Ex Gel. lib 1. c 7. 1. 2. 4 l. 3. b.

Nozze, Matrimonio, ò maritaggio.] Nuptiæ, arum, f g. & num plur Pomp. Fest. l. 13 Obnubit caput, id est operit, vnde & nuptiæ dictæ à capitis opertione.

Far le nozze.] Nuptias conficere. Ter. Heaut. act 5 sc. 1. Magis vnum etiam instare, vt hodie conficerentur nuptiæ. 2. Nuptias celebrare, Liu. 7. bell Maced. Tandem impetrata re, tanquam in media pace nuptias celebrat. 3 Nuptiarum solemnia celebrare. Tacit l. 12.

Facimento di nozze] Nuptiarum celebratio, ex Cic. lib. 13. & 15. 2. Nuptiarum confectio, ex Cic. pro Clu. & pro Flac.

Nozze illecite, ò il'egitime.] Nuptiæ innuptæ. Cic. 3. de Orat. Paris Helenam innuptis iunxit nuptijs.

Nozze lecite, ò legitime.] Nuptiæ legitimæ. Cic. 1. de Inu.

Nozze per conuiti, ò feste, che si fanno nelle nozze.] Conuiuium nuptiale, ex Plaut. in Stic & Curc. 2. Epulæ nuptiales. Ex Cic. de Clar. & pro Clu. 3. Nuptiarum Solemnia, n. g. & num. plur. Tac l. 12.

Di nozze, addiett. Vedi Nozziale.

A modo di nozze.] Cubiculum nuptiale. 2. Thalamus, mi, m. g. Virg.

N V

Nvbe, vedi Nuuola.

Nudare, Fior. anche ignudare, cioè spogliare ignudo.] Nudo, as, a. I. Ex Cic. 7. Ver. Hominem proripi, atque in foro medio nudari, tum deligari, & virgas expediri iubet. a. Denudo, as, 1. a. I. Ex Cic. 7. Verr. Ne excitetur Verrea, ne denudetur à pectore. 3. Enudo, as, 1. a I. 3 b. Ex Cic. 1. de Leg. Rerum plurimarum natura obscuras intelligentias enudauit. 4. Vestes, aut vestimenta detrahere cum dat. Plaut. lo Af.

Nudar affacto.] Denudo, as, a. I. Cic. 7. Verr.

Nudato, & ignudato partic.] Nudatus, a, um, 1. & a. I. Cic. a. Ver. Quæstura, primus, quid aliud habet in se, nisi. Cn. Carbonem spoliatum à Quæstore suo pecunia publica nudatum, & proditum consulem?

Nudità, astratto di nudo] Nuditas, tatis, fœm g. 1. I. Quint. lib 10. cap 2. Quibusdam indicendo tenuitas placet, aut nuditas.

Nudo, & ignudo, che non hà veste od altro, che lo ricopra.] Nudus, a, um, 1. I. Plaut. in Amph. Homines quatuor in soporem collocastis nudos.

Nudo, & ignudo, per sfornito, ò mal prouisto.] Nudus, da, dum, 1. I. Cic. Att. lib 7. Huic tradita Vrbs est, nuda præsidio, referta copijs.

Nudrire, vedi nutrire.

Nugolo, vedi Nuuolo.

Nulla, cioè niente Vedi niente.

Vuoi tu nulla, cioè vuoi tu qualche cosa.] Nunquid vis. Ter. Eun Rogo nonquid velit.

Nulladimeno, vedi nientedimeno.

Nullo, vedi niuno.

Numa Pompilio: fù Sabino, e de Romani secondo Rè huomo in ogni humana, e diuina legge dottissimo, à cui per l'eccellente sua giustitia, e religiosa pietà tutta Roma offerse il regno.] Numa Pompilius M. Tull. 2. de Orat. Numam Pompilium Regem nostrum fuisse Pythagoreum quidam ferunt, qui permultis annis ante fuit, quam ipse Pythagoras: quo etiam maior hic habendus est cum sapientiam constituendæ ciuitatis duobus propè sæculis antè cognouit, quàm eam Græci notam esse senserunt.

Numerabile, che si può numerare.] Numerabilis, & hoc numerabile, 1. c. Hor.

Numerare, vedi Contare.

Numero, e nouero raccolta di più vnità.] Numerus, ri, 1 & a. b. Plin. lib. 33. cap. 10. Non erat apud antiquos numerus vltra centum millia. Itaque, & hodie multiplicantur hæc, vt decies centena millia, vt sæpius dicantur.

Numero binario] Numerus binarius.

Numero ternario.] Numerus ternarius.

Numero quaternario, ò di quattro.] Numerus quaternarius Plin. lib. 28. cap. 6. Numerum quoque quaternarium Demetrius condito volumine, & quaterni cyathi, sextarijue non essent potandi.

Numero quinario.] Numerus quinarius, Plin.

Numero senario.] Numerus senarius.

Numero settenario.] Numerus septenarios. Gell. lib. 3. cap. 10. Varro septenarij numeri, quem Græci hebdomada appellant, virtutes, potestatesque multas, variasque dicit.

Numero ottenario.] Numerus octonarius, ex Plin. l. 31. cap. 6.

Numero nouenario.] Numerus nouenarius. Var. lib. 2. cap. 1.

Il numero di dieci.] Numerus denarius. 2. Decussis, sis. Vitr.

Numero di dodici.] Numerus duodenarius. Var. 4. Ling. Multa antiqui duodenario numero finiebant.

Numero dispari, ò disuguale.] Numerus, impar. Plin. l. 26. cap. 2. Cur impares numeros ad omnia vehementiores credimus, idque in febribus dierum obseruatione intelligitur. 2. Numerus dispar, vel disparilis, ex Cic.

Numero duale, cioè di due vnità.] Numerus dualis. Quint. l 1. c. 5. Innumeris nos singularem, ac pluralem habemus, Græci, & dycon. Quamquam fuerunt, qui nobis quoque adijcerent dualem.

Numero infinito, cioè grandissimo.] Numerus Inexputabilis, Colum l. 9 c. 4. Multa omissi temporis compendia sequens, nam inexputabilis erat numerus.

Numero pari, ò eguale.] Numerus par, vel parilis. Cic 4. Acad. omnia sic incerta dicuntur: ve stellarum numerus par, impar sit, nesciatur.

Numero plorale, maggiore, ò del più.] Numerus pluralis. Quint. l. 1. c. 5. Latini numeros habent, singularem, & pluralem Græci, & dualem. 2. Numerus pluratiuus, Gell. lib. 19 cap 8. Cęsar quadrigas, etiam si currus equorum quatuor iuorum agmen vnum sit, plurativo semper numero dicendas putat, sicut arma, & mœnia, & comitia, & inimicitias. 3. Numerus multitudinis, Gell. ibid. Arenas vitiosè dici existimabat Cæsar, quod arena nunquam multitudinis numero appellanda sit, sicuti neque Cęlum, neque triticum.

In numero plurale, ouero in plurale.] Pluraliter, vel plurali numero.

Numero singolare, numero minore, e numero del meno.] Numerus singularis. Gell. lib 16. cap. 8. Cur inducias, & cæremonias scriptores veteres nonnunquam singulari numero appellauerunt, ferias, & inferias, & exequias nunquam. 2. Numerus singulus, Gell. lib. 19. cap. 8. De Cęlo, & tritico non inficias eo, quod singulo semper numero dicenda sunt. 3. Numerus vnitatis, ex Gell. ibidem.

In numero singolare, nel numero del meno.] Singulariter. Quint. lib. 8. cap. 6. Cum dico vultus hominis pro vultu, dico pluraliter, quod singulare est; quod plurale est, singulariter.

Numeroso, cioè di gran numero.] Numerosus, a, um.

Nunclare, vedi Annunciare.

Nuncio, vedi Messaggiere.

Nuntia, colei che nuntia, od auuisa.] Nuntia, æ, s. I. a. b. Cicer. de Orat. Cuius est: Historia, nuntia vetustatis.

Nuntiare, od annuntiare, val' auuisare.] Nuntio, as, 1. I. a. b. Plaut. in Pers. iussi, nuntia.

Nuntiata, ouer' Anountiata, cioè dì, ò festa della Vergine annuntiata.] Dies Gabrielis Archangeli nuntio facer. Horat. Turs. Laur. Hist. l. 1. Dum sic ait. Aderat Gabrielis Archangeli nuntio, Deoque à Virgine concepto facer, ac solemnis dies.

Nuntiata, ouer' Annunciata, cioè la Vergine, dal Archangelo Gabriele salutata.] Virgo ab Angelo salutata, Ex D. Ambr. de Off. l. 1. c. 18. Dum sic ait, Dei mater, salutata ab Angelo, non resalutauit.

Nuntio, colui che nuntia, od auuisa.] Nuntius, tij, s. I. a. b. Ex Horat. carm. l. 1. od. 10. Mercurius, Iouis, & Deorum nuntius.

Nuocere far nocumento.] Noceo, ces, vel obsum, es. Cic. 2. Noxam nocere, Iulian. dic. Digest. lib. 9. tit. 4. Leg. 2. Si seruus furtum faxit, noxamue nocuerit.

Nociuo, vedi noceuole.

Nuolo, e nolo, quel che si paga per conto di robbe, ò persone condotte per barca.] Naulum, li. Iuuent. Sat. 8. Vlpian. l. 6. 2 Portorium, rij. Cic. 4. Verr.

Pagare il nuolo.] Naulum exoluere. Vlpian. lib. 6. 2. Portorium soluere. Sen l 3. ep. 28.

Nuora la moglie del figliuolo.] Nurus, rus, 1. b. Cic. 2. Philip.

Nuotare, vedi notare.

Nuoua, nouella, ed' auuiso.] Nuntius, cij, masc. gen. 1. I. a. b. Cic.

Dar nuoua.] Nuncio, as. Ex Suet. lo Gal. c. 22. Qui ait: Ferebant. C. Scellom de Neronis exitu nunciantem, arctissimis osculis palam exceptum ab eo.

Dar' vna buona nuoua.] Benè narrare, vel nunciare, Plaut. Trinum, & Ter. in Euo. act. 5. sc. 3. Benè narras. 2. Nuncium optabilem nunciare. Plaut. in Stic. Ego huc citò, præcucurri, vt nuncium optabilem.

Dar mala nuoua.] Malè narrare, vel nunciare, ex Plaut. Trin.

Nuouamente, vedi Modernamente.

Nuouo, e nouello, addiett. il contrario d'antico, ò vecchio.] Nouus, ua, um 2. Nouellus, la lum. Cic. l. 5. de fin. Et viuere vitem, & mori dicimus; arboremque, & nouellam, & vetulam 3 Nouitius, a, um. Plin. l. 23. cap. 1. Vinum nouitium nulli conducit.

Cosa fatta di nuouo.] Res de integro facta. Cic.

Di nuouo, auuerb.] Denuò, Cic. Iterùm.

Nutribile, e nutricheuole, nutritiuo, aggett. dicesi di ciò, che nutrica, ò nutrisce.] Alibilis, & hoc le, 1. 2. 3. b. Var. lib. 2 c. 11. Lac omnium rerum, quas cibi caus. capimus liquentium, maximè alibile est, & id ouillum, inde caprinum.

Nutrice, vedi Balia.

Nutrimento, il nutrire.] Nutritura, ræ. 2. Nutritio, nis, f g. 3. Nutricatio, nis, f g. 4. Nutritus, tus, m. gen. 5. Nutrimentum, ti, n. g 6. Educatio, nis.

Nutrire, alimentare.] Nutrio, is. 2. Educo educas. Cic. 3 Alo, lis. Cic. 2. de Nat. 4. Nutrico, as. 5. Nutricor, aris.

Colui, che non si notrisce.] Atrophus, a, um. Athen. & Theophr.

Il non nutrirsi.] Atrophia, phiæ, Galen.

Nutritiuo, e nutricatiuo, aggett. atto à nutrire, ò nutricare.] Alibilis, & hoc le, 1. 2 3. b Varr. de Re rust. l. 2. c. 11. lac omnium rerum, quas cibi caus. capimus, liquentium maximè alibile, & ouillum indè caprinum.

Nutritore.] Altor, ris. 2. Educator.

Nutrito.] Altus, ta, tum. 2. Educatus, a, um.

Nuuola nuuolo, e nube, vapore astratto nella parte superiore dell'aria.] Nubes, bis, f. gen. 1. l. Sen. Quæst. Nat. lib. 30. 2 Nubilum, li, n. gen Plin. lib. 2 cap 26. Rhodi, & Syracusis nunquam tanta nubila obducuntur, vt non aliqua ora sol cernatur.

Nuuola piena d'acqua.] Nubes aquosa. Ouid. 4. Metam.

Nuuola disfatta dal Sole.] Nubes Sole discussa. Plin. lib. 18. cap. 35.

Nuuola colorita dal Sole.] Nubes Sole infecta. Ouid. 3. Metam.

Nuuola di poluere.] Nubes puluerea. Virg. 8. Aen 2. Nubes pulueris, Quint. l. 4 Prospectum oculorum nubes pulueris, quæ ad Cęlum ferebatur, abstulerat.

Nuuola rossa.] Nubes rubens Plin l. 18. c. 35.

Nuuola senz'acqua.] Nubes arida Lucret. l. 6.

Nuuola scura, ò buia.] Nubes opaca, vel obscura, Cic. in Arusp Virg 4. Georg

Nuuola sparsa in quà, & in là, come lana] Nubes, vt lanæ vellera sparsæ. Plin. l. 18. c. 35.

Nuuoletta, ò nuuoletto, diminut. nuuola piccola.] Nubecula, læ, fœmin. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 18. cap 35. Cęlo quamuis sereno, nubecula quamuis parua metum procellosum dabit.

Nuuolo, addiett. vedi Nuuoloso.

Mentre fà nuuolo, quando è nuuolo.] Nubilo Plin. lib 18. c. 14. Lupinum cum sole quotidie circumagitur, horasque agricolis, etiam nubilo demonstrat. 2. Nubilo Cęlo, Cels. l. 12. c 49.

Luogo da ritirarsi, quando fà nuuolo.] Nubilarium, rij, n. g. Colum. l. 1. cap 6. Area applicari debet nubilarium, quo collata semitrita frumenta protegantur, si subitaneus imber incesserit.

Cacciare via le nuuole, come fà la tramontana.] Nubes abigere. Plin. l. 2. cap. 47. Reliquos compescunt, & nubes abigunt.

Tirar à sè le nuuole, come fà il vento Cecia.] Nubes in se trahere, Plin. lib. 2. cap 47. In ponto Cæcias in se trahit nubes.

Nuuolosetto, diminut. alquanto nuuoloso.] Subnubilus, la, lum, 1. 2. l. 3 b. Cæs. 3 bell. Ciuil. qui sic ait: noctem subnubilam.

Nuuoloso, Fior. ancor nugoloso, dicesi anche annuuolato, e rannuuolato, Fior. annuuilato, e rannuuilato, Sen. cioè pien di nuuoli, ò nugoli.] Nubilus, la, lum, 1. l. 2. b. Plin. lib. 16. cap. 26. Pyrus, & amygdala, etiam si non pluat, sed fiat austrinum cęlum atque nubilum florem amittunt. 2. Obnubilus, la, lum, 1. 2. l. 3. b. Apud Cic. 1. Tusc.

Non nuuoloso.] Innubilus, la, lum, 1. 2 l. 3 b. Lucr. l. 3. Cuius est: innubilus æther. 2 Innubis, & hoc be, 1. 2. l. Sen in Herc. Oeth Cuius est: innubia dies.

Nuzaiale, addiett di nozze.] Nuptialis, & hoc nuptiale, 3. l. Plaut. Curc. Tu nobis hodie cęnam sororiam: hic nuptialem cras dabit.

Nuzzialmente, auuerb. alla nuzziale, da nozze.] Nuptialiter, 3. l. Sipont. in Mart. 2 Ritu, vel more nuptiali. Ex Cic. 3. Nuptiarum more, Sipont. in Mart. Hinc nuptialiter aduerbium, quod significat more nuptiarum, vnde vellitam aliquam nuptialiter dicimus, hoc est decentius solito, vt fieri solet in nuptijs.

O B



Ouero, ed ò veramente, congiuntione disgiunctiua.] Aut. Cic. Tusc. 5 Aut bibat, aut abeat. 2 Seu, Cic. Q. O fortunatum hominem, qui huiuscemodi nuntios, seu potius pegasos habet. 3. Siuè, 1. l. Cic 2. de Diu. siue sic est, siue illo modo videri possunt permulta somniantibus falsa pro veris. 4 Vel. Ter. in Eun. act. 2. sc. 3. hanc tu nihil, vel vi, vel clam, vel precario fac tradas.

Obbediente, & obbeditore, quegli che obbedisce.] Obediens, tis, om g. Sall. de Con Catil. Natura pecora, prona atque ventri obedientia finxit. 2 Obsequiosus, a, um. Plaut. in Capt. si meus seruus esses, nihilo, secius, obsequiosus mihi semper fuisti. 3 Obsequibilis, le. Gel. l. 2 cap. 29. Cognati, affinesque nulli fermè tam sunt obsequibiles, vt ad laborem capessendum nihil euocentur, & statim dicto obediant. 4 Obsequens, tis, om g 1 2 b. Ter Heaut Ingenio te esse in liberos leni puto & illum obsequentem. 5. Obtemperans, tis, o g. 3. b Plaut. 6. Parens, tis, om. gen 1. l. Liu 8. bell Pun. 7. Morigerus, ra, rum, 1. l. 2. & 3. b. Plaut. Cas 8. Dicto audiens. Cic. 3. Ver. Sunt illi quidem dicto audientes, quamdiù adsunt ij, qui imperant. 6. Dicto parens, om. g Liu 8. bell. Pun. Vt vim imperij abstulerant, ità speciem dicto parentium vltrò ipsi imperantes seruabant. 10. Imperij audiens. Plaut. Truc. Tibi seruio, atq; audiens sum imperij.

Poco obbediente.] Malè parens, tis, om g Hor. l. 1. epist. 20. Qui malè parentem in rupes protrusit asellum. 2. Malè morigerus, a, um Ex Plaut.

Molto obbediente.] Bene parens, tis, om. g. Ex Plaut. & Hor. 2 Benè morigerus, a, um. Ex Ter.

Più obbediente, compar. Obedientior, & hoc tius, 1 b & 2. l. Liu. Bel Pun. Imperijs viuorum, nemo obedientior, me vno fuerit 2. Parentior, & hoc parentius, 1. l. Cic. 1. Off. 3. Obsequentior, & hoc tius, 2. b Sall. in Cic.

Obbedientemente, Sen. vbbidientemente, Flor. auuerb. con obbedienza, od'vbbidienza] Obedienter, 1 3 & 5. b. 2. & 4. l. Liu. l. 10. bell Pun qui sic ait, obedienter seruire, quæ vellet imperaret 2 Obsequenter, 1. 3. l. 2. 4. b. Non Marc. de propr. serm. 3. Obsecundanter, 1. 3 & 4. l. 2 5. b. Nigidius de Dijs l. 1. apud Non. Marc. Cuius est obsecundanter naturæ viuerent.

Più obbedientemente.] Obedientius, ex Liu. 5. bel. Pun. 2. Obsequentius, ex Plin.

Obbedientissimamente.] Obedientissimè, ex Liu. & Plin. 2. Obsequentissimè. Plin. ep. 144.

Obbedientissimo, ed vbidientissimo, superl. d'obedientia.] Obedientissimus, ma, um. Plin. l. 16. c. 43. Obedientissima: quocumque in opere fraxinus. 2. Obsequentissimus, ma, mum, ex Plin ep. 144.

Obbedienza, Fior. vbbidienza, Sen obbidenza; esecutione dell'altrui volontà, ò comando.] Obedientia, æ. Tursl. in Xauer. l. 6. c. 8 Obedientia præcipuum Societatis Iesu decus, in Francisco maxime enituit. Plin. l. 8. c. 1. Elephantis intellectus est sermonis, & imperiorum obedientia. 2. Obtemperatio, nis. Cic. 1. de Leg. Iustitia est obtempera-

tio.

tio scriptis legibus, institutisque populorum. 3. Obsequentia, tiæ, f.g. & 2.b. Cæs.7 bell Gall.4 Obsequela, læ, fœm gen 2.b.& 3 l Plaut. Asin 5 Obsequium, quij, neut gen.& 2.b. Cic. in Pison. Ego Antonium collegam, multa in Repub. molientem, patientia, atque obsequio mitigaui.

Obbedienza d'intelletto.] Mentis, & rationis, obsequium. Maff in Ignat. l. 3. cap. 37 Iure Ignatius tantum huic voi mentis, & rationis obsequio tribuendum putauit. 2 Intelligentiæ, ac mentis obsequium, ex Maff. in Ignat. lib. 3. cap. 7.

Obbedienza di voto.] Obsequium votiuum, ex Maff. in ep. 2 Obedientia votiua, ex Maff. qui L. 41. cp 3. Votiuam dicit paupertatem.

Fare l'obbedienza, vedi Obbedire.

Render obbedienza, proprio de vassalli.] Obedientiam deferre, cum Dat. Maff. de reb. Indic com Ignatius Loiola parens auctorque Societatis Iesu Romam vnà cum socijs venit, ad obedientiam Pontifici Maximo ritè deferendam.

Farò l'obbedienza, cioè come tu comandi.] Faciam ita, vt vis, Plaut. in Trin. 2. Imperium exequar Ter.

In virtù di santa obbedienza, termine vsato tal volta da Superiori.] Sanctiore pro imperio, vel potestate, ex Plaut. in prol. Amphytr. Pro imperio vobis, quod dictum foret, Scibat facturos.

Obbedire, & vbbidire, far l'obbedienza.] Obedio, dis, 1 b. 2. l Pomp Fest. lib 13. Obedire est. 2. Obsequor, ris, 2. b. Cic pro Cluent. Cluenti de te tibi obsequor. 3 Obtempero, as, 3 b. Cic pro Cec. Imperium domesticum nullum erit, si seruulis hoc nostris concesserimus, vt ad verba nobis obediant: non ad id, quod ex verbis intelligi possit, obtemperent. 4 Pareo, es, 1. l. Plin l 6. c. 28. Characenorum regi oppidum paret. 5. Ausculto, tas, cum dat. Cic. pro Rosc. Am Mihi ausculta: vide ne tibi desis. 6. Morigero, ras, 1. l. 1. b. Plaut. in Amph Nunc mihi morigero. 7 Morigeror, aris. Cic. in Brut. Voluptati aurium morigerari debet oratio 8. Imperium exequi. Liu 5 Bell. Pun. & Plaut. Menech. Heri imperium exequor benè, & sedulò seruio. 9. Imperata facere, Plin. l. 10. c. 42. Minimæ auium carduelés imperata faciunt, nec voce tantùm, sed pedibus, & ore pro manibus. 10. Iussa exequi, Liu. 1 ab Vrb. 11. Iussa facere Plin. l. 10. c. 45. Non omittendum est, è volucribus hirundines sunt indociles, è terrestribus mures, cum elephanti iussa faciant, leones iugum subeant in mari vituli, totque piscium genera mitescant. 12. Iussa patrare Tac. lib. 20 Exitium ipsi, regnoque denunciaret, iniussa patrarent 13. Iussa peragere. Ouid 2. Met. 14 Dicto audientem esse. Cic. 3 Ver. Sunt illi quidem dicto audientes, quamdiu adsunt ij qui imperant. 15 Imperia exequi, Liu. 5. Bell. Pun. Omnia imperia milites cum impigrè, tùm haudquaquam abiecto animo exequebantur. 16 Obedientem se præbere, ex Cic. 1. Off 17. Imperio obsequi, Plaut. Capt Qui imperare insueram, nec alterius imperio obsequor. 18 Obsequelam facere. Plaut Asin. Qui mihi auscultabant, facient obsequelam. 19. Dicto parere, ex Liu 9 ab Vrb. qui sic ait. Consul extemplo tesseram dari iubet, ac prandeat miles, firmatisque cibos viribus, arma capiat, dicto pareat.

Obbedir'à tutti, ouer ad ogn'vno obedir sempre.] Omnibus imperijs, vel omnium imperijs parere, ex Sen. lib. 1. Non omnibus imperijs parendum est.

Obbedire à vno.] Cuipiam obedientem esse, Cic. 2. de Nat Nulli est naturæ obediens, aut subiectus Deus. 2. Cuiuspiam dicto audientem esse. Cic. 6. Ver. Quæsiui cur misisset? respondit id quod necesse erat, scilicet dicto audientem fuisse prætoris, misisse 3 Cuipiam dicto audientem esse. Cic. in Verr Syracusani nobis dicto audientes sunt. 4 Cuipiam obsequentem esse, Ter. Heaut. In summa infamia sum, & meo patri minus sum obsequens. 5 Cuiuspiam imperio obedientem esse. Plaut. Bacch. Obsequens est, obediensque mori, atque imperijs patris. 6. Cuipiam morigerum esse. Plaut. Cas. Vt tibi morigerus hodie, vt voluptati fui?

Obbedire alla sentenza.] Iudicatum facere.

Obbedire à vno in tutte le cose.] Cuipiam in rebus omnibus morigerum esse, Ter. Andr. 2. Cuipiam ad omnia morigerum esse, Apul. io Apul. fuit ille maioribus ad omnia morigerus.

Fare che vno obbedisca à vn altro.] Aliquem cuipiam obedientem efficere. Cic. Offic 2 Appetitiones rationi obedientes efficere debemus 2. Aliquem cuipiam obedientem præbere, Cic. Off. 1. 4 Appetitum rationi, Obedientem præbeamus.

Obietto, oggetto, vedi Oggetto.

Oblianza, vedi Dimenticanza.

Obligare, indurre obligo.] Obligo, as, 2 b. Plin. lib. 4. epist. 4. Obligabis me obligabis ipsum, non minus debitorem, quam nos putas. 2 Obstringo gis, Cic pro Clu. Hominem vobis in perpetuum obstringite. 3. Deuincio, cis. Cicer. lib. 13 epist. 3. Ipsum tibi in perpetuum deuinxeris.

Obligare inteso di legge, regola, e simili.] Teneo, tenes, 1. b. Plin. l. 16. c. 10 2. Alligo, as, 2. b Cic. pro Cluent. Lex omnes mortales alligat.

Obligare vno à comparire in Giuditio.] Aliquem vadari, Cic.

Obligare la fede d'alcuno con danari] Alicuius fidem pretio addictam habere.

Obligarsi con promesse.] Sponsione obligari, vel obstringi. T. Liu. Dec. 1. l. 9

Obligar si vno per sempre.] Aliquem sibi in perpetuum deuincire, vel obligare. Cic. l 13 ep. 3.

Obligarsi vno, con beneficio.] Sibi aliquem obligare, obstringere, vel deuincire, Cicer. & Plin. in Epist.

Obligarsi promettere, vedi Promettere.

Obligatione, vedi Obligo.

Obligatione, che si fà, per fare alcuna cosa.] Authoramentum, ti, 5. l. Cic.

Essere obligatissimo à vno.] Plurimum alicui debere Cic. l. 13. ep. 7 Mihi affirmanti credas velim, me huic mancipio debere plurimum.

Obbligato, Fior obligato, Sen chi porta, ò tien obligo ad vno.] Deuinctus, ta, tum. 1. & 2. l. Cic. ad Att. l 16 Me maximo beneficio deuinctum semper habebis. 2 Obligatus, a, um, 1 & 3. l & 2 b. Plin. in Paneg. in Principe raró, ac propè insolitum est vt se putet obligatum, aut si putet, amet 3 Obstrictus, ta, tum, 1. & 2. l Cic. pro Cæl Si hominem Reipublicæ consecratum, addictum, deditum, obstrictum vobis habebitis

Obligato per prezzo.] Authoratus, ta, tum.

Obligato ti sono di gran somma di denari.] Debeo tibi grandem pecuniam. 2. Debeo tibi multos nummos, Cic.

Obligato alla seruitù.] Mancipatus, ta, tum.

Restar obligato con qualch'vno per qualche cosa.] Acceptum quippiam referre.

Hauer molti oblighi con alcuno.] Multis cuipiam nominibus debere.

Obligo, obligatione, Fior. anco obliganza.] Obligatio, nis fœmin. gen Cic. ad Brut. epist. 18. Grauior & difficilior est animi, & sententiæ, pro altero, quam pecuniæ obligatio.

E oblign mio, è debito mio, è officio mio.] Meum est, vel meæ sunt partes cum infinit. Cic.

Obligo di comparir in giuditio.] Vadimonium, nij, neut gen

Oblio, vedi Dimenticanza.

Obliquo, vedi Torto.

Obliuione, vedi Dimenticanza.

O C

OCa vccello aquatico domestico, e saluatico.] Anser, is, m. gen. 1. l. & 2 b. Colum. l 8. cap. 13. Anser solertiorem custodiam præbet, quàm canis i nam clangore prodit insidiantem.

Oca di color bianco.] Anser albus, Pallad. l. 1. cap. 30 2. Anser candidus, Plin. l 10. cap. 22. Anserum candidorum

alterum vectigal in pluma.

Oca giouane, paparo, ouer papero.] Anserculus, li, m. gen. Colum.8.cap.14 Subijciantur oua radices vrticarum, ne noceri possit excussis anserculis. 2.Pullus anserinus, ex Plin.

Oca biscolore.] Anser varius. Var.l.3.c.10.

Oca femina.] Anser fœmina. Pallad.l.1.tit.30.2.Anser fœminei sexus, ex Plin l 29.c.3.

Oca saluatica.] Anser agrestis, Pall. lib. 1. tit. 30. 2. Anser ferus. Plin. lib.10. cap. 22. Anser syluestris Ex Plin.

Oca volpe, ouer' oca volpina, vccello così detto, perche hà forma d'oca, e costume di volpe.] Chenalopex, pecis, s & 3.l.& 2 b. 4 l. in rect Plin. lib. 10. cap.22. 2. Vulpanser, ris, masc.gen. Aldrou Ornithol. tom.3 lib.19. cap.19 Quæ Græcis chenalopex, latinis vulpanser dici potest: & sic Gaza ex Aristotele transtulit. Est autem vtcunque nomen ex ansere, & vulpe confictum: nam cum anseris formam præferat hæc auis, moribus est, vulpinis.

Di oca volpe, addiett.] Vulpanserinus, a, um, r.2 & 4 l.3.b. Philip. Aldrou Ornith. tom.2.l.s 3. qui sic ait: Epenetus, & Heraclides apud Athen. lib.2 Dipn. Primum locum inter oua pauonina assignarunt, secundum vulpanserinis, tertium gallinaceis.

Oca ingrassata, ò da ingrassare.] Anser fartilis. Plin. l.10. cap.22. Iecur anseribus fartilibus in magnum amplitudinem crescit.

Oca minor della seluaggia.] Cheneros, otis, m.g.1.& 3 l.& 2 b.Græc. Plin.l 10. c.22. Anserini generis sunt chenalopeces, & quibus lautiores epulas non nouit Britannia chenerotes fero ans. re minores.

Di oca, addiett.] Anserinus, a, um, 1 & 3.l.2.& 4.b Plin.lib. 11 cap.47 & l.20. c.6. Auribus etiam instillatur alij succus eum adipe anserino.

Oca domesticata.] Anser mansuefactus, vel mitificatus, ex Plin.lib.29.cap.3. 2 Anser mitigatus, Colum.lib.8. c.14. Anserum est aliud genus vrbium, quod à fero mitigatum domesticum factus est; id neque fœcundum est, nec tam pretiosum: propter quod minimè nutriendum.

Ocaio, & ocaro, nutritor d'oche.] Chenoboscus, sci, s.& 3.l. 2.& 4 b. Græc. 2.Chenotrophus, phi, s.3 l. 2 com. & 4.b. Græc.2. Anserarius, rij, s.3.l. 2.& 4 b. vt gallinatius, ex Plin.l.10 c.55. 4 Anserum curator, ex Var. l.3. c 9. Vbi legitur, gallinatum curator. 5.Anserum custos, Colum. l.8.c.14.

Ocaio, luogo da nutrir oche.] Chenoboscium, scij, neut. gen. 1. 3.& 4.l. & 2.& b. Græc. Colum. lib.8. cap 14. Qui greges nantium possidere student, chenoboscia constituant, quæ tum demum vigebunt si fuerint ordinata ratione tali &c.2.Chenotrophium, phij neut gen. 1.& 4.l. 2.& 3.b.Græc.Ex Var.lib.3. cap.5. 3. Anserarium, rij, n.g. 1.3.l. 2 4 b Vt gallinarium, ex Colum. l.8. cap. 3. 4 Anserum cohors, Colum.lib.8. c.14. Anserum cohors ab omni cetero pecore secreta clauditur, alta nouem pedum, & cæt.

Occamento, & arpagamento, l'occare, ò arpagare, ciò il romper le zolle della terra.] Occatio, nis, fœmin.gen. Cic.

Occare, & arpagare, romper le zolle della terra.] Occo, as. Cic.

Occasione, congiuntura, opportunità idonea di fare, ò non fare qualche cosa.] Occasio, nis, f g 1 2.l. 3.b 4.com.Cic. 2 de Inu. Occasio est pars temporis habens in se alicuius rei idoneam faciendi, aut non faciendi opportunitatem. 2. Tempus actionis opportunum. Cic. 1. Off. Tempus actionis opportunum, Græcè eucæria, latinè appellatur occasio. 3.Temporis opportunitas, Pomp.Fest.l 13. Occasio est opportunitas, tis, fœm.gen. 3.l. & 4.b.Cic.3. de Fin Quemadmodum opportunitas, sic enim appellamus eucæriam, non fit maior productione temporis, sic recta affectio crescendi affectionem nullam habet. 5 Tempestiuitas, tis, fœm.gen. 3.4 b. Plin. lib.16.cap 39. Tantum tempestiuitas etiam in rapida celeritate pollet. 6 Tempus idoneum, Cic.pro Sex. Rosc Serui conscij, tempus idoneum. 7.Tempus opportunum, Cic. 1. Off. 8. Locus, ci, mascu'.gen. 1 2.b. Cic Att. lib.1. epist 15. Ego nactus locum resecanda libi finis. & coercendæ iuuentutis, vehemens fui, & omnia perfudi vires animi, atque ingenij m... 9 Eucæria, æ. f g 3.b. Cic. Att l.16.epist.5. O brute vbi es? quantam eucæriam amittis. 10. Ansa, æ, fœmin.gen. 1 1. Accidens, tis, om gen. 12 Euentus, tus, m gen.

Hauet occasione.] Causam habere. Cic pro Fabio, Gallo. Tu non modo mittendi causam habuisti, sed etiam visendi

Perder l'occasione.] Deesse occasioni. Plin. lib. 12. cap. 25.

Se verrà qualche occasione.] Si quicquam occasionis erit, Plaut. in Asin 2. Si erit occasio, Plin.l.18.c.6.

Venendo ò porgendo l'occasione.] Data, vel oblata occasione, Cic.7 Phil. Qui familiarem iugulant, quid hic occasione data, faceret inimicis.

Occasione buona, ò molto à proposito.] Occasio ampla, commoda, idonea, præclara, Ex Cic.

Cercar, ò andar cercando occasione.] Causam, vel occasionem captare, Cic de Arusp.

Dar' occasione] Ansam dare, vel præbere. 2. Causam præbere, Sen.l 1.contr.1 Vter discordiæ causam præbuit, nolite à me exigere. 3 Causam dare. Cic de Orat. Non committam vt tibi causam dem, recusandi 4 Largiri occasionem. Plin.l 2.c.24 Occasionem impudentiæ ratio largitur. 5.Occasionem præbere, Plin. l 8 c.40. Certum est canes iuxta Nilum amnem currentes lambere, ne crocodilorum auiditati occasionem præbeant.

Abbracciare l'occasione.] Amplecti, vel tenere occasionem.

Dar occasione di dir male.] Maledicentiæ ansam dare.

Occasione di lamentarsi.] Locus expostulandi.

Occasionella, & occasioncina. diminutiuo d'occasione.] Ansula, læ, Ex Val Max lib.8 cap.13. 2. Causula, læ, fœm. gen Ex Cic. de Opt. gen. Orat. 3. Occasiuncula, læ. Ex Cic. Att. lib.14. epist. vbi aic. Nauseola tibi ansam otij dedit.

In tutte l'occasioni, io tutte l'occorrenze, in tutti i bisogni.] Omnibus in rebus, vel omnibus locis. Cic. l.10 Fam.ep. 10. Me omnibus in rebus, tibi amicissimum, felicissimumque cognosces.

Occaso, vedi Ponente.

Occhiaccio, ouero occhione, accrescitiuo occhio grande.] Oculi grandia, aut prægrandis, Plin. lib.8.c. 33. Chamæleontis oculi in recessu cauo, tenui discrimine prægrandes, & corpori concolores, &cæt. 2. Oculus grandis, vel ingens Pallad. de Re rust. lib.1. tit.11. Vaccas eligendas forma altissima, corporis longi, vteri capacis; & magni, alta fronte, oculis nigris, & grandibus.

Occhiaia luogo doue stanno gli occhi.] Oculi sedes, Cels. l.6. c.6 Nonnunquam ingens inflammatio tanto impetu erumpit, vt oculos sua sede propellat 2.Oculi locus, ex Plin.

Occhiaia liuidore, che tal'hora nasce sotto all'occhio.] Liuor ocularis, ex Plin. & Diosc.

Occhialaio facitor d'occhiali.] Conspiciliorum artifex, vel opifex, ex Plaut. & Cic. 2. Faber ocularius.

Occhiale, sust. strumento di vetro, per aiutar la vista.] Conspicilium, lij, n g. 1.& 2.b. Plaut. vitrum cedo necesse, aut Conspicilio vti.

Occhiale di prima vista.] Conspicilium iuuenile, Ex Plaut. & Plin.

Occhiale da vecchio.] Conspicilium senile, Ex Plaut. & Cic.

Occhiale in canna.] Telescopium, pij, Reccot. 2. Fistula optica, ex Cic. & Gell. 3. Tubulus opticus. Ex Var. & Gell. 4. Conspicilium tubulatum, Ex Plaut. & Plin.

Occhialaro, venditor d'occhiali] Conspiciliorum venditor, ex Plaut & Cic. 2 Catoptropola, læ, ex Græc.

Occhialetto, ouer occhialino, diminutiuo.] Conspiciolum, li.

Occhiata pesce, che viue frà le pietre, pesce molto timido, mà accorto, e sagace.] Melanurus, ri, 3 l. Plin. lib. 32.

lib. 32. cap. 2. Melanuri ad nullum cibum, in quo hamus sit accedunt. 2 Oculata, tæ. Apud Theod. Gaz. Dicitur oculata ab oculi magnitudine. 3. Melanogrammus, vel polygrammus, mi, quòd pluribus nigris lineolis interstinguitur.

Occhiata, sguardo.] Obtutus, tus. m. g. Cic. 3. de Nat. 2 Oculorum obtutus. Cic. 2. de Diuin. & 3. de Orat. 3. Intuitus, tus. m. g. 4. Contuitus, tus. m. g Plin. lib. 11. cap 37. Oculi contuitu multiformes. 5. Oculorum contuitus, Cicer. pro Sest.

Occhiata, cioè quanto può vedersi con l'occhio.] Quantum oculi prospectus est, Ex Virg. 6. Æn. Cuius est, Quantum acie possent oculi seruare sequentum.

Occhiata, qui vale guardatura, ò guardo.] Oculi, vel oculorum contuitus, aut intuitus, vel obtutus. Cic. pro Sest. dum sic ait: vester iste in me animorum, oculorumque contuitus.

Vedere con vn occhio solo.] Altero tantum oculo contueri, Cic. 3. de Nat.

Occhiatella pesce così detto, per cinque macchie che hà nel dorso, simili à gli occhi.] Torpedo, nis. f. g. Cic. 2. de Nat. Tutantur se, torpore torpedines.

Occhi aperti.] Oculi aperti. Plin lib. 11. cap. 37. Oculi in morbo comitiali aperti, nihil cernunt, animo caligante. 2. Oculi patefacti, Ex Plin. lib. 11. 3. Oculi patentes, Plin lib. 11. cap. 37. Oculi patentibus dormiunt lepores, multique hominum, quòd corybantiam græci dicunt.

Occhi bianchetti, ò bianchicci.] Oculi albicantes. Ex Plin. lib. 11. cap. 37. D. Augusto equorum modo glauci fuere oculi, supraque hominem, albicantis magnitudinis, quam ob causam diligentius spectari eos, iracundè ferebat.

Occhi storti.] Oculi obliqui. Plin. l. 11. c. 37. Non conniuent animalia, quæ non obliquis oculis, sed circumacto capite cernunt.

Occhi di capra, ò simili à gli occhi di capra.] Oculi caprini. Plin. l. 11. c. 37. Clarissimè cernere putant oculos in colore caprinos.

Occhi cispi, ò lippidosi, cioè che lacrimano per male, detto cispità, ò lipitudine.] Oculi lippi. Plin.

Occhi coperti] Oculi tecti, vel intecti, Ex Plin. l. 11. c. 37. Pisces, & insecta non habent genas, nec integunt oculos.

Occhi duri, ò tosti.] Oculi duri. Plin. l. 11. c. 37. Quibus fragilia operimenta, ijs oculi duri sunt.

Occhi molto duri, ò tosti.] Oculi præduri. Plin. l. 11. c. 37. Locustis, squillisque magna ex parte sub eodem munimento præduri eminent oculi.

Occhi alquanto guerci.] Oculi leuiter deprauati, Ex Cic. & Plin.

Hauer gli occhi molto guerci.] Oculis esse peruersissimis, Cicer. 1. de Nat. Roscius erat, sicut hodie est, peruersissimis oculis.

Occhi humidi, ò molli.] Oculi humidi. Plin. lib. 11. cap. 37. Quorum duri sunt oculi, minus cernunt, quam quorum humidi.

Occhi incauati.] Oculi caui Ex Plin. l. 8. c. 33.

Occhi lagrimosi] Oculi lachrymantes. Plin. lib. 29. cap 6. Lacrymantibus sine fine oculis, cinis stellionis capiti eximiè medetur. 2. Oculi lacrymosi.

Occhi mentali, ouer intellettuali.] Mentis oculi. Colum. lib. 3. c. 8.

Occhi mezzani.] Oculi modici. Plin. l. 11. c. 37.

Occhi neretti, ò netrici.] Oculi nigrantes, Ex Plin. lib. 9.

Occhi nocevoli, ouer nociui, come son quelli de maliardi.] Oculi noxij, vel nocentes. Ex Plin. l. 11. c. 37.

Occhi raggianti.] Oculi radiantes. Ex Plin l. 11. c. 37. Nocturnorum animalium, velut felium in tenebris fulgent, radiantque oculi, vt contueri possint.

Occhi regolati, e parchi nel guardare.] Oculi abstinentes, Cic. 1. Off. Prætorem decet non solum manus, sed etiam oculos abstinentes habere.

Occhi rileuati, cioè che sporgono in fuori.] Oculi eminentes. Cic. in Vat. Te repentè, tanquam serpens è latibulis oculis eminentibus, inflato collo, tumidis ceruicibus intulisti. 2. Oculi prominentes. Plin. l. 11. c. 37. Quorundam oculi prominentes, quos hebetiores putant.

Occhi scauati, ouer' incauati.] Oculi conditi. Plin. l. 11. c. 37. Quorundam oculi conditi, quos clarissimè cernere, sicut in colore caprinos putant. 2. Oculi introrsus acti, & Cic. & Cæs. 3. Oculi intus abducti, Ex Plin. l. 11. c. 37.

Occhi secchi.] Oculi aridi, vel arentes. Plin. l. 11. c. 37. In tenebris oculi multorum piscium refulgent aridi sicut robusti caudices, vetustate putres.

Occhi simili à quelli del gatto, ciuetta, ò leone.] Oculi cæsij. Cic. 1. de Nat Isto modo dicere licebit Iouem semper barbatum. Apollinem semper imberbem cæsios oculos Mineruæ, cæruleos esse Neptuni, & Plin. l. 11. c. 37. Oculi cæsij sunt in tenebris clariores.

Chi ha occhi simili à quelli del gatto, ciuetta, ò lione.] Cæsius, a, um, Ter. in Hec Homo magnus, rubicundus, crispus, crassus, & cæsius, Idem. Ter. in Heaut. Virgo rufa, cæsia, sparso ore, adunco naso.

Occhi tinti, ò coloriti.] Oculi tincti, vel infecti. Ex Plin. lib. 11. cap. 37. Tanta est decoris affectatio, vt tinguntur oculi quoque.

Occhi tratti, ò cacciati.] Oculi eruti, vel exempti. Ex Plin. l. 11. c. 37. Serpentium catulis, hirundinum pullis oculos erutos, renasci tradunt.

Con gli occhi bassi, ouer' in terra.] Demissis oculis. Deiectis in terram oculis, Tac. l. 1. Mulieres obuias extra castra habuit deiectis in terram oculis.

Con gli occhi fissi, ouer senza mai mouer gli occhi.] Oculis immobilibus, Plin. lib. 7. cap. 2. Gymnosophistæ ab exortu ad occasum perstant contuentes solem immobilibus oculis.

Affissar, ò fissar gli occhi in terra.] Oculos humi defigere. Ex Cicer. 2. Oculorum aciem in terram defigere. Plin. lib. 8. cap. 16. Leæna cum procatuli fœta dimicat, oculorum aciem defigit in terram, ne venabula expauescat.

Alzar gli occhi.] Oculos tollere, Cicer. lib. 16. epist. 12. Literulæ nostræ oculos paululum sustulerunt. 2. Oculos attollere. Virgil. 4. Aen. 3. Oculos erigere, Ouid. 4. Met.

Alzar gli occhi da terra.] Oculos humo attollere. Ouid. 2. Met.

Cacciarsi, ò mettersi sù gli occhi ad vno.] Alicui sese in oculos inferre. Gel. l. 5. c. 16.

Girar gli occhi intorno.] Oculos circumferre. Liu l. 1. bell. Pun. Quocunque circumtuli oculos, plena omnia video animorum, & roboris.

Abbassar gli occhi in terra.] Oculos dimittere. Ouid. 15. Met. 2. Oculos in terram deijcere, Quint. l. 1. c. 11. Obseruandum est oratori, ne supinus sit vultus, ne deiecti in terram oculi, ne inclinata vtrolibet ceruix.

Mettere, ò por gli occhi in qualche cosa.] Oculum, vel oculos adijcere, cum dat. vel accus. & præp. ad Cic. 4. Verr. Planè videbant adiectum esse oculum hæreditati. 2. Oculum, vel oculos conijcere cum Accus. & præp. in Cic. ad Brut. ep. 9. In te omnium ciuium, ac penè gentium coniecti oculi sunt. 2. Oculos in rem aliquam deponere. Hor. 1. carm. od. 36.

Leuar gli occhi da qualche cosa.] Oculos ab aliquo, vel de aliquo deijcere Cic. 1. Phil Ego nusquam diffidebam, nec à Repub. oculos deijciebam. 2. Oculos ab aliquo auertere Ouid. 2 Met.

Por gli occhi in ogni cosa.] Oculos per singula voluere, Virg. 8. Aen.

Voltar gli occhi in quà, & in là.] Oculos huc, illuc voluere, Virg

Voltar gli occhi intorno.] Oculos circumagere, Plin l. 11. cap. 37. Chamæleontis oculos ipsos circumagi totos tradunt.

Occhi mal affetti.] Oculi vitiosi, Sen. de Benef. oculi vitiosi sunt, qui lucem reformidant.

Da occhi, ouero di occhi, addiett. spettante à occhi.] Ocularis, & hoc oculare. Diosc. l. 2. c. 117. Portulaca ocularibus medicamentis vtilissimè commiscetur. 2. Ocularius, a, um. Cels. lib. 6. c. 6.

Tutti

Rad. fic ait. Dexioculus est, cui dexter tantum oculus est.

Il fondo dell'occhio.] Sinus oculi.

Ossi dell'occhio.] Hypopia, orum Grae.

Con buon occhio.] Benigno oculo, Liu. 8. bell. Pun. Vt eos benigno oculo, ac sermone in hospitium inuitatos, sopitosque vino vinciret.

Occhio che ben vede.] Oculus acer, vel acutus, Ex Cic pro Planc. qui ait: Populus Rom. aures hebetiores, oculos acres, atque acutos habet.

Occhio, che mal vede.] Oculus hebes. Plin. lib. 8. cap. 25. Crocodilus hebetes oculos dicitur habere in aqua, extra acerrimi visus.

Occhiuto pieno d'occhi.] Oculatus, ta, tum, Ex Plin.

Assai occhiuto.] Oculatissimus, ma, mum, Ex Plin. lib. 34. cap 6.

Occidente, vedi Ponente.

Occidere, vccidere, & ammazzare. Fior. anco disanimare, & in verso ancidere torre, ò priuar di vita, vedi vccidere.

Occorrenza, vedi occasione.

Occorrenza, cioè accidente, od auuenimento.] Euentum, ti. 1. & 2. l. Cic. in Part. Cuius est: Cuiusque facti, & euenti causa ponetur. 2. Euentus, tus. m. gen. 1. & 2. l. Cicer. 6 Fam. epist 21. Nihil timeo, & ad omnem euentum paratus sum. 3. Casus, m gen. 2. l. Cicer. 1. de Diu. Sic se res habet, vnquam perfectè veritatem casus imitetur.

Occorrere, accadere, val il medesimo, che succedere, od auuenire.] Accidit, debat. 1. l. a b. Cic. de Am. Nihil mali accidisse Scipioni puto; mihi accidit, si quid accidit. 2. Contingit, gebat, 1. & 2. l. Cic. de Clar. Volo hoc oratori contingat, & cum auditum fuerit, eum esse dicturum, locus io subsellijs occupetur. 3. Euenit, ebat. 1. l. 2 b. Cic. 2. de Diu Omnia fere contra, ac dicta sunt, euenerunt. 4 Cadit cadebat. 1 b. Cic. Att. lib. 3. epist. 41 Nihil optatius cadere potuit. 5. Incidit. 6. Obuenit, ebat. 1. l. 2. b. Cic. 3 Phil. In sortitione prouinciarum, quæ cuique apta erat, & cuique obuenit. 7. Vsu venire. Cic. ad Att. l. 7. dum sic ait: Idem vsu mihi venit, quod tu tibi scribis.

Che occorre, non accade, non v'è, che &c.] Quid est cur? quid est quod? Cicer. 4. Verr. Quid est quod tu alios accuses?

Non occorre, non accade, non v'è ragion per la quale, &c.] Nihil est quod, Cic lib. 1. Fam. epist. In viam, quod te des hoc tempore nihil est.

Occorrere, accadere: auuenire, & aduenire.] Accidit, bat. Cic. 1 de Offic. Leuiora sunt ea, quæ repentino aliquo motu accidunt, quam ea, quæ meditata, & præparata inferuntur. 2 Contingit, bat. 3. Euenit, bat Cic. 4. Cadit, bat, cecidit. Cic. pro Quint. Qui nihil alteri scientes incommodant, nihil ipsis iure cadere potest incommodi. 5. Vsu venire. Cic 5. de Fin. 6. Visum venire, vel euenire, Cato cap. 105. Idem hoc si vsus euenerit homini facito. 7. Fortunam ferre. 8. Incidit, bat. Liu. 2. ab Vrb.

Occultamente, vedi Nascostamente.

Occultare, vedi Nascondere.

Occultarsi, nascondersi.] Lateo, tes, tui. 2. Deliteo, tes, tui, Delitesco, scis, tui.

Occulto, nascosto.] Abditus, ta, tum. Cic. 2. Occultus, ta, tum. 2. b.

Occupamento, vsurpamento, l'occupare, ò l'vsurpare.] Occupatio, nis. f. g. a. b. & 3. l. Cic. 2. Off.

Occupamento, impiegamento.] Exercitatio, nis. fœm. gen. 3. b. 4. l. Ex Cat. & Cicer. 2. Occupatio, nis. Ex Cicer. & Plaut.

Occupare vsurpare.] Occupo, as. 2 b Cic. 5. Philip regibus exactis, regnum occupare voluerunt.

Occupare impiegare.] Exerceo, es. Cat cap. 5. V illicus familiam exerceat, consideretque, vt quæ dominus imperauerit fiant.

Occupatione, briga, vedi Negotio.

Occupato, impedito.] Occupatus, ta, tum. 2. Distentus, ta, tum. 3. Impeditus, ta, tum.

Oceano, nome di quella parte del mare, che circonda di fuori la terra, se bene si prende anco per tutto il mare.] Oceanus, ni. 1. l. 2. 3 b Cornif. ad Heren lib. 4. Alexandro si vita longior data esset Macedonum gloria Oceanum transuolasset. Gell. l. 14. c. 1. Oceanus quasi luox comea cum ea simul senescit adolescitque.

Oceano d'India.] Oceanus Indicus, Pomp. Mela, lib. 1. cap. 2.

Oceano orientale.] Oceanus exortiuus. Plin. l. 37. cap. 2 2. Oceanus, enus. Pomp. Mel. l. 2. c 1.

Oceano settentrionale.] Oceanus septentrionalis. Plin. lib. 37.

O D

Odiare, Fior. inodiare voler male, hauer in odio, portar odio.] Odi, odisti, odisti, odir. 1. l. Cic. de Off. quem metuunt oderunt. quem quisque odit, perijsse expetit. 2 Odium gerere com accus. & præpos. aduersus. Plin. lib 8. cap. 18. Cameli odium aduersus equos gerunt naturale. 3. Odium habere, cum genit. Cic. Philip. 45. Marcus Lepidus, Antonino diadema imponente, se auertit: gemituque & mœstitia declarauit quantum haberet odium seruitutis. 4. Odium habere cum accus. & præpos. in Cic. pro Clu. Odium ille in equestrem ordinem habuit. 5 Odium esse, cum dat. eius, qui odit, & ablat. eum præpos cum, eius qui odio laborat. Cic. de Prou. Cons. Quod mihi odium cum P. Clodio fuit, nisi quod perniciosum patriæ ciuem fore putabam? 6. Odio flagrare cum genit. vel accus. & præpos in Cic. 2 de Orat. 7. Odio insequi, vel persequi cum accus. Ex Cic. ad Att. lib. 14. 8 Odium esse cum dat. agent. & genit. patien. Virg 1. Aen. Conueniunt quibus aut odium crudele tyranni: aut metus acer erat. 9. Odio teneri, cum genit. rei, quæ odio est, Ex Cic. qui sic ait. Homines scito esse quosdam, quos magnum odium vestri teneat. 10. Osum esse. Ex Quint. Curt l. 2.

Quegli, che odia.] Osus, sa, sum. 1. l. Plaut. in Amph. & Gel. lib. 4. e 8.

Quegli, che odia molto.] Exosus, sa, sum. 2. l Ouid. Fast. l. 5. Templa oculos exosa viriles. 2. Perosus, sa, sum. 1. b. & 2. l. Ouid. Fast. l 3. Rea arma perosus.

Quegli, che odierà, ò che è per odiare.] Osurus, ra, rum. 1 l. Cicer. de Am. P. Scipio negabat vllam vocem inimicitiorem amicitiæ potuisse reperiri, quàm eius, qui dixisset, ità amare oportere, vt aliquando esset osurus.

Odiar assai, ò grandemente, portar grand'odio.] Malè odisse. Cicer. ad Att. Non dubito quin malè me oderit. 2. Exosus & disciplina delectat, patries mores exosus & 3. Perosum vel perosum esse. Liu. ab Vrb. lib 3.

Odiar molto più.] Impendio magis odisse. Cic. Att. lib. 10. epist 4. 2. Multò peius odisse. Cic. l. 7 ep. 2. Oderam multò peius hunc. quàm illum ipsum Clodium; illum enim oppugnaram, hunc defenderam.

Odiar sommamente.] Pessimè odisse, ex Cicer. ad Att. lib. 14. epist. 2. Acerbe, vel penitus odisse, Cicer. pro Clu.

Odiar vno à morte.] Capitali odio quempiam odisse, Ex Plin. l. 2. ep 5. 3. Perniciali, vel capitali cuiuspiam odio flagrare. Plin. l. 18. c. 18.

Odiar vno da nemico.] Hostili odio in quempiam esse Cic. pro Clu. Mater in filium hostili odio est.

Odiar alla scoperta, cioè palesemente.] Apertè odisse, Cic. de Am. Apertè odisse magis ingenuum est, quam fronte occultare sententiam.

Farsi odiare.] Odium sibi conciliare. Cæs. 2. Bell. Ciuil. 1. Odium sibi contrahere. Auct. ad Her. 3. Inuisum, vel inuisum se facere. Quint. l. 5. c. 13.

Farsi odiare da tutti.] Omnium in se odia incendere, Ex Cic. ad Att l. 9. 2. Odium sibi omnium hominum conciliare, Ex Plin. l. 28. cap. 8. Vbi ait: simiarum vrina illita, inimicorum ianuæ, odium omnium hominum his conciliare traduot.

Odiarsi

Questa cosa, che odore hà?] Res hæc quid olet? Plaut. Mænech. odorare hanc, quam ego habeo pallam, quid olet?
Odore medicinale] Odor medicatus, Plin. lib. 27. c. 13.
Odor di cosa bruciata.] Nidor, ris. 3. l. a. b. in rect. & l. in obl. Colum. lib. 8 cap. 5. Vbi de pullorum conseruatione agens, sic ait Id vitatur sæpius incerato cornu ceruleo vel galbano, vel muliebri capillo; quorum omnium ferè nidoribus prædicta pestis submouetur.
Odor di cosa cotta.] Nidor, ris. 1. l a. b. in rect. & l. in obl. Suet. in Claud. cap 33 Cognoscens quondam in Augusti foro, victusque nidore prandij, quod in maxima Martis æde Sa'ija apparabatur, deserto tribunali ascendit ad sacerdotes, vnaque discubuit.
Odore spiaceuole.] Odor ingratus. Plin. l. 31. c 7.
Odore saluatico, ouer ferigno.] Odor ferus. Plin. l. 12. c. 17. Ladari synceri odor debet esse ferus, & quodammodo solitudinem redolens.
Odore, che fa lacrimare, come quello delle cipolle.] Odor lacrymosus, Plin l. 19. c. 6. Cæpis omnibus odor lacrymosus, & præcipuè Cyprijs.
Hauer odore di qualche cosa.] Aliquid olere, vel redolere. Plin. lib. 16. cap 35 Omularis flos candidus, olet lilium.
Dare odore, cioè communicare, ò conferir odore ad vna cosa.] Odoro, as. Colum lib. 9 cap. 4. Siculus croci bulbus deponitur, qui coloret, odoretque mella. 4. Inodoro, as. Colum lib 11. Allia sic recondita, neque acerrimi sunt saporis, neque mandentium halitum inodorant.
Cosa, che non hà odore.] Inolens, tis, om. gen. Lucret. l. 2. 2. Inodorus, a, um. 1. 2. b. Pers.
Odorifera, vedi odorata addiett.

O F

OFfendere, ò disgustare, far offesa, ò dar disgusto.] Offendo, dis. Ex Cic. Att. l 13. Omni tibi asseueratione affirmo, mihi maiori offensioni esse, quàm delectationi possessiunculas meas.
Offensione, vedi offesa.
Offerire, proferire, cioè far offerta, ò proferta.] Defero, defers, Liu. 1. ab Vrb. Numæ Pompilio regnum omnes deferendum decernunt 2. Offero, offers. Cic. 6.
Offerir in dono alcuna cosa.] Dono aliquid offerre. Suet. in Cæsar. c. 28.
Offerta, e proferta, l'offerire, ò proferire.] Oblatio, nis.
Offesa, & offensione l'offendere.] Offensio, nis. f. gen. Cic. Att. l. 13. 2. Offensum, si, n. g.
Offesa piccola.] Offensiuncula, læ, Ex Cic.
Offeso.] Læsus, sa, sum 2 Offensus, a, um.
Non offeso.] Illæsus, sa, sum. Pallad. l. 12. tit. 2. 2. Inoffensus, a, um 1 b.
Officiale, & officiale quegli, che hà officio.] Officialis, lis.
Officio, & offitio, Sen. vfficio, vffitio. Fior. tutto ciò, che ciascun dee fare, ò per debito, ò per conuenienza.] Officium, cij. 1. l 2. & 3. b. Cic. 1. de Inu. Vt medici officium dicimus esse, curare appositè ad sanandum; finem curatione sanare. Item oratoris; id quod facere debet, officium esse dicemus; Illud cuius causa facere debet finem appellabimus, 2. Munus, eris, n gen. 3. Partes, tium, f. g num plur.
Officioso, cioè cortese, vedi cortese.
Offitio, gouerno, cura, e carico, di gouernare.] Regimen, inis, n g. T. L. u. 3. ab Vrb. Regimen totius magistratus penes, Appium erat.
Offitio d'vn anno.] Munus annuum, Cic. ad Att. Annui muneris paucos dies habebam rel quos.
Far l'offitio suo; Offici, suo partes implere, Plin. ep. 281. 2. Fungi officio suo, &c.
Conseruar vno nell offitio.] Regimen alicui continuare, Ex T. Liu. dec. 1. lib. 9. Fabio populus ob res tam feliciter gestas continuauerat consulatum. 2. Imperium alicui prorogare, T. L. iu. dec 1. lib 9. Fab io senatus in sequentem annum, Appio aduersante, imperium prorogauit.
Esser soprastante à qualche officio.] Alicui muneri præesse. Cic. pro Font.
Dar vn offitio ad vno.] Munus alicui mandare, vel demandare, Ex Cic. pro Leg Man. 2. Munus alicui assignare. Cic. de Som.
Intrometterfi nell'offitio altrui.] Munus inire alienum, Ex Suet. & Virg.
Pigliar vn offitio.] Munus aliquod suscipere, Cicer. 1. de Orat.
Renuntiar l'offitio.] Munus abdicare. Ex Sal. in Catil.
Sfuggir l'offitio.] Munus defugere. Cic. de Som.
Vscir d'offitio.] Munere abire, Ex Cic ad Att.
Entrare in offitio] Munus inire. Virg. 5. Æn.
Fare vno soprastante, à qualche offitio dare à vno la soprastanza, di qualche offitio.] Muneri cuipiam aliquem præponere vel perficere, Cicer. 2. de Orat.
Priuar vno dell' offitio.] Munere quempiam orbare, Cic. 2. de Diuin. 2. Munus alicui abrogare, Ex Cicer. 4. Ver.
Ripigliar l'offitio, ritornare all' offitio.] Suum munus repetere, Horat. l. 2. Car. od. 1. 2. Se ad suum munus reuocare. Cic. de Or. Meque ad meum munus, pensumque reuocabo.
Offitio de morti.] Psalmodia funebris. Maff. de Rebus Indic. Com. Elata ad sepulturam fidelium cadauera, Psalmodia funebri prosequuntur Christiani.
Offitio grande, ò del Signore.] Psalmodia Dominica, vel diuina, Ex Maff loc. cit.
Offitio piccolo, ò della Madonna.] Psalmodia Virginea, vel virginalis. Ex Maff. loco supra cit.
Offuscare, vedi Infoscare.
Ofinco, figura Celeste, ò costellatione, così detta, perche rassembra vno, che tien vna serpe.] Ophiuchus, chi, m. gen. 1. & 2 b. & 3. l. Græc. Cic. 2. de Nat. 2 Anguifer, feri. m gen. 1. l. 2. & 3. b. Colum. lib. 11. cap. 2. Anguifer, qui à Græcis dicitur ophiucus, manè occidit, tempestatem significat. 3. Anguitenens, tis, m. gen. 1. & 4 l. 2. 3 b. Cicer. de Nat. Atque hæc quidem à tergo, propter caput autem Anguitenens. Quem claro perhibent ophiuchon nomen Craij, &cæt. 4. Serpentiger, ri. m. gener. 1. 2. l. 3. & 4. b. Ex Ouid. Trist. lib. 4. el. 6. qui sic ait. Sphyngasque & Harpyas, serpentigerosque gigantes.

O G

OGgetto, & obietto, soggetto, e soggetto materia d'arte, ò di scienza.] Materia, æ. fœm gen. 1. 2. l. Cicer. 1. de Inuen Materiam artis, eam dicimus, in qua omnis ars, & ea facultas, quæ conficitur ex arte, versatur, vt si medicinæ materiam dicamus morbos, hac vulnera, quod in his omnis medicina versetur. Res subiecta, vel subiectæ. Quint. l. 2. c. 21 Hanc autem, quam nos materiam vocamus, idest res subiectas, &c. Idem Quint. ibid. Cicero quodam loco materiam Rethorices vocat res quæ subiectæ sunt ei. 3. Obiectum, cti, vel subiectum, cti, n. g. Aristot.
Oggi, vedi hoggi.
Oglia putrida, viuanda di più cose insieme, in Spagna molto vsata] Lastaurocacabus, bi. m gen. 1 2. & 4 l. 3. & 5. b Athco. lib 3 Lastaurocacabum vocant, cuius apparatus operosior est; quæ verba sic explanat interpres; Hæc vox, idest lastaurocacabus significat prodigorum lebetem, tale est Hispanorum ferculum, quod ollam putrem nominant.
Oglio selu aggio.] Elæagrium, grij. 1. & 4 b 2 l. 3. anc. Græc. apud Suid.
Facimento d'oglio.] Eleuargi, fœm. g. 1. b. & 3. l. 4. Ex metr. b. ex prosod. l.

Facitor d'oglio.] Elæurgus, gi. s. b. 2. & 3. l. apud Græc.

Luogo da far'oglio.] Elæurgium, gij. 1. b. 2. 3. & 4. l. Græc. apud Diog. Laert.

Venditor d'oglio.] Elæopola, læ. m. g. 2. 3. b. 2. & 4. l. apud Græc.

Luogo, doue si vende oglio.] Elæopolium, lij. 1. & 3. b. 2. & 4. l. 15. anc Græc.

Stanza, doue si tien oglio.] Cella olearia. Cic de Sen. Semper boni, assiduique domini referta cella vinaria, olearia, penuaria est. 2. Elæon, is. m. geo. 1. b. 2 & 3. l. Apud Græc. 3. Elæotheca, cæ. fœm gen. 1. & 3. b. 2. & 4. l. apud Græc.

Oglioso, ed olioso, aggett. val pien d'oglio, ò d'olio.] Oleosus, a, um. 1. 2. b. 3. l. Plin lib. 27 cap. 12. Cuius est: semen oleosum, & lib. 28. cap. 8. Cuius est; butyrum oleosum.

Ognere, vedi Vngere.

Ogni, val tutto, referendosi à numero: ne s'adatta al plurale, benche denoti pluralità.] Omnis, & hoc omne 3. l. Cic 6. de Fin. Non dubito dicere, omnem naturam esse conseruatricem sui, idque habere propositum, quasi finem, & extremum, se vt custodiat quam in optimo sui generis statu.

Ogni dì, Sen. ogni dì Fior. ogni giorno, Rom. dicesi anche giornalmente, ouer coti dianamente.] Quotidiano. 1. 2. 4 & 5. l. 3 b. Plin. lib. 11. cap 37. Palpebræ in genis homini vtrinque mulieribus vero etiam infectæ quotidiano. Tanta est decoris affectatio, vt tingantur oculi quoque. 2. Quotidie. 1. 2. & 4. l. 3. b. Cic. 1. de Fin. Quotidie inter nos ea, quæ audiebamus, conferebamus. 3. Quotdiebus. Quint. lib 1. cap. 7. Qui sic ait, Et quotidiè, non cotidie, vt sit, quot diebus. 4. Quotquot diebus, Ex Quint. l 1. c. 7 Cuius est: quot diebus, & Varr 4 de Ling. Cuius est quotquot annis. 5 Quoque die, Ex Suet. in Aug c. 1. Cuius est; quoque anno

Ogni Santi, Sen Ognissanti. Fior cioè la festa di tutt'i Santi.] Diuis omnibus, vel sanctis omnibus sacer, ac solemnis dies, Ex Horat. Tursell. Laur. hist. lib. 1. cap. 1. dum sic ait, Aderat Gabrielis Archangeli nuntio, Deoque à Virgine concepto sacer ac solemnis dies. 2. Diuorum omnium, siue Sanctorum omnium solemnitas, vel solenitas, Ex A Gell. lib 2. cap. 24. Cuius est vox solennitas, & Liu. lib 1. ab Vrb Cuius est vox, solenne, subst. 3 Diuorum omnium, vel Sanctorum omnium seu festum, seu solennia, nium n gen. & num plur. Ex Ouid 4. Fast. Cuius est: Florale festum, & Iuuen. Sat. 10. dum sic ait: Assarici magnis solemnibus.

Ogn'anno.] Quotannis. 1. b Var de Re rust lib. 3. cap. 5. De illo genere sunt turdi aduentitio: ac quotannis trans mare in Italiam aduolant circiter æquinoctium autumnale, & eodem reuolant ad æquinoctium vernum. 2. Annis omnibus. 3. Quoque anno. Suet. in Aug cap 1. Decretum etiam publicum extabat, quo cauebatur, vt quoque anno exta Marti redderentur. 4 Annis quibusque Plin. lib 35. cap. 3. Annuatim 1 3. l. a b. Sipont. in in Mart. Ab anno dicitur annuatim aduerbium, quod significat per singulos annos. 6 Annua vice. Col l. 3. cap. 21. Vitibus alma tellus annua vice velut æterna quodam puerperio, læta, mortalibus distenta musto demittit vbera.

Ogn'hora, ouer' à tutte l'hore.] Horis singulis. Plin lib. 2. cap 103 In Comensi iuxta Larium lacum fons largus horis singulis semper intumescit, ac residet. 2 Omnibus horis Plin. l. 1 c. 3. Malus Assyria, quam alij vocant mediam omnibus horis pomifera est, alijs cadentibus, alijs maturescentibus, alijs verò subnascentibus. 3 Horis quibusque 4. Quaque hora, Ex Suet. in Aug c. 1 Qui ait, quoque anno.

Ogn'vno ciascuno, ciascheduno] Nullus non. Sen. l. 18. ep. 107. Nulli non ad nocendum, satis virium. 2. Nemo non, Sen lib. 11. epist. 82. Nemo non cum alteri prodest, sibi profuit.

Ogni mese.] Quot mensibus, Ex Cic. 4. Verr. & lib. 3. ad Q. Fr. 1. Quotquot mensibus. Varr. 4 de Ling. dum sic ait, sacra via pertinet in arcem, qua sacra quot mensibus feruntur in arcem.

Ogni primo dì del mese.] Quot calendis. Plaut. in Stich. Quos meministis quot calendis petere demensum, qui minus meministis, quod opus est facto, facere in ædibus.

O H

OH, ah, eh, voce naturale, che significa smouimento di qualche cosa nuoua.] Hem, ohe, uah.

O I

OI, voce di dolore.] Hei, heu. Ter.

Oime.] Heu me, vel mihi.

O L

OLa.] Heus. 2. Heus tu Cic.

Olezzare, & olire, odorare, dar, ò rendere, ò gettare odore.] Oleo, les. 2. & 2. b. Plaut. Mostel. Mulier recte olet, vbi nihil olet.

Oligarchia, Signoria, ò dominio d'alcuni pochi.] Oligarchia, æ. Plaut.

Oligarchico, addiett. spettante ad oligarchia.] Oligarchicus, a, um.

Oliarsro, venditor d'olio.] Olearius, rij. Ex Col l. 12. cap. 50. 2 Olæopola, læ 4 l. Ex Græc.

Olio, & oglio, liquore, ò sugo d'vliua.] Oleum, lei n gen. 1. b. Plin lib. 15 cap. 4 & lib 14. cap 22 Duo sunt liquores corporibus humanis gratissimi, intus vini, foris olei, ambo præcipui sed olei necessarius. 2. Oliuum, ui n. gen. 1 b 2. l. Plaut. in Pseud. Eme die cæca oliuum, id vendito occultata die. 3. Oleæ liquor, Plin lib 3. cap 5 & lib. 13. in proœm. Ex arborum succis recreat membra oleæ liquor. 4 Olei liquor. Plin. lib. 12. cap. 1. Arbores blandioribus fruge succis hominem mitigauere Ex ijs recreant membra olei liquor viresque potus vini. 5. Oliuæ succus est oleum: idque præcipuè ex immaturi intelligimus 6. Liquor oleaceus, Plin. lib. 35. cap. 15 Gignitur, & pingue bitumen, liquorisque oleacei in Sicilia. 7 Liquor oleaginus, Ex Plin lib 3 cap. 5. 8. Palladius latex Ouid. 8 Met Palladios fluuæ latices libasse Mineruæ. 9. Liquores oleagini latex, Ex Lucret. lib. 5 Cuius est liquoris virginei latex. 10. Res olearia. Ex A. Gell. lib. 16 cap. 11

Olio di mandole.] Oleum amygdalinum. Plin. lib. 24. cap. 4

Olio di mandole amare.] Metopium, ij neut g. 1. b. & 2. l. Plin. l 13. c. 1. Metopium oleum est, amygdalis amaris expressum in Ægypto.

Olio d'vliue immature.] Oleum omphacinum. Dioscor. lib. 1. cap. 27 vel 28. Oleum quod ex immaturis oliuis exprimitur, ad multos vsus rectè valentibus accommodatissimum est: omphacinum id appellatur.

Olio artificiale.] Oleum factitium. Plin lib. 15. c 17. Non erat tum factitium oleum; ideoque arbitror nihil à Catone dictum.

Olio da bruciare.] Oleum luminis causa factum. Plin. lib. 15. cap 7. 2. Oleum lucernis vtile. Plin. lib. 15. cap. 7.

Olio melato, che hà sapor di mele, e da se nasce da gli alberi ne luoghi marittimi della Soria.] Elæomeli, litis, n. gen. 4. l. in rect. & 5. b. in obl. Plin. lib. 25. cap 7. Spontè nascitur in Syriæ maritimis, quod elæomeli vocant.

Olio di mortella.] Olæum myrteum Plin. l. 23. cap. 4 Myrteum oleum medetur ambustionibus.

Olio di noci.] Oleum, caryinum. Plin. lib 23. cap. 4. Oleum è nuce iuglande: quod caryinum appellamus alopecijs est, & aurium tarditati. 2. Oleum nuceum.

Olio d'oliuastro.] Syluestris oliuæ oleum. Dioscor. lib. 1 cap. 118. Oleum syluestris oliuæ dentium mobilitatem stabilit.

Olio di pece.] Pissilæum, æi. Dioscor. lib. 1. cap. 76. E pice fit oleum, quod pisselæon appellant. 3. Oleum pissinum. 2. b. Plin. lib. 23. cap. 4 Pissino oleo vsus est ad quadrupedum scabiem. 3. Oleum picinum. Plin. lib. 15. cap. 7.

Olio rosaceo.] Oleum rosaceum. Plin. lib. 29. cap. 12. Sanguinem in naribus sistit cum oleo rosaceo. 2. Oleum rhodinum. 2 b Plin. lib. 15 cap. 7. Oleum rhodinum fit è rosis 3 Oleum rosæ. Plin. lib. 12 cap 125. Balsamum vitiatur, & oleo rosæ.

Olio di seme di radici, ò rauani.] Oleum raphanicum. 3. b. Plin. l. 13. c. 4 Oleum raphanicum phthiriases longa valetudine contractas curat.

Olio di sesamo.] Oleum sesaminum. Plin l. 23. c. 4. Oleum sesaminum vlcere quæ serpunt sanat.

Olio di cedro.] Cedrælæum, læi. Plin lib. 15. c 7.

Olio non da mangiare, ma da bruciare.] Oleum cibis fœdum, Lucernis vtile, Plin. l. 15 c. 7. Oleum quoddam in Ægypeo sale asperium exprimitur cibis fœdum, lucernis vtile.

Olio di sasso.] Petrelæum, læi. neut. gen. 1. com. 2. b. & 3. l. Græc. Thes. græc. Petrelæum dicitur à quibusdam bitumen liquidum, quod effluit è saxis, quod eo ad lucernaeum lumina olei vice antiqui vterentur. 2. Petrolæum, lei. neut gen. 1. com. 2. & 3. b. Thes. Græc.

Olio violato] Oleum violaceum. Pallad l. 5. tit. 6.

Olio mirtino di mirto, ò di mortella.] Oleum myrteum. Plin l. 22. c 4 Oleum myrteum, adstringit, indurat, medetor gingiuis, dentium dolori, ac dysenteriæ; item eruptionibus, & ambustionibus.

Olio medicinale.] Oleum medicamentis vtile.] Plin. l. 15. c. 7. 2 Oleum medicamantarium.

Olio di cotogni.] Oleum melinum. 2. b. Plin. lib. 23. cap. 6. Oleum fit è coroneis, quod melioum vocauimus.

Olio di gigli.] Oleum liliaceum Pallad. lib. 6. tit. 14. 2. Oleum lirinum 2 b. Plin. l. 21. c 9 Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognatione, vnguenti, oleique quod lirinum appellatur. 3 Oleum susinum. Plin. lib. 13 c. 1.

Olio di gigli paonazzi.] Oleum, irinum. Plin. lib. 25. cap 11.

Olio di giunco.] Oleum iuncinum. Plin. lib. 15. cap. 3. E iunco fit iuncinum oleum quod est rosaceo simillimum.

Olio di iusquiamo, ouer di faua porcina.] Oleum hyoscyaminum potum, cerebri motus facit, & Diosc. l. 1. c. 36. Ad tollendum omne genus doloris efficacissimum est oleum hyoscyaminum.

Olio di lauro.] Oleum laurinum. Plin l. 24 cap. 16. Oleum laurinum vtilius, quo recentius.

Olio di lupini.] Oleum therminum 2. b. Plin. lib. 23. cap. 4. Oleum therminum è lupinis emollit, proximum rosaceo affectum habens.

Olio da mangiare] Oleum cibi causa factum, Ex Plin. lib. 15. c. 7. 2. Oleum cibis vtile, Ex Plin. ibid 3. Oleum edule, escarium, vel esculentum.

Olio maturo, ò stagionato.] Oleum maturum, Col. l 12. c. 50 Circa decembrem viride oleum premitur deinde postea maturum

Olio medicinale.] Oleum ad medicamenta vtile Plin. lib. 15. c 7. 2 Oleum medicamentarium.

Olio abbondante, ouer copioso.] Oleum largum. Horat 2. Ser. Sat. 5.

Olio acerbo, od'immaturo.] Oleum acerbum. Colum. lib. 12. cap 50. Acerbum oleum facere patris familias rationibus non conducit, quoniam exiguum fluit 3 Oleum æstiuum. Colum lib. 12. cap. 50. Ante initium decembris acerbum oleum conficitur, quod vocatur æstiuum.

Olio d'agresto.] Oleum omphacium. Plin. lib 12. cap 27. E vite fit oleum omphacium, cum sint acinis ciceris magnitudine.

Olio buono.] Oleum generosum, Plin. lib. 7. c. 5. 2. Generosus olei liquor. Plin. l. 8 cap. 3.

Olio d'vn anno.] Oleum anniculum. Ex Cat. cap. 65. 2. Oleum annuum Plin. l. 15. c. 2. Vetustas oleo tædium affert, plurimumque ætatis annuo est.

Olio di balsamo.] Oleum balsaminum. Plin. lib. 23. cap. 4. Balsamioum oleum longè pretiosissimum omnium.

Olio di basilico.] Oleum, ociminum. Dioscor lib. 1. cap. 48.

Olio di Ben.] Oleum balaninum 3. b. Plin. lib. 23. cap. 4. Matth. in Diosc. lib. 5 cap. 31. Oleum vnguentariæ glandis, quod balaninum vocant à pharmacopolis, oleum de Ben appellatur, quia myrobalanum, idest vnguentariam glandem, ex qua hoc oleum conficitur, Mauritani Ben appellant.

Olio cattiuo.] Oleum improbum. Col. l. 12. c 50.

Olio di ciancia, ò di nocchia.] Oleum secundæ notæ.

Olio commune, ouer'ordinario.] Oleum cibarium, Colum. lib. 12. cap. 50. 2. Oleum ordinarium. Colum. ibidem.

Olio Santo, vno de Sette Sacramenti di Santa Chiesa.] Oleum sacrum. Maff Hist lib. 5 2. Extrema vnctio. Græc

Olio vergine.] Oleum lixiuium, Col. l 12.

Olio di spigo.] Oleum nardinum 2. Oleum è nardo Italica. 3. Italicæ nardi oleum, Ex Matth. in Diosc. lib. 1. c. 6. Fit è nardi floribus oleum stillatitium, quòd vulgò dicitur, olio di spigo, odoris adeo acris, vt cætera odoramenta superet.

Olio stitico.] Oleum adstringens, vel constringens, Diosc. lib. 1 c. 131.

Olio di terebinto] Oleum terebinthinum refrigerat, & adstringit.

Olio verde] Oleum viride. 2 Oleum viridis notæ. Col. l. 12. c 50 Viridis notæ oleum conficere, vel maximè expedit cum satis fluit.

Olio di polpa.] Olei flos. Plin. l. 15. c. 6. Oleum, quod post molam primum est, flos vocatur.

Olio d'oliue saluatiche.] Oleum è sylueslribus oliuis, vel oleum siluestrium oliuarum, Ex Diosc. lib. 1. cap. 29. Qui sic ait. Oleum quod syluestres oliuæ fundunt vehementer astringit, & ad sanorum vsus, secundum sibi locum vendicat Tardius canitiem sentiunt, qui eo quotidie peruoguntur.

Olio d'oliue acerbe.] Oleum omphacium fit duobus modis, & olea, & vite; olea adhuc alba expressa, deterius ex drupa: ità vocatur priusquam cibo matura fit, iam tum colorem mutans.

Di oglio, ouer d'olio, aggett] Oleaceus, a, um. 1. 2. & 4. b. 3. l. Plin. l. 35. cap. 15. Cuius est; liquor oleaceus. 2 Oleaginus, na, num. 1 2. & 4. b. 3. l. Plin. l. 37. c. 5. Post eos autem sunt cartoi, deinde oleagini, hoc est colore olei, hoc re 1. 2 b. 3. l. Plin.

Pertinente à oglio, ouer'olio, aggett.] Olearis, & hoc re. 1. & 2. b. 3. l. Plin lib. 34. cap. 14 In exacuendo oleares cotes, & aquariæ differunt. 2. Olearius, a, um. 1. 2 & 4. b. 3. l. Colum. lib. 2 cap 10. Lens recondatur, si maior est modus, horreo, si minor, in vasis olearijs, salsamentarijsque.

Simile à olio] Oleacrus, a, um. Plin. l. 15. c. 15.

Far l'olio.] Oleum facere, Ex Col 2. Oleum conficere, Col l. 12. cap 48

Facitore d'olio.] Olei factor. Cat. c. 144. 2. Olei confector, Ex Col & Cic.

Facimento d'olio.] Olei factus, Cat. cap. 67. Varr. lib. 1. cap. 24.

Raccorre l'olio, fare la raccolta dell'olio.] Oleitatem facere. Cat. cap. 68. Vbi vindemia, & oleitas facta erit præla extollito.

Olioso, addiett. pien d'olio.] Oleosus, a, um. Plin. lib. 28. cap 9. Quod supernatat butyrum est, oleosum natura.

Oliua, & vliua frutto dell'oliuo, od'vliuo.] Olea, æ. fœm. gen. 1. & 2. b Var. lib. 1. cap. 60. Oleas, esui optimè condi scribit Cato Orchites, & pauseas aridas, vel virides in muria, vel in lentisco contusas. 2. Oliua, uæ. fœm. gen. 2. b. 2. l. Plin. lib. 15. cap. 3. Oleæ constant nucleo, oleo, car-

carne, amurca. 3. Oleæ bacca. Cic. 2. de Div. Agricola cum florem oleæ videt, baccam, quoque se visurum putat. 4 Oliuæ bacca. Horat. lib. 1. ep. 16. Ne perconteris fundus meus optimè Quinti Aruo pascat herum, an baccis opulentet oliuæ. 5. Bacca oleacea, Ex Cic. 2. de Diu. 6. Bacca oleaginea, Ex Cic. 1. Tusc. 7. Bacca oleagina, Ex Plin. lib 15 c. 24.

Ossa dell'oliua.] Sansa, æ, vel Samsa, æ

Oliua, che comincia ad annerasi.] Drupa, æ, vel Drypeta, æ. Plin. l. 13. c. 1. Oleas nigrescere incipientes latini drupas, græci verò drypetas vocant.

Oliua concia.] Colymbas, adis. fœm. gener. & 1. b. Plin. lib. 23. cap. 3. Colymbades difficultatibus vrinæ inutiles.

Oliua da conciare.] Olea conditanea, Var 2. Olea conditiua, Cato de Re rust. c. 8.

Raccolta d'oliua.] Oleitas, fœm gen. Cato. cap. 68 & 144. 2. Oliuitas, tis. fœm. gen. Colum. lib. 12. cap. 47. & 50. 3. Olearum viodemia. Plin lib. 15. c. 1. Consequens olearum vindemia est, arsque, vel maior oleum, quam musta temperandi.

Simile ad oliua.] Oleaceus, a, um. Plin. lib. 21. cap. 4. Alia funditur è caule maluaceo, folia oleacea habens.

Cogliere l'oliua.] Oliuo, as. Plin. lib. 15. c. 3. Oliuantibus lex antiquissima fuit: oleam ne stringito, neve verberato. 2. Oleam colligere. Plin. lib. 15 c. 3. 3. Oleam legere. Col. l. 12.

Cogliere d'oliua.] Legulus, li m gen. Varr. 4. de Ling. Vocabula pleraque sunt aperta, vt legulus, & vindemiator, alter ab oleis, alter ab vuis. 2 Oleæ legulus, Ex Var. 4. de Ling. A legendo leguli dicti sunt, qui oleas, aut vuas legunt. 3. Oleans, tia. Plin. lib. 15. cap 3.

Raccolta d'oliua molto abbondante.] Oliuitas largissima, Col l 1. cap. 1.

Raccolta d'vliua molto scarsa.] Oliuitas exiguissima, Ex Col. & Plin.

Oliua in arbore.] Olea pendens. Cato. c. 147.

Oliua cadente.] Olea caduca. Cato. c. 146.

Oliua carnosa. ò polputa.] Oliua carnosa. Plin. l. 15. cap. 3. Olei exiguum est carnosissimi oliuis.

Oliua colta con mano.] Olea strictiua Cat. c. 146.

Oliua grossa.] Olea grandis. Plin. lib. 17. c. 3. Oleæ, quæ regiæ vocantur ab alijs maioriæ, ab alijs phaubæ, grandissimæ sunt, sed minimo succo.

Oliua oltramarina.] Olea transmarina. Plin. lib. 15. cap. 3. Italicis oleis transmarinæ præferuntur in cibis, cum oleo vnjantur.

Oliua primaticcia.] Olea præcox. Plin. lib. 15. cap. 3. Oleæ sunt præcoces feruenti aqua perfusæ.

Oliua condita col sale, ò salamuoia.] Colymbas, badis. f. g. 1. & 3 b. Plin. l. 23. c. 3.

Oliuastro, & oliuaggine, oliuo saluatico.] Oleaster, oleastri. m. gen. 1. b. Plin. lib. 16. cap 44. Olimpiæ oleaster ex quo primus Hercules coronatus est, vt nunc custoditur religiosè. 2. Olea agrestis, Dioscor. lib 1. cap. 118. 3. Olea syluestris, Dios. ibidem. Syluestris oleæ folia attingunt.

Oliuastro piccolo, dimin.] Oleastellus, li. m. gen. Colum. lib. 12. cap 49.

Oliuella, & vliuella diminut. oliua piccola.] Olea parua, vel pusilla. Plin. l 15 cap 3. 2 Oliua parua, vel pusilla. Plin. l. 15. c. 3 Decapoli verò Syriæ perquàm paruæ oliuæ, nec cappari maiores, carnes tamen commendantur. 3. Oleæ baccula. Ex Plin.

Oliuello, & vliuello, dimin. oliuo piccolo.] Olea parua, vel pusilla, Ex Plin.

Oliueto.] Oliuetum, ti n. gen. Colum. lib 5 cap 8. Vetus est prouerbium, eum qui arct oliuetum, rogare fructum, qui stercoret exorare, qui cædat cogere. 2. Oletum, ti. 3. Fundus oleæ consitus. A. Gell lib. 19. cap. 2. Thraius homo fundum mercatus est oleæ, atque vite consitum. 4. Ager olea vestitus. Ex Colum. lib. 3. cap. 4. Cuius est: agrum vineis vestire. 5. Solum oliua, vel olea conuestitum, ex Colum. lib. 3. cap. 4. Cuius est; agrum vineis vestire, & Cic ad Q. Fr. l. 3. epist. 17. Cuius est; omnia conuestit hedera.

Oliueto folto, che hà molti piedi d'oliua.] Oletum, vel oliuetum frequens, benè frequens, vel frequentissimum. Cato de Re rust. cap. 3. Si oletum bonum, benèque frequens cultumque.

Oliueto campestre, ò campestro, che stà in campo.] Oletum campestre, Ex Cat. de Re rust. cap 1. Cuius est vox, & oletum, Ex Plin lib. 16. cap. 23. Cuius est; fraxinis campestris.

Oliueto collino, che stà in colle.] Oliuetum collinum, Ex Plin. lib. 17. cap. 15. Cuius est, vox, oliuetum, & Colum. de Re rust. lib. 12. cap. 21. Cuius est, vinea collina.

Oliueto montano, ò montanino, che stà in monte.] Oletum montanum, Ex Cat. de Re rust. cap 1. Cuius est vox, oletum, & Cæs. lib. 1. bell. Ciu. Cuius est vox, montanus.

Oliueto maritato, che hà viti a sè vnite.] Oliuetum maritum, Ex Colum. lib. 3. cap. 21. Qui sic ait; Oliuetum, quod non fuerit maritum.

Fare, ò piantar'vn oliueto.] Oliuetum instituere de Re rust. lib 3. tit. 18. Februario mense, locis temperatis instituemus olìueta. 2. Oliuetum ponere. Ex Pallad. de Re rust. lib 12. tit. 5 dum sic ait, Nouembri mense locis calidis, ac sicciæ regionibus olìueta ponuntur. 3. Oletum vel oliuetum constituere, Ex Colum de Arb. c. 1. Qui sic ait, Qui vineam, vel arbustum constituere, 4. Oliuetum conserere. Pallad. l 3. tit. 18.

Olìueto, ed vliueto, luogo pien d'vliue, od vliui.] Oletum, ti. 1. b. 2. l. Cato de Re rust cap 1. Vinea est prima, si vino multo fier; secundo loco hortus irriguus, tertio salictum, quarto oletum, quinto pratum, sexto campus frumentarius, septimo silua cædua, octauo arbustum, nono glandaria silua. 2 Oliuetum, ti. 1. b. 2. 3. l. Plin. lib. 17 cap. 25. Super omnia, quæ vnquam audita sunt erit prodigium in nostro æuo Neronis principis ruina factum Marrucino, vestij Marcelli è primis equestris ordinis oliueto vniuerso viam publicam transgresso arvisque inde è contrario in locum oliueti profectis. 3. Fundus, vel ager olea, siue oliua consitus, vel obsitus, Ex A. Gell lib. 19 c. 12. Cuius est; fundus olea, & vite consitus 4. Solum aut oliua vestitum, aut olea conuestitum, Ex Cic. 5. Tusc Cuius est; & pulcrum vepribus vestitum. & 1. Tusc. apud quem sic est; herbis prata conuestirier. 5. Elæon, is. m g 1. b 2. & 3. l apud Græc 6. Elæophytum, ti. 3. & 4. b. 2. l apud Græc.

Far'ò piantar'vn oliueto.] Conserere oletum, Cato de Re rust. cap 6. 2. Oliuetum facere, Cic de Leg Agr. Iugera ducenta in quibus oliuetum fieri potest, 3. Oliuetum constituere.

Custode, ò coltiuatore d'vliueto.] Oliuitor, ris. 3. b. in rect. & 1. in obl. Apul. Florid. Ager, nec vinitori, nec oliuitori scalpitur.

Oliuigno, dicesi del color, che tien del liuido à guisa d'vliua.] Liuentis oleæ color.

Oliuo, vliuo, albero, che fà l'vliua, od oliua] Olea, leæ, fœm gen. 1 & 2 b. Colum. lib 5. cap. 7. Omnis ramen arboris cultura simplicior, quàm vinearum est, longèque ex omnibus stirpibus minorem impensam desiderat olea, quæ prima omnium arborum est, nam quamuis non continuis annis, sed ferè altero quoque fructum afferat, eximia tamen eius ratio est, quod leui cultu sustinetur. 2. Oliua, æ fœm gen. 1. b. 2. l. Plin. lib. 8. cap. 50. Caprarum morsus arbori exitialis Oliuam lambendo quoque sterilem faciunt; eaque ex causa Mineruæ non immolantur. 3. Oleæ arbor, Ex Colum. lib 5. cap. 10. 4 Oliuæ arbor. Colum lib. 5 cap. 10. Scrobem quoquo versus pedum quatuor ab arbore oliuæ tam longè fodito, vt extremi rami oleæ possint eam contingere. 3. Arbor oleaginea, vel oleagina, Ex Colum.

Oliuo piccolo.] Olea, vel oliua paruula, Ex Plin. 2. Oleaster, 3. Oliuula, læ.

Olmeto, seminario d'olmi.] Vlmarium, rij. neut. gen. Plin. lib. 17. cap. 11. Differendæ plantæ sunt ex arearum venis.

post

post annum in vinaria, intervallo pedali in unamquamque partem. 2.Vlmorum seminarium,Col.l.5.c.5. Cic. arbustum nouum instituere cordi est, seminaria vlmorum, vel fraxinorum parentur.

Olmeto, luogo piantato d'olmi.] Locus vel ager vlmis consitus, Ex Col.

Olmo, arbore noto, atto à sostener viti.] Vlmus, mi. fœm. gener.

Olmo altissimo.] Vlmus excelsissima. Plin. lib 16.c. 17. Italia Atinias vlmos vocat excelsissimas, quæ samaram non ferunt; ita vocatur vlmi semen.

Seme d'olmo.] Samara, ræ f g. 1.& a.b. Plin. lib. 17.& cap. 11.& lib. 16.cap 17. Atiniæ vlmi non ferunt samaram, ita vocatur vlmi semen. 2. Samera, ræ. f.gen. 1. & a.b. Colum.

Di olmo, addiett.] Vlmeus, a, um. Col. l.6 c.3.

Borsellotto, che fà l'olmo] Folliculum, ij. o.g Plin.

Olmo campestre, che stà ne campi.] Vlmus campestris. Plin. lib 16. cap. 17. Græci duo vlmi genera nouere, montosam, quæ fit amplior; campestrem, quæ fruticat.

Olmo maritato, che hà vite.] Vlmus marita, Ex Cat cap. 32. 2. Vlmus vite dotata. Plin. lib. 18. c. 28. 3. Vlmus viti nupta, Ex Plin.

Olmo vedouo, cioè che non hà vite.] Vlmus vidua Iuuen. Sat. 8. Stratus humi palmes viduas desiderat vlmos

Olmo montano, che stà ne monti.] Vlmus montosa. Plin. l.16. c. 17.

Olocausto, specie di sacrificio, in cui la vittima tutta si brugia.] Holocaustum, sti. s a.b. 3.1. Græc. Mall in Ign. l. r. c.9 Christus Dominus, ac Magister se se perfectum, atque integrum holocaustum Deo parenti pro salute humani generis obtulit.

Oltra, Sen oltre. Fior. auuerb. val discosto, e lontano] Longè. 1.& a l Plaut. in Rud. Haud longule ex hoc loco, verum longè hinc abest.

Oltra. Sen. oltre. Fior. propositione, che serue al terzo, e quarto caso, e vale fuori, e dopo.] Extra, 1.& a.l. Cic. 1. Offic. 2. Præter. s.l. a b. Cic. 5. Tusc. 3. Supra Hanc. a.l. Virg. 4 Georg 4. Vltra. a. l. Cic 4. Tusc.

Oltra modo, Sen oltre modo. Fior. dicesi anche fuor di modo, fuor di misura, e sopra modo vagliano eccessiuamente, ò smisuratamente, il che è cosa propria di chi ne suoi detti, ò fatti è dismodato.] Extra modum. Cicer. 1. offic. Cauendum est, sic ædifices, ne extra modum sumptu, & magnificentia prodeas. 2. Præter modum. Cic. 5. Tusc. Aristides ob eam causam expulsus est patria, quod præter modum iustus esset. 3. Supra modum. Col. 1.6.c. 71. Si supra modum se numerus palmitum protuderit, &c. 4. Vltra modum Sen. de Beo lib. 3. cap 12. 5. Vltra terminum Horat. 1. Carm. od. 12. Cuius est; vltra terminum vagor.

Oltra marauiglioso, ed oltramirabile, aggett. val più che mirabile, ò marauiglioso.] Permirus, a, um. 1.a.l. Cic. de Orat.

Oltraggiare, vedi ingiuriare.

Oltraggio, vedi Ingiuria.

Oltraggiare, od ingiuriare, cioè far oltraggio, ò ingiuria.] Iniuria afficere, cum accus pers Cic. lib. 5. Fam. epist 2. Ille qua iniuria nemo vnquam in aliquo magistratu improbissimus ciuis affectus est. ea me consulem affecit, cùm Rempub. conseruassem. 2 Iniuriam facere, cum dat. pers. Cic. Phil 9. Sulpitio mortuo honore, quam viuo iniuriam fecimus. feruiamus. 3. Iniuriam inferre, cum dat. pers. Cic. 1 Offic 1 Iniustitiæ duo genera sunt, vnum eorum, qui inferunt; alterum eorum, qui ab ijs, quibus infertur, si possint, non propulsant iniuriam. 4 Iniuriam offerre. Cum dat. pers. Ter. io Hec Offerre iniuriam tibi me immerenti, iniquum. 5 Iniuriam imponere cum dat. pers Cic 6. Ver. Te neque debent adiuuare, si possent, neque possunt, si velint, quibus tu priuatim iniurias plurimas, contumeliasque imposuisti.

Oltraggiar assai, ò molto.] Iniurijs onerare, cum accus. pers. Ter. in Andr qui sic habet; si cogites, remittas iam me onerare iniurijs.

Oltraggiato, partic.] Iniuria, vel iniurijs oneratis, vel onustus, ta, tum. Ex Ter. in Andr. Cuius est; iniurijs onerare, atque ex Coro. Tac. l. 2. Cuius est; hominum pars; vulneribus onusta.

Oltraggio, ingiuria.] Iniuria, æ. 1.& 2.l. 3.b. Auct. ad Her. lib. 4. Iniuriæ sunt, quæ aut pulsatione corpus, aut conuitio aures, aut aliqua turpitudine vitam cuiuspiam violant.

Oltraggiosamente, od ingiuriosamente,] Per iniuriam. Cic. 1. Verr. Antonij præfectus quidam symphoniacos seruos abducebat per iniuriam.

Molto oltraggiosamente, od ingiuriosamente.] Per summam iniuriam pupillum Iuonum fortunis patrijs conatur euertere.

Oltraggioso, ed ingiurioso, aggett. che fà oltraggio, od ingiuria] Iniuriosus, a. 1. 2 & 4.l. Auct. ad Heren. Non est ista diligentia, sed auaritia; ideo quod diligentia est accurata conseruatio suorum, auaritia verò iniuriosa appetitio alienorum 2. Iniurius, a, um. 1.& a.l. 3.b. Plaut. in Aul. Si mihi dat operam, me illi irasci, iniurium est. Cic. 3. Off.

Oltramarino, ò trasmarino, aggett. val oltre al mare, ò di là dal mare.] Transmarinus, na, num. 1.& 3.l a.b. Cicer. Phil. 11 Cuius est; subsidium transmarinum, & Plaut. in Most. Cuius est; hospes transmarinus.

Oltramarino, inteso di colore, val color azzurro, che anco si dice color celestro, e turchino] Color cæruleus, Sipontio Mart. dum sic ait. Cæruleus color dicitur, quasi cæluleus: vnde cæruleum mare à cæli colore nominamus. Dicitur etiam cumatilis calor, quia Græci fluctus vocant cymata. Cumatilium togam, vel plumatilem dicit Plautus. Idem color cyaneus appellatur. Varro, cuius est; grassator amictus penula cyanea.

Oltramontano, trramontano, e transalpino, aggett. che stà oltre a'monti, od alpi] Transalpinus, na, num. 1.a.3 l. Plin. lib. 22. cap. 2. Gallia transalpina herbis tyrium, atque conchylium tingit, omnesque alios colores. 2. Transmontanus, na, num. 1.a. 3.l. T. Liu 9 bel. Maced. Subactis Appenniuum omnibus, tum transmontanos adortus; in his, & frifinates ligures erant, quos non adierat. C. Flaminius, omnes Aemilius subegit.

Oltra misura, ò fuor di misura, val smisuratamente.] Immodicè. 1.& 4.l Colum. lib. 2. cap 16. Magis conducit agricolæ, frequenter id potius quàm immodicè facere. 2. Sine modo. Apud Cor. Cels. vedi anche oltramodo.

Oltra numero.] Extra, seu præter numerum, Ex Cicer. 1. Offic. & 1. de Diuin. 2. Supra, vel vltra numerum, Ex Liu. 1. Bell. Pun. & Cicer 4. Tuscul. 3. Extra numerum, Plaut. in Menæch. & Horat. lib. 1. epist. 19

Oltrappagato, Fior. val' il medesimo, che soprappagato, ò trappagato, cioè pagato più del douere.] Largè, vel abundè soluere, Ex Cicer. pro Rosc. Am & Sallust. in Iug. & Liu. lib. 1. bell. Maced 2. Satis, abundeque soluere. Ex Cicer. 2. Philip. 3. Satis superque soluere, Ex Cicer. 1. Tusc & 2. Offic 4 Ex abundanti soluere, Ex Quintil. lib. 4 cap. 5. & Cicer. pro Cluent. 5. Plus satis soluere, Ex Teren. in Eun. act. 2. sc 3. Cuius est; scelestus plus satis. & Cicer. pro Flac.

Oltre cioè di là.] Trans. Cicer. Att. lib. 12. Cogito trans Tiberim hortos aliquos parare. 2. Vltra. Sall. in Iug.

Più oltre.] Vlterius. Sen. ep. 105.

Oltre, che.] Præter id, quod Mel lib. 1 c. 5. præter id quod scatet piscibus, glebis etiam infundit animas. 2 Præter quam quod.

Oltre modo, fuor di modo, vedi Eccessiuamente.

Oltre numero, senza numero, vedi Infinitamente.

O l'vno, ò l'altro.] Alteruter, a, um.

Di sette'oncie.) Septuncialis, & hoc la.Col.
Otto oncie.) Bes, bessis.m.gen.
Noue oncie.) Dodrans,tis.m.g.Var.
Dieci oncie.) Dextans, tis.m.g. Varr.
Vndici oncie.) Deunx,cis. m.g.
Dodici oncie.) As,assis. m g. Varr.
La sesta parte d'vn oncia.) Sextula,læ. Varr.
Oncietta.dimin.d'oncia.) Vnciola,læ. fœm gen. Iuuen. Sat. 1. vnciolam Proculeius habet, sed Gillo deuncem.
Oncinare, vedi vnciare.
Oncino, vedi vncino.
Onda,acqua che ondeggia.) Fluctus,tus.m.gen.Cic.6.Ver. 2 vnda,dæ.
Onda grande.) Fluctus decumanus,Pomp.Fest. l 4. Oua decumana dicuntur,& fluctus decumani, quia sunt magna; nam & ouum decimum maius nascitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur.
A onda à guisa d'onde.) vndatim.s.l.Plio.lib.13 cap.15. Sunt,& vndatim crispæ mensæ,maiore gratia, si pauonum caudæ oculos imitentur.
Cosa fatta à onda.) vndulatus, ta, tum. vt vestia vndulata.
Onde, e donde, auuerb. loco, e val di che luogo, ò da che luogo.) Vnde s.l. a.b Pomp. Mela.lib. 1 cap.1. Mundus partibus differt. Vnde sol oritur oriens nuncupatur, aut ortus; quò demergitur occidens, vel occasus, quà decurrit, meridies; ab aduersa parte, septentrio.
Onde; per la qual cosa.) Quare,Quamobrem, vel Quapropter.Cic.
Ondeggiamento.) Fluctuatio,nis. f.g. Liu.
Ondeggiante.) vndans,tis.om gen.
Ondeggiare,il muouersi,che fan l'acque agitate.) Fluctuo, as Plin. 2. vndo,as.Cic.
Ondetta,dimin.piccola) Fluctiulus, li. m.gen. Apul in Apolog Hæc friuola,quæ nominastis,pleraque in litoribus congestim,& aceruatim iacent,& sine vllius opera,quamlibet leuiter motis fluctiulus, vltrò foras euoluunt 2. vndula,læ.
Onesto vedi Honesto.
Ongere, vedi vngere.
Onghia, vedi vnghia.
Onninamente,auuerb.cioè in tutti i modi,in ogni modo.) Omnino.1 2.l. 3.com.Cic. in Part. Omnino genus hominum ad honestatem est natus,sed malo cultu, pauisque opinionibus corruptum. 2 Omnimodè. 1 4 l 1.3.b. Lucr. l 2.Omnimode expertus fueris,quam quisque det ordo. 3.Omnimodis.Lucr.l.2.Omnimodis connecti posse,putandum est.
Onnipotente,che può ogni cosa.) Omnipotens. om.gen. 2.3.b. Maff Hist. Indic.lib.1.Omnia quæ in Cœlo, quæque in terris fiunt, non ad necessitatem fati,vel ad fortuitæ temeritatem, verum ad vnius omnipotentis Dei liberam voluntatem, ac prouidentiam sunt referenda, 2.Rerum omnium præpotens,om.gen.Cic.2 de Diuin. Perspicuum est ex prima admiratione hominum, quod tonitrua, iactusque fulminum extimuissent, credidisse ea efficere rerum omnium præpotentem Iouem
Essere onnipotente,poter fare ogni cosa.) Omnia posse. Cic.2. Acad Quis enim tibi dederit, aut omnia Deum posse, aut ita facturum esse si possit? 2. Nihil non posse.
Onnipotenza l'astratto di onnipotente.) Omnipotentia, æ. Maff. Histor. Indic.lib.15. Quæ apud Brasilios de omnipotentia, & infinitate à viris æquè,ac mulieribus accipiebantur.
Onorare, vedi Honorare.
Onore,vedi Honore.
Onta,ingiuria, suergognamento.) Iniuria,æ.Cic.2 Dehonestamentum,ti.Gell.
A onta tua, a tuo dispetto.) Te inuito.
Ontano. Fior. antano,Sen. arbore acquatico assai noto.) Alnus,ni.fœm gen. Plin.lib.16 c.37. Vitr.lib.2. cap.9. Alnus permanet immortalis ad æternitatem, & sustinet immania pondera structuræ, & sine vitijs conseruatur.
Di ontano, addiett.) Alneus, a,um. Vitt. lib.3.cap.3. Sin autem solidum non inuenietur, sed locus, erit congestitius ad imum, aut paluster, tunc is locus fodiatur, exinanieturque, & palis alneis,aut oleagineis,aut robusteis vstulatis configatur.
Onto,sust. cioè lardo, vedi Lardo.

O P

Opaco, vedi ombroso.
Opera, operamento, operationi, & opra in verso, Sen.anche opera,cioè attione,e fatica nell'operare.) Opera,ræ.1.& 2.b. Nicol.Perott. Opera non solum personæ est,quæ aliquid agit,sed etiam actio ipsa, & labor, vt do operam virtuti, rei militari,&c. 2.Operatio, nis. f g 1.& a b.3 l. Cic. Att. lib.6 & Plin.lib 11 c.24. Tertium aranearum genus est erudita operatione conspicuum. 3.Actio,nis f.g Cic. in Off. virtutis laus omnis in actione consistit. 4. Actus,ctus.m.g.Plin.ep. Nunc me actus rerum modicè,sed tamen distringit.
Opera buona, cioè attione honesta, & virtuosa.) Actio honesta,Sen.lib.15.ep 96.Si honesta actio ex præceptis venit,ad beatam vitam præcepta abundè sunt. Illud hic respondemus; actiones honestas ex decretis fieri, non tantùm præceptis. 2.Actio recta Sen. lib.15 epist.96. Beata. Inquiunt, vita constat ex actionibus rectis: ad actiones rectas præcepta perducunt. 3 Actus honestus, Ex Cic.1.de Leg.& 5.Tusc.4.Actus rectus,Cic 1.de Leg. Non solum in rectis, sed etiam, in prauis actibus insignis est humani generis similitudo. 5 Factum bonum, vel honestum Quint.l.6.cap.1. 6 Factum rectè Cicer.1. Acad.Zeno inter rectè factum,atque peccatum;officium, & contra officium mediam locabat quædam,8. Virtutis opus.Plin.
Opera mala,ò vitiosa.) Malè, vel prauè factum. Cicer.1. Acad.Zeno rectè facta sola in bonis actionibus ponebat, prauè, idest peccata. in malis. 2.Actus prauus, vel malus.Cic.2.de Leg.3.Actio praua,vel mala, Ex Cicer. 2.Acad
Opera di pietà.) Pietatis opus,vel officium.Maff in Ignat. l.3.c.4 Ignatius ad Exequenda pietatis opera sese vegetum,atque hilarem præstitit.
Opera,ò lauoro, cioè l'effetto dell'operare.) Opus, ris. neut gen.1.& 2.b.Cicer.1.Off.Pictores,& ij, qui signa fabricant, suum quisque opus à vulgo considerari vult, vt si quid reprehensum sit à pluribus, id corrigatur.
Opera seruile, quella, che non si puol far in giorno di festa.) Seruile opus, vel ministerium. lio.lib.10. epist
Operaia, & operaria,Fior. ancor operiera, vedi Lauoratrice.
Operaio, & operario. Fior. ancor operiere, vedi Lauoratore.
Operante, adoperante,colui che fà vna cosa.) Operis molitor,effector,vel patrator,Cic.& alij.2. Actor,ris.Cic.3. de Orat. Vous idem fuit, & verborum orator, & rerum actor.
Operare,ò fare.) Ago,agis.Cic.2.Operor,aris. Plin. 3.In opere esse. 4.Opus facere,obire,vel patrare.Colum.lib. 12.cap.3.
Operar sempre, star sempre occupato.) Semper in actu esse.Sen.l.12 ep.89.
Operar bene, Far opere buone.) Rectè facere, Cicer. 2. Phil. Si te laus allicere ad rectè faciendum non potest, nec metus quidem à fœdissimis factis potest auocare.
Operare contra la sua natura.) Minerua inuita aliquid facere,Cic.
Operatione, vedi opera.
Operatiuo,attiuo, e fattiuo,aggett che fà, ed opera.) Actuosus,a,um. 1.& 3.l. 2.b. Cic. 1. de Nat. virtus est

 actuo-

actuosa, & deus vester nihil agens. 2.Efficax,cis.om.g. 2.& 3.l. 2.b. Ex Horat. 3.Epod.Cuius est; Herculis efficacis. 3.Efficiens,tis om gen.1 & 4.l.2 & 3.b.Ex Cic. Off. 3 Cuius est; virtus efficiens est voluptatis, & virtus efficiens est vtilitatis.

Operatore,chi opera,ò fà]Actor,ris.2.Factor,oris. 3.Effector,ris.

Operatrice.] Factrix,cis.2.Effectrix,cis.3.Operatrix,cis, fœm.gen.

Operetta,dimin.cioè operation piccola.] Opella, læ. 2.b. 2.l. Hor.lib.1.ep.7. Cuius est,forensis opella, & Lucret. lib.1.Cuius est; parua opella. 2.Opercula, læ. 2.2 3.b. apud Apul. & Vlp.

Operetta,dimin.cioè lauoretto, od effetto piccolo dell' operare.]Opusculum, li.neut.g.s. 3.b. 2.l.Cic.2 Acad. vbi habetur; Myrmecides minutorum opusculorum fabricator.

Opiare, vedi oppiare.

Opilare, vedi oppilare.

Oppio, vedi oppio.

Oppiamento,adoppiamento, ed allopiamento; oppiatione,adoppiatione, ed alloppiatione, cioè l'oppiare, l' adoppiare, l alloppiare; tutti vagliano, il dar l'oppio, per far dormire.]Opij datio, Ex Plin.l.7.cap 56. Cuius est: signi datio.Ex Cic.pro Cluent. cuius est, venenum,in pane datum. 2.Opij propinatio, Ex Sen. de Ben. lib.2.Cuius est; propinationem accepturus. Et Plin. lib. 20. cap. 10. Cuius est: radicem cum vino propinant.

Oppiare, adoppiare, ed alloppiare, cioè dar l'oppio, per far dormire.]Opium dare, aut præbere, aut propinare,cum dat.pers. Ex Cic.pro Cluent.Cuius est; venenum dare,Ex Lucr.l.20.c.10 Loco supra citato;2.Opium adhibere,cum dat.Ex Cic.3.de Nat.Cuius est: vinum ægrotis adhibere.

Oppiatore, adoppiatore, od alloppiatore, colui, che dà l'oppio.]Opij dator,vel propinator,Ex Plin.l.20. c 18. & Virg.s. Aen.Cuius est; lætitiæ dator,& Ouid.s. de Art.Cuius est vox propinator,& Plin.l.20.cap 10.Cuius est; radicem cum vino propinant.

Opinione, vedi parere.

Opinione riceuuta per vera.] Pro vero recepta opinio. Gell. lib. 3 cap 16. Multa opinio est, eaque iam pro vero recepta gigni hominem, septimo rarenter, nunquam octauo, sæpè nono; sæpenumero decimo mense.

Hauer'opinione, ò concetto, cioè giudicare.] Sentio, tis. 1.l.Cic.de Am. Hoc sentio,nisi in bonis amicitiam esse posse.

Hauer buona, ò cattiua opinione.] Benè, vel malè sentire. Cic.2 Off. Benè de Repub.sentientes,ac benè meritos,aut merentes obseruare,& colere debemus. Quint.l. 2 c.2. Si parum discipuli à præceptore laudentur, ipsi de illo malè sentiunt.2 Recta,vel praua sentire Cicer.s. Tusc.Multi de Dijs praua sentiunt.

Oppiare,adoppiare, si dice anco alloppiare, dar l'oppio per far dormire.] Opium infundere; ingerere, vel insistere, cum dat.pers. Ex Cicer.Philip. 2 Opij poculum infundere,vel ingerere, Ex Horat.Epod.od.5.3.Opium dare,cum Dat.pers Ex Plin lib.20.c.18.& Cic. pro Cæl. 4.Opium præbere,cum Dat pers. Ex Plin.l.20.cap.18. & Cic.s.Tusc.5. Opium propinare cum Dat. pers. Ex Plin.

Oppiato,che hà preso l'oppio.]Opio imbutus, vel potatus,ta,tum.

Oppiato,cioè infuso d'oppio, mescolato con oppio.]Opio mistus,vel temperatus,a,um.

Oppilare, & oppilarsi, si dice quando s'otturano i meati del corpo.] Oppilo, as, vel obstruo, is. Ex Cicer. 2. Philip.

Oppillatione, l'oppilarsi.] Oppilatio,nis, vel obstructio,nis.

Oppilato,addiett.]Oppilatus,ta,tum. Cic. 2.Philipp.2. Obstructus,a,um.

Oppilamento, ed oppilatione; chiudimento, e turamento,ed ostruttione; cioè l'oppilare,il chiudere, il turare, inteso de' pori, ò meati del corpo. Ex Cic. pro Sest. Cuius est; obstructio diuturna. 2 Stipatio,nis.fœm gen.1. & 2.l. 3.b. Ex Plin. lib.10. cap.21. Cuius est; Stipatio naturalis.

Oppilare, far oppilatione, cioè chiuder ò turar i pori, ò meati del corpo.] Obstruo,is 1.l. 2.b Ex Sen de Ben. lib 3. cap.16 Cuius est; morbis aures obstruat. 2.Occludo,dis.1.& 2.l. Ex Plaut in Aul.cuius est; occlude fores 3.Obthuro as. 1.& 2.l. Ex Plaut.in Stich Cuius est in omnibus os obthurent. 4 Oppilo,las. 1.& 2.l. Ex Lucret. lib. 6. Cuius est; os ea oppilare. 5. Stipo, pas, 1.l. Ex Ouid. ad Pison. Cuius est; turba stipat fores.

Oppillatiuo, aggett. che hà virtù d'oppilare.]Stipticus, ca,cum.1.l.2.b. Ex Plin.lib 21.cap.23. Cuius est; stiptica vis.

Oppilato,partic.chi patisce d'oppilatione.]Obstructus, ta, tum, vel obthuratus,ta,tum 1.2.3.l. Ex Cic. de Fat. Qui ait; partes obstructas,& obthuratas. 2. Oppilatus, ta,tum.1.2. 3.l Ex Cic 2.Philip 2

Oppio,e pioppo,ed alboccio; arbore assai noto,da gli antichi à Ercole consecrato.] Populus,li,fœm.gen. 2.l.2. b.Plin.lib.12. cap. 1 Arborum genera numinibus suis dicata,perpetuo seruantur, vt Ioui esculus, Appollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Oppio barbaresco,od africano.] Populus libyca.Plin.l.16. c 23.Populi tria genera,alba & nigra, & quæ libyca appelatur, minima folio ac nigerrima, fungisque enascentibus laudatissima.

Oppio bianco] Populus alba.Diosc.l 1.cap.93. Potus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, ischiadicis, ac vrinæ stillicidio prodest; sterilitatem inducere tradunt si cum mulino rene bibatur.

Oppio nero.]Populus nigra.Diosc.l.1.c.93. Populi nigræ folia cum aceto illita,magna vtilitate podagricis doloribus illinuntur.

Cosa,che produce oppij] Populifer, a,m. 1.l.2. 3.& 4.b.Ex Ouid 2. Amor.cuius est; Padus Populifer.

Di oppio,di pioppio,d'albuccio,d'elbuccio, aggett.] Populeus,a,um. 1.l. 2.& 3 b. Virg.4.Geor.& 8. en. Cuius est; vmbra populea. & frons populea. 2. Populneus,a, um.1.& 2 l.3.b.Col.l 6. c.3. Pro bobus probatur maximè frons vlmea,post fraxinea, & ab hac populnea; vltimæ sunt ilignea, & quernea, & laurea,sed post æstatem necessariæ,deficientibus cæteris. 3 Populnus, na, num.1.& 2.l.Ex Plaut.in Cas. Vbi sic habetur, Nam ista aut populna sors,aut abiegna est tua?

Oppio,voce bissilaba,cioè pioppio,vedi Pioppio.

Oppio cosa sonnifera,fatta di latte di papaueri.]Oppium, rj. Plin.

Oppore, addurre il contrario.]Contra afferre, vel obijcere.

Opporsi,resistere,ò repugnare.]Obsisto,is,vel resisto,stis. 2.Repugno,as.

Opportunamente molto à tempo.] Peropportunè.

Opportunità,vedi occasione.

Opportuno,addiett.commodo,à tempo.]Opportunus,na, num.Cic.

Oppositione.] Oppositio nis.f.g.

Opposito,& opposto.] Substant,oppositus,tus.m.gen.Cic. pro Mar.

Opposto,addiet.cioè contraposto.]obiectus, ta,tum.2.Oppositus,ta,tum.

Oppressione, violenza.]Oppressio,nis.f g. Cic.

Oppresso,aggrauato.]Oppressus,sa,sum.

Opprimere,conculcare, ò tener sotto.]Opprimo,mis.1.l. 2.b Cic.

Opprobrio.]Probrum,bri. n.g. Grats.

Oppugnare,impugnare, ò contrariare.]Oppugno, as. Cicer.2. Verr. Grandi pecunia oppugnabat. 2.Impugno, as. Liu.lib.5. Vtrum defenditis, an impugnatis plebem.

Oprare, vedi operare.

Ora,

O R

ORa, vedi Hora.
Oracolo risposta di nume diuino.]Oraculum,li, 1.2. l.Cic.lo Topic.Oracula,ex eo ipso appellata sunt, quod inest in his, deorum oratio. Sen. in Procem. controuer. Oraculum est voluntas diuina homini ore enunciata.
rare, pregare, far oratione.] Oro, eas.Cic 6.Verr. Eò n tu seruos ad spoliandum fanum immittere ausus, es, quò liberos adire,ne orandi quidem causa fas est.a.Precor,aria,1 b. Cic.in Catil. Deos immortales precari, atque implorare deberis,vt vrbem defendant 3.Supplico, cas,cum. Dat.Cic.lib.6.ep.14.Cæsari pro te sicut adhuc feci,libentissimè supplicabo? In peece, vel precibus esse. Ouid 6.Fa.ft.In prece totus eram,cœlestia numina sensi. 5.Precem,vel preces concipere.Ouid.14 Met. Concipit illa preces,& verba precantia dicit.6.Precem,vel preces fundere,Virg 5.Aen.
are,parlamentare, vedi aringare.
ata, e da Venetiani ora, pesce nobilissimo, e timidissimo di colore simile all'oro,ne sopracigli.] Aurata,æ. vel orata, tæ. fœm.gen. 1. a. l. Fest. Ab oro dicitur orata,sic enim aurum appellabant rustici.
atione, diceria,ò ragionamento retorico.] Oratio, nis. f.geo.Cic.
atione preghi.] oratio,nis. Maff. in Ign.2.Precatio, ois. f.geo.Maff.ibidem 3.Preces,precum. fœm.gen.& oum. plur.Maff.
atione fatta à Dio.] Dei precatio. Liu.1.ab vrb. Cum bonis potius omnibus,votisque, ac precationibus deorum,dearumque libentius inciperemus, vt vocis tanti operis successus prosperos darent.
r qualche oratione.] Precarionem recitare. Tursell.io in Ignat lib.4 cap.7.Sub factum gratijs Deo ritè actis, solemne illi erat, certam pro mortuis recitare precationem.
r oratione.]Preces allegare. Apul.io Apol. Tacitas io templo preces Dijs allegasti.
ttere,ò porre l'oratione delle 40. hore.] Quadraginta horarum supplicationem inst tuere.Tursel.Hist Laur. lib.1.c.1.
ratione iaculatoria, cosi chiamasi, perche come dardo si lancia.] Precatio iaculatoria, Mast.de reb.Iudic. comm.
atore,per ambasciatore,vedi Ambasciadore.
atore,dicitore.]Orator, ris. Var.6.de Ling. Orator ab oratione dictus est.a.Artifex Rhetoricus. Gell.l.17.c.5. Hæc ille Rhetoricus artifex dicere, quibusdam videbatur perite,& scienter.
ator compito di tutto punto.] Orator plenus, & perfectus. Cicer.a de Or. Plenus, & perfectus orator est, qui de rebus omnibus possit variè, copiosèque dicere.
atore di qualche consideratione.] Orator non contemneodus,Cic.in Brut.
atorello,oratorino,diminut] Oratorculus,li.Ex Plaut. io Pœn.
atoriamente da oratore.]Oratoriè,1.2 3.5.l.4.b.Cic.io Orat.Oratoriè dicere est optimis sententijs, verbisque lectissimis dicere.
atorio,nome addiett.da oratore.] Oratorius, a, um. Cic.in Part.
atorio,luogo,doue si fà oratione.]Oratorium,rij,neut. geo.1.a.& 3.l. & 4.b.Maff.io Ignat.lib.1.cap.20. Ignatius condiscipulos festis præcipuè diebus à schola ad oratorium,& sacra mysteria confessionis, altarisque traducebat.
atrice,sermonatrice,pregatrice,ambasciatrice.]Oratrix, cis Quint.l a.c 15.Oratoria effertur,vt elocutoria, oratrix,vt elocutrix.
bacea, frutto di cipresso mortella, e simili.] Bacca, cæ.Cic.1. Tusc. Arbores seret diligens agricola, quarum aspiciet baccam ipse ouoquam.
Orbacchella,diminut. d'orbacca.] Baccula,læ.Plin.lib.15. cap,8.
Cosa, che hà orbacche] Baccatus, ta, tum. Virgil. Aeneid.
Cosa,che produce orbacche.] Baccifer,ra,rum. Plin.lib. 16 cap 10.
Orbetello,Città di Toscana.] Cossa,cossæ.f.g.Pomp.Mela. l.a.c.4 2.Cosa,sæ. Antonio.3.Consa,sæ.Onuph.4.Cossæ, arum.Ptolem.
Orbità cecità, vedi Cecità.
Orbiuleto,e per sincope Oruieto,Città mediterranea, e nobile d'Italia in sul Toscano, la qual hà ed'il Duomo magnifico, ed'il corporale miracoloso.] Vrbs vetus Paulus Diac.Logonbard.rerum lib. 4. cap. 33. Ciuitas quoque Tusciæ,hoc est Balneum Regis,& Vrbs vetus à Longobardis inuasæ sunt.a Oeiuetum,ti.Georg.Brun.de Vrb.Oruietum templum habet sumptuosissimum, cuius frontem statuæ marmoreæ decorant pernobiles;quæ quidem tanto sunt artificio elaboratæ, vt humano eas ingenio vix posse non putem. 3.Vrbiuentus, ti. f.gen. Procop Gothic.rorum,l.2. Alia item loca complurima perfidijs barbarorum tenentur vsque ad Vrbiuentum, quæ Romæ vicina est.4 Herbanum,ni.Philip Cluer.Ital. ant.l 2. c.3. Qui sic ait. Herbanum ve plerique interpretantur id oppidum esse,quod ad Clanis,Palliæque confluentea vulgò hodie dicitur Oruieto. 3.Vrbiuetus, ti.f.gen.Ex Procop.Goth rer.lib.2.& Cluuer. Ital.aot. lib.2.c.3.
Orbiuietano, e per sincope Oruietano,nome gent.& poss. d'Oruieto.]vrbiuetanus, a, um. Ex Procop. & Plio.2. Vrbiuetanus,a,um.Ex Phil.Cluuer, 3.Her antosis, & hoc,fe,Ex Cluuer Ital.ant.l.a.c.3.
Orbo, cieco, vedi Cieco.
Orcio,vaso da tener'olio, aceto,e simile.] Vrceus,ei.Plau. in Mil.
Orcio di rame.] Vrceus aneus.Cat.c.13.
Orcio di terra.] Vrceus fictilis,Col.l.1 a.c.21.
Orcioletto,orciuolo, orciolino, dimin.] Vrceo'os,li. Col. l 12 cap.16. Sorba manu lecta curiosè in vrceolo picato adijcito.
Orcioletto da tauola.] Vrceolus conuiualis, Ex Colum. & Liu.
Orcioletto da messa.] Vrceoli sacrificales, Ex Coro. Tacit.
D'orcioletto, aggett.] Vrceolaris, & hoc re, Plio.lib. 22.cap.17.
Ordegno,Sen.ordigno,Fior.nome generico di cose artificiosamente composte.] Machina,næ.fœm g 1.l.a.b. Vitr.l.10. c 1. Machina est continens ex materia coniunctio,maximas ad onerum motus habens virtutes. a. Machinamentum,ti,o g 3.3.l a b.Liu.4 bell. Pun. Turres contabulatas mach namentaque alia, quatiendis muris portabant.3. Machinatio,nis f g.1.3 l a.b. Liu. 7. Bell. Mac. Pluribus simul locis aries admouebatur; & cum quaterentur muri nihil aduersus tale machinationis genus parare,aut comminisci oppidani conabantur.
Ordegno da acqua] Machina hydraulica, Vitr.l.10.c.13. Machina aquaria,Ex Plin.
Ordegno da tirare.] Machina tractoria Vitr. l.10. cap.1. Tractoria est machina,qua onera pertrahuntur, aut ad altitudinem sublata collocantur 2. Machina acrobatica.
Ordegno à vento.] Machina spiratilis, vel pneumatica.Vitr.lib.10. cap.1. Machinæ quoddam genus est spiritale, quod apud græcos pneumaticum appellatur.
Ordegno da batteria.] Machina arietaria,Vitr.l.10.c.19. 2.Criodoce,ces.f gen.3.b. Machina est arietaria, quæ græcè criodoce dicitur. 3.Machina muralis.Pli.l.7.c.56.
Ordegno difensiuo.] Machina propugnatoria,Ex Vitr.l. 10.c 19 & Gul.Phil.ibid.
Ordegno di Stampa.] Machina typographica,vel impressoria.
Ordegno da guerra.] Machina bellica,Ex Virg 2. Aen.
D'Ordegno, cosa pertinente ad ordegno.] Machina-

 lis,

lis, & hoc le. Plin. lib. 7. cap. 37.
Facitore d'ordegno.] Machinarius, rij, Vlp.
Ordinanza.] Constructio, nis. 2. Series, ei. Græf. 2. Ordinatio, nis. f. g. Cic.
Ordinanza di soldati, che marciano.] Agmen, agminis. neut. gen. Cicer. 2. Tusc. Marius æstu magno agmen ducebat.
Ordinanza di soldati per combattere.] Acies, ei. f gen. T. Liu. Sæpè in acie. Sæpè in agmine aduersus eruptiones hostium pugnatum est.
Ordinare, comandare.] Impero, as. Cic.
Ordinare, dar ordine.] Præscribo, bis. Cic.
Ordinare disporre, mettere in ordine.] Compono, nis. Cic. 2. Instruo, is Cic. 3. Ordino, as. T. Liu. 4. Digero, is. Cic. pro Rab. 5 Dispono, nis.
Ordinare, determinare.] Decerno, nis. Statuo, is vel Constituo, is. Cic.
Ordinare la medicina.] Curationem præscribere. Cic. 2. de Diuin. Æsculapius potest curationem valetudinis, per somnium præscribere.
Ordinare conferire il Sacramento dell'ordine.] Sacramentum ordinis ministrare. Maff. Histor. Indic. lib. 10.
Ordinar da epistola.] Sacris epistolicis initiare.
Ordinare da Euangelio.] Sacris Euangelicis initiare.
Ordinare vno da messa, da Prete, da Sacerdote.] Aliquem Sacerdotem consecrare, Tursell. in Xauer. lib. 1. cap. 6.
Ordinariamente, per ordinario, per lo più] Ferè. Cic. pro Leg Man. 2. Fermè. Cic. 6. Tusc. Sapientis cogitatio, non fermè ad inuestigandum adhibet oculos aduocatos. 3. Plerumque. 1. l. Cicer. 1. de Diuin. Semper aut, plerumque, quid futurum sit multò antè prædicunt.
Ordinario, e solito; consueto, & vsato, sust. che si suole, che si costuma, che si vsa.] Consuetudo, nis.
Più dell'ordinario, ò più dell'consueto, e più dell'vsato.] Supra consuetudinem. Cic. ad Oct. Supra ætatem, supra consuetudinem, supra etiam mortalitatem tuam tibi sunt omnia tributa.
Ordinarsi da Epistola.] Subdiaconatum suscipere.
Ordinarsi da Euangelio.] Diaconatum suscipere.
Ordinarsi da messa.] Sacris ordinibus initiari, Turs. Xauer. lib. 1. c. 6.
Ordinatamente, auuerb. con ordine, ò per ordine.] Ordine. 1. l. 2. b. Cic. ad Att. lib. 12. Domestica ordine administrantur. 2. Ex ordine Cic. 6. Verr. Vt quisque ætate & honore antecedebat, ità sententiam dixit ex ordine. 3. Per ordinem Plin. de Vir Illustr. 67. C. Marius septies Consul, Arpinas humili loco natus, primis honoribus per ordinem functus, legatus Metello in Numidia fuit. 4. Ordinate 1. 3. 4 l. a. b. Auct. ad Heren. lib. 4. Cuius est: distinctè, & ordinatè disponemus. 5. Ordinatim. 1. 3. l. a b.
Ordinatione, determinatione.] Decretum, ti. Cic.
Ordinatione, commandamento.] Imperium, rij n g. Cic. 2. Iussum, si. Plaut. 3. Mandatum, ti. n. g.
Ordinatione penale, ò della vita.] Sanctio, nis f. gen.
Ordinatione del Senato.] Senatus consultum, ti. neut. gen. Vlpian.
Ordinatione del popolo.] Plebiscitum, ti. n g. Vlp.
Ordinatione quando s'ordina vn prete.] Initiatio sacra. Græf.
Ordinato.] Sacris initiatus, a, um. Græf.
Ordinato, messo in ordine, ordinatamente disposto.] Ordinatus, ta, tum. Liu. 4. bell Pun. Quam multarum rerum ipse ignarus esset, ex comparatione, tam ordinatæ disciplinæ animaduerterit.
Ordine, collocamento, ò dispositione di cose à suo luogo.] Ordo, nis. m. g. t. l a, com. in rect. & b. in obl. Cic. 1. Off. Ordinem sic definiunt, compositionem rerum aptis, & accommodatis locis. 2. Dispositio, nis Græf.
Ordine, per ordinanza, vedi ordinanza.
Ordine di religione.] Ordo religiosus.
General dell'ordine, ò religione,] Præpositus generalis, Maff. in Igo.

Di ordine, ò per ordine qui vale per comandamento.] Ex auctoritate, Val. Max. lib. 1. c 1. 2. Iussu. Plaut. Amph. Iouis iussu venio.
Senza ordine, ò comandamento d'alcuno.] Alicuius iniussu. Terent. in Phorm. Vxorem duxit iniussu meo.
Senz'ordine, auuerb. Inordinatè. Græf.
Senz'ordine, ò licenza del Senato.] Citra senatus auctoritatem Suet in Cæs. c. 28.
Eseguir l'ordine.] Imperium exequi. Ter. 2. Imperata facere. Cæs. 3 Iussa, vel mandata exequi. Cic.
Ordire, dicesi propriamente del filato, che s'ordina per far la tela.] Ordior, iris.
Ordito sust. il filato messo in ordine.] Stamen, nis. n. gen. Plin l 8. c. 48.
Orecchio, & orecchin membro del capo, e strumento dell'vdito.] Auris, ris. fœm. gen. t l. Plin. lib. 11. cap. 37. Aures homini tantum immobiles. Ab ijs flaccorum cognomina. Nec in alia parte fœminis maius impendium margaritia dependentibus. In Oriente quidem, & viris aurum gestare eo loci. cuius existimatur. 2. Auricula læ, fœm g. 1. l. a & 3. b. Plin. l. 11. c. 37. In equis, & omnium iumentorum genere indicia animi præferunt auriculæ: fessis marcidæ micantes pauidis subrectæ furentibus, resolutæ ægris 3 Oricula, læ. f g t. l. a & 3 b. Plin. l. 11 c. 52 Oricularum magnitudo, loquacitatis, & stultitiæ nota est.
All'orecchia, come quando si dice parlare all'orecchia.] Ad aurem, Sen. l. 2 de Benef. cap. 23. Quidam furtiuè agunt gratias, & in angulo, & ad aurem 2. In aurem. Plin l. 7 c 53 Dum consulari viro in aurem dicit eques Romanus expirat.
Estremità, ò punta d'orecchia.] Auricula infima. Cic. ad Quint. Fr. lib. 2. ep 13 Tu me, & esse, & fore, Auricula infima scito molliorem 2 Auris summa. Plin. l. 30 c 11. Mus rostellum auriculasque summas rosro panno ipsumque dimittunt. 3. Auris ima. Plin lib. 11. cap 45. Est in aure ima memoriæ locus, quem tangentes attestamur.
Orecchia che ben ode.] Auris acuta, vel acris, Ex Cic. pro Planc.
Orecchia di sorcio, ò topo herba così detta.] Muris auricula, Diosc. lib 2. cap. 179. 2. Myosotis, eidis. fœm. gen. 3. l. Græc.
Orecchiaccia, orecchiaccio, & orecchione, accresci. orecchia, ouer orecchio grande.] Auris ampla. Plin. lib. 11. cap 52. Aristoteles ait, longæ esse vitæ incuruos humeris, & in manu vna, duas incisuras longas habentes, & plures quam triginta duos dentes, auribus amplis. 2. Auris prægrandis. Plin. l 4 c. 13. 3. Auricula ingens, vel magna Var. de Re rust. lib 2. c. 9 Canes facie debent esse formosi, Capitibus, & auriculis magnis, flaccis, crassis ceruicibus, ac collo.
Quelli, che hanno l'orecchie molto grandi.] Flacci, orum. m g. & num plur. Marc. 2. de Nat. Flacci dicuntur, qui habent aures grandiores, & languidas, ab his Flaccorum cognomina.
Orecchie addogliate.] Aures dolentes. Plin. lib. 24. cap. 10.
Orecchie alzati, ò leuati.] Aures arrectæ, Virg. 1. Aeneid. 2. Aures erectæ. Cic 3. Ver. 3. Aures subrectæ. Plin. lib. 11. cap. 37. In equis, & omnium iumentorum genere, indicia animi præferunt aures, fessis marcidæ, micantes pauidis, subrectæ furentibus, resolutæ, ægris.
Orecchi non attenti.] Aures peregrinantes, Ex Cicer. pro Mil.
Orecchi attenti.] Aures attentæ. Hor. 2. Ser. Sat. 1.
Orecchi fiacoli.] Aures flaccidæ, vel flaccæ. Var. lib. 2. cap 9
Quelli, che hà gli orecchi fieuoli.] Flaccus, ca, cum. Cic. 1. de Nat. Equos ex dijs esse arbitramur filos, Flaccos, frontones, Capitones?
Chi hà orecchi.] Auritus, ta, tum. Hor 2. car. od. 13. Blandum, & auritas fidibus canoris Ducere quercus.
Chi hà buon orecchi, cioè chi sà giudicare del buono, &
cat-

cattiuo suono delle parole.] Explorata, ac tereti aure homo, Ex Gell.l.6.c.7. 2.Benè auritus,ta,tum.Ex Cic.2. de Fin & Hor.s.carm.

Chi hà catti ui orecchi, cioè che non sà giudicare il bono dal cattiuo suono delle parole. Surda, ac iacenti aure homo Gell.l.6 c.7. 2 Male auritus,ta,tum.Ex Cic.2. de Fin & Hor.carm.

Orecchi bassi.] Aures deiectæ,& propendentes,Col.7.cap 12. Canis villaticus debet esse capite tam magno, vt corporis videatur para maxima,deiectis,& propendentibus auribus.

Orecchi bramosi d'vdire.] Aures sitientes. Cic.ad Att.l. 2.ep.19.

Orecchi fessi,ò spaccati.] Aures scissæ, vel dimisæ. Plin. lib.37. cap.11. Cernis tantum aures scissæ, ac velut dimisæ.

Orecchi molto grandi.] Aures prægrandes.Plin. lib 4. cap.13.Fanesiorum gentes sunt, in quibus nuda alioquin corpora prægrandes ipsorum aures tota contegunt.

Orecchi immobili.] Aures immobiles,Plin.l.11 c.37. Aures homini tantum immobiles.

Orecchi pelosi] Aures hirtæ. Colum.lib.6.cap.1. Parandi sunt boues fronte lata, & crispa,hirtis auribus,oculis,& labijs nigris.2 Aures pilosæ.Plin.l.11.cap.37. Soricibus aures pilosæ.

Orecchi tintinnanti,fibilanti, ò fischianti.] Aures sonantes, Ex Cels. lib 1. cap.3. 2.Aures intra se ipsas sonantes. Cels. lib. 6. cap.7. 3.Aures tinnientes, Ex Cicer. & Varr. 4. Aures suopte sonitu tinnientes, Catul.epigr.48.

Senz'orecchi,chi non hà orecchi.] Inauritus,ta,tum.Gel. lib.7.c 6.Quædam animalium alia,alio sensu carent,aut cæca gignuntur,aut inora,inauritaue, nullum autem gigni animal Aristoteles dicit,quod, aut, gustus sensu careat,aut tactus.

Orecchi grauosi.] Aures prægrauantes.Colum.l 7 c.13.& 6.Caper esse debet plena, & breui ceruice flaccidus, & prægrauantibus auribus.

Orecchi, che non ritengono ciò che odono.] Aures rimosæ,Horat 2 Ser.Sat 6.

Orecchi tagliati.] Aures decisæ,Tacit l.12. 2. Aures mutilatæ Liu.9.bell.Pun.Hominem,propè exanguem,naso, auribusque mutilatis relinquunt.

Intronare gl'orecchi.] Aures obtundere.

Orecchie sorde] Aures surdæ.Plin.l.20 c 1.

Di orecchi, ouer da orecchi addiett spettante à orecchie.] Auricularis, & hoc lare. Ex Dioscor.lib 3 cap. 117. 2. Auricularius, a, um Cels. lib 6, cap.18. 3.Oricularius,a,um. Cels.lib.1.cap.6 4.Oticus,ca,cum. 3.l.2.b. Græc.

Orecchiare, & origliare, stare di nascosto ad ascoltare quello,che alcuoi insieme fauellano.] Sermonem auribus captare.

Orecchino,orecchiuolo,e pendente,cioè gioiello, ò altro, che per ornamento si porta à gli orecchi] Inauris, ris. fœm.g. b.a.l.Plin.l.9 c.55 Antonia murenæ quam diligebat inaures addidit.2.Aurium insigna.Val.Max l.5. c 2 Senatus vetustis aurium insignibus nouum vitæ discrimen adiecit.

Dar orecchio, sentire.] Aures præbere. 2.Audio,is. Cic.in Tusc. Nec Homerum, audio, qui Ganimedem à Dijs raptum ait.

Orecchiuto,che hà grand'orecchie.] Auritus, ta, tum. Martial.lib.7. epist. Si meus aurita gaudet lagopede Flaccus.

Orefice,& orafo: argentiere, & argentaio,artefice, che lauora d'oro, e d'argento.] Aurifex,cis s.l.2.b.3.l. In rest.& b.in obl.Cic.6. Verr. 2.Vascularius,rij s 3.l.2.4. b Cit.4.Ver.Bud.in Pand.Vascularius, est qui vasa argentea,vel aurea facit; sunt enim inter aurifices vascularij,cælatores, inauratores, & bracteariij; idest, qui aurum malleis tunsum, & ad quamuis tenuitatem ductile,rebus inaurandis inducunt. 3.Faber aurarius, vel argentarius. Sipont in Mart. Ab auro fit aurifex, faber aurarius,& auraria,fodina auri.3. Aurarius,rij, vel argentarius,rij.Ex Mart l.12.ep.5 3.Cuius est. Aerariorum marculi,&c.4.Auri,vel argenti faber, Ex Hor.lib.2, ep. 1.Cuius est: marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit.

Bottega d'orefice,ò d'argentiere.] Aurificina,næ.1.4 l.2. 3.b Sipont.in Mart. Ab auro fit aurifex.faber aurarius, à quo aurificina,taberna aurificis,& auraria,fodina auri. 2 Officina,vel taberna auraria,Ex Plin.l.18.c.20 & Sipont.in Mart.

Orfanello, & orfanino,dimin.orfano piccolo.] Orphanulus, li. 1.l. 2.3.b. Ex Plin. 2.Orphanicus,li. 1.l.2.3. 4 b. Ex Plin. 3.Orphanus paruus, vel pusillus, Ex Cicer. & Plin.

Orfanezza,ouero orfanità,l'astratto di orfano.] Orbitas, atis Cic.de Orat.filiorum orbitati, tutor est institutus, 2 Orphania,æ.Aesch.& Herod.

Orfanicamente,auuerb.da orfano.] Orphanicè.1.& 4.l.2. & 3.b. Græc. 2 Orphanico situ, vel more, Ex Varr. 6.de Ling.3 Orphanicum in morem, vel modum, Ex Ex Cicer.6.Verr. 4.Orphanorum ritu,vel more, Cicer. 2.Phil.

Orfano, priuo di padre,e madre.] Orphanus,a,um.1.l. 2. b. Græc.Maff.de reb.Indic.2.Orbus,a,um.Cic. ad Q.Fr. l.1. ep 3 Parentibus orbus,a,um Virg 11.Aen. Pectora mærentum,puerique parentibus orbi. 4.Orphanicus,a, um 1 l.2.3.b.Græc.

Di orfano,ò da orfano.] Orphanicus,a,um.Ex Platone.

Procuratore de gli orfani.] Orphanista,tæ.m g.Ex Sophocle.2 Orphanistes,stæ.m.g Græc. 3.Curator,vel Procurator orphanicus,Ex Plaut & Cic.

Far orfano,cioè priuare vno di padre,e di madre.] Orphanisso,nissas.Ex Eurip in Orest.

Collegio,ò Seminario di orfanelli.] Orphanotrophium, phij 1 5 1 3. com Turs.Laur.Hist.l.3.cap 5.2.Orphanorum collegium.Maff.de reb.Indic. ep.lib.3 Collegium orphanicum.

Orfeo nome proprio d'huomo.] Orpheus,ei.Cic.1. de Nat. Orpheum poetam docet Aristoteles nunquam fuisse.

Di Orpheo, nome possess.] Orpheus,a,um.3.l. Ouid. 10. Metam. 2 Orphicus, a, um. Cicer. 2 de Nat. Orphicum carmen Pythagorici ferunt cuiusdam fuisse Cecropia.

Orafo, vedi orefice.

Organaio, & organaro,facitor d'organi.] Organarius,rij. 1.3.l.2.4.b. apud Iul,Firm.lib.2.Mercurius cum Venere in sexto ab horoscopo facit organarios, & myropolas, 2 Organorum artifex,Ex Quint.l.9.c.4.& Cic.de Vn.3. Organopœus,ei.Græc.

Facimento d'organi.] Organopeia,iæ f.g.Græc.

Organicamente,con organi.] Organicè,apud Vitr.

Organico,nome addiett.di organo.] Organicus,ca, cum. 1.l.2.3.b. Lucr.lib.3.

Organista,suonatore d'organi.] Organicus,ci. Lucr.lib.2. Ac musa male per chordas,organicique mobilibus digitis expergefacta: figurant.2.Organo cantor, vel cantator,Ex Gell.lib.16.cap. 19 Vbi de Arione fidicine sic habetur. Arion. vetus, & nobilis cantator fidibus fuit &c. 3.Organiceo,nis.Ex Cicer 3 de Nat.qui sic ait. Fidicen.

Da organista,auuerb.] Organicè,Ex Vitr.

Da organista, addiett.] Organicus, ca, cum. Ex Lucr. lib.3.

Organizare, & organare,formar gli organi.] In organa formare,Ex Plin.

Organo,strumento musicale.] Organum,ni. Vitru. lib.1. cap.2.

Organo d'acqua.] Organum hydraulicum,Suet. in Nerone.

Chi suona l'organo d'acqua.] Hydraoles, læ. 1. Hydrauta, læ. m gen. Suet. Neron. cap.54.Vouerat se proditurum hydraulam, & choraulam, & Vtricularium.

Organo da vento.] Organum pneumaticum. 2. Organum spiritale,Ex Vitr.

Organo di più registri.] Organum multiplex,ac varium Turs.

Turf lib.5.Hist Laur cap.3. Musicum organum condidit multiplex, ac varium, & auro picturisque conspicuum.

Orgogliare,cioè insuperbire,vedi Insuperbire.

Orgoglio superbia, ò alterezza vedi Grandigia.

Orgoglioso,cioè superbo, vedi Superbo.

Orientale, ò Leuantino,nome gent. & poss di oriente', ò leuante.] Eous, a, um 1 com.2.l. Pomp. Mel. lib. 3. cap.2. Series media fermè Eoæ partis incolunt, Indi, & Scythæ vltima ambo latè patentes. 2.Orientalis, & hoc le.

Oriente, ò leuante, parte del mondo, doue nasce il Sole.] Oriens,tis. m. gen.2.Ortus,us.Mela. lib.2. cap.1. Vnde sol oritur, oriens nuncupatur,aut ortus.3.Exortus,us Gell.

Da oriente ad occidente,da leuante, à ponente.] Ab ortu ad occasum.Cic.2.de Nat.

Oriente equinottiale.] Exortus, vel oriens æquinoctialis. Plin.l 2 cap.47. Ab oriente æquinoctiali subsolanus ab oriente brumali Vulturnus illum Appellioten, hunc Græci appellant Eurum.

Oriente solstitiale.] Ortus, vel exortus solstitialis. Plin. lib.2 c.47. A septemtrionibus,septemtrio,interque eum & exortum solstitialem Aquilo, Apatetias dicti, & Boreas.

Origano,pianta nota.] Origanum,ni.Plin.

Originale,addiett.che hà origine.] Originalis,& le 2.Originarius,a,um.

Originale,cioè prima scrittura, ò pittura. 2. Autographum,phi,neut gen 1.l.2. com & 3 b.apud Plut.ad Col, Thes græc. Autographum est scriptum manu propria exaratum.

Originale,hauer'origine.] Ducere genus.

Origine,nascimento,principio.] Origo,ginis.f g. 1.b.3.l. Cic.2.de Fin.

Origlieretto, vedi Guancialetto.

Orina. Sen.piscia, e piscio, fiero del sangue, il quale colato nelle reni, si trasfonde nella vessica.] Vrina, næ. f. gen.2.Lotium,tij.neut.g.1.l.Suet.in Vesp. c.23 Reprehendenti filio Tito, quod etiam vrinæ vectigal commentus esset pecuniam ex prima pensione admouit ad nares,sciscitans num odore offenderetur, & illo negante, Atqui, inquit, è lotio est 3.Vesicæ excrementa, vel excreta,Ex Cic.de Fin.& Col.lib.8. c.4 Cuius est;tritici excreta.4.Vrsicæ recrementa,Ex Plin lib.11.c.37. Varr. lib.1.c 64. 5.Vrinæ liquor,Ex Plin.l.14 cap 22 6.Vrinæ humor vel onus,Col.l 7.c 4. Ouium stabula frequenter euerrenda, & purganda,humorque omnis vrinæ deuerrendus est.

Orina bianca.]Vrina alba Cels.lib.2.c.4. Vrina di lota atque alba vitiosa est, sed in phreneticis maximè 2.Vrina candida Plin.l 28 cap 6 Si mane candida,deinde rufa fit vrina; illo modo concoquere, hoc concoxisse significatur.

Orina rossa.] Vrina rubra Plin.l.28 c.6. vrina rubra,& tenuis,in magna cruditate esse consueuit.

Orina stentata,che vien fuori adagio, & à stento.] Vrina difficilis.Plin.l.23.c 8

Orina verde] Vrina viridis,vel virens. Plin.l.28. cap.6. Vrina viridis morbum viscerum significat; pallida bilis,rubens,sanguinia

Orina d'huomo] Vrina humana. Dioscor.lib.2. cap.74. Humanam vrinam suam cuique bibere, contra viperæ morsus,& venena, incipientemque aquam intercutem, proderit.

Orina di cane] Vrina canina. Diosc.l 2.c.74.Vrina canina ad perfundendos canis morsus,idonea est; pruritus, & lepras nitro addito expurgat.

Orina di lupo ceruiere.] Lyncurium,rij.1.3.l.3.b.Diosc. lib. 2.cap. 74. Lyncia vrina, quam lyncurium appellant, &c.

Orina di cignale.] Diosc.l 2 c.24. Vrina aprina priuatim comminuit vesicæ calculos,& pota capellit.

Orina di somaro] Vrina asinina. Diosc.ibid. Vrina asinina traditur renum vitijs mederi.

Orina di toro.] Vrina taurina. Dioscor. lib.2. cap.74. Vrina taurina, si cum myrrha instilletur aurium dolores lenit.

Orina cattiua.] Vrina mala. Cels lib.2 cap.4.Mala vrina est, in qua subsidunt subrubra, aut liuida; deterior in qua quasi fila quædam tenuia, atque alba; pessima ex his, si tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræsentat. 2. Vrina vitiosa. Cels lib.2.cap.4. Plin.lib.28. cap 6.

Orina mortale.] Vrina mortifera. Cels lib 2.cap.6. Pessima vrina est Præcipuèque mortifera nigra Crassa, mali odoris.

Orina arenosa.] Vrina arenosa. Plin. lib.23.cap.3. Oliuæ albæ cibi modo deuoratæ medentur arenosæ vrinæ.

Orina sanguigna.] Vrina cruenta Cels.l.2.c.26.

Orina stantiua.] Lotium vetus.Col.de arb.c.8 2.Vrina vetusta.Plin.l 7.c 27.

Orina che cagiona tisicchezza, qual'è quella del riccio.] Vrina tabifica Plin.l.8 cap.87.

Orinale,vaso nel quale s'orina.] Matula,læ. f.gen. 2.3.b. Plaut in Mostel.Iam ego vos pro matula habeo, nisi matulam datis. Sypont.in Mart. Ponitur quoque matula pro vase, in quo vrina seu lotium colligitur.2.Vrinæ vas.Pomp Fest lib 11. Matula vas est vrinæ. 3. Vas vrinarium.Matth.Rad.in Mart.lib 6. epist. 64 vel 89. 4.Enurethra,thræ.f g. r.b. 2.& 3 l. Græc.Iul. Poll l.10. c 9.Ex Soph.5 Vretris,tridis.f g. 1.& 2.l.& 3 b. Græc. Scholiastes Aristoph.

Orinale di terra] Matula fictilis,Ex Varr & Cic.

Orinale di vetro.] Matula vitrea,& Plin & Var.

Orinaletto,dimin orinal piccolo.] Matella, læ fœm gen. 1.b. 2 l. Mart.lib.10 epist.11. Dispeream, si tu Pyladi præstare matellam Dignus es, aut porcos pascere Pyrithoi. 2.Matellio,nis.m gen.1.b.& 2.l.Pomp. Fest. lib.11.Matellio diminutiuum est à matula, quæ vas est vrinæ.

Orinante, partic che orina.] Meiens,entis. om.g.Catul.2. Mingens,tis.o.g.

Orinare, pisciare, far l'orina.] Meio,meijs,minxi,mictum, Colum.l.7. cap.5. 2 Mingo gis.3.Vrinam edere. Plin. lib.28 cap.4. 4 Vrinam emittere, Ex Plin.lib.24.cap. 19. 5.Vrinam reddere. Plin. l 8.cap 16. 6 Vesicam exonerare. Ex Plin.lib.10 cap.44. 7.Vrinam fundere. Plin.lib.24.cap.19 Herba, iuxta quam canes vrinam fundunt luxatis celerrimè medetur. 8. Vrinam ex reddere.Plin.lib 8 cap 37. 9.Vrinam spargere.Plin.l,8. c.8. 10.Vrinam facere,vel agere.Colum. lib.6. cap.29. Plerumque iumenta morbos concipiunt lassitudine, & æstu,non nunquam,& frigore, & cum suo tempore vrinam non fecerint.

Orinar spesso,ò souente.] Vrinam factitare,Ex Colum.l 6. c.29.& Cic de Clar Orat 2.Vrinam funditare, Ex Plin. lib.24.c 29 & Plau.in Pœn.qui ait; mulier tantula tanta verba fundicat.

Hauer voglia d'orinare.] Micturio,is. 2.b.Pers.Sat.1.

Orioar oollora.]Bilem per vrinam reddere. Plin lib.26. cap.3.

Orinar sangue.] Per vrinam sanguinem reddere. Plin.lib. 20.c.50.

Far orinare.] Vrinam mouere.Plin.l.32 cap.9. Oua sæpiæ vrinam mouent.2.Vrinam ciere.Plin.l.23 c.7. Fici maturæ vrinam cient.

Per orinare.] Leuandæ vesicæ gratia,Spartianus Leuandæ vesicæ gratia ex equo descendit. Scaualcò per orinare. 2 Ad leuandum vesicam.

Orinaro addiett.d orina,ò attenente ad orina.]Vrinarius, a,um.2.a.3.l. Diosc.l.1 c.33. Cimices triti, & vrinariæ fistulæ impositi, vrinæ angustias leuant.

Orinarsi addosso.] Vrinam in se reddere.Plin.l.30. c.8. Si vrinam in se reddiderit herrinaceus eos, qui carnem ederint strangurię morbum contrahere traditur.

Orizonte, linea, che diuidendo il Cielo in due emisferi, termina la nostra vista.] Horizon,tis.m g 1 b.3.l.Græc. 2.de Diu.2.Finiens,tis m.g.1.l.2.b.Cic.2. de Diu. Cum illi orbes, qui Cœlum quasi medium diuidunt, & aspectum nostrum definiunt, qui à Græcis orizontes nominan-

minantur, nobis finientes rectissimè nominari possunt, varietatem maximam habeant alijque in alijs locis fint, necesse est ortus occasusque siderum non fieri eodem tempore apud omnes.

Orlare, far orlo.] Ora, seu extremitate aut finire, aut terminare, ex Cic. 2. de Fin. dum sic ait, Regionum nulla esset ora nulla extremitas, & 2. Catil. cuius est fines imperij non terra, cęli regionibus terminare. 2. Fimbria, siue lacinia finire, vel terminare. Ex Cic. 2. de Nat. Cuius est r lingua dentibus finita, & Amalth. Onom & Horat. Turfel. Nomen quorum sunt voces fimbria, & lacinia, & Virg 1. Aen. Cuius est imperium oceano terminare.

Orlato, aggett. che hà orlo.] Ora seu extremitate: fimbria, siue lacinia, vel finitus, vel terminatus, ta, tom. Ex Cic. 2. de Nat. & 3. Catil. & Amalth. Onom. & Horat. Turfel. Nomenc.

Orlo, estremità di panno, e d'altro ancora.] Ora, vel extremitas, tatis, sic ait, Regionum nulla esset ora, nulla extremitas, & Pomp Fest lib 13. dum ait, ora sunt etiam vestimentorum partes extremæ. 2. Fimbria, æ, seu lacinia, æ, Apud Amalth. Onom. & Horat. Turfell. Nomenc.

Orliens, Città di Francia.] Aurelianum, liani.

Di orliens, nome gentile, e possessiuo.] Aurelianensis, & hoc nense.

Orma, e pedata, vestigia, e vestigio, e traccia.] Segno impresso dal piè.] Vestigium. gij. n. g. & a l. Cic. Vestigium dicitur pedis impressio. 2. Pedis impressi nota, vel signum. Mar. de propr. Serm. 3. Pedis signum pressum. Ouid. 8. Met. Vincula pars adimunt canibus, pars pressa sequuntur Signa pedum.

Orma fresca, cioè nuouamente impressa.] Vestigium recens. Cic. 3. Verr. Te non opinione, sed tuis vestigijs persequimur, quæ tu expressa, & recentia reliquisti.

Seguire vno per l'orme.] Vestigijs aliquem persequi. Cic. de Clar. Q. Hortentium ipsius vestigijs persecuti sumus.

Caminare per l'orme d'alcuno.] Alicuius vestigijs ingredi, Cic. de Somn. ego à pueritia vestigijs ingressus Patris & tuis, decori non defui. 2. Cuiuspiam vestigijs insistere, Quint. l. r. proœm. 3. Alicuius vestig. js instare, Plin. l 6. ep. 97.

Arriuar vn per l'orme.] Vestigijs aliquem consequi. Cic. pro Cluent. Oppianicus, homines vestigijs consecutus est.

Ormisino.] Vestis bombycina, 3. b.

Ormo, Città nello stretto del mare Persico.] Armuza, zæ.

Orna, fiume di Francia.] Olina, æ, f. g.

Ornamento, ornatura eleganza, ò acconciamento.] Concinnitas, atis. 2. Concinnitudo, nis. Cic. l. 1. de Inu. Exordium debet habere Splendoris, & festiuitas, & concinnitudinis minimum.

Ornamento inteso di cosa, con che s'adorna.] Ornamentum, ti, n g. 1. 2. 3. l Cic a ad Att 2. Ornatus, tus, m g. 1. 2. l. Cic r. Off. & 3. Verr. Forus adornatur ad speciem, magnifico ornatu.

Per ornamento.] Adornatum, vel ornamentum, Cic. 3. de Fin. Membra quædam à natura domata sunt ad ornamentum, vt Cauda pauoni, plumæ versicolores Columbis, viris mammæ, atque barba.

Ornare, adornare, ò abbellire.] Orno, as, 1. l. Ter. Eun. Age, eamus intrò, nunc iam orna me. 2. Adorno, as. Cic. 3. Verr. Forus adornatur ad speciem, magnifico ornatu. 3. Ornamento afficere, eum accusat. rei, vel perf. Cic. pro Cor. Bal. 3. Ornamento esse. Cicer. 6. Verr. Domus erat, non domino magis ornamento, quàm ciuitati.

Ornare, adornare, ò abbellire assai.] Exorno, as, 1. 2. l. Cic. lib 7. epist. 24. Ea signa ego emere soleo, quæ ad similitudinem gymnasiorum exornent mihi in palæstra locum. 3 Peroino, as, 2. b. a l. Tacit. lib. 16. Detraheret potius senatui, quàm perornauisset infamiam tanti flagitij.

Ornar vagamente, ò con leggiadria.] Graphicè ornare. Plaut. in Trin. Is homo ornetur Graphicè in peregrinum modum.

Ornare, cioè acconciare.] Como, mis, psi, ptum.

L'ornare, ò adornare, cioè l'atto d'adornare.] Exornatio, nis, 1. 2. 3. l 4. b. Colum. l. 12 c. 3. Quæ ad lauationem, quæ ad exornationem, quæ ad epulationem pertinebant, exponebantur.

Ornarsi, ò abbellirsi] Ornor, aris, 1. l. Cic. de Orat. Ornatur, & illuminatur oratio.

Ornarsi allo specchio.] Ornari aduersus speculum, Gell. l. 7. c. 12. P. Sul. Gallus quotidie vnguentatus aduersus speculum ornatur.

Ornatamente, auuerbio con ornamento.] Ornatè, ex Cicer.

Ornato, adorno, & abellito, addiett] Ornatus, ta, tum. Cic. Att. l. 2. Tua illa scripta horridula mihi atque incompta visa sunt, sed tamen erant ornata hoc ipso, quod ornamenta neglexerunt.

Molto ornato.] Exornatus, ta, tum, 1. 2 3. l. Cic. de Inuent. Trophæum clarum, atque exornatum. 2. Perornatus, ta, tum, 1. 2 3. l. Cic de Clar. Or. Crassus erat indicendo, & perornatus, & breuis.

Oroatore, colui che adorna, ò abellisce.] Ornator, ris, 1. 2. l. 3. b. in rect & l. in obl. & Suet. & Cic.

Ornator grande, colui che adorna, od abbellisce assai.] Exornator, oris. Cic. 3. de Orat. Cęsari non exornatores rerum, sed tantummodo narratores fuerunt.

Ornatrice, colei che adorna, & abbelisce.] Ornatrix, cis. Fest lib. 1. Acus dicitur qua sarcinatrix, vel etiam ornatrix vtitur.

Ornatrice grande.] Exornatrix, cis, 1. 2. 3. 4. l. Ex Suet. & Cic.

Orno, ed altramente frassino saluatico arbore noto.] Ornus, ni, f g. Plin. l. 16. c. 18. 2. Fraxinus syluestris. Colum. de Arb. c. 16.

Di orno, addiettiuo.] Orneus, a, um. Colum. lib. 11. cap. 2.

Oro, ed in verso ancor' auro. Metallo più perfetto de gli altri.] Aurum, ri, neut gen. 2. l. Plin. lib. 33. cap. 3. Aurum non pondere, aut facilitate materiæ prælatum est cæteris metallis, cum cædat per vtrumque plumbo: sed quia rerum vni nihil igne deperit tuto etiam incendijs durante materia: quinimo qun sæpius arsit, proficit ad bonitatem. 2. Auri metallum, Virg. 8. Aen. cuius est: Fluit æs riuis, aurique metallum. 3. Materia aurea, ex Cic. 2. de Inu qui dicit: materiam ligneam.

Oro d'India.] Aurum Indicum. Plin. lib. 33. cap. 4. Aurum inuenitur in nostro orbe, vt mittamus Indicum, atque à formicis, aut gryphibus apud Scythas erutum.

Oro cauato da pozzi.] Aurum canalicium, vel canaliense. Plin. lib. 33 c. 4. Aurum quod puteis foditur, canalicium vocant, alij canaliense.

Oro battuto monetato, ouer coniato.] Aurum signatum, vel percussum. Isid. Orig. l 16 c 17. Tria sunt genera, argenti, auri, & æris Signatum factum, infectum. Signatum est quod in nummis est, factum est quod in vasis, & signis est. Infectum est quod in massis est, quod & graue dicitur, idest massa.

Oro cauato] Aurum erutum, vel effossum. Plin.

Oro falsificato.] Aurum adulteratum, ex Cic. de Offic. 2. Aurum adulterinum, ex Cic. 2. de Offic.

Oro fino, cioè perfetto, eccellente, di tutta bontà.] Aurum absolutum. Plin. lib. 33 cap 4 Aurum inuenitur fluminum ramentis, vt in Tago Hispaniæ, Pado Italiæ, Hebro Traciæ, Pactolo Asiæ, Gange Indiæ nec vllum absolutius aurum est, cursu ipso trituque perpolitum. 2. Aurum obryzum. Plin. lib. 33. cap 3. Aurum quo sæpiùs arsit proficit ad bonitatem, aurique experimento ignis est, vt simili colore rubeat, quo ignis, atque ipsum obryzum vocant.

Oro filato.] Aurum netum, Ex Plin. lib. 33. cap. 3. 2. Aurum in fila tenuatum, ex Plin. lib. 21. cap. 23.

Oro

Oro intagliato, ouer scolpito.] Aurum cælatum. Cic. 5. Tusc. Abacos ornauit argento, auroque cælato.
Oro non lauorato, nè monetato.] Aurum infectum, Isid. Orig. l. 16. c. 7.
Oro infocato.] Aurum candens. Plin. l. 33. c. 7.
Oro mescolato con rame] Aurum ærosum. Plin. l. 33. cap. 5. Aurum ærosum contrahit se, hebetaturque & difficulter ferruminatur.
Battiloro.] Bractearius, rij. 2. Bracteator, ris, f. g.
Cosa, che hà in sè dell'oro.] Aurosus, sa, sum Lamprid. in Heliog.
Diuentar'oro, ò simile à oro.] Aurесco, scis, 1 & 2. l. Varr. 6 de Ling. Aurora dicitur ante solis ortum, ab eo, quòd ab igne solis tum aureo, aer aurescit.
Prender color d'oro, ò di leone.] Fuluesco, scis, s. & 2. l Diosc. l. 5. c. 136. Fornaceum terra, quæ retorrida est fuluescit, eiusdem cum testa effectua.
Orologio, vedi Horologio.
Orpellare, od inorpellare, courir d'orpello.] Bractea, siue bracteola, induere, vel inducere, vel obducere, cum accus. rei, ex Sen. l. 21. epist. 16 & Cic. 2. de Nat. Bractea, vel bracteola illinire, vel oblinire, cum accus. rei. Ex Liu. 5. ab Vrb. & Plaut. in Mostell.
Orpellato, od'inorpellato, aggett couerto d'orpello.] Bracteatus, ta, tum, ex Sen. l. 25. epist. 16. qui sic ait, Omnium istorum, quos incedere altos vides, bracteata felicitas est. 2. Bractea, siue bracteola inductus, vel obductus, ta, tum, ex Sen. l. 25. epist 16. & Cic. 2. de Nat. 3. Bractea, siue bracteola illitus, vel oblitus, ta, tum. Ex Liu. 5 ab Vrb. & Plaut. in Mostell. 4 Bractea, vel bracteola litus, aut prælitus, ta, tum, ex Virg 4 Georg. & A. Gell. lib 13. c. 22. Cuius est: Villa tectorio prælita.
Orpellatore, od inorpellatore: quegli che coure d'orpello.] Bracteanus, rij, s. & 3. l. 2. b. Ex Gul Bud. 2. Bracteator, is, s. & 3. l. 4 b. in rect. & l. in obl.
Orpelletto, od orpellino, dimin orpello piccolo.] Bracteola, læ, 1. l. 2. & 3. b Iuuen. Sat. 13.
Orpello, rame in sottilissime lamine con la superficie di color d'oro.] Bractea, teæ, 1. l. 2 b. Ouid. 3. de Ar. Aspice, quàm tenuis bractea ligna tegat.
Orpimento, ed anche arsenico, veleno corrosiuo di color aureo.] Auripigmentum, ti, 1. & 3. l. 2. b. Plin. l. 33. cap. 4. Aurum faciendi est etiam vna ratio ex auripigmento, quod in Syria foditur pictoribus in summa tellure, auri colore, sed fragili, lapidum specularium modo, & cet. 2. Arsenicum, ci, 1. l. Græc. 2 & 3. b. Plin. lib. 34. c 18. Arsenicum optimum, coloris etiam in auro, excellentius. Quod verò pallidius, aut sandarachæ similius est, deterius existimatur. 3. Arrhenicum, ci, s. l. 2. & 3. b. Græc. Matth. in Diosc lib 5. cap. 8 s. dum sic ait. Metallicum, quod Græci arrhenicon, & arsenicon dicunt Latini arsenicum, & arrhenicum, & auripigmentum vocant.
Orpimento di tutta bontà.] Auripigmentum optimum, Diosc. lib. 5. cap. 80. Auripigmentum optimum existimatur aureo colore micans, nulli materiæ permistum, in squamas fissile, quale in Mysia Hellespontі nascitur, & cet.
Orribile, vedi Terribile.
Orrore, vedi Horrore.
Orsa, costellatione, ò segno celeste.] Vrsa cælestis Suet. in Aug c. 80. Corpore fuit maculoso, dispersis per pectus, atque aluum genitiuis notis in modum, & ordinem, ac numerum stellarum cælestis vrsæ.
Orsa maggiore, costellatione in cielo.] Helice, es, f. g 2. b. Ouid. l. 3 Fast & Festus Namque Helice Graios Tyrios Cynosura per altum. Parua regit. 2. Septentriones maiores, Gell. l. 3 c. 10.
Orsa minore, costellatione così detta.] Cynosura, ræ, 2. 2. b. 3. l. Græc. Cic. 2. de Nat. Polum hunc circum arcti duæ feruntur, nunquam occidentes: Ex his altera apud Graios Cynosura vocatur. Altera dicitur esse Helice. 2. Septentrio minor Alc. 2. de Nat. Minorem autem septentrionem Cepheus passis palmis tergo subsequitur.
Orsa maggiore, e minore.] Arcti duæ Cic. 2. de Nat. & Ouid. 3. Fast. Esse duas arctos, quarum Cynosura petatur. Sidonijs Helicen. Graia carina notat. 2. Arcti geminæ Ouid. 3. Met. 3. Arctus vtraque, Cic. 2. de Nat. & Plin l. 2. c 5.
Cosa attenente à quest'orse, aggett] Arcticus, a, cum, 1. l. 2. b Græc. 2. Arctous, a, um, 1. 2 l. Græc Sen. in Herc. Oeth cuius est: Arctous polus Luc. l. 1. Cuius est, Arctous orbis.
Orsa, la femina dell'orso.] Vrsa, sæ, f. gen & s. l. Plin. lib. 8. cap 36 Nec quicquam rarius, quàm parturientem videre vrsam. Ideo mares quadragenis diebus, feminæ quaternis mensibus.
Orsacchino, dimin. di orsacchio.] Vrsæ catulus paruulus, vel pusillus, ex Ouid. 15 Met & Plaut. Cist.
Orsacchio, & orsatto, dimin. il figlio dell'orsa] Vrsæ catulus, Ouid. 15. Met Nec catulus, partu quem reddidit vrsa recenti. Sed malè viua caro est, & cæt. 2. Catulus vrsinus, ex Ouid 1. Met. & Col. de arb. c. 15.
Orsico, addiett. possess di orsa, ò di orso.] Vrsinus, a, um, Plin. l. 8. cap 36. Vrsi cerebro veneficium inesse creditur; nam potum in vrsinam rabiem agit.
Orsino, cognome notissimo di famiglia Romana.] Vrsinus, na, num. Hor. Turs Hist Laur. l 4 c. 25. Felix Vrsina singulari nobilitate mulier M. Antonium Columnam coniugem suum, turcico è prælio non reducem solùm, sed victorem etiam recepit.
Orso, animale saluatico, assai noto.] Vrsus, si. Plin. lib. 8. cap. 36. Inualidissimum est vrso caput, quòd leoni fortissimum.
Orso, crudele, ò fiero.] Vrsus sæuus. Iuuen Sat. 15. Sæuis, inter se conuenit vrsis.
Orso assai grasso.] Vrsus præpinguis. Plin. lib. 8. cap. 36. Vrsorum mares præpingues fiunt; Cuius rei causa non prompta est.
Orso che s'ingrassa col dormire.] Vrsus veterno pinguescens. Plin. l. 8. c. 36. Vrsi mirum in modum veterno pinguescunt.
Orso ingrassato col dormire.] Vrsus somno saginatus. Plin. l 8. c 36.
Orso intanato, cioè nascosto in tana.] Vrsus conditus. Ex Plin. l 8. c. 35. Hystrix hibernis se mensibus condit, quæ natura multis, & ante omnia vrsis.
Orso ammalato] Vrsus æger, vel ægrotus. Plin. l. 29. cap. 6. Vrsos ægros ouis formicarum sanari constat.
Orso, che camina con due piedi.] Vrsus bipes ingrediens, ex Plin l. 8. c 36 Vrsi ingrediuntur, & bipedes, arborem auersi derepunt.
Orso, che và di sera, ò di notte.] Vrsus vespertinus, vel nocturnus Hor Epod 18.
Orso, che dorme profondamente.] Vrsus graui somno pressus, Plin l 8 cap. 36. Vrsis primis diebus, bis septenis tam graui somno premuntur, vt ne vulneribus quidem excitari queant.
Orsù particola esortatiua.] Age.
Orsù via.] Age, age, vel Age iam.
Orta, orti, ed' Orte, Città molto antica, e nobile in Toscana di cui più scrittori fan degna mentione.] Horta, tæ, f. g s. l. Philipp Cluuer. Ital. ant. l. 2. cap 23. Haud dubiè antiquissimum, ac primum oppidi nomen fuit Horta: vnde Plinio deriuatiuum vocabulum. Hortanum. Paul Diac. Longobardi rerum lib. 4. cap. 8 2. Hortanum, ni, n. gen. 2. & 2. l. Philip. Cluer. Ital. ant. lib. 2. cap. 23 Hortanum haud dubiè id oppidum est, quod apud Tiberia confluentes hodie vulgò dicitur Orti & Orta. Plin. lib. 3. cap. 5. 3. Ciuitas, vel Vrbs Hortana Anast. Bibl. in vita Leonis IV. Leo IV. Hortanam, & Ameriпam valdè antiquas ciuitates ad pristinum locum statumque gratia corroborata sua diuina reduxit.
Di Orta, orti, ò Orte, addiett.] Hortanus, na, num, 1. & 2. l Tursel.
Ortica, herba nota.] Vrtica æ, s. & 2 l. Plin. l. 22. c. 13. Vrtica præter oleum, quod in Aegypto ex ea fit, plurimis scatet remedijs.
Ortica con la fronda filacciata, ò frangiata.] Vrtica fimbriatis folijs. Plin l. 21. c. 15.
Ortica col gambo pungente.] Vrtica mordaci caule. Plin lib. 21.

lib.11.c.15.Syluestris est vrtica, quę dicitur canina, acrior, caule quoque mordaci fimbriatis folijs

Ortica odorifera.] Vrtica herculanea. Plin.l. 22. c. 15. Vrtica quę odorem fundit herculanea vocatur. 2. Vrtica odorata.

Ortica saluatica.] Vrtica syluestris. Plin. lib. 21. cap. 15. Syluestrium vrticarum radix omnem carnem teneriorem facit simul cocta. 2 Vrtica fęmina. Plin. lib. 11 cap.15. Vrtica syluestris, quam fęminam vocant, mitior est.

Ortica da mangiare.] Vrtica cibaria, ex Plin. l.21.c.15. & lib.14 c 3. Vere nasci incipiet vrtica non ingrato, multis etiam religioso in cibo est, ad pelleodos aoimi morbos. 2 Vrtica escaria, vel esculenta.

Ortica, che non pugne.] Lamium, mij. 2. Vrtica innoxia. 3. Vrtica morsu carens. Plin. l 21.c.15. Vrtica quę innoxia est, morsu carens lamium vocatur.

Di ortica, come addiett.] Vrticaceus, a, um, Ex Plin.

Orticheggiare, percuotere, ò pugnere altrui con l'ortica.] Vrtica cedere, vel compungere cum accusat. Ex Cic.

Orticel'o, diminut. orto piccolo.] Hortulus, li, 1 J. & 2. b. Plin. lib 35. cap.10. Protogenes in suburbano hortulo suo erat. 2. Hærediolum, li, 1.& 2.l. 3 4.b Ex Plin. lib.19. c 4 & Colum. l.1. de Re rust. in proœm. Cuius est vox, horediolum.

Orto campo chiuso, e coltiuato d'erbe da mangiare.] Hortus ti, 1.l. Pallad de Re rust. lib. 1. tit. 34. Hortus est sterquilinio maximè subiectus cuius cum succus spontè fœcundet ab arca longè situs sit, nam puluerem palearum patitur inimicum. 2. Hæredium, dij, 1.& 2.l. 3.b. Plin. l 19. cap 4. Romę quidem per se hortus ager pauperis erat: ex horto plebei macellum, quanto innocentiore victu? 2. Hæredium, dij, 1 2.l. 3 b. Plin. lib 19. cap.4 In 12 tabulis legum nostratum nusquam nominatur villa, sed semper in significatione ea hortus: in horti verò hæredium.

Ortaggetto, erbaggetto, e camangiaretto, diminut cioè ortaggio, erbaggio, e camangiar piccolo.] Olusculum, lorum, n g. & num plur. 1.& 3.b 2.l Horat. 2. Serm. Sat.6. Vncta satis pingui ponentur oluscula lardo. Cic. lib.6. ad Att. Olusculis nos soles pascere.

Ortaggio, erbaggio, e camangiare, tutti tre vagliano erbe d'orto, che noi mangiamo.] Olera, rum, n g & num. pl. 1.& 2.b. Plin. lib. 19. cap.10. Semen olerum si succo aizoi madefactum olera nulli animalium obnoxia futura tradunt. 2. Hortensia, orum, neut gen. & num. plur. 1.& 2 l. 3.b Plin l.19. c 8 Beta hortensiorum læuissima est. Eius à colore duo genera Græci faciunt, nigrum & candidum. 3 Hortensia, sium, n. gen. & num plur 1.& 2.l. 3.b. Plin. l.19 c.6 Hortensibus omnibus ferè singulæ radices, vt raphano, betæ, apio, maluæ.

Orto di carcioffi.] Carduetum, ti, 1.& 3.l. 2.b. Pallad. de Re rust. l.4 tit 9 Contra talpas prodest, catos frequenter habere in medijs carduetis.

Orto di cauoli] Ager brassica consitus, vel obsitus, Ex Varr. 4 de Ling & Cic de Sen.

Orto di finocchio.] Solum fœniculo, vel marathro consitum, vel obsitum, ex Plin. lib. 20. cap. 10. & Colum lib. 2. cap. 2.

Orto di cocomeri, ed in vna voce, cocomeraio.] Cucumerarium, rij, 2 3.& 5 b. & 4 l. Apud Amalth. Onom. & alios.

Orto di poponi, ò melloni.] Campus pepone, consitus, vel obsitus, ex Plin. l. 20. c. 2. & Cic. l de Sen.

Ortografia, scrittura corretta, ouero scienza, & arte di scriuere corretto.] Ortographia, æ. Nicol Perot. Ortographia est, recta scriptura, rectè scribendi scientia. Quint. l. 1. c. 7. Græci ortographiam vocant, nos rectè scribendi scientiam nominamus. 2. Scribendi formula, vel ratio Suet. in Aug. c. 88. Ortographiam, idest formulam rationemque scribendi, non adeò custodit Augustus.

Ortograficamente, secondo l'ortografia, ò gli ortografi.] Orthographiceè.

Ortografico, di ortografia, ouer ortografo,] Ortographicus, ca, cum.

Ortografo, chi scriue corretto, e bene.] Ortographus, grapha, phum.

Ortolano, aggett. da, ò di orto.] Hortensius, a, um, 1.& 2.l. 3.b Plin. lib.10 c.5. Cucurbitæ fumo siccantur condendis hortensium feminibus rusticæ supellectili. 2. Hortensis, & hoc se, 1 & 2.l. Plin. lib. 19 cap.6. Hortensibus omnibus ferè singulæ radices, vt raphano, betæ, apio, maluæ.

Ortolano, sustant. custode, ò coltiuator dell' orto.] Olitor, is, 1.& 2.b. 3.l. in rect. & l in obl. Plin. lib.19. cap 5.

Da, ò di Ortolano, aggett.] Olitorius, a, um, 1.2.& 4.b. 3.l. Liu 4. bel. Maced.

Ortolanello, dimin. ortolano piccolo.] Olitorculus, li, 1.2.& 4 b. 3.l. Ex Plin. l.19 c.5 Cuius est vox, olitor, & Plaut. in Pœn. cuius est vox, amatorculus.

Ortolano sorte d'vccello.] Millaria, æ, fœmin. gen. 3.b. Plin.

Ortona, Città d'Italia ne' Peligni.] Ortona, næ, Plin. l.3. c. 12. 2. Orton, onis. Ptolem.

Di ortona, nome gent. e poss.] Ortonensis, & hoc, nense.

Oruieto, vedi Orbiuieto.

Orzaiuolo bollicina, che viene trà i nepitelli, ò peli de gli occhi] Crithe, es, vel critha, æ. Cels lib 7. cap.7. In palpebra super pilorum locum tuberculum paruulum nascitur, quod à similitudine hordei, à græcis crithe nominatur.

Orzata, beuanda fatta d'orzo cotto.] Ptisana, næ, 2 b. Plin. l. 18. c. 9. Ptisanæ vsus validissimus, saluberrimusque tantopere probatur.

Orzo, biada nota.] Hordeum, ei. Liu 18. cap.7. Antiquissimum in cibis hordeum, Sicut Atheniensium ritu apparet, & gladiatorum cognomine, qui hordearij vocabantur. 2. Res hordearia, ex Cæs. 3. bel. Ciuil. Cuius est: res frumentaria, & Plin. l 18. c.7.

Orzo di due ordini di granella.] Hordeum distichum. 2. Hordeum galaticum, Colum. l. 2. c 9.

Orzo di tre ordini, di granelli.] Hordeum tristichum.

Orzo di quattr' ordini di granelli.] Hordeum tetrastichum.

Orzo di sei ordini.] Hordeum hexastichum. 2. Ordeum cantherinum Col. l.2. c.9.

Di orzo, addiett.] Hordaceus, a, um.

Cosa pertinente à orzo.] Hordearius, a, um, Plin. l.21. c.15. l.18. c.7.

Acqua d'orzo.] Zithum, zithi, neut. gen. Tursell. & Plin.

Chi mangia pan d'orzo.] Hordearius, a, um, 1.& 4.b. Matth. Rad. in Mart l.1 3. ep.11. Ex ordeo fiebat panis laudatus Græcis, damnatus Romanis, quem seruis gladiatoribus apponebant, vnde hordearij dicti.

O S

Osare, od ardire, verb. vale hauer andacia, od ardimento, od ardire.] Audeo, audes, 1.l. T. Liu. 3. ab Vrb. Aequos conscientia contracti culpa periculi, & desperatio futuræ sibi postea fidei, vltima audere, & experiri cogebat.

Osar molto, hauer grand'ardire, od ardimento.] Maiorem in modum audere, ex Cic. lib.5. ad Att. & Corn. Tac. lib 19.

Quegli, che osa, od ardisce molto, cioè molto ardito, & audace, il medesimo, ardimentoso.] Audacissimus, ma, mum, 1 2 3 l 4 b. Cic. l. 3. ad Att. 2. Audentissimus, ma, mum, 1 2 3.l 4.b. ex Quint. l. 9. & Virg l.6. Aen.

Oscenamente, auuerb. con oscenità.] Obscęnè. Cic. 1. Off. Latrocinari, fraudare, adulterari, re turpe est, sed dictu non obscęnè.

Oscenità, dishonestà di fatti, ò di parole.] Obscænitas, tis. Cic. de Orat. Debemus, & verborum turpitudinem, & rerum obscęnitatem vitare.

Osceno, dishonesto, ò sia di fatti, ò di parole.] Obscænus, na, num. Plin. l. 28. c. 1. Quisquis es æquè moriere etiam cum oscænus vixeris, aut nefandus.

Oscuratamente, auuerbio con oscurità.] Obscurè Cic. pro Quintil. & in Parad. Paupertatem istam, vel potius egèstatem, ac mendicitatem tuam, nunquam obscurè tulisti.

Oscuramento, oscuratione, l'oscurare.] Obscuratio, nis, f g. Cic. 4. de Fin. Propter exiguitatem rerum consequitur obscuratio.

Oscuramento piccolo.] Obscuratiuncula, læ, Ex Cic.

Oscurare, ottenebrare, vedi Abbuiare.

Oscurarsi, vedi Abbuiarsi.

Oscuretto, e buietto diminutiuo alquanto buio, ouer oscuro.] Subobscurus, a, um, a.b. 2.3.l. Cic. de Clar. Orat.

Oscurissimo addiett superl.] Obscurissimus, a, um.

Oscurità, e tenebrosità, buio, e buiore, scuro, & oscuro sustant.] Obscuritas, tis. Cicer. 3. de Orat. Oratio, quæ lumen adhibere rebus debet, ea obscuritatem, & tenebras affert.

Oscuro, scuro tenebroso, e buio addiettiuo priuo di lume.] Obscurus, a, um. Tacit. lib. 20. Illi raptim vecti obscuro adhuc captæ lucis domum proconsulis irrumpunt.

Assai oscuro.] Perobscurus, ra, rum. Cic. 1. de Nat.

Oscuro, sust. vedi Oscurità.

Oscuro, escuro, sust. inteso di pittura.] Vmbra, æ. Quint. l. 12 c. 10. Zeusis, atque Parrhasius non multum ætate distantes fuerunt, quorum prior luminum, vmbrarumque inuenisse rationem, secundus examinasse subtilius lineas traditur.

Osmo, Città nella Marca d'Ancona.] Auximum, mi, ex Lexicograph.

Da Osmo, nome gene & poss.] Auximas, atis, om gen. Plin. l. 3. cap. 13 Intus Auximates, Veregrani, Cingulani, Cuprenses.

Ospitale, vede Spedalo.

Ospitiare, vedi albergare.

Osolare. Sen ascoltar di nascosto.] Clanculum susultare, ex Plaut.

Ossaccio, ed'ossone, accrescitiuo osso grande.] Os magnum, vel grande, vel ingens. Virg. 1. Georg. Ouid. 9. & 12. Metam.

Chi hà molte ossa.] Polyesteus, a, um, 1. 2 & 4 b. 3. l. apud Græc.

Ostagra, strumento da cerusico, per prender, ò trar l'ossa.] Ostagra, æ, f. g. 1. l. 2. anc apud Græcos.

Ossaia, ed ossara, luogo da riporui l'ossa, come si fà de morti] Ossochium, chij, 1. & 4. l. 2. 3. b. græc. apud Græcos, & Amalth. Onom.

Ossaio, artefice, che lauora d'osso.] Ossis Faber ex Hor. lib. 2. ep. 1. Vbi legimus eboeis labros. 2. Ossiotum operum fabricator, ex Cic 2. Acad Vbi legitur. Myrmecides minutorum opusculorum fabricator. 3. Faber ossarius, ex Cic. de Clar. vol legimus: optimum fabrum tignarium.

Ossatura, conditione, ò qualità d'ossa.] Ossium constitutio, habitus, vel conditio, ex Cic. 2. de Nat. & 3. Off.

Osseruanza, veneratione, ò riuerenza, che si deue, a maggiori.] Obseruantia, 1. 2 & 3. l. 4. b. Cic. de Inuent. lib. 2. Obseruantia est, per quam homines aliqua dignitate antecedentes, cultu quodam, & honore dignamur.

Osseruanza, inteso di ciò, che si promette.] Fidei conseruatio, ex Cic. de Fin. l 2. & 5. 2. Promissi constantia, vel fides. Cic. Att. l 4. ep. 16.

Osseruanza, riferita à custodia, ò guardia di leggi, ò regole.] Legum aut regularum custodia. Ex Cic. de Fin. lib. 2. 2. Legum aut regularum conseruatio. Ex Cic. de Fin l. 2. 3. Legum obseruatio. Cic. Off. Apud antiquos summa erat obseruatio in bello mouendo, obedientia legibus. 4. Legibus, vel regalis obtemperatio, Cic. 1. de Leg. Iustitia est ob temperatio scriptis legibus institutisque populorum. 5. Legibus, aut regulis obedientia Cic. supra cit.

Volere l'osseruanza, cioè voler che s'osseruino le regole, ò leggi, & è proprio de' Superiori.] Disciplinam exigere. Suet. in Tib cap. 19. Disciplinam acerrimè exegit, animaduersionum ignominiarum generibus, ex antiquitate repetitis.

Chi vuol l'osseruanza delle regole.] Disciplinæ exactor, ex Suet in Tib. c. 19.

Osseruante dato all'osseruanza delle regole, od'istituto.] Legum vel disciplinæ cultor. vel custos, ex Cic.

Osseruare, cioè por mente, considerare con attentione.] Obseruo, as, 1. & 2 l. Cicer. 1. de Diu. Chaldei cum Cœlum ex omni parte patens, atque apertum intuerentur, traiectiones motusque stellarum obseruarunt: quibus notatis, quid cuique significaretur, memoriæ prodiderunt.

Osseruar spesso.] Obseruito, tas, 1. & 2. l. & 3. b. Cic. 1. de Diu. Neque solum Deorum voces Pythagorei obseruitauerunt, sed etiam hominum quæ vocant omina.

Osseruare, per riuerire, vedi riuerire.

Osseruare inteso di promessa, vedilo alla voce Promessa.

Osseruar, ò tener ordine.] Ordinem seruare.] Cic. lib. 1. de Inu. Aperta narratio erit si rerum, ac temporum ordo seruabitur.

Non osseruare le regole.] Leges negligere. Cic. lib. 5. ep 12. In eo leges historiæ negligas.

Osseruare le Regole, ò leggi.] Leges obseruare, conseruare, custodire, vel colere. 2. Legibus obtemperare, vel parere. Cic. 3. Legibus seruire, Plin. Legibus, quibus natura seruit.

Osseruatione, & osseruaggione, cioè consideratione.] Obseruatio, nis. Cic. 2. de Diuinat.

Con osseruatione, con far osseruatione.] Obseruatè. Gell. l. 2. c. 17. A. Gell. l. 22. c 17. vbi sic ait, Obseruatè, curiosèque animaduertit. M. Tullius, &c.

Osseruatore.] Seruator, ris. 2 Custos, dis.

Osseruator di legge, ò di regola rigoroso.] Seuerus legis, aut regulæ custos.

Ossetto, ed'ossicello, dimin. osso piccolo.] Ossiculum, li, 1. l. 2. & 3. b. Plin. lib. 11. c. 37. Omnium cerebro medio insunt ossicula parua. A. Gell. l 6 c. 1. Ratio, & vtilitas operis postulauit, vt tenuissimis, minutisque ossiculis caput compingeret.

Di ossetto, in ossetto, ouer per ciascun' ossetto.] Ossiculatim, 1. & 4. l. 2. & 3. b. Apud Non. Marc. & Amalth. Onom.

Giuoco di ossetti, come dadi, ò farinacci.] Ostomachia, æ. f g 1 l. 2. 3. b 4. secundu l. metro b. Græc. apud Auson. in epist. ad Paulinum.

Giuocator di tal giuoco.] Ostomachus, chi, Ex Græcis, & Auson.

Ossimele, vedi Aceto melato.

Ossizzacchera, è corrottamente, suzzacchera, beuanda simile all'ossimele fatta d'aceto, e zucchero.] Oxysaccharum. 2. Acetum saccharo temperatum, ex Plin. lib. 14. cap 14.

Osso la parte più soda dell'animale.] Os, ossis, n. g. Cic. 2 de Nat. Ossa subiecta corpori mirabiles habent commissuras, & ad stabilitatem aptas, & ad omnem corporis actionem accommodatas.

Osso con carne, e pelle.] Os carne, ac pelle amictum. Horat. Epod. 17.

Osso senza carne, ò pelle.] Os carne, & pelle nudum, vel nudatum, & Cels. & Plin.

Osso massiccio, cioè sodo, e senza midolla.] Os concretum, Plin. lib. 7. cap. 18. Concretis quidam ossibus, ac sine medullis viuunt, hi nec sitim sentiunt, nec sudorem emittunt.

Chi hà tal osso.] Corneus, a, um. Plin. lib. 7. c. 58. Quibus natura concreta sunt ossa, qui sunt rari admodum, cornei vocantur.

Ossa di morti.] Cadauerum ossa, Var. lib. 4. Hist. Eorum duæ traduntur historiæ, alij esse aiunt ossa cadauerum, alii Numæ Pompilij religiosa quædam post mortem eius infossa.

o ammaccato.] Os collisum. Celf. l 8. c. 2.
o bucato, ò pertugiato.] Os forarum, Celf. lib. 8. cap. 2.
o concauo.] Oscanom. Plin. l. 11. c. 37.
o continouo, cioè non interrotto.] Os contiouum Plin. lib 7. cap. 16. Aliqui vice dentium continuo osse gignuotur, sicut i Regir Bithyoiorum filius superna parte oris.
o disunito.] Os diductum. Celf. lib. 8. capit. 1. Ossa hæc diducta nunquam rursus inter se iunguntur.
o à foggia di fusaiolo.] Os verticulatum, aut verticillatum. Celf. l. 8. c. 1.
o à foggia di luna.] Os lunatum. Celf. l. 8.
o à foggia di vertebra, come quello del collo] Os vertebratum. Plin. l 11. c. 37. Ceruix è multis vertebratisque orbiculatim ossibus, flexilis ad circumspectum articulorum nodis iungitur.
o rallogato.] Os repositum. Celf. l. 8. c. 10.
o slogato, ò amosso.] Os luxatum. Cato c. 157. 2. Os sede sua motum. Celf. lib. 8. cap. 11. 3. Os loco motum. Celf. ibidem.
o rotto] Os fractum. Plio. l. 11. c. 20.
o ragliato] Os præcisum. Plin. l. 11. c. 37.
osso in osso, ouero per ciascun'osso.] Ossatim, 1. & 2. l. Apud Amalth. Onom. & ex Plin. l. 11.
nz'osso, aggett che non hà osso.] Exos, exossis, o. g. 1. l. 2 b. in rect. & l. in obl. Plaut. in Menæch. dum sic ait: Senem exossem reddam 2. Anosteus, a, um, 1. & 3. b. a. l. apud Græc.
sa d'vn sol'osso, addiett.] Monosteum, a, um, 1. & 3. b. a. l. apud Græc.
osa ch'è tutt'osso.] Molosteus, a, um, 1. & 3. b. 2. l. Apud Græcos, & Plin. lib. 27. cap. [illegible] Cuius est vox, holosteon.
vo osso solo.] Monosteus, ea, eum, apud Aristotelem.
osso, ouer simile à osso.] Osseus, a, um, 1. l. & 2. b. Plio. lib. 36. c. 18. Theophrastus autor est, ebur fossile candido, & nigro colore inueoiri, & ossa è terra nasci inuenirique lapidea osseos.
uar, ò trar l'ossa, vedi disossare.
nz'ossa, nome addiett. che noo hà ossa.] Exos, sis, o. g Plaut. in Menæch. Lucret. l 3. Exos, & exanguis tumidos perfluebat artus. 2. Anosteus, a, um Græc.
porre l'ossa.] Ossa luxata reponere. Celf.
a d'oliue, ò dattoli, e simili.] Olearum, vel palmarum ossa. Suet. io Claud cap 8. Quoties post cibum obdormisceret (quod ei ferè accedebat) olearum aut palmarum ossibus incessebatur. 2. Olearum, vel palmarum nuclei.
rmone, ò trattato d'ossa.] Ossologia, æ, f. g 1. l. 2. 3. & 4. b. Galen io Medic.
egli che rompe, ò pesta l'ossa.] Ostecocopus, vel ostocopus, pi. Græc. Hippocr.
ccoglitore, ò raccoglitrice d'ossa.] Ossilegus, a, om, a. l. 2. & 3. b. Sypont. in Mart. 2. Ostolegus, a, um, 1. l. 2. & 3. b. Græc.
ccolta d'ossa.] Ossilegiom, gij, n. g. 1. l. 2. 3. & 4. b. Sypont. in Mart. 2. Ossium lectio. 3 Ossium collectio, ex Cic. pro L. Man. cuius est, membrorum collectio.
ompitore, ò rompitrice d'ossa.] Ossifragus, a, um, 1. l. & 3. b. Plio. l 8 Sypont in Mart
ttura, ò rompimento d'ossa.] Ossifragum, gij, oeut. geo. 1, l. 2 & 3. b. Plaut. Amph. Cuius est. Lumbifragium.
una, Città di Spagna, oel Regno di Granata.] Vrso, onis. Strab.
a Città di Piamonte.] Augusta prætoria.
taco'o, val impedimento, od oppositione.] Obex obicis, mascul gen Poetis etiam obijcis, masc. vel fœmin. gen. 1. anc. vt quidam volunt. 2. l. in rect. & b. in obl. Sipont. io Matt. qui sic ait, obijcio est oppono. vode obex dicitur, qui propriè significat obiectum, siue obiectionem cuiuscunque rei, qua propter possolum seramque ostiorum obices dicimus. 2. Obstaculum, li, 1. & 2. l. 3. b. Sipont. & Mart. dum sic ait, Obsto est aduersator, & impedio: vnde obstaculum impedimentum, Plaut. in Pseud.

Ostare, val porre ostacolo, impedire, e contrariare.] Obsisto, tis, 1. & 2. l Cic 2. Offic. Multorum odijs nullæ opea possent obsistere. 2. Obsto, stas, 1. l. Cic. pro Mil. Miloni, facioorіa suspicio, non facti crimen obstat.
Ostaggio, stadico, estatico, quegli che da vo potentato si consegna all'altro per sicurezza de' parti conuenuti.] Obses, dis, om. gen. 1. l. 2. b. Sipont. in Mart. Obses dicitur ille, qui traditur imperio alterius ea conditione, vt si dator obsidia à fide recedat, recipienti sic potestas io corpus, & vitam eius, qui datus est obses.
Ostaria, vedi Hosteria.
Oste, vedi Hoste.
Osteggiare, Fior. l'istesso, che campeggiare, ò stare à campo, e vale star coll'esercito io campo.] In castris esse, vel agere, ea Corn. Tac. l. 20. & l 3.
Ostia, pane che s'alza nella Messa, vedi Hostia.
Ostia, 2. b. Città antica, e Colonia de Romaoi, & vno de sei Vescouadi] Ostia, æ. f g. Pomp. Fest. lib. 13. & Plin. lib. 3. cap 5. In principio est ostia Colonia à Romano Rege deducta
Ostiese, addiett d'Ostia.] Ostiensis, & hoc, se. Plin. l. 26. c. 13. Sueton. in Claud. c 20
Ostinarsi, diuenir ostinato.] Aoimum obfirmare. Cic.
Ostinatamente, con ostinatione.] Obfirmatè. Suet. 2. Obstinatè. Plaut. 3. Animo obfirmato, vel obstinato, ex Liu.
Ostinatione, vedi Pertioacia.
Ostinato, vedi Pertinace.
Ostinato nel male.] Praui tenax, Maff l. 1. epist. 2 Sexcenteis malorum geoeribus in hac etiam vita, impios ac praui tenaces homines affecit Deus.
Ostioato oe peccati.] In peccandi libidine obstinatus. Maff. l. 1. cap 2. In peccandi libidine properam obstinatos gehenæ eterrore commonebis.
Ostrica, specie di conchiglia marina.] Ostrea, eæ, fœm. gen. 1. l. 2. b Plin. lib. 9 cap 54. Ostrearum viuaria primus omnium Sergius Crata inuenit in Baiano ætate L. Crassi oratoria, ante Marsicum bellum; nec gulæ causa, sed auaritiæ, magna vectigalia ex ingenio suo percipiens. 2 Ostreum, ei, n. geo. 1. l. 2. b. Plin. l. 32. cap. 6. Testæ ostreorum ciois vnam sedat, & tonsillas admixto melle, eodem modo parotidas, panos, mammarumque duritias.
Viuario, doue stanno l'ostriche.] Ostrearia, iæ, Plio. lib. 9. cap 54.
Simile all'ostrica.] Ostreatus, a, um. Plaut. io Pœn.
Che prodoce ostriche.] Ostrifer, a, um. Virgil. 1. Georg.
Pertinente à ostriche.] Ostrearius, a, um. Plin. lib. 18. cap 11.
Abbondante d'ostriche.] Ostreosus, a, um. Terent. Maur.
Pane, che si mangia, con l'ostriche.] Panis ostrearius. Plin. l. 18. cap 11.
Ostro, vento così detto, vedi Austro.

O T

OTietto, dimin. otio piccolo.] Otiolum, li, a. l. 2. 3. b. M. Cæl. ad Cic. l. 8. c. 3. Cum otiosus sum, planè vbi delectem otiolum meum, non habeo.
Otiosamente, e scioperatamente, auuerb. con otio.] Otiosè, 1. l. Cic 3 Off 2 Per otium.
Otio, & otiosità, quiete, posa, e posamento, & anco riposo riposamento, e riposanza, il cessar d'operare.] Otium, tij, n. g. 1. l 2. b. Plin. l. 4. epist. 23 Et prima vitæ tempora, & media patriæ, extrema nobis impertire debemus, vt ipsæ leges monent, quæ maiorem annis sexaginta otio reddunt. Et Cels. lib. 1. cap. 3. Neque ex nimio

labore

labore subitum otium, neque ex nimio otio subitus labor sine graui noxa est. 2. Cessatio, nis, f gen. & 2 l. Plaut. pœn. 3. Desidia, æ, f. g. Cic Off. l. 1.

Star in otio ouer scioperato, star senza far nulla.] Otior, aris, 1 l. a. b. Cic. 3 Off. vbi sic ait, C. Caninius, eques Rom. cum se Syracusas otiandi, non negotiandi causa contulisset. 2. Cesso, as, Cic. lib. 16 epist. 22 Ego hic cesso, quia nihil scribo. 3. Otiosum, vel otiosam esse. Cic. 3. Off. P. Scipionem Africanum dicere solitum, scribit Cato, nunquam se minus otiosum esse, quam otiosus: nec minus solum, quàm cum solus esset. 4. Otium agere Virgil. 3. Georg. 5 Otium vsurpare Tacit. lib 14 Augustus Agrippæ, & Mecænati vsurpare otium per labores concessit 6. In otio esse, Cic. 7. Verr. Cum bello fug tiuorum tota Italia arderet, homo non acerrimus nec fortissimus, Cn. Norbanus in summo otio fuit. 7. In otio viuere. Cic 2 de Leg. age. Quidam propter desidiam in otio viuunt. 8. Otiosè viuere. Cic. 3. Off 9. Vaco, as, 1. b. Sen. lib 8. ep. 109. Vacuo, & omnes, qui volunt, vacant.

Otio piccolo, ò poco.] Otiolum, li, n. gen. 2. l. 3. b. Cal. apud Cic. lib. 8 epist. 3. Quum otiosus sum, planè vbi delectem otiolum meum non habeo.

Otio poltronesco] Otium iners, Cic. contr Rull. Otium segne, Tacit. l. 20.

O.iosetto, dimin. vn poco otioso.] Otiosulus, la, lum, 1. & 3. l. 2. & 4. b. & Cic. lib. 9. Fam. epist. 16. Cuius est vox, rabiosulus.

Otiosità, vedi Otio.

Otioso, sfacendato, e scioperato, che stà in otio senza operare.] Otiosus, sa, sum, 1. & 3. l. 2 b. Cic. 3. Off. P. Scipionem Africanum dicere solitum scripsit Cato, nunquam se minus otiosum esse, quàm cum solus esset. 2 Cessans, tis, om gen Plin. lib 11. cap 10 Apes cessantium inertiam notant, castigant, mox, & puniunt morte. 3. Cessator, ris, 1. l. 2. b. in rect & l. in obl. Cic ad Q Fr. lib. 3. epist 5 Cessator esse noli. 4 Deses, desidis, l. m lib 2. Sedemus desides domi, mulierum ritu inter nos altercantes, 5. Ignauus, ua, um.

Otraio, e vinaio otraro, & vtraro quegli che nell'otri porta qualche liquore come olio, e simili.] Vtrarius, rij. Liu. dec. lib 4. Sequi se vtrarios ad mare, quod minus trecentos passus aberat, iussit. 2. Ascophorum, ri, 2. & 3. b. Græc.

Otraio, & vtraio, quegli che fà, ò vende otri.] Vtrarius, rij, Ex Liu. 2. Ascopœus, pœi. Græc. 3. Ascopola, læ. m g. 2. b. & 3. l. Græc.

Otraio piccolo.] Vtrariolus, li, 2. l. & 4. b. Ex Plin. l. 16. cap. 26.

Otranto, 2. b. Città nota, del regno di Napoli.] Hydrant, hydrantis, f. g. Cic. l. 16. ep 9 2 Hydruntum, ti, n. gen. Plin. l. 3 cap 11.

Di Otranto, nome gent. & poss.] Hydrontinus, na, num. Io. Anton. Magin.

Otre, otro, & vtro, cuoio di bestia fatto in foggia di sacco, per vso di portare qualche liquore.] Vter, vtris, m g. & 2. b Plin. l. 23. c. 1. & l. 12. c. 7. In vtribus cameloium, aut rhinocerotum id mittunt.

Otre da vento, come furono quelli d'Vlisse.] Vter pneumaticus, ex Ouid. & Vitr.

Otre da vino.] Vter vinarius, Plin. lib. 28. c. 18. Hircini vtris vinarij cinis, sanguinem sistit.

Otricello otre piccolo] Vticulus, li, m g Plin. l. 11. c. 37. In fœminis vesicæ iungitur vtriculus vnde dictus est vterus. 4 Vterculus, li, ca Plin.

Otricoli Città d'Italia.] Otriculum, li, Ptolem.

Di Otricoli, nome gent. e poss. di Otricoli.] Ocriculanus, a, um. Liu. Dec. 1. l 9

Ocriculani sponsione in amicitiam recepti.

Ottalmia, 1. l infermità, che vien à gli occhi.] Ophthalmia, æ. Græc. Aristoph.

Ottanta, numero di otto decine.] Octoginta, 2. 4. l. Cic. de Sen. Arganthonius quidam Gadibus, qui octoginta regnauit annos, centum viginti vixit. 2 Octogeni, næ, na, 3. l. Plin. l. 9 c. 51. Torpedo octogenos fœtus habens inuenitur; eaque intra se parit eos præmollia

Ottanta volte.] Octogies, Cic. in Pison. Nonne sestertium centies, & octogies ex ærario sibi attributum Romæ in quæstu reliquisti?

Ottant'otto.] Duodenonaginta, Plin l. 3. c 16.

Ottanta mila.] Octogies milleni, næ, na.

Ottanta mila volte.] Octogies millies, Ex Cicer. & Ter.

L'ottantesima volta.] Octogesimum, Ex Cic. 3. de Nat.

Ottantesimo, nome numerale d'ottanta.] Octogesimus, a, um, Cic. de Senect. Plato vno, & octogesimo anno scribens mortuus est, Plin. l. 11 c. 37. Dentes homini nouissimi, qui gennini vocantur, circiter vicesimum annum gignuntur, multis, & octogesimo.

L'ottaua volta] Octauum, 1 & 2. l. Liu 6 ab Vrb. vbi sic ait. Præter Sextium, Liciniumq latores legum, iam octauum tribunos plebis refectos. 2. Octauò.

Ottauia nome proprio di donne, vna delle quali fù Sorella dell'Imperador Augusto] Octauia, niæ, 2. 2. l. Sen. de Consolatione ad Mart. Octauia, & Liuia altera soror Augusti, altera vxor, amiserunt filios iuuenes vtraque spe futuri principis, certa.

Ottauiano, addiett. poss. di Ottauia, ò di Ottauio,] Octauianus, a, um, 1. 2. 4 l. 3. b. Cic de Nat Stellæ quas Græci cometas, nostri crinitas vocant, bello Octauiano magnarum fuerunt calamitatum prænunciæ.

Ottenere, vedi Impetrare.

Ottenere pregando.] Exoro, as. Cic. ad Oct. Ea quæ volebat auferre exorabat Antonius tu extorquea.

Ottenere per forza.] Extorqueo, es. Cic ibid.

Ottener per forza, ò per amore.] Aut vi, aut voluntate impetrare, ex Cic & Ter.

L'ottenere.] Impetratio, nis, f g.

Chi ottiene pregando.] Exorator, ris. Ter.

Chi ottiene per forza.] Extortor, ris. Ter.

Cosa che si può ottenere.] Impenetrabilis, & hoc le, Liu. 6. bel. Mac.

Ottimamente, ò benissimo, auuerb. superl. cioè sommamente bene.] Optimè, 2. 3. l. 2. b. Cic. 2. de Fin. vt inter optimè, valere, & grauissimè ægrotare nihil prorsus dicerent interesse.

Ottimo, e bonissimo, superlatiuo sommamente buono.] Optimus, a, um, 1. l. 2. b Plin. lib. 7 cap 27. Cato primus Porciæ gentis tres summas in homine res præstitisse existimatur. Optimus orator, optimus imperator, optimus senator

Ottigenario, aggett. di ottocento] Octingenarius, a, um, 3. 4 l Var. l. 2. c 10. Greges mei septingenarij, vt opinor, tu octingenarios habuisti.

Otto nome numerale.] Octo, Virg. 1. Georg 2. Octoni, næ, na. Plin lib. 8. cap 32. Ceruæ octonis mensibus fuerunt partus.

Ottocentesimo, nome numerale ordinatiuo di ottocento.] Octingentesimus, a, um, 4 l. Cic de Sen Qui manus grauis esset ijs senectus, si octingentesimum annum agerent, quod octogesimum.

Ottocento.] Octingenti, tæ ta, Cic. 2. Acad. At ille nescio, qui in scholis nominari solet, mille, & octingenta stadia, quod abesset, videbat

Ottocento volte.] Octingenties, ex Catul. epist. 27. in Iul. Cæs

Otto giorni.] Octiduum, dui, Maff de Reb Indic com. In certa nauigij parte octiduo ipso delituit.

Otto volte.] Octies Colum lib. 8. cap 8 Columba octies anno pullos educat. 2. Octonis vicibus, ex Plin. lib. 36. cap. 59.

Ottobre il decimo mese dell'anno Ecclesiastico, e l'ottauo dell'Astronomico.] October, bris, m. g. Col. l. 11. cap. 2. Vndecimo Calendas Octobris, pisces occidunt mane. 2. October mensis, Plin l 11 c. 1 & Suet. In Domit c 13. Domitianus Germanici cognomine assumpto, Septembrem mensem, & Octobrem ex appellationibus suis Germanicum, Domitianumque transnominauit.

Di ottobre, addiett.] Octobris, & hoc octobre. Plin. l. 11 c. 1. Sementum, & fasciculum terra pingui, ac restibili agri seremus vsque ad Idus Octobris.

Ottogenario, addiett. di ottant'anni.] Octogenarius, a, um. Plin.

Plin. l 6. ep. 33. Fœmina ſplendidè nata, nupta prætorio viro exhæredata ab octogenario patre.

tonario, addiett. di otto, o pertinente al numero di otto.] Octonarius, a, um, 1. a. & 3. l. & 4 b. Plin. lib. 31. c. 6 Qui fiſtulas octonarias dicit.

tonaro, ouer ottonaio che fà lauori d'ottone.] Aurichalci faber ex Horat. l. 1 ep. 1. qui ſic ait, Marmoris, aut eboris fabros, aut æris amauit.

tone, rame alchimiato di color ſimile all'oro.] Aurichalcum, ci, 1. 3 l. a. b. Feſt lib. 1. Aurichalcum quidam putant compoſitum ex auro, & ære, quod Græcè chalcos appellatur, vel ex eo dictum, quod aureum habet colorem. 2. Orichalcum, ci. P. Feſt. lib. 1. 3 Aes coronarium, Plin. lib. 74. cap. 8. Aes coronarium tenuatur in laminas, taurorumque felle tinctum ſpeciem auri in coronis hiſtrionum præbet. 3. Orichalchi metallum ex Virg. 7. Aen.

ottone, cioè fatto d'ottone.] ex Aurichalco.

tuoſo, groſsolano, pigro ſenza ingegno.] Hebes, tis, t. 2. 3. 2. Obtuſus, ſa, ſum.

era ottuoſo.] Hebeo, es, 1. b.

uenir, ò farſi ottuſo.] Hebeſco, ſcis, 2. l. 2. b. Cicer.

O V

OVa ſperdute, cioè cotte in acqua ſenza guſcio.] Oua diſperſa, ex Matth. in Dioſc. lib. 2. cap 4 Ex ouis, quæ extra putamina coquuntur, ea cæteris præſtant, quæ integra in feruentem immerguntur aquam, hæc à noſtris, quod quaſi diſpergantur, vulgò ſperdute vocantur

a frittellate.] Oua frixa globulata, Ex Cat. & Varr.

a in frittata rognoſa.] Oua frixa ſuccidiata, ex Plin. & Col.

oggia, ò guiſa d'oua.] Ouorum ſpecie, Plin lib. 11. cap 25. Scorpiones terreſtres vermiculos ouorum ſpecie pariunt

l'oua ſotto la biocca.] Oua gallinæ ſupponere, Varr. 3. c. 6. Præterea oua emit: & ſupponit gallinis. 2. Subijcere oua gallinæ, Col. l. 8. c. 15. Oua colligat, & cohortalibus gallinis ſubijciat.

a attaccate inſieme.] Oua cohærentia, Plin. l. 21. cap. 18. ert fructum ouorum cohærentium modo.

indurate.] Oua durata. Plin. l 29. c. 3.

leſse.] Oua elixa, Ex Corn. Celſ

arroſtite.] Oua toſta, vel aſsa, ex Plin. 2 Oua inaſsata, Dioſc. l 9. c. 44.

ale, addiett. di ouatione.] Oualis, & hoc ouale, 1 b. Pomp. Feſt. l. 13. Oualis corona eſt myrtea, quam habebant qui ouantes introibant, cum bella non erant indicta, aut ſine ſanguine confecta

ante, partic. che oua.] Ouans, antis, om. gen. & 1. b Cic. 2 de Orat. M. Aquilius ouans in Capitolium aſcendit.

ante che s'allegra.] Ouans, antis, om. gen. & 1. b. Feſt. lib. 13. Ouantes, Lætantes ab eo clamore, quem faciunt redeuntes ex pugna victores milites geminata, litera.

are. trionfare, con trionfo minore.] Ouo, as. 1. b. Ex Cic. ad Brut ep. 15. Ab tuis familiaribus non probatur quod, ut ouanti introire Cæſari liceret, decreuerim.

atione, trionfo minore appreſso i Romani.] Ouatio, nis, f gen. 1. b. 2. l. Nicol. Perot. Ouatio minor triumphus dicebatur, nàm quoties bella non ritè indicta, neque cum iuſto hoſte geſta eſsent, aut hoſtium nomen humile eſset, vt ſeruorum, piratarumque, aut deditione facta incruentam victoriam reportaſset imperatori ouandi, non triumphandi cauſa erat. 2. Triumphus minor. Plin. l 15. c. 4. Oleæ honorem Romana maieſtas magnum præbuit, turmas equitum idibus Iulijs ex ea coronando, item minoribus triumphis ouantes.

ato, addiett. che ha forma, ò ſimiglianza d'ouo.] Ouatus, a, um, 1. 2. l. Plin. lib. 15. cap. 21. Sorbis quadruplex differentia alijs enim eorum rotunditas mali, alijs turbinatio piri, alijs ouata ſpecies, ceu malorum aliquibus.

Ouato, addiett. fatto con oua, ouero bagnato, e tinto con oua.] Ouatus, a, um. Perſ Sat. 2.

Ouato ſuſt. il grido di ſoldati vincitori.] Ouatus, m. g. Valer. 6. Argon.

Oue, vedi Doue.

Ouer', ouero, oueramente, ed anche: o tutte quattro ſon particelle diſgiuntiue, ò ſeparatiue.] Aut. l. Cic. 2 Acad. Aut etiam, aut non reſpondes reſpondi, ò sì, ò nò, 2. Sen. l. Cic. pro Quint. Homines nobiles, ſeu rectè, ſeu perperam facere cœperunt, in vtroque excellunt. 3. Siue, r. l & 2. b. Terent. in Andr. act. 1. ſc. 3. Siue iſta vxor, ſiue amica eſt, grauida è Pamphilo eſt. 4. Vel. b. Plaut. in Mil. dum ſic ait, vel ideſt, vel non.

Ouile ſtalla di pecore.] Ouile, lis, n. g. 2. l Col.

Ouo Rom. vouo, & buouo. Fior il parto d'vccelli, di peſci, e d'alcuni animali terreſtri, donde naſcono i lor figliuoli.] Ouum, ui, 1 l. Sen Nat. quæſt l 2. c. 5. Oua tantum complectuntur humoris, quantum ad effectum animalis exituræ, ſat eſt.

Ouo di pidocchio, vedi lendine.

Ouo tondo.] Ouum rotundum. Col. l. 8 c 5.

Ouo più tondo.] Ouum rotundius, Plin. lib. 10. cap. 52. Fœminam edunt oua, quæ rotundiora gignuntur, reliqua marem.

Ouo tondiſsimo.] Ouum rotundiſsimum. Plin. lib. 10. cap 52. Oua exeunt à rotundiſsima ſua parte dum pariuntur.

Ouo bislungo] Ouum oblongum. Plin. lib. 10. cap 52. Quæ oblonga ſint oua, gratioris ſaporis putat eſse Horatius Flaccus.

Ouo pallido.] Ouum pallidum, Plin. lib. 10. cap. 52. Ouorum alia ſunt candida, vt Columbis, alia pallida, vt aquaticis; alia punctis diſtincta, vt meleagridi; alia rubri coloris.

Ouo d'anitra.] Ouum anatinum, ex Plaut. & Plin.

Ouo aguzzo.] Ouum cacuminatum, Plin. lib. 10. cap. 52. Aquatilium rotunda, reliqua ferè faſtigio cacuminata.

Ouo bianco] Ouum candidum, Plin l. 10. c. 5. Ouorum alia ſunt candida, vt columbis perdicibus.

Ouo conceputo di vento.] Ouum hypenemium, Var. lib. 2. cap. 1. Vlilyppone quædam è vento concipiunt equæ, vt hic gallinæ quoque ſolent, quarum oua hypenemia appellant.

Ouo picchiato.] Ouum punctis diſtinctum. Plin. lib. 10. cap. 52. Ouorum alia ſunt punctis diſtincta, vt Meleagridum.

Ouo rompeuole.] Ouum fragile, Plin. l. 10. c. 52. Auium oua ex calore fragilia.

Ouo di ſerpe.] Ouum anguineum, vel anguinum.

Ouo ſtantiuo.] Ouum requietum, Colum. l 8. c 5. Aptiſsima ſunt ad excludendum recentiſsima quoque: poſsunt tamen etiam requieta ſupponi, dum ne vetuſtiora ſint, quam dierum decem.

Ouo ſterile, quello che nulla produce.] Ouum irritum, Plin. l. 10 cap. 58. Et volucres aliquando pariunt oua irrita, ex quibus nihil gignitur. 2. Ouum ſterile. 3. Ouum vrinum, vel vrium, Plin. l 10 c 60. Ouum quod irritum eſt, vrinum vocant. 4. Ouum infæcundum, Plin. l 10. c. 45. Oua vetera, aut recentiora infæconda, & ibidem ſterilia exiſtimantur eſse.

Ouo da eſser couato.] Ouum incubandum, Plin. lib. 10. cap. 53. Plus vicena quina incubanda ſubijci vetant.

Ouo couato, quello ch'è ſtato ſotto la biocca.] Ouum incubatum, Plin l 29 c. 3. Fiunt, & tota lutea cum triduo incubata tolluntur.

Ouo di formica.] Ouum formicinum, ex Plin. & Plaut. 2. Formicæ ouum, Plin. l. 29. c. 6. Formicarum ouis vrſi ægri ſanantur.

Ouo di Gallina.] Ouum gallinaceum, Cato cap. 106. Rude miſceto vſque adeò, donec ouum gallinaceum natabit.

Ouo

Ouo alquanto molle.] Ouum molliculum. Diosc. lib. 2. cap 44. Ouum molliculum plus alit sorbili, & durum plus molli.

Ouo molle da beuere, ò da sorbire.] Ouum molle, vel sorbile, Cels l. 2. c. 28. Ouum molle, vel sorbile imbecillissimæ materiæ est.

Ouo lungo.] Ouum oblongum. Plin. lib. 10. c. 52. Quæ oblonga sunt oua, gratioris saporis putat Horatius Flaccus.

Ouo piccolo.] Ouum exiguum. Colum. lib. 8. cap 4. 2. Ouum pusillum, Colum. lib. 8. cap. 5 Supponenda sunt oua quàm maxima, nam ex pusillis aues, minutæ nascuntur.

Ouo tosto] Ouum duratum, Plin. lib 31. c. 4. Oua durata illinunt strumis. 2. Ouum durum, vel induratum, Plin l. 33. c. 9. Nigrescit, oui indurati luteo, vt tamen aceto, & creta deteratur.

Bianco d'ouo, vedi Albume.

Ouo morbidetto.] Ouum molliculum, Dioscor. lib. 2. cap 44. Ouum molliculum plus alit sorbili, durum plus molli.

Ouo colombino, ò di colombo.] Ouum columbinum, Horat. 2. carm. Sat 4. Cuius est columbino limum benè colligit ouo. 2. Columbæ ouum ex Plin. l. 29. cap. 6.

Ouo passerino, ò di passero.] Ouum passerinum, ex Colum. lib. 8. cap 5. & Pomp. apud Non. Marc. cuius prandium passerinum. 2. Passeris ouum, ex Plin. lib. 29.

Ouo di Struzzo.] Ouum struthio camelinum, ex Plin. lib. 10. c. 1. Præmia è struthio camelis oua, propter amplitudinem pro quibusdam habita vasis, conosque bellicos, & galeas adornantes pennæ.

Rosso d'ouo, vedi Tuorlo.

Bersi vn ouo.] Sorbere ouum, Plin. l 32. c. 4. Sorbent oua in stomachi doloribus.

Fare, ò partorire l'ouo.] Ouum edere, vel gignere, vel parere, ex Plin l. 10. c. 52. Oua exeunt à rotundissima sui parte dum pariuntur, molli putamine, sed protinus durescente.

Chi fà, o partorisce l'ouo.] Ouipara, ræ, ex Plin. 2 Oothocus, ci, f. g. Græc.

Scorza d'ouo, vedi Guscio d'ouo.

Ouolo, ed ouetto, dim. in ouo piccolo.] Ouum paruulum, vel pusillum Colum. l. 8. c. 5 Oua, quæ supponuntur gallinis, debent esse quam maxima: nàm ex pusillis aues minutæ nascuntur. 2. Ouum exiguum, vel minutum, ex Plin. l. 10. cap 52.

Ouone, od' ouaccio, accresc. ouo grande, ò grosso] Ouum decumanum Pomp Fest. l. 4. qui sic ait. Decumana oua dicuntur, & decumani fluctus, quia sunt magna: nàm, & ouum decimum maius nascitur, & fluctus decimus fieri maximus dicitur. Idem ait etiam Sipont. in Mart. 2. Ouum magnum, vel maximum. Colum. lib 8. cap. 5. Oua, quæ supponuntur gallinis, debent esse quam maxima, &c.

Ouunque, in qualunque luogo.] Vbicunque. 2. Vbicunque terrarum, Cic.

P A



Acchiamento, il pacchiare.] Helluatio, nis. f g Cic.

Pacchiare, mangiare assai.] Helluor, aris, m gen.

Pacchione, mangione.] Helluo, onis, m. g. Cic.

Pace, fù già nome di Dea, secondo la Gentilità, il cui Tempio magnificamente fù da Vespasiano Principe fabbricato.] Pax, pacis, f. l. in rect. & obl. Suet. in Vesp cap 9. Fecit & noua opera templum Pacis, foro proximum, &cæt Plin l 34. c 8. Clarissima quæque in Vrbe iam sunt dicata à Vespasiano principe in templo Pacis, alijsque eius operibus, &cæt.

Pace, qui val concordia, ò quiete, il contrario di guerra.] Pax, pacis, f. l. in rect & obl. Cic. de Leg agr Quid est tam populare, quam pax, qua non modo ij, quibus natura sensum dedit, sed etiam tecta, atque agri lætari videntur, 2. Libertas tranquilla. Cic. 2 Philip. Et numen pacis dulce est, & ipsa res salutaris. Sed inter pacem, & seruitutem plurimum interest.] Pax est tranquilla libertas: seruitus postremum malorum omnium, non modo bello, sed morte etiam repellendum.

Pace d'anima, o di coscienza.] Aequanimitas, tatis, f gen. s. & 5. l 2. 3 4. b. Ex Plin. l. 8. c. 22. Vbi de leone agens sic ait, Inuenio apud auctores æquanimitatem fieri vescentibus lentè. 2. Animi æquitas. Cic. pro M Marc. dum sic ait. Tu modum vitæ tuæ non salute Reipub. Sed æquitate animi definies? 3 Animi tranquillitas. Cic. 2. Off. Tranquillitas animi, & securitas adsit, quæ adfert cum constantiam, tum etiam dignitatem. 4. Animi securitas. Cic. 1. de Nat. Nos beatam vitam in animi securitate, & in omni vacatione munerum ponimus. 5. Securitas, tatis, f. gen. t. a. & 4. l. 3. 4 b. Cic. 5. de Fin Democriti securitas, quæ est animi tanquam tranquillitas, quam appellant euthymian, eo separanda fuit, & cæt. 6 Euthymia, æ, t. l. 2. & 3. b. Græci apud Cicer. 5. de Fin. loco iam citato.

Pace certa.] Pax explorata. Cic. 7 Philip.

Pace concordeuole] Pax concors. Ouid. 1. Met.

Pace conchiusa.] Pax conuenta. Sal. in Iug. Sæpè antea cum Imperatoribus Roman. pace conuenta frustra.

Pace fatta.] Pax facta. Cic. 12. Phil.

Pace non fatta.] Pax infecta. T. Liu. l. 8. Samnites, infecta pace, quia de conditionibus agebatur, inducias annuas ab Vrbe retulerunt.

Pace festeuole.] Pax festa, Ouid. 2 Metam

Pace molto grande] Pax summa, Cic ad Q. Fr. l. 1. ep 1. Tibi data est summa pax, summa tranquillitas, ita tamen vt ea dormientem gubernatorem, vel obruere, vigilantem etiam delectare possit.

Pace infedele.] Pax infida, Liu. lib. 9. Ad Aequos per multos annos sub specie infida pacis quietos versa arma Romana.

Pace ingiusta.] Pax iniusta. Cic. ad Att. l 7. Pax, vel iniusta vtilior est, quam iustissimum bellum inciuibus. 2. Pax iniqua. Virg. 4. Aeneid.

Pace maresca.] Pax maritima Cic. pro Flac. Pompeius pacem maritimam confecit.

Pace meschina.] Pax misera, Tacit. l. 3. Pax misera, vel bello benè mutatur.

Pace perpetua.] Pax æterna. Cic. pro Cor. Nihil est aliud in fœdere, nisi vt pia & æterna pax sit.

Pace quieta] Pax placida. Virg 1 Aeneid.

Pace molto quieta.] Pax placidissima. Cic. 5. Tusc. Constat igitur sapientem ab omni concitatione animi, quam perturbationem voco semper vacare, semper in animo eius esse placidissimam pacem.

Con buona pace ouero con buona gratia, cioè con sodisfattione.] Pace. T. Liu. lib. 3. Pace C. Claudij, & P. Valerij mortui loquar. Ter. in Eun. Quæso vt liceat, pace quod fiat tua. Cic 5. Tusc. Bruti iudicium, pace tua dixerim, longe antepono tuo. 2 Bona venia. Cic 3. de venia Cic. 3. de Leg. Bona tua venia dixerim, ista sententia & fallit imperitos, & obest Reipub. Idem Cic. 1. de Nat. Molestè tuli, tantum ingenium, bona venia me audies, in tam leues, ne dicam in tam ineptas sententias incidisse. 3 Bona gratia Plaut. in Truc. Perijt sine bona omni gratia.

Darsi pace, cioè quietarsi, vedi Quietarsi.

Datti pace.] Quietus esto, Plaut. in Curc. de istoc quietus esto.

Non ti dar pace] Quietus, ne sis. Plaut. in Amph.

Inclinare alla pace, hauer inclinatione alla pace.] Ad pacem inclinare. Cic. de Senect. Senatus inclinabat ad pacem, & fœdus faciendum cum Pyrrho.

Portare in pace, cioè con patienza, o quiete.] Aequo animo ferre. Ter. in Andr. Si te æquo animo ferre accipiet, negligentem feceris, 2. Aequo animo pati, Cic. ad Brut. ep 4.

Aequo

Aequo animo te moneri patieris, præsertim de communi salute. 3. Molliter ferre. Cic. de Senect. Hoc ferendum est molliter sapienti.

Sta in pace.] Vale. Cic. l. 2 ad Q. Fr. ep. 10. Mi frater vale. Plaut in Truc. Quando otium me reuisas. D. Valeas. P. Vale. 2. Vale, & Salue. Cic l. 16. ep. Vale, mi Tiro, vale, & Salue.

Stare in pace con alcuno.] Cum aliquo pacem habere. Cic. 7. Philipp. Qui Populi Rom. exercitum oppugnant, pacem cum Populo Rom habere non possunt. 2. Pacem esse cum dat. & Ablat. Cic 7. Philipp. Antonio pax cum eisdem hominibus non est.

Và in pace, vattene in pace.] I pede fausto. Horat. l. 2. ep. 2. I bene, quò virtus tua te vocat. I pede fausto. 3 I bonis auibus. Ouid l. 15. Metam. Ite bonis auibus, prolemque accersite nostram.

Pace di conscienza, quiete d'animo.] Aequanimitas, tis. Plin. lib. 18. cap. 12. Lenta vescentibus æquanimitatem animi mei, & ludum, & contemptionem Seleucianæ prouinciæ.

Pace immagine con la quale sidà la pace nella Messa.] Imago pacifeca. Tursell. Hist Laur. l. 5. c. 21

Di pace, pertinente à pace, aggett.] Pacalis, & hoc le, 1. & 2 b. Ex Ouid 1. Fast. Cuius est: flamma pacalis, & 6 Metam Cuius est: olea pacalis.

Paciere, Sen. paciaro, e paciale, Fior. il mezzano della pace, quegli, che mette pace trà discordanti.] Pacificator, ris. Liu. 7. bel. Pun. Ab Aetolis adhibitus ex finitimis est pacificator. 2. Pacis interpres. Cicer. pro Cluent Nammarius interpres pacis, & concordiæ, non probatur.

Da piacere, addiett.] Purificatorius, ria, rium. Cic. 12. Philipp. Pacificatoria nos legatione implicatos putant.

Pacificamente, auuerb] Cum pace. Cic. pro Mur. L. Sylla, Mithridatem cum pace dimisit.

Pacificamento, vedi pacificatione.

Paceficamente, ò pacificamente, auuerb. con pace, ò quiete.] Pace, 2. l. 2. b. Plaut in Amph. Propterea pace aduenio, & pacem ad vos affero. 2. Cum pace Cic. pro Mur. L. Sylla Mithridatem cum pace dimisit. 2. Placate, 1 2. 3. l. Cic. lib. 6. ep. 1. Omnia humana placate, & moderate dicemus.

Paceficamento, e pacificamento: paceficatione, ò pacificatione: il paceficare.] Pacificatio, nis, f g. 1. & 4 l. 2. 3. & 5. b. Cic. 10 Fam. ep 27. Sapientius meo quidem iudicio facies, si te in istam pacificationem non interpones, quæ neque senatui, neque populo, neque cuiquam bono probatur. 2. Concordiæ reconciliatio Cic. in Catil. 3. Gratiæ reconciliatio. Liu. 10. bel. Maced 4. In gratiam reconciliatio, ex Cicer. de Prou cons. 4. In gratiam reductio, ex Cic pro Rab. Posth. 6. In gratiam restitutio, ex Cic. de Prou. cons.

Paceficare, ò pacificare, Fior. anco paciare: dicesi anco rappaceficare, ò rappatumare, Fior. anco cappaciare, cioè far pace à discordanti, ouero metter pace trà discordanti.] Pacifico, cas, r. l. 1. & 3 b. ex Liu 5 ab Vrb. Inter hec pacificatum legati à Veloscis, & Aequis venerunt. 2 In gratiam reducere. Quint. lib. 5. cap 11. Menenius Agrippa plebem cum Patribus in gratiam traditur reduxisse nota illa de membris humanis aduersus ventrem discordantibus fabub. 3. In gratiam reconciliare, ex Cicer pro Dom. vbi sic habetur, Inimici in gratiam reconciliabantur. 4. In gratiam reducere, aut restituere. Cic de Prou. cons. Hic me meus animos in Rempub. pristinus cum C. Cæsare reducit, reconciliat, restituit in gratiam. 5. In gratiam redigere. Terent. in Phorm. act. 5. sc. 8. Ego redigam vos in gratiam. 6. Ad concordiam adducere, ex Cicer. ad Att l. Qui sic ait: ad concordiam res adduci potest. 7. Reconcilio, as, 1. 3. & 4. b. 2. l. Liu 5. bell. Maced. Talis oratio regem reconciliauit Annibali, Plin. io Paneg. Principis est, reconciliare æmulas ciuitates. 8. Auersos componere. Horat. 1. serm. Sat. 5. Legati auersos soliti componere amicos. 9 Paco, as, 1. l. Cæs. 1. bell. Gic. 10. In concordiam reducere. Cic. lib. 8. ad Att. Cæsarem in concordiam reducas.

Paceficarsi, ò pacificarsi, Fior. anco paciarsi: dicesi anco rappaceficarsi, ò rappacificarsi, ò rappatumarsi, Fior. anco cappaciarsi, far pace, ò riconciliarsi col nemico.] Pacificor, caris. 1. l. & 3. b. Ex T Liu. l. 5 ab Vrb. Cuius est: pacificatum legati venerunt. 2 Pacor, caris, 2 l. Ex Cas. lib. 1. bell. Ciu. & Claud. in Epith Pallad. 3 In gratiam reconciliari. Cicer. pro Dom. Inimici in gratiam reconciliabantur. 4 In gratiam redire, Plaut. in Amph. Iræ interueniunt, redeunt rursum in gratiam. Cic Prou. cons Tuus pater vno tempore cum inimicissimis redijt in gratiam.

Paciale, ò paciaro, Fior. Sen. anco paciere, il mezzano di pace, colui che sà far pace.] Pacificator, is, 2. & 4. l. 1. & 3 b. in rect. & l. in obliq. Cicer. Att. lib. 2. epist 10. Cuius est: Allobrogum pacificator. 2. Pacis medius. Horat. 2. Carm. od. 19 Pacis eras, mediusque belli. 3 Pacis, vel concordiæ reconciliator, Ex Liu. lib 5 bell. Maced. Cuius est, Antiochus, pacis reconciliator &c 4. Pacator, is, 1. & 2 l. 3. b. in rect. & l. in obl. Sen. in Herc. Oeth. Cuius est: domitor ferarum, orbisque pacator.

Da, ò di paciale, ò paciaro, ò paciere, aggett.] Pacificatorius, a, um, 1 4 & 5. l 2. 3 b. 6. Cic. Philip. 12. Cuius est: legatio pacificatoria.

Pacefico, e pacifico, aggett. amico di pace.] Pacificus, a, um, 1 l. 2. & 3 b. ex Cicer. ad Att. lib. 8. Cuius est: pacifica persona. 2. Pacatus, ta, tum, 1. & 2 l. Ex Cicer. 7. Philip. Cuius est, Antonius pacatus. 3. Quietus, ta, tum, 1. b. 2. l. Ex Horat. 1. carm. od 12. Cuius est, Regnum quietum.

Non pacifico, aggett.] Impacatus, ta, tum, 1. 2. & 3. l. Virgil. 3. qui ait, Iberos impacatos. 2 Inquietus, ta, tum. 1. & 3. l. 2 b. Ex Liu 3. ab Vrb. & 2. bel. Pun. cuius hæc sunt: homo inquietus, & ingenium inquietum.

Pacifero, addiett. portator di pace.] Pacifer, a, um. Plin. l 15 c 30. Laurus pacifera est, quam prætendi etiam inter armatos hostes, quietis fit indicium.

Pacificatione, pacificamento, il pacificare.] Pacificatio, nis, fœmin gen Cicer. lib 10. epist. 27 Sapientius meo quidem iudicio, facies, si te in istam pacificationem non interponens, quæ neque populo, neque cuiquam bono probatur.

Pacifico, addiett. cioè quieto amator di pace.] Pacificus, a, um. Cic. Att. l. 8.

Padella, stromento noto da cucina, nel quale si friggono le viuande.] Sartago, ginis, fœmin. gen. 1. l. Plin. lib. 16. cap 11. Resinam therebintinam coqui in sartagine referuentes hac ceteris præferentes. 2. Frixorium, rij, n. g. Gratf.

Padellina, padella piccola.] Sartaguncula, læ, f g. à sartago, vt Imaguncula ab imago, 4. b.

Padiglione, arnese noto da letto.] Conopæum, pe, r. 2 3. l. n. g apud Poetas vero. 3 Etiam b. Propter. lib. 3. Eleg 10. Thedaq; Tarpe oconopæa tendere saxo. 2. Plago, arum, fœm gen. Var. in vita Pop Rom. vt citat Non Clamydes, plagæ, vela, vasa aurea: Et Idem Eburneis lectis, & plagis sigillatis.

Padiglione da campo.] Tentorium, rij, neut. gener. 1. 2. l. Ouid. lib. 3 Fest. Sub Ioue pars ducat pauci tentoria ponunt 2. Tabernaculum, li, neut. gen. 1. b. 3. l. Plin. lib. 6. cap. 28.

Habitator di padiglioni.] Scenita, tæ, m. g. 2. l. Plin. l. 6. cap. 28 Nomadas, infestatoresque Chaldæorum Scenitæ claudunt, & ipsi vagi, sed à tabernaculis cognominati, quæ cilicijs metantur, vbi libuit.

Padimento, digestione, vedi Digestione.

Padire, vedi Digerire.

Padoa, Padoua, e Padua, Città celeberrima d'Italia nel Vinitiano da Carlo Magno. Federico Secondo, & Vrbano Quarto honoreuolmente fauoreggiata.] Patauium, uij, neut. gen. 3 l. Pomp. Mela l. 2. cap 4. Vrbium, quæ procul habitantur, opulentissimæ sunt, ad sinistram, Patauium, Antenoris Mutina, & Bononia, Romanorum coloniæ ad dexteram Capua, & Thuscia, & Roma quondam à pastoribus condita.

Padouano, addiett. e gent. e posses. di Padoua.] Patauinus,na,num. T. Liu. dec. 1. lib. 10. Plin. lib. 2. cap. 103. Patauinorum aquis calidis herbæ innascuntur Pisanorum ranæ, ad Vetulonios in Hetruria non procul à mari, pisces.

Padre il maschio, che hà figlioli.] Generator, oris, 1. 3. b. 3. l Cic. de Vn. Itaque eorum vocabula nobis prodiderunt nosse autem generatores suos optimè poterant. 2. Genitor, ris, 1. 2. b. Cic. de Vn. Imitantes genitorem, & effectorem sui. 3. Parens, tis, masc gen. 1. b. Pomp. Fest. lib. 11. Parens vulgò pater, & mater appellatur, sed iurisprudens auos, & proauos: auias, & proauias parentum nomine appellari dicunt. Cicer. lib. 5. epist. 8. Publicus me, sicut alterum parentem, & obseruat, & diligit. 4. Pater, tris, mascul. gen. 1. b. Cic.

Padre benigno, & indulgente.] Facilis pater, ex Terent. in Heaut. Mihi si vnquam filius erit, ne ille facillimo vtetur patre.

Padre d'ogni cosa.] Omniparens, tis, r. 4. l. 2. 3. b. ex Lucret. lib. 5. & Virg. 6. Aen. qui terram omniparentem vocant.

Padre di famiglia.] Paterfamilias, Cic. pro Quint. Quiritius rerum suarum paterfamilias, & prudens, & attentus. 2. Paterfamiliæ Colum. l. 9 c. 2. Sen. l. 6. ep 47. Omnem inuidiam maiores nostri dominis, omnem contumeliam seruis detrahentes: dominum patremfamiliæ appellauerunt, familiares, seruos.

Il padre, e la madre.] Vterque parens Accius. Cum me solum vterque parens desertassent.

Padre illegitimo.] Vitio pater Mart. l. 2. ep 43.

Padre adottiuo.]Per adoptionem pater. l. 5. ep. 103 2. Adoptiuus pater.

Padre, che hà il padre ancor viuo.] Padre patrimus, ex Lexicogr. Sipont. Pater patrimus dicitur, qui cum ipse pater sit, adhuc viuentem habet patrem.

Padre, che hà la madre ancor viua.] Pater matrimus, ex Cic & Liu.

Chi hà padre.] Patrimus, ma, mum, Liu. l. 37. Patrimi omnes, matrimique ad sacrificium adhibiti.

Mezzo padre.] Semipater, tris. Ouid. 6. Fast. An tibi semipater tunc mihi sanctus ait.

Dar del padre ad alcuno, vale chiamar alcuno con nome di padre.] Patris nomine aliquem afficere, ex Cic. in Topic & pro Deiot 2. Paternæ venerationis nomine, seu cognomine appellare, ex Plin. lib. 2. c 63. Terræ dumtaxat eximia propter merita cognomen maternæ venerationis indidimus.

Restar senza padre.] Patrem amittere. Suet. in Iul. Cæs. c. 1. Annum agens, Cæsar 16. patrem amisit.

Chi non hà ne padre, ne madre.] Orbus, orba, orbum. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep. 3. Familiam meam, & tuam, Ciceronemque nostrum, quid ego mi frater tibi commendum? quin illud mœreo, quod tibi non minorem dolorem illorum orbitas affert, quam mihi: sed te incolume, orbi non erunt.

Padre, e madre, vedi Genitori.

Padreggiare, e secondo alcuni patrizzare, esser nei costumi simile al padre] Patrizzo, nis.

Padregno, vedi Patrigno.

I primi nostri Padri, ò progenitori, Adamo & Eua.] Nostri generis, vel humani generis pro authores, ex Suet.

Padricello, e padricino, padre piccolo.] Paterculus, li, m. g. Gratf.

Padrona, e patrona, colei che hà dominio, e padronanza.]. Domina, næ, 1. & 2. b. Cic. Off. Virtus est domina, & regina virtutum.

Padrona del mondo.] Rerum domina. Plin. lib. 27. cap. 13. 2. Rerum dominatrix, ex. Cic. de Nat. & 2. de Ino.

Padrona di tutto il mondo.] Rerum omnium domina. Plin. lib. 21. c. 13. Domina rerum omnium hanc, dedit repugnam iam opibus.

Padronanza, dominio.] Dominium, nij, neut. gen. Varr.

Padrona di casa.] Hera, æ, 1. b. Ter. in Andr.

Padrone, colui che hà dominio.] Dominus, ni, masc. gen. Col.

Padron del mondo.] Rerum dominus, Virg. 1. Aen. Romanos rerum dominos, gentemque togatam. 2. Rerum Dominator, ex Cic. 2. de Nat. vbi sic ait. Deus rerum dominator. 3. Rerum potitor. Cic. lib. 1. epist. 8. Plaut. in Cas.

Esser padron del mondo.] Rerum potiri. Cic. 1. Famil. ep. 8. & 2 Acad. Cleanthes, qui, quasi maiorum est gentium stoichus Zenonis adiutor, solem dominari, rerumque potiri putat.

Padrone di naue.] Nauarchus, chi, m g.

Padron di casa.] Herus, ri. Ter.

Padrone di se: che raffrena le sue voglie.] Imperiosus, vel potens sui. Plin lib. 34 c. 8. Nequiuit temperare sibi ex eo. Tiberius, quanquam imperiosus sui inter initia Principatus.

Di Padrone, nome poss.] Dominicus, a, um, ex Col. lib 9. cap. 1.

Di padrone, ò padrona di casa.] Herilis, & hoc le. Ter. in Andr.

Padroneggiare val'esser padrone] Dominor, aris, 1. & 2. b. Cic 4. Acad. Cleanthes, qui quasi maiorum est gentium stoicus, Zenonis auditor, solem dominari, & rerum potiri putat. 2. Dominium exercere, ex Varr. l. 2. c 6 & Plin. lib. 10. c. 21. Qui de gallis agens, sic ait: Regnum in quacunque sunt domo exercent 3. Iodominatu esse, Cic. pro Rab. Post. 4. Dominatum habere, Cic. Parad. Iudex verò quantum habet dominatum? quo timore nocentes afficit.

Padroneggiare, qui vale far il Padrone.] Dominum, vel dominantem agere, ex Plin. in Paneg. Qui sic ait. Tunc maximè Imperator, cum ex Imperatore amicum agit.

Paesaccio, accresc. paese cattiuo.] Regio mala, vel improba.

Paesano, addiett. del paese, ò patria.] Patrius, a, um. Cic. 2. de Lege. Ex patrijs ritibus optuma colunto. Colum. lib 6. c. 1. Campania plerunque progenerat albos, & exiles, labori tamen, & culturæ patrij soli non inhabiles. 2. Vernaculus, a, um, 2. l. & 3. b. Liu. Dec 1. lib. 7. Accepta itaque res sæpiusque vsurpando excitata: vernaculis artificibus, quia hister Thusco verbo ludio vocabatur, nomen histrionibus inditum. Colum. lib 7. c. 3 3 Indigena, næ, com gen. 2. & 3. b. Sipont. in Mart epigr. 3. ad Domit. A gigno, siue genero indigena dicitur, qui non aliunde in aliquam gratiam venit, sed ibi natus est, quasi inde genitus. Col. l 6. c. 2.

Paesano, addiettiuo del medesimo paese, vedi compatriota.

Paesano nostro, ouer della nostra gente, ò patria.] Nostras, nostratis, om gen. Gel. lib. 1. c. 2. Herodes Atticus, vir & facundia, & consulari honore præditus accersebat sæpè me, complure sque alios nostrates, qui Roma in Græciam, ad capiendum ingenij cultum concesserant.

Paesan vostro.] Vestras, atis, om. gen. ex Gell. lib. 1. cap. 2.

Alla paesana, cioè all'vsanza del paese.] More patrio. Q. Curt. lib. 3. Itaque mater, & coniux prouolutæ ad pedes. orare ceperant, vt priusquam interficerentur, Darij corpus ipsis, patrio more sepelire permitteret, functas supremo in Regem officio, se impigrè morituras. 2. More gentico. Corn. Tac lib. 3. Adduntur è seruitijs gladiaturæ destinati, quibus more gentico continuum ferri tegimen, (crupellarios vocant) inferendis ictibus inhabiles. 3. Gentis more. Maff. in epist.

Paese terra, ò regione.] Ora, oræ, f. g. & 1. l. Cic. de Nat. Omnibus hominibus, qui vbique sunt, quacunque in ora, ac parte terrarum, Deos consulere censemus. 2. Regio, nis, f. g. 2. b. Cic. lib. 15. ep. 4. Exercitum mihi ducendum per Cappadociæ regionem eam, quæ Ciliciam attingeret putaui.

Paese aquilonare, ò di settentrione.] Regio aquilonaris. Cic. de Nat. l. 2. Neque sola eius species ac forma mirabilem.

tum crefcendo, tum defectibus in intra recurrendo, fed etiam regio, quæ tùm eft aquilonaris, tum auftalis. 2. P. Laga feptentrionalis. Plin. l. 16. c. 2. In eadem feptentrionali plaga Hercyniæ filuæ roborum vaftitas &c. 3. Aquilonis regio, ex Cic. de Som. 4. Aquilonis partes, Cic. de Somn.

Paefe aufteale, ò di mezzo giorno.] Regio auftralis. Cic. 2. de Nat. 2 Regio meridiana. Plin l. 6. c. 1. Sub impetu folis, meridianis regionibus, quod premantur à calore, patentiora, conuerfaque ad feptentrionem, & aquilonem funt facienda ædificia. 3 Regio auftralis. Cic. 2. de Nat.

Paefe Orientale, ò Leuantino.] Regio ora, vel exortiua, Ex Cic. de Nat. & Plin. lib 2. 2. Solis orientis, vel furgentis ora, Ex Cic. de Som. & de Nat. 3. Solis orientis partes, Cicer. de Somn. Quis in orientis, aut obeuntis folis, aut aquilonis, auftrici partibus, tuum nomen audiet?

Paefe occidentale.] Ora, vel plaga occidua Ex Plin. l. 16. c. 2. & Gell. l. 19. c. 1 2. Solis obeuntis, vel occidentis ora. Ex Cic. de Som. & de Nat 3. Regio vefpertina, Hor. 1. Serm. 4 Solis obeuntis partes. Cic.

Paefe maritimo, vedi Maremma.

Di che paefe, ò di che patria.] Cuias, cuiatis, o g. Cic 5. Tufc. Socrates quidem cum rogaretur Cuiatis, fe effe diceret, mundanumque inquit: totius enim mundi fe incolam, & ciuem arbitrabatur.

Di paefe in paefe.] Regionatim, 1. & 2 b. 3. & 4. l. Ex Suet. in Cæf. c. 39.

Paefotto, ò paefino, diminut. paefe piccolo.] Regio parua, vel modica, Ex Cic. 1. de Nat. & 2 de Or. 2. Ora breuis. Lucret. l. 4. 3. Regiuncula, læ, f. g & 4. b. Ex Sen. de Tranq. vitæ.

Paefone, ò paefaccio, accrefc. paefe grande.] Regio magna, vel maxima. Cic 2. de Nat Terræ maximas regiones inhabitabiles, atque incultas videmus, quod pars earum appulfu folis exarferit, pars obriguerit niue, pruinaque longinquo abfceffu.

Paga, foldo, ftipendio, la mercede militare, ò di foldato.] Aes militare. Varro. 4. de ling. Quibus attributa eft pecunia, vt militi, reddant, Tribuni ærarij dicuntur. Id quod attributum eft, æs militare. 2. Stipendium militare. Liu. 4. ab Vrb Tribuni edixerunt, auxilio fe futuros, fi quis in militare ftipendium tributum non contuliffet.

Buona paga, fi dice di chi è buon pagatore.] Bonum nomen. Cic. l. 5. epift. 6. Ego meis rebus geftis hoc affecutus fum, vt bonum nomen exiftimer. Che io fon tenuto per buona paga.

Mala paga, fi dice di chi è mal pagatore] Malum nomen, lib. 1. c. 7 Optima nomina non appellando fieri mala fœnerator Alphius veriffimè dixit

Pagamento, il pagare.] Solutio, nis, fœmin gen 1. & 3 b. 2. l. Cic. pro Leg Man. Quum in Afia res magnas permulti amiferant fcimus Romæ folutione impedita fidem con-

Pacid.ile.

gamento di debito.] Aeris alieni folutio. Liu. 7. ab Vrb Confules noui funebrem quoque rem leuare aggreffi, folutionem alieni æris in publicam curam verterunt.

Pagamento di cofe di credenza.] Rerum creditarum folutio. Cic. Off 2. Nulla res vehementius Remp continet quam fides: qua effe nulla poteft, nifi erit neceffaria folutio rerum creditarum.

Sofpendere, ò rattenere il pagamento.] Solutionem fuftinere. Cic ad Att lib 12. Suftinenda, fi tibi videbitur, folutio eft nominis Cereliani, dum & de Me, & Fabritio fciamus.

Pagamento totale.] Diffolutio, nis, f. g. 2. b. & 3. l. Ex Cic. 2. Off.

Pagamento per mercede, quel che fi dà per paga.] Merces, dis, f g. Cic. 2. Acad. Mina merces, erat dialecticorum. 2. Merces ex labore. Græf.

Pagamento grande, cioè multa, ò gran mercede.] Merces magna, vel ingens. Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep. 3. Magna nobis à te propofita merces eft: quam certè noftra culpa nunquam minus affequamur.

Per pagamento con pagamento.] Pretio Aerius: Neque pretio, neque amicitia, neque vi impelli, nec prece quitus fum.

Paganamente, auuerbio da pagano.] Ethnicè. 1. b. & 3. l. Græcè 2. Ethnico ritu, vel more. Ex Cic. 10 Orat. 3 Ethnicorum ritu, vel more, ex Cicer. de Sen. 4. More gentico, ex Corn. Tac. l. 3.

Paganefimo, e paganefmo gentilefmo, e gentilefmo, legge, rito, ò Setta di Pagani, ò Gentili.] Ethnicorum fecta, Ex Maff. de Reb. Ind. Comm. & Cic. in Brut. 2. Ethnica fuperftitio. Maff. de Reb. Ind. ep. l. 2.

Paganefimo, ò gentilefimo, qui val gente pagana, ò gentile.] Ethnicorum gens, aut genus, ex Maf. de Reb. Ind. com. & Cic. lib. 12 ep. 1. 2. Ethnici Ethnicorum. Turf. in Xau. lib. 6. c. 5. Xauerius in miffæ facrificio conuerfionem Ethnicorum præcipuè à Chrifto Domino per eius mortem, & illorum caufam enixè petere confuerat.

Paganico, e gentilefco, addiett. di pagano, di gentile.] Ethnicus, a, um, 2 b Maff. de Reb. Ind. Epift Paruulus quidam fuadere inftitit homini, vt chriftiana facra fufcipiat, multis rationibus, Ethnice fuperftitionis mendacia coarguere 2. Paganicus, a, um, 1. 2. l 3. b Ex Maff de Iapon. reb ep. l. 2 3. Gentilitius, a, um, 2. l. & 3. b. ex Maff. de Iap. Epift. l. 2.

Pagano, gentile, quegli che fiegue la fetta de Pagani, ò gentili.] Ethnicus, a, um, 2 b. Maff de Reb. Ind. Comment. Francifci Xauerij. Res geftæ, tanta cum admiratione celebrantur ab omnibus, vt ab ipfis Mauris, Ethnicifque Pater fanctus appellaretur. 2. l. Maff. de Iapon Reb. epift. lib. 2. Miffus fum ad Vicum, quem Cutamen appellant, vbi aliquot chriftiani vifuntur qui & Gentilibus viam veritatis oftendentem, & chriftianis folatium aliquod, atque vtilitatem afferrem. 3. Paganus a, um, 2 a. l Maff. de Iap Reb. epift. l. 2. Cutamen venimus, acceptique hilariter fumus à chriftianis qui cognito noftro aduentu, obuiam nobis proceſſerant. Hic dierum aliquot moram fecimus, quo & chriftianos confirmaremus, & paganos ad Chriftum adduceremus.

Pagare, dare il prezzo.] Soluo, foluis, 1. l. Cic. pro Quint. Quafi domi nummos haberet, ita conftituit fe foluturum.

Pagare affatto, del tutto, in tutto, per tutto.] Diffoluo, diffoluis, 2. 2. l. Cicer. pro Quint. Quintius deteriore tempore abfens auctionatur, difficiliore conditione Scapulis diffoluit. 2. Perfoluo, perfoluis, 1. 2 l. Cic. pro Flac. Refpondet, fe omnem pecuniam fufcij perfoluiffe.

Pagar denari.] Pecuniam foluere, Cic. 6. Verr. Iactabit fe, & in his equitabit equuleis. Emi, pecuniam folui. 2 Pecuniam diffoluere, Cicer. pro Planc. Difficilis eft pecuniæ deditio & gratiæ: nam qui pecuniam diffoluit, ftatim non habet id quod reddidit: qui autem debet, is retinet alienum: gratiam autem & qui refert, habet: & qui habet, in eo ipfo quod habet refert.

Pagare il grano.] Pro frumento foluere.

Pagare alcuno.] Cuipiam foluere. Cicer. pro Flac. Cuius bona, quod is populo non foluet publicè venierunt.

Pagare alcuno à denar contanti.] Cuique præfentem pecuniam foluere. Cic ad Att l. 3. Pro eo tibi præfentem pecuniam folui imperaui.

Pagare il debito.] Debitum foluere. Cic. ad Q. Fr. l. 1 ep 2. L. Flauius mifit ad Apollonienfes, ne de bonis, quæ Octauij fuiffent, diminui paterentur prius, quàm Fundanio debitum folutum effet. 2. Aes alienum diffoluere, Cic. pro Sylla Pub. Cincij, prædijs venditis æs alienum eiufdem diffoluifti.

Pagare la vettura.] Pro vectura foluere, Cicer. ad Att. lib. 1. epift. 2. Signa quæ nobis curafti, ea funt ad Caietam expofita: nos, ea non vidimus: neque enim exeundi Roma poteftas nobis fuit: miffus, qui pro vectura folueret.

Pagare l'intereffe, ò frutti de' denari prefi ad intereffe.] Pecuniæ vfuram pendere. Cic. lib. 12. Ad Attic. Reliqua pecuniæ, vfuram Silio pendemus, dum à

Faberio repræsentabimus.

Pagare, sodisfare il debito.] Soluo, soluis. Cicer. de Ar. Si habuerit vnde tibi soluat, quod ei per syngrapham credidisti.

Pagare vn debito con farne vn'altro.] Versura soluere. Cic. ad Att. lib. 5 ep. 15. Vereor, ne illud quod tecum permutaui, versura mihi soluendum sit. 2. Versura facta soluere Cic. ad Att. lib 5. ep. 1 Quæ quidem ego vtique, vel versura facta solui volo, ne extrema exactio nostrorum nominum expeteretur 3. Versuram facere Pomp. Fest. l. 19. Versuram facere est mutuam pecuniam sumere; ex eo dictum est, quod initio, qui mutuabantur ab alijs, non vt donum ferrent, sed vt alijs soluerent veluc verterent creditorem.

Pagar vn debito senza farne vn'altro.] Sine mutatione, & sine versura dissoluere. ex Cicer 5. Tusc qui sic ait. Ego verò illi maximam gratiam habeo, qui me ea pœna multauerit, quam sine mutatione, & sine versura possem dissoluere.

Pagare il debito pigliando denari da qualch'vno.] Ab aliquo soluere. Cic. Frater laborat, vt tibi quod debet, ab Egnatio soluat: nec Egnatio voluntas deest, nec parum locuples est.

Pagar'vno.] Pretium alicui exoluere. Plaut. Menæch. Propi est, quando herus, quidquid faciam, pretium exoluet.

Pagar à tempo il debito.] Ad diem soluere, Cic.

Pagare alcuno in tutto.] Cuipiam persoluere. Cicer. Att. lib. 14. Persolui primæ epistolæ; venio ad secundam.

Pagare à peso d'argento, ò d'oro.] Argento, vel auro rependere. Plin l. 36 c. 16. Aethyopicis magnetibus laus summa datur, pondusque argento respondetur.

Paggio, garzonetto, ò giouinetto nobile, che serue i Prencipi.] Pedisequus, qui, 2 a 3. b. Ex Ter. in Andr. act. 1. sc. 1. Cuius est, voa, pedisequa, & Plaut. in Mil. qui sic ait, Pedisequus tibi sum. 2. Puer aulicus, ex Cicer. & Hor.

Paggio d'honore.] Ephebus honorarius: Maff in Ignat. l. 1. c 1. In Ferdinandi regiam à patre missus Ignatius, in ephebis honorarijs, Regi aliquandiu ministrauit.

Paglia, fusto di grano, ò d'altre biade da mietere.] Palea, leæ f. g. 1. b. Plin. l 18. c. 30. Palea plures gentium pro fœno vtuntur. Melior ea, quæ tenuior, minutiorque, & puluerl propior: ideò optima è milio, proxima ex hordeo, pessima ex tritico, præterquam iumentis opere laborantibus.

Pagliariccietto, Sen paglierricietto, Fior. saccone, ò pagliariccio piccolo] Culcitrula, vel straminea, vel stramenticia, ex Plaut. Most Ouid a. Am ac Turs. Nom.

Pagliariccio, Sen paglierriccio, Fior. saccone, ò matarazzo di paglia.] Culcita, straminea, vel stramentitia, ex Varr. 4 de Ling & Ouid 2. Am el. 9. 2. Stramentum, ti, n. g. 1 2. l. Plin. l 18 c. 3. Veteribus, quies, somnusque in stramentis erat, Gloriam denique ipsam à farris honore, adoream appellabant.

Pagliaro, luogo da tener paglia.] Palearium, rij, neut. g. Col. l. 1. c. 6.

Pagliato, addiett fatto di paglia.] Paleatus, a, um.

Pagliolsia, ò giogaia, cioè la pelle, che pende sotto al collo de buoi.] Palear, is, n. g 1. & a. b 3. l. in rect. & l. in obl. Sen. in Hippol Musco tenaci pectus, ac palear virec. 2. Palcaria, rium, n. g & num. plur. 1. 2. & 4. b. 3. l. Sipont. in Mart. qui sic ait, à pelle dictum est palear quasi pellear: sunt enim palearia pelles pendentes ex gutture, quales in bobus videmus. Plin. l. 8. c. 45. Byriacis bobus non sunt palearia, sed gibber in dorso.

Pagnotta, cioè vn pane] Panis, nis, m. g 1. l. Plaut. in Pers. Ego hodie compendi feci duos panes in dies. Sen. de Pen. Beneficium est vnus in fame panis, Suet in Aug. c. 94 Augusto in nemore prandenti, ex improuiso Aquila panem è manu rapuit, & cum altissimè volasset, rursus ex improuiso leniter delapsa reddidit.

Mezza pagnotta] Semipanis, nis, m. g 3. l. Ex Var. & Cic. 2. Panis dimidius. Ex Plin. in Epist. 3 Panis dimidiatus, Ex Gell. l. 3. c. 14. 4. Panis dimidium, ex Cic. ad Q. Fr. l. 2. ep. 8, 5. Panis pars dimidia, ex Gel. l 3. c. 14. 6 Panis pars æqua, ex Plin.

Voa pagnotta, e mezza.] Sesquipanis nis. m. g 3 l. Ex Col. l. 12. c. 36.

Pagnottella, Fior panetto, Sen panino, diminut. cioè pagnotta, ò pane piccolo.] Pastillus, li, masc. gen. 1 a l Pomp. Fest. lib. 14 Pastillus forma panis parui, vel: quæ diminutiuum est à pane. 2 Panis paruus, vel exiguus, vel pusillus, ex Pomp. Fest lib. 14. loco iam citato. 3. Panis breuiter figuratus, vel formatus, ex Pallad lib. 12 tit. 20. Qui ait: ordeaceos panes breuiter figuratos.

Pagnottina, Fior. panettino, Sen. panellino, diminut di pagnottella, ò di panetto, ò di panino, cioè pagnotta, ò pane picciolissimo.] Panis breuissimus, Pallad. l. 11. tit. 21. Hoc cum tertio feceris panes ex eo breuissimos admodum facies.

Pagnottone, cioè pagnotta grossa, ò grande.] Panis magnus, vel grandis, ex Plaut. in Pseud.

Paio, e paro, vedi Coppia.

Paiolo, per caldaro, vedi Caldaro.

Pala stromento noto di varie forme.] Pala, palæ, fœm. gen. Plaut. Palas vendu duas sibi, & mergas datas, vt hortum fodiat.

Pala di legno] Pala lignea. Cato de Re rust. c. 21. Habere oportet palas ligneas.

Pala di ferro.] Pala ferrea.

Pala di forno.] Infurnibulum, li, 1 & 2. l. 3. & 4 b. apud Amalth. Onom. & Ambros. Calep a Pala furnaria, vel pistoria, Ex Varr. 4 de Ling. Cuius est vox, pala, & Suet. in Vitell c. 2. Cuius est vox furnaria, & Plin l. 18. c. 11. Cuius est vox, pistoria.

Pala da ventilare, ò spagliare legumi, e grano.] Ventilabrum, labri, n. g. Colum. l. 2. c. 10. Fabarum acerno paleis granisque mistis paulatim ventilabris perlongius areæ spatium iactetur quo facto palea, quæ leuior est, citra decidet faba verò pura eò perueniet, quo ventilator eam iaculabitur.

Palafitta, ò palificata, cioè quantità di pali, conficati in terra, per affrenar l'impeto dell'acque correnti.] Palatio, nis, fœmin. gen. 1 & 2. l & 3. b 4 anc. in rect. & l. in obl. ex Vitru lib. 2 c. 9. dum sic ait, Alnus in palustribus locis, palationibus crebre fixa, permanet immortalis ad æternitatem. 2 Palamentum, ti, 1. 2. 3. l. apud Plaut. ex Amalth Onom. 2. Obex palaris, ex Liu. 6. ab Vrb. Cuius est vox, obex, & Vlpian. Cuius est vox, palaris. 3 Solum palis confixum, Ex Cicer. 7. Verr. & Ouid. 2. de Pont. eleg. 7.

Palafreniere, ò Staffiere, colui che và alla staffa del palafreno.] Circumpes, pedis, 1. & 2. l. 3 b. in rect. & b. in obl. Ex Cic. lo obl. Ex Cic. 3. Verr. vbi sic habet, circumpedes autem homines formosos & literatos suos esse dicebat. 2. Seruus à pedibus, ex Cic. ad Att. l 8. ep. 5. dum ait, domum si seruum à pedibus.

Palafreniero, hoggi dicesi solamente à Staffieri de' Cardinali.] Circumpes, cardinalitius, Ex Cic. 3 Verr & Recent. 2 Seruus à pedibus cardinalitius, ex Cic. ad Att. l. 8. ep. 5. & Recent.

Palafreno, cioè cauallo, ma non da guerra.] Equus, vel vrbicus, vel vrbanus, ex Cic. de Am. & A. Gell. lib. 15. c. 1. & Plaut. in Casin.

Palagio, vedi palazzo.

Palandrano, vedi Gabbano.

Palato parte superiore di dentro dalla bocca.] Palatum, ti, neut. gen. 1. b. Plin. lib. 2. cap. 37 Intellectus saporum est cæteris in prima lingua, homini, & in palato.

Palato buonissimo.] Palatum sagacissimum. Plin. l. 8. cap. 37.

Palazzetto, Fior. palagetto, Sen. diminut. palagio, ò palazzo piccolo.] Palatium, vel exiguum, Ex M. ff. ep. lib. 5. Virg. 7. Aen 2 Palatiolum, li, n. g. 1. com 2 l. & 3. 4 b. Cic. ad Quint. Fr. l. 3. ep 20.

Palazzo, Sen palagio, Fior. habitatione magnifica, e sontuosa di gran Signori.] Palatium, tij, neut g. 1. com. 2. l. 3. b. Maff. epist. lib. 5. Qui cubucamæ in extremo certamine affue-

affuerant, eorum ædes direptæ, suburbana ædificia solo æquata, corpora simulcum ipso palatio concrementa sunt. Gell. l.19 c 13.

Palazzo papale, ò del Papa.] Aedes Pontificiæ. Turs. Hist. Laur. lib 5. c.33 Bonam Pontificiarum ædium partem è regione templi Honorius excitauit.

Palazzo del Consiglio.] Curia, riæ, fœmin. gen. 1. l. Var. lib.5. de Ling. Curia dicitur vbi Senatus Rempub. curat. Pomp. Fest. l.3. Curia locus est, vbi publicas curas gerebant.

Palazzo del Pretore.] Prætorium, rij, neut gen. 2. Aedes prætoriæ.

Palazzo del Signore.] Aedes Dominicæ.

Palazzo de Magistrati, Principi, ò Gouernatori.] Archium, chij, 1 2. l. Græc. Bud. in Pand. Archium autem etiam magistratuum ædes, & regiam, & palatium, & iudiciale forum significat.

Palazzone, Sen. palagione, Fior. accrescit. palagio, ò palazzo grande.] Palatium ingens, vel magnum, ex Gell. Maff. & Plaut.

Palco, vedi Balco.

Palermitano, nome gent. e poss da ò di Palermo.] Panormitanus, na, num, 1 .b. 2. 3. l. & Cicer. In Ver. lib. 5 etiam illud præteribo. Senatum Panormitanum adisse supplicem cum Magistratibus Sacerdotibusque publicis. 2. Panormiensis, & hoc se, 1. & 2. b. 3. & 4 l. Phil Cluer. Sicil. ant. 3. Panormita, æ, 1. & 4. b. 2. 3. l. Tazel. Dec 1. lib. 8.

Palermo Città celeberrima, e famosissima di Sicilia non sol per antichezza, nobiltà, e frequenza di Popolo, ma per isplendidezza di fabbriche, salubrità di cielo, e di varie vitttuaglie larga douitia. Ne' tempi andati Palermo fù chiara, e nobil Colonia de' Romani, e da quegli molto fauoreggiata. In oltre Palermo hà dato al mondo molti personaggi di gran virtù, e prodezze in ogni honoreuol affare, alla Chiesa più Cardinali, e Pontefici, e quel che più rilieua molti Santi al Cielo.] Panormus, mi, f g. 1. b. 2. l Abram. Ortel Georg. Vbi sic habet, Polybius, l. 1. Panormum duas in partes tribuit, veterem, nouamque Palæapolim vnam vocat, alteram Neapolim appellat. 2. Panormum, mi, n g. 1. b. 2. l. Io. Anton. Magin. Geogr Panormum Romanorum olim colonia felix cognominata, nunc & magnificis ędificijs, & publico Gymnasio exornatur. 3. Panormitana ciuitas, vel vrbs Geogr. Bracch de Vrb. Panormitana ciuitas celeberrima est ac vetustissima, quæ valido murorum ambitu non ab alio, quã à Friderico rege munificentissimo debuit obuallari. 4. Panormium, mij, neut. g. 1. & 3. b. 2. l. Ex Philippo Cluuer. Sicil. ant. lib. 2. cap. 3. Vbi sic habetur, In lapide Adriano Cæsari scripto, hæc duo verba leguntur, Respubl. Panormij.

Palermitano, nome gent e poss. da, ò di Palermo.] Panormitanus, na, num, 1. b. 2. 3 & 4 l. Cic. 4. Verr legati Centuripini, Halisini, Catinenses, Panormitani. 2 Panormiensis, & hoc ense, 1. & 3. b. & 4 l. Apud Philipp. Cluuer.

Palesamento il palesare.] Patefactio. nis, fœmin gen. 1. b. 2. com. Cic. 2 de Fin Patefactio quasi rerum opertarum, cum quid quidque sit, aperitur, definitio est 2. Proditio, nis, fœm gen. 1. l 2 b. Plin. lib 7. c. 45 Qui dicit, arcanorum proditionem. 3 Apertio, nis, fœmin gen. 1. b. & 2. l. Ex Varr. 1. de Re rust. c 63. Cuius est: recenti apertione.

Palesare, & appalesare far palese, ò manifesto.] Palam facere, cum accus. Liu 4. bel. Maced. Litteras ne quo casu interceptæ palam facerent conata, scribere non est ausus. 2. Apertum facere. Cic. 1. Or. 3. Aperio, ris, 1. 2. & 3. b. Cicer. pro Clu. 4 Manifestum facere. Plin. epist. 1 18.

Palese, addiett. noto, manifesto.] Apertus, ta, tum. Cic. pro Leg. Man. Multas, simultates partim obscuras, partim apertas suscepi. 2 Notus, ta, tum. Cic. 1. Verr Res notas, testatas, manifestas proferam. 3 Manifestus, sta, stum. Cic 5. Verr. Rem notam esse omnibus, & manifestam videres.

Palesamente, ò palese, auuerb. ed anco in palese.] Palam, 2. b. Corn. Tac. lib. 3. Tiberius, atque Augusta publico abstinuere, inferius maiestate sua rati, si palam lamentarentur. 2. Propalam, 1. l. 2 b. Liu. 4. bell. Maced. Hæc propalam dicebat. 3. Manifestè, 1 & 2 b. 3. & 4. l. Cic. 3. Catil. 4 Manifestò, Cic. 3. Catil. 5. Manifesto, Cic. 5. Ver. 5. Apertè, 1 b. 2. & 3 l. Cic. de Clar.

Palestrina, vedi Pelestrina.

Paletta strumento da fuoco.] Batillum, li, neut. gen. Plin lib. 36. cap. 8. Batilis ferreis candentibus ramento argenti imposito, quod candidum permanet, probatur.

Paletta da speziale.] ligula, læ, f. g. Græf.

Paletta da giuocare à palla.] Batillum lusorium, ex Turs. Nom. 2. Batillum sphæristicum. 3. Ligula lusoria, vel sphæristica, ex Plin.

Paletto, e palicciuolo, dimin palo piccolo.] Paxillus, li, 1. 2. l. Col. l. 8. c. 8. Si ita non competit, paxillis adactis tabulæ superponantur.

Palio, panno, ò drappo, che si dà per premio à chi vince nel corso, ò nella lotta.] Brauium, brauij, n g. & 2 l. Græc. & Recent. 2. Niceterium, niceterij neut gen. 2. & 3. l. & 4. b. Iuuen. Sat 3 3 Palmarium, palmarij, neut. gen & 3. b. Vlp. lib 1. 4 Palma, mæ, fœmin. gen. Plin. lib 8. cap 42. Secularium ludorum Circensibus, excusso in carceribus auriga, albati equi palmam occupauere, primatum obtinuere. 5 Præmium athleticum, Ex Cic. Cels.

Palio da correre.] Brauium, vel niceterium cursorium, ex Iuuen. & Sidon. 2. Cursorum præmium, vel palmarium, ex Vlpian. & Turs.

Palio da lottare.] Brauium, vel niceterium palæstricum, ex Cic. & Iuuen 2. Palæstricum præmium, vel palmarium, ex Cic. & Vlpian.

Lottare il pallio.] Lucta in spem niceterij decertare.

Correre il pallio.] Cursu in spem brauij contendere.

Vincere il pallio.] Brauium, vel niceterium occupare, ex Plin. l. 8. c. 42. 2 Palmarium, vel præmium athleticum ferre, ex Cæs. 1. bell. Ciu.

Paliotto, Fior. dauanzale, Sen paramento, che cuopre dinanzi l'altare.] Altaris, vel Aræ vestis. Turs. Hist. Laur. lib. 5. c. 1. Missæ sunt totidem altarium vestes ex auro textili. 2. Aræ amiculum, Turs. Hist. Laur. lib. 4 c. 13. Aræ amiculum ex Attalica veste crispante. 3 Aræ amictus. Idem Turs. lib. 4. c. 16 Aræ amictus, ex Attalica veste bifariam crispante. 4. Frontale, lis, neut. gen 1. & 2 l. Turs. Hist Laur. lib. 3. c 25. inter cætera donum erat egregium, frontale ex vnionibus eximia magnitudine, ac specie, à matrona Romana Virgini dicatum.

Palla, cosa ritonda] Pila, læ, fœmin gen. 1 b. Sen. quæst. Nat l 4 c. 11. Totum orbem terrarum pilam esse dicimus; pilæ proprietas est, cum æqualitate quadam rotunditas, æqualitatem autem hanc accipe, quam vide in lusoria pila.

Palla d'archibugio, ò di piombo.] Glans plumbea Cels. lib. 7. c. 5. Plumbea glans per rupta cute integra intus insedit. 2 Globus scloparius, ex Maff. in Ignat. l. 1 c. 2. & lib. 1. ep. 9.

Palla d'artigliaria.] Globus bombardarius. 2 Globus tormentarius, ex Hor. Turs. Laur. Hist. l. 2. c. 12. Qui ait. Globus ferreus repentè ab hostibus æneo tormento prægrandi excussus &c.

Palla di Camoscio] Pila Paganica Mart.

Palla da giocare.] Pila lusoria, Plin. lib. 7. c 56. Pytheus pilam lusoriam inuenit.

Palla grande.] Pila ingens Plin. l. 11. c. 28. Scarabei à fimo ingentes pilas auersis pedibus voluntant

Palla da maglio] Pila lignea 2 Globus ligneus.

Palla di balestra.] Pila balistaria, ex Plin. & Plaut. 2. Globus balistarius, ex Plaut. in Pœn. & Plin. lib. 8. c. 34.

Palla da trucco, ò da giuocare al trucco.] Pila trusatilis.

Palla di vetro.] Pila vitrea. Plin. lib. 36. c. 26. Addita aqua vitreæ pilæ, sole aduerso in tantum excandescunt, vt vestes exurant.

Palla di ſapone moſchiato.] Pila mattiaca.

A foggia, guiſa, ò modo di palla.] Io pilæ formam. Plin. lib. 8. cap. 37. Vbi verò ſenſere venantem herniacei, contracto ore pedibuſque, ac parte omni inferiorr qua tatam, & innocuam habent lenuginem, conuoluuntur in formam pilæ, ne quid comprrhendi poſſit præter aculeos. 2. In pilæ modum, Plio. lib.9 cap 46. Sæpè iam ſubducti è manibus, aut auferuntur, ſi non trahentium opem, conglobato corpore in pilæ modum ipſi adiuuerunt.

Palla maglio, ſtromento da giocare.] Trudes luſoria, ex Plio. lib. 7. & Tac. lib 2. Malleos luſorius, ex Plin

Pallidotto, diminut. alquanto pallido.] Pallidulus,a,um, 2 & 3.b Catul. epigr.60. 2.Subpallidus,a, um. Celſ.l.2. cap.4.

Pallidezza, e pallidità: pallore, e pallidore.] Pallor, ris, maſcul gen. 3. Cic.4. Tuſc. Terrorem definiunt metum coocutientem. Ex quo fit, vt pudorem rubor, terrorem pallor, & tremor & deotium crepitus conſequatur.

Pallido, addiett. ſmotto, sbiancato.] Pallidus, a, um, a b. Plin.l.10. c. 3. Merops geoitores ſuos reconditos paſcit, pallido intuſcolore pennarum.

Molto pallido] Perpallidus,a,um. Celſ.lib.2.c.6. Color aut niger, aut perpallidus.

Diuenir pallido, vedi impallidire.

Eſſer pallido.] Palleo,es.pallui. Plin.l.37.c 8.

Pallina, ouero pallottina, diminut. palla piccola.] Pilula, læ, fœmin. gen. Plin. lib.30. cap 11. Scarabeus pilulas voluit.

Pallina, monitione da cacciatore.] Globulus, li, maſc. gen. Greſſ.

Palloncino, pallone piccolo.] Folliculus, folliculi, m. gen. Suet. in Aug. Poſt bella ciuilia ad pilam, folliculumque tranſijt.

Pallone.] Follis pugillatorius. Plaut Rud. Ego te follem pugillatotium faciam. 2.Follis,lis,m.gen.abſolutè, Mart. l.14 Folla decet pueros ludere, fulle ſenes.

Pallottare dar voto, ò pallotta, vedi dar il Voto.

Pallottatore, e ballottatore.] Suffragator,ris,m g. 2.Suffragans,tis, m g.

Palma, arbore noto, e ſegno di vittoria.] Palma, mæ, fœmin. gen. Gell. lib. 3. cap 6. Si ſupra palmæ arboris lignum magna pondera imponas, non deorſum palma cedit, ſed aduerſus pondus reſurgit, & ſurſum nititur; propterea in certaminibus palma ſignum eſt victoriæ, quoniam logenium eius ligni eſt, vt vrgentibus opprimeotibuſque non cedat. 2. Palmæ arbor. Suet. in Aug. cap. 94. D.Iulius caſtris locum capiens, cum ſyluam cæderet, arborem palmæ repertam, conſeruari, vt omen victoriæ iuſſit. Ea ca continuò enata ſoboles, adeò in paucia diebus adoleuit, vt non æquipararet modò matricem, verum etiam obtegeret, frequentaretturque columbarum nidis, quamuis id auium genus duram, & aſperam frondem maximè vitet.

Ramo di palma con i ſuoi frutti.] Palma termes. 2 Spadix, cis,m.g 2.l Gell. l.3. c 9. Palma termes ex arbore cum fructu auulſus, ſpadix dicitur.

Di palma, addiett.] Palmeus,a,um.

Palmeto. luogo piantato di palma.] Palmetum, ti, neut g. Ex Plin.

Palma di mano.] Manus palma. Cic.

Palmo, ſpatio di quanto ſi ſtende la mano dal dito groſſo al minimo.] Palmus,mi. Bud in Pand.

Palmo grande, & maggiore.] Palmus maior Bud. in Pand 2. Dodrans, dodrantis, maſc. gen. Plin. lib 7. cap.2 .3. Spithama, mæ, fœmin.gen. 2.& 2.b. Bud. in Pand. Palmus autem duplex eſt: maior, & minor. Minor eſt quem diximus, ideſt quaternum digitorum. Maior eſt duodenum, qui etiam ſpithama græco vocabulo dicitur, & latino dodrans.

Di palmo, addiett.] Palmaris, & hoc palmare, 2.l. Val. lib. 1. c.35 Inter Vergiliarum occaſum, & brumam roſa conciditur radicitus in virgulas palmares, & obruitur hæc aotem poſtea transfertur facta viuiradix. 2.Palmeus,a,um, 2.b Plin.l.26.c 10. 3.Palmarius,a,um,2.l. Ex Col.l.8.c.3. & lib.11.

Di palmo, addiett. inteſo del palmo maggiore.] Spithamæus,a,um,1.& 2.b Plio. lib.7.cap.2. Super hos extrema in parte mootium ſpithamæi, Pygmei narrantur, ternas ſpithamas longitudine, hoc eſt ternos dodrantes non excedentes. 2. Dodrantalis, & hoc le. 3.l. Colum. lib.11. cap.3.

Di due palmi, addiett.] Bipalmis, & hoc me, 1.b.& 2.l Plin. l 35. c.14.

Palo, legno ritondo, e lungo, non molto groſſo.] Palus,li, maſc gen 1.l. Plin lib.14. cap 2. Vitia orthampelos noo indiget arbore, aut palis, ipſa ſe ſuſtinent. 2. Stipes, pitis, 1.l. 2.b. Sen. lib.2. epiſt.14 Cogita carcerem, & vncum, & adactum per medium hominem, qui per os emergat, ſtipitem.

Palo di ferro.] Vectis,m g. Ter.

Palo di vite.] Pedamen, nis 2. Pedamentum, ti, neut. gen.

Palo doue ſi legano i caualli alla mangiatora.] Vacerra, ræ, f g Var.

Di palo, addiett.] Palaris, & hoc palare, 1.2.l.

Palombo, vedi Colombo ſaluatico.

Palpabile, che ſi può toccare.] Palpabilis, & hoc le, vedi anco maneggiabile.

Palpare, toccare.] Palpo, as. Ouid 2. Met.

Palpebra, cioè pelliccella, ò pelliccina, che cuopre l'occhio.] Palpebra, bræ, 1.l.2.com. Cic. in Piſ. M. Regulum Carthagineſes reſectis palpebris, illigatum in machina, vigilando necauerunt. 2 Gena, næ, f g 1 b. Plin. lib.11. cap. 37. Grandiores alitum inferiore gena conniuent. 3 Oculi tegmentum, Cic.2 de Nat. Palpebræ, quæ ſunt tegmenta oculorum molliſſima tactu ne læderent aciem aptiſſimæ factæ, & ad claudendas pupillas, & ad aperiendas, &cæt. 4. Oculi integumentum, Pomp. Feſt. lib 17. Supercilium dicitur, quod ſupercilium ſit ideſt integumentum oculi ſuperius. 5. Cilium, li, neut gen.1 & 2.b. Pomp Feſt l.3. Cilium eſt folliculus, quo oculus regitur, vnde fit ſupercilium.

Palpitare, muouerſi frequentemente, come fà il cuore.] Palpito, as, 2.b. Cic.2. de Nat. Cor animantis euulſum, ità mobiliter palpitat, vt imitetur igne in celeritatem.

Palpitatione, il palpitare.] Palpitatio, onis, f g 2.b. 3.l. Plin. l.32. c. 5.

Paludaccia, ò padulaccia, accreſcitiuo palude, ò padule grande.] Palus grandis, vel magna. Pomp. Mel. lib 2.c.1.

Palude, & anco padule.] Palus, dis, fœmin. gen. & 1 b.

Paludoſo.] Paludoſus,a,um. Ouid.

Paluſtre, aggett. di palude.] Paluſtris, & hoc ſtre, 1. 2.b. 2.l.

Pampinario ſuſt. ſpecie di tralcio.] Pampinarius, rij.

Pampanatio, addiett. che produce pampani] Pampinarius,a,um,1.3.l.2 4 b.Colum.l 5 c.1. 2.Pampineus,a,um, 1.l. 2.3 b. Ouid.10 Met.

Pampano, 1.b foglia, ò fronda di vite.] Pampinus, ni, maſc. gen. 1.l. & 2.b. Cic. de Sen. Vua primo eſt peracerba guſtu, deinde maturata dulceſcit, veſtitaque pampinis, nec modico tempore caret & nimios ſolis defendit ardores. 2. Folium vitigineum. Colum. lib.12. cap. 16. Quidam vuam paſſam folijs ficulneis inuoluunt, & aſſiccant: alijs folijs vitigineis, nonnulli plantaginis ſemiuietas vuas contegunt, & ita in amphoris recondunt. 3 Folium vitis. Plio. lib.23. Proœm. folia vitium, & pampini capitis dolores inflammationeſque corporum mitigant cum polenta. 4. Frons pampinea. Ouid. 3. Met. 5. Frons vitea. Ex Virg. 2. & 3. Georg 6. Pampini folium. Plaut. in Ciſt.

Di pampano, addiett.] Pampinaceus,a,um,1.l. 2.4.b. Col. l.12.c.20.

Coſa pertinente à pampani.] Pampinarius,a,um,1.& 3.l.& 4 b.Col.l.3.c.5.

Coſa ſimile al pampano.] Pampinatus, ta, tum, 1.& 3.l. 2.b. Plin.l.16.c 43. Abies ad quæcunque libeat inteſtina opera aptiſſi-

aptissima pampinato semper orbere voluens.

Pampanoso, addiett. che produce, ò hà molti pampini.] Pampinosus,sa sum,1.3.1 2.& 4 b Colum. l. 15 c.5 Si parum pampinosa vitis est aduectis frondibus, & interdum stramentis fructus muniatur.

Pampanoso,qul vale molto simile al pampano.] Pampinosus,sa sum,1.& 3.l.2 & 4 b Plin l.23 cap 1. Vitis albæ folia pampinosa, ad magnitudinem ederæ diuiduntur, vt vitium.

Panaccio,accresc.pan cattiuo.] Panis malus,Sen.l 22. epist. 124 Non ante edam, quàm aut bonum panem habere, capero aut malum fastidire desiero.

Panace, herba cosi nominata.] Panaa cis, m.g. 2 Panacea, ceæ,f g.

Panaggio, e panatica, prouisione, ò fornimento di pane.] Panis annona, ex Cic. in Pison. & 2. Off. 2 Annona cerealis,vel panaria, ex Plaut Menech & Suet.in Calig cap.18. 3 Res panaria, ex Cic.3. Off. & Plin. lib.1. epist.6

Panarice mal d'vnghie.] Paronychium, hij, neut. gen. Plin.

Panaro,canestro] Panarium, rij,n.g.

Panata,ò panatella,pan cotto.] Panis elitus, vel madefactus 2 Puls è pane.

Panattiere,vedi Fornaro.

Pancarpia cioè corona di specie di fiori tessuta.] Pancarpia,æ,1.2 l. 3 com Grac Pomp.Fest. l.14 Pancarpiæ dicuntur coronæ ex vario genere florum factæ. Sipont. in Mart. Pancarpiæ coronæ sunt ex varijs, & penè omnibus florum generibus factæ.

Pancetta, ò panz ita: ventricello, e ventricino, diminut. panza, ò ventre piccolo.] Venterculus, li, & 2 l. 3.b Ex Plin lib.12.cap.12. 2.Ventricolus. 3 Venter,vel vterus exiguus, aut paruus, ex Cic pro Mur.& 2. de Diu.

Pancia,ouer panza, parte del corpo dallo stomaco al pettignone, vedi ventre.

Pancia gonfia come tamburo.] Venter intentus, Cels. lib.4 c 9

Pancia che sporge fuori.] Venter proiectior. Suet.io Tit. cap.3. Neque procera statura fuit, & ventre paulò proiectiore.

Pancia grossa,cioè carnosa.] Venter carnosus. Plin. lib.11. cap.37.

Pancia grossa,cioè grauida.] Venter grauidus, Ouid.ep.5. 2.Venter grauis,Ouid 9 Met.

Pancia sommamente grossa.] Venter obesissimus. Plin. lib.11. cap. 37. Minus solertes sunt, quibus obesissimus venter.

Pancia come di botte, cioè in estremo grande.] Venter, vel vterus doliaris, ex Plaut. Pseud. qui sinum doliarem dicit, quod vtero esset magno, vel immodico instar dolij.

Far pancia diuenir paneluto.] In ventrem crescere, ex Virg 4. Georg. 2. In ventrem latescere. Ex Colum lib.2. cap 10.

Chi hà empito la pancia per troppo mangiare.] Cibo distentus, ex Quint. lib.2.c.50. Quadrupedes cum viridi pabulo distentæ sunt, sanguinis detractione curantur.

Panciune,e panzone,ventraccio,e ventrone, pancia,ò ventre grande.] Venter collatiuus. Plaut. Curc. 2.Venter magnus, vel ingens. Pomp. Fest. lib.3. qui sic ait, Collatiuum ventrem, magnum & turgidum dixit Plautus, quia in eum omnia edulia congeruntur. 3. Aluus lata, vel magna,Plin.lib.11.cap.17. 4.Venter latus. Var.lib.3. cap.16

Panciutello, e panzutello, diminutiuo alquanto panciuto, ò panzuto.] Aliquatum, vel aliquantulum ventriosus. Plaut. Asin. Vir. macilentis malis, rufulus, aliquantum ventriosus. 2. Ventriosulus,a, um, 3.l. 4.b.ex Plaut. Asin.& Cic.lib.7. ep.16. Cuius est vox, rabiosulus à rabiosus.

Panciuto,e panzuto, aggett.che hà gran pancia,ò panza.] Ventriosus,sa, sum, 1,3.l. 2.b. Plaut. Asin. Vir. macilentis malis, rufulus, aliquantulum ventriosus. 2.Ventrosus,a, um,1.l.Ex Plin.lib.14. cap.21. qui sic ait: Dolia ventrosa, ac patula, minus vtilia. 3.Lata vir aluo, ex Plin. lib.21. cap 17. qui sic ait, fuei sunt inter apes grandissimi, sed nigri, lataque aluo; ita appellati, quia furtim deuorant mella.

Pane, cibo communissimo di grano, o di biade.] Panis, nis,mascul.gen. 1.l. Non. Marcel. Panis, proprietatem à pascendo putant veteres existimandam. 2 Panificium, cij, neut. gen. Cels. lib.2 cap.18. Quæ ex frumentis panificia fiunt generis sunt valentissimi, Ceres, reris,fœm. gen. apud poet. Terent in Eun. act.4. sc.5. Verbum Hercle verum hoc est: sine Cerere, & Libero friget Venus.

Pane accattato.] Panis mendicatus, vel emendicatus. Iuu. Sat.10.

Pane arrostito.] Panis tostus. Plin l.23. c.21.

Pane azimo, non fermentato.] Panis non fermentatus. 2. Panis sine fermento, Cels.l.2.c.28. Minime vitiatur panis sine fermento 3.Panis azymus.

Pane benedetto.] Panis sacer, ex Turfell.

Pane bianco.] Panis candidus, Plin. lib.21.c.25. Panis candidus ægris, aqua calida, frigidaue madefactus leuissimum cibum præbet.

Pane buffetto, cioè di fior di farina.] Panis siligineus, Sen. Malum panem, iniquis. Expecta, bonus fiet, & iam illum tenerum tibi, & siligneum fames reddet. 2. Panis similagineus Sen.

Pane porcino, & altrimente ciclamino, herba nota] Cyclaminus,ni,f g. Diosc. lib.2. cap.158. Cyclaminus, quæ vulgò panis porcinus dicitur, planta est vulgaris notitiæ, latioisque rapum terræ vocatur. 2.Rapum terræ 3. Rapum porcinum.

Pane caldo.] Panis calidus, vel calens. Ex Plin. lib.22. cap. 21.

Pane di semola] Panis furfureus. Gell.l.11.c.7. Furfureum panem esitare vinumque eructum, ac fœtidum potare. 2. Panis canicaceus Sipont. in Mart. Antiqui canicas furfures dixerunt: vndè canicaceum furfureum dicimus. Pacuuius. Qui apud te quasi seruus, est canicaceum pane.

Pane di tritello] Panis secundarius. Suet. io Aug.cap.76. Secundarium panem, & pisciculos minutos, & caseum bubulum manu pressum, & ficos virides biferas maximè appetebat 2 Panis secundus. Hor.l.2.ep.1. Papillo viuit siliquis, & pane secundo.

Pane molto dolce.] Panis perdulcis. Plin.l.22.c.10.

Pane duro, ò tosto.] Panis durus. Sen.l.2. ep. 18. Sit panis, ac durus sordidus.

Pane assai duro.] Panis lapidosus. Sen.de Benef. lib 2.cap.7. Beneficium ab homine duro, aspero datum panis est lapidosus, quem esurienti accipere necessarium est, esse acerbum.

Pane di farro] Panis farreus. Colum.l.7 cap.12. Canes farreo, vel triticeo pane satiandi sunt. 2.Panis farraceus, ex Plin l.24 c.7.

Pane di farrana.] Panis farragineus. 2. Panis ex farragine. Matth in Diosc.l.1 c.84. Panis qui ex secale, vel farragine conficitur impurissimus, nigerrimus, & ad alendum imbecillimus.

Pane fermentato, lieuito, ò lieuitato.] Panis fermentatus. Plin. lib.18. cap.11. Validiora sunt corpora, quæ fermentato pane aluntur. Panis cum fermento, ex Cor. Cels.

Pane freddo.] Panis frigidus, vel refrigeratus. Plin.l.12. cap.21. Panis ex tometra refrigeratus difficiliter concoquitur.

Pane di gente bassa.] Panis plebeius. Sen. l.21.

Pane graue, e mal sano.] Panis ponderosus, & insaluber, ex Plin.l.22.c.21.

Pane grosso, cioè di farina non criuellata.] Panis autopyrus. Cels.l.2. ep.18 Panis cui nihil ademptum est (quod autopyron Græci vocant) infirmior est.

Pan di grano.] Panis triticeus. Var.l 2. c.16. In fœtura dandum potius hordeaceos, quàm triticeos panes.

Pane spongoso] Panis cauernosus, ex Plin. lib. 26. c.8. 2. Panis fistulosus est Col. lib.7. c.8. 3. Panis pumicosus, ex Plin.

Pan lauato.] Panis madefactus, Plin.
Pane da lauoratori.] Panis operarius, ex Plin. lib. 14. cap. 10.
Pane leggiero, e fano.] Panis leuis, & faluber, ex Plin. l. 22. c. 25. Pane qui fit ex locometra, nihil falubrius est, aut leuius dum caleat.
Pane di carne di vipera.] Panis theriaceus, apud Medicos, ex Thef. Græc.
Pane di miglio.] Panis è milio.
Pane muffo.] Panis mucidus, ex Iuuen. Sat. 14.
Pane da gentil huomini.] Procerum panis. Plin. lib. 19. cap. 4.
Pane da plebe minuta.] Vulgi panis. Plin lib. 19. c. 4 Pistrinarum operibus, & calaturis viuere excogitauit luxuria, alio pane procerum, alio vulgi.
Pane nero.] Panis ater, Ter. in Eun. act. 5. fc. 4. Quo pacto ex iure hesterno panem atrum vorent. 2. Panis niger Mart. lib. 11. epist. 33. O quàm magnus homo es, qui fæce rubentis aceti, & stipula, & nigro pane carere potes.
Pan cotto, ò bollito, altrimente panatella.] Panis elixus. Turf. Nomencl. 2. Puls è pane. Idem.
Pan biscotto.] Panis nauticus. Plin lib. 2. cap. 25. Vetus, aut nauticus panis tusus, atque iterum coctus, sistit aluum.
Pan abbruſcato, od abbrustito, dicesi à quel che lieuemente solo nella superficie vien arrostito.] Panis assus, vel assatus, ex Cic. 5. Tusc. & Coro. Celf. lib. 1. cap. 6. Cuius est: caro assa. 2. Panis tostus, vel inaflatus, ex Plin. l. 30. c. 8. Cuius est: pulmo inaffatus. 3. Panis torridus, vel torrefactus, ex Plin. l. 22. cap. 20. & Colum. lib. 2. cap. 21. Cuius est: feges opportunis folibus torrefacta, proteritur.
Pan pepato.] Panis piperatus, ex Col.
Pane d'orzo.] Panis hordeaceus Plin. lib 22. cap. 25. Eos qui pane hordeaceo vtuntur, morbo pedum tentari negant.
Pane fresco.] Panis mollis. Plin. lib. 22. cap 24. Aqua mulsa infunditur genitalium fistulis. Vuluis imponitur cum pane molli.
Pane rifatto d'vn dì.] Panis hesternus. Celf. l 1. c. 2. Cibus esse debet cum pane hesterno. 2. Panis diarius.
Pane pieno di femola.] Panis furfurofus, ex Plin. l. 22. cap. 23.
Pane stufato] Panis iusculentus.
Pane tenero.] Panis tener. Sen. l. 22. ep. 124.
Pane, cioè pagnotta, vedi pagnotta.
Tasca, ò carniero, ò saccoccia da portar pane.] Panarium, rij, n. g. Plin. l. 1. ep. .. Cum venabere, vt panarium, & laguneulam, fic etiam pugillarem feras.
Pezzo, ò vero tozzo di pane, vedi tozzo.
Panetto, Flor. panino Sen. dimin. pane piccolo.] Pastillus, li, s. & a. l. Var. de vita Pop. Rom. lib. 1. Pastillos, & panes, hæc vocabula pastus, quòd esse pascere dicebant. 2. Panis paruus Pomp. Fest. l. 14 Pastillus forma panis parui, vtique diminutiuum est à pane.
Pania, vedi vischio.
Paoicale, terra grossa nel distretto di Perugia tre miglia distante dal Trasimeno, la quale per amenità di sito, fertilità di terreno vien commendata.] Panicale, lis, n. gen. Baronius in annal Ecclesiast.
Panicalese nome gentile, ò posseff. di Panicale.] Panicalensis, & hoc lense.
Panico specie di biada molto minuta.] Panicum, nici, n. g. a. l. Plin. l. 18 c. 7. Panicum à paniculis dictum, cacumine languido nutante, prædensis aceruatur granis.
Paniero stromento noto, fatto per lo più di vinchi, e vitrici, vedi Canestro.
Panione, verga impaniata, od inuescata per pigliare vccelli.] Virga viscata. Varr. lib. 3. cap. 7. Accipitres columbarij interficere solent duabus virgis viscatis defixis in terram inter se curuatis cum inter eas posuerint obligatum animal, quod intercipere soleant accipitres.
Paniuzza, piccolo fuscello impaniato od' inuescato da pigliar vccelli.] Virga, vel virgula viscata. Ouid. 1 5. Met. Retia cum pedicis, laqueosque artesque dolosas. Tollite nec volucres viscata fallite virga.
Pannicello, dimin.] panniculus culi, Celf. l. 2. c. 17. Extinctis titiones inuolutique panniculis, & fic circumdati.
Panno, tela di lana, ò di lino] Pannus, ni, m. g Varr 4 de Ling Pannus Græcum panuelum, dictum à panno, & voluendo filo 2. Pannum, ni, n ge. Næuius apud Non Marc. Qui habet vxorem sine dote pannum positum in purpura est.
Panno bigio.] Pannus leucophæus. Plin. lib. 32. cap. 10. Ranæ rubetæ iecur, vel cor adalligatur in panno leucophæo.
Panno lano, cioè di lana.] Pannus laneus, ex Var. l. 4. de Ling. & Cic. 3. de Nat. 2. Vestis lanea.
Panno lino, cioè di lino.] Pannus lineus, aut linteus, ex Plin. & Cic 2. Vestis linea. Plin. lib. 12. cap. 6. Ex arbore vestes lineas faciunt. 3. Vestis lintea. Cic 7. Ver. Illi ad deprecandum periculum, proferebant alij purpuram tyriam, thus alij, atque odores, vestemque linteam: gemmas alij, & margaritas, vina nonnulli græca, venalesque Asiaticos.
Panno di razza, vedi Arazzo.
Panno cotonato, ouer accotonato.] Pannus Villosus. Ex Varr. 4. de Ling & Plin. lib. 7. 2. Vestis Villosa Tibul. l. 2. & lib 3.
Panno rosato.] Pannus roseus. 2. Pannus rosaceus, Plin. l. 29. cap. 4.
Panno bianco.] Pannus albus. Hor. 1. carm. od. 35. Te spes & albo rara fides, colis velata panno.
Pezze di panno] Panni, orum.
Di panno, addiett.] Panneus, a, um. Nicol. Perott. Panneus dicitur, qui ex panno est: vnde panneæ vestes dicuntur, ficut lanæ, & bombicynæ.
Pannocchia, nome generico di tutti quei semi, che nascono à guisa di chioma nella cima delle piante, come di saggina, di miglio, e simili.] Panus, ni, m g & 1. l. Pomp. Fest. l. 14. Panus facit diminutiuum panicula.
Pannocchietta, dimin. di pannocchia.] Panicula, æ, f. g & 1. l. Plin. l 16. c. 36. Cætero gracilitas arundini nodis destinata leui fastigio tenuatur in cacumina crassiore paniculo coma.
Pannocchietta di canna.] Panicula arundinea. Plin. lib. 8. cap. 32. Ceruis erumpunt cornua renascentibus tuberibus primo aridæ cutis similia: eadem teneris increscunt ferulis arundineas in paniculas, molli plumata lanugine.
Pannocchiuto, addiett. che hà pannocchia.] Pano, vel panicula præditus, a, um, ex Plin. l. 8. c. 32. 2. Paniculatus, a, um, vt apud Diosc. l. 4 c. 61.
Pantalone, personaggio ridicolo di comedia.] Ridicularius venetus, ex Gell. l. 4 c. 20.
Pantano, lago fangoso.] Lacus cœnosus. Colum. lib. 7. c. 10. Sues nulla re magis gaudent, quam riuis, atque cœnoso lacu volutari. 2. Lacus limosus. Virg. 2. Aeo 3 Lacuna, æ, fœm gen. 1. b. & 2. l. Pomp. Fest. lib. 10. Lacuna, aquæ collectio, à lacu deriuatur, quam alij lamam, alij lustrum dicunt.
Pantanoso, addiett. che hà del pantano.] Lacunosus, a, um, 1. b. & 2 l. Ex Cic. 2. de Nat.
Pantheo tempio antico di Roma, edificato da M. Agrippa, qual poi Bonifacio IV. confacrò ad honore della B. Vergine Maria, e di tutti i martiri; hoggi comunemente fi chiama la Rotonda.] Pantheum, ei, Plin. l. 34. & 3. Syracusana funt in Pantheo capita columnarum à Marco Agrippa posita.
Pantera vna sorte di rete da vccellare, e da pescare.] Pantherum, ri, 2. l. Panagrum, ri, a. b. vel panagra, ræ, ex Hom. Iliad. 5.
Pantera, animal fiero, toccato da picciole macchie bianche, e nere.] Panthera, ræ. Plin. lib. 5. cap. 17. Panthera, & tigris macularum varietate prope folæ bestiarum spectantur.
Di Panthera.] Pantherinus, na, num, 3. l. Plin. l. 35. cap. 11. Pinxit, & nobilissimum fatirum cum pelle pantherina.
Pantofola, vedi Pianella.

Panza ; vedi pancia.

Panzane, ò pastocchie.] Verba iactantia, Ex Ter.

Dar panzane, ò pastocchie.] Verba dare. Plaut. in Mil. Verba mihi data, ecce video.

Panziera, e panzierone, quella parte dell'vsbergo, che difende la pancia.] Lorica vel thoracis ventrale.

Paonazzo, Fior. pauonazzo. Sen. addiett. di color violato.] Vinlaceus, a, um. 1. a. & 4. b. & 3. l. Plin. l. 9 c. 39. Nepos Cornelius, qui D. Augusti principatu obijt, me, inquit, iuuene vinlacea purpura vigebat 2. Ianthinus, a, um. Ex Plin. l. 21. c. 6. & Mart. Coccina famosæ donas, & ianthina machæ.

Paoncello, e paoncino. Fior. pauoncello, e pauoncino. Sen. figliuol piccolo di panne, ò pauone.] Pullus pauoninus. Var. lib. 3. cap. 9. Gallinaceis pullis vt excludantur bis deni dies opus sunt, pauonia, ternoueni. 2 Pauonis, vel pauæ pullus, Ex Plin. lib. 10. c. 59. Cuius est, Anseris pullus.

Panne, e pagone, Sen. pauone, vccello noto, e famoso per beltà di coda.] Pauo, nis m. gen. & 1. l. Plin. lib 10. cap. 20. Pauo, gemmantes laudatus expandit colores, aduersa maximè sole, quia sic fulgentius radiant. 2. Pauus, ui. m. gen. & 2. l Gell. lib. 7 cap. 16. Edulia hæc omnibus alijs præstant. Pauus à semo Phrygia Attagene gruues Melicæ. 3. Auis Persica Aristoph. 4 Auis. Medica, Thes. Græc Aristophani auis Persica dicitur pauo, qui, & auis Medica, vtpotè è Persarum, Medorumque regione in Graciam, & in hæc loca citeriora aduectus, 5. Auis Iunonia, Ouid. 1. de Art.

Laudatas ostendit auis Iunonia pennas;
Si tacitus spectes, illa recondit opes.

6. Volucris Iunonia. Ouid.

Laudatas homini volucris Iunonia pennas.
Explicat, & forma multa superbit auis.

Pauone saluatico.] Pauo agrestis. Quint. Curt. lib. 9 Iunctum erat flumini nemus opacum arboribus altis inusitatis, agrestiumque pauonum multitudine frequens.

Pauone maschio.] Pauo masculus. Colum. lib. 8. cap. 11. Pauo masculus gallinaceam salacitatem habet.

Paoneggiarsi, e pauoneggiarsi, far il verso del pauone.] Magnificè se circumspicere. Cic.

Pauonessa, e pauonessa, paone femina.] Paua, uæ. Auson. sect 1. Femineam in speciem conuertit masculus alis; Pauaque de pauo constitit ante oculos. 2. Pauones fœminæ, quæ non incubant, ter anno ferè partus edunt.

Paoni, Fior. pauoni. Sen.] Pauonum genus, Plin. l. 10. c. 20. Omnes reliquas in auibus præcedit, pauonum genus, cùm forma, cùm intellectu eius, & gloria. 2. Genus pauoninum. Col. l 8. c. 5. Diebus, quibus animantur oua, & in speciem volucrum conformantur, ter septenis opus est gallinaceo generi; at pauonino, & Anserino paulò amplius ter nouenis.

Paonio, e pauonio, addiett. di Pauone.] Pauoninus, na, num. Col. lib. 8. c. 11.

Papa, Pontefice, & Apostolico, cioè sommo Sacerdote, e capo della Chiesa successor di San Pietro, e Vicario di Christo.] Pontifex, cis 2. l. 2. b. 3. l. in rect. & b. in obl. Maff. in Ignat. lib 2. cap. 22. Pontifex maximus, vel summus. Maff. in Ignat. l. 2. cap. 23. Cum sibi vltimam diem instare sentiret Ignatius, misit, qui à summo Pontifice sibi decedenti expiationem, & indulgentiam precetur. 3. Summus Pontifex. 4 Ecclesiæ vniuersæ Pastor. 5. Summus Dei Vicarius. Maff. Hist. Indic. lib. 1. Franciscus Aluarus Clementi VII. vti Ecclesiæ vniuersæ Pastori, & Summo Dei Vicario in terris, paratam, ad omne obsequium voluntatem, Abassini Regis, ac studium solemni, cum adoratione, & pedem osculo detulit. 6. Hierarcha, chæ. Græc. 7 Summus totius Ecclesiæ Pastor. Maff. in Ignat. lib. 2. cap. 3. Dei, vel Christi Vicarius. Horat. Turs. Laur. Hist. lib. 4. c 15. Pium V. Dei Vicarium, nunquam vllius gratia, aut preces flectere potuerunt, vt vota in Lauretanæ domus emolumentum cedentia in alia pietatis opera conuerterent. 9. Pontifex Romanus Maff. in Ignat. l. 2. c. 5. 7 Sacerdos Maximus; vel summus. Ex Hor. Tur. Laur. Hist. l. 2. c. 1.

Papa falso, vedi Antipapa.

Esser Papa.] Pontificatum gerere, Hor. Turs. Laur. Hist. l. 5. c. 20. Vrbano VII. subiectus Gregorius XIV. vir bonus, ac pius, sed fermè valetudinarius, pontificatum gessit annuum.

Papale, pontificiale, & apostolicale, addiett. di Papa, di Pontefice, ò Apostolico.] Pontificialis, & hoc, le. 1. & 4. l. 2 & 3 b. Ex Cic. de Leg. vbi sic ait. Iuris compositio pontificalis magnam religionem, cæremoniamque declarat. 2 Pontificius, a, um. 1. l. 2. & 3 b. Ex Cic. pro Dom. Vbi sic ait. Nego istam adoptionem pontificio iure factam.

Papalmente, e pontificalmente, auuerb. da Papa, ò da Pontefice, alla papale, ò pontificale, à costume di Papa.] Pontificio ritu vel more. Cicer. pro Dom. & 2. Philip. 2. Pontificalem in modum, Ex Cicer. 2. de Leg. & Liu. 2. bel. Maced. 3. Pontificium in morem, Ex Cicer. in Hort.

Paparino Sen paperino. Fior. dimin. paparo piccolo] Anserculus, li. m. g. 1. & 2. l 3. & 4. b. Col. l. 8 c 14. Custodiri debent, vt oua subijciantur radices vrticarum, quæ quasi remedio medicantur, ne noceri, possit exclusis anserculis, quos enecant vrticæ, si teneros pupugerint. 2. Pullus anserinus, Ex Colum. lib. 8. c. 5. 3. Pullus anseris. Plin. l. 10. cap. 59. Pullis anserum vrtica contracta mortifera. 4. Anser exiguus. Colum. lib 8. cap. 14. Anser trigesimo die nascitur; atque is, dum exiguus est, decem primis diebus pascitur in ara clausus cum matre. 5. Anser tener. Colum. l. 8. c. 14. Anseres enecant vrticæ, si teneros pupugerint. 6. Anser paruus. Pallad. l. 6. Anseres parui, prima decem diebus intus pascendi sunt, postea sereno eos poterimus adducere, vbi vrtica, non fuerit, cuius aculeos reformidant. 7. Anser paruulus Pallad. l. 11. c. 3. Anseribus largè vagandi licentia prohibetur: loco obscuro clauduntur, & calido, sic maiores etiam secundo mense pinguescunt. Nam paruuli sæpè die trigesimo moriuntur.

Paparo Sen. papero Fior. oca giouane.] Anser iuuencus, Colum. lib. 8. c. 14. & Plin. l. 10. c. 53. qui dicit gallinas iuuencas. 2. Anser iuuenis, Ex Colum. l. 8. c. 14. & lib 7. c. 3. Qui ouem iuuenem dicit. 3. Anser iunior, Ex Plin. l. 10. c 22. & l. 8. c. 32. Qui ceruos iuniores dicit. 4. Anser nouellus, Ex Varr. lib. 2. cap. 10. & 5. Vbi bouem nouellum dicit.

Papauerato, adiett. simile, à papauero, ò vero temprato col papauero.] Papaueratus, ta, tum. 1 & 3. b. 2. 4. l. vt vestis papauerata, vel potius papauerata Plin. l. 8. c. 48. Crebræ papaueratæ vestes antiquiorem habent originem iam sub Lucilio Poeta, in Torquato notatæ.

Papauero herba nota, che cagiona sonno] Papauer, ris, n. g. 2. b. & 1. l. Plin. l 19. c. 8 Fuisse autem papauer in honore apud Romanos sem per indicio est Tarquinius superbus, qui legatis, à filio missis decutiendo papauera in horto altissima sanguinarium illud responsum hac facti ambage reddidit. 2. Papauer, ris. m. g. Plaut. Asin. formicis objicias papauerem.

Papauero cornetto.] Papauer ceratites. Plin. l. 20. c. 19. Papauerum siluestrium vnum genus, ceratitam vocant, nigrum cubitali altitudine, radice crassa, & corticosa, calyculo inflexo vt cornicula. Folia minora, & tenuiora, quàm cœteris siluestribus, semen exile. Quidam hoc genus glaucion vocant alij paralion. 2. Papauer corniculatum. Diosc. l. 4. c 61. Papauer ceritates, idest, corniculatum, folia habet candida, hirsuta, verbasco similia, in ambitu Siluestris papaueris more serrata; caule non dissimili flore pallido, calyculo fœni græci in corniculorum modum inflexo, vnde nomen mutuatur.

Papauero spumeo.] Papauer heraclion, vel aphron. Plin. l. 20. c. 19. Alterũ è siluestribus papaueribus genus heracliõ vocatur, ab alijs aphron folijs, si procul intuearis, speciẽ passerũ præsentantib. radicẽ in summa terre cute, semper ac spumeo, ex hoc lina splendorẽ trahunt æstate. Tũditur in pila comitialib. morbis, acetabuli mensura in vino albo; vomitiones enim facit. Medicamẽto, quod diacodiõ, arte-

arteriace vocatur, vtilissimum. a. Papauer spumeum. Diosc. lib. 4. cap 6a. Aliud papaueris genus aphrodes, id est spumeum vocatus, ab alijs heraclium, caule dodrantali, folijs admodum paruulis, radiculæ similibus, fructu inter ea candido: nam herbula alba est, & spumea tota.

Papauero campestre.] Papauer erraticum. Plin. lib. 20. cap 19. Inter satiua, & siluestria papauera medium genus, quoniam in aruis, sed sponte nasceretur, rhoeam vocauimus, & erraticum. a. Rhoea, eæ. fœm gen. Plin. lib. 19. cap 8 Tertium papaueris genus rhoeam vocant Græci, id nostri erraticum. Sponte quidem, sed in aruis cum hordeo maximè nascitur, erucæ simile cubitali altitudine flore rufo, & protinus deciduo; vnde & nomen apud Græcos accepit.

Papauero domestico]Papauer satiuum, vel hortense. Dioscor. lib. 4. cap. 60. E satiui papaueris genere, quod hortense est, semen in panem densatur, qui sanis in vsu sit; eo etiam ex melle pro sesama vtuntur; thylacitin vocant Capitulum habet longum, & semen candidum.

Papauero domestico bianco]Papauer satiuum album. Plin. lib. 20. cap. 18. Papaueris satiui albi calyx ipse teritur, & è vino bibitur, somni causa; semen elephantiasi medetur.

Papauero saluatico]Papauer siluestre. Plin. lib. 20. c 18. Papauer satiuum omne magis rotundas capita, & siluestri longum, ac pusillum, ad omnes effectus valentius. Decoquitur, & bibitur contra vigilias, eademque aqua fouent ora. Optimum in siccis & vbi raro pluit.

Papauero bianco.]Papauer candidum, vel album. Plin. lib. 19. cap. 8. Candidum est papauer, cuius semen totum in secunda mensa cum melle apud antiquos dabatur.

Papauero negro.] Papauer nigrum. Plin lib. 19. c. 18. Alterum genus est paueris nigrum, cuius scapo inciso lacteus succus excipitur. Idem Plin. l. 20. c. 19. Nigrum papauer coeliacis in vino datur.

Di papauero, addiett.] Papauereus, a, um. 1. & 3. b. & 2. l. Ouid 4 Fast.

Papiro, pianta, che nasce nelle paludi d'Egitto.] Papyrus, ri. fœm gen. 1. b. 2. l. Diosc. lib. 1. cap 98. Papyrus, qua chartæ fiunt nullis non cognita, præcipuæ in medicina vtilitatis, ad laxandas fistulas. a. Papyrum, ri. neut. gen. 1. b. 2. l. Plin. lib 13. cap. 11. Papyrum nascitur in palustribus Aegypti, aut quiescentibus Nili aquis, vbi euagatæ stagnant. E papyro incolæ nauigia texunt.

Di papiro, aggett.] Papyraceus, a, um. 1. 4. b. 2 3. l. Plin. l. 6. c. 22. vbi habetur, naues papyraceæ.

Papirifero aggett. che produce papiro.] Papirifer, a, um. 1. 3. 4. b. a. l. Ouid. 15. Met. vbi legitur. Nilus papyrifer.

Pappa pane cotto in aqua, che si dà à bambini.] Panis elixus.

Pappagallo, vccello per lo più verde, il quale vien dall'India & imita l'humano linguaggio.]Psittacus, ci. m. gen. Plin. lib. 17. cap. 42. Super omnia humanas voces reddunt psittaci, etiam sermocinantes. India auem auem hanc mittit psittacum vocant, viridem toto corpore, torque tantum miniato in ceruice distinctam. Imperatores salutat, & quæ accipit, verba pronuntiat.

Pappagallo, pesce così chiamato in Roma per la varietà de colori.]Pauus, ui, vel pauo, nis. m. g. D. Ambros. Hexam. l. 1. c. 2. & Isidor.

Pappare, pacchiare, vedi pacchiare.

Pappone, vedi pacchione.

Parabola, detto per similitudine.] Parabola, læ.

Parabolana, colei che dà parole ò pastocchie.] Verborum datrix, Ex Cic. Philip 13. Cuius est: verba dedimus, & Plaut. in Truc Cuius e st vox dator.

Parabolanella, dimin. parabolana piccola.]Verborum datricula, Ex Cic.

Parabolano, colui, che dà parole, ò pastocchie.] Verborum dator, Ex Cic. & Plaut.

Pasabolanello, dimin. parabolano piccolo.] Verborum datriculus, Ex Cic.

Paradiso, luogo de beati nel Cielo] Regnum cœleste. Maff. in Ignat. l. 1. ep. 1. Hæc hominum quæ dicitur vita, mors perpetua potius, ac triste quoddam à Cœlestibus regnis exilium est. 2 Cœlestis beatitudo. Maff. l. 1. ep. 9. 3. Cœli Regia, Ex Cicer. 3. de Fin. 4. Paradisus, si. m. gen. Græc.

Paradosso, addiett. inopinato, ammirabile, ò incredibile, si dice di cosa, che è contra l'opinione di tutti.] Paradoxus, a, um. 1 & 2. b Cicer. in Parad. procem Ego autem illa ipsa, quæ vix in gymnasiis, & in otio Stoici probant, ludens, conieci in communes locos. Quæ quia sunt admirabilia, contraque opinionem omnium, ab ipsis etiam paradoxa appellantur 1. Admirabilis, & hoc admirabile. 2. & 3. l. Cic. 4. de Fin. Omnia quæ vbique sint sapientis esse dicitis, solum liberum, solum ciuem, stultorum omnia contraria, quos etiam insanos esse vultis. Hæc paradoxa illi, nos admirabilia dicamus.

Paradosso, sust cosa, che hà dell'ammirabile.] Paradoxum, xi. n g 1 a b Græc. Ex Cicer. 2 Acad

Paradosso sust. schema, ò figura di oratione, secondo alcuni] Pasadoxum, xi n gen. Græc.

Parsgonabile, vedi Comparabile.

Paragonare, e comparare, cioè far paragone, ò comparatione.] Confero, confers, Cic. l 2. epist. 1 1. Cum vna mehercule ambulatiuncula, atque vno sermone nostro omnes fructus prouinciæ non confero. Idem Cicer. in Orat. Parua magis sæpè rectissimè conferuntur. a. Comparo, as. 2. b. Cic. l. 3. ep 6. Quom meum factum cum tuo comparo, & si non magis mihi faueo in nostra amicitia tuenda quàm tibi; tamen multò magis meo facto delector, quàm tuo.

Paragone, vedi Comparatione.

A Pasagone di Capua.] Præ Capua. Cic.

A paragon mio.] Præ me. Cic.

Paragone, pietra, vedi pietra di pasagone.

Paralisia, Rom. parlarsi Fior. parletico sost. Fior. cioè risolution de nerui.] Paralysis, sis, fœm. gen. 1. 2. 3. b. Græc. Corn Cels. lib. 3. cap. 27. Resolutio neruorum frequens vbique morbus est. Sed interdum tota corpora, interdum partes infestat. Veteres auctores illud apoplexiam hoc & paralysin appellari video. a. Neruorum resolutio. Corn. Cels. lib 2. cap 1. Per imbres oriuntur longæ febres, alui deiectiones, cancri, morbico mitiales, resolutio neruorum, quam paralysin Græci nominant. 3. Morbus paralyticus. Ex Corn. Cels. lib 4. cap. 1 2 Cuius est: morbus coliacus, & Plin. lib. 20. c. 9. Cuius est vox Paralyticus. 4. Vitium vel malum paralyticum, Ex Plin. l. 20. c. 17. 5. Affectio, vel passio paralytica, Ex Cic. 1. de Inu. & Pallad. l. 3. c. 31. Cuius est: passio dysenterica. 6. Paralyticorum morbus, Ex Plin. l. 23. Cuius est; cardiacorum morbus.

Paralitico, che patisce di paralisia.]Pasalyticus, a, um. Plin. lib. 2. cap 9. Brassica nihil est vtilius stomaco, neruisque ideò Erasistratus paralyticis, & tremolis dari iubet, & sanguinem excreantibus. 2. Neruis resolutus, Ex Plin.

Paramenti, addobbi.] Aulæa, orum. n. gen. & num. plur. Virg. 3. Georg.

Paramento da messa.] Vestis sacrificalis, Ex Corn. Tacit. Qui ait; sacrificalem apparatum. a. Vestis sacrifica, Ex Plin. lib. 36. cap. 13. Qui dicit; sacrificas tibias.

Parasito.] Parasitus, ti. m. g.

Parasole, vedi Ombrella.

Parassismo accessione.] Paraxysmus, m. g. 1. b.

Parato d'altare, vedi paliotto.

Parca nome commune di tre sorelle, Cloto, Lachesi, & Atropo, le quali secondo la gentilità erano presidenti della vita humana.] Parca, cæ. fœm. gen. & 3. l. Gell l. 3. cap. 16. Antiquos autem Romanos Varro dicit, nomina Parcis tributa fuisse à pariendo, nam Parca inquit immutata littera vna à partu nominata, Cic. 3. de Nat. Parcas credo, & nocte natas ferunt, Horat. carm. lib. 2. od. 16.

od. 16. Parca non mendax dedit, &c.

Parcamente, assegnatamente, auuerb. con parsimonia, ò risparmio.] Parcè. 1. & 2 l Cæs 7 bell. Gall. frumentum parcè, & paulatim metiri instituit. 2 Restrictè 1. 2. & 3. l. Cic 2. de Fin. Hæc tamen cur id tam parcè, tamque restrictè faciant, intelligo. 3. Cum parsimonia, Ex Cicer. 2. de Orat. & 1. Offic 4 Non sine parsimonia, Ex Plin. lib. 12. cap. 14.

Alquanto parcamente,] Subparcè. 1. 2 & 3. l. Ex Terent. in Andr.

Molto parcamente.] Perparcè. 1 2 & 3. l Terent. In Andr. 1 ct. 2. sc 6. Tu quoque perparcè nimirum. 2. Præparcè 1. 2. & 3. l. Ex Plin. l. 11 c. 19. & Terent. in And. 3. Deparcè. 1 2. & 3. l Ex Suet in Ner.

Più parcamente.] Parcius. 1. l. & 2 b. Cic pro Flac Si satis profecissem, parcius de eius laude dicerem. 2. Maiore cum parsimonia. Ex Plin. & Cic.

Parcissimamente, auuerb superl con somma parsimonia.] Parcissimè 1 2. & 4. l. & 3. b. Colum. lib 6. cap 7. Nec boui potestas aquæ, nisi quam parcissimè facienda est. 2 Summa cum parsimonia. Ex Cic. & Plin. lib. 3. 3 Restrictissimè.

Parcissimo, superl. sommamente parco.] Parcissimus, a, um 2 Restrictissimus, ma, mum. Ex Cic. l. 3 ep. 8 & Plin. lib. 5. epist. 8. qui scribens Capitoni, vtitur aduerbio restrictissimè. 3 Summe parcus.

Paruo addiett stretto tenace, scarso, e stringato, dicesi di chi viue assegnatamente, e con risparmio.] Parcus, a, um 1. l. Cic. pro Cæl. Filiumfamilias a patre parco, ac tenaci, habere tuis copijs deuinctum non potes. Sypont. in Mart. Parcus dicitur, qui frugi est, & sumptibus parcit. 2. Restrictus, a, um 1. & 2. l Cic. pro Plan. Eosdem cum iam essent experti, quid valerent restrictos, ac tenaces fuisse. 3. Malignus, a, um. Quint. l 2 · c. 2. Sit magister in laudandis discipulorum dictionibus, nec malignus, nec effusus.

Parco nell'accompagnatura, ò comitiua.] Comitatu parcus, a, um. Plin. in Pand. Eadem quàm modica cultu, quam parca comitatu.

Parco nell'operare, ò fatigare.] Opera parcus, a, um. Plaut. in Rud. Opera haud fui parcus: nimia homo nihil est, qui piger est.

Parco nel castigare, ò punire.] Pœnæ parcus. Claud. 7. Fan.

Parco nel fabricare.] In ædificando parcus, a, um. Plin. in Pan. Homo tam parcus in ædificando, quàm diligens in tuendo.

Parco nel dormire.] Somni parcus, a, um. Ex Suet. in Aug.

Parco nel mangiare, e nel bere.] Cibi, vinique parcus. Ex Suet. in Claud. c. 33. & in Aug. c. 7.

Parco nel viuere.] In victu parcus, a, um. Plin. lib. 1. epist. 22.

Parco nel parlare.] Loquendi parcus, Ex Hor. Serm. lib. 2 Sat 5 2 In loquendo parcus. Maff. in Ignat lib. 3. cap. 6 Ignatius in loquendo fuit adeò consideratus, & parcus, vt nullum planè verbum, nisi consultò, ac meditatò proferret. 3. Verborum parcus. Ex Plin. epist. 126.

Alquanto parco.] Subparcus, a, um. 1. & 2. l. Ex Plin. l. 11. c. 19. & Cels l 6 c. 4.

Molto parco.] Deparcus, a, um. 1. & 2. l. Suet. in Ner. c. 50. Diuitiarum, & pecuniæ fructum, non alium putabat quàm profusionem, sordidos ac deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret. 2. Perparcus, a, um. 1. & 2. l. Ex Terent. in And. Cuius est aduerbium perparcè. 3 Præparcus, a, um. 1. & 2. l. Plin. l. 11. c. 29. Cætero Apes præparcæ, & quæ alioquin prodigas, atque edaces, non secus ac pigras, & ignauas proturbant. 4. Parce parcus, a, um.

Più parco, compar.] Parcior, & hoc parcius, 1 l & 1. b. Plaut. in Aul. Neque illo quisquam est alter hodie ex paupertate parcior. 2 Restrictior, & hoc tius. Cic. lib. 3. epist. 8. Non debent mirari homines, cum ego natura semper ad largiendum ex alieno fuerim restrictior.

Molto parco nel bere.] Vini parcissimus. Suet. in Cæs cap. 53. Cæsarem vini parcissimum, ne inimici quidem negauerunt.

Molto parco negli honori.] Honorum parcissimus. Plin. ep 226. Statuam poni mihi à te eo, quo desideras loco, quamquam eiusmodi honorum parcissimus, tamen patior.

Molto parco nel mangiare, e bere.] Cibi vinique parcissimus, Ex Suet. in Claud. cap. 33. & in Aug. cap 77.

Parco, sust. luogo chiuso, doue si tengono animali seluaggi] Viuarium, rij neut gen 1. & 2. l. Colum. lib 9. c 1. Qui venationem voluptati suæ claudunt, contenti sunt vtcunque competit proximus ædificio loci situs, munire viuarium semperque de manu cibos & aquam præbere. 2. Leporarium, rij. neut. gen. 1. 2. b. & 3 l. Gell. lib. 2 cap 20. Viuaria quæ nunc dicuntur septa quædam loca, in quibus feræ viuæ pascuntur. M. Varro. in l. de Re rust. l. 3. cap 2. dicit leporaria appellari. Varronis verba subieci, leporaria te, inquit, accipere volo non ea, quæ triraui nostri dicebant vbi soli lepores sint, sed omnia septa ædificia villæ, quæ habent inclusa animalia, quæ pascuntur. Is item infra in eodem libro ità scribit; Quum emisti fundum Tusculanum à M Pisone, in leporario, apri fuere multi. 3. Teriotrophium, phij n gen 1. & 5 l 2. & 4. b. Varro de Re rust l. 3 c 13. Sylua erat supra quinquaginta iugerum, maceria septa, quòd non leporarium, sed theriotrophium appellabat.

Parco chiuso con tauole di rouere.] Roborarium, rij neut. gen. 1. & 3. l. 2 & 4. b. Gell lib. 2. cap. 20. Quæ autem leporaria. Varr. dicit, haud vnquam memini apud vetustiores scriptum. Sed quod Scipionem, omnium ætatis suæ purissimè locutum legimus, Roboraria aliquot Romæ doctos viros dicere audiui id significare, quod nos viuaria dicimus; appellataque esse à tabulis roboreis, quibus septa essent.

Parco di cinghiali.] Viuarium aprorum, Plin. l 8. c. 25. Viuaria aprorum cæterorumque siluestrium primus togati generis inuenit Fuluius Hirpinus, qui in Tarquiniensi feras pascere instituit, Nec diu imitatores defuere. L. Lucillus. Q. Hortensius.

Parco di lepri.] Leporarium, rij. neut gen. 1. & 2 b. 3. l. Varro. lib 3. cap. 12 Quis nascit paucos si lepores mares, in fœminas intromiscuerit breui tempore fore vt impleatur leporarium: tanta fecunditas huius quadrupedis. Sæpè quum habet catulos recentes, alios vt in ventre habere reperiantur. 2. Leporum viuarium. Ex Plin. lib. 8. cap. 52. 3. Leporum conseptum, Ex Varro. l. 3. c. 12. 4 Lagotrophium, phij n. gen. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Colum. l. 8 cap. 1. Quin etiam lagotrophia studiosè administrantur.

Pardo, vedi Leopardo.

Parecchi molti; non pochi.] Plures, perplures, vel complures.

Parecchi, mà non molti.] Plusculi, læ, la. 2. Complusculi, læ, la.

Pareggiabile, ò adeguabile, addiett. che può pareggiarsi, ò adeguarsi. Aequiparabilis, & hoc, le. 1. & 4 l. 2. 3. & 5. b. Liu 7. bell. Maced. & Plaut. in Trin. Non sunt æquiparabiles vestræ, cum nostris factiones, atque opes.

Non apareggiabile. vedi Impareggiabile.

Pareggiamento, adequatione, vguaglianza.] Aequatio, nis fœm gen. Gell. lib 14 cap. 2. Aequiparatio, & parilitas virtutum inter se consimilium speciem æmulationis creat.

Pareggiare, vguagliare, & aggiustare.] Aequo, as. Plin. l. 9 c 9. Ipsa cannabis, quod ad proceritatem attinet, Rosea agri sabini arborum altitudinem æquat. 2. Exæquo, as. Cæs bel Ciuil. Neminem exæquari dignitate volebat. 3. Adæquo, as. Cic. pro Archia Noster hic magnus cum virtute fortunam adæquauit 4. Aequiparo, as Suet. in Aug. c. 94 & Liu 5 Parem, vel par facere. Cic. 3. de Leg. Ille patribus omnem honorem eripuit, omnia infima, summa paria fecit, turbauit miscuit.

Pa-

Pareggiatore, & aggiustatore, colui, che pareggia, ò aggiusta.] Aequator, ris. 2.l. 3.b. in rect.& l.in obl. Ex Maff.hist.Indie.
Pareggiatrice, colei, che pareggia.] Aequatrix, cis. 3 l in rect.& obl. Ex Maff Hist Ind.
Parentado Sen. parentaggio, Fior. dicesi anco parentela.] Propinquitas, tatis fœm.gen.1.& 3 b. 2.3.l. Cic.de Am. Hoc praestat amicitia propinquitati, quod ex propinquitate beneuolentia tolli potest, ex amicitia non potest; sublata enim beneuolentia, amicitiæ nomen tollitur, propinquitatis manet. 2 Necessitudo, dinis f.g. 1.3 b 2. 4.l.anc.in rect & b.in obl Cic.13. Fam.ep.10. Mos maiorum quæsturæ coniunctionem, liberorum necessitudini proximam voluit esse. 3. Necessitas, tatis. 1 & 3.b. & 4.l. Ex Cic. pro Syl. vbi habetur, Necessitatem, familiaritatemque violare.
Parentado di cognatione, ò di consanguinità, cioè di vna medesima stirpe, ò schiatta, ouer d.vn istesso ceppo, ò legnaggio.] Cognatio, nis. fœm gen.1.& 2 l.3 b 4.anc. in rect.& in obl. Cic 5. de Fin Cicero, Frater noster, cognatione patruelis, amore germanus, per parentado, fratel cugino; per amore fratel carnale 2. Consanguinitas, tatis. fœm gen.1.2.& 5.l. 3.& 4.b. T. Liu. lib. 7. ab Vrb.
Parentado grande.] Cognatio vel ampla, vel magna, Ex Cic.5 de Fin.& 1. Off Cuius est domus ampla.
Parentado molto grande.] Cognatio amplissima, vel maximè. Cic.4.Verr.
Parentado materno, ò paterno, cioè da canto di madre, ò di padre.] Cognatio materna, vel paterna, Ex Cic. post red. Cuius est, cognatio materna transalpini generis.
Parentado stretto.] Cognatio propinqua vel arcta. Cicer. pro Leg agr.
Parentado più stretto.] Cognatio propriot, vel propinquior, vel arctior. Cic 5. Phil. An cognatio potest propriot esse, quàm Pansæ.
Parentado d'affinità, quel che si fà per maritaggio, con vna voce nomasi anche affinità.] Affinitas, tatis. fœm. g.1.2.& 4 l.3.b. Cic.5.de Fin. Charitas generis humani serpit sensim foras cognationi primùm, tum affinitatibus, deinde amicitijs, post vicinitatibus cum ciuibus, &cæt.
Parentado grande.] Affinitas vel ampla, vel integra. Ex Liu 1.ab Vrb & Cic.1.Off.
Parentado molto grande.] Affinitas vel amplissima, vel maxima. Ex Cic de Clar.& 4.Verr.
Far parentado con vno, dicesi anco apparentarsi, od imparentarsi con vno.] Affinitatem cum aliquo iungere vel coniungere. Ex Liu.1.ab Vrb. Neque hospitia modo cum primoribus eorum, sed affinitatea quoque iungebat 2 Affinitate se fecum aliquo deuincere. Cicer. de Clar.P.Crassus cum Ser.Galba affinitate se se deuinxerit.
Parente, congiunto con vincolo di parentela.] Propinquus qua, quum. Cic de Amic. Cines potiores sunt, quàm peregrini; & propinqui, quam alieni. 2. Propinquitate coniunctus, a, um. Cic. de Amic.
Parente da canto di padre.] Sanguine, aut genere paterno iunctus, vel coniunctus, ta, tum. Ex Plin. de Vir. Illustr. hist. 35. & Cicer, 2. de Inuent. & post red. in Sen.
Parente da canto di madre.] Sanguine, aut genere materno iunctus, vel coniunctus, ta, tum, Ex Plin.& Cic. locis iam citatis.
Parente stretto.] Arcta propinquitate coniunctus vel iunctus, ta, tum Ex Cic. in Orat. ac de Am. 2. Nullo interuallo propinquus, a, um. Ex Plin. lib.14.cap.1.& Virg. 5.Aen.
Parente da lungi, ò di lontano; dalla longe, ò dalla longe.] Longo interuallo propinquus, a, um. Ex Cic, de Clar, dum sic ait; Crasso, & Annio L. Philippus longo interuallo proximus accedebat. 2. Laxa propinquitate coniunctus, a, um. Ex Cicer, lib. 6. ad Att. ac de Am.
Parente, congiunto per parentela.] Propinquus, qua, quum. 1 b. 2.l. Ex Cic. de Am.& Philip.14. Vbi sic habetur, solatium erit propinquorum, eorum monumento declarari & virtutem suorum, &cæt. & 2 Propinquitate coniunctus, a, um. Ex Cicer. de Am. & 1. Acad.
Parente di sangue, schiatta, ò legnaggio.] Cognatus, ta, tum.1.& 2.l. Sipont. in Mart. dum sic ait; Cognati appellantur, quasi vna communiterue nati, vel ab eodem orti progenitore. 2. Consanguineus, a, um. 1 & 2.l. 3.4. b. Plaut. in Pœn. Mea consanguineis nolo te iniustè loqui. 3 Sanguine coniunctus, ta, tum Cic.de Inuent. Pietas est, quæ erga patriam, aut parentes, aut alios sanguine coniunctos officium conseruat.
Parente in terzo grado.] Tertio gradu propinquus. Suet. in Aug c.101.
Esser parente d'alcuno.] Propinquitate aliquam attingere, vel contingere. Ex Cic. de Am.& Plin. epist. 144. Cuius est; sanguine eos attingit.
Non esser niente parente d'alcuno] Nullo aliquem gradu contingere. Ex Suet in Galba cap.2. dum sic ait. Neroni Galba successit, nullo gradu contingens Cæsarum domum.
Parente per matrimonio.] Affinis, nis com g. Cic. Tu affinem tuam filiam meam à genibus repulisti. 2. Affinitate coniunctus, a, um. Cæs. 2. bell Gall. Suet. in Neron c.35. Similiter interimit cæteros, aut affinitate aliqua sibi, aut propinquitate coniunctos.
Parente di lontano.] Longinqua, vel remota cognatione coniunctus, a, um.
Parente molto lontano.] Laxissimo sanguinis vinculo coniunctus, a um. Ex Val. Max.
Parente molto stretto.] Sanguine proximus, a, m. Val. Max. lib.7. cap. 8. Instituti erant heredes, neque sanguine pares, neque proximi, sed alieni, & humiles.
Parente più stretto.] Sanguinis gradu propior. Ouid. epist. 3.
Parente strettissimo.] Arctissimo sanguinis vinculo coniunctus, a, um. Ex Val. Max.
Parenti molto concordi.] Propinqui benè conuenientes. Cic. pro Rosc. Amer.
Esser parente d'vno per parentela di maritaggio.] Aliquem affinitate contingere. Liu 4 bell Pun.
Esser parente d'vno per parentela di sangue.] Aliquem propinquitate, vel cognatione contingere. Liu 4.bel. Pun. Quicunque aut propinquitate, aut affinitate Regiam contigissent, alienæ culpæ rei trucidarentur.
Non parente.] Nullo sanguinis vinculo coniunctus, a, um.
Esser parente da lontano.] Longinqua cognatione contingere. Q. Curt. Interfecti sunt omnes, quicunque Alexandrum etiam longinqua congnatione contingereot.
Esser parente stretto di qualche d'vno.] Cum aliquo maximis affinitatis vinculis coniunctum esse. Cicer. pro Planc Qui est cum illo maximis vinculis, & propinquitatis, & affinitatis coniunctus.
Esser parente molto stretto ad alcuno.] Arctissimo sanguinis vinculo aliquem contingere. Val. Max. l.7.cap.8. Claudiorum familiam Q Metellus arctissimo sanguinis vinculo contingebat.
Parentela per canto di madre.] Affinitas, tis. f.g. 2. Affinitatis coniunctio, Ex Cic.1.Off.
Parentela da canto di padre.] Consanguinitas, tis. fœm. gen. 2 Sanguinis coniunctio. Cicer. 2. Off. Sanguinis coniunctio, & beneuolentia deuincit homines charitate.
Non hauer con vno parentela d'alcuna sorte.] Nullo aliquem gradu contingere. Suet. in Gall. cap. 2. Cæsarem demum Galba nullo gradu contingebat.
Parentesi. 3.b. interponimento breve vsato nel parlare.] Parenthesis, sis. fœm. gen.1 & 3.b. Laur. Valer. Parenthesis est orationis interiectio in sermone qua remota, sermo integer manet. 2. Interiectio, onis. fœm. gen. Quint.

Quint.l.8.cap.21.Etiam interiectione, qua & oratores, & historici frequenter vtuntur, in medio sermone aliquem inserat sensum, impediri solet intellectus, nisi, quod interponitur, breue est. 3.Interpositio,onis fœm. gen.3.& 4 b. Quint lib.9.cap 3. 4 Interclusio, onis. f. g. & 3. l. Illa quoque ex eodem genere possunt videri, quàm nos interpositionem, vel interclusionem dicimus, Græc parenthesin vocant, dum continuationi sermonis, medius aliquis sensus interuenit.

Parenti, progenitori, cioè padre, e madre, vedi Genitori.

Parere, nome, opinione, ò giuditio.] Sententia, æ.1.a.l.3.b. Cic.1.de Fin. Quot homines, tot sententiæ.2 Opinio, nis. fœm.gen. 1.3.b. a.l. Cic.2 de Diu Romulus, qui vrbem auspicato condidit, habuit opinionem, esse in prouidendis rebus augurandi scientiam. 3.Sensus,us.m.gen.Quint.lib.8.cap.5.Consuetudo iam tenuit,vt mente concepta,sensus vocaremus. 4 Iudicium,cij. 1.l.2.3 b. Cic.1.Tusc.Meum iudicium semper fuit,omnia nostros aut inuenire per se sapientius,quàm Græcos, aut accepta ab illis fecisse meliora.

A mio parere.] Vt mea fert opinio. Cic.4.Tusc. In eo litigant Philosophi cum Epicuro, non multum, vt opinio mea fert, mentiente.

Mutar parere.] Sententia decedere.] Corn. Tac.l.4. Trasea decessit sententia.

Dir il suo parere.] Sententiam dicere. Cicer. 6. Verr. Mos est Syracusis, vt si qua de re ad senatum referatur, dicat sententiam qui velit, nominatim nemo rogatur.

Esser del parere d'vn altro.] Cum aliquo sentire A Gell. l.2.c.21. Ego cum Lælio, & M. Varrone sentio, qui triones rustico vocabulo, boues appellatus scribunt, quasi quosdam teriones, hoc est arandæ, voluendæque terræ idoneos.

Esser di diuerso parere.] In aduersa opinione esse, Ex Plin. l.9.cap.7.

Non esser del parer d'vn altro.] Dissentire ab aliquo Cic. 2.de Inu. Neque cum ijs sentimus, qui ciuilem scientiam eloquentia non putant indigere, & ab ijs eam putant omnem rethoris vi, & artificio contineri, magnopere dissentimus.2 In aduersa opinione esse, Plin.l 9.c.7. Ipsorum quoque, qui sunt in aduersa opinione, de somno piscium confessio.

Parere verbo, cioè sembrare, ò sembiare.] Videor, eris. 1.2.b. Cicer. lib.16. epist.3. Si postea quam cibum cepisti, videris tibi me posse consequi, tuum consilium est.

Paretaria, herba che nasce nelle pareti.] Herba parietaria, vel vrceolaris. Apud Cels.

Parete, vedi Muro.

Pargoleggiamento, ò paruoleggiamento. Fior. il pargoleggiare, ò paruoleggiare.] Paruorum, vel paruulorum imitatio, Ex Cicer. 5. de Fin. & 14. Phil.

Pargoleggiare, e paruoleggiare. Fior. cioè proceder da pargolo, ò paruolo. Paruos, vel paruulos imitari, Quint.lib.5 cap 7 & Cicer de Clar.2 Paruulorum ritu, vel more gerere. Ex Quint.lib.5. cap. 7. & Corn. Tac. 3.Ann.

Pargoletto, e paruoletto, Fior. dimin. di pargolo, ò paruolo.] Paruulus, li, 1.l.2.b.

Pargolezza, e paruolezza. Fior. l'astratto di pargolo, ò paruolo.] Paruitas, tis

Pari, eguale, ò simile.] Par, ris. 1.l.Cicer.in Pison.Mihi certamen esset cum C. Mario scilicet, aut cum aliquo pari. 2. Æqualis, le.om.gener. 3.Parilis, le. 1.2.b.

Al pari di qualche cosa] Aequè ac. Cic.

Del pari.] Aequè. 2.Pariter.Cic.

Al par di me.] Iuxta mecum.

Pari, ò dispari, ouer pari, ò casso, gioco, che si fà per indouinare, se il numero d'alcune cose sia, ò pari, ò dispari.] Par, impar. Suet. in Aug.c.71.

Andar del pari, od insieme.] Pariter ire. Quint. lib.1 c.1. Post græca non longè latina subsequi debent, & citò pariter ire. 2. Pariter incedere. Sen. lib. 1. epist. 5. Qui ait; quæ tam dissimilia sunt pariter incedunt.

Non è mio pari.] Meus est impar. Colum. lib.8. cap.8. Alieni generis columbæ non coniunguntur, vt Alexandrinæ, & Campanæ, minus enim impares suas diligunt.

Pariglia due medesmi punti di carte, ò dadi.] Parilitas, vel vnitas numerorum. Ex Gell.l.14.c.3.

Pariglia per contracambio, vedi Contracambio.

Render la pariglia prouerbialmente, dicesi anco render pan per focaccia.] Par reddere, vel referre. Ter. Adel. act.1.sc 1 Quem beneficio adiungas, ille exanime facit, studet par referre. absensusque idem erit.2.Par pari reddere, vel referre, Ter. Eun. act 3.sc 1. Par pari referto, quod eam mordeas. 3 Gratiam reddere. Colum. lib.4. c.3 Expecto mihi crede, benè positam vineam, bonique generis, & bono cultori nunquam non cum magno fœnore gratiam reddidisse.4.Gratiam referre Cicer.2. Offic. Inops si referre gratiam non potest agere certè potest. 5 Parem referre gratiam. Plaut. in Merc. Spero ego mihi quoque tempus tale euenturum, vt tibi gratiam referam parem. 6.Vicem reddere. Plin. lib. 2. cap. 8. Cuius est, Veneria sidus, vicem Lunæ reddens.

Parimente, & egualmente, auuerb. con parità, ò egualità.] Pariter.1.2.3.b. Cic.2. de Diu. Ostreis, & conchilijs omnibus contingit vt cum luna crescant pariter, pariterque decrescant.

Molto parimente, ò egualmente.] Peræquè. Plin. lib. 18. cap.31.

Parità, & egualità, l'astratto di pari, ò eguale.] Aequalitas, tis, vel parilitas, tis. Gell.lib.14.c.3. Aequiparatio, & parilitas virtutum inter se consimilium speciem æmulationis creant.2. Exæquatio, nis.f.gen.Liu.3. Aequabilitas, tis.

Parlamento, raginnamento.] Sermo, nis. m gen. 2.Oratio, nis fœm. gen. 3.Disputatio, nis. fœm. gen 4 Colloquium, quij. n. gen.

Parlanza, e parlatura; loquela, e fauella. Fior. anche fauellamento, ò parlamento, cioè il parlare, ò fauellare.] Locutio, nis. fœm.gen.1.& 3 b.a.l 4 anc. in rect & l. in obl. Ex Cic.1.Offic. dum sic ait; Ex mœstitia, ex hilaritate, ex risu, ex locutione; 2 Loquentia, æ. 1.& 3.b. 2.l. Sallust. in Con.Cat. Erat in Catilina satis loquentiæ, sapientiæ parum. 3 Loquela, læ. 1 b. a.l Plaut. in Cistel. Commoda loquelam tuam. Lucret. lib 5. Cuius est; blanda loquela. Catul. epigr 51. Cuius est; loquela verbosa.4. Oratio, nis. fœm gen.1.& 2 l.3 b.4 anc. in rect. & l. in obl Cic.1.Offic. Societatis humanæ vinculum est ratio, & Or 5.Sermo, nis. m. gen. 1.l 2. anc. in rect. & l. in obl. Plin lib.10.c.69. Talpæ, voce omnium in sublime tendente, sermonem exaudiunt, & si de ijs loquare, intelligere etiam dicuntur.

Parlanza oratoria, ouer d'oratore.] Oratio, nis. fœm. gen. 1.& 2.l.3.b. Cicer. in Orat Quamquam omnis locutio est, tamen vnius oratoria locutio hoc proprio signata nomine est.

Parlanza stolta, ò sciocca.] Stultiloquentia, æ 1.& 4.l.2.3. & 5 b Plau. in Trinum, cuius est; occlusior stultiloquentia.2 Stultiloquium, quij n.g 1.l.2.3 4.b. Plaut. in Mil. Reprimas tuum stultiloquium.

Parlanza superba, od arrogante.] Superbiloquentia, 1.3. 4.6 b. 2.l. Cic.4.Tusc.Poetæ impendere apud inferos saxum Tantalo faciunt, ob scelera, animique impotentiam, & superbiloquentiam.

Parlanza continoua, ò perpetua.] Ailogia, æ. 1. & 3. b. 2. 4.l. Ex acc. & b. Ex Quant. Græc. Apud Demost. 2.Iugiloquentia, æ.1.& 4.l.2.& 5. b Ex Cicer. in Orat. cuius est vox, magni loquentia. 3 Iugiloquium, quij. neut. gen.1.l.2 3. & 4.b. Ex Plaut. in Mil. Cuius est vox, stultiloquium. 4.Perenniloquentia, æ. 1.3.4. & 6 b. & 2. l. Ex Cicer. 4. Tuscul. Cuius est vox, superbiloquentia.

Parlanza brieue.] Breuiloquentia, æ.1.2.3.& 5 b.4.l. Cic. de Republ. apud Gell. lib.12. cap. 2. vbi sic habetur,

Bre-

Breuiloquentiam in dicendo colat.

Parlanza longa.) Macrologia,æ.1. anc.2.& 3.b.4.l.Ex acc. & b. ex Quant.Græc.

Parlanza,che replica l'istesso.)Tautologia, æ. 1.l.3.& 4 b. l Ex acc b. Ex Quant. Græc.Quint lib.8.cap. 3. dum sic ait, Tautologia est eiusdem verbi, aut sermonis iteratio.

Parlanza di cose souerchie.) Perissologia,æ.1.3.& 4.b. 2. l.5.Ex acc.b.Ex Quant.Græc Quint l 8.c.4. Vt circumlocutio,cum decorem habet,periphrasis; ita, cum in vitium incidit,perissologia dicitur.

Parlanza dolce, ò soaue.) Suauiloquentia, æ. 2.3 4 6.b. l. Ex Cicer.de Republ. Cuius est vox, suauiloquens, & 4.b.Tusc.Cuius est vox,superbi loquentia.

Parlanza di molte cose.)Polylogia,æ.1.2.& 3.b.4.l.Ex acc. & b.Ex Quant.apud Græc.

Parlanza di cose brutte.) Aeschrologia,æ.1.l.2.& 3.b.& 4. l.Ex acc.& b.Ex Quant.apud Græc.

Parlare,fauellare, ò proferire parole.) Loquor,eris.1.2.b. Var.5.de Lin.Loqui, ab loco dictum est; igitur is loquitur, qui suo loco quodque verbum sciens ponit.2.Verba facere Val Max.lib.8. cap.3. C. Afrania prose semper apud prætorem verba fecit.3.Verba habere. Cicer.de Somn.Scip.qui sic ait. Multisque verbis vltrò citroque habitis ille nobis consumptus est dies 4 Verba fundere. Ouid.5.Vocem,aut voces mittere. Cic.de Arusp.Tu furiales in concionibus voces mittis, tu domos ciuium euertis.

Parlar con equiuocatione,vedi Equiuocare.

Parlar con vnò.) Cum aliquo sermonem conferre. Cic. 1. Offic. Maximè curandum est vt eos, quibuscum sermonem conferimus, veteri & diligere videamur.

Parlare spesso.) Loquitur,aris. 1.& 2.b. Plaut. in Bacch. Eho tu loquitatus es es gnato meo male?

Il parlar equiuoco.) Sermo ambiguus,Ex Cic. 3. Tusc.2. Sermo perplexus.

Parlar poco.) Paucula loqui. Ter. Heaut.Quod imperabit, facito,loquitor paucula.

Parlar poco, e rado,) Ratò pauca loqui. Ex Hor. 1.Ser. Sat.4.

Parlar pochissimo,e radissimo.) Perraro & perpauca loqui.Cic pro Planc.& Hor.1.serm qui sic ait. Dij benè fecerunt inopis me quoque pusilli finxerunt animi,rarò & perpauca loquentis.

Parlare alto,ò forte,cioè con voce alta.) Elatè loqui. Ex Cic.in Orat.2.Elata,vel sublata voce loqui.

Parlar molto.) Plura loqui.Cic 2 de Orat Qui aut tempus quid postulet,non videt,aut plura loquitur,aut se ostentat, is ineptus dicitur.

Parlar greco od'in greco.) Græcisso,as 1.& 2.l.Sipont. in Mart.qui sic ait Græcisso, idest græcè loquor. 2. Græcè loqui.Cic.1.Tusc Scis, me græcè loqui in latino sermone non plus solere,quam in græco latinè. 3. Græca lingua loqui,Ex Sipont in Mart.

Parlar à bocca, cioè presentialmente.) Coram loqui. Cic. ad Brut ep 1.Si quis secus ad te de eo scripsit,aut si coram locutus est,&c.

Parlar da muto,ò mutolo,cioè co'cenni, ò segni.) Nutu signisque loqui.Ouid 4.Met.

Parlar basso,ò piano, cioè con voce bassa.) Submissè loqui. Plaut. Illum submisse loquentem auscultabam. 2. Submissim fabulari.Suet.in Aug.c.74 Augustus ad communionem sermonis,tacentes,vel submissim fabulantes prouocabat 3.Demissa,vel submissa voce loqui. Ex Cic. pro Planc.

Parlar attico.) Atticisso,ssas.1.3.l.2.b.Plaut.Men.Non atticissat,sed sicilissat.2.Atticè loqui.Pomp.Fest.l.1. Qui sic ait, Atticissat, Atticè loquitur.3. Attica lingua loqui. Sipont.id Mart.

Parlar con alcuno.) Cuipiam alloqui. Plaut. Merc. Pares ætate habemus viros; nulli colloquor lubentius.

Parlar siciliano, ouer' in Siciliano.) Sicilisso, as. 1. l.2.b. Plaut. Menæch. 2. Siculè loqui. Pomp. Fest. lib.1.

Parlar in più lingue.) Plurium gentium ore loqui. Ex Plin.de Vir. Illustr. Histor. 76 Mithridates, rex Ponti magna vi fuit animi, & corporis, vt seiuges equos regeret; duarum, & viginti gentium ore loqueretur.

Parlar tra'denti,cioè imperfettamente.) Mutio, mutis, mutiui,mutitum.1 l.Ennius in Tel. Palam mutire plebeio piaculum est. Ter. in And.Itaque nihil iam mutire audeo. 2 Musso, as. Plaut Aul. 3 Mussito, as. 2.b. Plaut.in Mil. Illi inter se certant donis, ego mecum mussito.

Parlare longamente,cioè con longhezza, ò alla lunga.) Long nquam loqui. Plaut. in Truc. odiosa oratio, est quum rem agas longinquam.

Senza parlare.) Citra verba Quint.lib 11. cap.3. Gestus quantum habeat in oratore momenti, satis, vel ea eo patet, quod pleraque etiam citra verba significat. Quippè non manus solum, sed nutus etiam declarant nostram voluntatem, & in mutis pro sermone sunt.

Parlare all'orecchio.) In aurem dicere,cum dat.Pers Plin. lib.7.cap 53 Dum consulari viro in aurem dicit. Eques R om ante Apollinem eboreum qui est in foro Augusti protinus expirauit.2.In aurem loqui gen pers. Quint. lib.11.cap.3. Inepti ssimè fieri dicuntur quum inter moras laudationum, aut in aurem alicuius loquuntur, aut cum sodalibus iocantur, aut nonnunquam ad librarios suos ita respiciunt, vt sportulam dictare videantur.

Parlare segretamente, ò in segreto.) Secretum habere sermonem.Vitr lib 9 Cum Philologi, cum Græcorum sapientibus multa deliberantes, secretos cum his videbantur habere sermones 2.Secreto colloqui. Cic. lib.7. epist 8 Formias venimus, & ab hora octaua vsque ad vesperum secretò collocuti sumus.3 Secreta, vel arcana loqui. Ouid.4.Metam. Eripite arbitrium Matri secreta loquendi 4.Arcano loqui, vel colloqui.Cæs.1. bell. Ciuil. Ipse arcano cum paucis familiaribus suis colloquitur.

Parlare innanzi, ò prima.) Præloquor eris. Plin. lib. 4. epist 5.

Parlar insieme.) Colloquor,eris, 1 l.2.& 3.b. Cic 1.de Or. Hoc vno præstamus vel maximè feris, quòd colloquimur inter nos,& quod exprimere dicendo sensa possumus.2 Simul colloqui Plaut. in Amph. Extra turbam colloquatur simul. 3 Inter se colloqui.Cic.1. de Diu.In fanis augurantur,& diuinant magi, qui congregantur in fano commentandi causa,atque inter se colloquendi. 4. Sermonem inter se conferre. Plaut. in Curc. Constant, conferunt sermones inter se tanquam drapetæ.

Parlare di cose serie con alcuno.) Cum aliquo seria conferre.Ouid.2 de Pont.el.3.

Parlar à proposito.) Aptè, congruenterque loqui. Ex Cicer.3.de Orat. vbi sic habetur; aptè congruenterque dicamus. 2.Apta, vel idonea loqui. Ex Horat. de Arte, & Cicer.2 Philip. 3. Non aliena loqui.4 Ad rem loqui.

Parlar à sproposito.) Ineptè vel absurdè loqui.Ex Cic.de Clar.& 2.de Fin.2. Aliena,vel absurda loqui. Ex Cic.2. Phil.& Ouid. 3.Trist. el.3. vbi sic ait.Me dicunt aliena locutum.

Parlare à tastone,cioè senza saper, che si dica.) Temerè, vel inconsultè loqui.2.Inscienter,vel inscitè loqui.3.Sortitò loqui.Ex Cic.1.de Nat.Hoc non est considerare,sed sortiri quid loquare.

Parlar latino.) Latinè loqui.Pomp.Fest.l 10. Latinè loqui à Latio dictum est: quæ locutio adeo est versa,vt vix vlla pars eius maneat innoxia. 2. Latina voce loqui. Ouid.3 Trist.el.12.

Chi parla magnificamente,ò alla grande.) Grandiloquus, a,um.2.& 3.b.Cic.in Orat.& 5.Tusc. 2.Magniloquus,a, a,um.2.& 3 b.Tac.in Arg.

Chi parla breuemente.) Breuiloquens,tis,om.gen.2.2.& 3.b.Cicer.ad Att.lib.7 Breuiloquentem iam me tempus ipsum facit. 2.Breuiloquus, a, um. 1.2.& 3.b.Nicol. Perott.

Chi

Chi parla stoltamente.] Stultiloquus,a,um. 2.& 3.b. Nicol. Perott. 2.Moroloquus, a, um. 1.2.& 3.b. Plaut. Pseud.

Chi parla soauemente.] Suauiloquens,tis,om g. 1.3.& 4. b & 2.l.Ennius apud Cic.de Clar. 2.Suauiloquus,a,um. 1.3 & 4.b.Lauret.l.4.

Chi parla piaceuolmente.] Blandiloquens,tis. 2.& 3 b. Lab.apud Macrob. Saturn. lib. 2. cap 7. 2. Blandiloquus, a, um. 2. & 3. b. Sen. in Agam, & Nicol. Perott.

Parlar con vno di cose serie, ò importanti.] Cum aliquo seria conferre. Ouid. 2. de Pont. el 4.

Chi parla solo.] Soliloquus, a, um. 2. & 3. b. Nicol. Perott.

Il parlar solo.] Soliloquium, quij. neut.gen.1 l.2. 3.b.Nicol.Perott.

Parlare vanamente, ò di cose vane.] Inaniter loqui, Ex Cic.4.Tusc.& 6 Verr. 2.Inania,vel vana loqui.Ex Cicer. pro Planc.ac Ter Heaut.3 sc 3

Il parlar vanamente,ò di cose vane.] Vaniloquentia,æ. f. g 1 l.2 & 3 b.Liu.4.bell.Maced.

Il parlar prima,cioè precedenza,ò primo luogo nel parlare.] Anteloquium,quij n.g.2.& 3.b.Macrob. Hic assensi omnes prætextato anteloquium detulerant. 2.Prologia,æ.f.g.1.& 4 l 2 & 3.b.Plaut.Trin.Paucissimi sazim.qui sciant, quod nesciunt occlusioremque habeant stultiloquium.

Chi parla scioccamente,ò stoltamente.] Stultiloquus, a, um 2.& 3 b. Plaut.in Pers. Tace stultiloque,nescis quid instet boni.

Chi parla dottamente,da dotto,ò con dottrina.] Doctiloquus,a,um.1.l.2. 3 b.Varr.6.de Ling.Itaq ut Ennius ait, Oratores doctiloqui.

Quelli che parlano vanamente, ò di cose vane.] Inaniloquus,a,um. 1.3.& 4.b.& 2.l. Plaut. in Pseud. Surdus sum, profecto inaniloquus es. Vaniloquus,a,um. 1.l. 2.b. Plaut.in Amph. Tu, quia vaniloquus es, vapulabis.

Si parla troppo.] Verborum abundè,vel affatim est Virgil.7. Aen. vbi habetur. Terrorum, & fraudis abundè est.

Si parla più che troppo.] Nimio plus verba fiunt, vel habentur, Ex Cic.l.10.ad Att.

Chi parla molto.] Largiloquus,a,um. 1.l.2 & 3.b. Plaut. Cist. 2.Multiloquus,a um.1 l.2. 3 b.Plaut.Pseud. Multiloquum gloriosum,insulsum,inutilem.

Il parlar,vedi Fauella.

Parlar molto,e spesso.] Crebrò,& multa loqui. Ex Hor.1. Ser.Sat.4.

Parlar moltissimo,e spessissimo] Persæpè ac permulta loqui.Ex Hor.1.Serm.Sat.

Il parlar poco.] Pauciloquium,quij.n g.2.& 3.b.Plaut. in Merc 2.Oligologia,æ.1.2.3.4 b.5 l.Græc.

Il parlar molto.] Multiloquium,ij,neut.gen.1.l. 2 3.& 4. b. Plaut. Merc. Inopia contumelia, & dispendium, multiloquium,pauciloquium. 2.Polylogia,æ. 1.2.3.4 l. Græc.

Il parlar sciocco,ò stolto.] Stultiloquium,ij n.g.2 3 b.Plaut. in Mil Tuum reprimas stultiloquium. 2.Stultiloquentia, æ.2.& 3.b.Nic.Perott.

Parlar assai.] Multa verba facere.Plaut.Pen.Multum multa verba fecimus.

Parlar fuor di denti.] Eloquor,eris.Virg. Aen. Eloquar an sileam? & Plaut.Amph.Audita eloquor.

Parlar souente, ò spesso.] Loquitor,taris.1 & 2.l.Plaut. in Bacchid. Ergo tu loquitatus ne es. gnato meo male?

Parlar sempre,ò sempre mai.] Verba perpetuò funditare. Ex Cic.7.Verr.Cuius est vox,perpetuo,& Plaut.in Pœn. dum sic ait, En monstrum mulieris tantula tanta verba funditat.

Parlar con vno.] Cum aliquo sermonem conferre Cicer. 1. Offic. Maximè curandum est, vt eos, quibuscum sermonem conferimus, & vereri, & diligere videamur.

Parlar di cose segrete.] Secreta loqui. Ouid.4.Metam.Eripite arbitrium matri secreta loquendi.

Parlar in segreto.] Arcano,seu secreto aut loqui,colloqui. Cæs.1.bel.Ciu.Ipse arcano cum paucis familiaribus colloquitur,Cic.7.ad Att.ab hora octaua ad vesperum secreto collocuti sumus.

Parlar all'orecchio.] In aurem dicere. Cum dat.pers.Plin. l 7.cap.53. Dum consulari viro in aurem dicit eques Romanus,protinus expirauit.

Parlar à sorte, ò caso,cioè alla cieca, ò balorda, come fanno i sciocchi.] Loquenda, siue dicenda sortiri, vel Orationem,sermonemue sortiri.Ex Cic 1 de Nat. vbi sic habetur, Hoc non est considerare, sed sortiri, quod loquare 2.Inconsultè ac temerè loqui, vel dicere, Ex Cic.1.de Nat. dum sic ait, ex qui consideret quam inconsultè,ac temere dicantur,&c. 3 Sortito, vel fortuito dicere aut loqui, Ex Cic 6 Verr. Cuius est vox fortito. 4.Fortuita,vel inconsulta dicere,aut loqui.Ex Liu.3.bel. Pun & Cic.2 Phil.

Parlar chiaro.] Apertè loqui. Ter.in Andr.Apertè ipsam rem loquutus,nihil circuitione vsus es. 2. Planè loqui. Cicer.Philip.7 Ego gladiatorem ita appellaui,vt appellant, qui planè, & latinè loquuntur. 3 Planè, & apertè loqui. Cicer.2.de Fin. 4 Planè,& dilucidè loqui Cic. 1. de Orat. 5. Planè, & perspicuè loqui.Cicer.3. de Fin.

Vi parlerò chiaro.] Non agam obscurè.Cic.Catil.

Quegli,che parla chiaro.] Planiloquus,a, um. 1 l 2.3 b. Plaut.in Truc.Planiloquus est; paucis, vt rem ipsam attingit.

Tu parli à caso senza pensarci.] Tu quid loquare non consideras,sed sortiris.Ex Cic.de Nat.

Si deue parlar tanto,quanto bisogna.] Tantum verborum esse debet,quantum necesse est.Ex Cic. 2. Tantum verborum est,quantum necesse est.

Chi non parla,ò non sà parlare.] Infans,antis. Gell. l.5. cap.9.Filius Crœsi regis, cum iam per ætatem fari posset infans erat, & cum multum adoleuisset, nihil fari quibat.

Più inetto d'vn altro à parlare.] Infantior, & hoc infantius.Cic.nihil fuit illo accusatore infantius: nihil illo consilio sordidius.

Chi non sà dir due parole.] Infantissimus,a,um.Auct. ad Heren.

Inhabilità,ò vitio di non saper parlare.] Infantia.Cicer. de Orat. Nec infantia eius qui rem nouit, sed etiam explicare dicendo non potest, nec inscitia illius, cui res non suppetit, verba non desunt, est laudanda.

Parlare conforme il voler altrui.] Ad voluntatem loqui. Cic.de Am.

Colui,che parla con equiuocatione.] Flexiloquus, a, um. Cic.2 de Diu.Oracula quædam sunt partim falsa, partim casu vera,partim flexiloqua, & obscura,vt ambigui sermonis.

Si parla per tutto, cioè in ogni luogo.] Nusquam non verba fiunt,vel habentur. Ex Corn. Cels. in proœm.& Cic de Somn.Scip.

Si parla sempre, cioè in ogni tempo.] Nunquam non verba fiunt, vel habentur Ex Cic.de Somn Scip.

Chi parla troppo.] Sermonis,nimius,a,um. Tac.lib.19. Sabinus domi militiæque clarus, sermonis nimius erat.

Chi parla poco.] Sermonis modicus,a,um. Ex Tacit. lib. 3.& 19.

Chi gusta il parlare, chi parla volentieri.] Philologus, gi.Cic.ad Att. lib. 13 Quasi alias res quærere de Philologia.

Parlare,nome,cioè fauella,Fior. anco parlanza, e parlamento,il parlare,ò fauellare.] Locutio,nis. fœm. gen. 2.& 3 b. 2. l. Cicer. in Orat. Quanquam omnis locutio oratio, est tamen vnius oratoris locutio hoc proprio signato nomine est. 2.Loquela,læ.1.b. 2.l Plaut. in Cist. qui sic ait: commoda loquelam tuam. 3 Loquentia, æ. 2. 3.b.2.l.Sallust.de Con. Cat. In Catilina fuit satis loquentiæ, sapientiæ parum.4.Oratio,nis 1.2.l. 3.b.Cicer. Tusc.5.Qualis homo ipse,talis est eius oratio. 5. Sermo, nis.

nis,1 l. 2.anc.in rect.& l.in obl.Plin.lib.11.cap.51. Homini fermo primus anniculo est. Semestris locutua est Cræsi filius in crepundijs; quo prodigio totum id concidit Regnum.

Il par'ar chiaro.] Oratio aperta. Var 7. de Ling. Oratio aperta efficit vt intelligatur.

Il parlar breue.] Oratio breuis. Varr.7 de Ling. Oratio breuis efficit vt citò intelligatur. 2 Breuiloquentia, tiæ. Cicer. de Repub. Hic breuiloquentiam in dicendo colit. 3. Breuiloquium, quij. neut. gen. s. 3.l. Nicol. Perott.

Il parla ordinario.] Quotidianus communisque fermo. Gel.l.5.c.10.

Il parlar, che fà, chi non sà parlare.] Oratio infans. Cicer. de Clar. Oratio nimis infans neque perfectè diserta.

Parlatore.] Locutor,ris.Gel.l.1.c.15.Leues futiles,& importuni locutores.

Parlatore cattiuo] Indisertus,ti.m.g.

Parma, Città ducale, antichissima, e nobilissima d'Italia in Emilia, cioè in Lombardia di quà dal Pò. E' di ciel salubre dotata, di belle fabbriche adorna, e d'ogni maniera di vettouaglie douitiosa. I suoi cittadini son di bell'aspetto, di gran coraggio, e di molta prodezza in arme, in lettere, ed altri affarri. Fù anticamente chiamata in colonia de'Romani, da Giulio Cæsare dedutta, e da Ottauiano Augusto accresciuta; onde colonia Giulia, ed Augusta fù nomata. Con ragion'adunque Città cotanto degna, fù da più Autori detta Crisopoli, cioè Città d'oro.] Parma, mæ.s.l. Philip.Cluuer. Ital.xot. lib 1.cap.28. Sub Augusto Imperatore cum nouos Parma colonos acciperet, cognomenta ei tum addita, quæ lapis antiquus ita refert Parma Colonia Iulia Augusta. Ioan. Ant. Magin. & Abr Ortel. in suis Geogr. quos adeat, qui velit. 2 Parme,mes.s.& a.l. Græc Stephan.de Vrb. apud Philipp Cluuer. Ital.ant. l.1. cap.28. Vbi sic habetur, Parme,ciuitas est Italiæ,&c. 3.Parmensis populi vel vrbs, vel ciuitas, Ex Vitru. lib.6. cap 1. Cuius est, Romani populi ciuitas 4 Parmensis vel vrbs, vel ciuitas; Ex Ouid. 14. Metam. Cuius est, Romana vrbs. 5 Parma Gallica. Ex Mart.l.5 epist.13. qui sic ait, Tondet,& innumeros Gallica Parma greges. Ad quem locum Matth.Rader. Sic ait, Gallica vocatur Parma, quia ciuitas est Galliæ Cisalpinæ.

Parmigiano nome gen e poss.da, ò di Parma.] Parmensis, & hoc se. t.& 2 l. Cic.14 Philipp 2.Parmæus,a,m, vel Parmsgus,a,um.t.& a.l. Græc ex Steph. de Vrb.apud Cluuer.Ital ant.l.1.cap 28.Vbi sic habetur, Parma ciuitas est; Italiæ; gentilitium inde Parmæus, siue Parmsnus.

Paro, vedi Pari.

Paro, coppia, vedi Coppia.

Parola] Verbum,bi.n gen.Cic.

Parola alquanto brusca, ò risentita.] Verbum asperius.

Parole brutte, ò ingiuriose.] Verba contumeliosa.

Parole considerate] Verba consulta.

Parola chiara.] Dilucidum verbum. Cic.lib.s. de Inuen. Verbis quoque dilucidis vtendum est.

La parola di Dio.] Diuinum verbum.Maff.

Parola equiuoca.] Verbum ambiguum. Gell.l.11.cap.12. Ambigui verbi natura ille esse debuit, vt qui diceret duo vel plura diceret.

Parola, cioè promessa.] Fides,dei.f.g.

Dar la parola.] Fidem dare.

Pigliar la parola.] Fidem accipere.

A parola, per parola.] Ad verbum, 2. De verbo, ad verbum.

Parole lasciue, ò sporche.] Verba prætextata. Suet. in Vesp cap 2. 2. Erat dicacitatis plurimæ, & sic scurrilis, ac sordidæ, vt ne prætextatis quidem verbis abstineret.

Parole da matto.] Dicta deliramia.Plaut.In Amph.herum qui lodificas dictis delirantibus.

Parole ordinarie.] Verba quotidiana.Cic.l.9. Fam.ep.21. Epistolas quotidianis verbis texere solemus.

Parola non molto, ò rare volte vsata.] Verbum infrequens.Gell. l.13 c.3. 2.Verbum insolens.

Parole che nascono in bocca.] Verba in labris nascentia. Quint.l.10.c 3 Ioanem loquacitatem dabit,& verba in labris nascentia.

Con le parole,col dire.] Lingua Cic in Brut.

Odi due parole.] Ausculta paucis Ter Adel act.5. sc.3. Ausculta paucis, nisi molestum est, de mea

Odi due paroline.] Ausculta pauculis Ex Ter. Adel.& Plaut.in Epid

Ti voglio dir due parole.] Paucis te volo. Ter. Andr.act. 1.sc.1, Sosia, Ades dum; paucis te volo.

Ti voglio dir tre parole.] Te tribus verbis volo. Plaut.in Trinum.

Con buone parole, con buoni termini.] Dictis bonis. Plaut.in Prol Amph. Hoc petere me precario à vobis iussit leniter dictis bonis,& benedictis.2.Benedicè.Plau. in Asin.olim illicibus blande ad te,& benedicè. 3.Dictis placidis.Ouid. 2. Met. Inde Promethides placidis Epimethida dictis Mulcet.

Dar parole ad vno, cioè intertenerlo, ò ingannarlo.] Aliquem lactare. Ter. in Andr. Me lactasti amantem,& falsa spe produxisti a Verbis aliquem lactare Accius in Med. 3. Alicuius animum lactare. Ter. in Andr. Adolescentulos eductos liberè in fraudem illius,& pollicitando totum animos lactas.

Dar buone parole.] Verbis lenibus lactare, Cum Accus. Accius.in Med.

Dar buone parole, e cattiui fatti.] Benè dictis tem incommodam adijcere.

A parole, & à fatti, ouer' con parole, e con fatti.] Et verbis, & rebus.Ex Cicer.3. Tuscul. qui sic ait; Præclarum carmen est enim, & rebus, & verbis lugubre.

Con cattiua, ò male parole.] Maledictis.2.Malis dictis.3. Maledicè.

Chi non sà aprir bocca, e dir quattro parole.] Tacitus & inops dicendi. Cicer. lib. s. de Inuent. Hoc, oec tacita, nec inopa dicendi sapientia perficere potuisset.

Ad ogni due parole.] Alternis verbis. 2. Alterno quoque verbo.Cic.

Son parole.] Verborum inanium crepitus est. Sen epist. 123. Virtus,& Philosophia verborum inanium crepitus est, aiunt imperiti.

Tù hai più parole, che fatti, tu dici molto, e poco fai.] Verborum plus habes, quàm operæ. Gell. lib. 16. cap. 14. Ignauiores plus verborum, quàm operæ habent.

A parole in parole.] Verbo Cic.2.Philip.

Hauer parole, contrastare, ò contendere.] Iurgo,as.act.2. Iurgor,aris.depon Hor.

Con poche parole, cioè breuemente.] Paucis. Ter.in And. Ausculta paucis. Senti vna parola. Idem Ter Ibid. Ades dum, paucis te volo. Vien quà ti voglio dire vna parola.

Parricida, e patricida vccisor del Padre] Parricida, s.& 2 b. 3 l. Cicer. pro Rosc. Am. Maiores nostri insui in culeum patricidas viuos, atque ita in flumen deijcere voluerunt.

Parricidale, e patricidale, addiett.dl parricida, ò patricida.] Parricidalis, & hoc le. 1.2 b.3 & 4 l. Quin. declam 16.Vidi loquentis oculos, vultus parricidali ardore suffusos.

Patricidio, e patricidio, vccision di padre.] Parricidium, dij neur.gen.Cic.7.Verr. Facinus est vinciri ciues Rom. scelus verberari; propè parricidium necari, quid dicam in crucem tollere? 2.Cædes patria, vel paterna, Ex Cic pro Cec.& 4.Acad.3.Occisio patria, vel paterna, Ex Cic pro Cec.& 4 Acad 4.Effectio cædis patriæ, vel paternæ.Ex Cic.3.de Fin.& pro Mil.

Pare, ò commetter parricidio, vccidere il padre.] Parricidio se inquinare.Cic.4.de Fin. 2 Parricidio se obstringere, Cic.3.Off.& 11.Phil.3.Patrare cædem, aut necem patriam.Ex Corn.Tac.l.2.& 4.Annal 4.Cædem, aut necem paternam patrare.Ex Liu.l.2.ab Vrbe.

Par-

Parrocchia, è parocchia, Chiesa, che hà cura d'anime, ò tutto il luogo, che è soggetto alla parocchia.] Parœcia, æ. Maff. de rebus Ind. lib. 3. cap. 14 In parœcia B. Mariæ, cui à Mari cognomen est ad plateam Lusitanam, &c. 2 Parochia, chiæ. 1 2. 3. b. Breu. Rom. & Conc. Trid sess. 25. cap 4. vbi sic ait. Ibidem Dominicis, & alijs festiuis diebus pueros in singulis parœcijs fidei rudimenta, &c.

Parrocchiale, addiett. di parocchia, ò vero appartenente alla parocchia.] Parœcialis, & hoc ale Maff Histor. Ind. l 25. 2. Parochialis, & hoc le 1. 2. 3. l 4. b. Conc. Trid sess. 24. cap 13.

Parrocchiano, e curato, prete. rettore della parrocchia.] Parochus, parochi. Turs. in Xauer. lib. 3. cap. 2 Mauri parochum qui munus agebat curæ animarum, de medio sustulerunt. 2. Curio, onis Turs. in Xauer. lib. 2. cap. 8. Hi in suo quisque pago ob sacerdotum inopiam instar curionum, seu parochorum erant. 3. Parœciæ, aut parochiæ præpositus, vel curator, Ex Cicer. pro Leg. Man. & 3. de Leg 4 Parœciæ sacerdos. Hor. Turs. Laur. Hist. l 4. c. 7. Parœciæ sacerdos, turri conscensa, ære campano sacrificij signum dabat.

Parsimonia, Sen. massaritia, Fior. masseritia, val moderatione di spese, ouer'arte di viuere con risparmio.] Parsimonia, niæ. fœm. gen t. 3 l. 4 b. Sen de Ben lib. 2. c. 26. Parsimonia est scientia vitandi sumptus superuacaneos, aut ars re familiari moderate vtendi. Parcissimum tamen hominem vocamus pusilli animi, & contracti, cum infinitum intersit inter modum, & angustias. 2. Parcitas, tis fœm gen. t. 3 l. 2 b Sipont in Mart. A parcus parcitas deriuatur, hoc est frugalitas quædam, & parcè aduerbium, frugaliter, moderatè. 3. Frugalitas, tis fœm. gen. 1 2. & 4. l. 3 b. Sen. lib. 2 epist 27. Si vis vacare animo, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis. Non potest studium salutare fieri, sine frugalitatis cura, frugalitas, aut paupertas voluntaria est. Cic. 3. Tusc. Frugalitas dicta est, vt opinor, à fruge, quia nihil melius è terra oritur. 4. Sumptuum moderatio Sipont. in Mart. Parsimonia pro moderatione sumptuum, & parcitate, hoc est conseruatione rerum accipitur.

Vsare, ò custodir parsimonia] Parsimoniam adhibere. Plaut in Most. Noctes, diesque estur, bibitur, neque quisquam parsimoniam adhibet. 2. Parsimoniam custodire. Gel. lib. 2. cap. 24. Parsimonia apud veteres Romanos & victus, atque cœnarum tenuitas non domestica solùm obseruatione, ac disciplina, sed publica quoque animaduersione, legumque complurium sanctionibus custodita est.

Parte, cosa, che dice relatione al tutto.] Pars, tis. Cels. lib. 2. cap. 11. 2. Portio, onis: fœm. gener. Plin. epist. 96.

Parte anteriore, ò d'auanti.] Pars aduersa, vel prior. Plin. lib. 21. cap. 36. Cels. lib. 8 cap. 20. 2. Pars antica. 2. l. Cicer. de Vniuers. Alterum quod in anticam partem, à conuersione eiusdem, & similis expelleretur.

Parte contraria, ò nemica.] Pars aduersa. Quint. l. 4. c. 1. Suet in Dom. c. 10.

Parte deretana, ò di dietro.] Pars postica Sueton. in Otho. cap 6. Procipuit se postica parte palatij. 2. Pars auersa, Plin. lib. 11. cap. 37. 3. Pars posterior. Cels. lib. 7. cap 20.

In parte.] Ex Parte. Cic. 1. Tusc.

In gran parte.] Magna ex parte. Cic. 1, Tusc. Eram defensionum laboribus, aut omnino, aut magna ex parte liberatus.

Parte eguale.] Pars æqua. Plin. l. 3 c. 13.

Parte esterna, ò esteriore, la parte di fuora.] Pars exterior. Cels. l 8. c. 14 In malis ægrum esse testatur, vbi exterior pars friget, interior cum siti calet.

Da mia parte, in nome mio, à nome mio.] Nomine meo Cicer. Att. lib. 11 epist. 2. Quibus tibi videbitur velim des literas nomine meo. Verbis meis, Cicer. Att. lib. 16.

Parte grande.] Pars magna. Plaut. in Mostel. 2. Pars bona. Cic. 2. de Orat. & 1. Ser, 3. Pars multa. Horat. 3. car. ode. 30. & 2. Ser. Sat. 7.

Parte interna, ò interiore, la parte di dentro.] Pars interior. Cels. l. 8. cap. 20.

Par parte, vedi Impartire.

Parte piccola.] Pars exigua. Cic. ad Quint. Fr. l. 1. epist. 1. 2 Pars minuta. Lucr. l 4. 3. Pars breuis.

Parte di sotto.] Pars Inferior. Lucr. l. 5.

Gran parte degli huomini.] Magna mortalium portio. Plin. l. 8. c. 28.

La maggior parte, i più] Maior, vel maxima pars Hor. in Poet. 2. Pleraque pars. Gell. lib. 20. cap 1. Sit hoc in pleraque earum legum parte ita, vel dicis, & cæt.

Chi non porta la sua parte à pranzo, ò cena.] Asymbolus, asymboli. Cel l. 6. c. 16.

In due parti auuerbialm. Bifariam, 1. 2. & 3. b. Plaut. in Aul. Dispartirem obsonium bifariam.

Diuiso in due parti.] Bipartitus, a, um.

In tre parti.] Trifariam, 1. 3. b. 2 l. Suet. in Vitel. cap. 13. Vitellius luxuriæ deditus, epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat, in ientacula, prandia, & cœnas, comessationesque.

Diuiso in tre parti.] Tripartitus, a, um. Cicer. 1. Acad.

In quattro parti.] Quadrifariam. 2 4 b. 3. l. Liu. 1. ab Vrb. Quadrifariam Vrbe diuisa regionibus, collibusque, quæ habitabantur partes tribus eas appellauit.

Diuiso in quattro parti.] Quadripartitus a, um. Cicer. lib. 3 Ver.

In cinque parti.] Quinquepartitò. 1. 3. 4. & 5 l. 2. b. Plin. l. 25 c. 6.

Diuiso in cinque parti.] Quinquepartitus, a, um. Cic 1. Inu. Secunda est quadripartita Dein bipartita, quod in controuersia est, & infra quinquepartita, argumentatio est huiusmodi.

Diuisione di due parti] Bipartitio, onis. fœm gen. Var. lib. 6. de Lin.

Diuisione in tre parte.] Tripartitio. Cic. 5. Tusc.

Diuisione in quattro parti.] Quadripartitio.

Diuisione in cinque parti.] Quinque partitio. Plin. lib. 2. cap. 6.

In sette parti.] Septifariam. 1. 3 l. 2. 4. b. Non. Marc. apud quem sic habetur. In quod volumen vnum nos lectitauimus, & postea inuenimus septifariam diuisum.

In molte parti.] Multifariam. 1. 3. l 2 4. b. Cicer. 2. de Or. Cuius est; aurum multifariam defossum. 2. Multifarie. 1 3. & 5 l. 2. 4 b. Ex Plin lib. 28. cap 7. & Cicer. 1. de Sen.

Parti oscene, ò genitali.] Genitalia, lium. neut. gen. & num. plur. 1. 2. b. 3. l Plin. lib 10. cap. 63. qui sic ait. Cuniculis euersa genitalia 2 Pudenda, orum. 1 b. Sipont. in Mart. A pudor fiunt etiam pudenda, hoc est virilia, quæ & verenda dicuntur. 3 Virilia, lium, neut gen. & num. plur Plin. lib. 21. cap. 27. 4 Verenda, orum neut gen. & num. plur. 2. b. 2. l. Plin. lib. 3. epist. 14.

A parte, à parte, parte per te, à pezzo, à pezzo.] Partibus. Colum lib. 2, cap. 3 Bobus aliquando, nec multum, nec vniuersum cibum, sed partibus, & paulatim præbere conuenit. 2 Per partes. Plin lib. 21. cap 16. Cato. cap. 140. Opus quotidie per partes facies. Aquil 3. Particulatim. Colum lib. 7 cap. 9. Grex ouium particulatim facilius, quàm vniuersus conualescit. 4. Portionibus, Plin. 2. c. 7.

In parte.] Ex parte. Cic Quint Fr lib. 2. epist. 17. Plin lib. 22. cap. 12. Candidi sunt acini, ex parte rubentes.

In qualche parte.] Aliqua ex parte.

In gran parte.] Magna ex parte Cic. 1. Tusc.

Da ogni parte.] Omni ex parte. Cicer. 2. de Diu. 2. Vndique.

Far parte, cioè far partecipe.] Participem facere, vel efficere.

Di qualunque parte, ò banda,] Quacumque. Plin. lib. 16.

cap 10. Amulij pictoris erat Minerua spectantem aspectans quacunque aspiceretur.

Parte buono, e parte cattiuo.] Partim bonus, & partim malus 2. Parte bonus, & parte malus. Ex Plin. lib. 37. cap. 11.

Dall'vna, e l'altra parte.] Ex vtraque parte. Cicer. de Som.

Partecipare esser partecipe.] Participo, as. 2 Participem esse.

Partecipe, Fior. anco partefice, addiett. che partecipa, che hà parte.] Compos, composis. om. gen. & 3 b. in rect. & obl. Cic. 2. de Nat. Mundus rationis, & consilij compos. 2. Consors, consortis. o g. Cic. de Clar Socium, & consortem gloriosi laboris amisi. 3. Particeps, participis, om. gen. Cic. de Vn. Animus compos est & particeps rationis.

Partegiano, chi seguita la parte, ò fattione d'vn altro.] Factiosus, sa, sum. Cicer. in Catil. Cn. Piso adolescens, nobilis summae audaciae, egens, factiosus. 2. Sequax, cis. Sen.

Partenere, & appartenere.] Attinet, bat, nuit. 2. Pertinet, bat, nuit. Cic & Plin.

Partenza, partimento, e dipartenza. Partita, dipartita, il partirsi, l'andar via.] Abitus, tus m. gen. 1 & 2. b Plin. lib. 18. cap. 31. Signum orientis eius sideris seruetur hirundinum abitus: nanque deprehensae intereunt. Cic. 5. Verr. 2. Abitio, onis foem. gen. 1. & 2. b. Ter. Heaut. act. 1 sc. 2. Eam miserè amat, propter eam haec turba, atque abitio euenit. 3. Abscessus, sus m g 1. & 2. l. Cic. 2. de Nat. Terrae maximas regiones inhabitabiles, atque incultas videmus, quod pars earum, appulsu solis exarserit pars obriguerit, niue, pruinaque longinquo solis abscessu. 4. Abscessio, nis foem. gen 2 l. & 3. b. Cic. de Vn. Ad corpora necessitate, tum accessio fieret, tum abscessio. 5 Discessus, sus. m. gen. 1 & 2. l. Cic. Att. lib. 12. Vt me leuarat tuus aduentus, sic discessus afflixit. 6 Discessio, onis foem gen 1. 2. l. 3. b. Ter. Andr. act 3. sc. 3. Si eueniat, quod Dij prohibeant discessio. Cicer. l. 1. epist. 2. 7 Digressus, sus m gen. 1. 2 l. Cic. ad Q Fr. lib. 1. epist. 3. Congressus nostri lamentationem pertimui, digressum vero non tulissem. 8 Digressio, onis. foem gen. 1. 2. l. 3. b. Cic. ad Q Fr. lib. 1 ep. 3. Hoc minus acerbum minus miserum fuit, quam fuisset tum congressio, tum vero digressio nostra. 9. Excessus, sus m gen. 1. 2. l. Cic. 1. de Nat. Non longè tuis aedibus ambulans Romulus &c. 10. Recessus, sus. m gen. 1. b. 2. l. Cicer. 2. de Nat. Bestiis autem natura sensum, & motum dedit, & cum quodam appetitu accessum ad res salutares, & à pestiferis recessum. 11. Secessus, sus. m. gen. 1. 2. l. Plin. l. 10 cap. 29 In secessu autem, & noctuae paucis diebus traduntur. 12. Secessio, nis. foem gen. 1. 2. l 3. b. Cic. pro Lig. Secessionem tu illam existimauisti Caesar initio, non bellum. 13. Profectio, nis. f. gen. 1. & 3. b. 2. l. Cic. 1. Phil. Exponam vobis breuiter consilium, & profectionis, & reuersionis meae.

Partiale per aderente, vedi Aderente.

Partiale per accettator di persone, vedi accettator di persone.

Partialissimo, vedi molto aderente, ò affettionatissimo.

Partialità, aderenza.] Studium, dij. neut. gen. Ex Gell. l. 19 cap. 5.

Partialità per accettation di persone, vedi accettation di persone.

Particella, dimin parte piccola.] Particula, ae. f. g. 2 3. b. Cic. 2. de Nat Homo ortus est ad mundum contemplandum, & imitandum, nullo modo perfectus, sed quaedam particula perfecti. 2. Portiuncula, lae. f. g. & 4. b. Apul. Ille à me portiunculas postulabat. 3 Pars exigua. Cic. ad Q. Fr. l. 1. ep 1. 4 Pars minuta. Lucr. l. 4. 5. Pars parua. Ex Cic 2. de Orat. 6. Pars tenuis, Ex Cic. 2. de Orat. 7. Pars paruula, vel pusilla, Lucret. l. 6. Quam sit paruula pars, & quàm multissima, constat.

Particolare, ò particulare, aggett. cioè singulare, ò speciale, e val d'vn solo.] Peculiaris, & hoc, re. c. 3. b. 2. & 4. l. Plin. l. 12 c. 4 qui sic ait, Vnam è peculiaribus Indiae arboribus Virgilius celebrauit ebenum nusquam alibi nasci, professus.

Particolarmente, e particularmente auuerb. con particularità.] Peculiariter. 1. 3. b 2. 4. l. Quint. lib. 8. cap. 2.

Particolarità, cioè cosa particolare.] Proprium, vel praecipuum, i. 2. Particulare, ris. Cicer. 3. Peculiare, ris. n gen

Particula, vedi particella.

Partire, far parti.] Partior, partiris Cic.

Partire, e dipartire, andar via.] Abeo, is. Cic. 2. Abscedo, dis. Cic. 3. Discedo dis.

Partita di gioco.] Collusorum partitio.

Partita per partenza, vedi Partenza.

Partitione, vna delle sei parti dell'oratione.] Partitio, nis. foem gen. 1 & 2 l. 3 b. 4. com. in rect & l. in obl. Cic l. 1. de Inuent Partitio, quae rerum distributam continet expositionem habere debet breuitatem, absolutionem, paucitatem. 2. Diuisio, ois. f g. 1. 2 & 3. b. Auct. ad Her l. 1. Diuisio est, per quam aperimus, quid conueniat, & quid in controuersia sit, & per quam exponimus, quibus de rebus simus dicturi.

Gli propose tre partiti.] Tres optiones dedit. Cicer. 3. Offic.

Partito in vece di patto, ò conditione.] Conditio, onis. foem gen.

Partito auuantaggioso, partito buonissimo.] Permagna conditio. Suet. in Iul. Caes cap. 3. Lepidi societate quanquam magnis conditionibus inuitaretur, abstinuit.

Partito, resolutione.] Consilium, consilij. Cic. l. 14. Fam. ep. Vestrum iam consilium est, non solum meum, quid sit vobis faciendum.

Non sò che partito mi pigliare.] Mihi deest consilium. Cic l. 14. Fam. epist. Quid de Tulliola fiet? id vos videte, mihi deest consilium 2. Quid consilij capiam, nescio. Idem Cic. l. 14. Fam. ep 9. Nec quid consilij capiam, nec quid faciam scio.

Prender partito, far risolutione.] Consilium capere. Cic. l. 14 Fam. ep 12. Metuo ne id consilij ceperimus, quod non facilè explicare possimus.

Far il partito.] Conditionem facere, vel ferre.

Accettare il partito.] Accipere conditionem.

Parto creatura, vedi Creatura.

Parto l'atto di partorire.] Partio, nis. f. g. Gell. l. 3 c. 16. Nono mense, aut decimo, non alio partionem mulieris secundùm naturam aestimasse antiquos Romanos Varro tradit. 2 Fetura, rae f. g Gell. l. 3 c. 16. Si ita est vltra decimum mensem fetura mulierum protolli non potest. 3. Partitura, rae. f g & per syncopem partura, rae. Var. l. 2. c. 1. 4 Paritudo, nis. f. g Plaut Aul. Propinqua paritudo appetit 5. Partus tus, m g 1. l Cic. 3. de Or. Polydorum Hecuba postremò partu peperit 6. Enixus, xus. m. g 1. 2. l. Plin lib. 10 cap. 53. Equas post tertium annum, aut post vnum ab enixu vtiliter admitti putant, cogunt inuitas.

Parto di molte, ò più figure.] Partus multiformis. Plin. l. 7. cap. 3. Multiformes pluribus modis inter monstra partus eduntur.

Parto di vita breue.] Partus non vitalis Plin. lib. 7. cap 5. Partus ante septimum mensem haud vnquam vitalis est.

Parto di figlio maschio] Virilis sexus partus, Plin. lib. 27. cap. 8.

Parto di vita longa.] Partus vitalis Plin. l. 7. c. 5.

Di primo parto, quella, che partorisce la prima volta.] Primipara, parae, f. g Diosc. l. 2. cap. 64. Primiparae canis lacte perunctos narrant glabescere; potum contra venena antidoti vicem obtinet: abortus mortuos expellit.

Dopò il parto.] A partu. Ex Plin. lib. 27. cap. 4. 2. Post partum, Ex Cic.

Partorire mandar fuora il parto.] Pario, ris. 1. b. Var. l. 2. c. 4. Scrofam parere tot oportet porcos quot mammas habet; si minus pariat fructuariam idoneam non esse, si plures pariat, esse portentum. 2. Partum enititur Plin. lib. 7.

lib.7 c.5. Vestilia quatuor partos enixa est. 3. Conceptum parere. Plin.l.17. c.21.4. Partum facere. Varro l.2. de Re rust. c.2. Ouis prægnans est diebus centum quinquaginta. Itaque fit partus exitu autumnali. 5. Partum vel fœtum edere. Plin l.7 c.6. Mulieres grauidæ, salsioribus cibis vsæ, carentem vnguiculis partum edunt; & si respirauere, difficilius enituntur.

Donna, che stà per partorire.] Partui propinqua Gratif.

Partorir più figliuoli.] Plures partus enixi. Liu. dec. 4 l.10. apud eum plures enixa est partus.

Partorir due in vn parto.] Geminos, eniti Plaut. Amph. Alcmena geminos enititur.

Partorir tre in vn parto.] Trigeminos parere. Colum. lib. 2 cap 5.

Partorir quattro in vn parto.] Quadrigeminos eniti, Ex Plin.l.8 c.13.

Partorir sei figliuoli.] Sex partus eniti. Tac l.3.

Partorir sette in vn parto.] Septemgeminos parere, Ex Virg.6. Æn. & Plin.l.7.c.3.

Aiutare à partorire.] Partum adiuuare Plin.l.28.cap.19. Lacte suis poto cum mulso adiuuantur partus mulierum.

Hauer voglia di partorire.] Parturio, ris, riui, vel rij, ritum. Sipont. in Mart Qui sic ait. Verba in rio, desiderium quoddam significare videntur, vt parturio, cupio parere, cœnaturio, cupio cœnare. Cic. 2. Philip Vt aliquando dolor populi Romani pariat, quod iam diù parturit.

Far partorir presto.] Partum maturare. Plin.l.28.c.19. Vngulæ asininæ suffitæ partum maturant.

Quella, che partorisce.] Puerpera, ræ. Plin.l.7.c.4.

Chi partorisce cosa viua.] Viuipara, ræ.

Colei, che partorisce due ad vn medesimo parto.] Gemellipara, ræ. Apud Ouid 5 Fast.

Parziale, e parzionale, vedi aderente.

Pascere, ò pascolare.] Pasco, scis, att. & Pascor, eris depon. Plin.

Pascere spesso.] Pascito. tas Var. l.3. c.16. Apes circures dico, quæ multis in locis pascitant.

Pascersi come le bestie.] Viu p cudum pastu.

Pasciuto.] Pastus, Pastus, sta, tum.

Pascolatore.] Pabulator, ris m.g.

Pascolo, e pasco luogo herboso doue pascono le bestie.] Pascuum, pascui. Col l.8 2. Pastio, onis. Cic.

Pascolo commune.] Ager compascuus.

Pasqua, giorno della resurrettione del Signore.] Pascha, schæ. Maff.l.5. ep 1. A cineralibus ad vsque Pascha solemnia, conciones quotidie cum sacrificijs habitæ sunt. 2. Pascha, tia. n gen. Maff.l.4.ep.1. Hebdomadæ sacrosanctæ, Paschalisque solemnia, magno cum sensu celebrata sunt.

Dare ad vno la buona Pasqua.] Prospero aliquem paschare impertire, l.a Plin.

Pasquale, addiett. di Pasqua.] Paschalis, & hoc, le. Maff. l.2. ep 9.

Pasquarello, personaggio ridicolo di comedia.] Ridiculatus Neapolitanus, Ex Gell.l.4 c.20.

Pasquinata, in vituperio d'alcuno.] Libellus famosus. Theoph.

Far vna pasquinata ad vno.] Famosos libellos, vel famosum carmen facere, vel componere. Ex Suet.

Passaggiero, vedi viandante.

Passaggio.] Transitus, tus. Celf l.1. c 3. Neque ex salubri loco in grauem, neque ex graui in salubrem prima æstate transitus satis tutus est.

Passare, ò far passaggio di vn luogo in vn'altro.] Transeo, transis. Cell.l.1.c 3 Ex salubri loco, in grauem prima hyeme, ex graui in salubrem prima æstate melius transire est. 2 Prætereo, is. 3 In transitu esse. Sen. de Consol. ad Hel. c 6 In transitu sunt omnia.

Passar da banda, à banda, vedi trafiggere.

Far passar'il tempo.] Ad leuandum tempus. Gell. lib. 8. cap.13.

Passar il mare.] Transfreto, tar, a.b. Suet. in Cæs. c.34.

Passar' i termini.] Iuria fines transcendere Lucr. l.3 Denique auarities, & honorum cæca cupido. Quæ miseros homines cogunt transcendere fines iuris, &c.

Il passare il mare.] Transfretatio, nis. f.g.

Passare à nuoto.] Tranno, nas, Cæs. 1. bel. Ciu. Lusitani serat procliue transnare flumen.

Passare à guazzo il fiume.] Vador, aris, atus, sum. 2. Vado transire.

Passare in esso di cosa, che passa per pelo, ò fessura.] Transeo, is. s.l a.b. Plin. lib. 10. cap 6. Oua aceto macerata in tantum emolliuntur, vt per annulos transeant.

Passare à piedi, ò à cauallo.] Pedibus, vel equo transire.

Luogo, che si passa à piedi, ò à cauallo.] Locus pedibus, vel equo peruius. Plin. lib.4.c.12. Latitudo pedibus plerunque peruia.

Ogni cosa passa.] Migrant omnia. Lucr l.5. Nec manet vlla sui similis res; omnia migrant. 2. Non nihil migrat. Ex Lucr. l 5 loco iam citato.

Per doue si passa.] Qua iter est. Q. Curt. lib.9. Vicos per quos iter erat floribus coronisque sterni iubet Alexander.

Passando per passaggio.] In transcursu, vel transitu. Plin. l.18 cap.13. Rapas in transcursu attigere nostri. 2. Obiter. Plin. lib. 30. cap.2 Osthanes artis portentosæ spassit semina, obiter infecto quacunque commeauerat mundo.

Passare, ò trapassare in att. Transeo, is. 1.l a.b. Cic. ad Att. l. 7. Inde vtrum eonsistere vspiam velit, an mare transire, nescitur. 2. Transilio, lis. s.l. a.b. Cic. 3. de Orat. Posita ante pedes transilire, & alia longè repetita sumere, specimen est ingenij.

Passare, cioè superare, ò vincere.] Antecedo, is. Val. Max. lib.1. cap.5. Apertè illud plaustrum cuiuslibet triumphalis currus, gloriam, vel æquauit, vel antecessit.

Passar i termini, cioè eccedere, ò far eccesso.] Fines transire. Cic.l 5 ep 12 Qui semel verecundiæ fines transierit eum benè, & nauiter oportet esse impendentem. 2. Modum transcendere, Ex Col. lib. 1. cap.3. 3 Modum excedere.

Passarsela bene.] Benè se habere, Ex Cic.

Passatempo spasso.] Oblectatio, nis f.g. Cic. 2. Oblectamentum, ti. Cic.

Le passate lettere.] Proximæ litteræ, vel superiores litteræ.

Ad vsanza de passati.] More maiorum, Cic.

Passato addiett.] Præteritus, ra, tum.

Per il passato, & anco per inanzi; Fior. per addietro; Sen per l'addietro.] Antehac 2.3.l. a.b. Cicer. lib.12. epist.21 Antehac quidem sperare salutem licebat nunc etiam illud ereptum est. 2. Ante. 3. Olim. Cic.

Passeggiamento, vedi Passeggio.

Passeggiare, e spasseggiare.] Spatior, aris. s.b. Suet. in Aug c 82. Augustus ne hyberni quidem solis patiens, domi quoque non nisi petasatus, sub dio spatiabatur. 2. Ambulo, as. Plaut. in Menæch. Conoiux ante ostium ambulant. 3. Deambulo as. s. & 3.b. Cic. 2. de Leg. Via ne quoniam, & satis iam deambulatum est, & ibi aliud dicendi initium sumendum est, locum mutemus. 4. Inambulo, as. 1. & 3.b. Cic. Att. l. 8. Ego ante locem inambulabam domi, & olim candidatus.

Passeggiare all'aria, passeggiare allo scoperto.] Sub dio ambulare. Celf. l.1. c.10 In pestilencia oportet sub dio ambulare.

Passeggiare al coperto.] Sub tecto ambulare Celf. lib.1. cap 4. Multum ambulare debet, sed sub tecto, neque in sole.

Passeggiar piano, ò adagio.] Lentè, sedatè, vel placidè ambulare. Ex Cic. Col. & alijs.

Passeggiare al sole.] In sole ambulare. Cic. de Orat.

Passeggiar dentro à qualche luogo.] Inambulo, as. Ex Cicer. lib. 2. Acad. Qui erant cum Aristotele Peripatetici dicti sunt, quia disputabant inambulantes in lycæo.

Luogo da passeggiare.] Ambulacrum, cri. n gen. Gratif. 2. Ambulatio, nis. fœm. gen. Gell. lib. 1. cap. 2. Propulsabamus

bamus caloris incommoda longis ambulacris,& mollibus, & Vitr.lib.55. Circa theatra sunt porticus,& ambulationes.

Passeggiar forte,ò con veemenza.] Concitatè ambulare. Cic.

Passeggiare con le mani dietro le spalle.] Manibus ad tergum reiectis inambulare. Asin.poll.ad Cicer. lib.10. ep.32. Cum quidem pransus,nudis pedibus,tunica soluta manibus ad tergum reiectis inambularet. 2 Manibus post terga reiectis ambulare. Ex Plin.lib.28.c.4 & Plaut. Menæch.

Passeggiar molto.] Deambulo,as.Cic.2.de Leg. Cum satis erit deambulatum,requiescemus.

Passeggiate all'ombra.] In vmbra ambulare.

Dare,ò fare due,ò tre passeggiate.] Duo, aut tria spatia facere,Cic.

Passeggiatore,colui che passeggia,ò gusta di passeggiare.] Ambulator,ris m g Cato.

Passeggio,e passeggiamento, Il passeggiare.] Ambulatio, nis,f.g.Cic.de Fin.5.Deambulatio,onis.Ter.in Heaut.3. Inambulatio,onis.f g.Cic.de Clar.

Passeggio,luogo,doue si passeggia, vedi luogo da passeggiare.

Passeggio breue, ò piccolo.] Ambulatiuncula,læ. f.gen. Cic.ad Att.lib.13 Tecta igitur ambulatiuncula addenda est.

Passera,ò passero,vccello libidinoso,e però di vita breue.] Passer,ris.m.g.Plin l 10.

Passera la femina di passero.] Passer fæmina.Plin.lib.10. cap. 36. Passeribus fœminis longiusculum vitæ spatium est.

Di passera,ò passero.] Passerinus, na, num, r.3.l. & 2.b. Pomp.apud Non Marc.Et te obiectes frustatim passerinum prandium.

Passerina fresca.] Vua minutola recens,vel virens. Plin. l.15.c.28.

Passerina secca.] Vua passula. Ex Io.In Sabina præsertim regione colliguntur vuæ passulæ magna copia, quæ exiccatæ Romam exportantur.

Passero il maschio di passera.] Passer mas, vel masculus Plin.lib 10.c.36.Passeres marces, negantur anno diutiùs durare.

Passerotto,figlio del passero.] Passerculus, li.m.gen. 1.& 2.l. & 3.b. Plaut. Asin & Sypont In Mart. Sunt qui passerem,cuius diminutiuum est passerculus, à voca patior, passus dictum existiment, eo quòd ob nimiam salacitatem comitialem morbum patiatur, sitque ob id breuissimæ vitæ,marea enim vix vnquam bienoium excedunt, fœminis longiusculum spatium. 2.Pullus Passerinus. Ex Cic.l.9.ep.18.& Pomp.apud Non.Marc.3.Passeris pullus Ex Plin.l.10.c 36.

Passerottino,dimin.di passerotto.]Passerculus infans, Ex Plaut.Asin.& Plin l.10 c.33.vbi sic ait; ne nidus durus sit infantibus pullis. 2 Passerculus tenerior, vel minusculus.Ex Plaut.Asin.& Gell.l.3.c.11 Vbi sic ait. Pythagoram porculis minusculis,& hœdis tenerioribus victitasse Aristoxenus refert.

Possibile,addiett. che può patire,soggetto à passione,ò patimento.] Passibilis,le 1.a.3.b. Cic 3 de Nat. Cum omne animal passibilem naturam habeat nullum est eorum, quod effugiat, accipiendi, aliquid extrinsecus, idest quasi ferendi, & patiendi necessitatem 2.Naturæ passibilis consors,vel particeps, Ex Cic.3.de Nat.& s. de Diu.

Passibilità l'astratto di passibile.] Patiendi natura,Ex Cic. 3 de Nat.& pro Mil.

Passionare,Sen.appassionare in att.dar passione.] Cruciatu afficere cum accus pers. Cic 3.Verr. Iste maius in se scelus concepit,cum Ciues Romanos,morte,cruciatu,cruce affecerit.

Passionare,& appassionare,in neut patir passione.] Cruciatu affici,Ex Cic.

Passionato.Sen appassionato,addiett. vinto da passione.] Animi affectione commotus,a,um.Ex Cic. 2.de Inuent. Animi affectu occupatus, a,um.Quint.lib.6.cap.2. Sicut amantes de forma iudicare non possunt,quia sensum oculorum præcipit amor; ita omnem inquirendæ veritatis rationem iudex amittit, affectibus occupatus. 3. Animi perturbatione, victus,a,um.Cic.

Passione,Fior.cruciato Sen.cruciato sust. cioe patimento, pena,e tormento.] Cruciatus,tus m gener. 1.& 2.b.3.l. Cic.2. Off. Dionysium quo cruciatu timoris angi solitum censemus,qui cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi adurebat capillum. 2 Cruciamentum,ti. n. gen.1.& 2 b.3.& 4 l. Cic. Phil. 11. Haud grauiora sunt carnificum tormenta quam interdum cruciamenta morborum.

Passione,affetto d'animo.] Affectus,tus.m gen Quint.lib. 6.cap.2. Affectuum duæ sunt species, Alteram Græci pathos vocant,quam nos vertentes, ac propriè affectum dicimus. Alteram ithos cuius nomine caret sermo Romanus moras appellantur. 2 Affectio, onis fœm.gen. Cicer.de Inuent.3. Animi affectus.Cic.5. Tusc. Affectus autem animi in bono viro laudabilis & vita igitur laudabilis boni viri; honesta ergo, quoniam laudabilia. 4.Animi affectio.Cic.2.de Inuent Impulsio est,quæ sine cogitatione per quandam affectionem animi, facere aliquid hortatur, vt amor,iracundia, ægritudo.5. Animi commotio.Cic.2.de Inuent. Impetum illum, & quandam commotionem animi, affectionemque verbis, & sententijs amplificare debet orator, quanta vi,amoris sit, quanta animi perturbatio,ex iracundia fiat. 6. Animi concitatio, Cic.5.Tusc. An delectationis, & otij,consumendi causa, locuti sumus, sapientem ab omni concitatione animi,quam perturbationem voco,semper vacare, semper in animo eius esse placidissimam pacem. 7 Animi motus.Cic.4.Tusc.Misereri inuidere ,gestire, lætari hæc omnia morbos Græci appellant,motus animi rationi non obtemperantes. 8. Animi inuitatio, aut ad voluptatem, aut ad molestiam,aut ad metum,aut ad cupiditatem 9.Commotio,nis. Cic.4. Tusc. inter omnes philosophos conuenire oportet commotiones animi à ratione auersas,esse vitiosas,vt etiam si nec mala sint, quæ metum, ægritudinemue, nec bona quæ cupiditatem, lætitiamue moueant, tamen sit vitiosa ipsa commotio.

Passione,che cagiona turbamento.] Perturbatio,nis. f.g. Cic.4.Tusc.Zenonis definitio est,vt perturbatio sit,quod pathos ille dicit,auersa,à recta ratione contra naturam animi commotio.2. Animi perturbatio,Cic.Tusc.4.Omnis animi perturbatio, grauis est, nec multum differt ab amentia.3.Turbatus animi motus.Cic. 2. Off. Oportet cohibere motus animi turbatos. 4 Turbidus animi motus.Cic.4.Tusc. Ex vitiositate concitantur perturbationes; quæ sunt,vt paulò ante diximus,turbidi animorum concitatique motus, auersi à ratione, & inimicissimi mentis,vitæque tranquillæ. 5. Concitari animi motus. Cicer.

Passione d'amore, ò d'odio.] Amoris, aut odij affectio, Gell. lib. 1. cap. 3. Chilo duas ferocissimas affectiones, amoris, atque odij intra modum coercuit.

Passione di Christo.] Dominica passio. Maff.lib. 1. epist.9.

Esser senza passione.] Aequo animo esse.

Con passione, ò vero per passione.] Per animi affectionem.Cicer.2.de Inu.Impulsio per quandam affectionem animi facere aliquid hortatur.2 Cum perturbatione Cic.in Off Quæ cum aliqua perturbatione fiunt, ea neque constanter fieri possunt,nec ab ijs,qui adsunt approbari.

Chi cagiona passione.] Patheticus, a, um. 1 b. & 2.l. Arist.

Passiuo addiett.che dinota passione.] Passiuus,a,um. Alu. & alij gram.

In passiuo.auuerbialm.] Passiuè.Grammat.

Passo, distanza nel caminare dall'vn piede all'altro.] Gradus,dus,m.gen.1.b.Cicer. de Vn. Ad Cœli conuersionem, quæ pedibus, & gradu non egeret, ingrediendi membra non dedit Deus. 2.Gressus,sus. m.gen. 1.l.Virg.4. Geor. 3.Passus,sus.m.gen.1.l. Plin. lib.11. cap.8.

Passo

Passo di formica, cioè lento, ò piccolo.] Gradus formicinus Plaut. in Menach. Hæc quum incedit, mouet formicinum gradum.

Passo di tartaruca, cioè tardo] Gradus testudineus Plau in Amph. Non potuimus nostros grandius grandire gradus. A. siue grallatorius, siue testudineus fuit certum est mihi, hunc scelestum perdere.

Prender i passi.] Intercipere itinera Liu. 6. ab Vrbe. Ex parte altera interceptis itineribus.

Hauer preso i passi, tener assediati i passi.] Transitus tenere Plin. l. 2 c 46 Piratis omnium mortalium hostibus transitus fermè tenentibus.

Passo di chi và sù le Zanche, ò pertiche.] Gradus grallatorius Plaut in Amph

Passo grande, ò lungo Gradus plenus. Liu. l 10. Vbi nemo obuius ibat, pleno gradu ad castra hostium tendunt. 2. Gradus ingens Ouid. 3. Am. el. 1. Venit ingenti violenta tragædia passu.

Passo corto, ò piccolo.] Gressus pressus. Ouid. 3. Met, Subsequitur, pressoque legit vestigia gressu.

Passo lento, ò tardo.] Gradus lentus, Val. Max. l. 1 c. 2. Lento gradu ad vindictam sui diuina procedit ira, tarditatemque supplicij, grauitate compensat. 2. Gradus tardus Ouid. Met. 11.

Passo moderato.] Gradus modicus. Plaut. Pœn. liberos homines per Vrbem ire modico par est gradu

Passo veloce, ò frettoloso.] Gradus citatus, Liu 8. bell. Pun. Gressus citatus, L. Apul. Citato, non testudineo gressu ferrbatur.

Affrettare il passo.] Gradum accelerare, Liu 2 Ab vrbe. 2. Gradum addere. Liu. dec. 3. lib. 6. Milites alacres, alius, alium, vt adderet gradum, hortabantur.

Dare, ò fare vno passo.] Gradum facere Cic. 2 de Orat. Sp. Caruilio, grauiter claudicanti ex vulnere ob Remp. accepto, & ob eam causam verecundanti in publicum prodire, mater dicit; Quin prodis mi Spuri, vt quotiescunque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem 2 Gradum iacere, Cic. 2. de Lrg Agr. Attendite animos ad ea, quæ consequuntur; hunc quasi gradum quendam, atque aditum ad cætera iactum intelligetis 3. Gradum inferre. Tit Liu. Romani gradum acriùs intulerunt.

Fermare il passo, cioè ritenerlo.] Gradum sistere. Virg 6. Aeneid 2 Gradum sustinere Ouid 6. Fast. 3. Gradum continere, Virg. 3. Aenid. Gressum comprimere. Virg.

Passo, passo, cioè à passo lento.] Gradu lento vel modico, Val Max. l 1. c 2. & Plaut. in Pœn.

A passo, a passo, cioè con vn passo doppo l'altro.] Gradatim Cic de Part Gradatim ascendunt ab humilioribus verbis ad superiora. 2 Gradibus Cic. 1. de Nat. A beatis ad virtutem, à virtute, ad rationem video te venisse gradibus. 3. Per gradus, Cic. in Catil 4. Pedetentim Cic Fam. ep 1 34 Legi concionem tuam, nihil illa sapientius, ità pedetentim, & gradatim tum accessus ate ad causam facti, cùm recessus.

A passo tale, che il piè sinistro, non passi, ma seguiti il destro] Pedatim. 1. b. Plin. lib. 11. c. 45 Leo tantum, & Camelus gradiuntur, pedatim hoc est vt sinister pes non transear dextrum, sed subsequatur.

Passo, che appena tocca terra]Gradus suspensus, Ter. in Phor Suspenso gradu placidè ire perreal.

Fermare il passo, cioe stabilirlo.] Gradum firmare. Quint. Gradum prehensis inuicem manibus firmant.

Chi và à passo, à passo.] Gradarius, a, m 1 b. & 2 l. Sen. l. 5. ep. 40. Cicero quoque noster à quo Romana eloquentia exiuit gradarius fuit.

Dare, ò far quattro passi cioè fare vn poco d'esercitio caminando.] Modicè ambulare, Ex Plaut. in Mil. & Bacch.

Passo da poltrone.] Passus iners. Ouid 2. Met.

Passo addiett appassato, ò vet'appassito, dicesi de frutte, ò d'herbe grinze.] Passus, a, m. Pliu. lib. 14. cap 1, Quint. & à patientia nomen acinis datur passis.

Passo Fior. cioè liquore spremuto dall' vue passe, vedi vin passo.

Passo transito luogo per doue si passa.] Transitus, tus. m. g 2. b Cic 5. Tusc. Dionysius cum fossam latam cubiculari lecto circundedisset eiusque fossæ transitum ponticulo ligneo coniunxisset, eum ipsum cum fores cubiculi clauserat detorquebat. 2. Via, æ f g Plin. 3. Iter, neris. n. gen. Cic.

Chiudere il passo.] Transitum claudere Liu 7. bel. Pun. Insidebat angustos saltus, vt transitum clauderet. 2. Transitum præcludere Col.

Chiudere il passo à vano.] Aliquem intercludere Cic l. 16 epist. 11. Et intercludamus ne ad Vrbem possit accedere.

Dare il passo.] Transitum dare Liu 1 bell Pun. Pœno bellum Italiæ inferenti per agros, vrbesque suas transitum darent 2 Transitum præbere. Quint. l. 5 c. 13. Si vel maxima flumina in riuos deducantur, quælibet transitum præbent.

Far il passo] Transitum facere Liu 6 bell. Pun

Negare il passo] Transitum non sinere. Plin. lib 6. cap. 24 Serpentium, nisi hyeme transitum non sinit.

Pigliare il passo Transitum occupare. Ex Cic de Fin.

Pasta quel intriso, ò mescuglio di farina ò d'altre materie che fa con acqua, ò altro liquore] Intrita, tæ. fœm. gen. 1 & 2 l Colum l. 12 c 40. Spumas defruti, & fæcem ex lacu confundito, & permisceto, eamque intritam macerare vna nocte finito, postero die pedibus proculcato. 2 Intritum, ti neut. gen. 1. & 2 l Plin. l. 33 cap. 14. Vbi de fingendis lateribus agens, sic ait; Quin & intritum ipsum eorum priusquam fingantur, macerari oportet.

Pasta di farina.] Farina intrita. Ex Plin. lib. 9 c. 8. 2. Intrita farinacea, Ex Colum. lib. 12. cap. 55. & Sipont. in Mart.

Far la pasta, vedi Impastare.

Pasta d'ambro Magma, tis. n. g.

Pasteggiare, vedi Banchettare.

Pastella] Crustulatum, ti n g

Pasticciere, & anticamente anco pastelliere, colui, che lauora di pasta, che è cuocer diuerse cose dentro vna spoglia di pasta con varij condimenti] Pistor, vel opifex dulciarius Bud. in Pand sic hodie orbicularum instrumentum quo panifices, & dulciarij pistores, quos pastillarios dicimus, subigendis farinis opificij sui vtuntur 2. Pastillarius, rij 3. l Gul Bud. in Pand loco cit.

Pasticcieria, bottega di pasticciere.] Taberna crustularia, vel pistoria.

Pasticcio.] Artocreas, atis n. g Græc. Pers. Sat. 6.

Væ nisi conniues, oleum, artocreasque popello.

Largior, an prohibes? dic clarè.

2. Panis carne mixtus, Ex Cic. 5. Tusc. 3. Panis carnisque edulium. Ex Plin.

Pastinaca, sorte di radice, che si mangia fritta.] Pastinaca, æ. f. g. 1. Cara radix.

Pastinaca saluatica] Pastinaca erratica.

Pastinare, piantar vigne.] Pastino, nas.

Pastinatore, cauator di vigne] Pastinator, oris m. g.

Pastino, vedi Pasticcio.

Pasto, banchetto, vedi Banchetto.

Pasto, cibo, esca.] Cibus, cibi. m g Plin. l 11. c. 53. Homini, cibus vtilissimus, simplex, aceruatio saporum pestifera, & condimenta perniciosiora.

Poco pasto.] Modicus cibus Cels. l. 1. c 4 Huic modicus cibus necessarius est, quem facile coquat

Huomo di pochissimo pasto.] Minimi cibi homo, Suet. in Aug. cap. 76. Augustus cibi minimi erat, ac ferè vulgaris.

Huomo di molto pasto.] Maximi cibi homo, Ex Suet. ibidem.

Dopò pasto, ouer dopò d'hauer mangiato, e beuuto.] A vino, & à cibis. Plin lib. 10 cap 48. A vino, & à cibis proxima, atque in redormitatione vana esse visa propè conuenit. 2 Post cibum, Suet. in Calig cap. 3 Germanici gracilitas crurum paulatim repleta assidua equi

 vecta-

vectatione post cibum. 3.A cibo,Plin. l 26.c.8. Ficos à cibo sumpsisse melius est.

Innanzi pasto,prima d'hauer mangiato.] Ante cibum.

Pastocchie,cioè bugia,vedi Bugia.

Dar pastocchie,vedi Impastocchiare.

Pastoia,quella fune, ò ferro, che si mette à piedi de'caualli per dar loro il portante, ouero, perche lasciati in pascolo non possano allontanarsi.] Pedica, æ. Plaut.

Pastorale,Fior.anco pasturale,bastone per il più di metello,insegna del Vescouo.] Pedum,pedi, m g. vel pedum Episcopale,Ex Auctor.probat & Gratf.

Pastorale,ò pastoritio, addiett.da pastore,ò di pastore.] Pastoralis, & hoc le t.2.& 3 l Plin.lib.8.cap.22 Cerui mulcentur fistula pastorali, & cantu: quum erexere acerrimi auditus,quum remisere,surdi. 2.Pastoritius,a, um. t.& 2.l. 3 & 4 b. Var lib.2 cap. 2. Cum homines Pastoritiam vitam ageret, neque scient etiam arare terram,aut serere arbores,aut putare,&c. 3.Pastorius,a, um.t & 2.l 3 Ouid.2.Met Cuius est pellis pastoria,& 3. Met.Cuius est,sibile pastoria.

Pastoralmente,auuerb.da pastore.]Ritu,vel more pastoritio, Ex Varr.de Ling.& t. de Re rust. 2. Pastoralem in modum. Ex Plin.lib.8 cap. 22, & Liu.2. bell. Maced

Pastore,quegli, che hà cura del bestiame.] Pastor, ris. Colum 2.Pecoris magister. Varr lib.2. cap 2 Quocirca principes, qui vtrique rei pastioni, & agriculturæ præponuntur, vocabulis quoque sunt diuersi,quod vnus vocatur villicus, alter pecoris magister. 3.Pecoris custos,Ex Var & Col.

Pastoritie,Fior per arte pastorale.] Ars pastoria, vel pastoritia,vel pastoralis Ex Cic 4.de Fin.Ouid.2 & 3 Met. Var.l.2 c.2 & Plin.lib 8 c 22.

Pasturare,pascolare,vedi Pascere.

Pastura luogo doue pascono le bestie,vedi Pascolo.

Patena,quel tondo piano, che s'adopra ne sacrificio della Messa, Patina,næ. t.2.b.Hor. Turs Laur.Hist lib.5 c, 14. Marchio Imperialis Austriæ, vir insigni aduersus Lauretanam virginem religione, aureum cum patina calicem,lychnumque triplicem argenteum, pondere iusta,& opere eximium tulit.

Patente scritta,ò scritto, che si fà per diuerse cagioni.] Litteræ patentes Maff in Ignat.lib.3.cap.4 Andream Lippomanum Ignatius, ne se vinci pateretur officio, patentibus vltrò perpetuum, sacerdotij administratorem declarauit.

Paternale,e paterno addiett da padre,ò di padre.] Paternus,na, num 2.com.& 2.l. Cic 1.de Or. Quæsitum est de iure ciuili, possit ne paternorum bonorum exhæres esse filius,quem pater testamento neque hæredem,neque exhæredem scripsisset nominatim. 2 Patrius,a,um t.2. b.Cic pro Rosc Am Intelligere, qui animus patrius in liberos esset, 3. Patritus,t a,tum t com 2.l.Cic.t. Tusc. Pulchritudo etiam interna patritam illam,& auitam philosophiam, cognitionis cupiditate incensam, excitabit.

Paternalmente,e paternamente, cioè paternale, ouer alla paterna,cioè da padre] Patriè t. com 2. & 3.l.Quint. lib.1 c.cap.2. Vtitur hac moderatione Cicero pro. Cælio contra Atracinum,vt cum non inimicè corripere, sed patriè monere videatur. 2.Ritu,vel more paterno. Ex Cic 3. Vet.& pro Rosc. Am 3.In modum vel morem paternum. Ex Cicer. 7.Verr. & Virg.1. Geogr 4 Paternè 1.b.2.3.l. 5. Patris more, vel modo. Ex Virg. 4.Aeneid.

Paternità l'astratto di paterno.] Paternitas,tis f.g.

Pater nostro oratione dominicale.]. Oratio, seu precatio dominica,Ex Maff in ep.

Pater nostro,pallottola maggiore della Corona.] Globulus precarius siue precatorius maior.

Pater nostri, & Aue Marie delle Corone.] Spherulæ precatoriæ,vel globuli precatorij Pont. in Prog.

Paterno,addiett. vedi paternale.

Patibile,che si può patire.]Patibilis,le.o,g.2.Tolerabilis, e, g n.

Patibulo, luogo, ò strumento da tormentare i rei.] Patibulum,buli. neut.gen. Cicer. 6. Verr. Tibi Marcelli statua pro patibulo in clientes. Marcellorum fuit.

Tormentato col patibulo.]Patibulatus, a, um. Plaut. in Most.Stimulis te forabunt patibulatum peruias.

Patiente,che hà patienza.]Patiens,tis,o g.

Patientemente,auuerb.con patienza.] Patienter,t.2.& 4. b.& 3.l.Cicer. Philip 11. Quæ tulisse illum fortiter, & patienter ferunt.2 Toleranter.t.2.& 4.b. & 3.l Cicer. epist Fam.lib.4 Cum fraogerem iam ipse me, cogeremque illa fere toleranter, habebam, quò confugerem.

Più patientemente.auuerb comparat con maggior, ò più patienza.] Patientiùs.t.4 & 5.b & 3.l Cicer. 1. Fam. epist. 8. 2.Tolerantius.t.2.4 & 5.b.& 3.l.Ex Cic. Fam. lib.4.

Patientissimo,che ogni cosa sopporta] Patientissimus,ma, mum.

Patienza, toleranza sofferenza. Virtù tanto necessaria, quanto difficile] Patientia,æ Cic 2 de Inuent. Patientia est honestatis,aut vtilitatis causa rerum arduarum, ac difficilium voluntaria, ac diuturna perpessio. 2. Tolerantia, æ. Cicer.in Part. 3.Tolerttio, onis. fœm. gen.Cic.

Patienza perseuerante.] Perpessio, onis. fœm. gen. Cicer.

Rompere,ò perdere la patienza] Patientiam rompere. Suet.in Tiber. cap 24. 2. Patientiam abrumpere Tac. lib.12.

Habbi vn pò di patienza Aspetta vn poco.] Sustine paulum, Sen l. 3 de Ira.cap.34. Quid seruo, quid domino irasceris? Sustine paulum, venit ecce mors,quæ nos pares faciet.

Con patienza.] Æquo tranquilloque animo. Turs. in Xauer.l 6 c.5.

Patimento,il patire.]Mali, vel malorum perpessio, Ex Cicer.2.de Orat.& 1.de Fin. 2. Cacopathia, æ. fœm. gen. t.2.3.b. 4.l Græc. Thucyd.lib 7 & Ceb.Theb.

Patire, soffrire,tollerare,e comportare.] Patior, pateris.Cicer 7 Ver. Multos iam annos patimur, & silemus.Plaut.in Trin Nec tibi bene esse potes pati nec alteri.2 Fero,fers. Cic.de Amic Res aduersas ferre, difficile esset sine eo qui illas grauius, etiam quamdiu ferret. 3.Suffero,suffers.t.l.2.b Cicer 3 in Catil. Improbus, pœnam sui sceleris suffera. T r. in Andr. pro huius peccatis ego supplicium sufferam. 3. Sustineo,nes. Plaut.in Merc Non tu scis,quantum malarum rerum sustineam.5. Tolero,as. Ter in Phorm. Nolit metuere vna tecum bona, malaque tolerabimus.

Patir molto, con perseueranza.] Perfero,es. t.l.2.b.Sen.in Thyest act. 2.Erras : malorum sensus accrescit die; leue est miseria ferre, perferre est graue. 1.Perpetior,eris. 2.l.2.& 3.b Cic.5. de Fin. Mendicitatem multi perpetiuntur vt viuant, & anguntur appropinquatione mortis confecti homines senectute

Patire star male, come quando manca vitto, ò vestito.] Malè esse cum dat.personæ.Cato de Persona Cato. de Re rust. cap. 5. Familiæ male ne sit prouideat villicus, ne algeat, ne esuriat, & opere bene exerceat.

Patir dilatione.] Moram vel sustentationem habere, Cic. 2.de Inu Vtrum statim fieri necesse, sit vtrum habeat aliquam moram, & sustentationem.

Patisce il giusto pee il peccatore, si dice prouerbialmente: quando per il colpeuole si gastiga l'innocente.] Pœnas pro nocente innocens luit. Ex Cæsar. lib 6. Bell. Gall.

Patrasso,Città dell'Acaia celebre per il martirio di S.Andrea Apostolo.] Patræ, arum.fœm gen Plin.l.4.cap 4. Patræ colonia, & longissimo promontorio Peloponnensis condita,ex aduerso Aetoliæ, & fluminis Eueni. Ouid.6.Metam.2.Aroe,es. f g.& t.c. apud Pausan. & Steph.

Di Patrasso,nome gent.e posess.] Patrensis, & Patreose Cic.l.13.ep.19.

Patre, vedi Padre.

Patregno, vedi Patrigno.

Patria luogo d' onde si trahe origine.] Patria, æ fœm.gen. & 1.com Sen lib.9.epist 67. Vlysses ad Ithacæ suæ saxa sic properat, quemadmodum Agamnon patriam, quia magna est, amat, Cic, lib.8.ep.2. Pro patria, & in patria mori præclarum est, Idem Cic 5. Tusc. Patria est vbicunque benè. 2 Solum natale. Ouid.1.de Pont.eleg.47. 3 Solum Patrium. Maff. in Ignat l.2 cap.1. 4 Solum patriæ. Cic 4 Catil. Solum patriæ cum omnibus est carum, tum verò dulce, atque iucundum 5 Humus natalis. Ouid de Pont.l.2.el 9 Qui nisi natalem, nil mihi dempsit humum 6 Terra patria, Virg.6 Aen.

Patria di cittadinanza]Patria Ciuitatis, vel iuris. Cic.2. de Leg.

Patria di nascenza.]Patria naturæ, vel loci. Cic. de Leg. Ego mehercule, & Catoni, & omnibus, municipibus duas esse censeo patrias; vnam naturæ, alteram ciuitatis; vt ille Cato cum esset Tusculi natus in Populi Rom. ciuitatem susceptus est; itaque quum ortu Tusculanus esset, ciuitate Romanus, habuit alteram loci patriam, alteram iuris, sic nos, & eam patriam dicimus, vbi nati, & illam, qua excepti sumus.

Patria vera, e naturale.] Patria germana. Cic. 2. de Leg Si verum dicimus, hæc est mea, & huius fratris mei germana patria, hic enim orta stirpe antiquissima sumus.

Di patria, addiett.] Patrius, a, m. 1. com. vt sermo patrius, & ritus patrius, apud Cic. 3. de Fin. & 2. de Leg.

Di che patria, vedi di che paese.

Patriarca il primo de padri, la qual voce anco è titolo di dignità ecclesiastica, e grado più alto degli Arciuescoui.] Patriarcha, chæ.m.gen.1 com 2.b 3 l græc. Sipont. in Mart. Patriarcha nomen quidem græcum, sed elegans vocabulum, idemque est, quod princeps patrum, hoc est Pontificum primus, hi quatuor principio fuere, Romanus, Antiochenus, Alexandrinus, Hierosolimytanus postea translata Byzantium imperio sede, additus est etiam Constantinopolitanus.

Cosa di patriarca.]Patriarchium, hij n.g.1.com. 2.b. & 3. & 4.l græc.

Patriarchale addiett. di patriarca.]Patriarchicus, a, m. Grat. 2. Patriarchalis, & hoc le, vt apud Cicer. 2. de Leg. Pontificalis. & hoc le

Patriacato, suo dignità, e grado di patriarca, ò sua giurisdittione.]Patriarchatus, tus, m gen. 1.com. 2.b. 3. & 4.l. Sipont. in Mart. A voce patriarcha dicitur patriarchatus, vt à Pontifice pontificatus, & Cicer. de Arusp. Ref. 2. Patriarchia, æ. fœm. gen Græ. & Dionis. Areop.

Patricida vccisor di padre, vedi Parricida.

Patricidale, addiett di patricida, vedi Parricidale.

Patricidio, vccision di padre. vedi Parricidio.

Patrignare, e patrigneggiare, Fior. patregnare, e patregneggiare, Sen. proceder da patrigno, ò patregno]Vitrici more degere, vel agere, Ex Cicer. 1. de Fin. & Tac.

Patrigno, Sen. patregno, Fior. marito della madre d'vno, à chi sia morto il padre.] Vitricus, ci.m.g.1 l. & 2.b. Sypont. in Mart Vitricus dictus est, quasi nouitricus, quòd nouus superinducatur à matre.

Da patrigno, auuerb. cioè à modo di patrigno.] Vitrici more, vel ritu, Ex Cicer. ad Att. lib. 15. & 1. de Fin.

Patrimonio, beni paterni.]Patrimonium, nij.n g. 2. Res patriæ. 3. Bona paterna.

Patrio, di padre.]Patrius, a, um.

Patritio, nome di dignità antica] Patritius, tij.

Patrone, vedi Patrone.

Patteggiare, e conuenire, Fior, pattouire, Sen. pattuire, cioè far patti, ò conuentioni] Paciscor, pacisceris, pepegi, vel pactus sum. Cicer lib. 2. ad Att. epist. 1. Si quæ de me pacta sunt, ea non seruantur, in cœlo sum. 2 Agere, vel facere pactionem. Cicer. de Prou. Cons. de Socijs cum hostibus pactionem fecit.

Cosa da patteggiarsi, ò pattouirsi.]Paciscendus, da, dum. 1.b.2. & 3.l. Sen. l.2. de Clem. Securitas, securitate mutua paciscenda est.

Cosa patteggiata, ò pattouita.] Pactus, ta, tum. 1.l. Ex Cic. 2. Catil qui dicit, pactam, & constitutam cum Manilio diem

Patteggiatore, colui, che patteggia, ò fà il patto.]Pactor, toris Cic. 3 Verr. Fœderum interpretes societatis pactores, religionis authores.

Patto patteggiamento accordo, e conuentione.] Pactio, nis f.gen. Cic. Att. lib. 5. Nostra in Prouincia confectæ sunt pactiones. Vlp de pactis lib.1. Pactio est duorum, vel plurium in idem placitu m. & consensus. 2. Pactum pacti.1.l. Cic. 2. de Inu. Pactum est, quod inter aliquos, conuenit. Vlpian. de Pollic Pactum est duorum consensus, atque conuentio 3 Conuentus, tus. Cic Att 16 Pontinus e 2 pacto, & conuentu à me discesserat 4. Conuentum, ti.n.g.1. & 2.l. Cic de Off. Potest accidere promissum aliquod, & conuentum, vt id effici sic inutile ei qui promiserit.

Di patto, ò pertinente à patto.] Pactitius, a, um. 1.l.2. & 3. b. Agell Cessatio pugnæ pactitia induciæ dicitur.

Pattuire, vedi Patteggiare.

Pattouito, pattuito, patteggiato cosa della quale si è fatto il patto.]Pactus, a, m. Plaut in Pœn. Factam rem habeto 1. Pactitius, a, m Gell l.1. c.25. Induciæ sunt pactitia pugnæ cessatio.

Paue, teme, voce sola di questo verbo.] Pauet.

Pauentare si dice d'animale, che pauenta, vedi Adombrarsi.

Pauentare, hauer pauta.]Paueo, paues, paui.1.b. in præs & l. in præt. Plaut in Cist. Illud paueo, & hoc formido, ita tota sum misera, in metu.

Cominciare à pauentare.]Paursco, scis.1.b. Cul. lib 6 c.2. Pauesco, pauescis. Gel. l.19 c.2.

Pauentare spesso.]Pauito, tas.1. & 2 b. Plaut. Quis hic horror est? quid pauitas.

Pauentare grandemente.]Expaueo, ues, vel expauesco, is, Liu.6. ab Vrbe Cum ad id moris, eius insueta expauisset minor Fabia, visui sorori fuit.

Cosa della quale si deue pauentare.] Pauendus, da, dum 1. b. Plin. lib. 8. cap. 23. Nec pedibus pauendas. tantum serpentes, sed & missili volare tormento.

Pauento, e spauento, timor grande.]Pauor, ris m.g & 1.b, Cic 4 Tusc. Pauor est metus, mentem loco mouens, ex quo illud Ennij, Tum pauor sapientiam mihi omnem ex animo expectorat.

Pauentosamente, auuerb. con pauento.]Pauidè, 1. & 2.b. Liu. 5. ab Vrb.

Pauentosissimo, superl.] Pauidissimus, a, um.1.2.b.

Pauentoso, addiett. pauroso.]Pauidus, da, dum. 1. & 2.b. Plin. lib. 11. cap. 37. Equis pauidis, nutantes sunt aures.

Più pauentoso.]Pauidior, & hoc pauidius, Ex Cic. lib.9. epist.14.

Pauesaio, e pauesaro, armato di pauese, ò scudo.] Scutatus, ta, tum. 1. & 2. Liu. 2. Clypeatus, ta, tum, 1.2.b. 3.l. Plaut. in Curc. & Virgil. 7. Aeneid. vbi dicit; agmina clypeata. 3. Parmatus, ta, tum. 1. & 2.l. Liu. 4. ab Vrb.

Pauese, arma difensiua, che s'imbrarcia.]Scutum, scuti, n. gen. & 1 l.

Arte di far pauesi, ò scudi.]Fabrica scutaria, Veget. lib.2. In Romana militia habebant fabricas scutarias, & loricarias.

Factor di pauesi, ò scudi.]Scutarius, rij.1 .2.l. 3.b. Plaut. in Epid. Id modo videndum, vt materies suppetat scutarijs.

Pauia, Città celeberrima di Lombardia, degno municipio de Romani. e città regia de' Rè de Goti: onde da Scrittori tra le grandi, e prime cittadi con ragione s'annouera.]Ticinum, ni, neut. gen.1. & 2 l. Philip Cluuer. Ital. ant. lib.1. cap 23. Ticinum clarissima fuit fama, quum Gothorum duces hic sedem regiam posuissent. 2. Ticinus, ni, fœm. gen.1. & 2.l. Paul. Diac. Longobar-

dic.rerum.l.2. cap.15. In secunda prouincia Mediolanum est,ac Ticinus,quæ alio nomine Papia appellatur. 3.Ticenum,ni,n.gen.1.& 2.l Phil.Cluer Ital.ant.L.10 cap.23. Hinc postea factum est, vt id vocabulum quidam etiam latinè scriberent Ticenum.4.Papia,æ. fœm. gen 1.b. & 2.l. Philip.Cluer.Ital.ant.lib.2.cap.23. Pauli Iou in Vit. Ferd. Daual Posita est Vrbs Papia,ita Longobardis Regibus tanquam admirabilis appellata, cum Ticinum de nomine profluentis antiquitus vocaretur.

Di Pauia nome gent.& poss.] Ticinensis, & hoc ense.2.2. l.Paul Iou.25.Hist Ticinenses Antonini Cæsaris æneam equestrem statuam sibi auferri non sunt passi. 2. Papiensis, & hoc Papiense, Ex Philip. Cluer. Paul. Diac.

Pauimentare,far il pauimento.] Pauimento,as. 1.b. 2.& 3.l. Plin.lib.25. c.4. Ergo pauimentandum vbi sata sit, censent, vt lacryma non absorbeatur 2 Pauimentum facere. Cato de Re rust. Pauimenta ad hunc modum facito.&c. Cic.ad Q Fr. Pauimenta rectè fieri videbantur.3.Pauimentum struere Cato de Re rust.De testa arida pauimentum struito. 4.Pauimento sternere cum Accus Ex Cic Liu.9 ab Vrb.

Pauimentato, particip. che hà pauimento .] Pauimentatus. a, um. 1.b. 2.3.& 4 l. Cicer. pro Dom. In palatio pulcherrimo prospectu porticum, cum conclauibus pauimentatam trec entum pedum concupierat.

Pabimento,spazzo,e suolo,parte superiore di palco ò d'altro doue si camina.] Pauimentum,ti.neut.gen. 1. b. 2. & 3.l. Plin. lib. 36. cap.25. Pauimenta originem apud Græcos habent elaborata arte, picturæ ratione donec lithostrota expulere eam.

Pauimento di mattoni.] Pauimentum lateritium,Ex Plin. l.35.c 14.& l 36 c.25.

Pauimento di marmo.] Pauimentum marmoreum, Ex Cicer. 2. de Leg. 2. Solum marmoreum. Cicer. Parad.

Pauimento di pietra.] Pauimentum lithostrotum.3.l.Var. de Re rust.l.3.c.2.Cum villam habere pauimentis nobilibus lithostrotis spectandam.

Pauimento di rottami.]Pauimentum testaceum. Pallad. de Re rust.Locus ad calcatorij similitudinem, podijs breuibus, & testaceo pauimento solidetur.

Paunazzo,vedi Paonazzo.

Pauone, vedi Paone.

Pauoneggiarsi,vedi Paoneggiarsi.

Paura,e timore; tema, temenza,cioè sospetto di male futuro.] Metus,metus,m.g.2 & 2.b.Cic.4.Tusc. Quomodo bona natura appetimus, sic à malis natura declinamus, quæ declinatio si cum ratione fiet cautio appelatur; quæ autem sine ratione, nominatur metus; est igitur metus rationi aduersa cautio 2.Timor,ris. m.g. 1.b. Cic.4.Tusc.Stoici timorem definiunt, metum mali appropinquantis.

Paura permanente.] Formido,nis f.gen. & 2. l. Cicer.4. Tuscul. Stoici formidinem definiunt metum permanentem.

Paura d'acqua.]Hydrophobia, æ f.gen. 2.& 3.b.Græc.2. Aquæ pauor Plin.

Quegli,ch· hà paura d'acqua.] Hydrophobus, bi. m.gen. 3.b. Galen.2. Hydrophobicus,ci.m.gen.4.b Græc. Hydrophobicus dicitur, qui à cane rabioso commorsus, aquam timet perinde, vt ipse canis, à quo est morsus.

Cosa pertinente à paura d'acqua, ò ver di chi hà paura d'acqua.]Hydrophobicus,a,m. 4.b.Græc. Fare, ò metter paura,vedi impaurare.

Hò hauto vnà mala paura cioè grande'.] Nimis malè timui,Plaut. in Aul. Nimis malè timui priusquam intro redij exanimatus fui.

Paurosamente,con paura.] Dubitanter Cic. ep. ad Octau. Qua spe sublata non dubitanter occidam.2.Timidè.Cic. pro Leg.Manil.Homini timidè potestate Deorum, & pauca dicenda sunt.

Paurosa,e spaurosa.Fior.timido,e timoroso. Sen. quegli, che per poco teme.] Pauidus.a.m.1.2 b. Plin.l.2 c.55. Ex ijs. quæ terra g gnuntur lauri fruticem non icit fulmen,nec vuquam quinque altius pedibus descendit in terram, ideò pauidi altiores specus tutissimos putant.

Pausa,vedi Posa.

Pausare ò cessare; posare,ò riposare,Fior.anche fostare.] Pauso as 1.l.Plaut in Trin. Pausa, vicisti castigatorem tuum 2.Interuallem,seu intercapedinem facere. Var.3. de Re rust cap 7. Tantummodo interuallum faciunt Columbæ à bruma, ad æquinoctium vernum 3.Interquiesco.scis vel,Intersisto.stis.Plin.Iulio mense,quo ij tes interquiescunt, positis ante lectos cathedris amicos collocaui.

Pausar vn tantino,far vn poco di pausa.] Paulum interquiescere.Cic.de Clar.Orat.Cum hæc dixissem, & paulum interquieuissem.

Pazzamente, vedi Mattamente.

Pazzia, vedi Mattezza.

E pazzia, è cosa da pazzo.] Insipientia est. Plaut. Amph. prol.Iusta ab iniustis petere, insipientia est. 2.Amentia est Cic.de Inuen.Summa igitur amentia est, in eorum fide rem habere, quorum perfidia toties deceptus sis. 3. Furor est, Ex Plin.lib 2.cap.2.Furor est. mensuram eius (mundi) animo quosdam agitasse.4 Stultitia est. Cic.3. de Nat.Esse stultitiem (dicebat) à quibus bona precaremur,ab ijs porrigentibus,& dantibus nolle accipere.

Pazzia per balordagine.] Stoliditas,tis.f.g.2.Stupiditas, tis f.g.Cic.

Dir pazzie, ò delle pazzie.] Deliramenta loqui, Plaut. Menæch. Audin'tu,vt deliramenta loquitur.

Esser pazzo allegro.] Hilarem insaniam insanire, apud Sen de Vita beata,c.12.

Esser pazzo malinconico.] Tristem insaniam insanire,Ex Sen. loco iam citato.

Far pazzie, vedi matteggiare.

Pazzo, vedi Matto.

P E

PEana,vno de nomi d'Apollo.] Pæan,nis.m.gen & 2.l. in rect & obliq.Pæan Apollinem vocauerunt, quod saggitarum ictu, eum nocere putabant, est enim per ferire.

Peana,cioè lode, od'inno propriamente in honor d'Apollo, e generalmente d'ogn' altro Dio della Gentilità.] Pæan,nis m.gen.Thes Lat.Ling Pæan hymnus erat in Apollinis laudem decantari solitus, sicut dithyrambus in laudem Bacchi,qui non solum in auersione malorum, sed etiam in victoriam decantabatur; Apollo enim interfecto Pithone laudibus, & carminibus laudatus fuit,quæ pæana dixerunt.

Peante,nome proprio d'huomo,padre di Filottete.] Pæas, pæantis.Nicol. Perott. Philoctetes proprium nomen, quasi amoris possessor,Pæantis filius, & Herculis comes fuit,cum in Oeta Monte defunctus est.

Di Peante addiett.poss.] Pæanticus,a,um. Ouid. s. de Remed.

Pecca fust vitio,ò mancamento] Vitium,vitij n gen.2.& 2.b Cic Att.l.2.ep.17.Bellum est sua vitia nosse.

Hauer qualche pecca.] Vitio aliquo affici,ex Cicer. Part. Animi autem spectantur, quemadmodum affecti sunt virtutibus,vitijs,artibus,inertija 2.Vitio aliquo laborare.Ex Liu 4 bell.Mac Diuersis duobus viti js auaritia,& luxuria ciuitatem laborare. 3.Vitio aliquo præditum esse.Ex Cic.2 de Inu. Vitio perspicuo, & grandi præditum posuimus exemplum.

Peccamento,il peccare.]Peccatio.nis.f.g 1.& 2.l & 3 b. Gell lib.1.c.21.Hic peccatus,quasi peccatio rectè, lactineque dicitur.

Peccare,Fior.anche colpare,commettere, ò far peccato.] Pecco,as 1 l.Cic 3.Off.Nunquam est vtile peccare, quia semper turpe; & quia semper honestum est virum bonum esse,semper est vtile.2.Delinquo,quis.2.& 2.l. Sypont.

pont.in Mart. A linquo fit compositum delinquo, quod propriè significat prætermitto. Quoniam verò prætermittere ea, quæ præteriri non debent, peccare est, delinquere etiam pro peccare vsurpatur. Cic. 3. de Nat Ferret ne vlla ciuitas latorem huiusmodi legis, vt condemnaretur filius, aut nepos, si pater, aut auus delinquerctur. 3. Erro, aa. Sypont. in Mart. Item quia vagando sæpè à recta via deflectitur, errare aliquando pro peccare & delinquare accipimus, Cic. 12. Phil. Cuiusuis hominis est errare, nullius nisi insipientis in errore perseuerare. 4. In officio labi. Cic. 2. Tusc 5 In vita delinquere. Cic 2. Tusc. Philosophus in ratione vitæ peccans, hoc turpior est quod in officio, cuius magister esse vult, labitur artemq; vitæ professus delinquit in vita. 6. Culpam admittere. Ter. in Phor. Si est patrue, culpam, vt Antipho in se admiserit. 7. Culpam committere. Cic. Parad 3 Peccare est tanquam transilire lineas: quod cum feceris, culpa commissa est: quam longè progrediare, cum semel transieris, ad augendam transeundi culpam, nihil pertinet. 8. Culpam contrahere. Cicer. Att. lib. 1. epist. 24. Ea est à nobis contracta culpa, vt omni statu omnique populo eundem exitum habere videatur. 9. Culpam suscipere. Cicer. pro Planc Vt te liberent aliqua culpa quam tu vereris, ne à te suscepta videatur. 10. Delictum in se admittere. Ter in Adel. act. 4. sc 5. Me hoc delictum admississe in me, id mihi vehementer dolet. 11 Delictum committere. Cæs. 7. Bell. Gall. 12. Peccato, vel crimine se alligare. Ex Cicer. Pro Flac qui ait scelere se alligare. 13. Peccato, vel crimine se astringere. Ex Cic. 4. Phil. Vbi legitur, magno scelere se astringeret 14 Peccato, vel crimine se obligare. Ex Cicer. pro Rom. Vbi habetur. Pop. Roman. scelere se obligasset. 15 Peccato, vel crimine se obstringere, Ex Cicer. 3. Off. qui sic ait, Num igitur se obstrinxit scelere, si quis tyrannum occidat. 16 Scelus in se concipere, Ex Cæs. lib. 1. bell. Ciu. Ne quod in se scelus concepisse videantur.

Peccare oscenamente, ò carnalmente, far peccati osceni, ò carnali.] Venerea, vel obscœna peccare, ex Cic. pro Mur. Cuius est, non multa peccas.

Peccare humanamente, cioè da huomo.] Modo humano peccare. Cic 4. Ver.

Peccare come si costuma.] More vsitato peccare. Cicer. 4. Verr. Hunc denique ipsum pertulissent, si humano modo, si vsitato more, si denique vno aliquo in genere peccasset.

Peccare in vn sol genere di peccato.] Vno aliquo in genere peccare Cic. 4. Ver.

Peccare à caso.] Fortuitò delinquere. Gel. lib 6. cap. 14. Vt, la, qui fortuitò deliquit, attentior fiat, correctiorque.

Peccar per malitia peccar à bello studio, ò à posta.] Consultò peccare. Cic. l. 1. de Inuent. Et peccasse, & consultò peccasse reus se confitetur. 2. Studiosè peccare, Cic pro Mil. & 4. ad Her.

Peccare più per sciocchezza, che per malitia.] Ineptijs magis, quàm improbitate peccare. Cic. lib. 13. epist. 1.

Peccare molto.] Largiter peccare. Plaut. in Montel. Neptune peccauisti largiter.

Peccare per ignoranza, ò per fragilità] Inscientia, vel imbecillitate peccare, ex Cic l. 13. ep. 1.

Peccataccio, accresce peccato grande] Delictum, vel peccatum graue. vel magnum. Ex Cic. pro Mur 2. Peccatum ingens, vel immane, ea Cic de Am & 5 Phil

Peccatuglio, Seu peccatuzzo, Fior. diminut. peccato lieue. ò piccolo.] Delictum, vel peccatum leue, Cic. pro Mur. 2. Peccatum paruulum, vel pusillum, vel exiguum, ex Cic. 3. Noaula, læ, 1 l. a. b. ex Cic. 1. de Or Cuius est: faaulum. 4. Noaiola, læ, 1. l a & 3 b. Ea Cic. de Arusp. Cuius est vox fasciola. 5 Peccatulum, li, 1. & a. l. 3. b. Ea Cic. de Clar. cuius est: pratulum.

Peccato, colpa fatta.] Peccatum, ti, neut. gen. Cicer.

Peccato trasgressione della legge Diuina.] Peccatum, ti, neut gen. Cic. lib. 5. epist. 21. Præter peccatum homini accidere nihil potest, quod sit horribile, aut pertimescendum, Sen. lib. 3. epist. 28. Initium est salutis notitia peccati. 2. Peccatus, us, masc. gen. Cic. Vbi nemo in manifesto peccato tenebatur, vt cum impudens fuisset in facto, tum imprudentior videretur si negaret. 3 Piaculum, li, 1. 3. b. a. l. Plaut. in Inu. Piaculum est, misereri nos hominum, rem malè gerentium. 4 Culpa, pæ, 1. l. Cic 9. Fam. ep. 16 Nihil est sapientis præstare, nisi culpa. Hor. 4. Carm. Od. 4.

Vtcumque defecere mores.
Dedecorant benè nata culpæ.

I peccati svergognano la nobiltà.] Erratum, ti, 2. 2. l. Cic. pro Syl. Implorarem sensus vestros, peterem errato veniam.

E peccato.] Piaculum est. Ennius in Tel. Palam mutire plebeio piaculum est.

Peccato di fragilità.] Imbecillitatis peccatum, Cic. 4. de Fin Omne peccatum inquiunt, imbecillitatis, & inconstantiæ est.

Peccato d'ignoranza, ò di malitia.] Ignorationis, vel improbitatis peccatum, ea Cic. 4. Fin.

Peccato attuale.] Peccatum actionis. Ea Edm. Camp.

Peccato mortale, ò capitale, così s'apelta; perche cagiona morte d'anima.] Crimen lethale. Maff. in Ignat. l. 1. c. 17 Quæ cogitatio lethali, quæ veniali crimine teneretur, ne auderent ipsi per se definire, atque statuere a Peccatum lethale. Maff. lib. 2. ep. 2. Vicatim populo commendabia opportuna deprecatione adiuuandas animas, quæque in hac vita peccato lethali tenentur, quæque in altera purgatorio torquentur. 3. Peccatum mortiferum. Edmun. Camp Rat 8 Omnes actiones bonæ, inquit hæreticus, peccata sunt, Deo iudice, mortifera, Deo propitio leuiuscula. 4. Peccatum capitale. Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 7. B Ignatij Exercitiorum libro, signa quædam tradita viderunt iudices ad peccata capitalia, à venialibus dignoscenda. 5. Peccatum lethiferum.

Star' in peccato mortale.] Lethali peccato teneri. Maff. lib. 1. ep. 2.

Peccato originale.] Originis labes. Edm. 2. Originis peccatum. Idem.

Peccato veniale.] Crimen, veniale. Maff. in Ignat. lib. 1. cap 12. 2 Peccatum leue, aut leuiusculum. Edmun. Rat. 8. 3. Peccatum veniale. Maff. in Ignat. l. 1. c. 17.

Conforme al peccato.] Pronoxa. Cato de Re rust. cap. 5. Si quis quid deliquerit, pro noxa, bono modo vindicet.

Senza peccato] Sine piaculo. Varr. l. 5 de Liu.

Distinguere i peccati mortali, da i veniali.] Capitalia peccata, à venialibus dignoscere. Maff Ignat. lib. 1. cap. 17.

Far peccati ordinarij] Solita, vel consueta peccare. Sen. lib. 22 epist 123. Noluot solita peccare, quibus peccandi præmium, infamia est. 2. Vitiato more peccare. Cic. 4. Verr.

Far peccati insoliti, ò straordinarij.] Insolita, vel insueta peccare, ea Sen. lib. 22. ep 123. & Cic. 3. Verr. 2. Inusitato more peccare, ea Cic 4 Verr.

Far doppio peccato.] Dupliciter peccare. Quint. lib. 1. cap 5.

Far qualche peccato.] Aliquid peccare. Ex Cic. pro Mur. vbi dicit: magna peccare, & nihil peccare

Non far alcun peccato.] Nihil peccare. Cicer. pro Mart.

Far mol'i, ò gran peccati.] Multa. vel magna peccare. Cicer. pro Mur. Multa peccas. 2. Magna peccare, Corn Tac. l. 11. Spontè, an coactus magna peccauerit, nihil referre.

Far molti peccati contra Dio, e gli huomini.] Multa in Deum hominesque committere Cic 3. Verr.

Far pochi, e piccoli peccati.] Pauca, & parua peccare, ex Cic. 1. Off.

Si fanno molti, e grandi peccati.] Multa, & magna peccantur. Cic 1. Off

Non saper d'hauer fatto nessun peccato, non esser consapeuole à se stesso di colpa veruna.] Nil sibi conscire. Hor.

Hor l 1. ep.1.Si rectè feceris,hic murus aheneus esto.Nil conscire sibi,nulla pa'escere culpa.

Chi stà in peccato mortale.] Lethali conscientiæ vulnere affectus. Turs.in Xauer.lib 3 cap.7.

Peccatone vedi Peccataccio.

Peccatore,colui che pecca.] Peccator,tis,1.2 l. & 3.b. in rect.& l in obl Sipont.in Mart A peccato fit peccator, & fœmininum eius peccatrix. 2.Peccans,tis,mascul.gen. 1.2.l. Ea Cicer. Sen de Ira lib. 2. Placidus itaque Sapiens, & æqui erroribus, non hostis,sed correptor peccantium.

Peccatrice, Fior.anco peccatora, colei che pecca.] Peccatrix,cis,1.2 3.l.Maff l.2.epist 1. Mulier pia admodum voce proferens Iesus Maria, verum creatorem suum adorare se diait grauemque se se peccatricem agnoscere 2.Peccans,tis,f.g.1 2.l Ea Sen de Ira l.2

Pecchia,cioè ape, vedi Ape.

Pece, ò pegola, cagia di legno di pino, tratta con fuoco, materia nera,e tenace.] Pix,cis,fœm gen.1.l.in rect.& b. in obliq.

Pece minerale, ò di miniera] Pix fossilis. Plin. l. 36. cap.12. Theopompus scripsit in Apolloniatarum agro, picem fossilem non deteriorem Macedonica inueniri.

Pece di cedro,quella che si produce dall'arbore,che si chiama cedro]Cedria,æ.f.g.Diosc lib 1 c.89. Cedrus arbor magna est,ex qua picem colligunt,quæ cedria vocatur, cui ea vis est,vt defuncta corpora conseruet, & viuentia corrumpat, qua ex causa mortuorum vitam aliqui eam appellauere.

Pece meschiata con bitume.] Pissaphaltus, ti, fœmin. gen. 1. & 3.l. 2.b Plin. lib. 25. cap.15. Græci pissphalton non appellant ex argumento picis & bituminis. 2.Pix bitumini mixta. Plin. lib.14. cap.7. Est, & pissaphaltos mista bitumini pice naturaliter ex Apolloniatarum agro.

Pece meschiata con cera.] Pissocerus,ceri,f g. 1.& 3.l.a.b. Plin l.11.c 7. 2.Topissa,sæ,f g 1 & 2.l.Plin.l.16. cap.12. Topissam vocant derasam nauibus maritimis picem cum cera, multo efficaciorem ad omnia quibus pices,resinæque possent.

Pece ricotta, cioè cotta di nouo.]Palimpissa,ssæ.f.g. Plin. l.24 c.7.Picem quidam iterum decoquunt, & vocant palimpissam.

Di pece,ò simile à pece,nella tenacità, e colore.] Piceus, ea,eum,1.& 2 b.Plin.l.14. c.33.Nata est,& Sylua imbre, piceo,crassoque.

Coprir di pece,vedi Impeciare.

Peciato,coperto di pece,vedi impeciato.

Pecora,animale noto.]Ouis,uis.f.g.Plin l.31.c.2.Hestiæotide frontes duos tradit esse, Cernnem, ex quo bibentes oues, nigras fieri : Melan, ex quo albas ex vtroque autem varias. 2.Probatum,ti, o.gen.a b.Plin lib 7.cap 2. In Africa familias quasdam effascinantium Isigonus, & Nymphodorus tradunt, quarum laudatione intereant probata,arescant arbores &c. 3.Pecus,dis,f g. 1.2.b.Plin. l.8. c.7 Elephanti tanta narratur clementia contra minus valida, vt in grege pecudum occurrentia manu dimoueat,ne quid obterat imprudens. 4 Animal balans,ex Quint.l.7.c.3 Cuius est:animal hinniens; ex Cic.de Diu. Cuius est vox balans.

Pecora seluaggia]Pecus fera. Varr l.2.c.2 E feris pecudibus primum dicis oues comprehensas ab hominibus, ac mansue factas.

Pecora bianca.] Ouis alba. Plin.l.31 c.2

Pecora bianca, e nera.] Ouis leucophæa. Vitr. lib. 8. cap.3.

Pecora biscolore cioè di più colori.] Ouis varia, Plin l.31. cap 2.

Pecora impellicciata,che porta la pelliccia.]Ouis pellita. Var.l.2. c.2 Pellitæ sunt oues, quæ propter lanæ bonitatem,vt sunt Tarentinæ.& Attinates,pellibus integuntur ne lana,inquinetur.2.Ouis tecta Col.l 7 c.2.

Pecora morta da sè.] Ouis morticina. Var. lib. 2. cap 9.

Pecora, che patisce di polmone.] Ouis pulmonaria, Col. lib. 7 cap 5

Pecora di pelo duro.] Ouis hirta, Varr.l 2.c.2.

Pecora rossa.] Ouis rufa. Plin. lib. 2. cap. 103. Xanthus omnis apud Ilium rufas oues facit, vnde & nomen amni.

Di pecora, spettante à pecora.] Ouillus, a, um. Plin.

Pecoraggine, e castroneria, cioè attion di persona poco prudente.] Stolidè factum ex Liu.5. bell Pun. & Cic. 1.Acad.

Pecoraro e pecoraio,che pasce, ò guarda le pecore.] Pecuarius,rij.Maff Ign.l 3 c 5 2 Opilio nis,1 2 3 b. Apul. in Apol Homo vkra Virgiliano, opiliones & busequas rusticanus. 3.Vpilio,nis,1 2 3 b apud poetas,metri causa.Virg ecl 10 Venit.& vpilio,tardi venere bubulci. 4. Custos,vel curator ouium.

Chi vende pecore.] Probatopola,læ,m g 4 l.

Pecorella diminut.]Ouicula, læ. Maff de reb Iapon. ep. lib.t.

Pecorile,vedi mandra di pecore.

Pecorino,addiett di pecora.]Ouillus,a,um Plin.

Pecorone grossolano.] Hebes,tis.n g Gra·f.

Peculiare,cioè particolare,addiettiuo] Præcipuus,pua, puum.

Peculio, e pecuglio tutto ciò che il figlio acquista da sè] Peculium,lij. Col lib.6. Præfat In rusticatione,vel antiquissima est ratio pascendi, eademque quæstuosissima, propter quod nomina quoque,& pecuniæ,& peculij tracta videntur à pecore, quoniam id solum veteres possederunt, & adhuc apud quasdam gentes vnum hoc vsurpatur diuitiarum genus.

Peculioso, che hà gran peculio assai.] Peculiosus, sa, sum.

Pecunia,vedi Denaro.

Pecuniale,e pecuniario, addiett.di pecunia.]Pecuniarius, a,um,1.& 3 b.a.& 4 l. Cic.pro Clu Neminem voluerunt maiores nostri non modo de existimatione cuiusquam, sed ne pecuniaria quidem de re minima esse iudicem, nisi qui inter aduersarios conuenisset. 2 Nummarius,a, um,1.a.l. 3.b. Cic.3 Off Vt res nummaria de communi sententia constitueretur.

Pecunialmente,auuerb con pecunia,ò denari.] Aere, vel pecunia. Cic.2. Off. Aut opera benignè fit indigentibus, aut pecunia.

Pecunioso,vedi Denaroso.

Pedagiere,colui che raccoglie il pedagio.]Publicanus, ni, 2.b & 3.l.

Pedagio,datio di passo.] Vectigal,lis,n g.& 2.l.Cicer. pro Leg Man.

Di pedagio,addiett.]Vectigalis,& hoc vectigale,2.& 3.l. Cic.de Clar.Or.

Pedagogia, ò pedanteria, arte di pedagogo, ò di pedante.] Pedagogia,æ. Plut. 2 Pedotribia, biæ. Polib. 3 Pedagogica, cæ, ex Naz. & Arist. 4.Pedotribica, bicæ. Arist

Pedagogicamente,pedantescamente,auuerb.da pedante,ò pedagogo.] Pædagogicè,2.& 4.b.3.l. Naz.2 Pædagogico ritu, vel more, Ea Var.& Cic.3. Pædotribico ritu, vel more.

Pedagogico, e pedantesco, addiett. di pedagogo, di pedante.]Pedagogicus,ca, cum, 3.& 4.b. 3.l. ex Quint. lib.1 c.1.

Pedagogo, Pedante. colui che guida i fanciulli, ò gl'insegna.]Pædagogus,gi,a.b & 3.l Quint. l.1. c 1.Pædagogi, aut sint eruditi plane &c.

Pedale per scarpino, vedi Scarpino.

Pedale. Fior pedone, Sen.altrimente fusto, stipite, ò tronco,vedi Tronco.

Pedante,vedi Pedagogo.

Pedanteria,vedi Pedagogia.

Pedata,vedi Orma.

Pedicello,e Sen.anco pidicello, Fior. pellicello.] Acarus, ri,m g

Pedicino d'otre, done si caua l'olio.] Amicinum, ni neut. gen.

Pedina, & anco pedona, quel pezzo, che nel giuoco

scac·

ſcacchi s'alluoga innanzi.] Pedes latrunculariue, ex Liu. & Sen.
Pedonaglia, vedi Fantaria.
Pedone, ſoldato à piedi.] Pedes, tis, m. g. T. Liu. l. 1.
Pedone, viandante à piedi, vedi viandante à Piedi.
Pedota, guida per mare.] Ductor, tis. 2. Vector, ris, m. gen.
Peggio, aduerbio peggiormente, più malamente.] Peius Plaut. Trinum. Qui in amorem ſe præcipitauit peius perit, quàm ſi de ſaxo ſaliat. 2 Deterius, ſ. l. 2. b. Cic. 1. de Fin. E ea quidam abhorrent à Latinis, quod incideriot io inculta quædam, & horrida de malis Græcia, latioè ſcripta deterius.
Peggio, e peggiore, Fior anco piggiore, addiett. comparat. più cattiuo.] Deterior, & hoc deterius, s. l. & 2. b. Plaut. Bacch. Vidi ego hominem nequam, verum te neminem deteriorem. 2. Peior & hoc peius. Cic. Phil. 8. Turpis fuga mortis, omni eſt morte peior.
Peggioramento, Fior. anche piggioramento, il peggiorare, ò piggiorare.] In deterius, vel in deteriora mutatio, ex Tac. l. 14 & Cic. 4. Acad. 2. In peius, vel in peiora conuerſio, ex Quint. l. 1 c. 1. Et Col. l. 6 c. 17.
Peggiorare, e piggiorare, far peggiore.] Deteriorem, vel deterius facere. Sen. l. 12. ep. 85. Dolor, & paupertas deteriorem non faciunt. Ergo mala non ſunt. Cic. 2 de Nat. Si quis corrigere aliquid volet, aus deterius faciet, aut id quod fieri non potuit, deſiderabit. 2. In deterius vertere, vel mutare, ex Plin & Tac.
Peggiorare in neut. andar di male in peggio.] Deteriorem, vel deterius fieri. Sen. lib. 12. epiſt. 85. Stoici reſpondent deteriorem fieri gubernatorem tempeſtate, ac procella, quia non poſſit id, quod propoſuit efficere. 2 In deterius mutari, Tac. lib 4. Principatus in deterius eſt mutatus.
Peggiorare, ò piggiorare riferito à qualche ammalato.] Deterius, vel peius eſſe, cum dat. perſonæ, ex Plaut. in Ciſtel. Malè excrucior, malè mihi eſt, malè mereor. 2. Deterius, vel peius habere. 3 Ingrauéſco, ſcis, ex Cic. ar. ad Att. l. 10.
Pegno ſuſt. coſa che ſi dà per ſicurtà à chi preſta denari.] Pignus, ris, n. g. 2. b. Cic.
Chi preſta col pegno.] Creditor pignoratitius.
Coſa data in pegno.] Pignoratitius, a, um.
Dar in pegno, vedi Impegnare.
Pelaghetto, diminutiuo pelago piccolo.] Pelagus paruulum, vel puſillum, ex Plin. lib. 10. cap. 32. & Cicer. l. 14 ep. 3.
Pelago, 2 b. cioè mare, ò ridotto profondo d'acque] Pelagus, gi, n. g. raro, m. 2. & 2. b. Plin. lib. 10. cap 32. Halcyonea ſætificant bruma, qui dies halcyonides vocantur, placido mari per eos, & nauigabili, ſiculo maximè. In reliquis partibus eſt quidem mitius pelagus, Siculum vtique tractabile.
Pelagone, nome geog. di Pelagonia.] Pelagon, nis, m. g. 1. 2. b. Plin. l. 4 c. 10.
Pelagonia, regione della Macedonia ſettentrionale.] Pelagonia, æ, f. g. 1 & 2. b. Plin. l. 4 c 10.
Pelame, 2. l. colore, ò qualità di pelo.] Pili genus, vel qualitas, ex Cicer. de Nat. 2. Pili color. Colum lib. 1. cap. 1. Pecudes pro Regionis Cæliq; ſtatu pili colorem gerunt.
Pelamento il pelare.] Vulſura, æ, f. g. & 2. l. Varr. de Re ruſt. l. 2. c 1 1. Lanam demptam, & conglobatam alij vellera, alij velumina appellant: ex quorum vocabu o animaduerti licet prius lanæ vulſuram, quam tonſuram inuentam. 2. Pennarum, vel pilorum detractio ex Plin lib. 11 c. 37. & l. 7 c 26. 3. Pennarum, vel pilorum euulſio, ex Cic. 2. & 3, de Nat.
Pelamida, peſce noto di mare.] Pelamis, midis, fœmin. gen.
Pelare, e dipelare, sbarbare, ò ſuellere i peli.] Glabro, as, Colum. lib. 12. c. 53. Sues, vel aqua candente, vel ex tenuibus lignis flammula facta glabrantur. 2. Glabrum facere. Varr. l. 1. c. 2. Si quem glabrum facere velis, ranam luridam coniice in aquam, vſquequo ad tertiam partem decoxeris, eaque vnge corpus. 3. Glabrum reddere, ex Plaut. in Aſin. 4. Pilos detrahere Colum. lib. 12. cap. 53. 5 Pilos vellere, vel demere. Horat. lib 2. epiſt. 1. Vbi ſic habetur, caudæ pilos equinæ paulatim vello. 6. Pilos euellere, Plin. l. 14. c. 20 qui ſic ait: Maximus honos eius eſt in euellendis virorum corpori pilis.
Pelare, e dipelare, ſuellere le penne, ò piume.] Glabro, as, ex Colum. & Plaut. 2. Pennas, vel Pinnas detrahere, ex Col lib. 12. cap. 53 3 Pennas, vel plumas vellere Colum. lib 8. cap. 23. & Hor 4 Vello, lis. Ex Plin. lib. 10. cap. 22. Anſerum candidorum vectigal in pluma. Vel uotur quibuſdam locis bis anno. Rurſus plumigeri veſtiuntur, molliorque quæ corpori, quàm proxima. 5 Glabrum, ſiue glabram facere, vel efficere. Corn. Celſ. lib. 6 cap 4 Peius eſt quod denſam cutem & ſubpinguem, & ex toto glabram fecit. 6 Glabrum, ſiue glabram reddere. Plaut. Aſin.
Pelar bene, ò affatto.] Deglabro, as, ſ l. 2. b.
Pelarella e pelatina, & alopecia, 4 l. infermità, che fà cadere i peli.] Alopecia, æ, f. g. 1 3 & 4. b. & 2. l. Celſ. lib 6. c 4. Emortua ſumma pellicula, pili primùm extenuantur, deinde excidunt. Peius eſt quod denſam cutem. & ſub pinguem, & ex toto glabram fecit: ſed ea, quæ alopecia nominatur ſub qualibet figura dilatatur, fit & in capillo, & in barba.
Pelarella ſerpentina.] Ophiaſis, ſis, f. g & 3 b Cel l 6. cap. 4. Id vero, quod à ſerpentis ſimilitudine, ophiaſis appellatur, incipit ob occipitio duorum digitorum latitudinem non excedit, ſed aurea duobus capitibus ſerpit, quibuſdam etiam ad frontem, donec ſe duo capita in priorem partem committat. Illud vitium in qualibet ætate eſt hic ferè infantibus. Illud vix vnquam ſine curatione, hoc per ſe ſæpè finitur.
Pelarella di barba.] Barbæ defluuium, vel alopecia, ex Plin. l. 11. c 37 & l. 14 c. 19.
Pelarella di capelli.] Capillorum defluuium, vel alopecia, ex Plin. lib. 11. cap 37. & l. 24 cap 19. 2 Capitis defluuium, vel alopecia. Plin. lib. 22. cap. 13. Hippocrates Pronunciat defluuia capitis vrticæ ſemine illiſo cohonestari.
Riempie la pelarella.] Alopeciam explere, Plin. Alopeciam replere. Plin. l. 24 c 4.
Pelarſi, perdere i peli, ò penne.] Glabreſco, glabreſcis, 1. b. Colum. lib 2. cap 20. Dum à pecudibus legumina proculcantur, herba etiam vngulis atteruntur: atque ita glabreſcit, & fit idonea trituris arena. 2. Glabor glabraris, 1 b Colum lib 11. cap 53. Cum ab aqua pridie ſues prohibiti ſunt, poſtero die mactantur: & vel aqua caodente, vel ex tenuibus lignis flammula facta, glabrantur. 3. Glabrum reddi, vel fieri, ex Plaut. Aſin. & Var. l. 1. cap. 2.
Pelarſi la teſta.] Capillum ſibi euellere. Cic. Tuſc. 3. Agamemnon non rex in luctu perinde capillum ſibi euellebat, quaſi caluitio mæror leuaretur. 2. Caput ſibi euelle, ex Quint. l 8. proœm.
Pelatiſſimo, ſuperl. ſommamente pelato.] Glaberimus, a, um, 1. 3. b ex Plaut. Aſin & Cic. 14 Phil. 2. Summè glaber, a, m. Ex Cic. 4. de Fin & Plaut. in Trin.
Pelato, che non ha, ò ha perduto i peli.] Glaber, bra, brum, 2. b Plaut Trin. oues tam glabræ ſunt, quam hæc eſt manus 2 Glabratus, ta, tum, ſ. b. 2 l. Ex Col lib 12 c. 53. Qui ſic ait ſues, vel aqua candente, vel ex tenuibus lignis flammula facta glabrantur. 3 Vulſus, ſa, ſum, r. l Quint. l. 8. Proœm. Si quis corpora vulſa, atque fucata, muliebrites comas fœdiſſima ſint ipſo formę labore. 4 Depilatus, a, um, s. 3 l ex Mart. l. 9 ep. 28.
Pelato à fatto.] Deglabratus, ta, tum, ex Digeſt. 2. Peruulſus, a, m, ex Cic. 3. Tuſc. & Quint. l 8. proœm.
Alquanto pelato.] Glabellus, a, m, ſ. b. Sipont. à Glaber ſic glabellus.
Più pelato comparatiuo.] Glabrior, & hoc glabrius, 1. b. Plaut. Aſin. Tu iſtum gallum ſi ſapis glabriorem reddes.
Eſſer pelato, cioè non hauer peli, ò penne.] Glabreo, es, 1. b. Colum. l. 2. c 9.
Pelatura, vedi Pelamento.
Peleſtrina, e Paleſtrina; Pilaſtrina, e Pileſtrina; ſplendido

già municipio, ed illustre colonia de'Romani, adesso Città nota, & antica d'Italia nel Latio.] Præneste, stis, n.gen. Luc Flor l. 3. cap 21 Italiæ municipia splendidissima fuere Spoletium, Interamnium, Præneste, Florentia. 2. Prænestia, stis. fœm gen. Virg 8. Aen. Qualis eram, cum primam aciem Præneste sub ipsa Straui, &c. Ad quem locum Seruius sic ait. Dicimus autem, & hoc Præneste, & hæc Prænestis. 3 Prænestus, sti f g. Steph Epitom. Prænestus Italiæ vrbs, à Prænesto. Latini, Vlyssis, & Circes filij, filio dicta. Appian. l. 1. bel. Ciuil. Sic quidem Prænestus quoque capta est.

Pelestrinese, e Palestrinese, Pilastrinese, e Pilestrinese, nome gent. & poss di Pelestrina.] Prænestinus, na, num, r. 2. 3. l. S eph Epitom. Prænestus Italiæ oppidum: indè oppidanus dicitur Prænestinus.

Pella Città celebre di Macedonia, posta nel lido dell Arcipelago, e patria di due Regi, Filippo, & Alessandro.] Pella, læ f g Pomp Mel l. 2. c 3 Macedonum populi quot Vrbes habitant, quarum Pellam maximè illustrem alumni efficiunt. Philippus Græciæ domitor, Alexander, etiam Asiæ.

Pelleo a.l nome gent. e possess di Pella.] Pellæus, æa, um. Iuuen. Sat. 10. Vnus Pellæo iuueni, non sufficit orbis.

Pellazza del bue sotto la gola] Palear, ris Col.

Pelle, spoglia d'animale.] Pellis, lis, fœm gen Plin. lib 9 cap. 13. Vituli marini phocis, quibus in mari vtuntur, humi quoque vic e pedum serpunt, pelles eorum etiam detractas corpori, sensum æquorum retinere tradunt, semperque æstu maris recedente inhorrescere. 2. Scortum, ti, n gen. Varro. 6 de Ling & Sipont. Corium proprie animalium est præsertim eorum, quæ crassiorem pellem habent. ac duriorem, quod, & scortum dicitur. 3. Tergus tergoris, n gen & 2. b. in rect. & obliq 4 Cutis, tis, f. g. 1. b Plin. l. 11 cap. 39 Sunt qui subtilitatem animi constare non tenuitate sanguinis putent, sed cute operimentisque corporum magis, aut minus bruta esse, vt ostrea, & testudines.

Pelle di leone.] Pellis leonina, ex Plin. l 9 c. 53. & l. 24 cap. 17. 5 Leonis spolium, Ouid. 30 Metam. 3. Leonis exuuiæ, Virg 9 Eneid.

Conciar pelli.] Coria perficere, Plin. lib. 24. c. 11. Frutex est Coriarius, cuius aridis folijs coria perficiunt.

Pelle di serpe.] Pellis anguina Cato, c. 73

Somma, ò superficie della Pelle.] Summa cutis. Cels lib 2. c 11. Si timidè scalpellus demittitur summam cutem lacerat, neque venam incidit.

Di Pelle, cioè attenente à pelle.] Cuteus, ea, um. Matt. in Diosc. l r c 41.

Cosa, che stà fra la pelle, e carne.] Intercus, cutis, n g. Cic. 3. Offic. Gell. lib 13. cap 8. 2. Intercutaneus, nea, neum

Cosa, che stà sotto la pelle.] Subtercutaneus, nea, neum. Sex Aur. Vict. in Adr. Morbo subter-cutaneo victus est

Pelle di capra.] Aegris, ægidis, fœmin. gen. & 1. b. in rect & in obliq Grac 2. Pellis Caprina, Cic. 2. de Nat. unonem sopitam nunquam ne in somnia quidem vidi, nisi cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum caliculis repandis.

Pelle di pecora.] Melota, tæ, fœmin. gen. 1. & 1. l. Græc. 2 Pellis ouila, ex Cicer. 1. de Nat. & Liu. 2. bel Pun.

Pelle di vacca, ò bue.] Corium bubulum. Plaut in pœn. 2. Exuuiæ bubulæ. Plaut. in Most. Hanc rem die crastini, quum herus resciuerit, manè castigabit eos exuuijs bubulis.

Pelle di camelo.] Camelota, tæ, t. b. 2. & 3. l Græc.

Pelle di capretto.] Pellis hœdina, ex Cicer. 1. de Nat pro Mur.

Di pelle, addiett.] Scorteus, a, m, 1. l. 2. b. Pellem non solum antiqui dicebant scortum, sed etiam nunc dicimus scortea, ea quæ ex corio, & pellibus sunt facta. Inde in aliquo sacrario, ac sacello scriptum habemus ne quid scorteum adhibeatur.

Coprire di pelle.] Pelliculo, las.

Chi molto pellegrina.] Peregrinabundus, a, um, 1. b. 3. & 4. l. Liu. 8. bel. Pun Non peregrinabundum, neque citra amœnas oras vagantem ducem Romanum, &cæt

AduSanza, ò foggia pellegrina.] In Peregrinum modum Cic

Pellegrinaggio, e peregrinaggio, pellegrinatione, e peregrinatione, il pellegrinare, ò peregrinare.] Peregrinatio, nis. f g t 5 b. 2 com 3 & 4 l Sen l. 5 c 5. ep. 1. In peregrinatione vitam agentibus hoc euenit, vt multa hospitia habeant, nullas amicitias. Cic 2 de Fin. Turtures, & coruus, & peregrinatione lætantur.

Fare vn pellegrinaggio.] Peregrinationem obire, ex Cicer.

Esser in peregrinaggio, ò in paese straniero.] Peregrè esse Plaut in Amph. Benè facit, quia nos eramus peregrè, curatum est domum.

Venir di pellegrinaggio, ò di paese straniero.] Peregrè venire, vel aduenire Plaut Trin. is mihi dixit, suum herum peregrè huc aduenisse.

Andar in pellegrinaggio. ò in paese straniero.] Peregrè abire, vel proficisci Plin lib. 5 c 12. Iuuene abeunte peregrè, vmbram ex facile eius ad lucernam in pariete lineis circumscripsit.

Tornar di pellegrinaggio] Peregrè redire, vel reuerti. Ter in Phorm Pericla, damna, exilia, peregrè rediens semper cogitet

Pellegrinaggio di là da' Monti] Peregrinatio transmontana, ex Cic. 5 Tusc & Liu. 9 bell Mac

Pellegrinaggio di là dal mare.] Peregrinatio trans marina. Quintil l 7. c 4.

Pellegrinando, e peregrinando, auuerbialmente.] Peregrè, 1 & 2. b. Cic. Philipp 5

Pellegrinante, e peregrinante, che pellegrina, ò peregrina.] Peregrinans, tis, om. gen. 1. b. & 3 l. Sallust. de Con. Cat. Multi nobiles vitam sicuti peregrinantes, transiere.

Pellegrinare, e peregrinare, andar per gli altrui paesi] Peregrinor, aris r. b. 2. com 3 l. Cic 1. de Nat. Animus ità latè, longèque peregrinatur, vt nullam tamen oram vltimi videat, in qua possit insistere

Pellegrinare in quà, e in là.] Latè, longèque peregrinari, Cicer. 1 de Nat. Animus ità latè, longeque peregrinatur, vt &c.

Pellegrinare pel mondo.] Orbem peregrinari, ex Cicer. qui Tusc. 5 Sic ait. Democritus impediri animi aciem aspectu oculorum arbitrabatur, & cum alij sæpè quod esset ante pedes non viderent ille infinitatem omnem peregrinabatur, vt nulla in extremitate consisteret.

Pellegrinatione, vedi Pellegrinaggio.

Quegli che hà pellegrinato.] Peregrinatus, a, um, r. b. 2 com & 3. l. Cicer. 4. Acad Tota vis virtutis, atque ingenij peregrinata diutius absuit ab oculis, & fori, & curiæ.

Pellegrinità, ò peregrinità, stato di pellegrino, ò peregrino.] Peregrinitas, tatis, fœm. geo. t. & 5 b. 2. com & 3. 4. l Cic. lib 9. epist. 15 Facetias nostratei video primum oblitas latio tum, cum in vrbem nostram est infusa peregrinitas.

Pellegrino, e peregrino, addiett. cioè forastiero, straniero.] Peregrinus, a, um, 1 b. 2. com & 3. l lin. l. 12. c. 3. Arbores peregrinæ sunt. & cerasi, persicæque, & omnes quarum græca nomina, aut aliena: sed quæ ex his incolarum numero esse cœpere, dicentur inter fructiferas. 2 Exoticus, ca, cum, 2 l. & 3. b.

Pellegrino, e peregrino, cioè raro eccellente, ò singolare quasi mai più veduto.] Rarus, ra, rum, 1. l. Cic in Top In comparatione proclium, laboriosis: necessaria, non necessarijs sua, alienis rara, vulgaribus anteponantur. 2 Excellens, tis, om. gen Cicer. 2. de Fin. Homines ingenijs excellentibus præditi, spe gloriæ excitantur.

Pellegrino, e peregrino, sust. che và in pellegrinaggio, ò pellegrinando.] Peregrinus, ni, 1. 2 com. & 3. l. Cicer. 1. Offic. Peregrini autem & incolæ officium est, nihil præter

ter suum negocium agere, nihil de alio inquirere, minimèque in aliena esse repub. curiosum. Idem Cic. eodem l. Et quidem illud etiam animaduerto, quod qui proprio nomine perduellis esset, is hostis vocaretur, lenitate verbi tristitiam rei mitigante, hostis enim apud maiores nostros, is dicebatur, quem nunc peregrinum dicimus. 2.Peregrinator, ris, 1.b. 2.com. 3.& 4.l. 5.b. in rect. & l. in obliq. Cicer. lib 6. epist.18. Non tam sum peregrinatoriam, quam solebam: ædificia mea me delectant, & ostium. 3.Peregrinans, tis, om.gen. 1.b. 2.com. 3.& 4.l. Sen.l.2.declam. 1.Filius peregrinantem patrem cepit, & remisit.

Pelliccia, veste foderata di pelle con pelo.] Vestis pellicea ex Sipont. in Mart. qui sic ait, A pelle dicti sunt pelliones, hoc est ij qui vestes pelliceas, & alia ex pellibus opera faciunt. 2.Vestis pellita, ex Cicer 1. de Diu. & Varr. l.2. c.2. 3.Vestis pelle subsuta, ex Horat.1. serm. Sat.2.

Pellicciaio, e pellicciaro, facitor di pelliccie.] Pellio, nis, 1.l. 2.b. 3.com. in rect. & l. in obliq. Plaut. Menæch.

Pellicciato, & impellicciato, che porta pelle.] Pellitus, ta, tum.

Pelliccione, veste vsata per lo più da pastori, gente bassa, ò poueri.] Vestis scortea, ex Varr. de Ling. lib 4.& 6.

Pelliccione con le maniche.] Pellis manicata. Colum.l.11. c.1. Villicus familiam habeat munitam diligenter à frigoribus: quæ vtraque prohibentur optimè pellibus manicatis, & sagaris cucullis.

Pelo, qui val fessura, ò fesso: crepatura, ò spaccatura di muro, e simili.] Rima, mæ, fœm.gen. 1.l. Plin. lib 15. cap.8. Amurca subigi areas serendis messibus, vt formicæ, rimæque absint. 2.Vitium, tij, neut. gen.1.& 2.b. Cic. l.9. ep.15. Tum velim cum fabris domum respicias: si enim nihil est in parietibus, aut in tecto vitij, cętera mihi probabuntur. 3.Fissura, ræ, fœm gen. 1.& 2.3. Col. l 5.cap.10.

Far pelo, cioè fendersi.] Rimam agere, Cicer. Att. lib 14. Tabernæ mihi duæ corruerunt, reliquæ rimas agunt. 2. Rimam facere. Vitr. lib.2. cap.8. Structuræ genus venustius est raticulatum, sed ad rimas faciendas ideò paratum, quòd in omnes partes dissoluta habet cubicula, & coagmenta.

Pelo parte escrementale radicata nella pelle dell'animale] Pilus, li, 1.b. Plin. l.11. c.39. Pili à cute exeunt crassa hirti, fœminis tenuiores, equis in iuba largi, in armis leoni: dasypodi, & in buccis intus, & in pedibus: quæ vtraque Trogus, & in lepore tradit.

Peli del naso, che nascono dentro al naso.] Vibrissę, ssarum, Fest. Vibrissæ pili in naribus hominum dicti, quod his euulsis caput vibratur.

Metter i peli, vedi impelare.

Peloso, Sen piloso, Fior. addiett. che hà peli.] Hirtus, ta, tum, 1.l Plin. lib.11. cap.37 Hirto corde gigni quosdam homines proditur, neque alios fortioris esse industriæ sicut Aristomenen Messenium, qui 300. occidit Lacedęmonicos. 2.Hirsutus, ta, tum, 1. & 2.l. Plin. lib.11.c.37. Aristomeni Messenio Lacedęmonij pectus dissecuere, causa videndi, hirsutumque cor repertum est. 3.Pilosus, sa, sum, 2.b & 2.l. Plin. lib.1.c.37. Animalium alijs maiores, alijs minores sunt aures. Ceruis tantum scissæ, ac velut diuisę: soricibus pilosæ. 4.Pilis obsitus, ta, tum, ex Virg. Aen. cuius est, obsita setis.

Non peloso, senza peli.] Depilis, le, om.gen. Sen.l 1.de vita Pop. Rom. Pueri glabri, ac depiles propter ætatem. 2. Glaber, bra, brum. Plin. lib.11. cap.39. & Pomp. Rom. lib.1. Cuius est: pueri glabri, ac depiles propter ætatem.

Più peloso, comparatiuo.] Hirsutior, & hoc hirsutius, 1.& 2.l. & 3.b. Plin. lib.20. cap.9 Brassica syluestris candidior est satiua, & hirsutior 2.Pilosior, & hoc pilosius, 1 & 3 b. & 2.l. Plin. lib.20 cap.16. E contrario quæ mollis vocatur, pilosioribus folijs, ac ramis, & aculeatis.

Pena, punitione, ò gastigo.] Pœna, næ. Cic.

Pena capitale, pena della testa, ò della vita.] Mortis pęna. Suet. in Cal. cap 48. 2.Pęna capitalis. 3.Supplicium capitale. 4. Vltima pęna. Suet. in Cæs. cap. 14. 5.Capitis animaduersio. Pomp. Digest 1. tit.2. Dictatores prodiei sunt à quibus, nec ius prouocandi fuit, & quibus capitis animaduersio data est. 6.Capitis pęna, vel supplicium.

Senza pena, senza gastigo, auuerb] Impunè, ex Plin.

Chi non patisce pena.] Impunis, ne. Plin. Medicos licet impunes, homines occidere.

Pena d'hauer falsificato le lettere] P na falsarum, & corruptarum litterarum.

Pagar la pena.] Pęnas, seu pęnam pendere, luere, vel soluere. Pomp Fest. lib.14. Pendere pęnas, soluere significat, ab eo quod ære graui cum vterentur Romani, penso, eo, non numerato, debitum soluebant: vnde & pensiones dictæ.

Pena pecuniaria, che consiste in denari, ò altre robbe.] Mulcta, tæ. Gell. lib 11. cap.1. Minima quidem mulcta fuit ouis vnius: Suprema verò mulcta, idest summa, & maxima duarum erat ouium triginta boum pro copia scilicet boum, proque ouium penuria. Vocabulum autem mulctæ M.Varro non latinum, sed Sabinum esse dicit, idque ad suam memoriam mansisse ait in lingua Samnitium, qui sunt à Sabinis orti.

Penare in signif. att. dar pena, e tormentare.] Crucio, as. Torqueo, es. Cic.

Penare in significato neut patir pena, e tormento.] Crucior, aris.

Pendente d'orecchi.] Inauris, ris. Plaut.

Pendente da collo, d'oro, ò d'argento.] Bulla aurea, vel argentea.

Pendente che pende, vedi pendolo.

Pendere inteso di cosa sospesa, ò appiccata, vedi pendolare.

Pendere inteso di cosa, che non stia dritta.] Inclinor, naris.

Pendice pendente, come fianco di Monte, e simili.] Decliuitas, tatis, f.g. Cæs.7.bell.Gall.

Pendolare, Sen penzolare, e penzigliare, Fior. cioè il pendere, ò star pendente.] Pendeo, es, 1.l. 2.b. Cic.5. Verr. Nymphodorus tandiu pependit in arbore, quandiu voluntas Apronij tulit.

Pendolo, Sen. penzolo, e penzigliante, Fior. cioè pendente.] Pendulus, la, lum, 1 l. 2.b. Var. l 2. c.9. Canis qui custodiæ causa paratur debet esse labris subnigris, aut rubicundis, neque resimis superioribus, neque pendulis subtus. 2 Pensilis, & hoc le, 1 l. 2.b. Plaut. Pseud. Restim volo mihi emere, qui me pensilem faciat.

Penetrabile, aggett. che può penetrare.] Penetrabilis, & hoc, le, 1 4.b. 2.com. 3.l. Ouid.12. Met. cuius est corpus nullo penetrabile telo.

Penetrabile, e penetratiuo, aggett che può penetrare.] Penetrabilis, & hoc le, 1.4.b. 2.com. 3.l. Ouid.13. Met. Cuius est: Flamen penetrabile.

Penetramento, e penetratione, il penetrare.] Penetratio, nis, fœmin. gen. 1.4.b. 2.com. 3.l. Ex Cic. ad Att. lib 11. ep.22.

Penetrare, passar dentro.] Penetro, as, 1.b. 2.com. Cic. pro Arch. Cupere debemus, quò minus manuum nostrarum tela peruenerint, eodem gloriam, famamque penetrare.

Penetrare le vene.] Permeare ad venas.

Penetratiuo, vedi penetrabile.

Penisola, 3.b. cioè quasi isola non del tutto cerchiata d'acque] Peninsula, læ, f g.1.& 2.b.& 3.l. Plin.l 2. cap.76. In Taurorum peninsula in ciuitate Parasino terra est, sanantur omnia vulnera.

Penitente, addiett. che si pente.] Pœnitens, tis, o g.1 & 3.l. 2.b. Cic.12. Phil. si est erratum, redeamus in viam. Optimus est portus pęnitenti mutatio consilij. 2.Pęnitentia affectus, ta, tum, ex Liu.1 .bell Mac & Cic. lib.6. epist.19. 3 Commissa luens. ex Virg.1. Aen. qui ait: Post mihi non simili pęna commissa luenti.

Penitentia, pentimento, e dolore.] Pęnitentia, tiæ, 1.3.l.

& 1.2.4 b. Plin. lib. 17. c. 12. Nihil fœdius est agricolis, quam gesta rei pœnitentis.

Penitentia, e penitenza, vno de Sette Sacramenti.] Pœnitentia, tiæ. 2. Sacramentum confessionis. Turs. in Xauer. l. 4 cap. 8. Sacramento Confessionis, vbi Sacerdotis copia erat vtebantur quotidie.

Penitentia punitione, ò gastigo del peccato.] Pœna, næ, no. æ, æ Cic. 3. Leg. Noxiæ pœna par esto, vt in suo vitio quisque plectatur, vi a capite: auaritia, mulcta: honoris cupiditas, ignominia sanciatur.

Penitentia tarda, e disutile] Sera, & inutilis pœnitentia, Liu. 2. bell. Maced.

In penitentia, ouero per penitenza.] Pœnæ nomine. Maff. Ign. lib. 1. cap 3. Institutam consuetudinem obstinato retinuit animo, vt singulis noctibus pœnæ nomine se acerrimè verberaret. 2 In pœnam, ex Plin. lib 16 cap. 5. Multis fortuna parcit in pœnam. 3 Pœnæ loco. Maff. lib. 1. epist 2 Ad ea obseruanda pœnæ loco adiges in tempus certum, quorum ipse confessionem exceperis. 4. Pœnæ, vel supplicij causa. Cicer. 5 de Fin. Sollicitudines, quibus improborum animi noctes quoque, se dies exeduntur, à Deo, supplicij causa, importari putant.

Dare, ò porre la penitentia al penitente.] Temporarium pœnitenti supplicium iniungere Maff. l. 1. epist. 2. Reum æternis vinculis absolutum, temporario aliquo supplicio titè iuncto dimittes.

Far penitentia de i peccati.] Luere peccata. Liu. lib. 8. bell. Mac. 2. Luere peccatorum pœnas. Cicer. 3. Art. 3. Pœnitentiam agere. Maff. lib. 1. ep. 6. Peccatorum suorum pœnitentiam egit ægrotus. 4. Commissa luere. Virg. 5. Aen.

Penitentiare imporre, ò dare la penitenza.] Pœna afficere. Cic. 2. Off. 2 Pœna mulctare, cum accusat personæ. Cicer. pro Coro. 3. Pœnam iniungere, Seneca de Ira l. 1. Mihi indecorum fuit quis, vacuus iis, meritam cuique pœnam iniungit 4 Pœnam irrogare, Quint. l. 6. 5 Pœnam imponere cum dat. pers. A. Gell. l. 6 c. 14. Vbi legitur imponendæ pœnæ studium.

Penitentia corporale.] Voluntaria corporis afflictio Maff. Ign. l. 1. c 2. Christianæ philosophiæ rudis, & ignarus adhuc. Ignatius omnem ferè sanctitatis, & officij perfectionem in asperitate vitæ, & in voluntaria corporis afflictione statuerat.

Penitentiero, Sacerdote, che hà particolar autorità d'assoluere i penitenti.] Pœnitentiarius, rij. Turs. Hist. Laur lib 5. cap. 2. Pœnitentiarios linteis vestibus super indutos fecicis infulis, quas stolas vocamus, prafes ornauit.

Penna, stromento col quale volano gli vccelli.] Penna, næ, fœm gen Plin. lib 10. cap. 3. Aquilarum pennæ, mixtas reliquarum alitum pennas deuorant. 2 Pinna, næ, fœm. gen. Colum. lib. 8 cap 4. Siccus etiam pululis, & canis iuxta parietes reponendus est, vt sit quo gallinæ se perfundant: nam his rebus plumas, pinnasque emundant.

Penna da scriuere] Calamus, mi, 1 2 b. Cicer, ad Q Fr. l. 2. epist 16. Calamo, & atramento temperato, charta etiam dentata res agetur. 2. Calamus scriptorius, Cels. lib 7 c 5. 3. Calamus librarius, ex Plin lib. 43. cap. 2. 4 Stilus, li, masc. gen. Plin. lib 34 cap 15. Ex istilo scribere institutum est 5 Graphium, phij, neut. gen 1. & 2 b. Græc. Ouid. 3. Amor. el. 10 Quid digitos opus graphium laxare tenendo.

Penna temperata.] Calamus paratus, Græf.

Intinger la penna nell'inchiostro.] Calamum intingere. Quint. l. 11. c. 3.

Il taglio della penna.] Calami fissura. 2. Calami, crena. Græf.

Penna da sonare.] Penna Citharistica.

Pennacchio, Sen. quel che si pone in sù la rocca per filare.] Pensum, si, 1 l. Sipont. in Mart. Pensa dicuntur lanæ manipuli qui pendent ex colo, & fuso trahuntur.

Pennacchio, penne che per ornamento della testa si portano.] Crista, stæ, fœmin. gen. Liu. lib. 10. Non enim cristas vulnera facere, & per picta auratasque scuta transire Romanum filium.

Pennaiolo, stromento da tener le penne da scriuere.] Theca calamaria, Suet. in Claud. cap. 35. 2 Theca graphiaria, idem, ibidem. Sero ac vix remisit, ne cuinis comiti, aut librario calamariæ aut graphiariæ thecæ adimerentur. 3 Calamarium, rij. Cratsf. Rader. lib 14 4 Graphiarium, rij, neut gen. Mart lib. 14. 5 Calamotheca, cæ. 6 Calamorum conditorium. 7. Graphicorum repositorium.

Penaiolo senza penne.] Calamarium, vel Graphiarium inerme.

Pennaiolo con le penne.] Calamarium, vel Graphiarium armatum, ex Mart. l. 14.

Penne maestre.] Pennæ præcipuæ. Cic.

Penne ingemmate, come son quelle del pauone.] Pinnæ gemmantes Col. l. 8. c. 11. Signa sunt e stimulat à l bidinis, in pauone, cum semetipsum veluti mirantem, caudæ gemmantibus pinnis protegit, idque eum facit rotare dicitur.

Di due penne, cioè che hà due penne.] Bipennis, & hoc bipenne, 1 b. Plin l. 11. c. 28. Insectorum nu lum, cui aculeus in aluo, bipenne est.

Di quattro penne, cioè che hà quattro penne.] Quadripennis, & hoc quadripenne, cap 26. Ex Plin. lib. 11.

Chi hà penne, ò piume à i piedi, e per conseguenza spedito, e presto nel corso, ò camino.] Pennipes, dis, om. gen. 1. l. 2 3 b. in rect. & 1. in obliq. Catul. Epigr. 51. vbi Perseus dicitur pennipes. 2. Plumipes, dis, om. gen. 1. l. 2. b 3. l. in rect. & 6. in obliq. Catul. epigr. 51. qui sic ait. Adde huc plumipedes volatilesque.

Pennello, stromento fatto di penne, ò d'altra materia simile, col quale si dipinge, ò s'imbianca.] Penicillus, li, m g. Cic. in orat. Pictor vidit obuoluendum caput Agamemnonis esse, quoniam summum illum luctum penicillo non posset imitari. 2 Penicillum, li, n g 1 l. 2 b Quint. l. 2. c 21. Instrumentum desiderat opifex vt cælator Cœlum, & pictor penicilla. 3 Peniculus, li, m g. Cic l. 9 epist. 22. Caudam antiqui penem vocabant: ex quo est propter similitudinem peniculus: & hodie penis est in obscenis. 4. Peniculum, li, n g Ter. in Eun. Quid ignaue peniculo ne pugnare cogitas?

Fatto à pennello, ben fatto.] Graphicus, ca, cum, 1 b. 2. Per graphicus, ca, cum. Plaut. in Epid Habes seruum graphicum, & quanti vis pretij. si struat fidem, & idem in Tit. Nimis pergraphicus sycophanta.

Pennetta, e pennuzza, diminut. di penna piccola.] Pennula, læ, f g. & Cic. de Nat. Quum autem pulli pennulis vti possunt, tum volatus eorum matres prosequuntur. 2. Pinnula, læ, fœmin gen Colum. lib 8. cap 5. Inhibetur gallinæ cupiditas incubandi, pinnulis per nates traiecta.

Pennetta da scriuere.] Calamiscus scriptorius, vel librarius, ex Aristoph Cels & Plin.

Pennito, pasta di farina d'orzo, e di zuccaro.] Intrita farinæ hordeaceæ, saccharique ex Plin. lib. 9. cap. 8. 2. Massa farinæ hordeaceæ sacchraro subacta.

Pennoncel'o, cioè Banderola, vedi Banderola.

Pennone, vedi Bandiera.

Pennoso, pennuto, & impennato, addiett. che hà penne.] Pennatus, a, um. 1. & 2. l Plin. lib 8. cap. 21. Aethiopia generat pennatos equos, & cornibus armatos, quos pegasos vocant. 2 Penniger, ra, rum, 1. l. 2. & 3 b. Cicer. de. Vo. Animantium genera quatuor: quorum vnum diuinum, atque cœleste; alterum pennigerum & ferium, terrium terrestre, quartum diuinæ animationis, & cæt. 3. Pinnarus, ta, tum, 1. & 2 l. Cic 3 de Nat Dianæ item plures; Prima Iouis, & Proserpinæ, quæ Pinnarum Cupidinem genuisse dicitur, &c. 4 Pinniger, a, um, 1. l 2. & 3 b. Ouid. 5. Met. cuius est piscis pinniger.

Penosamente, superbio con pena.] Molestè lib. 2. Cicer.

Pensamento, pensata, e pensato, sustantiuo il pensare.] Cogitatio, nis, f. g. 1. & 3. l. 2 4 b. Quint. l. 10. c 5. Scribere nec vbique

ubique nec semper possumus, cogitationi temporis, ac loci plurimum est.
Pensare oprar coo l'intelletto.] Cogito, tas, 1.l. a.b. Var lib. 5. de Ling. Cogitare à cogendo dictum: mens plura in unum cogit, unde deligere possit.
Pensare, ò pigliarsi pensiero d'alcooa cosa.] Curam rei cuiuspiam agere. Plio. l. 1. c. 7.
Pensare tra sè.] Secum cogitare. 2. Secum reputare. 3. Animo agitare Cic.
Pensare, imaginarsi, esser di parere.] Putare, 1. 3. b. a.l. 2. Existimare. 3. Censere. Cic.
Pensare di partirsi di qualche luogo.] Aliquò cogitare. Cicer.
Pensar' inoaozi, ò prima.] Præcogito, as, 1. & a.l. 3. b. Cicer.
Pensar ben bene.] Etiam, atque etiam cogitare. Ter. Eun. act. 1. sc. 1. Proiotu, dum est tempus etiam, atque etiam cogita. 2. Toto animo cogitare. Cicer. lib. 1. epist. 7.
Pensare male d'alcuno.] Malam de aliquo opinionem habere. Malè cogitare. Tursellinus.
Dar da pensare.] Curam, vel cogitationem exhibere cum datiuo.
Pensare, dire, ò fare ciò, che bisogna pensare, dire, ò fare.] Quod cogitato, dicto, vel facto opus est, cogitare, dicere, vel facere ex Plaut. in Sticho, qui sic ait, Vos minus meministis, quod opus sit facto, facere.
E cosa da pensarci ben bene.] Magni consilij est. Cic. Att. l. 15 Sed quid ætati credendum sit, quid nomini, quid hereditati, Magni consilij est.
Pensatamente.] Cogitatè, vel cogitatò Cicer 1. Off. Vtrùm perturbatione aliqua animi, an consultò, & cogitatò fiat iniuria.
Pensateci bene.] Etiam, atque etiam vide. 2 Etiam, atque etiam considera, apud Cic Considerandum vobis etiam, atque etiam diligenter puto, quid faciatis.
Hauer alti pensieri.] Altè spectare, Cic. som Scip.
Hauer pensieri tropp'alti, hauer la mira tropp' alta.] Nimis altè spectare.
Pensiero, per cura.] Cura, ræ, fœm gen. 2. Studium, dij, n. g. Cicer.
Pensiero, pensagione, pensamento, pensata, ò pensato, sust. il pensare.] Cogitatio, ois, fœm gen. 1. & 3 l a. & 4. b. Pomp Fest lib. 3. Cogitatio dicta valet cogitatio, idest longa eiusdem rei agitatio in eadem mora consilij explicandi. Cic. 1. off omnis autem cogitatio, motusque animi, aut in consilijs capiendis, de rebus honestis, & pertinentibus, ad benè, beatèque viuendum, aut in studijs scientiæ, cogitationisque versabitur 2. Cogitatus, tus, m. gen. 1 3. l. a. & 4 b. & Sypont. in Matt. A cogito fit cogitatio, quæ, & cogitatus dicitur, & cogitabundus, & cogitabunde aduerbium, & cogitatim, pro cogitare. 3. Cogitatum, ti, neut. gen. 1. 3 l. a.b. Cicer. 1. de leg 4 Notio, nis. 5 Mentis conceptus Græc.
Pensiero noioso, ò molesto.] Cura, ræ, fœmin. geo. 1. l. Var. de ling. Curare à cura dictum. Cura quod cor vrat. Curiosus, qui hac præter modum vtitur. Pomp. Fest. lib 3. Cura dicta est, quasi cor edat, vel quia cor vrat.
Pensiero occulto, ò segreto.] Cogitatio tacita Cic. pro lig. Tacitas cogitationes timescit.
Pensiero veemente, & attento.] Cogitatio acris, & attenta, ex Cicer. 3. de or. qui sic ait, Crassus omne illud tempus meridianum in acerrima, & attentissima cogitatione posuit.
[P]ensiero che passa.] Cogitatio transuolans. Plin. lib. 7. Pecap. 12 Cogitatio etiam vtriuslibet animum subito transuolans, effingere similitudinem, aut miscere existimatur.
Pensiero grande, cioè di gran cosa.] Cogitatio magna. Plin. l. 11. c. 37. Animo autem videmus, animo cernimus, oculi, ceu vasa quædam, visibilem eius partem accipiunt, atque transmittunt, sic magna cogitatio obcæcat abducto intus visu.
Chi mostra d'hauer pensiero grande.] Cogitationis magnæ manifestus. Corn. Tacit. lib. 15. Ipse mœstus, & magnæ cogitationis manifestus erat, quamuis lætitiam vagis sermonibus simularet.
Diuertire il pensiero.] Cogitationem auertere. Cic lib 9. ep. 1. Oculi augent dolorem, qui ea, quæ cæteri audiunt intueri coguntur, nec auertere à mysterijs cogitationes sciunt 2 Cogitationem auocare. Seru. Sulp. epist fam. l. 4. epist. 5. Tu ab hisce rebus animum, ac cogitationem tuam auoca, atque ea potius reminiscere quæ digna tua persona sunt.
Esser senza pensiero.] Vacuo, & otioso animo. 2 Libero, & soluto animo.
Chi non si prende pensiero di niente, chi non vuol pensieri, e fastidij. Incuriosus, sa, sum. 2 Securus, ra, rum, 1. 2 l. Cic lib 10 ep. Si Africanæ legiones venerint, securos vos ab hac parte reddemus.
Spensieratamente, senza pensiero, auuerbialmente.] Securè, 1. 2 & 3. l. Plin. l. 1. c. 4 Velim facias, vt mei expergiscantur, aliquando, qui me securè, ac propè negligenter expectant.
Pensieruzzo, dim.] Cogitationcula, læ.
Pensionaccia, accrescitiuo pension grande.] Pensio magna, vel ingens, ex Cicer. 6. Famil. epist. 18 & 4 Acad.
Pensione, ciò che vn paga ad vn'altro per grauezza, ò peso imposto.] Pensio, nis, f g 2 b. Pomp Fest. l. 14 Romani penso eo, non numerato debitum soluebant, vndè, & pensiones dictæ.
Pensionetta, ò pensioncina, dim. pension piccola.] Pensiuncula, læ, ex Cic. de Clar. orat.
Pensoso.] Grauis, & hoc graue, o g
Chi si pente di cosa fatta.] Facti pœniteos.
Pentecoste, ò come altri vogliono, Penticosta, e con altro nome Pasqua rosata, solennità principalissima nella Chiesa, la quale hà il suo nome dal giorno cinquantesimo.] Pentecostes, stes, fœm. gen. 2 Quinquagesimæ diei celebritas; quam græco nomine Pentecosten appellant.
Tardo ti penti.] Sera te subit pœnitentia, ex Curt. lib. 7.
Pentimento, il pentirsi, vedi Penitenza.
Pentirsi hauer pentimento.] Pœnitet. Cic. 2. Pœnitentia affici, ex Cic. & Suet.
Pentola, vedi pignatta.
Penultimo, aggett. che è vicino all'vltimo] Extremo, vel postremo, nouissimo, vel vltimo proximus. 2. Ab extremo, vel postremo: à nouissimo, vel vltimo proximus, ma, um. Cicer. in orat. 2. Penultimus, ma, mum, 1. 2. l. 3. b.
Penuria, mancanza di qualche cosa.] Penuria, riæ, f g. 1. 2. l. 3. b Cic. 2. de Inueot.
Pepato, fatto di pepe, ò condito di pepe, come dire aceto pepato, pan pepato.] Piperatus, ta, tum. Col. lib. 12. cap. 47.
Pepe aromato, à tutti noto.] Piper, ris, n g. 1. 2. b. in rect & obl. Plio. l. 12. c. 7. Iuniperis nostris similes sunt arbores, quæ piper gignunt. Diosc. l. 2. c. 153. In India piper breui arbore nascitur.
Pepe aquatico, & anco hidropepe.] Hydropipes, peris, neut gen. 1. com 2. Dioscor. lib. 2 cap. 155. Hydropiper apud aquas nascitur, quæ stagnant, aut pigro lapsu repunt.
Pepe bianco.] Piper album, vel candidum. Plin. lib 12. cap. 7 Dioscor. lib 2. cap. 153 Grana acerba candidum piper faciunt, aptum ocularibus remedijs, atque antidotis.
Pepe d'India.] Piper Indicum Matt. Dioscor. lib. 1. cap 5. Indicum piper, quod est instar corniculorum primo virer, deinde vt corallinum rubet. 2. Piper corniculatum. Matt. Diosc lib. 1. cap 5 Corniculatum hoc piper, tanta est acrimonia, vt vel ori admotum, statim quasi ignis exurat.
Pepe longo] Piper longum, vel oblongum. Plin. l. 12. c. 7. Siliquæ prius quam dehiscant, decerptæ, tostæque sole faciunt piper longum.
Pepe fresco.] Pipes mustum. Plin. l. 12. cap. 7. Amaritudo grano eadem, quæ piperi musteo, creditur esse.

Pepe

Pepe nero.] Piper nigrum. Diosc.l 2.c.153.
Pepe tondo.] Piper rotundum. Matt.in Diosc.l.2. cap.153. Eadem arbuscula, vt placet Dioscoridi, & Galeno, tam rotundum, quàm longum piper edit.
Pepifero, che genera pepe.] Piperifer, ra, rum, 3.b. Matt. in Diosc.l.2. c.153 Variæ in Italia piperiferæ habentur arbusculæ.
Per, prepositione, ob. 2. Propter.
Per forza e paura.] Per vim & metum.
Per tempo, auuerb.] Maturè. Cic.
Per tutto.] Vbique. 2. Vbique gentium Cic.
Per mezzo, come dire per mezzo de gli amici.] Per amicos. Cic.
Per quel luogo.] Illac Cic.
Per qual cagione.] Cic.
Per quà.] Hac. Cic.
Per lo più, per ordinario.] Ferè, 2.b. 2. Plerunque 1.l. Cic.
Per l'auuenire.] Deinceps. 2 Imposterum.
Per addietro, Fior. Sen. per l'addietro, cioè per il passato.] Antehac, 1.& 3.l. 2.b. Cic. Att. l.1 2. ep.23. Antehac quidem sperare saltem licebat: nunc etiam illud ereptum est. 2. Ante hunc diem Plaut. in Trinum. Quem ego quis sit homo, nescio. Neque oculis ante hunc diem vnquam vidi. 3. Ante hoc tempus. 4. Olim. Cicer. & Plin.
Per te, per amor tuo.] Causa tua 2. Per te.
Per tuo difetto.] Culpa tua. 2. Vitio tuo.
Per quanto bene hai.] Per fortunas te oro.
Per via tua.] Per caput.
Per riuelatione di Dio] Dei admonitu.
Per consiglio tuo.] Te auctore. 2. Suasu tuo.
Per la qual cosa.] Quare, 2. Quamobrem. 3. Quapropter.
Per niente. Per modo alcuno.] Nullo pacto. 2. Nullo modo. 3. Nulla ratione.
Per ogni verso, per tutti i versi.] Quoquo versus. Cel.
Per altro verso.] Alio versum. Plaut.
Per elettione.] Consultò.
Per rata.] Pro rata. Cic.
Per vn bel parere.] Ad speciem. Cic.
Per esempio, come dire.] Vtpotè. 2. Exempli gratia. Cicer.
Per spasso.] Animi causa. Cic.
Per questa giornata.] In hunc diem. Cic.
Pera frutto noto.] Pyrum, ri, n g.1.b. Plin l.23. cap.7. Mala pyraque portatu iumentis mirè grauia sunt, vel pauca. Remedio aiunt, esse si prius edenda dentur aliqua, aut vtique ostendantur.
Pera bergamotta.] Pyrum falernum. Plin. l.15. c.15. Crustaminis pyris proxima sunt falerna à potu quoniam tanta vis succi abundat.
Pera buon christiana.] Pyrum lacteum. Plin.l.15. c.15. lactea, hæc pyra vocantur.
Pera cotta.] Pyrum decoctum. Plin.l.23. c.7 Pyrorum omnium cibus, etiam valentibus onerosus, ægris quoque vini modo negatur, decocta eadem mirè salubria, & grata præcipuè crustumina.
Pera cotogna, frutto noto.] Pyrum cotoneum, vel cydonium, ex Plin. l.14. c.16 & l.15. c.11.
Pera saluatica.] Pyrum siluestre. Plin. l.23. c.7 Pyrum siluestre tardissimè maturescit, conciditur, suspensumque siccatur ad sistendum aluum, quod, & decoctum eius potum præstat. 2. Achras, dis, fœm g. t.l. & 2.b. græc. Apud Aristot. & Diosc. 3 Pyraster, stri, m. gen. 2.b. & 2 l. Diosc. l.1. c.132. Achras pyrastri genus est, quod tardissimè maturescit.
Perche, particella interrogatiua, & anco infinitiua, e significa per qual causa.] Cur. Ter. And Cur me excrucio? cur me macero? 2. Quare. Cic. de orat. 3. Quare de re. Plaut. in Cas.4. Quamobrem? Ter. And. Quamobrem id tute non facias. 5. Vt quid Liu vt quid tribos plebis tuae cæcus in certamina, periculo ingenti, fructu nullo 6 Qua causa. Plaut. Menech. Quid de te merui qua me causa perderes 7 Qua de causa. Cic. 1. Acad. 8. Qua gratia. Plaut. Amphit. 9. Qua ratione, Ter. in Phor.

Perche particella responsiua à congiontione causale.] Quia. Ter. Heaut. 2 Quod. Cic. 3. Quoniam. Plin. l.19. c.3. 4. Nam 5 Etenim. Cic.
Perche con l'articolo auanti, vale cagione, come dire il perche, del perche, al perche.] Causa, sæ. Cicer.
Dimmi il perche.] Causam eloquere, ex Plaut. in Amph 2. Causam enuntia. Ex Cic. 1. de orat. 3. Ede causam. 4 Cedo causam.
Il perche non si sà.] Incomperta causa est. 2. Causa latet.
E perche?] Quid enim? Cic.
Perche inuero.] Quippe. Cic.
Senza dir cosa del perche.] Causa omnino tacita, vel suppressa.
Il perche non lo sò.] Causa mihi incomperta est.
Senza il perche, ouero senza perche, cioè senza cagione.] Sine causa Cic.
Non senza perche.] Non sine causa. Varr. lib. 2. proœm.
Fare il perche si dice di chi commette colpa, ò errore.] Culpam admittere. Liu. 1. bell. Maced. Plaut. in Trinum. Cur noxam admittere. Quint l.5. c.1 2. 2. Noxiam admittere. Ter. in Eun vnam hanc noxiam admitte, si aliam vnquam vllam admisero, occidito.
Perche nò? inteso di chi risponde.] Quidni?
Perche nò? inteso di chi interroga.] Quin?
Perciò, ouero però, auuerb.] Idcirco.
Perciò che.] Propterea 2. Quòd. 3 Ob eam rem.
Percossa, percussione, percotimento.] Percussio, nis.
Percuotere.] Ico, cis, 1 l. Plin. l. 2. cap.55 Fulmine ex ijs, quæ terra gignuntur lauri, fruticem non icit. 2. Percutio, is, 1 l 2.b. Plin. l.2. cap 55 Ex marinis vitulum non percutie fulmen, sicut, nec è volucribus Aquilam, quæ ab hoc armiger huius teli fingitur.
Percuotere insieme.] Collido, is, 1 2.l. Cic.
Perdere, far perdita.] Damnum, vel iacturam facere. Plaut. in capt. act. 2. sc. 2. Est vbi damnum præstet facere, quam lucrum. 2. Perdo, is. Plaut. Pers. Nil mihi tam parui est, quin me id pigeat perdere.
Perder affatto.] Deperdo, is. Cicer. de Prou. Cons. Non solum bona, sed etiam honestatem miseri deperdiderunt.
Perder vno di vista.] E conspectu aliquem amittere. Ter. Eun. act 2. sc 3. Neque vir go est vsquam, neque ego qui illam è conspectu amisi meo.
Perder la vista, cioè acciecarsi.] Aspectum amittere. Cic. 1. Tusc 1. Idem nobis accideret diligenter de animo cogitantibus, quod ijs sæpè vsuuenit, qui cum acriter oculis deficientem solem intuerentur, & aspectum omnino amitterent 2 Oculos amittere Cæs 3. Bell. Ciuil.
Perder tempo.] Otium terere Liu 1 ab Vrb. Regij quidem iuuenes otium conuiuijs, comessationibusque inter se terebant. 2. Tempus terere. Liu. 6. ab Vrb. Fabiæ sorores inter se, vt fit, sermonibus tempus terebant.
Perdersi d'animo.] Animum contrahere. Cic. 2 animum dimittere. 3. Animum despondere. 4 Animo deficere. Cic. pro Rosc. Am. Si à vobis (id quod non spero) deserar, tamen animo non deficiam, & id, quod suscepi, quo ad potero perferam.
Perdigiornata, ò perdigiorno, dicesi d'huomo scioperato, e valendarno.] Frugiperda, dæ, com. g. 1.3 l. 2.b. ex Plin. l.16. c.26. qui sic ait: Ocyssime salix amittit semen, antequam omnino maturitatem sentiat ob id dicta Homero Frugiperda. 2. Temporis, vel otij perditor, vel consumptor ex Cic. 2. de or. & pro Planc.
Perdita e danno. Fior anco perdenza.] Amissio, nis. 2 Iactura, ræ. Cic. 6. Verr. 3. Dispendium, dij, n g Mela. lib 1. cap 4 Hæc taceri nullum rerum, famæue dispendium est. 4 Damnum, ni. Cic. off.
Poca perdita, ò danno.] Iactura leuis, Gel. l.1. c.3. Honestatis in re non grauia, leuis iactura est.
Perdita grande.] Ingens iactura. Cic.
Perdita della vittoria.] Offensio belli, Cic.
Perditione, destruttione, ruina.] Pernicies, ciei, f.g. Cic.

Perdo-

Perdonamento, vedi perdono.

Perdonante, che perdona, particip.] Ignoſcens, tis, o.g. ex Ter. Heaut.

Più perdonante, comparatiuo.] Ignoſcentior, & hoc tius Ter.

Perdonanza, vedi perdono.

Perdonanza per indulgenza, vedi indulgenza.

Perdonare, dar perdonanza, rimetter l'offeſa.] Ignoſco ſcis 2. Parco, cis, peperci, & parſi, parſum, 1.b. Mart. l 10. epiſt 56. Dudi magiſter parce ſimplici turbæ. Sic te frequentes audiant capillati. 3. Veniam dare. Senec. l. de Conſol. ad Mart. Nihil pulchrius exiſtimo 10 faſtigio collocatis, quam multarum rerum veniam dare, nullius petere. 4. Venia donare cum Accuſ. Suet. in Domit. c. 10. duos ſolos è notioribus venia donauit. 5 Veniam tribuere. Quint. lib 7. cap 4 Quæſtio eſt an huic delicto pater debuerit ignoſcere, & centum viri tribuere debeant veniam.

Perdonare ad alcuno la colpa, ò peccato] Crimen condonare. Cic. pro Mil. non deprecaturi ſumus, vt crimen hoc nobis, propter multa eius in remp. merita condonet is. Culpam remittere Val. Flac. 3 Criminis gratiam facere. Suet. in Calig.

Perdonare a' paſſati errori.] Præteritis ignoſcere. Cic. ad Cæſ. iuo. Tu, & præteritis ignoſcis, & concedis futura. 2. Præterita condonare C. Cæſ. Monet, vt in reliquum tempus ſuſpiciones vitet, præterita Diuitiaco fratri condonet.

Coſa che ſi deue perdonare.] Ignoſcendus, a, um, Gell. lib. 7. c. 3.

Coſa che ſi può perdonare.] Ignoſcibilis, & hoc ignoſcibile, 3. & 4 b. Gell lib 13 c 20 vel 21. Si hic veſter huiuſcemodi veſtitus de multo iam vſu ignoſcibilis eſt: ſoleatis tamen vos Populi Rom. Senatores per Vrbis vias ingredi, nequaquam, decorum eſt.

Perdonato particip.] Condonatus, ta, tum, 2. & 3. l. ex Plin. de vir. Ill.

Perdonatore, che perdona.] Condonans, tis, m g. ex C. Saluſt. 2. l.

Perdonatrice, che perdona.] Ignoſcens, tis, fœm gen. ex Ter. Heaut.

Quegli che perdonerà.] Ignoturus, ra, rum, 2. l. Cato orig. lib. 5. Eorum nemo mihi ignoturus eſſet. 2 Parſurus, a, um, 2. l Sueton. in Nerone cap. 37. Nero multas, ne dubias ſignificationes ſæpè eiecit, ne reliquis quidem ſe parſurum Senatoribus, eumque ordinem ſublaturum.

Perdono, e perdonanza, vedi indulgenza.

Perdono, perdonanza, e perdonamento, il perdonare.] Venia niæ. f g 1. & 2. b Sen. de Clem. Venia eſt pœnæ meritæ remiſſio. 2. Ignoſcentia, tiæ. fœmin. gen Gell lib. 7. cap. 3. Cato autem quaſi deliquiſſe eos concedat, ignoſci poſtulat, & ignoſcentias vtiles eſſe rebus humanis docet. 3. Culpæ remiſſio. Nicol. Perott. A venio dicitur venia, quod optanti adueniat, eſt enim venia remiſſio culpæ, & condonatio erroris. 4 Pœnæ remiſſio. Sen. de Clem. lib. 1. cap. 7. Venia debitæ pœnæ remiſſio eſt. 5. Erroris condonatio. Nicol. Perott. 6. Animaduerſionis, & ſupplicij condonatio, ex Vatinio, & Cicer.

Coſa degna di perdono.] Ignoſcibilis, & hoc ignoſcibile, 1. & 2. l. 3. & 4 b. Gell. lib. 13. cap 21. Hic veſter huiuſcemodi veſtitus de multo iam vſu ignoſcibilis eſt.

Domandar perdono.] Veniam precari Suet. in Ner. cap. 45. Quanta poſſet maxima miſeratione præteritorum veniam precaretur.

Ottener perdono] Veniam impetrare. Cic.

Domandar perdono del fallo.] Delicti veniam petere, Cicer pro Mur fatetur ſe peccaſſe, & eius delicti veniam petit.

Domandar perdono per il fallo d'alcuno.] Cuiuſpiam errato veniam petere. Cicer. pro Syl. Implorarem ſenſus veſtros, peterem errato veniam L. Cæcilij ex intimis veſtris cogitationibus, atque ex humanitate communi.

Ottener perdono del fallo.] Errati veniam impetrare, pro Lig A te non ſolum liberationem culpæ, ſed etiam errati veniam impetrarunt.

Peregrino, vedi Pellegrino.

Pereto, luogo doue ſon piantati molti peri.] Solum pyris obſitum, vel conſitum, ex Colum. Plin. & Varr.

Perfettamente, vedi compitamente.

Perfettionare, affinare, e compire, compiere, Sen. cioè dar perfettione, e compimento.] Abſoluo, uis, 1. & 2. l. Cic. 3 off. Nemo pictor eſt inuentus, qui Veneris eam partem, quam Apelles inchoatam reliquiſſet abſolueret. 2. Conſummo, as, 1. & 2 l. Illud admonere ſatis eſt omnia, quæ ars conſummauerit à natura initia duxiſſe. 3. Perficio, cis, 1. l. 2 3. b. Cicer. Att. lib. 13. Ego admonitu tuo perfeci ſanè argutulos libros ad Varronem. 4. Conficio, cis, 1. l. 2. b. Cic. lib. 10. ep. 19. Qui Antonium oppreſſerit, is hoc teterrimum bellum periculoſiſſimumque confecit.

Perfettione, compimento, & affinamento.] Perfectio. nis, f g. Plin. lib. 11. c 2. In magnis corporibus facilis officina ſequaci materia fuit. In his tamen paruis, atque tam nullis, quæ ratio, quanta vis, quam inextricabilis perfectio? 2. Conſummatio, nis, fœmin. gen 3. l. Col. lib. 9. c. 2. Conſummatio ſuſceptæ perfectionis hanc quoque ſui partem deſiderabat, ne vniuerſitas inchoati operis, velut membro aliquo reſciſſo mutila, atque imperfecta conſpiceretur. 3 Abſolutio, nis, fœmin. gen. 2 b. 3. l. Cicer. 5 de fin. In homine ſumma omnis animi eſt, & in animo rationis, ex qua virtus eſt, quæ rationis abſolutio definitur. 4 Perfectus, tus, tui, maſc. gen. 1. 2. l. apud Vitru.

Perfettiſſimo.] Omni ex parte perfectus, vel abſolutus. Cic. de vniu.

Perfetto, vedi compito.

Perfidamente, vedi perfidioſamente.

Perfidia, Fior. anco perfidezza, diceſi anco diſlealtà, e miſlealtà; cioè il mancar altrui di fede, ò di parola.] Perfidia, æ, fœmin. gen 1. l. 2. 3 b. 2 Fidei abruptio ex Corn Tac. l. 20. & Cic. 2. de Diu 3. Fidei deſertio ex Cic. & Liu. dec. 5. lib. 1. 4. Fidei violatio ex Cic. 3. off. & Liu. 9. bell. Pun. 5. Fidei perditio ex Salluſt. in Catil. & Cic. 4. ad Att.

Perfidioſamente, e perfidamente auuerb. con perfidia.] Perfidiosè, 1. 4. & 5. l. 2 3. b. Auct ad Her. lib. 1. Plaut. in Amph.

Perfidioſo, perfido ſenza fede.] Perfidus, da, dum, 2. b. 2. Perfidioſus, ſa, ſum, 1. 4. l. 2 3. b. Cicer. in Piſ. & Plaut Ciſt.

Perfido, e diſleale, mancator di fede, ò parola.] Perfidus, a, m. Cicer. 3. off Omnes aliud agentes, aliud ſimulantes perfidi, improbi, malitioſi ſunt. 2 Fidei violator ex Cic. 3. off. & Liu 4 ab Vrb. 3 Fidei deſertor, ex Cicer. & Liu. 4. Fidei proditor ex Saluſt. in Cat. 5. Fidei ruptor. Liu. l. 4. & 9 ab Vrb.

Perfidiſſimo ſuperl. ſommamente perfido.] Perfidioſiſſimus a, m. Cic 3. Nat.

Perforare, traforare, e trasforare, cioè forare da banda à banda.] Perforo, as, 1. l. 2. b. Plin. lib. 9 cap. 36. Lingua purpuræ longitudine digitali, qua paſcitur perforando reliqua conchylia: tanta duritia aculeo eſt. 2. Pertundo, dis, 1 & 2 l. Plaut. Pſeud. L. puere præ, ne quiſquam pertundat crumenam, cautio eſt. 3. Perfodio, dis, 1. l. 2. b. Plin. l. 11. c. 2. Natura in culice vbi auidam ſanguinis, & potiſſimum humani ſitim accendit? Telum verò perfodiendo tergori quo ſpeculauit ingenio?

Perga luogo in Panfilia.] Perga, gæ. 2. Perge, ges. Pomp. Mela lib. 1. cap. 14. In Pamphilia eſt oppidum Perga, &c.

Pergeo, addiett. di Perga.] Pergeus, a, um. Pomp. Mela, lib. 1. cap. 14. Inter duos validiſſimos fluuios Perga eſt oppidum, & Dianæ quam ab oppido pergam vocant templum.

Pergamena, e carta pergamena: carta pecorina, carta pecora, e carta di pecora, ſi chiama con queſti

 nomi,

nomi, perche si fà di pelle di pecora, e la sua inventione fù nella città di Pergamo.] Membrana, næ, fœmin. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 13. cap. 11. vbi sic habetur. M. Varro membranas Pergami tradit repertas. 2. Charta pergamena.

Pergamo, e secondo altri pergolo, e pulpito significa luogo rileuato, & eminente, sopra del quale si predica, sermoneggia, ò ringa.] Suggestus, tus, masc. gen. Plin. lib. 34. c. 5. Antiatibus deuictis rostra in suggestu fixa sunt. 2. Suggestum, sti, n. gen. Cic. 5. Tusc. Dionysius cum in communibus suggestis consistere non auderet, concionari ex Turri alta solebat. 3. Concio, nis, fœm gen. Cic. 2. de fin. & 4. ad Att epist. 2 subito ille in concionem ascendit, quam Appius ei dedit. 2. Cathedra, dræ. Græc. 1. b. 2. com.

Pergamo città chiarissima di Troade nell'Asia minore, e patria di Claud. Galeno medico nobilissimo, donde anco hebbe origine la carta pergamena.] Pergamus, mi, vel Pergamum, mi, neut. gen. Ptolem. 1. l. 2. b.

Pergameno, addiett. di Pergamo.] Pergameus, na, num. Cicer. pro Flac. 2. Pergameus, ea, eum. Virg. 3. & 6. Aeneid.

Pergola, e pergolalo, graticoiato di canne, ò di legni à foggia di palco, ò di volta, sopra del quale si mandano le viti.] Pergula, læ, 1. b. Colum. l. 11. Pergula vitium generosarum à putatoribus relictæ, ante calendas Aprilis veiq; deputentur.

Da pergola, e di pergola.] Pergulanus, na, num. Colum. lib. 3. cap. 2. Nuper mihi pergulana vitis est cognita.

Pergolato, e pergoleto, pergola di buona lunghezza.] Pergula oblonga. 2. Pergula oblongè patens.

Pergolo, palco, ò tauolato da teatri.] Tabulatio, nis, fœm. gen. Cæs 2. bel ciuil. Centones iniecerunt, ne tela tormentis emissa tabulationem perfringerent. 2. Contabulatio, nis, f. gen. Cæs. 2 bell. ciuil. Turris altitudo perducta est ad contabulationem. 3. Contignatio, nis. Col. lib 1. c. 6.

Pergolo per pergamo, vedi pergamo.

Pericolamento, il pericolare.] Periclitatio, nis, f g. 1. 3 & 5. b. 2. & 4 l. ex Cic 2. de Nat.

Pericolante, ò periclitante, particip. che pericola ò che periclita.] Periclitans, tis, om. g. 1. & 3. b. 2 & 4. l. Plin. l. 17. cap. 24.

Pericolare, Fior rouinare, andar in precipitio.] Euerto, tis, 1 & 2 l Cic. lib 5. ep. 2. Neque illi quidquam delibeeatiua fuit, quàm me quacunque ratione posset, non iudicio, neque disceptatione, sed vi atque impressione euertere. 2. Perdo, dis, 1. l. Cicer. lib. 14. Per fortunas miseras nostras vide, ne puerum perditus perdamus.

Pericolare, ò periclitare, portar pericolo, essere, ò stare in pericolo.] Periclitor, aris, 1. & 3. b. 2. l. Cels lib 1. cap. 3. periclitatur, & qui semel, & qui bis die cibum incontinenter contra consuetudinem assumit. 2. In discrimine versari, aut esse Cicer. ad Brut. epist. 12. Maximo in discrimine Respub. Brute versatur, victoresque rursus decertare cogimur. 3. In periculo esse, aut versari Cic l. 4 epist. 13. Commonendum putaui, ne quo periculo te proprio existimares esse: in magno omnes, sed tamen in communi sumus.

Pericolato, particip. Sen che hà portato pericolo, che è stato in pericolo.] Periclitatus, ta, tum, 1. & 3. b. 2. & 4. l. ex Corn. Cels l. 1. c. 3.

Pericolo, e periglio, Fior. rischio, e risico. male sopraltante.] Periculum, li, neut. gen. 1. & 3 b. & 2 l. Sypont. A pereo fit periculum quod modò significat salutis discrimen, modò experimentum. 2. Discrimen, minis, n. g. 1. & 2 l. 3. b. Cæs. 6. bell. Gall. Videt imminere hostes, atque in summo rem esse discrimine. 3. Alea, læ, f g. 1. l. & 2. b. Var. l. 1 c. 4. Si salubritas non est, cultura non aliud est, quàm alea domini vitæ, ac rei familiaris;

Pericolo de la vita, ò di perder la vita.] Periculum capitale. Plaut. in Trin Sum. per maria maxuma vectus capitali periculo. 2. Periculum capitis Cicer. pro Corn. 3. Periculum vitæ Cic. de Clar 4 Capitis discrimen. Cic. pro Deiot 5. Vitæ discrimen Cicer. pro Mur. 6. Vitæ alea Var l. 1. c. 4

Esser fuor di pericolo.] Extra aleam esse

Mettere vno à pericolo] Aliquem adducere in periculum. Paterc. l. 2. 2 Periculo esse cum dat Cic. 6. Verr. qui ait: His pulchritudo periculo fuit.

Metterſi in pericolo.] Periculum adire, vel subire. 2 Periculo se offerre.

A pericolo mio, cioè à rischio mio.] Periculo meo, apud Cicer.

Pericolosamente, auuerb. con pericolo.] Periculosè. Cic. pro Mil. facere probus adolescens periculosè, quam perpeti turpiter maluit. 2. Cum periculo. Cic lib. 3 epist. Nonne malia sine periculo domi tuæ esse, quam cum periculo alienæ.

Pericoloso, che contien pericolo.] Periculosus, a, m, 1. 3 b. 2. 4 l. 2 Anceps, cipitis. Plin. lib. 22. cap. 23. vbi de fungis agens sic ait: Quæ voluptas tanta ancipitis cibi?

Periche.] Quapropter. 2 Quamobrem 3. Quocirca. 4 Qua ea causa. Plin. l. 10. epist 3. Qua ex causa, & petij veniam huius muneris, & impetraui.

Periodicamente, auuerb. con periodo] Periodicè, 1. 2. 3 4 b. 5 l. græc. apud Hermog 2. More, vel ritu periodico, ex Ouid. 10. Met. cuius est ritu magico. 3. Periodicum in morem, aut modum, ex Liu. 3 bell. Maced. cuius est seruilem in modum.

Periodico, addiett. di periodo] Periodicus, ca, cum, 1. 2. 3. 4. b. Plin. l. 20 c. 3. Semina syluestria cucurbitæ si fuerint pari numero adalligata febribus, sanare dicuntur quas periodicas vocant.

Periodo, giro, ò circuito.] Periodus, di, f g. Cic. de clar. orat. cunctæ breues.

Peripateticamente, auuerb. da peripatetico.] Peripateticè. Cic.

Peripatetico, nome de' discepoli di Aristotile, quali furono chiamati peripatetici; perche passeggiando disputauano.] Peripateticus, ca, cum, 2. 4. 5. b. 3. c. Cic. 1. Acad. Qui erant cum Aristotele, peripatetici dicti sunt, quia disputabant inambulantes in lyceo.

Perire, morire, vedi morire.

Perito, cioè esperto.] Peritus, ta, tum, 1 b. 2. l. Cic.

Perla, gioia nota per il suo gran pregio] Vnio, nis, masc. gen. 1. l. lib 23 ab vnitate dictus est. Plin. lib. 9. cap. 35. Vnionum dos omnis est in candore, magnitudine, orbe, læuore, pondere, haud promptis rebus in tantum, vt nulli duo reperiantur indiscreti; vnde nomen vnionum Romanæ scilicet imposuere deliciæ. Nam id apud græcos non est, nec apud barbaros quidem inuentores, eius aliud quàm margaritæ. 2. Margarita, tæ, fœmin. gen. 2. 3. com. 3 Margaritum, ti, neut. gen. Tacit. vit. Agric. Oceanus etiam gignit margarita, sed subfusca, & liuentia.

Perla chiara, e bella.] Vnio exaluminatus, Plin. lib. 5. cap. 35. Summa laus coloris est, exaluminatos vniones vocari.

Perla disfatta, ouero squagliata.] Margarita in tabem resoluta. Plin l. 6. c. 35. Aceti asperitas, visque Margaritas in tabem resoluit 2. Vnio liquefactus, Plin. l. 9. c. 75. Cleopatra vnionem sibi detractum aceto mersit, ac liquefactum absorbuit.

Perla dura] Vnio durus, ea Plin. l. 9. c. 35.

Perla forata, ò pertugiata.] Margarita pertusa. Vulpian. dig. lib 5. 2. Margarita perforata: idem, ibidem.

Perla grossa, e bianca.] Vnio magnus, & candidus, ex Plin. l. 9. c. 35

Perla molto grande.] Vnio magnitudine præcellens. Plin. l. 9. c. 35. 2 Vnio maximus idem ibidem. Duo fuere maximi vniones per omne auum vtrumque possedit Cleopatra Aegypti reginarum nouissima, per manus Orientis regum sibi traditos.

Perla d'India.] Vnio Indicus, Plin. l. 9. c. 35. Indicus vnio

specu-

specularium lapidum squamas assimulat, alias magnitudine præcellens.

Perla d'Inghilterra.] Margarita Britannica, Plin.l.9 c.35. D.Iulius thoracem quem Veneri genitrici templo eius dicauit, ex Britannicis margaritis factum, vo'uerit intelligi

Perla infilata.] Margarita inextricata, ex Vulp.2.Margarita filo traiecta ex Plin.

Perla non infilata.]Margarita extricata. Vulpian.

Perla liscia,e graue.] Vnio læuis,& ponderosus,ex Plin.l 9. cap. 35.

Perla lunga] Vnio procerus. Plin. l 9. c.35.

Perla del mar rosso.] Vnio erythræus,ex Plin.l.9.c. 35.Vnio clarior est in rubro mari repertus.

Perla molle.] Vnio mollis. Plin.lib.9. c. 35.In aqua mollis vnio demptus protinus durescit.

Perla lunga,& aguzza] Elenchus, chi. 2.Vnio fastigiatus, & oblongus. 3.Vnio fastigiata longitudine. Plin.l.9.cap. 35. Elenchus appellant fastigiata longitudine, alabastrorum figura in pleniorem orbem desinentes: hos digitis suspendere, binos, ac ternos auribus, feminarum gloria est.

Perla piccola] Vnio paruus. Plin. l.5. cap.25. 2.Margarita minuta. Plin.l 25. c.11. Semen leontices margaritis minutis simile.

Perla rossa.] Vnio rufus,Plin l 9. cap 35 Vniones in nostro mari reperiri solebant, crebrius circa Bosphorum Thracium, rufi, ac parui in conchis, quas myas appellant.

Perla scolorita.] Vnio decolor. Plin. lib. 9. cap.35. In Britannia vniones paruos, atque decolores nasci certum est.

Perla smisurata.] Vnio enormis. Plin l 9.c.35. In Acarnania vniones laudati reperiuntur, enormes, ferè coloris marmorei.

Perla tonda.] Vnio rotundus. 2.Vnio orbiculatus, ex Plin. l.9. c.35.

Perla grossa.] Vnio,nis,m.g.Plin.l.9 c.35 Aelius Stilo Iugurthino bello vnionum nomen impositum maximè grandibus margaritis prodit. 2 Margarita grandis. Plin. l 9 c.35.

Mercante di perle.] Negociator Margaritarius. Iul. Firm. Matt.l 3.

Permanente stabile.] Manens,tis,om g. & 1.b Cicer lib.6. epist 6. Rerum hoc natura non patietur, nec manens, nec mutata ratio feret. 2 Permanens,tis,om gen. & 2 b. ex Cic.

Permanenza,stabilità.] Mansio,nis,f.g. Cic.3.de fin.2.Permansio,nis.f g Cic. l 1. ep 9 Nunquam præstantibus Reipub. gubernanda viris laudata est in vna sententia perpetua permansio.

Permanere,durare.] Maneo,nes,1 b.Cicer. lib.12. ep 28. Societas inter nos semper manebit. 2. Permaneo, es, 2 b. Cicer. de fin. Quam semel est suscepta beata vita, tam permanet, quam ipsa effectrix beatæ vitæ sapientia.

Permaneuole, dureuole.] Durabilis, & hoc durabile, 2.& 3.l. Ouid. epist.4 Quod caret alterna requie durabile non est. Hæc temperat vices, fessaque membra leuat.

Permettere, lasciar fare] Permitto,tis,fi. Cicer.2 de fin. lex iubet,aut permittit,aut vetat. 2 Sino, nis, siui, situm, 3.b.Cic. Att. l.5. ep 11. Nullos honores mihi nisi verborum decerni sino. 3 Patior,teris,1.b.Cic. lib.9. epist.25. Noli pati litigare fratres, & Iudicijs turpibus conflictari.

Permissione di Dio.] Diuinus permissus. Numinis permissus. Dei permissus. Maff l.1.

Permissione il permettere.] Permissio,nis,f g Cic.ad Q Fr. lib.3 ep 1. Quod tibi mea permissio mansionis tuæ grata est,id ego summo meo dolore, & desiderio, tamen ex parte gaudeo. 1.Permissus, sus, masc gen. Cicer. ad Harusp. Omne seruitium permissu magistratus liberatum est.

Per diuina permissione,permettendolo Dio.] Dei permissu, permittente Domino. Maff.l.1.

Permissione figura rettorica.] Permissio,nis, fœm.g. Auct. ad Her. lib.4. Permissio est quum ostendimus in dicendo non aliquam rem totam tradere, & concedere alicuius voluntati.

Permittente,partic.che permette.] Permittens,tis,om.g. Cicer.

Permutare,barattare,vedi Scambiare.

Pernice vccello noto.] Perdix,cis,3.in incr.Gel.l.16. c.15. Omnes in Paphlagonia perdices bina corda habere, dicit Theophrastus.

Pernice bianca di montagna, ouero pernice, alpestre, vccello della grandezza d'vna colomba tutto bianco, la coda sola è nera,& i piedi hirsuti, come di lepre. onde hà preso il suo nome latino.] Lagopus,podis, f.g.Plin. l.10.c.48.

Pernicioso, dannoso.] Perniciabilis, & hoc abile. Q. Curt lib 7. 2 Perniciosus, sa, sum. 3 Pernicialis, & hoc ciale. Plin. pernicialia sunt basilicæ cum vite odia.

Pero albero noto]Pyrus, ri, f.g.1 2.b.

Pero saluatico.] Pyrus syluatica. Var.l.1. c.40. 2.Pyrus syluestris Var l.1.c 40 3 Pyraster,ri.

Pero primaticcio, che presto fà frutto.] Pyrus præcox. Plin.l.16.c.27.Biferæ & in malis,ac pyris quædam,sicut & præcoces.

Pero,che frutta due volte l'anno.] Pyrus bifera. Plin.l.16. cap.21.

Pero cotogno, arbore che produce le pera cotogna.] Pyrus cotonea, ex Diosc. lib.1. cap.131. 2.Pyrus cydonia.

Pero moscadello, ouero moscarolo, arbore noto.] Pyrus superba,ex Plin l.17.c 13.& lib.15. c.15.Eadem causa in pyris taxatur superbiæ cognomine, parua hæc, sed ocyssima.

Pero ghiacciolo.] Pyrum crustuminum,3.l.Plin.

Peroratione, vedi epilogo.

Perpetuale,Fior perpetuo, Sen.addiett. che non hà fine.] Perpetuus,a,um,1 l. 2 3.b.Cic in Catil.Vestæ ignis perpetuus, & sempiternus. 2. Perpes, perpetis, 3.2.b. Plaut.in Amph.Ibi cœnaui, atque ibi quieui noctem perpetem 3.Perpetualis, & hoc perpetuale. Quint. lib.2. cap 14

Perpetualità, vedi perpetuità.

Perpetualmente, Fior. e perpetuamente, Sen. auuerb. cioè in perpetuo, ò sempre mai.] Perpetuò Ter. in Eun. Numquid dubitas quin ego perpetuò perierim. 2.Perpetuum, 2.b. Ter. in Adel Cupio perpetuum in lætitia degere. 3. In perpetuum Cicer. In Catil. Hæc Reipub. pestis paulisper reprimi, non in perpetuum comprimi potest. 4 In perpetuum modum Plaut. in Mostell.Nunc ego perij planè in perpetuum modum. 5.In omne tempus. Cic.l 5. ep.15.Amor tuus mihi gratus est dicerem iucundus, nisi id verbum in omne tempus perdidissem.

Perpetuare,far perpetuo.] Perpetuo,as, 1 l. 2.3.b Plaut. Pseud. Non est iustus quisquam amator, nisi qui perpetuat data Cic pro Syl.

Perpetuità, Sen perpetualità, Fior. l'astratto di perpetuo, ò perpetuale.] Perpetuitas, tis, 1.& 5.l 2.3.& 4 b.Cicer.2. de Nat. Bestiarum aliæ mares, aliæ fœminæ sunt, quod perpetuitatis causa machinata natura est. 2.Perennitas tis, 1.& 2.b. 3.& 4.l. Colum. lib.1. cap 6. Aquilonia cœli positio maximè frigida, & minimè humida est, quæ vtraque perennitatem conditis frumentis afferunt.

Perpetuo, vedi perpetuale.

In perpetuo, & anco per sempre: cioè per tutta la vita,od' eternità vedi perpetualmente.

Persa, nome proprio di cagnola.] Persa, sæ, 1 l. Cicer.1. de Diu. Quid est mea Tertia quid tristis es? mi pater, inquit, Persa perijt: erat autem mortua catella eo nomine.

Persa, e con altro nome maiorana, herba odorifera.] Amaracus,ci,neut.gen. Plin.lib.21.cap.22 sampsuchum, siue amaracum in Cypro laudatissimum, scorpionibus aduersatur ex aceto, & sale illitum. 3. Sampsuchus,

chi, masc. gen. & 2.l. Lexic. 4. Sampsuchum, chi, neut. gen. Diosc. lib. 3. cap 40 Sampsuchum in Cypro, & Cyziceno laudatissimum; secundum ibi locum vendicauit Aegyptum Amaracum gens Sicula, & Cyzicena appellat.

Persa gentile.] Marum, ri, n g. & 1.b. Diosc. l. 3. c. 42. Matt. ibidem.

Dipersa, addiett.] Amaracinus, na, num, 1.3.& 4 b. a.l. Gal. l. 20. c. 10. Vetus adagium est; nihil eum fimibus gracu lo, nihil cum amaracino sui. 2 Sampsuchinus, na, num, a.l. & 3.b. Plin. l. 21. c. 22. Fit ex eo oleum, quod sampsuchinum vocatur, aut amaracinum ad excalfaciendos, & molliendos neruos.

Persecutione, perseguitione, perseguitatione, il perseguitare, ò perseguitare.] Insectatio, nis. fœmin. gen. Liu. lib 2. ab Vrb. Inde insectatio nata est, quod morando, spem destituerit. 2. Persecutio, nis, fœm. gen. Græcè.

Con persecutione, con perseguitare, ò con esser perseguitato.] Insectanter. Gell. lib. 19. cap 3. Phauorinus philosophus turpius esse dicebat exigue, ac frigidè laudari, quàm insectanter, & grauiter vituperari.

Persecutore, perseguitore, ò perseguitatore, colui che perseguita.] Insectans, tis, om. gen. ex Cicer. 2. de Nat. Feræ quædam insectantes odoris intolerabili fœditate depellunt. 2 Insectator, ris, m. gen. 1.2.& 3.l 4 b. in rect. & l. in obliq. Quint. lib. 10. cap. 1 Seneca in philosophia parum diligens, egregius tamen vitiorum insectator fuit.

Perseguire, perseguitare, dicesi di chi con animo nimico procura qualche male ad alcuno.] Insector, aris, & apud Plautum aliquando etiam insecto, as. Cicer. Att. lib. 5. Eius ego iniuriam non insector. 2. Insequor, eris, ex Cicer. Att qui ait: Nos temeritatem bonorum insequantur.

Persepoli città di Persia.] Persepolis, lis, fœmin. gen. 1. l. 2 3. b. Plin. lib. 6. cap. 26. Locus introitu est angusto ad Persepolim caput Regni dirutam ab Alexandro.

Perseueranza, fermezza, e costanza nel ben operare.] Perseuerantia, tiæ. Varo 4. ling Si quis in eo præstet in quo oporteat manere, perseuerantia est, & Cic. 2 de Inuent. Perseuerantia est in ratione benè considerata stabilis, & perpetua permansio.

Perseuerantemente, con perseueranza.] Perseueranter. Col in præfat. lib. 1. Non ad otium, & inertiam deuolui, sed quod sapienter sperauimus, perseueranter constare debemus.

Perseuerare, hauer perseueranza.] Perseuero, as, aui, atum, a b. 3. l. Cicer. Philip. 12. Cuiusuis hominis est, errare, nullius nisi insipientis, in errore perseuerare.

Persia Regno.] Persis, sidis, 2. in obl. 6 Plin. l. 6. cap. 25. Ipsa Persis aduersus occasum sita, obtinet litora 550. mil passuum, etiam in luxum diuestin Parthorum iam pridem transla ra nomen.

Persiano, sust. natio di Persia.] Persa, sæ, m. g. Plin. l. 6. c. 16. Persæ rubrum mare semper ac coluere, propter quod is sinus, Persicus vocatur.

Persiano, addiett. nome possessiuo di Persia, ò di Persiano.] Persicus, ca, cum. Cic.

Persico, & altrimente pesco, arbore noto.] Persicus, ci, f. g. 2.l. & 5.b. Pallad. l. 11. tit. 7. Magna poma persicus affert, si florenti, per triduum ternos sextarios caprini lactis ingesseris 2. Malus persica, Diosc. lib. 1. cap. 131. 3. Persica, cæ, fœm. gen. 1 l & 2.b. Ex Plin. cuius est, punica, cæ, 4. Arbor persica. Plin. lib. 13. cap 9. Aegyptus persicam arborem sui generis habet, similem piro, folia retinentem. Fertilitas assidua ei, subnascente crastino fructu.

Persica, & anco pesca co i l'e aperta, frutto noto.] Persicum, ci, n. g. 1.l. & 5 b. Pallad. l. 12. c. 7. Persici ossa ponantur acumine deorsum verso, & non amplius, quàm duobus, aut tribus digitis obruantur. 2 Malum Persicum. Plin. & Diosc. l. 1. c. 131.

Persico durace.] Persicum duracinum lib. 13. In dur 6. Plin. lib. 15. cap. 12. Persicorum palma duracinis.

Persico noce] Nuciprune, næ Plin.

Persico primaticcio, ouero primotico.] Persicum præcox; Plin l. 15. c 12 Persi i nationum habent cognomen gallica, & Asiatica post autumnum maturescunt, æstate præcocia s Persicum præcoquum Pallad lib. 12. tit. 17. Persicorum genera sunt hæc, duracina, præcoqua, persica, armenia.

Persico grosso] Persicum magnum, ex Pallad. lib. 12. tit 7.

Persico ordinario, e dozzinale.] Persicum populare. Plin. l. 15 c 12 Persica supernatia è Sabinis veniunt, popularia vndique.

Perso ruinato dalla pouertà, cioè pouerissimo.] Egestate perditus. 2 Perditus, a, m Cic.

Persona, e personaggio.] Persona, næ, fœmin. gen. 1. 2. l.

Persona, ò personaggio di grande affare.] Persona maxima Pallad de Insit. Notæ sunt quædam maximarum personarum minuta compendia.

Personalmente, auuerb. di persona.] Personaliter. Gell. l. 15. c 13 1.2.3. l. 4.b

Perspicacia.] Acies, ciei, f. gen. 1.2.b. 3 l. in recto, & obliq 2. Vis ingenij.

Perspicace.] Solers, tis. 2. Acris, & hoc acre, lib. 1.

Persuadere: indurre vno à credere, ò fare qualche cosa.] Persuadeo, des, 1. 3 l. 2. 4 b. Cicer. de Inu. Oratoriæ facultatis officium videtur esse, dicere apposite ad persuasionem; finis, persuadere dictione.

Persuadere, dar' ad intendere.] Persuadeo, des. Cic. Attic. lib. 10. Te tibi persuadere velim, mihi neminem esse cariorem 2. Animum inducere. Ter. in Andr. Ne illis animum inducas, illum esse quam deterrimum. 3 In animum inducere. Plaut. in Rud Hoc in animum scelesti inducunt suum Iouem placare se posse hostijs.

Persuassibile, aggett. che si può persuadere.] Persuasibilis, & hoc le, 1.3.l 2.4 & 5.b. Quint. l 2.c 15. Aristoteles sic dicit Rhetoricæ est vis inueniendi omnia in oratione persuasibilia.

Persuasibilmente, auuerb. con modo da persuadere.] Persuasibiliter, 1. 3. l. 2. 4. & 5.b. Quintil. lib. 2. cap. 15.

Persuasione, il persuadere.] Persuasio, nis, f g. 1.3.l. 2.4.b. Quint. l. 5. c. 2 Nihil peius est iis, qui paulum aliquid vltra primas literas progressi falsam sibi scientia persuasionem induerunt

Persuasore, colui che persuade.] Persuasor, ris, 1 3 l. 2.4.b. in rect. & l. in obliq ex Sueton. in Dom. cap 8 Plaut. in Bacch & Sypont. in Mart qui sic ait, A persuadeo fit persuasor

Persuasorio, aggett. di persuasore.] Persuasorius, a, um, 1. 3. & 4 l 2. & 5.b. Suet. in Dom. c. 8. vbi sit: assertiones persuasorias.

Persuastrice, colei che persuade.] Persuastrix, cis, 1.3. & 4. l. a b. Plaut. in Bacch eccas tandem probri Perlecebræ, & persuastrices.

Pertica bastone lungo.] Pertica, cæ. P in. l. 15. c. 3 1. l. a. b. Perticis decutiuntur oliuæ cum iniuria arborum sequentis anni damno.

Pertica da m surar la terra.] Decempeda, dæ, f. g. 1. & 3.b. Cic. pro Mil. Vodias cum Architectis, & decempedis, villas multorum, hortosque peragrabat. 2. Pertica mensoria, ex Col & Quint.

Pertica da vccellare.] Ames, amitis, mascul gen. & 1. l. Pallad lib. 10 tit. 12. Septembri mense in amitibus apparetur aucupium nocturæ, cæteraque instrumenta capturæ, & circa calendas exerceatur Octobris. 2. Pertica aucupalis Fest. lib. 1 Amites dicuntur perticæ aucupales.

Pertica lunga.] Longurius, longurij, mascul. gen. & 2. l. Var.

Var.l.r.cap.14. Per foramina traijciuntur longurij ferè bini, aut terni.

Perticale, addiettiuo di pertica, ò da pertica.] Perticalis, & hoc perticale, 1 a.b.& 3 l. Colum. lib.4. cap.28. Perticalis ferè salix, eundem agrum, quem viminalis desiderat.

Perticone, dicesi d'huomo assai lungo, ò alto.] Longurio, onis, r.2.l. Var. Triph. Ante me est, nescio qui longurio.

Pertinace, ostinato.] Pertinax, cis, om gen. s.l. a.b. Plin lib.24. cap 1. Quercus, & olea tam pertinaci odio dissident, vt altera in alterius scrobe depactæ moriantur.

Pertinacemente, ostinatamente.] Pertinaciter. Quint. lib. 5. cap. 5. Pertinaciter hærent, quæ deteriora sunt.

Pertinacia, pertinacità, ostinatione.] Pertinacia, ciæ, 1 l. a.b. 3.com. Var 4. Plin. Pertinacia est à pertendendo: itaque cum in eo pertenditur, in quo pertendi non debet; pertinacia est, Cicer 2. de Iuuen. Vnicuique virtuti finitimum vicium reperitur. Fidentiæ finitima est audacia, perseuerantiæ pertinacia, religioni superstitio.

Perturbare.] Perturbo, bas. 2.Commoueo, es.

Pertusare, vedi forare.

Pertuso, vedi buca.

Perugia, illustre già municipio, e colonia de'Romani, adesso città nobilissima, & antichissima d'Italia, da' più antichi messa nel Toscano, adesso stimato nell'Vmbria, la quale dall'Imperador Augusto sù sì pregiata, che dal suo nome la nominò Augusta.] Perusia, siæ, 1.2.3.b. Appian. bell. Ciu. lib.5. Hæc fors Perusiæ fuit, vrbis antiqua origine, ac dignitate inclytæ: vnam ex duodecim principibus Etruriæ vrbibus eam fuisse tradunt. Io: Anton. Mag. Geogr. Perusia quam Augustus Imperator suo de nomine Augustam nominauit, vrbs est natura loci permunita, & nobilibus ædificijs perornata 2.Perusium, sij, neut. gen 1.e.3.b. Phil. Cluer Ital. Ant. lib 2 cap 3. Perusium neutrum genere posteriori sæculo dictum fuisse, ex Eutropij, Pauli Diaconi, & Prisciani consensu patet.

Perugino, nome gentil & possess. di Perugia.] Perusinus, ne, num, 1 2.b. 3.l. Io: Anton. Mag Geogr Perusinus populus frequens est: magnoque animo, ac summo ingenio præditus, non minus est ad literas, quàm ad arma propensus. 2.Perusiates, tæ, masc gen. 1 2.3.b. 4.l. græc. Steph Epit apud Cluuer. Ital. antic lib. 2. cap. 3. Perusia ciuitas est Tyrrhenorum: eius gentile nomen, Perusiates.

Pesare, aggrauare, dar noia con peso, ò con altra cosa.] Oneri esse cum Datiuo personæ. Plin. lib. 11. cap. 23. In tantum à lorica gerenda discessere mores, vt oneri sunt etiam vestes. Liu. 3. bell. Pun Sen l 11 c.87. Quamuis iniuria præponderet, tamen beneficijs donetur quod ex iniuria superest.

Pesare, tener vna cosa sospesa per saperne il peso.] Pendo, dis. Sypont in Mart. Pendo propriè significat pondero, quoniam quæ poderantur ex libera pendent. 2. Appendo, is. Cicer. 2. Philipp. Tanti nummorum aceruj construuntur, vt appendantur non numerentur pecuniæ. 3. Pondero, as, 1.l. & a.b. Plaut. Nummularius ponderat argentum. 4 Libro, bras, s.l. Sypont. in Mart. A libra fit libro quod est pondero, & aliquando graue facio. 5 Trutino, as, 1.& 2.b. Sypont. In Mart. A trutina fit trutino verbum.

Pesare riferito à libre, come dire questo pesa cento libre.] Pendo, dis, s.l. vt exempli causa, Hoc libras, vel pondo centum pendit Plin. l 9 c.30. Polypi reliquiæ asseruatæ miraculo pependere pondo 500 2.Penso, as, 1 l. ex Hor. l 2 ep.1 & Plin l.9. c.30.

Pesare, cioè far peso esser pesante.] Pondus facere ex Plin. lib 12. cap 19. qui sic ait. Casia probatur recens maximè, & quæ sit odoris mollissimi, gustuuè quam maximè feruens potius quam lento tempore leniter mordens, colore purpureo, quæque plurima, minimum ponderis faciat. 2. Oneri esse cum dat. Cornel. Tac. lib. 2. Satis habebam si tenues res meæ, nec mihi pudori, nec cuiquam oneri forent.

Pesar molto.] Multum ponderis facere, ex Plin. lib. 12. cap. 19.

Pesar spesso.] Penso, as, 1.l. ex Liu. 9. bell. Maced. qui sic ait; Mulier linguæ suæ stringerent ferrum, & centurionem pensantem aurum, occiderent imperauit. 2. Pensito, tas, 1 l. 2.b.

Pesar' assai.] Plurimum ponderis facere, ex Plin. lib. 12. cap. 19.

Pesar poco, ò pochissimo.] Minimum ponderis facere. Plin. l 12. c 19.

Pesar giusto.] Aequa lance pendere. vel pensitare, ex Plin. l.7. c.7. qui sic ait, Is demum profectò vitam æqua lance pensitabit, qui semper fragilitatis humanæ memor fuerit. 2 Aequa libra pendere, vel ponderare, ex Plin. lib. 7. c.7. & l.10. c 33.

Pesar più.] Præpondero, as, 1 . a.l. 3.b Gell lib 1. c. 3. Cum in rebus paribus vtilitas amici, & honestas nostra consistit, honestas proculdubio præponderat.

Non pesar giusto.] Lance, vel libra non æqua pendere, vel pensitare, ex Plin.

Pesaro città dell'Vmbria, che dal fiume Pesaro hà il nome.] Pisaurum, sauri. Plin. l. 3. c. 14.

Pesarese, nome addiett di Pesaro.] Pisaurensis, & hoc Pisaurense. Cic. de Clar. Orat.

Pesatore, colui che pesa] Libripens, dis, 1. 3.l. 2.b. Plin. lib. 33. c. 3. Militum stipendiorum, hoc est stipes ponderandæ pensatores. libripendes dicuntur. 2. Pensator, ris, 1.2.l. 3.b. in rect. & l in obl. Plin. l. 33. cap. 3 loco iam citato. 3. Ponderator, ris, 1. & 3 l. 2.b. in rect. & l. in obliq. ex Plin. loco iam cit.

Pesca, con l'e larga, & altrimente persica, frutto noto, vedi Persico.

Pesca con l'e chiusa val pescagione, cioè il pescare.] Piscatus, tus, m. gen. Cic de fin Plin. lib 6. c.22. 2. Piscatio, nis, Gratf.

Pesca di perle.] Margaritarum piscatus. Maff. de reb. Indic. comment.

Pesca di pesce sassatile.] Piscatus saxilis. Plaut. in Rud. Hamatilem piscatum, & saxilem aggredimur.

Pesca che si fà con la pasta] Piscatus escarius.

Pesca di Tartaruche.] Testudinum piscatus. Plin. lib. 6. c.22. Est in piscatu voluptas, testudinum maximè, quarum superficie familiæ habitantium conteguntur.

Pesca che si fà con la rete.] Piscatus retiarius.

Pesca di tonni.] Piscatio Thynnaria. Vlp. D. lib. 8. tit. 4

Pescare, cercar di pigliar pesce.] Piscor aris Suet. in Ner. c. 30 Piscatus est rete aurato purpura, coccoque funibus innexis 2 Pisces venari. Plin. lib. 26. cap.... Genus ea fugientes cum mari pisces venatur.

Pescare à fondo.] Penitus, vel altè piscari, ex Colum. lib. 2. cap 2

Cosa da pescare.] Piscatorius, a. um. Plin. lib. 24 cap. 9. Dubito an genista sit, quam Græci sparton appellant, cum ex ea lina piscatoria apud eos factitari docuerim.

Pescaria, Sen. pescheria, Fior. Luogo doue si vende il pesce.] Piscaria, riæ, fœmin. gen. 1.& 2 l & 3.b. Varro. Nullus in piscaria piscis erat. 2 Forum piscatium, Plaut. in Curc. 3. Forum piscatorium. Colum lib. 8. cap. 17. Nisi piscis domini cibarijs saginatur, cum ad piscatorium forum perlatus est, macies indicat, eum non esse libero mari captum, sed de custodia elatum. 4 Ichthyopolium, lij, neut. gen. 1. & 4.l. 2. & 3.b. & 5.com. græc. Plaut.

Pescatore, colui che pesca ò esercita l'arte del pescare.] Piscator, ris Cicer. 3. off. Piscatores ad se conuocauit, & ab his petiuit, vt ante suos hortulos postridiè piscarentur. 2. Piscans, tis, m. gen. Plin 3 Piscandi studiosus, ex Cicer. de Am. Quidam ineunte ætate venandi studiosi fuerunt.

Pescatore d'hamo, che pesca con l'amo] Hamiota, tæ, m. g. & 3.l. Plaut. in Rud. Saluete fures maritumi, conchitæ, atque hamiotæ.

Pescatore di pesci grossi.] Cetarius, rij. Var. Cetarij cum videre volunt in mari turmas, ascendunt in malum altè.

Pescatorello diminut. di pescatore.] Piscatorculus, culi, 4 b'ca Plaut. in Pœn.

Pescatorio, 4 b. addiett. di pescatore.] Piscatorius, a, um. Cæs. l. 2. bell. ciuil.

Pescatrice, colei che pesca, ò esercita l'arte del pescare.] Piscatrix, cis, 1 a. l. 3. b. in obliq. Plin. lib. 9. cap 42. Rana quæ in mari piscatrix vocatur, eminentia sub oculi cornicula turbato limo exerit, assultantes pisciculos attrahens, donec tam propè accedat, vt assiliat. 2. Piscans, tis. f. gen.

Pescatricetta, dimin. di pescatrice.] Piscatricula, læ, ex Cic. 5. Tusc.

Pesce, animale che viue in acqua.] Piscis, scis, masc. gen. Plin. lib 9. cap 42. 2. Bestia aquatilis Cic. 2. de Nat. Vescimur bestijs, & terrenis, & aquatilibus, & volatilibus, partim capiendo, partim alendo. 2. Pecus squamosum ex Colum. l 8. c. 3. & Plaut in Rud cuius est: refero certe fine squamoso pecun. 2. Genus piscarium ex Horat. 1. Carm od. 3. & Plaut in Cas. cuius est: copia piscaria. 3. Piscium genus Hor. 1. Carm. od. 2. Piscium, & summa genus hæsit vlmo.

Pesce cuculo, e di scaglie sottilissime.] Piscis cuculus Saluian. Non solum alga, sed etiam crustatis minoribus vescitur cuculus. 2. Coccyx cygis, 5 l. Oppian. l. 1. Hippi ecyges, celeres flauique Erithini.

Pesce forastiero, cioè d'altra sorte, ò luogo.] Piscis alienigenus. Colum. Vt litorum sic, & fretorum differentias nosse oportet, ne nos alienigenas pisces decipiant.

Pesce forca, così chiamato per hauer la testa biforcata.] Lyra, ræ. Saluian. Lyra piscis est, vel quia lyræ instar sonum reddit, vel quia lyræ similitudinem repræsentat.

Pesce di fiume] Piscis fluuialis.

Pesce giallo.] Piscis luteus. Plin. l. 32. c. 11. Cinædi soli piscium lutei.

Pesce grosso.] Piscis magnus. Pomp. Mel. lib. 2. cap 7.

Pesce grosso di mare, come delfino, tonno, balena, e simili.] Cetus, ti, m. g. & 1 l. Plaut. in Aul. Et caput piscis, cetus Diosc. l. 3. c. 86.

Pesce di lago.] Piscis lacustris. Plin. l. 9. c. 17.

Pesce mezzo magnato.] Piscis semesus. Horat. 1. Ser. Sat. 3.

Pesce di mare.] Piscis pelagius, ex Var. l 3. de Re rust. c. 5. In piscinas pelagios greges piscium reuocauit. 2. Piscis marinus, Colum. l. 8. c. 16. Maiores nostri dulcibus aquis marinos claudebant pisces.

Pesce marinato.] Piscis aceto conditus Cic.

Pesce martello, in Roma è chiamato ciambotta, & ha la testa simile al martello] Cygena, næ, f. g.

Pesce pescatore, con altro nome lamina.] Ramina piscatrix Cic.

Pesce di peschiera.] Piscis piscinalis, vel piscinarius. Cicer.

Pesce piatto, ò schiacciato, cioè di forma piana.] Piscis planus Plin. lib. 9. c. 47. Pisces plani nunquam sunt, vbi maleficæ bestiæ, qua causa vrinantes sacros appellant eos.

Pesce porco, e armato di aculei nel capo, e nella coda.] Contrina, næ, f. g. 2. l. Oppian. l. 1. Pugnacea inter pisces, contrina vocatur, & Aelian. l. 11. cap 8. Contrinis innati sunt aculei aurei, quorum alter in capitis summo vertice, alter iocsuda est.

Pesce di pozzo.] Piscis putealis, vel puteanus. Plin. l. 9. cap. 57.

Pesce aquatile, ò d'acqua.] Piscis aquatilis, aquaticus, vel aquatilis, ex Cicer. 2. de Nat. cuius est; Bestiæ aquatiles.

Pesce prete, così chiamato in Roma vn pesce, che per hauer gl'occhi in cima del capo, guarda sempre il Cielo.] Piscis vranoscopus Gal. clas. 2. Vranoscopus piscis, Cœlum semper aspicit.

Pesce ragno.] Draco marinus, m g. Cic.

Pesce, che rumina.] Piscis remandens, vel ruminans. Plin.

Pesce salato.] Piscis salsus, vel salitus. Cic.

Pesce S. Pietro & in Schiauone, pesce fabro, si pensa che sia quel pesce di cui S Pietro per comandamento di Christo cauò il denaro.] Piscis faber. Colum. l. 8. cap. 16 Plin. l 9. cap 18.

Pesce sassatile, che nasce, e viue trà sassi.] Piscis saxatilis. Colum lib 8. cap 16. Optimè saxosum mare nominis sui pisces nutrit, qui scilicet quod in petria stabulencur, saxatiles dicti sunt. 2. Saxatilis notæ piscis, Col. lib. 8. cap. 17.

Pesce sfumato.] Piscis infumatus, & Plaut. & Plin.

Pesce spada, pesce grande, è simile al tonno, & hà il rostro lungo vn braccio, e mezzo.] Xipias, æ. Plin. lib. 32. cap. 2. 2. Gladius, dij. Plin. l. 9. c. 15. Piscis qui gladius vocatur, tanto infestatur dolore, vt in naues sæpè oumero exiliat.

Pesce senza spine.] Piscis apyrenus, 3 b. 2. Piscis apyrenus, 3. l. Athen. l. 7.

Pesce di terra.] Piscis terrenus. Plin. lib 9. cap. 57. Theophrastus tradit in Paphlagonis effodi pisces gratissimos cibis terrenos, altis scrobibus in locis, vbi nullæ restagnent aquæ.

Pesce aculeato, cioè armato di punte, ò spine.] Piscis aculeatus. Plin. l. 8. c. 51.

Pesce amaro.] Piscis amarus Plin. l. 32. c 1.

Pesce balestra, pesce che hà i denti simili à i denti dell'huomo.] Piscis caper. Plin l. 11 c 51

Pesce capone.] Mugil, gilis, 1. l. 2. Mugilis, lis, 1. l. 2. b. Hippol. Saluian. Piscis qui Romæ cefalo, Venetijs cieualo, Senis marone, & in Gallia mollet, appellatur, Latinè mugil, & mugilis, Græcè verò cestreus dicitur, Iuuen. Sat. 10. Necat hic ferro secat ille cruentis Verberibus, quosdam mæchos, & mugilis intrat.

Pesce, che si caua.] Piscis fossilis, vel fossitius. Plin. lib. 6. cap. 57.

Pesce con la coda picchiata di nero.] Melanurus, ri, 3. l. idem ibidem.

Pesce dolce.] Piscis dulcis. Plin. ibidem.

Pesce di fiume.] Piscis fluuiatilis, vel fluuialis. Cicer. 2. de Nat.

Pesce viuo.] Piscis viuens. Plin. lib 11. cap. 53. Victus magna differentia est, vt in tractu pisce viuentium Theophrastus prodidit, boues quoque pisce vesci, sed non nisi viuente.

Pesce lengustta, ouero sfoia.] Solea, soleæ, 1. 2. b. 2. Sigulaca, cæ. f g 1. 3. l. 2 b.

Abbondanza di pesce.] Copia piscaria. Plaut. in Cas. In re præsenti ex copia piscaria consulere licebit quid emam.

Attenente à pesce, aggett.] Piscarius, a, um, 1. 2. l. 3. b. ex Plaut. in Stich. cuius est: hamus piscarius.

Pesce scoz'osso.] Cartilaginei pisces. Plin.

Magnator di pesce.] Ichthyophagus, a, um, 1. l. 2. 3 & 4 b. Plin. lib. 6. c. 23. Ichthyophagos omnes Alexander vetuit piscibus viuere.

Abbondante di pesce.] Piscosus, vel pisculentus, ta, tum, tum, Cato de orig. Vrb.

Di pesce aggett.] Piscarius, a, m, 2. 2. l. 3. b. ex Plaut. in Cas. cuius est: copia piscaria.

Schenale di pesce.] Tomus, mi, m gen. 1. b. Plin. 1. Segmenti, n. g.

Branche, ò forcipi di pesce, come di gambari.] Acetabula, lorum, 1. 2. 4 b. 3. l. 2. Flagella, lorum. 3. Brachia, orum.

Pescetto, e pescatello, e pescetello, pesciuolo, e pesciolino, diminut. pesce piccolo.] Pisciculus, li, masc. gen 1. l. & 3. b. Plin. lib. 9. cap. 59. Polypus pisciculos venatur. Ter. in Andr. act. 2. sc. 2. Pisciculus minutus. Var. lib. 3. c. 17. Hortensius piscatores habebat complures, qui pisciculos minutos aggerebant frequenter, vt à maioribus absumerentur. 3. Pisciculus paruus, Cicer. 2. de Natur. 4. Piscis incrementi minuti, Colum. lib. 8. cap. 17.

Quis-

Quisquis est incrementi minuti piscis maiorem alit.

Peschiera, e pescina, raccolta d'acqua per tenerui il pesce.] Piscina, næ, 1 a.l. Var. l 3. cap. 3. Piscinæ sunt, quæ in aqua dulci, aut salsa inclusos habens pisces ad Villam. a. Ichthyotrophicum, 5.l. Athen. l. c. 2. 3. Piscium viuarium, 1. a.l. 3.b Plin. l 9. c. 5.

Peschiera d'acqua salata, ò amara.] Piscina salsa Var. de Re rust. lib. 3. cap. 17. Cum piscinarum genera sint duo, dulcium, & salsarum, &c. 2. Piscina amara, Varr. de Re rust. lib. 3 cap. 17. Quare nostra piscina, ac mediterranea plebeia rectè dicitur, dulcia & illa amara.

Mezza peschiera.] Semipiscina, næ, 1.l. a.b Var. de Re rust. lib 1. cap 15. Cohora vna compluuium habeat lacum vbi aqua saliat, qui intra stylobatas eum vroit, sic semipiscina.

Peschiera di molto pesce.] Viuarium piscibus frequens, Colum. lib. 8. cap 16. Itaque Terentius Varro. Nullus est inquit hoc sæculo, qui non iam ducat, nihil sua interesse, verùm eiusmodi piscibus, an ranis frequens habeat viuarium.

Peschiera di poco pesce.] Viuarium piscibus infrequens, ex Colum. l 8. c. 18.

Peschiera maritima, cioè vicina al mare.] Piscina maritima Var. de Re rust. l. 3. c. 17. Cum piscinarum genera sint duo, dulcium, & salsarum, alterum apud plebem, & sine fructu, vbi lymphæ aquam piscinis nostris villaticis ministrant. Illæ autem maritimæ piscinæ, nobilium, quibus Neptunus, vt aquam sic & pisces ministrat, magis ad oculos pertinet, quam ad vesicam, & potius marsupium Domini exinaniunt, quam replent; piscinæ enim ædificantur magno, secundo implentur magno, tertio aluntur magno.

Peschiera villesca, ò villareccia, cioè di villa.] Piscina villatica, Var de Re rust. l 3. c. 17.

Peschiera d'acqua calda.] Piscina calida. Plin. lib. 2. epist. 17. Duæ cellæ magis elegantes, quam sumptuosæ cohærent calida piscina mirificè, ex qua natantes mare aspiciunt.

Peschiera d'acqua fredda.] Piscina frigida, ex Plin lib. 2. epist. 17.

Peschiera del publico, della Comunità, ò del comune.] Piscina publica, Cic. ad Q. Fr. l. 3. Magna vis aquæ vsque ad piscinam publicam.

Peschiera di pesce grosso.] Viuarium piscium maiorum, ex Col. l 8. c. 18 & Plin l. 9. c 54.

Peschiera di pesce grosso di mare.] Cetaria, riæ f g 1 & 2. l. 3 b Plin lib. 9 c. 15 Scombris est in aqua sulphureus color, extra qui cęteris. Hispaniæ cetarias hic replent, thynnis non commeantibus 2. Cetarium, rij, neut g n. r. & 2. l. Horat. serm. l. 2. Sat 5 Plures adnabunt thynni, & Cetaria crescent. 3. Cetotrophium, phij, n g 1. & 4 l. a & 3. b. Græc.

Peschiera di pesce minuto.] Viuarium piscium minimorum, ex Col. l 8. c 17. & Cic. de sen.

Peschiera di morene.] Viuarium murenarum, Plin l 9. cap. 55. Murenarum viuarium priuatim excogitauit C. Hirinus ante alios, qui cęnis triumphalibus Cæsaris dictatoris sex millia numero murenarum mutuo appendit. Nam permutare quidem pretio noluit aliauè merce.

Peschiera d'ostriche, vedi viuaio d'ostriche.

Peschiera con più ripartimenti, da tenerci diuersi pesci.] Piscina loculata. Varro de Re rust lib. 3 cap. 17. Vt l'ausias, & cæteris pictores eiusdem generis loculatas magnas habent arculas, vbi diuersi colores sint discreti, sic hi loculatas habent piscinas, vbi disparet disclusos habeant pisces.

Peschiera d'acqua dolce.] Piscina dulcis, Varro de Re rust. lib. 3. cap. 3. Tertia cultura piscinæ dulces fieri cœptæ, & è fluminibus captos recepere ad se pisces.

Peschiera doue si nuota.] Natantium piscina, ex Cicer. 5. Tuscul. & Plin lib 5. epist 6. 2. Piscina natatoria, ex Ouid 1. de Remed & Plin. qui lib. 5. epist. 6 sic ait: si natare latius, aut tepidius velis in area piscina est, in proximo puteus, ex quo possis rursus astringi, si pœniteat temporis 2. Colymbetra, træ, f. g. 1. b. a. & 3. l Gręc. Athen.

Peschiera, doue s'abbeuerano, ò lauano pecore.] Piscina ouinaria, ex Gel. l. 20. c. 20. & Col. l. 7. c. 6. 2. Piscina probatica.

Peschiera d'vn particolare.] Piscina priuata, ex Cicer. ad Q. Fr. lib. 3.

Peschiera bassa, ò poco fonda.] Piscina humilis, Col. lib. 8. cap. 17.

Peschiera fonda due piedi.] Piscina in duos pedes depressa, Col. l 8 c. 17.

Peschiera fonda noue piedi.] Piscina in pedes nouem defossa, Col. l. 8. c. 17.

Di peschiera, addiett.] Piscinalis, & hoc piscinale, 1 2 & 3. l. Pallad de Re rust l. 1. c. 40. Piscinales cellæ in æstiuis balneis à septentrione lumen accipiant, in hyemalibus à meridie.

Chi hà, ò si diletta di peschiera.] Piscinarius, ria, rium, 2 & 3 l. Cic ad Att l. 1. ep. 17 Mihi vero vt inuideant piscinarij nostri, aut scribam ad te alias, aut in congressum nostrum reseruabo.

Far vna peschiera] Piscinam construere, Col de Re rust. l. 8. c. 16. 2. Piscinam facere. 3 Viuarium piscium constituere, Colum de Re rust. l 8 c 17.

Far vna peschiera fonda due piedi.] Piscinam in duos pedes deprimere, Col. de Re rust l. 8. c 16 Soleis, ac rhombis, & simillimis animalibus humilis in duos pedes piscina deprimitur in ea parte littoria, quæ profluo recessu, nunquam destituitur.

Far vna peschiera fonda noue piedi.] Piscinam in pedes nouem defodere, Col Var de Re rust. lib 8 cap 17 Sin autem locus, vbi viuarium constituere censemus, pari libra cum æquore maris est, in pedes nouem defodiatur piscina.

Riempire di pesci la peschiera.] Piscinam frequentare, Col. lib 8. cap. 16. Quamobrem non solum piscinas, quas ipsi construxerunt frequentabant, sed etiam quos rerum natura lacus fecerat conuectus marinis seminibus replebant

Pesciaiuola, e pesciuendola, venditrice di pesce] Pisciaria, riæ, fœmin gen. 1 & 2. l 3. b. ex Varrone, cuius est, piscarius, & Sypont. 2. Piscium venditrix, ex Thes. Græc. & Sypont & Varr 3 Venditrix piscaria, ex Thes Græc. Sypont. & Var. 4. Ichthyopolæna, næ, f g. 1. & 4 l. a & 3. b. Græc Athen.

Pesciaiuolo, e pesciuendolo, venditor di pesce.] Piscarius, rij, masc. gen. 1. & 2. l. 3 b Var. Inter piscarios nemo vendebat 2. Piscium venditor, ex Cicer in Pis & post red. in Sen 3. Venditor piscarius, ex Cicer. in Top & ex Var. 4. Ichthyopola, læ, masc. gen. 1 & 4. l. 2. & 3. b. Græc. Athen.

Pesciaiuolo di pesci grossi] Cetarius, rij, m. gen. Col. lib. 12. cap. 44.

Pescicolino, vedi pescetello.

Pescione, accresc pesce grande] Piscis magnus, vel ingens. Varr. Te maior plus vrget piscet vt sæpè minutos magnus comest, vt aues enecat accipiter. 2 Piscis maior Varr l. 3 c. 17.

Pescione assai grande, ò simile à balena.] Piscis cetaceus. Diosc.

Pesco con l'e larga, vedi persico.

Pesetto, diminutiuo peso piccolo.] Ponduscululum, li, 1. l. 3. b. Plin. lib. 16. cap 23. vbi de auibus quibusdam loquens sic ait, Si ventus agmen aduerso flatu cęperit inhibere, ponduscululis lapidum apprehensis, aut gutture arena repleto stabilitæ volant.

Peso.] Pondus, ris, n g. onus, oneris, n g Cic. 1. b.

Peso eguale.] Aequilibritas, tatis, fœmin gen. Cicer. 2. de Nat Confugis ad æquilibritatem, sic enim Isonomiam, si placet, appellemus. 2. Aequilibrium, brij, Gell. lib 20. cap. 1. Quæro an id efficere possit rumpendi pariter membri, æquilibrium. 3. Et æquipondium, dij, neut. gen. Græc.

Peso grande.] Pondus grande. Cicer. 6. Verr. 2. Pondus

magnum, Plin. lib. 12. cap. 19. 3. Pondus ingens Ouid. lib. 13. Met.

Peso grauità.] Grauitas, tatis. Cic.

Peso di cento libre.] Pondus centenarium, ex Vitr. l. 7. c. 8. cuius est: lapis centenarius.

Peso graue.] Pondus graue. Ouid. 7. Met. 2. onus graue, Quint. l. 1. c. 6.

Peso importabile, che non si può portare.] Onus ingestabile, Plin. l. 7. c. 6.

Peso di ducento libre.] Pondus ducenarium, Plin. l. 7. c. 20. Fusius Saluius duo centenaria pondera pedibus, totidem manibus, & ducenaria duo humeris contra scalas ferebat.

Peso leggiero.] Pondus, vel onus leue. Ouid. 2. Metam.

Peso d'vna libra.] Pondus librale. Plin. lib. 19. cap. 2.

Peso di cinque libre.] Pondus quinque librale. Col. l. 2. cap. 15.

Peso di due oncie.] Pondus sextantarium, Plin. lib. 33. cap. 3.

Peso piccolo.] Pondusculum, sculi. Plin. lib. 11. cap. 10. Si cooriatur procella apprehensi pondusculo lapilli se librant apes.

Peso smoderato.] Pondus immane. Plin. l. 15. c. 20. 2. Pondus immensum. Hor. 2. ser. Sat. 1.

D'vn medesimo peso.] Aequilibris, & hoc aequilibre, Vitr. 1. 3 l. 2. b.

Poco peso, peso leggiero.] Leue pondus. Plin. l. 2. cap. 45. In specum delato leui pondere, quamuis tranquillo die, turbini similis emicat procella.

Pessimamente, auuerb. cioè cattiuissimamente.] Pessimè. Cic. 2. Pexumè Ter.

Pessimo, cattiuissimo.] Pessimus, ma, mum. 2. Deterrimus, ma, mum.

Pesta, quantità d'orme.] Vestigia, orum, neut. gen. & num. plur. 1. 2. l. 3. b. Horat. l. 1. ep. 1. Me vestigia terrent, omnia te aduersum spectantia, nulla retrorsum. 2. Vestigiorum crebritas, vel multitudo ex Cicer. 2. & 3. de orat.

Pesta, cioè strada battuta.] Iter tritum, Cicer. 1. Philipp. 2. Via trita, Cic. de Clar. orat.

Pesta per vccisione grande, ò strage.] Clades, dis, foemin. gen. 1. l. Cicer. de Nat. 2. Strages, gis, foemin. gen. & 1. l. Liu.

Pesta, ò calpestio, il percuoter la terra co' piedi nel caminare.] Pedum pulsus, ex Col. lib. 1. cap. 6. vbi sic ait. Area optima est silice contracta quo celeriter frumenta deteruntur, non cedente solo pulsibus vngularum.

Pesta per calpestio, qui vale strepito. che si fà co piedi nel caminare.] Pedum sonitus, ex Col. l. 1. cap. 6. & Virg. 8. Aen. vbi sic ait, Quadrupedante putrem sonitu quatit vngula campum.

Pesta, ò calpestio de' caualli.] Pedum equinorum pulsus, vel sonitus, ex Colum. lib. 1. cap. 6. & Virg. 8. Aen.

Pesta, ò calpestio d'huomini.] Pedum humanorum pulsus, vel sonitus, ex Colum. lib. 1. cap. 6. & Virg. 8. Aen.

Pestamento, il pestare, ipteso di quel che si fà con il pestello nel mortaio, ò altro simile.] Pistura, rae, foemin. gen. 1. & 2 l. Plin. lib. 18 cap. 10 Pistura non omnium facilis. Idem Plin. ibidem ipsa quae euelluntur variam pisturarum rationem habent. 2. Tritus, tus, m gen & 1. l. 3. Tritura, rae, 1. & 2. l. 4 Pinsatio, nis, foemin. gen. 1. & 2. l. Vitr. lib. 7. c 1.

Pesta città maritima della Basilicata, doue per la clemenza dell'aria due volte l'anno fioriscono le rose.] Paestum, sti, n. g. Plin. Virg. & Abrahám. 2. Posidonia, niae. Abraham Ortel. 1. 4. b. 2 3. l.

Pestano nome gentil, ò poss.] Pestanus, a, um.

Pestare, ammacchare col pestello, ò altro simile.] Pinso, sis, pinsui, pistum, vel pinsum, vel pinsitum, Plin. 2. Tero, is. 3. Tundo, is.

Pestar ben bene, ò tutto.] Distero, is, 1. l. 2. b. Cato c. 75 Casei pondo duo disterat in mortario. 2. Pertero, ris, 1. l. 2. b. ex Plin in Menech. cuius est: pertérunt.

Peste, ò pestilenza, male contagioso, e mortale.] Pestilentia, tiae, foemin gen. 1. & 3. l. 2. & 4 b. Plin. lib. 7. cap. 50. Obseruatum est à meridianis partibus ad occasum solis pestilentiam semper ire: nec vnquam ferè aliter nisi hyeme, nec vt ternos excedat menses Corn. Cels. l. 1. cap. 10. 2. Pestis, stis, foemin. gen. & 1. l. Plaut. in Amph Pestis te tenet.

Pestello, e pestone, strumento col quale si pesta.] Pistillum, li, 2. l. Plaut. in Aul. Cultrum, securim, pistillum, mortarium. Quae vtenda semper vicini rogant. Colum. l. 12 c. 55. 2 Pilum, li, 1. l. Plin lib. 18. cap. 11. Tunditur Zeae granum in pila lignea, nam lapidis duritia conteritur. Nobilius, & notum est, pilo vinctorum poenali opera.

Pestello ruuido, cioè scabro, non liscio.] Pistillum ruuidum, Plin. lib. 18. cap. 10. Maior pars Italiae ruuido vtitur pilo, rotis etiam, quas aqua vertat obiter, & molat.

Pestello ferrato in cima.] Pilum ferratum, Plin. lib. 18. cap. 10. Hetruria spicam farris tosti pinsente pilo praeferrato, &c.

Pestello da faue.] Pilum fabrum. Cato de Re rust. cap. 10.

Pestello da farro.] Pilum farrearium, Cato de Re rust. cap. 10.

Pestello da spelda.] Pilum seminarium, Cato de Re rust. cap. 10. Villicum habere oportet pilas duas, pilum fabarium vnum, farrearium vnum, seminarium vnum.

Pestello di ferro.] Pilum ferreum. Colum. lib. 7. cap. 7.

Pestello di legno.] Pilum ligneum, ex Colum lib. 7. c. 7. & Cic. 5. Tusc.

Pestello d'ottone.] Pilum ex orichalco, ex Cicer. 6. Ver. & 3. off.

Pestiferamente, auuerb. con peste.] Pestiferè, 1. & 4. l. 2 & 3 b. Cicer. 2. de leg. Multa perniciosè, multa pestiferè sciscuntur in populis, quae non magis legis nomen attingunt, quàm si latrones aliqua consensu suo sanxerint. 2. Perniciosè, 1. 4. & 5 l. 2. & 3. b. Plin. lib. 27. cap. 22. Sic perniciosè iniuriat vitis, nec ampliat se, sed egerit.

Più pestiferamente, compsrat] Perniciosius, 1. & 4 l. 2. 3. & 5. b. Cic. 3. de leg. Quo perniciosius de Repub. merentur vitiosi principes, quòd non solum vitia concipiunt ipsi, sed ea infundunt in ciuitatem. 2. Magis pestiferè, ex Plaut Most. & Cic. 2 de leg.

Pestifero, e pestilente, pestilentiale, e pestilentioso, addiett. che cagiona peste, ò pestilenza.] Pestifer, ra, rum, 1. l. 2. & 3. b Plin. lib 7. cap. 50. Certis pestifer calor remearet horis, aut rigor, neque horis modo, sed & diebus, noctibusque trinis, quadrinisque etiam anno toto. 2. Pestiferus, a, um, 1. l. 2 & 3 b. Cels. l. 2. c. 6. Sudor quoque frigidus in acuta febre pestiferus est, atque in omni morbo vomitus, qui varius, & multorum colorum est, praecipuèque si malus in hoc odor est. 3. Pestilens, tis, om. gen. 1. & 3. l. & 2 b. Cicer. de Diu. Sunt partes agrorum aliae pestilentes, aliae salubres, aliae quae acuta ingenia gignant, aliae quae retusa, quae omnia fiunt, & ex Caeli varietate, & ex dispari aspiratione terrarum. 4 Perniciabilis, & hoc perniciabile, 1. & 4. l. 2. 3 & 5. b. Q. Curt. lib 4. Multos exanimauit rigor niuis insolitus, multorum adussit pedes, plurimorum oculis praecipuè perniciabilis fuit. 5. Pernicialis, le, 1. & 4. l. 2. & 3. b. Liu. 7. bel. Pun. En anno pestilentia grauis incidit per Vrbem, quae tamen magis in longos morbos, quàm perniciales euasit. 6. Perniciosus, sa, sum, 1. & 4. l. 2. & 3. b. Cicer. 1. de Inuent. Si quis omissis rectissimis, atque honestissimis studijs rationis, & officij, consumit omnem operam in exercitatione dicendi, is inutilis sibi, perniciosus patriae ciuis alitur. 7 Exitiabilis, & hoc exitiabile, 1. & 4 l. 2. 3. & 5. b. Plaut. Epid. Si inueniam exitiabilem, ego illi faciam, vt hunc sciat diem. 8. Exitialis, le, 1. & 4. l. 2. & 3. b. Plin. lib. 8. cap. 38. Leontophonum odit leo, visumque frangit, & citra morsum exani-

exanimat. Ille contrà vrinam spargit leoni exitialem. 2.Exitiosus,a,um.1.& 4.l. 2.& 3.b.Cic.de Arusp. Cum his furijs, & facibus,cum his inquam exitiosis prodigijs ac penè huius imperij pestibus bellum mihi inexpiabile dico esse susceptum.

Più pestifero, compar.] Perniciosior,sius.1.& 4 l.a.3.& 5. b.Plin.lib 11.cap.53.Homini cibus vtilissimus simplex, coaceruatio saporum pestifera,& condimenta perniciosiora.2.Pestilentior,tius.1.& 3.l.& 2.b.Ex Cic.in Part & l.5 ep.16.

Sommamente pestifero, superlat.] Perniciosissimus,a,m. 1.4.& 5.l. 2.3.& 6.b. Plin.lib.11. cap.54. Perniciosissimum autem, & in omni quidem vita quod nimium, præcipuè tamen corpori, minuique quod grauat quolibet modo vtilius. 2.Pestilentissimum,a,um. 1.3.& 4.l.2. & 5.b.Cic l.5 ep.16. Non mehercule quemquam audiui hoc grauissimo,& pestilentissimo anno adolescentulum, aut puerum mortuum, qui mihi non à dijs immortalibus ereptus ex his miserijs, atque ex iniquissima conditione vitæ videretur.

Pestio.a b Sen.vedi catenaccio.

Pestio a.l.vedi pesta.

Pesto,ò pestato,particip.]Pensitus,ta,tum.1.l.& 2 b. Columl.lib.12.cap.27. In sestarios quinquaginta trimbenè pinsitam,nec plus vnciæ pondere additò.2.Pinsus,sa, sum.Vitr.lib.7.cap.2.Statuminatione facta, rudus indicatur,idque pinsum absolutum,ne minus pede sit crassum.3 Pistus,sta,stum.Plin.lib.18.cap.10.Tradunt ream & tiphen,cum sint degeneres,redire ad frumentum, si, pista ferantur, nec protinus, sed tertio anno. 4. Tunsus, sa, sum. Virgil. 3. Georg. Quum grauiter tunsis gemit area frugibus. 5. Tusus, sa, sum. 1.l. Plin. lib.26. cap.11. Mandragoræ radix recens tusa cum cucumere siluestri. 6.Tritus, ta, tum. 1.l. Colum.lib.7.cap.8.Caseus aspergitur tritis salibus, vt exudet aridum liquorem. 7.Pinsatus, ta, tum, à verbo pinsor, saris, quod verbum est apud Varr. lib. 1.cap.63.

Alquanto pesto.] Subtunsus,sa,sum, 1.& a.l. Tib. lib. 1. el.10.

Mezzo pesto.] Semitritus,ta,tum.1.& 3.l.a.b. Col.l 1.c.6. Areæ autem nubilarium applicari debet, quo collata semitrita frumenta protegantur, si subitaneus imber incesserit.

Più pesto.]Tritior, & hoc tius. 1.l. 2.b. Ex Cicer. 1. Academ. vbi sic habetur: verbum vsitatius, & tritius.

Pesto bene.] Contusus,sa,sum. 1.& 2.lib.Ex Var.lib.3.c. 16.& Cic.a.Tusc.2.Contritus,ta,tum.1.& a l. Cels.lib.5. c.17.Pastilli hæc ratio est; arida medicamenta contrita, humore non pingui,aut vino, vel aceto coguntur, & rursus, cocta inarescunt. 3. Pertritus,ta,tum,1.& 2.l. Colum. lib. 8. cap. 5. Vua quoque cum cibo mixta prodest, vel eadem pertrita, & cum aqua potui data.

Petitione, vedi domanda.

Petrosello,petrosemolo, prezzello,herba nota.] Apium, ij.1.a.b.Plin.l.19.c.11. Apio gratia vulgò est; namque rami largia portionibus per iura ionatant, & in condimentis peculiarem gratiam habeat. 2.Petroselinum,ni. Plin.l 20. 1.c.a,3.b.4.l.

Petrosello fresco.] Apium viride. Plin. lib.20. cap.11. Si pisces ægrotent in piscinis, apio viridi recreantur.

Peteggiare.Fior.trullare: Sen.scoreggiare,cioè tirar peti, ò corregge.] Pedo,dis pepedi.1.l in præs sed in præt. 1.b.a.l. Mart.lib.10 epist.14.Nil aliud video, quo te credamus amicum. Quam quod me coram pedere Crispe soles.Hor.1.ser.sat.8. Nam displosa sonat quantum vesica,pepedi.1.Efflatum crepitumque ventis emittere. Suet in Claud.cap.32.Claudius edictum dicitur meditatus,quo veniam daret,efflatum,crepitumque ventris in conuiuio emittendi, cum periclitatum quendam præ pudore, & continentia reperisset. 3.Ventris crepitum reddere.Plin.l.27.cap.12.Onopordon si comederint asini,crepitus reddere dicuntur.4.Crepitum dare, vel edere,Ex Suet.in Claud.c.32.& Iuuen.sat.3. 5.Crepo,as,pui, pui,pitum. 1.b. Mart.lib 12.epist.63. Ante Iouis statuam crepuit sator histrio, pœnam. Iuppiter indixit viuere de proprio.

Peteggiar spesso.] Crepito,as.1.b.2.l. Ex Mart.l.12.supra. cit.& Plaut. in Amph.

Pettinare, rauuiuar i capelli, c ripulir il capo col pettine.] Pecto,&is,pexui, vel pexi, pexum. Virgil. 7. Aeneid.

Pettinarsi all'in giù, ò all'in sù.] Caput secundo capillo,vel aduerso pectere,Ex Plin.l.25 c 10,

Pettinato,partic.] Pexus,xa,xum.Cic.2 Catil. Quos pexo capillo nitidos,aut imberbes,aut benè barbatos videtis. 2.Pectitus,a,um.Col l.2.c.3. Præparatæ sint, & pecticæ lanæ,quo facilius iusta lanificio persequi, atque exigere possit.

Non pettinato.] Impexus,a,um.Virg.

Pettine,stromento da pettinare.] Pecten,&inis m g. 3. in obl.6.Plaut.in Capt.Strictim ne attonsurus est, an per pectinem.

A guisa di pettine.] Pectinatim.1.3.l.2 b.Plin.l.8.c.25. Pectinatim stipant se dentium seriæ.

Pettino,e petuccio, dimin petto piccolo.] Pettusculum,li. n g 1.2 l.3.b.Bud. in Pand.

Pettirosso,vccelletto, che hà il petto rosso.] Erithacus,ci. 1.l.a.1.b.Plin.lib.10.cap.29.Erithacus hyeme,phænicurus estate.

Petto con l'e larga, parte dell'animale dalla gola allo stomaco.] Pectus,toris.n.g.1.l.& 2.b. Plin. lib.11. cap.37. Pectus hoc est,ossa præcordija, & vitalibus natura circumdedit, at ventri, quem necesse erat increscere ademit.2.Thorax,thoracis.1.a.l in recto,& obl.Plin.lib.28, cap.7. Thoracem purgat absinthium cum iride sumptum.

Petto largo]Pectus latum,vel spatiosum. Plin. l.11.c.37. Pectus homini tantum latum.

Petto carinato,cioè à foggia di fondo di naue.] Pectus carinatum.Plin.l.1.c.37.Pectus homini tantum latum,reliquis carinatum,volucribus magis, & inter eas aquaticis maximè.

Petto peloso.] Pectus setosum. Gel.l.2.c.8.

Petto lato,largo,ò spatioso,qual è quel dell'huomo.] Pectus latum.Plin.l.11.c.37.

Petto,c peto Fior con l'e chiusa,val coreggia.] Ventris flatus,crepitusque. Suet.in Claud.

Petto à botta.] Lorica periculo probata. 2.Thorax periculo probatus Beret. in Anch.lib.2.Alij fistularum globis ex propinquo in pectore percussi; non secus ac si lorica periculo probata, tecti essent, iterum illæsi euaserunt.

Pettoruto,addiett.che hà gran petto.] Pectorosus, sa,sum. Col.l.8,Sint ergo matrices probi coloris, robusti corporis,quadratæ,pectorosæ, magnis capitibus rectis rutilisque cristis.

Pezzente,pitocco,ò mendico,vedi mendico.

Pezzetto,dimin.pezzo piccolo.] Frustulum,li. n. gen. Ex Virg.

Vn pezzetto,auuerb. cioè alquanto di tempo, ouer non molto tempo.] Diutulè. 1.2.3 b.4 l. A. Gell. lib. 5. cap.10.Euathlus cum diutulè adicitur, auscultatorque Protagoræ fuisset. 2. Aliquandiu. 1. 2. b. 3. l. Cicer. 1. Acad. Brutus Aristum Athenis audiuit aliquandiu.

Tagliare, ò far in pezzi vna cosa.] Rem in frusta concidere, vel secare.Colum.lib.12 c.53.

Pezzo, parte di cosa soda.] Frustum, sti, neut. gener. Colum.

Pezzo di vna libra, che pesa vna libra.] Frustum librale. Frustum librarium, Colum. lib. 12. de re rust. cap. 53. Suilla caro in libraria frusta concidi- tur.

Pezzo di carne con due occhi, si dice prouerbialmente di persona pocosaggia.] Corpus sine pectore. Horat. lib.1 epist.4.

Pezzo di legno.]Segmentum,ti n.g.2.Segmen,nis.n.gen. Plin.l.13.c.12.

A pez-

A pezzo, à pezzo.] Partibus Colum. 2 Portionibus.Plin. lib.17.cap.22. Nihil natura portionibus partit. 3.Frustatim.Plin.

Tagliare à pezzo à pezzo.] Membratim cedere. 2.Membratim discerpere Cic.

E' vn pezzo,che non hò inteso niente.] Diu nihil audiui, Cicer.

E' vn gran pezzo, che non hò inteso niente.] Perdiu nihil audiui.Ex Cic.ad Att.l.3.epist.22. Ego perdiu nihil etiam auditurus.

Vn pezzo fà.] Iampridem.Cic.Att.l.2.ep.5. Cupio equidem,& iam pridem cupio Alexandream,reliquamque Aegyptum visere.

Vn pezzo,auuerb.cioè lungo tempo.] Diu 1.b 2.l.Cic.de Sen.Senex est eo meliore conditione,quam adolescens, cum id quod sperat ille, hic iam assecutus sit. Ille vult diu viuere, hic diù vixit; quanquam quid est in hominis vita diu. 2. diutinè. 1. & 3. b. Plaut. in Rud.

Vn pezzo più, auuerb.compar.] Diutius.1.3.& 4.b. 2.l. Cicer.6. Ver. non obtundam diutius aures vestras.

Vn gran pezzo.] Perdiu 1 & 3.l.2.b Varro de Re rust.lib. 1.c.58.Faba, & legumina in olearijs vasis oblita cinere perdiu incolumia seruantur.

Vn grandissimo pezzo.] Diutissimè, 1.& 4.b.2.3.& 5. l. Cic.de Am.Catonem induxi senem disputantem, quia nulla videbatur aptior persona, quæ de illa ætate loqueretur,quam eius,qui,& diutissimè senex fuisset,& in ipsa senectute præ cæteris floruisset.2.Quàm diutissimè Var.2.de re rust.c 6.

P I

Piacenza,degno già municipio, ed illustre colonia de' Romani, al presente città d'Italia in Lombardia,non pur celeberrima, ed antichissima, secondo i Geografi, ma nobilissima,e douitiosissima, come i medesimi affermano,la qual perche non può non piacere, atteso il suo gran merito,degnamente hà sortito il nome di Piacenza.] Placentia,æ.1 3.b 2.l.Philipp. Cluer.Ital.ant. lib. 1. cap. 27. qui sic ait. Placentia hodie nomen antiquum retinet, Piacenza,e Piasensa vulgò dicta. Nomen haud dubiè Latinorum lingua impositum a placendo est: vt Pollentiæ à pollendo,Florentiæ a florendo, Fauentiæ à fauendo.

Piacentino,nome gent & poss. di Piacenza.] Placentinus, um,1.b 2.3.l Cic.de Clar.Or.

Mezzo Piacentino] Semiplacentinus,na,num. Cicer. in Pison.

Cosa che piace.] Placens,tis. om gen.1.b. Horat. 2.Car. od.14.

Cosa che piacerà.] Placiturus, ra, rum. 1.& 2.b.Virgil. 12.Æn.

Piacere, nome consolatione, contento, diletto.] Voluptas,tatis.f.gen.1 b. Cicer.1. de fin. Omne autem id, quo gaudemus, voluptas est, & omne id quo offendimur,dolor.

Piacere carnale.] Voluptas venerea.Cic.4.Tusc. Vt turpes sunt,qui efferunt se lætitia tum, quum fruuntur venereis voluptatibus; sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt.

Voglia di piacer carnale.] Veneris cupiditas,Plin.lib.28. cap 8.

Piacere illecito.] Voluptas inconcessa. Tacit. 13. Annal. Quo facilius lubricam principis ætatem, si virtutem aspernaretur, voluptatibus inconcessis retinerent.

Piacere,voglia,volontà.] Voluntas,tis f.g.& 1.b Cic.lib. 11 ep 29. Si quid fecerim hoc ipso in bello minus ex Cæsaris voluntate,id feci aliorum consilio,hortatu, auctoritate.

Piacere,fauore,seruitio.] Beneficium,cij n.gen. 1.2.3.4.b. Cicer. pro Plan. Nil tam proprium hominis existimo, quam non modo beneficio, sed etiam beneuolentiæ significatione alligari.

Piacere verbo, cioè aggradire, esser' à grado] Placeo, ces.1.b.Sen.lib 20 ep.75. Placeat homini quicquid Deo Placuit 2.Probo,bas 1 b.cum Dat. vel Ablat. cum præpos.Cic.Att.lib.3.epist 23. Sestij nostri lex,quam tu tibi probari scribis,mihi non placet.Idem Cic.Att lib.9. epist. 19 Ego cum ex ipsa re magnam capio voluptatem; tum mecum factum probari abs te,triumpho, & gaudeo. 4 Arrideo, es. 2. l. Cicer. Att. lib. 13. Inhibere illud tuum quod valde mihi arriserat, vehementer displicet; est enim verbum tuum nauticum.

Far piacere,cioè cosa grata.] Gratificor,aris. 1.l.2.& 3.b. Cicer.lib.1.epist.1 Gratiam autem nostram extinguit, hominum suspicio.quod Pompeio se gratificari putant. 2.Gratum facere. Cic. feceris mihi gratum si me de his rebus,& si quid erit aliud,quod scire opus si feceris certiorem.3.rem gratam facere.

Far gran piacere.] Pergratum facere.Cic.lib.3.fam. Pergratum mihi feceris si istas exiguas copias quam minimum imminueris 2.Vehementer gratum facere.Cic.lib. 13.ep.70. Vehementer mihi gratum feceris, si quibuscumque rebus sine molestia tua poteris, Appio Menandro commodaris.

Fare grandissimo piacere.] Gratissimum facere. Cicer. lib.2.fam. Gratissimum mihi feceris, si ad me in Ciliciam quam primum veneris. 2. rem gratissimam facere.

Far qualche piacere ad alcuno.] Aliquid cuipiam gratificari, Ex Cicer.1.de Nat.& l.1.ep 10.

Non far piacere ad alcuno] Nihil cuipiam gratificari, Cic.1. de Nat. Epicurus non tam desipiens fuisset, vt Deum fingeret exilem,atque perlucidum,nihil cuiquam tribuentem, nihil gratificantem omninò,nihil curantem,nihil agentem

Tu non mi puoi far maggior piacere di questo.] Hoc mihi gratius facere nihil potes. Cicer. lib. 13. fam. epist 66.

Il far piacere.] Gratificatio, onis fœm gen 1. & 4 l. 2.& 3.b.Cic 1.de Nat Vos autem quid mali datis cum imbecillitatem gratificationem, & beneuolentiam ponitis?

Piacere molto.] Complaceo ces 2.b. Ter in Andr. 2.Perplaceo,ces.1.l.2.b.Cicer.Att.lib 3.epist 23. ea mihi perplacet.

Piacere spesso] Placito,tas.1 & 2.b.Plaut. Bacchi mores non placitant.

Cosa,che deue piacere.] Placendus,a,um.1.b. Plaut. Trinum. Si illa sibi placet, Placenda dos quoque est,quam dat tibi.

Piaceri di gola.] Comedendi voluptates Gell.lib.19 cap. 2. Quis habens aliquid humani pudoris voluptatibus istis duabus,coeundi,& comedendi, quæ sunt hominum cum sue, atque asino communes gaudeat?

Darsi in preda a'piaceri.] Voluptatibus se dare. Cic.2. de Nat.Cum autem dominatu vnius omnia tenerentur, nec me angoribus nec rursus indignis homine honesto, voluptatibus.

Piaceuole.benigno,dolce.] Lenis, & hoc lene. 1.l. 2. Iucundus,da,dum.1.l. 3.Comis,& hoc me.1 l.

Piaceuolmente,con piaceuolezza.] Leniter. 2.Mansuetè Grat.

Piaceuolezza.] Lenitas,tis.f g.2.Iucunditas,tis. f. gen.3. Comitas,tis.4 Mansuetudo.

Cosa,che è piaciuta.] Placitus,a,m.1.2.b.Ouid. 2.Fast.cuius est,forma placita.

Piaga,ferita, rottura di carne.] Plaga,gæ.f g.& 1.l.Cicer. Tusc.2.Gladiatores,qui benè instituti sunt, accipere plagam malunt,quam turpiter vitare.2.Vulnus,neris.n. g.1.l.& 2 b.

Piaga antiueduta men dole.] Quod expectatum est,lenius accedit.Sen.l.11. ep.79. Quidquid expectatum est diù, lenius accedit.

Piaghe corrosiue,che serpendo corrodono la carne.] Nomæ,nomarum.1.b.f g.& Plur.num.Plin.l.20.c.29. Brassica syluestris compescit mala corporis, quæ serpunt; nomas vocant.

Piaga, che magna, e consuma la carne.] Phagedæna, dæ-
næ. 1. 2. b. 3. l. f. gen. 2. Vlcus phagedænicum. 3. Vlceria phagedæna Plin. l. 28. cap. 18. Phagedænis fistulis immittitur fel tauri, cum succo porri, & alias vlcerum sithymali medentur cum sesanis sumptis. Plin. l. 20. c. 5. Pastinacæ semen erraticæ phagedænas vlcerum sistit. 4. Vlcus depascens. Diosc. l. 2. c. 3. Garum omne depascentia vlcera sistit.

Piaga nata da sè.] Vlcus, vlceris, neut. gen Horat. lib. 1. ep. 15. Stultorum incurata, pudor malus, vlceris celat.

Piaga putrida delle nari.] Ozæna, næ 1 2. l. Diosc. l. 1. cap 55. Trinum vnguentum contra violentia narium, quas ozænas vocant, auxiliatur.

Piaga picciola.] Vlcusculum, li. n g Plin. l. 28. cap. 19 Lien vituli in vino decoctus tritusque, & illitus vlcuscula oris sanat.

Piaga simile ad vn fauo di miele.] Vlcus cerium. Plin. l. 20. c. 2. Peponum radix sanat vlcera concreta in modum faui, quæ ceria vocant.

Piagamento, & impiagamento, il piagare, ò l'impiagare.] Vlceratio, onis f g. 1. & 3. l. 2 & 4. b. Sen. ad Serenum. In dolores, damna, vlcerationes, vulnera, magnos motus rerum circa se frementium securus aspiciat 2. Exulceratio, nis. f. gen. 1. 2. & 4. l 3. & 5. b Plin. lib. 20 c. 3. Cucurbitæ filuestres omnium consensu stomaco vtilissimæ iudicantur, & interaneorum, vesicarumque exulcerationibus.

Piagare, & impiagare, far piaga.] Vlcero, ras. 1. l. & 2. b. Horat. serm l. 1. sat. 6. qui ait; Mantica mulo lumbos onere vlceret. 2. Exulcero, as. 1. & 2. l. 3 b. Varr. de re rust. lib. 2. cap. 9. Quidam nucibus græcis in aqua tritis perungunt aures canum, & inter digitos, quod muscæ, & ricini, & pulices soleant, si hoc vnguine non sis vsus, exulcerare. 3. Vlcus facere. Plin. lib. 22. cap 23. Ea anemonis, quæ phœniceum florem habet, radice contrita, cuicunque animalium imposita, vlcus facit scepticaui; Et ideo expurgandis vlceribus adhibetur.

Piagar di nuouo, far nuoua piaga.] Redulcero as. Colum. lib. 7. cap. 5. Medicamentum leniter scabræ parti, quæ prius aspera resta, vel pumicè redulceratur.

Piagato, addiett. pien di piaghe.] Vlcerosus, sa, sum. Horat. 1. carm. od. 25. 2. Exulceratus, a. m. 3. vlceribus affectus, a. m.

Tutto piagato.] Toto corpore stigmaticus. Iac Pons. vol. 2. Integros alo exercitus, & sum toto corpore stigmaticus.

Piaggia, e spiaggia, lido, ò riuiera di mare.] Litus, oris, & poeticè Littus. ris. neut. gen. 1. l. 2. b. 2. Ora, ræ. Plin. l. 6. c. 28 Nunc reliquam oram Arabiæ contrariam persequemur.

Piaggia doue il mare corre,. ò ricorre.] Aestuarium, rij. Plin. l 3 & Cæsar.

Pialla, strumento da Falegname.] Dolabra, bræ. fœm. gen. Colum lib. 6 3. Runcina, næ. 2. l. Plin. lib. 16. cap. 40.

Piallare, adoprar la pialla, ò pulire.] Dolo, las. 1. b. Cic. 2. de Diu. Quis robur illud dolauit.

Pialluzza, dimin. pialla piccola.] Dolabella, læ. Colum. lib. 1.

Piamente, ò pietosamente, auuerb con pietà,] Piè 1. b. 2 l. Sypont. in Mart. A Pius fit aduerbium piè quòd modo religiosè significat, modo clementer, cui contrarium est, impiè.

Piamonte, e Piemonte, voce di tre sillabe, Regione d'Italia, confine alla Sauoia, & alla Francia.] Italia subalpina. Plin. l 16. c. 1.

Piamontese, e Piemontese.] Subalpinus, na, num.

Piana, vn legno vn poco più grosso del corrente, che si mette ne palchi fra traue, e traue.] Tigillum, li. neut. gen. Vitr. 1. b.

Pianella, e pantofola.] Crepidà, dæ. 1. 2. b. Plin. l. 35. cap. 10. Sutori circa crus cauillanti denunciat Apelles, ne supra crepidam sutor iudicaret. 2. Solea, æ. 1. b. Gell. l. 13 c 20. Omnia fermè quibus plantarum calces tantum inferiò teguntur, cætera prope nuda, & teretibus habenis iuncta sunt, soleas dixerunt.

Pianellaio, chi fà le pianelle, ò pantofole.] Crepidarius, 2. Crepidarum sutor. 3 Sutor Crepidarius, Gell. lib. 13. cap 20. Eius calceamenti sutores, crepidarios appellarunt.

Pianelle da donna.] Soleæ muliebres. Cicer. de Arusp.

Pianelle, ò pantofole da donne per il verno.] Hybernus fœminarum calceatus, Ex Plin. lib. 16. cap. 8. Suberis vsus anchoralibus maximè nauium, piscantiumque tragulis, & cadorum obturamentis, præterea in hyberno fœminarum calceatu. 2. Scandalium, lij. Amalth. Onom.

Chi porta le pianelle.] Crepidatus, a, um. Cic. in Pison. Inde nocte intempesta crepidatus, veste seruili nauim conscendit.

Pianellina, ò pianelletta, diminut. pianella piccola.] Crepidula, læ. Gell. lib. 13. cap. 20. Crepidas, & crepidulas prima syllaba correpta, id genus calceamentum appellarunt, quod Græci crepidas vocant.

Pianeta, veste sacerdotale assai nota.] Sacerdotalis vestis. Turs Laur. hist. l. 4 c. 13. Iuliæ Ruberæ Ducis Ferrariensis donum fuit sacerdotalis vestis argentea opere phrygio magnificè picta. 2. Sacerdotale amiculum. Hor. Turs. Laur. hist. l 5. c. 6.

Pianeta, e pianeto, il primo è di genere maschile, e feminile, il secondo solamente maschile; cioè stella errante.] Sidus errans. Plin. lib 2. cap. 6. Inter hanc, Cœlumque eodem spiritu pendent certis discreta spatijs, septem sidera, quæ ab incessu vocamus errantia cum errent nulla minus illis. 2. Stella errans. Cicer 1. de Nat. E Platonis schola Ponticus Heraclides errantibus etiam stellis diuinitatem tribuit. 3. Stella vaga, vel vagans. Cicer. de Natur. Xenocrates deos octo esse dicit, quinque eos, qui in stellis vagis nominantur, vnum, qui ex omnibus sideribus, quæ infixa cœlo sunt, ex dispersis quasi membris simplex sit putandus Deus, &c 4. Astrum errans, vel vagans Cic. 1 Tusc. Nos astra suspeximus, tum ea, quæ sunt infixa ceteris locis tum illa non re, sed vocabulo errantia. 5 Stella erratica. Gell lib. 14 cap. 1. Quas multi stellas erraticas, Nigidius errones vocat 6 Erro, nis. m. gen. 1. l. apud Gell lib. 14. cap. 1. 9. Planeta, tæ. m gen. 1. b. 2. l. græc Gell. lib. 14 cap. 1. Phauorinus posse fieri existimabat, vt, & alij quidam planetæ pari potestate essent, sine quibus recta, atque perpetua obseruatio fieri non quiret. 8 Planes, tis. m. gen. 1. b 2. l. græc. in Plaut. in Alcib.

Di pianeta, ò di pianeto.] Planeticus, ca, cum. 1. & 3. b. & 2. l. græc.

Piangere, piagnere, lagrimare, ò versar lagrime da gli occhi] Fleo, fles, fleui, fletum. Cicer. 1 de Orat. Lapides mehercule omnes flere, & lamentari coegisset. 2. Luges, es luxi. 1. l. Cicer lib. 7 epist 29. Remp. lugebam, quæ non solum suis erga me, sed etiam meis erga se beneficijs mihi erat carior 3. Ploro, ras. 2. l Quint. lib. 6 cap. 2. Date puero panem ne ploret. 4. Lachrymo, as. 1. 2. b. Ter. in Adel. ob. lachrymo gaudio. 5 Lachrymor, aris. Cicer. 7. Ver. Ecquis fuit quin lachrymaretur? 6. Collachrymo, as. Cicer. pro Sest. & quoniam me huc prouexit oratio, histrio casum meum toties collachrymauit.

Far piangere alcuno.] Lachrymas alicui mouere. Sen. lib. 4. epist. 29. Moueat ille mihi risum; ergo fortasse illi lachrymas mouebo. 2. Fletum mouere, Ex Cicer. 1. de Or. Filius pupillus patri charissimi recordatione, & memoria fletum populo moueret. 3 Fletum excitare, Catull. in Egnat. ep. 37. Excitat fletum orator. 3. Luctu afficere, cum Accus. Cic. in Pison. Vt eos quos luctu afficeret, lugere non sineret.

Piangere dirottamente, cioè fuor di misura.] Vberrimè flere. Sueton. in Tit. cap 10. Titus populo coram vbertim fleuerat. 2. Vim lachrymarum profundere.

Finire di piangere.] Elugeo, es. Liu. 4 bell. Maced. Quid aliud

aliud in luctu, quàm purpuram, atque aurum deponunt? quid aliud, quum eluxerunt, sumunt. Cic. l. 9. ep 20. Patriam eluxi iam, & grauius, & diutius, quàm vlla mater vnicum filium.

Piangolare, come fanno i putti.] Vagio, gis. 1. l. Ouid. 4. Fast.

Piano, addiett. che hà superficie vguali.] Planus, na, num. 1. l. Plin. lib. 11. cap 37. Piscium omnibus serrati dentes, præter scarum huic vni aquatilium plani. 2. Aequus, a, um. 1 l. Sypont. in Mart. Aequus ab aqua deducitur, quia summa est aquæ æqualitas, dum quiescit, ita vt imaginem tanquam speculum reddat, significatque æquua, planum propriè; sed metaphorice ponitur pro Iusto, quia nullam in partem inclinat. 3. Aequabilis, & hoc le. 1 & 2. l. 3 b. Cic. de Vn. Si vniuersitatis corpus planum, & æquabile explicaretur, &c. 4 Aequatus, ta, tum. 1. & 2. l. Cicer. 6. Ver. cuius est. Aequata agri planities.

Piano, cioè adagio, vedi adagio.

Pian piano, ouer à poco à poco.] Sensim. 2. Pedetentim, 1. 2. b. Cic.

Pianta, nome generico d'ogni sorte d'alberi, ò d'erbe.] Stirps, stirpis, m. vel fœm. gener. 2. Planta, tæ.

Pianta della fabrica.] Ichnographia, phiæ. 1. a. e 4. b. Vitr. l. 1. c 2. Ichnographia est circini, regulæque modicè continens vsus, ex qua capiuntur formarum in solis arearum descriptiones.

Pianta, che nasce da per sè, non seminata.] Stirps, vel planta voluntaria, Ex Plin. lib. 21. cap. 22. Serpillum voluntarium pinguius est. 2 Stirps aut planta suæ sponte, Ex Colum. lib 9. cap 4. qui sic ait; Frequens fit incrementi maioris surculus, vt rosmarinus, & vtraque cythisus, est enim satiua, & suæ sponte.

Pianta, che non nasce da per sè, ma seminata] Planta, siue stirps satiua, Ex Plin. l. 21. c 22

Pianta, ramo da piantare.] Talea, leæ. fœm g. Cic. 1. l. 2 b. Plin. l. 1 r. c. 17.

Pianta con le radici.] Viuiradix, cis. fœm. g 4. l Amaltea Onomastica, & apud Plinium.

Pianta della mano, & anche si dice palma della mano, il concauo della mano.] Palma, mæ. fœm gen. Cic. de Fin. Rhetoricam palmæ. Dialecticam pugno similem esse dicebat Zeno, quod latiùs loquerentur rhetores, Dialectici autem compressius. 2. Vola, læ. fœm. gen. 1 b. Non. Marc. de Propr serm Vola est media pars manus. Varo. Hæc Numa fieri si viderit, licet institutorum, nec volam, nec vestigium apparere.

Pianta, Fior. piota, la parte inferiore del piede.] Planta, tæ. fœm. gen Plin lib. 7. cap. 2. Eudoxus ait in meridianis Indiæ viris plantas esse cubitales, fœminis adeo paruas, vt strutopodes appellentur, 2. Pedis vestigium Plin. lib. 13 cap. 3. Vidimus etiam vestigia pedum tingi vnguentis. 3. Planta pedis. Plin. l. 28. c. 7 Tertianis, quartanisque efficacissimum est plantas ægri subterlini. 4 Pedis palma. Plin. l. 10. c 22. Messalinus Cotta palmas pedum ex anseribus torrere, atque patinis gallinaceorum cristis condire reperit.

Piantaggine, e petacciola, herba medicinale.] Plantago, nis. fœm. gen. Plin. lib. 25. cap. 12. Plantago ad omnes bestiarum morsus pota, atque illita prodest.

Piantare, porre dentro della terra piante d'arbori, ò d'herbe.] Sero, ris. 1. b. Cicer. 2. Tusc. 2. Planto, tas. Plin. lib. 17. cap. 10. 3. Pono, nis. 1. l. Plin. lib 27. cap. 3 Cæteri vero rationem naturæ secuti in Aquilonem obuersas vites, & arbores poni suasere. 4. Depono, nis. Colum. de Arb. c. 26. Qui arbustum constituere volent, ante annum quam deponant arbores scrobes faciant quatuor pedes quoquouersus. 5. Pango, gis. Pallad. lib. 4. tit. 1.

Piantare, per abbandonare, vedi abbandonare.

Pianto, il piangere.] Luctus, tus. m. gen. Sen. de remed. fort. Mors exilium, luctus, dolor non sunt supplicia, sed tributa viuendi. 2. Fletus, tus. m. gen. 1. l.

Piantone, cioè pianta, che si deue piantare.] Plantarium, rij. r. 2. l. 3. b.

Pianura, Fior. anco pianezza.] Planities, ei. 1 & 4. l. 2. & 3. b. Cicer. 6 Ver. Enna autem est loco præcelso, atque edito, quo in summo est æquata agri planities, & aquæ perennes, &c. 2 Aquor, ris Virg; Agri, vel campi æquor. Cic. 1. de Diu. Aegyptij, & Babylonij in camporum patentium æquoribus habitantes, omnem curam in syderum cognitione posuerunt.

Piastra, pezzo di metallo assottigliato.] Lamina, næ. f gen. r. l. 2. b Plin. l. 34. c. 18. Nigro plumbo ad fistulas, laminasque vtimur.

Piastra infocata.] Lamina candens, Cic. 7, Ver. Ignes, candentesque laminæ, cæterique cruciatus admouebantur. 2. Lamina ignea, Colum. lib. 6. cap 16. Si tumor in suppurationem conuertitur, optimum est, ignea lamina conuersionem rescecare, & quicquid vitiosi est inurere.

Piastra d'argento.] Lamina argentea. Sueton. in Gall. cap 32.

Piastra di piombo.] Plumbea lamina, vel plumbi lamina. Plin. l. 34. cap. 18. Plumbi laminæ lumborum, & renum parti ad alligatæ, frigidiore natura inhibere impetus Veneris.

Piastra sottile.] Lamina tenuis. Plin l. 34 c. 18.

Piastrella, piastra picciola.] Lamella, læ. Senec. Maiorem dierum partem in æruginosis lamellis consumit. 2. Lamina minuta. Plin l. 34 c 18.

Piastrella, lastra piccola da giuocare.] Lamella læ. Turs. in Nomenclat.

Giuocare alla piastrella.] Lamella ludere, Ex Turs.

Platano arbore.] Platanus.

Piatire, vedi litigare.

Piattaforma] Planiformæ propugnaculum. Fam. Dec. 2 l. 2. Vbi cuniculo excussam planiformis propugnaculi partem memorauimus.

Piattino, ò piattellino, diminut piatto, ò piattello picciolo.] Patella, læ. fœm. gen. 1. b. & 2. l. Var. 4. de ling. Patinas à patulo dixerunt, vt pusillas, quòd his libarent cœnam, patellas. 2 Patina pusilla, Varr 4. de ling. 3 Patina exigua ex Iuuenal. satir 5. 4. Patina modica Ex Hor. l. 1. epist. 5. 5 Patella modica, vel exigua. Iuuen. & Horat. lib 1. ep. 1.

Di piattino, ò piattellino, addiett.] Patellarius, ria, rium, 1. & 4. b. 2 & 3. l Plaut. Cist. Dij me omnes magni, minutique, & patellarij.

Piatto, addiett cioè ascoso.] Occultus, ta, tum. 2. Abditus, ta, tum.

Piatto, e piattello; vaso, ò vasello quasi piano, nel quale si portano in tauola le viuande.] Patina, næ. fœm. gen. 1. & 2. b. Plin l. 10. cap 51. Maximè insignis est Clodij Aesopi aues cantu aliquo, aut humano sermone vocales. nummis sex singulas coemptas; nulla alia inductus suauitate, nisi, vt in his imitationem hominis manderet. 2. Lanx, cis. fœm gen 1. l Sypont. in Mart. qui sic ait, Fenestella, qui nouissimo tempore Tiberij Cæsaris claruit, tympana scribit se iuuene appellata patinas, & lances, quas antiqui magidas appellauerunt.

Di piatto, ò piattello, addiett.] Patinarius, a, um. 1. 2. & 4. b. & 3. l. Suet. in Vitel c. 17. Quibusdam stercore, & cœno incessentibus, alijs incendiarium, & patinarium vociferantibus, parte vulgi etiam corporis vitia exprobrante.

Piatto grande da portar viuande in tauola.] Mazonomum, mi. 1 l. 2 3. b Var. l. 3 de re rust. c. 4. Turdos Luculli alios viderat in Mazonomo positos coctos, alios volitare circa fenestras captos.

Piatto largo, ò sparso.] Patina lata, Ex Martial. lib. 13.

Piatto netto.] Patina pura, Ex Ouid. 6. Fast.

Piatto di terra.] Patina fictilis Plin. l. 33. cap. 18. Coquitur ad medicinæ vsus, patinis fictilibus. 2. Figlinum, ni. Plin. 2. c. 2 b.

Piattonata, colpo che si dà col piano della spada.] Lati gladij, vel ensis ictus, vel percussus, Ex Cicer. pro Marc. & offic.

Dar

Par delle piattonate.] Gladio, aut ense lato, vel plano cædere, aut verberare, Ex Cic. Tusc. & 5. Ver. 2. Gladij, aut ensis latitudine, vel planitie cædere, aut verberare, Ex Cic. 3. Off & Liu. 2. ab Vrb.

Piattone, e piattellone, accresce piatto, ò piattello grande.] Patina grandis, vel ingens. Pers. Sat. 2. Esto age, sed grandes patinæ, &c. 2 Lanx magna, vel ingens. Pers. Sat. 2.

Piazza, luogo spatioso con edificij attorno] Platea, æ. 1. b. 2. l. Orat. etiam 6 poet græc. Sypont. in Mart. A græca voce platos dicta est platea, hoc est latior in oppido locus, quo conuenire populus solet. 2. Area, æ. 1. l. 2. b. Maff. in Ignat.

Piazza di S. Marco in Venegia.] Area Marciana. Maff. in Ignat. l 2. c. 12. Ignatius in area Marciana sub noctem expositus, &c.

Piazza di faccende, ò negotij.] Forum, ri Var. lib. 4. de ling. quo conferrent suas controuersias, & quæ vendere vellent, quò ferrent forum appellarunt Festus lib. 9. Forum est negociationis locus, vt forum Flaminium, forum Iulium ab eorum nominibus, qui ea constituerunt.

Piazza doue si fà la fiera, ò mercato.] Forum nundinarium. Plin. l. 8. c 51 Suum duces, in vrbe forum nundinarium, domosque patere discunt. 2. Rerum venalium forum. Grat.

Piazza di giuocatori di carte, ò altro simil giuoco.]Forum aleatorium. Suet. in Aug. cap. 71. Quinquatrijs lusimus per omnes dies forumque aleatorium calefecimus.

Piazza, doue si vendono i buoi.] Forum boarium. Var lib. 4 de ling.

Piazza, doue si vendono herbette da mangiare.] Forum olitorium Var. 4 de lin. Forum olitorium, hoc est antiquum macellum, vbi olerum copia.

Piazza, doue si vende il pesce, vedi pescaria.

Piazza, doue si vendono i porci] Forum suarium. Var. de ling.

Piazza, doue si vende il vino.] Forum vinarium, Var. de re ruit l 1. c. 54.

Piazza di Fornai.] Forum pistorium, vel furnarium, Ex Varr. & Suet.

Piazza di cuochi, ò cucinieri.] Forum coquinum. Plaut. Pseud. Non coquinum est, verum furinum est forum.

Piazza di ladri.] Forum furinum. Plaut. Pseud.

Piazzeggiare, andar passeggiando per le piazze.] Plateas, vel plateis obambulare, Ex Plaut. in Merc cuius est 1 vrbem obambulo, & Liu. 6. bel. Maced. vbi ait; muris obambolare. 2. Plateas, vel plateis oberrare, Ex Liu. 2. ab Vrb & Pers. Sat. 4. 3 Plateas perambulare, Ex Ter. & Var. 4. Plateas pererrare, & Ter. Ex Col. 3 Plateas obire, Ex Cic. l. 7. ep. 2.

Piazzetta, e piazzuola, dimin. piazza piccola.] Plateola, læ. 1. & 3. b 2. l. Orat. etiam b. poet Plaut. in Cas. Suaui cantu concelebra omnem hanc plateolam. 2. Platea paruula, Ex Ter. & Plin.

Piazzetta, che è inanzi Chiesa, ò casa] Vestibulum, buli, neut. gen. 2. & 3. b. Non. Marci vestibula quidam dicta putant, quòd in primis ingressibus, & in spatijs domorum vestiæ, hoc est aræ, ac foci, soleant haberi. Inueniet etiam apud veteres doctos, vestibula ob eam significationem dicta, quod in his locis, ad salutandos dominos domorum quicumque venissent stare soleant, cum introeundi daretur copia, atque ob hanc quasi stabulationem primos ingressus domorum vestibula nominatos.

Pica, e gazza, vccello garrulo, il quale imita le voci non pur de gli huomini, ma degli animali ancora.] Pica, cæ. fœm gen. & 1. l. Opp. an Ego aliquando garrientem picam audiens hædi vocem arbitrabar, & iterum edito mugitu vitulum referebat, deinde ouis instar balabat, Postremo fistulam, siue sibilum pastoris imitabatur. Mart. l 14. ep 67.

Pica loquax dominum recta te voce saluto;
Si me non videas, esse negabis auem,

Et Ouid. 5. Metam.
Institerant ramis imitantes omnia picæ;
Nunc quoque in alitibus facundia prisca remansit.
Raucaque garrulitas, studiumque immane loquendi.
Inde salutatus, picæ respondet arator.

Picca, legno lungo con ferro in punta per vso di guerra.] Hasta, stæ, Tacit l. 14 Eques potentibus hastis perfringit, quod obuium, & validum erat.

Piccante, sust. inteso di vino, ò altro, che picca.] Mordacitas, tis. 1. 2 l. 3. b. Plin. lib. 21. cap. 18. Africæ rotundus est iuncus, vinosæ mordacitatis ad linguam.

Piccante, aggett. che picca] Mordax, cis, om. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 19. cap 24 Mordacia sunt quibusdam folia, vt vrticis. 2. Pungens, tis. om. gen. 1. 2. l. Plin. lib. 16. cap. 24. Pungentia sunt folia pino, abieti, larici, cedro, equifolijs.

Piccatiglio viuanda di carne, ò d'altro minutamente tritolato.] Minutal, lis. neut. gen 1 b 2. l. Mart. lib. 11. epist. 16 Hinc erit varium coco minutal, vt lentem positam fabamque credas. 2 Edulium minutim concisum, Ex Matth. Rad in Mart. lib 11. epist. 16. qui sic ait; Minutal genus cibi erat, quod ex rebus minutim concisis fiebat.

Picchiapetto, quegli che si batte, ò picchia il petto.] Pectoris percussor, Ex Cic. 3. Tusc. Cuius est; Cæsaris percussor.

Picchiare, battere, vedi bussare.

Picchiata di petto] Pectoris percussus, vel percussio, vel ictus. Cic 3 Tusc. cuius est; pectoris fœminum, capitis percussiones.

Picchiato, addiett. distinto con punti di qualche colore.] Punctis distinctus, a, um. Plin. lib. 10. cap. 52. Quorum alia sunt punctis distincta, vt Meleagridum.

Picchio, vccello assai noto, e così detto, ò dalla varietà di colori, quasi picchiato, ò dal costume di picchiar col becco negli arbori.] Picus martius, vel arborarius. 2. Picus, ci. m g. 1 l.

Picciolamente, e piccolamente, auuerb. con piccolezza, ò picciolezza.] Patuè. 1. & 2 l Vitr. l 9. cap 6 Inter arctos, qui Septentriones dicuntur, implicatus, paruè inter eos flectitur Delphinus.

Piccioletto, e piccoletto, dimin alquanto picciolo, ò piccolo.] Paruulus, la, lum 1. l 2. b. Cæs 3. bell. ciuil. Paruulam nauiculam conscendit.

Picciolezza, e piccolezza, l'astratto di picciolo, ò piccolo.] Exiguitas, tis. fœm gen. 1. & 5 l. 2. 3 & 4 b Cic. epist lib 8 Exiguitas epistolarum recessum, non dimicationem mihi præsagiebat. 2. Paruitas, tis 1. 3. l. 2. b. Cicer. de Vniuer. Talibus vinculis, quæ cerni non possent propter paruitatem. 3. Breuitas, tis 1. 2. b. 3. l. Vitruu. lib. 10. cap. 8. cuius est; æquipondij breuitas.

Picciolissimo, e piccolissimo, superl. sommamente piccolo, ò picciolo] Paruissimus, ma, paruissimum. 1 & 2. l. 3. b. qua voce semel, iterum, ac tertium vsus est. Lucret. 1. Perparuulus, la, lum Cicer 6. Ver. Duo tamen signa perparuula tollunt.

Piccolo, 2. b. moneta, così detta.] Teruntius, tij. 1. 3. b. 2 l.

Picciolo, frumento da giuocare.] Trochus, chij. 1 2 b. Horat. de Arte

Piccioncello, e piccioncino, Sen pipioncello, e pipioncino. Fior. dimin piccione, ò pipione piccolo] Pullus columbinus, Ex Cic lib. 9. epist. 18. cuius est; pullus columbinus.

Piccione Sen pipione, Fior. colombo giouane.] Pullus columbinus, Cicer lib. 9. epist 18 Extremum illud est, quod tu nescio an primum putes; plures iam pauones confeci, quàm tu pullos columbinos. 2. Plaut. in Asin 3. Pipio, nis. 2. Columbæ pullus, 1. l. 2. b. Aelius Spart. in Alexand Seuero.

Piccione da ghianda.] Palumbæ pullus. Cic.

Picciuolo,gambo di fiore, ò di frutto.] Pediculus,li. 1.2. 3.b.Plin.lib.15.c.28. Dependent ab pediculis,vt pyra. 2.Petiolus,li.1 2.3.b. Colum.de Arb.cap 23 ante quam rumpantur mala punica, petiolos, quibus pendent, intorquetto, hoc modo seruabuntur, etiam anno toto.

Picciolo, e piccolo, addiett. di poca quantità.] Paruus,ua, uum. Plin lib 15.cap.14 Nihil tam paruum est, quod non gloriam parere possit. Cic.1.off. Parua sunt foris arma,nisi est consilium domi.

Molto picciolo.] Perparuus,ua,uum. Cic.de leg.Quæ, & quum adsunt perparua sunt, & quamdiù adfutura sint, certum sciri nullo modo potest.

Così picciolo,sì picciolo, tanto picciolo.] Tantulus, la, lum.Cic.2.Tusc.Debeat aestimare, aut non esse malum dolorem,aut etiam si id appellari placeat malum, tantulum tamen esse,vt à virtute ità obruatur,vt nusquam appareat.

Piccolo, cioè di bassa statura.] Breuis,& hoc breue.1.b. Plin.l.34 c.5. Notatum ab auctoribus L.Aceticum poetam in Camœnarum æde maxima forma, statuam sibi posuisse,cum breuis admodum fuisset.

Da picciolo,da putto. A puero 2. A tenero.Quint.l.1 cap.2. Cui in maxima celebritate,& in media Reipublicæ luce videndum est, assuescat à tenero non reformidare homines,neque illa solitaria, & velut vmbratili vita pallescere.

Piccone, stromento da cauar sassi.] Scalprum,pri. n.gen. Suet de Vitellio.

Piccone,e zappone.] Dolabra. Liu. Dec.lib.1. Subinde Afros cum dolabris ad subruendum ab imo murum mittit.

Pidocchiaria,4 l.Sen.Pidocchieria.4.l. Fior. cioè auaritia estrema.] Sordes,dium.fœm gen.& num. plur. Quint. lib. 4. cap. 1. Sed præcipuam hoc dicentis auctoritas est, si omnis in subeundo negocio suspicio sordium, aut odiorum, aut ambitionis abfuerit, 2. Auaritia summa, vel ingens, Ex Cicer. 4. Verr. & Plaut. in Capt.

Pidocchio vermicello noto.] Pediculus,li.1.2.& 3.b. Colum lib 8. cap.7. Gallinis,quæ farciuntur, pluma omnia è capite, & sub alis,atque clunibus detegetur; illic ne pediculum creet: hic ne stercore loca naturalia exulceret 2 Pedes,dis.Var.lib.3 c.9.Quando pulli de clunibus cœperint habere pinnas, à capite, & collo eorum crebro eligendi pedes: sæpè enim propter eos contumescunt.

Pidocchio del capo.] Capitis animal. Plin.lib.31.cap.15. Nitrum capitis animalia, & lendes necat, cum smia terra illitum ex oleo. 2 Capillorum animal. Plin. l.35. c 25. Lendes,& alia capillorum animalia permixtum aqua,tollit alumen.

Di pidocchio,addiett.] Pedicularius, & hoc pediculare. 1.2 & 3.b. Col.l.6.c.1.

Pidocchioso,addiett pien di pidocchi.] Pediculosus, sa, sum. 1.2 & 3.b. Plaut. Homo pediculosus, squalidus: vbi me vidit scabit caput.2.Pedecosus.sa,sum.1.2 b. Titinnius apud Fest. lib.14. Rus detrudetur, pedecosus, squalidus. 3 Pedicosus,sa,sum 1.& 2.b. 4.Phthiriacus, ca,cum.1.3.& 4 b. Mass.in Ignat.l.1.c.3. In pago nescio quo pauper phthiriasi consumptus, è vita migrauerat; quum in eum pagum nostri venirent, distributisque cubilibus, nullum iam superest,nisi quos phthiriacum fouerat, &c.

Mal pidocchioso.] Morbus pedicularis. 2.Morbus phthiriacus,Ex Diosc.& alijs. 3.Phthiriasis,sis. fœm.gener. Plin.

Piè,e piede,il primo è monosillab.il secondo bissillab. parte nota dell'animale] Pes,dis.m.gen.1.l. in rect.& 1. b.in obliq Plin lib.11 cap. 48. Insectorum pedes primi longiores,duros habentibus oculos, aut subinde pedibus eos tergeant,ceu notamus in muscis, quæ ex ijs nouissimos habent longos, saliunt, vt locustæ; omnibusque autem his,senos pedes,araneis quibusdam perlongi accedunt bini.

Gettarsi à piè d'alcuno.] Abijcere se ad pedes. 2. Aduolui pedibus. Tacit. lib v. An Septimius cum perfugisset ad tribunal pedibusque Cæcinnæ aduolueretur.

A piè zoppo, ouero zoppicando.] Claudo pede.Horat. Raro antecedentem scelestum deseruit pede pœna claudo.

Piedaccio, ò piedone, accresc. piede grande.] Pes magnus,vel maximus Pl n l 11 c.45.Pedes homini maximi,fœminis tenuiores in omni genere.

Piede biforcato.] Pes bisulcus. 1. b. Ex Plin. lib. 11. cap.37.

A piede piano, senza salire,ò scendere.] Plano pede.Vitr. l.1.c.5 l atra murum plano pede accessus erit ad mœnia oppugnanda.

Dal piede al capo.] A vestigio ad verticem Plin. lib. 7. cap. 17 Quid sit hominum spatium à vestigio ad verticem, id esse passis manibus inter longissimos digitos; obseruatum est. 2. Ab imo ad summum. Ex Gell. lib.17.cap.8. 3.A talis ad verticem, Ex Horat. lib. 2. epist.2.

Chi fà ombra col piede,come sono certi popoli d'India.] Sciopus podis.2.b.Plin.l.7.c 2. Sciopodes, vocantur qui in maiore æstu humi iacentes resupini vmbra se pedum protegunt.

Il cauo del piede.] Vola pedis.Plin.l.27.c.45.

Hor in vn piede, hor in vn' altro.] Alternis pedibus Plin. lib. 20. cap.1. De gruibus alternis pedibus insistentes.

Piede con cinque dita.] Pes quinos in digitos scissus, Ex Plin.l.11.c 37.

Mezzo piede.] Semipes,dis .m.g.1.3.l. 2.b.Var de re rust. l. 3.c 8.

Vn piede,e mezzo.] Sexquipes,dis. 1.3.l. 2.b. Colum.lib. 5.cap.1 3.

Di vn mezzo piede,cioè lungo,ò largo mezza piede.] Semipedalis,& hoc le.1.& 4.l.1.3 b.Plin l.36.c.25.Materia crassitudine semipedali, ad tegulam, & libellam exigitur.

Di vn piede lungo,ò lungo vn piede.] Pedalis, & hoc le. 1.b.2.l Cic.ad Acad. sol, quem Mathematici amplius duodeuiginti partibus confirmant maiorem esse, quam terram, mihi quasi pedalis videtur. 2. Pedaneus, a, um. 1.3 b. 2.l. Colum. lib. 5. In marricandis arboribus nemo minorem pedanea, scrobem vitibus comparat.

Largo,ò lungo vn piede, e mezzo.] Sesquipedalis, & hoc le.1.& 4.l. 2.& 3.b. Plin lib.7 cap 16 Sesquipedales gigni,quosdam longiores in trimatu implentes vitæ cursum,haud ignotum est.2 Sesquipedaneus,a,um. 1.& 4.l. 2 & 3. b. Plin. lib. 9. cap. 17 Piscis attollit è mari Sesquipedanea ferè cornua quæ ab his nomen traxit.

Largo,ò lungo due piedi.] Bipedalis, & hoc le. 1.& 2.b. 3.l.Colum.lib.8 cap.3. Perticæ conquadratæ foratis parietibus inducuntur,ita vt à tabulato pedalis altitudinis, & inter se bipedalis altitudinis spatio distent.2.Bipedaneus,a,um.1 2 & 4 b. 3.l. Colum.l 4.cap.1. Illud reprehenduor, feminibus vineaticis nimium me profundas censuisse fieri scrobes, adiecto dodrante super altitudinem bipedaneam. 3.Bipedamus,na,num.1.& 2.l.3 b.Col. l 4.c.2. Frumentis autem sat erit,si æquè bona suberit bipedana humus;arboribus altitudo quatuor pedum abunde est.

Largo ò lungo tre piedi.] Tripedalis, & hoc le. 1. & 2 b. 3.l.Var de re rust.lib 3. cap.9. Gallinarum caueis vtrisque sint fenestræ latitudine tripedali. 2.Tripedaneus, um.1.2 4 b.& 3.l.Colum.l.2. cap.2.Opertæ rursus obcæcari debebunt sulcis in altitudinem tripedaneam depressis.

Mantenersi in punta di piedi.] In digitos consistere.Virg. 5 Æneid.

Constitit in digitos ex templo arrectus vterque.

Piedestallo pietra,che è sotto al dado, sul quale posa la colonna.] Stylobata,tæ,vel stylobates,tæ.m.g græc. 1.2. 3.b.Vitr l.3 c.3. Ad libramentum stylobatæ sunt collocandi supra stylobatas columnæ disponendæ.

Piedi del letto, caualletti del letto.] Lecti fulcra. Suet. in Claud. c. 32. Pueri more veteri ad fulcra lectorum sedentes, vescebantur.

Chi non hà piedi.] Apus, apodis 1. l. Plin. l. 10 c. 39. Plurimum volant, quæ apodes, quia carent vsu pedum, ab alijs cypseli appellantur specie.

Chi hà piedi.] Pedatus, ta, tum. 1 b. & 5. l. Suet. in Othone. cap 12.

Piede d'oca.] Pes anserinus. Plin. l. 14. c 47. Visa iam etiam serpentes anserinis pedibus.

Chi hà vn piede solo] Vnipes, dis. m gen. 1. l. a. b. 3. l. in rect. & 6. in obl. Sipont. in Mart. A pes fit vnipes, qui vnum pedem habet, sicut bipes, qui duos, tripes, qui tres, quadrupes, qui quatuor, octipes, qui octo, centipes, qui centum habet pedes. 2. Monopus, podis. Plin.

Storpiato d'vno, ò due piedi.] Pede altero, vel vtroque captus, ta, tum. Ex Plin. lib. 35. cap. 10 cuiua est; altero lumine orbus, & Cicer. pro Rab. cuius est; membris captus.

Chi hà due piedi.] Bipes, dis. om. gener. 1. b. 5. l. in rect. & 6. in obl. Cicer. pro Dom. Homo non bipedum solùm, sed etiam quadrupedum impurissimum.

Chi hà tre piedi.] Tripes, dis o. g. Liu. 10 bell. Maced. Reate mulus tripes natus est.

Chi hà quattro piedi.] Quadrupes, dis Eutrop. l. 4. de bello Achaio Romæ puer ex ancilla natus est, quadrupes, quadrimanus, oculis quatuor.

Chi hà molti piedi.] Multipes, dis Plin. l. 18. c 4.

Mal di piedi.] Pedum aduersa valetudo. Plin. lib. 7. cap. 8.

Chi hà male a' piedi.] Pedibus æger. Quintil. lib. 6. cap 3.

Hauer male a' piedi.] Pedibus ægris esse. Gell. l. 20 c. 4. Qui sur pedibus fortè ægris esset, aut quo alio casu ingredi non quiret.

Chi hà piedi veloci.] Celeripes, dis. o. g. 1. 2. & 3. b. Ex Cic. ad Att. l. 9.

Chi hà cento piedi] Centipes, dis. o. g. 1. l. 2 b. 3. l. in rect. & 6. in obl. Plin. l. 9.

Chi hà molti piedi.] Multipes, dis. om. gen. 1. l. a. b. 3 l. in rect & 6. in obliq. Plin. lib. 11. cap. 45. Sic, & multipedibus præterquàm nouissima, salientibus.

Chi hà i piedi tardi, cioè tardo nel caminare.] Tardipes, dis. o gen. 1. l. a. b. 3. l in rect. & 6 in obliq. Catul. epist. 34. Vbi Vulcanum vocat deum tardipedem, quòd claudus esset.

Colui, che hà i piedi grossi.] Crassipes, pedis. 1. l. 1. b. Ex Cic. l. 13 ep 9.

A piedi calzati] Velatis pedibus, Ex Ouid. 6. Fast. Et pede velato non adeunda palus.

Chi hà buoni, ò mali piedi.] Benè vel malè pedatus, ta, tum Ex Plaut. Amph & Plin. l. 12. c. 45.

Star, ò metterfi in punta di piedi.] Summis pedum digitis insistere, Cels l. 3. c. 10 Si femur fractum est sic breuis, summisque digitis postea cruris eius insistitur 2. In digitos erigi. Quint. l. 2. c. 3. Homines natura breues in digitos eriguntur.

A piedi, auuerbialmente, andar' à piedi.] Pedibus. Plin. l. 7. c 52. Varro auctor est, quendam, qui efferretur feretro, domum remeasse pedibus.

A piedi scalzi.] Nudis pedibus Cels l. 1. c 10. In pestilentia, neque mane surgendum neque pedibus nudis ambulandum est.

A piedi adietro.] Auersis plantis Plin. l. 7. cap 2. In Monte cui nomen est Milo homines esse auersis plantis, octonos digitos in singulis pedibus habentes, auctor est Megasthenes. 2 auersis post crura plantis. Plin. l. 7. cap. 2. In conualle sina montis Syluestres viuunt homines, auersis post crura plantis eximiæ velocitatis. 3. Pedum vestigijs retrò porrectis. Gell. l 9. c 4. Sub ipsis septemtrionibus homines, sunt singularis velocitatis vestigia pedum habentes retrò porrecta non vt cæterorum hominum prospectantia.

Piedi con le dita.] Pedes digitati, Ex Plin. l. 11. c. 47. 2. Pes in digitos scissus. Plin. l. 18 ep. 27.

Piedi d'auanti, ne gli animali.] Pedes primi. Var. lib. 5. de re rust. cap 12. Leporum genus vnum Italicum hoc nostrum pedibus primis humilibus, posterioribus altis, superiore parte pulla, ventre albo, auribus longis, &c. 2. Pedes priores. Plin. lib. 8. cap. 36. Vrsi ab ijs diebus residunt, ac priorum pedum suctu viuunt. 3. Pedes aduersi. Cic 2. de Nat. vbi dentes aduersos dicit. 4. Pedes primores Ex Plin. lib. 11. cap. 37. vbi dentes primores dicit.

Piedi di dietro.] Pedes posteriores. Var. lib. 3 cap. 12 vt supr. Plin. lib. 6. cap. 51. 2. Pedes auersi. Plin. lib. 11. cap. 28. Scarabæi è fimo ingentes pilas, auersis pedibus volutant.

Piedi corti, ò bassi.] Pedes humiles. Var. l. 3. c. 12. 2 Pedes breues.

Chi hà i piedi corti, ò bassi.] Breuipes, dis. o g 1. & 2. b. Ex Plin. l. 30. c. 4.

Chi hà i piedi di cauallo.] Hippopus, podis. com. gen. & 2. b. Plin. lib. 4 cap. 13. Insulæ quædam sunt, in quibus equinis pedibus, homines nascuntur, hippopodes appellati.

Chi hà i piedi torti.] Loripes, dis. 1. l. a b. Plaut. in Pœn. Nequicquam mihi eligi patronos loripedes tardissimos. 2. Himantopos, podis, com. g Plin l. 5. cap. 8. Himantopodes, loripedes, quidem, quibus serpendo ingredi natura est.

Chi hà i piedi simili allo struzzo.] Struthopus, pedis. 1. l. a. b. Plin. lib. 7. cap. 2. In meridianis Indiæ fœminis adeo paruæ sunt plantæ, vt struthopodes appellentur.

Chi hà i piedi intieri, sodi, cioè non fessi.] Solidipes, dipedis, o. g 1. 2. 3 b. Plin. lib 10. contra naturam solidipedum, supra cuncta est murium fœtus.

Chi hà i piedi sottili.] Gracilipes pedis. 2. 5. 3. b.

Chi hà i piedi veloci.] Ceripes, pedis. Diomed. Gram. 2. Celeripes, dis. Cic. 9. ad Att

Chi hà i piedi come palma di mano.] Palmipes, mipedis. om g. & 2. b Plin. l. 10. c 11. Volucrum prima distinctio, pedibus maximè constat, aut enim aduncos vngues habent, aut digitos, aut palmipedum in genere sunt, vti anseres, & aquaticæ ferè sua.

Chi hà i piedi piani.] Planipes, dis. o. g. 2. l. & 2. b. Gell. l. 1. & Quint. l. 5.

Chi hà i piedi di corno.] Cornipes, dis, o gen. & 2. b. Virg. 7. Æn.

Chi hà i piedi alati.] Alipes, dis. om. gen. 1. l. 2. b. Virgil. 12. Aen.

Chi fà rumore, ò strepito co' piedi.] Sonipes, dis. o. g. 1. & 2. b. Cic. 3. de Or.

Chi hà piedi come di capra.] Capripes, pedis. o. g. 1. com. 2. b. 3 l. Horat. lib. 2. od. 19. vbi Satyros capripedes vocat.

Chi hà i piedi torti à guisa di serpe.] Anguipes, dis. om. gen. 1. & 3. l. 2. b. Ouid. 1. Met. vbi gigantes vocat anguipedes.

Chi hà piedi di bronzo ò di metallo, e per conseguenza indefessi nel caminare.] Æripes, pedis, o. g. 2 & 3. l. 2 b. Iacob. Pont ad illud Virgilij 6. Aeneid. fixerit æripedem ceruam.

Chi hà piedi d'aria, ò di vento, e per conseguenza veloci nel caminare.] Æripes, dis. o. g. 1. & 4. l. 2 & 3. b. Ex Brod. & Prisc. ad illud Virgilij 6. Aen. fixerit aeripedem ceruam. vbi ceruæ adiectiuum esse volunt non tetrasyllabum, sed pentasyllabum.

Dall' estremità de' piedi fin' alla cima del capo.] Ab imis vnguibus, ad summum verticem, Cicer. pro Rosc. Com. Ab imis vnguibus vsque ad verticem summum, ex fraude, fallacijs, mendacijs constare totus videtur.

Piedi lunghi, ò alti.] Pedes alti. Var. l. 3. c. 12. 2. Pedes longi. Plin. l. 11. c. 41.

Chi hà i piedi lungi, ò alti.] Longipedes, pedis. o g. & 2. b. Plin. l. 30. c 4. Bupreftis animal est rarum in Italia, simillimum scarabæo longipedi.

Chi hà piedi leggieri.] Leuipes,pedis.o.gen. 1.2 b.3.l. in obl.Var. l.3 cap.12. qui sic ait. Ælius putat ab eo dictum leporem à celeritudine quod leuipes esset. Ego arbitror à greco vocabulo antiquo, quod cum Æolea Bœotij leporem appellant.

Chi hà l'ale à i piedi, e per conseguenza veloce nel correre, ò caminare.] Alipes,pedis. om. gen. 1.l.a b. 3.l. 10 rect. & 6 in obl. Ouid. 11. Metam. vbi Mercurius dicitur, Deus alipes. Virgil 12. Æneid. qui dicit; equos alipedes. Lucret. lib. 6. qui dicit cernos alipedes.

Piedino,e pieduccio,dimin.piede piccolo] Pediculus, li. 1.2.& 3 b. Plin l 9 cap.28. Mollia sunt loligo,sepia,polypes; his caput inter pedes, & ventrem,pediculi octoni omnibus.2.Pediolus,li.m.gen 1.2 & 3 b.Afran apud Non Marc. qui sic ait. Pediolus dicitur à pede diminutiuè. 3.Petiolus, li. m.g. 1.2. & 3.b. Afran apud Sypoor. Nolo modo petiolo ambules. 4 Pes minutus. Cicer. 3. de Orat. 5. Pes paruus,vel pusillus, Ex Cicer. 3.Vere.

Piedone, vedi piedaccio.

Piega, vedi piegatura.

Piegamento,e torcimento,il torcere, ò piegare, inteso di cosa che si volge senza rompersi.] Cessuatio,nis.f g. 1. 2.l.3.b.Col.l.4 c.12. a Flexio,nis.Cic.in Orat. 3. Cessio, nis.Ex Cic.in Top.

Piegare,torcere vna cosa senza romperla.] Flecto,is a.Inflecto,ctis,xi,xum.Cic.

Piegare,far pieghe,ò raddoppiare,inteso di carta,tela, e simili.] Plico,cas. 1.b. Lucret.lib.4. 2.Complico,cas. 1. l. 2. b. Plaut. in Rud. Heus mane G. Quid maneam? dum hanc tibi rudentem, quam trahis complico.

Piegar bene, ò tutto.] Perplico, cas.1.l. 2.b. Lucret. lib.2.

Piegar'insieme.] Complico,cas 1.l.2.b.Plaut.Rud.

Piegarsi,& arrendersi, volgersi senza rompersi.] Flector, eris. Cicer. pro Silla. 2 Curuor,aris. Plin. lib.16. cap. 42. Palmæ arbor inualida, in diuersum enim curuatur.

Piegarsi, mouersi con preghi.] Flecti precibus.

Piegatura,il piegare inteso di carta,tela,e simili.] Plicatura,ræ. 1.b. 2 & 3.l.Plin.l.7. cap 51. Signa lethalia esse aiunt; io furoris morbo tisum: sapientiæ verò ægritudine, fimbriarum curam, & stragulæ vestis plicaturas.

Piegatura della gamba sotto il ginocchio.] Poples, tis.m. gen.1.l.2.b.

Piegatura di strada.] Viæ flexus Cic.

Pieghevole,& arrendeuole,addiett che facilmente si piega,ò s'arrende.] Flexibilis,& hoc bile.1.l.2 & 3.b.Plin. l.16 cap 43 Gallica verò fraxinus etiam ad currus flexibilis est. 2.Flexilis,& hoc le.1.l. & 2.b Plin.lib.16. c.43. Cuicunque operi facilia, flexilia, quæ lenta diximus, præterquam morus,& caprificus. Plin.l.36.c 26. Ferunt Tiberio Principe excogitatum vitri temperamentum, flexibile esset.

Pieghevole, atto ad esser piegato, inteso di carta, e simili.] Plicatilis, & hoc le. Plin.lib.10. cap.29. 2. 3.b. 2.l.

Piego,vedi plico.

Piena,sust. aumento d'acqua.] Diluuies,ei. fœm.gen.e.l. & 2.b Horat.carm l. 3.ep.29. Quum fera diluuies quietos irritat omnes. 2.Eluuies,ei.f.g.2.l.& 2.b Curt.lib.6. Torrente,atque eluuies itremorabantur.3.Aquarum aestus.Plin l.4 c 12.

Piena per simile, val inondatione furia di popolo.] Multitudinis concitatæ furor, Ex Cicer.2.de fin. & 4. Catil. 2.Populi impetus furens,ac violentus, Cicer. de Arusp.

Andarsene con la piena, cioè tenere da più.] Cum pluribus facere, vel sentire,Ex Cic.

Pienamente,auuerb.à pieno, con pienezza.] Plenè.1.& 2. l.Cic.ad Q.Fr lib.1.epist.1. Hoc plenè vitare non potes. 2.ad plenum Horat.2.carm.od.17. 3 In plenum.Plin. lib. 13.cap 4.

Più pienamente, comparat.] Plenius. Quintil. lib. 1. cap 2.

Pienezza,e pieno,sust.astratto di pieno.] Plenitudo, nis. fœm.gen.1.& 3.l. a Auct. ad Heren. l.1. In altero longiores,aut pleniores syllabæ erunt,vt longitudo, & plenitudo harum multitudinem alterius esse. 2. Pleoitas, tis.f.g.1.l.2.b. Vitr. lib 8.cap.2. nubes cum perueniunt ad montes ab eorum offensa, & procellis, propter pleoitatem, & grauitatem liquescendo disperguntur.

Pienissimamente,auuerb.superlat.con somma pienezza.] Plenissimè.1 l Plin.lib.5. epist 8. In tantis vitijs hominum plura culpanda sunt, quam laudanda; tùm si laudaueris parcus, si culpaueris, minus fuisse dicaeis; quamuis illud plenissimè, hoc restrictissimè feceris.

Pienissimo,addiett.superlat.sommamente pieno] Plenissimus,ma,mum.1.l.Cic.6.Ver.Arethusa fons, piscium plenissimus.

Pieno, addiett. che hà pienezza di che che sia.] Plenus, na,num.1.l.cum Genit.vel Ablat. Cicer.4. Ver. Domus argenti cælati optimi,multæque stragulæ vestis,pretiosissimorumque mancipiorum plena. Liu.6.bel.Pun. Carthago tum opulenta suis opibus, tum hostium omni bellico apparatu plena.

Mezzo pieno.] Semiplenus,na,num. 1.& 3.l. & 2.b. Cic. 7.Ver.P. Cesecious, & P.Tadius nauibus semiplenis nauigabant.

Più pieno, comparat.] Plenior, & hoc plenius. 1.l. Cicer. de Prou. C. Mario plenior inimicorum nemo fuit.

Pieno di cicatrici.] Cicatricosus, sa, sum Plaut. 2. b. 2 3 4.l.

Pieno,empitura.] Fartuor,ti.n.g.

Pieno di saffetti.] Stropeus,a,um.1.l.2.b. Vitru. 2.Calculosus,sa,sum.Plin.1.3 l.2.b.

A pieno.] Abundè.1.b.2 3.l. 2.Sati 1.1.b. 3 Cumulatè. 1.2. b. 3 Cic.

Pietà,e pietade. Fior.pietà,e pietanza, virtù,che rende il debito culto alla patria,genitori, e parenti.] Pietas, tatis.1.2.b.3 l Cic 2 de Inuent. Pietas est,per quam sanguine coniunctis,patriæque beneuolia officium, & diligena tribuitur cultus.

Pietoso,Fior. piatoso,che hà pietà.] Pius,a,m.1.b.Cicer.2. Misericors,cordis om geo.1.2.3.b. Cic. pro Cæc Testis misericordem esse præbuit, & in testimonio religiosum.

Più pietoso.] Misericordior, & hoc misericordius. Plaut. in Rud. fœminarum nulla est me misericordior.

Pietra,(sust.)] Lapis,dis.m g 1.& 2.b. 2.Petra, træ. fœm. gen.1.c. Plin.lib.10 cap.22. 3 Saxum,xi 4.Mateeia lapidea,Ex Cic.2.de Inu.qui pro ligno dicit; mateelam ligneam.

Pietra angolare.] Lapis angularis,Cato.c.14.

Pietra d'Aquila.] Lapis ætites, 1 2.b. 3.l.Plin lib 10 cap. 3. Aquilarum nido inædificatur lapis ætitea, quem aliqui dixere gagaten, ad multa remedia vtilis nihil igne deperdens.

Pietra concia.] Lapis politus,Plin.l.36.cap 13 Labyrinthi omnes lapide polito sunt, 2 Lapis quadratus. Plin. lib. 36. cap. 13. Dum fornices quadrati lapidis assurgeret.

Pietra d'arrotare.] Cos,cotis. fœm gen. 1.2.l. in rect.& obliq.

Pietra focaia.] Pyrites,tæ m.gen.1.2.3.l.Plin.lib.36 c.19. Plurimum habent ignis pyritæ,quos viuos appellamus, & ponderosissimi sunt,hi clauo, vel altero lapide percussi,sciotillas eduot,quæ exceptæ sulphuratis, aut fungis aridis, vel folijs dicto clerius ignem præbent. 2 Lapia pyrites,Plin lib.34. cap 13. Diphrygem atque fieri ex lapide pyrite cremato in caminis donec excoquatur in rubricam 3.Silex,cis. Virg.l.1 Georg. Vt Silicis venis abstrusum excluderet ignem. 4.Lapis viuus,ex Plin.lib. 36 c.19.

Pietra d'Istria simile al trauertino.] Ister lapis, Tursel.l.3. hist.

hist. Laur. cap. 13. Ædis Lauretanæ facies tot a constat ex Istra lapide, is ex Istria aduectus Tiburtini speciem reddit.

Pietra di cento libre.] Lapis centenarius. Vitruu. lib. 7. cap. 8. Supra id lapidis centenarij pondus impone tanius.

Pietra longa, e tonda.] Cylindrus, ri m.g. 1 b. Cat. de re rust c. 129 Areani vbi frumentum textum Cylindro, aut paulula coæquato.

Pietra di mare.] Marinus. Plin l 32 c. 7.

Pietra da molino, da far macine di molino.] Lapis molaris. Cels l. 25. c. 19. & Quint. lib. 2. cap. 19. Praxiteles figuram aliquod ex molari lapide coactus est exculpere. 2. Molaria, æ, m.g. 1. b. 2. l. Ouid 3. Met. enius est; dextra molarem substulit.

Pietra fuga.] Lapis bibulus. 1. 2. 3. b. Virg. 2. Georg. 2. Lapis arenarius Ex Sen.

Pietra, che stà sotto terra.] Petra obruta. 1. l. 2. 3. b.

Pietra, che stà sotto la terra.] Petra subdialis. 1. 2. l. 3 b. Plin. lib. 34. cap. 12. Distat à cadmia, quod illam super terram, ex subdialibus petris, caditur hac ex obrutis.

Pietra tonda.] Lapis globosus. 1. 3. b. 2 l. Plin. lib. 36. cap. 25.

Pietra tralucente.] Lapis pellucidus, Ex Cat. ep. 64. 1. 2 l. 3 4 b.

Pietra verde.] Lapis viridis. Plin. l. 36. c. 22.

Cosa d'vna pietra sola.] Monolithus, tha, thum. 1. 2. 3. b. Græc.

Pietra, ò calcolo, che si genera nelle reni, ò nella vessica.] Renum, vel vesicæ calculus, Plin. l. 37. cap. 3. 2 Calculus, li. 1. l. 2. b. Plin. l. 25. cap. 2. Experimento iudicatur asperrimos cruciatus esse calculorum à stillicidio vesicæ. 2. Calculus humanus. Plin. l. 29 cap 9. Genitalia ossea sunt lapis, vulpibus, mustelis, vnde etiam calculo humano remedia præcipua.

Chi patisce mal di pietra, ò calculo.] Calculosus, sa, sum, 1. 3. l. 2 b. Plin l. 24. c. 13. Rubus, in quo rosa nascitur, gignit pilulam, castaneæ similem, præcipuo remedio calculosis.

Pietra, che si genera nell'huomo.] Calculus virilis, Ex Cels. l. 7 c. 26.

Pietra, che si genera nella donna.] Calculus muliebris, Ex Cels. l 7. c. 26.

Pietra arenosa.] Calculus arenosus, Cels. l. 7. c. 26.

Pietra ruuida.] Calculus asper, Cels l. 7. c. 26.

Pietrella, pietruzza, ò petruzza.] Lapillus, li. 2. Lapis paruulus, Plin. l. 2. c. 63. 3 Scrupulus, li.

Pietra calamita, vedi calamita.

Pietra composta.] Calculus pactilis, vel compactilis, Ex Cels. l. 7. c. 26. & Plin.

Pietra concia.] Lapis elaboratus. Maff. in Ignat. l. 3. cap. 9. 2. Lapis politus, Plin. l. 36. c. 13. 3. Lapis quadratus. Plin. l 36. c. 13.

Pietra, che conserua i corpi.] Lapis chernites. Plin. lib. 36. cap. 17.

Pietra d'osso, ò simile all'osso.] Lapis osseus. Plin. l 36. c. 18 Theophrastus auctor est ossa è terra nasci, inueniri que lapides osseos.

Pietra sagrata, sopra la quale si celebra.] Sacra ara mobilis. Tursl. l. 5 hist. Lauret. c 1. Sacra ara mobilis (petram sacram vocant) è gemmis compacta.

Pietra donde scaturisce acqua.] Lapis manalis. Sex. Pom. Fest. de V., S. l 1. Aquælitium dicebatur cum aqua pluuialis remedijs quibusdam dicitur, vt quondam manali lapide in Vrbem ducto.

Pietra da sepolcri.] Lapis sarcophagus. 1. l 2 3. b. Plin. l. 36. cap. 17. In Troade sarcophagus lapis fissili vena scinditur; corpora defunctorum condita in eo absumi constat intra quadragesimum diem exceptis dentibus.

Pietra palmata, che hà in sè l'effigie della palma.] Lapis palmatus Plin. lib. 36. cap. 18. In Hispania palmati lapides reperiuntur, idque quoties fregeris.

Pietra di paragone pietra di tocco, e cote da prouar oro, ò argento, & altri metalli.] Coticula, læ. fœm. gen. 1. l. 2. 3. b. 2. Lapis lydius. 1. l 2. 3. b. 3. Lapis heraclius. 1. 2. l. 3 b. Plin lib 33. cap 8. Auri, argentique mentionem comitatur lapis, quem coticulam appellant, quem alij heraclium, alij lydium vocant. 4. Chrisites lapis. 1. 2. 3. l.

Pietra messa in opera altre volte.] Lapis rediuiuus. m.g. Cic. 3 Ver.

Pietra infocata.] Lapis feruens Plin. l. 36. c. 11. Resina ferventibus cocta lapidibus.

Pietra diafana, ò trasparente.] Lapis specularis. Plin. l. 21. c. 54 Multi aluearia è speculari lapide fecere, vt apes operantes intus spectarent.

Attenente à pietra, addiett.] Lapidarius, a, m. 1. 2. & 4. b. 3. l. apud Plaut. qui dicit; latumias lapidarias.

Fatto di pietra.] E saxo sculptus.

Pietre da murare.] Cæmenta, orum, neut. gen. & num. plur. Cic.

Pietreta, strumento militare da tirar, ò lanciar pietre.] Lithobolus, li. m. gen. 1. & 2 & 3. b. græc. 2. Petrobolus, li. m gen. 1. com. 2. & 3. b. græc. Xen, & Polyb. 3. Machina lithobolica, vel petrobolica, Ioseph.

Pieue, val chiesa parochiale di ville, vedi parocchia.

Pieuano, e piouano, il reggitor della pieue, ò parocchia, vedi parocchiano.

Pisfara, vedi piua.

Pisfaro, sonator di pina.] Tibicen, cinis. 1. & 2. l. Cic. 2. de Orat. Quemadmodum tibicen, sine tibijs canere, sic orator sine multitudine audientium eloquens esse non potest.

Piginnalo, quegli che tiene, ed habita in vna casa à pigione.] Inquilinus, ni, m g. 2. 3. l. 2. b. Cic Philip. 2. At verò te inquilino, non enim domino, personabant omnia vocibus ebriorum.

Pigione, cioè prezzo, ò pagamento della pigione.] Locarium, rij. 1. 3. l. 2. b. Var. 4. de ling. Locarium à loco quod datur in stabulo, & taberna vbi consistant.

Non pagar la pigione di casa.] Gratis habitare. Mart. lib. 12. ep. 28.

Pigliamosche, vccello.] Muscicapa, pæ. m. gen. 1. l. 2. 3. b.

Pigliare, ò far radici.] Concipere. Plin. lib. 18. cap. 24. Ne semen diu iacens, atque non concipiens euanescat. 2. Comprehendo, dis. Col. l 5. c. 6. Salix nisi in aquosis solis, vbi aliæ arbores difficiliter comprehendunt, ponenda non est.

Pigliare, prendere, & apprehendere è proprio delle mani, ò d'altro simile.] Capio, is. 1 b Ter. in Eun Cape hoc flabellum. 2 Accipio, pis. 2. b. Cicer. in Brut. Palmam primus accepit. 3. Percipio, pis. Ter. In Eun. Neque agri, neque Vrbis odium, vnquam percipit. 4. Sumo, mis. 1. l. Plaut in Amph Sumpsit fustem. 5. Suscipio, pis. 3. b. Cicer. 1. Offic. 6. Prahendo, dis. 1. b. 2. l.

Pigliar l'assunto.] Deposco, is. 1. 2 l. Cic. 3 Phil Non modo non recusem, sed etiam appetam, atque deposcam. 2. Suscipere aliquid Cic.

Pigliar denari ad interesse.] Pecuniam fœnori sumere, Plaut. Fœnori argentum sumpsit. 2 Pecuniam fœnore accipere, Ex Plaut. Curcul, qui sic ait, Ibi sunt qui dant, quique accipiunt fœnore. 3. Pecuniam fœnore sumere Ex Plaut. Asin. qui ait; Nam si mutuas non potero, certum est, sumam fœnore. 4. Pecuniam fœnaraticiam sumere. Gul. Rud. in Pand.

Pigliar forze.] Confirmare se Cic. ep. l. 16. Cura diligenter te, atque confirma.

Pigliar spesso.] Sumpcito, tas. 1. l. 2 b Plin l 25. c 4. Helleborum candidum plerique studiorum gratia, ad peruidenda acrius, quæ commentabantur, sæpius sumptitauerunt. 2. Accepto, as. 1. & 2. l. Plaut. Pseud. Ego res, rationesque heri Ballionis curo; argentum accepto, & cui debet, dabo. 3. Acceptito, tas. 1. 2. l. 3. b. Plaut.

On Tu

Tu apud regem in latrocinio fuisti, stipendium accepisti.
Pigliare per moglie.] Ducere aliquam vxorem, vel in matrimonium, Cic.
Pigliar per Maestro.] Magistrum capere. Ter.
Pigliare, ò fare qualche opera.] Redimere aliquod opus. 2 Conducere. Cic.
Pigliar per i capelli.] Inuolare in capillum. Ter.
Pigliar terra.] Appellere, vel applicare ad litus. Cic.
Pigliar vn per la barba, ò per la mano.] Barba, vel manu aliquem apprehendere, vel arripere. Plaut. in Rud. & alibi.
Pigliare per bocca, cioè pigliare medicamento in cibo, ò in beuanda.] Per superà, vel superna sumere, Plin. Ex lib. 25. c. 11.
Pigliar da basso, cioè pigliare medicamento in vn seruitiale.] Per inferna sumere, Plin. l. 25 c. 11. Purgat cum fico sumptum per infetna.
Pigliar il partito, ò l'accordo.] Accipere conditionem.
Pigliar inimicitia.] Suscipere inimicitias. Cic.
Pigliar in bene, ò à verso] In bonam partem accipere. Cic. ad Brut. epist. 2. Quod dicam in bonam partem accipias; magis mihi probatur militum seueritas, quam tua.
Pigliar in male, ouer'à trauerso.] In malam partem accipere, Ex Cic. ad Brut.
Pigliar partito.] Capere consilium. Cic.
Pigliar à sdegno.] Ægrè ferre. 2. Iniquo animo ferre. Cicer.
Pigliar fastidio.] Capere molestiam. Cic.
Pigliar con furia.] Rapere. Cic.
Pigliar in presto qualche cosa.] Vtendum aliquid accipere. Cicer. 1. Offic. Ea quæ vtenda acceperis, maiore mensura, modo possis, iubet reddere Hesiodus.
Pigliar in presto denari.] Sumere mutuas pecunias; aut mutuari pecunias.
Pigliare à fare.] Conduco, cis. a. l Vlp. & Iul.
Pigliare à fare vna colonna.] Columnam faciendam conducere, Cicer. 2. de Diu. Redemptor columnam de Cotta, & de Torquato conduxerat faciendam.
Pigliar affitto.] Conduco, cis 2. l. Cic. l. 16. ep. 18 Paredrum excita, vt hortum ipse conducat: sic altiorem ipsum commouebis.
Pigliare à pigione.] Conduco, cis. 2. l. Cic. pro Cæl. conduxit in Palatio non magno, domum.
Pigliare animo.] Animum sumere. Ouid. 1. Fast. Sumpsi animum, gratesque Deo non territus egi. 2. Sumere spiritum Cæs.
Pigliar fresco.] Captare frigus. Virg.
Pigliar fiato.] Respiro, as. a. l. Cic. 2. Anhelitum recipere. Plaut.
Pigliar informatione, vedi informarsi.
Pigliar per mezzo.] Medium arripere Tit. Liu. lib. 1. Seruium arripit medium, elatumque à curia in inferiorem partem per gradus deijcit.
Pigliar moglie, vedi ammogliarsi.
Pigliar di peso] Sublimem arripere. Terent. in Adelph. Sublimem medium arriperem, & capite in terram statuerem.
Pigliar il possesso.] Possessionem adire, Maff l 1. epist 9. Vt possessionem adirem areæ, quam Rex nobis ad ædes ædificandas attribuit.
Pigliar in presto, cosa, che si rende la medesima, come libro, cauallo, e simili] Rem vtendam sumere.
Pigliar prigione.] Comprehendo, dis. Cic.
Pigliar tra via.] Intercipio, cipis. Cæs.
Pigliar compagni.] Adsciscere sibi socios. Cic.
Pigliar fuga.] Petere fugam. Virg.
Pigna, per pina, vedi pinocchio.
Pignatta, pignatto, pentola, e pila, vaso di rame, ò di terra, doue si cuocon le viuande] Olla, læ. f g. 1. l. Pomp. Fest. L. 1. Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus ollas, quia nullam litteram geminabant, itaque aulicoqua exta, quæ in aulis coquebantur dicebant; idest elixa.

Pignatta di fuoco, ouero pignatta infuocata.] Artificiosi ignis olla. Maff de reb. Indic.
Pignatta, che succhia] Olla bibula. Colum. lib. 12. cap. 43.
Pignatta di terra.] Olla fictilis. Plin. l. 27. c 10.
Di pignatta ò pertinente à pignatta] Ollaris, & hoc ollare, Col. l. 12. c. 44
Pignattaio, pentolaio, colui che fà le pignatte.] Ollarius, rij. 1. Ollarum opifex. 3. Figulus, li. masc. gener. Gtæs.
Pignattino, pentolino, dimin. di pignatta piccola.] Ollula, læ Var.
Pignattino da far la minestra.] Pultarius, tarij. Cels lib 3. cap. 11. Pultarius oris compressioris ei rei commodè aptatur.
Di pignattino.] Ollularis, & hoc ollulare. 2. Ollularius, ria, rium.
Pigneta, vedi pineta.
Pignolo, vedi pinocchio.
Pigramente, ò lentamente, auuerb. con pigrezza, e lentezza.] Pigrè. 2. com & 2. l. Ex Plin. l. 10 cap. 34. & Sipont in Mart. vbi sic ait: A pede fit piger, & pigre, & impigre aduerbia. 2. Lentè 1 & 2. l. Liu. l. 1. ab Vrb. ljs lentè agere Tatius, Sabinique visi sunt
Più pigramente, auuerb comparat con pigrezza, ò pigritia maggiore.] Pigrius 1. com Plin. l. 10 c. 45. Amor vtrique (columbo, & columbæ) sobolis æqualis; sæpè & ex hac causa castigatio pigrius intrante fœmina ad pullos.
Pigrezza, Flor. per pigritia, vedi pigritia.
Pigrissimamente, auuerb. superlat. con somma pigrezza, ò pigritia.] Pigerrimè. 1. & 3. b Ex Plin. l 10. cap. 34. & M. Cæl. ad Cic. l 8. ep. 1.
Pigrissimo, adiett. superlat. sommamente pigro] Pigerrimus, ma, mum. 1. & 3 b. M. Cæl. ad Cicer. lib. 8. epist. 1. Mihi suauissimum est & occupato, & ad litteras scribendas, vt nosti, pigerrimo tuæ memoriæ dare operam.
Pigritia, Flor pigrezza, l'astratto di pigro, e vale poltronaria, ò infingardaggine.] Pigritia, tiæ. fœm. gen. 1. com. 2. & 3. b. Cic. 4. Tusc. Senici pigritiam definiunt, metum consequentia. 2. Pigrities, ei f. gen. 2. b. 4. l. Thes lat. ling. 3. Pigritudo, dinis f g 2. b & 3 l Nicol. Perott. 4. Pigredo, dinis f. g 2. l Nic. Perott A 10 e piger dicitur pigritia, idest tarditas, ignauia, & quibus veteres vsi sunt pigredo, & pigritudo.
Per pigritia, per poltroneria, ò infingardaggine.] Pigritia, Cic. Att. lib 16. Noli putare pigritia facere me, quod non mea manu scribam: sed mehercule pigritia, nihil enim habeo aliud, quod dicam. 2. Propter pigritiam, Cic. de Off Efficiendum est, vt appetitus rationi obediant, eam neque præcurrant, neque propter pigritiam, aut ignauiam deserant.
Pigro, addiett. poltrone, infingardo.] Piger, gra, grum. 1. b. in rect & com. in obl. Nic. Perott. A pede dicitur piger, hoc est tardus lentus, quasi pede æger, à quo pigritia hoc est tarditas, ignauia.
Più pigro, comparat.] Pigrior, & hoc pigrius, Horat. serm. l. 1, sat. 7. Cum Lycio Glauco discedat pigrior vltrò.
Diuentar pigro, vedi impoltronire.
Pijssimamente, e pietosissimamente, auuerb. superlat. con somma pietà.] Pijssimè. 3 b. 4. l Sipont in Mart. A pius fiunt, pijssimus, & pijssimè.
Pijssimo, e pietosissimo, aggett sommamente pio, ò pietoso.] Pijssimus, a, m 2. l 3 b. Sipont. in Marc.
Pila, pignatta, vedi pignatta.
Pila d'acqua santa.] Pila, vel concha aquæ lustralis. Maff.
Pilastrello, dimin. pilastro piccolo.] Pila exigua, vel pusilla, Ex Vitr. l. 6. c. 11. & Ouid. 10.
Con pilastri.] Pilatim 1. & 3 l. Vitr l. 6. c. 11. Quæ pilatim aguntur ædificia. &c.
Pilastro, Flor. anche piliere, colonna piana sù la quale posano i fianchi dell'arco.] Pila, læ. fœm gen. & 1. l. Vitr. l. 6. c. 11. Ædificiorum parietes, pilæ, columnæ ad per-

perpendiculum inferiorum medio collocentur, vti solido respondeant.

Pilastro di mattone.] Pila lateritia, Ex Vitr. c 11. & Suet. in Aug.

Pilastro di pietra.] Pila lapidea, ex Vitruu. & Liu. 1. ab Vrb.

Pilastrone, accrescit. pilastro grande.] Pila ingens, vel grandia. Hor. Turs l. sur hist l 1. c. 11. Lauretanæ Basilicæ corpus ex pilis ingentibus columnatum instar, duodecim constat.

Pilola, pallottina medicinale, composta di diuersi ingredienti.] Catapotium, tij. Cels omnes bb.

Pigliar vna cosa in pilole.] Aliquid per catapotia sumere. Gel l 5 c. 27.

Pilule, che alleuiano il dolore.] Catapotia anodyna, Cels. l. 5. c. 25. Catapotia anodyna vocans, quæ somno dolorem leuant.

Pilole, che concilianno sonno] Catapotia somnifera, vel somnifica Ex Plin. l. 26. c. 8 & l. 18. c. 25. 2. Pilulæ soporiferæ, Ex Plin. l. 28 c. 9 & l. 9 c. 13.

Piloto, Fior. anco pedoto, e pedotto, colui, che guida il nauilio] Gubernator nauis. Cic.

Piloto maggiore, cioè capo de' marinari.] Nauclerij ordinis præfectus. Maff. hist. Indic. l. 16. 2. Gubernator maximus, idem ibidem.

Pilotta, palla à vento, palla Spagnuola] Pila pneumatica, Ex Vitr 2. Pila Hispaniensis. Hor. Turs.

Pilottare, Fior. Pillottare Sen. Asperger di lardo infiammato, la carne arrostita.] Candenti lardo perfundere. 2. Candenti lardo aspergere, Ex Colum. 3. Assum, vel assa pingui, vel larido flagrante, vel ardente conspergere, Ex Plaut. in Capt. & Cicer. pro Planc.

Pimmei, nome di gente, circa il Gange, la quale d'altezza non passa tre cubiti.] Pygmeus, ei. 1. 2 l. Plin. lib. 4. cap. 11. Gerania est vbi pygmeorum gens fuisse proditur, quos catiros barbari vocant, creduntque à gruibus fugatos Idem Plin. l. 7. cap 2. Spithamæi narrantur pygmæi, ternas spitamas longitudine, hoc est ternos dodrantes non excedentes, quos à gruibus infestati prodidit nomen.

Pimpinella, herba.] Pimpinella, læ f g. Plin.

Pius, seme del pino, vedi pinocchio.

Pineta, & anche pineto, Fior. pigneta, selua di pini.] Pinetum, ti. n. g. Plin. l. 27 c. 8. Chrysolicanum in pineto sanctuca simile nascitur. 2. Sylua pinea Virg. 3 Æn. l. 5. Solum pinu consitum. Ex Aul. Gel. l. 19 c. 12. qui dicit fundum olea & vite.

Pingere. dipingere, Fior. dipengere, Sen. rappresentar cose con colori.] Pingo, gis 1 l. Plin. lib. 7. cap. 36. Alexander Magnus edixit, ne quis ipsum alius quàm Apelles pingeret, quàm Pyrgoteles sculperet, quàm Lysippus ex ære duceret. Plin lib. 35. cap. 10. Zeusis pinxisse fertur, & puerum vuas ferentem, ad quas aduolarent aues, iratus est operi, & dixit, vuas melius pinxi, quàm puerum: nam si hoc consummassem, aues timere debuerant. 2. Depingo, is. Cicer. 3. Pictura exprimere.

Pingere à fresco.] Vdo tectorio pingere, Ex Vitruu l. 7. c. 3. qui sic ait; Colores autem vdo tectorio quum diligenter sunt inducti, &c.

Pingere à secco.] Sicco tectorio pingere, Ex Plin. l. 22. c. 21. & Vitr. l. 7 c. 3.

Pingere in tela.] Pingere in linteo. Plin. l. 35. c. 7. vedi dipingere.

Pino, arbore noto, e da gli antichi dedicato alla Dea Cibele.] Pinus, nus. f. g vel pinus ni 1. l. f g. Plin. l. 16. c. 10. Pinus, atque pinaster folium habet capillamenti modo prætenue, longumque, & mucrone aculeatum. 2. Pinea, neæ. f g. Col l. 5. c. 10. Eodem tempore iuglandem, & pineam & castaneam serere. 3. Arbor pinea, Pineæ autem arboris esse, iudicio est pineus in attritu odor.

Pino saluatico.] Pinaster, stri. m g 1. l. Plin. l. 19. c. 10. 2. Pinus syluestris Plin. l. 16. cap. 10. Pinaster nihil aliud est, quàm pinus syluestris, mira altitudine, & à medio ramosa, sicut pinus in vertice.

Di pino.] Pineus, a, um. 1. l. Plin. l. 15. c. 10. Pinea corona victores apud Isthum coronantur.

Chi porta ò produce pini.] Pinifer, ra, rum. Virg

Pinocchiata, ouero pinocchiato, viuanda di zucchero con pinocchi dentro.] Nuclei pinei saccaro conglomerati, vel conditi, Ex Plin. 2. Pinea, vel compositio, vel conditura, Ex Colum. lib. 12. cap. 4. & 18.

Pinocchio, Fior. pinottolo, Sen. secondo altri anco pinello, seme del pino.] Nucleus pineus Plin. lib 16 cap 8 Cachrys continet nucleum pineis similem. 2. Nuces pineæ sitim sedant, & acrimoniam stomachi, rosionemque, & contrarios humores consistentes ibi, & infirmitatem virium roborant, renibus, & vesicæ vtiles. Fauces videntur exasperare, & tussim Bilem pellunt poti ex aqua, aut vino, aut passo, aut balanorum decocto. 3 Pini semen. Pallad. l. 11. tit. 12 Circa Nouembres calendas, & sorbum, vel amygdala in seminarija obruunt, & pini semen aspergunt.

Frutto del pinocchio.] Nux Pinea. Plin. 2. Cybeles pomum. Mart. lib. 13. Poma sumus Cybeles procul hinc discede viator; Nec cadat in miserum nostra ruina caput.

Pinzochera, e pinzoca, che stando al seculo porta habito religioso.] Secularis religione vestita, Ex Plaut. Casin.

Pinzocheto, e pinzoco, huomo che stando al secolo, porta habito religioso.] Secularis religione vestitus. Ex Plaut. Casin.

Pio, religioso, diuoto.] Pius, a, um. Cic. 2 de leg. Dij piorum, & impiorum rationem habent.

Pio, e pietoso, che hà pietà.] Pius, a, m. 1. b. Cic. 2. de fin. Nemo pius est, qui pietatem cauet.

Pioggetta, diminut. di pioggia, & altramente acquarella, acquetta, & acquicciola.] Imber modicus, vel paruus. Ex Cic. & Plaut. 2. Pluuia tenuis. Virg 1. Georg. 3 Imber tenuis.

Pioggia, e pioua, acqua piouana, ò piouente, acqua, che vien dal Cielo.] Imber, bris, m geo. & 1. l. Non. Marc. de propr. serm. Imbrem consuetudo agmen cœlestium aquarum induxit solùm dici, cum auctoritas variet. Virg 4. Georg. Figat humo plantas, & amicos irriget imbres. 2. Imber cœlestis, Sen. 3 Imber pluuius. Ouid 6. Fast. 4 Pluuia, æ 1. & 2 b. Sen. Quæst. Nat. lib. 3. cap 7. Ego tibi vinearum diligens fossor affirmo nullam pluuiam esse tam magnam, quæ terram vltra decem pedes in altitudinem madefaciat. 5. Aqua cœlestis Liu. lib. 4. ab Vrb Siccitate eo anno plurimum laboratum est: nec cœlestes modo defuerunt aquæ, sed terra quoque ingenito humore egens. 6 Aqua pluuia. Plin. lib. 2. cap. 103. Certum est, pluuias salinis aquas vtiliores esse, quàm reliquas: nec fieri salem nisi admixtis dulcibus. 7 Aqua pluuialis, Colum lib 1. cap 5 8. Aqua pluuiatilis Colum. lib. 9. cap. 1. Si naturalis defluit aqua, vel inducitur fluens, vel in fossili lacus signino consternuntur, qui receptam pluuiatilem contineant. 9. Humor in liquorem solutus. Plin. lib. 2 cap. 39 Siderum alia sunt in liquorem soluti humoris fœcunda, alia concreta in pruinas, aut coacti in niues aut glaciati in grandines. 10 Aqua cœlo missa Sal. Iug Tanta repentè cœlo missa vis aquæ dicitur vt ea modo exercitui satis, superque foret 11. Imber pluuialis, Corn. Tac. lib. 21. Pluuialibus imbribus superfusus amnis, palustrem, humilemque insulam in faciem stagni oppleuit.

Dopò la pioggia.] Ab imbre, Ex Plin. l. 17. c 4.

Pioggia diurna, che vien di giorno.] Imber diurnus. Plin. l. 17 cap 2.

Pioggia notturna, che vien di notte.] Imber nocturnus, Plin. lib. 17. cap. 1. Ratio eadem mediterranea à maritimis præfert, & montuosa planis, & nocturnos imbres diurnis.

Pioggia d'acqua.] Imber aquaticus, vel aquatilis, Ex Ouid. 2. Metam. & Var l. 1 c. 54.

Pioggia di latte.] Imber lacteus, Ex Cicer. 1. & 2. de Diu. Cuius est Imber lacteus. 2. Lactia imber Cicer. 1. de Diu. Sæpè lapidum, sanguinis, nonnunquam ter-

ræ interdum, quondam etiam lactis imber defluxit.

Pioggia di sangue.] Imber sanguineus, Cicer. 2. de Diu. Te nec terræ fremitus, nec cœli discessus, nec lapideus, aut sanguineus imber, nec traiectio stellæ, nec faces visæ terrebunt. 2. Sanguinis imber, Cicer. 5. Diu.

Pioggia di carne.] Carnis imber, Ex Cicer. 1. de Diu & Plin. lib. 2. cap. 56. vbi sic ait; Relatum in monumenta est, lacte, & sanguine pluisse M. Acilio, & C. Portio Coss. & sæpe alias carne, sicut L. Volunnio, & Seruio Sulpicio Coss. 2. Imber carneus, Ex Plin. & Sipont.

Pioggia d'oro] Imber aureus Ter. in Eun. act. 3 sc 5 Iouem quo pacto Danae misisse aiunt quondam in gremium imbrem aureum.

Di pioggia] Imbricus, a, m. Plaut. in Marc. Hic Fauonius serenus est, hic Auster imbricus, hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus conciet.

Pioggia di ferro.] Imber ferreus. Virg 12. Æn Tempestas telorum, & ferreus ingruit imber. 2 Ferri imber, Ex Cicer. 1 de Diu. & Plin. lib 2. cap. 52 vbi sic ait, Ferro pluit in Lucanis anno antequam M Crassus à Parthis interemptus est, omnesque cum eo Lucani milites.

Pioggia di lana.] Imber laneus, Ex Cic 2. & 3. de Nat. 2. Lanæ imber, Ex Cic. 1 de Diu. & Plin l. 2 c. 56 vbi sic ait. L. autem Paulo, & C Marcello Coss. Lana pluit circa castellum Carissanum, iuxta quod post annum, T. Annius Milo occisus est.

Pioggia di mattoni.] Imber lateritius, & Plin lib. 17. cap. 2. & lib. 35 cap. 14. 2. Laterum imber, Ex Cicer. 1. de Diu cuius est lapidum imber, & Plin. lib. 2. cap. 56. vbi sic ait; eodem Annio Milone causam dicente, lateribus coctis pluisse in eius anni acta relatum est.

Pioggia di pierre, ò sassi.] Imber lapideus. Cic 3. de Nat. Cleanthes causam tertiam posuit, quæ terreret animos fulminibus, vastitate, pestilentia, terræmotibus, & sæpe fremitibus, lapideisque imbribus, & guttis imbrium, quasi cruentis. Idem Cicer. 2. de Diu 2. Imber saxeus Sil. Item lib. 13. Tela simul flammæque micant, tunc saxeus imber, Ingruit & summis ascendunt turribus hastæ 3. Lapidum imber. Cic. 2. de Diu. Sæpè lapidum imber defluit 4. Saxorum imber, Ex Cicer. pro Cæc. & 1. de Diu.

Pioggia di terra.] Imber terreus, vel terrenus, Ex Colum. lib. 1 cap 9. & Liu. 'dec. 5. lib. 5. vbi sic ait, Anagniæ terra plueras; & lampas in cœlo visa erat 2. Terræ imber. Cic. 5. de Diu. Sæpe lapidum, & sanguinis nonnunquam, terræ interdum, quondam etiam lactis imber defluit.

Pioggia con grandine.] Imber grandinosus, Ex Plin. l. 10. c 35. & Col. l. 2. c. 1.

Pioggia con vento.] Imber ventosus. Plin. lib. 18 cap. 33. Corui, singultu quodam latrantes, seque concutientes, si continuabunt, ventos; si verò carptim vocem resorbebunt, ventosum imbrem significant.

Pioggia grande.] Imber largus. Virgil. 1. Georg. 2. Imber magnus. Cicer. ad Att. lib. 13. 3. Imber multus Lucret. lib. 6. 4. Pluuia ingens, Virgil. 1. Georg.

Pioggia piccola] Imber exiguus. Ex Colum. lib 2. cap. 4. Cuius est imber exiguus 2 Pluuia leuis Colum lib. 2. cap 4 Terram rustici variam cariosamque appellant, quum post longas siccitates leuis pluuia superiorem partem glebarum madefacit, inferiorem non attingit. 3. Pluuia tenuis. Virg. 1 Georg

Pioggia salsa.] Imber salsus, Plin. lib. 31. c. 4. Ter accidit in Bosphoro, vt salsi deciderent imbres, necarentque frumenta.

Pioggia grande mescolata con la gragnuola.] tempestas, tatis Cic.

Pioggia d'inuernata] Imber hybernus. Plin. Tempestiuæ aquæ hybernis primum imbribus.

Pioggia precipitosa, che cade precipitosamente.] Nimbus, bi. Statius.

Pioggia con vento, che non dura molto.] Procella, læ. fœm gener. Ecnephias, iæ. 2. b. m gen. Plin. lib. 2 cap. 48 Sin verò depresso sinu arctius rotati effregerint, sine igne, hoc est sine fulmine, verticem faciunt, qui Typhon vocatur, idest vibratus Ecnephias.

Pioggia, che viene à suo tempo.] Aqua tempestiua. Plin. l. 2. c 48.

Pioggia, che viene al tardi.] Aqua serotina. Plin lib. 17. cap. 2. Hia, & serotinæ aquæ vtiles, & viti, oleæ, punicis.

Pioggia subbitanea.] Imber subitaneus. Colum. lib. 2 c. 4. Ab æstiuo solstitio conuenit inter peritos rei rusticæ non esse arandum, nisi si magnis, vt nonnunquam, ac subitaneis imbribus, quasi hybernis pluuijs terra permaduerit.

Giorno di pioggia.] Dies pluuius Colum. lib 2. Quædam pluuijs diebus, vt bubilia, & ouilia debent emundari.

Esser bagnato dalla pioggia.] Perpluo, is. Quint. l 6 cap. 3. Galba penulam roganti, non possum commodare; Domi maneo; cum cœnaculum eius perplueret, Ex Plaut. in Mostell. Venit imber, lauat parietes, perpluunt tigna; & in Trin. Benefacta, benefactis alijs pertegito, ne perpluant.

Le prime pioggie, le prime acque.] Imbres primores. Var. l. 2. de re rust c. 2. Primitus oritur herba imbribus primoribus euocata.

piombare, vedi impiombare.

piombino, instrumento di piombo, che serue per vedere la drittura da alto à basso.] Perpendiculum, li, neut gen. Cicer.

A piombino, aggiustatamente.] Ad perpendiculum. 2. Ad vnguem. 3. Ad normam, vel regulam. Cicer.

Piombo, metallo noto.] Plumbum, bi. neut. gener. Plin. lib. 34. cap. 18. Plumbi metallum. Ex Virgil. 8. Æneid cuius est, auri metallum. 3. Materia plumbea. Ex Cicer. 2. de Inuent. qui dicit; materiam plumbeam.

Di piombo.] Plumbeus, a, m. Plin.

Palla di piombo.] Glans plumbea. Cic.

Piopeto, & oppieto; Elbucceto, & albucceto, luogo piantato di pioppi.] Populetum, ti, neut gen. 1. & 3. 1. a b. Plin. lib. 13. cap 6. Cæcubo vino antea erat generositas celeberrima in paludibus populetis, sinu Amyclano. 2. Solum populis consitum. Ex Colum.

Pioppifero 3. b. che produce pioppi.] Populifer, ra, rum. 2. l. 2. & 3. b. Ouid 2 Amor 17. Sed neque diuersi ripa labuntur eadem t Frigidus Eurotas, populiferque Padus.

Pioppo, & oppio, elbuccio, & albuccio, arbore noto da far tauole] Populus, li f. g. 1. l. & 2. b. Plin. l. 12. c. 1. Arborum genera numinibus suis dicata, perpetuo seruantur, vt Ioui Aesculus, Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Pioppo Africano.] Populus Libica. Plin. l. 16. cap 23. Populi tria genera, alba, & nigra, quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fungisque nascentibus laudatissima.

Pioppo bianco.] Populus alba, Diosc. l. 1 cap 93. Potus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, Ischiadicis. ac vrinæ stillicidio prodest Sterilitatem inducere traduut si cum mulino rene bibatur Tepeus foliorum succus vtiliter aurium dolori instillatur.

Pioppo nero.] Populus nigra. Diosc. l 1. cap 93. Populi nigræ folia cum aceto illita magna vtilitate podagricis doloribus illinuntur.

Pioppo maritato, cioè con la vite.] Populus marita, Ex Cicer. 2. de leg. & Cat, cap. 32. 2. Populus viti nupta. Plin. lib. 18. cap. 28. Vertit populi albæ etiam vitibus nuptæ. 3. Populus vite dotata, Ex Plin. lib 18. cap. 28.

Pioppo vedouo,cioè senza vite.] Populus vidua, Ex Diosc. l.1.c.93.& Hor.4.car.od.5.

Di pioppo,addiett.] Populeus,a,um.1.l.a.b.Virg 4.Geor. & 8.Æn.a.Populneus,nea,neum.1.l. Colum.12. cap 43. Quidam eadem ratione arida populnea, vel abiegna scobe virides vuas custodiunt. Nonnulli fico flore gypsi obruunt vuas, quas non nimium maturas, vitibus detraxerunt. 3. Populnus, na, num. r. l. Plaut. in Cas. Ista aut populna sors, aut abiegna est tua.

Piouere.] Pluit ebat pluit.Plin l 2 c.36. Relatum in monumenta est,lacte & sanguine pluisse. M. Acilio, & C. Portio Coss.

Piouoso, addiett. che abonda di pioggie.] Pluuiosus, sa, sum.Plin.l.18.cap.23 Sol nubilo occasu pluuiosam hyemem denuntiat.

Piouoso,addiett.che cagiona,ò induce pioggia.] Pluuius, a,um Hor.1.car.Ouid 1.Met.

Piperno Città in campagna di Roma.] Priuernum,ni, n. gen Liu.

Da Piperno.] Priuernas,atis,com 1.Idem.

Pipire,far la voce del pulcino.] Pipio, pis. Colum. lib.8. cap. 5. Die vndeuigesimo animaduertat acetarius, an pulli rostellis oua percuderint, & auscultet an pipiant.

Pipistrello,vedi nottola.

Pipita. 2.l. specie di male,che vien alle galline sù la punta della lingua.] Pituita,tæ.1.& 2.b. 3.l.Pallad.l.1. tit. 27.Gallinis nasci solet pituita, quæ alba pellicula linguam vestit extremam.

Pipone, vedi melone.

Pira, rogo, montone di legna accese.] Pyra, ræ. 2.Rogus, gi,m.g Virg.

Piramide mole,ò fabrica strettissima, e quadrata, larga in fondo, & acuta in cima; si chiama così, perche nella figura è simile alla fiamma del fuoco.] Pyramis, dis. f.g.Plin.l.36.c.12 in Ægypto pyramides faciendi causa fuit,ne reges pecuniam successoribus, aut æmulis præberent,aut ne plebs esset otiosa.Nicol.Perott. Pyramidem nostri metam vocant, quod termini agrorum, qui à metendo metæ dicuntur, forma pyramidum ædificari solent.

Pirenei monti,che diuidono la Francia dalla Spagna.] Pyrenei montes.

Pisa città di Toscana,già potentissima in mare, & in terra.] Pisæ,sarum.f.g.a.l. Cic.ad Q.Fr.l.2 epist.4 Lucan. lib 2.

Pisano addiet.di Pisa.] Pisanus,na,num Liu.Pisanis agrum pollicentibus, qui Latina colonia deduceretur,gratiæ à senatu actæ.

Piscisre,vedi orinare.

Pisello,legume noto.] Pisum,si.1.l Pallad lib.10 tit.6. Septembri mense postremo pisum seremus,terra facili,& soluta, loco tepido:cœlo delectatur humecto. Iugero quatuor modios,vel tres sparsisse,sufficiet.Plin.l 18.cap. 12 Piso siliquæ cylindraceæ sunt.

Piselli scafati,ò sgusciati.] Pisa siliquis deglubita,Ex Var. l.1.c.48.

Pistacchio,albero,e frutto noto.] Pistacium,cij. Plin.lib. 13. epist.5. In nucum genere, pistacia nota; prodesse aduersus serpentium traduntur morsus, & potu, & cibo.

Pisto,liquore,ò beuanda fatta di polpa di pollo.] Succus pulli.2.Pinsiti pulli succus,Ex Plaut.

Pistoia,città nobilissima, & antichissima d'Italia sul Toscano, da Scrittori honoreuolmente con erudito stile commendata,e da Desiderio Rè de Longobardi con recinto di mura regiamente guarnita:doue sono venuti à luce huomini eccellenti,e di gran pregio in arme,in dottrina,gouerno,e santità di costumi.] Pistoria,riæ.1 & 2. l.3.b.Nicol.Reusn.de Ital. descript. Speciosa in planitie sita vrbs est Catoni Pistoria,Plinio Pistorium, dicta, græca nimirum voce,vt Antonio placet, quasi terminus fidelia, ac veluti claustrum totius Galliæ Cisalpinæ. 2.Pistorium,rij.n.gen.1.& 2.l.4 b.Io. Ant.Mag. Georg. inter Hetruriæ ciuitates præclarè Florentia, Pistorium, Luca, & aliæ numerantur.

Pistoiese, ò Pistorese, nome gent. & possess. di Pistoia.] Pistoriensis, & hoc Pistoriense, Io: Anton. Mag.

Pistola.2.b.val epistola,ò lettera,vedi lettera.

Pistola,2.l. vale archibuggietto piccolo.] Sclopulus, li. 1.l 2.b. Ex Suet.in Domit.l.19.cuius est vox, sclopulus. 2 Sclopus exiguus,vel pusillus.Ex Pers. sat.5. & Suet. iam citato.

Pitale,ò cantaro, vaso doue si fanno i bisogni del corpo.] Scaphium.pbij.Iuuen. Et ridet scaphium positis cum sumitur armis. Trulla,læ. Martialis.

Pitoccare.] Ostiatim victum quæritare.Maff.

Pittagora,nome proprio d'huomo.] Pythagoras, ræ, vel Pythagora,æ.Samius ait,omnium rerum initia esse bina, vt finitum,& infinitum, malum, & bonum,vitam, & mortem,noctem,& diem.

Pittagoreo, nome addiett. di Pittagora.] Pythagoreus, rea, reum. 4. l. Cicer. 1. de leg. Pythagorea vox est: Amicorum res communes; Amicitia æqualitas est.

Alla Pittagorica, auuerb.] Pythagoricè,Ex Cic.1.& 5.l. 2. 3.& 4.b.

Pittima decottione d'aromati per confortar il cuore.] Decoctum aromaticum,Ex Plin.l.24.c.9 & lib.25.cap.5. 2.Aromatum decoctura,Ex Col l.12 c.20.cuius est vox; decoctura.

Pittore, pintore, Flor.dipintore,e dipingitore,Sen.dipentore,colui che dipinge.] Pictor,ris m g a l. Plin.l 45. c.10.Omnis pictorum ars vrbibus excubabat, pictorque res communis terrarum erat 2.Pingendi artifex Quint. l.12 c.10. Euphranorem admirandum facit,quòd,& ceteris optimis studijs inter præcipuos, & pingendi fingendique idem mirus artifex fuit.

Pittore di cose basse.] Humilis rei pictor.Plin.l.35.cap.10. Amulius grauis,ac seuerus,idemque floridus humilis rei pictor.a.Tapinographus,graphi.

Pittore di cose sordide.] Rhyparographus,graphi. Plin.l. 35.c.10.Pyreicus Tonstrinas,sutrinasque pinxit, & asellos,& apsonia,ac similia, ob hoc cognominatus, Rhyparographus. 2.Sordidæ rei pictor, Ex Plin. lib. 35. cap.10.

Pittore d'huomini.] Anthropographus,pographi. Plin. lib.35.c.10.Dionysius nihil aliud,quàm homines pinxit ob hoc Anthropographus cognominatus.

Pittore di cose piccole,ò quadri piccoli.] Minoris picturæ pictor Plin.l.35 c.10. Nunquam subtexi par est minoris picturæ celebres in penicillo,è quibus fuit Pyreicus arte paucis postferendus.

Pittore di cose grandi.] Maioris picturæ pictor, Ex Plin.l. 35.c.10.

Da pittore,ò di pittore,addiett.] Pictorius,a,m Diosc.l.5. c.140 Atramentum librarium fit etiam è resina, & pictoria fuligine.

Pittorello, e pittorino; pittoraccio, e pittoruzzo, dimin.pittor piccolo]Pictorculus,li.1. & a l 3.b. Ex Plaut. in Pœn. cuius est vox, amatorculus. 2. Pictor exiguus, vel minutus, Ex Cicer. 6. Sen. & Plin. lib.11.cap.45.& Plaut in Cas.2 Pictor paruulus,vel pusillus, Ex Cicer.4. Acad, & Plaut. in Cist.& Iuuen. Sat.15.

Pittura,e pintura,Flor.dipintura,Sen dipentura.] Pictura, ræ.Quint.lib.11. cap.3. Picturæ tacens opus, & habitus semper eiusdem, sic in intimos penetrat affectus vt ipsam vim dicendi nonnumquam superare videatur.

Pittura fatta al viuo, ò naturale.] Pictura Iconica. Ex Suet.in Calig c.22.In templo simulacrum stabat aureum iconicum.Plin lib 35.c 8.Vt iconicos duces pinxisse tradatur.

Pittura tessuta.] Pictura textilis Lucr.l.2.

Nec calidæ citius decedunt corpore febres.
Textilibus si in picturis,ostroque rubenti.
Iactoris,quam si in plebeia veste cubandum est.

I chiari,e scuri della pittura.] Picturæ lumina,& vmbræ. Quint.lib.12.cap.10. Zeusis luminum vmbrarumque

inueniffe ratinnem traditur.

Pittura in tauola.) Tabula picta. Plaut. in Menech. Dic mihi nunquid vdisti tabulam pictam in pariete?

Pittura in tauola, ben fatta.) Tabula benè picta, Cicer de Clar. Tabulæ benè pictæ collocantur in bono lumine.

Pittura in vetro.) Vitrum pictum, Ex Cic.

Pittura fatta à fresco.) Pictura in vdo tectorio, Ex Cic. Expressa.

Pittura in carta.) Charta picta, Ex Cic.

Pittura in muro.) Paries pictus, Ex Plaut.

Pittura in pietra.) Lapis pictus, Ex Plin.l.35.c.1.Cœpimus, & lapidem pingere.

Pittura in rame.) Cuprum pictum, Ex Cic.& Plin.2. Aes cyprium pictum, Ex Cic.& Plin.

Pittura in seta.) Sericum pictum, Ex Cic.2. Zela serica picta, Ex Hor.

Più riferito à numero, come quando diciamo, più di trenta persone.) Super eum Accus. Valer. Max.l.1. ep.2.Omnes, qui erant numero super triginta puberes intra annum extincti sunt.

Per lo più, per ordinario.) Plurimum. Mela.lib.1. cap. 14 Cibus est caro plurimum ferina. 2.Plerumque. Cic. 2.fin.lib.5.cap 85.Præclaræ mortes sunt Imperatoriæ, philosophi autem in suis lectulis plerumque moriuntur.

Più volte.) Complurics. Cato. Contumelias mihi dixisti compluries.2.Pluries.Cic.

Vn poco più, addietr) Plusculus, la, lum. vel Complusculus, la, lum. Ter. in Phor. Pluscula supellectile opus est.

Più, e più inteso del numero maggiore.) Alij atque alij, aliæ, atque aliæ, alia, atque alia. Liu.dec.3.l. 2. Hannibal laborantibus suis alia, atque alia crescente certamine misit auxilia peditum equitumque.

Più d'vn giorno) Diutius die Cato de re rust. c.5. Villicus operarium, mercenarium pollinctorem diutius ne habeat die.

Più del douere, più del giusto, più dell'honesto.) Plus æquo Cic.de amicitia. Plusquam satis est, Ex Cicer. 1. Parad. 3.Plus satis. Ter. in Eun.act.1.sc.2. Accede ad ignem hunc, calefces plus satis.

Più, e meno.) Plus minus, Plin.l.16 c.6. 2 Plus minusue. Ter.in Phorm. 3.Plusue, minusue. Mart.l 8.ep. Munera venerunt plusue, minusue duo.

Esser da più.) Præsto stas, stiti, stitum 2.Excello, is. 3.Antecello, is. Cic.

Più là.) Longiùs. Vlterius, Cic.

Più che mai.) Vt cum maximè.Cic.sd Quint.Fr.l.2.ep.Domus celebratur vt cum maximè.

Più, ò manco.) Plus, minusue.Cic.

Ogni giorno più.) Plus, plusque in dies.Cic.

Più che troppo) Nimio plus.

Al più.) Ad summum.Cic

Piua, ò piffara, strumento musicale lungo, e tondo con più fori.) Tibia, æ.f. g. 1.l. Cic.de Clar.Orat.Si tibiæ inflatæ non referant sonum objiciendas eas sibi tibicen putat.

Suonar la piua.) Tibia canere, vel concinere. Corn. Tac.l. 21.Sacerdotes eorum tibia tympanisque concinebant, hedera vinciebantur.

Colui che suona la piua, ouer suonator di piua.) Tibicen, nis.c.2.l 2.Auletas, tæ m g.Græc.1.& 2.l. 3.Aulædus, di. m.g 1.& 2.l.Valla.

Colei che suona la piua, ouero suonatrice di piua.) Tibicina, næ Mart.2.Auletris, tridis.1.& 2.l.

Chi suona la piua con l'vtre, ò cornamusa.) Vtricularius, rij.Suet.Nero cap.54. 2.Ascaules, aulæ, vel ascaula, ulæ. Mart. lib. 10. epist. 3. Et concupiscat esse eanus ascaules.

Chi suona la piua in choro.) Choraules, læ.m.gen.2.Choraula, læ.m.g 1.b.2.l.Suet Nero c.54.

Piua d'argento.) Tibia argentea, Ex Plin. lib. 16. cap.36.

Piue da banchetti.) Tibiæ conuiuales, Ex Liu.l.9.bell.Maced.& alija.

Piue di molti buchi.) Tibiæ multifores, vel multifora, Ex Plin l 8 c 55 & Senec.in Agam.

Piua di busso.) Tibia buxea, Ex Plin.l.16.c.36.

Piua doppia.) Tibia gemina, Plin.l.7.c.59.Mydas in Phrygia geminas Tibias inuenit.

Piua d'osso.) Tibia ossea, Ex Plin l.16.c.36.

Piua da sacrificij.) Tibia sacrificia. Plin.l.16.cap.38.Tuscorum tibiæ sacrificæ è buxo fiunt.

Piua semplice.) Monaulus, uli, 1.b. 2.l.fœm.gen. Plin.lib. 7.cap.56.Mart.l.14.epist.59. Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis, sæpè duas pariter sæpè monaulon habet.

Piua con cui si suona inanzi.) Tibia præcentoria. Solin. c.11.Tibiæ præcentoriæ, quarum locus est ad puluinaria præcinendi.

Piue, che suonano in musica.) Tibiæ modulatè canentes, Cic.2.de Nat.

Piua storta.) Tibia obliqua, Plin.l.7.c.56. Mydas in Phrygia obliquam tibiam inuenit.

Piua con l'vtre, cioè cornamusa.) Tibia vtricularis. Suet.

Piue da giuochi.) Tibiæ ludicræ Plin.l.16. cap.36. Tibiæ ludicræ verò loto, ossibusque asininis, & argento fiunt.

Piue da morti, ò da funerali) Tibiæ funebres. Fest. lib.6.

Piue da nozze.) Tibiæ nuptiales. Anct. ad Herenn. lib 4.

Piuiale, paramento sacerdotale, ò vescouile.) Amiculum Pontificale, Turs.H.lib 2 c.5. Innocentij VIII donum fuit pontificale amiculum (pluuiale appellant) ex holoserico villoso, auroque magnificis sanè, ac præclaris floribus pictum, & opere Phrygio prætexto, margaritisque conspicuum. 2.Pontificalis amictus, Turs.Laur. hist.lib. 5.cap.1.Cardinalis Vrbinatis dona fuere Pontificales amictus duo ex veste Attalica; totidem altarium, & sacerdotum, facris operantium vestes ex auro textili.3 Pluuiale, lis neut.gen.1.& 2.b.& 3.l.Turs Laur. hist.lib 4 cap.16. Cardinalis Venetij donum fuit pluuiale præclarum, sacerdotisque ac ministrorum, solemni cæremonia sacrificantium vestes aureæ, ingentibus floribus, auro crispo, & opere Phrygio insignes.

Piuma, penna più fina de gli vccelli.) Pluma, mæ. 1.l. Plaut. in Pœn Verum ita sunt omnes isti nostri diuites; Si quid benè faciaa, leuior pluma est gratia; Si quid peccatum est plumbeas iras gerunt. 2. Penna mollis, Grat.

Di piuma, addiet.) Plumeus, ea, um. 2.Plumarius, tia, rium 3.Plumatilis, le.c & 2 l.3.b.

Coperto di piuma) Plumatus, ta, tum. 2.Plumosus, sa, sum.1.2.l.

Piumaccio, vedi guanciale.

Far, ò metter le piume.) Plumesco, scis 2.Plumo, mas.Gel. l 9 c 4. Apud extrema Indiæ genus est corporibus hirtis, & auium ritu plumantibus.Plin. Pullus ab eodem tempore, plumescit.

Piumetta, dimin piuma piccola) Plumula, læ.1.l.2 b.Col. lib. 8. cap. 5. Plumulæ sub cauda clunibus detrahendæ sunt.

Pizza, vedi focaccia.

Pizziceare.) Vello, lis. Plin. lib.10 cap 34. Æsalon vocatur parua auis oua corui frangens, cuius pulli infestantur a vulpibus. Inuicem hæc catulos eius, ipsamque vellit.

Pizzicar bene.) Peruello, lis Cic 3.Tusc.fortuna, quæ peruellere te fortitan potuerit, & pungere; non potuit certe vires frangere.

Pizzicar spesso.) Vellico, cas.1.l.2 b.Quint.l.6.c.1. Glyconi, cui Spiridion fuit cognomen, acciderit. Huic puer quem in iua productum quid fleret, interrogabant ex pedagogo, se vellicari respondit.

Pizzicaria, luogo doue si vende salame, salume, formaggio, e simili.) Tarichopolium, lij n g.1.2.& 3.b.4 & 5.l. Matt.Rad.Tarichopolium, locus est, vbi tarichi, seu salsamenta venduntur.2.Taberna salsamentaria, Ex Cic.2. Phil.

Phil.& Plin.lib.28.cap.9. 3.Salgamarium,ij.t.& 3.l.2. & 4 b. Ex Colum.lib.12.c.53. & 54 4. Salsamentarium, rij.neut.gen 1.2.3 & 4.l. Ex Colum.lib.2.cap 10 & lib. 12.c.53.

Pizzicaruolo, Sen.pizzicagnolo.Fior quegli, che vende salame,cascio,& altri mangiari.] Salgamarius,rij.1.& 3.l & 2.b. Colum lib.12.cap.44 C. Mutius libros tres edidit, quos inscripsit nominibus coci,cetarij,salgamarij a.Salsamentarius,rij.1.2.3.& 4.l & 5 b.Auct.ad Herend lib 4 Vt si Salsamentarij filiu dicas. Quis es tu,cuius pater,cubito se emungere solebat. 3.Salarius,rij.m. gen.1 & 3.b. & 2.l.Mart.l 1.epist.35.Quod viles pueri salariorum ad quem locum sic ait Matth. Rad. Græcis Tarichopolæ,Latinis salarij dicuntur,qui tarichos, seu salsamenta vendunt. 4 Tarichopola, læ. m.gen. 1.3.& 4.l.prae Herodot. 5.Tarichemporus, ri. 1.2.& 4.b.& 3 l. Græc. Diog. Laert. 6. Salgamorum, vel salsamentorum venditor, Ex Varr. lib. 3. cap.17.& Cicer. 3.Off.

Con pizzichi,ò pizzicando, auuerbialmente.] Vellicatim,ea Sisenna hist.lib.1, apud.Non Marc. qui sic ait. Nos vna ætate in Asia, Græcia gesta litteris idcircò conuenientia mandauimus, ne vellicatim,ac saltuatim scribendo lectorum animos impediremus.

Pizzico,il pizzicare.] Vellicatio, onis. Sen. de vita beata. Non tantùm lacerationes, sed etiam vellicationes effugit. 2.Vellicatus,tus.m.gen. 1.3.l. a b. Plin. lib. 28 cap 6.

Pizzico di farina,che si fà con due,ò tre, ò cinque dita.] Farina duobus,tribus, vel quinque digitis apprehensa. Plin.l 10 c 4.

Pizzore,Sen.ancor prurito, e pruzza; quel pizzicare, ò quel mordimento, che fà la rogna,ò altro, che incita à grattare.] Prurigo,ginis fœm.gener.1.& 2.l. 3 com.in rect.& 6.in obliq.Colum lib 7.cap 5. Subest aspera cutis, & velut quædam prurigo, cui primo quoque tempore, occurrendum est, ne totam progeniem coinquinet. 2.Pruritus. m gener.1.& 2.l. Plin. lib.9. cap 45. Piscis, quæ vrtica dicitur, vis pruritu mordax, Eademque quæ terrestris vrticæ, contractos pisces attrituque petræ scalpentes pruritum,inuadit.

Hauer prurito.] Prurio, ris. Plautus. An dentes pruriunt.

P L

Placabile,addiett. atto à esser placato.] Placabilis, & hoc bile.1.2 l & 3.b.Aut.ad Her. Inimicis te placabilem,amicis inexorabilem præbes.

Placabilità,l'astratto di placabile.] Placabilitas, tis. 1 2. & 5.l. 3 & 4.b.Cicer.1.off. Nihil est laudabilius, nihil magno,& præclaro viro dignius placabilitate, atque clementia.

Placamento.]Placatio,nis f.g.Cic.

Placare.]Placo,cas.1.l. 2.Lenio,nis.1 l.Cic.

Placidamante,piaceuolmente]Placidè.Col.

Placido, piaceuole.] Placidus, da, dum. Colum. 1. l. 2. b.

Platanetto,e piataneto,selua di platani.]Platanetum,ti.Ex Lexicograh.2.Platanon,nis m g græc. 3.Solum platano consitum.Ex Col.

Platano,e piatano,arbore noto da far ombra.] Platanus, ni.fœm.gen.1 b.Plin lib 12 cap.1.Platani commendatio non alia est, quàm Solem æstate arcere, hieme admittere.

Platano basso,ò nano.] Chamæplatanus, ni. fœm.gener. Plin. lib. 12. cap. 2. Chamæplatani vocantur coactæ breuitatis, quoniam arborum etiam abortus inuenimus.

Di Platano.] Platanimus,na,num.1.2.3.b. Col.l.12.c.16. Nonnulli folijs plataninis semiuietas vuas contegunt,& ita in amphoras recondunt.

Plaudere, & applaudere.] Plaudo, dis. 2. Applaudo, dis.

Plausibile, aggett.degno di plauso.] Plausibilis,& hoc bile.t.l. 2. 3. b. Cicer.1. Verr. Quod asperius antea populo videri solebat,id iam populare, atque plausibile factum est.

Plauso, & applauso,il plaudere, ò l'applaudere.] Plausus, m gen 1.l.Cic.in Pison.Inania sunt ista delectamenta pene puerorum,captare plausus, vehi per Vrbem, conspici velle; quibus ex rebus nihil est, quod solidum tenere possis.

Plausore, & applausore; colui, che plaude, ò applaude.] Plausor, ris. 1. l. 2. b. in rect.& l. in obliq. Horat. de Art.

Plaustro,carretta,ò carro]Plaustrum,stri.n g.

Plautinissimo, aggett superlat. sommamente plautino.] Plautinissimus, ma,mum. 1.2.l.A.Gel. lib.3 cap.3. Qui versus quoniam sunt, vt de Plauti more dicam, plautinissimi, propterea, & meminimus eos, & ascripsimus.

Plautino,aggett.poss di Plauto.]Plautinus, a, num. 1.2.l. Quint lib.10.cap.1. In comœdia maximè claudicamus: licet Varro dicat,Musas,Ælij Stolonis sententia, Plautino sermone locuturas fuisse, si latinè loqui vellent.

Plauto, nome proprio d'huomini, vno de'quali fù celebre compositore di comedie, & ottimo autore di latinità.] Plautus,ti. 1 l. A Gell.lib.7.cap.17 Plautus homo linguæ, atque elegantiæ in verbis latinæ princeps fuit.

Plebe,popolo basso]Plebs,bis fœm.gen.& 1.l.Cicer.3 de Leg Gell.lib 10.cap.20. Atteius Capito plebem seorsum à populo diuisit,quoniam in populo omnis pars ciuitatis, omnesque eius ordines continentur. Plebs verò ea dicitur in qua Patritij non insunt.2.Multitudo,nis.Liu. 4.bell.Pun.Hæc natura multitudinis, aut seruit humiliter,aut superbè dominatur.

Fautor della plebe]Plebico'a,læ.m.gen.1.l.2.& 3.b. Liu. lib. 3. ab Vrb. Adeo nouum sibi ingenium induerat, vt plebicola repentè, atque omnis auræ popularis captator euaserit pro truci insectatore plebis.

Plebeo, addiett.della plebe.] Plebeius,ia, ium. 1.& 2.l. Cicer. lib.9. epist 21. Sed tamen mi Pæte,qui tibi venit in mentem negare Papirium quenquam, nisi plebeium fuisse? Fuerunt enim patritij minorum gentium.

Plebicciuola,diminut. di plebe minuta.] Plebecula, læ. 1.& 2.l.3.b. Cicer.ad Att.lib.1.epist 13. Concionalis hirudo ærarij,misera,& ieiuna plebecula,me à Pompeio vnicè diligi putat 2.Plebs infima,Cic 4 ad Att 3.Plebs minuta,Maff in Ignat.l.1.c.6.Quæ te Ignati ratio impulit (aiebat Dæmon) vt vel stipem in triuijs corrogares, vel inter infimas plebis minutæ quisquilias lateres inglorius?

Plebiscito, legge, ò statuto della plebe.] Plebiscitum,ti. neut gen 1.& 3.l.Gell.lib.10.cap.20 Plebiscitum igitur secundum Capitonem lex est,quam plebs, non populus accipit.

Pleniluoio, quel tempo, nel quale la Luna è piena.] Plenilunium, neut gen. Plin.lib.18.cap.29. Formica, minimum animal interlunio quiescit, plenilunio etiam noctibus operatur. 2.Luna plena, Plin. lib.18. cap.32. Arborum radices luna plena operito 3 Luna quintadecima. Plin. lib.18. cap. 32. Quintadecima tota super terras noctu erit, eademque sub terris tota die.

Plettro, archetto della lira.] Plectrum,tri, neut. gener. Ex Cicer.

Pliade, le sette stelle, che si veggono fra'l Tauro,e l'Ariete.] Vergiliæ,arum,num.plur.Plin.lib.2.cap 41. Periti annotauere stellas in cauda Tauri septem, quas appellauere Vergilias,in fronte Suculas. Idem Plin. lib. 17. cap.29. Vergiliæ priuatim attinent ad fructus, vt quarum exortu æstas incipiat, occasu hiems, semestri spatio intra se messes, vindemiasque, & omnium maturitatem complexæ. 2.Pleiades,iadum,1.l.2. b.num.plur. Horat.lib.4.Carm.od.14. 3.Peliades, dum. num. plur.

Gel. lib. 3. cap. 10. Septenarius numerus, inquit Varro, Septemtriones maiores, maioresque facit in Cœlo, Item Vergilias, quas Pleiades vocant.

Plico, e piego, dicesi d'vn mazzo di lattere.] Fasciculus, li. 1. l. 2. 3. b. Cic ad Att. l. 5. ep 1 s. Accepi fasciculum, in quo erat epistola Piliæ.

Plico di lettere.] Epistolarum fasciculus, Cic ad Q. Fr. l. 2. epist. 8. Scripsit fasciculum epistolarum sibi aqua madidum redditum esse. 2. Literarum fasciculus, Ex Q. Cic. ad Tiron. l. 16. ep. 56.

Pliniano, addiett. di Plinio.] Plinianus, a, um

Plinio, nome proprio di due grand'huomini, maggiore, e minore, vno de' quali fù zio materno dell'altro.] Plinius, nij. C. Plin. lib. 3 epist 5. Plinius auunculus meus scripsit naturalium historiarum libros 37. Opus diffusum, eruditum, nec minus varium, quam ipsa natura.

Plotio, oratore insigne.] Plotius, tij Quint. l 2. c. 4. Latinos dicendi præceptores extremis L. Crassi temporibus cœpisse, Cicero author est, quorum insignis maximè Plotius fuit.

Plurale.] Pluralis, & hoc le. Quint. 2. Pluratiuus, a, um. Gel.

In plurale, nel numero del più] Pluraliter. Quint. lib. 5. cap. 6 Cum dico vultus hominis pro vultu dico pluraliter, quod singulare est, quod plurale est singulariter.

Plutarco, nome proprio di due, l'vno de' quali fù detto Cheroneo, e visse al tempo di Traiano Imperadore.] Plutarcus, chi.

Plutone, e per apocops, Pluto in verso, Rè dell'Inferno, secondo le fauole, e Dio delle ricchezze.] Pluto, nis. s. l. Horat. lib. 2. carm od 14. Dis, ditis s l. Cicer. 2. de Natur. Terrena vis omnis, atque natura Diti patri dicata est, qui Dis, vt apud Græcos Pluton, quia & recidant omnia in terras, & oriantur è terris.

Di Plutone, addiett.] Plutonius, nia, nium, 1. & 2. l. Hor. l. 1. carm. od. 4.

P O

PO, fiume noto.] Padus, di. 1. b. Plin lib. 3. cap. 16 Metrodorus dicit, quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quæ pades gallicè vocetur, padum hoc nomen accepisse, Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quo significat fundo carente. 2. Eridanus, ni s. l. Plin. lib. 3. cap. 16 Padus è gremio Vesuli montis visendo, fonte profluit, à Græci, dictus Eridanus, ac pœna Phaetontis illustratus.

Chi stà di là dal Pò.] Transpadanus, na, num. 1 & 3. l. a b. Plin. lib. 17 cap. 23. Transpadana Italia, cornu, populo, tilia, acere, orno, carpino, quercu arbustat agros.

Chi stà intorno al Pò.] Circumpadanus, a, m. Plin.

Chi stà di quà dal Pò.] Cispadanus, na, num. Ex Plin.

Vn pochettino innanzi, riferito al tempo.] Paululum ante Gel lib. 12. cap. 1. Nunciatum est philosopho vxorem auditoris, sectatorisque sui, paululum ante enixam.

Vn pochettio doppo.] Paululum post, Ex Gell. lib. 12. cap. 1.

Vn pochettino più alto.] Pusillo altior Plin. lib. 27. cap 5. Aphace pusillo altior Lenticula est.

Pochetto, e pochino, dimin di poco, aggett] Pauculus, la, lum 1 l. 2 b Ter. in Heaut. Quod imperabit, facito, loquitor paucula 2 Paulus, la, lum.

Pochezza, l'astratto di poco.] Exiguitas, tis fœm gen. 1. & 5 l. 2. 3 & 4. b. Var. de re rust l 1. cap. 4 Porci, qui nati sunt hieme, fiunt exiles, quòd matres aspernantur propter exiguitatem lactis 2 Paucitas, tis. fœm gen. 3. 3. l. 2. b. Cic. 2. de Inu. Paucitas in partitione seruatur, si generis ipsis rerum ponuntur, neque permisti cum partibus implicantur.

Pochissimo, auuerb.] Perparum 2. b. Cicer. 5. Ver. Perparum ex illis magnis lucris ad se se aiebat peruenire, 2 Parum admodum. 3 Perpaulum, Cicer 1. de fin. Declinare dixit atomum perpaulum, quo nihil posset fieri minus. 4. Perpaululum, Cicer. 2 de Orat Inter ingenium quidem, & diligentiam perpaululum loci reliquum est arti. 5 Perpusillum. Plaut in Capt. 6 Minimè. Cic. lib. 14. fam. ep. 15. Quod in miserrimis rebus minimè miserum putabis, id facies. 7. Minimum, s l 2. b.

Pochissimo, addiett.] Paucissimus, sima, simum. 2. Perpauculus, la, lum. Cicer. 1. de leg. 3. Perpaucissimus, sima, simum. Colum. lib 3. cap. 20 Perpaucissimis adhuc agricolis contigit, vt nigri vini, stirpes exterant.

Poco, il poco, vn poco, sust.] Exiguum, gui. neut. gen. cum genet. rei. Plin. lib. 21. cap. 8. Nuces iuglandes aurium inflammationi, cum mellis exiguo imponuntur.

Poco, auuerb.] Parum. 1. b. 2. Exiguè. 1. & 4 l. 2 & 3. b. Ter. Heaut act. 1. sc. 2. Præbent exiguè sumptum; & ea sunt tamen ad virtutem omnia. 3. Modicè. 1. s. b. 3. l. Cicer. ad Att l 1. ep. Clodij minæ, quæ mihi proponuntur, modicè tangunt.

Poco, addiett.] Paucus, ca, cum. 2. Non multus, ta, tum, Cic. Philip.

Molto poco, addiett.] Perpaucus ca, cum. Cic.

Quanto poco, ò piccolo tu vuoi; quanto poco, ò picciolo si sia.] Quantuluscumque, lacumque, lumcumque. Colum. lib. 11. cap. 1. Magnæ, rei quantulumcumque possederis, fuisse participem non minima est gloria.

Poco, e cattiuo.] Minus multum, & minus bonum. Var. l. 1. de re rust c. 7.

Poco più giouane.] Paruò iunior.

Non poco più giouane.] Haud paruò iunior. Gel lib 13. cap. 2. Accius tunc haud paruò iunior, diuertit ad Pacuuium.

Vn poco più, ouero vn pò più.] Paulusculum a b. Cic. lib. 5. ep. 12. Amori nostro plusculum etiam, quam concedit veritas largiare.

Poco prima, poco innanzi, poco auanti.] Exiguo ante, Ex Plin lib 31. cap. 2 cuius est; exiguo post. 2. Paulò ante, Cic 6 Phil. 2. Nos calendis Ianuarijs agitata, paulò ante confecta.

Poco dopo.] Exiguo post. Plin l 31. cap. 2 Exiguo post obitum Ciceronis eruperunt fontes calidi. 2. Paulò post, Cic. 3. Off. 3 Paruo post. Plin lib. 16. c. 55. 4 Post paulo. Liu. Dec. lib 3. Senatus post paulò de his rebus in Curia Hostilia est habitus 5. Post paulum Plin. 19 c. 16 Sed lanam qua incluserint post paulum extrahendam. 6 Mox, Cicer.

Poco doppo che.] Paulò post quam Plin lib. 12. cap. 16. Labruscæ acini, paulò post quam defloruere singulare remedium habent ad refrigerandos in morbis corporum ardores.

A poco à poco.] Sensim. 2 Paulatim. 3. Sensim, ac leniter. 4 Sensim, ac pedetentim Cic.

Da poco in quà] Paucis ab hinc diebus, vel paucos ab hinc dies. Plaut.

Podagra. 2. l. gotta de' piedi.] Podagra, ræ. fœm gener. 1. & 2. b. Plin. lib. 28 cap 9 Sunt inter exempla, qui asininum lac bibendo, liberati sunt podagra, chiragraue. 2. Podagræ morbus. Plin. lib. 28. cap. 10 Podagræ morbus rarior solebat esse, non patrum, auorumque memoria, verum etiam nostra, peregrinus, & ipse. Nam si Italiæ fuisset antiquitus Latinum nomen inuenisset. 3 Pedum morbus Plin. lib. 23 cap. 1. M. Agrippa supremis suis annis conflictatus graui morbo pedum. 4. Pedum dolor, Cicer. de Clar. C. Sextius quum remiserant dolores pedum non deerat in caulis, 5. Morbus podagricus. Tes Græc. 6 Podalgia, giæ. fœm. gener 1. b. 2. & 3. l. Græc. Chrysost. 7. Cardiacorum morbus Ex Plin. lib. 23. cap. 1. qui sic ait; cardiacorum morbo

bo vnicam spem in vino esse certum est. 8. Valetudo podagrica, ex Cic. 1. de orat. & Diosc. l. 5. c. 103 9 Podagræ Valetudo, ex Plin l. 26. c. 10.

Di podagra, addiett.] Podagricua, ca, cum, 3. b Diosc. lib. 5. c. 103. Gagates lapis podagricis medicaminibus & acopis additur.

Esser molto trauagliato dalla podagra.] Podagræ doloribus ardere. Cic.

Hauer la podagra, patir di podagra, esser podagrico, ò podagroso.] Podagra affici. Plin. lib 10. cap. 10. Milui, & ipsi hiberoia mensibus lateot non tamen ante hirundines abeuntes. Traduntur autem à solstitija affici podagra. 2. Podagra laborare Mart. lib. 1. epist. 78. vel 99. ad Flaccum.

Litigat, & podagra Diodorus Flaue laborat.
Sed nil patrono porrigit: Hæc chiragra est.

3. Ex pedibus laborare. Cic. lib. 9. epist. 23. M. Ceparius Cum mihi in Silua gallioaria obuiam venisset, quæsissemque quid ageres; dixi: te in lecto esse, quòd ex pedibus laborares. 4. Pedum doloribus affici. Cic. l. 6. ep 19. Bsibum posteaquam ru es profectus, non vidi: tantis pedum doloribus afficitur, vt se conueniri nolit. 5. Podagrosum esse Plaut. in Pœn. Podagrosi estis, ac vicistis cochleam tarditudine. 6. Pedibus podagrosis esse. Plaut. in Mercat. Sed randem si podagrosis pedibus esset Eutychus iam à porto rediisse poruit.

Podagroso, Seo podagrico, Fior. chi patisce di podagra.] Podager, gri, m g. ex Clsud. 2. Podagricus, ca, cum, 3 b. Plin 3. Podagrosus, sa, sum. Plaut. 4. Laborans ex pedibus Cic 5. Podagra affectus, ta, tum. Plin. l 10. c. 10. 6. Podagra laborans, ex Cic. l. 9 ep. 23. 7 Pedum dolore affectus, ta, tum. Cic.

Podere, possessione coo casa, e lauoratori.] Prædium, dij. Cato de Re rust c. 5. Prædium vti benè ædificatum fiet. 2. Fundus, di. Plaut. in Capt. Quasi fundum veodam, meis me adducam legibus.

Poderetto, dimin.] Prædiolum, li, 3. b. Cic. ad Att. l. 6. Aedificata bellè prædiola.

Podestà, vedi gouernatore.

Podestaria, ofitio di podestà.] Prætura, ræ. Cic.

Poema, inuentione, ò parte piccola della poesia.] Poema, tis, n. g. 2. l. & 3 b. in obliq. Plin l. 7. c. 56. De poematum origine, magna quæstio est: ante Troiaoum bellum probantur fuisse.

Comporre, ò fare vn poema] Poema componere, Cicer. ad Q. Fr. lib. 3. epist. 1. Orationes efflagitatas pro Scauro, & pro Plancio, absolui. Poema ad Cæsarem quod composueram, incidi. 2. Poema concedere, Cicer. ad Att. lib. 1. epist 13. Vereor ne Lucullus, quoniam græcum poema condidit, ounc ad Cæcilianam fabulam spectet. 3. Poema facere, Cicer. in Pison. Græcua poema fecit ita festiuum, ita concinnum, ita elegans, nihil vt fieri possis argutius. 4. Poema fingere, ex Horat. de Art 5. Poema paogere. Hor. de Art.

Poema lo verso esametro.] Poema epicum, Cicer. de opt. geo or.

Poema iu verso lirico.] Poema melicum, Cicer. de opt. gen. or.

Poema in verso ditirambico.] Poema dithyrambicum. Cic de opt gen. or.

Poema iu verso comico.] Poema comicum, Cicer. de opt. gen. or.

Poema in verso tragico.] Poema tragicum, Cicer. de opt. geo. orat. Poematis eoim tragici, comici, epici, melici, etiam ac dithyrambici; quod magis est tractatum à latioia, suum cuiusque est genus diuersum à reliquia.

Poemetto, dimin. poema piccolo.] Poematium, tij n. gen. 2. 3. & 4. b. & 2. l. Græc. Lucia, 2. Poema paruum, ex Cic. 1 Acad. & 2. de leg

Poesia, opera intiera di poeta, come l'Iliade d'Homero, ò l Eneide di Virgilio.] Poesis sis, fœm. gen. 2. l. Noni Poesis, & Poeoia hanc habent distantiam: Poesis est textus scriptorum: Poema inueotio parua, quæ paucis verbis expeditur. Idem Non. Ibidem infra, Poesis est perpetuum argumentum, vt Ilias Homeri, & Annales Ennij.

Poesis d'amore.] Poesis amatoria. Cic. 4. Tusc. Aoacreontis quidem tota poesis est amatoria.

Poeta, compositore di poemi, ò poesie.] Poeta, tæ, a l. Cicer pro Arch. cæterarum studia, & doctrina, & præceptis, & arte constant. Poeta natura ipsa valet, & mentis viribus excitatur, & quasi diuino quodam spiritu afflatur; Quare suo iure noster ille Ennius sanctos appellat poetas, quòd quasi Deorum aliquo dono, & muoere commendati oobis esse videantur.

Poetare, poeteggiare, e poetizzare; far poesie.] Poetor, aris, 1. b. & 2. l. Quint. Enoius. Nunquam poetor, oisi podager. 2. Poema, vel poesim condere, Cic. lib. 1. ad Att. 3. Poema, vel poesim facere. Cicer. 1. Acad. 4. Poeticè scribere, vel componere, Cicer. 3. ad Q. Fr. & 1. de fin.

Poetessa, compositrice di poemi, ò poesie.] Poetria, triæ, 1. b. & 2. l. & 3. b. Cicer. pro Cæl Verùm hæc tota fabella veteris, & plurimarum fabularum poetriæ, quam est fine argumeoto? quam oullum inuenire exitum potest?

Poggiare, vedi appoggiare.

Poggiarsi, vedi appoggiarsi.

Poggibonzi, terra di Toscana.] Bonitium, nitij, n g. Dictio-osrium historicum.

Poggio, murello da sedere.] Sedile, lis, n g. Virg.

Poggio mirtero, terra honoreuole io Sabina, e patria di Bernardino Stefonio della Compagnia di Giesù, huomo di grand'ingegno, e giudirio, il quale come orator', e poeta celeberrimo de' nostri tempi con persone illustri meriteuolmente s'anoouera.] Mandela, læ, f gen. 2. l. 3. Philipp. Cluuer. Ital ant l. 2. c 9. qui ad Horatianum illud l. 1. epist. 18.

Me quoties reficit gelidus Diligentia riuus,
Quem Mandela bibit, &c. sic ait: Blondus Flauius, & qui eum sequuntur Digentiam riuum interpretantur, quem vulgò nunc vocant Rio del Sole; Oppidumque Mandelam huic Riuo appositum esse volunt, quod nunc Poggio mirteto vulgi vocabulo ouncupatur a Mirtopodium, dij, o. g Recent.

Di Poggio mirteto, nome gent & possess] Mandelanus, a, m, 1. 2 3 l. ex Horat. & Plio 2. Mirtopodieosis, & hoc mirtopodiense. Receot.

Poggio nasiuo, terra di Sabina noo molto distante dalla Badia di Farfa, e patria di Fraocesco Florido, huomo di grand'ingegno, e dottrina.] Podio Bonadeum Blon. Flau. Superius sunt Scandrilia, Todhia, & Podium Boosdeum.

Poggiuolo, cioè luogo emineote sporto io fuora della casa] Menianum, ni. Suet 2. Podium, dij.

Poi, e dapoi, vedi dapoi.

E poi.] Porrò autem. Cic. 2 Quid tum postea?

Alquanto poi.] Post aliquanto. 2 Postea aliquaoto.

Che poi? Quid postea? 2 Quid tum iudex?

Poiche. particella coogiuntiua.] Quando. 2. Quandoquidem. Cic.

Poiche, subito che.] Vbi. 2. Vt 3 Simulac. 4. Simulatque. 5. Cumprimum. Cic.

Da poiche.] Posteaquam. Cic. 2 Postquam.

Pola, ouer monachia, vccello. vedi monachia.

Polacco. natural di Polonia.] Polonus, na, num. Paul. Iou. hist. lib. 1. Poloni io aciem caraphracti prodeuot, & maiores equos ad statariam pugnam magis, quam ad excursioneа idoneos, quorum anterius ferreis laminis tegunt, ipsi duobus cinguntur gladijs, altero oblongo, & quadrato, quo punctim, altero autem lato, ac breui, quo cæsim feriaot.

Polcino, vedi pulcino.

Polenta, viuaoda di farina bollita.] Polenta, tæ, f. gen. Cato de Re rust.

Polire, per oettare, vedi nettare.

Polire, per mondare, vedi mondare.

Polio, herba celebrata.] Polium, lij. Plin. lib. 21. cap. 7.

cap 7. Polium herba est ad omnia vtilis, folia eius mane candida, meridie purpurea, sole occidente cærulea aspiciuntur.

Polipodio, radica d'herba.] Polypodium, dij Plin.

Pol tezza, vedi nettez a.

Politezza di chi si polisce per vanità, ò mal fine.] Munditia immunda, Sen. in proœm controu Nunc & capillum frangere, & ad muliebres blanditias vocem extenuare, & molli tie corporis certare cum fœminis, & immundissimis se exhibere munditijs nostrorum addiscentium specimen est.

Politica, scienza, e maniera di gouernar Città.] Ratio ciuilis. a. Scientia ciuilis Cicer lib 1 de Inu. Ciuilis rationis magna, & ampla pars est Rhetorica; & idem ibidem. Oratoriam facultatem ciuilis scientiæ partem esse dicamus. 3. Ciuilitas, tatis, f g. Apul de Philosophia. Ciuilitas est, quam politicam vocat Plato. 4. Politica, ticæ, fœmin gen.

Polito.] Mundus, da, dum. a. Elegans, tis. Col. 3. Politus, ta, tum. Cic.

Non polito.] Immundus, da, dum Cic.

Poliza, breue scrittura in piccola carta.] Schedula, læ. Cic. 15 epist. fam. epist 16. Hæc te tertia iam epistola ante oppressit, quam tu schedulam, aut literam. a Syngrapha, phæ. Syngraphus, & syngraphum, phi, 1 l. & a. b. Cicer. Trebat. l. 7. Tanquam enim syngrapham ad Imperatorem, non epistolam attulisses. 3. Scheda, dæ. Quint. lib. 1. cap. 14. 3 Suda, dæ, apud Sosipatrum. 5. Schida, dæ. Græc.

Poliza scritta di propria mano.] Chirographum, phi, 3 b. Cic. li. 12 ep. 1. Cuius æra refigere debebamus, eius etiam chirographa defendimus.

Poliza d'accordo, sottoscritta da ambedue.] Syngrapha, phæ.

Poliza, la bolletta, ò passaporto, e patente.] Libellus, li, m. g Paulus Iur. Cons.

Poliza di riceuuta, ò di quietanza.] Acceptilatio, nis, f. gen. Calep.

Poliza di cambio.] Syngrapha transmittenda, vel transmissæ pecuniæ. Cic.

Polizino.] Schedula, læ, a. b. Cic.

Pollame di polli.] Genus gallinaceum. a. Gallinarum genus. Colum. lib 8. cap. 5. Vt animentur oua, & in speciem volucrum conformentur, ter septenis diebus opus est gallinaceo generi; at pauonino, & anserino paulò amplius ternouenis. a. Pecus volatile. Colum. l 8. c. 4. Numerus sæpius est recognoscendus, nam volatile pecus facile pastoris custodiam decipit 3. Pullities, tiei, f gen. Col. l 8. c 14. Pullities tenerrima sæpè quadraginta diebus redditur optima.

Pollaro, e pollaio: luogo doue stanno i polli.] Pullarium, rij, 1. & 2. l. 3. b. ex Cicer. s. de Diu & Colum. lib. 8 cap. 3. cuius est, vox gallinarium. 2. Pullorum cohors, vel cors, vel officina, ex Colum. lib. 8. cap. 2. & 3. qui de gallinario agens, vocem officinam vsurpat. 3 Officina cortalis. Colum lib. 8. cap. 3. Hæc erit officinæ cortalis dispositio, &c 4. Neonotrophium, phij, 1. & 4. b. a. & 5. l. 3. com. græc. Colum. l. 8. c. 15. Neonotrophij cura similis, sed maior impensa est; nam clausæ pascuntur anates, & querquedulæ, boschides, phalerides similesque volucres, quæ paludes rimantur.

Pollarolo, e po'laruolo, e pollaiuolo, mercante di polli, ò chi tien cura di essi.] Pullarius, rij, 1. & 2 l 3. b. Cic a. de Diu. vbi sic habetur: attulit in cauea pullos is, qui ex eo ipso nominatur pullarius.

Pollastra, e pollanca, pollo femina, e giouane.] Pullastra, stræ, 1. & 2 l. Var. 3. de Re rust. c. 9. Quæ gallinis oua subijcias potius è vetulis esse debent, quam è pullastris, & quibus subijcias rostra, & vngues non habeant acutos. 2. Gallina iuuenca, ex Plin. l. 10. c. 53. qui sic ait. E gallinis oua iuuencæ plura pariunt, quam veteres, sed minora eodem fœtu prima, & nouissima. 3. Gallina nouella, ex Colum.

Pollastrella, e pollastrina: pollanchella, e pollanchina diminut pollastra, ò pollanca piccola.] Pullastrella, læ, 1. a. & 3. l. ex Var. lib. 3. de Re rust. c 9. cuius est vox: pullastra, & Colum. 1. de Re rust. cuius est vox Fenestella. 2. Pullastra exigua, ex Varr. 3. de Re rust c 9.

Pollastrello, ò pollastrino, diminut. pollastro piccolo.] Pullus gallinaceus ex Cicer. Parad 5. & pro Mur. a Pullastrellus, li, 1 a & 3 l. ex Sipont. in Mart. cuius est vox pullaster, & Colum. lib. 12. cap 49. cuius est vox: Polcastellus.

Pollastro, pollo giouane.] Pullaster, stri. a. Pullus gallinaceus. Plin l. 30 c. 15 Si mustelæ cinis detur in offa gallinaceis pullis, & columbinis, intos esse à mustelis traiderunt 3 Gallinæ pullus, & Colum

Polledra, e poledra, Sen puledra, Fior. e si dice anco polira, cioè caualla, ò asina giouanetta.] Equa, vel asina iuuencula, vel iuuenca ex Plin. lib. 10. cap. 53 vbi ait, gallinas iuuencas his verbis: E gallinis, iuuencæ plura oua pariunt quam veteres, sed minora.

Polledro, poltro, e po'edro, Sen. puledro, Fior. si dice dell'asino, cauallo, e mulo dalla nascita fino alla domatura.] Pullus, li, m g. Plin. l. 8 cap 43. Asinarum pullos epulari Mœcenas instituit, multum eo tempore prælatos onagris; post eum interijt auctoritas saporis. 2 Pullus asininus, equinus, vel mulinus. Var. l. 2. c. 8. Pullum asininum, à partu recentem subijciunt equæ, cuius lacte ampliorea fiunt, quòd id lac, quàm asininum, ac alia omnia dicunt, esse melius.

Polledruccio, ò polletruccio, diminut. polledro piccolo.] Pullulus, pulluli.

Pollo, nome generale.] Pullus, pulli. Colum.

Brodo di pollo.] Ius gallinacei, vel gallinaceum. P'in. lib. 22. c. 21. Semen in iure gallinacei decoctum lumborum sanguinem correptum trahit.

Pollone, e rampollo: messa, e rimessa: germogli, che gli alberi mandan fuori dal pedale.] Stolo, nis, m g. 1. b. a. l. Plin. l 17. c. 13. Omnia verò celerius adolescunt, stolonibus ablatis, vnumque in stipitem redactis alimentis. 2 Pullus, li, m. g. 1. l. Plin l. 17. c 10. Nullis verò tales pulli prouueniunt, nisi quarum radices amore solis, atque imbris in summa tellure spatiantur.

Polmonaccio, accrescit. polmone grande, ò cattiuo.] Pulmo magnus, vel malus, ex Plin. lib 9. cap. 7. & Plaut. in Pseud.

Polmonaria, herba così detta, per esser simile al polmone.] Pulmonaria, riæ, f. g. 1. a. & 3 l. 4 & 5 b. Matth. in Diosc. l. 4. c. 48

Polmoncello, ouer polmoncino, diminut. polmone piccolo.] Pulmo paruus, vel exiguus, Plin. l. 11. cap. 37. Pauca pulmonem habent aquatilia, ac cætera oua parientia, exiguum, spumosum, nec sanguineum, ideò non sitiunt. a. Pumunculus, li, m g. 1. & a l. 3. & 4. b. Solinus agens de camelis.

Polmone, vno de membri interiori del corpo.] Pulmo, nis, m g. Plin. l. 11. c. 37. Sub corde pulmo est, spirandique officina, attrahens, & reddens animam, idcirco spongiosus, ac fistulis inanibus cauus. a Pulmones, num, m gen. & plur. num. Cic. e. de Nat. In pulmonibus inest raritas quædam, & assimilis spongijs mollitudo ad hauriendum spiritum aptissima, qui tum se contrahunt aspirantes, tum spiritus dilatant, vt frequenter ducatur cibus animalis, quo maximè aluntur animantes.

Polmone minore, ò più piccolo.] Pulmo minor. Plin. l 11. cap. 37. Quanto minor pulmo corporibus, tanto velocitas maior.

Polmone molto grande, ò grandissimo.] Pulmo prægrandis. Plin. lib. 11. cap. 37. Testudo quamuis prægrandem, & sub toto tegmenio pulmonem habeat, sine sanguine tamen habet. a Pulmo maximus. Plin. lib. 11. cap 37. Chamæleonti pulmo portione maximus, & nihil aliud intus.

Polmone d'agnello.] Pulmo agninus Dioscor. lib. 2. cap. 37.

Polmone di porco.] Pulmo suillus Dioscor. lib 2. cap. 37. Suillus, & agninus, vrsinusque pulmo, impositu attritus à calceamentis, contractos ab inflammatione tuetur.

Polmone di volpe.] Pulmo vulpinus. Dioscor. l. 2. c. 37. Pulmo vulpinus si arefactus bibatur suspiriosos adiuuat.

Adeps quoque liquefactus, infususque aurium dolores linit.

Polmone marino, pesce così detto per esser simile al polmone de gli animali.] Pulmo marinus. Plin l. 32 cap. 10. Pulmonis marini cinis adalligatus, egregiè profluuia purgat. Diosc l 2.c. 38.

Polmone marino fresco.] Pulmo marinus recens. Diosc l. 2. cap 36. Podagras pernionesque emendat pulmo marinus recens, tritus, & illitus. 1. Halipneumon, is, m g. 1. & 4. l. in rect. & 6 in obliq.

Polmone spugnoso, cioè fatto à foggia di spugna.] Pulmo spongiosus Com Cels. l. 4. cap 1. Pulmo spongiosus est, ideoque spiritus capax, & à tergo spinæ ipsi iunctus, in duas fibras, vngulæ bubulæ modo diuiditur. 2. Pulmo fistulosus, ex Colum. l. 7. c 8.

Di polmone, ò simile al polmone.] Pulmoneus, nea, neum, s. & 2 l. 3 & 4 b. ex Plin. l. 15. c. 14 qui de malis agens sic ait, stolidè tument pulmonea. 2. Pneumonicos, ca, cum, s. l. 2 3. & 4 b.

Polo, quei due punti imaginarij della sfera, intorno a' quali si volgono i Cieli.] Cardo, nis. Vitr. l 9. c. 4. Cœlum sideribus conformatum voluitur continenter circum terram, atque mare per axis cardines extremos, Namque in his locis potestas, architectata est, collocauitque cardines, tanquam centra: vnum à terra, & à mari in summo mundo, ac post ipsas stellas septentrionum: alterum contra, sub terra in meridianis partibus ibique circum eos cardines orbiculos, tanquam circum centra, vt in torno perfecit, qui græcè poli nominantur, per quos peruoluitur sempiterno Cęlum. 2. Cęli vertex Cic. de som. Cernis autem terram eandem, quasi quibusdam, & circumdatam cingulis, è quibus duos maximè inter se diuersos, & cęli verticibus ipsis, ex vtraque parte subnixos, & obriguisse pruina vides: Medium autem illum, & maximum solis ardore torreri 3 Polus, li, m g. & 1. b. Plin. l. 2 c 55 Terra à verticibus duobus quos appellarunt polos centrum cęli est, nec non signiferi, obliquè inter eos siti. 4. Mundi Aquilonem gens felix (si credimus) quos Hyperboreos appellauere annoso degit æuo fabulosis celebrata miraculis. Ibi creduntur esse cardines mundi, extremique siderum ambitus, semestri luce, & vna die solis auuersi, non vt imperiti dixere ab æquinoctio verno in Autumnum. 5. Mundi vertex. Plin. lib. 2. cap. 57.

Polo Artico, aquilonare, ò boreale.] Cœli cardo summus, Vitr. lib 6. cap 1. Ab eoque alteram aliquam in altitudinem ad summum cardinem, qui est post stellas septentrionum. 2. Mundi cardo altior, ex Ouid de Pont. lib. 2. el. 10. 3. Polus articus Sen in Her. Oeth 4 Polus gelidus. Ouid epist. 17 5 Polus glacialis. Ouid 2. Metam. 6 Polus niualis, Sen. in Agam. 7. Polus conspicuus. Ouid de Trist lib. 4 el 10 Totque tuli terra casus, pelagoque inter occultum stellæ conspicuumque polum. 8 Polus Aquilonaris, vel Borealis, ex Cicer. 2. de Nat. & Ouid. 9. Polus Septemtrionalis, ex Plin. l 2 cap. 15. & l 9. cap 12. 10 Cęli vertex sublimis Virg 1. Georg 11 Vertex Austrino aduersus, ex Plin lib. 2. cap 68. 12. Septemtrio, nis, m gen. Plin. lib. 2. cap 68 Cum sint cœli quinque partes, quas vocant Zonas, infesto rigore, & æterno gelu premitur omne quod est subiectum extremis vtrinque circa vertices, hunc, qui Septemtrio vocatur, eumque qui aduersus illi austrinus appellatur. 13. Axis septemtrionalis cardo. Vitr. l 6. c. 2.

Polo Antartico, australe, ò meridiano.] Cęli cardo imus. Vitr. lib. 6 cap. 1. Itaque quod est spatium proximum imo cardini ab axis linea in meridianis finibus. 2 Axis meridiani cardo. Vitr. lib 6. cap. 1. Igitur quæ rationes sunt inter axis meridiani cardinem, & septemtrionalis medio positæ vti in diagrammate musico, medianæ vocis habent sonitum in sermone. 3 Polus Australis. Ouid 2 Metam. 4. Polus austrinus. Plin. lib 6. cap. 19. Austrinum polum Indi dramasa vocant. 5. Polus calidus. Lucan. lib 1. de bell. ciu. 6. Polus occultus. Ouid. de Trist. lib. 4. el. 10. 7. Polus antarticus, vel meridianus, ex Græc. & Lat. 8. Vertex septentrioni aduersus, ex Plin. lib. 2. cap 98.

Polo artico, & antartico.] Cardo duplex, vel geminus Cic. 2. de Nat. Extremusque adeo duplici de cardine vertex; dicitur esse polus: hunc circum arcti duæ feruntur nunquam occidentes: Ex his altera apud Græcos Cynosura vocatur; altera dicitur esse Helice. 2. Polus vterque ex Plin.

Polonia.] Polonia, niæ. Paul Iou. l. 1. Polonia fuit olim Sarmatia, quæ nunc Absidea flumine ad Borysthenem vsque & Roxolariorum fines extenditur.

Di Polonia, qui vale appartenenre à Polonia.] Polonicus, ca, cum. Sacch. in Stanisl. Ortus est B. Stanislaus anno 1550. in Masouia, Polonici regni prouincia.

Polpa, carne senz' osso, e grasso.] Pulpa, pæ.

Polpa, e polpaccio, la parte carnosa della gamba.] Sura, ræ, Plin. l 11. c. 45. Suræ homini tantum, & crura carnosa: reperitur apud veteres quemdam in Aegypto non habuisse suras.

Polpastello, la pola carnosa del dito della punta.] Carnosa digiti extremitas. Summus digitus carnosus. Plin.

Polpetta, sorte di viuanda.] Pulpula, læ. Polit. 1. l. 2 b.

Polpo, pesce libidinoso.] Polypus, lypi. Plin. lib 9 c. 19. Colorem mutat polypus ad similitudinem loci, & maximè in metu.

Polpo, mal di nare.] Polypus, ypi, mascul. gen. 1. l. 2. b. Cels. lib. 6. cap 8. Polypus est carnucula modò alba, modò subrubra, quæ narium ossi inhæret, & modò ad labra pendens narem implet, modò recto per id foramen, quo spiritus à naribus ad fauces descendit, strangulatque hominem, maximè austro, & euro flante.

Polposo, addiett chi patisce di polpo.] Polyposus, sa, sum, 1. l. & 2. b. Mart lib. 12. epist. 31. Nasutus nimium cupis videri. Nasutum volo, nolo polyposum.

Polso, il moto dell'arterie.] Arteriarum pulsus, vel ictus. Plin lib. 11. cap. 37. Arteriarum pulsus in cacumine maximè membrorum videns, index ferè morborum in modulos certos, legesque metricas, per ætates stabilis, aut citatus, aut tardos, descriptus ab Herophilo medicinæ vate miranda arte. nimiam propter subtilitatem desertus, obseruatione tamen crebri, vt languidi ictus gubernacula vitæ temperet. 2. Venarum pulsus. Plin. l 2. c 97. Circa littora autem magis quam in alio deprehenduntur hi motus, quoniam, & in corpore extrema pulsus venarum, idest spiritus magis sentiunt. 3. Venarum percussus. Plin. l 7. c. 51.

Toccar il polso.] Venarum pulsum attingere. Cornel. Tac. lib 5. Per speciem officij manum complexus pulsus venarum attigit. 2. Venas tangere Pers. Sat. 3. Tange miser venas, & pone in pectore dextram. 3. Venas tentare, Ouid 10. Met. 4. Venarum pulsum explorare. Hor. Turs. Laur. hist. lib. 5. cap. 27. Medici venarum pulsum explorant.

Poltro, vedi polledro.

Poltronaccio, accresc gran poltrone.] Valdè iners, o. g ex Cic. de Arusp. & 2 de fin.

Poltroncello, diminut. alquanto poltrone.] Inerticulus, a, m, 1. 3. 4. b. 2. l. Colum. lib. 3. cap. 2. Plin. lib. 14. cap. 2.

Poltrone, poltroniere, cioè dappoco, infingardo, e d'animo vile.] Ignauus, us, um Cic. 2. Piger, 2, m, 1 com Plaut. Rud. Nihil est qui piger est: nimisque id genus odi ego malè. 3. Iners, tis, o. gen. 4 Segnis, & hoc gne. Grati. 5 Deses, sidis. Col. Cic.

Poltroneggiare, ò scioperarsi, cioè viuer da poltrone, ò da scioperato l'istesso, che star' in otio, ò viuer otioso] Dedere se ignauiæ, atque desidiæ. 2. Propter desidiam in otio viuere. 3 Ignauiæ indulgere Plaut 4. Desid a marcescere. Liu. 8. bel Pun. vbi sic ait equitem marcescere desidia. 4. Cessatione torpere Cic. 1. de Nat Deum sic feriatum volumus cessatione torpere, vt si commouerit, vereamus, ne beatus esse non possit. 5. Desidiæ, aut inertiæ operam dare. Plaut. in Merc.

Comin-

Cominciar à poltroneggiare.] Ad segnitiem verti. Corn. Tac.l.16. Patres arguebat, quod publica nuncia deferrent, eorumque exemplo equites Romani ad segnitiem verterentur.

Poltronaria, e pigritia: infingardaggine, & infingardaria, Fior. infingardaria, & infingardia, Sen. l'astratto di poltrone, ò infingardo.] Desidia, æ, f. l. a b Cic. 1. off. Nihil magis cauendum est senectuti, quam ne languori se, desidiæque dedat. 2. Ignauia, uiæ, 1 & a. l. Corn. Cels. lib 1. cap. 1. Ignauia corpus hebetat, labor firmat: illa maturam senectutem, hic longam adolescentia reddit. 3 Segnitia, tiæ, 1. l. 2. 3. b. Pomp Fest lib 17. Segnitia dicitur, quod sit sine nitendo quid vrile, aut honestum. 4. Scordia, diæ. Tec. in Andr. Enimuero, nihil loci est segnitiæ, atque socordiæ. 5. Segnities, ei, f. g. 1. 4. l. 2. 3. b. Plaut. in Trin In huiusmodi negotio diem sermone terere, segnities mera est.

Poltronescamente, auuerb. alla poltronesca, ò da poltrone.] Desidiosè, 1. 4 & 5. l. 2. 3. b. Lucret. l. 4. vbi habetur: ætatem agere desidiosè. 2. Ignauè, 1. a. 3. l. Cic 2. Tusc. In dolore est prouidendum, ne quid abiectè, ne quid timidè, ne quid ignauè faciamus. 3. Segniter, 1. l. 2. & 3. b. Liu. 2. ab Vrb. vbi sic habetur, Segniter, otiosè, negligenter omnia agere. 4. Per ignauiam.

Poluere, & in verso polue, terra arida, e sottile.] Puluis, eris, m g Col. ll 8 c. 4. Siccus puluis, & cinis esse debet in cohorte, quo aues se perfundant, nam his rebus plumam, pinnasque emundant.

Poluere sottile, ò poca] Puluisculus, li, m g 2. Puluisculum, li, n g. Plaut in Rud. 3. b. 1. & 2. l.

Poluere d'oro da porre sopra le scritture.] Ammochrysus, si, m. g Græc. 1. l. 2. c. & 3. b.

Poluere, segatura di metalli, & altri.] Scobs, bis, fœm. gen. Cicer.

Fare, ò cagionar poluere, cioè eccitarla.] Puluerem mouere. Quint. lib 1. ep. 10. Iter puluerulentum facit: sed nec omne iter puluerem mouet; nec quisquis est puluerulentus, ex itinere est.

Di poluere.] Puluereus, a, m. Plin. lib. 18. cap. 11. Virg 8 Aen.

Asperso di poluere; & in vna parola impoluerato.] Puluere aspersus. 2. Puluere perfusus, ex Colum. lib. 8. cap. 4.

Poluere, mistura, ò compositione per vso de gli archibugi, e bombarde.] Nitratus, ac sulphureus puluis. Maff. hist. Indic. lib. 1. Balistæ oblongum in tubum, & æqualiter tertiem ex ære fusili figuratæ, certo nitrati, ac sulphurei pulueris modulo temperentur. 2. Puluis sulphureus. Maff. hist. Ind. lib. 11. 3. Puluis tormentarius. Maff.

Poluere, inteso di cose, che seccate si riducono in poluere, col macinarle, ò pestarle.] Farina, næ. Plin. l. 28. c. 7. qui ait vetonicæ farina.

Poluerino, Sco. vasetto da tener la poluere per asciugar lo scritto.] Theca arenaria, siue puluerarla, apud Amalth. Onom. 2. Ammotheca, siue psammotheca, ex Græc. 3. Ammodochium, chij, seu psammodochium, chij, 1. & 4. l. 2. & 3 b. ex Græc. & Guil. Morel. apud quam est vox, elanodochium.

Poluerino, poluere fina, e minuta.] Puluisculus nitratus sulphureus, tormentarius.

Poluere di Bettonica.] Vetonicæ farina. Plin. lib. 26. cap. 7.

Poluere di marmo.] Marmoris farina. Plin. lib. 32. cap 7.

Poluere di mattone.] Lateris farina.

Poluerio, nuuola di poluere cagionata da vento, ò da altro moto] Nubes puluerea. Virg. l. 8. Aen. 2. Nebula pulnerea. Lucret. l. 5.

Poluerizzare, e spoluerizzare, ridurre in poluere.] In puluerem redigere. Plin. lib. 32. cap. 2. Surculi contra torminum, ac vesicæ, & calculorum mala, in puluerem igne redacti, potuque cum aqua, auxiliantur. 2. In puluerem resoluere Colum. l 11. cap. 2. Omnis gleba in vineis refringitur, & resoluitur in puluerem. 3. In puluerem soluere, ea Plin. lib. 33. cap. 12. & Ouid 5. Met. 4. In puluerem vertere, ex Col. l. 11. c. 2. & Ouid. 2. Met. 5. In puluerem conuertere, ea Plin.

Poluerosо, che abbonda di poluere.] Puluerulentus, ta, tum. Cic. Att. 5 epist. 14 Iter conficiebamus æstuosa, & puluerulenta via.

Pulzella, fanciulla, vedi putta.

Pomato, ò pomaio, serbatorio, ò ripostiglio di pomi.] Pomarium, rij, neut gen. 1. & 2. l. Plin. lib. 15. cap 16. De pomis seruandis præcipitur, pomaria in loco frigido, & sicco contabulari, septemtrionalibus fenestris sereno die patere, austro specularibus arcere, aquilonis quoque afflatu poma deturpante rugis. 2 Oporotheca, cæ, f gen. 1 & 3. b. 2 & 4 l. Var. l. b. 1. cap. 59. Poma in loco arido, & frigido supra paleas posita seruari rectè putant. Et ideo oporothecas qui faciunt ad Aquilonem, vt fenestras habeant, atque vt aere perflentur, curant: neque tamen sine foriculis, ne quum humorem amiserint pertinaci vento vieta fiant. 3. Oporophylacium, cij, n g. 1. 3. & 4 b. 2 l. Hesch.

Pomato, cioè di color pomato.] Scutulatus, ta, tum. Iuu. Sat. 2.

Pometo, luogo d'alberi pomiferi.] Pomarium, rij, n gen. 1. & 2 l. Var. lib. 1. cap. 2. Italia sic arboribus consita est, vt tota pomarium videatur. Colum. lib. 1. cap. 6. Pomaria, & hortos oportet septo circundari, & esse propinquo, atque in ea parte, quò possit omnis stercorata colluuies, costis balcorumque, & oleis expressa amurcæ sanies influere: nam eiusmodi quoque lætatur alimentis, & olus, & arbor. 3. Pometum, ti, n. g. 1. & 2. l. Pallad 3. Solum pomis consitum, ex Col. & Plin.

Fare, ò piantare vn pometo.] Pomarium ponere. Plin. l. 34. c. 14 Ferro tellurem scindimus, serimus arbusta, ponimus pomaria, vites squallore deciso, annis omnibus cogimus iuuenescere.

Pomice, a. b pietra biga, spongosa, e leggiera per vso di nettar ferro, ò altro metallo.] Pumex, micis, masc gen. & interdum, fœm. gen. 1. l. 2. b. Plin lib. 13 cap 25. Extra Herculis columnas porei fronde nascitur frutex, & alius lauri, & thymi, qui ambo eiecti in pumicem transfigurantur; In mari verò Rubro mirum est siluas viuere, laurum maximè, & oliuam, ferentes baccas, & cum pluat, qui sole tacti mutantur in pumicem. Diosc. lib. 5. cap. 48. Pumicis ouis est adstringere, gingiuas abstergere: purgat cum calfactione, quæ pupillis caliginem offundunt: explet vlcera, & ad cicatricem perducit: cecæ scenria cohibet, fit ea farina eius dentificium, corpori crustam abducit, auellendis capillis aptus. Theophrastus autor est si quisquam in bullientem vrceum vini pumicem iniecerit feruorem statim sedari.

Pomice spungosa.] Pumex spongiosus. Diosc. lib. 5 cap 84. Pumicis probatio, vt magnopere leuis, spongiosus, scissilis, nec arenosus, item teri facilis, & candidus. Crematur flagrantissimis carbonibus obrutus, & vbi canduerit, extractus vino restinguitur odorato, iterumque incensus restinguitur, & tertia vlione eaemptus, & per se infrigeratus ad vsum conditur.

Pomice ottima] Pumex laudatissimus. Plin. lib. 36. cap 21. Pumicea, qui sunt in vsu corporum læuigandorum, fœminis, iam quidem & viris atque vt ait Catullus, libris, laudatissimi sunt io Melo, Scyro, Aeolijs insulis. Probatio in candore, & in minimo pondere, & vt quam maximè spongiosi, aridique sint, ac teri faciles, nec arenosi in fricando, vis eorum in medicina est siccare.

Limare, ò polire con la pomice.] Pumico, cas, 1. l. a. b. Plin. 1 2. ep. 35. Pecuniam ille accepit fœdissimo quidem titulo nomine vnguentarij, qui titulus à vita hominis compti, & pumicati non abhorrebat.

Di pomice, addiett.] Pumiceus, a, m, 1. l. 2. b. Plaut. Pseud. O miserrimè C. quin flea? P. Pumiceos oculos habeo, non quro lachrymam exorare.

Pomicoso, addiett. simile alla pomice.] Pumicosus, a, m, 1 & 3. l 2 b Plin. l 17. cap 5. Terræ vitia sunt, quæ in tantum abominatur, Cato, aridæ, fistulosæ, scabiæ, canescentes, exesæ, & pumicosæ.

Più pomicoso, comp.] Pumicosior, & hoc pumicosius, 1, & 3. l. 2. b. Plin. l. 32. c. 8.

Pomi-

Pomifero, che produce pomi.] Pomifer, ra, rum. Colum. lib 5. c 9.

Pomo, frutto d'albero senza guscio.] Pomum, mi, 1. l. Plin. lib. 15. cap. 16. Var. lib 1. cap. 31. Quod indigene potu, poma dicta essa possuoe. Cicer. 2. de nat. Pomorum iucundus non gustatus solùm, sed odoratuaetiam & aspectus.

Pomo di buona sorte, ò razza.] Pomum generosum ex Quint. lib. 3 cap. 22. Pomum generosissimum, quod optimum.

Pomo cadeuole, ò caduco.] Pomum cadiuum, vel caducum Plin. l. 15. c. 16.

Pomo dozzinale.] Pomum gregale. Sen de benef. l. 1. c. 12. Gregalia quoque poma delectant si prouenere maturius.

Pomo fatto, ò stagionato.] Pomum mite. 2 Maturum, vel coctum. Cicer. in Cat. Poma si matura, & cocta, decidunt.

Pomo non ancor fatto, e stagionato.] Pomum durum, & acerbum. Gell. l. 13 c. 2.

Pomo d'oro, simile all'oro.] Pomum aureum. Sen. in Agam.

Pomo, che cade da sè.] Pomum cadiuum, vel caducum. Plin l. 15 c. 16. Caduca poma separantur.

Pomo piccolo.] Pomum paruum. Cic.

Pomo che presto si guasta.] Pomum fugax. Cic.

Pomo guasto, ò putrefatto.] Pomum putre. 2. Pomum putrilaginosum.

Pomo che stà in terra.] Pomum iacens. Plin. l. 8. c 37. Præparant hiemi, & herinacei cibos, ac uolutati supra iacentia poma affixa spinis, vnum non amplius tenentes ore, portant in cauas arbores.

Pomo, che stà nell'arbore.] Pomum pendens, ex Catone, qui c. 146 sic ait: olea pendens in fundo Venafro vænibit. 2. Pomum in matre pendens, Plin. l. 19 cap 15. 3 Pomum in arbore pendens. Virg. ecl.

Pomo riposto, ò da riporre.] Pomum conditium, vel conditiuum, ex Col. l. 8. c. 8 & Var 1 2 c. 59.

Pomo duro come pietra.] Pomum lapidosum. Colum. l. 10. cap 2

Pomo saluatico] Pomum agreste, vel syluestre.

Pomo satiuo, ò domestico.] Pomum satiuum.

Pomo assai grosso.] Pomum decumanum. Colum. l. 12. cap. 10.

Pomo per mammella, vedi mammella.

Pomo di sella.] Ephippij pomum, ex Venuto, & Tursel.

Pomo di spada.] Gladij pomum a Capuli pomum.

Pomona, Dea de' pomi appo la gentilità.] Pomona, næ, fœmin gen. 1 & 2 1. Ouid Met. 14

Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla latinas
Inter hamadryadas coluit solertiùs hortos,
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus.
Vnde tenet nomen: non siluas illa, nec amnes
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes.

Pomonale, addiett di pomona.] Pomonalis, & hoc pomonale, 1. 2 & 3. l. Pomp. Fest. l. 11 Maximè dignationis flameo dialis est inter quindecim flamines: & cum cæteri discrimina maiestatis tuæ habeant minima habeotur. Pomonalis quod Pomona leuissimo fructui agrorum præsidet, idest pomis.

Pomoso addiett pieno di pomi.] Pomosus, sa, sum, 1. 2. l. Propert. l. 3. el. 2.

Institor hic soluit pomosa vota corona
Quum pyrus ioculto stipite mala tulit.

Pompa, apparato d'ostentatione, ò per magnificenza, ò per vanità.] Pompa, pæ, f. g. Nicol. Perott. Pompa græca vox est significatque apparatum solemnem cum ostentatione, & specie quadam triumphi vnde & Πομπεύειν Græci triumphare dicunt, hinc & funerum & ludorum, & spectaculorum pompe dicuntur.

Pompa di giuochi.] Ludicra ex Plaut. Bacch. & Plin lib. 16. cap. 38.

Pompa di mortorio.] Pompa funebris. Quint. in Ægro redempt. Quid sibi vult ille funebrium longus ordo pomparum?

Pompa di nozze.] Pompa nuptialis, ex Plaut. Cas & Liu. lib 1.

Pompa di sacrificij.] Pompa sacrifica, ex Cic 4 Tuscul. & Plin. l 16. c. 38.

Pompa di spettacoli.] Pompa theatralis, vel amphitheatralis, ex Cic. 1. off & in Pis.

Pompa nel vestire.] Luxus, aut splendor vestitus. Cicer.

Di pompa, addiett.] Pompicus, ca, cum, 2. b. ex Nicol. Perott.

Pompea, nome proprio di donna.] Pompeia, iæ, 2 l. Suet. in Cæs. cap. 6. Iulius Cæs. in Corneliæ vxoris defunctæ locum, Pompeiam ducit, Q. Pompei filiam; L. Syllæ neptem, cum qua deinde diuortium fecit, adulteratam opinatus à P. Clodio, quem inter publicas cæremonias penetrasse ad eam muliebri veste coslans fama erat, vt senatus quæstionem de pollutis sacris decreuerit.

Pompeano, addiett di Pompea, ò di Pompeo.] Pompeianus, na, num. Plin. l. 34 c. 7. Moles excogitatas videmus statuarum, quas colossos vocant turribus pares; Talis est in Campo Martio Iupiter à Claudio Cæsare dicatus, qui vocatur Pompeianus à vicinitate theatri. 2. Pompeius, ia, ium. Plin. l. 3. c. 20.

Pompeggiamento, il pompeggiare.] Sui ostentatio. Cæs 1. bell. ciu. 2 Sui magnifica, & gloriosa ostentatio. Cicer pro Flac. 3. Sui venditatio, atque ostentatio. Cicer. de Am.

Pompeggiare, far pompe.] Se se ostentare. Cicer. pro Cæl 2. Se se magnificare, & gloriosè ostentare, Cic. pro Flac. 3. Se se venditare, atque ostentare, ex Cic. de Am. 4. Pompæ, aut pompis indulgere, vel seruire, ex Suet, de Cæs.

Pompeggiatore, quegli che pompeggia.] Sui ostentator, ex Liu l. 1. & Cæs. 1. bell ciuil. 2 Sui venditator, ex Gell. lib. 18 c 4.

Pompeggiatrice, quella che pompeggia.] Sui ostentatrix, ex Liu. lib. 2 & Cæs. 1. bell. ciu. 2 Sui venditatrix, ex Gell. l. 18. c 4.

Pompeo, nome proprio di più huomini, de' quali vno per l'eccellenza del suo valore s'acquistò il nome di Magno.] Pompeius, eij. Cicer. pro L. Man. Cn. Pompeius vnus est qui non modo eorum hominum, qui nunc sunt gloriam, sed etiam antiquitatis memoriam virtute superauit. Quis igitur hoc homine scientior vnquam aut fuit, aut esse debuit? qui sæpius cum hoste conflixit, quàm quisquam cum inimico concertauit; plura bella gessit quàm cæteri legerunt; plures prouincias confecit, quàm alij concupierunt; cuius adolescentia ad scientiam rei militaris non alienis præceptis, sed suis imperijs, non offensionibus belli, sed victorijs, non stipendijs, sed triumphis est traducta.

Villa di Pompeo.] Pompeianum, ni, neue. gen. Cicer. lib. 7. epist. 3.

Pomposo, pien di pompa.] Pompæ plenus, na, num, ex Liu

Ponente, vento così chiamato.] Fauonius, nij. 2 Zephyrus ri. 3. Chelidonias, niæ, masc. gen. 4 b. 4. Ornithias, tiæ 3 masc gen. Plin. lib 2 cap. 47 Fauonium, quidam ad 7. Calendas Martij vocant ab hirundinis visu, nonnulli verò ornithiam vno, & septuagesimo die post brumam ab aduentu auium, flanteos per dies nouem.

Ponente, occaso, & occidente, paese doue tramonta il Sole.] Occidens, tis. Cicer. 2. de Nat. Qui has nobiscum terras, ab oriente ad occidentem colunt. 2 Occidens Sol. Cicer. 2. fin. Qui solem, vt aiunt, nec occidentem vnquam viderint, nec orientem. 3 Obiens sol Cicer. som Scip. In orientia, aut obeuntis solis vltimis partibus. 4 Occasus, sus. Plin. lib. 17. cap. 2. Virgilius ad occasus ferè damnauit. 5. Occasus solis. Plaut. Epid. qui ait: ante solis occasum.

Ponente di verno.] Occidens hiemalis. Pallad. lib. 1. tit. 8. Aedificium ab occidente auertatur hiemali.

Da Ponente à Leuante.] Ab occasu in ortum Sen. lib. 3. cap 9.

c.9.c.1. Nostra ætas non semel vidit diurnas facies ab occasu in ortum versas.

Pongolo, ò pongello.] Aculeus, lei, masc. gen. 1. & 3.b. a l. Cicer.

Pontaruolo, e puntarolo, ferretto ben'appuntato, che val à forare.] Stylus acutus, vel acuminatus. Suet. in Dom. cap. 3. qui sic ait, Inter initia principatus secretum sibi horarium sumere solebat, nec quicquam amplius, quàm muscas captare, ac stilo præacuto configere.

Ponte, edificio, che si fà per passare da vn luogo all'altro.] Pons, ponti, m g.

Ponte S. Maria in Roma.] Pons Palatinus. 2. Pons Senatorius. Tit Liu.

Ponte quattro capi in Roma.] Pons Cestius.

Ponte S. Angelo in Roma] Pons Aelius T. Liu.

Ponte di legno.] Pons ligneus, ex Cic. 5 Tusc.

Ponte leuatoio.] Pons versatilis, ex Lexicogr.

Alzare, ò leuare il ponte leuatoio.] Pontem detorquere, Cic. 5. Tusc.

Ponte murato.] Pons structilis, ex Colum.

Ponte molle, ponte in Roma così detto.] Pons miluius, siue mulnius Matth. Rad. in Mart. qui sic ait: A Ianiculo Pons miluius, siue muluius in via Flaminia situs vltra primum lapidem ab Vrbe.

Ponte Sisto, noto in Roma.] Pons ianiculensis, Maff in Ignat. l. 3. c 14. Cum Ignatius ad medium ferè perueniſſet pontem Ianiculensem, qui Sixti pons hodie dicitur, pedem retulit attonito similis, &c.

Ponte di pietra.] Pons lapideus, vel saxeus. Liu. lib. 4.

Ponte rotto.] Pons ruptus. Quint l. 2. c. 13. Si rectum limitem rupti torrentibus pontes inciderint, circuire cogemur.

Ponte stretto.] Pons angustus. Cic. Lex Martia pontes facit angustos.

Ponte arcato.] Pons arcuatus, Liu. & Plin.

Ponte, cioè tauolato.] Tabulatum, ti. Cato, c. 3.

Ponte Coruo, terra nel Latio.] Fregellæ, larum f. g & oum. plur. 1 b. T. Liu. dec. 1. l. 8.

Di Ponte Coruo, nome gent. e possess.] Fregellanus, na, num. Plin. l. 3. c 5.

Fare vn ponte à vn fiume, ò strada.] Flumen aut viam ponte coniungere, ex C.cer. 5. Tusc. 2. Fluminis, aut viæ transitum ponte coniungere, ex Cic. 5. Tusc.

Gittare dal ponte.] De ponte deijcere, Cic. pro sex Rosc. Senes sexagenarij more maiorum de ponte, in Tyberim deijciebantur.

Gittare giù il ponte.] Pontem disturbare Auth. ad Her. Pontes disturbar, cistas deijcit.

Rifare, ò ristorare il ponte.] Pontem reficere, vel instaurare. Cic.

Rompere il ponte.] Pontem rumpere, vel interrumpere. Quint & Planc.

Tagliar il ponte.] Pontem intercidere, ex Quint. lib. 2. cap 13.

Pontefice, vedi Papa.

Pontellare, ò Puntellare, appontellare, & appuntellare, por sostegno à cosa che minaccia ruina.] Fulcio, cis, lsi, ltum, 1. l. 2. b. Plin. lib. 11. c. 10. qui ait: recentes ceras fulciunt apes.

Pontellar bene.] Perfulcio, cis, 1. 2. l. 3. b. Ouid. apud Priſc.

Pontellar innanzi, ò prima.] Præfulcio, cis, 1. 2. l. 3. b. Plaut. in Pers. & Cic. Att. l. 5.

Pontellar sotto, ò di sotto.] Suffulcio, cis, lsi, ltum, 1. 2. 3 b. Var. Maioribus perticis suffultæ vites, auras non persentiscunt.

Pontello, Sen. puntello, Fior. legno, ò altro con che si pontella, ò puntella.] Fulcimentum, ti, 1 2. 3. l Plaut. in Trin. 2 Fulcrum, cri, 1. l. A Gell. l 20 c. 15. cuius est: lecti fulcrum. 3. Fultura, ræ, f. g. 1. & 2. l. Plin. l. 16. cap 35. Vt exauminantur trabes sine fulturis

Ponticello, diminut. ponte piccolo.] Ponticulus, li. Cicer. 5. Tuscul. Dionysius fossæ transitum ponticulo ligneo coniunxit.

Pontificato, vedi Papato.

Ponto, Sen. vedi punto

Pontone, fabrica da passare vn fiume.] Ponto, onis. Cas.

Pontura, mal di petto, infermità così detta dal punger, che fà nel petto.] Lateris punctio. Plin. lib 21. cap. 19. Baccaris radix decocta laterum punctiones tollet, & vesicæ calculos. 2 Lateris dolor. Cicer. de orat. Crassus lateris dolore consumptus est. Cels. lib 4. cap. 6. huic lateris dolori febris, & tussis accedit, & per hanc excreatur, si tolerabilis morbus est, pituita, si grauis, sanguis. 3 Lateralis dolor. Plin. lib 21. 4 Pleuritis, tidis, fœmin. gen. 4 b. in obl. & 3. l. in rect. Mart. in Diosc. lib. 4. c. 60. Papauerum erraticorum flores lateris dolori, qui à Græcis pleuritis dicitur, mirificè medetur. 5. Morbus pleuriticus. Cels. lib. 4 cap. 6. Interdum ad perniciem producit malum, oriturque acutus morbus, qui pleuriticus à græcis nominatur.

Chi patisce di puntura.] Pleuriticus, ca, cum. Plin. lib. 20. cap 17.

Pontura d'affanni.] Aculei sollicitudinem Cic.

Pontura di vespe.] Aculei vesparum. Cic.

Pontuto.] Præacutus, ta, tum. Suet. Domit. c. 3. Muscas captare ac stylo præacuto configere solebat. 2. Cuspidatus, ta, tum. Plin. l. 18. c. 19 Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rulla.

Ponzano, terra antica, e fertile, posta fra'l monte Soratte, & il Teuere.] Pontianum, ni, n. g Blos. Flau. in Ital. illustr. Veij fuere apud Pontianum oppidum Tyberi, & Flano propinquum.

Ponzanese, nome genr. & possess. di Ponzano.] Pontianensis, & hoc pontianense.

Popolamento, il popolare.] Frequentatio, onis, f. g. 1. b. 3 l. ex Cic. in Part.

Popolano, e populano, quegli che è sotto la cura d'vna parrocchia.] Curialis, & hoc curiale, 1 & 3 l. Nicol. Perott A curia etiam curiales vocati, eiusdem curiæ tribules, & curiales flamines, sacerdotes curiarum.

Popolano, e popolare, di setta, e fattion di popolo.] Popularis, & hoc populare. Cic.

Popolare, e populare, verbo, cioè metter il popolo in luogo, che l'habiti.] Frequento, tas, 1. b Suet. in Aug cap 46. Augustus Italiam duodetriginta coloniarum numero deductarum ab se frequentauit, Gell. lib. 16. c 10. Proletarij à munere, officioque prolis edendæ appellati sunt, quò quum re familiari parua minus possent remp. iuuare, sobolis tamen gignenda copia ciuitatem frequentarent. 2 Frequentem facere, ex Cic. de Am. & de Sen. 3. Frequentem, aut frequens facere, ex Cic. de Arusp. & 1. de orat. 4. Habitatoribus frequentare, cum accusat. loci, ex Maff de reb Indic.

Popolare, e populare, agget. di popolo, ò di popolo.] Popularis, & hoc re, 1. 2 b. 3. l. Cicer de Arusp. resp. Sulpicium longius, quam voluit popularis aura prouexit.

Popolarità, e popularità: l'astratto di popolare, ò populare.] Popularitas, tis, fœmin gen. 1. 2. 4 b 3. & 5 l. Plin. epist. 517. Causam dixit Clacidius Aristion, princeps Ephesiorum, homo munificus, & innoxiæ popularitatis.

Popolarmente, ò popularmente, auuerb. conforme al popolo, ouer'à costume di popolo.] Populariter, 1. 2 4 5. b. 3 l. Cicer de som. Homines populariter annum tantummodo solis, idest vnius astri reditu metiuntur.

Popolatissimo, superlatiuo, sommamente popolato.] Frequentissimus, a, m, 1. & 4. b. Cicer. de Din. De suo reditu magnificentissimum senatus consultum est factum, idque frequentissimo theatro, incredibili clamore, & plausu est comprobatum. 2 Populosissimus, a, m, 1 2. & 5. b. Solin 4 Habitantibus frequentissimus, a, m. Maff. de reb. Indic.

Popolato, ò populato, popoloso, e populoso, agget. detto à luogo, che hà molto popolo.] Frequens,

quens, tis, o. gen. Plin.
Non popolato.] Infrequens,entis,o g Liu.3.
Popolazzo, vedi volgo.
Popoletto,d m.di popolo.] Popellus,lli,1.b. a.l.Horat. l.1. ep.7. Pers Sat 4.
Popolo, ouero populo, multitudine di persone habitanti nel medesimo luogo.] Populus, li, s & a.b. Sipont.in Mart. Populus definitur multitudo hominum iuris consensu, & concordi communione sociata, differtque à plebe, quod in populo omnis pars ciuitatis, omnesque ordines continentur; in plebe autem non insunt nobiliores, & patricij.
A popoli,ouero per ogni popolo.] Populatim,1.& a b. 3.l. Sipont in Mart. A populo fit populatim, quod modo significat per populos: Apuleius. Populatim ab omni prouincia reuocatus: modo cateruatim, & in uniuersum: Cæcilius. Ego perdidi te, qui omnes seruos perdo populatim.
Popolo Romano.] Populus Romanus. Plio lib. 36. cap.15. En hic est ille populus Romanus terrarum victor, totius domitor orbis, qui gentes, & regna diribet, iura externis mittit, deorum quædam immortalium generi humano portio. a. Romanorum populus, Var. l. a. c. 1.
Nel popolo, era'l popolo, & anche di popolo, io popolo.] Populatim. Apul.
Popolo ben ordinato.] Ciuitas rectè instituta.
Per sentimento del popolo.] Populari consensu. a. Populariter, Iuu. Sat. 3.
Populonia, vna delle 12. città capi della Toscana.] Populonia,niæ, fœmin gen. a. Populonium,onij, neut gen. Plin. lib 14. c. a.
Popone, vedi mellone.
Poppa, vedi mammella.
Poppa, la parte deretana del nauilio.] Puppis, is, fœmin. gen. Cicer 9. epist. 15. Sedebamus in puppi, clauumque tenebamus, nunc autem vix est in sentina locus.
Star in poppa.] Sedere in puppi. Cic.
Col vento in poppa.] Secundo vento. Cic.
Poppare, vedi lattare.
Populato, vedi popolato.
Populazzo, plebe bassa.] Plebs infima, Cicer. Att. lib. 4. 2 Multitudo infima, Cicer. pro Mil. 3. Plebs minuta. Maff. io Ignat. l. 1. c. 6 4. Populi fex. Cicer. Q Fr. l 1. ep. 10
Porca, la femmina del bestiame porcino, vedi scrofa
Porcacchia, e porcellana, herba nota.] Portulaca, lacæ, f g. a.b.& 3. l Diosc. l a c 117 Portulacæ vis adstringit, vesicæ doloribus auxilio est, renes, & vesicam adiuuat, Veneris impetus exoluit. Plin. l. 20. c. 20. Portulaca, stomachum in acetarijs sumpta, corroborat. a. Andrachne, ehnes. f. g Græc.
Porcacchia domestica.] Portulaca satiua. Matth in Diosc. l. a. c. 117.
Porcacchia saluatica.] Portulaca syluestris. Matth. in Diosc. l. a c. 117. portulacæ duo habentur genera, vnum satiuum, cui folia insunt latiora, & caulis crassior, in altum se attollens, alterum verò syluestre, humi repens; minoribus, tenuioribus, ac crebrioribus folijs.
Porcaccio, porcone, accresc. di porco.] Porcum amplus. Var l. a. c 4.
Porcaio e porcaro guardiano di porci.] Suarius, rij, 1. & 3. b. a. l. Plin. l 8. c. 51. Compertum agnitam vocem suarij suibus furtò abactis 2. Subulcus, ci, 1 b. a l. Var. l. a. cap. 4. Altitudinis haræ modus fit, vt subulcus facilè circumspicere possit, ne quis porcellus à matre opprimatur. 3. Porcarius, rij, 1. & a. l. 3 b. Guil. Morel. 4. Custos suarius, ea Virg. ecl. 5.
Porcaria, 3 l. sordidezza.] Sordes, dis. Horat. a. Sordes, dium, num. plur. Cic.
Porcastro, porco piccolino.] Porcellus, li, s. a. l. Pomp. Fest. lib. 1. A porco diminutiuum fit porculus, & porcellus.
Porcellana, terra pretiosa da far vasi.] Creta figlina nobilior. Plin. l. 10. c. 21.

Porcelletto, & anco mille piedi, animaluzzo di molti piedi, che nasce sotto i vasi d'acqua.] Millipeda, dæ, f. gen. Diosc l. a c. 34 Millepedæ quæ sub aquatio vase stabulantur animalia, sunt multis pedibus ostentia, quæ contracta, mou contrahuntur in orbem. a. Multipeda, dæ, fem. gen Gal. lib. a de composit. medicam. Maximè prosunt sub aquario vase nascentes aselli multipedæ appellati. 3. Asellus, li. Matth. lib. a. Diosc. c. 34. Animalia quæ græcè oniti, latinè millepedæ. Aselli, & multipedæ vocantur.
Porcello, vedi porchetto.
Porcelli slattati] Porculi delici. Var. l. a. cap 4 Cum porci depulsi sunt à mamma delici appellantur.
Porcelli slattati, che non mangiano ancor faua.] Porculi nefrendes. Var. l. a. c. 5. Amisso nomine lactensis dicuntur nefrendes, quòd non dum fabam frendere possint, idest frangere.
Porcellino, diminutiuo di porcello.] Porcellus, li. Var. lib 2 cap 4 Despiciat subulcus, ne quis porcellus à matre opprimatur. a. Porculus minusculus Gell. lib. 4. cap. 11.
Porchetta, diminutiuo porca piccola.] Sucula, læ, 1. 1 a.b. Plaut. in Rud cuius est: cum sucula, & porculis. a. Porcula, læ, 1 a.b. ex Virg 8. Aen. & Plaut. Rud.
Porchetta di latte, cioè che latta, ò prende il latte.] Sucula lactens, ex Plaut. in Rud & Ouid 4. de Pont el. 8. cuius est, agna lactens. a. Porca lactans. Ouid. a. Fast. 3. Sucula lactea, ex Plaut. Rud & Mart. lib. 3. ep. 36. qui ait, porcum lacteum.
Porchetto, e porcello, dimin. porco piccolo.] Porculus, li, 1 l. a.b. A. Gell. l. 4. c. 11. Porculis quoque minusculis, & hœdis tenerioribus victitasse Pythagoram Idem Aristoxenus refert. a. Porcus paruulus. Var l. a. cap 4. 3. Catulus porcinus, vel suillus, ex Plaut. Truc. qui sic ait. Ego hic te mulier, quasi sus catulos, pedibus proteram 4. Suis, vel porcæ, vel scrofæ catulus, ex Plaut. in Capt. & Truc.
Porchetto da latte, che latta, ò prende il latte.] Porculus lacteus, ex Plaut Rud & Ouid 10 Met. a. Porcus lactens. Col. l. 7. c 9. Lactens porcus ære mutandus est. 3. Porcus lactens Mart l. 3. ep. 36.
Porci.] Genus porcinum, vel suillum. Plin lib 8. cap. 52. In Arabia suillum genus non viuit 2. Porcorum, vel suum genus. Plin l. 8. cap 51. In luto suum genere lustatio grata. Id etiam notatum, facilius litare, cauda in deaterum, quam in læuum detorta. 3. Porci, orum, 1. & a. l. Pallad. de Re rust. lib. 3. cit. a6 In Porcis etiam illud est commodum quod immissi vineis, ne dum turgentibus, vel exacta vindemia, gramine perfecuto, diligentiam fossoris imitantur. 4. Sues, suum, 1 b. Plin. l. 8. cap 51. Sues pinguescunt 60. diebus, sed magis tridui iedeia saginatione orsa. Animalium hoc maximè brutum: animamque ei pro sale datam, non illepidè existimabatur. 3. Porcinum, vel suillum pecus, ea Col. l 6. c. a6.
Ingrassator di porci.] Porculator, ris. Colum. l. 7. cap. 9.
Porcile, luogo doue si tengono i porci, ouero stalla di porci.] Suile, lis, neut gen. & a. l. Colum. lib. 5 cap. 9. Diligens autem porculator suile conuerrat frequenter, & sæpius haras, nam quamuis prædictum animal in pabulationem spurcè versetur, mundissimum tamen cubile desiderat. a. Hara, ræ, fœmin. gen & 1. b. Cicer. in Pis. Confer nunc Epicure noster, ex hara producte, non ex schola, confer, si audes, absentiam tuam cum mea. 3. Porcorum stabulum. Non Marc. Hara est porcorum stabulum. 4. Stabulum suarium, ex Colum. lib. 8. cap. 11. & cap 51.
Porcinamente, auuerb. da porco, ouer'à modo di porco.] Suatim, 1. b. a. l. P. Nigidius apud Non. Marc Sunt etiam adsimilanter dicta hæc, canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur.
Porcino, addiett. di porco.] Porcinus, na, num, a. l. Sen. de Ira lib a. cap. 1 a. Vanis vana terrori sunt, curriculi motus, rotarumque versata facies leonem redigit in caueam. Elephantes porcina vox terret. a. Suillus, a, m, 1. b. 2. b. Plin

2.l. Plin. lib 8. cap 51. Suilli pecoris admissura à fauonio ad æquinoctium vernum ætatis octauo mense.

Porco, animale assai noto.] Sus, suis, mascul. gen. Plaut. Menech. Quanti hic porci sunt sues. 2. Animal grunniens, ex Quint. lib.7. cap.3. cuius est: animal hinnieos, & Plin.lib. 32.cap.2. cuius est vox, grunnio, nis.

Porco cignale, vedi cignale.

Porco troiano è quello, dentro del quale per empitura si pongono vccelli, ò altri animali.] Porcus troianus, Macrob.3. Satur. cap.7. Cincius in suasione legis Fanoiæ obijcit sæculo suo, quod porcum Troianum mensis inferant: quem illi sic vocabant, quasi alijs inclusis animalibus grauidum, vt ille Troiaous equus grauidus armatis fuit.

Porco, che fà la guida.] Porcus sectarius, Cat. de Re rust. cap. 150. Ab exactore releget porcos sectarios.

Porco spinoso, vedi Histrice.

Porco castrato.] Maialis, lis, m.g. Var.

Porco pasciuto di lauatura di scodelle.] Porcus colluuialis.

Far il verso del porco.] Grunnio, ois. Iuu. Sat. 15.

Porco di due teste.]Porcus biceps. Liu. 8. bell. Pun. Cære natus est porcus biceps, & agnus mas, & fœmina.

Attenente à porco, addiett.] Suarius, a, m, s. 3.b. a.l. Plin. lib.7. cap.12. vbi sic ait. Suarij begociatoris vtile mancipium.

Porfido, spetie di marmo rosso, e durissimo.] Porphyrites, tæ, m. g. t. 3. l. 2. b. Plin. lib. 36. cap.7. Rubet Porphyrites in Aegypto ex eo candidis interuenientibus punctis, leucostictos vocatur. 2. Lapis porphyreticus, vel marmor porphyreticum. Suet. in Ner. c. 50. In Neronis monumento, solium porphyretici marmoris, superstante lunense ara circumspectum est, lapide Thasio. 3. Porphyrites lapis. Plin. l. 36. cap. 13. Columnæ intus de porphyrite lapide. 4 Saxum porphyreum. Lampr. in Heliog. Plateas in palatio strauit Lacedemonijs, & porphyreis saxis.

Di porfido.] Porphyreticus, a, m, s.l. 2.b. 3.com. Suet. in Ner. cap 50. 2. Porphyreus, a, m. Lampr. in Heliog.

Porgere, ò stendere.] Porrigo, gis, rexi, rectum. 2. Extendo, dis, di, sum.

Porgere aiuto.] Succurro, ris. 2. Subuenio, nis, ni. 3. Subsidio currere, vel venire, vedi anco aiutare.

Poro, meato, ò spiraglio inuisibile della pelle d'onde escono i peli, e'l sudore.] Corporis, vel cutis spiraculum. Diosc. l.5. c 7. 2. Porus, ri. Gugl Bud. in Pand. Si sudores sunt, etiam pori sunt.

Porpora, specie di conchiglia, col cui liquore si tingono drappi, ò panni di color rosso.] Purpura, ræ, f. g. & 2. b. Plin. l 9 c. 36 Purpuræ viuunt annis plurimum septenis. Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia i tanta duritia aculeo est. Conchæ omnes celerrimè crescunt, præcipuè purpuræ: anno magnitudinem implent. 2. Concha marina. Vitr. lib.7. cap.13 Et quod ex conchsrum marinarum testis ea imitur, ideo ostrum est vocitatum. 3 Conchylium marinum. Vitr. lib 7. cap 13 ostrum, & clarissimum, & excellentissimam habet aspectus suauitatem, id autem accipitur ex conchylio marino, è quo purpura isficitur.

Porpora liquore d'vn pesce, col quale si tingono drappi, ò panni di color rosso.] Purpura, ræ, fœm. gen. & a.b. Plin. lib 9. cap. 36. Concharum ad purpuras & conchylia, eadem quidem est materia, sed distat temperamento. 2. Ostrum, ostri, n gen. Vitr. lib.7. cap 13. Et conchylia, quum sunt lecta, ferramentis circa sciunduntur, è quibus plagis purpures sanies vti lachryma profluens excussa in mortarijs terendo comparatur, & quod ea concharum marinarum testis eximitur ideo ostrum est vocitatum 3. Sanies purpurea. Vitr. lib.7. cap.13 cuius verba proximè citaui. 4 Purpuræ flos, ros, liquor, vel succus. Plin. lib.9. cap.36. Sed purpuræ florem illum tingendis expetitum vestibus in medijs habent faucibus. 5. Purpureus flos, ros, liquor, vel succus, ex Plin. lib.9. cap.36. 6. Conchylium, lij, n.g. a.l. Cic. 6. Ver. 7 Murex, cis. Vitr. lib.7. c. 13.

Porpora, cioè drappo, ò panno tinto in porpora] Purpura, ræ, f. gen. & a.b Plin. lib 9 cap. 49 Purpuræ vsum Romæ semper fuisse iudico, sed Romulo in trabea. Nam toga prætexta, & latiore clauo, Tullum Hostilium è regibus primum vsum Hetruscis deuictis, satis constat. 2. Ostrum, stri, n g Plin. lib 30. cap 15. Id agendum, vt per aurum aut argentum, aut ostrum mordeat vitium. Virg. 1. Aen.

Conueniunt, stratoque super discumbitur ostro.

Porpora di color acceso.] Purpura ardens. Iuu.

Porpora vecchia, e stracciata.] Purpura obsoleta, & lacera. Cic.

Porpora di più tinture, cioè tinta più volte.] Purpura sæpius mersa. Sen. Q. nat. lib. 1. cap. 3. Purpura eodem conchylio non in vnum modum exit: interest quantum macerata sit, crassius medicamentum, an aquatius traxerit, sæpius mersa sit, an excocta, an semel tincta.

Porpora di due tinture, cioè due volte tinta.] Dibapha, æ, f. g. t. l a.b. græc. Plin. lib. 9. cap 39. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio qualiter nunc omnes penè commodiores purpuræ tinguntur. 2. Dibaphus, phi, f g 1. l & s. b. græc. Cic. lib. 2 ep. 16. Curtius noster Dibaphum cogitat: sed cum infector moratur. 3. Purpura dibapha, ex Plin. l 9. cap. 39. & Cic. l. 9. ep. 16.

Porpora di color liuido.] Purpura liuida, ex Vitru. lib. 7. cap. 13.

Porpora di color nero.] Purpura atra, ex Vitru. lib. 7. cap. 13.

Porpora di color rosso.] Purpura rubra. Plin. l. 9. cap. 39. Vitru. l. 7 c. 13.

Porpora di color violato, ò pauonazzo.] Purpura violacea Plin. l. 9. c. 39. Nepos Cornelius, D. Augusti principatu obijt, qui inquit, iuuene, violacea purpura vigebat, cuius libra denarijs centum vænibat.

Diuenir come porpora.] Purpurasco, scis, a.b. Cic. 2. Acad. Quid mare non ne cæruleum? aut eius vnda quum est pulsa remis, purpurascit.

Esser come porpora.] Purpuro, ras, a.b. Colum. lib. 10. Tunc quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro, Ponatur viola, & nimium rosa plena pudoris.

Bottega, done si fà ò tinge la porpora.] Officina purpuraria, ex Cic. Phil. 2. & Plin. l. 35. c. 6

Tinto di porpora.] Purpura, vel conchylio tinctus, ta, tum. Cic. 6. Ver. Nihil non conchylio tinctum. 2. Conchyliatus, ta, tum, a. & 4. l. Cic. Phil. 2. C. Pompeij conchiliatis peristromatis, seruorum in cellis lectos stratos videres. 3. Ostro perfusus, a, um. Virg. 5. Aeneid.

Tintore di porpora.] Infector purpurarius ex Cic. lib. 2. ep. 16. & Plin. l. 35. c. 6.

Cosa che produce porpora.] Ostrifer, ra, rum, s.b. ex Virg. 1. Georg.

Porpora grande.] Purpura maior. Plin. l. 9. c. 36.

Porpora che vien in luogo fangoso.]Purpura lutensis, Plin. lib. 9. c. 37.

Porpora che viene d'Alaga.] Purpura Algensis. Plin.

Di porpora, addiett.] Purpureus, a, m, t. l. a. & 3 b. Cicer. 2. de Diu. Cæsar in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit.

Esser come porpora.] Purpuro, as, t l. & a.b. Col. lib. 1 P. Tum quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro.

Porporaio, addiett. pertinente à porpora.] Purpurarius, a, m, t. & 3. l. s & 4.b. Plin. l. 35. c. 6. vbi habetur, in purpurarijs officinis.

Porporato, & imporporato, addiett. vestito di porpora.] Purpuratus, ta, tum, a b. & 3. l. Cicer. 1. Tusc. Cyreneum Theodorum, philosophum non ignobilem, non ne miramur? cui cum Lysimachus rex crucem minaretur. Istis quæso, inquit, ista horribilia minitare purpuratis tuis, Theodori quidem nihil interest, humi ne, an sublimè

blimè putrescat. 2.Purpureus, rea, reum, 1.& 3.b.Hor rat.1.car.od.35.Purpurei metuunt Tyranni. 3.Purpura vestitus,indutus, vel amictus,ta,tum,ex Cic.pro Flac & de Fat.

Porporinetto, diminut. alquanto porporino.] Subpurpurcus, a, m, r.a.l. 3.4.b. Diosc. lib 2. cap 162. Aron apud Syros lupha vocitatum caulem emittit subpurpureum dodrantem pistili specie, à quo croceum semen exit.

Porporino addiett. di color di porpora.] Purpureus, rea, reum, 1. & 3. b. Cicer. 2. de Diuin. Cæsar cum immolaret illo die, quo primum in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit, in extis bonis opimi cor non fuit. Ostrinus, na, num, 2. l. Var. Eumen.

Porraccio, e porrone, verrucaccia, e verrucone porro, o verrucca grossa,ò grande.] Verruca ingens,vel grandis, ex Plin.l.20.c.1 a.l 9.c 44.

Porrandello, porro saluatico, e nasce nelle vigne, campi, e colli.] Ampeloprasum, si, neut. gen. 2.& 4.b. Diosc. lib. 2. cap 144. Ampeloprasum stomacho magis, quam porrum aduersatur, & plus porro excalfacit vrinam, & menses vehementius eiet, id contra serpentium morsus esse conuenit. 2. Porrum agreste Matth. in Diosc. lib 2. cap. 144 Nascitur agreste porrum, plerumque in vineis, vnde à natalibus ampeloprasum, quasi vineale porrum à græcis appellatur.

Porraria, ò verrucaria, herba che leua i porri, ò verruche.] Verrucaria herba. Plin. lib 22. cap 25. Verrucas cum sale tollit maioris tricocci succus è folio: vnde nostri verrucariam herbam,appellauere, alijacognominari effectibus digniorem.

Porre, e ponere.] Pono, nis. 2.Figo, gis, xi, xum. Cicer.

Porre auanti à gli occhi.] Ponere in cospectu. 2.Ponere ob oculos. Cic.

Por in prattica] In vsum inducere. Cic.

Por campo.] Castra locare. 2. Castra ponere.

Por da canto.] Depono nis,sui,tum. Cic.

Porre, ò mettere il piè doue l'hà posto altri.] Alienis insistere vestigijs. Quint.l 5. c.s.

Porretto,luogo pianeato di porri.] Porrina,næ, s g.& 2 l. Scæuola.2.Praso,onia,m gen.s.b.& 2.l.in obl.græc.3.Solum porris consitum ex Colum.

Porretto,e verruchetta, dimin.porro, ò verruca piccola.] Verrucula,læ,f.g s.& 2.l.& 3 b.Corn.Cels lib.5. cap.28. Thimion nominatur, quod super corpus quasi verrucula eminet; ad cutem tenue,supra latius, subdurum, in summo perasperum. 2.Verruca exigua, vel pusilla ex Plin. l.20 c.12.

Porretto,diminut porro piccolo intes o d'agrumi.]Porrum exiguum, vel paruum, ex Plin. lib.19. cap.6. & lib.31. cap.2.

Porro,e verrucca, bitorzolino callofo, che nasce sù la pelle senza dolore.] Verruca,cæ. fœm.gen. s & 2 l Plin. l.26. cap. 12. Ocimum verrucas mistto atramento sutorio tollit.

Chi ha porri, ò chi è pien di porri.] Verrucosus, sa, sum, 1. 2. & 3 l. ex Cicer. de Clar. qui sic ait, Q. etiam Maius verrucosus orator habitus est temporibus illis.

Chi guarisce, ò leua porri.] Verrucarius, ria, rium, Plin. lib. 22. cap. 22. Verrucas cum sale tollit succus è folio tricocci: vnde nostri verrucariam herbam appellauere.

Porro, Fior. porretta,e porrina, agrume noto.] Porrum, ri neut gen.& in plur.porri,rorum,masc gen. Plin l.19. cap.6 Fama est Melam equestris ordinis reum ex procuratione à Tiberio principe accersitum in summa desperatione, succo porri ad trium denariorum argenteorum pondus hausto, confestim expirasse sine cruciatu. Ampliorem modum negant noxium esse. 2.Porrus, ri, masc gen Cels. lib.4. cap.6. in laterisdolore si morbus factus est acutus, animaduertendum est, vt cibus sit quam maximè tenuis, & lenis præcipuèque sorbitio, atque ex ptisana potissimum, aut ius, cum quo porrus coctus sit.

Mangiator di porro.] Prassophagus,fagi,masc.gen.& 3. b. græc.

Porro capitato,ouero capituto,cioè di grosso capo.] Porrum capitatum. Diosc.lib.2. cap.143 Porrum capitatum inflationem facit, noxium succum creat, tumultuosa somnum parit, vlnam ciet, oculorum aciem hebetat, menses pellit, sed lædit exulceratam vesicam, renesque cum ptisana verò coctum pectoria vitia extrahit. Plin. lib.20 c 6.

Porro settile, ò settiuo, così detto dal tagliamento delle sue foglie.] Porrum sectile Iuuen. Sat. 3 2.Porrum sectiuum. Plin. lib.19. c.6. Porro sectiuo nuper authoritatem dedit princeps Nero vocis gratia, ex oleo statis mensium omnium diebus, nihilque aliud, ac ne pane quidem vescendo.

Porro saluatico,vedi Porrandello.

Di porro addiett.] Porraceus, cea, ceum, 2.l. Plin. l.37. cap.10. Heliotropium nascitur in Aethiopia, Africa, & Cypro, porracei coloris. 2.Prasinum, na, num, 1. & 2 b. Plin lib 37. cap.10. Heliotropium gemma est prasini coloris. 3.Prasineus, nea, um, 1. b. Plin. lib. 37. cap.8.

Porta, e porte in sing. porte, e porti in plur. intesa di torri, castelli, e città.] Porta, tæ. Plin. lib.26. c.4. Non satius fuit Aemilianum Scipionem Carthaginis portas herba patefacere, quam machinis clausa per tot annos quatere?

Porta di Chiesa, ò tempio.] Valuæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. Cicer. r. de Diu. Thebia in templo Herculia valuæ clausæ repagulis, subitò se ipsæ aperuerunt; armaque, quæ fixa in parietibus fuerant humi sunt inuenta.

Porta di casa,ò d'altro luogo priuato.] Ianua,æ, t l.& 2 b. Cic.2 de Nat. Iani nomen ab eundo est ductum, ex quo transitiones peruiæ,Iani, foresque in liminibus profanarum ædium,ianuæ nominantur. 2 Ostium,tij,neut.gen. r.l. 2.& 3.b. Sypont. in Mart. Ab os fit ostium per quod ingredimur,vel domum,vel alium quemcumque locum, sunt qui ostium ab obstando dictum putant, quod ab eo arcemur ingressu.

Di porta in porta, auuerbialm.] Ostiatim, 1. & 3. l. & 2. b. Cicer. 6. Verres præteriens, lectica paulisper deposita, non præstigias, sed palam per potestatem vno imperio, ostiatim tuum oppidum compilauit.

Porta coll'arnese di legno.] Ostium valuarum, ex Vitr. lib. 6. cap. 6. vbi sic habet. Lumina fenestrarum valuata.

Porta S. Bastiano in Roma.] Porta Capena Philand. in Vitr. lib. 8. cap. 3. A. Camenia appellata est Camæna porta, postea capena, eadem à fontibus, fontinalis.

Porta S. Giouanni in Roma.] Porta Cæli montana. Cic. pro Piso.

Porta S. Lorenzo in Roma] Porta Esquilina. Cicer. in Pis.

Porta Maggiore in Roma.] Porta Gabiusa Onufr.

Porta S. Pancratio in Roma.] Porta Ianiculensis. Liu.

Porta S. Paolo in Roma.] Porta trigemina. Plin lib.18. Minucio Augurino, quod fratria pretium ad assem redegit, statua, extra portam trigeminam à populo stipe collata statuta est.

Porta Pinciana, vna delle porte di Roma.] Porta Collina Cic. 2. de leg. Honoris ædes extra portam Collinam fuit.

Porta del Popolo in Roma.] Porta Flumentana, vel Flaminia.

Porta portese.] Porta portuensis.

Porta Salara.] Porta Quirinalis.

Porta S. Agnesa in Roma.] Porta Viminalis. Pomp. Fest. l.19. Viminalis, & porta, & collis appellabantur, quòd viminum sylua fuisse videtur, vbi est, & ara in viminio consecrata.

2.1. Plin. lib 8. cap 51. Suilli pecoris admissura à fauonio ad æquinoctium vernum ætatis octauo mense.

Porco, animale assai noto.] Sus, suia, mascul. gen. Plaut. Menech. Quanti hic porci sunt sues. 2. Animal grunniens, ea Quint. lib.7. cap.3. cuius est: animal hinniens, & Plin. lib. 32. cap.2. cuius est vox, grunnio, nis.

Porco cignale, vedi cignale.

Porco troiano è quello, dentro dal quale per empituta si pongono vccelli, ò altri animali.] Porcus troianus, Macrob.3. Satur. cap.7. Cincius in suasione legis Fanniæ obijcit sæculo suo, quod porcum Troianum mensis inferant: quem illi sic vocabant, quasi alijs inclusis animalibus grauidum, vt ille Troianus equus grauidus armatis fuit.

Porco, che fà la guida.] Porcus sectatius, Cat. de Re rust. cap. 150. Ab exactore releget porcos sectarios.

Porco spinoso, vedi Histrice.

Porco castrato.] Maialis, lis, m.g. Vat.

Porco pasciuto di lauatura di scodelle.] Porcus colluuialis.

Far il verso del porco.] Grunnio, nis. Iuu. Sat. 15.

Porco di due teste.] Porcus biceps. Liu. 8. bell. Pun. Cere natus est porcus biceps, & agnus mas, & fœmina.

Attenente à porco, addiett.] Suarius, a, m, s. 3. b. 2. l. Plin. lib.7. cap.52. vbi sic ait. Suarij begoclatoris vtile mancipium.

Porfido, spetie di marmo rosso, e durissimo.] Porphyrites, tæ, m. g. 1. 3. l. 2. b. Plin. lib. 36. cap.7. Rubet Porphyrites in Aegypto ex eo candidis interuenientibus punctis, leucostictos vocatur. 2. Lapis porphyreticus, vel marmor porphyreticum. Suet. in Ner. c. 50. In Neronis monumento, solium porphyretici marmoris, superstante lunense ara circumspectum est, lapide Thasio. 3. Porphyrites lapis. Plin. l. 36. cap.13. Columnæ intus de porphyrite lapide. 4 Saxum porphyreum. Lampr. in Heliog. Plateas in palatio strauit Lacedemonijs, & porphyreis saxis.

Di porfido.] Porphyreticus, a, m, s. l. 2. b. 3. com. Suet. in Ner. cap 50. 2. Porphyreus, a, m. Lampr. in Heliog.

Porgere, ò stendere.] Porrigo, gis, rexi, rectum. 2. Extendo, dis, di, sum.

Porgere aiuto.] Succurro, ris 2. Subuenio, nis, ni. 3. Subsidio currere, vel venire, vedi anco aiutare.

Poro, meato, ò spiraglio inuisibile della pelle d'onde escono i peli, e'l sudore.] Corporis, vel cutis spiraculum. Diosc. l. 5. c 7. 2. Porus, ri. Gugl Bud. in Pand. Si sudores sunt, etiam pori sunt.

Porpora, spetie di conchiglia, col cui liquore si tingono drappi, ò panni di color rosso.] Purpura, ræ, f. g. & 2. b. Plin. l 9 c. 36 Purpuræ viuunt annis plurimum septenis. Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia: tanta duritia aculeo est. Conchæ omnes celerrimè crescunt, præcipuè purpuræ: anno magnitudinem implent. 2. Concha marina. Vitr. lib.7. cap.13 Et quod ex conchsrum marinarum testis eximitur, ideo ostrum est vocitatum. 3 Conchylium, marinum. Vitr. lib 7. cap 13. ostrum, & clarissimam, & excellentissimam habet aspectus suauitatem, id autem accipitur ex conchylio marino, è quo purpura inficitur.

Porpora liquore d'vn pesce, col quale si tingono drappi, ò panni di color rosso.] Purpura, ræ, fœm. gen. & 2. b. Plin. lib 9. cap. 36. Concharum ad purpuras, & conchylia, eadem quidem est materia, sed distat temperamento. 2. Ostrum, ostri, n gen. Vitr. lib. 7. cap 13. Et conchylia, quum sunt lecta, ferramentis circa scinduntur, è quibus plagis purpurea sanies vti lachryma profluens excussa in mortarijs terendo comparatur, & quod ea concharum marinarum testis eximitur ideo ostrum est vocitatum. 3. Sanies purpurea. Vitr. lib. 7. cap. 13 cuius verba proximè citaui. 4 Purpuræ flos, ros, liquor, vel succus. Plin. lib. 9. cap. 36. Sed purpuræ florem illum tingendis expetitum vestibus in medijs habent faucibus. 5 Purpureus flos, ros, liquor, vel succus, ex Plin. lib. 9. cap. 36. 6. Conchylium, lij, n. g. 3. l. Cic. 6. Ver. 7 Murex, cis. Vitr. lib. 7. c. 13.

Porpora, cioè drappo, ò panno tinto in porpora] Purpura, ræ, f. gen. & 2. b Plin. lib 9. cap. 49 Purpuræ vsum Romæ semper fuisse iudico, sed Romulo in trabea. Nam toga prætexta, & latiore clauo, Tullum Hostilium è regibus primum vsum Hetruscis deuictis, satis constat. 2. Ostrum, stri, n g Plin. lib 30. cap 15. Id agendum, vt per aurum aut argentum, aut ostrum mordeat vitium, Virg. 1. Aen.

Conuenione, stratoque super discumbitur ostro.

Porpora di color acceso.] Purpura ardens. Iuu.

Porpora vecchia, e stracciata.] Purpura obsoleta, & lacera. Cic.

Porpora di più tinture, cioè tinta più volte.] Purpura sæpius mersa. Sen. Q. nat. lib. 1. cap. 3. Purpura eodem conchylio non in vnum modum exit: interest quantum macerata sit: crassius medicamentum, an aquatius traxerit, sæpius mersa sit, an excocta, an semel tincta.

Porpora di due tinture, cioè due volte tinta.] Dibapha, æ, f. g. 1. l 2. b. græc. Plin. lib. 9. cap 39. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio qualiter nunc omnes penè commodiores purpuræ tinguntur. 2. Dibaphus, phi, f g 1. l & 2. b. græc. Cic. lib. 2. ep. 16. Curtius noster Dibaphum cogitat: sed cum infector moratur. 3. Purpura dibapha, ex Plin. l 9. cap. 39. & Cic. l. 9. ep. 16.

Porpora di color liuido.] Purpura liuida, ex Vitru. lib. 7. cap. 13.

Porpora di color nero.] Purpura atra, ex Vitru. lib. 7. cap. 13.

Porpora di color rosso.] Purpura rubra. Plin. l. 9. cap. 39. Vitru. l. 7 c. 13.

Porpora di color violato, ò pauonazzo.] Purpura violacea Plin. l. 9. c. 39. Nepos Cornelius, D. Augusti principatu obijt, qui inquit, iuuene, violacea purpura vigebat, cuius libra denarijs centum vænibat.

Diuenir come porpora.] Purpurasco, scis, 2. b. Cic. 2. Acad. Quid mare non ne cæruleum? aut eius vnda quum est pulsa remis, purpurascit.

Esser come porpora.] Purpuro, ras, 2. b. Colum. lib. 10. Tunc quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro, Ponatur viola, & nimium rosa plena pudoris.

Bottega, doue si fà ò tinge la porpora.] Officina purpuraria, ex Cic. Phil. 2. & Plin. l. 35 c. 6

Tinto di porpora.] Purpura, vel conchylio tinctus, ta, tum. Cic. 6. Ver. Nihil non conchylio tinctum. 2. Conchyliatus, ta, tum, 2. & 4. l. Cic. Phil. 2. C. Pompeij conchiliatia peristromatis, seruorum in cellis lectos stratos viderea. 3. Ostro perfusus, a, um. Virg. 5. Aeneid.

Tintore di porpora.] Infector purpurarius ex Cic. lib. 2. ep. 16. & Plin. l. 35. c. 6.

Cosa che produce porpora.] Ostrifer, ra, rum, 2. b. ex Virg. 1. Georg.

Porpora grande.] Purpura maior. Plin. l. 9. c. 36.

Porpora che vien in luogo fangoso.] Purpura lutensis, Plin. lib. 9. c. 37.

Porpora che viene d'Alaga.] Purpura Algensis. Plin.

Di porpora, addiett.] Purpureus, a, m, t. l. 2 & 3 b. Cicer. 2. de Diu. Cæsar in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit.

Esser come porpora.] Purpuro, as, s l. & 2. b. Col. lib. 1 P. Tum quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro.

Porporalo, addiett. pertinente à porpora.] Purpurarius, a, m, s. & 3. l. 2. & 4. b. Plin. l. 35. c. 6. vbi habetur, in purpurarijs officinis.

Porporato, & imporporato addiett. vestito di porpora] Purpuratus, ta, tum, 2 b. & 3. l. Cicer. 1. Tusc. Cyreneum Theodorum, philosophum non ignobilem, non ne miramur? cui cum Lysimachus rex crucem minaretur. Istis quæso, inquit, ista horribilia minitare purpuratis tuis, Theodori quidem nihil interest, humi ne, an sublimè

blimè putrescat. 2. Purpureus, rea, reum, 2.& 3.b. Horat. 1. car. od. 35. Purpurei metuunt Tyranni. 3. Purpura vestitus, indutus, vel amictus, ta, tum, ex Cic. pro Flac & de Fat.

Porporinetto, diminut. alquanto porporino.] Subpurpureus, a, m, r. 2. l. 3. 4. b. Diosc. lib 2. cap. 162. Aron apud Syros lupha vocitatum caulem emittit subpurpureum dodrantem pistilli specie, à quo croceum semen exit.

Porporino addiett. di color di porpora.] Purpureus, rea, reum, 2. & 3. b. Cicer. 2. de Diuin. Cæsar cum immolaret illo die, quo primum in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit, in extis bouis opimi cor non fuit. Ostrinus, na, num, 2. l. Var. Eumen.

Porraccio, e porrone, verrucaccia, e verrucone porro, o verrucca grossa, ò grande.] Verruca ingens, vel grandis, ex Plin. l. 20. c. 12 l 9. c 44.

Porrandello, porro faluatico, e nasce nelle vigne, campi, e colli.] Ampeloprasum, si, neur. gen. 2. & 4. b. Diosc. lib. 2. cap 144. Ampeloprasum stomacho magis, quam porrum aduersatur, & plus porro excalfacit vrinam, & menses vehementius ciet, id contra serpentium morsus esse conuenit. 2. Porrum agreste Marth. in Diosc. lib 2. cap. 144 Nascitur agreste porrum, plerumque in vineis, vnde à natalibus ampeloprasum, quasi vineale porrum à græcis appellatur.

Porraria, ò verrucaria, herba che leua i porri, ò verruche.] Verrucaria herba. Plin. lib 22. cap 21. Verrucas cum sale tollit maioris tricocci succus è folio: vnde nostri verrucariam herbam, appellauere, alijs cognominari effectibus digniorem.

Porre, e ponere.] Pono, nis. 2. Figo, gis, xi, xum. Cicer.

Porre auanti à gli occhi.] Ponere in conspectu. 2. Ponere ob oculos. Cic.

Por in prattica] In vsum inducere. Cic.

Por campo.] Castra locare. 2. Castra ponere.

Por da canto.] Depono nis, sui, tum. Cic.

Porre, ò mettere il piè doue l'hà posto altri.] Alienis insistere vestigijs. Quint. l 2. c. 1.

Porretto, luogo piantato di porri.] Porrina, næ, f g. & 2 l. Scæuola. 2. Praso, onis, m gen. 1. b, & 2. l. in obl. græc. 3. Solum porris consitum ex Colum.

Porretto, e verruchetta, dimin. porro, ò verruca piccola.] Verrucula, læ, f. g 1. & 2. l & 3 b. Corn. Cels. lib. 5. cap. 28. Thimion nominatur, quod super corpus quasi verrucula eminet; ad cutem tenue, supra latius, subdurum, in summo perasperum. 2. Verruca exigua, vel pusilla ex Plin. l. 20 c. 12.

Porretto, dimiout porro picco'o inteso d'agrumi.] Porrum exiguum, vel paruum, ex Plin. lib. 19. cap. 6. & lib. 31. cap. 2.

Porro, e verrucca, bitorzolino callofo, che nasce sù la pelle senza dolore.] Verruca, cæ. fœm. gen. 1 & 2 l Plin. l. 26. cap. 12. Ocimum verrucas mistio atramento sutorio tollit.

Chi ha porri, ò chi è pien di porri.] Verrucosus, sa, sum, 1. 2. & 3 l. ex Cicer. de Clar. qui sic ait, Q. etiam Matius verrucosus orator habitus est temporibus illis.

Chi guarisce, ò leua porri.] Verrucarius, ria, rium, Plin. lib. 22. cap. 25. Verrucas cum sale tollit succus è folio tricocci: vnde nostri verrucariam herbam appellauere.

Porro, Fior. porretta, e porrina, agrume noto.] Porrum, ri neut gen. & in plur. porri, rorum, masc gen. Plin l. 19. cap. 6 Fama est Melam equestris ordinis reum ex procuratione à Tiberio principe accersitum in summa desperatione, succo porri ad trium denariorum argenteorum pondus hausto, confestim expirasse sine cruciatu. Ampliorem modum negant noxium esse. 2. Porrus, ri, masc gen Cels. lib. 4. cap. 6. in lateria dolore si morbus factus est acutus, animaduertendum est, vt cibus sit quam maximè tenuis, & lenis præcipuèque sorbitio, atque ex ptisana potissimum, aut ius, cum quo porrus coctus sit.

Mangiator di porro.] Prassophagus, fagi, masc. gen. & 3. b. græc.

Porro capitato, ouero capituto, cioè di grosso capo.] Porrum capitatum. Diosc. lib. 2. cap. 143 Porrum capitatum inflationem facit, noxium succum creat, tumultuosum somnum parit, vrinam ciet, oculorum aciem hebetat, menses pellit, sed lædit exulceratam vesicam, renesque cum ptisana verò coctum pectoria vitia extrahit. Plin. lib. 20 c 6.

Porro settile, ò settiuo, così detto dal tagliamento delle sue foglie.] Porrum sectile Iuuen. Sat. 3. 2. Porrum sectiuum. Plin. lib. 19. c. 6. Porro sectiuo nuper auithoritatem dedit princeps Nero vocis gratia, ex oleo stitis mensium omnium diebus, nihilque aliud, ac ne pane quidem vescendo.

Porro saluatico, vedi Porrandello.

Di porro addiett.] Porraceus, cea, ceum, 2. l. Plin. l. 37. cap. 10. Heliotropium nascitur in Aethiopia, Africa, & Cypro, porracei coloris. 2. Prasinum, na, num, 2. & 3 b. Plin lib. 37. cap. 10. Heliotropium gemma est prasini coloris. 3. Prasineus, nea, um, 3. b. Plin. lib. 37. cap. 8.

Porta, e porte in sing. porte, e porti in plur. intesa di torri, castelli, e città.] Porta, tæ. Plin. lib. 26. c. 4. Non satius fuit Aemilianum Scipionem Carthaginis portas herba patefacere, quam machinis clausa per tot annos quatere?

Porta di Chiesa, ò tempio.] Valuæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. Cicer. 1. de Diu. Thebis in templo Herculis valuæ clausæ repagulis, subitò se ipsæ aperuerunt; armaque, quæ fixa in parietibus fuerant humi sunt inuenta.

Porta di casa, ò d'altro luogo priuato.] Ianua, æ, t l. & a b. Cic 2 de Nat. Iani nomen ab eundo est ductum, ex quo transitiones peruiæ, Iani, foresque in liminibus profanarum ædium, ianuæ nominantur. 2 Ostium, tij, neut. gen. 2. l. 2. & 3. b. Sypont. in Mart. Ab os fit ostium per quod ingredimur, vel domum, vel alium quemcumque locum, sunt qui ostium ab obstando dictum putant, quod ab eo arcemur ingressu.

Di porta in porta, auuerbialm.] Ostiatim, 2. & 3. l. & 2. b. Cicer. 6. Verres præteriens, lectica paulisper deposita, non præstigias, sed palam per potestarem vno imperio, ostiatim tuum oppidum compilauit.

Porta coll'arnese di legno.] Ostium valuatum, ex Vitr. lib. 6. cap. 6. vbi sic habet. Lumina fenestrarum valuata.

Porta S. Bastiano in Roma.] Porta Capena Philand. in Vitr. lib. 8. cap. 3. A. Camenis appellata est Camæna porta, postea capena, eadem à fontibus, fontinalis.

Porta S. Giouanni in Roma.] Porta Cœli montana. Cic. pro Piso.

Porta S. Lorenzo in Roma] Porta Esquilina. Cicer. in Pis.

Porta Maggiore in Roma.] Porta Gabiusa Onufr.

Porta S. Pancratio in Roma.] Porta Ianiculensis. Liu.

Porta S. Paolo in Roma.] Porta trigemina. Plin lib. 18. Minucio Augurino, quod fratris pretium ad assem redegit, statua, extra portam trigeminam à populo stipe collata statuta est.

Porta Pinciana, vna delle porte di Roma.] Porta Collina Cic. 2. de leg. Honoris ædes extra portam Collinam fuit.

Porta del Popolo in Roma.] Porta Flumentana, vel Flaminia.

Porta portese.] Porta portuensis.

Porta Salara.] Porta Quirinalis.

Porta S. Agnesa in Roma.] Porta Viminalis. Pomp. Fest. l. 19. Viminalis, & porta, & collis appellabantur, quod viminum sylua fuisse videtur, vbi est, & ara in viminio consecrata.

Tu apud regem in latrocinio fuisti, stipendium accepisti.

Pigliare per moglie.] Ducere aliquam vxorem, vel in matrimonium, Cic.

Pigliar per Maestro.] Magistrum capere. Ter.

Pigliare, ò fare qualche opera.] Redimere aliquod opus. a Conducere. Cic.

Pigliar per i capelli.] Inuolare in capillum. Ter.

Pigliar terra.] Appellere, vel applicare ad litus. Cic.

Pigliar vn per la barba, ò per la mano.] Barba, vel manu aliquem apprehendere, vel arripere. Plaut. in Rud. & alibi.

Pigliare per bocca, cioè pigliare medicamento in cibo. ò in beuanda.] Per supera, vel superna sumere, Plin. Ex lib. 25. c. 21.

Pigliar da basso, cioè pigliare medicamento in vn seruitiale.] Per inferna sumere, Plin. l. 25 c. 5 r. Purgat cum fico sumptum per inferna.

Pigliar il partito, ò l'accordo.] Accipere conditionem.

Pigliar Inimicitia.] Suscipere inimicitias. Cic.

Pigliar in bene, ò à verso] In bonam partem accipere. Cic. ad Brut. epist. 2. Quod dicam in bonam partem accipias; magis mihi probatur militum seueritas, quam tua.

Pigliar in male, ouer'à trauerso.] In malam partem accipere, Ex Cic. ad Brut.

Pigliar partito.] Capere consilium. Cic.

Pigliar à sdegno.] Ægrè ferre. 2. Iniquo animo ferre. Cicer.

Pigliar fastidio.] Capere molestiam. Cic.

Pigliar con furia.] Rapere. Cic.

Pigliar in presto qualche cosa.] Vtendum aliquid accipere. Cicer. 1. Offic. Ea quæ vtenda acceperis, maiore mensura, modo possis, iubet reddere Hesiodus.

Pigliar in presto denari.] Sumere mutuas pecunias; aut mutuari pecunias.

Pigliare à fare.] Conduco, cis. a. l. Vlp. & Iul.

Pigliare à fare vna colonna.] Columnam faciendam conducere, Cicer. 2. de Diu. Redemptor columnam de Cotta, & de Torquato conduxerat faciendam.

Pigliar affitto.] Conduco, cis 2. l. Cic. l. 16. ep. 18 Paredrum excita, vt hortum ipse conducat; sic altiorem ipsum commouebis.

Pigliare à pigione.] Conduco, cis. a. l. Cic. pro Cæl. conduxit in Palatio non magno, domum.

Pigliare animo.] Animum sumere. Ouid. 1. Fast. Sumpsi animum, gratesque Deo non territus egi. 2. Sumere spiritum Cæs.

Pigliar fresco.] Captare frigus. Virg.

Pigliar fiato.] Respiro, as. a. l. Cic. 2. Anhelitum recipere. Plaut.

Pigliar informatione, vedi informarsi.

Pigliar per mezzo.] Medium arripere Tit. Liu. lib. 1. Seruium arripit medium, elatumque à curia in inferiorem partem per gradus deijcit.

Pigliar moglie, vedi ammogliarsi.

Pigliar di peso] Sublimem arripere. Terent. in Adelph. Sublimem medium arriperem, & capite in terram statuerem.

Pigliare il possesso.] Possessionem adire, Maff l. 1. epist 9. Vt possessionem adirem areæ, quam Rex nobis ad ædes ædificandas attribuit.

Pigliar in presto, cosa, che si rende la medesima, come libro, cauallo, e simili] Rem vtendam sumere.

Pigliar prigione.] Comprehendo, dis. Cic.

Pigliar tra via.] Intercipio, cipis Cæs.

Pigliar compagni.] Adsciscere sibi socios. Cic.

Pigliar fuga.] Petere fugam. Virg.

Pigna, per pina, vedi pinacchio.

Pignatta, pignatto, pentola, e pila, vaso di rame, ò di terra, doue si cuocon le viuande.] Olla, læ. f g. 1. l. Pomp. Fest. Li. Aulas antiqui dicebant, quas nos dicimus ollas, quia nullam litteram geminabant, itaque aulicoqua exta, quæ in aulis coquebantur dicebant; idest elixa.

Pignatta di fuoco, ouero pignatta infuocata.] Artificiosi ignis olla. Maff de reb. Indic.

Pignatta, che succhia] Olla bibula. Colum. lib. 12. cap. 43.

Pignatta di terra.] Olla fictilis. Plin. l. 27. c. 10.

Di pignatta ò pertinente à pignatta] Ollaris, & hoc ollare, Col. l. 12. c. 43

Pignattaio, pentolaio, colui che fà le pignatte.] Ollarius, rij. s. Ollarum opifex. 3. Figulus, li. masc. gener. Græc.

Pignattino, pentolino, dimin. di pignatta piccola.] Ollula, læ Var.

Pignattino da far la minestra.] Pultarius, tarij. Cels lib 3. cap. 11. Pultarius oris compressioris ei rei commodè aptatur.

Di pignattino.] Ollularia, & hoc ollulare. 2. Ollularius, a, rium.

Pigneta, vedi pineta.

Pignolo, vedi pinocchio.

Pigramente, ò lentamente, auuerb. con pigrezza, e lentezza.] Pigrè. a com & a. l. Ex Plin. l. 10 cap. 34. & Sipont. in Mart. vbi sic ait: A pede sit piger, & pigre, & impigre aduerbia. 2. Lentè ı & a. l. Liu. l. ı ab Vrb. Ijs lentè agere Zatius, Sabinique visi sunt

Più pigramente, auuerb comparat con pigrezza, ò pigritia maggiore.] Pigrius ı. com Plin. l. 10 c. 45. Amor vtrique (columbo, & columbæ) sobolis æqualis; sæpè & ex hac causa castigatio pigrius intrante fœmina ad pullos.

Pigrezza, Flor. per pigritia, vedi pigritia.

Pigrissimamente, auuerb. superlat. con somma pigrezza, ò pigritia.] Pigerrimè. ı. & 3. b Ex Plin. l. 10. cap. 34. & M. Cæl. ad Cic. l 8. ep. 2.

Pigrissimo, adiett. superlat. sommamente pigro] Pigerrimus, ma, mum. ı. & 3 b. M. Cæl. ad Cicer. lib. 8. epist. 1. Mihi suauissimum est & occupato, & ad litteras scribendas, vt nosti, pigerrimo tuæ memoriæ dare operam.

Pigritia, Flor pigrezza, l'astratto di pigro, e vale poltronaria, ò infingardaggine.] Pigritia, tiæ. fœm gen. ı. com. a. & 3. b. Cic. 4. Tusc. Stoici pigritiam definiunt, metum consequentis. 2. Pigritiea, ei f. gen. a. b. 4. l. Thes lat. ling. 3. Pigritudo, dinis f g a. b & 3 l Nicol. Perott. 4. Pigredo, dinis f g a. l Nic Perott A 10 e piger dicitur pigritia, idest tarditas, ignauia, & quibus veteres vsi sunt pigredo, & pigritudo.

Per pigritia, per poltroneria, ò infingardaggine.] Pigritia, Cic. Att. lib. 16. Noli putare pigritia facere mei, quod non mea manu scribam: sed mehercule pigritia, nihil enim habeo aliud, quod dicam. 2. Propter pigritiam, Cic. de Off Efficiendum est, vt appetitus rationi obediant, eam neque præcurrant, neque propter pigritiam, aut ignauiam deserant.

Pigro, addiett. poltrone, infingardo.] Piger, gra, grum. ı. b. in rect & com. in obl. Nic. Perott. A pede dicitur piger, hoc est tardus lentus, quasi pede æger, à quo pigritia hoc est tarditas, ignauia.

Più pigro, compatat.] Pigrior, & hoc pigrius, Horat. serm. l. 1. sat. 7. Cum Lycio Glauco discedat pigrior vltrò.

Diuentar pigro, vedi impoltronire.

Pijssimamente, e pietosissimamente. auuerb. superlat. con somma pietà.] Pijssimè. 3 b. 4. l Sipont in Mart. A pius fiunt, pijssimus, & pijssimè.

Pijssimo, e pietosissimo, aggett sommamente pio, ò pietoso.] Pijssimus, a, m a. l. 3 b. Sipont. in Mart.

Pila, pignatta, vedi pignatta.

Pila d'acqua santa.] Pila, vel concha aquæ lustralis. Maff.

Pilastrello, dimin. pilastro piccolo.] Pila exigua, vel pusilla, Ex Vitr l. 6 c. 11. & Ouid. 10.

Con pilastri.] Pilatim ı. & 3 l. Vitr l. 6. c. 11. Quæ pilatim aguntur ædificia. &c.

Pilastro, Fior. anche pilere, colonna piana sù la quale posano i fianchi dell'arco.] Pila, læ. fœm gen. & ı. l. Vitr. l. 6. c. 11. Ædificiorum parietes, pilæ, columnæ ad per-

perpendiculum inferiorum medio collocentur, vti solido respondeant.

Pilastro di mattone.] Pila latericia, Ex Vitr. c 11. & Suet. in Aug.

Pilastro di pietra.] Pila lapidea, ex Vitruu. & Liu. 1. ab Vrb.

Pilastrone, accrescit. pilastro grande.] Pila ingens, vel grandia. Hor. Turs l. aur hist l 2. c. 11. Lauretanæ Basilicæ corpus ex pilis ingentibus columnarum instar, duodecim constat.

Pilola, pallottina medicinale, composta di diuersi ingredienti.] Catapotium, tij. Cels omnes bb.

Pigliar vna cosa in pilole.] Aliquid per catapotia sumere. Gel l 5 c. 27.

Pilole, che alleuiano il dolore.] Catapotia anodyna, Cels. l. 5. c. 25. Catapotia anodyna vocant, quæ somno dolorem leuant.

Pilole, che conciliano sonno] Catapotia somnifera, vel somnifica. Ex Plin. l. 26. c. 8 & l. 18. c. 25. 2. Pilulæ soporiferæ, Ex Plin. l. 18 c. 9 & l. 9 c. 13.

Piloto, Fior. anco pedoto, e pedotto, colui, che guida il nauilio] Gubernator nauis. Cic.

Piloto maggiore, cioè capo de' marinari.] Nauclerij ordinis præfectus. Maff. hist. Indic. l. 16. 2. Gubernator maximus, idem ibidem.

Pilotta, palla à vento, palla Spagnuola] Pila pneumatica, Ex Vitr 2 Pila Hispaniensis. Hor. Turs.

Pilottare, Fior. Pillottare Sen. Asperger di lardo infiammato, la carne arrostita.] Candenti lardo perfundere. 2. Candenti lardo aspergere, Ex Colum. 2. Assum, vel assa pingui, vel larido flagrante, vel ardente conspergere, Ex Plaut. in Capt. & Cicer. pro Planc.

Pimmei, nome di gente, circa il Gange, la quale d'altezza non passa tre cubiti.] Pygmeos, ei. 2. a. l. Plin. lib. 4. cap. 11. Gerania est vbi pygmeorum gens fuisse proditur, quos catisos barbari vocant, creduntque à gruibus fugatos Idem Plin. l. 7. cap 2. Spithamæi narrantur pygmæi, ternas spitamas longitudine, hoc est ternos dodrantes non excedentes, quos à gruibus infestari prodidit nomen.

Pimpinella, herba.] Pimpinella, læ f g. Plin.

Pina, seme del pino, vedi pinocchio.

Pineta, & anche pineto, Fior. pigneta, selua di pini.] Pinetum, ti. n. g. Plin. l. 27 c. 8. Chrysolicanum in pineto sanctucæ simile nascitur. 2. Syloa pinea. Virg. 3. Æn. l. 5. Solum pinu consitum. Ex Aul. Gel. l. 19 c. 12. qui dicit fundum olea & vite.

Pingere. dipingere, Fior. dipengere, Sen. rappresentar cose con colori.] Pingo, gis 3 l. Plin. lib. 7. cap. 36. Alexander Magnus edixit, ne quis ipsum alius quàm Apelles pingeret, quàm Pyrgoteles sculperet, quàm Lysippus ex ære duceret. Plin lib. 35. cap. 10. Zeusis pinxisse fertur, & puerum vuas ferentem, ad quas aduolarent aues, iratus est operi, & dixit, vuas melius pinxi, quàm puerum: nam si hoc consummassem, aues timere debuerant. 2. Depingo, is. Cicer. 3. Pictura exprimere.

Pingere à fresco.] Vdo tectorio pingere, Ex Vitruu l. 7. c. 3. qui sic ait; Colores autem vdo tectorio quum diligenter sunt inducti, &c.

Pingere à secco.] Sicco tectorio pingere, Ex Plin. l. 22. c. 21. & Vitr. l. 7 c. 3.

Pingere in tela.] Pingere in linteo. Plin. l. 35. c. 7. vedi dipingere.

Pino, arbore noto, e da gli antichi dedicato alla Dea Cibele.] Pinus, nus. f. g vel pinus ni 2. l. f g. Plin. l. 16. c. 10. Pinus, atque pinaster folium habet capillamenti modo prætenue, longumque, & mucrone aculeatum. 2. Pinea, neæ. f g. Col l. 5. c. 10. Eodem tempore iuglandem, & pineam & castaneam serere. 3. Arbor pinea, Pineæ autem arboris esse, indicio est pineus in attritu odor.

Pino saluatico.] Pinaster, stri. m g 2. l. Plin. l. 19. c. 10. 2. Pinus syluestris Plin. l. 16. cap 10. Pinaster nihil aliud est, quàm pinus syluestris, mira altitudine, & à medio ramosa, sicut pinus in vertice.

Di pino.] Pineus, a, um. 1. l. Plin. l. 15. c. 10. Pinea corona victores apud Isthmum coronantur.

Chi porta ò produce pini.] Pinifer, ra, rum. Virg.

Pinocchiata, ouero pinocchiato, viuanda di zucchero con pinocchi dentro.] Nuclei pinei saccaro coagmentati, vel conditi, Ex Plin. 2. Pinea, vel compositio, vel conditura, Ex Colum. lib. 12. cap. 4. & 28.

Pinocchio, Fior pinottolo, Sen. secondo altri anco pinello, seme del pino.] Nucleus pineus Plin. lib 16 cap 8 Cachrys continet nucleum pineis similem. 2. Nuces pineæ sitim sedant, & acrimoniam stomachi, rosionemque, & contrarios humores consistentes ibi, & infirmitatem virium roborant, renibus, & vesicæ vtiles. Fauces videntur exasperare, & tussim Bilem pellunt poti ex aqua, aut vino, aut passo, aut balanorum decocto. 3 Pini semen. Pallad. l. 11. tit. 12 Circa Nouembres calendas, & sorbum, vel amygdala in seminarijs obruunt, & pini semen aspergunt.

Frutto del pinocchio.] Nux Pinea. Plin. 2. Cybeles pomum. Mart. lib. 13. Poma sumus Cybeles procul hinc discede viator; Nec cadat in miserum nostra ruina caput.

Pinzochera, e pinzoca, che stando al secolo porta habito religioso.] Secularis religione vestita, Ex Plaut. Casin.

Pinzochero, e pinzoco, huomo che stando al secolo, porta habito religioso.] Secularis religione vestitus. Ex Plaut. Casin.

Pio, religioso, diuoto.] Pius, a, um. Cic. 2 de leg. Dij piorum, & impiorum rationem habent.

Pio, e pietoso, che hà pietà.] Pius, a, m. 1. b. Cic. 2. de fin. Nemo pius est, qui pietatem cauet.

Pioggetta, diminut. di pioggia, & altramente acquarella, acquetta, & acquicciola.] Imber modicus, vel paruus. Ex Cic. & Plaut. 2. Pluuia tenuis. Virg 1. Georg. 3 Imber tenuis.

Pioggia, e pioua, acqua piouana, ò piouente, acqua, che vien dal Cielo.] Imber, bris, m geo. & 3. l. Non. Marc. de propr. serm. Imbrem consuetudo agmen cœlestium aquarum induxit solùm dici, cum auctoritas variet. Virg 4 Georg. Figat humo plantas, & amicos irriget imbres. 2. Imber cœlestis. Sen. 3 Imber pluuius. Ouid 6. Fast. 4 Pluuia, æ 1. & a b. Sen. Quæst. Nat. lib. 3. cap 7. Ego tibi vinearum diligens fossor affirmo nullam pluuiam esse tam magnam, quæ terram vltra decem pedes in altitudinem madefaciat. 5. Aqua cœlestis Liu. lib. 4. ab Vrb Siccitate eo anno plurimum laboratum est: nec cœlestes modo defuerunt aquæ, sed terra quoque ingenito humore egens. 6 Aqua pluuia. Plin. lib. 2. cap. 103. Certum est, pluuias salinis aquas vtiliores esse, quàm reliquas: nec fieri salem nisi admixtis dulcibus. 7 Aqua pluuialis, Colum lib 1. cap 5 8. Aqua pluuiatilis Colum. lib. 9. cap. 1. Si naturalis defluit aqua; vel inducitur fluens, vel in fossili lacus signino consternuntur, qui receptam pluuiatilem contineant. 9. Humor in liquorem solutus. Plin. lib. 2 cap. 39 Siderum alia sunt in liquorem soluti humoris fœcunda, alia concreta in pruinas, aut coacti in niuea aut glaciati in grandines. 10 Aqua cœlo missa Sal. Iug Tanta repentè cœlo missa vis aquæ dicitur vt ea modo exercitoi satis, superque foret 11. Imber pluuialis, Corn. Tac. lib. 21. Plouialibus imbribus superfusus amnis, palustrem, humilemque insulam in faciem stagni oppleuit.

Dopò la pioggia.] Ab imbre, Ex Plin. l. 27. c 4.

Pioggia diurna, che vien di giorno.] Imber diurnus. Plin. l. 17 cap 2.

Pioggia notturna, che vien di notte.] Imber nocturnus, Plin. lib. 17. cap 2. Ratin eadem mediterranea à maritimis præfert, & montuosa planis, & nocturnos imbres diurnis.

Pioggia d'acqua.] Imber aquaticus, vel aquatilis, Ex Ouid. 2. Metam. & Var l. 1 c. 54.

Pioggia di latte.] Imber lacteus, Ex Cicer. 1. & 2. de Diu. Cuius est imber lacteus. 2. Lactis imber Cicer. 1. de Diu. Sæpè lapidum, sanguinis, nonnunquam ter-

ræ interdum, quoudam etiam lactis imber defluxit.

Pioggia di sangue.] Imber sanguineus, Cicer. 2. de Diu. Tenet terræ fremitus, nec cœli discessus, nec lapideus, aut sanguineus imber, nec traiectio stellæ, nec faces visæ terrebunt. 2. Sanguinis imber, Cicer. 1. Diu.

Pioggia di carne.] Carnis imber, Ex Cicer. 1. de Diu & Plin. lib. 2. cap. 56. vbi sic ait; Relatum in monumenta est, lacte, & sanguine pluisse M. Acilio, & C. Portio Coss. & sæpè alias carne, sicut L. Volumnio, & Seruio Sulpicio Coss. 2. Imber carneus, Ex Plin. & Sipont.

Pioggia d'oro] Imber aureus Ter. in Eun. act. 3 sc 5 Iouem quo pacto Danae misisse aiunt quondam in gremium imbrem aureum.

Di pioggia.] Imbricus, a, m. Plaut. in Marc. Hic Fauonius serenus est, hic Auster imbricus, hic facit tranquillitatem, iste omnes fluctus conciet.

Pioggia di ferro.] Imber ferreus. Virg 11. Æn Tempestas telorum, & ferreus ingruit imber. 2 Ferri imber, Ex Cicer. 1 de Diu. & Plin. lib 2. cap 52 vbi sic ait, Ferro pluit in Lucanis anno antequam M Crassus à Parthis interemptus est, omnesque cum eo Lucani milites.

Pioggia di lana.] Imber laneus, Ex Cic 1. & 3. de Nat. 2. Lanæ imber, Ex Cic. 1 de Diu. & Plin l. 2 c. 56 vbi sic ait. L. autem Paulo, & C Marcello Coss. Lana pluit circa castellum Carissanum, iuxta quod post annum, T. Annius Milo occisus est.

Pioggia di mattoni.] Imber latericius, & Plin lib. 17. cap. 2. & lib. 35 cap. 14. 2. Laterum imber, Ex Cicer. 1. de Diu cuius est lapidum imber, & Plin. lib. 2. cap. 56. vbi sic ait; eodem Annio Milone causam dicente, lateribus coctis pluisse in eius anni acta relatum est.

Pioggia di pietre, ò sassi.] Imber lapideus. Cic 3. de Nat. Cleanthes causam rerum posuit, quæ terreret animos fulminibus, vastitate, pestilentia, terræmotibus, & sæpe fremitibus, lapideisque imbribus, & guttis imbrium, quasi cruentis. Idem Cicer. 1. de Diu 2. Imber saxeus Sil. Item lib. 13. Tela simul flammæque micant, tunc saxeus imber, Ingruit & summis ascendunt turribus hastæ 3. Lapidum imber. Cic. 1. de Diu. Sæpè lapidum imber defluit 4. Saxorum imber, Ex Cicer. pro Cæc. & 1. de Diu.

Pioggia di terra.] Imber terreus, vel terrenus, Ex Colum. lib. 1 cap 9. & Liu. dec. 5. lib. 5. vbi sic ait, Anagniæ terra pluerat; & lanuui fax in cœlo visa erat 2. Terræ imber. Cic. 1. de Diu. Sæpe lapidum, & sanguinis nonnunquam, terræ interdum, quondam etiam lactis imber defluit.

Pioggia con grandine.] Imber grandinosus, Ex Liu. l. 10. c 35. & Col. l. 2. c. 1.

Pioggia con vento.] Imber ventosus. Plin. lib. 18 cap. 33. Coruí, singultu quodam latrantes, seque concutientes, si continuabunt, ventos; si verò carptim vocem resorbebunt, ventosum imbrem significant.

Pioggia grande.] Imber largus. Virgil. 1. Georg. 2. Imber magnus. Cicer. ad At. lib. 13. 3. Imber multus Lucret. lib. 6. 4. Pluuia ingens, Virgil. 1. Georg.

Pioggia piccola] Imber exiguus. Ex Colum. lib 2. cap. 4. Cuius est imber exiguus 2 Pluuia leuis Colum lib. 2. cap 4 Terram rustici variam cariosamque appellant, quum post longas siccitates leuis pluuia superiorem partem glebarum madefacit, inferiorem non attingit. 3. Pluuia tenuis. Virg. 1 Georg

Pioggia falsa.] Imber falsus, Plin. lib. 31. c 4 Ter accidit in Bosphoro, vt falsi deciderent imbres, necarentque frumenta.

Pioggia grande mescolata con la gragnuola.] tempestas, tatis Cic.

Pioggia d'inuernata] Imber hybernus. Plin. Tempestiuæ aquæ hybernis primum imbribus.

Pioggia precipitosa, che cade precipitosamente.] Nimbus, bi. Statius.

Pioggia con vento, che non dura molto.] Procella, læ. fœm gener. Ecnephias, iæ. 2. b. m gen. Plin. lib. 2 cap. 48 Sin verò depresso sinu arctius torsit effregerint, sine igne, hoc est sine fulmine, verticem faciunt, qui Typhon vocatur, idest vibratus Ecnephias.

Pioggia, che viene à suo tempo.] Aqua tempestiua. Plin. l. 2. c 48.

Pioggia, che viene al tardi.] Aqua serotina. Plin lib. 17. cap. 1. His, & serotinæ aquæ vtiles, & viti, oleæ, punicis.

Pioggia subbitanea.] Imber subitaneus. Colum. lib. 2 c. 4. Ab æstiuo solstitio conuenit inter peritos rei rusticæ non esse arandum, nisi si magnis, vt nonnunquam, ac subitaneis imbribus, quasi hybernis pluuijs terra permaduerit.

Giorno di pioggia.] Dies pluuius. Colum. lib 2. Quædam pluuijs diebus, vt bubilia, & ouilia debent emundari.

Esser bagnato dalla pioggia.] Perpluo, is. Quint. l. 6 cap. 3. Galba penulam roganti, non possum commodare; Domi maneo; eum cœnaculum eius perplueret, Ex Plaut. in Mostell. Venit imber; lauat parietes, perpluunt tigna; Et in Trin. Benefacta, benefactis alijs pertegito, ne perpluant.

Le prime pioggie, le prime acque.] Imbres primores. Var. l. 2. de re rust c. 1. Primitus oritur herba imbribus primoribus euocata.

piombare, vedi impiombare.

piombino, instrumento di piombo, che serue per vedere la drittura da alto à basso.] Perpendiculum, li, neut gen. Cicer.

A piombino, aggiustatamente.] Ad perpendiculum. 2. Ad vnguem. 3. Ad normam, vel regulam. Cicer.

Piombo, metallo noto.] Plumbum, bi. neut. gener. Plin. lib. 34. cap. 18. Plumbi metallum. Ex Virgil. 8. Æneid cuius est, auri metallum. 3. Materia plumbea. Ex Cicer. 2. de Iuuent. qui dicit; materiam plumbeam.

Di piombo.] Plumbeus, a, m. Plin.

Palla di piombo.] Glans plumbea. Cic.

Pioppeto, & oppieto; Elbucceto, & albucceto, luogo piantato di pioppi.] Populetum, ti. neut gen. 1. & 3. I. 1 b. Plin. lib. 13. cap 6. Cæcubo vino antea erat generositas celeberrima in paludibus populetis, sinu Amyclano. 2. Solum populis consitum. Ex Colum.

Pioppifero 3. b. che produce pioppi] Populifer, ra, rum. 1. l. 2. & 3. b. Ouid 1 Amor 17. Sed neque diuersi ripa labuntur eadem: Frigidus Eurotas, populiferque Padus.

Pioppo, & oppio, elbuccio, & albuccio, arbore noto da far cauole.] Populus, li f. g. r. l. & 2. b. Plin. l. 12. c. 1. Arborum genera numinibus suis dicata, perpetuo seruantur, vt Ioui Aesculus, Apollini laurus, Mineruæ olea, Veneri myrtus, Herculi populus.

Pioppo Africano.] Populus Libica. Plin. l. 16. cap 23. Populi tria genera, alba, & nigra, quæ Libyca appellatur, minima folio, ac nigerrima, fungisque nascentibus laudatissima.

Pioppo bianco.] Populus alba, Diosc. l. 1 cap 93. Potus albæ populi cortex vnciæ vnius pondere, Ischiadicis, ac vrinæ stillicidio prodest Sterilitatem inducere tradunt si cum mulino rene bibatur Tepeus foliorum succus vtiliter aurium dolori instillatur.

Pioppo nero.] Populus nigra. Diosc. l 1. cap 93. Populi nigræ folio cum aceto illita magna vtilitate podagricis doloribus illinuntur.

Pioppo maritato, cioè con la vite.] Populus marita, Ex Cicer. 2. de leg. & Cat, cap. 32. 2. Populus viti nupta. Plin. lib. 18. cap. 28. Vertit populi albæ etiam vitibus nuptæ. 3. Populus vite dotata, Ex Pliu. lib 18. cap. 28.

Pioppo vedouo, cioè senza vite.] Populus vidua, Ex Diosc. l. 1. c. 93. & Hor. 4. car. od. 5.

Di pioppo, addiett.] Populeus, a, um. 1. l. 2. b. Virg. 4. Georg. & 8. Æn. 2. Populneus, nea, neum. 1. l. Colum. 12. cap 43. Quidam eadem ratione arida populnea, vel abiegna scobe virides vuas custodiunt. Nonnulli fisco flore gypsi obruunt vuas, quas non nimium maturas, vitibus detraxerunt. 3. Populnua, na, num. 1. l. Plaut. in Cas. Ista aut populna sors, aut abiegna est tua.

Piouere.] Pluit ebat pluit. Plin l 2 c. 56. Relatum in monumenta est, lacte & sanguine pluisse. M. Acilio, & C. Portio Coss.

Piouoso, addiett. che abonda di pioggie.] Pluuiosus, sa, sum. Plin. l. 18. cap. 23. Sol nubilo occasu pluuiosam hyemem denuntias.

Piouoso, addiett. che cagiona, ò induce pioggia.] Pluuius, a, um Hor. 1. car. Ouid 1. Met.

Piperno Città in campagna di Roma.] Priuernum, ni, n. gen Liu.

Da Piperno.] Priuernas, atis, com 1. Idem.

Pipire, far la voce del pulcino.] Pipio, pis. Colum. lib. 8. cap. 5. Die vndeuigesimo animaduertas acciarius, an pulli rostellis oua percuderint, & auscultet an pipiant.

Pipistrello, vedi nottola.

Pipita. 2. l. specie di male, che vien alle galline sù la punta della lingua.] Pituita, tæ. 1. & a. b. 3. l. Pallad. l. 1. tit. 27. Gallinis nasci solet pituita, quæ alba pellicula linguam vestit extremam.

Pipone, vedi melone.

Pira, rogo, montone di legna accese.] Pyra, ræ. 2. Rogus, gi. m. g Virg.

Piramide mole, ò fabrica altissima, e quadrata, larga in fondo, & acuta in cima; si chiama coal, perche nella figura è simile alla fiamma del fuoco.] Pyramis, dis. f. g. Plin. l. 36. c. 12 in Ægypto pyramides faciendi causa fuit, ne regea pecuniam successoribus, aut æmulia præberent, aut ne plebs esset otiosa. Nicol. Perott. Pyramidem nostri metam vocant, quod termini agrorum, qui à metendo metæ dicuntur, forma pyramidum ædificari solent.

Pirenei monti, che diuidono la Francia dalla Spagna.] Pyrenei montes.

Pisa città di Toscana, già potentissima in mare, & in serta.] Pisæ, sarum. f. g. 2. l. Cic. ad Q. Fr. l. 2 epist. 4 Lucan. lib 2.

Pisano addiet. di Pisa.] Pisanus, na, num Liu. Pisanis agrum pollicentibus, quò Latiba colonia deduceretur, gratiæ à senatu actæ.

Pisciare, vedi orinare.

Pisello, legume noto.] Pisum, si. 1. l Pallad lib. 10 tit. 6. Septembri mense postremo pisum seremus, terra facili, & soluta, loco tepido: cœlo delectatur humecto. Iugero quatuor modios, vel tres sparsisse, sufficiet. Plin. l. 18. cap. 12 Piso siliquæ cylindraceæ sunt.

Piselli sfasati, ò sgusciati.] Pisa siliquis deglubita, Ex Var. l. 1. c. 48.

Pistacchio, albero, e frutto noto.] Pistacium, cij. Plin. lib. 13. epist. 5. In nucum genere, pistacia nota; prodesse aduersus serpentium traduntur morsus, & potu, & cibo.

Pisto, liquore, ò beuanda fatta di polpa di pollo.] Succus pulli. 2. Pinsiti pulli succus, Ex Plaut.

Pistoia, città nobilissima, & antichissima d'Italia sul Toscano, da Scrittori honoreuolmente con etud ito stile commendata, e da Desiderio Rè de Longobardi con recinto di mura regiamente guarnita; doue sono venuti à luce homini eccellenti, e di gran pregio in arme, in dottrina, gouerno, e santità di costumi.] Pistoria, riæ, 1 & 2. l. 3. b. Nicol. Rausn. de Ital. descript. Speciosa in planitie sita vrbs est Catoni Pistoria, Plinio Pistorium, dicta, græca nimirum voce, vt Antonio placet, quasi terminus fidelis, ac veluti claustrum totius Galliæ Cisalpinæ. 2. Pistorium, rij. n. gen. 1. & 2. l. 4 b. Io. Ant. Mag. Geogr. inter Hetruriæ ciuitates præclarè Florentia, Pistorium, Luca, & aliæ numerantur.

Pistoiese, ò Pistorese, nome gent. & possess. di Pistoia.] Pistoriensis, & hoc Pistoriense. Io. Anton. Mag.

Pistola. 2. b. val epistola, ò lettera, vedi lettera.

Pistola, 2. l. vale archibuggietto piccolo.] Sclopulus, li. 1. l 2. b. Ex Suet. in Domit. l. 19. cuius est vox, sclopulus. 2 Sclopus exiguus, vel pusillus. Ex Pers. sat. 5. & Suet. iam citato.

Pitale, ò cantaro, vaso doue si fanno i bisogni del corpo.] Scaphium, phij. Iuuen. Et ridet scaphium positis cum sumitur armis. Trulla, læ. Martialis.

Pitoccare.] Ostiatim victum quæritare. Mass.

Pittagora, nome proprio d'huomo.] Pythagoras, ræ, vel Pythagora, æ. Samius ait, omnium rerum initia esse bioa, vt finitum, & infinitum, malum, & bonum, vitam, & mortem, noctem, & diem.

Pittagoreo, nome addiett. di Pittagora.] Pythagoreus, rea, reum. 4. l. Cicer. 1. de leg. Pythagorea vox est: Amicorum res communes; Amicitia æqualitas est.

Alla Pittagorica, auuerb.] Pythagoricè, Ex Cic. 1. & 5. l. 2. 3. & 4. b.

Pittima decottione d'aromati per confortar il cuore.] Decoctum aromaticum, Ex Plin. l. 24. c. 9 & lib. 25. cap. 1. 2. Aromatum decoctura, Ex Col l. 12. c. 20. cuius est vox; decoctura.

Pittore, pintore, Fior. dipintore, e dipingitore, Sen. dipentore, colui che dipinge.] Pictor, ris. m g 2 l. Plin. l. 45. c. 10. Omnia pictorum ara vrbibus excubabat, pictorque res communia terrarum erat. 2. Pingendi artifex. Quint. l. 12 c. 10. Euphranorem admirandum facit, quòd, & cæteris optimia studijs inter præcipuos, & pingendi fingendique idem mirus artifex fuit.

Pittore di cose basse.] Humilia rei pictor. Plin. l. 35. cap. 10. Amulius grauis, ac seuerus, idemque floridus humilia rei pictor. 2. Tapinographus, graphi.

Pittore di cose fordide.] Rhyparographus, graphi. Plin. l. 35. c. 10. Pyteicus Tonstrinas, sutrinasque pinxit, & asellos, & apsonia, ac similia, ob hoc cognominatus, Rhyparographus. 2. Sordidæ rei pictor, Ex Plin. lib. 35. cap. 10.

Pittore d'huomini.] Anthropographus, pographi. Plin. lib. 35. c. 10. Dionysius nihil aliud, quàm homines pinait ob hoc Anthropographus cognominatus.

Pittore di cose piccole, ò quadri piccoli.] Minoris picturæ pictor Plin. l. 35 c. 10. Nunquam subtexi par est minoris picturæ celebres in penicillo, è quibus fuit Pyreicus arte pauca postferendus.

Pittore di cose grandi.] Maioris picturæ pictor, Ex Plin. l. 35. c. 10.

Da pittore, ò di pittore, addiett.] Pictorius, a, m Diosc. l. 5. c. 140 Atramentum librarium fit etiam è resina, & pictoria fuligine.

Pittorello, e pittorino; pittoroccio, e pittoruzzo, diminut. pittor piccolo.] Pictorculus, li. 1. & 2 l 3. b. Ex Plaut. in Pœn. cuius est vox, amatorculus. 2. Pictor exiguus, vel minutus, Ex Cicer. 6. Sen. & Plin. lib. 11. cap. 45. & Plaut in Cas. 3 Pictor paruulus, vel pusillus, Ex Cicer. 4. Acad, & Plaut, in Cist. & Iuuen. Sat. 15.

Pittura, e pintura, Fior. dipintura, Sen dipentura.] Pictura, ræ. Quint. lib. 11, cap. 3. Picturæ tacens opus, & habitus semper eiusdem, sic in intimos penetrat affectus vt ipsam vim dicendi nonnumquam superare videatur.

Pittura fatta al viuo, ò naturale.] Pictura Iconica. Ex Suet. in Calig c. 22. In templo simulacrum stabat aureum iconicum. Plin lib. 35. c. 8. Vt iconicos duces pinxisse tradatur.

Pittura tessuta.] Pictura textilis. Lucr. l. 2.

Nec calidæ citius decedunt corpore febres.
Textilibus si in picturis, ostroque rubenti.
Iactoris, quam si in plebeia veste cubandum est.

I chiari, e scuri della pittura.] Picturæ lumina, & vmbræ. Quint. lib. 12. cap. 10. Zeusis luminum vmbrarumque inue-

iouenisse rationem traditur.

Pittura in tauola.] Tabula picta. Plaut. in Menech. Dic mihi nunquid vdisti tabulam pictam in pariete?

Pittura in tauola, ben fatta.] Tabula benè picta, Cicer de Clar. Tabulæ benè pictæ collocantur in bono lumine.

Pittura in vetro] Vitrum pictum, Ex Cic.

Pittura fatta à fresco.] Pictura in vdo tectorio, Ex Cic. Expressa.

Pittura in carta.] Charta picta, Ex Cic.

Pittura in muro.] Paries pictus, Ex Plaut.

Pittura in pietra.] Lapis pictus, Ex Plin.l.35.c.1. Cæpimus, & lapidem pingere.

Pittura in rame.] Cuprum pictum, Ex Cic. & Plin. s. Aes, cyprium pictum, Ex Cic. & Plin.

Pittura in seta.] Sericum pictum, Ex Cic.2. Zela serica picta, Ex Hor

Più riferito à numero, come quando diciamo, più di trenta persone.] Super cum Accus. Valer. Max. l.1. ep.2. Omnes, qui erant numero super trigintà puberes intra annum extincti sunt.

Per lo più, per ordinario.] Plurimum. Mela. lib.1. cap. 14 Cibus est caro plurimum ferina. 2. Plerumque. Cic. 5. fin. lib.5. cap 85. Præclaræ mortes sunt Imperatoriæ; philosophi autem in suis lectulis plerumque moriuntur.

Più volte] Compluries. Cato. Contumeliss mihi dixisti compluries. 2. Pluries. Cic.

Vn poco più, addiect.] Plusculus, la, lum. vel Complusculus, la, lum. Ter. in Phor. Plusculla supellectile opus est.

Più, e più inteso del numero maggiore.] Alij atque alij, aliæ, atque aliæ, alia, atque alia. Liu. dec.3.l. 2. Hannibal laborantibus suis alia, atque alia crescente certamine misit auxilia peditum equitumque.

Più d'vn giorno] Diutius die Cato de re rust. c.5. Villicus operarium, mercenarium pollinctorem diutius ne habeat die.

Più del douere, più del giusto, più dell'honesto.] Plus æquo Cic. de amicitia.] Plusquam satis est, Ex Cicer. 1. Parad. 3. Plus satis. Ter. in Eun. act. 1. sc. 2. Accede ad ignem hunc, calefces plus satis.

Più, e meno.] Plus minus, Plin. l.16. c.6. 2 Plus minusue. Ter. in Phorm. 3. Plusue, minusue. Mart. l 8. ep. Munera venerunt plusue, minusue duo.

Esser da più.] Præsto stas, stiti, stitum 2. Excello, is. 3. Antecello, is. Cic.

Più là.] Longiùs. Vlterius, Cic.

Più che mai.] Vt cum maximè. Cic. ad Quint. Fr. l.2. ep. Domus celebratur vt cum maximè.

Più, ò manco.] Plus, minusue. Cic.

Ogni giorno più.] Plus, plusque in dies. Cic.

Più che troppo] Nimio plus.

Al più.] Ad summum. Cic

Piua, ò piffara, strumento musicale lungo, e tondo con più fori.] Tibia, æ. f. g. 2. l. Cic. de Clar. Orat. Si tibiæ inflatæ non referant sonum obijciendas eas sibi tibicen putat.

Suonar la piua.] Tibia canere, vel concinere. Corn. Tac. l. 22. Sacerdotes eorum tibia tympanisque concinebant, hedera vinciebantur.

Colui che suona la piua, ouer suonator di piua.] Tibicen, cis. 1.2.l 2. Auletas, tæ m g. Græc. 3. & 2. l. 3. Aulædus, di, m. g 1. & 2. l. Valla.

Colei che suona la piua, ouero suonatrice di piua.] Tibicina, næ Mart. 2. Auletris, tridis. 1. & 2. l.

Chi suona la piua con l'vtre, ò cornamusa.] Vtricularius, rij. Suet. Nero cap. 54. 2. Ascaules, aulæ, vel ascaula, ulæ. Mart. lib. 10. epist. 3. Et concupiscat esse canus ascaules.

Chi suona la piua in choro.] Choraules, læ. m. gen. 2. Choraula, læ. m. g. 1. b. 2. l. Suet. Nero c. 54.

Piua d'argento.] Tibia argentea; Ex Plin. lib. 16. cap. 36.

Piue da banchetti.] Tibiæ conuiuales, Ex Liu. l. 9. bell. Maced. & alijs.

Piue di molti buchi.] Tibiæ multifores, vel multifora, Ex Plin. l 8 c 55 & Senec. in Agam.

Piua di bosso.] Tibia buxea, Ex Plin. l. 16. c. 36.

Piua doppia.] Tibia gemina, Plin. l. 7. c. 59. Mydas in Phrygia geminas Tibias inuenit.

Piua d'osso.] Tibia ossea, Ex Plin. l. 16. c. 36.

Piua da sacrificij.] Tibia sacrificia Plin. l. 16. cap. 38. Tuscorum tibiæ sacrificæ è buxo fiunt.

Piua semplice.] Monaulus, uli. 2. b. 2. l. fœm. gen. Plin. lib. 7. cap. 56. Mart. l. 14. epist. 59. Ebria nos madidis rumpit tibicina buccis, sæpè duas pariter sæpè monaulon habet.

Piua con cui si suona innanzi.] Tibia præcentoria. Solin. c. 11. Tibiæ præcentoriæ, quarum locus est ad puluinaria præcinendi.

Piue, che suonano in musica.] Tibiæ modulatè canentes, Cic. 2. de Nat.

Piua storta.] Tibia obliqua, Plin. l. 7. c. 56. Mydas in Phrygia obliquam tibiam inuenit.

Piua con l'vtre, cioè cornamusa.] Tibia vtricularis. Suet.

Piue da giuochi.] Tibiæ ludicræ Plin. l. 16. cap. 36. Tibiæ ludicræ verò loto, ossibusque asininis, & argento fiunt.

Piue da morti, ò da funerali.] Tibiæ funebres. Fest. lib. 6.

Piue da nozze.] Tibiæ nuptiales. Auct. ad Herenn. lib 4.

Piuiale, paramento sacerdotale, ò vescouile.] Amiculum Pontificale, Turs. H. lib 2 c. 5. Innocentij VIII donum fuit pontificale amiculum (pluuiale appellant) ex holoserico villoso, auroque magnificis sanè, ac præclaris floribus pictum, & opere Phrygio prætexto, margaritisque conspicuum. 2. Pontificalis amictus, Turs. Laur. hist. lib. 5. cap. 1. Cardinalis Vrbinatis dona fuere Pontificales amictus duo ex veste Attalica; totidem altarium, & sacerdotum, sacris operantium vestes ex auro textili. 3 Pluuiale, lis neut. gen. 1. & 2. b. & 3. l. Turs Laur. hist. lib 4 cap. 16. Cardinalis Venerij donum fuit pluuiale præclarum, sacerdotisque ac ministrorum, solemni cæremonia sacrificantium vestes aureæ, ingentibus floribus, auro crispo, & opere Phrygio insignes.

Piuma, penna più fina de gli vccelli.] Pluma, mæ. 2. l. Plaut. in Pœn Verum ita sunt omnes isti nostri diuites; Si quid benè facias, leuior pluma est gratia; Si quid peccatum est plumbeas iras gerunt. 2. Penna mollis, Græc.

Di piuma, addiet.] Plumeus, ea, um. 2. Plumarius, ria, rium 3. Plumatilis, le. 1 & 2. l. 3. b.

Coperto di piuma] Plumatus, ta, tum. 2. Plumosus, sa, sum. 1. 2. l.

Piomaccio, vedi guanciale.

Far, ò metter le piume.] Plumesco, scis 2. Plumo, mas. Gel. l 9 c 4. Apud extrema Indiæ genus est corporibus hirtis, & auium ritu plumantibus. Plin. Pullus ab eodem tempore, plumescit.

Piumetta, dimin piuma piccola] Plumula, læ. 1. l. 2 b. Col. lib. 8. cap. 5. Plumulæ sub cauda clunibus detrahendæ sunt.

Pizza, vedi focaccia.

Pizzicare.] Vello, lis. Plin. lib. 10 cap 34. Æsalon vocatur parua auis oua corui frangens, cuius pulli infestantur à vulpibus. Inuicem hæc catulos eius, ipsamque vellit.

Pizzicar bene.] Peruello, lis Cic 3. Tusc. fortuna, quæ peruellere te forsitan potuerit, & pungere; non potuit certè vires frangere.

Pizzicar spesso.] Vellico, cas. 1. l. 2. b. Quint. l. 6. c. 1. Glyconi, cui Spiridion fuit cognomen, acciderit. Huic puer quem iniius productum quid fieret, interrogabant ex pedagogo, se vellicari respondit.

Pizzicaria, luogo doue si vende salame, salume, formaggio, e simili.] Tarichopolium, lij n g. 1. 2. & 3. b. 4 & 5. l. Matt. Rad. Tarichopolium, locus est, vbi tarichi, seu salsamenta venduntur. 2. Taberna salsamentaria, Ex Cic. 2. Phil.

Phil.& Plin.lib.28.cap.9. 3.Salgamarium,ij.1.& 3.l.e. & 4 b. Ex Colum.lib.12.c.53. & 54 4. Salsamentarium, rij.neut.gen 1.2.3 & 4.l. Ex Colum.lib.2.cap.10 & lib. 12.c.53.

Pizzicaruolo, Sen.pizzicagnolo.Fior quegli, che vende salame,cascio, & altri mangiari.] Salgamarius,rij.1.& 3.l & 2.b. Colum lib 12.cap.44 C. Mutius libros tres edidit, quos inscripsit nominibus coci,cetarij,salgamarij 2.Salsamentarius,rij.1.2.3.& 4.l & 5 b.Auct.ad Herend lib 4 Vt si Salsamentarij filio dicas. Quis ei tu,cuius pater,cubito se emungere solebat. 3.Salarius,rij.m. gen.1 & 3.b. & 2.l. Mart.l 1.epist.35.Quod viles pueri salariorum ad quem locum sic ait Matth. Rad. Græcis Tarichopolæ,Latinis salarij dicuntur,qui tarichos, seu salsamenta vendunt. 4 Tarichopola,læ.m.gen. 1.3.& 4.l. præc Herodot. 5.Tarichemporus, ri. 1.2.& 4 b.& 3 l. Græc. Diog. Laert. 6. Salgamorum, vel salsamentorum venditor, Ex Varr. lib. 3. cap.17.& Cicer. 3.Off.

Con pizzichi, ò pizzicando, auuerbialmente.] Vellicatim,ea Sisenna hist.lib.1, apud Non Marc. qui sic ait. Nos vna ætate in Asia, Græcia gesta litteris idcirco continentia mandauimus, ne vellicatim,ac saltuatim scribendo lectorum animos impediremus.

Pizzico,il pizzicare.] Vellicatio, onis. Sen. de vita beata. Non tantùm lacerationes, sed etiam vellicationes effugit. 2.Vellicatus,tus.m.gen. 1.3.l. 2.b. Plin. lib. 28 cap 6.

Pizzico di farina,che si fà con due,ò tre, ò cinque dita.] Farina duobus,tribus, vel quinque digitis apprehensa. Plin.l 10 c 4.

Pizzore,Sen.ancor prurito, e pruzza; quel pizzicare. ò quel mordimento, che fà la rogna,ò altro, che incita à grattare.] Prurigo,ginis fœm.gener.1.& 2.l. 3 com.in rect.& 6.in obliq.Colum lib 7.cap 5. Subest aspera cutis, & velut quædam prurigo, cui primo quoque tempore, occurrendum est,ne totam progeniem coinquinet. 2.Pruritus.m gener.1.& 2.l. Plin. lib.9. cap 45. Piscis, quæ vrtica dicitur, vis pruritu mordax, Eademque quæ terrestris vrticæ, contractos pisces attritusque petræ scalpentes pruritum,inuadit.

Hauer protito.] Prurio, ris. Plautus. An dentes pruriunt.

P L

Placabile,addiett. atto à esser placato.] Placabilis, & hoc bile.1.2 l & 3.b.Aut.ad Her. Inimicis te placabilem,amicis inexorabilem præbea.

Placabilità,l'astratto di placabile.] Placabilitas, tis. 1 2. & 5.l. 3 & 4.b.Cicer.1.off. Nihil est laudabilius, nihil magno,& præclaro viro dignius placabilitate, atque clementia.

Placamento.] Placatio,nis f.g.Cic.

Placare.] Placo,cas.1.l. 2.Lenio,nis.1 l.Cic.

Placidamente, piaceuolmente] Placidè.Col.

Placido, piaceuole.] Placidus, da, dum. Colum. 1. l. 2. b.

Platanetto,e pianeneto,selua di platani.] Platanetum,ti.Ex Lexicograh.2.Platanon,nis m g græc. 3.Solum platano consitum.Ex Col.

Platano,e piatano,arbore noto da far ombra.] Platanus, ni.fœm.gen.1 b.Plin lib 12 cap 1.Platani commendatio non alia est, quàm Solem æstate arcere, hieme admittere.

Platano basso, ò nano.] Chamæplatanus, ni. fœm.gener. Plin. lib. 12. cap. 2. Chamæplatani vocantur coactæ breuitatis, quoniam arborum etiam abortus inuenimus.

Di Platano.] Plataninus,na,num.1.2.3.b: Col.l.12.c.16. Nonnulli folijs plataninis semiuietas vuas contegunt,& ita in amphoras recondunt.

Plaudere, & applaudere.] Plaudo, dis, 2. Applaudo, dis.

Plausibile, aggett.degno di plauso.] Plausibilis,& hoc bile.1.l. 2. 3. b. Cicer.1. Verr. Quod asperius antea populo videri solebat,id iam populare', atque plausibile factum est.

Plauso, & applauso,il plaudere, ò l'applaudere.] Plausus, m gen 1.l.Cic.in Pison.Inania sunt ista delectamenta pene puerorum,captare plausus, vehi per Vrbem, conspici velle; quibus ex rebus nihil est, quod solidum tenere possis.

Plausore, & applausore; colui, che plaude, ò applaude.] Plausor, ris. 1. l. 2. b. in rect. & l. in obliq. Horat. de Art.

Plaustro,carretta,ò carro] Plaustrum,stri.n.g.

Plautinissimo, aggett superlat. sommamente plautino.] Plautinissimus, ma,mum. 1.2.l.A.Gel. lib.3. cap.3. Qui versus quoniam sunt, vt de Plauti more dicam, plautinissimi, propterea, & meminimus eos, & ascripsimus.

Plautino,aggett. poss di Plauto.] Plautinus, a, um. 1.2.l. Quint lib.10.cap.1. In comœdia maximè claudicamus: licet Varro dicat,Musas,Ælij Stolonis sententia, Plautino sermone locuturas fuisset, si latinè loqui vellent.

Plauto, nome proprio d'huomini, vno de'quali fù celebre compositore di comedie, & ottimo autore di latinità.] Plautus,ti. 1 l. A Gell.lib.7.cap.17 Plautus homo linguæ, atque elegantiæ in verbis latinæ princeps fuit.

Plebe,popolo basso] Plebs,bis fœm.gen.& 1.l.Cicer.3 de Leg Gell.lib 10.cap.20. Ateius Capite plebem seorsum à populo diuisit,quoniam in populo omnis pars ciuitatis, omnesque eius ordines continentur. Plebs verò ea dicitur in qua Patritij non insunt.2.Multitudo,nis.Liu. 4.bell.Pun.Hæc natura multitudinis, aut seruit humiliter,aut superbè dominatur.

Fautor della plebe] Plebicola,læ.m.gen.1.l.2.& 3.b. Liu. lib. 3. ab Vrb. Adeo nouum sibi ingenium induerat, vt plebicola repentè, atque omnis auræ popularis captator euaserit pro truci insectatore plebis.

Plebeo, addiett della plebe.] Plebeius,ia, ium. 1.& 2.l. Cicer. lib.9. epist 21. Sed tamen mi Pæte,qui tibi venit in mentem negare Papirium quenquam, nisi plebeium fuisse? Fuerunt enim patritij minorum gentium.

Plebicciuola,diminut. di plebe minuta.] Plebecula, læ, 1.& 2.l.3.b. Cicer.ad Att.lib.1.epist 13. Concionalis hirudo ærarij, misera, & ieiuna plebecula,me à Pompeio vnicè diligi putat 2.Plebs infima,Cic 4 ad Att 3.Plebs minuta,Maff in Ignat.l.1.c.6.Quæ te Ignati ratio impulit (aiebat Dæmon) vt vel stipem in triuijs corrogares, vel inter infimas plebis minutæ quisquilias lateres inglorius?

Plebiscito, legge, ò statuto della plebe.] Plebiscitum,ti, neut gen 1.& 3.l.Gell.lib.10.cap.20 Plebiscitum igitur secundum Capitonem lex est,quam plebs, non populus accipit.

Plenilunio, quel tempo; nel quale la Luna è piena.] Plenilunium, neut gen. Plin.lib.18.cap.29. Formica, minimum animal interlunio quiescit, plenilunio etiam noctibus operatur. 2.Luna plena, Plin. lib.18. cap.32. Arborum radices luna plena operito 3 Luna quintadecima. Plin. lib.18. cap. 32. Quintadecima tota super terras noctu erit, eademque sub terris tota die.

Plettro, archetto della lira.] Plectrum,tri. neut. gener. Ex Cicer.

Pliade, le sette stelle, che si veggono fra'l Tauro,e l'Ariete.] Vergiliæ,arum,num plur.Plin.lib.2.cap.41. Periti annotauere stellas in cauda Tauri septem, quas appellauere Vergilias,in fronte Suculas. Idem Plin. lib. 17. cap.29.Vergiliæ priuatim attinent ad fructus, vt quarum exortu æstas incipiat, occasu hiems, semestri spatio intra se messes,vindemiasque, & omnium maturitatem complexæ. 2.Pleiades,iadum,1.l.2.b.nom.plur. Horat.lib.4.Carm.od.14. 3.Peliades, dum. num. plur.

Gel. lib. 3. cap. 10. Septenarius numerus, inquit Varro, Septemtriones maiores, maioresque facit in Cœlo, Item Vergilias, quas Pleiades vocant.

Plico, e piego, dicesi d'vn mazzo di lettere.] Fasciculus, li. 2.l.2.3.b. Cic ad Att.l.5.ep 11. Accepi fasciculum, in quo erat epistola Piliæ.

Plico di lettere.] Epistolarum fasciculus, Cic ad Q. Fr.l.2. epist.8. Scripsit fasciculum epistolarum sibi aqua madidum redditum esse. 2. Literarum fasciculus, Ex Q. Cic. ad Tiron. l.16.ep.26.

Pliniano, addiett. di Plinio.] Plinianus, a, um

Plinio, nome proprio di due grand'huomini, maggiore, e minore, vno de' quali fù zio materno dell'altro.] Plinius, nij. C. Plin. lib. 3 epist 5. Plinius auunculus meus scripsit naturalium historiarum libros 37. Opus diffusum, eruditum, nec minus varium, quam ipsa natura.

Plotio, oratore insigne.] Plotius, tij. Quint. l 2.c.4. Latinos dicendi præceptores extremis L. Crassi temporibus cœpisse, Cicero author est, quorum insignis maximè Plotius fuit.

Plurale.] Pluralis, & hoc le. Quint. 2. Pluratiuus, a, um. Gel.

In plurale, nel nomero del più] Pluraliter. Quint. lib. 5. cap. 6. Cum dico vultus hominis pro vultu dico pluraliter, quod singulare est, quod plurale est singulariter.

Plutarco, nome proprio di due, l'vno de' quali fù detto Cheroneo, e visse al tempo di Traiano Imperadore.] Plutarcus, chi.

Plutone, e per apocopa, Pluto in verso, Rè dell'Inferno, secondo le fauole, e Dio delle ricchezze.] Pluto, nis. 3.l. Horat. lib. 2. carm od 14. Dis, ditis 3 l. Cicer. 2. de Natur. Terrena vis omnis, atque natura Diti patri dicata est, qui Dis, vt apud Græcos Pluton, quia & recidant omnia in terras, & oriantur è terris.

Di Plutone, addiett.] Plutonius, nia, nium, 1. & 2. l. Hor. l. 1. carm. od. 4.

P O

PO, fiume noto.] Padus, di. 1.b. Plin lib. 3. cap. 16 Metrodorus dicit, quoniam circa fontem arbor multa sit picea, quæ padea gallicè vocetur, padum hoc nomen accepisse, Ligurum quidem lingua amnem ipsum Bodincum vocari, quo significat fundo carente. 2. Eridanus, ni 1.l. Plin. lib. 3. cap. 16. Padus è gremio Vesuli montis visendo, fonte profluit, à Græci, dictus Eridanus, ac pœna Phætontis illustratus.

Chi stà di là dal Pò.] Transpadanus, na, num. 1. & 3.l. 2 b. Plin. lib 17 cap. 23. Transpadana Italia, cornu, populo, tilia, acere, orno, carpino, quercu arbustat agros.

Chi stà intorno al Pò.] Circumpadanus, a, um. Plin.

Chi stà di quà dal Pò.] Cispadanus, na, num. Ex Plin.

Vn pochettino inanzi, riferito al tempo.] Paululum ante Gel lib. 12. cap. 1. Nunciatum est philosopho vxorem auditoris, sectatorisque sui, paululum ante eniaam.

Vn pochettio doppo.] Paululum post, Ex Gell. lib. 22. cap. 1.

Vn pochettino più alto.] Pusillo altior Plin. lib. 27. cap 5. Aphace pusillo altior Lenticula est.

Pochetto, e pochino, dimin di poco, aggett] Pauculus, la, lum 1 l.2 b Ter. in Heaut. Quod imperabit, facito, loquitor paucula 2 Paulus, la, lum.

Pochezza, l'astratto di poco.] Exiguitas, tis. fœm gen. 1. & 3 l. 2. 3. & 4.b. Var. de re rust l 1. cap.4 Porci, qui nati sunt hieme, fiunt exiles, quòd matres aspernantur propter exiguitatem lactis 2 Paucitas, tis. fœm gen. 2. 3.l. 2.b. Cic. 2. de Inu. Paucitas in partitione seruatur, si genera ipsa rerum ponuntur, neque permisti cum partibus implicantur.

Pochissimo, auuerb.] Perparum 2.b. Cicer. 5. Ver. Perparum ex illis magnis lucris ad se se atebat peruenire. 2 Parum admodum. 3. Perpaulum, Cicer 1. de fin. Declinare dixit atomum perpaulum, quo nihil posset fieri minus. 4. Perpaululum, Cicer. 2 de Orat Inter ingenium quidem, & diligentiam perpaululum loci reliquum est arti. 5 Perpauxillum. Plaut in Capt. 6 Minimè. Cic. lib. 14. fam. ep. 15. Quod in miserrimis rebus minimè miserum putabis, id facies. 7. Minimum, 1 l 2.b.

Pochissimo, addiett.] Paucissimus, sima, simum. 2. Perpauculus, la, lum. Cicer. 1. de leg. 3. Perpaucissimus, sima, simum. Colum. lib 3. cap. 20 Perpaucissimis adhuc agricolis contigit, vt nigri vini, stirpe careant.

Poco, il poco, vn poco, sust.] Exiguum, gui. neut. gen. cum genet. rei. Plin. lib. 23. cap. 8. Nuces iuglandes aurium inflammationi, cum mellis exiguo imponuntur.

Poco, auuerb.] Parum. 1.b. 2. Exiguè. 1. & 4 l. 2 & 3.b. Ter. Heaut act. 1. sc. 2. Præbent exiguè sumptum; & ea sunt tamen ad virtutem omnia. 3. Modicè. 1. 2.b. 3.l. Cicer. ad Att l 1. ep. Clodij minæ, quæ mihi proponuntur, modicè taugunt.

Poco, addiett.] Paucus, ca, cum. 2. Non multus, ta, tum, Cic. Philip.

Molto poco, addiett.] Perpaucus, ca, cum. Cic.

Quanto poco, ò piccolo tu vuoi; quanto poco, ò piccolo si sia.] Quantuluscumque, lacumque, lumcumque. Colum. lib. 11. cap. 1. Magnæ, rei quantulumcumque possederis, fuisse participem non minima est gloria.

Poco, e cattiuo.] Minus multum, & minus bonum. Var. l. 1. de re rust c.7.

Poco più giouane.] Paruò iunior.

Non poco più giouane.] Haud paruò iunior. Gel lib 13. cap 2. Accius tunc haud paruò iunior, diuertit ad Pacuuium.

Vn poco più, ouero vn pò più.] Paulusculum 2 b Cic. lib. 5. ep. 12 Amori nostro plusculum etiam, quàm concedit veritas largiare.

Poco prima, poco innanzi, poco auanti.] Exiguo ante, Ex Plin lib 31. cap. 2. cuius est; exiguo post 2. Paulò ante, Cic 6 Phil. 2. Nos calendis Ianuar. iaagitata, paulò ante confixta.

Poco dopo.] Exiguo post. Plin l 31. cap. 2 Exigue post obitum Ciceronis eruperunt fontes calidi. 2. Paulò post, Cic. 3. Off. 3 Paruo post. Plin lib. 16. c. 25. 4 Post paulo, Liu. Dec. lib 3. Senatus post paulò de his rebus in Curia Hostilia est habitus 5 Post paulum Plin 29 c. 16 Sed lanam qua incluserint post paulum extrahendam. 6. Mox, Cicer.

Poco doppo che.] Paulò post quam Plin lib. 12. cap. 16. Labruscæ acini, paulò post quam defloruere singulare remedium habent ad refrigerandos in morbis corporum ardores.

A poco, à poco.] Sensim. 2 Paulatim. 3. Sensim, ac leniter. 4 Sensim, ac pedetentim Cic.

Da poco in quà.] Paucis ab hinc diebus, vel paucos ab hinc dies. Plaut.

Podagra. 2.l. gotta de' piedi.] Podagra, ræ. fœm gener. 1. & 2.b. Plin. lib. 28 cap 9 Sunt inter exempla, qui asininum lac bibendo, liberati sunt podagra, chiragraue. 2. Podagræ morbus. Plin. lib. 28. cap. 10 Podagræ morbus rarior solebat esse, non patrum, auorumque memoria, verum etiam nostra, peregrinus, & ipse. Nam si Italia fuisset antiquitus latinum nomen inuenisset. 3 Pedum morbus. Plin lib. 23 cap. 1. M. Agrippa supremis suis annis conflictatus graui morbo pedum. 4. Pedum dolor, Cicer de Clar. C. Sextius quum remiserant dolores pedum non deerat in causis, 5. Morbus podagricus. Tes Græc. 6 Podalgia, giæ. fœm. gener 1. b. 2. & 3.l. Græc. Chrysost. 7. Cardiacorum morbus. Ex Plin. lib. 23. cap. 1, qui sic ait; cardiacorum morbo

bo vnicam spem in vino esse certum est. 8. Valetudo podagrica, ex Cic. 1. de orat. & Diosc. l. 5. c. 103 9 Podagræ Valetudo, ex Plin l. 26. c. 10.

Di podagra, sddiett.] Podagricus, ca, cum, 3. b Diosc. lib. 5. c. 103. Gagates lapis podagricis medicaminibus & acopis additur.

Esser molto trauagliato dalla podagra.] Podagræ doloribus ardere. Cic.

Hauer la podagra, patir di podagra, esser podagrico, ò podagroso.] Podagra affici. Plin. lib 10. cap. 10. Milui, & ipsi hibernis mensibus latent non tamen ante hirundines abeuntes. Traduntur autem à solstitio affici podagra. 2. Podagra laborare Mart. lib. 1. epist. 78. vel 99. ad Flaccum.

Litigat, & podagra Diodorus Flaue laborat.
Sed nil patrono porrigit: Hæc chiragra est.

3. Ex pedibus laborare. Cic. lib 9. epist 23. M. Cepsrius Cum mihi in Silua gallinaris obuiam venisset, quæsissemque quid ageret; dixi: te in lecto esse, quòd ex pedibus laborares. 4. Pedum doloribus affici. Cic. l. 6. ep 19. Balbum posteaquam tu es profectus, non vidi: tanta pedum doloribus afficitur, vt se conueniri nolit. 5. Podagrosum esse Plaut. io Pœn. Podagrosi estis, ac vicistis cochleam tarditudine. 6. Pedibus podagrosis esse. Plaut. in Mercat. Sed tandem si podagrosis pedibus esset Eutychus iam à portu rediisse potuit.

Podagroso, Seo podagrico, Fior. chi patisce di podagra.] Podager, gri, m g. ex Cisud. 2. Podagricus, ca, cum, 3 b. Plin 3. Podagrosus, sa, sum. Plaut. 4. Laborans ex pedibus Cic 5. Podagra affectus, ta, tum. Plin. l. 10. c. 10. 6. Podagra laborans, ex Cic. l. 9 ep. 23. 7 Pedum dolore affectus, ta, tum. Cic.

Podere, possessione con casa, e lauoratori.] Prædium, dij. Cato de Re rust c. 1. Prædium vti benè ædificatum fiet. 2. Fundus, di. Plaut. in Capt. Quasi fundum vendam, meis me adducam legibus.

Poderetto, dimin] Prædiolum, li, 3. b. Cic. ad Att. l. 6. Ædificata bellè prædiola.

Podestà, vedi gouernatore.

Podestaria, officio di podestà.] Prætura, ræ. Cic.

Poema, inuentione, ò parte piccola della poesia.] Poema, tis, o. g. 2. l. & 3 b. in obliq. Plin l. 7. c. 56. De poematum origine, magna quæstio est: ante Troianum bellum probantur fuisse.

Componere, ò fare vn poema] Poema componere, Cicer. ad Q. Fr. lib. 3. epist. 1. Orationes efflagitatas pro Scauro, & pro Plancio, absolui. Poema ad Cæsarem quod composueram, incidi. 2. Poema condere, Cicer. ad Att. lib. 1. epist 13. Vereor ne Lucullus, quoniam græcum poema condidit, nunc ad Cæcilianam fabulam spectet. 3. Poema facere, Cicer. in Pison. Græcus poema fecit ita festiuum, ita concionum, ita elegans, nihil vt fieri possit argutius. 4. Poema fingere, ex Horat. de Art 5. Poema pangere. Hor. de Art.

Poema in verso esametro.] Poema epicum, Cicer. de opt. gen or.

Poema in verso lirico.] Poema melicum, Cicer. de opt. gen. or.

Poema in verso ditirambico.] Poema dithyrambicum. Cic de opt gen. or.

Poema in verso comico.] Poema comicum, Cicer. de opt. gen. or.

Poema in verso tragico.] Poema tragicum, Cicer. de opt. gen. orat. Poematis enim tragici, comici, epici, melici, etiam ac dithyrambici; quod magis est tractatum à latinis, suum cuiusque est genus diuersum à reliquis.

Poemetto, dimin. poema piccolo.] Poematium, tij n. gen. 2. 3. & 4. b. & 5. l. Græc. Lucia. 2. Poema paruum, ex Cic. 2 Acad. & 2. de leg

Poesia, opera intiera di poeta, come l'Iliade d'Homero, ò l'Eneide di Virgilio.] Poesis sis, fœm gen. 2. l. Noni Poesis, & Poema hanc habent distantiam: Poesis est textus scriptorum: Poema inuentio parua, quæ paucis verbis expeditur, Idem Non, Ibidem infra, Poesis est perpetuum argumentum, vt Ilias Homeri, & Annales Ennij.

Poesia d'amore.] Poesis amatoria. Cic. 4. Tusc. Anacreontis quidem tota poesis est amatoria.

Poeta, compositore di poemi, ò poesie.] Poeta, tæ, a l. Cicer pro Arch. cæterarum studia, & doctrina, & præceptis, & arte constant. Poeta natura ipsi valet, & mentis viribus excitatur, & quasi diuino quodam spiritu afflatur; Quare suo iure noster ille Ennius sanctos appellat poetas, quòd quasi Deorum aliquo dono, & munere commendati nobis esse videantur.

Poetare, poeteggiare, e poetizzare: far poesie.] Poetor, aris, 1. b. & 2. l. Quint. Ennius. Nunquam poetor, nisi podager. 2. Poema, vel poesim condere, Cic. lib. 1. ad Att. 3. Poema, vel poesim facere. Cicer. 1. Acad. 4. Poeticè scribere, vel componere, Cicer. 3. ad Q. Fr. & 1. de fin.

Poetessa, compositrice di poemi, ò poesie.] Poetria, triæ, 1. b. a l. & 3. b. Cicer. pro Cæl Verùm hæc tota fabella veteris, & plurimarum fabularum poetriæ, quam est sine argumento? quam nullum inuenire exitum potest?

Poggiare, vedi appoggiare.

Poggiarsi, vedi appoggiarsi.

Poggibonzi, terra di Toscana.] Bonitium, nitij, n g. Dictionarium historicum.

Poggio, murello da sedere.] Sedile, lis, n g. Virg.

Poggio mirteto, terra honoreuole in Sabina, e patria di Bernardino Stefonio della Compagnia di Giesù, huomo di grand'ingegno, e giuditio, il quale come orator', e poeta celeberrimo de' nostri tempi con persone illustri meriteuolmente s'annouera.] Mandela, læ, f gen. c. 2. l. Philipp. Cluuer. Ital ant. l. 2. c 9. qui ad Horatianum illud l. 1. epist. 18.

Me quoties reficit gelidus Digentia riuus,
Quem Mandela bibit. &c sic ait: Blondus Flauius, & qui eum sequuntur Digentiam riuum interpretantur, quem vulgò nunc vocant Rio del Sole; Oppidumque Mandelam huic Riuo appositum esse volunt, quod nunc Poggio mirteto vulgi vocabulo nuncupatur a Mirtopodium, dij, o. g Recent.

Di Poggio mirteto, nome gent & possess] Mandelanus, a, m, 1. 2 3 l. ex Horat. & Plin 5. Mirtopodiensis, & hoc mirtopodiense. Recent.

Poggio natiuo, terra di Sabina non molto distante dalla Badia di Farfa, e patria di Francesco Florido, huomo di grand'ingegno, e dottrina.] Podio Bonadeum Blon. Flau. Superius suot Scandrilia, Todhia, & Podium Bonadeum.

Poggiuolo, cioè luogo eminente sporto in fuora della casa] Menianum, ni. Suet 2. Podium, dij.

Poi, e dapoi, vedi dapoi.

E poi.] Porrò autem. Cic. 2 Quid tum postea?

Alquanto poi.] Post aliquanto. 2 Postea aliquanto.

Che poi? Quid postea? 2 Quid tum iudea?

Poiche. particella congiuntiua.] Quando. 2. Quandoquidem. Cic.

Poiche, subito che.] Vbi. 2. Vt 3 Simulac. 4. Simulatque. 5. Cumprimum. Cic.

Da poiche.] Posteaquam. Cic. 2 Posiquam.

Pola, ouer monachia, vccello. vedi monachia.

Polacco, natural di Polonia.] Polonus, na, num. Paul. Iou. hist lib. 5. Poloni in aciem cataphracti prodeunt, & maiores equos ad statariam pugnam magis, quam ad excursiones idoneos, quorum anterius ferreis laminis tegunt, ipsi duobus cinguntur gladijs, altero oblongo, & quadrato, quo punctim, altero autem lato, ac breui, quo cæsim feriant.

Polcino, vedi pulcino.

Polenta, viuanda di farina bollita.] Polenta, tæ, f. gen. Cato de Re rust.

Polire, per nettare, vedi nettare.

Polire, per mondare, vedi mondare.

Polio, herba celebrata.] Polium, lij. Plin. lib. 21. cap. 7.

cap 7. Polium herba est ad omnia vtilis, folia eius mane candida, meridie purpurea, sole occidente cærulea aspiciuntur.

Polypodio, radica d'herba.] Polypodium, dij. Plin.

Pol tezza, vedi nettez a.

Politezza di chi si polisce per vanità, ò mal fine.] Munditia immunda, Sen. in proœm controu Nunc. & capillum frangere, & ad muliebres blanditias vocem extenuare, & mollitie corporis certare cum fœminis, & immundissimis se exhibere munditijs nostrorum addiscentium specimen est.

Politica, scienza, e maniera di gouernar Città.] Ratio ciuilis. 2. Scientia ciuilis Cicer lib 1 de Inu. Ciuilis rationis magna, & ampla pars est Rhetorica; & idem ibidem. Oratoriam facultatem ciuilis scientiæ partem esse dicamus. 3. Ciuilitas, tatis, f g. Apul de Philosophia. Ciuilitas est, quam politicam vocat Plato. 4. Politica, ticæ, fœmin gen.

Polito.] Mundus, da, dum. 2. Elegans, tis. Col. 3. Politus, ta, tum. Cic.

Non polito.] Immundus, da, dum Cic.

Poliza, breue scrittura in piccola carta.] Schedula, læ. Cic. 15 epist. fam. epist 16. Hæc te tertia iam epistola ante oppressit, quam tu schedulam, aut literam. 2 Syngrapha, phæ. Syngraphus, & syngraphum, phi, 1 l. & 2. b. Cicer. Trebat. l. 7. Tanquam enim syngrapham ad Imperatorem, non epistolam attulisses. 3. Scheda, dæ. Quint. lib. 1. cap. 14. 3 Suda, dæ, apud Sosipatrum. 5. Schida, dæ, Græc.

Poliza scritta di propria mano.] Chirographum, phi, 3 b. Cic. li. 12. ep. 1. Cuius æra refigere debebamus, eius etiam chirographa defendimus.

Poliza d'accordo, sottoscritta da ambedue.] Syngrapha, phæ.

Poliza, la bolletta, ò passaporto, e patente.] Libellus, li, m. g Paulus Iur. Cons.

Poliza di riceuuta, ò di quietanza.] Acceptilatio, nis, f. gen. Calep.

Poliza di cambio.] Syngrapha transmittenda, vel transmissæ pecuniæ. Cic.

Polizino.] Schedula, læ, 2. b. Cic.

Pollame di polli.] Genus gallinaceum. 2. Gallinarum genus, Colum. lib. 8. cap. 5. Vt animentur oua, & in speciem volucrum conformentur, ter septenis diebus opus est gallinaceo generi: at pauonino, & anserino paulò amplius ternouenis. 2. Pecus volatile. Colum. l 8. c. 4. Numerus sæpius est recognoscendus, nam volatile pecus facile pastoris custodiam decipit 3. Pullities, tiei, f gen. Col. l 8 c 14. Pullities tenerrima sæpè quadraginta diebus redditur optima.

Pollaro, e pollaio: luogo doue stanno i polli.] Pullarium, rij, 1. & 2. l. 3. b. ex Cicer. 1. de Diu & Colum. lib. 8. cap. 3. cuius est, vox gallinarium. 2. Pullorum cohors, vel cors, vel officina, ex Colum. lib. 8. cap. 2. & 3. qui de gallinario agens, vocem officinam vsurpat. 3 Officina cortalis. Colum. lib 8. cap. 3. Hæc erit officinæ cortalis dispositio, &c 4. Neonotrophium, phij, 1. & 4. b. 2. & 5. l. 3. com. græc. Colum. l. 8. c. 15. Neonotrophij cura similis, sed maior impensa est; nam clausæ pascuntur anates, & querquedulæ, boschides, phalerides similesque volucres, quæ paludes rimantur.

Pollarolo, e pollaiuolo, mercante di polli, ò chi tien cura di essi.] Pullarius, rij, 1. & 2 l 3. b. Cic 2. de Diu. vbi sic habetur: attulit in cauea pullos is, qui ex eo ipso nominatur pullarius.

Pollastra, e pollanca, pollo femina, e giouane.] Pullastra, stræ, 1. & 2 l. Var. 3. de Re rust. c. 9. Quæ gallinis oua subijcias potius è vetulis esse debent, quam è pullastris, & quibus subijcias rostra, & vngues non habeant acutos. 2. Gallina iuuenca, ex Plin. l. 10. c. 53. qui sic ait. E gallinis oua iuuencæ plura pariunt, quam veteres, sed minora eodem fœtu prima, & nouissima. 3. Gallina nouella, ex Colum.

Pollastrella, e pollastrina: pollanchella, e pollanchina diminut. pollastra, ò pollanca piccola.] Pullastrella, læ, f. 2. & 3. l. ex Var. lib. 3. de Re rust. c 9. cuius est vox: pullastra, & Colum. 1. de Re rust. cuius est vox Fenestella; 2. Pullastra exigua, ex Varr. 3. de Re rust c 9.

Pollastrello, ò pollastrino, diminut. pollastro piccolo.] Pullus gallinaceus ex Cicer. Parad 5. & pro Mur. 2 Pullastrellus, li, 1 2 & 3 l. ex Sipont. in Mart. cuius est vox pullaster, & Colum. lib. 12. cap 49. cuius est vox: Poleastellus.

Pollastro, pollo giouane.] Pullaster, stri. 2. Pullus gallinaceus. Plin. l. 30 c. 15 Si mustelæ cinis detur in offa gallinaceis pullis, & columbinis, intos esse à mustelis tradiderunt 3. Gallinæ pullus. & Colum.

Polledra, e poledra, Sen puledra, Fior. e si dice anco poltra, cioè caualla, ò asina giouanetta.] Equa, vel asina iuuencula, vel iuuenca ex Plin. lib. 10. cap. 53 vbi ait, gallinas iuuencas his verbis: E gallinis, iuuencæ plura oua pariunt quam veteres, sed minora.

Polledro, poltro, e poledro, Sen. puledro, Fior. si dice dell' asino, cauallo, e mulo dalla nascita fino alla domatura.] Pullus, li, m g. Plin. l. 8 cap 43. Asinarum pullos epulari Mœcenas instituit, multum eo tempore prælatos onagris: post eum interijt auctoritas saporis. 2 Pullus asininus, equious, vel mulinus. Var. l. 2. c. 8. Pullum asininum, à partu recentem subijciunt equæ, cuius lacte ampliores fiunt, quòd id lac, quàm asininum, ac alia omnia dicunt, esse melius.

Polledruccio, ò polletruccio, diminut. polledro piccolo.] Pullulus, pulluli.

Pollo, nome generale.] Pullus, pulli. Colum.

Brodo di pollo.] Ius gallinacei, vel gallinaceum. Plin. lib. 22. c. 21. Semen in iure gallinacei decoctum lumborum sanguinem correptum trahit.

Pollone, e rampollo: messa, e rimessa: germogli, che gli alberi mandan fuori dal pedale.] Stolo, nis, m g. 1. b. 2. l. Plin. l 17. c. 13. Omnia verò celerius adolescunt, stolonibus ablatis, vnumque in stipitem redactis alimentis. 2 Pullus, li, m. g. 1. l. Plin l. 17. c 10. Nullis verò tales pulli proueniunt, nisi quarum radices amore solis, atque imbris in summa tellure spatiantur.

Polmonaccio, accresc. polmone grande, ò cattiuo.] Pulmo magnus, vel malus, ex Plin lib 9. cap. 7 & Plaut. in Pseud.

Polmonaria, herba così detta, per esser simile al polmone.] Pulmonaria, riæ, f. g. 1. 2. & 3 l. 4 & 5 b. Matth. in Diosc. l. 4. c. 48.

Polmoncello, ouer polmoncino, diminut. polmone piccolo.] Pulmo paruus, vel exiguus, Plin. l. 11. cap. 37. Pauca pulmonem habent aquatilia, ac cætera oua parientia, exiguum, spumosum, nec sanguineum, ideò non sitiunt. 2. Pumunculus, li, m g. 1. & 2 l. 3. & 4. b. Solinus agens de camelia.

Polmone, vno de membri interiori del corpo.] Pulmo, nis, m g. Plin l. 11. c. 37. Sub corde pulmo est, spirandique officina, attrahens, & reddens animam, idcirco spongiosus, ac fistulis inanibus cauus. 2 Pulmones, oum, m gen. & plur. num. Cic. 2. de Nat. In pulmonibus inest raritas quædam, & assimilis spongijs mollitudo ad hauriendum spiritum aptissima, qui tum se contrahunt aspirantes, tum spiritus dilatant, vt frequenter ducatur cibus animalis, quo maximè aluntur animantes.

Polmone minore, ò più piccolo.] Pulmo minor. Plin. l 11. cap. 37. Quanto minor pulmo corporibus, tanto velocitas maior.

Polmone molto grande, ò grandissimo.] Pulmo prægrandis. Plin. lib. 11. cap. 37. Testudo quamuis prægrandem, & sub toto tegmento pulmonem habeat, sine sanguine tamen habet. 2 Pulmo maximus. Plin. lib. 11. cap 37. Chamæleonti pulmo pertinet maximus, & nihil aliud intus.

Polmone d'agnello.] Pulmo agninus Diosc. lib. 2. cap. 37.

Polmone di porco.] Pulmo suillus Diosc. lib 2. cap. 37. Suillus, & agninus, vrsinusque pulmo, impositu attritus à calceamentis, contractos ab inflammatione tuetur.

Polmone di volpe.] Pulmo vulpinus. Diosc. l. 2. c. 37. Pulmo vulpinus si arefactus bibatur suspiriosos adiuuat.

Adeps

Adeps quoque liquefactus, infususque aurium dolores linit.

Polmone marino, pesce così detto per esser simile al polmone de gli animali.] Pulmo marinus. Plin l. 32 cap. 10. Pulmonis marini cinis adalligatus, egregiè profluuia purgat. Diosc l. 2. c. 38.

Polmone marino fresco.] Pulmo marinus recens. Diosc l. 2. cap 36. Podagras perniones que emendat pulmo marinus recens, tritus, & illitus. 5. Halipneumon, is, m g. 1. & 4. l. in rect. & 6 in obliq.

Polmone spugnoso, cioè fatto à foggia di spugna.] Pulmo spongiosus Com Cels. l. 4. cap 1. Pulmo spongiosus est, ideoque spiritus capax, & à tergo spinæ ipsi iunctus, in duas fibras, vngulæ bubulæ modo diuiditur. 2. Pulmo fistulosus, ex Colum l. 7. c 8.

Di polmone, ò simile al polmone.] Pulmoneus, nea, neum, 1. & 2 l. 3 & 4 b. ex Plin. l. 15. c. 14 qui de malis agens sic ait, stolidè tument pulmonea. 2. Pneumonicus, ca, cum, 1. l. 2 3. & 4 b.

Polo, quei due punti imaginarij della sfera, intorno a' quali si volgono i Cieli.] Cardo, nis. Vitr. l 9. c. 4. Cœlum sideribus conformatum voluitur continenter circum terram, atque mare per axis cardines extremos, Namque in his locis potestas, architectata est, collocauitque cardines, tanquam centra i vnum à terra, & à mari in summo mundo, ac post ipsas stellas septentrionum: alterum contra, sub terra in meridianis partibus ibique circum eos cardines orbiculos, tanquam circum centra, vt in torno perfecit, qui græcè poli nominantur, per quos peruoluitur sempiterno Cœlum. 2. Cœli vertex Cic. de som. Cernis autem eerrem eandem, quasi quibusdam, & circumdatam cingulis, è quibus duos maximè inter se diuersos, & cœli verticibus ipsis, ex vtrasque parte subnixos, & obriguisse pruina vides: Medium autem illum, & maximum solis ardore torreri 3 Polus, li, m g. & 1. b. Plin. l. 2 c 15 Terra à verticibus duobus quos appellarunt polos centrum cœli est, occ non significri, obliquè inter eos sicti. 4. Mundi Aquilonem gena felix (si credimus) quos Hyperboreos appellauere annoso degit æuo fabulosis celebrata miraculis. Ibi creduntur esse cardines mundi, extremique siderum ambitus, semestri luce, & vna die solis auuersi, non vt imperiti dixere ab æquinoctio verno in Autumnum. 5. Mundi vertex. Plin. lib. 2. esp. 57.

Polo Artico, aquilonare, ò boreale.] Cœli cardo summus Vitr. lib 6. cap 1. Ab eoque alteram aliquam in altitudinem ad summum cardinem, qui est post stellas septentrionum. 2. Mundi cardo altior, ex Ouid de Pont. lib. 2. el. 10. 3. Polus articus Sen in Her. Oeth 4 Polus gelidus. Ouid epist. 17 5 Polus glacialis. Ouid 2. Metam. 6 Polus niualis, Seo. in Agam. 7. Polus conspicuus. Ouid de Trist lib. 4 el. 10 Torque tuli terra casus, pelagoque inter occultum stellæ conspicuumque polum 8 Polus Aquilonaris, vel Borealis, ex Cicer. 2. de Nat. & Ouid. 9. Polus Septentrionalis, ex Plin. l 2 cap 15. & l 9. cap 15 10 Cœli vertex sublimis Virg 1. Georg 11. Vertex Austrino aduersus, ex Plin lib. 2. cap 68. 12. Septentrio, nis, m gen. Plin. lib. 2. cap 68 Cum sint cœli quinque partes, quas vocant Zonas, infestat rigore, & æterno gelu premitur omne quod est subiectum extremis vtrinque circa vertices, hunc, qui Septentrio vocatur, eumque qui aduersus illi austrinus appellatur. 13. Axis septentrionalis cardo. Vitr. l 6. c 2.

Polo Antartico, australe, ò meridiano.] Cœli cardo imus. Vitr. lib. 6 cap. 1. Itaque quod est spatium proximum imo cardini ab axis linea in meridianis finibus. 2 Axis meridiani cardo. Vitr. lib 6. cap 1. Igitur quæ rationes sunt inter axis meridiani cardinem, & septentrionalis medio positæ vti in diagrammate musico, medianæ vocis habent sonitum in sermone. 3 Polus Australis. Ouid 2 Metam. 4. Polus austrinus. Plin. lib 6. cap. 19. Austrinum polum Indi dramasa vocant. 5. Polus calidus. Lucan. lib 1. de bell. ciu. 6. Polus occultus. Ouid. de Trist. lib. 4. el. 10. 7. Polus antarticus, vel meridianus, ex Græc. & Lat. 8. Vertex septentrioni aduersus, ex Plin. lib. 2. cap 98.

Polo artico, & antartico.] Cardo duplex, vel geminus Cic. 2. de Nat. Extremusque adeo duplici de cardine vertex; dicitur esse polus: hunc circum arcti duæ feruntur nunquam occidentes: Ex his altera apud Græcos Cynosura vocatur: altera dicitur esse Hellice. 2. Polus vterque ex Plin.

Polonia.] Polonia, niæ. Paul Iou. l. 1. Polonia fuit olim Sarmatia, quæ nuoc Abfidea flumine ad Bolysthenem vsque & Rosolaniorum fines extenditur.

Di Polonia, qui vale appartenente à Polonia.] Poloniens, ca, cum. Sacch. in Stanisl. Ortus est B. Stanislaus anno 1550. in Masouia, Polonicæ regni prouincia.

Polpa, carne senz' osso, e grasso.] Pulpa, pæ.

Polpa, e polpaccio, la parte carnosa della gamba] Sura, ræ, Plin. l 11. c. 45. Suræ homini tantum, & crura carnosa: reperitur apud veteres quemdam in Aegypto non habuisse suras.

Polpastello, la pola carnosa del dito della punta.] Carnosa digiti extremitas. Summus digitus carnosus. Plin.

Polpetta, sorte di viuanda.] Pulpula, læ. Polic. s. l. ab.

Polpo, pesce libidinoso.] Polypus, lypi. Plin. lib 9 c. 29. Colorem mutat polypus ad similitudinem loci, & maximè in metu.

Polpo, mal di nare.] Polypus, ypi, mascul. gen. 1. La. b. Cels. lib. 6. cap 8. Polypus est carnucula modò alba, modò subrubra, quæ narium ossi inhæret, & modò ad labra pendens narem implet, modò recto per id foramen, quo spiritus à naribus ad fauces descendit, strangulatque hominem, maximè austro, & euro flante.

Polposo, addiett chi patisce di polpo.] Polyposus, sa, sum, 1. l. & 2. b. Mart lib. 12. epist. 3t. Nasutus nimium cupis videri, Nasutum volo, nolo polyposum.

Polso, il moto dell'arterie.] Arteriarum pulsus, vel ictus. Plin lib. 11. cap. 37. Arteriarum pulsus in cacumine maximè membrorum videns, index ferè morborum in modulos certos, legesque metricas, per ætates stabilis, aut citatus, aut tardus, descriptus ab Herophilo medicinæ vate miranda arte. nimiam propter subtilitatem desertus, obseruatione tamen crebri, vt languidi ictus gubernacula vitæ temperet. 2. Venarum pulsus. Plin. l 2. c. 97. Circa littora autem magis quam in alto deprehenduntur hi motus, quoniam, & in corpore extrema pulsus venarum, idest spiritus magis sentiunt. 3. Venarum percussus. Plin. l 7. c. 51.

Toccar il polso.] Venarum pulsum attingere. Cornel. Tac. lib 5. Per speciem officij manum complexus pulsum venarum attigit. 2. Venas tangere Pers. Sat. 3. Tange miser venas, & pone in pectore dextrum. 3. Venas tentare, Ouid 10. Met. 4. Venarum pulsum explorare. Hor. Turs. Laur. hist. lib. 5. cap. 27. Medici venarum pulsum explorant.

Poltro, vedi polledro.

Poltronaccio, accresc gran poltrone.] Valdè iners, o. g ex Cic. de Arusp. & 2 de fin.

Poltroncello, diminut. alquanto poltrone.] Inerticulus, a, m, s. 3. 4. b. 2. l. Colum. lib. 3. cap. 2. Plin. lib. 14. cap. 2.

Poltrone, poltroniere, cioè dappoco, infingardo, e d'animo vile.] Ignauus, ua, num, Cic. 2. Piger, a, m, 1 com Plaut. Rud. Nihil est qui piger est: nimisque id genus odi ego malè. 3. Iners, tis, n. gen. 4 Segnis, & hoc gne. Gratf. 5 Deses, sidis. Col. Cic.

Poltroneggiare, ò scioperarsi, cioè viuer da poltrone, ò da scioperato l'istesso, che star' in otio, ò viuer otioso] Dedere se ignauiæ, atque desidiæ. 2. Propter desidiam in otio viuere. 3 Ignauiæ indulgere Plaut 4. Delid a marcescere. Liu. 8 bel. Pun. vbi sic ait: equitem marcescere desidia. 4. Cessatione torpere Cic. 1. de Nat Deum sic feriatum volumus cessatione torpere, vt si commouerit, vereamus, ne beatus esse non possit. 5. Desidiæ, aut inertiæ operam dare. Plaut. in Merc.

Pomifero, che produce pomi.] Pomifer, ra, rum. Colum. lib 5. c 9.

Pomo, frutto d'albero senza guscio.] Pomum, mi, 1. l. Plin. lib. 15. cap. 16. Var. lib. 1. cap. 31. Quod indigent potu, poma dicta esse possunt. Cicer. 2. de nat. Pomorum iucundus non gustatus solùm, sed odoratus etiam & aspectus.

Pomo di buona sorte, ò razza.] Pomum generosum ex Quint. lib. 3 cap. 11. Pomum generosissimum, quod optimum.

Pomo cadeuole, ò caduco.] Pomum cadiuum, vel caducum Plin. l. 15. c. 16.

Pomo dozzinale.] Pomum gregale. Sen de benef. l. 1. c. 11. Gregalia quoque poma delectant si prouenere maturius.

Pomo fatto, ò stagionato.] Pomum mite. 2. Maturum, vel coctum. Cicer. in Cat. Poma si matura, & cocta, decidunt.

Pomo non ancor fatto, e stagionato.] Pomum durum, & acerbum. Gell. l. 13 c. 2.

Pomo d'oro, simile all'oro.] Pomum aureum. Sen. in Agam.

Pomo, che cade da sè.] Pomum cadiuum, vel caducum. Plin l. 15 c. 16. Caduca poma separantur.

Pomo piccolo] Pomum paruum. Cic.

Pomo che presto si guasta.] Pomum fugax. Cic.

Pomo guasto, ò putrefatto.] Pomum putre. 2. Pomum putrilaginosum.

Pomo che stà in terra.] Pomum iacens. Plin. l. 8. c 37. Præparant hiemi, & herinacei cibos, ac volutati supra iacentia poma affixa spinis, vnum non amplius tenentes ore, portant in cauas arbores.

Pomo, che stà nell'albore.] Pomum pendens, ex Catone, qui c. 146 sic ait: olea pendens in fundo Venafro venibit 2. Pomum in matre pendens, Plin. l. 19 cap 15. 3 Pomum in arbore pendens. Virg. ecl.

Pomo ripolto, ò da riporre.] Pomum conditium, vel conditiuum, ex Col. l 8. c. 8 & Var l 1. c 59.

Pomo duro come pietra.] Pomum lapidosum. Colum. l. 10. cap 2

Pomo saluatico] Pomum agreste, vel syluestre.

Pomo satiuo, ò domestico.] Pomum satiuum.

Pomo assai grosso.] Pomum decumanum. Colum. l. 12. cap. 10.

Pomo per mammella, vedi mammella.

Pomo di sella.] Ephippij pomum, ex Venuto, & Turfel.

Pomo di spada.] Gladij pomum 2 Capuli pomum.

Pomona, Dea de' pomi appo la gentilità.] Pomona, næ, fœmin. gen. 1 & 2 l. Ouid Met. 14

Rege sub hoc Pomona fuit, qua nulla latinas
Inter hamadryadas coluit solertiùs hortos,
Nec fuit arborei studiosior altera fœtus.
Vnde tenet nomen: non siluas illa, nec amnes
Rus amat, & ramos felicia poma ferentes.

Pomonale, addiett di pomona.] Pomonalis, & hoc pomonale, 1. 2 & 3. l. Pomp. Fest. l. 11 Maximè dignationis flamen dialis est inter quindecim flamines: & cum cæteri discrimina maiestatis tuæ habeant minimæ habetur. Pomonalis quod Pomona leuissimo fructui agrorum præsidet, idest pomis.

Pomoso addiett pieno di pomi.] Pomosus, sa, sum, 1. 2. l. Propert. l. 5 el. 2.

Institor hic soluit pomosa vota corona
Quum pyrus inuito stipite mala tulit.

Pompa, apparato d'ostentatione, ò per magnificenza, ò per vanità.] Pompa, pæ, f. g. Nicol. Perott Pompa græca vox est significatque apparatum solemnem cum ostentatione, & speciem quandam triumphi: vnde & Πομπεύειν Græci triumphare dicunt, hinc & funerum & ludorum, & spectaculorum pompe dicuntur.

Pompa di giuochi.] Ludicra ex Plaut. Bacch. & Plin lib. 16. cap. 38.

Pompa di mortorio.] Pompa funebris. Quint. in Ægro redempt. Quid sibi vult ille funebrium longus ordo pomparum?

Pompa di nozze.] Pompa nuptialis, ex Plaut. Cas & Liu. lib 1.

Pompa di sacrificij.] Pompa sacrifica, ex Cic 4 Tuscul. & Plin. l 16. c. 38.

Pompa di spettacoli.] Pompa theatralis, vel amphitheatralis, ex Cic. 1. off & in Pis.

Pompa nel vestire.] Luxus, aut splendor vestitus. Cicer.

Di pompa, addiett.] Pompicus, ca, cum, 1. 2. b. ex Nicol. Perott.

Pompea, nome proprio di donna.] Pompeia, iæ, 1 l. Suet. In Cæs. cap. 6. Iulius Cæs. in Corneliæ vxoris defunctæ locum, Pompeiam ducit, Q. Pompei filiam; L. Syllæ neptem, cum qua deinde diuortium fecit, adulteratam opinatus à P. Clodio, quem inter publicas cæremonias penetrasse ad eam muliebri veste constans fama erat, vt senatus quæstionem de pollutis sacris decreuerit.

Pompeano, addiett di Pompea, ò di Pompeo.] Pompeianus, na, num. Plin. l. 34 c. 7. Moles excogitatas videmus statuarum, quas colossos vocant turribus pares; Talis est in Campo Martio Iupiter à Claudio Cæsare dicatus, qui vocatur Pompeianus à vicinitate theatri. 2. Pompeius, ia, ium. Plin. l. 3. c. 20.

Pompeggiamento, il pompeggiare.] Sui ostentatio. Cæs 1. bell. ciu. 2 Sui magnifica, & gloriosa ostentatio. Cicer pro Flac. 3 Sui venditatio, atque ostentatio. Cicer. de Am.

Pompeggiare, far pompe.] Se se ostentare. Cicer. pro Cæl 2. Se se magnificare, & gloriosè ostentare, Cic. pro Flac. 3. Se se venditare, atque ostentare, ex Cic. de Am. 4. Pompæ, aut pompis indulgere, vel seruire, ex Suet. de Clar.

Pompeggiatore, quegli che pompeggia.] Sui ostentator, ex Liu l. 1. & Cæs. 1. bell ciuil. 2 Sui venditator, ex Gell. lib. 18 c 4.

Pompeggiatrice, quella che pompeggia.] Sui ostentatrix, ex Liu. lib. 1 & Cæs. 1. bell. ciu. 2 Sui venditatrix, ex Gell. l 18. c 4.

Pompeo, nome proprio di più huomini, de' quali vno per l'eccellenza del suo valore s'acquistò il nome di Magno.] Pompeius, cij. Cicer. pro L. Man. Cn. Pompeius vnus est qui non modo eorum hominum, qui nunc sunt gloriam, sed etiam antiquitatis memoriam virtute superauit. Quis igitur hoc homine scientior vnquam, aut fuit, aut esse debuit? qui sæpius cum hoste conflixit, quàm quisquam cum inimico concertauit; plura bella gessit quam cæteri legerunt; plures prouincias confecit, quàm alij concupierunt; cuius adolescentia ad scientiam rei militaris non alienis præceptis, sed suis imperijs, non offensionibus belli, sed victorijs, non stipendijs, sed triumphis est traducta.

Villa di Pompeo.] Pompeianum, ni, neut. gen. Cicer. lib. 7. epist. 3.

Pomposo, pien di pompa.] Pompæ plenus, na, num, ex Liu

Ponente, vento così chiamato.] Fauonius, nij. 2 Zephyrus ri. 3. Chelidonias, niæ, masc. gen. 4 b. 4. Ornithias, tiæ 3 masc gen. Plin. lib 2 cap. 47 Fauonium, quidam ad 7. Calendas Martij vocant ab hirundinis visu, nonnulli verò ornithiam vno, & septuagesimo die post brumam ab aduentu auium, flantem per dies nouem.

Ponente, occaso, & occidente, paese doue tramonta il Sole.] Occidens, tis. Cicer. 2. de Nat. Qui has nobiscum terras, ab oriente ad occidentem colunt. 2 Occidens Sol. Cicer. 2. fin. Qui solem, vt aiunt, nec occidentem vnquam viderint, nec orientem. 3 Obiens Sol Cicer. som Scip. In orientis, aut obeuntis solis vltimis partibus. 4 Occasus, sus. Plin. lib. 17. cap. 2. Virgilius ad occasus seri damnauit. 5. Occasus solis. Plaut Epid. qui ait: ante solis occasum.

Ponente di verno.] Occidens hiemalis. Pallad. lib. 1. tit. 8. Aedificium ab occidente auertatur hiemali.

Da Ponente à Leuante.] Ab occasu in ortum Sen. lib. 3. cap 9.

c.9.c.1. Nostra ætas non semel vidit diurnas facies ab occasu in ortum versas.

Pongolo, ò pongello.] Aculeus, lei, masc. gen. t. & 3.b. a l. Cicer.

Pontaruolo, e puntarolo, ferretto ben appuntato, che val à forare.] Stylus acutus, vel acuminatus. Suet. in Dom. cap. 3. qui sic ait, Inter initia principatus secretum sibi horarium sumere solebat, nec quicquam amplius, quàm muscas captare, ac stilo præacuto configere.

Ponte, edificio, che si fà per passare da vn luogo all'altro.] Pons, ponti, m g.

Ponte S. Maria in Roma.] Pons Palatinus. 2. Pons Senatorius. Tit Liu.

Ponte quattro capi in Roma.] Pons Cestius.

Ponte S. Angelo in Roma] Pons Aelius T. Liu.

Ponte di legno.] Pons ligneus, ex Cic. 5 Tusc.

Ponte leuatoio.] Pons versatilis, ex Leaicogr.

Alzare, ò leuare il ponte leuatoio.] Pontem detorquere, Cic. 5. Tusc.

Ponte murato.] Pons structilis, ex Colum.

Ponte molle, ponte in Roma così detto.] Pons miluius, siue muluius Matth. Rad. in Mart. qui sic ait: A Ianiculo Pons miluius, siue muluius in via Flaminia situs vltra primum lapidem ab Vrbe.

Ponte Sisto, noto in Roma.] Pons ianiculensis, Maff in Ignat. l. 3. c 14. Cum Ignatius ad medium ferè peruenisset pontem Ianiculensem, qui Sixti pons hodie dicitur, pedem retulit attonito similis, &c.

Ponte di pietra.] Pons lapideus, vel saxeus. Liu. lib. 4.

Ponte rotto.] Pons ruptus. Quint l. 2. c. 13. Si rectum limitem rupti torrentibus pontes inciderint, circuire cogemur.

Ponte stretto.] Pons angustus. Cic. Lex Martia pontes facit angustos.

Ponte arcato.] Pons arcuatus, Liu. & Plin.

Ponte, cioè tauolato.] Tabulatum, ti. Cato, c. 3.

Ponte Coruo, terra nel Latio.] Fregellæ, larum f. g & num. plur. t b. T. Liu. dec. 1. l. 8.

Da Ponte Coruo, nome gent. e possess.] Fregellanus, na, num. Plin. l. 3. c 5.

Fare vn ponte à vn fiume, ò strada.] Flumen aut viam ponte coniungere, ex Cic. 5. Tusc. 2. Fluminis, aut viæ transitum ponte coniungere, ex Cic. 5. Tusc.

Gittare dal ponte.] De ponte deijcere, Cic. pro sex Rosc. Senes sexagenarij more maiorum de ponte in Tyberim deijciebantur.

Gittare giù il ponte.] Pontem disturbare Auth. ad Her. Pontes disturbat, cistas deijcit.

Rifare, ò ristorare il ponte.] Pontem reficere, vel instaurare. Cic.

Rompere il ponte.] Pontem rumpere, vel interrumpere. Quint & Planc.

Tagliar il ponte.] Pontem intercidere, ex Quint. lib. 2. cap 13.

Pontefice, vedi Papa.

Pontellare, ò Puntellare, appontellare, & appuntellare, por sostegno à cosa che minaccia ruina.] Fulcio, cis, lsi, ltum, t. l. 2. b. Plin. lib. 1 c. to. qui ait: recentes ceras fulciunt apes.

Pontellar bene.] Perfulcio, cis, t. 2. l. 3. b. Ouid. apud Pison.

Pontellar innanzi, ò prima.] Præfulcio, cis, t. 2. l. 3. b. Plaut. in Pers. & Cic. Att. l. 5.

Pontellar sotto, ò di sotto.] Suffulcio, cis, lsi, ltum, t. 2. 3 b. Var. Maioribus perticis suffultæ vites, auras non pertimescunt.

Pontello, Sen. puntello, Fior. legno, ò altro con che si pontella, ò puntella.] Fulcimentum, ti, t 2. 3. l Plaut. in Trin. 2 Fulcrum, cri, t. l. A Gell. l 20 c. 15. cuius est: lecti fulcrum. 3. Fultura, ræ, f g. t. & 2. l. Plin. l. 16. cap 35. Vtcasminantur trabes sine fulturis

Ponticello, diminut. ponte piccolo.] Ponticulus, li. Cicer. 5. Tuscul. Dionysius fossæ transitum ponticulo ligneo coniunxit.

Pontificato, vedi Papato.

Ponto, Sen. vedi punto

Pontone, fabrica da passare vn fiume.] Ponto, onis. Cæs.

Pontura, mal di petto, infermità così detta dal punger, che fà nel petto.] Lateris punctio. Plin. lib 21. cap. 19. Baccaris radix decocta laterum punctiones tollet, & vesicæ calculos. 2 Lateris dolor. Cicer. de orat. Crassus lateris dolore consumptus est. Cels. lib 4. cap. 6. huic lateris dolori febris, & tussis accedit, & per hanc excreatur, si tolerabilis morbus est, pituita, si grauis, sanguis. 3 Lateralis dolor. Plin. lib. 21. 4 Pleuritis, tidis, fœmin. gen. 4 b. io obl. & 3. l. in rect. Mart. in Diosc. lib. 4. c. 60. Papauerum erraticorum flores lateris dolori, qui à Græcis pleuritis dicitur, mirificè medetur. 5. Morbus pleuriticus. Cels. lib. 4 cap. 6. Interdum ad perniciem producit malum, oriturque acutus morbus, qui pleuriticus à græcis nominatur.

Chi patisce di puntura.] Pleuriticus, ca, cum. Plin. lib. 20. cap 17.

Pontura d'affanni.] Aculei sollicitudinem Cic.

Pontura di vespe.] Aculei vesparum. Cic.

Pontuto.] Præacutus, ta, tum. Suet. Domit. c. 3. Muscas expetare ac stylo præacuto configere solebat. 2. Cuspidatus, ta, tum. Plin. l 18. c. 19 Purget vomerem subinde stimulus cuspidatus rulla.

Ponzano, terra antica, e fertile, posta fra'l monte Soratte, & il Teuere.] Pontianum, ni, n. g Blos. Flau. in Ital. illustr. Veij fuere apud Pontianum oppidum Tyberi, & Fiano propinquum.

Ponzanese, nome gene. & possess. di Ponzano.] Pontianensis, & hoc pontianense.

Popolamento, il popolare.] Frequentatio, onis, f. g. t. b. 3 l. ex Cic. in Part.

Popolano, e populano, quegli che è sotto la cura d'vna parrocchia.] Curialis, & hoc curiale, s & 3 l. Nicol. Perott A curia etiam curiales vocati, eiusdem curiæ tribules, & curiales flamines, sacerdotes curiarum.

Popolano, e popolare, di setta, e fattion di popolo.] Popularis, & hoc populare. Cic.

Popolare, e populare, verbo, cioè mettes il popolo in luogo, che l'habiti.] Frequento, tas, 1. b Suet. 10 Aug cap 46. Augustus Italiam duodetriginta coloniarum numero deductarum ab se frequentauit, Gell. lib. 16. c to. Proletarij à munere, officioque prolis edendæ appellati sunt, quò quum re familiari parua minus possent remp. iuuare, sobolis tamen gignenda copia ciuitatem frequentarent. 2 Frequentiam facere, ex Cic. de Am. & de Sen. 3. Frequentem, aut frequens facere, ex Cic. de Arusp. & t. de orat. 4. Habitatoribus frequentare, cum accusat. loci, ex Maff de reb Indic.

Popolare, e populare, aggett. di popolo, ò di populo.] Popularis, & hoc re, 1. a b. 3 l Cicer de Arusp. resp. Sulpitium longius, quam voluit popularis aura prouexit.

Popolarità, e popularità l'astratto di popolare, ò populare.] Popularitas, tis, fœmin gen. t. a 4 b 3. & 5 l. Plin. epist. 117. Causam dicit Clacidius Aristion, princeps Ephesiorum, homo munificus, & innoxiæ popularitatis.

Popolarmente, ò populamente, auuerb. conforme al popolo, ouer'à costume di popolo.] Populariter, t. a 4 5. b. 3 l. Cicer de som. Homines populariter annum tantummodo solis, idest vnius astri reditu metiuntur.

Popolatissimo, superlatiuo, sommamente popolato.] Frequentissimus, a, m, t. & 4. b. Cicer. de Diu. De suo reditu magnificentissimum senatus consultum est factum, idque frequentissimo theatro, incredibili clamore, & plausu est comprobatum. 2 Populosissimus, a, m, t a & 5. b. Solin 4 Habitantibus frequentissimus, a, m. Maff. de reb. Indic.

Popolato, ò populato, popoloso, e populoso, aggett. dicesi à luogo, che hà molto popolo.] Frequens,

quens, tis, o. gen. Plin.

Non popolato.] Infrequens, entis, n g Liu. 3.

Popolazzo, vedi volgo.

Popoletto, dim. di popolo.] Popellus, lli, 1.b. 2.l. Horat. l.1. ep.7. Pers Sat 4.

Popolo, ouero populo, multitudine di persone habitanti nel medesimo luogo.] Populus, li, 2 & 2.b. Sipont. in Mart. Populus definitur multitudo hominum iuris consensu, & concordi communione sociata, differtque à plebe, quod in populo omnis pars ciuitatis, omnesque ordines continentur; in plebe autem non insunt nobiliores, & patritij.

A popoli, ouero per ogni popolo.] Populatim, 1. & 2 b. 3.l. Sipont in Mart. A populo fit populatim, quod modo significat per populos: Apuleius. Populatim ab omni prouincia reuocatus: modo cateruatim, & in vniuersum: Cæcilius. Ego perdidi te, qui omnes seruos perdo populatim.

Popolo Romano.] Populus Romanus. Plin lib. 36. cap. 15. En hic est ille populus Romanus terrarum victor, totius domitor orbis, qui gentes, & regna diribet, iura externia mittit, deorum quædam immortalium generi humano portio. 2. Romanorum populus, Var. l.2. c.2.

Nel popolo, tra'l popolo, & anche di popolo, in popolo.] Populatim. Apul.

Popolo ben' ordinato.] Ciuitas rectè instituta

Per sentimento del popolo.] Populari consensu. 2. Populariter, Iuu. Sat. 3.

Popolonia, vna delle 12. città capi della Toscana.] Populonia, niæ, fœmin gen. 2. Populonium, nij, neut gen. Plin. lib 14. c.2.

Popone, vedi mellone.

Poppa, vedi mammella.

Poppa, la parte deretana del nauilio.] Puppis, is, fœmin. gen. Cicer 9. epist. 15. Sedebamus in puppi, clauumque tenebamus, nunc autem vix est in sentina locus.

Star in poppa.] Sedere in puppi. Cic.

Col vento in poppa.] Secundo vento. Cic.

Poppare, vedi lattare.

Populato, vedi popolato.

Populazzo, plebe bassa.] Plebs infima, Cicer. Att. lib. 4. 2 Multitudo infima, Cicer. pro Mil. 3. Plebs minuta. Maff. in Ignat. L.1. c.6. 4. Populi fæx. Cicer. Q Fr. l 1. ep.10

Porca, la femmina del bestiame porcino, vedi scrofa

Porcacchia, e porcellana, herba nota.] Portulaca, lacæ, f g. 2.b. & 3.l Diosc.l 2 c 117 Portulacæ vis adstringit, vesicæ doloribus auxilio est, renes, & vesicam adiuuat, Veneris impetus exoluit. Plin. l.20. c.20. Portulaca, stomachum in acetarijs sumpta, corroborat. 2. Andrachne, chnes. f.g Græc.

Porcacchia domestica.] Portulaca satiua. Matth in Diosc. l.2. c.117.

Porcacchia saluatica.] Portulaca syluestris. Matth. in Diosc. l.2 c.117. portulacæ duo habentur genera, vnum satiuum, cui folia insunt latiora, & caulis crassior, in altum se attollens, alterum verò syluestre, humi repens; minoribus, tenuioribus, ac crebrioribus folijs.

Porcaccio, porcone, accresc. di porco.] Porcum amplus. Var. l.2. c 4.

Porcaio e porcaro guardiano di porci.] Suarius, rij, 1. & 3. b. 2.l. Plin. l.8. c. 51. Compertum agnitam vocem suarij suibus furtò abactis 2. Subulcus, ci, 3 b. 2 l. Var. l.2. cap.4. Altitudinis haræ modus sit, vt subulcus facilè circumspicere possit, ne quia porcellus à matre opprimatur. 3. Porcarius, rij, 1. & 2.l. 3 b. Guil. Morel. 4. Cullna suarius, ex Virg ecl.5.

Porcaria, 3 l. sordidezza.] Sordes, dis. Horat. 2. Sordes, dium, num. plur. Cic.

Porcastro, porco piccolino.] Porcellus, li, 1. 2. l. Pomp. Fest. lib.1. A porco diminutiuum fit porculus, & porcellus.

Porcellana, terra pretiosa da far vasi.] Creta figlina nobilior. Plin. l.10. c.21.

Porcelletto, & anco mille piedi, animaluzzo di molti piedi, che nasce sotto i vasi d'acqua.] Millipeda, dæ, f gen. Diosc l 2 c. 34 Millepedæ quę sub aquario vase stabulantur animalia, sunt multis pedibus nitentia, quæ contracta, manu contrahuntur in orbem 2. Multipeda, dæ, fem. gen Gal. lib. 2 de composit. medicam. Maximè proue que sub aquario vase nascentes aselli multipedæ appellati. 3. Asellus, li. Matth. lib. 2. Diosc. c. 34. Animalia quæ græcè oniti, latinè millepedæ. Aselli, & multipedæ vocantur.

Porcello, vedi porchetto.

Porcelli slattati] Porculi delici. Var. l 2. cap 4 Cum porci depulsi sunt à mamma delici appellantur.

Porcelli slattati, che non mangiano ancor faua.] Porculi nefrendes. Var. l.2. c.5. Amisso nomine lactentis dicuntur nefrendes, quòd non dum fabam frendere possint, idest frangere.

Porcellino, diminutiuo di porcello.] Porcellus, li. Var. lib 2 cap 4 Despiciat subulcus, ne quia porcellus à matre opprimatur. 2. Porculus minusculus Gell. lib. 4. cap. 11.

Porchetta, diminutiuo porca piccola.] Sucula, læ, 1. l 2.b. Plaut. in Rud cuius est: cum sucula, & porculis. 2. Porcula, læ, 2 l. 2.b. ex Virg 8. Aen. & Plaut. Rud.

Porchetta di latte, cioè che latta, ò prende il latte.] Sucula lactens, ex Plaut. in Rud & Ouid 4. de Pont el.8. cuius est, agna lactens. 3. Porca lactans. Ouid. 2. Fast. 3. Sucula lactea, ex Plaut. Rud & Mart. lib. 3. ep. 36. qui ait, porcum lacteum.

Porchetto, e porcello, dimin. porco piccolo.] Porculus, li, 1 l. 2.b. A. Gell. l.4. c.11 Porculis quoque minusculis, & hœdis tenerioribus victitasse Pythagoram idem Aristoxenus refert. 2. Porcus paruulus. Var l.2. cap 4 3. Catulus porcinus, vel suillus, ex Plaut. Truc. qui sic ait. Ego hic te mulier, quasi sus catulos, pedibus proteram 4. Suis, vel porcæ, vel scrofæ catulus, ex Plaut. in Capt. & Truc.

Porchetto da latte, che latta, ò prende il latte.] Porculus lactens, ex Plaut Rud & Ouid 10 Met. 2. Porcus lacteus. Col. l.7. c 9. Lactens porcus ære mutandus est. 3. Porcus lactens Mart l.3. ep. 36.

Porci.] Genus porcinum, vel suillum. Plin. lib 8. cap. 52. In Arabia suillum genus non viuit 2. Porcorum, vel suum genus. Plin l. 8. cap 51. In luto suum generi luctatio grata. Id etiam notatum, facilius litare, cauda in dexterum, quam in læuum detorta. 3 Porci, orum, 1. & 2.l. Pallad. de Re rust. lib. 3. cit. 26 In Porcia etiam illud est commodum quod immissi vineis, ne dum turgentibus, vel exacta vindemia, gramine persecuto, diligentiam fossoris imitantur 4. Sues, suum, 1 b. Plin. l.8. cap 51. Sues pinguescunt 60. diebus, sed magis tridui inedia saginatione orsa. Animalium hoc maximè brutum: animamque ei pro sale datam, non illepidè existimabatur. 3. Porcinum, vel suillum pecus, ex Col. l 6. c.26.

Ingrassator di porci,] Porculator, ris. Colum. l. 7. cap.9.

Porcile, luogo doue si tengono i porci, ouero stalla di porci.] Suile, lis, neut gen. & 2.l. Colum. lib.5 cap.9. Diligens autem porculator suile conuerrat frequenter, & sæpius haras, nam quamuis prædictum animal in pabulationem spurcè versetur, mundissimum tamen cubile desiderat. 2. Hara, ræ, fœmin. gen & 1.b. Cicer. in Pis. Confer nunc Epicure noster, ex hara producte, non ex schola, confer, si audes, absentiam tuam cum mea. 3. Porcorum stabulum. Non Marc. Hara est porcorum stabulum. 4. Stabulum suarium, ex Colum. lib.8. cap.11. & cap 51.

Porcinamente, auuerb. da porco, ouer'à modo di porco.] Suatim, 1.b. 2.l. P. Nigidius apud Non. Marc Sunt etiam assimilanter dicta hæc, canatim, suatim, bouatim, quæ ab animalibus sumuntur.

Porcino, addiett. di porco.] Porcinus, na, num, 2.l. Sen. de Ira lib 2. cap.12. Vanis vana terrori sunt, curriculi motus, rotarumque versata facies leonem redigit in caueam. Elephantes porcina vox terret. 2. Suillus, a, m, 1.b. 2.b. Plin

a.l. Plin. lib 8. cap 51. Suilli pécoris admissura à fauonio ad æquinoctium vernum ætatis octauo mense.

Porco, animale assai noto.] Sus, suis, mascul. gen. Plaut. Menech. Quanti hic porci sunt sues. 2. Animal grunniens, ex Quint. lib. 7. cap. 3. cuius est: animal hinnieus, & Plin. lib. 32. cap. 2. cuius est voa, grunnio, ois.

Porco cignale, vedi cignale.

Porco troiano è quello, dentro del quale per empitura si pongono vccelli, ò altri animali] Porcus troianus, Macrob. 3. Satur. cap. 7. Cincius in suasione legis Fanniæ obijcit sæculo suo, quod porcum Troianum mensis inferant: quem illi sic vocabant, quasi alijs inclusis animalibus grauidum, vt ille Troianus equus grauidus armatis fuit.

Porco, che fà la guida.] Porcus sectarius, Cat. de Re rust. cap. 150. Ab esactore releget porcos sectarios.

Porco spinoso, vedi Histrice.

Porco castrato.] Maialis, lis, m. g. Var.

Porco pasciuto di lauatura di scodelle.] Porcus colluuialis.

Far il verso del porco.] Grunnio, ois. Iuu. Sat. 15.

Porco di due teste.) Porcus biceps. Liu. 8. bell. Pun. Cære natus est porcus biceps, & agnus mas, & fœmina.

Attenente à porco, addiett.] Suarius, a, m, 1. 3. b. a. l. Plin. lib. 7. cap. 12. vbi sic ait. Suarij negociatoris vtile mancipium.

Porfido, spetie di marmo rosso, e durissimo.] Porphyrites, tæ, m. g. 1. 3. l. a. b. Plin. lib. 36. cap. 7. Rubet Porphyrites in Aegypto ex eo candidis interuenientibus punctis, leucostictos vocatur. 2. Lapis porphyreticus, vel marmor porphyreticum. Suet. in Ner. c. 50. In Neronis monumento, solium porphyretici marmoris, superstante Lunensi ara circumspectum est, lapide Thasio. 3. Porphyrites lapis. Plin. l. 36. cap. 13. Columnæ intus de porphyrite lapide. 4 Saxum porphyreum. Lampr. in Heliog. Plateas in palatio strauit Lacedemonijs, & porphyreis saxis.

Di porfido.] Porphyreticus, a, m, s. l. a. b. 3. com. Sun. in Ner. cap 50. 2. Porphyreus, a, m. Lampr. in Heling.

Porgere, ò stendere.] Porrigo, gis, rexi, rectum. 2. Extendo, dis, di, sum.

Porgere aiuto.] Succurro, ris 2. Subuenio, nis, ni. 3. Subsidio currere, vel venire, vedi anco aiutare.

Poro, meato, ò spiraglio inuisibile della pelle d'onde escono i peli, e'l sudore.] Corporis, vel cutis spiraculum. Dios. l. 5. c 7. 2. Porus, ri. Gugl Bud. in Pand. Si sudores sunt, etiam pori sunt.

Porpora, specie di conchiglia, col cui liquore si tingono drappi, ò panni di color rosso.] Purpura, ræ, f. g. & a. b. Plin. l. 9 c. 36 Purpuræ viuunt annis plurimum septenis. Lingua purpuræ longitudine digitali, qua pascitur perforando reliqua conchylia: tanta duritia aculeo est. Conchæ omnes celerrimè crescunt, præcipuè purpuræ: anno magnitudinem implent. 2. Concha marina. Vitr. lib. 7. cap. 13 Et quod ex concha rum marinarum testis ea imitur, ideo ostrum est vocitatum. 3 Conchylium marinum. Vitr. lib 7. cap 13 ostrum, & clarissimam, & excellentissimam habet aspectus suauitatem, id autem accipitur ex conchylio marino, è quo purpura inficitur.

Porpora liquore d'vn pesce, col quale si tingono drappi, ò panni di color rosso.] Purpura, ræ, fœm. gen. & a. b. Plin. lib 9. cap. 36. Concharum ad purpuras, & conchylia, eadem quidem est materia, sed distat temperamento. 2. Ostrum, ostri, n gen. Vitr. lib. 7. cap 13. Et conchylia, quum sunt lecta, ferramentis circa scinduntur, è quibus plagis purpurea sanies vti lachryma profluens excussa in mortarijs terendo comparatur, & quod ea concharum marinarum testis eximitur ideo ostrum est vocitatum 3. Sanies purpurea. Vitr. lib. 7. cap. 13 cuius verba proximè citaui. 4 Purpuræ flos, ros, liquor, vel succus. Plin. lib. 9. cap. 36. Sed purpuræ florem illum tingendis expetitum vestibus in medijs habent faucibus. 5. Purpureus flos, ros, liquor, vel succus, ea Plin. lib. 9. cap. 36. 6. Conchylium, lij, n. g. a. l. Cic. 6. Ver. 7. Murex, cis. Vitr. lib. 7. c. 13.

Porpora, cioè drappo, ò panno tinto in porpora] Purpura, ræ, f. gen. & a. b Plin. lib 9 cap. 49 Purpuræ vsum Romæ semper fuisse iudico, sed Romulo in trabea. Nam toga prætexta, & latiore clauo, Tullum Hostilium è regibus primum vsum Hetruscis deuictis, satis constat. 2. Ostrum, stri, n g Plin. lib 30. cap 15. Id agendum, vt per aurum aut argentum, aut ostrum mordeat vitium. Virg. 1. Aen.

Conueniunt, stratoque super discumbitur ostro.

Porpora di color acceso.] Purpura ardens. Iuu.

Porpora vecchia, e stracciata.] Purpura obsoleta, & lacera. Cic.

Porpora di più tinture, cioè tinta più volte.] Purpura sæpius mersa. Sen. Q. nat. lib. 1. cap. 3. Purpura eodem conchylio non in vnum modum exit: interest quantum macerata sit: crassius medicamentum, an aquatius traxerit, sæpius mersa sit, an excocta, an semel tincta.

Porpora di due tinture, cioè due volte tinta.] Dibapha, æ, f. g. 1. l a. b. græc. Plin. lib. 9. cap 39. Dibapha tunc dicebatur, quæ bis tincta esset, veluti magnifico impendio qualiter nunc omnes penè commodiores purpuræ tinguntur. 2. Dibaphus, phi, f g. 1. l & a. b. græc. Cic. lib. 2 ep. 16. Curtius noster Dibaphum cogitat: sed cum infector moratur. 3. Purpura dibapha, ex Plin. l 9. cap. 39. & Cic. l. 9. ep. 16.

Porpora di color liuido.] Purpura liuida, ex Vitru. lib. 7. cap. 13.

Porpora di color nero.] Purpura atra, ex Vitru. lib. 7. cap. 13.

Porpora di color rosso.] Purpura rubra. Plin. l. 9. cap. 39. Vitru. l. 7 c. 13.

Porpora di color violato, ò pauonazzo.] Purpura violacea Plin. l. 9. c. 39. Nepos Cornelius, D. Augusti principatu obijt, qui inquit, iuuene, violacea purpura vigebat, cuius libra denarijs centum vænibat.

Diuenir come porpora.] Purpurasco, scis, a. b. Cic. a. Acad. Quid mare nonne cæruleum? aut eius vnda quum est pulsa remis, purpurascit.

Esser come porpora.] Purpuro, ras, a. b. Colum. lib. 10. Tunc quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro, Ponatur viola, & nimium rosa plena pudoris.

Bottega, doue si fà ò tinge la porpora.] Officina purpuraria, ex Cic. Phil. 2. & Plin. l. 35. c. 6

Tinto di porpora.] Purpura, vel conchylio tinctus, ta, tum. Cic. 6. Ver. Nihil non conchylio tinctum. 2. Conchyliatus, ta, tum, a. & 4. l. Cic. Phil. 2 C. Pompeij conchiliata peristromatis, seruorum in cellis lectos stratos videres. 3. Ostro perfusus, a, um. Virg. 5. Aeneid.

Tintore di porpora.] Infector purpurarius ex Cic. lib. 2. ep. 16. & Plin. l. 35. c. 6.

Cosa che produce porpora.] Ostrifer, ra, rum, a. b. ex Virg. 1. Georg.

Porpora grande.] Purpura maior. Plin. l. 9. c. 36.

Porpora che vien in luogo fangoso.] Purpura lutensis, Plin. lib. 9. c. 37.

Porpora che viene d'Alaga.] Purpura Algensis. Plin.

Di porpora, addiett.] Purpureus, a, m, 1. l. a & 3 b. Cicer. 2. de Diu. Cæsar in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit.

Esser come porpora.] Purpuro, as, 1 l. & a. b. Col. lib. 5 P. Tum quæ pallet humi, quæ frondens purpurat auro.

Porporaio, addiett. pertinente à porpora.] Purpurarius, a, m, 1. & 3. l. a & 4. b. Plin. l. 35. c. 6. vbi habetur, in purpurarijs officinis.

Porporato, & imporporato, addiett. vestito di porpora.] Purpuratus, ta, tum, a b. & 3. l. Cicer. 1. Tusc. Cyreneum Theodorum, philosophum non ignobilem, nonne miramur? cui cum Lysimachus rex crucem minaretur. Istis quæso, inquit, ista horribilia minitare purpuratis tuis, Theodori quidem nihil interest, humi ne, an sublimè

blimè putrescat. 2.Purpureus, rea, reum, 2 & 3.b.Hor. rat.1.car od.35.Purpurei metuunt Tyranni. 3.Purpura vestitus,indutus, vel amictus,ta,tum,ex Cic.pro Flac & de Fat.

Porporinetto, diminut. alquanto porporino.] Subpurpureus, a, m, 1.a.l. 3.4.b. Diosc. lib 2. cap 162. Aron apud Syros lupha vocitatum caulem emittit subpurpureum dodrantem pistili specie, à quo croceum semen exit.

Porporino addiett. di color di porpora.] Purpureus, rea, reum, 2. & 3. b. Cicer. 2. de Diuin. Cæsar cum immolaret illo die, quo primum in sella aurea sedit, & cum purpurea veste processit, in extis bonis opimi cor non fuit. Ostrinus, na, num, 2. l. Var. Eumen.

Porraccio, e porrone, verruccaccia, e verrucone porro, o verrucca grossa,ò grande.] Verruca ingens,vel grandis, ex Plin.l.20.c.1 a.l 9.c 44.

Porrandello, porro saluatico, e nasce nelle vigne, campi, e colli.] Ampeloprasum, si, neut. gen. 2.& 4.b. Diosc. lib.2. cap 144. Ampeloprasum stomacho magis, quam porrum aduersatur, & plus porro excalfacit vrinam, & menses vehementius ciet, id contra serpentium morsus esse conuenit. 2. Porrum agreste Matth. in Diosc. lib 2. cap. 144 Nascitur agreste porrum, plerumque in vineis, vnde à natalibus ampeloprasum, quasi vineale porrum à græcis appellatur.

Porraria, ò verrucaria, herba che leua i porri, ò verruche.] Verrucaria herba. Plin. lib 22. cap 21. Verrucas cum sale tollit maioris tricocci succus è folio: vnde nostri verrucariam herbam,appellauere, alijs cognominari effectibus digniorem.

Porre, e ponere.] Pono, nis. 2.Figo, gis, xi, xum. Cicer.

Porre auanti à gli occhi.] Ponere in cospectu. 2.Ponere ob oculos. Cic.

Por in prattica] In vsum inducere. Cic.

Por campo.] Castra locare. 2.Castra ponere.

Por da canto.] Depono nis,sui,tum.Cic.

Porre, ò mettere il piè doue l'hà posto altri.] Alienis insistere vestigijs. Quint.l 5. c.1.

Porretto,luogo piantato di porri.] Porrina,næ, f g.& 2 l. Scæuola.2.Praso,onis,m gen.1.b,& 2.l.in obl.græc.3 Solum porris consitum ex Colum.

Porretto,e verruchetta, dimin.porro, ò verruca piccola.] Verrucula,læ,f.g 1.& 2.l.& 3 b.Corn.Cels lib.5. cap.28. Thimion nominatur, quod super corpus quasi verrucula eminet; ad cutem tenue,supra latius, subdurum, in summo peraspesum. 2.Verruca exigua, vel pusilla ex Plin. l.20 c.12.

Porretto,diminut porro picco'o inteso d'agrumi.] Porrum exiguum, vel paruum, ex Plin. lib.19. cap.6. & lib.31. cap.2.

Porro, e verrucca, bitorzolino calloso, che nasce sù la pelle senza dolore.] Verruca,cæ. fœm.gen. 1 & 2 l Plin. l.26. cap. 12. Ocimum verrucas mistro atramento sutorio tollit.

Chi ha porri, ò chi è pien di porri.] Verrucosus, sa, sum, 1. 2.& 3 l. ex Cicer. de Clar. qui sic ait, Q. etiam Maius verrucosus orator habitus est temporibus illis.

Chi guarisce, ò leua porri.] Verrucarius, ria, rium, Plin. lib. 22. cap. 21. Verrucas cum sale tollit succus è folio tricocci: vnde nostri verrucariam herbam appellauere.

Porro, Fior. porretta, e porrina, agrume noto.] Porrum, ri neut gen.& in plur.porri,rorum,masc gen. Plin.l.19. cap.6 Fama est Melam equestris ordinis reum ex procuratione à Tiberio principe accersitum in summa desperatione, succo porri ad trium denariorum argenteorum pondus hausto, confestim expirasse sine cruciatu. Ampliorem modum negant noxium esse. 2.Porrus, ri, masc gen Cels. lib.4. cap.6. in lateris dolore si morbus factus est acutus, animaduertendum est, vt cibus sit quam maximè tenuis, & lenis præcipuèque sorbitio, atque ex ptisana potissimum, aut ius, cum quo porrus coctus sit.

Mangiator di porro.] Prassophagus, fagi, masc.gen.& 3. b. græc.

Porro capitato, ouero capituto, cioè di grosso capo.] Porrum capitatum. Diosc.lib.2. cap.143 Porrum capitatum inflationem facit, noxium succum creat, tumultuosum somnum parit, vrinam ciet, oculorum aciem hebetat, menses pellit, sed lædit exulceratam vesicam, renesque cum ptisana verò coctum pectoris vitia extrahit. Plin. lib.10 c 6.

Porro settile, ò settiuo, così detto dal tagliamento delle sue foglie.] Porrum sectile Iuuen. Sat.3. 2.Porrum sectiuum. Plin. lib.19. c.6. Porro sectiuo nuper authoritatem dedit princeps Nero vocis gratia, ex oleo statis mensium omnium diebus, nihilque aliud, ac ne pane quidem vescendo.

Porro saluatico, vedi Porrandello.

Di porro addiett.] Porraceus, cea, ceum, 2.l. Plin. l.37. cap.10. Heliotropium nascitur in Aethiopia, Africa, & Cypro, porracei coloris. 2.Prasinum, na, num, 1. & 2 b. Plin lib 37. cap.10 Heliotropium gemma est prasini coloris. 3.Prasineus, nea, um, 1. b. Plin. lib. 37. cap.8.

Porta, e porte in sing. porte, e porti in plur. intesa di torri, castelli, e città.] Porta, tæ. Plin. lib.26. c.4. Non satius fuit Aemilianum Scipionem Carthaginis portas herba patefacere, quam machinis clausa per tot annos quatere?

Porta di Chiesa, ò tempio.] Valuæ, arum, fœmin. gen. & num. plur. Cicer.1. de Diu. Thebis in templo Herculis valuæ clausæ repagulis, subitò se ipsæ aperuerunt; armaque, quæ fixa in parietibus fuerant humi sunt inuenta.

Porta di casa, ò d'altro luogo priuato.] Ianua,æ, 1 l.& 2 b. Cic.2 de Nat. Iani nomen ab eundo est ductum, ex quo transitiones peruiæ, Iani, foresque in liminibus profanarum ædium, ianuæ nominantur. 2 Ostium,tij,neut.gen. 1.l. 2.& 3.b. Sypont. in Mart. Ab os fit ostium per quod ingredimur, vel domum, vel alium quemcumque locum, sunt qui ostium ab obstando dictum putant, quod ab eo arcemur ingressu.

Di porta in porta, auuerbialm.] Ostiatim, 1.& 3. l. & 2. b. Cicer. 6. Verres præteriens, lectica paulisper deposita, non præstigias, sed palam per potestatem vno imperio, ostiatim tuum oppidum compilauit.

Porta coll'arnese di legno.] Ostium valuatum, ex Vitr. lib. 6. cap. 6. vbi sic habet. Lumina fenestrarum valuata.

Porta S. Bastiano in Roma.] Porta Capena Philand. in Vitr. lib. 8. cap. 3. A. Camenis appellata est Camœna porta, postea capena, eadem à fontibus, fontinalis.

Porta S. Gioanni in Roma.] Porta Cœli montana. Cic. pro Piso.

Porta S. Lorenzo in Roma] Porta Esquilina. Cicer. in Pis.

Porta Maggiore in Roma.] Porta Gabiusa Onufr.

Porta S. Pancratio in Roma.] Porta Ianiculensis. Liu.

Porta S. Paolo in Roma.] Porta trigemina. Plin lib.18. Minucio Augurino, quod fratris pretium ad assem redegit, statua, extra portam trigeminam à populo stipe collata statuta est.

Porta Pinciana, vna delle porte di Roma.] Porta Collina Cic. 2. de leg. Honoris ædes extra portam Collinam fuit.

Porta del Popolo in Roma.] Porta Flumentana, vel Flaminia.

Porta portese.] Porta portuensis.

Porta Salara.] Porta Quirinalis.

Porta S. Agnesa in Roma.] Porta Viminalis. Pomp. Fest. l.19. Viminalis, & porta, & collis appellabantur, quòd viminum sylua fuisse videtur, vbi est, & ara in viminio consecrata.

Porta aperta.] Porta patens. Liu. l. 5. Patente Collina porta, in forum perueniunt. 2. Ianua aperta. Ouid. 4. Metam.

Porta mezz'aperta.] Ianua semiadaperta. Ouid. 1. Amor.

Porta che si può aprire.] Ianua adapertilis, ex Ouid. 3. de Trist.

Porta bassa, e stretta.] Ostium humile, & angustum. Var. de Re rust. l. 3 c. 5.

Porta falsa, ò finta.] Pseudothyrum, ri, n. g. 2. & 3. b. Cicer. Post. red. Voluptatibus in ianua receptis, sed pseudothyro intromissis. Idem Cic. 4. Ver. Et quemadmodum postea per pseudothyros reuertatur, tabulis vobis, & testibus, iudices planum faciam.

Porta deretana, ouer porta di dietro.] Posticum, tici, n. g. & 2. l. Suet. in Claud. c. 18. Arctiore autem annona detentus medio foro à turba conuicijsque, & simul fragminibus panis ita infestatus, vt ægre, nec nisi postico in Palatium euadere valuerit.

Porta dinanzi.] Ostium anticum, vel aduersum. Cic. 5. Tusc. de Vn.

Porta posteriore, ouero porta di dietro.] Posticum, ci, neut. g. & 2. l. Suet. in Claud. cap. 18. Claudius ægre, nec nisi postico euadere in palatium valuit. 2 Ostium posticum. Pomp. Fest. lib 14. Posticum ostium dicitur in posteriore parte ædium. 3 Postica, cæ, fœmin. gen. & 2 l. Ammian. per posticam ingressus, refertam inueni confluente ex finitimis virili, & muliebri sexu.

A porta aperta, ouer con la porta aperta.] Foribus apertis, in Plin. l. 36. c. 12.

A porta chiusa, ouer con la porta chiusa.] Foribus opertis. Plin l. 58 c. 22. Quare etiam foribus opertis interdiu claritas ibi diurna erat.

Porta larga.] Ianua laxa. Ouid 2. Amor.

Porta ordinaria.] Ostium assuetum, ex Liu. 5. bel. Pun. & Var. l. 5. c. 5.

Porta, che non romoreggia.] Ostium taciturnum. Plaut. in Curc. Ostium taciturnissimum est, nunquam vllum verbum mittit, cum aperitur, taret.

Porta sgangherata.] Porta conuulsa. Tacit. lib. 19. Conuulsis portis reliquus globus obtulit se victoribus.

Porta spalancata.] Fores expassæ. Tacit. l. 21. Expassæ repente delubri fores.

Porta che strepita.] Ostium obstrepens ex Hor. 2. carm. od. 18.

Porta tonda, ò in volta.] Ostium arcuatum. Cic.

Porta, che s'apre in fuori.] Fores, forum, f g. & num plur. Virg.

Serrar la porta in faccia.] Excludo, dis, quasi extra excludere Cic. l. 1. ep. 2. Eijcere non magnum fuit, excludere facilè est.

Abbellimento di porta, che si fà, ò mette alle porte.] Antipegmata, torum, neut g. & num. plur. Amalthea onomastira

Portamenti boni.] Officia, orum, n g 2. Merita, torum, n g. & num. plur. Cic.

Portamenti cattiui.] Maleficia, orum. 2. Scelera, vel flagitia, orum. Cic.

Portamenti, vsanza di vestire.] Vestitus, tus, mascul. gen. Cicer.

Portamento, vsanza.] Mos, moris, m g. Cic.

Portante, si dice di cauallo, vedi Traino.

Portare, trasferire vna cosa da luogo, à luogo.] Fero, ers. 2 Gero ris. 3. Porto, tas. Cic.

Portar spesso.] Portito, tas, 1. l. 2. b. Gell. lib. 20. c. 2. 2. Gesto, as, 1. l. Ter. Adel. act 4. sc. 2.

Ego puerum tantillum in manibus gestaui meis

3. Gestito, tas, 1. 2. b. Plaut in Cist. Eloquere, vnde sunt tibi hæc eitò crepundia, L Mea hæc herilis gestitauit non tua.

Portar dentro.] Infero, ers. Cic.

Portar fuori.] Egero, ris. Plin. lib. 9 cap. 19. Omnia in domum comportant dein putamina, exesa carne, egerunt.

Portare inanzi, si dice di chi procura d'ingrandire vn'altro.] Proueho, his. Cic. in Anton.

Portar in groppa.] Clune vehere. Cic

Portar in spalla.] Humero ferre, vel gestare. Cic.

Portar l'anello in dito.] Digito annulum gerere Plin. l. 33. c. 1 Singulis primo digitis annulos geri, mos fuerat, qui sunt minimis proximi. postea pollici proximo induere, deinde minimo dare; Galliæ, Brittanniæque in medio dicuntur vsæ.

Portar il morto alla sepoltura.] Effero, fers. Cels l. 2. cap 6. Asclepiades funeri obuius, intellexit eum viuere qui efferebatur.

Portar sin al fine.] Perfero, ers. Cic. pro Rosc. Am qui ait: somno non deficiam, & id quod suscepi, quoad potero, perferam.

Portar in processione.] Circumfero, fers. Maff. lib 1. epist 9. Paschali die, Corpus Domini circumtulimus sub vmbella, cereis, & randelis arcensis.

Cosa, che non si può portare, ouero molto difficile à portare.] Ingestabilis, le o g Plin. l. 7. cap. 6 Melior color marem gerenti, & facilior partus, contraria omnia in altero sexu. Ingestabile onus crurum, & inguinum, lenis tumor.

Portar di tempo in tempo.] Supportare. Cæsar 3. bell. Gal.

Portar fuor del paese.] Exportare. Cic.

Portar à qualche luogo.] Afferre 2. Deferre. Cic.

Portar in publico.] Proferre. Cic.

Portar insieme.] Conferre. 2. Comportare. Cæs.

Portar sopra giumenti, ò naui.] Vehere. 2 Portare. Cicer.

Portar alcun di peso.] Arripere aliquem Cic.

Portar in quà, e'n là, ouer in vatij luoghi.] Differo, ers, 1. l. Horat epod. 10.

Niger rudentes Eurus inuerso mari,
Fractoque remos differat.

Portar via.] Asporto, as. Cic 6 Ver. Abreptamque ex eo loco virginem secum asportasse.

Portar obligo ad alcuno.] Alicui gratiam habere. Cic. l. 5. ep 11. Nec tu m hi gratiam modò habuisti, verùm etiam cumulatissimè retulisti.

Portar fuora.] Effero, es. Cic Catil. Qui ea ædibus eius, si quod telorum esset, efferret.

Portare in neutro pass. vel procedere, come dire, portarsi bene, ò male.] Adhibeo, es, 1 2. b. Cic ad Q Fr. l. 1. epist. 1. Permagni hominis est sic se adhibere in tanta potestate, vt nulla alia potestas, ab ijs quibus præsis, desideretur. 2 Ago, gis, 1 b. Sen. de Ben. lib. 1 In hac re videtur vehementer errasse, nec ex institutione stoica se egisse. 3 Gero, ris, 1 b. Cicer 3. Verr. Homines in speculis sunt; obseruant, quemadmodum vnusquisque vestrùm se gerat in retinenda religione, conseruandisque legibus.

Portarsi bene, ò benissimo d'alcuno.] Benè, vel optimè de alio mereri, vel merere.

Portarsi male, ò malissimo d'alcuno.] Malè de aliquo, vel pessimè mereri, vel merere, Cicer. 5. Ver. Cum de Siculis malè mereatur, Ciues Romanos coluit.

Portarsi fortemente.] Præbere se hominem. Cic. lib 15. fam ep 17 Multos miserijs leuauit, & se in his malis hominem præbuit.

Portarsi valorosamente.] Præbere se virum. Cic. 5. epist. 18. Te colligas, virumque præbeas.

Portarsi da sauio.] Sapienter se gerere. Cic.

Portatile.] Gestatorius, ria, rium. Suet. in Ner.

Portato, addiett.] Gestatus, ta, tum. Cic.

Portatore, colui che porta.] Gestator, ris, 1 3. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Sipont in Mart. A gesto fiet gestator, & gestatrix. 2. Gestor, ris, 1. l. 2. b. in rect & l in obliq Plaut in Pseud si mo arbitratu liceat omnes pendrant Gestores linguis, auditores auribus. 3. Lator, ris, 3. l. 2. b. in rect & 1. in obl. Suet. in Cal

Portatura, vedi vettura.

Portento, vedi prodigio.

Che hà più porti.] Portuosior, & hoc portuosius, 3 l Sal. in Iug. In diuisione regni, quæ pars Numidiæ Mauritaniam

niam attigit, agris virisque opulentior, Iugurthæ traditur: illam alteram specie, quam vsu potiorem; quæ portuosior, & ædificijs magis exornata erat Adherbal possedit.

Che hà moltissimi porti.] Portuosissimus, a, m, 3. l. Plin. l. 4. cap. 12. Insula omnium portuosissima.

Porticale, vedi portico.

Porticciola, e porticella, diminut. porta piccola.] Ostiolum, li, n g. & 3. b.

Porticciola di casa, ò d'altro luogo priuato.] Ostiolum, li, n. g. & 3. b Col. l 8. c. 14.

Porticciola di Chiesa.] Valuulæ, larum, f. g. & num. plur. & 2. b. ex Cic. & Col.

Porticciola di città, ò d'altro luogo publico.] Portula, læ, f. g 2 b. Liu. l. 5. bell. Pun.

Porticciola, che si apre in fuori.] Foricula, læ, fœmin. gen. & in plur. foriculæ, larum. Var. de Re rust. lib. 1. cap. 59.

Porticciola deretana, cioè che stà di dietro.] Portícula, læ, fœmin. gen. 2. l. 3. b. L. Aul. Per quam breuem porticulam intro vocat me. 2 Porticulum, li, neut. gen. 2 l. & 3 b. Plaut. Triu Porticulum hoc recepit quum ædes vendidit.

Porticciola, porticella falsa, ò segreta di dietro.] Posticula, læ. Apul. Per quandam breuem posticulam intro vocat me.

Portichetto, e porticaletto, diminut portico, ò porticale piccolo.] Porticula, læ, fœm gen 1. l. 2. 3 b. Cic. l 7. epist. 23. Exordia quædam mihi noua sunt instituta in porticula Tusculani.

Portico, e porticale, loggia à piano. innanzi, od'intorno à gl'edificij.] Porticus, cus, f. g 1. l. 2. b. Cic. Att. l. 4. epist. 16 In campo Martio; septa marmorea sumus, & tecta facturi: eaque cingemus excelsa porticu, vt mille passuum conficiatur.

Portico coperto.] Porticus protecta, Colum. lib 9. in proęm.

Portico da passeggiare.] Porticus ambulatoria. Vlpian. D. lib. 8.

Portico scoperto.] Porticus in protecta, ex Colum. & Gell. 2. Porticus subdialis, ex Col. & Plin.

Portico circondato à torno.] Peristyllium, lij. n g.

Portico sotterraneo] Cryptoporticus, cus, f g Plin. ep 41. 2. Porticus subterranea. Plin. l. 5. ep. 101. 3. Porticus Cryptica, ex Sidon. Apol.

Portico fatto à tempo.] Porticus ad tempus extructa. Suet. in Cas c. 10.

Portico lungo, doue s'essercitano i lottatori d'Inuerno.] Xistus, ti, mascul. gen. Vitr. lib. 6. 2. Paradromis, midis.

Chi si essercita in tal portico.] Xisticus, a, um Suet. in Aug. Xisticorum concitationes, aut gladiatorum in pugnas seuerissimè semper egit.

Portiera, Fior. vsciale, cortino, velo da porta, ò vscio.] Velum, li, n g Sen ep 80 2. Velum ostiarium, vel ianuale, ex Sen. & Var. 3. Ostij, vel ianuæ velum.

Alzare la portiera] Velum alleuare, Sen. ep 80

Portiere, seruo che stà alla portiera.] Admissionalis, lis, m. g Lampr in Alex Salutaretur quasi vnus de senatoribus, patente velo, admissionalibus remotis. 2 Ab admissionibus, ex Lampr. in Alex & Suet in Claud. cap 18 Suspexit Polybium à studijs, Narcissum ab epistolis, & Pallantem à rationibus. 3. Seruus ab admissionibus, ex Lampr. in Alex. & Cic. ad Att. l. 8. ep. 5 qui sic ait. Pollicem seruum à pedibus meum Romam misi.

Portinaia, e portiniera, Fior. vsciera la guardiana della porta.] Ianitrix, cis, f. g. 1. l. 2. b. Plaut. in Curc. 2. Ostiaria, riæ, f. g. 3. l. ex Plin. l. 12.

Portinaietta, dim.] Ianitricula, læ, ex Cic. pro Sest. 2 Ostiariola, læ, ex Cic. l. 5. ep. 18.

Portinaietto, dimin.] Ianitorculus, li, m. g ex Plaut. in Pęn. 2. Ostiariolus, li, ex Mart. l. 12.

Portinaio, e portiniere, Fior. anco vsciere, inteso di casa particolare.] Ianitor, ris, mascul. gen. 1. l. 2. b. Cicer. 5. Ver. 2. Ostiarius, rij, mascul. gen. 3. l. Var. de Re rust. lib. 1, cap. 13. Ianuæ custos. 4. Ostij custos, ex Cicer. 2. in Catil.

Portinaio, portiniere, & anco vsciere, inteso di Città, ò di Castello.] Portæ custos, Cicer. 2. in Cat. Nullus est portæ custos.

Portino, dimin porto piccolo.] Porticulus, li, 1. l. 2. 3. b. Sipont in Mart. A portu deducitur porticulus, qui modò est paruus portus, modò is, qui in portu modum dat classi, modò malleus, & porticulus.

Portionaccia, portione smisurata.] Portio maxima, Plin. l. 14. in proęm. 2. Portio immensa, Plin. l. 36. c. 17. 3. Portio enormis.

Portionaccia, accresc. portion cattiua, ò pessima.] Portio mala, vel improba, vel pexima, ex Plin. l. 14. proęm.

Portioncina, portione piccola.] Portiuncula, læ, f g. Apul. à me portiunculam poposcit. 2 Portio exigua, vel pusilla. Col. l 6 c. 4.

Portione, parte.] Portio, nis, f g. Plin. lib 5. ep. 69 Curiatus orabat, vt sibi donarem portionem meam, seque præiudicio iuuarem.

Portione doppia.] Portio gemina. Cic.

Chi hà portion doppia.] Duplicarius, ria, rium. Var. l 4. de ling. Duplicarij dicti sunt, quibus ob virtutem duplicia cibaria, vt darentur, institutum.

Portion grande.] Portio larga, ex Plin.

Porto, luogo doue i nauilij stanno sicuri dal mare] Portus, tus, mascul. gen. Nicol. Perott. Portus propriè dicitur, vt Vlpianus ait, locus, quò merces importantur. Quartæ nunc declinationis est portus, apud veteres fuit etiam secundæ. Turpil. Nautæ porti indigentes. Idem Nicol. Perott. A porto, porta, portus, porticulus, portior, portunnus, portorium, porticus deducuntur. Idem Nicol. Perott. Quidam stationem à portu ita distinguunt, vt statio sit, vbi naues ad tempus stare, portus vbi hyemare possunt.

Porto artificiale.] Portus, manu factus. Cicer. 2. offic.

Che hà porto.] Portuosus, sa, sum. Cicer. 3. de orat.

Che non hà porto.] Importuosus, sa, sum. Salust. in Iugurt. Tacit. l. 12.

Porto, baratto, promontorio di Populonia.] Populoniæ promontorium.

Porto ferrato, porto di Populonia.] Populoniæ portus.

Afferramento di porto, pigliamento di porto, l'afferrare, ò pigliar porto.] Portus occupatio ex Cicer. pro Dom. & Hor. 1. carm. od 14. 2. Portus ingressio ex Cic. Phil 5. & Virg. Aen. 3. Portus tactio, ex Cic. pro Mur. & Pęn.

Afferrar porto, dicesi de' nauilij, che pigliano porto.] Portum capere, Cæs 4 bell. Gall. Cæsar idoneam tempestatem nactus paulò post mediam noctem, naues soluit, quæ omnes incolumes ad continentem peruenerunt, ex his onerariæ duæ, eosdem portus, quos reliquæ capere non potuerunt, sed paulò infra data sunt. 3. Portum occupare. Hor. 1. carm. od. 14. 3 Portum intrare, Virg Aen. 4. Portum tangere. Virg. 1. Georg. 5. Portum tenere. Cicer. 1 fam. epist 9. In nauigando tempestati obsequi, artis est, etiam si portum tenere non queas. 6. Portum inuehi. Plin. lib 6. cap. 22. Annius Plocanus circa Arabiam nauigans, aquilonibus raptus præter Carmaniam, quintodecimo die Hipputos portum eius inuectus est 7. In portum inuehi, vel deferri. Cicer. pro Mur. & Virg. Aen.

Portogallo, e Portogao, reame nobilissimo, e potentissimo, la cui grandezza è à tutti nota.] Lusitania, niæ, fœm. g. Plin lib 3 cap. 1 In vniuersam Hispaniam M. Varro peruenisse Iberos, & Persas, & Phœnices, Celtasque & Pœnos tradit; Lusum enim liberi patris, ac Lysam cum eo bacchantem, nomen dedisse Lusitaniæ, & Pana præfectum eius inuenisse. Pomp Mel. lib. 2. cap. 6. Hispania tribus est distincta nominibus, parsque eius Tarraconensis, pars Bætica, pars Lusitania vocatur.

Portoghese, nome gent. di Portogallo.] Lusitanus, na, num, 1. 3. l. 2. b. Maff. in Ignat. lib. 2. c. 10. Brasiliam

hoc est potentia, à pollendo dicta. Plaut. in Rud. Ne ineptorum potior sit pollentia. 2. Potentia, æ, f. g. 1. & 3 b. 2. l. Cicer. 2. de Inu. Potentia est ad sua conseruanda, & alterius obtinenda idonearum rerum facultas. 3. Vires, jum. Cic.

Di sua possa.] Sua, ul. nutuque. Cic.

Possedere, hauer possesso] Possideo, es Cic.

Posseditore, ò possessore, colui che possiede.] Possessor, ris. Cicer. 2. offic. Aut agrariam rem tentant, vt possessores pellantur suis sedibus: ac pecunias creditas, debitoribus condonandas putant.

Posseditrice, colei che possiede.] Possestrix. cis. Afran. Moniliatotius possestrix, à possidendo dicta est.

Di posseditore, ò possesso.] Possessorius, ria, rium. Tauche D. lib. 8.

Posseduto.] Possessus, sa, sum. Cic.

Possente.] Potena, tis. o g. 2. Pollens viribus. Cic.

Possessione, fondo, ò podere.] Fundus, di, mascul gen. Fest. Fundus dicitur ager, quod planus sit ad similitudinem fundi vasorum. 2. Possessio, nis, fœmin. gen Colum. lib. 4. cap. 23. Id licebit facere si erit exiguus possessionis modus. Nam vbi ruris vastioris electionem nobis temporis negat.

Possession piccola, possessioncina, heredità piccula.] Possessiuncula, læ. Cicer. lib 13 ad Att. Credas velim, mihi maiori offensioni esse, quam delectationi possessiunculas meas.

Possessione, possesso, il possedere.] Possessio, onis, f. gen. 2. Possessus, sus, mascul. gen. Apol. Possessu careo, vsufruor.

Possessiuo.] Possessiuus, a, m. Cic.

Pigliar possesso.] Ponere se in possessionem. Sen. de ira l. 1. 2. Adire, vel inire possessionem.

Cauar vno di possesso.] Ex possessione expellere, Sen. lib. 1. epist 5. In rei nimia fugacis, ac lubricæ possessionem natura nos misit, ex qua expellit quemcumque vult.

Metter in possesso.] Mittere in possessionem. Cic.

Possibile, addiett. che può essere ò farsi.] Possibilis, & hoc le, 1 l. 2 & 3. b Quint lib. 3. c 8. Melius igitur, qui tertiam partem dixerunt dynatori, quod nostri possibile nominant, quæ vt dura videatur appellatio, tamen sola est. Plaut. in Stich cuius est, possibile est tandem. 2. Qui, quæ, quod esse, vel fieri potest, ex Cicer. & alijs. 3 Potis & hoc te. Cicer. ad Att lib. 10 Sit iam nobis, aut finis omnino si pote est, aut moderatio quædam, quod profectò pote est Catul. ad Scipham Hoc facies, siue id non pote est, siue pote.

Se è possibile, se si può.] Si pote est, Cic. Att. l. 10. 2. Si licet. 3 Si fieri potest, Cels. l. 1. c. 4. Is ambulare, si licet, sub tecto debet.

Possibilità, l'astratto di possibile.] Potestas, tis. 2 Facultas, tis, f g t. b. 2. & 3. l. Quint. l 2. c. 11 Quidam initia diu secum ipsi clarèque meditati, desperata connectendi facultate deseruot.

Secondo la possibilità.] Pro facultate. Quint. l. 10. c. 3. Cauendum est, vt quam optimè dicamus: dicendum tamen pro facultate.

Non posso far di meno di non, &c. non mi posso tenere di non, &c.] Imperare mihi nequeo, quin, &c. Liu. lib 4. bel. Maced. Imperare animo nequeo quin prius quam peritem, cum periturus esse scirem

Con maggior breuità, che posso, ouer quanto più breuemente posso.] Quam breuissimè possum, ex Cicer. 2. de Nat. Geram tibi morem, & agam, quàm breuissimè potero. 2 Vt breuissimè possum, ex Cic pro Clu.

Con maggior prestez. a, che posso, ouer quanto più presto posso] Quàm celerrimè possum, ex Cæs comment. Rem frumentariam, quàm celerrimè potuit comparauit. 2. Vt celerrimè possum, ex Cicer. pro Cluent.

Con voce più alta che posso, ouer quanto più forte posso.] Quàm maxima possum voce. Cic pro Dom. Dico igitur, & quàm maxima possum voce, dico.

Con maggior piaceuolezza, che posso, ouero quanto più piaceuolmente posso.] Vt blandissimè possum. Cic. pro Clu. Tum appellat hominem, vt blandissimè potest. 2 Quàm blandissimè possum, ex Cic. 2 de Nat

A giornate maggiori, che posso.] Quàm possum maximis, itineribus, Cic. l 15 ep. 4 Quàm potui maximis itineribus ad Amanum exercitum duxi.

Il più che posso, ouer quanto più posso.] Quàm maximè possum, ex Cic. de Sen. Conuiuium ad multam noctem, quam maximè possumus vario sermone producimus. 2. Vt maximè possum, ex Cic pro Clu

Il meglio che posso, ouer quanto meglio posso.] Quam optimè possum, ex Cat. de Re rust cap. 28. Deinde calceato pedibus benè, deinde fistucis, vectibusque calcato, quàm optimè poteris. 2 Vt optimè possum, ex Cicer. pro Clu. qui sic ait. Appellat hominem vt blandissimè potest.

Posta, corriere, portator di lettere.] Tabellarius, rij. Cicer.

Posta, cioè homo messo à posta.] Nuncius certus. Cicer.

Andare, ò venire in posta, vedilo alla voce andare.

Cosa fatta à posta, cosa pretesa, e cercata.] Petitus, ta, tum. Cels. l 2. c. 8. Capitis dolores sanguinis profusione, vel petita submouentur. 2. Consultus, ta, tum. Gell. l. 10. c. 1. Ictus fortuitus, & consultus.

A posta.] Dedita opera Plaut. Trin Dedita opera huc ad tè venio 2. Consultò, ex Col.

A posta mia, ò tua.] Meo, vel tuo arbitratu. Cic.

Postema, & apostema, & anche posta. enfiatura, ò percossa putrefatta.] Apostema, tis, n g. 3 b & 2 l Græc. Cels. l. 2. cap. 1. Plin. lib. 20 cap. 3 2. Vomica, cæ, f. g. 1. 2 b. Cic. 3. de Natur. Nec Herculi Deianira nocere voluit, quum ei tunicam sanguine Centauri tinctam dedit, nec prodesse Phæreo Iasoni is, qui gladio vomicam eius aperuit, quam sanare medici non poterant 3 Suppuratio, nis, f. g. 2. & 3. l. Plin. lib. 20. cap. 3 Caro eius cucurbitæ interior sine semine medetur clauis pedum, & suppurationibus, quæ Græci vocant apostemata. 4. Suppuratum, ri, n. gen. 2 & 3. l Plin. lib. 5 cap. 4 5. Abscessus, sus, m gen. Corn. Cels. lib. 2. oe. Quibus longæ febres sunt, ijs sunt abscessus aliqui, aut articulorum dolores erunt. 6. Abscedens, tis neut. gen Omnia abscedentia digerit murex combustus, & benè contritus aceto subindè adiecto. 7. Vomicæ morbus. Plin. lib. 7. cap. 50. Phalereus deploratus à medicis vomicæ morbo, cum mortem in acie quæreret, vulnerato pectore medicinam inuenit. 8. Morbus apostematicus, ex Plin. lib. 7. cap 50.

Postema dentro l'orecchia.] Parotis, dis. Amalthea Onomastica.

Postema dell'vngne.] Paronychia, chyæ. Amalthea Onomastica, & Plin. l. 23. c 3. f g. 2. Paronychium, ij, neut. g. Plin l. 24 c. vlt.

Postema grande.] Abscessus maior. Cel. l. 5 c. 18.

Postema piccola.] Abscessus minutus. Cels. lib. 5. cap. 18. Prodest impositum minutus maioribusque abscessibus.

Pertinente à postema.] Suppuratorius, ria, rium, t 2. 3. & 4 l. 5. b. Plin. l 28. c. 4. Efficaciora ad eadem strigmenta à balneis, & ideò miscentur suppuratorijs medicamentis. 2. Apostematicus, a, m, 1. 4. & 5. b. 2. 3. l. Græc. apud Gazam.

Cagionar postema.] Vomicam excitare. Cels lib. 2. cap. 7. Dolor autem pulmonis, si neque per sputa, neque per cucurbitulas, neque per sanguinis detractionem, neque per victus rationem finitus est, vomicas interdum excitat.

Hauer la postema ò patir di postema.] Vomica laborare, Cels l 4 c 8 Si verò iecur vomica laborat eadem facienda sunt.

Postema putrida.] Vomica putris Iuuen. Sat 13.

Postemare, & apostemare, cioè farsi, ò generarsi postema.] Abscedo, dis, 2. l Cels. lib. 2. cap. 5 Quod inter febres aliqua parte abscedit, ad sanitatem non peruenit. 2 Supputo, ras, 2 l. Plin. lib 22. cap 14. Folijs vrticæ autumnalia cum axungia strumas discuti: vel si suppurauerint, erodi, compleri que. 3. Abscessum

sum fieri. Cels l. 2 c. 7. Ea eo casu plerumque infra transuersum septum, quòd diaphragma graci vocant, fit abscessus. 4 Suppurationem fieri, Cels. lib. 2. c. 7. Eadem suppuratio fit si præcordiis dura doleotia ante vigesimum diem hominem non sustuleruot.

La postema fà capo.] Apostema erumpit. Turs.

Postematico, & apostematico, addiett. di postema, ò d'apostema.] Apostematicus, a, m, t. 4. & 5. b. & 3. l grec.

Postemato, & apostemato, addiett. che hà postema, ò apostema.] Suppuratur, ta, tum, 2. & 3. l. Sen. lib. 1 r. epist. 81. Horum, qui felices vocantur, hilaritas ficta est, aut grauis, aut suppurata tristitia.

Postemoso, ouer' apostemoso, addiett. pien di posteme, ò d'aposteme.] Apostematum plenus, na, nūm, ex Plio. l. 30. c. 3. & Ter. in Euo.

Postergare, verbo, vel gittarsi dietro alle spalle.] Ad tergum reijcere. Asin. Poll ad Cic. l. 1. ep. 32. cuius est, manibus ad tergum reiectis.

Posterità, descendenti] Posteritas, tis, f. gen. Posteri, orum, m. g. 3 l. Cic

Postero, chi vien doppo noi] Posterus, ri. Col.

Posticcio, e pastino, sustant terra diuelta, doue si sono piantate molte piante.] Pastinum, ni, 2. b. Pallad.

Posticcio, addiett cosa posta in luogo, non dalla natura, ma dall'arte.] Subditiius, a, m. Plaut. in Amph. 2. Suppositicius, a, m. Var. l 2. c. 8.

Posticcio. addiett cioè finto.] Fictus, a, m. Cic.

Postiglione] Veredarius, rij, m. g. Sidooius Apollinaris l. 5. in epistolam ad Aumastum.

Postilla, dichiaratione breue, che si pone alla margine del libro.] Scholium, lij, n. g.

Postribolo, luogo doue stanno le Meretrici, vedi alla voce Meretrice.

Postumo, chi nasce dopò la morte del padre] Posthumus, a, m Cicer 3. de fin Libertia consultum volumus, etiam si posthumi futuri sint, ipsos, &c.

Potagione, potamento, potatione, e potatura, il potare.] Putatio, onis, f g 1. b. 2 l. Col. lib 4 c 9. Vitis ablaqueationem, sequitur talis putatio, vt ex præcepto veterum auctorum vitis ad vnam virgulam reuocetur, eaque recidatur, duabus gemmis iuxta terram relictis, quæ putatio non debet secundùm articulum fieri, ne reformidet oculus, sed medio ferè internodio, ea plaga obliqua falce fit, ne si transuersa fuerit cicatrix, cœlestem super incidentem aquam contineat 2. Tonsura, ræ, fœmin gen. 3. l. Plin l 17. cap 1 3. In arborum tonsura supiniore velut calices faciendi, oe consistat humor. 3 Refectio nis, f g. 1. b. ex Col. de arb. & Plin. l. 17. c. 22 4. Frondatio, nis, f. g. 2. b. 3. l. Col.

Potagione d'vn'anno.] Tonsura, vel putatio annua, Plio. l. 16. c. 27.

Potagione d'ogni due anni, ouer d'vn'anno sì, e l'altro nò.] Tonsura, vel putatio alterna. Plio lib 17. cap. 27. Interlucatio arboribus prodest, sed omnium annorum, trucidatio inutilissima; Vitis tantùm tonsuram annuam quærit, alternam myrtus, puniceæ, oleæ, quæ celeriter fruticescunt, cęteræ rarius tondentur.

Potagione, che si fà intorno.] Amputatio, onis, f. g 3 b 4 l. Cic de Sen. & Festo l. 1. 2. Circumputatio, onis, f gen. ex Cic. 2. de leg. & Festo l 1.

Potagione di Autunno.] Putatio autumnalis. Colum. lib. 4. cap. 10.

Potagione di Primauera.] Putatio verna. Colum l 4 c. 10. Vbi cœlum frigidum est, verna putatio sine dubio eligenda est: vbi verò aprica loca suot, mollesq; hyemes, optima, & maximè naturalis est autumnalis, quo tempore, diuina quadam lege, & æterna fructum cum fronde stirpes deponunt.

Potamento, vedi potagione.

Potare. tagliare alle piante i rami disutili.] Puto, tas, 1. b. Pomp. Fest. lib 9 Imputatum dicitur, noodum purgatum: putum enim est purum; vnde putare vites dicimus, hoc est detrahere, quæ impedimento sunt ad fructum. 2. Tondeo, des. Plin. lib. 12. cap 25. Tondetur balsamum similiter fruticans, ac rastris nitescit. 3. Reseco, cas, 1. & 2. b. Plin. lib. 17. cap. 22. Vitem nouellam resecari tum erit tempus, vbi valebit.

Potar bene, ò tutto.] Deputo, tas, 1. l. 2. b. Cat. cap. 60. Vbi vineam deputaueris, aceruum lignorum, virgarumque facito. 2. Exputo, tas, 2. b. Col. lib. 3. cap 15. Satoris officium est de seminario transferre plantam, diligenter exemptam, integram, deinde eam velut veteram vitem totam exputare 3. Perputo, tas, 2. b. ex Plaut. Cist.

Potare à luogo à luogo.] Interputo, tas. Colum. lib. 3 Rosam omnibus annis fodi ante calendas Martias, & interputari oportet, & hoc modo multis annis pereonat

Potar intorno.] Amputo, tas, 3 b. Nicol Perott. Amputo, idem quod circundo, quasi circumputo. 2 Opputo, tas, 2. b Plin. l. 17 cap. 21 Nihil feritur ex vitibus, nisi inutile, & deputatum in sarmento. Opputatur autem quidquid proximo tulit fructum. 3. Circumputo, tas, 3. b. Pomp. Fest. l 1

Potar in mezzo.] Interputo, tas, 3. b. Cato c 10 Ficos interputato, & in vinea ficos subradito altè, ne eas vitis scandat.

Finir di potare.] Deputo, tas. Cato c 50. Vbi vineam deputaueris.

Potatione, vedi potagione.

Potato, particip.] Putatus, ta, tum, 2. b.

Non potato] Imputatus, ta, tum. Plio. l. 14. c 12. Ex imputata vite libari vina Dijs nefas statuit Numa.

Mezzo potato.] Semiputatus, ta, tum. Virg egl. 2. Semiputata tibi frondosa vitis in vino est.

Potato bene, ò tutto.] Perputatus, a, m, 1. 3. l. 2. b. ex Plaut. Cist. cuius est: perputo.

Potatore, colui che pota.] Putator, ris Colum. l. 4. cap. 17. Putatoris officium est, pedali præ spatio circa iugum vitem compescere.

Potatorio, addiett. di potatore.] Putatorius, ria, rium, 1. & 4. b. 2. & 3. l. Vlpiao. Falces quædam sunt putatoriæ.

Potatura, cioè potaggine, vedi potaggine.

Potatura, cioè sarmento potato] Vitis, vel arboris resegmen, ex Plin. l 18. c 7.

Potente, possente, e poderoso, aggett. che hà potenza.] Potens, tis, o g. 1. b. 2 l. Cicer. pro Dom. Tu florens, ac potens per medium forum popularis volitabas.

Potente assai, ò molto.] Multipotens, tis, o. g. 1. & 4 l. 2. & 3 b. Plaut Trin vbi Neptuoum falsipotentem, ac multipotentem Iouis fratrem appellat. 2 Præpotens, tis, o. g. 1. & 3 l. pro Coro Bal. Carthago terra, marique præpotens.

Potente affatto, ò del tutto, vedi onnipotente.

Esser potente, ò efficace nel parlare,] Loquendo pollere. Plin lib. 29 cap. 1. Palam vt quisque inter medicos loquendo, polleat, imperatorem illicò vitæ nostræ, oecisque fieri.

Potenza, vedi possa.

Di potenza assoluta.] Per potestatem. Cic.

Di molta potenza.] Præpotens, tis Cic.

Le potenze dell'anima.] Aoimi vires. Maff. in Ignat. lib 3. cap 1, Io varias curas, & negocia vires animi dissipantur.

Potere, verbo hauer potenza, ò possanza] Possum, tes Cic. 2 Valeo, es. Cicer 3. Potem, vel pote esse. Plaut Amphyt. Hęc intelligere nemo potis est. Terent. Heaut. Homo iniurius est, neque fieri potis est 4 Potestatem esse, cum dat. pers. Plaut. in Stich. Nunc potestas tibi adipiscendi est gloriam, laudem, decus. 3. Valeo, es, cum Accus. cum præpos apud. Cic.

Potere più.] Præualeo, les Cic.

Non potere.] Nequeo, quis, o quiui, quitum. Suet. in Calig. cap. 2. Cordis ea natura existimatur, vt tinctum veneno, igne confici nequeat.

Non poter far nieote.] Nihil posse, ea Cic. 2. Acad.

Poter far' ogni cosa, vedi esser onnipotente alla lettera O.

Con tutto potere.] Manibus, pedibusque. 2. Velis remis-

remisque. 3.Omni conatu. 4.Omnibus viribus,& opibus. Cic.
Poter far molte, e gran cose.] Multa, & magna posse, ex Cic.2. Acad.
Questo non è in poter mio. Non stà à me.] Id in mea manu non est. Cic.lib 14. fam.epist.2. Verùm hæc non sunt in nostra manu.
Poterfi.] Queor, Lucretius l.1. & in tertia persona singulari, quitur,& in plur.queuntur, in præt. quitus sum. Accius, Omnia perdisci, neque percipi queuntur. Idem Accius alibi, neque pretio, neque amicitia neque vi, neque prece impelli quitus sum.
Potestà,] Potestas,tis. Cic.
Poueramente, auuerb. con pouertà.] Tenuiter. a Paupere.
Viuer poueramente.] Angustè viuere.
Pouerello, poueretto, e pouerino, diminut. di pouero.] Pauperculus, la, lum, dicitur de personis, & rebus Ter. Heaut. Annus est paupercula. Plaut. in Persa, Res nostræ sunt pauperculæ
Pouero, che non hà le cose necessarie al viuere.] Pauper, ris. Sen.l 1. ep 2. Non qui parum habet,sed qui plus cupit pauper est.
Molto pouero, ouero poueriffimo.] Perpauper. Cicer.6.ad Att Erat Ariobarzanes Rex perpauper.
Pouero di parole.] Inops verbis.
Pouertà] Paupertas, tatis, fœmin.gen. Sen.l 1. epist.1 Qui benè cum paupertate conuenit diues est. 2.Pauperies, riei,f.g 1.l.2.3.b Plaut. in Pseud. Offert dies famem, & pauperiem.
Pouertà di cose domestiche.] Inopia rei familiaris. Salust. in Con. Cat.
Pouertà della quale s'è fatto voto] Paupertas votiua Maff. l 1. ep 2. Ioannis regis verè benignitate, atque id ipsum modicè, vel etiam intra modum, vt votiuæ paupertatis religiosa professio constet.
Pouertà estrema.] Egestas, tatis, fœmin.gen. 2.Mendicitas, tis. Cic.
Pozza da piantar albori.] Scrobs,bis, fœmin.gen. Hor 2. Serm. Sat 4
Pozza, buca, ouer loghicciolo pien d'acqua ferma] Lacuna,næ,f.g 1.b. Pomp Fest. l.11. Lacuna aquæ collectio, à lacu deriuatur, quam alij lamam, alij lustrum dicunt. Virg 1 Georg.
Pozzanghera, dimin.di pozza.] Lacuna partula, vel pusilla, ex Plin. & Virg.
Pozziere, colui che caua, ò fà pozzi] Putearius, rij 1.& 2. b. 3.l. Plin.l.31.c.3. Depressis puteis sulphurata, vel aluminosa occurrentia putearios necant.
Pozzo, luogo, ò fondo, doue stà acqua viua.] Puteus, ei, masc gen. 1.& 2 b. Plin.lib.2.cap 97 In ripa Bætis oppidum est, cuius putei crescente æstu, minuuntur, augescunt decedente, medijs temporibus immobiles. 2 Fons putealis, Col.l.13. c 3. Hortis locum eligi conueniet, qui adueniente riuo, vel si non sit fluens aqua, fonte puteali possit irrigari.
Di pozzo, addiett.] Putealis, & hoc le, 1 2.b. 3.l. Col. lib 1. cap.5. Si deerit fluens vnda, putealis quæratur in vicino, quæ non sit haustus profundi, non amari saporis, non salsi. 2. Puteanus, na, num, 1.2 b. 3 l. Plin.l.14 c.9. Quantum expressere, adijciunt vinaceis aquæ puteanæ, vt fecundarium passum faciant.
Pozzo con acqua continua.] Puteus Iugis. Cicer. 2. de Nat.
Pozzo senz'acqua.] Puteus siccus, ex Cicer. 2. de Nat. & Plaut Curc.
Pozzo profondo.] Puteus altus, vel depressus, Plin. lib. 31. cap.3.
Pozzo molto cupo, e molto profondo.] Puteus prealtus. Plin.l.2. c.14. Cum id maoifestum fiat, defectibus solis, & prealtis puteis.
Coperchio di pozzo.] Puteal, lis, n.g. 2.2 l 3.b. in rect & l. in obl. Digest.l.19. tit.2.l.14. Puteal est, quo puteus cooperitur.
Pozzolana, specie di rena, che mischiata con calce, vale à murare.] Puteolanus puluis Philand. Castil. in Vitr. lib.2. cap 6. qui sic ait. Puluis hic puteolanus dicitur, quòd in Puteolanis collibus nascitur, mersusque proximus fit lapis. Romani fossitiam suam arenam quæ in calcem conuenit, pozzolanam, idest puteolanam appellant; credo quòd excauatis veluti puteis effodiatur. 2.Arena dicæarchia, & per syncopen dicarchea, Philand. Castil. in Vitruu. lib.2. cap.6. qui sic ait. Sidonius Apollinaris Dicarcheam arenam appellat hoc versu. Namque Dicarcheæ translatus puluis arenæ. 3 Arena fossitia.
Pozzuolo, città di Terra di Lauoro.] Puteoli, lorum, masc. gen. Var. 4. ling. A puteis oppidum Puteoli, quod sint circa eum locum aquæ frigidæ, & calidæ multæ, nisi à putore, potius quod putidus fit odoribus, sæpè ex sulphure, & alumine. 2.Dicæarchia, chiæ, fœm gen. Pomp Fest. lib 4. Dicæarchia vocabatur, quæ nunc Puteoli, quod ea ciuitas quondam iustitia sine regebatur.
Di Pozzuolo, addiett.] Puteolanus, na, num. Cicer. Cluuius Puteolanus valdè me obseruat.

P R

PRanzare, desinare, il mangiare, che si fà la mattina.] Prandeo, des, prandi, & pransus sum Cic. in epist. fam. Itaque scito Caninio Consule neminem prandisse. Cels. l.1. cap.3 æstate, & potione, & cibo corpus sæpius eget: ideo prandere quoque commodum est. Idem Cels. lib.7. Si prandet aliquis vtilis est, exiguum aliquid, & ipsum succum sine carne, sine potione sumere.
Pranzare con alcuno,] Apud aliquem prandere, ex Plaut. in Mustell.
Pranzare con più appetito,] Melius prandere, ex Cicer. 5. Tusc.
Pranzar caldo.] Prandium calidum prandere, Plaut. in Pœn.
Pranzare à creppa panza.] Vltra satietatem prandere, ex Cic. & Col. 2. Vltra quam satis est prandere, ex Cicer. 3. Vltra quàm oportet prandere, ex Quintil.
Pranzare fuor di casa.] Foris prandere, ex Cicer. lib.7. epist.16.
Pranzare giacendo, ouero sedendo.] Cubantem, vel sedentem prandere, ex Val. Max. l.2. c.1.
Pranzare con gusto.] Libenter prandere, ex Cato cap.156.
Pranzare ingordamente.] Auidè prandere. Hor. 1. Serm. Sat 6
Pranzare moderatamente.] Modicè prandere, ex Var.
Pranzare molto moderatamente.] Permodicè prandere, ex Colum.
Pranzare senza satiarsi.] Citra satietatem prandere, ex Col. l 7. c 6.
Pranzare à spese d'altri.] Alienum prandere, ex Plaut. in Persa, qui ait alienum cœnare.
Pranzar spesso.] Pransito, tas, a.b. Plaut. in Asin. Vbi flent nequam homines qui polentam pransitant.
Colui, che hà pranzato.] Pransus, sa, sum. Cicer. pro Mil. Adde inscitiam pransi, poti, oscitantis ducis.
Colui, che non hà pranzato.] Impransus, sa, sum. Plaut in Stich. Quam mox cocta est cœna? impransus ego sum.
Cosa pertinente à chi pranza.] Pransorius, ria, rium. Quint. l.6. c 3 Minoribus, quod humile candelabrum emisset, pransorium erit, inquit.
Pranzo, desinare, il pasto che si fà la mattina.] Prandium, dij. Cels lib. 4. Famem facilius fert adolescens, quàm puer, & vno cibo, quàm prandio quoque assuetus. Pomp Fest. lib. 3. Cœna apud Antiquos, dicebatur, quod nunc est prandium: vesperna, quam nunc cœnam appellamus. Suet. in Vitel. cap. 13. Epulas trifariam semper, interdum quadrifariam dispertiebat in ientacula, & prandia, & cœnas, comessationesque.

Pranzo da cane.] Prandium caninum, Gell. lib. 13. cap. 30.
Pranzo frugale, cioè parco, e moderato.] Prandium frugi, ex Plin. ep. 45.
Pranzo di nozze.] Prandium nuptiale, ex Suet. in Calig. cap 25
Pranzo ordinario.] Prandium quotidianum, ex Plin. l. 6. cap. 35.
Pranzo piccolo.] Prandiolum, li, n. g. ex Cic.
Pranzo da plebeo.] Prandium plebeium. Pers Sat. 5.
Pranzo da sorella, ò da fratello.] Prandium sororum, vel fraternum, ex Plaut. in Curcul.
Pranzo molto splendido, e sontuoso.] Prandium largissimum. Suet. in Cæs c. 38.
Pranzo d'vn scodo.] Prandium centenarium, à centussibus, idest centum assibus appellatum. Pomp. Fest. lib. 3.
Pranzo da viandanti.] Prandium viaticum ex Plaut. in Bacch.
Pranzo senza vino.] Prandium abstemium Gell. l. 13. c. 30. Prandium abstemium, in quo nihil vini potatur, caninum dicitur, quoniam canis vino caret.
Pranzo di molte viuande.] Prandium dubium, ex Ter. in Phorm.
Compagno di pranzo.] Compransor, ris Cicer. 2. Phil. Hunc tu agrum compransoribus tuis, & collusoribus diuidebas.
A pranzo, mentre si pranza, stando à pranzo.] Per prandium, ex Suet. in August. cap. 71. 2. Super prandium ex Plin. l. 4. ep. 22.
Dopò pranzo, finito di pranzare.] Prandio comeso ex Var. lib. 1. cap. 2. 2. A prandio. 3. Post prandium ex Cicer.
Il fondamento del pranzo.] Prandij fundus, vel fundamentum, ex Gell. l. 17. c. 8.
Allungare il pranzo.] Prandium producere, ex Hor. lib. 1. Sat. 5.
Comprare da pranzo] Prandium obsonare. Plaut.
Cominciare il pranzo con l'oua.] Ouis prandium inchoare, ex Hor. & Mart.
Finire il pranzo con le more.] Moris prandium finire, Horat.
Leuarsi da pranzo.] De prandio surgere, ex Hor. 2. Ser. Sat. 2.
Colui, che pranza.] Pransor, ris. Plaut. in Menæch. Pomum anteponam prandium pransoribus.
Mangiare à pranzo rosignuoli.] Luscinias prandere, Horat 2. Ser. Sat. 3.
Mangiare à pranzo herbe.] Olus prandere Horat
Dar da pranzo ad alcuno.] Prandium alicui præbere, ex Suet. in Aug c. 74 2. Prandium alicui apponere, ex Plin. l. 9. c. 35. 3. Prandium dare, ex Plaut. Curc. 4. Prandio aliquem accipere, ex Suet. & Gell. l. 17. c 8.
Tenere vno à pranzo seco.] Prandio aliquem adhibere, ex Suet. in Aug c. 74. Neminem vnquam libertinorum adhibuit cœnæ.
Stare senza pranzo.] Impransum esse. Plaut. in Amphit. Hoc adeo commemini magis, quia illo die impransus fui.
Prassitele, Scultore celeberrimo.] Praxiteles, lis, 2. & 3 b. Plin. l. 34 c. 8. Centesima quarta Olimpiade floruere Praxiteles, Euphranor.
Prassitelico, addiett. di Prassitele.] Praxitelicus, ca, cum, Plin. lib. 36. cap. 5 Hæc maius aliud Veneris Praxitelicæ specimen, quam quod inter hæc sola memoratur. 2. Praxitelius, a, m. Cicer. de Diu. lib. 2. Quasi non in omni marmore necesse sit inesse, Praxitelia capita; illa enim ipsa efficiuntur detractione, nec quidquam illuc affertur à Praxitele.
Prataiuolo, ouer pratese, addiett di prato.] Pratensis, & hoc pratense, t. a. l. Colum. l. 6. cap. 3. Bonum cibi optimi sunt vicia in fascem ligata, & cicercula, itemque pratense fœnum.
Prataria, Sen. prateria, Fior. prato grande.] Pratum ingens, vel magnum, ex Cicer. de Sen. & pro leg. Agr.
Pratello, diminut. prato piccolo.] Pratulum, li, neut. g. Cicer. de Clar. or. In pratulo propter Platonis statuam consedimus.
Praticello, dim. pratello piccolo.] Pratum perexiguum, aut perparuum, ex Cic. de Sen & 2. Tusc.
Prato, campo che non si lauora, ma si tiene per pascolo, e per far fieno.] Pratum, ti, neut gen. Var. lib. 4. de ling. Prata dicta ab eo, quod sine opere parata, Plin. lib 18. cap. 5. Cato quæstuosissima iudicat prata, quæ antiqui parata dixere. Colum. lib. 2. cap. 17 Necessarius arator, cultus est parati, cui veteres Romani primas in agricolatione tribuerunt. Prato nomen inditerunt ab eo quod protinus esset paratum, nec magnum laborem desideraret.
Prattica, vedi conuersatione.
Prattica, esperienza.] Vsus, vsus, masc. g. Cic. 2. Calliditas, tis. Cic.
Far prattica per ottener qualche dignità] Ambitione contendere Cicer 6 Ver. Propter magnitudinem potestatis hic magistratus à populo summa ambitione contendi. tur 2. Prenso, as. Cic.
Pratticare, vedi conuersare.
Prattico, sperimentato, che prattica, esperimenta.] Callidus, da, dum. Cicer. 4 Acad. Ego vt agitor Callidus prius, quam ad finem veniam, equos sustinebo. 2. Expertus, ta, tum. Cic 3 Vsum habens, tis. Gell. l. 2. c. 10. Mittere sanguinem expeditissimum est vsum habenti, ignaro difficillimum.
Prauamente, auuerb.] Praue. 2. Male. 3. Nequiter. Cicer.
Prauità, maluagità.] Prauitas, tatis, f g. 2. Peruersitas, tatis. 3. Improbitas, tatis. Cic.
Prauo, addiett.] Prauus, ua, uum. 2. Peruersus, sa, sum.
Prebenda, e probenda, Fior. prouenda, Sen. cioè portion di biada, che si dà a' caualli] Demensum equarium ex Plaut. in Stich. cuius est vox, demensum, & Val. Max. l 9. c. 16. cuius est vox, equarius.
Prebenda, cioè rendita ferma di Canonicato.] Sacerdotij vectigal, ex Liu. lib. 10. bell Pun. & Cic. pro Font. 2 Reditus sacerdotalis, ex Plin lib. 17. cap. 1. & Liu 5. ab Vrb.
Precedenza, il precedere.] Antecessio, onis, fœm. g. Cic. in Topic.
Precedere, andar innanzi.] Antecedo, dis. Dat. vel Accus. Cic.
Precessore, e predecessore, vedi antecessore.
Precettiuo, che dà precetti.] Præceptiuus, ua, uum. Sen. ep 90. Philosophiæ pars, quam Græci parænetican vocant, nos præceptiuam dicimus.
Precetto, instruttione, ò auuertimento, che si dà per non errare.] Præceptum, ti, n g. Cic. l. 1 de Inuent. Quæ præcepta de breuitate sunt, hæc quoque in genere suo conseruanda. 2. Præceptio, nis, f g. Cic. 1. de off. Præceptio de officio proprio est Stoicorum, Academicorum, & Peripateticorum.
Precetto di ben viuere.] Viuendi præceptum. Cic. pro Flac.
Precetto di ben disputare.] Disserendi præceptum. Cic 5. de fin.
Precetto vniuersale, auuertimento generale.] Catholicum præceptum. 2. Præceptum vniuersale. Quintil. lib. 2. cap. 12. Mihi semper moris fuit quam minimè alligare me ad præcepta, quæ catholica vocant, idest, vt dicamus quomodo possumus vniuersalia, vel perpetualia.
Dar precetti.] Præcipio, pis, s. l. 2. b. Pallad. lib. 1. tit. 1. Pars est prima prudentiæ, ipsam, cui præcepturus sis, æstimare personam. 2 Præcepta dare. Cicer. pro Flac. Puero viuendi præcepta dabitis. 3 Præcepta tradere. Cicer. 5. de fin Ab Aristotele, ac Theophrasto disserendi non dialecticè solum, sed etiam oratoriè præcepta sunt tradita.
Precettore, vedi Maestro.
Precidere tagliare.] Præcido, dis, di, sum, 3. l. 2. Amputo, tas. Cic.

Precipitamento, e precipitatione, il precipitare.] Præcipitantia, tiæ. f g. 1. & 4. l. 2. 3 & 5. b. Gell. lib. 6. cap. 2. Si lapidem cylindrum per spatia terræ prona, atque derupta iaciat; causam quidem ei, & initium præcipitantiæ feceris; mox tamen ille præceps voluitur, non quia tu id iam facias, sed quoniam ita se se modo eius, & formæ volubilitas habet. 2 Præcipitatio, onis. fœm. gen. 2. & 4 l. 2. 3. & 5. b. Sen. de Ira lib. 1. cap. 7. In præceps datis corporibus nullum sui arbitrium est; nec resistere, morariue deiecta potuerunt, sed consilium omne, & pœnitentiam irreuocabilis præcipitatio abscidit.

Precipitare, gittar con furia da alto à basso] Præcipito, as. 1. l. 2 3 b. Plaut. in Trin. Qui in amorem se præcipitauit, peius perit, quàm si de saxo salit. 2. In præceps dare cum Accus. Tit. Liu. 7. bell. Pun. Improuidè se, collegamque, & propè totam remp. in præceps dederat.

Precipitio, luogo dirupato.] Præcipitium, tij. 2. 3 b Quint. lib. 1 c. 10.

Andar in precipitio.] Ferri in præceps. Plin. l. 2 c. 3. Posse, & attrita dum in præceps feratur, illum quisquis est, spiritum accendi.

Precipitosamente, con precipitio, à fiacca zacollo, ò à rompicollo.] Præcipitanter. Luce. l. 2. Currit agens mannos id villam hic præcipitanter.

Precipuo, particolare.] Præcipuus, pua, puum. 2. Peculiaris, hoc peculiare 3. Proprius. pria, um.

Precisamente.] Præcisè. Cic.

Precursore, & antiorriere, Sen foriere, Fior. furiere, colui che và innanzi à preparare gl'alloggiamenti.] Antecursor, ris 1. 3. l a b. Cæs 5 bell. Gall. Cæsar hora circiter tertia ab antecursoribus de Crassi aduentu certior est factus. 2 Præcursor, ris. 1. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Cicer. Ver 7 Neuium Verres in decumis, in rebus capitalibus, in omni calumnia præcursorem habere solebat, & emissarium. 3. Prodromus, mi. 1 com. 2. b. græc. Cicer. ad Att. l. 1. epist. 9. Mihi Pompeiani prodromi nunciant, apertè Pompeium acturum, Antonio succedi oportere. 4. Antecessor, ris. Ex Cæs.

Di precursore.] Præcursorius, a, um Plin. epist. l. 4. 2. Antecursorius, a, um Ex Cic & Plin.

Preda, e bottino; acquisto con violenza; propriamente dicesi de'soldati, che predano.] Præda, dæ. f g. 1 l. Non. Marc. de propr. serm. Manubiis à Præda hoc distare veteres existimauerunt, vt si præda corpora ipsa rerum, quæ capiuntur; manubiæ verò pecuniæ ex præda vendita redactæ.

Di preda, di bottino, aggett.] Prædaceus, cea, ceum. 1. 2 l. 3. b. Apud Gell. lib. 4. cuius est: pecunia prædacea. 2. Prædatitius, a, um. 1. & 2. l. 3. & 4. b.

Predare, far preda, tor per forza.] Prædor, aris. Plin. lib. 10. cap. 25.

Predecessore, colui che è proceduto nell'offitio, vedi antecessore.

Predella, ouero scabello de' piedi.] Pedule, lis. Corn. Fronc. nom. verb. diff. Pedule sub pedibus præstat vtilitatem.

Predestinare, eleggere alla gloria.] In cœlum, vel in æthera destinare, Ex Edmun.

Predestinatione, elettione alla gloria.] In Cœlum, vel in æthera destinatio, Ex Edmund. Camp. rat. 3.

Predestinato, eletto alla gloria.] In Cœlum, vel in æthera destinatus, a, m. Idem ibid.

Predetto, e sopradetto, sudetto, & antidetto, cioè detto innanzi, ò di sopra.] Prædictus, cta, ctum. 1. & 2. l. Cicer.

Predica.] Concio, onis. f g. Græf.

Predicabile, addiett. da esser predicato.] Commemorabilis, bile. 2. Prædicandus, da, dum. 3. Prædicabilis, bile. Cic.

Predicamento, categoria.] Elementum, ti. o. gen. Quint lib. 3. cap. 6. Aristoteles elementa decem constituit, circa quæ versari videatur omnis quæstio, 2. Categoria, riæ, fœmin. gener. Græc.

Predicare.] Concionem habere, Ex Gell. lib 3. c. 16. Concionem habere, est verba facere ad populum sine vlla rogatione. 2. Concionor, aris. Cicer. in epist. fam.

Predicatore, quegli che predica il Vangelo.] Concionator, ris. 1. 3. & 4. l. a b. Hor. Turs. in Xauer. lib 6. cap. 16. Concionatores admonebat Xauerius, ne se ipsos prædicarent, sed Christis crucifixum, hoc est, ne subtilibus disputationibus à vulgi sensu abhorrentibus doctrinam suam atque ingenium ostentarent, popularem auram plausumque captantes. 2. Euangelij præco. Maff in Ign. & Turs. Laur. hist. lib. 2. cap. 2. Iacobus Picens vir sanctus è Franciscana disciplina pariter pietate, ac doctrina clarus Euangelij præco. 3. Præco euangelicus.

Predicatore dell'altrui laude.] Buccinator alienarum laudum 2. Præco alienæ virtutis Cic.

Predicatore dell'Euangelio] Euangelij præco, Turs. Xau. l. 1. præfat.

Cosa di predicatore, toccante à predicatore.] Concionatorius, ria, rium. Turs Xauer. l. 1. c. 7.

Predichetta.] Conciuncula, læ. Cic ad Att l. 2.

Predire, pronosticare.] Prædico, nis, nui, centum. Plin lib. 2. c. 12. Vtriusque sideris cursum in sexcentos annos prædixit Hipparcus.

Prefatione.] Præfatio, nis f g. Cic.

Prefato, nome addiett. vale antedetto] Supradictus, cta, ctum Plin. l. 34. c 7.

Preferire, vedi antiporre.

Prefetto preposto.] Præfectus, cti. m. g Cic.

Prefetto de'studij] A studijs Suet in Claud. c. 28 Suspexit super hos Polybium à studijs, qui sæpè inter duos consules ambulabat.

Prefettura, ò prepositura.] Præfectura, ræ, fœm. gen. Cicer.

Domandar pregando.] Rogo, as. 1. b. Cic lib. 13. epist. 4. Vt non solum tua causa tibi consilium me dare putes, sed etiam quod mihi opus sit me à te petere, & rogare.

Mouer, ò piegar pregando.] Exoro, ras. 2. l. Ter. in Andr. Chremes mihi exorandus est.

Pregare, porgere, ò far prieghi.] Oro, ras. 1. l. Var. de ling. lib. 5 Oro, ab ore, & perorat, & exorat, & oratio, & orator, & osculum, dictum. 2. Preces adhibere cum dat. Cic. 5. de Nat. Si dij neque possunt nos iuuare, neque volunt nec curant omnino, nec quid agamus animaduertunt, quid est, quod illis, cultus, honores, preces adhibeamus.

Pregando, annerb. cioè con prego ò preghiera.] Precario, 1. 3. b. 2 4 l. Quint. Curt. l. 9 Mori præstat, quàm precariò imperatorem esse.

Pregare humilmente, ò con humiltà.] Vti prece, ac obsecratione humili, ac supplici, Cicer. lib. 1. Inu. Beneuolentia comparatur ab nostra persona, si petre, & obsecratione humili, ac supplici vtemur.

Pregar con le lagrime à gli occhi.] Imploro, ras. 2. l. Pomp. Fest. lib. 5. Implorare est cum fletu rogare.

Pregar per cose sacre.] Obsecro, cras. 2. b. Pomp. Fest. l 13. Obsecrare est opem à sacris petere.

Pregare con ogni affetto.] Vehementer etiam, atque etiam rogare. Cic. lib. 13 epist. 8 Quod vt facias te vehementer etiam, atque etiam rogo.

Pregare sommamente, ouero con scongiuri.] Obtestor, aris, tatus, sum, Cic.

Preghiera, priego, e preghera, il pregare.] Precatio, nis. fœm gen. 2. Obsecratio, onis. Cicer. 3. Preces, cum Græf.

Pregiare, vedi stimare.

Pregio, vedi prezzo.

Pregiudicare, e progiudicare, cioè nocere, danneggiare.] Noceo, ces, cocui, citum. 1. b. cum Dat. nonnunquam cum Accusat. Cicer. in off. Non licet sui commodi causa nocere, Plaut. in Mil. Iura, te non nociturum esse homi-

hominem de hac re neminem. a Obsum, obes, obsul. Cic.1.de Orat. Fuit mirificus quidam in Crasso pudor, qui tamen non modò non obesset orationi, sed etiam probitatis commendatione prodesset. a.Officio,cis,offeci. ctum 2.b. Cic pro Rosc. Amer. Quid recipis mandatum, si ad suum commodum conuersurus es? cur mihi te offers, ac meis commodis officio simulato, officis, & obstas. 4.Nocere noxam. Liu 9. ab Vrb. Hisce homines iniussu populi Romani Quiritium fœdus ictum iri spoponderunt, atque ob eam rem noxam nocuerunt. 5. Damno esse. Plin. lib. 14 procem. Posteris laxitas mundi, & rerum amplitudo damno fuit, postquam senator censu legi cœptus, iudex fieri censu, magistratum, ducemque nihil magis exornare, quam census. 6 Fraudi esse, Cicer. pro Dom. Hæc res nemini vnquam fraudi fuit.

Preguditio, danno.] Detrimentum,ti,n.g.Cic. 2 Damnum, mni,n.g Cic.

Pregna, vedi grauida.

Pregnezza, vedi grauidezza.

Prelato quegli che hà dignità ecclesiastica.] Antistes,tis. 1.& a 1.& 3 b. Siponti in Mart. Ab antesto fit antistes, qui in aliqua re excellit. Iac. Grætf. Nom. 2. Præstes, stitis. 1.l. & a b. Siponti in Mart. A præsto fit præstes, antistes; sic enim antiqui præstites, vt nunc antistites. 3. Præsul, lis. 1.l.a.b. Iac. Grætf. Nom.

Di Prelato, addiett.] Præsularis, & hoc præsulare. 1.& 3.l. & a.b. Ex Cic cuius est Consularis.

Prelatura, dignità di Prelato.] Præsulatus, tus. m.g apud Script ecclef.2. Honores ecclesiastici. Dignitatus gradus, Tursellinus.

Promeditare.] Excogito,tas, taui, tatum. 2. Præmeditor, taris. Cic.

Premeditatione, cioè pensamento prima.] Præmeditatio, onis f g a Meditatio,onis. Cic.

Premeditato, cioè pensato auanti.] Præmeditatus, ta, tum. Cic.

Premente.] Vrgens, tis. o g. Cic.

Premere, cioè sollecitare.] Vrgeo, ges. 2. Insto, stas. Cicer.

Premere, stringere.] Premo, mis Cic.

Premere spesso.] Presso, sas. Plaut. in Pers Vomica est, parcè, nam vbi quis mala tetigit, manu dolores cooriuntur.

Premiare, rimunerare, guiderdonare.] Præmio aliquem donare. 2. Præmio aliquem afficere, vel decorare 3. Præmium alicui dare, tribuere, vel concedere.

Premio, mercede, guiderdone, ò ricompensa] Præmium, mij Cic. 2 Merces, dis f g Grætf.

Senza premio.] Gratis 2. Gratuito, Cic.

Premiuccio, diminut di premio.] Præmiolum, li.n.g. Iac. Pont. v.s prop. 92.

Premuto.] Pressus, sa, sum. Cic.

Prencipe, e Principe, per sincope, Prence e secondo alcuni, anco primo, nome generico di chi hà stato, ò signoria grande.] Princeps, pis. Veget lib. 1. Neminem magis decet, vel meliora scire, vel plura, quàm principem, cuius doctrina omnibus potest prodesse subiectis.

Prencipe del mondo, qual fù il popolo Romano.] Terrarum princeps Plin. l. 2. cap. 3 Corona quidem nulla fuit graminea nobilior in maiestate populi, terrarum principis, præmijsque gloriæ.

Prencipessa, e principessa, per sincope, prencessa, la moglie del prencipe.] Princeps pis. fœm gen. 1 a l In sect. & 6. in obl. 2. Princeps fœmina. Plin l. 8. c. 31. Quasdam nos principes fœminas scimus, omnibus diebus matutinia ceruinam carnem degustare solitas, & longo æuo caruisse febribus.

Prendere, vedi pigliare.

Prender in cibo.] In cibo sumere. Plin. lib. 18. cap 14.

Prender in bene, prender in buona parte alcuna cosa.] In bonam partem aliquid accipere. Cic.

Prendere, portar vno sul collo, su le spalle.] Succollo, las.

Var. lib. 3. de re rust. Apes, regem suum sequuntur quocumque it, & fessum subleuant, & si nequit volare succollant.

Prender in beuanda.] In sorbitione sumere. Plin. lib. 28. cap. 14.

Prender per di sopra.] Per superna sumere. Ex Plin.

Prender per disotto.] Per inferna sumere. Ex Plin.

Prender qualcheduno col furto in mano, ò trouar in fatto.] Deprehendendo, dis. Cic. 7. Ver Quasi esset in aliquo manifesto scelere deprehensus.

Prender la medicina.] Medicamentum haurire. Plin. lib. 24. c. 19.

Prenome, vedi antinome.

Preparare, apparecchiare, & apprestare, Fior. ammannare, Sen. ammannire, e val metter in ordine, ò far apparecchio.] Paro, as. 1.b. Sen. de vit. beat. cap. 30. Qui benè de se meretur, hoc ipso alijs prodest, quod illis profuturum parat 2. Apparo, as, s.l.a b. Plaut. Asin. Vah delinire apparas. 3. Comparo, as. s.l. s.b. Cicer. de Nat. Cum ego me ad respondendum comparaui, repente auertis orationem, nec das respondendi tempus. 4. Præparo, as. 1.l.2 b Plin 1 8 c 37. Præparant hyemi, & herinacei cibos, ac voluti supra iacentia poma, affixa spinis vnum non amplius tenentes ore, portant locauas arbores.

Preparatione, e preparamento; apparecchio, & apparecchiamento; apprestо, & apprestamento, cioè il preparare, l'apparecchiare, l'apprestare.] Præparatio, nis. Cicer. 1. off. Præparatio diligens in omnibus negotijs, priusquam aggrediaris, adhibenda est. 2. Præparatus, tus m.g. s.l.a.b Ex Quint. & Cornel. Tac l 13 & 18. Annal 3. Apparatus, tus. m. gen. 1.3 l. 2. b. Ex Cicer. 2. & 3. de Orat 4. Apparatio. ois fœm gen. 1.3.l. a.& 4.b. Ex Cic. 2. de Inu. & 2 de Off. 5. Præparatus, tus. m. gen. 1.3.l. a.b. Gell. lib. 10. cap. 11. qui dicit: in præparatu rei rusticæ.

Con preparatione, con apparecchio, auuerbialm.] Præparatè. s.& 3.l. a.b. Cic de Clar. Ia ad dicendum veniebat magis audacter quàm paratè 2. Apparatè 1. 3.& 4 l. a.b. apud Quint l. 4. qui ait, nihil præparato, nihil festinato fecisse videtur Milo.

Con più preparatione, ò apparecchio.] Præparatius s.3.l. a b. Cic de Or. Et si vtile est subito sæpè dicere, tamen illud vtilius, sumpto spatio ad cogitandum, paratius atque accuratius dicere.

Preparato, & apparecchiato, particip.] Paratus, ta, tum. 1. s.b.2.l. Cic. 1. de Orat. Vir omnibus, vel naturæ, vel doctrinæ præsidijs ad dicendum paratus. 2. Apparatus, ta, tum. 1 3.l.a.b. Cic. 1 de leg Ad causas ego nunquam, nisi apparatus, & meditatus accedo. 3. Præparatus, ta, tum. 1. 3.l.a b Cic 2 de Inuent Pœnæ apud inferos sunt implijs præparatæ.

Preporre, anteporre, & antiporre, preferire, e premettere, Fior. anche antimettere, vedi antiporre.

Preposta, e proposta, vedi propositione.

Preputio quella pellicina, che dal membro del bambino si tagliaua nella circoncisione.] Præputium, tij n.g. 1 l.a.& 3.b. Siponti in Mart. Præputium pellicula est in summitate penis quæ glandem operit, quam qui mutilantur circumcisi, vel recutiti vocantur. Iuu. sat. 14. de Iudæis loquens, sic ait.

Nec distare putant humana carne suillam,
Quia pater obtinuit, mox, & præputia ponunt.

Prerogatiua, priuilegio, elettione.] Prærogatiua, uæ. Cic. 2. Phil.

Presa, e presura, cattura, riferito a' ministri di giustitia.] Comprehensio, nis f g. Cic.

Presa, riferito a' cacciatori.] Captura, ræ fœm gener. Plin. lib. 10. cap. 40. Platea nominatur auis aduolans ad eas, quæ se in mari mergunt, & capita illarum, morsu corripiens donec capturam extorqueat.

Presagio, e presagio, vedi diuinatore.

Presame, latte, gaglio. Sen caglio, Fior. gaglio, e communemente quaglio, materia da far appigliare il latte.] Coagulum,

gulum,li.neut.gen.r.l.2.b. Diosc. lib.2.cap.68. Coagulum omne dissipata cogit, & coacta dissoluit. 2.Pytia,tiæ, fœm.gen.1.& a b.D osc.3 Petya,tyæ.fœm.gen. r.l & a b.Suid.

Presame d'agnello.] Coagulum agninum. Var.de re rust.l. 2. Agni coagulum Co .de re rust.l 7.c.8.Lac plerumque cogi agni, & hœdi coagulo, quamuis possis, & agrestis cardui flore conditi.

Presame di capretto.] Coagulum hœdinum.Var.de re rust. l.2.cap.11.

Presame di cauallo.] Coagulum equinum, Ex Dioscor. lib.2.cap 68 & Var.lib.2.cap 7. 2 Hippace, ces fœm.g. 2 b Diosc.lib 2.cap.68. Equi coagulum, quod hippacem al qui vocant, priuatim cœliciæ, dysenterijsque conuenit.

Presame di ceruio.] Coagulum ceruinum, Ex Var.de re rust.lib.2 cap 11. & l.3. cap 9. 2.Cerui coagulum, Diosc.lib.2.c 68. Hœdi,agni, hinnuli, capreæ laticornis, & dorci, apri,& cerui, vituli, bubalique coagula similes naturas sortiuntur: contra aconiti potum in vino, & concretum lac in aceto conuenienter assumuntur.

Presame di lepre.] Coagulum leporinum.Var.de re rust. lib 2 cap.11. Lactis duobus congijs addunt coagulum, magnitudine oleæ, vt coeat, quod melius leporinum, quàm agninum,2 Leporis coagulum, Diosc. lib.2.c.68. Leporis coagulum tribuit obolis ex vino, venenatorum morsibus cœliaciis, dysentericis, & fœminis fluxione vuluæ laborantibus, ac reiectionibus à pectore auxiliatur, sanguinem in grumos concretum discutit.

Presbiterato,dignità, grado di prete.] Presbyteratus, tus. m.g.apud Eccl.Script.

Prescia,fretta.] Festinatio,onis.fœm.gen. Cic. 3. de Orat. Tempus pacis à n belli, festinationis, an otij. 2.Properatio,nis.f.gen.Cic.lib.16 epist 27.Frater perciùà præscripserat verecundia videlicet,& properatione 3. Properantia,iæ. f.gen.Sal.in Iug 4.Celeritas,tis.f.gen.2.a.& 3 b Cicer.

Prescia grande] Festinatio præpropera. Cic lib.7 epist 8 Ex literis cognoui præproperam quandam festinationem tuam. 2. Festinatio, vel celeritas præceps. Cicer. pro Flac.

Colui,che hà prescia.] Festinus,na, num. Ouid. 11. Met. Cursu festinus anhelo.2.Properus,ra,rum.Plaut Properam video ancillam venientem.

Colui che hà gran prescia.] Præproperus,ra,rum. T.Liu. 2.bell.Pun Consulis temeritati, ac præpropero ingenio materiam etiam fortuna dedit.

Hauer prescia.] Festino, nas. Ter.in Heaut. Vide alios festinare.lectos sternere.2 Propero,ras.

In prescia, in fretta, auuerbialm.frettolosamente.] Festinanter.Cicer.5.de fin 2 Festinatò. Plin lib.10 cap 10. Quod nisi festinato peragatur,lurido colore mucescunt. Quint. l 4. c. 2. Milo nihil præparato, nihil festinato fecit. 3.Festinè Cicer. Att. lib. 4. Soleatu hæc festinè odorari.

Presciutto,la coscia d'auanti del porco.] Perna,næ.Var.l.4. de ling Perna dicta est à pede sua.

Presciutto, intiero della coscia di dietro.] Petaso,nis.m.g. & a b.in rect & 3 | in obliq.Mart l.13.

Presciuttino, diminutiuo.] Petasunculus, li. Iuuen. Sat 7.

Prescriuere,terminare.] Præscribo,bis,psi,ptum. 2.Præfinio nis.3.Præstituto tuis.Cic.

Presenza,il contrario d'assenza] Præsentia tiæ. f gen 1.2. l.3.b.Pallad.de re rust.l.1.c.6. Præsentia domini, prouentus est agri.

In presenza,in sù gli occhi,à vista.]In oculis. 2.In conspectu Cic.

Presenza,aspetto.] Aspectus,ctus m.g Cic.

Presente, ò dono auuelenato, ò auuenenato, quali tal volta son'i presenti de'nemici.] Donum veneno illitum Tit. Liu.lib 5.ab Vrb.2.Munus veneno imbutum, Ex Ouid. 4 Trist.eleg.1.cuius est telum veneno imbutum.

Presentare, e regalare, donare far'vn presente, ò regalo ad vno.] Munero,as.1.l.2.b,Cicer.pro Domic.Locus erat, in quo erant ea composita, quibus te rex munerare constituerat.2.Muneror,neraris.1.l.2.b.Cicer. Att.lib.8. Alexion me opipare muneratus est. 3 Dono,nas. Cic.2. de leg. Dubitari non potest, quin sit mente futurus Deus, cum vir nemo bonus ab improbo se donari velit. 4. Munere afficere cum Accusat. person. Cicer

Presentare alcuno in giuditio.] Sistere aliquem ad iudicium,Cic.

Presentarsi.] Sistere,se.Cic.

Presente, dono, regalo.] Donum,ni. neut gen. Cicer. 3. de leg.

Presentare, ouero donare: dare in dono qualche cosa, far'altrui vn dono, ò presente.] Dono,nas. 1.l com Accus pers.& Ablat.rei.Cic 5.Verr. Rubrium corona, & phaleris, & torque donas. 2 Dono,nas.cum Dat pers & Accus.rei.Cæs 7 bell. Gall. Prædam militibus donat. 3. Largior,largiris 1.l. Cicer. offic.1. Multi sunt,qui eripiunt alijs,quod alijs largiantur. 4 Munero, muneras. 2.l. 2.b.Cicer pro Dom.Locus erat quidam in quo erant ea composita, quibus te rex munerare constituerat. 5. Muneror,raris.1 l.2.b depon.Cicer ad Att.lib.7.epist.2. Corcyræ Alexion me opipare muneratus est. 6. Dono dare, cum Dat. pers.& Accus. rei. Ex Plaut.in Amphit, dum ait: Patera hæc dono mihi ob virtutem data est. 7.Munere afficere, eum Accusat. pers. Cicer.lib.2 fam, epist.3.Plurimis,maximisque muneribus & nos amicos, & ciues tuos vniuersos,& Rempub.afficira 8 Munere donare,cum Accusat pers. Ex Vitruu lib 6. præfat. Aristippus philosophus Socraticus apud Rhodienses de philosophia disputans,muneribus est donatus 9 Munera dare,cum Dat.pers Quint.lib 1.cap.10.Mulieres naturalia ipsa videntur ad eolerandos facilius labores,velut munera nobis dedisse.10.Munus donare,cum Dat.pers. Cic.5. Tusc 11.Donom,vel munus dare,siue tribuere. Cic.pro Cluent.necnon Ouid 9.Metam. 12. Dono,donare, cum accus.pers.Plaut in Stich.

Presentar qua, e'n là, cioè à più persone.] Dilargior. giris. 1 & 2.l.Cic.2 de leg.agr.Nec L Sylla,qui omnia sine vlla religione,quibus voluit, dilargitus est, agrum campanum attingere ausus est.

Presentar senza risparmio, cioè abbondeuolmente.] Elargior,giris.1 & 2.l.Liu.l.3.Possessores,principem ciuitatis elargiendo de alieno: 3 populare fieri querebantur. 2. Largè effusèque donare. Cicer pro Rosc. Am. Non pauca suis adiutoribus largè effusèque donabat.

Presente,e dono di cose da mangiare, e bere, che si manda ad amici forastieri.] Xenium,nij.neut g Vitr.l.6.Primo dir Græci hospites inuitabant ad cœnam, mittebant pullos, oua, olera, poma, reliquas res agrestes Ideo pictores, qui ea quæ mittebantur hospitibus,picturis imitabantur, xenia appellarunt,& Vlp.non in totum xenijs abstinere debet.

Presente,e presentiale, addiett. il contrario d'assente.] Præsens,tis.om.gen.2.& 2.l.Colum lib 3 cap.21. Quocumque domini præsentia oculi frequenter accesserit in ea parte maiorem in modum fructus exuberat.

Esser presente.] Adsum, des. Cicer. 2. Intersum, es. Cicer.

Far vn presente di qualche cosa.] Condono,onas. Cicer. 3. Verr. Vt liberis eius bona eriperes,& cui tibi commodum esset condonares

Presentemente,e presentialmente,auuerb.in presenza.]Coram.Cic.l 11.ep.16 Quemadmodum coram, qui ad nos intempestiuè adeunt molesti sæpè sunt,sic epistolæ offendunt,non loco redditæ.

Presentemente, auuerb.cioè al presente, hora adesso.] In præsentia Cic

Dare, ò pigliare presenti.] Donum dare, vel capere, Cicer. lib.3. de leg Donum ne capiunto, neuè danto, neuè petenda, neuè gerenda, neuè gesta potestate.

Presentimento, indouinamento.] Præsensio animi. 2 Præsagi-

ſagitio, onis. 3. Diuinatio, onis. Cicer.

Preſentire, antiuedere, indouinare.] Præſentio, tis, ſi, ſum. 2 Præſagio, gis, giui. 3. Cogitatione præcipere, Cicer.

Preſentone, accreſc. preſente grande.] Donum ingens, Iuſt. lib. 18. Cyneas Romam cum ingentibus à Pyrrho donis miſſus; neminem, cuius domus muneribus pateret, inuenit.

Preſentuccio, diminut. preſente piccolo.] Munuſculum, li. neut gen. Cicer. ad Att. lib 16 epiſt. 6. Tulliola deliciolæ noſtræ, tuum munuſculum flagitat, & me, vt ſponſorem appellat. 2. Munus exiguum, Ouid. de Art.

Preſenza, il contrario d' aſſenza.] Præſentia, tiæ. Pallad. lib. 2. tit. 6. Præſentia domini prouentus eſt agri.

Preſto, toſto, di quì à pochi dì.] Breui. 2. Propediem. Cicer. 9. fam. epiſt. 25. Sed iocabimur alias coram & vt ſpero breui, & ad Att. lib. 6. Ego (vt ſpero) propediem te videbo. 3. Citò. 4. Maturè Plaut. in Curc.

Preſto preſto.] Iamdudum. Turſ.

Più preſto.] Maturius. 1. & 2. l. Plin. lib. 18. cap. 25. Sic indicatur anni temperies, alibi tardius, alibi maturius.

Più preſto, più infretta.] Celerius. 2. Citius. Cic.

E' troppo preſto.] Præmaturum eſt. Plin. lib. 8. cap. 48. Caſtrari agnos, niſi quinqueneſtres, præmaturum exiſtimatur.

Prender in preſto, vedi accattare.

Preſumere, ardire.] Audeo, des. Cic.

Preſumere di sè.] Nimium ſibi tribuere, aut ſumere. 2. Nimium arrogare ſibi. Cic.

Preſuntione, ardimento.] Audacia, ciæ. fœm. gener. Cicer.

Preſuntione, sfacciatezza.] Impudentia, tiæ. fœm gen. Cicer.

Preſuntuoſamente, arditamente.] Audacter. Cic.

Preſuntuoſamente, sfacciatamente.] Imprudenter. Graeſ.

Preſepio, vedi mangiatoia.

Preſidente, colui che preſiede.] Præſes, ſidis. Preſidio, vedi guarnigione.

Preſſo, & appreſſo, vicino, & appo, prepoſitione abbreuiata d'appreſſo, che tanto vale.] Ad. Cic. Att. lib. 1 ep. 2. Signa quæ nobis curaſti, ea ſunt ad Caietam expoſita. 2. Apud. 1. 2. b. Cicer. lib. 15. epiſt 4. In Cappadocia extrema non longè à Tauro apud oppidum caſtra feci.

Preſſore, torchio.] Prælum, li. n gen. Colum. 2. Torcular, ris. Colum. l 12. c 50. 3 Torcularium, rij. Cato cap. 18. 4. Torculare, ris. Colum. lib. 12. c. 50. 5. Torculum 1. Plin. lib. 18 c. 31

Preſtamente, ouero preſto, auuerb. con preſtezza.] Maturè Gell. lib. 10. cap. 11. Maturè nunc ſignificat properè, & citò, contra ipſius verbi ſententiam: aliud enim eſt maturè, quàm quod dicitur (properè) Idem Gell. ibidem. Confeſtim. Cicer. 5 Phil. Rem adminiſtrandam arbitror ſine vlla mora, & confeſtim gerendam cenſeo.

Preſtare, inteſo di coſa, che non ſi rende la medeſima.] Mutuum dare. 2. Mutuo, as Cic.

Preſtare, dar in preſto, ò ſia coſa, che ſi rende la medeſima, ò nò.] Commodo, das. Plaut in Aſin. Viginti argenti commodes minas huius quidem matri. Idem Plaut. in Rud. Cur tu aquam grauare amabò, quam hoſtis hoſti commodat. 2. Credo, dis.

Preſtare à vſura.] Fœneror, aris, atus, ſum. Cic.

Preſtezza, l'aſtratto di preſto.] Celeritas, tis. f. g. 1. 2. & 3. b. & 4. l.

Preſto, veloce.] Celer, ra, rum. 2. Celeris, & hoc celere. Cic.

Preſto, ſollecito, pronto.] Solers, tis. 2. Diligens, tis. Cicer.

Preſuntuoſo, ardito.] Audax, cis. m. g. Cic.

Preſuntuoſo, sfacciato.] Impudens, tis. 2, b. & o. g. Cic.

Preſupporre, ò ſupporre, cioè porre per certo, ò vero.] Pro certò ſumere. Cic. 2. de Diu. Sat eſt intelligi, id ſumere iſtos pro certo, quod dubium controuerſumque ſit. 2. Pro non dubio ſumere T. Liu. Pro non dubio legati Eumenis ſumebant, quæ Antiochi fuerunt. Eumenem æquius eſſe, quam me habere.

Pretaria.] Sacerdotium, tij 2 Dignitas ſacerdotalis. 3. Presbyteratus, tus. m. g. apud Script. Eccl.

Pretazzuolo, pretino; diminut.] Sacerdotulus, li. m g. Ex Plin. l. 4. & Gell.

Prete, ſacerdote.] Presbyter, ri. m. gen. 2. Sacerdos, dotis. m. g Matt.

Pretendere.] Poſtulo, poſtulas. 1. l. 2. b. Plaut. Moſt. Vna opera ebur atramento candefacere poſtulas. 2. Specto, ctas. 1. l. Quintil. lib 9. cap. 12. Orator interritus forenſium certaminum pugnam iam in ſchola victoriam ſpectet.

Preterire, laſciar à dietro.] Prætereo, ris, riuj, ritum. 2. Prætermitto, tis, ſi, ſſum. Cic.

Preterito, paſſato.] Præteritus, ta, tum. 2. Anteactus, cta, ctum. 3. Tranſactus cta. ctum Cic.

Preteſta, ſpecie di toga così detta.] Prætexta, tæ. f. g Cic. de Am. Summi puerorum amores ſæpè vna cum prætexta, & toga deponuntur.

Preteſtato, addiett. che vſa la preteſta.] Prætextatus, a, um. Cicer. pro Mur. Triumphantium filij prætextati.

Preteſtato, ſuſt. nome proprio d'huomo.] Prætextatus, ti. m. g. Mart. Rom.

Preteſto, Sen. proteſto, Fior. cioè colore, coperta, ò fintione] Obtentus, tus. m. gen Saluſt. Secundæ res mirè ſunt vitijs obtentui. 2. Species, ei fœm gen Liu. l 9 Tac. lib. 1. 3 Prætextus, tus. m. g Suet. in Tiber. cap. 28. Omnium inimicitiæ hoc prætextu ad vos deferentur. 4. Prætextum, ci. n. g. Suet. in Cæſ c. 30. Et prætextum quidem illi ciuilium armorum, hoc fuit, cauſas autem, alias fuiſſe opinantur. 5. Color, ris.

Con preteſto, ouero ſotto preteſto.] Per ſpeciem. T Liu. l. 9. Tarquinij morte celata per ſpeciem alienæ fungendæ vicis, ſuas opes firmauit. 2 Obtentu Gell lib. 10. cap. 22. Quidam philoſophiæ obtentu inutile otium, & linguæ vitæque tenebras ſequuntur. 3. Ob cauſam. 4. Sub imagine. 5. Sub vmbra 6. Sub nomine. 7. Sub imagine.

Preteſto, occaſione.] Occaſio, ois. 2. Cauſa, ſæ. Graeſ. 3. Prætextus, tus. m g. Suet.

Pretioſamente, auuerb. con gran prezzo.] Pretioſè. Cicer.

Pretioſo, addiett. che val gran prezzo.] Pretioſus, ſa, ſum Cic.

Pretore, titolo di magiſtrato.] Prætor, ris. Cic. 1. offic. Prætorem decet non ſolum manus, ſed etiam oculos abſtinentes habere.

Preualere, cioè poter più dell'altro, eſſer di più valore.] Præpolleo, ei. 1. 2. l. Liu. 1. ab Vrb. Ardeam Rutuli habebant, gens, vt in ea regione, atque in ea ætate diuitijs præpollens. 2. Præpoſſum, tes. 1 l Corn. Tac. Poſtquam Macedones præpotuere, Antiochus demere ſuperſtitionem, & mores græcorum dare adnixus eſt. Præualeo, les. 1. l. 2. b. Plin. lib. 10. cap. 6. Vulturum præualent nigri.

Preuaricare, cioè far viſta di far vna coſa per vn'altra.] Præuaricor, aris. 2. Colludo, dis. Cicer. in Ver.

Preuaricatore.] Colluſor, ris. 2. Præuaricator, tis, m. gen.

Preuedere, vedi antiuedere.

Preuenire, occupar auanti] Præoccupo, pas. Cic. 2. Antecapio, pis. 3. Anteuerto, tis Cic. Tac. l 13. qui ait: veneno damnationem anteuertit.

preuenire, & antiuenire, Fior. ancor anziuenire, val venir auanti, ò prima.] Antecedo, dis. 1. 3. l. 2. b. Corn. Celſ. lib. 1 cap. 2. Prima corporis curatio exercitatio eſt, quæ ſemper antecedere cibum debet; in eo, qui minus laborauit, & benè concoxit, amplius in eo, qui fatigatus eſt, & minus concoxit, remiſſior. 2. Anteuenio, nis. Sal. Iug.

At

At ille, quæ parabantur à perfrugis edoctus magnis itineribus Metellum anteuenit.

Prezzo, cioè pagamento, mercede, ò premio.] Pretium, tij. neut. gen. 1. a. b. Auc. ad Her. lib 3. Deduci à recta via, nec prece, nec pretio, nec gratia, nec simultate oportet.

Prezzo, estimare, e pretio; valuta d'vna cosa.] Pretium, tij. Var. 4. ling. Pretium quod æstimationis, emptionis ue causa constituitur, dictum à peritis, quod sic solum possunt rectè id facere. 2. Æstimatio, nis. Tursel. Nom.

Prezzo rigoroso, cioè altissimo.] Pretium summum. Ter. in Andr. Summum pretium persolui tibi.

Prezzo vile.] Pretium vile Cic.

Priego, vedi preghiera.

Prigionare, metter in prigione, vedi carcere.

Prigione, Fem. carcere luogo publico, doue si racchiudono i rei.] Carcer, ris. m. g. & a. b. in rect. & obl Var. l. 4. de ling Carcer, à coercendo, quod exire prohibentur. 2. Custodia, diæ. f. g. 1. & 2 l. 3. b. Cic. 1. Tusc. Plin. l. 21. c. 3 Inde Antonium eductum custodia bibere iussit illicò expirantem.

Prigione, masc. Quegli, che stà in prigione.] Captiuus, ui. Cic. 3. Tusc. & 3. de Nat. 2. Captus, pti. Cic. Att. lib. 10. Q. Cor. lib. 3. 3. Custodia, diæ. f. g. Suet. in Dom. cap. 14. Nec mihi secreto, atque solus, plerasque custodias, receptis quidem in manu catenis, audiebat. Digest. Si custodia se interfecerit, vel præcipitauerit, culpæ adscribetur. 4. Vinctus, ta, tum. 1. l. Ex Plin. lib. 13. epist. 19.

Prigionia; l. lo stare racchiuso in prigione, ò in forza altrui.] Captiuitas, tatis. f. g. 1. l. & 3 b. Corn. Tac. Quocumque oculos Romanus intenderet, captiuitatem, cædemque & dira omnia oculis obuersari. 2. Inclusio carceraria. Ex Cic. in Vat. & Plaut. in Capt. 3. Commoratio carceraria, Ex Cic. & Plaut.

Prigioniere, colui che hà in custodia i prigioni.] Custos carcerarius, Ex Plaut. in Asin. & Capt. 2. Custos carceris, Ex Cic. 2. in Catil. 3. Desmophylax, lacis. m. g. & 3 b. in rect. & obl Luc.

Prima, primamente, e primieramente, auuerb. che dinota tempo antecedente, e vale auanti, od innanzi.] Primum. 1. l Cic. 1. de Nat. Quæro vester Deus primum vbi habitet, deinde quæ causa cum loco moueat, postremò quid appetat. 2. Primò 1. 2. l. Cic. de Clar. Isocrates primò artem dicendi esse, negauit. 3. Primitus Gall. lib. 1. cap. 18.

Prima d'ogn'altro.] Primum omnium, Brut. ad Cic. fam. ep. lib. 11.

La prima, seconda, terza, quarta, quinta, e sesta volta.] Primò, secundò, tertiò, quartò, quintò, & sextò, Ex Var. de re rust. l. 1. c. 32. & 37.

Primate, vedi principale.

Primaticciamente, e primoticamente, auuerb. à buon'hora, e si dice di frutto primaticcio.] Maturè 1. & 2. l. Ex Plaut. in Mil.

Più primatticciamente, compar.] Maturius. 1. & 2. l. & 3. b. Ex Cic. 4. Ver.

Primaticcio, e primotico, addiett. dicesi di frutto, che à buon'hora si matura.] Præcox, cis o. gen. 1. & 2. l. Plin. l. 15. c. 12. Post autumnum maturescunt persica, æstate præcocia intra trigiota annos reperta, & primò denarijs singula væneundata. 2. Præcox, qnis. o. gen. 1 & 2. l. in rect. & a. b. in obliq Aul. lib. 3. cap. 9. Qui dicit, præcoquem vitem. 3. Præcoquus, a, um. 1. l. & 2 b. Colum. lib. 12. cap. 37. Vuas præcoquas quam maturissimas legito, easque per triduum in sole siccato, quarto die calcato.

Primauera, delle quattro stagioni dell'anno, che siegue dopò al Vernò.] Ver, ris. neut. gen & 1. l. Var. 5. de ling Tempus secundum, ver, quòd tum viuere incipiunt virgulta, ac vertere se tempus anni. 2. Tempus vernum Cic. de Sen. Breue tempus ætatis satis est, longum ad benè, honestèque viuendum: Sin processeris longius, non magis dolendum est, quam agricolæ debent præterita verni temporis suauitate, æstatem, autumnumque venisse. 3. Tempus hyemi senescenti adiunctum. Cic. 2. de Nat. Et duo tempora, quorum alterum, hiemi senescenti adiunctum est, alterum æstati. 4. Menses verni Ex Cic. ad Att. lib 5. 5 Dies verni Ex Colum. lib. 11. cap. 1. 6. Vernum, ni. neut. gen. 1. l. Plin lib. 28 cap 4. Aristoteles, & Fabianus, plurimum somniari circa vernum, & autumnum tradunt, magis que supino cubito, & prono nihil. 7. Veris tempus. Plin. lib. 7. cap. 2. Fama est Pygmatos insidentes arietum, caprarumque dorsis armatos sagittis, veris tempore, vniuerso agmine ad mare descendere, & oua, pullosque gruum consumere. 8. Veris tempestas, vel tempestas verna, Ex A. Gell. lib. 9. cap. 7.

Di primauera, addiett. Vernus, na, num 1. l. Plin. l 19 cap. 1. Cucumeres, & cucurbitæ seruuntur semine in terra sexquipedali fossura inter æquinoctium vernum, & solstitium.

La primauera, ouero di primauera, cioè in tempo di primauera, ò per tempo di primauera.] Vere. 1. l. 2. b. Plin. lib. 9 cap 31. Omnia eius generis hyeme læduntur, autumno, & vere pinguescunt, & plenilunio magis, quia nocte sidus tepido fulgore mitificat. 2. Vernò, Cato de re rust. cap. 131. vernò arare incipito. Plin lib. 10 cap. 3. & 5. 3. Vernò tempore. Cic. 5. Tusc. Itaque, & arbores, & vites, & ea quæ sunt humiliora, neque se tollere à terra altius possunt, alia semper virent, alia hieme nudata, verno tempore tepefacta frondescunt. 4. Veris tempore Plin. lib. 7. cap. 2. 5. Per ver. Plin. lib. 17. cap. 18. Si quis quærat quod tempus oleæ serendæ sit; agro sicco per Septembrem, agro læto per ver. Cato de re rust. cap. 151. 6. Mensibus vernis Ex Plin. lib. 8 cap. 33. vbi de chamæleonte sic ait. Hybernis mensibus latet, vt lacerta. 7. Diebus vernis. Ex Colum. l. 11. c. 1. & Plin. lib. 8 cap. 33.

Al principio, ò sul principio di primauera.] Primo vere. Cæs. 6. bell. Gall. Galliæ consilium primo vere indixit Cæsar. 2. Ineunte latèque dispersum Pompeius extrema hyeme apparuit, ineunte vere suscepit, media æstate confecit.

A mezza primauera.] Vere medio. Cic.

Al fine della primauera.] Vere estremo. Cic.

Primipilo, capitano della prima banda.] Primipilus, li. m. gen. Cic. pro Cor. 6. 2. L. Martius Primipili Centurio.

Primitie, i frutti primi, che produce la terra, quali s'offeriscono à Dio.] Primitiæ, arum. f. g. & num. plur. 1. l. 2. & 3. b. Plin. l. 18. c. 2 Veteres ne degustabant quidem nouas fruges, aut vina antequam sacerdotes primitias libassent.

Primo, e primiero, Fior. anco primario.] Primus, ma, mum. 1. l. Cic. 4. de fin. Peripatetici primi, ex omnibus philosophis natura tributum esse dixerunt, vt hi, qui procreati essent, à procreatoribus amarentur. 2. Princeps, om. gen. Cic 4 Ver. Omnium nationum exterarum princeps se ad amicitiam, fidemque populi Rom. applicauit.

Nel primo, secondo, terzo, quarto, quinto, e sesto luogo.] Primo, secundo, tertio, quarto, quinto, & sexto, Ex Var. de re rust. l. 1. cap. 37 Omnis fere fructus quinto denique gradu peruenit ad perfectum. Primo præparandum, secundo serendum, tertio nutricandum, quarto legendum, quinto condendum, sexto promendum.

Primo di età.] Natu maior. Cic.

Primogenito, vedi figlio primogenito.

Primogenitura, l'astratto di primogenito.] Primogenita, primogenitorum, neut. gen. & num plur. apud Iurisconf.

Primotico, vedi primaticcio.

Principale, addiet. val primo, ouer' egregio.] Præcipuus, a, um. Plaut. Trin. Hic homo est omnium hominum præcipuus. 2. Principalis, & hoc le. Plin. lib. 11. cap. 37 Omnia quidem principalia viscera membranis proprijs, ac velut vaginis inclusit prouidens natura.

Prin-

Principali, primi, ò primati d'vna Città.] Principes, pum. Ex Cic. 5 Optimates, tum. Græf.

Esser de' principali.] Esse in primis, vel in primoribus, Ex Cicer.

Principalmente, ò specialmente, auuerb.] Præsertim. 2. Præcipuè 3. Maximè.

Principato, dominio, e grado di Principe.] Principatus, tus. m. g. Cels. l 5. bell Gall.

Principe, vedi prencipe.

Principiare dar principio, vedi cominciare.

Principio, quel lo che produce da sè qualche effetto; ed esso come tale non è prodotto da altri.] Principium, pij. 2. b. Cic t. Tusc Principij nulla est origo; nam ex principio oriuntur omnia, ipsum autem nulla ex re alia nasci potest, nec enim esset id principium, quod gigneretur aliunde, quod si nunquam oritur, nec occidit quidem vnquam. 2. Initium, tij. Cic. Att. lib 8. Vt malè ponuntur initia, sic cætera sequuntur. 3 Principatus, tus, Cic. de vniuer. Ab ab aliquo temporis principatu ortus est mundus, quandoquidem cernitur, & tangitur, & est vndique corporatus 4 Exordium, dij, Cic.

Da principio.] A primo. Cic. Att. l. 16. Vtinam à primo ita tibi esset visum. 2. Ab initio. Cic.

Da principio fino al fine.] A primo ad extremum, Ex Cicer.

Principio, e fine, riferito à tempo, ò negotio.] Exordium, progressus, & exitus, Sacch Stanislai, & Pauli vita similiter progressu, & exitu, atque exordio fuit.

Chi non hà hauuto principio mai.] Nullo generatus ortu Cicer. de vniuer. 2. Quod nullum habeat ortum. Cicer. de vniuer.

Priorato, inteso di grado, ò dignità Ecclesiastica.] Antistitis honor, vel gradus, apud Script. Eccl.

Priore, inteso di chi hà dignità Ecclesiastica] Antistes, stitis m g Cic.

Prisco, antico] Priscus, sca, scum. vedi antico.

Priuare,] Orbo, as, Cic. 2. Priuo, uas. Cic.

Priuatamente.] Priuatim. 2. Propriè. Cic.

Priuatione, il priuare.] Priuatio, nis. f. g Græf.

Priuatione, ouero carenza.] Vacuitas, tatis. f gen. Ex Cic. 2. Vacatio, onis. Sen. ep 86.

Priuato, inteso di chi non hà dignità, ò carico.] Priuatus, ta, tum.

In priuato, in segreto.] In priuato. Maff. l r. ep. 2. Priuatæ obiurgationes in priuato adhibendæ sunt, & quidem plurima humanitate conspersæ.

Priuilegiare.] Priuilegio afficere cum Accusat. Cic.

Priuilegio, bolla.] Diploma, tis. n. g. Cic. 2. Bulla, læ. f g. apud Script. Eccl.

Priuilegio, gratia particolare conceduta da chi può.] Priuilegium, gij Cic. pro domo sua.

Prò, vtile, ò giouamento.] Commodum, di n. g. Cic. 2. Vtilitas, tis f. g. Cic.

Prò, e contra, cioè in fauore, & in disfauore.] In vtramque partem, Cic. Att. lib. 15 De nostro itinere in vtramque partem permulta mihi occurrunt.

Pro, e prode, sust. val giouamento, ed vtile.] Emolumentum, ti. 1. & 4 l. 2 & 3. b. Cic. r. de fin Plus in ipsa iniuria detrimenti est, quam in ijs rebus emolumenti, quæ iniuria pariuntur. Vtilitas, tis 1. & 4 l. 2 & 3 b. Cicer. offic. 3 Honestate dirigenda vtilitas est, & quidem sic, vt hæc duo, verbo inter se discrepare, vnum sonare videantur, 3. Vtile, lis. neut gen. 1. l 2. b. Horat. de Arte Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci. 4 Profectus, ctus. m. gen. 1. & 2 l. Ex Quint. lib. 10. cap. 2. cuius est: præfectus non à summo petitus, & Vlpian. cuius est iusiurandum partui non proficiet, nec nocebit.

Far prò, ò prode, val giouare, ò far giouamento.] Prosum, prodes 1. l Cic. 1. offic. 1. Videndum est, vt ea liberalitate vtamur, quæ prosit amicis, noceat nemini. 2. Proficio, cis. 1. l. 2. b. Ex Vlpian. dum sic ait, matris iusiurandum partui non proficiet, nec nocebit. 3. Conduco, cis. 1. & 2 l. cum Dat. Cic. l 5 fam. ep. 19. Ea maximè conducunt, quæ sunt rectissima. 4 Confero, confers, 1. l. 2. b. cum Dat. apud Plin. & Colum. lib. 1.

Far buon pro, ò prode.] Benè vertere, cum Dat. Pers & nom. rei. Plaut. in Apul. Res tibi, & gnatæ tuæ benè feliciterque vertat.

Far più buon pro, ò prode.] Melius vertere. A. Gell. l. 1. c. 13. Res fortè melius vertisset.

Far molto buon pro, ò prode.] Optimè vertere a. Ex Plaut. in Aul & in Trinum.

Far mal pro, ò prode.] Malè vertere, cum Dat pers & nom. rei. Ex Plaut. in Truc qui sic ait, Male vertit res pecuaria mihi.

Far più mal pro, ò prode.] Peius vertere. Ex Ter. in Phorm. act. 4. sc. 3. dum sic ait, Res illi vertat malè.

Far molto pro, ò prode.] Pessimè, aut pessume vertere, Ex Plaut. in Trinum, qui sic ait; pessume ei res vertерit.

Far pro, giouare.] Prosum, des. Cic.

Probabile, e proueuole, addiett da potersi prouare.] Probabilis, le. 1. b 2 l. Cic. 1. de Inu. Probabile est id quod fieri solet, aut quod in opinione positum est, vt quod habet in se ad hoc quandam similitudinem, siue id falsum est, siue verum.

Più probabile, comparat.] Probabilior, & hoc lius. 2. & 3. b. 2. l. Cic.

Probabilissimo, superlat.] Probabilissimus, ma, mum. Cicer.

Probabilità, astratto di probabile.] Probabilitas, tatis. fœm. gen. 2 3. & 4 b 2. l. Cicer. 5. Tusc. Quodcumque nostros animos probabilitate percussit, id dicimus.

Probabilità fallace.] Probabilitas captiosa. Cicer. de fin. lib. 2. Dialectica rationem habet, ne cui falso assentiamur, neue vnquam captiosa probabilitate fallamur.

Probabilmente, proueuolmente, auuerb. con probabilità] Probabiliter. 1. & 3. b. 2 l. Cicer. de orat. lib. 2. Ad consilium de Repub. dandum caput est nosse Remp. ad dicendum vero probabiliter, nosse mores ciuitatis.

Probità, bontà.] Probitas, tatis. fœm gen. 1. & 2. b. Cicer. pro Planc. Virtus, probitas, integritas in candidato, non linguæ volubilitas, non ars, non scientia requiri solet.

Problema. 2. l. questione, ouero propositione da spiegarsi.] Problema, tis. neut. gen. 1 & 2. l. 3. b. Cic Att. lib. 12. ep ist. r. Iam explicandum est problema, si quid acturus es. 2 Quæstiua, tus m. g. 2 l. Ex Plin. l. 5. c. 9. 3. Quæstio, nis. f. g. & 2. l. Ex Plaut. in Cas. 4. Quæstio, nis. f. gen. Ex Plaut. in Cist. Capt. & Trin.

Problema d'Archimede.] Problema Archimedeum. 4. l. Cicer. Att. lib. 13. Abijt illud quod tum me stimulabat, quod tibi dabam, problema Archimedeum.

Problematicamente, auuerb.] Problematicè.

Problematico, addiett. pertinente à problema.] Problematicus, ca, cum. r. 4. 6. 2 & 3. l.

Probo, nome proprio di più huomini, & anche cognome di M. Valerio, illustre grammatico.] Probus, bi. 1. b. Suet. de Illust. Gram. M. Valerius Probus, Berrytius reliquit non mediocrem syluam obseruationum sermonis antiqui.

Proboscide. 3. b. ouer promuscide, il grugno, la tromba, ò mano di Elefante.] Proboscis, dis. fœm. gen. r. & 3. b. Plin. lib. 28. c 8. Elephanti proboscidis tactu capitis dolor leuatur, efficacius si & sternuat. Dextra pars proboscidis cum Lemnia rubrica adalligata, impetus libidinum stimulat. 2. Elephanti manus. Plin. lib. 8. cap. 10. Elephanti palmas acclifiores fronte prosternunt, ac ita iacentium absumunt fructum. Mandunt ore, spirant, & bibunt, odoranturque, haud impropriè appellata manu. Cic. 2. de Natur. Quæ autem altiora sunt animalia, vt anseres, & cygni, & grues, vt cameli adiuuantur proceritate collorum. Manus etiam data elephantis, quia propter magnitudinem corporis difficiles aditus habebant ad pastum. 3. Promuscis, dis f. g. 1. b. Lex Promu-

muscidem Cicero Elephe-torum appellat. Tribuitur, & muscis, item sepijs.

Cosa, ehe si procaccia, ò ehe facilmente si procaecia.] Parabilis, & hoc bile. 1 b. 2.l. Cicer. 5. Tuscul. Epicurus aiebat, eupiditates necessarias satiari posse penè nihtlo: diuitiaa enim naturæ parabiles esse.

Procacciamento, & anche procaccio, il procacciare.] Comparatio, onia. fœm.gen. 2.b. & 3.l. Cicer. de fin. lib.2. Sit, inquam tam facilia, quam vultis, voluptatis comparatio a. Paratus, tus. m.gen. a.b. 2 l. Quintil. & Tacit.

Procacciante, Sen. ancor procaccino, cioè industrioso.] Industrius, a, um Cic. 5. Ver. Nympho est centuripinus, homo nauui, & industrius, experientissimus, ac diligentissimus arator.

Procacciare, procurar con diligenza.] Comparo, ras. 2 b. Cic. 1. de fin. Ad bene viuendum res nobis comparat sapientia. a. Curo, raa t.l. Cicer ad Q. Fr. lib.a. epist.7. Redemptori tuo dimidium pecuniæ curaui 3 Paro, ras. s.b. Cicer. de Am. nihil stultius est, quam parare pecuniam, equos, famulos, vestem egregiam, vasa pretiosa: amicos non parare optimam, & pulcherrimam vitæ (vt ita dictum) supellectilem 4 Quæro, ris. Ter. Heaut, act. 3. sc. 1. Muliercula cœpit victum vulgò quærere.

Procacciare spesso] Quærito, tas. 2.b. Ter Andr. act 1 sc.1. Primum hæc pudicè vitam, parcè, ac duriter agebat, lana ac tela victum quæritans.

Procacciato, sust. cosa che è procicciata] Quæsitum, ti. n. g & 2 l. Cic. in Parad. Cui quæstro opus sit, quis vnquam hunc voce dixerit diuitem? Ouid. 7. Met. Quæsitique tenax, &c.

Procacciatore, colui che procaccia.] Curator, ris. a.l. Ex Cic. a. Quærens, tia. 3. Quæsitor, ris. s.l.

Procacciatrice, colei che procaccia.] Curatrix, cia. 1. & s.l. Ex Cicer. a. Quærens, tia. fœm. gen. Ex Cic. 3. Prouida, 1 l. a.b Cicer. a. de Nat. A Zenone natura dicitur consultrix, & prouida vtilitatum, opportunitatumque suarum.

Procaccio per procacciamento, vedi procacciamento.

Procaccio, colui ehe pòrta lettere da vna Città all'altra, senza correre.] Tabellarius, rij m.g. 1.b 3.l Pomp. Fest. lib. 18. Tabellia pro chartis vtebantur antiqui, quibus vltrò citroque siuè priuatim, siuè publicè opus erat certiores absentes faciebant; vnde adhuc tabellarij dicuntur.

Questa cosa procede da questo ehe.] Hæc res ea eo est, quod Cic. 1 Tusc. Lamentatio lugubris fletusque mœrens, ex eo est, quod cum, quem dileximus, vitæ commodis priuatum arbitramur.

Procedente, partic. che procede, in senso di caminare auanti] Procedens, tis om gen 1 & a l. Quint. lib 9. cap 4. Non idem signorum concentus est, procedente ad prælium exercitu, idem receptui carmen. a. Progrediens, tis. om. gen 1 l. a.b. Cicer de fin. lib. 5 Natura corpus hominis sic genuit, & formauit, vt alia in primo ortu perficeret, alia progrediente ætate, fingeret.

Procedente, partic. che procede, inteso di deriuare, ò nascere Existens, tis. om g Cic 4. Tusc. a Fluens, tia. o gen. Cic de Clar.

Procedere, caminar auanti.] Procedo dis. s.l. Ter. Andr. act. 1. sc. 1. Funus interim procedit, sequimur, ad sepulchrum venimus. a Progredior, eris t l.a.b Cic. de Diu. lib. a Deiotarus Rex, vt ex ipso audiebam, persæpè reuertit ex itinere cum iam progressus esset multorum dierum viam.

Procedere, deriuare, ò nascere.] Existo, stis Cic. pro Rosc. Am. In vrbe luxuries creatur, ex luxuria existit auaritia necesse est, ex auaritia erumpat audacia. 2 Fluo, fluis. Cic. de Nat l. 3. Omnia ex eodem fonte fluxerunt. 3 Mano, nas. 1 .l. Cic. de Nat lib. 2 Multa manant, & fluunt à Luna, quibus, & animantes alantur, augescantque pubescant maturitatemque assequantur, quæ oriuntur è terra 4 Nascor, sceris, natus, sum. Cic pro Quint. 5 Orior, ritis, vel oreris, ortus, sum. 1.b. Plaut. in Pœn. Facinus ex te ortum, est. 6 Proficiscor, eris, profectus sum. 1. & a b. Cic. Acad l. 4 Pythagorei ex numeris mathematicorum initijs, proficisci, volunt omnia.

Procedere, inteso di trattamento, e costume.] Ago, agis. 1.b. Cic.

Proceder bene, cioè portarsi bene.] Probè, vel bènè agere. Cicer. pro Quint. a. Probè, vel benè se gerere.

Proceder male, cioè portarsi male.] Improbè, vel malè agere. 2 Improbè, vel malè se gerere Cic.

Proceder famigliarmente] Agere familiariter. Cic. l. 16. ep 4. Agam tecum familiariter.

Proceder piaceuolmente.] Agere leniter. Cicer. pro Cel.

Procedere realmente, cioè da Rè.] Agere regiè, Ex Cicer

Procedere realmente, cioè con semplicità, ò sincerità.] Agere simpliciter. Cic Acad 4 Cum simplici homine, simpliciter agerem, nec magnopere contenderem. 2. Agere syncerè Cic. Att. l 9. Si hic qua ratione initium fecit, eadem cœtera aget, syncerè, temperatè prudenter, valdè videro, & consideratiua vtilitati nostræ consuluero.

Procedere superbamente.] Agere superbè, Ex Cicer. 2. Præbere se superbum. Cicer Att. lib 18. epist. 4 Dionysius quidem tuus potius quàm noster, superbum se præbuit in fortuna, quam putauit nostram fore.

Procedere all'antica.] Agere priscè, Cicer. pro Cel. Ex ipsa quæram prius, vtrum me secum seuerè, & grauiter, & priscè agere malit, an remissè, ac leniter, & vrbanè. 2. More antiquo, & prisco agere, Ex Cicer. & Tacit.

Procedere iracondamente.] Agere iracundè, Cicer. Philipp. lib. 8. Vehementer me agere fateor. Iracundè nego.

Procedere alla moderna] Nouè agere, Ex Auth. ad Her. l. s. 2 More agere, Ex Cic.

Procedimento, Fior. il procedere, cioè il caminar auanti.] Processus, sus. m. geo 1.l Cicer. pro L. Man. Ex his locis à militibus nostris reditus magis maturus, quàm processus, sus m.g. 1.l. Cic. Philipp. 11. Dolabellam Brutus à progressu arcuit, à reditu refrænauit. 3. Progressio, nis. fœm g. & 1 l. Cic. 1. Acad. In qua quod inchoatum est, neque perfectum, progressio quædam ad virtutem appellatur.

Procedimento, il procedere, il deriuare, ò nascere.] Origo, ginis. f g. 1.b. a.l Cic de fin. l. 4 Philosophi ab his initijs profecti, omnium virtutum, & originem, & progressionem persecuti sunt. 2. Ortus. m g. Cic. de leg l. 1. Iuris ortum à fonte reputamus.

Procedimento, il modo di procedere, ò trattare.] Mos, ris. m. gen, 1.l Cic. Att. lib. 13. 2 Agendi modus, vel ratio, Ex Cic.

Procella, tempesta di vento, e pioggia, ò fortuna di mare.] Procelle, læ. 1.b. Nicol. Perott. Procella dicta est à procello, quod verbum idem est, quod percutio, euerto. Plin l. 2. c. 48.

Procelloso, addiett. pieno di procelle.] Procellosus. sa, sum 1.b. Colum. de re rust. lib 7. cap 6. Hanc pecudem (hircum scilicet) mutilam parabimus, quieto cœli statu: nam procelloso, atque imbrifero cornutam semper.

Processionale, addiett. di processione.] Agminalis, & hoc le. 1. & 3. l. & a. b. Bud. Annot. reliq. in Pand.

Processione, gente che andando in ordinanza purge prieghi à Dio.] Supplicantium agmen. Maff. de reb. Indic. com. 2. Supplicatio, onis, f g. Turs. l. 5. h st Laur c. 9. Solemni supplicatione indicta, obuiàm ei processit ad portam.

Processione solenne.] Supplicatio celebris, vel solemnis. Maff. de reb Indic.

Far la processione.] Supplicationem habere. Maff de reb. Indic. epist. lib. 4 Supplicationes habitæ, cum apparatu,

ac ceremonijs à templo nostro, ad Crucem vsque non longè positam.
Intimar la processione.] Supplicationem indicere. Turs. Laut. hist. l. 5. c. 9.
Menar in processione]. Agminè composito ducere. Maff. de teb. Indic. ep. l. 4.
Andar in processione.] Supplicantes incedere Maff. epist. lib. 2. Dominico die Palmarum supplicantes incessimus. 2. Supplicantes agmine composito procedere. Maff. lib. 4. ep. 3 Agmine progredi, vel procedere, Ex Hor. Turs. Laur. hist lib 13 vbi sic habetur. Ignes nocturni, tanquam stellæ visi sunt sensim, velut agmine quodam procedere.
Processo, dicesi ad ogni scrittura, che si fà in qualche causa.] Acta, orum n. g. & num. plur. 2. l. Ex Cic. 2. Phil. In publicis actis nihil est lege grauius; in priuatis firmissimum est testamentum. 2. Causæ cognitio, Ex Cic. 2. de Or. & Vlpian.
Processo di canonizatione.] Consecrationis acta, Ex Cic. de Arusp 2. Phil.
Formar, ò far'il processo.] Causam discere, vel cognoscere. Cic 2 de Or. & 2. off.
Facimento di processo.] Causæ cognitio, Ex Cic.
Facitor di processo.] Causæ cognitor. Cicer. 1. de Orat. & 2. Vert.
Processo criminale.] Iudicium capitis. Cic.
Procida, isola vicina à Napoli.] Procbyta. 2. 2. b. Virg. 9. Æn. Tum sonitu Procbyta alta tremit.
Procrastinare, indugiare d'hoggi in domane, dar tempo al tempo.] Procrastino, nas. 3. b. Cic. 3. Ver. Iste verò non procrastinat locare incipit non proscripta, neque edicta die, alienissimo tempore. Idem Cic. 6. Vet Res non procrastinatur. 2. Rem quotidie differre. Cic pro Rosc. Amet. Primo rem differre quotidie, ac procrastinare cœperunt, deinde aliquando lentius nihil agere, atque deludere. 3. Tardo, as. Cicer. ad Brut. Quæ ex tempore suscepta sunt, vt agerentur tardata, & procrastinata sunt. 4 Diem ex die ducere, Cæsar. lib. 1. bell. Gall. Hedui, diem ex die ducebant. 5. Diem de die differre. T. Liu. lib 5. bell. Pun. Is diem, de die differebatur.
Procrastinatione, e procrastinamento, il procrastinare.] Procrastinatio, nis. fœm gen. Cicer. 6. Philipp. Cum plerisque in rebus gerendis tarditas, & procrastinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis.
Procreare, vedi generare.
Procura, fitomento di facoltà di procurare.] Literæ procuratoriæ, Ex Cic & Iurisconf.
Procura, e procuragione, Sen. procuratione, e procureria, Fior. cioè professione, od vfficio di procuratore.] Procuratio, nis. f g. 2. com. 2. 3. l. Ex Cic. pro Sext. cuius est; negotij publici procuratio.
Procurare, cercar con diligenza.] Curo, ras 2. l. Sen. lib. 8. ep. 62. Ante senectutem curaui, vt benè viuerem; in senectute vt benè moriar. Benè autem mori est libenter mori.
Procurar con ogni sforzo.] Omni ope contendere.
Procuratore, agente.] Procurator, ris. m. g. Cic.
Esser procuratore d'alcuno.] Alicuius rationes procurare. Plin. lib 7. cap. 16. Corn. Tacitus eques Romanus Belgicæ Galliæ rationes procurabat. 2. Alicuius res procurare. Plin. l. 2. cap 83. Vectius Marcellus eques Rom. res Neronis procurauit.
Procurator di causa.] Causidicus, dici. m g. Cic.
Procuratrice, colei che hà vfficio di procurare.] Procuratrix, cis. f. g. Cic. 4 de fin. Cum sapientiam totius hominis custodem, & procuratricem esse vellent, quæ esset naturæ comes, & adiutrix, hoc sapientiæ munus esse dicebant, vt eum qui constaret ex animo, & corpore, tueretur.
Proda, prora, e prua, la parte dinanzi del nauillo.] Prora, ræ f g. 1. l. Cic. l. 16. ep. 24. Mihi prora, & puppis, vt Græcorum prouerbium est fuit à me tui dimittendi, vt rationes nostras explicares.
Prode, fust. giouamento, vtile.] Adiumentum, ti. Cic.
Prodezza, valore, vedi valore.
Prodezza, gagliardia.] Robur, oris. n. g. Cic.
Prodezza, fatto generoso.] Præclarum facinus. 2. Egregium facinus. 3. Spectata virtus. Cic.
Prodigaleggiare, e prodigalizzare, Fior. scialacquare, Sen scialecquare, cioè dissipare, ò mandar à male il suo con doni eccessiui, ò spese smoderate.] Prodigo, gis, degi Plaut. in Mercat. Per nos quidem egebit, qui suum prodegerit. 2. Profundo, dis Cic. pro Cluent. Cum pecuniam profudisset nihil sibi, non modo ad cupiditates suas, sed ne ad necessitatem quidem reliquerat Idem. Cic. in Catil. Omnes patrimonia sua profuderunt, fortunas suas obligauerunt. Ter. in Adel. Profundat, perdat, pereat, nihil ad me attinet. 3. Effundo, dis. Cic 2 off. Multi patrimonia effuderunt, inconsultè largiendo, 4. Dilapido, das. Cicer. ad Octau. M. Antonius publicam dilapidabat pecuniam, ærarium exhauriebat, minuebat, vectigalia. 5. Disperdo, dis. 1. & 2. l. Cicer. contra. Rul. vbi habet; disperdere, ac dissipare patrimonium.
Prodigalità. F. or. scialacquamento, e scialacquo, Sen. scialecquo, e scialecquamento, lo scialacquare, ò scialecquare.] Prodigentia, tiæ. fœm. gen. 1. & 3. l. & 4 b. Corn lib. 23. Cuius abditis adhuc vitia per auaritiam, ac prodigentiam mirè congruebat. 2. Prodigitas, tis. f. g. 1. & 4 l. 2. & 3. b. Lucil 16 sat. cuius est petulantia, prodigitasque. 3. Consumptio, nis. f. gen. 2. & 2. l. 3. b. Ex Cic de vn. ac 2. de fin. vbi habetur. Qui consumptis patrimonijs egeant. 4 Dissipatio, nis f. g. 2. & 3. l. 2 & 4. b. Cic.
Prodigalmente, con prodigalità.] Prodigè. Cic. 11 Philip. Non possunt non prodigè viuere, qui nostra bona sperant, quum effundunt sua.
Prodigio, segno di cosa futura.] Portentum, ti. n. g. 2 Prodigium, ij. n g. 1. & 2 b.
Prodigiosamente, auuerb. con prodigio.] Prodigiosè. Plin. l 11. c. 37. Lien cum iecinore locum aliquando permutat, sed prodigiosè. 2. Prodigialiter. 3 4 l 2 3. b. Col. l. 3. c. 3 Illa videntur prodigialiter in nostris ceretanis accidisse.
Prodigioso, che contiene in sè prodigio.] Prodigiosus, a, m Plin.
Prodigo, dissipatore, e sparnazzatore. Fior. scialacquatore Sen. scialecquatore, colui che dona, ò spende smoderatamente, & eccessiuamente.] Prodigus, ga, gum. Cicer
Cosa, che produce molte cose, inteso d'alberi, ò piante.] Multifer, a, m. 2 l. 2 3 b. Plin. lib. 16. cap 8 Tam multifera sunt, & tot res, præter glandem, pariunt robora.
Cosa, che produce ogni cosa.] Omnifer, a, m 2. l 2. 3 b. Ouid. 2. Met qui de terra loquens, sic ait.
Sustulit omniferos collo tenus at ida vultus.
Produrre, allegare.] Profero, fers Cic.
Produrre testimonij] Testes producere. Cic.
Produrre, cauar fuori libri, ò scritture.] Exhibere libros, literas, &c.
Produrre, germogliare,] Fero, fers. Cic. 2. Gigno, gignis. Cicer.
Proemio, la parte dell'oratione] Exordium, dii, neut. gen. Cicer. lib. 2. de Inuent. Exordium est oratio animum auditoris idoneè comparans ad reliquam dictionem. 2. Orationis principium Auth. ad Heren, lib. 1. Exordium est principium orationis per quod animus auditoris ad audiendum apparatur. 3 Procemium, mij. Cic. Att lib 4. Quint. l. 4. c 1. Quod principium latinè, vel exordium dicitur; maiore quadam ratione Græci videntur exordium nominasse.
Pro fanamento.] Prophanatio, onis f g. Cic
Profanare, applicar cose sacre à seruitio temporale.] Prophano, nas. Liu. lib. 1 bell Maced. Dies festi, sacta, sacerdotea prophanabantur. 2 Prophanum facere Cic. 6. Vet. Plin. lib. 16. cap 4. Sacrosancta omnia prophana facere.
Proferenza, il proferire, vedi pronuntia.
Proferire, vedi pronuntiare.
Proferire, vedi offerire.

Pro-

Proferirsi da sè.] Vltrò se polliceri. Cic.

Proferta, vedi offerta.

Professare, far professione.]] Profiteor, eris. Cicer. in Pis. Qui philosophiam profitetur, grauissimam sustinet personam. 2. Professionem edere, vel emittere.

Professione, il professare.] Professio, nis. fœm. gen. Cicer.

Professione, studio, ò arte, vedi arte.

Professione di tre voti.] Professio ternaria, Ex Cicer. 1. de Or. & Col de Arb c 4. 2. Professio votorum trium, Ex Cic 5. Ver & Col. de Arb c. 4.

Professione di quattro voti.] Professio quaternaria, Ex Cic. pro Arch. & Colum de Arb. cap. 4. 2 Professio votorum quaternorum, Ex Cic. ad Att. lib. 13. & Colum. de Arb. c 4.

Professione solenne.] Professio solemnis. Maff. in Ignat. l. 2. cap 13.

Far professione solenne.] Solemniter profiteri. Ex Liu l. 5. & Curt. l. 7. 2. Vota solemni professione suscipere. Maff io Ignat. l. 2. c. 13. 3. Solemnibus Deo votis se adstringere, vel obligare.

Professo, quegli che hà fatto professione.] Professus, sa, sum 1. b. Cic.

Professo di tre voti.] Professus, ternarius Ex Col. de Arb. c. 4. 2 Professus votorum trium, vel ternum, Ex Col. de Arb. c. 4

Professo di quattro anni.] Professus quaternarius, Ex Col. de Arb c. 4 2. Professio votorum quatuor, vel quaternum, Ex Col. de Arb. c. 4

Professore, colui che professa qualche arte, ò scienza.] Professor, ris. Plin. vedi Maestro.

Professor di Rettorica, latina, e greca.] Latinæ simul Græcæque eloquentiæ professor, Suet. 2. Vtriusque eloquentiæ professor, & Gell. & Plin.

Professorio, addiett. di professore.] Professorius, ria, rium. Tacit. An. l. 13. Audiretur exul Seneca, trunca scilicet manu, & professoria lingua.

Professorello, professoruzzo, diminut.] Professorculus, Ex Plaut.

Profeta, colui, che anonntia il futuro.] Vates, tis. a. l. Sipont. in Mart Vates antiqui vocabant, quos Græci dicunt prophetas, hoc est antistites fanorum, & diuinorum oraculorum interpretes vel quasi fatea, quòd futura faterentur, siue factis prædicerent; solebant enim afflati Diuino nomine versibus contextis futura prædicere. 2. Vaticinans, tis. 1. & 4. l. 2. & 3 b. Liu 2. ab Vrb. 3. Vaticinator, oris 1. & 4. l. 2 & 3 b. Ouid. de Pont. lib 1. el. 1. Vnde tamen viuat vaticinator habet. 4. Propheta, tæ. m gen. 1. b 2 l. Pomp Fest. lib 14. Prophetas in adrasto Liuius nominat antistites fanorum, oraculorumque interpretes, quum capita viri sui lauro velare imperant prophetæ, sancta ita castè, qui putant sacra. 5. Futuri, vel futurorum præco, nis. Ex Virg 4. Aeneid. & Ouid. 2 Fast.

Ad vsanza di profeta.] Vaticinantis in modum. Cic.

Profeta verace, ò vero.] Alithopropheta, tæ. m. g. 1. 3. & 4. b. 2 & 5. l Græc. 2. Propheta bonus, aut verus. Plaut. in Mil. Bonus vates poteras esse, cum quæ sunt futura videas.

Profeta mendace, ò falso.] Pseudopropheta, tæ. m. g. 1. & 4. l. 2. & 3. b. 2. Vates malus, vel falsus. Ex Plaut. in Mil & Cic. de Or.

Quegli, che profeta cantando.] Futuri, vel futurorum præcentor, Ex Virg 4. Æn. & Sipont. in Mart.

Profetante, ò profetizante, partic che profeta, ò profetizza.] Vaticinans, ntis o g 1 & 4. l. 2. & 3. b. Liu 2. ab Vrb. Virginium consulem in concionibus, velut vaticinantem audiebat. 2. Prophetizans, ntis. o. g. 1 b. 2. 3 & 4. l. Ex Hippocr.

Profetare, e profetizzare, val predire, ò pronunciare la cosa futura.] Vaticinor, aris. 1 l. 2 & 3 b. Cicer. de Am. Agrigentinum doctum quendam virum carminibus græcis vaticinatum, ferunt, quæ in rerum natura, totoque mundo constarent, quæque mouerentur, ea contrahere amicitiam, dissipare concordiam. 2. Prothespizo, zas. 1. b. 2. & 3. l. Græc. Dicer. Att. lib. 8. epist 11. Prothespizo igitur noster Attice, non ariolans, vt illa, cui nemo credidit; sed coniectura prospiciens. Iamque mari magno, non multò inquam secus possum vaticinari; tanta malorum impendet ilias. 3. Prophetizo, zas 1. b. 2. & 3. l. Hippocr. 4 Futura prædicere. Cic. de Diu. l. 1. 5 Futura prænuntiare, Cic. 1. de Diu. Est vis, & natura quædam, quæ, tum obseruatis longo tempore significationibus tum aliquo instinctu, inflatuque Diuino, futura prænuntiat. 6. Futura præcinere. Plin. lib. 8. cap. 46.

Profetato, e profetizzato, particip. predetto da profeta.] Instinctu, diuinoque afflatu prædictus, cta, ctum. Ex Cic. 1. de Diu. 2. Prophetice prænunciatus, ta, tum, Ex Græc. & Cic 1. de Diu.

Profetessa, donna che profeta, ò profetizza.] Vates, tis. f. g. 1 l. Cic. de Arusp. resp. qui de Sibylla loquens sic ait: Hac vate suadente, &c. 2 Vaticinatrix cis. f. g ex Ouid. de Pont. lib. 1. el. 1. & 3. b & 2 l. Plant de defec. orac. 4. Prophetissa, sæ. Iacob. Græts Nomencl. 5. Diuina futuri. Horat de Arte. Vtilium sagax rerum, & diuina futuri. 6. Præscia venturi. Virg 6. Æn. 7. Futurorum prænuncia; Ex Cicer. 1. de Diu. & Ouid. 2. Fast 8. Præsaga futuri Claud.

Profetia, e profezia, quel che predice, profeta, ò profetessa, ò l'istesso predire.] Vaticinatio, onis. fœm. gen. 2. & 4. l 3. & 3 b. Cicer. 2. Acad. Vera esse auspicum auspicia, oracula, somnia, vaticinationes. 2. Vaticinium, nij. neut. gen. 1. l. 2 3. & 4 b. Plin. lib. 7. cap. 52. Plena vita est his vaticinijs, sed non conferenda, cum sæpius falsa sint. 3. Diuinatio, onis. fœm. gen. 1. 2 & 3. l. & 4. b. Cicer. 1. de Diuin Diuinatio est earum rerum, quæ fortuitæ putantur, prædictio atque præsentio 4. Oraculum, li, neut. gen. 1 & 2. l. 3. b. Cicer. in Top. Oracula ex eo ipso appellata sunt, quòd inest in his Deorum oratio. 5. Prædictio, onis. f g. 1. & 2. l. 3. b. Cic. 2. de Diuin. Omnis prædictio tum probatur, quum ad prædictionem cautio adiungitur. 6. Prædictio diuina, Cicer 1 de Diu. Quis Rex vnquam fuit, quis populus, qui non vteretur prædictione diuina? 7. Venturi, vel futuri prædictio, Ex Virg 7. Æn. & Hor. de Arte & Cic. 2. de Nat. qui sic ait. Prædictiones verò, & præsentiones rerum futurarum quid aliud declarant, nisi hominibus, ea quæ sint, ostendi, monstrari, portendi, prædici? 8 Prædictum, cti, n. g 1. & 2. l. Cic. 2. de Diuin. Panetius vnus de Stoicis, astrologorum prædicta reiecit.

Adempir la profetia, vedilo alla voce adempire.

Profeticamente, auuerb. da profeta, ò alla profetica.] Prophetice 1. 3 b. 2 4. l. Græc. 2. Prophetico ritu, vel more, Ex Var 6. de ling. 3. Propheticum in morem, Ex Liu 2. bell. Maced 4 Vaticino ritu, vel more. Ex Cicer. 3. Verr. 5. Vaticinum in morem, Ex Plaut. & Virgil. 6. Vaticinantis, vel vatis in modum, Ex Corn. Tacit. lib. 5. Hæc vatis in modum dictitans venas resoluit.

Le profetie.] Vatum effata, Cic. 2. de leg.

Profetico, addiett. da profeta, di profeta.] Vaticinus, na, num. Liu. 9. bell. Maced. Ouid. 12. Met. 2. Propheticus, ca, cum, Bert in Anch lib. 1. Multi sancti viri, aut prophetica prænotione, aut Diuino miraculo, gratiam sibi diuinitus collatam declararunt.

Profetizare. vedi Profetare.

Profezia, vedi profetia.

Profilare, drizzare.] Dirigo, gis, xi, ctum, Cic.

Profilatamente, drittamente.] Directò. 2. Directè. Cicer.

Profilo, drizzamento.] Directio, onis. f g. Cic.

Profilo, facciata, ò l'alzato di qualche edificio.] Orthographia, æ. Vitruu. lib. 1. cap. 2. Orthographia est erecta frontis imago, modicèque picta rationibus operis futuri figura. 2. Erecta frontis imago exterior, vel interior. 3. Frontis deformatio, Gul. Phil. in Vitruu. lib. 1. cap. 2. Orthographiæ est frontis deformatio.

Profittabile, profitteuole, aggett. cioè, vtile, ò gioueuole.]

Vtilis, & hoc vtile. 1 l. a b. Cic. lib. 11 ep. 17. Quid mihi vtile esse putabas, nec inutile Cæsari, perfecisti, vt ille me diligeret, coleret, haberet in suis. 2. Vtibilis, & hoc le. 1. l. 2. 3. b. Ter. in Phorm. act 4. sc. 4. Quid minus vtibile fuit, quam hoc vlcus tangere. 3. Conducibilis, le. 1 a. l. 3. 4 b. Plaut. Bacch. Non ego istuc facinus mihi conducibile esse arbitror.

Profittare, far profitto, ed acquistare.] Proficio, cis. 1. l. a. b. Plin. lib. 33 cap. 3. Aurum quo sæpius arsit, proficit ad bonitatem. 2. Procedo, dis. 1. 2. l. Cicer. 3. de fin. Sæpè numero Brute vereor, ne reprehendat, cum hæc ad te scribam, qui tum in philosophia, tum in optimo genere philosophiæ tantum procrsseris 3. Progredior, eris 2. b. Cic. 4 de fin. Nihil ergo adiuuat procedere, & procedere, & progredi in virtute, quominus miserrimus sit antequam ad eam peruenit. 4 Processum efficere, Cic. de Clar. C. Piso tantos processus efficiebat, vt euolare, non excurrere videretur. 5 Profectum facere, Plin. in epist. Nec minorem sub eo præceptore profectum fecit. 6. Progressum facere Cic 4 Tusc Philosophiæ principia nunquam in studijs tantos progressus sine flagranti cupiditate facere potuissent. 7. Progressionem facere, Cic. 4. de fin. Vestri autem progressionem ad virtutem fieri, aiunt, leuationem vitiorum fieri negant. 8. Processum habere. Suet de Illustr. Gram. 10. qui sic ait. Attius Philosophus ad Lælium Hermam scripsit se in Græcis literis magnum processum habere; in latinis nullum. 9. Progressum habere. Cicer. 1. de Nat. Q. Lucilius Balbus tantos progressus habebat in Stoicis, vt cum excellentibus in eo genere Græcia compararetur.

Profittare, col terzo caso, vale recar profitto, e giouare.] Proficio, eis. 1. l. 2 b. Plin. lib 19 cap. 23. Ferulæ radix contra sudores immodicos, vel in febribus proficit.

Profitto.] Profectus, ctus m g. Plin. Iun.

Profondare, vedi abissare.

Profondità, l'astratto di profondo.] Altitudinis. f g. Cic. 2. Profunditas, tis. f g Græci.

Profondità grande.] Altitudo profunda. Plin. lib 2. cap. 42. Solem obumbrant nubes, perspicuum alias etiam vrinantibus in quamlibet profundam aquarum altitudinem.

Profondo, affondo, vedi fondo.

Profumare, odorare, cioè far odorifero.] Odoro, ras. cum Accus. Colum. 2. Inodoro, ras. Colum. 3. Odore imbuere cum Accus. Ex Liu. & Cicer. 4. Suffio, is. 2. l. Var.

Profumato.] Odore imbutus, a, um. Ex Cic.

Profume, odore.] Odor, ris m g. 2. Odoramentum, ti. n. g. 3 Thymiama, mæ. f g Græc.

Profume d'Arabia.] Odor Arabicus Plaut. in Mil.

Profume di Portogallo.] Odor Lusitanus.

Profumeria, bottega di profumiere, ò vnguentario.] Myropolium, lij Plaut. in Amph Omnes plateas perererraui, gymnasia, myropolia 2. Taberna vnguentaria, Sen. l. 19. ep. 109. Qui in vnguentaria taberna resederunt, odorem secum loci ferunt.

Profumeria, arte di profumiere.] Vnguentaria, riæ. 1. 2. 3. l 4. b. Apul. de Philos qui sic ait. Harum imitatricem esse coquinariam, & vnguentariam.

Vaso da profumeria, ò di profumiere.] Myrothecium, cijs. 1 a. 4. b. 3. l. Græc. Cic. ad Att.

Profumi di tauolette, ò di pasta odoriferi.] Pastilli, lorum, Hor. sat. 2. l. 2. Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.

Profumiera, vnguentaria, & vnguentiera, donna che fà, ò vende profumi.] Vnguentaria, riæ. 1. 2. 3. l. 4. b. Plin. lib 8. c. 5. Vnguentariam quandam ab elephanto dilectam Iuba tradit. 2. Myropolis, lidis. 1. 2. 4. b. 3. l. Græc. apud Arist.

Profumiero, vnguentario, & vnguentiere, colui che fà arte di profumare.] Vnguentarius, rij Cic. 1. off. 2. Myropæus æi. Athen. l. 23. 3. Myropola, læ. m. g & 3. l. Plaut. in Cas. Myropolæ sollicitò omnes vbicumque vnguentum est lepidum.

Esser profumiere, far l'arte del profumiero.] Tabernam exercere vnguentariam. Suet. in Aug. cap. 4. Maternam Augusti originem despiciens Antonius, proauum eius Afri generis fuisse, & modò vnguentariam tabernam, modò pistrinum exercuisse, obijcit.

Profumiero vasetto da far profume.] Vasculum odoramentarium. Turf. l 5 H. L. c. 2.

Pangenie, vedi prosapia.

Progresso.] Progressus, sus. m. g Cic.

Far progresso] Progressum facere. Cic. 4. Tusc. 2. Progressum habere.

Prohibire, proibire, & interdire; vietare, e diuietare.] Interdico, cis. 1 2. 3. l Ter. in Hec. act. 1. sc. 1. Interdico ne exisse extra ædes puerum vsquam velis. 2. Prohibeo, es. 1 2. 3. b Cicer 1. de leg Lex est ratio summa, insita in natura, quæ iubet ea, quæ facienda sunt, prohibetque contraria. 3. Veto, tas. 1 b. Cicer. 1. de leg. Itaque arbitrantur prudentiam esse legem, cuius ea vis sit, vt rectè facere iubeat, vetet delinquere.

Prohibitione, & interdetto; vietamento, e diuietamento; diuieto, e diuietatione, cioè il prohibire, l'interdire, il vietare, il diuietare.] Interdictio, nis. fœm gen. 1. 2 & 3 l. 4. b. Cic. pro Dom Id autem non ademptione faciebant. 2 Interdictum, cti. 1. 2. 3. l. Cicer. Att. lib. 7 epist. 24. Cæsaris interdicta respuuntur. 3. Vetitum, ti, neut. g 1. a. b. Cicer. 2. de leg Sed intelligi sic oportet, iussa, ac vetita populorum vim non habere ad rectè facta vocandi, & à peccatis auocandi.

Prohibito, interdetto, vietato, e diuietato.] Interdictus, cta, ctum Cic 2. Vetitus, ta, tum Cic.

Prohibitore, colui che prohibisce.] Interdicens, prohibens, aut vetans. Cic. 2. de leg. cuius est; vetantis Dei.

Prohibitorio, pertinente à prohibire.] Prohibitorius, a, m. 1. 2 3 & 5 b. 4 l. Plin. l. 10 c. 14.

Prole, vedi prosapia.

Prole, vno, ò più figliuoli.] Proles, lis. fœm. g & 1. l. Cic. 3. de Orat. qui sic ait; Neque illud fugerim dicere, vt Cælius qua tempestate Pœnus in Italiam venit, nec prolem, aut sobolem aut effari.

Prole, di schiatta, che degenera, ò traligna.] Proles degener. Sen in Agam.

Prole, che non di schiatta, ò non degenera, ò non traligna.] Proles generosa. Col. l. 7. c 6. Parit autem capra, si est generosa proles, frequenter duos, non numquam trigeminos.

Prole bastarda, od illegitima.] Proles notha, siue spuria, vel adulterina. Ex Cic. 3. de Orat. & Plin. l. 10. c. 3. Cuius est; pullus adulterinus.

Prole binata, diresi à due, che nascono à vn tempo.] Proles gemella. Ouid. 9. Metam. 2. Proles gemina. Virg. 1. Æn.

Prole femminea, ò femminile.] Proles fœminea, vel fœminina, Ex Plin. l. 2. cap. 101. cuius est Lunæ sidus fœmineum, ac molle, & l. 18 c 13. cuius est; rapum masculinum, & fœmininum 2. Proles fœminei, vel fœminini sexus, Ex Plin. l. 27. c. 2. cuius est; genitalia fœminini sexus animalium.

Prole maschia, ò maschile.] Proles mascula, Hor. 3. carm. od. 6. 2. Proles masculina, Ex Plin. l. 18. c. 13. cuius est; rapum masculinum, & fœmininum.

Prole postuma, dicesi à chi nasce dopo la morte, ò sepoltura del padre.] Proles posthuma, Ex Virg. 6. Æn. cuius est; posthuma proles.

Prole ermafrodita, dicesi à chi hà l'vno, e l'altro sesso.] Proles hermaphrodita, Ex Plin lib. 11 c. 49. qui sic ait; Ostentabat Nero hermaphroditas subiuger carpento suo equas.

Chi non hà, ne spera d'hauer prole.] Prolis expers, & ex Cic. pro Sest. & Accio, cuius est; ille orbus, expers liberum.

Proletario, aggett. dicesi à chi attende à far prole, ò figliuoli.] Proletarius, a, um. 1. 2. 3. l. 4. b. Aull. Gell. lib. 16. cap 10 Proletarij non capitis censione, sed prosperiore vocabulo, à munere officioque prolis edendæ appel-

pellati sunt ; quod cum re familiari parua minus possent Rempub. iuuare , sobolis tamen gignendæ ciuitatem frequentarent .

Prologo, & anche prolago , principio di poema rappresentatiuo.] Prologus,gi m g Terent.

Prolongamento.] Dilatio,nis 2 Prorogatio,nis.f g. 3.Procrastinatio,nis f g Cic

Prolungamento, allungare, slungare , cioè mandare, ò tirar in luogo.] Duco,ducis Cic.ad Brut.epist.18.Omninò iam tempora (bellum enim ducetur) integram sibi causam reseruant Liu.4 ab Vrb Res diù ducta per altercationem est. Cæsar 1 bell. ciuil Bellum in hyemem ducitur 2 Traho,his Sen.2. de benef. Æquiore quidam animo ferunt præcidi spem suam, quàm trahi. 3.Profero,ers Gell.l.1.cap.25. 4.Prorogo,as. 5 Protraho,his.

Prolungare in altro tempo.] Differre in aliud tempus .

Prolungare la vita , in atte cagionar lunghezza di vita .] Spiritum prorogare, Val.Max. 9 c.2 Barbari mactatarum pecudum intestinis,& visceribus egestis homines inserunt,ita vt capitibus tantummodo eminenti quoque diutius pœnæ sufficiant,cibo, & potione infelicem spiritum prorogant,donec intus putrefacti,laniatique sint ab animalibus , quæ tabidis in corporibus nasci solent .

Prolungare la vita in neutro, viuer più lungamente .] Prouiuo,uis.r.& 2.l Corn.Tacit.lib 5. Non dum is dolor exoleuerat , quum de Agrippina auditum; quam interfecto Seiano , spe sustentatam prouixisse puto .

Prolungare di dì in dì,vedi procrastinare .

Promessa, e promissione , il promettere.] Pollicitatio, onis fœm gen 2.& 3.b. & 4.l. Vlpian. Pactum est duorum consensus, atque conuentio ; pollicitatio vero offerentis solius promissum , Plin.lib.7.cap 37. 2.Pollicitum,ti.neut.gen.2.& 3 b.Colum.lib 11 cap 3.Memores polliciti nostri subiungemus cultus hortorum. 3. Promissio,nis f gen.Cic.8.Phil.Scelerum promissio , & ijs qui expectant perniciosa est , & ijs , qui promittunt. 4 Promissum,si.n g Cic.Att.l 12 Voto, & promisso me teneri puto.5 Sponsio,onis f.gen.Cic.2 de leg. Diligentia votorum satis in lege dicta est, ac voti sponsio, qua obligamur Deo Paul.de verb signific Sponsio appellatur non solum quæ per sponsi interrogationem fit , sed omnis stipulatio; promissioque 6.Sponsum,si.neut.gen. Cic.pro Quint Te iudicem sumpsit , ex sponso egit 7. Sponsus,sus,m g Gell.l 4. c.4. Si post eas stipulationes vxor non dabatur,aut non ducebatur,qui stipulabatur, ex sponsu agebat

Osseruar,ò mantener la promessa.] Promissa,perficere. Ter in Andr act 1. sc.1. Post vbi iam tempus est promissis perfici. Tunc coacti necessariò se aperiunt, & timent.2.Promissum , promissique epistola fidem exolui. 3.Promissa patrare.Cic Att.lib.1.epist.11 Tener s promissa patraui; in mandata effice,quæ recepisti. 4.Promisso satisfacere.Cic.7.Verr.Promisso nostro , ac recepto satisfactum est

Domandar,che s'osserui,ò mantenga la promessa .] Promissa repetere.Cic.pro Planc.Quid me expectar? quid mea promissa repetis .

Promessa large.] Benigna pollicitatio. Liu. l 31. Non fefellit Achæos , quo spectasset , tam benigna pollicitatio .

Far promesse bonissime.] Optima promittere. Quint lib. 2. proœm. Qui in consilijs rerum maximarum , ac totius administratione Reipub præclarissime versati sunt , facere optima , quam promittere maluerunt .

Promessore,vedi promettitore .

Prometeo,nome proprio d'huomo , il quale secondo le fauole dalla sfera del Sole portò il fuoco in terra .] Prometheus,ei.r.b.2.l.Cicer. 2.Tusc. Vnde ignis lucet mortalibus clam diuisus ? eum Prometheus doctus clepsisse dolo , pœnasque Ioui expendisse supremo,&c.

Di Prometeo,aggett] Prometheus,a,m.r b.2 3 l.Mart.lib. 10.epist. 57.in Lesbiam.Ficta Prometheo diceris esse luto.

Promettere,obligare altrui la sua fede.] Polliceor, eris. Cicer.2. Fidem dare Cicer. lib.5. epist. 11. Quamcumque ei fidem dederis , præstabo. 2.Promitto , is. Cicer.

Prometter per moglie] Despondeo,des.

Prometter gran cose,prometter assai,far gran promesse.] Magna promittere Sil Ital.lib.8 2. Prolixè polliceri . Cicer.pro Dom.Vt neque ego ab illo,quæ mihi petenda essent satis audacter petere possem, neque ille suspicionibus certorum hominum exulceratus , quæ meum tempus postularet , satis prolixè mihi polliceretur.3. Prolixè promittere.Cicer lib.7 epist 5. Cœpi velle ea Trebatium expectare à te , quæ sperasset à me, neque minus ei prolixe de tua voluntate promisi , quam eram solitus de mea polliceri . 4 Liberaliter , seu liberalissimè polliceri . Cicer. Att. lib. 5. epist. 13. Thermus ante aduentum meum liberalissimè erat pollicitus tuis omnibus, &c. 5.Promissis onerare, cum Accusat. Liu lib.10.ab Vrb.Vtrumque nunc laudibus, nunc promissis onerat. 6. Ingentia polliceri . Liu.l.1.ab Vrb.

Promettere mari, e monti, prouerbialmente si dice di chi molto promette] Maria, montesque polliceri. Sall. in Cat.Catilina,quòd inopia minus largiri poterat,repentè glorians,maria,montesque polliceri cœpit. 2. Auri montes polliceri Ter Phorm.act 1. sc 2. Ad hospitem antiquum ia: senem per epistolas pelleait , modo non montes auri pollicens 3 Montes magnos promittere . Pers sat. 3. Ecquid opus cratero magnos promittere montes 4 Omnia cumulatissimè, & liberalissimè polliceri.Cic.l.13.ep.42.

Prometter spesso.] Pollicitor , aris 1.l. 2. & 3. b. Plaut. in Mil insipientia , non fallacia hæc sit. Me ire in opus alienum , aut tibi meam operam pollicitari .

Promettitore,colui che promette,] Promissor,ris. Horat. de Arte Quid dignum tanto feret hic promissor hiatu. 2.Sponsor,ris Cic.

Promettitorello,diminut.]Promissorculus, li.Ex Plaut. in Pœn.

Promettitrice, colei che promette.] Promissrix.Ex Afran. & Non. Marc.

Promontorio,capo di terra in mare.] Promontorium, rij. neut gen.Cæs.2.bell.ciuil Locus hic duobus eminentibus promontorijs continetur.Pomp.Mela l.2.c.7. Sicilia ingens , & tribus promontorijs in diuersa percurrens,Græcæ literæ imaginem (quæ delta dicitur) efficit.

Promontorio lilibeo,volgarmente Capo bono.] Promontorium lilybæum.Pomp Mela.lib 2 c.7. Lilybæum vocatur promontorium,quod in Africam spectat.Plin.l.2. c.7. Lilybæum promontorium in Africam vergit. 180. mil interuallo à Mercurij promontorio,& à Caralitano Sardiniæ .

Promontorio Pachino,volgarmente Capo Passero.] Promontorium Pachynum,Pomp.Mel.l.2.cap.8.Pachynum vocatur promontorium,quod Græciam spectat.Plin.l.3. c.8.Pachynum promontorium dicitur,quod in Græciam vergit.

Promontorio Peloro,volgarmente Capo del Faro.] Promontorium Pelorum,Pomp.Mel l.2.c.7.Pelorum vocatur promontorium,quod in Italiam vergens,Scylla aduersum est : Causa nominis Pelorus gubernator ab Annibale ibidem conditus , quem idem vir profugus ex Africa,ac per ea loca Syriam petens,quia procul intuente videbantur continua esse litora,& non peruium pelagus proditum se arbitratus occiderat . Plin. lib. 3. cap 8

Promulgare,diuulgare,publicare.] Promulgo,gas.Cicer. Att.lib.1.

Promulgatione , diuulgatione .] Promulgatio , onis. fœm gen

Pronome.] Pronomen,minis.n g.Phocas.

Pronome articolare, che è hic , hæc , hoc.] Pronomen

articularé. Phocas Gram.

Pronosticare, e prenuntiare, predire le cose future.] Prædico, dicis. 2. Futura præcinere, vel prædicere Plin. lib. 8. cap. 46. Hi greges repentè lymphati futura præciount.

Pronosticatione, il pronosticare.] Prædictio, onis. fœm. gen.

Pronostico, Sen. pronosticatione, Fior. il pronosticare.] Prognosticum, ci. neut. gen. 1. & 3. b. a. l. Cicer ad Att. 2. epist. 2. Prognostica mea cum oratiunculis propè diem expecta. 2. Præscitum, ti. neut. gen. Plin. lib. 10. cap. 18. Vnum eorum præscitum transire non queo.

Prontamente, auuerb. con prontezza.] Alacriter. Cicer.

Prontezza, affetto di presta, e volonterosa dispositione.] Alacritas, tatis. f. g. Cic.

Pronto, presto, apparecchiato.] Alacer, a, um. 2. Paratus, ta, tum. 3. Promptus, ta, tum. Cic.

In pronto, auuerb.] In promptu Cic.

Hauer in pronto.] In promptu habere. Cicer. 3. Tusc.

Pronuntia, e pronuntiatione; proferenza, e proferimento; il pronuntiare, il proferire.] Pronuntiatio, nis. f. g. 1. 2 & 4. l. 3 & 5 b. Cic. pro Clu. Oppianicus re, & existimatione iam; lege, & pronuntiatione nondum condemnatus. 2 Pronuntiatus, tus. m. g. 1. 2 4. l. 3. b. Gell. l. 4. c. 17. Et numerus in versu, & ratio in pronunciatum manet. 3 Prolatio, nis. f. g. 1. 2. l. 3. b. Ex Cic. in Or. & Maff. in Ignat l. 3 c. 6.

Pronuntiare, proferire, formar le parole.] Pronuntio, as. 1. 2. l. 3. b. Cic. 1. de Orat. Demosthenes coniectis in os calculis summa voce versus multos vno spiritu pronuntiare consuescebat, neque id consistens in loco, sed inambulans, atque ascensu ingrediens arduo. Dico, dicis Liu. 1. de Or. Demosthenes ita balbus esset, vt eius ipsius artis, cui studeret primam literam non posset dicere, perfecit meditando, vt nemo planius eo locutus putaret. 3. Exprimo, mis. 1. l. 2. b. Ex Cic. de Orat qui sic ait No In exprimi litteras putidius, nolo obscurari negligentius 4. Profero, fers. 1. l. Maff. in Ign. l. 3. c. 6. Ignatius loquendo fuit adeò consideratus, & parcus, vt nullum planè verbum, nisi consultò, ac meditatò proferret.

Pronuntiare, ò proferir breue qualche parola.] Vocem aliquam correptè dicere, vel pronuntiare, Gell. lib. 2. cap. 17.

Pronuntiare, ò proferir lunga qualche parola.] Vocem aliquam productè dicere, vel pronuntiare, Gell. lib. 2. cap. 17.

Pronuntiatione, vna delle cinque parti della rettorica.] Pronunciatio, nis. fœm. gen. 1. & 2. & 4. l. 3. & 5 b. Cic. 1. de Inu. Pronunciatio est ex rerum, & verborum dignitate vocis, & corporis moderatio. Auct. ad Her. lib. 1. Pronunciatio est vocis, vultus, gestusque moderatio cum venustate.

Pronuntiatore, e proferitore, colui, che proferisce, ò pronuntia.] Pronunciator, ris. 1. 2. & 4. l. 3. b. Cic. de Clar. Thucydides rerum gestarum syncerus, & grandis etiam fuit.

Pronunciatrice, e proferitrice, colei che proferisce, ò pronuntia.] Pronunciatrix, cis. 1. 2. & 4. l. 3. b. ex Cic. de Clar. & 1. de leg.

Propaginare, sotterrare i rami senza tagliargli, accioche germoglino] Propago, gas. Col.

Propagine, ramo che senza esser tagliato si sotterra.] Propago, ginis. f. g 3. l. Cic. de Sen.

Propiamente, e propriamente, dicesi anche propio, e proprio, auuerb con proprietà, ò proprietà.] Propriè. 2. com. 2. b. 3. l. Cic. de Off. Honestum illud, quod propriè, verèque dicitur, in sapientibus est solis, nec à virtute diuelli vnquam potest.

Più propriamente, compar.] Magis propriè. Cic. 2. Phil. O hominem nequam, quid enim aliud dicam? magis propriè nihil possum dicere.

Propietà, e proprietà, l'astratto di propio, ò di proprio, e vale il propio, od il proprio della cosa.] Proprietas, tatis. f. g. com a & 3 b 4. l. Cic. in Part. orat. Non dubium est, quin definitio genere declaretur, & proprietatum, aut etiam communium frequentia, ex quibus proprium quid sit eluceat.

Proprietario, aggett. che hà proprietà di che che sia.] Proprietarius, a, um. 1. com. 2. 3. & 5 b. 4. l. apud Iurisconf. & Sipont. in Martial. & Ambrosio. Onom.

Propijssimamente, e proprijssimamente, auuerb. superl. con somma proprietà, ò proprietà.] Summè, vel maximè propriè, Ex Cicer. 3. Verr. & 2. Philipp.

Propijssimo, e proprijssimo, aggett. superl. sommamente propio, ò proprio.] Summè, vel maximè proprius, a, um. Ea Cic. 3 Ver. & r de Orat.

Propio, e proprio, aggett. quello ch'è solamente d'vno, e non d'altri] Proprius, a, um. 1. com 2. b. Plin. l. 7. c. 25. Cæs. Iulio Cæsari proprium, & peculiare fit, præter supradicta, clementiæ insigne, qua vsque ad pœnitentiam, omnes superauit.

Propinquità, vedi vicinanza;

Propinquo, vicino, vedi vicino.

Propio, vedi proprio.

Proponimento, risolutione.] Propositum, ti. neut. gener.

Proporre, metter auanti.] Propono, nis. 2 Pono, nis. Cicer.

Proporre, disegnare, far proposito, ò disegno.] Propono, nis Suet. in Cal. c 49 Proposuerat Antium, deinde Alexandriam commigrare.

Proporre in consiglio al Senato, ò al Rè.] Referre, vel deferre ad consilium, vel ad Senatum, vel ad Regem.

Proportionalmente, ouero proportioneuolmente, con proportione.] Proportione, Cic. de Vniuer. Deus efficit, vt quod anima aquæ, id aqua terræ proportione redderet. Pro rata portione. Cicer. de somn. Scip.

Proportionare, paragonare, comparare, far proportione, far paragone, far comparatione.] Confero, fers. Cicer. 1. Tusc. Quæ natura, non literis assecuti sunt Romani, neque cum Græcia, neque vlla cum gente sunt conferenda. Idem Cicer. de Inuent. Similitudo infirmatur, si demonstres illud, quod conferatur, ab eo cui conferatur diuersum esse. 2. Comparo, as. Cicer. pro Dom Quæso Pontifices, & homines, & tempus cum tempore, & rem cum re comparate. 3. Compono, nis. Sall. in Iug. Metelli dicta cum factis composuit Ingurta. 4. Efficere, vt res proportioni respondeat.

Proportione, corrispondenza delle parti tra loro.] Comparatio, onis. fœm. gen. 2. Proportio, nis. fæm. gen. Cic. de Vniuer. Id optimè assequitur, quæ Græcè analogia, Latinè (audiendum est enim, quoniam hoc primum à nobis nouatur) comparatio, proportioque dici poterit.

La proportione, che hà vno, à due, quella hanno due à quattro.] Quam rationem vnum ad duo habet, eamdem habent duo, ad quatuor. 2 Vt est vnum ad duo; sic sunt duo ad quatuor, Ex Var. lin. Quam rationem duo, ad vnum habent, eandem habent viginti ad decem, & idem ibidem, vt est filius ad patrem, sic filia ad matrem.

I mali propositi.] Malè cogitata, Ex Sen. in Thy.

I buoni propositi] Benè cogitata, Ex Sen. in Thy. Benè cogitata respiciat Deus.

Propositione, proposta.] Positio, nis. fœm. gener. 2. Propositio, ois. fœm. gener. Cicer. 3. Enunciatio, nis. Cicer. de Fat. Ex æternitate vera fuit hæc enunciatio. Relinquetur in insula Lemno Philoctetes.

Proposito, e proponimento.] Propositum, ti. Ouid. 10. Metam.

Ma torniamo al proposito.] Sed ad propositum. 2. Ad
inle,

initium. 3. Ad rem. Cicer. Att. Sed, vt ad rem re, deam.

A che proposito.] Quorsum. Cic. 1 de leg.

Propriamente, e propiamente, & anche proprio, e propio, auuerb. con proprietà.] Propriè 1. & 2. b. 3. l. Cicer. offic. Honestum quod propriè, verèque dicitur id in sapientibus est solis, nec à virtute vnquam diuellitur.

Più propriamente, auuerb. compar.] Magis propriè. Cic. Phil. 2. O hominem nequam, quid enim aliud dicam? magis propriè nihil possum dicere.

Proprietà, e propietà, l'astratto di proprio, ò propio.] Proprietas, tis. fœm gener. 1. 2. & 3 b. & 4. l. Cicer. in Part. Definitio genere declaratur, & proprietate.

Proprijssimamente, auuerb. superl. con somma proprietà.] Summè, vel maximè propriè, Ex Cicer. de Clar.

Proprijssimo, superl. sommamente proprio, ò propio.] Summè, vel maximè proprius, a, um. Cic. de Clar. Animum iudicis impellere quocunque res postulat, hoc est vnum oratoris maximè proprium.

Proprio, e propio, addiett. quello che è solamente d'vno, e non d'altri.] Proprius, a, um 1. & 2. b. Cic. 2. de Diu. Varietas est propria fortunæ.

Più proprio, compar.] Magis proprius, a, um. Ex Cic. 2. Phil. & de Sen.

Prorito, vedi pizzicore.

Prorogare, vedi prolungare.

Prosa, fauellare, sciolto, differente dal verso.] Prosa, fæ. f. g. & 1 l. Gell. lib 10. cap. 18. Extat nunc quoque Theodectis tragœdia, quæ inscribitur Mausolus, in qua eum magis, quàm in prosa placuisse Higinus refert. 2. Prosa oratio, Quint. lib 11. cap. 2. Sicut facilius versus edificimus, quam prosam orationem; ita prosæ vincta, quam dissoluta. 3. Soluta oratio, Var. 9. de ling.

Comporre, ò scriuere in prosa.] Prosa scribere. Quint. lib. 9. c 4. Nihil est prosa scriptum, quod non redigi possit in quædam versiculorum genera. 2 Orationem solutam struere, Gell. l. 1 3. c. 20.

In prosa, auuerbialmente.] Prosa oratione. Suet. in Dom. cap. 4. Certabant etiam, & prosa oratione, græcè, latinèque ac præter citharædos, chorocitharistæ quoque, & psallocitharistæ 2. Prosaice, 1 & 4 l. 2 & 3. b.

Autore, od inuentore di prosa.] Prosæ orationis conditor, vel inuentor, Ex Plin. lib. 7 cap 56. Qui sic ait; Prosam orationem condere Pherecidea Syriua instituit tempore Cyri regis. Historiam Cadmus Milesius.

Prosa, nome di Dea presso à i Romani riuerita, & inuocata per ottener ageuolezza nel parto] Prosa, fæ. 1. l. Gell. lib. 16. cap. 16. Quando infantes, inquit Varro, contra naturam fortè conuersi in pedes, brachijsque plerumque diductis retineri solent, ægriusque tunc mulieres enituntur. Huius periculi deprecandi gratia aræ statuæ sunt Romæ duabus Carmentibus, quarum altera Postuuerta nominata est, prosa altera, à recti peruersique partus, & potestate, & nomine.

Prosaico, addiett. di prosa.] Prosaicus, ca, cum. 1. l. 2. & 3. b. Corn. in Pers. Plin. lib. 5. cap & lib 27. cap. 56.

Prosapia, stirpe, schiatta, legnaggio, ò lignaggio.] Prosapia, piæ. 1. l. 2 & 3 b. Sipont. in Mart. A supero sit prosupero, quod est superabundo; à quo prosapia longitudo generis dicta, quòd prosuperent, hoc est superfint, & superabundent liberi. Cic. de Vn. Iouem, atque Iunonem, reliquos, quos fratres inter se agnatosque vsurpare, atque appellare videmus. & eorum, vt vtamur veteri verbo, prosapiam 2. Progenies, niei. fœm. g. 1. l. 2. & 3. b Cic. 1. Tusc. Antiquitatis omnis quo proprius aberat ab ortu, & diuina progenie, hoc melius ea fortasse quæ erant vera cernebat. 3. Genus, neris. n. g 1. 2. b. 4. Stirps, pis. f. g. n. Cic. de Clar. orat. 5. Origo ginis. Virg 6. Semen, nis. n. g 7. Familia, liæ. f. g. 8. Soboles, lis. f. g. Plin 9. Proles, lis. f. g. Cic.

Proserpina figliuola di Cerere, vna delle belle Dee appresso l'antica gentilità.] Proserpina, næ. 1. 2. l. 3 b. Horat. 2 serm sat. 5. Imperiosa trahit Proserpina; viue, valeque. 2. Persephone, nes 1. l. 2. 3. b. Græc. Tibul. l. 3 eleg. 5. At mihi persephone nigram denunciat horam. Immeritò iuueni parcè nocere Dea 3. Libera, ræ. 1 l. 2 b. Cic. 6. Ver. Vetus est opinio, Siciliam totam esse Cereri, & Liberæ consecratam; hoc Siculis ipsis persuasum est; nam, & natas esse has in his locis Deas, & fruges in ea terra primum repertas arbitrantur, & raptam esse Liberam, quam eandem Proserpinam vocant, &c.

Prosperamente, e prospereuolmente, vedi felicemente.

Prosperare, in att. far prosperò.] Prospero, ras. 2. b. Liu., 8. ab Vrb. Dij omnes vos precor vti Pom. Rom. Quiritum vim, victoriamque prosperetis Plaut. in Pers. Nunc, & animo meo prosperabo, & genio meo multa bona faciam. 2. Fortuno, nas. 2. l. Cic. l. 2. epist 5. Tibi patrimonium Dij fortunent. 3 Secundo, das. 1. b. Virg. 7. Æn. Tandem lætus ait; Dij nostra incepta secundent. 4 Prosperum, vel prosperam facere. Plin. lib. 18. cap. 44. Tunc demum victimas immolant precantes, vt suum donum Deus prosperum faciat his, quibus dederit.

Prosperare, in neutr. esser prospero.] Fortuna vti prospere, Ex Cic. 2. off. vbi sic ait. Cum prospero fluxu fortunæ vtimur, ad optatos exitus peruehimur, quum reflarit, affligimur. 2. Vitam viuere prosperam. Ter. in Adel. act. 5 sc. 4

Prosperatione, Fior. il prosperare, in att.] Prosperitatis effectio, Ex Cic. 2 & 3. de fin.

Prosperatione, Fior. il prosperare, in neut.] Prosperitatis vsus, Ex Cic. 3 de Nat. & 1. Acad.

Prosperissimamente, auuerb. con somma prosperità.] Prosperrimè. 3. b. & 4 l. Ex Vet. in Vesp. c. 20 & Cicer. 1. de Din.

Prosperissimo, superl. sommamente prospero.] Prosperrimus, ma, mum. 3 b Suet in Vesp. c. 20. Valetudine prosperrima vsus est. 2. Summè prosper, ra, tum. Ex Cic. 4. de fin. & 2 off.

Prosperità, l'astratto di prospero.] Prosperitas, tatis. f. g. 2. & 3. b. Cic. 2. de fin Aristoteles virtutis vsum cum vitæ perfectæ prosperitate coniuxit.

Le prosperità, prosperitadi, e prosperitati.] Fortunæ blandimenta. Plin. lib. 7 cap 16 Dentes triceni bini viris attribuuntur, fœminis minor numerus; quibus in dextra parte gemini superne, à canibus cognominati, fortunæ blandimenta pollicentur, sicut in Agrippina Domitij Neronis matre; contra in læua. 2. Fortunæ indulgentiæ Plin. in Paneg. Nec vero laudauerim per se magnopere duritiam corporis, ac lacertorum; sed si his validior toto corpore animus imperitet, queoi non fortunæ indulgentiæ molliane, non copiæ principales ad segnitiem, luxumque detorqueant. 3 Fortunæ obsequia. Quint. Curt. lib 8 Rex inter obsequia fortunæ minus iam cupiditatibus suis imperabat 4 Fortuna prospera, Cic post red in Sen 5 Fortuna secunda Cic de rusp. 6 Prospera, rorum. Sen de Diuin Prouid cap. 4 Prospera in plebem, ac vilia ingenia deueniunt, at calamitates terroresque mortalium, sub iugum mittere proprium magni viri est. 7. Prosperitates, tum. f g. & num. plur Cic. 3 de Nat Improborum igitur prosperitates, secundæque res redarguunt, vt Diogenes dicebat, vim omnem Deorum, ac potestatem. 8. Res prosperæ, Cic. de Clar. Prosperæ res deinceps multæ consecutæ sunt. 9 Res secundæ, Cic 1. off. Vt aduersas res sic secundas 10. moderatè ferre, leuitatis est. 10. Secunda, orum. n. g. & num. plur. Cic. ad Brut. ep 10 Huius belli fortuna, vt in secundis fluxa: vt in aduersis bona.

Le prosperità, e le auuersità.] Fortuna vtraq; Cic. pro Cec. Homo est in vtraque fortuna cognitus multis signis, & virtutis, & humanitatis.

Prospero, cioè sano, gagliardo.] Validus, da, dum, 2. Valens, tis. Cic.

Prospero, cioè secondo, fortunato, e prosperreuole.] Pro

per,ra,rum. 2.Secundus, da, dum.

Prospettiua.] Optice,ces. f. gen. Vitr.l.1.cap.1. Geometria eruditus esse debet Architectus,& optices non ignarus.

Intendente di prospettiua.] Optices non ignarus, Vitr.lib. 1 cap 1.

Prospetto,riguardo di lontano.] Prospectus,ctus. m.gen. Cæs.2.Specula, læ.

Prossimare,& auuicinare,vedi accostare.

Prossimarsi,vedi accostarsi.

Prossimo,vicino.] Proximus,ma,mum.Cic.

Prostituire,cioè metter femina in guadagno.] Prostituo, tuis,tui,tum.Suetonius de Nerone cap.29.

Prosuntuosamente,vedi sfacciatamente.

Prosuntuoso,vedi sfacciato.

Proteggere, difendere, vedi difendere.

Proteggere, tener protettione.] Patrocinor,aris.cum Dat. Plin.

Proterno,tristo,ò cattiuo.] Proteruus,ua,uum.1.b. Cic.5. de fin.

Protesta, protestagione.] Præfictio, onis. fœm gener. Cic. 2. Denunciatio,onis. fœm.gen. 3. Obnunciatio, onis.Cic.

Protesta,atto che fà in giuditio, per euitar qualche danno, ò pregiuditio.] Protestatio, onis. fœm. gener. Paul.Iur.

Protestare,termine di legisti,e val denuntiare à vno, che faccia,ò non faccia vna cosa.] Denuntio,cias. 1.& 2. l. 3.b.

Protestarsi,inteso di giuditio.] Protestor,aris.Paul.

Protettione difesa.] Patrocinium,nij n g.Cic.

Protettrice, che protegge.] Patrona,næ.Tursl.hist Laur. lib 5.cap.11.Xystus V. In Piceno natus præcipuam Picentium patronam omni ope ab se ornandam existimauit

Protocollare, registrar'in protocollo.] Referre in commentarium. 2.Referre in aduersaria, apud Iurisp. & Cicer.

Protocollo libro delle minute.] Aduersaria,orum.neut.g. num.plur Cic.pro Quinto Roscio.2.Commentarius,rij. Sen.l.3 decl.

Protomedicato,vfficio,ò grado di protomedico.] Protomedici honos,vel gradus, Ex Plin.

Protomedico, il primo tra medici.] Archiatrus,tri. 1 l. 2 b. 3.com. Sipont.in Mart. Protomedicus est primus medicus qui, & archiatrus dicitur. 2 Protomedicus, ci. Sipont.supracit. 3 Medicorum princeps, Ex Plin.

Protonotariato,vfficio,ed honore di protonotario.] Protonotarij honos,vel gradus,apud Iurisp.

Protonotario.] Protonotarius,rij Tursl.hist.Laur.

Proua,ò pruoua: sperienza,od esperienza.] Experientia, tiæ. 1.4 l. 2.5 b. Cic pro Rab. Post vbi sic habetur; experientia patrimonij amplificandi. 2. Experimentum,ti. neut.gen. 1 3.l. 2.b Quint lib.2.cap.5 In omnibus fere minus valent præcepta, quam experimenta. 3.Vsus,sus m gen.1.l.Plin.lib 11. cap.37. Defluuium capillorum in muliere rarum,in spadonibus non visum, nec in vllo ante Veneris vsum. 4.Probatio,n 1. Mart l. 1.ep.2.Tironum semper infra potius,quam supra vires probatio fit.

A proua,per proua.] Experiundi causa. 2.In experimentum Plin lib 9.cap.38. Liquata cortina, vellus elutriatum mergitur in experimentum. 3. Testamenti gratia, Gell.l 9.c.15. Exponit igitur testamenti gratia controuersiam parum consistenter 4.Testationis ergo ex Liu. l 4 ab V.C.

Prouare,far proua, sperimentare.] Experior,iris. Ter. In Eun.Omnia prius experiri consilio, quam armis sapientem decet.

Prima di prouare, prima di far proua.] Ante experimentum, Pallad. lib. 1. tit. 6. In nouo genere seminum, ante experimentum non est spes tota ponenda.

Prouare,indur ragioni per proua di che s'è detto.] Probo,as Cic.in orat.Eloquens est,qui ità dicit, vt probet, delectet,ac flectat.

Prouato, sperimentato,addiett, Expertus,ta, tum. Cicer. pro Cor. Virtus experta, atque profecta, obtrectatorum voce lædetur. 2. Periclitatus, ta, tum. Cicer. de Am.

Prouatura,e priuatura, vedi cacio bufalino.

Prouedere,rimediare.] Consulo,lis. Cic.lib.3.ep.2. Ate maximopere etiam,atque etiam peto,& quæso, vt prospicias, & consulas rationibus tuis.2.Prospicio,cis.Cic. ibidem

Prouedere,far prouisione.] Paro,ras. 2.Comparo, ras. Cic.3 Prospicio,cis. Cic.in Catil Consulite vobis, prospicite patriæ.4.Prouideo,des Cic.Q Fr.l.1.ep.1. 5.Curo,ras.Cic.2 Acad.Qui existimat à Deo se curari, non potest non & dies etiam noctes diuinum numen horrere.

Proueder vno di qualche cosa] Aliquid, alicui prospicere, Plin.l b.1.ep.Petis vt fratris tui filiæ prospiciam maritum.

Prouedimento, il prouedere.] Prouisio,onis.fœm gen. 1. & 2.l. Cicer. de Am.Omnino omnium horum vitiorum, atque incommodorum vna cautio est, atque vna prouisio, vt ne nimis citò diligere incipiamus, neuè dignos. 2.Prouisus,sus. m.gen. 1.& 2.l. Tacit.lib. 18. Dispositione, prouisuque ciuilium rerum peritus.

Proueditore, quegli che prouede.] Prouisor,ris. 1.& 2.l. Horat. in Art. Vtilium tardus prouisor, prodigus æris.

Proueditorello,diminut.] Prouisorculus,li. 1.& 2.l.& 4.b. Ex Hor.in Arte,& Plaut.in Pœn.

Prouedìtrice, quella che prouede.] Prouistrix,cis fœm.g. & 1 l.Ex Afran. & Perott. apud quos est assestrix, ab assessor,

Prouedutamente,auuerb.vedi prouidamente.

Prouenca, pianta sempre verde, che è di fiore azzurro, e bianco senza odore.] Vincaperuinca cæ. Plin. lib. 21. cap 11. 2. Clematis Ægyptia, Plin. 3. Clematis prima, Dioscor. 4. Chamædaphnes,nes.fœm gen. Græc.

Prouenza, regione di Francia.] Prouincia, ciæ. Cæs. 2. Gallia Narbonensis.

Prouerbiale,addiett.] Prouerbialis,biale.Gell.l.2.cap.22. Ex quo versum istum prouerbialem factum, ait Aristoteles.

Prouerbio, detto sententioso, e breue, approuato dall' vniuersale per vtile auertimento.] Prouerbium, bij. Colum.lib 12. cap.2. Vetus est prouerbium paupertatem certissimam esse,cum alicuius indigeas, vti eo non posse,quia ignoretur, vbi proiectum iaceat, quod desideratur 2.Parœmia,miæ.f g.Donat. Parœmia est prouerbium rebus,temporibusque accomodatum. 3. Adagio,onis f g sed vetus. Var 6 ling 4 Adagium,ij. n.gen. apud Calep.

Prouidamente,ouero prouedutamente, auuerb.con prouidenza] Prouidè. 1.3.l. 2.b.Plin.lib 10 c 33.Iam publicum quidem nidificantium omnium est, tabulata ramorum sustinendo nido prouidè eligere,cameraque ab imbri,aut fronde protegere densa.

Prouidente,addiett. che hà prouidenza.] Prouidens, tis. o.g.1 l.& 2.b.Col l 6.ep 6.Cæsar homo est valde acutus, & multum prouidens.

Più prouidente,compar] Prouidentior,& hoc tius.1.l.2.b. Cic.l 3.ep 1 Id mihi,& ad breuitatem est aptius,& ad reliquas res prouidentius.

Prouidentemente, prouedutamente,auuerb con prouidenza.] Prouidenter. 1 l. & 2 b. Ex Cicer. 7. Ver. & 3. de Nat.

Più prouidentemente, compar.] Prouidentius. 1.l. & 2.b. Ex Cic.l.3 ep 1.

Prouidentissimamente, auuerb. superlatiuo, con somma prouidenza.] Prouidentissimè 1. l. 2 & 5.b. Cicer.2 de Natur. Vehementius tu quidem Cotta inuectus es in eam Stoicorum rationem, quæ de prouidentia Deorum ab illis sanctissimè, & prouidentissimè constituta est.

Prouidentissimo,superlat, molto prouidente.] Prouidentissi-

tissimus,ma,mum.1.1.2.& 3.b.Ex Cic.2.de Nat.

Prouidenza, e preuidenza,virtù che antiuede le cose.] Prouidentia,tiæ f g.1.l.& 2 b.Cic.2.de fin. Prouidentia est per quam futurum aliquid videtur antequam factum sit.2.Pronœa,nœæ.f.g & 1.b Græc.Cic.de Nat. Talis igitur mens mundi est ob eamque causam prouidentia appellari rectè potest, græcè enim pronœa dicitur.

Hauer prouidenza, ò tener cura del mondo.] Rerum humanarum curam agere.Plin.lib 2.cap.7. Deos agere curam rerum humanarum credi, ex vsu vitæ est.1.Rerum humanarum procurationem habere, Cic.1.de Nat. Sunt philosophi, & fuerunt, qui omnino nullam habere censerunt rerum humanarum procurationem Deos.

Prouido, Fior anche proueduto,che hà prouidenza]Prouidus,da, dum 1.1 & 2.b. Cic.2.de Diu. Quid tam diuinum, quam afflatus ex terra, mentem ita mouens, vt eam prouidam rerum futurarum efficiat, vt ea non modò cernat multo antè, sed etiam numeros, versusque pronunciet? 2 Prouidens, tis. om.gen.1.3.2.b Plin. lib.11 cap.37. Omnia quidem principalis viscera,membranis proprijs, ac velut vaginis inclusit prouidens natura.

E cosa d huomo prouido.]Prouidum est Plin Iun.Dispice ne sit parum prouidum sperare ex alijs, quod tu ipse non præstes.

Prouincia, ò regione.]Prouincia, æ. 1.2.l. 3 b. Pomp. Fest.lib.14. Prouinciæ appellantur, quod eas Populus Romanus prouicit, idest ante vicit, 2. Satrapia, piæ. 2.com 2 b. 3.3. Græc.Plin.lib 6 cap.20. Amandram plerique ab occidente non Indo amne determinant, sed adijciunt quatuor satrapas. 3. Regio, oia. Cicer.

Di prouincia in prouincia, ouero per le prouincie.] Prouinciatim. 1.2 4 l. 3. b. Suet. in Aug cap 49. Et militaribus copijs legiones,& auxilia prouinciatim distribuit.

Prouincialato,cura, e carico di Prouinciale.] Prouincialatus,tus, Ex Suet.& Cicer. 2.Munus vel officium prouinciale.

Finir il prouincialato, finir d' esser prouinciale.] Prouinciam deponere,Cic Att.l.5 ep.1. Sexta ordo est, cum prouinciam in concione deposui.

Prouinciale,aggett.genr.& poss della prouincia.] Prouincialis, & hoc le. 1.2.4.l. 3.b.Cic.ad Att.l 2 epist.16. vbi ait; negotia prouincialia,& ad Q.Fr.l.1.epist.3 vbi ait; viros prouinciales.

Prouinciale, sust. gouernator della prouincia.] Satrapes.pæ, vel satrapa, pæ m gen Ter. in Heaut. Satrapes si fiet amator nunquam sufferre eius sumptus queat. 2.Prouincialis, lis. c 2 4 l. 3 b. Maff. in Ignat.lib.1. cap 14.

Prouisionare,vedi salariare.

Prouisione, salario, vedi salario.

Prouisione,prouedimento Fior.anche prouidigione, cioè vitto annuale.] Annona,næ.1 & 2.l. Sipont. in Mart. Ab anno deducitur annona,quæ anni alimonia est, nec sola frumentaria,sed aliarum quoque rerum.2.Prouisio, nis.f.gen Cic.

Chi hà prouision doppia, ò raddoppiata.] Duplaris, & hoc re. 1 com.2 l Veget. lib. 2. Ex militibus torquati duplares, & torquati simplares erant, quibus torquis aureus solidus virtutis præmium fuit; quem qui meruisset,præter laudem, interdum duas consequebatur annonas; duplares duas, simplares vnam, 2 Duplicarius,ria,rium.1.com.2.& 4 b. 3.l. Var.4.de ling. Duplicarij dicti,quibus ob virtutem duplicia cibaria, vt darentur,institutum 3.Duplicarius,a,um.1.com. 2.b. 3.l. Sipont in Mart.

Prouisione d'vn giorno] Diurnum,ni.n.g Sen.ep.81.Diurnum accipit,in centunculo dormit.

Prouisione d'vn mese.] Menstruum,strui n.g. Liu.dec.5.l. 4.Præture dimisso, Consul, menstruum iussu militie secum ferre,profectus est.

Prouisione d'vn'anno.] Annuum,nui.n.g.Plin.c.248. Publici serui annua accipiunt.

Prouisione di sale.] Annona salaria. Liu. lib 9. bell Pun. Vectigal etiam nouum ex salaria annona statuerunt.

Far prouisione di grano, vino, & olio.] Frumentum, vinum, & oleum prouidere. Cæsar.4 bell.Gall. Frumentum his in locis in hyemem prouisum non erat 2.Rem frumentariam, vinariam, & oleariam prouidere. Cæsar. 6. bell. Gall. His cognitis rebus rem frumentariam prouidet, castris idoneis locum deligit.

Prouisto,apparecchiato.]Præparatus,ta,tum.Cic.

Star prouisto.] Paratum esse.Cic.

Prouoca,e prouocamento,il prouocare,vedi sfida.

Prouocare,commouere à che che sia.] Prouoco,cas.c.l 2.b. vedi sfidare.

Prudente,e prouido, colui che hà prudenza.] Prudens, tis.Cic.1.de Diu Quosdam prudentes possumus dicere, idest prouidentes, diuinos nullo modo possumus. 2. Cordatus ta,tum.Cic.1.Tusc.

Prudentemente,con prudenza.] Prudenter.Cic. 2. Cordatè Plaut.

Prudenza, sauiezza, e sapienza, vna delle quattro virtù cardinali, & arte di ben viuere.] Prudentia,tiæ 1.& 2. 3 3.b. Cic.2.de Inuent.Prudentia est rerum bonarum, & malarum scientia, Cic. 5 de fin. Vt medicina valetudine, nauigationis gubernatio, sic viuendi ars est prudentia. 2. Prudentiæ virtus. Cicer 1. de leg Prudentiæ virtus ex prouidendo est appellata prudentia.

Prudere,Sen pizzicare,Fior.quel mordicare,che fà la rogna, ò altro,che induce à grattarsi.] Prurio,ris.1.l.& 2.b. Sipont.in Mart Prurire propriè est libidine scalpendi ardere, à quo pruritus dicitur,excursus humoris spiralibus inclusi contra naturam Plaut.in Mil. Dorsum totum prurit.

Prugna, Sen sucina. Fior.susina, frutto assai noto.] Prunum,n.g & 1.l.Plin.lib.15.cap 13. Ingens turba prunorum,versicolor, nigra, candicans; hordea appellata à comitatu frugis eius. Alia eodem colore seriora, maioraque asinina cognominata à vilitate. Sunt,& nigra, ac laudatiora, serina,atque purpurea; Nec non ab externa gente armeniaca, quæ sola, & odore commendantur.

Prugna bislonga.] Prunum oblongum,Matth.in Dioscor. l 1.c 137.

Prugna ouata]Prunum ouatum, Matth in Diosc. lib.1. cap.137.

Prugna saluatica.]Prunum syluaticum, vel syluestre. Plin l 15.c.13.

Prugna Soriana.] Prunum Syriacum. Diosc.lib 1.cap 156. Syriaca pruna, & præcipuè, quæ Damasci gignuntur exiccata, stomaco vtilia sunt, aluum adstringunt.

Prugna tonda.] Prunum rotundum,vel orbiculatum, Ex Plin.& Matt.

Prugna verdacchia.] Prunum herbaceum, Ex Plin. & Matth.

Prugnamela, cioè prugna insitata in melo.] Prunum malinum Plin.lib.15.cap.13. Nuper in Bætica malina appellari cœperunt pruna,malis insita.2.Maliprunum,ni. n g.vt apud Plin Nuciprunum.

Prugna di mezzo sapore.]Prunum vinosum Matth. in Diosc.l.1.c 137.

Prugnanoce,cioe prugna insitata in noce.] Nuciprunum, ni Plin.lib.15. cap 13. Peculiaris impudentia est prunorum nucibus insitorum, quæ faciem parentis, succumque adoptionis exhibent, appellata ab vtroque nuciprunа.

Prugna orzarola,che al tempo dell'Orzo si matura.] Prunum hordearium. Plin. l.15 c.13. Hordearia pruna sunt appellata,à comitatu frugis eius.

Prugna Damaschina.] Prunum Damascenum, Plin lib. 15. cap. 13. Damascena pruna à Syriæ Damasco sunt cognominata, iam pridem in Italia nascentia grandiore quanquam ligno, & exiliore carne, nec vn-

quam in rugas siccata, quoniam soles sui desunt.

Prugna dolce.] Prunum dulce, Matth. in Dioscor. lib. 1. cap. 137.

Prugna forte, ò agra.] Prunum acre, vel acidum Matth. in Diosc. l. 1. c. 137.

Prugnamandorla, cioè prugna insitata in mandorlo.] Prunum amygdalinum. Plin. l. 15. c. 13 Amygdalina pruna, dicuntur amygdalis insita. His intus in ligno nucleus amygdalæ est; nec aliud pomum ingeniosius geminatum est.

Prugneto, Sen. fucineto, Fior. susineto, luogo doue son piantati molti prugni, fucini, ò susini.] Solum prunis obsitum, vel consitum, Ex Colum. Plin. & Varr.

Prugno, susino, Fior. fucino, Sen. arbore noto.] Prunus, ni. fœm gen. 1. l. Pallad lib. 2. tit. 16. Ianuario mense Prunus inserenda est antequam gummitet in se, & in persico.

Prugnola, prugna, ò susina saluatica.] Prunum syluestre. Plin. lib. 15. cap. 13. Pruna syluestria vbique nasci certum est.

Prugnolo, pruno, ò susino saluatico.] Prunus syluestris. Colum l. 2 cap. 1. Multa sunt, quæ, & dulcem terram, & frumentis habilem significent, vt iuncus, vt calamus, vt gramen, vt trifolium, ebulum, rubi, pruni syluestres.

Prugnolo di pasta, che si fà in Siena di più ingredienti dolci.] Boletus dulciarius. m. g. Ex Iuuen. sat. 5. & Hor. Turs Nomen.

Prugnolo, fongo piccolo, e delicato.] Boletus. 1. 2. l m. gen. Plin l 22 c. 22.

Pruina, vedi brina.

Pruno, virgulto spinoso, del quale si fanno insiepi.] Spinus, ni. Virg 2. Georg. 2. Vepres, pris. Cic.

Pruzza, e prurito, Sen. il prudere, ò pizzicare che fà la rogna, ò altro, che muoue à grattare, vedi pizzicore.

P V

PVbero, chi è arriuato alla pubertà.] Pubes, bis. Cicer. pro Rab.

Pubertà, pubertade, ò pubertate, dicesi all'età, od etade, od etate, in cui spuntano fuori i primi peli, come lanugine; il che auuiene l'anno dodecimo, ò dodicesimo nel sesso feminile, e l'anno quartodecimo, ò quattordicesimo nel maschile.] Pubertas, tatis, f gen. 1. 2. 3. l. Sipont. in Mart & Amalth. Onomast. vbi sic habetur, Pubertas in fœminis ætas est annorum 12. in maribus autem annorum 14. 2 Ætas pubescens, vel pubens, Ex Liu. 1. bell. Pun. cuius est; filius pubescens, & Silio lib. 3. cuius est; ætas pubescit, & Virg. 1 1. Æn. cuius est; genæ pubentes. Ætas puber apud Liu. 1. ab Vrb. 3 Ephebia, æ. fœm gen. 1. b. 2. l. 3. quartæ b. & accen. l. græc apud Artemid

Chi non è ancor in pubertà.] Anhebus, ba, bum. 1 b. 2. l. Græc. apud Theocr. Dill. 7 Impubes, huius impubis. m. gen 1. & 2. l. Ouid. 2. Fasti cuius est; puer impubes. 3. Impubis, huius impubis. Ex Plin. lib. 2, cap 7. cuius est; puer impubis 4. Impubis, & hoc impube 1. & 2. l. Ex Horat. 5 Epod. cuius est; corpus impube. 5 Impuber, ris. om gen 1 & 2. l. 3 b apud Eman Aluar. de Instit. Gram. vbi sic ait; Impuber, facit Genitiuo impuberis, & Cic. in Catil qui filium impubrem duxit 6 Inuestis, & hoc inuestie. 1. & 2. l. Ex Pallad. de re rust. cuius est; puer inuestis

Chi non hà potuto giugner alla pubertà.] Depuber, beris. o. gen. 1 & 2. l. 3. b. Sipont. in Mart. qui sic ait: Depuberem dicimus qui ad pubertatis annos non potuit peruenire.

Chi stà vicino alla pubertà.] Hellephebus, ba, bum. 1. & 3. l. 2. b græc apud Hesych. & Bud.

Colui, che stà sul principio della pubertà.] Acrebus, ba, bum. 1. & 2. l. Græc. apud Theocr. 2. Pubescens, tis o gen. 1. 2. & 3. l. Ex Sil. l. 16. cuius est; iuuentus pubescens, & Stat. 3. Sil cuius est; Os pubescens.

Chi già è in pubertà.] Pubescens, tis. o. gen. 1. & 2. l. Ex Virgil. 1 1 Aeneid. cuius est; genæ pubentes. 2 Pubes, bis, m gen. & 1. l. Cic. pro Rab. perd. Nemo pubes tum fuit quin arma ceperit. 3. Puber, is. o. gen. 1 l. 2 b. Ex Cic. 2. de orat. cuius est: Filius puber. & Liu. 1. ab Vrb. cuius est; Ætas puber & Virg. 1 2. Æn. cuius est; Folia pubera. 4. Ephebus, ba, bum. 1 b. 2. l. Græc. Cic. 1. de Nat. Cum esset è gregibus epheborum, &c. Ter. in Andr. act. 1. sc. 1. cuius est: gnatus excessit ex ephebis.

Compagno, ò coetaneo, od vguale in pubertà.] Synephebus, ba, bum. 1. & 2. b. 3. l. Græc. apud Stat.

Chi passa, ò eccede la pubertà.] Aphebus, ba, bum. 1. b. 2. l. Græc. apud Suid. 2. Parhebus, ba, bum. 1. b. 2. l Græc. apud Epigrammatop.

Cola di quegli, che stà in pubertà.] Ephebicus, ca, cum. 1. & 3 b. 2. l Græc. apud Iul. Poll.

Chi non è in pubertà, ne haue barba.] Inuestis, & hoc inueste 1 & 2 l. Ex Apul. qui sic ait; inuestem à nobis accepisti, vesticipem il icò reddidisti.

Chi comincia la pubertà, e mette barba.] Vesticeps, cipis. om g. 2. l. 2. b. 3 l. in sect. 6. in obliq. Ex Apul loco iam citato

Dea della pubertà, secondo la Gentilità.] Iuuentas, tatis. f. g 1 b. 1. & 3 l. Cic. 1. de Nat dum sic ait; Poetæ nectar, ambrosiam, epulas comparant, & aut Iuuentatem, aut Ganymedem, pocula ministrantem. 2. Hebe, hebes. f g. 1 & 2. l. Græc

Publicamente auuerb cioè in publico.] Publicè 1. & 3. l. 2. b, Cicer. 3. Ver Philinus homo disertus, & prudens de aratorum calamitate publicè dixit. 2. Publicitus. Gell. lib. 16. cap 14. 3. In publico, Plin. lib. 33. cap. 1. Qui ob legationem acceperant aureos anulos, in publico tantum vtebantur eis, intra domos vero, ferreis.

Publicare, vedi diuolgere.

Publicatione, palesamento.] In vulgus editio, Ex Liu.

Publicato, diuulgato.] Diuulgatus, ta, tum. 2. Peruulgatus, ta, tum. 3. Peruagatus, ta, tum. 4 Vulgò tritus, ta, tum. Cic.

Publico, palese] Apertus, ta, tum. 2. Publicus, ca, cum. Cic. 1. de Inu.

Pudicamente, auuerb. con pudicitia.] Pudicè. 2. Castè.

Pudicitia, castità.] Pudicitia, tiæ 1. 3. b. 2. l. Cic pro Rab. 3. Castitas, tis. f. g. 3. Pudor, oris m. g Cic.

Pudico, casto] Pudicus, ca, cum. Cic. 10 ep. ad Suet. 2. Castus, ta, tum.

Puerile, addiett da putto.] Puerilis, & hoc puerile. 1. & 2. b. & 3 l Sen. lib. 4. epist 4 Maius expecta, quum puerilem animum deposueris, & te in virum philosophia transcripserit.

Puerile, ò fanciullesco aggett. da, ò di putto; da, ò di fanciullo.] Puerilis, & hoc le. 1. & 2. b. 3 l. Cic. 2. de Diu Tages, vt in libris est Etruscorum, puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia.

Puerilmente, ò fanciullescamente, auuerb. da putto, ò fanciullo, à costume di putto, ò fanciullo.] Pueriliter. 1. 2. & 5 b. 3. l. Cic. 1. de fin. Res tota ficta est pueriliter 2. Ritu, vel more puerili. Ex Cic. pro Flac. cuius est; more aculeatorio. 3. Puerilem in modum, vel morem Ex Plaut. in Trin dum sic ait; homo exornetur graphicè in peregrinum modum. 4. Pueri, vel puerorum ritu, vel more. Ex Cic. 10 Læl. cuius est; pecudum ritu.

Puerilità, ò putteria, dicesi anco bambineria, ò ragazzeria, cioè attione da putto, ò da bambino, ò da ragazzo] Puerilitas, tatis. f. g. 1. 2. & 4. b. 3. l. Sen de Tranq. vitæ l 2 c. 1. Quem animum nos aduersus pueros habebimus, hunc sapiens aduersus omnes, quibus etiam post iuuentam, canosque puerilitas est.

Puerilità, ò putteria di parole, ò di fatti.] Pueriliter dictum, vel factum, Ex Quint. l. 1 cap 5. cuius est; minaciter dictum, & crudeliter dictum. 2. Dictum, vel factum pue-

puerile, ex Cornel. Tacit. lib. 18. cuius est: dictum vernile.

Pueritia, età puerile, ò fanciullesca: età di putto, ò di fanciullo.] Pueritia, æ, f g 1.2.& 4 b. 3.l. Sen l. 1. epist 4. Adhuc non pueritia in nobis, sed quod est grauius, puerilitas remanet: & hoc quidem peius est, quod auctoritatem habemus senum, vitia puerorum, nec puerorum tantum, sed infantium, illi leuia, hi falsa formidant, nos vtraque. 2. Aetas puerilis. Cicer pro Arch. cuius est: Artibus ætas puerilis ad humanitatem informari solet. 3. Anni pueriles Ouid 2. Metam. 4. Anni rudes Quint l. 1. c. 1. Natura tenacissimi sumus eorum, quæ rudibus annis percipimus: vt sapor quo noua imbuas, durat, nec lanarum colores, quibus simplex ille candor mutatus est, elui possunt 5 Anni val primi, vel incipientes, ex Ouid. 12. Metam. cuius est: primis sub annis.

Putta, ò fanciulla: pulcella, ò pulzella. Sen anco citta ò ragazza, cioè donna, che è in età fanciullesca.] Puella, æ, f g 1.b.2. l. Sipont. in Mart. dum sic ait: A puera fit puella, quod apud veteres in vsu erat: sic enim Varro ait, Properatè viuere puerę, & dum finit ætatula, ludere, esse, amare. 2. Puera, ræ, fœm. g. 1. & 2 b apud Non Marc. & Varr qui de vita Pop Rom. sic ait: In priuatis domibus puari, & pueræ ministrabant.

Cosa spettante a putta, ò fanciulla.] Puellaris, & hoc re, 1.b. & 3.l. ex Quint lib 6. proœm. cuius est: ætas puellaris, & Plin. lib 10. cap. 55. cuius est: augurium puellare, & Claud de laud. Scr. cuius est: anni puellares.

Da putta, ò fanciulla, auuerbialmente, vale à costume di putta, ò di fanciulla.] Puellariter, 1 4. & 5.b. 2. & 3.l. ex Plin. epist. 163. dum ait: Se prægnantem puellariter nescit. 2. Ritu, vel more puellari, ex Ouid. 10. Metam. cuius est: magico ritu. 3. Puellare in modum, vel morem, ex Liu. 2. bell Maced. cuius est: in seruilem modum. 3. Puellæ, vel puellarum ritu, vel modo, vel more, ex Plin. lib. 11. cap 45. cuius est hominis modo.

Dire, ò parlare da putta, ò fanciulla, cioè parlare, ò dir cose da putta, ò fanciulla.] Puellaria loqui, vel dicere, ex Quint lib 6. & Cic 2. Phil cuius est: tu dicis aliena. 2. Puellariter loqui, vel dicere, ex Plin. ep. 163. & Cic. 1. de Diuin.

Operare da putta, ò fanciulla, cioè far cose da putta, ò fanciulla.] Puellaria, vel facere, vel operari, ex Quint. lib. 6 & Liu. l 2. cuius est: & facere, & pati fortia Romanum est 2. Puellariter facere, vel operari, ex Plin. & Cic.

Puerilità, l'astratto di puerile.] Puerilitas, tatis, f g 1.2 & 4.b. 3 & 5 l. Sen. lib. 1. ep. 4 Adhuc non pueritia in nobis, sed quod est grauius puerilitas remanet, & hoc quidem peius est, quod authoritatem habemus senum, vitia puerorum.

Il fine della pueritia.] Pueritia extrema. Cicer. pro leg. Man Pompeius extrema pueritia miles summi Imperatoris.

Puglia, regione d'Italia.] Apulia, liæ, fœm gen. 1. com. 2. l. Plin l. 3

Pugliese, nome gent. & possess di Puglia.] Apulius, la, lum, vel Apulus, la, lum, 1.b.2.l. Idem.

Pugna, vedi battaglia.

Pugnalata, colpo di pugnale.] Pugionis ictus, ex Colum. 2. Pugionis percussus, ex Cic. 2 Phil.

Pugnale, arma nota, offensiua, ò da offesa.] Pugio, onis, mascul. gen 1 1 2 b Pomp. Fest lib. 14. Pugio dictus est, quod eo punctim pungatur. 2. Enchiridium, dij, ex Thes. Græc

Pugnaletto, dimin. pugnal piccolo.] Pugiunculus. li, m. gen. 1. & 3 l. 2 & 4 b. Cicer. in orat. Pugiunculus vti oportet.

Fare à pugni.] Pugnis certare. Cic. 5. Tusc Pueri Spartiatæ, non ingemiscunt, verberum dolore laniati, adolescentium greges Lacedæmone vidimus, incredibili contentione certantes pugnis, calcibus, vnguibus, morsu denique vt exanimarentur 2. Pugnis contendere. Cicer. in Parad. Verbis contendimus inter nos, non pugnis. 3. Pugilicè contendere, vel certare, ex Cic. & Plaut 4. Pugillatu, vel pugillatione contendere, vel certare, ex Cicer. & Plaut.

Il fare à pugni.] Pugillatio, onis, fœm. g. Cic 2. de leg. Sint corporum certationes cursu, & pugillatione, luctatione, curriculisque equorum, vsque ad certam victoriam, circo constitutis. 2. Pugillatus, tus, m. g. Plaut. in Capt. Homo hic pugillatum incipit.

Pestare, ò lacerar vno con pugni.] Pugnis aliquem contundere. Plaut. in Amph. Homo hic modò pugnis contundit. 2 Pugnis aliquem obtundere, Plaut in Amph. Fateor, nam sum obtunsus pugnis pessimè.

Ferire vno con pugni.] Pugnis aliquem conscindere, vel concidere, Cicer. 5. Ver. Polemarcus vir bonus, atque honestus in cubiculo pugnis, & calcibus concisus est.

Colui, che fà à pugni.] Pugil, lis, 1.2.b. Cicer de Clar. or. Pugiles inexercitati pugnos, & plagas ferunt.

A vsanza di chi fà à pugni.] Pugilicè. Plaut in Epid.

Cosa pertinente à chi fà à pugni.] Pugillatorius, ria, rium. Plaut. in Rud. 2 Pugilicus, ca, cum, ex Plaut. in Epid.

Dar de' pugni ad vno.] Compressa palma quempiam verberare, vel ferire, ex Plaut in Mil. qui sic ait: Compressa palma an porrecta ferio? 2. Pugnis aliquem cædere, Plaut. in Curc.

Dare de' pugni à vno nella pancia.] Alicui pugnos in ventrem ingerere: Ter. in Phorm. Nisi sequitur, pugnos in ventrem ingerere.

Dare vna carica di pugni à vno.] Pugnis aliquem onerare. Plaut. in Amph. Onerandus est pugnis probè: Bisogna dargli vna buona carica di pugni.

Pugno, mano serrata.] Pugnus gni. m. g. Pomp Fest. lib. 14. Pugnus à punctione, idest percussu dicitur, Cato cap 82. Sphæras pugnum altas facito. Cic 2. de fin. Zeno Rhetoricam palmæ, Dialecticam, pugno similem esse dicebant: quod latius loquuntur Rhetores, Dialectici autem compressius 2. Manus compressa, vel constricta, ex Cic in or. & 2. Acad 3 Manus in pugnum compressa, vel constricta, ex Cic. Plin. & Maff 4. Digiti in pugnum compressi, vel constricti, ex Cic. Plin. & Maff.

Pugno ben stretto.] Manus planè compressa, vel constricta. 2 Digiti planè compressi, vel constricti, Cicer. 2. Acad. Zeno cum digitos planè compresserat, pugnumque fecerat, comprehensionem, illam esse dicebat.

Pugno fortemente stretto.] Pugnus arctè, vehementerque compressus, Cicer. 2. Acad Zeno cum læuam manum admouerat, & pugnum arctè, vehementerque compresserat scientiam talem esse dicebat.

Pugno poco stretto.] Pugnus leuiter compressus, ex Cicer. 2. Digiti parum, vel paulum constricti, Cicer. 2. Acad. Zeno cum extensis digitis aduersam manum ostenderat, visum inquiebat, huiusmodi esto: deinde cum paulum digitos constrinxerat, assensus huiusmodi.

Far pugno, cioè chiuder la mano.] Pugnum facere. 2. Digitos comprimere, vel constringere, Cic. in orat. Zeno cum compresserat digitos, pugnumque fecerat, Dialecticam aiebat eiusmodi esse.

Dare vn pugno à vno.] Alicui pugnum impingere, Plaut. in Bacch. Impinge pugnum si mutiuerit. Dagli vn pugno se fiaterà. 2. Compressa palma quempiam ferire. Plaut. in Cas. Compressa palma an porrecta ferio?

Dare vn pugno à vno in bocca, ò in faccia.] Alicui pugnum os impingere, Plaut. in Rud. Pugnum in os impinge.

Vn pugno di farina.] Farina pugno apprehensa, Plin. l. 20. c. 14. 2. Farinæ pugnus.

Pula, guscio delle biade, vedi lolla.

Pulce, vermicello noto, à noioso.] Pulex, cis, masc. g Plin. lib. 22 cap. 10 Tribuli semen adalligatum varicum dolores sedat; tritum verò, & aqua sparsum, pulices necat.

Metter

Metterla pulce nell'orecchio à vno, prouerbialmente si gnifica darli à pensare.) Alicui scrupulum inijcere, Ter. in Adel Ioieci scrupulum homini.
Pulcioello, e pulcinetto, dim. pulcino piccolo.] Gallinæ pullulus, ex Varr l. 3 c. 9 & Cic. Parad. 5. 2. Pullulus gallinaceus ex Cic. & Var. l. 3 c 9.
Pulcino è detto, quasi pollicino, il figlio piccolo della gallina] Pullus gallinaceus. Plaut. Curc. 2. Gallinæ Pullus, ex Plaut in Asin.
Pulcioso, addiett. pien di pulci.] Pulliculosus, sa, sum, 3 & 2. b. & 3. l. Colum. lib. 7. cap. 13. Pulicosæ cani remedia sunt: fume ciminum tritum pari pondere cum veratro, aquaque mistum, & illitum, seu cucumeris anguinei succum; vel si hæc non sunt, vetus amurca per totum corpus infusa.
Pulegio, herba.] Pulegium, gij, neut. gen. 3. b Colum. lib. 1. c. 5. Pulegij surculis sumigentur: ea res videtur prohibere pituitam, quæ celerrimè teneros inficit 2. Puleium, n g Cic lib. 2 Diu Nam & masculorum iecusculo bruma dicuntur augeri, & puleium aridum florescere ipso brumali die.
Pulire, vedi nettare, 2. L.
Pulitamente, vedi nettamente.
Pulitezza, vedi nettezza.
Pulito, vedi netto.
Pullulare, germinare.] Pullulo las.
Pulpito, arnese, e ftromento di legno, sopra del quale più agiatamente si scriue] Pluteus, ei. Pers Sat. 5. Nec pluteum cædit, nec demorsos sapit vngues.
Di pulpito, ò pertinente à pulpito.] Pluteãlis, & hoc ale, ex Cic. ad Att. l. 1 ep. 8
Pulpito per pergamo, ò pergolo, vedi Pergamo.
Pungente.] Pungens, tis, o g Cic.
Pungere, e pugnere, forare leggiermente, con cosa appuntata.] Pungo gis Cic.
Pungolo, vedi stimolo.
Punire, e gastigare.] Punio, nis. Cic de off Est viri magnanimi, rebus agitatis punire sontes, multitudinem conseruare. 2. Vindico, as. Val Max in proœm Tua cœlesti Cæsar prouidentia, virtutes benignissimè, vitia seuerissimè vindicantur 3. Mulcto, as Cic 4. Castigo, as Virg 5. Aen 5 Supplicio aliquem afficere, ex Cic.
Punitione, e punigione, gastigo, e gastigatione, il punire, ò gastigare. Punitio, onis. 2 Castigatio, nis 3. Coercitio, nis. 4 Mulctatio, nis.
Punito gastigato] Punitus, ta. tum. 2. Castigatus, ta, tum, Cic 3 Supplicio affectus, cta, ctum.
Punitore, gastigatore] Punitor, oris Cic. 2. Vindex, cis, m. gen. Cic.
Punta, estremità acuta di qualche cosa, come di spada, hasta, ò simile.] Cuspis, dis, f g Ouid 7 Met Præacutæ cuspidis hasta 2 Mucro, nis. Liu. dec. 3. lib. 2. Gallis gladij prælongi, ac sine mucronibus; H spano punctim magis, quam cæsim assueto petere hostem cum mucronibus. 3. Acumen, nis, n g Cic de or. l. 10 c. 72.
Punta di chiodo.] Claui cuspis.
Punta delle dita] Digiti extremi. Cic pro Cel Multi primoribus labris gustarunt genus hoc vitæ, & extremis, vt dicitur, digitis attigerunt.
Con la punta delle labra.] Primoribus labris Cicer. pro Cel.
Punta della mano.] Manus ima, vel extrema, ex Cic.
Punta del naso] Nasus imus, vel extremus, ex Cic.
Punta dell'orecchio.] Auris ima. Plin. lib 11. cap. 45. Est in aure ima, memoriæ locus, quem tangentes attestantur.
Punta dell'vgne.] Vngues imi. Cic. pro Rosc. Com. Homo ille ab imis vnguibus, vsque ad verticem summum ex fraude, fallacijs, atque mendacijs constare totus videtur.
Punta e di stringa, vedi aghetto.
Puntaio, stromento da forare, ò pertugiare.] Stylus acuminatus, ex Suet. & Plin. 2. Præacutus, Suet. in Domit. c. 3 Domitianus inter initia principatus, quotidiè secretum sibi horarium sumere solebat: nec quidquam aliud quàm muscas captare, ac stylo præacuto configere.
Puntata colpo di punta.] Cuspidis, vel mucronis ictus, ex Colum.
Puntellare, metter puntello, vedi puntellare.
Puntello, vedi pontello.
Punti d'oratione, ò d'altro simile.] Capita, orum. Cicer.
Punto, Sen anche ponto, cosa indiuisibile, che non hà parte veruna.] Punctum, cti, n. g. Cic. 2. Acad. Non quæro ex his illa initia mathematicorum, quibus non concessis digitum progredi non possunt: punctum esse, quod magnitudinem nullam habeat: extremitatem, & quasi libramentum, in qua nulla omnino crassitudo sit. Lineam sine vlla latitudine curuantem. 2. Punctus, cti, m g Plin. l 2. c. 68 Hæ tot portiones terræ, imo verò, vt pluresiradidere, mundi punctus, neque enim est aliud terra in vniuerso, hæc est materia gloriæ nostræ, hæc sedes, hic honores gerimus, hic exercemus imperia, hic opus cupimus, hic tumultuatur humanum genus, hic instauramus bella etiam ciuilia, mutuisque cædibus laxiorem facimus terram.
Punto per momento di tempo.] Temporis momentum. Cicer. 5. de fin. Theophrastus docuit, quæ essent in rep. inclinationes rerum, & momenta temporum, quibus esset moderandum. 2 Temporis punctum Cicer. Ph. l 8 Ne punctum quidem temporis oppugnatio respirauit.
In vn punto di tempo, in vn momento, io breuissimo tempo.] Momento Liu 8. bell. Pun. 2 Momento temporis. Liu. de bell Maced. Versa momento temporis fortuna pugnæ. 3 Puncto temporis. 4. Horæ momento 5 Horæ puncto Horat. l. 2 ep 2
Per vn punto di tempo, per vn momento, cioè per breuissimo tempo.] Ad punctum temporis. Cic Tusc. 1. Totum hoc leue est, fit enim ad punctum temporis. Idem Cicer. Phil. 2 Attende paulisper, cogitationemque sobrij hominis ad punctum temporis suscipe.
Senza intermettere, ò tralasciare vn punto di tempo, cioè continuamente, ò seguitamente. Nullo puncto temporis intermisso. Cicer 1 de Nat Si ipse mundus Deus est, quid potest esse minus quietum quàm vllo puncto temporis intermisso versari circum axem Cœli admirabili celeritate a Continenter, 2. b Auct. ad Her Continenter labuntur & fluunt omnia.
Punto, quel segno, che posa nel fine del periodo.] Interpunctum, cti, n g Cic. 3. de or Clausulæ, & interpuncta verborum animæ interclusio, & angustiæ spiritus attulerunt 2. Interpunctio, nis, f gen. Cic pro Mur. Res paruæ sunt propè in singulis litteris, atque interpunctionibus verborum occupatæ.
Cosa distinta con punto] Interpunctus, a, um. Cic. 2 de or. Narratio festiuitatem habet distincta personis, & interpuncta sermonibus.
Far vn punto, inteso di periodo.] Interpungo, gis, ex Cic. 2. de or. 2. Interpunctione, vel interpuncto distinguere, ex Cic pro Mur. & pro Cæc.
Il far punto.] Interpunctio, nis, fœmin. gen. Cicer. pro Mur.
Far vn punto, cioè fermarsi, far pausa.] Consisto, is. Cic. pro Rosc Com Ipsa mihi veritas manum iniecit, & paulisper consistere, & commorari iussit. 2. Resisto, stis, 1 b. Cic. pro Mur. Nihil est iam vnde nos reficiamus, aut vbi lapsi resistamus. Virg 4. Æn Incipit effari, mediaque in voce resistit 3. Subsisto, is. Quint l. 1. proœm Quod si non contingat, altius tamen ibunt, quam qui præsumpta desperatione, quo velint euadendi, protinus circa ima substiterint. Ouid. 1. Fast. 4 Pauso, sas Plaut in Trin. Pausa vicissi castigatorem tuum. 5 Pausam facere. Plaut. in Pœn. Quando id quod sat erat satis habere noluit: Ego pausam feci.
Il far punto, il fermarsi.] Cessatio, nis, fœmin gen. 2. L. Plaut in Pœn. Id negotium institutum: non dicitur cessatio.
Punto, per termine, ò stato, come dire à che punto sia vna cosa.] Locus, ci, m. gen. 2 b. Cic. l. 4. ep. 2. Quem io locum res deducta sit, vides. Tu vedi à che punto sia ridotta la cosa.

Punto, cioè ballotta di fauore.] Puncta, orum, neut. gen. & num plur. Cic pro Planc Nam quod questus es, plures testes te habere, quam quod in ea tribu puncta tuleris.

Puntone, auuerb. cioè con punta, ò di punta, come à dire ferita, ò ferir puntone.] Punctim, 1.l. Liu. 2. bell. Pun. Hispano punctim magis, quas caesim assueto petere hostem.

Puntura, l'atto di pungere.] Punctio, nis, f g Gell. l. 8 c. 9. Locus quidem concanus fit, punctiones autem in eo sentiuntur. 2 Punctus, ctus, m g.

Puntura, malatia, vedi pontura.

Puntura, ferita di punta.] Punctio, nis, foemin gen 1.l. 2 b. Plin. lib 25. cap. 13 Mandragorae succus bibitur, & contra serpentes, & aote sectiones punctionesque nec sentiantur. 2 Punctus, ctus, masc geo. Plin. lib 29 cap 6. Mustelae etiam oculis punctu erutis, aiunt visum reuerti, eademque quae in lacertis, & aoulis faciunt. 3 Punctus, cti, m g. Plin. lib 11. c. 21 Crabronum ictus haud temere fine febri est. Auctores sunt, ter nouenis punctis interfici hominem.

Punturetta, diminut. puntura piccola.] Punctiuncula, foem. gen. 1. & 3. l. 2. & 4. b Sen. 3 de Ira cap. 43 Magis ignosco ei, qui vulnus inimici, quam qui punctiunculam concupiscit.

Punzecchiare, vrtar col gomito.] Fodico, cas. Horat.

Punzello dell'api.] Aculeus, lei, m g Cic.

Si può.] Licet. Liu. dec. 3 l 10. Vocem simplicem mittere licet. 2. Est. 3 Pote est. Cic.

Non si può.] Non est Plin lib. 36 cap 13 Positionem operis eius, singularesque partes enarrare non est. 2. Non licet ex Liu.

Può essere, ch'io m'inganni.] Potest fieri, vt fallar. Cicer. l. 15. ep 73

Pupazzi, bambocci, & altre simili cose per trastullo de' fanciulli.] Crepundia, orum. Plaut Rud.

Pupilare, far la voce del pauone.] Pupilo, as, 1.l. Autor. Philom Pupilat Pauo, trinsat hirundo vaga.

Pupilla, quel circolo di mezzo nell'occhio, doue stà la luce.] Pupilla, lae, 1.l. Plin. l. 28. c 6. Augurium ex homine ipso, & non timendi mortem in aegritodine, quandiu oculorum pupillae imaginem reddant. 2 Pupula, lae, 1.l. Lucr. l. 3. Vt lacerato oculo circum si pupula mansit incolumis, stat ceror adi seruata potestas. 3. Acies oculorum. Cic 2. de Nat Oculorum acies ipsa, qua cernimus, quae pupilla vocatur, ita parua est, vt ea, quae nocere possunt, facile vites.

Pupilla doppia] Pupilla gemina Plin lib. 7. cap. 2. Philarcus, & in Ponto Thibiorum genus multosque alios eiusdem naturae, quorum notas tradit in oculo altero geminam pupillam, in altero equi effigiem. 2 Pupilla duplex. Plin. lib 7 cap. 2. Feminas quidem omnes vbique visu nocere, quae duplices pupillas habeant. 3 Pupillae binae. Plin. l. 7. c 2 In Triballis, & Illyriis esse adijcit Isigonus qui visu quoque effascinent interimantque quos tratis oculis intueantur, & notabiliter esse, quod habeant pupillas binas.

Il cerchio attorno la pupilla.] Iris dis. Cic.

Pupilla simile à quella di ciuetta, ò gatto.] Glaucea oculorum acies. Plin. lib 7 cap. 2 Isigonus Nicaeensis ait in Albania gigni quosdam glauca oculorum acie, à pueritia statim canos, qui noctu, plusquam interdiu cernant.

Pupilla piccola.] Pupilla parua, Plin. l. 11. cap. 37. Adeoque oculis absoluta vis speculi, vt tam parua illa pupilla totam imaginem reddat hominis. Ea causa est, vt pleraeque alitum è manibus hominum, oculos potissimum appetant, quod effigiem suam in ijs cernentes velut ad cognata desideria sua tendunt.

Pupilla, quella che rimane in minorità dopò la morte del padre] Pupilla, lae, 1.l. Cic Topic. Non quemadmodum, quod mulieri debebas, rectè ipsi mulieri sine tutore soluas, ità quod, aut pupillae, aut pupillo debeas, rectè possis eodem modo soluere.

Pupillare, addiett. di pupilla, ò di pupillo.] Pupillaris, & hoc pupillare, 1. 2. 3. l. Plin. lib. 7. cap. 18 Scimus equitem Romanum Iulium Viatorem è Vocontiorum gente foederata in pupillaribus annis aquae subtercutem fusae morbo prohibitum, humore à medicis, naturam fecisse eos. suetudine, atque in senecta caruisse potu.

Pupillarmente, auuerb. da pupilla, ò pupillo.] Pupillariter, 1 2. 3. l 4 5 b. ex Plin. l 7. c. 18 2. Pupillarem in modum, vel morem Liu 4. bell. Pun 3 Ritu, vel more pupillari, ex Varr 4 de ling & Liu 4 bell Pun. 4 Pupillari more, vel ritu, ex Cic. de Clar & Phil.

Pupillo, quegli che rimane in minorità dopò la morte del padre.] Pupillus, li, 1.l. Pompon. l. sing de tacitis fideic. lex. 139. Pupillus est, qui cum impubes est desinit in patris potestate esse, aut morte, aut emancipatione.

Puramente, auuerb. con purità.] Purè, 1. & 2. l. Cicer de senect Aetas quietè, purè, & eleganter acta. 2. Puriter, 1. l. 2. b Cato de Re rust c. 13. & 90.

Purche, ha forza di sè, ma più efficace.] Dum Plaut. In Stich. Ducam hodie amicam. E, vel decem, dum de tuo. 2. Dummodò, 2 & 3 b. Cic. 3 offic Quidam omnia recta, & honesta negligunt, dummodo potentiam consequantur. 3. Modò 1 & 2 b Cic. 1. de fin Probabo, modò ista sis aequitate, qua ostendis 4 Modò vt, Ter. Phorm. Quid istuc est? G scies, modò vt tacere possis.

Purche non] Dum ne. Cicer. Att. lib. 8. Ego si cui videar segnior fuisse dum ne tibi videar, non laboro. 2. Modò ne. Cic. off. 1. Peripateticis placet mediocritas, & rectè placet, modò ne laudare ot iracundiam.

Pure, particola che alle volte hà forza di nondimeno.] Tamen. 2. Nihilominus. Cic.

Pure, finalmente.] Tandem. Cic.

Nè pure.] Nè quidem, sed voce aliqua inter ne, & quidem interiecta, vt ne vnum quidem. Turs.

Purga, purgamento, purgatione, e purgagione, il purgare.] Purgatio, onis, f g. & 2. l. Cic. de Nat. l. 3. Aesculapiorum tertius Arsippi, & Arsinoae qui primus purgationem alui, dentilque euulsionem, vt ferunt, inuenit. 2 Purificatio, onis, 1. 4. l. 2. 3. b. Plin. l. 15. c. 30. Laurus eadem purificationibus adhibetur. 3. Catharsmus, mi, m g 1. 2. b. 3. l. graec. apud Luc. 4 Catharsis, sis, foem g. 1 b. 2. l graec. apud Plaut. Gal. & alios.

Purga totale, ò ben fatta.] Expurgatio, nis, 3. l. ex Plaut.

Purgabile, addiett che si può purgare.] Purgabilis, & hoc purgabile, 1. l. Plin. l. 15. cap. 35. Tarentinae castaneae faciles, nec operosae sunt cibo p aue figura, rotundiorque balanitis vocatur purgabilis maximè, & spontè prosiliens.

Purgare, mondare, nettare.] Purgo, gas. Cicer. 2. de Nat. Vomitione canis purgare aluos, ibes Aegyptiae curant.

Purgare i peccati, far penitenza de peccati.] Delicta, seu peccata expiare.] Mass to Ignat. lib. 1. ep. 2. Ignatius non solùm de mutandis imposterum moribus, verùm etiam de expiandis omni ratione delictis seriò cogitauit.

Purgar bene, ò del tutto.] Expurgo, gas. Col. l. 3 cap 24. Si trunci pars secta solis afflatu peraruit dolabella conueniet expurgare, quicquid emortuum est, deinde falce eradi viuo tenus. 2. Purgo, as. Cic 2. de Nat. Ceruae paulò aote partum purgant se quadam herbula, quae seselis dicitur. 3. Depurgo, as Plaut. In Stich. Alij pisces depurgant, quos piscator attulit. 4. Repurgo, as, 1. b. Plaut. lib. 23. cap. 4.

Purgatione, e purgamento, vedi purga.

Purgatiuo, che ha virtù, e forza di purgare.] Catharticus, ca, cum. Cel. lib 7. cap 13. Medicamenta stomachum ferè laedunt ideoque omnibus catharticis aloe miscenda est.

Purgatore, colui che purga.] Purgator, ris, 1. 2. l 3. b. in rect. & 1. in obl. Apul. In Apol. Hercules lustrator orbis, purgator ferarum, gentium domitor. 2. Catharta, tae, vel cathartes, tae, 1. b. 2. l. graec. apud Plaut. & Soph. in Elect.

Purgatorio, Fior. anche purgatoro, luogo doue l'anime purga-

purgano i peccati,] Purgatorium, rij, neut. gen. apud Script. Eccl.

Purghetta, diminut. purga piccola.] Purgatiuncula, læ, 1.2.4.l. 3 5 b. ex Cicer. 3. de Nat. & in Brut. 2. Purificatiuncula, læ. 1.4. & 6. l. 2. 3. 5. & 7. b ex Plin. l. 15. cap 30. & Cic. de Nat.

Purificare far puro.] Purum facere. Var. l. 2. c. 2. 2. Purifico, cas. Plin.

Purificatione, il purificare.] Purificatio, nis.

Purità, nettezza, ò sincerità.] Puritas, tis.

Puro, netto, schietto, ò sincero.] Purus, a, um. 2. Sincerus, ra, rum. Hor.

Puro, inteso di vino, ò altro liquore non meschiato.] Purus, ra, rum. Cic.

Purpureo, addiett. di color di porpora.] Purpureus, a, um.

Pusillanimamente, auuerb. con pusillanimità.] Timidè. 2. Humili animo, & demissè. Cic.

Pusillanimità, picciolezza, e viltà di cuore.] Animi paruitas, ex Cic. 3. de or. & de Vn. 2. Animi exiguitas, ex Cic 3. de ort. & 4 de fin 3 Animus paruus, vel minutus. Cic. 3. de or. Abutimur sæpè etiam verbo, tamen interdum, non impudenter, vt quum grandem orationem pro magna, minutum animum pro paruo dicimus. 4. Animus inops, vel pusillus. Hor. 1. Serm Sat. 4. Dij benè fecerunt, inopis me, quodque pusilli finxerunt animi, raro, & perpauca loquentis. 5. Animi egestas, vel inopia. Cic. in Pis. 6. Pectoris angustiæ Cic. in Pis. Magnum nomen est, magna species, magna dignitas, magna maiestas consulis: non capiunt angustiæ pectoris tui, non recipit leuitas ista, non egestas animi, non infirmitas ingenij sustinet. Nicropsychia, æ. Græc.

Pusillanimo, colui che è di animo piccolo, e vile, di poc'animo] Animi pusilli homo. Cic. 2. Animi humilis, & præparci homo. Plin. lib 22 cap 24. Aqua mulsa datur animi humilis, & præparci hominibus, quos Græci dixere micropsychos. 3. Inopis, & pusilli animi homo. Hor. 1. Ser. Sat. 4 4 Micropsycus, ca, cum. Plin. l. 22. c. 24 5. Oligopsicus, ca, cum. Græc.

Putrefare, far putrido.] Putrefacio, cis, 1. com. 2. 3 4. b. Col. lib 3. c 12. Terræ humor iusto maior, putrefacit deposita semina.

Putrefar bene, ò tutto.] Putrefacio, cis, 1. com 2. 3. 4. b. Plin. l. 2. c. 56 & Var. l. 2 c. 5

Putrefarsi, diuenir, ò farsi putrido.] Putresco, scis, ui, 1. c. 2. l. Cato de Re rust. c. 3. Si in terra, vel tabulato olea nimium diu erit, putrescit. 3 Putresio, sis, 1. com. 2. b. Plaut. Most.

Putrefarsi bene, ò tutto.] Perputresco, scis, ui, 1. 3. l. 2. com. Plin. lib. 2 cap. 56. qui sic ait: ex ea carne non perputruisse, quod non diripuissent aues. 2. Putresio, sis, 1. l. 2. com. 3. b. 4. l. ex Plin lib. 2. cap. 56. & Ouid. 15. Met.

Putrido, vedi marcio.

Putta, citta, e citola, Sen. cioè fanciulla.] Puella, læ, 1. b. 2. l. Suet. in Cal. cap. 8. Qualiscunque partus sine vllo sexus discrimine, puerperium vocatur, quod antiqui etiam puellas, pueras, sicut, & pueros, puellos dictarent. 2. Pupa, pæ, 1. l. Mart. lib. 4. epist 2 Pupam se dicit Gellia, cum sit anus.

Di putta, addiett.] Puellaris, & hoc re, 1. b. 2. & 3. l. Plin. lib. 10. cap. 55. cuius est, augurium puellare.

Da putta, auuerb.] Puellariter, 1. 4. & 5. b. 2. & 3. l. Plin. ep. 163 Dum se prægnantem puellariter nescit, &c. 2. Puellarum more, ex Cic de Sen. 3. Puellarem in modum, ex Liu. 2. bell. Maced. 4. Ritu, vel more puellari, ex Q. Curt. lib. 1:

Putti grandi, e piccoli.] Pueri maiores, minoresque. Suet. in Cæs. c. 39.

Puttina, cittina, e cittarella, Sen. diminut. putta piccola.] Puellula, læ, 1. & 3. b. 2. l. Catul. epist. 53. cuius est, socij puellularum. 2. Pupula, læ, 1. l. 2. b. ex Mart. l. 4. ep. 2.

Puttino, cattiuo, e cittarello, Sen. diminut. putto piccolo.] Puerculus, li, 1. l. 2. & 3. b. Suet. in Dom. c. 4. Per omne gladiatorum spectaculum ante pedes eius stabat puerulus coccinatus portentoso, paruoque capite, cum quo plurimum fabulabatur. 2. Puellus, li, 1. b. 2. l. Suet. in Cal cap. 8 & Lucil. Puellus tam formosus. ac te dignus. 3. Pullulus, li, 1. & 3. b 2. l. ex Catul. epith. qui ait floridam puellulam. 4. Paruulus, li, 1. l. 2. b. Quint. l. 5. c. 7. Excepta paruulorum iudicia. 5 Pupulus, li, 1. l. 2. b. Catul. Deprendi modo pupulum, puellæ

Da puttino.] Ab infante. Col 2. Ab infantia prima. 3. A teneris annis. Cic 4. A prima ætate. 5 Ab initio ætatis, vel ab ineunte ætate. Cic.

Putto, e citto, Sen. cioè fanciullo.] Puer, ri, 1. & 2. b. Sen l. 1. ep 4 Auctoritatem habemus senum, vitia puerorum, nec puerorum tantum, sed infantium. Illi leuia, hi falsa formidant, nos vtraque. 2. Paruus, ui, 1. l. Cicer 5. de fin. Si quando paruis ludentes minamur præcipitaturos alicunde, extimescunt.

Putto, che ancora non parla.] Puer infans. Val Max lib. 1. c. 16. Puer infans semestris in foro boario triumphum proclamauit.

Da putto.] A puero. 2. A pueritia. 3. A prima adolescentia 4. A puero paruulo Plaut.

Diuenir, ò farsi putto.] Puerasco, scis, 1 a b. 3. l. Suet. Calig. cuius est: Infans vnus iam puerascens, insigni festiuitate.

Puzza, e puzzo, puzzore, e fetore, Pior. anco fetitade, odor cattiuo.] Fœtor, tis, m g. 1 l. 2. b. in rect. & l. in obliq. Col. l. 12. c. 18. Cella quoque vinaria omni stercore liberanda, & bonis odoribus sufficienda. ne quem redoleat fœtorem, acoremque. Cic. in Pis 2 Fœtiditas, tis, fœm gen. 1. & 4 l 2. & 3. b. Sen l. 21. epist 111. At ita sollicitè seruata, varièque condita, cum subierint ventrem, vna, atque eadem fœtiditas occupauit. 3. Putor, ris, m gen. 1 l. 2. b. in rect & l. in obliq Cato cap. 157. Brassicam bis in die contritam imponito. Ea omnem putorem adimet. 4. Graueolentia, tiæ. f g 1. 2. 3. & 5. b. 4 l. Plin. lib 22. cap. 22. 5. Odor fœdus. Corn. Cels. lib. 7. cap. 29 Solet etiam euenire, vt infans humore distendatur, exque eo profluat fœdi odoris sanies. 6. Odor grauis. Colum. lib 9. cap 5. 7. Odor malus. Corn. Cels. lib. 2. cap. 6 Vrina pessima est, præcipuèque mortifera, nigra, crassa, mali odoris. 8. Odor teter. Colum. lib. 9. cap. 5 In ea villæ parte apiarium esse debet, quæ tetris latrinæ, sterquilinijque libera est odoribus. 9. Odor horrendus. Pallad. lib. 1. tit. 18. Cellam vinariam septemtrioni debemus habere oppositam, frigidam, vel obscurè proximam, longè a balneis, stabulis, furno, sterquilinijs, cisternis, aquis, & cæteris odoris horrendi. 10 Odoris fœditas. Cicer. 2. de Natur. Feræ etiam multæ insectantes odoris, intolerabili fœditate depellunt. 11. Odoris grauitas, ex Plin. l 11. cap. 7. & l. 28. c 12.

Puzza del fiato] Oris grauitas. Plin. lib 18 cap. 12. Iecur melis ex aqua, oris grauitatem emendat 2. Animæ grauitas Plin. lib. 20. cap 6. Animæ grauitatem facit brassica, dentibus, & gengiuis nocet, in Aegypto propter amaritudinem non estur. Halitus graueolentia. Plin. l. 28 c 12. 4 Oris fœtor. Cels l 5 c. 11 Ei remissioni credendum est, quæ fœtorem quendam oris, quem ozin Græci vocant minuit.

A chi puzza la bocca, ò fiato] Ozostomus, ma, mum. Græc. Epigr.

Puzza de morti.] Odor cadauerum. Quint. Curt. lib. 5. Ingruentibus morbis, quos odor cadauerum vulgauerat, maturius castra mouit.

Puzzare, e putire, render mal'odore.] Fœteo, es. Plaut. in Asin Fœtet anima vxori tuæ. 2 Puteo, es, tui. Quint. l. 6. c. 4. 3. Malè olere. Cic 4. Tusc Malè olet omne cœnum. 4 Mali odoris esse. Cels l. 2. c. 8 Si quod excernitur mali odoris sit 5. Grauiter olere. Plin. lib. 23. cap 9 Radix myrti syluestris difficili vrinæ, præcipuèque crassæ, & grauiter olenti medetur. 6 Tetrum odorem spirare Col. l. 1. c 6. Vinaria cella summota procul esse debet à balneis, furno, sterquilinij, immunditijsque tetrum odorem spirantibus.

Puzzar d'aglio.] Allium abolere. Plaut. in Mustell. Te Iuppiter, Dijque omnes perdant, aboluisti allium.

Puzzar

Puzzar di vino.] Vino fœtere, vel putere. Quint.

Puzzolana, vedi pozzolana.

Puzzolente, e putente, puzzoso, fetido, e fetente, Fior. anche fetidoso, che hà, ò rende mal'odore.] Fœtens, tis, o.g. 1. & 2.l. ca Plaut. Asin. & Hor. 10. epod. 2. Fœtidus, da, dum, 1.l. & 2.b. Cic in Pis. Tu ore fœtido t. terrimam nobis popinam inhalasti. 3. Putens, tis, o gen. 1. & 2 l. ex Hor. 10. Epod. 4. Putidus, da, dum, 1.l. & 2.b. Non. Marc. Putidum non solùm ab odore fętido, & graui, quod naribus præbetur, sed & quod auribus triste, insuaue, austerum, rancidum, putidum dici posse, auctoritas vetustatis admisit. 5 Malè olidus, da, dum, ex Colum. lib 12. cap. 17. 6. Virosus, sa, sum, 1 2.l. Cato de Re rust. cap. 157. Si mulier lotio eius, qui brassicam esitauerit, loco fouebit, nunquam ij virosi fient. 7. Graueolens, tis, o. gen. Virg.

Alquanto puzzolente.] Subuirosus, sa, sum, 1. 2. 3 l Diosc. l. 3. c. 138. Parthenium aliqui amaracon vocant, folijs est coriandri, tenuibus, flore per ambitum albo, intus melino, odore subuiroso, sapore amaro.

Puzzolente com'vn becco.] Hircosus, sa, sum, 1. & 2.l. Mart. l. 12. c. 47.

Hircoso premit osculo colonus.

Q V



Và, ouero qui, auuerb. locale di stato in luogo.] Hic. Ter. Eun. Ego iam dudum hic adsum.

Quà, ouero qui, auuerb. locale, di moto à luogo] Hùc Ter. Eun. Hùc qua gratia te aduerti iussi, ausculta.

Di quà, ouero di qui, quinci, auuerb. locale di questo luogo.] Hinc Plaut. in Amph. Is repentè abijt à me hinc ante lucem.

Di quà, ouero di qui, auuerb. locale per questo luogo.] Hàc. Plaut. Rud Hàc, an illac eam, sum incerta consilij.

Di quà, come dire, di quà dal fiume.] Cis, citra, vel citra flumen. Gell. l. 12 c. 12. Duabus hisce vocibus, cis, & vis addita est eadem syllaba, & quod dicebatur, cis Tyberim, & via Tyberim dici cœptum est citra Tyberim, & vltra Tyberim.

Di quà, e di là, innanzi, & indietro. In sù, & in giù.] Vltro, citroque, Cicer. 2. de Nat. Naturis ex quibus omnia constant, sursum deorsum, vltro, citroque commeantibus, mundi partium coniunctio continetur. 2. Vltra, citraque.

Di quà, e di là, cioè dall'vna, e l'altra parte.] Vtrinque. Horat. Virtus est medium vitiorum vtrinque reductum.

Chi di quà, e chi di là.] Alius ex alia parte.] Cic. 3. Ver. Hic tum alius ex alia parte. 2. Alius alio. Cicer. de Diu.

Quaderna città d'Italia nella Lombardia.] Claterna, næ. Plin.

Quadernaccio, stracciafoglio, vedi giornale.

Quaderno, volume d'alquanti fogli, vedi quinterno.

Quaderno, punto di dadi quando si scuoprono due quattro.] Geminus tali quaternio. Calep.

Quaderno, quel primo libro, che si dà a' fanciulli dopo la carta, per imparar' à leggere] Elementarius. Seneca l. 5. Codex. Cic 3 Ver.

Quaderno, ouero quadro, nome di quegli spatij quadri, che si fanno negli orti.] Area, reæ f g. Col. lib. 11. c. 3. Humus defossa in areas diuiditur, &c.

Quadernuccio, diminut. di quaderno.] Codiculus, li, ex Lexicog

Quadernuccio, ouero quadretto, vocabolo di quei spatij quadri, mà piccoli, degli orti.] Areola, læ, 3.b. Col. Cum terra benè subegeris, areolas facito.

Dar la quadra ad vno, significa beffarlo.] Rideo, des. Plaut. in Stich Risi te hodie multum.

Quadragesima, vedi quaresima.

Quadragesimo, è quarantesimo, addiettiuo del numero di quaranta.] Quadragesimus, ma, mum. Cicer.

La quadragesima volta.] Quadragesimum, ex Cicer. 3. de Nat.

Nel quadragesimo, ouer quarantesimo luogo.] Quadragesimo, ex Gell. & Var.

Quadrangolare, addiett. di quattro angoli, ò cantoni.] Quadrangulus, a, um. Plin. l. 13. c. 22.

Quadrangolo, sustant. figura di quattro angoli, ò cantoni.] Quadrangulum, guli. 2. Quadrangulus, guli. 3. Tetragonum, goni, 3.b. Græc.

Quadrante, stromento astronomico.] Quadrans, tis, masc. geo.

Quadrare, ridurre in forma quadra.] Quadro, as. Colum lib. 11. cap. 2. In quadrum redigere. Cicer. in orat. Rediguntur omnes ferè in quadrum, numerumque sententiæ.

Quadrare ben bene.] Ad vnguem quadrare. Col. lib. 11. c. 2. Abies, atque populus singulis operibus, ad vnguem quadrantur.

Quadrato, figura, ò corpo quadrato.] Quadratum, ti. Plin lib. 2. cap. 15. Martis stella etiam ex quadrato sentit radios. 2. Quadrum, dri. Colum. lib. 8. cap. 3. 3. Quadrantal, talis, neut. gen. vel Cubus, bi, mascul. g. Gell. Quadrata vndique cubos illi, nos quadrantalia dicimus.

Quadratura.] Tetragonismus, mi, neut. gen. Græc. Plaut.

Quadretto, pittura in tauoletta.] Tabella picta. Hor. 1. Ser. Sat. 1. Cogeris, aut pictis tanquam gaudere tabellis.

Far quadretti.] Pingere tabellas. Plin. lib. 35. c. 11.

Quadrettino.] Tabellula picta, ex Plin.

Quadretto lasciuo.] Tabella obscęna. Proper. lib. 2. cap. 6.

Quadro, inteso di pittura in tauola.] Tabula picta, Cic. de Clar. orat. Pictores tabulas benè pictas, in bono lumine collocant.

Quadro in rame.] Cuprum pictum. Plin.

Quadro in tela.] Tela picta. Cic.

Luogo, ò stanza, doue sono quadri, ò pitture.] Pinacotheca, æ. Plin. lib. 35. cap 11. Celeberrimum pictorum Sophyli, & Dionysij tabulæ pinacothecas implent.

Quadruccio, specie di mattone grosso di quattro faccie vguali.] Later, siue laterculus quaternis angulis, pari laterum interuallo, ex Plin. lib. 36. cap. 23. vbi sic ait. Atticè columnæ vocantur, quaternis angulis, pari laterum interuallo. 2. Later quadrangulus pari laterum interuallo, ex Plin. lib. 13. cap. 22. & lib. 36. cap. 23.

Quadrupede, di quattro piedi.] Quadrupes, pedis. Mart.

Inter aues turdus, si quis me iudice certet.
Inter quadrupedes gloria prima lepus.

Quaglia, vccello assai noto] Coturnix, nicis, 1.b. 2 3.l. Plin. l. 10. c. 23. Coturnix parua est auis, & cum ad nos venit, terrestria potius quàm sublimis. 2. Perdix nana Amalth. Onomast. vbi sic habetur: Coturnix vulgo quaglia, perdix est nana per omnia enim perdicem præter exiguitatem, imitatur.

Quaglia grande che è nome come capitana, e regina dell'altre] Ortygometra træ, 4. l Plin. l. 10. cap. 23. Aquilone maximè volant coturnices, ortygometra duce. 2. Coturnix matrix. 3 Coturnix maxima

Venditore di quaglie.] Ortygopola, læ, 4.l. ex Polluce.

Vccelliera, ò gabbia di quaglie.] Ortygotrophium, phij, apud Arist

Quagliamento, ed acquagliamento, il quagliare, ò quagliarsi.] Coagulatio, nis, fœmin. gen. 2 & 4.l. 3 b Plin. lib. 23. cap 1. 2 Coactio, nis, fœmin. gen ex Suet. in Vesp. cap. 1. & Plin. lib. 23 cap. 7. 3. Contractio, nis, fœm gen. ex Cic. 2 de Nat. & Plin. l. 22 c 7. 4. Coitio, nis, fœm gen. 1. & 2.b. ex Plin. l. 17. cap. 24. 5. Congelatio, nis, f g. 2.b. & 3.l.

& 3.l. ex Plin.l.31. c.3 & Colum.l.7.c 8.

Quagliare, & acquagliare cioè rappigliare, ò ristringere il latte.] Coagulo,las,a.l.Plin. l.12 c.25 Balsami probatio est, vt lac coagulet, & in veste maculas non faciat. 2. Contraho,his. Plin l 23. cap.7. Fici succus lacteus aceti naturam habens, coaguli modo lac contrahit. 3.Cogo, gis,1.l. ex Plin l.23 cap.7.Caprifici lac exceptum, coactumque in duritiem suauitatem carnibus affert.4.Denso,as,ex Plin.l.25 cap 11. 5.Denseo, es. Plin.lib.20 cap. 14.6.Spisso,as. Plin.lib 11 c.41. 7.Condenso,as,ex Cato c.40. 8.Condenseo,es,ex Lucr lib.1. & Plin.l.20 9.Conspisso,as,ex Col.l 2.c.18. 10.Congelo las.Col.l 7.cap 8. Quidam virides conterunt nucleos, & lacti permiscent, atque ita congelant. 11 Glacio,as,1.b.ex Col. l.7 cap 8. 12.Gelo,as,1.b.ex Col.l.1.c.8.

Quagliarsi, & acquagliarsi.] Coagulor,aris,2 l Plin. l.23. c.7. Caprifici surculo lac coagulatur in caseum. 2.Coeo, is. Plin.lib 11.cap 41 Caseus non fit ex vtrinque dentatis, quoniam eorum lac non coit. 3 Coire in duritatem. Plin.lib. 35 cap.15.Sulphur, ac bitumen spissantur, & in duritatem coeunt. 4.Cogor,eris,1.l. Plin.lib. 36. cap.7. 5 Contrahor,eris. Plin. lib. 23.cap.7. 6.Concresco, scis. Cic.2.de Nat.7.Gelasco,scis,1.b.ex Plin. lib.14. cap 21. & Col 8.Congelasco, scis, 2.b.ex Gell. 9.Glacior, aris, 1.b.ex Plin. 10.Conglacior,aris,2.b.ex Col.l.7.c.11 Spissor,aris.Plin.lib.11.c.41.Omne autem lac igne spissatur, frigore serescit.

Quagliato,ed acquagliato, partic.] Coagulatus,a,um, 2.l. ex Plin.l.23.c 7. 2.Coactus,a,um.Ouid 8.Met. 3 Concretus,a,um. 4.Gelatus,a,um. 5.Glaciatus,a,um. Col.lib.7. cap.8.

Quaglio,Sen.caglio,Fior.gaglio,materia che si mescola nel latte, perche s'appigli, ò sia caglio, ò fior di cardo, vedi presame.

Qualcuno,alcuno, e veruno: qualcheduno, e qualche, l'vltimo è indeclinabile, onde dicesi qualche meluzze: ognun de i tre val nome partitiuo di quantità indeterminata.] Aliquis,qua,quod,1.a.b, Cic.3 Tusc. Num aliquod membrum tumidum, ac turpidum, non vitiosè se habet? 2 Vllus,a,um. Plin.lib 15.cap 2.Senetri quidem quæ saporem vllum, succumue, vitium est. 3.Non nullus,a, um Plaut.Non nullum periculum est. 4 Non nemo. Cic Hoc fortasse non nemo vestrum audiuit. 5. Quispiam,quæpiam,quodpiam, vel quidpiam Cic.3.de Nat 6.Quisquam quæquam, quodquam, vel quidquam. Cic 6 Ver Tetrior hic tyrannus Syracusanis fuit, quàm quisquam superiorum.

A qualche luogo] Quopiam.2. Aliquò. Cic.

A qual fine.] Quorsum Cic.

A qual luogo] Quonam. Cic.

In qualunque modo] Vtcunque.Cic.

Da qualche banda.] Alicundè.Cic.

Qualche volta, auuerbio, di tempo indeterminato, e vale alcun'hora, alcuna volta, tal'hora, tal volta, & alle volte.] Aliquando, 1.& 2.b. Cic.3. off Liceret dicere, honestatem aliquando cum vtilitate pugnare 2 Aliàs,1.& 2.b.Cic.3 de or Geminatio verborum habet interdum vim, leporem aliàs. 3 Interdum Cic de Clar M.Pisonis acumen sæpè stomachosum est, nonnunquam frigidum, interdum etiam facetum. 4 Nonnunquam Cic.l 5.ep 8. Quædam pestes hominum, laude aliena dolentium, & te nonnunquam à me alienarunt, & me aliquando immutauerunt tibi.

Qualche cosa simile, ouero vna simile cosa.] Tale aliquid, vel tale quidquam. Cic l.6.ad Att Non equidem hoc diuinaui, sed tale aliquid putaui fore.

Qualche persona.] Vnus aliquis. Cic. 2. offic. Confugerent ad vnum aliquem virtute præstantem.

Qual'hora, quando, ogni volta che, auuerb. di tempo.] Quandocumque. Liu. lib. 1. ab Vrb. 2. Quotiescumque. Plaut. in Capt. Aedes quotiescumque conspicio, fleo.

Quale, nome relatiuo.] Qui, quæ, quod. Plaut.Trucul. qui amat nequit, quin nihil sit.

Quale, nome di qualità, che risponde à tale.] Qualis, & hoc le,1.l.Cic. l.1. ep 9. Hæc apud Platonem sunt scripta diuinitus: Quales in repub principes essent, tales reliquos solere esse ciues.

Qual dei due.] Vter, vtra, vtrum. Cicer. in Part. Vter fortius pugnabit, is vincat necesse est. 2. Vternam, vtranam, vtrumnam cùm dubitatur, aut interrogatur. Horat.

In qual parte, ò luogo de' due, ouero verso qual parte, ò luogo de' due] Vtro Plin lib 18. cap 19. Solum illud rectè subactum erit, vbi non intelligitur, vtrò vomer, ierit.

Qualche gran cosa.] Magnum aliquid, vel ingens. Cicer.

Qual di più tu vuoi.] Quisquis, vel quiuis, quæuis, quoduis.

Qual di due tu vuoi.] Vterlibet, vtralibet, vtrumlibet. Cicer. 2 Vteruis, vtrauis, vtrumuis. Cicer. pro Rosc.

Qual sorte d'huomini.] Quod genus hominum, vel cuius generis homines.

Qualificatissimo, di qualità molto segnalate.] Ornatissimus,ma,mum Cic pro Flacco. Vir erat splendidissimus, atque ornatissimus, & omni laude cumulatissimus 2.Omni laude cumulatus, ex Cic. de orat Fugiendus est nobis omni laude cumulatus orator. 3. Omnibus rebus ornatus ta,tum.Cic.l 13. ep 51.

Qualificato, qualificatiuo, termine di persona eccellente, ò di gran conditione.] Egregius,a, um. Eximius,a,um, vel præcipuus,a,um. Plaut. Trinum. Hic homo est omnium hominum præcipuus.

Qualità, forma accidentale.] Qualitas, tis,1.& 2.b.Quint. l.3 c.6. Aristoteles qualitatem constituit, cuius apertus intellectus est.

Qualità, sorte, natura, spetie, ò conditione.] Genus, generis, neut.gen. Cicer.de Amic. Constantes eligendi sunt amici, cuius generis magna penuria est. 2.Ratio, nis, fœm.gen.

Qualità, virtù, dote, ò parte] Laus,dis, vel ornamentum,ti. Cicer.in offic. Vir erat bellicis laudibus abundans Pompeius.2.Virtus,tis. Cicer. de Clar.orat. In omnibus Catonis orationibus, omnes oratoriæ virtutes reperiuntur.

Qualità, ouer fazzione della persona.] Habitus,tus, m g. habitudo,dinis,f g. 3.l.

Qualmente, come.] Vt Plaut. 2. Qualiter, 2. b. Plin.

Qualsiuoglia, qual tu vuoi.] Quilibet, quælibet, quodlibet, Cic.3. de fin. Agenda est vita certo genere, quodam non quolibet. 2.Quiuis, quæuis, quoduis, Ter.in Adel. Abs quouis homine, quum est opus, beneficium accipere gaudeas.

Qualsiuoglia, ò qual tu vuoi de i duo.] Vterlibet, vtralibet, vtrumlibet. Cic.pro Quint. Vtrumlibet elige, alterum incredibile est, alterum nefarium. 2. Vteruis, vtrauis, vtrumuis. Cic. pro Rosc Am. Vtrumuis saluo officio se facere posse arbitrantur.

Qualunque de i due.] Vtercunque, vtracunque, vtrumcunque. Quint in proœm.l.6 Erat filio in vtracunque lingua, tanquam ad eam natus esset, expressa proprietas omnium litterarum.

Di qualunque luogo.] Vndelibet. Cic.

Di qualunque sorte.] Qualiscumque. Cic.

Qualunque, chiunque.] Quicunque, quæcunque, quodcunque. Cic. pro Sext. Ego vos in omni fortuna quæcunque erit oblata complectar. 2.Quisquis, quæque, quidquid. Plaut.Stich Quisquis prætereat commessatum volo vocari.

Quando, circostanza di tempo, e dicesi del passato, presente, e futuro.] Quando. Plaut. in Amphit. & apud veteres Quam, Quint.l.1. c.7.

Quando, in che tempo, con interrogatione.] Quando. Ter. in Heaut Quando istuc erit. 2.Quando gentium Plaut. in Amph Quis te misi furcifer? 5 Qui me rogat. Quando gentium. 3.Dudum.

Quando, replicato, vale hora, come dire, quando questo, quando quello.] Modo hoc, modo illud Terent. in Eun. 4.Modo ait, modo negat. Nunc,

vt nunc hoc, nunc illud.

Quando vna cosa, e quando vn'altra.] Aliud, alio tempore. Cic. ad Q Fr. lib. 3 Multa io epistolam conieci aliud alio tempore.

Di quando in quando,] Identidem. 2. Ex interuallo. Cicer.

Quante hore sono, che hora è.] Quota est hora. Hor. 2. Ser Sat. 6.

Quante volte.] Quoties. Cic.

Quante hore di notte.] Quota hora noctis.

Quante hore di giorno.] Quota hora diei.

Quanti homini sono.] Quantum est hominum. Terent. & Plaut.

Quantità, accidente, per il quale i corpi riceuono misura, e numero.] Quantitas, tis, f. gen. Plin. l. 17. c. 24 Laborant arbores, & fame, & cruditate, quæ fiunt humoris quantitate.

Quantità, copia, & abbondanza di che che sia.] Vis, vim, vi. Cic ad Q. Fr. l. 1. epist 5. 2. Numerus, ri. Cic. pro Font. Maximum frumenti numerum ad Hispaniense bellum tolerandum imperauit. 3 Copia, piæ Cic.

Quantità determinata.] Numerus certus, Hirc. in Com.

Quantità poca, ò piccola.] Numerus paucus. Hirc. in Com. Magnus inuentus est numerus, hordei, olei, vini, fici, paucus tritici.

Quantità di grano, ò d'olio.] Frumenti, vel olei numerus. Cicer.

Quantità grande, qui vale copia, e moltitudine.] Magnus, vel ingens numerus, Gell. l. 6 cap. 17. Vis magna, vel ingens. Cic. 5. Tusc. magna vis auri, & argenti. Cic. in Ver. Magnus frumenti numerus est ablatus.

Quantità molto grande.] Numerus maximus, Cicer pro Planc. In summa caritate maximum frumenti numerum miseram.

Quantità infinita.] Vis immensa, ex Cic. & Tac. Vis infinita Cic. ad Q Fr. l. 1. ep. 3.

Quantità troppo grande, ò eccessiua.] Quantitas nimia. Gell. l. 1. c 8.

Quantità, che non si può contare, ò numerare.] Numerus inexputabilis. Colum. lib. 9. cap 4. Numerus innumerabilis, Cic. in Cic. Intellexistis innumerabilem frumenti numerum per triennium auctum à republica esse.

Quantità grande di denari.] Pecunia immanis. Cicer. pro Rosc. com.

Quantità di vino.] Vini numerus. Cicer. in Anton. Maximus vini numerus fuit, per magnum optimi pondus argenti.

Quanti, termine, che significa numero, ò sia con interrogatione, ò senza.] Quot, Plaut. in Rud. quot? 4. Totidem, quod tu, & ego sumus.

Quanti denari sono questi.] Quotus est iste denarius. Cicer.

Quanti anni.] Quotus annus.

Quanti, che sono.] Quotquot. 2 Quotcunque.

Quanto, ouer quanto grande.] Quantus, ta, tum. Cic. 1. Tusc. Pompeius propagatione vitæ quot, quantas, quam incredibiles, hausit calamitates.

Quanto, auuerb.] Quàm cum verbis & nominibus. Terent. in Heaut quam potero adiuuabo senem, quantum cum verbis. 2. Quantum, s. à. Cic. l 16. fam. ep 4 Quantum me diligis, tantum fac, vt valeas.

Quanto, riferito à stima, ò prezzo.] Quanti. Quint. lib. 4. cap 2. & Cic 5. Verr. Senatus pluris æstimasset, quam quanti esset annona.

Quanto, ouero in quanto, come dire, quanto alla pace.] De. Cic l. 10. ad Attic. de pace sentio simulationem esse apertam.

Quanto à me tocca.] Per me. Cic. 4 ad Attic ep. 2 Quod ad me attinet, Cic. pro Rosc. Omnes quod ad me attinet vellem viuerent.

Per quando, cioè per quanto prezzo.] Quanti Quint lib 4. c. 2. Quanti veheret interrogaui.

Quanto gioua, quanto importa, quanto rilieua.] Quanti, Terent. Eun. Quanti est sapere, nunquam accedo, quin abs te abeam doctior. 2. Quantum est.

Quanto grandemente.] Quantopere, Cicer. de orat. Neque tantopere desiderabam, quantopere delectoc.

Quanto meno posso.] Quàm minimè possum.

Quanto meno si può, inteso di vendere, e comprare.] Quanti potest minimo.

Quanto prima, subito incontinente.] Quam primum, Cic. 1. Tusc Regem docuit non nasci homini longè optimum esse, proximum autem quamprimum mori. 2. Quàm maturrimè. Cic. l. 15. Vt templum Diuo quàm maturrimè publicatæ poneretur. 3. Quàm ocyssimè. Ter Heaut. Tu id quàm ocyssimè, vt des.

Quanto poco, quanto piccolo, addiett.] Quantulus, la, lum, Cic. 1. Ver. Ex illa pecunia magnam partem ad se vertit, mulieri reddidit quantulum visum est. 2. Quantillus, la, lum. Plaut. in Pseud. Quantillo argenti te conduxit Pseudulus.

Quanto poco, quanto piccolo, auuerbialm.] Quantillum. Plaut. Cur. Sitit hæc anus, Pa: Quantillum sitit?

Quanto altri mai.] Quam qui maximè, Cicer. in epist. lib. 5. Tam sum amicus Reipub. quam qui maximè.

Quanto è che, quanto tempo è che.] Quam pridem. Cic. pro Rosc. com. Quam pridem hoc nomen in aduersaria retulisse. 2 Quamdudum Plaut. in Stich. quamdudum in portum hunc venis.

Quanto più hò potuto.] Vt maximè potui. Cic.

Quanto mai potrò con le mie forze.] Quantùm viribus eniti potero. Turs.

Quanto più breuemente hò potuto.] Vt breuissimè potui. Turs.

Quanto io, e posso.] Etiam, atque etiam, Cicer. ad Q Fr. lib. 1. epist. 2. Te prorsus vehementer etiam atque etiam rogo.

Quanto, cioè circa intorno per quanto spetta.] De. Cicer. lib 1. epist. 2. Cedit religioni de exercitu. Idem Cicer. ad Att. lib. 10. De pace sentio simulationem esse apertam.

Quanto, tanto, con i comparatiui.] Quantos tanto. Terent. in Eun. perij, quanto minus spei est, tanto magis amo. 2. Quo hoc, Cicer. 1. offic. Quo difficilius hoc preclarius. 3. Quo, eo Cic. ad Q. Fr. l. 3. ep 1. Quo erant suauiores eo maiorem dolorem ille casus afferebat.

Quanto tempo.] Quamdiu. Cic. ad Att. l. 9. Ego tandiù requiesco, quandiu ad te scribo.

Quanto ci vuole, cioè di quanta fatica è.] Quanti negotij est, vel quid negotij est. Plaut. in Truc. Iube auferri hæc ad me. G. Nolo auferant. D. Quanti negotij est.

Quanto si voglia, auuerb.] Quantumcumque, vel quantumlibet. Plin. l 16 c. 38.

Quanto grande si voglia.] Quantuslibet, quantalibet, quantumlibet. Plin l 20. c. 6. Pectorum suppurationes, quantaslibet allium sanat, fractæ incoctum fabæ. 2. Quantuscunque, quantacunque, quantumcumque. Cic. Phil. 3 Eorum bona quantacunque erant, suis comitibus compotoribusque descripsit. 3 Quantusquantus, quantaquanta, quantumquantum. Ter. in Adelph. Tu quantusquantus, nihil nisi sapientia es.

Quanto poco si voglia, auuerbialmente.] Quantulumcunque. Cic. in orat. Vulgi aures nos primi, quantulumcunque dicebamus, ad hæc audienda conuertimus.

Quanto piccolo si voglia, ouero quanto poco si voglia, addiett.] Quantuluscunque, quantulacunque, quantulumcunque. Col. l. 2. c. 11. Vicia priusquam obruatur quantulocunque humore corrumpitur.

Quanto al resto.] Cæterum, Cicer. ad Q Fr. epist lib 2 Ego me in Pompeiano, præterquam quod sine te, cæterum satis commodè oblectabar. 2. Cætero, Plin. lib. 10. cap. 1. Struthiocamelis ad hoc datæ sunt pennæ, vt currentes adiuuent, cæterò non sunt volucres, nec à terra tolluntur. 3. Cætera. Liu. lib 1 Virum cætera egregium secuta est ambitio. 4. De cætero, Plin. lib. 3. cap 4. Oppida de

da de cœtero rara præiacentibus ſtagnis. 5.De reliquo. Cic. Att.lib.7.De reliquo,neque quid agam , neque quid acturus ſim,ſcin 6.Quod reliquum eſt, Cic lib 10. ep 11. Quod reliquum eſt,munus tuum tuere.7.Quod ſupereſt. Cicer. Att.l.9. ep 22. Quod ſupereſt,ſcribæ quæſo quàm accuratiſſimè,quid cenſeas.

Quanto tu vuoi,ouero quanto grande tu vuoi .] Quantuſuis, quantauis , quantumuis. Plaut. in Epid. Ne tu graphum habes ſeruum, & quantiuis pretij .

Quanto tu vuoi, ouer quanto ſi voglia, auuerb. quando ſi vniſce con i verbi di comprare .] Quantiquanti . Cic. Att.l 12. ep.1 Sed quantiquanti, bene emitur, quod neceſſe eſt.2.Quanticumque. Cic.

Quantunque , particella di contrarietà , e vale ancorche, benche .] Etſi, tametſi, quamquam, vel quamuis. Cicer.

Quaranta,numero di quattro decine .] Quadraginta. Plin. l.2.c.8 2 Quadrageni,næ,na. Plin.l.8. c 16.Vrſorum nares quadragenis diebus latent,fœminæ quaternis menſibus.3.Biſuiceni,næ, na ex Cic.

Quaranta volte] Quadragies. Liu 8. bell,Maced. Similius veri eſt litem quadragies potius , quàm ducenties , æſtimatam.

Più di quaranta volte .] Plus quadragies , ex Terent. in Eun.

Di quaranta giorni , addiett.] Quadragenarius , a , um , Cicer.

Di quarant'anni .] Quadragenarius , a , um . Liu.7. ab Vrb.

Quaranta tre volte .] Ter & quadragies . Cicer. pro Flac.

Quaranta quattro volte .] Quater , & quadragies . Plin. l.7. c.27. Sit proprium Catonis quater, & quadragies cauſam dixiſſe : nec quenquam ſæpius poſtulatum, & ſemper abſolutum. Quadragies quater . Plin. de vir. illuſtr. 47 M. Portius Cato Galbam octogenarius accuſauit . Ipſe quadragies quater accuſatur glorioſè abſolutus eſt .

Quaranta otto .] Duodequinquaginta , ex Cic. 2. Duodequinquageni,næ, na. Plin l 2. c.8. Veneris ſidus ſigniferi ambitum peragit tricenis , & duodequinquagenis diebus .

Quaranta otto volte .] Duodequinquagies , ex Cicer. 5. Ver.

Quarantanoue .] Vndequinquaginta . Liu. 7. bel Maced. In triumpho vndequinquaginta coronæ aureæ translatæ ſunt . 2. Vndequinquageni , næ , na , ex Plin. lib. 36.

Quarantanoue volte .] Vndequinquagies, ex Plin. l.7.

Quaranta mila.] Quadraginta millia.

Quaranta mile volte .] Quadragies millies, ex Cicer. & Ter.

Quaranta milioni .] Quadringenties centena millia , ex Cic.& Plin.

Quarantena,e quarantina,numero di quaranta.] Quadragenarius,rij. Liu 7.ab Vrb.

Quarantesimo, vedi quadrageſimo.

Quaresima,digiuno di quaranta giorni.] Quadrageſima , mæ,f.g. Maff.

Quareſimale,addiett.di quareſima.] Quadrageſimalis , & hoc le. Maff.

Quareſimetta,diminut quareſima piccola.] Quadrageſima puſilla Maff.de reb Indic ep 68.Quid plura ? puſillam quadrageſimam paucis illis diebus habuimus , idque magna cum fidelium , tum infidelium approbatione.

La quarta volta.] Quartùm. Liu.3.ab Vrb.

Quarta miſura] Quadrans,tis,m.g. Quartarius,rij,m gen. apud Cat.c.67.

La quartadecima volta.] Quartum decimùm,ex Cic.

Quartana,febre che ogni quattro giorni ritorna.] Quartanæ morbus Liu dec 5. lib 1. Qui in morbos inciderant, haud facilè ſeptimum diem ſuperabant : qui ſuperauerant,longinquo quartanæ implicabantur morbo.

Quartanario , chi hà la quartana .] Quartanarius, a, um. Matth.in Dioſc.lib.4.cap.146 Ellebori dilutum dedimus quartanarijs, eoſque ſanauimus .

Quartiero,vedi rione.

Quarto,nome numerale di quattro.] Quartus, a,um. Liu. bel. Pun.

Quarto,cioè la quarta parte d'vna coſa.] Quadrans,tis,m. g.Col l.2. c.4 Ager in liram redigitur quadrante operæ, pars quarta. Hor.2.Ser.Sat.5 2 Tetartemorium,rij,neut. gen.Plin. lib.7. cap.49. Durat ea ratio, quàm Betoſus, ac Nicetas tradiderunt , & tetartemorium appellant .

Quarto di capretto.] Quadrans hædinus,ex Var.

Quarto della Luna.] Quadrans Lunarius,ex Var.

Quarto d'hora.] Quadrans horarius,ex Suet.

Nel quarto luogo.] Quartò. Gell.l.10.c.1.

Quartodecimo , quattordiceſimo, e quattordecimo , nome num.ord.] Quartusdecimus,ma,mum. Col.lib.11. cap 2. Quartodecimo calendas Decembris Sol in Sagittarium tranſitum facit, ſuculæ mane oriuntur, tempeſtatem ſignificant. 2.Decimusquartus,ta,tum. Col.l.11.c.2.Decimoquarto calendas Iunias , Sol in Geminos introitum facit. 3.Quaternus denus,a,um,ex Cic.pro Font.& Virg. 10 Aen.

Di quartodecimo , addiett.] Quartodecimanus , na , num. Tacit. lib.1. Quartodecimani paulum dubitauerant.

Nel quartodecimo luogo .] Quartodecimo , ex Gell. & Var.

Quaſi,auuerb.] Quaſi,fermè,propèmodum ferè,vel penè . Turſ.

Quaternario , ſuſt. il numero di quattro.] Quaternarius , rij,m.g 1.& 4.b.& 3.l.ex Plin l.28. c.6 2 Numerus quaternarius. Plin.ibid. 3 Quaternio,nis,m.gen. 1 & 3.b.2.l. Lex græcolat, 4 Tetras,tetradis,fœm gen.2.com.& 2.b. Græc.

Quaternario, addiett. pertinente al numero di quattro .] Quaternarius,a,um,1.& 4.b.2.& 3.l.Col.de Re ruſt.l.11. c.2. Scrobes quaternarij , hoc eſt quoquouerſus pedum quatuor ſi eſt commodum terrenum . 14 Ab vno fiunt, ternarij autem 18.

Quatriduano,addiett.di quattro giorni.] Quatriduanus,a, um,ex Maff.

Quatrino, vedi quattrino.

Quattamente, e guattamente , auuerb. di naſcoſto, ouero naſcoſtamente.] Clanculum,ex Plaut. Curc. 2.Latenter, 1.& 3.b.2 l. ex Cic.in Top 2.Celatim,1.& 2.l.Gell.l.12. c.15 Quam maximè celatim poterat in inſidijs,ſuos diſponit 4 Clandeſtinò. Plaut.in Mil.

Quatto, e guatto, cioè chinato per aſconderſi .] In occultationem inclinatus , ta , tum , ex Cicer 2. de fin. & Liu 9 ab Vrb.2.Celatus,ta,tum, ex Cicer.3. Occultus,ta, tum. Cic.

Quattordiceſimo,vedi quartodecimo.

Quattordici, nome numerale card di quattro , e dieci .] Quatuordecim , 1.2.& 4.b. 3.l. Corn. Cel. lib.3. cap.20. Morbus qui quattuordecim dies exceſſit, acuti vim depoſuit.2.Quaternideni,næ,na. Plin.l.18 c.26 & Cicer 4. Ver.3. Bis ſeptem . Plin.18. cap.26 Circa brumam pleriſque bis ſeptem halcyonum fœtura ventorum quiete mollius Cœlum . 4.Bis ſepteni , næ , na . Plin. lib. 8. cap. 36. Primis diebus bis ſeptenis tam graui ſomno premuntur vrſi , vt ne vulneribus quidem excitari queant .

Quattordici volte.] Quatuordecies. Plin.l.3. c.7 Sardinea abeſt ab Africa Caralitano promontorio ducenta millia, à Gadibus quatuordecies centena .

Quattrini , denari , moneta .] Nummi , nummorum . Cicer.

Quattrino , la minor moneta , che ſi ſpenda .] Quadrans, ntis , maſcul. gen. 1.2 l Mart. lib.2. epiſt.36. Et quadrans mihi nullus eſt in arca . 2.Aereus , ei , 1.l. 2.b. Gul Bud.

Sino ad vn quattrino] Ad nummum. Cic. Att.l.5.

Quattrinuzzo,diminut] Aereolus,li,1.l. 2.3.b. apud Gul. Bud.

Quattro, nome numerale di due volte due .] Quatuor,1.2. 3.b.Plin.lib.12. cap 37. Elephanto dentes intus ad mandendum quatuor,præterque eos,qui prominent, maſcu-

lis

lis reflexi, fœminis atque proni. 5.Quaterni, næ,na,1.b) a l.Plin.l.8. cap.36.Nihil rarius quàm parientem videre vrsam: ideò mares quadragenis diebus latent, fœminæ quaternis mensibus. 3.Quadrini,næ.na,s.com a.l. Plin. l.11.c.36.Mutationes, & in alias figuras transitus trinis, aut quadrinis diebus. 4 Bisbini, næ,na. Cicer 2.de Nat. Quæ si bisbina quot essent, didicisset Epicurus, certè non diceret.

Quattro volte.] Quater, r 2.b.Plin.l.7. c.28. M Sergius sinistra manu so a quater pugnauit.2.Quadrinis vicibus, ex Plin.l 36.c.19.

Quattro giorni.] Quatriduum,dui. Q.Curt.lib.4. Quatriduum per vestras sollicitudines absumptum est.

Quattro tempora.] Quatuor anni partes.Græcè 2 Quadripartita tempora.Plin.l.7. cap 48. Annum quadripartitis temporibus determinabant Arcades. 3. Quatuor anni tempora, ex Plin.

Quattro giorni sono.] Nudius quartus. Calepin.

Quattrocento,numero di quattro centinaia.] Quadringenti,tæ,ta Cic.

Quattrocentesimo, nome numerale ordinatiuo.] Quadringentesimus,a, um. Plin. lib.8. cap.6. Elephantes Italia primum vidit Pyrrhi regis bello, anno Vrbis quadringentesimo septuagesimo secundo, & boues Lucas appellauit.

La quattrocentesima volta.] Quadringentesimum, ex Cic.3. de Nat.

Nel quattrocentesimo luogo.] Quadringentesimo, ex Col.l 10.c.r.

Quattrocento volte.] Quadringenties.Suet.in August.

Quattro mila.] Quatuor millia. Cic.

Q V E

QVello.] Ille,la,lud. 2.Is,ea,id.

Quercia,arbore noto.] Quercus, us, fœmin. gen. Plin. lib 24. cap. r. Quercus, & olea tam pertinaci odio dissident, vt altera in alterius scrobe depactæ moriantur.

Di quercia, addiett.] Querneus, vel querceus, a, um. Cato de Re rust cap.5. 2.Quernus,a,um. Plin.lib.16.c.5. 3.Quercius, a, um, a b. Suet in Calig. cap.19. Caligula per pontem vltrò citrò commeauit biduo continenti: primo die phalerato equo insignis quercica corona, & securi, & cetra, & gladio, aureaque chlamyde.

Querceto, sustantiuo, 2.l. luogo pieno di querce.] Quercetum, ti, neut. gen. & 2.l Var. lib.1, cap.16. Si vicinus ad agri limitem quercetum habet, non possis rectè secundùm eam siluam serere oleam: quod vsque eo est contrarium natura, vt arbores non solum minus ferant, sed etiam fugiant, & introrsum in fundum se reclinent. 2.Solum quercu consitum,ex Colum. & Var.

Quercione,accrescit.di quercia.] Quercus ingens, vel magna.Virg 11.Aen.

Querciuolo,quercia giouane.] Quercus nouella, ex Cic.5. de fin 2.Quercus recens 3.Quercus tenera,vel tenella,ex Var.L.s c.4.

Querciuola, quercia piccola.] Quercus paruula, vel pusilla,ex Plin.& Cic.

Querela, querimonia, lamento.] Querela, læ, 1.b. Cic. ad Q Fr. lib 3. epist 8 Superiori epistolæ quod respondeam, nihil est, quæ plena stomachi, & querelarum est. 2. Querimonia, æ, 1 & 2 b. & 3 l Cicer. 1. Ver Populi Rom. quotidiana querimonia. 3.Questus, stus, masc. gen. Cicer. pro Quint. 4 Conquestus,stus,mascul gen. Liu 8.ab Vrb 5.Conquestio, nis, fœmin.gen Cicer. pro Mur.6.Expostulatio,nis,fœmin gen. 1 3.b. 4.l. Cicer.ad Q Fr.l 2, ep.2.Fuerunt nonnulli aculei in C.Cæsarem, contumeliæ in Gellium, expostulationes cum absente Pompeio.

Querela,che si dà in giuditio.] Postulatio,nis,f gen 2.b.& 3 l. Ter, in Hec, Neque lites vllæ inter eas: postulatio nunquam. Donat. Expostulatio propriè est apud illum ipsum, qui peccauit: postulatio de illo apud alterum. 2 Postulatum, ti, neut gen 2.b. Cicer.1.Ver. Homines dolosè commoti, postulata consulibus ediderе.

Querelare, porre, ò dare la querela,cioè accusar' in giuditio.] Postulo,as,2 b. Tac. l.3 Fulcinius Trio, Pisonem apud Consules postulauit.

Querelar' vno di lesa maestà.] De maiestate aliquem postulare Cic.ad Q Fr. ep.2. Gabinium L.Lentulus de maiestate postulauit.

Querelarsi,cioè lamentarsi.] Queror, quereris, 1 b. Cicer. Att lib.12. epist.1. Dionysius grauiter queritur. & tamen iure, à discipulis abesse tandiù. 2.Conqueror, reris,2 b Cicer.lib 5 epist.2 3 Expostulo,as,3.b Cicer 5. Verr. 4 Questum edare. Ouid.4. Metam. 5.In questus effundi.Tac.lib.1. Patres in questus, lachrymas, vota effundebantur.

Querelarsi d'vno.] Querelam de aliquo habere, Cic. ad Q lib.2. epist 2. Querimoniam de aliquo habere, ex Cic 7. Ver.

Querelarsi d'vna cosa.] Rem aliquam queri, Cicer. Flac. Non omnia, quæ dolemus, eadem iure queri possumus. 3 Super re, vel de re aliqua queri. Hor. lib.2. epist 2. 3.De re aliqua querimoniam habent. Cic. 7. Ver.

Querelarsi di molte cose.] Multa queri.Cic.lib 3 ep 3 Nos quidem questi sumus, sed tantus consensus Senatus fuit, vt maturè proficisceremur.

Querelarsi spesso.] Queritor, taris, 1. & 2. b. ex Tac. lib.16 qui ait, flentes, queritantesque qui adetant, &c.

Querelato.partic.] Postulatus,ta, tum,2.b.

Esser querelato.] Postulor,aris. Suet.in August.c.56 Augustus defuit, & clientibus, sicut scutario cuidam, qui postulatur iniuriarum.

Querulo,addiett. 2.b cioè lamenteuole.] Querulus, la, lum,r & 2 b Plin lib.10. cap 2. Quarti generis Aquila est vulturina specie, alis minimis, reliqua magnitudine excellens, sed imbellis, & degener, vt quam verberet coruus: eadem ieiunæ semper auiditatis, & querulæ murmurationis. 2.Queribundus, da, dum, 1.& 2.b. Cic. pro Syl. L.Torquatus quum suppressa voce de scelere P. Lentuli dixisset; tantummodo, vt vos exaudire possetis, de supplicio magna, & queribunda voce dicebat.

Quesito, domanda.] Quæsitum, ti, neut. gen. Ouid 7. Metam. & Cic. Parad. 2.Interrogatio, nis, fœmin.gen. Cic.3.Petitio,nis,f gen.Cic.4.Quæsitus,tus,m.gen.Plin. lib 5.c 9.

A quest'ora.] Nunc. 2 Modò.Cic.

Questionare,contendere] Certo,as,aui,atum. Decerto,as, aui,atum. Contendo,dis,di,ditum. Cic.

Questione, e quistione, cioè disputa, ò lite.] Disputatio, nis,f gen. Cic. de offic. Veritas limatur in disputatione, subtilius. 2.Quæstio,nis, f g Cic.

Questione,dubbio, ouer proposta intorno alla quale si dee disputare.] Quæstio,nis,f g Cic.

Questione di cosa.] Rei controuersia,vel quæstio. Va.lib.9. m.g.Cic 4 de fin Cum omnis controuersia aut de re soleat,aut de nomine esse, vtraque nascitur, si aut res ignoratur, aut erratur in nomine.

Questione di nome.] Nominis controuersia. Cicer. lib. 1. de Inuent. Nominis controuersia est. Cum de facto conuenit, & quæritur id quod factum est, quo nomine appelletur. 2. De nomine seu vocabulo controuersia, vel quæstio. Var 9. ling. quare fit, vt potius de vocabulo, quam de re, controuersia esse videatur.

Questione, rissa, contesa.] Rixa,æ.

Far questione.] Rixor,aris. Cic.1. de orat.

Questioncella, ouero questioncina, dimin questione piccola.] Quæstiuncula,læ Cic.de orat. Mihi tanquam alicui graculo otioso, & loquaci quæstiunculam, de qua meo arbitratu loquar, ponitis.

Questo,e questi in singolare,cioè costui.] Hic,hæc,hoc.

A questo modo?] Ita ne? Cic.
Per questo.] Ea re, ob eam rem, propterea; vel idcirco. Turf.
Quetamente, vedi chetamente.
Quetanza, scrittura con la quale si quieta qualch'vno, vedi chetanza.
Quetare, quietare, chetare, acquetare, & acchetare, dar quiete.] Quietum reddere, vel facere. Terent. Eun. Sex ego te totos Parmeno hos menses quietum reddam. 2. Quietem facere, vel efficere cum Dat. Liu. e bell. Punic. Quietem timor circumspicientibus aquam facit. 3 Paco, as, 1. l Cæs bell. ciuil. Imperatoriæ ductu nouem annis Rempub. felicissimè gesserunt, plurimaque prælia secunda fecerunt, omnem Galliam, Germaniamque pacauerunt. 4. Sedo, das, 1. l. Cicer. Att. lib. 13. Brutus sermunculum omnem, aut restrinxerit, aut sedarit. 5. Pacatum reddere, vel facere. Cic.
Quetar il rumore.] Tumultum sedare. Cæs. 3. bell. ciuil.
Quietar le gente.] Silentium indicere Liu. 8. bell. Maced. Quint. l 2. c 5. 2 Silentium facere. Liu. 3 ab Vrb. 3. Murmura comprimere. Ouid 15. Met
Far quetar vno.] Alicui silentium imponere Sueton. de clar. Rhetor.
Far segno, che si queti la gente.] Silentium significare, vel suadere. Ouid. 9 Metam.
Ordinare, ò dire, che si quetino.] Silentium fieri iubere. Cic 1. de Diu.
Quetarsi, e quietarsi, cioè darsi pace, ò quiete.] Quiesco, scis Cicer pro Rosc Am. Qui facinus commiserunt non modo fine cura quiescere, sed ne spirare quidem sine metu possunt 2. Acquiesco, scis. Cic. Att. lib 13. Vitandi caloris causa. Lanuuij tres horae acquieueram. 3. Conquiesco scie. Cic l 1 ep 1. Tu nisi perfecta re, de me non conquieuisti. 4 Requiesco, scis. Cic. pro Rosc. Am. Nullam partem noctis requiesco. 5 Pauso, sas. Plaut. Trin Pausa, vicisti castigatorem tuum. 6. Pausam facere. Lucil. lib t. Sat. Hæc vbi dicta dedit, pausam fecit ore loquendi.
Quetarsi in mezzo.] Interquiesco, scis. Plin. lib. 5. epist. 101. Non verebar, ne laboriosum esset legenti tibi, quod viscenti non fuissent; præsertim cum interquiescere, si iuberet, depositaque epistola, quasi residere sæpius posses.
Queto, vedi cheto.

Q V I

QVI, auuerb. cioè in questo luogo, vedi quà.
Quietanza, vedi chetanza.
Quietare, vedi quetare.
Quietarsi, vedi quietarsi.
Quiete, e quietudine, posa, e riposo, Fior. anche sosta, vedi posa.
Quieto, vedi cheto.
Quieto, pacifico.] Mitis, & hoc mite, e. l. Cic.
Quinci, auuerb. locale, iui, la, li, in quel luogo.] Ibi Cicer. pro Domo. Ibi positis est, vbi templi aditus. 2. Illic. Ter. in Adel. Vbi me illic non videbit, huc recurret.
Quindi, val di quà.] Hinc. Cic.
Quindi, e di quiui, auuerb. di luogo, e val di quel luogo.] Indè, e. l. 2. b. Cic. 7. ad Att. ep. 19 Capua discessi, & mansi Calibus: indè has litteras postridie ante lucem dedi. 2. Illinc. e. 2. l. Hoc est signi, vbique primum poterit, se se illinc subducet.
Quindici, numero di cinque sopra dieci.] Quindecim, 2. l. 2. b. Varr de Re rust. l. 1. c. 32. Inter solstitium, & Caniculam plerique mensem faciunt, quod frumentum dicunt quindecim diebus esse in vaginis, quindecim florere, quindecim exarescere, cum sit maturum. 2. Quindeni, næ, na, t. 2. l. Liu. 5. bell. Maced. 3. Quindeni, næ, na. Liu. 5. ell. Maced.

Quindici volte, ò fiate.] Quindecies, t. 4. l. 2 & 3. b. Cicer. 4 Ver.
Quindici anni.] Tria lustra. Mart. lib 10. ep 36. Vixisti tribus, ò Carlene, lustris.
Di quindici anni.] Quindecennis, & hoc ne, 2. b. Matt. Rad lib. 10. epist. 36. cuius est, quindecenne connubium.
Quinquennio, vedi cinque anni alla voce anno.
Quintadecima, vedi plenilunio.
Quintaessentia] Quinta natura, Cic.
La quinta volta.] Quintum 1 l Liu. 6. ab Vrb. Fama repente belli Gallici allata, perpulit ciuitatem, vt M Furius dictator quintum diceretur.
Quinterno, Sen. quaderno, Fior cioè 25 fogli di carta da scriuere posti l'vn nell'altro.] Quinternio, nis, m g 2. 2. l. 3 b. ex Sipont.
Quinto, nel numero, ouer nell'ordine.] Quintus, ta, tum. Cicer
Quitanza, Fior. Quittanze, Sen chetanza, ò riceuuta, Rom. cioè scritta, ò scrittura, scritto, che fà il creditore al debitore, che lo paga, per sua sodisfattione] Cautio, oie, fœm. gen t l. 2 b. 3 anc. in rect. & Lin oblig ex Cicer. 7. fam. epist. 18. dum sic ait: Quando vestræ cautiones infirmæ sunt, græculam tibi misi cautionem chirographi mei.
Quitanza, che si fà con pagamento di denari.] Apocha, chæ, fœm. gen. e & 2. b. Græc. apud Vlpian. & Amalth. Onom.
Quitanza, che si fà non con pagamento di denari, ma in altra guisa.] Acceptilatio, nis, f. g. e. 2. & 4. l. 3. & 5. b. 6 anc. in rect. & l. in obliq apud Amaltheam Onomasticam, & Vlpian qui sic ait. Inter acceptilationem, & apocham hoc interest, liberatio contingit, licet pecunia soluta non sit; apocha non aliàs, quàm si pecunia soluta sit.
Quitare, Fior. quittare, Sen. chetare, Rom. cioè far' altrui quitanza, ò riceuuta.] Cautionem cuipiam cauere, ex Cic, l. 3. fam. ep. e.
Quiui, in quel luogo.] Ibi, illic, vel eo loco. Turf. Cicer.

Q V O

QVotidianamente, e giornalmente, cioè ogni giorno, Rom. ogni dì, Sen. ogni dì, Fior.] Quotidie, t. b. & 2 l. Sen. lib. 3 epist. 24. Quotidie morimur: quotidiè enim demitur aliqua pars vitæ, & tunc quoque, quum crescimus vita decrescit. 2. Quotidiano, e. b. & 2 l. Plin. lib. 11. cap. 37. Palpebræ in genti hominum vtrinque: mulieribus vero etiam infectæ quotidiano. Tanta est decoris affectatio, vt tinguntur oculi quoque. 3. Quot diebus, Quintil. lib. 1. cap. 7. Et quotidiè, non cotidiè, vt sit quot diebus. 4. Nullo non die, Plin. lib. 19. cap. 5. 5 Omnibus diebus. 6. Singulis diebus. Cicer. 2. de Nat. Posidonij sphæræ conuersiones idem efficiunt in Sole, & Luna, & in quinque stellis errantibus, quod efficitur in Cœlo singulis diebus, ac noctibus. 7 Per omnes dies, Plin. lib 10 cap 57 Ad gallinarum pituitam, fumus ex lauro, aut herba sabina fiat, penna per transuersat inserta oares, & per omnes dies mota. 8. Quoque die, ex Silet. in Aug. cap. e.
Quotidiano, e cotidiano, addiett. d'ogni giorno.] Quotidianus, a, um. Cic. lib 9. epist. 21. Priuatas causas, & eas tenues agimus subtilius capitis, aut famæ, scilicet ornatius. Epistolas verò quotidianis verbis texere solemus.

R A



Abarbaro, reobarbaro, e riobarbaro, radice medicinale, assai nota] Rhabarbarum, bari, oeut gen. Matt. in Diosc lib 3. cap. 2 Rhabarbarum ex Troglodytica Aethiopiæ regione nomen habet, quæ regio antiquia barbarita est appellata. 2. Rheum barbarum, vel barbaricum Matt. in Diosc. l 3. cap 2 Rhei tria sunt genera. Barbarum, Turcicum, & Iodicum. 3. Rhabarbaricum, ci, n. g Matt. in Diosc. l. 3. c. 2. Rhabarbaricum detulere milites, qui cum Carolo Imper. Tunetum expugnarunt.

Rabbaruffare, scompigliare, confondere.] Confundere, perturbare.

Rabbassare] Iterum deprimere.

Rabbia, mal proprio de' cani, che in pochi giorni gli uccide, e li fà mordaci: e chi è morso da loro rimane infettato di quel male.] Rabies, ei, f. g & s. b. Plin. l. 29 c. 5. Vtilissime iecor canis, qui io rabie momorderit, datur, si possit fieri, crudum mandendum, si minus quoquomodo coctum, aut ius incoctis carnibus.

Rabbia, sdegno eccessiuo.] Ira nimia, vel immodica. Cicer.

Rabbiosamente, vedi arrabbiatamente.

Rabbioso, vedi arrabbiato.

Rabbioso, per iracondo, ò stizzoso, vedi iracondo.

Rabbracciamento, e riabbracciamento, abbracciamento iterato.] Amplexus iteratus, vel repetitus, ex Cicer. & Quint. l. 6. proœm 2. Amplexus iteratio, vel repetitio, ex Cic. in orat & 3. de or.

Rabbracciare, e riabbracciare, di nuouo abbracciare.] Deintegro, vel denuò amplecti, ex Plaut. & Cicer. 2. Amplexum iterare, vel repetere, ex Plaut. & Cicer.

Rabbuffare, riprender brauando.] Obiurgo, as. 2 Asperius admonere aliquem. Cic.

Rabbuffare dolcemente.] Obiurgare aliquem molli brachio Cic.

Rabbuffo, vedi canata.

Racanella, ouero raganello, strumento di legno da fare strepito la settimana santa.] Crepitaculum ligneum, ex Col. l. 9 c. 12

Racano] Lacertus viridis. Plin. l. 57 c 10.

Raccamare, Sen. vedi ricamare.

Raccapricciare, in signif attiuo, cagionare horrore ò spauento, che faccia arricciare i capelli.] Horrore perfundere cum Accus. Cicer. ad Att. lib 8. 2. Horrorem incutere.

Raccapricciare, & accapricciare, in neut pigliare horrore, ò spauento, che faccia arricciar i capelli.] Horresco, scis, rui. Ter in Adel Perij, horresco semper, vbi pultare hasce occipio fores. 2. Horreo, es Plaut. in Cist. Horet corpus, cor fallit.

Raccapricciarsi tutto, ouer' assai.] Cohorresco, scis, rui. Suet. in Tyb. c 21 Attenuatum te esse cum audio, & lego; Dij me perdant, nisi cohorrescit corpus meum, Exhorresco scis, rui. Cicer 2. de fin Sapientia est vna, quæ mœstitiam pellit ex animo, quæ nos exhorrescere metu non finit, qua præceptrice, in tranquillitate viui potest, omnium cupiditatum ardore restincto. 3. Inhorresco, scis, rui Plin lib. 10. cap 41. Villaribus gallinis religio inest: inhorrescunt, edito ouo excutiuntque se se, & circumactæ purificant, ac festuca aliqua sese, & oua lustrat 4 Perhorresco, scis rui. Cicer 1. Ver cum illius diei mihi venit in mentem, quo die citato reo, mihi dicendum sit, non solum commoueor animo, sed etiam toto corpore perhorresco.

Raccapriccio il raccapricciare.] Horror, ris, m g Cic Att. lib 18 Dij immortales? qui me horror perfudit, quam sum solicitus, quid nam futurum sit.

Raccendere, accender di nuouo.] Denuò, vel iterùm accendo. Cic.

Racchetta, strumento reticolato da giuocar' à palla.] Reticulum, li, n. g. s. 1. 2. 3 b. Ouid. l. 1, de Arte, Reticuloque pilæ leues fundantur aperto. 2. Reticulum lusorium, ex Ouid. & Plin.

Racchiudere, vedi inrachiudere.

Raccogliere, ricogliere, radunare] Colligo, gis.

Raccoglitore, chi cog'ie, ò raccogl.e.] Legulus, li, 2 b. Cato de Re rust. c. 144 Legulos quot opus erunt, præbeto, & factores.

Raccoglitrice, mammana, vedi madrina.

Raccolta, il raccogliere.] Collectio, nis, f gen. Cic. de Clar. orat.

Raccolta, Rom ritirata, Sen. ritratta, Flor. cioè il ritirarsi.] Receptus, ptus, m g. s b 2 1 Liu. 8. ab Vrb cuius est: Facilis receptus in propinqua castra.

Segno della raccolta.] Receptui signum. Cic. 13 Phil. Extorqueri de manibus arma non possunt: receptui signum, aut reuocationem à bello audire non possumus.

Sonare la raccolta] Receptui canere. Liu. 3 ab Vrb. Inde signum obseruare iussit, vt pariter, & socij rem inciperent, referrentque pedem, si receptui cecinisset. 2. Receptui signum dare. Liu. 2. ab Vrb. cuius est: signo receptui dato.

Raccolta cattiua.] Annonæ sterilitas. Col l. 2 c. 10. 2. Annona sterilis, ex Plin ep. 197.

Raccolta scarsa.] Annona gracilis, ex Plin ep 197.

Raccolto, ouer colto, particip.] Lectus, a, um, s 1 ex Virgil. ecl 3. cuius est: aurea mala ex arbore lecta. 2 Collectus, a, um, s. & 2. 1 ex Ouid. 5. Met. cuius est: Flores collecti.

Non raccolto.] Illectus, a, um, s. 2. 1 Calus l 7 lex 30 Stipula illecta sunt spicæ in messe ductæ, nec dum lectæ, quas rustici cum vacauerit colligunt.

Raccomandare.] Commendo, das. Cic. l. 3. Totum me tuo amori, fideique commendo.

Raccomandare caldamente.] Diligenter commendare, ex Cic. l. 2. ep 16.

Raccomandare di cuore.] Ex animo commendare. Cicer. l. 12. ep. 26.

Raccomandar' vno di buon' inchiostro, cioè grandemente, ò caldamente.] Intimè aliquem commendare. Cicer. lib. 1 epist 2. ad Q. Fr 2. Valdè aliquem commendare. Cicer. lib. 2. epist 1. L. Valerium, iurisconsultum valdè tibi commendo. 4. De meliore nota quempiam commendare M. Curius ad Cicer. lib 7. epist. 29 Cicero mi perseuera constanter nos conseruare, & Sulpicio successori nos de meliore nota commenda.

Raccomandare freddamente, cioè poco, e leggiermente.] Suspensa manu commendare. Plin l. 6. epist. 12. Tu non debes suspensa manu commendare mihi quos tuendos putas.

Raccomandatione.] Commendatio, nis, f g. Cic.

Raccomandato] Commendatus, a, um. Cic.

Racconciare, ridurre ... buono essere la cosa.] Resarcio, cis, si, tum. Suet. in Claud. c 5.

Racconciatore di cose vecchie.] Interpolator, toris, m. gen. Calep.

Raccontamento, il raccontare.] Narratio, nis, 2. l. fœm. g. Cicer.

Raccontare, contare] Narro, ras, vel denarro. ras Gel. lib. 1. cap 23. Puer in medium curiæ progressus rem sicuti est denarrat.

Che non si può raccontare.] Inenarrabilis, & hoc le, Cicer.

Racquistare, ricuperar il perduto] Reparo, as, 1. 2 b. Plin. ep 94 Reparare, quod amiseris grauius est. 2 Recipio, pis, 1 2. b Liu. 3. ab Vrb. Romanus res suas populationibus agrorum amissas recepit. 3 Recupero, as, 1. 3 b. 2. l. Sipont A recipio recupero deriuatur, hoc est rem amissam rursus acquiro.

Cosa che si può racquistare.] Reparabilis. & hoc le, 1. 2. b. 3. l. Ouid ep 5. Tu quoque clamabis: Nulla reparabilis arte Læsa pudicitia est: deperit illa semel.

Cosa, che non si può racquistare.] Irreparabilis, & hoc le, 1 4 1 2. 3 b. Virg. 3. Georg.
Sed fugit interea, fugit irreparabile tempus.

Racquistare le forze.] Vires colligere. Maff. de Iapon. reb. ep lib. 3.
Racquistare la vista] Lumen recipere. Cels. l 6 cap 6. Quidam subitò obcœcati. Cum aliquandiu nihil vidissent repentina profusione alui lumen receperunt.
Racquisto, & acquisto, il racquistare.] Reparatio, nis, f. g. 1 2 b 3 l. Sal in Iug.
Radamente, ò raramente, auuerb. val di rado, ò di raro: rade volte, ò rare volte.] Rarò, 1. & 2. l. Horat. 3. Carm. od 2.
Rarò antecedentem scelestum
Deseruit pede pœna claudo.
2. Rarenter, 1 2 l. 3. b. Aul. Gell. lib. 2. cap. 25. qui sic ait: A probus probè, à doctus doctè dicitur, sed à rarus non dicitur rarè, sed alij ratò dicunt: alij rarenter.
Raddirizzare, cioè dirizzar di nuouo.] Recorrigo. gis, 1. 3. b. 2 l. ex Sen lib. 6. epist 51. qui sic sit: Ne labor quidem magnus est, si modo ante animum nostrum formare incipimus, & recorrigere, quam indurescat prauitas eius.
Raddolcire, mitigare, ò allenire] Lenio, nis, 1 l Cic. 2. Mitigo as, 1 l. Cic. 3 Delinio, nis, 1 & 2 l. Cic.
Raddoppiamento, & addoppiamento, vedi doppiamento.
Raddoppiare, & addoppiare, vedi doppiare.
Raddormentarsi, ripigliar sonno.] Iterùm soporari. Cels. l. 2 c 2
Radere, leuar il pelo col rasoio] Rado, dis. Cic.
Radere intorno] Circumrado. dis. Plin. l. 57. cap. 26. Veluti detractio sanguinis circum
Rader bene.] Eradere. Turs.
Rader in mezzo] Interradere. Turs
Radere spesso.] Rasito tas, 1 l & 2 b Gell. l 3 c 4.
Radersi, passiuo di radere.] Rador, eris, 1. l. 2 b. Plin. lib 7 cap 59. Primus omnium radi quotidiè instituit Africanus.
Radezza, e rarità, l'astratto di rado, ò raro.] Raritas, tis, 1. & 3. l 2 b. Cic. 2. de Natur. In pulmonibus autem inest raritas quædam, & assimilis spongijs mollitudo, ad hauriendum spiritum aptissima 2 Raritudo, dinis, f. g. 1 & 3. l. 2 b Colum de Arb. c. 3. Et mediocri raritudine optima est vitibus terra.
Radica, radice, e barba, parte sotterranea della pianta.] Radix, cis fœmin gen. 1. & 2 l Cicer 5. de fin. Eaque terra gignit, corticibus, & radicibus validè seruantur.
Radica piccola.] Radicula, læ Cels lib 6. cap 4. Cum paulatim summa pellicula excisa est adaperiuntur pilorum radiculæ.
Radica con le barbuccie.] Radix fibrata. Plin. lib. 21. cap. 1.
Radica, che hà le herbe come capelli.] Radix capillata. Plin. l. 19 c 6
Radicare, ò radicarsi, abbarbicare, ò abbarbicarsi far le radici, ò barbe.] Radicesco, scis, s. 2 & 3. l Senec. lib. 23. ep. 87. Deinde liberalius sternenda viris, vt etiam ex corpore radicescat. 2. Radicor, aris, 2. & 2. l. Plin lib 18. cap. 7 Frumenta multis radicantur fibris, sine ramis. 3. Radices agere, ex Colum. 4. Coaleo, ea, lui, litum, 2. b. Plin. lib. 14. Planta hæc nisi pinguissimo solo coalere non potest. 5 Comprehendo, dis. Colum Ante quam arbores ponas, scrobes fodito, ità quot posueris, ettò comprehendet.
Radicarsi all'ingiù.] Radices deorsum agere. Colum l. 2. c 10 Napi non in ventrem latescunt, sed tenuem radicem deorsum agunt
Radicato.] Radicatus, ta, tum, 1. 2. & 3. l. Col. de Arb c. 20. Arborea, aut radicata semina. Autumno serito circa idus Octobris
Essere, ò star bene radicato.] Altis niti radicibus. Quint.
Radice, & altrimente rafano, quella che si mangia.] Raphanus, phani, ma scul geo. . lin. lib. 19 cap. 5. Frigore adeo gaudet raphanus, vt in Germania infantium puerorum magnitudinem æquet. 2. Radix, dicis. Cels. 3 radicula, læ Cels.
Radice lunga, ò trasparente.] Raphanus longus, atque translucidus. 2. Raphanus algideosis, Plin. lib. 19. cap 5.
Radice saporita, e tenera] Raphanus suauis, & tener. 2. Raphanus syriacus Plin l. 19 c. 5.
Radice domestica.] Raphanus satiuus Plin. l. 20. c 4 In Italia est, & raphanus satiui vsus, & armoraciam vocant satiuam. 2. Raphanus hortensis.
Fili di radice, ò radica.] Fibræ, arum. Virg l. 6 2. Capillamenta, orum, n g & num plur. Plin l. 2.
Radice cotta.] Raphanus decoctus. Plin. l. 20 c. 4.
Radice forte, cioè agra] Raphanus acer. Plin l 20. cap. 4 2. Raphanus asper Plin. l 19. c. 5.
Radice d'oro, qual fù nel tempo d'Apolline Delfico.] Raphanus aureus Plin. l. 19 c 5
Radice saluatica, e con altro nome ramolaccia.] Raphanus syluester. Plin. l 19 c 5 & l. 20 c 4
Radichetta, radice piccola.] Radicula, læ, f. g. Colum. l. 3. cap 15.
Dalle radici] Radicitus, Cic.
Raditora, e rada, strumento da rader il ragno quando si misura.] Radula, læ. Colum. l 12. cap 18 2. Hostorium, rij. Sipont. in Mart. A verbo hostire quod æquare significat dictum est hostorium, idest baculus, quo modius æquatur. 3 Radius, dij s 2 b. Sipont in Mart. Radius instrumentum est quo raduntur mensuræ, quod alio nomine dicitur hostorium.
Rado, vedi raro.
Di rado, vedi radamente.
Radunare, vedi ragunare.
Rafaele, nome proprio d'Arcangelo, che resele la vista à Tobia.] Raphael, lis. Maff. hist. Indic. lib 1. Columna ibi cum titulo Raphaelis Arcangeli de more fixa est.
Rafano, vedi radice.
Raffigurare, riconoscere vno a' lineamenti della faccia, ò ad altro segnale.] Agnosco scis. Plaut. in Epid.
Raffiare.] Extrema resecare cum Accus. rei, ex Var. lib. 1. cap 54
Raffio, rampino, graffio, vedi vncino
Raffreddare, & affreddare, indur freddo.] Frigefacio. cis, 3 b. ex Plaut in Pœn. 2. Algorem facere, vel creare, ex Plaut Rud & Cic. s. de fio. 3 Algentem, vel algidum facere, ex Catull epigr. 58.
Raffredar bene, cioè affatto.] Perfrigero, as, 1. & 2 l. 3. b. Plin. l. 25 c 1 3 Omnium harum vis eadem perfrigerare, & adstringere.
Raffreddare spesso] Frigefacto, as Plaut in Pœn.
Raffreddarsi, & infreddarsi, diuenir freddo.] Inalgesco, scis, inalsi Cels. l 3. c 3 Febrium aliæ protinus à calore incipiunt, aliæ à frigore, aliæ ab horrore, frigus voco, vbi extreme partes membrorum inalgescunt; horrorem, vbi totum corpus intremit. 2 Rigesco scis, rigui. 1. b ea Plin. l 6. c 53 & l. 17. c. 22 3. Irrigesco, scis Cato de Re rust c. 95 4 Algeo, es, si. Cic. de or. 5. Algore laborare, ex Plaut. in Rud.
Raffreddarsi affat.] Perfrigesco, scis, frixi. 1 2. 3 l. Var. l. 2. cap 9 Pluuijs diebus canum cubilia substernenda sunt fronde, aut pabulo duabus de causis, vt ne oblinantur, aut perfrigescant.
Raffreddato, diuenuto freddo.] Algens, tis, o. geo. Stat. 3. Theb 2 Rigens, tis, o geo 1 b. Plin. lib. 6 cap 53. Aliæ magna portio apposita, septentrioni, iniuria sydeeis rigentia, vastas solitudines habet. 3. Algicus, a, um, 2 b. Catul epigr. 58. Ego viridis algidæ Idæ niuæ amicta loca colam? 4. Rigidus, da, dum, 2. 2 b. Virg. 2 Georg.
Raffreddato, cioè chi patisce di catarro.] Grauedinosus, sa, sum. Cicer. 4. Tusc. 2. Ex grauedine laborans. Cicer.
Raffrenare, vedi frenare.
Raffrontare, incontrarsi.] Obuiam eo, is. Cic. & Cas. 2. Occorro, ris. Cic.
Raffrontarsi, somigliarsi.] Conuenio, nis. Cic.
Ragazzo, seruo adoperato in esercitij bassi, e vili.] Seruus

Seruus vilis, ex Cicer.
Ragazzo, fanciullo, vedi putto.
Ragazzo de' soldati, che orll'essercito và dietro a' carriaggi.) Calo, nis, r.& a 1.io obliq. Pomp. Fest. l. 3. Calones dicebantur millitum serui, quia ligneas clauas gerebant, quæ Græci cala vocant.
Ragghiare, Fior ragliare, Seo. voce propria d'asinl.) Rudo. dis, di. Ouid. lib. 3 de Arte. Vt rudit à scabra turpis asella mola.
Ragghio, Fior. raglio, Sen. la voce dell'asino.) Rudentis vox Plin. l. 10. c 74. Aegithus auis minima cum asino diuidens. adeò pauet, vt voce omoino rudeotis audita oua eijciat, pulli ipsi metu cadant.
Raggiato, e razzato, aggett. adorno di raggi, ò razzi.) Radiatus, ta, tum 1 a b. 3 l Cicer 4. Acad. cuius est: Sol radiatus, & Plio l 37 c. 5 vbi ait: capitula stellæ modo radiata, & Plin io Paneg. cuius est: principia radiatum caput.
Raggietto, dimin. raggio piccolo.) Radiolus, li, r. a. 3. b. ex Colum. l 12 c 47.
Raggio, voce bissillaba. & anche razzo, lume ò splendor, che procede da corpo luminoso.) Radius, dij. Plio lib. 37. c. a Medici, quæ sunt vrenda corporum non aliter vtilis id fieri putant, quàm crystallina pila, aduersis posita solis radijs.
Raggio di fuoco.) Radius Igneus.
Raggio di luce.) Lucis radius.
I raggi si riflettono.) Radij infracti resiliunt. Plin. lib. 2. cap 38.
Raggiungere, arriuar vno nel caminare, vedi arriuare.
Raggrinzare, vedi increspare.
Raggropparsi, vedi ristringersi.
Ragguagliare, ridurre al pari, vedi pareggiare.
Ragguagliare, dar'auuiso, ò ragguaglio.) Certiorem facere. Cic. a. Certum, aut certam facere cum Accus. pers. Plaut Pseud. Fac me certum, quid tibi sit.
Ragguaglio, nuoua.) Nuncius, cij, m g Pomp. Fest. lib. 12. Nuncius, & res ipsa, & persona dicitur.
Ragia, humore viscoso, ch'esce d'alcuni alberi, come albero, cipresso, pino, e simili.) Resina, na, r. & a. l Plin. lib 24 cap. 6 Resina natura in medendo contrahere, vulnera, purgare, discutere collectiones, item pectoris vitia.
Ragia bianca.) Resina alba. Plin. l. 16. c. 11.
Ragia stillata.) Resina stillaticia. Plin. l. 16. c. 11.
Ragionamento, discorso di parole.) Sermo, nis Cic.
Venir'à ragionamento.) In congressum, vel colloquium venire. Cic. 12. Philip.
Indur ragionamento.) Sermonem inferre. Cic. 1. off Turpe est, valdèque vitiosum, in re seuera conuiuio dignum, aut delicatum inferre sermonem.
Ragionare, discorrere parlando.) Sermocinor, aris, 3. b.
Ragione, argomento.) Ratio nis, vel argumentum, ti. Cic. de Nat Deorum rumoribus mecum pugnas, ego autem rationis requiro.
Hauer ragione.) Aequam causam habere Cic.
Hai ragione, ò materia di rallegrarti.) Est quod gaudeas. Cic. lib. 7. ep 10. Est quod gaudeas, te in ista loca venisse, vbi aliquid sapere viderere.
Non v'è ragione, ò cagione per la quale.) Non est causa, cur. Cic l 13. ep 7 Non erat causa cur à te hoc tempore aliquid contenderem a. Non est, cur
Ragione debole, e vana, di niun momento.) Ratiuncula, læ. Cicer. 2 Tusc. Concludunt ratiunculis Stoici, cur non sit malum, quasi de verbo, non de re laboretur.
Con ragione, non senza ragione, non senza perche.) Cum causa. 2 Non sine causa. Vitr lib. 3. c. 1. 3. Meritò. 4 Iure. Græcè
Con più ragione.) Iustius. Val Max. in proœm. Mea paruitas Cæsar eo iustius ad te decurrerit. quod tua diuinitas paterno auitoque desiderio par videtur.
La diritta ragione.) Ratio recta. Cicer 1. leg Quibus ratio natura data est, ijsdem etiam recta ratio data est.
Ragione, potenza dell'anima, che sceglie il vero dal falso.) Ratio, nis, fœmin. gen. r. 2 b. 3 l. Cic. 2. Tusc. Domina omnium est regina ratio imperare appetitui debet. vt seruo Dominus, vt Imperator militi, vt pater filio.
Vso di ragione.) Rationis vsus, ex Plin. cuius est; sermonis vsus.
Chi ha vso di ragione.) Ratione vtens. Cic.
Chi non hà vso di ragione.) Ratione non vtens. Cic.
Hauer vso di ragione, ò gli anni della discretione.) Sapio, pis, pui, vel pij, 1. 2 b. Cic l 14 ep 1 vbi sic habetur. Cicero cum primum sapere cœpit, acerbissimos dolores, miseriasque suscepit a Animo vti. Cic 5. de fin Paruis, cum paulum firmitatis accesserit, & animo vtuntur, & sensibus. 3 Ratione vti, ex Plaut. io Cas qui sic ait: Alcedonia sunt circa forum, ratione vtuntur 4 Bona, & mala seu recta, & praua discernere. Cic 5 de fin Democritus luminibus amissis, alba scilicet, & atra discernere non poterat, at verò bona, mala, æqua iniqua, honesta turpia, vtilia, inutilia, magna parua poterat.
Far ragione, si dice di chi beuendo risponde à quegli che l'ha inuitato à bere.) Propinationi, vel propinatori respondere, ex Sen. de Ben. l. 2. c. 21 & 3 de fin. 2. In potione, aut potu respondere, ex Cic ad Brut. epist 1. cuius est, respondere in amore 3. Inuitanti poculo respondere, ex Plaut. Rud. & Cic de Vn.
Ragioneuole, e rationale, addiete dotato di ragione.) Rationis compos. Cicer. 2. de Nat. Nihil quod animi, quodque rationis est expers, id generare ex se potest animantem, compotemque rationis; mundus autem generat animantea, compotesque rationis. 2. Rationis particeps Cicer. 1. de Diu. 3. Rationalis, & hoc rationale, 1. b. 3. & 4. l. Quint. lib. 7 cap 4. 4. Mente præditus, ta, tum. Cic. 4. Acad. 5. Mentis capax. Ouid. 1 Met.
Ragioneuole, addiett cioè conforme alla ragione.) Rationi congruens, tis, ex Cic. 5 de fin. 2. Rationi congruus, a, um, ex Cic. in Top. 3 Rationi consentaneus, a, um, ex Cic. off. 4. Rationi consentiens, tis, ex Cic. 5 Tusc. 5. Rationi conueniens, tis. Sen lib 14 epist. 93. Quum vellem qualem decet sumo: quum ambulo, vt oportet: quum cœno, quemadmodum debeo, non cœna, non ambulatio, aut vestis bona sunt, sed meum in his propositum seruantis in quaque re rationi conuenientem modum. 6 Rationi consonans, tis, ex Cic. 1. off & Sen. l 4 ep. 31. 7 Rationi consonus, a, um, ex Cic 4. Acad. & 4. ad Att. 8. Rationabilis. & hoc rationabile, r a 5. b 3. & 4. l. Nicol Perott. A ratione sit rationabile, hoc est cum ratione.
Più ragioneuole, comparat. più conforme alla ragione.) Rationi congruentior, & hoc entius, ex Cic. 2. de leg. 2. Rationi consonantior, & hoc consonantius, ex Cic. 3. Rationi conuenientior & hoc tius, ex Sen. l. 14 ep. 93. & Plin l. 4 c 7 4 Rationabilior, & hoc rationabilius, 1. & 5. b. 3 & 4. l. ex Cic.
Ragioneuolmente, cioè con ragione, ò conforme alla ragione.) Ratione. Cic. 12. ad Att. Quod domi te inclusisti, ratione fecisti 2. Cum ratione. Cels.
Più ragioneuolmente, auuerb. comparatiuo con più ragione.) Ratione maiore, ex Cic. 2. Rationabiliter. Sen. epist. 1 10.
Ragna, rete da vccellare.) Rete auiarium. Var. l. 3 de R. C. 5. Intra interiores columnas pro pariete rete auiarium est obiectum.
Fare la ragna.) Rete auiarium texere, ex Cic. 2. de Nat.
Tender la ragna.) Rete auiarium tendere, ex Ouid. 1. de Art.
Ragnate, vccellare con la ragna.) Rete aucupari, ex Cic. & Plaut.
Ragnetto, diminutiuo ragno piccolo.) Araneolus, li, masc. gen. 1 & 2. l. Virg. a Araneola, læ, fœmin gen. Cicer. 2. de Nat.
Ragno, & aragno, animaletto noto.) Araneus, nei, m. gen. Plin. lib. 11. c. 24. Pilas aranei sereno non texunt, nubilo texunt.
Ragosta, gambaro marino grosso.) Locusta marina. Plin.

Ragguagliare, vedi informare.

Ragguaglio, vedi informatione.

Ragunanza, e raunanza, moltitudine di persone volte insieme, vedi adunanza.

Ragunare, raunare, vedi adunare.

Ragunarsi, vedi adunarsi.

Ragusa, città armigera di Schiauonia, nobilissima, antichissima, e di somma pietà, e liberalità.] Epidaurus, ri, f. g. Tursf hist. Laur. l. 5. c. 10 Epidaurum, Ragusam vulgus appellat.

Raguseo, noo e addiett. di Ragusa.] Epidaurius, ria, rium. Turs hist. Laur. l. 5. c. 10 Epidauria nauis pretiosis onusta mercibus redibat Epidaurum.

Rallegrare, vedi allegrare.

Rallegrarsi, vedi allegrarsi.

Rallegrarsi con vno di qualche suo bene, vedi gratularsi.

Rallentamento, & allentamento.] Relaxatio, nis, f. g. Cic. 2. de orat. Otij fructus est, non contentio animi, sed relaxatio. 2. Remissio, nis, f. g. Cic.

Rallentare, render lento.] Laxo, as. Cicer. Att. lib. 6. Relaxo, as. Cicer. Att. lib. 10. Pater est nimis indulgens, quicquid ego astrinxi, relaxat. 3. Remitto, tis. Cicer. de Am.

Rallentare la briglia.] Habenas remittere, Cicer. de Amic.

Ramaiuolo, Sen. romaiuolo, Fior. strumento di cucina di ferro stagnato, col quale si caua il brodo, ò altro liquore dal pignatto.] Cochlear, ris, neut. gen. 1. com. 2. b. 3 l. in rect. & in obliq. ex Colum. lib. 12. cap. 21 qui sic ait: Ex fœno græco molito post salituram musti, cochlear cumulatum adijcitur in binas vrnas 2 Ligula, læ, f. g. 1 & 2. b. ex Plin. l. 21 c. 14. qui de cera loquens sic ait. Inde ligulis hauriunt florem, idest candidissima quæque transfunduntque in vas, quod exiguum frigidæ habeat.

Ramaricarsi, dolersi.] Angor, angeris, 2. b. Cic.

Ramarico, e rammarico, dolore, ò doglienza.] Angor, oris. Cicer. 3. Dolor. 3. Cruciatus, tus, mascul. gen. Cicer.

Rame, specie di metallo.] Cuprum, pri, 2 com. Spart. in Carac. Ex ære, vel cupro cancelli, quibus camerario tota concredita est. 2 Cyprium æs. Plin. lib. 33 cap 5. Teritur Cyprio ære in Cyprijs mortarijs, santernam vocant nostri. 3. Aes cupreum. Iac. Grætf. Nomencl. 4 Cupri metallum, ex Virg. 8. Aen. cuius est: auri metallum. 5. Materia cuprea, ex Cicer. 2. de Iou qui de ligno dicit: materia lignea.

Attenente à rame] Aerarius. a, um, 1 & l. 3. b Plin. l. 11. cap. 20 cuius est, officina æraria, & l. 34. c. 8. cuius est, faber ærarius.

Rame battuto, coniato, ò monetato.] Aes signatum, vel percussum Isid. Orig. l. 16. c. 17. Tria sunt genera, argenti, auri, & æris, signatum, factum, infectum. Signatum est quod in nummis est, factum est quod in vasis & signis est. Infectum est quod in massis est, quod & graue dicitur idest massa.

Rame non lauorato.] Aes infectum Isid. loco citato.

Di rame.] Cuprinus, na, num. 2. Cupreus, a, um. Plin. 3 Cyprius, a, um. Plin. lib. 20. cap 3. cuius est. Pyxis Cypria

Ramicello, ramuscello, e ramatello, dimin. ramo piccolo.] Ramulus, li, m. g. 1 l. & 2 b. Cic. 2 de Diu. Crton respondit in agro sibi ambulanti ramulum adductum, & remissus esset, in oculum recidisse. 2. Ramusculus, li, m. gen. 1 & 2 l. & 3 b. Plin. l. 20 c. 23. E viridi ferula ramusculus vtilis est ad omnia ea vitia

Ramicelloso, e ramuscelloso, Fior. anche ramelloso, addiett. pieno di ramicelli, ò ramuscelli, ouer ramelle.] Ramulosus, sa, sum, 1. l. & 2. b. Plin. lib. 16. cap. 24. Folia sunt ramulosa vlmo, & cytiso. 2 Ramusculosus, sa, sum, 1. 2. & 4. l. & 3. b. ex Plin. l. 20. c. 23. & l. 16. c. 24.

Rammentarsi, rammemorarsi, vedi ricordarsi.

Ramo, ò rama, parte dell'albero, che deriua dal pedale.] Ramus, mi, m. gen. & 2. l. Cicer. de or. Platanus patulis diffusa ramis.

Ramo con i suoi frutti.] Termes, itis, mascul. gen. Horat. Epod. od. 16. Germinat, & nunquam fallentia termes oliuæ.

Ramo di palma con i suoi dattili.] Spadix, dicis, m. gen. Gell. lib. 3. Palmæ termes ex arbore cum fructu auulsus, spadix dicitur.

Di ramo, ò rama, addiett.] Rameus, a, um, 1. l. & 2. b. Virg. 4. Georg.

Ramolaccia, Sen. ramolaccio, Fior. specie di radice saluatica.] Armoracia, ciæ, fœmin. gen. 1. 3 l. Plin. l. 9. cap 5. Raphanorum genus syluestre Græci agrion vocant, Pontici armon, alij leucen, nostri armoraciam, fronde copiosius, quam corpore. 2. Raphanus syluester, vel agrestis. Plin. lib. 19 cap 5 3. Armoracium, cij, n. g. Col.

Ramoso, e ramoruto, addiett. pien di rami.] Ramosus, sa, sum, 1. & 2 l. Plin. lib. 8. cap 34. Tarando magnitudo, quæ boui; caput maius ceruino, nec absimile; cornua ramosa; vngula bifida; villus magnitudine vrsorum.

Rampino raffio, e graffio, vedi vncino.

Rampollo vedi pollone.

Rana, vedi ranocchia.

Rancare, e ranchettare, Fior. per zoppicare, vedi zoppicare.

Rancidamente, ranciamente, ò ranciosamente, auuerb. con rancidezza, rancezza, òranciosità.] Rancidè, 1. 3. l. 2. b. Gell. l. 18 c. 8.

Rancidetto, rancetto, e ranciosetto, diminut. alquanto rancido, ò rancio, ò rancioso.] Rancidulus, la, lum, 1. l. 2. 3 b. Iuuen. Sat. 11. qui ait; Rancidula obsonia. 2. Subrancidus, da, dum, 1. 2. l. 3. b Cicer. in Pis. extructa mensa non conchylijs, aut piscibus, sed multa carne subrancida.

Rancidezza, vedi rancidume.

Rancido, rancio, e rancioso, aggett. cioè vieto, stantiuo, e putrido per vecchiezza.] Rancidus, da, dum, 1. l. 2 b. Pallad. lib. 12 tit. 21. Oleum rancidum Græci asserunt sic posse curari. 2. Rancens, ntis, o. gen. 1. 2. l. Lucr. lib. 3. Vnde cadauera rancenti nunc viscere vermes Espirant? 2. Rancore affectus, ta, tum.

Esser rancido.] Ranceo, es, cui. Lucr. l. 3.

Alquanto rancido.] Subrancidus, da, dum. 3 b. Cic. in Pison. Extructa mensa, non conchylijs, aut piscibus, sed multa carne subrancida, ex Pallad. lib. 11. tit. 10. & Cicer. 5. Tusc.

Molto rancido.] Prærancidus, da, dum, 3 b. Gel. Non finitiones prærancidas, neque fœcutinas grammaticas spectaueris.

Rancidume, e rancidezza, rancezza, ò ranciosità, astratto di rancido.] Rancor, is, m. gen. 1. l. & 2. b. in rect. & l. in obl. Pallad. l. 11. tit. 10. Canale, sanè, & omnia receptacula olei, calida aqua prius lauabis, vt nihil de anni rancore custodiant.

Rancio, colore, cioè giallo, vedi giallo.

Alquanto rancio, vedi gialletto.

Rancio, addiett. cioè rancido, vedi rancido.

Rancioso, addiett. che hà del rancido, vedi rancido.

Rancore, odio celato, ouer' interno.] Odium intestinum. Liu. 2. ab Vrb. 2 Odium intimum. Cic 4 Tusc. Discordia est ira acerbior intimo odio, & corde concepta. 3. Odium penitus insitum. Cic de leg. Agr

Rannicchiarsi, ristringersi in sè stesso, à guisa di nicchio.] Colligere se in arctum, vel angustum. Plin l. 10 cap. 12. 2. Contrahere se in arctum, vel angustum.

Rannuolare, vedi rannuuolare.

Ranocchia, & anche rana, animal palustre, che stà in acqua, & in terra.] Rana, næ, 1. l. Plin. lib. 9. c. 51. Ranæ pariunt minimas carnes nigras, quas gyrinos vocant, oculis tantùm & cauda insignes: mox pedes figurantur, cauda findente se in posteriores. Mirumque semestri vita resoluuntur in limum nullo cernente, & rursus vernis aquis renascuntur, quæ fuere natæ, perindè occulta ratione, cum omnibus annis id eueniat.

Raroc-

Ranocchia cotta.] Rana decocta. Diosc. lib.2. cap.25. Contra omnium serpentium venena pro antidoto sunt ranæ si ex sale, & oleo decoctæ edantur, iusque earum itidem sorbeatur. Illitu autem earum cinis profluentis sanguinis impetus sistit: explendis alopeciarum inanitatibus ex liquida pice illinitur.

Ranocchia verde.] Rana viridis. Diosc. lib. 2. cap. 25. Viridum ranarum cruor auulsos genis pilos renasci prohibet, in vestigia euulsorum instillatus; decoctæ in aceto, & aqua, deotium dolores collusione leniunt.

Ranocchia viua.] Rana viuens. Plin. l.32. c.5. Democritus quidem tradit, si quis extrahat ranæ viuenti linguam, nulla alia corporis parte adhærente, ipsaque dimissa in aquam, imponat supra cordis palpitationem, mulieri dormienti, quæcunque interrogauerit vera responsuram.

Ranocchia di fiume.] Rana fluuiatilis. Plin l.32. c.5 Ranæ fluuiatilis si carnes edantur, iusque decoctarum sorbeatur, prosunt contra lepdrem marinum, & contra serpentes supradictas.

Ranocchia di mare.] Rana marina. Cicer 2. de Nat. Ranæ autem marinæ dicuntur obruere se se arena solere, & mouere propè aquam: ad quas quasi ad escam pisces cùm accesserint confici à ranis atque consumi. Plin. lib 32. cap. 5 Ranarum marinarum ex vino, & aceto decoctarum succus contra venena bibitur, & contra ranæ subetæ venenum, & contra salamandras.

Ranocchia di palude.] Rana palustris. Diosc lib.6. cap. 31. Rubetà, aut rana palustris assumpta tumorem ciet, pallor corpus vehementer decolorat, vt plane buxeum spectetur: spirandi difficultas torquet, & grauis halitus oris, singultusque inuita interdum genitura profusio consequitur. Adiuuantur secundum vomitionem, multo meri potu, & arundinis radicis binis drachmis, aut cyperi totidem. Breuiter, cogendi sunt, vt vehementi ambulationi, & cursui se credant, ob torporem, quo corripiuntur: quin etiam quotidie lauandi sunt.

Ranocchia, che gracida.] Rana vocalis. Plin. l 8 c.58 Cyrenis mutæ fuere ranæ: I lac. à è continente vocalibus durat genus earum.

Ranocchia, che non gracida.] Rana muta Plin. l.8. cap.58. Ranæ mutæ sunt etiam nunc in Scripho insula; eædem aliò translatæ canunt.

Ranocchia di canneto] Rana calamites. Plin. lib.32. c.10. Rana ea quam Græci calamiten vocant, quoniam inter arundines fruticesque viuat minima omnium, & viridissima est.

Far la voce della ranocchia] Coaxo, as, aui, atum. Sueton. in Aug.

Ranocchia di roueto.] Rana rubeta. Plin. lib.32. cap. 5. Ranæ sunt, quæ in vepribus tantum viuunt, ob id suberarum nomine, vt diximus quas Græci phynos vocant, grandissimæ cunctarum, gemina veluti cornibus, plenæ veneficiorum. Mira de his certatim tradunt autores.

Ranocchietta, diminut. di ranocchia.] Rana parua. Plin. l. 32. c. 10. Ranæ paruæ sanies efficacissimè psilothrum est si recens illinatur.

Ranocchietto, diminut di ranocchio.] Ranunculus, culi, masc. gen. s.l. Cicer. 1. de Diuin. lot si ranunculus quædam natura, significans aliquid, per se ipsa satis certa, cognitioni autem hominum obscurior. a. Ranæ pullus. Hor. 2. Serm. Sat. 3. Absentis ranæ pullis, vituli pede pressis.

Ranocchio, il maschio della ranocchia.] Rana mascula, ex Plin. l. 30. c.7. vbi dicit anstes masculas.

Ranocchione, accresc. di ranocchio.] Rana masculâ grandior, ea Plin.

Rapa, pianta nota la cui radice è grossa, e tonda.] Rapum, pi, neut. gen. & s.l. Plin. lib.20 cap. 3 Rapo vis medica est, perniones feruena impositum, sanat. Item frigus pellit è pedibus aqua decoctum. Et ius feruens podagris etiam frigidis medetur, & crudum tusum cum sale cuicumque virio pedum. Semen illitum, & potum in vino contra serpentes, & toxica salutare esse proditur. 2. Rapa, pę, s.l. Colum lib 11. c.3. Rapa semina Hyginius putat post trituram iacentibus adhuc in area paleis inspergi debere, quoniam fiunt vastiora capita, cum subiacens soli duritia non patitur in altum descendere. Nos istud sæpè frustra tentauimus: itaque rapum, & raphanum, & napum melius existimamus subacta terra obrui.

Rapa domestica.] Rapum satiuum. Matth. in Diosc. lib. 2. c. 104. Rapum satiuum in triplici recensetur genere, fessile, longum, & rotundum.

Rapa saluatica.] Rapum syluestre. Plin. l. 20. c. 3. Syluestre rapum in aruis maximè nascitur, fruticosum semine candido duplo maiore, quàm papaueris. Hoc ad læuigandam cutem in facie, totoque corpore vtuntur mixta vrinæ pars mensura.

Rapa lunga.] Rapum in longitudinem procurrens Plin. lib 18. cap 3. Raporum species tres autenim in latitudinem fundi, aut in rotunditatem globari. Tertiam speciem syluestrem appellauere in longitudinem radice procurrente, raphani similitudine, & folio angulofo, scabroque succo acri, qui circa messem excepius, oculos purgat, medetur caligini, admixto lacte mulierum.

Di rapa.] Rapicius, cia, cium, s.l. & a.b. Cato de Re rust. cap. 35 Rapinam, & coles rapicij vnde fiant, & raphanum in loco stercorato beoè, aut in loco crasso serito.

Rapace addiettiuo che rapisce.] Rapax, cis, om. gen. & s.b. Cicer 5. Ver. Futem aliquem, aut rapacem actuarium, vitanda tibi semper erit omnis auaritiæ suspicio.

Più rapace, compar.] Rapacior, & hoc rapacius, t.b & a.l. Cic. de Am Nihil est appetentius similium sui, nihil rapacius, quam natura.

Rapacemente, e rapinamente, auuerb. con rapacità, ò rapina.] Rapaciter, s. & 3 b & a.l. Nicol. Perott.

Più rapacemente, cumpar. con rapacità maggiore.] Rapacius t.b & a.l. Nicol Perott.

Rapacissimamente, auuerb. superl. con somma rapacità.] Rapacissimè, t.b. & a l. Nicol. Perott A voce rapax fit rapacior, rapacissimus, rapacitas, & aduerbia rapaciter, rapacius. rapacissimè.

Rapacissimo, superl. sommamente rapace.] Rapacissimus, a, um, s.b & a.l Suet. in Vesp. c.16. Creditur etiam Vespasianus procuratorum rapacissimum quemq; ad ampliora officia ea industria solitus promouere, locupletiores mox condemnaret; quibus quidem vulgò pro spongijs dicebatur vti, quòd quasi, & siccos madefaceret, & exprimeret humentes.

Rapacità astratto di rapace.] Rapacitas, tatis, f g. 1. & 3.b. & a.l. Cic. pro Cel Quis in voluptaribus inquinatior Catilina? quis in laboribus patientior? quis in rapacitate auarior? quis in largitione effusior?

Rapaio, e raparo, luogo seminato di rape.] Rapina, næ, f & a l. Colum. lib 11 cap 2. Et napinæ, itemque rapinæ siccaneis locis per hos dies fiunt. 2. Soluni rapis consitum, es Colum. 3. Gongylio, nis, mascul. gen. & a.b. Græc.

Frondi di rape.] Rapacia, orum, vel rapicia, orum, n.g. & num. plut. Plin. l. 18. c. 13. Quadrupedes, & fronde raporum gaudent, & homini non minor rapacsorum suis horis gratia, quàm cymarum.

Rapetta, dim. rapa piccola.] Rapulum, li, n. gen. s.l. & a.b. Hor 2. Serm Sat 2. & 8.

Rapidamente, Fior. anco rapinosamente, auuerb. con rapidità.] Rapidè, 1. & a.b. Cic. a. de Irg. a. Cum rapiditate ex Cic. 5. Vert. & Cæs. 4. bel. Gal.

Rapidissimo, superl sommamente rapido.] Rapidissimus, a, um, s. & a.b Ouid. 2. Met.

Rapidità, astratto di rapido.] Rapiditas, tatis, f gen. 1. & 3.b. Cæs. 4. bel. Gal. Et si summa difficultate faciundi pontis proponebatur, propter latitudinem, rapiditatem, altitudinem, &c.

Rapido, Fior. anche rapinoso, cioè furioso, veloce.]

Rapidus,a,um,1.& 2.b. Cic.2.de fin.Quum enim fertur, quasi torrens, oratio, quamuis multa cuiusque modi rapiat,nihil tamen teneas, nihil apprehendas, nusquam orationem rapidam coerceas.
Molto rapido.] Prærapidus, a, um, 2.& 3.b. Salust. lib.16.
Rapimento, e rapina, ratto, e rattura, il rapire.] Raptio, onis,fœmin gen.Ter. in Adel 2.Raptus,tua,mascul gen. Cicer. 4. Tusc. Quia aut de Ganymedia raptu dubitat, quod poetæ velint,aut non intelligit,quid apud Euripidem,& loquatur,& cupiat Laiua.3.Ereptio, ois,f.g.& 1. l.Cic.6.Ver.Maiores nostri putabant,ereptionem esse, non emptionem, cum venditori suo arbitratu vendere non liceret.4 Rapina,næ, fœm.gen. Cæs.1.bel.Gal.Satis habebat in præsentia hostem rapinis, postulationibusq; prohibere.
Rapina cioè ratto,ouer cosa rapita.] Raptum,ti,n.g.Liu.7. ab Vrb.2.Rapina,æ,f.g. 2.b.& 2.l.
Rapinare, vedi rapire.
Rapinosamente, Fior. per rapidamente, vedi rapidamente.
Rapinoso addiett.che rapisce,vedi rapace.
Rapinoso,Fior per rapido, vedi rapido.
Rapire, e rapinare, robar per forza, con violenza, ò fuor di ragione.] Rapio,pis,1 b Cic.2.Phil. Erat ei viuendum latronum ritu, vt tantum haberet, quantum rapere potuisset. 2.Harpago, gas, 2.l.Sipont. Harpago verbum est, quo veteres vsi fuere pro rapio. 3.Eripio, pis, 2. l. 2.b. Cicer. Parad 6.Quotidiè fraudas, decipis, poscis, pacisceris, aufers, eripis. 4 Præripio, pis, 2. b. Plaut in Cas. Huc venisti sponsam præreptum meam. 5.Vi eripere Ter in Eun. act.4. sc 6 Hæc ea est quam milea à me vi nunc venit ereptum. 6. Per vim auferre. Cicer. ad Q.Fr. lib.1. epist.1. Syllani homines cogebantur, quæ per vim, & metum abstulerant reddere.7 Rapinam facere,Cic.l.14. epist.18. Mihi venit in montem Romæ vos esse tuto posse per Dolabellam: eamque rem posse vobis adiumentum esse,si qua via, aut si quæ rapinæ fieri cœperint.
Inclinatione à rapire,ouero à robar per forza.]Rapacitas, tis,f.g.1.& 3.b.2.l.Cic.pro Cel. Quia Catilina in laboribus patientior? quia in rapacitate auarior.
Rapire spesso.] Rapto,as, 1.l Plaut. Amph.cuius est: raptant pro mœchia.
Rapire di nascosto.] Surripio,surripis,2.off.
Rapire da persona, ò luogo.] Abripio,abripis,2.b.Cicer. 3. de orat. Te quidam æstus ingenij tui procul à terra abripuit, atque in altum à conspectu pœnè omnium abstraxit.
Rapire à se.] Arripio,arripis, 2.b. Cicer.in Pison Familias arripuerunt.
Rapire insieme,ò presto.] Corripio.pis,2.b.
Rapone,accresci. rapa grande.] Rapum ingens, vel amplum,ex Plin l 18.c 13.Rapa nebulis,& pruinis,ac rigore vltrò aluntur amplitudine mirabili. Vidi 40. libras excedentia.
Raponsolo,ouero ramponzolo,herba da insalata.] Rapunculus,li, m.g Græc.
Rappa, crepatura de' piedi del cauallo.] Pedum equinorum rima.
Rappacificare vno con vn'altro.] Alicui aliquem reconciliare Suet. in Cæf.c.59 Cæs Pompeio Marcum Crassum veterem inimicum reconciliauit.
Rappacificarsi,riconciliarsi.] In gratiam redire Cic.
Rappezzare,rattoppare, dicesi propriamente di veste rotta,che si racconcia.] Sarcio,cis Cato 2.Resarcio,cis.Ter. in Adel. Fores effregit? restituentur; diuidit vestem? resarcietur.
Rappezzatore, colui che rappezza.] Sartor,ris. Lexicog. 2 Sarcinator,ris Plaut.
Rapportare.] Defero,fers 2.Affero,fers.Cic
Rapportare qualche cattiua nuoua.] Deferre aliquem acerbum nuncium. Cic.
Rappresentare la persona d'alcuno.] Alicuius personam gerere, Cicer. Magistratus gerit personam ciuitatis.
Rappresentare, inteso di Comedia, ò Tragedia.] Ago, agis.
Rappresentatione cioè quella cosa, che si rappresenta in scena.] Fabula læ. Sen. ep 77. Quomodo fabula, sic vita; non quamdiù,sed quam benè acta sit, refert.
Rappresentatione, inteso della Comedia, ò Tragedia.] Actio,nis.Cic.
Rare volte, di rado.] Rarò, vel rarenter. Gell. lib.2. cap.25. Rarus non dicitur rare, sed alij rarò, dicunt alij rarenter.
Rarità.vedi radezza.
Raro,e rado,addiett.il contrario di fitto,di spesso,ò denso.] Rarus,rara,rarum,1 l. Cic.l.2 ep.1 a Raras tuas quidem, sed suaues accipio litteras.
Diuenir raro] Raresco, scis, 2 a.l. Plin. lib.11.cap.39. Quadrupedibus senectute pili crassescunt, lanæque rarescunt.
Raschiamento, sputamento] Screatus, tus. Terent. in Heaut.
Raschiare, leuare la superficie con ferro, ò altra cosa tagliente] Rado,dit,si,sum,1.l.Col.l.8.Lucr.l.5.
Raschiare attorno.] Circumrado, dis, 3.l. Col. lib.4. cap.29.
Raschiare bene.] Erado,dis,1.& 2.l.Col.lib.1 Surculos,qui inserere voles, eradito.
Raschiare via.] Abrado,dis,1.& 2.l.Col.l.3.Arida,& vetera,quæ falce amputari non possunt, acuta dolabra abraduntur.
Raschiare, graffiare, cioè stracciare la pelle con graffio, d'altro simile, vedi graffiare.
Raschiare,spurgare,sputare.] Screo,as Plaut.in Curc.
Raschiatura,cioè raditura.] Rasura,ræ,2.l.Col.l.4.cap.24. 2 Ramentum,ti Plin l.2 c 2.
Raschiatura,e raschio, vedi graffiatura.
Rasiera,strumento di ferro da radere.] Radula,læ.Colum. l.12.c.18.
Rasiera, legno da radere lo staio nel misurar le biade.] Hostorium,rij. Scopa à Lexicogr.2 Radia,æ,fœmin.gen. Plaut Dij omnes tantam nobis lætitiam benè radia cumulent.
Raso, addiett. si dice propriamente della barba, ò d'altri peli.] Rasus,sa sum,1 l.Cicer.pro Q.Rab.Is capite,& superciliis semper est rasus.
Mezzo raso.] Semirasus,sa,sum, Cato de Rusa,& rusulo.
Non raso.] Irrasus,sa,sum,1.& 2.l.Plaut Rud.Dij te amant cum irraso capite.
Raso sust.drappo di seta liscio, e lustro.] Sericum rasum. Turs.a Holosericum rasum. Turs.hist.Laur.lib.5.c 14.3. Sericum,vel holosericum rasile.
Rasoietto,e rasoiuzzo, diminut rasolo piccolo.] Culrellus tonsorius Val.Max.l 3.c.2 Porcia Catonis filia, & Bruti vxor, cultellum tonsorium quasi vngulum resecandorum causa popofcit, eoque velut forte elapso se vulnerauit.2.Nouacula exigua,vel minuta,ex Cic.2 de Diu.& Suet.in Aug.c 76. & 83.
Rasoio,coltello da radere il pelo.] Nouacula.læ,f g.Cic.1. de Diu.2.Culter tonsorius Cicer.2 off.Dionysius cultros metuens tonsorios, candente carbone sibi ardebat capillum.
Rasoio rintuzzato.] Nouacula retresa, ex Plin. lib.37. cap.13.
Rasoio d'ambra.] Nouacula succinea. Plin.l.27 cap.23.Cibum hunc præparant succineis nouaculis, aut argenteo apparatu comitante.
Rasoione,e rasoiaccio, accresc. rasoio grande.] Nouacula magna,vel ingens,ex Cic.1.de Diuin.
Raspa, sorte di lima dentellata, e maggiore da limar legname.] Scobina, næ, fœmin. gen. 1.b. 2.l. Sipont In Marr. Scobina minor est, quàm lima, quosdam denticulos habent, quibus erodit. A quo scrobes puluisculus dicitur, qui ex lignis fit, aut alia huiusmodi materia.
Raspare, percuotere la terra con piedi dauanti, come fanno i caualli,ò altri animali.] Scabo, bis, bi, 1.b. Plin.2. Scalpo,pis,psi,ptum. Hor.3.Ser Sat.8.
Raspato,vino così detto] Vinum acinaceum.Vlpian.

Raspe,

Raſpò, vedi grappolo.

Raſpollare, raccorre i raſpi auanti a' vendemmiatori.] Vindemiæ reliquias legere, vel colligere, Ex Suet. in Calig. cap 3 & Virg. 2. Georg. 2. Vindemiæ reſidua carpere, vel decerpere. Ex Suet. in Aug. cap. 73. & Varr. 4. de ling.

Raſſaggiare, cioè aſſaggiar di nuouo.] Reguſto, as. 1. b. 2. l. Ex Cicer. ad Att. lib. 13. qui ſic ait, Crebrò reguſto tuas literas, in his acquieſco, tamen expecto nouas.

Raſſegna, termine militare, e vale moſtra, e numeratione dell'eſercito.] Armiluſtrium, ſtrij. Var. 4. de ling.

Raſſembrare, rappreſentare, raſſomigliare.] Præſento, tas. Plin. lib. 10. cap. 19. 2. Repræſento, tas. Colum. lib. 8. cap. 17.

Raſſerenare, ſerenare, & inſerenare, far ſereno, indur ſerenità.] Sereno, nas 1. b. 2. l. Plin. lib. 2. cap. 6 Sol Cœli triſtitiam diſcutit, atque etiam humani nubila animi ſerenat. 2. Serenum facere, vel efficere. Plin.

Raſſerenarſi, diuenir ſereno.] Serenor, aris. Ex Plin. & Virg.

Raſſettamento.] Compoſitio, nis. Ex Cicer. pro Cluen. & 2 Off. 2. Concinnatio, nis. Ex Cato de re ruſt. cap. 10. & 106.

Raſſettare.] Compono, nis. Ex Ouid. 3. Faſt. vbi habetur, thorus benè compoſitus. 2. Concinno, as. Ex Cat. cap. 10. & Plaut. in Men. qui ait, veſtem concinnare.

Raſſettatore.] Compoſitor, ris. Ex Cicer. pro Clu. & in Orat. 2. Concinnator, ris. Ex Cicer. 4. Ver. & Colum. lib. 1.

Raſſodare, ridur ſodo.] Conſolido, das. Pallad. lib. 1. tit. 1.

Raſſomigliarſi, vedi aſſomigliarſi.

Raſtello, ſteccato, che ſi fà auanti le porte.] Ianuæ obex. Ex Liu.

Raſtello e raſtro, ſtrumento dentato per diuerſi vſi.] Raſtrum, ſtri n g Græſ.

Raſtello di quattro denti.] Raſtrum quadridens. Cato. cap. 10 & 11.

Raſtellino, diminut. di raſtello.] Raſtellum, li. Var. lib. 1. cap. 49.

Ratificare, confermare quello, à che s'è acconſentito, ò detto vna volta.] Ratum habere. Cicer. pro Roſc. Com. 2. Comprobo, bas. 1 b. Cic. 14. Phil. 3 Ratum facere. Cic. 1. de Diuin. Cur à dextera coruus, à ſiniſtra cornix faciat ratum augurium.

Ratificatione, il ratificare.] Confirmatio, onis. fœm. gen. Cic. lib. 12. epiſt. 8. 2. Comprobatio, onis. f. gen. Cicer. 5. de fin.

Ratificatore, colui che ratifica.] Confirmator, ris. Cic. pro Cluent. 2. Comprobator, ris. Cicer. 1. de Inuent.

Rattacconare, vedi tacconare.

Rattenerſi, vedi contenerſi.

Ratto, cioè infretta.] Raptim.

Rattoppare, vedi rappezzare.

Rattore, rapitore.] Raptor, tis. m. g.

Rauaggiolo, Sen. rauiggiuolo, Fior. cioè cacio freſco.] che ſi mangia nell' Autunno.] Caſeus autumnalis, vel autumnus, Ex Cicer. de Sen. & Plin. lib. 25. cap. 15.

Rauano, & anche rafano, radice comeſtibile, ma più corta, e mordace dell'altre. Raphanus, ni.

Rauanello, diminut. di rauano.] Raphanis, nidis. fœm. gener.

Raucedine, vedi focaggine.

Rauco, fioco, vedi foco.

Rauenna, città di Romagna.] Rauenna, næ. f. g.

Raunare, vedi adunare.

Rauuederſi, emendarſi.] Redire ad bonam frugem, vel ſanitatem. Cic. lib. 12. fam. epiſt. 10. Nonnullis ad ſanitatem redeundi poteſtas facta eſt. 2. Ad bonam frugem ſe recipere. Cicer. pro Cæl. Equidem multos, & vidi & audiui aliquando ſe ad frugem bonam vt dicitur recepiſſe,

Rauuicinare, & auuicinare.] Propinquo, as.

Rauuolgerſi, vedi auuolgerſi.

Razza, ſtirpe, ſchiatta, progenie, diceſi propriamente degli animali.] Genus, eris. neut. gen. 1. 2. b. Var. l 2. cap. 5. 2 Semen, nis. Var. l. 2. cap. 5. Boues mares ſeminis boni ſunt. 3 Seminium, nij. Var. l. 2. cap. 16. Aſini bono ſint ſeminio.

Razza eccellente.] Genus eximium. Colum. lib. 7. cap 2.

Per razza, ouero per far razza] In ſemen; Sen. in ludo. 2 Placet aliquos peregrinos in ſemen relinqui. 2 Sobolis cauſa. Maff. lib. 1. epiſt. 9 Filios infantes enecant Iaponij quod vnum, aut alterum ſobolis cauſa factos arbitrentur.

Di buona razza.] Generoſus, ſa, ſum. Col. l 5. c. 2. Curandum eſt, vt quam generoſiſſimis pyris pomaciis conſeramus. 2. Boni ſeminis. Var. de re ruſt. l 5. Videndum eſt vt boni ſeminis pecus habeas.

Di catti ua razza.] Degener, ris. Plin. lib. 11. cap. 50. Caudam ſues torquent, canum degeneres, ſub aluum reflectunt Colum. lib. 4. cap. 22. Niſi boni generis erunt vires incaſſum deperditur opera, quoniam degeneres, etiam renouatæ priſtinum ſeruabunt ingenium.

Razzo, vedi raggio.

Razzolare, Fior. ruſpare, Sen. cioè il raſpare, che fanno in terra i polli.] Scabo, bis, bi. 1. b. Plin. l 8. c. 27. Ex Hor. 1. ſer. ſat. 10 cuius eſt, ſæpè caput ſcaberet, &c. 2. Scalpo, pis, pſi, ptum. Hor. 2. ſer. ſat. 8. cuius ſcalpere terram vnguibus.

R E

RE, nel verſo anche rege, colui che hà regno.] Rex, gis. 1. l. Ter. Phorm. Nemo ſatis pro merito gratiam regi refert.

Far Rè.] Regem facere, vel conſtituere. Cicer. 2. Off. Iuſtitiæ fruendæ cauſa ſunt benè morati reges conſtituti.

Rè, ò Regina delle quaglie.] Ortygometra, træ. 1. 4. l. 2. 3. b.

Rè di ſcacchi.] Rex latruncularius, vel calcularius, Ex Sen. l. 21. c. 118.

Rè d'vccelli, è nome, ò titolo d'vn certo vccellino molto piccolo.] Rex auium. Trochilus, li. m g. 2. l. Plin lib. 10. c. 84. Diſſident Aquila, & Trochilus, ſi credimus, quoniam Rex appellatur auium.

Rè piccolo.] Regulus, li. 1. l. 2 b. Maff. hiſt. Indic. Ab regulo perhonorificè acceptus eſt Xauerius.

Reale, ò regale, addiett. da Rè.] Regius, a, um. 1 l. Cicer. pro L. Manil. Plin. lib 8. cap. 42. 2. Regalis, & hoc le. Cicer. de Diuin. Veteres, vt ſapere ſic diuinare regale dicebant. 3. Regificus, a, um. apud poetas.

Reale, qui ſignifica vero] Verus, a, um, vel ſolidus, a, um. Cicer. off. Nos veri iuris germanæque iuſtitiæ ſolidam & expreſſam effigiem nullam tenemus, vmbra, & imaginibus vtimur.

Realmente, cioè in realtà, i Filoſofi dicono, à parte rei.] Reapſe. Cic. 1. de Diu. Obijciuntur ſæpè formæ, quæ reapſe nullæ ſunt, ſpeciem autem offerunt 2. Re. Cic. l. 5. ep. 15. Tu me leniſſimis, & amantiſſimis verbis vtens, re grauiter accuſas.

Realmente, e regalmente, auuerb. cioè da Rè, alla reale, ò regale.] Regiè. 1. & 3 l. 2. b. Cic. 5. Verr Ea quæ regiè, ſeù potius tyrannicè ſtatuit in aratores Apronius, prætermittam. 2. Regaliter 1. 2. l. 3 & 4. b. Ouid. 2. Met. Excuſat, precibuſque minas regaliter addit. 3. Regio ritu, vel more. Salluſt. in Iug. Poſtquam illi iuxta more Regio magnificè fecerunt, Reguli in vnum conuenere. 4. Regium in morem, vel modum. Ex Liu. 2. bell. Maced. 5. Regum more, vel ritu. Salluſt. Iugurt.

Real-

Realtà, ò realità, astratto di reale, cioè vero, e sussistente.] Res, rei, vel veritas, tatis. Cicer. 5. Tusc. & in Orat. Plus homini tribuis, quam res, & veritas ipsa concedat.

Reame, e regno, vna, ò più prouincie soggette à Rè.] Regnum, gni. Cic. s. de leg. Agr. Nullum regnum fuit vnquam, quod non minus iure aliquo at regionibus tamen certis contineretur.

Reamente, auuerb. malamente, maluagiamente.] Improbè. 2. b. Cic. 2 de fin. Si scieris, aspidem occultè latere vspiam, & velle imprudentem super eam assidere, cuius mors tibi emolumentum factura sit; improbè feceris, nisi monueris, ne assideat. 2. Malè. 1. & 2. b.

Recanati, Recanato, e Recanata, il primo è di Abram Ortelio, il secondo di Leandro Alberto, & il terzo di Giacomo Pergamino, città notissima d'Italia sul Marchigiano, e da' negotianti à suo tempo frequentatissima.] Recinetum, ti. 1 2 b 3. l. Horat. Turs. Laur. hist. lib. 1. cap. 6. & 19 Ex eo tempore tantum Recinetensium pectoribus ardor iniectus, vt plerique eorum nullis ferè negotijs impedirentur, quominus Lauretanam Ædem à tertio milliario (tantum quippè distat à Recineto) reuiserent quotidiè. 2. Ricinetum, ti. 1. 2. b. 3. l. Io. Ant. Mag. Geogr. Ricinetum quod Heluia Ricina olim, nunc Recinetum vocatur, nundinis celebratissimum est; quò omnibus propemodum Europæ partibus, ac nonnullis etiam Asiæ locis conueniunt mercatores; eius ager optimus est, totusque oleis, ac vitibus, alijsque pomiferis arboribus largiter abundat. 3. Recinetensis vrbs, vel ciuitas Hor. Turs. Laur. hist. lib 1. cap. 18. Prætoria laus in ciuitatem, à qua constitutus prætor fuerat redundauit. Ex eo enim Recinetensi ciuitati iustissimè cognomen est inditum. 4. Heluia Ricina Abram Ortel. Geograph qui de Recineto agens, sic ait, Heluiam Ricinam vrbem hanc olim vocatam vetusta indicat inscriptio, quæ Macerati est. A Pertinace enim Imperatore, cui Heluius prænomen fuit, Heluiam nominari, nemo certet 5. Recanatum, ti. 1. & 2. b 3 l. Hor. Turs. Laur. hist lib 4. cap 28. Recanatum inter, & mare Adriaticum cernitur in colle templum S. Mariæ Lauretanæ toto terrarum orbe celeberrimum, quod simul cum oppido validis est mœnibus munitum. 6. Recanetum, ti. 1. & 2. b. 3. l. Blond Flau. dec. 3 l 5. Recanatensis Episcopus, aduentu Sfortiæ in Romandiolam audito Recaneti, quam sibi fidelissimam duceret, ciuitatem, populorum prouinciæ conuentu habito eos hortatus est huiusmodi ratione.

Recanatese nome gent & poss. di, ò da Recanati.] Recinetensis, & hoc se, Hor. Turs. Laur. hist. lib. s. cap 18. Cœlestibus hisce prodigijs acti Recinetenses ad Lauretanam ædem summa ope tuendam, ornandamque omnes intendere curas. 2 Recinensis, & hoc se Abraham Ortel. Geograph. qui sic ait. Recinenses Plin. lib. 3. c. 1 3 populi sunt in Piceno, quos Recineti habitare scribunt Blondus, & Volateranus.

Recantare, vedi ricantare.

Recapitolare, vedi ricapitolare.

Recare, & arrecare, portare, & apportare.] Fero, fers. Plaut. Asin. Pater nos ferre hoc iussit argentum ad te. 2. Affero, fers. Cic. Att. l. 1. Nimium rarò nobis abs te literæ afferuntur.

Recente, o ricente, addiett. nuouo di poco tempo.] Recens, ntis o. g. 1. b Cic.

Recentemente, e ricentemente, cioè nuouamente di fresco] Recens. Liu. bell Maced. Nolite existimare, belluas earum recens captas, ferocitatem illam syluestrem primo seruare.

Recere, mandar fuori per bocca quel che è nello stomaco.] Reijcio, reijcis. 1 3. & 2. b. Plin. l. 8 epist 1. Encolpius quidem lector, ille seria nostra, ille deliciæ, exasperatis faucibus puluere, sanguinem reiecit. 2. Reddo, dis. Plin. lib. 5. ep 19.

Recinto, Sen. cioè circuito di muro.] Ambitus muri, vel parietis. Vitr. 4. de ling. Ambitur, circuitus; ab eoque ss. tabularum interpretes, ambitum parietis, circuitum esse describunt.

Reciproco, si dice di cosa, che ritorna donde parte.] Reciprocus, a, um. Var 6. de ling Reciprocum est cum vnde quid profectum redit eò, quòd ab recipere reciprocare, fictum.

Recitare, dire à mente.] Recito, as. 2. Pronunciare memoriter. Cicer. 2. de Diuin. 3. Reddere memoriter. Cic. de Clar. Hortentius tanta memoria fuit, vt quæ secum commentatus esset, ea sine scripto verbis eisdem redderet.

L'atto di recitare, ò dire à mente.] Recitatio, nis. f. gen. 1. 2. b. 3. l.

Chi recita, ò dica à mente.] Recitator, oris.

Recitare, ò far vn'oratione.] Dicere, vel habere orationem. Gell. l. 1. c. 3. Enthymema est in oratione M Tullij, quam pro Plancio dixit. 2 Habeo, bes. 1 b. Cic. Att. lib. 2. Octaua est oratio, quam habui ad populum postridie, quam Catilina profugit.

Reclamare, contradire.] Reclamo, as.

Reclamare spesso.] Reclamito, as.

Recotta, vedi ricotta.

Recreare, vedi ricreare.

Recuperare, vedi ricuperare.

Recusare.] Recuso, as. Cic.

Redentione, ricompramento, riscatto.] Redemptio, nis. fœm. geo. io Ignat. lib. 1. cap. 14. Inexplebile in Ignatio studium fuit sacrosanctæ redemptionis humanæ monimenta etiam, atque etiam cognoscendi.

Redentore, chi ricompra, ò riscatta.] Redemptor, ris. Maff hist. Indic. lib. 14. Pro vniuerso hominum genere quot quot vbique sunt, fuere, & futuri sunt, redemptor idem, & conditor Iesus vitam, ac sanguinem in cruce profudit.

Redinè, parte della briglia, che tiene in mano il caualliere, per guidare il cauallo.] Habena, næ. Virg. 2. Habenæ, arum Cic.

Reditaggio, eredità, vedi heredità.

Referendario, dignità di Prelato nella Corte Romana.] Referendarius, rij m. gen. 2. Relator. m gener. Calep.

Refettoraccio, cioè refettorio cattiuo.] Cœnaculum malum, vel improbum. Ex Plaut.

Refettionale, addiett di refettorio] Triclinlaris, & hoc re 1. 2 & 4. l 3. b. Plin l. 37. c. 2. Vbi habet. Lectos tricliniares rtes.

Refettoriere, colui che tien cura del refettorio.] Cœnaculi curator. Ex Varr 4 de ling. & Cicer. de leg 2. Cœnationis præfectus, Ex Cicer. ad Q. Fr. & Plaut. Bacch 3. Triclinij procurator. Ex Cicer. 2. de Orat.

Refettorietto, e refettoriuccio, dimin. refettorio picciolo.] Cœnatiuncula, læ. fœm gen. 1. 2 & 4 l. 3. & 5. b. Plin. epist 95. Fons oritur in monte per saxa decurrit, excipitur cœnatiuncula, manufacta, vbi paulum retentus in larium lacum decidit. 2. Cœnatio parua. Mart. lib. s. epist. 56. Quid sim certus? cœnatio parua.

Refettorio, luogo doue mangiano i rel giosi, e doue mangiano i cortigiani, e detto tinello.] Cœnaculum, li. n. gen. 1. & 2 l. & 3 b. Var 4. de ling. A cœlando cellam appellarunt. Penariam vbi penus, vbi cubabant cubiculum; vbi cœnabant, cœnaculum vocitabant. 2. Cœnatio, nis fœm gen. 1. & 2. l. & 3 b Suet in Nero. cap. 31. Præcipua cœnationum rotunda, quæ perpetuò diebus, ac noctibus vice mundi circumageretur. 3. Gustatorium, rij 1. & 2 l & 3. b. Plin epist. 101 Gustatorium, grauiorque cœnatio margini imponitur. 4. Triclinium, nij 1. 2. & 4. l. 3 b. Cic. ad Att. lib. 13. Villa ita completa militibus est, vt vix triclinium, vbi cœnaturus ipse Cæsar esset, vacaret. 5. Tricliniarium, rij neut gen. 1. 2. & 3. l. 4. b. Var de rerust cap. 13. Elaborant, vt spectent sua æstiua triclinaria ad frigus orientis. 6 Conclaue cœnaticum, vel cœnatorium Ex Cic. 6 Ver & Plaut Capt. Conclaue pransorium. Ex Cic. 6. Ver. & Quin lib. 6 cap 3. cuius est candelabrum pransorium 8. Dipnoterium, rij 1. & 3 l & 4. b. Græc. 9. Conclaue epulare. Ex Cic. 3. de orat. & de Sen.

Sen.10.Conclaue, vel conclauium discubitorum. 11. Diæta, tæ. f. g 1. b. a. l. Plin. in ep Ex triclinio in dietam siue cœnatiunculam transitus.

Refettorio di state, ò di verno.] Triclinium æstiuum, vel hybernum. Var. de lin. 3. Æstiul, vel hyberni temporis cœnatio. Col. l. 1. c. 16

Refettorione, accrescit. refettorio grande.] Cœnaculum grande, vel amplum. Ex Cicer. 2. Cœnatio magna, vel ingens. Ex Colum. lib. 1. cap. 6. & Virgil. a Æneid.

Refiutare, vedi rifiutare.

Refrigerarsi, rinfrescarsi] Refrigeror, aris Suet.

Refrigeratiuo, vedi rinfrescatiuo.

Refrigerio, vedi rinfrescamento.

Refugio, vedi rifugio.

Refutare, vedi rifiutare.

Regalare, ò far vn regalo, cioè presentare, vedi presentare.

Regale, vedi reale.

Regalmente, vedi realmente.

Regattiere, riuenditor di robbe vecchie.] Propola, læ. m. g Græc.

Regenerare, vedi rigenerare.

Reggente, partic. che reggé.] Regens, ntis. r. b. Liu. lib. 5. ab Vrb. Ille multitudinem, quæ semper ferè regenti est similis iustæ religionis impleuit.

Reggere, per gouernare, vedi gouernare.

Reggere, per sostenere] Sustineo, es a. b Cic.

Reggia, voce bellissima, e poetica, il palagio reale.] Regia, giæ 1. l. a b Cic 3 de fin Nemo dicit, in regia regem ipsum quasi productum esse ad dignitatem. 2. Ædes regiæ Cicer. 5 Tuscul Damocles commemorabat in sermone copias eius, opes, maiestatem dominatus, rerum abundantiam, magnificentiam regiarum.

Reggimento, il reggere, vedi gouernamento.

Reggio, città di Lombardia.] Regium, gij. neut. gener. Plin.

Da Reggio di Lombardia.] Regiensis, & hoc gieose.

Reggio città di Calabria.] Rhegium, gij. neut. gener. Plin.

Da Reggio di Calabria.] Rheginus, na, num. a. l Plin.

Reggitore, vedi gouernatore.

Regina, e reina, colei che hà regno, ò reame.] Regina, næ. 1. & a. l Q Curt. l. 8 Regina cum magno nobilium fœminarum grege aureis pateris vina libantium processit obuiam Alexandro.

Regione, vedi paese.

Registrare.] Regero, eris, regessi, stum. Quint.

Registro] Regestum, ti. Ex Budæo.

Regnatore, che regna.] Regnator, ris. Cic.

Regnare.] Regno, as Cic.

Regno, vedi reame.

Regola, norma, ordine di ben'oprare.] Regula, læ. 1. l. 2. b. Cic. a. Lea, gis f. g 1 l Plin

Regola stretta] Lex arcta. Plin l 16. c. 4 Additæ leges arctæ, & ideo superbæ.

Saper bene le sue regole, esser prattico nelle sue regole.] Disciplinæ suæ leges percallere. Gell lib. 10. cap. 5. Disciplinæ suæ leges scitè, ac doctè callere. Gell. lib. 10. cap 1.

Regolare, dar regola, ordinare.] Dirigo, gis. 1. l. 3. b.

Regolarmente, secondo la regola.] Regulariter. 2. Ex lege, aut regula.

Regolaramente] Modicè, vel moderatè.

Regolato] Moderatus, ta, tum.

Regolatore, che dà regola] Director.

Regolitia, e logritia, Fior regolitio, Sen. herba, ò pianta nota.] Dulcis radix Diosc. lib 3. cap. 5. Dulcis radix plurima gignitur in Cappadocia, & Ponto, fruticosa est, ramis bimum cubitorum altitudine assurgentibus; foliis lentisci, densis, pinguibus, tactuque gummosis; flore hyacinthi; fructu pilularum platani magnitudine asperiore, qui siliquas lentium modo habet rufas, & paruas, &c. Matth. in Diosc. lib. 3. cap. 5. Dulcis radix quam Græci glycyrrhizam, & officinæ græcum nomen corrumpentes, vel potius barbaros secutæ, liquiritiam vocant, & Hetrusci vulgò regolitia, pianta est paucis non cognita. Abundat hoc Apulia præsertim Gargano monte, vnde quotannis succus in pastillos condensatus ad nos vehitur, & radicum quamplurimum. 2. Scithica radix. Matth in Diosc l 3 cap. 5 Dulcis hæc radix à Theophrasto. lib 9. cap. 13 Scithica appellatur, eò, quòd Scythæ hac contenti absque alio alimentorum præsidio decem, vel duodecim dies degant. 3. Glycyrrhiza, zæ. f. g. 1 b Græc. Plin. lib. 22. cap. 9 Glycyrrhiza diximus sitim, famemque sedari; ob id quidam adipson appellauere eam, & hydropicis dedere, ne sitirent Ideò, & commanducata stomachicè est, & vlceribus oris inspersa sæpè, & pterygijs. 4. Glycyrrhizum, zi. n gen. & 1 b. Plin l. 11. cap 54. Quædam rursus exiguo gustu, famem, ac sitim sedant, conseruantque vires, vt butyrum, hippace, glycyrrhizum.

Regolo, regola, e riga.] Canon, nis 1. b. m gen. 1. Regula, læ. f. gen Thes. Græc. Canon græcè regula dicitur latinè. 2 Quadra, dræ. 3. Supercilium, lij. neut. gen. Vil. in Ezech.

Reiterare.] Reitero, as.

Relassatione, per trascorrimento,] Relaxatio, onis. fœm. gen.

Relatione, riferimento.] Relatus, tus m gener. Cor. Tac. lib 17. 2. Relatio, onis. fœm. gener. Cicer. de Orat.

Relegare, vedi esiliare.

Relegatione, il relegare, vedi esilio.

Religione, virtù prima, e principale tra le morali, che rende à Dio il debito culto & honore.] Religio, onis. 1. l. 2. & 3 b. Cic. 2 de Inuen. Religio est, quæ superioris cuiusdam naturæ curam, cæremoniamque affert. 2 Dei cultus Cicer. 2. de Natur. Si conferre volumus nostra cum externis cæteris rebus, aut pares, aut etiam inferiores reperiemur, religione, idest, cultu Deorum, multò superiores. 3. Cultus diuinus, Ex Cicer. 2. de Natur. loc cit.

Religione vera qual è quella de'Catholici.] Recta seu vera religio. Maff l. 1. hist Indic.

Religione come di Frati, ò Monaci.] Ordo religiosus. Cicer.

Religione, che osserua la sua regola] Religiosus ordo disciplinæ suæ, legumque conseruator. Ex Cic. pro Mur. Alteri nostri imperij præsidio disciplinam suam, legesque conseruant.

Religione approuata.] Religiosus ordo ritè comprobatus. Ex Turs. Xau. l. 1. c. 10.

Religiosamente, auuerb con religione.] Religiosè 1 4. & 5. l. 2. & 3 b Col. l. 3. c. 10. Nihil curiosè, nihil religiosè administrant.

Religiosissimamente, auuerb. superl. con somma religione.] Religiosissimè. Plin. epist. 162. Nulla studia tanti sunt, vt amicitiæ officium deserant, quod religiosissimè custodiendum, studia ipsa præcipiunt.

Religiosò, addiett. val pio, diuoto, e dedito al culto diuino.] Religiosus, sa, sum. 1 & 4. l. 2. & 3. b. Cicer. 3. de Natur. Philosophi superstitionem à religione separauerunt; nam qui totos dies precabantur, & immolabant, vt sibi sui liberi superstites essent, superstitiosi sunt appellati, quod nomen postea latius patuit. Qui autem omnia, quæ ad cultum Deorum pertinerent diligenter pertractarent, & tanquam relegerent, sunt dicti religiosi, ex relegendo, vt elegentes; ex intelligendo intelligentes: his enim in verbis omnibus inest vis legendi eadem quæ in religioso; ità factum est in superstitioso, & religioso, alterum vitij nomen, alterum laudis.

Farsi religioso, entrar in religione.] Deo se se religiosam in seruitutem dicare, Ex Cels. 6 bell Gall. Atque cum ære alieno premuntur se se in seruitutem dicant nobilibus: nuncio rebus humanis remisso, tum se Deo consecrare. Tursel. in Y cap. 6.

Reliquiaretto, Sen. orliquiarietto. Fior diminut. reliquiario, ouero reliquiario piccolo.] Thecula reliquiaria. Ex Horat Turs. in Xauer. lib 6 c 8. & Plin. lib. 25. cap 8. 2. Lipsanothecula, læ. 1. & 4. l. 2. 3 & 5. b. Ex Plaut. & Xen.

Reliquiario, Sen. orliquario, Fior cesa, ò luogo doue si racchiude vna, ò più reliquie di Santi.] Theca reliquiaria. Hor. Turs. in Xauer. l 6 c 8 In reliquiaria theca Xauerius Ignatij oomen ipsius manu coofcriptum cum sacris reliquijs incluserat 2. Lipsanotheca, cæ. 1 4 l. 2. 3 b. Grae. Ex Plaut & Xen

Reliquiarione, Sen. orliquiarione, Fior accresc. reliquiario, ouer orliquiario grande] Theca reliquiaris ingens, aut magna, Ex Hor. Turs. in Xauer. l 6. c 8 2. Lipsanotheca magna, vel ingens, Ex Græc & Lat.

Reliquie, auanzo di qualunque cosa.] Reliquiæ, arum, Cicer. 2. de leg Caij Marij sitas reliquias apud Anienem dissipari iussit Sylla victor. 2. Lipsaoum, ni. neur. gen. Græc.

Reliquie piccole, ò minute, cioè pezzetti, ò minuzzoli di reliquie.] Reliquiæ tenues Cic pro Dom. Vidi si vicissem tenues seip. reliquias, si victus essem nullas futuras.

Reliquie, ò residui del male.] Morbi reliquiæ. Cels. lib. 2. cap. 14 Non tamen soluitur morbus, sed reliqui quibusdam inhæret.

Reliquie sacre, cioè de Santi.] Sacræ reliquiæ. Maff l 3 ep. 2. 2 Diuorum, vel Sanctorum reliquiæ. Maff. l. 3. ep. 2. 3. Sacra lipsana.

Rema, Fior cioè catarro, vedi catarro.

Remare, vogare, Sen remigare, muouer col remo il nauiglio.] Remigo, gas. 1 l a b. Cic 4. Tusc. Vtrum igitur nauis? statim ne vos vela faceretis an quasi è portu egredientes paululum remigare 2 Nauigium remo, sut remis agere, vel subigere Ex Virg. 5 Aen. & 1. Georg. 3 Nauigium remo, sut remis impellere, vel propellere, Ex Cicer 4 Tusc Quærebam igitur, vtrum panderem vela orationis statim, an eam ante paululum dialecticorum remis propellerem. 4. Nauigium remigio ag re, vel subigere, Ex Virg 5. Aen Nauim remigio impellere, vel propellere. Ex Virg 6 Remo, sut remis incumbere. Ouid 2. de Art. Quum mora non tuta est, totis incumbere remis 7. Remos impellere, Virg. 4. Æn Ferte citi flammas, date vela, impellite remos.

Remarore, Sen. remigante, quegli che rema.

Rò remiga.] Remex igis m gen. Cic. 1. de Diu. Remex quids m è quinqueremi vatieinatus elt. 2. Remigans, tis. o g Plin. l 13. c. 3.

Rematori, vedi ciurma.

Remigare, vedi remare.

Remigatione, il remigare.] Remigatio, onis. fæm. gen 1. & 3. l. 2. & 4 b. Cicer. Att. lib. 13. Inhibitio autem remigum motum habet, & vehementiorem quidem remigationis nauem conuertentis ad puppim. 2. Remi, sut remorum impulsio, vel impulsus, Ex Virg 4. Aen eius est, impellite remos. 3. Remigium gij. n. g. 1. l. 2. b. Virg. 1. Georg.

Remissione, perdono] Remissio, nis Cic.

Remo, strumento usuale da sospingere il nauilio.] Remus, m gen. Plin l. 7. cap. 56 Syderum obseruationem in nauigando Phœnices inuenerunt, remum Copæ, latitudinem eius Platæ, vela Icarus malum, & antennam Dædalus.

Condennar vno al remo, a remare.] Aliquem ad remum dare, vel damnare. Liu. 3 bell. Maced. Seruos ad remum, numero ex censu constituto cum stipendio nostro dabamus.

Remo, nome proprio d'huomo, fratello di Romolo.] Remus, ml. 2. b. Liu. dec 1. l. 1. Romulum, Remumque cupido cepit in ijs locis, vbi expositi, vbique educati erant, vrbis condendæ Vir. 2. Georg.
Hanc olim veteres vitam coluere Sabini.
Hanc Remus, & frater, sic fortis Hetruria creuit.

Remora, pesce ...] Remora, ræ. Plaut. & Fest. Remiligo, ginis apud Plaut & Fest 2. Echeneis, dis. 4. l. 3. Naucrates, æ, m. g. apud Basil.

Remoto, lontano.] Remotus, a, um. 2. Disiunctus, a, um. Cicer.

Remunerare.] Remunero as. Remuneror, aris. Deponens Cicer.

Remuneratione] Remuneratio, onis. Cic. 1. Merces, edis. 3. Præmium, ij. n g Cic.

Remurchiare, tirare vna naue ligata all'altra.] Remulco trahere. Liu. dec. l. 17.

Rena, terra arida, rileuata dall'acque, vedi arena.

Rendere, restituire.] Red lo, dis. Sen. de Ben. lib. 1. cap 14. Æquissima vox est, & ius gentium præ se ferens. Redde quod debes. Hæc turpissima est in beneficio; Redde. 2 Restituo, is a. b. Cic. pro Rosc Am. Si tæ eo negotio tantulum in rem suam conuertisset damnatus per arbitrium & rem restitueret, & honestatem omnem amitteret.

Rendere per fare.] Facio, cis. Cic. 2. Phil Te bonum, timor faciebat, non diuturni magister officij; improbum fecit ea quæ, dum timor abest, à te non discedit audacia. 2. Efficio, cis 1. b. Auct ad Her. A rebus ipsis beneuolum auditorem efficiemus, si nostram causam laudando extollemus aduersariorum per contemptionem deprimemus 3 Perficio, cis. a. b Cic. 1. de Inu. Principium est oratio, perspicuè, & protinus perficiens auditorem beneuolum aut docilem, aut attentum. 4 Reddo, dis. Cic 1. de Inu Quidam magnus videlicet vir & sapiens dispersos homines in agris, & in rectis siluestribus abditos compulit in vnum locum, & congregauit; & eos in vnamquamque rem inducens vtilem atque honestam ex feris, & immanibus mites reddidit, & mansuetos.

Render ben per bene.] Gratiam referre.

Render mal per male] Retaliare iniuriam, Ex Gell l. 20. c. 1 Quod per imprudentiam factum est, retaliari per imprudentiam debet.

Render cento per vno, si dice di terra molto fertile.] Fœnus cum centesima fruge reddere. Plin lib. 5 c. 4. Bizacium regio est sterilitatis eximiæ cum centesima fruge agricolis fœnus reddent terra.

Render ragione di qualche cosa.] Alicuius rei rationem reddere, Plin. lib. 2. cap. 1. Ratione necessarijs locis, strictimque reddita. 2 Causam reddere. Cicer. 1. Acad. Sen. lib. 1. epist. 1. Causam paupertatis meæ reddam.

Renderfi, &, arrenderfi, vedi arrenderfi.

Rendimento, al rendere.] Redditio, onis f. g.

Rendita vedi entrata.

Renditore, che rende, ò restituisce.] Præstitor, ris, vel restitutor, ris.

Renegare] Abnego, gas.

Renella, mal di pietra.] Calculus, li Cels.

Chi patisce di renella.] Calculosus, sa sum.

Renga, parlamento al popolo, vedi aringa.

Rengare vedi aringare.

Reni, parte della schiena.] Renes, um. masc. gen. Cicer.

Reno fiume.] Rhenus, ni m g Cæs.

Chi stà di là dal Reno.] Transrhenanus, a, um. Cæs.

Chi stà di quà dal Reno.] Cisrhenanus, a, um. Cæss. 6. bell Gal Menapios adiunctis omnibus Germanis, esse in armis.

Renso, tela fottilissima.] Byssus, si.

Renunciare, rifiutare.] Repudio, as. 2. Recuso, as. Cicer.

Renunciare, deporre il Magistrato.] Abdicare se Magistratu.

Reo, cattiuo vedi tristo.

Reo, colpeuole, vedi colpeuole.

Reobarbaro, vedi rabarbaro.

Repente, e repentemente, subito, e subitamente, e subitaneamente, auuerb. cioè in vn subito, & all'improuiso.] Repentè. 1, 3. b. 2 1 Cicer. 1. offic. Amicitias, quæ minus probentur, magis decere censent sapientes sensim dissuere, quàm repentè præcidere. 2. De repentè a 3. l. 4. b. Ter. in Hecy. Is poterit ab ea se se repentè auellere. 3. Repentino, 1. b. 2. 3. 4. l. Plaut. se d. Repentè exortus sum repen-

repentino accidi. Cic pro Quin.4.Subitò.1.2.b.3.l.Cic. pro Fonte.Obesi plerumque acutis morbis,& difficultate spirandi strangulantur subitòque sæpe moriuntur. 5. De subito. Plaut in Most.De subito facile est, facere nequiter.

Repente e repentino, subitaneo.subitano,e subito,sagett. cosa che vien in vn subito, & all'improuiso.] Repens, tis.o.g.1.b 2.l.Cic.3. Tusc. Hostium repens aduentus magis aliquanto conturbat.quàm expectatus 2 Repentinus,a.um 1 b.a 3.l.Cic 3 Tusc. Omnia repentina grauiora.3 Subitus,a,um 1.2 b.Cic.3 Tusc. Omnia subita videntur maiora 4 Subitaneus,a,um 1 s & 4 b.3.l.Col. l.1.c.6 cuius est: imber subitaneus 5 Subitarius,a,um. a.2,4 b.3 l.Plaut in Mil.Hanc age rem ; res subitaris est. Liu 3.ab Vrb.

Repentinamente,e repentemente,vedi repente.

Dar il repete,si dice à chi correggę] Peperam lecta iterari, aut repeti iubere,Ex Cic.& Ouid 2. Iubere anagnosten repetere,vel iterare 3. Anagnostæ offensanti repeti tionem,vel iterationem imperare.

Chedà il repete] Correptor anagnosticus.

Repetere,e ripetere,replicare il medesimo.] Repetere , vel iterare.

Repetitione , il repetere.] Repetitio, nis. fœm gener. Græc.

Repetitore,colui che fà la repetitione.]Hipadodascalus 3 li Cic.

Repigolare, vedi ricapitolare.

Replica,e replicatione,il replicare.] Replicatio,nis.2.Retractatio,nis Cic.

Replicare.] Itero,as Repeto,tis.Cic.

Replicare scusandosi] Retracto,as Tur f.

Replicare argumentando.] Vrgere,vel premere.

Reprobo,maligno,maluagio] Reprobus, a, um. 2. Nequam.

Reprimere, raffrenare,vedi frenare.

Republica, stato , ò gouerno, di città libera.] Res publica, cæ f g.Liu dec.1 l.1.Romanorum Repub nulla vnquam respublica,nec maior nec sanctior , nec bonis exemplis ditior fuit 2 Res communis Cic 7 epist.fam ep 58. Doleo ita communem rem esse dilapsam , vt ne spes quidem melius al quando fortè relinquatur. 3.Publica,res. Cic.8 Att.epist.13 & 15 Tu mihi,& in publica re socius, & in priuatis omnibus conscius.4 Commune,nis n gen. Cic.3.Ter iste commune Meliadum vexauit.5.Politia,æ. f.g 1.& 2 b 3 l.Cic 1.de Diu,Vide quid Socrates in Platonis Politia loquatur.

Gouernar la Republica.] Rempubl administrare,vel gerere.Cic pro Rosc.Rempub solus gerit , orbemque terrarum gubernat.

Di Republica,nome poss.] Politicus,a,um.Cic.

Republicante,intendente, ò gouernator di Republica.] Politicus ci m g Cic l 7.ep.1.

Repudiare] Respuo,is.2.Repudio,as.

Repugnanza , contrarietà.] Repugnantia, æ. Contentio,nis.

Repugnare esser contrario,vedi contradire.

Repulsa] Repulsa,sæ f.g.s.Retectio,nis.

Reputare] Existimo,as.Cic.

Reputatione,e riputatione,cioè stima,honore,buona opinione.] Existimatio.nis f gen.1 a 4 l 3 5 b Cic.l.5. ep. 20. Nihil is fecit sciens ,quod esset contra,aut rem, aut existimationem tuam 2 Bona existimatio Cic 2. de Or 3i bona existimatio diuitijs præstat,& pecunia tantoperè expetitur, quanto gloria mag s est expetenda? 3 Æstimatio quæ aaia dicitur , neque in bonis numerata sit nec rursus in malis,&c 4 Bona æstimatio. Gell.lib 17. cap.1 Et corporis integritas , sanitasque, & honestus modus formæ, & pecunia familiaris, & bona æstimatio,&c. 5 Dignitas,1 3.l a b Cic l 10.ep 3. Peto a te, vt me rationem habere velis , & salutis , & dignitatis meæ.

Requie. Requies.ei,vel requietis.Cic.

A requisitione] Rogatu meo.

Rescriuere, vedi scriuere.

Residenza,Rom. Fior. anco risedio,e riseggio,cioè il luogo doue si risiede.] Residentia, tiæ.

Far residenza.] Resideo,es.

Residuo,sust.cioe auanzo,auanzaticcio; restante , ò rimanente,Sen.rimasuglio.Fior.romasuglio,dicesi à quel che rimane.ò resta di qualche cosa] Reliquum,qui 1.& 2. b. Cicer.1. Tusc. Theramenes cum coniectus in carcerem triginta iussu tyrannorum , venenum , vt sitiens ebibisset , reliquum sic è poculo eiecit , vt id resonaret 2. Residuum, dui. 1. & 2.b. Cicer. 2. de leg Agr.

Resistente,che resiste.] Pertinax, cis , vel refractarius , a,um.

Resistenza.] Repugnantia,æ.

Resistere.] Resisto,is.Obsisto,is Repugno,as.

Resoluere deliberare,vedi deliberatione.

Respirare, e rispirare; resiatare, e risiatare; propriamente vel attrarre l'aria, e rimandarla fuori.]Spiro, at. 1.l. Plin.lib.7 cap.50 Capras auribus spirare non naribus , nec vnquam febri carere Archelaus author a Respiro, as.1.& 2 l P'aut. in Persa Sine respirare me tibi vt respondeam. Cicer 4.de fin.3 Spiritum ducere. Var.lib.2. cap 3. De capris admirandum illud, quod etiam Archelaus scribit. non vt reliqua animalia naribus,sed auribus spiritum ducere solere. 4. Animam ducere.Cicer.in Orat.qui de parricidis culeo insutis loquens,sic ait ; Ita viuunt dum possunt , & ducere animam de cœlo non queant 5.Animam ducere , ac respirare. Ex Cicer. 2. de Natur qui sic ait; Cum aspera arteria ad pulmones vsque pertineat , excipit animam eam , quæ ducta sit spiritu eandemque à pulmonibus respirat. 6. Anhelitum reddere , ac recipere , Plin. lib 9. cap 7. Nec piscium branchis habentes , anhelitum reddere , ac per vices recipere existimant , quorum hæc opinio est. 7. Cibum animalem ducere. Cicer 2. de Natur. Pulmones tum se contrahunt aspirantes ; tum in respiratu dilatant , vt frequenter ducatur cibus animalis . 8.Animam , vel spiritum reciprocare. Gell. lib. 17. cap.11.

Sanza respirare.] Sine interspiratione.Plin.l.13. c.1. Mustum a balneis raptim,& sine interspiratione potatum necat.

Respiratione,e respiramento ; risiatatione, e risiatamento,cioè il respirare, risiatare.] Respiratio , nis fœm. gen.1 a & 3.l. 4.b. Plin.lib 9. cap 7 Quorumdam de somno piscium confessio est . Quis enim sine respiratione somno locus? 2 Respiratus,tus m gen. 1.2.3 l. Cicer 2.de Natur.3 Anhelatio nis f g 1 4.b.2.& 3 l. Ex Plin l 9 cap 4.qui sic ait, sæpè aduocata piscium æstiuo calore quædam anhelatio , & alia tranquillo velut oscitatio.

Respiratione alquanto difficile.] Dyspnœa, nœæ. Plin. lib.20 cap 5 Cels lib.4 cap 4.Spirandi difficultas dum modica est,neque ex toto strangulat , dyspnœa appellatur.

Chi patisce di tal respiratione.] Dyspnoicus,a,um.

Respiratioue molto difficile.vedi asima

Con respiratione , col respirare] Aeris reciprocatione. Macrob.l 7.sat.c.1 s Continenter corpora,quamdiu inest anima reciprocatione aeris.

Impedire la respiratione] Spiritum includere, vel intercludere Cels.l 4.cap. 4. In Angina spiritus includitur. 2 Spiritum præcludere Plin.lib.8.cap 12 Dracones in elephantis oare caput condunt , pariterque spiritum præcludunt.

Respiratione, che si fà col collo dritto]Orthopnœa,nœæ. Cels.l 4 c 4 Dum non nisi recta ceruice spiritus trahitur orthopnœa appellatur.

Respo...sorio particella de'diuini vffici.] Responsum , si. Macr.l 1.ep.9 Super id responsum vnum verbis conceptis quodde pronunciamus.

Resta quel fortissimo filo appiccato alla spoglia del granello del grano,e d alcune biade.] Arista,itæ f.g. Plin. & Col.

Resta che.] Relinquitur vt 2.Superest, vt. 3.Restat. vt Cic.lib. 2.de Inuen Relinquitur vt ergo, vt omnia tria sint genera causarum,Cic.l.2.de Inu.4.Reliquum est vt.

Idem

Idem lib.1. de Inu.Reliquum est, vt ostendatur quibus quæque res rationibus confici possint.

Il restante, il rimanente.] Reliquus, a, um. 2.Residuus, a,um. Cicer.fam.epist 9. Odium quod ego,me omne effudisse arbitrabar, residuum tamen, insciente me fuit,

Del restante,del resto,del rimanente.] De cætero. 2 Quod reliquum est. Cicer.de Orat. 3.De reliquo, Cicer. de Orat. de reliquo iam nostra culpa erit, si te dimiserimus.

Di il restante,ò rimanente, di ciò, che rimane, ò resta.] Reliqua cedo.Cic.ad Att l.10.

Restare,& auanzare,come quando diciamo, mi resta questo,e quel negotio.] Supero,as. 1.a.b.Sallust in Iugurtha fessis, aut maioribus astricto superauerant. 2. Superstum,es 1.b Cicer lib.13 epist.63. Sed verror ne iam iam mihi superesse esse verba putes, quæ dixeram defutura.

Restaurare,e ristorare,cioè racconciar,ò rifar,quel che manca.] Instauro, as.1.2 l.Pomp.Fest l.9 Instaurare ad instar dictum, cum aliquid ad pristinam similitudinem reficitur.

Restituire,vedi rendere.

Restitutione.] Restitutio,nis.Cic.in Pis. 2 Redditio, nis. f.gen.Quint l 8.c.3.Redditio illam rem vtramque ceperunt.

Restiuo.] Retractans,ntis.Col.

Resto,vedi auanzo.

Restringere.] Coerceo,es.2.Astringo,is.Cic. 3.Coarcto,as. Liu l.28.

Restringere, ridurre in breue] In arctum contrahere. Plin. lib. 7. proœm.In arctum contracta rerum naturæ maiestas.

Restringersi,ritirarsi, ò raggropparsi.] In arctum se colligere.Plin.lib.10 cap 17.& lib 8 cap.16 Noctuæ maiore circumdatæ multitudine auium, resupinæ pedibus repugnant collectæque in arctum rostro, & vnguibus totæ teguntur.

Resurrettione, vedi risuscitamento.

Resuscitare,vedi risuscitare.

Rete,strumento tessuto à maglie,per pigliare pesce,ò vccelli.] Rete,tis.2 Cassis,sis Græc.

Rete da pigliar fiere.] Plagæ,arum.Cic.2. Casses, ium. Plin.

Rete da pescare.] Rete piscarium. Ex Plaut.in Stich.2. Rete piscatorium.Plin.l.24.c.9.

Rete da prender vccelli.] Rete aularium. Var.l.3 c.5.Intra inferiores columnas pro pariete, rete auiarium est obiectum.

Rete piccola,reticella.] Reticulus,li.Var.de re rust. lib.3. cap.5.Inter columnas exteriores pro pariete, reticuli è neruis sunt.

Rete annodata con ambra.] Rete succinis nodatum. Plin. lib.37.c.3.

Rete da cacciare.] Rete venatorium,Ex Plin.ep.63.

Rete fitta] Rete densum.Plin.l.12.c. 14.

Rete di maglia grande, ò larga.] Grandi macula rete. Colum. l.8. cap. 15. Vel grandi macula retibus contegitur.

Rete di maglia piccola,ò stretta.] Rete minutis maculis Cic.7.Ver.

Rete rara.] Rete rarum.Hor.2.epod.

Rete d'oro,come quella, con la quale pescaua Nerone.] Rete aureum.Eutrop.

Pigliare,ò rinchiudere con la rete, & in vna parola irretire.] Irretio, irretis,tiui, titum. a.1.Cicer 4. Acad. 2. Rete includere, cum Accusat. Plin. lib. 9. cap.35.

Fatto à guisa di rete.] Reticulatus,ta,tum.Plin.lib 9.cap. 33. Distinctione imbricatim vndata cancellatim reticulata.

Guarnito di rete.] Reticulatus,a,um Var.l 3.c.7. Peristereon; his fenestræ sint punicatæ, & latiores reticulatæ vtrinque,vt locus omnis sit illustris,neue serpens,aliudue animal introire queat.

Rete cartilagine grassa,ò pannicolo, che cuopre gl'intestini de gli animali] Omentum,ti.Plin.l.11. c.37. Ventriculus,atque intestina pingui, ac tenui omento integuntur,præter quam oua gignentibus.

Factor di rete.] Opifex retiarius Quint.l 6.c.4.

Retroguardia,termine militare,e vale la parte diretana dell esercito nel marciare.] Agmen extremum,Ex Plin. lib.10 c.23.dum aut Grues ducem,quem sequantur eligunt; in extremo agmine per vices, qui acclamentes dispositos habent,& qui gregem voce contineant.2.Agmen postremum.Plin.l.10 c.23.

Rettamente,con buon'ordine.] Rectè.Cic.

Rettificare,Fior.purgare,megliorare.] Rectum efficere. 2.Diluo,is Cic.

Rettificatore, Fior. che rettifica.] Recti effector. Cicer.

Rettile,animale che và con la pancia per terra] Reptilis. & hoc le. Calep.

Rettitudine,drittura,bontà,giustitia.] Rectum,cti. n.gen. Cic 2 offic.

Retto,dritto] Rectus, cta, ctum.Cic.

Rettore,ò reggitore,colui che regge.] Rector,oris 1.l.2 b; in rect & l. in obliq Cicer.4.de fin. Cognitum habet, quod sit summi rectoris, & domini numen, quod consilium, quæ voluntas. 2. Moderator, ris. Cicer. lib 2.

Rettore d'vn'anno.] Rector annus, Ex Cicer. & Plin.

Rettore di tre anni.] Rector trietericus,vel triennalis.Stat. 2.Theb.

Rettore,che sà gouernare.] Rector moderandi prudens, Ex Tac.l 3.

Rettore assoluto.] Rector summus. Cic.4. de fin. Iustitiæ etiam cognitio rerum cœlestium affert, cum cognitum habeat quid sit summi rectoris, & domini numen, quod consilium quæ voluntas.

Rettore,à tempo,cioè non perpetuo.] Rector temporarius vel temporalis Ex Plin.& Quint.

Rettore,che non sà gouernare.] Rector moderandi imprudens.Ex Cic.& Liu

Rettore in vita,cioè perpetuo.] Rector perpetuus, Ex Cic. 2.Phil.

Rettore subordinato.] Hyporector.is Ex Quint.

Rettorale,addiett.di Rettore.] Rectorius,a,um. Ex Diosc. 2.Rectoralia,& hoc le.Ex Plin.

Rettorello, ò rettoruzzo, diminut. rettor piccolo.] Rectorculus, li. 1. & 2. l 3 b. Ex Plaut in Pœn. cuius est amatorculus. 2. Rector paruulus, vel pusillus.

Rettoria, 3 l. officio di rettore.] Regimen,minis,neut.gen. 1 a & 3 b Liu 3 ab Vrb. Regimen totius magistratus penes Appium erat fauore plebis 2 Regimentum, ti.n. gen 1.& 2 b.3.l Acad. 3.Rectio,nis f.gen 1.l.2 b.Cicer. 5. de fin Cum tertia pars bene viuendi præcepta quæreret, ea quoque est non solum ad priuatæ vitæ rationem, sed etiam ad Reipub. rectionem relata.

Rettorica, scienza di ben dire.] Rhetorica cæ. vel rhetorice,ces.1.l 2 & 3.b Quint.lib.2.cap.15 Rhetoricen autem quidam eandem ciuilitatem esse iudicauerunt; Cicero scientiæ ciuilis partem vocat; ciuilis autem scientia idem quod sapientia est. Quidam philosophiæ quorum est Isocrates. 2.Eloquentia artificiosa.Cic.1 de Inu.Ciuilis rationis magna, & ampla pars est artificiosa eloquentia,quam rhetoricam vocant 3 Ars, vel facultas oratoria Cic 1. de Inu. Quibus rebus versatur ars, & facultas oratoria,eas res materiam artis rhetoricæ nominamus 4 Scientia bene dicendi.Quint.lib 2 cap. 15.Dicam non quæ inuenero, sed quæ placebunt sicut hoc, Rhetoricen esse bene dicendi scientiam; sicut ipsa bene dicendi scientia, finis eius, & summum est bene dicere 5 Dicendi facultas Quintil lib.2. cap. 15. Quidam dicendi facultatem vim tantùm, quidam scientiam, sed non virtutem, quidam vsum, quidam artem, sed à scientia, & virtute seiunctam nominauerunt.

Colori,ò figure rettoriche.] Rhetorica scitamenta, Ex Gell.

Gell.l.18.c.8.qui ait; Parisa; cœteraque huiusmodi scitamenta insipida sunt.

Scola di Rettorica.vedi scola.

Maestro di Rettorica, ved Maestro.

Rettorico intendente, ò professor di Rettorica.] Rhetor, ris 1 b 2 Rhetoricus,ci.Ex Cic.& Quint. 3.Technicus, ci.Quint l 2 c.13 Nolo se velut decreta technicorum tutos putent.

Rettoricuzzo,dimin.rettorico piccolo.] Rhetorculus, li. Edm.Camp rat 2.Inuenti sunt rethorculi, qui temulento quodam impetu in cœleste chyrographum inuolarunt.

Rettrice,reggitrice.vedi gouernatrice.

Reuelare,vedi riuelare.

Reuelatore,che reuela.] Reuelator,ria.

Reuerendo, addiett.degno d'esser riuerito] Reuerendus, da,dum.

Reussore,vedi riueditore.

Rezzo, & orezzo; orezza,& adorezza,cioè aura,od ombra.] Aura,æ.f.gen.

R I

Riabbattere,rabbattere, abbattersi di nuouo.] Iterùm nancisci.

Riaccendere, di nuouo accendere.] Iterùm incendere. Cicer

Riaddomandare, di nuouo domandare .] Repetere. Cicer.

Riamare.]Redamo,as Cic.

Riandare,di nuouo andare]Redire. Cic.

Riapparire, di nuouo apparire.] Iterùm apparere. Cicer.

Riarare, di nuouo arare.] Iterum arare.Cic.

Riarmare,di nuouo armare.] Iterum armare Cic.

Rihauere.ricuperare.] Recuperare.

Ribaldaria.] Flagitium,tij. 2.Improbitas, tis. 3.Scelus, eris Cic.

Ribaldo,Fior.anche rubaldo, val tristo, ò maluagio.] Improbus,a,um. 2.Nefarius,a,um. 3.Scelestus,a, um. Cicer.

Ribandire,vedi rimetter gli esiliati, ò banditi, alla voce esiliato.

Ribattere.]Repercutio, tis Calep.

Ribellare, e rubellare; leuar altri dall'obbedienza del suo principe] Ad rebellium incitare. Liu. dec. 3. lib 2. Pacatos ad rebellium incitasset. 2. Ad rebellionem impellere. Ex Corn. Tacit. lib. 3. & Cicer. pro Flac.

Ribellarsi,ò rubellarsi, leuarsi dal' obbedienza del suo principe] Rebello,as 1.b. 2.l. Cæs.8 bell. Gall Tali ratione diuersis in locis plures rebellare cœpissent 2.Rebellionem facere. Ex Corn. Tacit.lib.3. & Cæs. bell. Gall

Ribellatore,e rubellatore, colui che si ribella, ò rubella.] Rebellator,ria. 1 b. 2. & 3.l. Ex Liu. sc. bell. Maced.

Ribellatrice,e rubellatrice. colei che si ribella, ò rubella.] Rebellatrix,cis.1.b.2 3 & 4 l Liu.10.bell. Maced.Dictu quàm re facilius fit,prouinciam ingenio ferocem, rebellatricem confecisse.

Ribelle,e rubelle.] Rebellis,& hoc le.Stat.

Ribellione,Fior.ribellatione e rubellatione; ribellamento,e rubellamento,il ribellarsi.]Rebellio,nis.f.gen. 2.& 3.b 2 l Cæs.3.bell. Gall. Cæsarem incitabant rebellio facta post deditionem,defectio datis obsidibus,tot ciuitatum coniuratio.2.Rebellium,ij.n.g.1.3.b 2.l. Liu dec. 5.lib.2 Qui dediti contra ius, & fas bellum intulissent, & pacatos ad rebellium incitassent.3 Rebellatio,nis.f g. 1.& 4 b.2.& 3 l.Val Max.l.7.c.3.Fidenæ surgentis imperij nostri incunabula crebris rebellationibus torquere passa non sunt.

Ribombante.]Resonans,tis. Cic.2. Sonorus,a,um. Virg. 2.Æn,

Ribombare.]Resono,as 2 Rebon,as. 3 Boo,as. Plaut.Amph Boat cœlum fremitu virorum.

Ribombare d'ogn'intorno.]Consono,as.Virg l.5.Æn.Tum plausu, fremituque virum, studijsque fauentum Consonat omne nemus.

Ribombo.]Sonitus,tus.m.g.Virg 2 Reboatio.nis.Maff.de Iapon.reb.l.5.Nautæ bombardis explosis cœlum reboatibus complent.

Ributtare,per escludere.vedi escludere.

Ributtare, vedi rigettare.

Ributtare il nemico] Propulsare hostem. 2. Inimicorum impetum propulsare,vel repellere Cic.

Ricadere,ricascare,ritornare à cadere.]Recido,dis,vel relabor,beris. Sen. in procem. Maligna, perpetuaque in omnibus rebus lex est, vt ad summum perducta, rursus ad infimum velocius, quam ascenderant, relabantur.

Ricadere d'allegrezza in dolore.] Ex lætitia recidere in luctum Cic.

Ricalcitrare,propriamente il tirar de calci,che fà il cauallo per non andar innanzi.] Recalcitro,as.1.b.2.l 3 com. Hor.2 ser.sat 1.

Ricalzare, si dice quell'accumular della terra, che si fà à gli arbori.] Accumulatio,nis.f g.Ex Plin.l.17.c.26.cuius est; communia omnium arborum remedia sunt ablaqueatio,accumulatio.

Ricamare, Sen.anco reccamare, far lauori ad aco sopra panni.] Acu pingere.Maff hist.Indic.l.6 Cœteri limbo tenus acu pingunt.2.Phrygio opere laborare. Ex Plin. lib 8. & Virg.2. Æneid. 3.Acu variare. Mart. lib. 8. epist.28.

Non ego prætulerim Babylonica picta superbe
Texta semiramis,quæ variantur acu.

3 Phrygio opere pingere. Hor.Turs.Laur hist.l.4 c.23. qui sic ait.Iulia Roburea, Ducis Ferrariensis donum fuit sacerdotalis vestis argentea opere phrygio magnificè picta.

Ricamato,Fior.riccamato, Sen. particip.] Acu pictus,a, um.Ex Plin.& Maff.hist.Indic. lib 6. 2 Phrygio opere laboratus,vel pictus,a,um Ex Plin.lib.8.& Virg.2. Æn. qui sic ait; arte laboratas vestes. 3. Acu variatus,a,um. Mart l 8 ep.28. 4.Phrygio ritu, vel more pictus,a,um. Ex Turs 5 Phrygium in morem, vel modum pictus,a, um.Ex Turs.

Ricamatore, Fior raccamatore,Sen.quegli che sopra drappi,ò panni lauora con aco.] Phrygio,nis. m gen. Plin. lib 8.cap.47 Pictas vestes iam apud Homerum fuisse, triumphales natæ] acu facere id Phryges inuenerunt, ideoque Phrygiones appellati sunt. 2.Acupictor,ris.m. gen.Ex Plin & Maff 3 Plumarius,rij.4 Limbolarius,rij. 5.Sagmentarius,rij.6 Barbaricarius,rij.

Ricamatorello,dimin.ricamator piccolo.] Phrygiunculus li.m g.Ex Plin.& Cicer.pro Deiot.cuius est,à sermo,sermunculus.

Ricamatrice, Sen anco raccamatrice, colei che ricama.] Acu pingens,tis.fœm.gen Ex Ouid 6. Metaph. Plumaria,riæ 1.& 2.l.Ex Catone de liber. educ. 3 Segmentaria, riæ. 3. l. Ex Petro Gales. 4.Acupictrix, cis, Ex Cæsar.

Ricamo,Sen anco reccamo,l'opera ricamata.] Phrygium opus Turs.Laur.hist l 4 c 23. Cardinalis Aragonius argenteum aræ ornatum phrygio opere,& margaritis insignem,Lauretanæ Virgini donum attuilit. 2.Opus plumarium Ex Cic & Cæs.3.Opus segmentarium.Ex Plaut. Gales.

Ricantare, e recantare,cioè di nuouo cantare,ò cantando rispondere à chi canta.]Recano,nis.1.2 b. Plin l.10 c. 33.Vt illa recanat,reuocetque, & vltrò præbeat se libidini.2 Recanto,tas a.b.a.l Mart.l.5 epist. 85. Nusquam Gracula quod recantat Echo 3.Recino,nis.1.2.b.Cic.de Clar.In vocibus nostrorum oratorum recinit quidquam. & resonat vrbanius.

Ricapitare, dar ricapito.] Accurro,as. 2 l. Plaut. Epid. Remeado intro, vt accurrentur aduenientes hospites.

Ricapitolare, e recapitolare,Sen.repilogare, Fior.cioè replicar

plicar in breuè il detto.] Summatim seu capitulatim repetere, vel iterare dicta. Ex Cicer. 2. de Or. & Plin. l. 2. ap 12.

Ricascare, vedi ricadere.

Riccamente, con ricchezza.] Opulentè. Apul. 1. Apol. Domus opulentè ornata. 2. Copiosè. Ex Cicer. 3. Verr.

Ricchezza, agiatezza.] Diuitiæ, arum. fœm. gener. & nom. plur. 2. Opes, pum. 3. Facultas, tis. fœm. geo. Cicer.

Ricchezza di facile acquisto.] Diuitiæ parabiles. Cic 2. de fin. Sapientem locupletat ipsa natura, cuius diuitias Epicurus ipse parabiles esse docuit.

Ricchissimamente, con gran ricchezza.] Ditissimè Apul. de Deo sacrat. Villas opipare extruunt, domos ditissimè exornant.

Riccia, o secondo altri Rizza, città del Latio.] Aricia, ciæ, f. g. Strab. l. 5. Post Albanum est vrbs Aricia in via Appia, quæ distat ab Vrbe Roma stadia 160

Ricciissimo, superl. Intesso di crini.] Crispissimus, a, um, Col. l 11 c. 3. vbi ait, crispissimum folium.

Riccio, animale armato di spine minute] Herinaceus, cei. Plin. l. 8 c. 37 Conuoluuntur in formam pilæ herinacei, ne quid comprehendi possit præter aculeos. 2. Echinus, ni. m. g. 1. b. 2. l. Plut.

Riccio, guscio spinoso delle castagne.] Calyx echinatus. Plin. l. 15. c. 23 Castaneis armatum echinato calyce vallum quod inchoatum glandibus.

Coperto, e guarnito di riccio, qual'è la castagna.] Echinatus, a, um Plin.

Riccio, crespo, proprio de' crini.] Crispus, a, um. Plaut. Truc. Compositos, crispos cinnos suos

Più riccio, più crespo] Crispior, & hoc crispius. Plin. l. 8. c. 11. Crispiores iubæ leonum.

Far riccio.] Crispo, as. Plin.

Ricciutello, diminut. alquanto ricciuto.] Crispulus, la, lum 1. l a. b Cic 4 Verr. 2. Subcrispus, a, um. 1. 2. l. Var. l. 2, c. 7 Pullus equinus esse debet cauda ampla, subcrispa, cruribus rectis, & æqualibus. 3. Aliquantum crispus, a, um. Ex Plaut. in Capt.

Ricciuto, vedi riccio.

Ricco, addiett. che hà ricchezza.] Diues, vitis. o. g. 1. l. 2 b. Varr. 4 de ling. Diues à diuo dictus, qui vt Deus nihil indigere videtur 2. Locuples, etis. Cic. 3. Opulentus, ta, ta, tum 4. Copiosus, sa, sum. Cic.

Ricercare, cioè richiedere.] Postulo, as. 2. Peto, tis. Cicer.

Ricercare, cioè inuestigare.] Quæro, ris. 2. Requiro, is. Cicer.

Ricercata nel sonare.] Prolusio, onis 2. Proludium, ij m g. Gell. lib 5.

Ricetta, ordine del medico per comporre i medicamenti.] Medici præscriptio. Ex Cicer. 2. de Diuin. 2. Præscriptio medica, vel iatrica, Ex Cic. & Plaut. 3. Præscriptio medicamentaria, seu medicinalis. Ex Cicer. pro Cæl & Plin. lib. 7 cap. 56. 4. Medici præscriptum. Cicer.

Dare à vno la ricetta] Curationem valetudinis alicui præscribere, Cic. 2. de Diu. An Æsculapius potest nobis præscribere per somnium curationem valetudinis; Neptunus gubernantibus non potest.

Ricettare, dar ricetto.] Recipio, pis, cepi, ptum. Cicer.

Ricetto.] Receptaculum, li. n. g. Cic.

Riceuere, vedi accettare.

Riceuer'in dono, hauer in dono.] Accipere dono, vel munere. Cic. 1. Inuent. Equum, aut emeris oportet, aut munere acceperis.

Riceuitore] Receptator, ris. m g. Cic. pro Mil. 2. Receptor, ris. m g. Idem.

Riceuitrice.] Receptrix, cis. Cic.

Riceuuto, cioè approuato.] Acceptus, a, um. Cels. l. 6. c. 18. 2. Receptus, ta, tum.

Richiamare, chiamare di nuouo.] Reuoco, as, vel repeto, tis. Cic.

Richiesta.] Postulatio, nis, Grat.

Richiudere, ò rinchiudere, chiuder dentro.] Includo, dis. 1. l. Cic.

Richiudere, chiuder di nuouo.] Iterùm occludere. Cicer.

Ricompensa, ricompensamento, e ricompensatione, lo stesso che contracambio, cioè il ricompensare, ò render il contracambio.] Pensatio, nis. f. g. 1. a. l. 3. b. Pomp. Fest. l. 8. Hostimentum est beneficija pensatio. 2. Compensatio, nis f. g 2. 2. 3. l. 4. b. 3. Remuneratio, nis. 4. Retributio, nis.

Ricompensare contracambiare] Retribuo, is. Cic. 2 Remunero, as. Cic. 3 Rependo, dis. 4 Compenso, as Gell. l. 1. cap 3. Rependitur, & compensatur leue damnum delibatæ honestatis, maiore, grauioreque in adiuuando amico honestate.

Ricompensare, come supplire al mancamento d' vna cosa con l'altra.] Reprendere, vt aliquid aliquo reprendere. Ouid. epist. 21. 2. Penso, as. 3. Compenso as Plin. lib. 2. cap. 17.

Ricompra, il ricomprare.] Redemptio, nis. Plin. de viris illust.

Ricomprare.] Redimo, mis, mi, ptum. Cic.

Ricomprato.] Redemptus, ta, tum. Plin.

Riconciliare.] Concilio, as. 2. Reconcilio, as, Cicer. Att.

Riconciliatione.] Reconciliatio, onis. fœm. gen. Cicer. lib 9.

Reconciliatore.] Reconciliator, ris. Liu. 5. bell.

Riconciliatrice.] Reconciliatrix, cis.

Ricondurre.] Reduco, cis. Cic.

Ricongiungere] Concilio, as. Liu. l. 2.

Riconoscere, cioè raffigurare, vedi raffigurare.

Riconoscere] Recognosco, scis. Cic.

Riconoscere qualche cosa da alcuno.] Aliquid alicui debere. Turs Xau l. 1. c. 15 Quæ prosperè euenerant, Xauerio se debere fatebantur.

Riconoscersi l'vn l'altro.] Mutuam recognitionem facere. Gell.

Ricontare, contar di nuouo.] Renumero, as. Turs. hist. lib. 3. cap. 22.

Ricopiare, vedi copiare.

Ricordanza, vedi memoria.

Ricordar'ad vno qualche cosa.] Aliquid alicui in memoriam redigere, reuocare, vel reducere.

Far ricordare] Memoriam mouere vel commouere, cum Dat pers. Cic. 2. de Or Porticus hæc vbi inambulamus, & tot loci sessiones, Græcarum disputationum memoriam commouent.

Ricordare, auuisare. vedi auuisare.

Ricordarsi.] Memini, nisti. Cic 1 offic. Quum relaxare animos, & dare se iucunditati volent adolescentes, caueant intemperantiam, meminerint verecundiæ. 2. Recordor, aris. Cicer 3. Memoria tenere. Cicer. Philip. 14. Omnes memoria tenent, meas aures dies, noctesque omnium præceptis, monitisque patuisse. 4. Reminiscor, eris.

Se mi ricordo, se mai non mi ricordo, se ben mi ricordo.] Si memoria mihi non labat. Gell lib 19 c 13. 2. Nisi memoria me fal it, Gell. 20 cap. 1. Si rectè memini. Cic. de Nat.

Per quel poco, che mi ricordo.] Quantulum mihi memoriæ est. Gell. l. 17 cap 10. 1. Quantulum memini. Cel. l. 19. c 12 In ea dissertatione quantulum memini huiuscemodi sensus est.

Non me ne ricordo bene.] Non satis memini. Gell. l. 2. c. 24. Edictum est diui, ne Augusti, an Tyberij Cæsaris, non satis memini.

Ricordo, auuertimento.] Monitum, ti. Virg. 8. Æn. 2 Monitio, onis. f. g Cic l. 3. off.

Degno di ricordo.] Memorabilis, & hoc le. Cic. de Amic. 2 Commemorabilis, & hoc le. 3. Memorandus, da, dum, vel memoria dignus. Cic.

Ricorrere, domandar soccorso.] Perfugere ad aliquem. 2 Confugere ad opem alicuius. Cic.

Ricorso.] Perfugium, gij, 2. Refugium, gij. neut. g. Cic. 2. lib. offic.

Ricotta, è récotta, Fior. di fero rappreso dal fuoco, latticinio assai noto] Caseus secundarius, Ex Suet. in Aug. cap. 76. & Matth in Diosc lib. 2. cap. 66 qui sic ait. Quæ vulgò recotta dicitur, fit ex serosa lactis parte, ad ignem decocta. 2. Caseus secundus, Ex Varr. lib. 2. c. 10. & Horat. l. 2. ep. 1.

Ricreare, ristorare.] Recreo, as. Plin. defecta longis ægritudinibus corpora recreantur 2. Redintegro, gras, 1. & 3 b. Var. lib 3. cap 7. Si columbæ fastidiunt, aut inclusæ consenescunt, libero aere, cum exierint in agros, redintegrantur. 3. Reficio, cis. t. & 2. b. Cic. de Sen. Tantum cibi, & potionis adhibendum est, vt reficiantur vires, non opprimantur. 4 Refocillo, las, 1. & 2. b. Sen de Ben. lib. 3. cap. 9. Quid efficacibus remedijs refocillasse lugentem.

Ricrearsi, ò ristorarsi; prender ricreatione, ò ristoro.] Animo relaxare Cic 2. Phil. Homines quamuis in turbidis rebus sint, tamen si modò homines sunt, interdum animis relaxantur. 2. Animum relaxare, Cic off 1. Adolescentes cum relaxare animos, & dare se iucunditati volent, caueant intemperantiam, meminerint verecundiæ.

Ricreatione.] Animi relaxatio. Cic. 7. fam. ep. 26. Visa est mihi vel loci mutatio, vel animi etiam relaxatio, vel ipsa fortasse iam senescentis morbi remissio profuisse.

Per ricreatione, ò diporto.] Delectationis causa, Ex Cicer. 1. de Or. cuius est: Res rusticas, vel fructus causa, vel delectationis inuisere. 2. Oblectamenti gratia, Gell. lib. 26. cap. 6. Imus ad eum nos quoque oblectamenti gratia.

La tua lettera m'hà ricreato.] Delectauerunt me tuæ literæ.

Ricrescere, crescer di nuouo.] Recresco, cis. Plin.

Ricucire cucir di nuouo.] Resuo, is.

Ricuperamento.] Redhibitio, onis, f. g. Vlpian. Digesto r. lib. 21. tit. 1. l 9.

Ricuperare, recuperare, e riacquistare.] Recupero, as. Cic. 2. Redhibeo, es Calep.

Ricuperatore.] Recuperator, ris, m g.

Ricusamento, ricusatione.] Recusatio, onis. Cicer. 2. de Orat.

Ricusare, rifiutare. Recuso, as. 2 Abnuo, nuis Cic.

Ricusare d'obedire qualch'vno.] Alicuius imperium recusare. Cic.

Chi molto ride.] Ridibundus, da, dum. Plaut. Epid. Mulierem ridibundam, atque hilarem huc adduxi.

Ridente, partic e ber ide.] Ridens, ntis. o. g. Hor. de Arte. 2. Risor, ris. 1. l. Hor de Arte.

Non ridente.] Agelastus, a, um. Plin. l. 7. c 19.

Ridere, cosa propria dell'huomo.] Rideo, es. 1. l. Plin. lib. 7 cap. 19. Ferunt Crassum, auum Crassi in Parthis interempti, nunquam risisse, ob id Agelastum vocatum ficuti, nec fleisse multos. 2 Risum edere, Cic. ad Q. Fr lib. 2. ep. 13 Memini quum hominem portatem ad Baias miros risus nos edere.

Rider forte, ò con strepito.] Cachinnor, aris. Cic. in Ver. Ridere conuiuæ, cachinnari, ipse Apronius. 2. Cachinno, as. Lucr. l. 4.

L'atto di rider forte.] Cachinnatio, onis f g. Cic 4. Tusc. Vt ridere concessum est, ita cachinnatio vituperatur.

Far ridere.] Risum mouere Cic Att. l. 6 Ille mihi risum magis, quam stomachum mouet, 2 Risum euocare. Sen lib. 4. epist 19 Aduncabit illas facetias quæ risum euocare lugentibus possunt. 3. Risum concitare, Ex Cic. 2 de Orat. cuius est; quo pacto risus concitetur. 4 Risum conciliare. Ex Quint. lib 5. cap. 3. cuius est; facto risus conciliatur. 5. Risum facere Quint. lib. 6. cap. 1. Vir sæpius risum fecit.

Far rider forte.] Cachinnum mouere, vel commouere, Cic. de Clar. Curio in agendo cachinnos irridentium commouebat.

Ridere assieme.] Corrideo, des. 1. & 2. l & 3. b. Lucr. l. 4. Omnia corrident.

Ridere tra denti, cioè pian piano, ò leggiermente.] Subrideo, des. 2. Sensim atque submissim ridere. Gell. lib. 17. cap. 8. Omnes sensim, atque submissim ridebamus.

Chi fà ridere, cosa propria da buffoni.] Ridicularius, a, um Gell. l 4 c 20

Ridersi di qualche cosa.] Ridere cum Accus. rei vel pers. Plaut Risi te hodie multum.

Rideuole, ridicolo, e ridicoloso, agget. dicesi à cosa da ridere, ò degna di riso] Ridiculus, la, lum 1 l. 2. 3. b. Cicer. ad Attic lib 1. epist. 10. Consul autem ipse paruo animo, & parua facie magis, quam facetijs ridiculus est. 2. Ridendus, da, dum. 1. 2 l. Hor. lib. 1 epist 1 Solue senescentem mature sanus equum, ne. Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat. 3. Risu dignus, a, um.

Molto rideuole.] Deridiculus, la, lum, 1. 2. l. 3. 3 b. A. Gell. l. 10. c. 1 2. cuius est vanitas ridicula.

Non rideuole.] Irridiculus, la, lum, 1. 2 l. 3. 4. b. Ex Cæs. 1. bell. Gall. cuius est aduerbium irridicule.

Rideuolmente, ò ridicolamente, auuerb.] Ridiculè, 1. & 4. l. 2. & 3. b. Ter Adel. act. 4. sc 5.

Ridicolo, vedi rideuole.

Ridire, riferire.] Refero, es tuli, latum. 2. Defero, res, Cicer.

Ridomandare.] Reposco, scis 2. Repeto, tis. Sen.

Ridormire, di nuouo dormire.] Redormio, mis. 1. & 5 l. 2. b. Cels. l. 1. c. 2. Ex his qui benè concoxit, mane tuto surget; qui parum quiescere debet; & si mane surgendi necessitas fuerit, redormire.

Ridormitione, il ridormire.] Redormitio, nis, f gen. 1. & 4 b. 2. & 3. l. Plin. lib. 10 cap 75. A vino, & à cibis proxima, atque in redormitione vana esse visa, propè conuenire.

Ridurre, vedi addurre.

Ridurre in breue.] Cogere in angustum, Sen. lib. 5. epist. 39 Commentarios, quos desideras in angustum coactum componam. 2 Colligere in arctum, Plin. l. 10 c. 17. 3. Cogere in breue. Hor. l. 1. ep vlt.

Riempire.] Repleo, es. 2 Impleo, es 3. Effarcio, cis, Cæs. 7. bell Gal.

Riempirsi di contentezza.] Gaudio cumulari, Cic.

Riempito.] Repletus, a, um, Cic

Rientrare, entrare di nuouo] Ingredior, ris, Cic.

Riete, chiaro già municipio de' Romani, hora antica città d'Italia in Sabina, la quale secondo gli antichi fù dedicata alla Dea Cibele gran madre de gli Dei.] Reate, ris, n. g. 2 l. Sil Ital. lib. 8. Casperculæ hunc foruli, magnaque Reate dicatum Cœlicolum matri, nec non habitata pruinis Nursia, cum Tetrica comitantur rupe cohortes. 2. Reate, fœm. gen. apud Strab. Suet. in Vesp. c. 2 Vespasianus natus est in Samnijs vltra Reatem, vico modico, cui nomen est Phalacrine.

Rietino, nome gent & poss.] Reatinus, na, num, 1. b. 2. 3. l. Suet in Vesp. Pompeianarum partium centurio, incertum sponte, an euocatus profugit ex Pharsalica acie, domumque se contulit.

Rifacimento, ò ristoramento, il rifare, ò ristorare.] Refectio, nis, f g. 1 & 3. b. 2. l. Col. l 12. c. 3. Cætera si refectionem desiderant, fabris concinnanda tradantur. 2. Refectus, tus, m. g. Ex Plin l. 8. c. 7.

Rifacimento di letto.] Lectisternium, nij, neut. gen. 1. & 3. b. l. 2. & 4 b Liu. 7. ad Vrb. Pacis Deum exponendæ causa, tertium tum post condit am Vrbem lectisternium fuit. 2. Lecti stratura, Ex Cic. pro Cluent. & Sueton in Claud. cap 14.

Rifacitore, ristoratore, colui che rifà.] Refector, ris, 1. l. 2. b. Sueton. in Vesp. cap. 18. Colossi refectorem insigni congiario, magnaque mercede donauit.

Rifacitor di letto] Lectisternator, ris, 1. 3. & 5 l. 2 & 4. b. Plaut. in Pseud Tu esto lectisternator, tu argentum eluito. 2 Lectisternens, Ex Ter. in Heaut. act. 1. sc. 1. & Cæsar. 1. bell. ciuil. vbi ait: nemo erat fugiens laboris.

Rifare, ò ristorare, far di nuouo.] Reficio, cis, 1. 2 & 3. b. Cicer. 1. de Diuin. & Cæs. 4. bell. Gall. Omnia deerant,

quæ ad reficiendas naues vsui sunt.

Rifare vna cosa, con farla megliore, e maggiore.] Rem aliquam in melius, & in maius reficere. Plin. ep. 216. Aruspicum monitu reficienda est mihi ædes Cereris in melius,& in maius.

Rifare il testamento.] Testamentum reficere. Vlpian. Videtur iure militari, refecisse testamentum.

Rifare la casa.] Ædes reficere. Cic in Topic.

Rifar il letto.] Lectum sternere. Plaut. in Menæch. Sternite lectos, inceodite odores.

Rifare vn'ingiuria.] Iniuriam reponere. Iuuen. satyr. Semper auditor tantùm, nunquam ne reponam. 2. Iniuriæ rationem reddere. Sen. lib. 11. epist. 82. Iustitia conuenit suum cuique reddere. beneficio gratiam, iniuriæ talionem, ac certè malam gratiam.

Rifare vn dispetto.] Dolorem reddere. Cicer. in epist. fam.

Rifare i danni.] Compensare detrimentum. Gell lib. 2. cap. 17. 2 Reparare damna, Hor 3 Sarcire detrimentum. Cæs 6 bell Gall. Si quid esset in bello detrimenti acceptum id breui tempore sarciri poterat.

Rifare, cioè rifarla ad vno, intesso di burla, ò ingioria.] Reponere alicui. Cicer. fam. epist 9. Ne tibi idem reponam cum veneris. 2. Rependere vices Proper. lib 4. epist. 3. Sin minus, at raptæ ne sint impune Sabinæ; Me rape, & alterna lege rependo vices.

Rifare vn beneficio, ò seruitio, render ben per bene.] Beneficio gratiam reddere. Sen. l. 11. epist. 82. 2 Beneficio bonam gratiam reddere.

Rifarsi, rihauersi ripigliar le forze.] Reficio, cis, cum Accusat personæ. Cicer. lib. 7. epist. 26. Ego hic cogito commorati, quo ad me reficiam; nam vires,& corpus amisi.

Rifatto, ò ristorato] Refectus, a, um 1. b. 2. l. Ex Cic.

Mezzo rifatto, ò ristorato.] Semirefectus, a, um. 1. l. 2 3. b. Ouid. ep 7 cuius est; classi semirefecta.

Riferire, riportare.] Refero, fera. Cic.

Riferire, quel che vno hà vdito.] Audita eloqui. Plaut. Amph. Quasi abfuerim simulabo, atque audita eloquar.

Rifettione, ristoro, che si prende dal cibo.] Refectus, tus. Plin l. 18. c 7. 2. Refectio, nis Plin. l 37 c 5. Scalpentibus gemmas non alia gratior oculorum refectio est ita viridi leoitate lassitudinem, &c.

Rifettorio, vedi refettorio.

Rifiatare, vedi respirare.

Rifigliare, far figliuoli di nuouo.] Sobolesco, scis. Liu. 9. bell.

Rifiutare] Repudio, as. 2. Recuso, as. 3. Repuo, is. 4. Excludo, dis. 5 Refuto, as. Cic.

Riflessione] Repercussio, onis.

Far riflessione.] Inconsiderare.

Senza far riflessione.] Inconsideratè. Cic. 1. off.

Riflettere.] Repercutio, utis. Cic.

Rifocillamento, vedi rifettione.

Rifocillare, ricreare] Refocillo, as Sen. de Ben. l. 3 cap 9. 2 Reficio, cis Cæs 7 bell. Gal. 3 Curo, as Liu. 3. ab Vrb. Corpora sua somno, & cibo curarunt. 4 Procuro, as. Plau. in Truc.

Riforma, Sen. riformatione, Fior. cioè il riformare.] In priorem formam renouatio. Ex Sen. de Bro. vbi sic habetur; Ciuitatem in priorem formam reuocari.

Riformare, cioè riordinare, ò ridurre à forma primiera.] In priorem formam reuocare. Sen de Ben.

Riformar'vna religione.] Religiosum ordinem ad disciplinam seueriorem à laxiore vita reuocare, Ex Maff. lib 1 ep. 7.

Rifrescare, vedi rinfrescare.

Rifugio, e refugio, ricouro, e ricorso, Sen. cansatoia. Fior. cansatoio, il rifugire, ò ricorrare, ò ricouratsi. dicesi ancò del luogo, doue vno rifuge, ricorre, ò si ricouera] Perfugium, g. j. 1. 2. & 3 b Cic. de Diu. Perfugium, videtur omnium laborum & sollicitudinum esse somnus; at ex ipso plurimæ curæ, metusque nascuntur. 2. Refugium, gij. 1. 2. 3 b. Cicer 2. offic. Regum, nationum populorum portus erat. & refugium senatus 3. Confugium, gij. 1. l. 2. & 3. b. Ouid. 4. Trist. & Stat. 12. Theb.

Riga, strumento da rigare.] Regula, æ. fœm. gen. Cicer. & Grat.

Riga di carta.] Regula papyracea. Ex Cic. & Plin. 2 Regula chartacea, Ex Cic & Vlp.

Riga falsa] Regula subdititia, vel suppositia. Ex Cicer. & Plaut.

Riga, cioè linea.] Linea, æ. f g. Cic.

Rigare, fare, ò tirar linea.] Lineam ducere. Plin.

Rigare, bagnare] Rigo, as.

Rigattiere riuenditor di robe vecchie.] Propola, læ masc. gener. 1 b 2. l. græc. Plaut Aul. Propolæ, linteones, calceolarij. 2. Propola veterarius. Ex Plaut. & Sen.

Rigenerare, generar di nuouo.] Regenero, as. Plin. lib. 12. cap. 1. Ex ea primùm in ipsa Creta platani faiæ regenerauere vitium. 2 Recreo, as Colum. lib 4. cap 33. Castanea post quinquennium cæsa more salicti recreatur, atque in palum formata, vsque in alteram cæsionem perennat.

Rigeneratione, il generar di nuouo.] Regeneratio, nis. fœm gen.

Rigermogliamento, il rigermogliare.] Regerminatio, nis. f g Plin l. 17 cap. 20.

Rigermogliare generare di nuouo, vedi rigenerare.

Rigermogliare, e ripullolare.] Repullulo, as 1. & 3. b. 2 l. Plin. lib. 16 cap 10. Larix vstis radicibus non repullulat picea repullulat. 2. Repullulasco, scis 1. & 3. l. 2 & 4 b. Col l 4 cap 24 Præstat, ex vulnere sobolem repullulascentem vellere, quam nodosam, & scabram plagam relinquere.

Rigidezza.] Asperitas, tatis. 2. Seueritas. 3. Duritas, tis.

Rigore, vedi seuerità.

Rigoroso, vedi seuero.

Riguardamento, il riguardare] Spectatio, ationis. f. g. 1 a. l. 3 b Cic. l. 2 ep. 1. In ludis apparatus spectatio tollebat omnem hilaritatem.

Riguardante, ò riguardatore, colui che riguarda.] Spectans, tis m g. 1. a. l Cic 3 Verr. 2 Spectator, ris. 1 & 2 l. 3. b. in rect & l. io obl Cic. de Nat Suo e terra homines, non vt insulæ habitatores, sed quasi spectatores superarum rerum, atque cœlestium.

Riguardante, ò riguardatrice, colei che riguarda.] Spectans, tis f. g 1. & 2 l Ex Cic. 3. Verr. 2 Spectatrix, cis 1. 2. b. Ter. in Phorm act 2. sc. 3 qui sic ait; respice ætatem tuam. 2. Rationem ducere Cic. l. 7 epist. 3 Pudori tamen malui, famæque cedere, quàm salutis meæ rationem ducere 3 Rationem habere. Cic. de Sen Pugnandam tanquam contra morbum, sic contra senectutem, habenda ratio valetudinis, vtendum exercitationibus modicis est. 4 Respectum habere. Plin l. 28 c 1. It à decretum est, minorem gratiæ, quàm vtilitatum vitæ respectum habere. 6. Specto, ctas, Varr. lib. 3. cap. 6. Pauciores debent esse mares, quàm fœminæ si ad fructum spectes, si ad delectationem, contra.

Riguardarsi, cioè hauersi cura, ò riguardo] Se se respicere. Ex Ter. in Heaut. act. 1. sc 1. qui sic ait; Nullum remittis tempus, neque te respicis.

Riguardeuole.] Conspicuus, cua, cuum Lio 1. Iam & Romanis conspicuum eum nouitas, diuitiæque faciebant.

Più riguardeuole.] Conspectior, & hoc conspectius. Liu. lib. 22 Plebeium consulem sua plebs secuta turba, quàm dignitate conspectior.

Riguardeuolmente.] Conspicuè. Ex Liu. lib. 1. & lib. 22.

Rihauersi da qualche malattia, che val risanarsi.] Ex morbo aliquo conualescere 2 Ex morbo aliquo recreari, vel confirmari. Turs. X au l. 1 cap. 15. Cic. 3. fam. epist 3. Intelliges opus esse, se patris conualescendi causa commorari. 3 Reualesco, scis. Gell. lib. 16. c. 13. 4 Conualesco, scis.

Rihauersi, affatto, ò del tutto risanarsi.] Se plane confirmare. Cic. lib. 16. epist. 1. Mihi placebat, si firmior esses, vt te Leucadem deportares, vt ibi planè te confirmares.

Rilassamento, rilassigione, lo rilassare.] Laxamentum, ti. n. g. & 2 l. Cic pro Cluent Non modò caulæ, sed ne legi quidem quicquam per Tribunos plebis laxamenti datur. 2. Relaxatio, n a fœmi gen. 1. b. 2. 3 l. Cicer. 2. de Or. Otij fructus est non contentio animi, sed relaxatio.

Rilassare, rallentare.] Relaxo, as. 1. b. Cic. Att. lib 10. ep. 5. Vellem suscepisses iuuenem regendum; pater enim nimis indulgens, quicquid ego astrinxi, relaxat.

Rilauate, lauar di nuouo.] Reluo, ia Ex Plaut.

Rilegare, legar di nuouo Religo, as 1 & 2. b. Ex Cicer. pro Dom.

Rilegare per confinare, vedi esiliare.

Rileggere, legger di nuouo] Relego, gis. 1 & 3 b. Ouid 3. de Pont. el. 6. Quum relego scripsisse pudet; nam plurima cerno, Me quoque qui feci, iudice digna lini.

Il rileggere.] Lectio iterata Ex Cic. 1. ad Att. in Part. 2. Lectionis iteratio Ex Cic. 1. ad Att.

Rictto, partic.] Relectus, a, um. 1. b. Ouid. 3. de Remed.

Rileuare, vedi importare.

Rileuo, e rilieuo, Sen. cioè momento, ò importanza.] Momentum, ti. 1. 2. l Cic. 2. de fin Hoc nihil habet momenti.

Rileuo, e rilieuo. Rom cioè lauoro di scultura, ò d'intaglio.] Opus anaglypticum Sidon.

Fatto, ò lauorato di rilieuo] Anaglyptus, a, um. 1. b. a com 3. l Græc Plin. lib. 33 cap 11 Nunc anaglypta, in asperitatemque excisa circa linearum picturas quærimus.

Rilieuo, e rilruo, Fior. per quel che auanza alla mensa.] Reliquiæ, arum. f. gen. & num. plur 1 2. & 3 b. Ex Cicer. lib 11. epist 4. vbi ait, Vellem idibus Martij. me ad cœnam inuitasses; reliquiarum nihil fuisset: nunc me reliquiæ vestræ exercent, & quidem præter cœteros me.

Rilucente, vedi risplendente.

Rilucere, vedi lucere.

Rima il fin del verso volgare] Rhythmus, mi, vel numerus, ri. Cic. 3. Similiter desinens T usc.

Fuor di rima.] Extra numerum.

Rimandare, mandare indietro.] Remitto, tis, si, sum. Cicer.

Rimaneggiamento, il rimaneggiare] Retractatio. nis. fœm. gener 1. com. 2. & 3. l. & 4 b. Ex Cicer. 5 Tusc.

Rimaneggiare, maneggiar di nuouo.] Retracto, as. 1. b. & 2. l. Col l. 3. cap 16. Similia pedamenta post putationem rretractanda sunt, partesque eorum putres dedolandæ

Rimanente.] Reliquus qua, quum. Cic.

Del rimanente] Quod reliquum est 2. Quod restat. 3. Quod extremum est, vel quod superest. Cic

Rimanere, restare] Remaneo, es. Sen ep. l. 1. ep. 1 Nimium in imo ac pessimum remanet.

Rimaritare, maritar di nuouo.] Denuò maritare. Ex Cicer 4. Verr. & Suet. 10 Vesp. cap. 14 2. De integro nuptui collocare, Ex Cicer. 5 Phil. & Colum. lib. 4. cap. 3. Rursus in matrimonium dare Ex Cicer. pro Mur. & Liu 7. bell. Maced. 4. In nuptias iterùm dare. Ex Plaut. in Pœn. & Terent. in Andr. 5. Ab integrò nuptum dare. Ex Cicer 3 Verr 6. Denuò in matrimonium collocare. Ex Cicer 4. Verr. & 2. de Diuin. 7 Nuptam iterum facere. Ex Plaut in Pœn. & Gell lib. 1. cap. 23. vbi sic ait; vna duobus nupta fieret.

Rimaritare molte, ò più volte.] In matrimonium compluries, vel sæpius collocare. Ex Cicer 2 de Diu 2. In nuptias iterùm, ac sæpius dare. Ex Ter. in Andr. 3. Vicibus multis vel pluribus matrimonio iungere,

Liu. 10. bel. Pon. cuius est, puella matrimoni iuncta. 4 In multas, vel plures nuptias dedere. Ter. in Andr. & Cic ad Att. lib. 13. 5. Nuptam facere multarum, vel plurium nuptiarum. Ex Gell. lib. 1. cap. 23.

Il rimaritare.] In matrimonium collocatio iterata. Ex Cic. 2. de Diu & 1 de Inu. 2 In nuptias datio iterata. Ex Ter. in Andr. & Var l 3 c. 9.

Il rimaritare molte, e più volte.] In matrimonium collocatio compluries, vel sæpius iterata, Ex Cic 2 de Diu. & 1. off. 2. In nuptias datio iterum, ac sæpius iterata, Ex Teren in Andr. & Var l 3.

Rimaritarsi, maritarsi di nuouo.] Denuò nubere. Ex Cic. 2. Verr. & pro Cluent. 2 De integro in matrimonium collocari Ex Cic 5 Phil & 1. de Diu. 3. In matrimonium rursus dare. Ex Liu. 7. bel. Maced & Cic pro Mur 4. Iterùm de nubere. Ex Plaut in Pœn 5. Ab integro nuptam fieri. Ex Cic. 3. Ver & Gell. lib 1 cap. 23. 6. Nuptias iterare 7 Denuò maritari. Ex Cic 4. Ver. & Var. lib 3 cap 9. 8. Coniugium integrare, Ex Cic. pro Cluen & Liu. 5 ab Vrb. 9 Matrimonium repetere. Ex Col. l. 4 c 28

Maritarsi molte, ò più volte.] Compluries, vel sæpius nubere. Ex Plaut in Per. & Cic. pro Mur. 2 Iterùm, ac sæpius denuberr, Ex Cic ad Att. l. 13 3 Matrimonia multa, vel plura contrahere. Ex Suet in Calig c 25 & Gell. l. 5. c 21. 4 In matrimonium se vicibus multis, vel pluribus locare Ex Cic. 2. Phil. & Pallad. l. 1. tit 28 5. Nuptias, vel matrimonia sæp us, vel compluries iterare, Ex Cic. in Part. & Gell l. 5 c. 21.

Il rimaritarsi.] Nuptiarum iteratio. Ex Cic pro Cluen. & in orat a. Coniugij redintegratio. Cic. 1 Offic. & ad Herent 3. Connubij renouatio, Ex Cic. 1 Offic. & 2 de Nat. 4 Matrimonij repetitio, Ex Cic. pro Clu & 3. de Orat. 5 Nuptiarum instauratio, Ex Cic pro Cluent. & de Arusp

Il rimaritarsi molte, ò più volte.] Nuptiarum frequens iteratio Ex Cic. 3. de Nat. & in Or 2 Coniugij crebra instauratio Ex Cic. 1. Offic. 3 Connubij frequens redintegratio, Ex Cic. in Top 4 Matrimonij crebra repetitio, Ex Cic. 3. de O 5 Nuptiarum multarum, vel plurium iteratio, Cic 2 de Nat

Rimaritata, maritata di nuouo.] Denuò nupta, vel connupta, Ex Cic 4 Ver. & pro Sest. 2. De integro nupta, vel denupta, Ex Cic 5 Phil & pro Sest 3. In matrimonium rursus collocata Ex Cic 1 de Diuin. & pro Mur. 4 In nuptias iterùm data. Ex Terent. in Andr. & Plaut. in Pœn.

Donna rimaritata vna, ò due volte.] Mulier duarum, vel trium nuptiarum, Ex Cicer. ad Attic. lib. 13. ep st. 28

Donna rimaritata molte, ò più volte.] Mulier multarum, vel plurium nuptiarum, Ex Cic ad Att. lib. 13. epist. 29 vbi sic ait, se scire arbitr ab eo nuper petitam Cornificiam, Quinti filiam, vetulam sanè, & multarum nuptiarum

Donna rimaritata solo vna volta.] Mulier nuptiarum secundarum Ex Cic ad Att l 13 ep 19

Rimaso, sust Fior il rimanere.] Remansio, onis, f. g. Cic. ad Q Fr. l. 3 ep. 17 Tuam remansionem etiam, atque etiam probo

Rimaso. sust Fior il restante, il rimanente.] Reliquum, qui. neut gen. Cic 1 Offic 2. Reliqua, quorum, neut gen & num plur. Cic 2 de Diu 3. Residua, orum, Ex Cic. pro Cluent & 2 de D uin 4. ars reliqua, vel residua, Ex Cic. 7. Ver 5. Reliquiæ, arum, f g 1. & 2. b Cic. 2. de Nat. Reliquiæ cibi depel untur tum astringentibus se intestinis, tum re axantibus.

Rimaso grande, ò molto.] Reliquiæ magnæ, Cic. l. 6. epist 16. Nec tamen eas cœnas quæro, vt magnæ reliquiæ fiant.

Rimaso piccolo, ò poco] Reliquiæ tenues, Cic. pro Dom. Vidi si vicissem tenues Reipub. reliquias, si victus essem, nullas futuras.

Rimasticare, masticare di nuouo.] Remando, dis, andi, ansum, Plin. lib. 10. cap. 37. Pontici mures simili modo

remanduat. 3.Cibum rursus molere, Ex Cic.2.de Nat. 3. Escas iterum conficere, Ex Cic.2.de Nat.4. Cibi molituram repetere, Ex Cic.2.de Nat.& Plin.l.13.c.23.& Col. l.4.cap 28. 5 Escæ confectionem iterare, Ex Cic 2. de Nat.100r.

Rimasticatione, Il rimasticare.] Cibi molitura iterata, Ex Plin.lib 15.cap.23 & Cic.2.de Natur. 2. Escæ confectio repetita, Ex Cic.2.de Nat. 3.Mandendi repetitio, Ex Cic. 2 de Nat.& 3 de Or.4.Molendi cibi redintegratio, Ex Cic.2.de Nat.

Rimasticato, partic.masticato di nuouo.] Remansus,a,um. Ex Plin.lib.10.cap.37 & Cic.2 de or.2.Denuò mansus,sa, sum. 3.Iterùm denuò commolitus,ta,tum,vel confectus, ta,tum, Ex Cic.pro Mur.

Rimasuglio, vedi auanzo.

Rimbambire, di nuouo diuenir bambino, ritornar bambino.] Repuerasco,scis, Sipont Repuerascere est quasi in puerilem ætatem reuerti, Cic.de Sen. 2.Puerum fieri, Plaut. Trin. Hic ille est senecta ætate, qui factus est puer.

Far rimbambire.] Pueritiam reddere. Ex Flor. lib 1. in prol. 2. Pueritiam renouare. Ex Ouid. 7. Metam. 3. Rursus puerum, vel puellam facere, Ex Plaut. Pseud.

Il far rimbambire.] Pueritiæ redditio, Ex Flor. lib.1.& Quint.lib.8.cap.3. 2.Pueritiæ renouatio, Ex Cic.de Sen. 2.de Nat.

Quegli che fà ribambire.] Pueritiæ restitutor, Ex Cic. 3. Ver.& pro Mil.

Rimbambito, partic.] Pueritiæ redditus, vel restitututus,a, um.Ex Cic.3 Tusc & Plin.l.20. c.7. 2.Pueritiam redeptus,ta,tum.Ex Tacit l.12.

Rimbombare, vedi ribombare.

Rimbombo, vedi ribombo.

Rimbombo dell'api.] Bombus,bi.Per & Calep.

Rimediare, prouedere, riparare, e val porre, ò metter rimedio, ò riparo.] Medeor,eris.a.b.Cic.ad Q.Fr. l.1.ep. 1. Is autem erit eiusmodi, vt consulas omnibus, & medearis incommodis hominum, prouideas saluti, vt re[illegible] postrem Asiæ,& dici, & haberi velis. 2. Remedium adhibere cum Dat.Cels.lib.1. Proœm Cum in interioribus partibus, & dolores, & varia morborum genera nascantur; neminem putant his adhibere posse remedia, quæ ipse ignores. 3 Remedio esse cum Dat. Colum.lib. 7.cap 5.Bilis æstiuo tempore non minima perniciel potione depellitur humanæ veteris vrinæ, quæ ipsa remedio est pecori arcuato. 4. Occurro, ris. Plin. lib. 20. cap. 9. Beta decocta pernionibus occurrit.

Rimediare infallibilmente.] Certissimo remedio esse. Plin. Plin. l.24 c. 10. Alni folia ex feruenti aqua certissimo remedio sunt tumori.

Rimediar presto.] Præsentaneo remedio esse.

Rimedio, prouidimento, riparo, per non riceuer male, ò danno.] Remedium,n.g.Plin.l.18 c.27.& Sen.l 1.epist.2. 2 Nihil æque sanitatem impedit quam remediorum crebra mutatio.

Rimedio gratuito, che non costa niente.] Remedium gratuitum.Sen.lib.3. epist. 21. Non irrigant hi horculi famem sed extinguunt, nec maiorem ipsis potionibus sitim faciunt, sed naturali, & gratuito remedio sedant.

Rimedio, che opera prestissimo.] Remedium præsentissimum.Tol. c.6. Remedium præsentissimum sanguis de aure emissus.

Rimedio saluteuole, ò sanatiuo.] Remedium salutare. Cicer. ad Octau. Nulla remedia, quæ vulneribus adhibeantur, tam faciunt dolorem, quam quæ sunt salutaria.

Rimedio gagliardo.] Remedium acre. Cic. pro Clu.Scamander acrioribus saluti tuæ remedijs subueniendum putauit.

Rimedio per gli occhi.] Remedium oculare, vel ocularium Diosc.l.2.c.153.

Rimedio contro la fattura.] Veneficij amuletum.Plin.lib. 29.cap.4.

Rimedio infallibile.] Remedium certum.Plin.

Rimedio lento, che opera tardi.] Remedium lentum. Q. Curt.l.3. Lenta remedia, & segnes medicos tempora mea non expectant.

Rimedio, che opera presto.] Remedium præsens. Plin.lib. 26. cap.7. 2. Remedium præsentaneum. Plin. lib.22. cap 7.

Rimedio presentissimo, cioè molto efficace, e presto nell'oprare.] Remedium præsentissimum. Colum.lib. 5 cap 5

Rimedio vnico.] Remedium singulare. Plin. lib. 29. cap.3.

Rimembranza, vedi memoria.

Rimembrare, vedi ricordarsi.

Rimenare.] Reduco,cis. 2 Retroago, gis, Plin. lib.7. cap 44.

Rimeritare, vedi ricompensare.

Rimescolamento.] Confusio,nis.f.g.Cic.2.Perturbatio,nis. f.g.eo.Cic.

Rimescolare.] Commisceo,sces,cui. 2 Permisceo,sces,cui. Cicer.

Rimescolato.] Permistus, tum. 2. Admistus, ta, tum.

Rimessa nelle scritture.] Interpositio,nis.f.g. Cic.lib.16. epist.22.

Rimessa di denaro, vedi poliza di cambio.

Rimesso, placeuole.] Remissus,a,um.Cic.

Rimettere, riporre.] Repono,is Cic.

Rimettere, perdonare.] Condono, as. 2. Ignosco, is. Cicer.

Rimettere qualche vsanza, ò consuetudine.] Morem aliquem referre, vel renouare. Suet. in Cæsar cap. 20. 2. Omissum aliquid reuocare. Sueton Domit. cap.4.

Rimettere vno nello stato di prima.] Aliquem in integrum restituere.Suet.in Cæs.c.16.

Rimettere del tutto qualche cosa ad alcuno.] Rem alicui omni ex parte permittere. Tursel. lib. 2. cap 11.

Rimettersi ad vn'altro, rimettersi ad vn'altro.] Remitto, tis.cum Accusat. rei, & Datiu person.Cicer.3. de Natur. Balba tibi remitto, respondere ne mihi malis de singulis rebus quærenti, an vniuersam audire rationem meam.

Rimini, città nell'Vmbria.] Ariminum,ni.

Rimisurare.] Remetior,tiris.

Rimondare, scorzare.] Dicortico, cas. 2.Denudare cortice.

Rimontare.] Iterùm ascendere.

Rimorchiare, voce marinaresca, e vale tirar'vna naue legata ad vn'altra.] Remulco trahere. Liu.lib.5. bell. Pun.

Rimordere.] Morsu repetere, cum Accusat. person. Sen. lib. 3 de Ira. 2. Remordeo, es, vel compungo,gis.

Rimorso di coscienza.] Conscientiæ,ictus,Ex Turs. in Xau. 2.Conscientiæ morsus,Ex Cic.4.Tusc.3.Conscientiæ stimulus,Ex Cic.Parad.

Rimorso dalla coscienza, partic. si dice à chi hà, ò sente rimorso di conscienza.] Conscientia ictus, a, um. Horat Turs. in Xauer.lib.6 cap.2. Ille conscientia ictus, fatetur ingenuè, &c. 2.Conscientia morsus, a, um, Ex Cicer. 4 Tusc. cuius est, conscientia morderi. 3 Conscientia stimulatus,a,um, Ex Cic. Parad. 2. qui sic ait. Te conscientiæ stimulant maleficiorum tuorum.

Esser rimorso dalla coscienza; il medesimo, che hauer, ò sentir rimorso di coscienza.] Conscientia morderi.Cic. 4. Tusc. cuius est, morderi est melius conscientia. 2. Conscientia stimulari, Ex Cic 4. Tusc. & 2.Parad. vbi sic ait; Te conscientiæ stimulant maleficiorum tuorum.

Rimouere, leuar via.] Remoueo,es.Cic.

Rimouersi da qualche impresa.] Remouere se ab aliquo negotio.

Rimpalmare le naui.] Vngere naues.Cic.

Rimpetto, à rimpetto, e di rimpetto; rincontra, rincontro, & alla rincontra; di contra, di contro, di riscontro, & à fronte, dicesi anche contra, e contro.] Ex aduerso. Plin. l. 6 cap. 23. Regio est ex aduerso Bactrianorum 2. Aduersum Plin. l. 3. cap 5 Ab his Phœnice, Phila, Leto, & Lerina aduersum Antipodium. 3. Exaduersum. Ter. Adel. Est pistrilla, & exaduersum est fabrica. 4. E regione Cic. 2. de Nat. Luna cum est è regione solis oppositu, interiectuque terræ deficit 5. Contra. Plin. lib. 3. cap 7 Contra Pestanum sinum Leucasia est à Sirene ibi sepulta appellata. 6. Aduersus, sa, sum. Plin. lib 11. cap. 37. Huic adnectitur, lien in sinistra parte aduersus iecur.

Cosa, che stà di rimpetto.] Aduersus, a, um. Plin. lib. 6. cap 17. 2. Contrarius, a, um. Plin. lib. 6. cap. 28. Nunc reliquam oram Arabiæ contrariam prosequemur.

Rimprouerare, vedi rinfacciare.

Rinunciare, ò rimeritare; contracambiare, ò ricompensare.] Remuneror, aris, aut remunero, as. 2. 3 b. 2. l. Cic. l. 15 ep 13. Tibi ad me ornandum, semper datur facultas, mihi ad me remunerandum nihil suppetit præter voluntatem.

Rimuneratione, rimeritamento, e rimerito, il rimunerare, rimeritare.] Remuneratio, nis f. gen. 2 3. b 2. 4. l. Cicer. de Am. Nihil est remuneratione beneuolentiæ, nihil vicissitudine studiorum, officiorumque iucundius.

Rinascere, nascer di nuouo.] Renascor, sceris, 1. b. 2. l. Plin. lib. 11. cap. 37. Dentes canini amissi casu aliquo nunquam renascuntur. 2. Reuiuisco, scis. Plin. lib. 11. c. 28. Nullis eorum pennæ reuiuiscent auulsæ 3. Iterùm nasci. Plaut. in Pœn. Iterùm mihi natus videor, quod te reperi.

Rinascimento, il rinascere.] Ortus iteratio, Ex Cic. 1. Off. & in orat.

Rinaulgare.] Renauigo, as, aui, tum. Cic

Rincalzamento, inteso del rincalzare, che si fà à gli alberi.] Accumulatio, nis Calep.

Rincalzare, inteso de gli alberi.] Accumulo, las. Plin. lib. 10. cap 9.

Rincalzare, restringere] Coerceo, ces, cui, 2. Cohibeo, bes. Cicer.

Rinchiare, torcere la bocca.] Ringo, gis, xi. ctum. 2. Ringor, geris. Cicer.

Rinchiudere.] Includo, dis. 2. Introcludo, is. Cic.

Rinchiudere vna cosa separatamente dall' altra.] Secludo, is. Var. lib. 2. de re rust. cap. 2. Faciendum septa secreta ab alijs, quo enitentes secludere possis.

Rincontrarsi, riscontrarsi.] Congruo, is Cic. 1. de Diu. In his omnibus responsa Aruspicum, cum Sybillæ verbis congruebant.

Rincontro, auuerb. vedi rimpetto.

Rincorare, vedi inanimare.

Rincorarsi.]. Amissum animum recuperare. Gell. ibidem.

Rincrescere, vedi tediare.

Rincrescersi, vedi tediarsi.

Rincrescimento, vedi tedio.

Rincrespare, increspare.] Crispo, as. Plin. lib. 28. cap. 8.

Rinculare, ritirarsi all'indietro] Retrogredior, deris. 2. Retroeo, is. Plin. l. 2. c. 16.

Rinfacciamento, e rimprouerramento. Fior. anche rimprocciamento, e rimproccio, cioè il rinfacciare, ò rimprouerare, ò rimprocciare.] Exprobatio, nis. f g. 1 & 3. l. 2. com. 4. b Ter. Andr. act sc. 1.

Sed mihi molestum est; nam isthæc commemoratio.

Quasi exprobatio est immemoris beneficij.

2. Opprobatio, nis. f. g. 1. & 3. l. 2 com 4 b. Gell lib. 12. c. 12. qui sic ait; Tum Cicero inopinata opprobratione permotus, &c. 3. Obiectus, ctus m. g. 1. & 2. l. Col & Cic. Ver. 7.

Rinfacciare, e rimprouerare, Fior. anco rimprocciare, il che si dice anco gittar al volto.] Exprobro, as. 2. l. 2. com. Ouid. lib. 12. cap. 15. 2. Opprobro, as. 3. Impropero, as Calepio.

Rinfacciatore.] Exprobator, ris.

Rinfacciatrice.] Exprobratrix, cis. Sen. de Benefic. lib. 7. cap 22.

Rinfermarsi, ammalarsi di nuouo] Iterùm ægrotare, vel ægrescere, Ex Cels.

Rinforzare.] Crebresco, scis. Plin Iun. l. 7 ep. 247. Tum crebrescere fragor. 2 Roboro, boras.

Rinforzare, ò ringagliardire; confermare, ò rinuigorire; corroborare, ò fortificare; vagliono far forza, ò vigore: robustezza, ò gagliardia.] Firmo, as. 2. l. Corn. Cels l. 1. cap. 2. Sanum hominem, & qui benè valet, & suæ spontis est, oportet interdum varium habere vitæ genus, quiescere interdum, sed frequentius se exercere: siquidem ignauia corpus hebetat, labor firmat; illa maturam senectutem, hic longam adolescentiam reddit, 2. Confirmo, as. 1. & 2 l. Cicer. lib. 16 fam. epist. 2. Curate, & confirma, & cum commode poteris ad nos amantissimos tui, veni. 3. Roboro, as. 2. l. 2 b. Plin. lib. 10. cap. 33. Hirundines nidos luto construunt, stramento roborant 5. Corroboro, as. 2. & 2 l. 3. b. Plin. l. 10. cap. 20 Portulaca stomachum in acetarijs sumpta corroborat. 5. Stabilio, lis. 1. & 2 b Plin. lib. 20. cap. 20. Portulaca mobiles dentes stabilit commanducata, cruditates sedat, vocemque firmat, & sitim arcet. 6. Firmamentum adiungere cum Dat. & Cic. 2. de Inn. Argumentando nostræ causæ confirmatio est. per quam argumentando fidem, & authoritatem, & firmamentum adiungit oratio.

Rinforzamento, il rinforzare.] Confirmationis, f. g 1. 2. 3. l. Cic 6. fam. ep. 3. Confirmatione nostra non probat virtus tua.

Rinforzatore, quegli che rinforza.] Confirmator, ris. 1 2. 3. l. 4. b. in rect. & l. in obl. Cic.

Rinforzo, & anco soccorso.] Subsidium, dij. neut. gener. Cæsar.

Rinfrescamento, il rinfrescare.] Refrigeratio, nis. fœm. g. 1. com 2. & 4 l. 3. & 5. b Plin l. 21. c. 13. Qui mel venenatum edere, abijciunt se humi, refrigerationem quærentes: nam & sudore diffluunt.

Rinfrescare, far fresco.] Refrigero, as. Cic de Sen. & Plin. l 20. c. 7 Lactuca somnum facit, Venerem inhibet, æstum refrigerat.

Rinfrescar bene, ouer affatto.] Perfrigero. as. 1. & 2 l. 3 b. Plin. l. 20. c. 17. Omnium harum vis eadem perfrigerare, & adstringere.

Rinfrescatiuo, addiett. che hà forza, ò virtù di rinfrescare.] Refrigeratorius, a, um. 1 com. 2 4. & 5. l. 3. & 6. b. Plin. lib. 25. cap. 13. Cicutæ semini, & folijs refrigeratoria vis, quæ si enecat, incipiunt algere ab extremitatibus corporis 2. Refrigerans, ntis. om. g. 1. com. 2. & 4. l. & 3 b.

Rinfrescatore, vaso da tener fresco le cose.] Frigidarium, rij. n g. Plin. l. 5 ep.

Ringagliardire farsi gagliardo.] Roborari, vel firmari. Tacit. l 4.

Ringentilire, far diuenir gentile.] Nobilitare. Cicer. de Senect.

Ringhiera, vedi aringhiera.

Ringiouanire.] Repubesco, pubescis, bui. Collumell. lib. 2. cap 2. & 2 Rursus iuuenescere. Plin. lib. 10. cap. 57. Senium glirium finitur hyberna quiete, rursus æstate iuuenescunt 3 Senectutem exuere. Ouid. 3. de Art Anguibus exuitur tenui cum pelle senectus 4. Rursus adolescere. Ex Plin. lib. 16 cap 44 qui sic ait. Sunt hodie, & aduerso Vrentium vrbis iuxta Hellespontum in Protesiali sepulchro arbores, quæ omnibus ephebijs eius cum in tantum accreuere, vt Ilium aspiciat, inarescunt, rursusque adolescunt. 5. Rursus iuuenem fieri 6. Iuuentutem rursus assequi. vel adipisci, Ex Cic. 2. de Nat. 7 Senecta ætate iuuenem fieri. Ex Plaut. in Trin. qui sic ait; Hic ille est, senecta ætate qui factus est puer.

Il ringiouanire.] Iuuentutis iteratio. Ex Cicer. de Sen.

2. Iuuentæ renouatio. Ex Liu 6 bell. Pun. & Cic. 2. de Nat. 3 Senectæ renouatio, ex Plin l.7.c.18. 4. Iuuentutis redditio. Ex Quint. l.8 c.3.

Far ringiouanire.] Iuuentam renouare Ex Liu 6. bell. Pun. & Cic. 2 de Orat. 2. Senectam renouare Ouid 7. Metam. 3. Rursus adolescentulum, vel adolescentulam facere. Plaut. Pseud Item, vt Medea Peliam concoxit fenem, quem medicamento, & suis venenis dicitur fecisse rursus ex fene adolescentulum. Item te ego faciam. 4 Rursus iuuenem facere, Ex Plin lib.8. cap 57. & Quintil. lib. 2. cap. 2. 5. In pristinam iuuentutem renouare.

Quegli, che fà ringiouinire.] Iuuentæ restitutor. Ex Liu. 6 bel. Pun & Cic pro Mil.

Ringiouanito. partic.] Iuuentuti redditus, vel restitutus, ta, tum. Ex Plin. l.20. c.70. Iuuentutem adeptus, ta, tum Ex Cic. de Sen.

Ringratiamento, rendimento di gratie.] Gratiarum actio. Cicer. lib 10. epist. 19 Quam gratiarum actionem à te non desiderabam cum te re ipsa, atque animo scirem esse gratissimum, tamen fuit ea mihi periucunda.

Ringratiare, rendere gratie.] Gratias agere, Cic. Att. l.16. 2 Gratias agere Cic. de somn. Scip Grates tibi ago summe sol, vobisque reliqui cœlites.

Ringratiare infinitamente.] Gratias agere Immortales. Cic lib. 10 epist. 15. Immortales ago tibi gratias, agamque dum viuam, nam relaturum me, affirmare non possum.

Ringratiare con ragione, cioè meritamente.] Meritas gratias debitasque agere. Ex Cic. de Or.

Ringratiar con gran ragione.] Gratias iustissimas agere. Cic. 2 de leg. Respub. nostra iustissimas huic municipio gratias agere potest.

Ringratiar per lettera.] Gratias per literas agere. Cic. lib. 1 ep. 10. Lentulo egi per literas tuo nomine gratias diligenter.

Ringratiar sommamente, ouer grandissimamente] Gratias maximas agere Cic pro Mar. Maximas tibi gratias ago, maiores etiam habeo. 2 Gratias incredibiles agere Cic l 13. epist. 47. 3 Gratias mirificas agere. Cic. l.13 ep. 42. Lucius homo omnium gratissimus, mirificas tibi apud me gratias egit.

Ringratiare, e lodare.] Gratias, laudesque agere. Gell. lib. 3 cap. 7. Consul Tribuno gratias laudesque egit

Ringratiare, e lodare vno per lettere, ò in scritto.] Gratias, laudesque scribere, Gell. l.3 c.8. Pyrrhus rex Populo Romano laudes, atque gratias scripsit, captiuosque omnes restituit, & reddidit.

Ringratiatore, ò renditor di gratie, colui che ringratia ò rende gratie] Gratiarum actor, vel agens. Ex Cic. l.10 ep. 13 & pro Sest.

Ringratiatrice, ò renditrice di gratie, colei che ringratia, ò rende gratie.] Gratiarum actrix, vel agens. Ex Cic l. 10. ep. 13 & pro Sest.

Ringuainare, ò infoderare, inteso di spada, coltello, e simili.] Ensem reduco, cis, 1 b. 2 l. A. Gell lib. 5. c. 9. qui sic ait. Tum, & hostis gladium reduxit, & rex vitæ donatus est. 2. Ensem vaginæ referre, Sil. It. lib 7.

Rinocerote, animal che nasce in Egitto & hà vn corno sul naso.] Rhinoceros, rotis, m. geo. Plin lib 8. cap 21. Rhinoceros animal est vnius in nare cornu. Festus. lib. 16. Rhinocerotem quidam esse aiunt bouem Ægyptium 2. Naricornis, nis. mascul. gener. vt vnicornis.

Di rinocerote.] Rinocerotius, a, um. Nicol. Perott.

Rinouamento.] Renouatio nis. f g. Cic. 2. de Nat. 2. Instauratio, nis Cic.

Rinouare.] Renouo, as. 2. Instauro, as. 3. Reficio, is. Cicer.

Rinouatore.] Instaurator, ris. T Liu.

Rinouellare, cioè rigermogliare.] Rinouello, as. Colum. de arb. cap. 6 Eiusmodi itaque vinea, si non aridos habet truncos, & sicari potest, factis sulcis optimè sternitur, atque ita renouellatur.

Rintuzzare.] Retundo, is. Cic.

Rintuzzato.] Retusus, a, um Cic.

Rinuerdire, rinuerzire, e rinuerzicare in att. render verdezza, e vigore.] Viriditatem reddere. Ex Cic. de Sen. & 2. Ver. 3. Viridem, aut viride facere. Ex Var.

Rinuerdire, e rinuerzire, ò rinuerzicare in neut. ritornar verde.] Reuiresco, scis s 2 b. 3.l. Colum. lib. 2. cap. 1. Non est ergo exiguarum frugum causa, terræ vetustas, si modò cum semel inuasit senectus regressum non habet, nec reuirescere, nec repubescere potest. 2. Viridem, vel viride fieri Varr lib. 3. cap. 10. Herba, quæ vocatur seris aqua tacta, etiam quum arida, fit viridis. 3. Reuiuisco, scis. Plin. lib. 21. cap. 8. Alexandrioas amarantus postquam defecere cuncti flores, madefactus aqua reuiuiscit, & hybernas coronas facit.

Rinuigorire.] Vegeto, as, aui, atum Gell.

Rinuestire, ò inuestire il denaro.] Pecuniam collocare. Cic. pro Cec. Cum pecuniam Cesenniæ ex illa hæreditate deberetur, eam porrò in prædijs collocari maximè expediret.

Rinuntiare, alienarsi da che che sia.] Renuntio, as, cum. Dat. Quint. l.10 c.7. Ex tempore dicendi facultatem, qui non erit consecutus, mea quidem sententia ciuilibus officijs renunciabit 2. Nuncium remittere cum Datiu. Cic. Att. l 1 ep. 10 Credo te audisse consu es rogationem promulgasse, vxori Cæsarem nuncium remisisse. 3. Abrenuntio, as

Hauendo rinunciato al mondo, doppo d'hauer rinontiato al mondo.] Mortalibus rebus valere iussis. Maff. lib. 1. histor Indic. Me mortalibus rebus iampridem valere iussis, fingendi vel adulandi causas omnes procul habere par est.

Rio, e riuo, vedi ruscello.

Rio, e reo, vedi reo.

Riobarbaro, e reobarbaro, vedi rabarbaro.

Rione quasi regione, vna delle parti, nelle quali è diuisa la Città di Roma.] Regio, nis. fœm. geo. Plin lib 3. c. 5. & Suet in Iul Cæs cap. 39 Athletæ stadio ad tempus extructo in regione Martij Campi certauerunt, per triduum.

Rione della Trinità de Monti] Regio collina. Ex Suet. in Iul Cæs. c. 39 & Plin l.28 c.3

Rione de Monti, ò di Suburra] Regio Suburana. Ex Suet. idem.

Rione di Campo Marzo.] Martij Campi Regio Suet. idem.

Rione di Campo Vaccino, ouero del Palatino.] Regio Palatina. Ex Suet. idem.

Rione di S. Pietro a Vincola, ouero dell'Esquilino.] Regio Exquilina. Ex Suet. idem.

Di rione in rione, ouer in ogni rione.] Regionatim. Suet. in Iul. Cæsar cap 39. Ludos etiam edidit regionatim Vrbe tota, & quidem per omnium linguarum histriones.

Rione piccolo.] Regiuncula, læ. Suet.

Riopontico, e reopontico, radice medicinale, così detta dal luogo doue nasce.] Rhaponticum, tici. 2. Rheum ponticum. Diosc lib. 3. Rha, nonnulli rheum, Latini rhaponticum vocant, proueoit in ijs, quæ supra Bosphorum sunt regionibus, ex quibus affertur. 3. Radix pontica. C. If.

Ripa, riua, e riuiera, la parte della terra che termina, e soprastà all'acque.] Ripa, pæ. fœm gen. 1. l. Plin. lib. 10. cap. 33. Tertium est hirundinum genus, quæ ripas excauant, atque ità internidificant. 2. Rupes, pis. f g. Nicol. Perott.

Ripa di fiume.] Ripa fluuialis. Ouid. ep 5.

Ripa grande, luogo noto in Roma.] Tiberina ripa maior. Cicer.

Riparare, cioè prouedere, rimediare.] Prospicio, is. 2 Consulo, is.

Ripario, addiett. di ripa.] Riparius, a, um. 1. & 2. l. 3. b. Plin. lib 30 c.4.

Riparo.] Remedium, ij. 2. Salus, tis. Cic.

Riparo, quello che si fà con legni, terra, e simili.] Ag-

Agger, ris. Virgil. Æneid.

Ripartire, diuidere. compartire.] Digero, ris. Plin. l. 5. c 41. 2. Discerno, nis. Ex Plin. l. 2. c 41. Patrocinatur vastitas Cœli immensa, discreta altitudine in duo, atque septuaginta signa.

Ripensare.] Recogito, tas. 2. Reputo, as. Cic.

Ripescare, pescare di nuouo.] Expiscor, aris. Cic.

Ripetere, vedi repetere.

Ripetitore, che ripete per sotto Maestro, che fà ripetere à gli Scolari la lettione.] Repetitor, ris. Ouid. epist. 8.

Ripetta, diminut. ripa piccola.] Ripula, læ. f. g. s. l a. b. Cic. Att. l. 15 ep 16. Topographia ripulæ videtur habitura celerem satietatem.

Ripetta, luogo noto in Roma.] Tiberina ripa minor. Cicer.

Ripettinare, cioè pettinar di nuouo.] Repecto, ctis. r. b. 2. l. Ouid. 3. de Art.

Ripiantare.] Resero, is. Plin.

Ripiccare.] Repungo, gis. Cicer. s. fam. Possem eorum animos mediocriter lacessitus leuiter repungere.

Ripollolare, vedi rigermogliare.

Riporre, e riponere.] Repono, nis. 1. b. 2. l. Colum. lib. 12. cap 44. Omne pomum quod in vetustatem reponitur, cum pediculis suis legendum est, sed, si sine arboris noxa fieri possit, etiam cum ramulis, nam ea res plurimum ad prrennitatem confert.

Riporre per i bisogni.] In vsum repoonere. Col. l. 12. cap. 57. Hæc in vsum repones.

Riporre i frutti.] Fructus con dere, vel reponere. Cicer. 2. de Nat.

Riporre il grano.] Frumentum, vel triticum condere, Cic. 2 de Nat.

Riporre il vino.] Vina condere. Plin. l. 19. cap. 5. 2. Vindemiam condere Var. l. 2 proœm.

Riportamento, il riportare.] Relatio, onis fœm. gen. Ex Cicer. 3. de Orat. 2. Relatus, tus. m gen. Ex Tacit.

Riportare, portar seco nel ritorno.] Refero, fers. Var. lib. 2. cap. 10. Regero, is. 1. a. b. Plin. lib. 1 3. cap 15. 3 Reporto, as.

Riportatore, colui che riporta.] Relator, oris, Ex epist. ad Att lib. 8.

Riposare, vedi posare.

Riposare, per dormire, vedi dormire.

Riposatamente, auuerb. vedi posatamente.

Riposo, vedi posa.

Ripostiglio, luogo remoto da riporui le cose.] Repositio, ois f g Pallad l. 1 tit. 35. 2 Repositorium, rij n. g. Plin. lib 6. c. 11. 3 Theca, cæ f g Cic. Att. lib 4 ep. 7 In hoc thecam nummariam non retexeris; in alija etia cautior.

Ripostiglio segreto.] Repositorium sanctius. Iul. Capit in M. Aot.

Riposto. partic.] Conditus, ta, tum. 1. l. 2. b. Colum. lib. 1 cap 5.

Non riposto.] Inconditus, ta, tum. 1. 2. l. 3 b. Colum. lib 1. c. 5 Situs, atque humor instrumentum rusticum, suppellectilemque & inconditos, conditosque fructus corrumpit.

Riprendere.] Reprehendo, dis, hendi, hensum. Terent.

Riprenditore, riprensore] Obiurgator, ris 2. Reprehensor, ris. m g Cic de Nat Deor.

Riprensione.] Reprehensio, nis. Cicer. 2. Obiurgatio, nis. Cicer 1. Offic. Vita, victusque communis, consilia, sermones, cohortationes, consolationes, interdum etiam obiurgationes in amicis vigent maximè.

Ripresaglia.] Retentio, nis. Cæs.

Far ripresaglia.] Retineo, es Cic.

Ripreso.] Admonitus, a, um. Cicer. 2. Reprehensus, a, um. Cicer.

Riprouare.] Improbo, as. Cic.

Ripudiare.] Repudio, as. Quint. lib. 7. cap. 9.

Ripudio.] Repudium, ij. n. g. Terent. Phor.

Ripugnanza, vedi repugnanza.

Risaldare] Solido, as. Virg 1 Georg.

Risalutare, cioè di nuouo salutare.] Iterùm salutare, Ex Cic. pro Rosc. Am. & 1 Phil.

Risalutare, cioè salutar vn che ti saluta.] Resaluto, as. 1. a. b. 3 l. Cicer. 1. Phil. Anagnini cum essent deuij, obuiàm ei descenderunt, vt istum salutarent, tamen inter omnes constabat neminem esse resalutatum. 2 Resalutatione impertire, cum Accus pers. Cic Phil 2 3. Reddere salutationem Macrob. Sat. l. 1. cap 6 Acceptaque, ac reddita salutatione impertiri Suet. in Ner. c 37. Nero neque aduenient, neque proficiscens quenquam resalutatione impertiuit.

Risanare vedi sanare.

Risanarsi, rihauersi, guarire] Conualesco, scis 2 Inualesco, scis. Cel. lib. 2. cap 7. 3. Reualesco, scis. Gell. lib. 16. cap 13.

Risapere, cioè sapere qualche cosa per fama, ò relatione.] Rescisco, scis, ui, tum. 1. & 2. l. Ter in Hecy. act. 5. sc. 4. Omnia omnes vbi rescisceunt hi, quos par fuerat rescisceere, sciunt.

Riscaldamento, ò riscaldatione.] Calefactus, ctus m. gen. Plin 2. Calefactio, onis. fœm gen. Scæuolæ. D. L. 32. tit. 1. lib 36.

Riscaldare, cioè cagionar caldo.] Calorem mouere. Cels. lib. 5 c. 27. Calor mouendus est, ne humorem intus patiatur.

Riscaldare vna cosa fredda.] Calefacio, cis. Plin.

Riscaldarsi, infiammarsi] Incendor, ris Cels. lib 5 cap. 5. 2. Conferuesco, scis. Plin. lib. 18 cap. 30 Arbitrantur, granum si tegulis subiaceat conferuescere.

Riscaldatiuo aggett che hà virtù di riscaldare.] Concalefactorius, a, um. Plin. lib. 21. cap. 20. 2 Excalefactorius, a, um. Plin lib. 22. cap. 18 & lib. 23. cap. 8. Laurus excalfactoriam naturam habet. & folijs, & cortice, & baccis. 3. Calorificus, a, um. Gell. lib. 17. cap 8 Oleum quoque calorificum est, neque minorem vim in corporibus calefaciendis habet. 4. Calfactorius, a, um. 1 2. 3. l. 4 b. Diosc. lib. 2. cap. 13. Fibri testes calfactoriam vim habent.

Riscattare, ricomprare.] Redimo, is, emi, emptum. Mela. l 1 cap. 6. Ascanium caput à Pelasgis ea se vrbe redemisse commemorant.

Riscatto.] Redemptio, onis. f. g Cic. 2. Ver.

Rischiarare, far chiaro.] Clarifico, cas. Plin. lib. 2. cap 13.

Rischio.] Periculum, li n. g. Cic.

Riscoprare, cioè scopar di nuouo] Reuerro, is, b. 2. l. Plaut. in Stich. Reuerram hercle hoc, quod conuerri modò.

Riscossa, riscottimento, & esattione, il riscuotere.] Coactio, nis f. g 1. 3. b. 2. l Suet. in Vesp. c. 1. Titus Flauius Petronius venia, & missione impetrata, coactiones argentarias factitauit. 2 Exactio, nis. f. g 1. 2. l. 3. b. Cicer. ad Att lib. 5. Hæc extrema exactio nostrorum nominum expectetur.

Riscosso, inteso di ciò che si è riscosso.] Coactura, ræ. f. g. r. b. 2. 3 l ? 2 Col. l. 12 c. 50

Riscotitore, vedi esattore.

Riscriuere, rescriuere, scriuer di nuouo.] Rescribo, bis, 1. & 2. l Plin l. 7 ep 119 Petere, & quæ dixeris post obliuionem retractare, multa detinere, plura transire, alia interscribere, alia rescribere.

Riscuotere, & esigere, riceuere ciò che si deue.] Cogo, is. 1 l Cic. pro Rab Posth Ait enim dum Gabino pecuniam posthumus cogeret ex decumis Imperatorum, pecuniam sibi coegisse a Exigo gis 1. l. 2. b. Cic ad Quint. Fr. l 1 ep. 1. Non esse autem leniores in exigendis vectigalibus Græcos, quàm nostros publicanos, hinc intelligi potest.

Riscuotere i debiti.] Exigere nomina. Cicer. & Bud. in Pand. qui ait; qui legata, aut nomina exigere volebant.

militis, patrem eius dicendo à mortuis excitares. 4. Ab inferis excitare. Cicer 7 Ver Mater filij nomen implorans, mihi ad pedes misera iacuit: quasi ego excitare filium eius ab inferis possem. 5. Ad vitam reuocare. Plin lib. 25. cap 2. Xanthus historiarum auctor, in prima earum tradidit, occisum draconis catulum, reuocatum ad vitam à parente herba, quam balin nominat. 6. Defunctum, vel defunctam reuocare. Plin. lib. 2. cap. 7. Deus, nec sibi potest mortem consciscere, si velit: nec mortales æternitate donare, aut reuocare defunctos: nec facere vt qui vixit, non vixerit, qui honores gessit, non gesserit. 7. Spiritum restituere. cum Datiuo person. Plin. lib. 7. cap. 52. 8. Saluti restituere, cum Accusatiuo person. Plin. lib. 25. cap 2. Et Iuba, in Arabia herba reuocatum ad vitam hominem tradit. 9 Vitæ reddere cum Accusatiuo person. 10. Ad vitam restituere, tum Genitiuo, vel Datiuo person. Cicer. pro Mil. eius igitur mortis sedetis vltores, cuius vitam si putetis per vos restitui posse nolitis. 11 Resuscito, tas, 1. & 3 b. ex Ouid. 8. Metam. Inque vices ponit. positamque resuscitat iram. 12. Restituo, is, a. b. Horat. carm lib. 4. od 7. Cum semel occideris, & de te splendida minos Fecerit arbitria. Non Torquate genus non te facundia non te restituet pietas. 13 In lucem reuocare. Plin lib. 29. c. 1. 14. Reuocare à morte, ex Plin. Inueneruntque Iusorum farina dysentericos à morte reuocari. 15 Reuocare ad vitam. Plin lib 7 cap 52. Huc pertinet nobile illud ad grecos volumen Heraclidis septem diebus fœminæ exanimis ad vitam reuocatæ. 17 Reponere in lucem Senec. lib 5 epist. 36 Mors intermittit vitam, non eripit, veniet iterùm qui nos in lucem reponat dies

Cosa che si può risuscitare.] Reuocabilis, & hoc le, s. 2. & 3 l Ouid ad Liuiam.

Supprimè iam lachrymas: non est reuocabilis istis,
Quem semel vmbrifera nauita lintre tulit.

Risuscitar da sè, risuscitar se stesso, proprio di Christo.] Restituere se se, ac reuiuiscere, ex Varr de Re rust. lib 16. Apes, quæ sic concinnatæ concaluerunt, restituunt se, ac reuiuiscunt. 2 Sua spontè resurgere, ex Plin. lib 26. cap 32. In exemplis arbores multas sine tempestate. vllaue causa alia, quàm prodigij cecidisse ac sua spontè resurrexisse. 3 Spiritum sua spontè resumere, ex Colum. lib 9 cap. 13. Apes viuido halitu caloris animatæ, spiritum resumunt.

Risuscitare, in neutr. ritornar in vita.] Reuiuisco, scis, reuixi, reuictum, 1. b. & 2. l. 2. Ad vitam reuerti. Lucret. lib. 2. 3. Ad vitam redire Cels. lib. 2. cap. 8 Ad vitam non redit, qui ex suspendio spumante ore detractus est. 4 Spiritum resumere. Colum. lib 9 cap 1. 5. Vitam iterare. Plin. lib. 7. cap 15. Quæ (malum) ista dementia est, iterari vitam morte? 6 Resurgo, gis, rexi, ctum, 1. b ex Plin, lib 26. cap. 32. A quo deinde tempore maiestas populi Romani resurrexit, quæ ante vastata cladibus fuerat. 7. Vita redire cum Datiuo person. Plin. lib. 11. c. 36. Muscis humore exanimatis, si cinere condantur, redit vita.

Risuscitato, ritornato da morte à vita.] Rediuiuus, ua, uum, 1. & 2 b & 3 l. Cicer. 3. Verr. & Iuuen Sat 3. 2 A mortuis, vel ab inferis excitatus, ta, tum. Cicer. 1. de orat. & 7. 3. Ad vitam reuocatus, a, um. Plin. lib. 7. cap 52. Muscis humore exanimatis, si cinere condantur, redit vita. Horat. Turs. Laur. hist. lib 4. cap 28 Proinde à notis ignotisque non iam Io: Philippus appellabatur, sed Lazarus rediuiuus. Cicer 3. Verr.

Imagine di Christo risuscitato, ouer ritratto della resurrettione di Christo.] Christi reuiuiscentis effigies M. ff. l. 1. ep. 9

Mi par d'esser risuscitato.] Videor mihi restitutus. Cicer. l. 14. fam. ep 1. Ego tum denique mihi videor restitutus si area erit restituta.

Risuscitatore, renditore di vita.] Salutis, vel vitæ restitutor. Cicer. pro Mil. P. Lentulus vltor sceleris, propugnator senatus, restitutor salutis.

Risuscitatorio, addiett. di risuscitatore, ouero che hà virtù di risuscitare.] Restitutorius, a um, a. b. 3 & 4. l. ex Caio, & Vlp.

Tutti risusciteranno, tutti risorgeranno.] Vita omnibus redibit, ex Plin. l. 11. c. 38.

Ritagliare.] Reseco, as. Cic.

Ritaglio.] Resegmen, inis. Plin. l. 28. c 5.

Ritegno.] Obex, icis. Cic.

Ritenere, vedi fermare.

Ritiramento, lo star ritirato.] Secessus, sus, masc gen. & 1. l. Plin. lib. 8. cap 9 Serpentium vipera sola terra dicitur condi, cæteræ arborum, aut saxorum cauis Et aliàs, vel annus fame durant, algore modo dempto. Omnia secessus tempore veneno orba dormiunt. 2. Cessio, nis, f. g. Grat.

Ritirare, tirar' in dietro.] Retraho, is. Var 4. de ling. Illa, quæ maioribus nostris ademit obliuio fugitiua, secuta sedulitas Bruti retrahere nequit.

Ritirarsi] Recedo, dis. 2. Secedo, dis. Cic.

Ritirata, vedi raccolta.

Rito, propriamente vso, od'osseruanza di cose ecclesiastiche.] Ritus, tus. Cic.

Ritogliere, ripigliare.] Resumo, is. Recipio, is, Cicer.

Ritondezza, e ritondità: rotondezza, e rotondità, astratto di rotondo.] Rotunditas, tatis, f. g. Plin. l 9 c. 36. 2. Rotundatio, nis, f. g. Vitr l. 10 c. 11. Et in rotundatione, & in longitudine æqualia spatia fient.

Ritondezza compassata, cioè fatta col compasso.] Rotunditas circinata. Plin. lib 16. cap 13. Populo huic folia in iuuenta circinatæ rotunditatis sunt, vetustiora in angulos exeunt.

Ritondo, vedi tondo.

Ritorcere, torcere di nuouo.] Retorqueo, es. Cic.

Ritorcimento, il ritorcere.] Retortus, tus, 1. b. ex Lucr.

Ritornare, vedi tornare.

Ritornar à proposito.] Ad rem redire. Cato de Re rust. in proœm.

Ritornar' al suo primo costume.] Ad ingenium redire. Ter.

Ritornar correndo] Recurro, ris. Cic. l. 14 ep. 3. & ad Att. l. 1 Puero isti, quem ad te iussi recurrere, da ponderosam aliquam epistolam.

Ritornar 'indietro] Retroeo, retrois. Plin. l. 2. cap. 27. Tum primum incipiunt stellæ retroire.

Ritornar in sè, cioè in ceruello.] Ad mentis sanitatem redire. Turs Xau. lib. 1. cap 24. 2. Recipere se se. Cic. somn Scip. Vt me recipi, come io ritornai in me. 3. Ad se redire Terent. Adelph. Reprime iracundiam, & ad te redi.

Ritornare volando.] Reuolo, as. Var. l. 3. de Re rust. cap 5. Turdi trans mare in Italiam aduolant circiter æquinoctium autumnale, & eodem reuolant ad æquinoctium vernum.

Ritornare, ò tornare à Roma.] Vrbem repetere. Suet. in Cæs c 35.

Ritornare à sesto.] Redire ad ingenium. 2. Redire in naturam. 3. In antiquum statum reuerti. Colum l 8. c. 80 Si femur fractum est, fit breuius, quia nunquam in antiquum statum reuertitur. 4. Ad consuetudinem redire. Cels. lib. 2. cap. 7 Ad consuetudinem redire debet.

Ritornar con le trombe nel sacco] Infectare redire. Cels. lib 6. bel. Gal. Diuitiacus auxilij petendi causa Romam profectus, infectare redierat.

Ritornar nel senso che diciamo ritorna la febre, il dolore, &c.] Repeto, tis. Cels. l 2. c. 8. Quamuis quieuerit febris, tamen repetit.

Ritorno, e ritornata, vedi tornata.

Ritorto, ripiegato.] Recuruus, ua, uum. Ouid Am 2 Recuruatus, ta, tum Cels. l. 50. vel Incuruus, ua, uum. Terent in Eunuch.

Ritrarre. & effigiare, far ritratto.] Effingo, gis. 2. Exprimo, mis. Cic. 1 de leg.

Ritratto, effigie, pittura, ò imagine.] Simulacrum,

cri,n gen. Cic. l 2. de Inuent Helenæ se pingere simulacrum dixit Zeusis. 2. Imago, ginis. Suet. in Cæs. Cæsar animaduersa apud Herculis templum magni Alexandri imagine, ingemuit. 3 Effigies, ei, fœmin gen 1.4 l. 2.3 b. Cicer. 2. de fin sex. Peduceus filium reliquit, effigiem, & humanitatis, & probitatis suæ. 4 Effigia, æ, 1 l. 2 b. Plaut. in Rud. Veneris effigia hæc quidem est. 5. Exemplar, ris, vel exemplum, pli, neut. gen. Cicer. Att lib 7.

Ritratto di rilieuo.] Effigies cęlata, Cicer. 2. vel effigies anaglypha. 2. Signum, vel simulacrum anaglyphum, ex Plin.

Ritrosia, Fior. l'astratto di ritroso.] Morum difficultas, ex Corn. Cels. l. 2. c 2 & Mart l. 12 ep. 2. Animus intractabilis, Sen. in Hipp.

Ritroso, addiett. cioè fantastico, & intrattabile.] Difficilis, & hoc le, 1. l. 2. 3. b. ex Afranio qui ait: vixisti durus, difficilis, tenax.

A ritroso, Fior à rouerscio, Sen à riuercio auuerbialm.] Peruersè, 1. 2. 3. l. Pomp. Mela lib 1. cap 9. Aegyptij suis literis peruersè vtuntur. 2. Præposterè, 1. 2. 4. l. 3. b.

Ritrouamento.] Inuentio, nis. Gratſ. 2. Inuentum, ti. Plin.

Ritrouare, vedi trouare.

Rittamente, dirittamente, e dritto, à drittura, per linea retta] Recta Cic. in Catil. Recta perge in exilium. 2. Rectè. Cic 1. de fin. Atomorum aliæ declinabunt, aliæ suo natu rectè feruntur. 3. Directè. Cic in Part. Cum semel dictum sit directè 4. Directè. Cic 1 de Nat Epicurus ait, atomum cum pondere, & grauitate directò deorsum feratur, declinare paululum. 5 Ad lineam. Cicer. 1. de fin Epicurus censet, indiuidua, & solida corpora ferri suo deorsum pondere ad lineam. 6. Per directum. Plin. lib 3. cap. 5. Efficit passuum per directum 30. millia.

Rittezza, dirittezza, e dirittura: dirittezza, e drittura, l'astratto ritto di, diritto ò deitto.] Directio, nis, f g 1. & 2 l. & 3 b Vitr l 4. c. 3 vbi legimus viatum directiones. 2. Rectio, nis, f g

Rittissimo, e drittissimo.] Rectissimus, a, um. Plin. lib. 10 cap 39. Larici, & magis abieti succissis humor diù defluit; hæ omnium arborum altissimæ, ac rectissimæ.

Ritto, dritto, e diritto, addiett. il contrario del distorto.] Rectus, a, um. Cicer 1. Tusc. Vt partes illæ superiores in medium locum mundi grauitate feruntur, & pondere: sic hæ cursus rectis lineis in cœlestem locum subuolant. 2 Directus, a, um. Cic 2 de Nat. Auditus flexuosum iter habet, ne quid intrare possit si simplex, & directum pateret.

Ritto, auuerb cioè dirittamente, vedi rittamente.

Ritto, e dritto, sust l'opposito di rouerscio] Aduersum, si, neut gen. 1 4 l. ex Plin. lib. 12. cap. 45. & Cicer. 2 de orat. 2 Pars Prior, vel aduersa, vel antica, ex Cicer. 2. Acad. & de Vn.

Ritto, e diritto, addiett. leuato sù, ouer ritto in piedi] Erectus, ta, tum, 1. 2. l. Cicer 2 de Nat. Deus homines humo excitatos celsos, & erectos constituit, vt Deorum cognitionem Cęlum intuentes, capere possent

Riturare, di nuouo turare] Iterùm obturare. Cic.

Riturare, per turare, vedi turare.

Riturbare, di nuouo turbare.] Iterùm turbare.

Riua, vedi ripa.

Riuale, di riua, che attinge l'acqua dall'istesso riuo, ò fonte.] Riualis, lis, l 14. c. 1. Negotium de aquæ ductu, cum riualibus, apud iudicem est.

Riuale, concorrente, ò emulo dell'amore nell'istesso oggetto] Riualis, lis, m gen. 1. & 2 l Plaut. in St ch. Eadem est amica ambobus: riuales sumus. 2 Amoris socius, vel æmulus, ex Plin l. 8 c. 30. 3. Libidinis æmulus, vel socius. Plin l. 8. cap. 30. Mares in eo genere singuli fœminarum gregibus imperitant. Timent libidinis æmulos, vt ideò grauidas custodiant 4 Anterasta, stæ, m. g. 1 & 3 l & 2 b. græc. Xenophon. qui Atlantæ procos anterastas vocat. 5. Zelotypus, pi, 2. 2. & 3. b. græc. Quint. lib 4. cap. 2. Quid exponet, quæ zelotypum malæ tractationis accusat?

Riualità, concorrenza d'amore.] Riualitas, tis. Cicer. Tusc 4 Zelotopia, æ. Cic. 4 Tusc Zelotopia, est ægritudo ex eo quod alter quoque potiatur, eo, quod ille ipse concupierit.

Riuedere, riferito à libri, ò scritture.] Recognosco, is. Cic. in Var.

Riuedere, emendare, come vn libro, ò altra compositione.] Retracto, as Plin l 9. epist. 10. Oratiunculam vnam, & alteram retractaui.

Riueditore, e reuisore, colui che riuede componimenti, ò libri.] Recognitor, ris, 1. 3. b 4. l. in rect. & l. in obliq. Maff in Ignat. lib 1. cap 17 Citatus præterea Ignatius ad Baccalaureum, & reliquos libri sui recognitores, & cæt.

Riuelare.] Palam facere. 2. Patefacio, cis. 3 Indico, as. 4. Aperio, ris 5. Reuelo, as. Ouid. 6. Fast.

Riuelatione.] Reuelatio, nis, f g. 2. Patefactio, nis. Cicer. 3. Indicium, cij, n g.

Per riuelatione diuina.] Diuino admonitu Cic. 2. Dei admonitu Cic.

Riuendere.] Reuendo, dis, di, ditum. Thesaurus.

Riuenditore.] Propola, læ. Gratſ. 2. Reuenditor, ris, ex Cicer.

Riuenditore, di stringhe, & altre cose.] Circitor, ris, m. g. Idem.

Riuenire, ritornare, vedi tornare.

Riuerberare, ripercuotere.] Reuerbero, as. 2. Repercutio, tis. Cic.

Riuerberatione, il riuerberare.] Repercussus, cussus, 1. b. Plin l 5 c 5 Ater dictus est mons, adusto similis, aut solis repercussu accenso.

A riuercio, à rouescio] Præposterè Cic.

Riuerente.] Reuerens, entis. 2. Verens, tis, neut. gen. Cicer.

Riuerentemente.] Reuerenter Gratſ.

Riuerenza gesto, ouer atto, che si fà col corpo, e massime con la testa.] Inclinatus, tus, mascul. gen. ex Gell. lib. 3. cap 12.

Riuerire, & osseruare.] Veneror, raris. 2. Vereor, eris. Cicer

Riuerire, per rispettare, vedi rispettare.

Riuiera.] Ora, ræ. Virg & Ouid.

Riuestire, vestir di nuouo.] Denuò, aut iterùm induere, vel amicire, ex Cic 4 Verr & Tusc.

Riuestire, cioè vestir vno di panni nuoui, ò migliori.] Nouis quempiam, vel potioribus induere, vel amicire, ex Suet. in Vesp c. 10. & Sen. de Cons. ad Mart.

Riuestirsi, cioè vestirsi di nuouo.] Iterùm, seu denuò velari, aut vestiri, ex Cic. de Inu & pro Rosc Am.

Riuestirsi, cioè vestirsi di panni nuoui, ò migliori] Noua, vel potiora induere, ex Ouid. 15. Metam qui dicit. Lugubria indue. 2 Nouis, vel potioribus indui, ex Plin. in Paneg. vbi sic habetur, terra segetibus induebatur

Riuo, vedi ruscello.

Riuocare vedi richiamare.

Riuolgere, riuoltare.] Reuoluo, uis, ui, lutum. Cicer.

Riuolgimento.] Euersio, nis, f. g Plin. l. 22 c. 27.

Riuolo, dimin. di rio, vedi ruscelletto.

Riuoltare, voltar di nuouo.] Reuoluo, luis. Cic.

Riuomitare] Reuomo, mis. Cic.

Riuscimento.] Euentus, tus, m g. Cic. 2. Euentum, ti, n gen. Cicer.

Riuscire.] Euenio, nis. 2. Succedo, dis, si, sum. Cicer.

Riuscire la cosa d'altra maniera, di quello che si pensa.] Rem aliter, atque opinatur cadere. Cic.

Riuscir bene, inteso di cosa, ò di negotio, che hà buon successo.] Benè, & prosperè cedere. Gell. lib 4 cap 5. Ex qua re abene, & prosperè Reipub. cessit 2 Bonum exitum habere, ex Cic lib. 2. epist. 15. 3. Exitum felicem habere. Cic. lib. 2. epist 10 Hæc res habuit hunc exitum satis felicem. 4. Benè vertere, ex Plaut. in Truc. 5 Benè ce-

dere. Suet. in Claud. cap 26.

Riuscir male, inteso di cosa, ò negotio, che hà cattiuo esito.] Malè cedere. Suet. in Claud c. 26 Confirmauit pro concione apud Prætorianos quatenus sibi matrimonia malè cederent, permansurum se io cœlibatu. 2 Malè cadere. Cæsar in Comment. Vbi tantos suos labores & apparatus malè cecidisse viderum, &c. 3. Malè vertere, Plaut in Truc. Si malus, aut nequam est, malè res vertuor, quas agit 4 Inprosperè cedere Col l 1. c. 1. 5 Exitum infelicem habere, ex Cic l 1 ep. 10.

Riuscire, più à fatti, che à parole altri dicono, riuscir più à pane, che à farina.] Melius facere, quàm dicere, ex Cic. 5 Philipp. 2. Re quàm verbo meliorem esse, ex Pomp. M l 1. l. c. 5.

Riuscire, inteso di cosa, chr habbia effetto, come di paura, speranza, sogno, e simili.] Euado, d s. Cicer. 2 de Diuinat. Totas noctes somniamus, & miramur, aliquando id quod somniamus euadere. 2. Euenio, nis, 2. l. a. b.

Rizzare, cioè ergere.] Erigo. gis, r. l. a. b. Cic.

Rizzare, far dritto, vedi drizzare.

Rizzarsi, vedi leuarsi sù.

R O

ROane, città in Francia.] Rothomagum, gi. Rothomagus Calep.

Roba, Fior. robba, Sen. dicesi ol tramenti, facultà, ricchezza, od hauere, nom. tutte son voci generalissime, che comprendono beni esterni dell'huomo.] Res, rei, 2. l in Nom. & b. in Gen. & Dat sing. Terent. in Adelph act. sc. 3. Solum vnum hoc vitium affert senectus hominibus

Attentiores sumus ad rem omnes, quam fat est.

Cic. 2 Catil Res eos iam pridem fides deficere nuper cœpit. Vn pezzo fà cominciò mancar loro la roba, e poco fà il cred to Plaut. in Stich Amicos res inuenit La roba, ouer chi hà roba, truoua, ed ha de gli amici 2 Res familiaris Cic. 1. Tusc Res familiaris est ministra, & famula corporis. 3. Res domestica Cicer pro Cæl cuius est: se ad curam r i domesticæ reuocare 4 Facultates, tatum, fœm gen & num. plur. 1. b. 2 & 3 l. Cicer. de off. Effectum est. vt dando, & accipiendo, & permutandis facultatibus, & commodis, nul a re egeremus. 5 Fortunæ, arum, fœmin. geo & oum plur 1 a & 3. l apud T Liu. Pleni fortunarum, gloriæque triumphantes domum redibatis 6 Bona, orum, neut gen & num. plur 1. b. Cic in Top cuius est: Vxori vsum fructum bonorum legata.

Roba molta, ò grande] Res magna, vel ampla. Cicer. de Sen Flaminium: ffatur ille vir, haud magna cum re, sed fide plenus Iuu Sat 3

Roba poca, ò piccola.] Res tenuis, aut parua. Horat lib 1. ep 20. Me l bertino natum patre, & in tenui re maiores pennas nido extendisse loqueris. 2. Res curta Horat 3. carm. od 24.

Roba di mal'acquisto] Res aut malè aut prauè, aut iniquè, aut iniustè parta, ex Cic 2. Philipp. vbi sic habetur; Malè parta, male dilabuntur.

Roba di buon acquisto] Res aut benè, aut rectè, aut honestè, aut rectè parta, ex Cicer 2 off. Res familiaris benè parta sit, nu lo neque turpi quæstu, neque odioso, &c.

Far roba.] Rem facere. Ter in Adel. act. 2. sc 2. Nunquam rem facies: abi nescis inescare homines. 2. Rem quærere. Cicer Parad 6. Is, qui honestè rem quærunt mercaturis faciendis, operis dandis, publicis sumendis, intelligimus opus esse quæsito. 3 Rem familiarem quærere. Cicer 3. off R s familiaris quæri debet ijs rebus, à quibus abest turpitudo; conseruari autem diligentia, & parsimonia.

Hauer roba.] Rem habere. Cic. de orat. Homo fatuus post quam rem habere cœpit, est mortuus.

Mantener la roba.] Rem familiarem tueri. Cicer. de Sen. Xenophontis liber de tuenda re familiari, qui œconomicus inscribit. 2. Rem familiarem tenere. Cic. Phil c 1.

Consumar la roba.] Rem conficere. Cic. post red. Qui cùm suam rem non minus strenuè, quàm postea publicam, confecisset egestatem, & luxuriam domestico lenocinio sustentauit.

Stabilir la roba.] Rem familiarem constituere. Cic. Phil. 11. Latro sceleratus, atque egens popularetur agros, vexaret Vrbes, non ad spem constituendæ rei familiaris, quàm tenere eum posse negant, qui norunt, sed ad præsentem pastum mendicitatis suæ.

Far roba col trafficare, ò mercantare.] Rem facere mercaturis. Cato de Re rust. c. 1 Est interdum præstare populo, mercaturis rem quærere, ni tam periculosum fiet, & item fœnerari si tam honestum fiet.

Far roba lecitamente] Rem honestè quærere. Cic. 6. Paradox 2. Rem bonis, & honestis rationibus quærere, ex Cic. 6. Parad.

Far roba illecitamente] Rem inhonestè quærere, ex Cic. 6. Parad 2. Rem malis, & inhonestis rationibus quærere, ex Cic. de offic.

Crescere in roba.] Re familiari augeri. Cicer 3. de Natur. Auro, aut honoribus aucti, aut re familiari, aut si aliud quidpiam nacti sumus fortuiti boni, aut depulimus mali, &c.

Scemar in roba.] Re familiari comminui. Cicer ad Attic. l 4 epist. 3. Nos animo dumtaxat vigemus, etiam magis, quam cum florebamus; re familiari comminuti sumus.

Roba mia.] Meum, mei, neut gen. Terent. in Adelph. act. 1 sc 2.

Obsonat, portat, oler vnguenta, de meo.

Roba tua] Tuum, tui, n g Plaut. Bacch.

Et ad eam operam, facere sumptum de tuo.

Roba sua] Suum, sui, n g Sallust. de Con Cat. vbi ait: sui profusus.

Roba nostra.] Nostrum, stri, n g. Plaut. in Truc. De nostro sæpè edunt

Roba del Comune, ò del Publico.] Commune, munis. Horat 2 carm. od. 15 Priuatus illis census erat breuis, Commune magnum 2 Publicum, blici, n gen Liu 4. ab Vrb Senatus decerneret, vt stipendium miles de publico acciperet, cum ante id tempus de suo quisque functus eo muenere esset. 3. Res publica. Cicer. post red.

Roba caualleresca, cioè da caualiere, ò di cauallere] Res familiaris equestris. Cicer. lib 9. epist. 13. Res familiaris alteri eorum valdè exigua est, alteri vix equestris.

Roba d'altri] Alienum, alieni, n. g. 2 b. & 3 l. Cicer. lib. 3. epist 8 Non debent homines, cum, & natura semper ad largiendum ex alieno fuerim restrictior, & temporibus, quibus alij mouentur, ijsdem ego mouear, me esse acerbum sibi, vt sim dulcis mihi.

Desiderare roba d'altri.] Alienum appetere Cic. 3. off. Vt sapiens nunquam committet vt alienum appetat, & quod alteri detraxerit, sibi assumat. 2. Alieno mentem vel animum abstinere Cic 2. Verr.

Non desiderare roba d'altri.] Alienum non appetere, ex Cic. pro Rosc. Am. 2. Alieno animum abstinere. 3. Ab alienis mentem abstinere Cic. 1 de orat. Coercere debemus omnes cupiditates, nostra tueri, ab alienis mentes, oculos, manus abstinere.

Il desiderar la roba d'altri.] Alieni appetentia. ex Cicer. 3. offic. 2 Alieni appetitio. Cic. 3. offic. Non magis est contra naturam morbus, aut egestas, aut quid eiusmodi, quàm detractio aut appetitio alieni.

Desideratore di roba d'altri.] Alieni appetens. Sallust. de Con. Catil Catilinæ animus audax subdolus, varius, cuiuslibet rei simulator, & dissimulator, alieni appetens, sui profusus. 2. Alieni cupitor, ex Cicer. 3. offic. & Tacit. l. 12.

Desideratrice di roba d'altri.] Alieni appetens, ex Sallust. de Con. Cat. 2. Alieni cupitrix, ex Cicer. 3. off. & Tacit. lib. 12.

Chi

Chi s'astiene dalla robba d'altri.] Alieni abstinens, o.gen. ex Plin in epist.
Chi più s'astiene dalla roba d'altri.] Alieni abstinentior, ex Plin.
Chi sommamente s'astiene dalla ruba d'altri.] Alieni abstinentissimus,ma, mum. Plin.in epist.Homo est alieni abstinentissimus.
Esser accorto, ò scaltro in materia di roba.] In re familiari callere.Plin.l.6 c.29 Polypus cum alioqui brutum habeatur animal, vt quod ad manum hominis adnatat, in re quodam modo familiari callet.
Robamento,e rubamento : rubaria,e ruberia : Fiorent anche ruba, e rubatura comunemente, furto, il robare, ò rubare.] Furtum furti,neut.gen .Plin.l 8. cap.51.Compertum est, furibus agnitam vocem suarij furto abactis, mersoque nauigio,inclinatione alterius vitus, remeasse 2.Alieni detractio. Cicer.3. offi. Non magis est contra naturam morbus, aut egestas, aut quid eiusmodi quàm detractio, aut appetitio alieni. 3.Alieni ademptio, ex Cic. pro Dom.
Robamento di bestiame.] Abactus,ctus, m g. 1.b.ex Plin. in Paneg & Liu 3 ab Vrb.2. Abigeatus,geatus, m.g.1.& 2.b.& 4.l.Marcell.l.47.Digest. Abigeatus crimen publici iudicij non est,quia furtum magis est.
Robamento di cosa publica.] Peculatus,tus,m.g. 1.b. 2.& 3.l.Pomp Fest. lib.14.Peculatus, furtum Publicum dici cœptum est à pecore, quia ab eo initium eius fraudis esse cœpit.
Robamento di cose sacre, ò di luogo sacro.] Sacrilegium, gij,neut. gen. Sipont. Sacrilegium est furtum rei sacræ, aut è loco sacro. Non. Marc. Legere surripere significat : vnde,& sacrilegium dicitur, idest,de sacro furtum. 2 Peculatus,tus,m gen.1 b.2.& 3.l.Sipont.Paulus & Labeo peculatum desiniunt esse pecuniæ publicæ,aut sacræ furtum.
Robamento di molto,ò di tutto.] Compilatio,onis,f.gen. 2.& 3 l Cicer. lib.2. epist.9 Quid tu me hoc tibi mandasse existimas,vt mihi gladiatorum compositiones,aut vadimonia dilata, & Chrelli compilationem mitteres, & ea quæ nob s, quum Romæ sumus narrare nemo audeat? 2.Expilatio,onis,fœm.gen.2 & 3.l.Cic.offic.2 Tot leges,& proximæ quæque duriores,tot rei,tot damnati, tantum Italicum bellum propter iudiciorum metum excitatum,tanta,sublatis legibus, & iudicijs expilatio, direptioque sociorum,vt imbecillitate alinrum,non nostra virtute valeamus.
Robare,rubare,e furare,tor l'altrui.] Furor,aris,1.l.Cic.6. Verr. Tum primum intellexi, ad eam rem istos fratres Cybiratas fuisse, vt iste in furando manibus suis, oculis illorum vteretur. 2. Alienum detrahere, vel adimere, ex Cicer.3. offic.3 Alieno manum non abstinere.ex Cic. ad Attic.l.9.ep.6.4.Ab alienis manus non abstinere.ex Cic. de orat.5.Alienis bonis manus afferre. Cicer.2.offic.Sequuntur largitionem rapinæ : quum enim dando egere cœperunt, alienis bonis manus afferre coguntur. 6.Furtum facere. Gell.l.11.c.18. Decemuiri furem,qui manifesto furto prehensus esset,tum demum occidi permiserunt, si aut cum faceret furtum non esset; aut interdiu se telo,cum prehenderetur,defenderet. Cic.pro Cluent. Medicus domi furtum facit,& cædem. 7.Alieno non abstinere, ex Sueton. in Tito c.7. 8 Furto subducere, cum Accus.rei. Liu 9 ab Vrb. Porsenæ obsides dedistis: Furto eos subduxistis.9 Clepo,pis, psi, ptum Cic.2.de leg. Sacrum,sacroque commendatum qui clepserit, rapseritque parricida esto to Harpego,as,aui,atum. 1.2.l.Plau. Pseud.Vbi data occasio est,rape.clepe,harpega.
Robare nascostamente, ò di nascosto.] Suffuror, aris, 2.l. Plaut.in Truc.Hæc quum video fieri, suffuror, suppilo, de præda,prædam capio. 2 Subduco,cis. Plaut. in Curc. Propino magnum poculum : ille ebibit, caput deponit: quum dormiscit ei subduco annulum. 3 Furto subducere. Liu.9. ab Vrb. Obsides Porsenæ dedisti : furto eos subduxistis 4.Subtraho,his. Plaut.in Cas 6 Surripio,pis, 2.b.Cic l.15. ep.77.Dionysius,suus meus,qui meam bibliothecam multorum nummorum tractauit,cum multos libros surripuisset, nec se impunè laturum putaret, aufugit. 7.Clepo,pis clepsi,ptum,3.b. Cic.4 de Repub. Sparge pecu rapere, & clepere discunt. P.Clepso,psis, clepsi,clepsum.Varr. 6.de ling P.C'ame eripere. Cicer.2. off Qui cuipiam furatur aliquid,aut clam eripit.10 Sublego,g.s.2.b. Virg.ecl.9.
Vel quæ sublegi tacitus tibi carmina nuper,
Quum te ad delicias ferres Amarillida nostra.
Robare per forza,vedi rapire.
Robare,inteso di bestiame.] Abigo,gis.1.& 2.b.Cic.5.Ver. 2 Furto abigere. Plin.l 8. c.51.Sues furto abacti vocem suarij agnouerunt.
Robare cosa publica, ò sacra] Pecolor,aris. 2 Depeculor, aris,1 & 3.l. 2 b Sipont Depeculari propriè est ea, quæ ad Rempub siue Principem, siue sacram pertinent, furari. 3.Peculatum facere. Cic pro C.Rab. An de peculatu facto, de tabulario incenso longa oratio exprimenda est?
Inclinatione à robare,vedi furacità.
Non robare.] Alieno abstinere. Suet.in Tit.c.7 Nulli ciuium quicquam ademit : abstinuit alieno. 2.Alieno manum abstinere. Cat. de Re rust. cap.5. Villici officia hæc erunt, alieno manum abstineat; sua seruet diligenter. 3.Ab alienis manus abstinere.Cic.2.de or.4.Alienis bonis manus non afferre,ex Cic.2 off.
Cosa robata.] Furtiuus, ua, uum. Plaut. in Cur.Mercari furtiuas, atque ingenuas virgines? Ambula in ius.
Robato,particip.] Ablatus,ta,tum,2 b Plin l.34. c.8. 2.Sublatus,ta,tum,2.l. Plin.Idem ibid Fecit,& Apollinem, quem à triumuiro Antonio sublatum, restituit Ephesijs D. Augustus
Robato,inteso di bestiame.] Abactus,ta,tum.1.b.Cicer.4. Ver. Greges nobilissimarum equarum abacti. 2.Furto abactus, ta, tum. Plin. lib. 8. cap. 51. Sues furto abacti.
Robato di nascosto.] Sublectus,a,um,ex Virg. ecl.2. 2.Sureptus,a,um.Cic.Phil.c 4.
Robatore, Sen. rubatore, Fior. cioè furo,ò ladro, vedi ladro.
Robbia,e rubbia, herba nota, con la quale si tingono lane, e si conciano pelli.] Rubia,æ,1 & 2.b.Plin. lib.19 cap.3. 2.Erythrodanum,ni,n g. Diosc.l.3.cap 143 Erythrodanum radix rubra est, qua tinguntur lanæ. Vna spontè prouenit:altera seritur,vt in Thebana Galliæ,& Rauenna Italiæ. 3.Ereuthodanum,ni, neut g. 1 3.& 4 b.& 2.l. græc.Plin.l 24.c.11. Alia est erythrodanus,quam aliqui ereuthodanum vocant, non rubiam, quâ tinguntur lanæ,pellesque perficiuntur.
Robbone,sorte di vestimento.] Chlamys,idis.Cic.2.Læna, næ.Virg.4.Aen.
Robustamente,vedi gagliardamente.
Robustezza,gagliardia,vedi gagliardezza.
Robusto,gagliardo, vedi gagliardo.
Rocagine,raucedine,fiocaggine,ottusità di voce.] Raucitas,tis,2.b.& 3.l.in obliq.Plin.l.11.c.51.Elephas per narea tubarum raucitati similem elidit sonum. 2.Raucedo,dinis,f.g.Diosc.l.1.c 68. Styrax videtur tussi,distillationibus,raucedini,grauedini,& interceptæ 3.Rauis, rauit,f g 1.l.Plaut.Aul. Ad rauim poscamus prius quàm quicquam detur.
Rocamente,fiocamente,auuerb.] Raucè,1.& 2.l Sipont.in Mart. A voce raucus fit rauceo verbum, hoc est raucus sum : à quo raucesco, raucus fio: & raucitas obtusitas vocis: & raucè aduerbium,hoc est voce obtusa.
Rocca con l'o stretto, stromento da filare, vedi conocchia.
Rocca,con l'o largo,val fortezza, ò cittadella.] Arx, cis, f.g.Var.4 de ling. Arx dicta est ab arceodo, quod, is locus munitissimus Vrbis, à quo facillimè possit hostis prohiberi. 2.Castellum,li, 1.& 2.l. Hor.Turs.Laur. hist. l.1.c.21 Lauretum templi, applique munitionibus septum, adiuuante Collis sito,muniti castelli etiam eminos haud vanam speciem gerit.
Rocca di Campidoglio.] Arx Capitolina.Tacit.l.19.
Rocca molto ben guarnita.] Arx munitissima. Liu.6. bell. Pun.

Rocca inespugnabile.] Arx inuictissima Tacit.l.19.Capitolij ara inuictissima.
Rocca di Papa,castello mediterraneo nel Latio.] Algidum, di,n.g Strab.
Di Rocca di Papa.] Algidensis, & hoc Algidense. Plin. l.10 c 5
Rocchetto,ouer roccetto, veste bianca di panno lino, che i Prelati portano sopra la sottana.] Carbasina præsularis, apud script Eccl.
Rocco,e con altro nome pastorale,bastone ritorto in cima, il quale si porta inoanzi a' Vescoui.] Pedum episcopale,ex Maff.
Rocco, vna delle figure con le quali si giuoca à scacci, detto così perche è fatto à guisa di rocca] Arx latrunculatia, ex Var & Sen.
Roco,e rauco: fioco,e chioccio,così detto dalla somiglianza del chiocciare, che fà la chioccia, e si dice di chi hà perduto la chiarezza della voce.] Raucus, ca, cum,1.l. Cicer r.de orat.& lib.9. epist 2. Te nolo nisi ipse rumor iam raucus erit factus, ad Baias venire. 2.Rauus, ua, uum,1 l.
Vn po roco.] Subraucus,a,um. Cic.de Clar.Motus omnis cum verbis sententijsque consentiens, vox permanens, verum subrauca natura.
Mezzo roco.] Semiraucus,ca,cum,ex Cat.ep.55.
Molto roco.] Præraucus, ca, cum, ex Gell. lib. 13. cap 19
Diuenir roco,ò fioco.] Raucesco,scis,1.l.Sipont.in Mart A voce raucus fit rauceo verbum, hoc est raucus sum: à quo raucesco raucus fio.2.Irraucesco,scis.Cic.r.de orat. 3.Raucum,vel raucam fieri. Cic l.9.epist.r. Ipse rumor iam raucus erit factus,ad Baias venire. 4.Raucitatem concipere,ex Plin.l.20.c.6 5.Raucitatem contrahere,ex Colum.l.6.c.27.
Far diuenir roco, ò fioco.] Raucum, vel raucam efficere, vel facere,ex Cic.l.9 ep.2. vbi sic ait.Rumor iam raucus erit factus.2.Raucitatem,aut rauim facere,vel creare,ex Plin.
Esser roco, ò fioco.] Rauceo, es, raucul, 1. l. & 2 b. Sipont. in Mart. 2.Raucitate, vel raui affici, ex Plin. Plaut. & Colum. 3. Raui laborare, ex Plin.
Rodano,fiume di Francia.] Rhodanus,dani,r.2 b.
Rodere, rosigare, propriamente il mangiare de topi,de tarli,ò d'altri animali, che non masticano.] Rodo, dis, rosi, rosum, 1.l Cicer.2 de Diuin. 2 Erodo, dis Plin. lib 8. cap.25 Crocodilum summo percussum conspicatus Ichneumon per fauces, vt telum immissus erodit aluum.
Rodere mordendo,rodere con denti.] Morsu erodere.Plin. lib.11.c.29 Omnia morsu erodunt locustæ,fores quoque tectorum.
Rodere alquanto, ouer fino à vn certo termine.] Arrodo, dis,2.l.Plin l.11. c.30. formicæ semina arrosa condunt, ne rursus in fruges ex antè terra.
Rodere catenacci,cioè rodersi di stizza.] Acribile tumere. Pers sat.2. 2.Tacita ira æstuare. Ouid 6.Met.
Rodere assai.] Derodo, dis, 1.& 2 l. Plin.lib 11. cap.37. Cochleæ dentes habent: indicio est à limis carum derosa vitis.
Rodere insieme.] Corrodo,dis,2.l.Cic.2.de Diuin Nos autem ita leues,atque inconsiderati sumus,vt si mures corroserint aliquid, quorum est opus hoc vnum nostrum putamus.
Rodere intorno.] Circumrodo,dis,3.l.Plin.l.32. c.2 Polypum aiunt hamos appetere, brachijs complecti, non morsu, nec prius dimittere, quàm escam circumroserit.
Rodere tutto, ò affatto.] Erodo, dis, 1.& 2.l. Plin. lib.11. cap.29. 2. Perrodo, dis. Plin lib.34. cap. 18. Sandaracha valet purgare, sistere, excalfacere, perrodere.
Rodersi, in neut pass hauer gran colera.] Ardere ira Cic. ad Att.l.2 epist.19.12.Ardere iracundia. Ter In Andr. act.3. sc 4 Me miserum vix sum compos animi,ità ardeo iracundia.
Rodimento,il rodere.] Rosio,onis, f.g. & 1.l.Plin.lib.20. c.14. Pulegium ex aqua stomachi rosiones sistit, & vomitiones cum aceto,& polenta.
Roditore, colui cha rode.] Rodens, entis, om. gen. & 1 l. Cicer.2.de Diuin. Quasi quicquam intersit, mures diem, ac noctem rodentes, scuta, ac cribra corroserint.
Rogna, e scabia, humor putrefatto, che viene in pelle.] Scabies,ei,fœmin gen.1.& 2.b. Cels. lib.5 cap.28. Scabies verò est durior cutis rubicundior, ex qua pustulæ oriuntur, quædam humidiores, quædam ficciores. 2 Psora,æ,fœm gen 1.l græc.Plin l.20 c 2r.Cucumeris syluestris radix atida cum resina impetiginem, & scabiem,quæ psoram, & lichenas vocant, parotides, & panos sanat. 3.Psoriasis,sis, fœmin gen. 1.l. 2.& 3.b. græc. Diosc.
Rogna con asprezza, e pizzicore.] Scabies fera. Cels.l.5. c.28 Scabies quò asperior est, quòque prurit magis eò difficilius tollitur Itaque eam quæ talis est agrian,idest feram græci appellant.
Rogna,che vccide.] Scabies mortifera Colum.l 6.cap.31. Scabies mortifera huic quadrupedi est,nisi celeriter succurritur.
Attaccar ad vno la rogna.] Scabie aliquem afficere, vel inficere, ex Cicer. pro Rosc. Com. 2.Scabiem cuipiam allinere, vel imprimere, ex Sen. lib r. epist.7. vbi sic ait. Inimica est multorum conuersatio. Nemo non aliquod nobis vitium, aut imprimit, aut nescienti allinit. 3 Scabiem alicui aspergere, ex Cicer. in Vat.4. Scabiem in quempiam transfundere, ex Cicer. de leg.
Grattar la rogna.] Scalpo,pis,ex Plin. l.9. 2.Scabiem scabere, vel scalpere,ex Hor.1. Ser Sat 7.
Pigliar la rogna,diuenir rognoso.] Scabiem concipere,vel contrahere,ex Col.l 7.c.5.2 Scabiem ducere,vel trahere, ex Ouid.lib 3. el 4. 3 Scabie affici,vel confici,ex Ouid.1. Metam.4.Scabiosum.vel scabiosam fieri. Col l 11.cap.2. Si paucioribus diebus glans bubus detur, per ver scabiosi boues fiunt.
Hauer la rogna.] Scabie conflictari,ex Plin.l.29.c.3. 2.Scabie laborare Corn.Cels. lib 5 cap 28. 3.Scabie infestari, Col lib 7 c.5 Oues frequentius quam vl um aliud animal, infestantur scabie. 4 Scabie vrgeri,ex Horat.de Art.
Di rogna,ò pertinente à rogna.] Psoricus ca,cum,1 l. 2.b. Plin. lib.24.cap.12. Tunc medicamentum afficit psoricon dictum.
Rognonacci,rognoni grossi.] Renes grandes. Plin.lib.32. cap.3.
Rognone, & arnione, parte carnosa che stà attaccata alle reni dell'animale.] Ren,ris,m.g Plin.l.32 c.3.Fibri testes,quos castorea vocant, adulterantur,renibus eiusdem, qui sunt grandes, cum veri testes parui admodum reperiantur.
Rognone di Mulo.] Ren mulinus. Diosc.l 1.c.93.
Rognoni simili à quelli di boue.] Renes bubulis similes. Plin.l 11. c 37 Homo renes habet bubulis similes,velut è multis renibus compositos.
Rognoni crudi.] Renes crudi Plin.l 28 c.r3 In renum dolore leporis renes crudos deuorari, aut certè coctus, ita ne dente contingantur.
Rognonetti,rognoni piccoli.] Renes parui. Plin.l.32.c.3. 2.Renunculi, orum, ex Plin.
Quattro rognoni] Renes quaterni Plin l 11.c 37.In Brileto,& Tharne quaterni renes ceruis, contra pennatis, squamosisque nulli.
Rognosetto,scabiosetto, diminut alquanto rognoso,e scabioso.] Scabiosulus,a,um,ex Cic. lib.7. epist 16 cuius est rabiosulus.
Rognosissimo, superl. sommamente rognoso,e scabioso.] Scabiosissimus,a,um,ex Cic.4. Verr.2.Summè scabiosus, a,um,ex Cicer.3. Verr.
Rognoso, scabioso, addiett. che hà rogna, ò scabia.] Scabiosus,a,um,1 & 2.b & 3.l.Colum.l 11.cap 2 Boues scabiosi fiunt.2.Scabie laborans,tis.Cels.l 5.cap 28 Amurca ad tertiam partem decocta, vel sulphur pice liquida mistum, sicut in pectoribus proposui, hominibus

bus quoque scabie laborantibus opitulatur. 3.Scabie affectus, vel infectus,a,um,ex Cic. pro Rosc.

Più rognoso,compar.] Scabiosior,& hoc sius,t.a.& 4 b. & 3.l ex Cic. ad Att.l 8.

Rogo,mucchio di legne accese.] Rogus,rogi. a.Pyra, ræ. Virg Ouid.

Rolo,e ruolo,carta da registrar con ordine i nomi.] Album,bi,n g Cic.a.de or.

Roma città notissima d Italia nel Latio, regina, e donna delle cittadi,compendio,miracolo, e capo del mondo.] Roma,mæ,1.l Mart.l.12 ep 8.

Terrarum dea, gentiumque Roma,
Cui par est nihil, & nihil secundum.

& Iustio l.18 Cyneas interrogatus à Pyrrho,qualis Roma esset, respondit.

Regum, vrbem sibi visam.

2.Vrbs bis,f.g 1.l.Quint.l 8.c 2.Item quod commune est, & alijs nomen, intellectu alicui rei peculiariter tribuitur, vt Vrbem, Romam accipimus, cum sint vrbes aliæ quoque. 3.Vrbs Roma,Corn.Tac.l 1.Annal.Vrbem Romam à principio reges habuere, libertatem, & consulatum L Brutus instituit,Dictaturæ ad tempus sumebantur. 4 Romani populi ciuitas,vel vrbs. Vitr.l.6.c.1. Diuina mens ciuitatem populi Romani egregia temperataque regione collocauit vti omni terrarum imperio potiretur. 5 Romana ciuitas. Cicer pro Corn Rab.Ciuitatem Romanam, neque amittere quisquam inuitus potuit, neque retinere. 6 Romana Vrbs Ouid.15. Metam.

Iamque caput rerum,Romanam intrauerat vrbem.

7.Romæ ciuitas ex Cic. pro Flac. & Virg 8. Aen.8. Romanorum ciuitas,vel vrbs Athen.l 1 cap 15 Non longè aberrarit à scopo quisquis totius terræ compendium Romanorum ciuitatem appellauerit. 6 Romulea vrbs. Sipont. in Mart. A Romulo appellatur Romulida, & Romulea vrbs,ab eodem Roma vocatur. 10 Romulea tellus,vel terra Virg 6. Aen.11 Ciuitas togata Sen. de Benef. lib.3. cap 2 Sub Tiberio Cæsare fuit accusandi frequens, & pene publica rabies, quæ omni ciuili bello grauius togatam ciuitatem confecit. 12. Vrbs Latia, seu Latina,Mart. l.12. ep 48 Qui fueras Latia cultus in vrbe mihi.

Roma la donna del mondo.] Roma rerum domina ex Virg 1.Aen & Hor.4 carm od 14.

Roma la più bella del mondo] Roma rerum pulcherrima. Virg 2. Georg. Scilicet, & rerum facta est pulcherrima Roma.

Roma la più grande del mondo.] Roma rerum maxima. Virg 7 Aen nunc maxima rerum Roma colit.

Roma la principessa del mondo]Roma vrbium princeps. Hor 4 car od.3.Romæ principis vrbium.

Roma capo del mondo.]Roma rerum caput, ex Ouid.15. Met

Dalla fondatione di Roma] A primo Vrbis ortu Cicer 4. Tusc 2 A condita Roma Plin lib 22.cap 2. 3 A condita Vrbe Plin. 4. Post Vrbem conditam. 5 Post Romam conditam Gel. lib.20. cap 1. Trecentesimo anno post Romam conditam duodecim tabulæ compositæ, scriptæque sunt.

Romanamente.auuerb.alla Romana,da Romano]Romanè.1 2 & 3 l.Gel.l.13 c.20.vel 21.Hæc me audiente Castricius & quadam alia ad eam rem conducentia Romanè,& seuerè dixit 2.Romano more. Cic. l.7 ep.18.Ego te Balbo,quum ad vos proficisceretur more Romano commendabo 3.Romano ritu Gel.l.13.c 21.vel 22 Comprecationes deorum immortalium,quæ ritu Romano fiunt, expositæ sunt in libris Sacerdotum populi Rom 4 Romanorum ritu, vel more ex Cic.2. Phil. & de Sen.5. Romanum in modum, vel morem ex Liu.2. bel. Maced & Cic.in Hortens 6 Romæ ritu, vel more,ex Cic.5. Tuscul. cuius est Græciæ more.

Romanescamente, auuerb. da Romanesco, alla Romanesca.] Romanensem in modum,vel morem ex Pomp.Fest. l.3 & Liu.2.bel Mac.2. Romanensi ritu,vel more ex Cic. pro Flac.

Romanesco,quegli che non è Romano,ma viue in Roma.] Romanensis,& hoc se,t.2 3.l Pomp. Fest. lib.3.Corinthienses ex eo dici cœperunt ex quo coloni Corinthium sunt deducti, qui ante Corinthij sunt dicti. Quam consuetudinem seruamus etiam, cum Romanenses & Hispanenses, & Sicilienenses negotiatores dicimus, qui in alienis ciuitatibus negotiantur.

Romani, gente antichissima, e nobilissima. del cui valore son pieni i volumi.] Romani norum, 1.& 2.l Quintil. l.12.cap 2. An fortitudinem,iustitiam,fidem,continentiam, frugalitatem, contemptum & doloris, ac mortis melius alij docebunt, quam Fabritij, Curij, Reguli. Decij,Mutij. alijque innumerabiles? quantum enim Græci præceptis valent, tantum Romani, quod est maius, exemplis.& Virg 2 Aen Consilia in melius referet,mecumque fouebit, Romanos rerum dominos gentemque togatam. 2 Quirites,tum.r.b. 2 l Strab l.5 Cures nunc vicus est, quondam vrbs illustris, ex qua orti sunt. T. Tatius, & Numa Pompilius, Romæ regno potiti, vnde qui populum Roman. affantur, Quirites appellant 3. Romulidæ,arum.m g & num.plur. 1 & 4 l. 2 & 3 b. Sipont.in Mart. A Romulo dicti Romulidæ, & Romulea tribus. 4 Romana gens Plin.lib 7 c 40 Gentium in toto orbe præstantissima vna haud dubiè Romana extitit. 5. Populus Romanus Cic.6. Philipp.Quis vnquam tantis opibus,tantis rebus gestis fuit, qui se populi Rom victoris dominique omnium gentium tutorem dicere auderet? 6.Populus gentium omnium victor. Plin. l.3. c.1. De Europa, altrice victoris omnium gentium populi, longèque terrarum pulcherrima,&c.7.Quirini populus. Hor 1. carm. od 2. Serus in Cœlum redeas, diuque lætus intersis populo Quirini. 8. Gens togata. Virg. 1. Aen.

Romani padroni del mondo.] Romani rerum domini. Mart. lib.14 epist.113 Romanos rerum dominos, gentemque togatam ille facit magno, qui dedit astra patri.

Esser fautore de' Romani.] Romaizo,as. Appian.in Mithrid Romaizo est Romanis fauere, à parte Romanorum stare.

Romagna regione,e prouincia d'Italia.]Flaminia miniæ. Romandiola, seu Romania, vt alij, Romanula dicta est à recentioribus ob eius fidelitatem, quam semper ipsa Romania Pontificibus præstitit.

Romano, nome gent & possess di Roma.] Romanus, a, um Plin. lib 7. cap 40 Gentium in toto orbe præstantissima vna omnes virtute haud dubiè Romana extitit.

E cosa da Romano.] Romanum est T Liu lib 2.C.Mutio nec ad mortem minus animi est quàm ad cædem fuit. Et facere,& pati fortia Romanum est.

Romano,sust.quel ferro,che infilzato nell'aco della stadera,fà contrapeso,e segna libre,ed once] Aequipondium dij,n g 2 & 3 l 2.& 4.b Vitruu l.10 c.8 In statera æquipondium cum examine progreditur ad fines ponderationum. 2 Sacoma.matis,n gen. 1 & 2 l & 3 b. Bud. in Pand Vitruuius dixit sacoma: idest quod in libra apponitur ad æquilibrium faciendum Vitr. lib 6 c.3. Hiero auream coronam immani pretio locauit faciendam, & aurum ad sacoma appendit redemptori. 3 Aequilibrium brij,neut gen ex Sipont in Mart lib.10. cap 8 cuius est, æquipondium. 4. Aequamentum librale, ex Sipont. in Mart & Plin l.19 c.2.

Rometta,cioè Roma piccola, e si dice di terra, ò castello, che per frequenza di gente, ò per altra qualità riguardeuole, hà qualche somiglianza con Roma grande.] Roma pusilla. Cicer. Att. lib 5 Habuimus in Tusculano quasi pusillam Romam, tanta erat in locis multitudo

Rombici,herba.] Lapathum acutum. Diosc.2.Rumex acutus.Plin l 25 c 13

Rombo pesce] Rhombus,bi. Calep.

Romitaggio,vedi romitorio

Romitano, ed'eremitano,addiett.di Romito, ò d'eremita, ed è nome particolare di religione,così detta] Eremitanus,na,num,1 b. 2 3.& 4 l.

Romitello,diminut. romito piccolo,] Eremita paruus, vel

vel pusillus, ex Græc & Lat. 2. Anachoreta exiguus, vel pusillus.

Romitico, e remitico, e romito, addiett. da romito.] Anachoreticus, ca, cum, 1.2 & 5.b 3.& 4 l apud Scrip. Eccl.

Romito, eremita, & eremito, fust nome d'huomini solitarij, autore, e maestro de quali fù San Paolo eremita, & inanzi di lui San Gio: Battista.] Eremita, tæ, m gen. Edmund Camp Rat 5. Athanasius accurato libello Antonium eremitam Aegyptium dilaudauit. 2 Homo solitarius. Cic. 2. off Ergo etiam solitario homini, atque in agro vitam agenti opinio iustitiæ necessario est. Turs. hist Laur. l. 5. cap 17 Paulus erat homo solitarius, abstinentiæ, & sanctimoniæ miraculo venerabilis. 3. Eremi cultor. Maff. in Ignat. l 3 c 14 Liber cœlestem in terris vitam cum sancto eremi cultore transigere. 4. Anachoreta, tæ. Maff. in Ignat. l. 3. c. 14. 5. Homo segregem vitam agens, ex Plin. & Sen.

Romitone, accresc. romito grande.] Eremita magnus, vel ingens, ex Græc. & Lat. 2. Anachoreta magnus, vel ingens.

Romitorio, & eremo, Fior. anco romitaggio, luogo solitario, & habitation da romito.] Eremitorium, rij, 1 & 5 b. 2.3 & 4 l. Maff. epist. 1. Melchior ad eremitorium Beatæ Virginis sacrum descendit passibus circiter 1500. ab vrbe positum, ibique ea nocte cum comitibus mansit. 2. Eremus, mi, fœmin. gen. Maff in Ign. l. 3 c. 14.

Romola, nome proprio di donne, vna fù vergine, e santa.] Romula, læ, 1.l 2.b. Marr. Rom

Romoletto. diminutiuo Romolo piccolo.] Romulus paruus. Cicer. 3. Catil Tactus de cęlo etiam est ille, qui hanc Vrbem condidit, Romulus, quem inauratum, paruum, atque lactentem vberibus lupinis inhiantem fuisse, meministis.

Romolo nome proprio d'huomini, del cui numero altri furon martiri, vno grammatico, e l'altro fù figlio di Marte e della Dea Siluia, primo Rè di Roma, e di quella edificatore, col quale regoò anche Tito Tatio Rè de'Sabini.] Romulus, li, 1.l 2.b. Quint. lib 3. cap 7. Qui Romulum, Martis filium, educatumque à Lupa dicat in argumentum cœlestis ortus, vtatur his, quod abiectus in profluentem non potuit extingui, quod omnia sic egerit, vt gentium præside bellorum Deo, incredibile non esset; quod ipsum quoque cœlo receptum, temporis eius homines, non dubitauerint 2. Quirinus, ni, 1 b. 2.l Cicer. 1 de leg. Non longè à tuis ædibus Attice, inambulans post excessum suum Romulus Proculo Iulio dixit se Deum esse, & Quirinum vocari, templumque sibi dicari in eo loco iussit.

Di Romolo, aggett. poss] Romuleus, a, um, 1 l 2 3 b. Ouid. 3 Fast. cuius est Romuleus ensis. 2. Romulus, a, um, 1.l. 2.b. Virg 6. Aen cuius est Romula tellus. 3 Quirinalis, & hoc le, 1.b. 2 3.l. Virg. 7 Æn.

Descendente, ò figlio di Romolo.] Romulides, dæ, 1.l. 2 3. b Perf Sat. 1 Romulidæ saturi quid dia poemata narrent.

Romolo, e Remo, due fratelli fondatori di Roma.] Vrbis Romæ conditores, ex Plin l 8. c. 17 Conditores nostri infantes a lupa nutriti sunt.

Romore, fama, ò nouella.] Rumor, oris, mascul. gen. Cicer.

Romore, vedi strepito.

Romore di piedi.] Pedum crepitus. Cicer. in Topicis.

Romore, nouella senza certezza] Rumor sine auctore. 2. Rumor incertus. Cic

Romoretto, e rumoretto, diminutiuo romore, ò rumor piccolo.] Rumusculus, li, 1 3 l 3.b. ex Cicer. pro Cluent Quidam imperitorum hominum rumusculos aucupantur.

Rompere, frangere, spezzare, ridurre in pezzi] Frango, gis, 1 l. Cicer. 2. de Natur Milvio est quoddam bellum naturale cum coruo: ergo si et, alterius vbicunque natus est, oua frangit a Rumpo, pis. Plin. l. 23 cap 1. Aceti vis, domitrix non ciborum modo est, verum & rerum plurimarum. Saxa rumpit infusum, quæ non ruperit ignis antecedens. 3 Scindo, dis, 1.l Plin. lib. 36 cap. 17. In Asso Troadis sarcophagus lapis fissili vena scinditur. 4. Comminuo, is, 1 l 2 & 3 b Plin lib. 28. cap. 17. Lapidem è Scyro insula integrum fluctuari tradunt, eundem comminutum, mergi. 5 Diminuo, is, 1 l 2 & 3 b. Ter. in Eun. act 4 sc. 7 Diminuam ego caput tuum hodie, nisi abis. 6. Confringo, gis, 1.l. & 2.l. Cicer. pro Flac. Membra vxoris fustibus debilitauit, manus contudit, digitos confregit, neruos concidit. 7. Infringo, is, 1 & 2.l. Plin lib. 22. c. 6. Ne se depascat suida quadrupes, ne procaces manus rapiant, ne neglectu vestigia obterant, ne insidens ales infringat. 8 Effringo, gis, 1 & 2 l. Ter Adel. act. 2 sc. 1. Fores effregit, atque in ædes irruit. 9 Abrumpo, pis, 1.l. & 2 l. Liu. 6. bell. Pun. Stragem tabernaculorum ingenti sonitu, ac fuga abrumpentium vincula iumentorum fecerunt.

Rompere alquanto.] Suffringo, gis, 1. & 2. l. Plaut. in Truc. Ego hisce suffringam talos.

Rompere affatto.] Perfringo, gis, 1. & 2. l. Plin. lib. 10 c. 11. Cornicem duritiam nucis rostro repugnantem, volantes in altum, in saxa tegulasue iaciunt iterum, ac læpius, donec quassatam perfringere queant. 2 Perrumpo, pis, 1. & 2.l. Colum lib 2 Sic omnes radices herbarum perruptæ necantur. 3 Perscindo, dis, 1 & 3.l. Liu 1 bel. Punic. Nec explicare quicquam, nec flatuere poterant: nec quod statutum esset, manebat, omnia perscindente vento.

Rompere insieme.] Confringo, gis, 1. & 2. l. Plaut. in Capt. Aulas calicesque omnes confringit.

Rompere auanti, ò prima] Persringo gis Liu 8 ab Vrb. Et hastas, aut perfregissent, aut hebetassent.

Rompere da qualche parte, ò luogo.] Defringo, gis, 1. & 2. l Cicer. pro Cec. Prætereuntes ramum defringerent arboris.

Rompere in più parti, ò pezzi.] Diffringo, gis, 1 & 2. l. Plaut. in Asin Crura hercle diffringentur. 2 Dirumpo, pis, 1. & 2. l. Cicer. ad Q Fr. l. 1. epist. 4 Cato diruptis tabellis, de circulo se abduxit. 3 Discindo, dis, 1 & 2. l. Ter. Eun. act 4 sc 5. Vestem omnem miseræ discidit, eam ipsam capillo conscidit. 4. Comminuo, is, 1. l. 2. & 3. b. Cicer. in Pis. Statuam deturbant, affigunt, comminuunt, dissipant.

Rompere il capo, metaf.] Molestum esse, cum Dat. person. Cicer.

Romperla con alcuno, inimicarsi.] Veterem cum aliquo coniunctionem dirimere. Cicer. 3. famil epist. 10. Ego citius cum eo, quod tuas inimicitias suscepisset veterem coniunctionem diremissem, quàm nouam conciliassem.

Rompersi il collo.] Collum abrumpere Col. l 8. c. 14 Anser fruticibus, aut solidioribus herbis obluctatur ita pertinaciter, vt collum abrumpat

Rompeuole, fragile, e frangibile, atto à rompersi, ò frangersi] Frangilis, & hoc le 1. & 2 b Plin. l. 1 2 c. 8 Saccharum est mel in arundinibus collectum, gummium modò candidum dentibus frangile.

Non rompeuole, non fragile, ò non frangibile.] Infragilis, & hoc le, 1. l. 2 & 3 b Plin. lib. 20. Proœm. Adamantem opum gaudium, infragilem cętera vi, & inuictum, sanguine hircino rumpente, &c.

Rompimento, il rompere,] Fractio, onis, f g Amal. Onom. 2 Ruptio, nis, f g Thesaurus linguæ latinæ. 3 Fractura, æ, f. g Plin l 29 c 6 Minutæ, & latæ fracturæ aurium illinuntur cum melle.

Rompitore, quegli che rompe.] Ruptor, ris, 1 l 2 b in rect. & 1 in obliq. Liu 4. ab Vrb Hiccinne est ruptor fœderis humani, violatorque gentium iuris.

Rompitor di legge, ò regola, che non osserua legge, ò regola.] Legirupa, pæ, com gen. 1 & 3 l 2 b. Plaut. Rud. Legirupa imprudens, impurus, inuerecundissimus.

Ronca, sorte d'arme in hasta.] Sparus, ri, masc gen. Salust. 2 Sparum, ri, n. gen. 3. Runca, cæ. Calep 4. Runcina, næ. Plin. l. 16 c. 42.

Roncare, tagliar con ronca.] Runco, as, ex Colum.

Roncheggiare, ronfare, vedi ronfare.

Ronchetto da potare.] Falx vomitoria, vel veneatica. Cat.

Ronda.] Lustratio excubiarum. Cic.

Rondare, o dar' in ronda.] Obire excubias. 2. Lustrare excubias. Cic.

Rondine, vccello noto.] Hirundo, dinis, 1.b. & 2 l. Plin. lib. 20. cap. 24. Sola auium hirondo, non nisi in volatu pascitur.

Rondine saluatica.] Hirundo syluestris. Plin. l. 30. cap 4. Efficaciores ad omnia, quæ ex hirundinibus monstrantur, pulli syluestrium. 2. Hirundo rustica, & agrestis. Plin. l. 10. cap 33 Rusticæ hirundines, & agrestes confingunt nidos totos supinos, faucibus porrectis in angustum, vtero capaci.

Rondine secca, ò salata.] Hirundo in sale seruata. Plin. lib. 30. cap 4. In sale seruatæ hirundines, ad anginam vna drachma bibunt.

Rondine ripaiuola.] Hirundo riparia. Plin. l. 30. cap. 4. Hirundines ripariæ vocantur in riparum cauis nidificantes.

Di rondine, addiett.] Hirundininus, na, num, 1. & 3. b. 2. & 4. l. Plin l 30. c. 14 Idem euenire traditur hirundino sanguine, & felle

Rondinella, dimin. rondine piccola.] Pullus hirundinis. Cels. lib. 4 cap 4. Vulgo audio si quis pullum hirundinis ederit, angina toto anno non periclitari. 2. Pullus hirundininus, ex Plin. lib. 10. cap. 33 & lib 30. cap. 14. 3 Hirundo parua. Plaut. in Bacch. Parua hirundo alas verberat.

Rondone, spetie di rondine.] Cypselus, li, m. g. 2. b. 2. Apus, apodis, 1 b. Plin. l 10. c. 39. Plurimum volans, quæ apodes, quia carent vsu pedum, ab alijs cypseli appellantur, hirundinum species.

Ronfamento e roncheggiamento, farnacamento, e fornacamento, il ronfare, ò roncheggiare, il farnacare, ò fornacare, cioè il far dormendo strepito grande col naso.] Rhonchus chi. m gen. & 1. l. Mart. lib. 1. Maiores vsquam rhonchi: iuuenesque senesque. Et pueri nasum rhinocerontis habent.

Ronfare, e roncheggiare, farnacare e fornacare, far strepito grande col naso, mentre si dorme.] Sterto, tis, tui. Ter. Eun Fatius est insulsus, tardus, stertit, noctesque, & dies. 2 Ronchisso, as 1 & 2. l. Plaut. Cyathissat, dum cœnat i dum dormit ronchissat. 3. Ronchos edere, ex Mart. lib 1. & Ouid. 14. Met.

Il ronfare.] Ronchorium editio ex Mart. lib. 3. & Liu. lib 4.

Ronfatore, ò ronfante.] Stertens, tis, mascul. gen. 1. & 2. l. Cicer. 2. de Diu. 2. Ronchorum editor, ex Mart. lib. 1. & Lucan. l. 2.

Ronzinetto, dimin. ronzino piccolo.] Mannulus, li, m gen. 1. l. 2 b. Plin. epist. 67 Habebat puer mannulos multos, & vinctos, & solutos, habebat canes maiores minoresque.

Ronzino, & anco palafreno, cauallo da viaggio.] Mannus, ni, m. g. 1 l Hor 4 Epod.

Arat falerni mille fundi iugera,
Et Appiam mannis terit.

Rosa, pianta che produce le rose.] Rosa, sæ, 1. b Plin. lib 21. cap 4. Omnis autem rosa recisione, atque vstione proficit: translatione quoque, vt vitis, optimè ocyssiméque prouenit. 2. Rosæ planta, vel frutex, ex Plin. lib. 21. cap. 4

Rosa, fiore noto, & odorifero.] Rosa, sæ, 1. b. Plin. l. 21. c. 4. Rosa nascitur spina verius, quàm frutice, in rubo quoque proueniens, Illic etiam iucundi odoris quamuis angusti. 2. Rosæ flos. Corn Cels l 7. c 11. Dens autem scaber qua parte niger est, radendus est, Illinendusq; rosæ flore contrito cui gallæ quarta pars, & altera myrrhæ sit adiecta. 3 Flos roseus. Plin l 12 c. 11.

Rosa autunnale.] Rosa autumnalis. Rosa corneola. Plin. l 21. c. 4 Media est magnitudine rosa autumnalis, quam corneolam vocant.

Rosa bianca.] Rosa albens. Ouid 3. de Art. 2. Rosa albicans Matth. in Diosc. l 1. c. 113.

R O

Rosa buona per fiutare, e pascere la vista.] Rosa odore, & specie probabilis, ex Plin. l. 1. cap. 113. vbi ait, nec odore, nec specie probabilem.

Rosa damaschina.] Rosa Damascena Matt. in Diosc. lib. 1. cap. 113.

Rosa domestica.] Rosa satiua. Plin. lib 18. cap. 11. Segetes quæ interquieuere, fundunt rosam odoratiorem satiua.

Rosa fresca, cioè verde.] Rosa viridis. Pallad. lib. 6 tit. 12. Qui rosas virides habere volunt olla rudi conditas, ac benè munitas sub dio obruunt, ac reseruant. 2. Rosa recens Plin l. 21. c 7.

Rosa greca è della grandezza della viola, e senza odore.] Rosa græca. Plin. l. 21 c. 4.

Rosa incarnata.] Rosa purpurea. Turs. 2. Rosa subrutila. Matt in Diosc. l. 1. c 113.

Rosa d'oro, quella che si benedice la Domenica Letare, dal Pontefice Romano. & è dono che per lo più si suol mandare alle Regine.] Rosa aurea. Turs. hist. Laur l. 4. cap 8. Gregorius XIII. rosam auream Lauretanæ Virgini, vtpotè Reginæ mortalium, & cęlestium misit.

Rosa rossa.] Rosa punicea. Hor. lib 46. 2. Rosa punica. Colum. lib. 9. cap 4. 3 Rosa milesia. Plin. lib. 21. cap. 4.

Rosa saluatica.] Rosa syluestris. Plin l. 8. cap 41. vel Cynorhoda, dæ, 1. & 3 b. 2. l. Ad morsum rabidi canis vnicum remedium oraculo quodam compertum est, radix syluestris rosæ, quæ cynorrhoda appellatur. 2. Cynorrhodum, di, n g 3. Rosa cannina.

Rosa secca.] Rosa arida Diosc. l. 2 c. 112. 2. Rosa sicca. Plin. l. 21 c. 7.

Rosa di color molto acceso.] Ardentissimi coloris rosa, ex Plin. ibid. Addidere Milesiam cuius est ardentissimus color.

Rosa primaticcia, ò primotica.] Rosa præcox. Hor. lib 21. cap 4. Qui præcocem faciunt rosam pedali circa radicem scrobe, aquam calidam infundunt germinare incipiente calyce.

Rosa restiua, ò tardiua] Rosa sera vel serotina. Plin l 21. c. 4. Rosa præcox Campana, sera Milesia.

Rosa bella, & odorosa.] Rosa odore, ac specie probabilis, ex Plin. l. 21. c 4

Rosa nè bella, nè odorosa] Rosa nec odore, nec specie probabilis, ex Plin l. 21. c. 4 qui dicit, rosam centifoliam, nec specie probabilem.

Rosa di soaue, ma breue odore.] Iucundi odoris rosa, sed angusti, ex Plin. lib. 21. cap. 4. In rubro quoque proueniens, illic etiam iucundi odoris, quamuis angusti.

Rosa senza odore.] Rosa odore nullo. Plin. lib. 21. cap. 4. Violæ magnitudine, nullo odore. 2. Sine odore rosa. Plin. ibid. Omnes sine odore præter coroneolam

Rosa odorifera.] Rosa odorata. Plin. l 21 c. 4.

Rosa molto odorifera.] Rosa odoratissima. Plin. ibidem. Non autem talia odoratissima est.

Rosa, che s'apre.] Rosa dehiscens, ac se se pandens. Plin. lib 21. c. 4. Rosa paulatim rubescens dehiscit, & se se pandit.

Rosaio, e roseto, luogo doue son molte rose.] Rosarium, rij, 1. 3. b. 2 l Plin. l 21 c. 11. Rosaria à fauonio fossa oportet esse, iterùmque solstitio Et id agendum, vt intra id tempus purgata, ac pura sint. 2 Rosetum, ti, 1. b. 2 l. Virg. ecl 5. Puniceis humilis quantum saliunca rosetis. 3. Solum rosis consitum, vel obsitum, ex Colum. & Var.

Rosaio serotino, ò tardio.] Rosarium serotinum. Col. l. 11. c. 2. Rosarium serotinum, perfossum, & cultum habere, iam tempus est.

Rosaio, che fà le rose due volte l'anno.] Rosarium biferum ex Virg 4 Georg.

Rosaio di rose rosse.] Rosetum puniceum Virg.

Fare, ò piantare vn rosaio.] Rosarium conserere. Colum. 2. Rosetum instituere. Pallad l. 12 tit. 11.

Rosario, specie di corona, che contien cento cinquanta Auemarie, e quindici Pater nostri] Rosarium, rij, n gen. 2. 3. b.

1.3.b 2.l.Maff in Ignat.l,1. c.23 qui ſic ait : alij roſacia, quæ vocantur,applicare corpori. 2.Precarium B Virgi- nis ſertum

Roſato,di roſe.] Roſeus,a,um.Plin.l.14.c 1.

Roſicare, vedi rodere.

Roſignolino, roſignoletto ,diminut. roſignolo piccolo.] Luſciniola,læ. Var.lib 3 cap.5 Intra rete aues ſunt omnes genus, maximè cantrices, vt luſciniolæ, ac merulæ.

Roſignolo, vccello noto,di dolciſſimo canto.] Philomela, læ. fœmin gen. Virg 4 Georg Mart.in Apophor. Flet Philomela neſas inieſti Tereoa, quæ Muta puella fuit garrula fertur auis. 2. Aedon,donis,2 b. fœmin g Virg. de cantu ſiren. Quodque leues calami, quod ſuauis cantat aedon. 3 Luſcinia,niæ,fœmin.gen.Plin lib.10 c.42 Cæſares habuere luſcinias græco, latinoque ſermone dociles.

Roſignolo bianco.] Luſcinia candida,vel alba. Plin.lib. 10. cap.29. Scio ſextertij ſex candidam luſciniam veniſſe.

Roſmarino, Sen. ramelino, Fior. ramerino, piccolo arbuſcello à tutti noto. } Roſmarinus, ni, maſcul.gen. Colum l b 9 cap 4 2.Roſmarinum, ni, neut gen.Plin. lib 2 cap.11 Dioſc.lib.3.cap 73 Roſmarinum folia mittit minuta, ſubtec incana, supernè virentia, grauiter odorata 3.Ros maris,roris maris, maſc.gen. Ouid.3. de Art Ros maris,& laurus,nigraque myrtus olent 4 Libanoris tidis,fœm gen. 1.2 4.b 3 l Græc.Matth.in Dioſc. lib.3. epiſt.73. Planta hæc Latinis dicitur libanotis, & roſmarinum. 5 Marinus ros Colum lib 6. cap.4.Tertia notæ mel,ſed adhuc generoſæ reddit marinus ros, & ſatureia.

Roſpaccio,e roſpone, accreſcit. roſpo grande.] Buſo magnus, vel ingens, ex Plaut.& Cicer.2. Bufo maior, vel grandior.ex Plin.

Roſpetto,dimin. roſpo piccolo.] Bufo paruulus,vel puſillus,ex Plin. 2 Bufunculus, li, ex Cic pro Deiot.

Roſpo, & anco botta, animale noto ſimile alla ranocchia, ma velenoſo, e maggiore.] Buſo, nis, maſcul. gen. Virg.1.Georg Inuentus cauis bufo, & quæ plurima terræ. 2.Rubeta, tæ, fœmin gen. lib.32. cap.5. Ranæ ſunt quæ in vepribus tantum viuunt ob id rubetarum nomine, quas Græci phrynos vocant grandiſſimæ cunctarum, geminis veluti cornibus, plenæ veneficiorum. 3.Rana rubeta. Plin lib.32. cap.5. Ranarum marinarum,ex vino, & aceto decoctarum ſuccus contra venena bibitur,& contra ranæ rubetæ venenum, & contra ſalamandras.

Roſſeggiante,che roſſeggia.] Ruben,entis,o.gen.vel rubicundus,a,um

Roſſeggiante alquanto.] Ex parte rubens. Plin.l.22.c.12. 2.Leuiter rubens. Plin l.22. c 17.

Roſſeggiare.] Rubeo,bes. Plin.

Roſſeggiare alquanto.] Leuiter,vel ex parte rubere. Plin. l 22 c.17.2 Subrubeo.es,1.l a b.

Roſſetto,ſuſtant.colore aſſai noto per vſo di pittori,e donne.] Purpuriſſum,riſſi,n g Plin l 33. cap 6.E coloribus ante omnes eſt purpuriſſum è Creta Argentaria : cum purpuris pariter tingitur bibitque eum colorem celerius lana. 2.Rubor fucatus. Cicer Medicamentum fucati roboris.

Tingere di roſſetto.] Purpuriſſo, as, ex Plaut.in Truc.2. Purpuriſſo inficere ex Plaut. & Plin.

Roſſetto,dimin.di roſſo.] Rufulus,la,lum. Plin. l 25. c.13. 2.Rubellus,la,lum,1 b & 3.l.Plin. l.14. c 2.Proxima dignitas Nomentanis rubente materis, quapropter quidam rubellas appellauere vineas. 3.Subruber, ra,rum, 2.l.2 b.Celſ l 2.c.4 Mala vrina eſt, in qua ſubſidunt ſubrubra,aut liuida.

Roſſezza, vedi roſſore.

Roſſo,addiett.di color roſſo.] Ruber,ra,rum,1.b. in rect & com.in obl.Plin.l 8. cap.33.Chamæleon mutat colorem ſubinde,& oculis,& cauda, & toto corpore,redditque ſemper quemcunque proximè ſtringit, præter rubrum, candidumque. 2.Rubeus,2,um,1.2 b A.Gell.l.2.cap.26. Rufus color, & ruber à vocabulo rubei differunt, neque proprietates eius omnes declarant. 3.Rubens,tis,o.gen. 1.b 2 l Plin. l 9. c.37. In purpuris rubens color nigrante deterior.

Roſſo, che alquanto biondeggia.] Rufus, fa, fum. Plin. l.12.c.52.& Gell.lib.2.c.16 Rufus color à rubore appellatus.

Più roſſo,compar.] Rufior,& hoc fius Plin l 16.cap 14 2. Rubrior,& hoc brius, 1.com. Plin.l.30 c 6; Equæ colorem illicò mutant rubriore pilo, vel quicunque ſit, pleniore.

Diuenir roſſo.] Ruſeſco, ruſeſcis. Plin. lib 10. c.29. Grues ſeneſcentes nigreſcunt, & merula ex nigra ruſeſcit.

Far roſſo.] Ruſo,as,cum Accuſ.Plin. l.27 c.2.

Roſſo ſcuro, colore.] Rubidus color. Gell. lib 2. c.26. Rubidus color, eſt rufus atrore, & nigrore multo mixtus.

Roſſo come ſangue.] Rubicundus,a,um.

Roſſo chiaro, ò sbiadato l'oppoſto di roſſo denſo, ò carico.] Rubor dilutus. Plin. lib.22. cap.23 Fungi tutiſſimi ſunt, qui rubent callo, minus diluto rubore, quàm boleti.

Roſſo d'ouo, vedi tuorlo.

Roſſo,e roſſezza,l'aſtratto di roſſo,] Rubor,ris, m.g 1.b. 2.l,in rect & l.in obl.Cic.

Roſta,ſtrumento da far vento l'eſtate, e cacciar le moſche, vedi ventaglio.

Roſtire,vedi arroſtire.

Roſtro, il becco de gli vccelli.] Roſtrum, ſtri, Colum.

Roſura,vedi rodimento.

Rota,vedi ruota.

Rotaia,Fior.cioè riga ò ſegno che laſcia la rota del carro.] Orbita,tæ,1.l.2.b.Plin l 18 c.58.Mures aranei, vbicunque ſint,orbitam ſi tranſiere, moriuntur. Cic.ad Att.l.2. qui dicit : orbitam impreſſam.

Rotare,far la rota.] Roto as.Cic.

Rotare,aguzzare.] Acuo,is. Cic.

Rotatore,che fà rotare.] Rotans, tis, 1.b. o.gen.Horat.4. od 1.

Rotella,arme da difeſa,che s'imbraccia.] Pelta,tæ. 2.Clypeus, pei Cic.

Rotolare, ſpingere vna coſa per terra, facendola girare.] In orbem voluere.

Rotolarſi,andar per terra rotando.] In orbem volui Plin. l.9 c.35.Ex genere Cancrorum ſunt Echioi quibus ſpinæ propedibus,ingredi eſt bis in orbem,volui itaque detritis ſæpè aculeis inueniuntur.

Rotta,ſconfigimento,e ſconfitta, cioè disfacimento d'eſercito.] Clades, dis, fœmin. gen. 1.l Cicer. de Clar.or. Curſum ingenij tui, Brutè, premit importuna clades ciuitatis.

Rotta molto grande.] Cladea vaſtiſſima. Gell. lib.1. cap.17.

Dar la rotta all'eſercito.] Clade exercitum afficere, ex Sueton.in Cæſ.c.25.Cladem inferre.Tit Liu.dec.1 l.3.& 9 bell. Pun. Omnibus inuicinsè agentibus magna clades illata.

Hauer la rotta.] Cladem accipere. Tit.Liu.dec.1. l.3. Magnæ clades vltro citroque illis rebus & illatæ, & acceptæ 2.Cladem pati.Suet in Cæſ c 36.

Rottame.]Fragmen,inis. Virg 11.Aen.

Rotto,ò crepato, ſi dice à chi ſi rompe la pelle, che ſoſtien gl'inteſtini] Ruptus,pta,ptum. Plin.l.24. c.5.Cedridea hoc eſt fructus cedri vtilea ſunt ruptis, ſpaſticis, ſtranguriæ.

Rotto,cioè ſpezzato,addiett.] Fractus,a,um. 2.Ruptus,a, um. Cic.

Rottorio, vedi cauterio.

Fare il rottorio, ò cauterio,vedi cauterizzare.

Rottura,ò crepatura, roteſa di pelle, che ſoſtien gl'inteſtini.] Ruptum, rupti. Plin. lib.24 cap.5. Galbanum per ſe bibitur ad tuſſim veterem, ſuſpiria, rupta conuulſa.

Rottura, diuiſione ò apertura, che ſi fà rompendo.] Fractura, cturæ, fœm. gen. Plin lib.30. cap.13. Arti-

culorum fracturis cinis feminum pecudis peculiariter medetur. 2. Ruptura, rupturæ. Gell. l. 20. c. 1. Talioni par non est talio, neque rumpi membrum facile potest ad alterius rupturæ æquilibrium.

Rouaio, vento Settentrionale, vedi Tramontana.

Rouentare, & arrouentare, Fior. rouire, & arrouire, Sen. cioè far rouito, ò rouente, qual è vn ferro infocato.] Candefacio, cis, 1. l. 2. 3. & 4. b. ex Plaut. Most. cuius est vox candefacere, & Plin. lib. 34. cap. 8. vbi habetur: Inter lapides candefactos funditur. 2. Candentem, vel candens facere, ex Cicer. 7. Ver. & Plaut. in Amph. 3. Ignitum, vel ignitam reddere, ex Gell. lib. 17. cap. 8. & Cic. 4. Acad.

Rouentare grandemente, cioè far molto rouente.] Excandefacio, cis, ex Plin. & l. caig.

Rouentare, ò rouire ben bene.] Percandefacio, defacis, 1. & 2. l. 3. 4. & 5. b. ex Vitruu. l. 8. c. 3. qui sic ait. Cum in imo per alumen, aut bitumen, seu sulphur ignis excitatur, ardore percandefacit terram.

Rouentarsi, & arrouentarsi, Sen. diuenir rouente, ò rouito.] Candesco, scis, dui. Ouid. 2. Met. Ore trahit, currusque suos candescere sentit. 2. Ignesco, scis, 1. & 2. l. ex Cicer. 2. de Nat. ex quo euenturum nostri putabant id, de quo Panætium addubitare dicebant, vt ad extremum omnis mundus igne sceret.

Rouentato, & arrouentato. Fior. rouito, & arrouito, Sen. cioè infocato.] Candefactus, facta, ctum, 1. & 3. l. 2. b. Plin. l. 34. c. 8. vbi habet lapides candefactos. 2. Ignitus, ta, tum. Pallad. l. 6. tit. 7.

Rouente, Fior. rouito, Sen. cioè infocato.] Candens, tis, o. g. 1. & 2. l. Cic. 7. Verr. Ignes, candentesque laminæ ceterique cruciatus admouebantur.

Esser rouente, ò rouito.] Candeo, des, 1. l. ex Ouid. 2. Met. & Cic. 7. Ver.

Più rouente, ò rouito, compar.] Candentior, & hoc tius, 1. & 2. l. 3. b. Valer. lib. 3. cuius est Phœbus candentior.

Rouentissimo, e rouitissimo, superlat.] Candentissimus, ma, mum, 1. 2. & 3. l. & 4. b. ex Valer. & Plin. 2. Flagrantissimus, a, um, ex Plin. lib. 34. c. 12. 3. Ardentissimus, a, um, ex Cic.

Rouere, e rouero, arbore noto, simile alla quercia, e fà il pedale diritto, & alto.] Robur, oris, neut. gen. Plin. lib. 16. cap. 4. & Cicer. 2. de Diuin. Quis robur illud cecidit, dolauit, inscripsit? 2. Roboria arbor, ex Colum. de Arb. cap. 27. 3. Arbor roburnea ex Colum. de Arb. cap. 27.

Rouere, che produce pallottole.] Robur pilulas gignens, ex Plin. l. 16. c. 7. Nascuntur in arbore pilulæ, nucibus non absimiles, intus habentes flocculos molles lucernarum luminibus aptos, nam, & sine oleo flagrant, sicuti galla nigra.

Rouere che produce molte cose.] Robur multiferum. Plin. lib. 16. cap. 8. Tàm multifera sunt, & tot res præter glandem pariunt robora.

Rouere, che produce vischio, e mele.] Robur viscum, & mel ferens. ex Plin. l. 16. c. 8. Robora ferunt & viscum, & mella, vt auctor est Hesiodus, constatque rores melleos è Cœlo, vt diximus, cadentes non alijs magis insidere frondibus.

Rouere abbrucciata.] Robur crematum. Plin. lib. 16. cap. 8. Cremati roboris cinerem nitrosum esse, certum est.

Di rouere, addiett.] Robureus, a, um. Colum. lib. 6. cap. 18. 2. Roburneus, a, um. Colum. lib. 9. cap. 1. 3. Robusteus, a, um. Var. de Re rust. lib. 1. cap. 38. Si in medio sterquilinio robustea materia sit depacta, serpens non nascitur.

Rouereto, selua, ò bosco di rouero.] Roboretum, ti, 2. neut. gen. ex Plin. lib. 14. cap. 6. 2. Nemus roburneum, ex Plin. lib. 4. cap. 5. 3. Solum roboribus consitum, ex Colum.

Rouersciare, e rouesciare, far del dritto rouerscio.] Exaduerso auersum facere, ex Plin.

Rouersciare, e rouesciare, volger sossopra.] Inuerto, tis. Virg. 3. Georg.

Rouerscio, sustant. opposito al ritto.] Auersum, si, 2. 2. l. ex Plin. lib. 11. & Cicer. 2. de Orat. 2. Pars posterior, vel auersa, vel postica, ex Cicer. 2. Acad. & Suet. in Oth. c. 6.

A rouerscio, vedi à ritroso.

Fare le cose à rouerscio, al contrario, altramente che van fatte.] Præposterè officia permiscere Sen. lib. 1. epist. 3. Isti præposterè officia permiscent, qui contra præcepta Theophrasti cum amauerint iudicant, & non amant, cum iudicauerint.

Roueto, ò roghera, luogo doue son molti roghi.] Rubetum, ti, 1. b. 2. l. Ouid. 1. Met. Cornaque, & in duris hærentia mora rubetis. 2. Solum rubis obsitum, vel conuestitum, ex Colum. & Varr.

Rouina, e ruina] Ruina, næ. 2. Exitium, tij, n. g. 3. Euersio, nis. Græc.

Andar in rouina] Corruo, is. Cicer. ad Q. Fr. l. 2. Ne si vno meo facto, & tu & omnes mei corruistis.

Rouinare, e ruinare, in neutr. cader' al basso precipitosamente.] Cado, dis, 1. b. ex Plin. l. 10. cap. 38. vbi habetur: Impinge putes aues aliquas, aut rursus ab alto cadere has, illas salire.

Rouinare, distruggere, vedi distruggere.

Finir di rouinare alcuno.] Perditum quempiam perdere. Cic. l. 14. fam. ep. Per fortunas miseras nostras, vide, ne puerum perditum perdamus.

Rouo, e rogo] Rubum, bi, n. g. 1. b. Ouid.

Rozza, caual cattiuo] Equus malus, vel improbus.

Rozzamente, grossamente, rusticamente.] Crassè. Colum. l. 11. c. 43.

Rozzezza, astratto di rozzo.] Ruditas, tis, f. g. Amal. On. & Hor. de Arte Poet.

Rozzo, non pulito, ruuido, rustico.] Rudis, & hoc de. 2. Impolitus, ta, tum.

R V

RVba, rubamento, e rubatura, Fior. robbaria, ò furto, Sen. cioè il rubare, od il robbare, od il furare.] Furtum, ti, neut. gen. 1. l. Cic. pro Cluent. Medicus domi furtum fecit, & cædem. 2. Alieni detractio, vel ademptio. Cic. 3. de off. Non magis est contra naturam morbus, aut egestas, aut quid eiusmodi, quam detractio, aut appetitio alieni.

Andare à ruba, dicesi di cosa, che si ruba.] Prædæ esse, cum Dat. pers. Cicer. 7. Verr. Cum ea res non solum prouinciæ saluti, verum etiam ipsi prædæ esse posset. 2. Furto auferri.

Rubare, Fior. robbare, Sen. val tor l'altrui, e furare.] Furor, aris, 2. l. Depon. Plin. l. 12. c. 14. Apud Sabæos nemo furatur alteri.

Rubare alla coperta, cioè copertamente, ò di nascosto] Suffuror, aris, 1. & 2. l. Plaut. in Truc. Hæc cum video fieri, suffuror, suppilo. 2. Surripio, pis, 1. l. 2. b. Cic. 3. de offic. In vita sibi quemque petere, quod pertineat ad vsum, non iniquum est: alteri surripere, ius non est. 3. Subduco, cis, 2. & 2. l. Plaut. in Curc. Caput deponit, cum dormiscit, & subduco annulum. 4. Furto subducere. Liu. l. 9. ab Vrb. Obsides Porsenæ dedistis: furto eos subduxistis. 5. Clepo, pis, psi, ptum Cic. 4. de Repub. Spartæ rapere pueri, & clepere discunt.

Rubaldaglia, Fior. l'istesso, che ribaldaglia, e vale quantità di rubaldi, ò ribaldi.] Improborum, seu maleficorum aut cœtus, aut manus, ex Cic. 7. Verr. & Quintil. l. 10. c. 1.

Rubaldo, Fior. ribaldo. Sen. dicesi persona trista.] Improbus, ba, bum, 1. l. 2. b. Cic. pro Deiot. 2. Scelestus, ta, tum, 1. b. 2. l. Horat. 3. car. od. 1. Raro antecedentem scelestum Deseruit pede pœna claudo.

Rubare, vedi robare.

Rubbia, herba, vedi robbia.

Rubellare, vedi ribellare.

Rubello, vedi ribelle.

Rubia-

Rubicone, fiumé piccolo trà Arimino, e Rauenna.] Rubicon, nis, m. g. Suet in Cæs c. 31 Cæsar consecutus cohortes ad Rubiconem flumen, qui prouinciæ eius finis erat, paulum constitit.
Rubiglia, legume simile al pisello, mà di sapor men grato] Eruum, ui, n. g. Plin. l. 18. c. 15. Eruum medicaminis vim obtinet, quippe per eum D. Augustinum curatum, epistolis ipsius memoria extat.
Rubino, gioia nota] Pyropus, pi, 2. l. vel Sardonix, Amethystus. Plin.
Rubone, sorte di veste, vedi robbone.
Rubrica] Compendio, ò argomento di libro, ò di qualche sua parte.] Rubrica, cæ, fœmin. gen. apud Scrip Eccl.
Ruca, vedi ruga.
Ruchetta, herba nota.] Eruca cæ. Plin. l. 19. c. 8. Eruca frigidorum contemptrix, ac Veneris concitatrix, diuersæ est, quàm lactuca naturæ.
Ruffiana, mediatrice in cosa venerea, ò libidinosa] Lena, næ, 1. l. Vlpian. Lenas autem dicimus, quæ mulieres quæstuarias prostituunt.
Ruffianella diminu ruffiana piccola] Lenula, læ, 1. l. a. b. & Vlpian & Plaut Pœn
Ruffianello, diminut. ruffiano piccolo.] Lenulus, li, Plaut. in Pœn 2. Lenunculus, li 1 a l 3. b. Plaut. in Pœn.
Ruffianesco, vedi di ruffiano
Ruffianesimo, ruffianeria, e ruffiania, il far del ruffiano.] Lenocinium, nij, 1. a l 3 4 b Cic 5 Ver Pudorem, & pudicitiam qui colit, potest animo æquo istius quotidiana adulteria, meretriciam disciplinam, domesticum lenocinium videre?
Ruffiano, mediatore in cosa venerea, ò libidinosa.] Leno, nis, 1 l. a com in rect & l. in obliq Sipont. In Mart. A licere, hoc est implicare lenones appellati, & per diminutionem lenunculi, & fœminino genere lenæ, quod adolescentulos alliciant. Pomp Fest. lib. 10. Lenones ab alliciendo adolescentulos appellati. 2. Libidinis, aut veneriæ rei medius, ex Horat. lib 2 carm. od 19. qui siccæ pacis ætas, mediusque belli. 3. Libidinis aut veneriæ rei minister, vel administer, ex Cicer 4 Vert. cuius est; cupiditatum administer.
Di Ruffiano, agg tr.] Lenonius a, um, r. 2 l. 3. b Plaut. Asin. Porticorum similiumue sunt ianuæ lenoniæ.
Ruga, ruca, e bruco, verme che mangia i cauli.] Eruca, cæ. Colum l. 12.
Ruga, grinza, vedi grinza.
Rugghiamento, rugghio, e ruggiro, il rugghiare, ò ruggire, proprio del leone.] Rugitus, tus, mascul gen. Plin.
Rugghiare, e rugire, il gridare del leone.] Rugeo, es. Colum.
Ruggine, materia che si genera sul ferro, non adoprato, che lo consuma.] Rubigo, iginis, fœmin gen. 1. 2. l. Plin. l. 24. c. 14.
Ruggine di bronzo.] Aerugo ærugınis, fœmin. gen. Plin. lib. 34 c. 11 2. Aeris ærugo, Colum. lib. 7 c. Morbus curatur æris ærugine infricata. 3 Aeris rubigo. Plin. l. 22. cap. 22.
Ruggine di ferro.] Ferrugo, ginis, f. g. Plin. l. 23 c. 8. 2 Ferri rubigo Plin. l. 22 c 23
Ruggine di rame] Aeris cyprij, vel cupri rubigo. 2. Cypria ærugo. Plin. lib 33. cap. 5 Chrysocolla reimperatur Cypria ærugine, & pueri impubis vrina, addito nitro.
Di ruggine di ferro, ò simile à ruggine di ferro.] Ferrugineus, a, um Plin l. 3. c. 10. & l. 20. c 6.
Rugginetta, ò rugginuzza, dimin. ruggine poca, ò piccola.] Rubiguncula, læ, 1. 2. l. 4 b. ex Suet. in Cæs. cuius est; imaginem uta.
Rugginire vedi arrugginirsi.
Rugginoso, arrugginito, che hà ruggine.] Rubiginosus, sa, sum Plaut. in Stich.
Rugginoso, riferito à ferro.] Ferruginosus, a, um, ex Sen.
Rugginoso, riferito à rame, ò bronzo,] Aeruginosus, sa, sum. Sen. l. de breu. vitæ. Maiorem dierum partem æruginosis lamellis consumit.
Ruggire, vedi rugghiare.
Ruggito, vedi rugghiamento.
Rugiada, ò guazza, humor che cade la notte dal Cielo nella stagion temperata e calda] Ror, roris, mascul. gen. Apul. lib. de mundo. Ros nocturnus est humor, quem serenitatis tenuitas spargit. a Humor roscidus, Plin l. 9. cap. 19 In Africæ desertis testudines sunt roscido humore viui.
Cader la rugiada, ò guazza.] Rorat, bat. Sen. lib. 1. nat. quæst c 6. Si circa occasum refulsit arcus: rorabit, & leuiter impluet.
Rugiada di mele.] Ros melleus Plin. l. 16. c. 8.
Rugiadoso, addiett pien di rugiada.] Roscidus, a, um, 2. b. 2 Rorulentus, ta, tum. Col l. 5.
Ruminale, che rumina, come fanno certi animali.] Ruminalia. & hoc le. Plin lib. 8 cap 51. Coruncanus ruminales hostias, donec bidentes fierent puras negauit.
Ruminare, rugumare, rimasticar il cibo, già mandato nello stomaco, e proprio d'alcuni animali.] Rumino, nas. Colum. lib 6 cap. 6. Propter cruditatem, bos, neque ruminat, neque lingua se detergeret. 2. Ruminor, aris. Vet. 3. Remando, is. Plin lib. 10. cap. 73. Pontici mures simili modo remandunt. 4 Rumo, mas, 1 l. Pomp Fest lib 16 Rumen est pars colli, qua esca deuoratur: vnde rumare dicebatur, quod nunc ruminare.
Ruminare, per metaf significa riconsiderare.] Ruminor, aris. Gel. l. 19 c 8.
Rumore, vedi strepito.
Rumoreggiare.] Crepito, as. Virg. 1 Georg. Tam multa in tectis crepitans salit horrida grando.
Ruota, strumento ritondo da girare per vsi diuersi.] Rota, tæ, 1. b. Plaut. in Capt pro rota me vtimini; huc, vel illuc vertar, quo imperabitis.
Ruota d'arrotare.] Rota cotaria ex Apheno.
Ruota di carro, carrozza, ò cocchio.] Rota curulis. Luc. lib. 3.
Ruota da carretta.] Rota plostaria, ex Cat.
Ruota con raggi.] Rota radiata. Var. de Re rust. lib. 3. cap 5
Ruota di quattro raggi.] Rota quaternis distincta radijs, ex Plin l 9 c. 4
Ruota di vasaio.] Rota figularis. Plaut. Epid. Versutior, es, quam rota figularia.
Ruota piccola.] Rotula, læ Colum. lib. 11. cap. 3. Vasis maioribus rotulæ subijciuntur, quo minore labore producantur. Plaut. in Pers. In cursu rotula circumuertitur.
Rupe, altezza di monti sassosi.] Rupes, pis, fœmin. gen. 3 l Cic.
Rupinoso. Fior. per iscoscseso, vedi scoscseso.
Ruscelletto, dim di ruscello.] Riuulus, li, m. g Cic. in Acad. Satius est è fontibus haurire quàm riuulos consectari. 2. Riuus tenuis Virg. 4 Georg.
Ruscello, rio, e riuo, acqua che corre.] Riuus, ui, masc. gen. 2 l Plin & Colum. Cicer. in Top. Riuorum à fonte deductio.
Di ruscello, vedi riuale.
Di ruscello far fiume, prouerbio simile à quello di mosca far elefante] Flumenè riuo facere. Ouid.
Ruspare, si dice proprio del scauare, che fanno le galline con i piedi, vedi razzolare.
Rusticamente, vedi zoticamente.
Rustichezza, vedi zotichezza.
Rustico, vedi zotico.
Ruta, pianta nota, di odore acutissimo] Ruta, tæ, 1. l. Plin. l. 10 cap. 8. Amicitia est rutæ cum fico intantum, vt nusquam lætior proueniat, quam sub hac arbore.
Rutato, addiett. condito con ruta] Rutatus, ta, tum, 1. & 2. l. Plin. l. 19 c. 8. Rutæ auctoritas peculiaris apud antiquos. Inuenio mulsum rutatum populo datum à Cornelio Cethego in consulatu collega Quintij Flaminij comitijs peractis.

Rutetta, diminutiuo, cura piccola, ò poco.] Rutula, læ, r. l. & a. b. Cicer. lib. 9. epist. 22. Ruta, & menta, rectè vtrumque, volo mentam pusillam ita appellare, v rutulam non licet. 2. Ruta pusilla, ex Cic. l. 9. ep. 22. loco citato.

Ruttare, mandar fuori per bocca il vento dello stomaco.] Ructo, ctas, 1. l. Plin. l. 7 c. 19 Hæc prauæ naturæ insignia in multis varia cognoscuntur, vt in Antonia Drusi nunquam expuisse, in Pomponio consulari poeta ounquam ructasse. 2 Eructo, ctas, 1. & 2. l. Cicer. in Pison. Sterimus in ganearum tuarum nidore, atque fumo: vnde tu nos cum improbissimè respondendo, tum turpissimè eructando eiecisti.

Ruttar sul viso à vno.] In os cuipiam ructare. Plaut. Pseud.

Rutto, il vento dello stomaco, che si manda fuori per bocca.] Ructus, tus, m g 1. l. Cic l 9 epist. 22 dum sic habet: Stoici etiam crepitus aiunt æque liberos, ac ructus esse oportere.

Cagionar rutto, cioè far ruttare.] Ructum facere. Plin. lib. 20. cap 21. Ius lspethi & ructus facit, & vrinam cict, & caliginem oculorum discutit. 2. Ructum mouere. Plin. lib. 20. cap 18. Anethum quoque ructum mouet.

Ruttatore, colui che rutta.] Ructator, ris, 1. 2. l. 3. b. in rect. & l. in obliq. ex Mart. l. 10.

Ruttatrice, colei che rutta, ò fà ruttare.] Ructatrix, cis, 1. 2. & 3 l. Mart l. 10 Nec deest ructatrix menrha; nec herba salax.

Ruttuoso, aggett. che spesso rutta, ò fa ruttare.] Ructuosus, a, um, 1. 3. l. 2. b. Quint. l 4 c. 2.

Ruuidezza.] Rigor, ris, m. g. Plin. ep. 161.

Ruuido.] Rigidus, da, dum. Virg. 2. Georg.

Ruzzamento, e ruzzo, il ruzzare.] Iocatio, nis, fœm. gen 1. & 3 b 2 l 4. com. in rect. & l in obliq. Cicer. lib 9. epist 16. Venio ad iocationes tuas. 2 Lusio, nis, fœm g. 1. l. 2 b. 3 com. in rect & l. in obl Cicer ad Q Fr. l. 3. ep. 4. Ciceronem meum ducebam in ludum discendi, non lusionis.

Ruzzare, val burlare, ò scherzare, ò far baie.] Iocor, aris, 1. b. Cicer. 4. de fin. 2 Ludo, dis, 1. l. Ter. in Adel. act 3. sc. 3. Congruum istum in aqua finito ludere paulisper. 3. Nugor, aris, 1. l. Cic. 2. de Diu. Democritus non insciè nugatur.

Ruzzar souente, ò spesso.] Lusito, tas, 1. l. 2. b in Capt.

Ruzzo, il ruzzare.] Lusus, sus. Quint. l. 1.

S A



SABA, Fior. Sabba, Sen. prouincia, ò regione, molto illustre in Arabia, d'oro, d'argento di pietre pretiose, d'incenso, e d'ogni sorte d'aromati douitiosissima.] Saba, bæ. fœmin. gen. 1. b. Plin. lib 12. cap 14. Thura præter Arabiam, nullis, ac ne Arabiæ quidem vniuersæ. Regio eorum Thurifera, Saba appellatur, quod significare Græci mysterium dicunt: spectat ortus Solis æstiui, vndique rupibus inuia, & à dextera maris scopulis inaccessa.

Sabato, Fior. Sabbato, Sen. nome dell'vltimo giorno della settimana.] Sabbathum, ti, 1. l. 2. b. Sipont. 10 Mart. dum sic ait: Sabbathum, dies est septimus, apud Iudæos festiua, quorum lingua, sabe septem significat. 2 Sabbathi dies, apud Bibl 3 Vltimus hebdomadæ dies, ex Virgil. 2. Aen.

Chi fà, ò guarda il sabbato] Sabbatharius, ria, rium. Mart. l. 4 ep. 4 Quod ieiunia sabbathariorum, Mæstorum quod anhelitos reorum.

Sabeo, Fior. Sabbeo, Sen. nome gent. e poss. da, ò di Saba.] Sabæus, a, um, 1 b 2. l. Plin. l. 6 c 28 Sabæi, Arabum, propter thura clarissimi, ad vtraque maria porrectis gentibus Virg. 1. Georg. India mittit ebur, molles sua thura Sabæi.

Sabbia, è sabbione, arena, ò terra arenosa.] Sabulo, nis, m. g. 1. 2 b Col. l. 4. cap 33. Castanea pullam terram. & resolutam desiderat: sabulonem humidum, vel refertum tophum non respuit 2. Sabulum, li, n g 1 2. b. Plin. l. 7. c. 4. Inuicem sabulum album in Tirinensi, multisque alijs Italiæ fluuiorum oris conspicitur, sabuletum, ti, n. gen. 1. 1. b 3. l. Plin l. 27 c 8. Crocodilium nascitur in sabuletis 2. Amatho, nis, m. g 1. 2 b. 3. l græc. 3 Psamatho, nis, m g. 1 2. b. 3 l. græc.

Sabbionoso, aggett. pien di sabbione.] Sabulosus, s, um, 1. 2. b. 3. l. Plin l 13. c. 4. Palma gignitur leui, sabulosaque terra.

Sabina, regione chiarissima, & amenissima d'Italia, nel distretto Romano, sicome da Geografi, & Historici, così da Oratori lodeuolmente nomata: d'onde son venuti à luce huomini fortissimi, e di molta prodezza, ed i Romani hanno hauuto tre Rè: Tito Tatio Rè de' Sabini che vna con Romolo imperò 1 Numa Pompilio Legislator de' Romani, ed Anco Martio nipote di Numa Pompilio, sotto il cui gouerno mirabilmente dilatò l'imperio] Sabina regio Io: Antonius Maginus Geogr. Sabina regio fuit olim frequentissima, incolasque habuit prudentes, atque aptos ad omnia Vnde Romulus eosdem sibi affines, & imperij socios reddere studuit. 2. Sabinorum regio Strabo Geogr. lib. 5 Sabinorum regio egregiè ferax est olearum, ac vitium, multumque fert glandis, atque alendo pecori opportuna. 3 Sabina tellus, vel terra, ex Virg 6 Aen. & Ouid. 15. Metam.

Montagne della Sabina.] Sabini montes. Varr l 3. cap. 17. Appuli pecuarij propter calores in montes Sabinos pecus ducunt.

Sabina, herba, ò pianta così detta.] Sabina, næ, fœmin gen. 1. b. 2. l. Plin. lib. 24 cap 11. Herba sabina, brathis appellata à Græcis, duorum generum est. Altera tamarice similis folio est. Altera cupresso, quare quidam creticam cupressum dixerunt. Colum. lib. 6. cap. 4.

Sabinamente, auuerb da Sabino, alla Sabina.] Sabinè, 1. b. 2 & 3. l. Varr. lib. 4. de ling. Vicus cyprius à cypro dictus, quòd ibi Sabini ciues additi consederunt: nam cyprum Sabinè bonum dicitur. 2. Sabino ritu, vel more, ex Cic. lib. 7 ep 18. & Gell. lib. 13. cap. 21. 3 Sabinorum ritu, vel more, ex Cicer. 2. Phil ac de Sen. 4 Sabinum in modum, vel morem, ex Liu. 2. bel. Maced. & Cicer. in Hortens.

Sabini, gente antichissima, e fortissima d'Italia nel distretto Romano, dalla cui prosapia cinque popoli son discesi, tre immediati, come i Romani, Abbruzzesi, e Marchigiani; duo mediati, che son i Lucani, e Calabresi.] Sabini, norum, 1 b. 2. l Liu. dec 1. lib. 1. Suopte igitur ingenio Numæ Pompilio temperatum animum virtutibus fuisse opinor magis: instructumque non tam peregrinis artibus, quam disciplina tetrica, ac tristi veterum Sabinorum, quo genere nullum quondam incorruptius fuit. 2. Seuini, orum, 1. b. 2. l. Plin lib. 3. cap. 12. Seuini, vt quidam existimauere à religione, ac deorum cultu appellati. Velinos accolunt lacus, roscidia collibus. Nar amnis exhaurit illos sulphureis aquis. 3. Sabina gens. Ouid. 15. Metam.

Fama Numam, non ille satis cognosse Sabinæ
Gentis habet ritus; animo maiora capaci,
Concipit, & quæ sit rerum natura requirit.

4. Sabinorum gens. Strabo Geogr. lib. 5 Sabinorum gens est antiquissima, & indigena, ab his sunt Picentini, & Samnitæ, ab his Lucani, ab his Brutij. Vetustatem eorum licet sumere pro argumento fortitudinis, ac virtutis eorum, qua freti ad hoc vsque tempus perdurauerint. 5. Sabini populi Sil. Ital. lib. 2. Authorem gentis: pars laudes ore ferebant Sabe tuas, qui de patrio cognomine primus Dixisti populos magna ditione Sabinos. 6. Quirites prisci. Virgil. 7. Aeneid.

Vna ingens Amiterna cohors priscique Quirites

Ad quem locum Iacobus Pont fic ait. Prifci Quirites, ideft Sabini; prifci autem ideò, quia poft fœdus Tatij, & Romuli placuit, vt vnus de duobus ficret populus: vndè & Romani Quirites dicti funt, quod nomen à Sabinorum ciuitate fuerat, & Sabiuis à Roma dicti funt Romani 7. Sabinorum genus, ac femen. ex Cicer. contra Rul. qui fic ait. Virtus propria eft Romaoi generis, & feminis. 8 Sabinum nomen, ex Liu.7. ab Vrb. Excitur omne Hernicum nomen, omnis militaris ætas; vbi Hernicum nomen, idem eft quod Heroici.

Sabino, nome gent. & poffeff. della Sabina.] Sabinus, na,uum, r.b 2.l.Cic.pro Ligari Poffum ò Cæfar fortiffimos viros Sabinos tibi probatiffimos, totumque agrum Sabinum, florem Italiæ robur Reipub proponere, nofti optimè homines.

Saccajo,e faccaro, facitor di facchi.] Saccarius, rij, r.a.l. Apul.l.r. de Af.

Atte di faccaio,ò di far facchi.] Saccaria, riæ, a.2.l. 3.b. Apul.de Af l 1.

Far arte di faccaio, od'effer faccaio.] Saccariam exercere, facere, vel factitare.Apul.de Af. l.1. Saccariam faciens, merebam.

Saccente, particip. che sà.] Sciens, ntis, om.gen. 1.b & 2 l. Varr. lib.3. c.3. Dominum fcientem effe oportet rerum animalium, quæ in villa, ocius & ali, ac pafci poffunt, vt Domino fint fructui, ac delectationi. 2.Prudens, dentis, om. gen. 1. & 2.l. Colum. lib.2. cap 2. Satis admirari non poffum rùm alios, rùm Cornelium Celfum, non folum agricolationis, fed, & vniuerfæ naturæ prudentem virum decrraffe. 3.Gnarus, ra, rum, 1.l. Cicer. de Clar L.Sifenna Reipub. gnarus. Plaut. in Rud. Quæ mihi eft fpes? nec locifum gnara.

Saccheggiamento, facco, e faccomanno, il faccheggiare, ò predare.] Direptio, nis, f g 1.a l. 3.b. 2 Depopulatio, nis,fœm gen.Cic.Direptio bonorum, depopulatio prædiorum,&c.

Saccheggiare, predare, porre, ò mettere à facco, ò faccomano.] Depopulor,aris. 2.Prædor,aris.

Saccheggiatore.] Depopulator,oris,m g. 2.Prædator,oris, m.g. 3 Deprædator,oris,m g.Cic.

Sacchettare, percuotere con facchetto di rena.] Arenæ facculo cædere,vel pulfare cum Accuf perf.

Sacchetto,dim.facco piccolo.] Sacculus,li,1.l.s.b.Sipont. in Mart.Sacci diminutiuum eft facculus,quod pro loculo,fiue bulga accipitur.

Sacco, ftrumento di tela groffa per vfo di portare da luogo à luogo quel che bifogna.] Saccus, ci, 1.l. Cicer. 3.Verr.

Sacco di cuoio] Culeus,lei,m.g.vel culeum,lei,n gen. Auct. ad Her.l 1.Qui parentem necaffe iudicatus erit,is obuolutus & ligatus culeo,deuehatur in profluentem. 2.Pero,nis. Plin.

Sacco da colar vino dalla feccia.] Manica,cæ,f.g.Virg 9. Aen. 2 Saccus vinarius Plaut.

Sacco,per faccheggiamento, vedi faccheggiamento.

Saccomano, feruidore di gente d'arme.] Calo, nis, m g. Cæf.

Saccone, vedi pagliariccio.

Sacerdotale, addiett. di facerdote, ò facerdoteffa.] Sacerdotalis, & hoc le, s.b. a 3 & 4 l. Liu.5. ab Vrb. Virgines, facraque in plauftrum impofuit. & cœte. quo iter facerdotalibus erat, peruecait. 2 Sacrificalis,& hoc ale, à voce facrificus, quæ facerdotem fignificat ex Tac. l 2. Sacrificalem apparatum feftam Antiochenfium plebem per lictorem perturbat. 3 Sacrificus,ca. cum, 2 & 3 b Sen.in Med 4 Hieraticus,ca,cum, 1.2.3.& 4.b. Ariftot.& Plin.

Sacerdote quegli che è promoffo all'ordine facerdotale.] Sacerdos, dotis, 1.b. 2 & 3.l. Cicer.2. de Leg. Diuis alijs, alij facerdotes omnibus flaminés funto. 2 Sacerdotio præditus, a, um. Cicer. 1. de Diu. Et regra augures,& poftea priuati eodem facerdotio præditi Rempubl. religionum auctoritate rexeruot. 3. Sacerdotium habens. Liu.10. bel. Pun. 4.Sacrificus, ci, 1. com. 2. & 3.b. Ouid.6. Faft.3. Sacrificulus, li, 1.com 2 3. & 4.b. Suet. in Domit c.10 6 Sacricola, læ, mafcul. gen. 1.com 2. & 3. b. Tac. lib.19. 7 Hieropœus, pœi, 3.l. Demofth.

Sacerdote nuouo, ò nouello.] Sacerdos nouus, ex Cicer.4. Verr & 3.de Nat.2.Sacerdos nouellus, ex Cic.pro Dom. & Tib.l.2. eleg.2.

Sacerdote vecchio.] Sacerdos vetus, ex Cic.2. de Leg.2. Sacerdos veteranus, ex Cic & Liu.

Sacerdote piccolo, ò di poco nome.] Sacerdotulus, li, mafcul.gen ex Fefto lib.13. ex Plaut. Mil. cuius eft: nepotulus à nepos. 2 Sacerdos paruus ex Hor.3. carm. od.23.

Ordinare, ò far facerdote.] Sacerdotem facere, vel creare ex Liu 5. ab Vrb.2. Sacerdotio imbuere, cum Accuf. perfonæ ex Cornel. Tac. lib 17. cuius eft, miles facramento imbuius. 3. Sacerdotio initiare, cum Accuf perfon ex Quint. lib.1. cap 2. vbi ait; Sacris initiare.

Ordinarfi ò farfi facerdote.] Sacerdotio imbui, ex Corn. Tac.l.17 2 Sacerdotio Initiari,ex Quint lib.1.c 2. 3.Sacerdotem fieri, vel creari, ex Cicer.4. Ver. Cephaledi menfis eft certus, quo menfe Sacerdotem maximum creari oporteat.

Sacerdoteffa, donna di grado facerdotale appreffo gli antichi.] Sacerdos, dotis, fœmin.gen 1.b. 2 3.l Sen. declam. lib.2. c.2. Sacerdos cafta è caftis, pura è puris fit. 2 Sacerdos fœmina. Gel. lib 4 c.20. 3. Sacerdoteffa, fæ, 1 b 2.3 & 4.l. Gel. lib.10. c.15. 4 Sacerdotio prædita. Cicer. pro Dom. 5 Antiftita, tæ, 3.b. Gel. lib 13 c.20 Sacerdotes quoque fœminas M Cicero antiftitas dicit, non fecundùm grammaticam legem antiftites.

Sacerdoteffa piccola.] Sacerdotula,læ,fœm.gen 1 & 2 b. & 3.l Verranius apud Feft lib.13. Sacerdotula in facrario Martialis fecit eletum. 2 Sacerdos parua, ex Hor.3. car.od.21.

Sacerdoteffa della Dea Vefta.] Sacerdos Veftalis. Gel. lib 10. cap 15 Sacerdotem Veftalem, & Flaminem, dialem in omni mea iurifdictione iurare non cogam. 2. Veftæ facerdos. Cicer. pro Font. Virgo Sacerdos Veftæ.

Sacerdoteffina, dimin. facerdoteffa piccola] Sacerdotula, læ,s.4.b. 2.3.l.apud Pomp. Feft.l.13.qui fic ait. Oletum ftercus humanum, Verranius.

Sacerdotio,grado, ò dignità di Sacerdote.] Sacerdotium, tij,neut.gen.s & 4 b.a.& 3 l.Cic.pro Rab L Flaccus,homo in facerdotio, cœremonijfque, quibus præerat, diligentiffimus

Sacramento della Chiefa.] Sacramentum,ti,m.g. 2 Myfterium,rij,n.g.apud fcrip Eccl.

Frequentar i facramenti.] Sacra myfteria frequentare. Turf Xau.l 1.c.2.

Frequenza de' facramenti.] Creber, vel frequens facramentorum vfus. Turf.

Il Santiffimo Sacramento.] Eucharistia,ftiæ. Græf.

Sacramento,cioè giuramento.] Sacramentum,ti,neut.gen. Cicer.

Sacrare,vedi confacrare.

Sacreftano, vedi Sagreftano.

Sacreftia,e facriftia, vedi fagreftia.

Sacrificare,far facrificio.] Sacrum conficere. 2.Sacra facere. 3.Sacro obire. 4. Sacrifico, cas, aui, arum, 1.com. 2.& 3.b. 5 Immolo, as, Græf. 6 Facio, cis. Cicer. pro Mur. Iunoni fofpitæ confules omnes facere neceffe erat.

Sacrificio.] Sacrificium,cij, neut gen. 2.Sacrum,cri,n.g. Turf.

Sacrilegio,cioè rubbaria di cofe facre.] Sacrilegium, gij, n g 3 b.apud fcrip. Eccl.

Sacrilego,chi robba cofe facre, ouero in luogo facro.] Sacrilegus,a,um. Cic 2 de leg Sacrilego pœna eft, neque ei foli,qui facrum abftulerit,fed etiam ei,qui facro commendatum.

Sacro,detto à Dio.] Sacer, cra, crum. 2.Religiofus,fa, fum. 3.Confecratus,ta,tum,

Sacrosanto,Fint.sagrosanto,Sen.addiett.cioè sacro, e santo insieme.]Sacrosanctus,a,um,1.com.2.b.& 3.l.Turs.in præfat. hist. Lauret. Diuinus quidam omnium pectoribus incutitur horror ad sacrosanctæ Lauretanæ domus ingressum.

Saetta,freccia,vedi frezza.

Saetta auuelenata. Sagitta venenata.] Plin. lib.6.cap.20. 2.Sagitta veneno tincta Plin. lib.18. cap 1. Sagitta veneno imbuta, vel infecta. Ouid.4. Trist. & Virgil.2. Georg

Saetta hamata. cioè à guisa di hamo.] Sagitta hamata. Ouid.5. Trist.2 Sagitta hamo instructa, vel noxia. Plin. l.16 c.25.

Saetta da tirare.]Sagitta missilis Hor.carm.l.3 od.6.

Saetta, val fulgore, ò fulmine.] Fulgur, ris, neut. gen.Plin.lib.28 cap 4. 2.Fulmen,inis,neut.gen Plin lib. 20. c.55.

Saettame,e saettume. quantità di saette.]Sagittarum vis, vel numerus,ex Cic 6. Verr. & 4 Acad. 2.Sagittæ,arum, f.g num plur. 3.Sagittarum multitudo.

Armato di saettame]Sagittis armatus,a,um Quintil lib. 2, cap 4 Cupido puer, ac volucer, & sagittis,ac face armatus.

Saettamento, il tirare, inteso di saette, vedi saettumento.

Saettamento, il saettare, inteso di saetta per fulmine.] Fulminatio, nis, fœmin. gen. 1.& 3.l. 2. & 4 b. Sen. quæst. nat lib.2. cap.12. Etiamnum conuenit, & fulgurationes, & fulminationes aut igneas esse, aut ignei spiritus.

Saettamento per saettame, vedi saettame.

Saettare,per fulminare,vedi fulminare.

Saettare,ò frecciare,vedi frezzare.

Saettar, ò frecciar vno.] Sagittis aliquem configere. Cicer 2 Acad Apud Euripidem Hercules vt Eurysthai filios ita suos configebat sagittis. 2 Sagittis aliquem figere Sueton in Dom. 3.Sagittis aliquem confodere,ex Liu 1 bel.Pun 4.Alicui sagittas infigere ea Plin. lib.10. cap 6.

Arte di saettare, ouero arte di saettatore, ò di saettatrice.] Sagittaria, riæ, 1 & 4.b. 2.& 3.l. ex Vlpian.2. Ars sagittaria, ex Plaut. Trin 3.Ars sagittandi ea Cic.1 de Diu 4 Toxice,ces,1 & 3.l. & 2 b. græc. Plaut. 1.de Frat. char.5. Toxosynæ, nes, 1. & 4 l. 2.& 3.b. græc. Homer. & Eurip.

Occuparsi nell'arte di saettare]Sagittarum studio teneri. Suet.in Dom. c 19. Domitianus armorum nullo,sagittarum,vel præcipuo studio tenebatur.

Saettata,colpo di saetta,vedi frezzata.

Saettatore,sagittario, frezzatore,& arciere,colui che saetta.]Sagittarius,rij,1 & 4.b 2 & 3 l.Cic. ad Att.l 5. Magna tormentorum copia, multis sagittarijs, magno labore, multis saucijs nostris, incolumi exercitu, negotium conieci. 3.Sagittifer, ri,e 3.& 4 b.& 2.l.ex Virg 8. Aen.qui Gelonos dicit sagittiferos. 3.Sagittarum iaculator.Liu 1.bel Pun.& Ouid.2.Met 4 Toxobolus, li,1.l 2. & 3.b græc 5 Toxophorus,ris, 1.l. 2.& 3.b Eurip 6. Toxota,tæ,1.l. & 2.b Thuc.Xen 7 Sagittipotens, tis, 1.3.& 4 b.2.l Cic.in orat 8 Arcitenens, ntis, 2.& 4 l. 2 & 3.b. Cic in orat.

Saettatore brauo,ò valente]Sagittarum doctus, vel peritus.Aurel Victor in Domit. Sagittarum tam doctus fuit, vt inter patentes digitos extensæ manus viri procul positi spicula transuolarent.

Saettatore à cauallo.]Sagittarius eques, ex Hirt l 5. 2 Sagittarius equester ex Cic. & Apul 3 Hippotoxota,tæ,m. g.1 & 3.l.2.& 4.b græc.apud Hirtium.

Saettatore à piè.] Sagittarius pedes.Hirt.l.5. 2 Sagittarius pedester ea Apul 3. Pezotoxota,tæ, masc.g. 1.3,l. 2.4.b. græc.Philo de V.M.l.1.

Saettatrice, sagittaria, arciera, tiratrice d'arco.] Sagittaria, riæ, 1 4 b 2.& 3.l. ex Cicer.5. Philipp.& Var. lib 1. cap.13. 2.Toxotis, tidis, 1.l. & 2 & 3.b. græc. apud Luc.

Saettatrice, per fulminatrice.] Fulminans, ntis, fœm g. 2.& 3.l. 2.b. ex Plin.l.2. 1.7.& 3,carm.od.13 2.Fulminis iaculatrix,ex Liu.1.ab Vrb.& Ouid.5 Met.

Saetthia, 3.l.legno maritimo à guisa di fusta, ò fregata,cosi detta, perche và veloce come saetta.]Catoscopium, pij,n.g 4 b.Cic.2.Celox,eis, f g 1.& 2 l.Non Marc.de propr. serm. Celox est nauigium breue dictum à celeritudine.Liu bel.Pun 3 Celocis,tis,f g 1.b. 2.l. Sipont.4. Oaya,æ,f.g Sipont 5 Celes,etis,m g. 1.& 2.l græc.

Saetthia,che và con remo.]Celox remiuaga. Varro apud Sipont Nautæ remiuagam mouent celocem.

Saetthia piccola.] Celetium, tij, neut. gen. 1.& 3.b. 2.l. græc. 3. Celox parua, ex Liu. 1. bel. Pun. & Plin. lib.1n

Saettifero, che porta saette.]Sagittifer, ra, rum, 1.3.4.b. 2 l Virg 8 Aen.

Saettone,pontello,]Fulcimentum,ti,n.g. Plaut.2.Fulmentum,ti,n g Vitr l 5. c.10.3 Fulcrum,cri,n.g. Gel.lib.10. 4.Fultura,ræ. Plin.

Saettuzza,e saettina, dimin saetta piccola.]Sagittula,læ, f g 1.& 3 b.2 l ex Plaut. Epid.2.Sagitta exigua, vel parua,ex Cic.5 de fin. & Parad.

Saffiro,pietra pretiosa, vedi zaffiro.

Sagace,addiett. vedi accorto.

Sagacemente,auuerb.vedi accortamente.

Sagacità, vedi accortezza.

Saggiare, & assaggiare, saporare, & assaporare, far' il saggio,è proprio de' cibi,ò liquori, che leggiermente si gustano, per vedere di che sanno.]Gustu explorare, cum Accus.Pallad. l 10 tit 11. Picis tamen gustu exploranda dulcedo est 3.Gusto,tas. Cic.l.7 ep.26 Biduum ita ieiunas fac,vt ne aquam quidem gustarem.

Saggiar bene]Degusto, tas. Cato c 128.

Saggiar di nuouo]Regusto,tas. Cic.Att.l.4. ep.16. Latinus est atticissimus ex interuallo degustandus,Sen de Diu. Prouiden c 3.

Saggiar' il vino.]Pitisso,sas. Ter.in Heaut.

Saggiar' innanzi,ò prima]Prægusto,tas. Plin l.21.cap.3. Antonius Reginæ gratificationem timens nonnisi prægustatos cibos sumebas.

Colui che saggia innanzi.]Prægustator, ris, masc.g.Suet. cap 44.

Cosa,che non si può saggiare.]Ingustabilis, & hoc le.Plin. l.2 c 106. Fons est ingustabilis.

Saggio, piccola particella, tratta di cosa per farne proua, ò mostra.] Libamentum, ti, neut. gen 2.Libatio,ois,fœmin.gen. 3.Libamen,inis, neut.gen. Gel l.16. c 8. Sed hoc iam breue ex dialecta libamentum dedisse nunc satis est

Saggio, in luogo di proua.]Experimentum, ti, neut.gen. Plin. 2. Experientia, tiæ, fœmin gen. 3 Periculum, li, neut.gen

Saggio, cioè mostra di vino, ò grano.]Specimen, inis, neut gen.

Saggio,qui val prudente accorto, vedi Sauio

Saggina, sorte di biada.] Sagina, næ, fœmin gen. Iuuen. 2.Panicum exoticum, vel loculare, vel peregrinum. Ruell.

Sagittario,saettatore, arciere, tiratore d'arco, vedi saettatore.

Sagittario,segno celeste.] Sagittarius,rij,4 b Plin.

Sagra per la festa annuale della consagratione delle Chiese.] Anniuersaria consecrationis celebritas, ex Cic. pro Mil 2 Anniuersaria consecrationis solemnitas., ex Cic. 2. de Nat. & Gel. lib 2. cap. 24. 3 Consecrationis annuum solemne, ex Virg.1. Georg. 1.& Liu. lib.1. ab Vrbe.

Sagrestano, e sagristano: sacrestano, e sacristano, quegli che hà cura della Sagrestia.] Aeditimus,mi, 2.l 2.3.b. Gell lib 12. cap 10.Aeditimus verbum latinum est, & vetus ea forma dictum, qua finitimus, & legitimus. Sed pro eo nunc à plerisque Aedituus dicitur, noua, & commentitia vsurpatione quasi à tuendis ædibus appellatus. 2.Aedituus, 1.l. 2.3.b. Plin. lib.32. cap 2. Hierapoli Syriæ in lacu Veneris Aedituorum vocibus parent vocati pisces, exornati auro veniunt, adulantes scalpuntur, ora hiantia manibus. inserendis præbent. 3.Sacræ ædis tutor. Pomp.Fest. lib.4. 4 Aedituens. tis, masc.

masc.gen. 2.& 3.b.Lucr.lib 6 5 Sacrarij curator, ex Liu. & Cicer 6 Sacrarij custos, ex Cicer. pro Mil & 6 Verr. 7 Sacrarij tutor, ex Liu. 7. ab Vrbe, & Cicer.5. de fin. 8.Sacrarius, rij, 2.l. ex Colum. & Vlpian. 9. Hierocomus, mi, 1.2.3 b. græc. Hesych 10 Hierophylax, lacis græc. 11.Neocorus, ri, 2.l. & 3.b. Schol. Aristoph.

Esser sagrestano.] Aeditimor, aris, 2 & 3 b.Pomp in Fab. Aedit apud Gel l 12.c.10 Qui postquam tibi appareo, atque æditimor in templo tuo. 2 Aedituor. eris, a b. ex Lucret.lib 6. 3 Sacrarium procurare, ex Liu 7. ab Vrb & Plaut.in Pœn.

Sagrestia, e sagristia, Sen Sacrestia, e sacristia, Fior.luogo, doue si ripongono le cose sacre, e gli arnesi della Chiesa.] Sacrarium, rij, neut.gen.1.com 2 l 3 b Vlpian. L. Sacra De diuisione rerum: Sacer locus est consecratus: sacrarium, in quo sacra reponuntur. 2 Hierophylacium, cij, neut geo Thes græc. 3 Hieroth ca, cæ, 3.l. vt apud Varr opotheca, & apud Athan Hydrotheca, & Xylotheca. 4 Sacrorum custodia, ex Vlpian. & Cic de somn. Scip 5. Sacrorum repositorium, ex Vlpian & Plin. l 9. c 28.

Saio, sorte di vestimento corto, che si porta sotto la cappa.] Sagum.gi,n.g Græs.

Saio con le maniche.] Tunica manicata. Cic.2. Tunica manulcata Plin.

Saietto, d minut.] Sagulum, li,n.g. 2.b.

Saino, vedi zaino.

Sala, Fior ancor camminata, stanza principale, e maggiore della casa.] Aula, læ, 1.l. Cic.pro Dom. Aulæ instrumentum, ornamentumuè in fundum Viceni consulis transferebatur.

Sala regia, ò reale.] Aula regia, vel regalis Senec.

Di sala, addiett.] Aulicus, ca, cum, 1 l. & 2 b. Suet. in Dom.

Salamandra, specie di lucertola] Salamandra. dræ. Plin lib.10 cap 67 Salamandra animal est lacerti figura, stellatum, nunquam nisi magnis imbribus prouenicos, & serenitate deficiens, huic tantus rigor est, vt ignem tactum extinguat non alio modo quam glacies. Dioscor. lib.2. cap 56 Salamandra lacertæ genus est, iners, quod frustra creditum est, ignibus non vri; vim habet erodentem, calfactoriam, exulcerantem.

Salamandra acquaruola, ouero acquatica] Salamandra aquatica. Diosc l 2 c.56. Est, & salamandræ aquaticum genus, Vtinensibus frequentissimum, horrendo aspectu, equè ac terrestre.

Salame, cosa salata di che che sia.] Salsamentum, ti, n gen. Ter.

Salamiere, che vende salame, vedi pizzicaruolo.

Salamuoia, acqua salata.] Muria. muriæ, 1 & 2.b. Colum. lib.12 cap 25. Græci ferè omnes aqua salsa, vel muria mustum condiunt. 2.Muriea, riei, fœmin gen Cato cap. 88 3.Salsugo, suginis, fœmin geo.2.l. Plin.lib. 31.cap 7. Salsilago, silaginis, fœmm.geo. 2.b. & 3.l. Plin. lib.31. cap.7. Præter hoc etiamnum appellatur in salioris salsugo, ab alijs salsilago, tota liquida, marina aqua salsior.

Salamuoia acetosa, ouer' aceto salato.] Muria acida. Diosc. l.5.c 19 2.Oxalme, oxalmes fœm gen. vel Oxalma, mæ, græc. Diosc.lib 5 c.9. Acida muria, quam græci oxalmen vocant.

Salamuoia di timo, & aceto.] Thymoxalme, mes, f g. vel Thymoxalma, mæ, græc.1 b Diosc l.5. c.20 Thymoxalma crassos humores, atrosque trahit: hoc modo facitatur, &c

Di salamuoia.] Muriaticus, tica, ticum. Plaut in Pœn. Nos sumus quasi salsamenta muriatica

Salare, & insalare, sparger di sale per condire, ò conseruare.] Salio, lis, iui, itum. Colum lib 12. cap.35. Carnem exossatam cocto sale, nec nimium minuto, sed suspensa mola infracto diligenter salito. Cels. lib. 3. cap 18 2 Sale imbuere, cum accusat. Columell. lib 7. cap. 8. Sale aspergere, vel contingere, cum Accusat. Plin, lib.15. cap.6. 4.Sallio, lis, litum, 5

Lisen apud Prisc lib.10. 5.Sallo, lis, salli, sum. Salust. hist lib 3.

Salare bene.] Sale perspergere. Cic. de orat.2. Largo sale imbuere Colum l.7 c.8.

Salare leggiermente, vedi saleggiare.

Salar troppo.] Nimio sale conspergere, vel imbuere, ex Colum

Salare, & insalare, qui vale far salato, ò salso.] Salsitudinem conciliare, vel facere, cum Dat. rei. 2. Salsum facere. vel efficere. cum Accus rei.

Salariare, prouisionare, dare il salario, ò prouisione.] Aliquem salario afficere, ex Cic. pro Corn.2. Dare, vel tribuere mercedem Idem.

Salariato, addiett. dicesi à chi si dà il salario.] Salarius, ria, rium, 2. 3.& 5.b.2 4 l.Vlpian.

Salario, sustant. cioe paga, prouisione, ò mercede.] Salarium, rij, neut gen. 1 & 3.b. & 2.l. Plin. lib. 31. cap 7. Sal honoribus etiam, militiæque interponitur, salarijs inde dictis, magna apud antiquos autoritate, sicut apparet ex nomine salariæ viæ, quoniam illa sal in Sabinos portari consueuerat 2.Merces, cedis, f.geo, 3.l. 3 Stipendium, dij Græs.

Salario, che si dà a' Maestri di scuola per insegnar lettere.] Minerual, ualis, vel mineruale, lis, n g. Varro. 2. Isagogicum.ci,n g 4.b. Cic.

Salario d'vna giornata.] Diarium, rij, neut gen. 3.b. Horat.

Salario d'vn mese.] Epimenium, menij, neut. gen. 4.b. Iuuenal. 2. Menstruum, strui, neut. gen. 3.b. Vlpian.

Salario delli Ambasciadori.] Legarium, rij, neut geo. 3.b. Vlpian.

Salassare, cauar sangue, vedi sanguinare.

Salasso, sust. il cauar sangue, vedi sanguinamento.

Salato, addiett. insalato.] Salsus, sa, sum. Plin. lib. 32. cap.8. Vocem siluri recentes, salsiue in cibo sumpti adiuuant. 2. Salitus, ta, tum, 2.l. 2.Sale aspersus, sa, sum. Cic.

Salatura, & insalatura, il salare, & anco il tempo da salare.] Salitura, ræ f gen. Colum. l b.12. cap 21. Ex fœno græco molito post salituram musti cochlear cumulatum adijcitur in binas vrnas. 2.Salsura, ræ, f 2 l. Colum. lib.12. cap 53. Ea res minus vitiosam, & magis durabilem salsuram facit.

Salciccia, e salsiccia, carne di porco ben battuta, e posta con sale nelle budella dell'istesso animale] Lucanica, cæ, 1 2.l. 3 b. Varr.4. de ling Lucanicam dicunt, quod milites à Lucanis didicerunt. Mart. lib.13. epist. 34.

Filia Picenæ venio lucanica porcæ.
Pultibus hinc niueis grata corona datur.

2.Insicium, sicij, neut. gen. 1 l. 2 3.b. Varr. 4. de ling. Insicia dicuntur ab eo, quod insecta caro. 3 Insitium, sitij, t.l 2. 4.b. Macrob 7. sat. Quæ causa difficile digestu facit insitium, quod ab insectione dictum, amissione enim litteræ, postea, quod nunc habet, nomen obtinuit 4.Lucanicum farcimen. Matt. Rad. in Mart. l.13. epist. 34.

Salcicciaro, e salsicciere. Facitor di salciccie.] Fartor, ris, 1 l. 2.b. in rect & l in obliq Ter. Eun act.1. sc.2. Concurrunt læti mi obuiam cupedinarij, coqui, lanij, cetarij, fartores, aucupes.

Salcio arbore noto, si dice anco salce, e salice, il primo in genere maschile, l'altro in feminile.] Salix, licis, f gen. Plin. l 24. c.9. Salicis folia contrita, & pota intemperantiam libidinis coercent.

Salcio nano, & in vna parola silio.] Siler, leris, neut gen. Plin. lib.24. c.10. Sileris folia illita fronte capitis dolores sedant.

Salcio da far legami.] Salis viminalis. Colum.

Salcio da far pertiche.] Salis perticalis. Colum. lib.4. cap.31.

Di salcio, addiett] Saligneus, nea, neum. Col.l.9.c.10. 2.Salignus, na, num. Col.l.7. c.1.

Luogo piantato di salci.] Salicetum, ti, n.gen. vt apud Pallad. Filicetum à filix. 2. Salictum, cti, Varro. Idoneus

 eligen-

eligendus est locus, vt fiat salictum.

Saldare, inteso di cosa rotta, val rappiccare, congiungere, ò riunire] Solido, lidas. Plin epist. 171. a. Consolido, das. 3. Vulnus contrahere. Plin. lib. 25. cap 6.

Saldare, inteso di ferro.] Ferrumino, nas. Plin. lib 36.

Saldare, inteso di piaga, ò ferita.] Cicatricem ducere. Col. l.6 c.25 Vlcera celeriusc cicatricem ducunt. a Cicatricem contrahere, ea Plin. lib.1 a cap 17. 3. Vulnera glutinare Plin l 31 c.11 5. Ad cicatricem vulnera perducere. Cels l 5 c.19.

Saldarsi.] Solidesco, scis Plin. l 11. c. 31. a Coalesco, scis. Plin l 9 c 51. A partu coalescit vulnus. 3. Solidor, aris, ea Plin. l. 30 c 13.

Saldatura, ò saldamento di ferite.] Vulnerum conglutinatio, ea Cic de Sen. & Plin l 31.

Saldatura, legamento di metalli.] Ferrumen minis, n gen. Plin. lib 36 cap 23. a Ferruminatio, nis, fœm gen Calep. & Plaut.

Saldezza, sodezza, astratto di saldo, ò sodo.] Soliditas, tatis, f g Cic. 1. de Nat Nec vllam habent Dij soliditatem, nec eminentiam. a Solidum, di, n g. Cic. de Vniu. Quod caret solido, tangi non potest 3 Firmitas, tis, f g. 4. Firmitudo, dinis f g

Saldo, forte, ò fermo,] Firmus, ma, mum. 2. Solidus, da, dum. 3 Stabilis, & hoc bile. 4. Constaos, tis, om. g. Cicer.

Sale, misto prodotto dalla Natura, e fatto dall'arte con acque salse, il quale condisce, e preserua.] Sal, salis, masc. & neut gen. 1. l. io rect. & b. in obliq Plin lib. 31. cap 7. Sal omnis aut fit, aut gignitur vtrumque pluribus modis, sed causa gemina coacto humore, vel siccato Plin. lib. 10. cap. 7. a. Pecus potu pinguescit, ideo sal illis aptissimus.

Sale artificiale, ò lauorato] Sal factitius. Plin. l 31. cap. 7. Salis factitij varia genera.

Sale, che si risolue io acqua.] Sal fusilis. Colum. lib. 6. cap 32.

Sale bianco.] Sal candidus. Cato cap 88. Salem candidum sic facito, &c. a. Salis flos. Idem ibidem. Inde flos salis fiet.

Sale commune, sale grosso.] Sal popularis. Cato c. 88. a. Sal vulgaris Plin l 31 c.7.

Sale fiumale, ò di fiume.] Sal fluuialis, ex Plin. l. 31. cap. 7. Sed & summa fluminum densantur in salem, amoe reliquo, veluti sub gelu fluroce, vt apud Caspias portas, quæ salis flumina appellantur.

Sale lacustre, e di laco.] Sal lacustris. Dioscor. lib 5. cap. 83. Sed inter dicta salis geoera lacustris præfectur.

Sale marino, ò di mare.] Sal marinus, Diosc. l. 5. c. 89 In marino sale eligendus est caodidus, æqualis, deosus. Probatissimus in Cypro fit.

Sale naturale.] Sal natiuus. Plin. lib 31. c.7 Sunt & montes natiui salis, vt in Indis: maiusque regum vectigal ex eo est, quam ex auro, atque margaritis. a. Sal spontè nasceos Plin. l 31. c. 7.

Sale, che stà sotto la rena.] Sal ammoniacus. Plin. lib. 31. cap. 7. Cineragei tractus nobilitantur sale ammoniaco, & ipso, quia sub arenis inuentatur appellato.

Sale di miniera.] Sal fossilis, vel fossitius. Plin lib. 47. cap. 10. Hæc cremata cum fossili sale. Var. lib. 1. de Re rust cap 7.

Miniera, ò caua di sale.] Salifodina, næ, 1. a & 3 b. 1. l. Vitr. l 8 c. 3. Sunt autem & alijs pluribus locis, & fontes, & flumina, & lacus, qui per salifodinas percurreotes necessario salsi perficiuntur a. Salaria, æ, 1. a. b. 3 l. Plin. lib. 31. cap 10.

Molto sale] Sal largus Col. l 2. c. 24.

Chi vende il sale.] Salarius, rij. Mart. l 1. Quod viles pueri salariorum a. Salsamentarius, rij, m. gen 3. Tarichopola, læ, m g. græc.

Senza sale.] Insulsus, sa, sum.

Di sale, aggett.] Salarius, a, um. Plin. lib. 31. cap. 7. Salaria dicta est via quoniam illa sal io Sabinos portare confueurrunt

Saleggiare, & insaleggiare, salar leggiermente.] Modico, vel paruo sale aspergere, tangere, vel contingere, Cels. l 2. c. 24 stomacho apt ssima fuot austera, & acida, quæque condita sale modico sunt.

Salernitano, addiett. di Salerno] Salernitanus, na, num. Val Max lib 9 c 8 Cn Plotinus cum à Triumuiris proscriptus in regione Salernitana latereta delicatiore genere, & odore vnguenti, occultam salutis custodiam detexit.

Salerno città.] Salernum, ni. Val. Max.

Saletta, diminut sala piccola.] Aula, læ, 1 l & a b. ex Plin. l 8 & Cic pro Dom. a. Aula exigua, vel pusilla ex Cic. ad Att. lib 1 a

Salgemma, ouer salgemmo, sale minierale lucido] Sal perspicuus. Diosc l 5 c 85.

Saliera, vasetto che si pone in tauola col sale.] Salinum, ni, neut gen 1 b 1. l. Liu 6 bel. Pun. Vt salinum, patellamque Deorum causa habere possint, qui euruli sella sedeunt a. Halodochium, chij, 4 l. Græc. 3 Halis, dis, fœm. g. Græc

Saliera d'argento.] Salinum ex argento Plin. l 33. c. 1 a Fabritius bellicosus Imperatorea plusquam pateram, & salinum ex argento habere vetabat.

Saliera di terra.] Salinum fictile, vel ex argilla ea Plin. l. 33 c. 1 a & l. 35. c 12.

Salieretta, dimin saliera piccola] Salillum, li, n. gen. 1. b. Plaut. Trin & Catul. epist 20. ad Furinm. a. Salinum exiguum Stat. 1 syl a.

Salina, luogo doue si fà il sale.] Salina, næ, fœmin. gen. 1. b. a l. Plin. lib. 31 c 7 Ancus Martius Rex salis modia sex millia in congiario dedit populo, & salinas primus iostituit. a. Officina salaria ea Cicer. 7. Phil. & Liu. 9. bel. Pun.

Salire, montare, & ascendere, cioè andar in alto, od a'l'in sù.] Scando, dis, 1 l Cicer de Sen. In nauigando, alij malos scandunt, alij per foros cursitaot. 3. Conscendo dis Cic.

Salire in barca, vedi imbarcare, in neutr.

Arbore, ò luogo sul quale si può salire.] Scansilis, & hoc le 1. l a b. Plin lib 17 cap. 11. vbi sic habet, sicumque sic etiam scansillem fieri.

Salisano, Terra di Sabina nella Badia di Farfa, per antichità, & altre buone qualità commendabile.] Salixanum ni, n. gen. Blond. Flau. in Italia illust. Superius sunt Beandrilla, Tophia; & Saliaaoum. a. Cæsaranum, ni, n g. Bernard Stephon.

Salisanese, oome gent. & poss. Salixaneosis, & hoc se idem

Salita, montata, & ascesa, il salire, montare ò ascendere.] Ascensus, sus, m gen Cic. pro Dom. Homines audaces à templi aditu atque ascensu prohibuisti. a. Conscensio, nis, f g Cic. 1. de Diu.

Salita, cioè luogo per il quale si saglie.] Cliuus, ui, m g. 1 l. Cic. pro Rab.

Salita di Campidoglio.] Cliuus Capitolinus Cic. l. a Equitatus ille quem ego in cliuo Capitolino te signifero, ac Principe, collocaram, senatum deseruit.

Salita di monte Cauallo.] Cliuus Quirinalis ex Ouid. 6 Fast

Salita di S. Pietro Montorio] Cliuus Ianiculensis.

Salita della Trinità de monti.] Cliuus collinus.

Salita di S. Gio. e Paolo.] Cliuus scauri.

Salita difficile.] Cliuus arduus Ouid. 1 Fast.

Salito, mootato.] Ascensus, sa, sum Cic.

Salitore, colui che salisce.] Scandens, tis, o gen. Liu. lib. 3. ab Vrbe.

Di salitore, addiett.] Scansorius, a, um. a. l. 3. b. Vitru. lib. 10. cap. 4

Saliua, Sen scialiua, Fior. humore, che scende dal capo per humettar le fauci.] Saliua, uæ, fœmin gen. 1. b. a l Plin. lib. 23. c. 27. Sua cuique ieiuno saliua innocentissima. a. Saliuæ humor, ex Lucr. lib a cuius est aquæ humor. 3. Humor saliuarius, vel saliuosus, ex Plin. lib. 9. c. 51. & l. 16. c. 38.

Saliua di chi non hà mangiato.] Saliua ieiuna. Plin. lib. 28. cap. 4. Hominum ieiunam saliuam contra serpentes præsidio esse docuimus. 2. Oris ieiuni saliua. Plin. lib. 7. cap. 2. 3. Ieiuni, vel ieiunæ saliua. Plin. lib. 28. cap. 4.

Quegli, che manda fuori la saliua.] Saliua, vel saliuis fluidus, da, dum, Colum. l. 6 c. 28 Bouis febricitantis signa sunt, manantes lachrymæ, grauatum caput, oculi compressi, fluidum saliuis os, &c. 2 Saliua, vel saliuis fluens, o. g. Ex Col. & Cic.

Saliuario, e scialiuario, addiett. di saliua, ò pertinente à saliua.] Saliuarius, a, um 1. 4 b 1. 3. l Plin. l. 9. c. 51. Quæ durioris testæ sunt, vt murices purpuræ; saliuario lentore proueniunt.

Saliuoso, e scialiuoso, addiett. che abbonda di saliua] Saliuosus sa, sum, 1. b. 2. 3. l. Plin. l. 16. c. 36 Humor cerasis gummosus, vlmis saliuosus, lentus, ac pinguis magis, vitibus, ac piris, aquosus.

Sallustiano, aggett. poss. di Sallustio] Sallustianus, a, um, 1. 2. 4 l. 3 b. Quint. lib 10 cap. 1. Sallustiana breuitate nihil apud aures vacuas, atque eruditas potest esse perfectius.

Sallustio, nome proprio d'huomini, de' quali vno fù celebre storiografo.] Sallustius, tij Quint l. 10. c 1. Latinorum historia non cesserit Græcis: nec opponere Thucididi Sallustium verear; nec indignetur sibi Herodotus æquari T Liuium.

Salma, cioè soma, vedi soma.

Salmastro, addiett. che tiene del salato.] Salsus, sa sum. Plaut Rud

Salmeggiamento, ò salmodia, vedi salmeggiare.

Salmeggiare, leggere, ò cantar salmi] Psalmos recitare, canere, vel cantare, Ex Athen. & Cic. 2. Psallo, lis, li. 2. l. græc Maff. in Ignat. lib. 13 c 12. A psallendo louitus abstinebat Ignatius, quod ei propter vim lachrymarum, & frequentem ecstasim, qua corpus mirè afficiebatur, eiusmodi officio Summus Pontifex nominatim interdixerat.

Il salmeggiare.] Psalmorum recitatio, vel cantus, Ex Athen. & Cic. 2. Psalmodia, diæ. 1. 2. l Maff. de reb. Indic. 3 Psaltodia, diæ, 2. l 3. b Græc.

Salmeggiatrice, quella che salmeggia.] Psalmorum recitatrix, cantrix, vel cantatrix ex Athen. Cic. & Var. 2. Psaltria, æ, Athen. l. 14.

Salmeggiatore, quello che salmeggia.] Psalmorum recitator, cantor, vel cantator, Ex Athen. Cic. & Mart. 2 Psaltes tæ, m g. græc. 3. Psalter, eris. 2. l. Plaut 4 Psalmodus, di. 1. 2. l. græc. 5. Psallens, otis. 1. 2. l. Ex Maff. in Ignat. lib. 3. cap. 13.

Cosa toccante à salmeggiatore, ò salmeggiatrice.] Psalticus, ca, cum. 2. b. Athen

Salmeria 3. l. bagaglie, vedi bagaglie.

Salmi penitentiali.] Psalmi Pœnitentiæ dedicati. 2. Psalmi pœnitentiales. 3. Psalmi pœnitentium apud scrip. Eccl.

Salmista, componitor di salmi.] Psalmorum scriptor, Ex Athen. & Liu. 2. Psalmorum compositor, Ex Athen. & Cicer. 3. Psalmographus, phi. masc. gener. 3. b.

Salmista, il volume de' Salmi, vedi Salterio.

Salmo, componimento, e canto, qual fù quello di Dauid Profeta.] Psalmus, mi. m. gen Athen. 2. Psalma, tis, n gen. Eurip.

Salmodia. 3 l. canto di Salmi.] Psalmorum cantus, Ex Athen. & Cicer. 2. Psalmodia, diæ, fœm. gen. 2. l. 3. b. Greg.

Salmone, sorte di pesce.] Salmo, onis. mascul. gener. 1. l. Plin.

Salnitro, specie di sale.] Salnitrium, tri. o. g. Plin. l. 31. c. 10 Salnitrum sulphuri concoctum in lapidem vertitur. 2. Nitrum, tri, n g. Plin. l. 31 c. 10.

Di salnitro, addiett.] Nitrosus, sa, sum. Plin. lib. 31. cap. 10

Salona, già città in Dalmatia, hora v'è solamente vna rocca, detta Clissa.] Salona, næ, vel Salonæ, arum, fœm. g. & 1. b. Plin. lib. 4. cap. 22.

Di Salona, addiett.] Salonicus, ca, cum, 1. b & 2. l. Claud. 9. Paneg.

Salone, accrescit. di sala, cioè sala grande.] Aula magna, vel maxima, Ex Cicer. lib. 5. epist. 4. & Cat. de re rust. cap. 14.

Salonino, nome proprio d'huomo.] Saloninus, nij. 2. b. 2. 3. l. Seruius in Virg ecl 4 Asinius Pollio ductor Germanici exercitus, quum post captas salonas, Dalmatiæ ciuitatem, primò meruisset lauream, post etiam consulatum adeptus fuisset, eodem anno suscepit filium, quem à capta ciuitate Saloninum vocauit.

Salpa, sorte di pesce.] Salpa pæ. f. g. Plin. l. 9. c. 28. & cap. 5. 1 Salpæ Autumno gignuntur.

Salpare, leuar le ancore.] Soluere anchoram.

Salsa specie di sauore verde, che si fa d'herbe peste, & aceto.] Oxyporum, ri. n. g 3. b. Colum. lib 12. cap. 57. 2. Embamma herbaceum. Idem l. 12 c. 55. 3. Intinctus herbaceus. Plin. l. 20. c. 7. 4. Moretum herbaceum vel herbosum Ouid. 4 Fast. Non pudet herbosum dixi posuisse moretum.

Salsa pariglia, radice medicinale, simile alla radice dell' ebbio.] Salsa parilla 2. Sparta parilla, Math, in Diosc l. 1. c. 111. Radix, quam aliqui spartam parillam nuncupauerunt, ebuli radices æmulatur.

Salsezza, e salsuggine, astratto di salso.] Salsilago, ginis. Plin. lib 31. cap. 7. In salinis appellatur salsugo, ab alijs salsilago, tota liquida, marina aqua salsior. 3. Salsitudo, dinis, fœm. gen. Plin. lib. 20. cap 14.

Salsiccia, vedi salciccia.

Salso, salato vedi salato.

Salsume, vedi salume.

Saltambanco, vedi ciarlatano.

Saltante, partic.] Saliens, tis, o. g.

Saltare, gettarsi di netto da vna parte all' altra di qualche spatio.] Salio, lis, liui, vel lij, vel lui, saltum. 1. b. Plin. lib. 10. cap. 37 Ex auibus ambulant aliquæ, vt coturnices, saliunt aliquæ, vt passeres, ac merulæ, currunt aliquæ, vt perdices, & rusticulæ. 2. Salto, tas. Colum 3. Saltum dare. Ouid. 2. Met. cuius est: dant equi saltus. 4. Saltum facere. Ouid. 5. Metam. cuius est: Consternantur equi, & saltu in contraria facto.

Saltare d'allegrezza.] Gaudio exilire. Cicer. lib. 16. epist. 16. Ego tuis litteris perlectis, exilui gaudio. Vitruu. lib 9 cap 3. 2 Gaudio exultare. Cicer. Att. lib. 6. Lecta tua epistola gaudio exultat. 3. Efferri gaudio. Cicer.

Saltare da vna rupe, ò sasso.] Rupe, vel saxo salire. Plaut. in Trin. Qui in amore præcipitauit, peius perit, quam si saxo saliat.

Saltare dal muro.] De muro salire. Tit. Liu. lib. 5. bell. Pun

Saltare da terra] E terra salire. Lucr. l 1.

Saltar in pezzi ouer in quà, & in là] Dissilio, lis 2. Dissoluto, tas Plin lib. 37. cap 4. Incudibus adamantes deprehenduntur, ità respuentes ictum, vt ferrum vtrinque dissultet, incudesque etiam ipsæ dissiliant.

Saltar' in sù, ouer' à dietro] Resulto, tas. Plin. l. 2. cap. 44. Concaui vallium sinus, fundunt inæqualiter inde resultantem aera.

Saltar fuori.] Exilio, lis 2 Prosilio, lis, iui, itum 3. b. 3. Exulto, tas. Plin. lib 31. cap. 10. Vritur in testa opertum, ne exultet; aliàs igni non exuit nigrum.

Saltar di alto à basso.] Desilio, silis. Plin. lib. 8. cap 8.

Saltar adosso] Assilio, is. Plin l 9. c. 42. Donec tam propè accedat, vt assiliat

Saltar dentro.] Insilio, lis, liui, litum, Statius, l. b. 9.

Saltar' oltre.] Transilio, lis. Plin.

Sal-

Saltar a battuta di suono.] Staticulos dare Cato.

Saltatore, colui che sa ta.] Saltator, oris, m.gen. Cic. lib.1.off

Saltator, che fà i salti mortali.] Petaurista, stæ, vel petauristes, tæ, m.g Fest. Varr

Saltatrice, colei che salta.] Saltatrix, icis, fœm gen. Cicer. in Pis.

Saltellare, far salti senza ordine.] Saltito, tas, aui, atum, Calep.

Saltellone, ò salticchiando, saltellando, come quando diciamo andare, ò correre saltellone.] Saltuatim. 2.Subsultim. Gell lib 9. cap. 4 Apud vltimas Orientis terras homines sunt, qui monoscelli appellantur, singulis cruribus saltuatim currentes, viuacissimæ pernacitatis, 2. Assultim Plin. lib.11 cap.24 Falangia, ex his appellantur, quorum noxij morsus assultim ingredientium.

Salterio strumento musico di dieci corde.] Psalterium, rij. n.g.1.2.l.3.b.ap. script eccl.

Salterio, Sen. saltero, Fior. il volume, ò libro de' salmi.] Psalterium, rij, 1 2.l.3.b.græc.Breu.Rom. 2.Psalmorum liber, vel codex, Ex Bibl.

Con salti, ouer saltuando, auuerbialm.] Saltuatim, ex Sisenna hist. lib. 1. apud Non Marc qui sic ait. Nos vna ætate in Asia & Græcia gesta literis iccircò continentia mandauimus, ne vellicatim, ac saltuatim, scribendo lectorum animos impediremus.

Salto, il saltare] Saltus, tus, m g. Virg 2.Saltatus, 2.l 3.Saltatio, nis, f g Cic.

Far vn salto] Saltum dare, Cic.

Di salto, addiett.] Saltatorius, a, um Cic. in Pison.

Saluabile, e saluceuole, addiett. che si può saluare.] Seruabilis, & hoc le, 1.& 2.l. 3 b. Ouid. Trist. lib. 4. el. 5

Et curare caput nulli seruabile, si non
Qui mersit stygia sub euet illud aqua.

Saluaggina, seluaggina, e saluaticina, carne d'animali seluaggi.] Ferina, 1æ fœm.gen 1.b. 2.l. Virg 1. Æneid. Implentur veteris bacchi, pinguisque ferinæ. 2.Caro ferina, Plin l.6 c.28. Nomades lacte, & ferina carne vescuntur, 3.Feræ caro. Plin l.28 c 4 Aiunt comitialem morbum sanari cibo è carne feræ occisæ eodem ferro, quo homo interfectus est.

Magnator di saluaggina.] Agriophagus, a, um, 2.l.2.3.& 4. b.Plin l.6.c 30 Agriophagi pantherarum, & leonum carnibus minime viuentes.

Saluaggiume, ogni sorte d'animale saluatico, che si mangia.] Feræ cibariæ, vel escariæ Ex Cic offic. 3. & Plaut. Capt. 2 Ferarum genus esculentum, Ex Plin. l.8.c.55 & Luce.l 5.

Saluamente, sicuramente, auuerb con salute, ò sicurezza.] Cum salute, Ex Cic 2 de Orat. 2.Tutè.1.& 2 l. Auct ad Heren.l 3. Eum tutè viuere, qui honestè viuat 3.Tutò. 1.& 2.l. Cicer pro Sest. Ille a suis munitus tuto in foro est.

Più saluamente, e più sicuramente, auuerb. compar. con salute, ò sicurezza maggiore] Maiore cum salute, Ex Cic 2. Tutius 1.l.& 2.b.Ouid. 3.Met.

Molto saluamente, cioè con somma salute, ò sicurezza.] Summa con salute, Ex Cicer ad Att.lib 2 ep.19. 2 Tutissimè 1.4.l.3.b. Cicer ad Att. l.8. Te hic tutissimè fore puto.

Saluamento, saluatione, saluezza, e salute, il saluarsi.] Salus, tis. f.g.1.b & 2.l Cic ad Att.l.2.epist.19 Saluti si me non consule. 2 Incolumitas, tatis f.gen.2.3 & 4 b. Cic de Inu. Incolumitas est salutis tuta, atque integra conseruatio.

A saluamento, auuerb.] Incolumitee. 2. Salubritee. Cicer.

Saluamento, ò saluatione, cioè il saluare.] Salutis datio. Ex Cicer 4 Verr.& Plin.l.7.cap 56 cuius est vox, datio, nis.

Saluare, difendere, conseruare.] Seruo, as. Terent. in Eun Act 5 sc 9 Serua obsecro, hæc nobis bona 2. Conseruo, as 1.2.l.Cicer pro Lig. Nihil habet, ò Cæsar, nec fortuna tua maius, quàm vt possis; nec natura tua melius, quàm, vt velis conseruare quamplurimos, 3. Tueor, ris. Cicer lib. 3.epist.22. 4.Tutor, aris 1.l.Cicer. Phil 4 Cæsar, qui Rempub. libertatemque vestram suo studio, consilio, patrimonio denique tutatus est, & tutatur, maximis Senatus laudibus ornatus est.

Saluare, per dar salute.] Salutem dare. Cicer. pro Planc. Salutem tibi iidem dare possunt, qui mihi reddiderunt. 2.Salutem ferre Cicer. pro Arch. Huic profectò ipsi, quantum est situm in nobis, & opem, & salutem ferre debemus. 3. Salutem afferre. Cic. de leg. Cui ne reditus quidem ad bonos, salutem à bonis potuit afferre. 4 Saluti esse, cum Dat. pers Cic. 7 Verr. Philarcho calamitas saluti fuit. 5 Salute donare, cum Accus. person. Lucret lib. 5. de rerum natur 6. Saluum, vel saluam facere, Ex Cato. 7.Seruo, as. Cicer. lib 14. epist.2. Ego cæteros seruaui, vt nos periremus. 8 Conseruo, as, Cic. de somn. Sed quo sis Africane alacrior ad tutandam Rempub. sic habeto; omnibus, qui patriam conseruarint, adiuuerint, auxerint certum esse in Cælo, ac definitum locum, vbi beati æuo sempiterno fruantur. 9 Sospito, tas, 2 b. Liu 1. ab Vrb. Pacem precationibus exposcunt, vti volens propitius, suam semper sospitet progeniem 10. Salute donare, cum Accus. Ex Cic. 11. Salutem impertire, cum Dat. Cic. 2. Att

Saluar vno per sempre, ò in eterno.] Æterna quempiam salute donare Ex Cic. Luce.

Saluarsi, vedi esser saluato.

Il saluarsi.] Salutis adeptio, vel consequutio, Cicer.

Per saluarsi per la salute.] Ad salutem. Mass. l. 1. epist. 4. Ad salutem nisi principia consentiant exitus, cœpisse nihil prodest.

Salua la vita, cioè con saluezza della vita.] Saluo capite. Cic pro Cæc.

Saluaticamente, auuerb. con saluatichezza.] Cum feritate, Ex Cic 4. Tusc. & 2 de orat. 2 Ferum in modum, Ex Liu 5 bel. Mac. 3. Syluestri more, vel modo, Ex Cic pro Mur & Hor. 4. carm. od. 2.

Saluaticamente, cioè zoticamente, vedi zoticamente.

Saluatichetto, addiett. alquanto saluatico.] Leuiter, aut modicè ferus, a, um, Ex Cic. 2. de Diu. & Plin. lib. 34. cap 28.

Saluatichetto, cioè zotichetto, vedi zotichetto.

Saluatichezza, astratto di saluatico.] Feritas, atis, fœm. gen 1. & 2.b. Plin. lib 16. cap. 12. Sapinus arbor nil aliud est, quam picea, feritate paulum mitigata &c.

Saluatichezza, per zotichezza, vedi zotichezza.

Saluatico, seluaggio, e siluestro, addiett di selua.] Ferus, ra, rum, 1.b. Varr de re rust lib 2 cap. 3. In Soracti fiscellio capræ feræ sunt, quæ saliunt è saxo, pedes plus sexagenos, 2. Saluaticus, ca, cum 2 l.& 3.b Cato de re rust. cap 8 3 Syluester, hæc syluestris, hoc syluestre, vel syluestris, & hoc stre Col. de re rust. Syluestris ager decrescente una, vtilissimè extirpatur. 4 Numerosus, sa, sum. Grat.

Saluatico, rustico, vedi zotico.

Mezzo saluatico.] Semiferus, ra, rum, vel semifer, ra, rum, 1.l.2.& 3 b Plin l.8.c.57 Semiferum, & ipsum animal glis est, cui viuaria in dolija idem, qui apris instituit. Ouid 2. Metam.

Molto saluatico] Perferus, ra, rum 2.b. Varr de re rust. l. 2 c 1 Boues perferi etiamnunc sunt multi in Dardania, & Media, & Thracia.

Più saluatico, compar] Syluestrior, & hæc syluestrius, Plin. lib. 16. cap. 27 Arbores omnes quo magis senescunt, hoc maturius ferunt, & in apricis locis, nec pingui terra syluestriora omnia tardiora.

Saluatico, partic. che hà riceuuto salute.] Seruatus, ta, tum. 2 l. Cic. ad Att. l 1 ep 9. P Clodium Appij filium te credo audisse cum veste muliebri deprehensum domi C. Cæsaris, cum pro populo fieret, eumque per manus seruulæ seruatum, & eductum. 2. Conseruatus, ta, tum, 3.l. Cic. l. 13, ep. 22. 3. Salute donatus, ta, tum, Lucr. l. 5.

Effer

Esser saluato, ouero saluarsi, riceuere salute.] Salute donari. Lucr. lib. 3. 2 Salutem accipere. Plaut. Epid Cic pro Dom. 3. Saluum, vel saluam fieri, Cato. 4. Seruot, atis. Cicet pro C. Rab. 5. Conseruor, atis Cic. in Catil. 3 Non minus nobis iucundi, atque illustres sunt ij dies, quibus conseruamur, quàm ij, quibus nascimur: quòd salutis certa lætitia est, nascendi incerta conditio, & quod sine sensu nascimut, cum voluptate conseruamur, 6. Sospitor, aris. 3. b. Plaut. Asin. Scis herum tuis factus sospitati.

Esser saluato da vno.] Salutem ab aliquo accipere. Cic. pro Domit. Bis à me salutem accepit; separatim semel, iterum cum vniuersis.

Saluatore, datore di salute.] Seruator, otis, 1. 2. l Liu 4. bel. Mac. Eum cuncti seruatorem, liberatoremque acclamabant. 2 Conseruatot, otis, 1. 2. 3. l. Cic pro Flac Mithridatem conseruatorem Asiæ nominabant. 3 Soter, eris, 3. a. l græc. Cicer 4. Ver. Verrem non solùm patronum istiu a insulæ. sed etiam sotera inscriptum vidi Syracusis, quantum est? ita magnum, vt latino vno verbo exprimi non possit, is est nimirum soter, qui salutem dedit. 4. Salutis auctor, Ex Cicer. Verr & de orat 5 Salutis dator, Atnob. contra Gentes, qui sic ait. Æsculapius dator salutis, & malarum valetudinem propulsator. 6. Salutis lator, Ex Plaue in Capt. & Sueton. in Cal. 7 Sospes pitis, m. gen. 3. b. apud Ennium, qui Iouem sospitem dixit, quem alij seruatorem appellant.

Saluator del mondo.] Humani generis conseruator. 2. Humanæ salutis auctor, vel effector.

Saluatrice, datrice di salute.] Seruatrix, cis, 1. 2. 3. l. Terent. in Hæc. O Bacchis, ò mea Bacchis, seruatrix mea. 2. Conseruatrix, cis, 1. 2. 3. 4. l. Cic 4 de fin Omnis natura vult esse conseruatrix sui, vt & salua sit, & in genere conseruetur suo. 3. Sotira, ræ 1. 2. l. græc. Pausan. 4. Sospita, iæ, f. g. a b Cic. 1 de Diu. 5 Salutis auctrix, Ex Cic. pro Prif. 6. Salutis datrix, Ex Plaut.

Salubre, salutifero, vedi saluteuole.

Saluezza, salute, vedi saluamento.

Saluia, nome proprio di donna.] Saluia, uiæ, fœm. gener. Apul. 2. Mea En sanctissimæ Saluiæ matris generosa probitas.

Saluia, herba nota, odorifera.] Saluia, uiæ. f gen Plin. lib. 22. cap 5. Nostri qui nunc sunt herbatij, elelisphacon græcè, latinè saluiam vocant mentæ similem, cauam, odoratam. 2. Elelisphacum, ci. n g. 1 1. & 4. b. Diosc. lib. 3. cap. 4.

Saluia domestica.] Saluia hortensis, Matt. in Dioscot. lib. 3. cap. 34. 2. Saluia domestica. Matth. in Diosc. lib. 3. cap. 34.

Saluia saluatica.] Saluia sylucstris. Matth. in Diosc. lib. 3 cap. 34. Saluia syluestris folija est domesticæ similibus, candidioribus tamen, & hirsutioribus.

Saluiettino, diminut. saluietto piccolo.] Mapula, la fœm. gen 5 l. 2. b. Sipont. in Mart. Mappa dicitur quod manibus pendeat, dum sumus in mensa, cuius diminutiuum est mappula. 2. Mappulum, li, neut. g. 1. l. 2. b. Sipont. in Mart.

Saluietto, Sen touagliolino, Fior. panno lino, che s'adupera à mensa per vso di nettar le mani, ò la bocca] Mappa, pæ. fœm gen. 5. l Mart. lib. 12. epist. 25. Ad cœnam Hermogenes mappam non attulit vnquam. A cœna semper rettulic Hermogenes. 2. Mappum, pi, n. gen. 1. l. Sipont. in Mart. Mappa dicitur, quod manibus pendet dum sumus in mensa. Mappum etiam in neutro genere legimus.

Salume, ò salsume, ogni sorte, ò parte di pesce, che salato si conserua per cibo] Salgama, orum, n g. & num plut. a. l. 2. b Colum lib 12. cap. 4. Locum, & vasa idonea salgamis præparare iubent, locum esse debere auersum à sole, quam frigidissimum, & siccissimum, ne situ mucorem contrahant. 2 Salsamenta, orum, neut. gen. & num. plur.

Saluo, addiett.] Saluus, ua, uum, 2. Incolumis, & hoc incolume, 3. b. 3. Securus, ra, rum. 1. l.

Saluo che, eccetto che.] Prætetquam, Cic.

Saluo condotto, sicurtà, che danno i Principi, ò le Republiche a' rei, che possano sicuramente rappresentarsi.] Fides publica. Sall ust. in Iug. Comes eius Romam fide publica venerat. 2. Chirographum impunitatis. Edmund. Cap. 3. Literæ assertitiæ liberi commeatus tessera.

Hauar il saluocondotto] Fidem publicam accipere, Ex Liu qui sic ait. Se ituros professi sunt fide accepta à legatis.

Dare il saluocondotto.] Fidem publicam tradere. Tursel. lib. 4 epist 1. & Sallust. qui sic ait. Se dixit Indicaturum de coniuratione, si fides publica data esset.

Pigliar il saluocondotto.] Fidem publicam accipere. Tursel. 4. ep. 1.

Salutare, far complimento con pregar' altrui salute.] Saluto, tas. 1. b. 2. l. 2. Salutationem fecere. Vitr. lib. 4. epist. 1.

Salutare alcuno.] Dicere alicui salutem, Cicer. 6. ad Attic Valebis igitur, & puellæ salutem articulatè. dicea, 2. Saluto, tas, 2. l 3 Salutem impertire.

Salutar, & esser risalutato. Salutem dare, & accipere. Tursel. l. 5 Hist. Laur. c. 5. Salute data, acceptaque ambo pariter iter facere cœperunt.

Salutare vno per mezzo d'Ambasciadore, ò altra persona] Salutem nunciare. Cic. 1 2. Att. Eique interea, aut scribes, aut salutem nunciabis.

Salutar vno per lettera, ò in scritto.] Salutem scribere. Cic. 12 Att ep 1.

Salutar vno per mile, ò infinite volte.] Salutem alicui plurimam dicere, Cic. l 14. fam. ep. 7 Cicero tibi salutem plurimam dicit.

Mandar à salutar l'amico.] Mittere qui salutem nunciet amico. Cic Att. l 4.

Salutarsi l'vn l'altro.] Facere inter se salutationem Liu 2. ab Vrb. Fç dus ictum est inter duces, facta inter exercitus salutatio.

Salutate insieme.] Consaluto, tas. Cic.

Salutare per nome ogn'vno] Persaluto, tas, aui, atum, Cic. pro Flacc.

Salutar vno da parte, ò à nome d'vn altro.] Salutem verbis alicuius nunciare, Cic. l. 7. ep 14. Chrysippus fecit, vt te non immemorem putarem mei, salutem mihi tuis verbis nunciauit.

Salutare, addiett vedi saluteuole.

Salute, vedi saluamento.

Saluteuole, e salutifero, e salutare, addiett. che dà, ò reca salute.] Salutatis, & hoc re. 1. b 2. & 3. l. Cic. 1. de Nat. Perseus, Zenonis auditor, eos dicit esse habitos deos, à quibus magna vtilitas ad vitæ cultum esset inuenta; ipsasque res vtiles, & salutares, deorum esse vocabulis nuncupatas. 2. Salubet, bris. vel salubria, & hoc bre, 3 b. 2 l. Cic. de Diu. Ceos accepimus ortum canniculæ quot annis solere seruare coniectutamque capere salubris, ne an pestilens annus futurus sit.

Più saluteuole, compar.] Salutarint, & hoc tius, 1. & 4. b. 2 & 3 Cic. 3 Nat. Nihil est mundo melius, nihil pulchrius, nihil salutatius nihil ornatius 2. Salubrior, brius 1. & 2. l. Quint. l. 2. c. 1. Liber studija salubrior, quàm dulcior.

Saluteuolissimamente, superl.] Saluberrimè, 1. 4. b. 5. l. Plin. lib. 27. cap. 3. Maiores oculorum quoque medicamentis aconitum misceri saluberrimè promulgauere.

Samaria città, e Regione posta tra la Giudea, e Galilea.] Samaria, tiæ. f g. ad scrip. Eccl.

Sambuco, arbore di siepe assai noto.] Sambucus, ci. f gen. Plin l. 15. c. 25. Syluestrium primæ florent sambucus, cui medulla plurima, & cui nulla, cornua mascula. 2. Arbor sambucea. Plin. lib. 29. cap. 4. Canes annua supplicia pendent, viui in furcis sambucea arbore fixi.

Di sambuco, addiett.] Sambuceus, a, um. 1. 2. l. 3. b. Plin. de vir. Illust hist. lo. Iunius Brutus baculo sambuceo aurum infusum Deo donum tulit. 2. Sambuci-

bucinus, na, num. Græc.

Sampogna, e zampog na, ftromento di fiato affai noto, vedi zampogna.

Sanabile, addiett. che può fanarfi.] Sanabilis, & hoc bile, s.a.l.3 b. Cic. 4 Tufc. Qui oaturæ dicuntur iracundi, aut mifericordes, aut inuidi, aut tale quid, ij funt eiufmodi conftituti, quafi mala valetudine animi, fanabiles tamen.

Sanamente auuerb. con buon fenfo.] Rectè. Cic. Att. lib. 9. Rectè augurari s de me, nihil à me abeffe longius crudelitate. 2. Ritè. s l.a.b. Cic. 2. de reg. Ratio cum adoleuit, atque perfecta eft nominatur ritè fapientia.

Sanamente, auuerb. con falute.] Salubriter. 3.b. a.l. Liu.

Più fanamente.] Salubrius, Plin lib. 29. cap. 1. Marcellus velis forum adumbrauit, Vt falubrius litigantes confifterent.

Sanamento, e guarimento, Fior. anco guarigione, e guerigione, cioè il guarire, ò fanare.] Sanatio, nis, f gen. t 2. l.3 b. Eorum igitur malorum in vna virtute pofita fanatio eft.

Sanare, rifanare, e guarire in att far fano, render la fanità.] Sano, as. 1.1. Cic 3 de Natur. Hæc Herculi nocere Deianira voluit, quum ei tunicam, fanguinem centauri tinctam, dedit, nec prodeffe Phereo Iafoni, is qui gladio vomicam eius aperuit, quam fanari medici non potuerunt. 2. Sanum, vel fanam facere Cato cap 47. Si quis vlcus tetrum, vel recens habebit, brafficam, erratic am aqua infpergito, apponito, fanum facies. 3 Sanitate m reddere. Corn. Celf lib. 8. cap a Longè pernicioffiffimum eft quod in offe pecoris eft; quia via, etiam fi rectè ceffit curatio, veram fanitatem reddit. 4 Sanitatem reftituere cum Dat. perf. Plin. lib. 20 cap. 6. Tuffim, ac pectorum fuppurationes quaotaslibet fanat allium, fabæ incoctum, atque ita in cibo fumptum, donec fanitatem reftituat. 5. Sanitati reddere, cum Accuf. perf. Ex Plin lib 20 cap. 11. vbi ait; Apium fugillata reddit colori. 6. Sanitati reftituere cum Accuf. perf Ex Plin. l. 20. cap. 6. vbi ait; Allium capitis vlcera manantia fanitati reftituit. 7 In falubritatem reftituere. Vitruu. lib. 1. cap 7

Sanare affatto, ò del tutto.] Perfanum facere. Cato de re ruft. cap. 15 Vbi polypus exciderit aliquot dies idem facito, vt radices polypi perfanas faciat. 2. Perfano, nas Plin. l 30 c. r 3. Antonius Mufa medicus, cùm incidiffet in fanabilia vlcera, viperas edendas dabat, miraque celeritate perfanabat.

Sanarfi guarire, e rifanarfi in neut. ricouerar la fanità] Sanefco, f. is. nui. Plin. lib. 17. cap. 23. Diu dolent talibus vlcera, & difficile fanefcunt. 2. Confanefco, fcis, nui. Celf. lib. 7. cap. 12. Plerique, vbi confanauerunt, loquuntur. 3 Conualefco, fcis, lui, Colum. lib 7. cap. 5 Grex ouium particulatim facilius, quàm vniuerfus, conualefcit. 4 Sanum fieri. Cato cap. 157. Qui infomnicfus eft, quam plurimum ederit brafficam, tàm citiffimè fanus fiet ea eo morbo, 5 Reualefco, fcis. Gel. l. 16. cap. 13. Tiberius in Franelinotum fionbus ex capitali morbo reualuit

Sanarfi prima, ò innanzi.] Præfanefco, cis, aui, atum. Plin. l. 24. c 30 Virgæ fanguineæ cortex interior cicatrices, quæ præfananere aperit.

Sanatiuo, che hà virtù di fanare.] Sanitatis efficiens, tis, o. g. Cic. 2. de fin.

Sanato, guarito, addiett.] A morbo confirmatus, ta, tum. 2. Sanatus, ta, tum. 3. Sanitati reftitutus, ta, tum., Cicer.

Sanatore, colui che fana.] Sanitatis effector. Ex Cicer 2. de Diuin. 2. Sanandi effector, Ex Cicer. 1. de Orat.

Sanatrice, colei che fana.] Sanitatis effectrix. Ex Cic. 2. de fin. 2. Sanandi effectrix. Ex Cic.

Sangue, vno de' quattro humori del corpo.] Sanguis, nis, m. gen 1.1 s. b Plin. lib. 11 cap. 38 Animalium fortiora, quibus fanguis craffior, fapientiora, quibus tenuior, timidiora quibus minimus, at quibus nullum hebetia. 2. Sanguen, guinis, n gen. Sed apud veteres. Lucr. Vifceribus vrfcens gigni, fanguenque creari. 3. Cruor, oris. m. gener.

Sangue che fi manda fuori per la bocca.] Sanguis per os redditus Plin. lib. 26. cap. 13. Si fanguis per os redditus eft, &c.

Sangue fatto in cibo.] Sanguis cibo aptatus Plin lib. 28, cap 23. Iecinoris dolores reficit fanguis hircinus cibo aptatus. 2. Sanguis in cibum formatus. Plin. lib. 28, cap. 14. Vtuntur ad vtrumque vitium hœdi fanguine in cibum formato, quem fanguiculum vocant.

Sangue di drago colore noto.] Sandix Indica. Vopifc. in Aurel. 2 Cinnabaris, ri, n. g Diofc

Sangue buono, non guafto.] Sanguis incorruptus. Cic. de Clar. 2. Sanguis integer. Celf lib. 2. cap 10. Si fanguis rubet, & pellucet, integer eft, eaque miffio fanguinis, adeo non prodeft, vt etiam noceat. 3. Sanguis verus Cicer. de Clar. Metuens ne vitiofum fanguinem colligeret, etiam verum fanguinem deperdebat.

Sangue guafto, cioè corrotto.] Sanguis corruptus Plin lib. 22. cap. 24 2. Sanguis vitiatus, vel vitiofus. Celf. lib. 2. cap 10. Si fanguis craffus, & niger eft, vitiofus eft.

Sangue nero.] Sanguis niger. Celf. l. 2 c. 10. Si fanguis craffus, & niger eft, vitiofus eft; fi rubet, & pellucet, integer eft.

Sangue delle morici.] Hæmorrhoidum fanguis. Plin. lib. 34 cap. 12.

Sangue, che efce dal nafo.] Sanguis è naribus, vel per nares fluens Plin l. 26. c. 13. Succus fanguinem è naribus fluentem inclufus fiftit.

Sangue quagliato.] Sanguis concretus. Plin. lib. 31. cap 15.

Cauar fangue, vedi fanguinare.

Cauare fangue dalla vena.] Sanguinem ex vena mittere. Celf. lib. 2. cap. 11. Ex vena fanguinem mitti vires non patiuntur.

Far fangue, cioè verfare, e mandar fuori il fangue.] Sanguino, nas, Plin. lib 30 cap 9. Quint. Declamat. 10. Tum repetitis fanguinare plantibus iam conualefcentes lacerti.

Sputare fangue.] Sanguinem excreare. Plin. lib. 33. cap. 11. Sanguinem excreantibus non eft inutile.

Lo fputare fangue.] Sanguinis excreatio. Plin. 23. in Proœm.

Stagnar il fangue.] Sanguinem fupprimere, Celf. l. 2 c. 10. Si fatis fluxit, fupprimendus eft fanguis. 2. Sanguinem fiftere.

Senza fangue, addiett.] Exanguis, & hoc exangue.

Sanguigno pieno di fangue.] Sanguineus, a, um.

Sanguinaccio, l'ifteffo che migliaccio, vedi migliaccio.

Sanguinamento, cauamento di fangue, il fanguinare, ò cauar fangue.] Sanguinis detractio. Quint lib. 2. cap. 10. Quadrupedes quum viridi pabulo diftentæ fuot, fanguinis detractione curantur, & fic ad cibos viribus conferuandis idoneos redeunt. Cornel. Celf. lib. 2. cap. 10. Ergo vehemens vbi rubet corpus, plenæque venæ tument, fanguinis detractionem requirit. Plin. lib 17 cap. 26. Quiot lib. 2. cap. 10. 2. Sanguinis miffio Corn. Cel. l. 2 c. 10. Si fanguis craffus, & niger eft, vitiofus eft, ideoque vtiliter effunditur, fi rubet, & pellucet, integer eft; eaque miffio fanguinis adeo non prodeft, vt etiam noceat. 3. Sanguinis emiffio, Ex Colum. lib. 6. cap 6. & Cicer. 2. Tufc. 4. Venæ fectio. 5 Phlebotomia, æ. 4. b. Græc.

Sanguinare, per trarre, ò cauar fangue.] Sanguinem mittere. Corn. Celf. lib. 2. cap. 10. Si vehemens febris vrgeat, in ipfo impetu eius fanguinem mittere, hominem iugulare eft. 2. Sanguinem emittere Colum. lib. 6 cap 6. Atque ita fub cauda fanguis emittitur, qui cum fatis pro fluxit, inhibetur papyri ligamine. 3 Sanguinem detrahere. Colum lib. 7. cap. 5 Nos etiam fub oculis, & de auribus fanguinem detrahimus. 4 Sanguinem dimero, vel

vel depellere. Plin.lib.18 cap.16. Medica dari non ad satietatem debet, ne depellere sanguinem necesse sit.

Sanguinaria, sanguinella, e capriuola, herba così detta.] Polygonum,ni,ueut.gen 3.b.Plin lib 27. c.12. Polygonum appellatur à multitudine seminis. 2 Sanguinaria, riæ Plin.lib 27 cap. 12. Polygon græci vocant,quam nos sanguinariam succua eius infusua naribus supprimit sanguinem. 3. Gramen aculeatum, Plin. lib. 24. cap.19.

Sanguinc. 2.b.virgulto così detto dal color di sangue.] Frutex sanguineus.Plin.l.16 c 37.

Verga di sanguine.] Virga sanguinea.Plin.lib.24. cap.10. Virgæ sanguineæ cortex interior cicatrices, quæ præsanauere aperit.

Sanguinella, vedi sanguinaria.

Sanguinolente, sanguinoso, imbrattato di sangue.] Sanguinolentus,ta,tum a.3.b.a.Cruentus,ta,tum. addiett. Cicer.

Sanguisuga, ouer sanguettola, vedi mignatta.

Sanità, buona disposizione di corpo.] Salubritas, britatis,s.3.b. a l. Vitruu.lib 1.cap 6.In ciuitate Mytilene Auster cum fiat, homines ægrotant, cùm Septentrio, restituuntur in salubritatem. a.Sanitas,tatis. 1.3.l. 2.b. Sen. lib. 2. epist. 2. Nihil æquè sanitatem impedit, quàm remediorum crebra mutatio. 3.Incolumitas, tis. Ex Cicer.Tusc.4 Bona valetudo,Cicer. de Diu. Bona valetudo iucundior est eis qui è graui morbo recreati sunt, quàm qui nunquam ægro corpore fuerunt.

Sanità buona.] Valetudo integra,Col.l 12.c.5. 2.Valetudo prospera Suet.in Nero. c.51.

Sanità buonissima.] Valetudo prosperrima. Sueton. in in D. Vespes. cap. 20. Valetudo perprosperrima vsus est.

Per sanità.] Valetudinis causa. Plin. lib. 14. cap.53.

Sanità corporale.] Corporis salubritas,Gell.l 2.cap.1. Socrates parcendi,moderandique rationibus,salubritatem corporis retinuit.

Sanità poca.] Valetudo tenuis,Cic.de Sen.

Sanità racquistata.] Valetudo à morbo confirmata.Cicer. Att.l.15.

Sanità rouinata.] Valetudo perdita. Cicer. 8. Philipp.

Rendere la sanità à gl'infermi.] Aegros in salubritatem restituere.Vitr l.1.c 3

Attendi alla sanità, ò à star sano.] Cura, vt valeas, Cicer.lib.16.epist.15. 2. Da operam, vt valeas, Cicer. ibidem.

Sano, che hà sanità.] Sanus,na,num.Cels.lib.1.in proœm. cap.1 Vt alimenta sanis corporibus agricultura, sic sanitatem ægris medicina promittit. Saluber, bris, bre. Liu. ab Vrb.3.Valens,tis o g.Plin.l 28.cap.7. 4.Salubris,& hæcbre 2 b.a.l.Corn. Tac.l 2. Corpora hominum salubria & ferentia laborum. 5. Vegetus, a, um. 2.b Cic

Sano, addiett. che cagiona sanità.] Salutaris, & hoc re. Pallad. lib. 1 tit. 2. In primis spectare oportet, vt eia locis, quæ colere destinabis aer sit salutaris.

Essere, ò star sano, dicesi anco star bene.] Valeo,es. 2.b. Cicer.lib. 16 epist.6 Vale,mi Cicero, Vale, vale, & salue.

Star ben sano] Benè valere.Corn Cels lib 1.c.2. Qui benè valet, & suæ spontis est,nullis obligare se legibus debet. 2.Rectè valere Plaut. Bacch. cuius est. Viuit, rectè valet.

Star molto ben sano] Pancraticè.atque Athleticè valere. Plaut Bacch Benè vsque valuit? C.Pancraticè, atque Athleticè 2 Pugilicè, atque athleticè valere. Plaut. Epid Quid bellis noster filius valet? T pugilicè,atque athleticè.

Sano e saluo.] Incolumis,& hoc incolume.

Sanseuerino, già degno municipio de Romani, & al presente città molto celebre, e nobile d'Italia sul Marchigiano, da molti autori lodeuolmente nominata, e massime dal Signor Valerio Cancellotti honoratissimo caualiere di tal Città, il quale di Sanseuerino nella sua historia eruditamente ragiona.] Septempeda,dæ,s.2. l. 3.b. Strab.Geogr. lib.5. Proximè Anconam est Auximum, deinde Septempeda.Potentia, & Firmum Picenum,et vsque nauale castellum. 2.Sanctoseuerinum,ni. Blond Flac.de Ital.Illustr.vbi vrbem hanc nobile etiam oppidum appellat.

Sanseuesinese,nome gent e poss di Sanseuerino.] Septempedanus,a,um Plin.lib 3.cap.13.Ricinenses, Septempedani,Tolentinates. 2.Septempedas,tis.om gen. 1.2. 4.l 3.b.Sabell.Enn 8 l 4 Picenum transgressus Tritas, Cingulanos in deditionem accepit; obsedit & Septempedates, sed dispari euentu; nam hi subigi non potuerunt. 3 Sanctoseuerinas,atis,om.g Ex vet.inscript. vbi sic habetur,Respub.Sanctoseuerinas Septempedanorum reliquiæ.

Santamente, auuerb. con santità, ò da santo,ouero à costume di santo.] Sanctè.2.& 2 l. Cic.1.de Nat.Nos piè, sanctèque colimus naturam excellentem, atque præstantem.2 In sancti modum,vel morem. Ex Sueton.de Clar.gram.21. cuius est; in modum amici. 3. Sanctorum ritu,vel more. Ex Cicer.2.Philipp. cuius est; latronum ritu. 4. In modum, vel morem sanctorum, Ex Corn. Tacit. lib. 5. cuius est; in modum seruorum.

Molto santamente,con molta santità.] Persanctè. 2.2.3.l. Terent. in Hecy. act. 5. sc. 2. Bacchis deierat persanctè.

Più santamente.auuerb.comp. con più, ò maggior santità] Sanctius.s.l.2.3.b Ex Cicer.2. de Nat. & Plaut. in Trinum.

Santissimamente, auuerb. superl. con somma santità.] Sanctissimè,1.2.&. 4.l.3 b. ad Q Fr.l.1.ep.2 Ego te nunquam vlla in re dignum m nima reprehensione putassem,cum te sanctissimè gereres.

Santissimo, aggett.superl. sommamente santo.] Sanctissimus,a,um s. 2.l. 3 b.Cicer 3 de Natur.Vt in iure ciuili, qui est de matre libera, liber est; item iure naturæ, qui de Dea matre est, Deus sit necesse est; itaque Achillem Astypalea insula sanctissimum colit.

Santarello, dimin. di santo.] Sanctulus,la,lum. D. Hieronym.in Ruf. Tibi quasi religiosus,& sanctulus personam humilitatis imponis.

Santificare, annouerar tra santi.] In sanctos describere, Ex Plin.l.18.c.28.Neque est minor ei veneratio,quàm descriptis in deos stellis.

Santità, ò santitade, ò santitate, l'astratto di santo] Sanctimonia,niæ.1 & 3 l 2.& 4 b. Cicer pro Rab perd. Mentes,quæ ex hominum vita ad deorum religionem, sanctimoniamque demigrauit 2. Sanctitas,tatis, 2 & 3. l.a b.Cicer.2.de Natur.dum sic ait; Sanctitas e: scientia colendorum deorum. 3.Sanctitudo d.nis,fœm gen. 1.& 3.l. 2.b 4 com. in rect & b in obliq Aul Gell lib. 13 cap.3.Sicut nihil quicquam interest, suauitudo dicas,an suauitas; sanctitudo, an sanctitas; acerbitudo, an acerbitas; acritudo, an acritas; ita nihil rationis dici potest,quin necessitudo,& necessitas separentur.

Santo, addiett. inteso de quei, che in Cielo regnano con Christo, e come santi della Chiesa s inuocano.] Diuus, ua,uum. 1.l. Turs Lauret. hist.l 5. c 19 In itinere carmina Deo, Dei parenti, diuisque per interualla inuicem canunt.2.Sanctus,ta,tum. 1.l Turs Laur hist l 5.c. 12 Protegina Bohemiæ S.Ger.onis Thebanorum ducis caput præclara inclusum theca Lauretanæ Virgini donum misit.

Santo, aggett.che hà in sè santità] Sanctus,ta,tum. 1.l. Horat.Turs.in Franc.Xauer.lib.2.cap 7. Franciscus Xauerius, vt erat non egregia virtute solùm, sed etiam christiana humilitate conspicuus, vulgò iam Pater, sanctus appellabatur; adeo occultata virtus exilit, illustrior. Idem ibidem, lib. 6, cap. 8. Franciscus Xaue-

Xauerius tantum tribuebat Ignatij sanctimoniæ, vt eum tanquam cœlestem diuinumque virum susciperet. Quo circa illum in sermone, ac litteris nominans, semper aut benedictum appellabat, aut sanctum.

Molto santo, aggett.] Persanctus, cta, ctum. 1. & 2. l. Ex Teren. in Hecy cuius est vox, persanctè.

Di santo appartenente à santo.] Diualis, & hoc diuale.] Spartian. in Caracal. Qui faustinæ templo etiam diuale nomen eripuit.

Santoreggia, e sauoreggia: peuerella, timbra, e coniella; specie d'herba assai nota] Cunila, læ. 1 a b. Colum lib. 9. cap. 4. Regio sit fœcunda thymbræ, vel nostratia cunilæ, quam satureiam Rustici vocant a Thymbra, bræ. f. gen. 1 l Plin. lib 19 cap 8. Tymbram verò, quæ sit cunicula, hæc apud nos habet vocabulum & aliud satureia dicta in coodimentario genere.] Satureia, iæ, f g. 1. 2 b 3. l. Diosc l 3 c 38 Satureia thymo similis est, minor tamen, & tenerior.

Santuario, luogo santo.] Sanctuarium, rij. neut. gen Plin. lib. 23 cap 8 In sanctuarijs deuicti Mithridatis inuenta est antidoti compositio. 2 Hagiasterium, rij, neut. genet. Græc.

Sapa mosto, cotto finche col bollire si rassodi alquanto.] Sapa, pæ. fœm. gener. 3. b. Plin lib. 22. cap. 2. Vino cognata tertia pars superfit, ex albo hoc melius.

Sapere nome, vedi sapienza.

Sapere, hauer certa cognitione delle cose per le lor cause. Pigliasi anco per hauer notitia, ò semplicemente sapere.] Scio, scia. 1 b. Cic. 1 Academ. Socrates nihil se scire dicebat, nisi id ipsum; Eoque præstare cæteris, quod illi quæ nesciunt, scire se putent; ipse se nihil scire, id vnum sciat: ob eamque rem se arbitrari, ab Apolline omnium sapientissimum esse iudicatum, quod hoc esset vna hominis sapientia non arbitrari se scire, quod nesciat. 2. Non præterire. 3. Non ignorare. 4 Non lugere. 5 Teneo, es. 6 Non callere, Hor. in Arte. Nunquam te fallant animi sub vulpe latentes. 7. Nescium non esse. Cic. lib 7 epist 12. Neque tamen eram nescius quantis oneribus premerere susceptarum rerum, & iam institutarum.

Saper meglio.] Verius noscere. Plin. l 2 c. 46. Quædam hodie in suo quisque tractu verius noscit, quam indigenarum scientia.

Saper vna cosa per le punte delle dita, cioè saperla benissimo.] Rem aliquam percallere. Cel. Tu leges nostras decemuirales percallu isti.

Saper di certo.] Certò scire. Cic. Att. l 2 ep. 9. qui sic ait; quod te molestè ferre certò scio.

Sapere, ò rendere ò hauere sapore di alcuna cosa.] Redoleo, es Cic 3. odorem præstare. Plin. l 31.

Sapere di tristo, puzzare] Malè oleo, Cic

Sapere, hauer senno ceruello, ò giuditio] Sapio, pis, pui, vel pij Cato de re rust. c. 5 Villicus ne plus censeat sapere se, quàm dominum.

Saper male d'vna cosa] Piget, gebat.

Saper le buone congiunture.] Scire commoditatis articulos. Plaut Menech Non potuisti per tempus magis aduenire, quàm aduenis & P. Ita ego soleo. Commoditatis omnes articulos scio.

Non sapere.] Nescio, scis 2. Ignoro ras, 3 Nescium esse. 3 Fallo, lis. Cic. pro Flac. Multa nos fefellerunt, & ad Att. Etiam illum ipsum, quem sequimur, multa fefellerunt.

Non saper nè greco nè latino.] Neque græcè, neque latinè scire. Busi in Pand.

Far sapere.] Denuncio, as, Cicer. pro Cecin. Hominem Romæ in foro denunciat fundum illum suum esse.

Cercar di sapere, ò cauar di bocca.] Expiscor, aris. Cicer. lib. 9. epist Nescio me ab illo omnia expiscatum.

Chi non sà.] Rudis, & hoc di. Cic.

Cosa, che non si sa. Incompertus, a, um. Plin. lib. 2. cap 23.

Sapere, che cosa sarà di se.] Futura de se scire. Plin. l. 30. c. 1. qui sic ait; nullo non auido futura de sese sciendi atque ea de cœlo peti credente.

Sapiente, vedi sauio.

Sapientemente, sauiamente.] Sapienter, 2. Prudenter, 3. Scitè. Cic.

Sapienza, e sapientia, vedi sauiezza.

Sapone, mistura nota di più cose per vso di lauare.] Sapo, nis. Plin. 2. Smegma, tis, n. g Græc.

Saponetti muschiati] Pilæ mattiacæ Mart. Si mutare paras longæuos cana capillos, Accipe Mattiacas (quo tibi calua) pilas.

Saporare, & assaporare vedi assaggiare.

Sapore, e sauore, qualità che si conosce col gusto.] Sapor, oris, m. g. & 2. b. Plin lib. 15. cap 27. Quæ sunt communia, pomis omnibus succis, saporum genera tredecim reperiuntur, dulcis, suauis, pinguis, amarus, austerus, acer, acutus, acerbus, acidus, salsus Præter hæc tria sunt genera mirabili maximè natura, &c.

Sapor agro.] Sapor acutus. Pallad lib. 13. cap. 4. Dulcedo huic fructui cum acuto sapore commissa est.

Sapore ferigno, cioè di saluaggina.] Sapor ferinus. Plin. l 12. cap 4.

Sapore di mosto.] Sapor musteus Plin. l 11. c, 42.

Sapore squisito, cioè molto buono.] Sapor præcipuus. Plin. l 10 c, 48

Sapore di vino.] Sapor vinosus, Plin. l. 12. c. 13. Asari semen acinosum, saporis calidi, ac vinosi.

Hauer sapore.] Sapio pis pui, vel piui, pitum. 2. Resipio, pis. 3. Saporem reddere. Plin. lib. 34 cap 13. Probatur lingua, vt eam sicut tactu statim, saporemque æris reddat.

Sapor astringente.] Adstrictorius sapor Gratt.

Sapore dolce. Sapor mulseus Col. l. 12. cap. 45. Hæc ratio liquorem mulsei saporis præbet.

Sapore di mele.] Sapor melleus. Plin. lib. 15. cap. 24. Melimela dicuntur à sapore melleo. 2. Sapor mulseus. Colum.

Sapore odorato.] Sapor odoratus, Plin. l. 19. c. 12. Acutus, & odoratus est anethi fæniculi.

Chi sapore hà, di che sà] Quid sapius, Ex Plin. lib. 9. cap. 35 M Antonius expertus est, quid saperent margaritæ

Sapore sopra le viuande] Conditio ciborum Cic.

Di sapor cattiuo.] Virosus, a, um 1 2. l apud Varr. qui sic ait; Rancidam carnem apposuit nobis, & virosam.

Di sapor alquanto cattiuo.] Subuirosus, a, um. 1. 2. 3. l. Ex Diosc l. 3 c. 138

Saporetto, ò minestrina ò sguazzetto, che si mette in tauola, quasi in fin della cena per aguzzar l'appetito.] Mensæ secundæ. 2 Bellaria, riorum, n. g. 3. Tragemata, rum 3 b. Macrob.

Saporito, saporoso, e sauoroso. addiett. che hà sapore.] Sapidus, a. um. 2. Salsus, a, um. Plaut in Cas. Neque salsum prorsus, neque suaue esse potest quicquam vbi amor non admiscetur. 3. Conditus, a, um. Cicer.

Saporosamente, auuerb.] Sapidè 2 b.

Saporoso pieno di sapore, vedi saporito.

Sappi, imperat voglio che tu sappi.] Disce. 2. Sic habeto. 3. Cognosce Varr de re rust. l. 1 c. 4. Itaque vt etiam sic propter te sciant cognosce meam gentem suillum cognomen non habere.

Saputo, accorto, vedi accorto

Saputo, dotto, fatt] Scitum, ti. n g Cato.

E huomo saputo, huomo sauio, huomo di ceruello.] Cor homini sapit 2 Pectus homini sapit Cic. 2. de fin. Non sequitur, vt cui cor sapiat, ei non sapiat palatum, & Plau. in Trinum. Habentem te amicum aut familiarem, cui pectus sapiat.

Saraca, sorte di pesce salato.] Sarda salita. Plin. lib. 3. cap 7.

Saracino, moro.] Æthiops pis, com g.

Saragossa, città principale di Spagna, nel regno d' Aragona;

ns.] Cæsaraugusta,tæ, t.3.& 4.l. Plin. l 3 cap.3.Cæsaraugusta colonia immunis amne Ibero affusa,vbi oppidum,antea vocabatur Salduba, regionis Edetanæ recipit populos, 52. 2. Cæsarea Augusta, stæ. Ptolem. Geogr.

Saragossano, nome gent. & possess. di Saragossa.] Cæsaraugustanus, a, um Plin.lib.3. cap.3 Vniuersa prouincia diuiditur in conuentus septem Carthaginiensem, Tarraconnensem, Cæsaraugustanum, &c.

Sarcofago. 3 l pietra, che in termine di quaranta giorni consuma i corpi, postiui dentro.]Sarcophagus, gi, m.gen.1.l.a.& 3 b. Plin.lib.2.cap 96 Circa Asson Troadis lapis nascitur,quo consumuntur omnia corpora, sarcophagus vocatur a.Sarcophagus lapis Plin.lib.36. cap.17 In Asso Troadis sarcophagus lapis fissili vena scinditur. Corpora defunctorum condita in eo absumi constat intra 40 diem exceptis dentibus.Mutianus specula quoque & strigiles,& vestes, calceamenta illata omnia lapidea fieri.

Sarchiello,strumento da sarchiare.] Sarculus, li.m gen. Cic 2.Sarculum,li. neut gen.Plin.3. Capreolus,li.m.g. Colum.

Sarda,pesce così detto.]Sarda.dæ.f g.

Sardegna,e Sardigna,isola fertilissima,e notissima del mar Mediterraneo;la quale insieme con la Sicilia è da'Scrittori nomata benignissima nutrice della Città di Roma] Sardinia,niæ.1.l.a 3.b Val Max lib 6 c 6. His litteris Romana Ciuitas quid aliud,quàm Imperij sui gubernacula è manibus abiecit ; Siciliamque,& Sardiniam benignissimas Vrbis nostræ nutrices,gradus,& stabilimenta bellorum,tam multo sudore,paucis verbis ita scilicet necessitate iubente dimisit.

Di Sardegna,addiett]Sardus,a,um Calep.vel Sardous,a, um Ouid l 4 Fast.

Sardonia,herba che nasce in Sardegna,d'onde anco trae il nome.] Sardonia,æ, f 2. l. 3.b.Diosc.l 6.cap.14 Sardonia ranunculi herbæ generi assignatur,quæ vescentibus mentem adimit, & quadam neruorum distentione labia in rectum contrahit,vt risus speciem præbeant.A qua quidem affectione,de sardonio risu adagium in vulgus infausto omine manauit.

Sardonico,pietra pretiosa.] Sardonyx,chis. m & fœm g. 1 l a.b. 3.l in rect. & b.in obliq Plin. lib 37.cap.6. Sardonyches olim, vt ea nomine ipso apparet, intelligebantur candore in sarda, hoc est velut carnibus vngue hominis imposito, & vtroque translucidum. 2. Sardonychos, chi. mascul gener. 1 l. 2. & 3.b. Iuuen. sat. 13. cuius est ; Sardonichus loculis custoditur eburnis.

Sardonico non trasparente, ò non diafano.] Sardonyx cæca.Plin.lib 36.cap 6 Zenothemis, & Sotacus sardonyches omnes, quæ non transluceant, cæcas appellant.

Portare il sardonico.] Sardonychem induere. Plin. lib. 37 cap 6.Claudius Cæsar smaragdos induebat, & sardonycas.a.Sardonyche vti.Plin.l 37 c.6.Primus autem Romanorum sardonyche vsus est prior Africanus, vt tradit Demostratus, & inde Romanis hanc gemmam, fuisse celeberrimam.

Di sardonico, addiett cioè sardonicato, ò adornato di sardonico.] Sardonicatus,a,um.1 & 4.l.a.3.b. Mart. lib. 3. epist. 29. cuius est. Lucet sardonycha manus.

Sargo, ouero sargone pesce simile all'orata,& allo sparo.] Sargus,gi. Plin.lib.9.cap.51.Sargi bis pariunt,Vere,& Autumno.

Sarmento,tralcio delle viti] Sarmentum,ti.n.g.a.Palmes mitis m gen.

Sarmento della vite tirato da vn'albero all'altro.] Rombus,bi.a.Tradux,ducis.Varro.

Di sarmento,addiett.]Sarmentitius,a,um. Colum. lib.6. cap 26.

Sarpare,vedi salpare.

Sarta, corda della vela del nauilio legata all'antenna.] Rudens,tis,m. & fœm.gen.1.b. Cicer 5. Tusc. Non sanè optabilis ista quidem est rudentibus apta fortuna.

Sarto,e sartore,facitor di vestimenti.]Sarcinator,oris.m. gen,Hor Turs.hist.Laur l.5 cap.24 Damascenam vestem sarcinator dissectam desert secum in officinam. 2 Sartor,tis.Ex Lexicogr.3 Vestiarius,rij Ex Vlpian. & Lexicogr.

Sartora,quella che sà far vestimenti.]Sarcinatrix, cis. Pomp.Fest l 1 Acus dicitur,qua sarcinatrix, vel etiam ornatrix vtitur.

Da sartore,ouero di sartore, addiett.] Sarcinatorius,a, um,Ex Cic a Sartorius,a,um.Ex Plin.

Arte di sartore]Sutrina vestiaria Maff de Reb. Indic. comment Pueri varijs in vsus hominum artibus, atque opificijs instituuntur. Alij quippe calceariam ; alij vestiariam sutrinam, alij textrinam, alij ferrariam fabricam.

Sartorello, ouero sartorino, diminut.di sartore]Sarcinatorculus,li, m g.ex Plaut.in Pœn. a Satorculus,li. Plaut in Pœn

Sartoria,3 l, bottega di sartore.] Officina sarcinatoria,vel sartoria,ex Plin.2.Officina vestiaria,ex Cat.c.11. 3.Vestiarium, rij, n g ex Plin.

Sassaiuola,battaglia,ò combattimento, che si fà co'sassi.] Lapidatio,nis,f gen Cicer.pro Dom. Saxis facta lapidatio est.

Sassaiuola grande.] Lapidatio magna.Cic 2 de or.Fit lapidatio magna.

Sassaiuola piccola.] Lapidatio parua,ex Cicer. a.Lapidatiuncula,læ,f g.ex Cic a. Lapidatiuncula,læ,fœmin gen. ex Cic.

Fare la sassaiuola fare à sassi]Lapidationem facere.Cic.6. Verr. Agrigentini concurrunt,fit magna lapidatio,dant se se in fugam.

Sassaiuolo, addiett. che nasce, ò viue tra' sassi.] Saxatilis, & hoc saxatile, 3 b. Col. lib 8 c 16 Saxosum mare nominis sui pisces nutrit, qui scilicet, quod in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt.

Sassata, percossa,ò colpo di pietra ò sasso]Saxi,vel lapidis ictus,ex Col.cuius est,Virgæ ictus,& Tacit.lib 19.Turris ictibus saxorum concessit.

Hauer vna sassata.] Lapidis ictum excipere. Suet. in Vesp. cap.4.

Sasseto,sust.luogo pien di sassi.] Saxetum, ti, n.g 1.& 2.l. Cic.pro l.Agr. Quod locum tam exile, & macrum est, quod aratro perstringi non possit?aut quod est tam asperum saxetum, in quo agricolarum cultus non elaboret?

Sassetto, e sassolino, diminut. sasso piccolo.] Saxulum, li,neut.gen.1 l.2 b. Cicer.1.de or.2. Lapillus, li, masc.g. Ouid.

Sassifragia, e sassifraga, herba nota, che nasce tra' sassi.] Saxiphragà,gæ f.g.a b. a.Saxiphragum,gi. n gen. græc. 3.Saxiphragum,gi,n g græc. 4 Empetrum,tri,n.g græc. Diosc.lib.4 c.15.Saxiphragon aliqui,alij empetron,Romani saxiphragam vocant ; frutex est surculosus in petris nascens,stranguriæ prodest, singultum sedat,calculos vesicæ frangit.

Sasso,pietra.] Saxum,xi,n.g & 1.l.Plin.l 36. c.18 Nusquam hic vtilior, quàm in Italia gignuntur, lapisque non saxum est. a.Materia saxea,ex Cic.de Inu.dicit : materiam ligneam.

Sasso d'onde scaturisce acqua.] Saxum manans. Plin.l.13. c 21 Sequitur vmbrosas petras,parietumque aspergines & saxa manantia.

Sasso breccioso.]Saxum glareosum. Liu 1 bel. Pun. Saxa glareosa voluens.

Sasso precipitoso,e grande.] Cautes,tis. Virg.

Sasso ordinario da murare.]Saxum cæmentitium. Vitr.l.6. c.11 In Domini est potestate vtrùm lateritio,an cæmentitio, an saxo quadrato velit ædificare.

Sassi drizzati in piedi in gran numero.] Arrectaria, orum. Vitr.2. Orthostatæ, atum, fœmin. gen. & num. plur. Vitru.

Chi rompe i sassi.] Saxifragus ga,gum Plin l.22 c 21. corpore calculos mire pellit,frangitque, ob id à nostris saxifragum appellatum crediderim.

Di sasso addiett.]Saxeus,a,um. 1.l 2.b. Plin lib.22.c.21.

Ac

Ac ne quid desit speluncæ insigni, saxea intus crepidinis corona muscosos complexa pumices.

Sassone, accrescit sasso grande.] Saxum ingens. Liu. lib. 5. bell Puo. Reate saxum ingens visum volitare 2. Saxum grande. Virg. 4. Georg. 3. Saxum immane. Virg. 5 Æneid.

Sassoso, pieno di sassi.] Saxeus, ea, eum. Lucr. l. 4 Saxeus ingens, quæ pous amplectitur arcu.

Satanasso.] Sathanas, næ m. g. Turs l. 3. ep. 4. Sathanas nisi facta à Deo potestate tibi quidquam detrimenti inferre non potest.

Satiabile, atto à satiarsi.] Satiabilis, & hoc bile, addiett. Calep

Satiare, satollare, e asamare.] Saturo, as. 2. Satio, as. Cic. 3. Saturum, vel saturam facere. Ex Varr. lib. 3 cap 15. Intra maceriam tacere oportet glandem, & castaneam, vnde saturi fiant glires. 4 famem explere. Cicer.

Che non si può satiare, vedi insatiabile.

Satiare la voglia di bere.] Explere sitim. Cic.

Satiare le voglie. Explere cupiditates, Cic.

Satiarsi, satollarsi, e sfamarsi.] Saturor. aris. 2. Saturum, vel saturam fieri Varr l. 3 c 15.

Satietà, l'astratto di satio.] Satietas, atis, f g 2, Saties, ei. f. g. 3. Saturitas, atis, f. g. Terent.

A satietà, cioè fin che sia satio.] Ad satietatem Cic.

Manco che hà satietà, cioè senza satiarsi.] Citra satietatem. Plin. l. 2. c. 6.

Più che à satieta, cioè con satiarsi troppo] Vltra satietatem. Cic.

Satieuole, che satia.] Satietatis efficiens, om. gen. Ex Cic. pro Mur. & 3 off.

Satio satoll. , e satollato, addiett.] Satur, a, um. Plaut in Prud Homines ridebunt saturi, mordebunt famelici. 2. Saturio, nis. Plaut in Pers. Esurio venio saturio 3. Expletus, a, um. 4. Satiatus, a, um. 5. Saturatus, a, um Cic.

Satira, sorte di poesia, doue si riprende i vitij.] Satyra, ræ f g 2 b Iuu.

Satiricamente, auuerb.] Satyricè 2 b. Cic.

Satirico, addiett di satiro.] Satyricus, a, um, Ex Cicer.

Satiro, animale assai noto nell'estremità della Libia, il qua'e di huomo altro non hà che l'effigie.] Satyrus, ri. m g Pomp. Mela l. 1. c. 3. Satyris præter effigiem nihil est humani.

Satiretto, ò satiretto, dimin. satiro piccolo.] Satyriscus, sci. m gen. 1 & 2 b. 3. l. Cic. 1 de Diu. Dionysij mater, eius, qui Syracusiorum Tyrannus fuit, cum pregnans hunc ipsum Dionysium aluo contineret, somniauit se peperisse satyriscum.

Satisfare, e sodisfare, vedi contentare.

Satolla, corpacciata, e panciata, cioè il molto mangiar, che si fà di che che sia.] Comestura plenior, aut largior. 2. Saturitas, ris. 1. 2. 3. b. 4. l. Plaut. in Capt.

Satollare, satiare, vedi satiare.

Satollato, particip. di verbo satollare, vedi satio.

Satollo, satio, pieno, vedi satio.

Sattapo, val perfetto, gouernatore di vn Principe in vna Prouincia] Satrapa, pæ, vel Satrapes, pæ, m g. 2. b. Ter. in Heaut.

Saturità, e satietà, vedi satietà.

Saturno, stella di questo nome, & vno de' sette pianeti.] Saturni stella, Cic. 2. de Nat Saturni stella, quæ phænon à Græcis nominatur, à terra abest plurimum, ac triginta ferè annis cursum suum conficit. 2 Saturnia stella, Cic. de somn. Scip. 3 Saturni sydus. Plin. l. 2. c. 8. Summum est Saturni sydus ideò minimum videtur & maximo ambire circulo, ac trigesimo anno ad breuissima, sedis suæ principia regreditur. 4. Saturnus, ni, m gener. Pers sat 5.

Saturno, nome proprio di Rè, e Dio de' Gentili sotto del quale fiorì il secol d'oro.] Saturnus, ni. m. gen. Cic. Cronos dictus est græcè, qui latinè Saturnus est appellatus, quod saturetur annis, &c.

Di Saturno, addiett.] Saturnius, a, um, Cic. de somn. Scip. Virg 1. & 3. Æn.

Saturnali, feste solite à farsi nel mese di Decembre, in honor di Saturno.] Saturnalia, liorum, vel lium, neut. gen. & num plur. Cic. ad Att. l 5 ep. 20.

Saturnalitio, nome addiett. pertinente à Saturnali.] Saturnalitius, tia, tium. Mart. l. 5. epigr. 20.

Sauello, terra nel Latio.] Alba longa, Albæ longæ. Plin. & Leand.

Sauiamente, auuerb saggiamente, e sapientemente.] Sapienter, 1. & 2 b. Cic. l 2 ep 7. Si cecidisset vt volumus, & optamus, omnes te & sapienter, & fortiter fecisse dixissent.

Molto sauiamente] Persapienter, 2 & 3. b. Cic. pro Mil. Persapienter, & quodammodo tacitè dat ipsa lex Potestatem defendendi.

Sauiezza, e sapienza, l'astratto di sauio.] Sapientia, æ, f. gen. 1. 2. & 4. b. Cicer. 4. Tusc. Sapientia est rerum diuinarum, atque humanarum scientia, ex quo efficitur, vt diuina imitetur, humana omnia inferiora virtute ducat.

Sauio, Fior. sapiente, Sen. saggio, e saputo, Rom. dicesi di chi è dotato di sauiezza, ò sapienza.] Sapiens, tis om g. 1. 2 b. 3. l. Cic. 4. in Cat. Misera mori viro sapienti non potest accidere. 2. Sapientia præditus, ta, tum Cic. lib. 4 epist. 3 Doleo te sapientia præditum singulari, non tuis bonis delectari potius, quàm alteris malis laborare.

Molto sauio.] Persapiens, pientis om. gen 2 & 3. b. Cic. de pro cons. Magnus homo, & persapiens, & Gell lib. 12. cap. 11. Peregrinus philosophus, cognomento Proteus, virum sapientem non peccaturum esse dicebat, etiamsi peccasse eum dij, atque homines ignoraturi forent.

Esser sauio] Sapio, is, pui, vel piui, pitum, Calep.

Sauoia, Regione, ò Prouincia della Gallia Narbonese.] Sabaudia, diæ, f g. Io: Anton. Mag.

Sauoiano, e Sauoiardo.] Sabaudiensis, & hoc se, Abr. Ortel. 2. Allobrox, gis. o. g. Hor. Epod. od. 16.

Sauona, città maritima, nobilissima della Liguria, e per la magnificenza de gli edificij, e d'vna inuitta fortezza, e per tre Sommi Pontefici Greg. VII Sisto IV. e Giulio II. & altri Cardinali.] Sauona, næ, Blondius, Ex Liu. 2. Sabata, tæ. 3. Sabatum, ti. Ptolem. 4 Sabatia, tiæ. f g. 2. l. Strab.

Sauonese.] Sauonensis, & hoc se. 2. Sabatius, tia, tiū. Ex Plin.

Sauore, e sapore, vedi sapore.

Sauoroso, vedi saporito.

Sauorra, sabbia grossa da porre in sentina delle naui, acciò stiano ferme.] Saburra, ræ. fœm. gen. Plin. lib. 50 cap. 15.

S B

Sbadatamente, vedi inconsideratamente.

Sbadato, vedi inconsiderato.

Sbadigliamento, Fior. sbadigliamento, Sen lo sbadigliare, ò sbadegliare.] Oscitatio, nis. Plin. lib. 7. c. 6 Oscitatio quidem in enixu lethalis, sicut sternuisse à coitu, abortiuum.

Sbadigliante, e sbadigliatore, chi sbadiglia.] Oscitans, tis, o g Ex Gell. 2 Oscitator, tia. 1 3. l. 2 4 b. in rect. & i. in obliq Ex Plaut. in Trin.

Sbadigliare, Fior. sbadegliare, Sen raccorre, e mandar fuori il fiato con aprir la bocca quanto si può.] Oscito, tas. s. l. 2. b. Aul. Gell lib. 4. cap. 21. Quidam in iure stans, clarè nimis, & sonorè oscitauit, atque ibi propè, vt plecteretur, fuit, &c. 2. Oscitor, oris. Auct. ad Heren. Cum etiam maiorem calamitatem impendere videantur, sedentia, & oscitamini. 3 Hio, hias.

Sbadigliare forte, facendosi sentire.] Clarè, ac sonorè oscitare, Gell. loc cit.

Vitio, ò difetto, che fà sbadigliare.] Oscedo, dinis. Gell. lib 4. cap. 20. Cùm detraxisset, teneri se eo vitio, quod oscedo

oſcedo appellatur: nota iam deſtinatæ exemptos eſt. 2.Oſcitationis,vel oſcitandi vitium. Ex Aul. Gell. loco cit.

Sbalzare,cacciar fuori con empito.] Exturbo,bas. 2.Eijcio,cis, eci, ectum. 2.Præcipitem aliquem perturbo, as.

Sbalzi,e sbalze,luoghi precipitoſi da cadere d'alto à baſſo.]Præcipitium,tij,n g.Calepinus.2.Præceps,& lubricus locus.Cic.

Sbalzo,e balzo,quello che fà la palla quando ſi giuoca.] Saltus,tus,m.g.Cic.2 Repercuſſus,ſus,m gen.1.b. 2.3.l. Plin.ep.18.

Sbandatamente,cioè inconſideratamente, vedi inconſideratamente.

Sbandeggiare, vedi eſiliare.

Sbandeggiamento,eſilio.] Exilium,lij,n.gen.2.Relegatio,nis,f g.Cic.

Sbandire, vedi eſiliare.

Sbandito,vedi eſiliato.

Sbaragliare,ſpregare.] Profundo,dis Cic.

Sbaragliare la vita.] Vitam profundere.

Sbaragliare la robba.] Patrimonium profundere. Cicer. 5.Ver.

Sbarbamento,e disbarbamento,lo sbarbare, e disbarbare.] Extirpatio, nis. fœm gener & 3.l. Colum. lib 4. cap.2. 2.Euulſio,nis,fœm.gen.& 1.l Cicer. 3. de Natur. 3.Conuulſio,nis f g Plin.l.17.c 10. 4.Vulſura,ræ,f g. & 2.l.Var.l.2 c 11.

Sbarbare,e disbarbare, ſuellere dalle radiche, ò barbe.] Vello,lis,li,ſum. Cic.4 de fin.& Ouid 8.Met 2.Conuello,lis,Colum.lib.2.cap.2.Virg 3 Æn. 3.Euello, lis, euulſum.Cic.ad Att.lib.10. 4 Extirpo,pas, Colum.lib.2.c.2. 5. Radicitus eruere. Plin l 18. c.16. 6.Stirpitus extrahere,Cicer.4 Tuſc. 7. Radicum fibras euellere. Cicer. 3. Tuſcul. Nos autem videamus, non ſolum ramos amputare miſeriarum, ſed omnes radicum fibras euellere.

Sbarbatello,e disbarbatello,diminut.à lquanto sbarbato,ò disbarbato.] Subimberbis, & hoc berbe. Ex Cic. ad Att.lib.2 & 2.de Natur.2 Subimpubis,& hoc pube. 1.b. & 3.l.Ex Plin.lib.17.cap.7 & Liu.lib 2. 3.Subinueſtis,& hoc ſte.1.b.Ex Cat.& Pallad 4 Velliceps,pis. 2.l. 2 b. 3.l. in rect.& b.in obliq Gell.lib 5.cap.19. Sed arrogari non poteſt filius niſi iam veſticeps. 5. Imberbiculus, la, lum. 1.& 2.l. 3.4. b. Ex Cicer. pro Dom. & Cat. cap.3.

Sbarbatiſſimo ſuperlat. ſommamente sbarbato.] Maximè imberbis, vel inueſtis, Ex Cicer. de Am. & 3. de Natur. 2. Summè impuber, vel impubes. Ex Cicer. 3.Verr.

Sbarbato, e disbarbato, addiett.che non hà barba.] Imberbis,& hoc be. 1.& 2.l. Cicer lib.3. Dionyſius Æſculapij barbam auream demi iuſſit,neque enim conuenire barbatum eſſe filium, cum pater imberbis eſſet. 2. Impuber,is.o.gen.2.& 3.l.Liu 2.ab Vrb. Virginem parte obſidum ſe donare dixit; ipſa quos vellet legeret: productis omnibus,elegiſſe Impuberes. 3.Impubes, & hoc impube. 1.& 2.l Ex Ouid à Faſt cuius eſt; corpus impube. 4.Impubis,& hoc be. 1.2.l. Plin. lib 23. cap.7. Corticum eius impubeſcentem, puer impubis detracto ramo detrahat. 5 Impubeſcens,tis.om gen 1.3 l. Plin. lib.23.cap.7. vbi legimus,corticem impubeſcentem. 6.Inueſtis,& hoc ſte.1.& 2.l. Non Marc.de prop.ſerm. Inueſtes dicuntur impuberes, quibus propter ætatem nulla pars corporis pilat ſed melius intelligi poteſt inueſtes appellatos, quaſi in veſta,idest in pudicitia & caſtitate. Pallad.lib.11.tit.4. Quoties vinum mouetur, inueſtis puer hoc,aut aliquis datis puruſ efficiat. Macrob.Saturn.lib.3.cap.7 Romani pueros, puellaſque nobiles,& inueſtes camillos,& camillas appellant.7 Inueſticeps,pis,1.& 2.l. 3 b. & 4.l in rect. & b. in obliq. Pomp.Feſt.l 18. Veſticeps dicitur puer, qui iam veſtitus eſt pubertate: contra inueſticeps, qui nec dum pubertate veſtitus eſt.

Sbarcare.] Exponere,vel efferre. Cic.& Tuſc.

Sbarcarſi.] Egredi, vel exire è naui. Cic.

Sbarcato.] E naui egreſſus,ſa,ſum.Cic.

Sbardellato,che fà tutto ſenza penſarui.] Incogitans, tis, o g.Ter.in Phorm.

Sbarra, vedi barra.

Sbarra,coſa che s'attrauerſa alle porte, ò ſimili.] Repagulum,li,n.g 3.b.

Sbarre,ò ſtanghe,che ſi attrauerſano alla porta.] Repagula,lorum,n.g.num plur.Ouid.l.5.Metam.

Sbarrare,chiuder con sbarra.] Repagulis claudere.

Sbaſſare, vedi baſſare.

Sbattere,percuotere,vedi battere.

Sbatter i denti per freddo.] Dentibus crepitare, Ex Cicer.

Lo sbatter de denti per terrore, ò freddo.] Dentium crepitus.Cic.4.Tuſc.

Sbattimento di piede.] Pedis ſupploſio Quint l.10. c.7. Corporis motus excitat oratorem, & iactationem manus,& pedis ſupploſione.

Sbeffamento, vedi beffa.

Sbeffare, vedi beffare.

Sbeffare.] Derideo,des. 2. Deludo, dis. 3.Illudo, dis. Cicer.

Eſſere sbeffato.] Ludibrio eſſe.Cic.

Sbellettare, vedi imbellettare.

Sbellettato, vedi imbellettato.

Sbeuazzamento,e sbombettamento, Fior beueria, Sen.beuaria, lo sbeuazzare, ò sbombettare.] Perpotatio, nis. fœm gen 1.2.& 3 l. 3.b Cic. in Piſon. vbi legimus; intemperatiſſimas perpotationes. 2. Potatio crebra, vel frequens. Ex Plaut. in Stich. & Terent. in Phorm.

Sbeuazzare,e sbombettare, cioè bere ſpeſſo.] Potito,tas, 1.l.2.b. Plaut.in Aſin.Tecum vnà æque pocula potitet Idem in Amph. Rex potitare ſolitus eſt patera aurea. 2 Cyathiſſo, ss. 1 2.b. & 3.l. Plaut. Cyathiſſat dum cœnat, dum dormit, ronchiſſat. 3. Cyathizo, as. 1.& 2.b. 3.l. Græc. Athen.lib. 11. Polyb. lib. 8. & Plaut.

Sbiadato, addiett diceſi di color,come di biada, non in tutto bianco, ma pallido.] Pallens,tis,o g. Plin.lib 37. cap 8. 2 Pallidus,da,dum 2.b Plin l.10.c.33. Merops, genitores ſuos reconditos paſcit pallido intus colore pennarum.

Sbigottire, ſpauentare] Exterreo,res, Valer Max. lib.1. cap.6.Bos mugito in ſermonem humanum conuerſo audientium animos exterruit. 2 Perterrefacio,cis, 3.Deterreo,res. 4.Terreo,res 5.Terrorem inijcere. 6.Exanimo, as. 7.Metum facere vel afferre cum Datiu perſ. Celſ l.3. c.5. qui ſic ait; ſi nulla interior cauſa metum fecerit,&c.

Sbigottirſi, & atterrirſi: smagarſi, e ſmarirſi auuilirſi, e perderſi d'animo.] Deſpondeo,es.2.l Ex Colum. lib.8. cap.10. qui ſic ait; Turdi caueis clauſi plurimi deſpondent: quod faciunt etiam, cum eodem momento temporis à rete in auiaria coniecti ſunt. 2. Animum deſpondere. Plaut.in Mil. Niſi tu feris illi ſuppetias, tamilla animum deſpondebit. 3. Animo cadere Cicer. lib. 6.epiſt.1.Non debes ita cadere animis, quaſi aliquid euenerit, quod fieri poſſe nunquam putaremus. 4. Animo concidere. Cæſ.8 bell. Gall Hoſtes conciderunt animis, atque itineribus diuerſis fugam quærunt. 5. Animo deficere, Q.Curt. lib.4. Tyrij non defecere animis, quanquam ab ingenti ſpe deſtituti erant. 6. Animum contrahere, Cicer.ad Q.Fr.lib.1. epiſt.1. Quapropter hoc te rogo, ne contrahas,aut demittas animum 7.Animum demittere. Cicer 4 Tuſcul. ſtulti ægritudine afficiuntur in malis opinatis, animoſque demittunt, & contrahunt. 8. Mente concidere. Cicer. 3. Philipp. Ipſe allato nuncio de legione quarta, mente concidit.

Sbigottito,attonito.] Exanimatus,ta,tum. 2. Attonitus, ta,tum. 3.Perterritus,a,um.

Sbirraria,vedi birraglia.

Sbiro, vedi birro.

Sboccato.] Procax,acis.om.gen.2.Petulans,ntis, om gen. Cicer.

Sbollare, cioè slegare, ò aprire lettere, e simili.] Resigno, nas, aui, atum.

Sborrare.] Euomo, mis mui, mitum. Cic.

Sborsamento, vedi sborso.

Sborsare, cioè contare, e pagare.] Aes adnumerare. Var. l. 2 de re rust. c. 2. Grex dominum non mutat, nisi sit aes adnumeratum.

Sborso, e sborsamento, cioè pagamento di denari.] Nummorum solutio, Var. lib 2 c. 1. 2. Aeris numeratio. Col. l. 11 c. 1.

Sboscare, tagliar gli arbori della selua.] Coluco, cas, aui, atum. Colum. lib. 2. c. 22. 2. Interluco, cas. Plin. lib. 17. cap. 21.

Sbottonare, scongiugnere ciò che con bottoni staua congiunto] Globulos resoluere. Ex Plin. lib. 13 cap 5. & lib. 8 cap. 12. qui sic ait: Resoluunt elephanti nodos manu.

Sbramare, disbramare, e satiare, cauar la brama, ò la voglia, satiare, ò satollare.] Satio, as, 1. & 2 b Cic. 2 de fin Laelius veniebat ad coenam vt animo quieto satiaret desideria naturae. 2. Saturo, as, 1 & 2 b Cic. Philipp. Antonius versatus in bello est: saturauit se sanguine dissimillimorum sui ciuium: fuit felix, si potest vlla esse in scelere felicitas. 3. Cupiditatem explere, Cicer 1. de fin Cupiditatum ea ratio est, vt necessariae, nec operis multa nec impensa expleantur. 4 Desiderium explere Liu. 1. ab Vrb. Anxius pro se quisque est, vt quum sua vice functus officio sit, parentum etiam, patriaeque expleat desiderium. 5. Libidinem explere. Cic. 6 Ver. Non ne vobis id egisse videtur Verres, vt non vnius libidinem, sed omnium auarissimorum insanias cùm Romam reuertisset expleret?

Sbrigare, e disbrigare, leuar di briga.] Dissoluo, uis. 1 & 2. l Ter Heaut. act. 3 sc. 1. Dissolui me ocyus operam vt tibi darem. 2. Expedio, dis, 1 l 2. & 3 b Cicer lib 9. epist 19 Me quotidie aliud ex alio impedit; sed si me expediero, non committam, vt te sero à me certiorem factum putes. 3 Explico, as, 1 l 1 b. Cic. 7 Verr. Si ex his laqueis te exueris, & ratione explicaris, in illas tibi maiores plagas incidendum est. 4. Extrico, as, 1. & 1. l. Vaticinius ad Cic. l 5. ep. 10. De Dionysio tuo nihil extrico.

Sbrigare le facende.] Explicare, expedire, vel conficere negotia.

Sbrigliare, e sfrenare, leuar la briglia, ò freno.] Effreno, as,

Sbrigliato, sfrenato] Effrenis, & hoc effrene. 2. Effrenus, na, num. 3. Effrenatus, ta, tum. Cic.

Sbrisciamento.] Lapsus, sus, m. g. Cic.

Sbrisciare, sdrucciolare.] Labor, beris. 2. Prolabor, beris, lapsus, sum Cic.

Sdrucciolioso.] Lubricus, ca, cum. 2. Praeceps, pitis. Cicer.

Sbudellamento sparamento, e sventramento, lo sbudellare, ò sventrare.] Interaneorum detractio, Ex Plin. & Cels.

Sbudellare, sventrare, suiscerare, cauar le budella.] Euiscero, ras. Virg Æn. Comprensamque tenet pedibusque euiscerat vncis. 2 Exentero, as. Plin lib. 30 c 4 3. Disseco, as. Plin. l 21. c 37. 4 Inseco, as Plin. l. 19 c. 5 In Aegypto reges corpora mortuorum ad scrutandos morbos insecant.

Sbudellato] Euisceratus, ta, tum Calep.

Sbuffare soffiare.] Efflo, as. 2. Proflo, flas. 3 Sufflo, as, aui, atum Virg 4. Georg.

Sbuffamento, lo sbuffare.] Irae, vel irarum proflatus, tus, Ex Plin. l. 8. c 4. & Col l. 5. c 9

Sbuffare, mandar fuori per ira l'alito con impeto, & à scosse.] Iram, vel iras proflare, Plin lib. 8. cap. 4. Elephas vestigio hominis animaduerso priusquam homine intremiscere insidiarum metu, subsistere ab olfactu, circumspectare, iras proflare traditur.

Sbusare, vedi forare.

S C

SCabbia, rogna, infermità notissima, vedi rogna.
Scabbioso, vedi rognoso.

Scabelletto, diminut. scabello piccolo.] Scabellulum, li. neut gen

Scabello, banco piccolo.] Scabellum, li n. g Cic. pro Cels. Scabella concrepant aulaeum tollitur. 2. Scabile, lis, n. g. Cato de re rust c 10.

Scabello basso] Scabellum humile, Maff in Ignat. lib. 3. cap 2 Propter imbecillitatem humili scabello considebat.

Scabello de' piedi, quello che si tiene sotto i piedi.] Hypopodium, dij, n g. Athen Scabellum suppedaneum, Ex Lexicograph

Scabroso] Scaber, bra, brum, Plin. 2. Scabrosus, sa sum. Idem.

Scacchi, figure da giuocare] Latrunculi, lorum, m. gen. & num. plur. 1. 2. 4. l 3 b Sen l. 8 ep 107 Latrunculis ludimus, in superuacuis subtilitas teritur. 2 Latrones, num. Mart. 3 Calculi, orum.

Giuocare alli scacchi.] Latrunculis ludere. Sen.

Giocator di scacchi.] Latrunculorum, vel calculorum lusor. Ex Sen. lib. 18. epist 107. & Ouid. 4. Trist. el. 9.

Scacchiare, leuar i cacchi, ò tralci dalle viti.] Palmites detrahere, Col. l 5 Nec orbos tantum detrahere palmites, verùm, & iam frugiferos.

Scacchiere, tauoletta scaccata, composta da sessantaquattro quadretti, chiamati scacchi sopra la quale si giuoca con le figure dette scacchi] Tabula, in qua latrunculis luditur. Varr. l. 9. de ling. lat. 2 Latruncularia, riae, foem. gener.

Scacciamento, vedi cacciamento,

Scacciare, vedi cacciare.

Scacciare lontano.] Propello, lis, puli, pulsum. 2. Propulso, as. 3 Repello, is. Cic.

Scacciata, val fucaccia.] Pluenta, ae. f. g. 2. Sphaerica, ae. f. g. Colum.

Scacciato.] Expulsus, sa, sum. 2. Eiectus, a, um. 3. Depulsus, sa, sum, Cic.

Scadere, e discadere, cioè mancare, ò peggiorare di stato.] Cado, dis 1. b Ex Cic. 2. de leg. dum ait: cum seueritas eorum ob alia vitia cecidisset 2 Procido, dis. 1 l. 2. b. Ex Liu 5 bel Maced 3. Labor, ris. 1. l. 2 b. Ex Cic 2 de leg. vbi habetur: lapsi mores à d mo itidem, sunt immutati. 4. Prolabor, eris 1. 2. l. 3. b Cic. 2 de Diu. Iuuentus his temporibus ita prolapsa est, vt omnium opibus coercenda sit.

Scadimento, e discamento: lo scadere, ò discadere.] Casus, sus, m g. 2. l. Ex Cic. pro Cael. & 2 de leg. 2. Lapsus, sus, m g 1. l. Ex Cic. 1 Acad & 2 de leg 3 Lapsio, nis f g. 1. l. 4 b Ex Cic 4 Tusc. 2 de Diu 4 Prolapsio, nis f. g. 1. 2. l 3. b. Cic. pro Cael. & 2. de Diu.

Scaduto] Lapsus, sa, sum Turs Laur hist. l. 3. c. 6. cuius est: Lapsa Ecclesiae disciplina.

Scafa, ouer battello sorte di nauilio, che segue la naue grande, vedi schifo.

Scafa luogo in cucina, doue si lauano le scudelle.] Aquarium, rij. n. g. 2. Vrnarium, rij n g. 3. Colluuiarium, rij, n. gen. Vitru.

Scaglia, val pezzo di sasso.] Caementum, ti. n. g. 2. Assula, lae f. g Vitr. l. 7. c 6

Scaglia, e squama, scorza scabrosa di pesce, ò serpe.] Squama, mae foem gen. & 1 l Cicer. 2. de Nat. Animantium aliae corijs tectae sunt, aliae villis vestitae, aliae spinis hirsutae; pluma alias, alias squama videmus obductas.

Scagliare per gettare, ò tirare, vedi gettare.

Scagliare, leuar le scaglie al pesce.] Desquamo, as. Plaut. Aul. Desquama pisces. 2 Exquamo, as 1. & 2. l. Ex Apul. qui sic ait: Exquamatus, atque exossatus piscis vix palpitat ampliùs. 3. Squamas demere, vel detrahere, Ex Plin.

A ſcaglie, à foggia, à modo di ſcaglie.] Squamatim 1.2.l. Plin.lib.16.cap.10 E ramis generum horum peonicularum modo nucamenta ſquamatim compacta dependent.

Scaglietta, dimin. ſcaglia piccola.] Squamula, læ. fœm. gen. Cel.lib.7. cap.27 Calculus ex pluribus, minutiſque compoſitus quaſdam in ſe quaſi ſquamulas attrahit.

Scaglione, Fior. Sen. ſcalino, e ſcalone, vedi ſcalino.

Scaglioni per ſcaglioni.] Gradatim, & graduatim, Cicer.

Scaglioſo, che hà ſcaglie.] Squamens, a um, Virg 2 Geor. Squameus in ſpiram tractu ſe colligit anguis. 2. Squamiger, ra, rum Plin. l.11. c.37. Simili modo ſquamigeris atque ſerpentibus. 3. Squamoſus, ſa, ſum. Plin. lib.9. cap. 16. Vagantur gregarim cuiuſque generis ſquamoſi.

Scala, ſtrumento fatto di ſcaloni.] Gradus, dum, m gen & num. plur. Cic.4.Att.ep.1 Cum veniſſem ad portam Capenam, gradus templorum ab infima plebe completi erant. 2 Scalæ, larum, f g & num. plur. Var.l.8 de ling. Scalas quod à ſcendendo dicantur, & ſingulos gradus ſcanderent appellarunt.

Scala poſticcia, ſcala fatta all'improuiſo.] Gradus ſubitarij Tac.lib.14

Scala portatile.] Scalæ geſtatoriæ. Philand. in Vitruu. l.10. cap 1.

Scala fatta à chiocciola, ouer à lumaca, Sen. anco lumaca aſſolutamente.] Cochlea, æ fœm. gen. Rud. in Pand. Vnde, & cochlea in ædificijs dicta, quæ ſcalæ cochlides etiam dicuntur, quod anfractuoſæ ſint in modum teſtæ cochlearis. 3 Cochlidia, orum, neut. g. & num. plur Gul. Phil. in Vitr. lib.9. cap.2. Interdum aſcenditur in ſublime cochlidibus ſcalis, ideſt quibus per girum ſurſus itur cochlidia appellare queas auctore Strabone lib. vltimo, ob id quod tortili, & anfractuoſa in modum teſtæ cochlearis ſtructura ab imo ad ſummum euadetur. 4. Scalæ in cochleam retortæ. Ex Columel lib. 8. cap 17. vbi legitur: Specus in cochleam retortos.

Fare vna ſcala.] Gradus ædificare. Cic pro Cluent. 2. Scalas ædificare. Cæſ bel. Gal.

Coſa fatta a foggia, e modo di ſcala.] Gradatus, ta, tum. Plin.l 13.c.4. Palmæ teretes, ac proceræ denſia, gradatiſque corticum pollicibus, vt orbibus faciles ſe ad ſcandendum præbent.

Caduta di ſcala, quando vno cade dalla ſcala.] Scalarum lapſus Plin.l 7 c.37. Aſclepiades medicus, qui nunquam inualidus vllo modo fuit: ſuprema in ſenecta lapſu ſcalarum exanimatus.

Scalappiare, Fior. vſcir del calappio.] Laqueo ſe exoluere, vel expedire, Ex Hor 3.carm od.5 & 24.2. Laqueo exolui, vel expediri, Ex Hor & Cic.

Scalcheggiare, Fior. tirar'calci, vedi calcitrare.

Scalcheria, Sen ſcalcaria, od altramente finiſcalcato officio dello ſcalco, ò finiſcalco.] Structoris munus Matth. Rad in Mart. lib.10. epiſt.44. Structoria munus eſt fercula puerorum manibus allata commodè diſponere. 2. Statuendi conuiuij munus, magiſterium, vel præfectura. 3. Conuiuij præfectura, Ex Cicer. & Plin. 4. Conuiuij magiſterium, Ex Cicer. 3. offic. & de Senec

Scalco, e finiſcalco, ſopraſtante di menſa, che fà portar in tauola le viuande.] Structor, ris, m g.1.l. Apud Matth. Rad. in Mart. loc. cit. 2 Ferculorum compoſitor. Idem ibidem. Structor eſt qui ſtruit, ordinat, & componit fercula, vt Seruius docet: vnde & ſtructores dicuntur ferculorum compoſitores. 3. Conuiuij præfectus, vel magiſter, Ex Cic. 3. off & de Sen. 4. Trapezocomus, mi 1. 3.& 4 b 2 l Græc 5 Trapezopeus, ei, 1 3.b.2.& 4 l Græc. 6 Dapifer, ri, m g Græ.f.

Scaldaletto ſtromento da ſcaldare il letto.] Termoclinium nij n g 2 Ignitabulum, li Feſt 3. Foculus lectarius. Turſ. Nom.

Scaldamento, e ſcaldata: lo ſcaldare.] Calfactus, tus m.g. 2.2.l. Plin.lib.29. cap.5. Cibo quot modis iuuent oua, notum eſt, cùm tranſmeunt faucium tumorem, calfactuque obiter foueant. 2. Calefactio, nis. Plin.

Scaldamineſtra, ſcaldauiuande, vaſo baſſo, e picciolo di rame, ò di ottone, che con carboni acceſi dentro ſi mette ſopra la tauola ſotto le mineſtre.] Authepſa, ſæ. fœm. gener. græc. Cicer. 2. Foculus menſarius. Turſel.

Scaldare, ò riſcaldare, indur caldo in coſa fredda.] Calefacio, cis. 1.2.3.b. Cic. 3 ad Q Fr. ep. 2. Gabinium luculentè calefecerat Memmius. 2. Calfacio, cis, 1.l.2.3.b, Cicer.l 16.ep 18 Iſte nos tanta impenſa derideat? Calfare hominem. 3. Thermefacio, cis. 2.l. 2.3 4 b. græc. & lat. Plaut. in Stich. vbi ſic ait, Extra excocta ſunt, quod therfecerat.

Scaldar ſouente, ò ſpeſſo.] Calefacto. as. 1.2.b. 3.l. Plaut. in Rud. Mulier ſuccincta nobis aquam calefactat, vt lauemur.

Scaldarſi, e riſcaldarſi.] Caleo, les, Iul. 2. Caleſco, ſcis. 3. Incaleſco, cis. 4 Recaleſco, ſcis. 5. Calefio, fis. Cicer.

Scaldarſi molto.] Concaleo, les, Iul. Cic.

Scaldata, ſuſt. lo ſcaldare, vedi ſcaldamento, Scaldato, riſcaldato] Calefactus, a, um. Ouid. vel calfactus, a, um Cic.

Scaldauiuande, vedi ſcaldamineſtra.

Scalinato, addiett. che hà ſcalini, ouer fatto à ſcala.] Gradatus, ta, tum 1.b a l. Plin. epiſt. 102. Omnia maceria muniuntur, hanc gradata buxus operit, & ſubtrahit.

Scalino, Rom. ſcalone, Sen. ſcaglione, grado di pietra, ò di legno, che ſopraposto ad altri ſimili fà ſcala per ſalire.] Gradus, dus, m gen. 1.b Cic.5 Phil. & 6 fam. ep.5. Si ſcalarum gradus alios tollas, alios incidas, alios male hærentes relinquas, ruinæ periculum ſtruas non aſcenſum pares.

Altezza, ò larghezza dello ſcalino.] Altitudo, vel latitudo gradus Vitr.l.3 c 3.

A ſcalino per ſcalino, ouero ſcalino per ſcalino, auuerbialm.] Gradatim 1.b.a.l. Cic. de orat Gradatim aſcendere vocem vtile, & ſuaue eſt. 2 Gradibus. Cic.1.de Nat. A beatis ad virtutem, à virtute ad rationem vides te veniſſe gradibus. 3. Per gradus, Cicer. 1. Catil. Ad ſummum imperium per omnes honorum gradus efferri.

Scalogna, Sen. Scalogno, Fior ſpecie d'agrume noto.] Cæpa aſcalonia, Col lib.10 c.10. Plin.l 19, c 6. Cæpa aſcalonia oppido Iudeæ nominata eſt. 2. Bulbus, bi. m.g. vel bulbus eſculentus.

Scalpellare, vedi ſcarpellare.

Scalpello, ſtrumento da intagliare, vedi ſcarpello.

Scalpeſtrare, e calpeſtrare.] Conculco, cas. 2. Exculco, cas. 3. Calco, cas. 4. Protero, ris, triui, tritum. Cicer.

Scalpeſtrato.] Conculcatus, a, um Cic.

Scalpiccio, ſtrepito. che ſi fà con i piedi caminando.] Pedum ſtrepitus. Cicer. 2. Pedum ſonus vel ſonitus, Virgil.

Scaltrire, far accorto, ò ſcaltro.] Prudentem, vel callidum reddere. Cic.

Scaltrito, e ſcaltro, vedi aſtuto.

Scalzadenti, veſti ſteccadenti.

Scalzamento, lo ſcalzare, inteſo di ſcarpe, ò calze.] Calceorum, vel tibialium detractio, Ex Cic. 3. off. & Sueton. in Aug.

Scalzamento, inteſo d'arbori, ò viti.] Ablaqueatio, nis, fœm gener. 2. b. 4. l. Colum. de Arboribus cap.5. Per brumam vitem ne colito, niſi ſi voles eas radices, quæ in ablaqueatione apparebunt, perſequi.

Scalzamento, inteſo di materia che ſi leui d'attorno d'ogn'altra coſa] Materiæ detractio, Cic.

Scalzare, trarre altrui ſcarpe, ò calze.] Diſcalceo, as. Thet lat. ling. 2 Excalceo, as, Suet in Vitel. cap. 2. 3. Calceos, vel tibialia cuipiam detrahere, vel demere, Terent. & Plaut.

Scalzarſi, leuarſi le ſcarpe.] Exuere calceos, Cic.

Scalzare, leuar la terra intorno alle piante.] Ablaqueo, as, a b. Catil. de re rust. cap. 5. Circum oleas autumnitate ablaqueato, & stercore addito consueto.

Scalzare, inteso d'ogn'altra cosa, à cui si leui materia d'attorno.] Materiam demere, vel detrahere, cum Dat. Cic.

Scalzare, qui val cercare di cauar di bocca altrui, quel che si vuol sapere.] Expiscor, expiscaris. Therm. Phorm. Proinde expiscare, quasi non nosses. 2 Exploro, ras. 2.l. Cic Att l 6 Explora rem totam.

Scalzato, e scalzo, cioè senza scarpe, ò calze.] Discalceatus, ta, tum, Suet. in Nero c. 25. Nero circa cultum, habitumque adeò pudendus, vt comam semper in gradus formatam, peregrinatione Achaica etiam pone verticem submiserit, ac plerunque synthesin indutus ligato circum collo sudario prodierit in publicum, sine cinctu, & discalceatus. 2. Excalceatus, ta, tum. Suet. in Vitel. & Mart. lib. 12, epist 69. Excalceatus ire cœpit ad cenam.

Andare scalzato] Nudis pedibus ambulare. Cels. lib. 1. cap. 10 In pestilentia neque pedibus nudis ambulandum est. 2. Nudis pedibus ire, vel incidere, Ex Cels.

Scambiare, cambiare, commutare, e barattare, far cambio con alcuno.] Permuto, tas. 1 & 2.l. Plin. lib 11. cap 37 Lien cum iecinore locum aliquando permutat. 2 Permutationem facere. Cicer Att. lib 5. epist. 13. Ego rationem Philogeni permutationis eius, quam tecum feci, edidi. 3. Muto, tas. 4 Commuto, tas.

Scambieuole, vicendeuole, e reciproco, agget] Alternus, na, num. 1. & 2 l. Cic. 4. Tusc. Nosti quæ sequuntur; alternis enim vicibus intorquentur inter fratres grauissimæ contumeliæ. 2. Mutuus, a, um. 1 l. a. b. Cic. lib. 5 ep. 2. Quod autem ita scribis, quo mutuo inter nos animo: quid tu existens in amicitia mutuum, nescio: equidem hoc acerbior, cum par voluntas, accipitur, & redditur. 3 Reciprocus, ca, cum. 1 & 3 b a. com Var. l. de ling. Reciprocum est, cum vnde quid profectum, redit eo: quod ab recipere reciprocare fictum, aut quod poscere procare dictum.

Scambieuolezza, e vicendeuolezza, l'astratto di scambieuole, ò vicendeuole.] Vicissitudo, atis, fœm. gen. 1 2.b. 2 & 4 l. 5. com. in rect & b. in obliq. Cic. de Am. Nihil est remuneratione beneuolentiæ, nihil vicissitudine studiorum, officiorumque iucundius. 2 Alternatio, nis, f g 1 2. 3. l. 4 b Pomp. Fest. lib. 1. Alternatio dicitur per vices successio.

Scambieuolmente, e vicendeuolmente: à vicenda, e per vicenda] Vicissim. 1 b. 2. l. Cic. 4. Acad. Et vos ab illo irridemini, & ipsi illum vicissim eluditis. 2 Vicissatim. 1. b. 2. & 3 l. Plaut. in Stich. Potius oneremus nos met vicissatim voluptatibus 3. Alternatim. 1. 2. 3 l. Non. Marc Alternatim, per vices. Quadrigas 3. Annal Itemque gaudium, atque ægritudinem alternatim sequi. 4 Alterné 1 2. 3. l. Plin lib. 11. cap 37. In ascensu frontis supercilia homini, & pariter, & alterné mobilia. 5. Alternis, 1. 2. 3. l Sen. lib 12. epist 21. Quidam alternis Vatinij alternis Catones sunt. 5 Inuicem 1. l 2. b Cæs. 7. bell. Gall. Alij tela coniiciunt, alij testudine facta subeunt defatigatis inuicem integri succedunt 6. Alterna vice Colum. lib. 3 cap. 3. Vtraque vitis candidi musti alterna vice, acinorum plus aut minus afferunt. 7 Vicibus. 1 2 & 3 b Plin. lib. 7. cap. 2 Supra Nasamonas, confinesque illis Machlia dicunt Androgynos esse vtriusque naturæ inter se vicibus coeuntes. 8. Alternis vicibus. Sen. in Hippol 9 Per vices. Plin. lib 17. cap 37. Hanc per vices operit, cum spiritus tantùm, aut vox commeat. 10. Per alternas vices Ouid. 4 de Pont. 11. Inuicem. Cels. l. 4. cap. 24. Si podagra est interpositis temporibus exiguis inuicem modo sedere, modò ingredi debet ægrotus.

Scambio, e scambiamento, baratto, e commutatione.] Permutatio, nis f g. 2. Vicissitudo, dinis. f g 3. Commutatio, nis. f g. Cic.

Scamonea, pianta nota medicinale.] Scamonea, neæ fœm. gen 1. & 3 b. & 2. l. Cic. 1 de Diu 2. Scammonia, niæ. f. g. 2. l 3 b Plin. l 26 cap 8 Quinque folium ischiadicis, & bibitur, & imponitur. Item scammonia decocta cum hordei farina.

Scampanare, vale continuo, e gran sonar di campane.] Aes campanum, aut æra campana ictu continenti, multoque pulsare. Ex Lucr lib. 4. & Plaut. in Rud. & Maff. in epist. cuius est: Campana æra vi summa pulsantur.

Scampanata ò scampanamento, cioè continua, è gran sonata di campane.] Æris campani multa continensque pulsatio, Ex Tit Liu. 1. bel Maced. cuius est: scutorum pulsatio.

Scampanatore, colui che fà delle scampanate.] Campani æri assiduus, multusque pulsator, Ex Val l. 5. Arg cuius est: Apollo, citharæ pulsator.

Scampare, fuggire.] Aufugio, gis. 2. Fugio, gis. 3. Deuito, tas Cic. 2 Verr. 4. Euado, dis. Liu.

Scampare dalle mani d alcuno.] Alicuius manus effugere. Cic. 2. de somn. Scip.

Scampare in qualche luogo.] Aufugere in aliquem locum, Cicer.

Scampare lontano da qualche luogo.] Profugere ex aliquo loco, Cic.

Scampare vna vergogna.] Fugere infamiam. Cic.

Scampare vn male.] Deuitare malum Cic.

Scampare per viuere.] Viuo, uis, Cic.

Scampare per liberare, ò saluare] Libero, ras, aui, atum 2. Vindico, cas. 3. Eripio, pis. 4. Absoluo, uis, Cicer

Scampare alcuno dalla morte.] Aliquem à morte eripere. Cicer.

Scampato, liberato.] Ereptus, ta, tum. 2. Seruatus, ta, tum. 3. Liberatus, ta, tum. Cic.

Scampato da pericoli] Periculis defunctus, ta, tum, 2. Ereptus. Cic.

Scampo lo scampare.] Effugium, gij. n g. 2 Perfugium, gij. 3 Suffugium, gij. neut gen. 4 Deuitatio, nis. Cicer. Att. lib 16.

Scanalare, incauar legno, pietra e simili a foggia di canale.] Strio, as, 1 b. Ex Vitru l. 4. c. 1. qui sic ait. Columnas autem striari viginti strijs oportet, quæ si planæ erunt angulos habeant viginti designatos, &c 2. Canalis modo cauare. Ex Cæs 2. bel. ciuil. & Liu 1 bel. Pun. 3. In canalis modum cauare. Ex Liu. 7. ab Vrb. & 5. bell. Pun.

Scanalato, particip.] Striatus, ta, tum 1. b. 2. l. Plin. lib 9. c. 33. vbi habetur, conchis rugatis, denticulatis, striatis. 2. Canaliculatus, a, um. 1. 3 4. b. 2 5. l. Plin l. 19. cap 7. Quibusdam femina angusta, & canaliculata, vt camino.

Scanalatura, ò scanalamento. lo scanalare.] Striatura, ræ. fœm. gener 1. b. 2 & 3. l. Vitruu lib. 4. cap. 3. Dorica columna sui generis striaturæ habebit perfectionem.

Scancellare, vedi cassare.

Scancellato, vedi cassato.

Scancia e scanzia; palchetti di tauole, da tener libri, ò altro.] Foruli, orum m g. & num plur 1. 2 b. Maff. l. 1 ep. 4 In medio plano machina lignea sculptilis, varijsque picta coloribus multis forulis collocatos continet libros ab vno Xaca conscriptos, eademque vt est versatilis, quam quisque voluerit, librum offert protinus Iuuen. sat 3 Hic libros dabit, & forulos, mediamque Mineruam 2. Pluteus, ei. Iuuen. sat. 2.

Scandagliare.] Libro, bras, aui, atum. Cic.

Scandagliatore.] Librator, oris. m. g. Cic.

Scandaglio, archipendolo.] Libella, æ. f. gen. Perpendiculum, li n g.

Scandaglio da tastar'il fondo dell'acqua.] Dioptra, træ. f. g. Caiep.

Scandalizzamento, Sen scandalizzamento il dare, ò riceuer scandalo.] Offensio, nis. f g Ex Cic. 1. Verr. 2. Peccandi irritatio. Ex Cic 4 Ver. & Sen.

Scandalezzare, Fior. scandalizzare, Sen. dare scandalo.] Offen-

Offendo,dis.Cic.a. Exemplo nocere,cum Dat.personæ. Cic.3.de leg.Principes vitiosi plus exemplo,quàm peccato nocent. 3.Exemplo offendere, cum Accus. pers. Matt l.1.ep 9. 4 Improbitatis exemplum præbere, Ex Liu.a.bell Maced 5.Prauitatis exemplum dare, cum Dat pers.Greg 6 Peccandi exemplum suppeditare, Ex Cicer.in off. 7 Offensioni esse,cum Dat.person Ex Cic.ad Att.l 1.

Scandalezzarsi,Sen.scandalizzarsi, riceuere scandalo.] Offeudor,deris.Cic.a.Exemplo offendi,Ex Cicer.1.off. & a.de Iuuent. 3. Offensionem accipere, Ex Cicer. Att lib.1.

Scandalezzato. Sen. Scandalizzato particip.] Offensus, a um. Ex Cicer. 5. Tuscul. a. Exemplo offensus, a, um.Matt.

audalo a.b. attione,od esempio,che muoue,ò trae altri à peccare.] Exemplum malum prauum, vel perniciosum.Sen.l.11.epist.8a Mala exempla recidunt in auctorea 2.Peccati,vel delicti exemplum,Ex Hor.1.Serm.sat. 4.Iuuen.sat 14 3 Peccandi,vel delinquendi occasio Ex Cic pro Mil 4.Offensio,nis.f.g.Ex Cic 2 de Din. 5 Offendiculum,li.n.g 3.& 4.b.Plin.ep.188 6.Offensaculum li Lucret,

Scandalo piccolo.] Offensiuncula,læ.f gen.5 b.Ex Cic.lib. 11 ep.1.

Scandalo grandissimo.] Exemplum pessimum. Liu. 4. ab Vrb.Ex composito relatum ad senatum est,de seditione,quam Macellius, Metelliusque largitione pessimi exempli concitent.

Scandalo per discordia.] Discordia,æ f gen Cic.1.de fin. Ex cupiditatibus,odia,dissidia, discordiæ, seditiones, bella nascuntur. a.Dissidium,dij n.gen 2 & 3.b. Cic. de Am.Nulla est domus tam stabilis, nulla ciuitas tam firma, quæ non odijs, ac dissidijs possit euerti. 3. Dissensio,nis,f g.Cic.contra Rull. Non potestatum dissimilitudo, sed animorum disiunctio dissensionem facit.

Scandalosamente,auuerb con iscandolo.] Cum offensione,Ex Cic.5.Tusc.& 5.de fin. a.Exemplo malo, Ex Cic. 3 de leg & Liu.2.ab Vrbe.

Più scandalosamente] Maiore cum offensione,Ex Cic.pro Cluent.& 5 de fin.2.Exemplo peiore,Ex Cic.4.de leg.& Liu 1.ab Vrb.

Molto scandalosamente.] Magna cum offensione, Ex Cic. pro Cluent.& 5.de fin.a.Exemplo valdè malo, Ex Cic. 3.de leg.& de Arusp.

Scandalosissimamente,auuerb.superl.con sommo scandalo.] Summa cum offensione,Ex Cicer.5 Ver & 5. de fin.a.Exemplo pessimo,vel nocentissimo, Ex Liu.a. ab Vrbe.

Scandalosissimo, addiett. superl. sommamente scandaloso.] Exempli pessimi, vel nocentissimi. Liu. 2. ab Vrb. Sub hac pessimi exempli victoria delectus edicitur.

Scandaloso,addiett.che commette,ò dà scandalo.] Exempli mali, vel nocentis. Ex Liu.a. Vrb. & 4.bel. Maced. Mali rem exempli esse, de nihilo hospites corripi.

Più scandaloso,compar.] Exempli peioris,vel nocentioris,Ex Liu.a.ab Vrb.

Scandella,specie di biada] Hordeum canterinum. Pallad. lib.11.tit 1.Octobri mense serimus hordeum, quod dicitur canterinum. Scitur macra,& sicca terra,vel multum pingui.a Hordeum hexasticum.Col.l a c.9 Proximus est his frumentis vsus hordei quod rustici hexasticum,quidam etiam canterinum appellant,quoniam, & animalia,quæ rurisunt,melius quam triticum, & hominem salubriùs,quàm malum triticum pascit.

Scandescenza,vedi escandescenza.

Scandole,tegole di legno da fare i tetti.] Scandulæ, larum f g.& num plur.Plin.lib.16. Scandulæ è robore aptissimæ.

Scandulaio, che fà le scandole.] Scandularius, rij, m. gener.

Fatto di scandole.] Scandularis,& hoc re,Apul.3.Metam. Iam vecors animi tectum scandulare conscendit.

Scannamento,e sgozzamento,Fior.anche strozzamento, cioè lo scannare, ò sgozzare, ò strozzare.] Iugulatio, nis.fœm gen 1 a & 4 b a.l Hirt.6 bel Hisp Iugulatione oppidanorum facta, &c. Gutturis incisio, vel incisura, Ex Plin.lib.11 cap 37 & 38. 3.Faucium sectio. Ex Sueton in Calig cap 23 & Plin. lib.25. cap. 13. 4. Faucium incisio, Ex Sueton in Calep. cap 23. & Colum lib.3.

Scannare,e sgozzare. Fior.anco strozzare cioè tagliar il gozzo,la strozza, la gola, ò la canna della golla.] Iugulo,las,1.& a b.Horat.lib.1. epist 2. Vt iugulent homines surgunt de nocte latrones a.Iugulum aperire. Ouid.epist 8. 3 Iugulum resoluere Ouid 1 & 6 Metam. 4 Secare fauces,Suet in Cal cap.23. Syllanum socerum ad necem, secandasque nouacula fauces, compulit. 5.Iugulationem facere,Hirt 6.bell.Hisp 6.Gullam,vel guttur incidere Ex Corn Tacit.lib.16. qui dicit venas incisas.

Scannello,e scannetto,diminut. di scanno.] Scabellum, li neut gen.

Scanno, banco da sedere.] Scamnum,ni. neut.gener. Cicer.

Scansafatica, si dice di chi non applica à qualche cosa.] Cessator,ris.Cicer.lib.9.c.17. Hæc tibi antea non scripsi non quo cessator esse solerem, præsertim in literis,&c.

Scansare,sfugire, vedi schifare.

Scanzia, vedi scancia.

Scapezzamento,e discapezzamento,lo scapezzare, ò discapezzare,cioè il tagliar le cime de gli arbori.] Decacuminatio,nis.fœm.gen.1.3 & 5.l.a 4 & 6.b. Plin l. 17.Similem decacuminatio rationem habet, cupressi, piceæ, & cedri; hæ enim detracto cacumine, aut ignibus adusto, intereont. a. Cacuminis detractio, Ex Plin lib.17.c 26. 3.Cacuminis ademptio, Ex Plin. l 17.cap 24.

Scapezzamento,qui vale tagliamento di rami à gl'arbori insino sol tronco.] Romanorum ad codicem amputatio, Ex Cicer.de orat. & de Sen. a. Ramorum ad truncum detractio,vel ademptio,Ex Cic.de orat. & a. de fin.

Scapezzamento, qui val leuamento del primo taglio da pezza intera di panno,ò drappo.] Telæ,aut vestis prima resectio.

Scapezzare,ò discapezzare, tagliare la cima de rami à gli arbori.] Decacumino,nas 1.& 3.l.a. & 4 b.Colum. lib 6 Vlmus adhuc tenera decacuminetur,ne altitudinem quindecim pedum excedat. a Cacumen detrahere Plin.lib 17.cap.24 3.Cacumen adimere, Ex Plin. lib.17 c.24.

Scapezzare, qui val tagliare i rami à gl'arbori infino sol tronco]Ramos ad codicem amputare.Ex Cic.de orat.& 5 de fin.a Ramos ad truncum detrahere, vel adimere, Ex Cic de orat.& pro Dom.

Scapezzare,qui val leuare il primo taglio da pezza intera di panno ò drappo] Telam, aut vestem primo resecare,Ex Cic Ter.& Col.

Scapezzone,vedi schiaffo.

Scapigliare, sconciare i capelli.] Exturbare comas. Cicer.

Scapigliato,e discapigliato,quello che hà i capelli sparsi. Incomptus,ta,tum. a. Vir passis crinibus.

Scapitare,e discapitare,cioè perdere in qualche cosa.]Accipere detrimentum.Cic.

Scapitare la robba.] Detrimentum facere rei familiaris, Comminuere rem familiarem.Cic.

Scapitato della robba.] Re familiari comminutus, Cicer. ad Att. lib.4. cuius est comminuti re familiari.

Scappare,andarsene via,vedi fuggire.

Scappare,fallo,ò errore]Erratum,ti n g Cic. pro Cluen, vedi errore.

Scapricciarsi,cauarsi il capriccio]Explere cupiditatem, animum,vel libidinem,Cic pro Col. Verùm h tibi L. Herenni expugnare pudicitiam, an explere libidinem voluisse videatur.,

Scapucciare, inciampare, intoppare.] Cespito, tas, aui, atum. Amal Onom.

Scapuccio, inciampamento.] Pedis offensio, Cic.

Scarafaggio, scarabeo, e scaravazzo, specie di bagarozzo, od insetto così detto.] Scarabæus, bæi m g. 2 b & a l. Plin. lib. 30 cap. 11 Propter scarabæum, qui pilulas voluit, Ægypti magos para scarabæos inter numina colit, curiosa Apionis interpretatione, qua coll gat, solis operum similitudinem huic animali esse, ad excusandos gentis suæ ritus. 2. Cantharus, ri, m. geo. & 2 b. Aristoph.

Scarafaggio cornuto.] Scarabæus cornutus, Varr. lib. 2 cap 7.

Scarafaggio di piedi lunghi.] Scarabæus longipes, Plin lib. 5 cap. 4. Buprestis animal est simillimum scarabæo longipedi.

Scarafaggio verde] Scarabæus viridis. Plin. lib 29. cap. 6. Scarabæi viridis natura contuentium visum exacuit. Itaque gemmarum sculptores contuitu eorum acquiescunt.

Scaramuccia, scaramuccio, Fior. cioè combattimento leggiero] Velitatio nis. f gen. 1. & 3. l. 2. & 4. b. Ex Plaut. in Rud qui sic ait; Equidem meam velitationem exerceo. 2. Pugna velitatis Pomp Fest. lib 19 Velitatio dicta est vltrò, citroque probrorum obiectatio ab exemplo velitaria pugnæ. 3. Certamen leue Liu. 7. bel. Pun. Annibal turmatim per equites, peditumque iaculatorea leuia certamina gerens, &c. 3. Pugna leuior apud Cæsarem.

Scaramucciare, il combattere, che si fà per il più da qualche numero d'archibusieri per cimentarsi col nemico, ò per attaccar battaglia.] Velitor, taris. r 1 & a. b. Gell. & Plaut.

Scarcerare, e sprigionare, cioè cauare, ò trarre di carcere, ò prigione.] Carcere, vel custodia liberare, cum Accus. perf. Ex Cicer a de Nat. cuius est; pulli caueæ liberati. 2. E carcere, vel custodia emittere. Ex Cicer. pro Planc. cuius est; homo emissus è carcere.

Scardassamento, lo scardassare.] Carminatio, nis, f g. 2. b. & 3. l. Plin. l. 11. c. 23.

Scardassare, e scardazzare, raffinare la lana con gli scardassi.] Carmino, nas. 2 b. Varr. de ling. lib 6. Carminari dicitur tum lana; cùm carere eo, quod in ea est nequam.

Scardassiere, colui che scardassa.] Carminans, ntis. masc. gener. 2. b. Ex Plin & Colum. 2. Carminator, ris. Recent.

Scardasso, & altramente cardo, strumento con denti di ferro, col quale si scardassa la lana.] Pecten lanaria. Ex Plaut. & Var. 2. Pecten hamatus, Ex Cicer & Varr. 3. Pecten vnctus, vel vocinatus, Ex Plin. & Cicer.

Scardazzare, vedi scardassare.

Scaricare, ò sparare, inteso di bombarde, ò moschetti.] Displodo, dis. 2 2. l. 2 Explodo, dit. r. & 2. l. Maff. de Iapon reb. lib. 1. Nautæ bombardis explosis, Cœlum reboantibus compleot.

Scaricare, leuar il carico.] Exonero, ras. Cic. 2. Deonero, ras. Ter

Scaricar la soma.] Sarcinam, vel onus deponere Cæs 1. bel. ciuil. Neque iumentis onera depoount. 2. Sarcina leuare, Sallust. Iug.

Scaricato, particip.] Exoneratus, rata, ratum. Cic.

Scarlattino, del color di scarlatto.] Ostrinus, na, num, Calep.

Scarlatto.] Purpura, ræ Cic. f. g. 2. Coccus, ci. Plin. l 21. c. 8. 3. Coccum, ci. n. g. Id.

Di scarlatto.] Purpureus, ea, eum. 2. Coccineus, nea, neum. 3 Coccinus, na, num.

Scarnamento, lo scarnare.] Scarificatio, nis. f gen. Colum. l. 6 cap. 12.

Scarnare, leuar superficialmente, ò staccare alquanto la carne.] Scarifico, cas. r. 2. 3. b. Plin. l. 52. cap 7. & Cato de re rust. cap. 52. Ramum, quem radicem capere voles sacrificato, traijcitoque. 2. Scarificationem facere. Ex Colum. de re rust qui dicit; Scarificationem ferro factam.

Scarnatore, colui che scarna.] Scarificator, ris. m. g. Iacob. Pont. 2 Progymn.

Scarno, smunto, asciutto, aggett cioè alquanto smagrato.] Exiccatus, a, um. Cicer de Far. Locos videmus alios esse salubres, alios pestileotes in alijs esse pituitosos; in alijs exiccatos, atque aridos 2 Exuccus, ca, cum. Sen. l. 4. ep 30. Scia Bassum Afidium semper infirmi corporis, & exucci fuisse. 3. Exuctus, a, um. Aul Gel l. 20. c. 7 Luna nunc senescit, e a re ostrea quoque sicuti alia quadam tenuia exucta sunt.

Più scarno, compar.] Exuctior, & ctius, 2 l. 3. b Ex Var. lib 2. cap. 7. qui sic ait. Itaque vt restibiles segetes esseot exuctiorea, sic quotannis quæ prægnans fiat.

Scarpa dell'a muraglia] Ima muri decliuitas, vel curuatura, vedi anco barbacane.

Scarpa.] Calceus, cei, m g. 2. Calceamentum, ti n g. en. Plin. 3. Calcei, orum, m. gen. & oum plur Cic de Orat. Sycionij calceia non vterec, quamuis essent habiles, & apti ad pedes. 4. Calceamen, nis. n. g. Pl n lib. 15. c 2. Coria omnia, & calceamina vnguntur amurca. 5 Calcea'us, tus, m. gen. Plio. lib. 11. cap 45 Pedes in longiore itinere sine calceatu fatiscunt. 6 Pedum tegmina, Colum lib. 2 cap. 8.

Scarpa di donna.] Calceus muliebris Var. lib. 8. de ling. Nonnunquam, & mulier habet calceos viriles, & vir muliebres.

Scarpa calzata à rouerscio.] Calceus præpostere indutus. Plin. l. 11 c. 17.

Scarpa stretta.] Calceus arctus, vel angustus.

Scarpa intagliata.] Calceus fenestratus, Suid. Plaut.

Scarpa maggior del giusto] Calceus pede maior. Horat. l 1. ep 10.

Scarpa minor del giusto] Calceus pede minor. Horat. lib 1. ep 10.

Cui non conueniet sua res; vt calceus olim
Si pede maior erit subuertet; si minor vret.

Scarpe all'apostolica.] Solea, leæ fœm. gen. Plaut. in Truc

Che fà scarpe all'apostolica.] Soleatius, rij. m. gen. Gell. l. 13. c. 20

Scarpe rosse.] Calcei mullei, vel calceamenta mullea. Plin. l. 9 c. 17. Mullei laudatissimi conchylino sapiunt, nomen hinc à colore mulleorum calceamentorum datum putant.

Scarpellare, ò scalpellare, lauorar di pietre con lo scarpello, ò scalpello.] Cœlo, siue scalpro laborare, aut elaborare, cum Accus. rei. Ex Quint. l. 2 c 11. & Virg. 2. Æn 2. Quadro, as, cum Accus rei. Ex Hor. l 1. c. 6 & Col. l. r, c. 2 cuius est; abies, atque populus ad vnguem quadrantur. 4 In quadrum redigere, cum Accus. rei, Ex Cic. in orat.

Scarpelletto, e scalpelletto, dimin. scarpello, ò scalpello piccolo.] Scalpellum, li. n g. 2 a l. Ex Cic pro Sest. & Sipont. in Mart 2 Scalpellus, li. m. gen. 2. & 2. l. Ex Corn. Cels. l. 7. c 7 & Sipont. in Mart.

Scarpellino, e scalpellino, quegli che lauora pietre con iscarpello, ò scalpello.] Lithurgus gr. græc. Plaut. & Thuc. l 4. Thes græc. in quo sic habetur; Lithurgus est faber, qui lapides elaborat, & scalpit, atque operi aptat. 2. Lapidarius, rij. 2. 2. b. 3 l apud Vlpian & Iul. Firm. l. 3. Mathes 3 Quadratarius, rij. 2. 3. l. Sidon. l 3. & Guil. Morel in comment. 4 Cœli. vel scalpri exercitor. Ex Vlp. in leg. 4 tit. de edendo. 5 Lithomus, mi, m g. Græc l 6. Latomus, mi Græc.

Arte di scarpellino, ò scalpellino.] Lithurgica, cæ, aut lithurgice, ces, f. g græc. apud Lys. 2 Quadrataria, riæ. f. g. 2 3 l 4 b Ex Sidon. l. 3. & Cic. 3. off. 3. Lithotribica, cæ. f. g 1. 3. 4. b. 2 l. græc Suid.

Far arte di scarpellino.] Lithurgicam facere, vel factitare Ex Lys. & Cic pro Cec. 2. Quadratariam exercere, vel tractare Ex Sidon. l. 3 ac Ter. in Phorm 3. Cœlum, siue scalprum exercere, Ex Quint. lib. 2 cap. 11. & Lucret, lib. 2.

Scarpello,e ſcalpello ſtrumento di ſcarpellino , ò d'altro ſimi le artefice.]Cœlum,li.n g Quint. l.2.c.21. 2 Scalper,pri.m g Ex Corn.Celſ.l.8.c.3 3.Scalptum,pti. n.g. Ex Col.l 4.c.25.

Scarpetta,dimin.ſcarpa piccola.]Calceolus,li.m.g.1.& 4. b. Cicer

Scarpinello,vedi ciabattiere.

Scarpino,ouer pedale.]Calceus linteus. Iac Pont. vol.2. Progym par.2. Vt olidi ſunt calcei tui lintei 2.Soccus linteus.Iac.Pont.vol.2.Prog.p.2.In Annot.Calcei lintei ſunt ſocci lintei.

Scarſamente.auuerb.con ſcarſezza , ò ſcarſità.] Parcè.1.& 2 l.Ter.in Andr.Hæc pudicè vitam,parcè ac duriter agebat.2.Cum parſimonia,vel parcitate, Ex Plin. l.12.c.14.

Molto ſcarſamente.]Deparcè.1.2 & 3 l.Ex Suet. in Ner. & Plaut.in Truc.2.Præparcè.1.2 & 3 l. Ex Plin.l.11.c. 19.& Plaut.Aul.

Più ſcarſamente , compar.]Parcius, 1.l. 2. 3.b. Cicer. pro Mur.

Scarſella,taſca,ò ſaccoccia.] Aſcopera,ræ.f.g.Suet.in Ner. c.45.Alterius ſtatuæ collo , & aſcopera deligata eſt.2. Pera,ræ.f.g Mart. 3.Loculus,li.

Scarſella,borſa di cuoio cuſcita con ferro da portarui denari.]Crumena ſcortea Ex Plaut.Epid.

Scarſelletta, diminut. ſcarſella piccola.]Petula,'æ. fœm. gen Sen.

Scarſellini.] Loculi, orum. maſcul. gen. & num. plur. Gratſ.

Scarſezza,e ſcarſità,l'aſtratto di ſcarſo.]Parcitas,tis.fœm. g.1.& 3.l.& 2.b.Sen.de Clem.l.1.Ciuitatis mores magis corrigit parcitas animaduerſionum.2.Parſimonia,æ f. g.1.3.l 2 b Cic.de prou conſ.Mouendum parſimoniam decus triomphi non putauit.

Scarſo,tenace,auaro, vedi parco.

Scartabellare , ſi dice libri , ò ſcritti.] Euoluere libros, &c. Cicer. 1 de fin. An ille tempus in poetis euoluendis,vt ego & Triarius, te hortatore fecimus , conſumeret.

Scaſſare,per caſſare,vedi caſſare.

Scaſſare,Fior.vedi cauare di caſſa] Arca depromere, vel expromere,Ex Cic in Parad & de or.

Scaſſare vna porta.] Effringere fores.Terent. Turſ.Nom. 2. Clauſtra refringere , vel reuellere . Cicer Turſel. Nom.

Scaſſare, Sen.cioè lauorar il terreno à fondo.] Solum alte defodere,vel paſtinare,Ex Plaut.in Pœn.& Colum lib. 3 cap 13.

Scaſſato,Sen. ſcaſſo,Fior.ſuſt cioè terreno lauorato à fondo.]Solum alte foſſum,vel paſtinatum , Ex Plaut. in Pœn & Col.l.3 c.13.

Scatenare,trar di catena.]Catenæ eximere , Ex Plaut.in Menæch 2.Catena ſoluere,cum Accuſ. Ex Plin. de vir. Ill. 74. qui ſic ait 1 Cizicon obſidione ſoluit Lucullus. 3.Catenæ exſoluere,cum Accuſ.Ex Plaut Truc.cuius eſt; vinculis exoluere.

Scatenarſi , trarſi di catena.] Se ex catena eximere. Plaut. Men. Quidam ſe ex catena eximunt aliquo modo.

Scatenato.] Ex catena exemptus,ta,tum. Ex Plaut. Men. Catena ſolutus,exolutus Plaut in Truc.

Scatola vaſo di legno ſottile di varie grandezze,e foggie, per riporui dentro le coſe.] Pyxis,dis f g 1.l.2 b Plin. l.9 c 10 Dentes non ſunt teſtudinei,ſed roſtri margines acuti , ſuperna parte inferiorem claudente pyxidum modo.

Fatto a foggia di ſcatola.] Pyxidatus, a, um 1.3.l.2.b. Plin.l.31 c.6 Aquam a fonte duci fictilibus tubis vtiliſſimum eſt,craſſitudine binum digitorum, commiſſuris pyxidatis,ita ſuperior intret , calce viua & oleo læuigatis.

Scatola de confetti.] Diagmatotheca, cæ. fœm in. gener. Græc.

Scatola di rame. Pyxis cypria Plin l.20.c.3.

Scatolino,dimin ſcatola piccola,]Pyxidicula,læ.f.g Maff. de Iapon.lib.13.l 4.

Scattolino,ò caſſettino de gli anelli.] Dactyliotheca,cæ, f g.1.& 4 l. 2 3.& 4.b. Mart.lib.11 ep.5.vbi de Carino agens,ſic ait; Dactyliothecam non habet.2.Annulorum theca.Matt.Rad in Mart.l 14 ep.112 3.Theca annularia,Ex Cic.ad Att.l.4 cuius eſt vox; Theca, & Gell.l.10. c.10.cuius eſt: annularia

Scaturire,ſorgere,vſcir fuori.] Scateo,tes, vt fontes ſcatent.2.Scaturio,ris,riui,ritum.3.Erumpo,pis.

Scaualcare , e diſcaualcare , ſmontare , e diſmontare propriamente ſcender da cauallo.] Ex equo diſcendere Cicer.de ſeneƈt. 2.Ex equo deſilire. Caſar. 4. bell. Gell

Scauare, vedi incauare.

Scegliere, eleggere, vedi eleggere.

Sceleraggine ſciaguraggine, ſcauraggine, maluagità,ſceleratezza , errore, ò misfatto enorme.] Scelus,leris,n. gen 2 2.b.in reƈt & obliq Cic.2.Catil Tandem aliquando L.Catilinam, furentem audacia ,ſcelus anhelantem, peſtem patriæ molientem ex Vrbe eiecimus, vel emiſimus 2.Maleficium,cij.neut gen. 1 2.3 b.Cicer.Parad. 2. Te conſcientiæ ſtimulant maleficiorum tuorum ; te metus exanimant iudiciorum,atque legum. 3 Facinus , noris,n.g.4 Flagitium dicimus errorem, vtpotè rem, vel flagitia,vel increpatione dignam.

Sceleratamente,e maluagiamente,auuerb. con ſceleratezza,ò maluagità.]Sceleſtè.1.b.2. 3.l.Cic.l 6.ad Att Sceleratè,1 2.b. 3 4 l.Cic.ad Q.Fr l.1 ep.4 Peccaui ſceleratèque. 3 Flagitioſè.1 4.5.l.2 .3.b.Cic.2. Ver. Nefariè. 5.Turpiter.

Scelerato.] Sceleſtus,a,um. 2.Flagitioſus,ſa,ſum. 3.Nefarius,ria,rium.4 Perditus,ta,tum.

Scelmo,legno à cui s'attaccano i remi.] Scalmus,mi.

Scelta , elettione,vedi eletta.

Sceltiſſimo,ſuperl. ſommamente ſcelto.] Selectiſſimus , a,um 1.2 l.3 b.Cic. in or. Nihil eſt aliud pulchrè , & oratoriè dicere,niſi optimis ſententijs , verbiſque ſeleƈtiſſimis dicere.

Scelto.] Eximius,a,um Turſ.Nom. 2.Egregius, a,um. Id. ibid. 3.Leƈtiſſimus,a,um,Id.ibid.

Scelto , eletto , accaptato.] Releƈtus,ta, tum. 2 Seleƈtus,ta,tum. Cicer. 3 Deleƈtus , ta,tum. 4. Leƈtus , ta, tum.

Scemamento,vedi calo.

Scemare in neut.vedi mancare.

Scemare in att. leuare, ò diminuire.] Detraho, his. 2. Demo,mis. 3.Deduco, cis. 4 Deduƈtionem, vel deceſſionem facere,Cicer pro Rab Poſt. Vtrum acceſſionem decumæ , an deceſſionem de ſumma fecerit non intelligi.

Scemato,diminuito.] Diminutus,ta,tum.2.Imminutus,ta, tum. 3.Comminutus,ta,tum.

Scemo,pazzo.] Fatuus,a, um, Turſel. Nom.2. Inſanus, a,um.

Scempiare,val affliggere.] Crucio,as. 2.Torqueo, ques, ſi, tum.

Scempio, ſtratio.] Cruciatus tus. 2.Tormentum,ti.n.g. 3. Supplicium,cij,n g.

Scena,l'apparato della comedia.]Scæna,næ , fœm gener. 1 l.Ter.

Di ſcena,addiett.] Scenicus,ca,cum.

Scendere,ò ſmontare.] Deſcendo,dis.Cic.in Vat. Vt cum Veƈtius ad arbitrium tuum peroraſſet,deſcendiſſetque de roſtris.2.Deorſum ferri.Cic.2 de Nat. 3.Deſcenſionem facere Liu 9 bel Pun.

Scender da cauallo.] Deſilere de equo. 2. Equo deſcendere.

Scendimento , e diſcendimento, diſceſa,e diſcenſione , lo ſcendere , ò diſcendere.] Deſcenſio,nis, fœm.gen. Liu.9.bell.Pun. 2. Deſcenſus , maſcul.gener. Virgil.6. Æneid.

Scernere,vedi diſcernere.

Sceruellare,ò diſceruellare :propriamente cauar,ò trar il ceruello à vno.] Alicui cerebrum detrahere,Ex Plin.lib. 11 c.37 & Col.lib 6 c 14 cuius eſt; ſanguinem ex diuerſa auricola detrahemus.

Sceruellare,ò diſceruellare,metaforicamente.] Alicui ce-

cerebrum excutere. Plaut. in Aul. Mihi mistro cerebrum excutiunt tua dicta soror.

Scesa, discesa, & anco china, il contrario di salita.] Decliuitas, tis. f. g Caf. 7. bel Gal. 2. Iter decliue. Ouid. 15 Metam 3. Locus decliuis. Caf 4. bell. Gal. 4. Via decliuis. Ouid. 7 Metam.

Sceffa, discesa & anco distillatione, male cagionato da humore che scende dal capo.] Distillatio, nis. fœm. geo. vel destillatio. Celf. l. 1. c. 5. 2. Pluxio, nis. f. g. 3. Rheumatismus, mi. m g. Plin l. 22. c. 17. Chamæleonis radicem decoquunt in cibo contra fluxiones, quas Græci Rheumatismos vocant.

Chi patisce di sceffa.] Rheumaticus, a, um. Plin. lib 29. cap. 6.

Hauer voa scesa, ouero patire di sceffa.] Rheumatizo, zas, apud Diosc.

Scettrifero, addiett che porta lo scettro.] Sceptrifer, ra, rum. a. 3 b. Ouid. 6. Fest.

Scettro, verga, ò bacchetta reale, segno d'imperio.] Sceptrum, tri. neut. gen. Cic. pro Sest Ptolemæus sedebat cum purpura, & sceptro, & insignibus regijs.

Sceua, nome proprio d'huomo.] Scæua, uæ. m. g. Horat lib. 1. epist. 17.

Sceuola. a. b. cognome proprio d'huomo.] Scæuola, læ. m. g & a. b. Sen. Contr. l 8.

Scheggia, stecca, e tacchia, quel che viene staccato, quando si lauora il legname, ò altro.] Assula, læ. fœm gen 2. b. Pomp Fest. lib. 6. Assulæ dictæ, quæ sunt securibus excussæ a Schidium, dij. n g. 1. b. Vitr. lib. 2. cap. 1. Interualla, quæ relinquuntur propter crassitudinem materiæ schidijs, & luto obstruuntur. 3. Chidaa, dacis. 1 b. io obl. Diosc. 4 Fomes, mitis, m. g 1. l. Pomp. l. 6. Fomites sunt assulæ, ex arboribus, dum cæduntur, excussæ. 5. Ligni ramentum, vel ramenta. Plin l. 24 c. 2. 6. Lignorum ramenta, vel ramenta lignea. Plin. lib. 15. cap 17. Sunt qui malunt vuas in scobe, ramentis, populi, fraxini seruare. 7. Ligni segmen. Fest. 8. Ligni cæmentum, Ex Vitruu.

Scheggia di marmo.] Assula marmorea. Vitru. lib. 7 cap. 6. 2. Cæmentum marmoreum. Vitru l. 7. cap. 6. Quibus autem locis hæ copiæ non sunt, cæmenta marmorea, siue assulæ dicuntur, quæ marmorarij ex operibus deijciunt pilis ferreis contunduntur, cribrisque excernuntur.

Scheggiamento, lo scheggiare.] Sectio in assula, vel ischidias, Ex Quint. l. 5 c. 10. & Plaut. in Merc.

Scheggiando, con far schegge, auuerbialm.] Assulatim, 2 b. 3. l Plaut io Capt. Priusquam pultando assulatim foribus exitium affero.

Scheggiare, far scheggie, ò ridurre in scheggie.] Assulatim scindere, vel secare, Ex Plaut. Capt. 2 Assulosè scindere, vel secare, Ex Plin. l. 15. c. 22. 3 In assulas scindere, vel secare, Ex Plaut. in Merc. Etiam cellio foribus facere his assulas?

Con molte scheggie, ouer con far molte scheggie, auurrb.] Assulosè. s. 3. 4. l. 2 b Plin. l. 12 c. 22.

Scheggioso, addiett che hà e fà molte scheggie.] Assulosus, a, um. 1 3 l a. b Plin. l. 12 c. 22.

Schelatro, vedi carcame.

Scheraotia, e schitnantia, schinantia, e squinantia, mal noto, che riserra le fauci.] Angina, næ. f gen 2. a. l. Plin lib. 23 cap 8 Anginam hebetant nuces iugulandes cum ruta, & oleo. 2. Synanche, ches. f. gen. 1 b. 2. 3. l. Hippocr. & Galen. 3. Faucium angor, vel dolor. Plin. l. 8 c. 27. Occupat illi eo fauces pantherarum angor; quare perdaliancbes id venenum appellare quidam. 4. Faucium malum. Plin lib. 10 c. 33. Hirundinum aprellinum pulli ad cinerem ambusti mortifero faucium malo multisque alijs morbis humani corporis medetur. 5. Tonsillæ, arum. f. g. & num. plur s. 3. l Pomp Fest. l. 18. Toles tumor est in faucibus, quæ per diminutionem tonsillæ dicuntur. Plin lib 20 c. 14. Menta vtilis est contra tonsillas cum alumine. 6 I as. ll homia, orum. o. g. & num plur. l. 3. b. a. l. Galen.

Hauer la scherantia, ò patir di scherantia.] Angina laborare. Plin 2. Faucium angore occupari Plin. l. 8. cap 27. Pantherarum fauces angor occupat. 3. Angina, vel faucium angore affici. Ex Lucr. l 3.

Scherma, Fior scherma, Seu. arte, od'esercitio di scherma re, ò di schermire.] Gladiatura ræ. f gen. 1. a. b. 3. 4. l Coro. Tac. 3. An. 2. Ars gladiatoria, 3. Pugna vmbratilis.

Maestro di scherma d'vccelli.] Auium lanista. Col. l. 8. c. 2. Nos instituimus, vectigal industrij patrisfamilias non rixosarum auium lanistæ.

Schermire, scrimare.] Digladior, diaris, atus, sum. Cicer.

Schermitore, maestro di scherma.] Lanista, æ. f g. 2 Gladiator, ris m g. Cic.

Schernimento, vedi beffa.

Schernire, vedi beffare.

Schernito.] Irrisus, sa, sum. 2 Illusus, sa, sum 3. Contemptus, ta, tum. 4. Spretus, a, um. 5. Derisus, a, um. Cicer.

Schernitore.] Irrisor, oris. m. g Turs. 2 Derisor, ris. m gen. Delusor, ris m g. Cic.

Scherno, vedi beffa.

Scherzare, motteggiare, vedi motteggiare.

Scherzare, cianciare, vedi cianciare.

Scherzare, burlare, vedi burlare.

Scherzo, burla, vedi burla.

Schiacciare, ammaccare.] Contundo, dis, di, sum.

Schiacciata, focaccia, vedi focaccia.

Schiacciato, piatto, come il naso, &c.] Simus, ma, mum.

Schiaffeggiare, dar schiaffi.] Depalmo, maa 2 Manus palma, vel manu os verberare. Gel. l. 20. c. 1. L. Neratius pro delectamento habebat os hominis liberi manus suæ palma verberare. Idem infra Quemcumque L. Neratius depalmauerat eidem numerari statim secundùm 12. tabulas, quinque, & viginti asses iubebat.

Schiaffo, guanciata, e gotata, & altrimente mostaccione, mostacciata, cioè colpo dato oel viso con mano aperta.] Alapa, pæ 1. 2. b Matt. Rad. in Marc. lib. 2. epist 6. Quos antiqui seruos manumittebant, eos alapa percussos circumagebant, & liberos confirmabant. His natas in confirmationis sacramento alapas nonnulli existimant. 2. Colaphus, phi. m. g. 1. 2 b. Sen. 3. de Ira c 11. Socratem aiunt, colapho percussum nihil amplius dixisse, quàm molestum esse, quod nescirent homines quando cum galea prodire deberent.

Dare vn schiaffo ad vno.] Palma porrecta quempiam ferire. Plaut. in Cas. Porrecta palma, an compressa, ferio.

Schiammazzare.] Clamo, mas 1. b. Cic. 7. Verr. 2. Vociferor, aris. 1. l. 2. & 3 b Cic. 6. Verr. 3. Vocifero, as. Var. de re rust c 9.

Schiamazzar molto.] Perclamo, as. Plaut. io Truc.

Chi schiamazza molto.] Clamosissimus, a, um. Ex Cic. 2. Perclamosus, sa, sum. Ex Cic. ad Att. l. 10 3 Clamosus, sa, sum Quint. l. 4 c 5. Clamosi ferè sunt, qui litteras nesciunt.

Schiamazzar souente, ò spesso.] Clamito, as. 1. l. 2 b. Cicer. pro Rosc.

Chi souente, ò spesso schiamazza.] Clamitans, tis. o. g. Tit. Liu. l. 1 de Vrb.

Cosa spettante à chi schiamazza.] Clamatorius, a, um. Ex Cic.

Quegli, che schiamazza.] Clamator, ris, Ex Cicer. 3. de Orat.

Schiamazzo, grido.] Clamor, oris, m g. Cic. 2. Vociferatio, nis, f gen Cic. pro 1. osc Am. 3. Vociferatus, tus, m. g. Plin.

Schiancare, rompere, ò aprire, proprio de' rami, quando si rompono in qualche parte, ma non del tutto.] Scindo, dis. di, ssum. 2. Conscindo d's. Cic.

Schiappare, fendere, & è proprio delle legne, quando si schiappano con l'accetta.] Scindo, dis. 2 Findo, dis. Cicer.

Schiappato, fesso.] Scissus, sa, sum. 2 Fissus, sa, sum. Virg

Schiappatura, fenditura.] Scissura, ræ. f gen, 2 Fissura, ræ.

ræ, fœm gen 3 Fissio, ois, f. g Cic 4 Sciffus, fus, masc gen. Cicer.
Schiappeuole, fendibile, atto à fendere.] Fissilis, & hoc le. Virg.
Schiarire, far chiaro.] Clarifico, cas, aui, atum. Plin. Turs. Nom. a. Claro, ras, aui, atum. Cic. de Diu.
Schiarirsi, farsi chiaro.] Claresco, scis, rui. Quint a. Inclaresco, ia. 3 Clareo, es, Cic. 1. off.
Schiatta, legnaggio, progenie, vedi prosapia.
Schiaua, donna, che stà in seruitù, ò schiauitudine.) Serua, uæ. Plin l 10. c a 1. a. Ancilla, læ, f g. Turs. Nom. 3. Famula, læ, f. g Turs Nom.
Schiauare.] Claustra reuellere, vel refringere. Cicer. Turs. Nom a. Resero, ras 3. Aperio, ris. Cic.
Schiauina, sorte di coperta.] Cento, nis. Cæs. a. bel. ciuil. Centonesque super iniecerunt, ne aut tela tormentis missa contabulationem perstringerent, aut saxa in catapultis lateritium discuterent.
Schiauinetta, dimioue.] Centunculus, li, m. g Sen. epist. 71. Diurnum accipit in centunculo dormie.
Schiauitudine, l'astratto di schiauo e val seruitù meschina.] Captiuitas, tatis, 1. a 4 l. 3 b Plin. l 28. c 37. cuius est: vt ante captiuitas occuper. a. Seruitium, tij, o. g. 1. l a. 3. b. Tac l. 11. & Virg 1 Aen.
Schiauo, quegli che hà perduto la libertà.] Captiuua, ni, s. a L Cicer 1. offic. a Mancipium, pij, s. l. a. 3. b. Var 5 de ling Mancipium dicitur, quod manu capitur. 3. Seruus, serui. Pompon. lib. sing. de tacitis fideicom. Lex. 1 § 36. Seruorum appellatio ex eo fluxit, quod Imperatores nostros vendere captiuos, ac per hoc seruare, nec occidere solent.
Farsi vno schiauo, cioè obligarselo.] Demereor, eris. Plaut. Nec qui esca voa sibi me demeruerit magis.
Schiauo incatenato.] Catastus, ti. Vitr. a. Ergastulus, li, m g Lucil.
Liberare vn schiano.] Ex seruitute seruum eximere. Plaut. in Capr.
Mezzo schiauo] Semiliber, a, um Cic.
Schiauone, vedi Dalmata.
Schiauonia, vedi Dalmaria.
Schidone, vedi spiedo
Schiena, parte di dietro dell'animale.) Dorsus si m gen. 3. Dorsum, si n. g. Turs. Nom. 3. Tergum, gi, n g. Plaut. & Turs. Nom.
Medolla de la schiena] Spinæ medulla. Plin & alij
Schiera, moltitudine, che và per ordinanza.] Acies, ciei, f g Cæs. Turs. Nom
Schiera, propr quantità di soldati posti, ò messi in ordinanza: metaf. d'ogni altra moltitudine, anco d'animali.] Acies, ei, fœmin. gen. 1. & a. b. 3 l Cicer de o. g. or. cuius est: non in acie versatur & ferro. a Exercitus aciei. Cicer. in Catil Si aciem exercitus ostendero, concident.
Schierare, val porre, ò metter in ischiera, onero io ordinanza i soldati, ò l'esercito.] Aciem componere. Cornel. Tac. de mor. Germ. Acies per cuneos componitur. a Aciem instruere. Cicer. pro Mur. Tu actionem instituis, ille aciem instruit. 3. Aciem ordinare. Curt. lib. 3 & Tac. lib. 20. 4 Aciem struere. Virgil. 9 Aen.
Schiettezza] Simplicitas, tis. a. Candor, ris, fœmin. gen. Græs.
Schietto, intefo di vino.] Merus, ra, rum. Ter. in Phorm.
Schietto, sincero, puro.] Sincerus, ra, rum. Turs. Nom. a Purus, ra, rum Plin 3. Simplex, icis, o. g Cic.
Schifamento, lo schifare.] Euitatio. nis, fœm gen Quint. a. Deuitatio, ois, fœmin. gen 3 Vitatio, nis, fœm gen. Cicer.
Schifare, eschiuare, cansare, e scansare, dis. ostarsi da cosa nocceuole.] Vito, tas, 1 l. Sen. de Remed. Fort. Stultum est timere, quod vitare non possis. Caueo, es. Cicer. 3 Euito, tas. Cicer. de Am. 4 Deuito, tas. Cic. 2 Tusc.
Schifare, per sfuggire.] Effugio, gis, gi, gitum. Cicer. Turs. Nom.
Che non si può schifare.] Ineuitabilis, & hoc bile. Plin.
Schifare, hauer à schiuo.] Aspernor, naris Turs. Nom. a. Fastidire aliquid. Idem ibid. 3 Abhorrere ab aliqua re. Idem Turs.
Schifatore colui, che schifa, ò sfugge.) Vitator, ris. Apul. de Deo Socr. In rebus in certis prospectator, in dubijs præmonitor, in periculosis vitator.
Schifetto. dim in. f. hifo piccolo] Cymbula, læ, f. gen. Plin. ep 171 Sæpè miores, maioribus, velut cymbulæ onerarijs adhærescunt.
Schifo, fust palischarmo, e palischermo. Fior battello, Sen. battello, cioè barchetta piccola, che si mena dietro a' nauili grandi per ogni bisogno.] Scapha. phæ, fœm. g. s b. Non. Marc. de propr. ferm. Scaphæ sunt nauiculæ, quæ maiores naues consequuntur. Cicer. a. de Inuent 2. Cymba, bæ Plin ep. 171.
Schinanzia, schienanzia, vedi scheranzia.
Schiodare, sconficcare, e schiauare, scommetter le cose confitte] Refigo, gis, 1 b, a. l Cicer 12. Phil. Num figentue rursus hæ tabulæ, quas vos decretis vestris refixistis.
Schiodare, ò sconficcar vno della Croce.] Cruci quempiam reuellere. Plin l. 28 cap. 4. Si credimus, à reuulso cruci quartanis.
Schioppo, vedi archibugio.
Schiuare, vedi schifare.
Schiudere, vedi aprire.
Schiuma, scremento ventoso, che si separa dal suo soggetto per forza di caldo, ò di veemente agitatione] Spuma, mæ. f g Turs. Nom.
Schiuma di piombo.] Plumbi retrimentum. a. Plumbi scoria Cels l. 5. c. 15.
Schiuma di ferro, argento, oro, ò altro metallo.] Scoria, riæ, f g Plin. Turs. Nom.
Far la schiuma.] Spumo, mas. Plin.
Schiumare. e tor via la schiuma.] Respumo, mas. Turs. Nom. a. Expumo, mas. Cic.
Schiumato, partic.] Despumatus, a, um Cic.
Schiumoso, pieno di schiuma.] Spumosus, sa, sum. Plin. a Spumeus, a, um. Virg 10 Aen.
Schizzare, far, ò gettar schizzi, come dite schizzar acqua ò fango.] Fundo, dis, fudi, fusum. Cic. 1. de Diu. Liu. 8. bel Maced a. Iacio, cis. Plin. l. 31. c a. 3. Iacto, tas Varr de Re rust l. 1. c. 41. 4 Mitto, tis. Cic. a. de Natur. 5 Spargo, gis Cic a. Catil. Pueri ficas vibrare, & spargere venena didicerunt.
Schizzare altrui d'acqua, ò di fango] Aqua, vel cœno aliquem aspergere Cic.
Schizzare, far vn schizzo, cioè disegnare alla grossa, vedi abbozzare.
Schizzare, vscir, ò saltar fuori con Impeto. & è proprio de licori.] Emico, cas, cui. Lucr. lib 1. stat. 12 Thebaid. Per mille foramina sanguis emicat. a Emergo, gis. Cic. a. de Diuin. 3. Erumpo, pis. 4 Exil o, lis. Ouid. 7. Metam. 5. Prorumpo, pis. Cæs. 8 bel. Gal. 6. Prosilio, lis. Plin. l. 12. cap. 14
Schizzo, disegno, vedi abbozzo.
Schizzo strumento da infonder licori.] Clyster, eris, m g. ex Cels l. 5 c 28. & l 6. c. 7.
Schizzo da far cristeri.] Clyster medicamentarius. Plin. lib. 6.
Schizzo da gonfiar palloni.] Clyster pneumaticus. Calep.
Schizzo da infonder qualche licore nell'orecchie.] Clyster auricularius Corn Cels. l 6 c 18.
Schizzo, cioè macchia di fango.] Nota lutea. a. Labes, vel macula lutea. 3. Luti, vel cœni aspergo, ex Plin. l. 36. c. a.
Schizzo piccolo, macchietta di fango.] Labecula lutea. Thesaurus ling. lat a Nota lutea Cic.
Sciabica, a b rete da pescare, così detta.] Verriculum, li, n. gen. 1. l. a. b. Sipont. in Mart. A verro fit verriculum, rete piscatorium, quod trahendo vado educitur. a. Euerriculum, li, neut gen. 3 l. 3 4, b. Non. Marc. Euerriculum genus est retis piscatorij à verrendo dictum, vel quod

quod trahatur, vel quod si quid piscium nactum euertat. 3.Sagena,næ,f g.s.b.a.l.græc.Sipont.in Mart.Sagena retis genus est piscatorij. Græci sagenam, latini verriculum appellant.

Sciacca.città felicissima di Sicilia,celebre per i bagni salutseuoli d'acque calde; nobil mercato di quel Regno, e patria d'Agatocle Rè di Siracusa,come testimonia nella sua historia di Sicilia il Fazello della Città medesima cittadino.] Sacca.cæ. Fazel. s.dec. lib.6. Thermæ ciuitas. Diodoro l.9. P Melæ,& Plinio : Sacca hodie dicta hanc Thermas sine adiectione P. Mela. Thermas verò coloniam Plinius nominat.

Di Sciacca , nome gentil , & possess.] Saccensis, & hoc se.

Bagni di Sciacca .] Aquæ labodæ , siue latodæ. Cluu. Sicil.lib s.cap.17. 2.Aquæ selinuntiæ. Strab. l.6. qui sic ait : Multis insulæ locis calidæ erumpunt aquæ, quarum Selinuntiæ, & apud Himeram salsæ sunt, Aegestanæ verò potabiles.

Sciacquamento , lo sciacquare .] Collutio,nis,fœm gen. a.2.l. 3.b. Diosc.lib 3. cap.17 Senectus anguium in vino decocta, dolori aurium, infuso, & dentium collutione auxilio est.

Sciacquare , dar come vn lauamento alla bocca , ò vaso.] Colluo,lis,lui,lutum,1.l.Cato c.88.Salem candidum sic facito: Amphoram defricato , colluitoque puram , impleto aqua pura, in sole ponito, &c. 2.Leuiter abluere. Turs

Sciacquato,particip]Collutus,ta,tum.1.2.l.Plin.l 20 c 13. qui de ruta loquens, sic ait : Sic, & sanguinem Sistit intensiorem, & narium indita, sic & collutis dentibus prodest.

Sciacquatoro,luogo, per il quale si mandano fuora l'acque, ò lauature delle case.] Collicia , ciæ. Plin. lib. 16. cap. 19.

Sciagura,fuentura,vedi disgratia .

Sciagoraggine,e sciaurataggine,vedi sceleraggine.

Sciagurato,vedi scelerato.

Scialacquare, vedi prodigaleggiare.

Sciame, moltitudine d'api, che fan mlele.] Examen, nis, n gen.Cic 2.off. Apum examina non fingendorum fauorum causa congregantur , sed cum congregabilia natura sint fingunt fauos.

Sciame di vespe.] Vesparum examen Liu 5. bel. Mac.Examen vesparum ingens in forum aduolauit.

Sciancato, addiett che patisce d'anca, ò fianco,ouero mal' affetto, ò disposto d'anca,ò di fianco.] Iliosus,sa,sum, s.3 l.a.b Plin.l.20.c 4.Pra toras, & iliosis dandos censet napos. 2.Ili,vel ilibus laborans, ex Colum.lib 4. cap 1. & Hor.a. carm od 22. 3.Delumbis , & hoc be,1.2.l.ex Plin. l.10. c 33 dum sic ait : Perdix prægrauem,aut delumbem se se simulans,&c.2.Ilia ducens,tis,o.g ex Hoc. l.s. ep.s. vbi sic ait. Peccet ad extremum ridendus, & ilia ducat.

Essere sciancato.]Ili, vel ilibus laborare, ex Cels. lib 4 cap.1. & Plaut. io Mil. 2.Ile, vel ilia ducere. Hor.lib.1. epist.1.

Solue senescentem mat ure sanus equum, ne
Placet,ad extremum ridendus,& ilia ducat.

3.Ile,vel ilia trahere. Plin lib.26 c.6.Tanta verbasco vis est , vt iumentis etiam non tussientibus modò , sed ilia quoque trahentibus auxilietur potu.

Sciapito, vedi iscipido.

Sciatica , e scianza , mal noto, che viene alla coscia .] Ischias , adis , fœmin. gen. s.l. 2.3.b. græc.Plin.lib.27. cap.5. 2.Morbus , vel dolor ischiadicus. Plin. lib. 25. cap 7.

Di sciatica,ò scianza,addiett.] Ischiadicus,ca,cum,s.l.2.3. 4.b.Plin lib.26 cap.7.Ischiadicos dolores,& spina leuat agaricum potum,vt in tussi.2.Ischiacus,a,um, s.l.2 3.b. Apud Athen. l 14.

Hauer la sciatica ò la scianza, patire di sciatica,ò scianza, essere sciatico .] Ischiade affici,ex Plin.lib 27.cap 5 & Cicer.pro Cluent 2 Ischiade laborare,ex Plin l.27.c 5.& Cic. 1.de fin. 3.Ischiadicum , vel ischiacum esse,ex Plin. l.23.c.1.

Sciatico, infermo di sciatica .] Ischiadicus, ca, cum,1.l.3 3 4 b.Plin.l 25. c 5 Helleborum album medetur stomachicis,spaticis, chiniscis,ischiadicis. 2.Ischiacus,ca,cum, s l.2.3.b.apud Athen.l 14. 3.Ischiade affectus,ta,tum,ex Plin.l.27.c.5.& lib.10.cap.10.4.Ischiade laborans,tis,ex Plin.l.27.c.5.& l.7.c.27

Sciegliere,capare,vedi eleggere.

Sciente , pieno di scienza.] Sciens , ntis , om. gen. Cicer.

Scientemente,à bello studio à posta,ouero appostatamente,cioè volontariamente.] Cogitatò, cogitatè. vel consulta opera Gel.l.6.c 17. Bello priore Alexandrino milia fermè voluminum septingenta non sponte . neque opera consulta, sed à militibus fortè auxiliarijs accensa sunt. 2 Ex destinato. Suet.in Calig.c.34 Militiam semel attigit, non ex destinato,sed cum ad viscendum Clitumni flumen Meuaniam processisset. 3 De industria,vel ex industria. Cicer off.4 Dedita opera. Plaut.in Trin. Ego dedita opera huc ad te venio . 5.Data opera Plin lib.5. ep. Quantum illi leporis, dulcedinis, amoris inseris,sed data opera 6 Consultè. Plaut. Rud. Consultè.doctè,atq; astutè cauet 7. Consultò. Plaut. Pœn. Consultò hoc factum est,mihi vt insidiæ fierent.8.Ex consulto Auctor ad Her. Sextus locus est , quum ostendemus ex consulto factum.9.Scienter . Plin.in Paneg Explanauit verba,quibus caput suum , domum suam , si scienter fefellisset , Deorum iræ consecraret. 10 Industria. Plaut.Truc.Hæc ce'amus nos damna industria.

Molto scientemente.] Perscienter,ex Plin. in Paneg & Cic. de Clar.

Più scientemente,auuerb.compar.] Scientius,ex Cicer.in orat.& Plin. in Paneg.

Chi scientemente pensa, dice, ò fà vna cosa] Sciens, ntis, o g Cic pro Planc 2.Prudens,tis,o.g. 1.l.Plaut. in Capt. 3.Sciens,prudensque. Cælius ad Cic.l.8.ep.15.

Chi non scientemente pensa,dice, ò fà vna cosa.] Insciens, ntis,o.gen. Plaut. Pseud Peccaui insciens. 2.Imprudens, ntis , om.gen. & 2.l. Terent. in Hec. equidem plus hodie boni feci imprudens , quam sciens ante hanc diem.

Non scientemente, auuerb. cioè inauuertentemente .] Inscienter. Cic.4 Acad 2 Imprudenter,2.l. Cic.1 Aead.3. Inconsultè Cic.s.de Nat.4.Inconsultò Auctor ad Heren. 5.Ex inconsultò. Silius l.8.

Scientia, e scienza, notitia certa, e significa ogni sorte di dottrina ò letteratura.] Scientia,tiæ. Cic 4 Acad Scientiam nos non comprehensionem modò rerum,sed etiam stabilem,atque immutabilem esse censemus.

Scientia di strologia, vedi astrologia.

Scientiato scientifico,ò litterato.] Doctus,ta,tum. 2.Eruditus,ta,tum. 3 Litteratus,ta,tum. Cic.in Verr.

Molto scientiato che sà molto.]Multiscius,a,um. Apul in Apol.Homerus poeta fuit multiscius, vel potius cuncta rum rerum apprimè peritus.

Scientifico,e scientiato,vedi scientiato.

Scifrare, vedi dichiarar le cifre al C.

Scilenguare,vedi balbettare .

Scilenguato,balbo,balbutiente, vedi balbo.

Scilla,(sasso noto nel mar di Sicilia.) Scilla,læ,f.g.Sen.l. 11. ep.80. Scillam saxum esse, & quidem terribile nauigantibus, optimè scito.

Di Scilla, addiett.] Scillæus, a , um. Virg. 1.Aen.Ouid. 15 Met.

Sciloppo,vedi sciroppo.

Scimia,bertuccia,e bertuccio, animal noto.]Simia,æ f g. Plin. l 8.c 54. Simiarum generi præcipua erga fœtum affectio 2.Simius,mij, m.g Turs Nom.

Scimietta,dimin. scimia piccola.] Simiolus,li,m.gen. Cic. Turs Nom.

Scimiotto,figlio piccolo di scimia.]Simiæ catulus,ex Plin. l.8. c.54 Simiæ gestant catulos quos mansuefactæ intra domos pepererere.

Scimitarra,sorte d'arme falcata, cioè à modo di falce .] Harpa,pæ,vel harpe,pes,f.gen. 2.l græc.Amalth Onom. vbi sic habetur. Harpe falcata ensis est quo Mercurius est vsus. 2.Ensis falcatus,ex Amalth.Onom.3.Machæra, ræ.

ta Plaut. in Mil. Ah machæram huc affer.
Scimitarra Turchesca.] Acinaces, cis. Hor. 1. carm. od. 27. 2. Machæra turcica. Turf Nom.
Scimunito, sciocco, vedi milenso.
Scingere, discingere. sciorre quella cosa, che cinge] Discingo, gis, 1. 2. l. Mart l 9. Peltatam Scythico discinxit Amazona nodo.
Scintilla, e fauilla, particella minutissima di fuoco.] Scintilla, læ, 1 a l Sen. lib. 14 epist 95. Omnium honestarum rerum semina animi gerunt, quæ admonitione excitantur, non aliter, quam scintilla flatu leui adiuta, ignem suum explicat. Q Curt. lib. 7. Parua sæpè scintilla contempta, magnum excitauit incendium. 2. Fauilla, læ, fœm gen.
Scintillamento] Scintillatio, nis, fœmin. gen. Plin. lib. 20. cap. 9
Scintillare.] Scintillo las. Cic. 2 Igniculos iacere.
Scintille, che escono dal ferro infocato.] Strictura, arum, f g. Virg.
Scintilletta, diminutiuo scintilla piccola.] Sciotilula, læ.
Scinto, e discinto partic] Discinctus, ta, tum, 1. 2. l. Liu 5. bel Maced Nihil primo aspectu contemptius: equi, homineſque paululi, & graciles: discincti, & inermia eques.
Scioccaccio, scioccone, accresc. cioè gran sciocco, ò molto sciocco.] Perfatu, ua, a, um, 1 l 2 3 b. Mart lib. 10. epist. 18.
Scioccheggiare, motteggiare.] ineptio, tis, ptiui, titum, Catul. & Terent.
Sciocchezza, goffezza, ò balordaggine.] Ineptia, tiæ, vel stultitia, tiæ. Turf Nom. 2. Insipientia, tiæ. 3. Fatuitas, tis, f. g. Græc.
Sciocco, balordo, insensato.] Ineptus, ta, tum, Cic 2 de or. Tibi videntur, qui temporis, qui loci, qui hominum rationem non habent, inepti sicut debent videri. 2 Fatuus, a, um. 3. Insulsus, sa, sum. 4. Insipiens, tis, om. gen. 5 Stultus, ta, tum. Turf. Nom 6 Inscitus, a um Plaut. in Men. Mulier stulta, atque inscita: quantum perspexi modò.
Sciogliere, e discioglere, sciorre, e disciorre, slegare. e dislegare, & anco snodare.] Soluo uis 1. l Cic. ad Att. l 5 t. ep. 9. Delatus est ad me fasciculus: solui, si quid ellet ad me literarum: nihil erat. 2. D ssoluo, uis, 1 & 2. l. Cic. pro Quint Facilius est apta dissoluere, quàm dissipata connectere. 3. Resoluo, uis, 1. b a l Plin l 8 c. 12. Dracones elephantorum gressus alligant: resoluunt illi nodo manu 4 Reuincio, cis, 1. 3. b a l Col l 1 c 8 Facilius pateris militas, num villicus, aut alligauerit quempiam domino nesciente, aut reuinxerit. 5 Exoluo, uis. 6 Explico, as. 7 Enodo das.
Che non si può sciogliere.] Insolubilis, & hoc bile. Plin.
Scioglimento.] Solutio, nis. 2. Dissolutio, nis, f. gen. Cic. in Parti.
Sciolto, disciolto, ò slegato.] Solutus, ta, tum. 2. Expeditus, ta, tum. Cic.
Scioperarsi, vedi star in otio.
Scioperatamente, vedi otiosamente.
Scioperato, vedi otioso.
Scipidezza, insipidezza, e sciocchezza Fior scipitezza, Sen sciapitezza, cioè priuation di sapore.] Fatuitas, tis, f. g. ex Cic 2. de Inu. cuius est vox fatuitas, & Mart. l 7 ep. 22. vbi ait: Fatuas marisces, & l. 13. ep 13 vbi ait: Fatuas betas. 2. Insulsitas, tis, f g 1. 2. 4. l. 3. b. ex Cic. qui vocem hanc, etsi metaphoricè plus semel vsurpat, & 2. de Nat. ait: Nihil aliud eorum, quam ipsa insulsitas ridetur.
Scipido, insipido. insulso, e sciocco, Sen. sciapito, Fior. scipito, addiett. senza sapore.] Fatuus, a, um, 1 2. b. Mart lib. 13. epist 13. Vt sapiant fatuæ, fabrorum prandia betæ.
O quàm sæpè petet vina, piperque cocus.
2. Insipidus, da, dum, 1. l. 2. 3. b. Matt. Rad. in Mart. lib. 13. ep. 13 Betæ insipidæ sunt, nisi vino coquantur, & pipere condiantur. 3. Insulsus, a, um, 1. 2. l. Cic. ad Att. lib. 17. O gulam insulsam; pudet me patriæ.
Molto scipido.] Perfatuus, a, um, 1. 2. l. 3. b. Mart. lib. 10. epist 18
Più scipido, compar.] Insipidior, dius, 1. l. 2. 3. 4. b. A. Gel. l 6. cap. 1.
Scipitello, Fior scispitello, Sen. dim. alquanto scipido, ò sciapito] Subinsulsus, a, um, 1. b. 2. 3. l Cic. de o. gen orat. Vitiosum id scotentia est si quid absurdum, aut alienum, aut non acutum, aut subinsulsum est.
Sciroppo e sciloppo, beuanda preparatoria alla medicina.] Serapium, pij, n. g apud Actuarium. 2. Syrupus, pi, m. g. a l. Matth. l. 4.
Sciropo rosato.] Syrupus rosaceus. M tth. in lib. 4. Diosc. c. 117. Parant ex rosis rosaceum syrupum.
Sciroppo rosato solutiuo.] Rhodopharmacum deiectorium Matt. in Diosc. l. 1. c 113.
Sciroppo onfacino, cioè di sugo d'agresta, e di mele.] Omphacomelis, tis, neut gen. 1. l. 2 3 4 5. b. græc. Diosc. lib. 5. cap 16. Vim reprimendi, ac refrigerandi habet omphacomeli: stomachicis cœliacisque conuenit, vsus post annum est. 2. Omphacomel, mellis, n. g. 1. l 2 3. b. io rect. & l. in obl.
Sciroppo solutiuo.] Syrupus deiectorium, Matth. in Dioscor. lib 4. cap 117. Parant è violis deiectorium syrupum, quo deijciendæ aluí gratia medici in pleuritide vtuntur.
Sciroppo violato.] Syrupus violaceus Matth. Diosc. lib. 4. cap. 117.
Scisma, voce di genere maschile, e femminile, e val separamento dall'vnità della fede e carità] Schisma, tis, n g. 1 l 2 b. græc Hor. Turf. Laur hist. lib 1. cap. 21. Schisma multiplex, ac varium, quale nunquam antea, plures Pontificum exercuit per annos circiter quadraginta.
Scismaticamente, auuerb. da scismatico, alla scismatica.] Schismaticè, 1. 4. l. 2. 3. b. 2. Schismatico ritu, vel more.
Scismatico.] Schismaticus, ca, cum, 1. l. 2 3. b. ex Turf.
Sciugamano, vedi sciugatoio.
Sciugare, rasciugare, ed asciugare, tor via l'humido, e far asciutto, che che sia.] Sicco, as. Virg. ecl. 2.
Parcite oues nimium procedere: non bene ripæ
Creditur: ipse aries etiam nunc vellera siccat.
Sciugare bene] Deficco cas, 1. 2. l. Plin. l. 20 c. 19. 2. Exicco, cas, 2. l Plin. l. 18 c. 36.
Sciugar al Sole ouer al fuoco.] Sole, vel igne siccare. Plin. lib 8 cap 24 Mergit se limo sæpius ichneumon, siccatque sole.
Sciugare, asciugare, inteso di volto, mani, e simili] Tergeo, ges, si, sum Cato c 3 & Iuuen sat. 4. 2. Tergo. gis, si, sum. Cic Parad. 3. Sicco, cas. Quint. l. 11. c. 3. 4. Abstergeo, ges, si, sum Plin. l 20 c 5 5. Abstergo, gis, si, sum, ex Cicer. Parad. 6. Afficco. cas. Col. l. 13. c. 15.
Sciugar bene.] Detergeo, ges, si, sum. Plaut. in Menæch. 2. Detergo, gis. si, sum, 1 l Colum. lib. 3. de Re rust. 3. Extergeo, ges, si, sum, Cato cap. 162. de Re rust. 4. Extergo gis, si sum. Plaut. in Most. 5 Pertergeo, ges, si, sum Colum. lib. 12. c. 9 6 Pertergo, gis, si, sum. Col. ibidem.
Sciugarsi. asciugarsi, e rasciugarsi. diuenire, ò farsi asciutto.] Afficcesco scis. Col. l. 12 c. 9 2. Siccor, aris. Quint. l. 11 c. 3. 3. Afficcor, aris. Col lib 12 c. 50. Spongia omnis humor afficcatur. 4. Siccesco, scis. Plin. l. 18. c. 34. Aquilonem prænunciat terra siccescens repentè, Austrum humescens rore occulto.
Sciugato, & asciugato, particip.] Siccatus, ta, tum. Ouid. l. 3. Metam. 2. Tersus, sa, sum, ex Plin. & Cicer.
Sciugatoio, sciugamano, & asciugatoio, pezzo di panno lino per vso di sciugare.] Linteum, tei, neut. gen. 1. l. 2 b. Plaut. in Most. Linteum cape, exterge tibi manus. 2 Mantile, lis, neut. gen. 1 2. l. Dion. Lamb. in Horat. lib. 1. epist. 5. vbi sic ait: Mappæ à mantilibus differebant, quæ à manibus ante lotis esse dicta vult Seruius ad illum

illum Virgilij locum lib 1. Aen Tonsisque ferunt mantilia villis. 3 Mantelum,li,n g.Turs.Chironiptrum, tri, 1.3,l.2 b.Græc.

Sciutto,& sciutto.] Siccus,ca,cum.

Scoccare,si dice d'arco,ò simile.

Scodella, Fior. scudella, Sen. vaso di cucina, da metter la minestra.] Scutula, læ, fœmin. gen. Sipont. in Mart. Scuta, idipsum vasis genus, quod & scutula dicitur.

Scodella,ò scodellino, Fior. scudellina, ò scudellino Sen. dimin.scodella piccola.] Scutella,læ,1 b 2.l Cicer. 3. Tusc. qui sic ait: demus homini scutellam dulciculæ potionis.

Scoglia,la pelle, che la serpe ogn'anno getta.] Serpentis exuuiæ, Suet.in Aug. c 6. Quæ fabula exorta est,deprehensis in luto eiuscircum ceruicalia serpentis exuuijs. 2.Anguis senectus. Plin.lib 30 cap 7.Senectus anguium dissentericis, & tenasmis in stanneo vase decoquitur cum rosaceo. 3.Anguia vernatio. Plin. lib.29. cap 6. Lendes tolluntur a dipe canino, vel anguibus io cibum sumptis anguillarum modo, aut vernatione eorum, quam exeunt, pota 4. Anguinæ vernationis membrana. Plin.lib.30.cap 3 Anguinæ vernationis membrana cum oleo,tedæque resina calefacta, & auri alterutri infusa. 5.Anguis membrana.Plin.lib.30 c.3.Vanum arbitrum esse canis ortu angues candidos membranam exuere. 6. Anguis membrana,siue senectus, vernatione exuta.Plin. l 9.c.5 Membrana, siue senectus anguium vernatione exuta,cum cancro masculo trita,&c.Leberis,dis,f g.1.& 3 b 2 l.Ioseph.in Antiq Iud.

Scoglia di tarantola.] Stellionis senectus.Plin.l.8.cap.34. Theophrastus author est angues eo modo, & stelliones senectutem exuere, eamque protinus deuorare præcipientes comitiali morbo remedia.

Scoglia di vipera.] Senectus viperina.Diosc.l 2.c 17.Senectutem anguium addunt in medicamenta oculorum, sed præcipuè viperinam.

Scoglio, sasso eleuato in acqua, ò in terra, ma più propriamente in mare.] Scopulus, li, mascul.gen. 1.& 2 b. Plin.lib.12. c.14.Saba regio à dextra maris scopulis inaccessa.

Scoglioso, addiett. pieno di scogli.] Scopulosus, sa, sum, 1.& 2 b. Cic.de or. Mare inferum hoc Tuscum, & barbarum scopulosum, atque infestum, in quo Vlisses errauit.

Scoiamento, e scoiatura: scorticamento, e scorticatura: lo scoiare, ò scorticare.] Cutis, aut pellis, aut corij detractio, vel ademptio, ex Plaut in Cistel.& Cic. off. 3.cuius est: alieni detractio, & pro Dom. cuius est: ciuitatis ademptio.

Scoiare, ò scorticare, tor via il cuoio, ò pelle.] Deglubo, bis,1.& 2.l. Suet. in Tyber. cap. 32 Præsidibus onerandam tributo prouinciam suadentibus, rescripsit; Boni pastoris esse,tondere pecus,non deglubere. 2.Cutem, aut pellem,aut corium detrahere,cum Dat. person.Val. Max.l 6.c.3.

Scoiattolo, 3.b. animal saluatico, di specie di topo, e con coda velluta.] Sciurus,ri,masc.gen.& 2 l.Plin l.28 c 38. Prouident tempestatem & sciuri, obturatisque qua spiraturus est ventus, cauernis, ex alia parte aperiunt fores, de cœtero ipsis villosior cauda pro tegumento est.

Scoiare, Fior.anco dipellare, leuar il cuoio, ò pelle, vedi scorticare.

Scola,e scuola,luogo doue s'insegna, ò arte, ò scienza.] Schola,læ,1.b.Pomp.Fest lib 17. Scholæ dictæ sunt non ab otio,& vacatione omni,sed quod cæteris rebus omissis, vacare liberalibus studijs pueri debent: vt etiam ludi appellantur, in quibus minimè luditur, ne tristi aliquo munere fungerentur. 2.Ludus,di, m.gen.& 2.l. Cic.de or 3.Gymnasium sij ,n.g, 1.l. 2.& 3 b Cic.in Parad.procem.

Scola d'abbaco.] Ludus arithmeticus,ex Cic 2.Ludus calculatorius, ex Cic.& Rad 3 Ludus ratiocinatorius, ex Cic.& Rad.4. Ludus ratiocinandi ex Cic.5.Logisterium, rij,n.g.1,& 4.b.2.& 3.l græc. ex Poll.

Scola di ballo.] Ludus saltatorius. Macrob sat.lib.3.c.14. Senatorum filij in ludum saltatorium commeabant: & illic crotala gestantes, saltare discebant. 1.Saltandi,vel saltationis ludus,ex Lio 3 Ludus saltatorius,vel saltatorum ex Macrob l.3.c.14

Scola di canto, ò musica.] Ludus canendi, vel cantandi ex Cic.ad Q Fr l 3. epist.20. 2 Ludus cantatorius,vel cantorius,ex Suet.in Cæs & Macr.3.Ludus musicus. Aul. Gel l.20 c.10.

Scola di dottrina Christiana.] Schola catechistica, apud script.Eccl.

Scola di grammatica] Ludus literarius.Plin l 9 c 8.D. Augusto principe, Lucrinum lacum delphinus inuectus, pauperis cuiusdam puerum, ex Baiano Puteolos io ludum literarium itantem miro amore dilexit, &c 2 Discendi ludus. Cic.ad Q.Fr. l 3. ep 4 Hæc scripsi quo die ludi committebantur, io Tusculanum proficiscens duceosque meum Ciceronem in ludum discendi, non lusionis.3.Ludus grammaticus. ex Cic 4 Ludus literarum. Liu.6.ab Vrbe. Ingressus Vrbem, vbi patentes ianuas,& taberois apertis,proposita omnia in medio vidit: intentosque opifices suo quemque operi, & ludos litterarum strepere discentium vocibus, &c.

Scola d humanità.] Ludus humanitatis,ex Cicer.& Gel.2. Scola humaniorum litterarum, ex Quint.

Aprir scola,ò metter sù vna scuola.] Docendi ludum aperire. Suet. Tranq.de Clar. Rhetor. 2.Epidius calumnia notatus, ludum docendi aperuit, docuitque inter cæteros M.Antonium,& Augustum.

Scola histrionale,ò d'histrioni, cioè d'attori scenici.] Histrionum ludus Macrob l.3. c.14 2 Ludus histricus, histrionalis, vel histrionius ex Plaut. in Merc. Pœn. & Amph.

Scola di Filosofia.] Philosophicæ sapientiæ schola, vel officina.ex Cic.1.de leg 2.Philosophandi ludus, ex Cic.ad Q Fr.lib. 3.epist.20.3 Philosophiæ ludus,ex Cic.3 ad Q. Fr.epist.

Scola di primi elementi, ò principio di qualche arte.] Ludus elementarius,ex Sen.& Alu.

Scola di giocare,ò di giuoco.] Lusionis ludus. Cic ad Q. Fr l 3 ep 4.

Scola di Retorica.] Ludus dicendi Cic de Clar orat.2.Officina dicendi.Cicer de Clar. or. Isocratis domus cunctæ Græciæ quasi ludus quidem patoit,atque officina dicendi.3.Rhetoricæ ludus. Cic.ad Q Fr.

Scola di scherma,ò schirma] Ludus gladiatorius. Plin.l.7. c.20. Corpore vesco; sed eximijs viribus Tritanum, in gladiatorio ludo Samnitium armatura celebrem, filiumque eius, & rectos, & transuersos cancellatim toto corpore habuisse neruos, author est Varro. 2.Gladiatorum ludus,ex Scip.Afric.apud Macrob lib 3.cap 14. 3.Gladiaturæ ludus,ex Tac.l.3. & Plaut.in Merc 4 Digladiandi ludus, ex Cic.4. Tus & de Clar 5 Digladiantium ludus,ex Cic.4. Tusc.& Macrob.l.3 c.14.

Scola di Theologia.] Theologicæ sapientiæ schola,vel officina.ex Cic.1.de leg.

Scola di caccia,ò di cacciatori.] Ludus venatorius. Bud.in Pand.Venatores autem serui instituebantur, idest docebantur,non ad feras per saltus indagandas, sed ad voluptatem populi, vt in oculis eius feras in arena conficerent. Vt enim ludus erat gladiatorius, idest schola, in qua ad gladiaturam instituebantur: sic venatorius ludus, in quo ad venationem bestiarij exercebantur.

Scola di suono di corde.] Ludus fidicinarius. Plaut.in Rud. Eam vidit ire è ludo fidicinario domum.

Scola di compitare, doue s'accoppiano le lettere dell'alfabetto per far sillabe.] Schola syllabaria Emanuel. in Gramm.

Fare,ò tener scola] Ludum habere. Cicer lib.9 epist.18. Vt Dionysius tyrannus, cum Syracusis expulsus esset, Corinthi dicitur ludum aperuisse; sic ego sublatis iudicijs, amisso regno forensi, ludum quasi habere cœpi.

Scolara,& anco discepola.] Discipula,læ, Plin.2.Auditrix, cis,f.g. ex Cic.

Scolare, e scolaro, Fior anche scolaio, cioè discepolo, e secondo Dante anco discente, colui che va à scola per imparare.] Discipulus, li, 1.l. 2.& 3 b. Quint. lib. 2 cap.9 Discipulos ad vnum moneo, vt praeceptores suos non minus, quàm ipsa studia ament: & parentes esse non quidem corporum, sed mentium credant. 2. Discens, tis, masc gen. 1.l. Quint. lib.2 cap 3 Sed hunc disertum praeceptorem, prudentem quoque, & non ignarum docendi esse oportebit, submittendum se ad mensuram discentis. 3 Auditor, ris, 1.& 2.l Cic. 1 de Nat. Perseus Zenonis auditor, eos dicit esse habitos deos, à quibus magna vtilitas ad vitae cultum esset inuenta: ipsasque res vtiles, & salutares, Deorum esse vocabulis nuncupatas. 4 Scholasticus, ci, 1 3 b. 2.l Sen. lib 2 contr 4. Triarius compositione verborum belle cadentium multos scholasticos delectabat, omnes decipiebat.

Scolare, che adesso comincia ad andar à scola, & è come tauola rasa.] Discipulus rudis, & integer. Cic. 3 de Nat Quasi nihil vnquam de Dijs audierim, rudem me discipulum, etiam integrum accipe, & quae requiro, doce.

Scolare di Rettorica.] Dicendi, vel edocendi discipulus. Cic l 9.ep.16. Hirtium ego & dolabellam dicendi discipulos habeo, coenandi magistros.

Scolare di Filosofia] Philosophandi discipulus, ex Cic.de Clar.& l.9. ep.16.

Scolare, discolare, verbo.] Percolo, las, aui, atum. Turs. Nom.

Scolaretto, Fior anche scolaietto dimin. scolare, ò scolaio piccolo] Scholasticulus, li, 1.3 & 4 b.2 l ex Cic pro Sex. cuius est rusticulus.

Scolasticamente, auuerb da scola, ò scolare.] Scholicè, ex Gel l.4 2.Scholasticè, ex Quint l 4.

Scolastico, aggett di scola, ò scuola.] Scholasticus, ca, cum, 1.3 b 2 l Quint. lib.7. cap.1. Quaedam in scholasticis ponuntur ad coniungendam modo rei seriem. 2 Scholicus, ca, cum, 1.2.b Gel. lib 4 cap 1 ostentabat quispiam grammaticae rei doctior, scholica quaedam nugalia.

Scolatione di reni.] Siriasis, sis, foem. gen. Plin. lib. 30. cap.10

Scollare, e discollare, cioè disgiungere cosa incollata.] Deglutino, as, 1.l.2 3 b.Plin. l.25. cap.13 Purgat vlcera oculorum, palpebras deglutinat.

Scoloramento.] Decoloratio, nis, foemin gen. Cic.2.de Diuin.

Scolorare, e discolorare, scolorire, e discolorire, guastare, ò leuar il colore.] Decoloro, as, 1.& 3.l. 2 b Col l.12. cap.16. Vuas pro magnitudine binas, vel ternas inter se colligatas, in ahenum feruens demitti, & exiguum pati, dum decolorentur. 2 Colorem vitiare. Sen. Quaest. nat lib.2. Decoloratur id, cuius color vitiatur, non mutatur. 3. Decolorem, vel decolor facere, ex Plin. lib 9. cap.35.

Scolorarsi.] Decoloror, raris. Turs. Nom.

Scolorarsi, vedi impallidire.

Scolorato, particip.] Decoloratus, ta, tum. Idem.

Scolorito.] Decolor, ris. Plin. l 16 c 12. Frigida hyeme deterior, & minus copiosa, ac decolor.

Scolpamento, e discolpamento, lo scolpare, ò discolpare.] Culpae liberatio. Cicer pro Ligar. Plurimi à te non solùm liberationem culpae, sed errati veniam impetrarunt. 2. Culpae remotio, ex Cic de Inu. cuius est, criminis remotio. 3. Culpae exemptio, ex Varr lib. 3. cap.16.

Scolpamento d'vno, & incolpamento dell'altro.] Culpae ab vno in alterum traiectio, ex Cicer. 1. Ver. & 3. de orat.

Scolpare, e discolpare. scusare, e discusare, Fior. anco scagionare, e discagionare, liberar' vno di colpa.] Culpa liberare. Cicer. ad Att. lib 2. Ego libraros tuos culpa libero, neque te accuso. 2 Ex culpa eximere. Cicer de Inu. lib 2 Quas ad defensiones rationes reo dabimus, ijs accusator ad alios ex culpa eximendos, abutetur. 3. Culpa exoluere, cum Accus. Corn. Tac. lib 10. 4 Culpam ab aliquo remouere. Cic. de Inuent. lib 1.

Scolpar sè, & incolpar altri.] Abs se culpam in alium remouere. Cicer. de Inu. lib 1. 2. Abs se culpam in alium transferre, ex Liu.6 bel. Pun. 3. Ab se culpam in alium vertere, ex Liu. dec.3. lib.10. Legati orationem eandem fermè, quàm apud Scipionem, habuerunt, culpam omnem belli à publico consilio in Annibalem vertentes 4. Ab se culpam in alium traijcere. Quint. lib.9 c 2.

Scolpato, e discolpato, particip. liberato da colpa] Culpa exolutus, ta, tum, ex Tac l.10 2 Ex culpa exemptus, ta, tum, ex Cicer 2. de Inuent. 3 Culpa liberatus, ta, tum, ex Cic 2 de fin, & pro Lig

Scolpatore, e discolpatore, colui che scolpa.] Culpae exemptor, ex Cic.2.de Inu. & Plin. l. 36. c.15. 2. Culpae liberator, ex Cic. pro Lig. & 14 ad Att.

Scolpatrice, e discolpatrice, colei che scolpa.] Culpae exemptrix, ex Cic 2.de Inuen. & Plin. l. 36 c.15 2. Culpae liberatrix, ex Cic. pro Lig & 14.ad Att.

Scolpire, formar figure per via d'intaglio.] Coelo, as, 1 l. Plin lib.33. in proem. Auxere artem vitiorum irritamenta. In poculis libidines caelare iuuit, ac per obscenitates bibere. 2 Scalpo, pis. 1.l. Cicer.2. de Nat. Ad pingendum, fingendum, & scalpendum; ad neruorum eliciendos sonos, ac tibiarum apta est manus admonitione digitorum. 3, Sculpo, pis, 1.l. Plin l. 36 cap 4. Ouid.10 Met.

Scolpito, particip.] Caelatus, ta, tum. Turs. Nom. 2. Sculptus, ta, tum. 3. Insculpatus, ta, tum.

Scoltura, vedi scultura.

Scombro ouero lattoso, pesce noto.] Scombrus, bri, masc. gen.

Scommessa, il giuocar per mantener la sua opinione.] Sponsio, nis, 1 l 2 b. Plin. lib 9 cap.15. Ergo sponsionibus factis postero die, quo iudicium agebatur, &c.

Scommettere, giuocare per mantenere la sua opinione.] Sponsionem facere. Plin lib. 7 cap 37. Asclepiades, sponsione facta cum fortuna ne medicus crederetur, si vnquam inualidus vllo morbo fuisset, ipse victor suprema in senecta lapsu scalarum exanimatus est.

Scommettere, disfare opre di legno.] Disglutino, as. Quint. l 7. c.1.

Scommodamente, auuerb.] Incommodè. Cic.

Scommodare, vedi disagiare.

Scommodarsi.] Subire incommodum, ex Turs. Nom.

Scommodità, e scommodo, vedi disagio.

Scommodo, addiett.] Incommodus, da, dum. Cic. 5. Ver.

Scommodo, sust vedi disagio.

Scommunica, scommunicagione, e scommunicatione, priuatione di sacramenti, e di commercio di fedeli.] Sacrorum interdictio. ex Maff. in Ignat. lib.1. cap.14. & Cicer. pro Dom vbi legitur, tecti, atque aquae, & ignis interdictio. 2 A fidelium communione disiunctio, ex Cic. 1. de leg. & 4. Acad. 3. Sacrorum ademptio ex Maff. in Ignat l 1. cap.14 & Cic. pro Dom vbi legitur, ademptio ciuitatis. 4 Anathematismus, mi, m.g. 1 a.3 & 4.b. 5 l. Graec Iustin 5. Excommunicatio, nis, f g.1 2 3.& 5.l.4 & 6 b Turs in Xauer. l.5 c 6

Scommunicare, priuar vno di sacramenti, e commercio di fedeli.] Sacris interdicere, cum Dat person Maff. in Ignat. lib 1 cap.14. Prouincialis potestatem se à summo Pontifice habere subiunxit sacris interdicendi, si quis inuito se ibidem remanere conatus esset. 2. Sacra interdicere, cum Dat. person ex Maff. in Ignat. lib.1. cap.13. & Valer Max lib.2 cap.2 vbi ait. Interdixit etiam ei conuictum hominum, vsumque balnearum. 3 A fidelium communione disiungere, ex Cicer. 1. de leg & 2 Tusc. 4. Anathematismo, vel excommunicatione percellere, ex Iustin. ac Tursel. & Cicer. pro Mil.

Scommunicato, quegli che è punito con scommunica.] Cui sacris est interdictum. 2. Cui sacra sunt interdicta 3. Ana-

3. Anathema, atis, n. g. Graec. 4 Acenonetus, ta, tum, graec. 5 Sacris interdictus, a, um, ex Q. Metello Numid. apud Gel. l. 17 c. 2. qui sic ait. Illi verò omni iure, atque honestate interdicti, ego neque aqua, neque igni careo, & summa gloria fruiscor.

Scompagnabile, ò scompagneuole, addiett.] Dissociabilis, & hoc le, 1. & 4 l. 2. 3 5. b. Cornel. Tacit. in An. Et quanquam primo statim beatissimi seculi ortu res olim dissociabiles miscuerit, principatum, & libertatem, &c.

Scompagnamento, lo scompagnare.] Dissociatio, nis, fœm. gen. 1. & 4 l. 2. 3 5 b. Plin. l. 7. c. 13. Est quædam privatim dissociatio corporum, & inter se steriles, & vbi cum alijs iunxere, gignuntur: sicut Augustus, & Liuia.

Scompagnare, disunire, ò separar da compagni.] Dissocio, as, 1. l. 2. & 3. b. Cic. de Amic. Dispares enim mores disparia studia sequuntur, quorum dissimilitudo dissociat amicitias.

Scompagnato, aggett. senza compagno, ò compagnia.] Incomitatus, ta, tum, 1. 4. l. 2. 3. b Plin. l. 10 c. 23. Glottidem auidè profectam, pœnitentia in volatu scilicet subit: reuerti incomitatam piget, & sequi. 2. Dissociatus, ta, tum, 1. & 4. l. 2. 3 b. Cic de orat.

Scompigliare, disordinare.] Dissipo, pas, vel perturbo, as. Turs.

Scompiglio, scompigliare.] Perturbatio, nis, vel dissipatio, ois. Turs.

Scompisciar vno, cioè pisciargli adosso.] Comming o, gis, minxi, ctum, cum Accus. pers. ex Horat. 1. serm. sat. 8. & Sen. de Mort. Claud 2. Mingo, gis, xi, mictum, cum præpos. in Accus. pers. pat. Hor. 1 serm. sat 8.

Mentior at si quid merdis caput inquiner albis Coruorum; atque in me veniat mictum, atque cacatum.

Scompisciar bene.] Permingo, gis. Albin.

Pueri omnia permingunt, atque per merdant.
Hor. 1 ser. sat. 2.
Hunc perminxerunt calones, &c.

Sconcacare, cioè cacar adosso.] Concaco, as, 1 l. 2. b. cum Accus. pers. pat Sen. de Mort. Claud qui sic ait: Puto concacaui me, quid autem fecerit, nescio: omnia certè concacauit. 2. Caco, as, 1. b. cum præpos. in, & Accusat. pers. pat. Hor. 1. ser. sat 8.

Coruorum; atque io me veniat mictum atque cacatum
Iulius, & fragilis Pedatia, furque Voranus.

Sconcacar bene.] Permerdo, as. Albin.

Pueri omnia permingunt, atque permerdant.

Sconcezza, l'astratto di sconcio, ò mal composto 2. Modus inconditus, vel inconcinnus, vel incompositus, ex Cic. 2. de orat. & Aul. Gel. l 16. c 9.

Sconciamente, incompostamente, scompostamente, e sciamannamente, auuerb. con sconcezza.] Incompositè, 1 2. & 5. l. 3. & 4. b. Liu. 5. bel. Pun. Io hostem negligenter, & incompositè venientem incurrunt. 2. Inconditè, 1. 2. 4. l. 3 b Cic 3. off. Dicam vt potero, inconditè fortasse, sed tamen, vt res possit intelligi.

Sconciamento, lo sconciare.] Disturbatio, nis, fœm g. Cic. 3. off.

Sconciare, guastare, disordinare.] Disturbo, bas Cic. lib. 1 r. ep. at. Disturbaui rem, totamque vobis integram reseruaui 2 Disijcio. cis. Liu. 5 ab Vrb Primò tentata res est, si absterrendo singulos à concionibus, concilijsque dijicere rem posset.

Sconciare, e sconciarsi, si dice di donna, che fà aborto, vedi fare aborto alla lett. A.

Far sconciare. vedi cagionar aborto.

Sconciatura, lo sconciarsi, vedi aborto.

Sconciatura, aborto, & abortiuo, sust. la creatura, che nasce innanzi tempo, vedi aborto.

Sconcio, scomposto, e sciamannato, cioè mal composto.] Incompositus, ta, tum. Val. Max. l. 2. c. 15 Iuuentus rudi, atque incomposito motu corporum iocabunda gestus dedit. 2 Inconditus, ta, tum, 1. 2. l. 3. b. Plin. l. 8. c. 5. vbi sic ait, elephanti blanditiæ inconditæ.

Sconcio, non acconcio.] Incomptus, ta, tum.

Sconcordia, vedi discordia.

Sconficcare, vedi schiodare.

Scongiurare inteso de Demonij.] Adiuro, as, aui, tum. Grætf.

Scongiurare, pregare strettamente.] Obsecro, as. 2. Obtestor, taris. Turs Nom.

Scongiurare vn'indemoniato.] Adiurare energumenum. Turs. Nom.

Sconoscente, vedi ingrato.

Sconoscentemente, vedi ingratamente.

Sconoscenza, ingratitudine, vedi ingratitudine.

Sconosciuto, vedi incognito.

Sconsideratamente, vedi inconsideratamente.

Sconsiderato, vedi inconsiderato.

Sconsigliare.] Dissuadeo, des, si, sum. Turs. 2. Dehortor, taris Cic.

Sconsigliato, addiett. di sconsigliare, cioè dissuaso.] A destinatis auersus, a, um, vel auocatus, a, um, ex Cicer.

Sconsigliato, senza consiglio.] Inops consilij. Liu. Turs. Nom. 2. Inconsultus, a, um. Cic.

Sconsolato.] Mœstus, a, um Turs. 2. Tristis, & hoc triste. Ter & Turs.

Scontare, pagar' vn debito compensando.] Hostio, stis. Non. Marc. Hostire est æqua reddere. 2. Hostimentum dare. Plaut. Asin. Par pari datum hostimentum est, opera pro pecunia. 3 Hostimento, seu pensatione dissoluere, ex Plaut. Asin.

Scontrafatto, vedi contrafatto.

Scontrare, per incontrare, vedi incontrare.

Sconueneuole, che non conuiene.] Dissentaneus, nea, neum. Turs. Nom. 2. Absurdus, da, dum. 3 Alienus, na, num. Turs. Nom.

Sconueneuole, indecente.] Indecorus, a, um. Turs. Nom. 2. Indecens, tis, n. gen. Grætf. 3. Dedecens, tis.

Sconueneuolmente, auuerb.] Indecorè. 2. Indecorum in morem.

Sconuenire, disdire] Dedecet, bat. Cic. 2. Indecorum esse. Cicer.

Scopa, strumento per vso di scopare.] Scopa, scopæ, 1. l Sipont. lo Mart. scopa dicta est, quasi scoba, instrumentum, quo domum verrimus, hoc est quo scobem educimus. 2. Scopæ, arum, f. g & num. plur. 1. l Plaut. in Stich. Munditias volo fieri hic: ferte huc scopas simulque arundinem, vt operam omnem aranearum perdam. 3. Verriculum, li, n. g Grætf.

Scopare, ò spazzare nettar con iscopa.] Verro, is, verri, versum. Iuuen. sat. 14 Verre pauimentum, nitidas ostende columnas, & Plaut. in Merc. Verre ædes. 2 Scopis mundare ex Plaut. Stich. & Plin. l. 15. c 6. 3. Scopis purgare. Maff de reb. Ind. Com. 4 Scopis munditias facere, ex Plaut. qui sic ait: Munditias volo fieri hic, ferte scopas. 5 Scopis conuerrere, ex Plaut in Stich. Hercle verò capiam scopas, atque hoc conuerram iubens.

Scopar di nuouo, vedi riscopare.

Scopar giù.] Deuerro, ris, 1 2. l. Col. l. 7 c 4 Ouium stabula frequenter euerrenda, & purganda, humorque omnis vrinæ deuerrendus est.

Scopar bene, ò tutto.] Euerro, ris. Col. lib. 7 c 4. Græcarum ouium stabula frequenter euerrenda, & purganda sunt. 2. Conuerro, ris Col. de re rust. l 7. c. 6. Diligens pastor quotidie stabulum conuerrit, nec patitur stercus, aut humorem consistere.

Scopare, cioè battere, ò frustare con iscope, gastigo infame, e proprio di ladri, ò simili malfattori.] Scopis cædere, cum Accus. pers ex Cic. 10 orat & 5. Verr.

Scopatore, colui che scopa.] Conuerritor, oris. Apul. in Apolog. 2 Scoparius, rij. Vlpian.

Scoperchiamento, e scouerchiamento, lo scoperchiare, e scouerchiare.] Operculi detractio, ex Cato c. 10. 2. Operculi amotio, ex Col. l. 11. c 2.

Scoperchiare, e scouerchiare, torre via il coperchio] Operculum demere, ex Cato de Re rust. c. 10. Operculum remouere, ex Plin. lib. 8. c. 39. & lib. 35. cap. 10. 3 Operculum

eulum detraheré, ex Cato cap. 10.

Scopertamente, auuerb. palesemente, chiaramente, manifestamente, senza dissimulatione.] Non dissimulanter. 2. Apertè. 3 Obscurè. Cic lib. 1. fam. ep. 5 Cæteri sunt partim obscurius iniqui, partim non dissimulanter irati.

Scoperto, e scouerto, inteso di cosa prima coperta, e poi scoperta.] Detectus, a, um, 1. 2 l. Liu. 6 bel. Pun. cntus est: Fraus detecta. 2 Retectus, ta, tum, 1. b. 2. l. Var. l. 1, cap. 55.

Scoperto, e scouerto, inteso di cosa non coperta.] Non opertus, ta, tum, ex Cicer. pro Planc. & de Sen. 2. Non tectus, ta, tum, ex Plaut Most & Ouid 2 Metam. 3. Apertus, ta tum, ib. Cicer. pro leg Man. 4. Inopertus, ta, tum, 1 & 2 b Sen. de Clem. c. 13 Vitia sua non ceperit putare similia præceptis, indulget illis, non timidè, nec obscurè luxuriatur, etiam inoperto capite.

Allo scoperto, cioè sotto il Cielo.] Subdio. Var l 3 cap 14. Subdio sumeodus est locus cochlearijs, quem circum aqua claudes. 2. Sub diuo. Col lib. 1. c. 8 Nullus dies tam intolerabilis est, quàm non subdiuo moliri aliquid possit. 3 Sub Cœlo Pallad l 8 tit. 7 Vasa 40 diebus, ac noctibus patieris esse sub Cœlo.

Scopetta, dimin scopa piccola] Scopula, læ, 1. l. 1. b Colum. lib 12 cap 18. Deinde penicillo detergitur, & ferutotissima pice infusa nullo alio rutabulo, & scopula piratur. 2 Scopulæ, arum, fœm gen & num. plur. 1 & 3 l. 2. b Col. l. 12 c. 38 Deinde post nonum diem, quam id factum est vinum purgatur, & scopulis aridæ myrti seria suffi ratur.

Scopetta per la testa] Scopula furfuraria.

Scopettamento, lo scopettare.] Scopa seu scopulis expurgatio, ex Col l. 12. & Plaut. Merc.

Scopettare, pulire, ò nettare con scopetta.] Scopa, seu scopulis emundare, ex Colum. lib. 12. cap. 18. & lib. 3. cap 15.

Scoppiare, crepare, vedi crepare.

Scoppiare, per far scoppij.] Crepito, tas. Plin. lib. 12. cap 17 Ladana myrtata deprehenduntur, crepitantque in igne.

Scoppio.] Crepitus, tus, m. g. ex Plin. & alijs.

Scoprire. e scourire: discoprire, e discourire.] Aperio, ris, 1. 2 & 3. b Cic. 2 Phil Homo misericors ferre non potuit caput aperuit, in collum insuasit. 2. Detego, gis 1. l 2 b Plaut. Most Texit, detexitque me illicò 3 Retego, gis, 1. & 2 b. Cic Att. l 4 epist 7. In hoc thecam nummariam non retexeris, in alijs eris cautior 4 Nudo, as, 1. l. Liu. 4. bel. Maced 5 Patefacio, cis. 1 2 3 & 4 b. Cicer. pro Mil Indicta communia exitij indagaui patefeci, pro tuli. 6. Manifestum, vel manifestam facere. Plin. epist. 318

Scorare, e discorare scoraggiare, e discoraggiare, cioè atterrire, ò sbigottire.] Exanimo, as 1. l. 2 & 3 b. Cicer. Att lib. 10 Aduentus Philonimi exanimauit omnes, qui mecum erant. Terreo, es, 1 l. 2 b. Cic. l. 2. epist. 15. Nec me ista terrent, quæ mihi ad timorem proponuntur.

Scorciare, e scortare: accorciare. ed accortare, cioè far corto od abbreuiare, il contrario dilungare, od allungare] Contraho his, 1 l. 1. b. Cicer. 1 Acad. ibi sic habetur. Ea illi contraherent in angustumque deducerentur. 1. Corripio, pis, 1. l. 2. & 3. b. Sipont. in Mart. A verbo rapio fit compositum corripio quod interdum est abbreuio, vo de syllabas, & correptas, & productas dicimus. 3. Curto, as, 1. l Hor 2. ser. sat 3. Quotulum enim summæ curtabit quisque dierum? 4. Decurto, as, 1. 2 l. Cic. in orat.

Scordanza, per dimenticanza, vedi dimenticanza.

Scordanza, sconcordia, vedi discordia.

Fare scordare, leuare la memoria] Memoriam adimere. Plin. l. 37. c. 10. Galectites lapis memoriam adimit 2. Obliuionem afferre Plin. l. 25. c. 2. 3. Obliuionem facere. Sen. l. 11. ep 82. Quæris quid fit quod obliuionem acceptarum nobis faciat?

Scordarsi, smenticarsi dimenticarsi, perder la memoria di qualche cosa.] Obliuiscor, ceris, cum Genit. vel Accus. Ter. in Eun Cicer pro Mil Homines non solum res præclarissimas obliuiscuntur, sed etiam nefarias suspicantur. 2 Obliuione capi, ex Cic. 3. Phil. 3. Memoriam amittere. Cic pro Deiot.

Scordarse affatto.] Prorsus obliuisci. Ter. in Eun. 2. Memoriam omnem amittere, ex Cic.

Scordarsi volontariamente.] Obliuioni dare, cum Accus. Liu dec 4. l. 2. Memoriam deponere, cum Genit. Cic pro Cel. 3 Ex memoria deponere, cum Accus. Cic. pro Syl 4. Memoriam abijcere cum Genit. Cic. 1 Phil. 5 Obliuione delere, cum accus Cic 2. Philip. 6. Obliuione obruere, cum Accus Cic. de Clar. orat 6 Obliuione conterere, cum Accus Cic. l 1. ep 9 Iniurias omnes voluntaria quadam obliuionem contriueram.

Scordarsi di cosa già imparata.] Dedisco, scis. Cic. de Clar. orat 1 Memoria falli. Plin. l. 10. c. 41 Constat picas emori victas difficultate verbi, ac nisi subinde eadem audiant, memoria falli.

Cosa scordata, della quale vno si scorda.] Obliuius, a, um. Var l 4 ling. Tripartita verba sunt quæ sunt, aut nostra, aut aliena, aut obliuia.

Scordeuole, dimentico, e dimentichenole, smemorato, e smenticato cioè di poca memoria, ò senza memoria.] Obliuiosus, a, um, 1. & 2. & 4 l. & 3 b. Cic. de Sen. Senex stultus, & obliuiosus. 2. Immemor, ris, m. gen.

Scorfano, sorte di pesce così chiamato.] Scorpius, pij, vel scorpio, nis. Plin. l. 32 c. 11.

Scorgere, accorgersi] Animaduerto, tis. Turs. Nom. 2. Perspicio, cis, pexi, pectum. Turs. Nom.

Scorgere, burlare alcuno.] Ludificari aliquem. Ter. Turs. Nom.

Scornare romper le corna.] Cornua frangere. Cic.

Scornare, far scorno, ò affronto, vedi far affronto.

Scornato, affrontato, vedi affrontato.

Scornato, senza corna] Cornibus mutilus, a, um, ex Turs.

Scorno smacco, ò affronto, vedi affronto.

Scorocciarsi, corucciarsi, vedi irarsi.

Scorpione, ò Scarpione, animal noto, e velenoso.] Scorpio, nis, m g. 1. l. 2. b. 3 com in rect. & l in obl. Plin l. 11. cap. 25. Scorpionis cauda semper in ictu est, nulloque momento meditari cessat, nec quando desit occasioni. 2. Scorpius, pij Ouid 4 Fast. Dum loquor, elatæ metuendus acum ne caudæ Scorpius in viscides præcipitatur aquas. 3 Nepa, pæ, f. g. 2. b. Cic. Inde nepæ cernens propter fulgentis acumen.

Scorpione alato.] Scorpio alatus, vel aliger, ex Virgil.

Scorpione, che non fà male.] Scorpio innocuus. Plin. l. 11. cap 15.

Scorpione, che vccide.] Scorpio exitialis. Plin. lib. 11. cap 25.

Scorpione volatile.] Scorpio volucer. Plin. lib, 11, cap 15.

Scorpione, segno del Zodiaco.] Scorpio, nis, m. gen. Plin. lib 17 cap 14 2 Scorpius, pij, m g. Col 3. Scorpionis signum Col

Scorpione, strumento da tormentare.] Scorpio, nis, m. g. Plin. l 7 c. 56. Cretas in tormentis, scorpionem inuenisse dicunt

Scorreggiare, tirar corregge, ò petti, vedi peteggiare.

Scoreggiata, frusta di coreggia.] Lorum, ri, n g. Ter. Turs. Nom

Scoreggiata, e scuriata, sferza con la quale si battono i fanciulli.] Ferula, læ, f. g. 2 Scutica, cæ 3 Mastia, tigis, m. gen.

Scoreggiata, frustata.] Verbera, eris, neut. gen. Cicer.

Scorrere, andar scorrendo.] Discurro, is 2 Discursum facere. Plin. l. 2. c. 35 Fieri videntur, & discursus stellarum nunquam temerè.

Scorrere, fuggire nel fondo che fà vn'anguilla tenuta in mano.] Elabor, beris. Sen. l. 2, ep. 1. Magna vitæ pars elabitur malè agentibus.

Scorrere vn libro.] Librum percurrere. Sen. lib. epist. 1 5. Cum multa percurreris, vnum excerpe, quod illo die concoquas.

Scorrere, colare.] Fluo, fluis, xi, xum. Tursel. Nom.

Scorrere di più bande.] Diffluo, is, xi, xum. Idem ibidem.

Scorrere, dar vna scorsa.] Excurro, ris. Tursel. Nom.

Scorreria, correria, cioè lo scorrere che fanno i soldati per il paese nemico depredando.] Excursio, onis, f. g. eo Tursel. Nom. 2 Incursio, nis, f. g. Cic. pro leg. Man. 3. Impressio, nis. Graecl. 4 Incursus, sus.

Far scorreria.] Incursio, as. 2. Impressionem facere.

Scorretto.] Mendosus, sa, sum. Turs. Nom. 2. Incorrectus, a, um. Ouid. 3. Trist. el. 14.

Scorretto di costumi.] Vitiosus, sa, sum. Cic.

Scorsona, e scorzona, la femina del scorsone.] Colubra, brae, faem. gen. 2. b. Cel. lib. 5. cap 27. Venenum serpentis, vt quaedam etiam venatoria venena, quibus Galli saepissime vtuntur, non gustu, sed in vulnere nocent. Ideoque colubra ipsa tutò estur, ictus eius occidit.

Scorsone, ouer scorzone, serpe che viue ne' boschi.] Coluber, bri, m. g. a. b.

Scorta, guida.] Dux, ducis, com. gen. Turs Nom.

Scortare, Fior. anco scorciare, il medesimo che accortare, & accorciare, ouer abbreuiare, cioè far corto, ò breue, vedi abbreuiare.

Scortare la vista.] Hebetare oculorum aciem. Turs. Nom.

Scortatora di strada.] Abbreuiatio, onis, f. g. a. Compendium viae Plin. l. 5. cap. 5. Compendium viae quatridui deprehensum est.

Scortese, e discortese priuo di cortesia.] Inhumanus, na, num, 1. b. 2 & 3. l. Cicer. de Sen. Moderati nec difficiles, nec inhumani senes tolerabilem agunt senectutem. 2. Inofficiosus, sa, sum, 1. 3. 4 b. 2. l. Cicer. Att lib. 13. Aliter fuissemus, & in hos officiosi, & in nosmetipsos. 3. Humanitatis exors, ex Cicer. de or. & Liu 3. bel. Pun 4 Humanitatis inops. Cicer. 2. orat. 5. Inurbanus, na, num, 1. b. 2. & 3. l. Cicer. 3. de orat. Hesterno sermone nobis oratorem descripseras, inopem quendam humanitatis, atque inurbanum. 6. Illiberalis, & hoc le Turs. Nom. 7. Rusticanus. a, um.

Scortesia.] Inhumanitas, tatis, f. g. Turs. Nom. 2. Illiberalitas, atis, f. g Cic.

Scortesemente, con scortesia.] Illiberaliter. Turs. Nom. Cic. 2. Inhumaniter. Terent. Turs. Nom.

Scortesia.] Inhumanitas, tatis, f g Turs. Nom. 2. Illiberalitas, tatis, f. g. Cic.

Scorticamento, e scoiamento, lo scorticare, ò scoiare.] Corij, cutis, vel pellis ademptio, ex Plaut. in Cist. & Cic pro Dom. 2. Corij, cutis, vel pellis detractio, ex Plaut. in Cist. & Cic. 3 off.

Scorticare, e scoiare, Fior. dipellare, tor via la pelle, ò cuoio.] Glubo, bis, bi, btum, 1. l. Cato de Re rust. c. 33. 2. Deglubo, bis, bi, tum, 1. & 2. l. Suet. in Tiber. c 33. Praesidibus onerandas tributo prouincias suadentibus, rescripsit: Boni pastoris esse tondere pecus, non deglubere. 3. Corium, cutem, vel pellem detrahere, Valer Max. lib. 6. c. 33. 4. Corium, cutem, vel pellem demere, vel adimere, ex Plaut. in Truc. & Epid 5. Tergus, aut pellem diripere, vel eripere. Virg. 2. Aen. 6. Pelle, cute, vel corio exuere, vel spoliare, ex Liu. 9. bel. Pun. & Pallad. lib. 2. tit. 15.

Scorticato, e scoiato, partic.] Decorticatus, ta, tum, 1. l. 2. b. Pallad. lib. 2. tit. 15. Amygdala decortata si aqua marina lauemus, aut salsa, & candida fiunt, & plurimum durant.

Scorticatura, intesa di parte, ò membro, che alquanto si scortica.] Attritus, tus, m. gen. Plin. lib 30. c. 9. Attritus etiam calceamentorum veteris soleae crematae cinis, sanat, &c.

Scorza, e corteccia.] Cortex, cis, m & f. g. Turs Nom. 2. Liber, bri, m g. Turs. Nom. Per. & Cic. de Nat. Deor. Trunci obducuntur libro, aut cortice, quo fiat à frigoribus, & à caloribus tutiores.

Scorza d'albero, ò d'altra cosa.] Arboris, vel alterius induuium. Plin. lib. 13. cap 4 Vestem sibi, arboribusque induuijs circulum miracum pernicitate homine sub eunte.

Scorza di castagna.] Castaneae corium. Plin. lib. 5. cap 18.

Scorza di cerasa.] Cerasi cutis. Plin. l. 15 c. 28.

Scorza tutta fessa, ò piena di fessura.] Cortex rimosus. Plio l 17. c. 24.

Scorza di fico, cioè del frutto.] Fici cutis. Plin. lib. 15. cap. 26

Scorza di ghianda.] Glandis crusta Plio l 15. c. 28.

Scorza grossa di granato.] Malicorium, rij, neut gen. Plin. lib 23. cap 6. Punici mali cortice coria perficiuntur, ob id malicorium appellatur. 2. Punici corium. Plin l. 15 cap. 28.

Scorza sottile, & interiore dell'albero.] Liber, bri, m. gen. Cic de Nat. Deor. Trunci obducuntur libro, aut cortice, &c.

Scorza sottile di granato.] Punici mali membrana. Plin. l 12 c 28.

Scorza tenera della noce, & è la prima.] Calyx puluinatus. Plin l. 15. c. 22.

Scorza d'herba.] Siliqua, quae. Virg. lib. 1. Georg. 2. Folliculus, li. Liu 9 ab Vrb. 3. Pericarpium, pij, n. gen. Calep

Scorza d'vua.] Vuae cutis. Plin. l. 15. c. 28.

Scorza di frutti.] Corticula, lae, foemin. gen. Tursel. Nom.

Scorza, guscio, vedi guscio.

Scorzamento, scorteccíamento, l'atto di scorzare.] Decorticatio, nis, f. g. 2 Corticis detractio, nis. Plio. lib. 17. cap. 24. Si angusta decortioatio fuerit, nihil nocet supradictis.

Scorzare, scorteggiare, leuar la corteccia grossa de gli arbori.] Decortico, cas. Plio. l. 6. cap. 39. Arbores caedi tempestiuum est, quae decorticentur. 2. Corticem detrahere, vel auferre.

Scorzare, scorteggiare, leuar la scorza, ò corteccia sottile degl'arbori.] Delibro, as, 1. l. 2. b. ex Col. Corticem circumcidito, & materiam delibrato. 2. Decortico, as, 1. 2. l. 3. b. Plin. l. 19. c. 2.

Scorzare attorno.] Corticem in orbem detrahere. Plin. l. 17. c. 24.

Scorzare, mondare vn pomo.] Decorticare pomum. 2. Corticulam detrahere. Turs. Nom.

Scorzare l'orzo.] Deglubere hordeum. Cato.

Scorzone, serpe, vedi scorsone.

Scorzoso, e scorzuto, che hà grossa, ò molta scorza.] Corticosus, sa, sum. Plin l. 2. c. 14 & l. 30.

Scoscesamente, auuerb.] Praeruptè. Plin. l. 34. cap 14. cuius est: Mons praeruptè altus.

Scoscesissimo, superlat. sommamente scosceso.] Praeruptissimus, a, um. Cael. 8. bel. Gal. cuius est. Praeruptissima vrbis pars.

Scosceso, e discosceso, Sen. dirupato, Fior. trarupato] Praeruptus, a, um, 1. 2. l. Caes 8 bell. Gall. cuius est. Vxellodunum, praeruptum vndique oppidum. 2. Abruptus, ta, tum, 1. 2. l. Liu. 1. bel. Pun cuius est: locus in pedum mille altitudinem abruptus 3. Praeceps, cipitis, o gen. 1. l. 2. 3. b. Liu. 1. bel. Pun. cuius est locus praeceps.

Più scosceso, compar. Praeruptior, & hoc prius. Colum. lib 3. Praeruptior verò collis, vel in quatuor pedes verticodus est.

Scoscire, vedi scucire.

Scossa, sust. cioè crollo, vedi crollo.

Scostare, e discostare.] Remoueo, es, 1. 2. b. Cicer. 1. offic. Quae natura occultauit, eadem omnes, qui sana mente sunt, remouent ab oculis. 2. Semoueo, ues, 1. l. 2. b. Plaut. in Asin. qui de muliere loquens, sic ait. Culpa tua isthaec, quae discipulum semidoctum abs te semoues. 3. Amoueo, es.

Scostarsi, e discostarsi.] Recedo, dis, 1. b. 2. l.

Sco-

Scostare vno, tirarlo da banda.] Seducere aliquem. Cicer.

Scostarsi, vedi assentarsi.

Scostumatamente, auuerb con iscostumatezza, ò senza creanza]Moribus indoctis, vel rusticis, ex Plaut. in Bacch. qui sic ait; Ego longè anteeo stultitia, & moribus indoctis. 2.Moribus inurbania, vel inciuilibus, ex Aul.Gel l.1 cap 10 & l.10 c.6 & Cic.2.de or.3.Ritu, vel more inurbano, vel inciuili. 4 Malè moratorum ritu vel more, ex Plaut. in Stich.& Cicer 2. Phil.5. Rusticè, vel inurbanè, ex Cic.3 off. & 3.de Nat.

Scostumatezza, l'astratto di scostumato, cioè mal costume, e mala creanza.] Mos inciuilis, rusticus, vel inurbanus, ex Cic.de Am.& 3. de Natur 2.Mos inconditus, vel indoctus. Pomp.Mel.lib.1.cap 21.& Plaut. in Bacch. 3.Morum rusticitas, ex Quint. lib.6. cap.2 & Plin.l.35. cap 4.

Scostumato, e malcreato, addiett. di mal costume, ò di mala creanza.] Malè moratus, ta, tum, ex Plaut. in Stich & Pers.2.Impolitè, vel inurbanè moratus, ta, tum, ex Cic 1. de orat.& Plaut. in Stich 3.Moribus malis, vel indoctis, vel inconditis moratus, ta, tum, ex Plaut.Bacch. & Ter.in Hec 4.Moribus inurbania, vel rusticis, vel inciuilibus præditus, ta, tum, ex Cicer. 3.de Nat.& 1.de Inuent.

Più scostumato, compar.] Peius moratus, ta, tum. Plaut. in Stich Facilè inuenies, & peiorem, & peius moratam, pater. 2.Moribus peioribus, vel rusticioribus moratus, ta, tum, de Ter.in Hec & Plaut. in Stich.

Scotia, prouincia.] Hibernia, æ. Calep

Scottare, abbruciar leggiermente.]Aduro, ris. Tursel. Nom.

Scottare, cioè pungere, ò molestare.] Vro ris.2 Ango, gis. 3.Sollicito, as. Cic.fam.ep.12. Nihil me magis sollicitabat, quàm in his molestijs non me, si qua ridenda essent, ridere tecum Sen. l 1. ep.3.

Scottare, metaforicamente si dice di cosa assai molesta, e graue]Pungo, gis. Cic. l.7 c.4. Pungit me, quòd scribis, te esse istic libenter.

Scottato, leggiermente abbruciato.] Adustus, ta, tum. Turs.Nom.

Scottatura, offesa di fuoco nella persona.] Ambustio, nis, f g.1 & 2.l.& 3.b.Plin.l.23. c.4 Oleum myrteum medetur eruptionibus, & ambustionibus. 2 Ambustum, sti, n g. 1.& 2.l.Plin.l.21. c.7 Iris natura est feruens, tractataque postulas ambusti modò facit. 3. Adustio, nis, f g. Plin.lib.20. cap.2.Cicatrices, adustionesque omnes artet lactuca.

Scotto, il desinare, ò cena, che si fà all'hostetia.]Comestura cauponaria. Cato de Re rust.Et Sip. in Mart.

Scourire, vedi scoprire.

Scozzonare, cioè domare, od'insegnare: dicesi propriamente di caualli, & altre bestie.] Domo, as, 1.b. Sen. in Hippol.2.Condocefacio cis 2.l 2.3.4.5.b. ex Cicer.2. de Natur.dum sic ait: vt belluis vtamur domitis, & condocefactis.3 Condoceo, es.1.l. 2 b.Hirt. l.5. 4 Doceo, es, 1. b.ex Cic.1.off.& Lucr l 3.cuius est: doctus equæ pullus. 5.Erudio, is, 1 l.2.b Cic.3 Tusc 6.Instituo, is, vel instruo, is, 1.l.2 b Cic.2.de orat. & de Sen. 7.Informo, as, 1.2.l. Cic. pro Arch.

Scracchiare, screcare, e scriare, Sen. cioè far forza di raccorre il catarro per isputarlo.] Screo, as, 1.b. ex Plin. lib 23. cap.1. Asparagi radix phlegma, & sanguinem qui screatur, sanat. 2 Excreo, as, 1.l. 2. b. Plaut. in Asin fiat, geratur mos tibi lage, age, vsque excrea.

Scracchio, Sen sarnacchio, Fiotent quella quantità di catarro, che in vna volta si sputa.] Oris excrementum succidum, ex Corn Tac lib.20. & Plaut.in Mil.2 Excreatio pituitosa, ex Plin lib.20. cap.22. cuius est: cruenta excreatio.

Scredere, discredere, e miscredere, cioè non credere.] Haud credere, ex Cic.de Clar & pro Sest.Rosc.2. Fidem non habere. Cic.de Vn.Difficile factu est, à Dijs ortis fidem non habere.

Screditare, vedi discreditare.

Screspare, ò sgrinzare: tor via le crespe, ò grinze.] Erugo, as, 1 2.l. Plin. lib 26. cap 15 Cataliæ grana, mixta ceræ liquidæ, extendunt cutem in facie erugantque.

Scriattolo, vedi scoiattolo.

Scrigno luogo da seruar scritture, ò cose simili.] Scrinium, nij, o.g. Plin.

Scrigno, cioè gobbo, vedi gobbo.

Scrignuto, vedi gobbo, addiett.

Scrima, e scherma, vedi scherma.

Scriminale, strumento assai noto, con cui le donne s'acconciano i capelli.] Discerniculum, li, r 2.l. 3.4 b. Non. Marc. Discerniculum est acus, qua capillos mulierum ante frontem diuidit, à discernendo dictum. 2 Acus crinalia. Apul.l 8.

Scritta, scruso, e scrittura, quel che è scritto.] Scriptum, ti, n.g.Corn.Tac. lib.5. Moris tum erat, quanquam præsentem, scripto adire 2.Scripta, orum, 1 l.Quint.l.2. c.5. qui ait: vt pueri scripta oculis sequantur.

Scritta in dietro.] Opistographum, i.

Scritta, ò scritto di propria mano, ò pugno.] Chirographum, phi, o.g.1 l 2.com 3 b græc. Cic l 12. ep 1. Cuius æra refigere debebamus, eius etiam chirographa defendimus?

Scritta falsa.] Chirographum falsum. Cic.1. Phil. Cæsaris domus quæstuosissima est falsorum chirographorum officina.

Scritto, particip.] Scriptus, a, um Cic.

Scritto di propria mano, partic.] Chirographus, a um, vel autographus, a, um. Suet.in Aug.cap 87. Augusti literæ autographæ ostentant.

Scrittore, cioè scriuano, copiatore, ò copista.] Librarius, rij, m g.1 com.2 l.3.b.Plin.l.8. c 25. C.Iulium Cæsarem accepimus epistolas tantarum rerum quaternas pariter librarijs dictare solitum, aut si nihil aliud ageret, septenas 2.Scriba, bæ, m g.1.l.Cic.l.5. ep.30.Ad ea quæ scripsisti, commodius equidem de singulis ad te rebus scriberem, si M.Tullius scriba meus adesset. 3.Exceptor, ris Iul. Firm.

Scrittore, per compositore.] Scriptor, ris, m.g. 2.b.in rect. & l. in obliq.

Scrittorio, cioè archiuio, vedi archiuio.

La scrittura, ò la sacra scrittura] Scriptum Dei verbum. Edmund. rat.1. Aduersarij se scripto Dei verbo controuersias velle dirimere proclamarunt.

Scriuacchiare, scriuer male sconciamente.] Exaro, as.Cic. Turs.

Scriuere.] Scribo.Cic & Plin.

Scriuere vna lettera ad alcuno.] Mittere litteras.Val Max. l 1 cap 1. & Tib.Graeco ad Collegium augurum litteræ sunt ex Prouincia missæ. 2.Dare litteras.

Scriuere in mezzo.] Interscribo, bis, 1.2 & 3 l Plin.lib.7. ep.129 Poteris.& quæ dixeris post obliuionem retractare, multa detinere, plura transire, alia interscribere, alia rescribere.

Scriuere greco, ò in greco.] Græcè scribere Bud. in Pand.

Scriuere con abbreuiatione.] Per compendiariam notam scribere, ex Suet.& alijs.

Scriuere in cifra, ò per cifra.] Per notam scribere Suet. in Aug. cap 88 Augustus quoties per notam scribit b. pro a. c pro b. ac deinceps eadem ratione sequentes literas ponit

Scriuere spesso.] Scriptito, tas. Cic.

Scriuere in vn tratto, ò alla sprouista.] Subitò scribere. Cicer.

Scriuer con gran fretta.] Raptim scribere.

Scrofa, porca, e troia, la femina del bestiame porcino.] Sus, is, fœmin.gen. Var.lib 2.cap 4.In Arcadia scio esse spectatam suem, quæ præ pinguedine non modò surgere non posset, sed etiam, vt eius corpore sorex exesa carne nidum fecisset, & peperisset mures. 2 Scrofa, fæ, fœm. gen. Colum. lib 7. cap 11. Scrofæ quædam sunt quæ mandunt fœtus suos, nam sues, ex omnibus pecudibus impatientissimæ famis sunt. 3.Sus fœmina. Col. lib.7. cap.7. Fœmina sus habetur ad partus edendos idonea,

ferè vsque in annos septem; quæ quanto fœcundior est, celerius senescit. 4.Porca,cæ,f.g. Cato de Re rust.c.134. Priusquam porcam fœminam immolabis Iano, struem commoueto. 5.Porcus fœmina. Cic.2. de leg.

Cibo,ò pasto di scrofa.] Porculatio,ois.

Grugno di scrofa] Rostrum,stri,n.g. Cic

Scrofa pregna,ò grauida.] Sua plena. Cic 2.de Diu.A Moneta.præterquam de sue plena, quid vnquam moniti sumus?

Scrofa di primo parto.] Sua primipara. Plin. lib. 11. cap.37. Vulua eiecto partu melior, quàm edito; eiectitia vocatur illa hæc porcaria, primiparæ suis optima.

Scrofa precidanea, era quella che prima di mietere, s'vccideua in sacrificio di Cerere.] Porca præcidanea. Pomp.Fest lib 14 & Cato de Re rust. c.134 Priusquam messem faciaa, porcam præcidaneam hoc modo fieri oportet.

Di scrofa, attenente à scrofa.] Porcarius, a,um, ex Plin. l.11.c.37.

Scrofanello pesce così nominato in Roma.] Scorpæna,næ, f.g Plin.l.32.c.11.& Athen.lib.7. Scorpænas,& scorpiones edimus, quoa colore, & succo differre certum est.

Quegli che pasce scrofe.] Scrofipascus, pasci. Plaut. in Capt. Pistores scrofipasci alunt furfure sues.

Scrofola, a.b.tumore che nasce in più parti, ma specialmente nel collo dal mezzo in sù] Struma, mæ, f g & s.l Corn.Ce l.5. c 28.& Plin.l 26. c 5 Herba solstitialis, flore tubro, suspensa in collo comprimere dicitur strumas.

Scrofoloso, addiett. che patisce di scrofole.] Strumosus, sa,sum. 1.& 2 l.Colum. l.7. cap 10. Suibus strumosis sub lingua sanguis mittendus est, qui cum profluxerit, sale trito cum farina triticea confricari totum os conueniet.

Scrollare, vedi crollare.

Scrostare,leuar la crosta al pane.] Crustam demere, detrahere,vel adimere.Cic.

Scrupulo, dubbio, che perturba la mente, ò la coscienza.] Scrupulus, li, mascul gen. 1.l.& 2.b. Sipont. A scrupus fit dimiouttiuum scrupulus, quod propriè paruum calculum significat: metaphoricè tamen pro difficultate accipitur. 2 Religio, nis, fœm gen. Sipont Religio etiam pro metu, & sollicitudine ponitur.

Farsi scrupulo,farsi coscienza.] Religiosum habere. Plin. l.28. cap 4 Næuos in facie tondere,religiosum habent, etiam nunc multi.

Scrupolosità,l'astratto di scrupoloso.] Scrupulositas, atis, f g Vlp.l.28.

Scrupololo,addiett.] Scrupulosus, sa,sum. 2.Religiosus,sa, sum. Turf. Nom.

Scucire, discucire, e sdrucire, disfare il cucito.] Diffuo, is, 1.l 2.b. Cicer.1. offic. Amicitias quæ minus delectent, & minus probentur, magis decere censent sapientes, sensim difluere, quàm repentè præcidere. 2. Refuo,suta,sui, sutum, 1.2.b Suet.in Aug. c 94. Augusto sumenti virilem togam tunica lati claui resuta ex vtraque parte,ad pedes decidit.

Scucir' à poco à poco.] Sensim diffuere Cic.

Scucirsi, pass. disfarsi il cucito. Diffuor,eris Cic.de Amic. 2.Resuor,eris,1.b. Suet in Aug c 94.

Scucito, discucito, e sdrucito. particip] Diffutus, ta, tum, 1 & 2 l. Ouid. 1. Fast. Altera diffuto pectus aperta sinu. 2.Refutus, a, um, 1.b. & 2 l. Suet. in Aug. cap 94.

Da essere scucito,ò da scucirsi.] Diffuendus,da, dum,1 & 3.l. & 2 b. Cic. de Amic. Tales igitur amicitiæ sunt remissione vsu leuandæ, & vt Caton m dicere audiui, dissuendæ magis,quàm discindendæ sunt. 2. Resuendus, da,dum,1.b.ex Suet. in Aug.c 94.

Scudaio,maestro, ò facitore di scudi.] Scutarius, rij, 1.& 2 l.Plaut.in Epid Id medò videndum, vt materies suppetat scutarijs. 2.Faber scutarius, ex Cic de Clar. 3.Scutorum faber,ex Horat, l.2. ep.2. 4.Scutorum artifex, vel opifex, ex Cic.

Scudare, coprire, ò difendere collo scudo.] Scuto tegere, vel munire,cum Accus.pers ex Sallust. de Con Catil. 2. Scuto protegere, cum Accusat. person. ex Plin. lib.7. cap.2.

Scudato, addiett. coperto, ò difeso con lo scudo.] Scutatus,ta, tum. Cic 3. Phil. 2 Clypeatus,a, um. Plaut. in Curc.

Scudella, vedi scodella.

Scudetto, e scudicciolo, diminut. di scudo.] Scutulum,li,neut gen.2 b. Cicer.1. de Nat. Sospita cum pelle caprina, cum hasta, cum scutulo, cum calceolis repandis.

Scudetto, diminut. scudo piccolo, in esse di moneta.] Centussiculus, li, 4.b. ex Varr. 4 de ling. cuius est centussis, & Colum lib 6 cap 18. cuius est vox assiculus.

Scudetto d'oro,dimin di scudo d'oro.] Aureolus, li, 1.l.2. 3 b Matt.l.5.ep.20.

Qui crepet aureolos, forsitan vnus erit.

Scudiere, colui che serue il caualiere nel bisogno dell'arme.] Armiger, geri,2 b Plin. l 35 Pinxit Apelles Clytum equo ad bellum festinantem, & ei galeam poscenti armigerum porrigentem 2 Armifer feri, ex Ouid. ad Liuiam. 3 Scutifer,ri, masc gen Calep 4 Scutiger ri, m. g. 5 Scuti gerulus,li,m g s l 2.b Plaut.6. Aspidophorus, ri. Græc.

Scudisciare, vedi bacchettare.

Scudiscio, vedi bacchetta.

Scudiera, voce tiffiliaba, e val ministra di scudo, ò d'altre arme.] Armigera, ræ, 2.& 3 b. Plin. lib.10. cap. 3.

Scudo, arme ritonda, che tengono nel braccin manco à guerrieri.] Scutum,ti, neut gen. 2 Scutum Albesium. 3. Scutum decumanum. Fest lib.1. de verb signific. Albesia scuta dicebantur, quibus Albenses qui sunt Marsi generis, vsi sunt; hæc eadem decumana vocabantur, quòd essent amplissima, vt decumani fluctus.

Imbracciar lo scudo, cioè armarsi con lo scudo.] Sinistram clypeo inserere, vel insertare. Virgil. 2. Aneid.

Hic ferro accingor rursus, clypeoque sinistram
Insertabam aptans, meque extra tecta ferebam.

2.Læuam clypeo armare, vel obarmare, ex Cic.4 Acad. & pro Mil.

Scudo, moneta di dieci giulij, ò cento baiocchi.] Centussis,sis,mascul gen 2 l. Var 8.de ling quì sic ait: In ære vsque ab asse ad centussis, numerus æs significat.

Scudo d'oro.] Nummus aureus Orlan. In lit. an. Soc. Gregorius XIII. nostræ non ignarus inopiæ mille aureis nummis subsidio venit. 2 Aureus.ei, 1.l 2 b. Mass.in Ignat.l.3. c 9.cuius est: chartaceum inuolucrum aureis refertum.

Scuffia, vedi cuffia.

Scultore, colui che scolpisce.] Cælator, ris, 1 2 l 3 b. in rect. & l. in obliq. Quint lib 2. cap.22 Cælator cœlum desiderat, & pictor pernicilla 2. Sculptor, ris, 1 l 2 b. in rect & l.in obliq Plin.lib 3.epist.10. Vt sculptorem. vt pictorem, qui filij vestri imaginem facerent, admoneretis. 3.Sculptor,ris, 1.l.2.b.in rect.& l.in obliq. Plin l.36.c 5.

Scultura, l'arte di scolpire.] Cælatura,ræ,1 2.3 l. Quint. 2. c 21.Cælatura est,quæ auro,argento,ære,ferro,opera efficit.2.Sculptura,ræ,1 & 2.l ex Plin l 37.c.7.vbi sic ait: hæc genera sculpturæ contumaciter resistunt. 3.Sculptura,ræ,1.2.l.Quint lib 2.cap 21 Sculptura etiam lignum, ebur,marmor,vitrum,gemmas,præter ea, quæ dixi complectitur.

Scultura, cioè opera, ò lauoro di scultore.] Cælatura, ræ, 1.2.3.l Quint. lib. 2 cap. 17. In cælatura clypei Achillis,& lites sunt, & actores. 2 Cælamen, nis, neutr. g. 1. & 2.l. 3.b. Ouid.13. Met.cuius est; Clypei cælamina.

Scuola, vedi scola.

Scure, vedi accetta.

Scuro,

Scuro, vedi oscuro.
Scusa, e scusatione, discusatione, & escusatione, lo scusare, discusare, ò escusare.] Excusatio, nis, f. g. 1. 2. & 3 l. 4. b. Cic. de Am. Nulla est excusatio peccati, si amici causa peccaueris. 2 Purgatio, nis, f. g Cic. 1. de Ioueot. 3. Causatio, oii, f. g Gel. l. 16. ep. 19. Si ob eam rem morstris, accipio causam, &c.
Scusa da sauio.] Excusatio sapiens. Cic. Attic l. 8. Nihil prætermissum est quod non habeat sapientem excusationem, non modo probabilem.
Scusa giusta, e ragioneuole.] Excusatio iusta, atque idonea. Cic. l. 6 ep. 25. Iusta, & idonea vsus es excusatione, intermissionis literarum tuarum. 2. Excusatio legitima. Cic. 5. Phil.
Accettare, approuare, ò riceuer la scusa.] Excusationem accipere. Cicer. lib. 12. epist. 25. Quod te mihi de Sempronio purgas, accipio excusationem. 2. Excusationem probare. Cicer. in orat. Nobis in scribendo, atque in dicendo necessitatis excusatio non probatur.
Far la scusa, vedi scusare.
Con scusa, auuerbio'm.] Excusatè, Quint. Fieri id videtur excusatè.
Con più, e maggiore scusa] Excusatius. Plin. epist. 198. Licebit rursus irasci, si meruerit, quod exoratus excusatius facies.
Scusa pronta.] Excusatio parata.
Scusabile, addiett. che si può scusare.] Excusabilis, & hoc le. Ouid. de Pont. lib. 1. eleg. 8. & lib. 4. eleg 13.
Scusare, discusare, & escusare, far la scusa, cioè scolpare, ò sè, ò altri, con apportar ragione.] Excuso, as, 1. & a. l. Cicer. ad Q. Fr. l. 2. ep. 6. Excuso me tibi io eo ipso, io quo te excuso. 2 Purgo, as, 1 l. Cic. lib. 12. epist. 25. 3. Excusatum habere. Matt. l. 2 4. Causor, aris Non. Marc. Causari est causam dicere, vel defendere. 5 Excusatione vti. 6. Excusationem afferre. 7. Excusationem dare. 8. Excusationi esse, cum Dat Sisen. hist. lib. 4. Neque æratis granditatem, neque ordinis honestatem tibi excusationi.
Scusarsi con la malattia.] Valetudinem excusare. Plin. lib. 26. cap. 1. Tiberius Cæsar valetudinem excusauit.
Desidero, che mi scusiate.] Tibi me excusatum volo, ex Cic 3. Ver Populo Romano vniuerso me vehementer excusatum volo.
Squittinio, vedi squittinio.

S D

SDebitare, cauar' vno di debito.] Aere alieno aliquem liberare. Cic ad Q. Fr. l. 1. ep. 1. 2. Aere alieno aliquem eximere ex L. u.
Sdebitarsi, vscir di debito.] Aere alieno exire. Cicer 11. Fh l. 2. Aere alieno se liberare, vel eximere Cic. Att. lib. 14. 3 Aes alienum soluere.
Sdegnare.] Indignor, aris. Quint. l. 6. Quidsm indignantur impe... quod... continet metus. 2. Indignè, vel ægrè ferre.
Far sdegnare, mouer ad ira.] Iracundiam mouere. Cicer. in Part ...on nunquam tamen accusator misericordiam mouere debet, & ... senfoe, iracundiam.
Sdegnarsi, mouersi ad ira, vedi adirarsi.
Sdegnato, vedi irato.
Sdegno, vedi ira.
Sdegnoso, vedi iracondo.
Sdentamento, cauamento di denti.] Dentium euulsio, ex Cic 3. de Nat. Aesculapius Arsippi, & Arsinoe, qui primus purgationem alui, dentisque euulsionem inuenit. 2. Dentium exemptio, ex Cor n Cels. lib. 6. cap. 13. & Col. l. 3. c 18.
Sdentare, cauar i denti.] Edento, as, 1. & 2 J Plaut Rud. Nimis velim homini ... prob ... ssimo malas edentauerint. 2. Dentes euellere, ex Cic. 3. de Nat. 3. Dentes eximere, Coro. Cels. l. 6. c. 16.
Sdentatissimo, addiett. superlat. sommamente sdentato.] Dentibus defectissimum, ma, mum, 1. 2 & 3. l. 4 b. ex Colum. Præf. vbi ait. Defectissimum, quemque annis, & viribus in ægrum relegat, & Plin. l. 8. cap. 16.
Sdentato, addiett. che non hà denti.] Edentulus, la, lum, a. & a. l. 3 o. Plaut. in Cas. Propter operam illius improbi edentuli. 2. Dentibus defectus, a, um. Plin. lib 8. cap 16. Vitam Leonibus longam docet, argumento quod plerique dentibus defecti reperiantur 3. Edentatus, ta, tum, 1. 2. & 3. l. ex Plaut. Rud. vbi legitur, malas edentauerint.
Più sdentato, comparat. che hà meno denti.] Dentibus defectior, & hoc tius, 1. & 2. l. 3. b. ex Plin. lib. 8. cap. 16. & Col. præf.
Sderenare, vedi slombare.
Sdiricciare, cauar le castagne da i ricci, vedi diricciare.
Sdrucciolamento] Lapsus, sus, m g.
Sdrucciolare, sbricciare, e smucciare.] Labor, eris, lapsus, sum. 2 Prolabor, eris, 3 l. 3 Delabor, eris. Cicer.
Sdrucciolofo, e sbricciolofo.] Lubricus, ca, cum. 2. Præceps, pitis. Cic.

S E

SE particella conditionale, cioè dato che, ò caso che.] Si l. Cicer. 2. de fin. Doloris medicamenta illa epicurea tanquam de oarthecio promant, si grauis, breuis, si longus, leuis. Cic. ad Att. lib. 5. epist. 13. Si dormis, expergiscere, si stas, ingredere; si ingrederis, verre, si curris, aduola.
Se di qualche luogo.] Sicunde.
Se in qualche luogo.] Sicubi.
Se non.] Ni. 2. Nisi.
Se non che.] Nisi quod Cic.
Se però.] Si modò. 2. Nisi si Cic.
Se però non.] Nisi verò Cic.
Se bene, benche.] Etsi Cic 2. Quanquam.
Da sè, da sè stesso, ò di sua natura.] Per se. Cels. lib. 3. cap 14 Morbus, qui per se finem habiturus est, citius adhibito auxilio tollitur. 2. Spontè. Plin. lib. 7. Proem.
Seca, vedi sega.
Secare, vedi segare.
Secca, secchezza, secchità, e seccore, siccità, & aridità, intesodi tempo.] Siccitas, tis, f gen. Liu. 3. Tempestas arida. Turs. Nom.
Seccaggine, e scingaggine: secchezza, e secchità, l'astratto di secco.] Siccitas tatis. Pallad.
Seccamente, auuerb.] Siccè.
Seccare, far secco.] Aridum facere. Colum. de Arb. cap 38. Cythisum, quod aridum facere voles, &c. 2. Sicco, as.
Seccare all'ombra.] Siccare in vmbra. Plin. lib. 15. cap 17. Vno die in vmbris siccatis. 2. In vmbris excocere Colum. lib. 5. c. 12. Cythisum in vmbra exiccato, & ita condito.
Seccare al fumo.] Fumo siccare. Plin l. 19 c 6.
Seccare al Sole.] Siccare in Sole. Plin l. 15 c. 17. Mox io Sole siccant. 2. Insolo, las. Turs. Nom.
Seccarsi, rilerito ad arbori, ò piante.] Intereo, ris. 2 Arefco, scis. Plin l. 17. c. 34 Cypressus, & Cedrus detracto cacumine intereunt. 3 Morior, eris. Cic. 5 de fin. Et viuere vitem, & mori dicimus.
Seccarsi affatto.] Exarefco, f. 2. Cic. in P ... Exaruerunt omnes. 2. Perarefco scis Var. l. 1. cap 49 Herba in pratis subsecari falcibus debet, & quoad perarescat, furcillis versari.
Secche, luoghi nel mare per iscarsezza d'acqua pericolosi.] Syrtes, tium, fœmin. gen & num plur Plin lib. 5. c 4. 2 Maris breuia. Virgil. 1. Aeneid.
Secche di terra.] Syrtes mediterraneæ. Lamprid. lib. 4. od. 32.

Secche di terra in Africa.] Syrtes Getulæ. Horat. lib. 1. od. vlt.

Secchia, e secchio, vaso di rame, ò d'altra materia, per attinger acqua] Situla, læ, f gen. 1. 2. b. Plin lib. 10 cap 43. Coruum tradidere visum per sitim lapides congerentem in situlam monumenti, in qua pluuia aqua durabat, sed quæ attingi non posset, ita descendere pauentem, expressisse tali congerie quantum poturo sufficeret. 2. Vrna, næ, f g.

Secchietta, dim. secchia piccola.] Sitella, læ, f g. 1 b. 2. l. ex Plin. l 10 c. 43. & Plaut. in Cas.

Secchio, e secchione, accrescit. secchia grande.] Situla ingens, vel magna, ex Plin. lib. 10. cap. 43. & Plaut. in Pseud

Secco, arido, addiett.] Siccus, a, um, ex Liu 4. ab Vrbe. 2. Aridus, da, dum, ex Plin. l. 11. c. 35.

Seco, e con seco, e con esso seco, cioè con sè.] Secum, t. l. vel apud se Cic. ad Att. l. 5. ep. 6. Pompeius à me petijt, vt secum & apud se essem quotidie.

Secolare, addiett. di secolo, inteso di tempo centenario.] Sæcularis, & hoc lare, a. b. 3. l. Plin. lib. 7. cap 48 Minus miror, Stephanionem, qui primus togatus saltare instituit, vtrisque sæcularibus ludis saltasse, & D. Augusti, & quos Claud. Cæsar consulatu suo quarto fecit.

Secolare, addiett. di secolo, cioè non ecclesiastico.] Laicus, ca, cum. Rud in Pand. 2. Popularis, & hoc re. Rud. in Pand. 3. Profanus, na, num. Rud. in Pand. Profani dicti sunt, qui sacris imitiati non sunt. 4 Secularis, & hoc re, s. & 3. l. a b. Plin. lib. 8. cap. 42. Claudij Cæsaris sæcularium ludorum circensibus excusso in carceribus auriga, albati equi palmam occupauere, primatum obtinuere.

Secolaresco, addiett attenente à secolo.] Profanus, na, num. Plin l 10. c. 30. In profanis vsibus pollui laurum, & oleum fas non est.

Secolo, 2. b propriamente lo spatio di cento anni.] Sæculum, li, s. l. a b Var 5. de ling Sæculum spatium annorum centum vocauerunt dictum à sene quòd longissimum spatium senescendorum hominum id putarunt.

Secolo, per tempo indeterminato.] Sæculum, li, n g Plin. ep. 113. Dij faciant, vt talia tibi sæpius nunciem faueo enim sæculo, ne sit sterile, & effœtum: mireque cupio, ne nobilea nostri nihil in domibus suis pulchrum, nisi imagines habeant.

Da vn secolo all'altro.] Ab sæculo ad sæculum. Plaut. in Mil Quin mille annorum perpetuo viuunt ab sæculo ad sæculum.

Secolo per cose mondane.] Humana, norum, neut. gen. & num plur. Cicer. Att. lib. 15 Humana ferenda sunt.

Secolo per mondo, vedi mondo.

Seconda, & anco secondana, membrana, doue stà inuolto il parto nel ventre.] Secundæ, darum, fœmin. gen. & num. plur. & 1. b. Nicol. Perott. Secundæ plurali tantùm numero membrana illa, qua partus obuolutus, vtero prodit, sic dictæ, quod nascentem sequuntur infantem. Hæ nisi cum partu exeant, mulier malè torquetur.

Seconda, sust. nome proprio di donna.] Secunda, dæ, f. gen. 1 b. Cic.

Secondare.] Obsecundo, das, aui, atum. Cic.

Secondo, addiett.] Secundus, da, dum. 2. Secundarius, a, um Cic.

Secondo, cioè felice, vedi felice.

Secondogenito, figlio nato nel secondo parto] Secundo genitus, vel secundo partu genitus, ex Plin. l. 28. c. 8.

Secondo, cioè conforme, vedi conforme, auuerb.

Secondo la mia opinione.] Vt mea fert opinio. 2. Meo iudicio. 3. Mea sententia. Cic.

Secondo il tempo.] Pro ratione temporis Cic.

Secundum quid, termine Filosof e vale in parte.] Aliquatenus Plin lib. 26. cap 5. Bellis pratis nascitur flore albo aliquatenus rubente. 2 Quadantenus. Plin. lib. 36. cap. 10. Alterum genus est longius, & quadantenus rubens.

Sede, vedi sedia.

Sedente, partic. che sede.] Sedens, tis, o g. 1. b. Cic. 1. de or. In solio sedens domi.

Sedere, & assettarsi, termine di riposo, ò quiete.] Sedeo, des, di Var l. 1. de Re rust c. 2. Vetus est prouerbium Romanus sedendo vincit.

Seder insieme.] Consideo, es. Cicer. in Brut. In propatulo propter Platonis statuam consedimus.

Sedere in sedia.] Sella sedere. Plin. lib. 7. cap. 8. M. Valerius Coruinus sella curuli semel, ac vicies sedit, quoties nemo alius. 2. In sella sedere. Plin lib 11. c. 37. Cæsar Dictator veste purpurea processit, atque in sella aurea sedit.

Sedere sopra.] Supersedeo, des. 1 & 3. b. Suet in Nero. c. 11. Notissimus eques Romanus elephanto supersedens, per catadromum decucurrit.

Sedere assai, ò lungo tempo.] Persedeo, es, 1. l. 2. b. Sen lib 1. epist. 1. Nouimus quosdam, qui multis apud philosophiam annis persederint, & ne colorem quidem duxerint.

Seder sotto.] Subsideo, des, 2. b. ex Cicer. ad Att. l 5. & Col. l. 12 c. 19.

Sedere in qualche luogo.] Insideo, des. Liu. 7. ab Vrbe.

Sedere à man destra, ò à man sinistra.] Ad dexteram, vel sinistram sedere. Var lib 3. cap. 1. Sedebat ad sinistram Appij Claudij Cornelius Merula, ad dexteram Ninnius Pica.

Sedere otiosamente.] Desideo, des. Terent. Hæc Frustra totum desedi diem.

Seder souente, ò spesso.] Sessito, tas, 1. l. a b. Cic de Clar. Suadam deam in Periclis labris scripsit Eupolis sessitauisse.

Seder vicino, appresso, ouer à lato] Assideo, es, 1. l 2. b. Sen. de tranq. vit. lib 1. cap 7. In pestilentia cauendum est, ne corruptis iam corporibus, & morbo flagrantibus assideamus, quia pericula trahemus, afflatuque ipso laborabimus.

Colui, che siede vicino.] Assessor, ris, s. & 2 l. 3 b. in rect. & l. in obliq. Cicer. 1. de Diuin. Athenienses omnibus semper publicis consilijs diuinos quosdam sacerdotes, quos Mantes vocant, adhibuerunt, & Lacedæmonij regibus suis augurem assessorem dederunt.

Colei, che siede vicino.] Assestrix, icis, fœmin. gen. 1. 2. l. Afran. Dimittit assestricem, me ad se vocat.

Chi siede, ò deue sedere nell'vltimo luogo.] Imi vir subsellij. Plaut. in Stich. Scis tu me esse imi subsellij virum.

Rimettersi à sedere] Resido, dis, sedi. Gel. lib. 2. c. 3 Taurus post mutuam salutationem resedit.

Sedia, sede, seggio, strumento da sederui sopra] Sedis, dis, f g. Var. 4 de ling Ab sedendo appellantur. Sedes, sedile, sella 2 Sedile, lis, n. g. Var.

Sedia alta] Sedile altum. Id.

Sedia bassa.] Sedile humile Cels l. 8. c. 10 Homo collocatur alto sedili, medicus autem humiliore aduersus. 2. Subsellium, lij, n g.

Sella di carrozza] Sella curulis Aul Gell. l. 3. c. 18 Senatores qui curulem magistratum gessissent, curru honoris gratia in curiam vehebantur, in quo curru sella erat, supra quam considebant, quæ ob eam causam curulis est appellata.

Sedia vacante, Pontificato, che vaca.] Pontificatus, vel Pontificium interuacans, ex Colum. 2. Pontificatus, vel Pontificium interregnum. Græs. 3 Interregnum, gni, n. g. Græs.

Sedia vacante, si dice di quel tempo che è trà il Rè passato, & il futuro.] Interregnum, gni. Cic. ad Q. Fr. l 3. ep. 18. 2. Regia sedes vacua.

In tempo di sedia vacante.] Interregno Pontificio. 2 Per interregnum Pontificium. 3. Dum Pontificia sedes vacua est, ex Liu. dec. 1. l 1.

La sedia vacante durò vn'anno.] Pontificatus, vel Regni interuallum annuum fuit, ex Liu dec. 1. lib. 1 2 Pontificium interregnum annuum fuit, vel annuum tenuit.

Sedia portatile.] Sella gestatoria. Gratſ.

Sedia regale] Solium,lij, n g.

Sedie,ò sedili attorno la piazza.] Subſellia,orum,n.gen.& num. plur.

Sedici, a.b. numero di dieci, e sei.] Sedecim, 1 l. & 2. b. Terent. in Eun. 2. Sexdecim. 1.l. & 2.b Plin. lib.10. cap.33. Perdicum vita ad ſexdecim annos durare existimatur. 3.Seni deni,ſenæ denæ, ſena dena. Cic 4. Verr. 4.Decem,& ſex.5.Bis octo,ex Virg.11. Aen.6 Bis octoni, næ,na,ex Plin.l.8 c.36.& 50.

Sedici volte,ò fiate.] Sexdecies, 1.& 4 l. 2.& 3 b. Plin. lib. 6. cap.29. 2. Bis octies, ex Hor. Epod. 4. & Cic.de ſomn. Scip.

Sediola,dimin ſedia piccola.] Sedecula,læ. Cic. Attic. l 4. ep 9. 2.Sedicula,læ. Turſel.in Xauer.l.2. cap.7 Sacerdos quidam reponit Xauerium ſediculæ ſubnixum, precibus insistentem.

Sediola portatile.] Lecticula, læ, fœmin. gen. Turſ. Nom.

Seditione.] Seditio, fœmin. gen. Cicer. lib.6. de Rep.

Seditiosamente,auuerb.] Seditiosè.

Seditioſo, tumultuoſo] Seditioſus, ſa, ſum. 2.Turbulentus,ta,tum, 2.b.

Seditore,colui che ſiede.] Seſſor,ris,1 l. 2.b. in rect.& l.in obl.Hor. lib.2.ep.2. In vacuo lætus ſeſſor,plauſorque theatro.

Seditorello,dimin.ſeditor piccolo.] Seſſorculus,li,ex Hor. lib.2.ep.2.

Seditrice,colei che ſiede.] Seſtrix, cis, ex Sipont. in Mart. cuius eſt vox, aſſeſtrix.

Sega,Fiorent.anco ſerra, ſtrumento di ferro dentato, da diuider legni.] Serra,ræ,fœm g Plin.lib.7.cap 56. Dedalus fabricam materiariam inuenit, & in eam ſerram, aſciam, perpendiculum, terebram, glutinum, ichthyocollam.

Sega da ſegar marmi.] Serra marmoraria, ex Plin. lib.7. cap 56.

Sega dentata,ò che hà denti.] Serra dentata. Plin.l.39 cap. 12.In Liguria, Vmbria, & Venetia, albus lapis dentata ſerra ſecatur.

Sega ſenza denti.] Serra continua, ex Cic.5. Tuſcul & Plin. lib 11, cap.37. Vbi dentes continui ſerratis opponuntur.

Coſa ſimile alla ſega.] Serratus, ta, tum. Plin. lib.11. cap.37. Spectatiſſimum inſigne gallinaceis, corporeum, ſerratum.

Coſa, che hà l'impronta, ò figura di ſega.] Serratus, ta, tum. Tacit. de Mor. Germ. Pecuniam probant veterem, & diu notam,ſerratos bigatoſque.

A modo,ò foggia di ſega,auuerb.] Serratim.Vitr.l 6.c.11. Prætereà interuſus contra retentum vti dentes coniuncti muro ſerratim ſtruantur.

Segabile, atto ad eſſer ſegato.] Sectilis, & hoc ſectile, 2.b. Plin. lib.16.cap 43. Durabilia, ac ſectilia, quæ modicè humida. 2.Sectiuus, ua, uum, 2.l. Colum. lib.11, cap.3.

Segaccia, cioè ſega cattiua.] Serra mala,vel improba, ex Cic.& Sen.

Segala,e ſegale,ſpecie di biada.] Siligo,ginis.f.g. 1.b. 2.l. Plin.lib.18, cap.8.Siliginem propriè dixerim tritici delicias.

Di ſegala, addiett.] Siligineus, a, um, 1.& 3.b. 2.l. Plin.

Pertinente à ſegala.] Siliginarius, a, um,1.& 3.b. 2.& 4.l. Digeſt.

Segamento,il ſegare.] Sectio,nis. Plin. l.25.c.13 2.Sectura,ræ.Plin l.37.c.8.

Segare,ricidere con ſega.] Seco,as,cui,ſectum. Plin.lib.36. c.6. Secandi marmor in cruſtas neſcio an Cariæ fuerit inuentum.2 Serra ſecare.Plin lib.36. c.18. 3.Serra deſecare.Colum.l.5.c.5 4 Serra execare. Colum. lib.5 c 10. 5 Serra præcidere. Colum. 6 Serra diſcindere, ex Cic. 5.Tuſc & 1.de Diu. 7.Serra diſſecare. Sueton. in Calig. cap 27.

Chi ſegarà, ouero chi è per ſegare.] Secaturus, ra, rum, 1.b. & 2.l. Colum.

Segare vn per mezzo.] Aliquem ſerra medium diſſecare. Suet.in Calig c.27.Multos honeſti ordinis, deformatos prius ſtigmatum notis, aut ad beſtias condemnauit,aut beſtiarum more quadrupedes cauea coercuit, aut medios ſerra diſſecauit

Segato,particip.] Sectus,ta,tum.Horat.lib.1. ep 2. 2.Reſectus,cta,ctum. Cic in Piſon.3 Sectilis, & hoc ſectile,2.b. Plin l 16.c 43

Non ſegato.] Irreſectus,ta,tum, 2 b.Horat.Epod.5.

Segatore,quello che ſega.] Sector,oris, 2.b.in rect.& l.in obliq ex Plaut. in Trin.

Segatorello,diminut] Sectorculus,ſectorculi,3.b.ex Plaut. in Trin & Pœn.

Segatrice,colei,che ſega.] Sectrix,cis, 2.l. in rect.& obl. ex Plin.l.36.c 15.

Segatricella,diminut.] Sectricula,læ,2 l. & 3.b. ex Plin. & Cic.

Segatura,quella poluere,che cade dalla coſa, che ſi ſega.] Scobs,ſcobis,vel ſcobis.bis, f gen Priſc. & maſcul.apud Phoc Col l 4 c.29 Scobis nunquam,ſic eximebatur, vt non inhæreret foramini.

Segatura d'albuccio,ò d'abeto.] Scobis populnea,vel abiegna Colum.lib.12.cap 41.Quidam eadem ratione arida populnea, vel abiegna ſcobe viridea vuas cuſtodiunt.

Segatura d'auorio.] Scobis eburnea. Colum. lib. 7. cap 10.

Seggia,vedi ſedia.

Seggietta,e ſeggiola, vedi ſediola.

Seggietta, ò ſeggiola, e ſecondo altri caſſetta, cioè arneſe di legno, doue ſi ſcarica il corpo.] Sella familiarica, ex Amalth.Onomaſt.vbi ſic habetur: Sella familiarica eſt, vbi aluus exoneratur.

Seghetta,dimin.ſega piccola.] Serrula,læ,f.g. 2.b.Col. de arb.c.6.

Seghetta adunca,e ritorta.] Serrula adunca, & tortuoſa. Cic. pro Cluen.

Segnalatamente,eccellentemente, auuerb.] Inſignitè,1.2. 3 & 4.l Cic.pro Quint. Nemo inuentus eſt tam inſignitè improbus, qui violare P. Quinti extimationem abſentis auderet. 2.Inſigniter 1.& 2.l.3 & 4 b. Cic Phil.3. Quis autem Rex vnquam fuit tam inſigniter imprudens vt haberet omnia commoda, beneficia, iura regni venalia?

Più ſegnalatamente, compar.] Inſignitius, 1.2.& 3 l. 4.b. Liu 8. ab Vrbe. Quos inſignitius omiſſa res Aemilio ſuperioris anni Conſuli exprobraretur.

Segnalatiſſimo, ſuperl. ſommamente ſegnalato.] Maximè, vel ſummè inſignis. Cic. de Aruſp. Maximè inſignè, atque illuſtre periurium.

Segnalato, eccellente.] Inſignis, & hoc inſigne, 1.& 2.l. Non. Marc. Inſigne dicitur magnum, vel præſtans. Pomp Feſt.l.9.Inſignis tam ad laudem,quàm ad vituperationem inflecti poteſt. Iniurias inſignis legitur apud Cic.pro Cæc.& apud Lucr. l.3 Malefacta inſigna. 2 Inſignitus,a,um.3.l.Auct.ad Her.l 4 Corn Tac lib.4. 3.Eximius,a,um Gratſ 4.Singularis,& hoc re. Cic.5.Electus, ta,tum. Gratſ.

Più ſegnalato,comparat.] Inſignitior, & hoc inſignitius. Corn.Tac. l.4 His partæ victoriæ ſpes, & ſi cedant, inſignitior flagitium. 2 Magis inſignitus, ta, tum Auct.ad Her. l.4 3 Magis inſignis, ex Cic pro Dom.4 Inſignior, & hoc inſignius, Claud 1 Pan.

Far ſegnalato] Inſignio,nis,niui,nitum. Corn.Tacit apud quem eſt: Cladibus inſignire. 2 Inſignem, vel inſigne facere. Cic.3. de fin. Vt hoc quoque pluribus nominibus inſigne faciamus.

Segnale, vedi ſegno.

Segnare, notare, contraſegnare, porre, ò far ſegno.] Noto, as. Cicer.2 Ver. Vt decoloribus ſignis iratorum hominum ſententiæ notarentur. 2.Denoto,tas. Col. de Arb.c.2.

Segnetto,ò ſegnuzzo,dimin ſegno piccolo.] Signum exiguum,vel paruum. Cic.7.Verr & Deior.

Segno, ſegnale, inditio, argomento, quello che oltre all'

all'offerir se medesimo à sesi dà indicio d'vn'altra cosa. Argumentum,ti,n gen. Cic in Catil a Indicium,cij, n g Cic.de Clar orat. 3.Nota,tæ,f gen. Cic pro Syl 4.Signum, ni. Cic.de Inuent. Signum est, quod sub sensum aliquem cadit. 5.Vestigium, gij, neut gen. Cicer pro Cluent 6 Index,cis,o g. Cic.a. de leg Agr Libertatis index tabella, & Plin.l.7.cap.6 Dolores capitis,oculorum vertigines, fastidium in cibia indices sunt hominis inchoati.

Segno cattiuo,mal segno.] Signum triste. Plin lib.14. cap.21. Flos vini candidus probatur, rubens triste signum est,si non ia vini color sit. 2.Signum malum. Cels. l.5.c 6.

Segno certo, segno infallibile.] Signum indubitatum. Plin. lib.18. cap 4 2.Indicium certum. Cels. lib. 2. cap 6.

Segno chiarissimo.] Signum euidentissimum. Sueton. in Gal. c.r.

Segno mortale,ò di morte.]Signum lethale Plin l.7.c.51. Iam signa lethalia. In furoris morbo risum sapientiæ verò ægritudine, fimbriarum curam, & stragulæ vestis plicaturas 2.Signum mortiferum.Plin.l 10 cap.75 Quidam verò nunquam somniat, quibus mortiferum fuisse signum contra consuetudinem somnium, inuenimus exempla. 3 Mortis signum. Plin. l 7 c.51. Et cum innumerabilia sint mortis signa, salutis, securitatisque nulla sunt.

E segno mortale, è segno di morte.] Mortiferum est. Cel. l 2 c.8 Si caput febre continenti dolet, neque quicquam reddit,mortiferum est.

Dar segno.] Signum, vel significationem date. Maff, lib. 1 epist 10 Eius rei significationem dedit non obscuram.

Tener vno à segno,ouero fare star vno à segno, cioè farlo viuer come conuiene] In officio quempiam continere. Auct ad Heren l.4.Quæsitoris est vnumquemque in officio continere.

Tener molto à segno.] Arctè, contentèque habere. Plaut. in Asin. Mater filium arctè, contentèque habet.

Al segno, al suono, al tocco dell'Aue Maria.] Ad signum Angelicæ salutationis. Maff de Reb. Indic. Com.

In segno,per segno.] In argumentum. Quint. l. 3. c.7 Romulus in argumentum Cœlestis ortus, abiectus in profluentem,extingui non potuit.

Segno,inteso de i dodici animali del Zodiaco.] Signum, ni,neut.gen Quint.l 11.c.2. Metrodorus in duodecim signis, per quæ sol meat, trecenos, & sexagenos inuenit locos.

Segno di percossa.] Vibex, bicis, fœmin. gen. & s.l. Turs. Nom.

Segno di ferita.] Cicatrix,cis,f.g.Turs.Nom.

Segno di ferita piccola.] Cicatricula, læ, fœm. gen. Turs. Nom.

Sego,grasso, vedi seuo.

Segone,accresc.sega grande.] Serra ingens,vel magna,ex Cic. pro Cluent.

Segreta,fust prigione, doue si prohibisce il commercio.] Carceris seclusorium, vel secessus carcerarius. 2 Seclusorium, vel secretum carcerarium. 3.Carcer,vel custodia secretior, ex Plaut & Var.

Segretario, Sen segretaro, Fior.quegli che scriue, ò tratta segreti del suo Signore.]Secretarius,rij s.2.3.l.4 b Horat.Turs.Laur.hist.lib.1.cap 28 qui sic ait, Hieronymus Angelita, perpetuus Recinetensis ciuitatis secretarius, in historia Virginis Lauretanæ author est. 2. A secretis. Maff. in Ignat. lib 3 cap.1. qui sic ait: deinde cum eo, quem sibi à secretis elegerat per otium agebat.

Segretario che scriue lettere.] Ab epistolis Turs.

Segretario di memoriali.] A libellis. Suet.in Ner.c.49.qui ait: Epaphroditos à libellis.

Segretezza.] Secretum,ti,n g.Gel l.s.c.23.Secretum rei,& silentium pueri animum eius ad inquirendum euerberat.

Segreto,sust.] Arcanum,ni,n.g. a l.Cic.

Segreto,addiett.] Arcanus,na,num. 2.Occultus,ta,tum. Cicer.

Tener segreto qualche cosa.] Celo,las. 2.Operire aliquid. Terent

Seguace,che segui's vna cosa] Sectator, oris Gel.lib r. c.2.illac iuidem nobiscum simol adolescens philosophiæ sectator

Seguire, vedi seguitare.

Seguita che, ne seguita che.] Congruens est vt. Gel. lib 17. cap.8. Si quæ calidiora sunt difficilius gelu coguntur, congruens est, vt quæ frigidiora sunt, facilè cogantur.

Seguita pure.]Perge porrò Cic.

Seguitamente, auuerb senza interrompere.] Iunctim, s.l. Suet.qui sic habet: Magistratus, & maturius inchoauit, & penè iunctim percurrit.

Seguitamento, e seguimento, cioè il seguire, ò seguitare.] Consectatio, nis, fœmin. gen. 1 a. 3 l. 4. b. Sen. lib.13.epist.89. Ista liberalium artium consectatio molestos, verbosos, intempestiuos,sibi placentes facit, & ideò,&c.

Seguitare,e seguire.] Sequor,eris.

Seguitare,qui val durare,come à dire la febre, ò il dolor seguita.] Permaneo,nes. Plin.l.28.c.9 Si podagræ dolor permaneat,vtendum est axungia, cum cera, myrto,resina,pice.

Seguitare, ò tirar'inanzi l'occasione.] Occasionem vrgere. Cicer. lib.7. epist.8. Quin tu vrges istam occasionem?

Seguitare à negare, star saldo sù la negatiua.] Pernego, gas. Plaut. Asin. Vbi creditum, quod tibi sit datum esse pernegaris.

Seguitare i studij, seguitare à studiare.] Studia prosequi Maff. 2.Doctrinæ studia prosequi. Turs. Xan. lib.s. cap 4.

Seguito. 2 l. non interrotto, continuato.] Continuus, a,um. Quint. lib.2. cap 13. Continua an diuisa non ratio.

Sei,nome numerale]Sex. Cic 2.Seni,næ,na,1 l.Cic,1.Ver. Ab isto.& præco qui voluit,istum ordinem pretio mercatus est.& pueri annorum senum septenumque denum, senatorium nomen nundinati sunt.

Sei volte.] Sexies. Liu 4.ab Vrbe. 2.Senis vicibus, ex Plin. l.36.c 9.

Seicento,e secento, numero di sei centinaia.] Sexcenteni, næ,na. Col l 3.c.5 Sexcenteni malleoli pangendi sunt. 2 Sexcenti,tæ,ta. Plaut. Aul.Sexcenta sunt,quæ memorem,si erit otium.

Selce,e selice, specie di pietra durissima.] Silex, licis,com. g. 1.b. a.l in rect.& b.in obliq.Plin. lib 7. c 56. Ignem è silice Pyrodes, Cilicis filius inuenit; eundemque asseruare in ferula,Prometheus. 2 Lapis siliceus. Cato de Re rust cap.18 Fundamenta bona facito,alta pedibus quinque lapides siliceos in totum forum statuito. 3.Saxum siliceum. Vitr.lib 8 cap.3. Saxumque siliceum. ferrum neque ignis potest per se dissoluere, quum ab igne sunt percalefacta, aceto sparso dissiliunt, & dissoluuntur.

Lastricato di selse, ò selice.] Silex stratus, a, om, ex Plin. l 7.c.56.& l.io.8.ab Vrb.

Di selce ò simile à selice in durezza,ò in colore.] Siliceus, a,um,1.2.3.l Plin.l 9 c 51.Quędam siliceo tegmine operiuntur, vt ostrea.

Selciare, e selicare, coprire, ò lastricar di selci, ò selici.] Silice sternere. Pallad.d. Re rust.l.1. tit.36 Area fit,vel strata silice, vel saxo monti excisa. 2. Silice constare eum Accus Colum.lib.1.c.6.Area optima est silice constrata.

Selciata, e selicata, cioè lastrico di selce, ò selice.] Structura silicea, ex Sueton. in Claud. cap. 24. & Cat. cap.18.

Selciato, e selicato, aggett. lastricato di selse, ò selice.] Silice stratus, vel constratus, ta, tum. Colum.lib.1. cap.6.

Sella, arnese, che si pone sopra la schiena di cauallo, ò d'a-

d'altro animale per caualcarlo.] Ephippium, pij,n.gen. s.& 3.b a.l Non.Marc.Ephippium tegmen equi ad mollem vecturam peractum. Hor.lib.1.ep.14 Maff.in Ignat. l.s.c.3. a.Sella,læ, f,g. S.Greg dial l 1.c.4. 3.Ephippia, orum,n.g Hor. l.1. ep.14. Optat ephippia bos piger,optat arare caballus.

Da sella,ò di sella, addiett.] Ephippiarius, a, um. Non. Marc.

Sellaio,e sellaro,quegli che fà selle.] Ephippiarius, rij,r. 3.& 5.b.a.& 4.l ex Plin. & Cic 2.Ephippiorum artifex, vel opifex,ex Cic.3. de fin.5 Tusc.

Sellare,& insellare, metter la sella.] Sterno, nis, s.l. cum Accus.rei pat. Liu.8.bel.Pun.2.Insterno,nis.Virg 7.Aen. 3 Ephippio, aut ephippijs sternere, vel insternere, cum Accus.rei pat. ex Liu, & Vir.4.Equo ephippium imponere, ex Cicer.5. ad Att.vbi habetur: Clitellæ boui sunt impositæ. 5 Equum ephippio sternere,vel insternere,ex Plin.lib 8. c.42. vbi legitur; bucephalus regio instratus ornatu.

Sellaro,erba, vedi filaro.

Sellato,& insellato, che hà la sella indosso.] Ephippiatus, ta,tum.1 .& 3 b.a.& 4 l. Cæs.4 bel.Gal. vbi legitur: ad quemuis numerum ephippiatorum, &c.2 Stratus,a,um, 2.l.Liu 8.bel.Pun.Tesseram vesperi dedit,vt ante lucem viri,equique pransi essent, armatus eques frænatos,stratosque teneret equos. 3.Ephippio,vel ephippijs stratus, vel instratus.

Selua,bosco grande.] Sylua,uæ,f g Plin.l.16. cap.33.Quæ fluosissima in satus ratione,sylua, vulgoque dotem filiarum antiqui plantaria appellabant.

Selua, ò bosco da pascolare, doue pascono i bestiami.] Saltus,tus,masc gen. 2.Nemus,moris, neut gen. Varr.4. de ling. Quos agros non colebant propter syluas, aut id genus, vbi pecus possit pasci, ab vsu suo saltus nominarunt. Hæc Græci Alsea, & nomas, nostri nemora dixere.

Selua acquatica,che stà in luogo acquoso, e palustre.] Sylua aquatilis. Col.l.7. c.4.

Selua di più specie d'alberi.] Sylua barbarica.] Colum. lib.1 c.cap.2.Tum etiam syluam si quis barbaricam idest consemineam velit facere, rectè conseret glandibus, & cæteris seminibus. 2 Sylua conseminea,vel conseminalis.Colum.lib.11. cap.2. loc. cit.vbi ait,vineas consæminales.

Selua ombrosa.] Sylua opaca. Ouid. 6 Met.

Selua di monte] Sylua montana. Var.l.1.c.6.Segetes meliores caistimantur esse campestres, vineæ collinæ, syluæ montanæ.

Selua da pascolare.] Sylua pascua, apud Paulum in Digest. Pascua sylua est, quæ pascuis pecudum destinata est.

Selua da ghianda] Sylua glandaria. Cato.c.2.Nono loco est glandaria sylua.

Selua seminata,ò piantata.] Sylua manu sata. Var lib.3. cap.5.

Selua da tagliare,da far legne.]Sylua cædua. Cato de Re rust c 2.Septimo loco est sylua cædua.

Selua,che non si taglia.] Sylua incædua,vel incidua Ouid. 3.Amor. el.1.

Selua di lauri, ò d'allori.] Sylua laurea. Varr. 4. de ling.

Seluaggina, vedi saluaggina.

Seluaggio, vedi saluatico.

Seluetta, diminut. selua piccola.] Syluula, læ. Colum.l.8. cap 18.

Seluietta, e seluietto, Sen touagliolino, Fior panno lino per vso di nettarsi la bocca, ò le mani mentre si stà à tauola.] Mappa,pæ. Horat l.2. ep.5.

Inuitus ne turpe toral, ne sordida mappa
Corruget nates, &c.

Ad quem locum Dion. Lambin.sic ait: Mappam dictam esse volunt, quòd è manibus penderet; fiebant autem mappæ ex lino, ijsque manus tergebantur à conuiuis; mappas lintea vocat Catullus Epigr.in Asinium.

Sembiante,addiett vedi simile.

Sembiante, sustant. aspetto ciera, ò viso.] Vultus, us, m gen. 1 l Non.Marc.Vultus, & facies hoc distant: vultus est voluntas, quæ pro motu animi in facie ostenditur,facies ipsa oris species.

Sembiante sust. forma,vedi forma.

Sembiante, sust.& anco sembianza, cioè dimostratione.] Species,ciei,f,g & 1.b.Cic. l.10 ep 12.

Far sembiante,cioè finta, ò vista.] Speciem dare. Quintil. lib.2 c.17.Anniba l inclusus à Fabio, sarmentis circa cornua boum deligatis, incensisque per noctem in aduersos montes agens armenta, speciem hosti abeuntis exercitus dedit. 2.Speciem præbere. Cæs. lib 4. Comment. Auxiliares speciem atque opinionem pugnantium præberent.

Sembiantello,dimin.inteso d'aspetto.] Vulticulus,li,m.g. s.l.2. 3.b.Cic.Att. l.14 Non te Bruti nostri vulticulus ab ista oratione deterret?

Sembianza per similitudine, vedi similitu'ine.

Sembianza per apparenza,vedi apparenza.

Sembola,Sen.semola,Fior.e crusca buccia, ò di biada separata dalla farina.] Pursur,ris,masc gen 1 l a.b.Plin l 10. c.60.Seruari oua in lomento,aut hyeme, in paleis,æstate in furfuribus vtilissimum. 2 Apluda,dæ,fœm gen.1.a.l. Gel l.11. c.7.Eques Romanus apludam edit. & floces bibit 2 Farinæ excreta,vel excrementum,ex Col l.8 cap.4. Qui ait excreta tritici. 3 Furfures à farina excreti. Col. l 8. c.4.

Sembola di farro.] Caniçæ,arum,fœmin gen & num plur, 2 & 2.b. 3 l. Pomp.Fest. lib 3.Caniçæ furfures de farre, à cibo canum vocatæ. 2. Furfur farreus, ex Plaut. & Colum.

Sembolo d'orzo.] Furfur hordaceus. Maff de Iapon. reb epist lib 5. Iapones hordaceo furfure vtuntur pro fale.

Di sembola,ò crusca,addiett. Furfuraceus,a,um, s.l. 2.3.b. Gel l.11 c 6.Cum dicere vellet, inopi quendam,miseroque victu viuere, & furfuraceum panem esitare, vinumque cructum,& fœtidum potare,&c.

Di sembola,ò crusca di farro.] Caninaceus,a, um,1.a.4 b. 3.l. Pacuuius apud Sipont. Qui apud te quasi seruus, est caninaceum panem.

Sembolosó,ò crusosó,addiett pieno di sembola,ò crusca.] Furfurosus,a,um,1.& 3 l a b.Plin.l.1 2. cap.25.Color in quacumque natione præfertur rufus, & pinguiter lentus, deterior furfurosus.

Sembrare, vedi parere.

Seme, semenza, e semenza, cosa che hà virtù di generar quello,onde ella è generata.] Semen,inis,n g 1.l & a.b. Cic 1.de Diuin. Vt in seminibus vis inest earum rerum, quæ ex ijs progignuntur,&c,&c 2 Seminium,nij, n gen. 1.a b Col.de Re rust l 2 3 Sperma,atis,n.g Græc.Dom. 4.Sementis,tis, f,g & 1 l.

Seme,inteso d'animali] Genitura, ræ, fœmin gen. 1 a b. 3.l Plin lib.21 cap.25 Iris succo duritias omnes emollit, somnum conciliat, sed genituram consumit. 2 Humor fœtificus,Plin lib.9 cap.51 3 Humor fœtifer,ex Plin.l 9. c.51.& l.7.c 31.4.Humor genitalis,ex Plin.lib 9 c.51. & l.ac.c 13 5.Vrina genitalis. Plin l 8. cap 43 6 Sperma, atis,neut gen. a b.græc Plaut.in Symp.7.Semen minis, neut.gen.1.l. a b Plin lib.7 Hæc est generando hemini materia, semine è maribus, hoc in se se glomerante, quod deinde tempore ipso animatur, corporaturque.

Seme d'olmo.] Samara,ræ,f,g & a.b.Plin.l.r c 17. 2 Samera ræ,f,g & a l.Col l 5 c.5 Atiniam v'mum Tremellius scrofa,non ferre sameram, quod est semen eius arboris, falsò est opina us.

Seme d'oliua.] Semen oleaginum, Dioscor. lib 1. cap. 118 2.Semen oleagineum. Varro de Re rust. lib. 1. cap.40.

Seme di frumento.] Semen cereale. Ouid. 1. de remedio.

Seme piccolissimo, ò minutissimo] Semen exiguissimum, vel minutissimum, Cic. de Sen Terra ex fici tantulo grano,aut ex acino vinaceo, aut ex cæterarum frugum, aut stirpium minutissimis seminibus tantos truncus ramosque procreat.

Seme, che genera.] Semen genitale. Virgil.2 Georg. Verè tument terræ, & genitalia femina pofcunt.

Per feme, ouero per femenza.] In femen, vel ad femen. Plin. lib.18. cap.24. Quod ima area fubfedit ad femen referuandum eft; id enim optimum, quoniam grauiffimum.

Seme feminato.] Semen iactum. Col. l.1. cap 12. 2 Semen fparfum. Cicer de Sen. Terra quum gremio mollito, & fubacto femen fparfum excepit; primum id occafum cohibet, deinde tepefactum vapore, & complexu fuo diffundit, & elicit herbefcentem ex eo viriditatem.

Sementa per feme, vedi feme.

Sementa per il tempo del feminare.] Sationis tempus. Cic 3 Ver. 2 Tempus fatiuum. Plin. l.19 c.8 3 Sementis, tis, f.g. & 5 l. Cæf. 1. bel. Gal. Sementes quam maximas fecerunt.

Sementa fatta tardi.] Satio, vel fementis ferotina Plin. lib. 18 c.24 Feftinata fatione denfum fpargi femen, quia tardè incipiat, ferotina rarum, quia denfitate nimia necetur, & infra. Sunt qui properent fæpè decipere, ferotinam femper.

Semenza, per feme, vedi feme.

Semenza, per difcendenza, ftirpe, ò legnaggio, vedi profapia.

Semenzaio, a feminario, luogo doue fi femina herbe, ò piante per trapiantare.] Seminarium, rij. n geo. 1. & 3 l. 2 b. Plin. l 17. cap. 10 2 Plantarium. rij, n g 2 l. Plin l. 25. c. 1. & l 17. Quædam in plantario infita eodem die transferuntur.

Semenzaio di fraffini.] Fraxinorum feminarium. Colum. lib. 5. cap 5 Cui arbuftum nouum inftituere, cordia eft, feminaria vlmorum, & fraxinorum parentur ea ratione, quam deinceps fubfcripfimus. 2. Plantarium fraxineum, ex Plin. lib. 15. cap 1. & Colum. lib 6. cap. 3.

Semenzaio di viti.] Vitiarium, rij, neut. gen. & 3. l. Varro de Re ruft. lib. 2. cap 31. Ideò in vitiario primitus quum ceit vitis, tota refecari folet, vt firmiore fcarmento è terra exeat, atque in pariendis colibus vires habeat maiores. 2. Vitium feminarium, ex Colum. lib 5 c 5.

Semenzaio d'olmi.) Vlmarium, rij, n. g & 2. l Plin. lib 17. c. 11. 2. Vlmorum feminarium. Col l. 5. c. 5. Plantarium vlmeum, ex Plin. l 15 c. 1. & Col. l 6 c. 3.

Semenzimento, il femenzire.] Seminis prolatio, ex Plin. l. 17. c. 13. & Cic. in orat.

Semenzire, produr feme.] Semen proferre. Plin. lib. 16. cap. 13 Ocyffima omnium cyprius, & pfeudocypirus frutex. Ipfotinus enim floret, femenque profert.

Seminagione, e feminatione, feminamento, e feminatura, il feminare.] Satio, ois, f g. 2. & 2. b. 3. com. in rect. & l. in obliq Cato de Re ruft. c. 5. Pabulum cum feres, multas fationes facito. 2 Satus, tus, m. gen 1. b. Cicer. de Sen. cuius eft: vitium fatus, & incrementa. 3 Seminatio, nis, 1 & 3 l. 2 & 4 b. 5. com. in rect & l. in obliq. Var. lib. 2 cap 6. Ad feminationem onagnus idoneus, quod è fero fit manfuctus facilè, & è manfueto ferus nunquam. 3 Confitio, nis, fœmin gen. 1. l. 2. & 3 b. 4 c. in rect. & l. in obliq Cicer. de Sen. Nec confitiones modò delectant, fed etiam infitiones. 5. Confitura, ræ, fœmin gen. 1. & 3. l. 2. b. Cic. de Repub. cuius eft: agri confitura.

Seminare, fparger il feme in terra.] Sero, ris. 2. Semino, as. 3. Semen inijcere. Liu. 3. bel. Pun. Cùm hoftes obaraffent quidquid herbidi terreni extra murum erat, raporum femen iniecerunt. 4 Sementam facere. Cic. de orat. Vt fementam feceris, ita metes. 5. Semen fpargere.

Seminar molto.] Sementem magnam facere, ex Cæf. lib. 1. bel. Gal. 2. Largè, vel liberaliter feminare ex Colum.

Seminare affatto] Confero, is. Cic. 2. de Nat Indus verò, qui eft omnium fluminum maximus, non aqua folùm agros lætificat, fed omnes etiam conferit.

Tempo di feminare.] Tempus fatiuum. Plin lib. 19. cap 8. Noftri betæ genera faciunt venenum, & autumnale, & temporibus fatiuis, quanquam, & Iunio feritur.

Seminare moltiffimo.] Sementem facere. Cæf. l 1. bel. Gal. Sementes maximas fecerunt, vt in itinere copia frumenti fuppeteret.

Seminar poco] Sementem exiguam facere. ex Cicer. & Plin. 2. Parcè, vel exiguè feminare, ex Cic. & Colum.

Seminar di nuouo, rifeminare.] Refero, ris. Var. 4. de lin. Ager reftibilis, qui reftituitur, ac refericur quotannis.

Seminario, vedi femenzaio.

Seminato, addiett] Confitus, ta, tum. Var.

Non feminato, non piantato.] Inconfitus, ta, tum. Varr. 4. de ling. Ager inconfitus, & incultus ab eo, quod ibi cum terra femina non coalefcebant.

Seminatore, che femina ò pianta.] Sator, ris, vel feminator, ris. Cic 2 de Nat. Omnium rerum quæ natura adminiftrantur, feminator, & fator, & parens, vt ita dicam, atque educator, & alter eft mundus.

Da feminatore addiett.] Satorius, a, um. Colum. lib. 2. cap 9 Nonnulli pelle fatoriam trimodiam veftiunt, atque ita ex ea cum paulum immorata funt, femina iaciunt.

Semola, e fembola, vedi fembola.

Sempiterno, vedi eternale.

Semplice, il contrario di doppio.] Simplex. plicis.

Semplice, di poco ceruello.] Stultus, ta, tum. 2. Hebes, tis.

Semplice, ignorante, vedi ignorante.

Semplice, fchietto, vedi fchietto.

Semplicità, fchiettezza, vedi fchiettezza.

Semplicilla, colui che conofce la virtù delle herbe medicinali, ò di quelle hà cura.] Herbarius, rij, 1. a l 3 b. Plin l 22 c 15. 2. Herbarum peritus. Plin l 25. c. 3 Inuenio peritis herbarum medicis, qui, & in Italia nafci eam diceret.

Sempre, fempremai, e mai fempre, auuerb. di tempo, e val continuamente fenza intermiffione.] Semper, 1. l. 2 b. Cicer. 3. Tufc. & Plin. lib 5. cap. 5. Acerba femper, & immatura mors eft eorum, qui immortale aliquid parant 2 Omni tempore. Feft. l. 10. Laurum omnibus fuffitionibus adhiberi folitum erat, vel quod medicamento ficciffima fit, vel quod omni tempore viret, vt fimiliter Refpub. floreat.

Per fempre.] In perpetuum Cic l. 13. epift 4 Caius Cæfar agrum Volaterranum, & oppidum, omni periculo in perpetuum liberauit.

Sempre che, ogni volta che.] Quotiefcunque Cic.

Sempreuiua, Sen. fempreuiuo, e fopiauiuo, & anco barbaioui, herba così detta, perchè fempre verdeggia.] Sedum di, n g 1. l. Colum lib. 2. cap 9 Id ne fiat remedio aquæ miftus fuccus herbæ, quam ruftici fedum appellant. 2. Digitellum, li, n gen. Plin. l 18. c. 17. Democritus fucco herbæ, quæ appellatur aizoum in tegulis nafcens, tabulifuè, latinè verò fedum, aut digitellum, medicata feri iubet omnia femina. 3 Semperuiua, uæ, fœmin. gen. Pallad. lib 1. tit. 35 Contra erucas femina quæ fpargenda funt fempreuiuæ fucco madefiant, vel erucarum fanguine 4 Semperuiuum, ui, n g. Plin lib. 25 c. 13. Aizoum vt unque quoniam vireat femper, aliqui femperuiuum appellant. 5. Aizoum, zoi, n g Græc. Plin l. 26. c. 8 A zoi fuccus aluum fiftit, & dyfenterias, & tineas rotundas pellit.

Sempreuiua maggiore.] Sedum magnum, vel maius ex Diofc. lib. 4 cap. 84 2 Semperuiuum maius, vel magnum ex Diofc. 3 Aizouum maius Plin. lib 25. cap 13. Ayzoum maius in fictilibus vafculis feritur, quod aliqui buphthalmon vocant, alij zoophthalmon, alij ftergetron, quod amatorijs conueniat, alij hypogefon, quoniam in fuggrundijs ferè nafcitur, funt qui ambrofiam potiùs vocant, & qui amerimnon. Itali fedum magnum, aut oculum, aut digitellum. 4 Buphthalmum, mi, n g græc. Diofc. Herba, quæ dicitur buphtalmum, vnde nomen

traxit,

traxit, quod flores habeat bouini oculi speciem repræsentantes. 3. Zoophthalmum, mi, neut. græc. græc.

Sempreuiua minore.] Sedum paruum, vel minus, Ex Diosc. a Semperuiuum paruum, vel minus, Diosc. l. 4 c. 85. Semperuiuum paruum in petris parietinis, & maceriis, nec non sc robibus opacis nascitur. 3. Herba verοnicularis, vel crassula. Matt. in Diosc. lib. 4. c. 85. Non desunt qui semperuiuum minus vermicularem, crassulamq; herbam vocent. 4 Aizoum minusculum. Plin. l. 25. c. 13. Aizoum alterum est minusculum quod erithales vocant. alij isoêtes: sed aizoum vtrunque, quoniam vireat semper, aliqui semperuiuum appellant. 5 Aizoum minus. Plin. lib. 25. cap. 13. Aizoum, quod minus est, in muris, parietinisque nascitur, & tegulis, fruticosum à radice, & sursum vsque ad cacumen, folijs angustis, mucronatis, succosis, palmo alto caule, radix inutilis.

Sempreuiua della terza specie.] Telephium, phij, n. g. c. l. Diosc. l. 4. c. 88. Tertium videtur semperuiui genus, quem aliqui adrachnen agriam, aut telephion vocauerunt, Romani illecebram, pusillis e caslioribusque folijs, hirsutis, portulacæ proximis: nascitur in saxis. Vis ei excalfactoria, acris, exulcerans: illita cum axungia strumas discutit. 2. Illecebra, bræ. fœm. gen. 1. b. Plin. lib. 25 cap. 13.

Senapa.] Sinapis, pis, f. g. & sinape, pis, n. gen. Turs. Nom. & Matt.

Senario, verso di sei.] Senarius, rij. m g. Cic. l. 5. Tusc.

Senato, luogo doue si radunano i Senatori.] Senatus, tus, m. g. 2. Curia, æ. Cic.

Senato, cioè radunanza di Senatori.] Senatus. m. gener. Cicer.

Radunare il Senato] Cogere Senatum. Cic.

Decreto di Senato.] Senatusconsultum, ti. 2. Lex senatus. Cicer.

Senatore.] Senator, oris, vel Pater conscriptus. Cic.

Di Senatore.] Senatorius, a, um.

Seneca, cognome proprio d'huomini, il primo de quali perche nacque canuto, da simil canutezza Seneca fù cognominato.] Seneca, cæ. 1. a b. Ex Iac. Pont. ad Æn. qui sic ait. Cassiodorus tradit, Senecam inde dici, quod illi cui primo cognomentum id impositum fuit, canus sic natus, Seneca ergo primus ab senili canitie dictus est.

Senigalia città maritima.] Senogalia, liæ. Plin. 2 Senigalia, æ. Strab 3. Senagalia. Ptolomæus & Silius.

Senile, addiett. da vecchio.] Senilis, & hoc le, 1. b. 2 l Cic. 2. de Diu. Tages puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia Plin. l. 7 c. 51. Censorius Cato, vt ex oraculo prodidit, senilem iuuentam præmaturæ mortis esse signum.

Senilmente, auuerb. alla senile, da vecchio] Seniliter. 1. 3. & 4 b. a. l. Quint. l. 1. c. 11. Non enim puerum, quem in hoc instituimus, aut fœminæ vocis exilitate frangi volo, aut seniliter tremere. 2. Senum more Cic. de Sen. Vt de me aliquid more senum glorier. 3. Senilem in modum. Ex Liu. 2. bel. Maced. 4. Ritu, vel more senili. Ex Q. Curt. l. 4.

Senno, ceruello.] Sanitas mentis. Turs. Nom.

Da senno, auuerb.] Sanè. 2. Seriò. Cic.

Parlar da senno.] Seriò loqui. Turs. Nom.

Senno, prudenza.] Consilium, lij, n. g. Turs. Nom. 2. Prudentia. C. c.

Huomo di gran senno.] Magni vir consilij, Tursell. Nomin.

Seno, e grembo.] Sinus, nus, m g. 1. Gremium, mij. n gen. 3. Complexus, xus. Cic.

Senofonte, nome proprio d'huomo.] Xenophon, tis. m. gen. Dictio. Hist.

Di Senofonte, nome poss.] Xenophontius, a, um, Cic. lib. 5. epist. 12.

Sensale, colui, che s'intromette fra contrahenti, e particolarmente in compre, e vendite.] Proxeneta, tæ, m. g. a. l. Sen. ep. 120. 2. Intercessor, oris, m. g. Sen. ibid. 3. Interuentor, oris, Vlpian.

Sensalaria.] Proxeneticum, ci. n. g. Turs. Nom.

Sensibile, contradistinto dall'intelligibile.] Quod sensum mouet. 2. Sensus mouens Cic. de Vniu. 3. Quod sub sensum cadit.

Sensitiuissimo, superl. sommamente sensitiuo.] Ad iram promptissimus, a, um. 1. & 3. l & 3. b. La Cic. 4. Tusc. & 6 Verr.

Sensitiuo, addiett. quegli che per ogni minima cosa si muoue ad ira.] Irritabilis, & hoc le, 2. 3. & 3. l 4 b. C. c. att lib. 1. epist. 14. Si ita esse statueris, & irritabiles animos esse optimorum sæpè hominum, & eosdem placabiles, &c. 2. Iræ propetus, ra, tum, Corn. Tacit. lib 11 Si proueniret ut Claudium, vt insidijs incautum, ita iræ propetum, &c. Ad iram promptus, ta, tum, Ex Cicer pro Mil. cuius est 3 ad pugnam promptus. 4 In eandem sententiam pronus, na, num, Ex Cicer. 4 Tuscul. & Horat. lib 1 epist. 19. cuius est in obsequium pronus. 5 Ad iracundiam propensus, a, um, Ex Cicer. pro Rosc. Am. cuius est ad misericordiam propensus. 6 Ad stomacum procliuis, & hoc ue, Ex Cic. 4 Tuscul. & Teren. in Andr. vbi habetur. Ingenium ad libidinem procliuem 7 Ad excandescendum, vel irascendum facilis, & hoc le, Ex Cicer. 2 de Orat. cuius est, materia facilis ad exardescendum.

Più sensitiuo, comparat.] Ad iracundiam pronior, & hoc nius. Plin. lib. 22 cap. 24. Constat homines in laxitudine proniores esse ad iracundiam, & in siti.

Sensitiuo, addiett. che hà senso.] Sensibus præditus, ta, tum, Cic. 2. de Nat. qui sic ait; Neque verò mundum animo, & sensibus præditum, rotundum, ardentem, volubilem deum, &c. 2. Sensus particeps, o. g. Ex Cic. 1. de Diu. vbi sic legitur: Pars animi, quæ mentis, & rationis est particeps 3. Sensus compos com gen. Ex Cic 2. de Nat. vbi sic habetur: Animans est igitur mundus, composque rationis.

Senso, cioè portione inferiore dell'anima.] Pars animi in qua feritas est, atque immanitas, Cicer. 1. de Diu. Immoderato potu, atque pastu obstupefacta ea pars animi, in qua feritas quædam est, atque agrestis immanitas, exultat in somno immoderataque iactatur.

Senso, e sentimento, potenza dell'anima, per la quale si conoscono le cose corporee presenti.] Sensus, sus, m. gen. Cels lib. 18. cap. 2. Quinque sunt hominum sensus per quos voluptas, animo, aut corpori quæri videtur, gustus, tactus, odoratus, visus, auditus Colum. lib. 3. cap. 40 Cicer. de Natur Sensus interpres, ac nuncij rerum in capite, tanquam in arce mirificè ad vsus necessarios, & facti, & collocati sunt. 2. Sentiendi vis, vel facultas.

Senso, appetito, ò sensualità, parte animale, ò inferiore nell'huomo, che si distingue dalla ragione.] Appetitus, masc. gener. Cicer. 3. Offic. Duplex est vis animorum, altera in appetitu posita est, quæ hominem huc atque illuc rapit, altera in ratione, quæ docet quid faciendum fugiendumue sit: ex quo fit vt ratio præsit, appetitus obtemperet. 2. Cupiditas, tis. Cicer. 1. Tuscul. Plato iram, & cupiditatem locis disclusit: iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit. 3. Libido, dinis. fœm gen. Animæ pars, quæ sensum, & appetitum habet. Cicer 2. de Diuin. 5 Appetitio, nis. Cicer. 4 Academ. & 3. de fin. Vt membra nobis ad quandam rationem viuendi data sunt, sic appetitio animi ad quandam formam viuendi videtur data, itemque, & ratio, & perfecta ratio.

Senso, sentimento, il sentire.] Sensus, sus, m. gen. Plin. lib. 7. c. 5. Sensus inest, etiam formicæ minimo animali. 2. Sententia, tiæ f gen Quint. l. 8 cap 15. Sententiam veteres, quod animo senserant vocauerunt. 3 Sensus. f. m. g. Cic. 1 de orat.

Sensuale, addiett. dicesi à chiunque sia dedito a' diletti del senso.] Voluptuarius, a, um. 1 4. b. 2 3 l. Cicer. 2 Tuscul. cuius est. Epicurus homo, vt scis voluptarius. 2 Voluptuosus, a, um. 1. 3. b. 2. 4. l. Ex Plin. l. 3 ep 1 3. & Maff. in Ignat.

Ignat.l.3 c.11. Ignatius ambitiosis splendida, auaris vtilia, voluptuosis iucunda proponebat.

Sensualità per senso, vedi senso.

Sensualità della carne.] Illecebræ beatum, f.g.Cic.a.. Titillationes voluptatum.Cic.

Sententia, qui val detto graue approuato per vero.] Sententia, æ. 1.l 2.3 b. Auct.ad Heren.l 4 Sententia est oratio, sumpta de vita, quæ aut quid sit, aut quid esse oporteat in vita breuiter ostendit hoc modo: Difficile est plurimum virtutem reuereri, qui semper secunda fortuna sit vsus.

Sententia, e sentenza per dichiaratione di giudice.] Sententia, æ.Cic.

Sententiare, dar sententia: giudicare, ò decretare] Sententiam ferre Cic. 4 Ver. & pro Cluent. 2 Sententiam pronuntiare. Ex Cæs 1 bel ciuil. qui sic ait: De Acone, qui princeps eius consilij fuerat, grauiore sententia pronuntiata, more maiorum sumpsit. 3 Iudicium pronuntiare, Cic in Pison Tum tu ipse de te sententiam tulisse videris tum iudicium pronuntiauisti. 4. Proscribo, bis.

Sententiar'in disfauor d'alcuno.] Ab aliquo causam abiudicaturus.

Sententiar'in disfauor d'alcuno.] Ab aliquo causam abiudicare, Ex Cic.1.de or.

Sententiare à morte.] Capitis damnare, vel condemnare. Turs Nom. 2.Morti addicere, id.ibid.

Dare la sentenza contra, ò in disfauore.] Abiudicare causam ab aliquo, Ex Var lib 68 cap 6 Nulla reo cuiusquam fuit quæ non ab eo imperio istius abiudicaretur. 2.Contra aliquem pronuntiare. Vlp Si hæreditatis contra hæredem pronuntiauerit, &c.

Dare la sentenza in fauore.] Adiudicare alicui causam. Cicer. 2. de Orat. Qui nobis causam adiudicaturus sit.

Sentiero.] Trames, itis m.gen.Turs. Nom. Cicer. Semita, tæ f gen.

Sentimento, vedi senso.

Sentina, luogo della naue.] Sentina, næ. a l.Cic

Sentinella, & ascolta, cioè colui che fà la sentinella.] Speculator, oris. Cicer. 2. de Natur. Deor. Nam oculi tanquam speculatores altissimum locum tenent. 2. Excubitor, ris. Cæsar. lib. 7. bell. Gall. 3. Vigil, lis.

Far la sentinella.] Excubo, bas. Liu l 5.

Sentinelle, ò guardie, che i soldati fanno.] Vigiliæ, arum, fœm gen & num plur. Sallust Iugur. 2 Excubiæ, arum, Cicer.

Sentire, cioè capire col senso] Sentio, tis, si, sum. 2. Sensibus percipere.

Sentire acutamente, come fanno i cani di caccia] Sagio, gis. Cic. 1 de Diu. Sagire, sentire acutè est, ex quo præsagire, id est futura ante sentire.

Sentire bene.] Liquido audire. Plin l.10.c.69. 2 Clarè audire. Plin. l 10.c 70

Sentire il resto.] Audire cætera. Cicer. de somn. Scipion.

Senza, Fior. anco senza, prepositione separatiua.] Sine. 1.& 2 b Plin lib.6. c 30 Ferunt ab orientis parte intima gentes esse sine naribus, æquali totius oris planicie: Alias superiore labro orbas, alias sine linguis. 2. Citra musicen grammatice non potest esse perfecta, cum ei de metris, rhythmisque dicendum sit. 3 Absque Plaut. in Menæch Absque te si fuissem hodie, nunquam ad solem occasum viuerem.

Senza cagione, ò senza il perche.] Sine causa, vel sine ratione. Col.l.2 c 7.

Senza pensarci.] Ex tempore, Cic.

Senza sentirsene.] Citra sensum Plin.l.36.c.26.

Senza mia saputa.] Me inscio 2.Me inconscio, Liu l.1.bel. Pun 3 Me ignaro, Suet. in Tiber c.22 Dubium fuit, an ea conscio Tiberio, an ignaro dictitasset 4.Me insciente, Cato de re rust.c 5.Ne quid emisse velit villicus, domino insciente.

Senza saziarsi.] Nulla satietate, Plin. lib.6 cap.1. 2.Sine vlla satietate ex eodem ibidem. 3.Nulla vnquam satietate. 4 Citra satietatem.

Senza scommodo, senza trauaglio.] Citra incommodum, Plin.l 2. cap.51. Marsia princeps Romanorum fulmine icta grauida partus ipsa citra vllum aliud incommodum vixit.

Senza piedi.] Pedes non habens. Liu.dec.4.l. 4 Nuntiatum est Interamnæ lac fluxisse, pueros ingenuos Arimini sine oculis ac naso, & in agro Piceno non manus, non pedes habentem natum.

Senz'altro, senza fallo, senza dubbio.] Haud dubio procul dubio. Cic.2.de orat.

Senzaria. 3 l arte di sensale.] Proxenetica, cæ. f. 3 l. 2 4.b. græc. Ex Vlp. cuius est vox proxeneticum, & Plin. lib.7. cap 56 cuius est vox: athletica. 2 Parsaria, æ. 1.3 b.2 l. Ex Senec. 3. de Ben. cap. 15. cuius est vox, coquinaria.

Senzaria. 3.l. mercede di sensale.] Proxeneticum, tici, neut gen.1.3 l. 2 4 b. græc. apud Vlpian. qui sic ait: De proxenetico solent præsides cognoscere. 2. Pararium, rij, neut gen. 1.3 b. 2.l. Ex Seneca. 2. de Ben. & Vlpian.

Sepa, specie d'animal velenoso simile alla lucertola, il cui morso cagiona putredine.] Seps, pis. m.gen.1.l. in rect. & obl. Plin.l.23 cap.2. Oximeli profuit contra serpentes quas sepas vocant. Lucan. lib. 9 Ossaque dissoluens cum corpore tabificus seps 2 Lacerta Chalcidonica, Dioscor. lib. 2 cap 59. Seps, quam aliqui lacertam Chalcidonicam vocarunt in vino pota, morsus suos sanat.

Separabile, addiett che si può separare.] Separabilis, & le, 1.3.l.2 in Cic 1 Tusc.

Separamento, separatione, il separare.] Diremptus, tus, m. gen. Cic.1 Tusc. 2. Diremptio, nis. f gen.1.b.2.l. Cic. pro Planc. 3 Discretio, nis fœm.gen.2 l.Cic.de leg 4 Secretio, nis. f g 2 l.Cic.1.Tusc. 5.Disiunctio, nis. 6. Separatio, nis f g.

Separare, disgiugnere, ò disunire, Sen. disgiognere, Fior. disgiugnere, l'istesso che diuidere] Discerno, nis, creui, cretum 1.2 l.Liu.7. ab Vrb Consules fœnebrem quoque rem, quæ discernere vnanimes videbatur leuare aggressi, solutionem alieni æris in publicam curam verterunt. 2. Secerno, nis, creui, cretum. 1. 2. l. 3 Separo, as. 2 l.3 b.Cicer.lib 5.epist.12. 4 Segrego, as. 5 Seiungo, gis.

Separatamente, auuerb.] Discretè. Cic.1 de Inuent 2.Separatò. 1 l. 2.b Gell. 3 Seorsum. 1.b. Liu.2. bel. Pun. 5. Seorsus Afran 4.Separatim Cic.l.13.ep.12 Alia epistola communiter commendaui tibi legatos Arpinatum, vt potui diligentissimè: hac separatim Q Fusidium, quocum mihi omnes necessitudines sunt, diligentius commendo.

Separatione, vedi separamento.

Separato, partic] Separatus, ta, tum 2 Segregatus, ta, tum. 3. Seiunctus, ta, tum. 4.Seiugatus, ta, tum. Cicer. 2. de Diu.

Seppellire, e seppellire, sotterrare, & interrare dar a' morti sepoltura.] Sepultura afficere, cum Accus pers. Cicer.1 de Diu. Simonides, cum haberet in animo nauem conscendere, moneri visus est, ne id faceret, ab eo, quem sepultura affecerat: si nauigasset eum naufragio esse periturum. 2. Condere sepulchro, cum Articulo. Ouid.lib.8.Metam.Virg 3.Æneid. 3 Condo, dis, didi, ditum. Plin.lib.26.cap 17. Corpora defunctorum condita in sarcophago, absumi constat intra quadragesimum diem, exceptis dentibus. 4.Sepelio, lis, liui, pultum. 1.2. b.Cic.2 de leg. Hominem mortuum inquit lex in Vrbe ne sepelito, neue vrito.

Cosa, che si può, ò deue sepellire.] Sepelibilis, & hoc le. Plaut. in Cist. Facito, vt facias stultitiam sepelibilem.

Sepellito, sepolto, sotterrato.] Humatus, ta, tum, Cicer.2. de leg. Quod nunc communiter in omnibus sepultis penitus humati dicatur, id erat proprium tùm in ijs, quos humus iniecta contegeret 2.Sepultus, ta, tum, Cic. 2.de leg Sepulti dicuntur ij, qui conditi sunt, nec tamen eorum ante sepulchrum est, quam iusta facta, &

corpus incensum est.

Sepia, pesce tra molli, & astutissimo.] Sepia, piæ. f.l. Plin. lib. 9. cap. 28. Mollia sunt, Loligo, Sepia, Polypus.

Sepia piccola.] Sepiola, læ f g Plaut. in Cist Emitto sepiolas lepidas.

Sepulcrale, e sepulcrale aggett. di sepolcro, ò sepulcro.] Sepulchralis, & hoc le, t.b 2.3.l. Ouid. epist. 12. & 8. Metam.

Sepolcreto, e sepulcreto, luogo doue son più sepolcri, ò sepulcri] Sepuleretum, ti, s.b.2 3 l Catul.

Sepolcro, sepoltura, e tomba, luogo doue si sepelliscono i morti] Sepulchrum, cri, n g Turs. Nom. 2. Tumulus, li, m.g Virg.

Sepolcro finto, vedi catafalco.

Sepolto, seppellito, e soppellito, addiett. messo in sepoltura.] Sepultus, ta, tum, 1.b.2 l Plin. lib. 7. cap 54. Sepultus intelligitur quoquomodo conditus, humatus verò, humo contectus. 2. Sepultura affectus, a, um. Ex Cicer. 1. de Diu cuius est: hominem sepultura affecerat.

Non sepolto.] Insepultus, ta, tum. 1.3.l.2.b. Liu dec 5.l.r. Seruitia maximè moriebantur; eorum strages per omnes vias insepultorum erat.

Sepoltura, sepolcro, vedi sepolcro.

Sepultura, l'atto di seppellire.] Sepultura, ræ. Cic. Turs. Nom.

Sequestrate.] Obsigno, as. Cicer. 2. Sequestro, as. Græcl.

Sequestro,] Sequester, ri. m.g. Græc.

Sera, vltima parte del giorno.] Vesper, ris, m gen. 2 b. Var. 5. de ling Exortæ itelle tempus dictum à Græcia hespera, latinè vesper. 2. Vespera ræ. 2.b Cic 2 de Nat. Eacant, proficiscantur, ne patiantur desiderio sui Catilinam tabescere, demonstrabo iter, Aurelia via profectus est, si accelerare volent, ad vesperam consequentur. 3. Vesperus, ri. m g 2.b. Plaut in Asin Hodie nunquam ad vesperum viuam. 4 Vesperum, ei. neut. gen 2 b. Aut. commeot. ling lat. Vesper est extrema pars diei: vndè vesperi, vel vespere, vespera pro eadem dicitur. Vesperum quoque cum ijs ccnuenit, in quo tempus subintelligitur. 5 Tempus vespertinum Cic. 2. de Nat 6. Serum. ri neut. gen. 2.t.l Suet. in Aug c 16. Augustus nauali prælio apud Actium vicit, in serum dimicatione protracta, vt in naui victor pernoctauerit. 7 Serum diei. Liu. 7. ab Vrb. Romani castrorum oppugnatione, quia serum erat diei, abstinuere, 8. Diei vesper. Sallust in Iug. Iam diei vesper erat.

La sera, cioè in tempo di sera] Vespera, Plin lib 12. cap. 18. In Euphrate tradunt loti, & scapum, & florem vespera mergi vsque in medias noctes, &c. 2. Vesperè. Cic. Att. lib. 11. epist. 12 Cephelio mihi à te litteras reddidit ad octauum Idus Martij, vesperè. 3 Vesperi. Cic Att. lib 7. ep. 21. Quinto Idus Februarij vesperi Ph lotimo literas accepi. 4 Tempore vespertino, Cic. 2. de Nat. 5. Horia vespertina. Plin. lib 2 cap 37. Hominum capita vespertinis horis magno præsagio castorei circumfulgent.

Dalla sera fino alla mattina.] A vespere vsque ad mane. Cels l.6.c.5.

La sera molto tardi, ouero molto di sera.] Peruesperi. Cic. l 9 ep 2. Caninius idem tuus, & idem noster, quum ad me peruesperi venisset, & se postridie mane ad te iturum esse dixisset, dixi ei me daturum aliquid mane, & vt peteret rogaui.

La sera innanzi, ò precedente.] Pridie vesperi. Cic 1. Acad. Nuntiatum est nobis venisse eum Roma pridie vesperi. Ex Cic. 2. Acad.

La sera seguente.] Postridie vesperi, Ex Cicer. 1. Acad.

Questa sera, e per aferesi stà sera.] Hodie vesperi, Ex Cic. ad Att. l. 13. 2. Hodierno vespere Ex Cic. qu. in Catil. dicit: hodierno mane.

L'altra sera.] Nudiustertius vesperi. Ex Cic. 3. de Nat. & 1. Acad.

Domendassera, cioè domane verso la sera.] Cras vesperi. Ex Cic. ad Att. l. 13. & 1. Acad. 2. Crastino vespere, Ex Cic. in Catil.

Hier sera.] Heri vesperi. Cic. Att. l. 13. 2. Hesterno vespere, Ex Cic.

Post dimao'à sera.] Perendie vesperi, Ex Cic. Att. l. 12. & 1. Acad.

Il principio della sera.] Vesper primus. Liu. 5 bel. Maced. 2. Vespera prima. Plaut. Curc. Si media nox est, siue est prima vespera.

In sul far della sera, oueto sul' imbrunir del Cielo] Sub vesperum Cæs. 2 bel. Gal. 2. Die vesperascente. Tacit. l. 18. 3 Prima vespera, Suet. in Tib. c 74. 4. Primo vespere. Tacit. l. 5. Primo vespere lumina in castris hostium conspexere.

Della sera, addiett.] Vespertinus, na, num. 3.l. Cicer. Att. lib. 12 2. Vesperalis, & hoc le. 2. b. & 3. l. Solin. cap 14

Essendo sera, ouero fattosi sera.] Die vesperato, Solin. cap. 16.

Fin'alla sera.] Ad vesperam. Cic 2. Phil. 2. Vsque ad vesperam. Cic 5. Tusc Socratem ferunt, quum vsque ad vesperum contentius ambularet, quæsitumque esset ex eo quare id faceret; respondisse, quo melius cœnaret, obsonare ambulando famem.

Farsi sera.] Vesperascit, bat, 2. 3.l. 2.b Ter. in Heaut. & vesperascit, & non nouerunt viam. Corn. Tacit. lib 2 Vesperascente die sitim haustu gelidæ aquæ sedauit. 2. Aduesperascit, bat. 1 2.4.l. 3 b. Plin lib 11 cap. 10. Apes cum aduesperascit in alueo strepunt, minus, ac minus donec vna circumuolet, ceu quietem capere imperans. 3. Inuesperascit, bat. 1 4.5.l. & 3 b. Liu 9. bell Maced. 4 Vesperat, bat. Aul. Gell lib. 17. cap 8. Vbi iam vesperauerat.

Serbabile, e seruabile, seruebole, e serueuole, & anco serbatitio, addiett. che si può serbare, ò seruare.] Seruabilis, & hoc le 1 & 2.l. & 3 b. Plio. l. 14 c 3. Vua duracina siue vllis vasibus in vite seruabilis: tanta est contra frigora, æstus, tempestatesque firmitas.

Serbare, e seruare, riserbare, ò riseruare.] Seruo, uas, aui, atum. 2 Custodio, dis. Cic.

Serena, e sirena, mostro fauoloso con faccia, e petto di donzella, e dal mezzo in giù pesce, di dolcissimo canto.] Sireo, nis, fœm. gener. 1. 2.l. Sueton. in Tiber. cap 70.

Di serena, ò sirena, aggett.] Sirenius, a, um 1.2.l. 3.b. Aul. Gell. l. 16. cap 8 Periculum erit, ne in dialecticæ gina, atque mæandria, tanquam apud sirenios scopulos consenescas.

Serenità, l'astratto di sereno.] Serenitas, tatis, fœm. gen. 1. 3 b. 2 4 l. Plin. lib 10 cap 76. Salamandra animal lacerti figura, stellatum, nunquam nisi magnis imbribus prouenieos, & serenitate deficiens. 2 Tranquillitas, tatis. 3. Apricitas, tis. 1 com. 2. 4.l. 3.b Col. l. 8. c. 15. qui ait: Dei. ct apricitas.

Sereno addiett. propriamente dicesi ad aere, ò Cielo senza nuuole, ò nebbia.] Serenus, na, num. 1.b. 2.l. Plio. lib. 9. cap. 35. Margaritis constat cœli maiorem societatem esse, quam maris: inde nubilum trahi colorem, aut pro claritate matutina serenum. 2. Innubilus, la, lum.

Quando fà sereno, quando è sereno.] Serenò, Plin. lib. 11. cap 24. Telas araneæ serenò non texunt, nubilò texunt, ideoque multæ araneæ imbrium signa sunt. 2. Sereno cœlo. Colum. lib. 12. c. 49. Oliua maturissima sereno cœlo legitur.

Sergente d' vna compagnia.] Centuriæ instructor. Cicer

Sergente d' vn terzo.] Legionis instructor. Cic.

Sarmento, ramo di vite secco.] Sermentum, ti. s. & 2.l. Palad de re rust. lib 3. tit. 28. Theriacæ vitis iste profectus est, vt vinum eius, vel acetum, vel vua, vel sarmentorum cinis proficiat contra morsus omnium bestiarum.

Sermone] Sermo, nis. Turs.

Sermoneggiare, e sermonare.] Sermonem habere, Turs. hist. Laur. l. 3. c. 14.

Serpe, e serpente, animale assai noto, la prima voce s'vsa con l'articolo, & epiteto feminino, e la seconda col mascolino.] Serpens, tis fœm. gen. & interdum, m. 1. 2. l. Plin. lib. 29 cap. 7 a Serpentes quum occasio est vinum præcipuè appetunt, quum alioquin exiguo indigeant potu. Eædem minimo, ac pene nullo cibo, quum aduersantur inclusæ. 2. Anguis, m. gen. & Interdum, fœm. Plin. lib. 29. cap. 4. Anguis venenatus non est, nisi per mensem, luna instigatus. Inesse huic remedia multa creduntur, & ideo Æsculapio dicatur. 3. Bestia serpens. Cicer. 5. Tusc. Natura alias bestias nantea aquarum incolas esse voluit, alias volucres cœlo frui libero, serpentes quasdam, quasdam esse gradientes. 4. Bestia proserpens. Plaut. in Pœn. Qui huc aduenisti nos captatum Magdalia Bisulci lingua, quasi proserpens bestia.

Serpe boua, così detta perche si nutrisce di latte bouino.] Serpens boua. Plin lib. 8. cap 14. Sunt in Italia serpentes appellatæ bouæ, in tantam amplitudinem exeuntes, vt diuo Claudio principe, occisæ in Vaticano, solidus in aluo spectatus sic infans. Aluntur primo bubuli lactis succo, vnde nomen traxit.

Serpe d'acqua.] Hydrus, dri. m. g. 1. com. Plin. l. 29. cap. 4. In orbe terrarum pulcherrimum anguium genus est, quod in aqua viuit, hydri vocantur, nullis serpentium inferiorea veneno, horum iecur seruatum aduersum percussos ab his auxilium est. 2. Enchydros, dri m gen. Guil. Mortel. in comment. 3. Enchydria, dridia, fœm. gener. 1 b. Plin lib 30. cap. 3. 4. Natrix, cis. fœm. gen. Colum. lib. 1 cap. 5.

Serpe di terra.] Serpens terrestris. Nic. Perott.

Serpe d'acqua, e di terra.] Chelydrus, dri m. gen 1. b. Seru. Non. Chelydrus dictus est quasi chersydrus, quia in aquis & in terris moratur. 2 Chersydrus, dri. m. gen Lex græcolat. Chersydrus, idem cum chelydro serpente, sic dictus, quod in aquis pariter, & in terris degat.

Serpeggiamento, il serpeggiare.] Motus, vel processus flexuosus, Ex Cic. pro Leg Man & 2. de Nat. [2. Item, vel motio tortuosa, Ex Cic. 2. de Natur & 4 Academ. 3. Impulsus flexuosus. Plin lib 9. cap. 20 Hæc omnia flexuoso corporum impulsu ita mari vtuntur, vt serpentes terra.

Serpeggiare, & anco serpere, andare à onde, à guisa di serpe, cioè auuinchiando, e serpendo.] Serpo, pis, psi, ptum, Cicer. 5 de fin. Serpere anguiculos, nare anaticulas, euolare merulas, cornibus vti videmus bouea, vespas aculeis, suam denique, cuique naturam esse ad viuendum ducem. 2. Proserpo, pis. Plin. Herba hæc nisi secta sit mirè proserpit. 3. Flexuosè labi, vel moueri. Ex Plin. lib. 18. cap. 35. 4 Lapsu, vel motu flexuoso ferri, Ex Plin. lib. 10 cap. 24.

Serpentario 4 b vedi dragontea.

Serpente, serpe grande, e per il più con piedi.] Serpens, tis. fœm. gen. & interdum, m. Plin. lib 8 cap 24 & lib. 11. cap. 47. Visæ iam etiam serpentes anserinis pedibus. Idem Plin ibidem, Notatum est in punicis bellis ad flumen Bagradam, à Regulo Imperatore balistis, tormentisque, vt oppidum aliquod expugnata serpens centum viginti pedum longitudinis Pellis eius maxillæque vsque ad bellum Numantinum durauere Romæ in templo.

Serpente alato.] Serpens aliger Plin l. 12 c. 19. Item Casiam circa paludes propugnante vnguibus diro vespertilionum genere, aligerisque serpentibus, his commentis augentes rerum pretia.

Serpente cresturo.] Anguis iubatus. Plaut. Amph. Deuolant angues iubati deorsum in impluuium duo.

Nato di serpente.] Serpentigena, næ, com g 3 & 4. b. Ouid. 7 Met.

Chi porta, ò tiene serpente.] Serpentiger ra, rum. 3. & 4. b. Ouid 4. Trist eleg 6. 2. Anguifer, ra, rum 2. & 3. b. Sen. in Herc. Fur. 3. Anguitenens, tis. om. g. 2. & 3. b. Cic 2. de Natur. 4 Ophiuchus, chi. m gen. 1. & 2 b & 3 l. Colum. lib. 11. c. 2. xj Cal. Iunij anguifer, qui à Græcis dicitur ophiuchus, mane occidit, tempestatem significat.

Serpentello, diminut. serpente piccolo.] Anguiculus, li. m. gen 2. & 3. b. Cicer. 5. de fin. 2. Serpens paruus. Plin. lib. 7. cap 59.

Serpentello, inteso di figlio piccolo di serpente.] Serpentis catulus. Plin. lib. 11. cap. 61. Serpentium catulis, hirundinum pullis oculos si quis eruat renasci tradunt.

Serpentino, addiett. di serpente.] Anguineus, a, um. 2. b. Plaut. in Amph. 2. Anguinus, a, um. 2 l Plin. lib. 30 cap. 3. Serpentinus, na, num. 3. l. Iustin. lib. 32. 4 Ophiacus, ca, cum. 2. 2. & 3. b. Plin. lib. 20. cap. 13.

Serpentino, cioè marmo di color verde scuro, macchiato à guisa di serpe.] Ophites, tæ m gen. 1. b. 2. l. Plin lib. 36. cap. 7. Ophites marmor est serpentium maculis simile, vnde & nomen accepit. Duo eius genera molle candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolorem sedare ad alligati, & serpentium ictus.

Serpentino bigio.] Ophitea tephrias. Plin. lib. 36. cap. 7. Quidam phreneticis, ac lethargicis ad alligare iubent ophiten candicantem. Contra serpentes autem à quibusdam laudatur, præcipuè ex his, quem tephriam appellant à colore cineris.

Serpentino Caitese.] Ophites Memphites. Plin. l. 36. c 7. Ophites vocatur, & Memphites à loco gemmantis naturæ: cuius vsus conuenit ijs, quæ vrenda, aut secanda sunt, ex aceto illitus obstupescit enim ita corpus, vt non sentiant cruciatum.

Serpentino lineato di bianco.] Ophitea lineis candidis intercisus. Diosc. lib. 5 cap 119. Ophitæ genera multa, quidam ponderosus & niger, alter cineris colore spectatur, punctis distinctus, tertius lineis quibusdam candidis intercisus est. Omnes alligati contra capitis dolores, & serpentium ictus prosunt. Feruntur, qui lineas habent, lethargo, & capitis doloribus auxiliari.

Serpollo, serpillo, & altrimente sermollino, herba nota di buon'odore.] Serpyllum, li. 1 & 2. l. Plin. lib 20. cap. 22. Serpyllum à serpendo putant dictum. Quod in sylue stris euenit, in petris maximè. Satiuum non serpit, sed palmi altitudinem increscit. Diosc. l. 3 c. 35.

Serpollo nato da sè.] Serpyllum voluntarium, Plin. lib. 20. cap. 22. Serpillum pinguius voluntarium, & candidioribus folijs, ramisque aduersus serpentes efficax.

Serraglio.] Conseptum, ti. n. g. 2. Locus conseptus, Cic lib. 2. cap. 4.

Serrame, serratura, chiusura, e toppa strumento di piastra di ferro da serrar con chiaue.] Sera, ræ. 1 b. Pomp. Fest. l. 1. Seræ appellantur, quia foribus admotæ opponuntur defixæ postibus, quemadmodum ea, quæ terræ inseruntur. 2. Clathrum, thri. n g. & 1 l. græc apud Lucan. 3 Claustrum, stri, vel clostrum, stri, Ex Cato. de re rust. qui sic ait Vtcens fictilus duas, trullas ligneas duas, claueacum clostris tres.

Serrametto, diminut serrame piccolo, serraturina.] Serula, læ fœm. gener. 1 & 2 b. Ex Cicer. pro Cluent 2. Sera pusilla, vel parua, Ex Var. 6. de ling. & Cicer. ad Brutum.

Serramone, accresc. serrame grande, serraturaccia.] Sera ingens, vel magna, Ex Varr. 6. de ling. & Plaut.

Serrare, chiudere.] Claudio, dis, si, sum. 1. l. Plin lib. 10. Hi magistratus nostros quot die regunt, domosque ipsi suas claudunt, aut reserant. 2. Cludo, dis 1. l. Plin l. 33. cap. 1. Alij sub gemmis venena cludunt sicut Demosthenes summus oratorum Græciæ anulos mortis gratias habet. 3. Clodo, dis, si, sum. 1. l. Plin. lib. 18 cap 33. Cloduntur ita, sippiuntur ab afflatu. & aluo cita pereunt. 4 Obsero, as. 1 l. a b. Colum. lib 9. cap. 3. Incircuitu viuarij certis interuenientibus spatijs desixus exigitur stipes: deinde per transuersa laterum caua transmittuntur ramices, qui exitus ferarum obserent. 5. Occludo, dis, si, sum. 1. & 2. l. Plaut. Aul. occlude sis fores ambobus pessulis.

Ser-

Serrare à chiaue.] Obsero,as,1.l & 2.b. Ex Var. qui sic de ling qui sic ait: Referare ab sera dictum est, idest aperire.

Serrare insieme, ouero affatto.] Concludo,dis,si, sum, 1.& 2.l Cicer 5. de fin. Ne bestiæ quidem,quas delectationis causa concludimus facilè patiuntur se concineri.

Serrare intorno, ouero attorno] Circumcludo, dis, si, sum, 1 2 & 3.l Cæs. 3 bel. ciuil Pompeius ne duobus circumcluderetur, exercitibus ex eo loco discessit.

Serrare in mezzo,] Intercludo,dis,si,sum.3 l. Cic.l.14 ep. 14 Etiam illud metuo ne iam intercludamini, vt, cum velitis, exire non liceat.

Il serrare in mezzo.] Interclusio,nis.f gen.& 3.l. Ex Cic. 3.de orat. vbi sic ait; Clausulas, atque interpunctaverborum, animæ interclusio, atque angustiæ spiritus attulerunt.

Serrare con la stanga.] Repagulo, aut vectibus occludere. Plaut. Cist. Occludite ædes, pessulis, repagulis.

Serrar dentro] Includo,dis,si,sum Cic.de Vn Deus omnia animalia in mundo inclusit. 2 Introcludo,dis,si,sum, 1.2 & 3 l. Senec. apud Sipont. Qui domi introclusus otiabatur.

Serrar vna lettera.] Includere epistolam.

Il serrar dentro.] Inclusio,nis f.gen.1 & 2 l.Cic in Vat.M. Bibulum, cuius inclusione contentus eras, interficere volueras, spoliaueris consulatu, patria priuare cupiebas.

Serrar dentro à qualche cosa, ò luogo.] Rei cuipiam, seu loco includere,Cic.ad Att.lib.1 epist 10. 2. Re aliqua, seu loco includere,Ex Cic 3.de orat. qui ait verba versu includere Cic 1 Tusc 4 Io rem aliquam, seu locum includere. Cic.7.Ver.In æternorum hominum, & maleficorum,sceleratorumque in prædonum hostiumque custodias tu tantum numerum ciuium Rom. includere ausus es?

Serrare innanzi,ò prima.] Præcludo, dis, si, sum 1.& 2 l. Cic 7 Verr Omnem orbem terrarum,qui semper nostris hominibus maximè patuit,ciuibus Rom. ista defensione præcluseris.

Serrare in diuersi luoghi] Discludo dis,si,sum 1.& 2 l.Cic. 2.Tusc Plato triplicem finxit animam, cuius principatus, idest rationem in capite sicut in arce posuit, & duas partes separare voluit,iram,& cupiditatem, quas locis disclusit: iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit.

Serrar disparte,ouero in disparte,cioè separatamente.] Secludo, dis, si, sum 1.& 2.l. Ex Plato, qui sic ait: Quid magis in rem est meam, quàm corpore vitam secludam.

Luogo,doue si serra disparte vna cosa.] Seclusorium, rij, neut gen.1 2.& 3 1 4 b.Varr de re rust.lib.3 c 5 Quum opus sunt ex hoc auiario,vt sumantur idoneæ,excluduntur in minusculum auiarium, quod seclusorium appellant.

Serrar vno fuora,cioè non lasciarlo entrare.] Excludo,dis, si,sum si.& 2.l Cic.l.14.ep 3. Eijcere nos magnum fuit, excludere facile est.

Serrar di fuora, cioè dalla banda di dentro.] Intus obserare. Ter. Eun.act.4 sc.5. Tu abi, atque ostium obsera intus.

Serrar di dentro, cioè dalla banda di fuora.] Foris occludere. Plaut. Most. Hasce ego ædes occludam foris.

Serrar ad vno la porta in freccia,inteso di città, castello,e simili.] Portam alicui claudere. Cic. pro Flacco. 2.Portam alicui obserare.Virg 9 Æn.

Serrar ad vno la porta in faccia,inteso di casa, ò luogo, priuato] Ostium alicui claudere, Ex Cic. 5. Tusc. & pro Flacc. 2 Ostium alicui obijcere, Ex Virg 9. Æn. 3.Fores alicui occludere, Ex Plaut in Aul.

Serrare il passo.] Transitum claudere. Liu. 7. bell. Pun. Cum insideret angustos saltus, vt transitum clauderet.

Serrare la via, ò strada.] Iter intercludere. Cic. ad Att. l.8 ep st 15 2 Viam claudere. Liu.7 bel Pun 3.Viam intercludere.Liu.7 bel.Pun. 4.Iter obsepire.Liu.5.bel.Pun.5. Viam obsepire.Liu.2 ab Vrb.

Serrare à chiauistello,ouero col chiauistello.] Pessulo occludere. Plaut.in Aul. 2 Pessulum obdere,cum Dat. Terent.in Heaut.3.Pessulo obdere,cum Accus.Ex Plin. lib. 6 cap.31.

Cosa, che si può serrare.] Clusilis,& hoc le, 1 l.2.b. Plin. lib.9 cap 37. Inest ijs esca, clusiles, mordacesque conchæ.

Serrato,chiuso,particip.] Clausus,sa,sum 1 l Cic. de Am. Cuius autem aures ita clausæ veritati sunt, vt ab amico verum audire nequeat, huius salus desperanda est. 2. Occlusus, sa, sum. 1.& 2.l. Cic. Catil. Quæstus occlusis tabernis minui solet. 3 Obseratus,ta, tum, 1. & 3 l 2.b.

Serrato à catenaccio,addiett.] Oppessulatus,ta,tum 1.2 & 4 l.3.b. Plaut Amph. Vide sis, herus salutatoe oppessulatas ante fores graditur.

Serrato meglio,compar.] Occlusior,& hoc sius, 1. & 2.l. 3 b. Plaut. in Trin. Paucissimi sciam, qui sciant, quod nesciunt, occlusioremque habeant stultiloquentiam.

Serrato benissimo,superlat.] Occlusissimus,ma,mum. 1.2. & 3.l.4 b.Ex Plaut.in Trin.

Tener serrato.] Clausum, vel clausam habere, Cicer. 5. Verr. Nemo dubitat quin eo sit occisus. Q. Lollius, quod habere clausa non potuerit sua consilia de Verre.

Mezzo serrato.] Semiclusus,sa,sum.1.& 3 l.& 2.b. Dion. Lamb.in Hor.l.1.sat.3.

Serrato, denso, vedi denso.

Serratura, e serrame, vedi serrame.

Serta,come d'agli,ò fichi.] Restis f gen. Plin.lib.20 cap. 6. Allium ad serpentium ictus potum cum restibus suis.

Serua,seruitrice, fante,ancilla, & ancella,colei, che serue, ò per forza, ò per volontà.] Ancilla,læ Pomp.Fest lib 1, 2 Administra,æ,Cic pro leg Man 3 Famula,læ f g. 1.& 2.b.Cic.5. Tusc 4 Ministra,æ Cic 1 Tusc Ministra,& famula corporis res est familiaris. 5.Serua,uæ. Plin. lib. 10.cap.23.

Serua,che non lauora.] Famula operum immuni. Ouid. 4 Met.

Serua perpetua] Perenniserua,uæ.1.3.b.2.4 l. Ex Plaut.in Pers.cuius est: perenniseruus.

Serua, che accompagna, ò seguita la padrona.] Pedisequa, quæ. 3. b. Cicer. 1. de Orat. Auctor ad Heren. Diuitiæ non sunt idoneæ, quæ virtutis pedisequæ fine.

Da serua, ouero di serua,nome addiett.] Ancillaris,& hoc re Cicer 3 Tusc.Itaque sordido, ancillarique artificio regiæ virgines,vt tonstriculæ,tondebant barbam, & capillum patris.

Da serua,ouero come serua,auuerbialmente.] Ancillarem in modum. Ex Liu 2. bel. Maced. 2 In ancillæ, vel seruæ modum, Ex Tacit. lib. 1. 3.Ancillari more, vel ritu.

Seruaggio, seruitù, vedi seruitù.

Seruare, vedi serbare.

Seruetta, seruitricetta, fanticella, diminut.di serua.] Ancillula f.gen.Cicer.1.de orat.Iuris scientiam,eloquentiæ tanquam ancillulam, pedisequamque adiunxisti. 2.Seruula,læ Cic. Att.l 1.ep 7. 3 Ministella,læ 4 Administella,læ f g.Ex Col.l.1.c.2.

Seruidore,vedi seruo.

Seruiggetto, diminut. seruitù piccola.] Seruitium exiguum,vel paruum, Ex Teren. in Andr. & Cicer. pro Quint.

Seruigio,per seruitù, vedi seruitù.

Seruigio per beneficio,vedi beneficio.

Seruigio per negotio, vedi negotio.

Seruire assolutamente, esser, ò star in seruitù] Seruio, is, 1 b. 2.l.Cic.in Pisoo.Huic populo ita fuerat ante vt consules libertas insita, vt timoris potius quàm seruos præ-

præstaret. 2.Deseruio,uis.1.& 1.l. 3 c. Cic.1.offic. Quidam quiduis perpetiuntur,cuius deseruiunt, dum quod velint consequantur. 3.Seruitutem seruire. Plaut.in Mil. Ego iam diu apud hunc seruitutem seruio. 4. Esse in seruitute Cic pro Cluent 5 In seruitio esse. Vlpian. 6. Seruitio subijci. Liu 7. bel. Pun Gentes tristi seruitio subiectæ. 7.Seruitutem pati posse, nec totam libertatem. 8 Seruitium ferre. Ouid. Amor l.1. el.2. 9 Seruitutem colere. Plaut. in Pœn. Quam apud leonem hunc seruitutem colere. 10. Seruitio premi. Virgil. 1. Æneid.

Seruire.col terzo, ò quarto caso dopo, vale far seruitù.] Famulor,aris.1 & a b. Plin.lib.2.cap.7. Externis famulantur sacris, ac digitis deos gestant, & monstra quoque colunt. 2 Seruio,is Plaut in Truc Tibi seruio atque audiens sum imperij. 3.Inseruio,uis 1.& a l 3.b. Cic.1.offic. Nonnulli, à quo plurimum sperant,ei potissimum inseruiunt. 4 Ministro,as. 1.b. cum Dat.person. Cicer in Pison. Serui sordidati ministrant. 5 Ministerium exhibere,Ex Liu.1 ab Vrbe. 6. Ministrum se præbere cum Dat pers.Cic.1 de orat. Apud græcos infimi homines mercedula adducti ministros se præbent in iudicijs,oratoribus. 7 Obsequium præstare.Maff lib.1 ep. 3. 8.Deseruio,uis.1.& a l 3 b Cic l.16 ep 17.Indulge valetudini tuæ,cui quidem tu adhuc,dum mihi deseruis, seruisti non satis.

Seruire come serua,ò fante.] Ancillor,aris.Cic.in Sal.Non vni ancillatus sum, neque me addixi. Titinnius, Quidam dotibus deliniti vltrò etiam vxoribus ancillantur.

Seruire con diligenza.] Deseruio,uis.Cic 1.offic.2 Sedulò seruire.Plaut.in Menæch Neri imperium exequor bene, & sedulò seruio.

Seruire mal volentieri,ò di mala voglia.] Ægrè seruitium pati. Plin l.10 c 21.Gallus victus occultatur silens,ægrèque seruitium patitur.

Atto à seruire.] Seruitij capax, Ex Teren Andr.& Plin. epist.37 2.Seruitio habilis,Ex Plaut.Curc.& Colum lib. 6.cap.2.

Seruire in luogo d'alcuna cosa.] Alicuius vicem præbere, vel præstare. 2. Pro aliquo esse. Plin lib. 16. cap.36. Indi calami hastarum vicem præbent additis cuspidibus.

Seruir la Messa.] Sacerdoti sacris operanti ministrare. Pontan. in Progymn. 2. Sacerdoti inseruire. Cicer.

Seruirsi,vedi adoprare.

Seruirsi male,abusare] Abutor,eris. 2 Peruersè vel malè vti Cic l.1.de Inu Quint.l 2 c 16. Quidam philosophorum nomine malè vtantur.

Seruitiale,vedi cristero.

Far vn seruitiale,vedi far vn cristere.

Seruitù Fior seruigio, Sen.seruitio il seruire.]Seruitus,tis. fœm gen.1.3 l. a.b Cic 2 Phil Pax est tanquam libertas: seruitus malorum omnium postremum,non modò bello,sed morte etiam repellendum. Idem Cic. in offic. Mors est seruituti,turpidinique anteponenda.2 Seruitudo,dinis,fœm.gen 1.3 l. a b.l in 4 bel.Pun Seruitudinis indignitatisque homines expertos, aduersus notum maluos irritatos esse. 3 Seruitium,tij.n.gen 1.l.2 3.b. Plin. l.7 c.39 Pretium hominis in seruitio geniti maximum ad hunc diem fuit. 4 Famulatus,tus. m g Cic 3. off 5. Famulitium,tij n gen. M Ter Var.4 Ministerium,ij. n. g 1. 3 4.b. a l. Plin.l 10.c 34 Columba parturienti solacia, & ministeria ex mare.

Vscir di seruitù, diuentar libero.] Seruitutem exuere. Plin.l 8 cap.51. Publius mimorum poeta seruitutem exuerat.

Seruitù,qual dobbiamo à Dio.] Dei obsequium. Maff.lib. 2.epist.1. Primum, & antiquissimum tibi fluit Dei obsequium, & animi tui cultus, ex hisce fontibus cætera ad proximorum vtilitatem longè manabunt.

Seruo sust.Fior.seruidore, Sen. seruitore, colui che serue, ò per forza ò per volontà.] Seruus, ui, à seruando dictus est Pompon. leg.1 39. Seruorum appellatio ex eo fluxit, quod Imperatores nostri vendere captiuos, ac per hoc seruare, non occidere solent. 2. Famulus, li. 1,2.b. Cicer.2.offic.& 2.Tusc. 3 Famul,li. apud Lucr. lib 3.

Seruo perpetuo.] Perenniseruus, ui. 1.3.b. 2.4.l. Plaut. in Pers.

Menarsi vn seruo,ò seruidor' addietro.]Seruum ad pedes ducere,Ex Mart l.12 ep 69 cuius est.

Bis Cotta soleas perdidisse se questus.
Dum negligentem ducit ad pedes vernam.

Seruo dell'esercito.] Calo,onis.m g.Liu.2 Cacula,læ,m.g. Plaut.

Seruo di persona publica,ò Magistrato.]Seruus publicus, Liu.Seruos publicos solemnia docuerat.

Esser seruo di persona publica .] Seruitutem publicam seruire,Plaut.in Capt. Priuatam seruitutem seruit, an publicam?

Esser seruo di persona priuata.] Seruitutem priuatam seruire,Cic.

Seruo di stalla.] Stabolarius,rij Col.l.7.

Seruo nato in casa.] Verna,æ.m g Tib l 2.el.1.

Seruo,ò seruitore, che si manda quà,e là.] Emissarius,rij. Cic.3.Ver.

Seruo di poca valuta.] Mediastinus, ni. Cicer. in Catil.

Seruo,ò seruitore, che stà alla guardia della sala.] Atriensis,sis,Cic in Pis.

Seruo,ò seruitore,che và innanzi alla padrona.] Anteambulo,nis,Calep.2.Assecla,æ f.g Liu.l.5.

Sessagenario colui che hà sessant'anni.] Sexagenarius, a, um.Quint.lib 6 cap.3.Cicero obiurgantibus, quòd sexagenarius Popiliam virginem duxisset, Cras mulier erit, inquit.

Sessanta.num. di sei decine.] Sexaginta. Cicer. 3. Ver. 2.Sexageni, næ,na. Liu 8. ab Vrb. 3. Bis, triceni, næ, na, Ex Cicer. & Plin. 4. Sexiesdeni, næ, na, Ex Cicer.

Sessanta mila.]Sexagena millia.Cic.5.Ver Sexagena millia modiorum.2 Sexaginta millia.Cic.

Sessanta millioni.] Sexcenties centena millia,Ex Cicer & Plin.

Sessanta noue.] Vndeseptuaginta.Ex Liu.& Plin.2 Vndeseptuageni, næ, na. Ex Liu. 1. bel. Pun. 3. Sexaginta nouem.

Sessanta noue volte.] Vndeseptuages,Ex Cic.& Col 2. Sexagies nouies.

Sessanta otto.] Duodeseptuaginta. 2.Duodeseptuageni,næ, na,Ex Col & Liu.

Sessanta volte.] Sexagies Cic 2.Phil.2.Bis tricies. Ex Cic. & Horat.

Sessantesimo,numero ordinale]Sexagesimus,ma, mum, Ex Cic.

Sessantesimo ottauo.] Duodeseptuagesimus, a, um, Ex Cicer

Sessantesimo nono.] Vndeseptuagesimus, a, um. Ex Cicer

La sessantesima volta.]Sexagesimum.Ex Cic.

Nel sessantesimo luogo.] Sexagesimo,Ex Gell.

Sesso, cioè parte diretana de gli animali, nella qual è lo sciacquatoio del ventre.] Anus,ni.m gen.1.l.Cicer.lib 9. epist. 22. Anum appellas alieno nomine: cur non suo potius? si turpe est, ne alieno quidem; si non est suo potius. 2.Podex, dicis.m gen a.l. in rect.& b. in obliq. Horat 8.Epod.3.Culus,li.m.gen.1.l. Sipont .in Mart. A colo dicitur colus, qui postea dictus est culus, & alio nomine podex. Martial. Cum sit, & hic culo tristior ipse tuo. 4. Sedes,dis. fœm gener. 1 l. Plin. lib.26. cap.8. Sedis vitia, & attritus celerrimè sanat plantago

Sesso,l'essere proprio,del maschio,e della femina, che distingue l'vn dall'altro] Sexus,us,m.g.1 l. Pomp.Fest.l. 17 Sexus natura, vel habitus ex Græco hexis vocatur. 2.Sexus,i.m g Non Marc de propr.lat ser. Sexus masculini generis esse manifestum est: ocurro Sallustius dixit hist.l 1.Virile, & muliebre sexus per vias,& tecta omnium videbantur.

Sesso virile, ò d'huomo.] Sexus virilis. Plin. lib. 10. cap.

cap. 55. Iulia Augusta Tiberio Cæsare ex Nerone grauida, tum parere virilem sexum admodum cuperet,&c.

Sesso donnesco,ò di donna.] Sexus muliebris,Ex Var.s. de Annal.qui sic ait,sexus vtrumque,virile an muliebre,an neutrum sit,dici potest.

Sesso virile, e donnesco,cioè d'huomo,e di donna.] Sexus vterque. Plin.de Vir.Illustr.2.Cum ad ludos consualia vtriusque sexus multitudo venisset, dato signo virgines raptæ sunt.

Sesso nè virile,nè donnesco,cioè nè d'huomo, nè di donna.] Sexus neuter, Ex Varr. s. de Annal. loco iam citato.

Vno de i due sessi.] Sexus alter.Quint l r.c.4.

Sesta,e sesto,cioè compasso,vedi compasso

Sestare, & assestare: son detti da sesta, cioè compasso, e vagliono aggiustare, ò ridurre al douere.] Libro,as. Cic 5.Tuscul. Inde est indagatio nata, vnde terra, & quibus librata ponderibus. 2. Æquo, as. Liu. dec. 1. lib.8.

Sesto, nome proprio di più huomini, vno de' quali fù maestro di Marco Anton Imper.] Sextus, ti. m.gener. Iul.Cap.

Sesto numero ord.] Sextus,ta, tum, tum. Colum. lib. 11.cap.2.

Seta,ò seda,cioè filo,che si trahe dal boccio, che fanno i bigatti] Sericum,ci,neut gen 1.l.2 b. Scop. Tursel.& Græs 2 Bombyx,cis fœm gen apud Plin. lib 11.c.23 qui sic ait: Assyria tamen bombyce adhuc fœminis cedimus. 3 Metaxa æ.f g & 1 b Pand l 39. 4.Bombycum vellus, vel lanugo,Ex Plin. Virg & Lex 5.Vellus bombycinum,Ex Pliu.& Virg 6 Lanugo bombycina,Ex Plin. & Virg

Di seta,aggett.]Sericus,a,um 1.l 2 b.Sen 7.de Ben cap 6. Video sericas vestes, si vestes vocandæ sunt, in quibus nihil est, quo defendi, aut corpus, aut pudor possit. 2.Bombycinus,na,num.1.2 l 3.b. Plin.l 11.cap.22 Telas araneorum modo texunt bombyces ad vestes luxumque fœminarum quæ bombycina appellatur. 3 Sericeus,a,um 1.l.2.& 3.b. Sipont. Vestes sericeæ sunt leuitate omnibus præstantes.

Tutto di seta,addiett]Holosericus,ca,cum.1.2.& 4.b.& 3. l.Vopisc.in Aurel Vestem holosericam, neque ipse in vestiario suo habuit, neque alteri vtendam permisit.

Tutto di seta,sust.tela, ò drappo tutto di seta.] Holosericum,ci.n g.

Di seta addiett. pertinente à seta.] Sericarius, a, um, 1. 3.l.& 2.b. Iul. Firm. lib. 8. 2.Metaxarius, a, um. Iustin.

Seta cruda.] Sericum crudum, Matth.in Dioscor. lib 1. cap 143. Sericum mirifice exhilarat: quã in re crudum eo longè præstat, quòd ignem non fuerit expertum.

Seta cotta.] Sericum coctum, vel decoctum.Matth.in Diosc. l 1 c.143 Auicenna negauit decoctum sericum, & suis omnium coloribus imbutum, in medicoa venire vsus,Mesues tamen id sericum admittit,quod cocco legitime sit infectum.

Vestito di seta.] Sericatus,a,um. Tursel Nom & Sueton. in Calig. cap 52 Manuleatus & armillatus in publicum processit aliquando sericatus, & cycladatus.

Setacciare, cioè cernere la farina, &c]Cernere, Incernere, vel subcernere. Plin. lib.18 cap.11. Tursel.Nom.

Setaccio,Sen,ancor seta, ò stamigna, specie di vaglio, ò criuello fatto con tela, ò panno di setole, ò crini di cauallo.] Cribrum,bri,neut gen.Plin. 2.Stamen, nis, n. gen Græs 3.Incerniculum setaceum,Ex Plin.lib 18.cap. 28.& Var de re rust.4.Cribrum, vel incerniculum farinaceum Plin.lib.18 cap. 11 Postea gypsi para quarta inspargitur, at quæ cohæsit, farinaceo cribro subcernunt.

Setaccio sottile.] Cribrum pollinarium,Plaut. 2.Cribrum tenue,Plin.Tursl.Nom.

Setaccio da colare.]Cilicium,cij,n g.Græs.

Setaiuolo, chi fà, ò vende seta.] Sericarius, rij, Iul. Firm. lib. 8. Mathefeos. Sericarius textor nascitur, qui habuerit horoscopum in 28. parte Arietis.

Sete,voglia di bere.]Sitis,tis.f gen.Cels.l.3.c.27. Miserrimum genus morbi est,in quo simul æger,& siti,& aquæ metu cruciatur. 2.Potionis auiditas,vel cupiditas, Cic. de Sen

Sete grande, ò eccessiua.] Sitis immodica, Cels. lib. 2 cap.8.

Cosa,che cagiona sete,che fà sete] Siticulosus, sa, sum, Plin l.23 c 6. Melimela, & reliqua dulcia stomachum, & ventrem soluunt,siticulosa, æstuosa, sed neruos non lædunt.

Dar sete,cagionar sete.] Sitim facere,Cels.l 2.c.6.Interior pars sic calet,vt sitim faciat.

Hauer sete,esser assetato.] Sitio, tis Sen. lib 11. epist.39. Magis iuuat bibere sitientem, panis gratior est esurientibus.

Morto di sete] Siti enectus,a,um.Cic 1.Tusc.

Setola, a b.propriamente il pelo,che hà nel fil della schiena il porco, e nella coda il cauallo.] Seta, tæ, f.gen.1.l. Cic 3.de Orat.Oculos natura nobis,vt equo, & leoni setas,caudam,aures, ad motus animorum declarandos, dedit.

Setolo,e setoso,aggett.pien di setole] Setosus,sa, sum. 1. a.l.Plin. lib. 8. cap 45 Tauris in aspectu generositas, torua fronte, auribus setosis, cornibus in procinctu dimicationem poscentibus. 2 Setiger,a,um.1.l.2.3.b.Virgil. 12 Aen cuius est: sus setigera. 3.Setis hirsutus, a, um Ouid. 2.Fast. qui ait: vellera setis hirsuta 4 Setis hirtus,ta,tum. Plin.l 11 cap.37. Musculus marinus pro dentibus setis intus os hirtum,& linguam etiam, ac palatum habet 5 Setis obsitus,ta,tum.Virg 7.Æn cuius est, lo setis obsita.

Setta,quantità di persone adherenti à qualcuno, ouero à particolar dottrina, opinione, ò regola di viuere.] Secta,tæ 1.l. Bud. in Pand Sectas, Idest hæreses dicimus habitus animorum, & instituta philosophiæ circa disciplinam,vt auctor est Seruius in l.b.10. Æn. 2 Hæresis, sis. 1. f. 2. b. græc. Bud. in Pand Hæresis verbum quod vulgus infame, opinionem firmatam de aliquo dogmate significat, quales sunt, quæ sectæ dicuntur.

Setta de' Peripatetici] Secta Peripatetica: D.August.8.de Ciu.Aristoteles vir excellentis ingenij cum sectam peripateticam condidisset,quòd deambulans disputare consueuerat,plurimos discipulos in suam hæresim congregauit.

Settanta. nome numerale di sette decine.] Septuaginta, 1 3.4.& 5 l. & 2 b. Cicer.5.Verr. 2 Septuageni, næ,na. 1.3. & 4 l. & 2.b. Colum.lib.5 cap.2. 3.Septies decem, Ex Virgil.1 Aen.4 Septies deni,næ, na, Ex Plin. lib. 5. cap.7.

Settanta volte.] Septuagies.Col l.5 c.2.

Settanta otto.]Duodeoctoginta.Plin.l.3.c.5.

Settanta noue.]Vndeoctoginta Hor.l.2.sat.3.

Settanta otto volte.] Duodeoctogies. Ex Cicer. & Plin.

Settanta noue volte.] Vndeoctogies, Ex Cicer. & Plin.

Settantesimo, addiett. numero ordinale.]Septuagesimus, a,um Cic,

Sette,nome numerale.]Septem,Sueton.in Aug cap 78. 2. Septeni,næ,na, Cicer. 4.Verr. Pueri annorum senum, septenumque denum Senatorium nomen nundinati sunt.

Sette volte.] Septies,Cicero. Philip. Vbi est septies milies sestertium, quod in tabulis, quæ sunt ad Opis patebat.

Più di sette volte.] Plus septies,Ex Ter.in Eun.

Settembre, il nono mese dell'anno secondo il computo Ecclesiastico, & il settimo secondo l' Astrologico, il quale da Domitiano Imperatore fù anche chiamato Germanico.]September,bris,m gen.Varr. de ling lat.

cap.

cap.5. Séptimus mensis dictus est septêmbêr à numérô, & sic deinceps, vsque ad December. 2 September mensis, Suet. in Domit. cap. 13. Domitianus Germanici cognomine assumpto Septembrem mensem, & Octobrem ea appellationibus suis Germanicum, Domitianumque transnominauit, quòd altero suscepisset imperium altero natus esset.

Di settembre, addiett.] Septembris, & hoc bre, Horat. lib. 1. epist. 17. Incolumem tibi me præstaot septembribus horis.

Settenario, numero di sette.] Septenarius numerus. 2 Septenarius, rij, m.g. 3 Hebdomadas, adis. Gell. lib. 3. cap. 10 M. Varro septenarij numeri, quam Græci hebdomada appellant, virtutes, potestatesque varias dicit.

Settentrionale, addiett.] Septentrionalis, o& hoc le. Plin. lib. 9 c. 17.

Settentrione, parte del cielo opposta al mezzo giorno.] Septentrio, nis, m.g. Plin.

Settimana, Sen. anco semmana, lo spatio di sette giorni.] Hebdomada, dæ, fœm. gen. 1. l. 2. & 3. b. Gell. lib 3. cap. 10. Eosque dies omnium maximè criticos cuiquam videri primam hebdomadam, & secundam, & tertiam. 2. Hebdomada, adis, fœm. gen 2. l & 3 b. Gell. lib. 3 cap. 10. Septima fere hebdomade, idest nono, & quadragesimo die totus homo in vtero absoluitur. 3 Heptas, dis. fœm. gen. 1. l. & 2. b. Græc. Aristot. 4 Dies septem, vel septeni. Plin. lib. 7. cap. 52. Huc pertinet nobile illud apud Græcos volumen Heraclidia, septem dies fœminæ exanimis, ad vitam reuocatæ. 5 Septimana, næ. fœm. g. 1 & 2 l. Sipont. in Mart. Pontifex quintanas quidem, dicto quinquies verbo calon, septimanas verò, septies repetito, prædicabat. 6 Spatium dierum septenum. Thes. græc. 7. Spatium, vel tempus hebdomaticum, vel hebdomæum, ex Cic. 1 de Inu. cuius est: spatium diuroum, & Greg. Naz. cuius est vox, hebdomaticus, & Alex. Aphrod. cuius est vox, hebdomæus. 8. Hebdomadæ, vel hebdomadis tempus, Ex Plin. lib. 7. cap 2.

Vna settimana, sì, e l'altra nò.] Altera quæque hebdomada, Ex Cels. lib. 3. cap. 21. 2 Alternis hebdomadis.

Settimo, nome numerale] Septimus, ma, mum.

Seueramente, rigorosamente, auuerb. con seuerità, ò rigore.] Seuerè. 1. b. 2. & 3 l. Cic. 3. Tusc 2. Seueriter. 1. 3 & 4. b 2. l Titin seueriter sermonem amica mecum contulit. 3. Acerbè. 4. Duriter.

Seuerità, l'astratto di seuero, e val rigore] Seueritas, tis. 2 & 3. b 2 & 4. l Cic. 1. off Ita probanda est mansuetudo atque clementia, vt adhibeatur Reip. causa seueritas, sine qua administrari ciuitas non potest. 2. Seueritudo, dinis, f.g. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Plaut. Epid 3. Durities, ei. 4. Animi duritiea.

Seuero, rigoroso, addiett. che vsa seuerità, ò rigore.] Seuerus, a um. 1 b. 2. l. Cic pro Clu. Iudex in facinorosis seuerus. 2. Acerbus, ba, bum.

Molto seuero.] Perseuerus, a, um 1. 3. l. 2. b. Corn. Tac. l. 15. Cuius est imperium perseuerum.

Seuiglia, città di Spagna] Hispalis, lis. f.g Turs & Plin.

Di Seuiglia, nome gentile, & pos.] Hispa ensis, & hoc Hispalense, Turs Nom.

Seuo, grasso d'animali da far candele.] Sebum, bi. n gen. 2. Seuum, ui. n. g. Plin. l. 28 c 9 Seuum à renibus omne laudatissimum, 3 Sepum, pi. n g. Grætf.

Di seuo, addiett.] Sebaceus, a, um. Apul 4 de Asin. Tædis, lucernis, cereis, subaceis, nocturni luminis instrumentis. 2. Seuaceus, a, um.

Seuoso, abbondante, ò pieno di seuo, & anco simile al seuo.] Sebosus, sa, sum. 2. Seuosus, sa, sum. Plin. l. 11. cap. 33. Seuosa cornigeris medulla.

Coprir di seuo, vedi inseuare.

Sezza, città mediterranea de' Latini.] Setia, æ. f.g Ptolem. & Liu.

Sezzese, di Sezza.] Setinus, na, num, Plin. Turs. Nom.

S F

SFabricarè, vedi smurare.

Sfaccendato, scioperato, otioso, che non fà nulla.] Otiosus, sum. 1. 3. l. 2. b. Cic 3. Offic. Scipionem dicere solitum accepimus, nunquam se minus otiosum, quàm cum esset otiosus. 2. Feriatus, a, um. 1 3. l. 2. b Var. de re rust lib. 1. cap 16 Ne de fundo familia ab opere discedat ac pro festis diebus ambulet feriata potius, quàm opere faciendo agrum fruticosiorem 3. Cessans, tis. om gen. 1. & 2. l. Horat carm. od. 5. 4 Vacans, tis. om. gen 1 b 2. l. Cæl. ad Cic. lib. 8 epist 3 Tu cùm Romæ eras, hoc mihi certum, ac iucundissimum vacant, negotium erat, tecum id otij tempus consumere. 5 Vacuus, a, um 1. & 2 b Cicer. de Clar Nunc elegimus diem, cum te sciremus esse vacuum. 6. Negotijs vacuus, a, um. Cic 4. de fin. Vt vacui negotijs honestè, ac liberaliter viuere possimus. 7. Nihil agens. Cicer. 8. Cessator, ris m. gen. 1 & 2 l. Cic. ad 3. Fr. lib. 3. epist. 5 De libris Tyrannio est cessator. 9. Otium agens. Virg 8 Georg. 10 Otium ducens, Ex Ouid. 11. Otium vsurpans. Ex Corn. Tacit lib. 14 vbi ait. Otium vsurpare. 12. Negotij nihil habens Cic. 2. de Diu. Epicuri Deus nihil habens, nec sui, nec alieni negotij, non potest hominibus diuinationem impertire, vester autem deus potest non impertire 13 Negotium non habens, Ex Gel. lib. 11 cap. 14 vbi ait negotium habere. 14. Otium habens, Ex Cic. l 10 ep. 28 qui dicit otium habere 15 Otians, tis. om gen. 1. & 3. l. 2. b. Ex Cic. off 3. dum ait, otiandi causa.

Essere, ò stare sfaccendato, non hauer faccenda veruna, non far nulla ò star in otio.] Vaco, cas 1. b Cic ad Att. lib. 12 Tu, quoniam necesse nihil est, sic scribes aliquid, si vacabis. 2. Cesso, as. 1. l Cic lib 16 ep. 22. Ego hic cesso, quia ipse nihil scribo: lego autem libentissimè. 3. Ferior, feriaris Depon 2. l. comment. ling. lat. Feriari verbum antiquum est, & rarum, sed eius participium non ità est desitum, est autem feriari, vacare, vndè feriatus pro otioso ponitur. 4. Otior, aris. 1. l. Cic. 3. off Canius eques Rom. nec infacetus, & satis literatus, cum se Syracusas otiandi, non negotiandi causa contulisset; dictitabat, se hortulos aliquos emere velle. 5. Nihil agere. Cic. de Nat. Videtis ergo, mentem Diuinam non esse tàm occupatam, quàm putabatis; fac esse distentam, cœlum versantem, terram tuentem, maria moderantem, cur tàm multos Deos nihil agere, & cessare patitur? 6. Otium esse, cum Dat. pers. Cic in Part. Studeo (mi pater) latinè ex te audire ea, quæ mihi tu de ratione dicendi græcè tradidisti, si modò tibi est otium, & si vis. 7. Otium vsurpare. Corn Tac. lib. 14 Auus meus Augustus Agrippæ, & Mecænati vsurpare otium post labores, concessit. 8. Otium agere. Virg. 3 Georg. 9. Otium ducere. Ouid. 1. de Pont. el. 6. 10 Otium habere. Cic. l. 12 ep. 30. Quamuis occupatus sis, otij tamen plus habes: aut si ne tu quidem vacas, noli impudens esse, nec mihi molestiam exhibere. 11. In otio esse. Cic 7. Ver Norbanus in summo otio fuit. 12. In otio viuere. Cic de leg. Agr. Quidam propter desidiam in otio viuunt.

Sfacciamento, sfacciatezza, e sfacciataggine, sfrontamento, sfrontatezza, e sfrontataggine, ò suergognatezza, l'astratto di sfacciato, sfrontato, ò suergognato.] Impudentia, æ. fœm gen 1 & 3. l. 2 & 4 b. Cic. in orat. Verecundia negandi, scribendi impudentiam suscepi. 2 Inuerecundia, diæ. 1. 3 4 l. 2. b. Thes. lat. 3. Os impudens. Teren. in Eun. 4 Frons inuerecunda, Quintil. lib. 2. cap 4. 5 Animus inuerecundus. Cicer. 2. de Inuent.

Far vn'atto di sfacciataggine.] Impudenter facere, Cic. l. 5. epist. 12.

Sfacciatamente, sfrontatamente, e suergognatamente, auuerb. con isfacciatezza, ò sfacciamento: senza vergogna, ò rispetto] Impudenter. Turs. Nom. 2. Audacter. Grætf. 3. Confidenter Plaut. Capt. Aut confidenter mihi contra astitit.

Sfac-

Sfacciatello,e sfrontatello, diminut. alquanto sfacciato, ò frontato.] Subimpudens, tis om.gen.Cic.lib 7 ep. 17 Mihi interdum (pace tua dixerim) subimpudens videbare.

Sfacciatezza,vedi sfacciamento.

Sfacciatezza,nome di Deità secondo gli Ateniesi.] Impudentia,æ. 1.3.l. a 4.b. Cicer a. de leg. Illud vitiosum Athenis, quod Cylonio scelere expiato,Epimenide de Crete suadente,fecerunt contumeliæ fanum, & impudentiæ. Virtutes enim non vitia consecrare decet.

Sfacciatissimo,superl.] Impudentissimus,ma,mum.

Sfacciato,sfrontato,e prosontuoso.] Impudens,tis. om. gen.a b Tursel.a.Audax,cis. om gen. 3. Effrons, tis. om gen.Matth Rad.in Mart.lib.11 a.epist.76. & Amalt. Onom.

Esser'assai sfacciato.] Impudentia abundare. Val. Max. lib 8. cap 3. cuius est: C.Afranius impudentia abundat æ.

Sfamare, e disfamare,cauar.ò leuar la fame, satiar'ò satollar con cibo.] Famem depellere. Cicer. 1. de fin. Quum cibo, & potione fames,ditisque depulsa est,ipsa detractio molestiæ consecutionem affert voluptatis. 2. Famem explere,Cic.in Vat.Ex epulis magnificentissimo famem illam veterem tuam non expleras. 3 Famem eximere.Virg.1.Aen.Postquam exempta fames epulis,mensæque remotæ.

Sfare, e disfare,guastare il fatto.] Diffingo,gis. 1.& 2.l. Hor.3.carm.od 29 Diffinget,infectumque reddet, quod fugens semel hora vexit. 2.Infectum, vel infectam reddere Hor.3.carm.od 29. 3.Irritum,vel irritam efficere. Ov. 3. carm. od.29. Vel sole puero : non tamen irritum,&c.

Sfarinare,ridurre in poluere à guisa di farina.] In farinam terere,vel tundere.Plin.l.29.c.2.

Sfauellare, vedi sparlare.

Sfauillare.] Scintillo,las.Tuf Nom.

Sfecciare,leuar la feccia.] Defæco,as.Plin.

Sfendere,diuidere, vedi spaccare.

Sfera,globo,corpo rotondo.]Globus,bi, m gen. 1. b. 2. Sphæra, ræ.f.g Græc.Cic. a. de Nat. Cùm duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus, sic enim sphæram interpretari placet, ex planis autem circulus, aut orbis, qui cyclus græcè dicitur. His duabus formis contingit solis vt omnes earum partes sint inter se simillimæ, à medioque tantum absit extremum, quantum idem à summo.

Sfera del Cielo.] Cœli globus. ex Plin.lib.18. cap 25.

Sfera del fuoco.] Ignis globus.ex Plin.lib.18.cap 25.

Sfera del Sole.]Circulus solaris. Plin.lib.2 cap.15.

Sfera della terra.]Terrarum globus. Plin.lib 18.c.25. Super omnia est mundi conuexitatis, terrarumque globi differentia.

Sferico, di sfera, qui val forma rotonda] Globosus, sa, sum. Cic. de Vniuers. Mundus globosus est fabricatus, quod sphæroides græci vocant. a.Rotundus,da, dum. Cic de somn Scip. Stellæ globosæ sunt, & rotundæ.

Sferrare, cauar il ferro] Ferro soluere, vel exuere,cum Accus. pers. Turs.

Sferrarsi, inteso di caualli,ò simili.] Solea, vel soleis exui. Turs.2.Solem excidere, cum dat. Turs.

Sferza,fersa, e ferza, striscie di cuoio, ò funicelle poste insieme per batter i fanciulli.] Scutica,cæ.1.& 2.b.Si. pont.in Mart.Scutica dicitur flagellum è pelle, cuius diminutiuum est scuticula. 2. Flagrum coriaceum, Ex Plaut. Amph.& Iac.Græc. 3.Flagellum scorteum,Ex Col.l.2.e 2.& Pomp.Fest.

Sferza,il colpo della sferza.] Flagri, vel flagelli percussus vel ictus.

Sferzare, percuotere con sferza.] Scutica cædere, vel percutere,Ex Ouid.ep 6.& Plaut.in Pers.

Sferzata,colpo di sferza]Scuticæ ictus,vel percussus, Ex Iuuen.Sat.6.& Cic 3 off.

Sfessura,e fenditura,vedi pelo.

Sfiatare,come fanno i licori non ben serrati.] Interspirare. Cato.c.114. Vbi compleueris dolium,operculo operito, & tellinito,qua interspirat.

Sfibbiare.]Refibulo,bulas,1.& 3.b.& a.l.Mart.l.9 c.27.Refibulauit turgidum faber penem. a.Diffibulo,las.1.a l. 3.b.Stat.6.Theb.

Sfida,Sen. disfida Fior.sfidamento,ò prouoca, lo sfidare, ò disfidare.] Prouocatio,nis.fœm.gen.1.& 3 l.2.& 4.b Plin lib.7.cap 28. L.Sicinius Dentatus,vel numerosissima suffragia habet centies vicies præliatus, octogies ex prouocatione 40 cicatricibus aduerso corpore insignis nulla in tergo.

Sfidare, Sen. anco disfidare, cioè inuitare à combattimento, ò prouocare.] Prouoco,cas.1.l.& 2.b.Liu. 7.ab Vrbe. Gallus processit, magnitudine insignis quatiensque scutum hasta, cum silentium fecisset, prouocat per interpretem vnum e a Romanis, qui secum ferro decernat. a. Lacesso, cessis, siui, situm, ex Columell.

Sfidato, prouocato.] Prouocatus, prouocata, prouocatum. Turselin. Nom.a. Lacessitus, ta, tum. Turs. Nom.

Sfidatore, e disfidatore, colui, che sfida, ò disfida.]Prouocator, atoris, 1.& 3.l.2.b. Plio. de Vir. Illustr. 29. Aduersus ingentem Gallum prouocatorem solus Valetius Tribunus militum, omnibus perterritis processit.

Da sfidatore, ò disfidatore, addiett.] Prouocatorius, ria, tium. 1. 3. & 4 l. & 5. b. Gel. lib. 2. cap. 11. L. Sicinius pentatus phaleris donatus quoquies viciesque populi militaria dona habuit multi iuga, In his prouocatoria pleraque.

Sfiguratezza.] Deformitas, tatis, fœm. gen. a. Fœditas, tatis. f. g. 3. Turpitudo, dinis. f. g. 4.Deprauatio corporis.

Sfigurato.] Deformis, & hoc deforme, Cicer. Tur. Nom.

Sfilare.]Filum detrahere Turs. Nom.

Sfilarsi, andarsene alla sfilata.]Dilabor, beris. Tursel. Nom.

Sfinire, vedi fuenire.

Sfioramento,e disfioramento,cioè lo sfiorare, ò disfiorare.] Defloratio,nis.a Floris ademptio,vel detractio,Ex Cic.de Sen.pro Dom.

Sfiorare, e disfiorare,cioè torre, ò leuar il fiore.] Defloro,as 1 2.l.Ex Liu.7 bel Maced.qui dicit: victoriæ gloria defloratam 2.Præfloro,as 1.a.l.Ex Plin. Paneg. qui dicit purpuræ nondum præcerptum, præfloratumque. 3. Florem adimere,vel detrahere. Ex Cicer.de Sen. & pro Rosc.Am.

Sfiorimento,e disfiorimento, lo sfiorire, ò disfiorire.] Floris,vel florum amissio.Ex Plin.l.17 cap.2. & Cicer. 7.Verr.

Sfiorire, e disfiorire, perder il fiore.] Defloresco, scis. Col l 2 cap.12 Omne autem frumentum in octo diebus deflorescit.

Sfoderare, ò sguainare, inteso di coltello,spada, e simili.]Stringo,gis,vel distringo,gis.ex Cic.a Phil.& Liu.7. ab Vrb.a.Educo,cis,vel eximo,mis ex Cic.2 de Inu. & pro Sest 3 Nudo,as 4.Euagino,nas.Cic.5.Ensem ducere. Sen.in Oed.6.Ensem e aercere Ouid.3 Fast.7 Ensem retegere. Lucan.l 9.8.Ensem vagina ducere, vel eripere. Virg l 10 9 Vagina promere.Corn.Tac.l.15.Pugionem vagina promptum asperari saxo iussit.

Sfodrato, particip.] Strictus, vel districtus, ta, tum, Turs.

Sfogamento,lo sfogare.]Eruptio,nis.2.Egestio,nis f g ex Stat.sat 14 Sylu.& Plin epist 159.

Sfogare, e disfogare:sborrare,e disborrare,cioè dire quanto vno ha in cuore per suo alleggiamento.] Effundo,dis 1.2 l.ex Cic.ad Att.l 16. ep 4 in att. Brutus effudit illa omnia, quæ tacuerat. 2.Euomo, is. 1.l.2.b.Cic.de Amic. Nemo pati potest, vt non acquirat aliquem, apud quem euomat virus acerbitatis suæ. 3.Egero, ris, 1. l. 2. b. ex Ouid 4 Trist.el.3.

Flete meos casus, est quædam flere voluptas.
Expletur lacrymis, egeriturque dolor.

Sfogare l' odio contra alcuno.] In aliquem odium profundere,Cic.in Piso.Omne odium inclusum nefarijs sanfibus impiorum in me profudit .
Sfogarsi,dicesi di chi hà collera con alcuno.]Stomachum in aliquem erumpere. Cic Att l. 16 Ne in me stomachum erumpant,cùm sint tibi irati a Iram,vel odium in aliquem effundere.Cic & Turs.3. Iram in aliquem euomere Ter.
Sfogarsi , dicendo ogni cosa.] Omnia effundere . Turs. Nom.Cic.
Sfogliare , leuar le foglie .] Frondo, das, aui, atum. 2. Defrondo, as. 3. Frondes amputo. , vel deijcio. Calep.
Sfoglio,sorte di pesce piano così chiamato.] Solea,leæ.f g. 2.Cartilagineus piscis Plin.
Sfondare, trapassare.]Transfigo, gis, xi, ctum. Tursel. Nom.
Sformare,difformare,e disformare mutar la forma,ò guastarla,val far deforme , ò brutto .] Deformo,mas. 2.& 2.l. Liu.
Sformato,senza forma.] Informis,& informe .
Sfornire,leuar i fornimenti.]Instrumentis spoliare , vel nudare.Turs Nom.
Sfornito.]Sine instrumentis. 2 Nudus da,dum ,vt domus nuda,domus sine instrumento,Turs Nom.
Sforzamento,e forzamento,la sforzare.] Coactus,ctus, m. g.Cic.4 Ver. Cùm ostendam coactu istius , quod non senserit iudicasse.
Sforzare,e forzare. Sen. astregnere , e costregnere. Fior. astrignere,e costrignere, cioè violentare, ò far forza.] Cogo, gis.1.l. Plin.l 8.cap.16.Vis malorum etiam feras omnia experiri cogit 2 Compello,lis. Turs Nom. 3 Vi cogere.Cic.de leg Plato huc quoque legis putauit esse persuadere aliquid non omnia vi,ac minis cogere.3 Vim afferre. Cic de Am/Vim hoc quidem est afferre , quid enim refert , qua me ratione cogatis ? cogitis certè.
Sforzar spesso.]Coacto,as Lucr.l.6.
Sforzarsi,fare sforzo.] Conor natis,Cic.de orat. 2.Nitor, teris Turs Nom. 3 Connitor,teris Idem ibid. 4.Enitor, teris.Cic.offic Qui stadium currit,eniti , & contendere debet,quam maximè possit,vt vincat .
Sforzarsi grandemente, far' ogni sforzo.] Summa ope niti Sal.Con Cat.
Sforzarsi all'incontro]Obnitor,eris.Turs.Nom.
Sforzatamente, forzatamente,e violentemente , auuerb. cioè à forza,per forza, con violenza.] Vi l.Cic.Verr.vbi ait: Isidori filiam vi obductam à Rhodio milite. 2 Vi adhibita,siue illata. Cicer.de Sen. 3 Per vim. Cicer. 3. offic. Per vim quod actum est , ratum esse non debet. 4. Necessariò. Sueton. in Domit. cap. 6. Expeditiones nes partim spontè suscepit , partim necessariò. 5. Coactè.
Sforzato,e forzato ;astretto, e costretto, cioè violentato, particip.]Coactus,ta,tum. 2 b. 2.l. Quint decl 7. Genus seruitutis est coacta libertas , & eadem inquietas , quicquid de homine inuito facias. 2. Impulsus , sa sum.
Sforzatore,colui, che sforza,e fà violenza.]Coactor,toris Sen lib 7,epist.53 Quibusdam ad rectum non duce tantum opus est , sed adiutore, & vt ita dicam , coactore.
Sforzo,in sforzarsi , Conatus,tus,m g 1.2 l Cic.2.de Nat. Belluis dedit natura,& sensum,& appetitum : vt altero conatum haberent ad naturales pastus capessendos, altero secernerent pestifera à salutaribus 2.Conamen,nis, n g.1.2 l.3 b Ouid.3.Met.3.Conamentum,ti.2.3.l. Ex Plin.l 19 c 2.qui ait; oneis,ligneisue conamentis. 4.Nisus,sus,m g 2.l.Plin l 2.c 5
Con sforzo,auuerbialm.] Enixè. 2.2.3.l. Cicer. pro Sest. Meam causam omnes boni propriè enixèque suscepetant. 2.Enixim 2.& 2.l.Sisen.hist. l.4 cuius est ;enixim facere,ac dicere.
Sforzo,che da piu si fà incontrario] In diuersa,nisus.Plin. lib 2.c.5.
Con maggiore , ò più sforzo .] Enixius. 2. 2. l. 3. & 4.b. Liu. 5. bell. Pun.
Sforzo,che si fà per tirar'à fine qualche cosa .] Molimen, inis,n.g Liu.
Sfracassare,vedi fracassare .
Sfratarsi] Apostato,tas,aui,atum.Calep.Ordinem deserere apud scrip Eccl.
Sfratato.] Apostata,tæ. m.g 2.Ordinis desertor apud scrip Eccl.
Sfregiare, vedi fregiare .
Sfregio,vedi fregio .
Sfregolare,vedi fregare .
Sfregolationi, vedi freghe .
Sfrenamento,e disfrenamento,lo sfrenare,ò disfrenare.] Frœni,vel frœnorum detractio,Ex Liu.4 ab Vrb. & Cic. 3 offic.
Sfrenare,e disfrenare, leuar il freno.] Frœnum,vel frœnos detrahere.Liu.4.ab Vrb. Frœnos, vt detrahit equis imperat,&c.
Sfrenatamente,e disfrenatamente, auuerb. senza freno.] Effrenatè,2.2.3.4 l. Cic de Sen.
Sfrenatezza,e disfrenatezza,l'essere sfrenato, ò disfrenato,inteso discapestrato,e dissoluto] Effrenatio, nis. f.g. 2 2 3 l.4.b.Cic.Phil. 5. vbi habetur ; impotentia animi effrenatio.
Sfrenato,e disfrenato aggett.senza freno.] Effrenatus,ta, tum 2.2.3.l.Cic.4.Tusc. Libido effrœnatam efficit appetentiam 2.Defrœnatus,ta,tum.1.2.3 l.Ouid. 2. Metam.3.Effrœnis,& hoc ne.2.2.l Plin.l.8.cap.44. Mula ex equo,& asina gignitur,sed effrœnis, & tarditatis indomitæ 4 Edrœnus,na,num,1.2 l.Liu 4 ab Vrb.Ipse calcaribus subditis, effrœno equo in medios ignes infertur. 5 Infrœnus,na,num 2.2 l.Col.l.30.6.Indomitus,ta,tum. 7 Profectus,ta,tum.8.Defrœnatus,ta,tum.9.Infrœnatus, ta tum .
Sfrenato,cioè licentioso, vedi licentioso .
Sfrondare, leuar le frondi.] Frondo,as.Col.
Lo sfrondare.] Frondatio,nis,f g. Turs.Nom.Col.
Sfrondatore,colui che leua le frondi.]Frondator , oris. Turs Nom.
Sfrontato,sfacciato, vedi sfacciato .
Sfuggire,scampare.] Euado, dis, si, sum. 2.Effugio,gis. 3.Subterfugio,gis.Cic.pro Cæcin. Qui volunt pœnam aliquam subterfugere , aut calamitatem , solum verrunt .
Sfuggie la fatica .] Laborem desugere , Ex Cicer. de somn Scip
Sfumare,seccar al fumo]Fumo siccare, vel assare .
Sfumigare,cioè affumare, vedi affumare .

S G

SGagliardire , leuar la gagliardia .] Adimere Vires Cicer
Sganghreramento,lo sgangherare.] Motio à cardine , Ex Vlp & Plaut.Curc.2.Reuulsio à cardine, Ex Plin.l.3.c. 12 & Virg 2 Æn.
Sgangherare,Sen sgangarare,cauar di gangari, ò di gangheri] Cardine conuellere . Plaut. Amph. Quis tam vasto impetu has fores toto conuulsit cardine. Cardine amouere.Virg. Æneid. 3 A cardine vellere. Virgil. 2 Æneid.
Sghangherato, particip cauato di gangheri.] Cardine amotus,a,um. Virg.2. A cardine vulsus,a,um. Virgil. 2.Æn.
Sganuare,e disingannare,cauar altri d'errore con ragioni, vedi disingannare .
Sgarbare,e suiltare,leuar vistosità,ò garbo ,] Dehonesto, as, vel deuenusto, as Sueton in Claud. cap. 3. Claudium remisisè quid,vel fetiò agentem multi , dehonestabant .
Sgarbatamente,auuerb.] Ineptè.Turs.
Sgarbatezza.] Deformitas, tis. 2.Turpitudo,dinis.f. gen. Græcs.
Sgarbato,priuo di gratia,e dispostezza.] Ineptus,ta, tum. Turs.

Turf.Nom 2.Indecotus,a,um.3.Deformis,me.Gratf. 4. Turpis,pe,Gratf.

Sgherro,e tagliacantoni,quegli che spaccia il brauo, e fà professione di far brighe.] Gladiator,ris r & 2.b.3.l. 4 b.in rect.& l.in obl. Cic.l.12. ep.2. Cædem gladiator quærit,eiusque initium ad 15.cal oct à mense facturum putauit. 3.Sicarius,rij 1.2.l 3 b Cic.pro Rosc Am. Vetus videlicet sicarius, homo audax, & sæpè in cæde versatus.

Da sgherro,ò di sgherro,addiett.] Gladiatorius,a,um 1. 2 & 5 b.3.& 4.l.Cicer 4.Tusc.Gladiatorium est, stomachari.

Sgombrare,votare.] Vacuum facio,cis,Cic.in Catil.Morte superioris vxoris, nouis nuptijs domum vacuam fecisti.

Sgonfiare,contrario di gonfiare.] Reflo,as,aui,atum.Lamprid. in Heliogab. Viliori amicis folles pro accubitis sternebat,eosque reflabat, ità vt subitò sub mensis inuenirentur prandentes.

Sgorbiare] Detumeo,mes,Stat.5.Theb. 2.Detergeo,ges. Turf.Nom.

Sgorgare.] Influo,is.Cic.& Turf.

Sgradire,cioè non gradire . od approuare: non hauer à grado,ò in grado.] Improbo,bas.1.l 3 b.Cic 2. Acad. Hoc negas te posse,nec approbare,nec improbare.2.Acceptum, ratum, vel gratum non habere, Ex Cicer.de Senect.

Sgradire,cioè dispiacere, non esser à grado, ò in grado.] Displiceo,ces.1 1 2.3.b.Cicer ad Att.lib 3.Inhibete illud tuum, quod valdè ariscat vehementer displicet. 2 Improbor,aris.1.l 2.b Cic.off. 2. Improbantur ij quæstus qui in odia hominum incurrunt,vt portitorum, & fœneratorum.

Sgraffiare, e sgraffignare,vedi graffiare.

Sgraffiatura,e sgraffignatura,vedi graffignatura.

Sgratiatamente,e disgratiatamente, Fior.disgratiosamente,Sen.disgratiatamente,auuerb.senza gratia,ò garbo] Inscitè.1. 2 & 3.l. Plaut Trinum.Scis me fecisse inscitè, aut improbè. Cic.3.de fin. 2.Illepidè. 1.& 4.l 2.& 3.b. Turfel.

Sgratiato,e disgratiato,Rom.disgratioso , Fior sgradito, Sen.addiett si dice di chi ha poco,ò niente di gratia , ò garbo] Inscitus ta,tum 1 & 2 l Plaut in Menæch.Mulier hæc stulta,atque inscita est, quantum perspexi modo 2.Inuenustus,a,um.1 3 l.2 b.Cic.de Clar. C.Censorinus non inuenustus actor,sed iners, & inimicus fori. 3.Illepidus,da,dum Turf 4 Venetis exoca , aut expers, Ex Plin.l.35.c.10.cuius est vox,vous,& Liu. 2.bell Pun. cuius est,culpæ exors 5.Inconcinnus,a,um 1.2.3.l Cic 2. de orat.Qui in aliquo genere,aut inconcinnus,aut multus est,is ineptus dicitur 6 Inconditus,ta,tum.1.2 l 3 b. Cic.in orat cuius est: orator inconditus,& Liu bel.Pun. cuius est: turba hominum incondita.7.Inelegans,tis. 0. g 1.3 b.2 4.l.ex Catul.ep 6.vbi sic habetur: deliciæ illepidæ,atque inelegantes.

Sgrauare,alleggierire,vedi alleggierire.

Sgridare, riprendere con gridi.] Obiurgo, as. Turfel. Nom

Sgrossare,e digrossare,propr.leuar la grossezza,ed'assottigliare.] Tenuo, as. 1.& 2. b ex Quintil lib. 2. cap. 10. qui sic ait , sciat declamator, sibi quoque tenuendas adipes , & quicquid humoris corrupti contraxerit , emittendum , si esse sanus , ac robustus volet.

Sgua nare,vedi sfoderare.

Sguardare, vedi guardare.

Sguardo,vedi guardo.

Sguazzare , darsi piacere.] Oblectare se, Turfel. Nom. Teren.

Sguazzare , far festa.] Triumpho, as,aui,atum. Turf. Nom.

Sguizzare , proprio de'pesci.] Subsilio,lis. Turf. Nom.2. Elabor,beris.

S I

Sì, Messer sì, Signor sì.] Etiam,2.Ita.3.Maximè. 4.Quidem 5.Quidni.Turf.in Partic.

Sì,ò nò.] Aut etiam,aut non.Cic.

Sia come voglia.] Vtcumque.Cic.

Siate il ben venuto,modo di salutare , vsato all'arriuo di persona cara.] Felix,faustusque sit tuus aduentus.Maff. de Iap Reb.l.3.ep.135.

Sia mal venuto.] Infelix, infaustusque sit tuus aduentus , Ex Maff.

Sibilare,fischiare, vedi fischiare.

Sibilla.] Sibilla,læ 1.b 2 l.

Di Sibilla.] Sibillinus,na,num Val Max.lib.1.cap 1 Sibillinis moniti sunt libris vetustissimam Cererem placarent.

Siccità, vedi secchezza.

Sicilia,e Cicilia , regione douitiosissima di vettouaglie, Isola frà tutte chiarissima ne' tempi andati Iealissima, antichissima prouincia de' Romani: hoggi nobilissimo regno della corona di Spagna,nelle cui lodi l'vno,e l'altro Idioma con ragione s' impiega, per esser d'acuti ingegni , e ad'ogni gran cosa idonei fecondissima generatrice.] Sicilia, æ. 1.l.2.3 b Cicer 4 Ver. Cum omnium prouinciarum rationem habere debetis, tum præcipuè Siciliæ, iudices, plurimis , iustissimisque de causis : plurimum quod omnium nationum exterarum principes Sicilia se ad amicitiam , fidemque populi Rom.applicuit prima omnium , id quod ornamentum Imperij est , prouincia est appellata : prima docuit maiores nostros , quàm præclarum esset exteris gentibus imperare : sola fuit ea fide , beneuolentiaque erga populum Rom.vt ciuitates eius insulæ , quæ semel in amicitiam nostram venissent , nunquam postea deficerent : pleræque autem , & maximè illustres in amicitia perpetuò manerent. 2 Sicania,æ 2.3.b.2. Isid lib. 14 cap. 7. Sicilia à Sicano rege Sicania cognominata est . Primum autem Trinacria dicta,propter tria promontoria : Trinacria enim græcum est , quod latinè Triquetra dicitur, quasi in tres quadras diuersa. 3.Trinactia,æ.1.l.2 com 3 b.Plin.l 3 cap 8 Ante omnes claritate Sicilia, Sicania Thucydidi dicta,Trinacria pluribus,aut triquetra à triangula specie: circuitu patens , vt auctor est Agrippa 618 m.pass quondam Brutio agro cohærens,mox interfuso mari auulsa 12.m.in longitudinem freto M D.latra columnam Regiam. 4 Terra Trinactis,dis Ouid.3.Fast.

Terra tribus scopulis vastum procurrit in æquor
Trinacria à positu nomen adepta loci.

5. Triquetra, æ. 1 b 2. com. Quintil.lib.1.cap 6. Etymologia nonnunquam etiam barbara ab emendatis conatur discernere, vt cum Triquettam dici Siciliam , an triquedram : meridiem , an medidiem oporteat , quæritur , aliaque quæ consuetudini seruiunt.

Habitante , ma non naturale di Sicilia.] Siciliensis , & hoc sc. 1. 4 l. 3. b. Nicol. Perott. Hoc differt Siciliensis à Siculo , quod Sicilienses dicuntur , qui alibi orti in Sicilia versantur , Siculi verò , qui è Sicilia sunt.

Sicilianamente, e Cicilianamente, auuerb. da Siciliano , alla Siciliana.] Siculè. 1.& 2 b 3.l. Fest.lib. 1.Non atticissat,sed sicilissat, idest, siculè loquitur 2.Siculo ritu , vel more, Ex Cic.& Curt. 3.Siculum in morem,Ex Cic. & Liu.

Sicilianismo , cioè idioma Siciliano.] Sicilismus , mi. m.gen 1.3.l. 2. b. Ex Plaut. Menæch. & Cicer. 4. ad Att.

Siciliano, e Ciciliano, nome gent.& possess. di Sicilia, ò di Cicilia.] Siculus,la,lum.1.2.b. Cic 4.Ver P.Africanus Carthagine deleta, Siculorum vrbes signis,monimentisque pulcherrimis exornauit , vt quos victoria populi Rom. maximè lætari arbitrabatur , populi

monimenta victoriæ plurima collocaret.

Parlar Siciliano, ò Ciciliano.] Sicilisso, as 1.3.l 1.b. Plaut. in Menæch. Non Atticissat, sed Sicilissat. 2. Sicul eloqui 3. Sicula lingua loqui. Sipont. in Mart. Sicilisso, idest, Sicula lingua loquor.

Sicome, ed anche come, vagliono in quella guisa che, ouer' in quelmodo che, alli quali si soggiugne la voce, ò particella, così.] Vt 1.b. Corn Cels. l. 1 proœ. Vt alimenta sanis corporibus agricultura, sic sanitatem ægris medicina promittit. 2. Vti 1.b. 2.l. Plaut. in Amph. 3 Sicut. 1.l 2.b. Quint. l. 11. cap 2. Sicut versus facilius ediscimus, quàm prosam orationem, ita prosam vinctam, quam dissolutam. 4. Sicuti. 1. & 3.l 2 b Quint l. 10 cap. 1. Eloquendi præcepta sicuti cognitioni sunt necessaria, vt non satis ad vim dicendi valeant, &c 5 Quemadmodum. 1.l. 2 b. Cic de Amic. Quemadmodum in se quisque, sic in amicum sit animatus. 6. Quomodo 1.l 2. & 3 b. Cic 5. Tusc. dum sic ait: Quomodo sit consequens illi, sic illud huic, &c.

Sicomora, e seccomora, con altro nome, fico d'Egitto, il frutto del sicomoro.] Sycomorum, ri, neut. gen. 1.l. 2. & 3.b Dioscor lib 1. cap. 144. Sycomori fructus sycomorum etiam, propter inefficacem gustum, appellatur.

Sicomoro, e seccomoro, fico d'Egitto, arbore simile al fico, & al moro.] Sycomorus, ri fœm gen. 1.l a. & 3.b. Diosc. l 1. cap 144 Sycomorus arbor est magna, fico similis, frondosa, multò lacte abundans, folijs mori, pomum ter, aut quater anno fert, non ramis, vt ficus, sed caudice, caprifico non dissimile, dulcius grossis, sine granis interioribus; quod non maturescit, nisi vngue, aut ferro scalpatur 2 Ficus Ægyptia. Matth in Diosc. Arbor, quæ sycomoro à græcis, Latinis sicomorus, & ficus Ægyptia nominatur, Italis sicomoro, e fico d'Egitto.

Sicuramente, auuerb.] Tuto. 2. Tutè. 3. Fidenter. Cicer.

Sicurezza, l'astratto di sicuro.] Securitas, tis. fœm. gen. Cels. lib 4. c. 84 Quidam cum toto anno, à vino mulso, venere sibi temperassent, securitatem totius vitæ sunt consecuti.

Sicuro, addiett.] Tutus, ta, tum. 2. Securus, ra, tum. 3. Periculo vacuus, cua, cuum. Cic.

Esser, ò star in sicuro.] In tuto esse. Cic. l. 12. fam. ep 2. Idcircò abestis, vt sitis in tuto.

Sicurtà, pieggiaria, ò malleuaria, Fior.] Sponsio, nis. 2. Fideiussio, nis 3 Cautio, nis.

Sicurtà, colui che fà sicurtà, Fior. malleuatore.] Sponsor, oris, m g Suet. in Cæs c. 18. Cic.

Far la sicurtà ad vno. Fior. anco malleuare.] Pro aliquo spondere Matt. lib 12 ep. 22. Quum rogo te nummos sine pignore, non habeo, inquis. Idem si pro me spondet agellus habea.

Far dar sicurtà.] Sibi cauere. Cic. pro Rosc. Flauio sibi cauere non venit in mentem

Pigliar sicurtà] Satis accipere. Turs. Nom.

Dar sicurtà] Satis dare. Cic Turs Nom.

Sicurtà del publico] Præs, dis Cic.

Sicurtà di rappresentar' vn' altro riferito all'attione.] Vadimonium, nij n. gen. 1. & 2.b. 3 l Cic pro Quint. Non dubitauit, cum vadimonium desertum esset, bona proscribere.

Sicurtà di rappresentar' vn'altro, riferito alla persona.] Vas, vadis. m g Cic. 2 de fin. Vadem te ad mortem tyranno dabis pro amico

Siena, honoreuol già, ed illustre colonia de Rom. al presente Città nobilissima, ed antichissima d'Italia sul Toscano, riguardeuole per hauer dato più Santi al Cielo, e Pontefici alla Chiesa, e singolarmente gloriosa per esser patria d'Alessandro VII.] Sena, næ. Abrah. Ortel. Sena Tusciæ mediterraneum oppidum Siena hodie dici docet Cæsar Orlandius a Sena, næ, sine diphtongo de qua sic legitur apud lexicographos. Sena nomen est ciuitatis Me lytæ in Tuscia octingentis à Roma distans, quam Brennus Gallorum dux proscribus, vetetudinarijsque & armentis extruxit, anno ante Christi aduentum 362. Vulgò Siena. 2. Colonia Senensis, vel, vt legit Lipsius Colonia Seniensis, Abrah. Ortel. Senam coloniam, senensem à Tacito vocari docet, Cæsar Orland. Sed seniensis, legit Lipsius apud Tacitum ex exemplari Vaticano, vt ipse testatur.

Sienese, Senese, e Sanese, nome gent. & poss di Siena.] Senensis, vel Sænensis, & hoc se. 1.2.l. Io. Ant. Mag Geogr. Senensium mores elegantissimi, oratio melle dulcior, summa in exteros hospitalitas, in Deum, cœlitesque mira religio.

Sirpare, far siepe, vedi assepare.

Siepe, cioè fratta, vedi fratta.

Siero, Fior. anco siere, sostanza, ò escremento aquoso.] Serum, ri 1.b. Dioscor. lib. 2 cap 65. Sero, quod è lacte manauit quam optimè canes aluntur, ad quem locum Matth. sic ait 1 Serum, vt ait Galenus simpl. med. extergendi vim habet, sumiturque subducendi ventris gratia, & per clysteres inijcitur, extergens, & abluens sine mordacitate intestinorum acrimoniam.

Diuenir siero.] Seresco, scis 1.b Plin. l. 11. c. 41. Omne lac igne spissatur, frigore serescit.

Sierosità, astratto di sieroso.] Serositas, tis. f. g. 1. & 3.b. & 2. l. Ex Plin. l. 11. & Cic.

Sieroso, addiett che hà in sè del siero.] Serosus, sa, sum. 2. b & 2.l. Ex Plin l. 28. & Virg 1. Georg.

Sigillamento, e sugellamento, sigillatione, e sugellatione, il sigillare, ò sugellare] Signatio. nis. fœm gen. 2.l. Ex Corn Tacit de orat. 2. Consitio, onis fœm gen. 3.l Quint. lib 12. cap 8 2 Obsignatio, nis. fœm. gen. & 3.l. Ex Quint. lib. 11. cap 8 3 Signi impressio ex Sen lib 2. epist. 23. & Liu 4. ab Vrbe. 5 Signatura, turæ. fœm gen. 1 2.3.l. Ex Sueton in Nero. cap. 1. cuius est: ceræ vacuæ signaturis.

Sigillare, e sugellare, addiett. di sigillo, ò sugello.] Sigillaris, & hoc sigillare. 1 b 2 3.l Gel.

Sigillare, Sen e sugellare, Fior. improntare con sigillo, ò ò sugello.] Signo, gnas Plin. l. 37 cap 1. D. Augustus inter initia sphinge signauit, postea, ad curanda continentia sphingis, Alexandri Magni imagine signauit. 2 Consigno, gnas Plaut in Curc Famus intro, vt tabulas consignemus 3 Obsigno, as Cicer. pro Quint. Eius rei tabellas obsignauerunt viri boni complures 4. Signum imprimere Sen. lib 2. epist 13 Sed iam finem epistolæ faciam si illi signum suum impressero, idest aliquam magnificam vocem perferendam ad te mandaquam. 5 Sigillum imprimere Cicer. 2. Academ. Si in cera centum sigilla hoc anulo impressero, eiusmodi cera centum sigilla hoc anulo impressero, ecquæ poterit in agnoscendo esse distinctio? 6 Sigillo, las. 1.b Sipont. A signo fit sigillo, quod est signum imprimo. Hinc sigillatæ literæ dicuntur, hoc est clausæ, & anulo impresse. Propter quod veteres sigillare pro e audere vsurparunt. Varro Lex nimis impia est, ad filijs patribus sigillent oculos. 7. Signo, vel sigillo imprimere, cum Accus. rei Cic 6.

Sigillato, e sugellato, partic impronto col sigillo, ò sugello.] Signatus, ta tum. Cicer. Att. lib. 15 epist vltim. 2. Consignatus, ta, tum Cicer pro Flac 3. Obsignatus, ta, tum. Cicer. Att lib 8. epist. 6 Obsignata iam epistola, quam de nocte daturus eram, C. Socius in Formianum venit ad M. Lepidum 4 Sigillatus, ta. tum. 1.b. Sipont 5. Signo, vel sigillo impressus, sa, sum, Ex Cic. 6. Ver & 2 Philip.

Sigillatore, colui che sigilla.] Signator, ris. Suet. in Tiber. c. 23. Augusti testamentum illatum est, non admissis signatoribus, nisi senatorij ordinis 2. Obsignator, ris. Cic. l. 6. Att. Cæsar id probauit nobis testibus, & obsignatoribus.

Sigillatorio, e sugellatorio, addiett di sigillatore, ò sugellatore.] Signatorius, a, um 2 & 3 l Val. Max lib. 8. cap. 15 Sylla sibi laudem cupidè asseruit, vt anulo quo signatorio vtebatur, sculptam illam traditionem haberet.

Artefice di sigilli, colui che fà sigillo.] Signifex, cis. Ex Apul. l. 2. Egregius ille signifex.

Si-

Sigillo, è sugello, impronto, ò segno, che si fà sigillando.] Signatura, ræ. 2.I. Sueton in Ner. 2 Signum, gni, neut. gen. Cic. ad Brut. Nec signum tuum in epistola, nec dies appositus est. 3. Sigillum, li, neut. gen. & 2.b. Cicer. 2 Acad.

Sigillo, Sen sugello, Fior. strumento di metallo, col quale s'impronta, per serrar lettere, ò altre simil cose.] Signum, ni. Cic 6. Verr. Quas ego litteras obsignandas publico signo deportandas curaui. 2 Sigillum, li 1 b Horat lib. 1. epist. 80. Odisti clauea, & grata sigilla pudico.

Sigillo falso, inteso d'impronta, ò di strumento.] Signum adulterinum Cic. pro Cluent. Oppianicus testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignauit.

Sigillo del comune, ò della comunità.] Signum publicum. Cicer. in Verr. Literæ obsignatæ sunt publico signo.

Significamento, vedi significanza.

Significante, che significa, & esprime la cosa.] Significans, tis, 1.I. 3.b.o.g. Quint. I.4.c.2.

Significantemente, chiaramente, ò espressamente.] Significanter. Quint. l 6.c.3.

Significanza, è significamento, e significatione, e significato, sust. io significare.] Significatio, nis. f. gen. 2.& 4 I. 2.3.& 5.b. 6 com. in rect & I. in obl. Cic. de Amic. A natura gignitur sensus diligendi facta significatione probitatis. 2. Significatus, tus, m gen 1.& 4.I. 2.& 3.b. Plin. I.2.c.25. Acontiæ iaculi modo vibrantur ocyssimo significatu. 3. Significantia, tiæ, f. & 4 I.2.3.& 5.b. Non. Marc. de propr. ser. Deferere à græco significantiam, & originem trahit.

Significare, dare, ò far segno.] Significo, cas. 1. I.2, 3.b. Cic. 5. Ver. 2. Signum date, vel edere. Id.

Significatiuo, che significa.] Significabilis, & hoc significabile. Varr. lib 5. de Ling Faturia qui significabilem ore emittit vocem. Ab eo antequam ita faciant pueri, dicuntur infantes; cum id faciunt, iam fari.

Significato, vedi significatione.

Signora, donna, ò padrona.] Domina, næ. 1.& 2.b. Cic. de Repub Graues sunt dominæ cogitationum libidines, infinita quædam cogunt, atque imperant; quæ quia expleri, nec satiari vllo modo possunt ad omne facinus impellunt eos, qui suis illecebris incenduntur.

Signoraggio, signoria, e dominio, l'istesso, che padronaggio, padronanza, e padronato, cioè l'esser signore, ò padrone.] Dominium, nij 1.2 & 3.b Var. I. 2 c.6 Afini in mercando item, vt cæteræ pecudes, emptionibus, & traditionibus dominium mutant. 2. Dominatus, tus, m. g. 1.& 2.b 3.I. Cic. 2 de Nat. Terrenorum commodorum omnis est in homine dominatus 3 Dominatio, nis. f g 1 & 2 b. 3.I. Cic. in Ver. Dominationem expectant, rerum potiri volunt.

Signore, colui, che hà dominio.] Dominus, ni. 1.& 2 b. Cic. de Vn. Deus animum, vt dominum, atque imperatorem obedienti præfecit corpori.

Signore del Mondo.] Rerum dominus. Virg Romanos rerum dominos, gentemque togatam.

Signore d'vn quartiere, ò dalla quarta parte d' vna prouincia.] Tetrarcha, chæ 1.com. Cic Att. l 1.ep.3. 2. Tetratehus, chi. 2. com Idem ibidem. Istorum fuit improbitas, qui omnia remedia Reipub effuderunt, qui regna, qui prædis tetrarchis, qui immanes pecunias paucia dederunt.

Signore di luogo particolare d' vna prouincia.] Toparcha, chæ. mascul. gener. & Toparchus, chi. 2 b. Græc.

Dar del Signore.] Aliquem dominicæ venerationis vocabulo, vel cognomine appellare, Ex Plin I 3.c.62. 2 Dominum appellare.

Signoreggieuole, cioè imperioso.] Imperiosus, sa, sum. 1.b. Cic 2 de fin.

Signoreggiamento, il signoreggiare.] Dominatus, tus, m. gen. Cicer. 2. de orat. L. Brutus Populum Rom. dominatu Regio liberauit 2. Dominatio, nis fœm. gen. 2 & 2 b. 3.I. Cic 3 Philip. Non modò crudelis; & superba dominatio nobis, sed ignominiosa etiam, & flagitiosa est ferenda.

Signoreggiante, particip. che domina, ò signoreggia] Dominans, tis, o g Cic. de Sen. Libidine dominante, temperantiæ locus non est.

Più signoreggiante, compar.] Dominantior, & hoc dominantius. 1.& 2.b. Lucr. l 3.

Signoreggiantissimo, superl.] Dominantissimus, ma, mum. 1.& 2.b Ex Lucr.

Signoreggiare, e padroneggiare; dominare e donneggiare; val esser padrone, ò signore.] Dominor, aris. 1 1.b. Liu. 4. bel. Pun. Hæc natura multitudinis est; aut seruit humiliter, aut superbè dominatur, & Cicer. 4. Academ. Cleanthes, qui maiorum est gentium Stoicus Zenonis auditor, solam dominari, & rerum potiri putat Sallust. in Cat Fortuna in omni re dominatur. Cicer. de Iouent. Ratio dominatur in Libidinem. 2. Dominationem habere. Auct. ad Herent. lib 4. Si in eos plurimum fortuna potest, qui suas rationes omnes in easum contulerunt, non sunt omnia committenda fortunæ, ne magnam nimis in nos habeat dominationem. 3. Dominatum habere. Cicer in Parad. Iudex vero quantum habet dominatum, quo timore nocentes afficit? 4 Esse in dominatu. Cicer. pro Rbab Post. Dominatus est Alexandriæ; immò verò in superbissimo dominatu fuit.

Esser signoreggiato.] Dominor, naris. 2.& 2.b. Cicer. 1. offic. O Domus antiqua heu quam dispari dominatia Domino. 2. Dominatu teneri. Cic. 2. offic. Cùm autem dominatu vnius omnia tenerentur, nec me angoribus dedi, nec rursum indignis homine docto voluptatibus.

Signoreggiatore, colui che signoreggia.] Dominator, aris. 1.& 2 b & 3.I Cic. 2. de Nat Dominator rerum Deus hæc ordine distinxit.

Signoreggiatorello, dimin. di signoreggiatore.] Dominatorculus, li, Ex Plaut in Pœn.

Signoreggiatrice, colei che signoreggia.] Dominatrix, cis, 1 & 2 b. Cic. 1. de Inu. Cœca, ac temeraria animi dominatrix cupiditas.

Signoreuole, addiett. vedi signorile.

Signoreuolmente, vedi signorilmente.

Signoria, 3 I. dominio, vedi signoreggiamento.

Signoria, qui vale stato di Signore.] Dicio, nis f g. 1.b. Cic. 6. Ver. Ab illis nati sunt scelere istius à vobis omnes reges amicissimi, nationesque, quæ in eorum regno, ac ditione sunt.

Signoria, cioè magistrato supremo di Repub. vedi maestrato.

Signorile, e signoreuole, addiett. da signore.] Dominicus ca, cum. 1 2.& 3.b. Var. de re rust. cap 10. Pecoris magister sine literis idoneus non est, quod nec rationes dominicas pecuarias confitere, nec quicquam rectè potest.

Signorilmente, e signoreuolmente, auuerb alla signorile, da signore.) Dominico more, vel ritu, Ex Cicer. 2. de Leg. agr. & Plaut. in Menæch. 2 Dominicum in morem, Ex Cicer. 3. Dominicè. 1.2 & 3. b. 4.I. Ex Plaut. Pœn. vbi habetur, basilicè ornatus. 4 In modum, vel morem dominicum. Ex Liu. 2. bel. Maced.

Sigurtà, e sicurtà, vedi sicurtà.

Sila, nome propr d'huomo, discepolo de gli Apostoli.] Silas, læ. m g & 2 b. Act c.15

Silaro, e sellaro, herba nota.] Siler, ris Matth

Sileno, nutricatore, pedagogo di Bacco.] Silenus, ni, m. gen. 1.& 2 I. Plin. lib. 36 cap. 5. In Parorum lapidicinis mirabile proditur, gleba lapidis vnius cuneis diuidentium soluta, imaginem Sileni intus extitisse.

Silentietto, diminut. di silentio.] Silentiolum, li, n g 1.& 4. b Ex Plin.

Silentio, lo star cheto, il tacere.] Silentium, tij. n. g. & 1.b. Plin. l. 10. c. 69.

Silentio grande.] Silentium acre. Plin.2.cap.19. Sit modo silentium acre, & intentum, & cupidum vlterio audiendi.

Silentio profondo, cioè molto grande.] Silentium altum. Hor.2 ser.sat.6.Virg.10.Æn.Ouid.1.Met.

Seruare il silentio.] Silentium agere. Quint.l.10 c.1. 2.Silentium tenere, Ouid.1. Metam. Murmura compressit, tenuere silentia cuncti.

Passar sotto silentio, cioè non far mentione alcuna.] Silentio prætereire, Cicer. ad Brut. 2.Silentio prætermittere, Cicer. 13.Philip. 3.Silentio transire Cicer. Att. lib.2. epist.19. 4. Silentio prætereuehi. Cicer. 7. Phil. Magna spe ingredior in reliquam orationem P C. quoniam periculosissimum locum silentio sum prætereuectus.

Silio, arbuscello noto, del cui legno si fanno lauori al torno.] Siler, eris, n g.1 b.Plin.lib 24 cap 10.Sileris folia illita fronti, capitis dolorem sedant. Eiusdem semen tritum in oleo ptiriaces coercet. Serpentes, & hunc fruticem refulgunt, baculumque rustici ob id ex eo gerunt.

Siliqua, guscio di biade grosse, come faue, ceci, e simili.] Siliqua.æ 1 & 2 b.Col de re rust l.2 cap.10. Lens, etiam dum est in siliqua, estur.

Siluestro, nome propr d'huomo.] Siluester, stris.

Siluia, nome proprio di donna.] Siluia, uiæ, Liu. dec. 1.lib.1.

Simanca, città di Spagna, nel Regno di Castiglia.] Septimanca, cæ.f.g apud Ortel.

Simile, e consimile, simigliante, e somigliante, sembiante e sembieuole, Fior. ancor simiglieuole, addiett. che hà similitudine, somiglianza, sembiante, ò sembianza con altra cosa] Similis, & hoc le.1.& 2.b.Cic 1. Tusc. Phidias sui similem speciem inclusit in clypeo Mineruæ; cum inscribere non liceret. 2 Consimilis, & hoc le. 1.1. 2.3.b Ter.Eun. act.5 sc 5 Consimilem luserat iam olim ille ludum. 3.Assimilis & hoc le. 1.1.2 3 b. Cic.2. de Natur In pulmonibus autem inest raritas quædam, assimilis spongijs mollitudo ad hauriendum spiritum aptissima.

Simile, per eguale, ò pari, vedi pari.

Alquanto simile.] Subsimilis, & hoc le.2.l.3 b Corn. Cels. l 5.c 26 Meliceria crassior, & glutinosior, subalbida, melliqueal bo subsimilis fertur.

Molto simile.] Persimilis, & hoc le.1.l.2.3.b. Cic. In Part. Memoria est germana literaturæ quodammodo, & in dissimili genere persimilis.

Più simile, compar.] Similior, & hoc lius 1.2.& 3.b. Plaut. in Menæch. Nec aqua aquæ, nec lacte lacti vsquam similius, quàm hic tui est, tuque huius.

Similissimamente, auuerb. superlat.] Simillimè. 1.& 3.b. Cic 2.Tusc.

Simillissimo, superl sommamente simile.] Simillimus, a, um.1 & 3 b. 2 l. Cicer pro Marc. Animum vincere, iracundiam cohibere victoriam temperare, aduersarium extollere iacentem, hæc qui faciat non ego eum cum summis viris comparo, sed simillimum Deo iudico.

Similitudine, simiglianza, e somiglianza, sembianza, e sembiante, sust.] Similitudo, dinis fœm geo 1 2 3 b. 4. l Cicer.1 off. Amicitia iucundissima est, quam similitudo morum coniugauit, & 1 de Inu. Omnibus in rebus similitudo est satietatis mater. Cic.1 de off. Nihil est tam amabilius, nec copulatius, quam morum similitudo bonorum, in quibus eadem studia sunt, eædem voluntates, in ijs fit, vt æquè quisque altero delectetur, ac se ipso. 2.S militas, tis. 2.2 3.b 4 l. Sipont. in Martial. A similis fit similitudo, quæ apud veteres iam similitas dicebatur. Cæcilius. 2. Vide quid ferat morum similitas.

Similmente, e similemente: simigliantemente, e somigliantemente, auuerb. con modo simile, ò nell'istesso modo.] Similiter, 1.2 3.& 4.b. Aut ad Heren. l.4 Similiter cadens exornatio dicitur, quum in eadem constructione verborum, duo, aut plura sunt verba, quæ similiter ijsdem casibus efferuntur. 2 Item, 1.b. Cicer. 5. Verr. Literæ isti mittuntur à patre vehementes, ab amicis item. 3.Itidem 2.2 b.Teren.in Hecyr. Itidem mulieres sunt vt pueri, leui sententia. 4.Pariter. 1.2.3 b Plaut. Aul. Ex se filium reliquit pariter moratum, vt pater, atque eius fuit, 5.Assimiliter. Ex Cicer. 2. de Natur.

Simmetria, proportione, ò conuenienza] Symmetria, æ. Plin.l 34. c.8. Latinum nomen non habet symmetria, quàm diligentissimè custodiuit.

Simonia, vendita di cosa sacra.] Simonia, æ.S.Thom. 2. Simoniæ labes. 3 Sacrarum rerum venditio.

Simpatia.] Naturæ conuenientia, vel coniunctio, Cic.2. de Diu. Coniectores, ex quadam conuenientia, & coniunctione naturæ, quam vocant sympathiam intelligunt. 2. Naturæ similitudo, Plin. lib.7. epist. 20. Tu mihi (ita similitudo naturæ ferebat) maximè imitandus videbaris 3. Ingeniorum, seu naturarum conuenientia. Cicer.2 de Diuin. Coniectores somniorum significationes faciunt ex quadam conuenientia, & coniunctione naturæ, quam vocant sympathiam 4 Naturæ cognatio, concentus, consensus, Cicer. ibidem. Quæ ex cognatione naturæ, & quasi concentu, atque consensu quam sympathiam græci appellant. 5 Sympathia, æ, fœm gener. Græc. 6.Rerum concordia Plin. lib. 37. cap 4.

Simpatia naturale, ò di natura.] Naturæ similitudo, Ex Cicer. 1 offic. qui sic ait: Nihil est amabilius, nec copulatius, quàm morum similitudo bonorum. 2 Morum congruentia, Ex Sueton. in Oth cap.2. 3.Naturæ concordia, Plin.lib.22 cap 23. qui sic ait: Nulli satis custodita ex mixturis concordia naturæ, ac repugnantia.

Simpatia di costumi.] Morum congruentia, Sueton. in Othon cap.2. Otho per hanc insinuatus Neroni facilè summum inter amicos locum tenuit congruentia morum. 2 Morum concordia. Plin. lib. 22. supra citato.

Hauer con vno simpatia di natura, ò di costumi.] Cum alicuius natura, & moribus congruere, Cic de Am. Si aliquem nacti sumus, cuius cum moribus, & natura congruamus, &c. Cum aliquo natura, & moribus congruere, vel conuenire, Ex Cic.2.de fin. qui sic ait. Eadem ratio facit hominum appetentem, cumque his natura, & sermone, & vsu congruentem.

Simulacro, imagine, ò effigie d' vna cosa.] Simulacrum, cri.

Simulare, vedi fingere.

Simulatamente, vedi fintamente.

Simulatione, vedi fintione.

Simulato, vedi finto.

Simultà, odio coperto.] Simultas, tis. Cic.

Hauer simultà, ò portare odio coperto ad alcuno.] Gerere, habere, vel exercere simultatem cum aliquo. Cicer

Sinai, monte altissimo sopra l'Arabia, doue è il corpo di S. Catarina.] Sinai, ai, fœm. gener. apud script. Eccl.

Sinceramente, auuerb con sincerità.] Sincerè. 1 2.3 l. Cicer. Att. lib.3 Crassi libertum mihi puto syncere locutum. 1 Sinceriter 1 2 3 & 4 b.Aul. Gell.l.15 cap 25. Humanitatis vocabulo qui synceriter locuti sunt magis propriè vsi sunt.

Sincerità, l'astratto di sincero.] Synceritas, tis 1 2 4.l.3.b. Col.l 4 cap.26. Alia conuertenda sunt, quæ syncaritatem habent: alia submouenda, quæ vel cariora, vel iusto breuiora sunt.

Sincero, addiett. vale schietto, e puro.] Syncerus, a, um. 1.2.l.Cic Att.l.10. Mirabilia multa nihil simplex, nihil syncerum.

Sincope, vedi suenimento grande.

Sindicare.] Repetundarum accusare. Cic.

Stare al sindicato.] Imperij administrati rationem reddere, Ex Sueton. in Cæs cap.30.& Oth.cap.1 2 Eorum, quæ gesta in imperio sunt, rationem reddere, Ex Suet. in Iul. Cæs.cap.30.

Sindico, e sindaco, il secondo è più comune, e vale riueditor

tor di ragione à chi hà gouernato, od amministrato qualche comune.] Syndicus,ci. 3.l. a.b. græc. Bud. in Pand Syndici dicuntur aduocati,qui vt patroni ad communem causam deferendam mittuntur. a Iuria publici defensor Bud in Pand Syndici sunt ciuitatum aduocati, ac defensores iuris publici, quasi in causam publicam communiter incumbentes.

Sin doue,sin à che fine.] Quatenus 1.l.& a b. Cic.in orat. In omnibus rebus uidendum est quatenus,& si enim suus cuique modus est,tamen magis offendit nimium, quàm parum.

Singhiozzando, Sen.singozzando, auuerbialm. con singhiozzi,ò singozzi] Singultim Horat.l.1.ser.sat. 6. Vt veni coram,singultim pauca locutus.

Singhiozzare,Fior.singozzare, Sen far singhiozzo,ò singozzo] Singultio,tis,tiui,titum. Plin.lib.23.c.s. a.Singultum ciere.;Catul.de Nup. Frigidulos vdo singultus ore cientem.

Singhiozzare spesso.] Singulto, tas, Quintil. lib. 10. cap.7.

Chi singhiozza.] Singultiens,entis.o g Plin. l 23. c.1. Vinum non datur in opisthotono,tetano,nec singultientibus,nec si eum febre dispnœa sit.

Chi singhiozza spesso.] Singultans,tis, om. gen. Quint. lib.10 c.7.

Singhiozzo,Sen.singozzo, moto violento nelle parti spiritali.] Singultus,tus,m g Plin.l.28 c 6. Sternutamenta pinna grauedinem emendant, & si quis muris, vt tradunt osculo attingat, sternutamenta, & singultum.

Singhiozzoso,Sen.singozzoso, addiett. mescolato con singhiozzi] Singultibus intermixtus,a, um, Ex Cic. pro Planc.& Liu 30.ab Vrbe.

Singolare,cioè voico addiett.] Singularis,& hoc re. 1.3.l. a b.Plin.lib 20.cap 20. Democritus etiamnum affectus auget eius,qui singularis natus sit. 2.Vnicus,ca cum.1.l. a. b. Cicer. Nemo vnquam vnici filij morem magis doluit.

Singolarmente,ò particolarmente] Singulariter, 1.& 3. l.2.& 4 b. Cicer.4. Ver. Sthenium amicum, atque hospitium mecum singulariter dilexi. 2. Vnicè. 1.3.l. a b. Cicer. lib.5.epist. 8. Ego ambos vnicè dilign. 3. Præcipuè.

Singolarmente,cioè ad vno per vno.] Sigillatim. a Singulatim.

Singultire, mandar fuori singulti, vedi singhiozzare.

Singulto, vedi singhiozzo.

Siniscalco,e scalco, vedi sca'co.

Sinistro, manco, e mancino, addiett. opposto à destro.] Læuus,ua,uum, Colum lib 6.cap.23. Vbi iuuencam superuenit taurus certis signis comprehendere licet,quem sexum generauerit,quoniam si parte dextra desiliuit, marem seminasse, manifestum est,si laua, fœminam. a.Sinister, stra, strum. 1 .b. 1.l. Cicer.1.de Diuin.Curè dextra coruus, à sinistra cornix faciat ratum? 3. Sinisterior,& hoc rius. 1.3 4.b a l.Var.lib.a.cap.3. 4 Sinistrimus,ma,mum.Fest l.17.de verb. signif.& Var.lib.2. de ling

Sino, fino, insino, infino, propos. term.] Ad.Cic.Ad multam noctem contenderunt. 2.In Mart. lib. 1. In lucem semper Acerra,bibit. 3 Vsque ad Plaut. Men. act.2.sc.2. Vsque ad diurnam stellam crastinam putabimus 4.Vsq; in Id ibid.Vsque in pectus permanant.

Siracusa,città di Sicilia.] Syracusæ,arum f.g.& num plur. Turs Nom

Siracusano,di Siracusa.] Syracusanus,na,num.Calep.

Sirena,mostro marino,vedi serena.

Sirocco, vento humido, e meridionale.] Notus, ti. m.gener.

Sitibondo,che hà sete.] Sitibundus,a,um.Grætf

Sito,situatione.]Situs,tus.m gen. Cicer. Turs a.Positus, tus. Idem.

Sito da fabricare.] Area,æ. 2.Solum,li.n.gen.Plin.l.10 c 9. Scripseram, vt constituerem solum, in quo templum construerem.

Situare.] Pono,nis. Turs.Nom. a.Loco,cas. Idem ibidem 3.Statuo,is Idem.

Situato.] Situs, ta, tum. Tursel.Nom. 2. Positus,ta, tum, Cicer.

Situatione, vedi sito.

S L

SLacciare, vedi sciogliere.

Slargare, far largo.] Laxo,as. Cic. Att.lib.4 epist.86. 2.Latum facere,Ex Plin.l.2.

Slargare più, far più largo.] Laxiorem facere Plin.lib. a cap. 68. Mutuis cædibus laxiorem facimus terram.

Slattamento, Fior.spoppamento, Sen suezzamento, disuezzamento, e diuezzamento,cioè lo slattare, ò spoppare,ò suezzare.] Ab vbere, siue mamma depulsio, Ex Varr lib.a.cap.4.& Cicer. a. de fin. 2.Ab vbere, siue mamma disiunctio, Ex Var. lib.2. cap.1. & Cicer. de Am.

Slattare,e dislattare, Fior. spoppare, Sen. suezzare,e diuezzare,cioè rimouer dalla poppa, ò tetta. chi prende latte.] A lacte depellere,cum Accus. Virg ecl.7 a Lacte depellere,cum Accusat.Horat.lib.4 od 4. 3.A mamma disiungere cum Accus Varr lib a cap 1. 4 Ab vbere depellere,cum Accusat. Virg 3. Georg 5. Ab vberibus auferre. Plin.lib 8. cap.55. Cuniculorum fœtus ventre exectos,vel vberibus ablatos non repurgatis interaneis gratissimo in cibatu habent, laurices vocant 6.A mamma depellere. Var.l.2.de re rust c.4. Cum porci depulsi sunt à mamma,à quibusdam deliri appellantur, neque iam lactentes dicuntur. 7 A lacte remouere,cum Accus. Var.l a c.7. Pullus equinus non est prius biennio confectо à lacte remouendus.

Slattato,e spoppato, rimosso dal latte.] Lacte depulsus, sa,sum Tranquil. Infantes firmiores nec dum tamen lacte depulsi.

Slegare, e dislegare, cioè scingliere.]Soluo,uis cum Accus Virg.7 Æn. 2.Resoluo,uis,Col.l.11. c.1. 3 Reuincio, cis Col.l.1 c 8.

Slogamento,e dislogamento; smouimento d'osso.] Luxatio,nis f g Ex Plio & Cic.

Slogare,e dislogare,dicesi d'vn'osso, che si muoue dal suo luogo.] Luxo,as Plin lib 17.c.24. a Loco, vel sede mouere Cels l.8 3.Eluxo,as.

Slogarsi,e dislogarsi.]Luxor,aris.Cato c.157. 2.Loco, vel sede moueri.Cels.l.8 c.2.

Slogato,e dislogato] Luxatus,ta,tum Plin.l 32.c 6. Luxata hominum corpora,& quadrupedum natando in cuiuslibet generis aqua, facillimè in artus redeunt 2.Loco, vel sede motus,ta, tum. Cels. lib. 8. 3. Eluxatus, sa tum.

Slogato affatto.] Toto loco motus,a,um.Cels.l 8.

Slombare,Rom dislombare,Sen e dislombare Fior.cioè leuare,rompere,ò indebolire i lombi.] Delumbo,as. Plin. l.28 c.4. Hoc sæpè delumbata quadrupede approbatur. a.Lumbos frangere,Ex Col.

Slombato, dislombato, e dilombato.] Delumbatus,ta, tum.Plin.l.28.c 4. Hæc sæpè delumbata quadrupede approbatur, statim à tali remedio,correcto animalis ingressu 2.Delumbis & hoc be.Plin.l 10.c.33.Perdix procurrit ad pedes eius fœta prægrauem,aut delumbem esse simulans.

Slongamento,e slungamento il far longo] Productio,nis, f g.Cic.

Slongare, & allongare, Sen. alungare, & allungare, Fiorent.cioè far longo.ò lungo, ch'è contrario di scorciare, ò scortare.] Produco, cis.1. 3.l. Mart. lib. 9 epist 55.

Dentibus antiquas solitus producere pelles.

Et mordere luto putre, vetusque solum.

2 Longum,aut longam facere,vel efficere,Horat.1.ser. sat 3.& Cic.5 de fin.

Slongar molto.] Prælongo,gas.Plin.lib.11.c.2 Qua subtili-

 tate

erte natura culici pennas adnexuit prolungauit pedum crura?

Slongar più.] Producere longius.Cic de Clar Varro vitam Nauij produxit longius. 2 Longiorem.aut longius facere Cic.5 de fin. Nihil opus est hoc exemplis longius facere: est enim perspicuum.

Slongare,e slungare,ò tirar in longo.] Traho,is.Liu. 3. ab Vrbe.2. Protraho,his Luc in Ner. 3. Prolongo,gas. Sen. de Sen lib.5

Slontanare.] Seiungo,gis,xi,ctum.1.l Cic.

Slontanato.] Seiunctus,ta,tum,Cic.

S M

SMaccare,far smacco,ò affronto, vedi far'affronto, alla voce affronto.

Smaccare,rintuzzare.] Rotundo,dis,tudi,tu,sum, Plin.l. 16.cap 40.

Smaccato,intenso di frutto troppo maturo.] Vietus,ta,tum. 3 com Col.c.15. Ficus neque nimium vieta, neque immatura legi debet,& in eo loco expandi,qui toto die solem accipiunt.

Smacchiare,vedi leuar la macchia alla let.M.

Smacco,vedi affronto.

Smagliare, leuar le maglie.] Dilorico, cas. Cicer. de orat.lib.2.

Smagrare, smagrire, e dimagrare, diuenir magro.] Macresco,scis,crui.Plin.l.17 c.9 Vinea si macruerit, farmenta sua comburito.2 Maccesco,cis. Var.3. de re rust. 3 Emacresco,scis.Cels l.2 c.5. 4 Extenuor,aris,Plin l 25. c 18. 5.Maceo,es,cui.Plaut.Aul.

Far smagrare, ò smagrire.] Maciem facere, vel afferre, Ex Colum.2.Emacio,as Colum.lib.4 cap.24.3.Emacro, as a b Ex Plin.lib.25.c.18. 4. Extenuo,as.2.b. Idem l. 25.cap.3.

Smagrito.] Extenuatus,ta,tum.Plin cit. 2.Macilentus,ta, tum.Plaut Asin.

Smaltare, coprir di smalto.] Encausto pingere. Plin l 36. c.25 Agrippa certe in thermis quas Romæ fecit, figlinum opus encausto pinxit; in reliquis albaria adornauit. 2. Picturam inurere. Plin lib. 37. cap.11. Ceris pingere, ac picturam inurere,quis primus excogitauerit, non constat. Quidam Aristidis inuentum putant,postea consummatum à Praxitele: sed aliquanto vetustiores encausticę picturæ extitere,vt Polygnoti, & Nicanoris, & Arcesilai Parorum 3.Inuro,is 1 b 2.1. Plin. lib. 35. cap 4 Diu Augustus in Curia posuit Nemeam sedentem supra leonem, palmigeram ipsam adstante cum baculo sene, cuius supra caput tabula bigæ dependet Nuncias scripsit se inussisse; tali enim vsus est verbo.

Arte di smaltare, ò di smaltatore.] Encaustica,cæ fæm. gen.4.b. Plin lib 35. cap.11 Lysippus Æginæ picturæ suæ inscripsit encapsen,quod profecto,non fuisset, nisi encaustica inuenta à Encaustice,ces.f.gen & 4 b. Apul. Encausticeo oppido ex recens, se, & duos filios sustentabat.

Smaltatore,colui che malta,] Encaustes,stæ,m.gen. Vitr. Quod facere ab encauste didicerat. 2. Pictor encausticus,Ex Plin.l 35.c.11.

Smaltato, addiett. figurato di smalto.] Encaustus, sta, stum. Mart.lib.4. Encaustus Phaeton tabula tibi pictus in hac est Quid tibi vis Dipyrum, qui Phaëonta facis? 2. Encausto pictus, cta, ctum. Ex Plin. lib. 36.cap 25.

Smaltire,vedi digerire.

Smalto, materia vitrea,atta à dipingere.] Encaustum, ti. Plin.l 36 c.25.

Pertinente à smalto,ò smaltatore.] Encausticus,ca,cum. 4 b.Plin l.35 c.11.

Smania furore] Insania,æ.2.l.Cic.ad Sulp l.4 2.Furor,ris. m.g 1.2.b.Idem de Arusp.resp.

Smaniare,infuriare.] Insanio,nis. Turs. Non 2.Furor,tis. Idem 3

Smantellare,dicesi propriamente di fortezza, ò d'altro luogo,à cui si leuino le mura,ò altri ripari.] Mœnibus nudare 2.Muros diruere.Turs.

Smarrire.] Amitto,tis.Turs. Nom. 2. Perdo,is. Idem ibidem.

Smarrir la strada,andar fuor di strada.] Aberro,as.Cic.lib. 1.offi c Naturam ducem si sequamur, nunquam aberrabimus.

Smarrirsi,perdersi d'animo.] Exanimor,aris.Cicer.ad Att. l.10. 2 Perterreor,reris.Idem à in Catil.

Smarrito,perso d'animo.] Exanimatus,a,um Cic.in Verr. 2.Perterritus,ta,tum Cic pro Cæl.

Smarra,sorte di spada,con la quale s'impara di scherma.] Gladius hebes.Ouid.3 de Art.

Smascherare, ò dismascherare, leuar la maschera.] Personam, siue laruam detrahere, Martial. lib. 3. cap 72.

Non omnes fallis; scit te Proser pina canum,
Personam capiti detrahet illa tuo.

Smembrare,dismembrare,e dimembrare; staccare, ò tagliar i membri.] Deartuo, as. 1.& 3.b. & 2 l.Plaut.in Capt Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus sum miser cœlesti hominis technis.

Smembrare,cioè separare.] Auello,is.1.l. Cic.de Senec. 2. Abrumpo,is Liu.8 bel.Pun.

Smembrato.partic. dimembrato,e dismembrato.]Deartuatus,a,um Plaut cit.

Smembrato,partic.cioè separato.] Auulsus,sa,sum.Cic.pro domo sua. 2.Abruptus,a,um Ex Liu.cit.

Smemoratello,dimin di smemorato.] Obliuiosus,sa,sum, Ex Cic.cuius est vox: rabiosulus.

Smemorato,vedi scordeuole.

Smemoratone, molto smemorato] Perobliuiosus,sa, sum, Ex Cic cuius est vox: perodiosus.

Smenticanza,dimenticanza,vedi scordanza.

Smenticarsi,vedi scordarsi.

Smenticato,addiett.smemorato,vedi scordeuole.

Smentimento,e dismentimento,il dar mentita,ouer il dire à vno,che non dice il vero.] Mendacis exprobratio, Ex Cic pro Cluent.& Gel.l.12.c.12 2.Mendacij obiectus, vel obiectatio.Ex Cic.pro Dom.Col.l 3. c.19. & Cæs.3. bel.ciuil.

Smentire,e dismentire,cioè dar mentita,e dire à vno, che non dice il vero.] Mendacium alicui exprobrare, Ex Cic.pro Cluent.& 3.Ver.2 Mendacium alicui obijcere vel obiectare.Ex Cic pro Mur & pro Dom

Smeraldetto, dimin.smeraldo piccolo; Smaragdulus,li, 2.& 3.b. Ex Neot. cuius est, mundulus. 2.Smaragdus paruulus, vel pusillus,Ex Plin.lib.37. cap 5 & Cic. pro Rosc.Com.

Smeraldino,aggett.di smeraldo.] Smaragdinus na,num. 2.& 3 b.a.l græc. Apoc.4.

Smeraldizzare,cioè rassembrare, ò rassomigliare lo smeraldo.] Smaragdizo, as. 1.b. 2. 3. l græc. apud Basil.

Smeraldone,ò smeraldaccio, accresc.smeraldo grande, ò grosso.] Smaragdus grandis,vel ingens. Luct l.4.cuius est;grandea viridi cuoi luce smaragdi.

Smerdare,imbrattar'vno con merda.] Merdo,das. 1 l. Sipont in Mart.epist.112. A merda fit merdo verbum. 2. Merda,vel stercore inquinare.Hor.1.serm.sat.8. 3 Concaco, as. Sen. de morte Claud. qui ait omnia concauit.

Smerdar bene.] Permerdo,das: Albinus Pueri omnia permingunt,atque permerdant.

Smerdato,addiett imbrattato di merda.]Merda,vel stercore inquinatus,ta,tum Ex Hor.1 ser.sat.8.

Smergo, vccello noto.] Mergus, gi, m.gener.Ouid.Metam.11.

Smeriglio, vccello di spetie di sparuiere.] Nisus, si, m. gener.

Smezzare,e dimezzare, Fior.cioè diuidere, ò partir per mezzo.] Dimidiatim diuidere,vel partiri, Ex Plaut. in Mil. cuius est 1 dimidiatim appetunt. Ex Cicer. 1.de fin. cuius est; nihil de diuidendo, ac partiendo docet.

Smi-

Smidollare, cauar la midolla.] Emedullo, las. Plin lib. 22. c 22. Grauceolentiam alarum emendat radicis emedullatæ vncia.
Smilfezza, l'effer smilzo.] Gracilitas, tis. Cic. de Clar. orat.
Smilzo, magro, sottile.] Gracilis, & hoc gracile. Celf lib. 2. c. 1. Graciles corpus infirmum est.
Sminuire, diminuire, vedi mancare.
Sminuzzare, tagliar in pezzi minuti.] Minutatim concidere Cato c. 132. 2. Minutim comminuere. Colum. l. 4. cap 14.
Sminuzzato.] Minutatim concisus, sa, sum, ex Colum.
Smisuratamente, vedi eccessiuamente.
Smisurato, vedi eccessiuo.
Smoccatoio, vedi smoccolatoio.
Smoccolamento, lo smoccolare.] Emunctio, nis, fœm. gen. & 1 Lex Quint. l 11. c. 3. 2. Apomyxis, is, f. gen. 1. & 2. b. græc.
Smoccolatore, partic. che smoccola.] Emungens, ntis, o. g. & 1 l ex Plaut.
Smoccolare, tor via la parte arsa dello stoppino.] Emungo, gis, xi, ctum, s. l. Plaut. 2 Lucernæ, vel candelæ fungum demere, vel detrahere, ex Virg. 1. Georg. & Plaut. Asin. 3. Exfuogo, as, aui, atum, apud Viues, & Amalth. Onom.
Smoccolato, particip.] Emunctus, ta tum, s. l. ex Plaut. & Horat.
Smoccolatoio, strumento di metallo, col quale si smoccola.] Emonctorium, rij, n g 1. & 3 l.
Smoccolatura, la parte nel'o stoppino già arsa.] Fungus, gi, mascul. gen. Virg 1. Georg. Scintillare oleum, & putres concrescere fungos 2. Apomyxia, xiæ, fœm gen. s. 2 b græc.
Smodare, e dismodare, Fior anco trasmodare, cioè vscir di modo, e passar i termini.] Modum excedere. Liu 6 bel. Pun Alia vera, alia assimulata, admirationis humanæ in eo iuuene excesserant modum. 2. Modum transire. Cicer 4 Tuscul. P. Rutilius ægrè tulit fratris repulsam consulatus, sed tamen non transisse modum videtur, quippe, qui ob eam causam à vita recesserit. 3 Modum transcendere. Colum. lib. 1. cap. 3.
Smodatamente, e dismodatamente, e smoderatamente, Fior. anco trasmodatamente, auuerb. cioè senza modo, ò misura.] Sine modo. Corn. Celf. lib. 2. cap. 7. Mulieri grauidæ sine modo fuse aluus elidere partum potest. 2. Immoderatè, 1. 4 5 l. 2 3 b. Cicer. 1. off. Vt aduersas res, sic secundas immoderatè ferre leuitatis est. 3. Immodicè, 2. 4. l. 2. 3 b. Cic 4. Tuscul.
Smodato, dismodato, e smoderato, Fior. ancor trasmodato, che non hà modo, ò misura. Immoderatus, ta, tum, 1. 3. 4. l. 2. b. Cic. ad Att. lib. 5. Tu non vides Alexandrum, Aristotelis discipulum summo ingenio, summa modestia, postea quam rex appellatus sit, superbum, crudelem, immoderatum fuisse? 2 Immodicus, ca, cum, 1. l. 2 4. b. Colum. lib 5. cap 3. C. Licinius damnatus est, quod agri modum immodica possidendi libidine transcendisset.
Smontare, vedi scendere.
Smorsamento, il trarre, ò leuar il morso] Fræni detractio, ex Cic 5. de fin. & Plin. de Viris Illustr. 16. 2. Fræni ademptio, ex Cic. pro Mil. & pro Dom
Smorsare, trarre, ò leuar il morso.] Frænum detrahere. Plin. de Vir. Illustr 16. Quum victoria nutaret magister equitum, equis frænos detrahi iussit, vt irreuocabili impetu ferrentur. 2. Frænum demere, ex Cicer de Clar & Plaut. in Truc. 3. Frænum adimere, ex Cic. pro Mil. & Plaut. in Epid.
Smorto, esangue, pallido.] Pallidus, da, dum. Ouid. 2. de Art. 2. Exanguis, & hoc gue. Cic. ad Heren.
Smorzamento, vedi spengimento.
Smorzare, vedi spengere.
Smouere, suellere.] Conuello, is. Cicer. 6. Ver. Verres simulacrum Cereris sacrario Catinæ conuellendum, auertendumque curauit.
Smuramento, sfabricamento, disfacimento di muro, ò di fabrica] Destructio, nis, f g. Suet in Gal. c. 12. 2 Structuræ, vel ædificij demolitio, ex Cic. 4. Ver. & Colum l. 5 3. Structuræ, vel ædificij disturbatio, ex Cic. 3 offic. Vtilitatis specie in Repub. sæpissimè peccatur, vt in Corinthi disturbatione nostri.
Smurare, ò sfabricare, cioè disfar il fabricato, ò murato.] Demolior, iris, 1. 2. l. 3 b Cic. s. offic vbi habetur: domum demoliri, & in Top. vbi habetur, parietem demoliri. 2. Destruo, is, 1. l. 2. b. Cicer de Sen Nauem, aut ædificium item destruit facillimè, qui construxit. 3 Diruo, is, s. l. 2 b T. Liu. lib 1. ab Vrbe. Iam fragor tectorum, quæ diruebantur, vltimis vrbis partibus audiebatur. 4. Deturbo, bas, 1. 2 l. Cicer ad Q. Fr. lib. 3. epist 8. Si cœmentum bonum haberem, deturbem ædificium? quod quidem quotidie mihi magis placet. 5. Disturbo, as, 1. 2. l. Cicer 5. Phil. Huc nisi venisem Calendis Septemb. Fabros se missurum, & domum meam disturbaturum esse dixit.

S N

SNamorarsi.] Missum facere amorem. Plaut Mer. 3 Dico esse iturum me mercatum; si velit: Amorem missum facere me, dum illi obsequar.
Snaturale, e snaturato, addiett. dicesi à cosa, che è fuor di natura] Naturæ alienus, na, num, ex Corn. Celf l. 4 e 5. & Cic. 5 de fin. 2. Naturæ dissentaneus, a, um, ex Cic. 2. de Nat. & in Part.
Snello, agile, vedi agile.
Snernare, e disneruare, tagliar, ò guastare i nerui, e per metafora debilitare.] Eneruo, as. Cic. de Senec. 2. Neruos incidere. Idem a pro leg. Agr. 3. Neruos frangere. Quint. l. 5. c. 2.
Sneruato, debole.] Eneruatus, ta, tum. Cicer. pro Sest. 2. Debilitatus ta, tum. Cicer 2. de orat. 3. Eneruis, ue. Quint. lib 9. cap. 24. 4. Eneruus, ua, uum. Apul lib. 5. Al aur.
Snodare, sciogliere, vedi sciogliere.
Snodamento, e disnodamento, disfacimento, e scioglimento di nodo] Enodatio, nis, f. g 1 2 & 3 l 4. b. Cic. in Top Res est enodationis indigens. 2. Nodi expeditio, ex Cicer. 5. ad Att. & 1. de Diu. 3. Nodi explicatio, ex Q. Curt. lib. 3. 4. Nodi solutio, ex Horat. 3. carm. od. 21.
Snodare e disnodare, sciorre, ò leuar via i nodi] Enodo, das, & 2. l Gel lib. 13. cap. 10 Labeo Antistius ea præcipuè scientia ad enodandos plerosq; iuris laqueos vtebatur. 2 Nodum expedire. Cicer. ad Att. lib 5. Cæsari nullus honos à seostu habeatur, dum hic nodus expediatur. 3. Nodum explicare. ex Q Curt. lib. 3. & Plaut. in Mil. 4 Nodum soluere. Horat carm. lib 3. od 21. Segnesque nodum soluere gratiæ 5 Nodum dissoluere, ex Cicer. de Vo. & in orat. 6 Nodum resoluere. Plin. lib. 8 cap. 12. Cauent hoc dracones, ob idque gressus primùm alligant cauda; Resoluunt Elephantea nodos manu. 7. Nodum diuellere. Virg 2 Aen. Ille simul manibus tendit diuellere nodos. 8 Abnodo, das. Colum. lib. 4. cap. 4.

S O

SO certo che.] Non vereor ne non. Cic. ep.
Ti sò dire, che tu stai fresco.] Omnino præclarè te habet. Cic 4. Verr.
Quanto sò, e posso.] Etiam, atque etiam. Cicer. Att. lib. 8.
Soana, città di Toscana, d'onde trasse origine Gregorio Settimo Pontefice Romano.] Soana, næ. Ptolem.
Soanese, di Soana.] Soanensis, & hoc nense. Plin. l. 10.

Soaue, vedi suaue.
Sobornare, si dice di testimonij, acciò dichino il falso.] Testes subornare, vel imponere. Cic. pro Cec. Fictus testis suborari solet, & imponere falsæ tabulæ. 2. Subijcere. Quint. lib. 5. cap. 7. 3. Submittere. Cic. in Ver. Iste tamen si est singulari audacia, tamen ad pupillæ matrem submittebat.
Sobriamente, temperamente.] Sobriè Cic. 1. off.
Sobrietà, astratto di sobrio: temperanza nel mangiare, e nel bere.] Sobrietas, tis. Sipont. in Mart. ep. 9. Sobrius quasi sine ebrietate; à quo sobrietas, & sobriè aduerbium.
Sobrio, temperato nel mangiare, e nel bere.] Sobrius, a, um Cic. 4. Acad.
Soccbetto, diminut. socco piccolo.] Socculus, li, masc. gen. Plin. l. 37. c. 2. Pompeius tolerabilem fecit causam Caij Principis, qui super omnia muliebria, socculos induebat è margaritis.
Socco, calzare vsato da gli antichi histrioni di Comedia.] Soccus, ci, mascul. gen. Quint. lib. 10. cap. 2. Nec comœdia in cothurnos assurgit, nec tragœdia socco ingreditur.
Chi porta il socco.] Soccatus, ta, tum. Sen. l. 2. de Ben. Furiosè superbus fuerat, qui de capite viri consularis soccatus audiebat.
Soccorrere, souuenire, aiutare.] Succurro, ris. Cicer. 3. Ver. Filius ad ædes contendit, vt, & vitæ patris, & pudicitiæ sororis succurreret. 2. Subuenio, nis, 2. b. Plin. l. 26. cap. 7. Sanguinem expuentibus subuenit agaricum. 3. Opem ferre, cum Dat. Cic. Att. l. 8.
Soccorso, aiuto.] Præsidium, dij. Curt. lib. 3. 2. Auxilium, lij. Curt. lib. 3. 3. Subsidium, dij. Cicer. pro Seg. Man.
Mandar soccorso.] Auxilium, seu præsidium mittere. Curt. lib. 3.
Venir in soccorso.] Suppetias ferre. Plaut. Menæch. 2. Suppetias aduenire. Plaut. Epid. 13. 3. Suppetias afferre. Plaut. Men. 4. Suppetias venire. Cels. lib. 12. Comm.
Socera, la madre della moglie, vedi suocera.
Socero, vedi suocero.
Sodamente, auuerb. con sodezza.] Solidè, 2. & 2. b. Plaut. in Trin. Neque noui, neque natus nec ne is fuerit, id solidè scio.
Sodezza, fermezza, vedi saldezza.
Sodisfare, dar sodisfattione.] Satisfacio, cis. Cic. ad Att. lib. 7.
Sodisfattione.] Satisfactio, nis, fœmin. gen. Cic. lib. 7. ad Trebat. Tu me insimulas, nec satisfactionem meam accipis.
Sodo, massiccio.] Solidus, da, dum. Cicer. de Vniuers. Nihil tangi potest, quod careat solido: solidum autem nihil quod terræ sit expers.
Sofferente, vedi longanimo.
Sofferenza, vedi patienza.
Soffiamento, il soffiare.] Flatus, tus, masc. gen. & 1. l. Plin. lib. 11. cap. 10. 2. Flamen, minis, neut. gen. Cic. 2. de Nat. 3. Spiritus, tus, m. gen. Plaut. Mil. Tu legiones difflauisti spiritu.
Soffiamento di naso.] Narium emunctio. Quint. l. 11. c. 3. Narium emunctio frequentior, non sine causa reprehenditur.
Soffiare, mandar fuora il fiato à bocca socchiusa.] Flo, as, aui, atum. Plaut. Most. Simul flare, sorbereque haud factu facile est, ego hic esse, & illic simul haud potui. 2. Flatum edere, vel emittere, ex Cic. pro Sest.
Soffiare à qualche cosa, ò luogo.] Afflo, flas, cum Accus. Col. l. 8. c. 5.
Soffiar bene, ò molto.] Perflo, as. Col. l. 2. c. ar.
Soffiar in quà, e'n là.] Difflo, as. Plaut. in Mil. Tu legiones difflasti spiritu, quasi ventus folia.
Soffiar dentro.] Inflo, flas. Var. lib. 3. cap. 13. 2. Spiritum adigere cum Accus. & præp. in Plin. lib. 8. cap. 45. Boues lauatione calidæ aquæ traduntur pinguescere, si quis incisa cute spiritum arundine in viscera adigat.

Soffiar giù.] Deflo, as Plin. l. 28. c. 2.
Soffiar sù.] Sufflo, as Plin. l. 34. c. 1.
Soffiar insieme.] Conflo, as. Plin. l. 35. c. 11.
Soffiar fuori.] Efflo, as. Plin. l. 9. c. 6. Ora balenæ habent in frontibus: ideòque summa aqua natantes, insublime nimbos efflant.
Soffiar nel cibo per affreddarlo, ò nettarlo.] Cibum deflare. Plin. lib. 28. cap. 2. Cibus è manu prolapsus reddebatur vtique per mensas, vetabanturque mundiciarum causa deflare.
Soffiar nel fuoco.] Ignem conflare. Plin. lib. 35. cap. 11. 2. Ignem sufflare. Plin. lib. 34. c. 8. Puer sufflans languidos ignes.
Soffiarsi il naso.] Se emungere. Auth. ad Her. lib. 4. Tota res relinquitur in suspicione, vt si salsamentarij filio dicas: Quiesce tu, cuius pater cubito se emungere solebat.
Soffietto, strumento di cuoio da soffiar nel fuoco.] Follis, lis, mascul. gen. Plaut. in Aul. Quin, quom it dormitum, follem obstringit ob gulam, ne quid animæ amittat.
Soffio, e soffiamento, vedi soffiamento.
Soffione, salarello, carta strettamente legata in molte pieghe, con poluere dentro da pigliar fuoco.] Crepitaculum chartaceum, vel papyraceum. Quint. l. 9. cap. 4.
Soffitta, e soffitto: intauolamento semplice, ò lauorato, che per ornamento si fà a' palchi come di camere, sale, e chiese.] Lacunar, ris, n. g. 1. b. & 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Cic. Tusc. 5. Dionysius in hoc medio apparatu fulgentem gladium è lacunari, seta equina appensum demitti iussit, vt impenderet illius beati ceruicibus. 2. Lacunarium, rij, n. g. 1. & 4. b. 2. & 3. l. Vitr. lib. 6. c. 10. Habent autem eę domus vestibula egregia, porticusque peristyliorum, albarijs, & tectorijs, & intestino opere lacunarijs ornatas. 3. Laquear, aris, n. g. 2. & 2. b. & 3. l. in rect. & l. 10. obl. Plin. l. 33. c. 3. Laquearia, quæ nunc, & in priuatis domibus auro teguntur, post Carthaginem euersam primo inaurata sunt in Capitolio, censura L. Mummij. 4. Laquearium, rij, n. g. 1. 2. & 4. b. & 3. l. Sipont. in Mart. Lacus sit lacunar à quo lacunarium, & per antistichon, laquear, & laquearium. 5. Tectum lacunatum ex Cic. 2. de leg. & Plin. l. 15. c. 10. cuius est, nucleos lacunatis includit tecta. 6. Tectum laqueatum. Cic. 2. de leg. Equidem qui nunc primum huc veuerim, satiari non queo, magnificasque villas & pauimenta marmorea, & laqueata tecta contemno.
Soffittare, far la soffitta, ouer soffitto.] Lacuno, nas, 2. b. & 2. l. ex Ouid. 8. Metam. & Guil. Mor. & Ambr. Cal. 2. Lacunari tegere, ex Cicer. Tuscul. 5. & Var. lib. 3. c. 7. cuius est, camera tectus. 3. Laqueari contegere, ex Plin. lib. 33. & Colum. lib. 1. cap. 6. cuius est, horreum camera contectum.
Soffittato, che hà soffitta, ouer soffitto.] Lacunatus, ta, tum, 1. b. 2. & 3. l. ex Plin. lib. 15. c. 10. 2. Laqueatus, ta, tum, 1. & 2. b. & 3. l. Cicer. 3. Ver. cuius est: Tectum pulcherrimè laqueatum. 3. Lacunari, tectus, cta, ctum, ex Varr. lib. 3. cap. 7.
Soffitto, vedi soffitta.
Soffogare, vedi strangolare.
Soffrire, tolerare, vedi patire.
Sofisma, argomento fallace, che pecca, ò ne' termini, ò nella figura.] Sophisma, matis, n. gen. Cic. 2. Acad. Stilbonis, Diodori, & Alexini contorta sunt, & aculeata quædam sophismata: sic enim appellantur fallaces conclusiunculæ. 2. Cauillatio, nis, f. g. Sen. l. 19. ep. 11. Quid vocentur latinè sophismata, quæsisti à me, multi tentauerunt illis imponere nomen, nullum hæsit videlicet, quia res ipsa non recipiebatur à nobis, nec in vsu erat, nomini quoque repugnatum est. Aptissimum tamen videtur mihi, quo Cicero vsus est, cauillationes vocat, quibus quisquis se tradidit, quasi unculas quidem vafras nescit. Cæterum, ad vitam nihil proficit. 3. Captio, f. g. Cic. de Fat. Omnes istius generis captiones eodem modo refelluntur. 4. Cauillatus, tus, m. g. Apul. in Asin. l. 8.
Sofisma Logicale.] Sophisma dialecticum, ex Sen. & Cic. 2.

Captio dialectica. Cic.2. de fin.

Sofista, che vsa sofismi] Sophista, stæ, vel sophistes, stæ, m. g. 1. b. 2. l. Cic. 2. Acad. At quis est hic? num sophistes? sic enim appellantur ij, qui ostentationis, aut quæstus causa philosophantur.

Sofisticare, vsar sofismi.] Cauillor, aris. Cicer. de orat.

Sofisticaria, vedi sofisma.

Sofistico.] Cauillator, ris. Cic. ad Att. l. 1.

Sofocle, nome proprio di quattr'huomini, due de' quali furon poeti tragici, il terzo grammatico, il quarto Capitano Ateniese.] Sophocles, clis, 1. b. & 2 com. Plin. lib. 7. cap. 29. Sophoclem tragici cothurni principem defunctum sepeliri liber pater iussit, obsidentibus mœnia Lacedemonij, Lysandro eorum rege inquiete sæpius admonito, vt pateretur humari delicias suas.

Di Sofocle, addiett. possess.] Sophocleus, a, um, 1. b. 2. com. & 3. l. Cicer. epist. l. 16 epist. 18 Sed tu nullos ne tecum libellos? an pang s aliquid sophocleum? fac opus appareat. Virg. ecl. 8. Sola sophocleo tua carmina digna cothurno.

Soggettamento, il soggettare.] Subiectio, nis, f. g. ex Cic. 3. de or. & Auth. ad Heren. l. 4. 2 Subiectus, ctus, m. gen. ex Plin. l. 26. c. 15.

Soggettare, far sogg tto.] Subijcio, cis. Sen. l. 5 ep. 37. Si ius tibi omnia subijcere, te subijce rationi multos reges, si ratio te rexerit.

Soggettare spesso.] Subiecto, ctas. Virg. Georg. & Ouid 4. Metam. 2. Subicito, tas, 1. b Plaut. Casin. Nunc si tu vena subicitare me, proba est occasio.

Soggettatore, colui che soggetta.] Subiector, ris, ex Cic. 2. in Cat.

Soggettatrice, colei che soggetta.] Subigatrix, cis. Plaut. Persa. 6.

Soggetto, addiett. sottoposto, esposto] Obnoxius, a, um. Cels. l. 1. c. 3. Omnibus morbis obnoxia maximè tosiensitas est 2. Opportunus, na. num. Plin. l. 9. cap. 51. 3. Subiectus, a, um. Cic. 3. Tusc. Homo miserijs subiectus.

Soggetto, suddito, vassallo, vedi suddito.

Soggetto, cioè materia, vedi oggetto.

Soggiacere, star sottoposto.] Subiaceo, ces, cui. Colum. lib. 10.

Soggiogare.] Subigo, gis. Cic. pro Corn. Bal. 2 Sub imperium, ditionemque subigere. Cic. 3. Ver. 3 In suam potestatem, ac ditionem redigere. Cic. de leg. Agr. 4 Subiugo, as, a. b. Claud 4 Pan.

Soggiogato.] Subactus, a um. Cic. pro Fon.

Soggiornare.] Diem ducere. Sen. Thyes.

Soggiungere, Sen. soggiongere.] Subijcio, cis, eci, ectum. Var. 1. de Re rust. cap. 7. 2 Subiungo, gis. Plin. ep. 153.

Soglia, Fior. anche soglio, e sogliare, & altrimente limitare] Limen, minis, neut gen 1 l Plin. l. 7 c. 15 Q. Aemilius Lepidus ingrediens, incusso pollice liminis cubiculi, expirauit.

Soglia di sopra] Superliminare, ris, n g. 3. l 4. b Plin l. 28, cap. 4 2 Limen superum. Plaut in Merc. Limen superum, inferumque salue, simul autem vale 3 Hyperthyrum, ri. Vitru. l. 4. c 6.

Soglia di sotto.] Limen inferum. Plaut. in Merc. 2 Hypothyrum, ri, n g Vitr l 4 c. 6.

Di soglia, addiett.] Liminaris, & hoc liminare, 1. & 3. l. 2. b. Nicol Perott. In Mart ep 31.

Sognante, particip. che sogna.] Somnans, tis, om g Cic. 2. de Nat. Si ita natura paratum esset, vt ea dormientes agerent, quæ somniarent: alligandi essent omnes, qui cubitum irent, maiores enim, quàm illi insani, efficerent motus somniantes.

Sognare, far sogni, hauer sogni.] Somnio, as, 1 l. 2 b ponitur absolutè, vel cum Accus. vel cum Infin. Plin l. 10. cap. 75. Hominem somniare, equos, canes, boues, pecora, capras palam est. Ob hoc creditur, & in omnibus, quæ animal pariunt. De ijs, quæ oua gignunt, incertum est, sed dormire ea, certum. Cic 2 de Nat 2. Somnium videre. Ouid 9 Met. Cur hæc ego somnia vidi? 3 Insomnium videre. Plin l 5 c. 8. Atlantes degeneres sunt humani ritus, si credimus. Nam neque nominum vllorum inter eos appellatio est: & Solem orientem, occidentemque dira imprecatione contuentur, vt exitialem ipsis, agrisque neque insomnia vi sunt, qualia reliqui mortales. 4 Somnium somniare Plaut. in Rud. Mirum, atque inscitum somniaui somnium. 5 Somnium cernere. Lucr. l. 3. de Rer. nat.

Sognar impertinenze] Ineptias somniare Col. l. 1. c. 8 Socors, & somniculosum genus id mancipiorum, otij, campo, circo, theatris, aleæ, lupanaribus consuetum nunquam non easdem ineptias somniat.

Sognare alcuno.] Quempiam somniare. Ter Eun. act. 1. sc. 2. Me somnies, me expectes, de me cogites.

Sognare oscenicà, ò libidine.] Venerem per somnium imaginari. Plin. lib. 20. cap. 13 Generationem aiunt impediri hoc cibo, idest ruta: Ideò profluuio genitali datur, & Venerem crebro per somnia imaginantibus.

Chi sogna molto.] Somniosus, sa, sum. Plin. lib. 28. cap. 19. Somniosus fieri, lepore sumpto in cibis Cato arbitratur. 2 Insomniosus, sa, sum. Cato de Re rust. c. 157. Omnis, qui insomniosus est, hac eadem curatione sanum facies.

Sognarsi, inteso personalmente.] Somniari. Plin l. 18. c 4. Aristoteles, & Fabianus plurimum somniari circa Vernum, & Autumnum tradunt: magisque supino cubitu, at prono nihil.

Sognatore, che sogna.] Somniator, ris, masc. gen. Scopat in Spic.

Sogno, apprensione di fantasmi, che si fà dormendo.] Somnium, nij, neut gen. Plin. lib. 7 cap. 59. 2 Visum quietis. Cic. 1. de Diu. 3. Visum somnij. Cic 1. Tusc. 4 Visum somniantis. Cicer 1. de Diuin. Ità à principio inchoatus est mundus, vt certis rebus, certa signa præcurrerent, alia in stellis alia in somniantium visis, alia in furentium vocibus 5 Insomnium nij, n g Plin l. 20 c. 17. Anisum insomnia leuat, suspensum in puluino.

Sogno falso.] Visum vanum Plin l. 20. c. 84. A vino. & à cibis proxima, atque in redormitatione vana esse visa propè conuenit.

Sogno libidinoso.] Veneria somnium. Plin l. 20. c. 20 Portulaca Venerem inhibet, Venereisque somnia 2. Venereum somnium, ex Plin. & Cicer. 3. Veneria Insomnium. Plin. l 26. c 10. Veneris insomnia adimit nymphæa à ieiuno pota, & in cibo sumpta.

Sogno pazzesco] Somnium lymphaticum. Plin l. 26. c. 8. Lonotopodij semen potum lymphatica somnia facere dicitur.

Cagionar sogni, far sognare.] Insomnia facere. Plin. lib. 18. c. 12 Fabacia Dijs in sacro est, præualens pulmentari cibo, & hebetare sensus existimata in somnia quoque facere. 2 Somnia facere. Plin. l 26. c. 8.

Hauer sogni allegri.] Somnijs vti iucundis. Cicer. 5. de fin.

Sogno spauentoso, od' inquieto.] Somnium tumultuosum. Plin. lib. 26. c. 8 Tumultuosa somnia facit semen nymphææ.

In sogno.] Per somnium Cic 2 de Diu. An Aesculapius potest nobis præscribere per somnium curationem valetudinis, Neptunus gubernantibus non potest. 2 Insomnijs. Cic. 2 Acad. Eadem est in somnijs species eorum, quæ vigilantes videmus.

Sola, corame della scarpa, vedi suola.

Solamente, soltanto, e solo, auuerb limitatiuo.] Modò, 1. 2 b. Cic. de orat. Hæc omnibus, qui ea mediocriter modo considerant, pertractata esse possunt 2 Solùm, 1. l. Cic. 2. de leg Academia, & Zeno de re vna solùm dissident, de cæteris mirificè congruunt. 3. Tantùm, 1. l. Cicer. Parad. Nomen tantùm virtutis vsurpas, quid ipsa valeat ignoras. 4 Dumtaxat, 1. 2 l. 3 b. Cic. de Am. Coluntur quidam simulatione amicitiæ dumtaxat ad tempus. 5 Solummodo, 1 2 l. 3 4. b. Sipont in Mart. Modò interdum pro tantum accipitur. à quo solummodò, & tantummodò, 6. Tantummodò Sipont. supra cit.

Non solamente, ma anco] Non solum, sed etiam. Cicer de Senect. 2. Non solùm, verùm etiam Id. ibidem. 3. Non

Serpe, e serpente, animale assai noto, la prima voce s'usa con l'articolo, & epiteto feminino, e la seconda col mascolino.] Serpens, tis fœm. gen. & interdum, m. 1. 2. l. Plin. lib. 19 cap 7. Serpentes quum occasio est vinum præcipuè appetunt, quum alioquin exiguo indigeant potu. Eædem minimo, ac pene nullo cibo, quum adservantur inclusæ. 2. Anguis, m. gen. & interdum, fœm. Plin. lib. 59. cap. 4. Anguis venenatus non est, nisi per mensem, luna instigatus. Inesse huic remedia multa creduntur, & ideo Æsculapio dicatur. 3. Bestia serpens. Cicer. 5. Tusc. Natura alias bestias nantes aquarum incolas esse voluit, alias volucres cœlo frui libero, serpentes quasdam, quasdam esse gradientes. 4. Bestia proserpens. Plaut. in Pœn. Qui huc advenisti nos captatum Magdalia Bisulti lingua, quasi proserpens bestia.

Serpe boua, così detta perche si nutrisce di latte bouino.] Serpens boua. Plin lib. 8. cap 14. Sunt in Italia serpentes appellatæ bouæ, in tantam amplitudinem exeuntes, vt diuo Claudio principe, occisæ in Vaticano, solidus in aluo spectatus sit infans. Aluntur primo bubuli lactis succo, vnde nomen trahit.

Serpe d'acqua.] Hydrus, dri. m. g. s. com. Plin. l 29. cap. 4. In orbe terrarum pulcherrimum anguium genus est, quod in aqua viuit, hydri vocantur, nullis serpentium inferiores veneno, horum iecur seruatum aduersum percussos ab his auxilium est. 2. Enchydrus, dri m gen. Guil. Morel. in comment. 3. Enchydris, dridis, fœm. gener. 1 b. Plin lib 30. cap. 3. 4. Natrix, cis. fœm gen. Colum. lib. 1 cap. 5.

Serpe di terra.] Serpens terrestris. Nic. Perott.

Serpe d'acqua, e di terra.] Chelydrus, dri m. gen 2. b. Seru. Non. Chelydrus dictus est quasi chersydrus, quia in aquis & in terris moratur. 2. Chersydrus, dri. m. gen Lex græcolat. Chersydrus, idem cum chelydro serpente, sic dictus, quod in aquis pariter, & in terris degat.

Serpeggiamento, il serpeggiare.] Motus, vel processus flexuosus, Ex Cic. pro Leg. Man. & 2. de Nat. 2. Itio, vel motio tortuosa, Ex Cic. 2. de Natur. & 4. Academ. 3. Impulsus flexuosus. Plin lib 9. cap. 50 Hæc omnia flexuoso corporum impulsu ita maris vtuntur, vt serpentes terra.

Serpeggiare, & anco serpere, andare à onde, à guisa di serpe, cioè auuolgendo, e serpendo.] Serpo, pis, psi, ptum, Cicer. 5 de fin. Serpere anguiculos, nare anaticulas, euolare merulas, cornibus vti videmus boues, vespas aculeis, suam denique, euique naturam esse ad viuendum ducem. 2. Proserpo, pis. Plin. Herba hac nisi sata sit mirè proserpit. 3. Flexuosè labi, vel mouere. Ex Plin. lib. 18. cap. 35. 4 Lapsu, vel motu flexuoso ferri, Ex Plin. lib. 10 cap. 54.

Serpentario 4 b vedi dragontea.

Serpente, serpe grande, e per il più con piedi.] Serpens, tis. fœm. gen. & interdum, m. Plin. lib 8 cap 24 & lib. 11. cap. 47. Visæ iam etiam serpentes anserinis pedibus. Idem Plin ibidem. Notatum est in punicis bellis ad flumen Bagradam, à Regulo Imperatore balistis, tormentisque, vt oppidum aliquod expugnata serpens centum viginti pedum longitudinis. Pellis eius maxillæque vsque ad bellum Numantinum durauere Romæ in templo.

Serpente alato.] Serpens aliger Plin l. 11 c. 19. Item Cæsam circa paludes propugnante vnguibus diro vespertilionum genere, aligerisque serpentibus, his commentis augentes rerum pretia.

Serpente crestuto.] Anguis iubatus. Plaut. Amph. Deuolant angues iubati deorsum in impluuium duo.

Nato di serpente.] Serpentigena, næ, com g 3 & 4. b. Ouid. 7 Met.

Chi porta, ò tiene serpente.] Serpentiger ra, rum. 3. & 4. b. Ouid 4. Trist eleg 6. 2. Anguifer, ra, rum 2. & 3. b. Sen. in Herc. Fur. 3. Anguitenens, tis. om. g. 2. & 3. b. Cic 2. de Natur. 4 Ophiucus, chi. m gen. 1. & 2 b & 3 l. Colum. lib. 11. c. 2. aj Cal. Iuni j anguifer, qui à Græcis dicitur ophiuchus, mane occidit, tempestatem significat.

Serpentello, diminut. serpente piccolo.] Anguiculus, li. m. gen 2. & 3. b. Cicer. 5. de fin. 2. Serpens paruus. Plin. lib. 7. cap 59.

Serpentello, inteso di figlio piccolo di serpente.] Serpentis catulus. Plin. lib. 11. cap. 61. Serpentium catulis, hirundinum pullis oculos si quis eruat renasci traduunt.

Serpentino, addiett. di serpente.] Anguineus, a, um. 2. b. Plaut. in Amph. 2. Anguinus, a, um. 2 l Plin. lib. 30 cap. 3. Serpentinus, na, num. 3. l. Iustin. lib. 32. 4 Ophiacus, ca, cum. 1. 2. & 3. b. Plin. lib. 20. cap. 23.

Serpentino, cioè marmo di color verde scuro, macchiato à guisa di serpe.] Ophites, tæ m gen. 1. b. 2. l. Plin lib. 36. cap. 7. Ophites marmor est serpentium maculis simile, vnde & nomen accepit. Duo eius genera molle candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolorem sedare ad alligati, & serpentium ictus.

Serpentino bigio.] Ophites tephrias. Plin. lib. 36. cap. 7. Quidam phreneticis, ac lethargicis ad alligare iubent ophiten candicantem. Contra serpentes autem à quibusdam laudatur, præcipuè ex his, quem tephriam appellant à colore cineris.

Serpentino Cairese.] Ophites Memphites. Plin. l. 36. c 7. Ophites vocatur, & Memphites à loco gemmantia naturæ: cuius vsus conuenit ijs, quæ vrenda, aut secanda sunt, ex aceto illitus obstupescit enim ita corpus, vt non sentiant cruciatum.

Serpentino lineato di bianco.] Ophites lineis candidis intercisus. Diosc. lib. 5 cap. 119. Ophitæ genera multa, quidam ponderosus & niger, alter cineris colore spectatur, punctis distinctus, tertius lineis quibusdam candidis intercisus est. Omnes alligati contra capitis dolores, & serpentium ictus prosunt. Feruntur, qui lineas habent, lethargis, & capitis doloribus auxiliari.

Serpollo, serpillo, & altrimente sermollino, herba nota di buon'odore.] Serpyllum, li. 1 & 2. l. Plin. lib 20. cap. 22. Serpyllum à serpendo putant dictum. Quod in syluestris euenit, in petris maximè. Satiuum non serpit, sed palmi altitudinem increscit. Diosc. l. 3 c. 35.

Serpollo nato da sè.] Serpyllum voluntarium, Plin. lib. 20. cap. 22. Serpillum pinguius voluntarium, & candidioribus folijs, ramisque aduersus serpentes efficax.

Serraglio.] Conseptum, ti. n. g. 2. Locus conseptus, Cic. lib. 1. cap. 4.

Serrame, serratura, chiusura, e toppa strumento di piastra di ferro da serrar con chiaue.] Sera, ræ. 1 b. Pomp. Fest. l. 1. Seræ appellantur, quia foribus admotæ opponuntur defixæ postibus, quemadmodum ea, quæ terræ inferuntur. 2. Clithrum, thri. n g. & 2 l græc. apud Lucan. 3 Claustrum, stri, vel clostrum, stri, Ex Cato. de re rust. qui sic ait. Vrceos fictilus duos, trullas ligneas duas, clauescum clostris tres.

Serrametto, diminut. serrame piccolo, serratura.] Serula, læ fœm, gener. 1 & 2 b. Ex Cicer. pro Cluent 2. Sera pusilla, vel parua, Ex Var. 6. de ling. & Cicer. ad Brutum.

Serramone, accrescit. serrame grande, serraturaccia.] Sera ingens, vel magna, Ex Varr. 6. de ling. & Plaut.

Serrare, chiudere.] Claudio, dis, si, sum. 1. l. Plin lib. 10. Hi magistratus nostros quotidie reguunt, domosque ipsi suas claudunt, aut reserant. 2 Cludo, dis 1 l. Plin l. 33. cap. 1. Alij sub gemmis venena cludunt sicut Demosthenes summus oratorum Græciæ anulos mortis gratias habet. 3. Clodo, dis, si, sum. 1. l. Plin. lib. 18 cap 33. Cludunt ita, lippiuntque ab afflatu, & aliuo cita pereunt. 4 Obsero, as. 1 l. & b. Colum. lib 9 cap. 3. Incircuitu vtuserij certis interuenientibus spatijs defixus exigitur stipes: deinde per transuersa laterum caua transmittuntur ramices, qui exitus ferarum obserent. 5. Occludo, dis, si, sum. 2. & 2. l. Plaut. Aul. occlude sis fores ambobus pessulis.

Serrare à chiaue.] Obsero, as. 1. & 2. b. Ex Var qui 6 de ling qui sic ait: Reserare ab sera dictum est, idest aperire.

Serrare insieme, nuero affatto.] Concludo, dis, si, sum. 1. & 2. l. Cicer 5. de fin. Ne bestiæ quidem, quas delectationis causa concludimus facilè patiuntur se contineri.

Serrare intorno, ouero attorno] Circumcludo, dis, si, sum. 1. 2. & 3. l. Cæs. 3. bel. ciuil Pompeius ne duobus circumcluderetur, exercitibus ex eo loco discessit.

Serrare in mezzo.] Intercludo, dis, si, sum. 3. l. Cic. l. 14 ep. 14 Etiam illud metuo ne iam intercludamur, vt, cum velitis, exire non liceat.

Il serrare in mezzo.] Interclusio, nis. f. gen. & 3. l. Ex Cic. 3. de orat. vbi sic ait; Clausulas, atque interpuncta verborum, animæ interclusio, atque angustiæ spiritus attulerunt.

Serrar con la stanga.] Repagulo, aut vectibus occludere. Plaut. Cist. Occludite ædes, pessulis, repagulis.

Serrar dentro] Includo, dis, si, sum Cic. de Vn Deus omnis animalia in mundo inclusit. 2 Introcludo, dis, si, sum. 1. 2 & 3 l. Senec. apud Sipont. Qui domi introclusus otisbatur.

Serrar vna lettera.] Includere epistolam.

Il serrar dentro.] Inclusio, nis f. gen. 1 & 2 l. Cic in Var. M. Bibulum, cuius inclusione contentus eras, interficere volueras, spoliaueris consulatu, patria priuare cupiebas.

Serrar dentro à qualche cosa, ò luogo.] Rei cuipiam, seu loco includere, Cic. ad Att. lib. 1 epist 10. 2. Re aliqua, seu loco includere, Ex Cic 3. de orat. qui ait verba versu includere Cic 1 Tusc 4 In rem aliquam, seu locum includere. Cic. 7. Ver. In externorum hominum, & maleficorum, sceleratorumque in prædonum hostiumque custodias tu taotum numerum ciuium Rom. includere ausus es?

Serrare innanzi, ò prima.] Præcludo, dis, si, sum 1. & 2 l. Cic 7 Verr Omnem orbem terrarum, qui semper nostris hominibus maximè patuit, ciuibus Rom. ista defensione præcluseris.

Serrare in diuersi luoghi] Discludo dis, si, sum 1. & 2 l. Cic. 1. Tusc Plato triplicem finxit animam, cuius principatus, idest rationem in capite sicut in arce posuit, & duas partes separare voluit, iram & cupiditatem, quas locis disclusit: iram in pectore, cupiditatem subter præcordia locauit.

Serrar disparte, ouero in disparte, cioè separatamente.] Secludo, dis, si, sum. 1. & 2. l. Ex Plato, qui sic ait: Quid magis in rem est meam, quàm corpore vitam secludam.

Luogo, doue si serra disparte vna cosa.] Seclusorium, rij, neut gen. 1. 2. & 3 l 4 b. Varr de re rust. lib. 3 c 5 Quum opus sunt ex hoc auiario, vt sumantur idoneæ, excluduntur in minusculum auiarium, quod seclusorium appellant.

Serrar vno fuora, cioè non lasciarlo entrare.] Excludo, dis, si, sum 1. & 2. l Cic. l. 14 ep 3. Ejicere nos magnum fuit, excludere facile est.

Serrar di fuora, cioè dalla banda di dentro.] Intus obserare. Ter. Eun. act. 4 sc. 5. Tu abi, atque ostium obsera intus.

Serrar di dentro, cioè dalla banda di fuora.] Foris occludere. Plaut. Most. Hasce ego ædes occludam foris.

Serrar ad vno la porta in faccia, inteso di città, castello, e simili.] Portam alicui claudere. Cic. pro Flacco. 2 Portam alicui obserare. Virg 9 Æn.

Serrar ad vno la porta in faccia, inteso di casa, ò luogo, priuato] Ostium alicui claudere, Ex Cic. 5. Tusc. & pro Flacc. 2 Ostium alicui obijcere, Ex Virg 9. Aen. 3. Fores alicui occludere, Ex Plaut in Aul.

Serrare il passo.] Transitum claudere. Liu. 7. bell. Pun. Cum insideret anguistos saltus, vt transitum clauderet.

Serrare la via, ò strada.] Iter intercludere. Cic. ad Att. l. 8 epist 15 2 Viam claudere. Liu. 7 bel Pun 3. Viam includere. Liu. 7 bel. Puo. 4. Iter obsepire. Liu. 5. bel. Puo. 5. Viam obsepire. Liu. 2 ab Vrb.

Serrare à chiauistello, ouero col chiauistello.] Pessulo occludere. Plaut. in Aul. 2 Pessulum obdere, cum Dat. Terent. in Heaut. 3. Pessulo obdere, cum Accus. Ex Plin. lib. 6 cap 11.

Cosa, che si può serrare.] Clusilis, & hoc le, 1 1. 2. b. Plin. lib. 9 cap 37. Inest ijs esca, clusiles, mordacesque concha.

Serrato, chiuso, porticip] Clausus, sa, sum 1 l. Cic. de Am. Cuius autem aures ita clausæ veritati sunt, vt ab amico verum audire nequeat, huius salus desperanda est. 2. Occlusus, sa, sum. 1. & 2. l. Cic. Catil. Quæstus occlusis tabernis minui solet. 3 Obseruatus, ta, tum. 1. & 3 l 2. b.

Serrato à catenaccio, addiett.] Oppessulatus, ta, tum 1. 2 & 4 l. 3. b. Plaut Amph. Vide sis, herus salutator oppessulatas ante fores graditur.

Serrato meglio, compar.] Occlusior, & hoc sius. 1. & 2. l. 3 b. Plant. in Trin. Paucissimi sciunt, qui sciant, quod nesciunt, occlusioremque habeant stultiloquentiam.

Serrato benissimo, superlat.] Occlusissimus, ma, mum. 1. 2. & 3. l. 4 b. Ex Plant. in Trin.

Tener serrato.] Clausum, vel clausam habere, Cicer. 5. Verr. Nemo dubitat quin eo sit occisus. Q. Lollius, quod habere clausa non potuerit sua consilia de Verre.

Mezzo serrato.] Semiclusus, sa, sum. 1. & 3 l. & 2. b. Dion. Lamb. in Hor. l. 1. sat. 3.

Serrato, denso, vedi denso.

Serratura, e serrame, vedi serrame.

Serta, come d'agli, ò fichi.] Restis f gen. Plin. lib. 20 cap. 6. Allium ad serpentium ictus potum cum restibus suis.

Serua, seruitrice, fante, ancilla, & ancella, colei, che serue, ò per forza, ò per volontà.] Ancilla, læ Pomp. Fest lib 1, 2 Administra, æ, Cic pro leg Man 3 Famula, læ f g. 1. & 2. b. Cic. 5. Tusc 4 Ministra, æ Cic 1 Tusc Ministra, & famula corporis res est familiaris. 5. Serua, uæ. Plin. lib. 10. cap. 23.

Serua, che non lauora.] Famula operum immuni. Ouid. 4 Met.

Serua perpetua] Perenniserua, uæ. 1. 3. b. 2. 4 l. Ex Plaut. in Pers. cuius est: perenniseruus.

Serua, che accompagna, ò seguita la padrona.] Pedisequa, quæ. 3. b. Cicer. 5. de Orat. Auctor ad Heren. Diuitiæ non sunt idoneæ, quæ virtutis pedisequæ sint.

Da serua, ouero di serua, nome addiett.] Ancillaris, & hoc re Cicer 3 Tusc. Itaque sordido, ancillarique artificio regiæ virgines, vt tonstriculæ, tondebant barbam, & capillum patris.

Da serua, ouero come serua, auuerbialmente.] Ancillarem in modum. Ex Liu 2. bel. Maced. 2 In ancillæ, vel seruæ modum, Ex Tacit. lib. 1. 3. Ancillari more, vel ritu.

Seruaggio, seruitù, vedi seruitù.

Seruare, vedi serbare.

Seruetta, seruitricetta, fanticella, diminut. di serua.] Ancillula. f. gen. Cicer. 1. de orat. Iuris scientiam, eloquentiæ tanquam ancillulam, pedisequamque adiunxisti. 2. Seruula, læ. Cic. Att. l 1. ep 7. 3. Ministella, læ. 4 Administella, læ f g. Ex Col. l 1. c. 2.

Seruidore, vedi seruo.

Seruiggetto, diminut. seruitù piccola.] Seruitium exiguum, vel paruum, Ex Teren. in Andr. & Cicer. pro Quint.

Seruigio, per seruitù, vedi seruitù.

Seruigio per beneficio, vedi beneficio.

Seruigio per negotio, vedi negotio.

Seruire assolutamente, esser, ò star in seruitù] Seruio, is, 1 b. 2. l. Cic. in Pison. Huic populo ita fuerat ante vt consulta libertas insita, vt mori potiùs quàm seruos pra-

præstaret. 2.Deseruio,uis.1.& 2.l. 3 c. Cic.1.offic. Quidam quiduis perpetiuntur,cuius deseruiunt, dum quod velint consequantur. 3.Seruitutem seruire. Plaut.in Mil. Ego iam diu apud hunc seruitutem seruio. 4. Esse in seruitute Cic pro Cluent 5 In seruitio esse. Vlpian. 6. Seruitio subijci. Lio 7. bel. Pun Gentes tristi seruitio subiectæ. 7.Seruitutem pati possint , nec totam libertatem. 8 Seruitium ferre . Ouid. Amor l.1. el.2. 9 Seruitutem colere. Plaut. in Pœn. Quam apud leonem hunc seruitutem colere. 10. Seruitio premi. Virgil. 1. Æneid.

Seruire,col terzo, ò quarto caso dopo , vale far seruitù.] Famulor,aris.1 & 2 b. Plin.lib.2.cap.7. Exteros famulantur sacria , ac digitis deos gestant, & monstra quoque colunt. 2 Seruio,is Plaut in Truc Tibi seruio atque audiens sum imperij. 3 Inseruio,uis 1.& 2 l 3.b. Cic.1.offic. Nonnulli,à quo plurimum sperant,ei potissimum inseruiunt. 4 Ministro,as. 1.b. cum Dat.person. Cicer in Pison. Serui sordidati ministrant. 5 Ministerium exhibere,Ex Liu.2 ab Vrbe. 6. Ministrum se præbere cum Dat perf.Cic.1 de orat. Apud græcos infimi homines mercedula adducti ministros se præbent in iudicijs,orantibus. 7 Obsequium præstare.Maff lib.1 ep. 3. 8.Deseruio,uis.1.& 2 l 3 b Cic l.16 ep 17.Indulge valetudini tuæ,cui quidem tu adhuc,dum mihi deseruis, seruisti non satis.

Seruire come serua,ò fante.] Ancillor,aris Cic.in Sal.Non vni ancillatus sum , neque me addixi. Titinnius, Quidam dotibus deliniti vltrò etiam vxoribus ancillantur.

Seruire con diligenza.] Deseruio,uis.Cic 1 .offic.2 Sedulò seruire.Plaut.in Menæch Neri imperium exequor bene, & sedulò seruis.

Seruire mal volentieri,ò di mala voglia.] Ægrè seruitium pati. Plin l.10 c 21.Gallus victus occultatur silens,ægrèque seruitium patitur.

Atto à seruire.] Seruitij capax , Ex Tereo Andr.& Plin. epist.37 2.Seruitio habilis,Ex Plaut.Curc.& Colum lib. 2,cap.2.

Seruire in luogo d'alcuna cosa.] Alicuius vicem præbere, vel præstare. 2. Pro aliquo esse. Plin lib. 16. cap.36. Indi calami hastarum vicem præbent additis cuspidibus.

Seruir la Messa.] Sacerdoti sacris operanti ministrare. Pontan. in Progymn. 2. Sacerdoti inseruire. Cicer.

Seruirsi,vedi adoprare.

Seruirsi male,abusare] Abutor,eris. 2.Peruersè vel malè vti Cic l.1.de Inu Quint.l 2 c 26. Quidam philosophorum nomine malè vtuntur.

Seruitiale,vedi cristero.

Far vn seruitiale,vedi far vn cristere.

Seruitù Fior seruigio, Sen.seruitio il seruire.]Seruitus,is. fœm gen.1.3 l. 2.b Cic 2 Phil Pax est tanquam libertas: seruitus malorum omnium postremum,non modò bello,sed morte etiam repellendum. Idem Cic. in offic. Mors est seruituti,turpidinique anteponenda.2 Seruitudo,dinis,fœm.gen 2.3 l. 2 b.Liu 4 bel Pun Seruitudinis indignitatisque homines expertos, aduersus notum malum irritatos esse. 3 Seruitium,tij.n.gen 1.l.2 3.b. Plin. l.7 c.39 Pretium hominis in seruitio geniti maximum ad hanc diem fuit. 4 Famulatus,tus.m g Cic 3. off 5. Famulitium,tij n gen M Ter Var.4 Ministerium,ij. n. g 1. 3 4.b. 2 l. Plin l 10 c 34 Columba parturientis solatia , & ministeria ex mare.

Vscir di seruitù , diuentar libero.] Seruitutem exuere. Plin. l 8 cap.51. Publius mimorum poeta seruitutem exuerat.

Seruitù,qual dobbiamo à Dio.] Dei obsequium. Maff.lib. 2.epist.2. Primum , & antiquissimum tibi fluit Dei obsequium , & animi tui cultus, ex hisce fontibus cætera ad proximorum vtilitatem longè manabunt.

Seruo fust.Fior.seruidore, Sen. seruitore, colui che serue, ò per forza ò per volontà.] Seruus, ui , à seruando dictus est Pompon. leg. 139. Seruorum appellatio ex eo fluxit, quod Imperatores nostri vendere captiuos, ac per hoc seruare, non occidere solent. 2. Famulus, li. 2.2.b. Cicer.2.offic.& 2.Tusc. 3. Famul,li. apud Lucr. lib 3.

Seruo perpetuo.] Perenniseruus, ui. 1.3.b. 2.4.l. Plaut. in Pers.

Menarsi vn seruo,ò seruidor' addietro.]Seruum ad pedes ducere,Ex Mart l.12 ep 69 cuius est.

Bis Cotta soleas perdidisse se questus,
Dum negligentem ducit ad pedes vernam.

Seruo dell'essercito.] Calo,onis.m g.Liu.2 Cacula,læ,m g. Plaut.

Seruo di persona publica,ò Magistrato.] Seruus publicus, Liu.Seruos publicos solemnia docuerat.

Esser seruo di persona publica .] Seruitutem publicam seruire,Plaut.in Capt. Priuatam seruitutem seruit , an publicam?

Esser seruo di persona priuata.] Seruitutem priuatam seruire,Cic.

Seruo di stalla.] Stabolarius,rij Col.l.7.

Seruo nato in casa.] Verna,æ.m.g Tib l.2.el.1.

Seruo,ò seruitore , che si manda quà,e là.] Emissarius.rij. Cic.3.Ver.

Seruo di poca valuta.] Mediastinus , ni . Cicer. in Catil.

Seruo,ò seruitore, che stà alla guardia della sala.] Atriensis,sis,Cic in Pis.

Seruo,ò seruitore,che và innanzi alla padrona.] Anteambulo,nis,Calap.2.Assecla.æ f.g Liu.l.5.

Sessagenario colui che hà sessant'anni.] Sexagenarius, a, um.Quint.lib 6 cap.3.Cicero obiurgantibus, quòd sexagenarius Popiliam virginem duxisset, Cras mulier erit, inquit.

Sessanta. num. di sei decine .] Sexaginta. Cicer. 3. Ver. 2.Sexageni, næ,na. Liu 8. ab Vrb. 3. Bis, triceni, næ, na, Ex Cicer. & Plin. 4 Sexiesdeni , næ , na, Ex Cicer.

Sessanta mila.]Sexagena millia.Cic.5.Ver Sexagena millia modiorum.2 Sexaginta millia.Cic.

Sessanta millioni.] Sexcenties centena millia,Ex Cicer & Plin.

Sessanta noue.] Vndeseptuaginta. Ex Liu.& Plin.2 Vndeseptuageni, næ, na. Ex Liu. 1. bel. Pun. 3. Sexaginta nouem.

Sessanta noue volte.] Vndeseptuages,Ex Cic.& Col 2. Sexagies nouies.

Sessanta otto.] Duodeseptuaginta. 2.Duodeseptuageni,næ, na,Ex Col & Liu.

Sessanta volte.] Sexagies Cic 2.Phil.2.Bis tricies. Ex Cic. & Horat.

Sessantesimo,numero ordinale] Sexagesimus,ma, mum, Ex Cic.

Sessantesimo ottauo.] Duodeseptuagesimus , a , um, Ex Cicer

Sessantesimo nono .] Vndeseptuagesimus , a, um . Ex Cicer

La sessantesima volta.]Sexagesimum.Ex Cic.

Nel sessantesimo luogo.] Sexagesimo,Ex Gell.

Sesso, cioè parte di dietro de gli animali , nella qual è lo sciacquatoio del ventre] Anus,ni.m gen.1.l.Cicer.lib 9. epist.22. Anum appellas alieno nomine: cur non suo potius? si turpe est, ne alieno quidem ; si non est suo potius. 2.Podex , dicis,m gen 2.l. in rect.& b. in obliq. Horat 8.Epod.3.Culus,li.m gen.1.l. Sipont.in Mart. A colo dicitur colus , qui postea dictus est culus , & alio nomine podex. Martial. Cum sis , & hic culo crettor ipse tuo. 4. Sedes,dis . fœm gener. 2 l. Plin. lib.26. cap.8. Sedis vitia , & attritus celerrimè sanat plantago

Sesso,l'essere proprio,del maschio,e della femina , che distingue l'vn dall'altro] Sexus,us,m g.1 l. Pomp.Fest.l. 17 Sexus natura , vel habitus ex Græco hexis vocatur . 2.Sexus,i.m g Non Marc de propr.lat.ser. Sexus masculini generis esse manifestum est : neutro Sallustius dixit hist.l 2.Virile , & muliebre sexus per vias,& tecta omnium videbantur.

Sesso virile , ò d'huomo.] Sexus virilis. Plin. Lib. 10. cap.

cap. 55. Iulia Augusta Tiberio Cæsare ex Nerone grauida, tum parere virilem sexum admodum cuperet, &c.

Sesso donnesco, ò di donna.] Sexus muliebris, Ex Var. 2. de Annal. qui sic ait, sexus vtrumque, virile an muliebre, an neutrum sit, dici potest.

Sesso virile, e donnesco, cioè d'huomo, e di donna.] Sexus vterque. Plin. de Vit. Illustr. 2. Cum ad ludos consualia, vtriusque sexus multitudo venisset, dato signo virgines raptæ sunt.

Sesso nè virile, nè donnesco, cioè nè d'huomo, nè di donna.] Sexus neuter, Ex Varr. 2. de Annal. loco iam citato.

Vno de i due sessi.] Sexus alter. Quint. l. 1. c. 4.

Sesta, e sesto, cioè compasso, vedi compasso.

Sestare, & assestare: son detti da sesta, cioè compasso, e vagliono aggiustare, ò ridurre al douere. Libro, as. Cic. 5. Tuscul. Inde est indagatio nata, vnde terra, & quibus librata ponderibus. 2 Æquo, as. Liu. dec. 1. lib. 8.

Sesto, nome proprio di più huomini, vno de' quali fù maestro di Marco Anton. Imper.] Sextus, ti, m. gener. Iul. Cap.

Sesto numero ord.] Sextus, ta, tum, tum. Colum. lib. 11 cap. 2.

Seta, ò seda, cioè filo, che si trahe dal boccio, che fanno i bigatti.] Sericum, ci, neut. gen. 1. l. a b. Scop. Tursel. & Grætf. 2 Bombyx, cis fœm. gen. apud Plin. lib. 11. c. 23 qui sic ait: Assyria tamen bombyce adhuc fœminis cedimus. 3 Metaxa æ. f. g. & 1 b. Pand. l. 39. 4. Bombycum vellus, vel lanugo, Ex Plin. Virg. & Lex. 5. Vellus bombycinum, Ex Plin. & Virg. 6 Lanugo bombycina, Ex Plin. & Virg.

Di seta, aggett.] Sericus, a, um 1. l. a b. Sen. 7. de Ben. cap. 6. Video sericas vestes, si vestes vocandæ sunt, in quibus nihil est, quo defendi, aut corpus, aut pudor possit. 2. Bombycinus, na, num. 1 a. l. 3. b. Plin. l. 11. cap. 22 Telas araneorum modo texunt bombyces ad vestes luxumque fœminarum quæ bombycina appellatur. 3 Sericeus, a, um 1. l. 2. & 3. b. Sipont. Vestes sericeæ sunt leuitate omnibus præstantes.

Tutto di seta, addiett.] Holosericus, ea, cum. 1 2. & 4. b. & 3. l. Vopisc. in Aurel. Vestem holosericam, neque ipse in vestiario suo habuit, neque alteri vtendam permisit.

Tutto di seta, sust. tela, ò drappo tutto di seta.] Holosericum, ci. n. g.

Di seta addiett. pertinente à seta.] Sericarius, a, um, 2. 3. l. & 2. b. Iul. Firm. lib. 8. 2. Metaxarius, a, um. Iustin.

Seta cruda.] Sericum crudum, Matth. in Dioscor. lib. 1. cap. 143. Sericum mirifice exhilarat: quæ in re crudum eo longè præstat, quòd ignem non fuerit expertum.

Seta cota.] Sericum coctum, vel decoctum. Matth. in Diosc. l. 1 c. 143. Auicenna negauit decoctum sericum, & suis omnium coloribus imbutum, in medicos venire vsus, Mesues tamen id sericum admittit, quod cocco legitimè sit infectum.

Vestito di seta.] Sericatus, a, um. Tursel. Nom. & Sueton. in Calig. cap. 52. Manuleatus & armillatus in publicum processit aliquando sericatus, & cycladatus.

Setacciare, cioè cernere la farina, &c.] Cernere, Incernere, vel succernere. Plin. lib. 18 cap. 11. Tursel. Nom.

Setaccio, Sen. nocor seta, ò stamigna, specie di vaglio, ò criuello fatto con tela, ò panno di setole, ò crini di cauallo.] Cribrum, bri, neut. gen. Plin. 2. Stamen, nis, n. gen. Grætf. 3. Incerniculum setaceum, Ex Plin. lib. 18. cap. 22. & Var. de re rust. 4. Cribrum, vel incerniculum farinaceum Plin. lib. 18 cap. 11 Postea gypsi pars quarta inspargitur, at quæ cohæsit, farinaceo cribro subcernunt.

Setaccio sottile.] Cribrum pollinarium, Plaut. 2. Cribrum tenue, Plin. Turs. Nom.

Setaccio da colare.] Cilicium, cij, n. g. Grætf.

Setaiuolo, chi fà, ò vende seta.] Sericarius, rij, Iul. Firm. lib. 8. Matheseos. Sericarius textor nascitur, qui habuerit horoscopum in 28. parte Arietis.

Sete, voglia di bere.] Sitis, tis. f. gen. Cels. l. 3. c. 27. Miserrimum genus morbi est, in quo simul æger, & siti, & aquæ metu cruciatur. 2. Potionis auiditas, vel cupiditas, Cic. de Sen.

Sete grande, ò eccessiua.] Sitis immodica, Cels. lib. 2 cap. 8.

Cosa, che cagiona sete, che fà sete.] Siticulosus, sa, sum, Plin. l. 23 c. 6. Melimela, & reliqua dulcia stomachum, & ventrem soluunt, siticulosa, æstuosa; sed neruos non lædunt.

Dar sete, cagionar sete.] Sitim facere, Cels. l. 2. c. 6. Interior pars sic calet, vt sitim faciat.

Hauer sete, esser assetato.] Sitio, tis. Sen. lib. 11. epist. 39. Magis iuuat bibere sitientem, panis gratior est esurientibus.

Morto di sete.] Siti enectus, a, um. Cic. 1. Tusc.

Setola, 2 b propriamente il pelo, che hà nel fil della schiena il porco, e nella coda il cauallo.] Seta, tæ. f. gen. 1. l. Cic. 3. de Orat. Oculos natura nobis, vt equo, & leoni setas, caudam, aures, ad motus animorum declarandos, dedit.

Setolo, e setoso, aggett. pien di setole.] Setosus, sa, sum. 1. 2. l. Plin. lib. 8. cap. 45. Tauris in aspectu generositas, torua fronte, auribus setosis, cornibus in procinctu dimicationis in poscentibus. 2 Setiger, a, um. 1. l. a. 3. b. Virgil. 12 Aen. curua est: sua seti gera. 3. Setis hirsutus, a, um Ouid. 2. Fast. qui ait: vellera setis hirsuta. 4 Setis hirtus, ta, tum. Plin. l. 11. cap. 37. Musculus marinus pro dentibus setis intus os hirtum, & linguam etiam, ac palatum habet. 5 Setis obsitus, ta, tum. Virg. 7. Æn cuius est, in setis obsita.

Setta, quantità di persone adherenti à qualcuno, ouero à particolar dottrina, opinione, ò regola di viuere.] Secta, tæ 1. l. Bud. in Pand. Sectas, idest hæreses dicimus habitus animorum, & instituta philosophiæ circa disciplinam, vt auctor est Seruius in l. b. 10. Æn. 2 Hæresis, sis. 1. l. 2 b. græc. Bud. in Pand. Hæresis verbum quod vulgus infame, opinionem firmatam de aliquo dogmate significat, quales sunt, quæ sectæ dicuntur.

Setta de' Peripatetici.] Secta Peripatetica: D. August. 8. de Ciu. Aristoteles vir excellentis ingenij cum sectam peripateticam condidisset, quòd deambulans disputare consueuerat, plurimos discipulos in suam hæresim congregauit.

Settanta, nome numerale di sette decine.] Septuaginta, 1 3. 4 & 5 l. & 2 b. Cicer. 5. Verr. 2 Septuageni, næ, na, 1. 3. & 4 l. & 2. b. Colum. lib. 5 cap. 2. 3. Septies decem, Ex Virgil. 1 Aen. 4 Septies deni, næ, na, Ex Plin. lib. 5. cap. 7.

Settanta volte.] Septuagies. Col. l. 5 c. 2.

Settanta otto.] Duodeoctoginta. Plin. l. 3. c. 5.

Settanta noue.] Vndeoctoginta Hor. l. 2. sat. 3.

Settanta otto volte.] Duodeoctogies. Ex Cicer. & Plin.

Settanta noue volte.] Vndeoctogies, Ex Cicer. & Plin.

Settantesimo, addiett. numero ordinale.] Septuagesimus, a, um Cic.

Sette, nome numerale.] Septem, Sueton. in Aug. cap. 78. 2 Septeni, næ, na, Cicer. 4. Verr. Pueri annorum senum, septenumque denum Senatorium nomen nundinati sunt.

Sette volte.] Septies, Cicer. Philip. Vbi est septies milies sestertium, quod in tabulis, quæ sunt ad Opis patebat.

Più di sette volte.] Plus septies, Ex Ter. in Eun.

Settembre, il nono mese dell'anno secondo il computo Ecclesiastico, & il settimo secondo l' Astrologico, il quale da Domitiano Imperatore fù anche chiamato Germanico.] September, bris, m. gen. Varr. de ling. lat. cap.

cap.5. Septimus menſis dictus eſt ſeptember à numerò, & ſic deinceps, vſque ad December. 2 September menſis, Suet. in Domit. cap. 13. Domitianus Germanici cognomine aſſumpto Septembrem menſem, & Octobrem ex appellationibus ſuis Germanicum, Domitianumque transnominauit, quòd altero ſuſcepiſſet imperium altero natus eſſet.

Di ſettembre, addiet.] Septembris, & hoc bre, Horat. lib. 1. epiſt. 17. Incolumem tibi me præſtant ſeptembribus horis.

Settenario, numero di ſette.] Septenarius numerus. 2 Septenarius, rij, m.g. 3 Hebdomadas, adis. Gell. lib. 3. cap. 10 M. Varro ſeptenarij numeri, quam Græci hebdomada appellant, virtutes, poteſtateſque varias dicit.

Settentrionale, addiett.] Septentrionalis, & hoc le. Plin. lib. 9 c. 17.

Settentrione, parte del cielo oppoſta al mezzo giorno.] Septentrio, nis, m.g. Plin.

Settimana, Sen. anco ſemmana, lo ſpatio di ſette giorni.] Hebdomada, dæ. fœm gen. 1. l. a. & 3. b. Gell. lib 3. cap. 10. Eoſque dies omnium maximè criticos cuiquam videri primam hebdomadam, & ſecundam, & tertiam. 2. Hebdomada, adis, fœm. gen 2. l & 3 b. Gell. lib. 3 cap. 10. Septima fere hebdomade, ideſt nono, & quadrageſimo die totus homo in vtero abſoluitur. 3 Heptas, dis. fœm. gen. 1. l. & 2. b. Græc. Ariſtot. 4 Dies ſeptem, vel ſepteni. Plin. lib. 7. cap. 52. Huc pertinet nobile illud apud Græcos volumen Heraclidis, ſeptem dies fœminæ exanimis, ad vitam reuocatæ. 5 Septimana, næ. fœm. g. 1 & 2 l. Sipont. in Mart. Pontifex quintanas quidem, dicto quinquies verbo calon, ſeptimanas verò, ſepties repetito, prædicabat. 6 Spatium dierum ſeptenum. Theſ. græc. 7. Spatium, vel tempus hebdomaticum, vel hebdomæum, ex Cic. 1 de Inu. cuius eſt: ſpatium diurnum, & Græg. Naz. cuius eſt vox, hebdomaticus, & Alex. Aphrod. cuius eſt vox, hebdomæus. 8. Hebdomadæ, vel hebdomadia tempus, Ex Plin. lib. 7. cap 2.

Vna ſettimana, sì, e l'altra nò.] Altera quæque hebdomada, Ex Celſ. lib. 3. cap. 21. 2 Alternia hebdomadia.

Settimo, nome numerale] Septimus, ma, mum.

Seueramente, rigoroſamente, auuerb. con ſeuerità, ò rigore.] Seuerè. 1. b. 2. & 3 l. Cic. 3. Tuſc 2. Seueriter. 1. 3 & 4. b 2. l Titin ſeueriter ſermonem amica mecum contulit. 3. Acerbè. 4. Duriter.

Seuerità, l'aſtratto di ſeuero, e val rigore] Seueritas, tis. 2. & 3. b 2 & 4. l Cic. 1. off Ita probanda eſt manſuetudo atque clementia, vt adhibeatur Reip. cauſa ſeueritas, ſine qua adminiſtrari ciuitas non poteſt. 2. Seueritudo, dinis, f.g. 1. & 3. b. 2. & 4. l. Plaut. Epid. 3. Durities, ei. 4. Animi duritiea.

Seuero, rigoroſo, addiett. che vſa ſeuerità, ò rigore.] Seuerus, a um. 1 b. 2. l. Cic pro Clu. Iudex in facinoroſis ſeuerus. 2. Acerbus, ba, bum.

Molto ſeuero.] Perſeuerus, a, um t. 3. l. a. b. Corn. Tac. l. 15. Cuius eſt imperium perſeuerum.

Seuiglia, città di Spagna] Hiſpalis, lis. f.g Turſ. & Plin.

Di Seuiglia, nome gentile, & poſ.] Hiſpalienſis, & hoc Hiſpalenſe, Turſ. Nom.

Seuo, graſſo d'animali da far candele.] Sebum, bi. n gen 2. Seuum, ui. n.g. Plin. l. 28 c 9 Seuum à ceruis omne laudatiſſimum, 3 Sepum, pi. n g. Græc.

Di ſeuo, addiett.] Sebaceus, a, um. Apul 4 de Aſin. Tædis, lucernis, cereis, ſebaceis, nocturni luminis inſtrumentis. 2. Seuaceus, a, um.

Seuoſo, abbondante, ò pieno di ſeuo, & anco ſimile al ſeuo.] Seboſus, ſa, ſum. 2. Seuoſus, ſa, ſum. Plin. l. 11. cap. 33. Seuoſa cornigeris medulla.

Coprire di ſeuo, vedi inſeuare.

Sezza, città mediterranea de' Latini.] Setia, æ. f.g Ptolem. & Liu.

Sezzeſe, di Sezza.] Setinus, na, num, Plin. Turſ. Nom.

S F

SFabricare, vedi ſmurare.

Sfaccendato, ſcioperato, otioſo, che non fà nulla.] Otioſus, ſum. 1. 3. l. a. b. Cic 3. Offic. Scipionem dicere ſolitum accepimus, nunquam ſe minus otioſum, quàm cum eſſet otioſus. 2. Feriatus, a, um. 1 3. l. 2. b Var. de re ruſt lib. 1. cap 16 Ne de fundo familia ab opere diſcedat ac pro feſtis diebus ambulet feriata potius, quàm opere faciendo agrum fruticoſiorem 3. Ceſſans, tis. om gen. 1. & 2. l. Horat carm. od. 5. 4 Vacans, tis om. gen 1 b 2. l. Cæl. ad Cic. lib. 8 epiſt. 3 Tu cùm Romæ eras, hoc mihi certum, ac iucundiſſimum vacant, negotium erat, tecum id otij tempus conterere. 5 Vacuus, a, um 1. & 2 b Cicer. de Clar Nunc elegimus diem, cum te ſciremus eſſe vacuum. 6. Negotijs vacuus, a, um. Cic 4. de fin. Vt vacui negotijs honeſtè, ac liberaliter viuere poſſimus. 7. Nihil agens. Cicer. 8. Ceſſator, ris m. gen. 1 & 2 l. Cic. ad 3. Fr. lib. 3. epiſt. 5 De libris Tyrannio eſt ceſſator. 9. Otium agens Virg 8 Georg. 10 Otium ducens, Ex Ouid. 11. Otium vſurpans. Ex Corn. Tacit lib. 14 vbi ait. Otium vſurpare. 12. Negotij nihil habens Cic. 2. de Diu. Epicuri Deus nihil habens, nec ſui, nec alieni negotij, non poteſt hominibus diuinationem impertire, veſter autem deus poteſt non impertire 13 Negotium non habens, Ex Gel. lib. 11 cap. 14 vbi ait negotium habere. 14. Otium habens, Ex Cic. l 10 ep. 28 qui dicit otium habere 15 Otians, tis. om gen. 1. & 3. l. a. b. Ex Cic. off 3. dum ait, otiandi cauſa.

Eſſere, ò ſtare sfaccendato, non hauer faccenda veruna, non far nulla ò ſtar in otio.] Vaco, cas 1 b Cic ad Att. lib. 12 Tu, quoniam neceſſe nihil eſt, ſic ſcribes aliquid, ſi vacabis. 2. Ceſſo, as. 1. l Cic lib 16 ep 22. Ego hic ceſſo, quia ipſe nihil ſcribo: lego autem libentiſſimè. 3. Ferior, feriaris Depon 1 l. comment. ling. lat. Feriari verbum antiquum eſt, & rarum, ſed eius participium non ità eſt deſitum, eſt autem feriari, vacare, vndè feriatus pro otioſo ponitur. 4. Otior, aris 1. l. Cic. 3. off. Canius eques Rom. nec infacetus, & ſatis literatus, cum ſe Syracuſas otiandi, non negotiandi cauſa contuliſſet; dictitabat, ſe hortulos aliquos emere velle. 5 Nihil agere Cic. de Nat. Videtis ergo, mentem Diuinam non eſſe tàm occupatam, quàm putabatis; fac eſſe diſtentam, cœlum verſantem, terram tuentem, maria moderantem, cur tàm multos Deos nihil agere, & ceſſare patitur? 6. Otium eſſe, cum Dat. perſ. Cic in Part. Studeo (mi pater) latinè ex te audire ea, quæ mihi tu de ratione dicendi græcè tradidiſti, ſi modò tibi eſt otium, & ſi vis. 7. Otium vſurpare. Corn Tac. lib. 14 Auus meus Auguſtus Agrippæ, & Mecænati vſurpare otium poſt labores, conceſſit. 8. Otium agere. Virg. 3 Georg. 9. Otium ducere. Ouid. 1. de Pont. el 6. 10 Otium habere. Cic. l. 12 ep. 30. Quamuis occupatus ſis, otij tamen plus habes: aut ſi ne tu quidem vacas, noli impudens eſſe, nec mihi moleſtiam exhibere. 11. In otio eſſe. Cic 7. Ver Norbanus in ſummo otio fuit. 12. In otio viuere. Cic de leg. Agr. Quidam propter deſidiam in otio viuunt.

Sfacciamento, sfacciatezza, e sfacciataggine, sfrontamento, sfrontatezza, e sfrontataggine, ò ſuergognatezza, l'aſtratto di sfacciato, sfrontato, ò ſuergognato.] Impudentia, æ. fœm gen 1 & 3. l. a & 4 b. Cic. in orat. Verecundia negandi, ſcribendi impudentiam ſuſcepi. 2 Inuerecundia, diæ 1. 3 4 l. 2. b. Theſ. lat. 3. Os impudens. Teren. in Eun. 4 Frons inuerecunda, Quintil. lib. 2. cap 4. 5 Animus inuerecundus, Cicer. 1. de Inuent.

Far vn'atto di sfacciataggine.] Impudenter facere, Cic. l. 5. epiſt. 12.

Sfacciatamente, sfrontatamente, e ſuergognatamente, auuerb. con isfacciatezza, ò sfacciamento: ſenza vergogna, ò riſpetto] Impudenter. Turſ. Nom. 2. Audacter. Græc. 3. Confidenter Plaut. Capt. Aut confidenter mihi contra aſtitit.

Sfacciatello, e sfrontatello, diminue. alquanto sfacciato, ò frontato.] Subimpudens, tis om. gen. Cic. lib 7 ep. 17 Mihi interdum (pace tua dixerim) subimpudens videbare.

Sfacciatezza, vedi sfacciamento.

Sfacciatezza, nome di Deità secondo gli Ateniesi.] Impudentia, æ. 1.3.l. a 4 b. Cicer 2. de leg. Illud vitiosum Athenis, quod Cylonio scelere expiato, Epimenide Crete suadente, fecerunt contumeliæ fanum, & impudentiæ. Virtutes enim non vitia consecrare decet.

Sfacciatissimo, (superl.) Impudentissimus, ma. mum.

Sfacciato, sfrontato, e prosontuoso.] Impudens, tis. om. gen. a b. Turfel. a. Audax, cis. om gen. 3. Effrons, tis. om gen. Matth Rad. in Mart. lib. 11 a. epist. 76. & Amalt. Onom.

Esser'assai sfacciato.] Impudentia abundare. Val. Max. lib 8. cap 3. cuius est: C. Afranius impudentia abundat.

Sfamare, e disfamare, cavar, ò levar la fame, satiar'ò satolar con cibo.] Famem depellere. Cicer. 1. de fin. Quom cibo, & potione fames, sitisque depulsa est, ipsa detractio molestiæ consecutionem affert voluptatis. 2. Famem explere, Cic. in Vat. Ex epulo magnificentissimo famem illam veterem tuam non expleras. 3 Famem eximere. Virg. 1. Aen. Postquam exempta fames epulis, mensæque remotæ.

Sfare, e disfare, guastare il fatto.] Diffingo, gis. 1. & 2. l. Hor. 3. carm. od 29. Diffinget, infectumque reddet, quod fugens semel hora vexit. 2. Infectum, vel infectam reddere Hor. 3. carm. od 29. 3. Irritum, vel irritam efficere. Or. 3. carm. od. 29. Vel sole puero: non tamen irritum, &c.

Sfarinare, ridurre in polvere à guisa di farina.] In farinam terere, vel tundere. Plin. l. 29. c. 2.

Sfavellare, vedi sparlare.

Sfavillare.] Scintillo, las. Tus Nom.

Sfecciare, levar la feccia.] Defæco, as. Plin.

Sfendere, diuidere, vedi spaccare.

Sfera, globo, corpo rotondo.] Globus, bi, m gen. 1. b. 2. Sphæra, ræ. f. g Græc. Cic. 2. de Nat. Cùm duæ formæ præstantes sint, ex solidis globus, sic enim sphæram interpretari placet, ex planis autem circulus, aut orbis, qui cyclos græcè dicitur. His duabus formis contingit solis vt omnes earum partes sint inter se simillimæ, à medioque tantum absit extremum, quantum idem à summo.

Sfera del Cielo.] Cœli globus. ex Plin. lib. 18. cap 25.

Sfera del fuoco.] Ignis globus. ex Plin. lib. 18. cap 25.

Sfera del Sole.] Circulus solaris. Plin. lib. 2. cap. 25.

Sfera della terra.] Terrarum globus. Plin. lib 18. c. 25. Super omnia est mundi conuexitatis, terratumque globi differentia.

Sferico, di sfera, qui val forma rotonda] Globosus, sa, sum. Cic. de Vniuers. Mundus globosus est fabricatus, quod sphæroides græci vocant. 2. Rotundus, da, dum. Cic de somn Scip. Stellæ globosæ sunt, & rotundæ.

Sferrare, cavar il ferro] Ferro soluere, vel exuere, cum Accus. pers. Turs.

Sferrarsi, inteso di cavalli, ò simili.] Solea, vel soleis exui. Turs. 2. Solem excidere, cum dat. Turs.

Sferza, sferza, e ferza, striscie di cuoio, ò funicelle poste insieme per batter i fanciulli.] Scutica, cæ. 1. & 2. b. St. pont. in Mart. Scutica dicitur flagellum ex pelle, cuius diminutiuum est scuticula. 2. Flagrum coriaceum, Ex Plaut. Amph. & Iac. Græt. 3. Flagellum scorteum, Ex Col. l. 2. c 2. & Pomp. Fest.

Sferza, il colpo della sferza.] Flagri, vel flagelli percussus vel ictus.

Sferzare, percuotere con sferza.] Scutica cædere, vel percutere, Ex Ouid. ep 6. & Plaut. in Pers.

Sferzata, colpo di sferza] Scuticæ ictus, vel percussus, Ex Iuuen. sat. 6. & Cic 3 off.

Sfessura, e fenditura, vedi pelo.

Sfiatare, come fanno i licori non ben serrati.] Interspirare. Cato, c. 112. Vbi compleueris dolium, operculo operito, & relinquito, qua interspirat.

Sfibbiare.] Refibulo, bulas, 1. & 3. b. & 2. l. Mart. l. 9 c. 27. Refibulauit turgidum faber penem. 2. Diffibulo, las. 1. a l. 3. b. Stat. 6. Theb.

Sfida, Sen. disfida Fior. sfidamento, ò prouoca, lo sfidare, ò disfidare.] Prouocatio, nis. fœm. gen. 1. & 3 l. 2. & 4. b Plin lib. 7. cap 28. L. Sicinius Dentatus, vel numerosissima suffragia habet centies vicies præliatus, octogies ex prouocatione 40 cicatricibus aduerso corpore insignis nulla in tergo.

Sfidare, Sen. anco disfidare, cioè inuitare à combattimento, ò prouocare.] Prouoco, cas. 1. l. & 2. b. Liu. 7. ab Vrbe. Gallus processit, magnitudine insignis, quatiensque scutum hasta, cum silentium fecisset, prouocat per interpretem vnum ex Romanis, qui secum ferro decernat. 2. Lacesso, cessis, siui, situm, ex Columell.

Sfidato, prouocato.] Prouocatus, prouocata, prouocatum. Turselin. Nom. 2. Lacessitus, ta, tum. Turs. Nom.

Sfidatore, e disfidatore, colui, che sfida, ò disfida.] Prouocator, atoris, 1, & 3. l. 2. b. Plin. de Vir. Illustr. 29. Aduersus insignem Gallum prouocatorem solus Valerius Tribunus militum, omnibus perterritis processit.

Da sfidatore, ò disfidatore, addiett.] Prouocatorius, tia, rium. 1. 3. & 4 l. & 5 b. Gel. lib. 2. cap. 11. L. Sicinius pentatus phaleris donatus quinquies viciesque populi militaria dona habuit multi iuga, in his prouocatoria pleraque.

Sfiguratezza.] Deformitas, tatis, fœm. gen. 2. Fœditas, tatis. f. g. 3. Turpitudo, dinis, f. g. 4. Deprauatio corporis.

Sfigurato.] Deformis, & hoc deforme, Cicer. Tur. Nom.

Sfilare.] Filum detrahere Turs. Nom.

Sfilarsi, andarsene alla sfilata.] Dilabor, beris. Tursel. Nom.

Sfinire, vedi suenire.

Sfioramento, e disfioramento, cioè lo sfiorare, ò disfiorare.] Defloratio, nis. 2. Floris ademptio, vel detractio, Ex Cic. de Sen. pro Dom.

Sfiorare, e disfiorare, cioè torre, ò leuar il fiore.] Defloro, as 1. 3. l. Ex Liu. 7 bel Maced. qui dicit: victoriæ gloria defloratam. 2. Præfloro, as 1. 2. l. Ex Plin. Paneg. qui dicit purpuræ decus præcerptum, præfloratumque. 3. Florem adimere, vel detrahere. Ex Cicer. de Sen. & pro Rosc. Am.

Sfiorimento, e disfiorimento, lo sfiorire, ò disfiorire.] Floris, vel florum amissio. Ex Plin. l. 17 cap. 2. & Cicer. 7. Verr.

Sfiorire, e disfiorire, perder il fiore.] Defloresco, scis. Col l 2 cap. 12 Omne autem frumentum in octo diebus defloresçit.

Sfoderare, ò sguainare, inteso di coltello, spada, e simili.] Stringo, gis, vel distringo, gis. ex Cic. a Phil. & Liu. 7. ab Vrb. 2. Educo, cis, vel eximo, mis ex Cic. 2 de Inu. & pro Sest 3 Nudo, as. 4. Euagino, nas. Cic. 5. Ensem ducere. Sen. in Oed. 6. Ensem exercere. Ouid. 3 Fast. 7 Ensem retegere. Lucan. l 9. 8. Ensem vagina ducere, vel eripere. Virg l 10 9 Vagina promere. Corn. Tac. l. 15. Pugionem vagina promptum asperari saxo iussit.

Sfodrato, particip.] Strictus, vel districtus, ta, tum. Turs.

Sfogamento, lo sfogare.] Eruptio, nis. 2. Egestio, nis f g ex Stat. sat 14 Sylu. & Plin epist 159.

Sfogare, e disfogare: sborrare, e disborrare, cioè dire quanto vno ha in cuore per suo alleggiamento.] Effundo, dis 1. 3. l. ex Cic. ad Att. l. 16. ep 4 fin. att. Brutus effudit illa omnia, quæ tacuerat. 2. Euomo, is. 1. l. 2. b. Cic. de Amic. Nemo pati potest, vt non acquirat aliquem, apud quem euomat virus acerbitatis suæ. 3. Egero, ris, 1. l. 2. b. ex Ouid 4 Trist. el. 3.

Flere meor casus, est quædam flere voluptas.
Expletur lacrymis, egeriturque dolor.

Sfogare l'odio contra alcuno.] In aliquem odium profundere, Cic. in Pisn Omne odium inclusum nefarijs sensibus impiorum in me profudisti.

Sfogarsi, dicesi di chi hà collera con alcuno.]Stomachum in aliquem erumpere. Cic Att l. 16 Ne in me stomachum erumpant, cùm sint sibi irati 2 Iram, vel odium in aliquem effundere. Cic & Turs 3. Iram in aliquem euomere Ter.

Sfogarsi, dicendo ogni cosa.] Omnia effundere. Turs. Nom. Cic.

Sfogliare, leuar le foglie.] Frondo, das, aui, atum. 2. Defrondo, as. 3. Frondes amputo, vel deijcio. Calep.

Sfoglio, sorte di pesce piano così chiamato.] Solea, lea. f g. 1. Cartilagineus piscis. Plin.

Sfondare, trapassare.] Transfigo, gis, xi, ctum. Tursel. Nom.

Sformare, difformare, e disformare mutar la forma, ò guastarla, val far deforme, ò brutto.] Deformo, mas. 1. & 2. l. Liu.

Sformato, senza forma.] Informis, & informe.

Sfornire, leuar i fornimenti.]Instrumentis spoliare, vel nudare. Turs Nom.

Sfornito.]Sine instrumentis. 2 Nudus, da, dum, vt domus nuda, domus sine instrumento, Turs Nom.

Sforzamento, e forzamento, lo sforzare.] Coactus, ctus. m. g. Cic 4 Ver. Cùm ostendam coactus istius, quod non senserit iudicasse.

Sforzare, e forzare. Sen. astregnere, e costregnere. Fior. astrignere, e costrignere, cioè violentare, ò far forza.] Cogo, gis. 1. l. Plin. l 8. cap. 16. Vis malorum etiam feras omnia experiri cogit 2 Compello, lis. Turs Nom. 3 Vi cogere. Cic. de leg Plato huc quoque legis putauit esse persuadere aliquid non omnia vi, ac minis cogere. 3 Vim afferre. Cic de Am/Vim hoc quidem est afferre, quid enim refert, qua me ratione cogatis? cogitis certè.

Sforzar spesso.]Coacto, as Lucr. l 6.

Sforzarsi, fare sforzo.] Conor naris, Cic. de orat. 2. Nitor, teris Turs Nom. 3 Connitor, teris Idem ibid. 4. Enitor, teris. Cic. offic Qui stadium currit, enitit, & contendere debet, quam maximè possit, vt vincat.

Sforzarsi grandemente, far'ogni sforzo.] Summa ope niti Sal. Con Cat.

Sforzarsi all'incontro]Obnitor, eris. Turs. Nom.

Sforzatamente, forzatamente, e violentemente, auuerb. cioè à forza, per forza, con violenza.] Vi l. Cic. Verr. vbi ait: Isidori filiam vi obductam à Rhodio milite. 2 Vi adhibita, siue illata. Cicer. de Sen. 3 Per vim. Cicer. 3. offic. Per vim quod actum est, ratum esse non debet. 4. Necessariò. Sueton. in Domit. cap. 6. Expeditiones partim spontè suscepit, partim necessariò. 5. Coactè.

Sforzato, e forzato] astretto, e costretto, cioè violentato, particip.]Coactus, ta, tum. 1 b. a. l. Quint decl 7. Genus seruitutis est coacta libertas, & eadem iniquitas, quicquid de homine inuito facias. 2. Impulsus, sa sum.

Sforzatore, colui, che sforza, e fà violenza.]Coactor, toris Sen lib 7. epist. 5 j Quibusdam ad rectum non duce tantum opus est, sed adiutore, & vt ita dicam, coactore.

Sforzo, lo sforzarsi, Conatus, tus, m g 1. a l Cic. 2. de Nat. Beluis dedit natura, & sensum, & appetitum: vt altero conatum haberent ad naturales pastus capessendos, altero secernerent pestifera à salutaribus 2. Conamen, nis, n g. 1. 2 l. 3 b Ouid. 3. Met. 3. Conamentum, ti. 1. a. 3. l. Ex Plin. l 19 c 2. qui ait; otiis, ligneisue conamentis. 4. Nisus, sus. m g 1 l. Plin l 2. c 5

Con sforzo, auuerbialm.] Enixè. 1. 2. 3. l. Cicer. pro Sest. Meam causam omnes boni propriè enixèque susceperant. 2. Enixim 2. & a. l. Sisen. hist. l. 4 cuius est; enixim facere, ac dicere.

Sforzo, che da piu si fà incontrario] In diuersa, nisus. Plin. lib 2. c. 5.

Con maggiore, ò più sforzo.] Enixius. 1. 2. l. 3. & 4. b Liu. 5. bell. Pun.

Sforzo, che si fà per tirar'à fine qualche cosa.] Molimen, inis, n. g Liu.

Sfracassare, vedi fracassare.

Sfratarsi] Apostato, tas, sui, atum. Calep. Ordinem deserere apud scrip Eccl.

Sfratato.] Apostata, tæ m. g 2. Ordinis desertor apud scripr. Eccl.

Sfregiare, vedi fregiare.

Sfregio, vedi fregio.

Sfregolare, vedi fregare.

Sfregolationi, vedi freghe.

Sfrenamento, e disfrenamento, lo sfrenare, ò disfrenare.] Fræni, vel frænorum detractio, Ex Liu. 4 ab Vrb. & Cic. 3 offic.

Sfrenare, e disfrenare, leuar il freno.] Frænum, vel frænos detrahere. Liu. 4. ab Vrb. Frænos, vt detrahat equis imperat, &c.

Sfrenatamente, e disfrenatamente, auuerb. senza freno.] Effrenatè, 1. 2. 3. 4 l. Cic de Sen.

Sfrenatezza, e disfrenatezza, l'essere sfrenato, ò disfrenato, inteso discapestrato, e dissoluto.] Effrenatio, nis. f. g. 1 2 3 l. 4. b. Cic. Phil. 5. vbi habetur: impotentis animi effrenatio.

Sfrenato, e disfrenato. aggett. senza freno.] Effrenatus, ta, tum c. 2. 3 l. Cic. 4. Tusc. Libido effrænatam efficit appetentiam 2. Defrænatus, ta, tum. 1. 2. 3 l. Ouid. 1. Metam. 3. Effrænis, & hoc ne. 2. 2. l Plin. l. 8. cap. 44. Mula ex equo, & asina gignitur, sed effrænis, & tarditatis indomitæ 4 Effrænus, na, num, 1. 2 l. Liu 4 ab Vrb. Ipse calcaribus subditis, effræno equo in medios ignes infertur. 5 Infrænus, na, num 1. 2 l. Col. l. 30. 6. Indomitus, ta, tum. 7 Profectus, ta, tum. 8. Defrænatus, ta, tum. 9. Infrænatus, ta tum.

Sfrenato, cioè licentioso, vedi licentioso.

Sfrondare, leuar le frondi.] Frondo, as. Col.

Lo sfrondare.] Frondatio, nis, f g. Turs. Nom. Col.

Sfrondatore, colui che leua le frondi.]Frondator, oris. Turs Nom.

Sfrontato, sfacciato, vedi sfacciato.

Sfuggire, scampare.] Euado, dis, si, sum. 2. Effugio, gis. 3. Subterfugio, gis. Cic. pro Cæcin. Qui volunt pœnam aliquam subterfugere, aut calamitatem, solum vertunt.

Sfuggir la fatica.] Laborem defugere, Ex Cicer. de somn Scip

Sfumare, seccar al fumo]Fumo siccare, vel assare.

Sfumigare, cioè affumare, vedi sfumare.

S G

SGagliardire, leuar la gagliardia.] Adimere Vires Cicer

Sgangheramento, lo sgangherare.] Motio à cardine, Ex Vlp & Plaut. Curc. 2. Reuulsio à cardine, Ex Plin. l. 13. c. 12 & Virg 2 Æn.

Sgangherare, Sen sgangarare, cauar di gangari, ò di gangheri] Cardine conuellere. Plaut. Amph. Quis tam vasto impetu has fores toto conuulsit cardine? 2 Cardine amouere. Virg. Æneid. 3 A cardine vellere. Virgil. 2 Æneid.

Sgangherato, particip cauato di gangheri.] Cardine amotus, a, um. Virg. 2. A cardine vulsus, a, um. Virgil. 2. Æn.

Sgannare, e disingannare, cauar altri d'errore con ragioni, vedi disingannare.

Sgarbare, e suillare, leuar vistosità, ò garbo.] Dehonesto, as, vel deuenusto, as Sueton in Claud, cap. 3. Claudium remissè quid, vel seriò agentem multi, dehonestabant.

Sgarbatamente, auuerb.] Ineptè. Turs.

Sgarbatezza.] Deformitas, tis. 2. Turpitudo, dinis. f. gen. Grats.

Sgarbato, priuo di gratia, e dispostezza.] Ineptus, ta, tum. Turs.

Turſ. Nom 2. Indecotus, a, um. 3. Deformis, me. Gratſ. 4. Turpis, pe, Gratſ.

Sgherro, e tagliacantoni, quegli che ſpaccia il brauo, e fà profeſſione di far brighe.] Gladiator, ris 1 & 2. b. 3. l. 4 b. in rect. & 1. in obl. Cic. l. 12. ep. 2. Cædem gladiator quærit, eiuſque initium ad 15. cal oct à menſe facturum putauit. 3. Sicarius, rij 1. a. l 3 b Cic. pro Roſc Am. Vetus videlicet ſicarius, homo audax, & ſæpè in cæde verſatus.

De ſgherro, ò di ſgherro, addiett.] Gladiatorius, a, um 1. 2 & 5 b. 3. & 4. l. Cicer 4. Tuſc. Gladiatorium eſt, ſtomachari.

Sgombrare, votare.] Vacuum facio, cis, Cic. in Catil. Morte ſuperioris vxoris, nouis nuptijs domum vacuam feciſti.

Sgonfiare, contrario di gonfiare.] Reflo, as, aui, atum. Lamprid. in Heliogab. Viliori amicis folles pro accubitis ſternebat, eoſque reflabat, ità vt ſubitò ſub menſis inuenirentur prandentes.

Sgonfiarſi] Detumeo, mes, Stat. 5. Theb. 2. Detergeo, ges. Turſ. Nom.

Sgorgare.] Influo, is. Cic & Turſ.

Sgradire, cioè non gradire. od approuare: non hauer à grado, ò in grado.] Improbo, bas. 1. l 3 b. Cic 2. Acad. Hoc negas te poſſe, nec approbare, nec improbare. 2. Acceptum, carum, vel gratum non habere, Ex Cicer. de Senect.

Sgradire, cioè diſpiacere, non eſſer à grado, ò in grado.] Diſpliceo, ces, 1 l 2. 3. b. Cicer. ad Att. lib 3. Inhibere illud tuum, quod valdè artiferat vehementer diſplicet. 2 Improbor, aris, 1. l 2. b Cic. off. 2. Improbantur ij quæſtus qui in odia hominum incurrunt, vt portitorum, & fœneratorum.

Sgraffiare, e ſgraffignare, vedi graffiare.

Sgraffiatura, e ſgraffignatura, vedi graffignatura.

Sgratiatamente, e disgratiatamente, Fior. diſgratioſamente, Sen. diagratiatamente, auuerb. ſenza gratia, ò garbo] Inſcitè. 1. 2 & 3. l. Plaut Trinum. Scia me feciſſe inſcitè, aut improbè. Cic. 3. de fin. 2. Illepidè. 1. & 4. l 2. & 3. b. Turſel.

Sgratiato, e diſgratiato, Rom. diſgratioſo, Fior ſgradito, Sen. addiett ſi dice di chi ha poco, ò niente di gratia, ò garbo] Inſcitus ta, tum 1. & 2 l Plaut in Menæch. Mulier hæc ſtulta, atque inſcita eſt, quantum perſpexi modo 2. Inuenuſtus, a, um 1 3 l. 2 b. Cic. de Clar. C. Cenſorinus non inuenuſtos actor, ſed iners, & inimicus fori. 3. Illepidus, da, dum Turſ 4 Veneris exors, aut expers, Ex Plin. l. 35 c. 10. cuius eſt vox, vnus, & Liu. 2. bell Pun. cuius eſt, culpæ exors 5. Inconcinnus, a, um 1. a. 3. l. Cic 2. de orat. Qui in aliquo genere, aut inconcinnus, aut multus eſt, is ineptus dicitur 6 Inconditus, ta, tum. 1. a l 3 b. Cic. in orat cuius eſt: orator inconditus, & Liu bel. Pun. cuius eſt: turba hominum incondita. 7. Inelegans, tis. o. g 1. 3 b. 2. 4. l. ex Catul. ep 6. vbi ſic habetur; deliciæ illepidæ, atque inelegantes.

Sgrauare, alleggierire, vedi alleggierire.

Sgridare, riprendere con gridi.] Obiurgo, as. Turſel. Nom

Sgrotlare, e digroſſare, propr. leuar la groſſezza, ed'aſſottigliare.] Tenuo, as. 1. & 2. b ex Quintil lib. 2. cap. 10. qui ſic ait, ſciat declamator, ſibi quoque tenuendas adipes, & quicquid humoris corrupti contraxerit, emittendum, ſi eſſe ſanus, ac robuſtus volet.

Sguainare, vedi afoderare.

Sguardare, vedi guardare.

Sguardo, vedi guardo.

Sguazzare, darſi piacere.] Obiectare ſe, Turſel. Nom. Teren.

Sguazzare, far feſta.] Triumpho, as, aui, atum. Turſ. Nom.

Sguizzare, proprio de' peſci.] Subſilio, lis. Turſ. Nom. 2. Elabor, beris.

S I

SI, Meſſer sì, Signor sì.] Etiam, 2. Ita 3. Maximè. 4. Quidem 5. Quidni. Turſ. in Partic.

Sì, ò nò.] Aut etiam, aut non. Cic.

Sia come voglia.] Vtcumque. Cic.

Siate il ben venuto, modo di ſalutare, vſato all'arriuo di perſona cara.] Felix, fauſtuſque ſit tuus aduentus. Maff. de Iap Reb. l. 3. ep. 135.

Sia mal venuto.] Infelix, infauſtuſque ſit tuus aduentus, Ex Maff.

Sibilare, fiſchiare, vedi fiſchiare.

Sibilla.] Sibilla, læ 1. b 2 l.

Di Sibilla.] Sibillinus, na, num Val Max. lib. 1. cap 1 Sibillinis moniti ſunt libris vetuſtiſſimam Cererem placarent.

Siccità, vedi ſecchezza.

Sicilia, e Cicilia, regione douitioſiſſima di vettouaglie: Iſola frà tutte chiariſſima ne' tempi andati lealiſſima, antichiſſima prouincia de' Romani: hoggi nobiliſſimo regno della corona di Spagna, nelle cui lodi l'vno, e l'altro idioma con ragione s' impiega, per eſſer d'acuti ingegni, e ad'ogni gran coſa idonei fecondiſſima generatrice.] Sicilia, æ. 1. l. 2. 3 b Cicer 4 Ver. Cum omnium prouinciarum rationem habere deberis, tum præcipuè Siciliæ, iudices, plurimis, iuſtiſſimiſque de cauſis: plurimum quod omnium nationum exterarum principes Sicilia ſe ad amicitiam, fidemque populi Rom. applicuit prima omnium, id quod ornamentum imperij eſt, prouincia eſt appellata: prima docuit maiores noſtros, quàm præclarum eſſet exteris gentibus imperare: ſola fuit ea fide, beneuolentiaque erga populum Rom. vt ciuitates eius inſulæ, quæ ſemel in amicitiam noſtram veniſſent, nunquam poſtea deficerent: pleræque autem, & maximè illuſtres in amicitia perpetuò manerent. 2 Sicania, æ 2. 3. b. 2. Iſid lib. 14 cap. 7. Sicilia à Sicano rege Sicania cognominata eſt. Primum autem Trinacria dicta, propter tria promontoria: Trinacria enim græcum eſt, quod latinè Triquetra dicitur, quaſi in tres quadras diuerſa. 3. Trinacria, æ. 1. l. a com 3 b. Plin. l 3 cap 8 Ante omnes claritate Sicilia, Sicania Thucydidi dicta, Trinacria pluribus, aut triquetra à triangula ſpeciei circuitu patens, vt auctor eſt Agrippa 618. m. paſſ quondam Brutio agro cohærens, mox interfuſo mari auulſa 12. m. in longitudinem freto M. D. inata columnam Regiam. 4 Terra Trinacris, dis. Ouid. 3. Faſt.

Terra tribus ſcopulis vaſtum procurrit in æquor
Trinacria à poſitu nomen adepta loci.

5. Triquetra, æ. 1. b 2. com. Quintil. lib. 1. cap 6. Etymologia nonnunquam etiam barbara ab emendatis conatur diſcernere, vt cum Triquetram dici Siciliam, an triquedram: meridiem, an medidiem oporteat, quæritur, aliaque quæ conſuetudini ſeruiunt.

Habitante, ma non naturale di Sicilia.] Sicilienſis, & hoc ſe. 1. 4 l. 3. b. Nicol. Perott. Hoc differt Sicilienſis à Siculo, quod Sicilienſes dicuntur, qui alibi orti in Sicilia verſantur, Siculi verò, qui è Sicilia ſunt.

Sicilianamente, e Cicilianamente, auuerb. da Siciliano, alla Siciliana.] Siculè. 1. & 2 b 3. l. Feſt. lib. 1. Non atticiſſat, ſed ſiciliſſat, ideſt, ſiculè loquitur 2. Siculo ritu, vel more, Ex Cic. & Curt. 3. Siculum in morem, Ex Cic. & Liu.

Sicilianiſmo, cioè idioma Siciliano.] Siciliſmus, mi. m. gen 1. 3. l. 2. b. Ex Plaut. Menæch. & Cicer. 4. ad Att.

Siciliano, e Ciciliano, nome gent. & poſſeſſ. di Sicilia, ò di Cicilia.] Siculus, la, lum. 1. 2. b Cic 4. Ver P. Africanus Carthagine deleta, Siculorum vrbes ſignis, monimentiſque pulcherrimis exornauit, vt quos victoria populi Rom. maximè lætari arbitrabatur, populi

Sigillo, è sugello, impronto, ò segno, che si fà sigillando.] Signatura, æ. a.l. Sueton in Ner. a Signum, gni, neut. gen. Cic. ad Brut. Nec signum tuum in epistola, nec dies apposita est. 3. Sigillum, li, neut. gen. & 1. b. Cicer. 2 Acad.

Sigillo, Sen sugello, Fior. strumento di metallo, col quale s'improntà, per serrar lettere, ò altre simil cose] Signum, ni. Cic. 6. Verr. Quas ego litteras obsignandas publico signo deportandasque curaui. a Sigillum, li. 1 b Horat. lib. 1. epist. 80. Odisti claues, & grata sigilla pudico.

Sigillo falso, inteso d'impronta, ò di stromento.] Signum adulterinum Cic. pro Cluent. Oppianicus testamentum in alias tabulas transcriptum signis adulterinis obsignauit.

Sigillo del comune, ò della comunità.] Signum publicum. Cicer. in Verr. Literæ obsignatæ sunt publico signo.

Significamento, vedi significanza.

Significante, che significa, & esprime la cosa.] Significans, tis, 3. l. 2. 3. b. o. g. Quint. l. 4 c. 2.

Significantemente, chiaramente, ò espressamente.] Significanter. Quint. l 6. c. 3.

Significanza, e significamento, e significatione, e significato, sust. in significare.] Significatio, nis. f. gen. 1. & 4 l. 2. 3. & 5. b. 6 com. in rect & l. in obl. Cic. de Amic. A natura gignitur sensus diligendi facta significatione probitatis. 2. Significatus, tus, m gen 1 & 4. l. 2 & 3. b. Plin. l. 2. c. 25. Acontiæ iaculi modo vibratur ocyssimo significatu. 3. Significantia, tiæ, 1. & 4 l. 2. 3. & 5. b. Non. Marc. de propr. ser. Deferere à græco significantiam, & originem trahit.

Significare, dare, ò far segno] Significo, cas. 1. l. 2. 3. b. Cic. 5. Ver. 2. Signum dare, vel edere. Id.

Significatiuo, che significa.] Significabilis, & hoc significabile. Varr. lib. 5. de Ling Faturia qui significabilem ore emittit vocem. Ab eo antequam ita faciant pueri, dicuntur infantes; cum id faciunt, iam fari.

Significato, vedi significatione.

Signora, donna, ò padrona.] Domina, næ. 1. & 2. b. Cic. de Repub Graues sunt dominæ cogitationum libidines, infinita quædam cogunt, atque imperant; quæ quia expleri, nec satiari vllo modo possunt ad omne facinus impellunt eos, qui suis illecebris incenduntur.

Signoraggio, signoria, e dominio, l'istesso, che padronaggio, padronanza, e padronato, cioè l'esser signore, ò padrone.] Dominium, nij 1. a & 3. b Var. l. 2 c. 6 Asini in mercando item, vt cæteræ pecudes, emptionibus, & traditionibus dominium mutant. 2. Dominatus, tus, m. g. 1. & a. b 3. l. Cic. 2 de Nat. Terrenorum commodorum omnis est in homine dominatus 3 Dominatio, nis. f. g 1 & 2 b. 3 l. Cic. in Ver. Dominationem expectant, rerum potiri volunt.

Signore, colui, che hà dominio.] Dominus, ni. 1. & 2 b. Cic. de Vo. Deus animum, vt dominum, atque imperatorem obedienti præfecit corpori.

Signore del Mondo.] Rerum dominus. Virg Romanos rerum dominos, gentemque togatam.

Signore d'vn quartiere, ò dalla quarta parte d' vna prouincia.] Tetrarcha, chæ 1. com. Cic Att l 1. ep. 3. 2. Tetrarchus, chi. 1. com. Idem ibidem. Istorum fuit improbissas, qui omnia remedia Reipub effuderunt, qui regna, qui prædia tetrarchis, qui immanes pecunias paucis dederunt.

Signore di luogo particolare d' vna prouincia.] Toparcht, chæ, mascul. gener. & Toparchus, chi. a b. Græc.

Dar del Signore.] Aliquem dominicæ venerationis vocabulo, vel cognomine appellare, Ex Plin l 3. c. 6a. a Dominum appellare.

Signoreggieuole, cioè imperioso.] Imperiosus, sa, sum. 1. b. Cic 2 de fin.

Signoreggiamento, il signoreggiare.] Dominatus, tus, m. gen. Cicer. 2. de orat. L. Brutus Populum Rom. dominatu Regio liberauit 2. Dominatio, nis fœm. gen. 1 & 2. b. 3. l. Cic 3 Philip. Non modò crudelis: & superba dominatio nobis, sed ignominiosa etiam, & flagitiosa est ferenda.

Signoreggiante, particip. che domina, ò signoreggia] Dominans, tis. o g Cic. de Sen. Libidine dominante, temperantiæ locus non est.

Più signoreggiante, compar.] Dominantior, & hoc dominantius. 1. & 2. b. Lucr. l 3.

Signoreggiantissimo, superl.] Dominantissimus, ma, mum. 1. & 2. b Ex Lucr.

Signoreggiare, e padroneggiare; dominare e donneggiare; val esser padrone, ò signore.] Dominor, aris. 1. 2. b. Liu. 4. bel. Pun. Hæc natura multitudinis est; aut seruit humiliter, aut superbè dominatur, & Cicer. 4. Academ. Cleanthea, qui maiorum est gentium Stoicus Zenonis auditor, solam dominari, & rerum potiri putat Sallust. in Cat Fortuna in omni re dominatur. Cicer. de Inuent. Ratio dominatur in libidinem. 2. Dominationem habere. Auct. ad Herent. lib 4. Si in eos plurimum fortuna potest, qui suas rationes omnes in easum contulerunt, non sunt omnia committenda fortunæ, ne magnam nimis in nos habeat dominationem. 3. Dominatum habere. Citer in Parad. Iudex vero quantum habet dominatum, quo timore nocentes afficit? 4 Esse in dominatu. Cicer. pro Rhab Post. Dominatus est Alexandriæ; immò verò in superbissimo dominatu fuit.

Esser signoreggiato.] Dominor, naris. 1. & a. b. Cicer. 1. offic. O Domus antiqua heu quam dispari dominatis Domino. 2. Dominatu teneri. Cic. 2. offic. Cùm autem dominatu vnius omnia tenerentur, nec me ragoribus dedi, nec rursum indignis homine docto voluptatibus.

Signoreggiatore, colui che signoreggia.] Dominator, aris. 1. & 2 b & 3. l Cic. 2. de Nat Dominator rerum Deus hæc ordine distinxit.

Signoreggiatorello, dimin. di signoreggiatore.] Dominatorculus, li. Ex Plaut in Pœn.

Signoreggiatrice, colei che signoreggia.] Dominatrix, cis. 1 & 2 b. Cic. 1. de Inu. Cæca, ac temeraria animi dominatrix cupiditas.

Signoreuole, addiett. vedi signorile.

Signoreuolmente, vedi signorilmente.

Signoria. 3 l. dominio, vedi signoreggiamento.

Signoria, qui vale stato di Signore] Dicio, nis f g. 1. b. Cic. 6. Ver. Ab aliorum sunt feelees istius à vobis omnes reges amicissimi, nationesque, quæ in eorum regno, ac ditione sunt.

Signoria, cioè magistrato supremo di Repub. vedi magistrato.

Signorile, e signoreuole, addiett. da signore.] Dominicus ca, cum. 1 2. & 3. b. Var. de re rust. cap 10. Pecoris magister sine literis idoneus non est, quod nec rationes dominicas pecuarias confitere, nec quicquam rectè potest.

Signorilmente, e signoreuolmente, auuerb alla signorile, da signore.] Dominico more, vel ritu, Ex Cicer. 2. de Leg. agr. & Plaut. in Menæch. a Dominicum in morem, Ex Cicer. 3. Dominicè. 1. 2 & 3. b. 4. l. Ex Plaut. Pœn. vbi habetur, basilicè ornatus. 4 In modum, vel morem dominicum. Ex Liu. 2. bel. Maced.

Sigurtà, e sicortà, vedi sicurtà.

Sila, nome propr d'huomo, discepolo de gli Apostoli.] Silas, iæ. m g & 2 b. Act c. 15

Silaro, e sellaro, herba nota.] Siler, ris Matth

Sileno, nutricatore, pedagogo di Bacco.] Silenus, ni. m. gen. 1. & 2 l. Plin. lib. 36 cap. 5. In Pariorum lapidicinis mirabile proditur, gleba lapidis vnius cuneis diuidentium soluta, imaginem Sileni intus extitisse.

Silenzietto, diminut. di silenzio.] Silentiolum, li, n g 1. & 4. b. Ex Plin.

Silentio, lo star cheto, il tacere.] Silentium, tij, n. g. & 2 b. Plin. l. 10. c. 69.

Silentio grande.] Silentium acre. Plin.2.cap.19. Sit modo silentium acre, & intentum, & cupidum vlterio audiendi.

Silentio profondo, cioè molto grande.] Silentium altum. Hor.2 ser.sat.6. Virg.10.Æn.Ouid.1.Met.

Seruare il silentio.] Silentium agere. Quint.l.10 c.1. 2.Silentium tenere, Ouid.1. Metam. Murmura compressit, tenuere silentia cuncti.

Passar sotto silentio, cioè non far mentione alcuna.] Silentio præterire, Cicer. ad Brut. 2.Silentio prætermittere, Cicer. 13.Philip. 3.Silentio transire Cicer Att. lib 2. epist.19. 4. Silentio præteruehi. Cicer. 7. Phil. Magna spe ingredior in reliquam orationem P C. quoniam periculosissimum locum silentio sum præteruectus.

Silio, arbuscello noto, del cui legno si fanno lauori al torno.] Siler, eris, n g.1 b.Plin.lib 24.cap 10.Sileris folia illita fronti, capitis dolorem sedant. Eiusdem semen tritum in oleo ptiriaces coercet. Serpentes, & hunc fruticem refugiunt, baculumque rustici ob id ex eo gerunt.

Siliqua, guscio di biade grosse, come faue, ceci, e simili.] Siliqua, æ 1 & 2 b.Col de re rust l.2 cap.10. Lens, etiam dum est in siliqua, estur.

Siluestro, nome propr d'huomo.] Siluester, stris.

Siluia, nome proprio di donna.] Siluia, uiæ, Liu. dec. 1.lib.1.

Simanca, città di Spagna, nel Regno di Castiglia.] Septimanca, æ.f.g apud Ortel.

Simile, e consimile, simigliante, e somigliante, sembiante e sembieuole, Fior. ancor simiglieuole, addiett. che hà similitudine, somiglianza, sembiante, ò sembianza con altra cosa] Similis, & hoc le.1 & 2.b.Cic 1. Tusc. Phidias sui similem speciem inclusit in clypeo Mineruæ; cum inscribere non liceret. 2 Consimilis, & hoc le. 1 l. 2.3.b Ter.Eun. act.sc 5 Consimilem luserat iam olim ille ludum. 3. Assimilis & hoc le. 1.l. 2.3 b. Cic.2. de Natur In pulmonibus autem inest raritas quædam, assimilis spongijs mollitudo ad hauriendum spiritum aptissima.

Simile, per eguale, ò pari, vedi pari.

Alquanto simile.] Subsimilis, & hoc le.2.l.3 b Corn. Cels. l 5.c 26 Meliceria crassior, & glutinosior, subalbida, melique albo subsimilis fertur.

Molto simile.] Persimilis, & hoc le.1.l.2.3.b. Cic. In Part. Memoria est germana literaturæ quodammodo, & in dissimili genere persimilis.

Più simile, compar.] Similior, & hoc lius 1.2.& 3.b. Plaut. in Menæch. Nec aqua aquæ, nec lacte lacti vsquam similius, quàm hic tui est, tuque huius.

Similissimamente, auuerb. superlat.] Simillimè. 1.& 3.b. Cic.2.Tusc.

Similissimo, superl sommamente simile.] Simillimus, a, um.1 & 3 b. 2 l. Cicer pro Marc. Animum vincere, iracundiam cohibere victoriam temperare, aduersarium extollere iacentem, hæc qui faciat non ego eum cum summis viris comparo, sed simillimum Deo iudico.

Similitudine, simiglianza, e somiglianza, sembianza, e sembiante, sust.] Similitudo, dinis fœm gen 1 2.3 b. 4. l Cicer.1 off. Amicitia iucundissima est, quam similitudo morum coniugauit, & 1 .de Iou. Omnibus in rebus similitudo est satietatis mater. Cic.1 de off. Nihil est tam amabilius, nec copulatius, quam morum similitudo bonorum, in quibus eadem studia sunt, eædem voluntates, in ijs fit, vt æquè quisque altero delectetur, ac se ipso. 2.Similitas, tis. 1.2 3.b 4 l Sipont. in Martial. A similis fit similitudo, quæ apud veteres iam similitas dicebatur. Cecilius. 2. Vide quid ferat morum similitas.

Similmente, e similemente: simigliantemente, e somigliantemente, auuerb. con modo simile, ò nell'istesso modo.] Similiter. 1.2 3.& 4.b. Aut ad Heren. l.4 Similiter cadens exornatio dicitur, quum in eadem constructione verborum, duo, aut pluria sunt verba, quæ similiter ijsdem casibus efferuntur. 2.Item. 1.b. Cicer. 5.Verr. Literæ isti mittuntur à patre vehementes, ab amicis item. 3.Itidem 1.2 b.Teren. in Hecyr. Itidem mulieres sunt vt pueri, leui sententia. 4.Pariter. 1.2.3 b Plaut. Aul. Ex se filium reliquit pariter moratum, vt pater, atque eius fuit, 5.Assimiliter. Ex Cicer. 2. de Natur.

Simmetria, proportione, ò conuenienza] Symmetria, æ. Plin.l 34. c.8. Latinum nomen non habet symmetria, quàm diligentissimè custodiuit.

Simonia, vendita di cosa sacra.] Simonia, æ.S.Thom. 2. Simoniæ labes. 3 Sacrarum rerum venditio.

Simpatia.] Naturæ conuenientia, vel coniunctio, Cic.2. de Diu. Coniectores, ex quadam conuenientia, & coniunctione naturæ, quam vocant sympathiam intelligunt. 2. Naturæ similitudo, Plin. lib.7. epist. 10. Tu mihi (ita similitudo naturæ ferebat) maximè imitandus videbaris 3. Ingeniorum, seu naturarum conuenientia. Cicer.2 de Diuin. Coniectores somniorum significationes faciunt ex quadam conuenientia, & coniunctione naturæ, quam vocant sympathiam 4 Naturæ cognatio, contentus, consensus, Cicer. ibidem. Quæ ex cognatione naturæ, & quasi concentu, atque consensu quam sympathiam græci appellant. 5 Sympathia, æ, fœm gener. Græc. 6.Rerum concordia Plin. lib. 37. cap 4.

Simpatia naturale, ò di natura.] Naturæ similitudo, Ex Cicer. 1 offic. qui sic ait: Nihil est amabilius, nec copulatius, quàm morum similitudo bonorum. 2 Morum congruentia, Ex Sueton. in Oth cap.2. 3.Naturæ concordia, Plin lib.12 cap 23. qui sic ait: Nullis satis custodita ex miraturis concordia naturæ, ac repugnantia.

Simpatia di costumi.] Morum congruentia, Sueton. In Othon cap.2. Otho per hanc insinuatus Neroni facilè summum inter amicos locum tenuit congruentia morum. 2 Morum concordia. Plin. lib. 12. supra citato.

Hauer con vno simpatia di natura, ò di costumi.] Cum alicuius natura, & moribus congruere, Cic de Am. Si aliquem nacti sumus, cuius cum moribus, & natura congruamus, &c. Cum aliquo natura, & moribus congruere, vel conuenire, Ex Cic.2.de fin. qui sic ait. Eadem ratio facit hominum appetentem, cumque his natura, & sermone, & vsu congruentem.

Simulacro, imagine, ò effigie d' vna cosa.] Simulacrum, cri.

Simulare, vedi fingere.

Simulatamente, vedi fintamente.

Simulatione, vedi fintione.

Simulato, vedi finto.

Simultà, odio coperto.] Simultas, tis. Cic.

Hauer simultà, ò portare odio coperto ad alcuno.] Gerere, habere, vel exercere simultatem cum aliquo. Cicer

Sinai, monte altissimo sopra l'Arabia, doue è il corpo di S, Catarina.] Sinai, ii, fœm. gener. apud script. Eccl.

Sinceramente, auuerb con sincerità.] Sincerè. 1 2.3.l. Cicer. Att. lib.1 Crassi libertum ni hi puto syncere locutum. 2 Synceriter 1 2 3 & 4 b. Aul Gel.l.15 cap 15. Humanitatis vocabulo qui synceriter locuti sunt magis propriè vsi sunt.

Sincerità, l'astratto di sincero.] Synceritas, tis 1 2 4 l.3.b. Col.l 4 cap.26. Alia conuertenda sunt, quæ synceritatem habent: alia submouenda, quæ vel cariosa, vel iusto breuiora sunt.

Sincero, addiett. vale schietto, e puro.] Syncerus, a, um, 1.2.l. Cic Att.l 10. Mirabilia multa nihil simplex, nihil syncerum.

Sincope, vedi suenimento grande.

Sindicare.] Repetundarum accusare. Cic.

Stare al sindicato.] Imperij administrati rationem reddere, Ex Sueton. in Cæs cap.30.& Oth.cap.1 2 Eorum, quæ gesta in imperio sunt, rationem reddere, Ex Suet. in Iul. Cæs.cap.30.

Sindico, e sindaco, il secondo è più comune, e vale riueditor

tor di ragione à chi hà gouernato, od amministrato qualche comune.] Syndicus,ci. 1.l. 2.b. græc. Bud. in Pand Syndici dicuntur aduocati,qui vt patroni ad communem causam deferendam mittuntur. 2 Iuris publici defensor Bud. in Pand. Syndici sunt ciuitatum aduocati, ac defensores iuris publici, quasi in causam publicam communiter incumbentes.

Sin doue,sin à che fine.] Quatenus 1.l.& 2 b. Cic. in orat. In omnibus rebus videndum est quatenus,& si enim suus cuique modus est,tamen magis offendit nimium, quàm parum.

Singhiozzando, Sen. singozzando, auuerbialm. con singhiozzi,ò singozzi] Singultim Horat l.1.ser.sat. 6. Vt veni coram,singultim pauca locutus.

Singhiozzare,Fior.singozzare, Sen far singhiozzo,ò singozzo] Singultio,tis,tiui,titum. Plin.lib.23.c.5. 2.Singultum ciere.Catul.de Nup. Frigidulos vdo singultus ore cientem.

Singhiozzare spesso.] Singulto, tas, Quintil. lib. 10. cap.7.

Chi singhiozza.] Singultiens,entis.o g Plin. l 23. c.5. Vinum non datur in opisthotono,tetano,nec singultientibus,nec si cum febre dispnœa sit.

Chi singhiozza spesso.] Singultans,tis, om. gen. Quint. lib.10 c.7.

Singhiozzo,Sen.singozzo, moto violento nelle parti spiritali.] Singultus,tus,m g.Plin l 28 c 6. Sternutamenta pinna grauedinem emendant, & si quis muris, vt tradunt osculo attingat, sternutamenta, & singultum.

Singhiozzoso,Sen.singozzoso, addiett. mescolato con singhiozzi] Singultibus intermixtus,a, um, Ex Cic. pro Planc.& Liu 10.ab Vrbe.

Singolare,cioè vnico addiett.] Singularis,& hoc re. r.3.l. 2 b.Plin.lib 20.cap 20. Democritus etiamnum affectus auget eius,qui singularis natus sit 2.Vnicus,ca cum.1.l. 2. b. Cicer. Nemo vnquam vnici filij morem magis doluit.

Singolarmente,ò particolarmente] Singulariter, 1.& 3. l.2.& 4 b. Cicer.4. Ver. Stenium amicum, atque hospitium mecum singulariter dilexi. 2. Vnicè. r.3.l. 2 b. Cicer. lib.5.epist. 8. Ego ambos vnicè dil·go. 3. Præcipuè.

Singolarmente,cioè ad vno per vno.] Sigillatim. 2. Singulatim.

Singultire, mandar fuori singolti, vedi singhiozzare.

Singulto, vedi singhiozzo.

Siniscalco,e scalco, vedi sca'co.

Sinistro, manco, e mancino, addiett. opposto à destro.] Læuus,ua,uum, Colum lib 6.cap.23. Vbi iuuencam superuenit taurus certis signis comprehendere licet,quem sexum generauerit,quoniam si parte dextra desiliuit, marem seminasse, manifestum est,si læua, fœminam. 2.Sinister, stra, strum. 1 b. 2.l. Cicer.1.de Diuin.Curè dextra coruus, à sinistra cornix faciat ratum? 3. Sinisterior,& hoc rius. 2.3 4.b 2 l.Var.lib.2. cap.3. 4 Sinistimus,ma,mum.Fest l.17 de verb. signif.& Var.lib.2. de ling

Sino, fino, insino, infino, propos. term.] Ad.Cic. Ad multam noctem contenderunt. 2.In Mart. lib. 1. In lucem semper Acerra,bibit. 3 Vsque ad Plaut. Men. act.1.se.2. Vsque ad diurnam stellam crastinam putabimus 4.Vsq; in Id ibid.Vsque in pectus permanant.

Siracusa,città di Sicilia.] Syracusæ,arum f.g.& num plur. Turs Nom.

Siracusano,di Siracusa.] Syracusanus,na,num.Calep.

Sirena,mostro marino,vedi serena.

Sirocco, vento humido, e meridionale.] Notus, ti. m.gener.

Sitibondo,che hà sete.] Sitibundus,a,um. Græs

Sito,situatione.] Situs,tus.m gen. Cicer. Turs 2.Positus, tus. Idem.

Sito da fabricare.] Area,æ. 2.Solum,li.n.gen.Plin.l.10 c 9. Sceipseram, vt constituerem solum, in quo templum construerem.

Situare.] Pono,nis. Turs.Nom. 2.Loco,cas. Idem ibidem 3.Statuo,is Idem.

Situato.] Situs, ta, tum. Tursel.Nom. 2. Positus,ta, tum, Cicer.

Situatione, vedi sito.

S L

SLacciare, vedi sciogliere.

Slargare, far largo.] Laxo,as. Cic. Att.lib.4 epist.86. 2.Latum facere,Ex Plin.l.2.

Slargare più, far più largo.] Laxiorem facere Plin.lib. 2 cap. 68. Mutuis tædibus olaxiorem facimus terram.

Slattamento, Fior.spoppamento, Sen. suezzamento, disuezzamento, e diuezzamento,cioè lo slattare, ò spoppare,ò suezzare.] Ab vbere, siue mamma depulsio, Ex Varr lib.2.cap.4.& Cicer. 2. de fin. 2.Ab vbere, siue mamma disiunctio, Ex Var. lib.2. cap.5. & Cicer. de Am.

S'attare,e dislattare, Fior. spoppare, Sen. suezzare,e diuezzare,cioè rimouere dalla poppa, ò tetta. chi prende latte.] A lacte depellere,cum Accus. Virg ecl.7 2 Lacte depellere,cum Accusat.Horat.lib.4 od 4. 3.A mamma disiungere cum Accus Varr lib 2 cap 1. 4 Ab vbere depellere,cum Accusat. Virg 3. Georg 5 Ab vberibus auferre. Plin.lib 8. cap.55. Cuniculorum fœtus ventre exectos,vel vberibus ablatos non repurgatis interaneis gratissimo in cibatu habent, laurices vocant 6.A mamma depellere.Var.l.2.de re rust.c.4. Cum porci depulsi sunt à mamma,à quibusdam delici appel antur, neque iam lactentes dicuntur. 7 A lacte remouere,cum Accus. Var.l 2 c.7. Pullus equinus non est prius biennio confecto à lacte remouendus.

Slattato,e spoppato, rimosso dal latte.] Lacte depulsus, sa,sum Tranquil. Infantes firmiores nec dum tamen lacte depulsi.

Slegare,e dislegare, cioè sciogliere.]Soluo,uis cum Accus. Virg.7 Æn. 2.Resoluo,uis,Col.l.11. c.1. 3 Reuincio, cis Col.l.5 c 8.

Slogamento,e dislogamento; smouimento d'osso.] Luxatio,nis.f g Ex Plin & Cic.

Slogare,e dislogare,dicesi d'vn'osso, che si muoue dal suo luogo.] Luxo,as Plin lib 17.c.24. 2 Loco, vel sede mouere Cels l.8 3.Eluxo,as.

Slogarsi,e dislogarsi.]Luxor,aris.Cato c.157. 2.Loco, vel sede moueri.Cels.l.8 c.2.

Slogato,e dislogato.] Luxatus,ta,tum Plin.l.31.c 6. Luxata hominum corpora.& quadrupedum natando in cuiuslibet generis aqua, facillimè in artus redeunt 2.Loco, vel sede motus,ta, tum. Cels. lib. 8. 3. Eluxatus, ta tum.

Slogato affatto.] Toto loco motus,a,um.Cels.l 8.

Slombare,Rom dislombare,Sen e dislombare Fior.cioè lenare,rompere,ò indebolire i lombi.] Delumbo,as. Plin. l.28 c.4. Hoc sæpè delumbata quadrupede approbatur. 2.Lumbos frangere,Ex Col.

Slombato, dislombato, e dilombato.] Delumbatus,ta, tum.Plin.l.28.c 4. Hæc sæpè delumbata quadrupede approbatur, statim à tali remedio,correcto animalis ingressu 2.Delumbis & hoc be.Plin.l.10.c.33.Perdix procurrit ad pedes eius fœta prægrauem,aut delumbem esse simulans.

Slongamento, e slungamento il far longo] Productio,nis, f g.Cic.

Slongare, & allongare, Sen. slungare, & allungare, Fiorent.cioè far longo,ò lungo, ed'è contrario di scorciare, ò scortare.] Produco, cis. 1. 2 l. Mart. lib. 9 epist 55.

Dentibus antiquas solitus producere pelles.
Et mordere luto putre, vetusque solum.

2 Longum,aut longam facere,vel efficere,Horat.1.ser. sat 3.& Cic.5 de fin.

Slongar molto.] Prælongo,gas.Plin.lib.11.c.2 Qua subtili-

cate natura culici pennas adnexuit prolongauit pedum crurs?

Slongar più.] Producere longius.Cic de Clar Varro vitam Næuij produxit longiùs. a Longiorem,aut longius facere Cic.5 de fin. Nihil opus est hoc exemplia longius facere: est enim perspicuum.

Slongare,e slungare,ò tirar in longo.] Traho,is.Liu. 3. ab Vrbe.1. Protraho,his Luc in Ner. 3. Prolongo,gas.Sen. de Sen lib.5

Slontanare.] Seiungo,gis,xi,ctum.1.l Cic.

Slontanato.] Seiunctus,ta,tum,Cic.

S M

SMaccare,far smacco,ò affronto, vedi far'affronto, alla voce affronto.

Smaccare,rintuzzare.] Rotundo,dis,tudi,ro,sum. Plin.l. 16.cap 40.

Smaccato,inteso di frutto troppo maturo.] Victus,ta,tum. a com Col.c.15. Ficua neque nimium vieta, neque immatura legi debet,& in eo loco expandi,qui toto die solem accipiunt.

Smacchiare,vedi leuar la macchia alla let.M.

Smacco,vedi affronto.

Smagliare, leuar le maglie.] Dilorico, cas. Cicer. de orat.lib.2.

Smagrare, smagrire,e dimagrare, diuenir magro.] Macresco,scis,crui.Plin.l.17 c 9 Vinea si macruerit, sarmenta sua comburito.a Macesco,cis. Var.1. de re rust. 3 Emacesco,scis.Cels l.2 c.5. 4 Extenuor,aris,Plin l 21. c 18. 5.Maceo,es,cui.Plaut.Aul.

Far smagrare, ò smagrire.] Maciem facere, vel afferre, Ex Colum.a.Emacio,as Colum.lib.4 cap.14.3.Emacro, as a b Ex Plin.lib.21.c.18. 4. Extenuo,as. a.b. Idem l. 15.cap.3.

Smagrito.] Extenuatus,ta,tum.Plin cit. 2.Macilentus,ta, tum.Plaut Asin.

Smaltare, coprir di smalto.] Encausto pingere. Plin.l 36. c.15 Agrippa certe in thermis quas Romæ fecit, figlinum opus encausto pinxit: in reliquia albaria adornauit. 2. Picturam inurere. Plin lib.37. cap.12. Ceris pingere, ac picturam inurere,quis primus excogitauerit, non constat. Quidam Aristidia inuentum putant,postea consummatum à Praxitele: sed aliquanto vetustiorea encausticę picturæ extitere,vt Polygnoti, & Nicanoris, & Arcesilai Panorum 3.Inuro,is 1 b a.l. Plin. lib. 35. cap 4. Diu. Augustus in Curia posuit Nemeam sedentem supra leonem, palmigeram ipsam adstante cum baculo sene, cuius supra caput tabula bigæ dependet Nuncias scripsit se inussisse: tali enim vsus est verbo.

Arte di smaltare, ò di smaltatore.] Encaustica,cæ fœm. gen.4.b. Plin lib 35. cap.11 Lysippus Æginæ picturæ suæ inscripsit encapsen,quod profectò,non fuisset, nisi encaustica inuenta a Encaustice,ces.f.gen & 4 b. Apul. Encausticen oppido ex recena, se, & duos filios sustentabat.

Smaltatore,colui che malta,] Encaustes,stæ,m.gen. Vitr. Quod facere ab encauste didicerat. 2. Pictor encausticus,Ex Plin.l 35.c.11.

Smaltato,addiete. figurato di smalto.] Encaustus, sta, stum. Mart.lib.1. Encaustus Phæton tabula tibi pictus in hac est. Quid tibi via Dipyrum, qui Phætonta facia? a.Encausto pictus, cta, ctum. Ex Plin. lib. 36.cap.25.

Smaltire,vedi digerire.

Smalto,materia vitrea,atta à dipingere.] Eocaustum, ti. Plin l 16 c.25.

Pertinente à smalto,ò smaltatore.] Encausticus,ca,cum. 4 b.Plin l.35 c.11.

Smania furore] Insania,æ.a.l.Cic.ad Sulp l.4 2.Furor,ris. m.g r.a.b.Idem de Arusp.resp.

Smaniare,infuriare.] Insanio,nis. Tusc. Non 2.Furor,ris. Idem.

Smantellare,dicesi propriamente di fortezza, ò d'altro luogo,à cui si leuino le mura,ò altri ripari.] Mœnibus nudare a Muros diruere.Tusc

Smarrire.] Amitto,tis.Tusc. Nom. a. Perdo,is. Idem ibidem.

Smarrir la strada,andar fuor di strada.] Aberro,as.Cic.lib. 5.offic Naturam ducem si sequamur, nunquam aberrabimus.

Smarrirsi,perdersi d'animo.] Exanimor,aris.Cicer.ad Att. l 10. a Perterreor,reris.Idem 1 in Catil.

Smarrito,perso d'animo.] Exanimatus,a,um Cic.in Verr. 2.Perterritus,ta,tum.Cic pro Cæl.

Smarra,sorte di spada,con a quale s'impara di scherma.] Gladius hebes.Ouid.3 de Art.

Smascherare, ò dismascherare, leuar la maschera.] Personam, siue laruam detrahere, Martial. lib. 3. cap 2.

Non omnea fallis: scit te Proser pina canum,
Personam capiti detrahet illa tuo.

Smembrare,dismembrare,e dimembrare; staccare, ò tagliar i membri.] Deartuo, as. 1.& 3.b. & a l.Plaut.in Capt Tum igitur ego ærumnatus, deartuatus sum miser scelesti hominis technis.

Smembrare,cioè separare.] Auello,is.1.l. Cic.de Senec. 2. Abrumpo,is Liu.8 bel.Pun.

Smembrato,partic.dimembrato,e dismembrato.]Deartuatus,a,um Plaut cit.

Smembrato,partic.cioè separato.] Auulsus,sa,sum.Cic.pro domo sua. 2.Abruptus,a,um Ex Liu.cit.

Smemoratello,dimin di smemorato.] Obliuiosus,sa,sum, Ex Cic.cuius et vox: rabiosulus.

Smemorato,vedi scordeuole.

Smemoratone, molto smemorato] Perobliuiosus,sa,sum, Ex Cic cuius est vox: perodiosus.

Smenticanza,dimenticanza,vedi scordanza.

Smenticarsi,vedi scordarsi.

Smenticato,addiett.smemorato,vedi scordeuole.

Smentimento,e dismentimento,il dar mentita,ouer il dire à vno,che non dice il vero.] Mendacia exprobratio, Ex Cic pro Cluent.& Gel.l.12. c.21 2.Mendacij obiectus, vel obiectatio.Ex Cic.pro Dom.Col.l 3. c.19. & Cas.3. bel.ciuil.

Smentire,e dismentire,cioè dar mentita,e dire à vno, che non dice il vero.] Mendacium alicui exprobrare, Ex Cic.pro Cluent.& 3.Ver.a Mendacium alicui obijcere vel obiectare,Ex Cic pro Mur & pro Dom

Smeraldetto, dimin.smeraldo piccolo] Smaragdulus,li, 1.& 3.b. Ex Neot. cuius est, mundulus. 2.Smaragdus paruulus, vel pusillus,Ex Plin.lib.37.cap 5 & Cic. pro Rosc.Com.

Smeraldino,agget.di smeraldo.] Smaragdinus na,num. 1.& 3 b a.l græc. Apoc.4.

Smeraldizare,cioè rassembrare, ò rassomigliare lo smeraldo.] Smaragdizo, as 1, b, 2. 3. l græc. apud Basil.

Smeraldone,ò smeraldaccio, accresc.smeraldo grande, ò grosso.] Smaragdus grandis,vel ingens. Lucr.l.4.cuius est; grandes viridi cum luce smaragdi.

Smerdare,imbrattar'vno con merda.] Merdo,das. 1 l. Sipont in Mart.epist.112. A merda fit merdo verbum. 2. Merda,vel stercore inquinare.Hor.1.serm.sat.8. 3 Concaco, as. Sen. de morte Claud. qui ait omnia concacauit.

Smerdar bene.] Permerdo,das: Albinus Pueri omnia permingunt,atque permerdant.

Smerdato,addiett imbr attato di merda.]Merda,vel stercore inquinatus,ta,tum Ex Hor.1 ser.sat.8.

Smergo, vccello noto.] Mergus, gi, m.gener.Ouid.Metam.11.

Smeriglio, vccello di spetie di sparuiere.] Nisus, si, m. gener.

Smezzare,e dimezzare, Fior.cioè diuidere, ò partir per mezzo.] Dimidiatim diuidere,vel partiri, Ex Plaut. in Mil. cuius est; dimidiatim appetunt. Ex Cicer. 2. de fin. cuius est; nihil de diuidendo, ac partiendo docet.

Smi-

Smidollare, cauar la midolla.] Emedullo, las. Plin lib. 22. c 22. Graucolentiam alarum emendat radicis emedullatæ vncia.

Smilfezza, l'esser smilzo.] Gracilitas, tis. Cic. de Clar. orat.

Smilzo, magro, sottile.] Gracilis, & hoc gracile. Cels lib. 2. c. 1. Graciles corpus infirmum est.

Sminuire, diminuire, vedi mancare.

Sminuzzare, tagliar in pezzi minuti.] Minutatim concidere Cato c. 132. 2. Minutim comminuere. Colum. l. 4. cap 14.

Sminuzzato.] Minutatim concisus, sa, sum, ex Colum.

Smisuratamente, vedi eccessiuamente.

Smisurato, vedi eccessiuo.

Smoccatoio, vedi smoccolatoio.

Smoccolamento, lo smoccolare.] Emunctio, nis, fœm. gen. & 1. l. ex Quint. l 11. c. 3. 2. Apomyxis, is, f. gen. 3. & 2. b. græc.

Smoccolante, partic. che smoccola.] Emungeos, ntis, o. g. & 1 l ex Plaut.

Smoccolare, tor via la parte arsa dello stoppino.] Emungo, gis, xi, ctum, 3. l. Plaut. 2 Lucernæ, vel candelæ fungum demere, vel detrahere, ex Virg. 1. Georg & Plaut. Asin. 3. Exfungo, as, aui, atum, apud Viues, & Amalth. Ooom.

Smoccolato, particip.] Emunctus, ta tum, 1. l. ex Plaut. & Horat.

Smoccolatoio, strumento di metallo, col quale si smoccola.] Emunctorium, rij, n g 1. & 3 l.

Smoccolatura, la parte nel'o stoppino già arsa.] Fungus, gi, mascul. gen. Virg 1. Georg. Scintillate oleum, & putres concrescere fuogos 2. Apomyxia, xiæ, fœm gen, a. 2 b græc.

Smodare, e dismodare, Fior anco trasmodare, cioè vscir di modo, e passar i termini.] Modum excedere. Liu 6 bel. Pun Alia vera, alia assimulata, admiratiooia humanæ io eo iuuene excesserant modum. 2. Modum transire. Cicer 4 Tuscul. P. Rutilius ægrè tulit fratris repulsam consulatus, sed tamen non transisse modum videtur, quippe, qui ob eam causam à vita recesserit. 3 Modum transcendere. Colum. lib. 1. cap. 3.

Smodatamente, e dismodatamente, e smoderatamente, Fior. anco trasmodatamente, auuerb. cioè senza modo, ò misura.] Sine modo. Corn. Cels. lib. 2. cap. 7. Mulieri grauidæ sine modo fuse aluus elidere partum potest. 2. Immoderatè, 1. 4 5 l. 2 3 b. Cicer. 1. off. Vt aduersas res, sic secundas immoderatè ferre leuitatis est. 3. Immodicè, 1. 4. l. 2. 3 b. Cic 4. Tuscul.

Smodato, dismodato, e smoderato, Fior. ancor trasmodato, che non hà modo, ò misura. . Immoderatus. ta, tum, 1. 3. 4. l. 2. b. Cic. ad Att. lib 1. Tu non vides Alexandrum, Aristotelis discipulum summo ingenio, summa modestia, postea quam rex appellatus fit, superbum, crudelem, immoderatum fuisse? 2 Immodicus, ca, cum, 1. l. 2 4. b. Colum. lib 1. cap 3. C. Licinius damnatus est, quod agri modum immodica possidendi libidine transcendisset.

Smontare, vedi scendere.

Smorsamento, il trarre, ò leuar il morso] Fræni detractio, ex Cic 1. de fin. & Plin de Viris Illustr. 16. 2. Fræni ademptio, ex Cic. pro Mil. & pro Dom

Smorsare, trarre, ò leuar il morso.] Frænum detrahere. Plin. de Vir. Illustr 16. Quum victoria nutaret magister equitum, equis frænos detrahi iussit, vt irreuocabili impetu ferrentur. 2. Frænum demere, ex Cicer de Clar & Plaut. io Truc. 3 Frænum adimere, ex Cic. pro Mil. & Plaut. io Epid.

Smorto, esangue, pallido.] Pallidus, da, dum. Ouid. 2. de Art. 2. Exanguis, & hoc gue. Cic. ad Heren.

Smorzamento, vedi spegnimento.

Smorzare, vedi spengere.

Smouere, suellere.] Conuello, is. Cicer. 6. Ver. Verres simulacrum Cereris sacrario Catinæ conuellendum, auertendumque curauit.

Smuramento, assabricamento, dissacimento di muro, ò di fabrica] Destructio, ois, f g. Suet in Gal. c. 12. 2 Structuræ, vel ædificij demolitio, ex Cic. 4. Ver. & Colum l. 1 3. Structuræ, vel ædificij disturbatio, ex Cic. 3 offic. Vtilitatis specie in Repub. sæpissimè peccatur, vt in Corinthi disturbatione nostri.

Smurare, ò i fabricare, cioè disfar il fabricato, ò murato.] Demolior, iris, 1. 2. l. 3 b Cic. 1. offic vbi habetur: domum demoliri, & in Top. vbi habetur, parietem demoliri. 2. Destruo, is, 1. l. 2. b. Cicer de Sen Nauem, aut ædificium idem destruit facillimè, qui construxit. 3 Diruo, is, 1. l. 2 b T. Liu. lib 1. ab Vrbe Iam fragor tectorum, quæ diruebantur, vltimis vrbis partibus audiebatur. 4 Deturbo, bas, 1. 2 l. Cicer ad Q. Fr. lib. 3. epist 8. Si cœmentum bonum haberem, deturbem ædificium? quod quidem quotidie mihi magis placet. 5. Disturbo, as, 1. 2. l. Cicer. 5. Phil. Huc nisi venissem Calendis Septemb. Fabros se missurum, & domum meam disturbaturum esse dixit.

S N

SNamorarsi.] Missum facere amorem. Plaut Mar. 3 Dico esse iturum me mereatum; si velit 1 Amorem missum facere me, dum illi obsequar.

Snaturale, e snaturato, addiett. dicesi à cosa, che è fuor di natura] Naturæ alienus, na, num, ex Corn. Cels l. 4 c 5. & Cic. 1 de fin. 2. Naturæ dissentaneus, a um, ex Cic. 2. de Nat. & io Part.

Snello, agile, vedi agile.

Snervare, e disnervare, tagliar, ò guastare i nerui, e per metafora debilitare.] Eneruo, as. Cic. de Senec. 2. Neruos incidere. Idem a pro leg. Agr. 3. Neruos frangere. Quint. l. 1. c. 2.

Snervato, debole.] Eneruatus, ta, tum. Cicer. pro Sest. 2. Debilitatus ta, tum. Cicer 2. de orat. 3. Eneruis, ue. Quint. lib 9. cap. 24. 4. Eneruus, ua, uum. Apul lib. 8. Asi aur.

Snodare, sciogliere, vedi sciogliere.

Snodamento, e disnodamento; disfacimento, e scioglimento di nodo] Enodatio, nis, f. g 1 2 & 3 l 4. b. Cic. in Top Res est enodationis indigens. 2 Nodi expeditio, ex Cicer. 5. ad Att. & 1 de Diu. 3. Nodi explicatio, ex Q. Curt. lib. 3. 4. Nodi solutio, ex Horat. 3. carm. od. 21.

Snodare e disnodare, sciorre, ò leuar via i nodi] Enodo, das, 1 & 2. l Gel lib. 13. cap. 10 Labeo Antistius ea præcipuè scieotia ad enodandos plerosq; iuris laqueos vtebatur. 2 Nodum expedire. Cicer. ad Att. lib 5 Cæsari nullus honos à senatu habeatur, dum hic nodus expediatur. 3. Nodum explicare. ex Q Curt. lib. 3. & Plaut. in Mil. 4 Nodum soluere. Horat. carm lib 3. od 21. Segnesque nodum soluere gratiæ 5 Nodum dissoluere, ex Cicer. de Vo. & In orat. 6 Nodum resoluere. Plin. lib. 8 cap. 12. Cauent hoc dracones, ob idque gressus primùm alligant cauda; Resoluunt Elephantes nodos manu. 7. Nodum diuellere. Virg 2 Aen. Ille simul manibus tendit diuellere nodos. 8 Abnodo, das. Colum. lib. 4. cap. 4.

S O

SO certo che.] Non vereor ne non. Cic. ep.

Ti sò dire, che tu stai fresco.] Omnino præclarè te habes. Cic 4. Verr.

Quanto sò, e posso.] Etiam, atque etiam. Cicer. Att. lib. 8.

Soana, città di Toscana, d'onde trasse origine Gregorio Settimo Pontefice Romano.] Soana, oæ. Ptolem.

Soanese, di Soana.] Soanensis, & hoc nense. Plin. l. 10.

Soaue

Soaue, vedi ſuane.

Sobornare, ſi dice di teſtimonij, acciò dichino il falſo.] Teſtes ſubornare, vel impoonere. Cic. pro Cec. Fictus teſtis ſubornari ſolet, & imponere falſæ tabulæ. 2. Subijcere. Quiot. lib. 5. cap. 7. 3. Submittere. Cic. in Ver Iſte tamen ſi eſt ſingulari audacia, tamen ad pupillæ matrem ſubmittebat.

Sobriamente, temperamente.] Sobriè Cic. 1. off.

Sobrietà, aſtratto di ſobrio: temperanza nel mangiare, e nel bere.] Sobrietas, tis. Sipont. io Mart. ep 9 Sobrius quaſi ſine ebrietate; à quo ſobrietas, & ſobriè aduerbium.

Sobrio, temperato nel mangiare, e nel bere.] Sobrius, a, um Cic 4. Acad.

Socchetto, dimiout. ſocco piccolo.] Socculus, li, maſc. geo. Plin. l. 37. c. 2. Pompeius tolerabilem fecit cauſam Caij Principis, qui ſuper omoia muliebria, ſoceulos induebat è margaritis.

Socco, calzare vſato da gli antichi hiſtrioni di Comedia.] Soccus, ci, maſcul. gen. Quiot. lib. 10 cap 2. Nec comœdia in cothurnos aſſurgit, nec tragœdia ſocco ingreditur.

Chi porta il ſocco.] Soccatus, ta, tum. Sen l. 2 de Ben. Furioſè ſuperbus fuerat, qui de ſtipite viri conſularis ſoccatus audiebat.

Soccorrere, ſouuenire, aiutare.] Succurro, ris. Cicer. 3. Ver. Filius ad ædes contendit, vt, & vitæ patris, & pudicitiæ ſororis ſuccurreret. 2 Subuenio, nis, 2. b. Plio. l. 26 cap. 7. Sanguinem expuentibus ſubuenit agaricum. 3. Opem ferre, cum Dat. Cic. Att. l. 8.

Soccorſo, aiuto.] Præſidium, dij, Curt. lib. 3. 2. Auxilium, lij. Curt lib. 3 3. Subſidium, dij. Cicer pro Seg. Man.

Mandar ſoccorſo.] Auxilium, ſeu præſidium mittere. Curt. lib. 3.

Venir in ſoccorſo.] Suppetias ferre. Plaut. Menæch. 2. Suppetias aduenire. Plaut. Epid 1 3. 3 Suppetias afferre. Plaut. Men. 4 Suppetias venire. Celſ lib. 12. Comm.

Socera, la madre della moglie, vedi ſuocera.

Socero, vedi ſuocero.

Sodamente, auuerb. con ſodezza.] Solidè, 1 & 2. b. Plaut. in Trin. Neque noui, neque natus nec ne is fuerit, id ſolidè ſcio.

Sodezza, fermezza, vedi ſaldezza.

Sodisfare, dar ſodisfattione.] Satisfacio, cis. Cic. ad Att. lib 7.

Sodisfattione.] Satisfactio, nis, fœmin gen. Cic lib 7. ad Trebat. Tu me inſimulas, nec ſatisfactionem meam accipis.

Sodo, maſſiccio.] Solidus, da, dum. Cicer de Vniuerſ. Nihil tangi poteſt, quod careat ſolido: ſolidum autem nihil quod terræ ſit expers.

Sofferente, vedi longanimo.

Sofferenza, vedi patienza.

Soffiamento, il ſoffiare.] Flatus, tus, maſc. gen. & 1 l Plio. lib 11. cap 10. 2. Flamen, minis, neut gen. Cic. 2 de Nat. 3. Spiritus, tus, m gen. Plaut Mil. Tu legiones difflauiſti ſpiritu.

Soffiamento di naſo.] Narium emunctio. Quint. l 11. c. 3. Narium emunctio frequentior, non ſine cauſa reprehenditur.

Soffiare, mandar fuora il fiato à bocca ſocchiuſa.] Flo, as, aui, atum. Plaut. Moſt. Simul flare, ſorbereque haud factu facile eſt, ego hic eſſe, & illic ſimul haud potui. 2. Flatum edere, vel emittere, ex Cic. pro Seſt.

Soffiare à qualche coſa, ò luogo.] Afflo, flas, cum Accuſ. Col l. 8 c. 5.

Soffiar bene, ò molto.] Perflo, as. Col l 2 c. 21.

Soffiar' in quà, e'n là.] Difflo, as. Plaut. in Mil. Tu legiones difflaſti ſpiritu, quaſi ventus folia.

Soffiar dentro.] Inſlo, flas. Var. lib. 3. cap 13. 2 Spiritum adigere, cum Accuſ. & præp In. Plio lib 8. cap 45. Boues lauatioue calidæ aquæ traduntur pingueſcere, ſi quis inciſa cute ſpiritum arundine in viſcera adigat.

Soffiar giù.] Deflo, as Plin. l. 28. c. 2.

Soffiar sù.] Sufflo, as Plin l 34. c 1.

Soffiar inſieme.] Conflo, as. Plin. l 35. c. 11.

Soffiar fuori.] Efflo, as. Plin. l. 9. c. 6. Ora balenæ habent in frontibus: ideòque ſumma aqua natantes, in ſublime nimbos efflant.

Soffiar nel cibo per affreddarlo, ò nettarlo.] Cibum deflare. Plio lib. 28. cap. 2. Cibus è manu prolapſus reddebatur vtique per menſas, vetabanque mundiciarum cauſa deflare.

Soffiar nel fuoco.] Ignem conflare. Plin. lib. 35. cap. 11. 2. Ignem ſufflare. Plin. lib. 34. c. 8. Puer ſufflans languidos ignes.

Soffiarſi il naſo.] Se emungere. Auth ad Her. lib. 4. Tota res relinquitur in ſuſpicione, vt ſi falſamentarij filio dicas: Quieſce tu, cuius pater cubito ſe emungere ſolebat.

Soffietto, ſtrumento di cuoio da ſoffiar nel fuoco.] Follis, lis, maſcul gen. Plaut. in Aul. Quin, quom it dormitum, follem obſtringit ob gulam, ne quid animæ amittat.

Soffio, e ſoffiamento, vedi ſoffiamento.

Soffione, ſaltarello, carta ſtrettamente legata in molte pieghe, con poluere dentro da pigliar fuoco.] Crepitaculum chartaceum, vel papyraceum. Quint. l 9. cap. 4.

Soffitta, e ſoffitto: ſotauolamento ſemplice, ò lauorato, che per ornamento ſi fà a' palchi, come di camere, ſale, e chieſe.] Lacunar, ris, o. g 1. b & 2. l. 3. b. in rect. & l. in obl. Cic Tuſc 5. Dionyſius in hoc medio apparuit fulgentem gladium è lacunari, ſeta equina appenſum demitti iuſſit, vt impenderet illius beati ceruicibus. 2 Lacunarium, rij, n. g. 1. & 4. b. 2 & 3. l Vitr. lib 6 c. 10. Habent autem eę domus veſtibula egregia, porticuſque periſtyliorum, albarijs, & tectorijs, & ex inteſtino opere lacunarijs ornatas. 3. Laquear, aris, n g 1 & 2 b. & 3. l. in rect. & l. in obl Plin. l. 33. c. 3. Laquearia, quæ nunc, & in priuatis domibus auro teguntur, poſt Carthaginem euerſam primo inaurata ſunt in Capitolio, cenſura L. Mummij 4 Laquearium, rij, n. g. 1. 2 & 4. b & 3. l. Sipont. in Mart. A lacus fit lacunar à quo lacunarium, & per antiſtichon, laquear, & laquearium. 5. Tectum lacunatum ex Cic. 2 de leg & Plin l 15 c 10 cuius eſt, oucleos lacunatis includit tectis. 6. Tectum laqueatum. Cic 2 de leg. Equidem qui nunc primum huc venerim, ſatiari non queo, magnificaſque villas & pauimenta marmorea, & laqueata tecta contemno.

Soffittare, far la ſoffitta, ouer ſoffitto.] Lacuno, nas, 1 b. & 2. l. ex Ouid. 8 Metam & Guil. Mor. & Ambr. Cal 2. Lacunari tegere, ex Cicer. Tuſcul. 5 & Var lib 3. c 7 cuius eſt, camera tectua 3 Laqueari contegere, ex Plin lib. 33. & Colum lib. 1 cap 6. cuius eſt, horreum camera contectum.

Soffittato, che hà ſoffitta, ouer ſoffitto.] Lacunatus, ta, tum, 1. b. 2. & 3 l ex Plin. lib. 15. c. 10 2. Laqueatus, ta, tum, 1. & 2 b. & 3. l Cicer. 3. Ver cuius eſt: Tectum pulcherrimè laqueatum. 3 Lacunari, tectus, cta, ctum, ex Varr. lib. 3. cap 7.

Soffitto, vedi ſoffitta.

Soffogare, vedi ſtrangolare.

Soffrire, tolerare, vedi patire.

Sofiſma, argomento fallace, che pecca, ò ne' termini, ò nella figura] Sophiſma, matis, n gen Cic. 2 Acad. Stilbonis, Diodori, & Alexini contorta ſunt, & aculeata quædam ſophiſmata: ſic enim appellantur fallaces concluſiunculæ 2. Cauillatio, nis, f. g. Sen. l 19 ep 11. Quid vocentur latinè ſophiſmata, quæſiſti à me, multi tentauerunt illis imponere nomen, nullum hæſit videlicet, quia res ipſa non recipiebatur à nobis, nec in vſu erat, nomini quoque repugnatum eſt. Aptiſſimum tamen videtur mihi, quo Cicero vſus eſt, cauillationes vocat, quibus quiſquis ſe tradidit, quæſtiunculas quidem vafras neſcit. Ceterum, ad vitam nihil proficit. 3. Captio, f. g. Cic. de Fat Omnes iſtius generis captiones eodem modo refelluntur. 4. Cauillatus, tus, m g. Apul. in Aſin. l 8.

Sofiſma Logicale.] Sophiſma dialecticum, ex Sen. & Cic 2.

Captio dialectica. Cic.2. de fin.

Sofista, che vsa sofismi] Sophista, stæ, vel sophistes, stæ, m. g. 1. b. a 1. Cic. a. Acad At quis est hic? num sophistes? sic enim appellantur ij, qui ostentationis, aut quæstus causa philosophantur.

Sofisticare, vsar sofismi.] Cauillor, aris. Cicer. de orat.

Sofisticaria, vedi sofisma.

Sofistico.] Cauillator, ris. Cic. ad Att. l. t.

Sofocle, nome proprio di quattr'huomini, due de' quali furon poeti tragici, il terzo grammatico, il quarto Capitano Ateniese.] Sophocles, clis, 1. b. & a. com. Plin. lib. 7. cap. 29. Sophoclem tragici cothurni principem defunctum sepeliri liber pater iussit, obsidentibus mœnia Lacedemonij, Lysandro eorum rege inquiete sæpius admonito, vt pateretur humari delicias suas.

Di Sofocle, addiett. possess.] Sophocleus, a, um, 1. b. 2 com. & 3. l Cicer epist. l. 6 epist 18 Sed tu nullos ne tecum libellos? an pang s aliquid sophocleum? fac opus appareat. Virg. ecl. 8. Sola sophocleo tua carmina digna cothurno.

Soggettamento, il soggettare.] Subiectio, nis, f. g. ex Cic. 3. de or. & Auth ad Heren. l. 4. 2 Subiectus, ctus, m. gen. ex Plin. l. 26. c. 15.

Soggettare, far soggetto.] Subijcio, cis. Sen. l. 5 ep. 37. Si ius tibi omnia subijcere, te subijce rationi multos reges, si ratio te rexerit.

Soggettare spesso.] Subiecto, ctas. Virg Georg. & Ouid 4. Metam. 2. Subicito, tas, 3. b Plaut. Casin Nunc situ venis subicitare me, proba est occasio.

Soggettatore, colui che soggetta.] Subiector, ris, ex Cic. 2. in Cæc.

Soggettatrice, colei che soggetta.] Subigatrix, cis. Plaut. Persa. 6.

Soggetto, addiett. sottoposto, esposto] Obnoxius, a, um. Cels. l. 1. c. 3. Omnibus morbis obnoxia maximè infirmitas est 2. Opportunus, na, num Plin. l. 9. cap 51. 3. Subiectus, a, um. Cic. 3. Tusc Homo miserijs subiectus.

Soggetto, suddito, vassallo, vedi suddito.

Soggetto, cioè materia, vedi oggetto.

Soggiacere, stat sottoposto.] Subiaceo, ces, cui. Colum. lib. 10.

Soggiogare.] Subigo, gis. Cic. pro Corn. Bal. 2 Sub imperium, ditionemque subigere. Cic. 3. Ver 3 In suam potestatem, ac ditionem redigere. Cic. de leg Agr. 4 Subiugo, as, 2. b. Claud 4 Pan.

Soggiogato.] Subactus, a um. Cic. pro Fon.

Soggiornare.] Diem ducere. Sen. Thyes.

Soggiungere, Sen. soggiongere.] Subijcio, cis, eci, ectum. Var. 1. de Re rust. cap. 7. 2 Subiungo, gis. Plin. ep. 153.

Soglia, Fior. anche foglio, e sogliare, & altrimente limitare] Limen, minis, neut gen 1 l Plin. l. 7 c. 35 Q. Aemilius Lepidus ingrediens, incusso pollice limini cubiculi, expirauit.

Soglia di sopra] Superliminare, ris, n g. 3. l 4. b Plin l. 28. cap. 4 2 Limen superum Plaut in Merc. Limen superum, Inferumque salue, simul autem vale 3 Hypetthyrum, ri. Vitru. l. 4. c 6.

Soglia di sotto.] Limen inferum. Plaut. in Merc. 2 Hypothyrum, ri, n g Vitr l 4 c. 6.

Di soglia, addiett.] Liminaris, & hoc liminare, 2. & 3. l. a. b. Nicol. Perott. in Mart ep 31.

Sognante, particip che sogna.] Somnians, tis, om g Cic. 2. de Nat. Si ita natura paratum esset, vt ea dormientes agerent, quæ somniarent; alligandi essent omnes, qui cubitum irent, maiores enim, quàm illi insani, efficerent motus somniantes.

Sognare, far sogni, hauer sogni.] Somnio, as, 1 l. a b ponitur absolutè, vel cum Accus. vel cum Infin Plin l. 10. cap. 75. Hominem somniare, equos, canes, boues, pecora, capras palam est. Ob hoc creditur, & in omnibus, quę animal pariunt. De ijs, qua ous gignunt, incertum est, sed dormire ea, certum. Cic a de Nat a. Somnium videre. Ouid 9 Met. Cur hæc ego somnia vidi? 3 Insomnium videre. Plin l 5 c. 8. Atlantes degeneres sunt humani ritus, si credimus. Nam neque nominum vllorum inter eos appellatio est 1 & Solem orientem, occidentemque dira imprecatione contuentur, vt exitialem ipsis, agrisque neque insomnia vi sunt, qualia reliqui mortales. 4 Somnium somniare Plaut. in Rud. Mirum, atque inscitum somniaui somnium. 5 Somnium cernere. Lucr. l. 3. de Rer. nat.

Sognar impertinenze] Ineptias somniare Col. l. 1. c. 8 Socors, & somniculosum genus id mancipiorum, otij, campo, circo, theatris, aleæ, lupanaribus consuetum nunquam non easdem ineptias somniat.

Sognare alcuno.] Quempiam somniare. Ter Eun. act. 2. sc. 2. Me somnies, me expectes, de me cogites.

Sognare oscenità, ò libidine.] Venerem per somnium imaginari. Plin. lib. 20. cap. 13 Generationem aiunt impediri hoc cibo, idest ruta: Ideò profluuio genitali datur, & Venerem crebro per somnia imaginantibus.

Chi sogna molto.] Somniosus, sa, sum. Plin. lib. 28. cap. 19. Somniosus fieri, lepore sumpto in cibis Cato arbitratur. 2 Insomniosus, sa, sum, Cato de Re rust. c 157. Omnis, qui insomniosus est, hac eadem curatione sanum facies.

Sognarsi, inteso personalmente.] Somniari. Plin l. 28. c 4. Aristoteles, & Fabianus plurimum somniari circa Vernum, & Autumnum tradunt: magisque supino cubitu, at prono nihil.

Sognatore, che sogna.] Somniator, ris, masc. gen. Scopas in Spic.

Sogno, apprensione di fantasmi, che si fa dormendo.] Somnium, nij, neut gen Plin. lib. 7 cap 59. 2 Visum quietis. Cic. 1. de Diu. 3. Visum somnij. Cic 1. Tusc. 4 Visum somniantis. Cicer 1. de Diuin. Ita à principio inchoatus est mundus, vt certis rebus, certa signa præcurrerent, alia in Ilellis alia in somniantium visis, alia in furentium vocibus 5 Insomnium, nij, n g Plin l. 20 c. 17. Andum insomnia leuat, suspensum in puluino.

Sogno falso.] Visum vanum Plin l. 20. c. 84. A vino, & à cibis proalma, atque in redormitatione vana esse visa propè conuenit.

Sogno libidinoso.] Veneris somnium. Plin l. 20. c. 20 Portulaca Venerem inhibet, Venerisque somnia 2. Venereum somnium, ex Plin. & Cicer. 3. Veneris insomnium. Plin. l. 26. c 10. Veneris insomnia adimit nymphæa à ieiuno pota, & in cibo sumpta.

Sogno pazzesco] Somnium lymphaticum. Plin l. 26. c. 8. Lonotopodij semen potum lymphatica somnia facere dicitur.

Cagionar sogni, far sognare.] Insomnia facere. Plin. lib. 18. c 12 Fabacia Dijs in sacro est, præualens pulmentari cibo, & hebetare sensus existimata in somnia quoque facere. 2 Somnia facere. Plin. l. 26. c. 8.

Hauer sogni allegri.] Somnijs vti iucundis. Cicer. 5. de fin.

Sogno spauentoso, od' inquieto.] Somnium tumultuosum. Plin. lib. 26. c. 8 Tumultuosa somnia facit semen nymphææ.

In sogno.] Per somnium Cic a de Diu. An Aesculapius potest nobis præscribere per somnium curationem valetudinis, Neptunus gubernantibus non potest. 2 Insomnijs. Cic. 2 Acad. Eadem est in somnijs species eorum, quæ vigilantes videmus.

Sola, corame della scarpa, vedi suola.

Solamente, soltanto, e solo, auuerb limitatiuo.] Modò, 1. a b. Cic. de orat. Hæc omnibus, qui ea mediocriter modo considerant, pertractata esse possunt 2 Solùm, 1. l. Cic. a. de leg Academia, & Zeno de re vna solùm dissident, de cæteris mirificè congruunt. 3. Tantùm, 1. l. Cicer. Parad. Nomen tantùm virtutis vsurpas, quid ipsa valeat ignoras. 4 Dumtaxat, 2. l. 3 b. Cic. de Am. Colent ur quidam simulatione amicitiæ dumtaxat ad tempus. 5 Solummodo, 1 a l. 3 4. b. Sipont in Mart. Modò interdum pro tantum accipitur. à quo solummodò, & tantummodò. 6. Tantummodò Sipont. supra cit.

Non solamente, ma anco] Non solum, sed etiam. Cicer de Senect. a. Non solùm, verùm etiam Id. ibidem. 3. Non tan-

tantùm, sed etiam. Id. ibidem. 4. Non modò, sed etiam Id de Amic 5 Non modò, verùm etiam Id. ibidem. 6. Non tantummodò, sed etiam. Cel. l. 1. c. 3 Tu enim non dormiendum tantum modo ieiuno est, sed etiam in posterum diem permanendum.

Solana, loggia da star al Sole.] Solarium, rij. Plaut in Mil. Neque solarium apud nos est, neque hortus vllus, neque fenastra, nisi clatrata.

Solare, addiett. di Sole.] Solaris, & hoc re, 1. & 2. l. Corn. Cels. à quo dicitur herba solaris.

Solaro, Sen solaio, Fior panimento, ò piano delle stanze di sopra.] Cassatio, nis, fœm gen. 2. 4 b. 2. 3. l. Plin. l 36. c. 25. Necessarium binas per diuersum coassationes substerni, capita earum præfigi, ne torqueantur, & ruderi nouo tertiam partem testæ tusæ addi. 2. Coaxatio nis, f g 1 4 b. 2. 3. l. Vitr. l. 7 cap. 1. Coaxationibus factis, fi erit, silex si non palea substernatur, vti materies ab calcis vitijs defendatur. 3 Contabulatio, nis, f g 1. & 4 l 2. 3. & 5 b. Cæs. 2. bel. Ciuil Vbi turris altitudo perdura est ad contabulationem, eam in parietes instruxerunt, & c. 4. Contignatio, nis, f g. 1 2 3. l. 4 b. Liu dec. 3 l 1. Nunciatum est foro boario bouem in tertiam contignationem sua sponte scandisse, atque inde tumultu habitatorum territum, se se deiecisse. 5. Tabulatum, ti, neut. g Cato lib. 3.

Solaro di naui, ò di torri.] Tabulata, torum, n. gen. Cæs. 6. bel Gal.

Far il solaro.] Contigno, as. Plin. lib 9. cap. 3. Gedroas Alexandri milites prodidere belluarum ossibus tecta contignare. 2. Contabulo, as. Cæs. 3. bel. Gal. 3. Coaxo, as. Vitr. lib 7. cap. 1. 4. Coasso, as. Sipont in Mart. epist 3.

Solario, 3. l. esposto al sole, vedi aprica.

Solazzare, pigliare piacere.] Oblecto, aris. Cic. ad Cæl. l. 2. In communibus miserijs hac tamen oblectabar specula. Idem ad Q. Fr. l. 2. Ego me in Cumano, & Pompeiano, præter quam quod sine te, cæterum satis commodè oblectabar.

Solazzo, piacere, vedi spasso.

Solcare, far solchi, proprio di chi ara.] Sulco, cas. Plin. l. 9. c 6 2 Sulcum ducere. Id. Plin.

Solcar' à fondo, far solchi profondi.] Penitus, vel altè sulcare. Col. lib. 2. cap. 2. Terram altè rescindere plurimum confert, nàm penitus aruis sulcatis, maiore incremento segetum arborumque fœtus grandascunt 2. Sulcum altè imprimere. Cicer. 2 Diu. Iagetes quidam dicitur in agro Tarquiniensi cum terra araretur, & sulcus altiùs esset impressus extitisse repentè.

Solco, vestigio, che lascia il vomere in arando.] Sulcus, ci, m g. Varro l. 1. de Re rust. c. 29. Qua aratrum vomere lacunam fecit, sulcus vocatur.

Soldamento, & assoldamento, il soldare, ò assoldare, cioè il far soldati] Militum electio, aut electus, ex Cic. ad Att. l. 8 & Col. l. 2. c. 2 2. Militum collectio, ex Cic 7. Ver. & pro Leg Man. 3 Militum coactio, ex Cæs. 5. bel. Gal. & Suet. in Vesp. c 1. 3 Copiarum comparatio, ex Cic. l. 12. ep 5 & pro leg. Man.

Soldare, assoldare, far esercito, ò soldati.] Milites legere. Cic ad Att l 8. 2 Milites colligere. Cic 7. Ver 3 Milites cogere. Cæs. 5 bel. Gal 4 Milites contrahere. Cicer ad Att. 5 Copias parare. Sallust. in Iug. 6. Exercitum conficere. Cic. pro Leg Man. 7 Exercitum conscriberr, & comparare. Cic. 5 Philip 8 Copias parare, Tac lib. 13. 9. Exercitum facere. Cic 5. Phil 10. Exercitum conflare, Cic. pro Syll.

Soldatesca, voce introdotta dall'vso, e vale quantità di soldati] Milites, tum, m g & num. plur. Cic l. 3. c. 3 2. Militum manus, ex Plaut. Amph & Liu. 4. bel. Pun. & Quint. l. 10 c 1. cuius est: Oratorum manus. 3. Militum cohors, ex Cic 2. Catil. 4 Cohors militaris, ex Cic. pro Marc & 1. de or. 5. Manus militaris Senec. Agam.

Soldatesca di poca gente.] Manus parua, Sal. de Con. Cat. Memorare possem, quibus in locis maximas hostium copias Pop. Rom. parua manu fuderit. 2. Milites perpauci, ex Cic. l. 3. ep. 3.

Soldatesca di pochi pedoni.] Peditum manus paruula. Cic. ep. fam. l 11. Antonius paruulam manum peditum habebat inermium

Soldatessa, la femina del soldato.] Miles, tis, fœm. g 1. 2. b. Ouid. epist. 11 Et rudis ad partus, & noua miles eram. 2. Fœmina, vel mulier militaris, ex Sall. cuius est, homo militaris. 3 Mulier armorum, & militiæ gnara, vel sciens, ex Col. præfat.

Soldato, quegli che esercita l'arte militare.] Miles, tis, m. g. 2. l & 2 b Pomp. Fest. l. 12. Aelius militem à militi per antiphrasin dictum putat, eò quòd nihil molle, sed potius asperum quid gerat, sic ludum dicimus, in quo minimè luditur Sipont. A mille miles appellatur, quasi millesimus quisque.

Soldato nuouo, ò nouello.] Tyro, nis, 1. l. Cicer. offic. 2. Tyro milita. Cicer Philipp. 11. 2. Miles nouus, ex Cic. pro Coen & Plaut. Cas. 4. Neoptolemus, mi, m. g. 3. & 4. b. Virg. 2. Aen. 4. Miles rudis, & inexercitatus. Cicer. 2. Tusc.

Soldato vecchio, ò veterano.] Veteranus, ni, m. g. 1. & 2. b. Cicer ep. ad Octau. Extitisti tu vindex nostræ libertatis, vt tunc quidem optimis, & veteranis in vnum conductis, & duabus legionibus à pernicie patriæ ad salutem auocatis 2 Miles veteranus. Cic. Phil. 3 C. Cæsar nec postulantibus, nec cogitantibus, nec opinantibus quidem nobis, firmissimum exercitum, iniuncto ganere veteranorum militum comparauit. 3 Miles vetus. Liu. 10. bel. Maced Vt ij modò, quibus emerita stipendia sint, milites dimittantur; veteribus militibus tyrones immisceantur. 4 Miles exercitatus, & vetus Cic. 2 Tusc.

Soldato à cauallo.] Eques, itis, masc gen 1. & 2. b. Plaut. in Mil. Neque eques, neque pedes quisquam tanta audacia est.

Soldato à piè.] Pedes, ditis m g. 1. 2. b. Cæs 8 bel. Gal. Equitatum omnem, peditesque summæ velocitatis omnes ad castra præmittit.

Soldato per infermità, ò vecchiezza disobligato dal guerreggiare.] Miles causarius. Liu. 6 ab Vrb Exercitus ex causarijs, senioribusque à Lucio Quintio scribatur, qui vrbi mœnibusque præsidio sit.

Soldato di soccorso.] Miles auxiliarius. Asin Pol. ad Cic. l. 10 Militem non modò Legionarium, sed ne auxiliarium quidem vllum quoquam misi.

Soldato di mare.] Miles classiarius Cæs. 3. bel. ciuil.

Soldato venturiero.] Miles aduenticius, vel voluntarius. Turs. Nom

Soldato di guardia] Miles stationarius. Vlp 2. Miles præsidiarius Turs Laur hist l 4. c 19.

Soldato, che è in guarnigione.] Miles limitaneus. Calep.

Soldato, che fugge da gl'inimici] Transfuga, gæ, m Liu. 2. Perfuga, æ, m gen. Cicer. 3 Desertor, ris. Sueton. in Ner. cap. 34.

Soldato priuato, od ordinario.] Miles gregarius. Cic. pro Plancio. At id etiam gregarij milites faciunt inuiti.

Di soldato.] Militaris, & hoc re Veget l. 1. cap 7. Iuuentus militaris, & genere, & moribus debet excellere. Honestas enim idoneum militem, verecundia dum prohibet fugere, facit esse victorem. 2 Militarius, a, um, 1. & 3. l. 2. & 4 b. Plaut. in Pseud.

Da soldato, auuerb.] Militariter, 2. 4. b. 2. 3. l. Liu. 4. ab Vrb.

Esser soldato à cauallo.] Equo mereri, Plin. lib. 33. cap. 1. Eorum, qui equo meruissent filij bullam habebant, cæteri lorum.

Far la rassegna de' soldati à cauallo.] Equitum censum agere Gel l 4 c. 20.

Soldo, cioè paga che si dà al soldato] Stipendium, dij, n. g. Var. de Vita Pop. Rom. Stipendium appellabatur es quod militi semestre aut annuum dabatur.

Stare à soldo] Merere sub aliquo Liu. dec. 3. l. 2. 2. Merere stipendia. Cic. pro Mur. 3. Mereri stipendia. Id. pro Cæl. 4 Mereor, ris. Cic. de fio.

Soldo, moneta.] Solidus, di, mascul. gen. Lampr. in Alex.

Sole, pronunciato con o chiuso, pianeto principalissimo, e fon-

fontana di lume] Sol lis,m.gen Cic 1.de Nat.Sol dictus est, vel quia solus ex omnibus syderibus est :antus, vel quia cum est exortus, obscuratis omnibus solus apparet, a Solis sydus,ex Plin l.2. c 17 Vbi habetur.Mercurij sydus solare.ex Plin.l 2 & Corn Cels 4.Sydus masculum. Plin. l 2. c 100. Solis ardore siccatur liquor ; & hoc esse masculum sydus accepimus, torrens cuncta, sorbensque.

Sole leuante,sole che nasce .] Sol oriens. Cicer de somn. Scip.2 Sol exoriens. Virg.1.Georg.3 Sol nouus. Virg.2. Georg Sol primus. Iuuen. sat.2 3.Sol surgens Horat. 1. serm. sat 4.

Sole,che tramonta.]Sol occiduus.Gel l 9 c 7 2.Sol obiens. Cicer som.3.Sol cadens. Virg 3 Georg 4. Sol occidens. Cic 1. Tusc.

Sole tramontato] Sol occasus. Gel.l.17 c.2

Sole che stà per tramontare Sol in occasum decliuis.Plin. l.8.cap.50.Captas in occasum decliui sole,in pascuis negant contueri inter se se, sed auersas iacere: reliquis autem horis aduersas.

Innanzi al tramontar del sole .] Ante solem occidentem. Plin.l.21.c.17.

Nel tramontar del sole, mentre il sole tramonta .] Solis occasu. Plin.l 2.c 34.

Sole ardente, ò cocente .] Sol acer. Plin. lib.14. cap.8. 2.Sol ardens. Colum. lib.6. cap.12. 3.Sol igneus. Virg. 4 Georg.

Sole basso.] Sol humilis. Plin. lib. 2. cap 99 Caelestes arcus apparent sublimes humili sole, humilesque sublimi.

Circa la leuata del sole.] Sub ortum solis Liu. dec. 3. lib. 10.

Circa il tramontar del sole.] Sub occasum solis. Liu .dec 3. l 10. 2.Supremo sole. Hor.1.ep 5

Star al sole.] Apricor, aris. Var. & Colum lib 8. c. 4. Amplum vestibulum, quo prodeat, & vbi apricetur.

Lo star al sole.] Apricatio,nis,f.g.Cic.Att l 2. ep.10 Ille sibi habeat suam fortunam : vnam mecum apricationem in illo Lucretiano tuo sole malim,quam omnia istiusmodi regna

Chi stà al sole.] Apricans,ntis,o.g Cic.5.Tusc.

Chi gusta di star al sole] Apricus,ca,cum. Virg 5. Aen. Apricis statio gratissima mergis . Pers. sat.5. Nostra vt Floralia possint aprici meminisse senes.

Chi gusta sommamente di star' al sole.] Apricissimus,ma, mum,ex Col.l 9.c 14.

Far ombra à chi stà al sole.] Apricanti officere. Cic.5. Tusc.

Tener' al sole.] In sole habere,cum Accus rei, Col.l 6.c.12. qui ait. Cytisum in sole habeto.

Giorno di sole, ò sereno.] Dies apricus. Colum.lib.9. cap 14.

A lume di sole.] Ad solem ex Col de arb.c 15 cuius est,ad Lunam putabimus.

Caldo del sole temperato .] Moderatus solis vapor. Plin. l.7.c 2.

Corso del sole.] Solis meatus. Plin l.2. cap 4 2.Solis iter. Plin.

Innanzi la leuata del sole.] Ante solem orientem, ex Plin. l.11.c.17.

Leuata del sole.] Solis exortus. Plin.l.11 c 11 Aut ad Her. 3.Solis exortus,cursus,occasus nemo admiratur propterea quod quotidie fiunt .

Leuato il sole] Sole exorto.ex Lucr. l.3. 2.Post solis exortum. ex Cic.

Col sole in faccia.] Aduerso sole, ex Cicer. de somn. Scip.

Col sole alle spalle.] Auerso sole Var.l.2.de Re rust cap.2. Ità pascere pecus oportet , vt auerso sole agat , caput enim ouis molle maximè est .

Passeggiare al sole.] In aprico spatiari . Horat. 1. ser. sat.8.

Solecismo.] Solecismus,mi,masc ul gen Gel lib 5. cap 20. Solecismus est impar, & inconueniens compositura partium orationis. Cels. lib.3. cap.20. Auct. ad Her. Solecismus est, cum pluribus verbis consequens verbum superiori non accommodatur. 2 Solæcum, ci, oeut gen. Gel lib.5. cap.20. Græci sicut barbarum, ità solæcum dixerunt

Far solecismo.] Solæcizo,zas,græc.2 Solæcisso,sas. Sipont in Mart ep 1 3 Solæcismum facere. Quint.l.1. cap.5.Per genus facit solæcismum.

Chi fà solecismo Solæcista,æ.Amal.Onom.

Solecismone, ò solecismaccio, accresce il Solecismo grande.] Solecismus immanis. A Gell.l 15 cap.9 Quanta,inquit, licentia, audaciaque Cæcilius hic fuit,cum fronte hilaro non fronte hilara dixit, & tam immanem solecismum nihil veritus est.

Solenne,addiett.] Solemnis,& hoc ne Iuuen sat.10 Cicer. pro Mil.

Soleoneggiare, e solennizzare, celebrar con solennità .] Solemniter celebrare,vel concelebrare.ex Liu.5 ab Vrb. & 5.bell Pun & Cas.3 bel.ciuil. 2 Solemniter peragere. Liu 5 ab Vrb. 3.Diem festum agere. Cicer. pro Sest.4. Diem festum agitare. Id 4.Ver.5.Diem festum celebrare.Id. pro Arch

Solennemente,auuerb] Solemniter. Liu.cit 2 Solemni ritu Val.Max l.1.c.1. Cum aliquid solemni titu peragendum est, sacrifico.

Solennità.] Solemnitas,tis,f g Gel lib.2 c.2 2 Celebritas, tis,f g Cic 3 off.

Solere, val esser solito, hauer in vsanza.] Soleo.es,t b. Cic. pro Rosc.Com Quid interest periurum, & mendacem? qui mentiri solet,peierare consueuit .

Soler souente , ò spesso .] Solito , as . Gel lib 7. cap 1. Legimus Scipionem Africanum solitauisse noctis extremo, priusquam dilucularet , in Capitolium ventitare.

Solfarolo, vedi zolfarolo.

Solfo , vedi zolfo.

Solidare,e consolidare.] Solido,as.Virg 1.Georg 2.Persolido,das,daui datum. Statius 1.Theb

Solimato, cioè arsenico raffinato.] Arsenicum sublimatum Matth in Diosc.lib 6. c 29.Qui arsenicum sublimatum hauserunt eos frequenter vomere oportet , poto semper prius butyro .

Solitario,chi è in vn luogo,doue non sia alcuno .] Solitarius,a um Cic.1. offic Solitario homini, atque in agro vitam agenti.

Solito,addiett.] Solitus,ta,tum Cic.de orat. 2.Consuetus, ta,tum. Ter.in Andr

Solito,sustant.consuetudine] Consuetudo, dinis, f g Cels. l.1 c.3. Quod contra consuetudinem est, nocet, seu molle,seu dutum est.

Conforme al solito.] Ad consuetudinem. Cicer. 2 de orat Ad Græcorum consuetudinem disputare. 2 Pro consuetudine Idem pro Arch Qua de causa pro mea consuetudine breuiter simpliciterque dixi &c. 3. More Cicer ad Opp. lib.11 4 De more Virgil 1. Aenvid. 5 Ex more Hor.2. ser sat.3 6.Moribus. Cic. pro Cec. Vt moribus deductio fieret. 7. Ad morem Quint. lib 4. cap.1.

Fuori del solito,ò dell'vsato] Præter consuetudinem. Cic. 2.de Diuin.

Più del solito ò dell'vsato.] Supra consuetudinem . Cel. l.2 c 2

Meno del solito .] Infra consuetudinem , ex Cels. loc. cit.

Contra il solito] Contra consuetudinem Cic.3.off 2 Contra morem Id ibidem.

Solitudine, luogo deserto .] Solitudo,dinis,f gen. Cas.6. bel.Gal.

Sollecitare,vale spronar qualch'vno .] Excito,tas Cicer. Bruto 2.Incito,as. Cicer.ad Papir. 3 Vrgeo,es. Cicer ad Att lib 8. 4 Instio, as, cum Dat pers. Cicer. pro Quint. Verùm quoniam tibi instat Hortensius , &c. vel cum Accus pers.Plaut.Curc.Si magis me instabunt ad Prætorem,fustem.

Sollecitare, vsar diligenza in qualche cosa.] Instare alicui rei Quint. l.7. c.3.

Sollecitatore,colui che sollecita.] Impulsor,tis, masc.gen. 2.2.l.

s.2 l. 3.b. in rect. & l. in obl. Cic de Prou Conf.

Sollecito.] Solers,tis,o g. 1.l. Cic.pro Rosc.Com.2.Sedulus,a um. Cic de Clar or.

Sollecitudine,affanno, tribolatione.] Sollicitudo,nis,f.g. 4.l s a. 3 b.Cic 3 off.

Sollecitudine , diligenza.] Sedulitas , tatis. Cic. pro Cec. fœmin. gen. 2.Solertia , æ , fœmin. gen. Cic. de Senect.

Solleticare , ò dileticare , toccare alcune parti del corpo , che fanno ridere.] Titillo, as , 1, b. Cicer. de fin

Solletico. ò diletico,stropicciamento de'le parti che muouono riso.] Titillatio,nis,f g Cic.de Senect.2.Titillatus, us,m g Plin.l 11 c 37.

Solleuare,alzare,vedi alzare.

Solleuare,inteso di tumulti.] Concito, tas , ex Cicer. pro Dom.

Solleuatione.] Concitatio,nis,f g.ex Cic.pro Dom.& Liu. vedi tumulto .

Solleuatore , quegli che sollena .] Concitator, ris , mascul gen. Cicer. pro Dom. Clodius concitator tabernariorum .

Solo aggett senza compagnia.] Solus,la,tum, 1 l.Cicer.4. Tusc Benè igitur nostri,cum omnia essent in moebis vitia quod nullum iracundia fędius, iracundos solos moebosos nominauerunt. 2.Vnus,na,num,1.l Plin. lib.7. in Procem Animantium vni homini luctus est datus, vni luxuria, & quidem innumerabilibus modis , ac per singula membra .

Solo,auuerb.vedi solamente.

Non solo,ma anco.] Non modò,sed & Suet in Claud.c.22. Pompeium , atque Syllanum non recusauit modo,sed & interemit .

Solstitiale,Sen.solstitiario,Fior di solstitio] Solstitialis, & hoc le,1 & 4 l a & 3 b.Cicer 3.de Vn.Astra per Cœlum penetrantia solstitiali se , & brumali reuocatione conuertunt .

Solstitio , tempo nel quale il Sole stà ne'tropici] Solstitium, tij, n.g 1.l. a & 3 b. Var 5. de ling. Solstitium dicitur,quòd sol en die sistere videtur. 2 Dies solstitialis . Cic 1.Tusc. Aristoteles ait apud Hypanium fluuium bestiolas quasdam nasci , quæ vnum diem viuant. Ea his igitur hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est , quæ verò occidente sole decrepita : eo magis si etiam solstitiali die . 3. Tempus solstitiale . Ouid.6. Fast.

Solstitio d'estate .] Solstitium , neut.gen. 1 b. Tursel. Nom.

Solstitiale d'inuerno] Bruma, mæ, fœmin.gen. Cic.2. de Diuin.

Soma,e salma , il carico che si pone a'giumenti .] Sarcina,næ fœmin.gen.1 l & 2.b Plaut Mostell Vnde aduenienti sarcinam imponam seni. 2.Onus, is,n.g.1.b.Hor. 1 serm.sat.9

Chi ha la soma indosso.] Sarcinatus,ta,tum,1.& 3 l & 2.b. Plaut in Pœn. Videns homines sarcinatos consequi . 2. Sarcina onustus a,um,ex Plaut.& Cic.

Tener soma adosso ,] Onus sustinere . Cicer. de Senect.

Metter la soma] Onus imponere. Cic in orat.

Appartenente à soma.] Sarcinarius, a,um, 2.& 3 l.& 4 b. Cæs 1 bel.ciuil qui ait : Sarcinaria iumenta .

Somaccia, accrescit. soma grande] Sarcina ingens, vel magna . Ouid. epist. 3. Non ego sum classi sarcina magna tuæ.

Somaro.somiere. Sen asino,vedi asino.

Someggiare , portar some .] Sarcinas vehere , vel deferre ex Cæs. 2. bel. Gal. 2.Vecturam exercere . Plpin. in leg.

Sometta,dimin soma piccola.] Sarcinula,læ,f.g 1.l.a.& 3. b.Catul ad Veran 25. Apta sarcinulæ , & expeditæ. 2. Sarcina exigua,vel parua ex Plaut & Plin.

Somiere,Fiorent.giumento da soma.] Iumentum sarcinarium Cæs.1. bel ciuil.Illi , & inopia pabuli adducti , & quod essent ad id expeditiores omnia sarcinaria iumenta interfici iubent . 2.Iumentum dossuarium. Var.de Re rust. lib.2. cap.10.

Ad quam rem habeant iumenta dossuaria domini.

Somiglianza, vedi similitudine.

Summa,cioè quantità.] Summa, mæ,fœm gen.1.l.Plaut.in Mil. Quanta isthæc hominum summa est? P. septem millia .

Somma, cioè il raccolto di più somme , & è termine aritmetico] Summa,æ,f g Plin. l 8 c.35. Quæ summa quadringenties sestertium colligebat

In somma,in sostanza] In summa. Plin.l.5.ep.

Sommamente.grandissimamente, auuerb superlat.in sommo grado.] Summè,1.& 2.l Plin. ep 141 Quæstorem in consulatu,mei summè obseruantissimum habui 2 Maximè 1.& 3 l,a.b Cic 1. off.Vt quisque maximè opes indigeat,ità ei potissimum opitulari. 3.Vehementissimè 1 2. & 5.b 3.4 & 6 l Cic Att lib 6 epist 8 Nos ethesiæ vehementissimè tardarunt 4 Maximoperè,1.l. 2 3.4.5 b. Cic. l. 3 ep.2.

Sommamento,il sommare.] Summæ subductio,ex Cicer.5. ad Att & 2 de orat.

Sommare,termine d'abachisti, e vale raccorre i numeri .] Summa subducere. Cic Att l.5 Collaudaui homines.Rectè , inquit Scaptius , sed subducamus summa . 2. Summam conficere Id. de leg. Agr. 3.Summam facere . Id. 4.Ver.

Sommatore , quegli che somma .] Summæ subductor , ex Cic.ad Att 2. de or.ac 3.Ver.

Sommariamente,auuerb compendiosamente, In compendio.] Summatim, 1.& 2.l, Cic de Ius ciuile summatim percipi sine doctrina potest. 2.Compendiario.5 2.& 4 l. 3.& 5.b.Sen l.10 ep.74 Ita dico Lucili,& te in Cœlum compendiario voco . 3 Compendio.Plaut Bacch Compendio verba multa iam faciam tibi . 4 Capitulatim,1. 2 3 b 4.l. de ijsdem breuiter , atque capitulatim attingam .

Sommario.] Summa, mæ,fœmin.gen.Cicer.de leg 2 Commentarius,rij,mascul gen. Idem. Att.lib.7. 3 Commentarium,rij,n.g.Id de Clar. 4.Summarium,rij,n gen Sen. epist. 39.

Sommergere,vedi annegare.

Sommergersi,affogarsi,vedi annegarsi.

Sommessamente. vedi humilmente.

Sommesso, ved humile

Sommettere, per sottomettere , vedi sottomettere.

Sommettere,humiliarsi, vedi humiliarsi.

Somministrare,e sumministrare.] Suggero,ris. Cic.2 de fin.2 Subministro,stras Cæs bel Gall.

Sommissione,humiltà, vedi humiltà.

Sommità,vedi cima.

Sommo,addiett sommamente grande, cioè grandissimo .] Summus,ma.mum.5.l.Col.l.1. cap.7.Nec sanè est vindicandum nobis quicquid licet . Nam summum ius antiqui summam putant crucem , Cic 2. de fin.Summus dolor plures dies manere non potest .

Sonaglie.] Crepundia,orum,neut.gen. Plaut.Cist Nam hic crepundia insunt , quibus cum te illa olim ad me detulit .

Sonagliera , collare d'animali pieno di sonagli.] Collare tintinnabulis distinctum , ex Var.2. de Re rust cap 8 & Plin.l.36 c 13.& Cic.6 Verr.

Sonaglio,campanello piccolo.] Tintinnabulum, li,n.gen. 3.l 4 b Plin l.36.c.13. 2 Crepitaculum æreum . Col.l.9. cap 12.

Sonaglio, quella bolla che fà l'acqua quando pioue,ò bolle,vedi bolla .

Far sonagli,inteso di acqua in neue.] Bullo,las Plin.lib.18. cap 35.

Far sonagli,in att.] Bullas facere,vel excitare. Corn.Celf. l 2. cap.5

Cosa.che fà sonagli,in neutro.] Bullans,tis,o.g.Plin.lib.4. cap.6.

Cosa,che fà sonagli, in att.] Bullas excitans, vel faciens, m g.Corn.Cels l 2 c 5.

Cosa , che hà sonagli .] Bullatus. ta, tum, 2 l. Pers Sat 2.

Sonante, particip.che suona,in neutr.] Sonans,tis,o gen & 2.b.Cicer. in orat. Idem sunt numeri non modò loquentium,

tium, sed etiam sonantium omnium, quæ metiri auribus possumus.

Sonare, in neutro, render suono] Sono nas, nui, nitum, 1.b. Cæs 3.bel.ciuil Pergami in occultis, ac remotis templis, quò præter sacerdotes, adire, fas non est, quæ græci adyta appellant, tympana sonuerunt. 2 Sonum edere. Plin. l 17.c.24. 3 Sonum fundere, Cic. 2. Acad. 4 Sonum reddere. Plin.lib.11. cap 51 7 Sonum dare. Virg 3. Georg. 6. Sonitum reddere. Cic. 1. Tusc. 7 Sonitum dare. Virgil. 3. Aeneid.

Sonare, in att. far render suono.] Sonitum excire. Luce l. 2. c. 3. 2. Sonitum facere Lucr. l. 6. 3 Sonum elicere. Cic. 2. de Nat. Itaque ad pingendum, adsculpandum, ad neruorum eliciendos sonos, ac tibiarum apta manus est admonitione digitorum

Sonar a giornata ò à battaglia] Classicum canere, vel concinere. Cæs. 3. bel. ciuil & Lucr. l 1. 2 Bellicum canere. Cic. pro Mur Omnia ista nobis studia de manibus excutiuntur, simul atque aliqua motus nouus bellicum canere cœpit.

Sonar à compieta] Ad psalmodiæ complementum, vel completorium campana signum dare, ex Cicer. & Græc.

Sonar à doppio, cioè l'vna, e l'altra campana.] Campanam, vel geminam, vel duplicem, vel vtranque pulsare, ex Plin l 9 c 31 & Horat. Turs Laur. hist. l. 5 c. 7. 2. Campanum æs, vel geminum, vel duplex, vel vtrunque pulsare, ex Anctoribus iam citatis.

Sonar à fuoco.] Incendij signum dare Turs Nom.

Sonar à martello, sonar à stormo, sonar à tocchi, diconsi quando la campana da vn lato solo si sona.] Campanam, vel campanum æs altrinsecus verberare, siue pulsare, ex Cic. 8. Phil. & Ouid ad Pison. & Sen. 10 Troad. 3. & Plaut. in Pseud. & Mil. qui plus semel vtitur voce, altrinsecus.

Sonar à mattutino.] Matutinæ psalmodiæ campana signum dare, ex Cic & Græc.

Sonar à mensa.] Epulandi, vel epularum ære campano signum dare, ex Cic.

Sonare à messa.] Sacrificij signum ære campano dare. Hor. Turs. Laur. hist. lib 4. cap. 7 Parœciæ Sacerdos turri conscensa ære campano sacrificij signum dabat. 2. Aere campano sacrificium, seu sacrificiale signum edere, vel dare, ex Plin. lib 16. cap. 36 cuius est: tibia sacrifica, & Cornel. Tac. lib. 2. cuius est: apparatus sacrificalis.

Sonar à morto.] Aere campano funebre, aut emortuale signum edere, ex Cic. & Plaut.

Sonar à predica.] Concionis sacræ signum ære campano edere, vel dare ex Tit. Liu. ab Vrb & Cicer. 7. Ver. 2. Signum concionale, aut concionantium ære campano edere, vel dare, ex Liu. 3. ab Vrb. & Cicer. ad Q. Fr. lib. 2. epist 7.

Sonar à Prima, Terza, Sesta, e Nona.] Ad Primæ, Tertiæ, Sextæ, & Nonæ horæ psalmodiam signum dare, ex Cic. & Græc.

Sonar à raccolta, termine militare.] Receptui canare. Cic. 12 Phil. 2 Receptui signum dare. Liu. l. 2. ab Vrb. 3. Recessum canere Ouid 1. Met.

Sonar à scempio, cioè vna campana.] Vel simplicem, vel vnam, vel alteram pulsare, ex Q. Curt. l. 4. & Hor. Turs. loco sup cit. Campanum æs, vel simplex, vel vnum, vel alterum verberare.

Sonar à Vespro.] Ad vespertinam psalmopiam campana signum dare, ex Cic. & Græc.

Sonar l'Auemaria.] Angelicæ salutationis signum, vel significationem ære campano dare, ex Cic.

Sonar l'Auemaria della mattina, mezzo giorno, e sera.] Angelicæ salutationis matutinæ, meridianæ, & vespertinæ campana signum dare, ex Cic. & Turs.

Sonar l'Auemaria de' morti.] Aere campano Emortualium precum signum dare, ex Cic. & Plaut.

Sonar la campana.] Æ campanum, siue campanam pulsare. Hor. Turs. Laur. hist. l. 4. c. 7.

Sonar la campana alla distesa, cioè con somma veemenza.] Vi summa, vel campanas, vel æra campana pulsare, Mass. l. 1. ep 9. Vbi verò angelicus hymnus intonuit, confestim æra campana vi summa pulsantur.

Sonar la leuata, cioè dar segno à suegliarsi, come si suole tra' Regolari.] Euigilandi signum ære campano dare, ex Cic.

Sonar molto, in neutr.] Persono, nas, 2.b. Cicer. pro Cæl. 2. Percrepo, pas, 2 b. Cic. 7 Ver.

Sonar dentro, in neutr.] Insono, nas, 2.b, Virgil. 2. Aen. 2 Increpo, pas, 2.b. Liu 1. ab Vrbe. Primo statim concursu increpuere arma, micanteſque fulsere gladij.

Sonar' insieme, in neutr.] Consono, nas, 2. b Plaut. in Amph. Liu. 6. bel. Maced 2. Concrepo, pas, 2.b. Cicer. 3. off.

Sonare intorno.] Circumsono, nas, 3.b. Liu. 3. ab Vrbe. & 7. bel. Pun.

Sonar scambieuolmente, in neut cioè risonare, ò rimbombare] Assono, nas, 2.b. Ouid 3 Met.

Planxerunt Dryades. plangentibus assonat Echo.

2. Resono, nas, 1. 2.b. Virg 5 Aen.

Sonare scordatamente, in neutr.] Dissono, as, 2, b. Colum. lib. 1. cap 1. 2. Discrepo, pas. 2.b Cicer. 1. off. Si fides, aut tibiæ paululum discrepent, id à sciente animaduertitur.

Saper sonare di chitarra, liuto, viola, od'altro strumento di corde.] Fidibus scire Ter Eun act 1 sc. 2.

Ia vbi hanc forma videt honesta virginem,
Et fidibus scire &c.

Sonare alcuno stromento, come arpa, Liuto, e simili.] Psallo, lis. Gel l 19 c 9 Scitissimos, qui canerent voce, & qui psallerent adolescentes habebat.

Sonare la cetera.] Cithara canere. Plin l. 10. c 22.

Sonare il cimbalo] Cymbalisso, as, 1. & 3 l. 2. b. Hemina, l 4. apud Non. Marc. Mulier cantabat tibijs Phrygis, & altera cymbalissabat. 2. Cymbalizo, zas, 1. & 3 l. & 2.b. Luc. de saltat.

Sonatore. quegli che son a stromenti di corde, ò minugia.] Psaltes, æ. Græc. apud Amalth. Onom 2. Psalterius, i. Cic. de Arusp. resp. 3 Cantator fidibus, ex Aul. Gel 4 Fidicen, nis, 1. 2. 3. b. Cic. de Nat. Deor.

Sonator di liuto.] Fistulator, ris, 2.b. 3 l. Cicer. 3. de orat.

Sonator di piua.] Tibicen, cinis, 2.l. Cicer. 3. de Nat. Deor.

Sonator di piua in coro.] Choraules, læ, m.gen 1.b. græc. apud Amal. Onom 2 Chorala, læ, masc gen. Suet. in Ner. cap 54

Sonator di cetra.] Psallocitarista, æ. m.g. 1. & 5. l. 2. 3. 4. & 6 b Suet. in Domit. c. 4.

Sonator di cornamusa.] Vtricularius, i. masc g. & 3.b 4. l. Suet. in Ner c 54 2. Auscaules, læ, & Pithaules, læ, m.gen. græc apud Amalth Onom

Sonator di viola, ò d'altro strumento musicale di corde.] Fidicen. nis. 1. 2. 3 b Cic. de Nat Deor.

Sonatrice, che sona strumenti di corde] Psaltria, æ Cic. 3. Tusc. 2 Cantatrix ex Gel cit. 3 Fidicina, æ, 1. 2. 3. 4 b. Plaut. Stich 6.

Sonatrice d'harpicordo.] Sambucistria, æ, 2.l. Liu. bel. Maced. 2. Sambucina, æ, 2 l. 3 b Plaut. Stich 6

Sonatrice di piua.] Tibicina, æ, 2.l. 3 b. Plaut. Stich Fidicinas Tibicinas, Sambucinas aduexit secum.

Songia, & assongia, grasso d'animale attaccato alle reni.] Axungia, æ f g Plin. l 28 c. 9 Conuenit salsam axungiam magis emollire, excalefacere, discutere, vtilioremque esse vino lotam

Sonnacchiosamente, Sen sonnocchiosamente, Fior auuerb. l'istesso sonnolentemente, e val con sonnolenza.] Somniculosè, 1 4. & 5. l 2. 3. b Plaut. Capt. Haud somniculosè hoc agendum est.

Sonnacchioso, sonnocchioso, Fior. val dedito al sonno, & anco si dice d'huom pigro, e neghittoso.] Somniculosus, sa, sum, 1. 4 l. 2. & 3 b. Cic de Sen

Sonneggiare, Fior sonnecchiare, Sen sonnicchiare, hauer voglia di dormire, ò cominciar' à dormire.] Dormisco, is, 1. & 2. l. Plaut. Cruc. Caput depooit, quum dormiscit, et subduco annulum. 2. Dormito, as, 1. & 2. l. Plaut. Amph.

Amph Te dormitare aiebat, mensa ablata est, cubitum hinc abimus Cic. Att. l. a. Cœnato mihi & iam dormitanti epistola est reddita.

Sonno.] Somnus, ni, m g Plin. lib 10. c. 75 Somnus nihil est aliud, quàm animi in medium sese recessus. a Mortis imago Cicer. 1. Tusc Habet somnum imaginem mortis, eamque quotidie inducis.

Sonno, che si prende di notte.] Quies nocturna Plin l. 7. c. 50. Aestimatione nocturnæ quietis dimidio quisque spatio vitæ suæ viuit.

Sonno, che si prende, ò fà doppo pranzo.] Somnus meridianus. Cels l. a c. 10. In pestilentia meridianus somnus vitandus est.

Sonno di mezzo addormentato.] Sopor semisomnus. Quint. lib. 4 cap 2. Nec dormire excitatus, nec vigilare ebrius poterat: sed semisomno sopore inter manus concubinarum iactabatur.

Sonno di chi è imbriaco.] Sopor temulentus. Quint. l 4. cap. 2.

Sonno gagliardo, profondo, ò graue.] Somnus arctus Cic. 1. de Diu. & in somn Scipion. Me, & fessum de via, & qui ad multam noctem vigilassem, arctior quàm solebat somnus complexus est a Sopor, is, m. g. 1. b. Plin lib. 25. c. 18. Inuenio vnum iunci genus, quod euripicen vocant huius semine somnum allici, sed modum seruandum, ne sopor fiat 3. Somnus grauis. Plin. l. 9. c. 53. 4 Somnus altus, & grauis. Q. Cur. l. 8.

Chi hà sonno graue.] Grauisomnus, a, um, 1. a. b. 3 l. ex Lucr l. 5.

Chi hà sonno leggiero, ò poco.] Leuisomnus, a, um, 1. 2. b. 3. l. Lucr. lib 5. Et leuisomna canum fido cum pectore corda.

Sonno molto profondo.] Somnus altissimus. Liu. dec. 1. lib 7 Secundæ vigiliæ tempus mortales somno altissimo premit.

Far vn sonno, dormire alquanto.] Somnum edormire, vel edormiscere. Plaut. in Amph. Paulisper mane dum edormiscat vnum somnum, quæ ne vigilans somniat.

Leuar il sonno, non lasciar dormire.] Somnum prohibere. Cels. l 6. c. 6

Pigliar sonno di nuouo, cioè raddormentarsi, tornar'à dormire.] Redormio, mis, 1 b. a l. Plin ep a5 3 cuius est: vehiculum ascendo, paulum redormio. a Somnum recuperare. Suet. in Aug c. 78. Si interruptum somnum recuperare non posset, lectoribus, aut fabulatoribus accersitis, resumebat. 4 Somnum repetere. Cic ad Att. lib. 13. Cum somno repetito, simul cum sole experrectus essem, &c.

Che ragiona sonno.] Somniculosus, sa, sum. Gel. lib 9. cap. 12.

Senza sonno.] Exsomnis, & hoc ne. Vell. Paterc 2. Insomnis, & hoc ne. Tac. l. 1.

Sono, vedi suono.

Sonoro, che ben risona.] Sonorus, a, rum, 1. b. Tib. lib. 3. eleg. 4.

Sontuosamente, auuerb. con sontuosità.] Sumptuosè. Catil. ad Port. & Socr. a Opipare. Cic. off. 3. 3 Lautè. Idem 3. Ver.

Sontuosità ne' conuiti.] Lautitia, æ, fœmin. gen. Plin. l 9. cap. 35.

Sontuosità nel vestire.] Luxus, us m. gen. Claud. 1 in Ruff. cuius est 1 Populator opum luxus. a. Luxuria, æ, f. g. a. b. Cic. pro Mur. 3 Luxuries, ei. f. g. a b. Id. pro Rosc Am In Vrbe luxuries creatur, ex luxuria existat auaritia necesse est.

Sontuoso, addiett.] Sumptuosus, sa, sum. Cic. 2. de orat. 2. Lautus, ta, tum Cic. pro Fisc. 3 Opiparus, a, um. Plaut. Pers. 1.

Soperchiamente, ò souerchiamente, auuerb.] Superuacuè, 1. 3. & 4 b a 1 Vlpian in l. At si quis.

Soperchiamento, souerchiamento: soperchiando superfluità.] Abundantia, tiæ, f g. 1. & 4 b. 2. & 3. l. Plin lib. 20. c. 1. Cucumeris semen cinere conspergitur ad coercendam succi abundantiam. a. Abundatio, nis, f g. 1. & 4 b. a. & 5. l. Plin. lib. 3. cap. 16. Omnia ex Philistinæ fossæ abundatione nascentia. 3 Redundantia, tiæ, 1. & 4. b a. & 3. l. Cicer. in orat. Ipsa pro Roscio iuuentutis redundantia multa habet, attenuata, quædam etiam paulò hilariora.

Soperchiaria per ingiuria, vedi ingiuria.

Soperchio, souerchio e superfluo addiett. soprabondante, ò sopranuanzante.] Superuacaneus, a, um, 1. 3 5 b. 4. l. Cic. 1. de Natur. Quicquid vsum non habet, superuacaneum est. a. Superuacuus, ua, um, 1. 3. & 4 b & a l. Plin. in epist. Impensa monumenti superuacua est: memoria nostri durabit, si vitam meruimus. 3. Superfluens, tis, o. g. 1. & 3 b. a. l Sen de Ben. l. 1. c. 11. Hic erit pecunia non superfluens, sed ad sanum modum dicendi parata a Superfluus, a, um, 1. & 3. b. a. l. Papin. cuius est: Fructus superflui, & superfluum bonorum.

Esser soperchio, vedi esser souerchio.

Sopannare, cioè foderare, vedi foderare.

Soppimento, ò supplimento.] Supplementum, n. g. Cicer. Appio Pulchro l 3.

Sopplire, ò supplire à quanto manca.] Suppleo, es, eui, etum, 1. l. Virg 3. Aen. Remigium supplet, socios simul instruit armis.

Sopportabile, e sopporteuole, comportabile, e comporteuole, tolerabile, e tolereuole, Fior anche portabile, e porteuole, addiett che si può comportare, ò tolerare.] Patibilis, le. 1. a. & 3 b Cic. 4. Tusc Negligenda mors est, patibiles, & dolores, & labores putandi. 2. Tolerabilis, & hoc le, 1. a. & 4 b. 3. l. Cic. de Sen. Moderati nec difficiles, nec inhumani senes tolerabilem agunt senectutem.

Sopportare, vedi patire.

Sopportare con patienza.] Lentè ferre. Cic lib 6 de orat. Non erat facilè perficere, si tu ipse id lentè ferre videare. a Tolero, as, aui, atum. Plaut. in Trin. Perfero, ers, ex Cic. a. de Natur.

Chi sopporta l'ingiurie con patienza.] Perferens iniuriarum. Cic. de orat. Iustus, Integer, religiosus, perferens iniuriarum.

Chi non può sopportar qualche fatica, ò negotio.] Labori, aut negotio impar. Suet. in Tiber. cap. a3. Inchoata iam allocutione de repentè velut impar dolori congemuit.

Sopportatione, vedi patienza.

Sia detto con sopportation vostra.] Bona tua venia dixerim. Cicer. 3. de leg. 2. Pace tua dixerim. Idem 5. Tusc.

Sopra, e soura, prepositione, che dinota sito di luogo superiore, contrario di sotto] Super. 1. & a. b Cicer. a. de leg. Demetrius super terræ tumulum noluit quid statui, nisi columellam tribus cubitis non altiorem. 2. Suprà 1 com. a. l. Sen. de Breu. vitæ c. 5. Nihil supra eum potest esse, qui supra fortunam est

Di sopra, riferito al parlare, ò scriuere] Ante. Q. Curt. lib. 9. qui ait: de quo ante dictum est. a Antea. Cicer. 5. Verr. 3. Supra. Idem lib. 6. Illa polliceor, quæ supra scripsi.

Di sopra, auuerb] Desuper, 1 l. 2. 3 b. Virgil. 4. Aen. 2. Super 1. a b. Idem. 9 Aen. Desuper è vallo prospectant Troes. 3 Supernè, 1. b. 2. 3. l. Liu. 1. ab Vrb. 4. Ex supero. Lucr. l. a.

Di sopra, addiett. vedi soprano, addiett.

Soprabondante.] Exuberans, ntis, o. gen. Sil. lib. 1. 2. Profluens, tis, o g. Cic a. de orat 3. Redundans, tis, o. gen. 1. b. Idem de Clar. orat 4. Superfluens, tis, o. gen. 1 b. Idem ibidem.

Soprabondanza.] Redundantia, æ, f. gen. Cic. in orat. 2. Perfluentia, æ, f. g. Id. in Part. 3. Redundatio, nis, f. gen. Plin. l. 11 c. 37.

Soprabondare.] Redundo, das, daui, atum. Cic. 3. Verr. 2. Superfluo, is. Plin. l. 36. c. 53.

Sopracielo, sorte di pesce così chiamato in Roma.] Channa, næ, f g Plin. l. 9. c. 16. & 52.

Sopraciglio, vedi ciglio.

Sopradetto.] Prædictus, ta, tum. Cicer. 4. Acad. a Supradictus, ta, tum, 1. b. 2. 3. l. Horat a. serm. sat. 7.

Sopragiungere.] Superuenio,nis.Hor.1.ep 4 Grata superueniet,quæ non sperabitur,hora.2.Interuenio,is.1.b.Cic. ad Att.lib.15. Quam orationem quum ingressus essem, Cassius interuenit.
Sopragiungere arriuare] Assequor,queris,2.b.Cic.1.Tusc. Nonne modò pueros, modò adolescentes in cursu à tergo insequens, nec opinantes assequuta est senectus. 2. Consequor,ris,2.b.Id.2 In Catil.
Sopragiungere.giungere all'improuiso.] Deprehendo,dis. Cic. Cassis,l.12.
Sopragiunto,colto,ò preso in fatto.] Deprehensus,a,um. Cic. Lentuli l.1.
Soprahumano,aggett.cioè più che humano.] Humano fastigio maior,ex Quint.Curt. lib.8. cuius est: Gloria vos humanum fastigium exceditis. 2 Humano fastigio altior,ex Liu l.2. cuius est: Homini curatio altior fastigio suo data est 3 Humano fastigio celsior. Maff in Ignat. lib.3 cap 14 Alexander Petronius ex eo die Ignatium tanquam humano fastigio celsiorem, magis magisque suspexit.
Hauer del soprahumano.] Humanum fastigium excedere. Q.Curt.l 8 Per vos, gloriamque vestram,qua humanum fastigium exceditis oro, quæsoque, &c.
Sopranaturale, addiett cioè sopra l'ordine di natura.] Qui, quæ, quod supra naturam est, ex Maff. lib.2. hist. Indic.
Sopranaturalmente,auuerb. sopra l'ordine di natura.] Supra naturam Maff. l.1 hist Indic.
Sopranome vocabolo,che si pone dopo'l cognome.] Agnomen,minis neut.gen.1.& 2 l. 3.b.Sipont. in Mart. Agnomen est quod extrinsecus aliqua ratione, vel causa quæsitum est vt Africanus, Numantinus, & similia; id aliquando,& cognomentum dicitur. Cic.Scipio ille cognomento Africanus. 2 Agnomentum, ti, 1.2.3.l. Apul. in Apol. Agnomenta ei duo indita. Chatonem vnum,ob oris, & animi duritatem, alterum Mezentius ob deorum contemptum.
Metter il sopranome ad alcuno.] Alicui cognomentum indere. Apul.in Apol.
Soprano,ò fourano,voce cosi detta da Musici.] Vox acuta, vel oxyphonia,æ,græc.2. Acutus,& excitatus sonus. Cic. de Somn.
Soprano,e fourano, quegli che fà il soprano, ò fourano.] Cantor acutus,ex Cic 2.de orat. & 2 de Nat.
Far il soprano ò fourano.] Acutè canere,ex Cicer.de somn. Scip qui sic ait: Vt extrema ex altera parte grauiter, ex altera acutè sonent. 2. Acutum in modum canere, ex Plaut.in Trin & Cic 4. Tusc.
Soprano,cioè sommo, vedi sommo.
Soprano, e fourano, aggett. cosa che è di sopra, ò foura.] Supernus,na num,1.b. 3.l Plin lib 11. cap.37.& Ouid. 4 5.Met. 2.Superus,ra,rum,1.& 2.b. Cicer.2. Acad Nicetas Syracusius cœlum,solem,lunam,stellas,supera deniq; omnia stare censet: neque præter terram rem vllam in mundo moueri.
Soprantendente, soprastante, e sopracapo, quelli che hà superiorità, & autorità sopra quelli, che trattano la stessa opra, ò negotio.] Præfectus, cti, 1.& 2.l. Sipont. in Mart. Præfecti dicuntur, qui alicui rei agendæ præpositi sunt. 2.Præpositus, ti, 1 l. 2.& 3.b. Cicer. pro lege Man.
Soprantendenza,e capitudine, cioè superiorità,& autorità sopra quelli,che trattano la stessa opra,ò negotio.] Præfectura,ræ,1.2 & 3 l.Cic. Att.l.6.
Sopranumerario.] Super numerum. Suetòn. in Claud.c 25. Imaginariæ militiæ genus instituit, quod vocatur super numerum.
Soprapagare, oltrapagare, pagare più del giusto.] Satis, superque, vel abundè, vel cumulatè soluere ex Cicer 2. Plus satis soluere, ex Ter. cuius est: Accede huc ad ignem, calefies plus satis. 3 Ex abundanti soluere, ex Quintil. lib. 5. cap. 6. cuius est: Adijcit ex abundanti.
Soprapporra metter di sopra, vedi accaualcare.
Soprapprendere, vedi sopragiungere.
Soprascritta, e soprascritto, sustant. soprascrittione, & inscrittione, come di lettera, ò viglietto.] Inscriptio, nis,f gen.1.& 2.l.& 3.b.ex Cic.in Top cuius est, alibi inscriptio.
Far la soprascritta ad vna lettera.] Epistolam seu literas inscribere, ex Cic.ad Attic.cuius est: Puer legit epistolam inscriptam patri suo.
Sopras ritto,addiett.] Inscriptus,a,um Cic cit.& Liu. 2.ab Vrbe Signum inde factum,& inscriptum,ex Cassia familia datum.
Soprasedere, cessare di far qualche cosa.] Supersedeo, des. Cic.de Inu.Quod cùm ita acciderit, omnino narratione super edendum est.
Soprastante colui che è superiore à vna cosa.] Præses,sidis. Cic. pro Sest.
Metter vn soprastante à qualche cosa ò luogo.] Rei cuipiam, aut loco aliquem præficere. Cic. de leg.2.Rei cuipiam, aut loco aliquem præponere. Id.pro Pomp.
Il metter soprastante.] Præfectio,nis,fœmin.gen. Var.l.6. de ling.
Soprastare,cioè hauer carico di qualche cosa.] Præsum,es, 2.l.Cic.de orat.2.Præcello,2.l.Id.pro Mil. 3.Præpositum esse.Id.de Inu.4.Præfectum esse. Id.in Ver.
Soprastare,ò fourastare,cioè soprapendere.] Immineo,es, 1.l.2.b. Cic.1. Tusc.Non deterret sapientem mors, quæ propter incertos casus quotidie imminet propter breuitatem vitæ nunquam longè potest abesse. 2 Impendeo, es,1.& 2 l.Cic.1.de fin.Mors quasi saxum Tantalo semper impendet.
Sopratoga, veste che si porta sopra la toga.] Epitogium, gij n g.1.2 3 4 b. vox est iuncta ex duabus,græca,& latina Quint lib.1 cap.5.Iunguntur voces interdum, aut ex nostro.& peregrino, vt biclinium: aut contra, vt epitogium,& Anticato.
Soprauanzare.cioè esser da più] Præsto,tas. Cicer.de Inu. Zeusis muliebri in corpore pingendo alijs præstabas. 2. Antecello,is,2.b Id.pro Mur.3.Anteeo,is,2.3.b. Cic Tusc Fortunam ipsam anteibo fortunis meis.
Soprauentre, vedi sopragiungere.
Soprauiuere,val viuer più.] Superuiuo,nis,1.b. 2.3.l.Suet. in Cæs.c.89.Cæsaris autem percussorum, neque triennio quisquam amplius superuixit, neque sua morte defunctus est.
Soprauiuere ad alcuno.] Cuipiam superesse, vel alicuius vitæ superesse. Cic in epist. fam. Neque deesse Reipub. volo, neque superesse. 2. Superstitem alicui esse, Id in epist.fam. 3 Superstitem alicui viuere. Id.in ep fam.
Sorba,frutto noto.] Sorbum,bi. Plin.l.15 c.17.
Sorba fresca.] Sorbum recens Plin l.23. c.7.Sorba recentia stomacho & aluo citæ profunt.
Sorba di forma simile alla pera.] Sorbum turbinatum. Plin.l.15 c.21.
Sorba ouata] Sorbum ouatum,Plin l.15.c.21 Ouata sorba obnoxia iecori.
Sorba vtile alla dissenteria.] Sorbum torminale Plin l.15. c.21.Sorbum torminale appellant,remedio tantum probabile.
Sorba di molto buona razza.] Sorbum generosissimum. Plin. Generosissima sunt sorba, quibus circa pediculos tenera folia.
Sorbo,arbore.] Sorbus,bi,f.g.Plin.l 26. c.18.Frigidis gaudet sorbus.
Sorbire, Sen. cioè ingoiare cose liquide.] Sorbeo,bes, bui, ptum,1 l Plaut. in Bacch.Apagè à me istas sorores, quæ hominum sorbent sanguinem.
Sorbir à poco à poco.] Sorbillo, las, 1.2 l. Ter. in Adelph. Carpam,& cyathos sorbillaus paulatim hunc producam diem.
Sorbir tutto, ouer' asfatto.] Persorbeo, bes. Plin. lib. 31.cap 11 2.Exorbeo, es, 1.2 l. 3.b. Plaut ? pid. Iam ego me vertam in hirudinem, atque horum exorbeo sanguinem.
Cosa che si può sorbire.] Sorbilis, & hoc le 1.l. 2.b. Corn. Cels.l 4.c.17 cuius est: Ouum sorbile.
Cosa da sorbire.] Sorbendus,a,um,1 2.l.Plin.l.9.c.35 Cleopatra singulos vniones conuiuis sorbendos dedit.

Sorce, sorcio, sorco, e topo.] Mus, ris, m g. Plin. lib. 10 c. 65. Supra cuncta est murium fœtus, ex vna genitos 120 tradiderunt; apud Persas verò prægnantes, & in vtero parentis repertas.

Sorcetto, e topollino, dim. sorcio, ò topo piccolo.] Musculus, li, 1. 1. a b. Plin. l. 9 c. 58. Omnibus his fidem Nili inundari affert, omnia excedentem miracula: quippè detegente, eo, musculi reperiuntur inchoato opere genitalis aquæ terræque, iam parte corporis viuentes, nouissima effigie etiamnum terrena. 2. Mus breuis. Ouid. 2. Fast. 3. Mus exiguus Virgil. 1. Georg 4 Mus minutus. Cicer. 2. de Diu. 5 Mus pusillus, ex Cicer. 1 de Diu & 4 Verr. 6 Catulus murinus. Plin. lib. 29. cap. 6 Idem præstat cinis murini catuli triti in vino vetere ad crassitudinem acopi.

Sorcio ragno, che hà quattro ordini di denti, la coda sottile, il muso lungo, & in apparenza simile alla donnola.] Mus araneus. Plin. l 29 c. 4 Mus araneus contra se temedio est, diuulsus, & impositus.

Sorcio aquatico.] Mus aquatilis. Plin. lib. 2 cap. 103. In Casinate fluuius est, in quo nascuntur aquatilea musculi.

Sorcio campareccio] Mus agrestis. Plin. lib. 10 cap 65. Mirum non est vnde vis tanta messes populetur murium agrestium.

Sorcio di città.] Mus vrbanus. Hor. 2 ser. sat. 6.

Sorcio Egittiaco] Mus Aegyptius. Plin. lib. 10 c. 65 Aegyptij a muribus durus pilus, sicut herinaceis: ijdem bipedes ambulant, ceu Alpini.

Sorcio d'India.] Ichneumon, nis. Plin l. 8. c. 24 Habet aspis internecinum bellum cum ichneumone.

Sorcio di montagna.] Mus montanus. Matth in Dioscor. l. 2 c. 36.

Sorcio saluatico.] Sorex, icis, m g 1. b. Author Philom. Et grillus grillat, desticat iode sorex.

Di sorcio, spettante à sorcio.] Murinus, a, um, 2. l. Plin. l. 30. c. 8. Murino fimo contra calculos illinere ventrem, prodest.

Sorcione, accresc.] Mus immanis. Apul l. 10.

Sorcolo, ramuscello da innestare, vedi marza.

Sordaggine, ò sordamento, sordezza, e sordità l'astratto di sordo.] Surditas, tis, f g 1. 3. l 2. b. Cic. 5. Tusc. In surditate verò quid nam est mali?

Sordamente, auuerb.] Surdè. Sipont. in Mart. 2. Surdi more, ex Cic. 2. de Diu. & Virg. 4. Aen.

Sordastro, vn poco sordo.] Surdaster, tri, mascul. gen. Cic. 5. Tusc.

Sordo, quegli che non hà l'vdito.] Surdus, a, um, 1. l. Plin. l. 10. c. 69. Auditus cui hominum primo negatus est, huic & sermonis vsus ablatus, nec sunt naturaliter surdi, vt non ijdem sint & muti. 2. Auribus captus, a, um. Cicer. 5. Tusc. Cnogerantur in vnum omnia, vt idem oculis, & auribus captus sit. 3. Audiendi sensu carens, ex Cic. de somn. Scip.

Alquanto sordo.] Subsurdus, da, dum. Quint. l. 11 c. 3 Surdulus, a, um, ex Plaut. in Truc.

Mezzo sordo] Semisurdus, a, um, ex Cic. l. 7. ep 1.

Sordo d'vn'orecchia.] Aure altera captus, a, um, ex Cic. 5. Tusc & Plin cuius est altero lumine orbus.

Diuenir sordo.] Obsurdesco, scis. Cicer. de somn. Scip.

Esser sordo.] Audiendi sensu carere, Cicer de somn. Scip. 2. Surdeo, es, & obsurdeo, es. Sip in Mart. ep 60.

Far del sordo.] Surditatem simulare. 2 Surdum se præbere, vel præstare. Sen lib. 4 ep. 31 Surdum te amantissimis præsta.

Sorella, sirocchia, e sirocchia, nome correlat di fem. tra li nati d'vn medesimo padre, e madre.] Soror ris. Gel. lib. 13. cap. 10. Soror, inquit, labeo appellata est, quod quasi seorsum nascitur, separaturque ab ea domo, in qua nata est, & in aliam familiam transgreditur.

Di sorella, addiett.] Sororius, a, um. Cicer. pro Sext. Homo erat fraternis flagitijs, sororijsq; stupris, omni inaudita libidine infamis.

Vccidltor di sorella.] Sororicida, dæ, fœmin. gen. Cic. pro Dom. A mè quod tulisse te dicis, patricida, extra ordinem tulisti.

Sorella carnale.] Soror germana. Cic. pro Mil.

Sorella di latte.] Collactanea, æ, 1. a 3. l 4. b. Scæuol.

Sorelle binate, ò gemelle, cioè nate in vn medesimo parto.] Sorores geminæ, ex Cic pro Cluent.

Sorgere, leuarsi sù.] Surgo, gis, rexi, rectum. Cicer. pro Roscio Am. Ego potissimùm surrexi, qui non sum cum ijs, qui sedeant comparandus.

Soria paese.] Syria, æ. Cic. pro domo sua.

Di Soria.] Syrus, ra, rum, 1. b. Hor. 1. carm. od 31. 2 Syriacus, ca, cum, 1. a. 3. b. Cicer. Q Fr. l. 1. 3. Syrius, a, um, 1. a b. Idem ibidem.

Sormontare, cioè montar sopra, e salire.] Superscando, dis, a b 2 3. l Liu. 7. ab Vrbe.

Sorra, Fior tarantello, Sen. cioè salume fatto di pancia di tonno, sì come la tonnina è salume di schiena di tonno.] Thunni, vel thynni venter. Matth. In Dioscor. lib 2. cap. 30 Thunnorum ventres, quò in cibatu gratiores habentur, eò magis ventriculo nocent. 2. Thunni, vel thynni conditanei, vel saliti venter, ex Dioscor. lib 2. cap 40. & Colum. lib 6. cap. 31. 3. Venter thunninus, vel thynninus, ex Horat. Plin. & alijs. 4 Thynni sumen. Mart. l. 10. ep. 44.

Secta coronabunt rutatos oua lacertos,
Et madidum tynni de sale sumen erit.

Sorridere.] Leniter arridere. Cicer. de somn. Scip. 2. Subrideo, des Id. pro Rosc Com.

Sorsetto, diminut sorso piccolo.] Haustus exiguus. Ouid 3. Fast. cuius est, bibere haustibus exiguis. 2 Sorbitiuncula, æ, fœmin gen. 1 & 4. l. a 3 5. & 6. b. apud Thesaur. ling. latin.

Sorso, quantità di liquore, che con la bocca in vn fiato si prende.] Haustus, stus, masc. gen. 1. l. Plin. lib. 7 cap. 7. Fabius senator prætor in lactis haustu, vno pilo strangulatus perijt.

Sorte, ouer sorte principale, cioè il capitale, vedi capitale.

Sorte, cioè ventura, ò fortuna.] Sors, tis, fœmin gen. 1. l. Cicer. lib. 2. de Diu. Dicendum igitur putas de sortibus? Quid enim est sors? Idem propemodum quod micare, quod talos iacere, quod tesseras: quibus in rebus temeritas, & casus non ratio, nec consilium valet. Tota res est inuenta fallacijs aut ad quæstum, aut ad superstitionem, aut ad errorem.

A sorte.] Sortirò. Cicer pro Sestio 2 Sorti. Virg 4. Georg. Sunt quibus ad portas cecidit custodia sorti.

Cauar' à sorte, vedilo alla voce cauare.

Toccar' à sorte.] Obuenire. Liu. in ab Vrbe Obtingere. Cic. 3. Ver.

Sorte, Sen. sorta, Fior. cioè specie, ò qualità di cose.] Genus, ris, n g. 1 a l. Cic de Am. Constantes eligendi sunt amici, cuius generis magna penuria est.

Cosa d'ogni sorte.] Omnigenus, a, um, 1 l. 2. 3 b. Virgil. 8. Aen. qui dicit: Deos omnigenos. 2. Vniuersi generis. Cic. 2. de or.

Di più sorte.] Diuersi, vel varij generis. Colum. de arb. cap 9.

Di che sorte.] Qualis & hoc quale. Cic. de Am 6. 2. Cuiusmodi, vel cuius generis. Cic.

Sortimento, cioè diuisione, che si fà à sorte.] Sortitus, tus, masc. gen. Cic. pro domo sua. 2. Sortitio, nis, fœmin. gen. Cic pro Cluent.

Sortita termine militare d'vscir fuori assaltando all'improuiso il nemico.] Eruptio, nis, fœmin. gen. 1. a. l. 3. b. Cæs 1. bel. ciuil. 2. Eruptio inopinata. Quintil. lib. 6. cap. 4.

Soscrittione, vedi sottoscrittione.

Soscriuere, vedi sottoscriuere.

Sospendere, differire, ritardare.] Suspendo, dis, di, sum. Liu. 9. bel. Maced.

Sospendere, appiccare, vedi appiccare.

Sospeso, dubbioso, vedi dubio, addiett.

Sospettamento, vedi sospetto.

Sospettare, e sospicare, adombrarsi, e suspicare, Fior. anco sospicciare, cioè hauer sospetto, ò esser in sospetto.] Suspicor

fpicor,aris,1.l.2.b. Cic. ad Q. Fr. l.1. ep.1. Vt quisquè est vir optimus, ità difficillimè esse alios improbos suspicatur. 2 Suspecto,as,1.a.l. Corn.Tac. l. b 18. Ad postremum valens è petulantia etiam perfidiam suspectabat. 3.Suspicionem esse,cum Dat. pers. Plaut. in Pseud. Suspicio mihi nunc est, vos suspicariter, &c. 4.Suspicionem habere. Cic. ad Att. l. 8. ep. 55 Cùm ad te literas misissem, suspicionem nullam habebam de Reipub. causa mare transiturum.

Sospettare con pochissimo fondamento.] Leuissimè suspicari. Cic.9.fam.ep.2. Leuissimè qui suspicaretur, & qui fortasse me nouisset optimè.

Dar da sospettare, far sospettare.] Suspicionem mouere. Cic lib.2.ep.16 2 Suspicionem dare Cic.lib 3.ep.12. Vt caueremus, ne cui suspicionem fictè reconciliatæ gratiæ daremus. 3.Suspicionem facere. Cicer. pro Flac. Suspicionem facis, vt nescio quid abs te impetratum esse videatur.

Non dar da sospettare.] Auertere suspicionem. Sueton in Othon c. 3. Ad auertendas suspiciones, cœnam vtrique exquisitissimè comitatis dedit.

Sospetto, sospettamento, e sospettione, sospitione, e suspitione, Fior anco sospiccione, il sospettare.] Suspicio, nis, f.g. s.l.2.3 b 4 e in rect. & l in obl. Cic. a de or. Viranda est ingenij, ostentationisque suspicio 2. Suspectio, nis, s.2 l.4 com. in rect. & l.in obliq. Ter. in Andr. Nam qui illi hæc tibi incidit suspectio.

Entrar in sospetto.] In suspicionem venire. Sueton. in Cæs cap 9.

Nè anco per sospetto.] Ne suspiciosè quidem Cicer. pro Deiot.

Sospetto, addiett. cioè cosa di che si sospetta.] Suspectus, a, um, 1.2.l. Cicer. de Am. Tyrannorum vita est, in qua nulla fidea, nulla charitas est; omnia semper suspecta, atque sollicita. 2 Suspiciosus, a, um, s 4 l. a.3 b. Cicer. pro Rosc. Am Id quod adhuc est suspiciosum, nisi perspicuum rea ipsa fecerit, hunc affinem culpæ iudicatote.

Sospettosamente, auuerb. con sospetto.] Suspiciosè, s.4 & 5 l. a.3 b Cic pro Deiot.

Sospettosissimamente, auuerb. superl.] Suspiciosissimè, ex Cicer.

Sospettosissimo. superl. assai sospettoso] Suspiciosissimus, a, um Cic. pro Flac.

Sospettoso, Fior. anche sospecioso, agget facile à sospettare] Suspicax, cis, o gen s.3 l. a b Corn Tac. lib.5. vbi ait: Suspicacem omnium. 2 Suspiciosus, a, um, 2 b. Cic 7 Ver.

Sospingere, spingere, e spignere, dar la spinta, cioè mandar con forza innanzi, od indietro] Impello, lis, r.2 l Cicer. pro Clu. Præcipitantem igitur impellamus, & perditum prosternamus. Aut. ad Her. Hominem ad quoduis maleficium impellit auaritia.

Sospingitore, e spingitore, quegli, che sospinge, ò dà la spinta] Impulsor, ris, s.2.l.3 b in rect & l in obl Cic. de Prou. Omnia illa tempestas Cæsare impulsore, & auctore excitata fuit.

Sospinta, e sospingimento, Fior pinta, e spinta, Sen. penta, e spenta, lo spingere, ò sospingere.] Impulsio, nis, fœm g. a.& 2.l. 3.b. Cicer de Vn. Omnis coagmentatio corporis, vel calore, vel frigore, vel aliqua impulsione vehementi labefactatur. 2 Impulsus, sus, masc. gen. s.l. Cicer. a. de Natur. Mundi ardor, non alieno impulsu, sed sua spontè mouetur. 3.Pulsus, sus, mascul. gen 1 l. Cicer a de Nat Ardor, qui est mundi non agitatus ab alio, neque externo pulsu, sed per se ipse, ac sua spontè mouetur.

Sospirare, Suspiro, as, aui, atum. Plaut Menæch. Quin suspirabo plus sexcentum dies.

Sospiro.] Suspirium, rij, n g 2.l. Cic ad Attic. l 1. 2. Suspiratio, nis, 1.3.l. Sen. lib. de Ira 3. Suspiratus, us, m.g. 2.3.l. Ouid 4 Met.

Sostantiuo, che può star da per sè.] Substantiuus, a, um. Priscianus

Sostanza.] Substantia, æ. Quint. in proœm. l.1. 2. Natura, æ. Quint. l.1. c.5.

Sostanza, cioè somma della cosa, vedi somma.

La sostanza della cosa consiste, ò stà in questo.] In hoc rei summa consistit, ex Cic. pro Quint. 2. In hoc rei summa constat, ex Cæs 7. bel. Gal 3. In hoc rei summa vertitur, ex Plin l 9. c. 38. 4 Rei summa in hoc sita, vel posita est. Cic. & alijs.

Sostegno, sinto.] Adminiculum, li, n.g. Cic. 2. de Nat. Deor. 2. Auxilium, lij, n g Var. 4 de ling Auxilium appellatum ab auctu, quum accesserant, qui adiumento essent, alienigenæ.

Sostentacolo, palo, ò albero che sostiene la vite.] Pedamentum, ti, n g Plin. l.12. c 10. 2. Pedamen, nis, n g. Var. 1. de Re rust. c 8.

Sostentare, aiutare, ò sostenere.] Sustineo, nes, 2 3.b. Cic.2. de Nat Deor. 2 Sustento, as Cic. Q. Fr.

Sostentare, per alimentare, vedi nutrire.

Sostituire vno in luogo d'vn'altro, metter vno sostituto.] Substituo, is. Suet. in Iul Cæs. cap.76. 2 In locum alterius supponere. Cic 7. Ver.

Sostituto messo in luogo d'vn'altro.] In alterius locum substitutus, a, um Cic 6 Ver.

Sottana, veste che si porta dalle donne sotto all'altre, à da' preti sotto al mantello.] Tunica, æ, f g. s.2. 3.b. Plin. ep. vlt. l.2 & Cic. in Vere.

Sottentrare.] Subeo, is Liu 2 ab Vrbe.

Sottetra, e sottoterra.] Sub terra Cic.1. Tusc. In terram cadentibus corporibus, hisque humo tectis, ex quo dictum est humati, sub terra censebant reliquam vitam agi mortuorum. 2 Subter humum. Virg 3 Georg 3 Subtus tellurem, ex Varr. l.1. c.9 & Cic. de somn. 4. Infra solum, ex Cic. pro Quint.

Sotterramento, il sotterrare.] Humatio, nis, f g e.& 3 b. 2 l Cicer. 1. Tusc. Theodori dicto admoneor, vt aliquid etiam de humatione, & sepultura dicendum existimem. 2 Defossus, sus, m.g 1.& 2 l. ex Plin. l.19. c.8 & Cicer.2. de Natur.

Sotterraneo, che stà sotto terra.] Subterraneus, a, um. Plin. l 36. c 13 Inde aliæ perfossis cuniculis subterraneæ domus 2. Hypogeus, a, um, s.2.b. 3 l. græc. Theop. apud Athen l.2.

Sotterrare, & interrare, metter sottoterra.] Humo, as, s.b Cicer 1 Tusc. Magorum mos est non humare corpora suorum, nisi à feris sint antea laniata. 2. Defodio, dis, 1 l a b, Plaut Most Hospitem in ædibus defodit. 3. Infodio, dis, s 1. & a b. Cato de Re rust Vinea si macra erit, sarmenta sua concidito minutè, & ibidem inaratoaut infodito. 4. Inhumo, as, s & a b. Plin. lib.17. cap 18 Non inhumare taleas, aut siccare prius, quàm serantur, vtilius competium 5. Fodio, dis, 5 b Pomp. Mel. lib. 1. cap. 9 Aegyptij mortuos fimo oblit: plangunt; nec cremare, aut fodere fas putant, verùm arte medicatos intra penetralia collocant. 6. In terram defodere Liu 8. ab Vrbe. 7. Humo condere. Ouid. 2. de Pont 8. Terræ mandare ex Colum lib. 3. cap. 17. cuius est: Taleolas terræ mandare. 9 Humo tegere. Cicer 1. Tuscul. In terram cadentibus corporibus, hisque humo tectis, ex quo dictum est humari, sub terra censebant reliquam vitam agi mortuorum. 10 Humo contegere, cum Accus. Plin. lib 7 c.54 Sepultus intelligitur, quoquo modo conditus: humatus verò humo contectus 11 Terra condere, cum Accus Plin. l 7. cap.54. Corpora cremare apud Romanos, non fuit veteris instituti: terra condebantur. 12 Terra humata. Cicer. 2. de leg. Athenis mos à Cecrope permansit corporis terra humandi.

Sotterrato, sepolto, sepellito, vedi sepellito.

Sottigliare, vedi assottigliare.

Sottiglezza, l'astratto di sottile.] Subtilitas, tis; Cicer. 2. off. 2. Tenuitas, tatis, fœmin. gen. Cicer. 1. Tusc.

Sottigliezza d'ingegno.] Ingenij acumen. Cicer. pro Flacco.

Sottile, ouero snello.] Gracilis, & hoc gracile. Suet. in Ner. cap.51. 2. Tenuis, & hoc tenue. Lucr. lib.4. 3. Subtilis, & hoc subtile. Cic.1. de orat. 4. Exilis, & hoc exile. Cic. pro Mur.

Sottile d'ingegno.] Acutus, ta, tum. Cicer. ad Papinium. Atque hoc Zenoni placuit hominem mehercule acuto
Di sottilissimo ingegno.] Acerrimo ingenio. Cicer. orat.
Sottilità, vedi sottigliezza.
Sottilmente, auuerb.] Tenuiter. Cicer. 4. Verr. 2. Angustè, Cic. pro Mur. 3 Subtiliter Cic. 6. Verr.
Sotto, prepofit.] Sub. 2. Subter. 3 Infra, ex Cicer. 4 Subtus. Var. de Re rust. l. 1. c. 9.
Star sotto.] Subiaceo, ces, 2 l. 2 b Plin l 11. c. 37. Supercilijs subiacent oculi. pars corporis pretiosissima, & qui lucis vsu vitam distinguant à morte. 2. Subsum, subes. Id. Subertant tecto abiegnæ trabes.
Di sotto, addiett.] Inferus, ra, rum. Var 4. de ling. Cœli dicuntur loca supera, & ea Deorum, terræ loca infera, & ea hominum.
Sottoccare. Fior. cioè lieuemente, ò pianamente toccare.] Attingo, gis. Plin l. 21 c 45. Antiquis Græciæ in supplicando mentum attingere, mos erat.
Sottogiungere qualche cosa alla lettera.] Aliquid adscribere literis. Cic. ad Q. Fr. l. 3.
Sottomettere, e sommettere, sopporre, e sottoporre, cioè porre, ò mettere sotto.] Submitto, tis, 1. 2. l. Plin. lib. 7. cap 30. Cn. Pompeius, confecto Mithridatico bello, intraturus Possidonij, sapientiæ professione clari domum, fores percuti de more à lictore vetuit: & fasces lictorios ianuæ submisit, cui oriens, occidensque submiserat. 2. Subijcio, cis. Virg. 4. Georg.
Sottomettere, soggiogare, vedi soggiogare.
Sottomettersi.] Submittere se. Cic. de Amic.
Sottoposto, vedi soggetto.
Sottoscrittione, e soscrittione, il sottoscriuere, ò soscriuere.] Subscriptio, nis, f g 3. & 3. l. 2. b Quint. declam. 15. In tanti sceleris subscriptione deposco ne nominibus reos velitis æstimare, sed moribus.
Sottoscriuere, e soscriuere; scriuer di propria mano in confirmation di quel che sia scritto di sopra.] Subscribo, bis, 1. & 2. l. Cicer. Att. l. 8 auiorum est: literarum exemplum subscripseras. 2. Subnoto, tas, 1. l. a. b. Plin. lib. 1. epist 10. Sedeo pro Tribunali, subnoto libellos, conficio tabulas.
Sottoscriuere memoriali, e suppliche.] Libellos subnotare. Plin lib 2. epist. Sedeo pro Tribunali, subnoto libellos.
Sottoscrittione di propria mano.] Chirographum, phi, n, g. Cic. 2. Philip.
Sottosopra, sozzopra.] Peruersè. 1 2. 3 l. ex Cic. 2. off. cuius est: Calliditas peruersè imitata prudentiam.
Metter sottosopra, vedi conturbare.
Sottoterra, vedi sotterra.
Sottrahere, rimouere.] Subtraho, his. Cicer. ad Q. Fr. lib. 2
Sottrattione.] Ademptio, ptionis, f gen Plin. 2 Subductio, ctionis, f. g. 1. 2 l. 3. b. 4. com. in rect. & 1. in obliq Cæs. 5. bel. Gal.
Souenimento.] Subsidium, sidij, n g 1 l. 2 3. b. Cic. 2. Catil. 2. Auxilium, auxilij, neut. gen. 1. l. 2. 3. b. Var. 4. de ling. lat.
Souenire per soccorrere, vedi soccorrere.
Souenire, venire à memoria.] In mentem venire. Cic. pro Rosc. Amic. 2 Succurro, ris. Idem ad Attic. lib. 2. Cogitanti autem hæc ferè succurrebant. 3 Occurro, is. Idem de Senect.
Souente, val spesse volte, vedi spesso.
Souerchio, vedi soperchio.
Souerchio, cioè troppo, vedi troppo.
Esser souerchio, esser dauanzo.] Superuaco, cas. 2. Superfluo, fluis. 3. Supersum, es. Gell. l. 1. c. 22. Qui integrè locuti sunt magnam partem superesse irà dixerunt, vt eo verbo significarent superfluere, & superuacare; atque esse supra necessarium modum.
Souero, vedi suuero.
Sourano, vedi sommo.
Souuenire, vedi soccorrere.

Souuertire, riuoltare sottosopra.] Euerto, euertis, 1. 2. l. Cic 1. offic 2. Subuerto 1. 2. 1 2 l Sallust. in Iugurth. 3. Disturbo, as, 1 2 l C.c pro domo sua
Sozzo sporco, lordo, vedi imbrattato.
Sozzopra, vedi sottosopra.
Sozzura, e sozzità, Fiorent anche sozzezza, lordezza, e lordura, laidezza, e laidura, immondezza, sporchezza, e sporcitia.] Sordes, dis, fœmin gen. 1. l Horat. lib 1. epist 2. Auriculas citharæ collecta sorde dolentes. Plaut. Pœn Imò etiam in medio oculo parum sordis est. 2. Sorditudo, tudinis, fœmin. gen 1 & 3 l. 2. b Plaut. Pœn. Vt mihi abstersistunt omnem sorditudinem. 3. Inquinamentum, ti, neut gen. 1. 3. & 4. l. 2. b. Gell. lib 2. cap 6. 4 Spurcitia, tiæ. Colum. lib. 12. cap. 22. 5. Spurcities, ei. Lucr. lib. 6. At contra nobis cœnum teterrimum cum fit Spurcities, eadem suibus hæc munda videtur.

S P

Spaccamento, ò fendimento, lo spaccare, ò fendere.] Fissio, nis, f. g. 1. l. 2. b. Cic. 2. de Nat. Deor. 2. Scissura, æ, 1. 2. l. Plin l. 21 c. 28.
Spaccare, fendere, ò sfendere, diuidere per lungo.] Findo, dis, di, sum, 1. l. Cic. 2. de leg.
Spaccare per mezzo.] Medium, vel mediam diffindere. Cato c. 41. Ditem, quam inserere voles, præcidito, eamq; mediam diffindito. 2. 1 et medium diuidere, vel discindere. Cels. l. 5. c. 27.
Cosa che si spacca, ò fende.] Scissilis, & hoc le, 1. l. 2 b. Cels. lib. 6. 2. Fissilis, & hoc le, 1. l 2 b. Colum. l. 9. cap 1.
Spaccatura, ò fenditura.] Scissura, æ, 1. 2. l. Plin. lib 5. cap 9. 2. Scissus, us, masc. gen. Var. apud Passar. 3. Fissura, æ. Colum. lib. 5. cap. 10. 4. Fissus, us, m gen. Cic. 3. de Nat. Deor.
Spacciare, spedire.] Expedio, dis. Sisenna l. 3. hist. Inermes armat, inexpeditos expedit
Spacciare, dar spaccio, cercar di vendere.] Vendito, tas. Cicer. ad Att. lib. 1. Tusculanum venditat, vt si possit, emat Pacilianam domum. 2. Diuendo, is, 1. l. Idem pro leg. Agr.
Spacciarsi, spedirsi.] Expedire se. Cic 6. Ver.
Spacciatamente, auuerbialm.] Expeditè. Cicer. ad Att. lib. 6.
Spacciato] Expeditus, ta, tum. 2. Solutus, ta, tum. Cicer 4. Acad. Expeditus, solutus, liber, nulla re implicatus.
Colui che spaccia, ò vende facilmente qualche cosa.] Vendax, cis. Cato de Re rust. c. 2. Paterfamilias vendacem, & non emacem esse oportet.
Spaccio, lo spacciare per vendere.] Venditio, nis, f g 1. l. 2. 3 b. 4 c. Cic. pro Rosc. Amerin.
Spaccio, speditione.] Expeditio, nis, fœmin gen. Liu. 4. bel. Pun.
Cosa di spaccio.] Vendibilis, & hoc le. Var. de Re rust. lib 1 cap 4.
Giorno di spaccio, dicesi quando si scriuono, e mandano le lettere.] Dies epistolaria, iæ, ex Mart. lib 14. cuius est vox: epistolaris 2. Dies epistolicus, a, um, ex Gel. cuius est vox: Epistolicus.
Spada, & anche coltello, in verso anche brando arma offensiua, appuntata, e tagliente da ogni banda.] Gladius. dij, m g. 1. 2. b. Suet. in Cat. 2. Ensis, sis, m gen. Pomp. Mela l 2. c 2 Cic. de Nat. 3 Machæra, ræ, f g. 1. b. 2. l. Liu. 7. ab Vrbe.
Spada ben' affilata, tagliente.] Gladius acutus, vel exacutus, vel præacutus. Ouid. 3. de Art Ponite iam gladios hebetes, pugnetur acutis.
Spada di due fila, ò tagli, cioè che taglia da due bande.] Gladius anceps. ex Ouid. 8. Metam.
Spada di legno.] Xylomachæra, ræ, 1. 2. & 3. b. 4 l. græc Iul. Poll.

Spada di ferro.]Sideromachæra, ræ. r. 3. & 4 b. 2.& 5.l. græc ex Iul. Poll.
Spada nel fodero, dentr'il fodero.] Gladius conditus ex Hor Epod. od.7 Cur dexteris aptantur enses conditi. 2. Gladius vagina tectus, ex Hor 2 serm sat.2 Et me veluti custodiet ensis vagina tectus 3.Gladius in vagina reconditus. Cic 5.Catil Inclusum in tabulis tanquam gladium in vagina reconditum.
Spada di marra.]Gladius hebes. Ouid. 3 de Art.2.Gladius retusus,ex Cic. 3. de Cat.
Punta della spada.]Mucro,nis. Cic. pro Clo.2.Cuspis, pidis.Hor 4.car.od.6.
Manico della spada.] Manubium,bij, neut. gen s.3.b 2.l. Cicer.6. Verr. 2.Capulus, li, mascul.gen. 2.b. Virg. 2 Aen.
Spada sfoderata, ò sguainata.] Gladius strictus Cicer.2. Phil. Tu Clodium inspectante Populo Rom. stricto gladio insecutus es. 2 Gladius vagina vacuus. Cicer. pro Marc Vidimus tuam victoriam, prælirum exitu terminatam, gladium vagina va uum in vrbe non vidimus. 3 Ensis nudus. Virg.l. 9 Aen 4. Ensis districtus. Hor 3 carm od 1. 5.Ensis eductus, vel è vagina eductus. Cic de Inu. 6. Gladius euaginatus Maff. de Iap. reb.Ind.l.3 ep 5.
Fatto à forma di spada.] Machæratus, a,um. 2 l. ex Lexicograph.
Colui,che porta la spada.] Ferro subcinctus. Suet. In Vitel.cap.55. Vrbem ad Classicum introijt plaudatus,ferroque succinctus. 2.Ensifer, a, um, 1.l. 2.3.b. Ouid. 4 Fast.
Spadaccino.] Machærophorum,ri,1 3 4.b. 2.l Cicer. ad Quint Fr.l 2 epist 8. Cum hominem portarem ad Baias Neapoli Octophoro Anitiano, machærophoris centum sequentibus.
Spadaria,doue si fanno spade]Gladiorum officina. Turs. Nom.2.Officina gladiaria,ex Robert.Const.
Spadaro,e spadaio,factor di spade.] Opifex gladiarius ex Turs 2 Gladiorum fabricator,ex Virg cuius est vox: Fabricator. 3.Machærophæus. æi, g æc. 4 Xiphurgos, gi, græc.5 Gladiarius,rij Rob.Const 6.Opifex gladiorum, vel artifex, ex Cic de Nat.
Spadaro,venditor di spade.]Machæropola, læ, 1.3.b. 4.l. Pollux l.7. c.30
Spadata, vedi stoccata.
Spadetta,ò spadina,dimin spada piccola.] Ensiculus,li,m. g 2 & 3.b.Plaut.Rud. 2.Gladiolus,li, m.g 5.2.& 3.b. ex Plin.Las.c.5.
Spadone,accresc.spada grande] Ensis,vel gladius ingens, vel magnus Tac. in Agr.
Spadone grande.] Ensis permagnus. Maff. de Iapon. lib.3. epist. Io primo agmine idolum procedit èquo insidens stricto maoibus ense permagno
Spadone di due mani.] Xiphomachæra, ræ. Turs.Nom.2. Romphæa,æ. Turs.Nom. 3 Herculanea machæra. Iul. Capit. in Pert.
Spagna,regno nobilissimo,e potentissimo.] Hispania, niæ. Plin.l 3 c.3 Metallis,plumbi, ferri,æris argenti,auri tota fermè Hispania scatet. 2.H spaniæ,arum. Idem ibid. Pyrenæi montes Hispanias, Galasque disterminant,promontorijs in duo diuersa maria proiectis. 3.Iberia, æ. Plin.ibid Iberus est amnis nauigabili commercio diues, ortus in Cantabris quem propter vniuersam Hispaniam Græci appellauere Iberiam. 4 Hesperia vltima, vel extrema Hor.
Spagnolo,nome gent & poss. di Spagna.] Hispanus,a,um, 2.l. Cic.de Arusp. resp.
Habitante,non naturale di Spagna.] Hispaniensis,& hoc se.Tac.l.2.
Spago, cordicella sottile.] Funiculus, li. masc. gen. Plin. lib.12.cap.17.1.l.2 3 b. Attractis funiculis herba conuoluitur,atque ità offæ fiunt.2 Linum,ij,neut.gen.1.l.Plin. l.24.c 6
Spago impeciato,qual adoprano i calzolari.]Filum futorium.Gras.
Spago grosso,ouero spagone.] Funiculus crassus,2 Linum crassum, Plin. lib.28. cap 9. Fel omne curatur recens præligato ore lino crasso.
Spago sottile, ouer spaghetto.] Funiculus tenuis. 2. Linum tenue.Plin.cit.
Spalancamento,lo spalancare.] Patefactio, nis, f g 5 & 2.b. 3.l.ex Cic 2 de Fin.vbi sic ait: Patefactio quasi rerum opertarum, cùm quid quid sit, aperitur, definitio est.
Spalancare, cioè aprir quanto si può.] Pando, dis, di, sum,s.l P'aut.in Bacch. Pandite, atque aperite propere ianuam hanc. 2.Expando, dis, ex Corn. Tac.lib.21. qui sic ait: Expassæ repentè delubri fores. 3 Patefacio,cis, 2 3. 4.b. 2. com. Liu.2. ab Vrb. Ita induxisse se in animum, hostibus potius, quam regibus portas patefacere.
Spalancatore,colui che spalanca.] Expanditor,tis,r.2.l. 3. b ex Tac. l.21.
Spalla parte del corpo, che è dalla legatura del braccio al collo.] Humerus,ri,m.g.s.2.b.Cic.2. Tusc Scutum, gladium in onere milites non plus numerant,qu àm humeros,lacertos, manus.
Spalla d'animale,ò fiera.] Armus, mi, mascul.gen. Horat. 2. serm. sat.4. Fœcundi leporis sapiens sectabitur armos
Spalle,& homeri.] Scapulæ, arum,1 2 b. Cels.l.8. c.1 & 9. Frigus inimicum est scapulis.
Storpiato d'vna ò due spalle]Humero altero,vel vtroque captus, a, um, ex Plin lib.35. cap.10 cuius est: altero lumine orbus, & Cicer. pro Rab. cuius est 1 Membris captus
Palette delle spalle,cioè le due ossa della schiena.] Scoptula operta,n g.& n.plur. Cels. l.8 c.1. A ceruice dun lata ossa vtrinq; ad scapulas tendunt 1 nostri scoptula operta,omoplatas Græci nominant 2 Omoplatæ,a,um Græc, apud Celsum cit.
Chi volta le spalle à qualche persona, ò luogo.] Alicui auersus,a,um.Col.lib 4 c.23. 2 Ab aliquo auersus,a,um. Plin.l.8.c.49.
Con le mani dietro le spalle.] Manibus ad tergum reiectis Asin. Pollio ad Cicer lib.10. epist 32 Cum quidem pransus, nudis pedibus, tunica soluta, manibus ad tergum reiectis inambularet. 2. Manibus post terga reiectis. Plin lib.28. cap 4. E ligno, fulgore icto, reiectis post terga manibus, demorderi aliquid, & ad dentem, qui dolebat, admoueri, remedio esse produnt.
Spallirre di panni ò drappi.]Peristromata,tum, n gen. & num.plur. 2.4 b 2. 3.l.Plaut Stich.
Spalliere, ed altre figure di verdura.] Opus topiarium. Plin lib.15. cap.30. 2. Topiarium, tij. Cicer. ad Q. Fr.lib. 3.
Colui che fà spalliere, & altre figure di verdura.]Topiarius,ij. Plin l.15. c.19.
L'arte di far spalliere,& altre figure di verdura.] Topiaria,æ,f g.Cic. loc.cit.
Spalliera di cedri,ò limoni.]Paries malo citrea,vel limonia prætentus, ex Suet.in Claud. c.10.
Spalliere di melaranci, ò melangoli.] Paries malo medica coouestitus,ex Cic.ad Q.Fr. l. 3.
Spalliera di melagrani, melogranati, ò granati.]Paries malo punica præteatus,ex Virg 6 Aen.
Spalliera di melocotogni, ò cotogni.] Paries malo cydonia,vel cotonea obtentus,ex Cic.Q.Fr.l.r.
Spalliera di mortella, ò mortina.]Paries myrto obtextus, ex Plin l.15.c.19.
Spalmar,vnger le naui col seuo.] Naues afflictas reficere,& recreare. Cæs.apud Horat. Turs. Nom 2 Nauium rimas explere & oppicare,ex eodem Turs.
Spa'uiere, vedi sparoiete.
Spampanare,sfrondar le viti.] Pampino,nas. Var.de Re rust l.1. c 30.
Spampanatione, spampanamento, lo sfrondar le viti.] Pampinatio, nis, fœmin. gen. 2.4.b. 5. 3. l. Col. l.4.c.27.
Colui che spampana,e sfronda le viti.] Pampinator,tis,r. 3.l.2 b.Col loc.cit.
Spampanare,far ... stra.] Ostento,as, 1 2.l. lib. 3.cap.5.

Ter.Fun 3.2.Vendito,as,a b.Auth ad Her.l 2.
Spampanata,mostra.] Ostentatio, nis, fœmin.gen. 1.2. 3.l. 4.b. Cic.2. de orat.2. Venditatio,nis,1 3.l.a 4.b.Cic. de Am.
Colui che fà le spampanate.] Ostentator, ris, 3 l. Liu. 1. ab Vrb. 2. Venditator, ris, 1.3.l. 2.b. Gel. lib.18. cap 4.
Spandere,spargere.] Fundo,dis,di, sum. 2.Effundo, dis. 3.Profundo d 2,ex Cic.
Spandere,stendere.] Expando,dis. Turf Nom.
Spandere al sole] In sole exporrigere,ex Plin lib.18. c.10. cutum est: Paleas in sole exporrigi.
Spanna,sorte di pauon.] Spithama,mæ,f gen.2.b Plin.l.7. cap.2.
Sparagnare, risparmiare.] Parco,cis. Cicer pro Quintio.
Sparagno, risparmio.] Parsimonia,æ,fœmin gen.Cicer. 5.Tusc.
Sparago. & asparago, herba nota.] Asparagus,gi. Plin. l.19 c.8.
Sparago domestico.] Asparagus altilis. Plin l.29. c.4 Siluestres fecerat natura corrudas, vt quisque demeteret passim, vbi altiles spectantur asparagi.
Sparago falustico.] Asparagus syluester. 2.Corruda, dæ. 3.Libycum,ci,n g.4 Orminium,nij. Plin l 10.c.10.Syluestrem asparagum, aliqui corruda, aliqui libycum vocant. Attici Orminium.
Sparare, aprir vn corpo,per conoscer il male,o per far notomia,vedi sbudellare.
Sparare, e disparare: disapparare, e disapprendere, scordarsi dell'imparato, ò dell'appreso: perder l'imparato, ò l'appreso.] Dedisco, scis, 1. 2.l. Plaut. Amph.8. Haud æquum facit, qui quod didicit, id dediscit.
Spatare, ò scaricare, inteso di bombarda, vedi scaricare.
Sparecchiamento di tauola, ò mensa. lo sparecchiare.] Mensæ remotio, ex Plaut. Trin. Cicer 1. de Inuent. 2.Mensæ sublatio, ex Cicer. in Pison. & Quint. lib. 7. cap 2.
Sparecchiar la tauola.] Remouere mensam. Virgil. 1. Aen. Postquam exempta fames epulis, mensæque remotæ. 2.Tollere mensam. Cic in Pison. Vbi galli cantum audiuit, auum suum reuixisse putat: mensam tolli iubet. 3 Mensam auferre. Plaut. Truc. Auferre mensam amabò.
Sparecchiato, addiett. senza apparecchio.] Imparatus, ta, tum, 1.3.l a.b Cicer. pro Mil. Quamquam paratus in imparatos Clodius, tamen mulier inciderat in viros.
Spargere.spandere, vedi spandere.
Spargere largamente] Perfundo,dis. Cic 2 de fin.
Spargere spesso] Fundito,tas,aui, atum. Plaut. Pan.5. En monstrum mulieris; tantula tanta verba funditat.
Spargimento, lo spargere.] Profusio, nis. Col. lib.2. cap.7.
Spargola, e spargolo, aspergola, & aspergolo, strumento per vso dell'acqua santa.] Aspergillum, gilli, neut gen. 1 2 3 l. Sipont. in Mart. Quidam etiam iuniores aspergillum vsurpant, nouum quidem, sed non inelegans vocabulum: significat autem instrumentum, quo nos sacris aquis solemus aspergere. Torsell. Laur. hist. lib.5. cap 51. vbi ait: vasculum aquæ lustralis cum suo aspergillo. 2 Asperforium, ij, n gen, 3.l.apud Amalt.Onom. 3.Lustrica,æ,fœm gen. 2 b.apud eandem.
Sparire,e disparire.] Euanesco,scis. Cic 1.de Diu.2.Abire ab oculis aspectu, vel conspectu alicuius, apud Thesaur. lin.lat.
Sparlare,parlar male d'altri.] Obloquor,queris,2.b.Plaut. Curcul.2.Obtrecto,as,1.2.l. 3.c Cic 3 Tusc.
Sparlamento,maledicenza] Obtrectatio,nis,f.gen.1.2.3.l. 4 b.5.c.Cicer.4. Tusc.2.Obtrectatus,us,m.gen. Gel.l.10. c.vlt.
Sparlatore.] Obloquutor,toris. Plaut Mil.10. 2 Obtrectator,ris,1.2.3.l.4.b.Cicer.de Clar.orat.

Sparnicciare, e sparpagliare, spargere, in quà,e'n là, vedi sparpagliare.
Sparo, e sparlo, pesce simile all'orata piccola.] Sparus, ri,1.b. Athen lib.7. 2 Sparulus,li,1.2.b. Ouid.in frag.de piscibus.
Sparpagliare, disperdere, metter in scompiglio.] Dissio, as. Plaut. Mil. Cuius tu legiones spiritu diffl isti, quasi ventus folia. 2.Dissipo, as. Cicer. pro Domit. Depulsis, ac dissipatis hostium copijs, & pro leg. Man. Medeam prædicant in fuga, fratris sui membra in his locis, quà se parens persequeretur, dissipauisse. 3.Dispergo, gis, 1 & 2 l. Cic 1. de Ion. & Var. de Re rust l 2.c.3. Capræ, lasciuæ sunt, & dispergunt se,contra quod oues se congregant, & condensant in locum vnum.
Sparsamente, auuerb.] Sparsim. Plin.l.3. c.7 2.Dispersim. Var.de Re rust l 1.c.1. 3 Dispersè. Cic.in Ver.4. Diffusè Idem de Iou.
Sparso,particip Fusus,sa,sum. Virg.10. Aen.2.Sparsus, sa, sum Hor 3 carm od 20.
Spartimento, vedi diuisione.
Spartire,vedi diuidere.
Spartire,separare.] Segrego,gas, 1.l. 2.b. Plaut.Mil.18. 2.Seiungo,gis,1.2.l.Cic 1.Acad.
Spartire la battaglia, ò questione.] Pugnam dirimere, ex Cas 1.bel. Ciuil.
Sparuiere,vccel grifagno, ò di rapina.] Accipiter,tris,m. gen. 1.l.2.3.b. Plin. lib 10. cap 8. Accipitrum alij non nisi ex terra rapiunt auem, alij non nisi circa arbores volitantem, alij sedentem in sublimi, alij volantem in aperto.
Spasima,ò spasimo,conuulsion de' nerui.] Spasma, tis,n. gen.1.l. 2 b. Græc. Plin. l :8. c.17. Spasmata, & percussa viriata, fimo caprino curant. 2.Spasmus,mi,m.gen. 2.l. græc Plin. lib.25. c 8. Plaut. & Thucid. 3.Conuulsio,nis f g.1.& 2 l.3.b. Plin.l 20. c.15 Ligusticum a'iqui panacem vocant, stomacho vtile est, item conuulsionibus & inflammationibus. 4 Neruorum distentio Corn. Celf.lib.2. cap.1 Frigus modò neruorum distentionem, modò rigorem infert: illud spasmon, hoc tetanos græcè nominatur. 5. Neruorum contractio. Plin. lib 30. c.12 In contractione neruorum caro palombina in cibis prodest.
Chi patisce di spasima.]Spasticus,a,um,2.b.Plin.l.21.c.19. 2 Conuulsus,a,um,1 2.l.Plin.l.20 c.11.
Spasimare,patire di spasima,ò spasimo.] Spasmo,vel spasmate laborare,ex Plin & Plaut. 2.Conuulsionem pati,ex Plin.l 20.c 16 & Gel. l 17 c.13.vbi legitur; quartanam passus conua'uerat.3.Conuellor,eris,1.& 2.l.ex Cic pro Rab.& Plin.l 20 c 7
Spasimare,patir dolor grandissimo.] Dolore confici Cic. 5.de fin 2 Dolore conflictari.Cel.lib.2.c 7.3.Dolore cruciari.Cic 2.de fin 4 Dolore opprimi.Cic Sulp l.4. 5.Tabescere dolore. Ter. Adel 4.
Spasimare,dicesi di chi desidera con ansietà qualche cosa.] Admodum cupere. Plin. l.10. c.55 Iulia Augusta parere virilem sexum admodum cupiebat.
Spasimetta,ò spasimetto,dimin. spasmo lieue,ò piccolo.] Spasmarium,tij,n.g 1 l.2 3.b.græc.
Spasseggiare, vedi passeggiare.
Spasso,solazzo,diletto] Delectatio,nis 2.Oblectatio,2 3.l. Voluptas,tis. 4 Oblectamentum, 1.3.l. 5 Delectamentum,1 2 3.l. ex Cic.
Pigliarsi spasso.] Oblector,aris. Cic ad Q.Fr.lib.3.2 Oblectare se.Id.3 off 3.Delector,aris,1.l. Id.2.de fin. 4 Delectare se Id. Att.l.2.
Io mi piglio spasso di studiare.] Me studere delectat ex Cic loco cit.
Per spasso.] Animi causa. Cicer 7.Phil.& Plaut.Cur eam emit? T.Animi causa.
Spatio,cioè ampiezza di luogo, ò lunghezza di tempo.] Spatium,tij, 1 2 b. Sip.in Mart Spatium à patendo deducitur, nihil enim aliud est spatium, quam locus, siue tempus pàtens, hoc est interuallum, vel loci.vel temporis vnde spatiari errare est, & spatiatorem Cato pro erratore posuit. 2.Interuallum, li, neut gen. Cas 1. bel. Gal.

Gal 3.Intercapedo,di,nis,f gen. 1.2.4.l.3 b.Suet.in Oct. Cæſ.c.38.

Spatio fra colonne.]Intercolumnium,nij,n g t.2 3.l.3.4.b. Cic.3. Ver. Signa illa quæro quæ apud te nuper ad omnes columnas, omnibus etiam intercolumnijs, in ſilua denique diſpoſita ſub dio vidimus.

Spatio tra mondi.] Intermundium, dij, neut. gen. 1. 2. 3.l. 4 b. Cicer.2.de fin. Indiuidua,& intermundia, quæ nec ſunt vlla, nec poſſunt eſſe, intelligimus: voluptas, quæ paſſeribus omnibus nota eſt, à nobis intelligi non poteſt.

Spatio tra ordini.] Interordinium, nij, neut. gen. 1.3. l.2.4.5 b Colum lib.5.cap.5. De ſpatijs ordinum eatenus præcipiendum habemus, vt intelligant agricolæ, ſi aratro vineas culturi ſint, laxiora interordinia relinquenda.

Spatio tra nodi.] Internodium,dij,maſcul.gen.1,2.3 l.4.b. Plin lib.7. cap 2. Arundines verò tantæ proceritatis, vt ſingula internodia alueo nauigabili ternos interdum homines ferant.

Spatio tra ſcalmi.] Interſcalmium,mij,n.gen. 1.2 3.l. 4.b. Vitr.l c. 2. Nauibus interſca mio.

Spatio tra le ſpalle.] Interſcapilium, lij, neut gen. 1.2.l. 3. 4.5 b Sipont. Scapilium veteres pro tergo vſurparunt, & aliquando pro ipſa ſcapula, vnde, & ſpatium quod inter ſcapulas eſt, interſcapilium nominauere.

Spatio tra vena, e vena.] Interuenium, nij, neut. g. 1.2 3.l. Vitr. lib.2. cap.6 Igitur ignis, & flammæ vapor per interuenia permanans, efficit leuem terram.

Spatioſamente,auuerb.con ampiezza di luogo,ò lunghezza di tempo] Spatioſè.1.2 b 3.4.l Plin.

Spatioſo, addiett.che hà ſpatio.] Spatioſus, ſa, ſum, ex Colum.

Più ſpatioſo] Spatioſior,& hoc us. Col. l.5. c.5 Inter ordinia erunt neque ſpatioſiora quàm decem pedum, neque contrariora quàm quatuor.

Spauentacchio, e ſpauracchio,cencio, od'altro,che ſi mette negli arbori per iſpauentar gli vccelli.] Terriculum, li, neut.gen 1.b 2.3.l. Accius. Proinde iſta hæc tua aufer terricula. atque animum iratum comprime. Liu l.5 ab Vrbe à Terricula,æ,f g. 1. 3.b. Sen.de Remed. fort.

Spauentare,atterrire,ſpaurire]Terreo, res. Turſel. Nom. 2 Perterrefacio,cis Idem. 3 Terrori eſſe,cum Dat.Plin. l.20. c.22.Galli terrori ſunt etiam leonibus, ferarum generoſiſſimis.

Spauentarſi,impaurirſi.] Compaueſco,ſcis Gel.l.1.cap.23. Hoc vt auditur, animus compaueſcit.

Spauentato.] Exterritus,ta,tum,1.2.l. 3 b Cic 1.de Diu.2. Conſternatus,ta,tum,1.2 3.l. Cec.7.bel Gal.

Spauenteuole, vedi horrendo.

Spauento, vedi hortore.

Spauentoſo, vedi terribile.

Spaurire,far paura,vedi ſpauentare.

Spazzacamino, quegli che ſpazza, e monda i camini.] Purgator caminarius,ex Apul in Apol.& Plin l.17 c.11. 2.Mundator caminorum.Amalth.Onom. 3.Banauſus, ſi, apud eandem.

Spazzare,e ſcopare, vedi ſcopare.

Spazzo,pauim.ento,vedi pauimento.

Specchiaio,e ſpecchiaro,facitor di ſpecchi.] Specularius, rij,1.2 4 b.3.l. Vlpian 2 Speculorum artifex, vel opifex, ex Cic.de Vn & 1 de Nat. 3.Artifex, vel opifex ſpecularius,vel ſpecularis,ex Cic.& Vlp.4 Catoptropœus, pœi, 1.& 5 b.4.l græc.

Specchiarſi, guardarſi nello ſpecchio.] Semet in ſpeculo contemplari. Apul. Apol. 2. Socratea ſuaſiſſe fertur diſcipulis ſuis crebrò vt ſemet in ſpeculo contemplarentur: vbi quis eorum foret pulchritudine ſibi complacitus, impendio procuraret, ne dignitatem corporis malis moribus dedecoraret: qui verò minus ſe commendabilem forma putaret, ſedulò operam daret, vt virtutis laude turpitudinem tegeret. 2. Speculum aſpicere, Sen. de Ira lib.2. Quibuſdam, vt ait Sextius, iratis profuit aſpexiſſe ſpeculum, perturbauit illos tanta mutatio ſui, velut in rem præſentem adducti non agnouerunt ſe. 3. In ſpeculum inſpicere Plaut.in Amph Formam agnoſco meam quemadmodum ego ſæpè in ſpeculum inſpexi. 4.Se in ſpeculo intueri, ex Cicer. in Piſon. qui ſic ait: In quibus verſibus, ſi quis velit, poſſit iſtius tanquam in ſpeculo vitam intueri. 5 In ſpeculo ſe conſpicere, ex Ouid. 15. Metam.qui ſic ait: Flet quoque, vt in ſpeculo rugas conſpexit aniles. 6. Speculo vti Apul. in Apol. 1. Socrates vir omnium ſapientiſſimus ſpeculo etiam ad diſciplinam morum vtebatur. 7.Speculum conſulere Ouid. 3. de Art. Nec genus ornatus vnum eſt quod namque decebit eligat, & ſpeculum conſulat ante ſuum. 8.Speculum ſibi in conſilium adhibere ex Ouid. 3 de Art. 9 Speculo conſilium petere, ex Ouid. 3. de Art. & Cicer. lib. 10. epiſt.16. 10. In ſpeculo ſemet ſpectare, vel videre ex Ouid. 11. Metam.11. Speculum inſpicere Apul. 1. Apol. Archimedes Syracuſanus vir in omni quidem geometria multum ante alios admirabili ſubtilitate: ſed haud ſciam, an propter hæc, vel maximè memorandus, quod inſpexerat ſpeculum ſæpè, ac diligenter. 12. Semet in ſpeculo cernere, ex Cicer.5. de fin. qui ſic ait: Hæc honeſta, quæ dico, præterquam quod nosmetipſos diligamus præterea ſuapte natura per ſe eſſe expetenda, indicant pueri, in quibus, vt in ſpeculis natura cernitur.

Specchiarſi in alcuno, cioè prender eſempio di bontà, ò virtù d'alcuno.] In aliquem inſpicere ex Ter. Adel. act.3 ſc 4 2 In alicuius vitam, ſeu mores inſpicere,Ter. Adel.act 2.ſc.4. 3.Exemplum ſibi ex aliquo ſumere.Ter. Adel. act 3. ſc.4. 4.Aliquem ſibi ad imitandum proponere. Cic de Opt.5 Exemplum ab aliquo petere, vel expectare, Plaut Moſt 6. Quempiam ſibi imitandum proponere.Cic de orat.7. Aliquem imitari,atque exprimere. Cic.in orat.

Lo ſpecchiarſi.] Speculi inſpectio, Apul Apol.1. Si ſpeculi non tam poſſeſſio culpatur,quam inſpectio, illud doceas neceſſe eſt, quando & quibus præſentibus in ſpeculum inſpexerim. 2. Sui met in ſpeculo contemplatio,ex Apul. Apol 2. 3 In ſpeculum inſpectio, ex Plaut. Amph. & Apul.1. Apol 4 Speculi vſurpatio, vel vſus, ex Plaut. Curc & Cic de Clar.

Lo ſpecchiarſi in alcuno.] In aliquem inſpectio, ex Ter. in Adel. act.1. ſc 4 In alicuius vitam inſpectio, ex Terent. Adel.act 3 ſc.4 vbi legitur. Inſpicere,tanquam in ſpeculum in vitas omnium.

Specchiato, rappreſentato dallo ſpecchiarſi.] Speculo repercuſſus,a,um. Sen de Ira lib.2. cap 35. Quantulum ex vera deformitate imago illa ſpeculo repercuſſa reddebat. 2.Speculo conceptus,ta, tum, ex Sen. Nat quæſt. lib 1. cap 2 vbi ſic ait: Imago ſolis eſt, roſcida, & caua nube concepta. 3.Speculo expreſſus, a,um,ex Sen. Nat.quæſt.l 1 c. 5.vbi hoc habet; Cum duæ ſint res, ſol, & nubes, idest corpus, & ſpeculum, tam multa genera colorum exprimuntur. 4. A ſpeculo redditus,ta,tum,Sen. Nat.quæſt.l.1,cap.4.Nihil tam redditur, quàm à ſpeculo imago.

Specchiato, ſi dice anco di coſa, che habbia delicatezza, ò perfettione.] Delicatus, a, um, 2. 3.l. 2.b. Cicer. Att. lib.2. epiſt.14 Quantam tu mihi moues expectationem de illo delicato conuiuio. 2. Perfectus, ta, tum, 2.2.l. Cicer. pro Sext. Virtus perfecta, & cumulata.

Specchiatoſi.] In ſpeculo ſe met intuitus, vel contemplatus,ta,tum,ex Cic.in Piſ.

Chi ſi ſpecchia.] Speculi inſpector, vel conſultor, ex Apol. 1. Apol. & Ouid. 3. de Arte. 2 In ſpeculo ſemet intuens, vel contemplans, ex Cicer. in Piſon. & Apul.1. Apol.

Specchietto, diminut. ſpecchio piccolo.] Speculum minutum Sen.Nat.quæſt.lib.2. cap 5. Sunt quædam ſpecula ex multis, minutiſque compoſita, quibus ſi vnum oſtenderis hominem, populus apparet, vnaquaque parte faciem ſuam exprimente. 2. Specu um paruum. Apul. Apol.1.Quod crimen eſt imaginem ſuam noſcere, eamq

non voo lacc conditam, sed quoque velis paruulo promptam gestare?

Specchio, speglio, ò spera, Fior. anche miraglio, & ammiraglio, vetro piombato da vna banda, nel quale si guarda per vedere la propria effigie.] Speculum, li, 1. & 2. b. Senec. Quæst. Nat. lib. 1. cap. 17. Inuenta sunt specula, vt homo ipse se cognosceret. Multa ex hoc consecuta. Primò sui notitia, deinde, & ad quædam consilium. Formosus, vt vitaret infamiam. Deformis, vt sciret redimendum esse virtutibus, quicquid corpori deesset. Iuuenis, vt flore ætatis admoneretur, illud tempus esse discendi, & fortia audiendi. Senex, vt indecora canis deponeret, & de morte aliquid cogitaret. Ad hoc rerum natura facultatem nobis dedit nosmetipsos videndi.

Specchio conuesso, che hà del tondo.] Speculum tumidum, vel globosum. Apul. Apol. 1. Cor in planis quidem speculis fermè pares obtutus, & imagines videntur. in tumidis verò, & globosis omnia defectiora, at contra in cauis auctiora.

Specchio di grandezza vguale al corpo.] Speculum toti par corpori. Sen. Nat. quæst. l. 1. cap. 7. Postea rerum iam potiente luxuria, specula totis paria corporibus, auro, argentoque cælata sunt.

Acconciarsi, ouero ornarsi allo specchio.] Aduersum speculum sese ornare. Gel. l. 7. c. 12. Quotidiè vnguentatus aduersus speculum ornatur.

Specchio opposto al sole.] Speculum soli aduersum, ex Plin. l. 2. c. 107. qui sic ait. Excedit profectò omnia miracula, nullum diem fuisse, quo non cuncta conflagrarent: cum specula quoque concaua, aduersa solis radijs, facilius etiam accendantur, quàm vllus alius ignis.

Specchio concauo.] Speculum cauum. Apul. Apol. 1. Cur caua specula si exaduersum soli retineantur appositum fomitem accendunt. 2 Speculum concauum. Sen. quæst. Nat. lib. 1. c. 4. Parisous Artemidorus si speculum, inquit, concauum feceris, quòd sit sectæ pilæ pars, si extra medium extiteris, quicunque iuxta te steterint, vniuersi à te videbuntur propriores tibi, quàm speculo.

Specchio ingemmato, cioè adorno di gemme.] Speculum gemmis adornatum. Sen. Nat. quæst. lib. 1. cap. 17. Specula gemmis adornata sunt: & pluris vnum ex his fœminæ constitit, quàm antiquarum dos fuit, illa quæ publicè dabatur imperatorum pauperum liberis. 2. Speculum gemmatum. ex Plin. l. 37. c. 2.

Specchio vsato per adornarsi.] Speculum ornatus causa adhibitum. Sen. Nat quæst. l. 1. c. 17 Iam speculum ornatus tantùm causa adhibitum, nulli non vltrò munerario necessarium factum est.

Specchio metaforicam. val esempio.] Exemplum, pli. 2. Specimen, nis, 1. 2. b. Val. Max. l. 6. c. 9 C. Valerius quotum prius luxuriæ fuit exemplum, tantum postea modestiæ, & sanctitatis specimen euasit.

Di specchio.] Specularis, & hoc re, ex Plin. lib. 36. cap. 22

Speciale, particolare.] Specialis, & hoc le, 1. 2. b. 3. l. Cogit quod Thesaur. ling lat. 2 Proprius, a, um, 1. c. 2. b Cic 5 Tusc. 3. Præcipuus, a, um, 1. l. 2. 3. b. Cicer. 5. Ver.

Specialmente, e particolarmente.] Præcipuè, 1. 4. l. 2 3. b. Cic. 2. de lege. Agr. 2. Potissimùm, 1. 3. b. 2 l. Idem 4 Acad. 3. Potissimè. Cic 2. de orat.

Specie, ò spetie, cioè imagine, ò simulacro di qualche cosa] Imago, ois, f. gen. 1 b. 2. l. Cic. 2. Acad. qui sic ait: imagines extrinsecus in animos nostros per corpus irrumpere.

Specificare] Nominatim dicere. Cic. 3. offic. 2. Sigillatim dicere. Cic. 5. Verr.

Specificatione.] Definitio, ois, fœmin. gen. Cicer. 2. de Diuin. Hominum, ac temporum definitione sublata.

Speculare.] Meditor, taris. Plaut. Amph. 4. 2. Commentor, taris. Cic. ad Att. lib. 4. 3. Contemplor, aris. Idem 5 Ver.

Speculatione, contemplatione.] Theorema, tis, n. gen. 3. l. Gel. l. 1. c. 2. 2. Meditatio, nis, 1. & 4 b. 3. l. Cic. 2 Tusc 5. Commentatio, ois. Plin l 18. c. 25. 4. Contemplatio, nis, Cic. 4. de fin.

Speculatore] Contemplator, ris. Cic. 1. Tusc.

Spedale, luogo pio, in cui per carità si ricettano i poueri] Domus Hospitalis. Maff epist. lib 3. epist. 6. Ego in hac vrbe operam nauo curandis ægrotis, qui in hospitali domo sunt. 2. Hospitium publicum. Maff. in Ignat lib 1 cap. 5. Minoressam ingressus Ignatius ad publicum infimæ plebis hospitium precario se se contulit. 3. Domicilium hospitale, ex Maff. in epist & alijs.

Spedale di malati.] Valetudinarium, rij, neut gen. 1. & 4. b. 2. 3 & 5 l. Colum. de Re rust. l. 12. cap. 3. 3. Valetudinarium publicum. Turs. in Xauer. l. 1 c. 5. 3. Nosocomium, mij, n. g. 1. 2 & 3. b. & 4 l græc Maff. l. 1. ep. 2. Aegrotos in publico nosocomio, & vinctos in carcere identidem visit.

Spedale d'incurabili.] Valetudinarium insanabilium. Turs. in Xauer. l 1. c. 5 S Franciscus Xauer. Venetijs valetudinario insanabilium operam dedit. 2. Nosocomium insanabilium. Turs. Nom.

Spedale di peregrini.] Xenodochium, chij, n. g 1. 2 & 3. b. 4 l græc. Turs Laur. hist l. 3. c. 4. Pontifex ab ægris inde ad sanos cura conuersa Xenodochium pauperibus peregrinis excipiendis institutum, vbi benignè alebantur per triduum, & discedentes, pane, vino, calceis, pecunia iuuabantur.

Spedale di poueri.] Ptochium, chij, n. g. 1. 2. l. græc. Pandectæ & Concil. Chalced can. 8. Lex. græcol 2. Ptochodochium, chij, neut gen. 1. & 4 l. 2 & 3. b. Græc. 3. Ptochotrophium, phij, neut. gen. 1. & 4. l. 2. com. 3. b. Græc.

Spedaliere, Sen. spedalingo, Fior. il prefetto dello spedale.] Hospitij publici curator, ex Maff. & Gel. 2 Hospitalis domus, vel domicilij præpositus, aut præfectus, ex Maff. lo cp & Plaut. in Bacch.

Spedaliere dello spedale di malati.] Valetudinarij, vel nosocomij præses, præpositus, vel præfectus. Hor. Turs. hist. Laur. l 5 c 3.

Spedaliere dello spedale di peregrini.] Xenodochij præfectus Turs. Nom.

Spedire, vedi sbrigare.

La cosa è spedita, dicesi quando non ci è più nè rimedio, oè speranza.] Actum est. Terent. Andr 3. 2 Transactum est. Cic. l. 14 fam. ep 4. Sin, vt ego metuo transactum est; quomodo potes ad me fac venias.

Speditamente, vedi spacciatamente.

Speditione, & ispeditione, vedi spaccio.

Spedito, ispedito, vedi spacciato.

Esser spedito, spacciato, rouinato, si dice di chi corre qualche gran pericolo.] Absumptum esse. Plaut. in Most. Absumpti sumus.

Speguare, e dispegnare] Repignoro, as.

Spelare.] Depilo, las, 1. l. 2. b. Lucill. lib. 21. 2. Glabro, bras, 1 c Col l. 2. c. 13

Spelato, e dispelato, senza pelo.] Glaber, bra, brum, 2. b. Plaut. Trin. 8. 2. Depilis, & hoc le. 1. l. 2. b. Var. l. 1. de Vita pop. Rom.

Spelda, ò spelta, sorte di biada nota, di cui si fà pane bianchissimo.] Semen, minis, n. g & 1 l Plin. l 18. c 21. 2 Alica, æ. f. g. Ruellius c. 2, 3 Zea, æ f g l 22. c. 25 Zeæ farina, ex qua alicam fieri diximus, efficacior etiam hordeacea videtur.

Spelda semplice, ò d'vn grano.] Zea simplex, Diosc. lib. 2. cap. 33.

Spelda doppia, ò di due grani.] Zea dicoccos. Dioscor. l. 2 c 82 Zea duorum generum est: vna simplex, altera in geminis putaminibus granis bina iuncta gerit, ob id dicoccos appellata, plus quam ordeum alit ori grata, digeritur in panificia minus quàm triticum alens.

Beuanda, ò beueraggio fatto di spelda.] Alica, æ, f g Plin. l. 18. c. 11.

Spello, Terra nell'Vmbria.] Hispellum, li, n. g. Abrah Ortel. ex Plin. 2. Spellum, li, n. g. Hygin.

Spe-

Spelonca, è ſpelunca.] Antrum, tri. n. g. Virg. 3. Aen. 2. Specus, cus, m g. & aliquando fœm. Plin. l. 8. c. 16. 3. Spelunca, cæ f. g Cic. 6 Ver.

Spendere, far ſpeſa, cioè dar denari per prezzo di coſe venali.] Expendo, dis, 1. & 2. l. Ex Cic. pro Flac. cuius eſt aurum expenſum. 2. Impendo, dis, 1. & 2. l. Ex Cæſ 4. bel. Gal. qui ſic ait, Galli iumentis maximè delectantur, quæ impenſo parant pretio. 3. Sumptum facere, Ter. in Adel. act. 5. ſc. 4. Sibi vixit, ſibi ſumptum fecit. 4. Impenſam facere, vel agere, Cic. 6. Phil.

Non ſpendere, non far ſpeſa.] Impendio parcere, Plin. l. 13. cap. 1.

Chi ſpende aſſai, chi fà gran ſpeſe.] Sumptuoſus, ſa, ſum, Cicer in Parad. Venio iam ad ſumptuoſos; Relinquo iſtum quæſtuoſum.

Spenditore, chi hà cura di ſpendere per biſogno di caſa.] Opſonator, ris. 1. 2. & 3 l. Sen. ad Lucil Opſonatores, quibus dominici palati notitia ſubtilis eſt, ſciunt cuius illum ſapor excitet. 2. Opſona, næ, m. gen. græc. 3. Oplonij emptoe, Ex Plaut. Aul. & Cicer. pro Cec. 4. Agoraſta, ſtæ, maſc. gen. 1. 2. b. 3. l. græc. Meand. in Phan.

Chi è pratico nell'officio di ſpendere.] Obſoneticus, ca, cum, græc.

Spengere, & eſtinguere, Fior. ammortare, & ammortire, Sen. ammorzare, e ſmorzare.] Extinguo, guis. 1. & 2. l. Cicer. de Sen. Archytas Tarentinus aiebat nihil eſſe tam deteſtabile, tamquam peſtiferum, quam voluptatem: ſiquidem ea cùm maior eſſet, atque longior omne animi lumen extingueret. 2. Reſtinguo, guis, 1. & 2. l. Plin. l. 34. c. 10. Nymphodonia lapidem ipſum quam grauiſſimum, ſpiſſiſſimumque vrit pruna, & caulium chio vino extinguit. 3. Extinctum facere, vel extinctionem afferre, Ex Plin. l. 7. c. 7. Ex Plaut. Curc & Cic. 1. Tuſc. qui ſic ait; Supremus ille dies non extinctionem, ſed commutationem affert loci.

Spengerſi, eſtinguerſi, paſſ.] Extinguor, eris. 1. & 2. l. Cic. de Sen. Adoleſcentes mori ſic mihi videntur, vt quum aquæ multitudine vis flammæ opprimitur; Senes autem, ſicut ſua ſponte nulla adhibita vi conſumptus ignis extinguitur, 2. Reſtinguor, eris. 1. & 2 l. Plin. lib. 36. c 19. Gagates lapis accenditur aqua, oleo reſtinguitur. 3. Extinctum fieri, vel extinctionem afferri, Ex Plin. lib. 7 c. 7. Ex Plaut. Curc & Cic. 1. Tuſc.

Spengimento, lo ſpengere.] Extinctus, tus, m. gen. 1 & 2. l. Plin. lib 7. cap. 7. Miſeret, atque etiam pudet, æſtimantem, quàm ſit friuola animalium ſuperbiſſimi origo, cum plerumque abortus cauſa fiat odor à Lucernarum extinctu. 2. Extinctio, nis, fœm, gener. 1. & 2. l

Spengitore, colui che ſpinge.] Extinctor, ris, 1. & 2. l. Cic. in Piſon. Tu apud ſocrum tuam propè à meis ædibus ſedebas non extinctor, ſed auctor incendij.

Spennacchiare, leuar la parte delle pene in quà, e'n là, ouer a luogo, à luogo.] Pennas interuellere, Sen l. 20. epiſt. 115. qui ſic ait, Vides iſtos ſequi, qui aut vellunt barbam, aut interuellunt, qui labra preſſius tondent, aut abradunt.

Spennare, vedi ſpiumare.

Spenſieratamente, ò ſpenſieritamente, auuerb val ſenza penſiero, ò negligentemente.] Incurioſè, 1. 2. 4 & 5. l. 3 b Corn. Tac l. 17 Otho pueritiam incurioſè, adoleſcentiam petulanter egerat. 2. Incogitanter, 1. 2. & 4 l. 3. & 5. b. Ex Ter. in Phorm act. 3. ſc. 2. cuius eſt vox, incogitans, & Cic de Clar. cuius eſt; oſcitanter. 3. Per incogitantiam Ex Plaut. in Merc. & Cic.

Più ſpenſieratamente, compar.] Incurioſius, 1. 2. & 4. l. 3 & 5 b. Corn. Tac. lib. 20 Cæſæ cohortes incurioſius agentes. 2. Incogitantius, Ex Teren. in Phorm. & Cicer. pro Mur.

Spenſieratiſſimo, e ſpenſieritiſſimo, ſuperlat. ſommamente ſpenſierato, ò ſpenſierito.] Incurioſiſſimus, a, um, Ex Corn. Tac l. 21. & Cic. in Piſon. 2. Incogitantiſſimus, a, um, Ex Ter. & Cic.

Spenſierato, e ſpenſierito, addiett. ſenza penſiero, negligente, traſcurato.] Incurioſus, ſa, ſum, Tac. lib. 2. Vetera extollimus recentium incurioſi. 2. Incogitans, tis, om. g. Ter. in Phorm. 3. Adeone te eſſe incogitantem, atque impudentem. 4 Incogitabilis, & hoc le. Plaut. in Mil. 4. Incogitatus, ta, tum. Plaut. in Bacch. Petulans, proteruo, iracundo animo, indomito, incogitato.

Spenſierato affatto, addiett. che à nulla penſa.] Cogitatione nulla homo, Cic 4. Ver.

Più ſpenſierato, ò ſpenſierito, compar.] Incurioſior, & hoc ſius, Ex Corn. Tac. l. 19. & 20 cuius eſt: incurioſius. 2. Incogitantior, & hoc tius, Ex Cic.

Spera, cioè sfera, vedi sfera.

Spera, ò sfera del Santiſſimo, detta anche moſtra, & oſtenſorio.] Monſtrabilis Euchariſtiæ ferculum, Ex Cicer. & Plin. 2. Aſpectabilis Euchariſtiæ theca, Ex Varr. & Cicer.

Spera, cioè ſpecchio, vedi ſpecchio.

Sperabile, addiett. che può ſperarſi.] Sperabilis, & hoc ſperabile, 1. 2. l. 3. b. Plaut. Capt. Ille eſt diues, quum nulla vitæ ſalus ſperabilis eſt, mecum.

Sperante partic. che ſpera.] Sperans, tis, o. g. 1. 2 l. Cicer. in ep. fam. Semper magis aduerſus rerum exitus metuens, quàm ſperans ſecundos.

Speranza, nome di Dea, ſecondo la gentilità.] Spes, ſpei. 1. l. in rect. & b in obliq Cic. de leg Quoniam expectatione bonarum erigitur animus, rectè à Calatino ſpes conſecrata eſt.

Speranza, ed in verſo ſpeme, eſpettatione di futuro bene.] Spes, ſpei. f. g Sen. Contr. l. 5. contr. 1. Spes eſt vltimum aduerſarum rerum ſolatium. 2. Boni expectatio, Cic. 4. Tuſc. Si ſpes eſt expectatio boni, mali expectationem eſſe neceſſe eſt metum.

Speranza certa.] Spes indubitata, Plin. l. 31. cap. 3. 2 Spes explorata, Cicer. 10 Phil. 3. Spes certa, Cicer. ad Brut. epiſt 10.

Speranza molto certa.] Spes certiſſima, Plin. l. 35. c. 3. Cic. ad Brut ep. 10.

Speranza incerta.] Spes inexplorata, Ex Cicer. Philip. 10. & Liu. 6. bell. Pun. 2. Spes incerta. Virgil. 8. Æneid.

Speranza fondata in aere, cioè vana, e ſenza fondamento.] Spes inanis, Cicer. pro Q Roſc. 2. Spes vana Quint. lib. 6. c 4.

Speranza male fondata.] Spes leuiter fundata, Ex Liu. 2. ab Vrb. vbi legitur fides leuiter fundata.

Speranza inganneuole, falſa, ò fallace.] Spes fallax, Cicer. de orat. O fallacem hominum ſpem, frangibilemque fortunam, & inanes noſtras contentiones quæ in medio ſpatio ſæpè franguntur, & corruunt, & ante in ipſo curſu obruuntur, quam portum conſpicere potuerunt. 2 Spes falſa, Cic. pro Roſc. Pro re certa, ſpem falſam domum retulit.

Speranza di neſſun fondamento, od effetto.] Spes deſperatiſſima, Cic. ad Att. lib. 9. epiſt 9. 2. Spes inconceſſa, Ouid. 9. Metam. Iamque palam eſt demens inconceſſamque fatetur ſpem Veneris,

Speranza molto poca, ò pochiſſima.] Spes pertenuis, Cic. 14. fam. epiſt 3. Spes autem ſalutis pertenuis oſtenditur.

Ci è poca ſperanza.] In anguſto ſpes eſt, Celſ. lib. 5. cap 7.

Fuor di ſperanza] Præter ſpem, Plaut. Merc. 19. 2. Ex inſperato, Plin l 25. c. 2.

Hauer buona ſperanza.] Benè ſperare, Cic pro Deiot. Iubeo te benè ſperare, & bono animo eſſe. 2. Rectè ſperare, Cic. Att l. 1. Attica noſtra quid agat, ſcire cupio; & ſi tuæ literæ, ſed iam nimis veteres ſunt, rectè ſperare iubent. 3 Spe bona eſſe Cic. ep. fam. lib. 12 Ego ſum ſpe bona. 4. Spem bonam habere, Cic 2. Ver. An iſte vnquam de ſe bonam ſpem habuiſſet, niſi de vobis malam opinionem animo inbibiſſet.

Hauer gran ſperanza.] Spe magna eſſe, Cic. ad Att. l. 6. de Egnatij nomine nec vlla, nec magna ſpe ſumus. 2. Spem magnam habere, Cic. Spem magnam habere cœpi fore vt te breui tempore incolumem haberemus.

Per-

Perder la speranza.] Spem abijcere, Cic. 2. de Orat. Deponere spem. Hor. 2 ser. 3. Decidere à vel de spe. Liu. 7. bell. Maced. & Plaut. Heaut. 2 4 Labi spe. Cæs. l. 5. bell. Gall. 5 Omittere spem, Curt. lib. 3. 6. Despero, as. a. l. Cicer. 1. offic.

Perduta la speranza.] Desperata re, vel desperatis rebus, Suet. in Cæs. c. 36. Cæsar desperatis rebus etiam de consciscenda nece cogitauit.

Dare speranza.] Spem facere. Suet. in Tiber. c. 24. Non aliter recepit imperium, quàm vt depositurum se quandoque spem faceret.

Leuar ò tor via la speranza.] Spem tollere. Cels. lib. 2. cap. 8.

Non v'è speranza, la cosa è disperata.] Spei locus nullus est. Plin. l. 8. cap. 16. Tum præcipuus votorum locus est, cum spei nullus est.

Chi hà gran speranza.] Spei plenus, a, um. Sueton. in Cæs. cap. 16.

Speranzetta, ò speranzina, diminut. speranza piccola, ò poca.] Specula, læ. f. gen. Cic. 2 fam. epist. 16. In communibus miserijs hac tantum oblectabar specula. 2. Spes exigua, Cicer. lib. 3 ad Att. 3. Spes tenuis. Cicer. pro Rosc. Com. Erras: inani, ac tenui spe te consolaris.

Sperare, hauer speranza.] Spero, ras. 1. a. l. Sen. lib. 1. epist. 5. Apud Catonem nostrum inueni cupiditatum finem, etiam ad timoris remedia proficere. Desinea, inquit, timere si sperare desieris. 2. In spe esse, Cicer. ad Att. lib. 6 Magna in spe sum, mihi nihil temporis prorogatum iri. 3 Spe teneri, Cic. Quò confugient socij, quem implorabunt, qua spe, vt viuere velint, tenebuntur? 4 Spem habere, Cic. Spem magnam habere cæpi fore vt breui tempore incolumnem haberemus.

Sperare con ragione, ò fondamento.] Non temerè sperare, Cic. ad Att. l. 2 Tuæ literæ sunt variæ, neque enim me desperare via, neque temerè sperare. 2 Sapienter sperare. Ex Cic. de Sen.

Sperare senza ragione, ò fondamento.] Temerè sperare, Cicer. 2 ad Att. 2. Insipienter sperare, Cicer de Senect. Sperat adolescens diù se victurum: quod sperare idem senex non potest Insipienter sperat, quid enim est stultius, quàm incerta pro certis habere, falsa pro veris.

Sperare alcuna cosa.] Spe aliquid habere. Cic. Quod quidem nulla habeo spe.

Sperare bene d'alcuno.] Bonam de aliquo spem concipere. Sen lib 1. ep. 2. Ex his quæ audio, bonam spem de te concipit.

Sperduto fuor della via.] Errans, tis. om. gen. Ouid. 6. Met. 2. Deuius, a, um. 1. l. a b Cic. 2. Philipp. 3. Auius, a, um. 1. l. a b. Ex Lucr. l. 3. 4. De recta via deflectens, Ex Cic. 2 off.

Spergiuramento, lo spergiurare, vedi spergio.

Spergiurare, far spergiuro, vedi giurar il falso.

Spergiurar per Dio, ò per i Santi.] Deum, vel diuos peierare. Plin. l. 2 c. 7. Alij in ipso Capitolio fallunt, ac fulminantem peierant Iouem.

Spergiuratore, vedi spergiuro.

Spergiurio, giuramento, che non s'osserua] Periurium, rij, n gen. a. l. Cic. de leg. Pœna diuina periurij exitium est; humana dedecus Idem. Cic. 3. offic. Non enim falsum iurare, peierare est sed quod ex animi tui sententia iuraris, sicut verbis concipitur more nostro, id non facere, periurium est.

Spergiuro, e spergiuratore, colui che spergiura.] Periurus, a, um. 1 a. l. Cic. pro Rosc Com. At quid interest periurum, & mendacem? qui mentiri solet, peierare consueuit Cic. pro Q. Rosc Com. Quæ pœna ab Dijs immortalibus periuro, hæc eadem mendaci constituta est. 2 Falsijurius, a um 1 3 l 2 4 b. Plaut. in Mil. 3. Periuriosus, si, Id. Truc. 4.

Spergiuro, particip. si dice di cosa, ò di persona à cui pariene lo spergiuro.] Peieratus, a, um. 1 3. l. 4. b. Horat. 2. carm. od 8.

Vlla si iuris tibi peierati.

Più spergiuro, comparat.] Periurior, & hoc periurius. 1. 2. l. 3. b. Plaut. in Mil. Periurior hoc homine non est.

Sommamente spergiuro, superl.] Periurissimus, a, um. e. 2, 3. l. 4. b. Cicer. pro Rosc. Com. Ballionem improbissimum, & periurissimum lenonem, quum agit, ethæcam.

Sperienza, proua, vedi esperienza.

Sperimentare, prouare.] Experior, riris. Cic. pro domo sua. 2. Periculum facere. Plaut Asin. 2. 2. 3. Periclitor, aris. a. 3. b. Idem Amph. 10.

Sperimentato, prouato.] Expertus, ta, tum. Cicer. de Am.

Sperimento, & esperimento, sperienza, & esperienza, proua, e cimento, cioè il prouare, ò sperimentare.] Experimentum, ti. n g 1 4 l 2. 3 b. Quint. l. 2. c. 17 Medicina ex obseruatione salubrium, ex his contrariorum reperta est, &, vt quibusdam placet tota constat experimentis. 2. Experientia, æ 1. 4. l. 2 3. 5 b. Cicer. pro Rab. Posthumo.

Speronaglia, pedignone, mal che nasce da troppo freddo, e viene per lo più a' calcagni.] Pernio, nis. m g Plin lib. 20. c. 3. Rapo, via medica est perniones soluens impositum sanat.

Speronaglietta, diminut speronaglia piccola.] Perniunculus, li. m gen. 1. 3. l. 2 4 b. Plin. lib. 26. cap. 11. Cyclaminos decocta perniunculos curat, omniaque alia frigoris vitia.

Speronare, vedi spronare.

Speronata, vedi spronata.

Sperone, vedi sprone.

Sperone, appoggio, che si fà agli edificij, vedi barbacane.

Speronella, vedi spronella.

Spesa.] Expensa, sæ, vel expensum, si, neut gen Cicer 3 & 4. Verr. 2. Impendium, dij, neut. gen. Plin. lib. 24. Remedia naturæ sunt, parata vulgò, inuentu facilia, ac sine impendio. 3 Sumptus, tus, m. gen. Cicer. Apolo. lib. 3.

Cosa di gran spesa, in cui si spende assai.] Sumptuosus, sa, sum. Cic. Expecta hospitem, cum minimè edacem tum inimicum cœnis sumptuosis.

Cosa pertinente à spesa.] Sumptuarius, a, um. 3. l. Cic. ad Atticum lib 13.

Huomo che fà gran spesa.] Sumptuosus, a, um. Cicer. pro Cluent.

Con gran spesa.] Magnò Varr. lib. 3. cap 17 Maritimæ piscinæ nobilium potius marsupium domini exinaniunt, quàm replent: primùm enim ædificantur magnò, secundò implentur magnò, tertiò aluntur magnò.

Spesaccia, accresc. spesa grande.] Impensa ingens, vel magna, Liu. 4. bel. Maced. 2. Sumptus magnus, Cicer. 2. de Inuent. 3. Sumptus effusus. Cicer. pro Rosc. Am. 4. Sumptus nepotinus. Sueton. in Calig. cap. 37 Nepotatus sumptibus omnium prodigiorum ingenia superauit.

Spesare, far le spese, cioè alimentare, Alo, alis, alui, alitum, & altum. 1. b. Cicer. in Parad. Neminem esse ditiorem dicebas, nisi qui exercitum alere posset suis fructibus. 2 Pasco, scis, paui, stum Cic. l. 6. 3 Cibarijs aliquem sustentare. Suet. in Tib. c. 46.

A spese della comunità] De publico. Cic. 5 Ver. Quotidie solebat non solum in publico, sed etiam de publico conuiuari.

A mie spese, del mio.] Sumptu meo. Plaut. in Cas. Ancilla mea est, meo educata sumptu. 2. De meo, Teren. in Adel. act. 1. sc. 2. Obsonat, potat, olei vnguenta de meo.

A spese sue.] Sumptu suo. Ex Plaut. in Cas. 2. De suo. Ter. in Adel. act. 1. sc. 2.

Far solamente le spese ad vno senza salario.] Aliquem cibarijs tantùm non salario sustentare. Suet. in Tib. c. 36. Pecuniæ parcus, ac tenax, comites peregrinationum, expeditionumque non salario, cibarijs tantùm sustentauit.

Refare le spese, cioè rendere quel ch' vn'altro hà speso.] Red-

= Reddere impendium. Plin.l.1.ep. Ad assem impendium reddo.nec id modicum.
pesfetta,di min spesa piccola.] Sumptus exiguus,vel paruus, Cic.in Para d.
Speso,particip.di spendere.] Expensus,sa, sum. Cic. pro Flacco.
Spesseggiare, vedi frequentare.
Spesse volte,vedi spesso.
Spessezza,ò densità.] Densitas,tatis.2.b.Plin.lib.11.cap.3. 2.Spissitas, tis f.g.a.b.Plin.l.18.c.30.
Spessezza,l'astratto di spesso.] Crebritas,tis f.g.1. l. 4.b. Cic.ad Appium l.3
Spessire,& inspessire,far spesso,ò folto.] Spisso,sas. Plin.l. 14.c.41. 2 Conspisso, Idem lib.36. cap 6. 3.Denso,sas. Virg 1.Georg 4.Condenso,as,Col.l.7. 5.Condenseo,es. Lucr.l.1.
Spessissimo,spessissime volte.] Sæpissimè Sip.in Mart.ep 4. 4 Creberrimè, Cic.1. de Diuin. 3 Frequentissimè, Ex Cic.7.Verr.
Spesso,addiett.cioè folto.] Spissus,sa,sum.Virg.3.Georg.2. Densus,sa,sum.Plin.l.10 c.69.
Spesso,souente,addiett.vedi frequente.
Spesso, spessamente,spesse volte,& anco souente, e souentemente, auuerb.] Frequens,Cic.de Amic. Venio in senatum frequens. 2 Frequenter. 1.3 b.a l. Colum lib.7. cap 9. In omni genere quadrupedum frequenter patri similior est progenies,quàm matri. Sæpè.1.l 3 b. Sen. l 10.epist.71. Vt dolorem capitis leuares,sanguinem sæpè emisisti. 4.Sæpenumero 1.& 5.l 2.3 & 4 b.Plin.l 11. cap 37. Septimo mense genitis sæpenumero foraminibus aurium,& narium defluere.5.Crebrò 1.& 2.l. Cic Att. l 6.epist 4 Velim obuiàs mihi literas de omnibus rebus crebrò mittas. 6.Crebriter. 1.l.2 & 3 b. Vitruu. lib.7. cap. 1. vbi sic habetur 1 Asseres crebriter clauis ferreis fixi.
Molto spesso.] Persæpè,1.& 2 l.3 b.Cic pro Corn Serues de Repub benemeritos persæpè libertate, idest ciuitate publicè donari videmus.
Più spesso.] Sæpius, Cicer.de offic.Etsi sæpè dictum est, dicendum tamen est sæpius 2.Crebrius,Cic.1. de Diu. Hetrusci quod religione imbuti,studiosius, & crebrius hostias immolabant, extorum cognitioni se maximè dediderunt.
Spetiale,colui che vende spetiarie,e medicine] Pharmacopola læ.m gen.1 & 4 l.2 & 3 b Hor.1 ser.sat.2 & Cicer.pro Cluent. 2 Pharmacopæus,æi. 1.& 4.l. 2 & 3.b. græc.3.Medicamentarius,rij.1.2.& 6 b 3.4.& 5 l Plin. lib.19.cap 6. Porri sectiui genus est herba cum folio, incisuris euidentibus, quo vtuntur medicamentarij. 4.Aromatopola,læ.m.gen. 1.3 & 4 b. 2.3 l. 5.Aromatarius.rij 1.3.5.b. 2. 4. l. apud Horat. Turfell. Nomencl.
Vaso da spetiale,ò spetiaria.] Narthecium,cij.1.2.l.3 b. græc,Cic.2.de fin. Iam doloris medicamenta illa Epicurea tanquam de narthecio proman̄t;si grauis, breuis, si longius,leuis.
Spetialmente,auuerb.vedi specialmente.
Spetiaria,Seu spetieria,Fior bottega di spetiale.] Officina medicamentaria,Ex Plin.lib.18. cap.10.& lib 7.cap.56. 2.Officina medicinalis,Ex Plin.lib.18. cap 10. 3.Pharmacopolæ officina,Ex Cic.pro Cluent. & 7. Philip. 4. Medicina,næ.1.2.b.3 l Plaut.in Amph. In medicinis,in tonstrinis,apud omneis ædes sacras 6.Pharmacopolium, ij 1.& 4.l 2 3 & 5 b græc.Lud Viu. 6.Aromatopolium, lij,n g.1 3.4.b 2 5.l.græc.Ex Lud.Viu. 7.Aromataria,æ. f.g.Græc.
Spetie,e spetiarie,vedi aromati.
Spetie,simulacri di cose.] Rerum,vel corporum simulacra Gel l.5.c.6.
Sotto specie di bene.] Specie salutari,Plin.l.30 c.1 Natam è medicina magicen, ac specie salutari irrepsisse nemo dubitat.
Spettabile,cioè che si può vedere.] Spectabilis,& hoc spectabile,1.2 l 3 b Plin l 5.c.1.2.Aspectabilis, & hoc bile, 1.2-3.l.4 b Cic.de Vniu.
Spettacolo, cioè cosa esposta à vedere.] Spectaculum, li,neut gen.1.2.l. 3 b. Cicer.5.de fin.
Spettatore] Spectator, toris, mascul. gener. Cicer. 7. Verr.
Spezzare, rompere,ò frangere,vedi rompere.
Spia,ò spione, riferito ad huomo,e val colui che osserua i detti,ò fatti altrui, per rapportarli.] Explorator, 111. 1 2 3 l. 4 b in rect. & l.in obl.Cæs.1.bel.Gal Cæsar per exploratores cognouit, & montem à suis teneri, & Heluetios castra mouisse. 3 Speculator.is,1.2 b.3 l 4 b. in rect.& l.in obl.Cæs.2.bell.Gall Cæsar hæc re statim per speculatores cognita, insidias veritus est. 3.Catascopus,pi.1.3.b.2.l.græc.apud Hirt.cuius est, literis per catascopum missis.
Spia, riferito à donna, val colei che osserua i detti, ò fatti altrui, per rapportarli.] Exploratrix, cis,1.2.l. Ex Cæsar.1.bell Gall.& Plaut.Asin. 2 Speculatrix,cis, 2 a.b.3.l Ex Cic.3.de Nat.qui sic ait. Furiæ Deæ sunt, speculatrices, credo & vindices facinorum, & scelerum.
Arte di spia, ò spione, ouer arte di spiare.] Catascopica,cæ,1.3 4.b. 2.l. Ex græc.& Sen.lib.13 epist 88 2.Ars catascopica,Ex græc.& Quint. l.2 c 21. cuius est; ars Palestrica. 3 Exploratoria,riæ,Ex Quint l.2.c.15 cuius est vox, elocutoria 4 Ars exploratoria, seu speculatoria,Ex S poot.in Mart & Plaut.in Trin.cuius est ; ars nigatoria.
Far la spia, vedi spiare.
Spia d'vdita.] Speculator auritus,Ex Plaut.in Truc. cuius est : testis auritus.
Di spia ò da spia,aggett.] Catascopicus,ca, cum. 1 3 4.b. 2 l græc.& Hirt.2 Exploratorius,a,um,1.2.3.4 l.Sipon. in Mart.& Cic.5.Verr.3.Speculatorius,a,um, 1.2.& 5.b. 3 & 4.l.
Di spia, ò da spia, auuerbialm. à modo di spia, ò di spione.] Catascopicè,1.3 4 b.2.& 5.l.græc. Ex Cicer.1. de Nat.
Spiacere, vedi spiacere.
Spiaggia, vedi piaggia.
Spiamento,lo spiare.] Speculatus,tus.m gen.1 & 2.b.3.l. Ex Plin.lib.19 cap 37.Feles quo silentio, quàm leuibus vestigijs obrepunt auribus? quàm occulto speculatu in musculos exiliunt? 2 Exploratio,nis f.gen 1.2 & 3.l.Sipont.in Mart. Ab his deploratio exploratio, imploratio, & comploratio deducuntur.
Spianare,per dichiarare,vedi sporre.
Spianare, & appianare, Fior.anco pianare.far piano, e pulito.] Complano,nas,1 & 2 l Cato c.151.Eò crebrò terram iocentre,dimidium digitum terram altam succernito,id benè tabula,& manibus, & pedibus complanato. 2 Explano,as,1 & 2 l. Plin.lib.16.cap.8.Suberi minima arbor, glans pessima rara, cortex tantùm in fructu,præcrassus,ac renascens, atque etiam in denos pedes vndique explanatus, 3. Plano, as, Gratf. 4. Æquo, as, Cicer. 6. Verr. 5 Coæquo,as, Colum. lib.3. cap.13.
Spianare, diroccare.] Diruo,is,1.l 2 b. Cicer. pro domo sua. 2. Deleo, es, 1 l. 2.b.Cæsar 1 bell Gall.Qui spe prædæ in Vrbem irrumperent, Vrbemque delerent.
Spiantare, tor via la pianta.] Deplanto, tas,1.& 2.l. Colum.lib 2.cap.2. Ne cornu locis ad stipitem vehementius essendat, aut extremo iugo truncum debilitet, ramumque deplantet. 2. Explanto, tas, 1.& 2.l. Colum. de re rustic. Antequam explantes arbusculam,&c.
Spiantarsi] Deplantor,aris,1 & 2.l.Plin.l.17.cap 16. Quæ cortice nituntur tantùm,vel leui aura,ocyssimè deplantantur.
° Spiare,val'osseruar i detti,ò fatti altrui,per rappresentarli.] Exploro,as, 1.2.l.Pomp. Fest lib. 5. Explorare antiqui pro exclamare vsi sunt, sed postea prospicere, & certum cognoscere, cœpit significare,Non Marc. de propr.serm. qui sic ait. Explorare est intentius obseruare.2 Speculor,aris. 1 & 3.b. Plaut.in Aul. Is speculatum huc misit me, vt quæ fierent, fieret particeps.

Spiattellatamente, auuerb cioè apertamente, ò chiaramente.] Dilucidè, atque perspicuè, Plin. l. 18. c. 28. Litteras equidem miscebo agrestibus negotijs, quàm potero dilucidè atque perspicuè.

Dire spiattellatamente, cioè chiara, e liberamente.] Audacter, liberèque dicere, Cic. pro Rosc. Am. Omnia non modo dicam, verùm etiam libenter, audacter, liberèque dicam.

Spiccare.] Auello, lis, r. a. l. Cic. de Senect.

Spicchio, vna delle particelle segnata dalla natura, come dell'aglio, ò dell'arancio, vedilo alla voce aglio.

Spidocchiarsi, cioè tor via i pedocchi.] Pedes, vel pediculos legere. Lucil. apud Pomp. Fest. l. 14. Is vbi me vidit, caput scabit, pedes legit. a. Pedes eligere. Varr. lib. 3. cap 9. Quando pulli de cluoibus cœperint habere pinnas, è capite, & collo eorum crebro eligendi pedes.

Spiedetto, spiedonetto, e spedonetto, Sen. schidonetto, Fior dimin. spiedo piccolo.] Veruculum, li, n g. 1. a. 3 b. Plin l. 33 c 6.

Spiedo, spiedone, e spedone, Sen schidone, e schidione, Fior strumento di ferro da cucina, nel quale s'infilzano gli arrosti] Veru. n. g. indecl. in sing. sed in plur. hæc verua veruum, verubus. 1. b. Var. 4 de ling. Veru à versando dictum, a. Obelus, li, m. geo. 1. a. b. græc. Herod.

Metter la carne in sul spiedo.] Veru carnem figere. Virgil. 1. Æn Para in frustra secant, verubusque trementia figunt. a. Veru carnem transfigere, Ouid. 2. Fast.

Spedio, Sen spiede, Fior. arme in asta per vso di caccia.] Venabulum, li, neut. gen. 1 a. l. 3. b. Plin. lib. 8 cap 16. Cum leæna pro catulis fœta dimicat, oculorum aciem traditur defigere in terram, ne venabula expauescat. a. Probolium, lij, neut. gen. 1, a. 3. b. Xenoph.

Spiedonello, spiedo, ò spiedone piccolo, Sen spedonello, ò spedoncino.] Verulum, li, n g. 1 a. 3. b. Plin. l. 33. c. 6. Flamma conuoluta veruculo. a. Obeliscos, sci, m. g. 1. a. b. 3. l. græc. Xenoph.

Spiegare.] Explico, cas, aui, atum, 1. l. a. b. Cicer. de Diuin.

Spiegare il suo concetto.] Proloqui cogitata, Ter. Phor. 2. Post quam ad iudices ventum est, non potuit cogitata proloqui : ità eum timidum obstupefecit pudor.

Spietatamente, e dispietatamente, auuerb. senza pietà, ò misericordia.] Immisericorditer, 1. 3. l. 2. 3. 4. 6. b. Ter. Adel.

Spietato, e dispietato, aggett. che non hà pietà, ò misericordia.] Immisericors, dis, om. gen. 1 5 l. 2 3 4. b. Cic. a de Inuen. qui dicit: hominem immisericordem superbum.

Spiga, quella pannocchietta che contiene le granella delle biade] Spica, cæ fœm gen a. l. Var. de re rust l. 1. c. 48. Spica, quam rustici, vt acceperunt antiquitus, à spe vocant spicam, tria hæc habet, granum, glumam, & aristam.

Spiga, segno celeste, che nasce nella decima parte della Vergine.] Spica, cæ, a. l. Iul. Firm. Qui in ortu spicæ natus fuerit, ruralibus erit officijs applicatus.

Spiga senza reste.] Spica mutica, Varr. de re rust. lib. 1. cap 48 Spica mutica dicitur, quæ non habet aristas, aristæ enim quasi corona sunt spicarum. a. Spica inermis, Cic. de Sen 3. Spica imberbis, Ex Plin

Spiga con le reste.] Spica armata, vel aristis munita, Ex Cic. de Senect Seges contra auium minorum morsus munitur vallo aristarum.

Spiga vota.] Spica inanis, Plin. l. 18. c. 24.

Chi produce, ò porta spighe.] Spicifer, ra, rum, 1. l. 2. b. vt apud Mart l. 10 Nilus spicifer, & apud Sen. in Herc. Dea spicifera, idest Ceres.

Di spiga, addiett.] Spiceus, cea, ceum, 1. l. 2. b. Plin. l. 18. c. 2. 2. Spicaceus, a, um. 1. 2 l. 3. b. Diosc. l 4 c. 14.

Spigare, far la spiga.] Spico, spicas, vel spicor, spicaris, 1. l. Plin. lib. 8. cap. 7. Grana in stipula crinito textu spicantur. 2. Spicam agere, Ex Plin. lib. 18. cap. 6.

Spigato, che hà fatto la spiga.] Spicatus, a, um. a. 2. l. Plin. l. 21 c. 17. & l 24. c. 15.

Spigo, pianta odorifera, altri la chiama herba spiga.] Nardus Italica, Matth. in Dioscor. l 1. c 6. Longe ab omni nardo distat nardus Italica, quæ nostris vulgò vocatur: spigo.

Di spigo, addiet.] Nardinus, na, num, 2. b. Dioscor. lib. 2. cap. 64.

Spigolamento, spigolatione, il raccor la spiga.] Spicilegium, gij, n. gen. 1 l. a 3 & 4 b. Var. de re rust. l 1. c 53. & 6 de ling Messe facta spicilegium venire oportet, aut domi legere stipulam.

Spigolare, Sen. respigolare, cioè cogliere le spighe auanzate a' metitori.] Spicas legere, vel colligere, Ex Cicer. de Sen. a. Spicilegio operam dare. 3. Spicilegium facere, Ex Calep. 4. Spicilegio vacare, Ex Cicer. a. de Diuin.

Spigolar spesso.] Spicas lectirare, Ex Plin. l. 18. c. 24. & Val. Max. lib. 8.

Spigolatore, colui che coglie le spighe] Spicilex, egis, 1. l. a. b. vt apud Plin. lib. 16 cap. 6. Aquilex, legis a Spicilegus, gi. 1. l. a 3. b. vt apud Ouid. 4 fam. Thurilegus, gi. 3. Spicarum legulus, Ex Varr. de ling. & Cato cap 144.

Spigolatrice, e spigolistra, colei che coglie le spighe.] Spicilex, legis, fœm. gen. 1. l 2 b. Ex Plin. a Spicilega, æ. 1. l. 2. 3 b. Ex Ouid. 3. Spicarum legula, Ex Varr.

Spigolo, punta acuta.] Spiculum, li, n g 1. l & a b. Quint. Curt. Alexander sagitta ictus est, quæ in medio crure reliquerat spiculum.

Spillo, e spilletto, filo piccolo, e sottile di rame, appuntato da vna banda per vso di donne] Acicula, læ, f. g 1. 3. b. 2. l. Valla l. a. Acicula est qua mulieres vtuntur ad ornamentum capitis.

Spillo, puntarolo, col quale si foran le botti per trarne il vino.] Terebra dolearis, Ex Corn. Cels. l. 8. cap. 3 & Plaut Pseud.

Spilorcieria.] Sordes, dium. f. g & num plur. Cic. ad Q. Fr. lib. 2 a. Tenacitas, tatis, f. g. 1. & 3. b. 2 4. l. Liu. 4. bell. Maced.

Spilorcio, misero, ò auaro.] Sordidus, da, dum. Deparcus, a, um Sueton. in Ner. c. 30 Sordidos, ac deparcos esse, quibus ratio impensarum constaret. 3 Tenax, cis, r. b. Plaut. Capt. 6.

Spina, inteso di pesce.] Spina, næ fœm. gen. Plin. lib. 28. cap. 1 a. Spinam aliudue faucibus adhærens, felis extrinsecus fimo perfricatis, aut reddi, aut delabi tradunt.

Spina, inteso di siepe] Spina, æ. r l. Plin. lib. 10. cap. 33. a. Vepres, ium, oum. plur. & vepres, is. num. sing. masc. vel fœm gen. 1. con Virgil. 3. Georg & Ouid. 5. Metam. 3 Sentis, is, m. gen Plaut Cas. 17. 4 Dumus, i. m. gen 1. l. Cicer. 5. Tusc. 5. Rubus, i. masc. vel fœm. gen. 1. b. Quint. lib. 9. c. 4.

Di spine, addiett.] Spineus, nea, neum. 1. l. Catul. in epith Iul

Spinace, herba nota.] Spinacia, ciæ, à spinaceo femine dicta est, Matt in Diosc. lib. 2. cap 11 a. Spinacia nouum in Italia olus est. 2. Blitum, ti neut gen. 1. b. Plin. lib 20. cap. 22. Blitum, quod iners videtur, ac sine sapore, aut acrimonia vlla, stomacho inutile est, dicitur tamen aduersus scorpiones potum è vino prodesse. 3 Spinachium chij, neut. gen Græc 4 Spinachiæ, arum. fœm. g. & num. plur. Matth.

Spineto, luogo piantato, ò coperto di spine.] Spinetum, i. n. g. 1. a. l. Cic 5. Tusc. 3. Vepretum, ti. 1. c 3 l Col. lib. 4. c. 32. 4 Senticetum, 1. a. 3. l. a. b. Plaut. Capt. 1 3. 5. Rubetum, 1 b 2. l. Ouid 1 Met.

Spingere, e sospingere, dar la spinta] Propello, lis Suet. in Tib. c. 19 Quoties lucubante se subitò, ac nullo propellente decideret lumen, & extingueretur. a Impello,

pello,lis,Auct. ad Her. Avaritia hominem ad quodvis maleficium impellit.

Spingere dentro.] Intrudo, dis. a.l. Cicer. pro Cecina.

Spingere fuori.] Extrudo,dis.t.3.l.Plaut. Aul.4.

Spingere in dietro.] Retrudo,dis t.3.l.Plaut.Epid.5.

Spinosa,cioè porco spinoso,vedi histrice.

Spinta, ò spinta, e pinta, l'atto di spingere.] Impulsus, sus,m.g vel impulsio,nis.f gen Cicer. pro Sext. Rosc. Hoc P. Clodij impulsu factum est.Cic de Vo. Omnis coagmentatio corporis, vel calore, vel frigore,vel aliqua impulsione vehementi labefactatur. 3 Pulsus,sus, m.g Cic 1.Tusc.Inanimum est omne,quod pulsu agitatur externo: quod autem est animatum, id motu cietur interiore,& suo.

Spinta forte,e gagliarda.] Impulsio vehemens,Cicer.de Vniuers.

Colui che dà la spinta.] Impulsor,ris. a.l. Cicer.de Prou. Omnis illa tempestas,Cæsare impulsore, & auctore excitata est.

Dar la spinta à chi cade, ò stà per cadere.] Præcipitantem impellere, Cicer. pro Cluent. Præcipitantem igitur impellamus, & perditum prosternamus.

Spiraglio,fessura de'tetti, mura,e simili, per la quale l'aria, e'l lume trapela.] Spiraculum, li. neut gen. a. a.l. 3 b. Plin.l.a. cap.93. a Spiramentum,ti.n g. s.a.3. l.Plin l.34 c.17.

Spiraglio d' aria.] Spiritus foramen. Plin. lib. 34. cap.17

Spiraglio di luce.] Lucis, vel luminis foramen, Ex Plin cit

Spirare, per morire.] Expiro,ras,t.a.l. Liu. a. ab Vrb. a.Animam expirare,vel exhalare, Gell.l.3.c.15. Polycrera nobilis fœmina cognita repentè imperato gaudio animam expirauit.3.Animam efflare Suet.in Dom c.s. Priusquam planè efflaret animam, 4.Exhalare vitam, Virg.a.Æn.

Spirare per soffiare, vedi soffiare.

Spirare, respirare, vedi respirare.

Spirare,per inspirare, vedi inspirare.

Spiratione,per inspiratione,vedi inspiratione.

Spiritale,e spirituale,vedi spirituale.

Spiritato,indemoniato.] Energumenus,a,um, Maff.lib.1. epist.9. a.Dæmone occupatus,ta,tum.Idem lib.a.epist. 1. 3.Fanaticus,ca,cum.Turs.Nom 4.Symplatus,a, um. Plin apud eundem.

Spiritarsi.] Lymphor,pharis.Plin. apud Turs.Nom.a.Acacodæmone inuadi Turs Nom.

Spiritato,vedi indemoniato.

Spiritello, cioè nottola, vedi nottola.

Spiriti,cioè anime dannate,che apparendo spauentano.] Laruæ,arum Plaut.in Amph a.Vmbræ Infernales, Ea Sidon.3.Lemures,rum a b.Ouid.5 Fast.More etiam lemures animas dixere silentum.

Di spiriti,ò simili a spiriti.] Larualis,& hoc laruale. Apul. in Apol.Aspectu fortnam diri cadaueris, prorsus horribilium,& laruālium.

Spirito famigliare.] Dæmon familiaris Edmund. Camp. Rat.s.Hostes ad veteratorias artes, tanquam ad familiarem dæmonem currerent.

Spirito Santo,la terza persona della Santissima Trinità] Spiritus diuinus,Bern.in Anch.l 1.Diuini spiritus dona non sunt nostra æstimatione, nostrisque momentis expendenda.

Spirituale, toccante à spirito.] Spiritualis,& hoc le.1.l.a.b. Bern.in Auch.lib.1 Nemo existimet spiritualem sanctimoniam,diuinique spiritus dona nostris momentis expendenda

Spiumare,leuar,ò pelar le piume.] Deplumo,as.Ex Plin. l 10.c 51.

Spiumato.] Deplumis, & hoc deplume, Plin. lib. 10. cap. 21. Iuuentæ sunt ibi nudæ, atque deplumes.

Spizzicare.] Carpo,pis. Turs.Nom. a.Vellico, cas. a.b. Plaut.Mostell.10.

Splendente,vedi risplendente.

Splendere, vedi risplendere.

Splendidamente,magnificamente] Splendidè.t.l.5.b.Cic. pro Quint.a Magnificè t.4.l.a 3 b Id ibidem.3.Amplè. Id in Bruto.

Splendido,magnifico.] Splendidus,da,dum.t.l.a.b. Virg. t.Aen.a.Magnificus,ca,cum.Liu.t.ab Vrbe. 3.Amplus, a,um Cic.io or.

Splendore, lustro, e lustrore.] Splendor, doris. Cic. pro leg. Man. a.Fulgor, oris. Idem 3 de Natur. Deorum.

Splendore merlato.]Fulgor pinnatus.Plin l.37.c.78.Carbunculi pinnato fulgore cadentes.

Spoglia,quello di che altri fiè spogliato] Spolium,lij, n. g.t.a.b Plin.lib.7 cap.26. Pompeius Africa subacta, & in ditionem redacta Magnique nomine spolio inde capto,eques Rom.quod antea nemo,cursu triumphali reuectus est.

Spoglia di serpe, vedi scoglia.

Spogliare.] Spolio,as.a.Denudo,das.3.Expolio,as. 4.Dispolio,as 5.Exuo,is,ui.Cic.

Spogliar ignudo,ò ig nudare. Nudo,as.t.l.Cic.7. Verr.a. Denudo,as.t.a.l.Id.ibid.

Lo spogliare.]Spoliatio,ois.Cic.4 Verr.

Spogliato]Spoliatus,ta,tum.a.Denudatus,ta,tum. 3.Exutus,ta,tum,Cic.

Non spogliato,addiett.] Inspolistus,ta,tum. 1.4.l.a. 3 b. Quint l.7 c.a.

Spogliato nudo,ò ignudato]Nudatus,a,um,t.a l. a. Denudatus,a,um,t.a.3.l Ex Cic.

Spogliatoio,fuestitoio propriam.luogo doue si spogliano, ò suestono quelli,che vanno a'bagni.] Apodisterium, rij.n geo 1.& 5 b. 3 & 4.l.græc.Cicer.ad Quint. Fr lib. 3 epist.17. In balnearis, assa in alterum apodisterij angulum promoui,propterea quod vaporarium ex quo ignis erumpit esset sub tectum cubiculi.Plin.epist 5or. a.Spoliarium, rij. neut. gen. s.a.b. 3.l. Sen.lib 14. epist.94.

Spogliatoio,e fuestitoio,si dice anco di luogo doue i malandrini spogliano, ò suestono i passeggieri.] Spoliarium,rij.n.g.t.1.& 4.b.3.l.Plin.in Pan.Quàm iuuat cernere ærarium,silens,& quietum, & quale ante delatores erat nunc templum illud, nunc verè Deus non spoliarium ciuium, cruentarumque prædarum sæuum receptaculum.Sen.l.14.ep 94.

Spogliatore,colui che spoglia.] Spoliator,oris. t.a.b. 3 l. Cic.9.Verr.

Spogliatrice,colei che spoglia.] Spoliatrix,tricis. s.a.b.3. l.Cic.pro Cælio.

Spoglie.] Spolia,orum neut gen.& num.plur.t.a.b.Liu.4. ab Vrb.

Spola, istromento sopra il quale si volge il filo, ò la sa... per vso de' tessitori.] Radius, ij. m. gen. t.a.b. Virg. 9. Aeneid. Excussi manibus radij reuolutaque pensa.

Spoleti,e Spoleto,già splendido municipio,ed'illustre colonia de Romani, al presente città nobilissima, ed' antichissima d'Italia nell'Vmbria, e come dice Simmaco,madre d'ottimi cittadini.] Spoletium,tij. s.& a l. 3.b.T.Liu.l.2a Hannibal interim per Vmbriam vsque ad Spoletium venit: inde,cùm, p. rpopulato agro, Vrbem oppugnare adortus esset,cum magna clade suorum repulsus,coniectans ex vnius coloniæ, haud nimis prospere tentatæ viribus, quanta moles Romanæ vrbis esset,in agrum Picenum auertit iter.L.Flor.l.3.c a1.Italiæ municipia splendidissima fuere Spoletum,interamnium Præneste,Florentia Q.Aur Symmachus l 3.epist.12. Sat temporis Spoletio datum,bonæ vrbi, & optimorum ciuium parenti.a.Spoletum,ti.n.g.a.l.veteres tamen Spoletium potius dixere quam Spoletum Io: Antun. Mag. Geogr Spoletum metropolis olim fuit,ac vetustissimum Vmbrorum caput: hodieque ciuibus,ædificijs,opibusque satis claret.Arcem habet munitissimam,& agrum tritico,vinoque, & oleo,cæteris frugibus abundantem 3.Spoletina ciuitas,vel Vrbs Cassiod l.4 ep.24.

Spoletino,e Spoletano,nome gent.& possess.di Spoleto.]

Spo-

Spoletinus,a,um,r.2.3.l.Plin.lib.3.cap.14. Cluuer.Ital. ant.lib.2.cap.7. Ex quo sic habetur Spoletini, Hannibalici belli tempore, firmitudinem suam maximè probauerunt. 2.Spoletanus,ni,oum.r 2.3.l.Philipp.Cluer. Ital.ant.lib.2.cap 7.qui sic ait Paulo Diac. in reo. Longobard.passim dicitur ipsum oppidum Spoletum, & indè oppidani Spoletani, vt etiam inferioris æui scriptoribus barbaris,sed & Priscianus Grammat.l a docet,dicendum esse, Pæstum Pæstanus Spoletum Spoletanus, Beneuentum Beneuentanus.

Spolpare.] Pulpam euellere. Turs Nom. 2.Pulpam detrahere.Ex Col & Plin.

Spoltrire, e spoltronire,vscir di poltroneria, ò pigrezza.] Desidia emergere,Ex Cicer.5.Tusc.& lib 5.ad Att. 2.Ab inertia emergere,Ex Cic.pro Rosc Com.& Arusp. 3.E socordia emergere,Ex Liu.7. ab Vrb. & Cicer. in Vat. 4 Desidiam, vel ignauiam exuere,Ex Tac. in vita Agricolæ : cuius est arrogantiam ; & auaritiam exuere.

Spoluerizare.] In puluerem redire,Turs Nom. 2.Puluero,as Col.l.11 c.2.

Sponda,l'estremità di qualche cosa , come di letto, fiumi,e simili.] Sponda,dæ. Virgil.1.Æneid.2.Ora,æ.1 l. Id.9 Æn.

Sponda di fiume, vedi ripa.

Spondilo, sorte di pesce.] Spondylus, li. Plin. lib. 32. cap.11.

Sponga,materia lieue, e porosa da sugar aqua.] Spongia, æ Col.l 6 c 11. Spongiæ quoque feruenti aqua imbutæ, & expressæ.

Sponga premuta.] Spongia expressa Id.ibid.

Spongare,nettare con la sponga.] Spongia tergere. Mart. lib.14.

Spremer'vna sponga già inzuppata d'acqua.] Spongiam humentem exprimere Plin l 21.c.31. 2 Spongiam premere,vel siccare,Ex Lucr.l 4

Spunghetta,diminut sponga piccola.] Spongiola,læ, Ex Plin.l.25.c.2.

Spongoso, cioè fatto à modo di sponga.] Sponginosus, sa, sum, Ex Plin lib.11. cap 37 Idcirco pulmo spongiosus. 2.Fistulosus, a, um. 1.3.l. 2 b. Plin. lib. 27. cap 8.

Sponsalitio,vedi maritaggio.

Spontanea mente,vedi volontariamente.

Spontaneo, vedi volontario

Spopolare, e spopulare, dispopolare, dipopulare, votar di popolo,ò populo città,ò terra.] Vrbem,aut oppidum ciuibus,vel populo viduare Virg. 8 Æn.Funera, tam multis viduasset ciuibus vrbem

Spoppamento,slattamento, lo spoppare,ò slattare, vedi slattamento

Spoppare, e slattare,tor via la poppa a'bambini, vedi slattare.

Sporcamente, cioè dishonestamente.] Turpiter. Cat 5. Tusc.2.Obscœnè Cic.1.off

Sporcamente, auuerb. con sporchezza.] Spurcè, Colum lib 7 cap 9. Quamuis sues in pabulationem spurcè versentur, mundissimum tamen cubile desiderant.

Sporcare,lordare, vedi imbrattare.

Sporcitia, vedi sozzura.

Sporco,sozzo,vedi imbrattato.

Sporco,dishonesto. Obscœnus,na,num.Cic.1. off.2.Turpis,& hoc pe,Cic pro Rosc Am

Sporgere.] Porrigo,gis.2.b Plaut Merc 2 Exporrigo gis, Iacio Pleo.

Sporger'in fuori.] Promineo,nes,1.l.2.& 3.b. Plin. lib. 11.cap 37.

Sporta, sorte di cesta.] Sporta, tæ. Sallust. lib. 2. Hist.

Sportella, dimin. di sporta.] Sportula, æ. 2. b. Plaut. Curc.7.

Sposa donna nouellamente maritata.] Sponsa,sæ. Cicer. Att.lib 14 Sed quæso, sibi quemque scribere, suam cuique sponsam, mihi meam ; suum cuique amorem, mihi meum.2.Neua nupta. Plin.lib.28.cap.9.Proxima in communibus adipis laus est,sed maximè suilli, apud antiquos etiam religiosi. Certè nouæ nuptæ intrantes etiamnum solemne habent postes eo attingere.

Sposare.] Spondeo,es,Plaut Curc.2.Sponso,as,Paul. Iurisconf.3.Despondeo,es,Plaut in Cistel. 4.Desponso,as, Ex Plaut.Cist.

Sposata.] Desponsa,sæ Stat 10 Theb.

Sposo, huomo nouell'amente ammogliato.] Sponsus, si, Sipont in Mart. Postea vero spondere vsurpari pro sponte promittere ; vnde qui puellam spondet, sponsor,quæ spondetur puella, sponsa: cui spondetur, sponsus appellatur 2.Nouus maritus.Var.l.2 c.4 Nuptiarum initio antiqui reges,ac sublimes viri in Hetruria in coniunctione nuptiali noua nupta,& nouus maritus, primum porcum immolabant.

Spregare,vedi prodigaleggiare.

Spregeuole, vedi dispregieuole.

Spregiare, vedi dispregiare.

Spregiatissimo, vedi dispregiatissimo.

Spregiato, vedi dispregiato.

Spregio,vedi dispregio.

Spremere.] Exprimo, mis, pressi, sum. 2. b. Plin. 112. cap 11.

Sprezzamento, vedi disprezio.

Sprezzare,vedi dispregiare.

Sprigionare, vedi scarcerare.

Sprofondare,vedi abissare.

Sprolongamento.] Dilatio, nis. fœm gen r 2.l 3.b.Cicer 3.Phil. 2 Prorogatio, ois. 1 3.l. 2.4 b. Idem ad Att.lib.8.

Sprolongare.] Differo,ers,2.b Cic.pro Rosc. Am 2.Prorogo,gas,2.b Cic.3.Ver.3.Produco,is. 1.2.l.Cicer. de Senect.

Sprolongare la guerra.] Bellum prorogare. Cicer. 12. Philip.

Sprolongato.] Dilatus,ta,tum.Cic.4 Verr. 2 Productus,a, um 1 2.l Id.2 de orat.

Spromettere, cioè dire di non voler mantenere la promessa.] Promissum, vel promissa retractare,Ex Cicer.1. off.& Virg 12. Æn.2 Promissus,vel promissa reuocare. Sen l 4.de Pœn.

Spronaia,Sen anco speronacia, piaga fatta dallo sprone.] Vleus calcari factum,Plin.l.24 cap. 18. cuius vulnus igne factum.

Spronare,Sen anco speronare, pungere con lo sprone la caualcatura.] Equo calcaria adhibere, Ex Cicer.de Clar Isocratem in acerrimo ingenio Theopompi, & leuissimo Ephori dixisse traditum est,alteri se calcaria adhibere,alteri frenos. 2.Equo calcar admouere, Ex Cic. ad Att. l 6 epist 1. Eos ille mihi commendat, adscribie etiam, & quasi calcar admouet. 3.Equo calcar addere, Ex Plin epist 8. Peropportunè mihi reddit literæ tuæ, quibus flagitabas, vt tibi aliquid ex scriptis meis mitterem, quum ego calcaria sponte currenti 4. Equo calcaria subdere.Liu.5.bel.Maced.Postremò subditis calcaribus per medias stationes hollium erupere,& in agrum latiorem euecti,omnia propinqua viæ loca incedunt 5. Equum calcaribus concitare,Liu 2 ab Vrbe Concitat calcaribus equum,atque in ipsum infestus consulem dirigit 6 Equum calcari agitare Ex Plaut.in Asin. Calcari quadrupedem agitabo.7 Equum ferrato calce concitare,vel agitare,Ex Virg

Spronata,Sen.anco speronata, colpo di sprone.] Calcaris ictus, percussio, vel percussus. Ex Plaut.Plin.& Colum.

Spronato,Sen.anco speronato, puoco dallo sprone.] Calcari agitatus,vel concitatus,ta,tum Ex Plaut, in Asin.& Liu. 2.ab Vrbe.

Spronato,e speronato,addiett. che hà lo sprone: Onde si dice gallo spronato, e gallina spronata.] Calcaribus instructus, vel munitus,a,um. Ex Cicer. 3. de orat.& de Sen

Spronato,e speronato, addiett. inteso di naue che hà lo sprone.] Rostratus,ta,tum.1 l.Liu.8.bell. Pun. & Plin. lib.7.c.56.

Sprone, Sen.anco sperone, strumento noto, col quale si pun-

punge la cavalcatura.] Calcar, aris, neut gen 2.b. in rect. & 1. in obliq. Sipont. A calce fit calcar equorum, ac iumentorum stimulus, quod ad calcem alligetur, Cic. 3. de orat.

Haver bisogno di sprone, ò d'esser spronato.] Calcaribus agere, Cic. Att l.6. ep.1. Ciceronis pueri amant inter se, discunt, exercentur: sed alter, vt dixit Isocrates in Ephoro, & Theopompo, frœnis eget, alter calcaribus.

Sprone, e sperone, quell'vnghione, che il gallo hà alquanto sopra al piè, come anco il cane.] Calcar crure eminens, Colum. lib 8. cap.2. Calcis aculeus, Colum. lib 8. cap.2. 3. Telum cruri agnatum, Plin. lib. 10. cap.21.

Sprone, e sperone, cioè la punta delle prua de' nauili da remo.] Rostrum nauis, Plin. lib. 16 c 4. Rostra nauium, tribunali præfixa foro decus erant, veluti populo Rom. ipsi corona imposita.

Spronella, Sen anco speronella, la stella dello sprone.] Stella calcaris, vel calcaria, Ex Plin. lib. 18. cap. 10. Plaut. Asin.

Sproposito, il contrario di proposito, e val detto, ò fatto fuor di proposito.] Ineptia, tiæ. 1. 3 b. 1. l. Ter. in Adel. act. 4. scen 7. Ità me dij ament, vt video tuam ineptiam. 2. Proposito alienum, Ex Cicer. 1. Tuscul. & 7. Verr.

Sproposito di parole, ò di fatti.] Ineptè dictum, vel factum, Ex Cic. 1. Tusc. & 1. Acad. 2. Agendi, vel dicendi ineptia, Ex Aul. Gell. l. 12. c 12.

Dire, ò far de' spropositi.] Aliena dicere, vel facere, Ex Cicer. Philipp. cuius est: Tu dicis aliena, & Liu. 2. ab Vrbe, cuius est; & facere, & pati fortia Romanum est, 2 Re verboque ineptire, Ex Cicer. 2 de orat. & Teren. in Phorm. act 2. scen. 3. cuius est vox, ineptire.

Spropriare, e spodestare, val priuar di proprietà] Proprietate abdicare, cum Accusat. person. Ex Cicer. 3. Philipp. qui sic ait, Antonius eo die non modò consulatu, sed etiam libertate se abdicauit. 2. Propriæ orbare, vel spoliare, cum Accus. pers. Cic. 4. Acad & lib. 2. ad Att

Sprouedutamente, auuerb. alla sprouista] Improuisò, Cic. Att l. 15 ep 1. Quid est quod non pertimescendum sit, cum hominem temperantem, summum medium, tantus improuisò morbus oppresserit. 2 Ex improuisò, Cic. 3. Verr.

Sproueduto, sprouisto.] Imparatus, a, um, 1. 3. l. 2. b. Cicer. 1. Tusc.

Sprouisto, sfornito, come di denari, e simili.] Nudus, da, dum. 1. l. 2. Inops, opis, om. gen. 1. b Cicer. pro domo sua. Iam inops autem eram ab amicis, aut tam nuda Respub. a Magistratibus. 3. Imparatus, a, um, cum Ablat. & præp. a, vel ab. 1. 3. l. 2. b. Idem ad Att. lib. 15 cap. 6. Sumus flagitiosè imparati cum à militibus, tum à pecunia.

Spruzzamento, sprussamento, aspergimento, e bagnamento leggiero.] Aspersus, sus. m gen. Plin. lib 11. cap. 53. 2. Aspersio, nis. fœm. gen Cicer. 2. de leg. Corporis labes, vel aspersione aquæ, vel dierum numero tollitur: animi labes, nec diuturnitate vanescere, nec manibus vllis elui potest.

Spruzzare, e sprussare, aspergere, ò bagnare leggiermente.] Aspergo, pergis, persi, persum, Plaut. in Epidaur. & in Truc. 2. Irroro, ras. 2. l. Ouid. 1 Metamorph. Inde vbi libatos irrorauere liquores, vestibus.

Spulciamento, lo spulciare.] Pulicum lectio, Ex Lucil. & Colum. 2. Pulicum electio, Ex Varr. l. 3. c. 9. & Cic 4. de fin. 3. A pulicibus purgatio, Ex Cat. c. 56. & Cicer. 3. de Natur.

Spulciare, tor via le pulci.] Pulices legere, vel eligere, Ex Lucil. & Varr. l. 2. c 9. 2. A pulicibus purgare, Ex Plin. & Cat.

Spuntamento, rintuzzamento di punta.] Cuspidis, vel mucronis hebetatio, Ex Plin l. 1. c. 6.

Spuntamento, leuamento di punta.] Cuspidis, vel mucronis, ademptio vel detractio, Ex Cic.

Spuntamento, cancellamento, cassamento.] Deletio, tionis, f. g. Lucil. lib. 26. 2. Oblitteratio, nis, fœm gen. Plin. lib 34. c. 2.

Spuntamento, cominciamento di nascere, & apparire] Ortus, tus, m. g. Plin. l. 21. c. 12. 2 Eruptio, nis, f. g. Plin. lib. 16. c. 10.

Spuntare, rintuzzare.] Hebeto, tas. 1. 2. b. Liu. 7. bell. Maced.

Spuntare, incominciar à nascere, ò apparire.] Existo, tis. 1. 1 l. Cic pro Rosc. Am. In Vrbe luxuries locatur, ex luxuria existat auaritia necesse est, ex auaritia erumpat audacia.

Spuntare, leuar la punta.] Mucronem, vel cuspidem detrahere. Turs Nom.

Spuntone] Stimulus, li. 1. 2. b. Plaut. Truc. 16. Si stimulos pugnis cædis, manibus plus dolet.

Spuntone, arma in hasta, simile alla picca, ma più corta.] Hasta præferrata, Ex Plin. l. 18 c. 10.

Spurgamento, e raschiamento, fatto di spurgare, ò raschiare.] Screatus, tus, m g. 1. l Terent in Heaut 2. Excreatio, nis. f g. 3 l. Plin. l. 29. c. 12. Sinapi stomacho vtilissimum, contra omnia vitia, pulmonibusque excreationes faciles facit, in cibo sumptum.

Spurgare, e raschiare, Sen. anco sornare, cioè il far forza di raccorrere il catarro per isputtarlo.] Screo, as. Plin lib, 23. cap 1. & Plaut. in Curc. 2 Excreo, as. 1. l a b. Plaut. Asin. cuius est; excrea vsque penitus faucibus.

Spurgare con gran forza, ò veemenza.] Ab imo pulmone pituitam trocheis adducere. Quint lib. 11. c. 1. Tussire & expuere crebrò, & ab imo pulmone pituitam trocheis adducere, & oris humore proximos spargere, & maiorem partem spiritus per narea effundere, etiam si non vtique vocis sunt vitia, quia tamen propter vocem accidunt huic loco subijciantur.

Cosa che si può mandar fuori con lo spurgare, ò col raschiare.] Excreabilis, & hoc le. 3 l. Plin. lib. 20. cap. 14 Pulegium siluestre pulmonum vitia excreabilia facit.

Quegli che si spurga, ò raschia.] Screator, ris. m gen. Plaut. in Milon. Screator sum, itidem minimè succidus.

Sputacchiare, sputar poco, e spesso] Sputo, as. 1. l. Plaut. in Mercat. Tua causa rupi ramices, iam dudum sputo sanguinem.

Sputacchiar vno.] Aliquem consputare, Cic. ad Quint. Fr. lib. 2. epist. 7 2 Insputo, tas. 1. l. cum Datiu. vel Accusat. Plaut. in Capt. Quibus insputare salutifuit.

Sputacchiatore, colui, che sputa poco, e spesso.] Sputator, oris. 1. 2. l. Plaut. in Mil. Minimè sputator, screator sum.

Sputacchio, vedi sputo.

Sputacciata, ò sputaccio.] Sputamentum, ti. neut. gen. Sen.

Sputamento, lo sputare.] Expuitio, nis. f. g. . 2. l. 4. b Plin. l 23 c. 1. Vtuntur ea pro amuleto, & ad expuitionem sanguinis quoque adhibent.

Sputare, mandar fuori saliua rema, e simili] Spuo, is. 1. b. Plin. l. 28. cap 4 Veniam quoque à Deis spei alicuius audacioris petimus, in sinum spuendo etiam. 2. Expuo, is. 1. l. 2. b. Plin lib 28. cap. 4. Ophilius tradit serpentes rumpi, si quis in hiatum eorum expuat. 3. Sputum edere, Cels. lib. 1. cap. 9. Nihil peius est, quàm sputum sincerum edi. 4 Sputum mittere, vel emittere, Mart. lib. 2. epist 26.

Indeque suos mittit sputa subinde sinus.

Sputar in faccia.] In os expuere, Plin. l. 7 c. 23. Cum Anaxarchus simili de causa torqueretur, præcisam dentibus linguam, in tyranni os expuit.

Sputar giù.] Despuo, is, pui, putum, Plin. lib. 28. cap. 4. Terna despuere deprecatione in omni medicina mos est.

Dire vn' oratione senza mai sputare.] Orationem vnica saliua dicere. S. Hieron.

Spu-

Sputar marcia.] Pus expuere, vel excreare, Ex Plin.lib.38. cap 11. & Plaut.in Amph. 2. Pus reddere, vel reijcere, Ex Plin.l.8.c.1. 3.Pus extussire, Cels. l. 2 c 8. 4 Purulenta expuere, vel excreare. Plin.l.20.c.2. 5.Purulenta extussire, Plin.l 35.c.15.

Lo sputar marcia.] Puria excreatio, vel expuitio. Plin.lib. 29 c.3. Ad puria,& sanguinis excreationes, ouum crudum porri sectiui succo, pariqne mensura mellis graci calefactum hauritur. 2.Excreatio, vel expuitio purulenta.Plin.l.26 c.5

Sputar sangue.] Cruenta excreare, Plin.lib.29 c.3. 2.Sanguinem expuere, Plin.l.26.c.7. 3.Sanguinem reijcere, Plin.ibid.

Lo sputar sangue, l'atto di sputar sangue.] Sanguinis reiectio, Plin.l.28.c.8. 2.Sanguinis expuitio.Plin.l.23.c.1. 3.Excreatio, vel expuitio cruenta, Plin l 26.c 5.4.Sanguinis excreatio, Plin.l 23. c.8. Nuces pineæ sanguinis excreationes medentur.

Quegli che sputa sangue.] Hæmoptycus,a,um.1.& 2.l 3. 4.b.apud Æginetam.2.Hæmoptoicus, ca, cum. apud Diosc.& Gal.

Sputar addosso à vno.] Conspuo,is.2.b.cum Accus person. Sipont.in Mart.2.Inspuo,puis.1 l.2.b cum Accus Sen.de Ira l.3. 3.Despuo,is,cum Accus & præpos in pers.4.Sputum, vel sputa in quempiam edere, Ex Plin. l.2.c 23. & l.2.c.9. 4 Sputum, vel sputa in aliquem mittere. Mart. lib.2 epigr.26. 6 In quemquam spuere. Plin. lib. 28. cap.4.

Sputatore, quegli che sputa.] Sputator,ris. 1.2 l. 3.b. in rect & l.in obliq. Plaut. Mil. Minimè sputator, screator,sum.

Sputatoraccio, accrescit. sputator grande.] Sputator magnus, vel maximus, Ex Plaut. in Mil. & in Menæch.

Sputatorello,dimin.sputator piccolo] Sputatorculus,li.1. 2. 3.l 4.b. Ex Plaut.in Mil & in Pœn.

Sputetto,dimin sputo piccolo.] Sputum tenue, vel minutum.Lucr l 6.

Sputo, scracchio, e sputacchio, la materia, che si sputa.] Oris excrementum Corn.Tac.lib.20 Precabatur principem, vt genas, & oculorum orbes dignaretur respergere oris excremento. 2 Saliua,uæ.1.b.2 l. Plin. l.28 cap.4. Sputum,ti n gen 1 .l Plin ibid Marcion Smyrnæus, qui de simplicibus effectibus scripsit, rumpi scolopendras marinas sputo tradit; Item rubetas, aliasque ranas. 4. Oris recrementa, vel retrimenta, Ex Corn.Tac lib.20. Plin.lib 18 c.16.& Var.l.1 c.64. 5 Oris purgamentum, Senec quod in Sap.non cad.iniur.lib.2. cap.2. Catoni post iniuriam fieri potuisse à populo, quod aut præturam illi detraxit, aut togam,& sacrum illud caput purgamentis oris aspersit?

Sputo di marcia.] Sputum purulentum, Cels. lib. 2. cap.8.

Sputo di sangue.] Sputum cruentum, Ex Cels. lib. 2.cap 8

Imbrattato di sputo.] Consputus, ta, tum. 2. l. Plaut. 2. Sputo, vel sputis oblitus, ta, tum. Ex Cicer. 7. Verr.

Sputtaneggiare, vedi puttaneggiare.

S Q

SQuadernamento, lo squadernare.] Euolutio,nis,fœm. gen.Cic.3.de fin. Quid poetarum euolutio, quid tanta tot verborum memoria voluptatis affert? 2 Verlatio, nis f.gen.Ex Plin.Hor. 3 Volutatio,nis, f gen. Ex Cic. 3 de orat.

Squadernare, volgere, ò riuolgere le carte de' libri.] Voluo,uis. Cic.de Clar.orat.2.Euoluo uis.Cicer.1 Tuscul. Euolue diligenter Platonis eum librum, qui est de animo.

Squadernar bene, ò tutto.] Peruoluo, uis. Catul. de Smyr.

Squadernar spesso, e bene.] Peruoluto,tas.Cic. Att.l 5.

Squadra, schiera in ordinanza.] Agmen quadratum, Cic. 2 Philip.

Squadra, ò compagnia di soldati, che si fanno all'improuiso.] Cohors tumultuaria, Ex Liu.8.ab Vrb.2. Cohors euocata, Ex Suet.in Galba c.10.

Squadra, ò compagnia di soldati di soccorso.] Cohors auxiliaris, vel auxiliarij milites, Ex Cæs.1. bel.ciuil.& Cic.de Prou Cons.

Squadra di cento fanti.] Centuria, æ. fœm.gen. Cicer. in Verr.

Squadra, ò compagnia di soldati venturieri.] Cohors voluntaria, Ex Liu.1 bel Mac.

Squadra, strumento col quale si squadra, cioè duo regoli commessi ad angolo retto.] Norma mæ. Plin.l.7 c.56. Normam,& libellam, & tornum,& clauem Theodorus Samius inuenit.

Squadra piccola.] Normula,æ 1.l.2.b. f.gen.a p. Amalth. Onom.

Squadra di muratore, ò scarpellino, per riquadrar le pietre, e cantoni delle fabriche.] Gnomen,nis,m. gen.vel norma,æ f.gen Ex Budæo. Norma latinè, græcè Gnomen. Pars est geometrici,& architectonici instrumenti, qua vt recti anguli à geometris, sic lapides, ac structuræ octogenæ ab architectis, & fabris deprehenduntur.

Squadrare, misurar con la squadra.] Ad normam exigere, cum Accusat. rei, Ex Vitruu lib.7.cap.3. qui sic ait; Longitudines ad regulam, & lineam, altitudines ad perpendiculum anguli ad normam respondentes exigantur.

Squadrare vno, conoscerlo bene.] Perspicere sensus alicuius.Tursel.Nom.

Squadrato particip.] Quadratus,ta,tum.1 com.2.l. Liu.6. ab Vrbe.

Squadro, pesce di gran mole, ma ignobile, e di vil prezzo.] Squatus,ti. 1.b. Plin.lib.32.c.11.& Isidor.lib.12. cap.6 Squatus dicitur quòd sit squammis acutis, vnde, & eius cute lignum politur 2.Squatina,næ. 1.2 b. Plin. l.9.cap.51.

Squadrone.] Agmen,minis,n.g. vel turma, mæ. 2.Acies, ciei,f.g.1.2.b.Ex Cic.

Squagliare, vedi liquefare.

Squagliarsi, vedi liquefarsi.

Squaglio, pesce così detto.] Squalus,li. m.gen. 2.l. Plin. l.b.9 c.51.

Squallido, sporco.] Squallidus, da, dum. 2.Horridus,da, dum. 3.Incultus,ta,tum, Ex Cic.

Squallore, sozzura.] Squallor,ris.m g 2 Sordes,ium.f.gen. num.plur. Ex Cic.

Squama, vedi scaglia.

Squarciamento, e stracciamento, lo squarciare, ò stracciare.] Scissura,ræ.1 2.l Plin.l 11.c.28. Pennæ insectis omnibus sine scissura 2.Conscissura,ræ.1 .2.3.l. Plin.lib. 34.cap.8.

Squarciare, sbranare, fare in pezzi.] Concerpo, pis. Liu. 2.Discerpo,pis Plin lib.10 c 18. 3.Dilacero ras. Cicer. 4 Dilanio,as Cicer.5 Discindo, is. Cicer. 2. de Orat. Vt discinderem tunicam, & cicatrices ostenderem.

Squarciato, particip.] Concerptus,ta,tum. Plin. 2.Discerptus,ta,tum 3.Dilaniatus,ta,tum. Ex Cicer. Lacer, vel lacera,a,um 1 3 b V rg.

Squartamento, Fior anche squatramento, lo squartare, ò squatrare.] Diuisio quadripartita fuit diuisio tua. 2. Sectio quadripartita, Ex Plin.lib.15.cap 13. & Cicer. 3 de Nat.

Squartare, Fior anche squatrare, diuidere in quarti.] Disseco,cas. 1.l. 2.b. Gell. lib 20. cap.1. 2.Quatuor in partes discindere, Ex Lucr.lib.3.& Cic 1 de Diu n. 3.In quaterna deducere, Ex Horat.in Arte, & Lucr.lib 1. 4. Quaternas in partes diuidere, Plin. lib 2. cap. 54. 5.Quadripartitò discindere, Ex Cicer. pro Flac. & 1. de Diuin. 6. Quadripartitò secare, Ex Sipont. in Martial 7. Quadrifariam dissecare, Ex Liu. 4. ab Vrb.

Squartato, partic. diuiso in quarti.] Dissectus,ta, tum, Ex

Squartato, partic. diuiso in quarti.] Diffectus, ta, tum. Ex Gel. l. 20 cap. 1. a Inquaterna discissus, a, um. Ex Lucr. l. 1. & Cicer. 1. de Diuin. 3. Quadripartitus, ta, tum. 1 3. 4 l. 2. b. Ex Cicer. 1. Tusc. 4. Quaternas in partes diffe-ctus, a, um Ex Plin. l. 2. c. 52 & Gel. l. 2. cap. 1. 5 Quadri-partitò sectus, vel diffectus, a, um. Ex Cicer. pro Flac. & Celf.

Squilla, campanello piccolo.] Tintinnabulum, li, n. g. 3. l. 4. b. Plin. l. 35. c. 13.

Squilla, & altramente cipolla squilla, herba che hà la ra dice come vna gran cipolla, dalla similitudine della quale piglia l'aggiunto di cipolla.] Scil a læ. Plin. lib. 20. cap. 9. Pythagoras scillam in limine ianuæ pen-sam, malorum medicamentorum introitum pellere tradit.

Squilitico, ò squillino, addiett. di squilla.] Scilliticus, ca, cum 1. l. 3. & 3. b. Colum. 2. Scillinus, a, um. 2 b. Plin. l. 23. c. 24.

Squinantia, vedi scherantia.

Squittinare, mandare à partito, e dare i voti per elettione de' Magistrati, ò per altro.] Suffragor, garis. 1 & 2. l. Cicer. de leg. Suffragandi nimia libido in non bonis caussis eripienda fuit potentibus. 2 Suffragium ferre. Cicer. Att. lib. 1. Refert, vt vniuersus populus in Cam-po Martio suffragium de re Clodij ferat. 3. Suffra-gium inire. Cicer. pro Sest. Quis est qui quum con-tra me ferebatur, inijsse suffragium confiteatur?

Squittinatore, colui che squittina.] Suffragator, toris. 1 2. & 3 l. Cicer. pro Mur. Tua nobilitas litteratis, & hattoricis est notior, populo, & suffragatoribus ob-scurior. 2 Suffragij lator, Ex Cic. pro Dom. & Sueton. in Calig.

Di, ò da squittinatore, addiett.] Suffragatorius, ria, rium 1 2. 3 & 4 l. Cicer. de pet. conf. Intelligat foro non bre-uem & suffragatoriam, sed firmam, & perpetuam ami-citiam.

Squittino, lo squittinare, il dar voti. Suffragatio, nis. fœm. gen. 1. 2 & 3. l. Cic. pro Mur. In consule declaran-do multum apud populum Romanum auctoritatis ha-bet suffragatio militaris. 2 Suffragij latio, Ex Cic. 3. de leg. & pro Mur.

Squittino, l'adunanza de' Cittadini per crear Magistrati.] Comitia, orum, n. g. num. plur. Cic.

S R

SRadicare, di radicare, suellere, ò stirpare.] Vellere ab radice. Cic. de re rust. c. 161. 2 Radicitus eruere. Plin. l. 18 cap. 36. 3 Radicitus euellere. Cic. 4. Extirpo, pas, paui, patum.

Sradicare, ò suellere in mezzo.] Interuello, lis. Pall. lib. 8 tit. 2.

Sradicatione, sradicamento, ò suellimento, lo sradicare, ò suel ere.] Euulsio, nis. f. gen. a. a. l. 3 b. 4 com. in rect. l. in obliq. Cicer. 3 de Nat. Æsculapius tertius Arsippi, & Arsinoe fuit, qui primus purgationem alui, dentisq; euulsionem, vt ferunt inuenit. 2. Vulsura, ræ f. g. 1. 2. l. Varr. l. 2. c. 11.

Sradicato.] Extirpatus, a, um, Ex Col.

Srugginare, e sruggimire, vedi dirugginare.

S T

STà con Dio, stè in pace.] Salue, vale, Cic.

La cosa non stà così, non passa così.] Res non ità se habet. Celf. l. 2. c. 14.

Stabiare, vedi letamare.

Stabile, fermo, vedi immutabile.

Stabile, fust. vedi bene stabile.

Stabilimento, lo stabilire.] Confirmatio, onis fœm. g. Cicer. epist. l. 6. Confirmatione nostra non egebat vir-tus tua.

Stabilire, fermare.] Firmo, as 1. l. Cicer. de offic. Iusti-tia etiam latronum opes firmat, & auget. 2 Stabilio, lis, 2. & 3 b. Plaut. in Amph. Regi Thebano Creonti re-gnum stabiliuit suum. 3. Confirmo, mas, Ex Cicer. epist. lib. 6.

Stabilità, e stabilezza, vedi immutabilità.

Stabilito, fermato.] Firmatus a, um. Cicer. 1. de Diuin. Vetus opinio, & omnium gentium firmata con-sensu.

Stabilmente, auuerb. con stabilità. Stabilem in modum, Ex Cic. 1. de orat. & Liu. 2. bel. Maced.

Stabio, vedi letame.

Staccare, e distaccare, e spiccare, e dispiccare, disunir vna cosa attaccata.] Auello, lis. Horat. Turs. Laur. hist. lib. 1. c. 2. Lauretana ædes à fundamentis auulsa est, atque haud dubio Angelorum ministerio, inde vsque à Gali-læa Dalmatiam translata. 2. Diuello, lis. Cicer. de Senect. Omnis conglutinatio recens ægrè, & inueterata facilè diuellitur.

Stadera, Fior. statera, Sen. strumento noto da pesare.] Statera, ræ 1. b. 2. Sipont. in Mart. Statera instrumen-tum est, quo res sine lancibus ponderantur. 2 Trutina, næ 1. & 3 b. Vitr. lib. 10 cap. 8 Id autem ex trutinis, quæ stateræ dicuntur licet considerare, &c.

Stadico, vedi ostaggio.

Stadio, l'ottaua parte d'vn miglio, che contiene 125. passi, cioè 625. piedi.] Stadium, dij. neut. gen. Plin. 2. cap. 23. Stadium centum viginti quinque nostros ef-ficit passus, hoc est pedes sexcentos vigintiquin-que.

Staffa, strumento di ferro appiccato alla sella, per vso, & agio del piede.] Stapes, pedis. f. gen. Grapald. & Lexi-cogr. 2. Stapia, æ 1. b. D. Hieron. & Inscr. pt. ver. 3. Sub ex pedaneus apud Budæum. 4. Scansilum, li. neut. g. 2. 3. b. Greif.

Staffiere, palafreniere, Fior. anche addestratore, ouero sala-freniere, colui che và alla staffa del caualiere.] Circum-pes, pedis, i. ker. 3. Ver. Circumpedes autem homines formosos, & litteratos suos esse dicebat. 2. Seruus à pedi-bus Cic. Att. l. 8. ep. 5. Pollucem seruum à pedibus meum Romam misi. 3. Famulus à pedibus Maff. l. 1. ep. 10. Xa-uerius instar famuli à pedibus Iaponios equites citato gressu persequebatur. 4 Pedisequus, qui, m. g. Plaut. in Mil. Pedisequus tibi sum.

Staffilare, battere, ò percuotere con staffile.] Scutica cæ-dere, cum Accuf. ex Cic. 5. Verr. 2 Loris cædere, cum Accuf. Cic. 8 Phil.

Staffilata, battitura, ò percossa di staffile.] Scuticæ ictus, Ex Col.

Staffile, sferza di cuoio.] Scutica, cæ. a b. Pomp. Fest. l. 17. Scutica, & scuta dicuntur, quæ non sine pellibus fiunt. 2 Lorum, ri. 1. l. Plaut. Epid. 2. 3.

Staffile, striscia di cuoio, al quale stà appiccata la staffa.] Stapedia, vel stapiæ lorum.

Staggio, vedi ostaggio.

Stagionare, vedi maturare.

Stagione, tempo.] Tempus, oris n. g. Cic. 2 Tempestas, ta-tis f. g. id. a. Q. i. l. 2.

Stagnare, si dice proprio del sangue, vedi fermare.

Stagnar il flusso.] Aluum inhibere, Plin. l. 19. c. 8. Candida beta soluitur aluus modicè, nigra inhibetur. 2 Aluum cohibere, Plin. l. 23. cap. 1. Corpus minuentibus, aluum-que cohibentibus conducit fitere in edenda, postea pa-rum bibere. 3. Aluum etiam compescere, Plin. lib. 24. c. 13. Appendicis baccæ aluum citam ac tormina com-pescunt. 4 Aluum comprimere. Celf. l. 1 c. 10. In pestilen-tia neque minuenda aluus neque etiam si per se mota est, compescenda. 5 Aluum supprimere. Celf. l. 4 c. 19. Alia via est, vbi vel aluum supprimere. 6 Aluum contrahe-re Celf. l. 4 c. 19. Vix fieri potest, vt post hanc animad-uersionem a uus non contrahatur. 7 Aluum citam emendare. Plin. l. 24 cap. 10. Flos cuiuscumque generis trium digitorum captu dysentericos, & aluum citam emendat. 8 Aluum sistere Plin. l. 20 c. 50 Lactucæ copio-siores aluum soluunt, modicæ sistunt. 9 Aluum solutam firmare. Plin. l. 14. c. 18. In Ægypto vua est praedulcis,

quæ 'oluit aluum, est contra in Lycis, quæ soluta m. firmat.

Lo stagnar'il flusso.] Alui inhibitio Ex Cic. & Cels.

Sta c, non correre, si dice dell' acqua, che stà ferma.] Stagno, nas, Plin. 2. Restagno, nas, Colum. lib. 1. cap 17. Si palus in aliqua parte subsidens restagnat, sulcis deriuanda est.

Stagnare, cioè fermare, ò reprimere.] Sisto, tis, stiti, I. lu. t. ab Vrb.

Stagnare, coprir di stagno la superficie de' metalli.] Stannum illinere, cum Datiu. rei Plin. lib. 34. cap. 17.

Stagnaro e stagnaio; quegli che lauora di stagno.] Faber stannarius, Ex Plin l. 12. cap 4 & l 34 c. 16. 2. Stanni faber, Ex Plin. l. 34 c. 16. & Hor. ep. l. 2. ep. 2. vbi dicit, æris fabros.

Stagno, metallo à tutti noto.] Stannum, ni, Plin lib 34. cap. 17. Stannum illitum æneis vasis saporem gratiosiorem facit, & compescit æruginis virus, mirumque pondus non auget. 2. Plumbum album Plin l. 34 c. 17 Plumbum album incoquitur æris operibus Galliarum inuento, ita vt vix discerni queat ab argento, eaque incoctilia vocant. 3 Plumbum candidum Plin l 34 c 16 Plumbi duo genera nigrum, & candidum. Preciosissimum candidum à Græcis appellatum cassiteron. 4 Stanni metallum, Ex Virg. 8 Æn.

Stagno argentario, è quello, in cui egualmente v'è piombo, e stagno.] Stannum argentarium. Plin. l. 34. cap. 17. Stannum fit alio modo mistis albi plumbi, nigrique libris hoc nunc aliqui argentarium appellant.

Stagno, che hà due parti di piombo, & vna di stagno.] Stannum tertiarium Plin. l 34. c 17 Stannum tertiarium vocant, in quo duæ nigri plumbi portiones sunt, & tertia albi.

Di stagno, addiett.] Stanneus, nea, neum. Plin. lib. 29. cap. 2. Pinguedo vtraque in stannea pyxide conditur.

Stagno raccolta d'acqua, che vscita dal mare, ò fiume fà pelago, e stagna.] Stagnum, ni n g Plin. l 10. c. 55. Anatum lamenta sunt citra piscinæ stagna, mergentibus se pullis, natura duce.

Come stai, come la passi] Vt vales, Ex Hor. l. 1 ep. 3. qui sic ait: Vt valet? vt manet noster? 2. Quomodo te habes? Ex Cic. l 16. ep 14. vbi sic ait, Tuis literis nihilo sum factus certior, quomodo te haberes.

Stalla, luogo doue tengono le bestie, vedi mandra per stalla

Famiglio, ò garzone di stalla.] Stabularius, ij m g 1. 2. 4. b. 3. l. Varro de re rust l. 1 0.

Stallaggio, Fior. stallatico, Sen. mercede, che si paga all' hoste per ricetto, e gouerno di bestie.] Locarium, rij. neut gen. Var 4. de ling. & Amal. Onom. 2 Stabulationis merces, vel precium, Ex Colum. l. 6. c. 3. & Var. 4. de ling

Stallare, l'andare del corpo, e l'orinare delle bestie.] Ventrem, aut vesicam leuare, vel exonerare. Plin. & Lucr

Stallio. addiett. à l. si dice di cauallo, che è stato assai in stalla, senza esser caualcato.] Diutinè, stabulatus, ta, tum. Ex Plaut. Rud & Stat. 3 Sil.

Stallo, Fior lo stare.] Commoratio, nis. f. gen. 2 b. 3. l. Cic. 3. de or 2. Mansio, nis fœm. gen. Cic. l 4. epist 4. Seruius tuus mecum sæpè de tua mansione, aut decessione communicat.

Stallo, luogo, doue si stà] Statio, nis. f gen 1. b. Q. Curt. Cognitum id per exploratores, qui stationes hostium fuerant ingressi. 2. Commorandi locus, Ex Cicer. de Sen.

Stallo, il luogo del Canonico in coro.] Stallum, li, neut. g. Recent.

Stallone, cauallo, ò altra bestia simile per far razza.] Admissarius, i. Var 2 de re rust. c. 7. Equos mittere incipiam non solum mares, quos admissarios habeo vt Atticus singulos in equas denas

Stamane, stamattina, questa mane.] Hoc mane. Ex Cicer. 2. Hodie mane. Cic. Att. lib. 13. Hodierno mane. Idem in Catil.

Stame] Stamen minis n. g. 1. l. Plaut. Mil. 10.

Stamigna, vedi setaccio

Stampa, caratteri, ò forme di lettere, co'quali si stampa.] Typi. orum Maff hist Indic l. 2. 2 Formæ litterarum, Ex Cic. 2 de Nat

Stampa, impressione, ò effigiamento, lo stampar, cioè l'atto di stampare.] Impressio, nis. Maff hist. Ind. l. 12. Iapones etiam typis ad impressionem vtuntur 2. Typographia, æ f g Græ. ap Pont. 3. Chalcographia, æ. fœm gen græc. Ex Pont.

Pertinente à Stampa, ò Stampatore.] Typographicus, ca, cum. Græc. Amalth Onom.

Stampare, dare alla Stampa] Typis tradere, vel mandare Maff. de Iapon reb. epist lib. 1. 2. Typis imprimere, cum Accusat Turs lib. 1. epist. 5. 3 Formis, aut typis mandare, vel excudere. Turs. Nom. 4. Excudo, dis. Græc

Stamparia luogo doue si stampa.] Typographium, phij, neut gen Pont in Progymnas 2 Officina typographica. 3. Officina impressoria Tursel. Nom. 4 Chalcographium, phij Græc Ex Pont. 5 Typographia, æ. Turs. Nom. 6. Chalcographia, æ. Græc. Amal Onom

Stampatore.] Typographus, phi m. gen Turs. Nom 2. Librorum impressor Turs. Nom 3 Mart. lib 8. epist 67. qui sic ait. Duos tamen in eam paginam errores credo irrepsisse, chalcographi potiùs quàm ipsius auctoris culpa.

Stampella, croccia. Sen. quel bastone al quale s'appoggiano gli stroppiati, che non si reggono in gambe.] Gradarium fulcimentum, Ex Sen & Plaut 2. Subalare fulcrum Ex Lamprid, & Gel.

Stancamento, e straccamento, lo stancare, ò straccare, vedi affaticamento alla lett. F.

Stancare, lassare, e straccare, indur stanchezza, lassezza, ò straccare, vedi faticare, cioè stancare.

Stancar molto. Defatigo, gas 1 3 l. a. b Cæs. de bell. Ga l. 2. Delasso, sas. Plaut. in Asin. & Hor ser. sat. 1.

Stancarsi, ò straccarsi, diuenir stanco, ò stracco.] Lassesco, scis. 1. 2. l Plin. l 30. c. 16 Tradunt non lassescere in vllo labore, qui neruos ex alis, & cruribus grui habeant. 2. Fatigor, aris. 1. b 2 l. Cic. 3. Off. 3. Lassor, aris. Ouid. 2. Met. vedi faticarsi, cioè stancarsi.

Stancato, e straccato, partic.] Fatigatus, a, um. 1. b. 2. 3. l. Cic 3. offic. & Ouid ep. 17. 2 Lassatus a, um. 2 l. Plin. in Pan. & Ouid 6 Metam. 3. Defatigatus. 1. 3. 4 l. a. b. Cic. l. 10. ep. 19. 4. Dilassatus a, um 1 l Hor.

Stancheggiare, Sen. cioè stancare, ò stratiare altrui col mandar in lungo vn negotio, lite, e simili.] Mora, vel cunctatione lassare, Ex Plaut & Plin. 2. Cunctando, vel morando vexare, Ex Cicer de Senect. & pro Sest.

Stanchetto, e straccheтто, diminut. alquanto stanco, ò stracco.] Lassulus, la, lum. 1. l. a. b. Catul. de Berec. epist. 58.

Stanchezza, stracchezza, e stracca: lassitezza, e lassatione, astratto di stanco, stracco, e lassato Lassitudo, dinis. f. g a. b. 3. l. Cic. lib. 11. epist 25. vedi affaticamento alla letter. F.

Stanchezza cagionata dal viaggio] Itineris lassitudo, vel fatigatio. Plin l. 28. c 9 Axungia sincera itinerum lassitudines, & fatigationes leuat.

Senza stanchezza, senza stancare, ò stancarsi] Citra lassitudinem Sen. l. 2 de Ira Labor illos citra lassitudinem exerceat, vt minuatur, non consumetur calor.

Stanco, stracco, e lasso, addiett. che manca di forze, vedi faticato.

Stanco di nauigare.] Ex naui lassus, sa, sum. Plaut. Amph. Lassus sum hercle è naui, vt vectus huc sum, etiam nunc nauseo.

Stanco dal cammino. ò dal viaggio, ouer stanco dal camminare, ò viaggiare.] De via fessus, a, um Cicer de Som Vt cubitum discessimus, me, & fessum de via, & qui ad multam noctem vigilassem artior, quàm solebat somnus complexus. 2. De via lassus, sa, sum. Plaut. Pseud.

Vt lassus veni de via,me volo rurare. 3.Via fessus, fa, sum.Ouid 14 Metam 4.Via lassus, a um. Ouid. Trist. eleg 5

Stanga ò stanghetta della porta)Repagulum,li,neut gen. Plin l.36.cap 42. a Vectis,is,m gen.Vil.in Ezech. Vectis à vehendo dictus: instrumentum est aut ferreum, aut ex materia quo aductis fores muniuntur. 3. Obex, cis.m g.

Stangar la porta.)Ostium repagulo firmare, vel munire. 2 Ostio repagulum, vel vectem obdere. Teren. Turf. Nom.

Sta notte,questa notte.) Hac nocte,Ex Cic.

Stantin e stantiuo, addiett.di cosa non fresca,ma di molto tempo,come di vuoua,e simili) Requietus,a,um.1.a. b.3.l.Col l 7.c 8.

Stanza,luogo da habitare.) Conclaue,uis,vel domicilium, ij.n g.Cic.

Stanza,cioè camera.) Cubiculum,li.n g.Cic.

Stanza, ò appartamento de'seruitori.) Pædagogium, gij.neut.g. Plin.lib 7. epist. Puer in pædagogio dormiebat.

Mutar spesso stanza) Sedem ex sede mutare.Plin.l.2 c 37.

Stanza delle donne.) Gynæceum.ei.Cic.

Stare,cioè dimorare,vedi dimorare.

Star male,inteso di malattia.) Ægroto,as.r.2.l. Cic. pro Cluent.

Star hor bene, hor male, inteso di sanità, ò malattia.) Variè valere. Plaut. Epidem. Qui variè valent,&c.

Star à buon termine.) Bono loco esse Sen.lib.10. ep 71. Bono loco res humanæ sunt, quod nemo nisi vitio suo miser est.

Star molto à buon termine.) Perbono loco esse,Cicer. Att. lib 6.

Star bene,star sano)Valeo,es. Cic.lib.16.cap.6 Vale, mi Tyro,vale, vale,ac salue. 2 Benè valere.Plaut.in Merc. Benè valeto. 3 Rectè valere,Colum.lib.7.cap.5 4.Belle habere,Cic.lib.16.epist 13.Ægypta mihi nunciauit, te plane febri carere,& bellè habere. 5.Vigeo,es. Gætf. 6 Benè esse,cum Dat pers.Cic. in Parad. Improbo nemini bene esse potest.Vn tristo non può mal star bene. 7 Pulchrè esse. Cic.1 de Nat.mihi pulchrè est, ego beatus sum.8.Rectè esse,cum Dat pers Cic. ad Att. Atticæ rectè est:Attica stà bene.9 Benè habere.Plaut.in Mil.10. Benè se habere.Plaut. Aul.

Star bene d'animo,e di corpo.) Animo,& corpore valere, Ex Cic.l.16.ep 14 qui sic ait,opus est te animo valere,vt corpore possis.2 Ab animo,& corpore valere, Ex Gell. qui dicit: Ab oculis valere.

Star benessimo d'animo e di corpo.) Animo, & corpore optimè valere.Plin.l.5 ep.6.

Star à sentire.) Auribus captare,cum Accus.rei. Q.Curt.l. 10.Et quia oculorum cessabat vsus,fremitus, vocesque auribus captabant.

Star à sentire il suono,ò strepito) Sonitum captare Liu.l. 8.bel Maced.Silentio facto pluribus locis,aure admota sonitum fodiendum captabant.

Star sopra di sè,cioè guardarsi.) Sibi cauere. Val Max lib, 2. cap. 6. Bel.n Punico secundo bos dixit, caue tibi, Roma.

Stare in mezzo,ouer tra due persone,cose ò luoghi) Interfum,eres, Cicer.in Catil.Tyberis inter eos,& pons interest.

Come state come la passate di sanità.) Vt valeas Ex Plaut. Trin act.1.sc.2.Meg.Quid agit tua vxor? vt valet? Cal. Plusquam ego volo.

Io stò meglio.) Mihi melius est factum.Cic.1.Tusc.Pompeio,cum grauiter ægrotaret,melius est factum. 2 Mihi melius est,Ex Cic.

Io stò alquanto meglio,ouero vn poco meglio.) Meliuscule mihi est.Cic.Att.l.4.

Star con le mani dietro le spalle.) Manibus ad tergum reiectis astare,Ex Asin Poll.l.10 ep.32.& Plaut. Caf. 2. Manibus post terga reiectis astare.Ex Plin.l.28.cap.4.& Plaut.Caf.

Stà in estremis.) Venit ad vltima Cels.l.3 c 6.

Star allegramente.) Hilari animo esse. Cicer ad Quint. Fr.lib 2. epist. 11. Risi niuem atram,neque hilari animo esse.

Star fermo,non si muouere.) Sto,as Cic.4. Acad. Nicetas Syracusanus Cœlum,Solem,Lunam,Stellas,superas denique omnia stare censet,neque præter terram,rem vllam immundo moueri.

Lo star fermo.)Status,tus m g 1.b.Cic.3.de fin.Vt habitus oris,& vultus,vt status,& motus.

Star in piedi.) Sto,as.Mast.in Ignat.l.3.c 5. Omnes Ignatius,& accipiebat benignè,& pariter ad finem vsque sine interpellatione audiebat: ac nullum quamuis infimæ sortis hominem stare coram se ne dum aperto capite patiebatur.

Chi stà in piedi) Stans,tis.om.g 1.l. Suet.in Vesp. c. 24. Cum leginnea audiret cubans Vespasianus aluo repente vsque ad defectionem soluta, imperatorem ait stantem mori oportere,&c.

Lo star in piedi)Status,tus.r.b.Cic.1.off. Status,incessus, sessio,accubatio,vultus,oculi, manuum motus teneant illud decorum,&c.

Star in otio.) Otior,aris.Cic.3.off. 2.Otium agere. Virg. 3 Georg.3.In otio esse, Cicer 7.Verr 4.In otio viuere. Idem 2.de leg Agr.Otium esse, cum Datiu.pers. Idem in Part.

Star in mal termine.)In malis esse.Cels.l.3.c.15.Quartana neminem iugulat,sed si ex ea facta quotidiana est:in malis æger est.

Star in piedi,ò sedere,ò giacere in modo che l'vn volta il dorso all'altro.)Stare,aut sedere, aut iacere inter se se auersos.Ex Plin.l 8.c.50.

Star in piedi, ò à sedere,ò giacere in modo che l'vn volta il viso all'altro.) Stare,aut sedere aut iacere inter se se aduersos,Ex Plin.lib.8.cap.50. dum sic ait: Capræ in occasum decliui sole in pascuis negant contueri inter se se, sed auersas iacere, reliquis autem horis aduersas.

Star male,hauer male.) Male esse,cum Dat.pers. 2. Malè valere, Sen.lib.16.ep.97. 3 Malè habere. Cels.l.2.c 10. Si corpus malè habet,&c.

Star ad obedienza d'alcuno.) In alicuius auctoritate manere. Liu. Se in auctoritate Terentinorum manere.

Star riuolto verso l'Oriente.) Solis ortum conspicere.Cic. 3 Cat.l. Si signum illud quod videtur solis ortum conspicere.

Star molto male.)Magno in malo esse.Cic.Tusc.

Star a sentir quello,di che vn parla.) Cuiuspiam sermonem captare. Plaut.in Cas.Captandus est horum clanculum sermo mihi.

Stare allo sindicato.)Rationem reddere. Suet. in Cæs. c.30. Cæsar timuit, ne eorum, quæ primo consulatu aduersus auspicia, legesque gessisset, rationem reddere cogeretur.

Star à sedere.) Sedeo, es Cic.

Lo star a sedere.) Sessio, nis, Cicer. 2. de Natur. Deorum.

Star à giacere.) Cubo, bas, Cic.

Lo star a giacere.) Cubitus,tus,m.g Cic.

Star à tauola.) Accubo, bas, Cic.

Lo star à tauola.) Accubatio, nis.f.g Cic.de Senect.

Star alle strette.) Angustijs vrgeri.Cicer.de Fat.Stoici vrgentur angustijs.

Stare a tu per tu,cioè non cedere, e rispondere ad ogni minimo che.) Verbum verbo respondere. Ter.Phorm 5.4. Hem istuc serua: & verbum verbo par pari vt respondeas,ne te iratus suis sæuis dictis protelet.

Fare star vno,cioè ingannarlo.) Decipio, pis r.l.a b. Cic. 2.Impono,is.cum Dat.pers.l.1. 3.l Id,ad Q Fr.l.1. 3.Fallo,is.Id.1.de Diu.

Star in sè,ouer in ceruello.) Suæ mentis esse. Ex Cels.l.2. c.6. 2.In potestate mentis esse Ex Cic.3. Tusc 3. apud se esse.Ter.Andr.3.

Non star in ceruello.) Suæ mentis non esse,Cels.l.2.cap.6.

2. In potestate mentis non esse. Cic. 4. Tusc. qui sic ait: Qui ex isse ex potestate dicuntur, iccirco dicuntur, quia non sunt in potestate mentis cui regnum potius animi à natura tributum est.

Star attaccato insieme.] Cohæreo, es, Cic. 2 Acad. Neque enim materiam ipsam cohærere potuisse, si nulla vi contineretur.

Stare, ò esser presente.] Adsum, es, Cic.

Stare, ò essere in paese straniero.] Peregrè esse, Ex Vitr. l. 6 c. 10. qui sic ait; Patres familiarum in hospitio non videbantur esse peregrè, habentes secretam in hospitalibus libertatem.

Questo stà à me, cioè stà in poter mio.] In meo dominatu, vel potestate est. Varr. Vocabulorum impositio est in nostro dominatu, nos in natura, & Cic. 5. Tusc. Persæ deprecanti, ne triumpho duceretur, In tua, id, inquit, potestate est.

Starna, uccello noto, e di grato sapore.] Auis externa, Tusc Nom.

Starnazzare, lo stare, che fà in terra la starna gettandosi la terra adosso con l'ali, il che fanno le galline, & altri uccelli.] Puluere se perfundere, Col. l. 8. c. 4. 2 Puluerem sibi aspergere, Ex Cic.

Starnutare, e starnutire, mandar fuori lo sternuto.] Sternuo, is, nui, nutum. Plin l. 28. c. 6. Theophrastus, senes laborosiùs sternuere dicit.

Sternutar spesso.] Sternuto, as. 2. l. Col. l. 7 c. 5. Si molesta pituita est, cuniculæ bubulæ, vel nepeta silvestris surculi, lana inuoluti, naribus inseruntur, versanturque donec sternutet ouis.

Far starnutare, cagionar starnuto.] Sternutamentum euocare, Cels lib 3. cap 20. 2. Sternutamentum facere, Plin. lib. 25. cap 5 3 Sternutamentum mouere. Cels l. 8. cap. 9. Costa verò fracta, per omne tempus curationis vitandum est quicquid, vel tussim, vel sternutamentum mouet.

Starnutare forte, ò con strepito.] Clarè, ac sonorè sternuere Gel. l 4. c. 20.

Starnutatione, lo starnutare.] Sternutatio, nis f. gen. 2 3. l. Nic. Perott.

Sternutatorio, addiett. di starnuto.] Sternutatorius, a, um. 2. 3 4 l. Nic Perott.

Starnuto, moto del ceruello per iscacciar l'humore col mandarlo fuora strepitosamente per le narici, e per la bocca.] Sternutamentum neut gen. 2 3. l. Plin l 28. c. 2. Cur sternutamentis salutamur? quod etiam Tiberium Cæsarem, tristissimum hominum, in vehiculo exegisse tradunt.

Stà sera, questa sera.] Hodie vesperi. Ex Cic. 2. Acad.

State, vedi estate.

Stareggiare, dimorare la state in vn luogo.] Æstiuo, as, Varr. de re rust. lib. 2. cap. 2. Mihi greges in Apulia hybernabant, qui in Reatinis montibus æstiuabant.

Luogo da stateggiare.] Æstiua, orum, neut. gen. num. plur. Cicer. Attic. lib. 5. epist. 17. Dum in æstiuis nos essemus.

Statera. vedi stadera.

Statereccio, vedi estiuo.

Statico, vedi ostaggio.

Stato, cioè dominio.] Iurisdictio, nis. fœm. gen Cicer. 2. Dictio, nis. f gen. 1. 2. b. Idem. 3 Imperium, rij n. gen. 2 b. Idem.

Stato Ecclesiastico, qui vale paese soggetto al Papa.] Ora, seu Regio Pontificia. Turs. h st Laur l. 5 c 22. Xystus Pontificiam regionem, latrocinijs infestam non magis ferro, quàm auro pacauit 2. Ditio Pontificia. Turs. hist. Laur l. 3 c. 1 0. Paulus III. Pontificiam ditionem obiens, venit Lauretum.

Stato, l'essere, il termine, in che si troua vna cosa.] Status, tus. 2. Locus, ci. Cic.

In questo stato è la cosa.] Eo loci res est. Cicer. pro Sestio.

Stato, qualità di persone.] Locus, vel gradus, Cicer. apud Turs. Nom.

Statua, figura di rilieuo.] Statua, æ 1. b Nicol. Perott. A sto statua dicitur, quod stet, hoc est promineat, propriè enim statua, ab imagine hoc differt, quod statua non modò superficiem, sed solidum corpus, atque perfectum reddit; imago verò superficiem tantùm refert eius cuius est imago. 2 Signum, gni. n. g Cic. Att. l. 1 ep. 2. Signa, quæ nobis curasti ea sunt ad Caietam exposita.

Statua d'argento.] Statua argentea Plin l. 33 cap. 12. Argenti vsum in statuas primùm ad honorem D. Augusti in adulationem temporum transisse. falsò existimatur; Iam enim in triumpho magni Pompei reperimus translatam Pharnacis, qui primus regnauit in Ponto, argenteam statuam.

Statua di bronzo.] Signum æneum. Cic 6. Nego in Sicilia tota, tàm locuplete, tam vetera Prouincia signum vllum æneum, marmoreum, eburneum fuisse, quin Verres quæsierit, inspexerit, quod placitum sit, abstulerit. 2. Signum æreum Plin. l 43 c. 12. Varro, & æreum signum eius habuisse scripsit; Signum aheneum. Hor. l. 2 ep 1. Nec magis expressi vultus per ahenea signa. 4. Statua ænea Cic. hil 9.

Statua d'huomo.] Statua virilis. Vitr l. 2. proœm. Dinocrates Architectus Athon montem formauit in statuæ virilis figuram.

Statua d'oro massiccio.] Aurea statua nulla inanitate. Plin. lib. 33. cap 4. Aurea statua nulla inanitate prima omnium in templo Anaitidis posita dicitur. 2. Aurea statua solida, Plin. Ibid. Hominum primus, & auream statuam solidam, Gorgias Leontinus Delphis in templo sibi posuit.

Statua di Pallade.] Palladium, dij. neut. gen. Plin. lib. 7. cap. 43.

Statua formata dal naturale, ò dal viuo.] Statua iconica, Plin. l 34 c 4. Effigies hominum non solebant exprimi, nisi aliqua illustri causa perpetuitatem merentium, primò sacrorum certaminum victoria, maximèque Olympiæ, vbi omnium, qui vicissent statuas dicari mos erat. Eorum verò qui ter ibi superauissent, ex membris ipsorum similitudine expressa, quas iconicas vocant.

Statua di qualche Santo.] Signum sacrum. Ex Cicer. 2 de orat qui sic ait: Titius quidam cum studiosè pila luderet, & idem signa sacra noctu tangere putaretur, &c.

Statuaria, cioè arte di far statue.] Statuaria, riæ. 1. 2. & 4. b. 3. l. Plin. l. 35. c. 12. Praxitelea plastricem matrem statuariæ, sculpturæque, & cælaturæ esse dicit; Ars statuaria, Plin l. 34 c 7. Fuisse autem statuariam artem familiarem Italiæ quoque, & vetustam, indicat Hercules, ab Euandro sacratus.

Statuario, facitor di statue.] Statuarius, rij 1. 2. 4. b. 3. l. Ex Plin. l. 4. c 7. qui dicit, artem statuariam. 2 Statuarum artifex. Quint l 5 c 12

Statuetta, dimin. statua piccola.] Sigillum, li, n. g 1. b. 2 l. Cic. 6. Verr Is apposuit patellam, in qua sigilla erant egregia, &c.

Fatto, ouero adorno di statuette.] Sigillatus, ta, tum 1. b. 2. & 3. l. Cicer 6. Verr. Venerius accurrit: iubet me schyphos sigillatos ad Prætorem statim afferre &c.

Di statuette, aggett.] Sigillaris, & hoc re. 1, b. 2. 3. l. Ex Sipont. in Mart.

Statuettina, dimin. statua piccola.] Sigillum perparuulum Cic 6 Verr. Duo tamen sigilla perparuula tollunt. 2. Sigillum breue. Ouid. 5 Metam. Clara colore suo, breuibus distincta sigillis.

Statura habitudine del corpo, circa la grandezza, ò piccolezza.] Statura, ræ. Cicer. 1. Tuscul. & 2. Philipp.

Statura alta, statura grande.] Statura procera. Suet. in Tito c. 3 & in Domit. c. 18 2. Statura eminens, Suet. in Calig. cap 50. 3 Proceritas, tatis. fœm gen. 1. 2. & 4. l. 3. b. Plin. in Pan

Statura bassa, ò piccola.] Statura breuis. Suet. in Aug c. 79. 2. Statura humilis Cic.

Statura giusta, che è tra la grande, e la piccola.] Statura commoda, Plaut. in Asin. 2. Statura iusta. Sueton. in Tiber. Corpore fuit amplo, atque robusto sta-

ftatura que iuftam excederet. 3.Seftura quadrata, Ex Col.l.7.

Statuto, legge propria di qualche città.] Ius municipale Thefaur.liog.lat.2 Iura,rium. neut. gen.& num.plur. Grauf.

Stecca vedi fcheggia.

Steccadenti, e ftuzzicadenti,Fior anco dentelliere,fuftello,od'altro, che s'adopra per cauar il cibo rimafo tra denti.] Dentifcalpium,fcalpij,neut.g. 1.2.& 3.l.& 4 b. Mart.l.7.ep 46.

Bis fenos triplices, & dentifcalpia feptem.

2.Odontoglyphum,toglyphi,n.g 1.& 4.b.& 3.l. Græc. 3.Odontoglyphis,glyphidis.fœm.g 1.4.& 5.b 2.& 3.l. Græc.Gorræus.

Steccalegna,quegli che diuide,ò ftecca le legna.] Calocopus,copi, vel hylocopus,copi, Græc. apud Amalt. Onom.

Steccamento,ò ftuzzicamento di denti, lo fteccar,ò ftuzzicar i denti.] Dentium fcalptura. Ex Plin.lib.17.cap. 7.& l.30.cap.4.vbi ait: Dentes penna fcalpere.2.Deorium leuatio,vel alleuatio,Ea Cic.1 Tufc. & Mart.l.14. epift.19.alias 22.vbi ait, Dentes pinna leuare.pro fcalpere.] Dentium foffio,vel foffura, Ea Cicer. de Senect. & Martial lib 6. epift. 50. vbi ait: Ora fodere lentifcis.

Steccarfi,ò ftuzzicarfi i denti.] Dentis fcalpere.Plin lib. 30.cap.4. Penna vulturis fi fcalpeotur dentes acidum halitum faciunt.2.Deotes leuare,Mart.l.14. Lentifcum melius,fed fi tibi frondea cufpis Defuerit,dentes penna leuare poteft.

Steccato,palificata,riparo.] Septum,ti,n g.Turfel.Nom.2. Vallum,li o.g.Cic.

Stendardo,vedi gonfalone.

Stendere diftendere.] Extendo, dis. Horat. a epift. 1. 3 Explico,as. 2.b. Plaut Milon 3.Porrigo,is. 2.b. Idem Merc.

Stella, particella del Cielo riluceote.] Stella.læ.1 l.Cicer. de Som Stellarum globi terræ magnitudinem facilè vincunt.2. Sydus,eris n g 1 l.2 b.Cic 2.de fin. Omoium fyderum, eodem vnde profecta funt fit ad vnum tempus reuerfio.3 Aftrum,ftri,n g.1.l Cic.1 de Diuin. In Syria Chaldæi cognitione aftrorum,folertiaq; ingeniorum antecelluerunt.

S tella dentellata,che hà dentelli.] Stella denticulata.Plin. l.18.c 10

Stella errante,dicefi à i fette pianeti del Cielo.] Stella errans.Cic.e.de Nat Ex eadem Platonis fchola Ponticus Heraclides errantibus etiam ftellis diuinitatem tribuit fenfuque Deum priuat,& eius formam mutabilem effe vult 2 Stella erratica,Gell.lib 14.cap.1 Conftare inter aftrologos dicebat, ftellas iftas,quas erraticas dicerent: quæ effe omnium rerum fatales dicerentur: infinito propè, & innumerabili numero annorum ad eundem locum cuos eodem habitu fimul omnes profectæ funt,regredi. 3.Stella mobilis Sen.Nat. quæft. lib 7. cap 22 His illud refpondebimus,certum effe numerum ftellarum mobilium. Solere autem eodem tempore, & has apparere, & cometen. Ex quo manifeftum fit non illarum coitu fieri cometen; fed proprium, & fui furis effe. 4.Stella vaga Cic.1.de Nat.Xenocrates Ariftotelis condifcipulus,deos octo effe dicit: quinque eos qui in ftellis vagis nominantur: vnum qui ex omnibus fyderibus, quæ infima cœlo funt, ex difperfis quafi membris fimplex fit putandus Deus: Septimum Solem adiungit, octauumque Lunam. 5.Syduserrans. Plin.lib 2 cap 6. Inter hanc, Cœlumque eodem fpiritu pendent,certis difcreta fpatijs feptem fydera, quæ ab acceffu vocamus errantia, quum errent nulla minus illis: eorum medius Sol fertur ampliffima magnitudine, ac poteftate: nec temporum modò terrarumque fed fyderum etiam ipforum Cœlique rector 6 Sydus means Plin lib.2 cap 39. Nec n cantiom modò fyderum hæc vis eft,fed multorum etiam adhærentium cœlo, quoties erratium acceffu impulfa,aut conrectu radiorum extimulata funt. 7.Aftrum errans.Cicer.1 Tufcul. Et aftra fufpeximus, tum ea quæ funt infixa certis locis, tum illa non re,fed vocabulo errantia. 8.Erro,ronis,m, geo.Gel.lib 3 c.10 Numerus feptenarius,inquit Varro, feptemtriones maiores, minorefque facit io Cœlo, item Vergilias, quas Pliadas vocant: facit enim ftellas, quas alij erraticas, P.Nigidius errones appellat.

Stella fiffa, dicefi alle ftelle del firmamento.] Stella inerrans,Cicer.3.de Nat.Illa autem,Balbe, quæ tu à cœlo, aftrifque ducebas,quàm longè ferpant,non vides: Solem deum effe, Lunamque quorum alterum Apollinem Græci, alterum Dianam putant. Quod fi Luna dea eft, ergo etiam Lucifer,cœteræque errantes numerum deorum obtinebunt igitur etiam inerrantes. 2.Sydus cœlo adhærens. Plin lib.2 cap 39. 3. Sydus cœlo infixum. Cicer.de Vn. Quinque autem reliquis motibus Orbem eum effe voluit expertem, immobilem, & ftantem, ex quo genere ea funt fydera,quæ funt animantia, eaque diuina,ob eamque caufam fuis fyderibus inhærent, & perpetuo manent. 4.Sydus cœlo affixum, Plin. lib. 2. cap.45 Siue difparili errantium fyderum ictu,radiorumque multiformi iactu flagellatus aer, fiue à fuis fyderibus eaeunt hic propioribus,fiue ab illis cœlo affixis cadunt. 5. Sydus mundo affixum,Plin.lib.2.cap 8. Sydera,quæ affixa diximus mundo,non illa,vt exiftimat vulgus,fingulis attributa nobis,& clara diuitibus, minora pauperibus,obfcura defectis, ac pro forte cuiufque lucentia,adnumerata mortalibus, nec cum fuo quæque homine orta moriuntur,nec aliquem extiogui decidua fignificant.

Stella fpauentofa.] Sydus terrificum. Plin. lib. 12. cap.25.

Stella reale,quella che ftà nel petto del Leone.] Stella regia Plin l,18 c.26 Stella regia in pectora leonis occidit matutino tempore.

Stella di Venere,ò Diana, & altrimente Lucifero quella ftella,che apparifce ful far del giorno.] Lucifer.ri. m. g 1 l 2 3 b Cic.de Vo.Lucifer, & fancta Mercurij ftella curfum habet Solis celeritati parem, fed vim quandam contrariam,&c. 2.Phofphorus,ri.m.gen.1.l.2.b. græc, Mart.l 8 ep 21.

Phofphore redde diem: quid gaudia noftra moraris?

Cæfare venturo,Phofphore redde diem

3.Veneris ftella Cic.2.de Natur.Infima eft quinque errantium,terræque proxima, ftella Veneris, quæ Phofphoros græcè Lucifer.latinè dicitur cum antegreditur folem,cum fubfequitur autem hefperus.Ea curfum anno conficit, & latitudinem 4 Veous,neris.1 2.b. Matth. Rad in Mart.l 8.epift.21.Phofphorus planeta eft,& Venus dicitur,ac vefperus,feu vefper, & vefperugo, & lucifer.

Stella permanente,ò perpetua.] Stella perennis.Plin l.2 c. 5. 2. Stella perpetua.Plin.l.2.c 25

Stellante,ouer ftellato, plen di ftelle.] Stellans.tis, om. gen.1.& 2.l Plin lib.31 cap. 2. Tuogri ciuitas Galliæ fontem habet infignem plurimis bullis ftillantem ferruginei faporis 2 Stellatus,a,um 1.2.l Cic 1 Tufc Nec verò Atlas fuftinere Cœlum, nec Prometheus affixus Caucafo, nec ftellatus Cepheus cum vxore, genero, filia traderetur, nifi cœleftium diuina cognitio nomeo, eorum ad errorem fabulæ traduxiffet.

Stellare,addiett di Stella] Syderalis,& hoc le 1.3 l.a.b. Plin l.7 c 49.Pofcere videtur locus ipfe fyderalis fcientiæ fenteotiam 2 Sydereos,a, um. 1 l. 2.3.b. Virgil. 3.Aeneid

Le fette ftelle che ftanno fu la coda del Toro.] Vergiliæ, arum,f g num plur.Plin.l.2 c 41.

Contemplator delle ftelle,che contempla, e confidera le ftelle.] Afterofcopus.pi 4.b

Nafcere, riferito alle ftelle.] Emergo.gis. Plin. lib. 2. cap 39.

Nafcono,e tramontano le ftelle,e conftellationi.] Stellæ, ac fydera nafcuntur,& obeunt.Plin.

Stellifero, addiett.che porta, ò tien ftelle. Stellifer,a, um,1.l.2.b.Cicer. de Somn. Quam ob caufam fummus

 ille

ille cœli stell: feri curfus, cuius conuersio est incitatior, acuto. & excitato mouetur fono, grauissimo autem hic lunar s, atque infimus. a. Stelliger, a, um. 1 l. 2. 3 b. Stat. 12 Theb. & 3. Syl.

Stendere, vedi estendere.

Stentare, vedi faticare.

Stentatamente, auuerb.] Duriter. Ter. Andr. Vitam parcè, ac duriter agebat.

Sterco, e merda, escremento di ventre] Fimum, mi. 1. b. Plin lib. 17. cap 9. Proximum à columbarijs caprarum est fimum, ab hoc ouium, deinde boum, nouissimum iumentorum. 3 Fimus, mi m g. 1. b. Plin. & alij. 3 Fimus, mi. fœm. gen. 1. b Apul. culus est i fimo libui adstrictum egesta. 4 Merda, dæ. 1. l. Hor t. ser. sat. 8. Mentias at si quid, merdis caput inquinet albis. 5 Stercus, coris, neut. gen. 1. 3. 1 b. Var lib. 1. cap. 37. Stercus optimum scribit Cassius esse volucrum, præter palustrium, ac nantium. De hisce præstare columbinum, quod sit calidissimum, ac fermentare possit terram. 6 Cibi excrementum Sipont. in Mart Merda est excrementum cibi, hoc est pars eorum, quæ edimus 7 Ventris excrementa, vel excreta, Ex Plaut Capt. & Colum. lib 8. c. 4. 8 Alui recrementa, vel retrimenta, Ex Plin l. 26 cap. 8 & Varr. lib. 1. cap 64. 9 Cibus confectus, vel consumptus, Cicer. de Vn 10. Lætamen, minis, neut gen. 1 3. l. 3 b. Sipont. in Matr. Sic lætamen appellamus fimum, quod agrum faciat lætum, hoc est pinguem, ac fertilem. Plin. lib. 18. cap. 16. 11 Alui, seu ventris purgamenta, Ex Sen. quod in Sap non ead inu. vbi ait: oris purgamenta. 12. Res stercorata, Cat. 1 3. Cibus digestus, Col l. 8. c. 5 Euenit vt aluus exitum non habeat: itaque pinna pertunditur, & iter digestis cibis præbetur.

Sterco di cauallo.] Stercus equinum. Var lib 1. cap 38. Stercus equinum minimè bonum, sed in segetes, in prata enim, vel optimum, aut cœterarum veterinarum, quæ orden pascuntur, quod multam facit herbam.

Sterco di sorce.] Muscerda, dæ f. g. 1. 2. l Plin l. 29 cap. 6. Alopecias replet, vt Varro noster tradit murium, fimum, quod item muscerpas appellant. 2 Fimum murinum, Diosc. l. 1. c. 73 Murinum fimum detritum cum aceto, & illitum, allopecijs medetur, cum thure, & mulso calculos pellit.

Sterco d'auoltoio.] Fimum vulturinum. Dioscor. lib. 2. cap. 37. Vulturini fimi nidore partus excuti producuntur.

Sterco di somaro.] Stercus afininum. Var. lib 1. cap. 38. Secundum stercus post columbinum scribit Cassius esse hominis tertio caprinum, & ouilium, & afininum

Sterco di cane.] Fimum caninum, Dioscor. lib 2 cap. 73. Caninum fimum, quod flagrantissimo Canis sidere fuerit exceptum, cum vino, aut aqua potum sistit aluum.

Sterco di porco.] Succerda, dæ. fœm gen. 1. 2. l. Titinnius. Quid habes nisi vnam acram sine clauis eo condis succerdas a Stercus suillum. Sipont. in Mart. qui sic ait. Varro succeidam a sue ductam opinatur, quæ est stercus suillum.

Sterco d'huomo.] Stercus humanum. Diosc. l. 2 c. 73 Humanum stercus illitum, vulnera ab inflammatione vindicat, & obiter intumescere non patitur; sed ea statim glutinat: sicco ex melle anginæ perungi commodissimè tradunt.

Sterco di gallina.] Fimum gallinaceum. Diosc l. 2. c. 73. Fimum gallinaceum contra venena fungorum, & coli cruciatus ex aceto, & vino bibitur.

Stercorare, vedi letamare.

Stercorario, aggett. pertinente à sterco.] Stercorarius, a, um. 1 3 l. 2 4 b. Cato de re rust. cap. 10. qui dicit 1 cratea stercorarias quatuor, scirpas stercorarias trea.

Stercorosissimo, superl. sommamente stercoroso.] Stercorosissimus, ma, mum. 1. 3. & 4 l. 2. & 5. b. Colum. lib. 2. cap. 11.

Stercoroso, imbrattato di sterco, ò merdoso, addiett. pien di steren.] Stercorosus, sa, sum. 1. 3. l 2 b. Colum. lib. 8. cap. 3. Gallinarum aqua mundissima esse debet; nam stercorosa pituitam conciiat 2 Stercore, vel merda inquinatus, ta, tum. Ex Hor 1. ser sat. 8. Merdis caput inquinet albis Coruorum.

Stercutio, fù cognome, e sopranome di Saturno, perche fù inuentore di letamare, ò letaminare i campi con lo sterco.] Stercutius, tij. r. l. 2. 3 b. Sipont. in Mart. Item à stercore sit stercutius: ita enim Romani vocitauerunt Saturnum, quòd primus agri stercorandi rationem inuenerit

Sterile, infecondo, infruttuoso, addiett. che non genera, non produce] Sterilis, & hoc le. 1. 2 b. Plin lib. 11. cap. 39 Pubescit homo solus; quod nisi contingat, sterilis in gignendo est, seu fœmina. 2 Sterilitate affectus, a, um, Colum l. 1 procem Fas non est existimare, humi naturam, quam primus ille mundi genitor perpetua fœcunditate donauit, quasi quodam morbo sterilitate affectam. 3 Infœcundus, da, dum, Plin. l. 10 c. 54 4 Infructuosus, sa sum, Col de Arb. c. 8. Infructuosas vites, fœcundas sic facito.

Sterile di buone opere.] Rectè factorum sterilis, Ex Cic 1. Acad & Tac. Annal. 17. vbi ait; Seculum virtutum sterile.

Più sterile, compar.] Infœcundior, & hoc infœcundius. 4. b. Col l. 2. c 4. 2. Infructuosior, & hoc infructuosius. 3 5 b. 4 l. Ex Varr de re rust l. 1. c 11, 3. Sterilior, & hoc sterilius. 1 2 3 b. Plin l. 11 c. 37. Steriliora cuncta pinguia & in maribus & in fœminis.

Far sterile, cagionar sterilità.] Sterilitate afficere, cum Accus rei, vel pers. Ex Col l 2 c. 4. Sterilitatem afferre, cum Datiu rei, vel pers Plin lib 17. cap. 24. Quibusdam arboribus debilitas sterilitatem, non necem affert, vt si quis pino cacumen auferat, vel palmæ, sterilescunt enim nec moriuntur. 3 Sterilem, aut sterile facere, Plin. l. 8. c. 50 Capræ oliuam lambendo quoque sterilem faciunt, eaque ex causa Mineruæ non immolantur. 4. Sterilitatem facere, Ex Col l 2 c. 2.

Diuenir sterile] Sterilitate affici, Ex Col. l. 2 c 2. 2. Sterilem, aut sterile fieri, Ex Plin l 8. c 50. 3 Sterilesco, scis, 1. 2. b Plin. l 8 c 50.

Esser sterile.] Sterilitate affici. Col l. 2. c. 4. 2. Sterilitate laborare, Ex Liu 4. ab Vrbe.

Sterilissimo, superl. sommamente sterile.] Sterilissimus, ma, mum. 1 2 4. b. Ex Plin lib. 11 cap 3 & lib 6 cap 19. 2 Infœcundissimus, ma, mum. Ex Colum. lib. 3. cap 4. & Cicer. pro Leg. Man 3 Infructuosissimus, ma. mum. 4. l. Ex Col. de Arb. c 8 & Cic. ad Q Fr. l. 1 epist. 4 Summè sterilis, infœcundus, vel infructuosus, Ex Cicer. 4. de fin.

Sterilità, & infecondità, astratto di sterile.] Sterilitas, tatis f. g 4 b. Col in procem. l 1.

Sternutare, vedi starnutare.

Sterpame, e sterpame, copia di sterpi.] Stirpium, aut virgultorum via, Ex Plin & Cic

Sterpamento, stirpamento, & estirpamento, l'estirpare.] Extirpatio, nis. f gen 1. 2. 3. l Ex Cic. 2. Eradicatio, nis, Ex Plaut Epid.

Sterpare, stirpare, & estirpare.] Extirpo, as, vel eradico, as. Plaut & Cic.

Sterpato, stirpato, ò estirpato.] Extirpatus, ta, tum. Cicer de Am. 2. Eradicatus, a, um. 1. 2. 3. l. Plaut. Epid.

Sterpatore, e sterpo, surcello, ò virgulto, che rimettono le radiche d'arbori tagliati.] Stirps, pis, m & f g Col l. 4. c. 2. Non minus dolabra, quàm vomere bubulcus vtatur, & præfractas stirpes, summasque radices, quibus ager arbusto consitus implicatur, omnes refodiat, ac persequatur. 2 Virgultum, ti, n g. Cæs 3 bell. Gal. Sarmentis virgultisque collectis, quibus fossas Romanorum compleant ad castra pergunt.

Sterzare, diuider in terzo.] Tripartito diuidere. Cicer. 5. Tuscul. 2. Trifariam dispertire. Sueton. in Vitell.

Steffere, ò disteffere, cioè fare, ò disfare il tessuto.] Retexo, xis, xui, xtum, 1. b. 2. l. Ex Cicer. 2. de or. qui sic 2 1.

Qui-

Quidam reperiunt non modò ea, quæ non possint ipsi dissoluere, sed etiam ante carsa, vel potiùs detexta propè retexantur.
Stesso, & istesso, medesimo, e medesmo, ma quest' vltimo è del verso, e met. si congiunge con i pronomi.] Egomet, tumet, &c. 2 Idem, eadem, idem. t.l. m m.1.b.in o. Hor. de Arte.
Inuitum qui seruat, idem facit occidenti.
Stile, costume, ò modo di procedere.] Tenor, oris. Liu. 3. bel Pun.
Stile, qualità, e modo di parlare, sì di prosa, come di verso.] Stylus li.m.gen.Cicer.1 de orat. Stylus optimus, & præstantissimus dicendi affector, ac magister.
Stile di combattere.] Pugnæ tenor Liu.8 ab Vrbe.
Stile di viuere.] Vitæ tenor. Plin in Paneg.
Tenere, ò ritenere l'istesso stile.] Eundem tenorem seruare. Col de Arb c 2.
Stile, ò stiletto da scriuere.] Graphium.phij. n gen 1.2 b. Suet.in Iul.c.2.Cæsar casu brachium acceptum graphio transfecit.
Stilettata, colpo di stiletto.] Pugionis quadranguli percussus, vel ictus Ex Cic.2.Phil.& 3 offic.
Stiletto, e stilo, mà il primo è più in vso, spetie di pugnale di lama quadra, stretta, & aguzza.] Pugio quadrangulus, vel quadratus, Ex Cicer.2 Philipp.& Liu.6.& ab Vrb.
Stilla, vedi goccia,
Stillare, gocciare, vedi gocciare.
Stillare, lambiccare, vedi lambiccare.
Stima, per riputatione, vedi riputatione.
Stima, e stimatione, cioè conto, ò pregio.] Æstimatio, ois, f.gen.1.& 3.l.2 & 4 b.Cic 3 de fin.Cum æstimatio, quæ aæstia dicitur, neque in bonis numerata sit, nec rursus in malis, &c.
Stima propria.] Sui æstimatio Sen. de Ben lib 7. cap 6. Adijce inquieti pectoris agitationem, tumultusque perpetuos: adijce æstimationem sui nimiam, & tumorem.
Di qualche stima, ò conto] Alicuius æris. Gell. lib.18. cap 5.
Di nessuna stima] Nullius æris, Ex Gel.l 18 c.5.
Stimare, preggiare, e prezzare, qui val statuire il preggio, ò prezzo d'vna cosa] Aestimo, as Turs.& Cic et.2.Pretium statuere, Terco in Hæc.prol. vbi sic ait; nunquam auarè statui pretium arti meæ. 3.Pretium constituere. Cicer.ad Att. lib.12. qui sic ait: et carta pretia constitueret, quæ mihi nota non sunt. 4 Pretium imponere. Quint.lib.12. vbi sic habetur, grauiora iusto imponere pretia meliis. 5. Aestimationem habere, Ex Plin.
Stimar caro.] Carè, valdè, magni, vel magno æstimare. Cicer.
Stimare, cioè tener conto.] Aestimo, mas, aui, atum, Cicer. 2.Magnipendo, dis.a.b.Lucret.3 Magni facio, cis. a.3.b. Plaut.
Stimare, ò far molto, ò poco conto d'alcuno.] Magni, vel paruifacio, cis. 2 Magni, aut parui aliquem facere, Tursel.
Stimar niente.] Nihili facere Cic.2 Nihili pendere, Plaut 3 Flocci pendere.Id.
Stimarsi troppo] Nimium sibi tribuere. Quint.l.1 cap.2. a. Necesse est sibi nimium tribuat, qui se nemini comparat.
Stimare alquanto.] Non nihilo æstimare, Cicer 4 de fin. Non quia bonum sit valere, sed quia sit non nihilo æstimandum.
Stimato, tenuto in stima.] Aestimatus, ta, tum. Turs. Nom.
Stimato, apprezzato.] Æstimatus, ta, tum, Cic.
Stimatore, chi stima] Æstimator, orit Cic.
Stimmate.] Stigmata, cum, vel stigmatum, notæ] Ex Sueton Calig. cap 27. Multos deformatos priùs stigmatum notis, bestiarum more quadrupedes cauea coercuit.
Stimolare, punger con stimolo.] Stimulis fodere, Cicer.2.Philip. Num expectas, dum te stimulis fodiam 2. Stimulo lacessere, cum Accusat. Colum. lib. 2. cap 2.
Stimolare, proprio pungere con lo stimolo, met af.sollecitare, od'incitare.] Stimulo, las 1.1.b Cic pro Rosc. Am. Hunc tibi ex animo scrupulum, qui te dies, noctesque stimulat, ac pungit, vt euellatis postulat. 2. Incito, tat, 1.l.2.b. Cicer. de orat Facilius est currentem incitare, quam commouere languentem. 3 Impello, lis, t 2.l.Cic. pro Rosc. Am. Luxuries hominem & æris alieni magnitudo, & indomitæ animi cupiditates ad scelus impulerunt, vedi sollecitare.
Stimolare spesso.] Stimulum subiectare, cum Dat. Hor.2. ser.sat.7.
Stimolatione, lo stimolare.] Stimulatio, oit, f gen. 1 2.4.b. 3. l. Plin.l 35.c.2. Erat hæc stimulatio ingens, exprobrantibus tectis, quotidiè imbellem dominum intrare in alienum triumphum.
Stimolatore, quello che stimola.] Stimulator, oris 1.2.b.3. l Cic pro Dom.
Stimolatrice, quella che stimola.] Stimulatrix, tricis. 1.2. b.3.l.Plaut.in Most.
Stimolo.2 b.Fior.puogolo, Sen.pugnetto, punta di ferro ficta nel capo d'vn bastone.] Stimulus, li 1.2 b. Plaut. in Truc. Si stimulos pugnis cædis, manibus plus dolet.
Stimolo, metaforicamente va' incitamento, stimulatione, ò tentatione.] Stimulus, li.1.& 2 b. Tac lib.17. Secundæ res actioribus stimulis animum explorant.
Stimolo, incalzamento, constringimento.] Instigatio, nis. f g.Cic ad Her.l.2
Stimolo di carne.] Veneris stimulus Lucr.l.4. 2.Veneris impetus.Plin lib 34 cap 18. In medicina plumbi vsus est, adalligatis lumborum, & tenum parti laminis, frigidiore natura inhibere impetus Veneris.
Di stimolo, addiett.] Stimuleus, a, um.t. 2.3.b. Plaut. in Milon.
Stinco, parte, ouer osso dinanzi della gamba dal ginocchio al piede.] Tibia, biæ 1.l.2.b. Cels. tit. 8 cap 2. Alterum cruris os à priore parte positum, cui tibiæ nomen est longius, & in superiore parte plenius solùm femoris inferiore capite committitur, sicut cum humero cubitus.
Osso, che stà dietro allo stinco.] Sura, ræ. Cels lib.8. cap.1 Alterum cruris os ab exteriore parte supra positum, quod ipsum quoque suram rectè nominant, id breuius, supraque tenuius ad ipsos talos intumescit.
Di stinco, ouero appartenente à stinco.] Tibialis, & hoc le.Plin.l 16.c.36.
Stinguere, ò smorzare, vedi spengere.
Stipite, si dice alle pietre degli vsci, ò finestre, sù le quali posa l'architraue] Postis, is.m g 1.l.Liu.2. ab Vrb. & Plin.l.8 c 10.In extremis Africæ, qua confinis Aethiopiæ est elephantum, dentes postium vicem in domicilijs præbere: Sepesque in ijs, & pecorum stabulis pro palis elephantorum dentibus fieri, Polybius tradit, authore Gulgussa regulo 2.Parastas, adis.f.g.1.3.b. a.l, Græc.3. Stathmus, mt m g 1 l græc Iul.Pol l t.
Stipite, ò tronco d'albero, vedi tronco.
Stiramento, lo stirare.] Intentio, nis.f.g.Col.l.6.c.6. 2.Distentio, nis.Ex Varr.
Stirare] Intendo, dis.Col.2.Distendo, dis.Var.
Stirpare, vedi sradicare.
Stirpe, progenie, generatione, razza, semenza, vedi prosapia.
Stitichezza, e stiticità, l'astratto di stitico, ò d'astringente.] Vis astringens, vel astringendi.2 .Vis styptica Plin. l 32 c.9. 3.Vis astrictoria. Plin.l.24 cap.13.Paluti folia astrictoriam vim habent.
Stitichezza, e stiticità, l'astratto di stitico, cioè di chi con difficoltà va del corpo] Aloi duritia, vel duritiès. Suet in Net.
Stitichezza, l'astratto di stitico, cioè ritroso.] Morositas, tis.

tis.fœm.gen.Cicer.de Sen. Aliquid excusationis habet morositas. 2.Morum difficultas, Ex Cic.

Stitico, e diuretico, astringente, & astrittico: costringente, e costrittiuo, addiett. che ha virtù di costringere.] Astrictorius,a,um. 1.2 3.l 4 b Plin l.24.c.13. 2.Stypticus,a,um.1.l 2.b.græc.Plin l.32.c.9.Bryo natura styptica est. 3.Astringens,tis,o.g. Diosc. l.2 c.64. 4.Constringens, tis. Plin.lib.23. cap 6. Cotonea non idem prosunt decocta, quoniam amittunt constringentem illam vim sui.

Stitico, chi difficilmente hà il beneficio del corpo.] Stypticus,a,um Plin.

Stitico, ritroso, cioè poco trattabile.] Difficilis, & hoc le. 1 l.2.3.b.Cic.de Senect. 2.Morosus,sa,sum, Cic.in orat. Vsque eo difficiles, ac morosi sumus, vt nobis non satis faciat ipse Demosthenes

Stiualaio e stiualaro, facitor di stiuali.] Ocrearius,rij. m. g. 2.Ocrearum artifex, vel opifex, Plin.l.16.c.29.Cicer. pro Arch.

Stiualato.] Ocreatus,ta,tum, Plin.l.19.c.2.

Stiualetto, vedi borzacchino.

Stiuali.] Ocreæ, arum. fœm.gen. 1.com.2.b. Plin.lib.16. cap.39.

Stiuali da viaggio.] Ocreæ itinerariæ, Turs.Nom.

Stizza, colera sdegno, vedi ira.

Stizzarsi, adirarsi, vedi irarsi.

Stizzoso, vedi iracondo.

Stoccata, colpo di spada, ò con altro nome spadata.] Gladij aut ensis ictus, Ex Col. 2.Gladij, aut ensis percussus, Ex Cic. 2.off.

Stoccata, corpo di stocco.] Hispanici gladij percussus, vel ictus. Ex Cic.2.off.

Stoccheggiare, tirar stoccate inteso di spada.] Ense, aut gladio petere, vel appetere, Ex Cic.pro Sest.& Liu.4. bel.Pun.2 Ense, vel gladio ictus inferre, Ex Cicer. pro Marc.& Quint.l.4 c.2.

Stoccheggiare, inteso di stocco.] Hispanico gladio ictus inferre, Ex Agell.l.9.c.13 & Quin.l 2.c.2.qui sic ait: In armorum ratione antiquior cauendi, quàm ictum inferendi cura est. 2.Hispanico gladio petere, vel appetere, Ex Gel l.9.c 13.& Cic.pro Mur.

Stocchetto, dimin di stocco] Hispaniensis gladiolus, Ex Liu.& Gel.

Stocco, arme simile alla spada, alquanto più corta, ma più acuta.] Hispaniensis gladius. Liu. 3.bel.Maced. 2.Hispanus gladius, Liu.7.ab Vrbe 3 Hispanicus gladius.Gel. l. 9 c.13. T Manlius scuto pedestri, & gladio hispanico cinctus, contra Gallum constitit,

Stoia, vedi stora.

Stoicamente, auuerb.alla stoica, ouero da stoico.] Stoicè. 1.& 2.b. Cic.in Parad procem. Cato duntaxat de magnitudine animi, de continentia. de morte, de omni laude virtutis, de Dijs immortalibus, de charitate patriæ, stoicè solet, nullis oratorijs ornamentis adhibitis, dicere, Idem Cic pro Mur. Cato agit mecum austerè, & stoicè. 2.Stoicorum more Cic. Tusc.3. Non de ægritudine solùm, sed de omni animi perturbatione, morbo (vt græci volunt) explicabo: & primò (si placet) stoicorum more agamus, qui breuiter astringere solent argumenta deinde nostro instituto vagabimur 3.Stoico more, Ex Cic. 3.Ver.4.Stoicum in morem, Ex Liu.& Cic.5.Ad stoicum morem, Ex Quint.l 1.c 8.cuius est: ad comicum morem. 6 Stoicorum in modum, Ex Plau. Trin. cuius est; in peregrinum modum.

Stoico, sust. nome di quei Filosofi, de' quali fù autor, e maestro Zenone.] Stoicus,ci.1.& 2.b.Cic.pro Mur. Fuit enim quidam summo ingenio vir, Zeno, cuius inuentorum æmuli stoici nominantur.

Stoico, addiett. possess] Stoicus, stoica, cum.1.& 2.b.Senec. l.13 epist. 88 Naufragium antequàm nauim ascenderem feci; quomodo acciderit, non adijcio, ne, & hoc putes inter stoica paradoxa ponendum quorum nullum esse falsum, nec tam mirabile, quàm prima facie videtur, quum volueris approbabo.

Stola, striscia di drappo, che si pone il Sacerdote al collo sopra il camice. Infula,æ. Turs.lib.5.hist. Laur.cap.2. Pœnitentiarios lineis vestibus succinctos sericis infulis (stolas vocant) ornauit. 2. Stola, læ, Græc.

Stoltamente, auuerb.con stoltezza] Stultè 1 2.l.Plaut.in Menæc. Quæso ignoscas, si quid stultè dixi, atque imprudens

Chi parla stoltamente.] Stultiloquens,tis,o gen 1 4.l.2.3. b.Ex Plaut.in Trinum & Cic 7 ad Att. qui sic ait: Breuiloquentem etiam me tempus ipsum facit 2 Stultiloquus.a,um.1.l.2 3 b Ex Plaut. Trinum, & Cic.in orat. cuius est, grandiloquus.

Stoltezza, e stolidezza, stoltitia, e stultitia, mentecattaggine, ò pazzia.] Stultitia,æ 1 l.2 3 b Cic 3 Tusc Stultitiæ proprium est aliorum vitia cernere obliuisci suorum. 2.Amentia,tiæ 1 2 l 3 b Cic 3.Tusc. Animi affectionem lumine mentis carentem, nominauerunt amentiam 3.Inconstantia sanitate vacans Cic.3 Tusc. Stultitiam censuerunt, idest inconstantiam sanitate vacantem posse tueri mediocritatem officiorum.

Stolto, stolido, e mentecatto, cioè sciocco, di poco ceruello] Mente captus,ta tum. Colum.lib.1 cap. 3. Porcius quidem Cato censebat, in emendo agro præcipuè duo esse considerada, salubritatem cœli, & vbertatem loci, quorum si alterum deesset, & nihilominus quis vellet incolere, mente esse captum, atque eum ad agnatos, & gentiles deducendum. 2 Stultus,a,um.1.l.Cic.l.9.ep.22. Stultorum plena sunt omnia.

Stolto, cioè matto, vedi matto.

Il parlar stolto.] Stultiloquentia,æ.1.4.l.2 3.b Plaut Trin. Paucissimi sciunt, qui sciant, quod nesciunt, occlusioremque habeant stultiloquentiam. 2.Stultiloquium,quij. n. g.1 l.2.3.4.b.Plaut.in Mil. Ne reprimas tuum stultiloquium.

Più stolto.] Stultior,& hoc tius. Cicer.pro Flac. Habebat iste adolescentes quosdam locupletes, quos dimidio redderet stultiores, quàm acceperat.

Stomacale, addiett. che confà, e gioua allo stomaco.] Eustomachus,cha,chum.1.l.2.& 3 b.græc. Theoprast. & Diosc.2.Stomacho aptus,a,um. Ex Plin l.32.c.2. cuius est; aquæ stomacho aptissimæ. 3.Stomacho vtilis, & hoc le Plin.l 22 c.23. Glaucias stomacho vtiles putat boletos.

Molto stomacale.] Stomacho pervtilis, & hoc le, Ex Plin. lib.22.cap 23.& Cic.l 9. ad Att. 2.Stomacho perquam commodatus, vel accommodatus,a,um. Plin.l.22.c.22. Succus quoque eius bibitur stomacho perquam commodatus.

Stomaco, parte nota degl'animali, e ricettacolo del cibo.] Stomachus,chi.1 2.b. Cicer.2.de Nat. Linguam autem ad radices eius hærens excipit stomachus, quo primum illabuntur ea, quæ accepta sunt ore. Is vtraque ex parte tonsillas attingens palato extremo, atque intimo terminatur. 2 Ventriculus,li.1.l 2.3 b. Corn.Cels.l.4 c.1. Ventriculus autem, qui receptaculum cibi est, constat ex duobus tergoribus, isque inter lienem, & iecur positus est. 3.Venter,tris.m g.1.l.Plin.l.10 c.40 Platea nominatur auis, quæ cùm deuoratis se impleuit conchis, calore ventris coctas euomit, atque ex ijs esculenta legit testas excernens. 4 Cibi receptaculum, Corn.Cels. lib.4 c 1.

Rilassamento di stomaco.]Stomachi dissolutio.Plin.l.22. c.25 Per dissolutionem stomachi 30 grana lentis deuorantur.

Chi patisce di stomaco.] Stomachicus,ca,cum. 1.2.3.b. græc.Plin.lib.25.cap.5. Helleborum medetur tremulis, podagricis, hydropicis, tympanicis, stomachicis, spasticis,&c.

Cosa pertinente à stomaco.] Stomachicus,ca,cum. 1.2.3. b.græc.Plin l.25 c 5.

Stoppa, quel che doppo'l capecchio si trae dal lino, ò canape.] Stupa,pæ.1.l.Plin.l.19 c.1. Virgæ arefactæ in saxo tunduntur stupario malleo. Quod proximum cortici fuit, stupa appellatur deterioris lini, lucernarum fere luminibus aptior.

Da stoppa, addiett. pertinente à stoppa.] Stuparius,a,m.1. 2.l.3.b.Plin.l.19.c.1, cuius est; malleus stuparius.

Di stoppa.addiett fatto di stoppa.] Stupeus,a,um,r.l.a.b, Virg 2.Aen.cuius est : vincula stupea.

Stoppa grossa,ò lana di matarazzo.] Tomentum,ti,n gen. s.l Var.l.4. de ling.lat.

Stoppare, chiudere, ò turare con stoppa.] Stipo, pas, s.l. Sipont. in Mart. A stupa fit stipo, quod propriè est rimas obturo, quia in hoc stupa vti solemus; est enim deterius linum, quod lucernarum ferè luminibus veteres adhibebant. a Constipo, as, ex Cæs. lib.5. bel. Gal. 3.Stupa obstruere, cum Accusat. rei, ex Liu. 1. bel Pun & Sen lib.3. cap. 16. de Ben. 4. Stupa obturare, cum Accusat. rei, ex Liu. 8. bel. Maced. & Plaut. Stich.

Stoppia, e streppola, la tagliatura del grano, che resta nel suolo.] Stipula, læ. Plin. l.17. c.4. Stipulæ crassitudo tanta est in laborino Campaniæ nobili campo, vt ligni vtantur. 2.Stramentum, ti, n.g.Cæs 6. bel.Gal.

Stoppino,Rom.lucignolo, Fior tauolo, Sen bambagia,od altro che si pone nella lucerna.] Ellychnium, nij,t.a.l, 3.b.Plin l.a3.c 4.

Stora, Fior. stuoia, Sen. stoia, specie di coperta tessuta di giunchi, ò altra simile materia.] Storea, reæ, fœmin. gen. s b. Plin. lib 15. c.16. Colligi debent mala post æquinoctium autumnale, neque ante 15 Lunam, neque primam horam; caduia separari stramentis, storeis, paleisue substerni. 2.Teges,getis,fœmin gen. 1.a. b. Colum lib.12. cap.50 Cum primum baccæ variare cœperint, & iam quædam nigræ fuerint, plures tamen albæ, sereno cœlo manibus distringi oliuam oportebit, & substratis tegetibus, aut cannis cribrari, & purgari.

Stora di canape.] Teges cannabina, Varro lib. 3. c.8.

Stora di palma] Teges palmea. Colum. lib. 5. cap. 5. M Columella, patruus meus vir illustribus disciplinis eruditus, ac diligentissimus agricola, Beticæ prouinciæ ab ortu Caniculæ, palmeis tegetibus vineas adumbrabat.

Stora piccola] Tegeticula,læ,1.a.b.Var l.a. c 11.Diligentiores tegeticulis subiectis oues tondere solent, ne flocci intereant.

Tessere, ò far store] Tegetes texere. Plin.l 21.c.18.Mago familia præcipit de iunco,quem marifcon appellant, ad texendas tegetes,& ipsum Iunio mense eximi ad Iulium medium præcipiens.

Distessere,ò disfar store] Tegetes retexere, ex Plin.lib.21. c.18. & Ouid.3. Amor.eleg 8.

Storace, lacrima, ò ragia d'arbusco, simile al cotogno, odorosa, e nota.] Styrax, acis, m. gen 1.b in obliq. Diosc. lib.1. cap.68 Styrax lachryma est arboris, malo cotoneæ similis, Præfertur pinguis, flauus, resinosus, albicantibus grumis, quam plurimum in sua odoris gratia permanens,& lib.24. cap.6.Inuenio styracis poto modico tristitiam animi resolui, largiore contrahi.

Storace calamita.] Styrax calamita. Math in Diosc. l 1. cap. 68. Galenus de simplicibus medicamentis agens, quæ ad theriacæ compositionem faciunt, optimum iudicauit styracem, qui in calamis è Pamphilia ferebatur, vnde calamitæ cognomen sibi facilè vindicauit.

Storace,che si sminuzza.] Styrax friabilis. Diosc.l.1.c 68. Styrax deterior, niger, furfurosus, friabilis, canoque situ obductus

Di storace addiett.] Styracinus,a,um 1 2.3.b Diosc.lib 1. c.68. Ex styrace etiam in Syria styracinum oleum componitur, quod calefacit, vehementer, & emollit: verum caput dolore afficit, aggrauatque, & soporem affert.

Storace vermicellato, cioè fatto à foggia di vermicelli.] Styrax solecites. Dioscor. lib. 1. cap.68. Alij ceram, aut adipem, odoribus imbutum, flagrantissimis solibus cum styrace subigunt, & per laxa cribri foramina in frigida aqua veluti vermiculos exprimunt venundantque styracem, hunc quoniam in vermiculorum speciem contrahatur, scoleciten cognominant.

Storace liquido.] Stacte, ctes f g Matt.in Diosc.l.1.cap 61. Stacte Serapionis,& reliquis Muritanis, pariterque officinis styrax liquidus appellatur. Hunc autem ex myrrha primùm aqua conspersa, deinde expressa fieri tradit Serapio.

Storcere, torcere.] Detorqueo,ques. Col. 2.Deprauo,uas. Ter in Phorm.

Stordire.] Obtundo.dis. Cic.

Stordire il capo.] Obtundere caput. Ter.

Stordito] Obtusus,a,um,a.l Cic de Sen.a. Attonitus,a,um, a.3.b. Liu.

Stordito,balordo.] Hebes,tis, mascul.gen. 1.b. Cicer.a.de Diu.

Storia, vedi istoria.

Storione,pesce marino,e molto pregiato.] Silurus,ri,n.g. s b.a.l. a Sturio,nis, apud Hippol. Saluian.Euidentissimis veterum testimonijs sturionem antiquorum, silurum esse confirmamus.

Storno, e stornello, vccello assai noto,di grandezza simile al tordo.] Sturnus,ni,s.l Plin.l.10.c.42.Cæsares iuuenes habebant sturnum, & luscinias, græco, atque latino sermone dociles.

Far la voce di storno.] Pisito,tas, r.l. Ouid.Philip.

Storpiare, vedi stroppiare.

Storpiato,vedi stroppiato.

Stortissimo.] Distortissimus, ma, mum. Cic. pro Mur. Zeno vir summo fuit ingenio, cuius inuentorum æmuli, stoici nominantur. Huius sententia est: solos sapientes esse, si distortissimi sint, formosos; si mendicissimi, diuites; si seruitutem seruiant, reges, &c.

Storto.] Prauus, a, num, s.l. Cicer. 1. Acad. a. Distortus, a, um. Cicer. pro Mur. & Horat. 1. serm. Satyr.3

Straccare, e stancare.] Defatigo, as. Cic. pro Quint.In quo ille tot,ac tantos viros defatigat.

Straccarsi, vedi stancarsi.

Stracchezza,vedi stanchezza.

Stracciafoglio,vedi giornale.

Stracciare, romper in pezzi,vedi squarciare.

Stracciato, vedi squarciato.

Stracciato,vestito di stracci.] Pannosus,sa, sum. Cicer. ad Att.l.4 2.Pannis obsitus, a,um. Ter.in Eun.

Straccio di cucina, vedi strofinaccio.

Stracci, ferranecchi.] Scruta, torum,n g. & nom.plur. Lucill.apud Turf.Nom.

Stracco, e stanco, vedi faticato.

Strada,via,& anche camino,spatio di terreno publico,per andar di luogo à luogo.] Via, æ, 1.b. Var.4.de ling Via quidem iter,quod ea vehendo teritur. a.Iter,neris, n.g. 1.a.b.Plin l.a8. c.a.Pagana lege in plerisque Italiæ prædijs cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes, torqueant fusos aut omnino detectos ferant, quoniam aduersetur id omnium spei præcipuèque frugum 3. Iter, iteris,n g.1.a.b.Lucr.l.5.3.Inner,neris, n g.ex Plaut. in Merc.

Strada battuta, frequentata,ò calcata.] Iter tritum. Plin. l 9. c.31 Cancri egressi circumeunt, apparetque tritum iter a.Iter frequens,ex Ouid s de Art.3 Via trita Cicer. de Clar Eum vehementer hortaret, vt eam laudis viam rectissimam esse duceret, quam maiores eius ei tritam reliquissent. 4.Via frequens. Ouid 1 de Art. Tuta, frequensque via est per amici fallere nomen. 5 Via celebria. Cato de Re rust. cap.1 Oppidum validum propè stet,aut amnis, qua naues ambulant, aut via bona celebrisque.

Via più battuta.] Via tritior, ex Cic 1. Acad a.Via magis trita. Quint. lib.1. c 6 Recta est hæc via,sed adiacet,& mollior & magis trita.

Strada molto battuta.] Via pertrita, ex Colum.lib.8. cap.5.

Strada poco battuta] Via incelebris, ex Gel.& Cato de Re rust.a. Via infrequens,ex Ouid.de Art.l.1.

Strada buona.] Via apta,ex Cic & Cat.

Strada poca buona, ò scommoda.] Via inepta. Cicer. ad Att. lib.14. epist. 6. a. Via difficilis. Ouid. 3.Am.

trada calda, è polverosa.] Via æstuosa, & pulverulenta. Cic. Att. l. 5. ep. 14 Iter conficiebamus æstuosa, & pulverulenta via?

trada deserta, e solitaria.] Via deserta, vel inculta. Cicer. pro Cæl.

Strada calcata da huomo.] Via humano pede trita. Tibul. l. 4. eleg. 12. Sic ego secretis possum bene vivere sylvis. Qua nulla humano sit via trita pede.

Strada cavalcareccia.] Via equitabilis ex Liu.

Strada non cavalcareccia.] Via inequitabilis, ex Curt. l. 8. Imber violentiùs, quàm aliàs suos campos lubricos, & inequitabiles fecerat.

Strada erta, che và all'insù.] Via accliuis, ardua, vel supina, ex Ouid & Hor.

Strada, che hà esito.] Iter peruium, vel via peruia. Var. 4. de ling. Fundula à fundo, quod exitum non habet, ac peruium non est iter.

Strada senza uscita, ò che non hà esito.] Iter imperuium, vel via imperuia, ex Corn. Tac.

Strada che gira.] Ambitus, tus Var. 4. ling Etiam ambitus, iter quod circumeundo teritur, nam ambitus circuitus. 2. Anfractus, tus. Cic. 2. de Nat. Deorum.

Strada larga, e lunga.] Via longè, ac latè patens. Colum.

Strada lastricata.] Iter stratum. Quint. l. 2. c. 13. 2 Via strata. Liu. 8 ab Vrb.

Strada publica, ò maestra] Via militaris. Colum l. 1. c. 5. 2. Via publica. Plaut. in Curc. 3. Via vulgaria Quint. l. 2. proœm. 4 Via prætoria. Vlpian. 5. Via regia, vel consularis, ex Digest.

Strada scortatoia, ò scortatora, che scorta, & abbreuia il camino.] Via compendiaria. Cic 2. off. Socrates hanc viam ad gloriam proximam, & quasi compendiariam dicebat esse, si quis id ageret, vt qualis haberi vellet, talis esset. 2. Via breuior. Plin lib. 35 c. 10. Hic celeritatem præceptoris secutus, breuiores etiamnum quasdam picturæ vias, & compendiarias inuenit. 3. Viæ compendium, dij, 1 2. l. 3 b Quint. lib. 4. Vt amœnum, ac molle iter, etiamsi est spatij amplioris, minus fatigat, quàm durum arduumque compendium ita, &c.

Strada molto cattiua, ouer strada pessima.] Via teterrima. Turs. Xau. lib. 14 cap 6. Cursare huc, & illuc via teterrima.

Strada coperta di neue.] Via niue obsita. Turs. Xauer. l. 1. c. 4.

Strada dritta, ouer diritta.] Via recta, vel directa. Cic. 2. de Nat. Permanat succus ad iecur per quasdam à medio intestino ductas ac directas vias. Quint l. 2. c 17. Qui recta via depulsus est, reduci ad eam, nisi flexu, non potest.

Strada gelata, ò agghiacciata.] Via glacie concreta. Turs. Xau. l. 1. c 4

Strada di ben viuere.] Recta via. Colum. lib. 11. cap. 1. Satis non est reprehendisse peccantem, si non doceas rectam viam.

Strada seguita, non interrotta.] Via perpetua. Cic. 6. Ver.

Strada à trauerso.] Trames, mitis, mascul gen. 2. Via transuersa. Cicer. 6. Ver Cæteræ Vrbis partes vna lata via perpetua, multisque transuersis diuisæ priuatis ædificijs continentur

Strada che è à man dritta.] Via dextima. Var. Primo composito, dextimam viam munit, Epicurus.

Strada, che è à mano finistra.] Via sinistima, ex Var.

Strada del Cielo, ò del Paradiso.] Cœlestis gloriæ aditus. Maff. lib. 1. epist 5. Cur Deus cum sit adeò clemens, aditum gloriæ tantis difficultatibus circumsepsit.

Strada, ò mezzo di saluarsi.] Salutis via. Gell. l. 3. cap. 8. Alia nisi hæc, salutis via nulla est.

Strada in croce.] Quadriuium, uij, neut. gen. 2. com 2. 3. b. Catul.

Strada in biescio.] Via anceps. Cic.

Stradella, diminut. strada piccola.] Semita, æ. Quint. lib. 5. cap. 14 Feratur non semitis, sed campis eloquentia. Var. 4. de ling. Quà vehebantur viæ dictæ, quà ibant, ab itu, itér, quà angustè, semita, vt semiter dictum.

Stradone, accrescit. strada grande.

Strage, mortalità d'huomini.] Strages, gis, f. g 2. l. Cicer. 2. Occidio, nis. Cic. pro Cæci.

Stralunare, guardare in trauerso.] Limis oculis aspicere. Plin. l. 8 c. 16.

Stramazzare, vedi tramazzare

Strambe, legame fatto di giunchi.] Spartum, ti, n. g Diosc. l. 4. & Plin. l. 19. c. 2

Strame.] Stramen, minis, vel stramentum, ti, neut. gen. 2. l. Var. lib 1. cap. 50. Alij stramentum à stando; vt stramen dictum putant: alij ab stratu, quod in substernatur pecori.

Di strame.] Stramineus, nea, neum, 2. l. 2. & 3 b. Propt.

Stramortire, vedi suenire.

Stramortito, e tramortito.] Exanimatus, a, um, 2. 4. l. 2. 3 b. Cic 2. Exanimis, 2 l. 2. 3. b. Virg.

Strangolamento, e strozzamento, affogatione, ed affogamento, e suffogatione, lo strangolare, strozzare, affocare.] Strangulatio, nis, f g 2. b. 3. l. Plin l. 20 c 15. 2. Strangulatus, tus m g 2 b. 3. l. Plin. l. 20. c. 18. 3. Suffocatio, ois, f g. 2. 3. l. Plin. l. 20. c 5.

Strangolare, e strozzare, affogare, e suffocare, chiuder la via del respirare.] Strangulo, las, 2 b Sen l 7. ep. 52. Voluptates præcipuè exturba, & inimicissimas habe. latronum more, quos philistas Aegyptij vocant. In hoc nos amplectuntur, vt strangulent 2 Suffoco, as, 2 l Cicer. pro Mur. Stoici aiunt omnia peccata esse paria, omne delictum, scelus esse nefarium, nec minus delinquere eum, qui gallum gallinaceum, cum opus non fuerit, quàm eum qui patrem suffocauerit. 3 Præfoco, as, 2 l. Ouid. 4. Fauces elidere. Ouid. 12. Met. 5 Animam, vel spiritum intercludere. Corn. Tac. lib 5. 6 Effuso, as, 2 l. Sen. de breu. vit.

Strangoglioni, e stranguglioni, male di glangole, che impediscono la gola.] Tonsillæ, arum, fœmin gen. & num. plur. Plin. lib. 34 cap. 11. Tollit, & tonsillas cum melle.

Strangugiamento, golosità.] Ingluuies, uiei, f g Terent. in Eun. 2. Insaturabile abdomen. Cicer. pro Sest. Libelli etiam pro vino oppignerabantur, manebat insaturabile abdomen, copia deficiebant.

Stranguria, cioè stillicidio d'orina, mentre vien à goccia, à goccia.] Stranguria, æ 2. 2. l. 3 b. Græc. Cato de Re rust. cap 127. Ad dispepsiam, & strangoriam malum puoicum, vbi florebit colligito 2. Vrinæ difficultas. Corn. Cels. l 2. c. 1. Oriuntur eo tempore febres incertæ. lienis dolor, aqua inter cutem, tabes, quam Græci phtisin nominant, vrinæ difficultas, quam stranguriam appellant. 3. Substillum, li, o g. 2 2. l. Cato de Re rust. c. 1 56. Nunc de ijs, quibus ægrè lotium is, quibusque substillum est. 4. Vesicæ stillicidium, apud Plin.

Straniere, ò straniero, stranio, e strano, cioè d'altro luogo, ò paese, vedi forastiero.

Molto straniero.] Extimus a, um. Plin. l. 2. c. 78.

Stranezza, stitichezza, vedi stitichezza.

Stranio, stitico, ritroso, vedi stitico.

Stranutare, vedi starnutare.

Straordinariamente, Sen. auuerb fuor dell'ordinario.] Extra ordinem Cic. pro Dom Plurima bella Cn. Pompeio extra ordinem sunt commissa. 2. Extraordinarium in modum, ex Liu 6. bel. Pun. & 2 bel Maced.

Straordinario, che si fà fuor dell'ordinario.] Extraordinarius, a, um Cic. Phil 11. Extraordinarium semper imperium populare, ac ventosum est

Straparlare.] Parum consideratè loqui. Turs. Nom 2. Obloquor, eris, 2. b. Plaut.

Strapazzare.] Conculco, as. 2. Protero, ris. Cic. pro Flacco. 3. Obtero, is, 2 b Liu

Strappare.] Auello, lis. Cic. 2 Extorqueo, es. Id.

Strappato.] Auulsus, a, um. Turs. Nom. 2 Extortus, a, um. Cicer.

Strascinare, vedi trascinare.

Strascino, vedi trascino.

Strascuraggine, e trascuraggine, vedi negligenza.

Strafcurato, e trafcurato, vedi negligente.
Stratagemma, e ritrouamento militare astuto, e fagace, contro l'esercito nemico] Stratagema, siue stratagema, tis, n g. 1.4.b. 2 & 3. l græc. Cic. 3 de Nat Consilium illud imperatorum fuit, quod græci stratagema appellant 2. Caliditas bellica, vel militaria, ex Valer Max l.7. cap 4 qui sic ait. Illa verò caliditas egregia, & ab omni prorsus reprehensione procul remota cuius opera, quia appellatione nostra vix aptè exprimi possunt, græca pronuntiatione stratagemata dicantur 3 Dolus bellicus, vel militaris, ex Aldo Man. io Cic. 3. de Nat qui sic ait. Stratagema dolus est militaris.
Fare à vno qualche stratagemma.] Stratagemmate aliquem percutere. Cicer. 5. ad Att epist. 2. Ruphio noster, quod se à Vestorio obseruari videbat, stratagemate hominem percussit. 2. Stratagemate aliquem fallere, vel circumuenire ex Plaut Man. in Cic. 5. ad Att. ep. 2.
Stratiare.) Vexo, as. 2 Exagito, as, 1. l. 2 3. b. Cic. 3. Facessere negotium. Id Appio Pulchro l. 3.
Stratio.) Vexatio, onis, f g Cic. 4. in Catil.
Straueftirfi.] Mutare vestem, vel vestitum. Turfel. Nom.
Straueftito.] Alieno vestitu Turf. Nom
Straueftito da feruitore, ò da donna.] Seruili, vel muliebri vestitu.
Strauolare.] Volito, as, aui, atum. Plin. & Cicer. 2. de Nat. Deor.
Strauoltarfi.] Volutor, aris, 1. b. 2 l. Cic 7. Verr.
Strega, maga, e maliarda, fattocchiera, ammaliatrice, ò affatturatrice, donna che fà malie, ò fatture, vedi affatturatrice.
Stregar, Fior. ftregonare, Sen. cioè affatturare, od ammaliare, vedi affatturare.
Stregghia, Fior. ftriglia, Sen ftrumento di ferro dentaro, col quale si ripulifcono caualli, e fimili animali.] Strigilis, lis, f. g 1. 2. b. Plin. l. 31. c 11. Spongię præstatet, & strigilium vicem, linteolorumque
Stregghia d'ebano.] Strigilis ex hebeno. Matth. in Dioſc. lib. 1. cap. 31. Serui io baloeis non modò corpus totum intrantibus abluebant sed etiam Strigilibus abradebant quas alij ex auro, nonnulli ex argento, quidam ex ferro, aliqui ex hebeno, atque ex præclaria lapidibus sibi comparabant.
Stregghia arrugginata] Strigilis rubiginosa. Plaut Lit. qui ait; Rubiginosam strigilem.
Stregghiare, Fior. ftrigliare, Sen. il fregare che si fà a' caualli, muli, e fimili] Frico, as, 1. b. Gel. l. 15. cap. 4. Portentum insuitatum factum est recens. Nam mulos qui fricabat consul factus est. 2 Confrico, as, aui, atum, 2. b. Col l. 2. c. 3. Boues cum ab opere disiunxeris substrictos confricet 3. Defrico, as, 2. b. Gel.
Stregghietta, e ftriglietta, dimin. di ftregghia, ò ftriglia.] Strigilecula, æ, ex Apul
Stregnere, Sen ftringere, Fior accoftare con forza l'vna cosa con l'altra.] Comprimo, is, 2. b. Plaut. in Pseud Comprimere dentes videor posse aliquo modo. 2. Constringo, is Cic 1 de or Rem dissolutam, diuulsamq; conglutinar, & ratioor quadam constringit. 3. Stringo, gis. Plaut. Pseud Ego te stringam ad carnarium.
Strengere forte] Perstringo, is. Non. Marc. Perstringere est valdè stringere. Cato c. 32 Caueto diligenter ne vitem præcipites, & ne nimiùm perstringas. 2. Perstringo, is. Plin l 8. c 11. Ind a Elephantes fert maximos, bellantesque cum iji perpetua discordia dracones, tantæ magnitudinis, vt & ipsi circumflexu facili ambiant, nexuque nodi perstringant.
Stregnersi vna cosa addesso] Aliquid exprimere, ex Plin. lib. 14. cap. 9. 2 Aliquid ad se exprimere, ex Plin. l 36. c. 1.
Stregnersi vna cosa al petto.] Rem aliquam pectori apprimere. Plin lib 8 cap. 3. Vrsi fœtus rigentes apprimendo pectori fouent, non alio incubitu quam oua volucres. 2. Rem aliquam ad pectus apprimere, ex Plin. l 26. 1.
Stregolare, vedi fregare.
Stregone, mago, e maliardo, fattocchiero, ammaliatore, ò affatturatore, huomo che fà malie, ò fatture, vedi affatturatore.
Stregoneria, e ftregoneccio. Sen ftregonaria, vedi affatturamento.
Strenga, e ftringa, vedi ftringa.
Strepito, fracasso, rumore, e chiasso.] Strepitus, tus, m g. 1. 2. b. 2 Fremitus, tus, m. g. 1. 2. b 3 Rumor, ris, masc g. 2 l. Cic.
Strepito che fà alcuna cosa che si frange.] Fragor, ris, m g. 1 b. Virg
Far strepito, ò chiasso.] Strepo, pis, 1. b. 2. Strepito, tas, 1. 2 b 3. Strepitum edere, vel emittere, ex Cicer. Virg. & Plin.
Strepitoso.] Strepens, ntis, o. g 1. b Cic.
Strettamente, e breuemente.] Strictim. 2. Breuiter. Cicer.
Strettamente, auuerb. con ftrettezza.] Angustè. 2. Arctè. 3. Strictè. Cic.
Strettezza, l'astratto di ftretto, ò angusto.] Angustiæ, arum. f g & num. plur. Cic.
Stretto, per parco, vedi parco.
Stretto, & angusto, addiett.] Angustus, a, um, 1 2 l. Sen. Suasoriar lib. suasor 1. O quantum magnitudo tua rerum quoque naturam supergressa est. Alexander orbi magnus est Alexandro orbis angustus est.
Più stretto, compar.] Angustior, & hoc tius. 2. Arctior, & hoc arctius Cic.
Stretto di mare] Fretum, ti, neut gen. 1 b. Mela lib. 1. cap 2. Maris angustias non fretum, græcè Pathmon appellant.
Stretto di Gallipoli.] Hellespontus, ti, mascul. g. Pomp. Mela l. 1. c. 1. 2 Fretum Hellesponticum. Pomp. Mela l. 1 c 1.
Stretto di Gibilterra.] Fretum gaditanum, ex Pomp Mela l 1. c. 1.
Stretto di Constantinopoli] Bosphorus Thracius. Pomp. Mela l. 1. c 1.
Strettoio, ftrumento di ferro fatto à vite, per premere, e ftringendo] Prælum, li, n g Col. l 12. c. 19. 2 Torcular, aris, n. g 2. b. Col. l. 8. c 50 3. Torcularium, rij Cato c. 18. 4. Torculum, li, 2 b. Col. lib. 12 c. 25. Vinacra torculis exprimantur Plin l. 18 c. 31. Viginti tugribus vnum sufficit torculum.
Stridere, ò ftrillare.] Strido, des, 1. l Virg. 2. Strido, dis, 1. l. Plin. 3. Clamo, mas, 2. l. Plaut. Vociferor, aris, 1. l 2 3. b. Cicer.
Strido, e ftridore.] Stridor, is, m gen. 1 l. Cic. 2. Clamor, is. 3. Vociferatio, nis, 1. 4. l 2. 3 5. b Cic.
Strigare, e diftrigare, vedi fuiluppare.
Strigliа, vedi ftregghia.
Strigliare, vedi ftregghiare.
Strilare, vedi ftridere.
Stringa.] Ligula astrictoria. Lud. Viu Exerc. ling. lat. 2 Ligula, læ. 3. Astrigmentum, ti, n g Iac. Pont. vol. 2. prog. 2 Quam multis astrigmentis, & quam scitè hic subligar thoraci alligauit.
Stringa di corame] Aluta, æ, 2. l. Plin cap. Turf Nom 2. Ligula coriacea Iac Pont. l 2. prog pat 2. Nescio quomodo nodus geminus in ista ligula coriacea mihi extitit, 2. Ligula astrictoria coriacea Lud. Viu.
Stringa fenza puntale.] Ligula exarmata, vel astrigmentum exarmatum, Ludou. in Exerc. Reddidisti mihi astrigmenta exarmata, & lacera. 2. Ligula inermis. Turf. Nom.
Stringa con puntali.] Ligula armata, ex Lud. Viu.
Stringaio] Alutarius, rij. Plin. & Turf. Nom.
Stringato, huomo misero, & auaro.] Parcus, a um. Cic. pro Cæl. Illum filium familias patre parco, & tenaci habere tuis copijs deuinctum non potea. 2. Tenax, cis, o. gen. Idem.
Stringere, vedi ftregnere.
Striscia, fegno.] Vestigium, gij, n. gen. 2. l. Cicer. & Turf. Nom.
Strisciare, lograre.] Tero, ris, 1. b. Virg.
Strisciare, imbellettare, vedi imbellettare.
Strisciato, vedi imbellettato.

Striscio,

Finir i ſtudij]Circulum ſtudiorum abſoluere. Maff.

Studio, ſcuola, ò luogo doue ſi ſtudia.] Academia, æ, 1.a.b. 3.l.4 com Plin.l 31.c.2. 2 Diatriba, bæ. Gel.l 17.cap 20. 3.Gymnaſium, ſij, n g.Cic Att l.1.ep.3. 4 Schola, æ, 1.b. Cic.5.Tuſc. Tu iam in foro, domi, in ſchola definia. 5. Muſæum, ei, n g. Plin.l.1 ep 9.qui ſic ait. O mare, ò litus, verum, ſecretum que muſæum, quàm multa inuenitis, quàm multa dictatis.

Studioſamente, ſcientemente, vedi ſcientemente.

Studioſamente, con ſtudio, e diligenza.] Studioſè. Cicer. lib.16. Att. epiſt 10. Ego quæ te velle, quæque ad ea pertinere arbitrabor, ſtudioſè, diligenterque curabo.

Studioſo, dedito allo ſtudio.] Studioſus, a, um. Cicer. de o.g orat Suſcepi laborem vtilem ſtudioſis.

A bello ſtudio, appoſtatamente, vedi ſcientemente.

Studiuolo, arneſe fatto per vſo di ſtudiarui.] Muſæum, ei, a.x.l. Plin.l 37. c.2. Co Pompeius in triumpho, quem de piratis egit, tranſtulit muſæum ex margaritis, in cuius faſtigio horologium erat.

Stufa, ſtanza, riſcaldata da fuoco, che ſe li fà ſotto, ò da lato.] Hyppocauſtum, ſti, n.g. ex Plin. Applicitum eſt cubiculo hyppocauſtum perexiguum, quod anguſta feneſtra ſuppoſitum calorem vt ratio exigit, aut effundit, aut retinet. 2.Laconicum, ci. Col in proœm.l 1.Vt apti veniamus, ad ganeas quotidianam cruditatem laconicis excoquimus, & exuto ſudore ſitim quærimus. 3.Sudatorium, rij neut.gen.Sen lib 7. epiſt.52. Quid mihi cum calentibus ſtagnis? quid cum ſudatorijs, in quæ ſiccus vapor corpora exhauſturus includitur? omnis ſudor per laborem exeat. 4.Vaporarium, rij Cic ad Q.Fr. lib 5. 5. Pyriaterium, rij, græc.

Stufa di particolari.] Balneum, nei, neut. gen. Tu: ſel. Nom.

Appartamento della ſtufa.] Balnearia, orum, n.g & num. plur Cic.

Stufarola, maeſtra di bagni, quella che hà cura della ſtufa, ò bagni.] Balneatrix, cis, ea Cic. pro Cæl.

Stufarolo, maeſtro de bagni, quegli che hà cura della ſtufa, ò bagni.] Balneator, ris. Cic pro Cæl.

Stufe publiche.] Balnea, orum, n gen Cic 2.Balneæ, arum. Cic.3.Thermæ, arum. Mart.

Stufette, ò bagnetti, dimin. ſtufe, ò bagni piccoli.] Thermulæ, arum. fœm.gen.& num.plur.1.3.l.2.b.apud Mart. qui ſic ait

Hetruſci niſi thermulis laueris,
Illotus morieris Oppiane.

Stupidità, ſtupore.] Stupor, ris, maſcul.gen.& 1.b. Cicer. 2.Stupiditas, tis, fœm.g. 1.2 3.b. 4.l. in rect.& in obliq. Idem 2.Phil

Stupido, balordo.] Stupidus, da, dum, 1.2 b. Cic.

Stupirſi.] Obſtupeſco ſcis, pui 2.b Cic.5.Ver 2.Stupeſco. is, ui, 1.b.C.3.de Hor 3 Stupeſio, is, 1.2.b. 3.l. idem ibid.4. Stupeo, es, 1 b Id.ad Att.l 7.

Stuprare, Sen. ſtuprare. Fior. cioè sforzare, ò diſuerginare.] Stupro, as, 1.l. Plaut in Truc. qui ſic ait: Loquere filiam meam quia integrè ſtuprauerit 2. Stuprum facere, ea Cicer. pro Mil. Clodius cum ſorore germana nefarium ſtuprum fecit. 3 Stuprum inferre, cum Dat perſ Cic.3.off.4.Stuprum offerre, cum Dat. perſon. Cic 2.Phil

Stupratore Sen ſtrupatore, Fior. quegli che commette ſtupro, ò ſtrupo] Stuprator, ris, 1 2.l. 3 b. to rect & 1.in obl. Quint.l.7. c.4. vbi ſic ait: Stuprator aut decem millia dare debeat, quæ pœna huic crimini conſtituta eſt, an quia ſtupratus ſe ſuſpendit, capite puniri tanquam cauſa mortis

Stupro Sen. ſtrupo. Fior. e vale ſuerginamento illecito.] Stuprum pri, 1. Sall hiſt.l 2.apud Non.Marc Statim ſugitiui contra præceptum Ducis rapere ad ſtuprum virgines, matronaſque

Stuproſo, addiett quegli che fà molti ſtupri.] Stuproſus, a, um, 1 2 l Val Max.l 6.c 1 Metellus quoque celer ſtuproſæ ... acer punitor extitit.

Sturare, tor, ò leuar via il turaccio.] Obturamentum eximere, vel detrahere, ex Plin.l. 33. c.4.

Storbare, vedi diſturbare.

Struzzicadenti, vedi ſteccadenti.

Stuzzicare, vedi prouocare à ſdegno, ò altro effetto.] Irrito tas, 1.l. Plaut in Amph. Si me irritaſſis, hodie lumbifragium hinc auferres.

Chi ſtuzzica, prouoca, ò irrita.] Irritator, ris, 2.& 3.l. Sen. l 19. ep.109 Omnibus natura fundamenta dedit, ſemenque virtutum, cùm irritator acceſſit, tunc illa animi bona, velut ſoluta excitantur.

Struzzicorecchi, vedi nettorecchi.

S T

SV, di ſopra.] Super, ſupra, præpoſitiones ſeruientes Accuſatiuo. Cic.

Sù, e ſuſo.] Surſum. Cic.2 Supernè Liu.

Su ſu via.] Age age. Cic l.2. de fin.

Su via preſto, auuerb] Properè.2 Feſtinanter. Cic.

Suacare, e ſnocciolare.] Enucleo, as. Cic 5. Natur.

Andar in sù.] Surſum ferri. Lucr l 2. 2.Adſupera ferri. Cicer.2. de Nat. 3.Surſum verſus ſerpere. Colum. lib. 3.

Suanimento, lo ſuanire.] Vigoris, vel virtutis deceſſio ex Liu.1.ab Vrb. & Cic.3. off

Suanire, perder il vigore.] Euaneſco, ſcis, nui, 1.2 l. Cic.l.1. de Diu. Euanuerunt, & exaruerunt antea. 2 Vaneſco, ſcis Cic.2.de leg. Animi labes, nec diuturnitate vaneſcere poteſt.

Suanito, addiett.] Euanidus, da, dum, 1.2.l. 3.b. Plin.lib 9, cap 41 Verùm, vt ſimul peragantur nobilia pigmenta, anniculo grano languidus ſuccus, idem à quadrimo euanidus

Suaue, e ſoaue, aggett grato a' ſenſi] Suauis. & hoc ue. Cic. 5 Verr. Apronij teterrimus oris, & corporis odor, quem ne beſtiæ quidem ferre poſſent, vni iſti ſuauis, & iucundus videbatur.

Suauemente, e ſuaue, auuerb con ſoauità.] Suauè. Virgil. ecl.3 Munera ſunt lauri, & ſuaue rubens hyacinthus. 2. Suauiter Cic 4 Att video quàm ſuauiter Voluptas ſenſibus noſtris blandiatur. 3 Suaui modò. Plaut. Ciſt 4.Suauem in modum ex Plaut.

Suauità, e ſuauitade, l'aſtratto di ſuaue.] Suauitas, tis. Plin. l.10. c.29. qui de Luſcinia loquens ſic ait; vt non ſit dubium hanc ſuauitatem præmonſtratam efficaci auſpicio cum in ore Steſichori cecinit infantis 2 Suauitudo, dinis. Gel l.13. cap 2 Sicut nihil quicquam intereſt ſuauitudo dicis, an ſuauitas, ſanctitudo, an ſanctitas. ita nihil rationis dici poteſt, quin neceſſitudo, & neceſſitas ſeparentur.

Subbia, vedi leſina.

Subitamente, vedi repente.

Subitaneo, e ſubitano, che ſi fà, ò dice alla ſprouiſta, ouer all'improuiſo.] Subitus, ta, tum, 1 2 b Cic.3 Tuſc. Omnia ſubita videntur maiora. 2.Subitarius, a, um, 1.2 4 b. 3.l. Liu l.3. ab Vrb Ad exercitum explendum latini Hernicique dare Quintio ſubitarios milites (ita tum repentina auxilia appellabant) iuſſi ſunt. 3 Subitaneus, nea, neum. Col.l.1.c 6 Areæ nubilarium applicari debet, quo collata ſemitrita frumenta protegantur, ſi ſubitaneus imber inceſſerit.

Subito, incontanente.] Statim, illicò. 2. Confeſtim. 3. Continuò 4 Extemplò.

Di ſubito] De repentè Cic pro leg. Si cum hoc domi faceremus, tu de repentè irrupiſſes, & clamare cœpiſſes, 2. Ex improuiſo. Cic.

Subito che, toſto che.] Simul, 1 2 b Cicer 2 Simul ac Idem. 3.Simul atque Id.4 Simul vt. Id. 5.Simulac primum. Id 6 Statim vt Id.7.Simul primum. Liu 8.Statim atque. Vlpianus.

Sublimare, inalzare.] Extollo, is. Cicer.2. Effero, es. Liu.3. Eucho, is. Idem.

Sublime, alto] Altus, a, um.2. Excelſus, a, um.3 Sublimis, & hoc me Cic.

Sublimemente, auuerb.] Altè. Cicer. 2. Excelsè. Colum. 3.Su-

fychis, a fœmin. gen. græc. Herodot. lib. 1.

Suenimento graue] Syncope, es, f g. 2.b. Auct. damnat. In hoc genere gradus est, vt eclysis, siue lipothymia secundùm Ætium sit leue animi deliquium: lipothymia validior animæ defectio, cuius terminus est sudor, syncopesque initium habetur: syncope, grauissima, mortisque in confinio constituta, quasi concisio spirituum, viriumq; & Lexic. græc. syncope dicitur præceps lapsus omnium facultatum, seu virium in corpore humano.

Chi patisce suenimento.] Deficiens, tis, o. g. 1.l. 2.b Plin. l. 20. c. 12 Vsu compertum est, ocimum deficientibus ex aceto odoratu salutare esse. 2. Syntecticus, a, um, 3 b. græc. Plin. l. 22. c. 23. Laser datur præcordiorum vitijs, syntecticis, comitialibus in vino, in aqua mulsa linguæ paralysi.

Chi patisce suenimento graue.] Syncopticus, a, um, 3. b. ex Galeno.

Effettiuo di suenimento graue.] Syncopticus, a, um. Lexic. græc. Syncopticus dicitur syncopen inducens, animæ defectionem, & præcipitem virium lapsum afferens.

Suenire, e disuenire, Fior. ancor misuenire, ò tramortire, cioè venir meno, patir sincopa, ò deliquio.] Deficio, is, 1.l. 2 b. Corn. Cels lib. 1. Hic quoque habenda virium ratio est, neque committendum, vt per æstum anima deficiat. 2 Animo defici, ex Plin. lib. 20. cap 14. vbi legimus animo defectos. 3. Animo linqui. Q Curt lib. 4. Linqui deinde animo cœpit Alexander ob sanguinem è vulnere latiùs manantem. 4. Animo relinqui, ex Curt. lib 4 & Plaut. in Mil. qui sic ait.] Animus hanc modò hic reliquerat. 5. Animi defectum pati, ex Plin lib 20 cap. 2. & Gel. lib. 17. cap. 12 cuius est, quartanam passus conualuit. 6. Animi deliquio laborare, ex Pomp. Fest. lib. 4. & Cicer. 1. de fin.

Suenito, e suenuto. Fior. anco misuenuto, dicesi di chi è venuto meno.] Defectus a, um, 1 2.l. Plin. l. 23 cap. 3. Vinum quod bicri dicitur, prodest stomacho dissoluto, aut cibos non perficienti, prægnantibus, defectis, paraliticis, tremulis. 2. Animo defectus ta, tum Plin l 20. c. 14. Magna societas cum mente ad recreandos defectos animos, pulegio.

Suentrare] Exentero, as, aui, atum, 3. b. Plaut. in Epid. vedi abudellare.

Suentura, disgratia, sciagura, vedi disgratia.

Suenturato, vedi disgratiato.

Suergheggiare, percuotere con verghe.] Virgis cædere. Cicer. 5. Ver. 2. Virgis verberare. Colum. lib. 12. cap. 50.

Suergheggiare vno à morte.] Virgis quempiam ad necem cædere. Cic. 5 Ver.

Suerginamento, e disuerginamento: In suerginare, ò disuerginare.] Virginitatis ademptio ex Cicer. 3. de Nat. & pro Dom. 2 Virginitatis detractio, ex Cicer. 3. de Nat. & 3. de off 3 Virginitatis violatio, ex Plin. lib. 15. c. 13. & Liu 9 bel. Pun 4 Virginitatis ereptio, ex Cicer. 3. de Nat.

Suerginare, toglier la verginità.] Deflorare, vel præflorare, ex Apul in Apol 2 Virginitatem deflorare, vel præflorare, ex Liu. bel Maced. 3 Virginem constuprare Q. Curt l. 10 Cleander, nobilem virginem constupratam, seruo suo pellicem dederat 4. Virginitatem resoluere ex Plin l 28 c 7. cuius est: virginitate resoluta. 5. Virginitatem violare. Cic. 3. de Nat Mineruа quinta Pallantis est, quæ patrem dicitur interemisse, virginitatem suam violare conantem.

Suergognare, far smacco, ò affronto, vedi far affronto.

Suergognato, per affrontato, vedi affrontato.

Suergognato, val senza vergogna.] Impudens, tis, o. g Cic. 2. Ignominiosus, a, um. Liu. 3 ab Vrbe. 3. Inuerecundus, a, um. Gra. l.

Suernamento, & inuernamento, Fior. anco vernamento, il dimorar l'inuerno in vn luogo] Hyematio, nis, f g. 1. 2. 4. b. 5 l. Var. l. 3. c. 16 Si fœcunda sit aluus, vt ne plus tertia paræximatur mellis, reliquum hyemationi relinquatur. 2. Commoratio hyberna, vel hyemalis, ex Cicer. lib. 9 epist. 19. & ad Q. Fr. lib. 3. epist. 17.

Suernare, & inuernare, Fior. anco vernare, dimorar l'inuerno in vn luogo.] Hyberno, as, 1 2 l. Plin. l. 9 cap. 15. Thynni bruma non vagantur vbicunque deprehensi vsque ad æquinoctium ibi hybernant 2. Hyemo, as, 1. 2. b. Cic pro Font. Cn. Pompeius maximus, atque ornatissimus hyemauit in Gallia, M. Fonteio imperante. 3. Hyemem agere, ex Cic

Luogo da suernare.] Hyberna, norum, n. g. & num. plur. 1. & 2 l. Cicer lib. 15. ep. 4. Exercitum in hyberna dimisi. 2. Hybernacula, lorum, neut gen. & num plur. Liu 4. bel. Pun. Carthaginiensium hybernacula congesta temerè ex agris materia, exædificata, lignea fermè tota erant.

Suernar affatto, cioè dal principio fin' al fine] Perhyemo, mas. Col. l. 11. c. 3. Sulcos vacuos perhyemare patiemur præparatis seminibus, quibus obserantur.

Sufficiente, basteuole. vedi basteuole.

Sufficientemente vedi basteuolmente.

Suffocamento, vedi strangolamento.

Suffocare, vedi strangolare

Suffraganeo, vicario del Vescouo, ò simile.] Suffraganeus, nei, Amal Onom.

Suffragio, ballotta in fauore.] Suffragium, gij, neut. gen. 2. l. Cic.

Suggere, sugare, e succiare, Fior. succhiare. Sen. cioè trarre à sè il succhio, ò sugo.] Sugo, gis, 1. l. Cic 2. de Nat. Animalium alia sugunt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt

Suggere affatto, ouer di qualche cosa, ò luogo.] Exugo, gis, 1 2 l Plaut Epid. Iam ego vertam in hirundinem, atque horum exugebo sanguinem.

Il suggere.] Suctus, tus, m g. Plin.

Il suggere più, e più volte.] Suctus numerosus. Plin. lib. 9. cap. 30.

Sugna, grasso, vedi songia.

Sugo, Fiorent succhio, Sen. humore nutritiuo delle piante] Succus, succi, masc gen. 1. l. Cic 2. de Nat. Principio, eorum quæ gignuntur è terra stirpes, & stabilitatem dant ijs quæ sustinent & ex terra succum trahunt quo alantur ea quæ radicibus continentur, obducunturque.

Sugo d'agresto.] Omphacium, phacij, neut. gen. Plin. lib. 23. in Proœm. Fit omphacium incipientis vuæ pubertate 2 Vuæ acerbæ succus. Diosc. lib. 5 cap. 6. Omphacium succus est acerbæ vuæ, non dum maturescentis.

Sugo di balsamo.] Opobalsamum, sami, n g 1 2. & 4. b. Plin. lib. 12. cap. 25 Diosc l. 1. c. 18. 2. Balsami succus, ex Plin.

Sugo di carpaso.] Opocarpasum, pasi, n g. 1. 2. & 4. b. græc. Gal. lib. de antidot. 2. Carpasi succus. Diosc. l. 6 c 13. epotus carpasi succus soporem citamque strangulationem adducit. Adiuuantur autem qui hauserunt, epotæ cicutæ remedijs.

Sugo di cinnamomo.] Opocinnamomum, neut. gen. 1 2. & 4. b. & 5 l. Græc. Theophrast histor plant. lib. 4. cap 6. 2. Cinnamomi succus, ex Plin. lib. 12. cap. 25.

Sugo d'assentio.] Absinthium, thij. Plin l 27 c 7. Latinarum foris quadrigæ certant in capitolio victorque absinthium bibit, credo sanitatem præmio dari honorificè arbitratis maioribus.

Sugo di papauero] Meconium, nij, vel papaueris succus. Diosc. l. 6 c 17 Epoto papaueris succo, quem meconium vocant, consequitur veterпus. 2. Opium, opij Plin. lib 20. cap 18

Sugo di scamonea.] Scamoneum, nei, vel scamoneæ succus. Matth. in Dioscor. l. 4. c. 165 Scamoneum, quod est scamoneæ succus copiosum ex Alexandria, Aegypto, & Syria importatur.

Senza sugo, ò succhio, aggett.] Exsuccus, ca, cum, 1. 2 l Sen. l. 4 ep 30. Bassum, scias semper infirmi corporis, & exsucci fuisse: diu illud continuit, & verius dicam, concinnauit, subitò defecit. Quint. lib. 12. cap 10. Homines nunc quoque aridi, & exsucci, & exangues. 2. Exuc-

ctus,a,um, 1.2.l. Gel. lib.20. cap.7 Luna nunc videlicet senescit, ea re ostrea quoque sicut alia quædam, tenuia, exsuccaque sunt. 3. Succi expers, ex Plaut Capt. & Amph.

Sugo, Fior. succhioso, Sen. pien di sugo, ò succhio.] Succosus, sa, sum, 1 2 l. Colum. lib.2. cap 17 Fœnum habetur melius, quod suaptè natura succoso gignitur solo, quam quod irrigatum aquis elicitur; quæ tamen sunt necessaria, si macies terræ postulat. 2 Succidus, a, um. Plaut. 3 Succi plenus,a,um. Ter in Eun Corpus solidum,& succi plenum. 4 Sorgo prægnans,tis. Plin l.12. cap 25. Arbor est eodem nomine, cotoneo malo similis lachrymæ exaustero iucundioris, intus similitudo arundinis, succoque prægnans. 5 Succulentus, ta, tum. Nicol. Perott. A succo fit succulentus, hoc est succi plenus 6.Succo grauidus, da, dum ex Cicer. de Sen & 2. de Diu.

Più sugoso, comparat] Succosior, & hoc sius, 2.l. Colum. lib.4 cap.29. Id porrò in alijs stirpium generibus quæ firmioria, & succosioris libri sunt posse fieri, sanè concesserim.

Suiarsi.vedi disuiarsi.

Suilire,inuilire,& auuilire,in att.val discorare, ò sbigottire.] Exanimo,as,1 l 3.b. Cic Parad. 2.Te conscientiæ stimulant maleficiorum tuorum: te metus examinant iudiciorum,atque legum.

Suiluppamento e disuiluppamento, strigamento, e distrigamento di cosa intrigata, od auuilupata.] Explicatio,nis,1.3.l a b Cicer 1.de Diu Non enim illa quæ futura sunt, subitò exsistunt, sed est quasi rudentis explicatio 2.Explicatus,us,masc gen.1 & 3.l a b Plin. lib.8. cap 42

Suiluppare,e disuiluppare, strigare, e distrigare,suolgere, ò disuolgere cosa intrigata, ò auuilupata] Expedio, dis.1.l 2.3.b Cicer. in Pison Hærerem nisi tu me expedisses.2 Explico,as,1 l.2.b.Cicer. Att lib.8.Da operam si vlla ratione efficere potest, vt te explices, vt huc quàm primum venias. 3 Extrico,as,1.2.l Vatin.ad Cicer.lib 5. ep 10. De Dionysio tuo adhuc nihil extrico 4 Exoluo, uis Plin.l.1.c.22 Medici secunda nobis pollicentur: superest,vt promissis Deus adnuat, tandemque me ab hac sollicitudine exoluat.

Cosa che si può suiluppare.] Explicabilis,& hoc bile,2.4. b. 3.l Plin l.4.c.13.

Suiluppare le facende.] Negocia expedire, vel explicare, ex Cic.

Cosa,che non si può suiluppare] Inexplicabilis,& hoc bile,1.3 & 5.b 4 l.Quint l 5 c 10 Laquei sunt inexplicabiles.2.Inextricabilis, & hoc bile,1 & 5.b. 2.3 & 4 l.Plin. l.36 c.13.

Suilupparsi.] Expedire se se. Plaut. in Persa.

Suiluppato.] Explicatus, ta, tum. 2.Expeditus, ta, tum. Cicer.

Suisamento, lo suisare.] Faciei, vel vultus, vel oris deformatio, ex Plin. lib.11, cap 37. & Liu.9. ab Vrbe.

Suisare, guastar il viso altrui.] Faciem, vel vultum, vel os deformare ex Ter Eun & Auct.4.ad Her.

Suisato,partic.che hà il viso guasto.] Faciem,vel os deformatus,a um,ex Plin l 11 c 37 & l 7.c 28.vbi sic ait: ipse vulneratus humerum ac femur.

Suiscerare,cauar le viscere,vedi sbudellare.

Suisceratamente,con grand' affetto, vedi di cuore.

Suitare, stornare, ò reuocar l'inuito.] Inuitationem, vel inuitatum reuocare, ex Sen.4. de Ben.vbi ait: promissa reuocare. 2.Inuitationem,vel inuitatum retractare, ex Cic.9 Phil.& Virg.12 Aen.

Suitare, scommetter cose fatte à vite.] Cochleam resoluere,ex Vitr l.10 c.11 & Plin.l 8. c 30 cum rest; morsus resoluit, & cap.12. vbi habetur: resoluunt illi nodos manu.

Suitiare,Sen disuitiare,Fior.tor via il vitio] Vitium adimere. Cicer 3 Ver.2 Vitium eripere cum Dat. pers ex Cic ad Att l 10,qui sic ait me libente eripias mihi hunc errorem 3 Vitium eruere,vel eximere,cum Dat pers.ex Plaut. in Cas. qui ait; curam exue,curam exime. 4.Vitium detrahere,cum Dat. pers. ex Ouid.4. Pont. eleg.8. cuius est: Errorem misero detrahe.

Suizzeri.] Heluetij, orum, mascul. gen. & num. plur. Cluuent.

Terra di Suizzeri.] Heluetia,æ Cluent.

Sulmona, e secondo alcuni Sermona Città nel Peligni, e patria d'Ouidio.] Sulmo, nis, mascul. gen. Ouid. 4.Trist.

Sumministrare, vedi somministrare.

Suntuosamente, vedi sontuosamente.

Sontuoso, vedi sontuoso.

Il suo, la sua robba.] Suum, sui, neut. gen Sallust. in Con Catil. Erat Catilinæ animus, alieni appetens, sui profusus 2 Sua, suorum, neut.gen.& num plur. Cat de Re rust c.5 Villicus alieno manum abstineat, sua seruet diligenter 3 Res suæ Cicer. Parad.6 Contentum suis rebus esse maximæ sunt certissimæque diuitiæ.Cat de Re rust.cap 5.

Suocera,e socera, madre della moglie.] Socrus,crus,f gen, 1.c Cic.

Suocero,e socero padre della moglie.] Socer, ri,masc.gen. 2.b.Cic

Suogliare,satiare,vedi satiare.

Suogliato,satio, vedi satio.

Suogliamento, inappetenza di cibi consueti, e brama di strauaganti, come accade in donne grauide.] Stomachi malacia. Plin l 28 c 7.

Suogliato] Stomachi malacia laborans,ex Plin

Essere sogliato.] Stomachi malacia laborare, ex Plin cit.

Suola, quella parte della scarpa, che posa in terra.] Solea,leæ Plin.l.30.c 9 2 Solum,li,n.gen Mart Sordidus antiquas solitus producere pelles,& mordere luto,putre vetusque solum.

Suolizzare,vedi volare spesso

Suuolgere,e disuolgere.in verso anche suoluere.] Euoluo, uis.1. & 2.l.Cic.in Top Ad id,de quo differ.tur,definitio adhibetur,quæ quasi inuolutum euoluit, id,de quo quæritur.

Suolgimento, e disuolgimento, suoltamento, ò disuoltamento, cioè lo suolgere, ò disuolgere, lo suoltare, ò disuoltare.] Euolutio, nis, fœm gen. 1.3 l. 2 4.b. ex Cic 1.de fin.

Suolo, superficie di terreno, ò d'altro, sopra il quale si camina.] Solum,li,n g.1.b Varr 4 ling Poetæ solum appellarunt summa terræ, quæ solea teri possunt. 2.Sola terræ Cic pro Corn.Vos mutæ regiones imploro, & sola terrarum vltima

Suolo,cioè pauimento,vedi pauimento.

Suolta,ouero torta.] Flexura,ræ,1.2 l.Suet.in Ner.

Suono,quello che s'apprende con l'vdito, ò sia voce d'animale,ò altro percotimento d'aria.] Sonus, ni, m g 1.b, Quint.l.3 c.6.Si quis dicat Sonus est duorum inter se corporum conflictio: erret vt opinor, non enim sonus vt conflictio,sed ex conflictione. Cicer.2. de Nat Aures cùm sonum recipere debeant qui natura in sublimè fertur rectè in altis corporum partibus collocatæ sunt. 2. Sonitus,tus,m gen 1 & 2.b Cic.de somn.Hoc sonitu oppletæ aures obsurduerunt

Suono di corno] Buccinæ sonitus Col l 6 c 23

A suon di corno] Ad buccinæ sonum Colum. l 6 c 23. Pastorali signo quasi receptui canitur: nam id quoque semper crepusculo fieri debet, vt ad sonum buccinæ pecus, si quod in silua substiterit septa repetere consuescat. 2.Ad buccinam Var. l.2.c.4 Subulcus porcos debet consuefacere omnia vt faciant ad buccinam. 3. Ad buccinam inflatam Var.lib.3. cap.13.In Tusculano vidisti ad buccinam inflatam certo tempore apros vt capreas conuenire ad pabulum, cum è superiore loco effunderetur apris glans, capreis vicia, aut quid aliud.

Suono musicale.] Sonus modulatus. Plin. l 10. c.29.

Suono di tromba] Tubæ cantus. ex Plin. aut Amph. & Cicer pro Mur. 2.Tubæ clangor Virgil Aen 2 & 8. 3.Tubæ sonitus. Auth. ad Heren. 4 In concione de virtutes loqueris in prælio per ignauiam tubæ soni-

tum

tum perferre non potes.

A suon di tromba.] Ad tubam,ex Var. l. 5. c. 4. 2. Ad tubam inflatam ex Var. l 3, cap. 13. 3. Ad tubæ sonum,vel cantum. Plin. l 6. c. 32.

Suon di cetra.] Citharæ cantus. Horat. 3. car. od. 1.

A suon di cetra] Ad citharam Quint. l. 1. c. 10. Apud poetas clarissimos inter regalia conuiuia laudes heroum, ac deorum ad citharam canebantur.

Suora monica,] Virgo monicalis, apud Script. Eccles.

Superabile, Rom. vinceuole, Fior. vincibile, Sen. aggett. che si può superare, ò vincere.] Vincibilis, & hoc le, 1. l a. 3. b. Col l. 3. c. 12. qui dicit: terram graorem, vix vlla cultura vincibilem Ter in Phorm. act. sc. 4. qui dicit, causam iustam, facilem, vincibilem 2 Superabilis. & hoc le, 1. a. 4. b. 3. l Liu. 5. bell. Pun. qui dicit: altitudinem muri scalis superabilem.

Superare, vantaggiare, & auanzare, Fior. vincere, Sen. vencere.] Supero, as, 1. a b. Cicer. de Arusp. resp. Nos pietate, ac religione, atque hac vna sapientia, quòd deorum immortalium numine omnia regi, gubernarique perspeximus omnes gentes nationesque superauimus. 2. Supersum, res Cic. vt est apud Gel. l. 1. c. 22. Nec verò scientia iuris maioribus suis Q. Helius Tibero defuit, doctrina etiam superfuit. 3 Superuado, dis. Sal. Iug Metellus omnea asperitates superuadere, ac naturam etiam vincere aggreditur.

Superbamente, auuerb. con superbia.] Superbè. Liu. 4. bel. Pun. Hæc natura multitudinis est: aut seruit humiliter, aut superbè dominatur.

Superbia, alterezza, alterigia, e fasto.] Superbia, biæ, 1. 3 b. a l. Cicer. in Part. Magnitudinem animi superbia imitatur. 2. Fastus, tus, m. g. 1. l. Plin. l. 9. cap. 35. Cleopatra superbo simul, ac procaci fastu lautitiam Antonij omnem, apparatumque obtrectans, &c. 3. Animi elatio. Cic.

Superbo, sddiett.] Superbus, a, um. 2. Elatus, a, um. Cicer.

Superficiale, che stà nella superficie.] Superficie, vel summo inhærens, tia. 2. Superficiarius, a, um, 1. 3. 4. & 6. b a. & 5. l. Sen. lib. 13 epist. 89. Mathematica, vt ita dicam superficiaria est in alieno ædificat, aliena accipit principia, quorum beneficio, ad vlteriora perueniat.

Superficialmente, auuerbial. nella superficie.] Summatim. Col. 1. de Arb. c 6. Si vinea exaruit, Summatim ne radicea lædas, aut eruas, ablaqueato. 2. In summo. Cels. l 7. cap. 8. Specillo tentandum altè ne id repletum an in summo eantum glutinatum sit.

Superficialmente, cioè leggiermente.] Leuiter. Cic.

Superficie, Fior. anche soprafaccia, il di fuori delle cose.] Summum, mi. Plin. l 33. c. 6. Arstenti vena, quæ in summo reperta est crudaria appellatur. 2. Superficies, ei, Plin. l 11 c. 48. Longitudo superficiem corporum solum ampliat. 3. Summa pars Col. lib de Arb c. 6. Vinea ex refectione enata vim inutilem habeble summa parte terræ natantibus radicibus.

Superficie della terra.] Summa tellus Plin. l. 34. c. 16. Metallum hoc summa tellure gignitur. 2. Summum terræ corium. Plin. l 33. c. 17.

Superfluità, redundanza, l'astratto di soperchio.] Superfluitas, tatis, fœmin. gen. 1. 3. & 4. b. a. & 5 l Plin. lib. 14. cap. 1. Vites improbo reputatu, pampinorumque superfluitate perlti domini exemplo discursu atria media complent. 2. Luxuries, riei, femin. gen. 3. Luxuria, riæ. Plin. lib. 9. cap. 2. Complura sunt in mari animalia maiora terrestribus, causa euidens humoris luxuria.

Superfluo, vedi soperchio.

Superiore, sustant. che hà sudditi sotto di sè.] Præpositus, positi, 1. l. a. & 3. b. Horat. Turs. in Xauer. lib. 6. cap. 14. Præpositos submissione, charitate, prudentia non secus quàm potestate præstare al ji volebat Xauerius; eorumque quibus præessent, paternè imbecillitatem sustentare, ac molestias depellere, magnopereque ijs auctor erat, vt diligi se quàm metui mallent, omnique ope niterentur, vt eis esse parentum loco. Itaque lenitate potius modestiaque in regendo, quàm auctoritate, imperioque vtercntur.

Superiore, sddiett. quegli che in alcun genere hà superiorità, ò maggioranza.] Superior, & hoc superius, 1. 2. & 3. b. 4. l. in rect. & l. in obliq. Cicer. 1. offic. Rectè præcipere videntur, qui monent, vt quantò superiores sumus, tantò nos geramus submissius.

Chi non vuol hauer superiore.] Superioris impatiens. Quint. l 11. c. 1 Habet mens nostra sublimè quiddam, & erectum, & impatiens superioris.

Superiorità, autorità sopra quelli, che trattano la stessa opra, ò negotio.] Auctoritas, tis. Tursell. in Xauer.

Alla supina, con la faccia volta in sù.] Supinè, apud Sen.

Suppa, vedi zuppa.

Supplica, supplicatione, e memoriale, scrittura, che contien domanda di gratia, ò d'altro al Prencipe.] Libellus, li, masc. gen. 1. b. & 2. l. Sueton. in August. Promiscuis salutationibus admittebat, & plebem, tanta comitate, adeuntium desideria excipiens, vt quemdam ioco corripuerit, quod sic libel um porrigere dubitaret, quasi elephanto stipem. 2. Libellus supplex. Mart. Idem supplicibus vocat libellis. 3. Libellus memorialis. Sueton. in Cæs. cap. 56. Epistolas primùm videtur ad paginas, & formam memorialis libelli conuertisse. 4. Libellus precarius, ex Suet. in Cæs. cap. 56. & Cic. ad Ort.

Supplicare, pregare riuerentemente.] Supplico, plicas, 1. l. 2. b. Cicer. lib. 6. epist. 14. Ego non Cæsari solùm, sed etiam amicis eius omnibus pro te, sicut adhuc feci, libentissimè supplicabo.

Supplicio, e supplitio, pena, ò gastigo che dà la giustitia.] Supplicium, plicij, 1. l. 2. & 3. b. Cicer.

Supplimento.] Supplementum, ti. Cic.

Per supplimento.] In supplementum. Colum. lib. 7. cap. 6.

Supplire.] Suppleo, ples. Cicer. 2. Compleo, es, vel expleo, es. Cic.

Sustituire, mettere vn sustituto.] Substituo, is. Suet. in Cæs c. 76.

Sustitutione, il sustituire.] Substitutio, nis, fœmin. gen. 2. Surrogatio, nis, fœmin. gen. 3. Suffectio, nis, fœm. gen. Calep.

Sustituto, particip.] Substitutus, a, um. Cic.

Sustituto, sust.] Vicarius, rij, mascul. gen. Cicer. lib. 9. epist.

Susurrare.] Susurro, as, aui, atum, 1. b. Martial. 2. Susurror, aris, 1. b. Ter.

Susurro.] Susurrus, ri, 1. b. Cicer. 4. Tuscul. 2. Susurratio, nis, fœmin. gen. 3. b. 4 l. Cæs. ad Cicer. lib. 8.

Susurrone, mormoratore, occulto detrattore.] Susurro, nis, m. g. 1. b. Thes. ling lat.

Sutri, Città.] Sutrium, trij. Thesaur. ling. lat.

Suuero, e souero, arbore di corteccia grossa, e leggiera.] Suber, beris, neut. gen. 1. l. & a. b. Plin. lib. 16. c 8. Suberi minima arbor, glans pessima, rara, cortex tantùm in fructu, præcrassus, ac renascens, atque etiam in denos pedes vndique explanatus, vsus eius anchoralibus maximè nauium, piscantiumque tragulis, & cadorum obturamentis: præterea in hyberno fœminarum calceatu. 2. Corticis arbor. Plin. lib. 16. cap 8. Suberi cortex tantùm in fructu, præcrassus, ac renascens, atque, &c. Quamobrem, non infacetè, Graci corticis arborem appellant. 3. Ilex fœmina. Plin. lib 16. cap. 8. Græci suber, corticis arborem appellant, sunt qui fœminam ilicem vocent: atque vbi non nascitur ilex, pro ea subere vtuntur, in carpentarijs præcipuè fabricis, vt circa Elin, & Lacedæmonem.

Difuuero, addiett.] Subereus, a, um, 1. l. 2. & 3. b. Colum.

Suuero, pesce, il quale dall'asprezza della coda hà il suo nome latino.] Thracurus, curi. Hyppol. Sal. Histor. 53. Piscis adeò aspera est cauda, vt Thracuri nomen iure indutum sit.

T A



TABACCO, Spagn herba Santa Croce, Ital. Il primo nome di tal herba è tratto dall'Isola di Tabacco nell'India, doue nasce in gran copia: il secondo dal Sig. Prospero Santa Croce, il quale di Portogallo la portò in Italia.] Herba nicosiana Cast Durand. in Herbar. 2. Sanctæ Crucis herba. Id. Cast. ibid qui sic ait: Herba, quæ vulgo dicitur, tabacco, à Latinis vocatur herba Sanctæ Crucis, & nicosiana.

Tabarro, manto che gli huomini comunemente portano sopra gli altri vestimenti] Penula, læ, f. l. a b. Quint. l. 6. c. 3. Galba penulam rogatus respondit. Si non pluit non est opus tibi: si pluit, ipse vtar. 2. Sacerna, æ, f. b. Cicer. a Phil.

Tabarro di corame.] Penula scortea, ex Mart. l. 14.

Tabarro di feltro.] Penula gausapina, ex Mart. lib. 14. 2 Gausape, pe, indecl. a. b. Plin. lib. 8. cap. 48. 3. Gausapum, i, 2. b. Ouid lib. 2. de Arte am. 4 Gausapes, is, a b. apud Antiq. 5. Gausapa, pæ, apud eosdem. 6. Gausapina, æ, a. l, a. 3. b. Mart Mensæ, vel Augusto sumere gausapinas.

Tabarro da mulattiere.] Penula mulionia. Cic. pro Sest. Rusticulus non incautus mulioniam penulam arripuit, messoria se corbe contexit.

Tabarro col capuccio, come quello de contadini.] Cuculio, nis, m g Cato c. 2 de Re rust.

Colui che porta il tabarro.] Penulatus, a, um. Cic. pro Mil. 2 Lacernatus, a, um. Iuuen Sat. 1.

Luogo doue si ripone il tabarro.] Penularium, rij, n g. Non. Marc Penularium est quasi theca, & vagina penulæ.

Tabernacolo, cappelletta piccola, doue si conseruano imagini, ò cose sacre.] Tabernaculum, li, ex Cicer. a. de Nat.

Tabernacolo da guerra.] Tabernaculum militare. Cic. de Clar. orat

Tabernacolo del Sacramento.] Aedicula Eucharistica, ex recent. 2. Tabernaculum Eucharisticum, ex recent. 3. Eucharistiæ sedes, vel domicilium. Orland. in ann. Societ.

Taccagnare, ingannare scherzando.] Cauillor, aris, cum Ablat. pers. vel cum Accus. rei. Cicer. 4. de Nat. Deor.

Tacca, taglio piccolo.] Incisura, vel cæsura leuia ex Col. & Plin.

Tacca, macchia.] Macula læ, Cic. de Nat. Deor.

Tacca, per taglia, vedi taglia.

Tacca, vitio, magagna.] Labes, bis, f gen. 1. l. Cic. pro Dom. 2. Macula, æ Id. ibid.

Taccato, pieno di tacche, ò macchie.] Maculosus, a, um. Virg 2. Aen.

Taccagno, truffatore, gatta vecchia, trincato, di mal pelo, astuto.] Veterator, oris, masc. gen. Cicer. lib. 2. de fin.

Tacchia, ò taccheggia, vedi schiggia.

Taccone, pezzo di zoccolo.] Solea resegmen, ex Plin. & Mart.

Tacconare, e rattacconare: rappezzar scarpe con tacconi.] Sarcio, cis, 1 l ex Plaut qui ait: ædes sarcire. 2. Resarcio, cis, t. b. a. l ex Ter. Adel. qui sic ait: Fores effregit? restituentur, discidit vestem? resarcietur.

Tacere, non parlare, star cheto.] Sileo, les, lui, 2 b. Cic. pro Syl. Quum cæteri de nobis silent, non etiam, nos ipsi taceamus. Id. Cic. pro Flac. ea res siletur, vox de quæstura nulla missa est. 2. Taceo, es, cui, citum, 2 b. Cic. 1. de orat. Enunciabo apud homines familiarissimos, quod semper tacui, & tacendum putaui. Id. Cic. 2. Ver. An me taciturum tantis de rebus existimauistis. 3. Silentium habere. Cels. l 8 c. 7. La maxillarum fractura vtique primis diebus habendum silentium. 4 Silentium tenere. Liu 1. ab Vrbe. Albana pubes inermis ab armatis septa, silentium tenet.

Tacere cosa di vergogna.] Obticeo, es, cui, 2. b. Ter. in Eun.

Far tacere.] Silentium imponere, cum Dat. Sueton de Clar. Rhetor.

Tacito, quegli che tace.] Tacitus, ti Cic.

Tacito, quegli che è tacciuto.] Tacitus, a, um. Quia te magne Cato tacitum, aut te Cosse relinquat? Aen lib. 6. cap 841.

Taciturnità, lo star cheto.] Taciturnitas, tis, fœmin. gen. Cic. de Inu Taciturnitas confessionem imitatur. Chi tace consente.

Tacitamente, auuerb. con silentio.] Tacitè 1. 2. b. 3. l Plaut. in Pœn. Matronæ tacito spectent, tacitè rideant. 2. Silentio Cic. 2. Tusc Cum barbaros in arena videris excipientes grauissimas plagas, & ferentes silentio si te fortè dolor aliquis perculerit, exclamabis vt mulier?

Taciturno, che tace, che stà cheto.] Taciturnus, a, um. Hor. l. 2. ep 2

Molto taciturno.] Taciturnissimus, a, um. Plaut. in Curcul.

Alquanto taciturno.] Taciturnulus, a, um. Apul.

Tafano, a. l. animal volatile, maggior dell'ape, e di colore scuro.] Asilus, li, masc gen. 1. b. a. l. Plin. lib. 11. cap. 28. 2. Oestrum, oestri. Sen lib. 8 cap. 59 quem Græci oestrum vocant, pecora peragentem, & totis saltibus dissipantem, asilum nostri vocabant. 3. Tabanus, ni, masc. gen. 2. & 3. b. Var. lib. 2. cap 5 Vaccas æstate tabani concitare solent, & bestiolæ quædam minutæ sub cauda.

Taffetà, tela di seta leggierissima.] Bombycinum, 1. a. l. 3. b. Mart. Femineum lucet sic per bombycina corpus.

Taglia, per tributo, vedi tributo.

Taglia di riscatto.] Redemptionis pretium, ex Plin & Ter. 2. Lytrum, i, græc. ap Amalt. Onom.

Taglia, e con altro nome tacca, legnetto diuiso per lungo in due parti, su quali à riscontro si fanno piccoli tagli, per memoria di ciò, che si dà à credenza.] Tessera, ræ, fœm. gen. a b Plaut. Suam vterque tesseram habet, ratio constat.

Taglia, Fior il tagliare, vedi tagliamento.

Tagliaborse, ladro che per robbare taglia le borse.] Sector zonarius Plaut Trin Mira sunt. Ni illic homo est, aut dormitator, aut sector zonarius. 2. Crumenisecа, secæ, masc gen. 4 b ex Colum lib 2 cap 19 3. Crumenisex, fedis, ex Plin lib. 18. c. 2 4. Manticulator, is, vel manticularius, rij, m g Fest

Tagliacantone, sgherro, vedi sgherro.

Tagliapietre.] Lapicida, æ, m. g. 1 a. b. 3. l Græf. 2. Lapidicida, æ, m g 1. a. 3. b 4 l Calep.

Tagliamento, il tagliare.] Cæsio onis Plin l. 4. 3. Castanea post quinquennium cæsa more salicti recreatur, atque in palum formaca, ferè vsque in alteram cæsionem perennat. 2 Incisio, nis, f g. a. l Col. 3

Tagliamento di borse.] Manticulatio, nis, fœmin. gen. Fest

Tagliar da qualche cosa.] Decido, dis. 1 a. l. Plaut. in Merc. Decide mihi collum si falsum ad te loquar. 2. Deseco, as, a. l. a b. Col 6. de Arb. Truncum si fieri poterit iuxta aliquem nodum ferrula deseeato

Tagliar in due parti.] Dilcindo, dis. T Liu.

Tagliar le borse.] Manticulor, aris, atus, sum, ex Fest.

Tagliare vn bosco.] Siluam succidere, vel excidere. Cicer.

Tagliar con denti.] Dentibus insecare. Auth. ad Her.

Tagliar intorno] Circumcido, dis, 3. l Colum lib 2 Eiusdem spatij corticem circumcide, materiam delibrato. 2. Circumseco, as, 3. b. Colum. lib. 7. cap 5. Tabernaculum

cui subest vermiculus ferro quàm acutissimo circumsecari oportet.

Il tagliare intorno, & in vna parola, circoncisione.] Circumcisura,æ,f g.Plin.l.16.c.40.Circumcisio, nis, f gen. Lactan. l.41.

Tagliar legna.] Ligni,seu lignorum cædem facere. Gel. l.19 c.18.

Tagliare la lingua.] Linguam execare. Cic.

Tagliar la mano.] Manum præcidere. Cicer. 2. de Inuent.

Tagliar via] Exseco,as. Cic.Att.lib 2 Non minus probanda medicina,quæ sanaret vitiosas Reipub. partes, quàm quæ exsecaret.

Tagliar à membro à membro.] Membratim cædere, vel secare. Plin l 9 c 15.

Tagliar in mezzo, ò per mezzo.] Intercido, is, 3 l. Plin. lib. 10. cap 32. Halcyonum nidi ferro intercidi non queunt.

Tagliar minuto.] Minutatim, vel minutim concidere. Cicer.

Tagliar il naso.] Nasum mutilare. T.Liu.l.9.bel.Pun.2.Nasum desecare. Cæs.

Tagliar l'orecchio.] Aurem mutilare. Liu.9.bel.Pun.

Tagliar le penne,ò l'ale.] Pennas,vel alas decidere. Hor. l.2. ep 2.

Tagliar in pezzi.] Concido,dis, 2 l.Cæs.l.2. bel.Gal Magnam multitudinem eorum fugientium conciderunt. 2. Conseco,cas.Varr.l.2 c.59

Tagliar sotto, cioè vicino alla radice.] Succido, dis. Cæs.

Tagliar la speranza.] Spem præcidere. Sen. de Ben.l.2. Aequiore quodam animo ferunt præcidi spem suam, quam trahi.

Tagliar la testa, vedi decapitare.

Tagliar l'vnghie.] Secare, vel resecare vngues Plin.lib. 28 cap 2. Romanis nundinis vngues resecari, religiosum est.

Tagliatura,la cosa tagliata, vedi mozzatura.

Tagliature dell'vnghie.] Vnguium resegmina. Plin.l.28. cap 1.

Tagliature d'herbe.] Crenæ, arum. Calep.

Taglieggiare, cioè metter taglia.] Vectigal imponere. Cicer 2. de leg. Agr. Agro, grande vectigal imponitur.

Tagliente,affilato,e trinciante,addiett.] Acutus,ta,tum, 1.b.2 l. Plaut Epid. Acutum cultrum habeo.

Alquanto,ò poco tagliente.] Subacutus,a,um,1.2.b. 3.l. ex Aul.Gell.l 15. c 30.

Molto tagliente] Peracutus,ta,tum,1 2 b 3.l.Cicer,pro Planc.

Tagliere quadro.] Quadra,æ. Virg 7 Aen.

Tagliere tondo.] Orbis,bis,m g.Calep.

Taglietta, taglia piccola.] Tesserula,læ, fœmin. gen. ex Var

Taglio,ò il filo del coltello,ò simile.] Acies,ei, f.g. Cic.7. Ver. Quòd iam ante aciem securium tuarum, sextique carnificia tui vultum vidisset.

Taglio, tagliatura.] Cæsura,ræ,2 l Plin.l.13.c.43. 2 Incisura,ræ. Col. l.3.

Di taglio, col taglio, auuerbialm. cioè tagliando, come à dire, ferir di taglio.] Cæsim, 1.l. Liu. 2. bel. Pun Hispano punctim magis,quàm cæsim assueto petere hostem.

Taglio della penna.] Crena,næ,f.g Plin.

Taglione, & altrimente contrapasso, come dice il Dante, val similitudine di vendetta, ò pena quando vno è punito,com'egli peccò,riceuendo ciò ch'egli fece ad altri.] Talio,nis,fœmin gen.,1.l.Plin.lib.7 cap.54 In Cornelia familia nemo ante Syllam Dictatorem traditur crematus,idque voluisse, veritum talionem,eruto C Marij cadauere.

Taglione, Seu,grauezza, ò taglia grande, che si mette da Prencipi a' lor vassalli.] Vectigal grande. Cic 2. de leg. Agr.2.Vectigal ingens,vel magnum ex Cic. pro Font.& pro leg Agr.

Metter taglione.] Pecuniam imperare,cum Dat.Cic.

Sottoposto à taglione.] Tributarius,ria,rium. Plin.lib.10. c.1. 2 Stipendiarius, a,um. Cæs. comment.s. 3.Vectigalis,le,o g.Cic.l 3 off.

Tagliuola, laccio da pigliar animali per i piedi.] Pedica, æ,1.2.b.Virg.1 Georg.

Talare,addiett.e dicesi di veste longa fino a' piedi,ò talloni.] Talaris,& hoc talare,1.& 2.l.Cicer.7. Ver.Stetit soleatus Prætor Pop. Rom. cum pallio purpureo tunicaq; talari.

Tal che,di modo che.] Ita vt. 2 Adeò vt.Cic.

Talco, pietra diafana, ò trasparente.] Lapis specularis. Plin l.11. c.14 Multi aluearia è speculari lapide facere, vt apes operantes intus spectarent.

Tale,e cotale, nome relatiuo, che corrisponde à quale.] Talis,& hoc tale,1.l Cicer. de Sen. Senectus semper agit aliquid,& molitur, tale scilicet, quale cuiusque studium in superiore vita fuit.

Tale,con l'articolo, vale colui.] Ille, illa, illud. 2 Is, ea, id. Cic.

Tale, senza l'articolo, vale alcuno.] Aliquis, qua,quod. Cicer.

Tale, cioè questo] Hic,hæc,hoc. Cic.

Tale,cioè simile.] Similis,& hoc le. Cic.

Tale, auuerb. vedi talmente.

Talche,talmente che, di maniera che,si che.] Itaque, 1. & 2.b. Cicer. de Am. Itaque multa ab eo prudenter disputa,multa breuiter, & commodè dicta,memoriæ mandabam.

A tale, cioè à tal termine.] Eò. Cicer. Eò redactæ res erant, vt nulla amplius spes esset. Quint lib.4.cap 10. Res eò recidit. 2.Eò loci. Cicer. pro Sest. Res erat eò loci.

Talmente,tale,e cotale, auuerb. val così.] Taliter, 1 2 3 b. Var.l.1 c.18 Nos debemus imitari alios,taliter,vt faciamus.2 Ita.3 Sic. Cic.

Talentare, verbo, e vale andare à talento, andare à gusto, cioè piacere, aggradire.] Placeo,ces,1 b.Cic.ad Att.l.14. Mecum mihi placebat,illi suum 2.Probor,probaris,1 b. Cic ad Att.l 14 Tibi scripsit, sibi illud,quod mihi placeret,non probari 3.Arrideo,arrides,1.2 l. Cic. ad Att.lib. 13. Inhibere illud tuum, quod valdè mihi arriserat vehementer displicet.

Talento, habilità, facoltà.] Facultas, tis, fœm. gen. Cicer.

Talento, Fior.per voglia, ò desiderio.] Cupiditas, tis. Cicer.

Talento,sorte di moneta.] Talentum,ti,n g Cic.

Talento,habilità,dote.] Dos,tis,fœmin.gen.Suet.in Tit. cap 3.

Talhora,taluolta.] Interdum,Cic de fin.2.Nonnunquam. Ter.in Eun 3 Aliquando. Cic Valerio.

Talia, per l'vna delle nuoue muse.] Thalia, æ, 1 b 2.l. Virgil. ecl.6. Nostra nec erubuit syluas habitare Thalia.

Tallone, la parte del piede trà la noce, e'l calcagno.] Talus,i,m.g Plin.l 20 c.11 Talis tomentibus limus aqu aticus cum oleo subactus mirè prodest.

Di tallone,ouero pertinente à tallone.] Talaris & hoc re. Cic.7. Ver. Prætor populi Rom. stetit soleatus cum pallio purpureo tunicaque talari.

Talpa,animale noto.] Talpa,æ, m. & f gen. Virg.1.Georg. Aut oculis capti fodere cubilia talpæ.

Taluolta,vedi talhora.

Tamarigie, arbore assai noto.] Myrica,cæ, fœmin gen. 1.b.s.l.Diosc.lib 1.cap 99. 2.Tamarix,cis,f g. 1.2.b. 3 l. Id.ibidem.

Tamburello,strumento con sonagli proprio delle donne.] Crusma,atis,n g Mart.l.6.& 71.Edere lasciuos,& bethica crusmata gestus.

Tamburina, sonatrice di tamburo.] Tympanistria, æ, 1 3.l. 2 4.b. græc. Demosth. & Sidon. lib.9. ep. Tympanistria, plastria canit. 2. Tympanizans, tis, fœmin. gen. 1 3 4 l. 2.b. ex Sueton. in August. cap.68. 3 Tympanum pulsans, vel tundens, fœm.g. ex Virg.9. Aen & Ouid 4.Fast.

Tamburino, sonator di tamburo.] Tympanista, stæ, masc.

masc. gen. 1 l. 3 b. græc. Scop. Spic. 2. Tympanotriba, masc. gen. 1 l. 2. 3. 4 b. græc. Plaut. in Truc & Scop. in Spic. 3. Tympanizans, tis, masc gen. 1. 3 l. 2. b. Sueton. in August. cap. 68. Gallo matris Deum tympanizante. 4. Tympanum pulsans, vel tundens, masc. gen ex Virg. 2 Aen. & Ouid 4 Fast. 5. Tympani pulsator, ex Flac. 5. Argon.

Tamburo, strumento di suono militare] Tympanum, ni, n. g. 1. l 2 b. græc Cæs l. 3 de bel. ciuil Pergami in occultis, ac remotis templis, quo præter sacerdotes adire fas non est, quæ græci adyta appellant, tympana sonuerunt.

Sonar il tamburo.] Tympanizo, as, a. 3. l. 2. b. græc. Suet. in Aug. c. 68. Gallo matris Deum tympanizante. 2. Tympanum pulsare Græs Nom. 3. Tympanum tundere. Ouid. 4. Fast. 4. Tympano canere, vel concinere. Cornu. Tac. lib. 21.

Il sonar il tamburo.] Tympani pulsatio, ex Cæs. 3. bel. ciu. & Liu. 5 bel Maced.

Suonata di tamburo.] Tympanismus, mi, m. g. Græc. apud Plutar.

Tambussare, dar delle busse, percuoter bene.] Diuerbero, as, 1 a. l. 3. b. Virg. 5 Aen. 2 Grauem plagam facere, vel infligere. Cic in or. & in Vatinium.

Tana, cauerna, ò nascondiglio di fiere seluaggie.] Specus, cus, m. & f. g. 1. b. Plin. l. 8. c. 36. 2. Spelunca, æ, 1 l. Cic de fin 3. Spelæum, i. 1. 2. l. Virg 10. ecl. 4. Cauerna, æ, 1. b. 2. Aen. 5. Lustrum, i. Id. 3. Georg.

Entrare in tana, & in vna picciola intanarsi.] Abdere se in specum ex Cic & Plin.

Tanai, fiume della Scithia, che diuide l'Asia dall'Europa.] Tanais, is, masc gen. Pomp Mela l. 1. c. 32. Tanais ex Ripheo monte deiectus, adeò præceps ruit, vt cùm vicina flumina tum Mæotis, & Bosphoros, tum Ponti aliqua, brumali rigore durentur, solus æstum hyememque iuxta ferens, idem semper, & sublimia, irritatusque decurrat.

Tanaglia, e tenaglia, strumento di ferro vsato da Ferrari per tenere, e maneggiare il ferro infocato.] Forceps, cipis, m. & f. g 1. l. 2. b. in rect. & b in obl. Plin. lib 7. c. 56. Tegulas inuenit Cynira, Agriopæ filius. & metalla æris, vtrumque in insula Cypro; Item forcipem, marculum, vectem, incudem.

Tanaglia dentellata.] Forceps denticulata. Plin. lib 9. cap. 31. Cancrobios sunt brachia denticulatis forcipibus.

Tanaglia piccola] Forpicula, æ, 2. b. ap. Amalt Onom.

Tanaglia da tormentar l'orecchie.] Otagra, græ, apud Syoel. 2. Forceps auricularia Amalth. Onom.

Tane, colore così detto.] Color rauus. Fest. lib. 16. Raui coloris appellantur, qui sunt inter flauos, & cæsios 2 Color rauidus Col. l. 8. c. 2.

Vn tantino.] Tantulum Cic.

Tantino, cioè molto poco, ò piccolo.] Tantulus, a, um. 2. Tantillus, a, um.

Tanti, e tanti.] Innumerus, a, um.

Tanto, addiett.] Tot. indecl. 2. Tantus, a, um.

Tanto, e quanto.] Iam & quam.

Tanto importa] Tanti interest.

Tante volte.] Toties

Tante volte, cioè spesso.] Sæpè. 2. Sæpissimè.

Tanto pochi.] Tam pauci.

Tapeto, e secondo altri tappeto, specie di panno à opera di più colori. con pelo longo, in vso di coprir tauole, casse, e simili.] Tapes, tis m g. Virg. 9 Aen. 2. Tapete, tis, m. g. Plaut. in Pseud. & Stich. 3 Tapetum, ti, n. g. Plin l 8 c 48. 4. Tapetium, l. Calep Passer.

Tapeto lauorato con figure d'animali.] Tapete belluatum. Plaut. in Pseud.

Tapeto di seta.] Tapete sericum Maff de Iapon. reb. ep lib. 3.

Tapeto che si stende in terra per ornamento.] Catastroma, matis, n. g. Maff. l. 1. ep 2 Finitimis templi gradibus stagnum erat aquæ oudis populorum pedibus abluendis, ne templi catastromata cælesta commaculent 2. Catapetasma, tasmatis, n. g. Pontan. l. 2. c. 4.

Tapezzare, ornare con tapezzaria.] Peripetasmatis ornare, vel conuestire, ex Cic.

Tapezzaria di broccato.] Peripetasma attalicum, n. g. Cic. 6. Ver. 2 Aulæum attalicum. Propert.

Tapezzaria di bruno.] Peristroma pullum. Maff. lib. 8. epist 9.

Tapezzaria di porpora.] Peristroma conchyliatum. Cic. 2. Phil.

Tapezzaria da mura, ò pareti.] Peristroma, matis, neut. gen. Cicer. 2. Phil. 2. Peripetasma, matis, neut. g. Cic. 6. Ver.

Tapinare, tribolare, in neut. cioè viuer in miseria.] Miserè viuere. Plaut. in Aul. Quo cum labore magno, & miserè viueret. 2 Miseris modis victitare. Plaut in Most Me victitare pulchrè, te miseris modis. 3. Aerumnis affectum viuere. Lucr. l. 3.

Tapinello, dimin. di tapino.] Misellus, a, um, 1 b. Cic. Att. l. 3. ep. 23. Ciceronem meum cui nihil misello relinquo præter inuidiam, & ignominiam nominis mei tractare quo ad poteris.

Tapino, misero, infelice.] Miser, a, um, 1. b. Sal in Iug. Parum fidei miseris est 2. Aerumnosus, a, um Cic 4 Tusc. Eos, qui miseros, afflictos, ærumnosos, calamitosos dicere solent 3. Infelix, licis, o. g. Cic 7. Ver. Crux inquam infelici, & ærumnoso comparabat?

Tarantello, salume noto, vedi sorra.

Tarantola, serpentello simile alla lucertola, di più colori.] Stellio, nis. Plin. l. 8. c. 31. Angues modo, & stelliones senectutem exuunt, eamque protinus deuorant, præripientes comitiali morbo remedia.

Tarantola oltramarina.] Stellio transmarinus. Plin. lib. 30. cap. 6. Lumborum dolori medetur stellio transmarinus.

Tarantola velenosa.] Stellio venenatus Col. l. 9. cap. 7. Sic nec venenatus stellio, nec obscœnum scarabæi, vel papilionis genus fauos populantur.

Tarantola, che nuoce mordendo.] Stellio pestiferi morsus. l lin l 8 c. 31.

Tarantola, che non nuoce.] Stellio innoxius. Plin l. 8. c. 31. Theophrastus auctor est, stelliones pestiferi in Græcia morsus, innoxios esse in Sicilia.

Tardamente, tardi, e tardo. auuerb con tardanza.] Serò, 1 l. & 2. b. Cato c. 6. Nihil sero faciendum in agricultura, omnes censent: iterumque suo quæque tempore facienda 2 Tardè 1 & 2 l Cic Att. l. 16 Tardè nauigare esse arbitror, commodiùs quam omninò non nauigare. 3. Cunctanter, 1. 2. l. 3 b. Plin. l. 33 c. 1. Anulos qui primus instituit cunctanter id fecit læuisque manibus, ac latentibus induit, cum si honos securus fuisset, dextra fuit ostentandus.

Più tardamente, più tardi, auuerbialm. comparat.] Serius, 1. l. 2 3. b. Cicer. 3. de orat. Ad mysteria biduo serius veneram. 2. Tardius, 1. l. 2 3. b. Cicer. 4 Tusc. Inter acutos autem, & hebetes interest quòd iogenios, vt æs corinthium in ærugine, sic illi in morbum, & incidunt tardius, & recreantur ocyus, hebetes non item.

Tardamento, e tardanza, tardezza, e tardità: indugiamento, & indugio, Fior. anche indugia, cioè l'indugiare, il tardare, ò ritardare.] Cunctatio, nis, 1 & 2. l. 3. b. Cicer. de Am. Hæc igitur prima lex amicitiæ sanciatur, vt ab amicis honesta petamus, amicorum causa honesta faciamus, occ expectemus quidem dum rogemur, sed studium semper adsit, cunctatio absit. 2. Mora, ræ, 1. l. 2. b. Cicer. Phil. Habet atrocitatis aliquid legatio: vtinam nihil haberet moræ. 3. Tarditas, tatis, 1. 3 l. & 2 b. Cicer. ad Q. Fr. lib. 2 epist 13. Sic ego quoniam in isto homine colendo tam indormiui diu: sæpè re excitante, cursu corrigam tarditatem. 4. Tarditudo, dinis, fœmin. gen. 1 & 3. l. 2. b. Plaut. in Pœn. Podagrosi estis ac vicistis testudinem tarditudine. 5. Tardities, ei, fœmin. gen. 1. 4. l. 2. 3. b. Accius apud Non. Marc Multa amittuntur tarditie, & socordia. 6. Remora, ræ, fœmin. geo. 1. 3. b. 2. l. Lucil. & Plaut. in Trin. spud quos legitur: remoram facere. 7 Retardatio, nis, fœm. gen. 1. 4. b. 2. 3. l. Cicer. 5. Phil. Vnde est adhuc bellum

bellum nisi retardatione, & mora?

Senza tardamento, senza tardanza, ò indugio.] Sine mora. Cæs.a.bel.Gal. 2.Nulla mora 3.Absq;interposita mora,ex Cæs.1.bel.ciuil.4 Abiecta omni cunctatione.

Tardamento di giorno in giorno.] Procrastinatio, nis,f g. 1.a.4.l.3.b.Cic 6.Philipp.cum plerisque in rebus gerendis, tarditas, & procrastinatio odiosa est, tum hoc bellum indiget celeritatis.

Tardante, partic. che tarda.] Cunctans,tis, o.gen. r a.l. Cicer.2.de or.2.Morans,ntis,o gen.1.b. a l. Virg.Georg. 3 Tardans,tis,o gen. 1.a l Cicer.ad Brut. ep 18.& Virg. Aen. 4.Commorans, tis, o.gen. 1.3.l. a.b. Plaut.in Merc. 5.Remorans, tis, o gen. 1.a b.3.l. Plaut. in Asin.

Più tardante, ò indugiante, comparat.] Cunctantior, & hoc tius, 1.a.l. 3 b. Lio.10 bell. Pun. Sicut dubitea certum ingenio cunctaotior fuerat, an quia ita bello proprio, quod cum gerebatur aptum erat, sic nihil certus est, quàm vnum hominem nobis cunctando rem restitoisse.

Taedanza, vedi tardamento.

Tardanza grande.] Cunctatio moratoria. Vlpian. D. lib.26.

Tardare, indugiare, in att. val trattenere, intertenere, o ritardare.] Moror,aris,1 b.Cicer lib.2. epist.16. Curtius noster dibaphum cogitat, sed eum infector moratur, 2.Demoror,aris,1.l a b. Colum. lib 3.cap.2 3.Remoror,aris,1.a.b.Cicer.pro lege Man.Pompeium hęres, quæ cæteros remorari solent non retardarunt. 4 Commoror, aris, 1.l a b. Plaut. in Merc 5.Tardo, das, 1.l. Cicer. de Clar. M. Glabrionem socors ipsius natura, negligensque tardauerat. 6 Retardo, das, 1.b. 2.l. Cicer. pro lege Mao. Medeam prædicant in fuga fratris sui membra in ijs locis, qua se parens persequeretur, dissipauisse, vt eorum collectio dispersa, mœrorque patruus, celeritatem persequendi retardaret. 7. Teneo, nes. 1.2.b. Cicer. lib.16. epist.19. De Aufidiano nomine nihil, te hortor, scio tibi curæ esse, sed confice; ob eam rem moratis, accipio causam si te id non tenet aduola. 8. Detineo, nes, 1.l. a.b Ter. in Eun. act.2. sc.2 Detineo te fortasse: tu profectus aliò fueras. 9.Moram facere, cum Dat. Liu.1 bel Pun. Neque omnia emebat, aut eblandiebatur, sed cum flagitijs adhibebat, periculosumque, & viris, & parentibus erat, moram libidini regiæ fecisse. 10. Moram creare, cum Dat. Plaut. in Pseud. Tibi moram dictis cras. 11. Moram afferre, cum Dat. Cicer. ad Att. Multa mihi moram afferunt. 13.Moram inferre, cum Dat. Cicer.1. de Inu. Ne si diutius in hoc constiterimus. morsam atque impedimentum reliquis præceptis intulisse videamur. 14 Moram inijcere, cum Dat. Cicer. pro Cæc. Sperarunt, se iniecturos vobis causam deliberandi, & iudicandi, moram, ac religionem. 15. Moram nectere, cum Dat. Corn. Tac. lib 12. Annal. 1 b. Tarditatem afferre, cum Dat. Cicer. 5. Philipp. Legatio moram, & tarditatem afferret bello. 16. Cunctationem inijcere, cum Dat Liu. 5. bel. Maced. In concilio omnium ad bellum ex templo capessendum inclinatæ sententiæ erant: literæ T. Quintij cunctationem iniecerunt. 18. Retineo,es,1 a.3.b. Cic.ad Att.l.13. Quare,nisi iam profecti sont retinebis homines. 19 Remoram facere, cum Dat. Plaut. in Trin Quæ in rebus multis obstant odiosæque sunt remoramque faciunt rei priuatæ, & publicæ.

Tardare, indugiare, in neutr.] Cunctor,aris. Cæs 1.bel. ciuil.2.Moror,aris,1.b Cicer. 3.de orat 3.Demoror,aris, 1.l. a b. Lact.l.4. 4 Immoror,aris,a.b.Quint.l.5 cap 16. 5.Moram ducere. Id.l.4.c.2.6 Moram facere Cic.ad Att. l.16. 7.Moram trahere.Ouid 9 Met.8.Cuncto,as. Plaut. Asin.

Tardato, partic. ritardato, trattenuto.] Retardatus a a,um,1.b. Sueton in Oth. 2.Tardatus,a,um. Virg.5.Aen.

Tardatore, indugiatore, colui che tarda ò indugia.] Cunctator,ris 1.2.l. 3.b.in rect.& l.in obl. L in 6. ab Vrb. qui ait:hominem cunctatorem ex acerrimo bellatore factum 2 Morator,ris,1.b.2.l. 3.b. in rect,& l.in obl,ex Liu.2.ab Vrb qui ait:hominem publici commodi moratorem.

Tardetto, ò tardicello, addiett. dimin. vn poco tardo, alquanto tardo] Tardiusculus,a,um, 4 b. Terent. Heaut. Cliniæ seruus,est tardiusculus.

Tardezza, vedi tardamento.

Tardi,e tardo,auuerb.dopò al tempo debito,fuor d'hora.] Sero,1 l a.com Cic. de Clar. Eloquentia serò prodijt in lucem.2.Tardè 2.l. Cic. pro Mil. Videte nunc hominem egredientem è villa subito: cur vesperi: quid necesse tarde?

Più tardi,comparat.] Serius,1 l. Cicer de or.Ad mysteria biduò serius veneram. 2.Tardius. Cic.ad Att.l.4.ep 13. Vestoriua me per litteram facit certiorem,te Roma profectum esse tardius,quam dixeras,quod minus valuisses.

Alquanto tardi,ouer vn pò tardi.] Tardiusculè,1.3.l.2.4 b. ex Cic.l 16 ep.1 cuius est meliusculè.

Tardissimamente,superlat.sommamente tardi.] Serissimè, 1.a 4.l.3 b.Plin l.15 c.17 2.Tardissimè,1.2.4 l. 3.b.Plin. l.18.c.7 Fruges quædam quatuor,aut quinque tardissimè diebus florere incipiunt: toti demque,aut paulò pluribus deflorescunt,hordea verò quum tardissimè,septem.

Tardissimo,e tardiuissimo superl.sommamente tardo.] Serissimus,a,um,1 a,l.3.b Plin.l 15.cap.15.Patriæ nomina habent pira serissima omnium Amerina. 2.Tardissimus, a,um,1.a.l. 3.b.Plaut.in Pœn Nequicquam hos patronos mihi elegi loripedes tardissimos.

Tardità, vedi tardamento.

Tardiuissimo, vedi tardissimo.

Tardiuo,tardo,e serotino,addiett. dicesi de polli, ò frutti, che vengono più tardi degli altri.] Serotinum, a, um,r. 2 l 3.b.Col.l.8. c 5. Summouendi sunt serotini pulli,qui à solstitio nati, capere iustum incrementum non potuerunt 2 Serus,a,um,1.l.Col lib.de Arb.cap.21.Si voles ficum quamuis non natura, seram facere, quum grossuli minuti erunt fructu decutito. iterùm alterum edet fructum,& in hyemem seram differet maturitatem. 3.Tardus,da,dum,ex Plin.l.16.c.27.

Più tardiuo,compar.] Serior,& hoc rius,1.l.a b.Colum.l.2. c.10.& Plin. l 15 cap 15. 2.Tardior, & hoc dius,1.l.a.b. Plin.l.16.c.27. Siluestriora omnia tardiora.

Tardo,addiett lento,e che indugia.] Serus,a,um, 1.l. Sen. l.1. ep. Sera parsimonia in fundo est, non enim tantum minimum in imo,sed pessimum remanet. 2.Tardus,da, dum, 1.l. Plaut. Merc.Homo nimis tardus est aduersus animi mei sententiam.

Tardo addiett.cioè tardiuo,vedi tardiuo.

Tardo,auuerb.vedi tardi.

Tardo nel caminare.] Tardigradus,da,dum,1 l. 2.3 b. Pacuuius apud Cic.2.de Diu.Quadrupes tardigrada,agrestis,humilis,aspera,&c.2.Tardipes,dis,o g 1.l. a b. Col. l.10 Catul.epist.34 3.Incessu tardus,a,um.Plin.l.7.c.16. Inuenimus in monumentis Salaminæ Euthimenis filium in tria cubita triennio adoleuisse incessu tardum, sensu hebetem,& iam puberem factum voce robusta absumptum contractione membrorum subita,triennio circumacto.

Tardo nel parlare.] Tardiloquus,qua quum,1.l.2.3.b.Sen. l.5 ep.40.Summa ergo summarum hæc erit tardiloquum te esse iubeo.

Tardo ad ingiuriare.] Ad iniuriam tardus,da,dum. Cic.1. off. Est vlciscendi, & puniendi modus: atque haud scio an satis sit eum,qui lacessierit, iniuriæ suæ pœnitere,vt, & ipse nequid tale posthac committat, & cæteri sint ad iniuriam tardiores.

Più tardo, addiett cioè più lento,e che più indugia.] Serior,& hoc rius. Colum lib.2. cap.10. 2.Tardior,& hoc dius. Cicer. pro Cæc. Quo debitum maius, eò pœna est tardior.

Più tardo,addiett.cioè più tardiuo, vedi più tardiuo.

Diuenir tardo.] Tardesco,scis.1.a l. Lucret.l.3.Consequitur grauitas membrorum, præpediuntur crura vacillanti,tardescit lingua,madet mens.

Targa, strumento militare.] Pelta,æ. Liu. 8 bel. Pun. 2.Parma,mæ, fœm.gen. Virg. lib.11. 3.Scutum Amazonium. Non.

Armato di targa.] Peltatus, a, um. Liu.8. bel. Pun.

2.Parmatus, a, um. Id 4 ab Vrbe.

Targhetta, targoncino, diminut.] Parmula, æ. Hor. 2. carm. od. 7.

Tarlare, Sen intarlare, Fint. cioè toderfi, e consumarsi dal tarlo.] Carie infestari. Colum. l.11 c.2. Omnis materia in ædificia succidi debet Luna decrescente, ab vicesima vsque ad tricesimam, quia sic cæsa iudicatur carie non infestari. 2. Cariem sentire. Plin lib.16 c.39 Cedri oleo peruncta materies, nec tineam, nec cariem sentit. 3. Cariem trahere. Plin. l.23 c.1. Patres familias ætatem ademere his, quæ per se cariem trahere. 4 Cariem recipere. Col. l.3 c.2.

Tarlato, roficato dal tarlo.] Cariosus, a, um. Col l 8 c.2 Os quod vitiatum est primo ferè pingue fit, deinde, vel oigrum, vel cariosum.

Tarlo, vermicello, che si genera nel legno, e lo rode.] Cariles, ei, f.g. Plin. 2. Teredo, dinis, f g. t. 1.b a l. Plin. l.11. c.2 Natura quas teredioi ad perforanda robora cum sono teste dentes affixit, potissimumque è ligno cibatum fecit?

Tarma, e tignola, verme che rode le vesti.] Blatta, æ. Hor. 1.ser. Sat.3. 2. Tinea, æ Idem Ibidem.

Tarmare, neutt Sen. esser guasto dalle tarme.] Tineam sentire, vel trahere, vel recipere, ex Plin & Colum. 2. Tinea infestari, ex Col. l.11. c.2.

Tarmato, addiett.] Tineosus, sa, sum. Colum. lib.9. cap.17.

Tarsia, 1.b. lauoro di minuti pezzuoli di legname di più colori, commessi insieme in altro legname.] Opus segmentatum. Turs. Lauret. histor. lib.2. cap.7 A Leone X. bina Lauretani templi sacraria circundatis segmentato opere armarijs adornata sont. 2. Opus tessellatum, ex Vitr. lib.7. cuius est 1 pauimenta tessellata.

Lauorare da tarsia.] Segmentariam factitate, ex Plaut. 2. Opus facere segmentatum, ex Turs.

Colui che lauora di tarsia.] Segmentatius, rij, m.gen. Thesaurus ling. lat.

Tartagliare, vedi balbettare.

Dire qualche cosa tartagliando.] Aliquid balbutire. Cic. 4. Acad. Stoicus ille per pauca balbutit.

Tartaglione, vedi balbo.

Tartareo, infernale.] Tartareus, a, um, a.b. Virg. 7. Aen.

Tartaresco, nome poss. di Tartaria, ò di Tartaro.] Scithicus, a, um, 1.a.b. Cic.5. Tusc. 2. Scythicus, a, um, t b. Virg. l 3 Georg.

Tartaria, 3.l. paese, ò regione settentrionale] Scythia, æ, f. 2.b dicta est à Scytha Hercul is filio, vt ait Herod. Ouid. ep.12. Hic Ephyren bimarem, Scythiam tenet ille niuosam.

Tartaria dell'Asia.] Scythia Asiatica, ex Iust. l.2.

Tartaria dell'Europa.] Scythia Europea, ex Pomp. Mel l 2.

Tartaria neuosa, cioè soggetta à neue.] Scythia niuosa. Ouid. ep 12.

Tartara, donna di Tartaria.] Scythis, dis, 1.2 b. Ouid. 15. Metam. Exercere artes Scytides memorantur easdem.

Tartaro, huomo di Tartaria.] Scytha, æ, 1.b. Pomp. Mela lib.2. cap 1. Hominum primi sunt Scythæ, Scytharumque queis singuli oculi esse dicuntur. 2. Scythes, æ. Cic.5 Tusc. Scythes Anacharsis potuit pro nihilo pecuniam ducere, nostrates philosophi facere non potuerunt.

Tartaro Asiatico.] Scythes Asiathicus, ex Cic.

Tartaro Europeo.] Scythes Europeus, ex Cicer. ex Maff.

Tartaro vagabondo, cioè che non hà stanza ferma.] Scytha vagus Sen. in Ira. 2. Scytha profugus. Hor. 4. car. od. 15.

Tartaro, gromma, che fà il vino dentro la botte.] Tartarum, tartari, apud Amalth Onomast.

Tartaro, sorte di pomice da ornar fontane] Pumex fontalis ex Plaut & Plin.

Tartaruca, e tartuca, Sen. testuggine, Fior. animal noto di terra, e d'acqua.] Testudo, dinis, fœmin. gen. 1.2.l. Plin. l 9 c 10 Testudines tantæ magnitudinis Indicum mare emittit, vt si singularum superficie habitabiles casas integant, atque inter insulas rubri præcipuè maris, his nauigent.

Tartaruca d'acqua.] Testudo aquatilis, ex Cic. 2. de Natur. cuius est aquatilis bestia.

Tartaruca cornuta, che hà le corna.] Testudo cornigera, vel cornuta. Plin lib 9 c.10. Troglodytæ cornigeras habent testudines, annexis cornibus, sed mobilibus, quorum in natando remigio se adiuuant.

Tartaruca che viue nel fango.] Testudo lutaria Plin. l 32. c.4. Testudines lutariæ sunt quæ in cœno, & paludibus viuunt.

Tartaruca fiumale.] Testudo fluuiatilis. Plin. lib 32. cap 4.

Tartaruca marina.] Testudo pelagica, vel marina. Plin. l. 22.

Tartaruca palustre.] Testudo palustris. Plin. lib. 32. cap.4

Tartaruca terrestre.] Testudo terrestris. Plin. lib 32. cap.4. Testudinum terrestrium sanguis claritatem visus facit. 2 Testudo chersina Plin. l 9 cap.10 Sunt, & terrestres testudines quæ ob id, chersinæ vocantur roscido humore viuentes.

Di tartaruca, ò testuggine.] Testudineus, a, um. Plaut. in Amphit. Siue grallatorius, siue testudineus fuerit gradus.

Tartuffolo, ouero tartuffo, frutto assai noto, il quale nasce sotterra.] Tuber, ris, neut. gen. 1 1 & a.b. Diosc. l 2. c.1 30. Tuberum rotundæ radices sunt sine caule, sine folijs, flauescentes. Verè fodiuntur & cruda, & cocta eduntur. 3. Terræ callum. Plin lib.19. cap 2. Tubera ipsa terræ non cohærent, cortice etiam includuntur, vt plsnè nec terram esse possimus dicere, nec aliud, quàm terræ callum. 3. Terræ tuber, ex Plin. lib.19. cap.2. 4. Terræ tumor, ex Lexicogr.

Tartuffolo arenoso.] Tuber arenosum. Plin. l.19. c.2. Duo tuberum genera, arenosa dentibus inimica, altera sincera.

Tartuffo rosso.] Tuber rufum, Plin. lib.19. cap 2. Tubera distinguuntur, & colore rufo, nigroque, & intus candido.

Tartuffolo d'vna libra.] Tuber librale. Plin. lib. 19. cap. 2.

Tasca, ouero scarsella.] Crumena, næ, 1.b a.l. Hor. 1. ep.2. Pera, ræ, 1.l. Mart. l.14.

Tasca di viaggio.] Pera viatoria, apud Thes. ling. latin.

Taschetta, diminut. di tasca.] Perula, æ, 1.l. 2.b. Sen. epist.91.

Tassa.] Descriptio, nis, fœmin. gen. Cicer. pro Flac. Flauius descripsit pecuniam ad Pompeij rationem, quæ fuit accommodata L. Syllæ descriptioni. 2. Aestimatio, nis. Id. 3. de fin.

Tassare, mettere il prezzo.] Taxo, as. Plin. l.7. c.1. 2. Aestimo, as Cic. in Verr.

Tassare per tacciare, ò biasimare.] Taxo, as. Plin. lib.15. cap.15.

Tassato.] Aestimatus, a, um, ex Cic. cit. 2 Taxatus, a, um, ex Plin cit.

Tassatore.] Aestimator, ris, m.g. ex Cic de fin.

Tasseto, selua, ò bosco di tassi.] Sylua taxea. Stat. 3. Syl 5.

Tasso, tasso arbore noto.] Taxus, xi, fœmin gen 1.l. Plin. l 16. c. 10 Taxum Sestiuafmilacem à Græcia vocari dixit: & esse in Arcadia tam præsentis veneni, vt qui obdormiant sub ea cibumque capiant, moriantur: sunt qui taxica hinc appellata dicant venena, quæ nunc toxica dicimus, quibus sagittæ tinguntur. 3. Smilax, smilacis, fœm, gen. 1.l. a b in obliq. Diosc. l 4. cap 75. Smilax à Græcia, taxus à latinis appellatur arbor abietis magnitudine.

Tasso d'Italia.] Taxus Italica. Diosc l 4 c.75. Auiculæ quæ Italicæ taxi baccas deuorant denigrantur: Et qui ederint easdem homines profluuio corripiuntur.

Taſſo che fà le coccole] Taxus baccifera. Plin.l.16.c.10. Similis etiam num his aſpectu eſt taxus, minus virens gracilisque,& triſtis,ac dira,nullo ſucco, ex omnibus ſola baccifera

Taſſo,animal ſonnacchioſo, ed auido del mele, il qual è di due ragioni, vno ſi noma taſſo cane, ò canino, e non ſi mangia, e l'altro s'appella taſſo porco, ò porcino e ſi mangia.] Melis,litis,fœm gen Var.l.3.c.12. Septa è macerijs tectorio tecta ſint, ne felis, aut melis intrare poſſit.

Taſſo barbaſſo, & anche verbaſco pianta nota.] Verbàſcum,ſci,n g Dioſc.l 4.c 99.

Di taſſo,addiett.] Taxeus,ea,eum. Stat.5.Syl 1.Taxicus,ca, cum,a b.Plin.l 16 cap.10 Sunt qui & taxica,è taxico appellata putent venena,quæ nunc toxica dicimus, quibus ſagittæ tinguntur.

Taſta, viluppetto di fila di panno lino da mettere nelle ferite,ò piaghe.] Linamentum, ti, 1.2.3.l. Corn.Celſ. l.7 c 25.& l 8 cap.9. 2.Turunda,æ.Cat.89 3.Semniſcus, ſci græc. apud Celſum ſupracit. 4.Pannus,ni.Col. lib.6. cap 12.

Taſtare, e toccare leggiermente per conoſcer la qualità della coſa.] Tento,tas. Colum.lib.2. 2.Palpo,pas.Plaut. in Amph.

Taſtar bene] Pertento,ta. Liu.2 ab Vrb.Ambientes nobilium adoleſcentium animos pertentabant.

Taſtare, prouare.] Periculum facere, cum Genit. Ter. in Eun.

Coſa che ſi puol taſtare.] Sub tactum cadens.Cic.

Taſti, ò piroli d'iſtrumento muſicale.] Verticuli,orum, m g.& num plur Cæl.l.9.

Taſto,proua.]Specimen,is,n g.1 2.b Cic.

Taſto,iſtrumento da Chirugico]Specillum,i, n.gen. Cic. 3.de Nat.Aeſculapiorum tertius Apollinis, quem Arcades colunt,qui ſpecillum primus inueniſſe, primuſque vulnus dicitur obligauiſſe.

Tatto,vno de 5 ſenſi del corpo.] Tactus,us, m g. Cic,2. de Nat.Tactus autem toto corpore æquabiliter fuſus eſt, vt omnes ictus,omneſque nimios, & frigoris,& caloris appulſus ſentire poſſimus. Plin.l.10. c 69 Ex ſenſibus ante cęteris homini tactus, deinde guſtus reliquis ſuperatur à multis.2.Tangendi ſenſus,ex Cic de ſomn.cuius eſt: audiendi ſenſus. 3.Tactus ſenſus,ex Plin. l.10. c.71. Tactus ſenſus omnibus eſt, etiam quibus nullus alius, nam & oſtreis,& terreſtribus vermibus quoque.

Tauerna,oſteria,vedi oſteria.

Tauernaio, hoſte, vedi oſte.

Coſa pertinente à tauerne,o oſtarie.]Cauponarius, a,um, 1.2.3.l.4 b ex Sipont.in Mart.cuius eſt: ars cauponaria. 3.Cauponius, a,um Iuſt.l.1.

Tauola, menſa doue ſi magna, vedi menſa

Tauola baſſa.] Menſa humilis.Maff.in S.Ignat.

Tauola piccola, vedi menſetta,

Tauola d'vn piede, ſoſtenuta da vn piè ſolo.]Monopodium,dij,n.g Liu.l.9.bel Maced.

Tauola con tre piedi.] Menſa tripes. Horat. 1. ſerm. Sat.3.

A tauola,ò menſa mentre ſi mangia.] In epulis. Cic.Tuſc. 2 Apud menſam Gel l 2 c.22.

Portare,ò mettere in tauola il poſpaſto.] Menſam ſecundam inferre: Plin l.9 c.31.

Sedere à tauola.] Accumbo, bis. 2.Conſiſtere ad menſam. Cic.in Tuſc.

Far tauola comune, cioè mangiare inſieme.] Conuiuo, uis, 1 2.l. Plaut. in Amphi. 2 Conuiuor, aris, 1 2.l. Ter. Heaut.

Tauola, ouer'aſſe, parte d'arbore ſegata per lungo, di varia groſſezza.) Aſſis,ſis,maſc.gen Plin. lib 36.cap 25. 2.Aſſer,aſſeris, maſcul gen.Plin. Quernis aſſeribus contabulare pauimenta oportet. 3 Axis,axis, maſc & fœm g. Vitruu. lib.7. cap 1. In contignationibus danda eſt opera ne axes eſculini quernis commiſceantur. 4. Aſſamentum,ti,neut gen Plin lib.16.cap.4 Rigorem fortiſſimè ſeruat vlmus: ob id cardinibus, aſſamentiſque portarum veliſſima quoniam minimè torquetur 5.Tabula,læ, 1 2.b Cic.Att.Hac vna ne ex hoc naufragio tabula delectat. Idem Cic. in off. tabulam de naufragio ſtultus arripuit.

Tauola d'abeto.] Axis abiegna, ex Pallad. & Colum.

Tauola d'arcipreſſo.] Tabula cupreſſina, ex Cicer. & Colum.

Tauola d'albuccio.] Tabula populnea, ex Cicer. & Colum.

Tauola di bronzo.] Tabula ænea. Cic.

Tauola di caſtagno.] Tabula caſtanica, ex Lexicographia.

Tauola di noce] Tabula nucea,ex Plin.l.16.c.39. 2.Tabula caryna,ex Plin.l.23.c.4.

Tauola d'olmo.] Tabula vlmea, ex Plin. lib. 16. cap 39.

Tauola d'ontano.] Tabula alnea ex Vitr.

Tauola di pino.] Tabula pinea,ex Plin l.16.c.39

Tauola di rouere.] Tabula roborea. Gel l.2. c.20. 2.Tabula robuſtea,ex Var.l.1.de Re ruſt.c.30.

Tauola da giuocare.] Tabula luſoria, ex Plin. lib 37. cap.2.

Tauola da dormire, ò da letto.] Tabula dormitoria, ex Plin ep 41.

Tauola da ſtudiare.] Tabula literaria,vel muſæa,ex Cic. 3. off & Plin l.9.c.8

Tauolacciaro, colui che fà i tauolacci.] Clypeorum ligneorum artifex, vel opifex,ex Cic.& Liu.

Tauolaccio, targa, ò ſcudo di legno.] Clypeus ligneus, ex Cic.

Tauolato, addiett. fatto di tauole, ò coperto di tauole.] Tabulatus,a,um. Plin.l.2. ep.17. 2 Contabulatus,a,um Liu.4.bel.Pun.

Tauolato,ſuſt cioè parete, ò pauimento di tauole] Tabulatum,ti. Cæſ 6.bell Gall.in Extremo ponte Turrim tabulatorum quatuor conſtituit.

Tauolella tauoletta,dimin di tauola per aſſe] Aſſerculus, i, 3 b Col.l 12 c.50. 2.Aſſula, æ, 2.b. Plaut in Mercat.3, Tabella,æ,1 b.Cic.l.7.ep 24

Tauoletta d'A. b. c.] Tabella elementaria, ex Cicer. & Sen.

Tauoliere, tauoletta con ſegni intarſiati, ò dipinti, per giocar à tauole] Alueus luſorius. Plin lib. 37. cap.2.Cn. Pomp.tertio triumpho, quem die natalis ſui egit tranſtulit alueum luſorium è gemmis duabus latum pedes tres, longum pedes quatuor. 2.Abacus,ci,m.gen.ex Macrob & Plin. 3 Tabula luſoria. Plin l.36.c.2. 4 Fritillus, i,1 b Iuuen. Sat.14.

Tauoliereto,diminut. tauoliere piccolo.] Alueolus luſorius,ex Cicer.5. de fin.qui ait.Etiam Inertiſſimi homines neſcio qua ſingulari nequitia præditi, tamen cùm re nulla impediuntur neceſſaria,aut alueolum poſcunt,aut quærunt quempiam ludum, aut ſermonem aliquem requirunt.2.Abaculus,li,ex Macrob.& Plin. 3. Tabella luſoria,ex Plin. & Cic.

Tauolino,tauola piccola.] Menſula,læ.Plaut Moſt.

Tauolino da ſcriuere.] Menſula ſcriptoria, ex Plaut. & Celſ

Tauolino da ſtudiare.] Menſula literaria, vel muſæa, ex Plaut. & Lucr.

Tauro,e Toro,animal noto.] Taurus,ri. Virg 6.Aen.

Tauro.e toro,vno de ſegni del Zodiaco] Taurus,ri. Plin. l.17.c.24. 2.Taurus cœleſtis ex Suet.in Aug c.80. 3.Tauri ſignum, ex Plin.

Tazza,vaſo da bere.] Crater,ris, maſcul gen. vel cratera, ræ.fœmin.gen.1 l.Val Max lib.1. cap 2 Excepta in freto eſt à ciuibus piraticam exercentibus, magni ponderis aurea cratera. 2.Poculum, li, neut.g Plaut 3 Potorium, rij,n g.Plin l.33. c.10.Ptolæmeus,vt Varro tradit,mille conuiuas totidem aureis potorijs mutante, vaſa cum ferculis ſignauit 4 Scyphus,phi. Cicer. ep.5 Trulla,læ. Var.4.ling lat.

Tazza alquanto maggiore della ciotola, col piede,ma di forma più piatta per diuerſi vſi.] Patera, æ, 1.2 b. Var. 4.de ling. In poculis erant pateræ, eò quòd pateant,latinè ita dictæ.

Tazza intagliata, ò lauorata in forma di felce.] Patera

filica-

filicata Cic. & Festus, & Thesaurus lin. lat.

Tazzetta, diminut. tazza piccola.] Pocillum, li, 1.2.l. Plaut. in Asin.

T E

TEatrale, addiett. di teatro.] Theatralis, & hoc trale. Cicer. pro Sest. 2. Theatricus, ca, cum ea Arist. in Pol.

Teatralmente, auuerb. à modo di teatro.] Theatraliter, ex Lea lcrgr 2. Theatricè, ea Greg

Teatretto, diminut. teatro piccolo.] Theatridium, dij, 2.l. 3.b. Varro de Re rust. lib. 3. cap. 5. 2. Theatrum pusillum Vitr. lib. 5. cap 73. 3. Theatrum minusculum. Vitr. l 7 c 5.

Teatrico, addiett. di teatrale.

Teatro, edificio ritondo, doue si rappresentano gli spettacoli.] Theatrum, tri Plin. l. ca. c. 51.

Teatro di legno.] Theatrum ligneum, seu è ligno. Plin. lib. 36. c. 15.

Teatro di marmo] Theatrum marmoreum, seu è marmore. Ouid. 2. Amor. el. 7.

Teatro grande, ouer teatrone.] Theatrum amplum. Plin. l. 36. c. 15 Cic. l 15. ep. 28

Teatro di Pompeo.] Theatrum Pompeianum. Sueton. in Claud. cap. 21. Ludos dedicationis Pompeiani theatri, quod ambustum restituerat, è tribunali posito in orchestra commisit.

Teatro ritondo, cioè amfiteatro.] Amphitheatrum, tri, neut gen. 2.b. 4 l. Matth Rad. in Mart. de Amphitr. cap. 5. Amphitheatrum non erat ex omni parte perfectè rotundum, sed oblonga rotunditate claudebatur. Theatrum enim hemicycli formam habebat, sic, vt diametri quarta pars ad hemicyclum accederet: hinc Amphitheatrum oblongum, & ouata figura, ex duobus nempè theatris conflatum. 2. Theatrum vtrinque structum Ouid Metamorph. si quando luce vagantem noctis autem cernunt: structoque vtrioque theatro.

Teatro ritondo di pietra.] Amphitheatrum lapideum. Matth Rad. in Mart. de Amphith c 6.

Di teatro ritondo, ouero amfiteatrale, addiett.] Amphitheatralis, & hoc trale, 2. 3.b. 4 & 5 l. Plin lib. 11. cap 24. Araneli lacertarum catulos venantur: hos primum tela inuoluentes, & tunc demum labra vtraque morsu apprehendentes amphitheatrali spectaculo, quum contigit 2. Amphitheatricus, a, um, 3 4. l 2. 3 5.b. Plin. lib 13. cap. 12. Charta hieratica appellabatur antiquitus, religiosis tantum voluminibus dicata, quæ ab adulatione, Augusti nomen accepit, sicut secunda, Liuiæ, à coniuge eius. Ita descendit hieratica in tertium nomen. Proximum amphitheatricè datum fuerat à confecturæ loco.

A foggia, ò modo di teatro ritondo, ouero di amfiteatro] Amphitheatricè, 1. & 4. l. a 3.b. ea Greg. 2 Amphitheatraliter ex Scop.

Teco, e con teco, e con esso teco, cioè con te.] Tecum, 3. l. Cicer in orat. Ex eo est mecum, & tecum, non cum me, & te, vt esset simile illis nobiscum, & vobiscum.

Tedesco, Alemano, Germano, naturale, ò natio d'Alemagna, ò Germania.] Alemanus, na, num. Sidonius. Rhenumque ferox Aleman bibebas. 2 Germanus, na, num. 3. Teuton, nis, m g 4. Teutonicus, ca, cum 5. Teutonus, na, num. Lucan. lib 9. Tibi terga dedisset Cantaber exiguus, aut longis Teutonus armis Valer. Max. lib. 6. cap. 1. Teutonicorum coniuges Marium victorem orarunt, vt ab eo Virginibus Vestalibus dono mitterentur, affirmantes æque se, atque illas virilis concubitus expertes futuras.

Da Tedesco, ouer di Tedesco.] Teutonicus, ca, cum, 5. l. 2 b. Val Max. l 6 c. 1. Si, viri mulierum virtutem imitari voluissent, incerta Teutonicæ victoriæ trophea reddidissent.

Mezzo Tedesco.] Semigermanus, na, num. Liu. lib 1 bel Pun.

Tediare, ed attediare, cagionar tedio.] Tædium facere. Liu. 4 ab Vrb. Priore anno per indignissimos ex plebeis candidatos omnium etiam dignorum tædium fecerunt. 2. Tædium adducere Plin. lib 30. cap 15. ebriosis oua, noctu per triduum data in vino tædium eius adducunt. 3 Tædium afferre. Plin lib. 15. cap 1 4. Tædium parere Quint. lib 2 cap 5. Sit præceptor in laudandis discipulorum dictionibus, nec malignus, nec effusus: quia res altera tædium laboris, altera securitatem parit. 5. Tædio afficere, cum Accusat. person pat. ex Liu. 4. ab Vrb. & Cicer. lib. 2. epist. 12. 6. Tædio esse, cum Dat. pers pat.

Tediarsi, ed attediarsi, sentir tedio.] Tædet, bat. Liu 3. ab Vrb. dum nec nobis imperij, nec vobis libertatis est modus: dum tædet vos patritiorum, nos plebeiorum magistratuum, sustulere illi animos. 3. Tædium capere, cum Accusat rei pat. Liu 8. ab Vrb. Quoniam ipsos belli culpa sua contracti, tædium cœpit, amicitia de integro reconcilietur. 3. Tædium capere, cum Nomin. rei. pat. Ouid 9. Metam. nec tædis capta illa mei capiam dum spiritus iste manebit. 4 Tædio capi, ex Liu. lib 4 & Cicer de orat. 5 Tædio afficior, ex Liu. lib. 4 & Cicer. pro Cec.

Tediarsi molto.] Distædet, debat, duit, vel distæsum est. Plaut Amph. Tui me non distædet. Ter. in Phorm. Demipho te appello; nam mecum hoc ipso distædet loqui. 2. Pertædet, debat, duit, vel pertæsum est. Gel. lib. 15. cap 20 Euripidea, mulieres ferè omnes in maiorem modum exosus fuisse dicitur, siue quod natura abhorruit à mulierum cœtu, siue quod earum matrimonij pertædebat. 3. Pertædescit, pertædescebat. Cato c. 156. Id facito continuo quotidie mane. Nolito multum dare ne pertædescat. 4 Pertædeo, tædes, tædui. Gel. lib. 1 cap. 2. Has ille inanes quum ferret glorias, iamque omnes finem cuperent, verbisque eius defatigati pertæduissent.

Tediato, ed attediato, partic. preso da tedio.] Tædio captus, a, um, ex Liu. 8. ab Vrbe. 2. Tædio affectus, a, um, ex Liu 4 ab Vrbe, & C c l. 1. ep 10.

Molto tediato.] Pertæsus, sa, sum. Cic.

Tedio noia, rincrescimento, ò fastidio.] Tædium, dij, n g. Plin l. 19 c 6. Tædium alio est halitu, vt cepis, nullum tamen coctis. 2. Molestia, æ, f gen. Cic 4 Tusc Molestia est ægritudo permanens.

Tedioso, che cagiona tedio.] Molestus, a, um. Ter in Andr. Molestus el certè fuero.

Tediosamente, con tedio] Cum tædio. Quint. l. 4. c. 2. Superuacua cum tædio dicuntur necessaria, cum periculo subtrahuntur.

Tegame, vaso di terra piatto, per vso di cuocer viuande.] Testudo, dinis. Var. apud Turs. Nom. 2. Teganum, i. Monos. ap. Amal Onom.

Teggbia, Sen teglia, vaso di rame piano, e stagnato di dentro per cuocer torte, migliaccie. e simili.] Clibanus, i. 2 b Colum. lib. 3 & Plin. lib. 19. 2. Testa, æreum. Turs. Nom.

Tegnente, vedi tenace.

Tegnenza, vedi tenacità.

Tegnere, Sen. tignere, Fior. dar colore.] Inficio, cis, 3. l. 2. 3.b. Plin. l. 7 cap. 56 Inficere lanas Sardibus Lydi inuenerunt. 2 Tinguo, guis Plin lib. 35 cap 6. Purpurissum cum purpuris pariter tinguitur, bibitque eum colorem celerius lanis. 3. Tingo, gis, 1 l. Plin. l. 15. cap. 24. Mora tinguunt manus succo matura, eluunt acerba.

Tegola, Sen. lastra di terra con vn poco di risalto da' lati per coprir il tetto] Tegula, læ, 1 2 b. Plin. l. 7. cap. 56. Tegulas inuenit Cynira, Agriopæ filius, & metalla æris, vtrunque in insula Cypro. 2. Tegulum, i, 1. 2. b. Dioscor. l. 10. c. 36.

Tegola d'vn piede.] Tegula pedalis, ex Cicer. 4. Acad. & 5. Ter.

Tegola di due piedi,] Tegula bipedalis. Vitruu. lib. 7. cap. 1.

Tegola intronata] Tegula quassa.Ouid.6 Fast.
Tegola piccola.] Tegillum,i.Plaut.& Var.
Tegola tutta cotta.] Tegula cocta sit. Plaut. in Milon.
Tegolino, doccio,lauoro di terra concauo da coprir il tetto.] Imbrex,bricis m.vel f g. a.b in obl. Plaut. in Mil. Meas confregisti imbrices,& tegulas dum condignam te sectatis sum.
Tela, quella quantità di panno,drappo,e simili, che tessuta si leua dal telaio.] Tela,æ r.l.Cicer 6.Ver. Lamia mulier prædiues, & nobilis, & per triennium isti plena domo telarum stragulam vestem confecit a.Textile, is neut.gen.a.b. Liu. dec.5.l 5 a.Textum,xti, neut.g. Ouid.ep 16
Tela lina, ò lino.] Tela linea,vel lintea,Ex Plin & Cic. a.Pannus lineus , vel linteus,Ex Plin & Liu. 3. Vestis linea,vel lintea,Cic.7. Ver. Illi ad deprecandum periculum proferebant alij purpuream tyriam,thus alij,atq; odores,vestemque linteam.
Tela d' argento.] Argentum textile . Ex Sen.in med. a Textile argenteum, Ex Tursel. Lauret. hist. lib 5. cap.r
Tela d'oro] Aurum textile.Sen.in Med a.Textile aureum Turs Laur.hist.l.4.c.1. Cardinalis Vrbinatis dona fuere pontificales amictus duo ex veste Attalica : totidem altatium, ac sacerdotum sacra operantium vestes ex auro textili.
Tela di ragno.] Aranei tela.Plin.l.30.c.9. Incussos atticulos aranei tela commodissimè curant.
Telaro, arnese,ò strumento da tessere.] Telarium,rij. n.g, Thes.ling.lat.
Telaro da finestra.] Telarium fenestrale . Amalth. Onom.
Telaro di quadro.] Tabulæ pictæ telarium. Tursel. Nom
Telline, sorte di conchiglie piccole.] Tellinæ, arum. fœm g.Plin a Mytilus,i, vel mytulus,m g.r.l.a.b. Plin. lib.32 c.9.
Tema,con l'e larga, soggetto,argomento,materia di scrittura,ò di ragionamento] Argumentum,ti.a.l.Cic. Att. l.10.ep.14.Curtius nos maturè videbit, mihique dabit argumentum ante epistolæ.2.Propositum,ti. r l 2.3 b. Cic de fato Academicorum contra propositum disputandi consuetudinem indicant se suscepisse Tusculanæ disputationes 3 Thema,tis.n.g 1 a.b.græc.Quint.l 7.c. 7.Erat mihi curæ in controuersijs forensibus nosse omnia,quæ in causis versaremur: nam in schola certa sunt, & pauca,& ante declamationem exponuntur, quæ themata Græci vocant,Cicero proposita.
Tema,con l'e stretta, cioè temenza, timore, ò paura vedi paura.
Temerario,che vsa temerità.] Temerarius,a, um. Liu 7. bel.Pun.
Temerariamente,imprudentemente,inconsideratamente.] Temerè.1.c.Cic.de Inuent. a.Temeriter Auius in Amph.vedi consideratamente.
Temere,hauer temenza, timore,ò paura.] Timeo,es, ui. s.b.Sen lib.1 cap 5 Apud Catonem inueni , copiditatum finem,etiam ad timoris remedia proficere, Desinea, inquit,timere , si sperare desieris. a Me uo , is. s.a.b. Cicer.3.offic. Nihil aptius est ad opes tuendas , quàm diligi , nec alienius quam timeri ; præclarè enim Ennius.

Quem metuunt, oderunt
Quem quisque odit,perisse cupit.

3 Formido,das,r a l Cicer.a. de fin. cuius est ; omnia formidat.
Temere alquanto.] Subtimeo,es.r.l.a b.Cicer. a.Philipp. Nunquid subtimes, ne ad te hoc crimen pertinere videatur ?
Temere molto fortemente,ò grandemente , hauer gran paura.] Pertimesco,scis,mui.a.b.Cicer.pro Dom. mihi vno necesse erit,& meam,& aliorum vicem pertimescere a.Permetuo,is.1.l.a 3.b.Virg.a.Aen 3.Pertimeo,es.r. a b Ex Cic.4 Ver.4.Prætimeo,es.1.l.a.b.Plaut.in Amph. Mittati non est æquum,si sibi prætimet.

Chi poco,ò nulla teme] Paruo, vel nullo metu præditus, a,um.Cicer.5.Tusc. Volumus eum,qui beatus est tutum esse,inexpugnabilem,septum, atque munitum , non vt paruo metu præditus sit,sed vt nullo.
Esser temuto.] Timori esse Sen de Ira Oderint dum metuant.Nescio vtrùm sibi peius optauerit, vt odio esset, an vt timori.
Temerità, imprudenza, inconsideratione.] Temeritas, tis. Cicer.pro Marc. a.Temenitudo,nis. fœm.gen. Pacuuius.
Tempera, e tempra, consolidatione, dicesi di ferro che bollense sia stato tuffato in aqua , ò altro liquore per consolidarlo] Temperatura, ræ. r.3.4.l a.b Plin lib. 34. cap.15. 2.Temperatio , nis. r.3.l. 2. 4.b. Cicer. in Ver.
Temperamento,accomodamento. moderatione.] Temperamentum,ti.r.3.4 l.a.b Cic.3 de leg.
Temperanza,e temperamza, virtù morale , vna delle quattro Cardinali,la quale raffrena gl'appetiti,e diletti sensuali.] Temperantia,æ.r 3 l. a.4 b fœm.gen Cic. 2 de Inu.Temperantia est rationis in libidinem , atque in alios non rectos impetus animi firma , & moderata dominatio Sen lib.2.epist 14. Temperantia bonam valetudinem facit. 2.Moderatio,nis. fœm.gen. r.2 4.b. 3.l. Ex Cic supra cis. 3 Frugalitas,tis fœm gen. r.a.4.l. 3.b Cicer. 3.Tusc.Tres virtutes,fortitudinem,iustitiam, prudentiam frugalitas complexa est : & si hoc quidem commune est virtutum : omnes enim inter se nexi , & coniugatæ sunt, reliquæ igitur. & quarta virtus , vt sit ipsa frugalitas,necesse est : eius enim videtur esse proprium,motus animi appetentis regere , & sedare,semperque aduersantem libidini. moderatam in omni re seruare constantiam.4.Modestia.æ r.3.b. a.l. Cicer. 3. Tusc Græci sophrosynin temperantiam dicunt , quam soleo quidem moderationem , nonnunquam etiam modestiam appellare , 5. Temperatio , nis , Idem t. Tuscul.
Temperare,ò temprare,dare la tempera, ò tempra al ferro] Tempero, as. r. b. Plin. lib. 7 cap 56 Æs conflare , & temperare . Aristoteles Sydum Scythen monstrasse , Theophrastus Delam Phrygem putat.
Temperare,per moderare.] Tempero,as.Cic.4.Acad. vedi moderare.
Temperare, cioè accordare gli strumenti musicali.] Ad concordiam adducere,Ex Cic.Att l.7.
Temperare la penna.] Calamum temperare , Cicer. ad Q.Fr.lib.2.Calamo temperato,charta etiam dentata res agetur. 2.Calamum optare,Ex Cicer 6. ad Att.3.Calamum concinnare Paul.Man.ad Cicer.a. ad Q.Fr sic ait : calamo ità concinnato, vt ad pingendas literas aptissimus sit.
Temperare il vino] Vinum diluere, Plin.lib.14 cap 22. Meros hauriuns saccos , nec diluendo,cum vina misceant.a.Vinum cum aqua miscere. Plin. 17.c.56. qui sic ait. Vinum aqua miscere Staphylus Sitheni filius inuenit.
Temperatoietto,e temperinetto,diminut. di temperino.] Scalpellum librarium,vel calamarium.Ex Cic pro Sest. & Suet.in Vit.c.a.
Temperatoio,ò temperino,Sen.coltellino da temprar le penne] Scalpellus librarius vel scriptorius. a.Scalpellum librarium,Ex Cic. & Suet. 3. Scalper librarius. Ex Cel & Suet.4 Scalprum librarium.Suet.in Vitell.cap.a. Publius , Germanici comes scalpro librario venas sibi incidit.5 Cultellus calamarius,vel graphiarius,Ex Hor. & Surton.
Temperatura di penna.] Crena,næ.fœm.gen. Plin.lib.r. cap.37.
Temperino, vedi temperatoio.
Tempesta,e burasca, fortuna,e fortunale. sust. Flor. anche fortunaggio , cioè temporal cattiuo] Tempestas , tis fœm gen 1 a 3.l. Cicer.3.Tusc. Maris subita tempestas , quàm ante præuisa terret nauigantes vehementius. Non. Marc. Tempestas est turbo ventorum.

Teme

ſtua, & ſubſecundaria tempora ad colligendas huiuſmodi memoriarum diſceptatiunculos, conferrem.

Domandar tempo, come fà vn debitore, che di preſente non può pagare.] Spatij, vel temporis interiectum petere. Tacit. 3. Annal. Silanus petito paucorum dierum interiectu, defenſionem ſui deſeruit.

A tempo, à ſuo tempo] Tempori. Cato de re ruſt. cap. 3. 1 1 quauis olea oleum bonum fieri poteſt, ſi tempori facies. 2 Tempore. Cicer 4 Ver. Satis putabat eſſe ad comitia tempore venturum. 3 In tempore. Teren. Andr. Charine in tempore ipſo mihi aduenis 4. Per tempus. Ter. Andr ò Chreme per tempus aduenis. 5 Opportunè Ter Heaut. Pater opportunè aduenis. 6. Tempeſtiuè. Cicer. 2 de Nat. Deor Neque ferendi, nec tempeſtiuè demetendi vlla ſcientia eſt. 7 Loco. Cic. in Part. Loco tu quidem quaris. 8. In loco. Terent. Heaut. In loco ego vero laudo.

Ad ogni tempo, d'ogni tempo, in ogni tempo.] Omni tempore, Plin lib. 10 cap 8 Accipitrum ſolus æſalon omni tempore apparet, cæteri hyeme abeunt.

In breue tempo, in poco tempo.] In breui, Cic in epiſt. ad Oct O miſeram, & in breui tam celerem, & tam variam Reipublica commutationem. 2 Breui, Idem ad Curionem l. 2.

A certi tempi, à tempi determinati.] Statis temporibus. Plin. l. 2 c. 41 Alij commouentur ſtatis temporibus aluo neruis, capite, mente.

A tempi noſtri.] Noſtra ætate, Plin. lib. 33 cap. 11 Noſtra ætate Poppea coniux Neronis principis delicatioribus iumentis ſuis ſoleas ex auro quoque inducere ſolebat. 2. Noſtra memoria, Cic Tuſc. Noſtra autem memoria Philo, &c. 3 Noſtro æuo Plin. l. 2. c 13 Nam, vt in duodecim diebus vtrunque ſydus quæreretur, & noſtro æuo accidit, &c.

Coſa fatta, ò maturata, ò ſtagionata innanzi tempo.] Præcox, cis. 1. l. a. b. in obliq 2. Præcoquis, que. om. g Col. l. 3. c. 2. Cum talis eſt conditio maximè præcoques, & duracinæ cenſeri debent 3. Præcoquus, a, um. Mart. lib. 13. epiſt 45.

Col tempo.] Diuturnitate temporis. Cic. 2. de Natur. Deor. Non tam ſtabilis opinio permaneret, nec confirmaretur diuturnitate. Cic. ibidem inf. Videmus cæteras opiniones fictas, atque vanas diuturnitate extabuiſſe. 2 Die & ætate ex Pacuuio

Fuor di tempo, fuor di ſtagione.] Alieno tempore. Varr. l. 3. c. 5. Tempore non ſuo, Ex Suet.

Di mezzo tempo, come quando ſi dice huomo, ò donna di mezzo tempo.] Natu grandis, vel grandior. Cic. l. 1. de Inu. Hominum genus in ætate conſideratur, puer an adoleſcens, natu grandior, an ſenex 2. Media vir ætatis, Ex Col l. 11. c. 2.

E' tempo.] Tempeſtiuum eſt, Ex Virg. l 1. Georg.

E' gran tempo.] Iam diù Cic.

In quel tempo, à quel tempo.] In eo tempore, Gel. lib. 2 cap. 12.

Per paſſar il tempo.] Adleuandum tempus. Gell lib. 18. cap. 13. 2. Fallendi temporis cauſa. Maff Ignat. lib. 1. cap. 2.

Per poco tempo.] Ad breue tempus. Plin. lib. 3. epiſt 9.

Chi è prima, ò doppo di tempo, cioè hauendo riguardo al tempo] Ordine temporis, aut poſterior, Ex Cicer. in Topic. qui dicit ordinem naturæ prior.

Attempato, chi è di qualche età.] Grandæuus, ua, uum. Plin. l. 1. c. 7.

Se vi ſarà tempo.] Si erit otium. Cic. in Top. Nos vtramq; ſi erit otium perſequi cogitamus.

Tempora, ò quattro tempora i quattro tempi dell'anno] Anni tempora quadripartita, Ex Plin lib. 7. cap 48. qui ſic ait: Annos alij quadripartitis temporibus determinabant, ſicut Arcades quorum anni trimeſtres fuere. 2 Annus quatuor in partes diuiſus. Ex Var. 1. de re ruſt. epiſt 7. qui ſic ait, Solis curſus annalis ferè circiter ternis menſibus ad fructus, eſt diuiſus in quatuor partes. 3. Anni varietates quadripartitæ. Plin. lib. 25. cap 2.

Temporale, addiett. cioè caduco, e tranſitorio.] Caducus, ca cum 1. b Cicer. de Amic. Res humanæ fragiles caducæque ſunt 2 Fluxus, a, um. Cicer. ad Brut. Huius belli fortuna, vt in ſecundis fluxa; vt in aduerſis bona.

Temporale, addiett. cioè ſecolare, non ſacro.] Profanus, a, num. 1. b Plaut Merc. Nec ſacrum, nec profanum quicquam eſt, quin adſit ibi illicò

Temporale, addiett. cioè non perpetuo.] Temporarius, a, um 1. 4. l. a 4. b. Plin lib. 36. cap 2. Trecenta ſexaginta columnas M. Scauri ædilitate ad ſcenam theatri temporarij, & vix non menſe futuri in vſu, viderunt portari ſilentio legum 2. Temporalis, & hoc temporale. Quin. l 6. cap. 2 adijciunt quidam peritorum pathos, temporale eſſe.

Temporale, ſuſt. tempo, ſtagione] Tempeſtas, tis, fœm. gen Cic. ad Q Fr. lib. 2 epiſt 4. Tu mi frater, primam nauigationem, dummodo idonea tempeſtas ſit, ne omiſeris. Plaut Moſt. Tempeſtas venit, confringit tegulas, imbriceſque.

Temporalità, l'aſtratto di temporale, e caduco, addiett.] Fragilitas, tis, fœm gen. 1. 2. 3. b. Plin. lib. 37. cap. 14.

Temporalmente, cioè à tempo.] Ad tempus, Cic. l. 9 ep 14. Non ſolum ad tempus maximam vtilitatem attuliſti, ſed etiam ad exemplum.

Temporeggiare, vedi accommodarſi al tempo.

Temporeggiare, per indugiare, vedi tardare.

Tempra, vedi tempera.

Temprare, vedi temperare.

Tenace, tegnente, Fior. addiett. che ritiene.] Tenax, cis. om gen 1. b 2. l. Colum lib. 1 cap. 7. Dominus vnaquaque re, cui colonum obligauerit tenax eſſe iuris ſui non debet.

Tenace per ſcarſo, vedi parco.

Molto tenace, ò tegnente.] Pertinax, cis om gen. 2. 3. l. 2. b. Corn Tacit eius eſt: Tu opum contemptor, recti pertinax, Liu. 5. bell. Pun. Vicit omnia pertinax virtus.

Tenacemente, Fior tegnentemente, auuerb. con tenacità.] Tenaciter, Ouid. epiſt. 3. An miſeros fortuna tenaciter vrget.

Molto tenacemente.] Pertinaciter 1. 3. l. 2. 4. b. Quintil. lib. 1. cap. 2. Pertinaciter hærent, quæ deteriora ſunt.

Tenaciſſimo, ſuperl.] Tenaciſſimus, ma, mum. Quint. lib. 1. cap 1. Tenaciſſimi ſumus eorum, quæ rudibus annis percipimus.

Tenacità, Fior. anco tegnenza, l'aſtratto di tenace, vedi tegnenza.] Tenacitas, tis. fœm gen. 1 b. a. l. Cicer. 2. de Natur. Animalia quædam cibum partim oris hiatu, & dentibus ipſis capeſſunt, partim vnguium tenacitate arripiunt, partim aduncitate roſtrorum.

Tenaglia, ſtrumento da cauar chiodi, vedi tanaglia.

Tenca, Sen tinca, Fior peſce noto.] Tinca, æ. fœm gen. Hipp. Sal. Tincæ aliquando ad viginti libras excreſcunt.

Tenca di fiume, ò di lago.] Tinca fluuiatilis, aut lacuſtris. Auſonius in Moſella.

Tenca marina, ouero peſce fico in Roma così è chiamato vn peſce ſimile allo ſtorzzo piccolo.] Callarias, æ, m. g. Plin. l. 32 c. vlt.

Tencionare, e tenzonare, vedi contraſtare, ò riſſare.

Tencone, enfiatura nell'anguinaia.] Bubo, nis. m. gen. 2. l. in obl Iul. Pol.

Tenda da coprire.] Velum, li neut. gen. 1. l. Cicer. ad Q. Fr. lib. 1. epiſt. 1 Multis ſimulationum inuolucris tegitur, & quaſi velis quibuſdam obtenditur vniuſcuiuſque natura.

Tenda da scena.] Sipatium, ti. neut.gen.1.b 2.l. Pomp. Fest. lib. 17. Siparium, genus vel scenici. 2. Velum scenicum. Apul. 3. Velum mimicum. Ex Pomp. Fest.

Tenda da campo, vedi padiglione da campo.

Tendale, voce marin. la tenda che cuopre la cuopra della Galea.] Velum puppis Ex Cic.

Tendere, e stendere] Tendo, dis Virg. 3.Æn. Tendunt vela Noti. 2 Extendo, dis Col.l.5.

Tender caricare, inteso d'arco, balestra, e simili.] Tendo, dis. Virg.

Tendere per reti, lacci, e simili.] Tendo, dis. Ter. Phor. Non rete accipitri tenditur, nec miluio.

Tender laccio à vno.] Laqueum alicui ponere. Ex Virg.

Tenditore, quegli, che tende.] Tendens, tis. om. gen. Cicer.

Tenebrare, & ottenebrare, cioè indur tenebre oscurare.] Tenebras offundere, cum Datiu. Cicer. 3. Tuscul. vedi abbuiare.

Tenebrato, & ottenebrato, oscurato da tenebre.] Tenebris offusus, a, um. Ex Cic. 3. de fin.

Tenebre, priuatione di luce.] Tenebræ, brarum. Cicer. 2. de Natur.

Tenebre grosse.] Tenebræ crassæ. Cicer. 2. Acad. Latent ista omnia, Luculle crassis occultata, & circumfusa tenebris.

Amico di tenebre, colui che stà in tenebre, ò và per tenebre.] Tenebrio, nis. m gen. Var. ap. Non. Si & accusator. & reus erunt tenebriores, vterque vtrumque vituperato.

Tenebrosissimo superl.] Tenebrosissimus, a, um. Cicer. in Vat.

Tenebrosità, oscurità.] Obscuritas, tis. fœm gen. Plin. lib. 20. cap. 1.

Tenebroso, addiett. oscuro.] Tenebrosus, a, um. Var. l. 3. c. 9 2 Tenebricosus, a, um. Cic. in Pis. 3. Tenebricus, a, um. apud Cic 1. Tusc.

Tenente della caualleria.] Equitum legatus.

Teneramente, auuerb con tenerezza.] Tenerè. 1. & 2. b. Plin. lib. 23. cap. 3. Teneriter. Thes. ling. lat.

Teneramente, cioè con affetto, vedi affettionatamente, ed affettuosamente.

Tenere, propriamente significa stringer con mano vna cosa, di modo che non cada, ò fugga.] Teneo, nes. 1.b. Tusc. Socrates cum penè in manu iam mortiferum illud teneret poculum, locutus ita est, vt non ad mortem trudi, verum in cœlum videretur ascendere.

Tenere à mente.] Memoria tenere. Cic.

Tener ristretto.] Coerceo, es. Cicer. 2. de Natur. Ipsius verò mundi, qui omnia complexu suo coercet, & continet.

Tener segreta vna cosa.] Tacitum aliquid habere Plaut. in Pœn. Hoc tu tecum tacitum habeto. 2. Tacitè aliquid habere. Liu dec 5. l. 2. Dissimulare, & tacitè habere id, patique statuerat.

Tenere à guadagno.] Habere quæstui. Cic.

Tenere, in vece di capire, onde diciamo questo vaso tien poco, ò assai] Capio, is. Cato de re rust. c. 11. Ahenum quod capiat culeos. 30.

Tenere à battesimo.] E sacro fonte suscipere. Tursel hist. Laur l. 4. c. 21.

Tener assediato.] Circumsideo, vel circumsedeo, es Cicer. Att. l. 9. P R. exercitus Cn. Pompeium circumsedet, fossa, & vallo septum tenet.

Tener per cosa certa.] Habere pro certo. Mela. l. 1. cap. 4. Quam formam locorum accolæ ab illo gestatam pro vero habent.

Tener per sè.] Sibi tenere. Plaut. in Stich. Pullulam atruli, tene tibi. 2 Sibi habere. Plaut. Pœnulo. Habeant me sibi.

Tener vn per Dio.] Aliquem pro Deo habere, Plin. lib. 2. c. 7 Gentes verò quædam animalia etiam, aliqua, & obscœna pro dijs habent.

Non mi posso tener di non gridar ad alta voce.] Impetrare mihi non possum, quo minus exclamem. Tursel. Xauer. lib. 1. cap. 9.

Tenetemi in gratia vostra.] Tu me diliges, & amabis. Cic. l. 9. ad Att.

Io non ti tengo, cioè non t'impedisco, non ti trattengo.] Nihil ego te moror Plaut. in Ep.

Tenerello, tenereтto, e tenerino, dimin. alquanto tenero.] Tenellus, a, um 1.b. 2.l. Var. l. 1 c. 41. Aqua recenti insito inimica, tenellum enim cito facit putre 2. Tenellulus, a, um 1.3.b. 2.l. Catul. Ep. 17. Puella tenellulo delicatior hœdo.

Tenerezza astratto di tenero.] Teneritas, tis. Plin. l. 16. c. 39. 2 Teneritudo, nis Var. l. 1. c. 36.

Tenerezza, amore, ò affetto tenero, vedi affettione.

Tenero, di poca durezza, che acconsente al tatto.] Tener, a, um. Plin.

Tenero, affettuoso, vedi affettuoso.

Tenerume, val cartilagine.] Cartilago, ginis, f. g. Plin. l. 11. c 37 Cartilago rupta non solidescit.

Di tenerume addiett.] Cartilagineus, ea, eum. Plin. lib. 11. cap 37 Cartilaginea, aquatilium habent medullam in spina.

Tengere, vedi tengere.

Tenitorio, e tenitore, Fior. Sen. anco territorio, il contenuto di dominio.] Territorium, ij. neut. gen. 1. a 4.b. 3.l. Var de ling. Colonis locus communis, qui propè oppidum relinquitur, territorium dicitur, quod maximè teritur. 2. Teretorium, rij. neut gen Cicer 2. Philipp. Tu aratri vomere portam Capuæ penè perstrinxisti, vt florentis Coloniæ territorium minueretur 3. Ager, gri. 1.b. in rect. & com in obl. Ter. in Eun. 4. Finis, nis, & sæpius. Fines finium, m g. num. pl. 1. l. Tac l. 16 Apud finem Ligurum, id temporis erat.

Tenore, voce di musica così detta.] Vox media, vel intermedia, Ex Cic. de orat. 1. Acad.

Fare, ò cantare il tenore.] Mediè canere, Ex Apul. & Cic 4. Tusc 2. Medium, vel intermedium in modum canere. Ex Plaut. in Trin. & Cic. 1. Tusc.

Quegli che fà, ò canta il tenore.] Cantor medius, vel intermedius, Ex Cic. 1. de orat.

Tenore, senso.] Sententia, æ. Cic.

Tenore, modo tenuto.] Tenor, ris. r. b. 2. l. In obl. Cicer. in orat. Is vno tenore, vt aiunt, in dicendo fluit.

Del tenor seguente.] In hæc verba. Liu. Senatus Consultum in hæc verba factum est.

D'vn medesimo tenore.] Eodem exemplo. Cic. Att. Binas à te accepi literas eodem exemplo.

Del tenor seguente, inteso di senso.] In hanc sententiam. Ex Cic.

Di simil tenore.] In eam sententiam. Cic.

Tenta con l'e chiusa, quel ferretto che adopra il Cerusico per conoscere la profondità della ferita.] Specillum, i. neut gen. 1.b Cicer. 3. de Natur. Æsculapiorum primus Apollinis, quem Arcades colunt, qui specillum inuenisse, primusque vulnus dicitur obligauisse.

Metter la tenta nella fistola.] Specillum in fistulam demittere Cels. lib 5. ante omnia specillum demitti in fistulam conuenit, vt quò tendat, & quàm altè perueniat scire possimus. 2. Specillum in fistula inserere, Corn. Cel. l. 7. cap. 7.

Tenta, Sen tinta, Fior. mistura liquida, con la qual si tegne, ò tigne] Tinctus, us m gen 1. l. 2. b. Plin. lib. 10. cap. 48. Est & alia volucris eodem nomine à coturnicibus, magnitudine tantum differens, croceo tinctu, cibis gratissima. 2. Tinctura æ. f. gen. 1. 2. l. Plin l 31 cap. 10 In nitro optimum, quod tenuissimum, & ideò spuma melior Ad aliqua tamen sordidum, tanquam ad inficiendas purpuras tincturasque omnes. 3 Mistura tinctilis. Ex Colum. l. 7. c. 4. & Ouid 3 Trist el. 10 4. Mistura infectoria. Ex Plin. l. 31 c. 2. cuius est: Succus infector. 5. Temperatura tingens, vel inficiens, Ex Vitr. l 7 c. 10 & Plin. l 9 c. 38. 6. Temperatura infectoria. Ex Vitr. l. 7. c. 10. Plin. l. 35. c. 13 cuius est; Vis refrigeratoria. 7 Liquor infectorius. Diosc. l. 5. c. 57. Humor tinctilis. Ex Ouid.

Ten-

Tenta di zafferame.] Tinctus croceus. Plin. lib. 10. cap.48.

Tenta nera.] Atramentum,i n g.r.2.3.l.Plin lib 24.cap.t. Gummi aceto facilius eluitur,atramentum aqua a Tinctus nigrans,vel niger. Ex Plin.lib.10.cap. 49. & lib.9. cap.38.

Tenta da scriuere.] Atramentum librarium.Plin.l.27. c.7. 2.Atramentum scriptorium.Cels.l.6.c.4.

Tenta d'India.] Atramentum indicum. Plin.l.35.c.6.Atramentum apportatur & Indicum ex India, inexploratæ adhuc inuentionis mihi

Tenta di vinaccia.] Atramentum trigynon.Plin.l.35. c 6. Polygnotus & Mycon celeberrimi prætetea Athenis commenti sunt è vinaceis facere atramentum, trigynon appellant.

Tenta d'auorio arso.] Atramentum elephantinum,Plin. ibidem. Apelles commentus est ex ebore combusto facere atramentum,quod elephantinum vocant.

Tenta per coprire.] Atramentum tectorium Id id. Omne autem atramentum sole perficitur,librarium gummis, tectorium glutino admixto.

Tenta per istampare.] Atramentum fuligineum. Adr.Iun. Nomencl a Atramentum typographicum.

Tenta per pingere.] Atramentum pictorium.Gul. Ph'l in Vitr.l.7.c 10 triplex hic faciendi atramenti tectorij,siue pictorij ratio præscribitur.2.Atramentum zographicum ex Polyb.

Tenta per tegnere la cunia, & altramenti vetriuolo perche riluce come vetro.] Atramentum coriarium. Adr. Iun.2.Atramentum sutorium.Plin lib.20.c.12.Ocimum verrucas mixto atramento sutorio tollit.3 Calcanthum, i.o.g.græc.Pl.l.34.c 11. Temperatur autem eodem ammoniaci vncijs quatuor,æruginis cypriæ duabus, atramenti sutorij,quod calcanthum vocant, totidem. 4. Atramentum tinguendis corijs factum Ex Plin.l.34 c. 12 Diluendo fit atramentum tinguendis corijs.

Tentamento,tentatione.] Commotio,ois.f g.Cic.2.Tentatio,nis f.g Liu.

Tentare.] Tento,as,aui,atum.Cic.

Tentore, Sen.tintore, Ftor.quegli che fà l'arte di tegnere, ò tignere] Infector,is. 1.2 l.3.b.in rect. & l. in obl.Cic. l.2.ep.16.Curtius noster dibaphum cogitat,sed eum Infector,ris.Ex Plin 3.Fullo,nis.Col.4 Offector,ris 3.b.in rect & l,in obl.Pomp.Fest lib.13. 5 Tingens,tis. 2.a.l. Plin l.9 cap 38.Sed id tingentium officinæ ignorant.6 Colorum infector.Sipont.in Mart.Officio interdum est nocco,interdum inficio,vnde offectores,colorum infectores dicuntur.

Arte di tentore.] Fullonica, æ fœm. gen. Plin. lib. 6. cap.56.

Tentore di porpora.] Purpurarius,rij.m gen.Plin. lib.35. cap.6.

Tentore di color di fiamma.] Flammearius, rij. Plaut. in Aul Fest.l 6. Flammearij, infectores flammei coloris dicuntur.

Tentore di color violato, ò pauonazzo.] Violarius, rij. Plaut. in Aul.Fest.l.6.Violarij infectores violarij coloris dicuntur

Tentorello,dimio.] Infector culus,li Plaut.

Da tentore, addiett.] Infectorius, a, um. Dioscor. lib.5. cap 57

Bottega di tentore]Officina infectoris.Diosc.lb. 2.Officina tingentis Plin.l.9 c.38.

Tentura,ò tintura.il tignere] Tinctus,ctus.Plin.l.10. c.48. 2.Tinctura,æ.Id.l 37.c.9.

Tenue,sottile.] Tenuis,nue om.gen. Colum lib.2 2.Exilis,le.om. gen. Cicer. 2. de Diuin. 3.Gracilis, le, om.gen

Tenuità sottilità.] Gracilitas,tis f.g.Plin.l.8. c.33. Exilitas,tis.Col l.5.c 5.

Tenuità, pouertà,] Angustiæ, arum. fœm.gen. & num. plur.Cicer.ad Tir.lib 16. epist. Tenuitas, tis. Cicer.2. de Diu.

Esser tenuto] Debeo,bes.Ter.An.5.

Tenzone,e contrasto.] Concertatio,nis.Cic.2.de Diu,vedi certame.

Tenzonare, quistionare,e quistioneggiare,cioè contrastare,ò disputare.] Concerto,as.Cic.ad Att.l.3. vedi questionare.

Teologia.] Diuina scientia.Turs.Xauer.lib.1.cap.2. 2.Diuinarum rerum scientia Idem. 3.Theologia,æ. fœm g. Græc. 4.Ars, vel scientia Theologica, Ex Gel. lib.20. cap.19.

Finir il corso di Teologia.] Theologiæ curriculum conficere.Tors.Xau l t.

Teologo, dottor di Teologia.] Theologus, gi. Græc. 2. Theologicæ sapientiæ doctor, Ex Quint. lib. 2. cap. 15. 3. Theologicæ institutionis doctor, Ex Tacit. lib.16.

Tepidezza, tiepidezza, e tiepidità,l'astratto di tepido, ò tiepido] Tepor, ris. m gen t.b. 2.b. in rect. & l. in obliq. Plin. lib. 8. cap.25 Crocodillus dies in terra agit, noctes in aqua, teporis vtrunque ratione.

Tepidezza,che vien di fuora.] Tepor aduentitius,Cic.2. de Nat.

Tepido, addiett.tra caldo, e freddo.] Tepidus,a, um. 1.2.b. Plin lib 9 cap.31. 2.Tepens, tis. om g.Colum. lib.2.cap.4. 3.Teporatus,a,um. Plin.l 36 c.26. 5.Egelidus a,um. t.l, 3.b. Corn Cels lib.t c.8.Cui cibus acescit, is ante eom bibere aquam egelidam debet, & vomere.

Diuenir tepido.] Tepesco,scis,poi Cic.2.de Natur. Maria agitata ventis ita tepescunt,vt intelligi facilè possit in tantis illis humoribus esse inclusum calorem. 2.Tepefio,is.Cic.

Far tepido,intepidire, ò intiepidire.] Tepefacio, cis 1.2. 3 4.b.Cic.2.de Nat Solis verò is tactus est non vt tepefaciat solum,sed etiam sæpè comburat.2 Teporem facere,Ex Plin.

Ternano,e per sincopa,Ternano, nome gent. & possess. di Terani,ò Terni.] Interamnas,tis nm.g. t.3 4 l. 2.b. Plin l.3.c.14. qui sic ait: Fulginates,Foroflaminienses, Forniuienses,Inguini,Interamnates cognomine Nattea quod sanè cognomen ind tum ijs est ad discrimen Interamnatium Lirinatium, quod oppidum Interamna erat ad Lirimamnem.

Terani, e per sincopa, Terni, municipio già splendidissimo de Romani, & al presente città molto antica, & douitiosa d'Italia nell' Vmbria : il cui nome latino è tolto dall'esser tra due fiumi,la Nera, e'l Teuere.] Interamna,næ. 1.3.L2 b. Var. 4 de L'ng.Oppidum interamna dictum, quod inter amnes est constitum Plin. lib.18 cap.28 Interamnæ in Vmbria quater anno secantur prata.2 Interamnium,nij. Phil Cluuer Ital ant.lib. 2. cap. 7. qui sic ait ; Interamna Nartia etiam neutro genere dicebatur. Interamnium, 3. Interamnia, niæ. Ptolem.apud Phil Cluuer.Ital.ant 2 cap.7.4 Interamnium,ni,n g Phil.Cluuer.Ital.at. qui sic ait: Interamna dicitur,vel Interamnia ; Interamnium, vel Interamnium. 5.Interamna ad Narem.Cluu loco citato. Interamna ad Natem vocatur, hodie Terani, & Terni.

Terebinto, arbore noto.] Terebinthus,thi.fœm gen. 1. 2.b. Plin.lib.24.cap.6. Terebinthi folia, & radix collectionibus imponuntur,decoctum eorum stomachum firmat: Semen in capitis dolore bibitur in vino, & contra difficultatem vrinæ veorem leniter emo iit. Venerem excitat.

Terebinto maschio.] Terebinthus mascula. Plin. lib.13. cap.6.

Terebinto femina.] Terebinthus fœmina. Plin. lib. 13. cap. 7. Syria terebinthum habet, ea his mascula est sine fructu. Fœminarum duo genera : alteri fructus rubet lentis magnitudine, alteri pallidus.

Terebinto di Soria.] Terebinthus Syriaca. lib.16. cap.40.

Di terebinto,addiett.] Terebinthinus,a,um. t.2.4.b. Plin. lib.23. cap.8. Amygdale amare ioc nerta, & renum dolores ex aqua potæ sanant, cum resina terebinthina.

Teriaca, ouero triaca, medicina contro veleni.] Theriaca, æ. 3 b. Plin l. 20. c 24. Confecta ex hortensibus theriaca magnus Antiochus Rex aduersus omnia venena vsus traditur.
Terminare, finire, vedi finire.
Termine, segno che dinota il fine d'vna possessione.] Terminus, ni. Cic. 4. Acad.
Termine, cioè fine.] Terminus, ni. 2 b Plin. in epist.
Termine, cioè stato] Locus, ci. m g. Cels.
Sin à che termine] Quatenus. Cic.
Termine dell'arte, cioe nome, ò vocabolo.] Artis vocabulum. Ex Var.
Dentro à i termini.] Intra modum. Cic. in ep. Modicè faciam, aut etiam intra modum.
Fuori de termini.] Extra modum. Cic. 1 offic Cauendum autem est, si ipse ædificea, ne extra modum sumptu, aut magnificentia prodeat.
Termopolio, luogo doue si vendono viuande calde.] Termopolium, lij 1 3. f. 1 4. b. Græc. Plaut. Rud. vbi habetur: thermopolium intructum.
Ternario, numero di tre.] Ternio, nis m. gen. Gell. 1. cap. 20. Qui numerus ternio tantundem afficiat in cubo.
Terni città nell'Vmbria, vedi Terani.
Terra, vno de quattro elementi, che è di qualità fredda, e secca.] Tellus, ris. fœm. gen Colum. lib. 1. in prooem. Tellus diuinam, & æternam iuuentutem sortita, communis omnium parens dicta est, quæ & cuncta peperit semper, & deinceps paritura sit Humus, mi. Colum. lib 1 prooem. Humi naturam primus ille mundi genitor perpetua fecunditate donauit. 2. Solum, li. neut gen. Quint. lib. 2. cap 19. Terræ nullam fertilitatem habenti nihil optimus agricola profuerit: at in solo fœcundo plus cultor, quam ipsa per se bonitas soli efficiet. 3 Terra, ræ Plin. l. 2. c. 63. Terra eximia propter merita cognomen indidimus maternæ venerationis, quæ nos nascentes excipit; natos alit, semelque editos sustinet semper.
Terra quantità di case cinte di muraglie, con molti habitanti.] Oppidum, di. neut gen 1. l. 2. b. Vitr. lib. 1. cap. 1. Collocanda oppida sunt non quadrata, nec procurrentibus angulis circuitionibus, vt hostes ex pluribus locis conspiciantur. Sipont in Mart Oppida dicta sunt, vel ab ope, quod opis causa mœnibus cingantur, vel ab opere, quod opus sunt ad vitam gerendam vel ab opponendo se hostibus, vel ab opibus; huiusce nimirum gratia mœnia constituta sunt, vt homines opes suas cò conferrent, vbi nullum esset hostium periculum.
Chi è dell'istessa terra] Conterraneus, a, um Plin.
Terra senz'arbori.] Solum arboribus viduum. Col l. 2. c. 2. in Numidia, & Ægypto p erunque arboribus viduum solum frumentis seminatur.
Terra inaffiata.] Solum irriguum. 2. Solum riguum, Ex Ouid & Virg.
Terra letamata ò letaminata.] Terra stercorata, Ex Cic. & Col.
Terra da far matroni.] Terra lateraria. Plin. l. 19 cap 8. Ruta gaudet apricis, & siccis terra quam maximè lateraria.
Terra nera] Terra nigra 2. terra pulla. Col. l. r procem. In quibusdam regionibus nigra terra, qua pullam vocant, est laudabilis.
Terra orifera, cioè che genera oro] Terra aurifera Martial. lib. 10. epist. 67. vel 78. Felix auriferæ colonæ terræ.
Terra rada.] Solum rarum, Ex Plin. l. 21. c. 4. nec riguis locis contenta raria.
Terra rossa.] Rubrica, æ. Colum de Arb. cap 17 Omnes arbusculas, priusquam transferantur, rubrica notare conuenit, vt cum serentur easdem cœli partes aspiciant quas ceterum in seminario conspexerant. Idem lib. 4. cap. 10 Lupinus exilem amat terram, & rubricam præcipuè, nam cretam reformidat limosoque non exit agro.
Terra sterile, ò cattiua.] Terra cariosa. Plin. l. 17. c 5. Terram cariosam caue: est enim anus terra, & ideo infœcunda ad omnia, & imbecilla.
Terra vergine, cioe non mai smossa.] Solum crudum, vel Immotum. Col. l. 2. c. 2
Abbondante, ò pieno di terra rossa.] Rubricosus, a, um. Colum lib 4 cap 33 Castanea opaco, & septentrionali cliuo lætatur spissum solum, & rubricosum non reformidat.
In terra, nel mondo, frà gli huomini.] In terris. Sal. coniur.
Terra di Bari.] Apulia Peucetia, Ex Plin.
Di terra di Bari, nome gent.] Apulus Peucetius. Abrah. Ortel.
Terra di Lauoro, regione fertilissima d'Italia.] Campania felix.
Terra portata fuori dalle formiche.] Terra à formicis egesta. Plin. l. 30 c 5.
Terra rialzata dalle talpe.] Terra à talpis excitata. Plin. l. 30 cap 5.
Terracina città di Campagna, celebre non solamente per l'antichità, ma anco per il martirio di Santa Flauia Domitilla Vergine, e di San Cesario Diacono, il cui corpo iui riposa. Terracina, æ. Plin. l. 3 c 5. Vfens flumen supra quod Terracina oppidum lingua Volscorum Anxur dictum. 2. Anxur, ris. n. g & apud Poetas etiam masc. Hor. 1. ser sat. 5 Impositum saxis latè candentibus Anxur.
Terracinese, addiett di Terracina.] Terracinensis, & hoc, nense.
Terrapienare] Aggero, as Plaut Rud. Siquidem mihi vltrò his aggerenda est etiam aqua.
Terrapieno.] Agger, ris, Virg. 4 Æneid. Et fossas aggere complent. 2. Munitio terrea. Ex Col.
Terrazzano, e terriere, habitatore di terra murata.] Oppidanus, ni 1 3 l. 2. b Cæs. 2 bel. Gal. Cæsar sub vesperum portas claudi, militesque ex oppido exire iussit, ne quam noctu oppidani à militibus iniuriam acciperent. 2. Oppidi cultor, vel habitator. Ex Cicer. ad Attic. lib 8. 3 Oppidi incola. Sipont. in Martial Ab oppido oppidani dicti sunt, incolæ oppidorum, & oppidatim aduerbium, quod significat per varia oppida.
Terremoto, tremoto, e tremuto, scuotimento della terra, cagionato da venti iui racchiusi] Terræ motus. Plin. l 24 cap. 84. Fiunt simul cum terræmotu, & inundationes marium eodem videlicet spiritu infusi, aut residentis sinu recepti. 2 Terræ tremor. Plin lib 6 epist 20. & lib. 2 cap 86. Terræ tremores quidam anno, & bienn. j spatio durauerunt. 3. Soli labentis tremor. Sen de Diu. prou. cap. 1. Nec in Candia ruptæ montium verticibus effusa tremore labentis soli, & alia quæ tumultuosa pars rerum circa terras mouet sine ratione, quamuis subita sint, accidunt, sed suas & illas causas habet.
Terreno, sust. terra da lauoro, ò da frutto] Terrenum, ni. n g Colum. l. 2. c. 2 Callidissimi rusticarum rerum genera terreni tui esse dixerunt, Campestre, Collinum, Montanum.
Terreno, terrestre, fatto di terra, addiett.] Terrenus, na, num Cic 5. 1. Tusc Suet. 10 Gal. cap 19 2 Terrestris, & hoc stre. Lucr. lib 2 3. Terreus, a, eum. Var lib. 1. cap. 14 Militare sepimentum est fossa, & terreus agger. Pomp. Mela. lib 1. c. 9 In Aegypto animã ia quædam ex parte iam formata, ex parte adhuc terrea visuntur, Col l 1 c. 6.
Terriaca, vedi triaca.
Terribile, orribile, spauentoso, e spauenteuole. addiett. cosa che cagiona terrore, ò spauento.] Terribilis, & hoc le. 1 2. l. 3. b Cic. 2. Parad. Mors terribilis est iis, quorum cum vita omnia extinguuntur; non iis, quorum laus emori non potest. 2 Horribilis, & hoc, le. 1 l. 2 3. b. Cicer. pro Quinc. Horribile est causam capitis dicere. 3. Formidabilis, & hoc, le. 1. 2 3. l. 4. b. Ouid. 14. Metam. cuius est 1 Orcus formidabilis.
Terribilmente] Terribil. m in modum, Ex Cic.

Terricciuola, diminut.terra piccola.) Oppidum, li. neut.g. 2.l 3 3.b. Cic.Att.lib.10. 2.Oppidum paruum. Pomp. Mela. lib.1. cap. 5. Regio ignobilis, & vix quicquam illustre sortita, paruis oppidis habitatur. 2. Oppidum exiguum, vel pusillum, Ex Cicer. Attic. lib. 5. epist.2.

Territorio,vedi tenitorio.

Terrore,(spauento, paura grande.) Terror,ris. m gen 3 l. Cicer Tusc.4.Terrorem d cunt metum concutientem: ex quo fit,vt pudorem rubor, terrorem pallor, & tremor,& dentium crepitus consequatur.2.Pauor,ris m g. 3.b. 2 b in rect & l.10 obliq Cic 4 Tusc.Pauorem definiunt metum, mentem loco mouentem: ex quo illud Ennij, tum pauor sapientiam mihi omnem ex animo expectorat.

Terroso, addiect. pien di terra.) Terrosus,a,um. Vitr. lib.2 cap 6 Omnibus locis non eadem genera terræ, nec lapides nascuntur, sed non nulla erunt terrosa, alia sabulosa, itemque glareosa, alijs locis arenosa.

Terso, vedi polito.

Terza, fust vna delle sette hore canoniche.) Precatio tertiana,vel tertiaria,apud script. Eccl.

La terza volta.) Tertium, Ex Cicer. & Gell. 2 Tertiò Cicer.

Terzana, febre nota.) Tertiana, æ 2. Febris tertiana.Cicer.

Hauer la terzana.) Tertiana laborare,Ex Cic.

Terzare, termine d'agricoltura, e vale arare la terza volta.) Tertio, as. Colum.lib.2 cap 4. Tabia agri iugerum quatuor operis expeditur: nam commode præscinditur duabus, vna iteratur, tertiatur dodrante.

Il terzare.) Tertiatio,nis.f gen.Col.l.12 c.50. Plurimum ee fere non miscere iterationem, multoque minus tertiationem.

Terzarolo scolare della terza.) Tertiarius,rij Ex Cato cap 95. & Plin lib. 24. 2. Tertianus, ni. Ex Tacit. lib 21.

Terzarolo,archibugio mezzano,tra'l grande,e'l piccolo) Sclopus medius, mediocris, vel medianus,Ex Vitr. & I cis

Terzauo, terzauolo, il padre del bisauolo.) Atauus, ui. Cicer.pro Cæl Non patrem suum videas,non patruum, non auum; proauum, atauum audieras Consules fuisse.

Terzo.nome numerale ordinatiuo.) Tertiarius, a, um. Plin.epist.92. Tertiua die alt, audiui recitantem cum summa mea voluptate.

Terzo, vna delle tre parti del tutto.) Paratertia, Ex Cicer.

Terzogenito, figliuolo nato nel terzo parto) Tertio genitus,vel tertio partu genitus, Ex Plin lib.28.cap.8. qui sic ait: Cor annexum in laoa ouis nigræ,cui nullus alius color incursauerit,& primo partu genitæ quartanas abigere dicitur.

Nel terzo luogo) Tertiò Ex Gell.l.10.c.1 2.Tertio loco. Plin l 12 c.12.

Teschio,e cranio,la parte sourana del capo)Calua,æ fœm. gen.1.l.Sipont in Marc Caluus dicitur, qui caluam crinibus nudam habet: est enim calua superior pars capitis: vnde huiusmodi vicium, caluitium appellatur. 2.Caluaria,æ.1.2.) 3.b Corn Cels.lib.8.cap 1. Caluaria ea interiore parte concaua,extrinsecus gibba: vtrinque leuis,& qua cute capillum gignente contegitur 3.Capitis cœlum.Plin.l.11 c 37 Cerebrum est viscerum excelsissimum proximumque cœlo capitis, sine carne, sine cruore,sine sordibus.

Teso,steso)Contentus,a,um Cic.2 Extensus,a,um Horat. 3.Intentus,a,um.Cic.

Tesorario,aggett di tesoro,od attenente à tesoro.) Thesaurarius,a,um 1 2.3.l.Plaut.in Aul.

Tesoreggiare,e tesorizzare,e tesaurizzare,cioè accumular oro, & argento,gioie,e simili.) Aurum, argentum, gemmas ue congerere, Ex Sen in Herc. Fur cuius est: Congesto pauper in auro. 2.Diuitias congerere.Tibul. lib. 1. el. 1. Diuitias alius fuluo sibi congeret auro. 3. Opes congerere,Ouid.4 Fast 4.Num nos construere, Ex Cicer 2. Philipp. vbi sic habetur: tanti acerui nummorum apud istum construuntur, vt iam appendantur, non numerentur pecuniæ 5. Pecunias cogere, vel coaceruare, Cicer. pro leg. Agr. Antè pecuniæ coguntur, & coaceruantur, quam gleba vna eruatur.

Tesoreria, luogo doue si tiene il tesoro.) Aerarium,rij n. gen 2.2.l. 3 b. Cæs. de bell. ciuil. Quibus rebus Romam nunciatis, tantus repentè terror inuasit, vt cùm Lentulus consul ad aperiendum venisset ad pecuniam Pompeio ex senatus consulto proferendam, protinus aperto sanctiore ærario, ex vrbe profugeret.

Tesoreria secreta.) Aerarium sanctius. Cicer.6. Verr.& ad Att. lib.7.epist.19. C.Cassius attulit mandata ad consules,vt Romam venirent pecuniam de sanctiore ærario subtraherent.

Tesoreriato,vfficio,e carico di tesoriere.) Ærarij præfectura,Ex Plin lib.1.epist 4 & Cic de Nat: quæstura,æ. f g 2 l.Cic 2 Ver cuius est: Quæstura primus gradus honoris 3.Præfectura quæstoria,Ex Cic 2 de Natur.& 3.Verr.4 Officium, vel munus quæstorium Cicer.lib. 2.epist.17.

Tesoriere,e thesoriere,Fior.anco trasoriere, ministro, e custode di tesoro) Ærarij præfectus Plin lib 3. epist. 4 .Cùm publicum opus mea pecunia inchoaturus in Tuscos excurrissem.accepto, vt præfectus ærarij commeatu,&c. 2.Quæstor,ris.1.l 2 b. in rect.& l.in obl.Nicol.Perott in Mart Hinc, & quæstores dicuntur, qui præpositi sunt pecuniæ publicæ quærendæ: hi,& vectigalia exigunt,& ærarij curam habent 3. Pecuniæ publicæ præpositus,vel præfectus,Ex Sipont. 4.Tribunus ærarij Fest. 5 Thesaurpæus,pæi.m.g.Ex Plaut. 6.Thesaurista,æ m g græc.

Chi è stato tesoriere.) Quæstorius,rij.1.2.l.3.b. Cicer. de Clar.Sicinius quæstorius mortuus est.

Di tesoriere.) Quæstorius.a,um.1.& 2.& 3.b.Cic.l.2.ep.17. cuius est: Officium quæstorium.

Tesoro,e tesauro,quantità grande di denari,ò di cose pretiose) Thesaurus,ri. m gen. Cicer. 2.Ærarium, rij. neut gen. 1.2.l. 3 b. Cicer. 3 Tuscul. Et quidem C. Gracchus quum largitiones maximas fecisset, & effudisset ærarium, verbis tamen defendebat ærarium.

Tessere, fabricare la tela) Texo, vis, ui, tum. Cicer. 4. Acad. Plagas ipsi contra se Stoici texuerunt. Idem Cic. lib.9. epist. 21. Epistolas quotidianis verbis texere solemus.

Tessere nell'orlo) Prætexo,is Virg.4 Æn.

Tessere tutto insieme) Contexo,ais.Cic.

Tesser via) Detexo,ais Cic.

Tessero in mezzo.) Intertexo,xis Cic.

Tessere fino alla fine) Pertexo,xis.Cic.

Tessere appresso al tessuto.) Attexo,ais.Cic.

Tesser la tela) Telam texere.Cic.3 de orat.

Cosa, che si puol tessere.) Textilis, & hoc,le, Cicer. 5 Tuscul

Tessitore,ò testore,F.or ancor tesserandolo, colui che tesse) Textor,ris.r 1.Cic.pro Planc.

Tessitor di seta.) Textor sericarius.Iul Firm 8.Mat.

Tessitore di panni lani.) Lanarius.

Tessitore di tela) Linteo,nis.Plaut.Aul. 2.Lintearius,rij. apud Amalth.Onom.

Tessitore di drappi à più colori.ò lisci.) Textor polymitarius.Ex Hor.

Arte di tessitore.) Textrina,æ.f.g 1 & 2.l. Maff. de rebus Indic.Comment Pueri varijs,in vsus hominum artibus, atque opificijs instituuntur; alij quippe calceariam,alij vestiariam,alij sutrinam,alij textrinam,alij ferrariam fabricam exercent.

Bottega di tessitore.) Textrina,æ.2.l Cic.6.Verr.Nulla domus in Sicilia locuplex fuit,vbi iste non textrinam institueret 2.Textrinum,ni.2.l.Cicer.6.Verr. Melita oppidum isti textrinum per triennium, ad muliebrem vestem

stem conficiendam fuit. 3. Officina textoria, Ex Plin. lib. 33. c. 11. & Sen. l. 20. ep. 114.

Tessitrice, ò testrice, Fior. anco tess:randola, colei che tesse.] Textria, cis, Tibul. l. 2 el. 1.

Tessitura, il tessere, ouer il tessuto.] Textura, ræ f gen. 2. l. Lucr. l. 3. 2. Textus, us, Plin. l 9 c. 35.

Tela, ò panno tessuto] Textile, lis, neut. gen 2. l. Liu. dec. 5. l. 5. 2. Textum, i, Mar. l. 5.

Testa, e capo, parte eminente dell' animale dal collo in sù,] Caput, tis. neut. gen Var. de ling. latin. Caput dictum est quod ab eo initium capiant sensus, ac nerui.

Testa debole, ò fiacca.] Caput inualidum, Ex Plin. l. 10. c. 36. Inualidissimum vrso caput, ideo sæpè in arena colapho infracto exanimantur.

Testa forte, e gagliarda.] Caput forte, Ex Plin. l. 8. cap 36. Fortissima leoni caput.

Testa spinosa, qual'era di Christo per la corona di spine.] Caput spinis echinatum. Ex Plin. lib. 27. cap. 9. qui sic ait: Dipsaco in cacumina capitula sunt echinata spinis.

Testa di morto.] Humani capitis os. Plin. l. 7. c. 2. Priores anthropophages ossibus humanorum capitum bibere.

Con la testa in giù, con la testa volta in giù.] Versu in terram capite. Plin l 9. c. 51.

Ci và la testa, ò la vita, ci è pena della testa, ò della vita.] Capitale est Q. Curt. l. 8. Persis in sella regis consedisse, capitale foret, tibi saluti fuit.

Far doler la testa.] Capitis dolorem mouere, Cels. lib. 2. cap. 23.

La cima della testa.] Vertex, cis. Plin. lib. 7. in præfat.

Parte deretana della testa.] Occiput, pitis, neut. gen Cat. 2. Occipitium tij neut. gen. Plin. lib. 18. cap. 5 *Domini frontem in agro, plus prodesse, quàm occipitium, non mentiuntur.* 3. Auersa capitis pars. Plin. lib 11. cap. 52.

Parte anteriore della testa.] Sinciput, pitis. neut. gen. 1. l. 2 3. b. Corn. in Pers. Sinciput pars est capitis anterior; occipitium verò pars est posterior. 2. Sincipitium, tij. s. l. 2 3. 4. b. Sipont. in Mart. Sinciput pars est capitis anterior, nam posterior occiput appellatur à quibus & sincipitium & occipitium eiusdem significationis deducuntur. 3. Capitis pars aduersa, Ex Plin. l. 11. c 52. cuius est: Capitis auersa.

Far testa, ouero far fronte, cioè opporsi, e resistere all' auersario.] Repugno, gnas, cum Datiu Cic. lib 5. epist. 2. Non ego oppugnaui fratrem tuum, sed fratri tuo repugnaui.

Chi hà testa.] Capitatus, a, um. Ex Plaut.

Chi hà vna testa.] Vniceps, cipitis. 1. l. 2. b. Ex Plin. lib. 16 cap. 10.

Chi hà due teste.] Biceps, pitis. Liu. dec. 5. l. 1. In Veienti agro biceps natus puer, & Sinuessæ vnimamus, & Osimi puella cum dentibus Plin. l. 10. c. 62. Serpentes coeunt complexu adeo circumuolutæ sibi ipsæ, vt vna existimari biceps possit.

Chi hà tre teste.] Triceps, pitis. o gen. Cic. in or. In verbis iunctis quàm scitè dicimus insipientem, non insapientem, iniquum, non inæquum, tricipitem, non tricapitem. Idem Cic. 1 Tusc.

Terret triceps apud Inferos Cerberus.

Chi hà cento teste.] Centiceps, pitis, o. g. 1. l. 3 b. Hor. 2. car. od. 13. cuius est: bella centiceps.

Chi hà bona, ò mala testa.] Benè, vel malè capitatus, a, um. Ex Plaut. Amph. & Var. l. 2 c. 9.

Dare la testa pe'l muro, ò nel muro.] Parieti caput impingere. Plin. l. 3. epist. 16. Arria dum hæc dicit, exiluit cathedram, aduersoque parieti caput ingenti impetu impegit, & corruit 2. Parieti caput illidere, Ex Val. Msa. & Horat.

Testaccia, e testone, capaccio, e capone, accrescit. testa, ò capo grande.] Caput grande. Ouid. 6. Fast. Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapinæ; Canities pennis, vnguibus hamus inest. 2. Caput magnum. Plaut. Pseud. Magno capite, acutis oculis, ore rubicundo admodum.

Testamento, dichiaratione dell'vltima volontà che con iscritto vn fà vicino à morte] Testamentum, ti. 1. 2. 3. l. Vlpian. in l. 1 qui testam. facere poss. Testamentum est voluntatis nostræ iusta sententia, de eo quod post mortem fieri voluerimus. 2. Tabulæ summæ, vel supremæ. Mart lib. 5. epist 40. Supremas tibi triciens in anno signanti tabulas, Catine. 3. Tabulæ, arum Val. Max. lib. 7 cap 7.

Per testamento, cioè per vigor del testamento.] Ex testamento. 2 Testamento Cic. Top Quod semel testamento alicui datum est, id ab eo inuito auferri non potest.

Senza testamento, senza far testamento.] Intestatò. Cicer. de Inuent Si pater familias intestatò moritur; familia, pecuniaque eius agnatorum gentiliumque esto.

Doppo hauer fatto testamento.] Testamentò, testato, Ex Digest testatò decessit.

Testamento falso.] Testamentum adulterinum, Ex Cicer.

Far testamento.] Testor, aris. 2. l. Cic 1. de Inu. Possit ne quisquam de fi'ij pupilli re testari. 2. Testamentum facere. Cic. pro Mil. Testamentum palam fecerat, & illum hæredem, & me scripserat.

Chi non hà fatto testamento.] Intestatus, a, um. 1. 2. 3. l. A. Gel. l. 1. c. 12. Virgo Vestalis, neque hæres est cuiquam intestato, neque intestatæ quisquam; sed bona eius in publicum redigi aiunt.

Falsatore, ò falsificatore di testamento, che fà testamento falso.] Testamentarius, rij. m. g. Cic. 3. offic. Non de sicarijs, veneficis, testamentarijs, furibus, &c. 2. Testamenti subiector Cic.

Testardo, vedi testareccio.

Testare, vedi far testamento.

Chi può testare.] Testabilis, & hoc testabile; Gell. lib. 6 cap. 7.

Chi non può testare.] Intestabilis, & hoc, le. In lege 12. tabulatum.

Testareccio, e testardo, Fior capitoso, huomo di sua testa, ò capo.] Cerebrosus, a, um. Plaut. in Mustel. Senex hic cerebrosus est. 2. Vir sui arbitrij. Sueton. in Tib. c 18.

Testatore, colui che fà testamento.] Testator, ris. m. gen. apud Iurisconf.

Testatrice.] Testatrix, cis. fœm. gen. Vlpian. in Iuliano.

Teste, auuerb. di tempo, hora, adesso, vedi hora.

Testè, poco auanti.] Nuper. 2. Dudum, Cic.

Testicciola, vedi capolino.

Testicolo, parte nota dell'animale.] Testis, is. m g. Plin. lib. 11. cap. 49. Testes pecori, armentoque ad crura decidui; suibus adnexi, delphino prælongi vltima conduntur aluo, & elephanto occulti, oua parientium lumbis intus adhærent, piscibus, serpentibusque nulli, sed eorum vice binæ ad genitalia à renibus venæ. Buteoni busterari, homini tantum iniuria aut sponte naturæ franguntur, idque tertium ab hermaphroditis, & spadonibus semiuiris genus habent. 2. Testiculus, li. Cels. lib. 6 cap 27. Democritus præcipit, vt cum progenerari marem velimus, sinistrum testiculum admissarij lineo funiculo, aut alio quodlibet obligemus, cum fœminam dextrum. 3. Coleus, ei. 1. l. 2. b. Sipont. in Mart. Coles virile membrum est à quo colei pendent.

Borsa de testicoli, ouero parte del corpo, doue stanno.] Scrotum, ti. n. g. 1. b. Corn. Cels. l. 7. c. 19. 20. 2. Testiculorum tunica. Ibid.

Neruo di testicoli.] Cremaster, teris. m. g. 3. b. in rect. & 1. in obl. Col l 6. c. 35. Testium nerui sunt, quos Græci cremasteras ab eo appellant, quod ex illis genitales partes dependent.

Testificare, à testimoniare, far testimonianza, far fede.] Testificor, aris. 1. l. 2. 3. b. Cicer. ad Att. lib. 8. Testificor me expertem belli fuisse. 2. Testor, aris. 1. l. Cic. 2. de Nat. Vena, atque arteria crebræ; multæque toto corpore

part intentæ vim quandam incredibiliem artificiosi operis, diuinique testantur. 3. Testimonium dare. Cic ad Att.lib.2.Pompeius mihi conseruatæ Reipub.dat testimonium. 4.Testimonium dicere. Cic.io Ver. Quidam priore actione testimonia grauiter, vehementerque dixerunt. 5.Testimonium per hibere.Colum.lib.3. cap.9. Eius rei testimonium tu P. Syluine perhibere nobis potes. 6.Testimonium reddere. Quint. lib.rr. c. 1.Libertinis detrahenda est auctoritas: Licet his testimonium reddere, industriæ, per quam exierint de seruitute. 7.Testimonium tribuere. Cic.Phil.5.De L. Egnatuleio Reip. amicissimo silendum non arbitror, sed tribuendum testimonium virtutis egregie. 8 Testimonio esse.Cic.ad Att.l.8,ep.20. Cui rei testimonio sunt literæ, quas Balsenius ad me misit.

Testificatione, testimonianza, e testimonio, il testificare, testimoniare.] Testificatio, nis.f.g.1.4.l.a.3.5 b. Cic.9. Phil.2.Testimonium, nij 1.3.l.2.4 b. Cic. pro Font.Iouis nomine maiores nostri sanctam testimonium fidem esse voluerunt.

Testimonio, e testimone, quegli che testimonia, ò testifica.] Testis,tis.1.l. Cicer.de orat. Te mearum ineptiarum testem, & spectatorem fortunæ constituit.

Testimonio di vista, ò d'udita.] Testis oculatus, vel auritus. Plaut.Truc.Pluris est oculatus testis vnus, quam decem auriti.

Chiamar insieme in testimonio.] Contestor,aris. Cicer. pro Flac. Cum ego te Flacce cœlum terramque contestans, flens flentem obtestabar.

Testimonio falso.] Testis falsus. Cicer.pro Rosc.Com.

Subornar testimonio, che dica il falso.] Testes subornare. Cic.loc cit.

Testimonio degno di fede.] Testis fide dignus. Ex Cicer.

Testo, componimento principale.] Textus,tus.2.Contextus,tus,m.g.Quint.l.r.c.1.

Testo vaso di terra.] Testa,æ. Plin.l.26.

Testo originale.] Exemplar,ris.n.g.

Testone, vedi testaccia.

Testone, moneta di tre giulij, ò trenta baiocchi.] Tricessis, sis masc.gen. Var.4. de ling. qui sic ait: A duobus decudibus dictus est vicessis, vt tricessis à tribus. s. Tridrachmum, mi. s. & a. b. græc. apud Iul.Pol.

Testudine, e testugine, vedi tartaruca.

Testuggine, per simili il cielo della volta, cioè coperta di stanze, ò d'altri edificij, che si dicono in volta, vedilo alla voce, volta per coperta di fabriche.

Tetta, mammella ò poppa, vedi mammella.

Tettosa, dimin di tetta.] Mamilla,æ.1.b.Var.l.2.de re rust. c.3. a Mammula,æ.a.b.Cels.l.7.c 27.

Tettare, pigliar il latte, vedi lattare.

Tetto, parte superiore della casa. Tectum, ti. neut. gen. Cicer.

Tetto di canne.] Tectum arundineum. Ex Plin. lib.16. cap. 36. Tegulo arundineum domus suas septentrionales populi operiunt, durantque eius tecta alta.

Tetto di coppi, ò canali.] Tectum imbricatum.Ex Vitruu. l.17.c.7.

Teuere, in verso Tebro, fiume noto, che scorre per Roma.] Tyberis,eris, & antiquitus Albula,æ, apud poetas etiam Tybris,dis.Fest.lib.1.de verb.signif.Albula. Tybris fluuius dictus est, ab albo aquæ colore, Tybris autem à Tiberino Siluio rege Albanorum, quod is in eo extinctus est. Plin.lib.5.epist.6. Medios Tyberis agros secat, natium patiens omnesque fruges deuehit in Vrbem hyeme dumtaxat, & vere. Plin. lib.3. cap 5. Tyberis antea Tybris appellatus, & prius Albula è media fere longitudine Apennini, finibus Arretinorum profluit tenuis primo, nec nisi piscinis corriuatus, emissus nauigabilis.1.Tiberinum flumen.Virg 10 Æn. 3.Tuscus amnis.Mart l.9 epist 80. Fœcundam vetuit reparari montibus hydram Hesperias Tuscos lauit in amne boues, 4. Tyberinus amnis, Liu. dec.1. lib.1. Allia crustuminis montibus prealto defluens alueo, haud multo infra viam Tyberino amni miscetur.

Di Teuere, addiett.] Tyberinus, na, num 1.2.b.3.l.Cic.pro leg Man.

Teuerone, fiume noto nel Latio, il quale passando prima per Tiuoli, mette poscia nel Teuere.] Anio,nis.m gen. 1.b.3.l.in obliq.Plin lib.3.cap 12. Anio in monte Trebanorum ortus, lacus tres, amœnitate nobiles, qui nomen dedere Sublaco, defert in Tyberim 2 Anionis.m g. 1.1.b 3.l.in rect. & obliq. Vibius sequest.in Catal.flum. Anien lacui Velino infunditur, per Tyburtinorum filio Apolliuis, in Tyberim defluit. Stat. siluar.lib. 1. carm. 3. Ipse Anien (mirsnda fides) infraque superque

Saxeus, hic tumidam rabiem, spumosaque ponit Murmura.

3.Anienus,ni.m.g.1.b.3.l.Stat.Silu.l 1.car.3.

Illis ipse annia, Anienus fonte relicto.

4.Anio,nis.m.gen.1.b.Philip Cluer. de Ital. ant lib.2. Apud Romanum etiam scriptorem, Iulium Frontinum in libro de aquæductis frequens ea est declinatio, Anio,uis.

Di Teuerone, addiett.] Anienus,na,num a.b.3.l.Virgil.4. Georg.

Vnde pater Tyberinus & vnde Aniena fluenta.

Stat.Silu.l.4 eleg.

Tyburis hic lucos, Anienaque frigora captant.

Habitatore, ò habitatrice di Teuerone.] Anienicola,æ. com.g.1 4 5.b.3.l Sil.Ital.l.4.

Vicino al Teuerone.] Apud Anienem. Cic. 3.de fin. Torquatus cum Gallo apud Anienem depugnauit, prouocatus.

Teuertino, pietra, vedi tiburtino.

T H

Thalestre, ouer Thalestria, regina dell' Amazoni.] Thalestris, ris Curt lib.6 Amazones reginam habebant Thalestrim omnibus inter Caucasum montem, & Thasim amnem imperitantem. 2. Thalestria, æ. Strab.l.11.

Thalete, vno de sette sauij della Grecia.] Thales,tis. 1 b.2.l.Cic.1.de Diu. Thales Milesius primus defectionem solis, quæ Astyage regnante facta est, prædixisse fertur.

Thamira, nome di poeta, il quale nel canto fù vinto dalle muse.] Thamyras, æ. 1.a.b. Ouid. de Art. lib.3.

Tu licet, & Thamyram superes, atque Orphea cantu.

T I

Tiano, città di Puglia.] Theanum,ni,neut.gen. Pomp. Mel.lib.2.cap.4 Lucrinum, Theanum, Montemque Garganum.

Tiberiano, addiett. possess di Tiberio.] Tyberianus, a, um. Sueton. in Vitel. cap. 15. Vitellius & prælium, & incendium è Tyberiana prospexit domo, inter epulas.

Tiberino, nome proprio d'huomo.] Tyberinus,ni.1 2.b.3. l.Liu.dec.1 l 1. Capi, et: us est ceperus, capeto Tyberinus, qui in traiectu Albulæ amnis submersus, celebre ad posteros, nomen flumini dedit.

Tiberio nome proprio d'huomo.] Tyberius,rij. Suet. in Tyb.c.5 Tyberius Cæsar natus est Romæ in palatio, decimo sexto Kal.Decemb.post bellum Philippense.

Tiburtino, nome gent. & poss.di Tiuoli.] Tiburs,tis o.g. 1 l.Liu dec.1.lib.7.Cum Romani Ferentinum vrbem vi cepissent, reuertentibus inde, eis Tiburtes portas clausere, ea vitima fuit causa cũ multæ antea querimoniæ vl-

trò, citròque iactatæ essent, cur fœciales rebus repetitis, bellum Tiburti populo indiceretur. 2.Tiburtinus,a, um.1.l. Plin.l.15 c.18. Nigra ficus, & Rhodia est,& Tiburtina de præcocibus.

Tiburtino, Fior. teuertino, Sen. e secondo alcuni teuerino, pietra bianca, e spugnosa nel territoro di Tiuoli.]Tiburtinus lapis. Plin.l.36.c.6. Primum versicolores istas maculas Chiorum lapidicinæ ostenderunt, cum extruerent muros, faceto in id M.Ciceronis sale: omnibus enim ostentabat, vt magnificum: Multò inquit magis mirarer, si tiburtino lapide fecissetis.

Ticchio, cioè capriccio, vedi capriccio.

Tiepido, vedi tepido.

Tiglio, arbore noto.] Tilia, æ. fœm gen. 1.2.b. Plin.l.17.c.16. Tot modis insitam arborem vidimus iuxta Tiburtea tiliam, omni genere pomorum onustam, alio ramo nucibus, alio baccis, aliunde vite, ficis, piris, punicis, malorumque generibus: sed huic breuis fuit vita.

Di tiglio, ò simile à tiglio, addiett.] Tiliaceus, cea, ceum. 1.2.4 b. 3.l. Colum. lib.12. cap.45. Arculæ fagineæ, vel etiam tiliaceæ, in quibus vestimenta forensia conduntur, &c.

Tigna, vlcere, come rogna nella cotenna del capo] Porrigo, ginis. fœm gen 1.2 l. 3. com. in rect & b. in obliq. Corn. Cels.l.6.cap.2. Porrigo autem est, vbi inter pilos quædam quasi squamulæ surgunt: eæque acutæ resoluuntur, & interdum madent, multo sæpius siccæ sunt: idque euenit modò sine vlcere, modo exulcerato loco, fereque id in capillo fit, rarius in barba, aliquando etiam in supercilio.

Tignere, vedi tegnere.

Tignola, verme che rode i vestiti, vedi tarma.

Tignoso, addiett che hà tigna.) Porrigine affectus, a, um, Ex Corn. Cels. l 6 c.2. Colum.l 7.c 5. 2. Porriginosus, a, um. 1.2 4.l.3 b. Sipont. in Mart. A porrigine porriginosi sunt appellati.

Tignuola del grano, vedi gorgoglione.

Tigrane, Rè potentissimo dell Armenia maggiore.] Tigranes, nis. 1 l. Cic. pro leg. Man. Mithridatem in illo timore, & fuga Tigranes Rex Armenicus excipit, diffidentemque rebus suis confirmauit, & afflictum erexit, perditumque recreauit, Plin. lib. 7. cap.26.

Tigre, animal noto per la sua velocità, e fierezza.) Tigris, ris, vel tigridis com gen. 2.b. Var 4. de ling. Tigris, qui est vt leo varius, qui viuus capi adhuc non potuit, vocabulum è lingua Armenica: nam ibi, & sagitta, & quod vehementissimum fulmen dicitur tigris, Plin. lib. 8. cap.18 Tigrin Hyrcani, & indi ferunt animal velocitatis tremendæ, & maximè cognitæ dum capitur, totus enim fœtus qui numerosus est ab insidiante rapitur equo quàm maximè pernici, atque in recentem subinde transfertur, At vbi vacuum cubile reperit fœta maribus enim cura non est sobolis fertur præceps odore. v stigans. Raptor appropinquante fremitu, abijcit vnum ex catulis. Tollit illa morsu, & pondere etiam ocyor acta remeat, iterumque consequitur, & subinde donec in nauim egresso irrita feritas sæuit in littore.

Tigre, fiume.) Tigris, ris, vel tigridis, masc. gen. Curt lib.4. Tigris, ab Orientis plaga violentus inuehitur multorum torrentium, non aquas solum, sed etiam saxa secum trahens, itaque à celeritate, qua defluit Tigri nomen est inditum, quia Persica lingua Tygris sagittam appellant.

Tigretta, dimin il parto della tigre.) Catulus tigrinus, Ex Plin. lib 8.c.18. & l.13.c.15. 2. Tigridis catulus, Ex Plin. l.8. cap.17.

Tigrino, addiett. di tigre.] Tigrinus, a, um. 2 l. Plin. lib. 13 cap.15. Mensis præcipua dos in vena crispis, vel in vertice varijs. Illud oblongo euenit discursu, ideoque tigrinæ appellantur: hoc intorto, & ideo talis pantherinæ vocantur.

Timidamente, auuerb. con timidità.] Timidè, 2.2.b. 3.l. Cic. 2. Tusc. In labore hoc maximè est prouidendum, ne quid abiectè, nè quid timidè, ne quid ignauè, ne quid seruiliter, muliebriterue faciamus.

Timidezza, ò timidità, l'astratto di timido.] Timiditas, tis. 1.2.3 l 4.b. Cic.4. de Fin.

Timido, vedi pauroso.

Timo, herba odorifera medicinale] Thymus, mi, vel thymum, i. 1.b. Var.3. de re rust. cap.3. & Plin. lib.20. cap.10.

Fatto di timo.] Thymites, is. 1 b. 2.l. Colum. lib. 12. cap.35.

Timologia, vedi etimologia.

Timone, quel legno del carro, al quale si attaccano le bestie per tirarlo.] Temo, nis. m.g. 1.l. Colum. lib.6. cap 26.

Timone, quel legno, col quale si regge, e gouerna il nauilio.] Clauus, ui. m g.1.l. Cic. de Sen. 3. Gubernaculum, li. n g.4 b.2. 3.l. Plin l.11.c.50. Piscium caudæ meatus gubernaculi modo regunt, atque etiam in dexteram læuamque motæ, vt remigio quodam impellunt.

Timoniere, voce marinaresca, luogo nel nauilio, doue stà il timone.] Sedes naucleria, Ex Cicer. pro Mur. & Plaut. Asin.2. Locus nauclericus, Ex Cicer. in Part. & Plaut. in Mil.

Timore, vedi paura.

Timorosamente, vedi paurosamente.

Timoroso, vedi pauroso.

Tina, ò tinozzo, vaso da far il vino.]Lacus, cus. m.g. Ouid. 4. Fast. & Col. l.12.c.19.

Tinello, luogo nelle corti doue mangiano i cortegiani, vè di refettorio.

Tinello, tinacciolo, vaso da lauarsi.] Labrum, bri. Cic. Terentiæ, l. 14 & Virg 8. Æn.2. Tinium, i. Fest. apud Thes. ling. lat.

Tingere, vedi tegnere.

Tintillo, e tintinno, suono di campanello, ò simili.] Tinnitus, us. 2.l. Plin. lib 11. cap. 20. 2. Tinnimentum, i. Plaut. Rud.

Tintinnante, che fà suono di tintinno.] Tinnulus, a, um. 2.b. Quint l.2.c.3. 2. Tinniens, tis Ex Var.3. de re rust. c.16 3. Tintiniens, tis. 1.l.2.3.b. Ex Afran. in Consobr. 4. Tintinnans, tis. 2.b. Ex Neuio.

Tintinnare, far suono di tintinno.] Tinnio, nis. Var. 3. de re rustic. cap.19. Tintinno, is. 2.b Afran. in Consobr. 3. Tintinno, as. 2. b. Neuius apud Thesaur. ling. lat.

Tintore, vedi tentore.

Tiramento, il tirare, ò indurre à sè] Ductio, nis. f.g. 1.l. 2.b Ex Corn Cels l.2.c.12. qui sic ait: Detractionem antiqui varijs medicamentis, crebraque aluì ductione in omnibus ferè morbis moliebantur. 2 Ductus, ctus. m.g. 1 l. Cic. 2. off.

Tiranneggiare, ò tirannizzare, val tirannescamente donneggiare, od imperare, con ingiusta, ò crudel signoria.] Tyrannice aut regnare, aut imperitare, Ex Cicer 5. Verr. & Plin lib 10. cap. 20. cuius est vox, imperito. 2. Regnum tyrannicè exercere, Ex Cicer 5 Verr. cuius est vox, tyrannice, Ex Plin. ibidem qui de gallinaceis agens, sic ait. Imperitant suo generi, & regnum in quacunque sunt domo, exercent 2. Tyrannidem exercere, Ex Cic 3. de Nat. & Plin. ibidem. 4 Imperio, vel dominatu tyrannico regnare, dominari, vel imperare, Ex Cic. 1. de Diu.

Tirannello, dimin tiranno piccolo]Tyrannulus, li. 1.3 b. 2.l. Ex Cic. in Vat. & Plin. epist 67. cuius est vox, tyrannulus. 2. Tyrannus paruulus, vel pusillus, Ex Cic. 2. off. 2, de Inuent.

Tirannescamente, ò tirannicamente, auuerb. alla tirannesca, ò tirannica cioè da tiranno.] Tyrannicè. 1.3 b 2. 4 l. Cic. 5. Ver cuius est, regiè, seu potius tyrannicè statuit. 2 Ritu, vel more tyrannico, Ex Cic. 2. Phil. & 1. de leg. 3. Tyrannicum in morem, aut modum, Ex Auct. ad Her. l. 2 & Liu. 2. bel. Maced.

Tirannesco, e tirannico, aggett e val di, ò da tiranno.]Tyrannicus, a, um. 1.3.b.2.l. Cicer. de leg. cuius est; Leges tyrannicæ

Tiran-

Titannia, f. l. val dominio tirannico, ò tirannesco.] Tyrannis, dis, fœm. gener. 1 & 3 b 2 l. Quint. lib. 7. cap. 3. Adulterium non commisi, tyrannidem non affectaui.

Tirannicida, vccidi tor di tiranno.] Tyrannicida, dæ om. gen 1 & 3. b. 2 & 4. l Quint. l. 5 cap. 10. qui sic ait, Tyrannicida proprium est, tyraonum occidere. 2. Tyrannoctonus, noctoni. 1 & 3. b. 4 l accent. & b. quant. græc. Cic. ad Att. lib. 16. cuius est: Tyrannoctonis amicus. 3. Tyranni infector, Ex Cicer. ad Att. lib. 7. & in Brut.

Tirannicidio, vccisione, od vccidimento di tiranno.] Tyrannicidium, dij. s. 3. & 5 b. Plin. lib 34. cap. 8. Leæna scortum fuit, Liræ cantu familiare Harmodio, & Aristogitoni, consilia eorum de tyrannicidio, vsque ad mortem excruciata, tyrannis non prodidit. 2. Tyranoi cædes, vel occidio, vel occisio, Ex Cic. pro Cec dum sic ait; Tu vim negabis esse factam, si cædes & occisio facta non erit. Ex Corn. Tacit. lib. 12 dum sic ait. Copiæ occidione occubuissent. 2. Tyrannica cædes, vel occidio, vel occisio, Ex Cicer. & Corn. Tacit. locis iam citatis.

Tiranno, signor' ingiusto, ò crudele.] Tyrannus, ni. 1. b. 2. l. Cicer. de Amic. Hæc est tyrannorum vita, nimirum in qua nulla est fides, nulla charitas, nulla stabilis beneuolentiæ potest esse fiducia, omnia semper suspecta, atque solicita sunt, nullus locus est amicitiæ.

Diuenir, ò farsi tiranno, val ingiustamente impadronirsi del regno.] Tyrannidem occupare. Cicer. 3. offic.

Tirare, ò trarre, cioè condurre à sè.] Duco, cis. s. l Quint. lib. 1. cap. 10. Orpheum quod rudes quoque, at que agrestes animos admiratione mulceret, non feras modò, sed saxa etiam syluasque duxisse, posteritatis memoriæ traditum est.

Tirare, ò stirare, riferito a' nerui, corde, e simili.] Intendo, dis. 2 Contendo, dis Plio. l. 16. c. 10. Superioria radix in lacteouia colonicæ data, neruos intendit, eadem ex aqua remittit.

Tirare, trarre, lanciare, e gettare, vedi gettare.

Tirare, trarre, strascinare.] Traho, his. Cicer. 2. de Natur. Deor.

Tirar l'acqua al suo molino, cioè cercar' il suo interesse.] Rem ad suæ causæ commodum torquere, vel inclinare. Cicer. lib. 1. de Iduent. Partitio debet illud quod conuenit ad suæ causæ commodum inclinare.

Tirare, ò far vna linea.] Ducere, vel scribere lineam, Cicer 2. Lineam producere. Plin. lib. 33. cap. 6. Lineas ex argento nigras produci plerique mirantur.

Tirar vno con belle parole.] Dictis pha'eratis aliquem ducere. Tereu. Phorm. act. 3. scen. 2. Vt phaleratis dictis ducas me, & meam ductes gratis?

Tirar giù, cioè lanciare da alto à basso dardo, sasso, e simili.] Deijcio, cis. Virgil. Æneid. Fulmen erat, toto genitor, quæ plurima cœlo, Deijcit in terras.

Tirar giù, cioè leuare vna cosa da luogo alto, e porla in basso.] Detraho, his, Plin lib. 30. cap. 3. Fabula, complexa est ambages fœminarum detrahentium Lunam.

Tirar in quà, e'n là, ouer in diuerse parti.] In diuersum trahere. Quint. l 2 cap. 17. Cadit in rerum naturam, vt duos sapientes aliquando iustæ causæ in diuersum trahant.

Tirar ad vno in faccia qualche cosa.] In alicuius os aliquid ingerere. Sen l. 2. de benef. In os senatorios ingessit imperator pictos soccos.

Tirar da vicino.] Ictum cominus inferre. Plin. lib. 28 cap 4.

Tirar da lontano.] Ictum eminus inferre. Plin. ibidem.

Tirar à mira, ò bersaglio.] Collimo, as. 2. l. Quis est enim, qui totum diem iaculans non aliquando collimet? 2. Collineo, as. Idem 3 de fin.

Tirar dardi.] Telas, vel sagittas iaculari.

Tirar sassi ad alcuno.] Lapidibus aliquem petere, vel appetere.

Tirar à sè.] Attraho, his.

Tirare, cauare, come l'acqua dal pozzo.] Haurio, ris.

Tirar da banda, ouer in disparte.] Seduco, is, 1. 2. l. Cicer.

Tirar in dietro.] Retraho, his, xi, ctum. Lin. l. 21.

Tirar inanzi, ò in presenza d' altri.] Protraho, his, xi, ctum. Plaut.

Tirar via.] Abstraho, his. Cic.

Tirar fin à qualche luogo.] Pertraho, his, Liu. 1. bel. Pun.

Tirar da canto.] Secedo, dis 1 2. l. Cic.

Tirar de calci] Calcitro, as. Col.

Tirarsi adosso qualche cosa.] Aliquid in sè transferre. Val. Max. l. 1. c 5. Atquè virtutis est, & bona patriæ auxisse, & mala in se transtulisse.

Tiratoio, cassetta, che si tira in fuora.] Arcula trusatilia. Ex Plin.

Tiratore, colui che tira.] Iaculator, ris. 1. 2. b. Hor. 2. Iaculans, tis. Cic 2. de Diu.

Tiro, e tirata, il tirare.] Iactus, ctus, m g 2. l. Gel. l. 9. cap 1. Procliuior, faciliorque iactua est ea supernis io iofima, quam ex infernis io superna 2. Coniectio, nis f g 1 2. l. 3 b. Cic. pro Cæc. cuius est: telorum coniectio. 3 Coniectus, ctus. m. gen. 1. 2. l. Cic. 4 ad Att. & Liu. 10. bel Pun. Aquatio intra teli coniectum erat.

Tiro, e tirata, cioè distanza della tirata, da doue si parte, à doue arriua.] Iactus, ctus. m. g. 1. l. Corn. Tac l. 1 3. cuius est: non vsque ad iactum teli. 2 Emissio, nis. Vitr. lib. 1. c. 5.

Tiro che non colpisce.] Iactus irritus Plio. lib. 2 c. 43. Fulminibus percuti maria, fulminibus montes omnesque alios irritos iactus.

Tiro d'arco.] Sagittæ missio, vel emissio. Vitr l. 1 c. 5. Interualla Turtium, ita sunt facienda, vt ne longius sit alia, ab alia sagittæ emissione.

Tisica, e tisichezza, infermità di polmoni vlcerati.] Phthisis, phthisis, fœm g. 1 b. Plin. lib. 28 cap. 4. Equitatio stomacho, & cocis vtilissima: phthisi, nauigatio: longis morbis locorum mutatio. 3. Tabea, bis. fæm gen. 2. l. Coro Cels. lib. 2. cap. 1. Oriuntur eo quoque tempore febres incertæ, lenis dolor, aqua inter cutem, tabes quam Græci phthisim nominant. 3. Tabitudo, dinis. f. gen. 1 3. l. 2 b. Dioscor lib. 3. c. 102. Marrubij folia sicca, cum semine decocta in aqua, aut viridium succus datur cum melle suspitiosis, cussientibus, & ad tabitudinem redactis Plin. l. 22. c. 25. 4 Morbus phthisicus, Ex Guil. Morell.

Cagionar tisica, ò tisichezza, far tisico, far intisichire.] Tabem afferre. Plin. lib. 27. cap. 2. Pharnacum genua in Æthiopia prodidit Damon, quorum sudor tabem contactis corporibus afferat. 2. Tabem inferre. Cors Cels. lib. 4 cap. 24. Per hæc enim fiet, ne in vitia tabem inferentia iocidat, & maturè vires suas recipiat. 3. Tabefacio, cis. 1. l. 2. b Sipont. Tabefacere est corrumpere, & quasi in tabem vertere. 4. Phthisi afficere, cum Accusat. pers Plio l 31 c. 6.

Morir di tisica, ò tisichezza, morir tisico.] Tabe perire. Plin. l. 9 cap. 30. Polypi vltra bimotum non viuunt, pereunt antem tabe semper fœminæ celerius, ferè à partu.

Far morir vno di tisichezza.] Tabe consumere, Plin. lib. 2. cap. 65. Venena instituit terra, nostis inferta, ne in tædio vitæ diræ famis mora lenta nos tabe consumeret.

Tisico, infetto di tisica, ò tisichezza.] Tabens, tis. om gen. 1. l. Virg. 1. Æneid. 2 Tabidus, a, um. 1. l. 2 b. Diosc lib. 2. cap. 102. Eruum tabidis qui alimentum non sentiunt, tostum & ad nucis magnitudinem melle exceptum, sumptumque conuenit. 5. Phthisicus a, um Plin. lib. 23. cap. 8 Lauri baccæ prosunt, & phthisicis eodem modo, & omni-

omnibus thoracis rheumatismis: Nam concoquunt pituitam, & extrahunt. 4. Morbo phthisico affectus, a, um, Ex Cic. s. de Diu. & Plin. l. 20. c. 6. 5 Phthisi affectus, a, um. Plin l 31. c 6. Praeterea est alius vsu multiplex, principalis vero nauigandi phthisi affectis, vt sanguine egerentibus.

Diuentar tisico, cadere, ò dare in tisica, ò tisichezza, cioè intisichire.] Tabesco, scis, bui. 1. l Plaut. Capt. Ego tuo moerore maceror, macesco, consenesco, & tabesco miser. 2 In tabem resolui. Ex Plin lib 9. cap 35. 3. Phthisicum, vel phthisicum fieri. Ex Plin. lib. 23. c 8 & lib. 10. c. 33.

Diuenir tisico affatto, ouer intisichire affatto.] Contabesco, scis, bui. s. l. Cic 3. Tusc Artemisia Mausoli, Cariae regis vxor, quae nobile illud Halicarnassi fecit sepulchrum, quamdiù vixit, vixit in luctu, eodemque etiam confecta contabuit. 2. Extabesco, scis, bui. 2. l. ap. Cicer. 3 Tusc. Refugere oculi, corpus macie extabuit 3 Distabesco, sci, bui 2 l Cato de re rust. cap. 24 4. Intabesco is. 2. l. Cic. 3. de Natur. Dionysium igitur, nec Olympius Iupiter fulmine percussit, nec Æsculapius misero, diuturnoque morbo intabescentem interemit, atque in suo lectulo mortuus, in tympanidis rogum illatus est.

Cosa, che fà tisico, ò cagiona tisicchezza.] Tabificus, a, um Cic 4. Tusc. Tabificae mentis perturbationes sunt aegritudo & metus.

Esser tisico, patir di tisica, ò tisichezza.] Tabeo, bes, bui. 3. l Ouid 5 Metam.

Sponte sua lauaeque cadunt, & corpora tabent.

2. Phthisi affici. Plin. l. 38 c 6 3. Phthisi laborare, Ex Plin. ibid & Cic. t. de fin. 4 Morbo phthisico affici, vel laborare Ex Plin. & Cic.

Tisicuzzo, dimin di tisico.] Tabidulus, a, um. 1. l. 3. b. Ex Ouid. de Pont. l 1. el. 1 & Catul ad Ort ep 60.

Trificuzzo, cioè huomo di poche forze ò di poco spirito.] Infirmus a, um. Cic. in Pison. 2. Inualidus, a, um. 3. Imbecillis, & hoc, le Cic de Sen.

Tisicuzzo, cioe sottile, auaro, cioè auaro.

Tito Tatio fù Rè de Sabini, & anche primo Rè de Romani, regnando vna con Romolo.] Titus Tatius T. Liu. l. 1. ab Vrbe Raptarum parentes domi tantum indignationes continebant, sed congregabantur vndique ad Titum Tatium regem Sabinorum: & legationes eò, quod maximum Tatij nomen in his regionibus erat, conueniebant.

Titolo, inscrittione.] Inscriptio, nis. foem. gen. Cicer. pro Dom. 2 Epigrapha, phae, vel epigraphe, phes. graec 3 Index, cis. Cic. 2. de orat. Deceptus indicibus librorum, qui sunt ferè inscripti, de rebus notis, verbum prorsus nullum intelligo. 4. Titulus, li. Suet. in Dom c. 5. Opera incendio absumpta restituit, sed sub titulo tantum suo, sine vlla pristini auctoris memoria.

Titolo, cioè fama.] Nomen, minis n g. Cic. de Clar.

Titubare, ciauattare, vacillare.] Haesito, tas, taui, tatum. Cic. 2 de fin. 2 Titubo, bas, baui, batum. Ouid. 3 Metam. 3. Haereo, es Cic de Nat.

Titubatione.] Haesitantia, ae. Cic. in Philipp 2. Titubatio, nis. f. g Auct ad Her. 3 Haesitatio, Cic. de orat.

Tiuoli, città delitiosissima, & antichissima d'Italia nel Latio, degnamente da scrittori celebrata, per hauer dato al mondo molti huomini d' eccellente valore, due Sommi Pontefici alla Chiesa, e più Santi al cielo.] Tibur, ris. n g 1 l. 2 b Geor. Braun. de Vrbe, qui sic ait Tibur Latij vrbs venusta, duorum quoque Pontificum Romanorum patria fuit; alios praeterea multos excellentes, summosque viros genuit, quorum commemoratio, nisi longissimè, fieri non posset.

Di Tiuoli, vedi Tiburtino.

Tizzo, e tizzone, & anco stizzo, e stizzone, pezzeto di legno da fuoco abbruciato da vna banda.] Titio, nis. m g Cels. l. 3. c. 55.

Tizzone acceso.] Torris, ris. m. g. t. l. Sipont. in Mart. Quidam torrem pro titione vsurpant falso; nam torris ardet; titio est torris extinctus.

T O

TOcca, con l'o largo, spetie di drappo di seta, ò d'oro leggerissimo.] Textile aureum, sericumue leuissimum Ex Hor. Turs Lauret.

Toccamento, Fior. tocco, Sen tatto, il toccare.] Tactus m. g. 1. l. Plin. l. 7. c. 2 Pyrrhi regis pollex in dextro pede tactu lienosis medebatur. 2. Tactio, nis. f. g. 1 l. 2 b. Cic. 4. Tusc.

Toccamento leggiero.] Attactus, us, masc. gen. Virgil. 7. Aen.

Toccare.] Tango, gis. Cic.

Toccar alcuna cosa breue. ò sommariamente.] Breuiter aliquid, & capitulatim attingere. Plin. lib 2. cap 12. Nunc confessis de ijsdem breuiter, atque capitulatim attingam. 2. Strictim, vel cursim attingere. Cicer.

Toccar il punto.] Rem ipsam attingere. Plaut. in Truc. cuius est: vt rem ipsam attingit.

Toccare à sorte.] Sortitò euenire. Plaut in Casin 2. Sortitò obtingere. Plaut. in Merc. Tibi sortito id obtingit 3. Sorte euenire, vel obtingere Liu. 5 ab Vrb. Valerio, ac Seruilio Capenas bellum sorte euenit.

Toccar sul viuo.] Mordeo, des.

Cosa che si può toccare.] Tractabilis, & hoc, bile Cic. de Voiu 2. Quod sub tactum cadit Cic de Vnio. Qua ex coniunctione coelum, ita aptum est, vt sub aspectum, & tactum cadat.

Toccato, tocco.] Tactus, a, um. 2. Contactus, a, um. Cicer.

Toccare per heredità.] Haereditate obuenire. Var. lib. 2. cap. 12. Istiusmodi mihi fundus haereditate obuenit.

Toccar leggiermente.] Attingo, gis. Ter. in Adelph. Attigit ne eum aliquid?

Toccare con la punta delle dita.] Summis digitis attingere. Ex Cic.

Toccare con la punta delle labra.] Primoribus labris attingere. Cic. de orat.

Toccar il polso] Venarum pulsum explorare. Turs. Xau. l. 1 c. 14.

Toccare, per appartenere, vedi appartenere.

Toccarsi insieme, ouer l'vn l'altro.] Inter se attingere. Var. l. 3. c. 16.

Todi città antica, e celebre nell'Vmbria mediterranea.] Tuder, ris. Strabo, & Plin.

Todino, di Todi.] Tuders, tis. Plin l 2 c. 57. Tertio Martij consulatu sub Amerinis, & Tudertinis spectata sunt arma coelestia ab ortu, occasuque, inter se concurrentia.

Toffia, terra fortissima di Sabina nella badia di Farfa, la cui Chiesa Collegiata vien' arricchiata per il corpo di S. Sifoio martire, che in essa diuotamente si conserua.] Tophia, ae. Blond. Flau. In Italia superius sunt Scandilia, Tophia, & Saltaianum.

Toffiese, nome gent. & poss di Toffia.] Tophiensis, & hoc se. Ex Blond.

Toga, veste lunga da dottori, e Magistrati, ne' tempi andati propria de' Romani, si come il pallio de Greci.] Toga, ae. 1. Var 4. de lin. Tuoica tuendo corpore: toga à tegendo dicta est. Cicer. in Pis Pacis est insigne, & otij toga.

Toga con vn listello di porpora intorno nell' estremità.] Toga praetexta. Cicer. pro Sest. Idem annus, & virilem patris, & praetextam populi iudicio togam dedit.

Toga senza il sudetto listello di porpora.] Toga pura. Cic. ad Att. l. 9. epist 20. Volo Ciceroni meo togam puram dare.

Toga logra.] Toga attrita. Mart. l. 14. ep. 124 Si matutinos facile est tibi demere somnos; Attrita veniet, sportula saepè toga,

Toga vellosa, ò velluta, cioè pelosa.] Toga pexa, vel villosa. Mart. lib. 2. epist. 36. Emi seu puerum, togamue pexam.

Vestito di tal toga] Pexatus, a, um. s. 3. l. Ex Mart. lib. 2. epist. 42.

Togatello, addiett. dimin. di togato.] Togatulus, a, um. s. 3. b. 2. l. Mart. lib. 10. epist. 64. Anteambulones, & togatulos inter centum merebor plumbeos die toto.

Togato, addiett. vestito di toga.] Togatus, a, um. 1. b. 2 l. Mart. lib. 14 epist. 131. vel 124. Romanos rerum dominos, gentemque togatam? Ille fecit magno, qui dedit ostra patri:

Toghetta, dimin di toga piccola.] Togula, æ. s. 2. b. Cic. in Pis. Togulæ lictoribus ad portam præsto fuerunt, & caeteruam imperatori suo nouam præbuerunt. 2. Toga exigua. Hor l. 1. ep. 19

Togliere, pigliare, vedi pigliare.

Togliere, leuare.] Adimo, mis Cic. l. 1. de Inu. Ea vis est in homine, vt ei multo Rhetori cam citius quis ademerit, quam philosophiam concesserit. 2. Tollo, lis. Plin. lib. 10. cap. 1.

Toglier per forza, ouero à viua forza] Eripio, pis. Cic de Diu. Cæs Deiotaro regnum eripuit.

Toglier sotto mano ò di nascosto.] Surripio, pis. Cicer. Parad. Virtus ne eripi, nec surripi potest vnquam.

Toglier con inganno.] Interuerto, tis Cic.

Toglier auanti.] Præripio, pis. 3. b Cic. offic. Marius præripuit collegis populatem gratiam,

Toglier di mano per forza.] De manu, vel de manibus extorquere. Cicer. Extorta sunt arma de manibus.

Togliere ad affitto.] Conduco, cis, xi, ctum. Cic.

Toglier sopra di sè.] Suscipio, pis. Cic.

Toledo, città di Spagna.] Toletum, ti. n. gen. Ptolom. lib. 2. cap. 5.

Tolerabile, che può tolerarsi.] Tolerabilis, & hoc, le. s. 2. b. 3. l. Cic. pro Quint. Res conditione tolerabili transigitur

Tolerabilmente.] Tolerabiliter. Col. l 2 c. 2.

Più tolerabilmente.] Tolerabilius. Cic. 3. de fin.

Toleranza, vedi patienza.

Tolerare, soffrire, vedi patire.

Tolto, rubato.] Surreptus, pta, ptum. Cic.

Tolto à forza.] Ereptus, a, um Cic.

Tomaia ouer tomara, Sen. la parte di sopra della scarpa, ò pianella.] Calcei, vel crepidæ obstragulum. Plin. lib. 9. c. 35. Quin, & pedibus, nec crepidarum tantum obstragulis, sed totis socculis addunt. Neque enim gestare iam margaritas, nisi calceent, ac per vniones ambulent, satis est.

Tomba, e sepoltura, vedi sepolcro.

Tomi, e Tomis, città famosa di Ponto per l'esilio d' Ouidio poeta, e per la crudeltà di Medea, che iui tagliò à pezzi Assirto suo frate o, dal cui fatto si chiamò Tomi] Tomus, mi. f. g. Ouid 3 Trist. eleg. 6. Tomos, dictus locus est, quia fertur in illo, Membra soror fratris, consecuisse sui. 2. Vrbs Tomitana, Ex Ouid 3. de Pont eleg. 1. 3. Tomia, dia. apud Strab.

Tomitano, voce addiet di Tomi.] Tomitanus, a, um Ouid. 3. de Pont. eleg. 8.

Tomo, parte, ò volume di qualche opera.] Tomus, mi. m. gen Mart. l. 1. ep. 57. vel 67. Scriptura, quanti constet, & tomus vilis.

Tonaca, vedi tonica.

Tonamento, il tonare] Tonatio, ois f g. Sen. Nat. quæst l. 2. Illa, vt dicam, comminatio est, & quasi sine ictu tonatio.

Tonante, che tona.] Tonans, tis. om. gen. Ouid. 1. Metam.

Tonare, lo strepitare, che fanno le nuuole.] Tonat, bat, nuit. Cicer. 2 de Diuin. Si fulserit, si tonuerit, si tactum aliquid erit de cœlo Idem Cicer de Diuin. Ioue tonante, fulgurante, Comitia populi habere nefas est.

Cessar, ò finir di tonare.] Detono, as. Quint. l. 12. c 6 Cum dicendi vitiosa iactatio detonuit, resurgit verafortior fama virtutis.

Tondamente, ritondamente, e rotondamente, auuerb. con tondezza, ritondezza, ò rotondità.] Rotundè. 1. b. 2 3. l. Cic. 4 de fin.

Tondamento, ritondamento, e rotondamento, il ritondare.] Rotundatio, ois Ex Vitr. lib. 10 cap. 11. vbi sic habetur: in rotundatione, & in longitudine, &c

Tondare, e tondire, Sen. il medesimo, che ritondare, e rotondare, cioè ridurre in forma tonda, ritonda, ò rotonda.] Rotundo, das 1. b. 2. l. Cic. de Vn. Cumque similem vniuersitatis, naturæ efficere vellet, ad volubilitatem rotundauit.

Tondar col compasso.] Ad Circinum rotundare, Vitr. lib. 10. cap. 11.

Tondarsi, e tondersi, Sen. cioè ritondarsi, ò rotondarsi, farsi tondo.] Corrotundor, aris, Sen quæst. Natur. lib. 4. cap. 13. Potest grande cum defertur corrotundari, & toties per spatium aeris densi deuoluta, æquabiliter, atque in orbem teri. 2 Globor, aris. Plin. lib. 1. cap. 65.

Tondello, qual'è quello che si mette sotto a' vasi.] Orbiculus, li Cels. lib. 8. c. 2. Ampulareum corium in orbiculum formatur.

Tondissimo, ò ritondissimo, superl. sommamente tondo, ò ritondo.] Rotundissimus, a, um. 1. b. 2 l Plin. lib. 10. cap. 52. Oua exeunt à rotundissima parte sui, dum pariuntur, molli putamine, sed protinus durescente, quibuscumque emergunt portionibus.

Tondo, ritondo, e rotondo, addiett. di forma, ò figura sferica.] Rotondus, a, um. 1. b. 2. l. Cicer 1. de Nat. Plato rotunda forma negat vllam esse pulchriorem 2. Orbiculatus, a, um. Plin. l. 15. c. 14 Orbiculata dicuntur à figura orbis in rotunditatem circumacti.

Più tondo, compar.] Rotundior, & ius. 1. b 2. l. Cic. de Vn. Deus mundum ita tornauit, vt nihil effici possit rotundius.

Tondo perfetto, figura del tutto ritondo.] Absolutus orbis. Plin. l 2. cap 64. In tanta montium excelsitate, camporumque planitie absoluti orbis forma non est.

Tondo, cioè cerchio.] Circulus, li. masc. gen 1. l. 2. b. Cicer.

Tondo, sorte di piatto.] Lanx. cis. f. g. Cic.

A guisa, ò modo, o foggia d'vn tondo perfetto.] In speciem orbis absoluti Ex Liu.

Tonica, e tonaca, veste lunga, hoggi propria de religiosi claustrali.] Tunica, æ. 1. 2 b. Var. 4. de ling. Tunica ab tundo corpore dicta est.

Tonica bruna, qual'è quella di lutto.] Tunica pulla. Cic. 6. Ver. Prætor in officio maiorem partem diei cum tunica pulla sedere solebat in pallio.

Tonica donnesca.] Tunica muliebris. Var 7. de ling In vestitu dissimillima est virili, toga, tunica muliebri, stola pallio.

Tonica con le maniche.] Tunica manicata Cicer. in Catil. Homines pexo capillo nitidos, aut imberbes, aut benè barbatos videtis, & talaribus tunicis, velis amictos, non togis. 2. Tunica manulcata Plaut. in Pseud. Manuleatam tunicam habère hominem addecet.

Tonica vellosa, ò velluta, cioè pelosa.] Tunica, pexa, vel villosa Horat. l. 1. epist. 1. cuius est: subucula pexæ subest tunicæ,

Vestito di tal tonica.] Pexatus, a, um. Ex Mart. lib. 2. epist. 42.

Chi hà la tonica in dosso.] Tunicatus, a, um. Plaut. in Pœn. Nouistin tu illum hominem tunicatum, qui fiet?

Tonicella, dimin di tonica.] Tunicula, æ. f. gen. Plin. lib. 28 cap 11.

Tonnara, luogo doue si fà la tonnina.] Officina thunnaria, vel thynnaria, Ex Plin. lib 18. cap. 10. & alijs. 2. Thunnarij, vel thynnarij officina Ex Plin. lib. 17. cp. 8.

& alijs 3.Thunniaris, æ, vel thynniaris, æ. fœm. gen. Ex Plin.

Tonnina, salume fatto della schiena del pesce tonno.] Thunni, vel thynni caro Matth. in Diosc lib. 2. cap 30. Thunnorum carnea, quæ omni prorsus pinguedine carent, etsi non tantam cum palato ineant gratiam, minorem tamen ventriculo inferunt noxam. 2 Thunni, vel thynni conditanei, vel saliti caro. Dioscor. lib. 2. cap. 30. Conditanei thynni caro, contra acrimonias efficatorium maximè valet, quam omotarichon vocant canum morsibus vtilissimè illinitur, Col l 6 c 31 3.Carothunnina, vel thynnina. Ex Dioscor Turs & alijs 4.Thunnina, æ f.gen. vel thynnina, æ. Dioscor. & Turs. & alijs.

Tonno, pesce] Thynnus, ni.m gen Plin lib.10. cap. 15. Thynni pinguescunt, & in tantum vt dehiscant. 2. Sus marinus. Saluian. & Athen. lib. 7. Ita nominantur. quia non secus ac sues glandibus nutriuntur.

Tono.e tuono: trono, e truono, strepito dell'esalation secca. che si fà nelle nuuole] Tonitru, n.g.4.b. indeclinabile in singulari, sed in plurali tonitrua.tonitruorum 2.Tonitrus, us m.g 1.b.Plin.lib 8.cap.47 Tonitrus solitarija ouibus abortum inferunt: remedium est, congregare eas, vt cœtu iuuentur. 3. Tonitruum, trui. n.gen. 2.a b.Sen.quæst.Nat l.2 c.55.Tonitrua nihil aliud sunt, quàm citi aeris sonitus, qui fieri, nisi dum, aut terit, aut rumpitur, non potest.

Tono della mattina, ò del mezzo dì.] Tonitru matutinum, vel meridianum. Plin. lib.18. cap 35. Tonitrua matutina ventum significant, imbrem meridiano.

Tono, e tuono, intesa della voce d' istrumento musicale.] Tonus, ni m g.1.b.Græc Quint.l 1 c.5. Tenorea ab antiquis dictos tonosea comperi, aut declinato à græcis, verbo, qui tonos dicunt.

Topazio, pietra pretiosa, & hà questo nome dall'Isola detta Topazio.] Topazius, zij. fœm gen. Plin. lib.6. cap. 29 Topazios insula est, quæ gemmæ nomen dedit.

Topica, scienza, ò arte di trouar gli argomenti.] Topice, es. 2 Topica, æ. 3.Inueniendorum argumentorum disciplina. Cic in Top Inueniendi artem, quæ topice dicitur, totam reliquerunt. Quint, l 5.c.14. 4.Topica, orum. n g.Cic l.7 ep 19.

Topo, sorcio, vedi sorce.

Topo, talpa, vedi talpa.

Topo ragno] Mus araneus. Plin.l 29

Toppa, pezza] Resegmen, minis n.g Plin.

Toppa, cioe serratura, vedi serratura.

Torbidamente.] Turbidè Cic.4 Tusc.2.Turbulenter Idem ad Cæl.l 2. 3.Turbulentè Idem.

Torbidare, vedi Intorbidare.

Torbido, non chiaro.] Turbidus, da, dum. Cicer. 2. Philip. Homines quamuis in turbidis rebus sint, si modò homines sunt, interdum animi relaxantur.

Torcello, cerchio di panno di lino, che si pone in capo per portar peso] Cesticillus, li m g Fest.

Torcere, distorcere e storcere, piegare contrario d'addrizzare.] Deprauo, as.Cic 1.de fin Epicurus, quæ corrigere vult, ea deprauat. 2. Torqueo, es. 1.l. 2 b. Cicer.

Torchio, torcolo, torcolare, e Fior. strettoio.] Torcular, ris. 3 b. neut, gen Plin. 2.Torculum, li.neut gen.Colum. 3.Torcularium, rij. neut. gen Cato. 4.Prælum, li. Virgil.

Torchio da stampare.] Prælum, li. neut. gen. Tursell. Nom.

Metter in torchio.] Prælo subijcere, Turs.Nom.

Torcia, e torchio, Sen doppiere, candela, ò cero di più stoppini] Funale, is. neut gen.2. & 2.l.Plin de Vir. Illustr 38.Cn. Ducillio concessum est vt prælucente funali, & præcinente tibicine à cœna publicè rediret 2. Cereus funalis. Val Max.l.3 c 6.C.autem Duellius, qui primus naualem triumphum ex Pœnis retulit, quotiescunque epulaturus erat, ad funeralem cereum, præsente tibicine, & fidicine, à cœna domum reuerti solitus est. 3.Fax funalis, Ex Cic.& Val Max

Tordo, vccello non men buono, che noto.] Turdus, di. Var.lib 3 cap.5.Turdi cum sint nomine mares, re vera fœminæ quoque sunt. Matt. Inter aues turdus si quis me iudice certet: Inter quadrupedes, gloria prima lepus. Horat.lib.1.epist.5. qui ait: Obeso nil mellus turdo.

Tordo domestico.] Turdus mansuetus. Colum. lib. 8, cap 10.

Tordo di gabbia, ò d'vccelliera.] Turdus cauea. vel auiario clausus, vel inclusus. Colum lib 8. cap. 10. Turdorum plurimi despondent, vel qui clausi sunt caueis, vel qui eodem momento temporis à rete in auiaria coniecti. 2. Turdus captiuus. Colum. ibidem.

Tordo grasso.] Turdus obessus.Col.

Tordo saluatico] Turdus ferus.Col.ibid. Turdi consuescunt & aquam, & cibos appetere feri, si mansuetos id facere viderint.

Tordò vecchio.] Turdus veteranus.Col.l 8.c.10 In auiario turdi veterani debent intermisceri, qui aucupibus in hunc vsum nutriti, quasi allectores sint captiuorum, mœstitiamque eorum mitigant interuolando.

Tordo, e con altro nome verdone, così è chiamato in Roma vn certo pesce tutto verde.] Turdus virens. Oppian.lib.1.Iulidæ, & Paræ, Thynni, Turdique virentea.

Tordicetto, il figliuolo del tordo ancor piccolo.] Turdi pullus, Ex Cic.

Toribolo, vedi incensiero.

Torlo d'ouo, vedi tuorlo.

Torma, e turma, compagnia di soldati à cauallo] Turma, mæ, Cicer. pro Marc. Ex ista laude nihil cohors nihil turma decerpit. 2. Equitum manus, vel globus.

Di torma, e di turma.] Turmalis, & hoc, le. Claud. de bel.Gild.

A torma. à torma.] Turmatim Liu.5 ab Vrb.

Tormentare, dar tormento.] Crucio, as Cic. 2.Excrucio, as 3.Torqueo es.Cic.

Tormentare, dar la corda.] Fune torquere, Ex Cic.

Tormentato] Tortus, a, um. 2. Excruciatus, a, um. Cicer.

Tormentatore, colui che tormenta] Tortor, oris.3.l.Cic. 5 Tusc Liu.10 bel Maced.

Tormentina.] Terebinthina, næ. 4. l. Plin lib. 25. cap.6.

Tormento.] Cruciatus, tus. m gen. Cicer.4. Acad. Vit bonus omnem cruciatum perferre, intolerabili dolore lacerari potius, quàm aut officium prodat, aut fidem. 2. Cruciamentum, ti, vel tormentum, ti. Cicer.

Tormento dell'animo.] Animi ægritudo Cic.

Tornai, ò Tornon, citta di Francia] Tornacum, ci.neut. gen.Cels.

Tornaletto, velo che cuopre i piedi del letto.] Velum lectuum pedibus circumiectum, Ex Cic.

Tornare, & anco ritornare, far ritorno] Redeo, dis. 1.2.b. Cic.Att lib 10. Et dubita si potea, quin ille, seu victus, seu victor redierit, cædem facturus sit. 2. Reuenio, nis. 1.2.3.b. Plaut.Amph. Victis hostibus, legiones reueniunt domum. 3 Regredior, eris. 1 com 2.3.b. Liu.lib. 10 ab Vrb Incerti, vtrùm progredi, an regredi, tutius foret 4 Remeo, as.1.2 b Plaut Epid.Remeabo intrò, vt accurentur aduenientes hospites.5 Remigro, as 1 b. 2. com.Cic.1 Acad. Antioco magis licuerit remigrare in domum veterem è noua, quàm nobis in nouam è vetere. 6.Reuerto, tis, vel reuertor, teris.1.b.2 l.Cicer.5 Tuscul. In perpetua peregrinatione ætates suas philosophi, nobilissimi consumpserunt, qui semel regressi, nunquam domum reuertere. 7.Reuersionem facere.Cicer.2 de Nat. Sol, cuius magnitudine multis partibus terra superatur, circum eam ipsam voluitur; isque oriens, & occidens,

cidens,diem,noctemque conficit,& modo accedens,tum recedens,binas in singulis annis reuersiones ad extremo contrarias facit.

Tornare di paese strano, ò straniero, ò forastiero.] Peregrè redire Teren. in Phorm. act. 2. sc. 1. Pericla, damna, exilia peregrè rediens semper cogitet.

Tornare in vita.] Reuiuisco,scis Cic.4.de fin.

Tornare à vtile.] Bono esse,Ex Cic.

Tornare à danno.] Malo esse.Ex Cic.

Tornar à riuedere.] Reuiso,sis. Cic.Att. Rogo nos quamprimum reuisas.

Tornar in dietro.] Retrogradior,eris Plin.l 2.c.15.Ab his retrogradiuntur ad solem.

Tornata,ritornata,e ritorno,il tornare, ò ritornare.] Regressus,sus.m gen.1.com.2.l. Sen. de tranquil. vitæ lib.1.cap.6. Non accedendum eò est,vnde liber regressus non fit. 2. Reditus,tus. Cicer. 3 Reuersio, nis. Cicer.

Torneamento,per giostra,vedi giostra.

Torniare,circondare,vedi accerchiare.

Tornio, e torno, strumento col quale si lauora, ò tornisce auorio, osso, legno,e simili.] Tornus,ni. masc. gener. Plin. lib. 7 cap. 56. Theodorus Samius normam inuenit, & libellam, & tornum, & clauem.

Opera lauorata al tornio.] Toreuma,atis Sal in Iugur.Tabulas,signa,toreumata emunt 3.To natilis,le.1.2.l 3.b. Maff in Ignac.lib.1.cap.3 ,qui alt: baculum tornatilem. 4.Tornatus,ta tum.

Tornire,lauorare al torno.] Torno,as.Cic.de Vniu.Mundum ita tornauit Deus, vt nihil fieri possit rotundius 2.Detorno as.1.2.l. Plin.lib.13 Lignum grande intus, firmeque duritiæ ea quo velares detornant annulos. 3.Torno facere Plin.l 16 c.40.

Tornitore,chi lauora al torno.] Torenta, tæ, masc. gen. Græc.

Di tornitore,appartenente à tornitore, ò ad arte di tornitore.] Toreuticus,a,um Græc.

Arte di tornitore,esercitio di tornitore.] Toreutice,es. f. gen Plin.l 34.c 8.

Torno,vedi tornio.

Andar à torno.] Concurso,as Cic.pro Rosc. Am. Qui armati dies,ac noctes concursabant.

L'andar à torno.] Concursatio,nis.Cicer pro Dom. Quid puerorum illa concursatio nocturna?

Toro, segno celeste.]Tauri signum, Colum. de Ar. cap.15.

Toro,il maschio delle bestie vaccine.] Taurus,ri. m. gen. Virg.6.Æn.

Toro compareccio.] Taurus agrestis. Plin. lib. 8. cap.21.

Toro piaceuole,e manso.] Taurus placidus, Ex Colum. l 6 c.19.

Toro piccolo,cioè giouanetto, toretto.] Taurus iunior Plin. lib.8.cap. 3. 2. Taurus iuuenculus. Plin. lib.10. cap 53.

Toro saluatico.] Taurus syluestris.Plin.ibid.2.Taurus ferus.Suet in Claud c 21.

Di toro,come addiett Taurinus,na, num. 2.l. Virgil. 2. Æneid.

Torpore,impedimento di moto.] Torpor,ris 2.l.Cic.2.de Nat Deor

Torre,con l'o larga,togliere,vedi togliere.

Torre,con l'o stretta, edificio quadrangolare di grand' altezza.] Turris,ris f gen Plin.l 7 c.56. Turres inuenere,vt Aristoteles,Cyclopes: Tirynthij, vt Theophrastus.

Torre di più canti.] Turris polygonia. Vitruu. lib. 5. cap 5.

Torre di legno.] Turris lignea Liu 3.bel.Pun.

Torre di pietra.] Turris lapidea. Veget. lib. 4. cap 17

Torre quadra] Turris quadrata Vitr.l.1.c.5. Turres quadratas,machinæ celerius dissipant.

Torre di sale.] Turris è sale.Plin.l.6.c.28.

Torre di terra.] Turris terrena.Plin l.35 c.13.

Torre tonda.] Turris rotunda.Vitr l.1.c.5.

Torre del Greco,terra vicina à Napoli.] Herculanium, oij.n.g.Plin.l.30 c.4.

Torreggiare, cioè star in sembianza di torre.] In turris modum,siue morem stare,vel consistere,Ex Cic.5.Tusc. & Liu. 5. ab Vrb. 2 Turris speciem referre, vel repræsentare, Ex Cæsar.5.bel.Gal. & Plin. lib. 20. cap 10.

Torrente,fosso grande,che corre con impeto.] Torrens, tis.m g.Virg.

Torretta,torricella,torricciuola.] Turricula,læ.f.g.Mart. l.14 epigr.

Torrifero,aggett che porta torri,come sono i leofanti.] Turriger,a,um 1 1 2 3.Plin.lib 11.cap.2.Sed turrigeros elephantorum miramur humeros taurorumque colla, & truces in sublime iactus,tigrium rapinas, leonum iubas: cum rerum natura nusquam magis, quam in minimis tota sit.

Torrione,Fior.torrazzo,Sen.quella mezza torre, che ad ogni tanto spatio si fà nelle muraglie di terre, ò città.] Propugnaculum,li.n g 1.2 3 l. Cic. in Pison.Lex Ælia, & Furia, propugnacula murique tranquillitatis,&c.

Torso,fusto,ò gambo di cauolo,lattuca, e simili.] Thyrsus, sus Diosc l 4 cap 123 Buglossum herba est bubulæ similitans linguas,& abscentibus vrilis Asunt eam, quæ trea thyrsus emittit,cum semine,& radice tritam potamque contra tertianna horrores prodesse, quæ quatuor, ad quartanas.

Torta,con l'o stretta,viuanda composta di varie cose, e suol darsi in fine del mangiare.] Placenta testuacea. Ex Var.

Torta,ò viuanda fatta di faue.] Fabacia,æ. Plin.l.18,c.12. Prisco ritu fabacia suæ religionis Dijs in sacro erat. 2. Libum fabaginum,Ex Cat.

Torta di farina,latte, vino,formaggio, & herbe.] Moretum,ti n.gen.1.b.3 l.Ouid 4 Fastor. non pudet herbosum dixi posuisse moretum In domina mensis? an sua causa subest? & Virg. in Moreto: tum digitis mortaria cora duobus, Circuit inque globum distantia contrahit vnum: Constet vt effecti species, nomenque moreti.

Tortamente,e stortamente,auuerb. con torrezza, ò stortezza.] Obliquè.1.2 3 l Cicer.1.Acad. Erit hoc quasi prouincias atomis dare,quæ rectè.quæ obliquè ferantur. 2.Prauè.1.2.l:Ex Hor l.1 ep.1.& Lucr.l 4 3.Tortè.1.2 l. Lucr ibid.

Torrella,tortelletta,e tortina, dimin. di torta.] Placenta exigua,vel pusilla.Ex Plin.& Cic.2 Placentula,æ. f.g. 1.3.b.Ex Var.

Tortezza,e tortura, e torcitura,astratto di torto.] Obliquitas,tis.fœm gen.2.l.3 b. Plio.lib.3.cap.5 Multo amplior mensura fieret, ni talia obliquitas in latus regredi videretur.2 Prauitas,tis fœm gen.& 1.l. Colum. lib.4 cap.20.Alligatori Antiquissimum esse debet, rectam conseruare stipem,nec flexum radice persequi, de prauitas staturninum ad similitudinem sui vitem configuret 3.Flexus,aus. m gen. Colum. lib.4. cap.20. 3.Tortus,tua,m g Cic.2 de Diu.Vidimus immensos specie, tortuque dracones. Virgil Æn. Nequicquam longos fugiens dat corpore tortus. 5.Distortio,nis. fœm. gen.1.2 l 3.b. Cicer. 4. Tuscul. in corpore vitium appellant, quum partes corporis inter se dissident, ex quo prauitas membrorum, distortio, deformitas.

Torriglione la parte torta della vite,ò d'albero.] Pars inflexa Ex Cic.

Tortiglioso,addiett.torto in diuerse parti.] Distortus, a, um.Cic. de Orat. l.2. Demonstrsui digito in Martiano scuto distortum

Tortissimo,e stortissimo,superl.sommamente torto,ò storto.] Distortissimus,a,um 1 2.3 4.b.Cicer.pro Mur Zenonis sententia est solos sapientes esse, si distortissimi sint,formosos; si mendicissimi,diuites,si seruitutem seruiunt reges.

Torto, auuerb. contrario di dritto, vedi tortamente.

Torto, addiett. cioè ad vncino.] Vncus, ca, cum. Colum. l. 7 cap. 5.

Torto, ftorto, addiett. il contrario di dritto.] Obliquus, qua, quum. Plin. 2. Tortuofus, a, um Cic. in Lal. 3. Tortus, a, um Ouid. 2. Met.

Torto, fuft cioè ingiuria, od ingiuftitia.] Iniuria, riæ. f. g. 1. a l. 3 b. Cicer. 1. off. Exiftunt etiam iniuriæ calumnia quadam, & nimis callida iuris interpretatione ex quo illud; fummum ius fumma iniuria, factum eft iam tritum fermone prouerbium.

A torto, cioè fenza ragione.] Immeritò Plaut Bacch. Immerito tibi iratus fui. 2. Immerenter. Val. Max. l. 6. c. 2. 3 Indignè. Ex Pl. n. 4 Non iure. Cic. 1 de Inu. Non iure fecifti. 5. Iniuria Ex Ter. 6 Iniquè.

A torto, ò à ragione?] Quo iure, quaque iniuria? Græc.

Sommamente à torto, cioè ingiuftiffimamente.] Immeritiffimò. Terent. in Phorm. Iam dudum omnes nos accufas immerito, & me omnium horum immeritiffimo.

Far torto.] Iniuriam facere. Cicer. 3. Ver. Non tibi iniuriam facio, fed de meo iure aliquid detraho. 2. Iniuriam inferre, cum Dat. Cæfar. 1. bel Gal. 3 Iniuria afficere, cum Accuf. Cic. epift. fam. l. 5. Ille iniuria me confulem affecit.

Far torto grande.] Magnam, vel grauem iniuriam facere. M. T. Cic. Androni Sextilio grauis iniuria facta eft, & non ferenda.

Hauer torto.] Caufam iniquam habere, Ex Cicer. pro Lig.

Riceuer torto.] Iniuriam accipere. Cic. Att. l. 5. Nihil accipiam iniuria, fi tu aderis.

Aftenerfi dal far torto à veruno.] Iniuria abftinere. Cic. 3. offic. Quotus quifque reperietur, qui impunitate, & ignoratione omnium propofita, abftinere poffit iniuria.

Non lafciar che fi faccia torto à vno.] Iniuriam quempiam prohibere. Cicer. 1 offic. Cùm premeretur multitudo ab ijs, qui maiores opes habebant, ad vnum aliquem confugiebant virtute præftantem, qui prohibere, Ex Cæf. 1. bel Gal. 2. Ab aliquo iniuriam propulfare. Cicer.

Non lafciarfi far torto] A fe iniuriam prohibere, Ex Plau. Capt. & Cæf. 1 bel. Gal. 2. A fe iniuriam propulfare. Cic. Quid vnquam quell' ufe ft Plancus, nifi cum à focijs, & à fe iniuriam propulfaret?

Tortona, città di Piemonte.] Dertona, æ. f. gen. 2. l. Plin. lib. 3. cap. 5.

Tortonefe, nome geo. di Tortona.] Dertonenfis, & hoc, fe

Tortola, tortora, e tortore. 2. b. vccello mefto, e folingo.] Turtur, ris. m gen. 1. l. 2. b Cicer. 2. de fin. Turtures, & curfu, peregrinatione lætantur: congregatione aliæ cœtum quodammodo ciuitatis imitantur.

Di tortora, ò di tortorella, addiett.] Turturinus, a, um. Ex Plin vt vulturinus à vultur.

Tortorella, dimin. figlio piccolo di tortore.] Turturis pullus. Ex Plin.

Tortuofità, aftratto di tortuofo.] Tortuofitas, tis. f g. 3. l. 4. b. Ex Cic. vt morofitas, à morofus. 2. Tortuofum, fi n. g Ex Cic. 3. Flexuofitas, tis. 1. 3. 5. l. 2. 4. b. Ex Cicer. ad Att.

Tortuofo, addiett. di torto, tutto torto, ò torto in molte parti.] Tortuofus, a, um. 2. 3. l. 2 b. Cic. 2. de Nat. Soni ex tortuofis locis, & inclufis referuntur ampliores. 2. Flexuofus, fa, fum. 1 3. l. 2 b Cic. 2. de Nat. Auditus flexuofum iter habet, ne quid intrare poffit, fi fimplex, & directum pateret.

Tortura, tormento, che fi dà al reo per far confeffar il delitto.] Quæftio, nis. f. g VIp. de Iniur. & famof. libel leg. iniur. Quæftionem intelligere debemus, & tormenta corporis dolorem ad eruendam veritatem. 2 Tormenta, orum. n. g. Cic. pro Mil. 3. Tortio, nis. f. g. Ex Plin. l. 10. c. 27. 4 Equuleus, lei. m g. Cic. 5. Tortura, æ.

Dare la tortura ad alcuno.] Torqueo, es. Cicer. Att. Apud Rhodios liberi, ciuefque torquentur. 2. De aliquo quæftionem habere. Cicer. pro Rofc Amer. Mortis pæna, de feruis paternis quæftionem habere, filio non licet. 3 De aliquo tormentis quæftionem habere. Cic. Phil. 16. Tormentis quæftionem habuit pecuniæ publicæ: poft à ceruicibus caput abfcidit 4. de aliquo quærere, Cicer. pro Mil. Maiores noftri in dominum de feruo quæri noluerunt, non quia, non poffet verum inueniri, fed quia videbatur indignum effe, & domini morte ipfa triftius Id. Cic pro Rofc. Amer. 5 De aliquo tormentis quærere Cic pro Deiot. Quum more maiorum de feruo in dominum ne tormentis quidem quæri liceat, ex tortura eft feruus, qui, quem in equuleo appellare non poffet; cum accufet folutus. 6. De aliquo per tormenta quærere. Ex Sueton. in Tiber. Acta res in fenatu; & quia ambigebatur per tormenta quæfita eft.

Toruamente, auuerb.] Toruè. Plaut. Quid me toruè afpectas. 2. Toruum. Apul. Cum toruum in eos intueretur. 3. Toruiter. Ennius apud Non Marc. Quem tunc tu tam toruiter increpuifti.

Toruità, aftratto di toruo] Toruitas, tis. fœm gen. 2 b. Pomp Feft. lib. 18. Toruitas à ferocia taurorum dicta eft. Pacuuius in Armor. iud. Feroci ingenio toruus prægrandi gradu. Toruitas, quafi tauri acerbitas.

Toruo, addiett. cioè feroce, horribile, dicefi dell'occhio fiero.] Toruus, a, um. Plin. lib. 11. Conuitu quoque oculi multiformes, truces, torui, flagrantes.

Cofa che fi tofa.] Tonfilis, & hoc tonfile, 2. b. Plin. lib 8. cap. 50. Capræ in Cilicia, circaque Syrtes villo tonfili veftiuntur

Tofare, Sen. tondare, tondere, Fior. dicefi anco tondire, tagliar capelli à gli huomini, e lana, ò pelo alle beftie.] Tondeo, des, totondi tonfum. Cicer 5 Tufc. Dionyfius Tyrannus Syracufanorum, ne tonfori collum committeret, tondere filias fuas docuit: ita fordido ancillarique artificio regiæ virgines, vt tonftriculæ, tondebant barbam, & capillum patris. 2 Intondeo, des. Col l. 11. c. 3 Retondeo, des. Plin l. 18. c 17. Segetum retonfarum etiam femel, omninò cereum eft granum longius fieri.

Tofar alto.] Altè tondere. Ex Plin. l. 12 c. 25 & Horat. 2. fer fat 8.

Tofar baffo.] Strictim tondere, vel attendere. Plaut. Caf. Sed verùm ftrictim ne attonfuram dicam effe, an per pectinem, nefcio.

Tofar à mezz'aria, cioè nè alto, nè baffo] Modicè tondere Ex Var. de re ruft.

Tofar di nuouo.] Retondeo, des, retondi, retonfum Plaut. Pfeud.

Tofar intorno.] Circumtondeo, des. Suetoo. in Augufl. cap. 45. Hiftrionum licentiam adeo compefcuit, vt Stephanionem togarium, cui in puerilem habitum circumtonfam matronam miniftraffe compererat, per trina theatra virgis cæfum relegauerit

Tofar fopra pettine.] Per pectinem tondere, vel attondere. Plaut. in Caf.

Tofar affatto.] Attondeo, des, attonfi, tonfum. Celf. lib 4. c 4 Plaut in Caf 2 Detondeo, des, detondi, tonfum, Col l 7 c 4 Eft modus optimus confidera tempeftates quibus ouis, neque frigus lanam detraxeris, neque æftum fi non dum detonferis, fentiat. 3. Retondeo, des. Plaut. Pfeud At hæc retonfa eft B. fine fiet.

Tofar fpeffo] Tonfito, tas. 1. b. Plaut. in Bac. Rerin' tec in anno tu has tonfitari? 2 D tonfo, fas. Gell lib 10 cap. 15. Capillum flameo dialis, nifi qui liber homo eft, non tonfet.

Tofar infino, allo cotenna.] Ad cutem tondere, Cornel. Celf lib. 1. cap. 4 Cui caput infirmum eft, is nunquam debet ad cutem tonderi. 2. Vfque ad viuam cutem ton-

tondere. Plaut. in Bacch. [illegible] meum tondebo vsque ad viuam cutem.

Tosato, Sen tondito, e tondito, [illegible] addiett.] Tonsus, a, um. Cic in Pison.

Non tosato.] Intonsus, sa, sum. Liu. 3 bel. Pun hominès intonsi, & inculti.

Tosatore, colui che tosa] Tonsor, ris, a. l in obliq. Sueton. in Aug c.79. Fuit omnis lenocio j negligens, & in capite comendo, tam incuriosus, vt raptim compluribus, simul tonsorious operam daret.

Tosatorio, addiett. di tosatore.] Tonsorius, cia, rium, a. l. Cic. a. de off Dionysius superior cultros metuens tonsorios, candenti carbone sibi adurebac capillum.

Tosatrice, colei che tosa.] Tonstrix, stricis, f g. & a. in rect. & l. in obliq. Plaut. in Truc. Tonstricem syram nouisti nostram?

Tosatricella, dimin. di Tosatrice.] Tonstricula, sciculæ, a. l. & 3. b. Cic. 5 Tusc. supra cit.

Tosatura, Sen. tondatura, e tonditura, Fiorent. cioè tosare.] Tonsuca, ræ, f l. Varr. l. 2. c. 11. Lanam decepi am, & conglobatam, alij vellera, alij vellomina appellant: quorum vocabulo animaduerti licet prius lanæ vulsuram, quàm tonsurain inuentam.

Tosatura, tondatura, e tonditura, cioè quello che tosando si leua] Pilorum, vel capillorum præsegmina ex Plaut. a. Lanæ, aut velleris resegmina, ea Plin.

Toscans, region celeberrima, e famosissima d'Italia, donde in grao copia sono venuti à luce huomini molto qualificati, e di cara prodezza in arme, in lettere, in maestrati, & in ogni grand'affare. Gli autori ne loro scritti, antichissima, nobilissima, e ricchissima degnamente la nomano.] Etruria, æ, f com 2 l. Cicer. l. r. de Diuin. Etrotia autem de Cœlo tacta scientissimè animaduectit, eademque interpretatur, quid, quibus ostendatus monstris, atque portentis. quocicca benè apud maiores nostros Senatus tum, cùm florebat imperium decreuit, vt de principum filijs sex singulis Etruriæ populis in disciplinam traderentur, ne ars tanta propter tenuitatem hominum à religionis auctoritate abducereiur ad quæstum. a Thuscia, æ, s. l. 2 b. Ioan. Anton. Magin. in Geograph. Thuscia, quæ sic est appellata, vel à Thusco Herculis filio, eius rege, vel à sacrificijs, quorum frequentia eiusmodi gentes præter cœteras præstiterunt. Italiæ Regio celebris, nobilissima, & antiquissima est, atque ex vndecim Regionibus, quibus ab Augusto Italiam digestam scribit Plinius, septima numeratur. 3. Tyrrhenia. niæ, 1. 2 l. & 3 b. Dionys. Alicharnas lib. 1. qui sic ait: Tyrrheniæ nomen eo tempore per Græciam celebre, ac tota Occidentalis Italia nullo gentium discrimine Tyrrheniæ nomen habebat.

Toscanamente, auuerbialm. alla Toscana, al modo Toscano] Etruscè, ea Cic. 2. Thuscè Gel. lib. 2. cap. 25. Cum dicamus ab osco thusco, Græco, oscè, thuscè, Græcè, à Gallo tamen, & à Mauro Gallicè. & Mauricè dicimus. 3. Tyrrhenicè, vel Tyrrhenè, ex A Gel. sup cit. 4. Tusco, aut Etrusco ritu, vel more, ea Var. 6. de ling. 5. Tyrrheno, siue Tyrrhenico ritu, vel more, ea Cicer 3 Ver. 6. Tuscum, aut Etruscum in morem, ea Cicer. in Hortens 7. Tyrrhenum, vel Tyrrhenicum in modum, ea Liu. a bel. Maced 8 Etruscorum, vel Tuscorum, vel Tyrrhenorum ritu, siue modo ea Cicer. a. Phil. cuius est, latronum ritu.

Toscanella, terra vicino à Viterbo.] Tuscania, æ, f g Plin. lib 3 c 9.

Di Toscanella, addiett.] Tuscaniensis, & hoc, se. Plin. lib. 3 cap. 5. Tarquinienses, Tuscanienses. Vetulocenses, Vetutani.

Toscano, e Tosco con l'o stretta, nome gent e possess. di Toscana.] Etruscus a, um, r. com 2. l. Cicer r. de Diuin. Etrusce autem quod religione imbuti studiosiùs crebriùs hostias immolabant, earum cognitioni se maximè dediderunt, quodque propter aeris crassitudinem de Cœlo apud eos multa fiebant, & quod ob eandem causam, multa iousitata partim è cœlo, alia ex terra oriebantur, quædam etiam ex hominum, pecudumuè conceptu, & satu, ostentorum exercitatissimi interpretes extiterunt. a. Thuscus, a, um, s. l T. Liu. dec. 1. lib. 5. Thuscorum ante Romanorum imperium, latè terra marique opes patuere: maci supero inferoque, quibus Italia insulæ modo cingitur, quantum potuerint, nomina sunt argumento, quod alterum Thuscum communi vocabulo gentis, alterum Adriaticum, mare ab Adria Thuscorum Colonia vocauere Italicæ gentes. a. Thyrrenus, a, um. Io: Anton. Mag. in Geog Etruriæ populos modò, Thuscos, modo Etruscos appellauere Romani. eosdem Græci vocauere Tyrrhenos. Qui vt olim fuere, ita nunc belli sunt artibus, pacisque clarissimi Iidem ingenij acumine, ac mira præditi sagacitate non ad litteras modò, sed ad negotiationes quoque habentur aptissimi: Poetas, & Oratores, vt cœteri, vel doctissimi taceantur, celeberrimos habuere. Tyrrhenos denique Italiæ gentem opulentissimam esse agris atque pecunijs, terraque multum, pelago plurimùm præpollentem.

Tosco. addiett. con l'o stretta. vedi Toscano.

Tosco, sust con l'o larga, vedi tossico.

Tossa. Fior. tosse, Sen. infermità nota.] Tussis, sis, fœm. g. Cels l 4 c 4 Vtilis enim in omni tussi est peregrinatio, nauigatio longa, loca maritima, natationes. Plin. lib. 25. cap. 6 Tussim sedat bechion, quæ & tussilago d citur. 2. Tussedo, dinis, f g 2. l. Apul

Tossa con ansamento.] Tussis anhela. Virg 3 Georg.

Tossa noiosa] Tussis molesta. Cels. lib. 4. cap. 4. Tussis forte propter faucium eaulcerationem molesta est, quæ multis modis contrahitur.

Tossa catarrosa.] Tussis, quæ pituitam citat. Cels l. 4. cap 4. Tussis modò arida est, modò pituitam citat. 2. Tussis, quæ pituitam mouet Cels lib 4. c. 6. Dixi etiam prius id genus esse tussis, quod nihil, quam quod pituitam moueret.

Tossa humida.] Tussis humida Cels l 4 c. 4. Si humida tussis est. prosunt frictiones validæ cum quibusdam calefacientibus sic; vt caput quoque siccum, vehementer perfricetur.

Tossa vecchia.] Tussis vetus. Plin. l. 23. c 1 Tussim veterem inhibet acatum, & gutturis rheumatismos, ortopnæam, dentium labefactionem.

Tossa vecchissima.] Tussis vetustissima. Colum. lib. 6. cap 9.

Tossa secca] Tussis arida. Cels. lib. 4. cap. 4. Si arida tussis est, oportet hyssopum altero quoque die bibere, spiritu retento currere, sc lectione vti vehementi. 2. Tussis sicca. Cels. lib 4. cap 4 Si sicca tussis est, quum ea vehementissimè vrget, adiuuat vini austeri cyathus assumptus, dum ne amplius interposito tempore aliquo, quam ter aut quater fiet. 3. Tussis quæ nihil emolitur. Cels lib. 4. c. 6. Interdum etiam sicca tussis est, quæ nihil emolitur. 4. Tussis quæ nihil mouet. Cels. lib. 4. cap. 6. Dixi etiam peius id genus esse tussis, quæ nihil, quam quod pituitam moueret.

Tossa spessa.] Tussis frequens, Cels. l 4 c. 4. Aliquando gutture, & arterijs exulcerata frequens tussis sanguinem quoque extundit.

Tossa luoga.] Tussis diutina. Plin. lib. 23. cap. 1. Falernum in diutina tussi sorbetur merum vtiliter à ieiunis.

Tossa fresca.] Tussis recens. Colum lib. 6 cap 9 Bonm recens tussis optimè saluiato farinæ hordaceæ discutitur.

Tossa sanguigna] Tussis cruenta. Plin. l. 32. c. 8. Precipiunt, & cochleæ crudæ carnem tritam bibere ex aqua calida in tussi cruenta.

Cagionar tossa.] Tussim mouere. Cels. lib. 4. cap. 4 Vomitus neque nimius est, neque tussim, aut calorem mouet.

Leuar la tossa.] Tussim discutere. Plin. l. 35. c. 9. Multi tussim veterem linctu salis discussere. a. Tussim expellere. Catul ad Fund. ep. 41.

Digerir la tossa.] Tussim concoquere. Plin. lib. 24. cap. 8. Iuniperi semen inflationes, languoresque discu-

discutit, tusses concoquit, & duritias.

Inasprir la tossa.] Tussim exasperare, Plin.l.24.c.4.Palmæ tussim exasperant, corpus augent.

Tosse, vedi tossa.

Chi tosse.] Tussient, tis, o.gen. Plin. lib.20 cap.2. Cucumerum semen quantum tres digiti apprehenderint, cum cumino tritum, potumque in vino tussientibus auxiliatur.

Tossendo, mandar fuori.] Extussio, is, extussiui, itum. Cels. l.2. cap.8. Dolor vomicam aliquam excitauit sic, vt plus extussiretur.

Chi tossendo manda fuori.] Extussiens, tis, o gen. Plin. lib. 23. cap.3. E radice oleæ quam tenerrimè cortex derasus, in melle crebro gustatu medetur, sanguinem reijcientibus, & suppurata extussientibus. Idem Plin l 35. c.15. Sulphur harpati cum prodest suspiriosis linitum, purulenta quoque extussientibus, & contra scorpionum ictus.

Tossetta, diminut. di tossa.] Tussicula, æ. Plin. epist. Libertus meus veteris infirmitatis tussicula admonitus, rursus sanguinem reddidit.

Tossicamento, & attossicamento, tosçamento, & attosçamento, il dare à vno il tossico.] Toxici infusio, vel infusus, ex Plaut. & Plin.

Tossicamento, & attossicamento, tosçamento, & attosçamento, il porre in vna cosa il tossico.] Per toxicum, vel toxico infectus, ctus, ex Suet.

Colui che tossica, ouer attossica, cioè che pone il tossico in vna cosa.] Toxico infector, ris, ex Plin. & Virg. 2. Qui toxico inficit, vel imbuit, ex Cic. & Suet.

Colui che tossica, ouer attossica, cioè che dà il tossico à vno.] Toxici dator, vel præbitor, ex Virg. & Cic. 2. Toxici minister, vel ministrator ex Plaut. & Cic.

Tossicare, & attossicare, tosçare, & attosçare, dare à vno il tossico.] Toxicum dare cum Dat. pers. ex Plaut. in Merc. & Cic pro Clu n.2. Toxicum præbere, cum Dat. person. ex Cic. 1 Tuscul. 3. Toxicum ingerere, cum Dat. pers. ex Plaut & Cels 4. Toxicum miscere, cum Dat. pers. ex Cic. 2. de fin 5. Toxicum ministrare, cum Dat. pers. ex Varr. lib.3 cap 27 6 Toxicum infundere, cum Dat. person. ex Cic 2. Phil.

Tossicare, & attossicare, tosçare, & attosçare, porre in vna cosa il tossico] Toxico inficere, cum Accusat rei ex Sueton. in Caligul. c.49. Toxico imbuere, cum Accus. rei, ex Cic. 5. Phil. & Ouid. 4. Trist. eleg 1.

Tossico, à b veleno così detto] Toxicum, ci, neut gen 2 b. Diosc. lib.6 cap 20 Toxicum ex eo nominari videtur, quòd barbarorum sagittæ eo illinebantur. 2. Venenum toxicum Plin. lib 16 cap 10. Taxum Sestius smilacem à Græcis vocari dixit, & esse in Arcadia tam præsentis veneni, vt qui obdormiant sub ea, cibumue capiant, moriantur. Sunt qui & taxica hinc appellata dicant venena, quæ nunc toxica dicimus, quibus sagittæ tinguntur.

Dare, ò prender il tossico.] Toxicum bibere. Diosc. lib 6. cap.20. Qui toxicum biberint labiorum, & linguæ inflammatione torquentur 2. Toxicum haurire. Diosc. ibid Incorrectus furor varias ijs qui toxicum biberint imagines obuersat; qua re vix medicinæ locus est, earoque qui hauserunt, euadunt.

Vccidersi col tossico.] Toxico se morti dare. Plaut. Merc. Ibo ad medicum, atque ibi me toxico morti dabo.

Tossire, cosa propria di chi patisce di tossa.] Tussio, is tussiui, itum. Quint. l 11. c 3 Quidam tussiunt, & expuunt crebrò, & ab imo pulmone pituitam trocleis adducunt, & oris humore proximos spargunt.

Tossire di mala maniera.] Malè tussire. Hor. 2. serm. Sat. 5. Forte coharendum senior malè tussiet

Far tossire.] Tussim irritare Cel. l.2. c.3. Hyems capitis dolores, ac tussim irritat. 2. Tussim mouere. Cels l 2. c.3. Ex tempestatibus Aquilo tussim mouet.

Tosto cioè presto] Celeriter, vedi presto.

Totale, ouero tutto, addiett.] Totus, ta, tum, 1. l. Corn. Tac. l.1.2. Imperaturus es hominibus qui nec totam seruitutem pati possunt, nec totam libertatem.

Totalmente, auuerb in tutto, del tutto, ò affatto, vedi affatto.

Touaglia, panno lino di lunghezze diuerse, in vso d'apparecchiar la mensa] Mantile, lis, neut g 1 2. l. Sipont. in Mart. Mantilia sunt, quibus mensæ teguntur Matth. Rad in Mart. Mantile à conuiuatore parabatur, ac mensæ insternebantur 2. Mensæ linteum ex Cicer. & Moff. in ep. cuius est: Lecti linteum. Mart lib.14 ep.1 26. Nobilius velleris tegant tibi lintea citrum Orbibus in nostris circulus esse potest. 3. Toral, lis, vel torale, lis neut gen. 3 b. 2 l. in rect & l. in oblig. Horat lib 1 epist. 5. Inuitus ne turpe toral, ne sordida mappa. Corruget nares, &c. Horat. Turs. Laur hist. l 5. cap 1. Missa sunt ab hæredibus toralia, & sactorum calicum velamina Phrygio opere, auro, argentoque distincta.

Touaglia d'altare.] Altaris, vel aræ toral. Turs. Laur hist. Inter Christianæ dona fuerunt etiam aræ toralia, & materia, & opere maximè insignia.

Touagliuola, diminut. touaglia piccola.] Mantile paruum, seu breue, ex Virg & Hor.

Tozzetto, diminut. frusto, ò pezzo piccolo di pane.] Panis frustulum, ex Plaut 2 Panis frustillum ex Plaut. 3. Panis frustum paruum. Sipont. in Mart. Vnde fit frustatim, & frustillatim, hoc est minutatim, & per frusta Plautus frustum, & frustillum vsurpat pro paruo frusto

Tozzo, frusto, ò pezzo di pane.] Panis fragment. Suet. in Claud c 18. Artiori autem Annona ob assiduas sterilitates, detentus quondam medio foro à turba, conuicijsque, ac simul fragminibus panis ita instratus, vt ægrè, nec nisi posticè euadere in palatium valuerit 2 Panis fragmentum, Plin l.9. cap.8 Puerum delphinus ex Baiano Puteolo in ludum literarium stantem, quum meridiano immorans, appellatum cum Simonis nomine, sæpius fragmentis panis, quem ob id ferebat allexisset, miro amore dilexit 3 Panis frustum. Sen. l.2. epist 18. Non iucunda res est aqua, & polenta, aut frustum hordeacei panis, sed summa voluptas est posse capere etiam ex his voluptatem.

T R

TRa, fra, intra, infra, prepositione, che significa in mezzo, vedi fra.

Tra quel mentre, vedi fra tanto.

Tra antico, molto antico.] Perantiquus qua, quum. Cic. de Clar. orat. Hunc proximo sæculo Themistocles insecutus est, vt apud nos perantiquus, ita apud Athenienses non ita sanè vetus 2 Peruetus teris, o gen. 1 l 2 3.b. Cic. ad Quint. Fr lib.3 epist 17. Reddita mihi est peruetus epistola, sed serò allata. Plin. lib 23 cap 8. Nuces peruetres gangrænis & carbunculis medentur. 3. Peruetustus, a, um, 2.b. Cicer. 3. de orat. Vt transferis verbis vtamur frequenter, interdumque factis, raro autem etiam peruetustis. 4 Antiquissimus, a, um. Cicer 5. Veterrimus, a, um. Cicer. 6. Vetustissimus, ma, mum. Cicer.

Trabacca, specie di padiglione da guerra] Tentorium, rij, n g. 1 2 l. 3. b. Ouid. 3. Fallor. 2. Tabernaculum, li. Cæs. 6. bel. Gal.

Trabacca, padiglione da camera.] Conopeum, pei, 1 2. l. 3. b. & apud poetas com. Iuuen. Sat 6.

Trabacchetta da camera.] Conopeolum, li, neut. gen. ex Cic. & Iuuen.

Trabacchetta da campo.] Tentoriolum, li, neut gen. Hirc. 5. bel Afr.

Trabaldare, trafugare, e trasfugare, portar via nascostamente.] Clam exportare, ex Col.

Traballamento, il traballare.] Claudicatio, nis, fœm gen. Cic. 2. de orat. 2. Nutatio, nis, f.g. Plin. lib.11. c. 37. 3. Titubatio, nis, f.g. 2. b 3 l Auth ad Her l. 4. c. 4. Vacillatio, nis, f.g. 2. b 3 l. Quint l 11. c. 3. Indecora est in dextrum, vel læuum latus vacillatio, alternis pedibus insistentium.

Traballante, partic. che traballa.] Claudicans, tis, o.g Cic 2. de g.

a.de or.2.Nutans,tis,o.gen.t.l. Tacit.lib.20.3.Titubans,tis,o g s a b.Ouid.4 Metam.4 Vacillans,tis,o gen r.b. Cic de clar.Curio in vtramque partem toto corpore vacillans

Traballare, non poterfi tenere in piè.] Claudico, cas. Cicer.1 off a Nuto,as,1 Liu.4 ab Vrb. Nutant circumspectantibus galeæ. 3.Titubo,bas,1.2.b Quint Iugulasti vulneratum, titubantem strauisti, fumantem incendisti 4.Vacillo,as,r.b.Cic.r.de Nat.Tota res vacillat, & claudicat.

Trabeato,molto beato.] Perbeatus, a,um. Cic.t.de or.Mihi perbeati fuisse illi videri solent, qui cum vitæ cursum tenere potuerunt, vt vel in negocio sine periculo, vel in otio cum dignitate esse possent.

Trabello addiett. molto bello.] Perpulcher, chra, chrum Terent. Eun. Perpulchra dona, haud nostris similia.

Trabene,auuerb molto bene.]Perbenè, a.3.b. Plaut. Menæ.b. Ego prandi perbenè.

Traboccamento,e trabocco, il traboccare] Effluentia, æ. Plin.l 26 c.10 Nymphææ radix illita genitalibus, inhibet non solum Venerem, sed effluentiam genituræ: ob id corpus alere,voremque dicitur. 2 Effluuium, u j, n. g.Plin lib 7 cap 51 Signum lethale est profundi humoris è corpore effluuium 3.Abundatio, nis, f.gen Plin. lib 3 cap 16 Omnia ea Philistinæ fossæ abundatione nexsuu ur. 4 Exundatio,nis, fœmin.gen. Plin l.19. cap.3. Mayienia negant nasci subera, nisi exundatione fluminum,nuetu femine ab Tiaria. 5 Redundatio, nis,f.gen. Plin l.7 c 6 Fastidium in cibis,redundatio stomachi,undi es funt hominis inchoati. 6.Exuberantia,æ,t.s.l 3.b. Gel.l.a. c.16

Traboccante, partic. che trabocca.] Superfluens, tis, o gen Sen de Benef lib r cap.11 Hic erit pecunia non superfluens, sed ad sanum modum habendi parata.

Traboccante, inteso di scudo d oro, quando è di bonissimo peso.] Præponderans, tis, o.g. Gel. lib. r. c.3.

Traboccantemente, auuerbialm. soprabbondantemente] Abundanter, a.b. Cicer. de orat. a. Effusè Cic. pro Cel.

Traboccantemente, auuerb.precipitosamente, vedi precipitolamente.

Traboccare, versar fuori per la bocca, effetto proprio de vasi, ò d altri corpi, quando son pieni di liquore; dicesi anco de fiumi, quando escono dal letto loro] Supefluo,is P.in lib.31. cap.4. Apolloniæ in Ponto fons iuxta mare, æstate tantum superfluit, & max mè Caniæ ortu,parcius si frigidior sit æstas a Exundo,das Plin l 2, c.103. In Tenedo insula fons est, qui semper à tertia noctis hora in sextam ab æstiuo solstitio exundat. 3. Extra oras,vel ripas diffluere. Cic de Clar.orat.4. 5 Exupero, as.Col.Redundo, as Cic.

Traboccare,inteso di cosa che bolle.] Efferuesco, scis.Col. l.12.c.25.

Traboccare,precipitare, vedi precipitare.

Traboccato,cioè furioso,ouer precipitoso.] Præceps pitis, o gen. Cicer. de Am. Obsequium in amicitia est multo molestius,quod peccatis indulgens,præcipitem amicum ferri finit.

Trabocchello da pigliar vccelli.] Decipulum,li,neut.gen. r.l.a 3 b.apud Apul.l.8. 2 Transenna,æ. Plaut.in Bacch. Nunc è transenna hic turdus lumbricum petit. 3. Decipula,æ. Calep.

Trabocchello, & anche trabocchetto, luogo fabricato con insidia da precipitarui alcuno.]Fouea,ueæ,f gen Plaut. in Pœn Ita decipiemus fouea lenonem Lycum. Plin. l 10 cap.38. Anates in foueas,quibus feras venamur,delapsæ,solæ euadunt a.Præcipitium,tij,ex Quint.lib. s. c.10. 3.Fouea technica, ex græc. 4 Præcipitium technicum,ex græc.5 Barathrum,tri,neut.gen 6.Locus præceps. Fest.lib.a Græci Barathrum appellant locum præcipitem vnde emergi non possit.

Trabocco di fiele,vedi itteritia.

Trabocco, machina di guerra.] Aries, etis, Cæs. 3. bel. Gal.

Trabocco,precipitio.] Locus præceps.Fest.

Trabondare,soprabbondare.] Exubero as a.b.Col.in Præf. a Superabundo,das. Vlpian Non solent,quæ superabundant vitiare scripturas 3.Redundo,das Cic.

Trabono, e strabuono, addiett. cioè molto bono] Perbonus,a,um.1 a b. Cic.pro Flac. Agros habent, & natura perbonos, & diligentia, culturaque meliores.

Traccia, vedi orma

Seguitar la traccia di chi và inanzi.] Vestigijs aliquem prosequi. Cic.de Clar.orat.

Trachiaro,molto chiaro.]Præclerus,a,um. Lucr.l a. Lux præclara Idem Lucr.l 5 Sol,præclarus. a Prælucidus,a, um Plin l 37 c.6 3 Præulustris,& hoc prælustre Ouid.3. Trist. el 4 Viue tibi quantumque potes prælustria vita: Sæuum prælustri fulmen ab arce venit.

Tracodardo,molto codardo] Ignauissimus,a,um. Cic.r.de Inu Indignum est ab homine ignauissimo, virum fortissimum esse necatum.

Tracollare, lasciar andare il capo per sonno, ò simile accidente.] Pronocapite nutare ex Plin.l r 3 Caput deijcere,ex Quint.l r. c.11. 3 Caput demittere Virg.9.Aen. Purpureus veluti cum flos succisus, aratro Languescit moriens,lapsone papauera collo,Demisere caput pluuia cum fortè grauantur.

Tracollato,nome addiett da tracollare.]Qui collo languido,ex Plin l.at c.5.Lilium languido semper collo est,& non sufficiente capitis oneri. a Qui deiecto, vel demisso est capite.ex Cic

Tracollo,l'atto del tracollare.]Capitis vel colli deiectio, ex Cic & Cels 2. Capitis,vel colli deiectus, us, ex Cas. & Liu.3.Cap tis,vel colli nutatio ex Plin l.11 c.37.A cerebro proficiscitur somnus, hinc capitis nutatio.

Tra conueneuole, molto conueneuole.] Conuenientissimus,ma, mum. Plin in Paneg. a.Decentissimus,a,um,ex Hor.4 carm.od 3.

Traconfortarsi, cioè confortarsi, ò riconfortarsi: consolarsi, ò raccorarsi.]Se se consolari, vel confirmare, ex Cic.

Tradimenticato, del tutto, ò affatto scordato, dicesi di cosa, della quale non si tiene più memoria.] Ingenti, vel alta obliuione obrutus,ta,tum, ex Cic.a de fin. a Ingenti,vel alta obliuione datus,a,um, ex Liu. l.t ab Vrbe. 3. Ingenti,vel alta obliuione delectus,vel interceptus Cic. & Plin

Tradimento,tradigione,il tradire.] Proditio,nis,t.l s.3.b. Cels l 6 cp 15 Multorum in nos perfidiam,insidias,proditionem notabis.

A tradimento] Insidijs. Cic. Att.lib r3 Mercellus insidijs interfectus est a De insidijs. Cic r. off. Nihil ex occulto, nihil de insidijs agendum putant. 3 Ex insidijs. Cic.3. off. Consul ex insidijs captus est Idem Cic.a off Phalaris,cuius est præter ceteros nobilitata crudelitas,non ex insidijs interijt 4 Per insidias. Cic pro Dom Hominem per insidias interfecit.

Ammazzare à tradimento.] Per insidias cædere,Suet.c.25. a Per insidias interficere. Cic loc.cit.

Tradire,vsar fraude contro qualch'vno.] Prodo,dis, didi, ditum Cic.

Traditoraccio,accresc.traditor grande.] Proditor, vel ingens,ex Cic 3. Ver.& Plaut in Men.

Traditore colui che tradisce.] Proditor, ris, 1.l. a 3.b in rect & l.in obl Cic 3.Ver.Nemo vnquam sapiens proditori credendum putauit.

Da traditore.] Proditoriè.

Traditrice,colei che tradisce.] Proditrix, cis, f.g.ex Hor. l.e ep 10. & Plaut. in Asin.

Tradritto, cioè drittissimo.] Rectissimus, ma, mum, ex Cicer.a. de orat. a.Directissimus, a, um, ex Cic. a. de Nat.

Tradurre, cioè trasportare da vn luogo ad vn'altro.] Asporto,as a Traduco,cis,xi,ctum. Cic.

Tradur da vna lingua,in vn'altra, vedi traslatare.

Trafficante,negotiatore, quegli che esercita la mercantia, vedi mercante.

Trafficare,negotiare, esercitar la mercantia, vedi mercantare.

Trafico, vedi mercantia.

Trafiggere, trapassare da vna banda all'altra.] Transfigo, gis, t a.l. Liu lib.1. ab Vrbe Stricto itaque gladio simul verbis increpans, transfigit puellam Horatius. 2. Transfodio, dis, t.l a.3.b Liu 9 bel. Maced. Hominl fugienti latus transfodit. 3. Transforo, as, t 1.a.b. Sen de ben lib.2. Idem gladium, & stringit, & transforat. 4. Transuerbero, as, t a l.3.b. Cic. lib 7 epist. s. vbi habetur: bestia venabulo transuerberatur. 5. Traofigo, gis, s l.a b. Corn Tac lib.14 Gladio se ipsum transfigit 6 Transadigo, gis s.l.a.3.b. Virg. 12. Aen. Transadigit costas, & crates pectoris ense. 6. Traijcio, cis, t.l a.3.b Cef. 5. bel Gal. pilum in hostes mittit, atque vnum ra multitudine procurrentem traijcit. 8. Perforo, as, s l. a.b. Ouid 3 Trist. el.9. Innocuum rigido perforat ense latus. Plin. lib.9. cap 38.

Trafiggere spesso.] Traiecto, as. Cels l.7.c.14.

Trafiggemento, il trafiggere.] Traiectus, tus, masc gen. ex T Liu. ab Vrbe. 2 Traiectio, ois, fœmin gen. ex Cic. 1. Tusc.

Trafiggitura, trafittura, e trafitta, ferita che si fà nel trafiggere.] Plaga traiectu impofita, vel inflicta, ex Liu. & Cic.2. Vulnus traictione impressum, factum, vel illatum.

Trafittiuo, addiett. che trafigge.] Traijciens, tis, o.gen. ex Liu. lib.5. bel. Pun. 2. Transfigens, tis, o. gen. ex Liu. lib.2.

Trafitto.] Traiectus, a, um. 2 Confixus, a, um. 3. Transuerberatus, a, um. Cic.

Traforare, forare da vna banda all'altra.] Transforo, as, a.b Sen. 2. de Ben.

Trafreddo, molto freddo.] Perfrigidus. a, um. Cic 6. Ver. Erat hyems summa, tempestas perfrigida, imber maximus.

Trafugare, portar via di nascosto.] Clam, vel clanculum asportare, vel exportare, ex Plaut & Cic.

Trafugare, fuggir da nemici vedi trasfugare.

Trafuggatore, soldato fuggitiuo.] Defector, is, t.a.l. 3 b.in rect. & l.in obl Suet. in Ner. cap 43. vbi ait: reuocatis ad pœnitentiam defectoribus. 2. Desertor, is, s.& a.l. & 3. b. in rect & l in obliq Cæsar 6 bel. Gal. Qui ex ijs secuti non sunt, in desertorum, ac proditorum numero ducuntur. 3 Perfuga, gæ, masc. gen. t l. & 2 b. Pomp Fest. l.14. Gallus Aelius perfugam esse ait, qui liber, aut seruus, aut hostis sui voluntate ad hostes transierit, qui idem transfuga dicitur: quanquam sunt, qui credant perfugam esse non tam qui ad alios fugiat, quàm qui ob spem commodorum ad quempiam perfugiat. 4 Transfuga, transfugæ, t.l. a b. Paul. Iurisconsult. De captiuis l. Postliminium. Transfuga non solum is accipiendus est, qui aut ad hostes, aut in bello transfugit, sed, & qui per induciarum tempus ad eos, cum quibus nulla amicitia est, fide suscepta, transfugit.

Tragedia, poema rappresentatiuo d'attioni di persone grandi.] Tragœdia, æ, fœmin. gen. s.b 3 l. Cic. de Sen. Sophocles ad summam senectutem tragœdias fecit.

Attore di tragedia.] Tragœdus, di, s.b Cic. 1. de orat. Vox tragœdorum, gestus pœnè summorum actorum est requirendus. 2. Actor tragicus. Liu. 4 bel. Pun

Facitor di tragedia] Poeta tragicus. Cicer. 1. de Nat. Vt tragici poetæ cùm explicare argumenti exitum non potestis, confugitis ad Deum 2. Scriptor, vel compositor tragicus, ex Cic. 3. Tragœdiæ scriptor, vel compositor, ex Cic. 4. Tragœdiographus, phi, 5 b. Polyb.

Insegnatore, ò maestro di tragedia.] Tragicus præceptor, ex Quint. 2. Tragœdodidascalus, li, masc. gen. 6 b. Luc

Tragedietta, diminut.] Tragœdiola, æ, 4. b. ex Cicer.

Tragettare, e tragittare, passar oltre nauigando.] Transfreto, tas, a.b. Plin Iun.

Tragettare, e tragittare, in atto trasferire vna cosa da vn luogo ad vn altro.] Traijcio, cis. Var. de Re rust. lib.1. c.64. Ex eo quod est leuissimum ac summum depletur, vt traijciant in alia vasa.

Tragettare, e tragittare, passar oltre.] Traijcio, cis, a b. Plin. de Vir. Illust hist.49 P. Corn. Scipio victor, domum regressus, consul ante annos factus, concedente collega, in Africam classe traiecit. 2 Transmitto, is. Cic.2. de Nat. Grues quum loca calidiora petentes, maria transmittunt, trianguli formam efficiunt.

Tragetto, e tragitto, cioè trapassamento, & anche trasportamento.] Traiectus, tus, masc. gen. Liu. 1. ab Vrb. Tyberinus in traiectu Albulæ amnis submersus, celebre ad posteros nomen flumini dedit. 2 Traiectio, nis, fœm. gen. Cic ad Att. l 8 Cautior est mansio, honestior existimatur traiectio

Tragetto, e tragitto, cioè trauersa, ò sentiero per abbreuiar il camino.] Trames, mitis, m gen. t.l. Var. 6. de ling. Trames à transeundo dictus est.

Tragettatore, Fior bagattelliere, vedi bagattelliere.

Tragicamente, auuerbialm.] Tragicè, s 2.b Cic. de Clar orat. Mortem hanc rhetoricè, & tragicè ornare potuerunt.

Tragico addiett. di tragedia.] Tragicus ca, cum, s b. Liu.4. bel Pun. Rem consociatam, paucos post dies Aristoni cuidam tragico actori, cui, & alia arcana committere assueuerat, incautè aperit.

Tragicomedia, poema che hà parte di tragedia, e parte di comedia.] Tragicomœdia. æ. Plaut. in Amphit. Prol. Faciam vt commista sit tragicomœdia.

Tragrande, tragrande, e sopragrande, cioè molto grande, ò grandissimo.] Permagnus. a, um, t.a.l Cic. pro Rosc. Am. Vide ne tibi desis: tua quoque res permagna agitur. 2. Pergrandis, & hoc de, s.a.l. Cic 6. Ver Erat vas vinarium ex vna gemma pergrandi, trulla excauata cum manubrio aureo. 3 Prægrandis, & hoc de, s.a.l. Plin. l.4. c.13. Fanesiorum aliæ in quiqus nuda alioquin corpora prægrandes ipsorum aures tota contegant. 4. Grandissimus, a, um, t.a.l Plio l. 10. c.1. Auium grandissimi, ac penè bestiarum generis. struthiocameli Africi, vel Aethyopici, altitudinem equitis insidentis equo. excedunt, celeritatem vincunt. 5 Maximus. a, um, s.l 3 s.b Cic. ad Q. Fr. lib 5. epist.s Rescripsi epistolæ maximæ, audi nunc de minuscula 6. Quam maximus, a, um Cic 2. de fin. Amare est, velle bonis aliquem affici quam maximis, etiam si ad se ex ijs nihil redeat.

Trainare, vedi trascinare.

Traino, portante, ambiadura, & ambio, cioè andatura di cauallo, à passi corti, e veloci, mossi in contratempo.] Incessus gradarius, vel tollutarius, ex Plin lib. 10. c.38 & Sen. l 1. ep 4. & l 17. ep. 88. 2 Incessus mollis, & citus ex Plin ibid. & Salust. 10 Catil.

Andar di traino, ò portante, ò d'ambio] Tollutim incedere, Non. Marc. Tollutim dicitur, quasi volutim, vel volubiliter. Varr Equus, qui ad vehendum est natus tamen hic traditur magistro, vt equos doceat tollutim incedere. 2. Incessu gradario, vel tollutario ferri, ex Plin lib.10. cap. 38. & Sen. lib 1. epist.4. & lib.17. epist 88

Cauallo che và di traino, ò portante.] Equus gradarius Lucil. lib.14 Equus non formosus, gradarius, optimus. 2. Equus tollutarius, ex Var. lib.2. cap.7. & Sen.

Tralaido, molto laido.] Turpissimus, ma, mum. Cic.

Tralaidissimo, cioè laido in estremo grado.] Adeo turpis, vt nihil supra, ex Cic.

Tralasciamento, interuallo.] Intermissio, nis, f.g. 2. Interuallum, li. n g. Cic.

Tralasciare, vedi intralasciare.

Tralcio, ramo di vite viuo.] Palmes, mitis, mascul. gen. s l. 3. b. Plin. lib.17 cap.22. Vites Aquiloonem spectare debent ipsæ; palmites autem earundem ad meridiem. 2. Sarmentum, ti, neut. gen. s. a l. Var. lib 1. cap. 31. Emucidum sarmentum propter infirmitatem sterilescit, neque ex se potest eijcere vitem, quam minorem vocant flagellum, maiorem etiam vnde vuæ nascuntur palmam.

Tral-

Tralcio d'vn'anno.] Palmes anuiculus. Colum. lib. 5. cap. 5.

Tralcio fruttuatio, che fà frutto.] Palmes fructuarius. Col. ibid.

Tralcio pampanario, che fà froodi fenza frutto.] Palmes pampioarius. Colum. lib. 5. cap. 5. Palmitum duo genera funt, alterum quod ex duro prouenit, quod quia primo anno plerunque frondem fine fructu affert, pampinarium vocaot, alterum quod ex aoniculo palmitu procreatur, quod quis protinus creat, fructuarium appellane.

Tralcio cieco, cioè feuz'occhl, ò gemme.] Palmes orbua. Col. l. 5. Nec orbos tantùm detrahere palmites, verum, & iam frugiferos.

Tralignante, vedi degenerante.

Tralignara, vedi degenerare.

Tralordo, molto lordo.] Sordidiffimus, ma, mum. Cic. 1. de leg. Multos viros homo omnium infimus, & fordidiffimus P. Curlatius in viocula coniecit 2. Spurciffimus, ma, mum Cic pro Dom He'luo fpurciffimu a, ac libidioum prægustator.

Tralucente, molto lucente.] Lucentiffimus, a, um, & Virg. l. 6. Aen.

Tralucente, vedi trafparente

Tralucere, traslucere, e trafparire, cioè trafmetter la luce, ouer l'apparir dello fplendore, che penetra corpo diafano.] Perluceo, cea, 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 37. cap. 3. Perlucent amethifti omnes violaceo colore, fculpturia faciles 2 Transluceo, ea, 1. 2 l. 3 b. Plio. lib 6. cap 17. Veftia tam multiplici opere, tam longioquo orbe petitur, vt in publico matrona transluceat. 3. Perluceo, es, 1. 2. l. 3. b. Plin. lib. 10. cap 54 Si contra lumen cacumine ouorum apprehenfo vna maou, purus, & voiufmodi perluceat color, fterilia eaiftimantur effe.

Tralunare, e ftralunare, io fignificat. att.] Difturqueo, ques, Terent. io Euo Horat 1. ferm Sat. 9.

Tralunare, e ftralunare, io fignific neutro, diuenir priuo di fenfo] Coofterour, aris. Liu. dec 4 lib 4 Audire volo quid fit propter quod matronæ conftèrnatæ procurrant io publicum.

Tralungo, affai lungo.] Prælongus, a, um. Liu. 2 bel Pun. Gallis, gladij erant prælongi, ac fine mucronibus. Plin. l. 10. c. 46. Roftra porphirionibus, & prælonga crura rubeot. 2. Perlongus, a, um. Cic. ad Att. l. 5. Perlonga, & oon fatis tuta via.

Trama, inganno.] Techoa, æ, f. g. Plaut. Technaa hominia deprehendi folus. Terent. io Eun. Parmenooia tam fcio effe hanc techoam, quàm me viuere, 2. Dolus, li, m. geo. Cic

Tramare machinare.] Machioor atis. Cic. 2. Molior, iris, 2. l. Cic.

Trama, materia da riempir la tela.] Trama, æ fœm gen. 2. l. Perf. Sat 6. 2. Subtegmen, minis, neut. geo. Ter. in Heaut.

Tramaluagio, affal maluagio] Improbiffimus, a, um, ex Cic 7. Ver 2 Iofignitè improbus, ba, bum. Cic. prò Quiot. Nemo inuentus eft tam infignitè improbus.

Tramarauigliofo, oltramarauigliofo, oltramirabile, addiett, cioè molto marauigliofo, molto mirabile, ouer marauigliofiffimo, ò mirabiliffimo.] Permirus, a, um, 1. 2 l Cic. 2 de Diu. Vt mihi permirum videatur, quemquam eatare, qui etiam nunc credat ijs, quorum prædicta quotidie videat.

Tramazzare ftramazzare, io fignific. attiuo, gittare à terra.] Humi fternere. Horat 4. carm od 14.

Tramazzare, e ftramazzare, io fignif. oeutro, cadere à terra.] Humi procumbere Virg.

Trambafciameoto, il trambafciare.] Aogor, ris, mafc. gen. Cic.

Trambafciare, e ftrambafciare, effer oppreffo da ambafcia.] Angor, geria. 2. Angore affici ea Cic.

Tramefcolare, tramifchiare, mefcolare, ò mifchiare in mezzo.] Intermifceo, fces. Colum. lib. 1. cap. 13.

Tramettere, metter tramezzo.] Interijcio, cis. Cic. 2. de Nat. Aer interiectos inter mare, & Cœlum eft. 2. Interpono, nis, 3 l Cæf. 2. bel. ciuil.

Tramezzo, fuftaot. ciò che fi tiene tra vna cofa, e l'altra, per diuiderle.] Septum, pti, neut. geo 1 l. ex Var. lib. 2. c 14. qui fic ait: Nunc de feptis, quæ tuendi caufa fundi, aut cartia fiuot, videamus, 2 Interfeptum, pti, 1. 2. 3 l. ea Var. l. 1. cap. 14 & Liu 4. bel. Mac. 3. Diaphragma, tis, m g 1. 4 b. 2. 3. l. græc. Poll l. 2.

Traminuto, affai minuto.] Perminutus, a, um. Cic. 2. Tufc. Bona corporis, & fortunæ perexigua, & perminuta funt. 2. Perexiguus, a, um. Cic. Q. Fr. lib. 1. epift 1. Paraaue nulla, aut perexigua. 3. Minutiffimus, a, um, ea Quint. lib 8. c. 6.

Tramontamento, Fior. tramonto, Sen il tramontare.] Obitus, tus, mafc. gen. 1. 2 b Cic. 2. de Nat. Aeftus maritimi, fretorumque anguftiæ ortu, & obitu lunæ commouentur. Idem Cicer. 1. de orat. In aftrologia funt Cœli conuerfio, ortus, obitus motufque fiderum. 2. Occafus, fus, mafc gen. Auth. ad Her. Solis exortum, curfum, occafum nemo admiratur, propterea quod quotidie fiunt.

Tramontaoa, clima, ò regione Immutabile.] Septentrio, onis Vitr. l 2. c 4. Septentrio regio eft, quæ nullo tempore mutationes recipit, fed eft firma perpetuò, & immutabilis 2 Septentriones, num, m g. Gel. l 2. c. 22. Septentrionea habent ob eandem caufam vnum.

Tramontana, e con altro oome Aquilone, Borea, e Rouaio, veoto fettentrionale, vno de primi, ò principali] Aquilo, nia m. gen. 1. 2. b. Plio. lib. 17. cap. 3 Cæteri ferè rationem naturæ fecuti, in Aquilonem obuerfas vitea, & arbores pooi fuafere. Odoratiorem enim fieri talem fructum Democritua putat 3. Ventus Aquilo Plin. l. 18. c. 34. Ventum Aquilonem Borean græci dicunt: in hunc pooito arbores, viterque, fed hoc flaote, ne arato, frugem ne ferito, femen ne iacito: perftringit eoim, atque percellit hic radices arborum, quas pofiturus afferes.

Di tramootana, addiett.] Aquilonaria, are, o. geo. Cic. 2. de Nat. Regio quę tum eft Aquilonaris, tum Auftralia. 2. Aquilooius, a, um. Varr. apud Non. Aquiloniam intus feruat frigedinem. Plio l. 17. cap. 2. 3 Boreus, rea, reum, 2. l. Ouid 4. Trift. eleg. 7. Vita procul patria peragenda fub axe boreo eft.

Verfo tramontana.] Io Aquilonem. Plio. 2. Ad Aquiloem Idem.

Tramontana d'eftate.] Etefias, fiæ, m g. Plin. l 18 cap. 34. Aquilo mollit fydera æftate media mutatque nomeo, & etefias vocatur.

Tramontana di Verno, che foffia per tempo di Verno.] Aquilo hybernus. Plio. l 2 c. 47 Hoc eft Aquilonis hyberni, multumque æftiuo illi Aquilooia diffimilis.

Da tramontana, cioè da parte di tramontana.] A fepteotrione. Plin. l. 3 c. 27. Ventorum frigidiffimi funt, quos à Septentrione dicimus fpirare 2. Ab Aquilone. Plin lib. 2. cap. 47. In Hifpania, & Afia, ab Oriente flatus eft Etefiarum, io Ponto ab Aquilooe.

Tramontano, oltramootano, addiett. d'oltre i monti, cioè l'Alpi.] Tranfalpinus oa, oum, 3. l Cic. 3 offic. 2. Qui trans Alpes incolit ea Suet. in Cæf. c. 25.

Tramontante, addiett. che tramoota.] Obiens, obeuntis, o. gen 1. 2 b. 3 l Cic. de fomn. Scipioo. Quia in Orientia, aut obeuntia folis vltimis, aut Aquilonia, Auftriue partibus tuum nomeo audiet? 2. Occidens, tis, o geo. 1. 3. l. 2. b. Cic 2 Tufc qui ait: Sol occidens. 3 Cadens, tia, o g. 1. b 2 l. Virg. 2. Georg. Neue tibi ad folem vergant vineta cadeotem.

Tramontare, il nafconderfi de luminari fotto l'Orizonte.] Obeo, bia. 2 b. Cic. de fomn. Scip. & Plio. l. 2. cap 26. Vt facilè difceroi poffet ex eo non modò an obirent, nafcerentur ne fidera. 2. Occido, dis, 1. l. 2 b. Plio. lib. 10 cap 35. Cum Solis Orientia, atque Occidentia radij rubent, coire pluuias dicunt. 2 Cado, dia, 1 b. Gel. lib. 2. cap. 22. Cadit Sol noo in eundem femper locum, & Ouid 1. Faft Quis vetat, & ftellaa, & quæque oriturque caditque Dicere? propofiti pars fuit illa mei.

Prima, ò dopo il tramontar del Sole.] Ante, vel post Solem occasum. Gel. l. 3 c 2. Qui post Solem occasum ante mediam noctem natus est.

Cosa che tramonta] Occidus, a, um, a b. Plin. l. 7. c. 9. Turba ingens nascitur scansili annorum lege occidua, quam climactêras appellant. Gel. l. 19. Ridebamus in Vrbem sole iam fere occiduo.

Cosa che non tramonta.] Inocciduus, a, um. Stat. 6. Theb. 2. Non occiduus, a, um Plin. & Gel.

Tramontato, participio] Occasus, a, um, 1. 2. l. ex leg. 12. Tab vbi sic habetur: Sol occasus suprema tempestas esto, & ex Q. Claud l. 1. Ann. vbi habetur; Sole occaso, ad quem locum A. Gel l. 17. c. 2. sic ait. Sole occaso, non insuaui vetustate est, si quis aurem habeat non sordidam nec proculcata.

Tramonto, sust. il tramontare, vedi tramontamento.

Tramortimento, vedi suenimento.

Tramortire, vedi suenire.

Tramortito, vedi suenito.

Tramutamento, il tramutare.] Transmutatio, nis, f. gen. ex Cic. ad Att l. 5.

Tramutare, mutare da luogo à luogo.] Transmuto, as, a. l. Hor. 3 car. od. 19. Lucr. lib 2 Summa, atque ima locans, transmutans dextera læuiua.

Trainare, notar oltra, vedi tranotare.

Traghiottimento, il tranghiottire.] Voratio, nis, f g. Catul. Epigr. 44. Quærunt io trium vorationes.

Tranghiottire, trangugiare, incannare, cioè mettere nella canna della gola.] Glutio, tis, tiui, titum, 1. l. Iuuen. Sat. Quales tunc epulas ipsum glutisse putamus? 2. Voro, as, a. b. Cicer. de Nat. Animalium alia sugunt, alia carpunt, alia vorant, alia mandunt.

Tranghiottire affatto] Deglutio, tis, r. 2. l. ex lex lexgraph. 2. Deuoro. as, 1. l. a. b. Cato c. 78. Si bos ægrotare cœperit, dato ei ouum gallinaceum crudum, integrum facito deuoret.

Trangosciare, vedi trambasciare.

Trani, città di terra di Bari, la quale fù anche detta Traianopoli.] Tranum, nij.

Tranobile.] Pernobilis, & hoc le, 2. l. Cic 6. Ver.

Tranomare, ò trasnomare, e tranominare, ò trasnominare, cioè mutar il nome, come fanno alcuni gran personaggi, che in grado più alto mutan nome.] Transnomino, as, r. 2. l. 3. b. Suet. de Illustr Gram hist. 18. L. Crassitius genere Tarentinus, ordinis libertini, cognomine Phasides, mox Pansam se transnominauit. 2 Nomen permutare Plaut. in Capt. Nomina inter vos permutastis.

Tranotare, cioè notar oltre, ò passar oltre notando.] Transnato, tas, r. l. a. b. Plin. lib 6. c 27 Arethusæ lacui vnum genus piscium est, idque transcurrentia non miscetur alueo, sicut nec è Tigri pisces transnatant. 2 Transno, as, a. l. Cic. de somn. Ex his cultis notisque terris num aut tuum, cuiuspiam nostrum nomen, vel Caucasum hunc, quem cernis, transcendere potuit, vel illum Gangem, transnare? 3 Trano, as, 1. l. Liu. 7. bel. Pun. Alter per vada nota Metaurum flumen tranauit.

Tranquillare, abbonacciare, render tranquillo, quieto, & è proprio del mare] Tranquillo, as. Plin.

Tranquillanamente, con tranquillità.] Tranquillè. Cic. 3. Tusc a Tranquillo. Plin. l. 9. c. 7.

Transegna, sopraueста.] Chlamys, mydis, fœmin. gen. a. b. Cic.

Transiluania, prouincia.] Dacia, æ. Strab. lib 7. Transiluania, æ. Bonfinius lib. 2. decad. 1. rerum Hungari.

Transitorio, addiett. che passa, che hà fine, che vien meno.] Fluxus, a, um, 1. l Sal. in Catil. Diuitiarum, & formæ gloria fluxa & fragilis est: virtus clara æternaque habetur. 2. Fugax, cis, o. gen. 1. b. 2. l. Cic. l. 10. ep 22. Omnia quæ habent speciem gloriæ, collecta inanissima splendoria insignibus, contemne: breuia, fugacia, caduca existima. 3 Caducus, ca, cum, 1. b. 2. l. Cic 4 Phil. Omnia incerta sunt, caduca, mobilia: virtus est vna, altissimis defixa radicibus, quæ nunquam nulla vi labefactari potest, nunquam dimoueri loco. 4 Gracilis, & hoc le, 1. a. b. Plin. in Paneg. Vt cæterorum hominum ita principum illorum, qui dij sibi videntur, omne æuum, & breue, & gracile est. 5 Mortalis, & hoc mortale, 1. & 2 l. Cicer de somn. Scipion Infra Lunam nihil est, nisi mortale, & caducum, præter animos generi hominum datos, supra Lunam sunt æterna omnia.

Trahonestamente, honestamente.] Honestissimè, ex Cic. 3. off 2. Honestè admodum, ex Cic.

Trahonesto, assai honesto.] Honestissimus, ma, mum. Cic.

Trapacifico, molto pacifico.] Admodum pacificus, a, um, ex Cic. ad Att l. 8.

Trapanare, forare col trapano.] Terebro, as, a. b. Colum. lib. 12. cap 8 Ollam nouam sumito eamque iuxta fundum terebrato.

Trapanamento, il trapanare.] Terebratio, nis, f. g. Col. l 4. c. 24. & 29.

Trapanar bene, ouero da banda à banda.] Perterebro, as Cic. de Diu.

Trapanando, cauar, ò tirar fuori.] Exterebro, as, cum Accus. Cic 1. de Diu.

Trapanese, nome gent. & poss di Trapani.] Drepanitanus, a, um, 1. 2. b. 3 4 l Cic. l. 4 in Ver. & ex Polyb. l. 1 qui de Drepano sic ait: Propter loci opportunitatem, & portus Drepanitani præstantiam plurimum semper studij adhibuere Carthaginienses, vt id oppidum custodirent. 2. Drepanensis, & hoc se, 1 2. b. 3 4. l. ex Græc. apud Steph. Epit.

Trapani, vna delle principali città della Sicilia.] Drepanum, ni, r. a. b. Virg. Aeneid lib 2 & Pomp. Sab qui ait: Dictum Drepanum est à curuo situ instar falcis. Non longè abest ab Eryce monte trans Lilybæum. Alij volunt dictum ab eo quod Saturnus amputatis paternis virilibus illuc falcem proiecerit, quæ drepanos dicitur. 2 Drepana, orum, num. plur. 1 2. b. 3 l. in rect & l. in obl. Cato apud Seruium in Aen. qui sic ait: Quidam Drepanum dictum volunt à falce Cereris, quam ibi, quum filiam Proserpinam quæreret, amisit. Cato pluraliter hæc Crepana dicit.

Trapano, stromento con punta d'acciaro, col quale si fora il ferro, pietra, legno, e simili.] Terebra, æ, f. gen. 1 b. 2. c. Col. l. 5 c. 9.

Trapano antico.] Terebra antiqua Colum lib. 4 c. 19. Antiqua terebra, quam solam veteres agricolæ nouerant, scobem faciebat, peturebat eam partem, quam perforauerat.

Trapano Francese,] Gallica terebra. Colum. lib 5. cap 9.

Trapano piccolo.] Terebellum, li, n g Calep.

Trapassare, cioè trafiggere, vedi trafiggere.

Trapassare, ò passar oltre] Prætereo, ris, a. b Cic. 2 Prætergredior, deris, 3. b. Cic. l. 3. ep. 7. 3. Præterferor, reris, 3. b. Liu. l. 2. bel Pun.

Trapassar nauigando.] Prænauigo, gas, 3 l. Cic.

Trapassar volando.] Præteruolo, las, 3. b. Cic. 3 de orat. Sententiæ sæpè acutæ, non acutorum hominum sensus præteruolant.

Trapassar scorrendo, come fà l'acqua de fiumi.] Præterfluo, is. Liu. 5. bel Pun. Flumen quod medio oppido fluxerat extra frequentia tectis loca præterfluebat muros. 2. Præterlabor, beris, 3. l. Cic. 2. de orat.

Trapassare caualcando.] Preterequito, tas, 2. 3. 4 b. Liu l. 3. ab Vrb.

Trapelare, passar per lo pelo, cioè fessura, e dicesi quando di vaso penetra il liquore per sottilissima fessura, che si chiama pelo; Perfluo, is, ex Ter. In Eun. Plenus rimarum sum; hac atque illac perfluo. Luch. lib. 3. Et non omnia congesta quasi in vas, commoda perfluxere. 2 Transfluo, is. Plin. l. 11. c. 38. Sanguinem multis transfluere, transfossis euenit.

Trapiantamento, e traspiantamento, il trapiantare, ò traspiantare.] Translatio, nis, fœmin. gen. 1 & 2 l. & 3. b. Plin. lib 21. cap. 4 Omnis autem rosa recisione, atque vstione proficit, translatione quoque, vt vitis. 2. Transpontio, nis, fœm gen. 1. l. 2. 3. b. ex Colum. lib 12. c. 38. & A. gel. l. 12. c. 1.

Trapiantare, e traspiantare, ò traspottare, cioè leuar la

pianta

pianta da vn luogo, e porla io vo'altro.] Transfero, ers, t.l.a.b.ex Plin.l.17.c.11.qui fic ait.. Plantas in fimilem transferri terram, aut meliorem oportet. Nec è tepidis, aut præcocibus in frigidos, aut ferotinos fitus: neque ex his in illos. 2. Transpono, nis, t.a.l Gel.l 12.c. 1.

Trapiantato, e trafpiantato.particip.] Translatus, ta, tum, s. & s.l. Plin lib 9.c.15. Omnia autem translata meliora grandioraque fiunt maxime porri, napique. 2. Transpofitus, ta, tum, s.l.a 3 b. Gel l.12 c.1 Sæpè videas arborem lætam, & nitentem, in locum alium transpofitam, deterioris terræ fucco deperiisse.

Trapiantatore, e trafpiantatore, colui che trapianta, ò trafpianta.] Translator, ris, r.& a.l. 3.b. in rect. & l. in obl. ex Cic.7.Ver.& Plin. l 17.c 11.

Trapiccolo, affai piccolo.] Perpufillus, a, um, a.b.ex Cic.2. de orat. 2. Perexiguus, a, um Cic. 2. Ver. 3. Perparuus, a, um, 2 a l Cic. 1. de leg.

Trapoffente, molto poffente.] Præpotens, præpotentis, o.g. Cic. 1. de orat. Philofophis præpotens, & gloriofa Idem Cic. pro Corn. Bal. Carthago, terra præpotens, marique.

Trappola, ftromento da pigliar forci, ò topi.] Mufcipula, fcipulæ, t.l.3.b.Varr.lib.1. de Re ruft cap 8. Si parte humus mures, minor fit vindemia, oifi totas vineas oppleueris mufcipulis, quod in Infula Pandatharia faciunt 2. Decipula, æ, f. geo. apud Scop & Lexicograph. 3. Decipulum, li, n g.ex Apul.lib.8.4 Myagra, græ, 3.b. Græc Gnl. Mor

Trappola, metaf. fignifica inganno, frauda, ò eradimento.] Techna, æ Terent. in Euo. Parmenonis tam fcio effe hanc technam, quàm me videre. 2. Dolus, li, mafc gen

Trappolare, ingannare, far ftare.] Decipio, pis.2. Fallo, lis. Cic.

Trapungere, lauorar d'ago.] Acu pingere.

Trapunto, addiett. lauoro fatto per punta d'ago.] Opus acu factum.

Trapunto, addiett. ftenuato, e fmunto.] Gracilentus, ta, tum, ex Ennio lib.7. apud Non. Deducunt habiles gladios filo gracilento. 2. Macilentus, a, um. Plaut. in Afin. Homo eft macilentis malis, eufulus, aliquantum ventriofus. Idem Plaut. in Capt. Vic eft macilento ore, nafo acuto, corpore albo, & oculis nigris.

Traquieto, e ftraquieto, aggett. cioè molto quieto, e più che quieto.] Tranfquietus, ta, tum, 1.3.l. s. b. Plaut. in Merc. Ego iftum in tranfquieto tuto fiftam, ne time

Trarre, cioè tirare, vedi tirare.

Trarre con lufinghe.] Allicio, cis. 2. Pellicio, is, ex Plin.

Trarecco, cioè molto ricco.] Prædiues, uitis, o.gen. s.l. Plin.l.34 cap 3. Prædiues numinum vice illud candelabrum coluit

Trarozzo affai rozzo] Valdè rudis & hoc de.

Trarre, lanciare.] Iaculor, aris. 2 Vibro, bras.

Trarupato, addiett. cioè fcofcefo.] Præruptus, ta, tum.

Trafandare, trapaffar auanti.] Prætereor, ris. Liu. 2. bel Puo. 2. Prætergredior, eris, 3.b. Cic. lib.3. epift 7.

Trafandare, in fignif. att. vale trafcurare, difmettere.] Negligo, gis. Cic. 2. Intermitto, mis, tis. Cic.

Trafaure, formontare.] Tranfcendo, dis. Cic. 2. Tranfilio, lis, 2.b.Cic.

Trafauio, molto fauio.] Perfapiens, tis, o.g. t 4.l. s 3.b.Cic. de Prou.Conf. Quod magni cuiufdam hominis, & per fapientis videtur.

Trafcinare, e trainare; ftrafcinare, e ftrafcicare, Fior. anco tranare, cioè, tirar per terra, che che fia.] Rapto, ptas, a.l. Virg. Aen. 1. Ter.

Ter circum Iliacos raptauerat Hectora muros,
Exanimumque auro corpus vendebat Achilles.

2 Per terram, vel humum, vel folum trahere, ex Virgil. Aen 1. qui de Troilo agens fic ait: huic ceruixque, comæque trahuntur. Per terram. 3 Attraho, his. Liu. lib. 34 Tribunos attrahi ad fe iuffit. 4 Traho, his. Terf. Nom.

Trafcino, rete da pigliar quaglie.] Rete, tis. Var 3. de Re ruft.

Trafciocco, molto fciocco.] Stultiffimus, ma, mum. Plin. lib.8 c 49.

Trafcolorare, mutar colore, cambiarfi.] Colorem mutare. Plin. lib 8. cap. 33. Chameleon mutat colorem fubinde, & oculis, & cauda, & toto corpore redditque femper quemcumque proxime attingit præter rubrum, candidumque.

Trafcorrere, fcorrere auanti.] Tranfcurro, ris. Cic. de Clar. Auct. ad Her. lib 4 Tranflationem prudentem effe oportet, vt cum ratione in confimilem caufam tranfeat, ne fine delectu temere, & cupide videatur in diffimilem tranfcurriffe.

Bifogna trafcorrere] Tranfcurfo opus eft. Ter in Hec In arcem tranfcurfo opus eft.

Trafcorrimento, il trafcorrere.] Tranfcurfus, fus, m.gen. Plin. l.18. c.1 3 Rapa in tranfcurfu attigere noftri paulò diligentius Græci.

Trafcorfo, cioè paffato] Præteritus, a, um. 2. Elapfus, pfa, pfum. Cic.

Trafcriuere, vedi copiare.

Trafcritto, vedi copiato.

Trafcuraggine, vedi negligenza.

Trafcurato, vedi negligente.

Trafecolarfi, ftupirfi.] Obftupefco, fcis, pui. Cic. Att. lib 5.

Trasferire, vedi trafportare.

Trasfigurare, mutar figura ò effigie.] Transfiguro, as, a b. 3.l. Suet.in Claud. 2. Conuerto, tis, fi, fum. Plaut. Stich

Trasfigurazione, mutamento di figura.] Figuræ mutatio ex Cic. 1 2. Philip.

Colui che fi trasforma.] Transformis, transforme, o gen. Ouid.7. Met.

Trasformare, mutar forma, ò effigie.] Transformo, mas, Virgil. 5. Georg Omnia transformat, fe fe in miracula rerum. 2. Formam mutare ex Cicer. 1. in Catil.

Trasformazione, trasformanza, trafmutamento.] Formæ mutatio, ex Cic.

Trasfuga.] Transfuga, æ, f.g. t.l.2.b. Plin. l.2. ab Vrb. 2. Perfuga, æ, f.g. Cic.l.1. offic.

Trasfugare, cioè trafportare nafcoftamente, vedi trafugare.

Trasfugare, fuggire da nemici.] Perfugio, gis. Caf l.6.bel. ciuil. 2. Transfugio, gis. Liu l.2.

Trafgredire, preuaricare, difubbidire.] Præuaricor, caris. Cic. de Arufp refp. A Catilina pecuniam accepit, vt turpiffimè præuaricaretur.

Trafgredire la legge] Contra legem committere. Cic. pro Cluent. Ille idcirco his legibus condemnatus eft, quod contra aliam legem commiferat. 2. Contra legem facere. Cic. in Var. 3 Legem violare ex Cicer de fomn. Scip. 4 Legi non parere, non obtemperare, non obedire.

Trafgredire, cioè trapaffare.] Trafgredior, deris. Cic.

Trafgreffione della legge.] Legis violatio, ex Cic. & Liu.

Trafgreffione, e preuaricatione, il trafgredire, ò preuaricare.] Præuaricatio, nis, f g ex Cic. in Part. Plin. l.1. cap. 20. Breuitatem ego cuftodiendam effe confiteor, fi caufa permittat, altoqui præuaricatio eft, tranfire dicenda r præuaricatio etiam curfim, & breuiter attingere, quæ fint inculcanda, infigenda, repetenda.

Trafgreffore, preuaricatore, colui che trafgredifce, ò preuarica.] Præuaricator, oris, mafc geo. Cic. 1. Ver. Vtrùm te perfidiofum an præuaricatorem exiftimari maius.

Trafgreffore della legge.] Legis Violator oris, neu gen. ex Cic. & Liu.

Traficuramente, molto ficuramente.] Tutiffimè. Pomp. ad Cic.

Tras-

Traslatare, trasferire, trasportare, cioè portare da vn luogo all'altro.] Transfero, fers. Plin. l. 10. c. 33 Picæ cum diligentius visum ab homine ordum senfere, oua transferunt aliò. 2. Transporto, as. Cic Att. l. 7.

Traslatare, tradurre, cioè voltare vna scrittura, ò componimento d'vna lingua in vn'altra.] Transfero, fers. Plin. l. 18. c. 3. Magoni tantum honorem senatus noster habuit, vt vnius eius duodetriginta volumina censeret in latinam linguam transferenda. Quint. l. 10 c 5. Græcos authores transferentibus, verbis vti optimis licet. 2. Verto, tis. Cic. 1. de fin. Si planè sic veterem Platonem, aut Aristotelem, vt verterunt nostri poetæ fabulas, malè credo mererer de meis ciuibus. 3. Conuerto, tis. Cic. de opt gen. orat. Conuerti ex Atticis duorum eloquentissimorum nobilissimas orationes inter se contrarias.

Traslatare di parola in parola.] Verbum pro verbo reddere.

Traslatione.] Translatio, nis, f g. Cic. 1. offic. L. Syllæ, & Cæsaris pecuniarum translatio à iustis dominis ad alienos non debet liberalis videri.

Traslatatore, & anco traslatore, colui che traslata, ò traduce vna lingua in vn altra.] Translator, oris, m. gen. ex Cic. 7. Ver.

Trasmodare, vscir di modo, regola, ò misura.] Extra modum prodire. Cic. 1. off. Cauendum est præsertim, si ipse ædifices ne extra modum sumptu, & magnificentia prodeas. 2 Modum excedere T. Liu. 3. ab Vrb. 3. Modum transire, ex Cic. in Par.

Trasnaturato, addiett. fuor. dell'vso della natura.] Naturæ alienus. vel dissentaneus, nea, neum ex Cic. 2. Extra naturæ modum, vel morem.

Trasnellamente, molto snellamente.] Agillime, ex Col. l. 2. c. 2. 2. Per summam agilitatem, ex Cic.

Trasnello, molto snello.] Agillimus, ma, mum, ex Col. l. 2. c. 2. 2. Admodum agilis, & hoc le, ex Liu. & Cic.

Trasnominare, vedi tranomare.

Trasognare, andar vagando con la mente.] Aliena cogitare ex Ouid 3. Trist. eleg 3.

Trasognato, addiett. stupido, insensato quasi che sogni.] Stupidus, da, dum. Plaut in Epid. Quid stas stupida, quid taces? 2 Stupens, tis, o. g. 1. b. Plin l. 14. c 21. Vini natura non gelascit, aliàs ad frigus stupens tantùm. 3. Stupefactus, cta, ctum. Virg. 5. Aen.

Trasollecitamente, assai sollecitamente, ouero sollecitissimamente.] Accuratissimè, ex Cic. 2. Diligentissimè, ex Cic.

Trasollecito, assai sollecito.] Maximè nauus, ua, uum, ex Colum. lib. 11. cap. 1. In agresti negocio duci vix potest quod nauus operarius, ignauo, & cessatore præstet. 2. Maximè gnauus, a, um, ex Hor. lib. 1. ep 6. Gnauus mane forum & vespertinus pete tectum. 3 Diligentissimus, ma, mum.

Trasoriere, vedi tesoriere.

Traspaerente, e tralucente, ò diafano.] Perspicuus, a, um. Ouid. 4. Metam. 2. Perlucidus da, dum. Cic. 2. de Nat. 3. Perlucens, tis, o gen. Ouid 4. Metam. 4 Translucidus, da, dum. Plin. l. 36. cap. 8. 5. Translucens, entis, o. gen. Plin. lib. 37. cap. 13.

Alquanto trasparente.] Pellucidulus, la, lum, vel perlucidulus, a, um. Catul. ep. 64.

Molto trasparente, ò diafano.] Pertranslucidus, da, dum, s. a. 3. l 4 b. Plin. l 13. c. 12. vbi dicitur; charta indecoro visu per translucida.

Trasparenza, e diafanità, l'astratto di trasparente, ò diafano.] Perlucidiitas, tis, s. 2. l. 3 4. b Vitr. l. 2 c. 8 Mausoli potentissimi regia domus parietes habet latere structos, qui tectorijs operibus ità sunt expoliti, vt vitri perlucidi tatem videantur habere. 2. Perspicuitas, tis, f. gen. 1. 5. l. 2. 3 4. b. ex Quint. l. 2. c. 3. 3. Diafania, niæ, fœm. g. 4. l. Eust.

Trasparire, vedi tralucere.

Traspiantare, vedi trapiantare.

Trasportare, e traportare, trasferire da vn luogo all'altro.] Transfero, ers, 1. l. 2 b. Plin lib. 10. c. 33 2. Trasporto, tas, s a l. Suet. in Aug 265. Agrippam nihilo tractabiliorem, immò in dies amentiorem, in insulam transportauit.

Trasportatione, trasportamento, trasporto, e translatione, il trasportare, ò trasferire.] Translatio, nis, f gen. Cic.

Trasportato.] Translatus, ta, um. Plin. l 21. c. 37 Bina iocinera leporibus in Chersoneso ad Proponticlem, Mirumque translatis aliò, interit alterum.

Trasricchire, smoderatamente arricchire.] Immodicè locupletari, ex Cic 2 Extra modum ditescere, ex Cic. & Lucr. 3. Immodicè ditescere, ex Cic 4 Tusc & Lucr. l 4. & 5. vbi habetur præda ditescere. 4. Plus nimio ditari, seu locupletari, ex Lucr. 10 ad Att. & 4 ad Heren.

Trasteuere, luogo ò regione di là dal Teuere.] Regio Transtyberina ex Mart. l 1 ep. 15.

Trasteuerino, aggett. di Trasteuere.] Transtyberinus, a, um, 1. 4 l. 2 3 b. Mart l. 1. ep. 35 cuius est: Transtyberinus ambulator.

Trastullare, trattenere altrui con diletto.] Oblecto, ctas; Cic. Q Fr. l 1. ep. 1.

Trastullarsi prenderfi diletto, e piacere.] Se se oblectare. Cic. 2. offic.

Trastulleuole, addiett. che apporta trastullo.] Iucundus, da, dum. Cic.

Trastullo, passatempo, trattenimento, il piacere, che si prende nel trastullarsi.] Oblectatio, nis, f. g. Cic. 5. de fin. 2 Oblectamentum, ti. n. g. Cic. de Senect.

Trasuasamento, vedi trauasamento.

Trasuasare, vedi trauasare.

Trasudare, sudare assai.] Desudo, das, r. a. l. Cic. de Senect. In his desudans, atque elaborans, corporis vires, non magnopere desidero.

Trasuedere, trauedere ingannarsi col vedere, pigliando vna cosa per l'altra.] Allucinor, aris. Colum. Ne fur, aut bestia allucinantem pastorem decipiat. 2. Oculis allucinari.

Trauedimento, il trauedere.] Allucinatio, nis, 1. 2 4 l. 3. 5. b. Pomp. Fest l. 1. Allucinatio est erratio.

Trasuersale, e trauersale, che và per trauerso.] Transuersarius, a, um. Cæs. 2. bel. ciuil. Pilæ interponuntur, transuersaria signa inijciuntur.

Trasuerso, e trauerso, che attrauersa.] Transuersus, a, um; T. Liu. 3. ab Vrb. Vt signa repentè conuellerent, transuersisq; itineribus per Lauicanos agros in Tusculanos colles transirent.

Trasuiare, e trauiare per metaf. vale allontanare, ò rimouere.] Abduco, cis, a. l. 2. Auoco, cas, 2. b. 3. Auerto, tis. Cic.

Trasuiare, cauar di via, vedi trauiare.

Trasumanare, mutare humanità.] Humanitatem commutare ex Cic.

Trasuolare, ò trauolare, cioè volar oltre.] Præteruolo, as, s. a l. 3. b. Sen lib 19. ep. 109. Quid ergo cessamus nos ipsi concitare, vt velocitatem rapidissimæ rei possimus æquare? Meliora præteruolant, deteriora succedunt. 2. Transuolo, as, 1. l. 2. b Plin. l. 10. c 29 Perdices non transuolant Boetiæ fines in Attica: nec vlla auis in Ponto insula, qua sepultus est Achilles, sacratam et ædem.

Trasuolar souente, ò spesso.] Præteruolito, as, s. a. l. 3 4. b. ex Sen l 19. ep 109 & Lucr. l. 1. cuius est: clausa domorum trasuoltant voces. 2. Transuolito, as. Lucr.

Tratanto, vedi fratanto.

Tratta, licenza di portar fuori.] Potestas, vel facultas exportandi ex Cic.

Dare la tratta.] Facere, vel dare potestatem exportandi ex Cic

Trattabile, trattevole, cioè maneggiabile, e maneggieuole.] Comis, & hoc me. Gretf. 2. Tractabilis, & hoc le, 1. a. l. 3. b. Cic. de Vniu. Corporeum autem, & aspectabile, itemque tractabile omne, necesse est esse, quod natum est.

Trattamento, il trattare.] Tractatio, nis, f. gen. Cic. 3. de orat.

Trattamento di qualche materia.] Disputatio, nis. Quint. lib. 7. c. 3.

Trattare per maneggiare, vedi maneggiare.

Trattare, inteso del modo, col quale vno tratta sè, ò altri.] Habeo, bes, Ter. in Adel. Ruri frater vitam agit parcè ac du-

ac duritet se habet. Idem in Hec. Nonquam fecui habui focrum,ac fi ex me effet nata. 2. Tracto, as. Cicer.ad Q. Fr. l.1.ep.3. Hortensius me summa simulatione amoris sceleratissimè, insidiosissimèque tractauit.

Trattare con alcuno.] Agere cum aliquo Cicer. pro Mur. Agit enim mecum austerè, & stoicè. Cato.

Trattare à bocca.] Coram agere, ea Cic.

Trattar di qualche cosa scriuendo, ò ragionando.] Tracto, ctas. Plin. l.2. c.46. Scrupulosius, quam instituto fortassis conueniat operi, tractabo inuentos.

Trattar col dire, ò col fare.] Transfigo, gis. Cic. l.1. de Inuen. Prima quæque pars, vt exposita est in partitione, sic ordine transigatur, ne quid postetius, præter conclusionem inferatur.

Trattare, negotiare, vedi mercantare.

Trattar male.] Malè accipere. 2. Crudeliter tractare. Cicer.

Trattar bene.] Liberaliter tractare. 2. Benignè accipere ea Cicer.

Trattar ciuilmente.] Vrbanè agere. Gretf.

Trattar alcuno secondo il merito, ò grado.] Nonnullum distinctè, gradatimque tractare. Plin. l. 8. ep.2 Ex ipsis, quos non vna, vt dicitur, pertica, sed distinctè, gradatimque tractaui, quanto quis melior, & probior, tanto mihi obligatior abijt.

Trattato.] Tractatus, a, um, ea Cic.

Trattenere, fermare, vedi fermare.

Trattenere, Sen. frastenere, Fior. tenere, ò soprattenere, cioè tener à bada, ò ritardare, vedi tardare.

Trattenersi, vedi fermarsi.

Tratto, tiro, atto di tirare, ò gettare vn sasso, fulmine, dardo, &c.] Iactus, ctus, m.g. Col. l.9. c.2. Procliuior, faciliorque iactus est ea supernis in infima, quam infimis in superna. 2. Coniectus, ctus, m.g.

Trauagliare, inquietare, vedi inquietare.

Trauagliare, dar trauaglio, cioè affannare, vedi affannare.

Trauagliatissimo.] Aerumnosissimus, ma, um. Cic.

Trauagliato.] Exagitatus, a, um. 2. Vexatus, ta, tum. 3. Aerumnosus a, um. Cic.

Trauaglio, calamità.] Aerumna, næ, fœmin. gen. Cicer.

Trauaglio, pensiero, sollecitudine.] Cura, æ, f.g. Cic. 2. Sollicitudo dinis, fœm.gen. Cic. 3. Vexatio, nis, f.g. Cic. 4. in Catil.

Traualcare, trapassare.] Trasgredior, eris, ssus, sum. Cic. r. de Diu.

Trauasamento, e trasuasamento.] Transfusio, fusionis, 2.l. Plin. lib.34. cap.18 Spodium lauatur in linteis raris in aqua cœlesti, separaturque terrenum transfusione, cribratumque teritur. 2. Translatio, nis, f g 2.l. ex Cic. 1. off. & Col. l.12. c.21.

Trauasare, e trasuasare, cioè mutare, ò tramutare d'vn vaso in altro.] Elutrio, as, 1.l Plin. lib.14. cap.12 2 Transfero, fers, 2.b. Colum. lib.12. cap.21. Mustum quam dulcissimi saporis decoquatur ad tertias, & decoctum sicut supradixi, defrutum vocatur, quod cum defrixerit, transfertur in vasa, & reponitur, vt post annum fit in vsu. 3 Transfundo, dis. Pallad. lib.12. tit 20 Omnia hæc intra linteum clausa suspendunt, atque ita in vas olei demittunt; postea tribus diebus, eaastis, auferunt, & oleum in alia vasa transfundunt. 4 Traijcio, cis. Var. de Re rust. lib 1 cap 62. Ex eo quod est leuissimum, ac summum depletur, vt traijciant in alia vasa.

Trauasato, e trasuasato partic.] Elutriatus, ta, tum. Plin. lib.14. c.17. Rebus hisce suffectuefactis, decies mota elutriatis, atque ita inueteratis.

Traue, legno grosso, e lungo, che regge i palchi, & i tetti ne gli edificij.] Trabs, bis. 2 Trabes, bis, fœm gen. 2.b. Plaut. in Asin. 3 Tignum, gni, neut. gen. Cels. l 2. bel. ciuil.

Traue d'abeto.] Trabes abiegna, ex Cic. 3 de Natur.

Traue d'acero.] Trabs acerna, Virg 2. Aen.

Traue antica, ò vecchia.] Trabs annosa. Stat. 9. Theb.

Traue alta.] Trabs alta, vel sublimis. Ouid. 1. de Remed.

Traue di bronzo.] Trabs ænea, ex Claud.

Traue di frassino.] Trabs fraxinea. Virg. 6 Aen.

Traue grossa vn piede.] Trabs in altitudine pedali. Cæs 3. bel. Gal.

Traue massiccia.] Trabs solida. Ouid. 8 Met.

Traue piana, ò spianata.] Trabs plena Cato c.28.

Traue smisurata.] Trabs vasta Pers. Sat.5.

Traue tarlata.] Trabs cariosa, ex Plin.

Traue vota, e concaua.] Trabs caua, Virg. 2. Aeneid.

Traue intiera, ouer d'vn pezzo.] Trabs perpetua Cæsar lib.6. bel. Gal. Trabes directæ, perpetuæ in longitudinem.

Traue piallata, ò ripulita] Tignum politum Claud.

Traue grossa vn piede, e mezzo.] Tignum sexquipedale. Cæs 4 bel Gal.

Di traue, ò simile à traue.] Trabalis, & hoc le, 2.b. 2 l. Cic. 7. Ver. Vt hoc beneficium quemadmodum dicitur trabali claui figeret.

Trauedere, vedi trasuedere.

Trauersa, habito da donna.] Supparus, ri, masc.g. 2.l. 2.b. 2. Supparum, ri, n.g. Var l.4 ling. lat.

Trauersa, e con altro nome sbarra, vedi barra.

Trauersare.] Obliquo, quas. Plin.

Trauersia, 3.l. disgratia.] Infortunium, nij, n g. 2. Res aduersa ea Cic.

Trauerso, posto à trauerso.] Obliquus, qua, quum, 2.l. Cic. 2. Transuersus, sa, sum. Cic 2. Tusc.

Guardar à trauerso.] Limis aspicere. Plin. 2. Limis intueri. Idem.

Trauerfont, auuerb. come boccone, carpone, ginocchione.] Ea transuerso. Plaut. in Pseud. Non prorsus, verum ex transuersos cedit, quasi cancer solet. 2 In transuersum. Plin l.16 cap.42 Pondus sustinere validæ, abies, & laria, etiam in transuersum positæ.

Trauestimento, e strauestimento, trauestire, ò strauestire.] Vestis, aut vestitus mutatio, vel commutatio, ex Liu.4. ab Vrb. & Cicer. 4 Acad. 2. Vestis, aut vestitus immutatio, vel permutatio ex Plaut. in Amph. & Cicer. in Or.

Trauestire, ò strauestire, vestirsi de gl'altrui panni per occultarsi.] Vestem mutare. Ter. Eun. act. 3. sc. 5. Vt vestem cum eo mutem, & pro illo subeam me illue ducier. 2. Vestem commutare. Plaut. Capt. Itaque inter se commutant vestem, & nomina. 3. Vestitum immutare. Plaut. Amph. Illicò amphitruo fio, & vestitum immuto meum.

Trauestita da huomo.] Virile veste, aut vestitu, ea Cic. in Pison & 5 Acad. ad Attic. ep 10.

Trauestito, e strauestito, particip.] Aliena veste ex Cicer. pro Dom. & in Pison. 2. Alieno vestitu, ex Cic. t. Tusc. & ad Att. l. r. ep. 10.

Trauestito da donna.] Muliebri veste. Suet. in Cæs. cap 6. P. Clodium inter publicas cæremonias penetrasse ad Pompeiam muliebri veste tam constans fama erat ve Senatus quæstionem de pollutis sacris decreuerit. 2. Muliebri vestitu. Cic ad Att. l.1. ep 10 Credo te audisse quum apud Cæsarem pro populo fieret venisse eò muliebri vestitu virum.

Trauestito da seruo, ò seruidore.] Veste seruili. Cicer. in Pis. Inde nocte intempesta crepidatus veste seruili nauem conscendit, Brundusiumque vitauit, & vltimas Adriani maris oras petiuit. 2. Veste famulari. Cicer. 5. Tuscul. Cordus se in medios immisit hostes, famulari veste ne posset cognosci si esset ornatu regio; quod oraculum erat dictum si Rex interfectus esset victrices Athenas fore.

Trauertino, e treuertino, pietra nota, vedi tuburtino.

Trauiare, Fior. anco foruiare, in att cauar di via.] De via deducere. Cic. de Fato. Est causa cur Epicurus fatum extimescat, & ab atomis petat præsidium, easque de via deducat. 2 A via abducere, ex Cicer. pro Cluent. & pro Flac. 3. A via auertere, ea Cicer. 6. & Ver. & pro Mur.

Trauicello, dim.] Tigillum, li, n.g. 3 b. Liu. l.1.

Trauolare, vedi trasuolare.

Tre, nome numerale.] Tres. tris. Liu dec 5. lib. 1. Arcus interdiu sereno cœlo super ædem Saturni in foro Romano intentus, & tres simul soles effulserunt. 2. Terni, næ, na, 1. l. Cicer. 4 Ver Hoc propter tuos ternos denarios nunc primum postulatur. Horat. 2. serm. Sat 4. Immane est vitium, dare millia terna macello 3. Trini, næ, na, 1 l. Cæs 7. bel. Gal Milites signo dato celeriter ad munitionem perueniunt, eamque transgressi trinis castris potiuntur. Plin lib. 2 cap 31. Trinos soles antiqui sæpius videre: plures simul quam tres visi ad hoc æui nunquam produntur. Idem Plin. lib 2. cap. 31. Lunæ quoque trinæ, vt Cn Domitio, & C. Fannio Coss. apparere; quos plerique appellauere soles nocturnos.

Tre volte.] Ter. Cic.

Tre anni, vedi triennio.

Tre giorni.] Triduum, dui n g Cic. 2 de leg.

Trebbiare, Fior. tribbiare, Sen alcuni dicono tritare, cioè batter grano. od'alteo nell'aia] Tero, ris. 1 b. Virgil. 1. Georg. cuius est: area terit fruges 2 Extero, ris, 2 l. 1 b. ex Var. l. 1 c 53 qui sic ait: vngulis ex spica exteruntur grana 3 E spica siue spicis frumentum excutere, vel discutere. Var. ibid

Trebbio, Fior. per crociata, doue fan capo tre strade.] Triuium, uij, neur. gen 2. 2 b Sipont. Biuium dicitur, quod duas vias habet, triuium, quod tres, quadriuium, quod quatuor Cicer. 1. de Diuin. Vt ventum est in triuium, eadem, qua cæteri, fugere noluit.

Treccia, cosa intrecciato insieme.] Plecta, æ, f g. Cass. Col. l. 18 c 15.

Treccia di paglia e simili da far sporte] Plectæ, a, um, f g. & num plur Col l. 18 c. 13.

La trecentesima volta.] Trecentesimum, ex Cicer. & Gel.

Trecentesimo, nome numerale ordinatiuo.] Trecentesimus, a, um, ex Cic

Nel trecentesimo luogo.] Trecentesimo, ex Gel. lib. 10 cap 1.

Trecento, numero di tre centinaia] Trecentum. Virg. 8. Aen 2 Tercenteni, næ, na. Mart l. 2 ep 1. 3. Treceni, næ, na, 2 b. 1. l. 1 Liu l. 8 ab Vrbe 4 Trecenti, tæ, ta Cic. 2. de fin 5 Tricentani, næ, na. Col. l. 5 c. 2.

Trecento mila.] Trecentum millia, ex Cic.

Trecento millioni] Centies, & tricies centena millia, ex Cic.

Trecento volte.] Trecenties Catul. ad Iul. Cæs ep 27. Ducenties comesset, aut trecenties.

La tredicesima volta] Tertium decimum, ex Cic. & Gel. 2. Decimumtertium, ex Cic & Gell.

Tredicesimo, terzodecimo, decimoterzo, nome numerale ordinatiuo.] Tertius decimus, ma, mum. 2. Decimus tertius a, um, ex Cic.

Nel tredicesimo luogo.] Tertio decimò, vel decimo tertiò, ex Cic. & Gel.

Tredici, numero d'vna decina, e d'vn ternario.] Tredecim, t. 1. b. ex Plaut. 2. Terni deni, ternædenæ, ternadena. Plin. l. 18 c. 26

Tredici mila.] Tredecim millia. 2. Ternadena, ex Cicer.

Tredici milioni] Centies tricies centena millia. Ternadena millia, ex Cic.

Tredici volte] Tredecies. Cic. 5 Ver.

Tredici mila volte] Tredecies millies, ex Cic. & Ter.

Treggia, machina di legno, che si strascina da boui, per vso di trainar grano in paglia, letame, ò altro.] Traha, hæ, & per epenthesim. Trahea, heæ, f. g Virg. 1. Georg. Tribulaque trahea, & iniquo pondere rastri.

Treglia, vedi triglia.

Tregliuccia treglia piccola, vedi triglietta.

Tregua, e triegua, sospendimento d'arme.] Induciæ, arum Gel. lib. 1. cap. 25 Pactum induciarum huiusmodi est, vt in diem certum non pugnetur, nihilque incommodi detur, sed ex eo die postea vti iam omnia belli iure agantur. 2. Belli feriæ, vel pax Castrensis, ex Var. 3. Pactitiæ pugnæ cessatio. Gel. l. 1. c. 25.

Far tregua.] Inducias facere Cic 8. Phil. Quid? ille fecerat inducias? 2. Inducias inire. Plin. in Pan Ne inducias quidem nisi æquis conditionibus inibat 3. Inducias pangere Liu. 7 bel. Pun. Ne antea quidem se, aut de pace audisse, aut inducias pepigisse dixit.

Tremante, partic che trema.] Tremens, tis, o g. 3. b. Cic. in Pison. Tu timidus, ac tremens, tuis ipse furacissimis manibus detractam cruentis fascibus lauream ad portam Exquilinam abiecisti.

Tremare, scotersi, ò dibattersi per paura, ò freddo.] Tremo, mui, 1. b. Cicer. 2 de orat. Sapiens si albegis, tremas.

Tremare per paura di qualche cosa.] Aliquid tremere. Liu. 2 bel. Pun. In ea ciuitate virgas, ac secures Dictatoris tremere, atque horrere solita sunt.

Tremar assai per paura di qualche cosa.] Aliquid contremiscere. Sen l 8. ep. 66. Seruiant ergo deteriora melioribus: fortes simus aduersus fortuita, non contremiscamus, iniurias, non vulnera, non vincula, non egestatem.

Tremar tutto, tremar forte, tremar da capo à piedi.] Contremisco, scis, 2 b. Cicer. de orat. 2. Contremo, mis. 3. Totum tremere. Ter. Eun Totus tremo, horreoque postquam aspexi hanc. 4. Omnibus artubus contremiscere. Cic. 1. de orat Equidem, & in vobis animaduertere soleo, & in me ipso sæpissimè experior, vt exalbescam in principijs dicendi, tota mente, atque omnibus artubus contremiscam. 4 Toto pectore tremere. Cic. 4. Tusc.

Far tremare.] Tremefacio, 1. 2 3 b Virg 9. Aen. Annuit, & totum nutu tremefecit olympum.

Tremarella, vedi tremore.

Tremebondo, addiett che trema.] Tremebundus, da, dum, 2 a b. Cicer. pro Dom. Si dixi aliquid verbis hæsitantibus, postemque tremebunda manu tetigit, certè nihil ritè, nihil castè nihil more, institutoque perfecit.

Più tremebondo, comparat.] Tremebundior, dius. Colum. lib. 10 Candidus effetæ tremebundior vbere porcæ.

Tremendo, per cui si deue tremare.] Tremendus, da, dum. Virg. 4 Georg.

Trementina, ragia di terebinto.] Resina terebentina; æ. Plin lib 24 cap 6. In arborum differentia placet resina terebinthina, odoratissima, atque leuissima.

Tre mila, nome numerale di trenta centinaia.] Terna millia 2. Tria millia Cic.

Tremila volte.] Ter millies, ex Plin l. 2 c. 23.

Tremolante, che tremola, vedi tremoloso.

Tremolare, mouersi leggiermente, come fà l'acqua, ò altra cosa, che agitata si và mouendo da sè.] Leuiter tremere.

Tremolo, pesce.] Torpedo, dinis Plin. l 9 c 41.

Tremoloso, e tremolo, addiett. che tremola.] Tremulus, la lum, 2. 2 b. Plin. lib 20. cap. 16. Erasistrati schola clamat nihil brassica esse vtilius, stomacho neruisque ideo paralyticis, & tremulis dari iubet, & sanguinem excreantibus.

Tremore, e tremito, il tremere.] Tremor, ris, 1. b. Cicer. pro Flac. Id, quod dixit, quanto cum pudore, quo tremore, & pallore dixit?

Tremoto, vedi terremoto.

Trenta, nome numerale di tre decine.] Triceni, næ, na, 1. b. 2 l. Plin. l. 9. c. 3 Anguillæ in Gange amne tricenos pedes implent. 2. Terdeni, næ, na. Virg. 8. Aen. 3. Triginta, 1 b. 2 l. Cicer. pro Cluent. In consilium erant ituri iudices triginta duo.

Trenta volte.] Tricies, e. 2. b. 3. l. Liu. 8. bel Pun. Pecuniæ in ærarium tulerunt sestertium tricies octoginta millia æri.

Trenta mila.] Tricena millia. 2 Triginta millia. 3. Tricentena millia.

Trenta millioni.] Trecenties centena millia, ex Cicer.

Trenta giorni fà.] Triginta diebus habetis. Cicer. 4. Ver.

Trenta fel.] Quatee noueni, næ, na. Plin. lib. 18. c. 7. Varro quater nouenis diebus fluges absolut tradit, & mense nono meti.

Trent' otto.] Duodequadraginta. Cicee. 5. Tusc. Duodequadraginta annos tyrannus Syracusorum fuit Dionysius. 2. Duodequadrageni, næ, na. Plin. lib. 36. cap 2.

Trent'otto volte.] Duodequadragies, ea Cic 5. Ver.

Trent'ottesimo, trentesimo ottauo, nome numerale ordinatiuo.] Duodequadragesimus, ma, mum. Liu. lib. 1. ab Vrb. 2. Teigesimus octauus, a, um.

Trenta noue.] Vndequadraginta. Liu. 5. bel. Pun. 2. Vndequadrageni, genæ, gena, r. l. ex Plin.

Trenta noue volte.] Vndequadragies. Plin. l. 7. c. 23 C. Iulius Cæs signis collatis, quinquagies dimicauit, solus M. Marcellum transgressus, qui vndequadragies dimicauerat.

Trentanouesimo, trentesimo nono.] Vndequadragesimus, ma, mum, ex Cic pro leg Man.

Trentesimo, nome numerale ordinatiuo.] Tricesimus, ma, mum. Cic. Att. l 6 Tricesimo quoque die. 2. Tricesimus, ma, mum. Cic. de Senect.

Trentina, quantità, ò numero di trenta.] Tricenarius, rij, m g Var. l. a. c. a.

Trentino, nome gent. & poss.] Tridentinus, na, num. Plin.

Teento, città celebre.] Tridentum, ti, neut. gen. Plin lib. 3. cap. 19

Treppiede, Fior. trespide, Sen strumento di ferro con tre piedi per vso di cucina.] Tripus, podis, mascul. gen. r b. a l. in rect. & b. in obliq. ex Cicer. 3. de Nat. dum sic ait: Herculem concertauisse cum Apolline de teipode accepimus. 2 Chytropus, pi, mascul. gen. Græc.

Tresca, danza.] Tripudium, dij, neut. gen. Liu. lib. 1. ab Vrbe.

Teesca, battitura di grano.] Tritus, tus, masc. gen 1. l. Plin. l 33. c. 4.

Trescare, danzare.] Tripudio, dias. Cic. pro Sest.

Trescare, battere il grano.] Tritura, ææ. Colum. lib. 2. cap. 18.

Trespide, vedi trepiede.

Trespide da pingere.] Plutcus, tei. Plaut. in Mil.

Treurri, città in Fiandra.] Treuiri, orum, m. gen. 2. l. Lucan. lib. 1.

Treuertino, pietra, ò sasso, che si caua in Tiuoli, vedi tiburtino.

Triaca, vedi teriaca.

Triangolare, addiett. di triangolo.] Triangularis, & hoc re, 3 b. 4. l. Colum. l. 5. cap 2. Triangularia agri forma. 2. Triangulus, a, um, 3 b Col ibid. Si triangulus disparibus fuerit lateribus ager taliter rariocinium ordinabitue. 3. Triquetrus, a, um, t. b. a. com Colum. ibid 4. Trigonalis & hoc le, t b. 2. 3 l Sipont. 5 Trigonus, a, um, s b. 2. l. Manilius Sipont

Triangolo, figura di tre angoli.] Triangulum, li, neut. gen 3 b. Cicer 2 de Din 2. Triangulus, li, mascul gen 3. b. Sipont. Teiangulus est figura trea angulos habeos, quam græci trigonon vocant, è quo triangularis adiectiuum. 5. Triagonum, ni, neut gen t. b. & 2. Vitr. lib. 5 cap 6. Centro medio collocato circumagitur, tum linea rotundationis, in raque quatuor scribantur trigona paribus lateribus & interuallis, quæ extremam lineam circinationis tangant. 4. Trigonus, ni, mascul gen r b. 2. l. Vitr. lib. 5. cap. 6. Machinæ sunt in ijs locis versariles trigonos habentes. 5 Trigon, nis, mascul gen 1. b. a l. Sipont. Pila trigonalis vocitata est à trigone qui locus est in thermis triquetra, hoc est teiangulari figura, ad huiusmodi pilæ lusum ædificatus. 6 Figura triquetra, vel trigona. Sipont. Stellæ quædam ita sitæ sunt, vt inter se trigonum, hoc est triquetram figuram constituant, quam recentiores triangulum vocant. 7 Triquetrum, tri, neut gen. t b a com. Plin. lib. 2 cap. 15. Stellarum errantium tres, radiorum solis contactu teguntur, & in triquetro stationes matutinas faciunt, quæ, & primæ vocantur.

In triangolo, cioè à foggia di triangolo.] In teigonum. Colum. lib. 5. cap 9. Græcas nuces ternas in trigonum statuito, aut nux à nuce minimè palmo absit, & anceps ad fauoniam spectet. s. Trianguli ratione Plin. l. 17. c. 10. Magno censet, amygdalas ternas simul serendas trianguli ratione, palmo inter se distantes, denis diebus deaquari, donec grandescant.

Tribo, Fior. tribu, Sen. vna delle parti, nelle quali si diuideuano le città] Tribus bus. f g. 1. b. Var. 4. de ling Agee Romanus primum diuisus est in tres partes, à quo tribus appellata.

Chi è della tribo.] Tribulis, le, t b. a l. Cicee. pro Rosc. Amer. Difficile mihi non est quamuis multos nominatim proferre, vel tribules, vel vicinos meos qui suos liberos, quos plurimi faciunt, agricolas assiduos esse cupiunt.

Chi è dell'istessa tribo.] Contribulis, & hoc le, c. 3. l. a b. Sipont. in Mart. Ex tribu dicti sunt contribules, qui sunt ea eadem tribu.

Di tribo, in tribo, per ciascheduna tribo.] Tributim, 3. b. 2. l. Cicer. pro Flac. Tributim, & centuriatim descripti ordines.

Pertinente à tribo.] Tribuarius, a, um Cic. pro Planc. Hæsitantem te in hoc sodalitiorum tribuario crimine, ad communem ambitus causam contulisti.

Tribulare, vedi trauagliare.

Tribulatione, vedi trauaglio.

Tribulato.] Sollicitus, a, um. Virg 10. eclog 2. Laboriosus, a, sum. Cic 1. de fin.

Esser tribulato.] Sollicitor, aris. 2. Excrucior, aris. Cicer.

Tribuna, parte di Chiesa in forma semicircolare.] Absida, dæ, fœmin gen. Isidor. orig lib. 15 cap. 8. Absida græco sermone, latinè interpretarue incida, eò quòd lumine accepto, pee arcum resplendeat. 2 Absis, dis, f gen. Heribert. Rosu. in vnum, & absida, & absis vtrumque auctoribus vsurpatum. 3 Hemiclyclus aræ maximæ, a ex Plin.

Tribunale luogo doue risiedono i giudici à render ragione.] Tribunal, lis, neut. gen. r b. a l. Cicee ad Q. Fratrem lib 1.

Tribunato, magistrato così detto.] Tribunatus, tus, m gen. Cic. in Læl.

Tribunesco, addiett. di tribuno.] Teibunitius, a, um. Luc. lib. 2.

Tribuno, magistrato, ò difensore della Plebe] Tribunus plebis 2. Tribunus plebeius. Gell. lib. 3. Tribuni plebeij, quos nullum diem abesse Roma licet.

Tribuno di soldati, cioè maestro di campo.] Tribunus militum 2. Magister militum, ex Cic.

Tributario, addiett. che paga tributo.] Tributarius, a, um, t 4. b. 2. 3 l Plin lib 12. cap. 1. Platanus iam ad morinos vsque peruecta ad tributarium etiam pertinens solum, vt gentes vectigal pro vmbra pendant. 2. Stipendiarius, a, um. Cicer 1. Ver. 3. Vectigal, & hoc le. Cicee. 3. off. Nos pietas immunes, socios vectigales habemus.

Teibuto, & omaggio, angaria, grauezza, ò taglia, che paga il suddito al superiore.] Teibutum, ti, neut. gen. Var. 4. de ling Tributum dictum est à tribubus quod est pecunia quæ à populo imperata erat, tributim à singulis pro portione exigebarue. 2 Vectigal, lis, neut gen a l. Var. 5 de ling Lustrum nominatum tempus quinquennale à luendo hoc est soluendo, quod quinto quoque anno vectigalia, & vltrò tributa per censores persoluebantur.

Tricorde, addiett. di tre corde.] Trichordus, da, dum. r. b. Iul. Poll. 2. Trium chordarum, ex auct. prob. 3 Chorda triplici contentus, vel intentus. Scap.

Tridente fust forcina. ò strumento da tre denti, e fù proprio di Nettuno] Tridens, tis, masc gen. 1. b. Plin l 9. cap. 15 Thynni sæpè nauigia, velis cuntia comitantes, mira quadam dulcedine per aliquot horarum spatia, & passuum millia à gubernaculis non separantur, nec

tridente quidem in eos sæpius iacto,terrif.

Chi porta,ò tiene il tridente.] Tridentifer,fera, rum, s. 3.b. Ovid 8. Met. 3.Trianciforus, a, um, 3.4.b. Græc.

Tridente,addiett. che hà tre denti.] Tridens,tis,o.g. 1.b. ex Plin. & Cic.

Triennio,tre anni] Triennium,nij,n.g.Plin.lib.28.cap.6. Mæcenatem mœstium accepimus febreum sibi triennio imperaustfe,a conuulsione, reddito sanguine. 2.Trieteris,ridis,f.g.3 b. 3.l Sipont. Trieteris,est trium annorum spatium.

Triennio compito.] Trieteris plena. Mart l 6.ep.36. Nec adhuc trieteride plena Regulus audirum, laudat,& ipse patrem.

Il primo triennio] Trieteris prima. Mart.lib.7.ep 95 Sex mihi de prima derrant trieteride menses: Ruperunt tetricæ,quum vesa pensa Deæ.

Di triennio,addiette] Trietericus,a,um, 2 4.b.3.l.Virg.4. Aen 2 Triennalis, & hoc le. 3.l.Sipont.

Trieste.città nel Friuli.] Tergeste,stis,o g 2.Tergestum,i, o g.Ptolom.

Di Trieste,nome gent. & poss.] Tergestinus, a, um, 3.b, Plin.

Triglia, treglia, ò barbone, pesce di mare con le squame rosse, non molto grande, ma delicato, e di molta stima presso gli antichi Romani.] Mullus, li. Plin. lib.8. cap 17 Et gratia maxima, & copia ancillis, sicut magnitudo modica, binasque libras ponderis raro admodum caxperant, nec in viuarijs piscinisque crescnut, barba gemina insigniuntur inferiori labro. Plin. lib 9.cap.17. Feneflella, nomen mulis à rolore mulleorum calceamentorum datum putat, idem. Plin. ibidem. Claudio principe Asinius celer ca consularibus mullum vnum mercatus est octo millibus nummum.2.Barbatus, ti. Cic.

Triglia di due libre.] Mullus bilibris. Mart.

Triglia di tre libre] Mullus trilibris.Hor.

Triglia dozzinale,cioè vile.] Mullus lutarius. 2.Mullus vilis Plin.l 9. c.13. Lutarium è mullis,vilissimi generis appellant.

Triglia sassatile,che viene trà sassi.] Mullus saxatilis. Sen. Nat.quæst l.3. Nihil est mellius saxatili mullo.

Triglia grossa,trigliona,ò triglione.]Mullus grandis Sueton in Tyb.c.60. Tyber us piscatori, qui sibi secretum agenti grandem mullum inopinanter obtulerat, perfricari eodem pisce faciem iussit.

Triglietta,trigliuzza,dim.di triglia] Mulluius,i,m gen. Cic.in Parad. Et videant aliquem summis populi beneficijs, vsum barbatulos mullulos excipientem de piscina,& pertrectantem. 2.Barbatulus,li. Cic.

Triglione, vedi triglia grossa.

Trifoglio herba.] Trifolium lij,n g.Col.

Trilingue,che hà tre linguaggi.] Trilinguis gue.Horat 3. carm od 2.

Trincatello,dim astutello.] Vafellus,a,um.Pomp Fest.l.1. Sicut fit diminutiuè à macro macellus,à vafro,vafellus, ita ab alterno altellus.

Trincatissimo,astutissimo.] Vafrissimus,a, um. Cic.l.1. de Nat. 2 Callidissimus,a,um. Cic.4 Acad.

Trincato,scaltrito,astuto] Vafer,fra,frum. s.l. Cic 3. de Rep Non sunt indisputando vafri,non veteratores,non malitiosi.

Trincea.fortificamento.] Munitio,nis,f gen 2.Vallum,li, n.g Tibul.l.1 eleg.1. 3.Agger militaris. 4.Septum,pti, n.g. Cic.pro Mil.

Trincea intorno agli alloggiamenti.] Vallum,sut septum castrense.

Trincea intorno al luogo assediato.] Spes militaris.

Trincerare,far trincea.] Circummunio,nis.Col.de Arbor. l.18. s.Circumuallo,as. Cæs.7 bel.Gal.

Trinchetto, sorte di vela.] Dolo,nis,m.g. 3.l.in obl.Apud Amalth.Onom.

Trinciante,addiett tagliante, affilato.] Acutus, a.um,s.b. 3 l. Plaut. in Mil. Vide vt tibi istic sic acutus culter probè.

Trinciante, particip. che trincia.] Concidens, tis, o. gen. 3.l. ex Colum. lib 12. cap.22. 2.Incidens, tis, o gen. 3.l. ex Cicer. ad Q.Fr. lib. 3. ep 17. 3.Scindens, tis,o gen.

Trinciante,sustant. quegli che hà l'offitio di trinciare le viuande alla tauola de S gnori grandi.] Obsonij scindendi magister. Sen l.de vita beata cap.17. Quare ara est apud te ministrare,nec temere,& vt licet collocatur argentum ;sed peritè seruatur, & est aliquis scindendi obsonij magister? 2 Sector epularis,ex Plaut & Cicer. 3 Incisor epularis,ex Isidor.& Cic.4 Carptor, ris, masc. gen.s.l.5 Scissor,is, s.l. Apud Mart. Rad in Mart l.10. epigr. 44. Carptor dicitur, qui cibos diuidit,idemque est qui scissor. 6 Creodæta, tæ, mascul. gen. 1.a b. 3 l. Grec.

Arte,ouer offitio di trinciante.] Obsonij scindendi magisterium,ex Plaut.& Sen.

Trinciare, Sen. frappare, per tagliare propriamente di panni, ò drappi, che si tagliano per ornamento de vestiti,vedi frappare.

Trinciare, tagliare le viuande, come si fà in tauola di Signori grandi] Obsonia scindere ex Plin.& Sen.2.Dapes concidere,vel consecare,ex Col. & Cic 3 Epulas incidere,vel infecare ex Cic. & Col.

Trine,sorte d'ornamento di vesti.] Laciniæ,arum,fœm g. num p'ur. Plaut.

Trinità,Iddio trino nelle persone, vno nell'essenza,primo principio, & vltimo fine d'ogni cosa.] Trinitas, tis, fœmin gen 1.3.l 3 b. Maff in Ignat.lib 1. cap 7. Quodam die in Deum ies rapta mens. Ignatij est, quasi per appofita quædam & maxime illustria symbola Trinitatis ipsius numen angustissimum cerneretur distinctum personis,vnum essentia. 2 Trias,dis,fœm gen. 1.5 Græc. Maff.in Ignat.l 3 c.7.At scilicet Ignatius antea, & monadem in triade, & in monade triadem sanctissimè coleret,suasque & naturæ diuinæ communiter, & separatim singulis personis preces hymnos persolueret, ab hoc tamen rspetu,&c.

Trino,termine teologico di tre persone] Trinus,a,um. Cæs.7 bel.Gal.

Trionfale, addiett.da trionfo.]Triumphalis,& hoc le. Plin.l.9.c.55.

Trionfale,cioè colui che hà trionfato.] Triumphalis, & hoc le. Plin.l.7 c 44 Metellus Macedonicus,quatuor filijs illatus est rogo, vno pratore, tribus consularibus, duobus triumphalibus,vno censorio. 2. Vir triumphalis ex Suet. in Cal c.4.

Trionfare, e triunfare, riceuere honore di trionfo.] Triumpho,as.Cic.pro Mur. 2.Triumphum agere. Liu.6 ab Vrb 3.Triumphum ducere.Plin.l.34.c.3.4.Triumphum habere. Cic. pro Coro Bal. 5.Triumphum triumphare. Gel l.2 c.11 L Sitinius Dentatus triumphauit cum Imperatoribus suis.

Trionfare con trionfo minore.] Ouo,ouas. Gel. lib.5. cap 6 Ouandi autem, ac non triumphandi causa est, cum &c.

Trionfare,godere.] Gaudeo,des 2.Exulto,as.Cic.

Persona,ò Regione, di cui vno hà trionfato.]Triumphatus,a,um. Plin.l.5 c 5. Omnia sunt armis Romanorum superata,& triumphata.

Trionfo, pompa, e festa celebre in honor di capitani vincitori.]Triumphus,phi, m g. Plin.l.7 c.56 Liber pater triumphum inuenit.

Trionfo,godimento.] Gaudium,dij,n.gen. 2.Lætitia,tiæ, f g.Cic.

Trionfo minore.] Ouatio,nis,fœmin g. Suet.in Tib.c.1.2. Triumphus minor Plin.l.15.c.4 Romani olea coronantur minoribus triumphis ouantes

Tripoli di Barbaria.] Leptis magna. Sil.l.3.

Trippa,intestini d'animali.] Interanea,orum n.g num.pl. Plin.2 Intestina orum,n.g num pl.

Trippa di vacca.] Venter bubulus Plin.l.5 1.c.20.

Trippa di vitella.] Venter vitulinus, ex Plin.

Trippaiuola, e ventraiuola, colei che vende trippe,ò ventri.] Ventricina venditri a,ex Plin.l 9. c.50.& Sipont.in Mart.

Trippaiuolo, e ventraiuolo, quegli che vende trippa, ò ventre.]

ventre.] Ventrium venditor, ex Plin. l.9. c.50 & Cic. in Top.

Trippone, hbomo di gran panza.] Ventriosus, si, m.g. aut ventrosus, si, m g Plaut.

Tristamente, da tristo.] Improbè 2.Improbissimè. 3.Nequiter.4 Prauè. 5.Sceleratè. Cic.

Tristarello, e cattiuello, diminut. alquanto tristo, ò cattiuo.] Improbulus, la, lum, 1.1. & a.3.b. Iuuen. Sat.5.

Tristezza, malinconia, vedi mestitia.

Tristissimo, pessimo, vedi pessimo.

Tristitia, malitia, e maluagità, l'astratto di cattiuo, di malo, ò di maluagio.] Malitia, æ, fœmin.gen. 1.a.3.b. Pallad. l.11. tit.a. Lini semen pro malitia fui seruandum non est; nam terræ vber exhaurit. 2 Improbitas, tis, 1.4.l. 2. 3 b.ex Ver.& Ouid.1. Trist. el.10. 3.Vitium, tij. 3.Scelus, eris, n g.

Tristo, mesto, mal contento, vedi mesto.

Tristo, malo, e maluagio, aggett. Fior. cattiuo, Sen. gateluo, il contrario di buono.] Malus, a, um, 1.b. Sen. lib. 22. epist. 24. Non est antè edendum, quàm fames imperet. Expectabo ergo, nec ante edam, quàm bonum panem habere cœpero, aut malum fastidire desiero. 2. Improbus, a, um, 1.1. a.b. Plaut. in Mil. Meræ improba dominum pretio pauperat. 3. Prauus, a, um. Cicer.

Trita.] Tritura, æ, f.g. Var. l.1. de Re rust. c.13.
Quo in trituram ponere facilè possis.

Tritare, minuzzare.] Tero, is. 2.Minutim concidere. Colum.

Tritare à fatto, ò del tutto.] Contero ris.

Tritar bene.] Detero, ris. Col. l.1. de Re rust. c.13.

Tritar il grano, vedi trebbiare.

Tritato, ouer trito.] Tritus, a, um, ex Plin l 39. c.4.

Mezzo tritato.] Semitritus, a, um. Col. l.1. c.6.

Tritello, Rom. fenibolello, Sen. femolello, Fior. il resto della farina leuatone il fiore.] Cibarium, rij, 1.4 b. 2.3.l. ex Plin. lib.18. cap.9. qui sic ait: Præterea floris se modium, & cibarij, quod secundarium vocant, sextarios quatuor, furfuris sextarios totidem. 2. Farina deflorata seu præflorata ex Plin. lib.18. cap. 9. & Liu.7. bel. Maced. 3.Farina secundaria, vel secunda, ex Plin. ibid.

Triuellare, forar con triuello] Terebro, as. Plin. l. 16. c.40. Robori tanta duritia est vt terebrari, nisi madefactum non queat.

Triuellino] Terebellolum, li, n.g. Calep.

Triuello, e traparin, Fior. fucchio, Sen. fucchiello, stromento da forare, vedi trapano.

Triuiale, vedi dozzinale.

Triuio, luogo di tre vie.] Triuium, uij, neut. gen. Cicer.

Triumuirato, magistrato.] Triumuiratus, tus, m.g. Cic. de Clar orat.

Trofeo, preda tolta al vinto nemico, e posta sul palo.] Tropheum, æi, neut. gen. 1.b. a.l. Non. Marc. de prop pr. ferm. Spolia capta, fixa in stipitibus appellantur trophea.

Troia, ò porca, vedi scrofa.

Troia, città di Calabria.] Metulum, li, n.g.

Troia, città famosa d'Asia] Troia, æ, fœm.gen. a. Ilium, lij, n.g. Virg.

Troiano, nome gent. & poss.] Troicus, a, um. Cic. l.5. ep. 12. a Troianus, a, um. Virg. 3. Teucri, orum, m gen. & num. plur. Virg. 3. Aen.

Tromba, stromento di fiato, proprio della militia à cauallo.] Tuba, æ, f g 1.b Plin. l.a. c.17. Armorum crepitus, & tubæ sonitus auditos à cœlo cimbricis bellis accepimus, crebrosque & prius, & postea Nicol. Perott. Tuba dicta est à tuio, canali ligneo, nàm & ex lignis tubæ fiunt, & ex cornibus.

Tromba curua.] Lituus, tui, mascul gen. 1.b. Cicer. de Diu. Pomp Fest. lib.10. Lituus appellatus est, quod litis sit testis, est enim genus buccinæ incuruæ, quo qui ceciderit dicitur liticen. Cicer. de Diu lib.1. Lituus idest incuruum, & leuiter à summo bacillum, ab eius litui, quo canitur nomen inuenit. 2 Tuba incurua, ex Cicer. & Fest.

Tromba da guerra.] Classicum, sici, neut. gen. & 2 b. Seru. Hon. in Aen. lib 7. Classicum dicimus, & ipsam tubam, & sonum. 2. Tuba bellica, vel præliaris ex Plaut. & Cicer.

Tromba di corno, tal'era ne tempi antichi.] Tuba cornua, ex Cic. pro Sil. & 1.de Nator. & Var.4 de ling. qui de tubis agens sic ait; Quæ nunc sunt ex ære, tunc fiebant ex bubulo cornu.

Tromba di legno.] Tuba lignea. Nicol. Perott. Tubæ, quæ fiunt ex ligno, vel cornu, ligneæ, vel corneæ appellantur.

Tromba di rame.] Tuba ænea. Plin. lib 7. cap.56. Piseus Tyrrhenus æneam tubam inuenit. 2.Tuba ductilis. Nicol. Perott. & alij Tubæ quæ fiunt ex ære, ductiles appellantur.

Tromba di Liofante, cioè la mano, ò grugno del Liofante.] Elephanti proboscis, vel promuscis. Plin. l.8. cap.7. Elephantorum proboscidem facillimè amputari, Pyrrhi præliorum experimentis patuit. 2. Elephanti manus. Cic. de Nat. lib.2. Manus est dicta elephantis, quia propter magnitudinem corporis, difficiles aditus habebant ad pastum 3.Proboscis, dis, f g 1.3.b.a.l. Plin.l 28. cap.8. Elephantinæ proboscidis tactu, capitis dolor leuatur, efficacius si & sternutat.

Tromba sonora, ò risonante.] Tuba canora. Ouid. Fast. l.3. 2.Tuba vocalis, Sen. Thy.

Tromba da cauar acqua.] Siphon, nis, mascul gen. 1.a l.in rect. & obliq. Colum lib.3 cap. 10. a Diabetes, te, m gen. 1 a.b. 3.4.l Col. l.3. c.10 Reliquas trunci partes humor omnis, & alimentum quod à solo ministratur, transcurrit dum ad vltimum perueniat: naturali enim spiritu omne alimentum virentis, quasi quadam anima per medullam trunci, veluti per siphonem, quem diabeten vocant mechanici, trahitur in summum. 3 Hydraulus, li, masc gen Gulielm. Morel. 4 Machina hydraulica. Vitruu. lib.1. cap.1.

Tromba da guerra nauale.] Tuba naualis. Matt. epist.26. Augusti laudes fuerant committere classes, & freta nauali sollicitare tuba.

Suono di tromba.] Tubæ cantus. 2. Tubæ clangor. Virg.

A suon di tromba.] Ad tubam inflatam, ex Var. de Re rust. l.3 c.13 cuius est: ad buccinam inflatam.

Trombare, sonar la tromba.] Tuba canere. 2.Tubam inflare, ex Var. lib.3. cap.13. qui ait, Q. Orphea buccinam inflauit.

Trombetta, diminut. di tromba.] Tubula, æ, fœmin.gen. ex Plin.

Trombettare, sonare la trombetta.] Tubula canere. 2.Tubulam inflare, ex Var.

Trombetta, per trombettiere, vedi trombettiere.

Trombettiere, trombettino, e trobatore, Fior. trombetto, Sen. trombetta, sonator di tromba.] Tubicen, cinis, mascul. gen. 1.2.3.l. Var.4. de ling Tubicines à tuba, & canendo dicti. 2. Aeneator, ris, 1.3.l. a.b. in rect. & l. in obliq. Sueton in Cæs. cap.32. Cum plurimi ex stationibus concurrissent interque eos & æneatores rapta ab vno tuba, prosiliuit ad flumen, & ingenti spiritu classicum exortus, pertendit ad alteram ripam. 3. Tuba cantor, vel cantator ex Aul. Gel. lib.16 cap.19 qui sic ait vetus, & nobilis Arion cantator fidibus fuit, &c. 4. Tuba, vel canens, vel cantans, ex Sueton in Cæs. cap.32 qui sic ait: Quidam eximia magnitudine, & forma in proximo sedens apparuit arundine canens, &c. 5. Præco, nis, m. gen. Grætf.

Trombettier da guerra.] Tubicen bellicus. Ouid. 3. Met.
Vt fremit acer equus cum bellicus ære canoro,
Signa dedit tubicen, pugnaque assumit amorem.

Far del trombettiere.] Præconem agere. Grætf.

Troncamento, il troncare.] Amputatio, onis, fœmin. gen. a b.3.l. Cic. de Sen. 2. Decisio, nis, f gen 1.2 l. ex Cicer. 3. Ver. 3. Præcisio, nis, f. gen. a.l. Cicer. de orat.

Troncare, mozzare, tagliar di netto.] Amputo, as, a b. 2.Præcido, dis, a.l. 3.Trunco, cas. 4. Abscindo, dis,

5. Abscido.dis,3.l.6 Mutilo.las,2 8.
Troncar la mano.] Manum præcidere,vel mutilare.
Troncar il capo,vedi decapitare.
Troncar il ragionamento] Sermonem abrumpere.
Tronco, addiett. cioè troncato.] Truncus, a, um. Liu.7. bel. Pun. 2.Mutilatus, a, um, 1.2.b. Liu 7 bel. Pun. 3.Mutilus, a, um, 1.b. Cicer. in orat. 4 Abscissus, a,um.
Tronco sust. & anco troncone, cioè il pedale, ò pedone dell'albero.] Caudea,dicis,masc.gen. 2 b.In obl Plin. l.b.16. cap.;0. Aeborum quædam simplices, quibus à radice caudea vnus, & rami frequentes, vt oliuæ, fico, viti. Quædam fruticosi generis, vt paliurua, myrtus, & nux auellana. 2.Codex, dicis, mascul gen. 1 2.b. In obliq Colum. lib.4. cap.8 Vbi truncus vitis adoleuerit ferè triennio intermittendus est eius operis labor:nam, & minus ferro crebra vitium læduntur, nec tam celeriter radiculæ inueterato iam codice, enascuntur. 3 Stipes, pitis, mascul. gen. 1 l. Cæs.1. bel.ciuil Fossas transuersas vijs perducit, atque ib. sudes stipitesque præacutos defigit. 4.Truncus, ci. Cic.3 de or. 5.Crus arboris. Colum lib.5 cap.20.Deflecte,& ad crus arboris ficulnea religa.
Di tronco,addiett.] Caudeus, dea, deum Plaut in Rud. Cestellam istic inesse oporret caudeam in isto niduio. 2.Caudicalis, & hoc le. Plaut. in Pseud. 3 Claudicarius, a,um. Pomp.Fest.4 Codicarius,a, um. Var.de vita Pop. Rom.Salust hist.l 4.
Fatto di tronco,addiett.] Claudicatus, ta, tum. Sen. de Breu. Nunc quoque naues quæ ex antiqua consuetudine commentum subuchunt,caudicate vocantur.
Pertinente à tronco, addiett.] Claudicalis, & hoc le. Plaut in Pseud. Tecum securi, caudicali præficio prouinciæ. 2.Candicarius, ria, rium, 2.b. 3.l. Pomp. Fest lib.3 de ver.vet. signif. 3 Codicarius, a,um. Salust 4 hist.
Troncone,per tronco, sust. vedi tronco.
Ttoncone, per pezzo d asta, di lancia, ò simile.] Fragmen,minis,n g.Virg.2.Aen. Fragmentum, ti, neut gen. Cic.2. Nat.
Tronfo.gonfio.]Tumidus,da, dum. 2.Turgidus, da,dum. Cicer.
Tronfarsi,gonfiarsi] Turgeo,es. 2.Tumesco,scis.Virg.l.1. Georg.
Troni, nel numero del più, e voce che significa vn ordine di spiriti celesti.] Throni,orum,1.b.S Greg in Euang. hom.34 Throni agmina illa sunt vocata, quibus ad exercenda iudicia semper Deus præsidet. Quia enim thronos latino eloquio sedes dicimus, throni Dei dicti sunt hi, qui tanta diuinitatis gratia replentur, vt in eis Dominus sedeat, & per eos sua iudicia decernat S.Ber. de consid.Throni dicuntur ex eo quod sedens.
Trono, seggio propriamente di prencipi, ò di Magistrati.] Theonus,ni,1.b. 2 Sedes, dis,fœmin gen. 1.l. Plin. in Paneg Horum vnum si præstitisset alius, illi iamdudum radiatum caput, & media inter Deos sedes auro staret, aut colore. 3.Solium, lij, 1 b. Liu 1 ab Vrb Dij te penates patrijq; & patris imago, & domus regia,& in domo regale solium, & nomen Tarquinium creat,vocatque regem.
Trono,per tono,vedi tono.
Tronto, fiume della Marca Anconitana.] Truentum, ti, neut. gen Plin. 2. Truentinum, ni, neut. gen. Ptolem.
Troppo, figura rettorica.] Tropus, pi, masc.gen. 1 b græc.
Troppo, souerchio, eccessiuo, addiett. cosa che è più del douere.] Nimius,a, um, 1.2 b Cic.2. off Cauendum est, ne in festinationibus suscipiamos nimias celeritates. 2.Immoderatus,a, um, 1.4.l 2 3 b. Socrates in Platonis politica dicit animi partem in qua feritas quædam sit,atque agrestis immanitas,cum sit immoderato obstupefacta potu,exultare in summo, immoderatèque iactari 3.Immodicus,a,um.l 2 3 b.Col. l 1.cap 3. C. Licinius damnatus est, quòd agri modum, quem in magistratu rogatione tribunitia promulgauerat immo-dica possidendi libidine transcendisset. 4.Nimis multus, a, um. Cic. Philipp 7 Metuo, ne breui tempore olmis multi nobis esse videantur.
Troppo,sust l'eccesso,il souerchio.] Nimium, mij, 1.2.b. Plin lib.16. cap.4. Hæc est omni in re animorum conditio,vt à necessarijs orsa primum,cuncta venerit ad nimium.
Più che troppo.] Prænimis, 2.b. A. Gel. lib 19. cap.10. Hoc prænimis plebeium est, & in opificum sermonibus &c.
Troppo, auuerb. eccessiua, & immoderatamente.] Nimiè, 1.2.b. 3.l Plaut. in Mil. Tam nimiè, vt amarentur, &c. 2 Nimis, 1 2 b Cic. 1. de orat. Non sumus nimis auidi, tua mediocri eloquentia contenti sumus. 3.Nimium, 1.2.b. Cic.5. de fin. Quod autem satis est,eò quicquid accesserit nimium est, & nemo nimium beatus est, & nemo beato beatior. 4. Nimioperè, 1 2.3.4. b. Cic 6. Ver Hæc opera atque artificia signa, tabulæ pictæ Græcos homines nimiopetè delectant & idem Cic. in Parad.
Trotta, pesce par commun parere, nobile, e signorile.] Salar, aris. Auson Gall. in Mosel Purpureisque salar stellatus tergora guttis. 2.Varius,rij,mascul.gen. Isidor. lib.12.cap 9 Ex piscibus varij, à varietate appellantur, quos vulgo, tructas vocant. 3.Lupua varius. Colum. lib 8. cap.17 Tum etiam sine macula, tum sunt, & varij. Lupos includemus. 4 Tructa,æ, fœm.gen.apud S. Ambr. Isidorum,& Pier. Valerianum 5 Trutta, æ, apud Platinam, qui censet trutam, quasi trutilem à trudendo dici, quod in aduersum flumen semper nitatur Hyppol. Saluian.hist. secunda de tenera, noster hic piscis Græco nomine destituitur à Colum. verò Lupus varius, ab Isidoro varius simpliciter, ab Ausonio Sala, à Pierio Valeriano, à D.Ambrosio,& Isidoro tructa,& à Platina trutta vocatur.
Trottare,andar di trotto.]Succutio, cutis, 2.3.b. Ouid.2. Met.
Trottar spesso] Succusso,as. Calep.
Trotto, l'andar del cauallo tra'l passo communale, e'l galoppo.] Succussus, sus, mascul gen. ex Cic.2 Tusc. Pedetentim ire, & sedato nisu,ne succussu arripiat maior dolor.
Trottola, 2 b. strumento di legno in forma piramidale, con vn ferruzzo in punta, che serue a' fanciulli per giuoco.] Trochus,chi,m g 1 b græc.Hor.2. Turbo,nis, Acron.3.Turben,nis, apud Amalth Onom.
Trottola piccola.] Trochulus, li, 1 2.b. Plaut. in Amph.
Fra qual genti si troua.] Vbi gentium est. Cic.
Trouare, peruenire alla cosa certa.] Inuenio, nis, 2 b. Cicer.
Trouare con fatica.] Reperio, ris, 2. b. Ouid. 1. Metam.
Trouar à caso.] Offendo, dis. Cicer. 2. Nanciscor,eris. Idem.
Trouar à far male] Deprehendo, dis. Cic.
Trouare per buona sorte.] Nanciscor, eris, nactus sum. Cicer.
Trouar scuse.] Prætexere causas. 2.Causam causæ nectere ex Cic.
Andar à trouare.] Conuenio,nis. Cic. epist. l.5. Eamque si opus esse videbitur, conueniam.
Truccare, voce vsata nel giuoco del trucco.] Trudo, dis, trusi,sum,ex Plaut.in Asin.2.Pila,pilam trudere,ex Ter. in Andr.
Truccare, e restare.] Trudendo sistere, ex Plaut. & Cicer.
Trucco, giuoco assai noto.] Ludus trudicularius, ex Cicer. 1. offic. 2. Ludus trudicularis, ex Cicer. 7. Ver.
Maglio del trucco.] Trudes,dis,ex Tac.l.3.
Maglietto del trucco.] Trudicula, æ, fœmin gen. Col. l 12. c.10.
Palla del trucco] Pila trusatilis ex Gel l.3.c.3.
Porta del trucco.] Fornix trudicularia, ex Maff. in Ignat.

Tauola del trucco.] Mensa trudicularis, ex Maff. in Ignat.

Giocare al trucco.] Ludere trudiculis. Maff. in Ignat. lib.3.cap 5.

Truffa, furbaria, ò inganno.] Fraus, dis, fœm. g. Cicer.

Truppa, vedi torma.

T V

TV, pronome primitiuo della seconda persona singolare.] Tu, Genit. tui, vel tis Cicer. pro Rab. Tu mihi etiam legis Porciæ, tu Gracchi, tu horum mentionem facit. 2. Tute, s.l. a b. Plaut. in Truc. Tute quid agis? Che fai tu? Cic. 2. de fin. cuius est: Quemadmodum tute dicebas.

Tu stesso.] Tutemet, s.l. a. 3 b. Lucr l.5.

Dar del tu.] Singulari aliquem numero compellare ex Gel. lib 19. cap. 8. 2. Vnitatis numero, vel vocabolo appellara.

Tuffare, vedi attuffare.

Tufo, spetie di terreno arido, e sodo.] Tophus, phi, m gen. s.l. Col. de arb c.3. Aptissima vitibus terra est arenosa, sub qua consistis dulcis humor: probus consimilis ager cui subest tophus: æque vtilis congesta, & mota terra.

Tufo arenoso.] Tophus arenosus. Colum. lib.4. cap. 22. Loci vitia sunt arenosus tophus, & plus isto ieiunus sabulo.

Di tufo.] Tophinus, a, um. Suet. in Claud. cap. 21. Circum verò maximum marmoreis carceribus, auratisqua metis, quæ vtraque tophina, ac lignea antea fuerant, exornuit. 2. Tophaceus, a, um. Plin. l.17. c.7. Terra tophacea, alba fruges alit.

Tufo, cioè odore, vedi odore.

Tugurio, habitatione angusta] Tugurium, rij, n g. Virg. 1. eclog

Tumulo, sepolcro.] Tumulus, li. 2. Sepulcrum, cri. Cic. pro Arch.

Tumulo, cioè luogo alquanto solleuato dalla Terra.] Tumulus, li, m g Cic.

Tumulto, commotion di gente, perturbatione grande con molto timore.] Tumultus, tus, mascul. gen. Cicer. Phil. 8. Potest esse bellum sine tumultu, tumultus esse sine bello non potest, nihil enim est aliud tumultus, nisi perturbatio tanta, vt maior timor oriatur, vnde etiam nomen dictus est tumultus. Itaque maiores nostri tumultum Italicum quod erat domesticus, tumultum Gallicum quod erat finitimus, præterea nullum tumultum nominabant: grauius autem esse tumultum, quàm bellum hinc intelligi licet, quod bello Gallico vacationes valent, tumultu non valent. Ita fit quemadmodum dixi, vt bellum sine tumultu possit; tumultus sine bello esse non possit.

Far tumulto, ouer esser in tumulto.] Tumultuor, aris. Aut. ad Her. In otio tumultuaris, in tumultu es otiosus. 2. Tumultuo, as. Plaut. in Rud Mihi istud dicas, negotij quid sit, quod tumultues.

Il tumultuare, lo stesso atto di far tumulto, ouero di stare in tumulto.] Tumultuatio, onis, f gen. Liu. 8. bel Maced. Nec tumultuatio reuocare primos, & eadem, qua venerat via referre cepit signa.

Tumultuosamente, con tumulto.] Tumultuosè. Liu. 3. ab Vrb. Ea res tumultuosè excepta est clamoribus vndiq; & indignatione partium.

Tumultuoso, pieno di tumulto, e perturbatione.] Tumultuosus, a, um. Liu. 2 Latini Equites cum tumultuoso aduolant nuntio. Volscos infesto exercitu ad Vrbem oppugnandam venira.

Tunes, Tunisi, e Tunissa, città dell'Africa molto celebre, la qual espugnata nell'anno 1535. dall'Imperator Carlo V. fù tolta à Barbarossa, ed al suo Rè restituita.] Tunes, tis, mascul. gen. 1.2.l. Liu. dec.3 lib. 10. Scipio in Carthaginem intentus, occupat relictum fuga

custodum Tuneta. Abest ab Carthagine 12. millia fermè passuum: locum cum operibus, tum suaptè natura tutum: & qui ab Carthagine conspici, & præbere ipse prospectum, tum ab vrbe ad circumfusum mare posset. 2. Tunetum, ti, n. g. 1. a. l. Calep.

Di Tunes.] Tuneranus, a, um, s. 2. 3 l. Calep.

Tuo, pronome possessiuo, deriuatiuo di tu.] Tuus, a, uum, s.b. Cicer. ad Att. lib. 13. Nicias te, vt debet, amat, vehementerque tui memoria delectatur. Plaut. in Mil. Si resoluere inimici consilium tuum, tibi.
Tu opte consilio occludunt linguam.

Tuo, sust. cioè roba tua.] Tuum, tui. Plaut. in Bacch. dum sic ait: Et ad ea operam facere sumptum da tuo, spender del tuo.

Tuono, vedi tono.

Tuono, termine musicale, specialità di voce, vedi tono.

Tuorlo, cioè rosso dell'ouo.] Vitellus, li, mascul gen. s.b. Plin. lib 10. cap 13. Omnibus ouis medio vitelli parua inest velut sanguinea gutta, quod esser cor auium existimant, primum in omni corpore id gigni opinantes. 2. Luteum oui. Plin. lib. 23. cap. 7. 3. Luteus liquor oui, ex Plin. lib. 10. 4 Luteum, ei, masc. gen. s.l. a. b. Plin. l. 29 cap 3. Prodest, & tussientibus per se oui luteum deuoratum liquidum ita vt dentibus non astringatur.

Turaccio, Sen. turacciolo, Fior & anche zaffo, quello con che si turano i vasi, & altre simili cose.] Obturamentum, ti, n. g. 2. 3. l Plin. l. 33 cap. 3. Emissaria in his quina pedum quadratorum ternum ferè relinquuntur, & repleto stagno, exustis, obturamentis, erumpit torrens, tanta vi, vt saxa peruoluat.

Turamento, chiudimento, e serramento, il turare, chiudere, ò serrare.] Obturatio, onis. fœmin. gen. r. 2. 3 l. 4 b. 2. Obstructio, nis. Cic. pro Sest. Animus eius vultu flagitiosa parietibus tegebantur, sed hæc obstructio, nec diuturna est, nec obducta ita, vt curiosis oculis perspici non possit.

Turare chiudere, ò serrare.] Obturo, as, r. a. l. Cato de Re rust. c. 154. Dolium impleto vsque dum signum tangas, postea obturato 2 Obstruo, is, s. l. a. b. Cæs. 1. bel. ciuil. cuius est obstruere portas.

Turato, particip.] Obturatus, a, um, 2. 3. l. Cato de Re rust. c. 154. 2 Obstructus, a, um. Cic. in Brut.

Turatore, quegli che tura.] Obturator, oris, s. 3. l. Nicol. Perott.

Turatrice, quella cha tura.] Obturatrix cis, 2. l. Nicol. Perott. Obturare est claudere: à quo obturator, obturatrix, & obturatio.

Turba, quantità di gente, vedi calca.

Turbamento, il turbare.] Turbamentum, ti, neut. gen. Saluft & Tac. lib 17. 2 Perturbatio, nis, fœm. gen. Cicer 6. Philipp.

Turbante, cappello proprio di Turchi.] Vittatum capitis tegmentum. Turs. hist lib 4. cap. 18 Turcæ vittatis capitum tegmentis vtuntur pro pileis. 2 Galerus, vel pileus vittatus.

Turbare, alterare, cagionando turbamento.] Turbo, as. Liu. lib. 4 ab Vrb. Omnia diuina, humanaque turbantur, atque ad Consulatum vulgi turbatorea accinguntur.

Turbare grandemente] Perturbo, as.

Turbarsi di qualche cosa.] Ex aliqua re turbari

Turbatamente, con turbatione.] Turbatè Cæs. 1. bel. ciuil. His de causis aguntur omnia raptim, atque turbatè.

Turbato, disturbato.] Commotus, a, um. 2 Perturbatus, a, um. 3. Turbatus, a, um. Cic.

Turbatore, disturbatore, colui che turba.] Turbator, ris. T. Liu. lib 2. Pacis auctor à turbatoribus belli premebatur.

Turbatrice, colei che turba.] Turbatrix, cis, ea T. Liu.

Turbine, vento grande.] Turbo, inis, masc. gen. Virg.

Turcasso, vedi faretra.

Turchescamente, auuerb. da Turco, alla Turchesca.] Turcicè.

Turcicè, 1. & 3 l. a. b. ex Cic. de Clar orat. a. Turcico ritu, vel more, ex Edmuod. rat. 10. & Plaut. in Meoæch.

Turchesco, di turco.] Turcicus, ca, cum, a. b. Turs. lib. 2. hist. Lauret. cap. 19. Semel duntaxat biremes Turcicæ duæ ex agro Lauretano prædas agere ausæ sunt.

Turchia, parse, ò regione assai nota.] Regio, vel ora Turcica, ea Recent. 1 Turcia, æ, apud Script hist.

Turchina, gemma.] Cyanus, ni, f g.

Turchino color azzurro, ouer celestro.] Cæruleus, a, um. Plin. a. Cyaneus, nea, neum. Plin l. 37. c. 9

Turcimanno, Fior. interprete di fauella, ò linguaggio.] Interpres, tis, 1. 2. l 3. b. Plin. l 7. Mithridates duarum, & viginti gentium rex, totidem linguis iura dixit, pro concione singulas sine interprete affatus.

Turcimanno, Seo. sensale, mezzano di negotio, vedi sensale.

Turco, nome gent. di Turchia.] Turca, cæ, com gen. & 1. l. Maff. in Ignat. l. 1. c. 13. Eo animo formidine Turcarum solito minor erat in Iudæam peregrinantium numerus. 2. Turcus, ra, cum 1. l Edmuod. Camp. rat. 10. plus semel Luthero gratias hoc nomioe Solymaous Turcus literis egisse dicitur.

Il gran Turco, cioè Rè, ò Imperador de Turchi.] Turcarum Rex. Hor. Turs. Lauret. hist. l 1. cap. 24. Mahometes, Turcarum Rex. Costantino Paleologo, Orieotis Imperatore cæso, Coostantinopoli vi capta, fœdeque direpta, Turcici sedem imperij transtulit io Europam, anno post Christum oatum 1452. 2. Turcarum Imperator. Horat. Turs Laur. hist. l. 2 c. 19. Selimus, Turcarum, Imperator, Mahometis nepos, infractis avo Lauretanæ Cellæ thesauris imminens, nihilo feliciore exitu tantum facinus tentauit, quam Mahometes eius auus, tantò antè tentauerat.

Turibolo, vedi incensiere.

Turino, città celebre, e famosa nel Piemonte.] Taurinum, ni, n gen.

Di Turino.] Taurinensis, & hoc se apud Scriptor, hist.

Turma, vedi torma.

Turs, città di Francia.] Teronia, æ, 3. l. apud Thes. ling. lat. a. Turooes, um, m. g 3 l Cal.

Di Turs.] Turonensis, & hoc se.

Tutano, Dio de Gentili, al quale attribuiuano l'humana tutela.] Tutanus, ni, 1. 2 l. Nicol. Perott. A voce tutor, dictus est Tutaous, Deus, qui homines tueri putabatur. Varro. Tutanum Deum Romæ omnes, qui laborant, inuocant.

Tutela, e tutoria, 3. l cioè cura, ò custodia del pupillo.] Tutela, æ, r 2. l. Paulus lege prima de tutela. Tutela ius est, ac potestas io capite libero, constituta ad tuendum eum, qui per ætatem sua spontè se defendere nequit, iure ciuili data, ac permissa.

Esser sotto tutela, ò tutoria.] In tutoris potestate esse. Cicer. pro Mur. Mulieres omnes propter infirmitatem consilij maiores in tutorum potestate esse voluerunt. a In tutela esse. Cicer. 3. de fin Atque etiam Iouem cum optimum, & maximum dicimus, cumque eundem salutarem, hospitalem, statorem hoc intelligi volumus, salutem hominum io eius esse tutela.

Vscir di tutela.] Suam in tutelam peruenire. Pandec a. Suæ tutelæ fieri. Paodec. lib. 26. tit. 7. paragr. 9. 3. Suæ ætatis fieri. Paodec l. 26. c. 8. paragr. 5. 4. Ætatis legitimæ, vel iustæ fieri. Pandec. 5 Pubem fieri. Paodec.

Tutelare, addiett. di tutela.] Tutelaris, & hoc re, t. 2 3 l. Vlpian. Causa tutelari. 2. Tutelarius, a, um, 1. 2 3. l. Plin. lib. 34 cap. 7. & Guil. Morel. in comment. lat. verb.

Tutore, colui che hà io cura il pupillo.] Tutor, ris, 3. l. Cicer. de orat. Q. Seruius Galba Populum Romanum tutorem instituere se dixit filiorum suorum orbitati.

Esser tutore d'alcuno.] Alicuius tutelam gerere. Cicer. 2 off.

Lasciar il tutore, ò tutrice a'figliuoli.] Instituere tutorem, vel tutricem liberis. 2. Relinquere tutorem, vel tutricem liberis.

Tutrice, colei che hà cura, e protettione de pupilli.] Tutrix ris, ex Cic.

Tuttauia, cioè continuamente.] Assiduè. Cic. Act 1 2. 2. Assiduò. Plaut. in Mil 3. Continenter.

Tuttauia, tuttauolta, nientedimeno.] Tamen. a Nihilomious.

Tuttauia meno.] Minùs, ac minùs. Plin. l 11. c. 10. 2. Minus minusque.

Tuttauia più] Magis, ac magis. Plaut. io Pseud. Istoc magis, ac magis metuo. a. Magis magisque. Cic. lib 3. epist 17.

Tuttauia, cioè sempre, vedi sempre.

Tuttauia che.] Quoties 2. Quotiescumque.

A tutta briglia.] Admisso equo, ex Cic.

A tutta voce.] Summa vocis contentione, ex Cic.

A tutte vele.] Pleoia velis Cic.

Tutto, addiett.] Omnis, & hoc omne, 1. l. Cicer. pro Cluent. Sanguinem omoem profuodere mater cupit. 2. Vniuersus, sa, sum, 1. 3. l. a. b. & apud poetas per syncopen. Vniuersus, a, um. Cicer. lib. 5. epist 16. Si tuarum rerum cogitatione mœres, non facilè exhauriri tibi istum dolorem posse vniuersum puto 3. Totus, a, om, 1. l. Cicer. pro Ligario. Sed hoc qua so coosidera, quod soles, possum fortissimos viros Sabinos tibi probatissimos, totumque agrum Sabioom florem Italiæ, robur Reipub proponere nosti optimè homines.

Tutto insieme.] Vniuersus, a, um, & apud Poetas. vnuersus, a, um. Cic. pro Dom. Bis à me salutem accepit, separatim semel, iterum cum voiuersis.

Tutto, sust. cosa che hà relatione alle sue parti.] Vniuersum, si, n. g. 1. 3 l. a b. & per sincop. vnuersum, si, ex Lucr. l. 4 Senec. de ira c. 31. Sanctæ partes sunt si vniuersum venerabile est a. Totum, totius, 1. l. Sen. de ira cap. 31. Omnia inter se membra consentiunt, quia singula seruari, totius interest.

Per tutto.] Vbique. a. Vbique terrarum. 3. Omnibus in locis 4. Vbique gentium, vel locorum.

Del tutto, in tutto, vedi affatto.

Tutto affaccendato, od iosaccendato, val huomo di molte faccende, ò negozi.] Negotijs, seu negotiorum plenus, a, um. Cicer. 2. de Natur Quis non timeat omnia prouidentem, & cogitantem, & animaduertentem. & omnia ad se pertinere putantem, curiosum, & plenum negotij deum? 2. Negotiosissimus, ma, mum, 1 3 & 6 b. 2. 4 & 5. l. ex Plaut in Merc. & Cicer. io Pis. 3 Operosissimus, a um, a. 2. & 5. b. 3 & 4 l. & Ouid. 1. Fast. & Cicer. in Pis 4 Summè negotiosus, a, um, ex Cicer. 3. Ver. & Plaut In Merc. 5 Summè operosus, a, um, ex Cicer. 3. Ver. & Ouid. 1. Fast.

Tutto amoreuole, ò beneuolo.] Amoris, aut beneuoleotiæ plenus, a, um, ex Cicer. de Opt. & Plaut. In Trin.

Tutto artificioso.] Artis pleous, a, um. Cic. de Clar. or. Artis plenum, & peracutum generis orationis.

Tutto aggratiato, od ingratiato; tutto gradito, ò gratioso.] Venustatis plenus, na, num. Terent. io Hec. act. 5 sc. 4. Quis me est fortnostior, venustatisque adeò plenior?

Tutto animoso, ò coraggioso.] Animi plenissimus, ma, mum. Ouid. 5. Nat. cuius est: pectora animi plenissima. a. Animorum plenus, na, num. Liu. l 6 Manlios nouandarum rerum ioterdiu noctuque consilia agitat, pleoior aliquanto animorum, irarumque.

Tutto allegro, giuliuo, lieto, e gioioso.] Lætitiæ, iucunditatis, vel gaudij plenus, a, um. Horat. de Arte.

Tutto nimicato, od inimico, che hà molti nimici, od inimici.] Inimicorum plenus, a, um, ex Cicer de Prou. vbi sic habetur: Quis pleoior inimicorum fuit C. Mario.

Tutto litigioso, che volentieri litiga.] Litium plenus, na, num. Plaut. in Menæch. Litium pleni, rapaces, fraudulenti sunt viri.

Tutto

Tutto attempato, che hà molti anni, od è già vecchio.] Ætatis plenus, na, num. Plaut. in Merc. Cum sis iam ætatis plenus, anima fœtida. 2. Annis plenus, na, num. Plin lib. 2. epist. 1. Virginius Rufus, plenus annis obijt, plenus honoribus. 3. Vita plenus, na, num. Lucret. lib. 3.

Tutto honorato.] Honoribus plenus, na, num. Plin. l. 2. ep. loco iam citato.

Tutto compito, inteso di cosa che hà tutto ciò che si conviene] Vndique perfectus, a, um. Cic. 2. de Nat. Mundus quoniam omnia complexus est, nec est quidquam, quod non insit in eo, perfectus vndique est. 2. Vndique absolutus, ta, tum. Cicer 5. de fin. cuius est: Honestas vndique perfecta, & absoluta. 3 Omni ex parte perfectus, a, um. Cic. de Am. Omnia præclara, rara: nec quidquam difficilius est, quam reperire, quod sit omni ex parte in suo genere perfectum 4 Omnibus suis numeris expletus, ta, tum. Cic. 2. de Nat. Nihil aliud est præter mundum, cui nihil absit, quodque vndique perfectum, expletumque sit omnibus suis numeris. 5. Omnibus suis partibus expletus, ta, tum. Cic. 3. de fin. Quidquid à sapiente p̄ ficiscitur, continuo debet expletum esse omnibus suis partibus. 6. Plene, cumulatèque perfectus, a, um. Cic 2. de Diu. cuius est, quæstio plenè, cumulatèque perfecta.

Tutto compito, inteso d'huomo, val tutto auueneuole, vfficioso, e cortese.] Officij plenus, na, num. Cic lib 15 ep. 27. vbi sic habetur: Trebatius noster, homo tum plenus officij, tum vtriusque nostrum amantissimus 2. Officiosissimus, ma, mom. 1 4. 5. l. 2. 3. b. Cicer. in Pison. cuius est: Candidatorum natio officiosissima. 3. Perofficiosus, a, um. 1. 3 4. b. a 5 l. Ex Cic. lib. 9. epist. 20 dum sic ait; Victores me per officiose, & peramanter obseruant 4 Summe officiosus, sa, sum. Cic. 3. Verr. Lampsaceni, homines rum summe in omnes ciues Rom. officiosi, tum præterea maxime sedati, & quieti præter cœteros.

Tutto fesso, inteso di crepature, ò fessure, ò peli che fà, ò fabbrica, ò legname.] Rimarum plenus, a, um. Teren in Eun. act. 1. sc. 2 Plenus rimarum sum, hac, atque illac perfluo.

Tutto glorioso.] Gloriarum plenus, na, num. Ex Plaut. in Mil. qui dicit: hominem periuriorum, aut gloriarum pleniorem.

Tutto ingegnoso.] Ingenij plenus, a, um Cic. pro Flac. Sic adolescens ingenij plenus, locupletua metu, teouea præmio, fultos errore permouit.

Tutto saggio, sensato, ed accorto.] Consilij plenus, a, um. Plaut. in Epid. Plenos consilij es, noui tete.

Tutto lacrimabile, ò lacrimeuole.] Lachrymarum plenus, a, um Liu. to bel Pun. cuius est; vxor plena lacrymarum.

Tutto irato, ò adirato ò sdegnato.] Iræ plenus, a, um. Liu. 3. ab Vrb. Cum hæc intonuisset iræ plenus, &c.

Tutto minacceuole.] Minarum plenus, a, um. Hor. de Arte, cuius est: verba, minarum plena.

Tutto vitioso, ò vitiato, od inuitiato.] Vitio, plenus, a, um. Plaut. in Amph. Vxor vitio, stupro, dedecore plena.

Tutto frettoloso.] Festinationis plenus, a, um. Ex Cic. ad Att. l. 5. cuius est: epistola, festinationis plena.

Tutto fedele, ò leale. Cic. de Sen. Vir haud magna cum re, sed fide plenus.

Tutto scelerato, val sceleratissimo] Sceleris plenus, a, um. Cicer. pro Rosc. Am. cuius est; consilium, sceleris plenum.

Tutto disonorato, ò suergognato: scornato, ò smaccrato: vituperoso, ò vituperato.] Dedecore plenus, a, um. Plaut. in Amph. Vxor vitio, stupro, dedecore plena.

Tutto temerario, e sconsiderato.] Temeritatis plenissimus a, um. Cic. 4 Acad.

Tutto impaurato, od impaurito.] Timoris plenus, a, um. Ex Ouid epist. 1. dum sic ait; Res est solliciti plena timoris amor.

Tutto velenoso, od auuelenato, od auuelenito.] Veneni plenus, a, um. Ex Catul epist. 41. cuius est: oratio, veneni plenus.

Tutto fatitoso, ò laborioso.] Laboris plenus, a, um. Plin. l. 6. c. 19. & Virg 1. Æn.

Tutto vinolento, ò imbriaco, quegli che smoderatamente hà beuuto.] Vini plenus, a, um. Ter. in Hecy act. 5. sc. 3. Hominem confugere memini anhelantem domum, sine comite, vini plenum. 2. Crapulæ plenus, na, num. Liu. lib. 9.

Tutto addormentato] Somni plenus, na, num. Cic. 7. Ver. Homo, vini, somni, stupri plenus.

V A



VACANTE, partic. che vacà; inte'o di luogo, e sgombro.] Vacans, tis om gen. a. b. 2. l. Ex Plaut. io Cas cuius est: F. c vacent ædes.

Vacante, partic che vaca inteso di persona, cha non hà brighe, ò negozi.] Vacans, tis. om. gen 1. b. 2. l. Ex Cicer. lib. 12. ep. 30. cuius est: si oe tu quidem vacas, &c. Ferians, tis om g 1. 3. l a b. vel Fertatus, a, um. 1. 3 l 2 b. Cic. 1. de Nat. Deum sic feriatum volumus cessatione torpere, vt si se commouerit, vereamur, ne beatus esse non possit.

Vacanza, ò vacatione, secondo alcuni anco feria, val cessagione, ò cessatione, ò cessamento da studi, od altri negozi.] Feriæ, arum. fœm. gen. oum. plor. 1. 3 l. 2. b. Pomp Fest l. 6. Ferias antiqui festa vocabant, & aliæ erant sine die festo, vt nundinæ: cum festo, vt saturnalia, quibus adiungebantur epulationes ex prouentu, fœtus pecorum, frugumque Cic. 2 de leg. Feriarum festorumque dierum ratio in liberis requietem litium, & iurgiorum in seruis operum, & laborum. 2. Vacatio, nis. fœm. gen. 1. 3 b. 2. l. Cicer. 1. de Nat. Ne ille Deus est implicatus molestiis negotijs, & operosis; nos autem beatam vitam in animi securitate, & in omnium vacatione munerum ponimus 3. Cessatio, nis f. g 1. 2 l. Cic. 1 de Nat. Epicurus, quasi pueri delicati, nihil cessatione melius existimat.

Far'od hauer buona, ò mala vacanza.] Benè, vel malè feriari, vel cessare, vel vacare, Ex Hor. 4 carm. od. 6 dum ait: Troas malè feriatos.

Far od hauer longa vacanza.] Perdiu feriari, vel cessare, vel otiari, vel vacare, Ex Cicer. 1. de orat. 1. de Natur 3. offic.

Far, od hauer vacanza, come vn vuole, cioè à suo gusto, e sodisfacimento.] Ex sententia, vel ex sua sententia, vel animi sui sententia feriari, vel cessare, vel otiari, vel vacare. Ex Plaut. in Pers Ex Cic. 2 fam. epist. 7. & l. 3. offic.

Vacanza de giudicij.] Feriæ forenses. Ex Cic.

Vacanza del guerreggiare.] Militiæ vacatio, Cæs. bel. Gal. Militiæ vacationem, omniumque rerum habent immunitatem.

Vacanza d'Autunno.] Feriæ Autumnales.

Vacanza di Carneuale.] Feriæ Anteciner ales. Ex Ber. Steph.

Vacanza di Natale.] Feriæ Natales, vel Natalitiæ. Ex Cicer.

Vacanza di Pasqua.] Feriæ Pasquales, apud scriptor. Ecc'es.

Vacanza delle purghe] Feriæ catharticæ, vel purgatoriæ, Ex Cel.

Vacanza de studij.] Studiorum, seu literarum intersti tio. Ex Gell lib. 10. cap. 10. Aoimus, intersti tione aliqua negociorum data, laxata indulgereque potest.

Vacanza d'ogni affare.] Munerum omnium vacatio, Plin. l 7. cap. 2. Militiæ omniumque aliorum munerum vacationem habent.

Vacanza piccola, ò breue.] Vacatiuncula, læ. f. gen. Ex Cic. & Sen.

Vacare, inteso de benefici] Ecclesiastici, ò d'altre dignità quando rimangonno senza possessore.] Vacat, bat. Cic. Att. l. 12.

Vacare, cioè mancare, finire] Deficio, cis 3 b Plin. l. 1 c 82. 2. Desino, nis. 2 b. Plin. l. 2. c. 82 Desinunt rumores, quum ventus emersit.

Vacare, cioè non far nulla, riposarsi.] Vaco, cas, Cicer. lib. 11. ep. 29. Quamuis occupatus sis, tamen plus habeas: aut si ne tu quidquem vaca, noli impudens esse, nec mihi molestiam exhibere. Idem Cic ad Att. l. 12 Scribens aliquid si vacabis.

Vacatione, inteso di beneficio, ò dignità.] Vacatio, nis f. g. Ex Cæs & Plin.

Vacatione, cioè mancanza.] Defectus, ctus, masc gen. Plin.

Vacca, la femina del bestiame, vaccino.] Vacca, cæ. fœm. gen. Colum. de re rust. lib. 30 cap 20. Vaccæ probantur altissimæ formæ, longæque, maximi ventris, frontibus latissimis, oculis nigris, & patentibus, cornibus venustis & leuibus, & nigrantibus, pilosis auribus, compressis malis, palearibus, & caudis amplissimis, vngulis modicis, & modicis cruribus 2 Bos, uis. f. gen Plin. l. 15 cap. 8. Traduot Arcades quidem non medicaminibus vti, sed lacte circa ver, quoniam tunc maximè succis herbæ turgeant, medicenturque vbera pascuia. Bibunt autem vaccinum, quoniam boues omniuoræ ferè sunt in herbis. 3 Bos fœmina. Varr. de re rust. l. 2. cap. 1. Ante admissuram diebus triginta arietibus, ac tauris datur plus cibi, vt vires habeant, fœminis bubus demitur, quòd macrescentes, melius concipere dicuntur, Plin. lib. 7. cap. 46. Fœmina bos semel ei nono ostenditur.

Vacca sterile.] Taura, tauræ. Var. lib. 2 cap. 5. Quæ sterilis est vacca, taura appellatur, quæ prægnans, horda, Colum. lib. 6 cap 21. Tauræ, quæ locum fœcundarum occupant ablegandæ sunt, vel aratro domandæ: quoniam aboris, & operis non minùs, quoniam iuuenum propter veterem sterilitatem, patientes sunt.

Vacca fiera.] Bos torua. Virg. 3. Georg. Optima toruæ forma bouis.

Vacca che fà latte.] Bos lactaria. Var. de re rust. lib 2 cap 1.

Vacca pregna, pregnante, ò grauida.] Bos ferens. Ouid. 4 Fast.

Forda ferens bos est, fœcundaque dicta ferendo.
Hinc etiam fœtus nomen habere putant.

2. Bos forda. Colum. lib 6 cap 23. Id tamen verum esse, non aliter apparet, quam vbi post vnum coitum forda non admittit taurum 3. Bos horda. Var. de re rust. lib 2. cap 5 Quæ sterilis est vacca, taura appellatur: quæ prægnans horda. Ab eo in Fastis dies hordicales nominantur, quod tunc hordæ boues immolantur. 4. Bos, fœtu plena. Colum lib. 6. cap. 23. Bos quamuis plena fœtu non capiatur libidine. Adeo vltra naturæ terminos, etiam in pecudibus plurimum pollent blandæ voluptatis illecebræ. 5. Vacca prægnans. Varr. de re rust. lib. 3. cap. 5. 6. Bos plena, Ex Cicer. 2. de Natur. vbi est; Sus plena.

Vacca giouane.] Iuuenca, cæ. 1. b. Varr. de re rust. lib. 2. cap. 6 Discernuntur in prima, ætate vitulus, & vitula, in secunda iuuencus, & iuuenca, & in tertia & quarta taurus, & vacca. 2 Bos nouella. Colum. lib. 6. cap. 20. Cætera quoque ferè eadem in fœminis, quæ in maribus desiderantur, & præcipuè vt sint nouellæ, quoniam cum excesserint annos decem, fœtibus inutiles sunt. 3 Bos iuuenca. Ex Plin. lib. 10. cap. 53. vbi gallinas iuuencas dedit.

Vacca vecchia.] Bos vetula, Ex Var. de re rust. lib. 2. cap. 5. vbi sic legitur. Ætas tertia est bouum nouellorum: quarta vetulorum. 2 Vacca vetus Ex Plin. lib. 10 cap. 53 (qui gallinas, & iuuencas dicit, & veteres), 3 Bos vetulta. Colum. l. 1. cap. 22. Curandum est omnibus annis in hoc æquè, atque in reliquis gregibus pecoris, vt delectus, nam & vetustæ, quæ gignere desierunt, summouendæ sunt.

Vacca rossa.] Bos rubea. Col. l. 3. c 6. 1. Bos rufa, vel rubea, Ex Var. de re rust. l. 2. c. 5.

Di vacca, vedi vaccino.

Vaccaio, e vaccaro, guardiano di vacche.] Bubulcus, ci. m. gen 1. b. Cicer. 1. de Diuin 2 Vaccarum custos, Ex Cic. Plin. 3. vbi sic ait, ò præclarum custodem ouium, vt aiunt, lupum. 3. Vaccarum magister, Ex Colum. lib. 6. cap. 20 & Var l. 2 c. 4 Vaccini, vel bubuli pecoris custos. Ex Plin. l. 15 c 8 & Virg. ecl 5 qui sic ait: Formosi pecoris magister, & T. Liu. dec. 1. l. 1. vbi legitur: Faustulus, magister regij pecoris.

Vacchetta, dimin vacca piccola.] Vaccula læ fœm gener. 2. b. Virg Vaccola nonnunquam secreta cubilia captans. 2 Bucula, læ. 1. l. 2. b. Plin. lib 34. cap 8. Myronem Eleutheris natum, & ipsum Agelaris discipulum bucula maximè nobilitauit. 3 Vacca, vel bos parua.

Vacchetta, dicesi anche al cuoio di vacchetta.] Boculæ, vel vaccinæ coriumo, Ex Cicer. 6. Verr. & Plaut. in Cistel.

Vacca da far razza.] Vacca, vel bos matrix, Ex Gell. lib. 12. cap. 7.

Mandra di vacche.] Bonile, lis, neut. gen. Thesaurus, hog lat.

Vaccina cioè carne di vacca.] Bubula, læ. Plin. 1. Caro bubula.

Vaccano, Sen baccino, Fiorent. addiett. di vacca.] Bubulus, la, lum 1. l. 2. & 2. b. Plin. lib. 28 cap. 13. Stomachum exulceratum lactis asinini potus reficit, item bubuli 2. Vaccinus, na, num 1 2 l. Plin. lib 24 cap. 3. Cortea illinitor decoctus lactæ vaccino serpentis plagæ.

Vacillamento, e vacillatione, Fiorent. anche vagillamento, e vagillatione, il vacillare, ò vagillare.] Vacillatio, onis. fœm gen. t. & 4 b. 2 & 3. l. Quint. lib. 11. Indecora est in dextrum, & læuum latus vacillatio alternis pedibus insistentium. 2. Titubantia, tiæ 1. 2. & 4. b. 3. l. Suet. in Vitel. cap. 6. Vitelius de Galeria vxore liberos vtriusque sexus tulit, sed marem titubantia oris prope mutum, & elinguem. 3. Titubatio, nis fœm gener. 1 2. & 4. b. 3. l. 5. com. lo rect. & l in obliq. Cicer. 2. de Inuent.

Vacillare, Fiorent. anco vagillare, cioè stare, od esser ambiguo.] Vacillo, as. 1. b. 3. l. Quint. lib 5 cap 3 Videbar mihi videre alios intrantes, alios autem exeuntes, partim ex vino vacillantes, partim hesterna potatione oscitantes. 2. Titubo, as. 1. 2. b. Cic. 2. ad Att. Quidam nihil Titubarunt.

Quegli, che vacilla, ò vagilla.] Vacillans, tis. om. gen. 1. b. 3. l. Cicer. de Clar. Curio in vtranque partem toto corpore vacillans. 2. Titubans, tis. o. gen. 1. 2 b. 3. l. Quint. in Pest cadau. Iugulasti vulneratum, titubantem strauisti, fumantem incendisti.

Vacillando, ò vagillando, auuerbialm.] Io vacillantis, vel titubantis modum, vel morem, l. 2 Liu l. 5. ab Vrb. cuius est: Vaticinantis in modum cecinit. 3. Titubanter. 1. 3 & 4. b. 3. l. Cicer pro Cæl. cuius est: Titubanter, & striclim.

Vacuamento, e vacuatione.] Exinanitio, nis. Plin. lib. 13. cap 22.

Vacuare, buttar del tutto.] Exinanio, nis, niui, nitum. Cic. 7. Ver.

Vacuità.] Inanitas, inanitatis. fœm. gener. Cicer. de Fato.

Vacuo, termine filosofico, cioè vano, ò voto.] Inanitas inanitatis, f gen Ex Cic. de Fat Com duo indiuidua per inanitatem ferantur. 2. Inane, nis n. g. Cic. 2. Acad. Leucippus rerum principia dixit esse plenum, & inane. 3. vacuitas, tis. Ex Cic. 5. Tusc.

Non ci è, ouero non si dà vacuo.] Nihil est quod vacet corpore, Cicer. 1. de orat. Nihil est quod vacet corpore, corporibus autem omnibus obsidetur locus.

Vagabondare, andar vagabondo, vedi vagare.

Vagabondo, vagante, e vago; erratico, & errante, che

vaga-

vagabonda.] Erraticus, erratica, erraticum Gell. lib. 3. cap. 2 Erroneus, nea, neum Colom. lib. 2. cap. 12. Hi se debent canes non erronei, sed assidui, Erro, erronis. m. gen. Vlpian. Errones appellantur serui, qui frequenter sine causa vagantur. 4 Errabundus, errabundum. Q Cur. l. 8. Ordinibus solutis per totum saltum errabundum agmen ferebatur. 5. vagus, a, um. Cic. Att. l 7. vagus esse cogitabam.

Vagabondo, che và solo.] Soliuagus, a, um. r. l a. 3 b. Pomp. Fest. l. 11. Merum antiqui dicebant solum, vnde auis merula nomen accepit, quod soliuaga est, & solitaria pascitur Cic 5. Tusc. vbi legimus, bestiarum partim soliuagas, partim congregatas.

Vagabondo, che và per i monti.] Montiuagus, ga gum. r. l a. 3. b Ex Cicer 5. Tusc. qui sic ait: Non ne frigus bestiæ, non famem, non montiuagos, atque siluestres patiuntur?

Vagabondo, che và di giorno.] Luciuagus, a, um. 1. l. a. 3. b Ex Virg. 10 Aen.

Vagabondo, che và di notte.] Noctiuagus, a, um. 1. l. a. 3. b. Virgil. 10. Æneid. cuius est. Phœbes currus noctiuagus.

Vagabondo, che và tra'l volgo.] Vulgiuagus a, um. 1. l. a. 3 b. Ex Lucr. l 5. qui sic ait: Vulgiuago vitam, tractabant more ferarum.

Vagabondo, che và assai vagando.] Multiuagus, a, um. 1. l. a. 3 b Plin. lib 10. cap 38. qui sic ait: Multiuaga alioquin aue.

Vagabondo, che và per tutto.] Omniuagus a, um. 1. l. a. 3. b. Cicer. 2 de Natur. Diana omniuaga dicitur, non à vagando, sed quod in septem numeratur tanquam vagantibus.

Vagando, che và in giro.] Circumuagus, ga, gum. 2. 2. l. 3. b Ouid. ad Pis. qui de Sole agens, sic ait: Ætherea moles circumuagæ flammæ. Hor. Epod. 16. cuius est, Oceanus circumuagus. 2. Circumiens, tis. om. g. Ex Cicer. l. 8. bel. Pun

Vagabondo, che và per boschi, ò se luc.] Nemoriuagus, a, um Catul. de Ber.

Guida, ò capo di vagabondi, vuol dirsi à quegli che più d'ogn'altro vagabonda.] Erraticorum, seu errantium corypheus, Ex A Gel l. 2. & Cic 1 de Nat. vbi sic habetur: Zenonem philocoryphæum appellare Epicureorum solebat.

V'è gran copia di vagabondi.] Vagorum, vel vagantium affatim: vel abundè est, Ex Cic pro Cluent & Plaut. & Cist. cuius est: aliorum est affatim. 2. Erronum plena sunt omnia, Ex Plin. ep. 34 & Cic. l 9 ep. 22. qui sic ait: Stultorum plena sunt omnia.

Andar vagando, ò vagabondo in qualche luogo.] Alicubi incerto. Plin. lib. 1. epist. Experieris non Dianam magis montibus, quàm Mineruam inerrare.

Vagamento, erratione, e vagatione, il vagare.] vagatio, nis. fœm. gen. 1. 3. b. 2 l. Liu. 5. ab Vrbe. 2. Euagatio, nis. 2. 3. l. 2. 4 b. Plin. lib. 2 cap. 27. Ergo vtræque modum statuunt, ac spatia longitudinis, latitudinum euagatione pensant 3. Erratio, nis fœm. gen. r. 2. l 3 b. Plaut. Rud. Si ad saxum quod capesset ea deorsum cadit, errationis fecerit compendium. Ter. Adel 4 Error, ris. 1 l Liu. 1. ab vrb. Latini filia Aeneæ in matrimonium data; ea rea vtique, Troianis spem affirmat tandem stabili, certaque sede finiendi Erroris Cic. 1. off & de vn. 5. Discursus, sus. m. gen. r 2. l. Cæs 8. bel. Gal. Magno clamore discursuque passim se fugæ mandant. 6. Discursitatio, nis. fœm. gen. 1. 2 4. l 3. 5 b. Sen de breu. vit. c 3. Dic quantum ex isto tempore creditor, quantum amica, quantum cliens abstulerit, quantum lis vxoria, quantum seruorum coercio, quantum officiosa per vrbem discursitatio.

Con vagamento, auuerb.] vagè. 1. b. 2. l Liu. 6. bel. Pun. Qui vagè effusos per agros, palantesque adortus, &c. Auct. ad Her.

Vagare, e vagabondare, discorrere, & errare, andar errando, ò vagabondo.] Vagor, aris. 1 b. Cic. 1 de Inu. Fuit quoddam tempus, quum in agris homines passim, bestiarum more, vagabantur. & sibi victu ferino vitam propagabant. 2. Euagor, aris. r. l 2. b. Cic 1. off. Qui appetitus longius euagatur, & tanquam exultantes, siuè cupiendo, siue fugiendo non satis à ratione retinentur, hi sine dubio finem, & modum transeunt 3 Erro, ras 1. l. Cic Att. lib 8. epist. 9 Ego Arpini volo esse prid. Cal. Deinde circum villulas nostras errare, quas visurum me postea desperaui. 4 Discurro, ris 1. 2. l. Liu dec. 1. l. r. Signo dato, iuuentus Romana ad rapiendas virgines discurrit

Vagar di sotto.] Suberro, ras. 1. b. 2. l. Claud. 5. Paneg.

Indigenas fluuios, Italia quicunque suberrant.
Montibus, Alpinasque bibunt de more pruinas.

Si vaga, ò vagabonda troppo.] Euagationum, seu errationum abunde, vel affatim est, Ex Plaut. in Cist.

Si vaga, ò vagabonda, più che troppo] Nimia plus discurritur, vel oberratur, Ex Cic l. 10 ad Att.

Vagheggiare, il rimirar con diletto] Iucundè, vel suauiter contemplari: 2. Intueor, eris. 3. Otiosè contemplari, Ex Cic.

Vaghezza, per bellezza, vedi bellezza.

Vagliamento, cernimento, e criuellamento, il vagliare, cernere, ò criuellare.] Cretio, nis, fœm gen. 1. l. 2. b Ex Cicer. ad Att. lib. 13. & Plin lib. 18 cap. 11. 2. Excretio, nis fœm gen. 2. l. 3 b. Ex Cicer. 4 de Natur. & Plin.

Vagliare, cernere, conciare, e criuellare.] Cerno, cernis, creui, tum. Ouid de Medic fac Hæc vbi contriueris per densa foramina cerne: Puluis ab infuso melle premendus erit, 2. Cribro, bras 1. l. Plin lib 25 c. 5 Helleborum incisum forficulis cribrant: cortex remanet, medulla cadit. 3 Excerno, nis r. 2. l Colum. lib. 2 In aream detrita frumenta sic aggerenda, vt omni flatu possint excerni. 4 Incerno, nis Cato cap. 48 5 Succerno, nis. 1. 2 l. Cato c. 37. 6 Vanno, nas Lucr. sat. l. 6 & 7. 7 Euanno, nas. r. 2. l. Var. lib 1. cap. 52. 8. Vanno expurgare Colum. l. 2. cap 21. Si compluribus diebus vndique silebit aura, detrita frumenta, vannis expurgentur, ne post nimiam ventorum segnitiem vasta tempestas irritum faciat totius anni laborem. 9. Cribro incernere, Colum. de re rust. Cribro putrem terram duos altè digitos incernemus. 10. Cribro succernere. Cato c 18.

Vagliato cernuto, ò criuellato, partic.] Cribratus, a, um. 1. 2. l Colum. lib. 2. cap. 8. Nonnulli arida semina coriandri atque anethi, & thymi, & apij in vnum benè trita adijciunt, salemque benè costum cribratum permiscent. 2 Excretus, a, um 1 a. l. Colum. lib. 8 cap 4. Gallinis abijci possunt furfures, modicè à farina excreti, qui si nihil habent farris non sunt idonei, nec tantum appetuntur. 3. Succretus, a, um. r. a. l. Cato cap. 18. Eò calcem, cribro succretam indito altè digitos duos. 4 Cribro, vel vanno expurgatus, a, um. Colum. lib. 2. cap. 21.

Vagliatore, cernitore, ò criuellatore, colui che vaglia, cerne, ò criuella.] Cribrans, tis. masc gen 1 2. l. Ex Plin. & Colum. 2. Excernens, tis. m gen. r, 2, 3. l. Ex Col. lib. 2.

Vagliatrice. cernitrice, ò criuellatrice, colei che vaglia, cerne, ò criuella.] Incernens, tis. fœm gen 1. 2. 3. l Ex Cato cap. 48. 2. Succernens, tis. fœm. gen. 1. 2. 3 l. Ex Cato cap. 37.

Vagliatura, cernitura, ò criuellatura, cioè mondiglia, che si caua in vagliare.] Cretura, æ. fœm gen. 1. 2. l. Pallad. lib 1. tit. 24 2. Excreta, orum Colum. l 8. c. 4. Gallinis, vbi annona est carior, excreta tritici minutè commodè dantur. 3. Purgamenta cribraria, Ex Sen. epist. & Plin. l. 18 c. 13.

Vagliatura di farro.] Farris recrementa. Plin. l 18. c. 16. Farrago recrementis farris prædensa seritur, admixta aliquando & vicia.

Vagliatura di grano.] Frumenti, vel tritici excreta, Col. l. 8 c. 8. Columbis commodissima cibaria vicia, vel eruum tum etiam lenticula, miliumque, & lolium, nec minus excreta tritici, vt si qua sunt aliqua legumina, quibus etiam gallinæ aluntur.

Vaglietto,criuelletto,dimin.vaglio,ò criuello piccolo .] Vallus,li f.gen 1.l.Var.lib.1.cap.52. Frumenti grana trita oportet è terra subleuari,vallis, aut veotilabris , quum ventus spirat lenis. 2.Vannus parua, Ex Col.lib. 3 cap.22.& Cic.3.Parad.5.Cribrum exiguum,Ex Plan. Pseud & Liu 1.ab Vrb 4.Cribellum,li.o gen.1.a.l.apud Pallad.

Vaglio, ò criuello ò strumento da vagliare , ò criuellar grano,biade,e simili.] Vannus,oi.fœm.gen. Colum.l. 2.cap.21 Si compluribus diebus vndique silebit aura , deiecta frumenta vannis expurgentur.2.Incerniculum, li.neut.gen 1.a.l.3.4.b. Plin.l.8.cap 14.Mulum 80. annis vixisse Atheniensium monumentis apparet. Eo gauisi cum templum in arce facerent, quod derelictus senecta,cadentia iumenta comitaru , nisuque exhortaretur,decretum fecere,quo caueretur, ne frumentarij negociatores ab incerniculis eum arcerent. 3. Cribrum, bri.neut gen.1.l.Val Max l.8 c.10.Tucia virgo Vestalis arrepto cribro,Vesta inquit si sacris tuis,castas semper admoui manus,effice,& hoc hauriam io Tyberi aquam 4 Subcerniculum,li.o.g.1.a.l.3 4.b.Sipont. Thes.lat.& Scop.

Vaglio da gioglio.] Cribrum loliarium. Colum. lib. 8 cap.5.

Vaglio da veccia.]Cribrum viciarium.Colum.lib 8. cap. 5 Postero die cum grea fuerit effœtus,hoc modo depooitur.Cribeo viciario,vel etiam loliario,qui iam fuerit io vsu,pulli superponantur, deinde pulegij surculis sumigentur.

Vaglio da grano.] Cribrum frumentarium, Ex Col.l 8.c. 5.& Cic 5.Ver.

Vaglio di legume.] Cribrum leguminarium. Ex Col.l.8. c 5.& D.Hiec.

Vago,cioè vagabondo,vedi vagabondo .

Vago,bramoso.] Auidus,a,um.1.a.b.Cic.2. Cupidus, da, dum.Ter.in Hecy.

Vago, gratioso,leggiadro.] Elegans,tis.o.gen.Cic.2. Venustus,a,um.Cic.

Vaiano,val sorta, ò spetie d'vua nera.] Vua nigra. Plin. lib.15. c.2.Allobrogica vua,gelu maturescens,& colore nigra Ex vuis nigris vina vetustate in album colorem transeunt.

Vaiezza,l'astratto di vaio,e val arreggiamento,ò nericamento.] Nigritia,æ.1.com.a.3.b Plin.l.13.c.9 Materiæ nigritia nihil differens loco.2.Nigrities ei.f.g.1.com.2. 3.b.4.l.Corn.Cels.l.8.c.2.

Vaio, e vaiolato,addiett.val nereggiante , ò nericante .] Nigricans,tis.om.gen.1.com a.b.3.l. Plin.lib.10. cap 3. Aquila , melæoatos à Græcis dicta , minima, est magnitudine , viribus præcipua , colore nigricans .

Vaiuolo, Fior secondo alcri,varole,ò moruiglioni, cioè infermità per il più de fanciulli, cagionata dal nutrimento mestruale.] Pustulæ,arum.f g & oum.plur. 1.3. l.a.b.Corn.Cels l.5.c.26. vbi sic habet ; Pustulæ in eum, qui pallet,aut liuet.

Quegli che hà il vaiuolo,ò varole,ò moruiglioni.] Pustulosus,sa,sum 1.3.l.2.b Corn.Cels ibid.

Valeodaeno,Sen val otioso , sfacendato, e scioperato.] Otiosus,a,um.1.3.l.a.b.Cic. 3.off.P.Scipionem Africanum dicere solitum scripsit Cato , nunquam se minus otiosum esse , quàm cum otiosus : nec minus solum , quam cum solus esset. Magnifica vero voa,& magno viro ,ac sapiente digoa; quæ declarat,illum & io otio de negocijs cogitare, & in solitudine secum loqui solitum,vt neque, & interdum colloquio alterius non egeret. Ita duæ res,quæ languorem afferunt cæteris,illum acuebant,otium, & solitudo. 2.Orie: s,tis.om.gen.1 3. l.a.b.Ex Cicer.3,off.cuius est vox, otior, aris, dum sic ait: Cuoius Eques Rom.cum se Syracusas,otiandi,non negotiandi causa contulisset,&c. 3.Cessans,tis.om.gen. a 3 l.Horat.1.carm od.35 cuius est: Populus cessantes ad arma concitet. 4.Cessator,is 1.& 2.l.3.b.in rect. & b.io obl.Colum.lib.1 1.cap 1.io agresti negotio vix dici potest,quid gnauus operarius ignauo,& cessatore præstet.5 Nihil agens o.geo.Cic.1.de Nat.Siue virtute nullo modo beatus est : virtus autem actuosa,& Deus vester oihil agens : expers virtutis igitur: ita ne beatus quidem.

Esser valendarno,cioè non far nulla.] Orior,aris.1.l.2.b. Cic.3 off loco iam citato 2.Cesso,as.1.l. Cicer.de Sen. Gorgias centum,& septem compleuit aonos, vt vnquam in suo studio,& opera 3 Nihil agere.Colum.lib.11 cap. 1.Nullum est,vel nequissimi hominis amplior custodia, quàm quotidiana operis exactio : nam illud verum est M.Catonis oraculum: Nihil agendo homioes male agere discunt.4 Cessatorem esse.Cic ad Q Fr.l.3. ep Cum electram,& Troadem scripseris,cessator esse noli. 5 Vaco,as 1.b.Cic l 12.epist 30.Quamuis occupatus sis, otij tameo plus habes : aut si ne tu quidem vacas, noli mihi molestiam exhibere.

Valente,e valoroso.] Fortis,& hoc forte 2.Validus, da, dum 3.Strenuus,oua.nuum.Cic.

Valentemente .] Fortiter . 2. Strenuè. 3. Nauiter . Cicer.

Valenza,città di Spagna.] Valentia , æ. f.gen.apud Script.hist.

Valenza,città di Francia.] Colonia Galliæ Narbooensis, apud Script.hist.

Valenza, terra di Lombardia.] Forum valentium , apud Script.hist.

Regno di Valenza.] Hispania Tarraconensis, apud Script hist.

Cosa,che vale,cosa di gran valuta.] Nummorum res multorum,Ex Cic.

Valere,potere.] Valeo,les,loi.2.Possum potes.

Valere,intesa di prezzo] Valeo,les Plin l.33.cap.3. Aureus nummus postea aooom 62. percussus est , quam argenteus , ita vt scrupulum valeret , sextertija vicenis.

Valere,cioè facoltà.] Fortunæ , arum. fœm.gen. num. plur.Cic.

Valigia,vedi bolge.

Valle,spatio di terreno racchiuso tra monti.] Valles,is, vel vallis,is. Quint.l.5. c 14. Vt latissimi amnes toties vallibus fluat eloquentia .

Valle concaua,ò profonda] Conuallis,is.f.gen. Var. 4. de ling.A cauo,cauea,& caula , & conuallis cauata caullis .

Valletto,faote,ò paggetto,cioè fante, ò paggio piccolo.] Puer aulicus, Ex Sueton. lo Nero. & Domit. cuius est vox, aulicus,& Horat. lib.1. carm. od.29. dum sic ait ; Puer quis ex aula capillis ad cyathum statuetur vncus ?

Vallicella , valle piccola.] Vallecula,æ. fœm. gen. & apud Fest. Vallicula,æ. fœm.gen.apud Fest.Pomp.Fest. lib. 3. Vallis est ex duobus lateribus planities inclusa montibus , collibusue : cuius diminutiuum est vallicula .

Valore,e valuta,vedi valsente sust.

Valore,cioè prodezza, ò virtude.] Virtus,is. f gen.1.2. l.Quint.lib.5. cap.11. Manlius virtutem filij morte mulctauit.

Valore d'vna manifattura.]Manupretium,tij,n.g.Cic.in Pis.a Operæpretium,tij.n g.idem.

Valorosamente,coo valore.] Strenuè. Cicer, 2.Fortiter. Cicer.

Valoroso,che hà valore.] Strenuus,nua,nuum. 2.Fortis,& hoc te.Cic.

Valseote,od equiualente, addiett.dicesi à cosa del medesimo valore,ò valuta,ouero dell'istesso pregio, ò prezzo.] Æquabilis,& hoc æquabile. 2.2.l 3.b. Cicer.pro Cic.Nihil est,quod æquabile inter omnes, atque vnum omnibus esse possit.2.Æquiparabilis,& hoc le.1 4.l. 2. 3.5.b.Plaut.in Curc.Quid vidisti, aut quid videbis magis dijs æquiparabile?

Valsente , sust. cioè valore , ò valuta , preggio , ò prezzo , onde dicesi , il valsente del tale ascende à questa somma .] Pretium , tij . 1. 2. b. Ouid. 1.Fast.

In pretio pretium nunc est:dat census honores,
Census amicitias,pauper vbique iacet.

2.Cenfus, us, m.g.r l.Cic. pro Flac Tralliani Meandrio caufam comm ferunt, homini egenti, fordido, fine honore, fine exiftimatione fine et ufu.

Cofa, che val poco, ò cofa di poca valuta.] Nummorum res paucorum, Ea Cic.

Vampa, ardore che efce da gran fiamma.] Ardor, ris. m. g.Cic.2.Vapor, oris.m g.Plin.

Di vampa.] Flammeus, a, um Plin.

Vanagloria, vana opinione della propria bontà, ò valore.] Inanis gloria Maff 10 Ignat.l.a.c 10. Animi cruciatus ab importuna Inanis gloriæ tentatione profectus eft. 2 Cenodoxia, ia, græc.t.2.4.b 3.l.Maff.in Ignat.l 1.c.10. Sua non minus bona, quam mala, fine vlla prorfus cenodoxiæ titillatione, palam expromebat Ignatius.

Vanagloriarfi.] Inanl gloria, vel cenodoxia efferri. 2.Iactare fe.3.Glorior, aria.

Vanaglorioso, dedito alla vanagloria.] Inanis gloriæ, vel cenodoxiæ captator, Ea Cic 2.Inanis gloriæ, vel cenodoxiæ ftudiofus, vel cupidus.

Vanamente.] Inaniter.r.2.b.Cic 4 Tufc.

Vaneggiamento delirio, l'atto di vaneggiare.] Deliratio, nis f g Cic.de Sen.Senilis ftultitia, deliratio appellari poreft 2 Delirium, rij.n.g.Celf,

Vaneggiare. & anco abacare, dire, ò far cofe vane.] Aliena dicere Cic 2 Phil Vide autem inter te autem ruum & quid interfit, ille feofim dicebat, quod raofæ prodeffet, tu curfim dicis aliena 2. Aliena loqui Corn. Celf l. 3 cap 18. Illud aote omnia fcire oporret, interdum in arceffione ægros defipere, & loqui aliena. Deliramenta loqui, Plaur Amph. Hæc quidem deliramenta loquitur 4. Deliro, aa s.2.l Lucret. l 3 Claudicar ingenium, delirat linguaque menfque. Cic.1 off.5. Defipio, ia.2 2.& 3 b Corn.Celf lib 3. c 18 Ea phreneticis alij hilares, alij triftes funt, alij facilius continentor, & intra verba defipiunt, alij confurgunt, & violenter, quædam manu faciunt.

Vaneggiar pee dolore.] Mentia errore, ex dolore affici. Cicer.

Far vaneggiare.] Delirationem gignere. Plin.l.21. cap. 31 2.Delirantem facere. Plaut. Amph Nam hæc quidem noa delirantes facere dictis poftulat 3. Mouere delirium. Celf. lib. 5. cap. 26. Perniciofa febris eft, quæ velleui vulnere fuperuenit, vel delirium mouet.

Chi vaneggia.] Delirus, a, rum, vel delirans, tia, om gen. Cicer. de orat. Annibal refpoodit, multos fe deliros fener fæpè vidiffe, fed qui magis, quàm Phormio deliraret, vidiffe neminem, & lib.1. de Natur. Expofui non philofophorum iudicia, fed delirantium fomnia.

Vanga, ftrume rro di ferro con manico di legno, in cui vicino al ferro è pofto il vangile, doue, col piede fi fà forza per lauorar la terra.] Bipalium, lij. neut. gen. Liu.3.ab Vrb.

Vangare, lauorar la terra con la vanga.] Bipalio paftinare. Colum.l.1 cap 5 Bipalio terram paftinabimus.2 Bipalio repaftinare, Colum.de Arb. cap 29 Simul atque terram bipalio repaftinaueris, radicem arundinis acuta falce perfectam impendeoti pluuia difponi o.3 Bipalio fubigere. Colum.lib 3 cap.5 Mediocris, & modicè ficcus ager vitiarlo eft aptiffimus, ifque bipalio prius fubigi debet. 4 Bipalio verrere, feu conuertere. Colum. de Arb.cap.2. Arundinetum hoc modo ferito, bipalio verrito: ibi oculos arundinis pedes ternos alium ab allo ferito.

Vangar, ò zappar à fondo.] Terram altius verfare. Val. Max. lib. 1. cap. 2. Sub Ianiculo cultoribus terram altius verfantibus, duæ areæ lapideæ repertæ funt.

Vangata, colpo di vanga.] Bipalij percuffus, vel percuffio, vel ictus. Ex Cato cap 6. & Plin. lib. 7. cap 51.

Vangata, Fior. vangato, Sen. terreno lauorato con vanga.] Solum bipalio verfum, vel fubactum, Ex Cato c.6. & Cic. de Sen.

Vangatore, colui che vanga.] Bipalio fodiens, vel foffor, Ex Liu.3.ab Vrb.

Vangelo, vedi Euangelio.

Vangile ftecca di ferro nel manico della vanga, doue il vangatore pofa il piede per profondarla meglio.] Bipalij radius. Ex Plin. &c.

Vanguardia, vedi antiguardia.

Vanità, l'aftratto di vano.] Inanitas, tia f.gen.Cic.de Part. Cum duo indiuidos pee inanitatem ferantur. Quint.l. 2.c.1112. Vanitas, tis. Cic. 3.off.

Vano, addiete voto che non contiene in sè cofa alcuna.] Inanis, & hoc inane. Cic.2 Vacuus, cua, cuum.

Vantaggio, eccellenza.] Præftantia, tiæ, fœm. gen. 2.Præftabilitas, tia. fœm.gen.Cicer. 3.Excellentia, tiæ, Cicer.

Vantaggio, vtilità.] Emolumentum, ti.n.gen.Cic.2.Compendium, di j.n.g.Plin.

Vantare, lodare, vedi laudare.

Vantarfi, gloriarfi.] Glorior, aris. Cicer. 2.Sefe iactare.3. Oftentare fe Id.

Vantatore, che fi vanta, ò loda fe ftefso.] Iactator, oris. Quint.l.11.cap.2. M.Cic. Rerum à fe geftarum maior, quàm eloquentiæ iactator foit.

Vantator di sè ò di fue cofe.] Sui rerumue fuarum venditator, Gel.l 5.c 14.

Vanto, e vantamento, iattanria, e iattanza, l'ifteffo che oftentatione, cioè il vantarfi.] Iactatio, nis s.1 l. Cic.4. Tufc Iactatio eft voluptar geftiens, & fe efferens infolentius.2 Iactantia, æ, r.2 l.Quint, l.6.cap.3. Eleuandi catio eft duplex, vt aut veniam quis, aut iactantiam minuat. 3.Oftentatio, nis.t.2.3.l. Cicer.2.de orat. Vitanda eft ingenij oftentationis fufpicio. 4.Venditatio, nia. s 3 l. 2.4.b Cicer. 2. Tufcul. Laudabiliora videntur omnia, quæ fine venditatione, & fine populo tefte fiunt.

Vanto, per lode, vedi lode.

Vaporare, mandar fuora vapore, vedi efalare.

Vapore, fumo aqueo, caldo, & humido.] Vapor, ris.s.b. 2. Terræ anhelitus Cic.2.de D u.Stoicis placet, eos anhelitus terræ qui frigidi fint, cùm fluere cœperint, ventos effe. 3.Exhalatio, nia.f.g. Cic.1.Tufc.

Varamento, e varatione, il varare.] Nauis, aur nauigij fluuio, vel falo immiffio. Ea Plin.epift.157. & Cicer. de Sen.

Varare, tirar il nauilio, ò naue di terra in aqua.] Nauim, feu nauigium falo, vel fluuio immittere, Ea Plin.epift. 157.cuius eft: Immiffa terria noua flumina.

Varcamento, paffo.] Tranfitus, tus.m.g. Plin.l 12.cap.15. 2.Tranfitio, nis.f.g.Cic.l.9.ep.

Varcare, cioè paffare, ò trapaffare.] Tranfeo, fis. Tranfilio, lis.

Varco, cioè paffo, od apertura d'onde fi paffi.] Tranfitus, tus m.g Plin.

Variabile, atto à variarfi.] Variationi, vel varietati obnoxius, a, um.2.Mutabilis, & hoc le.o g. 3.Varius, a, um. 4.Varians, tis o g Cic.

Variabile ingegno.] Multiplex ingenium.

Variamente, e variatamente, auuerb. con varietà, ò diuerfità.] Variè.r.2 b.Liu.2 ab Vrb.Socee variè agebat. 2.Variatim.r.2.b.3.l.Gel.l.5 c.12 Ve particula dicitur variatim.

Variamento variatione, il variare.] Variatio, ois f.g.2.2. b.3 l Liu 2.bel.Pun Centuriæ fine variatione vlla confules eofdem dixerunt,

Variano, addiett di vario oome proprio.] Varianus, a, um. s.2 b.3.l.Ex Suet.in Aug.

Variante, partic.che varia.] Varians, tis.om.g t.2 b.Col. l.4.c 10 Palmitea prius quam fructus mitefcant, variantibus adhuc, & acerbi vuis, religari debent, quo minus ror ibur queant putrefcere, aut ventis, ferifque deuaftentur.

Variare io att. val mutare.] Vario, ia.s & 2.b. Plin.epift. 61.Iuuandum eft per locum, ludumque laborem otio, otium labore variare.

Variare io neutro il mutarfi.] Vario as, r.2.b. Celf.l.s. c.2.Ex tempeftatibus optimæ æquales funt, fiue frigidæ fiue

fiue calidæ; pessimæ quæ variant maximè.

Variatamente, vedi varismente.

Variatione, vedi variamento.

Variato, per diuerso, vedi vario.

Variato, mutato, e cambiato.] Variatus, a, um t. & a. b. 3 l. Cic pro Mil. Hominea doctissimi memoriæ prodiderunt eum, qui patris vlciscendi causa, matrem necauisset, variatis hominum sententijs, non solùm diuina, sed etiam Dea sapientissima sententia liberatum. s. Mutatus, a, um. s. s. l. Cic.

Varietà, astratto di vario.] varietas, tis. fœm gen. t. a. b. Quint. l. t cap. 1 2. Varietas animos reficit, ac reparat. Idem l 9. cap. 2 Gaudens res varietate, & sicut oculi de diuersarum aspectu rerum magis detinentur, ita semper animis præstant, in quod se velut nouum intendant.

Vario, addiett cioè diuerso, differente] Varius, a, um. t. a. b. Cic. 2 de fin. Varietas latinum verbum est: idque propriè quidem in disparibus coloribus dicitur, sed transfertur in multa disparia: varium poema, varia oratio, varij mores, varia fortuna, voluptas varia etiam dici potest, quum percipitur ex multis dissimilibus rebus, dissimiliter efficientibus voluptatem.

Vario, nome proprio d'huomo, il quale fù poeta tragico, & amicissimo di Virgilio, e d'Horatio.] Varius, rij t a. b. Quint. l 10. c t. Varij Thyestes cuilibet Græcorum comparari potest.

Vasaccio, e vasone, accrescit. vaso grande.] Vas ingens. Plin. lib. 14. cap 22. Alios nouimus ingentia vasa corripere, velut ad ostentationem virium ac plenè infundere, vt statim euomant, rursusque hauriant, idque iterum tertiumque.

Vasaio, Sen. vasellaio, Fior. vasaro, Rom. cioè factor di vasi, ò vaselli di terra.] Figulus, li. m gen. t. a. b. Plin. lib. 35 cap 12 Fingere ex argilla similitudines Dibutades Sicyonius figulus primus inuenit Corinthi filiæ opera, quæ capta amore iuuenis, illo abeunte peregrè, vmbram ex facie eius ad lucernam in pariete lineis circumscripsit; quibus pater eius impressa argilla typum fecit, & cum cœteris fictilibus induratum igni proposuit, eumque seruatum in nymphæo, donec Corinthum Mummius euerteret, tradunt. 2 Luti, vel argillæ compositor D. Greg in Euang hom. 2 l Fingere, componere dicimus: vnde, & compositores luti, figulos vocamus. 3 Luti, vel argillæ fictor, Ex Cicer in P ison. & 2. de Natur. 4. Fictor, ris. t. l. a. b. in rect & l in obliq. Sipont. in Martial. Fingere propriè formare, & facere est: hinc figuli dicti, siue fictores qui ex argilla opera faciunt.

Di vasaio, ò di vasellaio, addiett.] Figlinus, a, um. t. l. Var. lib. 3 cap. 9. Vicus oblinunt figlina creta. 2 Figularis, re. om. gen. t. a. b. 3 l. Colum. lib. 6. cap. 16.

Arte, ò bottega di vasaio.] Figlina, næ. fœm gen. 2. l Plin. lib. 7. cap. 56. Chorœbus Atheniensis figlinas inuenit. 2 Officina figularis, Ex Colum lib 6 cap 16. culus est: creta figularia, & Plaut. Epid. cuiuarft; rota figularis.

Vasca, luogo doue si calca, ò pesta l'vua.] Calcatorium, rij. neut gen 3 2 l Ex Analib Onom & Pallad qui sic ait: locus ad calcatorij similitudinem, podijs breuibus, & testaceo pauimento solidetur. 2. Vindemiæ calcatorium. Ex Virgil. 2. Georg. & Pallad de re rust.

Vascello.] Nauigium, gij. neut. gen. 2. Nauis, is. Ex Cicer.

Vasellaio, vedi vasaio.

Vasellame, e vase lamento, quantità di vasi] Vasarium, rij. neut. gen. 1. 2. l. vt calcearium pro calceis apud Vlpianum, & vestiarium pro vestibus apud Senecam, & Colum. Cic in Pison. & Plin l. 7. cap. 49. 2. Instrumentum vasarium, vt instrumentum venatorium apud Plin. l. 5 epist 18. 3 Supellex vasaria. Ex Cicer. 1 Philipp. & Plin. l 7. c 49. 4 Vasa, orum. n g & num plur. Vlpian. de auro, & argento le gato l. si gemma. Vasorum appellatio in generalis est, dicimus enim vasa, & vinaria, & naualia.

Vaselletto, Sen. vasetto, diminut. vasello, ò vaso piccolo.] Vasculum, li. n g a. b. Quint. lib. t. cap. 2. Vt vascula oris superfusam humoris copiam respuunt, sensim autem influentibus; sic animi puerorum quantum accipere possint videndum est.

Vaselletto da acqua santa] Vasculum aquæ lustralis. Turs. Laur hist l. 3 c. 22.

Vasello di terra cotta.] Testula, æ. s. l. a b. Ex Col. l. t t. c. 3. culus est voa: testula.

Vaselletto da odore, ò profumo.] Vasculum odoramentarium Turs Laur. hist. l 5. c 2. Lychnus egregius cum subiecta patina ex argento librarum quinquecim, vasculum odoramentarium argenteum Marchionissæ S. Crucis munera fuerunt.

Vasetto, vedi vaselletto.

Vasi di vetro.] Vitrea, orum, n. g. & num plur Mart. lib. 1. epist 35.

Qui pallentia sulfurata fractis
Permutat vitreis, &c.

Vasi stagnati.] Incoctilia, um. n. g. & num plur. Plin. lib. 34. cap 17.

Arte di far vasi] Figlina, næ. Plin. l. 34. c. 50 vel figulina, næ f g. d. l 35 c. 12.

Credenza, ouero armario da riporre i vasi.] Vasarium, rij. n g Plin. l. 7. c. 49 Non sunt omnia vasaria excutienda. 2. Scenotheca, æ. Græc.

Vaso, & anche vasello, cioè strumento di qualunque materia in vso di ritener in se qualche cosa, e massime liquori.] Vas, is. t. l. 10 rect & obl. Plin. l. 16 cap 35. Ederæ mira proditur natura ad experienda vina si vas fiat ex ligno eius, vina transfluere, & remanere aquam, si qua mixta fuerit. 2 Vasum, si n gen t. l. M. Cato apud Gellium l. 3. c. 3 3. Neque mihi ædificatio, neque vasum, neque pretiosus seruus, neque ancilla.

Vaso da portar il pranzo.] Aristophorum, ri. n g. t 3. 4 b. Græc. Pomp. Fest. lib. 2. Aristophorum vas est, in quo prandium fertur.

Vaso da portar vino] Oenophorum, ri. n. gen. 2. & 3. b. Græc. Apul. lib. 8. Oenophoro immistum vino gerebat venenum. 2. Vas vinarium. Cicer. 6. Verr. Erat etiam vas vinarium, ex vna gemma pergrandi.

Vaso da portar aceto.] Oxyphorum, ri. neut gen 2. & 3 b. Græc. Ex Mart. l 6. & Ath. l. 10. 2. Vas acetarium. Ex Plin. l at. c 14. & l 20 c. 50.

Vaso da portar olio] Elæophorum, ri. n. g t 3 4 b Græc. Ex Mart. l. 6. & Ath l. 10 2. Vas olearium, n. g. Colum. l. 2 Quæ ita in sole sicca & mox refrigerata reconditur t si maior est modus in horreum, si minus, in vasis olearijs salsamentarijsque.

Vaso da mele.] Vas mellarium. Plin. l. 21. c. 14. Vasa mellaria, aut fauos lauari aqua præcipiunt; hac decocta, fieri saluberrimum acetum.

Vaso da magnare.] Vas escarium. Plin. lib. 36. cap. 26. Fit in tincturæ genere obsidianum, ad escaria vasa, & totum rubens vitrum, atque non translucens.

Vaso da lauar le mani.] Malluuium, uij n gen. t l. a. 3 b. Sipont in Mart. Malluuium vas est, quo lauantur manus, pelluuium, quo lauantur pedes 2. Malluuia, uiæ. fœm. g. t. l. a. 3 b Sipont in Mart. Malluuium vas est, quo manus lauantur, quod etiam fœminino genere, maluuia vocatur. 3. Chironiptrum, tri. t. 3. l. 2. b. Græc. Etym.

Vaso da lauar i piedi.] Pelluuium, uij neut gen. t. l. s 3. b. Sipont. in Mart. Pelluuium vas est, quo lauantur pedes 2 Pelluuia, æ. fœm gen. s. 3 b. Sipont. in Mart. Pelluuium vas est, quod etiam fœminino genere pelluuia vocatur. 3 Peluis, uis. fœm. gen t. l. Var. 4. de ling. Peluis à pedum lauatione dicta est, vt pedeluis. 4 Podonipetrum, tri. neut gen. s. a. b. 3. l. Græc apud Athen. lib. 11.

Vaso da bere.] Poterium, rij. neut. gen. s. b 2. l. Græc Plaut. in Sticho, quibus diuitiæ domi sunt, scaphio, cantaris, batio-

batiocis bibunt. Nos nostro famiolo poterio, tamen vi-uimus a. Potorium, rij neut gen. 1.2 l. Plin. l 33. cap. 10. Ptolomæum Varro tradit, Pompeio res gerente circa Iudæam octona millia equitum sua pecunia toleraniſſe: mille conuiuas totidem aureis potorijs mutantem vasa cum ferculis saginaſſe. 3. Vas potorium Plin. lib. 3. cap 2 Craſſitudine raro, quanta dictum est vasi potorio.

Vaso di cucina.] Vas coquinarium. Plin. lib. 33. cap. 11 Vasa coquinaria ex argento Caluus fieri queritur: at nos carrucas ex argento cælare inuenimus.

Vaso da vendemmia.] Vas vindemiatorum. Varr lib. 3. cap. 1. Nec tamen ibi se vidiſſe tabulam pictam neque signum æneum, aut marmorrum vllum, nihilo magis torcula, vasa vindemiatoria, aut ſerias olearias, aut tapeta.

Vaso da viaggio.] Vas viatorium Plin. l. 16 c. 10 Lethale taxi bacci in Hiſpanica præcipuè, venenum ineſt. Vasa enim viatoria ex cauinia in Gallia facta, mortifera fuiſſe compertum eſt.

Vaso d'ellera] Vas ederaceum, Cato c. 111 Si voles scire, in vinum aqua addita ſit nec ne, vasculum facito de materia ederacea: vinum id, quod putabis aquam habere eodem mittito: ſi habebit aquam vinum effluit, aqua manebit: nam non continet vinum vas ederarium.

Vaso col quale si riceue alcuna cosa, ò sia liquore, ò altro simile.] Excipulus, li. masc. gen. Plin. lib. 25. cap. 7. Herbæ quam Iuba rex appellauit euphorbiam inciſæ ſubditur excipulus ventriculo hædino.

Vaso abboccato, di bocca ſtretta.] Vas oris anguſti. 2. Vas oris compreſſi Celſ. l. 2 cap. 12. Pultarius, oris compreſſi vas ei rei commodè aptauit.

Vaso con la bocca larga, & in fondo ſtretto] Vas futile, Ex Eon.

Vaso fatto à guisa di barchetta.] Cymbium, bij. neut gen. Virgil.

Vaso di terra.] Fictile, is. neut gen 1. l. a b Plin. l. 35. c. 13. Eo peruenit luxuria, vt etiam fictilis pluria conſtent, quàm murrhina. 2. Figlinum, ni. neut gen 1. 2. l. Plin. l. 34. cap. 18. Alij elimatam ſcobem in fictili crudo coquunt in caminis donec percoquatur figl num 3 Vas figlinum, Ex Pliu lib 31. cap] qui dicit opus figlinum. 4 Vas fictile Plin. l. 12 cap 3 Malum Aſſyrium, quum alij vocant Medicam tentauere gentes tranaferre ad ſeſe propter remed. j præſtantiam fictilibus in vaſis, dato per cauernas rad cibus ſpiramento. 5 Testa, æ. f gen. Plin. lib. 34. cap. 18. Torretur, vt validius proſit in noua testa donec mutet colorem 6 Vas terreum. Plin. lib 31. c. 12. 7. Opus fictile. vel figlinum. Ex Plin. lib 31. c 3. vbi ſic habetur: ollis è figlino opere crudis 8. Testum, sti. 1. Non. Marc de propr ſer. Testa genere fœminino ſæpè inuenitur, neutro apud obſcuræ auctoritatis, ſed ſummos leginius.

Vaso di terra nouo.] Fictile nouum. Plin. l. 23 c. 4 Nuclel palmarum cremati in fictili nouo, cinere loto ſpodij vicem efficiunt.

Vaso di terra vecchio.] Fictile vetus. Ex Plin. lib. 14. cap. 4.

Vaso di terra crudo.] Fictile crudum Plin.

Cosa di vaso di terra cotta] Teſtaceus, a, um. 1. 2. l. 3. b. apud Pallad cuina eſt: pauimentum teſtaceum 2 Fictile coctum Ex Plin.

Vaso di prezzo.] Vas pretioſum Cic. de Amic.

Vaso di profumo, da tener profumo.] Vas vnguentarium. Plin. lib. 36. cap 8. Nunc aliqui lapidem alabastriten vocant, quem cauant ad vasa vnguentaria.

Vaso intagliato.] Vas cœlatum. Paul. in l. ſi in rem, de rei vendicatione.

Vaso non intagliato.] Vas purum. Paul. ibidem. Quamuis & in vaſis occurrat difficultas, pura, aut cælata ſint dici oportet.

Vaso di rame, ò di metallo.] Vas æneum. Plin. l. 21. cap. 8. Exprimuntur trita per linteum ſpiſſum, in æreum vas.

Vaso ſtagnato.] Vas incoctile. Plin. lib. 34. c. 17 Plumbum album incoquitur æria operibus Galliarum inuento ita, vt vix diſcerni queat ab argento eaque incoctilia vocant.

Vaso di legno] Vas ligneum Plin. l. 28. c. 8 Paſtillos in ligneo vase conditos.

Vaso con la manica.] Vas anſatum Col. l 9. c 15 Vas anſatum, ſimile anguſtæ ollæ figuratur.

Vaso netto.] Vas purum. Plin. l. 34 c 18.

Vaso di piombo.] 1 a plumbeum. Col. l. 12 c. 20. 2. Vas è plumbo. Plin. l. 14 c 17.

Vaso di vetro.] Vas vitreum. Plin. l. 21. c. 18. Maceratur in ſole vaſis vitreis.

Vaso di vimine, ò di vinco.] Vas vimineum. Cato cap. 145.

Vaso da vnguento.] Vas vnguentarium. Plin. lib. 31. cap 8.

Vaso da meſcolar il vino con l'acqua.] Miſtarius, rij m. g. 1. 2. l. 3 b Sipont. in Mart. Miſtarius dicitur vas, quo vinum aqua miſcetur. Lucil.

Vaso con che s'adacqua il vino.] Cirnea, æ Plaut.

Vaso da tenerui medicine.] Narthecium, cij. Cicer. 2. de fin.

Vaso da ſtufa.] Labrum, bri n g Cic.

Coprire il vaso di corame] Vas pelliculare. Col.

Dar buon odore al Vaso.] Incruſtrate vas, Ex Varr. de re ruſt.

Vaso d'vn boccale, ò d'vn boccale, e mezzo.] Vas quatuor, vel ſex ſeſtarios continens. Bud. & Ex Plin.

Vaso, che getta à goccia à goccia.] Simpulum, li. n g. Vacro 2. Simpurium, i Iuuen. ſat 6.
Aut quis ſimpurium ridere Numæ, &c.

Vaso con due manichi] Capedo, dinis. m g. Græt. Cic. In Part 2. Diota, æ. 1 Hor. Deprome quadrimum Sabina. O Thaliarche merum diota.

Vaſſallo, ſuddito] Subditus, a, um. 2. Popularis, & hoc re. Liu. 1. bel Maced.

Vaticinare, vedi profetare.

V B

Vbbedienza, vedi obbedienza.
Vbbidire, vedi obbedire, &c.
Vbbriachezza, vedi imbriachezza.
Vbbriaco, vedi imbriaco.
Vbertà, abbondanza.] Vbertas, tis. f. gen. Cic. a. Copia, æ. fœm. gen. Cic.

V C

Vccellaccio, & vccellone, accreſcit. vccello grande.] Auis magna. Plaut. Rud. Te ambulcetum obijciam magnis auibus pabulum. a. Alca vaſta. Col. l 9. cap. 14. Si quid ex aluia ablui non poterit, pinnia aquilæ, vel etiam cuiuslibet vaſtæ alitis, quæ rigorem habent emondari debet.

Vecellaccio, & vecellone, metaf. huomo ſciocco.] Nebulo, nis m g 1. 2. b. Cic Att. l 6.

Vccellagione, il tempo d'vccellare.] Aucupandi tempus. Ex Plin. lib 10. cap 8. & Plaut. in Trin. 2. Aucupij tempus. Ex Plin. ibidem. Ex Cicer. 5. de fin. Tac. in Aig.

Vccellagione, l'eſercitio d'vccellare.] Aucupium, pij n g. a. l. 2. 3. b. Cic de Sen. Conditiora hæc facie ſuperuacane i operis aucupium, atque venatio. 2. Aucupatio nis. f. g. 1. 5. l. 2. 4. b. Cic. pro Cæc. & Sipont. in Mart. 3 Auium captatio, Ex Cic. 2. de Nat. & in Part.

Vccellagione che ſi fà con la ciuetta.] Noctua aucupium. Pallad. l. 10. tit. 12.

Cosa pertinente ad vccellagione, ò ad vccellatore.] Aucupalis, & hoc le s.3.l.a.b.Pomp Fest.l. s. Amites dicuntur perticæ aucupales.2.Aucupatorius,a,um. a.3.4. l a.5 b.Plin.l.16.c.36.Quum igitur anno supermanserit inundatio, calami proficiunt in aucupator.am quoque amplitudinem .

Vccellagione fatta con frecce .] Aucupium sagittarum. Cicer. 5. de fin. Philoctetam vidimus in fabulis, qui cum excruciaretur laboribus non se endis doloribus , propagabat tamen vitam aucupio sagittarum .

Vccellagione, la preda che si fà vccellando.] Aucupium, pij.n.g.1.l.a.3.b.Cic 2.de fin. Nemo nostrum istius generis esotos iucundè putat viuere,mundos, elegantes, optimis cocis,pistoribus,piscatu,aucupio ,venatione. Sen.de Prouid.

Vccellagione forestiera, ò straniera.] Aucupium peregrinum.Sen.de Prouid.Quid ergo? felicior esset,si in ventrem suum longinqui litoris pisces, & peregrina aucupia congereret?

Vccellame & vcellame,cioè gli vccelli.] Aues. 2. Alites. 3.Volucres, fœm.gen. & num. plur. Plin. & Cicer. 4 Auium, alitum , vel volucrum genus , Ex Plin. & Cicer.

Vccellame,Fior.volario,quantità d' vccelli morti.] Auium extinctarum vis,vel copia.Cic.

Vccellamento,metaf Il beffare,ò burlare alcuno .] Illusio,nis.f.g 1.a.l.Cicer. 3.de or.Extenuatio,& huic addita illusio,à præceptis Cæsaris non abhorremus. 2 Ludificatio,nis.f.g 1. 4.l.a.3.b.Liu.dec.4.l 8.Ferri iam ludificatio ista non potest.

Vccellare,sust.Sen.vccellaia,e secondo alcuni vccellatoio, ristretto di piante saluatiche da adescar gli vccelli per pigliarli , ouer altro luogo da vccellare.] Aucupium, ij.n.gen.1.l.a.b. Plin.lib 8.cap.18 Non nisi in aquosis proueniunt salices, alni, populi, siler ligustra tesseris vtilissima : item vacinia.] Italicè in aucupijs sata. 2. Aucupandi locus,Ex Plin l 10.c.8.& Cic.1 Cat. 3.Aucupij locus.Ex Cic.5.de fin & 1.Tusc 4 Aucupationis locus,Ex Cic.pro Cec.& 1.Tusc.

Vccellare, verbo,Sen.vcellare,tendere insidie da prender vccelli.] Aucupor,aris.1.l.3 b. Plin.lib.10. cap. 8. In Thraciæ parte super Amphipolim homines, atque accipitres societate quadam aucupantur . Hi ex siluis, & arundinetis excitant aues,illi superuolantes deprimunt. Rursus captas aucupes diuidunt cum ijs. 2. Aues captare. 3.Auibus insidiari. Ex Mart.l.13 ep.14. qui dicit,insidiemur apris, 4. Auibus insidias moliri. Virg. 1.Georg.5.Aucupio operam dare. Ex Cicer 5. de fin. & 5. de leg. 6. Aucupio facere. Seru. Hon. In 1. Geor.

Arte d' vccellare.] Aucupium , ij. neut. gen. Cicer. de orat.

Vccellare , metaf. val beffare,ò burlar vno.] Ludo, dis. 1.l. Cicer ad Q Fr.l.2.epist.10. Appium lusi iocosè satis. 2.Ludifico,as.1 l.a.3.b.Plaut.in Amph. Tu ludificas me.Cic pro Quint. 3.Ludificor,aris,deponens. 1.l. 2.3 b.Terent.in Phorm Ergo sic me ludificamini? Cicer pro Rosc. Am.4 Ludos facere,cum Accus.pers.Plau. in Aul.Tu me arbitraris hominem idoneum, quem senecta ætate ludos factam 5.Reludificor.aris.1.2 l. 3 4. b.Plaut.in Most. Reludificatus est me hodie in perpetuum modum .

Vccellato, partic.cioè beffato burlato] Illusus,a,um, 1 2. l Cicer. pro Quint.2.Ludificatus,a,um 1.4.l. 2.3 b. Salust.Iug.

Vccellatoio, vedi vccellare,sust.

Vccellatore,Sen.vcellatore, quegli che vccella.] Auceps, cipitis m gen.Plaut.in Asin. Auceps quando concinnauit aream,effundit cibum,aues assuescunt.2.Aucupans, tis.m gen. 3.l.a.b Plin.lib.10 cap 33.Rabie quidem tanta feruntur perdices , ut in capite aucupantium sæpè cœcæ metu,sedeant. 3.Aucupator,ris.m gen 1 3 l. 2.4. b.Sipont.in Mart Aucupari,propriè est aues captare, à quo aucupium,aucupator,& aucupatio, & auceps qui aues captat. 4. Auium captator . Ex Cicer. 2. de Natur.& Liu.3.ab Vrb. 5.Auium insidiator, Ex Auct. ad Herent. 6. Aucupandi studiosus . Ex Cicer. de Amic.

Vccellatrice, Sen Vcellatrice,quella che uccella.]Auceps, pitis fœm.gen Plaut in Asin.2.Aucupans,tis fœm.gen. 1.3 l. 2.b. Plin lib.10.cap.33. 3 Aucupatrix,cis 1.3.4. l.2 b. Ex Sipont. 4 Auium captatrix , Ex Plin. lib. 10. & Liu. lib. 3. 5.Auium insidiatrix , Ex Auct. ad Heren.

Vccellettino,diminut.uccelletto piccolo.] Auis minima. Plin lib.10.cap.74. Agithus,auis minima dissidet cum asino :spinetis enim se,scabendi causa,atterens, nidos eius dissipat : quod adeo pauet ut uoce omnino rudentis audita,oua eijciat , pulli ipsi metu cadant . Igitur aduolans , ulcera eius rostro excauat . 2. Auis exiguissima , uel paruissima , Ex Plin. epist.144. cuius est unx exiguissimus , & Lucret. lib.3. qui ait : paruissimus .

Vccelletto.& uccellino,& in uerso anche augelletto, & augellino,dimin.uccello,ouero augello piccolo.] Auicula,æ fœm gen 1.2.3 4 b.Gel.lib.2.c.29. Æsopi Phrygis fabula de auiculæ nido , atque iucundè præmonet, spem fiduciamque rerum quas efficere quis possit,haud unquam in alio,sed in se metipso habendam.2.Auicula parua Gel lib.2 cap.29. Auicula est parua , nomen est cassita ; habitat nidulaturque in segetibus id fermè temporis , ut appetat messis : pullis iam iam plumantibus. 3.Auis minor. Cicer. de Senect. E quibus cum emerserit fundit frugem spinæ ordine structam , & contra auium minorum munitur , uallo aristarum.4. Auis parua.Plin.l.10.c. 74.Æsalon parua auis,oua corui frangit.5 Auis minuta. Corn. Cels.lib.2.c.18. Ex his, quæ uolatu fidunt , firmiores sunt , quæ grandiores aues , quam quæ minutæ sunt , ut ficedula , & turdus ,

Vccelletto,che uola.] Auicola uolucris .

Vccelletto,che non uola.] Auicula inuolucris,Ex Gel. lib. 2 cap.29.

Vccelli.] Auium genus,Ex Horat. 1.carm. cuius est piscium genus. 2.Genus alarium , Ex Virgil 5.Geor. & Colum.lib.8. cap. 3. Pecus uolatile, Colum. lib. 8.cap.3. Volatile pecus facile pastoris custodiam decipit .

Vccelliera,Sen ucelliera,luogo doue si tengon gli uccelli.] Auiarium,rij.neut.gen 1 2.4 b 3 l.Plin.l.10.cap.50. Auiaria prius instituit , inclusis omnium generum auibus, M Lælius Strabo Brundusij equestris ordinis . Ex eo cœpimus carcere animalia coercere,quibus natura Cœlum assignauerat. Var l.3.cap.3.Contra tunc auiaria sunt nomine mutato,quod vocantur ornithones , quæ palatum suaue domini parauit, quibus stabulentur turdi, & pauones.2.Ornithon,nis.m.gen. 1.3 l. 2.b. græc. Varro l.3.cap 2.In hac uilla qui est ornithon,ex eo uno quinque milliaria scio uenisse turdorum denarijs ternis, ut HS sexaginta millia ea pars uillæ reddiderit eo anno 3.Ornithotrophium,phij n gen.1.5 l.2.3.b.Græc. Var.l 3 c.5 In quo diceris longè uicisse archetypon inuentoris nostri ornithotrophium M. Lenij Strabonis. 4.Carcer auiarius,Ex Plin l 10 c.50.& Var.lib.3 cap.5. 5.Auium carcer. Ex Plin.ibid.ubi sic ait:Ex eo cœpimus carcere animalia coercere , quibus natura Cœlum assignauerat .

Vccelliera grande , ò maggiore.] Auiarium maius . Ex Var.lib.3.c.5. 2.Auiarium maiusculum,Ex Var. ibid.& Cic.l.9 ep.10.

Vccelliera piccola,ò minore.] Auiarium minus. Var.lib. 3 cap.5.Contra hoc auiarium est aliud minus , in quo quæ mortuæ sibi sunt aues,ut domino numerum reddat, curator seruare solet. 2.Auiarium minusculum , Varr. lib.3 cap 5. Quum opus sunt ex hoc auiario , ut sumantur idoneæ , excluduntur in minusculum auiarium , quod est coniunctum cum maiore ostio , & lumine illustriore , quod seclusarium appellant .

Vccelliera di spasso.] Ornithon animi causa constitutus . Var.lib.3.cap.5. Tum mihi tu dic illud alterum ornitho-

thonis genus, qui animi causa constitutus à te sub casio fertur.

Vccelliera da frutto.] Ornithon fructus causa constitutus Var.l.3 c.4 & 5.

Vccelliere, che hà cura d'vccelli.] Auiarius, rij.m.g. Col. l.9 de Gallinis.

Vccelli, che hanno i piedi larghi.] Aues palmipedes. Plin.

Vccelli di pollaio, come sono le galline.] Aues cortales, vel cohortales.ap.Script rei Rust.

Vccelli che si tengono per ingrassare.] Aues altiles.2.Aues saxtiles.ap Plin.l.10.c 52.

Vccello, Sen. Vccello, in verso anche augello, animal pennuto, e volante.] Auis, fœm gen.s.2 b.Plin.lib.19 cap. 46.Bibunt aues suctu, ea his quibus longa colla intermittentes, & capite re supinato velut infundentes sibi Porphyrio solus morsu bibit s Volucris, fœm.gen. s.3. b.2.com Plin lib 18. cap 26 Dedecus habetur opprobriumque meritum, falcem ab illa volucre in vite deprehendi, vt ab id petulantiæ sales etiam cum primo vere ludantur 3.Ales, litis.m.& f g.s.3 b Col.l 5. cap 2. Græci feroc ssimum quenque alitem certaminibus, & pugnæ præparabant Plin l.10 c.10 Notandum in milius rapacissimum & famelicam semper esse alitem, nihil esculenti rapere, ex funetum ferculis 4.Bestia volatilis Cic s de Nat. Vescimur bestijs & terrenis, & aquatilibus, & volatilibus, partim capiendo, partim alendo.

Vccello vagante, ò vagabondo.] Volucris vagans. Cic. 2.de Diu. Quæ est igitur natura, quæ volucres, huc, & illuc passim vagantes efficiat, vt significent aliquid, & tum vereor agere, cum iubeant, sut cantu, aut volatu. 2.Volucris vaga, Ouid.1.Met.

Vccello fiumale, ò di fiume.] Auis fluminea.Ouid.1. Am. 3 Volucris fluminea.Ouid

Vccello marefco, ò marino cioè di mare.] Auis æquorea, Ea Ouid.1.Amor.& 10.Met.2.Volucris marina. Ouid. epist 10.

Vccello palustre, ò di palude.] Aues palustris. Seto Hon. 12 Aen.

Vccello di Diomede.] Auis Diomedea. Plin. lib.10 cap. 44.Nec Diomedeas præterito aues. Iuba cataractas vocat, & eis esse dentes, oculosque igneo colore, cætero candidas tradens. Duos semper ijs duces: alterum ducere agmen, alterum cogere. Aduenas barbaros clangore infestant, Græcis tantum adulantur miro discrimine, velut generi Diomedis hoc tribuentes. Vnde origo fabulæ, Diomedis socios in earum effigies mutatos.

Vccello di Meleagro.] Auis Meleagris, dis. Plin. lib.10. cap. 26. Simili modo pugnant Meleagrides in Bœotia. Africæ hoc est gallinarum genus, varijs sparsum plumis, quæ nouissimæ sunt peregrinarum auium, in mensas receptæ propter ingratum virus. Verum Meleagri tumultus nobiles eas fecit.

Vccello di Mennone.] Auis Memnonis, dies. Plin lib. 10. cap 26. Auctores sunt omnibus annis aduolare Ilium ex Aethiopia aues, & confligere ad Memnonis sepulchrum quas ob id Memnonidas vocant. Hoc idem quinto quoque anno facere eas in Aethiopia circa regiam Memnonis caploratum sibi Cremutius tradit.

Vccello sfai vagante, ò vagabondo.] Auis multiuaga. Plin. lib. 10. cap 37 Ferunt si lo quatuor angulis defodiantur io ollis nouis obliti, non mutare sedes columbas, multiuagas alioquin aues.

Vccello, che à tempo appare.] Ales temporarius. Plin.lib.18 cap 26. Agricola sciat inde natam exprobrationem fœdam putantium, vitis per imitationem cantus alitis temporarij, quem cuculum votant.

Vccello imitatore, ò contrafattore, che imita, ò contrafà gli altri vccelli.] Auis imitatrix. Plin. lib. 10. cap.23.

Vccello ballatore, ò danzatore, che balla, ò danza.] Auis saltatrix. Plin. lib.10. cap.23.

Vccello parasito.] Auis parasita. Plin l.10.c.23. Otus bubone minor est, noctua maior, auribus plumeis eminentibus, vnde, & nomen illi quidam latinè afionem vocant Imitatrix aliàs aues, ac parasita, & quodam genere saltatrix.

Vccello risoso, cioè inclinato à far risse] Auis rixosa, Colum lib.8.cap.2 Non enim censemus instituere vectigal industrij patris familias, non rixosarum auium lanistæ.

Vccello che hà le dita.] Auis digitata. Ex Plin. lib 11. cap. 48. 2. Aues digitos habens. Ex Plin. lib. 10. cap.11.

Vccello incendiario.] Auis incendiaria. Plin. lib. 10. cap 13 Inauspicata est, incendiaria auis, propter quam sæpè numero lustratam vrbem in annalibus inuenimus. Quidam ita interpretatur, incendiariam esse quæcumque apparuerit carbonem ferens ex aris, vel altaribus.

Vccello aquatico, ouer acquaiolo.] Auis aquatica. Plin. l.10 c.11. Volucrum prima distinctio pedibus maximè constat, aut enim aduncos vngues habent, aut digitos, aut palmipedum in genere sunt, vti anseres, & aquaticæ ferè aues. 2.Ales aquatilis. Ex Plin.lib.10.c 52 & Cic. 2.de Nat.

Vccello aereo.] Auis aerea. Cicer. in Topic. 2. Auis aeria. Ouid. 1. de Art. 3. Volucris aeria. Lucret. lib.1.

Vccello terrestre.] Auis terrena. Ea Cic.2.de Nat. 2.Ales terrestris Ex Plin.l.10 c 64.

Vccello diurno, che và di giorno.] Ales diurna, Ex Plin. lib.10. cap 12. 2.Lucis auis. Martial.lib.14. epist.11.

Vccello notturno, che và di notte.] Auis nocturna. Plin. l 10.c 12.Vncos vngues, & nocturnæ aues habent, vt noctuæ, bubo, vlulæ. Omnium horum hebetes interdiu oculi.

Vccello, che hà l'vnghie vncinate.] Auis vncorum vnguium. Plin.lib.10 cap.18. Sunt, & paruæ aues vncorum vnguium, vt pici martio cognomine insignes, & in auspicijs magni 2.Auis vncos habens vngues. Plin.l 11.c. 47.Auium nulli vncos habentium vngues, longipedes. 3.Auis aduncos vngues habens Plin.l.10 c.11.Aduncos vngues habentia carne tantum vescuntur ex parte magna.

Vccello, che canta.] Auis cantrix, vel cantatrix. Var.l.3 c. 5.Intra rete aues sunt omne genus, maximè cantrices, vt lusciniolæ, ac merulæ. 2 Auis cantu vocalis.Plin.lib. 10. cap. 51. vbi ait: Ab Æsopo aues cantu vocales in patina positas. 3.Auis canora.Virg 2 Georg 4. A iit loquaa Plin.lib.11 cap.51 Auium loquaciores, quæ minores.

Vccello, che geme.] Auis gemitu vocalis, Ex Plin. l.10.c. 22 Bubo funebris, & maxime abominatus, nec cantu aliquo vocalis sed gemitu.

Vccello, che parla come huomo.] Auis humano sermone vocalis.Plin l.10 c 52. vbi ait, ab Æsopo aues humano sermone vocales in patina positis.

Vccello, che impara Greco, e Latino] Auis græco, latinoque sermone docilis Ex Plin l.10 c 42 qui sic ait: Caesares iuuenes habebant lusciolas, græco, atque latino sermone dociles.

Vccello che parla Greco, e Latino.] Auis Græco, Latinoque sermone vocalis. Plin. lib. 10. cap. 42. & 51.

Vccello greue.] Auis grauior. Plin.l.10 c 47.

Vccello grifagno, vccello di rapina.] Auis rapax.Plin.lib. 10 c.10.

Vccello intiero.] Auis solida Plin l 18 c.72.

Vccello morto da sè] Volucris morticina. Var.l.3. de re rust c.2.

Vccello di campagna, cioè sciolto, e libero.] Auis libera. Col.l.8 c.15.

Vccello cornuto.] Auis cornuta. Pomp. Mel.lib.3 cap. 10. Aethiopiæ sunt miræ aues cornutæ Tragopomones.

Vccello d'estate.] Ales æstius. Plin. lib. 8. cap 25. Alites æstiua præposteri, aut præproperi rigores necant.

Vccello di verno.] Ales hybernas. Plin. lib. 18. cap. 25. Alites hybernas præposteri, aut præproperi æstus necant.

Vccello forestiero.] Volucris aduena. Plin. lib. 28 cap. 25 Notatum est, prouentum papilionum, ter repetito frigore extinctum, aduenasque volucres ad VI. Calend. Feb. spem veris attulisse, mox sæuissima hyeme conflictatas.

Vccello d'acqua, e di terra, come anitra, oca, e somiglianti.] Volucris, vel auis anceps. Cicer. 1. de Natur. vbi sic habetur: bestiæ ancipites in vtraque sede viuentes. 2. Volucris, vel auis amphibia. Colum lib. 8 cap. 13.

Gabbia d'vccelli.] Cauea, eæ. f. g. Cic.

Gabbione d'vccelli.] Auiarium magnum. 2. Ornithon, nis. m g. Ver.

Vccidere, ammazzare, e morire in att. Fioc. anco distenimare, & in verso aucidere, cioè priuar, dar morte, e priuar di vita.] Exanimo, mas. a b. Plin lib. 10. cap. 43. 2. Interficio, cis. 3 b. Cæs. 7. bel. Gall. Equitem Romanum, qui rei frumentariæ iussu Cæsaris præerat, interficiunt. 3 Interimo, mis. 1. a. b Cic 1. de Nat Deor. 4 Perimo, mis. t. a. b. Plaut. Men Virum hunc ego perimam impurissimum. 5 Conficio, cis. a. b. Cic pro Mil Nuper quidem, vt scitis, me ad Regiam penè confecit 6. Neco, cas. t b Liu 1. ab Vrb. Sabini Romanam in arcem accepti, Tarpeiam virginem obrutam armis, necauere. 7. Eneco, cas. 1. l. a. b. Plaut. Amph. Hercules per ambos angues enecat. 8 Occido, dis. a l. Teren. in Andr. 9 Morte afficere, cum Accus Cic pro Cluent. Plerique inimicos suos morte affici volunt 10 Mortem afferre, cum Dat Cicer. 7. Ver. Vt vno ictu securis afferam mortem filio tuo, quid dabis? 11 Mortem afferre, cum Dat Cic. pro Sest. 12. Mortem inferre, cum Dat. 13 Morti dare. 14. Morti dedere, cum Accus. Plaut. Asin. Me dede morti. 15 Morti demittere, cum Accus. Virg 5. Æn. 16 Necem afferre, cum Dat. Plin. lib. 27. cap. 14. Arborum quibusdam debilitas sterilitatem non necem affert, vt si quis pino cacumen auferret, vel palma: sterilescunt enim nec moriuntur. 17. Necem inferre. Plin. lib. 19. cap. 74. Philarchus auctor est, cum aspis ad mensam cuiusdam veniens in Ægypto aleretur assiduè, enixam catulos, quorum ab vno filium hospitis interemptum: illam reuersam ad consuetudinem tibi intellexisse culpam, & necem intulisse catulo, nec postea in tectum id reuersam. 18 Neci dare, cum Accus. Ouid. in Ibin. 19. Neci dare, cum Accus. Virg 4. Georg. 20. Neci demittere, cum Accus. Virg 2. Æn. 21. Letho dare, cum Accus. Virg. 5 Æn. 22. Lethum ferre, cum Dat. Virg. 12. Æn. 23. Animam adimere, cum Dat. Plaut. in Mil. 24. Animam auferre, cum Dat. Virg 8. & 9 Aen. 25. Animam eripere, cum Dat Ouid. 6 Met 26 Spiritum auferre, cum Dat. Cicer 7 Ver. 27 Spiritum elidere cum Dat. Cels. lib. 4. cap 4. Intestinum quod verti videtur, propter spiritum elidit. 28 Vitam adimere, cum Dat Cicer. Phil. 2. Quod est aliud beneficium latronum nisi vt commemorare possint ijs se dedisse vitam, quibus non ademerint. 29. Vitam auferre, cum Dat. Cic. de Sen. 30. Vitam eripere, cum Dat. Cicer. Phil. 2. Sed fac id te dedisse mihi quod non ademisti, meque à te habere vitam, quia à te non fuit erepta. 31. Vita expellere, cum Accusat Cicer. pro Mur. 32. Vita priuare, cum Accus. Cicer in Parad. Patrem vita priuare scelus est 33 Vita spoliare, cum Accus Virg. 6 Aen. 34. Anima priuare, cum Accusat. Plaut Menæch. Meo cibo, & sumptu eductus est, anima priuabo virum. 35 Luce priuare. cum Accus. Cicer pro Rosc Am. Portentum, atque monstrum certissimum est esse aliquem humana specie, & figura, qui tantum immanitate bestias vicerit, vt propter quos hanc suauissimam lucem aspexerit, eos indignissimè luce priuarit. 36 Communi luce priuare, cum Accusat. Cicer. pro Quint. Per se affectum, atque euersum propinquum suum non modò honestè partis bonis, verum etiam communi luce priuaret. 37. Lucis vsuram eripere, cum Dat. Cic pro Sylla. Quid est quod expectas amplius? lucis ne vsuram eripere vis? 38. Vitam exhaurire, cum Dat Cic pro Sest. 39. De medio tollere, cum Accus. Cic. pro Rosc Am.

Vccidere mordendo.] Mordicus interficere. Var. lib 2. cap. 7. Cum equus matrem vt saliret, adduci non posset, & cum capite obuoluto adduxisset. & coegisset matrem inhire, cum descendenti velum dempsisset ab oculis, ille impetum fecit in eum, ac mordicus interfecit. 2. Morsu conficere. Plin. lib. 8. cap. 42. Occiso Scytharum regulo ex prouocatione dimicante, hostem cum victor ad spoliandum venisset, ab equo eius ictibus morsuque confectum, tradunt.

Vccidere à tradimento.] Insidiosè occidere. Ex Cicer. 3. off. 2. De insidijs, vel ex insidijs interficere, Ex Cicer. 1. off. & in or. 3 Per insidias cædere. Sueton. in Iul. Cæs. cap. 85.

Vccidere senza mordere.] Citra morsum exanimare. Plin lib 8. cap. 38 Haud immerito igitur leontophonon odit leo, visumque frangit, & citra morsum exanimat.

Vccidere col vegliare.] Vigilando necare. Cicer. in Pison. Mihi M. Regulus, quem Carthaginienses resectis palpebris illigatum in machina, vigilando necauerunt, non supplicio videtur affectus.

Vccidersi, ammazzarsi, darsi morte.] Lethum sibi consciscere. Plaut. in Mil Mihi consciscam lethum, sine illo scio viuere me non posse. 2 Mortem sibi consciscere. Cicer. de Clar. Temistocles veneno sibi mortem consciuit. 3. Necem sibi consciscere. Cic 2 de Nat. Iunius P. Claudij collega necem sibi ipsi consciuit. 4 Se exanimare. Cæs 6. bel. Gal. Catiuulcus rex dimidiæ partis Eburnorum, ætate iam confectus, cum laborem, aut belli, aut fugæ ferrè non posset; taxo, cuius magna in Gallia, Germaniaque copia est, se exanimauit. 5. Vitam sibi exhaurire. Cic pro Sest. Crassus eadem sibi manu vitam exhausit, qua mortem sæpè hostibus obtulerat.

Vccidersi per disperatione.] Necem sibi ex desperatione consciscere. Maff. de Iapon rebus. l 5. epist vlt. Cubacamæ sorores à sodalibus perpetuo custodiuntur, vigilijs distributis, ne sibimet necem ex desperatione consciscant.

Vccidersi l'vn l'altro.] Inuicem inter sese necare. Ex Plin. lib. 17 cap. 24. vbi sic ait. Necant inuicem inter sese arbores vmbra, vel densitate, atque alimenti rapina.

Vccidersi col veleno, auuelenarsi.] Veneno sibi mortem consciscere Cic. de Clar. Themistocles veneno sibi mortem consciuit.

Vccidimento, vccisione, l'vccidere.] Cædes, is. fœm. g. Cic lib. 4. epist. 14. Belli exitus ex altera parte cædem ostentat, ex altera seruitutem. 2 Occidio, nis fœm gen. a l. Liu 8. bel Pun. 3. Occisio, nis. fœm gen. a. l. Cicer. 14. Philipp.

Vcciditore, vedi vccisore.

Vccidittice, colei che vccide.] Interfectrix, cis. fœm. gen. & Cicer. de Clat. 2. Cædis effectria, Ex Cicer. pro Milon.

Vccisione, vccidimento, vedi vccidimento.

Vccisione, homicidio, vedi homicidio.

Vccisione, ò ammazzamento di sorella.] Sororicidium, dij n g. Ex Cic. 1. de Inuen.

Vccisione di fratello.] Fratricidium, dij. neut. gen. Ex Tac. & Cic.

Vccisione di padre, vedi patricidio.

Vccisione di madre.] Matricidium, dij. neut. gen. Cicer. lib. 2. de Inuen. Orestes si accusetur matricidij, &c.

Vcciso, particip.] Interfectus, a, um. Cicer. 2. Occisus, a, um. 3. Interemptus, a, um. 4. Peremptus a, a, um.

Vccisor di tiranno.] Tyrannicida, dæ. m gen. 4 l. Plin. lib. 7. cap. 23. Clarissimum Leanæ meretricis exemplum est,

est, quæ torta, non indicauit Aimodium, & Aristogitonem tyrranicidas. 2.Tyrannoctonus,oi. m gen. 4.b. apud Poet. & l. 10 soluta oratione. Cicer. Attic. lib.14.

Vccisore di forel.] Myoctonus,ni. m gen. 3.l. Nicol. in Thes.

Vccisorio, addiett. di vecciditore.] Peremptorius, a, um. 1.b.2. l. Apul. 10. qui ait; Venenum peremptorium.

V D

Vdente, ascoltante, particip. che ode, ò ascolta.] Audiens,tis om gen. Cic. in orat itaque orator ille perfectus vtcumque se doctum videri, & animum audientis moueri volet, ita certum vocis admouebit sonum.

Vdibile, addiett. atto à vdirsi.] Subauditum cadens, aut veniens. Ex Cicer. de Vn. & 2. de orat. 2. Sub aures cadens, aut veniens. Ex Cicer. in orat. & 2. de orat. 3. Quod sub audiendi sonum cadit, aut venit.

Vdienza, l'vdire.] Auditus,tus. m gen. Tacit. lib.18. breui auditu quamuis magna transibo, grauioribus curis impar. 2. Audientia æ f g Cic. de Sen Facit persæpè ipsa audientiam diserti senis compta oratio. 3. Admissio,nis. f.g Plin. Paneg. An quisquam studia humanitatis professus, non cum omnia tua, tum vel in primis laudibus ferat, admissionum tuarum facilitatem? 4 Ad colloquium admissio. Ex Cæs 3 bel. ciuil. & Plin. 10 Paneg. 4. Ad aures admissio Ex Tacit. & Plin.

Vdienza, ed audienza, luogo doue si dà audienza.] Auditorium, rij n gen. 2.1 l. Quint lib. 2 cap 11. Non opus est probatione, aut dispositione in rebus fictis: sed cuius rei gratia plenum sit auditorium, sententijs. grandibus, quarum optima quæque, à periculo petatur.

Vdienza, gente, che ode] Auditorium, rij n g Quint. l 5 c. 12. Eloquentiam licet hanc, vt sentio enim dicam, libidinosam resupina voluptate auditoria probent, nullam esse existimabo.

Vdienza grande.] Auditorium frequens. Plin lib. 2 epist 45. Iuuenes proximè frequenti auditorio inter se coram multis clarè locabantur, intraui, conticuerunt. 2. Auditorium ingens. Plin l.4.c.72. Regulus etiam nuper, adhibito ingenti auditorio, librum de vita pueri recitauit.

Audienza facile de Principi.] Facilitas aditus ad Principes. Ex Cic.

Vdienza difficile.] Difficilis, vel arduus aditus. Ex Cicer.

Vdienza impossibile ad hauere.] Omnes aditus interclusi ad aliquem, Ex Cic.

Dare vdienza. cioè vdire, ò ascoltare, e si dice de grandi, ò di persone publiche, quando ascoltano.] Audio, dis. Cicer. de Orat. Philosophorum auditores potiùs audire, quam philosophum malunt, qui simul, vt increpuit philosophum disputantem relinquunt. 2. Aures dare, cum Dat. pers. Cic Att lib. 1. epist 4. Cum multos dies aures meas Acutilio dedissem, non mihi graue duxi scribere ad te de illius querimonijs 3. Aures dedere, cum Dat pers Cic pro Arch 4 Aures præbere, cum Dat. Liu 8. bel. Maced Regem præbere aures adolescentium conuitijs Populo Rom magis deforme, quam ipsi erit. 5. Aures adhibere, Cum Dat. Cic. pro Arch. 6. Aures commodare, vel accommodare, cum Dat. Ouid 5. Trist. eleg. 3. 7. Ad colloquium admittere. 8. Ad aures admittere, Ex Cæs. 9. Aliquem admittere, audireque. Maff. Ignat.

Dare vdienza facilmente.] In hominibus audiendis facilem se præbere. Cic. ad Q Fr lib. 1. ep 1 Facilem te in rebus cognoscendis, in hominibus audiendis, admittendisque præbere, præclarum magis est, quàm difficile.

Dare vdienza difficilmente.] In hominibus audiendis

difficilem se præbere. Ex Cicer. ad Quint. Fr. lib. 1. epist. 1.

Dare vdienza publica.] Ad publicum colloquium admittere, Ex Cicer. 1. de orat. & Cæs. 3. bel. ciuil. 2. Ad colloquium palam, vel publicè admittere, cum Accusat. Ex Cicer. pro Cæl. & Cæsar. 3. bel. ciuil.

Dare vdienza secreta.] Ad secretum, vel priuatum colloquium admittere. Ex Plin. de vir. Ill. cap. 28. & Cæs. 3. bel. ciuil. 2 Ad colloquium secretò, vel priuatim admittere, cum Accus pers. Ex Cic. 3. Secretò, vel priuatim admittere, audireque cum accus pers. Ex Plau. & Cic.

Dare vdienza à domestici, ò forastieri.] Admittendis, audiendisque domesticis, vel exteris operam dare Maff. in Ignat l 3. c 13 Ignatius à sacro, si cuius negotij causa prodeundum esset comite vno prodibat: si minus admittendis, audiendisque, vel domesticis, vel exteris operam dabat.

Domandar vdienza.] Admissionem, vel colloquium postulare. Ex Plin. in Paneg. & de vir. Illustr. cap. 28.

Domandar vdienza segreta, ò publica.] Colloquium secretum, vel publicum postulare. Ex Cicer. & Plin.

Ottener vdienza segreta, ò publica.] Colloquium secretum, vel publicum impetrare. Plin. de vir. Ill. cap. 28. T. Manlius Torquatus secretum colloquium à Pomponio Trib. plebis impetrauit.

Hauer vdienza, ouer vdito.] Audior, iris. Cæs 3. bel ciuil. 2 Ad colloquium admitti. Cæs. 3. bel ciuil. Clodius hæc ad eum mandata refert: ac primis diebus, vt videbatur, libenter auditus, reliquis ad colloquium non admittitur.

Hauer vdienza segreta, ò publica.] Secretò vel publicè audiri. Ex Cic & Cæs. 2 Ad colloquium secretum, vel publicum admitti, Ex Plin & Cæs.

Andare all'vdienza d'alcuno.] Cuiuspiam aures adire, Ex Tac. 1. Ann. Vibidiam, virginum Vestalium vetustissimam orauit, Pontificis maximi aures adire, clementiam expetere

Far vdienza.] Audientiam facere. Plaut. in Pœn. Exurge præco, fac populo audientiam.

Vdir bene] Exaudio, dis. Cicer. pro Syl. Vt omnes exaudiant clarissima voce dicam 2. Clarè audire. Ex Plaut. Rud. & Plin. lib. 10 cap. 70 3. Rectè audire. 4 Benè audire. 5 Liquidè audire, Ex Cicer. 5. Ver. & Plin. lib. 10. cap. 69.

Vdire, ascoltare, sentire con l'orecchie.] Audio, dis. 1.l. Var. 5. de ling. Ab auribus videntur dicta verba audio, & ausculto: audio ab aueo quod auribus auemus discere semper; quod Ennius videtur etymon ostendere velle in Alexandro, quum ait; Iam dudum ab ludis animus atque aures, auent, auidè expectantes nuntium. 2. Ausculto, as a. l cum Accus. Teren. in Andr. Ausculto, loquere quid velis. 3. Auditione accipere, cum Accus Cic. 1. de or. Nonnulli accepissent fama, & auditione esse quoddam numen, & vim Deorum. 4. Auribus accipere, cum Accus. Cic. 1. de or. Est boni oratoris multa auribus accepisse. 5 Auribus haurire, cum accus Liu. 7. bel. Pun. Tunc enim vero omnis ætas currere obuiam, primus quisque oculis auribusque haurire tantum gaudium cupientes. 6. Auribus percipere, cum accus. Ex Cicer. 6. Ver. & 5. de fin. 7 Auribus admittere Liu. 4. bel Mac. 8. Auditu percipere. Auct. ad Her 9. Auribus audire, Cato de re rust. cap. 157. Auribus si parum audies terito cum vino brassicam, succum exprimito in autem intro tepidum instillato, cito intelliges, te plus audire. 10. Aure bibere. Horat. 2. carm. od. 3. Pugnans, & exactos tyrannos Densum humeris bibit aure vulgus.

Vdir, ò sentir Messa, ouero star'alla Messa.] Missæ sacrificio interesse. Maff in Ignat. l. 1. c. 7.

Vdir meglio.] Clarius audire. Lucr l 16. c. 2. Liquidius audire. Plin. lib. 10. cap. 69. Ex sensibus ante cætera homini tactus, deinde gustus; reliquis superamur à multis

Aquilæ clariùs cernunt, vultures sagacius odorantur, liquidius audiunt talpæ, obrutæ terrarum denso, atque surdo naturæ elemento.

Vdir benissimo.] Clarissimè audire. Plin. lib 10. epist. 70. Clarissimè audire produnt, mugil, lupus, talpa, chromis. 2. Liquidissimè audire, Ex Cicer. 5. Ver. & Plin. lib. 10 cap. 69

Vdire da alcuno] Ab aliquo audire. Cicer. off. Vlysses hæc audiuit ab Aiace. 2. De aliquo audire. Cicer. pro Corn. Audiui hoc de parente meo, puer. 3 Ex aliquo audire. Cic. 7. Verr. Rem omnem audit ex Timarchide.

Vdire vna, due, ò quattro parole, dicesi di chi ode vno, che parla breuemente.] Pauca audire. Ter. in Eun. Ausculta paucis, nisi molesta est de mea. 3. Breuiter audire. Virg. 2. Æn.

Vdire volentieri.] Æquis auribus accipere. Liu 5 bel. Maced. Facile erat orationem apud fauentes æquis auribus accipi. 2. Pronis auribus accipere. Tac. 17. Ann. Obtrectatio, & liuor pronis auribus accipiuntur. 3. Aure non auersa audire Tibul lib. 3 el 3. 4 Secundis auribus aliquid accipere apud T. Liu.

Vdir mal volentieri.] Ægrè audire. Ex Ter. in Hecy, qui sic ait: sed reprimam me, ne ægrè quicquam ex me audias. 2 Aduersus auribus aliquid accipere apud Tit. Liu qui sic ait. Omnia nam semper quæ magistratus ille dicet, secundis auribus, quæ ab nostrum aliquo dicentur aduersis accipietis.

Vdire vna cosa come per passaggio.] Inaudio, dis. Plaut. 2. Tenuem de re aliqua auditionem accipere, Ex M. Cæl. 8 fam. ep. 1. Romam cùm venissem, ne tenuissimam quidem auditionem de ea accepi.

Vdire vna cosa più, ò meno di quel che è.] Rem in maius, vel in minus audire. Ex Tacit. 4. Ann Missis leuibus copijs, quæ ex longinquo in maius audiebantur.

Tu non mi vuoi vdire.] Tuæ à me aures abhorrent. Ex Cic. ep ad Octau Deos frustra appello, quorum aures, atque animus à nobis abhorrent.

Vdita, l'vdire.] Auditus, tus. m gen Tac. 18. An. Breui auditu, quamuis magna transibat, grauioribus curris impar. 2 Auditio, nis. fœm. gen & 2. l Cicer. 5. de Fin. Libenter se cum æqualibus congregant pueri, dantque se ad ludendum, fabellarumque auditione ducuntur.

Vdita per passaggio.] Auditio leuis. Cæs 6 bel. Gal. 2. Auditio tenuis M. Cæl. apud Cic. l. 8. ep 1

Vdita piccola, ò poco rilieuo.] Auditiuncula, æ. f. gen. 2. l. Gel. l 13 c. 19.

Vdito, & audito, vno de cinque sentimenti, che hà per organo l'orecchio.] Auditus, tus. m. gen. 1. 2. l. Cic. 2. de Natur. Auditus autem semper patet: eius enim sensu etiam dormientes egemus: à quo cùm somnus est acceptus, etiam è somno excitamur. Flexuosum iter habet, ne quid intrare possit, si simplex, & directum pateret. Contra autem eminent, quæ appellantur aures, & tegendi causa factæ, tutandique sensu, & ne adiectæ voces laberentur, atque errarent, priusquam sensus ab his pulsus esset. 2 Sensus audiendi. Cic de somn. Nilus ad illa, quæ catadupa nominantur præcipitat ex altissimis montibus, ea gens, quæ illum locum accolit, propter magnitudinem sonitus, sensu audiendi caret. 3. Sensus aurium. Cic 5. Tusc. Ex quo efficí putat Epicurus, vt sapiens semper beatus sit, etiam si sensibus carebit oculorum, si aurium etiam 4 Auditus sensus. Ex A. Gel. l 7. cap 6 qui sic ait: Aristoteles dicit nullum gni animal, quod aut gustus sensu careat, aut tactus. 5. Audiendi via, Ex Cic. 2 de Diuin. cuius est, vis videndi.

Vdito buono.] Auditus facer, & acutus, Ex Cic. 2. de Nat. & pro Flac. 2. Aures acres, acutæque, Ex Cic. de Somn. & pro Flac. 3 Auditus purus. Pal. l. 1.

Vdito cattiuo.] Auditus hebes, atque obtusus, Ex Cic 2. de Nat & 10. Phil. 2. Aures hebetes, vel obtusæ. Ex Cic. pro Flac. & Liu. 5. ab Vrb.

Vdito sottile, ò sagace.] Auditus solers. Plin. l. 8. c. 28. In Thracia locis rigentibus, & vulpes, animal alioqui solerti auditu, amnes gelatos, lacusque non nisi ad pastus ituræ, redituræque transeunt, obseruatum, eas aure ad glaciem apposita, coniectare crassitudinem gelu

Diffetto indispositione, ò difficultà d'vdito.] Grauitas aurium. Plin lib. 20 cap 13 Grauitatem aurium emendari aiunt nasturtij semine trito imposito auribus cum fico. 2. Grauitas auditus Plin. l. 23 c 4. Oleum amygdalinum grauitatem auditus discutit, sonos incertos, & tinnitus, obiter capitis dolores, & oculorum. 3. Grauitas audiendi Plin l 28. c. 11 Si grauitas sit audiendi, fel bubulum cum vrina capræ, vel hirci prodest.

Far male, ò nuocere all'vdito] Auditum obtundere Plin. l. 24. cap. 11. Arundinum lanugo illata auribus obtundit auditum.

Vdito, partic. pass] Auditus, a, um. Tac. l. 20. Romæ cuncta in deterius audita Mutianum augebant.

Vdito che, cioè hauendo vdito che.] Audito, cum infin. Tac. l 2. Audito castellum Luppiæ flumini appositum obsideri, sex legiones eò duxit.

Vditore, & auditore, ouero ascoltatore, che ode, ò ascolta.] Auditor, ris Cic. in orat. Oratorium eloquentiæ moderatrix est auditorum prudentia. 2. Auscultator, ris. Cic. de Part

Vditorio, & auditorio, luogo doue si dà audienza] Auditorium, rij n g. Quint l 5. ep 12

Vditrice, & auditrice, & ascoltatrice, quella che ode, ò ascolta.] Auditrix, cis. f g Bul. Ex Plut.

V E

VEcchia, donna che stà in vecchiezza.] Anus, nus. f g. 1. b. Pomp Fest. l. 1. Anus dicta est ab annorum multitudine, quoniam antiqui non geminabant consonantes, vel quod eam sit sine sensu, qui græcè dicitur nus. 2. Mulier ætatis vltimæ. Ex Col. l. 11. c 1. 3 Mulier senectutem adepta. Ex Cic. de Senect.

Vecchia gobba.] Anus curua Ouid 1. de Arte.

Vecchia matta.] Anus delira Cic. 1. Tusc. Quæ est anus tam delira, quæ timeat ista, quæ vos, videlicet, si physica non didicissetis, timeretis. 2. Anus delirans. Ex Cicer. 1. Tusc. & Ter. in Adel.

Vecchia di molti anni, ò piena d'anni.] Anus annosa. Ouid. 2 Fast. 2. Anus grandæua. Sen. in Her. Oeth

Vecchia decrepita] Anus decrepita. Teren. in Adel. act. 5. sc 8. Ego nouus Maritus anno demum quinto, & sexagesimo fiam, atque anum decrepitam ducam. 2. Anus defecta. Sen.

Vecchia vicina à morte.] Anus capularis. Ex Teren. in Plaut.

Da vecchia, auuerbialm.] Aniliter. 2. 3. b. & 2. l. Cicer. 3 de Nat. Neque id dicitur superstitiosè, neque aniliter, sed physica, constantique ratione. 2. Ritus, vel more anili. Ex Var. 6. de ling. 3. Anuum ritu, vel more, Ex Cicer. de Senect.

Da vecchia, ò di vecchia addiett] Anilis, & hoc le. 1. b. 2. l. Cic. 1. Tusc. Pellantur ergo istæ ineptiæ penè aniles, ante tempus mori miserum esse.

Vecchiaccia, accresc. e val vecchia cattiua.] Anus mala, vel improba, Ex Cic. 3. de Nat

Vecchiaccio, accresc. e val vecchio cattiuo.] Senex malus, vel improbus. Ex Cic. pro Rul. & in Pis.

Vecchiaia, e vecchiezza, età senile che segue alla virilità.] Senecta, æ f. g. 1 b. Ouid. 3. de Art. 2. Senectus, tutis f. g. 1. b Sen. l. 19 c. 100 Senectus insanabilis morbus est. 3 Senium ij. n. g. 1. b Tac. l 5 Mens senio fluxa. 4. Ætas senecta Plaut. in Trin. 5. Ætas senilis. Ex Cic. pro Arch & 1. Tusc 6 Ætas extrema. Cic. de Sen. Non tot habet voluptatum titillationes ætas extrema 7. Ætas vlt. Col l. 11. c. 1. Villicum fundo, familiæq; præponi conuenit ætatis nec primæ, nec vltimæ: nam seruitia sic tyrunculū contemnunt vt senem. 8. Ætas ingrauescens. Cic. de Am. Mutari etiam mores hominum sapè dicebat, alias aduersis

rebus

rebus, alias ætate ingrauescente 9 Ætas mala. Non. Marc Ætatem malam senectutem veteres dixerunt. Afran Vopisc. Aetas, & corpus tenerum, & morigeratio, hæc sunt venena formosarum mulierum, mala ætas nulla delinimenta inuenit. 10. Aetas progressa Sueton. in Claud cap 2. Infans autem relictus à patre, ac per omne ferè pueritiæ, atque adolescentiæ tempus varijs, ac tenacibus morbis conflictatus est, adeo vt animo simul, & corpore hebetato, ne progressa quidem ætate, vlli publico priuatoque muneri habilis existimaretur. 11. Ætas prouecta. Cicer 1. Tusc. Apud Hypanim fluuium, qui ab Europæ parte in Pontum influit Aristoteles ait bestiolas quasdam nasci, quæ vnum diem viuunt, ex his igitur horæ octaua, quæ mortua est, prouectæ ætate mortua est, quæ verò occidente Sole, decrepita. 12 Ætas matura. Laur Val. lib. 4. cap. 107. Senilis ætas vocatur matura, quasi omnino perfecta, & tempus debitum assequuta 13. Ætas exacta Cic. Hic iam grandia natu Eubulida, hoc tantum exacta ætate, laboris itinerisque suscepit. 14 Ætatis tempus extremum. Cicer. de Sen. Ita bonis viribus esse extremo tempore ætatis, &c. 15 Aetatis tempus vltimum. Cicer. 2. de fin. Neque expectat vltimum tempus ætatis 16 Aetatis peractio. Cic. de Sen. Senectus peractio ætatis est tanquam fabula. 17. Vitæ occasus Cic. in Topic. Senectus est occasus vitæ. 18. Aetas affecta, Cic. 6. Verr. 19 Aetas grauis. Ex Liu 10. ab Vrb 20. Aetas declinata. Quint. lib 12. cap 11 M. Cens Cato idem orator, idem historiæ conditor idem iuris, idem rerum rusticarum peritissimum inter tot operas militiæ, tantas domi contentiones tudi sæculo literas Græcas ætate iam declinata didicit, vt esset hominibus documento ea quoque percipi posse, quæ senes concupiscunt.

Vecchiaia, auanti tempo.] Canities præmatura Dion. Lamb. in Hor. lib. 2 epist. 50. Traditum est ab antiquis, si quis mœrore affectus, & luctu graui oppressus, non lacrymetur, præsertim ætate media, vt statim canescat: Sin lacrymari possit canitiem illam præmaturam vitaturum.

Esser vicino alla vecchiaia.] Senectutem prospicere. Sen. l. 4. ep. 33. Turpe est seni, aut prospicienti senectutem ex commentario sapere, &c.

Vecchiaia cieca.] Senecta luminibus orba. Plin. lib. 7. cap. 43. L. Metellus orbam luminibus exegit senectam, amissis incendio, cum Palladium raperet ex æde Vestæ, memorabili causa, sed euentu misero.

Vecchiaia di molti anni, ò piena d'anni.] Senecta annosa Ouid 7. Met.

Vecchiaia, che s'appressa al fine.] Senecta occidua. Ouid. 15. Met.

Vecchiaia di ceruio.] Senectus ceruina. Iuuen. sat. 14.

Vecchiaia honoreuole.] Senectus honesta. Cic. de Sen. Senectus honesta est, si se ipsa defendit, si ius suum retinet, si vsque ad extremum spiritum dominatur in suos.

Vecchiaia robusta, e vigorosa] Senectus cruda, ac Viridis. Corn. Tac. in vita Agric. Quibus cruda, ac viridis senectus clari bellis Virg. 6. Aen. Iam senior, sed cruda Deo viridisque senectus.

Vecchiaia lunga, ò di gran tempo.] Senectus longa. Hor. carm. l 2 od 16 Longa Tithonum minuit senectus. 2. Senectus spatiosa, Ouid. 12. Met.

Vecchiaia di Nestore, cioè lunga.] Senecta Nestorea. Stat. 1. Syl. 3.

Vecchiaia di donna.] Anilitas, tatis. f. g. 2. 3 b. 2. l. Catul. in Nupt 2. Aetas anilis. Col.

Vecchiaia estrema, ò decrepita Senectus decrepita, Ex Cic. in Bruto. & 1. Tusc. 2. Senectus extrema. 3 Senectus summa. Cic. in Brut. 4. Senectus vltima. Val. Max. l. 2. c 8. 5. Senectus preceps Quint Curt. lib. 6. Ego cæteris lætus hoc vno torqueor quod præcipiti senectute, diu frui tua benignitate non possum 6. Senectus prouecta. Corn. Tacit. lib. 1. Ann. 7. Aetas decrepita. Cic. 1. Tuscul. 8. Aetas præcipitans Marius ad Cicer. lib. 11. epist. 28. 9. Senectus matura. Iac. Pont. ad 6. Aeneid.

Vecchiarella. Sen vecchierella, Fior. diminut. di vecchia.] Anicula, æ 1. 3. b. 2. l. Cicer. 2. Tuscul. Aniculæ sæpe inediam biduum, aut triduum ferunt. 2 Vetula æ. f. g. 1. 2. b Cic. ad Att. l. 33. Se scire aiebat ab eo nuper petitam Cornificiam Quinti filiam vetulam sanè, & multarum nuptiarum.

Da Vecchiarella auuerb.] Ritu vel more aniculari, ex Var. l 6 de ling. 2. Anicularum ritu, vel more, Ex Cic. 1. Tusc. & de Sen.

Da Vecchiarella, ò di vecchiarella, addiett.] Anicularis, & hoc re. 1. 3 b. 2. l. Aug. Delirare sibi videor ausre, quum hæc loquor: anicularia sibi uidentur hæc uerba.

Vecchiarello, Sen Vecchietello, Fior. dimin di uecchio.] Seniculus, li, m gen. 1. 3 b. 2. l. Edmund. Camp Rat. in. Nostri Paulus, Hilarion, Antonius seniculus solitarij 2. Vetulus, li. 1. 2 b Cic l 7. ep. 26. In quo Troiano esse in extremo, serò saplum, tu tamen, mi uetule, non serò.

Da Vecchiarello, auuerbialm.] Seniculi, aut uetuli more. Ex Cic.

Da Vecchiarello addiett.] Seniculi, aut uetuli proprius a pria, prium, Ex Cic. 3. de or. 2. Seniculæ, aut uetulo aptus uel consentaneus Ex Cic. de Fato.

Vecchietta, donna che stà per entrar nella uecchiaia.] Senio proxima Ex Cic.

Vecchietto, huomo che stà per entrar nella uecchiaia.] Senio proximus Ex Cicer. pro Clu. 2. Subsenex, nis. Ex Sueton. de Illust. Gram. 9. apud quem legitur persenex.

Vecchiezza, vedi Vecchiaia.

Vecchio, addiett. di più tempo auanti, contrario di nuouo, ò di moderno.] Vetus ueteris om. gen. 1. 2 b. Cic. 2. Tusc. Exercitatus, & uetus miles, ob eamque rem fortior medicum requirit, à quo obligetur. 2. Vetustus, a, um. 1. 3. b. 2. l. Cic. lib 13. ep 36. Cum Demetrio Mega, mihi vetustum hospitium est, familiaritas autem tanta, quanta cum Siculo nullo 3. Vetustatem adeptus, a, um. Colum. lib. 5 c. 6. Cùm arbor uetustatem fuerit adepta 4. Veteranus, a, um. 1. 2 4. b. 3 l. Ex Colum. qui l. 6 cap. 2. dixit ueteranum pecus, & lib. 3. cap. 15. Veteranam uitem.

Alquanto uecchio.] Vetustulus, a, um. 1. 3 4. b. Ex Liu. 6. bel. Pun 2. Semiuetustus, a, um. 2. 4. l. 2. 3. b. Ex Ouid. 2. de Art.

Molto uecchio.] Peruetus, teris. om gen. 1. l. 2. 3 b. Plin. lib. 23 cap. 8. Quæ peruetere sunt nuces, gangrenis, & carbunculis medentur. 2 Peruetustus, a, um. 1. 3 l. 2. 4. b, Plin. l 20. c. 9. Stirpium brassicæ aridorum cinis inter causticæ intelligitur. Ad coxendicum dolores, cum adipe peruetusto.

Più vecchio, compar.] Vetustior, & hoc stius. 1. 3. 4. b. 2. l. Cic de Clar 2 Senior, us. n g

Vecchio, sust Fior. anche vegghiardo, e uegliardo, e poeticamente anco ueglio, con l'e aperta, quegli che è in età senile.] Senex, nis m g 1 b. 2. l in rect. & b. in obliq. Cic. de Sen Senes moderati. & nec difficiles, nec inhumani, tolerabilem agunt senectutem. 2. Senectutem adeptus, a, um. Cic de Sen. Senectutem ut adipiscantur, omnes optant, eandemque accusant adepti. 3. Vir ætatis vltimæ. Col l. 12. c. 14 Vir senecta ætate. Ex Plaut. in Aul. & Cic. 5. Ver. 5 Aetatis plenus Cic. de Clar. & Plaut. Merc. Cùm sis iam ætatis plenus anima fœtida.

Vecchio, che tien vn piè nella fossa, dicesi à vecchio, che in breue sia per morire.) Senex capularis Sip Feretrum dictum quo cadauer fertur, quod, & accipiendo capulus appellatur: unde Plautus capularem senem nominat morti uicinum. Plaut. in Mil.

Vecchio decrepito, cioè d'estrema uecchiezza.] Senex decrepitus Cicer. pro Cal. Huic tristi, & decrepito seni responderet Cælius, se nulla cupiditate inductum, de uia decessisse. 2 Senex maturus, uel maturissimus. Horat. de Arte, & Ex Auct ad Heren. 3. Senex ætate decrepita. Ex Cicer. de Senect. 4. Senex ætate exacta.

Cic.de Sen 5 Senex ætate confectus, Cic. de Sen. 6 Homo senectute confectus Cic. 5 de fin. 7 Homo summæ, vel vltimæ senectutis. Val Max. lib. 8. cap. 1. M. Cato vltimæ senectutis, &c. 8 Senex defectus. Ex Sen. in Herc.

Esser vecchio decrepito.] Senectute summa, vel vltima esse. Cic. 3. de oc. Magister hic Samnitum summa iam senectute est, & quotidie commendatur. 2. Senectutis vltimæ, vel summæ esse. Val. Max l. 8. c. 5. 3. Ætate decrepita esse. Ex Cic. Tusc. 1.

Vecchio depontano, ò dipontano, diceuasi à vecchio, che già sessagenario, era secondo gli antichi gettato dal ponte.] Senex depontanus. Pomp. Fest l. 4 Depontani senes appellabant, qui sexagenarij de ponte deijciebantur.

Vecchio auanti tempo.] Senex præcanus dicitur, qui ante tempus est canus. solet autem præmatura canities accidere, & iracundis natura, & calamitosis, diuturnoque animi mœrore affectis.

Vecchio rimbambiscente.] Senex repuerascens. Ex Plaut. in Mil. & Merc. 2. Senex in puerilem naturam reuertens Ex D. Hil. in Matt. 3. Senex ad pueros regrediens, Ex Cic. pro Arch.

Vecchio rimbambito.] Vir senecta ætate puer factus Ex Plaut. in Trin. vbi sic ait: Hic illa est senecta ætate qui factus est puer. 2. Senex in puerilem naturam reuersus. Ex D Hil. in Matth. 3 Senex ad pueros regressus, Ex Cic. pro Arch.

Vecchio di difficile contentatura.] Senex difficilis. Cic. de Sen. At sunt morosi, & anxij & iracundi, & difficiles senes, si verum quærimus etiam auari: sed hæc morum vitia sunt in senectutis.

Vecchio di molti anni, ò pieno d'anni.] Senex annosus. Ouid. 1. de Art. 2 Senex longæuus, vel grandæuus. Virg. 5 Æn. & Lucan l 3. 3. Senex ætate longæua, vel grandæua, Ex Cic. de Sen. & 6 Ver.

Vecchio d'ingegno.] Senex ingenio. Plaut. in Mil. Si albus capillus hic videtur, neutiquam sibi ingenio senex inest.

Vecchio di sessant'anni.] Sexagenarius, Quint. l 6 c. 3. Cicero obiurgantibus, quod sexagenarius Popiliam virginem duxisset, cras mulier erit, inquit 2. Senex annorum sexaginta ex Plin. l. 7. ep 49. 3. Senex annos natus sexaginta, Ex Cic. de Sen. 4. Senex annos habens sexaginta. Ex Cic. pro Cec.

Vecchio, che non arriua à sessant'anni.] Senex sexagenario minor. Ex Plaut in Amph.

Vecchio, che passa sessant'anni.] Senex sexagenario maior Ex Plaut in Amph.

Vecchio matto.] Senex delirus. Cic 3. de orat. Tum Annibal respondisse fertur multos se deliros senes, sæpè vidisse: sed qui magis quam Phormio deliraret, vidisse neminem. 2. Senex delirans. Teren. in Adel. act 4 sc. 7. Domus sumptuosa; adolescens luxu perditus: senex delirans.

Vecchio elementario, ouer abecedario, cioè che impara i primi elementi, ò l'a b c.] Senex elementarius. Sen lib. 5 ep. 56. Quemadmodum omnibus annis studere honestum est, ita non omnibus institui. Turpis, & ridicula res est elementarius senex Iuuenè parandum, senì vtendum est. 2 Senex abecedarius. Ex D. Hiec. qui dicit pueros abecedarios, & Fulgent. qui dicit literas abecedarias.

Da Vecchio, ò di vecchio, & altrimenti senile, addiett.] Senilis, & hoc le 1. 3. b a l Cic de Diuin. Tragea puerili specie dicitur visus, sed senili fuisse prudentia. 2. Senectus, a, um. Plaut in Trin Dicitur ætas senecta, & apud Salust. 4. hist Corpus senectum, & apud Lucr. l. 3. Membra senecta.

Da vecchio, alla senile, auuerbialm.] More, vel ritu senili. Ex Var. 6 de ling. 2. Senum more, vel ritu. Cic. de Senect. vt de me aliquid more senum glorier. 3. Senis modo, vel more. Ex Plin lib. 11 cap 45 vbi sic ait: Elephantus poplitea intus flectit hominum modo. 4. In morem, vel modum senilem. Ex Plaut in Trin & Liu. 2. bel. Maced. 5. In morem, vel modum senis. Ex Liu 5. ab Vrb. & Virg 1 Georg. 6. Seniliter. 1. 3 4. b a l Quint. l 1 cap 11. Non enim puerum, quem in hoc instituimus, aut fœmineæ vocis exilitate frangi volo, aut seniliter tremere.

Mezzo vecchio, sust.] Semisenex, nis. m. g. 1. 4. l. 1. 3. b. Plaut, in Mil. O lepidum semisenem.

Molto vecchio, sust.] Persenex, nis. m g. 1. 3. l. 2. b. Suet. de Illust. Fam. 9. Orbilius Pupillus Beneuentanus iam persenex paupecem se, & habitare sub tegulis quodam scripto fatetur.

Diuenir vecchio, vedi attempare.

Esser vecchio.] Seneo, es, nui. 1. 2 b. Catul. 4.

Sed hæc prius fuere; nunc recondita
Senet quiete seque dedicat tibi.

Vecchissimo, superlat di vecchio.] Veterrimus, ma, mum. 1. 3 b a l. Cic de Am Veterrima quæque, vt ea vina, quæ vetustatem ferunt esse debent suauissima. 2. Vetustissimus, ma, mum. 1 4 b. 2. 3. l. Corn. Tac. l. 17 Vetustissimum quemque millium nomine vocet. 3 Ætatis plenissimus, a, um. Plaut. in Merc.

Veccia, specie di biada nota.] Vicia, æ fœm gen. Vac. lib. 1 cap. 31. Vicia dicta est à vinciendo, quod item capreolos habet, vt vitis, quibus sursum versum serpit.

Da veccia, pertinente à veccia.] Viciarius, a, um. Colum. l. 8. cap 5.

In vece in cambio.] Vice. Plin. lib. 37 cap 3. Anulum piscis escæ vice captum in culinam, Domini reddidit. 2 Vicem. 1. Plaut. in Rud. 3. Ad vicem. Citat. 3. de leg

Vece di Consule.] Proconsul, lis m. g Cic.

Vece podestà.] Proprætor, oris, masc gener. Cicer. 2. de Diuin.

Vececonte, vedi viceconte.

Vedere.] Video, es. 2 Aspicio, cis. 3. Cerno, nis 4. Oculis percipere, cum Accus. Cic. in orat. 5. Oculis accipere Cic 5. Verc Non criminis augendi causa dicam iudices, sed quem accepi ipse oculis animoque sensum, hunc verè apud vos, & planissimè exponam 6 Oculis haurire Liu. 7 bel. Pun. Tunc enim vero omnis ætas currere obuiam: primus quisque oculis, auribusque haurire tantum gaudium cupientes.

Fingere di non vedere.] Conniueo, es Cic pro Cæl. Dij immortales, cur interdum in hominum sceleribus maximis conniuetis.

Andar à vedere.] Viso, sis 2. Inuiso, sis. Cic.

Veder bene, vedere ogni cosa.] Peruideo, des. Cic. 5. fin. Intrandum est in rerum naturam, & penitus quid ea postulet peruidendum. Colum l. 1. cap. 1. Videt sine dubio quid eueniat sed cur id accidat non peruidet. 2. Perspicio, cis. 3. b. Cic.

Veder poco.] Cæcutio, tis, tiui. Var.

Veder benissimo.] Clarissimè cernere. Plin. l. lib. 18. cap 8.

Veder mezzo al buio, cioè io qualche oscurità.] Cernere per caliginem. Cic. c. 5. de fin. In infirma ætate, imbecillaque mente, vis naturæ per caliginem cernitur.

Vedere vno di mala ciera, ò con mal'occhio.] Non libenter aliquem videre, Ex Cic. 6. ad Att. qui sic ait: Ama eum, non libenter vidi.

Vedere con buona cera.] Bono vultu aspicere, vel intueri. Ex Plin. & Virg.

Vedere con meglior cera.] Meliore vultu respicere. Plin. epist.

Vedere, ò guardar vna cosa come lontana, ò da lontano.] Rem aliquam prospicere. Sen. l 1. ep. c. In hoc fallimur, quod montem prospicimus.

Veder con gli occhi proprij.] Suis oculis videre. Gell.

Non voler vedere, nè vdire alcuno.] Cuiuspiam visum, vocemque fugere. Plin. lib. 10. cap. 37. Tinnunculus terret accipitres, in tantum, vt visum, vocemque eius fugiant.

Vedere, sust. la vista. vedi vista.

Veder quà, e là.] Dispicio, cis. Col. in præf.

Molto bello à vederfi.] Adafpectum præclarus, a, um. Cicer.

Vedetta luogo di fentinella, vedi veletta.

Vedoua donna à cui è morto il marito.] Vidua, æ. s.a.b. Plaut.in Stich.Vidua viro fuo caruit. Sipont.in Mart. Quidam opinamur idus vocari a quod is dies diuidat menfem: iduare enim etrufca lingua diuidere eft: unde vidua dicta,quafi à viro diuifa.

Vedouaggio,e vedouatico, Fior. vedouato vedouanza, Sen vedouità, Rom. cioè ftato vedouile] Viduitas, tis fœm gen.Cic.pro Cec. Liu.10 bell. Maced.In viduitate relictæ filiæ fingulos filios paruos habent.

Vedouale,e vedouile,addiett.di vedouo,ò da vedoua.]Viduus,a,um Ouid.ep 1.

Vedouare,non fi rimaritare,ma viuere in ftato vedouile.] Colere viduitatem, 2. Agere, vel degere in viduitate.

Vedouare qui val priuare.] Viduo,as,aui,atum. Virg. 8.Æneid.Multis viduaffet ciuibus vrbem 2.Orbo,bas. Cic.4.Acad 3.Priuo,uas.Cic.ad Att l.9. 4.Spolio, as. Cic 4.Acad.

Vedouo, fust. huomo à cui è morta la moglie.] Viduus, ui, mafc. gener. Plaut. In Mercat. Plures viri funt vidui.

Effer vedouo.] Viduum,vel viduam agere.Grat.

Veduta,cioè vifta,vedi vifta.

Veduta,luogo alto da vedere lontano.]Profpectus, tus. Virg.l 2 Georg.

Veduta da luogo alto.] Specula,æ. fœm. gen. Liu.8.bel. Pun.

Stare in veduta.] Effe in fpeculis.Ex Liu.

Vegetabile,ò vegetevole,ò vegetatiuo,aggett.che hà forza, ò virtù,ò facultà di vegetare.] Vegetandi vim habens,o g.Ex Plin.l.16.c.32.& Aul.Gel 2.Vegetatiuus,a, um.Calep.

Vegetare, Il viuere delle piante.] Vegetor, aris. 2.b. Apol.

Vegetatione,il vegetare.] Vegetatio,nis.f gen.r.2.b.5.l. Apul.

Vegghia,e vegghiamento, Fior veglia, e vegliamento, Sen.viglia, Roman.cioè il vegghiare, ò vegliare.] Vigilia,æ.Celf Proœm.lib. 1. Quidam corporum fuorum robora noctuena vigilia minuerunt.2 Vigilium,lij. Var.in Endymion 3.Vigilatio,nis f g. Ex Cic.2 de leg. 4.Infomnia.æ.Cæcil.Plut Infaniam affert infomnia. 5. Peruigilium,lij.n.g 1.l 2.3.4,b.Plin l.11.c 53.Peruigilio quidem præcipuè minuuntur cibi.

Veglia lunga.] Peruigilatio nis.Cic.2 de leg. 2 Peruigilium,li.n g 1.3 b Plin.l 12 ep.53. Peruigilio quidem præcipuè minuuntur cibi.

Vegliare.Sen vegghiare.Fior ftar defto.] Vigilo,as. Cic. 2.Catil.2.Excubo,as Id.

Vegghiar molto,ò con perfeueranza.] Peruigilo, as. r.l. 2 3 b Mart lib.9 ep 49. Vicini fomnum non tota nocte rogamus

Nam uigilare leue eft,peruigilare graue.

Vegliare tutta la notte.] Pernocto, as. Terent. in Adelph.

Vegliare à un gran pezzo di notte.] Ad multam noctem uigilare. Cicer. de Somn. Vt ubi tum difceffimus, me & feffum de uia, & qui ad multam noctem uigilaffem acrior, quàm folebat fomnus complexus eft

Vegliare una notte intiera] Noctem peruigilare. Cicer. pro Sext. Rofc. Num erat, ne eam noctem peruigilet.

Vegliare fin'à giorno.] Vfque ad lucem uigilare Teren. Eun Ne furfum,deorfum curfites,neue ufque ad lucem Vigiles

Far uegliare, cioè cagionar uigilia.] Vigiliam præftare. Plin lib. 32 cap 10 Earum oculi cum carnibus lufciniæ in pelle ceruina adalligati, præftant uigiliam, fomno fugato.

Veglie di tutta la notte.] Peruigilationes nocturnæ. Ex Cic.2 de Leg.

Veglie intefo per guardie di notte.] Excubiæ,arum. f.g. num plur.Cic.

Far le veglie,ò le guardie] Agere excubias,Ex Cic 2. Excubo,as.2.b,Liu.

Vegghieuole,uegghiatore,uedi uigilante.

Veglio,con l'e larga in verfo, per uecchio, uedi uecchio.

Vela,tenda, che diftefa all'arbore del nauilio,piglia uento per farlo caminare] Velum,li.n.gen.1.l. Plin.l.7.c. 56. Vela inuenit Icarus,malum, & antemnum Dædalus.2.Velum nauticum.Horat.ferm.l 2 fat.3 Sif alpra, & formas non futor,nautica uela auerfus mercaturis 3. Linteum,tei.n g.Virg.3.Æn. 4.Linteum nauticum. Ex Virg.& Hor.5.Carbafus.fi, m.uel fœm gen.in fing & in plur.n.Cicer.in 3.Æn.Carbafus,genus lini eft,quod abufiuè pro velo ponitur.6 Carbafus nauticus,uel nautica, Ex Virg & Hor.

Di uela,addiett] Velaris,& hæc re.1.2.l Plin.l 13.c 9. Linum intus grandis,firmæque duritiæ: ex quo uelares detornant anulos 2.Carbafeus,a,um.Ex Cic.3. Carbafinus,a,um.1.3 b. Ex Quint.Curt. 4 Carbafineus, a,um. Var.de uita pop.Rom.

Vala di fcarlatto,ò fcarlattino] Velum purpureum Plin. l.18.c.1. Velo purpureo ad Acticum cum M. Antonio Cleopatra uenit,eodemque effugit.

Far uela ò diftender le uele,e nauigare] Velifico,cas. 1.l. 2.3.b.Plin.lib.16 cap.37 Scirpi ruelificant non in Pado tantum nautici, uerum, & in mari pifcator Africus præpoftero more uela intra malos fufpendens 2.Velificor aris,depon Cicer 1.de leg.Agr.Si quis ueftrum fpe ducitur, fe poffe turbulenta ratione honori uelificari fuo primum me confule id fperaffe defiftat;deinde habeat meipfum fibi, documento. 3.Vela dare.Cicer.de orat.Si fedant; & fua fponte,qui impellimus inclinant, atque propendent: accipio quod datur, & ad id unde aliquis flatus oftenditur,uela,do. 4 Vela facere. Cic 4. Tufc.Verum igitur maius ftatim ne uos uela facere an quafi è portu egredientes paululum remigrare? 5.Vela pandere.Quint.l 6. cap.1. Ex his poffidemus iam Iudicum animos, & confragofis, atque afperis euecti tota pandere poffumus uela 6.Vela uentis permittere.Quin. Tryphoni in præfat Permittamus uela uentis, & oram foluentibus benè precemur. 7. Vela foluere. Virg. 4. Aeneid.

Il far uela.] Velificatio,nis.fœm gen r.4 l. 2.3.b. Cicer. lib.1.epift.9.In nauigando tempeftati obfequi,artis eft, etiam fi portum tenere non queas, cum uero id poffis mutata uelificatione affequi, ftultum eft, cum tenere cum periculo curfum,quem cœperis, potiùs quàm, eo commutato,quò uelis tamen peruenire.

Cofa,che foftiene,ò porta uela.] Velifer,ra,rum. 1 l. 2.b, Ouid.15.Met.& Valer 1.Arg.

Cofa che uà à uela.] Veliuolans,tis. om gen. 1.l 2.3.b. Cicer.1.de Diuin.2.Veliuolus,a, um. 2.l. 2.3.b. Virg. 1.Aeneid.

Andare à uela,ueleggiare, ò nauigar col uento fenz'aiuto de remi.] Velis nauigare Cic.pro Dom. Archipirata cum grege prædonum pleniffimis uelis nauigabat.2.Velis ire.Plin l.9.cap.15. Tynni fæpè nauigia uelis euntia comitantes mira quadam dulcedine, per aliquot horarum fpatia,& paffuum millia à gubernaculis non feparantur.3 Velis uentoque ferri.Lucr.

Cofa che fi fà con uela.] Velificus,a,um.1 l 2 3.b Cic.1 de Diu Plin.l.6 c.17 Complures autem totam ipfius longitudinem 40.diebus noctibufque uelifico nauium curfu determinauere.

Velabrefe,addiett.di uelabro.] Velabrenfis,& hoc fe.1,2. l Mart l.13.ep 32.

Non quemcumque focum,nec fumum cafeus omnem:
Sed Velabrenfem,qui bibit ipfe fapit.

Velabro,luogo in Roma così detto.] Velabrum,bri,neut. gen.1.2.l.Var.4 de ling. Velabrum à uehendo dictum: uelaturam facere etiam tum dicuntur, qui id mercede faciunt. Nicol. Perott. A uelo uelabrum dictum locus in Vrbe Roma iuxta Auentinum montem,quòd ratibus, ac uelis eò ueherentur. Quidam autem non à uelo, fed à

veho velabrum sicue velaturam pro vectura vocari existimant.

Velabro maggiore.] Velabrum maius. Varr. 4. de ling.

Velabro minore.] Velabrum minus. Var 4. de ling. Ab his palus fuit in minori velabro, à quo, quòd sibi vehebantur lintribus velabrum, vt illud maius, de quo supra dictum est.

Velame, cosa che vela.] Velamen, is neut. gen. 1. 2. l. Virg. 1 Æneid.

Velamento, cosa con che si vela.] Velamentum, tl. neut. gen 1. 2. l. Liu. 4. bel Pun. Oleæ ramos, ac velamenta alia supplicum porrigentes, orabant, vt reciperent sese.

Velare coprir con velo.] Velo, as. 1. l. Plin. lib. 18 cap. 3. Attilio quatuor sua iugera in Vaticano quæ prata Quintia appellantur, Cincinnato viator attulit dictaturam, & quidem, vt traditur, nido plenoque pulueris etiamnum ore, cui viator, vela corpus, inquit, vt proferam Senatus, Populique Romani mandata. 2. Velo obtendere, cum Accus. Ex Cic. ad Q. Fr. lib. 1 epist. 1. Multis simulationis inuolucris tegitur, & quasi velis quibusdam obtenditur vniuscuiusque natura. 3. Velum obtendere, cum Dat. Ex Plin. lib. 11. cap. 37. Omnium oculis membra vitri modo translucida obtenditur. 4. Velo prætendere, cum Accus. Ex Cic. ad Q. Fr. l 1. ep. 1. & Claud. 5. in Ruff. 5. Velum prætendere, cum Dat. Ex Suet. in Claud c. 10. Claudius rumore cædis exterritus, prorepsit ad solarium proximum, interque prætenta foribus vela se abdidit.

Velar bene, affatto, ò insieme.] Conuelo, as. 1. l. Plin. lib. 17 cap. 22.

Il velare.] Obductio, nis. f. g. Cic. pro Rab. Perd. Si Mors proponitur, in libertate moriamur: Carnifex verò, & obductio capitis, & nomen ipsum crucis absit non modò à corpore ciuium Romanorum, sed etiam à cogitatione oculis, & auribus.

Velato partic.] Velatus, ta, tum. 2. 1. l. Cic. a de Nat. Apud maiores tanta religionis via fuit, vt quidam Imperatores etiam se ipsos Dij immortalibus, capite velato, verbis certis pro Repub. deuouerunt.

Velato bene, affatto, ouer insieme.] Conualatus, ta, tum. 2. 1. Plin. l. 17. c. 22. In vineæ putatione plagam omnem obliquam fieri conuenit, vt facilè decidant imbres, & ad terram verti, quam leuissima cicatrice acie falcis exacta, plagaque conuelata.

Luogo velato] Velarium, rij. n. g. 2. 1. Iuuen sat. Ex pegma, pueros inde ad velaria raptos.

Veleggiare, vedi andar à vela.

Velenamento.] Veneficium, cij. neut. gen Quint. lib. 7 cap. 2. Ex re quæritur. Veneficium fuerit, an cruditas.

Velenare, vedi auuelenare.

Velenarsi, vedi auuelenarsi.

Velenifero, addiett. che produce, ò porta veleno.] Venenifer, a, um 2. 3. b. 2. l. Ouid. 3. Metam.

Veleno, e veneno, qualità nota di cose velenose.] Venenum, oi. n. g. 1. b. 2. l. Plin. lib. 8. c. 2. Nullum animal tela sua, excepto homine, venenis tingit, nos sagittas vngimus, ac ferro ipsi nocentius aliquid damus. Nos, & flumina inficimus, & rerum naturæ elementa. Ipsum quoque quo viuimus aerem in perniciem vertimus, nec ab vllo præter hominem, veneno pugnatur alieno. 2. Virus, n g. indeclin. & 1. l. Luca, tamen vsus est, viro in ablat. Plin. l. 11 c. 37 Viperæ dentes gingiuis conduntur. Hæc eadem prægnans veneno, impresso dentium repulsu virus fundit in morsus. 3. Venenum malum. Caius l. 3. ad leg. 12. Tab. l. ccxxxvj 4. Virus malum. Sen. de benef. l. 1. Non ferocissima tantum, sed ignauissima quoque animalia timentur ob virus malum.

Veleno aconito, così detto dal luogo doue nasce.] Venenum aconitum. Plin. lib. 6. cap 1. Aconæ portus, veneno aconito dirus. 2. Aconitum, ti, neut geo. Plin. lib. 27. cap 3.

Veleno bianco.] Venenum candidum. Plin. l. 11. c 25. Venenum à scorpionibus candidum fundi, Apollodorus auctor est in nouem genera descriptis per colores maximè superuacuos: quoniam non est scire, quos minimè exitiales prædixerit.

Veleno molto nero.] Venenum atrum. Virg 2. Æn.

Veleno negro.] Venenum, nigrum. Virg 4 Æn.

Veleno caldo.] Venenum calidum, Ex Cic. pro Cæl. & 2; de Nat.

Veleno molto caldo.] Venenum ardens, Ouid. 9. Metam.

Veleno freddo.] Venenum frigidum, Ex Cic. pro Cluent. & Virg. 3. Geor.

Veleno molto freddo.] Venenum gelidum. Varr. 6. Arg.

Veleno ceruiero.] Venenum ceruarium. Plin. lib. 27 cap. 11. Limeum herba appellatur à gallis, qua sagittas in venatu tingunt medicamento, quod venenum ceruarium vocant

Veleno da cacciatore, di cui taluolta si seruono i cacciatori.] Venenum venatorium Cels l. 5. c. 27. Galli quibusdam venatorijs venenis vtuntur, quæ non gestu, sed in vulnere nocent.

Veleno incurabile.] Venenum insanabile. Plin. lib. 7. cap. 15.

Veleno, che in vn giorno vccide.] Pharmacum ephimerum Plut.

Veleno lento, che tardi opra.] Venenum lentum. Sueton. in Tib.

Veleno marino, cioè d'animal marino.] Venenum marinum. Plin l. 27. c. 12.

Veleno mortale] Venenum exitiale. Plin. l. 27. c. 2. 2. Venenum lethale Plin. l 16. c. 10.

Veleno potente, ò gagliardo.] Venenum acre. Lucr. lib. 5.

Quippe videre licet pinguescere sæpè cicuta
Barbigeras pecudes homini, quæ est acre venenum.

Velenoso, e venenoso, addiett che stà in sè veleno] Venenosus, a, um Diosc. l. 4. cap 139. Smilacis asperæ folia, & acini, & ante, & post epoti venenosorum antidota sunt. 2. Venenatus, a, um. 1 b 2. 3. l. Cicer. de Arusp. cuius est: Vipera venenata, ac pestifera. 3. Virosus, a, um. 1 2 l. Virg 1. Georg. 4 Virulentus, a um 1 3 l 2 b. A Gell 16. cap 11 Marsis hominibus vi quadam genitali datum est, vt serpentium virulentorum domitores sint, & incantionibus, herbarumque succis faciant medelarum miracula.

Alquanto velenoso.] Subuirosus, a, um 1. 2. 3. l. Diosc. lib. 3. c. 138.

Veletta, vedetta, luogo di sentinella.] Specula, æ. f gen. Cicer.

Velettaro, quegli che fà veli per le donne.] Flammearius, rij. m g. Plin.

Veletto da donne.], Flammeum, ei. neut gen. Plin. l. 21. cap. 8.

Veletto, Sen. velozzo, Fior. dimiout. velo piccolo.] Velum paruum, aut breue, Ex Cic. ad Quint. Fr. & in Pa: ad.

Velletri, città de Volsci, antica, e celebre: perche di qui hebbe origine Augusto Cesare, qui fù alleuato, e come altri pensano, qui anco nacque.] Velitræ, arum, fœm. gen. & num plur. 1. b. 2. com Suet. in Aug. c. 1. Gentem Octauiam Velitris præcipuam olim fuisse, multa declarant.

Vellettrano, nome gen. di Velletri.] Veliternus, a, um. Plin. lib. 3. cap 5. Trebani, Tusculani, Verulani Veterni.

Vellettrano, nome poss di Velletri.] Veliterninus, a, um. Plin. l. 14. c. 6. Ex alia vicinia vrbis Veliternina, & priuernatia vina sunt.

Vello lana, ò pelo più lungo degli animali come pecore, orsi, leoni, e simili.] Vellus, eris. n. g. à vellendo dictum est. Var. de ling. Palalinia pastores, ex quibus ante consuram, vellere lanam soliti sunt, ex quo vellera dicuntur. 2. Villus, li. m g 1 2. l. Cic. a. de Nat Animantium aliæ corijs tectæ sunt, aliæ villis vestitæ, aliæ spinis hirsutæ 3. Velamen, nis. n. g. 1. 2. l. 3 b. Var. l. 2. c. 9 Lanam demptã & conglobatam alij vellera, alij velumina appellant.

Vello

Vello d'animal feluaggio.] Vellus ferinus. Ouid.11. Metam.
Vellofo,e uelluto,addiett pien di uelli.] Villofus,a,um,1. a 1.Col l.7.c.12 Canis uillaticus probatur amplo uillofoque pectore,latis armis,cruribus craffis, & hirtis, cauda breui.
Velluto, drappo di feta.] Sericum uillofum, ex Turf.
Velluto alto.] Holofericum uillofum intercifum ex Turf.
Velluto col pelo da una parte fola.] Sericum beteromallum. Maff. hift. Ind. lib 1. Stratum erat pauimentum ferico beteromallo uiridi. 2. Sericum altera parte uillofum.
Velluto col pelo da una, e l'altra parte.] Sericum amphimallum.2.Sericum utrinq; uillofum.
Velluto riccio.] Holofericum hirfutum,ex Turf.
Velluto tutto di feta.] Holofericum uillofum.Turf. Laur. hift.lib.5.cap.1.Virginię Sabellæ donum eft,effigiea uotiua ex aurea lamina ob inclufa holoferico uillofo fub ftrato.
Velluto di fcarlato.] Holofericum uillofum coccineum. Turf.H.L l.5.c.19.
Di uelluto,addiett.] Ex holoferico uillofo.Turf.hift.Laur. 3.a c.29.
Velluto nero.] Holofericum uillofum nigrans,uel nigrum ex eod.
Velluto pronazzo.] Holofericum uillofum uiolaceum. Turf.hift.Laur l 2. c 29. Sater dotis,ac miniftrorum folemnibus facris operantium ueftes ex holoferico uillofo uiolaceo diftinctæ auro.
Velluto roffo.] Holofericum uillofum rubens,uel rubrum ex Turf.
Velluto turchino] Holofericum uillofum cyaneum, uel cæruleum ex eodem.
Velluto uerde.] Holofericum uillofum uirens, uel uiride, ex eodem.
Velo,fuft dicefi à cofa che cuopre.] Velum,li,n g.1 l. Cic. ad Q.Fr.l.1.epift.1. Multis fimulationum inuolucris tegitur, & quafi uelis quibufdam oftenditur uniufcuiufq; natura. 2.Velamen,nis, n g. 1.a.l. 3.b. Virg.1. Aeneid. & Ouid.2. Faft.3. Velamentum, ti, 2.2 3.l. Liu. 4.bel. Pun.
Velo del capo delle donne.] Velum, li, neut gen. Cic.
Velo del petto.]Mamillare,ris,n.g.Mart.
Cofa pertinente à uelo.] Velaria & hoc re,r.a.l. ex Plin. l.1 3 c.9.
Veloce, che prefto fi muoue.] Velox, cis, o.g. 1.l.Plin. lib.5. 2.Celer, ris, n.g. 1.b. Cic.3 Citus, a, um. Liu. 6. bel.Pun.
Velocità, l'aftratto di ueloce.] Velocitas,tis, 1.a.l. Cic.2. Celeritas,tis,1.2.3.b.Id.2.Verr.2.Celeritudo,dinis. Var. 3.de Re ruft.
Velocemente, con uelocità.] Velociter. Cicer. de Vniuerf. 2. Celeriter. Caf. 5. bel.Gal. 3. Citò. Ter. Eun.
Velociffimo, preftiffimo.] Citiffimus, ma, mum. Plin. lib.2.cap.15. 2.Celerrimus, a, um. 3.Celeriffimus, a, um Manil.
Veltro,cane di corfo uelociffimo, uedi leurlere.
Vena,ò auena,fpecie di biada nota.] Auena,æ,fœm.g.1 b. 2.l.Plin l.18. cap 17. Frumenti uitium auena eft,& hordeum in eam degenerat: ficut ipfa frumenti fit inftar quippe cum Germaniæ populi edant eam, neq; alia pulte uiuant. Diofcor. lib. 2. cap. 87. Auena genicula quædam habet; folio, & ftipula triticum imitatur, & in cacuminibus dependentes paruulas ueluti locuftas bipedes gerit, in quibus femen continetur, utile ad cataplafmata,uti hordeum. 2. Auenæ,arum,f g. nu.pl. Virg. ecl.5 & 1.Georg. Infelix lolium, & fteriles dominantur auenæ.
Vena, che nafce da fe.] Auena fponte proueniens. Plin. lib.6. cap.3. Pars earum gentium ore concreto, & naribus carent, uno tantum foramine fpirat, potumq; calamitas auenæ trahit, & grana eiufdem auenæ fponte prouenientis, ad vrfcendum.
Vena Greca,di Grecia.] Græca auena. Plin lib 18.cap.16. Melius, & auena Græca, cui non cadit femen, admiata.
Di vena,ò di auena.] Auenaceus,a,um,1 4.b 2.3.l.Plin. lib.12.cap.15. Auenacea farina,decocta in acreo, neuos tollit.
Pertinente à vena.] Auenarius,a,um,1 4.b.a.3.l Plin.l.11. c.16. Quidam duo alia genera faciunt cicadarum: furculariam, quæ fit grandior: frumentariam quam alij auenariam vocant; apparet enim fimul cum frumentis arefcentibus.
Vena,vafo,e ricettacolo del fangue.] Vena,æ,f g.Gel lib. 18.c 10.Vena eft receptaculum fanguinis mixti, confufiq; cum fpiritu naturali, in quo plus fanguinis eft minus fpir.tus.
Vena gonfia, che fuol effere nelle tempie,ventre, ed altre parti.] Varix,cis,1.b.Cic.2. Tufc. Cum varices fecabantur C.Mario, dolebat.
Vena groffa.] Vena grandis, Plin. lib.11. cap.37. Ex corde duæ grandes venæ in priora, & terga difcurrunt.
Suentar la vena.] Auerfo medio digito, venam ferire. Celf.l.12 c.10.Poftero die medio digito auerfo vena facienda eft,ut recens coitus eius refoluatur, iterumq; fanguinem fundat.
Vena oratoria] Facultas oratoria 2.Vis dicendi.
Vena poetica.] Vis,vel facultas poetica. Cic.
Vena di dire.] Stilus dicendi, ex Cic.
Vena di polfo.] Vena pulfatilis. 2.Arteria,æ,f g.& antiqui diarium Arteria,orum.
Vena d'acqua.] Vena fontis.2.Scaturigo,nis,fœm.g. Plin. l 31.c.3.
Venale,vendeuole,e vendereccio. addiett. da venderfi.] Venalis,& hoc le,1.a.l Cic.2 Phil. Domi tuæ turpiffimo mercatu omnia effent venalia. 2.Vendibilis,& hoc le, 1.l. a.3 b.
Vencere. vedi vincere.
Venchi,ftroppe.] Vimen,minis, neut gen. Virg. lib.3. Aeneid.
Venchi da legar le viti.]Vitilia,orum,n g.& num pl Plin. l.24.c.9.
Per titolo,che fi vende alla cafa.] Profcribere ædes, Cic. 3 offic.
Chi vende cofe da mangiare.] Macellarius,ij,mafc.g.Var. lib.3.cap 4 Alterum fructus caufa quo genere macellarij,&c. 2.Cupedinarius,rij. Ter.Eun act 1. fc.1. Dum hæc loquimur interea loci ad macellum vbi aduenimus, concurrunt læti mihi obuiam cupedinarij, omnes, Cetarij, Lanij, Coqui, Fartores, Pifcatores, Aucupes.
Vendemia,Il vendemiare.]Vindemia,æ,f g.1 a.l.Var.4.de lin.A vino dicta eft vindemia,quod eft vindemia,aut vicia demia.
Vendemia fcarfa] Vindemia gracilis. Plin.ep 157.
Vendemiante, che uendemia.] Vindemians, is, o.g.Plin. l.18. cap.31. Calendis Ianuarij defructu naforum uindemiantes.
Vendemiatore,che uendemia.] Vindemiator,ris. Var.l.4. de ling Vindemiator,uel quod uinum legere dicitur,uel quod de uite id demit. 2 Legulus,li, m.g. Var.4 de ling. Item à legendo leguli, qui oleam, aut vuas legunt. 3. Vindemitor,ris. Horac.
Vendemiatorio,addiett. di uendemiatore.] Vindemiatorius,a,um,1.a.4 5.l,Var,de Re ruft.lib 3.c 2 L.Merula ibi non uidit toreula,uafa uindemiatoria, &c.
Vendemiatrice, colei che uendemia.] Vindemiatrix, cis, f g.Comment ling lat.
Vendemiare, cor l'vua dalle uite per farne uino.] Vindemiam facere.Plin.l.18. c 31. 2.Vindemio,as. Plin.l.18. c.31. Acinio plurimum refert, fi contingat crefcente Luna uindemiare. Var.l.1 de Re ruft.c.34 Vuas legere, & uindemiam facere inter æquinoctium autumnale, & uergiliarum occafum.
Vendemietta.] Vindemiola æ,f.g Cic.
Vendere, dare ad altri una cofa per prezzo.] Vendo, dis,

dis,didi,tum. Plin.lib.7. cap 56. Emere,ac vendere inſtitule Liber pater. 2.Venum dare. Liu Se venum à primoribus datos. Claud.1 Ruff. 3.Venundo,das,dedi,datum. Plin.lib.35. 4.Venditionem facere,cum Gen Cic. pro Roſc Am.5 Aere mutare ,cum Accuſ. Colum. lib.7. cap 9. Regionibus ſuburbanis lactans porcus ære mutandus eſt. 6 Pretio mutare cum Accuſ Pallad. 7.Pretio permutare,cum Accuſ.Plin.lib.35 cap 9. 8.Vendito as, a.1.2.b. Cic.Att. lib 1.Tuſculanum venditat,vt ſi poſſit, emat Pacilianam domum. 9.Diſtraho, his, xi.ctum,1.l. 2 b Suet.in Veſp c.16 Negotiationes quoque,vel priuato pudendas pro palam exercuit, coemundo quædam tantum,vt pluris poſtea diſtraheretur. Vlpian de Tranſact. ſi vini pluribuſuè fundus ad alimenta fuerit relictus, velinsque eum diſtrahere, neceſſe eſt prætorem de eius diſtractione,& tranſactione arbitrari.10 Pretio diſtrahere Apul. lib.8. 11 Mercanti tradere. Colum. l.7. c.6.Ex geminis ſingula capita, quæ videntur eſſe robuſtiora,in ſupplementum gregis reſeruantur,cętera mercantibus traduntur.

Vendere all'ingroſſo,cioè in gran quantità.] Ad plenum vendere ex Plin.& Horat 2 In plenum vendere,ex Plin. 3 Largius, vel plenius vendere.ex Ter. & Cic.4. Venditione largiori, vel pleniori vendere.

Vendere à minuto,cioè à poco à poco.] Paulatim vendere ex Plin.& Cicer.2.Per partes, vel particulas vendere ex Col & Plaut.3 Partibus, vel particulis vendere ex Col. & Plin.4 Minutatim, vel minutim, vel minutè vendere ex Var Col.& Plaut.5.Paulatim,vel pauxillatim vendere ex Cel. & Plaut.

Vendere à contanti,cioè col denaro preſente.] Numerato vendere ex Cic.ad Att.l 12. & 6 Ver. 2 Pecunia numerata vendere,ex Cic.ad Att.l.5 & in Ver. lib 5. 3.Pretio enumerato vendere ex Cic. pro Q Roſc. 4.Pecunia præſenti vendere, ex Cic. pro Clu.

Vendere à prezzo duplicato, ò triplicato, cioè di due, ò tre doppi.] Duplicato, vel triplicato vendere ex Plin. l.14 c 4

Vendere à prezzo quadruplicato, ò quintuplicato, cioè di quattro,ò cinque doppi.] Quadruplicato,vel quintuplicato vendere,ex Corn Tac. l.2.& Plin l.14 c.4.vbi ſic legitur,empiis quadruplicato vineis.

Vender à prezzo centuplicato.] Centuplicato vendere ex Plin.l 6. cap.23.vbi ſic ait: Merces quæ apud nos centuplicato væneant.

Coſa,che ſi troua à vendere,che hà ſpaccio.] Vendibilis, le,o.g.ex Var.de Re ruſt.l.1 c 4.Agnum faciunt vendibiliorem

Vendere à credenza, cioè col denaro non preſente.] Fide Vendere ex Cic.& Vlp. 2.Fide interpoſita re vendere,ex Cic.2.de Inu.& 6.Ver 3 Fidei interpoſitu, interiectuque vendere,ex Cic. 2 de Natur.& pro Seſt 4.Per fidem vendere ex Liu.1 ab Vrb & Plin.l 7. 5.Per fidem interpoſitam vendere ex Cic. de Clar.& 1.de Inu.

Vender caro,cioè à gran prezzo.]Carè vendere ex Cic.& Var.2.Carò vendere, ex Quint.declam 9.Cic 5.Ver Decumas agri Leontini vendidiſti, ſi ex lege,magno,ſi vt lex eſſet tua libito,tunc paruò 3.Magnò vendere.4.Magno pretio vendere, ex Cic.pro 1 Roſc.& 3 off. 5 Grandi pecunia vendere. Cic. pro Seſt.

Vender molto caro.] Permagno vendere Cic.5 Ver.

Vender più caro, cioè à maggior prezzo.] Carius vendere ex Cic.pro Dom. 2 Pluris vendere. Cic. 3. off. Vendo meum non pluris quam cæteri, fortaſſe etiam minoris, quum maior eſt copia. 3 Maiori pretio vendere,ex Liu. 2 bel Pun.& Cic l.3 off.

Vender la metà più caro.] Dimidio carius vendere, ex Cic. pro Dom.

Vender cariſſimo, cioè à grandiſſimo prezzo.] Plurimi vendere.

Venderſi à diuerſi]Diuendo,dis,1.2.l.Cic.de leg.Agr Hic permiſit ſua lege Decemuiris, vt in quibus commodum ſit tenebris,vt in quam velint ſolitudinem, bona populi Romani poſſint diuendere.

Vender all'incanto, cioè à chi più offeriſce.] Auctionor, aris,3.l. Cic. pro Quint. Neuiſis hominem multis verbis deterret,ne auctionetur. 2.Auctionem facere. Cic. 5. Phil. Mulier ſibi felicior, quam viro, auctionem prouinciarum regnorumque faciebat. 3. Auctione conſtituta vendere Cic pro 5 Roſc.

Vendere alla fiera, ouer al mercato.]Nundinor, aris,2.b. L Apul. Toti tunc iudices ſententias ſuas pretio nundinantur.2.Nundino,nas Firm. 6.Matheſ

Vendere bon mercato, cioè vil prezzo] Vili vendere, ex Plaut.in Epid.& Mart l 2 Inſtructam vili vendis amne domum 2.Paruò vendere Cicer 5 Ver.3 Paruo pretio vendere,ex Cic.1.Ver & Liu.2 bel Pun

Vendere à meglio mercato cioè à prezzo più vile.] Vilius vendere,ex Plin.& Col 2 Pretio viliori vendere ex Plin. 3 Pretio minori vendere, ex Liu.2.bel.Pun. 4.Minoris vendere.Cic.3.off.

Vendere à viliſſimo prezzo, Viliſſimè vendere. 2.Minimo, vel minimo pretio vendere. 3.Paululò vendere ex Cic. pro Seſt

Eſporre à vendere.] Venale ponere.

Vendere,ò comprar à peſo.] Pondere vendere,aut mercari ex Plin.l.12. c.7.vbi ſic ait: Piper pondere emitur,vt aurum,vel argentum.

Vender,ò comprar à miſura] Menſura vendere,aut mercari ex Plin. ſup.cit.

Vender ſouente,ò ſpeſſo.] Vendito,tas,1.l.2.b.Plin.l.35. c.11. Glycera venditando coronas ſuſtentauerat paupertatem.

Colei,che vende ſouente, ò ſpeſſo.] Venditatrix,cis,1.3.l. 2.b ex Plin l 35.c.11 & l.17 c.24.

Colui che vende ſouente,ò ſpeſſo.] Venditator, ris,1.3.l. 2.b. ex Plin.l 35.c.11. cuius eſt vox venditor,ex Liu.1. ab Vrb,cuius eſt vox, oſtentator.

Vendetta, onta, ò danno fatto in cambio d'offeſa riceuuta] Vltio,nis,f.g.Cic.in Part.Quod in beneficio gratia, in iniuria vltio nominatur. 2.Vindicatio, onis,f.g. Cic. 2.de Inu.Vindicatio eſt per quam vis, & iniuria,& omne, quod obfuturum eſt defendendo, aut vlciſcendo, propulſatur. 3.Vindicta,æ,fœm.g 1.2.l.Paul.in L Quod Reipub.de iniurijs. Quod Reipub. vindicandæ cauſa ſecundùm bonos mores fit, etiam ſi ad contumeliam alicuius pertinet; quia tamen non ea mente magiſtratus facit vt iniuriam faciat,ſed ad vindictam maieſtatis publicæ reſpiciat,actione iniuriarium non tenetur. 4 Iniuriæ propulſatio. Grat ſ.

Per vendetta,ouero per vendicarſi.] Vltionis cauſa. Plin. lib.11.c.28 Inſecta,quæ aculeo in aluo armantur,telum vltionis cauſa datum eſt.Sueton.in Tito cap.2.Vlciſcendi cauſa.

Vendibile. che ſi puol vendere, ò ſi troua à vendere,] Vendibilis, le. Cic.

Vendicare,e vendicarſi,far uendetta.] Vlciſcor,eris. Q. Curt.& Cic.

Vendicarſi d'alcuno.] Pœnas ab aliquo petere. Cic.l.1 de Inu. Vt ab ea pœnas liberi ſui potiſſimum petere debuerint.

Vendicarſi dell'ingiurie.] Vlciſci iniurias.Cic.

Coſa da uendicarſene, ò coſa da farne uendetta.] Vlciſcendus,a,um,ex Cic.

Vendicatiuo.] Iniuriarum ultor. 2.Promptus ultionum. Tac.3 Perſequens ultionis,ex Tacit.

Vendicatore.] Vltor,ris,m.g.Cic.

Vendicatrice] Vltrix,cis,f.g.Cic.

Vendita,qui uale la coſa uenduta.] Venditum,ti,n.g. Cic. 3 de Nat.

Vendita, uendimento, il uendere.] Venditio, onis, fœmin.gen. 1.l 2 3.b. Cicer. pro Roſc. Am. Oſtendit ſi ſublata ſit venditio bonorum, illum pecuniam grandem miſſurum.

Vendita all'incanto.] Licitatio,nis,f gen.Cic.4.Ver.1.Auctio,nis,f g Plin.l.18. c.22.Auctionibus fabam adhiberi lucroſam putant.

Vendita al mercato.]Nundinatio,nis,fœmin.gen.Cicer.4. Ver.

Venditore.] Venditor,ris Cicer.2. Vendens, tis, 1.2.Lex Plin.l.22.c 16.& Col l.7.c 6.

Venditore al mercato.] Nundinator,ris.

Ven-

Venditore all'incanto.] Licitator, tis. Cicer. lib. 3. offic.

Venduto, partic.] Venditus, ta, tum, 1 l. 3. b ex Cic. 5. Ver. 2. Venum, datus, a, um, ex T. Liu. qui sic ait: Se uenum à primoribus datos. 3. Mercanel traditus, a, um, ex Colum.

Non uenduto.] Inuenditus, a, um, 1. a l & 3 b. Scæuola in l. Seius ff. de rescin. uendit. Quæsitum est cum neque fideiussor datus, neque omnis pecunia secundùm legem suis diebus soluta sit, an prædia inuendita sint.

Veneno, uedi ueleno.

Venerabilmente.] Honorificè. 2. Honorificentissimè. 3. Honoratè. Cic.

Venerando, degno di ueneratione.] Venerandus, a, um. 2. Dignus ueneratione, uel obseruantia.

Venerare, riuerire.] Veneror, aris. 2. Colo, ris. Cicer.

Veneratione, il uenerare.] Veneratio, nis, 1. 2. b. Cic. 1. de Nat. Deor.

Venerato, addiett.] Veneratus, a, um. Horat. 2. serm. Sat. 2.

Venerdì, il festo giorno della settimana.] Veneris, ex Isc. Græc. Septem hebdomadæ diebus, à septem planetis nomina ueteres indiderunt. 2. Feria sexta. Maff in Ignat. l. 2. c. 23. Iesum intermortuis uocibus identidem appellans Ignatius, placidissimè efflauit animam hora post Solis ortum prima, feria sexta prid. Kal. Augusti anno post Christum natum 1555.

Ogni uenerdì] Sexta quaque feria. Maff. l. 1. ep. 9 a Sextis ferijs omnibus Turs. in Xauer. l. 6. c. 4.

Venerdì di carneuale.] Feria sexta ante cinerealium apud Script. Eccl.

Venerdì santo.] Feria sexta maioris hebdomadæ, apud Script. Eccl.

Venere, nome proprio di quattro Dee appo la gentilità, la terza delle quali fù figlia di Gioue, e di Diana, che poi si maritò con Vulcano.] Venus, eris, 2. b Cicer. 3. de Nat. Quæ autem Dea, uel res omnes ueniret Venerem nostri nominauerunt, atque ea Venere potius uenustas, quàm Venus ea uenustate dicta est.

Venere, punto, ò fortunatissimo tiro, nel gioco de dadi, era quando si scopriuano tre sei, cioè diciotto punti in tre dadi, in quattro poi, quando niuno mostraua l'istessa faccia.] Venus, eris, Suet. in Aug c 71. Talis iactatis, ut quisque canum, aut seniorem miserat in singulos talos, singulos denarios in medium conferebat, quos tollebat uniuersos, qui Venerem iecerat. 3 Punctum uenereum, uel iactus uenereus, Cic. 1. de Diu. Quatuor tali iacti casu, uenereum efficiunt.

Festa di Venere.] Aphrodisia, orum, neut gen. num plur 1. com 2 4 5 b. 3 l Plaut. Pœn. Ego in ædem Veneris eo: nisi quid uis Milphio. Aphrodisia hodie sunt.

Statua di Venere.] Aphrodisium, sij, neut gen. 1. 2. 4 b. 3 l. græc.

Venere, stella di questo nome, & uno de' sette pianeti.] Veneris stella. Cic. 2. de Nat Infima est quinque errantium, terræque proxima stella Veneris, quæ Phosphoros Græcè Lucifer Latinè dicitur, cum antegreditur Solem cum subsequitur autem hesperus.

Venereamente, libidinosamente, e carnalmente.] Venereè, uel uenereè. 2 Libidinosè Cic.

Venereo, addiett. cioè libidinoso. e carnale.] Venereus, a, um 2 Venerius, a, um, Cic. 4 Tusc. Sicut turpes sunt qui fruuntur uenereis uoluptatibus; sic flagitiosi, qui eas inflammato animo concupiscunt. 3. Libidinosus, a, um, Cic de Senect. Libidinosa & intemperans adolescentia effœtum corpus tradit senectuti.

Venetia, e Vinetia, e secondo il Boccaccio, e suoi contemporanei ancora Vinegia, città nob lissima, e famosissima d'Italia ne gli Euganei, di tu[illegible] esse alla vita necessarie o dilettevoli douitiosa, e sep. abondante; la cui Republica con rag on da gl' auttori è nomata illustre, ricca, nobile, e potente] Venetia, æ Phil Cluuer. Ital ant. l. 1. c 18 qu sic ait: Ab altero Patauij latere ad 25. lapidem in medijs stagnis marinis regina nunc Italica- rum urbium conspicitur Venetia, cuius nomen alij iam olim singulari numero Venetia, alijs plurali Venetiæ, nempè à Venetorum regione, quæ & ipsa eo sæculo promiscuæ modò unitatis, modò multitudinis numero est appellata; sed Venetiæ numero multitudinis regio dicebatur. 2. Venetiæ, a, um, fœm. g. & num. plur Maff in Ignat. l. 1. c. 1 a Venetiarum urbis in recessu intimo sinus Adriatici ea regio, ac situs est, ut leniter stagnantes, ex alto aquæ, illam ea omni parte circumluant. Ea incolis urbi, & ad merces, copiasque inuehendas opportuna receptacula, & contra hostiles incursus munimenta firmissima sunt. 3. Veneta ciuitas, uel urbs. Georg Braun. de urb qui sic ait: Veneta in urbe rerum omnium maxima, & incredibilis exuberat copia. Quocirca non immeritò à Iasone l. si Insularum ff de uerb. oblig. deliciarum Paradisus appellatur. 4 Venetorum ciuitas, uel urbs Georg Braun. de urb. qui sic ait: Venetorum urbs ad tantum maximæ fortunæ culmen fuit enecta, ut ab omnibus domina maris, ac regina semper sit habita, & à Ioanne Austriaco Caroli V. filio, ac Philippi regis Catholici fratre sit salutata.

Alla Venetiana.] Veneto more. Maff. de Iapon reb. lib. 3. epist. 5.

Venetiano, di Venetia.] Venetus, ta, tum Liu dec. 1. lib. 1. Venetus, ac Troianorum gens uniuersa. Veneti sunt appellati.

Venetta, dim. uena piccola.] Venula, æ, fœm. g. 2. l. 2 b. Cels. l. 1. cap 6. in propinquo morus est si in oculis uenulæ pallent.

Venetta gonfia, che suol essere nelle tempia, uentre, ed altre parti] Varicula, æ. Cels l. 5. Si uaricula intus est, quę sanari prohibet, ea quoque excidenda est.

Venetta, dim. riferito à biada.] Auenula, æ, f g. 1. b. 2 l. ex Corn. Cels. l 7.

Donde uieni?] Vnde is? Plaut. In Cas. Vnde is tu mihi? Donde uieni huomo da niente?

Quando si uiene al punto, quando si stà su'l fatto.] In re præsenti. 2. Tali in re, ac tempore. Maff. l. 1. epist. 2. Nisi si tibi secus in re præsenti uidebitur, & ep. 3. Magis tali in re, ac tempore nobis timendum est.

Venire, andare uerso il luogo, doue altri si troua.] Venio, nis, ni, tum. Cic. ad Att. lib 16. Nunquam putaui fore, ut supplex ad te uenirem.

Venire spesso.] Venito, tas. Plin. lib. 18. cap. 5. Eum qui bene habitet, sæpius uentitare in agrum, frontemque domini plus prodesse, quam occipitium, non mentiuntur.

Venire ad accordo.] Ad pactionem uenire. Cic. Att. l 9. Si Pompeius manet in Italia, nec res ad pactionem uenit, longius bellum puto fore.

Venir uolando.] Aduolo, as Cic. pro Clu. Nuper huius opprimendi causa Romam aduolanit.

Venire in aiuto.] Cuipiam auxilio uenire. Salust. Iugurt.

Venir dopo.] Postuenio, nis, 1 l. 2. b. Plin. lib 18. cap 25 Accedit confessa rerum obscuritas, nunc precurrente tempestatum significatione, quod prochemasin Græci uocant, nunc postueniente, quod epichemasin.

Venir innanzi, ò prima.] Anteuenio, nis, 3. l 2. 3 b. Plaut. in Trin. Tempore huc hodie anteueni. 2. Præuenio, nis, 1 l. 2. b. Liu 4. bel Pun Præuenerat non solum fama, qua nihil est celerius, sed nuncius etiam ex regijs seruis.

Venire alle mani, cioè à combattimento.] Ad pugnam uenire ex Horat 1. ser. Sat. 5. 2. Venire ad arma. Ouid.

Venire à contesa, ouer in contesa.] In certamen uenire Cic 1. Tusc.

Venire à fine, cioè finirsi.] Ad finem uenire. T Liu. lib. 6. Quod bello, utrumque in Latio agendum fuit, id iam Deum benignitate, ac uirtute militum ad finem uenit.

Venire di lontano.] Peregrè aduenire. Plaut. in Truc. Valeo, & ualidum teneo, peregrè quoniam aduenio uiuus.

Venir

Venir bisogno.] Vsu venire, ex Cic.
Venire à bon mercato.] Viliua vendi, ex Cic.
Venire à concordia.] Pacem, vel concordiam inire, ex Cicer.
Venire alla proua.] Periculum facere. Ter. in Eun.
Venire in luce.] In lucem prodire, ex Cic.
Venir fuora con impeto.] Erumpo, pis, pi, ptum, Cicer.
Venire all'incontro.] Obuiam prodire, ex Cic.
Venire à mente.] In mentem venire. Cic.
Venire ad abboccarsi] Venire in congressum.
Venir fatto.] Succedo, dis, ssi, ssum. Cic.
Venir meno, vedi suenire.
Venosa, città antica in terra di Bari, e patria di Horatio poeta.] Venusia, æ. Plin. l. 3. c. 11. 2 Venusium, ij, n gen. Appian Alex l. 1.
Venosiano, di Venosa ò Venosino, nome gent. & poss.] Venusinus, a, um. Abraham. Ortel.
Venoso, addiett. pieno di vene.] Venosus, sa, sum, 1. 2. l. Plin. l. 24. c. 10
Ventaglio rosta, ventarola, e cacciamosche, strumento da far vento l'estate, e cacciar le mosche Flabellum, li, neut. gen. 1 com. Ter in Eun. Cape flabellum, & ventulum huic sic facito. Var l. 2. cap. 31. A venti flatu, flabellum dicitur 2 Muscarium 2 a. l. Sipont. in Mart. Flabellum est, quo ventilatio fit per æstatem ad refrigerandum corpus 3 hoc, & muscarium, dicitur à muscis abigendis.
Ventaglio di piuma.] Flabellum, ex Ter.
Ventaglio di penne di pauone.] Flabellum pauonium, ex Mart. l. 14.
Chi porta il ventaglio.] Flabellifer, a, um. Plaut. in Trin.
Ventagliolo, diminut.] Flabellulum, li, neut. gen. Plaut.
Ventare, Fior. tirar vento] Flo, flas Plin. l. 18. cap. 34. Vulturnus si à serena Cœli parte cœperit flare, non durabit in noctem 1 at suldolanus in maiorem partem noctis extenrur a Spiro, as. t. l. Plin l. 18 c. 34 Ex aduerso Vulturni flabit Corus occasu solstitiali, & occidentali latere septentrionis à græcis dictus argestea, ea frigidissimia & ipse sicut omnes, qui à septentrionis parte spirant.
Ventatello, venticello, e ventaccio, diminut. vento piccolo.] Ventulus, li, mascul. gen. 1 l. a b. Ter. Eun. act. 3. sc 5. Cape hoc flabellum, & ventulum huic sic facito.
Venteggiare, cioè spirare, ò trar vento, ma lieuemente, ò pianamente.] Leniter, aut leuiter flare. 2 Molliter, aut placidè spirare ex Cic. 3. Tusc.
Ventesimare, d'ogni venti farne morir vno.] Vicesimo, mas. Iul Capitol. in Marc.
Ventesimatione.] Vicesimatio, nis, fœmin. gen. ex Capit. in Marc. & Sipont. in Mart. cuius est: vox decimatio.
Ventesimo, nome numerale ordinatiuo.] Vicesimus, ma, mum. Cic 2. de fin. vicesimo die Lunæ. 2. Vigesimus, ma, mum, 1. 2 l. Plaut. in Capt. Hic annus incidit vigesimus Propert. 3. eleg. 28. Occidis, & misero steterat vigesimus annus.
Nel ventesimo luogo.] Vicesimo, ex Gel. lib. 10. cap. 1.
Ventesimo primo, e secondo altri ventunesimo.] Vnus, & vigesimus. Cic. lib 14. epist 5 De naui excuntibus. Acastus cum literis præsto fuit vno, & vigesimo die.
Ventesimo ottauo nome numerale ordinatiuo.] Duodetricesimus, a, um. Gell. lib. 3. cap. 10 Die duodetricesimo Luna, ex quo vestigio protecta est, eodem cedit.
Ventesimo nono, nome numerale ordinatiuo.] Vndetricesimus, a, um. Aluar.
Venti, con l'e chiusa, ò stretta, Fior vinti. Sen nome numerale di due decine] Viginti, 1 & a. l. Plin lib 10 cap 62. Terrestrium vipera sola intra se parit oua vo ua coloris, & mollia vt pisces; tertia die intea vterum catulos excludit, deinde singulis diebus, singulos parit, viginti ferè numero 2. Viceni, næ, na, 1. & a. l Plin. lib. 10 cap. 53. Gallinis plus vicina quina oua incubanda subijci vetant 3 Bisdeni, næ, na. Var. l. 3 cap 9 Pullis gallinaceis bisdeni dies opus sunt; pauonibus ter noueni. 4. Bis decem, ex Ouid 12. Met.
Venti volte.] Vicies, 1 3. l. a b. Cic pro Clu.
Venti due volte.] Bis, & vicies Cic 2. ad Att.
Ventilare, e suentilare, Sen. ventolare, e suentolare, Fior. eccitare, ò far vento.] Ventilo, as, 1. l a. b. Prop. l. 4. el. 3. Hanc Venus, vt viuat, ventilat ipsa facem.
Ventina, e vintina quantità ò numero di venti, ò vinti.] Icas, dis, f g a. Vicenarius, rij, ex Lexico
Venti mila volte.] Vicies millies ex Cic. & Ter.
Venti milioni.] Ducenties centena millia ex Alua.
Vent'vno.] Tersepteni, næ, na. Plin. lib 11 c. 37. Homo excrescit in longitudinem ad annos vsq; tersepteno, tùm deinde ad plenitudinem. 2. Vnus, & viginti. Cic. 3 de orat.
Vent'vna volta.] Semel, ac vicies. Plin l. 7 cap 48. Marcus Valerius Cornius sella curuli semel, ac vicies sedit.
Venti due volte.] Bis, & vicies. Cic. Att. l 11.
Venticinque.] Viceni, quini, næ, na. Plin. lib. 10. cap 53.
Venticinque mila.] Vicena quinque millia. Liu. 2. bel. Maced. Vicena quina millia æris.
Ventisette] Ternoueni, næ, na. Plin. l. 10. cap 59 Pauonum partus excluditur diebus ternouenis, aut tardius tricesimo.
Vent'otto.] Quater septeni, næ, na Plin. l. 11. c. 24. Arenei consumantur quater septenia diebus. 2 Duodetriginta, 1. t. b 3 4 5 l. Varr. de Re rust. lib. 1. cap 1 Nos nobilitate magnos Carthaginiensis præterije punica lingua, quod res dispersas comprehendit libris duodetriginta. 3. Octo, & viginti. Gel. lib. 3. cap. 10. In qua re non id solum animaduerti debere dicit, quod quater septenis, id est octo, & viginti diebus conficeret iter Luna suum, sed quod, &c. 4 Duodetriceni, næ, na. Liu. 1. bel. Pun
Vent'otto volte.] Duodetricies Cic 5 Verr.
Vent'otto mila.] Duodetriceni millia, ex Liu. & Plin. 2. Duodetriginta millia, ex Varr. & Hor.
Vent'otto milioni.] Ducenties, & octogies centena millia. Alua.
Ventinoue] Vndetriceni, næ, na, ex Plin. 2. Vndetriginta ex Liu. 3 Viginti nouem.
Ventinoue volte.] Vndetricies Alua.
Venti tramontani, che soffiano due giorni doppo la nascita della Canicola.] Etesiæ, arum, m g. 2 Aquilonia etesiæ. Plin. l 2. cap 47. Post biduum exortus Caniculæ ijdem Aquilones constantius persiant diebus quadraginta, quos etesias vocant.
Venti tramontani, che soffiano sul principio della Primauera.] Ornithiæ, arum. Col. l. 11 c. 2. Decimò Cal Mart. cum Leo definit occidere venti septentrionales, qui vocantur ornithiæ per dies triginta esse solent.
Venti oltramontani.] Septentriones, ouum, m. g & num. pl. Plin l. 2. ep. 47. Septentriones impari ferè desinunt numero.
Venti pionolo, Fior. vento che induce pioggia] Notus, ti, 1. b. Ouid & Virg.
Vento.] Ventus, venti. Vitru. lib 2. cap 6. Ventus est aeris fluens vnda, cum incerta motus redundantia. Idem ibidem. Venti si frigidi sunt, lædunt, si calidi, vitiant; si humidi nocent. 2. Spiritus, tus, 1. l. a b. Plin. lib. 2. cap. 43.
Vento contrario.] Ventus aduersus. Mass. lib. 1. epist 3.
Vento più contrario.] Ventus aduersior, ex Plin. lib. 32. cap 4.
Vento contrarissimo.] Ventus aduersissimus. Cæs. 3. bel. ciuil. Alexandria nauigantibus sunt aduersissimi venti.
Vento crudele, vento bestiale, vento terribile.] Ventus, stur. Plin. l. 2. c. 36. Discursus stellarum nunquam temerè fiunt, vt non ex ea parte truces venti coortantur.

Vento fauoreuole, ò prospero.] Ventus secundus. Cicer. Att lib.2. epist.5. 2.Ventus secundans. Tacit. 2. Ann. Tandem relabente æstu, & secundante vento, & cæt.

Vento molto vehemente, ò fiero.] Ventus sæuissimus. Gel.l.2.c.22.

Vento che rannuuola il Cielo, vento nuuoloso.] Ventus nubilus. Plin. l.2. c.47. Auster Africæ serenus, Aquilo nubilus.

Vento, turbine che in sè si raggira.] Turbo, binis. Sen. lib 5 Nat.Quæst.cap.1 | Hic ventus circumactus, & eundem ambiens locum, & in se ipsa vertigine concitans, turbo est.

Vento, turbine, ardente, & infocato.] Præster, eris, a.b m g. Sen.l.5.Nat.Quæst. c.13. Turbo si pugnacior est, & diutius voluatur, inflammatur, & efficit, quem præstera græci vocant.

Vento che tira à sè nuuole.] Cæcias, æ, a.b.Gel.l 2.cap.22. Est etiam ventus nomine Cæcias, quem Aristoteles ita flare dicit, vt nubes non procul propellat, sed vt ad se vocet.

Vento, che nato da terra soffia in mare.] Ventus Apogæus, 3.1.Plin.l 2 c.43.

Vento, che nato da terra, ritorna dal mare in terra.] Ventus tropæus. Plin. lib. 2. cap. 43. Qui quidem venti cum è mari redeunt, tropæi vocantur, si pergunt, apogæi.

Vento di ponente.] Zephyrus, ri, mascul. gen. 2.Fauonius, nij.

Vento, che rasserena il Cielo, vento sereno.] Ventus serenus.

Vento piaceuole.] Aura, ræ, f.g.Cic.

Tira vento, fà vento.] Ventus perflat, & Gel.l.2. c.1. Dies, quibus faunnij perflant.

Il vento è cessato, non tira più vento.] Posuit ventus. Gel. l.2. c. 30. Fluctus flante Aquilone excitati, simul ac posuit, &c.

Col vento in poppa.] Flatu secundissimo. Plin.

Quando non fa vento, ò non tira vento.] Pigro vento. Sen l.1.Nat.Quæst. c.2. Nulla corona nisi stabili aere, & pigro vento colligitur.

Vento Garbino, ò Libeccio.] Aphricus, ci. Virg.1.Aen. 2.Lybs, bis. Turf. 3.Lybanotus, ti, mascul.gen. Plin l.2. cap 4.

Vento Greco.] Cæcias, æ, m g.Plin.l.2.c.4.

Vento Sirocco, ouer silocco.] Auster, stri. 2.Vulturnus, ni. 3 Euronotus. Plin.l 2. c.2.

Vento leuante.] Eurus, ri, m.g.Virg.

Vento maestro.] Argestes, æ, m g 2.Corus, ri, m g.1.l.Plin. lib 2.

Vento meridionale, che spira da mezzo giorno.] Ventus meridionalis. Gel. lib.2. cap.22. Meridiei vnum meridionalem ventum habet, is latinè Auster nominatur.

Vento di terra, vento che sorge, ò spira da terra.] Ventus altanus Plin l 2 c.43. Et è fluminibus, ac niuibus vento, & è mari videmus etiam tranquillo, & alios quos vocant altanos è terra consurgere.

Vento occidentale, che soffia da occidente.] Vento occiduus. Gel.l.2. cap.22. His oppositi, & contrarij sunt trea occidui, Cauus, Fauonius, Aphricus. 2.V entus Occidentalis. Gel.l.2.cap 22 Ventus est occidentalis, & uidetur aduersus eurum flare.

Vento orientale, che soffia da Oriente] Ventus orientalis. Gel.l.2.c.1 Hi sunt tres uenti orientales, Aquilo, Vulturnus, Eurus.

Vento con pioggia.] Ventus procellosus. Plin. lib. 8. cap.85.

Vento settentrionale, che spira da Settentrione.] Ventus septentrionalis. Col.1 1.c.2.

Vento tramontana.] Aquilo, nis, m.g. 2.Boreas, eæ, m.gen. Plin.l 2. c.47. Saluberrimus ventorum omnium Aquilo est, quia siccus, & frigidior.

Ventola, Istrumento, col quale all'aria si ventola il grano.] Ventilabrum, bri, n.3.l.2.b Col l.2.c.10.

Ventolare, far uento, uedi uentilare.

Ventosa ouer coppa uedi coppe.

Ventosità, indispositione di uento, generato nel corpo degli animali.] Inflatio, nis, fœmin.gen. s.2.l. 3.b Cicer.1.de Diuin. Pythagoricis interdictum putatur, ne faba uescerentur, quòd habet inflationem magnam in cibis, tranquillitati mentis quærenti uera contrariam. 2.Spiritus, tus. Cels lib.2 cap.15 Si concisa scalpello cutis est, sanguinem extrahit, si integra est, spiritum.

Ventoso, addiett che cagiona, ò hà in sè uento.] Ventosus, a, um. Plin & Virg.

Ventre, e uentraia, e uentresca, dicesi anco pancia, e panza.] Venter tris, m g Sen. ep.123. Magna pars libertatis est, benè moratus uenter, & contumeliæ patiens. 2. Aluus, ui, f g. Cic. 2.de Nat. Est autem (aluus) multiplex, & tortuosa, arcetque, & continet, siue illud est aridum, siue humidum, quod recipis, ut concoqui facilè possit. 3. Vter, ri, m g. r.2.b.Cecil. Nunc uter crescit, non potest celari 4.Vterus, ri, masc.gen. s 2 b. Plaut. in Truc. Nam equidem uterum illi, quod sciam, nunquam extumere sensi.

Stitichezza di uentre.] Cosêta aluus ex Plin.

Il fondo del uentre, la profondità del uentre.] Imus uenter. Cels. L.2. c.s2. Si in Imo uentre, aut incoxa dolores sunt.

Ventresca, uedi uentre.

Ventricchio, ò uentricolo de polli, ò d'uccelli.] Ventriculus gallinaceus, uel auium. Plin. lib.30. cap.8. & alibi.

Ventricello, dimin di uentre.] Vterculus, li, m.g. 1 3.b.2 l. Plin. lib 11. cap. 12. Succus in uterculos congestum apum, &c.

Ventuccin, uedi uenticello.

Ventura, sorte, fortuna, e pigliasi in buona, & in mala parte.] Euentus, tus, m g.

Ventura, & auuentura, arrischiare, & arrificare, metter in auuentura, ò rischio] In aleam dare, ex Liu. & Tac. 2 In discrimen adducere, uel offerre, Cicer. 3. In discrimen dare. Tac.l.2.

Venturarsi, auuenturarsi, arrischiarsi, mettersi in auuentura, ò rischio.] Se se in discrimen offerre. Cicer. pro Sest.

Venturiero soldato.] Bellator honorarius, ex Cicer. 4. Tusc.

Venuta, auuento, & arriuo, Sen. gionta, Fior. giunta.] Aduentus, tus, masc. g. 1.2.l. Cic.ad Att.l.1 2. Vt me leuaret tuus aduentus, uix discessus afflixit.

Verace, ueridico, ueritiero, e uero, addiett. che contiene uerità.] Verax, cia, o.gen. s.2.l. in rect. & obliq. Cicer. de Diuin. Delphicum oraculum, multis sæculis uerax fuis. 2 Verus, a, um. Cicer 2. de Diu. Verum eorum accidisset, uerum oraculum fuis 3. Germanus, a, um, 1.s.l. Cicer. contra Rull. culus est: Campani urteres, germanique. Idem de Clar. cuius est; Ironia germana.

Più uerace, comparat.] Veracior, & hoc cius, s.l. Cicer. 1. de Diu. Herodotum uie ueraciorem ducam Ennio?

Veracissimamente, e uerissimamente, auuerb. superlat con somma ueracità, ò uerità] Verissimè, s.4 l. Cic. Att.l.1. Non hiperbolicè, sed uerissimè loquor.

Veracissimo, e uerissimo, addiett. superlat. sommamente uerace, ò uero.] Verissimus, a, um, s.l. 3.b. Cicer. 4. Acad.

Veracità, e uerità, astratto di uerace, ò uero] Verimonia, æ, f.g. s.1.l.2.4 b. Plaut. in Truc. 2. Veritas, tis, f.g. Cicer. lib.1.off.

Veramente, e ueracemente, auuerb con uerità, ò ueracità.] Verè, 1 2.l. Cic. pro Mur. Cum graue est, uerè accusari in amicitia, tùm etiam si falsò accuseris non est negligendum 2. Vero s.l 2 com.Gel. lib.6. cap 8. Non satis habebimus dicere, Scipionem istum uerò ne, an falsò incertum, fama tamen, cum esset adolescens, haud sincera fuisse.

Più ueracemente, auuerb. comparat. con più uerità.] Verius, 1.l.Cic.

Verbafco,& in altro nome,raffo barbaffo.] Verbafcus,fci, n g.2 Herba lucernalis,ex Diofc.

Verbi gratia,ò verbi caufa,auuerbialm.per effempio.] Verbi gratia. Cic 4 Acad 2. Verbi caufa Cic.de Nat.Si quis verbi caufa Oriente Canicula natus eft, is in mari non morietur. 3.Exempli gratia.Plin.l.2. cap.41.Hæ funt rerum,aut animantium effigies, in quas digeffere Cœlum periti In his quidem mille fexcentas annotauere ftellas,infignes videlicet effectu,vifuque exempli gratia in cauda Tauri feptem, quas appellauere vergilias, In fronte fuculas, Booten, quæ fequitur feptentriones. 4. Exempli caufa. Cic de orat. Cato multa retulit,ex quibus à me exempli caufa,multa ponuntur.

Verbo,termine grammatico,à differenza di nome.] Verbum,bi,n g Quint.l.9.c.4.Verbo fenfum cludere multo, fi compofitio patiatur, optimum eft in verbis enim fermonis vis, ineft. At fi ad afperum erit, cedat hæc ratio numeris, vt fit apud fummos Græcos, Latinofque oratores frequentiffimè.

Verbo paffiuo.] Patiendi verbum. 2.Verbum paffiuum. Gramm.

Verbo attiuo.] Verbum agens. Gel lib.18. cap.12. 2. Verbum agendi, ex Gel. ibid 3 Verbum habens agendi figuram, ex Gel. ibid. 4 Verbum actiuum.Gramm.

Verbo compofto.] Verbum declinatum. Var. lib.5. de ling.

Verbo frequentatiuo.] Verbum iteratiuum. Diomed. Gramm.

Verbo femplice.] Verbum primigenium. Var l 5.de ling. 2.Verbum fimplex, ex Cic.

Vercelli,città antica,e celebre della Lombardia.] Vercellæ,arum,f.g. Plin.l.3. c.17. Vercellæ Lybicorum,ex Sallis ortæ.

Vercellefe,nome gent.& poffeff.di Vercelli.] Vercellenfis,& hoc fe. Plin l.33.c 4.

Verde,addiett che hà verdezza,ò verdore,come hanno le frondi,ò l'herbe.] Viridis,& hoc de,1.a.b.Cic 1.de leg. Nos inter has proceriffimas populos, in viridi, opacaque ripa inambulantes,tum autem refidentes quæramus ifdem de rebus aliquid vberius,quam forens is vfus defiderat. 2.Virens,tis,o g.1 b.Plin l.37 cap 5 Herbas quoque virentes, frondefque auidè fpectamus. 3.Viridans, tis,o g.1.a b. Plin. l.8 c.32 Cerui capti iam funt,edera in cornibus viridante,ex attritu arborum,vt in aliquo ligno teneris dum experiuntur, innata. 4.Viridicatus,a, um,1 a.3.b Cic ad Q.Fr.l.3. ep.1.

Molto verde.] Peruiridis,& hoc de 2.3 b.Plin.l.6 c.22. Mare id colore peruiridi, præterea fruticofum arboribus,iubas earum gubernaculis deterentibus.

Più verde,compar.] Viridior, & hoc dius, 1.a.b ex Plin. l.37.c 5.

Verde chiaro.] Subuiridis,de,o gen.2 E viridi pallens. Plin.

Verde fcuro.] E nigro virens,ex Plin.

Verdeggiante.] Virens,tis. Plin.

Verdea,a.l. vino di Tofcana, così detto, perche tende vn poco al verde.]Vinum fubuiride,ex Plin. l.46. c.10 ex Cic.5.Ver.

Verdeggiare,Rom verdicare,Fior verzicare,Sen.] Vireo, es,1 b Cic 5 Tufc.Et arbores,& vites,& ea,quæ funt humiliora,neque fe tollere à terra altius poffunt: alia femper virent, alia hyeme nudata, verno tempore tepefacta, frondefcunt

Verderame, gomba verde, che per humidità nel rame fi genera.] Aerugo,ginis,f.g. 1.2.l. 3.com.in rect & b. in obliq.Plin l 34 c.11.Aeruginis magnus eft vfus:fed pluribus fit ea modis,&c.2 Aeris ærugo. Col.l 7.c 5.dum fic art: cum alumine pinfito, perfufoque aceto, vel æris ærugine infriata, &c.

Verdetto,dimin.alquanto verde.]Subuiridis,& hoc de,1.l. 2.3 b.Plin.l 25 c.9.Therionaca, folijs fubuiridibus,flore rofeo.

Verdezza, ò verdore.] Viriditas, tis. Cicer. de Senect.

Verdura,foglie,ò frondi verdi.]Folia virentia. 2.Frondes virentes.

Verdura, frondi che in qualche fefta fi fpargono.] Frons fefta,vel frontea feftæ.Virg 2 Aen.2 Folium feftum,vel folis fefta ex Virg 2 & 6. Aen.

Verdura,verde,quantità di piante,od erbe verdi.] Viretum,ti,n g.1.b.a l.Virg 6 Aen.

Verga,parte genitale, vedi membro.

Verga,vedi bacchetta.

Vergare, propriamente liftare, cioè far verghe, ò lifte à drappi.] Fafciolis, vel zonulis difcernere, difcriminare,vel diftinguere, ex Plin.& alijs 2.Virgis variare ex Plaut.

Vergato, addiett. liftato.] Virgatus, ta, tum. Virg. 8.Aen

Vergheggiare,battere,ò percotere con verga.] Virga,vel virgis cædere,cum Accuf Cic 5. Ver.2. Virga icere,percutere, vel pulfare.

Vergheggiare à morte, cioè finche muoia.] Virgis ad necem,vel ad mortem cædere. Suet.in Dom c 8 Corneliæ virginis maximæ ftupratores, virgis in comitio ad necem cædi imperauit.

Vergheggiatore, colui che vergheggia.] Virgator, ris. 3.Plaut.in Afin Aftuto, audaces viros, valentes virgatores.

Verghetto,luogo piantato di verghe] Virgetum,ti,neut g. 2.l.Cic.2.de leg Sacerdotes vincta, virgetaque & falutem populi augurantor.

Verghetta, vedi bacchettina.

Verginale,e virgineo,addiett.di vergine.] Virginalis, & hoc virginale,a b. 3.l. Cic. pro Quint Homo timidus virginalis verecundia. 2.Virginarius, a, um. Plaut. in Perf.Scelefta fides,& virginaria 3. Virgineus,nea,neum, 3.b.Plin l 28. c.7.Purgatio in virginea ætate fpontanea. 4.Parthenicus,a,um,a.3 b.Græc.Athen. 5.Parthenius,a, um,a b Græc. Plaut.

Vergine, fi dice così di mafchio, come di femina, che s'aftiene da ogn'atto venèreo.] Virgo, ginis, c gen. Liu. dec.1. lib.1. Numa Pompilius Veftæ legit; Alba oriundum facerdotium, & gentis conditionis haud alienum.

Vergine adulta.] Virgo adulta Cic.de Clar Domi teneamus eloquentiam feptam liberali cuftodia, tueamurque,vt adultam virginem caftè.

Vergine attempata.] Virgo exoleta. Plaut. Trinum Reliqui domi exoletam virginem.

Vergine, che hà perduta la verginità.] Virgo corrupta. Ouid.3. Amor eleg 7. Iupiter admonitus,nihil effe potentius auro,corruptæ pretium virginis ipfe fuit 2.Virgo vitiata. Plaut. in Aul.

Vergine, che non hà perduta la verginità.] Virgo incorrupta. Cicer. orat Virgo cafta, verecunda incorrupta.

Vergine che non fi può maritare]Virgo illocabilis.Plaut. Aul.Virginem habeo grandem,dote caffam, atque illocabilem,neque eam queo locare cuiquam.

Vergine da marito] Virgo nubilis. Ouid Trift.l.2. 2.Virgo matura.Horat.3. carm.od.6 3.Virgo matura viro. Gel Virginem habet iam maturam viro. 4.Virgo tempeftiua. Gel.5. Virgo tempeftiua viro. Horat.1. carm. od 13.6 Virgo viripotens. Plaut.in Perf.

Vergine non da marito.] Virgo nondum nubilis, ex Suet. in Oth cap.1. Filiam nondum nubilem Drufo, Germanici filio defpondit. 2.Virgo immatura Sueton 3 Virgo immatura viro ex Gel 4.Virgo intempeftiua ex Gel. 5. Virgo intempeftiua viro ex Horat. 6. Virgo acerba. Var.

Vergine nata di Rè.] Virgo Regia.Cic.5.Tufc.Ita fordido, ancipitique artificio regiæ virgines, vt tonftriculæ,tondebant barbam, & capillum patris

Vergine buona,e bella.] Virgo proba,formofaque Pomp. Mela l.2.c.2 In Thracia nupturæ virgines,non à parentibus viris traduntur,fed publicè,aut locantur ducendæ, aut veneunt.] Verum fiat ex fpecie, & moribus caufa eft. Probæ, formofæque in pretio funt; cæteras qui habeant, mercede quæruntur.

Vergine Veftale.] Virgo Veftalis. Sen. lib. de vita Beata c.29. Virgines Veftales, annis inter officia diuifis, difcunt

scunt facere sacra, & cum didicerunt docent.

Vergine armata.] Virgo armata Pomp Fest. l. t. Armata dicebatur virgo sacrificans, cui lacinia toga in humerum erat reiecta.

Vergine perpetua, ouero sempre vergine.] Virgo perpetua. Plin. lib. 35. cap. 11. Iala Cyzena perpetua virgo Maria Varronis iuuenta Romæ, & penicillo pinxit, & cestro.

Vergine consacrata à Dio.] Virgo sacra. Turs. in Xauer. lib. 1 cap. 2. Erat Xauerij soror maior natu Gandiæ, antistita sacrarum virginum quas ob summam vitæ asperitatem discalceatas appellant. 2. Virgo sacrata. Maff. in Ignat. l. 3. c. 13. Puellæ vbi adoleuerint, vel maritantur vel in sacratarum virginum collegia se se conferunt. 3. Virgo sancta. Horat. 1. carm. od 2.

Verginella, zitella.] Virguncula, æ, f g. Quint. Curt. lib. 8. Rex in Amorem virgunculæ, si regiæ stirpi compararetur, ignobilis effectus est.

Esser vergine.] Virginalem pudicitiæ, florem custodire. Turs in Xauer. lib. 4. cap. 8. Xauerius virginalem pudicitiæ florem ad extremum vsque spiritum custodiuit. 2. Illibatum conseruare virginitatis decus. Franc. Sacchin. in Stanisl. A Stanislao illibatum virginitatis decus conseruatum esse, certum testatum est. 3. Virginalia integritatis florem intactum, illibatumque seruare. Turs Xau. l. 2. c. 1.

Vergini, e maritate.] Virgines, ac mulieres. Val. Max l. 8. cap. 16.

Verginità, e virginità, virtù angelica, e diuina, li cui osseruatori diuengono simili agli angeli & all' istesso Dio.] Virginitas, tatis, fœm. gen. 2. 3. b. Cic. 3. de Nat Deor.

Conseruar perpetua verginità, esser sempre vergine.] Illibatum virginitatis florem ad extremum vsque spiritum retinere. Maff l. 1 hist. Indic Henoius in summa corporis firmitate, summaque licentia, illibatum virginitatis florem ret nuisse creditur.

Far uoto di verginità.] Virginitatem vouere Maff. in Ignat. l. 1 c. 21. Ignatij sociorum primus fuit Petrus Faber Allobrox, humili natus loco, sed egregiè pius, quippe qui duodecimo ætatis anno, per summum sanctimoniæ studium virginitatem Deo vouerat.

Perder la verginità.] Virginitatem amittere, ex eodem.

Virginità perduta.] Virginitas resoluta. Plin. l. 28. cap. 7. Asperrima uis profluuij eius, est primis, virginitate resoluta.

Vergogna, dishonore, uedi dishonore.

Vergogna, timore, ò rispetto nel dire, ò fare, che nasce da modestia.] Verecundia, æ, f 4 b. 3 l Cic. in Part. Custos uirtutum omnium, dedecus fugiens, laudemque maximè consequens uerecundia est. 2. Pudor, ris, masc. g. 1. b. Plin. l. 12. c. 37. Pudoris in malis sedes.

E uergogna.] Pudendum est Plin. l. 27. cap. 3. Pudendum est, omnia animalia, quæ sint salutaria ipsis nosse propter hominem. 2. Pudor est 3. Pudori est, ta Liu. 4. bel. Maced.

Vergognarsi] Verecundor, aris. Plaut. in Trin. Verecundari neminem apud mensam decet. 2 Pudet, pudebat. Cic. 2. Verr.

Vergognarsi molto] Dispudet, debat, 1 l. 2. b. Ter. in Eun. Dispudet mihi sic data esse uerba.

Vergognarsi alquanto, mezzo uergognarsi.] Suppudet, bat. Cic 9. fam. epist 1. Amicorum usum ideirco dimiseram, quod eorum me suppudebat.

Far uergognare.] Pudori esse, cum Dat. pers. Corn. Tac. l. 2. Satis habebam si tenues res meæ, nec mihi pudori, nec cuiquam oneri forent.

Vergogne, nel numero maggiore, uaglion parti oscene oscuenalt.] Genitalia, lium. n. g. & oum plur. 1 2. 4. b. 3 l. Sipont. in Mart. Pubes lanugo est, quæ circa genitalia nascitur, à quo puberta dicti, qui quartum decimum ætatis annum at igerunt: impuberes, qui nondum ad eam ætatem peruenerunt. 2. Pudenda, orum n g & num. pl. 1. b. 3. l. Sipont in Mart. A pudore sit pudendum qui pudore ducitur, & pudibundè aduerbium, cum pudore, & pudenda nirilia, quæ & uerenda dicuntur. 3. Verenda, orum 1 b. 2. l. Plin. l. 3. epist 14. Largium Macedonem seruj circumsistunt: alius fauces inuadit, alius se uerberat, aliusque uentrem, atque pudenda contundit. 4 Virilia, l um, 1. 3. b. 2. l Plin. l. 21. c. 27 Ad uirilia rusci cauliculis in uino & aceto tritis nihil utilius potant. 5 Virilitas tis, 1. 3. b 2 4 l. Plin. l. 27. c. 4 Licinius Mutianus prodidit uisum à se Argis Arescontem, cui nomen Arescosa fuisset, nupsisse, etiam mox barbam, & uirilitatem prouenisse, uxoremque duxisse. 6. Verecunda, orum. 1. b. 2. 3. l Sipont in Mart. A pudore dicta sunt pudenda, hoc est uirilia, quæ etiam uerecunda dicuntur.

Vergognosamente per uituperosamente.] Turpiter, 2. b. Cic. 3 Tusc.

Vergognoso, rispettoso.] Pudens, tis, o. g. Cic. 2. Verecundus, da, dum. Cic.

Vergognoso, uituperevole.] Turpis, & hoc pe. Cicer. pro Quintio.

Vergone, Fior l'istesso che panione, cioè bacchetta, ò uerga impaniata per uso di prender uccelli con la ciuetta.] Virga uiscata.

Vergone, Sen. cioè bastone intarsiato, sopra del quale si metton le paniuzze per il boschetto.] Bacillum cæsuris asperatum.

Veridico, e ueritiero, addiett. che dice la uerità, ò il uero.] Veridicus, a um, 1 l. 2. 3 b. Cic. 1. de Diu Sæpè etiam in rebus turbidis ueridicæ uoces ex occulto missæ esse dicuntur. 2. Veriloquus, qua, quum. 2. l. 1. & 3 b. ex Plaut. Pseud. cuius est: Multiloquus, & Sipont in Mart. qui sic ait: A uerus fit ueridicus, qui uerum dicit, & ueriloquus, qui uerum loquitur.

Verificare, & auuerificare, ò auuerificare, cioè far uero.] Verum, seu ueram facere. Sen. in mort. Claud. Ego scio me liberum factum, ex quo suum diem obijt ille, qui uerum prouerbium fecerat, aut regem, aut fatuum nasci oportere. 2. Comprobo, bas, 1. b. Cæs. 5. bel. Gal.

Verificarsi.] Comprobor, aris, 2. b. ex Cicer. 4. Tuscul.

Verificarsi la profetia.] Euentu prædictionem comprobari.

Verificarsi una nuoua.] Constanti fama celebrati. Cicer.

Verisimile, uerisimiliante, simile, ò somigliante al uero.] Vero proximus, ma, mum. Cels. lib. 8. 2. Verisimilis, & hoc le, 1. l. 2 3 b. Cicer. de orat. Narrationem iubent uerisimilem esse, & apertam. 2. Similis uerl ea Cic.

Verisimilitudine, astratto di uerisimile.] Similitudo ueri. 2. Verisimilitudo, nis, f g Cic. de Vniu. Benè agi putat, si similitudinem, ueri consequatur.

Verità, uero, il contrario di falsità, è falso.] Veritas, tis. Cic de Inuent. Veritas est, per quam immutata ea, quæ sunt, aut fuerunt, aut futura sunt, dicuntur a Verum, ri, n. g Cic. lib 3. de Inu. Cùm sæpè à mendacio contra uerum, hominem stare consuescerent.

Dire la uerità, ò'l uero.] Verum dicere. Ter. in Andr. act. 4. sc. 2. Verum uis dicam? 2. Verum loqui. Plaut. in Capt. Vos, uos mihi testes estis, me uerum loqui.

Dir ouogni uerità.] Verissimè dicere. Cic. pro Mur. Ego te uerissimè dixerim peccare nihil.

Verme, e uermine, Fior anche uermo, animaletto noto, che è generato di putredine.] Vermis, mis, m. gen Nicol. Perott. Item à uerto uermis dictus est, quia se se uertendo, hoc est torquendo repit: & uermina dicuntur dolores corporis, quasi à uermibus sciendi.

Verme altile, cioè ad arte'ngrassato] Vermis altilis. Plin. l. 17 c. 44 Iam quidem, & in hoc luxuria esse cæpit, prægrandesque roborum uermes delicatiores sunt in cibo; cossos uocant, atque etiam farina saginati, hi quoque altiles fiunt

Verme cotto.] Vermis decoctus. Diosc l. 2. cap 61 Terreni uermes impositi, pretiosos neruos glutinant: tertianas discutiunt. Decocti cum anserino adipe, infusi, affectis auribus medentur; cum oleo autem decocti si in con-

trarium

trariam aurem instilentur, dentium doloribus præstant auxilium.
Verme rosso.] Vermis ruber. Plin l.29. c.6. Vermes ex arboribus rubri, & cum oleo triti exulceratis, & ruptis auribus præclarè medentur.
Verme terrestre.] Vermis terrenus. Plin.l 30.cap 14. Vermes terreni illiti in ceruices, & scapulas, ne nerui doleant præstant. Grauidis secundas pellunt, in passo poti. Idem, per se impositi mammarum suppurationis concoquunt, & aperiunt, extrahuntque, & ad cicatricem perducunt.
Verme, che fà la seta, vedi baco.
Verme, che rode.] Vermis erodens, ex Cic.
Verme che rode le viti.] Voluox, cis, mascul. g. Plin. l 28 c.28.
Verme che rode la faua.] Midas, masc gen. Plin. lib. 21. cap 19.
Verme che rode il grano.] Curculio, onis, m.g a Curgulio, nis, m.g. Virg. 1 Georg. & Plaut.
Verme che rode il legno.] Cossus, si, m g. Plin l.17. 2. Teredo, dinis. Plin l.16 c 46
Verme che rode i libri] Blatta, tæ, f g. Horat. in serm 2. Tinea, neæ. Plin.l 11 c.33.
Verme nella lingua de cani.] Lytta, tæ. fœmin. gen. Plin. l 29. c.5.
Mal di vermi.] Verminatio, nis, fœmin. gen. Plin. lib. 28. cap 11
Vermi che nascono negl'intestini.] Ventris animalia. Plin. l 27. c 7 Ventris animalia pel it absinthium, & stomachi malaciam discutit 2. Interaneorum animalia. Plin. ibid. Absinthium marinum, quod quidam seriphium vocant, pellit animalia interaneorum
Vermi turchini.] Vermes cærulei. Plin. l. 9. c. 15.
Far vermi.] Vermiculor, aris. Plin.
Vermicelli da mangiare] Vermiculi esculenti, ex Plin. & Cicer.
Vermicello, & verminetto, dimin verme piccolo.] Vermiculus, li, 1 l. 2. 3. b. Plin. l. 10. c. 65. Muribus iam obituris vermiculum in capite gigni tradunt. 2. Vermis exiguus, vel paruus, ex Plin. lib. 19 cap. 18. & lib. 11. cap 45.
Vermiglio, rosso acceso.] Ruber, bra, brum. Cic.
Verminoso, pieno di vermi.] Verminosus, sa, sum. Plin.
Vernale, vedi inuernale.
Vernare, vedi inuernare.
Vernice.] Sandaraca cæ, 3. b Plin.
Dar la vernice.] Sandaracham inducere. Plin.
Vernino, vedi inuernare.
Verno, vedi inuerno.
Vero, add. ett. vedi verace.
Vero, sust. vedi verità.
Se vogliamo dir il vero, se vogliamo dir la verità.] Si verum fateri volumus. Plin.l 27. c.1.
Se vuoi saper il vero.] Si verum quæris. Cic. lib. 12. fam. epist 8.
Vdir il vero, à dir la verità.] Ve verè dicam. 2. Ve verum fatear. Plin. lib 10. cap 51. 3. Vt verè loquar, vel dicam.
Non è vero, è falso.] Vero, vel à vero, vel à veritate abhorret. 2 Procul verò est. Col io Proem. l. 1. Procul verò est quod plerique crediderunt, facillimam esse, nec vllius acuminis rusticationem.
Vnoi ch'io dica il vero.] Verum vis dicam. Ter. in Andr.
Verona, città celebre, la quale prima chiamossi Brennona da Brenno, che l'edificò.] Verona, næ, apud Script. hist.
Veronese, nome ad iett e poss. di Verona.] Veronensis, & hæc se, apud Script hist.
Verra, a terra in Roma, così detto.] Verra, ræ, f g hist Verrara sit Romæ, ad quam orabant, ne Agrippæ nascerentur.
Verre, nome proprio d'huomo, che fù Pretore in Sicilia.] Verres, ris, m g. Quint. lib. 6. c. 4 Eadem conditio est in ijs, quæ à nominibus trahuntur. Multa ex hoc Cicero in Verrem, sed, vt ab alijs dicta: modò futurum, vt omnia verreret, quum diceretur Verres: modò Herculi, quem expiauerat, molestiorem apro Erymanthio fuisse: modo malum sacerdotem, qui tam nequam Verrem reliquisset, quia sacerdoti Verres successerat. Plin. lib. 34. cap 2.
Verre, Sen e verro, Fior porco non castrato.] Verres, ris. Var. de Re rust lib. 2. cap 4 Verres castrantur commodissimè anniculi, vtique nec minores quàm semestres; quo facto nomen mutat, atque è verribus, dicuntur maiales.
Verrino, add iett. di verre, ò s'intendea d'huomo, ò di porco non castrato.] Verrinus, na, num, 2 l. Cic. 4. Ver Homines nonnulli etiam ridiculi inueniebantur, ex dolore quorum alij negabant mirandum esse, ius tam nequam esse verrinum, alij sacerdotem execrabantur, qui verrem tam nequam reliquisset. Plin. l. 28 c. 15. Magi verrini genitalia cinere poto ex vino dulci demonstrant vrinam facere in canis cubili, ac verba adijcere, ne ipse vrinam faciat, vt canis in suo cubili.
Versaglio, segno doue si drizza il colpo.] Scopus, pi.
Versare.] Effundo, dis. Cicer. pro Mil. Qui multum pro Rep. sanguinis effudisti.
Versi molto buoni, ò ben fatti.] Versus quadrati. Gell. l. 2. c. 29 2. Versus teretes. Horat.
Versi mal fatti, poco correnti, mal concatenati.] Versus confragosi 2. Versus malè catenati. 3. Versus malè tornati. Quint l 1. c. 1. Versus affectatæ difficultatis ex pluribus asperrimè coeuntibus inter se syllabis malè catenatos, & velut confragosos, quam citatissimè voluant pueri.
Versi infamatorij] Versus fescennini. 2 Carmen famosum Macrob l. 1. sat. Cum fescenninos in eum Augustus scripsisset.
Versificare, far versi, comporre versi.] Versus facere. Plin. lib. 1. epist. Sacuroius facit versus, quales Catullus meus.
Versificare all'improuiso.] Versus facere, ex tempore, ex Cicer.
Versificatore, cioè facitor di versi.] Versificator, ris, 1.4 l. 2. 3 b. 5. l. in rect & l. 1n obliq. Quint. l. 10. c. 1. Cornelius autem seuerus, etiam si versificator, quam poeta melior, si tamen, &c.
Versetto.] Versiculus, li. Cic.
Verso, riga] Versus, sus, m g. Plin. ep l. 4
Verso, rima.] Carmen, nis, n g Virg 2 Versus, sus. Idem pro Arch.
Verso eroico, ed esametro, di cui Apolline Pithio fù l'inuentore.] Versus heroicus, vel exameter Plin. lib. 7. cap. 56. Versum heroicum Pythio oracolo debemus. 2. Carmen heroicum, vel exametrum, ex eodem.
Verso interposto.] Carmen intercalare, ex Cic.
Verso mozzo.] Carmen mutilum, ex Horat. & Cic.
Comporre in verso.] Versum pangere. Gel. lib. 13. cap. 20.
Verso in uerso, & inuer prepositione nota.] Aduersum, 1. 2. l. Cic. 1. de Nat. Quid omnino, cuius nullum meritum sit deberi potest? est enim pietas iustitia aduersum Deos 2. Aduersus, 1 2. l. Cic. 1. off. Sunt autem quædam officia etiam aduersus eos seruanda à quibus iniuriam acceperis. 3 Erga, 1. 2 l. Cic. de Am Eodem modo erga amicum affecti simus, quo erga nosmetipsos. 4. In. 1. b. Cic. de Amicit. Quemadmodum in se quisque, sic in amicum sit animatus.
Verso altroue.] Altorsum. Cic.
Verso dentro.] Introrsum Cic.
Verso doue.] Quorsum. Id.
Verso la sera.] Sub vesperum 2 Sub crepusculum, ex Cicer.
Verso il far del giorno.] Prima luce, ex Cic.
Verso Ponente.] Ad occidentem versus, ex Cic.
Verso man dritta.] Dextrorsum Cic.
Verso man sinistra.] Læuorsum, vel sinistrorsum. Cicer.

Verso

Verso l'vna, e l'altra parte, ouero verso l'vno, e l'altro luogo.] Vtroque versum. Gell. 9 c. 12.
Vertecchio, vedi fusaiuolo.
Vertigine, Fior. capogiro, Sen. capogirlo, debolezza di testa, che toglie la vista, e fà parere, che ogni cosa giri.] Vertigo, ginis, fœmin. gen. 1. 2. l. 3. com. in rect. & b. in obl. Plin l. 18. c. 17. Ergo granum nimium est in corsice aculeato; cum est in pane, celerrimè vertiginis facit.
Vertigine, che viene da imbriachezza.] Crapula, æ, fœmin. gen Plin. lib 23. cap. 1. Nouitium resinatum nulli conducit; capitis dolorem, & vertigines facit ab hoc dicta crapula est.
Patir di vertigine, ò capogirlo.] Vertigine laborare. Plin. l. 23. c. 1.
Vertiginoso, addiett. che patisce di vertigine.] Vertiginosus, a, um, 1. 2. 4. l. 3 b. Plin. lib. 23. cap 2. Acetum scillinum comitialibus, melancholicis, vertiginosis, percussis, aut præcipitatis perquam vtile. 2. Vertigine laborans. Plin lib 23. cap. 1. Vitis albæ decoctæ potius datur comitialibus, mente commotis, & vertigine laborantibus.
Vertiginoso, di vertigine, pertinente à vertigine, ò cagiona vertigine.] Scotomaticus, ca, cum. Diosc. l. 5. & Gal. de loc. aff.
Vertuoso, vedi virtuoso.
Veruno, qualcuno, vedi qualch'vno.
Veruno, nessuno, vedi niuno.
Verse, vedi cauolo.
Vescica, Fior. vesciga, Sen. membrana, e ricettacolo d'orina nell'animale.] Vesica, cæ, 1. 2. l. Plin. l. 11. c. 36. Vesica membrana constat quæ vlcerata, cicatrice non solidescit.
Vescica grande, ò larga.] Vesica laxa Plin. lib. 33 c. 7. Qui minium in officinis fodiunt faciem laxis vesicis illigant, ne in respirando perniciale pulverem trahant, & tamen, vt per illas spectent. 2. Vesica ingens, vel magna, ex Plin. l. 11. c. 37.
Vescica piccola, ò stretta.] Vesicula, æ, 1. 2. l. Cic. 3. de Diu. Et musculorum iecuscula, bruma dicuntur augeri, & pulegium aridum, florente ipso brumali die, & inflatas rumpi vesiculas.
Vescicario. Fior. vescigario, Sen. addiett. appartenente à vescica.] Vesicarius, a, um, 1 2. 3 l. Plin. l. 21. cap. 31. Strichnon scripserr, cui acini coccinei granosi folliculi, halicacabum vocant, & alij calion. Nostri autem vesicariam, quoniam vesicæ, & calculis prosit.
Vescichetta, Fior. vescighetta, Sen. diminut. vesciga piccola, vedi vescica piccola.
Vescicone, ò vescicaccia, Fior. vescigone, ò vescigaccia, Sen. accrescit. vedi vescica grande.
Vescouado, dignità di vescouo, ò territorio di sua giurisdittione.] Episcopatus, tus, m. g. 1. 3 b. 2. 4 l. Maff. Ignat. l. 2. c. 18. Vt quisque de se alta maximè sentis, ac proinde studiosè latet, ecclesiasticis functionibus, & ipso Episcopatu dignissimus est.
Vescouado, cioè città, doue risiede il Vescouo,] Sedes episcopalis. Turs.
Far vna città Vescouado.] Episcopali sede ciuitatem decorare. Turs.
Vescouile, addiett. da vescouo] Episcopalis, & hoc le, 1. 3. b. 2. 4. l. Hor. Turs. Laur. hist. l 5. c. 11 Systus V. in Piceno natus Lauretum ciuitatis iure donatum episcopali sede decorauit.
Vescouilmente, auuerb. alla vescouile, da vescouo.] Episcopali ritu, vel more. Turs. Laur. hist. lib. 2. cap. 17. Leo X. Petro Antonio Perotto præsidi concessit, vt sacris operatus, populo benè precaretur episcopali ritu. 2. Episcopalem in modum, ex Turs. Laures. hist. lib. 12. cap. 17. & Liu 2. bel. Maced. cuius est. In seruilem modum.
Vescouo, prelato, che hà città, e castelli in gouerno.] Episcopus, pi, 1. 3. b. 2. l. Maff Ign. lib. 1. cap. 17. Episcopus diuinam penè virtutem, & omnibus numeris absolutam postulat sapientiam. 2 Antistes, tis, 1. 2. l. 3. b. Horat. Turs. ell. Laur. hist. lib. 1. cap. 17. Antistes ergo simul rei, ac tempori congruentia motus, cælestia signa haud vana crediderit. 3. Sacrorum Antistes. Turs. Laur. hist. l. 1. c. 17. Recinctum Paulus tendit sacrorum Antistici, primoribusque ciuitatis rem omnem ennnciat. 3. Præsul, lis, 1. 2. b Breu. Rom.
Vescouo falso.] Pseudoepiscopus, pi. Maff. hist. Indic. l. 16. Melchior episcopus, Nestorianum pseudoepiscopum confutauit.
Di vescouo, vedi vescouile.
Pigliar carico da vescouo.] Suscipere munus episcopale apud script. Eccles.
Vfficio da Vescouo.] Munus episcopale, apud script. Eccl.
Residenza da vescouo.] Statio episcopalis, apud script. Eccl.
Vespa, animaluzzo, volatile simile alla pecchia.] Vespa, æ, f g Plin l. 11. c. 20.
Sciame di vespe.] Examen vesparum, ex Plin.
Vespaio, moltitudine di vespe.] Vesparum nis, vel multitudo, ex Salust qui sic ait: Secunda tempestate, ex Ponto vis piscium erumpit.
Vespaio, luogo doue si ragunano le vespe.] Vesparum domus, vel nidus, ex Virg. 5. Aen. Vesparium, 1. 2. l. ex Var. cuius est cochlearium, & glirarium.
Vestale, addiett. di veste.] Vestalis, & hoc le. Cic. 2. de leg. Virgines Vestales in Vrbe custodiunto ignem loci publici sempiternum.
Veste, Sen. vesta, Fior. cioè vestimento, vestito vestitura, ò vestire, sust. l'habito che si portan indosso.] Vestis, stis, 1. l. Cicer. 3. de orat. Vestis a frigoris depellendi causa, reperta primò, pòst adhiberi cœpta est, ad ornamentum etiam corporis. 2. Vestitus, tus, mascul gen. 1. 2. l. Cicer. pro Sex. Rosc. Vestitus quo tectus eram, tibi dedi. 3. Vestimentum, ti, neut. gen. 1. 2. 3 l. Auct. ad Her. lib 2. Si telum, si vestimentum, si aliquid eiusmodi relictum sit. 4. Indumentum, si, neut. gen. 1. 2. 3 l. Gel. lib. 16. cap. 19. Arion id vnum nautas orauit, vt priusquam mortem appeteret, induere permitterent sua sibi indumenta, & fides capere, & canere carmen casus illius sui consolabile. 5. Amictus, tus, mascul gen. 1 b. 2. l. Cicer. pro Clu. In vultum, atque amictum, atque illam vsque ad talos demissam purpuram recordemini. 6. Corporis tegmentum. Liu. 1. ab Vrb vbi legimus tegmenta corporis. Cicer. 2. de Nat. vbi legimus tegmenta corporum. 7. Corporis velamentum, ex Tacit. lib. 19. & Liu 1. ab Vrb.
Veste bagnata di sangue.] Vestis sanguine madens. Quint. l. 6. c 1. C. Cæsaris vestis, sanguine madens, ità repræsentauit imaginem sceleris, vt non occisus esse Cæsar, sed tum maximè occidi videretur.
Veste bianca.] Vestis candida. Plin. l 35 c. 17. Sarda creta, quæ affertur è Sardinia, candidis tantùm vestibus assumitur, inutilis, &c.
Veste rappezzata.] Vestis farta, vel reconcinnata, ex Cicer.
Veste di color cangiante.] Vestis versicolor. Plin. lib. 5. cap 17.
Veste da Contadino.] Vestis plebeis. Lucret. l 2.
Veste corta.] Vestis breuis, ex Var.
Veste da donna.] Stola muliebris. Cic. 2. Phil. Sumpsisti virilem togam, quam statim muliebrem stolam reddidisti. 2. Vestis muliebris Cicer. 6. Ver. 3. Tunica muliebris. Var. 9. de ling.
Veste da estate.] Vestis æstina, ex Var.
Veste gialla, ò di color di zaffarano. Crocota, tæ, f. g. 2. l. Cic de Arusp. resp. Clodius à crocota, à mitra, à muliebribus soleis, purpureisque fasciolis est factus repentè popularis.
Chi fà ò tinge veste di tal colore] Crocotularius, rij. Plaut. in Aul Quum incedunt infectores crocotularij.
Veste insino al ginocchio.] Vestis genu tenus, ex T. Liu. 6. bel. Pun a Vestis genualis, ex Cic. & Ouid.
Veste da huomo, vestis virilis. Hor. 1. serm sat. 12. 2. Tunica virilis. Var. 9. de ling. Tunicam virilem, & muliebrem dicimus, non tam quam habet vir, aut mulier, sed quam habere ex instituto debet. 3. Toga virilis. Cic. 2. Phil.

Veste leggiera.] Vestis leuis. Corn.Cels. lib. 3. c. 19. Liu. lib. 9.
Veste di lino.] Vestis linea. Plin. lib. 19. cap. 1. 2. Vestis lintea.
Veste logra.] Vestis, vel tunica trita, ex Hor.
Veste lunga.] Vestis longa. Quint. lib. 11. cap. 1. Monilia, & margaritæ, & vestis longa, sunt ornamenta fœminarum.
Veste di lutto, ò scorruccio.] Toga, vel tunica pulla. Cic. in Vat. vt in epulo Q. Arrij familiaris mei cum toga pulla accumberes. Idem 4. Var. In hac officina maiorem partem diei cum tunica pulla sedere solebat, & pallio. 2. Vestis lugubris. Terent. Heaut. Ipsam offendimus mediocriter vestitam veste lugubri.
Veste vellosa, ò velluta, cioè pelosa.] Vestis pexa, vel villosa ex Mart. l. 2. ep. 36. cuius est, toga pexa, & Hor. l. 1. ep. 1 cuius est: tunica pexa.
Veste di rispetto.] Vestis pretiosa. Cicer. 2. Phil. Maximus viri numerus fuit, permagnum optimi pondus argenti, pretiosa vestis, multa, & lauta supellex, & magnifica.
Veste rifatta ò rinouata.] Vestis interpolis, vel interpola, ex Vlpian & Plin. l. 19. c. 2.
Veste riuolrata.] Vestis inuersa, vel replicata, ex Plin.
Veste da seruidore.] Vestis familiaris, vel famularia. Val. Max. l. 6. c. 7. Sulpitia Lentuli vxor familiari veste sumpta cum duabus ancillis, totidemque seruis ad eum iam proscriptum clandestina fuga peruenit. 2. Vestis seruilis Cic in Pis Col. l. 1 2. c. 3.
Veste di seta.] Vestis serica. Plin. l. 11. c. 3.
Veste tutta di seta.] Vestis holoserica Vopisc. in Aurel. Vestem holosericam, neque ipse in vestiario suo habuit, neque alteri vtendum permisit.
Veste di sopra.] Vestis extima, ex Cic.
Veste di sotto.] Vestis intima, ex Cic.
Veste spelata.] Tunica trita ex Cic.
Veste stracciata.] Vestis lacera, ex Cic.
Veste da strapazzo.] Vestis vilis. Ouid. 8. Met & ep 21.
Veste talare, cioè lunga insino a' piedi.] Tunica talaris. Cic. 7. Ver.
Veste da tener à tauola.] Vestis conuiualis, Sen. controu lib. 9. con. 2. Si Prætor tribunal conscenderit conuiuali veste.
Veste di verno.] Tunica hyema. Plaut. in Mil. Conficiatur mihi tunica hyema. 2. Vestis hyberna, ex Var.
Veste con le maniche lunghe.] Vestis, vel tunica chiridota, 3. l. Gel. lib. 7. c. 12. Adolescentulus in conuiuio cum chiridota tunica inferior accubuit.
Veste, che si tiene adosso dentro di casa.] Vestis domestica. Sueton. in Vitel cap. 8 Subito à militibus è cubiculo raptus, ita vt erat in veste domestica Imperator est consalutatur.
Veste che si porta fuor di casa.] Vestimentum forense. Col. l. 12 c. 45. In arculis fagineis, vel tiliareis vestimenta forensia conduntur.
Fare vna veste.] Facere vestimentum. Varr. 9. de ling. Alia est ratio, qua facias vestimentum, & alia quemadmodum vtaris vestimento.
Metter la veste indosso à vno, cioè vestirlo.] Alicui vestem induere. Cic. 2. Tusc.
Mettersi la veste.] Vestem induere. Cic.
Veste di broccato.] Vestis attalica. 2. Vestis auro intexta, ex Cic.
Veste ricamata.] Vestis acupicta. 2. Vestis phrygia ex Cicer.
Veste cremesina.] Vestis purpurea. 2. Vestis ostrina, ex Cicer.
Veste di setin di Cipro.] Vestis subserica, ex Cic.
Veste velluta, ò vellosa da vna parte.] Vestis heteromalla. Græc.
Veste vellura da due parti.] Vestis amphimalla, Plin. lib 8. cap 4.
Veste di scarlatto.] Vestis coccina, vel coccinea, ex Plin. l 21 c. 3.
Veste bombacina.] Vestis gossypina, ex Plin.
Veste di canouaccio.] Vestis cannabina, ex Col. l. 7.
Veste disusata.] Vestis obsoleta. Cic.
Veste per viaggio.] Vestis viatoria ex Plin. lib. 16. cap. 10.
Veste di ciambellotto.] Vestis vndulata, ex Plin.
Veste di damasco.] Vestis damascena. 2. Vestis scutulata, ex Plin l 11 c. 32.
Veste faldosa, larga.] Vestis laciniata, ex Apul.
Vesti, ò veste di seta.] Bombycina, orum, 1. 2. l. 2. b. Mart. l. 8. ep. 64

Fœmineus lucet si per bombycina corpus,
Calculus in nitida sic numeratur aqua.

2. Serica, orum, ex Mart. loco cit. 3. Sericea, orum, 1. l 2. 3. b. ex Mart & Amalth. Onom 4 Vestes sericæ. Sen. de Ben lib. 7. cap. 9. Video sericas vestes, si vestes vocandæ sunt, quibus nil est, quo defendi aut corpus, aut pudor possit.
Veste sottile, e rilucente.] Vestis vitrea. Var.
Vesti, ò veste di lana.] Lanea, orum, n g. num. pl. 1. l. 2. b. ex Sen. de conf. ad Mart.
Veste fodrata.] Abolla, læ, ex Iuuen. sat. 3.
Veste da pelle.] Mastruca, cæ. 2. Vestis pellicea, ex Cicer. 3. Vestis pellita, ex Prop. l. 4.
Veste da Rè.] Trabea, beæ Cic. l. 4. Tusc quæst. 2. Toga palmata, ex Quint. in Declam.
Veste listata di porpora.] Toga prætexta. Cic.
Veste da Senatore.] Tunica laticlauia. 2. Laticlauia. Val. Max 2. Senatoria vestis, ex Cic.
Veste senza maniche.] Colobium, bij, neut. gen. 1. 2. & 3. b. Sipont. in Mart. Colobia veteres vocitabant, quod manicis essent mutilata.
Colei, che custodisce, ò guarda vesti, ò vestimenti.] Vestispica, cæ, 1. 2. l. 3 b. Var. 6. de ling. Vestispica dicta est, quæ vestem aspiceret, idest videret vestem, ac tueretur.
Colui, che custodisce, ò guarda le vesti.] Vestispicus ci, 1 2. l. 3 b. Sipont. in Mart. Vestispici dicebantur custodes vestium serui, quòd frequentes vestes inspiciant.
Veste anissima.] Multicia, ciæ. Iuuen.
Francia della veste.] Segmenta, orum, n. gen. num. plur. ex Plin.
Orli della veste.] Laciniæ, arum. Cic Titoni.
Piega della veste.] Ruga, gæ. Plin. 2. Stria, æ, ex Vitru. lib. 7.
Vestigio, vedi orma.
Vestimento, vedi vesta.
Vestire.] Induo, is. 2. Vestio, is, iui, tum. 3. Amicio, cis, ui, ctum. Cic.
Vestir di blanco.] Candidè vestiri, vel indui; velari, vel amiciri, ex Plaut. in Cal cuius est: candidè vestitos. 2. Candida, vel candentia induere ex Ouid. 11. Met. cuius est: lugubria induere. 3 Candidis, vel candentibus vestiri, vel indui: Velari, vel amiciri ex Sen. in Herc Fur. cuius est: coniux, amicta lugubribus 4 Alba, seu albentia induere, ex Ouid iam citato. 5. Albis, aut albentibus vestiri, vel indui: velari, vel amiciri, ex Sen. iam citato.
Vestir di bigio, ò berettino, cioè di color di cenere.] Leucophæa, vel cineracea, vel cinerea induere ex Plin. l. 32. c. 10 cuius est Pannus leucophæus ex eodem. Plin. l. 33. cuius est: terra cinerea ex Colum. l 2. c. 2. cuius est: color cinereus, & Ouid. 11. Met. suprà citato. 2. Leucophæis vestiri, vel indui: velari, vel amiciri, ex Sen. in Herc. Fur. citato.
Vestir di nero.] Nigra, siue nigrantia induere, ex Ouid. 11. Metam. cuius est: Lugubria induo, & Var. 2. de Re rust. cap. 5 cuius est vox, nigrans, tis 2 Atra, vel pulla induere, ex Ouid. loco iam citato, & Cic. 5. Tusc. cuius est vox, ater, dum ait: Democritus alba, & atra discernere non poterat, & Colum. in Præf. lib. 1. dum ait: In alijs regionibus nigra terra, quam pullam vocant, & Cicer. in Vat. cuius est: toga pulla, & 6. Verr. cuius est: tunica pulla.
Veste da duolo, come fan coloro, a' quali è morta qualche persona congiunta, e cara.] Lugubria induere. Ouid. 11. Met.
Vestir di corto, ouero andar in habito corto.] Breuia induere,

duere, ex Ouid 11. Metam. cuius est lugubria indue, & Senec. de Consol. ad Matt. qui sic ait · Matres quædam impofita lugubria nunquam cauerunt. 2. Breui, vel cueta cum veste procedere, ex Cic. 1. de Diuin cuius est: Cæsar cum purpurea veste processit. 3 Breuibus, vel curtis indui, vel amiciri, ex Sen. in Herc. Fur. cuius est: coniua amicta lugubris. 4. Breui veste ire, vel incedere. Ouid 6. Fast.

Vestir di lungo, andar in habito lungo] Longa, vel prolixa cum veste procedere, ex Cic. 1. de Diu. 2. Longa, vel prolias induere, ex Ouid. 11. Met. cuius est: da lacrymas, lugubriaque indue. 3 Longis, vel prolixis indui, vel amiciri, ex Sen. in Herc. Fur. 4 Longa, vel proliaa veste ire, vel incedere. Ouid 6. Fast.

Vestito, sust. il vestire, vedi veste.

Vestito, partic.] Amictus, cta, ctum, 1 b. & 2 l. Cicer de Diuin. Alcibiades paulò antè interitum, visus est in somnis amicæ amictus amiculo. 2. Indutus, ta, tum, 1. 2. l Auct. ad Heren. lib. 4 Citharædus palla inaurata indutus. 3. Vestitus, a, um, 1 2 l. Liu 8 bel. Maced. Permissu consulis postero die in castra tyrannus venit, vestitus, comitatusque via ad priuati modicè locupletia habitum.

Vestito di seta.] Sericatus, a, um, 1. 3. l. 2 b. Suet. in Calig. c. 52. Sæpè depictas, gemmatasque indutus penulas, manuleatus, & armillatus in publicum processit, aliquando sericatus, & cycladatus

Vestito di lino.] Linteatus, ta, tum, 1. & 3. l. 2 b. Senec de uita beat Quum linteatus senea laurum, & medio lucernam die proferens, conclamat iratum esse aliquem Deorum, concucritia

Vestito di clamide, ò sopraueste militare. Chlamydatus, ta, tum, 1. 2 b. & 3. l. Cicer. pro Rab Post. Neapoli in celeberrimo oppido cum Mitrella sæpè uidemus clamydatum L. Syllam Imperatorem. 2. Paludatus, ta, tum, 1. b 2 & 3 l Liu dec. 5. l. 2. Per hos fortè dies P. Licinius Coss. uotis in Capitolio nuncupatis paludatus ab Vrbe profectus est.

Vestito di lungo.] Talari ueste indutus

Vestito di scorraccio, si dice di chi piange persons defonsa, ò di reo, come anticamente s'vsaua.] Sordidatus, a, um, 1. 3 b. 2. l. ex Cic. 4. Ver. qui sic ait. Homines expulsi bonis omnibus, Romam venerunt sordidati, maaims barba, & capillo biennium propè fuerunt 2. Lugubribus amictus, a, um. Senec. in Herc. Fur ubi sic habetur: amicta coniux lugubribus. 3. Veste lugubri uestitus, a, um. Ter. in Heaut qui sic ait: Mulierem mediocriter uestitam ueste lugubri.

Vestito nobilmente.] Lautè uestitus, ta, tum. Plaut. in Cas.

Mal uestito.] Malè uestitus, a um, ex Plaut.

Vestito poueramente.] Pannis obsitus, ta, tum. 2. Pannosus, a, um. Cic. ad Att. l 4.

Ben uestito.] Optimè uestitus, a, um, ex Plaut.

Vestito alla Spagnuola] Ornatu Hispaniensi indutus. 2. More Hispanorum uestitus, a, um.

Vestito d'una uesticciola] Amictus amiculo.

Benissimo uestito.] Vestitissimus, ma, mum. Colum. lib. 7. cap 3

Vestito di bianco.] Albatus, a, um. Cicer. in Vat Q. Arius epuli dominus erat albatus 2 Candidè uestitus a, um, ex Plaut in Cas 3 Candida ueste cultus, a, um. Plin. l. 16. cap 44 Sacerdos candida ueste cultus, arborem scandit, falce aurea demetit 4 Candida ueste indutus, a, um. Plin. lib. 10 cap. 63 Sues autem fœminas in tantum efferari alunt, ut hominem lacerent, candida maximè ueste indutum.

Vestito à bruno, cioè di bruno.] Atratus, ta, tum. Cicer. in Vat. Quem accumbere atratum uideas, dominum cum toga pulla? Id. Cicer. in Vat. Cedo, quis unquam cœnauit atratus? 2. Pullatus, a, um. Quint. lib. 2 cap 12. & lib. 6 cap 4.

Vestito di grana, ò scarlatto.] Coccinatus, ta, tum, 1. 3 l. 2 b. Mart l. 1. ep 97.

Vestito di bigio, grigio, ò berettino.] Leucophæatus, a, um, 1. 3 4. l. 2. b. Mart. lib. 1. epist. 93. Amator ille tristium lacernarum. Et bæticatus, atque Leucophæatus; Qui coccinatos non putat uiros esse.

Vestito di colore d'amatisto.] Amethystinatus, a, um, 1. 1. 4. b. 3. 5. l. Mart. l. 2. epist 41. Hic, quem uideris gressibus uagis lætum, Amethystinatus media, qui secat septa.

Vestito di pelle, ò di cuoio.] Pellitus, a, um, 1. 2. l. ex Propert. lib. 4. el. 1. ubi uocat pellitos patres, & Ouid 4. de Pont. el. 10. ubi uocat: Getas pellitos.

Vestito d'azzurro, ò turchino.] Cæruleatus, a, um, 1. 4. l. 2. 3 b. ex Vell. Paterc. 2. Hist. qui sic ait: Cum cæruleatus glaucum saltasset.

Vestito di porpora, & in una parola porporato.] Purpuratus, a, um, 1. 3. l 2. b Cicer. 1. Tusc. Cyrenæum Theodorum philosophum non ignobilem nonne miramur? cui cum Lysimacus rex crucem minaretur, istis quæso, inquit, ista horribilia minitare purpuratis tuis: Theodori quidem nihil interest humine, an sublimè putrescat.

Vesuuio, monte.] Vesæuus, ui, m g. 1. b. 2. l. Virg 7. Aened. 2. Vesuuius, ij, m. g. Mart. l 4.

Veterano, uecchio.] Veteranus, a, um. Liu. lib. 1. bel. Pun.

Vetraio, e uetraro, colui che fà, ò uende uasi di uetro.] Vitrarius, rij, 1. com. 2. l. 3 b. Sen. lib. 14 epist. 91. Cuperem Posidonio vitrarium ostendere, qui spiritu, uitrum in habitus plurimos format, qui uix diligenti manu effingerentur. 2. Vitreorum artifex, uel opifex, ex Cicer & Plin.

Bottega di uetraio.] Officina uitraria. Dioscor. lib. 5, cap 139.

Vetriata, finestra di uetro.] Speculare, ris, & per syncopen, Specular, ris, neut. gen. 1. 2 b Sen. de prouid Quem specularia semper à flatu uindicarunt, hunc leuis aura non sine periculo stringit. 2 Fenestra uitrea. Lex. & Rec. 3. Vitreus fenestræ obex, ex Recent. 4 Specular fenestrale, ex Plin. & Ouid. 5. Vitrum fenestrale, ex Plin. & Ouid.

Vetriata grande, cioè ampia] Speculare latum. Sen lib. 13. epist. 87 Nunc aliqui rusticitatis damnant Scipionem, quod non in caldarium suum latis specularibus diem admiserit.

Facitore, ò artefice di uetriate.] Specularius rij, m. g. 1 2. b. 3. l. Vlpian. 2. Specularium artifex, uel opifex, ex Cicer. & Sen.

Vetriolo, minerale noto da tingere corami, e simili.] Atramentum sutorium 1. Atramentum coriarium. Diosc. l. 5. c. 74. Plin. 2 Chalchanthum, thi 4 Vitreolum, li, n. gen. Matthiol in Diosc. l 3. cap 74 Chalcanthum, latini atramentum sutorium uocant. Itali quoniam uitri modo pelluceat, uitreolum nominant.

Vetro, materia lucida, e trasparente, composta di rena splendida, e di una cert'herba, per forza di fuoco] Vitrum, tri, neut gen. Plin. lib. 36. c. 26 Fama est uitri glebis accensis permixta arena littoris translucentes nobilis liquoris fecisse riuos, & hanc fuisse originem uitri.

Vetro bianco.] Vitrum album. Plin. l. 36 cap 26. 2. Vitrum candidum idem ibid. Ammonitrum recoquitur, & fit uitrum purum, ac massa uitri candidi.

Vetro opaco, cioè che non traspare] Vitrum non translucens Plin. l 36 c. 26.

Luogo doue si lauora di uetro] Officina uitraria. Diosc. l. 5 c. 139 Fuligo, qua pictores utuntur ex uitrarijs officinis colligi solet, siquidem ei palma tribuitur.

Vetro pieghеuole] Vitrum flexile, ex Plin.

Vetro trasparente.] Vitrum translucidum, uel translucens Plin lib 36. cap 26. Vitro maximus est honos in candido translucenti, quam proxima crystalli similitudine.

Di uetro.] Vitreus, a, um. Col l. 12 c. 4.

Arte di far uetro.] Ars uitraria, æ, fœmin gen. ex Sen. epist 91.

Vettina, uaso di terra bislongo, e capace da tener aqua, olio, ò simili.] Seria, æ, fœmin. gen. 1 l. Colum. l. 1. cap 18.

Vettioa da scqua.] Seria aquaria, ex Col.

Vettina da oglio.] Seria olearia. Var. l. 3. c. 2.

Vettina da vino.] Seria vinacia, ex Liu 4. bel Pun.

Vettinella, ò vettinuzza, diminut.] Seriola, æ, fœmin. gen. Perſ. ſat. 4

Vettouaglia, Sen. e vittouaglia, Fior. vitto, ò graſcia, ò viueri, cioè prouiſione da viuere.] Annona, æ, 2. l. Ter. in Andr. Annona cara eſt 2. Cibatus, tus, m. g 1. b. 2. l. Plaut. in Mil. 3. Cibaria, orum, n g. & num. plur. 2. b. 2. l. Var. de Re ruſt. l. 3. cap. 16. Ab apibus diſcunt homines cibaria condere 4. Victus ctus, m g Q. Curt. l. 8 Victus parcus, & parabilis. 5. Penus, ni, vel penus, nus, 1. b. Plaut. in Pſeud. Niſi penus annus hodie conuenerit, eras populo proſtituam vos. 6. Penum, ni, n g Ter. in Eun. 7. Penus, oris, neut gen. Colum. lib. 12 c. 4 Si fuit operatus, vel vir, vel fœmina, debere eos aiunt flumine, aut perenni aqua, priuſquam penora contingunt, ablui. 8. Res cibaria.

Vettouaglia de ſoldati, ò d eſercito.] Commeatus, tus, m. g. 3 l. Cæſ. 1. bel. ciuil. Reliquas merces, commeatusq; ad obſidionem vrbis ſi accidat, referuant. 2. Militum cibaria. Quint. l. 5. e 13. 3 Annona militaris.

Vettouagliere.] Macellarius, rij. Var. l. 3. c. 4.

Vettura portatura, condotta.] Vectio nis, f. g. 1. l 2. b. Cic. 2. de Nat. Efficimus etiam domitu noſtro quadrupedum vectiones. 2. Vectura, æ. Cic. Att. lib 1. ep. 1. Miſimus, qui pro vectura ſolueret. Idem Cic. 3. & 5. Ver.

Pagar la vettura.] Pro vectura ſoluere. Cic.

Pigliar à uettura.] Conduco, cis. Cic.

Dar à uettura.] Loco, as. Cic.

Preſo à uettura] Conductus, a, um. 2. Meritorius, a, um. Suet.

Dato à uettura.] Locatus, a, um, ex Cic.

Vetturale uetturino.] Qui uellaturam facit. 2. Qui uecturis uiuit. Var. l. 1. de Re ruſt. cap 2. Qui uecturis uiuunt, uel laturam facere dicuntur.

Vettureggiare, cioè portar à uettura.] Vellaturam facere, uel factitare. Var. 4. de ling. Velabrum dicitur à uehendo: uellaturam facere etiam nunc dicuntur, qui id mercede faciant.

Vezza, biada, uedi ueccia.

Vezzeggiare, far uezzi, moine, ò carezze, uedi accarezzare.

Vezzi, carezze, luſinghe, e moine.] Blandimenta, orum, n. g. & num. plur. 2. l. Plin. l. 7 c 16. Fortunæ blandimenta pollicentur dentes canini. 2. Blanditiæ, arum, f. gen 2. b. Cic. de Am Sic habendum eſt, nullam in amicitijs peſtem eſſe maiorem, quàm adulationem, blanditias, aſſentationem. 3 Blanditia, æ, 2. b. Plaut Bacch. Viſcus merus ueſtra eſt blanditia 4. Blandimentum, ti, 2. b. Plin. lib. 17. c. 13 Hoc blandimento radices impetrantur. 5. Bladitus, tus, m g 2 l. Lucr. l. 2. Vt res per Veneris blanditum ſæcla propagent.

Vezzo da collo.] Murenula, nulæ, f. g. Gel. l. 4. c. 4. 2. Viriola, læ. Tabul. 3. Viria, æ Calep.

Vezzo di perle] Linea margaritarum. 2. Linea ex margaritis. Pand.

Vezzoſamente.] Blandè. Cic. 2 Delicatè. Col. 3. Comiter. Liu. 4 Molliter. Ter. 5 Blanditer. Plaut.

Vezzoſo.] Delicatus, a, um. Cic. pro Mil. Delicatus ancillarum, puerorumque comitatus. 2. Blandus, a, um. 3. Comis, come, o. g. 4. Mollis & hoc le. Cic.

V F

VFficiale, uedi officiale.
Vfficio, uedi officio.

V G

VGuaglianza.] Aequalitas, tis, fœmin gen. 2. Aequabilitas, tis, fœmin gen. 3. Aequatio, nis, fœmin gen. Cic pro Mur.

Vguale, iguale, & eguale.] Aequalis, & hoc le. 2. Aequabilis, le, o. g. 3. Aequus, qua, quum. Cic.

Vguagliare.] Aequo, quas, aui, atum. 2. Adæquo, quas, aui, atum. Cic.

Vgualmente.] Aequè. 2. Pariter. 3. Aequaliter. 4. Aequa parte. 5. Aequabiliter.

V I

VI, uoi, uedi uoi.
Via, uedi ſtrada.

Via, cioè modo.] Ratio, nis, f g 2. Via, æ, f. g Cic.

Via lattea, circolo in Cielo, che dal molto candore così uien nomato.] Orbis lacteus. Cic. de ſomn Scip Erat autem in ſplendidiſſimo candore inter flammas elucens circulus, quem uos, ut à Graijs accepiſtis orbem lacteum nuncupatis. 2. Circulus lacteus. Macrob. de ſomn. Scip. l. 1. qui ſic ait: locus in quo ſibi uidetur eſſe Scipio per quietem, lacteus circulus eſt, qui galaxias uocatur. 3. Via lactea. Ouid. 1 Met.

Eſt uia ſublimis Cœlo manifeſta ſereno,
Lactea nomen habet, candore notabilis ipſo.

4. Cœli pars candida Plin. l. 2. c. 25. Pars Cœli candida, quæ lactei circuli nomen accepit. 5 Galaxia s, æ, m. gen. 1. 3. b. 2. 4 l. græc. Macrob. de ſomn. Scip.

Viagetto, diminut. uiaggio breue.] Iter breui, uel paruum. Ouid. 1. de Pont. el. 5.

Viaggiare, uedi far uiaggio.

Viaggio, e camino.] Iter, ris, neut. gen. Plin. & Cic. Att. lib. 5. epiſt. 14. Iter conficiebamus æſtuoſa, & puluerulenta uia.

Viaggio infattibile, che non ſi può fare.] Iter inexplicabile. Plin l. 5. c. 5.

Viaggio lungo.] Iter longum. Cic. 12. Philipp. 2 Iter longinquum. Plin lib. 8. cap 42. Sarmatæ longinqua itinera acturi, inedia pridiè præparant equos.

Viaggio per mare.] Iter maritimum.

Viaggio per terra, che ſi fà per terra.] Iter terrenum. Plin. l. 6. c 17. Quinque non amplius dierum terreno itinere ad Phaſin in Pontum Indicas poſſe deuehi merces. 3. Iter terreſtre. Plin. lib. 5. c. 6. & Liu. l. 3 bel Pun.

Per uiaggio, per la uia.] In itinere. Cæſ. l 1. bel Gal.

Viaggio fatto fuor di ſtrada.] Iter auium. Sal. in Iugurt. Ipſe nocturnis, & auijs itineribus ignoratus, Romanos palantes repentè aggreditur. 2. Iter deuium.

Viaggio ordinario.] Iter tritum, & ſolemne.

Viaggio pericoloſo.] Iter infeſtum. 2. Iter non tutum. 3. Iter periculoſum Cic.

Viaggio diletteuole.] Iter feſtinum. Cic.

Vdir per uiaggio.] In itinere audire. Cic.

Buon uiaggio, ſi dice quando deſideriamo, che un faccia uiaggio proſperamente.] Vade feliciter. Sen 6. Nat. Quæſt. cap. 32. 2. Felix fauſtumque ſit tuum iter: ex Maff epiſt. 3.

Far uiaggio, uiaggiare, eſſer in uiaggio.] Iter agere. Plin. lib. 8. cap 42. Sarmatæ longinqua itinera acturi, inedia, pridiè præparant equos, exiguum tantum potum impertientes, atque ita per centena millia, & quinquaginta continuo curſu euntibus inſident. 2. Iter conficere. Cicer. ad Att. lib 5. epiſt 14 Antequam aliquo loco conſedero, neque longas à me, neque ſemper mea manu literas expectabis: quum autem erit ſpatium utrunque præſtabo, nunc iter conficiebamus æſtuoſa, & puluerulenta uia. 3. Iter facere. Cicer. 7. Ver. Quacunque iter fecit hoc iucundiſſimum ſpectaculum omnium uinctorum captorumque hoſtium præbebat. 4. Iter habere Cæſ. 1 bel. ciuil. Cn. Pompeius pridie eius diei ex Vrbe profectus, iter ad legionem habebat. 5. In itinere eſſe. Cic. ep fam. In itinere eſt Antonius, ad Lepidum proficiſcitur. 6 In uia eſſe. Cic. ad Att. lib. 3. ep. 5. Si es Romæ iam me aſſequi non potes: Sin es in uia, quum erit me aſſequutus coram agemus, quæ erunt agenda.

Far uiaggio, ò uiaggiare à cauallo.] Equo iter agere, ex Cic. de Sen. & Plin. l. 8. c. 42.

Far uiaggio, ò uiaggiare à piè.] Pedibus, iter conficere. Cic.

Cic. in Vat. Cùm illud iter Hispaniense pedibus ferè confici soleat.

Far uiaggio, ò uiaggiare in lettiga.] Lectica iter facere. Suet. in Aug cap. 2. Augustus itinera lectica, & noctibus ferè, eaque lenta, ac minuta faciebat, ut Præneste, uel Tibur biduo procederet.

Far uiaggio in carrozza.] Curru, seu uehiculo iter facere. Plin. ep 12. Vehiculis iter facere cœpi.

Far uiaggio in carrozza di quattro caualli.] Curru quadrijugi, uel quadrijugo iter agere, ex Plin. in Paneg & Apul. in Flor.

Far uiaggio in carrozza di sei caualli.] Curru seiugi, uel seiugo iter facere, uel conficere, ex Apul. in Flor. & Cic. ad Att. l 5 ep. 14.

Far un uiaggio d'alcune miglia prestissimamente.] Passuum aliquot millia peruolare, ex Cic. pro Rosc. Am qui sic ait: Primo diluculo nuntius hic Americam uenit decem horis nocturnis, sex, & quinquaginta millia passuum cisijs peruolauit.

Far lungo uiaggio.] Longam uiam conficere. Cic. de Sen. Viam longam confecisti, qua nobis quoque ingrediendum est.

Viaggio fatto à cauallo.] Iter equestre, ex Cic.

Viaggio fatto à piedi.] Iter pedestre. Tursell. Xauer. lib. 1. cap. 4.

Dare ad uno il buon uiaggio.] Alicui securitatem itineris impertire, uel augurari Plin. l. 28. c 2 Cæsar post ancipitem uehiculi casum carmine ter repetito solebat securitatem augurari. 2. Iter cuipiam in offensum precari, uel impertire. Tac. l. 1.

Cominciar, e finir il uiaggio à piedi.] Iter ingredi, & exequi peditem. Turs. Xau. l. 1 c 4.

Mettersi, ò porsi in uiaggio.] Dare se in uiam. Cic. lib. 14. fam. ep. 12. In uiam quod te des hoc tempore, nihil est.

Viale della uigna.] Limes, mitis Cic.

Viandante, che fà uiaggio, passaggiere.] Iter faciens. Quint. lib. 4. cap. 5. Facientibus iter multum detrahunt fatigationis notata inscriptis lapidibus spatia. Nam, & exhausti laboris nosse mensuram, uoluptati est, & hortatur ad reliqua fortius exequenda scire quantum supersit. 2 Iter conficiens, o. g. ex Cic ad Att. l. 5 ep 14 & Quint. l 4. c. 5. 3. Viator, ris. Cic. pro Mil 4 Iter habens, m g. ex Cæs. 1. bel. civ & Quint. l. 4 c. 5 5. Præteriens, untis, m. gen. 1. 4. l. 2. 3. b. Horat. carm. l 4 od 3. Quod monstror digito prætereuntium.

Viandante di mare.] Nauta, æ, m g Græc.

Viandante à cauallo.] Viator eques, ex Plin l. 25. cap. 29. cuius est, uiator pedes. 2 Viator equester, ex Turs. in Xau. l. 1. c. 5. cuius est, uiator pedester.

Da uiandante, addiett.] Viatorius, a, um, 1 4. b. 2. 3. l. Plin. 3. 26. c. 10. Vasa etiam uiatoria è taxo uinia in Gallia facta, mortifera fuisse, compertum est. 2. Viaticus, a, um, 1. 3. b. 2. l Plaut in Bacch.

Viandante à piedi.] Viator pedes Plin. l. 25. cap. 29. Virgæ Myrti, gestatæ manu, uiatori prosunt in longo itinere pediti. 2. Viator pedester. Turs in Xau. l. 1. c. 5. Et si pedestres uiatores necessarij itineris labor, cibusque parcè emendicatus plurimum uexabat, tamen ritè quotidie ieiunabatur.

Viatico, il corpo di Christo che si prende in fin di morte.] Extremum corporis Christi uiaticum. Maff. de Iap. reb. ep. lib. 22.

Viatico, prouision da uiuere in uiaggio.] Viaticum, tici, n g. 1. 3. b. 2. l. Cic. de Sen Nihil est absurdius, quàm quo minus uitæ restat, eo plus uiatici quærere. 2. Sumptus itinerarius Lamprid. in Comm. Simulauit se in Africam iturum, ut sumptum itinerarium exigeret. 3. Viæ sumptus. Gel.

Viatico piccolo, ò scarso, dimin.] Viaticulum, li, n. g 1. 3. 4 b. 2. l. Vlpian. Viaticum tenue, uel exiguum, ex Cicer. l. 12 ep. 3 & in Hor.

Viatico abbondante, ò grande.] Viaticum largum, & liberale, ex Cic. pro Flac.

Viatico, ò prouisione che si dà a' Legati, od Ambasciatori] Legatiuum ui, n g Vlpian leg. Munerum ff. de muner. & honor. Legati qui ad sacrarium Principis mittuntur, uiaticum, quod legatiuum dicitur interdum solent accipere.

Vicaria, e uicariato, ufficio, ò territorio di giurisdittione di Vicario] Vicariatus, tus, m g 1. 3. b. 2. 4. l. ex Cic. pro Cec. & 2. Phil. 2. Vicarij munus, uel ditio, ex Cic. 5. Verr. & pro Font.

Vicario, quegli che stà in luogo d'altri.] Vicarius, rij, 1 b. 2 l Cic. Phil 12 Si in bello dari uicarij solerent, libenter me, ut D. Brutus emitteretur, pro illo includi paterer.

Vicario del uescouo.] Proepiscopus, pi. Maff. l. 2. epist 2. Proepiscopum adibis officij causa, eique ad genua protinus accides, & manus exosculabere.

Esser uicario d'alcuno.] Alicuius uicem exhibere, uel præbere, ex Plin. l 23. c. 7. Spodij uicem exhibet fruticum à radice exeuntium cinis. 2. Vicem efficere. Plin. l. 23. c 4. 3. Vicem implere. Plin. l. 15. c 15. 4. Vicem repræsentare. Plin. l 18. c 14.

Vicenda contracambio, ò ricompensa.] Hostimentum, ti. Plaut. in Asin. Par, pari hostimentum datum est, opera pro pecunia.

Parlare à uicenda.] Vicissim dicere. 2. Vltro, citroque uerba facere.

A uicenda, uedi scambieuolmente.

Vicendeuole, uedi scambieuole.

Vicendeuolezza, ò scambieuolezza.] Reciprocatio, nis, fœmin. gen. 1. 3. 5. b. 1. com. ex Plin. lib. 9 cap. 8. cuius est æstus reciprocatio, uedi anche scambieuolezza.

Vicendeuolmente, uedi scambieuolmente.

Viceconte, che stà in uece di conte.] Procomes, mitis, m. g. 1. l. 2. 3. b. ex Sipont. & alij recentioribus.

Viceduca, che stà in luogo di Duca.] Produx, cis, m. g ex Sipont. & alijs recentioribus

Vice preposito, che stà in luogo di preposito.] Propræpositus, ti, m. g ex Sipont.

Viceprincipe, che stà in luogo di principe.] Propinceps, pis, m. g apud Sipont. aliosque recentiores.

Vicerè, che tiene luogo in uece di Rè.] Prorex, gis. Maff. de reb Ind Com. Turs. histor. Laur l. 1 c. 10.

Vicerè di Napoli.] Prorex Neapolitanus. Turs. hist. Laur. l. 2. cap. 10

Vicerè di Sicilia.] Prorex Siculus, ex Turs.

Essere uicerè, ò uiceregina.] Regis, aut Reginæ uices gerere, ex Turs.

Viceregina, colei che stà in uece di Regina, ò la moglie di uicerè.] Proregina. ginæ, 1 2 3. l. Horat. Turs Laur. hist. l 5. cap. 20. Proregina Boemiæ auream pallam argenteis flosculis tanquam stellis, scitè eleganterque distinctam Lauretanæ Virgini dicauit.

Vicerettore, che stà in uece di rettore.] Prorector, ris, masc. gen.

Vicenza, città mediterranea de Venetiani.] Vicentia, tiæ. Ptolem. 2. Vicentia, æ. Paul. Iou. tit. 18. Marcus Antonius Columna Vicentiam occupauit, ingentemque prædam omnium rerum, multosque captiuos. 3. Vicetia, æ. Plin.

Vicinanza, uicinità, e propinquità, cioè l'astratto di uicino, ò di propinquo.] Propinquitas, tis, fœmin. gen. 1. 3 b 2 4 l. Cicer. Phil. 3 Municipium uetustate antiquissimum, iure fœderatum propinquitate finitimum. 2. Proximitas, tis, 1. 4. l. 2 3. b Ouid. 2 de Art. Et lateat uicium proximitate boni 3 Vicinitas, tis, 1. 2 4. l. 3. b. Cic 2 de Nat Nares, quod cibi, & potionis iudicium magnum earum est, non sine causa uicinitatem oris secutæ sunt.

Vicinato, Sen. uicinata, Fior. uicinanza, quantità di case, od habitationi continue, pigliasi anco per gl'habitatori del uicinato.] Vicinia, æ, fœmin gen. 1 2 l. 3 b. Horat. l. 2. ser. sat 5

Funus egregiè factum laudet uicinia

2. Vicinitas, tis, f g. Cic. 6. Ver. Signum quod notum erat uicinitati, cuccina datur.

Vicino, e propinquo, addiett. l'opposito di lontano, ò remoto.] Propinquus, a, um, 1. b 2 l. Cic. 1 de Diu Hector moriens, propinquam Achilli mortem denunciat. 2. Proximus, ma, mum, 1. l. 2. b. Cic. pro Clu. Eques dignitate

Senatori proximus. 3.Vicious,na,num, 1.2.b.Cic.in or. Dialectica vicioa, & finitima Rhetoricæ.

Più vicino,comparat.] Propinquior, & hoc quius,ea Cic. pro Quint. Tibi propinquior me nemo est. 2 Propior, & hoc iut, 2 b. Plaut. Trinum. Tunica propior pallio est. 3.Proximior, & hoc mius. Sen. lib.18. epist.109. Ita tamen, vt modum seruem, & quidem continentiæ proximiorem.

Vicino,accanto, & allato, auuerb.] Iuxta,1.2.l Plin.l.11. c.6.Crocum gaudet calcari, & atteri, pereundoque melius prouenit: ideò iuxta semitas,ac fontes lætissimùm. 2 Propè,2 2 b.Cic.7 fam. epist.23 Tu non modo propè me.sed planè mecum habitare posses.

Più vicino,auuerb.Propius.Plaut.in Bacch.Cedo manum, ac subsequere propius me ad fores, & Liu.Propius vrbem castra mouit.

Esser,ò star vicino.] In propinquo esse. Cels l 2. cap 6.In propinquo mors est, si oculi lumen refugiunt, & illacrymant 2.In propinquo esse.

Vicino à Roma.] Ad vrbem. Cic.4.Ver.

Da vicino, da presso.] Cominus. Cic. de Sen Nec eminus hastia,aut cominus gladijs vtebatur.

Vicolo,strada stretta di città, ò simile.] Vicus,ci, m gen. 1.l Horat 2.ep.1 2 Angiportum.ti,m gen. Cic.4.Ver.3. Angiportus, us, Calep.

A vicolo per vicolo.] Vicatim, 1.1.l. Cic.pro Sest Cum vicatim homines conscriberentur.

Vie meno.] Minus,minusque. Plaut.in Aul. Ille verò minusque impendio curat.

Vie più maggiormente.] Magis,magisque. Cic.

Vietare,vedi prohibire.

Vietare il passo.] Prohibere aliquem aditu. 2.Intercludere alicui aditum,ex Cic.

Vigesimo,vedi ventesimo.

Vigilante.] Vigilans,tis. Plin l.7. c.17.Præstant pondere defuncta viuentibus corpora, & dormientia vigilantibus.2 Insomnis, & hoc ne, Virg.

Vigilantemente.] Vigilanter, 1.2.& 4.b.Cic.6.Ver.

Vigilanza.] Vigilantia,æ,fœmin.gen. 1.2.& 4.b.Cic.lib.7. epist 31.

Vigilare, vedi vegliare.

Vigilia,il non dormire, vedi vegghia.

Vigilia di qualche festa.] Peruigilium,lij,n g.1 l.2 3.4 b. Maff in Ignat.l.1. c.1.Ignatius ipso Beati Petri Apostoli peruigilio,cunctis mœrentibus,eo deductus est vt medici prorsus actum affirmarent, nisi ante mediam noctem vis morbi remitteret.

Far la vigilia.] Peruigilium conseruare, ex Maff.in Ignat. & Plin.

Vigliaccamente poltronescamente.] Indignè. 2.Turpè. 3. Ignauè,ex Cic.

Vigliaccaria,poltroneria.] Indignitas,tis,f.g. 2.Turpitudo,dinis,f g.Cic.

Vigliacco,poltrone.] Indignus,a,um. 2.Ignauus, a, um. Cicer.

Viglietto, specie di lettera breue, che per negotio si manda.] Codicilliorum, mascul gen num plur. 1.3.l.2.b. Quint.l 7. c.2.Potest accusari mulier incerti adulterij. Munera domi inuenta sunt, pecunia cuius auctor non extat, codicilli dubium ad quem scripti 2.Epistolium, lij,neue gen.2.3.4 b. 2.l.Catul. ep 63 ad Manlium. 3.Literulæ,arum,fœm gen & num.plur.1.l.2.3.b.ex Cic.ad Att.l 14.

Di viglietto,addiett.] Codicillaris, & hoc re, 1.3.4.l.2.b. ex Lamprid.

Vigna,vignaio,e vignetto, luogo doue son piantate molte viti.] Vinea,æ, f g. 1.l Var 4. de ling.2.Ager vinea vestitus,vel conuestitus. Col. l 3. c.4 3.Fundus vite consitus. Gell. l 19 c.12.

Vigna noua,nouella ò giouine.] Vinea nouella Col de Arb. c 5. Vineam nouellam omnes gemmas agere finito 2.Nouelletum,ti,1.b. 2.3.l.Paul. & Alph. & ex Plaut. in Domit.c.7.

Vigna vecchia] Vinea vetus. Col.de Arb.c.6.Veterem vineam si in summo calyces habebit resecare nolito.

Vigna in colle.] Vinea collina. Var.de Re rust.l.1.cap.6. Segetes meliores existimantur esse campestres vineæ collinæ,syluæ montanæ.

Vigna rara,cioè di poche viti.] Vinea caluata.Plin lib.17. c.22. Si vinea ab vite caluata erit, sulcos interponito, ibique vitis radicem serito.

Vigna in piano.] Vinea campestris. Col.lib 12. c.21. Eius defruti sextarius in duas vrnas musti adijcitur, si mustum ex vineis collinis est; sed si ex campestribus, tres heminæ adijciuntur.

Vigna di più sorte di viti.] Vinea conseminea Col. lib.3. de Re rust cap 22 Itaque in vineis consemineis seruari difficile est.2 Vinea consemmalis Col.l.12.c 45 Conseminalium vinearum non est tam firmum vinum, quam si sincerum amineum, vel apianum cond deris. 3 Vinea barbarica,ex Col.l 12.c.2.qui dicit syluam barbaticam, idest consemineam.

Chi gusta della vigna.] Vinearius, a, um, ex ff. de verb. signif.

Piantar, ò far la vigna.] Vineam instituere, ex leg. Agr. Iugera ccc. vbi institui vineæ possunt 2.Vineam constituere Colum.de Arb.cap.1. 3.Vineam ordinare. Colum de Arb.cap.1 4 Nouello,as,1 b 1 l Suet.io Dom. cap.7 Ad summam vbertatem vini, frumenti verò inopiam, existimans nimio vinearum studio negligi arua, edixit,ne quis in Italia nouellaret. 5.Nouelletum serere ex Paulo Iurisc. 6. Vineam ponere, vel conserere, ex Colum.

Ordinar la vigna in forma di croce.] Vineam decussare,ex Colum.

Far i viali per la vigna.] Vineam limitare. 2.Vineam semitare,ex Cic.

Rinfrescar la vigna di maglioli.] Vineam frequentare, ex Cic.

Di vigna.] Vinealis,le. 2 Vineaticus,ca,cum. 3 Vinearius, a,um. Col.

Vignarolo,Rom.Vignaio, Fior. vignaiuolo,Sen custode,ò lauorator della vigna.] Vinitor, ris, 1.l. 2.b. Col. lib.4. cap.25.

Vignazzo,Fior.vigneto, Sen cioè vigna grande.] Vinea magna,vel ingens. Var.4. de ling 2.Vinetum,ti, n.gen. 2.2.l. Var.4.de ling Vinea,ac vineæ à vite multa nominantur,vitis à vino, id à vi,hinc vindemia, quod est vini demia, aut vitis demia.

Vigore,e vigorezza, vigoria, e vigorosità. cioè gagliardezza,ò gagliardia: lena,e robustezza.] Vigor,tis,2.b. Plin.l 11.cap 24. Pollionem Romulum,centesimum annum excedentem diuus Augustus interrogauit, quanam ratione maximè vigorem illum animi, corporisque custodisset. At ille respondit. Intus mulso, foris oleo. 2. Vis,vis,f.g. Plin.

Vigoreggiare,Fior.per inanimire, vedi inanimare.

Vigoreggiare,esser nel suo vigore.] Vigeo,es, gui. 2.Floreo,es, rui Cic.

Vigoreggiare, hauer possanza.] Valeo, es. 2.Vigeo, es. Cicer.

Vigorosamente] Fortiter. 2.Constanter. Cic de Amic.

Vigoroso,che hà vigore.] Vegetus,ta, tum. 2.Validus,a, um. 3 Firmus,ma,mum. Cic.

Vile,addiett.di poco, ò niun pregio] Vilis, & hoc le, 2.l. Cic 5. Tusc Quotidie nos ipsa natura admonet, quàm paucis,quam paruis rebus egeat, quàm vilibus. 2. Abiectus,a,um. 2 Contemptus, pta,ptum. Grec.

Molto vile] Peruilis,& hoc le,1.2.l.Liu 1 bel. Maced.Annona eo anno peruilis fuit.

Diuenir vile.] Euilesco,scis,1.2.3.l.Suet.in Claud.

Hauer à vile,ò tener,e riputar vile, vedi dispregiare.

Vile,inteso d'huomo di bassa conditione.] Plebeius,a, um. 2 Vulgaris,re, o.g. 3. Abiectus,cta, ctum. 4.Humilis, le, o.g. 5.Homo infimo genere,

Vilipendere,vedi dispregiare.

Vilipeso, vedi dispregiato.

Villa,possessione con casa.] Villa,æ Plin l.18.c 6 Scæuolæ fundus villa caruit, villa Luculli agro. Curandum est vt neque fundus villam quærat, neque villa fundum. 2. Rus,ris,n g. Gel.

Villa fatta di pietre concie.] Villa lapide quadrato structa.

ctis. Sen. lib. 13. epist. 87.

Villa con buon casamento.] Villa benè ædificata. Cato de Re rust. cap. 3. Villam benè ædificatam habere expedit.

Villa vicina alla città.] Suburbanum, ni, neut gen. Suet. In Aug. cap 6. Augusti nutrimentorum ostenditur adhuc locus in auito suburbano, iuxta Velitras permodicus, & ille penuriæ instar. 2. Villa suburbana. Cato de Re rust. cap. 4. Villam suburbanam pro copia ædificatam in bono prædio. 3 Rus suburbanum. Cicer. pro Sex Rosc. Habet animi causa rus amœnum, & suburbanum.

Villa di Frascati, quella che stà nel territorio di Frascati.] Tusculanum, ni, n. g Cicer ad Att. Nos Tusculano ita delectamur, vt nosmetipsis, tum denique cum illò venimus, placeamus. 2. Villa Tusculana Plin l. 22. cap 6. Sylla Dictator ab exercitu, corona obsidionali donatus est apud Nolam, idque in villa sua Tusculana, quæ fuit postea Ciceronis, pinxit.

Villa di Rieti, da due Imperadori Vespasiano, e Tito cotanto pregiata, che in essa volser anco morire.] Rus Reatinum. 2 Villa Reatina Suet. in Vesp. cap 24 in Tit. c. 11 Motiunculis leuibus tentatus, Cutyliis, ac Reatina Rura, vbi æstiuare quotannis solebat, perijt, ibique extinctus est

Villa della Sabina.] Rus Sabinorum. Suet vita Horat Vixit plurimum. Horatius in secessu ruris sui Sabini, & Tiburtini.

Villa di Tiuoli.] Rus Tiburtinorum. Sueton. in vita Horat. 2. Rus Tiburte. A. Gel. lib. 19. c. 5. In Tiburte rus concesseramus æstare anni flagrantissima ego, & quidam alij æquales, & familiares mei, eloquentiæ, & philosophiæ sectatores 3. Tiburte, tis, n. g 1 & 2. l Cic. de orat. Io Tiburti forte assedimus ego. Marcus filius 4 Tiburtinum, ni, neut gen. 1 2 l Cicer. 5 Phil. Decem, & septem dies Antonius de me in Tiburtino Scipionis declamitauit sitim querens; hæc enim ei causa esse solet declamandi.

Villa posta à tramontana, ò à mezzodì, ò à leuante equinottiale.] Villa, vel septentrionem, vel meridiem, vel exortum æquinoctialem spectans, ex Plin. lib 18. cap. 6. Villa spectare in æstuosis locis septentrionem debet, meridiem in frigidis, in temperatis exortum æquinoctialem.

Far una uilla.] Villam ponere. Plin. l. 18 cap. 6 Nouissimus uillam in Misenis posuit C Marius septies consul, sed peritia castrametandi, sic ut comparatos ei cæteros etiam Sylla felix cæcos diceret.

Villaggio, uillata, e uilla, quantità di case insieme, non cinte di muraglia.] Pagus, gi, masc gen 1. l Sipont. in Mart. Plures simul domus rusticæ, hoc est plures uillæ pagus uocatur, quod circa fontes condi huiusmodi uillæ consueuerunt. Hinc pagani dicti, quasi ea eodem fonte potantes. 2. Vicus, ci, mascul gen. 1. l. Sipont. Vicus paganus dicitur si plures simul uillæ, quæ, & pagi dicuntur, hoc est plures rusticanæ domus coniunctæ sint, & aliquo spatio remotæ ab urbe, dummodo non sint clausæ mœnibus. nam si mœnibus clausæ fuerint castella uocantur à castro, quod significat locum muris munitum, & castello maius est, minus oppido.

Villanamente, uillanescamente, auuerbialm.] Rusticè. Cicer.

Villaneggiare, svillaneggiare, dir parole ingiuriose.] Contumelijs afficere 2. Contumelijs uexare Cic. 3. 4. Onerare iniurijs, Ter. 5 Onerare maledictis. Plin.

Villanello.] Rusticulus, li, m g. Cic pro Scat.

Villania, ingiuria di parole.] Contumelia, æ, fœmin. gen. Ter 2 Maledictus, cti, neut. gen. 3. Conuicium, cij, n. gen. Cicer.

Far uillania.] Conuicium facere. 3. Conuicior, aris. Gruef.

Dir uillania.] Contumelio è de aliquo dicere, ex Cic.

Dimandare qualche cosa con uillania.] Flagitare aliquid conuicio. ex Cic.

Colui che hà patito uillania.] Conuicio affectus, uel lacessitus, ex Cic.

Villano, chi è nato, ò alleuato in uilla] Paganus, ni, m g Cic pro Dom. Nullum est in hac urbe collegium, nulli pagani, aut montani.

Villareccio, uedi uillesco.

Villeggiamento, il uilleggiare, lo star in uilla.] Rusticatio, ois, fœm. gen 1. 3. l. 2. 4 b. Cic. de Amic. ubi habetur, Peregrinationes, rusticationesque communes. 2. Villicatio, nis. fœmin. gen 1. 3. l. 2 4 b. ex Col. l. 11. cap. 10. & Cic de Am.

Villeggiare, star in uilla.] Rusticor, ris, 1 l. 2. b Cicer. pro Arch Humanitatis studia delectant domi, non impediunt foris: pernoctant, nobiscum, peregrinantur, rusticantur. 2. Villicor, aris, 1 l. 2. b. Sipont. in Mart. A uilla fit uillicari, quod modò est rusticari. Pompon. Ego rus eo, ut aliquot diebus uillicer.

Villesco, e uillareccio, addiett. di uilla, ò da uilla.] Villaris, & hoc uillare, 1 2. l. Plin. l 10. c 41. Villaribus gallinis religio inest: inhorrescunt edito ouo, excutiuntque sese, & circumactæ purificant, ac festuca aliqua sese, & oua lustrant. 2. Villaricus, ca, cum, 1. 2 l 3. b. Varr. de Re rust. lib. 3. cap 2. Duo genera sunt pastionum: unum agreste, in quo pecuariæ sunt: alterum uillaticum in quo sunt gallinæ, ac columbæ, & apes, & c. quæ in uilla solent pasci. 3. Agrestis, & hoc ste. 4 Rusticus, ca, cum.

Villetta, diminut. uilla piccola.] Rusculum, li, neut. g. 1. l. 2 b. Gel. lib 19 cap 9. Adolescens latæ indolis, moribusque, & fortuna benè ornatus, cœnam dabat amicis, ac magistris in rusculo celebrandæ lucis annuæ, quam sibi principem vitæ habuerat. 2. Rus breue. Ouid. 4 Fast. Habebat rus breue cum duro parca colona uiro. 3 Rus paruum uel pusillum, ex Cic. 2. de leg & ad Att. lib. 12. 4. Villula, læ, f g. 1. l. & 2 b Cicer. Att. lib 8. epist. 9. Ego Arpini uolo esse prid. Calend. deinde circum uillas nostras errare. 5. Villa parua, uel pusilla. Cic 2. de leg Hoc ipso in loco parua erat uilla, ut illa Curiana in Sabinis. 6. Villa.

Vilmente, auuerb. con uiltà, ò uilezza.] Viliter, 1. l. 2. 3 b. Colum.

Viltà, e uiltade, Fioren. anche uilezza.] Vilitas, tatis, fœm. gen 1. & 3. l. a b. Q. Curt lib 8. Quid ruimus belluarum ritu in perniciem non necessariam? Fortuitum uirorum est, magis mortem contemnere, quàm odisse uitam. Sæpè tædio laboris ad uilitatem sui compelluntur ignaui.

Viltà, ignobiltà] Ignobilitas tatis, f gen Cic 2. Infirmitas conditionis 3. Ignobilitas generis, Cic.

Vilupparsi, inuilupparsi.] Inuoluor, ris. Cicer. 2 Implicor, aris, 1 b. Cic.

Viluppato.] Insolitus, a, um. 2. Implicatus, ta, tum. Cicer.

Viluppo] Complexio, onis, f gen. Cicer in Ver. At quibus uerbis? modò sibi æquum uideri, modò non iniquum: mira uerborum complexio.

Viluppo, intrico.] Impedimentum, impedimenti. Cic.

Vimine, cioè legame di uite, uedi uinco.

Vinaccia, acini d'vua premuti dal uino.] Vinacea, cex, fœmin gen. 1 & 2. l. Colum. de Arb. cap. 4 Præterea post hæc uinaceæ heminam vuæ albæ in nigra, vuæ nigræ in alba ponito. 2. Vinaceæ, cearum, fœmin. gen. & num. plur. Plin. lib 17 cap 22. Si macra erit uinea, quod granum capit ne serito, & circum capita addito stercus, paleas, uinaceas. 3. Vinacei, ceorum, masc. gen. Varr. de Re rust. lib 3. cap 11. Pabulum anatibus datur tritum hordeum, uinacei, vuæ, & c. 4. Vinacea, ceorum, neut. gen. Colum. de Re rust. lib. 6. cap. 3. Licet etiam si sit leguminum inopia, & eluta, & sicca uinacea, quæ de fora eximuntur, cum paleis miscere. 5 Vuæ excrementa. Pallad. l 12 tit 10. Si olei acerbus odor fuerit, vuæ excrementa præcipiunt tusa, & in massam redacta mersari.

Vinacciuolo, granello che stà dentro all'acino dell'vua.] Vinaceus, cei, mascul. gen. 1 2 l. Colum. de Re rust. lib 3. cap 1. Humido loco uc, & prudens agricola non rectè mandari, fructus teneri, & ampliores acini, sed callosi, & angusti, frequentesque uinacei. 2. Vinaceum,

ctum,cei,neut gen.1.2 l. Colum.de Re rust. lib.11. c 2. Naturalis autem maturitas vindemiæ est, si eum expresseris vinacea, quæ acinis cælantur, iam infuscata, & nonnulla propè modum nigra fuerit. 3.Acinus vinaceus. Cicer. de Sen. 4. Acini signum. Plin. 5. Acini vulcus. Id.

Vinattiere,colui che vende vino à minuto.] Vinarius,rij, a.2 l.Plaut.in Asin. Vina heri vendidi vinario. 2.Oenopola,æ,a b.3.l.

Vincaia, vincheto, Fior. vencaia, e venchero, luogo pieno di vinchi, ò venchi.] Solum viminibus consitum

Vincente,che vince.] Vincens,tis,o.g Corn.Tac l 19.Iam reserata militia impulsas,vitellisque res audietis: iuuabit sequi,& vestigijs vincentis insistere.

Vincere,Fior.vencere.Sen hauer vittoria,superare.] Vinco,cis,ci uictum.1.l.Cicer.l.11. ep 25. Vince,& vale. Plaut. In Trin Tu si animum vicisti potius, quàm animus te; est quod gaudeas. 2 Supero,as, 1.2.b. Plaut. in Pers Non potest quæstus constituere, si eum sumptus superat.

Vincer di cortesia] Beneficio vincere, ex Cic.pro Planc. qui sic ait: Nihil porrò tam inhumanum, tam immane, tam ferum,quàm committere,vt beneficio non dicam indignus, sed victus esse videare.

Non si lasciar vincere] Inuictum se præstare. Cicer.1.off. Non est consentaneum, qui metu non frangatur, eum frangi cupiditate; nec qui inuictum se à labore præstiterit,vinci à voluptate.

Vincere affatto, ò del tutto.] Deuinco,cis,ci, ctum,1.2 l. Cic.ad Brut ep.15 Intellexi ex tuis sæpè literis te in ijs, quos bello deuicisti, clementiam tuam velle laudari. 2. Peruinco,cis,uici,ctum,1.2 l.Cic.Att. lib.12.ep 16.Cato restitit, & peruicit.

Vincere la causa,ò lite] Causam obtinere. Cic ad Att.l.7. Pompeius malas causas semper obtinuit,in optima concidit. 2.Causam tenere. Sueton. in Dom. cap 9 Reos repeti ea conditione permisit, vt accusatori, qui causam non teneret exilium pœna esset. 3.Causam vincere. Cicer pro Deiot. Vtrum causam illam victam esse, nesciebat an Cælium istum magnum hominem putabat? Ouid. ep.15.Non omnes causam vincere posse suam. 4. Litem obtinere. Cic. pro Rosc. Com. Ad iudicium hoc modo venimus, vt totam litem, aut obtineamus, aut amittamus.

Vincere la gara.] Ex contentione, aut certamine, superiorem, aut victorem discedere, vel abire, ex Cicer. 2.Tusc.

Vincere la giornata.] Victoriam consequi. Cic.

Vincere gl'inimici.] Potiri hostium,ex Cic.

Vincere in valore:] Præstare, vel antecellere cæteris,ex Cicer.

Vincere le lagrime.] Lacrymas continere.

Vincheto, vedi vincaia.

Vincibile,che si può vincere.] Superabilis,& hoc le,1.2.4. b 3 l.Liu 5. bel Pun. Murum, & humiliorem aliquanto est ratus, vel mediocribus scalis superabilem. 2.Exuperabilis, & hoc exuperabile. Virg.3. Georg Immanemq; rotam,& non exuperabile saxum.3.Vincibilis,& hoc le, 1.l,2.3 b.Col l.3. c.12. Græcinus aiebat grauem terram vix vlla cultura, vincibilem esse,leuem vix vlla sustineri. Ter.in Phorm. Causa est iusta, facilis, vincibilis,optima.

Vincido, morbido, dicesi di quelle cose, che si rintenerriscono per l'humidità, come di castagne secche, cialde,e simili.] Mollis,le.o.g.Cic.

Vinciglio,vinco, vedi vinco.

Vincimento,vedi vittoria.

Vincitore.Fior. vencitore, Sen colui che vince,ò vence.] Victor,ris,m g.2.l.in obliq. Cic.pro Marc.Multa victori eorum arbitrio per quos fit, etiam inuito facienda sunt.

Vincitor del mondo,qual fù il popolo Romano] Gentium omnium victor. Plin.lib 3. c 1.Primum ergo dicetur de Europa, altrice victoris omnium gentium populi, longeque terrarum pulcherrima.

Vincitrice,e vencitrice, colei che vince, ò vence.] Victrix, cis,fœmin.gen 2 l. in rect & obl. Cic. ad Brut epist.10. Erat victrix Resp. cæsis Antonij copijs, ipso expulso à Bruto.

Vinco, vimine, e venco, pianta, ò ramicello arrendeuole, e piegheuole per vso di legare, ò d'altro.] Vimen, minis,neut.gen.1.l 2.b. in rect. & obl. Cæs.5. bel. ciuil. Corpus nauium viminibus contextum corijs, integebatur.

Di vinco,addiett.] Vimineus,a, um, 1.l. 2.b. Cæs.3. bel. ciuil Ab ictu lapidum,viminea tegumenta galeis imposita defendebat.

Cosa appartenente à vinco] Viminalis,le, o g.1.3.l 2.b, Plin.l 17. c.20.Hæc est viminalium cultura.

Vincolo,2 b.cioè legame.] Vinculum,li,n.g.2 b.Cic.3 off. Maiores nullum vinculum ad stringendam fidem, iureiurando arctius esse voluerunt. 2.Vinclum,li,o.gen.per syncop à vinculo.

Vincolo di pace.] Vinculum concordiæ,vel pacis

Vincolo di stretta amicitia.] Vinculum summæ coniunctionis.

Vincolo di parentela] Vinculum propinquitatis.

Vinello,vedi vino secondario.

Vinetto,dimin.vino piccolo] Villum,li,n g. Ter.in Adel. Aliquo abeam,atque dormiam hoc villi.

Vino,liquore, ò sugo d'vua.] Vinum,ni,1.l.Plin. lib.23. cap 1.Vino stomachus recreatur, appetentia ciborum inuitatur,tristitiæ cura hebetatur,vrina,& algor expellitur.2.Temetum,ti, 1.2.l. Plin l.14 c.13 3 Merum,ri, n.g 1.b Plaut.Curc.Merum in se ingurgitat 4.Vini liquor. Plin.l 14 c.22.5.Vini succus Plin.l 23. in Proœm. 6.Meri latex. Virg.1.Aen 7.Lyæus latex.8 Liquoris vitiginei latex. Lucret.l 5. 9 Liquor vinaceus,ex Cicer 2. de Natur. 10 Liquor vitigineus. Lucr. lib. 5. 11.Latex vitigineus.12.Liquor,vel succus viteus ex Cicer.2.de Nat 13 Fructus vinearius Varr lib.1.cap.13. 14.Liber, ri,m g 1.l.2 b.apud poet.Ter.in Eun act.4.sc 5 Verbum Hercle verum hoc est; Sine cerere, & Libero friget venus.

Vino di granati.] Rhoetes rhoetæ,m g. Græc Diosc.lib.5. c 59. Vinum fit è punicis malis maturis, quod rhoeten nominant, succo expresso ab acinis eorum, quibus lignosus nucleus abest, apyrena vocant, ac decocto ad tertias, & ita reposito. Efficax est contra fluxiones internas,& febrim cum alui profluuio exortam. stomacho vtile,adstringit aluum,& vrinam mouet. 2.Rhoites,tæ, m.g.Græc.Plin.l.14 c.10 Rhoites vinum ex malis punicis confectum.3.Vinum Rhoetes,ex Diosc.lib.5. c.29. & Col l.12 c.33 4 Vinum rhoites. Plin l.14.c.16.Vinum fit, & siliqua Syriaca, & è pyris, malorumque omnibus generibus,sed è punicis, quod rhoiten vocant, & è cornis, me spilis, sorbis, moris siccis, nucleis pineis. 5.Vinum ex punicis.Diosc l 5 c.29.

Vino d'acqua di mele.] Hydromeli,tis,neut.gen.1.com.2. 3.b. Græc.Plin l.14 cap 17. Fit vinum ex aqua,ac melle tantùm. Quinquennio ad hoc seruari cælestem iubent. Aliqui prudentiores statim ad tertias partes decoquunt & tertiam mellis veteris adijciunt: deinde 40. diebus canis ortu in Sole habent. Alij diffusa ita decimo die obturant,hoc vocatur hydromeli, & vetustate saporem vini assequitur.2,Vinum ex aqua,ac melle factum. Plin. lib.14 cap.17. 3 Mulsum,si. Diosc. lib.5 cap.13 Aqua mulsa easdem quas mulsum, vires possidet. Cruda vtimur quum aluus molire delectionem, aut vomitionem incitare volumus, ut ijs qui uenena hauserunt ex oleo.

Vino di pignoli.] Strobilites,tæ,m g. 1 2 b. 3 l. Diosc. l.5. c. 37. Strobilites fit maceratis in musto nucibus pineis recentibus,fractisque,præbetque refinarie effectus, &c. 2. Vinum strobilites,ex Col.l.12.c.35 & Diosc.l 5 cap. 37. 3.Vinum è nucibus pineis,ex Diosc.l.5 c.29 & 37.4.Vinum pineum.Diosc l 5.c.38.

Vino melato, mistura di cinque cogni di mosto,e d'uno di mele.] Melities æ,m g 1 & 2 b. 3 l Græc. Diosc.l.5.cap. 21.Melities datur in longis febribus, quæ stomachum infirmarunt; namque aluum leuiter emollit, urinam

ciet,

clet, stomachum expurgat: prodest articulario morbo, renum vitiis, imbecillo capiti, & mulieribus abstemijs: odoratum siquidem est, & corpus alit. Distat à mulso quod fit è vino vetere austero, & melle exiguo. Melitites autem adiecto ad quinque congios austeri, mellis congio, & salis cyatho. 2. Vinum melitites. Ex Col. l. 12. c. 31. & Diosc. l. 5. c. 11.

Vino di mortella selvagia.] Vinum myrtidatum. Plin. lib. 14. c. 16. Vinum quod ità syluestris myrti bacceis factum est, myrtidanum vocant.

Vino abortiuo che cagiona aborto.] Vinũ phthorion. Diosc. l. 5. c. 45. Fit etiam vinũ quod phthorion vocant, quoniã partus necat, & abortus facit. 2. Vinum ectromatium. Plin. lib. 14. cap. 16. Vinum fit quod ectromatium vocant, quoniam abortus facit. 3. Vinum abortiuum, Ex Plin.

Vino d' abrotano.] Vinum abrotonites. Colum. lib. 12. cap. 5. 2. Vinum ex abrotono. Dioscor. lib. 5. cap 42.

Vino d'assentio.] Vinum absynthites, æ. Col l 12 c. 35 Vinum absynthiten, & hissopiten, & abrotoniten sic condire oportet.

Vino d'acoro.] Vinum acorites, Ex Diosc. & Col. 2 Vinum ex acoro, Diosc. l. 5. c. 45. Vina ex acoro, & dulci radice consimili modo fiunt.

Vino d'aneto.] Vinum anethiuum, Ex Diosc. 2. Vinum ex anetho. Diosc l. 5 c. 45.

Vino di pere.] Vinum apijtes, tæ. Diosc. l. 5. cap. 47 Fit & è pyris perinde, atque & cotoneis vinum apijtes nomine: sed ita vt pyra non magnopere maturescant.

Vino di tragorigano.] Vinum tragoriganites, Diosc. lib. 5. cap 42 Vinum tragoriganites fit quaternis tragorigani drachmis linteolo colligatis & post tertium mensem transfusis: colligatis ante in quatuor musti sextarios.

Vino d'isopo.] Vinum hyssopites, tæ. Colum lib. 12. cap. 35. 2. Vinum ex hyssopo. Dioscor. lib. 5. cap. 41.

Vino di finocchio.] Vinum marathrites, tæ. Colum. lib. 12. cap. 35. 2 Vinum ex fœniculo. Dioscor. lib. 5. cap. 45.

Vino di regolitia.] Vinum glycirrhites. Colum. lib. 12. cap 35. 2. Vinum ex dulci radice. Dioscor. lib 5. cap 45.

Vino di terebinto.] Vinum terebinthinum. Dioscor. lib. 5 cap. 33.

Vino di timo.] Vinum thymites. Col l 12 cap. 34. Vinum thymiten, & marathriten, & glycirrhiten sic condire oportet, &c.

Vino d'origano.] Vinum origanites. Dioscor. lib. 5. cap. 42. Vinum origanites ex Heracleotico origano conficitur.

Vino ben'adacquato.] Vinum dilutius Cels.

Vino poco adacquato.] Vinum meracius. Cels. lib. 1. cap 3. Vinum dilutius pueris, senibus meracius aptum est.

Vino di quercioia, e di camedrio.] Vinum chamædrytes, tæ. Diosc. lib. 5 cap 42. Simili modo chamædrites fieri solet.

Vino forte, ouer acetoso.] Vinum acre, vel acidum. Col. l. 12 c. 5.

Vino secondario, & hoggi acquarello, beuanda d'acqua messa su la vinaccia, subito trattone il vino.] Lora, ræ, fœm. gen. 1. l. Plin lib. 14. cap. 10. Non possunt iure dici vina, quæ Græci deuteriaa appellant, Cato, & nos loram, maceratis aqua vinaceis: sed tamen inter vina operaria numerantur. Tria eorum genera: Decima parte aquæ addita, quæ musto expressa sic, & ita nocte, & die madefactis vinaceis rursusque prælo subiectis. Alterum quod Græci factitauere, tertia parte eius, quod expressum fit, addita aquæ expressoque decocto ad tertias partes. Tertium est fæcibus vini expressum quod feriatum Cato appellat. Nulli ex his plusquam anno vsus. 2. Deuterias, riæ, m gen 3. 3. b. Græc. Diosc. l. 5 c. 9. 3. Potimum, mi, n. g. 1 2 b, Græc. Diosc. l. 5. c. 9 Lora quam deuteriam, alij potimon appellant, fieri solet adiectis metretis tribus aquæ in vinacea, quibus triginta uini metretæ extractæ fuerint: calcatis uinaceis, expressoque decocto ad tertias partes, & additis in singulos congios modiolus, qui remansit biniasalis sextarijs, post hyemem transfunditor in uasa. 3. Vinum acinaceum. Vlpian. Digest. ubi ait: acinaceum planè utnum continebitur 4. Vinum secundarium. Ex Suet. in Aug. cap 76 qui dicit, secundarium panem. 5. Vinum secundum, Ex Horat. lib 2. epist. 1. cuius est, uiuit filiquis, & pane secundo. 6. Vinum uinaceum. 7. Vinum acinatitium. Pallad lib. 1. c. 6. Nigras uites omnino repudiat, nisi in prouincijs in quibus acinaticium fieri consueuit.

Vino d' abeto.] Vinum abiegnum. Dioscor. lib. 5. cap 38.

Vino aromatico, cioè fatto, ò condito con aromati, ò spetierie.] Aromatites, tæ, m. gen. 1. 3. b. 2. l. Plin. lib 14. cap. 16. Aromatiten inuenio factitatum, non unguentorum compositione, primo ex myrra, mox è nardo celtico, calamo, aspalatto, offa in mustum, aut dulce uinum deiectis. Aliud è calamo iunco, costo, nardo syriaco, amomo, casia, cinnamomo, croco, palma, asaro, similiter, & offa. Apud alios nardi, & malobathri selibria in musti congios duos additis 2. Vinum aromatites. Diosc. l 5. c. 43. 3. Vinum aromaticum. Ex Plin & Plaut. 4 Vinum aromate conditum. Ex Plin. & Plaut.

Vino pepato, condito con pepe.] Vinum piperatum. Plin. l. 14. c. 16. Vina nunc quoque fiunt pipere, & melle addito, quæ alij condita, alij piperata appellant. 2. Vinum pipere conditum. Ex Plin. l. 32. c. 16. 3. Piperites, æ. m. g 1. 2. b. 3 l. Græc.

Vino diuretico, che fà orinare.] Vinum diureticum. Pallad l 12 tit. 1. Quidam resinæ siccæ tritæ uncias tres dolio immergunt, & permouent, & uina diuretica sit fieri posse persuadent.

Vino stitico, cioè stringente.] Vinum stipticum Pall. lib. 2 tit. 18.

Vino acquarello, uedi uino secondario.

Vin passo, e Fior. assolutamente passo, liquore spremuto dall'uue passe] Passum, si, n. g. Plin. lib 14 cap 9 Passum à Cretico, Cilicium probatur & Africum, & in Italia, prouincijsque finitimis fieri certum est ex uua, quam Græci sticam uocant, nos apianam: item scirpula, diutius in uite sole uuis adustis, aut feruente oleo. 2. Vinum passum Diosc. l. 5. c 7 Vinum passum est, quod uuis sole siccatis in area, aut in farmento torrefactis exprimitur.

Vin passo secondario.] Passum secundarium. Plin. lib. 15. cap 9. Quidam passum è quacumque uua dulci, dum præcocta alba faciunt siccantes sole, donec paulò amplius dimidium pondus supersit, tutasque leniter vuas exprimunt, deinde quantum expresser e, adijciunt uinacels aquæ puteanæ, ut secundarium passum faciant.

Vino adinamo, & hoggi si chiama acquetta.] Vinum adynamum, Diosc. l 5. cap. 9 Fit, & uinum, quod adynamum uocant, loræ uires habens hoc modo. Pares aquæ, & musti mensuræ coquuntur molli igne, donec subsumatur aqua: quod refrixerit, elutriatum picato uase reconditur. Alij marinæ, & cœlestis aquæ, mellis, & musti pares miscent portiones, decapulant, & quadraginta diebus insolant, quo ad snnum utuntur ad omnia eadem.

Vino di stecade.] Vinum stœchadites. Dioscor. lib. 5. cap. 42. Stœchadites, non secus temperatur. 2. Vinum è stœchade. Ex Dioscor. lib. 5. cap 42.

Vino forestiere.] Vinum alienigena, Gel l. 2 cap. 24. Iurare iubentur, neque uino alienigena, sed patrio usuros, neque argenti in conuiuio plus pondo, quam libras centum illaturos. 2. Vinum exoticum Gel. l 13 c 5. Vinum ait quod tum biberet, non esse id ex ualetudine sua, sed insalubre esse, atque asperum, ac propterea quæri debere exoticum, uel Rhodium aliquod, uel Lesbium.

Vino paesano, ò del paese.] Vinum indigena. Plin.l.4.c.6. 2. Vinum patrium Gel.l.2.c.24.

Vino in vua non vendemmiata.] Vinum pendens. Cato de re rust c. 147. Lege hac, vinum pendens venire oportet.

Vino di puleg'o.] Glechonites, æ.m.g. Colum.l.12 c 35. Liquor, exempto pulegio tussientibus per hyemem rectè datur vocaturque vini nota glechonites.

Vino di mezzo tempo, cioè nè nuouo, nè vecchio.] Vinum ætate medium. Diosc.l 5 c.7. Vinum ætate mediū vtraque vitia fugit; quare ad victus sanorum, ægrorumque vsurpatur. 2. Vinum ætatis mediæ ex Col

Vino suanito, che hà perso il suo vigore.] Vinum vapidū. Col.l.12 c.5. Ex vino vapido, acre fit acetum. 2. Vappa, pæ. Plin.l 14.c.20 Vitium musto quibusdam in locis iterum sponte feruere 1 qua calamitate deperit sapor, vappæque accipit nomen, probrosum etiam hominum, cum degenerauerit animus.

Vino rosato.] Vinum rosatum. Pall.l.11.tit.15. Nunc rosatum vinum, sine rosa facies sic. 2. Vinum rosaceum Diosc.l 5 c.30 3. Vinum rhodites. Diosc l 5 c 30. Vinum rhodites sic fit. Rosarum siccarum, tusarumque minam linteolo deligatam, in sextarios octo musti demergito, & post tres menses defæcatum vinum transfundens, recondito.

Vino di lentisco.] Vinum lentiscinum. Dioscor.l.5.c.33. Vinum lentiscinum similiter, vt myrsinites temperatur.

Vino in botte.] Vinum doliare. Vlpian. Si doliare vinum emeris, nec detrahendo eo quicquam conuenerit. 2. Vinum in dolio. Cato de re rust. c. 148. Vinum in dolijs hoc modo venire oportet.

Vino oltramarino, cioè di là dal mare.] Vinum transmarinum, Plin l.14 c 8. Vina omnia transmarina septem, aut sex annis ad vetustatem mediam peruenire existimantur.

Vino greco.] Vinum græcum. Cato de rè rust. c.24. Var. apud Plin.l.14.cap.14 L. Lucullus puer apud patrem nunquam lautum vidit in quo plus semel græcum vinum daretur. Ipse quum red jt ex Asia, millia cadorum congiariorum diuisit amplius centum.

Vino contraueleno, che val contro i morsi delle serpi.] Vinum theriacum. ex Plin l.14.c.18 Apud eosdem vitis theriace vocatur, cuius & vinum, & vua contra serpentium ictus medetur.

Vino buono.] Bonæ notæ vinum Colum. de Arb. cap 1. Vinea, quæ protinus in terram proiecta est, multum, sed non bonæ notæ vinum facit 2. Generosus vuæ liquor. Ex Plin. lib 3. cap 5. Vinum bonum. Cels. lib.3. cap 19.

Vino migliore.] Vinum melioris notæ, Ex Colum. de Arb c.4.

Vino bonissimo.] Vinum optimæ notæ. Ex Colum. de Arb.c 4.

Vino catciuo.] Vinum malæ notæ, Ex Colum. de Arb. cap 4.

Vino peggiore.] Vinum peioris notæ. Ex Colum.de Arb. cap 4.

Vino cattiuissimo] Vinum pessimæ notæ, Ex Colum.de Arb.c 4

Vino di fior di lambrusca.] Vinum œnanthinum. Dioscor lib.5 cap.8. Fit è feraci vite syluestri, quod vocatur œnanthinum. Facit aduersus stomachi imbecillitatem, cibi fastidia, cœliacos, & dysentericos.

Vino di mal colore] Mali coloris vinum, Ex Cic.

Vino di colore fra il bianco, e rosso.] Vinum heluolum. Cato. & Col.

Vino di colle.] Vinum collinum Col.l.12.c.21.

Vino condito] Vinum conditum. Plin.l.14 cap.16 Fiunt etiam vina pipere, & melle addito, quæ alij condita, alij piperata appellant.

Vino, che hà conserua di mare.] Vinum mari conditum. Plin.l 4 c.7.

Vino, che si conserua molt' anni.] Vinum ferens ætatem.

Vino di datteri.] Vinum palmeum. Plin. lib. 19. cap. 17. Dioscor lib. 15. cap. 34.

Vino debile, ò fiacco.] Vinum imbecillum. Plin.l.14.c.21. 2. Vinum nullarum virium. Cels.

Vino di ellebor.] Vinum helleborites. Plin. lib.14.c.16. Cato docet vinum helleboriten fieri ex veratro nigro.

Vino di feccia, quello che si caua dalla feccia.] Vinum fæcatum Plin.l.14.c.10. Tertium est fæcibus vini expressum, quod fæcatum appellat Cato.

Vino senza feccia.] Vinum defæcatum, Dioscor.lib.5. cap 30.

Vino fecciofo.] Vinum fæculentum, Colum. lib. 12. cap 46.

Vino fresco, cioè contrario al caldo.] Vinum frigidum. Cels.l 1.c.9.

Vino fresco, cioè non stantiuo.] Vinum recens.

Vino gagliardo.] Vinum validum. Plin.l.14 c.11.

Vino guaiaco, ouero di Guaiacane.] Guaiaci vinum. Matt. l 1.cap.11.

Vino gustoso.] Probi gustus vinum. Colum. lib. 3. cap 2.

Vino vergine, dicesi à quel ch'esce dall'vua non calcata.] Vinum lexiuium. Col.l.12.c.41. cuius est: mustum lexiuium 2. Vinum protropum Ex Plin.l.14 c.9. vbi est: mustum protropum.

Vino da lauoratori.] Vinum operarium. Plin. l 14.c 10. Inter vina operaria numerantur, quæ Græci deuteria appellant, Cato & nos loram, maceratis aqua vinaceis.

Vino marino, cioè fatto con acqua di mare.] Vinum marinum. Diosc.l 5.c 23.

Vino mediocre, cioè tra'l buono, e'l cattiuo.] Mediæ notæ vinum. Ex Col.

Vino di mortella.] Vinum myrteum. Cato cap. 25. 2. Vinum myrtites Plin l.a. cap 19. 3. Vinum myrsinites. Plin l.5.c.23.

Vino musto.] Vinum mucidum. Pallad. tit. 25. Martial. lib.5.

Vino cerasolo.] Vinum heluolum. Cato de re rust. cap 63.

Vino mirrato, cioè condito con mira.] Vinum myrrhatum. Sipont in Mart. Vinum myrrhatum, & myrrhata, siue murrhata potio. 2 Vinum myrrhinum. Sipont. in Mart. Vina murrhina dicuntur, quæ myrrha condita sunt. 3. Vinum murrhatum. Ex Sipont. apud quem legitur potio murrhata 4. Vinum myrrha conditum. Sipont. in Mart. 5. Vinum myrrhæ odore conditum. Plin. l.14. c.13. Lautissima apud priscos vina erant myrrhæ odore condita, vt apparet in Plauti fabula, quæ Persa inscribitur, quanquam in ea & calamum addi iubet. Ideo quidam aromatite delectato maximè credunt.

Vino d'agresta.] Omphacites, æ. m.gen. Diosc lib.5.cap. 8. Fit omphacites siccata sole acel vua paulò ante maturitatem decerpta triduo, aut quatriduo, donec racemi in rugas contrahantur, expressumque vinum cadis insolatur.

Vino albano, celebre in Roma.] Vinum albanum. Ex Strab

Vino d'vn'anno.] Vinum anniculum. Cato cap.65. Vinum cum fuerit anniculum promito. 2. Vinum annuum. Ex Plin.l.15 c 1.

Vino di due anni] Vinum bimum. Ex Hor. 1. Carm. od.19. culus est: bimi cum patera meri.

Vino di tre anni.] Vinum trimum. Ex Var.l.1.c.93 & Plin. l 17 cap.12.

Vino di quattr'anni.] Vinum quadrimum. Ex Hor. 1. Car. od.9. qui sic ait: Deprome quadrimum Sabina. O Thaliarche merum diota.

Vino triaco, cioè contra veleni, vedi vino contraueleno.

Vino di più anni.] Vinum annosum.

Vino d'arbori, ò arboreio.] Vinum arbustiuum. Ex Col.l. 12.c.41.

Vino aspro, ò aspreino] Vinum subacerbum. 2 Vinum subasperum. 3. Vinum austerum. Col.l.1.c.8. Cibus esse debet cum pane hesterno, & cum vino austero.

Vino

Vino artificiale,od artificiato.] Fictitium, Diosc.l.5 c 23. Plin.l.14.cap.16. Innumerabilia penè sunt genera fictitij vini.
Vino cotto ammezzato quando si consuma la metà.] Defrutum,&i.n 8.2.b.Plin l.14.c 9.
Vino cotto atterzato,quando due parti ne sono consumate.] Vinum sireum.Plin.lib.14 cap 9 Sireum,quod alij hepsema,nostri sapam appellant ingenij, non naturæ opus est,musto vsque ad tertiam partem mensuræ decocto; quod vbi factum ad dimidiam est, defrutum vocamus.
Vino bianco] Vinum album. Plin. lib 20. cap. 9. Hoc, & splenetteis in vino albo per dies quadraginta datur.
Vino molto buono] Vinum oppido bonum. Gel.lib.13. cap.5.
Vino piccante,che punge con gusto.] Vinum gustu mordens.Ex Plin.l 12 c.25, vbi ait. E balsami feminæ optimum,quod maximum,& ponderosissimum, mordens gustu, feruensque in ore. 2.Vinum mordax, vel pungens. Ex Plin.lib.16.cap.24 vbi vrticæ folia vocat mordacia, & Mart. lib.7. epist. 22. vbi de Chia ficu loquens ait; Nam mihi, quæ nouit pungere, chia sapit.
Vino nero.] Vinum nigrum.Plin.l.20.c.9.Brassicabibllem derrahit per vinum nigrum pota.
Vino neretto.] Vinum nigellum.Pallad tit.25.
Vino di nettare.] Vinum nectantes.Plin.l 14 c.16.Inueniuntur,& vinum nectarites ex herba,quam alij helenion, alij medicam,alij symphyton,& alij idæam, & horestion,alij nectaream vocant.
Vino nuouo.] Vinum cui nihil ætatis accessit. 2. Vinum nullius ætatis. Cels. lib.2.cap 26. Instant mustum, & id vinum, cui nihil adhuc ætatis accessit. 3. Vinum nouum.Var.lib.5. de ling 4. Vinum nouitium. Plin. lib.23. cap. 1. Vinum nouitium resinatum nulli conducit.
Vino odorifero.] Vinum odoratum.Plin.l.22.c.23.
Vino di pece,che si fà di mosto, e di pece.] Vinum picatum Diosc l.1.c.39. Picatum vinum ex liquida pice, & musto temperatur.
Vino di pianura,ò di campo.] Vinum campestre.
Vino piccolo.] Vinum exiguarum virium.Ex Col.
Vino molto piccolo.] Vinum nullarum virium. Ex Cels. l.3 c 19.
Vino puro.] Merum,ri. Plin.lib.23.cap.2. Merum remedium est contra serpentium,scorpionumque ictus, contra omnia,quæ refrigerando nocent.2.Vinum meracum Plin l.20. c. 19. Opium ex vino meraculo si protinus detur,scorpionum ictui resistit 3.Vinum acrotophorum. Var lib.2.cap 8. Ea minus sumptuosa vinea,quæ sine iugo ministrat acrotophoron vinum. 4 Meracum, ci. a b. a l. Plin. lib. 23. cap. 1. In longa tussi meracum prodest.
Vino alquanto puro.] Vinum meraculum. Plin. lib. 20. cap 19.
Vino riposato.] Vinum requietum.Col.l.7.c.8.
Vino Romanesco.] Vinum Romaniense.Cato.
Vino rosso] Vinum rubrum.Plin l.23.c.1.Rubrum vinum constringit,& calet.
Vino sano, che conferisce alla sanità.] Vinum salubre, Ex Cicea.
Vino non sano.] Vinum insalubre Gel.l.13.c.5.
Vino di scamonea.] Vinum scammonites. Plin. lib. 25. cap.16.
Vino scillino.] Vinum scillinum,vel scilliticum.Diosc.lib. 5 cap 22.
Vino vecchio.] Vinum inueteratum.Plin.l.14.c.2.Inerticula est, vitis,inueterato præcipuè vino commendabilis. 2.Vinum vetus.Sen.ep.74.In vino nimis veteri,ipsa nos amaritudo delectat.
Vino molto vecchio.] Vinum peruetus.Col.l.1. c.6. Huic nunquam bibere vinum peruetus capedic. 2. Vinum annosum.
Vino violato.] Vinum violaceum. Plin.l.5.tit 6.
Chi bee vino.] Vini potor,vel porator, Ex Hor.l.1.epist. 19.cuius est: apud potor, & Plaut. in Menach. cuius est potator maximus. 2.Oenopota,æ.m.gen. 2.l.2.3.b. Ex Græc.
Chi non bee vino.] Abstemius,a,um.1.2.l 3.b.Vsa,de vita Pop.Rom Romani mulieres abstemias esse voluerunt. Ouid.11.Met.
Clitorio quicunque sitim de fonte leuarit,
Vina fugit,gaudetque meris abstemius vndis.
Giorni,ò tempi. ne' quali si forano le botti per assaggiar il vino.] Vinalia,lium, vel iorum,neut gen. & n.plur. Plin l.18 c 29 Vinalia priora,quæ ante hos dies sunt. 9. Kal.Maij degustandis vinis instituta, nihil ad fructus attinet.
Vino Corsico.] Vinum Corsicum.Ex Plin.
Vino maluagia] Vinum Cretense.Ex Cic.
Vino,che stà per inacetirsi.] Vinum fugiens. Cic.2. Vinum acescens.
Vino, che col tempo suanisce.] Vinum vetustate euanescens.Cic de Diu.
Vino da presentare.] Vinum honorarium.Cic.
Vino moscatello,è assai noto,e per la sua dolcezza gustoso.] Vinum Apianum Col.l.3 c.45.Vinearum consemi nallum non tam est firmum vinum, quàm si per se syncerum amineum,vel apianum, aut etiam fecinum condideris.
Vino chiarello.] Vinum rubellum.Mart.l.1.
Vino ordinario.] Vinum ignobile.Ex Cic.
Riporre il vino] Vindemias condere Col.lib.1.præf.Nos vindem las condimus ex insulis Cycladibus,ac regionibus Bæticis Gallicisque. 2.Vinum,vel vuæ succum condere.Tibul.l.1.el.10.Pax aluit vites, & succos condidit vuæ.
Vinti,numero, vedi venti.
Vinto, superato.] Victus,a,um.Cic.pro Planc.
Esser vinto di cortesia.] Beneficio vinci. Cicer. pro Planc.
Viola,& anco lira,strumento musicale,vedi lira.
Viola fiore noto di varie sorti.] Viola,æ.fœm gen.1.2.b. Plin.lib.21 cap.19. Semen violæ scorpionibus aduersatur.
Viola bianca.] Viola alba.Plin.l.21.c.11. Florum prima ver nunciantium viola alba.
Viola nera.] Viola nigra.Virg.2.Melanium,nij. neut.gen. Theoph
Viola d'Autunno,è di fronde minuta,e senza odore.] Viola calathiana.Plin.lib.21.cap.6.In totum est sine odore, minutoque folio calathiana,munus Autumni, cætera Veris.
Viola campareccia.] Viola agrestis. Pallad. lib. 5. tit. 37.
Viola domestica.] Viola satiua.Plin.l.21.c.19.
Viola gialla.] Caltha,æ. fœm gen. 2. Chrisanthemum, mi. 3.Chrisanthemium,mij.apud Hesych. 4.Viola lutea. Plin lib 21.cap 19. 5.Hesperis,dis fœm.gen.Plin. lib.21.cap.7 Hesperis noctu magis olet, inde nomine indito.
Viola di primauera.] Viola verna.Plin l.21 c.6.
Viola senza odore.] Viola inodorata.Matt in Diosc.l.4 c. 117.Violæ candidæ frigidis,& caliginosis locis nascuntur,prorsus tamen inodoratæ.
Viola rossa.] Viola purpurea. Cels. lib. 5. cap.11. 2. Viola saluatica. 3. Viola syluestris. Plin. lib. 21. cap 19.
Viola mammola,ò porpurea, da certi è chiamata viola di Marzo, ò di quaresima.] Viola purpurea. Plin. lib 21. cap 6. Violæ purpureæ latiore folio ab radice exeunt, solæque græco nomine à cæteris discernuntur appellatæ Iant,ab his Ianthina vestis. 2.Viola nigricans.Græc Lexicogr. Ità propriè appellantur purpureæ nigricantesque violæ.3.Viola nigra. Matt in Diosc. l.5. c.117 Viola nigra, & purpurea Latinis dicitur: quæ Græcis Ion melon,& Ion porphyrum vocatur,Italis veò viola mammola.
Violabile,che si può violare.] Violabilis,le,om.gen.Virg. 2 Æneid.
Violaio, violaro, ò violeto, Luogo piantato, di molte vio-

viole.] Violarium,rij n.gen.1.2.4 b.3.l. Ouid 4. Faſt. Illa legit calthas,huic ſunt violaria curæ.2.Solum violis conſitum.Ex Col & Plin.3 Violetum,ti.n g. vt apud Virg Roſetum.

Violaio, che due volte l'anno fà viole] Violarium bifetum. Iul. Solin. cap. 7. Italiæ bifera ſunt violaria.

Violare, far ingiuria, contaminare.] Violo, as. 1. b. Cicer.

Violatione.] Violatio,nis. fœm gen. 2.Offenſio, onis. f. gen.Cic.

Violato,profanato.] Violatus, ta, tum. 2 Pollutus,ta, tum.Cic

Violato,cioè del color della viola.] Violaceus, cea, ceum. Plin.l.1.c.39.

Violentemente,auuerb.con violenza] Violenter. 1.2 4.b. T.Liu.ab Vrb.2 Per vim.Cic.

Violento impetuoſo.] Violentus,ta,tum. 2.Furens,tis. om. gen Cic.

Violenza,forza violenta.] Violentia æ.f.gen. Cic.5.Tuſc. 2.Vis,vis.f g.Cic.

Far violenza] Vim afferre,vel inferre, Ex Cic. 3 Manus violenter alicui afferri. 3 Impetum facere in aliquem, Ex Cic.

Senza violenza,ſenza violentare.]Citra vim. 2. Sine vi. Cicer. lib.1. de Inuent. Nemo niſi grata ac ſuaui commotus oratione ad ius voluiſſet ſine vi deſcendere.

Violentare, vedi neceſſitare.

Violino,dimin. viola piccola.]Fidicula,æ fœm.gen 1.2.3. b.Pomp.Feſt.lib 6.Fides genua citharæ dicta,quod inter ſe chordæ eius,quantum inter homines fides, concordent,cuius diminuitiuum fidicula eſt. 2.Lyrulla,æ. 1.2. b.Theſ.Græc. 3 Lyrium,rij. neut gen.1.2 b. Ariſtoph. & Synes. 4 Lyra paruula, Ex Cicer. 1. Tuſcul. & pro Quint.

Violone,ſtrumento muſico, che ſi ſuona con l'archetto.] Barbitus,ti.m gen.Horat.lib.1.carm od.32. 2 Barbitus, ti.fœm.gen.Ouid. 3.Barbitum,ti.neut.gen. Auſon. in Philomus.

Viottola, e viottolo.dimin via ſtretta, e non maeſtra.] Semita æ. 1.l.2.b Var 4.de ling.Quá ibant, ab itu iter appellarunt: quà anguſtæ, ſemita, aut ſemiter dictum.

Vipera,ſpecie di ſerpe fiera,e molto veleno ſa.] Vipera,ræ. Plin lib.29 cap.4.Conſtat eos,qui aliquando viperæ iecur coctum hauſerint,nunquam poſtea feriri à ſerpente. 2.Echidna,æ 1.b.2.l græc.Ex Ouid.4.Met. cuius eſt: virus echidnæ.

Vipera corta.] Vipera breuis.Hor.epod.5.Canidius breuibus implicata viperis.

Di vipera.] Viperinus,na,num.Plin.l.26.c 6. Pellium viperinarum cinis alopecias celerrimè explet 4.Vipereus, a,um,Virg 6 Æn.

Viperino,figliuolo piccolo di vipera.] Viperæ catulus, vel catulus viperinus. Ex Plin. lib.10.cap.67. Catulos vipera ſingulos,diebus ſingulis parit, viginti ferè numero.

Virgiliano addiett. poſſeſſ. di Virgilio.] Virgilianus, na,num. 2.b. Quint lib 8. cap. 3. Habendum in animo ſemper illud Virgilianum. Adeo in teneris conſueſcere multum eſt.

Virgilio,poeta notiſſimo,il quale per l'eccellenza del ſuo ſtile fù chiamato Platone, e Dio de poeti.] Virgilius, lij. 2.b. Plin.lib.3 epiſt.7. Silius Italicus Virgilij natalem religioſius,quàm ſuum celebrabat. Neapoli maximè, vbi monimentum eius adire, aut templum ſolebat.

Virgulto,luogo di molte piante.] Virgultum,ti. neut.g. 1 2 l. Plin. lib.12.cap.10. 2.Virgetum, ti. neut. gen. Cic.de leg

Virgola dello ſcriuere.] Coma,tis.n.g. 2.Inciſum,ſi. n.g. 3 Inciſio,nis.f.g.

Far virgola, ò coma nello ſcriuere.] Inciſim, vel inciſè ſcribere.

Virile,aggett.da,ò di huomo.] Virilis,& hoc le. 1.b. 2.l. Cic.2.de fin.Sapiens veretur quidquam, aut facere, aut loqui,quod parum virile videatur.

Virilità,l'aſtratto di virile.] Virilitas,tis fœm gen.1.3. b 2 4.l. Quint lib.1.cap.8. Sanctitas. vt ſic dicam, virilitas ab his petenda eſt. 2 Ætas confirmata. Ex Cicer.

Virilmente, auuerb. con virilità.] Viriliter. 1. 3.4.b. 2. l. Cicer. 1. offic. Quod viriliter,animoque magno fit, id dignum viro, & decorum videtur. 2. Fortiter. Græſ.

Virtù,virtude, e virtute, habito di volontà gouernata dalla ragione.] Virtus,tis 1.2.l.Cicer 4 Tuſcul.Virtus eſt affectio animi conſtans,conuenienſque laudabiles, efficiens eos,in quibus eſt.Recta animi affectio. Cicer. Tuſc. Omnes rectæ animi affectiones, virtutes appellantur. 3 Recta ratio. Cic.4 Tuſc.Ex virtute proficiſcuntur honeſtæ voluntates, ſententiæ, actiones, omniſque recta ratio: quanquam ipſa virtus breuiſſime,recta ratio dici poteſt.

Virtù generatiua] Virtus genitalis. Ex Plin. 2 Generandi, uis Greſ.

Per virtù.] Virtutis ergo.Plin.l.21.c.3. Qui coronam poſuit, ipſe pecuniam eius, virtutis ergo arguitur. 2.Virtutis cauſa Cic.2 de leg.

Virtù naturale,contradiſtinta dalla morale.] Naturæ virtus.2.Virtus naturalis. 3.Virtus natura perfecta Cic.1. Acad.Superiores non omnem virtutem in ratione eſſe dixerunt, ſed quaſdam virtutes natura, aut more perfectas.

Virtù nutritiua.] Nutriendi,uis.Greſ.

Virtù motiua.] Mouendi,vis.Greſ.

Segni finti di virtù.]Adumbrata virtutum ſigna. Ex Cicer.

Virtuoſamente,Fior.anche virtudioſamente, auuerb.con virtù.] Cum virtute. Cicer. 4. de fin. Si ad illam vitam,quæ cum virtute degatur,ampulla, aut ſtrigilis accedat,&c. 2 Per virtutem Saluſt.in Catil. Emori per virtutem præſtat,quàm vitam miſeram,atque inhoneſtam per dedecus emittere.

Più virtuoſamente.] Maiori cum virtute. Ex Cicer. 4. de fin. 2. Per maiorem virtutem. Ex Saluſt. in Catil.

Virtuoſiſſimamente, auuerb. ſuperl. con ſomma virtù.] Summa cum virtute.Ex Cic.4.de fin. 2.Per ſummam virtutem Ex Saluſt.in Catil.

Virtuoſiſſimo,ſuperl.] Virtute ſumma præditus,a,um. Ex Cic pro Dom.

Virtuoſo,e ſecondo i più antichi anco virtudioſo, che hà virtù.] Virtute affectus,a,um.Cic.in Part. Animi autem ſpectantur quemadmodum affecti ſunt virtutibus, vitijs,artibus, inertijs, aut quemadmodum commoti cupiditate,metu, voluptate,moleſtia. 2.Virtutis compos Cicer.2.Tuſc.2. Fortitudinis munera duo maxima ſunt,mortis doloriſque contemptio: vtendum eſt igitur his,ſi virtutis compotes,vel potiùs ſi viri volumus eſſe, quoniam à viris virtus nomen eſt mutuata 3. Virtute ornatus,a,um. Cic.1.off 4.Virtute præditus,a,um.Cic. pro Dom.vbi legitur: vir ſingulari virtute,conſtantia, grauitate præditus.5.Virtutis cultor,Ex Senec lib.de vita beata c.30. cuiuseſt virtutum cultor. 2.Virtutis cuſtos.Horat l 1.ep 1.Virtutis veræ cuſtos,rigiduſque ſatelles.

Virtuoſo,amico della virtù] Recti ſtudioſus Maff.l.1.ep. 2.Veri ſtudioſos recti,veroſque diſcipulos,à fictis prauiſque dignoſcas.

Men virtuoſo.] Virtute minor.Hor.l.2.ep.1.

Più virtuoſo.] Virtute maior. Horat. lib. 2. epiſt. 1. 2. Virtute maiori affectus, ta, tum. Ex Cicer. ex Part.

Viſaccio,Sen.maſcara,vedi maſcara.

Viſcere, od inteſtini, Rom.interiora, Fior. interiori,Sen. diceſi anche corata,e val ciò ch'è racchiuſo nella parte concaua del corpo de gli animali circondata dalle coſtole.] Exta,orum.neut gen & num plur.1.l.Plin.lib. 11.cap 37 Exta homini ab inferiore parte ſeparantur membranis,quæ præcordia appellant, quia cordi præten-

elud unt.fat.2.Interanea,orum.o.gen.& num.plor.1 3.l.2.4 b. Plio.lib.9.cap.43.Scolopendræ,terrestribus similes,quas centipedes vocant, hamo deuorato, omnia interanea euomunt,donec & hamum egerant, deinde resorbent.3.Intestina,orum neut.gen.& num.plur.1.2.3.l.Plin.l.20.c.17. Anisum , præcipuum est ad flatua: Ideo inflationibus stomachi, & intestinorum torminibus, & cœliacis medetur. 4 Præcordia,orum.neut gen.& num.plur.2.2.l 3 b.Plin.lib.30.cap.5. Præcordia vocamus vno nomine exta in homine: quorum in dolore cuiuscunque partiali catulus lactens admoueatur, apprimatur ijs partibus,transire in eum morbus dicitur: idque exenter persusoque vino deprehendi, variato viscere illo,quod doluerit homini: & obrui tales religio est. 5.Viscera,rum,neut.gen. & num plur 1.l.2 b. Plin.l.24 c.9 Ad lienem præcipua est myrica, si succus eius expressus in vino bibatur, adeoque mirabile eius antipathia contra solum hoc viscerum faciunt,vt affirmant si ex ea alueis factis bibant,sine liene inueniri:& ideo homini quoque splenetico cibum, potumque dant in vasis,ex ea factis.

Viscerelle,ò viscerette: viscerucce,ò visceruzze,dimin. val viscere, od interiora piccole, quali son quelle de' quadrupedi piccoli,ò de gli vccelli,ò de'pesci; onde l'interiora de'maggior animali nomansi corata, e de' minori coratella.] Exta,seu viscera exigua, vel minuta, Ex Cicer.1 de Diu.& 5 Verr. 2.Interanea,seu intestina, vel paruula,vel pusilla,Ex Cic.2 de Diu.& 2.de Ionent. 3.Præcordiola,lorum,neut gen.& num.plur.1.2.l 3.4.b. Ex Cicer.ad Att.lib.16. epist.2. cuius est vox præcordiolum.

Membro particolare d'interiora,ò viscere.] Viscus,visceris n g.1.l.2 b.Suet.in Vitel.c 13. Vitellius, vt homo non profundo modo,sed intempestiuæ quoque, ac sordidæ gulæ,ne in sacrificio quidem vnquam, aut in itinere vllo temperauit, quin inter altaria ibidem statim viscus,& farra, & pene rapta è foco,manderet,circaque viarum popinas fumantia obsonia.

Amar con tutte le viscere, ouer con tutto'l cuore, cioè molto cordialmente.] Toto pectore diligere uel amare. Cic 5.de leg Vbi illa sancta amicitia,si non ipse amicus per se amatur toto pectore,ut dicitur? 2.Ex an mo diligere,uel amare.Cicer.ad Quint Fr lib.1.ep.1.Te autem alienum hominem ament animo, ac non sic commodi causa diligant? 3.Singulariter diligere,uel amare. Cic. 4 Verr. Sthinnium ego singulariter dilexissem 4.Vnice diligere,uel amare.Cic. in orat. Hominem unice diligere. Idem in Catil. Auus, tuus amauit unice patriam.

Senza uiscere.] Euisceratus, ta, tum. 1. 2. 4.l. 3.b. Ex Virg.

Cauar le uiscere.] Euiscero,ras. 1.2.l. 3.b. Virgil.11. Æneid.

Vischiatelle.] Viscata uimina,Ex Cic.

Vischio,Fior.ueschio, ò pania,materia tenace,che battuta s'acconcia con olio per pigliar uccelli.] Viscus, sci. m.g.Plaut.Baech.Viscus merus uestra est blanditia. 2. Viscum,sci.m g Plin.l 16.c.44. Hoc est uiscum pannia auium tacta ligandis,iugulandis oleo subigitur, cum libeat insidias moliri.

Vischio d'abeto.] Viscum abieguum.Ex Col.l.11.c.43. & Plin l 16.c 44.

Vischio bianco.] Viscum album. Plin.l.12.c.18. Chamæleon quibusdam in locis uiscum gignit sub alis foliorum.

Vischio femina.] Viscum fœmina Plin.l.16.c 44.

Vischio maschio.] Viscum,mas.Plin l.16 cap 44. In uisco mas fertilie,fœmina sterilis elt.

Vischio seminato.] Viscum satum. Plin. lib. 6. cap 44. Viscum satum nullo modo nascitur, nec nisi per aluum auium redditum, maximè palumbis, & turdis.

Vischio stagionato.] Viscum maturatum Plin.lib.16.c.44. Visci natura est, ut nisi maturatum in ventre auium, non prouenit.

Vischio di color di porro,cioè uerde.] Viscum porraceum Diosc.l.3. c.87 Viscum optimum est recens,intus porraceum extra fuluum,quod asperi nihil, aut furfurosi conceperit,fit aciniis in quercu nascentibus,buxeo fruticis folio: contusum acinum lauant,& postea in aqua decoquunt.

Vischio di melo.] Viscum malinum,Ex Plin.l 15.c.13.'ubi habet pruna malina,& Diosc.l.3.c.87. qui sic ait,pyro, plerisque alijs arboribus: quin etiam inuenitur in quorundam fruticum radicibus.

Imbrattato, ò coperto di uischio, e si dice inuischiato, ouer impaniato.] Viscatus,a,um.Var.lib.3.cap.7.Columbarij intersicere soleot accipitres duobus uirgis uiscatis,defixis in terram. Ouid.1. de Art. Non auis utiliter uiscatis effugit alis. 2.Visco oblitus. Var. lib. 3. cap.7.

Visciolo,albero.] Cerasus austera,uel acida.

Visciolo,frutto.] Cerasa acida,uel austera Matt.& Plin.2. Cerasa aproniana. Plin. Cerasa aproniana maximè rubent.

Viscoso,aggett.ual tegnente, ò tenace, ò che tien qualità di uischio.] Viscosus, sa, sum. 2. 2.l. Pallad. lib. 2.epist. 14. Si quod ascia adhæret, fuerit molle, atque uiscosum, constat albarija operibus conuenire.

Visibile,che si può uedere.] Quod in cernendi sensum cadit. Cic.de Vniu. Quicquid erat, quod in cernendi sensum caderet,id sibi assumpsit.2 Aspectabilis,le.o.g. 1.2 3.l.4.b.Cicer.de Vniu.Corporeum, & aspectabile, itemque tractabile omne necesse est esse, quod natum est 3.Spectabilis,le.om g. Cic de Vniu Corpus quidem Cœli spectabile effectum est: animus autem oculorum effugit obtutum.4 Visibilis,le,om.gen.1.2 l.3.b.Plin.l. 11.c.37 Animo uidemur,animo cernimus,oculi seu vasa quædam uisibilem eius partem accipiunt.5.Sub aspectum cadens. Ex Cic.de Vniu. qui sic ait: Cœlum ità aptum est,ut sub aspectum,& tactum cadat.6 Sub aspectum veniens Ex Cic.2.de orat. qui sic ait: Rebus quæ sub aspectum ueniunt, memoria mouetur, atque excitatur.

Visione,cosa che uiene in sogno.] Visum,si n gen.2 Visio, nis.f g. 3.Species,ei.f g. 4 Visa somniorum. 5.Visum quietis, Ex Cic.

Vdire in uisione.] In quiete, per uisum audire. Ex Cicer.

Vedere in uisione.] In somnis uidere.Ex Cic.

Rappresentarsi una uisione.] In somnis obijci speciem,Ex Cicer.

Visita,uedi uisitatione.

Visitare,andar à uedere.] Viso,sis.2.Visito,tas. 3.Inuiso, sis. Teren.in Hecyr.Non uisam uxorem Pamphili, cum proximo sit ægra? & Suet.Nec.cap.34. Matrem ex dunitia alui cubantem filius uisitauit. Cicer. Att. epist. 17. Vt inuisas nos non solum rogo, sed etiam suadeo.

Visitar di nuouo.] Reuiso,sis.Cicer. Att lib.1. epist 14. Reuise nos aliquando. Plaut in Truc. Quando etiam tibi sit, me reuisas. 2. Reuisito, tas. Plin. lib. 18. cap. 3. Tribus rusticæ Vrbium nundinis reuisitabant.

Visitatione,e uisita,e uisitamento, il uisitare.] Visitatio, nis f g Calep.

Visitatore,colui che uisita.] Visor,ris.m gen.Tacit. lib. 18. Visores missi, per quos nosceret an uera afferentur.

Viso, uolto.] Vultus,tus. m.gen.2.Facies,ei.fem gen. Cicer.

Viso malinconico.] Vultus seuerus,& tristis,Ex Cic.

Viso,senso, uedi uisione.

Visitatore generale del Campo.] Exercitus inspector.1.2. l.3.l in rect & l.in obliq Plin.l.37.c.7.

Viso allegro.] Vultus lætus.uel hilaris,Ex Cic.

Viso tristo.] Vultus nefarius, uel consceleratus, Ex Cicer.

Viso infuriato.] Plenus furoris uultus,Ex Cic.

Viso sfacciato.] Vultus importunus,Ex Virg.2.Os ferum, uel ferreum,Ex Cic.

Vispistrello, vedi nottola.

Vista, vno de cinque sentimenti, e tra gli altri nobilissimo.] Oculorum sensus Var. l.5. de ling. Video à visu dicitur, quinque enim sensuum, maximus est in oculis, nam cum sensus nullus quod abest mille passus sentire possit, oculorum sensus, visusque ad stellas peruenit. 2.Visus, sus. m gen. Plin. lib 11. cap.37 3 Oculorum acies. Cicer. 2. de leg. 4 Oculorum visus. Quint. lib.1. cap.3. Perpetua discentis intentio, vt visus oculorum obtuitu continuo fatigatur. 5.Cernendi, videndique sensus.

Vista l'atto stesso del vedere] Visus, sus. m g. 1.2.l. Colum. lib 6 de re rust. c.7. Ventris, & intestinorum dolor sedatur, visu nantium, & maximè anatis, quam si conspexerit, cui intestinum dolet celeriter tormento liberatur. 2 Aspectus tus. m. g.

Vista, cioè presenza.] Aspectus, tus. masc gen. 1.2.l. Cornel Tacit. 13. Ann. Mos habebatur, principum liberos cum cæteris eiusdem ætatis nobilibus sedentes in aspectu propinquorum. 2. Conspectus, ctus.

Vista sottile.] Acuta oculorum acies. Ex Cic.

Vista grossa.] Hebes oculorum acies, Ex Cic.

Vista piaceuole.] Conspectus iucundissimus; Ex Cicer.

A vista, in presenza.] In conspectu. Plin. lib. 25. cap. 8. Canariam herbam inuenerunt canes, qua fastidium deducunt, sed ita vt nunquam intelligatur, quæ sit.

A vista dell'huomo, in persona dell'huomo.] Homine inspectante. Plin l 25. c.8. Canis percussus à serpente mederi quadam herba sibi dicitur, sed illam homine inspectante non decerpit.

A prima vista] Primo aspectu. Liu 5. bel Mac Nihil primo aspectu contemptius. 2 Primore aspectu. Gel. lib.2. cap. 7. Hæc sententia quoniam primore aspectu nimis infamis est super eas quæ prius dicta sunt, dicemus. 3. Prima specie. Liu. 5 bel. Maced. Consilia callida, & audacia prima specie læta, tractu dura, euentu tristia esse. 4 Prima facie. Sen l 13. epist. 88 Nec hoc putes inter stoica paradoxa ponendum, quorum nullum esse falsum, nec tam mirabile, quam prima facie videtur, cum volueris, apptobabo 5. Prima fronte. Mass. in Ignat. 3 3. cap 11.

Vista buona, ben disposta, e sana.] Inoffensum lumen oculorum. Pallad l 1. de re rust. tit. 3. Æris salubritatem declarant inoffensum lumen oculorum, purus auditus.

Vista bonissima.] Clarissima oculorum acies. Plin. lib. 10 cap. 3.

Perdere la vista, diuenir cieco, acciecarsi] Aspectum amittere Cic. 1. Tusc. Fuere aliquando, qui acriter oculis deficientem solem, intuentes, aspectum omnino amiserunt 2. Oculorum visum amittere. Plin. lib 7. cap. 51. Cornelius Rufus dormiens, oculorum visum amisit, cum id sibi accidere somniaret. 3. Amittere lumina. Cic 5 Tusc. Democritus luminibus amissis, alba, & atra discernere non poterat: bona verò, & mala, & æqua, & iniqua poterat.

Leuar, ò tor la vista.] Conspectum auferre. Liu 1. Subitò coorta tempestas, cum magno fragore, tam denso Regem operuit nimbo, vt conspectum eius concioni abstulerit 2.l. rescpectum arcere. Gel. l 9. c 11. 3 Conspectum submouere Sen l 5 ep 41. Lucus conspectum Cœli densitate ramorum aliorum, alios procegentium submouens. 4. Prospectum oculorum auferre. Quint. Curt l.4.

Vista bella, ò brutta.] Visus decorus, vel indecorus. Plin. l.13.c 12 Augustæ chartæ tenuitas, transmittens litteras, lituræ metum afferebat aduersis, & a liàs indecoro visu per translucida.

Far bella vista, far bel vedere] Aspectum venustum, vel formosum habere. Ex Cic 1. offic. & Vitr. lib. 3. 2. Speciem venustam, vel formosam habere. Vitr. lib. 3. cap. 3. Eo pharæ omnes venustiorem habent speciem, quæ quantum altitudinis, tantundem habeant procturæ.

3 Speciem venustam, vel formosam præbere. Ex Cæsar. & Cicer.

Far brutta vista, far brutto vedere.] Aspectum deformem habere. Cicer. 1. offic. Deus partes corporis contexit, atque abdidit, quæ ad naturæ necessitatem datæ, aspectum essent non des formem habituræ 2. Speciem inuenustam habere, vel præbere, Ex Cæsar. & Cicer.

Schiarir la vista] Claritatem visus facere. 2. Claritatem oculorum facere. Plin. l. 25. c. 4. Fel testudinum claritatem oculorum facit.

Vista grossa.] Hebetudo oculorum. Ex Cic.

Voltar la vista.] Contorquere, vel referre aspectum, Ex Cicer.

Fuggire la vista] Vitare aspectum, Ex Cic.

Vista da vn luogo lontano.] Specu'a, læ. f g. 2. Prospectus, tus, m g. Ex Cic.

Vistosità, l'astratto di vistoso.] Formositas, tis. fœm. gen. 1.2.4 l. 3 b Cicer. 1. off. 2 Formæ elegantia, vel venustas. Aul Gel lib. 1. cap 8. Lais Corinthia ob elegantiam venustatemque formæ, grandem pecuniam demerebat.

Vistoso per bello, vedi bello.

Vistoso, & auuistato, addiett. di bella vista degno d'esser veduto.] Visu, vel aspectu decorus, ra, rum; Ex Plin lib. 14 cap. 2. 2. Aspectu iucundus, da, dum. Plin. lib. 24. cap. 17. cuius est; Vsiæ corpus aspectu iucundum.

Non vistoso, di vista non bella, indegno d'esser visto.] Visu vel aspectu indecorus. 2, um. Plin. lib. 14. cap. 2. Vua eius indecora visu, sapore iucunda, nisi matura protinus rapiatur; etiam non putrescens cadit.

Alquanto vistoso, ouer vistosetto.] Venustulus, la, lum. 1. 3. b 2 l Ex Plaut in Asin.

Vita, vnione dell'anima col corpo.] Vita, tæ. f. l. Cic. 1 de Nat. Deus inest aliquis in mundo, qui regat, qui gubernet, qui cursus astrorum, mutationesque temporum, rerum vicissitudines, ordinesque conseruet, terras, & maria contemplans, hominum commoda vitasque tueatur.

Vita, per il tempo, che si viue, onde si dice dare, ò torre la vita, cioè durante la vita.] Vita, tæ. fœm. gen. 1. l. Plin. lib 11 cap 51 Aristotelem quidem minor non modò credidisse præscita vitæ esse aliqua in corporibus ipsis, verum etiam prodidisse. Igitur vitæ breuis signa ponit ratos dentes, prælongus digitos, plumbeum colorem, pluresque in manu incisuras, nec perpetuas. Contra longæ esse vitæ incuruos humeris, & in manu vna, duas, incisuras longas habentes, & plures quam triginta duos dentes, auribus amplis.

Vita celibe, dicesi d'huomo, che non s'ammoglia, e di donna che non si marita.] Vita cælebs. Ita dicitur, quod ex D. Hieronymo digna cœlo fit. Hor. l 1. ep. 1. Nil ait esse prius, melius nihil cælibe vita.

Vita, per istatura di corpo: onde si dice huomo di piccola, ò di gran vita.] Statura, ræ. 1. b. 2 l. Cicer. 5. de fin.

Vita bestiale, ò da bestia.] Vita immanis, & fera. Cic. 2 de Nat Nos eloquendi vis à vita immani, & fera segregauit.

Vita breue, corta, ò poca.] Vita modica. Plin. l. 6. c. 22. Vita hominum centum annis modica est.

Vita molto corta.] Vita breuissima. Plin. lib. 16. cap. 44. Breuissima vita est punicis, fico, malis, & his præcocibus breuior, quàm serotinis, dulcibus, quàm acutis.

La vita dell'huomo.] Vita humana. Gell. lib 11 cap. 2. Vita humana (inquit Cato) vbi ferrum est; Ferrum si exerceas conteritur, si non exerceas, tamen rubigo interficit: nam homines exercendo conteruntur, si nihil exerceant inertia, atque torpedo plus detrimenti facit, quam exercitatio Sen. de Consol. ad Matt. Nihil est tam fallax, nihil tam insidiosum, quàm vita humana; hanc nemo accepisset: nisi daretur inscijs.

La

La vita passata.] Vita anteacta. 2. Vita superior. Cicer. pro Quint. Nihil alienum tamen vita superiore commisit. Idem de Inuent. Ex anteacta vita iudicium fsciunt.
Vita lunga, ouero lunghezza di vita.] Vitæ longinquitas. Plin. l. 7. c. 48. De spatio, ac longinquitate vitæ hominum multa incertum fecere.
Vita da poltrone.] Vita ignaua, & enetusta. Gel. l. 19 c. 12. 2. Vita otiosa Cels. l. 1. c. 3.
Salua la vita, ablat. cioè senza morire.] Saluo capite. Cicer.
Far vita comune, viuer come gli altri, cioè senza esentione, ò particolarità veruna.] Æquo, & pari cum cæteris iure viuere, Ex Cicer. de offic. qui sic ait: Priuatum oportet æquo, & pari cum ciuibus iure viuere.
Vita rustica, vita villareccia, ò villesca, quella vita, che si fà in villa.] Vita villatica. Col. l. 8 cap. 16 Si vrbanæ vitæ villatica compararetur, nulla copiarum parte deficitur. 2. Vita rustica Cic pro Rosc. Am. Vita rustica honestissima atque suauissima est.
Vita trauagliata, ò inquieta.] Vita tumultuosa. Cic. 1. de Diu. Ex tumultuosa vita, quietum se in studium tradiderunt.
Menare la vita, viuere.] Vitam agere. Var. de re rust. cap. 1. Qui terram colerent piam, ac vtilem agere vitam credebantur.
Riconoscere la vita da qualch' vno.] Vitam alicui receptam referre. Cic. pro Deiot.
Sosténtar la vita] Vitam propagare. Cicer. lib. 1. de Inuent. Homines sibi victu ferino vitam propagabant.
Vita mia.] Deliciæ meæ. 2. Amores mei.
A che stò più in questa vita.] Quid moror in terris? Cic. de Somn. Scip
Vscir di vita, morire.] E vita recedere. 2. E vita excedere. 3 De vita exire. 4 E vita migrare. 5. E vita demigrare. 6 E vita emigrare Ex Cic.
L'vltimo fiato, ò punto della vita.] Vitæ extremus spiritus. Ex Cic.
Il fin della vita.] Vitæ exitus. Ex Cic.
Vitale, aggett. che dà vita.] Vitalis, & hoc le. 1. 2. l. Cic. 2. de Nat. Iam vero quarta pars mundi, & ipsa tota feruida est, & cæteris naturis omnibus salutarem impertit, & vitalem calorem.
Vitale, aggett. che hà vita.] Vitalis, & hoc le. 1. 2. l. Plin l. 7. c. 5 Alius gignitur septimo mense, alius octauo, & vsque ad initia decimi, vndecimique.] Ante septimum mensem haud vnquam vitalis est.
Vitalità, l'astratto di vitale] Vitalitas, tis. 1. s. 4. l. 3. b. Plin. l. 11. c. 37 Cor læsum mortem illicò affert, cæteris corruptis vitalitas in corde durat.
Vite, strumento di legno, ò di metallo, di forma cilindrica, incauato à torno per linea spirale] Cochlea, eæ. 1. com. 2 b. Vitr. l. 10. c 11 Cochlea hominibus calcantibus facit venationes.
Vite da cauar acqua.] Cochlea haustoria Ex Var. lib. 10. cap. 11. qui ait; Est autem cochleæ ratio, quæ magnam vim non haurit aquæ, sed tam altè tollit quam rota.
Vite da torchio.]Cochlea torcularis. Ex Bud. in Pand. qui sic ait: Cochlea in torculari lignum est rectum claviculatim, idest spirulatim, & capreolatim striatum, quod per medium prælum striatum, & ipsum transfactum, vertigine sua tollendo, demittendoque prælo inuentum est.
A modo di vite, auuerbialm.] Cochleatim. s. com. s. b. 3. l. Apud Sidonium. 2. In cochleæ modum, Ex Corn. Tacit. & T. Liu.
Fatto à vite, addiett.] Cochleatus, ta, tum. 1. com. 2. b. 3. l. Pompon apud Non. Marc. qui sic ait: Vbi insilui in cochleatum equuleum, ubi tollutim tortor. 2 In cochleam retortus, a um. Col. de re rust.
Vite, pianta nota, la qual produce uua.] Vitis, tis. fœmin. gener. 1. l. Var. lib. 4. de ling. Vineta, & uines à uite multa nominantur. Vitis à uino, id à ui, hinc uindemia, quod est uini demia, aut uitis demia.
Vite arbustiua, cioè d'arbore, ò arboreto] Vitis arbustiua. Col. de Arb. c. 16. Arbustiuam uitem quàm putare, tam alligare diligenter oportet.
Vite bianca, & altrimenti zucca saluatica, herba nota] Vitis alba. Dios. l. 4 c. 176. Vitem albam aliqui Brioniam uocant, folijs uitineis, pampinisque satiuam ultem imitatur, sed hirsutiora sunt omnia, fructus rubens in uua dependet, quo coria pilis spoliantur. 2. Brionia, æ. Id. loc. cit.
Vite posta per cibo.] Vitis ad escam deposita. Colum. l. 3 cap. 3.
Vite posta per uino] Vitis ad effusionem deposita, Col. l. 3. cap 2 Vitis autem, uel ad escam, uel ad effusionem deponitur.
Vite triaca, la cui uua, e uino ual contro i morsi delle serpi.] Vitis theriaca. Plin l 14 c. 18. Apud eos uitis theriacæ uocatur, cuius & uinum, & uua contra serpentium ictus medetur.
Vite, che frutta due uolte l'anno.] Vitis bifera. Plin. lib. 18. cap. 22. In Africa super omnia est, biferam uitem bis anno uindemiare. Et nisi multiplici partu exinaniatur ubertas, pereunt luxuria, singuli fructus.
Vite, che giace in terra] Vitis strata. Colum. lib. 5. cap. 4. Vltima est conditio stratarum uitium, quæ ab enata stirpe confestim uelut proiectæ per humum porriguntur.
Vite che frutta tre uolte l'anno.] Vitis trifera, Plin. l. 16. c. 27. Vites quidem & triferæ sunt, quas ob id insanas vocant, quoniam in ijs alia maturescunt, alia turgescunt alia florent.
Vite giouane.] Vitis nouella. Plin l. 16. c. 27
Vite uecchia.] Vitis uetula, uel uetulla. Plin. lib. 16. cap. 27. Vitibus uetustioribus, uinum melius, nouellis copiosius.
Vite congiunta all' albero.] Vitis applicita, Ex Quintil. lib. 1. cap. 2. Vitis arbori applicata. Quintil. ibidem.
Palo della uita.] Pedamen, uitia. 2. Statumen, nis. Col. l. 4. c. 16. Palus, li. Plin. l 14 c. 3.
Vite che da sè si regge.] Orthampelus, li fœm. gen. 3. b. Plin. lib. 14. cap 3. Orthampelus non indiget arbore, aut palis, ipsa se sustinet. 2. Vitis per se stans. Plin lib 14. cap. 1. Stat prouinciarum aliquarum per se uitis, sine ullo pedamento artus suos in se colligens, & breuitate, crassitudinem pascens. 3. Vitis se sustinens. Plin. lib. 14 cap. 3.
Vite che da sè non si regge] Vitis caduca. Cic. de Sen. Vitis quæ natura caduca est, nisi fulta sit, ad terram fertur cadens, ut se erigat, clauiculis suis, quasi manibus, quicquid nacta, complectitur. 2. Vitis per se non stans, Ex Plin. lib. 14. c. 1. 3 Vitis se non sustinens. Ex Plin. l. 14 cap. 3.
Vite occhiuta.] Vitis oculata. Pallad. l. 14 tit. 1.
Vite di più occhi, e spessi.] Vitis gemmis spissis, & pluribus oculata. Ex Pallad. 4. tit. 1. Decisæ uiti surculi, qui inserendi sunt, sint solidi, rotundi, gemmis spissis, & pluribus oculati.
Vnir la uita all'albero] Arborem maritare Colum. l. 5. In maritandis arboribus nemo minorem pedanea, scrobem uitibus comparat.
Vite pergolana, ò pergolese, cioè da pergola.] Vitis pergolana, Col. l 3. c 2.
Vite che serpeggia in quà, & in là.] Vitis lapsu erratico serpens. Cicer. de Sen Vitem serpentem multiplici lapsu erratico, ferro amputans exercet ars agricolarum, ne siluescat sarmentis, & in omnes partes fundatur.
Vita primaticcia.] Vitis præcox. Colum. l. 3. cap. 2. Vnam etiam præcocem uitem nobis ante hoc tempus incognitam, Græca consuetudine draconiton uocitari competimus.
Vite che non è appoggiata ad alberi.] Vitis uidua, Ex Cicer.

Capo,

vitio.] Vitiosus,a,um s 2 b.3 l. Cicer. de Fat. Stilponem Megaricum philosophum, scribunt ipsius familiares, & ebriosum, & mulierosum fuisse: vitiosam tamen naturam,ab eo sic edomitam, & compressam esse doctrina,vt nemo vnquam vinolentum illum, nemo in eo libidinis vestigium viderit 2.Vitio, vel vitijs affectus.a,um.Cic.14 Phil & pro Mur.

Più vitioso,compatat di vitioso] Vitiosior, tius. Hor.3. carm.od 6.

Tutto vitioso.] Vitij, vel vitiorum plenus, na, num. Plaut.in Milon. Mulier, te alloquor vitij, probrique plena.

Vitriola,vitriuola, ò vetriola, herba così detta, perche vale à nettar bene i bicchieri,e vetri,si dice anco parietaria,perche nasce ne i muri.) Parietaria,æ a.Vitreola,æ.Matt.in Diosc.l 4 c 81 Herbam hanc vulgus parietariam appellat,quòd in parietibus nascitur, alij, quòd vitreis poculis detergendis aptissima est, vitreolam nominant.3.Perdicium,cij n.g. 4 Helxine,nes,vel helxina,næ 2 l.5 Herba muralis.Plin.

Vitriolo,vedi vetriolo.

Vittima, animale deputato al sacrificio.] Victima,mæ. 2.b. Ouid.Fast.lib.1. Victima,quæ dextra cecidit, victrice vocatur. Hostibus à domitis, hostia nomen habet Pomp. Fest.lib.19. Victima quod victa ducitur ad altare, aut quæ ab hostibus uictis immoletur.

Vittimaro,venditore,ò ministro di vittime.]Victimarius,rij 2.b.3 l.Liu l.30.bel.Maced.

Vitto, addiett. cioè vinto, vsato da poeti.] Victus, a,um

Vitto,sust.tutto quello, che serue à nudrirsi, e viuere.] Victus,tus.masc gen.Vlpian de Verb. & rer.signif.lib. 58.cap.43 Verbo,uictus,continentur,quæ esui,& potui, cultuique corporis,quæque ad uiuendum, homini necessaria sunt. Vestem quoque uictus habere uicem Labeo ait.

Di uitto, pertinente à uitto.] Victualis, le. Apul. lib. de Dog. Plaut. Inferiora reguntur optimatum præstantia, & ipsa ministerium suggerunt uictuale.

Vitto largo,cioè copioso,ed abbondante.] Victus athleticus,uel pancraticus,uel pugillicus. Corn Cels.l 4 c.6. Si malum inueterauit, athletico uicto corpus firmandum est.

Vitto,e uestito.] C bacium, & uestiarium, Sen.lib.4. de Benefic. cap. 21. Præstare seruo Dominus debet cibarium; & uestiarium. 2. Victus, cultusque, Ex Vlpian.

Vitto d'vn mese.] Menstruum,ui,uel menstrua cibaria. Vlpian.

Vitto d'un giorno.] Diurnum,ni,uel Diurna cibaria. Sen. l.1.Contr.contr. 1 A dispensatore locupletis inimici, consori modo omnis fortunæ, diurnum petam. 2 Diarium,rij.n.g.

Vitto d'un'anno.] Annuum,nui n.g 2.Annua,cibaria.Vlp. Alimentorum nomine menstruum,uel annuum,misericordiæ causa relictum est.

Vittore,vedi uincitore.

Vittoria, Fior. uettoria, Sen.il uincere,ò uencere.] Victoria,æ. t. 2 l. 3 b. Cicer. Facilius in timare benigni, quam in uictoria grati reperiuntur, Idem pro Marc. Victoria, natura Insolens, & superba est.

Vittoria sanguinosa, quella che s'ottiene con perdita di molti suoi soldati.] Victoria cruenta. Salust de Con. Cauete ne multi animam mittatis,seu capti potius, sicut pecora trucidemini,quàm uirorum more pugnantes,cruentam, atque luctuosam uictoriam hostibus relinquetis.

Vittoria non sanguinosa,quella che s'ottiene senza perdita di molti suoi soldati] Victoria incruenta Liu.7.bel. Pun.& 7.ab Vrb.Nec Romanis incruenta uictoria fuit, quatta paramilitum amissa.

Vittoriale, pertinente à uittoria.] Victorialis, & hoc le. Iul. Capitol. in Gall. Populum quasi uictorialibus diebus festiuitatem, ac plausum uocauit.

Vittoriosa, colei che hà ottenuta uittoria.] Victrix, cis. 2 l.

Vittoriosamente, auuerb.con uittoria.] Cum uittoria, Ex Cic.cuius est,cum uirtute.

Vittorioso,aggett.che hà ottenuto uittoria.] Victoriosus, a,um,1.2.4 l.3 b.Gel.l.4.c 9.

Esser uittorioso, ottener uittoria.] Palmam ferre, Ex Cicer.

Vito paglia,uedi nettouaglia.

Vituperare,infamare, uedi infamare.

Vituperare, riprendere, biasmare.] Vitupero,ras. 2.Detraho,his.Cic.

Vituperare,suergognare.] Dedecoro,as.1.l.2.b. Terent. Hecyr.

Vituperio,uitupero,biasmo, infamia, dishonore.] Dedecus,coris.n.g 1.l.2.b.

Vituperio,infamia, uedi Infamia.

Vituperosamente.] Ignominiosè. 2. Per dedecus, uel ignominiam.

Vituperoso, uituperato, infame dishonorato.]Probrosus,sa.sum. Cicer. pro Font.2 Inhonestus,sta,stum. 1. 2 b Cicer 3 de fin. 3 Infamis,& hoc me 2.l. Tacit.lib. 17 Infamem uitam fœdauit etiam exitu fero, & inhonesto.

Viuace] Viuax,cis.o g Virg.2.Georg.

Viuacità ugore.] Alacritas,tis.f.gen.Cic.2 Vigor,ris m. g.Gel.l.19 c.12.Sensus isti,mortusque animi inneri simplicatique sunt ugoribus quosdam mentium, & alacritatibus.

Viuanda,propriamente ogni cibo,oltre al pane] Esculentum,ti neut gen.Plin l.18 c. 35. Vasa quibus esculentum additur, sudorem repositorijs linquunt 2.Edulium lij 3.Ferculum,1.Suet. 4.Dapes,pum. 5.Epulæ, arum. fœm gen.

Viuande auanzate la mattina ò la sera.] Cibi repositi, & frigidi.Ex Quin.l.2 Necesse est ija cum eadem pluribus indicijs dicunt fastidium moueant, ut repositi, & frigidi.

Viuande delicate.] Copediæ,arum f g Cic.

Compratore di uiuande.] Obsonator,ris Grecf.

Viuandiero,chi uende uiuande.) Cupedinarius,rij. 2 Macellarius,rij m g.Var.l.2.c.3.

Viuaio,e uiuaro, luogo chiuso,doue si tengono animali.] Viuarium,rij neut gen.1.2 l 3 b Colom lib 8 cap.16 & lib 9.cap 2. 2 Zootrophium,phij,neut.gen.1.4.l.2.3 b. Græc.

Viuaio,d'ostriche.] Ostrearia,æ.f g 1.3.l.2.4.b. Plin.l. 9.cap.51 Nuper compertum in ostrearijs,humorem ija fœtidum lactis modo effluere. 2. Ostrearum uiuarium. Plin l 9 c.54 Ostrearum uiuaria primus omnium Sergius Orata inuenit 3 Ostreotrophium,phi.n.g.2.5.l. 2. 3 4 b.Græc.

Viuario,di chiocciole,ò lumache.] Cochlearium,rij.n.g. 1.com.2.4 b 3.l.Var.l.3.c 14 sub die faciendus est locus idoneus cochlearijs,quem totum circum aqua claudas, quas ibi posueris ad partum, non liberos earum, sed ipsas quæras. Aqua inquam claudenda. ne fugitiuarum sit parandus locus Is melior quem,& non coquit sol,& tangit ros.2.Cochlearum uiuarium.Plin l 9 cap 56.Cochlearum uiuaria instituit Fuluius Hirpinus in Tarquiniensi paulò ante ciuile bellum,quod cum Pompeio magno gestum erat, distinctis, quidem generibus earum,separatim,ut esset ne albæ quæ in Reatino agro nascuntur: separatim Illyricæ, quibus magnitudo præcipua.Africanæ quibus fœcundi as 1 Solitanæ, quibus nobilitas,Quin,& saginam commentatus est, sapa, & farre,alijsque generibus,ut cochleæ quoque altiles ganeam implerent.3.Cochliotrophium,phij, neut gener. Græc

Viuario di pescioni marini] Cetaria æ fœm gen. 1 2 l. 3.b Plin lib 9 cap.15 Primi omnium intrant scombri, quibus est in aquis sulphureus color,cætera qui cæteris. H.spaniæ cetarias his replent, thynnis non commeantibus.

Viuario di ghiri.] Glirarium, rij. neut. gen. 1. 2. l. 3. b Varr. lib 3. cap 15. 2. Glirium viuarium. Ex Plin lib. 8. cap. 52. & 57.

Chi viue in acqua, & in terra, come alcuni animali.] Amphibius, a, um, vel Duplicis vitæ animal. Colum lib. 8. c. 13. Aues quasdam Græci vocant amphibias, quia non tantum terrestria, sed aquatilia quoque desiderant pabula.

Chi viue, ò stà sotto la terra.] Subterraneus, nea, neum. Plin. l. 9. c. 57 Hoc minus admirabile, talpa enim facit vitam cum subterraneis animalibus.

Quegli che viue vn giorno solo.] Hemerobius, a, um. 1. l. 2. 3 4 b. Plin. l 11. c. 36 Hypanis fluuius in Ponto defert acinorum effigie tenues membranas, quibus erumpit volucris quadrupes, nec vltra diem viuit: vnde hemerobius vocatur.

Viuente, particip. che viue.] Viuens, viuentis. om. gen. & 2. l Plin lib 7 cap. 17 Mares, fœminis præstant pondere, & defuncta viuentibus corpora omnium animalium, & dormientia, vigilantibus. 2. Spirans, rantis. om. gen. 1 l. De homine dicitur, vel animali, non de plantis. Plin l. 24 cap 5. Cedri succus defuncta corpora, incorrupta æuis seruat. viuentia corrumpit: mira differentia, cùm vitam auferat spirantibus, defunctis pro vita sit.

Viuere, hauer vita, esser viuo.] Viuo, uis, xi, ctum, 1 l. Cicer. 3. de Natur. Vos autem ita dicitis, omnem iam esse ignem, itaque, & animantes cum calor defecerit, tum interire, & in omni natura rerum id viuere, id vigere quod caleat. 2. Vita viuere. Plaut in Pers Faciam, vt meminetis mei, dum vita viues. 3 Vitam viuere. Plaut. in Merc. Quando mihi adimitur, qua causa vitam cupio viuere 4 Vitam agere. Cic. 2 de offic. Homo solitarius, atque in agro vitam agens 5 Vitam degere Cic 1. offic. Quisque ad vitam degendam præparat res necessarias. 6. Spiro, ras. Sed de homine, & animalibus dicitur. 1. l. Cicer. 3 de Natur. Vos Pontifices diligentius vrbem religione, quam ipsis mœnibus cingitis: quæ deseri iudico.

Viuere insieme.] Conuiuo, uis. 2 l. Quint. lib. 1. Lauamur, tondemur, & conuiuimus, ex consuetudine.

Il viuere insieme.] Conuictus, ctus, m. g. Col. l 11. c 1. Qui suscepit officium villicationis in primis conuictum domesticum.

Viuer virtuosamente.] Honestè viuere. Sen l 3. epist. 21. Qui velamentum ipsos suorum vitiorum habituros existimant, probent quocunque fuerint honestè esse viuendum 2 Cum virtute viuere. Cic. 3. de fin. Ex quo intelligitur illud solum bonum esse quod honestum sit, idque esse beatè viuere, & honestè, idest cum virtute viuere. 3. Virtute vitam degere. Cicer. 4 de fin. Stoici ita dicunt, si ad illam vitam, quæ cum virtute degatur, ampulla aut strigilis accedat, sumpturum facientem eam, quo hæc adiecta sint, nec beatiorem tamen ob eam causam fore.

Viuer di ratto, ò di rapina, cioè di cosa rapita.] Rapto viuere. Quint lib. 3 cap 7. 2 De rapto viuere. Ouid. de Trist. lib. 5. 3. Ex rapto viuere. Ouid. 1. Metam.

Viuitur ex rapto; non hospes ab hospite tutus.

4. Ex rapina viuere, Ex Plin l 11 c 43. Quibus ex rapina victus quadrupedum, quini digiti in prioribus pedibus, reliquis quaterni

Viuere à lume di lucerna.] Ad lucernam viuere. Ex Plin. lib. 36. c 5.

Chi viue à lume di lucerna.] Lychnobius, a, um. 2. b. Ex Plin.

Viuere da meretrice.] More meretricio viuere. Cicer. pro Cæl. Mulier libidinosa meretricio more viueret.

Viuere da vn secolo all'altro.] Ab sæculo ad sæculum viuere. Plaut. Mil Mille annorum perpetuo viuunt ab sæculo ad sæculum.

Viuer assai, ò lungo tempo.] Prouiuo, uis. 1. & 2 l. Corn. Tacit. lib. 5. Agrippinam interfecto Seiano, spe sustentatam prouixisse reor. 2. Peruiuo, uis. 2. l. Plaut. in Capt Et si peruiuo vsque ad summam ætatem, tamen breue spatium est perferendi, quæ minitas mihi.

Viuer con alcuno.] Cum aliquo conuictum habere. Colum. l. 1. c. 8. Idem actori præcipiendum est, ne conuictum cum domestico multò minus cum extero habeat 2 Cum aliquo conuiuere, Quint. l 5 cap 9 Si est signum adulteræ lauari cum viris, erit, & conuiuere cum adolescentibus, 3. Alicui conuictor esse. Horat. 1. serm. sat 6.

Nunc quia Mecœnas tibi sum conuictor.

Viuere vn'anno.] Annum viuere. Cicer. de Sen. Nemo est tam senex, qui se annum non putet posse viuere.

Viuere vn giorno.] Diem vnum viuere Cicer. 1. Tuscul. Apud Hypanem fluuium, qui ab Europæ parte in pontum influit, Aristoteles ait bestiolas quasdam nasci quæ vnum diem viuant. Ex his igitur hora octaua, quæ mortua est, prouecta ætate mortua est: quæ verò occidente sole, decrepita; eo magis, si etiam solstitiali die.

Viuere allegramente.] Iucundè viuere. Cicer. 1. de fin. Fatendum est summum esse bonum iucundè viuere. 2 Cum voluptate viuere Cic. 1 de fin.

Viuere contento.] Libenter viuere. Ter. in Eun. 2. Æquo animo viuere Lucr l. 5.

Viuere senza mangiare] Nullo cibo viuere. Plin. l. 28. c. 8. Melancholicos aiunt sanari, si ex corio chamæleontis, herbæ succum bibant, cùm id animal nullo cibo viuat.

Viuere senza mal ammalarsi.] Vitam agere à valetudine inoffensam, Ex Gel l 2. c 1.

Viuere all'antica.] Antiquis moribus viuere. Plaut. in Trin.

Viuere, ò pascersi d'aria, proprio del Camaleonte.] Aeris alimento, all. Plin. lib. 28. cap 33. Chamæleon solus animalium non alio, quàm aeris alimento alitur. 2. Aura, ventoque nutriri. Ouid. 15. Metam.

Id quoque quod ventis animal nutritur, & aura
Protinus assimilat, tetigit quoscunque colores.

Viuer gran tempo, ò lungo tempo] Æuo annoso degere. Plin l 4 c 14 Hyperboreum gens annorum æuo fabulosis celebrata miraculis.

Viuer bene, far vita virtuosa, e lodeuole] Innocenter viuere. Quintil. lib 7. cap. 4. Si innocens si benemeritus, sit spes in futurum, innocenter victuri.

Viuere da Giudeo, ò alla Giudaica.] Iudaicam, vel Hebraicam vitam viuere. Sueton. in Domit. cap. 12. Iudaicus fiscus acerbissimè actus est, ad quem deferebantur, qui velut professi, Iudaicam intra vrbem viuerent vitam. 2 Iudaico, vel Hebraico ritu viuere. Ex Var 6 de ling. & Cicer. de Sen. 3. Iudæorum, vel Hebræorum more viuere. Ex Cicer. 1. de Inuent. & de Sen.

Viuere di cacio.] Caseo viuere. Plin. lib. 11. cap. 42. Tradunt, Zoroastrem in desertis caseo vixisse annis viginti, ita temperato, vt vetustatem non sentiret.

Viuere di pesci.] Pisce vesci. Plin. lib. 10. cap 53. In tractu pisce vescentium, Theophrastus prodidit, boues quoque pisce vesci, sed non nisi viuente.

Viuere di guadagno.] De lucro viuere. Cicer. lib. 9. epist. 17. De lucro propè iam quadriennium viuimus, si hoc lucrum est, aut hæc vita, super vitam Reipub. viuere.

Viuere di terra.] Terra viuere. Plin. lib. 10. c. 72. Scorpiones terra viuunt. Idem Plin. l 10. c 73 Lupi terra in fame viuunt.

Viuere d'vua.] Vindemia viuere. Plin. lib 10 cap 73. Vtd fruge, fronde, vindemia, pomis viuunt, & apibus, cancris etiam, & formicis.

Viuere di limosina.] Precario viuere, vel victitare Maff. in Ignat. lib. 1. cap. 19. Tursel. in Xauer. lib. 1. cap.

24.& Laur. hist. lib.4.cap.10. sic ait: precario victitatem.

Viuere à caso] Temerè, & fortuitò uiuere, Ex Cicer. in orat.2. Casu,& fortuito uiuere, Ex Cicer.1. de Diu.& Auct ad Heren.lib.1. 3.Caeco casu uiuere, Ex Cicer.2. de Diu.

Viuere alla balorda ouero alla cieca, e secondo alcuni alla carlona, cioè inconsideratamente, scioccamente.] Temere, & nullo consilio uiuere Cicer.1. de Inuent. 2 Inconsultè,ac temerè uiuere, Ex Cicer.1 de Natur. 3.Negligenter uiuere Plin. epist 22. 4 Opertis oculis uiuere, Ex Senec.de Benef. lib.4. cap 37. 5.Sine oculis, aut mente uiuere. Ex Cicer 2. de orat. qui sic ait: Nemo tam sine oculis, tam sine mente uiuit,&c.

Viuere alla filosofica, da Filosofo.] Philosophicum in modum,uel morem uiuere.

Viuere à spese proprie,ò sue spese: uiuere del proprio, ò del suo.] De proprio, uel suo uiuere. Mart. lib. 12.epist 63

Ante Iouis statuam crepuit satur histrio poenam
Iuppiter induat,viuere de proprio.

Viuere à spese altrui.] De alieno viuere,Ex Mart.lib.12. epist.63

Viuere alla giornata] In diem uiuere.Cic.2 de nat. Sibarbarorum est in diem uiuere, nostra consilia sempiternum tempus spectare debent.

Viuere alla grande.] Magnificè uiuere. Cicer. 1. offic. Licet grauiter, magnificè, animoseque uiuere.

Viuere alla naturale.] Secundùm naturam uiuere. Cicer.5. de fin. Commune animalium omnium est, secundùm naturam uiuere. 2. E natura uiuere. Cicer. 3. de fin. Atque ut è natura uiuat, uxorem adiungere, & uelle ex ea liberos procreare. 3. Naturae obsecundanter uiuere. Nigidius de Dijs lib. 1. apud Non. Marc. cuius est; obsecundantece naturae uiuerent.

Viuere all'antica.] Moribus antiquis,uel praeteritis uiuere. Plaut.Trin.Neu imbuas ingenium.men modo, & moribus uiuito antiquis.

Viuere alla moderna.] Praesentibus,aut moribus uiuere. Ex A.Gel.

Viuere à modo d'altri.] Arbitratu, uel arbitrio alieno uiuere. Ex Cicer.lib 16 fam.epist.20. qui sic ait; libros compono; indicem, cum Metrodoro lubebit, quando eius arbitratu uiuendum est. 2. More alieno uiuere. Teren in Ande. act. 1. sc.1. Prope adest quum alieno more uiuendum est mihi: sine nunc meo me uiuere interea modo. 3 Ex alterius more uiuere. Teren. in Heaut act.1 sc 2 Huccine erat aequum ex illius more, an illum ex huius uiuere.4 Ad aliorum arbitrium uiuere. Cic pro Mur Viuunt complures ad aliorum arbitrium, non ad suum.

Viuere à modo suo.] Arbitratu suo uiuere. Ex Cicer lib. 7.epist 1. qui sic ait; Quaero causas omnes, aliquando uiuendi arbitratu meo. 2.Modo suo uiuere, Terent. in Andr.act.1 sc 2. 3.Vitam suo arbitrio temperare, Ex Sacchin in Stanisl.4 Ad arbitrium suum uiuere.Cic.pro Mur 5.Suo ingenio uiuere.Liu.3.ab Vrbe Lib finis. Appio alienae personae ferendae fuit, suo iam inde uiuere ingenio coepit.

Viuere da huomo da bene.] Bonorum uirorum instituto uiuere. Cicer pro Quint. Si uult bonorum uirorum instituto uiuere, multa oportet discat, atque dediscat.

Viuere da Imperadore] Imperatoriam uitam uiuere. Ex Cic.5.Ver & Quint l 12.c 7

Viuere da accusatore.] Vitam uiuere accusatoriam, Quint.lib.12.cap 7 Itaque accusatoriam uitam uiuere, & ad ferendos reos praemio duci, proximum latrocinio est.

Viuere da ladrone.] Latronum ritu uiuere. Cicer. 2. Philipp. Erat ei uiuendum latronum ritu: ut tantum haberet, quantum rapere potuisset.

Viuere da gentil'huomo.] Liberaliter viuere.Cic Parad. 6.Diues est,cui tanta possessio est, ut ad liberaliter uiuendum facilè contentus sit.

Viuer più d'alcuno.] Viuendo quempiam vincere,nel superare. Plaut.in Epid. Quia licitum est eam sibi uiuendo uincere.

Viuere in otio, far uita otiosa,senza far nulla.] Vitam silentio transire Sallust in Coniur

Viuere con poca spesa.] Paruo uiuere. Horat. lib. 13. od.16.

Viuere molto stringato, far uita molto stringata.] Parcè, ac duriter nictare Hor.Turs.Xauer.l.1.c.16 2.Tenuissimo cultu uiuere.Cic.pro Flac. Maiores nostri in priuatis rebus minimò contenti, tenuissimo cultu uiuebant.

Tutto ciò che serue per uiuere,cioè alla uita humana.] Vtensile,lis.nom g Var.l.1.de re rust c.2. Quid in Italia utensile non nascitur?

Vittima, uedi hostia.

I uiui.] Viuentes, masc.gen. & num. plur. Sen. Natur. praefat.

I uiui,e i morti.] Viui,mortuique,Ex Cicer.2.Acad. Quidam mihi uidentur non solùm uiuis,sed etiam mortuis inuidere.

Viuificare,& auuiuare, in attiu. dar uita, ò far uiuo.] Animo, as. 1 2 b. Cicer. 1. de Natur. Corpora indiuidua pellere se ipsa, atque agitari inter se concursu fortasse possent: Formare, figurare, colorare, animare non possent. 2 Viuifico, 22. Apul. in Asin. Ignis solum, quod sursum uersum fertur, uiuificat.

Viuificare,& auuiuare,prender uita,farsi uiuo,auuiuarsi.] Viuisco,scis.Plin.l 9.c.51. Anguillae atterunt se scopulis, ea strigmenta uiuiscunt,nec alia est earum procreatio. 2. Viuesco,scis.Plin.l.16 c.25. Fauonio flare incipiente maritantur uiuescentia è terra,quo etiam aquae in Hispania.

Viuo addiett.] Viuus,ua,uum. respirans,tis n.g.

Al uiuo,cioè sin'alla parte animata.] Ad uiuum. 2. Viuo, tenus.Col l.14.c.24 In uite quicquid emortuum est,dolabella conuenit expurgare,inde falce eradi,uiuo tenus. Idem Colum.l 6. cap.12. Si sanguis in inferiori parte ungulae est,extrema pars ipsius unguis,ad uiuum resecatur.

V L

VLceratione, & ulceragione, piaga.] Vlceratio, nis.1.3 l. 2.4.b.Sen.ad Ser. 2.Vlcus,ris. Cels lib 6. cap.12. Quae in latere linguae nascuntur ulcera, diutissimè durant.

Vlcerato, impiagato.] Vlceratus,a,um. 2.3.l. 2 b. Cicer. de Fato.

Vlceroso,che hà piaghe.] Vlcerosus,sa,sum.Hor.1.Carm. od 25.

Vligine,humor naturale d'alcune sorti di terreno.] Vligo,ginis,f.g.2.1.Virg.2.Georg.

Vliginoso,humido proprio di terreno.] Vliginosus,a,um. 1.2.4 l.3.b.Var.3 de re rust.c.6.

Vliua, uedi oliua,&c.

Vltimamente, & ultimatamente,auuerb. cioè in ultimo.] Nouissimè.1.3.b.2.4 l.Plin.l.11.cap 37.Cor primum nascentibus formari in utero tradunt,deinde cerebrum, sicut tardissimè oculos; sed hos primum mori,cor nouissimè.

Vltimare, uedi finire.

Vltimo, addiett.che in ordine tiene l'estremo luogo.] Extremus,ma,mum. 2. Postremus,ma,mum Cic.4 Nouissimus,ma,mum.Cic.pro Rosc.Com.5 Postremissimus ma,mum. Sueton.

V M

Vmanamente, vedi humanamente.
Vmanarsi, vedi humanarsi.
Vmanista, vedi humanista.
Vmano, vedi humano.
Vmbellico, vedi bellico.
Vmbria,e con altro nome Ducato di Spoleti, antichissima prouincia d'Italia.] Vmbria, briæ. Plin. lib. 3. cap 14.
Dell'Vmbria.] Vmber, bri. com. gen. Plin. lib 3 cap. 14. Vmbrorum gens antiquissima Italiæ existimatur, vt quos vmbros à Græcis putent dictos, quod inundatione terrarum, imbribus superfuissent.
Vmidità, vedi humidità.
Vmido, vedi humido.
Vmile, vedi humile.

V N

VN,& vno, il contrario di più.] Vnus, na, num 1 L. Col. 1.s.c. 3 Sapiens vnus de septem in perpetuum posteritati pronuntiauit, &c
Vn gran fatto.] Etiam diù est. Ex Cic.
Vn mondo di tempo.] Diu est Ex Cic.
Vn non sò chi.] Nescio quis.
Vn certo] Quidam, quædam, quoddam.
Vn peggio dell'altro.] Alius alio nequiorem. Plin. lib. 7. epist. 25.
Vn gran che, cioè vna gran cosa.] Res magna. Plin lib. 7. epist. 2. Magna res gesta est, i' è fatto vn gran che.
Vna insieme, & insiememente, auuerb. di compagnia.] Pariter. 1.l. 3.b. Cicer. 2. de Diuinat. Ostreis, & conchylijs omnibus contingit, vt cum Luna crescant pariter, pariterque decrescant. 2. Simul 1.3 b. Cicer. 2. de Diuin. Arbores hyemali tempore cum Luna simul senescentes, quia tum exiccatæ sint, tempestiuæ cædi putantur. 3. Vna. 1. 2. l. Cicer. de Am. Summi puerorum amores sæpè vnà cum prætexta toga deponuntur.
Vna volta, auuerb. vna fiata.] Semel 1 2.b. Plaut. Cist Face semel periculum.
Vna volta, e due volte.] Semel, atque iterùm. Cicer. pro Cluent. De semel, atque iterùm præiudicata, condemnatus iudicium venit.
Hor vna cosa, hor vn'altra.] Aliud aliis. Cic.
Vna, ò due volte.] Semel, aut iterùm. Cicer. in Brut. Antistius, & Piso sæpè dicebant, minus sæpè Pomponius, rarò Carbo, semel, aut iterum Philippus.
Vna, due, e più volte.] Semel, atque iterum, ac sæpius. Cic pro Font.
Vna volta in tutto, semel vnquam. 2. Semel omnino. Plin. lib. 2. cap. 35. Scintillam è stella cadere, & augeri terræ appropinquantem: dein rùm in Cœlum se reciperet, lampadem factam, semel vnquam proditur Cn. Octauio, & Scribonio Coss.
Vna volta in vita.] Semel in vita Cicer. 2. Ver & Lucill. Crassus semel in vita risit. 2. Semel inter omnem vitam. Gell. l. 1 3. c 7.
Vna volta l'anno.] Semel anno. Plin. l. 12. c. 14. Thus meti semel anno solebat.
Vna volta per vno, cioè à vicenda, vedi scambieuolmente.
Vn'altra volta, cioè in altro tempo.] Aliàs, Cic. l. 7. epist. 6. Plura scribemus aliàs.
Vn' altra volta, cioè la seconda volta.] Iterum. Plaut. Pœn. Iterum mihi natus videor, quod te reperi.
Vnanimamente, auuerb. d'accordo.] Concorditer. Ex Plin. & Cicer. 2. Vnanimi sensu. Ex Tacit. & Virgil.
Molto vnanimamente.] Concordissimè, Cicer pro Rab. Tibi acerbior patrui mors est, quem nunquam vidisti, quàm illa eius fratris, qui cum concordissimè vixerat.
Vnanimità, l'astratto d'vnanimo.] Vnanimitas, tatis. 1. 5. l. 2. 3. b. Pacuuius Chryse, cuius est: per nostram egregiam vnanimitatem.
Vnanimo, addiett. dicesi di persone tra sè concordi.] Vnanimis, & hoc me. 1. L. 2. 3 b. Virg. 3. Æneid Tu potes vnanimes armare in prælia fratres. 2. Vnanimus, ma, mum 1 l. 2 3. b Liu. 7. ab Vrb. Consules funebrem quoque rem quæ distinere vnanimos videbatur, leuare aggressi, &c.
Vncinare, & vncicare, Fior. oncinare, & oncicare, Sen. pigliar con oncino od vncino.] Inunco, cas. 1. b. Lucil. lib. 15. apud Non. Marc Aut qui tristis inuncat. 2 Vnco arripere, vel corripere. Non. Marc. Inuncare est quasi vnco inuadere, & arripere. 3. Vncum impingere cum Dat. Cic. 1. Phil. Varus impactus est fugitiuo illi, qui in C. Marij nomen inuaserat.
Vncinato, & vnciuuto, oncinato, & oncinuto, addiett. fatto à guisa d'vncino.] Vncinatus, ta, tum. Cicer. 2 Acad. Nec vt ille, qui asperis, & leuibus, & hamatis, vncinatisque corporibus concreta hæc esse dicat, interiecto inani. 2. Vncus, ca, cum. Plin. l. 11. c. 37. Aquaticis vnci vngues sunt.
Vncinato verso la parte anteriore.] Aduncus, ca, cum. 3. b. Plin. lib. 11 cap. 37 Alijs animalibus cornua sunt ad incursum robusta, alijs ad ictum, alijs adunca, alijs redunca.
Vncinato verso la parte posteriore.] Reduncus, ca, cum. 3. b Plin l. 11. c. 37.
Vncinelli.] Vnciunculi, orum, neut. gen. num. plur. Turs. Nomencl.
Vncino, & Oncino graffio, e rampino, stromento di ferro adunco in cima.] Vncus, ci. Plin. in Paneg Nemo spectator, spectaculum factus miseras, voluptates vnco, & ignibus expiauit.
Vncino da naui.] Arpago, ginis. neut gen. 2. l. Liu. lib. 10. Afferet ferreo vnco præfixi, harpagones vocant milites, ex puniris nauibus, inijci in Romanas cœpti.
Vncino da pozzi.] Lupus, pi. Liu. 6. bell. Pun. In alios lupi supernè ferrei iniecti, vt in periculo essent, & suspensi in murum extraherentur.
Vncinuto, vedi vncinato.
L' vndecima volta.] Vndecimum. Ex Cicer. de Natur.
Vndecimo, & vndicesimo, nome numerale ordinatiuo.] Vndecimus, a, um. 1. 3. b.
Nell'vndecimo luogo.] Vndecimo, Ex Gell. lib. 10. cap. 55.
Vndici nome numerale.] Vndecim. 2. b. T. Liu. 2. Vndeceni, æ, na. 3 l. Plin. lib. 36. cap 8. Ramises obeliscum posuit longitudine vndecenis pedibus, per latera rubitis quatuor. 3. Vndeni, æ, na 2. l. Plin lib. 8. cap 42 Equæ partum vndenis mensibus, ferunt, duodecimo gignunt.
Vndici volte.] Vndecies. 1. 3. b. Col. l. 5. c. 2. Hanc summam vndecies multiplicato, fiunt pedes quinquaginta tria millia nongenti.
Vndici mila.] Vndecim millia Tit. Liuius Africis maximè præsidijs firmatur peditum Afrorum vndecim millibus. 2. Vndena millia. Ex Plin. & Horat.
Vndici millioni.] Centies, & decies centena millia. Ex Plin.
Vndicina, quantità, ò numero di vndici.] Hendecas, dis. Græc. 2. Vndecarius, rij. mascul. gener. Ex Lexicogr.
Vngaria, & Vngheria, Regione celebre d'Europa.] Pannonia, æ. 2. b. Plin. lib. 3. cap. 25. Ad septentriones Pan-

Pannonia vergit, finitur inde Danubio. s Pæonia, niæ. f.g.s.b. Iust l 7.

Vngarico, nome poss. d'Vngaria, & anche d'Vngaro.] Pannonicus, ca, cum. Suet. in Aug

Vngaro. s b. nome genti d'Vngaria.] Pannon, nis. m. gen. & 2.b. Appian in Illyr. s. Pannonius, nia, nium. 2.b. Stat. 1. Syl. 3. Pæon, nis. s. b. in obliq. Appian.

Vngere, Fior. ongere, Sen. aspergere, ò fregare con cosa, ò liquore vntuoso.] Vngo. gis, xi, tum 3.l. Cicer. Ver. Nihil hoc tota Sicilia est clarius, quàm omnes Segestanas matronas, & virgines conuenisse, cum Diana exportaretur ex oppido, vnxisse vnguentis, complesse coronis & floribus, thure odoribusque incensis vsque ad agri fines prosecutas esse. s Inungo gis. 3.b. a.l. Plin. l 7. c.53 C Iulius medicus, dum inungit, specillum per oculum trahens, protinus expirauit.

Vngere bene, ò tutto.] Perungo, gis. 3 b 2.l. Colum. lib. 11. cap. 3. Si per ignorantiam nuda manu sumpseris, & prurigo, atque tumor incesserit, oleo, perungito.

Vngere spesso.] Vnctito, as 1.l. 3 b. Plaut. Most. Nam istac venerea, quæ se vnguentis vnctitant, interpolea Vetulæ edentulæ, quæ vitia corporis fuco occultant.

Vnghia, ossicello vegetabile, che è nell'estremità delle dita degli animali.] Vnguis, guis. m g. Plin. l 11. c 45. Vngues clausulæ neruorum summæ existimantur, omnibus his, quibus, & digiti sed simiæ imbricati, hominibus lati, & defuncto crescunt rapacibus vnci, cæteris recti, vt canibus, prater eum, qui à crure, plerisque dependet. s. Vngula, æ f. g. 2.b Plaut Pseud.

Vnghia intera, cioè non fessa.] Vngula solida Plin. l. 11. c. 45. Animalia solidas habent, vngulas, quæ non sunt cornigera: igitur pro eis telum vngula est, illis s. Vngula indiuisa Var l.s.c 7.

Vnghia di nibbio, ouero d'aquila.] Vngula miluina, vel aquilina Plaut Pseud.

An inuenire postulas quenquam coquum,
Nisi miluinis, aut aquilinis vngulis?

Vnghia biforcata, cioè fessa in due parti.] Vngula bifida, Plin. l 8 c. 34. Tarando magnitudo, quæ boui, caput maius ceruino, nec absimile, cornua ramosa, vngula bifida, villus magnitudine vrsorum. s Vngula bisulca. Plin. l. 8. c. 21. Leucrocuta, fera perniciosissima est, asini ferè magnitudine, cruribus ceruinis, collo, cauda, & pectore leonis, bisulca vngula, ore ad aures vsque remisso.

Vnghia di ferro.] Vnguis ferreus. Colum. lib. 12. cap. 18. Vngues ferrei quam plurimi parandi, & exaculandi sunt, ne vindemiator distringat vuas, & non minima fructus portio, dispersis acinis in terram dilabatur.

Vnghia di rosa, quel bianco, che nelle foglie si vede.] Rosæ vnguis. Plin. l. 21. c 19. Rosæ vngues epiphoris salubres sunt 2 Rosæ foliorum caput Plin. l 21 cap 18. 3 Rosæ foliorum pars candida. Id. ib. Facultas ocia est, & rosa, vteros stringit, refrigerat: vsus eius diuiditur in folia, & flores Capita foliorum, partesque candidæ, vngues vocantur In flore aliud est semen, aliud capillus in capite, aliud cortex, aliud calyx.

Vnghia d'asino.] Asini vngula Diosc. l.s.c.40. Vngularum asini cinis per dies multos binis cochlearibus potus, proditur comitiales adiuuare. Eædem oleo subactæ, strumas discutiunt; & illitæ pernionibus medentur.

Vnghia di capra.] Vngula caprina. Diosc lib s c.40. Vngularum caprina tum cinere perunctæ ex aceto alopeciæ sanantur.

Vnghia di mula.] Mulæ vngula. Matt. in Diosc. l. 2 cap. 40. Rasis libello de 60 animalibus existimat, mulæ vngularum combustarum cinerem potum mulieres infœcundas reddere.

Vnghia di vacca.] Vaccæ vngula Matth in Dioscor lib. 2. cap. 40 Vaccarum etiam vngulæ, ex prioribus tantùm pedibus exutæ, medicum & in vsum veniunt, aut auctor est Rasis libello de 60. animalibus, siquidem harum combustarum cinerem potum, nutricibus lactis copiam prabere existimat.

Vnghia à foggia d'embrice.] Vnguis imbricatus. Plin. lib. 11. cap. 45.

Vnghia larga.] Vnguis latus. Plin. l. 11. c. 45.

Vnghia ritorta, ò adunca.] Vnguis vncus, vel aduncus. Plin. l. 11 c. 45.

Vnghia dritta.] Vnguis rectus, vel directus, Plin. lib. 11. cap. 45. Simiæ vngues imbricati, hominibus lati, &c.

Cauar, ò trar l'vnghie.] Exungulo, las. 1. s l. 3. b. cum accus. pers. Plaut. Truc qui sic ait: hem tuos exungula, male viuitis 2. Vngues demere, vel detrahere, Ex Cic. de Nat & Plaut. Truc.

Cauo dell'vnghia de' caualli.] Chelidon, nis. apud Amalt. Onom.

I punti bianchi dell'vnghia.] Nubeculæ, arum.

Vnghia di cauallo, herba così detta.] Tussilago, ginis. Matth.

Vnghiato, vnghiuto, addiett. armato d'vnghie.] Vnguibus, vel vngulis armatus, a, um. Plin. l 7. c. 2 Megasthenes auctor est multis in montibus genus hominum esse, capitibus caninis, ferarum pellibus velari, pro voce latratum edere, vnguibus armatum, venatu, & aucupio vesci. s Vnguibus, vel vngulis præditus, a, um. Ex Teren. Eun & Cic. 3. de Nat. 3 Vngues, vel vngulas habens. o g. Plin l 10. cp 11.

Tagliar l'vnghie.] Resecare vngues. Ex Cic.

Vnghietta, dimin. vnghia piccola.] Vnguiculus, li. 2. 3. b. Cic. l. 1 ep. 6. Præsta te eum, qui mihi à teneris, vt Græci dicunt, vnguiculis es cognitus.

Vnghione, & vnghiaccia, accresc. vnghia longa, ò grande.] Vnguis magnus, vel grandis. Plin l. 21. c. 47. Iynx collum circumagit in auersum; vngues ei grandes, ceu gracculis.

Vnghione, per artiglio, vedi artiglio.

Vnguentieco, vedi profumiero.

Vnguento, Sen onguento, Fior ancor vntorio, compositione vntuosa medicinale.] Vnguen, nis, neut. gen. 2. b. Var. lib. s. cap 9 2. Vnguentum, ti n. g Matt in Diosc l. 1. cap. 42 Dioscorides olei nomine, comprehendit oleum, quod per se tantum, nulla alterius olei admistione, aut arborum fructibus, aut herbarum seminibus, aut stirpium resinis elicitur, sed vnguenti appellatione intelligit oleum omne, cui, & odoramenta, & alia simplicia medicamenta, admiscentur

Vnguento di gigli azzurri.] Vnguentum irinum, Diosc. l. 1 c. 55 Vnguentum irinum vim habet calefactoriam, atque emollientem, crustas adimit, sordida vicera, & putrida purgat, confert fœminis vuluæ causarijs.

Vnguento d'abrotano.] Vnguentum abrotoninum. Diosc. l. 1 cap 49. Vnguentum abrotoninum calfacit ad vuluæ duritias, præclusionesque efficax est, menstrua, & secundas pellit.

Vnguento d'aneto.] Vnguentum anethinum. Diosc. l. 1. c. 50. Vnguentum anethinum, venarum spiracula laxat, contra horrores febrium circoitu redeuntes auxiliatur: calfacit enim, & lassitudines discutit.

Vnguento di butiro.] Vnguentum butyrinum. Diosc. lib. 1. cap. 53. Vnguento crocino proportione respondent butyrinum, onychinum, & styracinum, quæ, & si nominibus distant, viribus, & compositione cognata sunt.

Vnguento di cannella.] Vnguentum cinnamominum. Dioscor. lib 1. cap. 63 Vnguentum cinnamominum, confit è balanino oleo, & xylobalsami, calami, iunci odorati, spissamentis: atque cinnamomi, & seminis balsamiui suauitate conditur, quadruplaque myrrhæ ad cinnamomũ portione: mel ad cogenda omnia adijcitur.

Vnguento di mirra, Stacte, tes f.g Diosc. l. 1. c 61. Stacte vocatur pinguedo recentis myrrhæ cum exigua aqua tusæ, & organo expressæ. Ea perquam odorata, ac preciosa est, atque vnguentum per se facit, quod stacte nominatur.

Vnguento di viole bianche.]Vnguentum iaſiminum. 3.b. Dioſcor.lib.1. cap 66. Apud Perſas fit vnguentum, quod iaſiminum cognominatur, ex albis floribus violæ.

Vnguento di fien greco.] Vnguentum telinum Dioſcor. l.1.cap.46.Vnguentum telinum abſceſſus emollit, & concoquit. Eligi oportet recens,quod non vehementer odorem fœni Græci præſeferat, & manus abſtergat ſapore ex dulci in amarum inclinato,tale enim optimum iudicatur.

Vnguento metopio, ouero di galbano] Vnguentum metopium. Dioſc l.1. cap 80. Fit in Ægypto vnguentum,quod metopion patrio nomine appellatur,propter galbani miſtionem,nam lignum in quo galbanum naſcitur,metopion vocant.

Vnguento di malabatro, ouero di foglio Indiano.] Vnguentum malabathrinum.Dioſc.l.1 c.65.Vnguentum malabathrinum ſpiſſamenta nardini habet, inſuper myrrhæ pluſculum additur : qua de cauſa calefacit crocino, aut amaricino viribus reſpondet.

Vnguento di moſto.] Vnguentum gleucinum. Plin.l.15. cap.7.Vnguento gleucino muſtum incoquitur vapore lento.Dioſc.l.1.c.56.

Vnguento reale, hà queſto nome da i Rè de Parti.] Vnguentum regale Plin. l.13 c.2. Ergo regale vnguentum,quoniam Parthorum regibus ita temperatur: conſtat myrobolano,&c.

Vnguento di mandole amare.] Vnguentum metopium. Dioſc.lib 1. Amygdalis amaris conſtat metopium vnguentum.

Vnguento di datteri.] Vnguentum elatinum. 3 b. Matth in Dioſcor.lib.1. cap.43. Elatinum vnguentum a ex dactilorum inuolucris antiquitus parabatur.

Vnguento di gigli bianchi.] Vnguentum liliaceum. Ex Pallad.l.6. 2.Vnguentum lilinum.Dioſc.l.1 c 51. Soſinum vnguentum,quod alij lirinum.Plin.l.21.c.5 Lilium roſæ nobilitate proximum eſt,& quadam cognatione vnguenti,oleique,quod lirinum appellatur. 4.Vnguentum ſuſinum.Dioſc.l.1.c 52. Suſinum vnguentum cum primis laudatur,quod lilia redolet.

Vnguento ſottile.] Synchriſma,tis.n.g.

Vnguento groſſo.] Vnguentum craſſum.Plin. lib.13.cap. 1. 2.Vnguentum ſpiſſum. Plin lib 13. cap.3. Quoſdam craſſitudo maximè delectat, ſpiſſum appellantes.

Vnguento di leuar peli.] Pſilothrum,thri. 1 & 2.l. Plin. l.32 Pſilothrum eſt thynni ſanguinis,fel,iecur, ſiue recentia,ſiue ſeruata.

Vnguento di narciſi.] Vnguentum narciſſinum. 3.b. Plin. l.13 cap 1.Narciſſinum,Ex flore narciſſi deſijt componi, Dioſc.l.1 c.52.

Vnguento di nardo.] Vnguentum nardinum. 2.Vnguentum foliatum. Plin. lib 13. cap. 1. Vnguentum nardinum, ſiue foliatum conſtat omphacino, balanino,&c.

Vnguento di perſa, ò maiorana.] Vnguentum amaracinum.Plin.l.13.c.2. Dioſc.l.1. c.57. 2.Vnguentum ſampſuchinum Matt.in Dioſc.l.1.c.47.

Vnguento roſato.] Vnguentum roſaceum. Dioſcor. lib. 1 cap. 42. 2. Vnguentum rodinum. Plin. lib. 13. cap.1.

Vnguento di Viole, ouer violato.] Vnguentum violaceum. Matth.in Dioſc.l.1.cap.66.3.Vnguentum ianthinum.Ex Plin.

Vnguento di zafferano.] Vnguentum crocinum. 2. Crocomagma,matis.neut.gen.Plin.l.21 cap 20. Ex eo quoque expreſſo vnguento crocino,quod crocomagma appellant.

Vnguento riſcaldatiuo.] Vnguentum calfaciens. Dioſc.l. 1 c.88.Sabina vnguentibus calfacientibus in miſcetur, & priuatim gleucino.

Chi s'vnge con vnguento.] Vnguentatus, a, um. Gel. lib 7 cap.12.Quotidie vnguentatus aduerſus ſpeculum ornatur.

Vnicamente,vedi ſingolarmente.

Vnico, vedi ſingolare.

Vniforme] Æquabilis,& hoc le. Cic.2.de Nat.Motu quodam vtimur certo,& æquabili.

Vniformità.] Æquabilitas,tatis.fœm.gen.Cicer.1. offic. Æquabilitas iuris, & 2. de Natur. Aequabilitas motus.

Vnigenito,vedi figlio vnico.

Vnione,cioè pace,vedi pace.

Vnione,congiungimento, compoſitione.]Cohærentia, tiæ.Cic 2.de Nat.l.17.c.6. 2.Coniunctio,nis.f g. 3.Copulatio,nis.f.g.

Vnione per cui s'vniſcono i due eſtremi.] Nodus,di.m g. 2.Vinculum,li.n.g Cic.de Vniu.Omnia, duo ad cohærendum tertium aliquid requirunt,& quaſi nodum,vinculumque deſiderant.

Vnire,congiungere.] Coniungo, gis. 2.Copulo, as. Cicer.

Vnirſi,congiungerſi, diceſi quando due coſe concorrono à farne vna.] In vnitatem coire. Celſ. l 4 cap.19 2. Coeo,co 2 Gel l.2. cap 8.Si palpebræ dormientis non coeunt. 3 Cohæreſco,ſcis.Cicer.de Nat.lib. 1. Interiecto inani, cohæreſcunt tamen inter ſe atomi, & aliæ alias apprehendentes continnantur. 4. Coniungor,ris. Ceſ. lib.3 bell. Gal. Ne ea nationibus auxilia in Galliam mittantur, & tantæ nationes coniungantur.

Vnirſi à far qualche coſa.] Conſpirare ad aliquid, Ex Cicer.

Vnità.] Vnitas,tis,fœm.gen.Plin.lib.7.cap.14. 2.Monas, dis. Vitruu. lib. 3. cap. 1. Ex ſingularibus rebus, quæ monades apud Græcos dicuntur, efficitur decuſſis.

Vnitamente.] Coniunctè 2.Coniunctim. Cicer.de orat.Si quando riſus coniunctè, re verboque mouetur Idem Cic.de Inuen.Coniunctim de materia,& partibus agendum ſit.

Vnito,accompagnato.] Conſociatus,a,um. Cicer.1.de leg. Lege conſociati homines cum Dijs putandi ſunt.

Vnito, congiunto.] Coniunctus,ta,tum. Cicer. 2.Copulatus,ta,tum Ex Cic.in Part.

Vniuerſale,che conuiene à molti.] Vniuerſalis,& hoc le. Auth ad Heren.

Vniuerſalmente,in vniuerſale.] Vniuersè.Cic.7.Ver.de cæteris ciuium Romanorum ſupplicijs ſingillatim potius,quàm generatim,atque vniuersè loquar. 2 In vniuerſum.Plin.l.12.c.19 Et de arboribus hæc quidem fructus gratia,ſerendis,inſerendiſque in vniuerſum ſint dicta. 3.Vniuerſim Gel.l.1.c.3. Generibus rerum ſummatim,atque vniuerſim vtitur.

Vniuerſità, communità.] Commune, nis. neut.gener. Horat Turſel. 2.Vniuerſitas, tis. 3 Reſpublica, cæ. Cicer.

Vniuerſo ſuſt cioè il mondo] Vniuerſum,ſi. neut.gen. 2.3.l.2.b apud poetas legitur etiam triſyllabum, uniuerſum,ſi 1.2.l Sen.Quæſt Natur,lib.1 præfat Quid eſt Deus? Mens vniuerſi.Quid eſt Deus,Quod vides,totum, & quod non vides,totum. Sic magnitudo ſua illi redditur, qua nihil maius excogitari poteſt. Si ſolus eſt omnia,opus ſuum & extra,& intra tenet 2.Vniuerſitas, tis fœm.gen.2.3.5.l. 2 4 b.Cic.de Vniu.Parentem huius vniuerſitatis inuenire, difficile ; & cùm iam inueneris,indicare in vulgus,nefas. 3. Rerum vniuerſitas. Cicer.2.de Natur.lib.1. Vniuerſitas rerum eſt,qua omnia continentur. 4 Mundus,di 2.l. Cicer.2. de Natur. Mundus deorum, hominumque cauſa factus eſt : quæque in eo ſunt omnia, ea parata ad fructum hominum, & inuenta ſunt : eſt enim mundus, quaſi communis deorum,atque hominum domus,aut vrbs vtrorumque.

Diſtanza,o ſpatio tra due vniuerſi,ò mondi, ſecondo Epicuro.] Intermundium,dij 2.2.3.l.4 b Cic.2.de fin.Intermundia nec ſunt vlla,nec poſſunt eſſe.

Vniuerſo,addiett.]Vniuerſus,a,um. Cicer.in Piſon. Mihi Populus Roman. vniuerſus non vnius diei gratulationem, ſed æternitatem immortalitatemque donauit.

Vno,vo solo.] Vnus,na,num. 2.Vnicus,ca,cum. 3.Singularia,& hoc re. Plin. lib. 7. cap 50 Pro miraculo id solitarium reperitur exemplum Xenophilum musicum centum,& quinque annis vixisse sine vllo corporis incommodo.

Vno di due.] Alter,ra,rum.

L'vno,e l'altro.] Vterque,vtraque, vtrumque.

Vno,due, ò tre.] Vnus,alter,aut tertius. Cic

Vno ch unque si sia] Vnus,quiuis.Cic.

L'vno,ò l'altro.] Alteruter,tra,trum Cic.

D'ogni quanti vno.] Quotus quisque Cic.

Vn dopo l'altro.] Vnus post vnum. Sext Aur. Vict.in Macr.

Vnqua,& vnque.] Vedi mai.

Vn tempo,vedi lungamente.

Vntione.] Vnctio,nis.fœm.gen. Ex Cicer. 2.Inunctio,nis.Plin.

Vnto,& vntato,asperso.ò fregato con cosa vntuosa.] Vnctus,a,um Cic 2.Inunctus,a,um.Plin.

Vntume,materia vntuosa.] Pinguedo,dinis. fœm gen.e.l. Colum.

Vntuoso,che hà in sè dell'vnto del grasso.] Pinguis, & hoc gue.Plin.

V O

VOcabolario,lessico, onomastico, ò dittionario, il libro di vocaboli, nomi,voci,parole, ò dittioni] Vocabularium,rij,neut.gen.1.3 b a 4.l Ex Cicer.pro Arch. 2.Dictionarium,rij. neut.gen.1.3.4 l 2.5.b. Ex Sueton. in Aug. 3.Vocabulorum,vel dictionum volumen,Ex Cicer.2 de leg.& 1.de Nat.4.Nominum, vocumque liber, vel codex,Ex Cic.5.de fin & pro Rosc com.5.Codex,aut liber dictionarius,vel vocabularius,& Cic & Quint 6. Lexicum,ci.n g.a.b.Græc.7 Onomasticum,stici,n.g 1.a. 4 b.Græc.Iul.Poll.8.Nomenclator,ris.m g.1.a 3.l Gret. Turs & alij.

Compositore di vocabolario.] Lexicographos,phi.1.l.2 4. b.Græc 2.Lexici,vel onomastici,scriptor,Ex Cic.in orat ad Brut.

Vocabolo, voce, parola, nome, ò dittione.] Vocabulum, li.neut gen. 1.3.b. 2.l. Cicer.1. de leg Quidam rebus non commutatis, immutaue runt vocabula 2 Vox,cis. fœm gen 1 l.in rect.& obliq Cic.2. de fin. Nunc autem dico Epicurum,qui crebro dicat diligenter oportere exprimi, quæ vis subiecta sit vocibus, non intelligere interdiu quid sonet hæc vox voluptatis idest, quæ res huic voci subijciantur. 3 Verbum,bi n gen.Cic.in Top. Verba sunt rerum notæ. 4 Nomen,nis.1 l a b.Cic.5.fin. Vt fures earum rerum,quas cœperunt, signa commutant,sic illi,vt sententijs nostris pro suis vterentur,nomina,tanquam rerum notas,mutauerunt. 5 Dictio,nis. f g.Gel l 9 c 12 Iniurias itidem dicimus,tam illorum, qui patiuntur,quam qui faciunt Quint l.2.c 5. 6.Locutio,nis.f.g 1.b.a.l.Verborum alter intellectus,in quo est vna pars orationis,lego, scribo : quam vitantes ambiguitatem,quidam dicere maluerunt voces,dictiones,locutiones.

Vocabolo significatiuo.]Verbum significans. Quint. lib. 11.cap.2.

Vocabolo molto significatiuo.]Vocabulum, significantissimum. Gel. lib. 2. cap. 15. Quod genus hcm oes à Græcis significantissimo vocabulo latiùs appellatos.

Vocabolo di significatione, che si può prendere in buona,& in mala parte.] Vocabulum anceps. Gell. lib 12. cap.9.Tempestas,valetudo,facinus,dolus,gratia, industria. Hæc colui ferè iam vulgatum est ancipitia, & esse,& vtroque versu dici posse. 2.Vocabulum commune Gel.l.12.c.9. 3.Vocabulum medium. Idem ibidem. 4.Vox media.Id.ibid.5.Vox ancipiti significatione,Idem Gel.l 9.c.12.

Vocabulo equiuoco.] Vocabulum homonymum, vel æquiuocum. Lex. Græc. Homonymi lexici vocabula, quæ duas rês,vel plura significant.

Vocabolo sinonimo.]Vocabulum,synonymum Lex.Græc. Synonymi lexici,vocabulum cum alio communi significationem habens.

Vocale,vna delle lettere elementali] Vocalis,lis.f g. 1.a. l.Quint l 11 c 3.Vocales frequentissimè coeunt, & consonantium quædam insequente vocali, dissimulatur. Cic in orat.

Vocale.addiett.che hà voce.] Vocalis,& hoc le.1.a.l.Plin. l.8 c.58.

Non vocale,addiett.che non hà voce.] Mutus,ta,tum.1.l. Plin.ibid.

Concorrimento, ò concorso di vocali.] Vocalium concursus.] Quint l 9.c.4. Quum vocalium concursus accidit,intersillit & quasi laborat oratio. 2.Vocalium concursio.Auct.ad Her l 4 Ea conseruabitur, si fugiemus crebras vocalium concursiones,quæ vastam,atque hiantem orationem reddunt.

Vocalmente,auuerb.con la voce] Voce.Cic.in orat.Vocis mutationes totidem sunt, quot animorum qui maximè voce commouentur. 2. Per vocem, Ex Corn. Cels.lib. 4.cap 4.

Vocalità,astratto di vocale.] Vocalitas, tatis. 1.2.l.3.b. Quint.l.1.c 5.

Vocatione,chiamamento,ò chiamata,propriamente si dice di quell'ispiratione,con la quale Iddio chiama i suoi eletti a seruitio.] Vocatus,tus.m g.1.b.a.l.Cic.3 de or. Suet.Cal c.39.

Vocatiuo]Vocandi casus.2.Vocatiuus,ui m g.

Voce,e boce, suono cagionato dall'animale con la repercussion dello spirito nel gorgozzule,per manifestare qualche affetto.] Vox,cis.f g.1.l.in rect.& obl Plin.lib. 11.c 51.Vox in homine magnam vultus habet partem. Agnoscimus eam prius quàm cernamus, non aliter, quàm oculis.

Voce virile,cioè d'huomo] Vox virilis. Cicer pro Sest.& Ouid 4 Met.

Ad alta voce.] Voce magna. Cicer. de Sen. Cum legem voconiam magna voce, & bonis lateribus suasissem.

Ad altissima voce.] Voce summa, vel maxima. Plaut. Asin Iubeo te saluere voce summa, quod vires valent.

Voce alta.] Vox summa.Cicer de orat. Demosthenes coniecta in eos oculis, summa voce versus multos, vno spiritu pronuntiabat. 2. Vox magna. Cicer. de Sen.

Voce altissima.] Vox altissima.Gel.l.16 c.19.

Voce chiara, e sonora.] Vox limpida, & canora. Plin lib 47. cap.18 Vocem limpidam, & canoram facit.

Voce contadinesca,ò villanesca]Vox agrestis,vel rustica, Cic.3 de orat.

Voce compassioneuole, ò pietosa.] Vox ad commiserationem accommodata. Maff.lib.1.epist.2. 2. Vox pathetica.

Voce fioca,ò roca.] Vox rauca.

Voce alquanto fioca,ò rauca.] Vox subrauca.Cic.

Voce morta,qual è quella de moribondi.] Vox intermortua Maff.l.1.ep.9. Is agens animam intermortuis vocibus,nihil tamen æquè, claréque pronunciauit,ac Iesus Maria.

Voce piccola,ò poca.] Vox angusta.Iuuen.sat.3 2.Vox exigua Quint.l.11 c.3. 3.Vox parua.Ouid.12.Met. 4.Vox pusilla Quint.l.11.c.3.

Voce tremolante.] Vox tremula Lucr.l 2.

Con voce bassa]Submissè.1 a 3 l.Ex Cic 2.de or.ubi est; submissè dicere,& Quint.l.6.c.5. vbi est submissè loqui. 2.Submississime 1.2.l.Suet in Aug.c.74 Ad communionem sermonis tacentes, vel submississimi fabulantes prouocabat.3 Submissa uoce Cic.pro Planc.Submissa voce agam tantum,vt iudices audiant. 4.Tacita uoce. Ex Ouid.9, Met ubi est:uoce tacita dicere.

Chi ha bonna,ò gran uoce.] Vocalis,& hoc le.1.a l Cic. de Clar.Addamus hic etiam, ne quem uocalem præterijsse uideamur,C.Cosconium.

Vnguento di viole bianche.]Vnguentum iasminum. 3.b. Dioscor.lib.1. cap 66. Apud Persas fit vnguentum, quod iasminum cognominatur, ex albis floribus violæ.

Vnguento di fien greco.] Vnguentum telinum Dioscor. l.1.cap.46. Vnguentum telinum abscessus emollit, & concoquit. Eligi oportet recens, quod non vehementer odorem fœni Græci præseferat, & manus abstergat saporem ex dulci in amarum inclinato, tale enim optimum iudicatur.

Vnguento metopio, ouero di galbano] Vnguentum metopium. Diosc l.1. cap 80. Fit in Ægypto vnguentum, quod metopion patrio nomine appellatur, propter galbani mistionem, nam lignum in quo galbanum nascitur, metopion vocant.

Vnguento di malabatro, ouero di foglio Indiano.] Vnguentum malabathrinum. Diosc.l.1 c.65. Vnguentum malabathrinum spissamenta nardini habet, insuper myrrhæ plusculum additur, qua de causa calefacit crocino, aut amaricino viribus respondet.

Vnguento di mosto.] Vnguentum gleucinum. Plin.l.15. cap.7. Vnguento gleucino mustum incoquitur vapore lento. Diosc.l.1.c 56.

Vnguento reale, hà questo nome da i Rè de Parti.] Vnguentum regale Plin. l.13 c.2. Ergo regale vnguentum, quoniam Parthorum regibus ita temperatur: constat myrobolano, &c.

Vnguento di mandole amare.] Vnguentum metopium. Diosc lib 1. Amygdalis amaris constat metopium vnguentum.

Vnguento di datteri.] Vnguentum elatinum. 3 b. Matth in Dioscor.lib.1. cap.43. Elatinum vnguentum, ex dactilorum inuolucris antiquitus parabatur.

Vnguento di gigli bianchi.] Vnguentum liliaceum. Ex Pallad.l.6. 2.Vnguentum lilinum. Diosc.l.1 c 52. Susinum vnguentum, quod alij lirinum. Plin.l.21.c.5 Lilium rosæ nobilitate proximum est, & quadam cognatione vnguenti, oleique, quod lirinum appellatur. 4. Vnguentum susinum. Diosc.l.1.c 51. Susinum vnguentum cum primis laudatur, quod lilia redolet.

Vnguento sottile.] Synchrisma, tis. n.g.

Vnguento grosso.] Vnguentum crassum. Plin. lib.13.cap. 2. 2.Vnguentum spissum. Plin lib.13. cap.3. Quosdam crassitudo maximè delectat, spissum appellantes.

Vnguento di leuar peli.] Psilothrum, thri. 1 & 2.b. Plin. l.32 Psilothrum est thynni sanguinis, fel, iecur, siue recentia, siue seruata.

Vnguento di narcisi.] Vnguentum narcissinum. 3.b. Plin. l.13.cap 2. Narcissinum, Ex flore narcissi desijt componi. Diosc.l.1 c.52.

Vnguento di nardo.] Vnguentum nardinum. 2.Vnguentum foliatum. Plin. lib 13. cap. 1. Vnguentum nardinum, siue foliatum constat omphacino, balanino, &c.

Vnguento di persa, ò maiorana.] Vnguentum amaracinum. Plin.l.13.c.2. Diosc.l.1. c.57. 2.Vnguentum sampsuchinum Matt. in Diosc.l.1.c.47.

Vnguento rosato.] Vnguentum rosaceum. Dioscor. lib. 1 cap. 42. 2. Vnguentum rodinum. Plin. lib. 13. cap.1.

Vnguento di Viole, ouer violato.] Vnguentum violaceum. Matth. in Diosc.l.1.cap.66. 3.Vnguentum ianthinum. Ex Plin.

Vnguento di zafferano.] Vnguentum crocinum. 2. Crocomagma, matis. neut gen. Plin.l.21 cap 20. Ex eo quoque expresso vnguento crocino, quod crocomagma appellant.

Vnguento riscaldatiuo.] Vnguentum calfaciens. Diosc.l. 1 c.88. Sabina vnguentibus calfacientibus in miscetur, & priuatim gleucino.

Chi s'vnge con vnguento.] Vnguentatus, a, um. Gel. l b 7 cap.12. Quotidie vnguentatus aduersus speculum ornatur.

Vnicamente, vedi singolarmente.

Vnico, vedi singolare.

Vniforme] Æquabilis, & hoc le. Cic.2.de Nat. Motu quodam vtimur certo, & æquabili.

Vniformità.] Æquabilitas, tatis. fœm. gen. Cicer.1. offic. Æquabilitas iuris, & 2. de Natur. Aequabilitas motus.

Vnigenito, vedi figlio vnico.

Vnione, cioè pace, vedi pace.

Vnione, congiungimento, compositione.] Cohærentia, tiæ. Cic 2.de Nat.l.17.c.6. 2.Coniunctio, nis. f g. 3.Copulatio, nis. f g.

Vnione per cui s'vniscono i due estremi.] Nodus, di. m g. 2.Vinculum, li. n. g Cic. de Vniu. Omnia, duo ad cohærendum tertium aliquid requirunt, & quasi nodum, vinculumque desiderant.

Vnire, congiungere.] Coniungo, gis. 2. Copulo, as. Cicer.

Vnirsi, congiungersi, dicesi quando due cose concorrono à farne vna.] In vnitatem coire. Cels. l 4 cap.19 2. Coeo, coi Gel l.2. cap 8. Si palpebræ dormientis non coeunt. 3 Cohæresco, scis. Cicer. de Nat. lib. 1. Interiecto inani, cohærescunt tamen inter se atomi, & aliæ alias apprehendentes continuantur. 4. Coniungor, ris. Cels. lib. 3 bell. Gal. Ne ex nationibus auxilia in Galliam mittantur, & tantæ nationes coniungantur.

Vnirsi à far qualche cosa.] Conspirare ad aliquid, Ex Cicer.

Vnità.] Vnitas, tis, fœm. gen. Plin. lib.7 cap.14. 2.Monas, dis. Vitruu. lib. 3. cap. 1. Ex singularibus rebus, quæ monades apud Græcos dicuntur, efficitur decussis.

Vnitamente.] Coniunctè. 2.Coniunctim. Cicer. de orat. Si quando risus coniunctè, re verboque moueatur Idem Cic. de Inuen. Coniunctim de materia, & partibus agendum est.

Vnito, accompagnato.] Consociatus, a, um. Cicer.1.de leg. Lege consociati homines cum Dijs putandi sunt.

Vnito, congiunto.] Coniunctus, ta, tum. Cicer. 2.Copulatus, ta, tum Ex Cic. in Part.

Vniuersale, che conuiene à molti.] Vniuersalis, & hoc le. Auth ad Heren.

Vniuersalmente, in vniuersale.] Vniuersè. Cic.7.Ver. de cæteris ciuium Romanorum supplicijs singillatim potius, quàm generatim, atque vniuersè loquar. 2 In vniuersum. Plin.l.12.c.19 Et de arboribus hæc quidem fructus gratia, serendis, inserendisque in vniuersum sint dicta. 3.Vniuersim Gel.l.1.c.3. Generibus rerum summatim, atque vniuersim vtitur.

Vniuersità, communità.] Commune, nis. neut genet. Horat Tuscl. 2.Vniuersitas, tis. 3 Respublica, cæ. Cicer.

Vniuerso sust cioè il mondo] Vniuersum, si. neut. gen. 1.3.l.2.b apud poetas legitur etiam trisyllabum, vniuersum, si 1.2.l Sen. Quæst Natur. lib.1 præfat Quid est Deus? Mens vniuersi. Quid est Deus, Quod vides, totum, & quod non vides, totum. Sic magnitudo sua illi redditur, qua nihil maius excogitari potest. Si solus est omnia, opus suum & extra, & intra tenet. 2.Vniuersitas, tis fœm. gen.1.3.5.l. 2.4 b. Cic. de Vniu. Parentem huius vniuersitatis inuenire, difficile; & cùm iam inueneris, indicare in vulgus, nefas. 3. Rerum vniuersitas. Cicer.1.de Natur. lib.2. Vniuersitas rerum est, qua omnia continentur. 4 Mundus, di 1.l. Cicer.2. de Natur. Mundus deorum, hominumque causa factus est: quæque in eo sunt omnia, ea parata ad fructum hominum, & inuenta sunt: est enim mundus, quasi communis deorum, atque hominum domus, aut vrbs vtrorumque.

Distanza, o spatio tra due vniuersi, ò mondi, secondo Epicuro.] Intermundum, dij 1.2.3.l.4 b Cic.2.de fin. Intermundia nec sunt vlla, nec possunt esse.

Vniuerso, addiett.] Vniuersus, a, um. Cicer. in Pison. Mihi Populus Roman. vniuersus non vnius diei gratulationem, sed æternitatem immortalitatemque donauit.

Vno,vn folo.] Vnus,na,num. 2.Vnicus,ca,cum. 3.Singularis,& hoc re. Plin. lib. 7. cap 50 Pro miraculo id solitarium ceperitur exemplum Xenophilum musicum centum,& quinque annis vixisse sine vllo corporis incommodo.

Vno di due.] Alter,ra,rum.

L'vno,e l'altro.] Vterque,vtraque, vtrumque.

Vno,due,ò tre.] Vnus,alter,aut tertius.Cic.

Vno ch unque si sia] Vnus,quiuis.Cic

L'vno,ò l'altro.] Alteruter,tra,trum Cic.

D'ogni quanti vno.] Quotus quisque Cic.

Vn dopo l'altro.] Vnus post vnum. Sext Aur. Vict.in Macr.

Vnqua,& vnque.] Vedi mai.

Vn tempo,vedi lungamente.

Vntione.] Vnctio,nis.fœm.gen. Ex Cicer. 2.Iunctio, ois.Plin.

Vnto,& vntato,asperso,ò fregato con cosa vntuosa.] Vnctus,a,um Cic 2.Iunctus,a,um.Plin.

Vntume,materia vntuosa.] Pinguedo,dinis.fœm gen.a.l. Colum.

Vntuoso,che hà in sè dell'vnto del grasso.] Pinguis, & hoc gue.Plin.

V O

Vocabolario,lessico,onomastico,ò dittionario,libro di vocaboli,nomi,voci,parole, ò dittioni] Vocabularium,rij,neut.gen.2.1.3 b a 4.1 Ex Cicer.pro Arch. 2.Dictionarium,rij. neut.gen.2.3.4 l a.5.b. Ex Sueton. in Aug.3.Vocabulorum,vel dictionum volumen,Ex Cicer.2.de leg.& 1.de Nat.4.Nominum ,vocumque liber, vel codex,Ex Cic.5.de fin & pro Rosc com.5.Codex,aut liber dictionarius,vel vocabularius,& Cic & Quint 6. Lexicum,ci.n g.s.b.Græc.7 Onomasticum,stici,o.g c.a. 4 b.Græc.Iul.Poll.8.Nomenclator,cis.m g.1.2 3.l Gret. Turf & alij.

Compositore di vocabolario.] Lexicographus,phi.1.l.r 4. b.Græc 1.Lexici,vel onomastici,scriptor,Ex Cic.in orat ad Brut.

Vocabolo, voce, parola, nome, ò dittione.] Vocabulum, li.neut gen, 1.3.b. a.l. Cicer.c. de leg Quidam rebus non commutatis, immutaue runt vocabula 2 Vox,cis. fœm gen 1 l.in rect.& obliq Cic.2. de fin. Nunc autem dico Epicurum,qui crebro dicat diligenter oportere exprimi, quæ vis subiectis sit vocibus, non intelligere interdiu quid sonet hæc vox voluptatis idest, quæ res huic voci subijciantur.3 Verbum,bi n gen.Cic.in Tap. Verba sunt rerum notæ. 4 Nomen,ois.1 1 a b.Cic.5.fin. Vt furea earum rerum,quas cœperunt, signa commutant,sic illi,vt sententijs nostris pro suis.vterentur,nomina,tanquam rerum notas,mutauerunt. 5 Dictio,nis. f.g.Gel l 9 c 12 Iniurias itidem dicimus,tam illorum, qui patiuntur,quam qui faciunt Quint 1.1.c 5. 6.Locutio,nis.f.g 1.b.a.l.Verborum alter intellectus,in quo est vna pars orationis,lego, scribo: quam vitantes ambiguitatem,quidam dicere maluerunt voces,dictiones,locutiones.

Vocabolo significatiuo.] Verbum significans. Quint. lib. 11.cap.1.

Vocabolo molto significatiuo.] Vocabulum, significantissimum. Gel. lib. 2. cap. 15. Quod genus hoc nea à Græcis significantissimo vocabulo latiùs appellatos.

Vocabolo di significatione, che si può prendere in buona,& in mala parte.] Vocabulum anceps. Gell. lib 12. cap.9.Tempestas,valetudo,facinus,dolus,gratia, industria. Hæc enim ferè ism vulgatum est ancipitia, & esse,& vtroque versu dici posse. 2.Vocabulum commune Gel.l.12.c.9. 3.Vocabulum medium. Idem ibidem. 4.Vox media.Id.ibid.5.Vox ancipiti significatione.Idem Gel.l 9.c.12.

Vocabulo equiuoco.] Vocabulum homonymum, vel æquiuocum. Lex. Græc. Homonymi lexici vocabula, que duas rès,vel plura significant.

Vocabolo sinonimo.]Vocabulum,synonymum Lex.Græc. Synonymi lexici,vocabulum cum alio communi significationem habens.

Vocale,vna delle lettere elementali] Vocalis,lis.f g. 1.2. l.Quint l 12 c 3.Vocales frequentissimè coeunt, & consonantium quædam insequente vocali, dissimulatur. Cic in orat.

Vocale addiett.che hà voce.] Vocalis,& hoc le.1.2.l.Plin. l.8 c 58.

Non vocale,addiett.che non hà voce.3.Mutus,ta,tum.1.l. Plin.ibid.

Concorrimento, ò concorso di vocali.] Vocalium concursus.] Quint l 9.c.4. Quum vocalium concursus accidit,interfistit & quasi laborat oratio. 2.Vocalium concursio.Auct.ad Her l 4 Ea consecuabitur, si fugiemus crebras vocalium concursiones,quæ vastam,atque hiantem orationem reddunt.

Vocalmente,auuerb.con la voce] Voce.Cic.in orat.Vocis mutationes totidem sunt, quot animorum qui maximè voce commouentur. 2. Per vocem, Ex Corn. Cels.lib. 4.cap 4.

Vocalità,astratto di vocale.] Vocalitas, tatis. a.2.l.3.b. Quint.l.1 c 5.

Vocatione,chiamamento,ò chiamata,propriamente si dice di quell'applicatione,con la quale Iddio chiama i suoi eletti à seruirlo.] Vocatus,tus.m g.1.b.a.l.Cic.3.de or. Suet.Cal c 39.

Vocatiuo] Vocandi casus.2.Vocatiuus,ui m g.

Voce,e boce, suono cagionato dall'animale con la repercussion dello spirito nel gorgozzule,per manifestare qualche affetto.] Vox,cis.f g.1.l.in rect.& obl Plin.lib. 11.c 51.Vox in homine magnam vultus habet partem. Agnoscimus eam prius quàm cernamus, non aliter, quàm oculis.

Voce virile,cioè d'huomo.] Vox virilis. Cicer pro Sest.& Ouid 4 Met.

Ad alta voce.] Voce magna. Cicer. de Sen. Cum legem voconiam magna voce, & bonis lateribus suasissem.

Ad altissima voce.] Voce summa, vel maxima. Plaut. Asin Iubeo te saluere voce summa, quod vires valent.

Voce alta.] Vox summa.Cicer de orat. Demosthenes coniectis in eos oculis, summa voce versus multos, vno spiritu pronuntiabat. 2. Vox magna. Cicer. de Sen.

Voce altissima.] Vox altissima.Gel.l.16 c.19.

Voce chiara, e sonora.] Vox limpida, & canora. Plin lib 47. cap.18 Vocem limpidam, & canoram facit.

Voce contadinesca,ò villanesca] Vox agrestis,vel rustica. Cic.3 de orat.

Voce compassioneuole, ò pietosa.] Vox ad commiserationem accommodata. Maff.lib.1.epist.2. 2. Vox pathetica.

Voce fioca,ò roca.] Vox rauca.

Voce alquanto fioca,ò rauca.] Vox subrauca.Cic.

Voce morta,qual è quella de moribondi.] Vox intermortua Maff.l.1.ep.9. Is agens animam intermortuis vocibus,nihil tamen e què, clarèque pronunciauit,ac Iesus Maria.

Voce piccola,ò poca.] Vox angusta.Iuuen.sat.3 2.Vox exigua Quint.l.11 c.3. 3.Vox parua.Ouid.15.Met. 4.Vox pusilla Quint.l.11.c.3.

Voce tremolante.] Vox tremula Lucr.l 2.

Con voce bassa] Submissè.1 a 3 l.Ex Cic 2.de or.ubi est; submissè dicere,& Quint.l.6.c.5. vbi est submissè loqui. 2.Submissim 1.2.l.Suet 10 Aug.c.74 Ad communionem sermonis tacentes, vel submissim fabulantes prouocabat.3 Submissa uoce Cic.pro Planc.Submissa voce agam tantum,vt iudices audiant. 4.Tacita uoce. Ex Ouid.9. Met ubi est:uoce tacita dicere.

Chi ha buona,ò gran uoce.] Vocalis,& hoc le. 1.2 l Cic. de Clar.Addamus hic etiam, ne quem uocalem præterijsse uideamur,C.Cosconium.

hi hà miglior, ò maggior voce.] Vocalior, & hoc lius, 1. a 3. b. Ex Cicer. 3. de Clar. & Plin. lib. 4. epi 1.7.

Chi hà bonissima, ò grandissima voce.] Vocalissimus, ma, mum t.s.j.l.4 b.Plin.l.4 ep.it. 7. Regulus scripsit publicè, vt à decurionibus eligeretur vocalissimus aliquis ex ipsis, qui librum legeret in populo.2. Summè vocalis, & hoc le, Ex Cicer. 3. Verr. & de Clar.

Voce viua.] Viua vox Gel.l.4 c 2 Rem iudiciariam, quoniam vocis, vt dicitur viuæ nimia penuria erat ex multis, quod siunt, magistris cognoui.

Voce vrlante, cioè lamenteuole.] Vox vlulans. Cicer. in orat.

Voce vscita di bocca.] Vox missa. Hor. in arte. Nescit vox missa reuerti.

Hauer buona voce.] Bona esse voce Plaut. in Mostell. Scio te bona esse voce, ne clama.

Voce sola, ò semplice, cioè senza strumenti musicali.] Vox assa Sipont. in Mart qui sic ait; Assa voce veteres dixerunt sola voce linguæ tantum non admixtis musicis. Var de vita Pop Rom. In conuiuijs pueri modesti, vt canerent carmina antiqua, in quibus laudes erant maiorum, & assa voce, & cum tibicine Cato autem sic ait, Melos in cantibus bipartitum: vnum quod est in assa voce, alterum, quod vocant organicum.

Diuersità, ò differenza di voce.] Eterophonia, niæ. Ex Athen & Top.

Voce donnesca, cioè di donna.] Vox fœminea, Quint.l.1. cap.11. Non enim puerum, quem in hoc instituimus aut fœmineæ vocis exilitate frangi uelo, aut senili ter tremere. 2. Vox muliebris. Cic. 3 de orat. Vox mollis, & muliebris, aut quasi extra modum obsona, & absurda est.

Voce di basso.] Vox grauis, Ex Cic. 2. de Nat. Vocis genera permulta sunt: canorum, fuscum, læue, asperum: graue, acutum: flexibile, durum, quæ hominum solum auribus iudicantur Idem Cic 3. de or & Quint. l 1 c.cap. 3. 2. Vox ima. Id. ibid Vox grandis, aut exigua est, sed inter has extremitates, mediæ sunt species, & ab ima, ad summum, ac retrorsum gradus Plin.l.10.c.20 3. Vox imo, vel graui sono. Ex Plin. & Cic.

Voce di contralto.] Vox acutæ, vel summæ proxima, Ex Plin.

Voce di tenore.] Vox grauì, uel imæ proxima, Ex Plin. cutus est digitus minimò proximus.

Voce di bambino, che comincia à parlare.] Vox recens. Gel.l 15.c.17.

Voce di soprano.] Vox acuta Cic. 3. de orat. Voces, & chordæ sunt intentæ, quæ ad quemque tactum respondeant: acuta, graui, cita, tarda, magna, parua, mediocris, læuis, aspera, contracta, continenti spiritu intermisso, fracta, scissa, flexo sono, attenuata, inflexa. 2. Vox summa. Quint.l.1 c.3. Vox, ut nerui: quo remissior, hoc & grauior, & plenior quo tensior, hoc tenuis, & acuta magis est, sic ima uim non habet, summa rumpi periclitatur. Plin.l 19 c 20. 3 Vox acuto, uel summo sono, Ex Cic. 3. de orat. & Plin.l 10.c.39.

Voce tra soprano, e basso.] Vox media. Quint l.11. cap 3. Plin.l.10. cap. 29 2 Vox flexa. Quint ibid. Vocis differentia tripartita est acutæ, grauis, & flexæ. 3. Vox inflexa Ex Cic. in orat. Mira est autem natura vocis, cuius quidem, & tribus omninò sonis, inflexo, acuto, & graui tanta sic, & tam suauis varietas perfecta in cantibus. 4. Vox flexo, uel inflexo sono. Cic. 3. de orat. Vox continenti spiritu intermisso, fracta, scissa, flexo sono, &c. 5. Vox medio sono, Ex Cicer. 3. de orat. & Plin. lib. 10. cap. 29

Voce, e uoto, cioè suffragio] Suffragium, g'j. neut. gen. t. 2 l. 3. b. Sip in Mart. A suffragor sic suffragium, quod modò auxilium significat, modo illas, ut sic dicam, uoces, quæ dabantur in comitijs, & in tabellis describebantur, quibus unusquisque uoluntatem suam de aliquo in magistratum eligendo declarabat.

Voce attiua, cioè uoce d'elegger altri nello scruttinio, ò squittinio.] Agendi suffragium, Ex Cicer. pro Dom. & Agel.l.18.c.12. cuius est patiendi uerbum. 2 Suffragium agens. Ex Cic pro Mur. & A. Gel. ibid. cuius est uerbum agens.

Voce passiua, cioè uoce di poter esser eletto.] Patiendi suffragium Ex A Gel. ibid. cuius est: patiendi uerbum. 2 Suffragium patiens. Ex A Gel. ibidem cuius est; uerbum agens.

Hauer uoce attiua, e passiua] Agendi patiendique suffragio perfrui, uel gaudere, Ex A. Gel.l. 18 c. 12. 2. Agentis, patientisque suffragij ius obtinere, Ex A. Gel. ibid. 3. Vtriusque suffragij participem, aut consortem, aut compotem esse.

Non hauer uoce nè attiua, nè passiua.] Agendi, patiendique suffragio carere, uel uacare, Ex A. Gel l.18. cap. 12. 2. Agentis, patientisque suffragij ius non obtinere, Ex A. Gel ibid. 3. Vtriusque suffragij expertem, aut exortem, aut impotem esse.

Priuar di uoce attiua, e passiua.] Agendi, patiendique suffragio priuare, uel orbare. Ex A. Gel.l.18.c.12. & Cicer. contra Rol.

Priuation di uoce attiua, e passiua.] Suffragij agentis, patientisque priuatio, uel orbatio. Ex Aul. Gel. supra cit.

Vocetta, dimin. di uoce, ual piccola, ò poca uoce.] Vocula, læ. Cic. lib. 2. Att. epist. 33. Recreandæ uoculæ causa, necesse mihi fuit ambulare. 2. Vox parua. Ouid. 12. Met.

Vocetta falsa, & in una parola, falsetto.] Vocula falsa Cicer. 3. de orat. Meliores sunt, & delicatiores in cantu flexiones, & falsæ uoculæ, quàm certæ, & seueræ.

Vociferare, uedi gridare.

Vocione, accresc uoce grande.] Vox magna. Cicer. de Sen. 2. Vox grandis. Quint. lib. 11.c.3. Vox ingens. Virg. 2. Georg.

Vogare, remigare, uedi remare.

Vogamento, uedi remigatione.

Vogatore, uedi rematore.

Voglia, il uolere.] Voluntas, tatis. Sen. lib. 10. epist 81. Eo animo quidque debetur, quo datur, nec quantum est, sed à quali profectum uoluntate perpenditur.

Voglia ragioneuole] Voluntas, tis t. b. Cicer. 4. Tusc. Simul obiecta species cuiuspiam est, quod bonum uideatur ad id adipiscendum impellit ipsa natura, id quum constanter, prudenterque fit, eiusmodi appetitionem Stoici uulsio appellant; nos appellamus uoluntatem: eam illi putant in solo esse sapiente, quam sic definiunt: Voluntas est, quæ quid cum ratione desiderat.

Voglia sfrenata.] Libido, dinis. 2. Cupiditas effrænata. Cic. 4. Tusc. Voluntas est, quæ quid cum ratione desiderat, quæ autem aduersa rationem incitata est uehementius, ea libido est, uel cupiditas, effrænata. 3. Libido immodica. Col.l.1.c.3 Elicinius sua lege damnatus est, quod agrimodum, quàm in magistratu rogatione tribunitia promulgauerat, immodica possidendi libidine transcendisset.

Cosa che fà venir uoglia di uomitare.] Nauseos, a, um. Plin. lib. 26. cap. 8. Radice crassa, madida, nauseosa.

Voglia, segno naturale] Nota genitiua Suet.

Far passar la uoglia] Voluntatem restringere. Gel l.16.c. 3. Loco in quem cibus capitur, uel stipato, uel adducto uoluntas capiendi eius, desideratioque restringitur. 2. Voluntatem adimere, uel auferre, Cic. 3. Verr. Vt alter, dies, amicis istius, & defensoribus non modò spem uictoriæ, sed etiam uoluntatem defensionis auferret.

Far uenir uoglia, aguzzare l' appetito, uedi inuogliare.

Voglia di bere.] Potionis desiderium. Cels. lib. 2. cap. 8

Voglia di mangiare.] Cibi cupiditas. Cels l 1 c 8.

Voglia moderata, ò regolata.] Voluntas moderata.

Voglia di scaricar il uentre, ò d'andar del corpo, senza effetto.] Tenasmus, mi. 2. Inanis, uoluntas egerendi. Plin.

Plin.l.28.c.14.Penalmus idest crebra,& inania voluntas egerendi,tollitur poto lacte asinino, vel bubulo.

Voglia di vomitare.] Nausea, sea Cicae. lib.16. Fam. Fastinare te nolo, ne nausea molestiam suscipias æger. 2.Nauseæ libido. Cato de Re rust. c.156.Vbi libido veniet nauseæ.

Voglia d'vrinare.] Vrinæ libido. Gal.l.19. cap.4.Eum qui propter ignam,diutius stetit, libido vrinæ lacessit.

Voglia di donna granida.] Grauidæ mulieris malacia, Plin.

Hauer gran voglia.] Nimis vella. Plaut.in Rud. 2.Valdè velle. Cic.Att.l.1.

Contro voglia,contro stomaco, maluolontieri.] Ingratis. Cic pro Quint Extorquendum est inuito, atque ingratis,quod non debet. 2.Ingratijs. Plaut Curc.

Contro mia voglia,contro il mio volere.] Me inuito.2.Me nolente Quint.l 3, c 6.Sermones me nolente vulgari. 3. Meis ingratijs. Plaut. in Asin & idem in Cas Vobis inuitis,atque amborum Ingratijs.

A voglia, ò talanto d'alcuno.] Ad cuiuspiam libidinem. Plin.l 7.c.44.

Voglio più presto,voglio più tosto.] Malo,mauis. 2.Multò malo 3 Multis partibus malo. Cic l.3.de fin.

Vogliosamente.bramosamente.] Auidè,1.2.b.Cic.de Sen. Græcas literas senex didici: quas quidem sic auidè arripui,quasi diuturnam sitim explere cupiens.2.Cupidè, 1.2 b. Cic.Att. l 6.Cupidè nihil agamus.

Voglioso,bramoso.] Auidus,da,dum,1.2 b.Cicer.in orat. Aures auidæ,& capaces,semper aliquid immensum, infinitumque desiderant.2.Cupidus,da,dum,1.2.b. Cic.In Parad.Non esse cupidum pecuniæ. 3.Appetens,tis,o.g. Cic l 2. off.

Voi il plurale dal pronome tu.] Vos.Cic.in Pis Vos geminæ voragines,scopulique Reip. vos meam fortunam deprimitis,vestram extollitis.

Con voi.] Vobiscum.Cic.

Dar del voi.] Pluratiuo,quempiam numero compellare,ex Gel. l 19.c.8 2.Multitudinis numero, val vocabulo aliquem compellare.

Cosa che vola in alto.] Altiuolus, la,lum, 1.l. 2.& 3.b. Plin.lib.10.cap.19 Vncos vngues habentes omnino non congregantur, & sibi quæque prædantur, sunt autem omnes fere altiuolæ,præter nocturnas 2. Altiuolans,tis, o gen.

Volamento,e volata: volato, e volo, il volare.] Volatus, tus,m g.1.b.1.l.Plin.l.10. c.37 autum fine voce non volant, multæ, aut è contrario semper in volatu silent. 2. Volatura,ræ,1.b,2 3 Col.l 8. c.9 Tartur à volatura,ita vt capiatur farturæ destinatur, eaque leuiore cura, quam ceteræ aues saginantur.

Volamento serpeggiante.] Volatus flexuosus. Plin. l.10. cap.24. Volucrum soli flexuosi volatus velox celeritas; quibus ex causis,neque rapinæ ceterarum alitum obnoxia est.

Volante,particip.che vola.] Volans,tis,o g 1.b.2 l. Plin. l.10. c.8. Accipitrum alij nonnisi de terra rapiunt auem, alij nonnisi circa arbores volitantem, alij sedentem in sublimi,alij volantem in aperto.

Volante,metaf.val mobile,volubile,incostante.] Mobilis, & hoc le,1.l.2 b.Liu.9. bel. Pun.Marc. de parari auxilia ex Afris gentem ad omnem curam spei mobiles, atque infidi.2.Incostans,tis,o g. 1.2.3.l Cic. pro Rosc 3 Instabilis,la,o gen. 1 l.2.3 b Lio.7 bel.Pun.3.Leuis,& hoc laua,1.b,Cic de Am 5.Volaticus,ca,cum,1.3.b. 2 l.Cic. Att.l 13. c.25. O Academiam volaticam,& sui similem modo huc,modo illuc.

Volare, scorrer per l'aria coma fanno gli animali volatili.] Volo,las,1.b.Plin. l.10. c.25. Coturnices Austro non volant, humido scilicet & grauiore vento,Aquilone ergo maximè volant, ortygometra luce.

Volare addietro] Reuolo,las,1.2.b.Cic.2 de Nat.Grues in targo præuolantium colla, & capita reponunt, quod quia ipse dux facere non potest, qui non habet, vbi nitatur,reuolat,vt ipse quoque quiescat.

Volar spesso ò suolazzare.] Volito,tas,1.2 b. Cicer.2.de orbe.Videmus volucres leuandi laboris sui causa,passim ac liberè solutas opere volitare.

Volare attorno.] Circumuolo, las, 1 2.l. & 3.b. Sueton. in Aug. cap.97 Cum lustrum in Campo Martio magna populi frequentia conderet, aquila eum sæpius circumuolauit.

Cosa intorno à chi si vola, ò si è volato.] Circumuolatus, ta,tum,1 2 4 l. 3.b.Plin.l.10 c.32.Halcyonem videre rarissimum est,nec nisi vergiliarum occasu, & circa solstitia,brumamue, naua aliquando circumuolata,statim in latebras abeuntem.

Volare spesso attorno.] Circumuolito, tas, 1.2.l. 3.4.b. Plin.lib.10.cap 39 Nunquam tam longo naues, tamque continuo cursu,recedunt à terra,vt non circumuolitent eas aaodes.

Volare à qualche persona, ò luogo.] Aduolo,las, 1.l. 2.b. Plin. lib. 5. cap.10. Zeusis pinxisse fertur puerum, vuas ferentem, ad quas cùm aduolarent aues, iratus est operi. & dixit, vuas melius pinxi, quàm puerum, nam si & hoc consummassem, aues timere debuerant.

Volar alto,ouer in alto.] Altè volare.Plin.l.10.c.23 Grues quando proficiscantur consentiunt: volant, ad prospiciendum, altè: ducem quem sequantur, eligunt. 2. In altum volare. Plin.lib 10. c.12 Cornices duritiem nucis rostro repugnantam, volantes in altum, in saxa tegulasue iaciunt iterum, ac sæpius, donec quassatum perfringere queant. 3.Sublimiter volare,ex Col.l.8.cap.11. qui sic ait: Pauo nec sublimiter potest, nec per longa spatia volitara.

Volar insieme.] Conuolo, las, 1. l. 2.b. Cicer. pro Dom.

Chi vola in alto.] Altiuolus,la,lum,2.3.b.

Volare molto alto.] Altissimè volare. Sueton.in Aug. c.94. Ad quartum lapidem campanę vię in nemora prandenti, ex improuiso aquila panem è manu rapuit, & cum altissimè volasset rursus ex improuiso leniter delapsa reddidit.

Volar basso.]Demissè volare,ex Cic 5.Tusc.& Ouid.Trist. lib.3 el.4 qui sic ait l Nempe quod hic altè, demissius ille volabat.

Volar molto basso.] Demississimè volare, ex Cæs.1. bel. ciuil & Ouid 3. Trist.

Volar giù.] Deuolo,las,1.l 2.b Liu 7 bel Pun.Priuerni, satis constat bouem locutum, vulturemque frequenti fore in tabernam deuolasse 2.Deorsum deuolare.Plaut. in Amph.Deuolant angues iubati deorsum.

Volar sù.] Subuolo,las,1.l.2.b. Plin. l.10. c.8 Columbæ viso accipitre, considunt, vel subuolant contra naturam eius auxiliantes sibi.2.Sursum subuolare. Cicer 1.Tusc. Vt partes illæ in medium locum mundi grauitate ferruntur, & pondere; sic hæ sursum rectis lineis in Cælestem locum subuolant.

Volar dentro.] Inuolo,las,1.l.Colum. l.8. c.15.Neossotrophium clathris super positis, vel grandi macula retibus contegitur, ne aut euolandi sit potestas domesticis auibus,aut aquilis, vel accipitribus inuolandi. Varr lib.3. cap. 11.

Volar fuori.] Euolo,las,1.l. 2.b.Var. lib.3. cap.11.Neossotrophij septum totum rete grandibus maculis integitur, ne eo inuolare aquila possit, neue ex eo euolare anas. 2.Prouolo,as,1 l 2.b. Plin.l.11. cap.10. Tunc apes vniuersæ prouolant, si dies mitis futurus est: prædiuinant enim ventos, imbresque, & tunc se continent tectis.

Volar fuori spesso] Euolito,tas,1.l. 2.3.b. Col.l.8. c.8.Columbæ, vel fuomis turribus, vel editissimis ædificijs assignatas sedes frequentant, patentibus fenestris, per quas ad requirendos cibos euolitant.

Volar in frotta.] Cateruatim volare. Plin. lib.10.cap. 24. Sturnorum generi proprium cateruatim volare, & quodam pilæ orbe circumagi, omnibus in medium agmen tendentibus. 2. Gregatim volare. Quint. lib. 1. cap 6.

Volar inanzi, ò prima.] Præuolo,las,1.l. 2 b. Cic.2.de Nat. Basis autem trianguli, quam grues efficiunt, ea tanquam à puppi ventis adiuuatur; hæque in tergo præuo-

prævolantium colla, & capita reponunt. 2. Antevolo, las, 1.l. 2. 3.b Virg. 9 Aen.

Volar oltre.] Prætervolo, las, 1 a.l. 3 b. Cicer. 3 de orat. Sententiæ sæpè acutæ non acutorum hominum sensus prætervolant. 2 Transvolo, las, 1.l. 2.b Plin l. 10. c. 29. Perdices non transvolant Bœotiæ fines in Attica, nec Ponto insula, qua sepultus est Achilles, sacratam ei ædem.

Volar per qualche luogo, ò per tutto.] Pervolo, las, 1.l. 2.b. ueco sat 6.

Sed cantet potius, quam totam pervolet urbem.

Volar spesso per qualche luogo, ò per tutto.] Pervolito, tas, 1.l. 2. 3.b. Virg 8. Aen.

Omnia pervolitat latè loca.

Volar sopra.] Supervolo, las, 1. 3 b. 2. l. Plin. lib 10. cap 33. Hiantes autem, exerta lingua per illud tempus æstuant perdices, concipiuntque supervolantium afflatu sæpè voce tantùm audita masculi.

Volar spesso sopra.] Supervolito, tas, 1. 3 b. 2. l. Virg. ecl 6.

Infelix sua tecta supervolitaverit ales.

Volar sotto.] Subvolo, las, 1 l 2 b. Var. l. 3. cap. 16 Apes regem suum sequuntur, quocumque it, & fessum sublevant, & si nequit volare subvolant, quòd eum servare volunt.

Volar via.] Avolo, las, 1.l. 2. b. Cicer. 2. de fin. Fluit igitur voluptas corporis, & prima quæque avolat; sæpiusque relinquit causas pœnitendi, quàm recordandi.

Volar di qualche luogo.] Evolo, las, 1.l. & 2.b. Plin. lib. 10. cap. 38. Vultur, & fere graviores nisi ex procursu, aut altiore tumulo immissæ, non evolant, cauda reguntur.

Atto à volare, che può volare.] Volucer, cris, cre, vel volucris, & hoc volucre, 1. 2.b. Cic. 5. Tusc. Natura alias bestias nantes, aquarum incolas esse voluit, alias volucres Cœlo frui libero, serpentes quasdam esse gradientes. 2. Volandi potens, o.g. Plin. l. 10 c 9.

Inetto à volare, ò che non può volare] Involucer, cris, cre, vel involucris, cre, o.gen. 1.l 2. 3.b. Gel. lib. 2. cap 29. Cassita in sementes forte concesserat tempestiviores propterea frumentis flavescentibus pulli etiam tunc involucres erant. 2. Volandi impotens, om. gen. ex Plin.

Volare, per similit. vale andar velocissimamente.] Volo, las, 1.b. Cic. Phil. 10 Antonij celeritas contemnenda non est, nisi in via caducæ hæreditates retardassent, volasse eum non interfecisse diceres. 2. Advolo, las, 1 l. 2.b. Cic. Att. l 2. ep 23 Si dormis expergiscere; si stas, ingredere, si ingrederis curre. si curris avola. 3. Convolo, las, 1.l. 2.b. Cicer. pro Dom. Homines cuncta ex Italia ad me revocandum convolaverunt. 4. Pervolo, las, 1 l. 2 b. Cicer. pro Rosc Amer. Decem horis nuncius hic, sex, & quinquaginta millia passuum pervolavit.

Volando tornare] Revolo, las, 1. 2 b. Varr. l. 3. c. 5. De illo genere sunt tui adventitio. ac quotannis trans mare in Italiam advolant circiter æquinoctium autumnale, & eodem revolant ad æquinoctium vernum.

Volata, vedi volamento.

Volatica, 3 b. specie di scabbia cagionata da corruttione di cotenna.] Impetigo, ginis, f.g 3. l. 2.b. Plin. l. 23. c. 7. Hyberna caprificus in aceto cocta, & trita, impetigines, tollit.

Volatile, addiett. che può volare.] Volatilis, & hoc le, 1. 3 b. 2. l. Col. lib 8. c. 4 Volatile pecus, facilè pastoris custodiam decipit.

Volatio, 3. l Fior. per uccellame] Aves, avium, f.g. & num. plur. Plin. lib. 10 c. 51. Clodij Aesopi tragici histrionis, patina insignis est, in qua posuit aves cantu aliquo, aut humano sermone vocales, nummis sex singulas coemptas 2. Avium genus. Plin.

Volazzare, vedi volar spesso.

Volato, sustant. il volare.] Volatus, tus. Var. 5. de ling. Volo à voluntate dictum, & à volatu, quod animus ità est, ut puncto temporis pervolet quo vult.

Mal volentieri.] Invitè. Cic. 2 de orat. vedi anche contro voglia.

Volentieri, e volentiermente, Rom. di buona voglia, Sen. di buon'aria, di buon cuore. di buon'animo.] Libenter, 1. 3.b. 2.l Cicer. 1. Verr Perficiendum est, si quod agere, aut perficere vis, ut homines te non solùm audiant, verùm etiam libenter, studiosèque audiant. 2. Lubenter, 1.b Plaut. in Rud. Qui dormiunt lubenter, sine lucro, & cum malo quiescunt. Cicer. de Clar. 3 Animo libenti. Cic de Arusp Non modo patienti, sed etiam libenti animo religioni parebo 4 Animo volenti Salust in Iug. Hæc Romæ plebes, literis, quæ de Metello, ac Mario missæ erant, cognitis, volenti animo de ambobus acceperunt.

Molto volentieri.] Perlibenter, 2 b. Cic Attic. lib 8. Tecum perlibenter loquor. 2 Animo perlubente, ex Cicer. 2 ad Att. & 2 ad Q. Fr.

Più volentieri, compar] Libentius, 1.b Col. l 2. c. 3. Cum boves tempestivè potuerint vesci, non multum, nec volutissum cibum, sed partibus, & paulatim præbere convenit, quem quum assumpserint ad aquam duci oportet sibiloque allectare. quo libentius bibant. 2 Libentius, 1.b. Plaut. in Capt. Omnes profecto liberi lubentius sumus quam servimus. 3. Magis lubenter. 4. Voluntate maiore. Cic. in Catil l 1 ep 9.

Più che volentieri.] Plus libenter, ex Plaut. In Epid. & Ter in Eun. qui dicunt plus satis pro plus quam satis, ut ait Donatus.

Volentierissimo, e volentierissimamente, avverb superlat. val di bonissima voglia] Libentissimè, 1 4 b Cic. 2. de leg Illo loco libentissimè volo uti. 2. Animo libentissimo. Cicer. 2. Ver 3. Summa voluntate. Cic. l. 1 ep. 9. Est verò probandum, qui & summa voluntate cesserit, & egregia animi voluntate abfuerit, eum ob id ipsum factum fuisse animo, in quo, cum omnes homines, tum M. Scaurum singularem virum, constantia, & gravitate superasset 4 Summo studio.

Volere, verbo, haver voglia.] Volo, vis. Sen. l. 11. epist. 71. Quicquid facere te potest bonum tecum est. Quid tibi opus est. ut sis bonus? velle. 2. Non nolo, non nonuit. Cicer in Pison Non despero futuros aliquos, qui abiectum hoc cadaver consularibus spolijs nudari non nolint.

Esser dell'istesso volere, haver l'istesso volere, ò volontà.] Idem velle. Cicer. 8 Phil. Omnes idem volunt, idem defendunt, idem sentiunt.

Haver un'istesso volere, e non volere.] Idem velle, atque idem nolle. Sal de Con. Cat. Idem velle, atque idem nolle, ea demum firma amicitia est.

Conforme al mio volere.] Ex mea sententia. Cic. ep. fam. Confecta res est ex mea sententia.

Come si vole, come pare, e piace, à capriccio.] Ut fert voluntas, ex Var lib. 7. de ling. Voluntarium declinationis genus est quod, & cuiusque tulit voluntas, declinavit

Non volere] Nolo, non vis. Mar Ut ex non & volo, factum est nolo, sic ex ne. & quidquam, media extrita syllaba, factum est nequam.

Volere assai più una cosa che un'altra.] Aliquid multò, vel multis partibus malle. Cicer 3 de fin. Quis est qui multis partibus malit ad se, se reum sine facinore, quàm cum scelere, pervenire, & de Clar. or. Meo iudicio multò stare malo, quàm aliorum.

Voler grandemente.] Pervolo, pervis, 1 l 2 b. Cic lib 1. epist 1. Est quod abs te mihi ignosci pervelim. 2. Valdè velle. Cic. Att. l. 1. ep. 4.

Voler più presto, ò più tosto.] Malo mavis, 1.l. Cicer. de Clar. 2. Mavolo, mavis, 1.l. 2.b Plaut. Amph. Amari mavolo, mi gnate, me abs te.

Volere, nome, vedi voglia.

Voler male.] Odi, odisti. Cic.

Voler gran male ad alcuno.] Male odisse aliquem, ex Cicer.

Voler bene.] Bene cupere. 2. Bene velle, cum Dat. pers. ex Cic.

Volerla con qualcheduno.] Rixor, aris. Cic. 2. de orat.

Voler

Voler poco bene ad vno.] Leuiter cuipiam bene velle. Plaut. in Pœn. Et quanquam bene volumus leuiter lenonibus

Volee molto bene ad vno.] Valdè cuipiam bene velle, ex Ter Heaut. & Plaut io Pœn a Valdè alicuius causa velle. Cic l.16.epist.17. Cuspio, quod operam dedisti, mihi gratum est: valdè enim eius causa volo.

Voler bene cordialmente ad vno.] Ex animo cuipiam bene velle. Ter. Heaut act.5. sc.2. Nec eationem capio nisi quod tibi bene ex animo vnlo.

Volgare, a vulgare, addiett. di volgo, e vulgo, e val communale.] Vulgaris, & hoc re, 1.a.l. Cic.1.de orat qui ac aits Oratin ad vulgarem, popularemque sensum accommodata. a.Vulgarius, a, um 1.a.l. A Gel lib 16.cap 5. Nos incompertam, & vulgariam traditionem rei non caploratæ secuti, &c.

Volgarizzare, e vnlgarezzare, cioè traslatare, ò tradurre scritture nell'idioma vnlgare, che si fauella.] Vulgariter vertere, ex Cicer. lib.13. epist.70. & 1.Tusc. 2.In vulgi sermone iouertere, vel conuertere, ex Quinc.l.10. cap.5.& Cicer.2. off. In vulgarem linguam transferre, ex Plin. lib.18. c.3. qui dicit: Latinam linguam transferre.

Vnlgarmente, e vulgarmente, Fior anche vnlganamente, cioè da volgo, ò vulgo ouer conforme al volgo, ò vulgo, ouer secondo il uolgo, ò uulgo.] Vulgariter, 1.a.l. 3.4.b Cicer.lib 13.cap 70 Hæc ad te eò pluribus scripsi, ut Intelligeres me non uulgariter, nec ambitiosè, sed ut pro homine intimo, ac mihi peenecessarin scribere. a Ritu, uel more uulgari, ex Plin. lib.8. cap.36. ubi sic ait: Vrsorum coitus hyemis Initin 1 nec uulgari quadrupedum more, sed ambobus cubantibus, complexisque. 3.Vulgarem in modum. uel more ex Liu 2. bel. Maced. 4 Vulgi modo, uel ritu, ex Plin.lib.21. cap.45.& Cic.a.Phil.

Volgere, ò uoluere, cioè piegare, e torcere in altra parte.] Verto, tis. a.Auerto, tis. Cic.

Vnlgere intorno.] Voluo, uis. 2.In orbem torquere ex Cicee.

Volgo, e uulgo i popolazzo, e populazzo: plebe minuta, e bassa.] Vulgus.gi, m g. 1.l. Cic. pen Quint.Rosc. com. Vulgus ea uerita:e pauca, ex opinione mulra æstimae. 2.Multitudo, dinis, f.gen. 1.3.l 2 b. Cic.1.off.Imperitiæ multitudinis ex errnre qui pendet, hic in magnia uiria non est habendus 2.Vulgus, gi, n.g. Plin.l.2. c 7. Sedere cæpit sententia hæc pariteeque, & eruditum uulgus & rude in eam cursu uadia.

Volo, uedi uolamen:n.

Volontà, Fior. uoluntà, Sen. poteoza nell'anima ragioneuole, con la quale si desiderann, ò si rifiutano le cose.] Vnluntas, tis, f g.& 1.b Quint l 1. c 3 Danda est omnibus aliqua remissio: non solùm quia nulla res est, quæ perferre possit continuum laborem; sed quod studium discendi, uoluntate, quæ cogi non potest constat. 2.Volendl, uel appetendi uis, aut facultas.

Vnlontà per uoglia, ò desiderio.] Voluntas, tis, f g Cic.in Catil Dijs immortalibus ducibus, hanc mentem, uoluntatemque suscepit a Cupiditas, tis, f g 1.2.3.b. Cic. pro Sylla. P.Sylla dignitatis habuisse nimis, magnam iudicatua est cupiditatem.

Volontà, per affettione, ò beneuolenza.] Vnluntas, tis, f g. 1.b.Cic l 5. epist.2. Quod autem ita scribis pro mutuo inter nos aoimo, quod tu existimes esse in amicitia mutuum, nescio equidem hoc arbitror, quum par uoluntas accipitur, & redditur. 2 Beneuolentia, tiæ, 1.2.3.b. Cic.Att l 11. ep.1.Spem omnem habeo existimationis, priuatarumque rerum, in tua erga me, mihi perspectissima beneuolentia.

Secondo la uolontà, ò uolere.] Ex uoluntate.Cic.l.13 ep.5. Te non impedio. quo minua negotium ea uoluntate Cæsaris agere possis.

Voluntariamente, e spontaneamente, auuerb. di propria uolontà.] Voluntariè, 1 4 b. 2 3.5.l. Cæs.3. bel. Ciuil. Eum milites electi circiter 120. uoluntariè sunt prosecuti. 2.Voluntate, 1 4 b. 2.3.l Liu 9. bel Pun.In Brutijs Petitia à consule deuicta, Consentia, & Pandusia, & ignobiles aliæ ciuitates uoluntate lo deditionem uenerunt. 3.Spontè, 1.l.2 b.Plin ep.89. l.4. Hic spontè beatissimo otin fruitur, alius exercitum regit. 4.Vltro, 1 l. 2.c.Ter.io Andr.Chremes ulerò ad me uenit 5 Mea, tua, sua uoluntate Cic.l.1.de Inuent. Vt alija parere sua uoluntate consuescerent.

Vnluntariamente, cioè apposta, uedi scientemente.

Volontarin, spontaneo] Vnluntarius, a, um, 1.b.2 3.l.apud Cicer.2 Iniussus.a, um. Sen. epist.67 Omne honestum, iniussum, incoactumque est, sincerum, & nullo modo mixtum. 3.Quod est à uoluntate. Var.4 de lIng. Verba quæ declinantur, alia sunt, à uoluntate, alia à natura.

Volonterosamente, uedl uolentierl.

Volonterosamente, cioè bramosameote.] Auidè. Liu. 2.ab Vrbe. 2.Cupidè. Cato cap.1. Prædium ne cupidè emas.

Vnlonteroso, colui che con gran uolontà, e prontezza, si mette à nprare.] Alacer, alacris, alacre, 1.2 b. Cicer.pro Mur.Catilina alacer atque letus.2 Promptus, pta, ptum. Cic.1.de orat.Erectus, & celsus, alacri, & prompto ore, ac uultu huc, atque illuc intuetur.

Volonteroso, cioè bramoso, desideroso.] Auidus, a, um. Cic.pro Rosc. Com. Quid hoc? probua improbum, pudens, impudentem, periurum, castus liberalis auidum fraudauit.

Volpe, animale noto, & astutn.] Vulpes, pis, f g Plio.lib.8. c.28.In Thracia uulpes gelatos amnes, lacusque ad pastum transituræ aure ad glaciem apposita coniectant crassitudinem gelu.

Volpe maschia.] Vulpes mas. uel mascula. Plin l.28.c 12. Vulpis masculæ genitale circumligatum, capitis dolores sedat.

Vnlpetta, e uolpicella, diminut. uolpe piccola.] Vulpecula, læ. Cicer. Vulpecula quasi seaus leonis uidetur.

Vnlpicino, figliool piccolo di uolpe.] Catulus uulpinus, ex Plin l 10. c.74.& l.28. cap.11. 2.Vulpia catulus. Plin. l.10.c.74.

Vnlpino, addiett. di uolpe.] Vulpinus, a, um. Plin. lib 28. cap. 11. Vulpinam linguam habentes in armilla, &c.

Vnlpino, & anche uolpo, che per metaf. uale astutn, e malitioso.] Astutus, ta, tum. Cic.2 Ver. Sua ista ratio astuta est, meum hoc consilium necessarium. 2 Callidus, da, dum. Cic.pro Cluent. Qui ad fraudem callidi sunt, non tantum audent, quàm excogitant.

Vnlpone, qui uale astuto, ingannatore.] Vulpio, nis, masc.gen.Apul. io Apol. Vulpionem, & impium fuisse narrant.

Volpone uecchin, per metaf. si dice di chi è multo scaltro, e malitioso.] Vaferrimus, a, um. Cicer.1. de Nat.2. Veterator, tis. masc. gen. Cicer.2. de fin.Festus lib.19 Veteratnres dicti sunt à multa rerum agendarum uetustate.

Vo ta, e fiata, uoce, la quale aggiuntole nome numerale significa determinatinne d'atto, & hà forza d'auuerbio, onde s'usa ne' modi seguenti.

Vna uolta, una fiata]Semel Plio.l 8. c.10 Elephantes decem annis gestare ln utero uulgus existimat. Aristotelea biennio, nec amplius quàm semel gignere, pluresque quam singulos.

Vna uolta per uno] Alternè.Plin.l.11 c.57.Supercilia homini sunt, & pariter, & alternè mobilia. 2.Alternatim. 3 Vicibus alternis. Sen.in Her Fur.Prius oicibus alternis fugat. Euripus unda stabit Euboica piger.

Ogni uolta che.] Toties quoties. Cic.

Più d'una uolta.] Plus semel.Plin.l 14 cap.14. L.Lucullus puer apud patrem ounquam lautum conuiuium uidit, in quo plus semel græcum uinum daretur.

Vna uolta l'anno.] Annua uice.Col. l.3. cap.21. 2.Semel in anno.

Di uolta in uolta.] Identidem. Cic.

All'hora, la prima uolta, quella era la prima uolta.] Tum primum, uel primulum. Plaut. in Menæch. Tum dentes mihi cadebant primulum.

Vna volta sì, e l'altra nò, vedi scambieuolmente.

Far, ò dir vna volta per vno, ouero à uicenda.] Alterno, nas, cum Accus. tei. Plin l 10 c.33 Hirundines in fœtu summa æquitate alternant cibum.

La prima volta, cioè la prima fiata.] Primum, vel primitus. Cic Philip 5 Quo die primum conuocati sumus, ieci fundamenta reipublicæ. Var. l 2 de Re rust. c. 2. Tunc aer est modicè temperatus, ac primitus oritur herba imbribus inuocata.

La seconda volta.] Iterum. 2. Secunda vice, ex Pallad. l. 10. cap 1.

La terza volta.] Tertiò. Cic 2 Inuen. Ac primum quidem decipi incommodum est, iterum, stultum, tertiò turpè. 2 Tertia vice.

L'vltima volta.] Vltimùm. 2. Postremum. Q. Curt. lib. 5 Darius Artabazum vltimùm illum visum amplectitur.

La decima volta] Decimùm, 1. a. b Liu 6. ab Vrb Nos reficietis decimùm tribunos, &c.

Due, e tre volte] Iterùm ac tertiò. Cicer. pro Rosc. Am. 1. Iterùm, ac tertium. Cic de Diu.

Volta, coperta curua di stanze, ò d'altri edificij che si dicono in volta.] Camera, æ, fœmin gen. 1. a. b. Bud. in Pand. Camera fornix est: vnde camerata vehicula, quæ Græci camerata vocant, qualia sunt pensilia, quibus matronæ gestabantur Cicer ad Q. Fr lib. 3 epist. 2. Fornix, nicis, masc gen. 1 b 2 l in rect. & b in obliq Sen. lib. 14. epist 91. Democritus, inquit Possidonius, inueuisse dicitur fornicem, & lapidum curuaturam paulatim inclinatorum medio saxo alligaretur. 3 Testudo, dinis, fœm g. 1. l. a com. in rect & b. in obliq Var. lib. 3. cap. 5 Igitur testudo fit magna, in qua millia aliquot turdorum, ac merularum includere possint 4 Tectum fornicatum, vel arcuatum, ex Cicer. 2. de Leg. & in Top. & Liu. 1 ab Vrb. 5. Concameratio, nis, fœm gen 1. 4. l 2. 3. b. Vitr. l. 6. c. 10, Sin autem hypogea concamerationesque instituerentur, &c.

Volto di canne.] Camera arundinea ex Plin. l 16. c. 36. In aliquo verò orbe, arundinum tegulo, cameras leuissimè suspendunt.

Volta di pomice] Camera pumicea, ex Cic & Ouid.

Volta di vetro.] Camera vitrea Plin l. 36 c. 25 M Agrippa vitreas non dubie fecisset cameras, si prius adinuentum fuisset.

Di volta pertinente à uolta.] Cameratius, ria, rium. Plin. l. 19. c. 5.

Fare à uolta, ò in uolta.] Camero, ras, ex Volp. 2. Concamero, as. Plin. lib 34 cap. 14 3 Fornico, cas, ex Plin. lib 16. cap. 42. 4 Arcuo, cuas, ex Plin. epist. 254 5 Camera tegere, uel contegere Col. l. 1. c 6 6 Consornico, cas. Vitr. l. 4 c. 1.

Fatto à uolta.] Arcuatus, ta, tum. Plin. epist 254. 2. Cameratus, ta, tum. Plin. l. 34 c 14 3 Fornicatus, ta, tum. Cicer. in Topic 4 Consornicatus, ta tum. Vitr l. 5. c. 5 5. Testudinatus ta, tum Col. l. 12 c. 15 Plin. l. 33 cap. 11. 6. Cameræ contectus, a, um. Col. l. 1. c 6.

Il far una uolta.] Concameratio, nis, fœmin. gen. ex Vitruu. lib. 6. cap. 10. 2. Fornicatio, nis, ex Senec. epist 91.

Chi uolta la faccia ad uno.] Alicui aduersus, sa, sum. Col. l. 1. c 5. Ædificij frons auersa sit ab infestis uentis, & amicissimis aduersa

Chi uolta le spalle ad uno] Alicui auersus. Plin. l. 6. c. 34. Seprios diu sio Traciæ auersa.

Coloro, che si uoltano la faccia.] Inter se aduersi, sæ, sa. Plin. lib. 27. cap. 15. Lenticulæ folia inter se aduersa.

Coloro, che si uoltano le spalle.] Inter se auersi, sæ, sa Plin. lib 8. c. 50. qui sic ait: Capras in occasum declinante sole in pascuis negant contueri inter se se, sed auersas iacere: reliquis autem horis aduersas.

Voltare, uale eradurre, traslatare] Verto, tis. 2. Conuerto, tis 3 Transfero, fers. Plin lib. 8. cap. 3. Senatus Romanus vnius Mangonis duodetriginta uolumina in linguam Latinam decreuit transferenda. Var. lib. 1. de Re rust. c. 1. Mangonis libros duodetriginta Cassius Dionysius græca lingua uertit.

Voltare la faccia] Aduertere se. Ter.

Voltar le spalle.] Auertere se. Cic.

Voltare, come dire, la uilla uolta à tramontana.] Obuertor, eris Plin. l 11 c. 21 Cellæ uinariæ latus, aut certè fenestras obuerti in Aquilonem oportet.

Voltare, riuolgere.] Euoluo, uis. 2. Voluto, tas. Cic. in Salust.

Voltar intorno] In gyrum ducere, uel compellere. Cicer.

Voltare legendo libri.] Euoluere, uel peruoluere libros.

Voltare sottosoura.] Peruerto, tis a. Permisceo, sces. Cicer. 3. Euerto, tis. Virg Aen. lib. 1. Euertitque æquora uentis

Voltar l'animo à qualche cosa.] Appellere, adijcere, applicare animum ad aliquid.

Voltarsi à man destra, ò sinistra.] Ire ad dexteram, uel sinistram.

Voltarsi à qualche luogo.] Vertere se aliquo, ex Cicer

Voltato, e uolto, col primo o largo, addiett da uolgere.] Versus, sa, sum Liu. 10 bel Maced. Itaque expertem eum pater omnium de rebus Romanis consiliorum habebat, totus in Persea uersus, cum eo cogitationes eius rei dies ac nocte agitabat. 2. Conuersus, sa, sum Cicer. de Arusp. Ad ædem, & sunus ciuitatis conuersi ludi. 3. Obuersus, sa, sum. Col.

Voltato à Tramontana.] In Aquilonem obuersus, sa, sum. Plin. l. 17. c. 3 Quidam in Aquilonem obuersas uites, & arbores poni suasere.

Volteggiare, uoltarsi quà, e là] Hoc, atque illuc uolui, aut uersari, ex Cic.

Due uolte.] Bis. 2 Semel, atque iterum. Suet. Ner. cap. 30. Nullam uestem bis induit.

Più uolte.] Compluries Gel. l 5 c 21. Compluries cum dicimus, non comparatiue dicimus, ab eo autem quod est compluris, aduerbium est factum compluries. 2. Sæpius. 3 Crebrò.

Più, e più uolte.] Etiam, atque etiam. Cic. l 15. ep 72. Procuratores scripserunt, te propter magnitudinem prouinciæ, multitudinemque negociorum etiam, atque etiam esse commonefaciendum. 2. Iterùm iterumque.

Spesse uolte.] Sæpè Cic.

Più spesse uolte.] Sæpiùs. Cic.

Poche uolte.] Paucies, 1. 3. l. 2. b. Titinnius apud Non. Marc. Postquam factus maritus hanc domum abhorres, tuam etiam uxorem paucies uideo. 2. Raro, ex Cicer.

Volterra, città nobile della Toscana, e patria di San Lino Papa.] Volaterræ, rarum, fœm n gen & num. plur. Cic. l. 13. ep 4 Illud uerò dubitare non debes quin Volaterras tam graue, tam firmum, tam honestum municipium, tibi tuo summo beneficio in perpetuum obligari uelis.

Volterrano, nome gent. & possess] Volaterranus, na, num. Cic l 13 ep. st. 4. Volaterranorum, ego domicilia sedes, rem, fortunas, quæ à Dijs immortalibus, & à præstantissima nostra Repub ciuibus summo Senatu, populique Rom Studio conseruatæ sunt; tuæ fidei, iustitiæ, bonitatique commendo.

Volticello, diminut. di uolto.] Vulticulus, li, m g. Cic. Att. lib 4 Non te Bruti nostri uulticulus ab ista oratione deterret.

Volto col primo o stretto, sust. uiso, faccia] Vultus, tus, m. g Pomp. Mel. l 1 c. 8. Blemmiis capita absunt, uultus in pectore est. 2 Facies ciei, 1 b. Plin. lib. 11. c. 37. Facies homini tantùm cæteris os, ut rostra.

Volto storto.] Vultus distortus. Quint. l. 6 c 3.

Chi hà uolto seuero, e tetrico.] Vultuosus, sa, sum. Cic. in orat. Quint. l. 11. c 3. Non immerito reprehenditur pronuntiatio uultuosa, & gesticulationibus molesta, & uocis mutationibus resultans. Apul. 3. Met. Aduenit non læta facie, sed uultuoso fronte, rugis insurgentibus.

Volto-

Voltolamento, il voltolare.] Volutatus, tus, mascul. gen. a.b.a. 3.l Plin. l.10.c 4. Aquila multum puluerem volutatu collectum insidens cornibus excutit in oculos cerui. 2. Volutatio, nis. f g. Plin. l 8. c.51. Su bus grata in luto volutatio.

Voltolandosi, ouero col voltolarsi, auuerb] Volutatim, ex Plaut. in Mil Volutatim domum me rapiam.

Voltolare, riuoltarsi in giro per terra.) Volutor, aris. Col. lib.7. cap 7. Sues paludem rimantur effodiuntque lumbricos, atque in luto volutantur quod est huic pecori gratissimum. Plin. l ib 8. cap.37 Herinacei præparant hyemi cibos, ac volutati supra iacentia poma, affixa spinis, vnum, non amplius tenentes ore, portant in cauas arbores.

Voltolatoio, luogo da voltolarsi.] Volutabrum, bri, n gen. s b.a. 3 l Virg.

Voltoio, vccello noto, vedi auoltoio.

Volubile, addiett. che ageuolmente si volta.] Volubilis, le, s.3.l. Cicer de Vniuers. Animum Deus circundedit corpore, Cœloque solivago, & volubili, & in orbem incitato complexus est.

Volubile, incostante.] Inconstans, tis, o g.

Volume, e vilume, cioè libro.] Volumen, minis, n. gen. r.b. 2.l. Cicer. 2 de Diuin Chrysippus oraculis volumen impleuit, partim falsis, partim casu veris & Cicer. de Clar. Antimachus clarius poeta, cùm conuocatis auditoribus legeret eius magnum illud volumen suum, & eum legentem omnes præter Platonem reliquissent, legam, inquit, nihilominus: Plato enim mihi vnus instar est omnium.

Voluttuoso, pien di pisceri, di passatempi.] Voluptuosus, a, um Plin. 2. Voluptarius, a, um. Cic.

Vomero, strumento di ferro, che s'incastra nell'aratro per fender la terra.] Vomer, ris. Plin lib 8 c 19. Solum illud rectè subactum erit, vbi non intelligitur vtro vomer ierit. 2. Vomis, eris Virg 1. Georg. 3. Aratri ferrum. Var. 4. de ling.

Vomicheuole, e vomitiuo, addiett che proua il vomito.] Vomitorius, ria, rium. Plin. lib. 20. c.9 Balbus, quem vomitorium vocant ab effectu, folia habet nigra cæteris longiora.

Vomicare, Fior. vomicare, vomire, bomicare, bomire, mandar fuori di bocca cibo, od humori.] Vomo, mis, mui, mitum, 1.b Corn Cels. l 1. c 3 Qui vomere post cibum volet, si ex facili facit, aquam tanquam tepidam, ante debet assumere, si difficilius, aquæ, vel salis, vel mellis paulum adijcere.

Vomitar spesso.] Vomito, tas, 1.b. Sueton. in Vitel. cap. 12. Epulas trifariam dispertiebat, in ientacula, & prandia, & cœnas, commessationesque omnibus sufficientes vomitandi consuetudine. 2. Vomitione reiectare, ex Plin.

Vomitar sangue.] Sanguinem vomere. Corn. Cels lib. 2. c.6. Sanguinem in febre vomisse pestiferum est. 2 Sanguinem reddere, vel reijcere. Plin. l 5. epist. 19. Zosimus Libertus meus, ante aliquot annos, dum intentè instanterque pronunciabat, sanguinem reiecit, atque ob hoc Aegyptum missus à me, post longam peregrinationem confirmatus redijt nuper, deinde dum per continuos dies nimis imperat voci, veteris infirmitatis tussicula ad monitus rursum sanguinem reddidit. 3 Sanguinem ore reddere, uel reijcere, ex Cic. 2. de Nat. & Cels. lib 3. cap. 22.

Vomitar spesso il sangue.] Sanguinem reiectare, ex Curt. l. 10. & Luce. l 12.

Far uomitare, uedi cagionar uomito.

Vomitar una cosa.] Aliquid reddere, uel reijcere. Plin. lib. 23. cap. 1. Doricnium ex oleo potum, redditur uomitione. 2 Rem aliquam, uel aliquid ore reddere, uel reijcere, ex Corn. Cels. l. 3. c. 27. 3 Aliquid uomere. Virg. 9. Aen.

Vomitar in tauola.] In mensam uomere Cicer. 2. de fi Nolim mihi fingere, asotos, qui in mensam uomant, & qui de conuiuijs auferantur.

Vomitar in presenza d'alcuno.] In alicuius conspectu uomere. Cicer. 2. Philip. Tantum uini Hippiæ nuptijs exhauseras, ut tibi necesse esset in Pop. Rom. conspectu uomere postridie.

Vomitar fuora.] Euomo, mis, s l. a.b. Cicer. 2. de Nat. Eadem platalea scribitur, conchis se solere complere, easque quum stomachi calore concoxerit, euomere, atque ita eligere ex ijs quæ sunt esculenta. 2. Reuomo mis. 1. 2. b. Plin lib. 10 cap. 72. Dracones, auibus deuoratis solidis, contentione plumas, & ossa reuomunt.

Chi è per uomitare, ò uomiterà.] Vomiturus, ra, rum Plin. lib. 23. cap 8. Siccæ nuces tussientibus inimicæ sunt, & uomituris ieiunis aptæ in tenasmo solo; trahunt enim pituitam.

Vomitante, participio, che uomita] Vomens, tis, o.g 1.b. 2.l Cic. 2 Phil. Cui ructare turpe esset, is uomens frustis esculentis, uinum redolentibus, gremium suum, & totum tribunal impleuit.

Vomitato, partic ip. pass.] Vomitus, ta, tum. r.a.b. ex Cic. in Cic. 2 Vomitione redditus, uel reiectus, a, um. Plin. l. 23. c 1 Contra meconium, lactis coagulationem, cicutam, toxica ualet drycnium ex oleo potum, redditumque uomitionibus.

Vomitatore, Rom uomicatore, e uomitore. Fior. quegli che uomita.] Vomitor, ris, m g. 1 2.b Plin. l 23. c. 1. Vina resina condita frigidis stomachis utilia existimantur: non expedire uomitoribus, sicut, neque mustum, neque sapa, neque passum

Vomitatrice, colei che uomita.] Vomitrix, cis, f g. 3. 2 b ex Plin l 23. c. 1 & l. 16 c. 16.

Vomitiuo, uedi uomicheuole.

Vomito, il uomitare.] Vomitio, nis, fœmin. gen. 1 2 b. Plin. lib. 29. cap. 4 Sanguine canino contra toxica nihil præstantius putatur. Vomitiones quoque hoc animal monstrare homini uidetur, & alios usus ex eo mirè laudatos referemus suis locis. 2. Vomitus, tus, m gen. 1. 2. b. Corn. Cels lib. 1 cap 3. Vomitus utilior est hyeme, quàm æstate; nam, tum & pituitæ plus, & capitis grauitas maior subest.

Vomito noceuole.] Vomitus inutilis Corn. Cels. l. 1. cap. 3. Vomitus inutilis est gracilibus, & imbecillum stomachum habentibus.

Vomito gioueuole.] Vomitus utilis. Corn Cels l. 1. c. 3. Vomitus utilis est plenis, & biliosis omnibus, si uel nimium se repleuerunt, uel parum concoxerunt.

Vomito catiuo per i denti.] Vomitio dentibus inimica. Plin l 15 c. 53. Vomitiones homini ad hæc in remedium excogitatæ, frigidiora corpora faciunt, inimicæ oculis, maximè, ac dentibus.

Vomito di sangue.] Sanguinis reiectio, uel uomitio. Plin. l. 23 cap. 8. Græca nux tussi, & sanguinis reiectioni prodest.

Vomito, cioè materia uomitata.] Vomitus, tus, m. g. 1. 2. b. Corn. Cels. l. 2. c. 6. In omni morbo pestiferus est uomitus, qui uarius, & multorum colorum est, præcipuèque si malus in hoc odor est. 2 Matteola, seu res uomitione reddita, uel reiecta, ex Corn. Cels. lib. 3. cap 4. & Plin. l. 23. c. 1.

Vomito di colera.] Vomitus biliosus. Corn. Cels. l. 4. c. 10. Renes ubi affecti sunt, diu male habent, peius est, si frequens biliosus uomitus accedit.

Vomito simile alla tela di ragno.] Vomitus araneosus. Plin. l. 29 cap 4. Peior utroque est araneus cæruleus lanugine nigra, caliginem concitans, & uomitus araneosus.

Cagionar uomito, far uomitare.] Vomitionem concitare. Plin. lib. 24. cap 18 Aeque nota lactoris uulgò est, plena lactis, quod degustatum uomitiones concitat. 2. Vomitionem ciere. Plin lib. 21. cap 20. Iris rufa uomitiones ciet, duobus obolis sumpta. 3. Vomitionem facere. Plin. lib 27. cap. 4 4 Vomitionem mouere. Plin. lib. 20. cap. 2. Peponum cortex uomitionem mouet, faciem purgat. 5. Vomitum facere. Plin. lib. 13. cap. 23. Capparis genus Apulum uomitus facit, stomachum, & aluum mouet. 6. Vomitiones commouere. Plin. l 31. cap. 6. 7 Vomitum creare. Plin. lib. 9. cap. 48. Lepus in Indico mari etiam tactu pestilens, uomitum, & dissol-

dissolutionemque stomachi protinus creat.

Cosa che cagiona vomito, che fà vomitare.] Vomitorius, a, um. Plin. l. 21. c. 19. Narcissus herbaceus, stomacho inutilis est, & idcò vomitorius.

L'atto del vomito, ò vomitare] Vomitio, onis, fœm gen. Plin. l. 11. cap 53. Vomitiones hominis ad hæc in remedium excogitatæ.

Fermare il vomito.] Vomitum inhibere. Plin l. 12. cap 15. 2 Vomitum supprimere. Cels l 4. c 5. 3. Vomitum sistere. Plin l. 20. c. 14.

Vorace, mangiatur ingordo.] Vorax, cis. Cicer. 12. Phil.

Voracità, astratto di vorace.] Voracitas, tatis. Calep.

Voragine, luogo che inghiottisce.] Vorago, ginis, f. g. 3. b. 2. l. Cic. 1. de Diuin. Equus voraginibus submersus, non extitit.

Vosco, con voi.] Vobiscum.

Vestro, pronome possessiuo da voi.] Vester, stra, strum.

Votare, e vacuare.] Inanio, nis. Plin. l 20 c. 3. Polium vesicas inanit, & epiphoris illinitur. 2 Exinanio, nis. Plin. l. 8. cap. 37 Vrinam ex se reddunt tabificam herinacei: quam ob rem exinanita prius vrina vcnari, ars est. 3. Exhaurio, ris 4. Vacuo, as

Votare, e botare, far voto, ò boto.] Voueo, es, 2 a b. Cic. de Nat 1. Quid optamus à Dijs immortalibus? quid vouemus? 2 Votum facere Sen. de Ben. lib 2. cap 1 Vota homines parciùs facerent, si palam facienda essent. 3 Votum nuncupare. Plin. in Paneg Nuncupare vota pro salute Principum, ac propter illos pro æternitate imperij solebamus 4 Votum suscipere 5. Votum concipere. Ouid. 7. Met 6. Voto se obligare, ex Liu 1 bel. Pun. vbi sic ait. Annibal omnia se obligat votis. 7 Votum vouere. Plaut in Amph qui ait: apud legionem vota voui.

Votare, dar voto, vedi dar il voto.

Votato, ò euacuato, particip.] Inanitus, ta, tum, ex Plin. l 21 c. 20. 2. Exinanitus, ta, tum, ex Plin. l. 8 cap. 37. 3 Exhaustus, a, um. Cic.

Votato, cioè obligato con voto.] Votus, a, um, 1. l Edmund. Camp. Rat. 3 Lutherus infelix monachus incesto connubio votam Deo virginem funestauit.

Votiuo di voto] Votiuus, a, um. 1. 2. l Hor.

Voto, cioè vacuo, con l'o largo] Vacuus, cua, cuum. Prop. l. 1. c. 2. Liber eram, & vacuo meditabar viuere lecto: At me composita pace fefellit amor. 2. Inanis, ne. Var. l. 1. c 20. Quos ad vecturas item instituendum, vt inania primum ducant plaustra.

Voto, e boto, promessa che si fà à Dio, ò Santi di qual che buon opera.] Votum, ti. Maff. in Ignat. & alij.

Far voto, vedi votare.

Voto solenne.] Votum solemne. Maff. in Ignat. lib. 1 cap 20

Adempir voto] Votum exoluere. Plaut. in Amph. Quæ vota voui, ea exolui omnia. 2. Voti religionem exoluere. Turs. l. 5 hist. Laur c. 5. 3. Votum reddere. Suet. in Calig c 4. 4. Votum persoluere. Turs. lib. 5 hist. Laur. cap. 10.

L'atto istesso di far voto.] Voti nuncupatio. Turs in Xau. l. 1 cap 3.

Rinouare il voto.] Instaurare votum. Turs Xauer. l. 1. c. 3. 2. Votum renouare. Turs.

Voto, che si appicca à qualche Santo.] Tabula, vel tabella votiua. Hor. 1 carm. od 5 Me tabula sacer votiua, paries indicat humida suspendisse potenti vestimenta, maris Deo Idem 2. ser. sat. 1. Quo fit vt omnia votiua pateat, veluti descripta tabella vita senis.

Voto, e voce, col primo o stretto, segno di volontà, col quale vno approua, ò riproua cosa, ò persona.] Suffragium, gij, n. g. 1. 2. l 3. b. Cic 3 de leg. Nihil est in suffragijs, voce melius.

Voto che si dà in scritto.] Tabella suffragium. Cicer. 3. de leg.

Voto publico, ò scoperto.] Suffragium publicum, vel apertum.

Voto segreto, ò coperto.] Votum tacitum, vel occultum. Cic. 3. de leg & 2. off.

Dar il voto, l'istesso che votare.] Suffragor, aris, 1. a l. Cic pro Mur 2 Suffragium ferre. Cic. pro Dom. 3. Calculum adijcere, ex Plin. l. 1. ep 2. vbi habetur: Si modo tu errori nostro album calculum adieceris.

Dar il voto in disfauore.] Suffragio, vel calculo refragari, cum Dat pers. ex Plin lib. 1. epist 2. & Plin Sen. l. 19 c 8. 2 Contra quempiam suffragium ferre, ex Cicer de Clar. & pro Dom 3. Nigrum calculum adijcere, cum Dat. pers ex Plin. lib. 1. epist 2. qui ait: Album calculum adijcere.

Dar il voto in fauore.] Pro aliquo, vel secundùm aliquem suffragari, ex Cicer 3. de orat. & pro Mur. 2. Secundùm quempiam suffragium ferre, ex Cicer. pro Rosc. Com. & pro Dom. 3. Album calculum adijcere. Plin. lib. 1. epist. 2.

Il dar il voto.] Suffragatio, nis, fœmin. gen. 1. 2 3. l. 4 b. Cicer.

Voto fauoreuole, ò in fauore.] Suffragium lætum, vel secundum, ex Cic 3 de leg. & Sil Ital. 15 cuius est suffragium triste 2 Suffragium faustum, vel amicum, ex Cic. pro Dom. & 1 Tusc

Voto disfauoreuole, ò in disfauore.] Suffragium triste, vel aduersum, ex Cic. pro leg. Agr. & Sil. It. lib. 15. cuius est: Suffragium triste. 2 Suffragium infaustum, vel inimicum, ex Cic 2. off & Ouid 14. Met

Hauer tutti i voti.] Suffragia omnium ferre. Sueton. in Cæs. c. 13. Cæsar ità potentissimos duos competitores, multumque ætate, ac dignitate antecedentes superauit, vt plura ipse in eorum tribubus suffragia, quam vterque in omnibus tulerit.

Vouo, vedi ouo.

V P

Vpupa, e bubola, vccello assai noto.] Vpupa, pæ, fœm. gen. 2 b. Plin. lib. 10. cap. 29. Formam simul, coloremque mutat, & vpupa, vt tradit Aesculapius poeta, obscœna aliàs pastu auis, crista viscenda plicatili, contrahens eam, subrigensque per longitudinem capitis.

V R

Vrbanamente, ciuilmente.] Vrbanè. Cicer. 1. de fin.

Vrbanità, ciuiltà.] Vrbanitas, tis, fœmin gen. Cicer 1. de fin Quint. lib 6 cap 3 Vrbanitas est in qua nihil absonum nihil agreste, nihil incoditum, nihil peregrinum, neque sensu, neque verbis, neque ore, gestuue deprehenditur.

Vrbano, nome addiett ciuile, ò cittadinesco.] Vrbanus, na, num Cic. 2. de fin.

Vrbino, & Orbino, città nobilissima, & antichissima d'Italia nell'Vmbria.] Vrbinum ni, n g 1. 2. l. Io. Ant Mag. Geogr. Vrbinum vrbs lautissima, & splendidissima est: agroque perbono, ac fœcundo perfruitur generosis fructibus affluente.

Vrbinate, & Orbinate, nome gent. & possess. d'Vrbino.] Vrbinas, tis, o g. 1. 2. 3. l.

Vrina, vedi orina.

Vrinare, vedi orinare.

Vrlare, mandar fuori vrli, & è proprio di lupi.] Vlulo, las, 1. a b. Plin lib. 26. cap. 4. 2. Edere vlulatum. Plin. lib 8. cap. 40.

Vrlo, vrlamento, voce propria del Lupo.] Vlulatus, tus, 2 3. b m g. Plin l. 8 c. 40.

Vrna, spetie di vaso da tener acqua.] Vrna, æ.

Vrtamento, vedi inciampo.

Vrtare, vedi inciampare.

Vrtare, spingere.] Impello, is. Cic.

Vrtare,cozzare, vedi accozzare.
Vrtica,herba, vedi ortica.
Vrtone,spinta] Impulsio,ois,f g Cic.

V S

VSanza,vso,costume.] Mos,moris,mascul gen. 1.I Cic. pro Cluent. Non mos, consuetudoque seruata. 2. Consuetudo,dinis,fœmin gen Cicer de Inu Consuetudinis ius est,quod voluntate omnium sine lege,vetustas comprobauit.
Vsanza riceuuta, ò practicata.] Mos vsitatus Cic.
Vsanza antica.] Mos antiquus.Cic.l 5 ep 20 Rationum referendarum ius vetus, & mos antiquus maneret. 2. Mos vetus. Vitr. lib 2.c 1.
Ad vsanza antica,ouer all'antica] More antiquo Lio 7 ab Vrb. Iuuentus histrionibus fabellarum actu relicto ipsa inter se, more antiquo ridicula intexta versibus, iactitare cœpit. 2 More veteri Vitr lib 2. cap.1. Homines veteri more,vt feræ,in siluis,& speluncis, & nemoribus nascebantur,ciboque agresti vescendo vitam exigebant.
Vsanza moderna,ò nuoua.] Mos nouus.Cic.4 Ver.2 Ritus nouus.Hor. 3. car od.1.
A vsanza moderna, ouer alla moderna.] More nouo. Cicer 4. Ver Hoc institutio meu iudicibus nouo more, nullo exemplo, æquam rem putatis esse in Sicilia, nisi ad nutum istius iudicatam? 2 Ritu nouo, Hor. 3. carm od.1.
Vsanza del paese,ò patria.] Mos patrius. Cic.1.de nr.Tacit l 1. 2 Ritus patrij
A vsanza del paese, ouero alla paesana.] More patrio. Curt. l 3. Alexander matri Darij permisit, quos vellet, patrio more sepelirent.
Vsanza di bestie, ò d'animali.] Mos belluinus, vel ferinus ex Cicer 1. de Inu & Gel. lib 18 cap 2 2 Ritus belluinus, vel ferinus, ex Cicer. de Am. & Gel. supra cit.
A vsanza di bestie, ò d'animali, cioè alla bestiale, ò bestialmente.] More belluino, vel ferino,ex Cic. & Cic.2. Ritu belluino, vel ferino ex Cic & Gel. 3 More bestiarum.Cicer 1 de fin Fuit quoddam tempus,cum in agris homines passim,bestiarum more vagabantur, & sibi victu ferino vitam propagabant. 4 Ritu pecudum. Cic. de Am Quidam pecudum ritu omnia ad uoluptatem referunt. 5. Pecorum in modum. Liu. dec 4. lib 8. Eos pecorum in modum consternatos cædunt, fugantque.
Vsanza di ladri od assassini.] Mos grassatorius ex Plaut,io Capt & Amph.
A usanza di ladri,ò d'assassini.] Ritu latronum. Cicer.2. Phil. Erat ei uiuendum latronum ritu, ut tantum haberet,quantum rapere potuisset.
Vsanza buona.] Mos bonus, vel probus Plaut. in Capt. Nunc seruitus si euenit,ei uos morigerari, mos bonus est.
Vsanza cattiua] Mos uitiosus. Cic.1.Tusc.2.Mos improbus .Plaut.in Trin.
E usanza,è costume.] Mos est Cicer de Clar or. Mos est hominum, ut nolint eundem pluribus in rebus excellere.2 Moris est. Cicer 3. Ver.Negauit moris esse Græcorum,ut in conuiuio uirorum accumberent mulieres. 3. In more est.Cic.2.de leg 4.In more positum est.Cicer.2. de Leg Agr.Hoc est in more positum, institutoque maiorum. 5 In more uersatur. Cic de orat.
Introdurre,ò mettere usanza.) Morem inducere. Plin l.2. epist.14.
L'introdurre, ò mettere usanza.] Moris inductio, ex Cic. & Plin. 2.Moris inductus, ctus, mascul. gen. ex Auct.ad Her.
Metter una cosa in usanza.] In morem aliquid inducere, ex Cic.de orat.& Iuuen.2,In morem aliquid perducere. Cic, de Inuen,

Conseruare,ò ritenere l'usanza.] Morem tenere Cic 3 off. Præclarum à maioribus morem accepimus si eum teneremus.2 Morem retinere. Cic.2 de fin.3 Morem custodire Plin.l.14 c.12.Romulum lacte,non uino libasse indicio sunt sacra ab eo instituta, quæ hodie custodiunt morem.4 Morem seruare. Quint.l.1
Rimetter l'usanza.] Morem reducere. Grecs.
Per vsanza,per costume.] More Cicer. lib.11. epist 29. Tu mihi Oppi conseruabis amorem tuum, & si more magis,hoc quidem scribo,quàm, quo te admonendum putem Plaut.io Trin Petere honorem pro flagitio,more fit.2 De more.Virg.1.& 3.Aeneid 3 Ex more.Virg 5. Aen.4 Ex consuetudine. Quint. l.1. Tondemur ex consuetudine.
Vsare, costumare, hauer in usanza, esser solito, uedi solere.
Vsare,adoperare,seruirsi d'una cosa.] Vtor,eris. Cicer.2. Adhibeo,es
Vsar male.] Abutor, eris. Sueton. in Ner.Pecuniæ fructum non alium putabat, quàm profusionem; prælautos esse, uerèque magnificos, qui abuterentur, ac perderent.
Vsar l'offitio] Fungi munere,ex Cic.
Vsar spesso] Vsurpo,pas. Cic.
Da usare,addiett.] Vtendus,da,dum. Cicer.4. Ver.Qui testamentum fecit Heraclio bona,omnia,utenda,ac possidenda tradiderit.
Vsarsi, esser in uso.] In usu esse. Plin. lib.12. cap 17. Cetero non alia ligni genera sunt in usu, quàm odorata.
Vsarsi da più.] Pluribus in usu esse.Quint.lib.1.c.5.Sermo Latinus pluribus in usu est.
Vsarsi da tutti.] Omnium in usu esse. Col.l 9.cap.7.Quod omnium in usu est.
Vsato,addiett.non nouo,ma una, ò più uolte adoprato.] Qui fuit in usu. Colum.lib.8.cap 5 Cribro uiciario,nel etiam loliario, quod iam fuerit in usu, pulli superponantur.
Vsbergo, uedi corazza.
Vscio, cioè porta, uedi porta.
Vscire.] Exeo xis, iui, tum. 2 Egredior, eris, sus, sum. Cicer.
Vscir fuora.] Procedo,dis P io lib.11. cap 18 Rege consumpto,apes non procedunt, tristi tantùm murmure glomerantur circa corpus eius. 2 Prodeo, dis Cicer. de io Sp Caruilio grauiter claudicanti, ex uulnere ob Rempub. accepto, & ob eam causam uerecundanti in publicum prodire mater dixit. Quin prodis mi spuri, ut quotiescumque gradum facias, toties tibi tuarum uirtutum ueniat in mentem. 3. In publicum prodire. Idem loco citato.
Vscir d'impaccio,ò di fastidio.] Defungor,eris. Cicer 5. Ver. Quis non maximo se affectum beneficio putauit, cum tribus decumis pro una defungeretur?
Vscire incontro, uscire ad incontrare] Obuiam prodire. Cels.lib 16 c 10 Obuiam mihi sic est proditum,ut nihil fieri possit honoratius
Vscire delle fatiche.] Perfungi laboribus.
Vscita,& escita l'uscire.] Exitus,tus,m g 1.l.2.b.Virg.6. Aen cuius est,facilis detur exitus. 2.Egressus,sus,m.g. 1 2 l Cic in Pis.
Vscita, quel che si spende in tutto l'anno.] Exitus, tus. Cicer.2. Expensum, si, neut.gen. ex Cicer. pro Q. Rosc.
Libro dell'uscita,uedilo alla uoce libro.
Vscita di corpo, uedi flusso.
Vsignuolo,uedi rosignuolo.
Vsitato, uedi frequentemente usato.] Vsitatus, ta, tum. Cicer. Phil.14. Vsitatus honos peruulgatusque tribuendus ijs est, quibus etiam noui, & singulares debentur.
Vso per usanza, uedi usanza.
Vso,addiett usato,auuezzo.] Assuetus,a,um. Cicer.3. de orat. Homines laboris assiduo, & quotidiano assueti, quum tempestatis causa, opere prohibentur, ad pilam se,aut ad talos,ad tesseras conferunt. 2 Solens,tis,o.g. Plaut.

Plaut. in Amph. Si dixero mendacium, solens meo more fecero.

Vso, l'atto di vsar vna cosa.] Vsus, sus, mascul. gen. Cicer. off. Domus finis, est vsus. 2. Vsura, ræ. Cicer. pro Rab.

Vsame, quella quantità d'ape, che voltamente fanno il miele.] Examen, minis. Cicer 2. offic Examina non fingendorum fauorum causa congregantur, sed cum congregabilia natura sint, fingunt fauos.

Vsufruttuare, hauer l'vsufrutto d'vna cosa.] Vti, frui, verbum vtrinque declinatum. Vlpian. lib. 1. de vsufr. Vsusfructus est ius alienis rebus vtendi salua earum substantia.

Vsufrutto, ragione, ò godimento del frutto d'vna cosa.] Vsusfructus, us, ui, nomen vtrinque declinatum. Cic. pro Cæcin. Vsumfructum omnium bonorum suorum Cesenniæ legauit vt frueretur vnà cum filio.

Vsura, quel che si riceue illegitimamente per frutto d'vna cosa.] Fœnus, noris, n g 1. l. 2 b. A Gel. l. 16 c. 12 Fenerator, sicut Marcus Varro in l 3 de serm Lat. Scripsit à fœnore est nominatus. Fœnus autem dictum à fœtu, & quasi à fœtura quadam pecuniæ parientis, atque increscentis 2. Vsura, ræ, f g 1 2. l Cic. de Sen. Terra nunquam recusat imperium, nunquam sine vsura reddit, quod accepit, sed aliàs minore, plerunque maiore cum fęnore. 3 Anatocismus, mi, m g. 1. 2. 3. b 4 l Græc Cicer. ad Att. l. 5. ep. ult. Clamare omnes, qui aderant, nihil impudentius Scaptio, qui centesimis cum anatocismo contentus non esset.

Di vsura, addiett.] Fœnebris, bre, 1. l 2 com. Liu. 7. ab Vrb. Consules fœnebrem quoque rem, quæ distinere vnanimes videbatur leuare aggressi, solutionem alieni æris in publicam curam verterunt. 2 Fœneratitius, a, um, 1. 3. l. 2 4 5 b Sipont in Mart Res pignoratitia, aut fœneratitia dicitur, quæ data est pignori, aut ad fœnus pertinet.

Prender ad vsura] Fœnore accipere. Plaut. in Curc. Ibi sunt, qui dant, qui accipiunt fœnore. 2. Fœnerato accipere, ex Plaut. in Asin. & Men

Il pigliar ad vsura.] Sumptio fœnori.

Dare, ò far vsura, vedi vsureggiare.

Vsura di mezzo per cento.] Fęnus semunciarium. Liu. 7. ab Vrb. Semunciarium tantùm ex vnciario fœnus factum est.

Vsura di vn per cento] Fęnus, vnciarium. Liu. 7. ab Vrb. Etsi vnciario fęnore facto leuata vsura erat: fortè ipsa obruebatur inopa.

Vsura di quattro per cento.] Fęnus trientarium. Spartian. in Antonin.

Vsura rigorosa] Fœnus graue. 2. Fęnus grande, vel magnum. Cic pro Flac.

Con vsura, auuerbialm.] Fœneratio. Plaut in Asin. & Merc.

Vsura vndici per cento.] Fęnus deuncibus.

Vsura à dodici per cento.] Fœnus centesimis, ex Plin.

Vsura à quattordici per cento.] Fęnus binis septuncibus, apud Turs. Nom. & alios.

Vsura à sedici per cento.] Fęnus binis bessibus, apud Turs. Nom. & alios.

Vsura à dicidotto per cento.] Fœnus binis quadrantibus, apud Turs. Nom. & alios.

Vsura à venti per cento.] Fœnus, binis dextantibus, apud Turs Nom. & alios.

Vsura à ventidue per cento] Fœnus binis deuncibus, apud Turs Nom. & alios.

Vsura à ventiquattro per cento.] Fœnus binis centesimis.

Vsura ordinaria.] Vsura legitima ex Pand.

Vsuraia, & vsurara, Flor. ancor vsuriera, colei che dà ad usura] Fœneratria, cis, 2. 3 l. 2. b Sipont in Mart A fęnore fœnerator, qui græca voce sed apud nos vitatissima danista dicitur, & fœneratrix, quæ ad fęnus dat.

V 2. Vsuraria, æ, 1. 2 3. l 4. b ex Plaut. in Truc.

surraio, & vsuraro, Flor. ancor vsuriere, quegli che dà, ò presta ad vsura.] Fœnerator, ris, 1. 3. l. 2. b. Cato de Re rust. cap. 3. Maiores nostri sic in legibus posuere furem dupli condemnari fœneratorem quadrupli. Quantò peiorem existimarint fęneratorem, quàm furem hinc licet existimari. 2 Danista, stæ, mascul. gen. Græc. Plaut. in Rud. Ad danistam deuenirea, adderes fęnusculum. 3. Vsurarius, rij, 1. 3. l. 4. b. ex Plaut. in Curc. & Truc.

Vsuraio piccolo.] Fœneratorculus, li, mascul gen. Plaut. in Pœn.

Vsuraio, & vsurario, addiett da vsurajo] Fœneratorius, a, um, 1. 3 4 l. 2. 5. b Val Max l. 2. c 1. Auara, & fœneratoria Gallorum philosophia, &c. 2. Vsurarius, a, um, 1. 2. 3. l. & 4. b Plaut in Truc. & Amph. 3 Danisticus, ca, cum. Græc.

Vsureggiamento, l'vsureggiare.] Fęneratio, nis, fœmin. gen. 1. 3. l. 2. 4 b. Colum. in præfat. An fœneratio probabilior sit, etiam his inuisa, quibus succurrere videtur?

Vsureggiare, far vsura.] Fęnero, ras, 1. l. 2 b. Plin. l. 2. cap. 6. Sol cęli tristitiam discutit, atque etiam humani nubila animi serenat, hinc suum tamen cęteris quoque syderibus fęnerat. 2. Fęneror, aris. Cicer 4. Ver Idem præterea pecunias istius extraordinarias grandes suo nomine fęnerabatur. 3. Fęnerato dare, ex Plaut. Asin. 4 In fęnus dare. Var. lib. 3. cap 5 5. Fęnori dare Cicer. 4 Ver Idem pecuniam ijs fęnori dabat 6. Fęnore occupare. Cic. pro Flac. Pecuniam centuplo grandi fęnore occupasti.

Vsureggiato, particip.] Fęneratus, a, um, 1. 4 l. 2. b. Ter. in Phorm act 3. sc. 2. Fęneratum istuc beneficium tibi pulchre dices.

Vsuretta, dimin vsura piccola] Fęnusculum, li, n g 1, 2. l. 3. b Plaut. in Pseud.

Vsurpamento, & vsurpatione, appropriamento, & appropiatione, l'vsurpare, & appropiare l'altrui.] Alieni assumptio ex Cic 3. offic. & 3 de fin. 2 Alieni occupatio, ex Cato c 5. & Cic. 1 off. 3 Alieni ad se traductio, ex Cicer. 3 off. & pro Sest. 4 Alieni ad se translatio, ex Cic. 3. Philip & 1. off. 5 Rei alienæ in vsum conuersio, ex Liu. 3 ab Vrb & Colum. l 6. cap. 17. 6. Alieni rapina, ex Plin. l. 17. c. 24.

Vsurpare, ouer appropiare, cioè occupare ingiustamente l'altrui.] Occupo, pas, 1 l. & 2 b. Cic. 2 Phil. M. Antonius in hac Vrbe palam secum habet armatos quod neque Reges fecerunt, neque ij, qui Regibus exactis, regiam occupare voluerunt. 2. Sibi assumere. Cic. 3. off. Legi diuinæ, & humanæ parere qui velit, nunquam committet, vt alienum appetat, & id quod alteri detraxer t, sibi assumat. 3 Ad se rapere. Cic. off. l 3. Si vnusquisq; nostrum rapiat ad se commoda aliorum, detrahat que quod cuique possit, emolumenti sui gratia, societas hominum communitasque euerti necesse est. 4. Ad se traducere. Cic. off. lib 3. Si vnumquodque membrum sensum hunc haberet, vt posse putaret se valere, si proximi membri valetudinem ad se traduxisset, debilitari, & interire totum corpus necesse esset. 5 Ad se transferre. Cic. Phil. 3. Quid hic victor non valebit, qui nullam adeptus victoriam, tanta scelera post Cæsaris interitum fecerit, refertam eius domum exhauserit, hortos compilarit, ad se omnia ex his ornamenta transtulerit. 6. In rem suam vertere alienam ex Vlpiano, qui sic ait, ne quia aliquid ex pecunia publica in rem suam vertat 7 In suum vertere alienum Sen l. 14. ep 91. Irrupit in res optimè positas auaritia, & dum seducere aliquid cupit, atque in suum vertere, omnia fecit aliena.

V T

VTerino, relatiuo di fratello nato d'vna madre, ma di padre diuerso.] Vterinus, na, num. Inst. l. 3.

Vtero, vedi ventre.

Vtile, addiett. gioueuole, profitteuole.] Vtilis, & hoc le, 3 l. Cic. l 11. ep. 27. Quod vehementer mihi vtile esse putabas, nec inutile Cæsari, perfecisti, vt ille me diligeret,

vtt,colerét,haberet in suis. 2 Vtibilis,& hoc le. Terent. Phorm. Quid minus vtibile fuit, quàm hoc vlcus tangere? 3.Conducibilis, & hoc le, 2.l. Plaut. Bacch. Non ego istuc facinus mihi conducibile esse arbitrer.

Molto vtile, addiett.] Perutil.s, & hoc le, 2.b. 2 l. Cicer. de Sen. Xenophontis libri ad multas res perutiles sunt.

Vtile,addiett.che cagiona vtilità, buono à vna, ò più cose] Vtilis,& hoc le,s.l.& a.b.Plin.l.8. Fiber euomit fel suum, ad multa medicamenta vtile; item coagulum ad comitiales morbos.

Vtile à niente.] Ad nihili vtilis,vel vtile. Plin.l.16.c.29. Ferunt auellanæ iulos compactili callo ad nihil vtiles. 2.Ad nullam rem vtilis,vel vtile. Cicer. off. 3.Nonne igitur sapiens,si fame ipse conficiatur,abstulerit cibum alteri homini ad nullam rem vtili? 3. Ad nullam partem vtilis. Cicer.off.3.4.Nulli rei vtilis,& hoc le,Plin. lib.33.c.17.Albi plumbi natura plus aridi habet, nigri tota humida est, ideò album nulli rei, sine mistura vtile est.

Esser vtile.] Vsui esse, cum Dat. pers. Plaut Cist. Neque illa illi quicquam vsui est. 2.Ea vsu esse. Colum. l.6.c.r.

Esser molto vtile.] Vsui magno èsse. Cic.Att.l.s. ep.r. Satyrus fuit, & mihi, & Q.Fratri magno vsui in nostris petitionibus.

Vtile,sust.commodo,giouamento.] Emolumentum,ti,r.l. 2.3.b.Cic s de or. Vt & vobis honori, & amicis vtilitati,& Reipub.emolumento esse possitis. 2.Vtile,lis,n.g. Horat. de Art. Omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Far ogni cosa per vtil suo.] Omnia vtilitate sua metiri,ex Cic.l 7. ep s a.

Vn bel vtile.] Præclara vtilitas, ex Cic.

Vtilità,& vtilitate,cioè l'vtile.] Vtilitas,tis,f g.s l.2,3.b. Cicer.s. de Nat. Perseus eos dicit esse habitos Deos, à quibus magna vtilitas,ad vitæ cultum esset inuenta,ipsisque res vtiles, & salutares, Deorum esse vocabulis nuncupatas.

Vtilmente,auuerb.con vtilità.] Vtiliter.Cicer. In orat. Vt quicquid in his rebus fiat vtiliter ad pugnam, idem ad aspectum etiam sit venustum.

Vtre,vedi otre.

Vtricoli, terra nella Sabina.] Otricolum, li, neut. gen.

V V

VVa,frutto della vite.] Vua, æ. 2. Fructus viteus ex Virg.3.Georg. 3.Fructus vitigineus, ex Colum. l.12. 4.Fructus vitigineus, ex Lucret.

Vua troppo acerba,ouero malfatta.] Vua acerbitatè rigida.Pallad.in Septemb.tit.7.Vuas quas seruare volumus legamus illas, neque acerbitate rigidas, neque maturitate defluentes.

Vua mezza fatta.] Vua semi acerba. Pallad.l.9. tit.2 3.

Vua appiccata.] Vua pensilis, vel pendens.

Vua bianca.] Vua alba.Plin.l.23.c.1.2.Vua candida. Plin. l.27 c.25.

Vua cornetta.] Vua corniculata, ex Dioscor. lib. 4. cap.77. Qui fructum rhodo daphnes corniculatum appellat. 2. Vua corniculorum modo adunca ex Plin. lib.27. cap.12. Semen in siliquis fert, corniculorum modo aduncis.

Vua dipinta.] Vua picta. Plin. lib.18. cap 29. Varro auctor est: si fidiculæ occasu, quod est initium Autumni, vua picta consecretur inter vites, minus nocere tempestates.

Vua lugliatica,ò lugliola, che viene il mese di Luglio.] Vua Iulia,vel Quintilis.

Vua fecciosa, cioè che fà più feccia dell'altra.] Vua fæcinia, vel rubelliana. Colum. lib.3. cap.2. A materiæ colore rubellianæ nuncupantur, eædem quæ fæcinia quòd plus quam cæteræ fæcis afferunt.

Vua troppo fatta,ouero stagionata.] Vua maturitate defluens Pallad in Septemb. tit 17.

Vua moscatella,& in vna parola moscatello.] Vua apiana.Plin l 24. c.2. Apianis vuis apes dedere cognomen, præcipuè eorum auidæ. Id Plin.l.14 cap 9.Passum fieri certum est ex vua quam Græci sticam vocant, nos apianam.

Vua da mangiare.] Vua escaria.Plin l 14.c. 3. 2.Vua cibaria.Plin.3.Vua ad escam. 4.Vua escæ habilis Col.lib.3. c.2 5.Vua esculenta, ex Plin.

Vua negra] Vua nigra. Plin l 23.c.r.

Vua che fà molto mosto.] Vua mustiferax. Plin.l.15.c.24. Vuæ acinis interius inest signum, alij paruum, alij geminum, qui minimè feraces musti.

Vua pergolese.] Vua pergolana.Plin.

Vua primaticcia.] Vua præcoqua,vel præcox. Col.lib.12. cap.37.

Vua passa.] Vua passa. 2.Staphis, phidis, & Atticè apud Athenæum.Astaphis,phidis.Plin.l.23.cap.r.Vua passa, quam astaphida vocant,intestina tentaret,nisi pro remedio in ipsis acinis,nuclei essent.

Vua passa bianca] Vua passa alba. Diosc.l.5.c 4.Vua passa alba adstringentior est. Prodest esitata caro earum tussi,faucibus,renibus, ac vesicæ.

Vua passa nera.] Vua passa nigra, ex Plin. lib. 3r. cap 10.

Vua passa polputa,ò sugosa.] Vua passa pinguis.Plin.l.29. c.3.Ouorum lutea dantur Cæliacis cum vuæ passæ pinguis pari pondere per triduum.

Vua rossa.] Vua rubens. Plin. l.23.c.r.

Vua saluatica,vedi lambrusca.

Vua secca in forno.] Vua furnacea.

Vua secca al Sole.] Vua Sole siccata. Plin.2.Vua insolata. Colum.

Vua triaca,che val contro i morsi de serpi.] Vua theriaca,ex Plin.l 14.c.18 Apud Thasios vitis theriace vocatur, cuius, & vinum, & vua contra serpentium ictus medetur.

Vua spina, e secondo altri vua crespina.] Vua spina. Turfel 2.Vua crispa. 3 Vua marina. 4 Vua crespina. Matth. in Diosc. lib s. cap.105. Planta est, quæ apij folio constat, & vndique spinis riget, ab aliquibus vua spina,à nonnullis vua marina, à pluribus vua crespina vocatur.

Vua da far vino.] Vua ad effusionem. 2.Vua effusioni habilis.Col.l.3.c.2.

Grano,ò granello d'vua,vedi acino.

Vua senza vinaccioli, ò granelli.] Vua apyrina, ex Colum. de Arb. lib 9 cap.23. 2.Vua vinaceis, vel nucleis vacua, ex Colum. de Arb. cap.9. & Cicer.4. de fin.

Vua durace,ò duracina, nome tratto dalla durezza dell'acino, come vuol Plinio.] Vua duracina, Sueton. in Aug. cap.76. Dum lectica ex regia domum redeo,panis vnciam cum paucis acinis vuæ duracinæ comedi. 2. Vua duri acini,ex Plin. lib.14. c.1.qui sic ait: Vua non alicubi gratior callo, vt inde possit inuenisse nomen duracinæ durus acinus.

Vua vliuigna,cioè simile all'vliua.] Vua oleagina. Plin. l.14.c.3.Vuam oleaginam nuper inuenerunt,à similitudine oliuæ. Nouissima hæc vuarum ad hoc tempus reperta est.

Vua,che cagiona aborto.] Vua ecbolas. Plin.lib.14.c.18. 2.Vua abortiua,ex Plin.l.20.cap.22.3.Vua abortum faciens.Plin.l.14.c.18.4.Vua partum abigens, ex Plin.lib. 14 c.18.

Grappo d'vua, vedi grappo.

Scorsa dell'vua.] Folliculus,li,m g.Col.

Vua da condire.] Vua conditanea.

Vulgare,cioè palesare.] Vulgo, gas, gaui, gatum. 2. Diuulgo,gas gaui,gatum. 3 Peruulgo, gas, gaui, gatum. 4 Dicere in vulgus,ex Cic.

Vulgare cosa di volgo, vedi volgare.

Vulgarizzare.] Vulgi lingua vertere, vedi volgarizzare.

Vulgarizzatore.] Qui vulgi lingua vertit,ex Cic.

Vulturno, nome di vento, detto greco da marinari.] Vulturnus,ni. Plin.l 2.c.47.
Se mi vuol bene.] Si me amas. Cic.l.5.ep.11.De Dionysio si me amas confice. 2 Si me diligis. Cic.lib.16.epist.1. Effice,si me diligis, vt valeas.
Vuogare,e vogare,vedi remare.
Vuotare, vedi votare.

Z A

Zacalla, 3 l. nome proprio d'huomo, il quale fù naturale di Babilonia, e scrisse l'istoria.] Zacalias,æ,1.3 b.2.l. Plin.l.37.c 10.
Zaccara, e zacchera, schizzo di fango nella veste.] Aspersus lutus, vel aspergo lutea, ex Cicer. & Plin.
Zaccarella,dimin.di zacchera.] Lutum, vel cœnum leuiter aspersum,ex Cic.
Zaccaria,e zaccheria,nome proprio d'huomo.] Zacharias, æ.
Zacchere, e zaccara, fango à piè della veste.] Imæ vestis lutamentum. 2 Lutum, vel cœnum imæ vestibus aspersum,ex Col.
Zaccherofo, Fior zaccarofo, addiett. pieno di zacchere.] Luto,vel ceno conspersus,sa,sum, ex Cicer 2. de Nat. & pro Planc. 2.Lutosus,sa,sum. 3.Lutulentus,ta,tum. 4 Cœnosus,sa,sum,ex Col.l 12 c.54.
Zafferanato,tento,ò condito con zafferano.] Crocatus,a, um,1.b. Plin.l.16.c.33.
Zafferano,Fior.zaffarano,Sen.] Crocus,ci, m g. 1 b.Virg. 4 Georg 2 Crocum,ci,n gen. Plin. l 21. e 29 Semen his optimum crocinum,nec amiculo vetustius,& in vmbra siccatum.
Zaffarano bastardo,ò saraeinesco.] Crocum degener, vel degenerans. Plin.lib.21. e 6 Crocum degenerans multo leuius est 2 Cricus,ci,m.g. Diosc.l.2.c.183.Circus folija constat oblongis, flore croci. 3.Crocum saracenium. Matt.in Diosc.l 4. c.182.
Zafferano bianco in mezzo.] Crocum dialeucum. 2 Crocum medio candidum. Plin.l.21.c 6 Croci satiui genus blandissimum, vulgo cùm sit medio candidum dialeucum vocant.
Zaffarano falsificato.] Crocum adulteratum,ex Plin.l.21. cap 6.
Zafferano domestico.] Crocum satiuum. Plin. lib.21. cap.6. Crocum satiuum latius est, maiusque, & nitidius.
Zaffarano saluatico.] Crocum syluestre. Plin.l.21.c.6.
Zaffarano schietto.] Crocum syncerum. Plin.l.21. cap.6. Croci synceri probatio est,si imposita manu crepat, veluti fragile.
Di zaffarano,addiett.] Croceus,a,um,vel crocinus,a, um, Plin.l.21.c.29
Zaffiro,2.l pietra pretiosa di color celeste.] Sapphirus, ri,fœmin.gen.2.l.Plin.lib.37 cap.9. 2 Lapis sapphirus, Diosc.lib.5.cap.214. 3.Lapis sapphirinus. Plin.lib.37. cap 9. Inest ei aliquando aureus puluis non qualis in sapphirinis.
Zaffiro maschio] Sapphirus mas. Plin.l.37.c.9.
Di zaffiro,addiett.] Sapphirinus,a,um,2.l.3.b Plin.l 37. cap.9.
Zaffo,turaccio, vedi turaccio.
Zaffrana, isola nell'Arcipelago, vna dell'e Cicladi.] Seriphus,phi, fœmin.gen. 2 l. Plin. lib 8. cap.58. Multæ sunt ranæ in Seripho insula, quæ aliò translatæ canunt.
Di zaffrana.] Seriphius,a,um. Plin. lib.27. cap.7. Est absynthium marinum, quod quidam Seriphium vocant.
Zagaglia,specie d'arme in asta.] Framea, meæ,f.g.Tacit. de German Hastas ipsorum vocabulo, frameas gerunt, angusto, & breui ferro, sed ita ad vsum habili, vt eodem telo, prout ratio poscit, vel cominus, vel eminus pugnent.
Zainetto, e sainetto. dimin.di zaino, e siloo piccolo.] Perula scortea, vel coriacea, ex Sen. lib 14 epist 91. cuius est vox, perula, & Var.6. de ling. cuius est vox scortea.
Zaino,e saino, saccoccia di pelle da pecoraro.] Pera scortea,vel coriacea,ex Mart.lib 14.& Var.6 de ling 2 Pera pastoritia,vel pastoralis,ex Mart. l.14 & Cic ad Att. & Plin.l.8.
Zambracca, Fior. femina di mondo, di poco pregio.] Prostibula vilis,ex Plaut in Pers. & Cic. 5.Tusc.2. Lupa vulgaris,ex Plaut.Epid & Cic.in Brut.
Zambracca, Sen donna sporca, lorda. od'infangata.] Mulier immunda,ex Cic.2. de leg & Her.Heaut.
Zampa,ouer branca, piè d'auanti d'animal quadrupede.] Manus,nus, fœmin.gen. Plin lib.8 cap.36. Visi vrgente vi præcipitaturi se ex aliqua rupe,maioribus capite operto faciuntur. 2 Pes aduersus, vel prior, ex Cicer. & Plin.
Zampa deretana, ò di dietro.] Pes posterior,ex Cicer. & Plin.
Zampata, percossa di zampa.] Pedis ictus,percussio, vel percussus,ex Plin.
Tirare,ò dare vna zampata ad vno.] Pede aliquem petere,appetere,impetere,icere, vel percutere.
Zampetta,ò zampina,dimin. di zampa.] Pediculus,li, ex Plin.l 9. c.28.
Zampicare, caminare da stroppiato, cioè malamente, ò con fatica.] Ægrè,vel malè progredi.
Zampillare, vscir fuori i zampilli.] Erumpo,pis 2.Emico,cas,2.b.Plin.
Zampilli d'acqua.] Aquæ fistulis emicantes. Plin.l.2 cap. 103. Mirabilius id faciunt aquæ dulces iuxta mare, vt fistulis emicantes. 2.Siphunculi,lorum,m.g.& num.pl. Plin 5 epist 6.
Zampillo, filo sottile d'acqua, che schizza da piccolo canaletto.] Aqua fistula emicans.Plin l.2.c.103 2. Aqua fiphunculo effluens. Plin.l 5.ep.6.ad Apollinarem. 3.Siphunculus,li,m g 1.l.5.b. Plin.ibid.
Zampogna, e sampogna, strumento di fiato assai noto.] Fistula,æ. Plin l.7. cap.56. Fistulam,& monaulum Pan Mercurij reperit.
Zampogna pastorale, cioè da pastore.] Fistula pastoritia. Cicer Att.lib 1. epist.13. 2.Fistula pastoralis. Plin.lib 8.cap.32. Cerui mulcentur fistula pastorali, & cantu cùm erexere aurea acerrimi auditus : cùm remisere, surdi.
Zampogna d'auorio.] Fistula eburneola. Cic.3.orat.
Sonatore di zampogna,colui che sona la zampogna.] Fistulator,ris.Cic.3 de orat.Gel.l.1.c.11.
Zanca,cioè gamba.] Tibia,æ.Cels. 2 Crus,cruris,n.g. Cic. 2.de Nat.Ibes aues excelsæ sunt, cruribus nigris,corneo proceroque rostro.
Zanche, pertiche lunghe, sù le quali alcuni caminano.] Grallæ, larum. Fest. lib 7. Grallæ perticæ sunt, quæ furculas habent, quibus nituntur, qui super eas ambulant.
Chi camina sù le zanche.] Grallator,ris. Fest l 7 Grallatores appellabantur, qui perticis, furculas habentibus superstantes gradiebantur.
Cosa di chi camina su le zanche.] Grallatorius,a,um. Plaut.in Amph Siue grallatorius, siue testudineus fuerit gradus,certum est nihil hunc scelestum perdere.
Zanna,e sanna, dente grande,e curuo, vna parte del quale esce fuori della bocca d'alcuni animali, come di porci, elefanti, e simili.] Dens curuus. 2.Dens exertus. Plin. l.11. c.37. 3.Dens grandior,seu dens grandissimus, ex Plin.l.30. cap.15.Grandissimi sarpentium dentes adiuuant dentitionem.
Zannata, dicesi à cosa,che muoue,ò cagiona riso.] Ridiculatium,rij,neut.gen. 1 4.l. 2.3.b. ex Plaut. cuius est vox, ridicularium,& A.Gel.lib.18. cap.7. cuius est vox glossarium.
Zannata di cose,ò fatti.] Ridiculè factum,ex Cic.6.& Ver. & 1 9 ad Att.
Zannata di parole,ò detti.] Ridiculè dictum, ex Cic.de orat.& pro Planc.

Dire

Dire, ò far delle zannate.] Ridicula, fiue ridenda dicere, vel facere, ex Cicer. 2. Philipp. qui fic ait: Tu curfim dicis aliena, ex Liu. lib. 2. dum fic ait: Et facere, & pati fortia, Romanum eft. 2. Ridiculè dicere, vel facere.

Zanni, quegli che altrui muoue, ò cagiona rifo.] Ridicularius, tij, s.4.l. 2.3 b. ex A. Gel lib.4 cap 20 dum fic ait: Quidam, & canicula, & nimis ridicularius fuit, & cæt.

Far il zanni, ò del zanni.] Ridicularium agere, ex A. Gel. l.4.c 29.

Dir delle zannate, cioè cofe da ridere.] Ridicularia dicere, vel fendere. Cato apud Macrob. fat. l. 3 c.7. 2. Ridicularia iactitate. Liu dec. 1. l. 7.

Zanzala, zanzara, e zenzara, infetto volatile, non men molefto, che conofciuto.] Culex, cis, mafc gen. s.b. a l. 10 rect. & b in obliq. Plin. lib. 11. cap. 2. Natura vbi tot fenfus collocauit in culice? vbi vifum in eo prætendit? vbi guftatum applicauit? vbi odoratum inferuit? vbi verò truculentam illam, & portione maximam vocem ingenerauit? quia fubtilitate pennas adnexuit? prælongauit pedum crura? difpofuit ieiunam caueam vti aluum, auidam fanguinis, & potiffimum humani fitim accendit? Telum verò perfodiendo tergori, quo fpiculauit ingenio? Atque vt in capaci cùm cerni non poffit exilitas ità reciproca geminauit arte, vt fodiendo acuminatum pariter, forbendoque fiftulofum effet. Plin. l. 10. c. 70. Lupinorum fumus crematorum culices necat.

Pieno di zanzale.] Culicofus, a, um, ex Col.

Zappa, ftrumento noto per lauorar la terra.] Ligo, nis, m. g. 1 b. Plin. l. 18. c 6 C. Furnius Crefinus inftrumentum rufticum omne in forum attulit, ferramenta egregiè facta, graues ligones, vomeres ponderofos.

Zappa à due denti.] Bidens, tis. Col l. 11. c. 2. Solum debet bidentibus æqualiter perfoffum in areas difponi, radicibus omnibus deletis

Darfi la zappa nel piede da sè fteffo, per prouerbio fi dice di chi da sè medefimo in qualche fuo intereffe fi pregiudica, e danneggia.] Suo fe gladio iugulare. Terent. 2 Suo fe ictu percutere, ex Tac. l. 1.

Zappamento, e zappatura, il zappare.] Foffio, nis, 1. l a b. 3. com. in rect & l. in obl. Cic de Senec Foffionibus terra fit fœcundior. 2 Foffura, ræ, 1. 2. l. Col. de arb. c. 12. qui ait: Foffuram fodere.

Zappare, lauorar la terra con la zappa.] Fodio, dis, di, fum, s.b Cic 2 de Diuin. 2. Colere foffione, cum Accuf. Plin. l. 17. c. 26 Amygdalæ fi colantur foffione, florem amittunt. 3. Paftino, as. Plin. l. 17. c. 21. 4. Legione terram vertere, ex Col l. 2. c. 7.

Zappar prima, ò innanzi.] Præfodio, dis, di, fum, 2. l. a. 3 b. Plin. lib. 17. cap. 11. In arborum translatione præfodere oportet fcrobes ante, fi fieri poffet, tanto, donec pingui cefpite obducantur.

Zappare attorno.] Circumfodio, dis, 3 b. Plin. l. 17. cap 18. Circumfodi oliuetum fingulis annis à folftitio melius inuentum.

Zappare à fondo.] Altè infodere. Colum. lib. 3. cap. 13. Campeftris locus altè duos pedes, & femiffem infodiendus eft. 2 Altè fodere. Colum de arbor. cap 29. Plin. lib. 5. cap. 5 Putei non altè fouendi. 3 Altè repaftinare Colum. de Arb. c. 1. 4. In altitudinem defodere. Col. l. 11. c. 2.

Zappare di nuouo, rizappare.] Refodio, dis. Col. l. 4. cap. 32. Aliud arundinetum de integro refodi debet.

Zappare due volte vn luogo.] Foffione locum iterare. Col. l 21 c 3 Exbibendus erit locus, ftercorandufque, ac diligenter foffione iterandus.

Zappar bene.] Perfodio, dis, 2. l. 2. 3. b. ex Colum. lib. 2. cap 2. vbi ait: Altè perfoffam nouallium terram refcindere.

Zappare affatto, ò del tutto.] Confodio, dis. Plaut. Aul. Hic apud me confodere hortum iuffi.

Zappare la prima, feconda, ò terza volta, ouero zappare vna due, ò tre volte.] Foffuram primam, fecundam, feu tertiam fodere, ex Colum. de Arb. qui fic ait: Simul atque vua variari cœperit, fodito tertiam foffuram, & cæt.

Zappare à fondo due piedi.] Terram in duos pedes defodere. Pallad de Re ruft tit. 10.

Zappando cauare, ò eftrarre.] Effodio, dis. Cicer. 2. offic. Ferrum, æs, aurum, argentum penitus abditum non effodiatur 2. Refodio, dis. Plin. l. 2. c. 67.

Zappando rompere, ò traforare.] Perfodio, dis, di, fum, Var lib 3 c. 18 L. Lucullus ad Neapolim perfodit montem, ac maritima flumina immifit in pifcinas.

Zappando fepellire, ò fotterrare.] Defodio, dis, 1. l. 2. b. Plaut. in Moftell. Hic defodit hofpitem. 2. Infodio, 1. l. 2. b. Plin.

Zappatore, colui che zappa.] Foffor, ris. Pallad. l. 1 tit. 6. In vineis aratro prætermiffa, foffor emendet. 2. Fodiens, tis, m g. ex Col. & Pallad.

Zappator che zappa intorno.] Circumfoffor, ris. Plin. l. 17 c. 24

Da zappatore, ouer di zappatore, addiett.] Fofforius, a, um.

Da zappatore, auuerbialm.] Fofforiè, ex Cicer. in orat.

Zappatura.] Foffura, ræ, f. g. Col. Hanc planam foffuram maximè non probauimus.

Zappatura profonda d'vn piede, e mezzo.] Foffura fefquipedalis. Plin. l. 19. c. 25. Cucumeres, & cucurbitæ feruntur ambo femine in terra fefquipedali foffura inter æquinoctium vernum, & folftitium.

Zappatura, ò zappata, che fi fà attorno.] Circumfoffura, ræ. Plin. lib. 17. cap 26. Cupreffus, & aquam afpernatur, & fimum, & circumfoffuram amputationemque.

Zappetta, dimin. di zappa.] Sarculum, li, n g. 2. Sarculus, li, m. g Plin. l. 18. c. 19. Sine bobus montanæ gentes farculis arant.

Zappettare, leggiermente zappare, fi dice anco farchiare, ò farchiellare.] Sarrio, ris. 2. Sarculo fodere. Plin. l. 18. cap. 26.

Zappettina, diminut. di zappetto.] Sarculum leue. Plin. l 18. c. 26.

Zappone, vedi zappa.

Zarato, nome propr d'vno che fù mago.] Zaratus, i. Plin. l. 30 c. 2.

Zauattino, vedi fcarpinello.

Zauorra, ghiara mefcolata con arena, che fi mette nel fondo de' nauili per farli ftar pari, e dritti] Saburra, æ, 1 b. Liu. 7 bel Maced.

Pareggiare, ò ftabilire con zauorra.] Saburro, as. Plin. lib. 18. cap. 35. 2. Saburra ftabilire. Plin. lib. 10. cap. 23.

Zazzera, Fior. zazzara, Sen. cioè capigliera tenuta longa fin fotto all'orecchia.] Cæfaries, ei, f gen. 1. 4. l. 2. 3. b. Sipont. in Mart A cædo cæfaries dicta, quod comam fignificat, quæ cædi folet 2 Coma, mæ, f g. 1 b Pomp. Feft. l. 3. Comæ dicuntur capilli cum aliqua cura compofiti.

Zazzera lunga.] Cæfaries promiffa, apud Liu. l. 8. bel. Pun.

Zazzera à pofticcio.] Capillamentum, ti, n. g. Sueton. in Calig Ganeas, atque adulteritia capillamento celatus, & vefte longa noctibus ambiret. 2. Caliendrum, dri. Horat. 1. ferm

Zazzera à modo di fcala.] Coma in gradus fracta. Quint. l. 1. c. 6.

Portar la zazzera] Comam, feu cæfariem alere, vel nutrire. Sipont. in Mart. qui fic ait: Cherilaus interrogatus, cur comam nutriret, quoniam inquit ex omni ornatu hic pulchrior & minimi fumptus eft.

Zazzeruto, chi porta la zazzera.] Cæfariatus, ta, tum, 1 b. Plaut. in Mil. Miles admutiletur cæfariatus, 2. Comatus, a, um, 1. b. Mart. l. 1.

Z E

Zecca, luogo doue si battono le monete.] Officina monetaria. Maff in Ignat. l. 3.
Batter la Zecca.] Signare pecuniam. Cic. 3. de leg. 2. Percutere pecuniam.
Zecca, animaluzzo saluatico, simile alla cimice che s'attacca addosso a' cani, pecore, boui, e simili, succhiando loro il sangue.] Ricinus, ni, 2 2. b. Col. lib. 17 c 13. Ricini manu non sunt vellendi, ne faciant vlcera. 2. Crocon, nis m. g 1 b.
Zeccarda, buffetto, percossa, ò colpo d'vn dito, che scocchi di sotto vn'altro dito.] Talitrum, tri, n. g. 1. l. 2 c. Sueton. In Tiber. c. 68. Articulis ita firmis erat Tiberius, vt caput pueri, vel etiam adolescentis, talitro vulneraret.
Dare vna zeccarda, ò buffetto.] Talitro icere, percutere, vel verberare, ex Suet. In Tib. c. 68.
Zecchino, val moneta d'oro, e propria de' Signori Venetiani, la virtù de' quali prodezza, e valore quasi oro trà metalli, oltre modo riluce.] Venetorum aureus, vel flauus, vel ex auro nummus, ex Cic. pro Flac. & Phillip. 22. cuius est: nummos aureos daret. 2. Venetus, vel aureus, vel flauus, vel ex auro nummus, ex Cic. locis iam citatis, & Mart. epigr. cuius est: Flaua moneta.
Zeffiro, vento ponente, ouer occidentale, che suole spirar nella primauera.] Zephyrus, ri, 1. 2. b. Plin. l. 18. cap. 14. Fauonius ex aduerso subsolani spirat ab æquinoctiali occasu zephyrus à Græcia nominatus: hic ver inchoat, aperitque terras, tenui frigore saluber, hic vites putandi, arbores fedendi, poma inserendi ius dabit, afflatuque nutritium exercebit.
Zelante, zeloso che hà zelo.] Studiosus, a, um. Cic. in Ver. Hominem in prouincia existimationis meæ. Studiosissimum, cupidissimumque cognoui.
Zelatrice, colei che hà zelo.] Amatrix, cis. Plaut. Asin. Satis dicacula est amatrix.
Zelantemente, con zelo.] Studiosè, cupidè. Cic. de Senect. Xenophontis libros, qui sunt multas ad res perutiles legito quæso studiosè.
Zelare, hauer zelo, esser zelante.] Studeo, des. Cic. 4. de fin. T. Graccus puer, quia studebat laudi, & dignitati multum in virtute processerat.
Zelo, con l'e chiusa, amore, desiderio, affetto ardente, e stimolo del proprio, ò dell'altrui bene.] Studium, dij, n. g. Cicer.
Zelo grande, zelo ardente.] Studium acre. 2. Studium ardens, vel flagrans. 3. Studium incensum, vel inflammatum. Cic. de orat. Nobis studium illud dicendi acerrimum defuit.
Zenit, termine astrologico punto verticale.] Zenith, indecl. apud Astr.
Zenzala, vedi zanzala.
Zenzeuere, vna sorte di aromato corrispondente alla virtù, & efficacia del pepe.] Gingifer, ris, f. g. Diosc l. 2. c. 154. Gingiber aluum leniter emollit, stomacho vtilis est, ac piperis viribus respondet. 2. Zingiber, ris, neut. gen. Plin. lib. 12 cap 7. Non est huius arboris radix, quod vocant zimpiberi, alij verò zingiberi quanquam sapore simile.
Zeppa, conia, strumento di legno, ò d'altra materia, che per esser tagliente da vna testa, & ingrossando dall'altra, serue per fendere.] Cuneus, nei, 1. 2. b. Colum. lib 5. cap. 10. Trunco reciso cunaum tenuem ferreum, vel osseum inter corticem, & materiam consideratè demittito.
Zeppetta, diminut. zeppa piccola.] Cuneolus, li, 1. 2. 3. b. Colum. lib. 4. cap. 24. Vincula cum circumuenere truncum, adacta arundineis cuneolis maxime arctantur.
Zeppo, dicesi per superl. di pieno.] Plenissimus, a, um, t. L. ex Cic.
Zero, lettera 0, la qual secondo l'arimmetica, computisti, ò calculatori, non fà numero, se non in altrui compagnia: onde appo de' ragionieri, od abachieri val niente, ò nulla.] o, littera, ex Alphab. vel Abec. Lat.
Zero, inteso d'huomo di poca, ò nullo affare.] Homo nihili. Cicer. 3. Tusc. Frugalitas, vt opinor, à fruge dicitur, qua nihil melius è terra oritur: nequitia dicitur ab eo, quod nequidquam est in tali homine: ex quo idem nisi dicitur. 6. Homo nullo numero siue loco. Cicer. 3. Phil. qui sic ait: Bambalio quidam, homo nullo numero, nihil illo contemptius. 3. Homo pretij nullius, ex Plaut. cuius est: homo minimi pretij. 4 Homo nullius æris, ex Aul. Gel. cuius est: Prælector alicuius æris. 5 Homo ad nullam rem vtilis. Cic. 3. off. 6. Homo ad nihil vtilis, ex Plin.
Zero, cioè niente ò nulla.] Nihil nihilum, nihili, 1. b. Pers. sat. 3 Gigni de nihilo nihil, in nihilum nil posse reuerti. Cicer. de Fato. Ex nihilo quicquam fieri nullo phisico placet. 2. Nil, vel nilum, li, n gen. Lucr. l 5. Nil opus est verbis Lucr. l. t. Ne tibi res redeant ad nilum funditus omnes.
Esser vn zero, si dice d'huomo da niente.] Nihil esse. Plaut. in Bacch. Nihili sum. Cic. 3. Tusc. Nequitia ab eo dicitur quod nequicquam est in tali homine: ex quo idem nihili dicitur. 2. Nihil esse. Plaut. in Rud. 3 Nullo esse loco, vel numero.
Esserci, ò starci per vn zero.] Pro nihilo esse, ex Cicer. pro Mur. lib. 31. cap. 11. Præter ità voluptas pro nihilo est. 2. Nihili vicem implere, vel præstare ex Plin.
Essere stimato, ò tenuto per un zero] Pro nihilo duci, haberi, uel putari. Cic.
Zeusi, nome propr. d'huomo.] Zeusis, dis. Cicer. 2. de Inuent.
Zezzolo, uedi capezzolo.

Z I

Zia da canto di madre.] Matertera, æ. 1. l. 3. b. Pomp. Fest. l. 11. Matertera dicta est matris soror, quasi mater altera.
Zia da canto di padre.] Amita, æ, 1. 2. b. Pomp. Fest. lib 11. Amita dicta est, patris mei soror, quod tettia à me sit.
Zia di mia madre.] Matertera magna. L. C.
Zia di mio auo materno.] Matertera maior. Cic.
Zia di mio bisauo materno.] Matertera maxima.
Zia di mio padre.] Amita magna.
Zia di mio auo paterno.] Amita maior.
Zia di mio bisauo paterno.] Amita maxima.
Zibellino, sust. animale che hà la pelle simile alla Martore, ma è quanto canuta, e di molto pregio.] Mus ponticus. Plin l. 8 c. 37. Conduntur hyeme Pontici mures, hi dumtaxat albi, quorum palatum in gustu sagacissimum, quonam modo intellexeriot miror.
Di zibellino in uece dell'addiett.] Muria Pontici, ex Plin. qui ait: Muris Pontici pellis.
Zibetto, liquore prodotto da un'animale simile al gatto, e da profumieri assai desiderato.] Zibetium, tij, ex Turs. Nomenclat. 2. Zibettum, ti. Matt. in Diosc. l 2. c. 20. Zibettum est tanquam sudor inter cuiusdam animalis testiculos concrescens, calida, humidaque facultatis.
Animale che produce il zibetto.] Catus zibetifer. 2. Felis zibettifera ex Matth l t. Diosc. c 20 Gignitur zibettum in exteriori testicu lorum uentriculo cuiusdam animalis feli, qui uetcribus ædificiorum ruinis oberrat, non absimilis. Catos hęc animalia uocant, quos sæpius Venetijs uidi ex Syria delatos.
Zibibo, specie d'uua passa maggiore, e più dolce dell'altre.] Vuæ passæ, dulciores, maioresque, ex Matt. in Diosc. l. 5. c. 4.
Zibibo damaschino.] Vuæ passæ damascenæ. Matth. in Diosc. l. 5. c. 4. Galenus omnis generis uuas, quæ Solis feruo-

feruore flaccefcunt, paffas appellauit, nempè damafcenas cæteris grandiorra: zibibum officinæ vocant, ac pariter his congeneres, quæ ex Smyroia, Cypro, & Creta comportantur.

Zimarra, e fecondo altri zamarra, vefte nota, e portarfi nel di fuore fopra ogn'altra vefte.] Palla, æ. f. l Varr. l. 4. de ling dum fic ait: Alterlua generia item duo: vnum quod foris ac palam, palla alterum, quod intus, à quo intufium &c. Cic. 3. Philip Tuditanus palla, & cothurnis nummos populo de Roftris fpargere folebat. a Epitogium, gij. n g. 1. a. 3. b. græc Sipont in Matt. dum fic ait: A toga epitogium dictum, pallij genus, quod fupra togam ferebatur: compofitum nomen è latino, & peregrino, ficut epithedium ea duobus peregrinis. Eadem vox, epitogium eft ap. Quint.

Zimarra donnefca, ò da donna.] Palla muliebris. Ex Cic. 2. & 3. Philip.

Zimarra virile, ò da huomo.] Palla virilis. Ex Cic. Philip. 2. & 3.

Zimarra d'vn fol colore.] Palla vnicolor. Ex Cic. 3. Phil. & Plin.

Zimarra di color cangiante, ò di più colori.] Palla verficolor, fiue difcolor, Ea Varr 4 de ling & Cicer. 3. de fio. dum ait: colombarum plumæ verficolorea.

Zimarra di notaio.] Palla tabelliona, Ea Cic 3. Phillp. & pro Seft cuius eft: Peoula mulionia, & Sipont. in Mart. cuius eft vox, tabellin.

Zimarra di clauftrali, ò ftudenti, che viuon in qualche Collegio, ò Seminario.]Epitogium cœnobitium, Ex Quint. & Græc.

Zimarretta, ò zimarrina, dimin. zimarra piccola Epitogiolum, li. 1 a 3 4 5. b. Ex Quint. & P. Lent lib. 1a fam. ep. 15. cuiua eft vox, naugiolum. 2. Pullula, læ. f. l 2. b. Ex Plaut. cuiua eft vna, pallula.

Zimarrnoa, ò zimarrone, accrefc. zimarra grande.] Palla vel magna, vel ingens. Ex Cic. 3. Phil.

Zimarrato.] Penulatus, a, um. 2. b. Tuf.

Zinale, e gremiale, Fior. grembiule, Sen. fpalagrembo, quel che fopra'l grembo fi cingon le donne, gli artifti, & altri.] Ventrale, lia n g. 1 a. l. Ex Plin. l. 27. c 7. qui fic ait: Abfiothium naufas maris arcet in nauigationibus potum; inguinum tumorem In ventrali habitum. a. Præcinctorium, rij. n g. 1. a. 3. l. 4 b. Ex Sipont. in Mart. qui fic ait: Id, & perizonium, & præcinctorium appellatur. 3. Perigaftrium, ftri n. gen. 1. a 4. b. 3. l græc. Guil. Morel. in Comment 4 Epigaftrium, trij. Idem ibidem. 5. Perizonium, nij n. g 1 3. 4. b. a. l. græc. Sip in Marr.

Zinale di donna.] Caftula, læ. f. gen. Var. Caftulam mulier fumpferat pro fubucula.

Zingano, e ziogana, Fior zingaro, e zingara, Sen. dicefi d'huomo, e donna d'Egitto.] Ægyptius, a, um. 1. a. l. 3. b. Sil. Ital. l 13.

Zinoa, ò cizza: mamma, ò mammella, ò tetta, Tofc. poppa Fior. poccia, Sen. ricettacolo di latte.] Mamma, mæ. 1. l. Cic. de fin. l. 3. Membrorum, ideft partium corporis, alia videntur propter vfum à natura effe donata, vt manus, crura, & ea, quæ funt intus in corpore, alia autem nullam ob vtilitatem quafi ad quendam ornatum, vt cauda pauoni, plumæ verficolores columbis, viris mammæ, atque barba. a. Vber, ris. n. g. t. l. Cic. in Cat. Romulus paruus, atque lactens, vberibus lupinis inhiaos.

Zinna donnefca, ò di donna]Mamma muliebris. Plin. l. 7. c. a. Supra Nafamonas, confinefque illis, medias androgyons effe vtriufque natura, inter fe vicibus coeuntes, Galliphanes tradit: Ariftoteles adijcit dextram ijs virilem, læuam muliebrem effe.

Zinna virile, ò d'huomo.] Mamma virilis. Plio. l. 7. c. a. loco iam citat.

Zio da canto di madre.] Anunculus, culi. 3. b Pomp Feft. l. 1. Auunculus matris meæ frater traxit appellationem ab eo, quod æquè tertius à me, vt auus eft, fed non eiufdem iuris.

Zio da canto di padre.] Patruus, ui. Cic. Att. l 5. Ter. Phor. Atqui nihil fecit patrue, quod fuccenfeaa.

Zio di mio auo paterno.] Patruus maior. Cic.

Zio di mio bifauo paterno.] Patruus maximus. Cic.

Zio di mia madre.] Auunculus magnus Cic.

Zio di mio auo materno.] Auunculus maior. Cic.

Zio del mio bifauo materno.] Auunculus maximus. Cic.

Zipolo, Sen. ftuppino; quel piccolo legnetto, col quale fi tura la cannella della botte, ò d'altro vafo fimile.] Vertibulum, li. apud Amalth. Onom. 2 Epiftomium, mij. ap. eandem.

Ziro, vafo di terra da tener oglio.] Zetta olearis, vel olearia. Ex Plio. & Col.

Zitella, Sen. ancor citto la, cioè fanciulla di poca età.]Puella, æ. 1. b. a l. Cic. ad Att. l. 1. ep 1. Id mirabamur te ignorare de tutela legitima, in qua dicitur effe puella nihil vfu capi poffe.

Zitella non ancor da marito.] Virgo acerba Var. Agathonia. Virgo de conuiuio abdicatur ideò, quòd maiores noftri virginis acerbæ aures, veneris vocabulis imbui noluerunt.

Zitella da marito.] Virgo tempeftiua Gel. l. 6. c. 8. 2. Virgo matura, Ea Gel. ibid. & l 12. cap 2. 3. Virgo viri potens. Plaut. in Perf. 4. Virgo nubilis. Ea Cic. de Clar. & pro Clu.

Da zitella, auuerb. à modo di zitella.]Puellariter. 1. 4 b. a. 3. l. Plin. in epift. dum fe prægnantem puellariter nefcit, &c. 2 More puellari. Ex Cic. pro Cel. & Mela. lib. 3. cap. 4.

Da, ò di zitella.]Puellaris, & hoc re. t. b. a. 3. l. Pomp. Mela l. 3. c 4.

Diuenir zitella, ò come zitella.] Puellafco, fcis. 1. b. a 3. l. Sipont. in Mart.

Zitella fenza dote.] Virgo iodotata, Ex Ter. io Adel. 2. Virgo dote caffa. Plaut. in Aul.

Zitella fatta, cioè di età non così tenera.] Virgo adultæ ætatis. Val. Max. l. 1. c 5 Cæcilia Metelli dum fororis filiæ adultæ ætatis virginis nuptialia petit, omen ipfa fecit.

Zitella, che non fi marita.]Virgo matrimonij exors, aut capers. Ex Plin l. 5. cap. 8. Garamantes matrimonium exortes, paffim cum fœminis degunt.

Zitellina dimin. di zitella.] Virguncula, læ. Sen. Quæft. nat. l. 1. c. vlt.

Cafa, ò luogo doue ftanno le zitelle.] Parthenon, nis. m. g. 2. b. Maff. in Ignat lib. 3 cap. 1 3. Parthenon S. Catharinæ coi à Funarijs, vel à rofa cognomen eft, Ignatius idem conftituit.

Zitto, voce con la quale fi comanda il filentio.] St. Ter. in Phorm. St. S Quid has metuis fores?

Star zitto, tacere.] Sileo, es. a. Taceo, es.

Lizania, cioè giglio, vedi giglio.

Z O

ZOcco, ceppo, e ciocco, parte di pedale, ò di fufto, ò di tronco, d'arbore, ma diuifa.] Refegmen caudicarium, vel codicarium, Ea Plio. & Var.

Zoccolaio, e zoccolaro, quegli che fà zoccoli.] Calonum artifex. Ea Pomp Feft. lib. 3. & Cicer. de Vniu. 2. Calopodiorum opifex. Ex Sipont. in Mart. & Cicer. Tufcul.

Zoccoletto, dimin. zoccolo piccolo.] Socculus, li. 1. l. 2. b. Ex Sipont. in Mart. & Plin. l. 37. c. 2. qui fic ait: Caius princeps fuper omnia focculos induebat è margharitis a Calopodiolum, li. n. g. r. 2. 3. 4. b. Ea Sipont. in Mart. & Cic ad Q. Fr. 3. Calceolus ligneus, Ex Cic. de Nat. & Feft lib. 3.

Andar in zoccoli.] Soccatum incedere. 2. Calonibus calceatum ingredi Cic.

Zoccolo, pianella di legno, detta così da zocco, ò ciocco, cioè ceppo di legno.] Calo, nis Feft. de Verb. fignif. lib. 3. Calones calcei ex ligno facti. a Calopodium, dij. n g. Nic. Perott. Calopodium calceamenti genus ex ligno, quod vulgò fuccum, & per diminutionem focculum vocant. 3 Calceus ligneus, vel durateus, Ex Lexicogr. & Feft. 4. Crepida lignea, vel folea lignea. Ex Cic. 5. Gallica, rū. n. pl. f g. 1. 2. b. Gel. l. 1 3. c. 20. Gallica calceamenti genus

genus è ligno ... volunt, pluuio tempore accommodatum. 6. So...s, cl s. l. Turf. & Teren. Hesut. act. 1. sc. 1. Affido, ... runt serui, soccos detrahuot.

Zoc... ghiaccio, e zoccolo ferrato, col quale si caminano ... ghiaccio.] Calopodium ferratum. Nicol. Pe... ...

...olui che porta i zoccoli, & io vna parola Inzoccolato] Calopodijs, vel gallicis calceatus. Gel. l. 13. c. 20. 2. Soccatus, ta, tum Seo l. a de Beoef. 3. Calonatus, ta, tum, apud Persium sat. 5.

Zoccolo, per similitudine si dice à huomo grossolano, e da poco.] Homo naris obesæ. a. Homo plumbeus. Ter. 3. Caudea, dicis. 4 Stipes, pitis. Ter. 5 Corpus sine pectore, apud Hor.

Zoccolo, base che si mette sotto alle croci, reliquarij, & simili.] Solea, leæ. Turf. l. 5. hist. Laur c 4 In ipsa smaragdini pedis solea quæ aurea est, doni author, & causa io... est.

Zodiaco 3 b. fascia circolare imaginata da gli Astrologi, doue costituiscono i dodici segni celesti.] Zodiacus, ci. m g 1. l. a. 3 b. Gel. l. 3 cap. 10. Zodiacus septenario oumero noncaret. 2. Duodecim signa per quæ sol meat. Quint. l. 11. cap 2. 3 Circulus in duodecim animalium effigies descriptus Plin. l. 2 cap 4. 4 Signifer Orbis. Cic. a. de Diu. Vim quandam esse aiuot signifero io orbe, qui Græcè zodiacus dicitur. 5 Signorum Orbis Cic. a. de Natur. 6 Signifer circulus. Plin. lib 2. cap. 4. Circulus qui signifer vocatur, io duodecim animalium effigies descriptus est. 7. Circulus duodecim signorum. Ex Plin. 8 Signorum circulus. Plin. 9 Signorum duodecim limbus. Var. l. 2. c. 3. Capras astrologi ità receperunt in cœlum, vt extra limbum duodecim signorum excluserint. 10. Circulus zodiacus. Iac. Pont io r. Georgic. 11. Balteus stellatus. Manil apud Iac Pont. in 1. Georg qui sic ait: Circulus zodiacus balteus stellatus vocatur à Manilio his verbis. Sed oitet ingenti stellatus balteus Orbe. Nec malè eius situm, formamue ab humero per pectus, & dorsum in latus alterum deductum cingulum videtur exprimere. 12. Signorum obliquus ordo. Virg. 1. Georg. Obliquus qua se signorum verteret ordo. 13. Muodi astra duodena. Virg 1 Georg.

Idcircò certis demensum partibus Orbem,
Per duodena regit mundi Sol aureus astra.

4. Signorum zona. Vitr l 9. c. 6 Quæ sunt ad dexteram Orientis inter zonam signorum, & Septentrionum sydera, in cœlo disposita dixi.

Zoilo. 2. b. Sofista ooto, e ripreosore d'Homero.] Zoilus, li. m. l Ouid. de Rem. l. 1

Zolfaia, zolfara, e zolfonaria, cioè caua di zolfo.] Fodina sulphurea. Ex Plin l. 33. c 6 & Vitr l. a. c. 7.

Zolfaruolo, e solfaruolo, Rom. zolfanello, e sulfanello, Fior. zolfanello, e solfinello, Sen cioè gambo secco di canape tuffato nel zolfo dall'vno, e dall'altro capo per vso d'accender il fuoco.] Sulphuratum, ti. o. g. 1. 3. l. 2. b Mart. l 1. ep 55. 2 Strameotum sulphure aspersum Seo. l. 1. Nat. c. 1. 3. Stramentum sulphureum. Mart. l. 10. ep. 3. 4. Ramentum sulphuratum. Id. ibid. Quæ sulphurato nolit conspersa ramento.

Zolfo, e solfo, minerale noto.] Sulphur, ris. n. g. a b In rect. obl. Plin. l. 35 c. 15. In terræ autem reliquis generibus, vel maxime mira natura est sulphuris, quo plurima domantur, nascitur io insulis Æolij, inter Siciliam, & Italiam quas ardere diximus, sed nobilissimum io Melo insula, In Italiam quoque inuenitur.

Zolfo, da purgator di panni.] Sulphur fullonicum, vel fullonium. Ex Plin. l. 35. c. 15.

Di zolfo, addiett.] Sulphureus, a, um. a. b. Plin. l. 35. c. 15.

Zolfonaio, addiett. di miniera di zolfo.] Sulphureus, a, um. a. b Plin.

Zolfonaria 4. b. miniera, bottega, ò caua di zolfo.] Sulphuraria, æ. f. g. a. b. Ex Plin.

Zolforato, addiett. che hà del zolfo, ò tien di zolfo.] Sulphuratus, a, um. a. b. Plin. l. 31. c 6. Aqua sulphurata vtilis est neruis.

Zolforere, che, fà, ò vende zolfo, ò solfo.] Sul-phurarius, rij. masc. gener. Gret.

Zolla, Fior ghioua. & io verso gleba, per zo di terra spiccata per i campi lauorati.] Gleba, bæ. f. g 1. l. Cic. 5. Ver. Var. l. 1. de re rust. c. 29. Terram cum iterum arant effringere dicunt, quod prima aratione glebæ grandes solent excitari.

Zolla piccola.] Glebula, æ. Colum. Ea Ara silice constrata mundiora sunt frumenta, lapillisque carent, & glebulis.

Simile alla zolla.] Glebosus, a, um Plin. l. 35. c 15.

Abbondante, ò pieno di zolle.] Glebosus, sa, sum. Plin. lib. 35 c. 15.

Zona, per voa delle cinque fascie, che costituiscono gli Astrologi] Cœli circulus. 2 Cœli zona Cicer. de Somn. Scip. Quinque sunt Cœli partes, quas zonas vocant.

Zona calda, ò torrida.] Zona torrida. Turs. Xauer. lib. 1. cap. 14. 2 Media cœli zona. 3. Exusta cœli zona. Plin. l. 2. c 68

Zona fredda, ò frigida.] Zona glacialis. Turs. Xauer. l. 1. c 14. 2 Zona rigens Plin l 2. c. 68.

Zonzo, con la z men aspra, s'vnisce col verbo andare, in sentimento di errare, ò vagabondare.] Erro. ras. Cic. ad Att. 2 Oberro, ras. Plio.

Zoppamento, zoppaggioe, zoppicamento, Sen. Fior. rancamento, e ranchettamento, il rancare ò zoppicare, cioè l'andar del zoppo.] Claudicatio, nis. f. gen. 1. 3 l. 2. 4. b Cic. 1. de Nat. Athenis laudamus Volcanum eum, quem fecit Alcamenes, In quo stante, atque vestito leuiter apparet claudicatio, non deformis. 2. Claudiras, tis. f gen. 1. 3. l. 2. b. Plio l. 28. cap. 4. Pythagoræ inuentis non temerè fallere, impositi luorum nominum imparem vocalium oumerum, claudiitates, oculorumue orbitatem ac similes casus dextris assignare partibus, partem læuis.

Zoppante, Sen. zoppicante, che zoppa, ò zoppica, che sbuca, ò ranchetta.] Claudicans, tis. o. g 1. 3. l. 2. b. Cic. 2. de or. Præclarum, & graue est, quod Caluino Glaucia claudicaoti. Vbi est vetus illud? Num claudicat? at hic clodicat. 3 Clodicans, tis. om. g 1. 3. l. a. b. Ex Cic. 2. de orat.

Zoppare, zoppicare, Seo. rancare, e ranchettare, Fior. cioè l'andar del zoppo.] Claudico, cas. 1. l. 2. b. Col. l 6. c. 11. Si dolore oeruorum bos claudicat, oleo, & sale genua, poplitesque, & crura confricanda sunt, donec saoetur. 2 Clodicus, cas. 1. l. a. b Guil Morel. in Comm. Lat. verb. Clodico, clodo, & clostrum.

Zoppare, ò zoppicate leggiermente, cioè poco.] Leuiter claudicare. Ex Cic. 1. de Diu. & 2. de orat. 2. Non oihil claudicare. Maff. in Ignat. l. 3. c. 25. Claudicauit non oihil è vulnere olim io propugnatione Pompelonensis arcis accepto, sed citra vllam deformitatem, vt oemo fortè nisi curiosus animaduerteret.

Zoppare, ò zoppicare malamente, cioè molto.] Grauiter claudicare. Cic. 2 de or. Sp Caruilio grauiter claudicanti ex vulnere ob Rempub. accepto, & ob eam causam verecundanti in publicum prodire, mater dixit. Quin prodis mi spuri, vt quotiescumque gradum facias, toties tibi tuarum virtutum veniat in mentem?

Zoppetto alquanto zoppo.] Leniter, seu modicè claudus. Cicer.

Zoppo, Fior. anche ciotto, quegli che zoppa, ò zoppica.] Claudus, da, dum. 1 l Cic. 1. de Nat Claudum igitur habebimus Deum, quoniam de Vulcano sic accepimus. 2. Claudicans, tis. Plin. l. 8. cap 45. & Cic. qui ait; oratio claudicans.

Zoppo d'vn piede.] Pede altero, claudus, a, um. Plin. lib. 10. cap 8. Æcipitrum genera sexdecim inuenimus. Ex ijs circon, claudum altero pede, prosperrimi augurij nuptialibus negocijs, & pecuniariæ rei.

Diuenir, ò farsi zoppo.] Claudicationem concipere. Ex Colum. l. 6 c. 11. & l. 12 c. 3 qui ait: noxam concipere. 2. Claudicatem contrahere Ex Plin. l. 8 c 43. & Col l. 6 c. 27. qui ait noxam contrahere 3. Claudum, vel claudam effici, vel fieri. Ex Plaut. in Aul. & Curc.

Faz

Far zoppo,cagionar zoppamento .] Claudicationem afferre Col.l 6.c.11. Sanguis demissus in pedes,claudicationem affert,quod quum accidit, statim vngula inspicitur a.Claudicatem afferre Plin.l.8.cap 43. Asinæ varia somnio visa concipiunt,ictu pedum crebro,qui nisi per inane emicuerit,repulsu durioris materiæ,claudicatem illi.ò.ff.er.3.Claudum, vel claudam efficere, vel facere,Ex Cic de Am.qui sic ait; Cæcos efficit fortuna.

Zoppo,che zoppica molto.] Claudus granitcr,Ex Cic.ad Att.l.6 cuius est grauiter ægre.

Zoroaste,Zoroaster e Zoroastro Rè de Battriani, e dell' arte magica inuentore] Zoroaster,stris. a.3.l.4 b.Plin. l.7 c.16.Risisse eodem die, quo genitus esset vnum hominem accepimus Zoroastrem. Eidem cerebrum palpitasse, vt impositam repelleret manum,futuræ præsagio scientiæ.

Zoticamente,rozzamente, rusticamente, con zotichezza,e rozzezza.] Inurbanè. Cic.3.de Natur. 2.Rusticè. a.9.l. a b Cicer.3 de orat. Sic locutum esse patrem iudico,sic maiores,non aspere,non vastè non rusticè, sed pressè,& æqualiter, & leuiter. 2. Rusticatim. a.3.l. a. b. Pomp Ego rusticatim tangam, vrbanatim nescio.

Alquanto zoticamente,ò rusticamente.] Subrusticè 1.2.4. b 3.l Ex Cic.de Clar & 3.de or.

Più zoticamente, ò rusticamente.] Rusticius. a.l. a.3.b. Hor.1.serm.sat.1 Rusti ciuatonso toga defluit. 2.Inurbanius.Ex Cic.

Molto zoticamente ò rusticamente.] Valdè rusticè, Ex Cic.ad Att.lib.1 epist.12.& 3. de orat. 2.Valdè inurbanè.

Zotichetto,rustichetto,diminut.alquanto rustico, ò Zotico.] Subrusticus,ca,cum Cic 2 Rusticulus,a,um.a.l.a.3. b.Cic pro Sest. Sensit rusticulus non incautus, suum sanguinem quæri ad restringendam inuidiam facinoris clodiani.

Zotichezza, rustichezza, e rozzezza,l'astratto di Zotico,e rozzo.] Rusticitas,tis.f g 1.l.2.3.b. Quint.l.8.c.3. Vrbanitati contraria est rusticitas.

Zotico,rustico, e rusticano, addiett. da villa.] Rusticus, ca,cum.1.l.2.b.Cicer. pro Rosc Am. Vita hæc rustica, quam tu agrestem vocas,parsimoniæ,diligentiæ, iustitiæ magistra est. 2.Rusticanus,na,num.1.3.l.a b. Cicer. pro Rosc.Am.Hæc attenta vita,& rusticana, relegatio, atque emendatio appellabitur. 3.Inurbanus,na, num. Cic.2.de or Hesterno sermone remigem aliquem, aut baiulum nobis oratorem descripseras,inopem quendam humanitatis atque inurbanum.

Più Zotico,compar.] Rusticior,& hoc cius.1.l.4.5.b, Ex Hor.1.ser.sat.3 & Cic.ad Att.l.1 2.

Z V

ZVcca, Fior.cucuzza, Rom. pianta herba notissima, che fà il frutto maggiore d'ogni altra herba,od albero]Cucurbita,æ a.3.b.a l.Plin.lib.49.cap.5. Cucurbitæ fœmina, quæ proxima collo fuerint,proceras pariunt 1 item ab imis, sed non comparandas supradictis, quæ in medio, rotundas, quæ lateribus breuiores.

Zucca da confettare.] Cucurbita conditanea. Pallad.lib. 4.tit.9.& Ex Var.

Zucca lunga,e sottile.] Cucurbita longa,& exilis. Pallad. l.4.tit 9 Hoc in cucurbitis insigne est,quod longas pariunt,& exiles semina, quæ in earum ceruice nascuntur; quæ in ventre fuerant, cucurbitas faciunt crassiores; quæ in fundo, latas, si inuersis cacuminibus obruantur.

Zucca fresca.] Cucurbita recens. Dioscor. lib. 2. cap.137.

Zucca sana.] Cucurbita salubris.Ex Plin.l 19.c 5.

Zucca saluatica piena.] Colocynthis,thidis,fœm.g. 2.4.b. grac.Plin.l.20.c.3.

Di Zucca,ò simile alla Zucca.]Cucurbit...a,um. 1.3.4. b.a.l Cat.de re rust c.7.

Chi gusta di Zucche.] Cucurbitarius, a, um. Matt. & Calep.

Zuccaio,e Zuccaro,cucuzzaio, e cucuzzaro,luogo ... sono Zucche.] Cucurbitarium,rij. neut.gen.1.3.b... Calep.

Zuccarare,vedi inzuccarare.

Zuccarato,vedi inzuccarato.

Zuccariferro,che produce Zuccaro.] Sacchari fer,ra,rum. Matth,in lib.2. Dioscor.cap 90. alias 91. Melicæ calamus,non vt vulgarium arundinum inania est, sed saccharif erarum arundinum modo, alba farctus medulla.

Zuccaro,materia dolce più pregiata del mele.] Saccharum,ri.a.b,Plin.l.12.cap.8.Arabia saccharum fert,sed laudatius India. Est autem mel in arundinibus collectum,gummium modo candidum,dentibus fragile, amplissimum nucis auellanæ magnitudine ad medicinæ tantum vsum.2.Sacchar,ris.2.b. Gal. de simpl. facult.l.7. & Matth in Diosc.Sacchar,quod ex India,ac que Felici Arabia conuehitur In calamis, vt aiunt crescit,& ipsum mellis est species 3 Mel calaminum, vel arundinacenm,Ex Græc.& Lat 4 Mel concretum Thes. Græc.5.Sal Indicus apud Gorr & Thes. Græc.,Saccharum dentibus subiectum salis modo friatur, atque tam multa habet sali similia, vt à veteribus sal Indicus sit appellatus, quod maximè in India prouenires.

Zuccaro artificiale,cioè fatto con industria, & arte humana] Saccharum factitium,Matt.in l.2.Diosc.cap.74. alias 75,Antiquorum saccharum ab iisdem arundinibus emanat, à quibus vulgare nostrorum exprimitur cum hac tantum differentia,quod à natura factum nostrate factitio tenuis est.

Zuccaro candido,quello che è raffinato, e rassodato per per uigor di fuoco.] Saccharum candidum. 2. Saccharum pellucidum.Matt.in l.2.Dioscor c 74 alias 75 Saccharo vtuntur recentiores, quod officinæ candidum cognominant arte factum pellucidum,salis fossitij modo,ac dentibus fragile.

Zucchetta,cucuzzetta,diminut di Zucca, ò cucuzza piccola.] Cucurbitula, æ. 1.3.& 4.b. Ex Corn. Cels.lib. 2.cap.11.

Zuccolo.2.b Sen cocuzzolo 3.b. la punta, ò la cima della Zucca del capo] Vertex,cis.m.gen 2.b.in obliq. Quint. l.6.cap.2. Secundo modo dicitur proprium inter plura quæ sunt eiusdem nominis, id inde cætera ducta sunt sicut vertex est contorta in se aqua, vel quidquid aliud similiter vertitur; inde propter flexum capillorum, pars est summa capitis; & ex hoc, quod est in montibus eminentissimum. Rectè inquam diceris hæc omnia vertices,propriè tamen,vnde initium est.Sic soleæ, & turei,pisces.&c.

Zucconare, Fior. per tosare gli huomini.] Tondeo, es. Plin 2 Detonso,as.Gel.

Zuccone,e cucuzzone,accrescit.Zucca,ò cucuzza grossa.] Cucurbita magna,vel ingens Ex Col.l 11 c.3.& Virg.6. Æneid 2.Cucurbita decumana,Ex Pallad.l.4.cit.9 & Pomp.Fest.l.1.

Zuffa,combattimento, affronto.] Aggressio,nis.fœm.gen. Cic.in orat 2 Congressus,sa,lum,m gen. Cic.2.de orat. Ante congressum multa fiunt,quæ non ad vulnus, sed ad speciem valent.3 Congressio,nis 4.Coitio,nis.f.gen. Ter.in Phor.Vide quid agas,prima coitio est acerrima. 5 Conflictus ctus.m.g.

Zuffa,per rissa,vedi rissa.

Zufolare, e ciufolare, fischiar con la bocca, ò con instromento.] Sibilo,as.C.cer.Attic.lib.2. 2 Sibilum edere Ouid.

Zufolo, e ciufolo, strumento da ciufolare.] Instrumentum sibilum. Ex Horat.serm.sat 3. & Virgil. 2. Æneid.

Zuppa,pane inzuppato,nel vino,ò altro liquore.] Intrita panis ex vino.Plin.l.9.cap.8. Nec piscibus tantùm, sed intrita panis ex vino satiantur delfini. 2.Panis infucatus.

catus, Ex Col.[illegible] cap.4.& 5. 3.Offæ panis vino madefactæ, Col.[illegible] l.8. c.9. Hyeme tamen offæ panis vino madefa[illegible], turtures, ficut etiam palumbos celerius opima[illegible]

Zuppa in aqua.] Panis ex aqua. Plin.lib.22.c.25. 2.Panis [illegible] aqua perfusus. Suet. in Aug.c.77. Pro potione sumebat perfusum aqua frigida panem.

Zuppa in aceto.] Panis ex aceto. Ex Corn. Cels.l.6.cap.6. 2.Panis aceto imbutus, vel intinctus.

Zoppa in brodo.] Panis ex iure Ex Plin.& Cels. 2.Panis iurulentus, vel iussulentus. Ex Cels.& Apul.

Zuppa in latte.] Panis ex lacte. Cels.l.6. cap 6. 2.Panis in lacte intritus. Var.l.2.c.9. Canibus ordaceum panem in lacte des intritum.

Zuppa Francese.] Panis Gallicè iurulentus, vel iussulentus. Ex Cels.& Apul.

Zuppa in vino.] Panis vino intinctus, imbutus, vel insuccatus. Col lib 9.cap.13. 2.Panis ex vino. 3.Panis vinolentus. Ex Cic in Pison. 4. Panis in vino madefactus. Col.l.8.c.9. 5.Intrita ex vino. Col.lib.3.cap.19.

Fare la Zuppa.] Panem vino insuccare. Ex Colum. lib. 7 cap.4.

Fare la Zuppa col vino, ò con altro liquore.] Panem vino, vel alio liquore imbuere, intingere, vel insuccare, Ex Col.lib.9.cap.13.

Zuppetta, dimin. di Zuppa.] Intrita panis è vino paruula, vel pusilla, Ex Plin.& Cic. 2.Offulæ panis vino madefactæ. Ex Col.l.9. cap 9. & lib.12.cap.55.

F I N I S.